Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima [-tercia] pars Postilla fratris Nicolai de lyra ...

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461904

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

In psal. Ut quid deus. Cū postil. in- ¶ Replica.
ter ceteras expōnes eā que de captiuitate babylo-
nica elegisset ⁊ optime applicasset hur. ex debili cā
dicit eā irronabilē. Nam vt dicit: ꝓphe dicūt illā captiui
tatē eē ex iniustissima ⁊ manifestissima cā. ⁊ allegat ad hoc
multa loca ꝓpheta-
rū. iō psalmista non
potuit rōnabilit̄ cō
queri. d. Ut qd de⁹
Ad hoc rn̄deo ꝙ ꝓ
ꝓpheris allegatis ꝑ
burg. cōstetit cā illi-
us captiuitatis. q̄a
fuerūt cōtempanei
illoꝝ paruoꝝ reguꝫ
pp quos captiuitas
fuit inflicta. palpa-
uerūt et captiuitatē
ex ea cā ꝑdixerunt.
Dauid āt vel asaph
solū in spū ꝑuidert
captiuitatē nō cām
ꝙuis sciret eā nō fu
turā sine cā. cām tn̄
in spē fortasse nō vi
derūt. Stat. n. mentē ꝓphe tangi de vno ⁊ nō de alio. iōo
dixit helizeus. iiij. Regū. iiij. Et dn̄s celauit hoc a me ⁊c.
Rn̄deo scdō. ꝙ dato ꝙ viderint ⁊ cām ⁊ effectū in spū nō
sequit̄. igit̄ nō poterāt rōnabiliter orare ꝓ liberatōe alle-
gando ad id familiaritatē ⁊ amicitiā dei ad ppl'm illū añ
hmōi peccata habitā. ꝓut exponit postil. Nec optet dici
ꝙ illa orō hꝫ formā querimonie. ꝫ potius admiratōis et
desiderij. ⁊ in ea forma dixit angelus Zacha. j. Dn̄e de⁹
exercituū vsqꝫquo tu non misereberis irl'm ⁊ vrbiū iuda
q̄bus iratus es. ⁊ Apoca. vj. Silr̄ forma ē. nō querimo
nie sanctoꝝ ꝫ desiderij ꝼm ordinē iusticie complendi ꝼm
glo. qꝛ dr̄ ibi. Usqꝫquo dn̄e nō vindicas. ¶ Ps̄. lxxiiij.
Confitebimur tibi deus. Huic psal. ꝑmittit̄ talis ti
tulus i hebreo. Ad victoriā nō disꝑdas psal. asaph
cantici. ⁊ in transla. hiero. Victori nō disꝑdas ps̄.
asaph cantici. ⁊ est eadē sn̄ia vtrobiqꝫ que talis ē. Iste est
psal. cantici asaph ne disꝑdas. i. vt nō ꝑ captiuitatē disꝑ-
das ppl'm isrl'. sicut fecisti in captiuitate babylonica. Si-
cut. n. psal. ꝑcedens ē orō asaph ꝓ liberatiōe ppl'i a dicta
captiuitate. vt dictū est. ita iste psal. est descriptio ppl'i re-
uersi in terrā natiuitatis sue sub cyro rege. Qꝛ aūt ꝑmit-
tit̄ ad victoriā vel victori ꝼm translatōeꝫ hiero. designat
conatū leuitarū in decantatōe hui⁹ psal. vt frequēter su-
pra dictū est. ꝼm igit̄ hunc sensum psal. iste diuidit̄ i tres
ptes. qꝛ ꝑmo describit̄ reuersoꝝ cōditio. scdō aduersario
rū punitio ibi: Dixi iniqs. tercio ꝓ ambobus grārūactio
ibi: Ego aūt. Circa primū dicit̄ in ꝑsona ppl'i de captiui-
tate babylonica reuersi. a Cōfitebimur tibi de⁹. ꝙ iu-
ste nos captiuasti ꝓ peccatis nr̄is. b Cōfitebimur. ꝙ
misericorditer nos reuocasti. c Et inuo. no. tuuꝫ. ista
duo cōfitendo. vn̄ dicit̄ Neemie. ix. c. de reuersis a capti
uitate babylonica. Quater in die ⁊ quater in nocte cōfi-
tebant̄. ⁊ orabant in ꝯfessione ⁊ orōne. de nocte cōfitētes
dei iusticiā. ⁊ de die eius miam. ꝼm illud psal. xlj. In die
mādauit dn̄s miam suā: ⁊ nocte canticū eius. d Nar-
rabimus mira. tua. hoc dr̄ in ꝑsona ppl'i q̄ narrabat mira
bilia dei. q̄bus deus patres eoꝝ liberauerat de egyptiaca
captiuitate. ⁊ ipos de captiuitate babylonica. e Cum
accepo tp̄s ego iusticias iudicabo. Ra. sa cōiungit hanc
lr̄am cū ꝑcedente. d. ꝙ est verbū ppl'i israel. ⁊ est sensus.
Cū accepero tp̄s. s. festiuū. ego iusticias iudicabo. i. lau-
des tuas narrabo. nō sicut gentiles q̄ in vanitatib⁹ ⁊ ido-
loticis expēdūt festos dies. Sꝫ qꝛ iudicare nō inuenitur
dictū in sacra scriptura ꝓ narratōe laudis. iō aliter dicit̄
a doctorib⁹ nr̄is. s. ꝙ ꝓpheta mutat hic ꝑsonā. ⁊ loquit̄ in
ꝑsona dei dicentis. e Cū acce. tp̄s. i. cū venerit tp̄s dis

¶ Victori nō disꝑdas psal. cantici asaph. lxxiiij.

a Confitebimur tibi de-
b us ꝯfitebimur: ⁊ inuo-
c cabimus nomē tuum
d Narrabim⁹ mirabilia tua:
e cū accepo tp̄s: ego iustici-
f g as iudicabo. Liquefacta ē
h terra: ⁊ oēs q̄ hitant in ea.
i ego ꝯfirmaui colūnas ei⁹.
k l Dixi iniqs nolite iniq̄ age
m n re: ⁊ delinquentib⁹ nolite
o exaltare cornu. Nolite ex-
tollere in altū cornu vr̄m:
p nolite loqui aduersus deū
q iniquitateꝫ. Quia neqꝫ ab
oriente neqꝫ ab occidente
neqꝫ a desertis montibus
r qm̄ deus iudex est. Hunc
s t hūiliat et hunc exaltat: q̄a
v x calix manu dn̄i vini meri
y plenus mixto. Et inclina-
z a uit ex hoc in hoc: verūtñ
b fex eius non est exinanita:
bibent oēs peccatores tr̄e
a b Ego aūt annūciabo in se-

positū ꝼm ordinē sapie mee. qđ expectat̄ in oībus opib⁹
diuinis. f Ego iusticias iudicabo. i. sn̄ias iusticie po-
nā in effectu iustos de afflictiōib⁹ liberādo. ⁊ ipios puniē
do. g Liquefacta est terra. s. israel. h Et oēs q̄ ha. i
ea. qꝛ sicut virtute ignis metalla resoluūt̄ ⁊ liquescūt. sic
terra iudee ⁊ habi-
tantes in ea. ⁊ corrū
edificia ꝑ incendiū
a chaldeis fuerunt
destructa. i Ego
cōfir. co. eius. in re-
uersione de captiui
tate. ⁊ vocant̄ hic co
lūne terre israel zo-
robabel iesus filius
iosedech esdras ne-
emias aggeus ⁊ za-
charias ꝓphete. ⁊ ce
teri q̄ cōfirmauerūt
corda ppl'i ad reedi
ficatiōem tēpli ⁊ ci-
uitatis. k Dixi.
Hic ꝯn̄r describit̄
aduersantiū puni-
tio. qꝛ babylonij q̄
filios isrl' captiuauerāt ꝑ psas ⁊ medos fuerūt debellati
⁊ destructi. vt hr̄ Dan. v. ⁊ q̄stū ad hoc dicit̄ in ꝑsona dei.
k Dixi. cuius dicere est facere ꝼm illud psal. xxxij. Di-
xit ⁊ facta sunt. l Iniquis. i. babylonijs.
m Nolite iniqꝫ agere. qꝛ abstulit eis ptātem exercen-
di vltra suam nequitiam. n Et delinquētibus nolite
exaltare cornu. i. ptātem regiam. quia ad medos ⁊ psas
transtulit eam Dan. v. o Nolite extollere in altū ⁊c.
repetitio est eiusdē ad maiorem confirmatōem.
p Nolite loqui aduersus ⁊c. in hoc tangitur causa de-
iectionis potentie babylonis. qꝛ cōtra deū blasphemias
loquebant̄. vt dictū est in psal. ꝑcedenti. q Quia ne-
qꝫ ab oriente ⁊c. i. ex nulla pte poteris diuinū iudiciū ef-
fugere. iō subdit̄. r Qm̄ deus iudex est. qui est ꝑsens
vbiqꝫ ꝑ essentiā potentiā ⁊ ꝑn̄tiam ꝼm ꝙ dicit̄ infra psal.
cxxxviij. Si ascendero in celū tu illic es. si descēdero ad
infernū ades ⁊c. s Hunc humiliat. euꝫ eijciens a sua
ptāte. t Et hunc exaltat. a statu humiliꝫ paupe. ⁊ hoc
facit de quolibet ꝓ sua volūtate. ⁊ hoc patet in rege baby
lonis quē deiecit ꝑ cyrū quem a statu miserabili ad mo-
narchiam ꝑduxit. Qñ em̄ fuit natus de filia regis astra-
gis fuit in nemore expositus feris ⁊ auibus deuorand⁹:
sed diuina virtute fuit saluatus. ⁊ postea ad monarchiaꝫ
exaltatus. ꝓut plenius dicit̄ in scolastica hystoria super
Dan. Et cā efficiens dicte deiectionis supboꝝ a sublimi-
tate subdit̄ cum dicit̄. v Quia calix in manu dn̄i. per
calicē in scriptura intelligit̄ pena a deo inflicta vl' infligē
da. vn̄ hr̄. s. psal. x. Pluit sup pctōres laqueos ignis sul-
phur ⁊ spūs ꝓcellarū ps calicis eoꝝ. x Vini meri. i.
puri sine aqua. ⁊ in hebreo hr̄ Vini fortis. y Plenus
mixto. i. in calice cū vino forti mixta est aliqua spēs forti
ficatiua ⁊ inebriatiua sicut solet fieri in clareto. oīa ista ꝯ
cūnt̄ ad designandū acerbitatē vltionis diuie. z Et in
clinauit. s. calicē suū. a Ex hoc in hoc. ad inebriandū
vnū ppl'm post aliū puniēdo pctōres successiue ꝼm ordi
nē sue iusticie. sicut puniuit iudeos ꝑ babylonios. ⁊ po-
stea babylonios ꝑ medos ⁊ psas. ⁊ postea medos ⁊ per-
sas ꝑ grecos: ⁊ grecos ꝑ romanos. b Verūtamē fex
eius nō est exinanita. i. fundus in q̄ feces resident calicis
nō est euacuatus. qꝛ sp in deo remanet virtus ad puniē-
dum peccatores. iō subdit̄. Bibent oēs peccatores terre.
a Ego autē. Hic vltimo ponit̄ gratiarūactio ꝓ populi
liberatōe. ⁊ aduersarioꝝ punitōe cū dr̄. Ego aūt annūcia
bo. s. dei virtutē ⁊ laudē. b In seculū. qꝛ psal. iste a tpe
asaph vsqꝫ nūc decantatus est ad laudē dei. ⁊ adhuc de-
cantabit̄. iō subditur.

c culum cantabo deo iacob
d e Et oia cornua pctoꝝ ꝯfrin
f gā: ⁊ exaltabūt̄ cornua iu-
sti ¶ Victori in carminib⁹
ad assyrios ps̄. Asaph cā
tici. lxxv.
a b c Notus in iudea de⁹ i isrl'
magnū nomē ei⁹. Et
d e fact⁹ ē i pace loc⁹ e⁹ ⁊ hita
f tio e⁹ in syon. Ibi ꝯfregit
g h potētias. arcū scutū gladi
i uꝫ ⁊ bellū. Illuminans tu
mirabilit̄ a montib⁹ et'nis
k turbati sūt oēs insipiētes
l corde. Dormierūt somnū
m suū ⁊ nihil inuenerūt oms

c Can. deo iacob. Iꝫ ei sit de⁹ oīm ꝑ creationē. dr̄ tn̄ deus
iacob spālit̄. eo ꝙ ppl's isrl' descendēs a iacob susceperat
dei legē. nō aliij ppl'i. vn̄ dr̄. s. ps̄. cxlvij. Qui ānunciat ver
bū suū iacob. iusticias ⁊ iudicia sua isrl'. Nō fecit talit̄ om
ni nationi ⁊c. d Et oia cornua. i. supbias ⁊ ptātes.
e Peccatorū cōfri
gā. i. cōfrigenda de-
nūcō ꝑ ptātē diuinā
vel alit̄ pōt dici ꝙ ꝓ
pheta h mutat mod
loquēdi. qꝛ pri⁹ dice
bat in ꝑsona ꝓpria.
Ego aūt annūciabo
⁊c. ⁊ ꝯn̄r trāsit sine d
scēdit ad loq̄ndū i ꝑ
sona dei. d. Oia cor-
nua pctoꝝ ꝯfrigā. qꝛ
de⁹ fecit de pctorib⁹
vidictā. ⁊ transit⁹ talis frequēt̄ fit in ꝓphetis. ⁊ in illis ma
xime q̄ metrice scripserūt. q̄les fuerūt illi q̄ ps̄. fecerūt.
f Et exaltabūt̄ cornua iusti. i. xp̄i q̄ dr̄ anthonomatice iu
stus. eo ꝙ iustificat alios. ꝼm ꝙ dr̄ Esa. liij. In scia sua iu
stificabit ipse seruos meos multos. ⁊ iniquitates ipsoꝝ
ipse portabit. In resurrectione aūt xp̄i exaltata fuerūt ei⁹
cornua. ꝓpt̄ qđ dixit tunc Matū. vlt̄. Data est mihi omis
ptās in celo ⁊ in terra. ꝓpt̄ qđ sanctus Zacharias noiauit
xp̄m cornu Luce. j. Erexit nobis cornu salutis in domo
dauid pueri sui. Xp̄s em̄ descendit de dauid ꝼm carnem
Ro. j. Qui factus est ei ex semine dauid ꝼm carnē Mo
ralit̄ pōt exponi ps̄. iste de quolibet vere penitente. qui e-
gressus de captiuitate peccati confitet̄ dei iusticiā ⁊ eius
miam ⁊ ptātē demonū cōtēnit. ⁊ deo grās agit.
¶ In ps̄. lxxiiij. Confitebimur. vbi dr̄ in postilla. Cū acce
pero tempus. Additio.
Quidā expositores nostri intelligūt hec verba. scꝫ
cū accepero tp̄s ⁊c. a filio dei dicta añ carnis assū
ptionē. vt sit sensus. Cū ego. q̄ sum etern⁹ accepe
ro tp̄s. i. fuero factus hō tpalit̄. tunc iusticiā iudicabo. iux
illud Joh. v. c. Omne iudiciū dedit pater filio. ⁊ sic cū dr̄
Liquefacta est terra ⁊c. intelligit̄ a soliditate virtutuꝫ. eo
ꝙ oēs fere leprosi erant in peccato añ aduentū xp̄i. ꝫ dic.
Ego cōfirmaui colūnas eius. i. apl'os ⁊ correspondenter
ad istū sensū pñt exponi tā ꝑcedentia ꝙ̄ sequētia.
¶ In eodē ps̄. vbi dr̄ in postilla. Quia neqꝫ ab oriente.
Attendendū ē quō intelligan- Additio.
tur ista verba. Neqꝫ a desertis montib⁹. qꝛ nō vi-
dent̄ corrn̄dere huic qđ ꝑmittitur. nec ab oriente
neqꝫ ab occidente. potius em̄ debuisset dicere. Nec ab aq̄
lone ⁊ mari. sicut cōsueuit scriptura loqui. cū de q̄tuor ptī
bus mundi agit̄. vt in plurimis locis. Sꝫ ad h⁹ ꝓpriuꝫ in
tellectū sciendū ꝙ ꝼm astronomos terra habitabilis se ex
tendit ab oriente in occidentē. sic ꝙ cōtinet cētū. lxxx. gra
dus. q̄ est medietas totius orbis terre. ⁊ hec distantia q̄ ē
ab oriente terre vsqꝫ ad occidentē dr̄ longitudo terre. lati
tudo em̄ terre habitabilis. q̄ cōsiderat̄ ab aquilone ad au
strū nō ē tante distantie. qꝛ nō occupat nisi. lxvj. grad⁹ fe-
re. vn̄ totū residuūꝫ tam ex pte aquilonari ꝙ̄ australi sūt
deserta loca. ꝓut philosophi ⁊ astronomi de hoc loquen
tes tam rōnibus ꝙ̄ inuestigationib⁹ demōstrant. Vn̄ igit̄
psalmista volens quatuor ptes mundi notare nominauit
ptem orientalē ⁊ occidentalē sub ꝓprijs noibus. eo ꝙ ab
oriente in occidentē se extendit habitatio humana. ꝫ ptē
aquilonarē ⁊ australē nominauit desertos mōtes. qꝛ sub-
tracta pte habitabili in latitudie terre ex vtraqꝫ pte rema-
nent magna loca deserta. in quib⁹ verisilr̄ sunt mōtes ⁊c.
¶ In eodē ps̄. lxxiiij. vbi dr̄ in postilla. Vini meri.
Vbi translatio nostra hꝫ. Meri in hebraico hr̄ q̄dā
dictio q̄ magis sonat spissum vel lutosum. qđ q̄-
dam hebreorū sic exponunt. ꝙ in hoc calice. s. vl-
tionis diuine est vinum lutosum ⁊ spissum. qđ generat i
fundo multas feces sic ꝙ de inferiori pte vbi sunt feces bi-
bunt peccatores grauissimi. ⁊ de supiori bibunt. aliij q̄ nō
tā grauiter peccarunt. ⁊ hoc ad designandū ꝙ seruatur ꝓ
portio diuine iusticie circa punitionē transgressoꝝ.
Notus in iudea de⁹. Huic ps̄. ꝑ- ¶ Ps̄. lxxv.
mittit̄ talis ti. in hebreo. Ad victoriā in organis
ps̄. asaph cantici. ⁊ i
translatōne Hiero.
Victori in carmini
bus ps̄. asaph cātici
⁊ ptꝫ sn̄ia vtriusqꝫ ti-
tuli ex dictis supra
ps̄. iiij. De mat̄ia āt
huius ps̄. dicit Ra.
sa. ꝙ asaph ꝑuidens
in spū afflictionē re-
gni iude ꝑ sennache
rib tpe ezechie. ⁊ eius
ꝑcussionē a deo. ꝼm
ꝙ habet̄. iiij. Regū. xix. ꝙ angel⁹ dn̄i ꝑcussit in castris assy
riorū. clxxxv. milia. qđ videns sennacherib fugit cōfusus
ad terrā suā ⁊ ibi fuit occisus a filijs suis. vt hr̄ ibidē. fecit
etiā de hoc ps̄. istum. ⁊ huic dicto concordant plures do
ctores ⁊ expositores catholici. ꝓpter qđ intendo illud se-
qui. igit̄ ꝼm hoc ps̄ iste diuiditur in tres ptes. qꝛ primo d
scribitur regni iude conditio. secūdo sennacherib deiectio
ibi. Ibi confregit. tertio gratiarū actio. ibi. Qm̄ cogitatō
hominis. Circa primū sciendum ꝙ in regno iudee metro
polis erat hirl'm in qua erat templū. ꝓpter qđ vigebat ibi
diuinus cultus ⁊ scia legis ⁊ ꝓphetarū. ⁊ hoc est qđ dr̄.
a Notus in iudea deus. non sic aūt in alijs terris vbi ñ
vigebat verus dei cultus. nec scia legis ⁊ ꝓphetarū.
b In isrl' magnū nomen eius. hoc est nomen dn̄i tetra-
gramaton. qđ est ꝓpriatum altissimo creatori. in quo no-
mine sacerdotes in templo benedicebant ppl'm.
c Et factus est in pace. i. in tempore pacis. d Locus
eius. i. templum in quo habitat deus ꝑ spālem effectum:
dando ei responsa sup ꝓpiciatoriū. hoc enim templū fuit
edificatum tpe salomonis. qui ꝓpter hoc nominat⁹ fuit
salomon. i. pacificus. qꝛ maxima pax fuit in regno iudee
temporib⁹ eius. vt hr̄. iij. Regū. e Et habitatio eius in
syon. qꝛ templū fuit edificatū in illa pte ciuitatis hirl'm.
vbi erat mons syon. f Ibi confregit. Hic ꝯn̄r describi
tur ipsius sennacherib deiectio. eo ꝙ volebat destruere ci
uitatem hirl'm. ⁊ templū in ea edificatū cultui diuino de
putatum. ⁊ hoc est qđ dr̄. f Ibi confregit. s. deus.
g Potentias. i. bellatores exercitus sennacherib.
h Arcum scutum ⁊c. i. oia instrumenta bellica qꝛ inter-
fectis bellatoribus arma bellica ad nihilum valebāt vl-
tra ipsi sennacherib. ꝓpt̄ qđ fuit territus ⁊ confusus. vt ꝑ
dictū est. i Illuminans tu mirabiliter montibus eter
nis. montes eterni hic dicuntur angeli q̄ sunt imortales
qꝛ ministerio angelico facta ē exercit⁹ sennacherib ꝓstra
tio. ⁊ factū est mirabilit̄. qꝛ corpa eorū redacta fuerūt i ci
neres. vestib⁹ eoꝝ ⁊ armis remanentibus illesis. ita ꝙ e-
zechias ⁊ viri sui sine difficultate aliqua poterant collige
re arma ⁊ spolia. ⁊ per hoc illuminati sunt in cognitione
diuine virtutis. In hebreo habetur. De montibus rapie.
⁊ in translatione Hiero. A montibus captiuitas. ⁊ tunc
referendū est ad montem syon. ⁊ montem moriā. vbi tē-
plū erat fundatū. hꝛ sennacherib intendebat spoliare ⁊ ca
ptiuare habitantes in eo. sed sacrificijs ⁊ orationibus ibi
factis ordinatione dei ꝑcussit angelus castra assyriorum.
vt ꝑdictū est. ⁊ sic accidit cōtrariū.
k Turbati st̄ oms insipientes corde. i. bellatores senna-
cherib. q̄ erant adhuc idolatre. ⁊ sic insipientes de deo ve
rā noticiā nō hn̄tes. l Dormierūt som. su. dormitione
mortis. ꝼm qđ dr̄ Joh. xj. Lazarus amicus nr̄ dormit. i.
mortu⁹ ē vt ibidē subdit̄. m Et nihil inue. oms viri ⁊c.
qꝛ bellatores sennacherib multas diuitias ꝑ bella acqui
sierant q̄s ibidem dimiserūt. qꝛ mortui nihil potuerunt
ibi hr̄e ⁊ illi pauci viri qui ibi remanserant ita repēte fu-

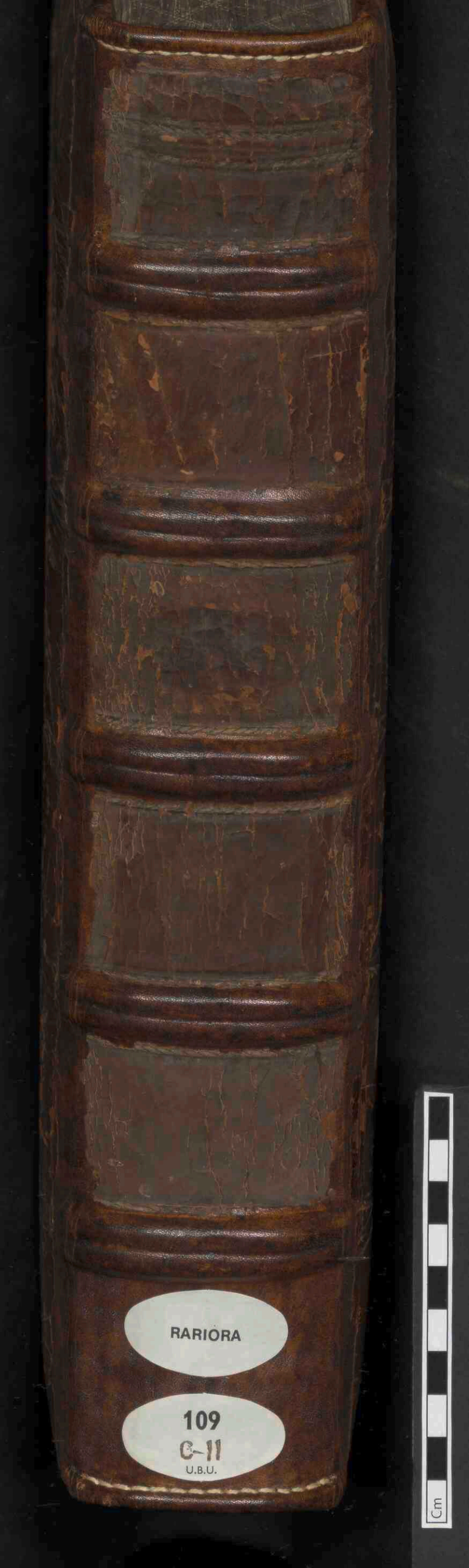
RARIORA
109
C-11
U.B.U.
Cm

Cm

Cm

Cm

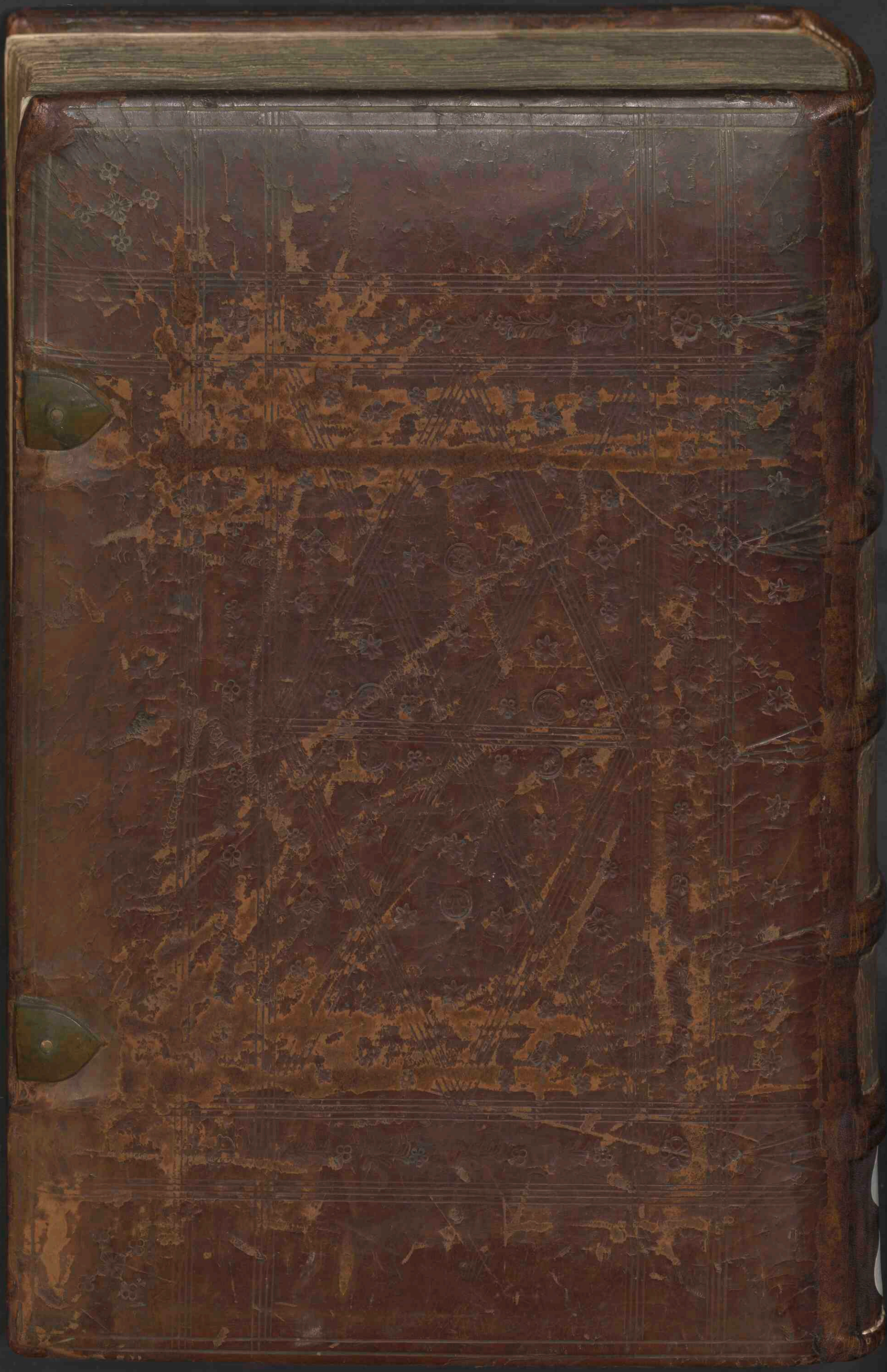

gerestaureerd Schryver 7-12-1981
bandfragmenten afd Oude Drukken
maculatuur

144. Biblia latina
cum postillis Nic. de Lyra

Secunda pars

Postilla fratris Nicolai de lyra cū ad
ditōnibus p̄auli episcopi Burgēsis re
plicisq; Mathie dorinclr super libros
Esdre. Nemiā. Thobiā. Judith Me-
ster Job Librū psalmoruz Eccl̄iasten
Cantica canticorū Sapientie ⁊ eccl̄ia
sticum cum textu incluso

Conuentus Ffm Minorum Rycoll. ~~[illegible]~~ Traiectensium

UNIV.
BIBLIOTHEEK
UTRECHT

Prologus

Incipit prologus in librū Esdre.

Utrū difficilius sit facere qđ poscitis. Iste plogus scribit in librū Esdre. q̄ vnicus liber ē: sicut ipse plogus manifestat. qz apud hebreos esdre neemlecq; sermones in vno volumine coartant. tercius ēm z q̄rtus liber ab ipo hiero. inter apocrypha computat. Ordinat aūt iste liber i mediate post paralypomenon sic ait hiero. i libro ō hebraicis q̄ōibus. eo q̄ idē sit finis paralypomenō z p̄ncipiū hui⁹ libri. historia autē thobie p̄cessit historiā isti⁹ libri. vñ z q̄dā thobi am añ esdram ordinat. Illoq; aūt hiero. i isto plogo dom monē z rogatianus epos ad q̄z rogatione librū istuz de hebreo trāstulit in latinuz. Et p̄ assig̃t duo retrahentia ipm ne trāsferat librū istū. s. opis difficultatez. q̄ tangit in p̄ncipio plogi: z iuidoz detractionē q̄ tangit ibi. Accedūt ad hoc ꝛc. secundo ponit duo ip̄z mouētia ad trāsferendū. s. instātem istoz epoz petitiōez z trāslationis sue necessitatē: qz translatio antiq̄ corrupta erat z diminuta. primū notat ibi. Tercius ann⁹ ꝛc. scōm ibi Si q̄s aūt. lxx. nob opposuerit ꝛc. tertio inuehit ꝫ emulos: z b duplr. p̄ qz impugnant agnitā veritatē. scōo p vicīū ingti tudinis būficioz impugnāt auctorē. primū ibi. Quid interpretē laniāt. scōm ibi. Porro aliud ē si clausus qđ ōr oculis mihi volūt maledicere. Quarto z vltimo dicit q̄ charitatē ipoz ad studiū p̄uocat⁹ nō omittet bonū cōe p̄p detractionē odiū vel timorē. ibi. Itaq; licet excedra vl ex thetra sibilet ꝛc. His visis ad obscuritates accedam⁹.

Incipit p̄fatio bti hieronymi p̄bri in librū Esdre.

Trū difficilius sit facē qđ poscit an negare necduz statui. Nam neq; vobis aliq̄d impantibus abnuere snie est: z magnitudo oner̄ impositi ita ceruices p̄mit vt ante subfasce ruendum sit q̄z leuandum. Accedunt ad hoc inuidoz studia qui oē qđ scribim⁹ reprehēdendū putāt Et interdū contra se p̄scia repugnāte publice lacerāt q̄ occulte legunt: intantū vt clamare compellar z dicere. Bñe libera aiam meaz a labijs iniquis z a lingua dolosa. Tercius annus ē q̄ semp scribitis atz rescribitis vt esdre libruz z hester vobis de hebreo transferā quasi non habeatis greca: z latina volumina aut q̄cq̄d illud est qđ a nobis vertit nō statī ab oībus cōspuendū sit Frustra aūt: vt ait quidā. niti neq; aliud fatigando nisi odiū q̄rere: extreme demētie ē Itaq; obsecro vos mi dōmon z rogatiane charissimi: vt puuata lectiōe cōtēti. libros nō efferatis in publicū nec fastidiosis cibos igeratis vitetisq; eoz supercilium: qui iudicare tm̄ de alijs: z ipsi facere nihil nouerī Si qui aūt fratrū sunt quibus nr̄a nō displicēt: his tribuatis exemplar: ām̄onētes: vt hebrea noia quorū grādis in hoc volumie copia ē: distincte et p interualla trāscribāt. Nihil eni ꝓderit emēdasse librū: nisi emēdatio librariorū diligētia cōseruet Nec quēq̄ moueat: q̄ vn⁹ a nobis liber editus ē. nec apocriphoz tercij z quarti libri somnijs ō lectēt. qz z apud hebreos esdre nemieq; sermones i vnum volumen coartant. z q̄ non habentur apud illos: nec de vigintiquatuor senibus sunt procul abijciēda. Si quis aūt septuaginta vobis opposuerit interpretes: quoz exemplaria varietas ipsa laceratā z euersa demonstrat nec p̄ōt vtiq; verū asserī qđ diuersum ē: mittite eum ad euāgelia in q̄bus multa ponūtur quasi de veteri testamēto q̄ apō septuaginta inp̄tes ñ hūt: velut illō. Mīn nazare⁹ vocabit: z ex egy-

Necdū statui. i. nōdū censui vel iudicaui. nā statuo statuis ōr censere. edificare. fabricare. ordinare. cōstruere. ponere. Non. c Abnuere. i. recusare vel refutare. q. d. nō est fixum in corde meo ōrie vestre impio. In modernioribus aūt bibl̄ijs legit. Nā vobis aliq̄d impantib⁹ ānuere snie ē. z in snia in idē redit. d Snie est. i. sentiat fixuz in corde meo. mod⁹ est loq̄ndi tract⁹ a iudicijs: vbi ratuz z fixū est qđ p sententiā diffinit e Sub fasce. i. sub onere. z declinat hic fascis. vñ fascicul⁹ diminutiuū. f De hebreo transferā in latinū. multi eni translationē. lxx. de greco transtulerūt in latinū g Quasi nō habeatis greca volumina. i. translationē. lxx. in greco editā h Et latina volumina translata de translatione. lxx. aut quasi.

i Quicq̄d est. i. q̄ntecūq; vtilitatis est. k Illud cōspuē dū sit. i. ab emulis cōtemnendū. l Nō statim. postq̄z venerit ad noticiā emuloz. l Nō a nobis vertit. i. trāsfertur. m Niti. i. laborare. n Extreme. i. maxime o Fastidiosos. i. supbis. tediosis. fastidio plenis. fastidiū em̄ ōr supbia. vel tediū. a fastidio fastidis qđ ē horrere. spernere tedere p Supcilium. i. supbia q̄ notat in supcilio p extollentiā oculoz. vñ eccl̄ia. xxij. b. Extollētiā oculorū meoz ne dederis mihi. idem. xxvj. b. Fornicatio mulier̄ in extollentia oculorū ei⁹. z in palpebris illius agnoscet.

q Fratrū. latinoz

r Distincte. vt vnū distinguat ab alio

s Et p interualla. i. p spaciū. vt sit bonū spaciū inter ea.

t Librariorū. i. scriptorū qui libros scribunt. z sic dicit Isi. in. vj. ethy. Librarij ijdē z antiquarij vocant. q̄ librarij sūt q̄ vetera. antiquarij q̄ t̄rimō vetera. vñ et nomē sūpserūt. Itē librarij dicūt venditores librorū. q̄ grece bibliopole dicunt. a biblios qđ ē liber et pole qđ est vendere. z declinat. hic z h̄ bibliopola. v Edit⁹. i. cōpositus. ab edo dis qđ multa significat. que habēt p̄ bos versus. Emitto. pario. p̄duco vl manifesto. Expono. condo. appono. p̄fero. dico. Verba notez numero lector tibi ō notat edo x Nec apocriphorū. q̄d sit apocriphuz z quot modis dicat inueniesupra in p̄ncipio plogi sup iosue p hoc aūt q̄ apocriphoz somnijs dicit videt q̄ hiero. tercīū z q̄rtū librū esdre nō transtulit. vñ z antiq̄ biblie non hūt eos. Esdre p̄m⁹ liber est. Et fecit iosias ꝛc. q̄ cōit scribit in modernis bibl̄ijs. scōs incipit. Liber esdre p̄phe ꝛc z ille breuissim⁹ est z quasi in vno folio scriptus. z forte p̄pter hoc nō fecerat hiero. de eo mentionē. tercī⁹ incipit. Anno. xxx. captiuitatis erant in babylone ꝛc. vbi enumerat visiones quasi p somnia sibi factas. quart⁹ incipit. Ecce loq̄re in aures plebis mee Fmones p̄phetie q̄s misero in os tuū ꝛc. vbi multa p̄dicit affutura. z iste liber satz̄ breuis est. de his duob⁹ vltimis fit hic mētio. p hoc aūt q̄ dicit somnijs videt nō approbare q̄ in his scribunt z q̄. s. sic apocrypha. y Nō hūt ꝛc. de. xxiiij. senioribus. i. de. xxiiij. libris q̄ sunt apud hebr̄. in canone scripturaz. q̄ signātur p. xxiiij. seniores. apoc̄. iiij. sicut supra dictū est in plogo galeato. z Sūt p̄cul abijciēda. i. repellēda z parui pendēda. a Mīn nazare⁹. z ceteras auctoritates q̄ hic ponūt inueniessi. i illo plo. s. Desiderij mei ꝛc. añ mediū.

b Sz vt ad cōpediū veniā.i.breuiē eos ꝓfutē.videī opusculo de vocabulis biblie qlīē exponīt cōpediū c Nō illaturus sū.i.dictur⁹ vel cōcludur⁹,nā inferre ōr cōcludere. d Equissimū est.i.iustissimū.qr nemini derogat et plene veritas indagat.s.inqrendo. Aut ego e Edidi.i. dixi. f Aliqd in translatione mea.

g Nō nō hī in greco.fz.lxx. h Aut alīē hī qꝫ a me versū est.r si nihil mutaui i Quid interꝑtem laniant.detrahendo k Interrogēt hebreos.vtrū hī addidi.r sic inquisita veritate l Translatiōi mee si aūt aliqd addidi. m Vl arrogēt.i.attribuāt. n Vl derogent.i. detrahant si infidelitē ꝛ certe nō solū trāslatiōz vituperant:ꝛ etiam me ipm maledictis ipugnāt r hoc ē qō sequitur. o Fidē.i.credulitatē ipsi lectores mee translationi.si.s.fideliter transtulīē. p Porro.i.terre. q Aliud est in quo ipi offendūt r Si.pqr s Clausis oculis qō ōr in vulgari ꝓuerbio.i.nō habito respectu adveritatē quā docui.vel ad beneficia q eis exhibui sz transferendo tot libros. t Volūt mihi maledicere i.mala ō ꝓsona mea dicē q tātū laborauī ꝓ cōi vtilitate. v Judeos.natione.

x Et hebionitas.secte ꝓfessione. Hebionite quidā fuerunt heretici de quib⁹ dicit eusebi⁹ in.iiij.li.eccli.hist. Hebioneos demō decepit.q interꝑtāt pauꝑes.vere ei pauꝑes sūt r egeni in scia gloīe xpī.qm quidē eū solū hoiem putant r ꝓfectū vite ac virtutū virū iustū effectū.cōi etiā natiuitate ex viro r femina ꝓcreatū.custodiendā vero censent: legis obseruātiā.nec sufficere ad salutē xpī estimāt fidē ꝛc. Jsi.in.viij.ethy.vbi agit de heresib⁹ xpianox.ponit eādē sniam.s.in ꝓlogo sup iosue vltra meditū inuenies satī de origine.aquila symmacho r theodotiōe:vbi exponīt qō b ōr. y Et ꝓ ori.laborē ꝛc.excetra serpens qdā de q dic Jsi.xij.ethymo. Hydra draco ē multorū capitū.qlis fuit in lerna palude ꝓuincie archadie.hec latine excetra ōr.qr vno ceso tria capita excrescebāt:ꝫ hoc fabulosum ē.nā cōstat hydram locū fuisse euomētē aqs vastātes ciuitatē vicinā:in q vno meatu clauso multi erūpebāt:qō hercl'es vidēs loca ipa exussit r sic aq clausit meat⁹.nā hydra ab aq dicta ē.hydor grece aq latine.r inde ōr hydra.s.fpens aqtic⁹. Quidi⁹ methamorphoseos.ix.loquīt de hydra dī.

Vulneribꝰ fecūda suis erat illa.nec vllū. De comitū numero caput ē impune recisuz. Qui gemio ceruix herede valētior eēt. Idē in eodē. Nec ꝓfuit hydre crescere ꝓ dānū geminasqꝫ resumere vires. Et nota qr in aliqb⁹ libris scribīt.excedra ꝓ d.r tunc thymologizat qī excelsa hydra in aliqbus scribīt ꝓ t.iuꝝ ethymologiā. Jsi.r tūc ōr ex cetera.qsi ex ceso tria.r ista lra cōmunior ē r hz mediā sylla bā naturaliē ꝓductā.excetre aūt cōpat emulū suū ꝓpī detractiōis sibilū.r qr aljs infundit emulatiōis venenum.

a Synon.qdā fuit ꝓditor⁹ troie⁹ insidijs capta fuit troia r ōstructa:nā cū greci p.x. annos ciuitatē obsedissent eā capere nōvalentes equū ligneuz ymense stature fecerūt.r armatis militib⁹ eū impleuerūt synon vero fingens se timore mortis ō grecor castris effugisse assecurat⁹ a troianis si secreta eis panderet danaor.mentit⁹ est eis illū equū i honore palladis fuisse factū.r qꝫ iō tāte eēt magnitudis ne posset intrare portas ciuitatis:qr si intraret nunqꝫ ciuitas capi posset.cui⁹ verbis seducti.portas fregerūt r ita equū introduxerūt.synon aūt illa nocte cū dormirent troiani:aperuit ostiola equi:r iclusi milites exierūt r ciuitatē ceperūt sicut in secundo libro virgilij eneidos plenī⁹ recitat.r iō ōr. z Dictor qꝫ.cui ꝓpat emulū suū detractiōis incendia iaciētē. b Euentilent apices.litras:euētilare ōr ad ventū dispergere.ꝓicere.exqrere.excutere.inuestigare.discutere.r in istis duabus significationib⁹ pōt accipi hic.licet in oib⁹ bñ posset exponi. c Ires calumnient.falso criminent.calumniator em ōr falsi criminis accusator.cetera plana sunt.

Explicit qualiscūqꝫ expositio istius ꝓlogi.

Primus liber Esdre incipit.

Hit sacerdos sup solio suo Zacharie. vj.

Scom qr in libris ꝓcedentib⁹ dictū est.deus sub rone absoluta subiectū ē in tota sacra scriptura.sub rōibus aūt cōtractis subiectū est in ptialib⁹ libris:sicut corpus mobile absolute sumptū subiectū est in tota phia naturali: corpus vo mobile animatū subiectum est in libro de aia r in aljs libris sequētib⁹ ad ipsum.r eodem modo deus sub rone gubernantis ppm isrl.subiectuz est in libro Judicū r aljs libris hystorialibus sequētib⁹.vario tū modo fm variationem huius regiminis.de⁹ em hunc ppm p⁹ ingressum terre ꝓmissiōis triplici mō gubernauit. Prīo ꝓ iudices.r sic de eo agit in libro Judicū. Scōo ꝓ reges. r sic tractatur de eo in libr Regū r Paralyp. Tercio ꝓ sacerdotes.s.a reditu captiuitatī babylonicevsqꝫ ad xpm Expeditis aūt duobus primis modis.terciū ꝓ manibus

habem⁹.qz liber Esdre incipit a reditu captiuitatis baby
lonice a quo incepit regimẽ sacerdotũ tñ sub deo princi
pali rectore.de quo regimine dicit verbũ passũptũ. Erit
sacerdos ⁊c. In quo quidẽ verbo ꝑ tangit regẽtiũ habili
tas.cũ dr sacerdos.i.sacerdotes:eo mõ loq̃ndi quo dicit
Exo.viij. Venit musca grauissima.i.multitudo muscaꝝ
ad cuius intellectũ sciendũ:q ꝟm ꝓbm primo ꝓ. illi q̃
sunt vigentes intellectu scientia ⁊ prudentia.illi sunt apti
ad regendum.qz sciunt se ⁊ alios dirigere in fine conum
Talis aũt debet eẽ conditio sacerdotũ ꝑut dicit Mala
iij. Labia sacerdotis custodiunt scientiã ⁊ legẽ requirent ꝺ
ore eius.qz angelus dñi exercituũ ẽ.sicut em̃ angelica na
tura supior est humana ⁊ ideo homines ꝑ angelos regun
tur:sic sacerdotes q̃ sunt q̃si mediatores iter deũ ⁊ ꝓplm
ex hoc ei hñt aptitudinẽ ad regendũ. Scõo in ꝟbo ꝓpo
to tangitur hui⁹ regiminis auctoritas.cũ dr. Sup solio
suo.sedere enim sup soliũ ꝓpriũ ẽ habentis autoritatẽ di
scernendi.iudicandi.ac etiã corrigendi. Hanc autẽ aucto
ritatẽ habuerũt sacerdotes a reditu captiuitatis babylo
nice ⁊ citra vt dictũ est de qua põt dici qõ scribit Esa .xvj
Preparabit in misericordia soliũ ⁊ sedebitis sup illud in
veritate.reditus aũt de captiuitate babylonica fact⁹ fuit
ex diuina misericordia ⁊ fuit ꝓparatio ad hoc ꝓplus ꝑ sa
cerdotes gubernarẽt.vt ptz ꝑ ꝓdicta.⁊ sic huius regimis
soliũ fuit ĩ miscõia prepatũ.⁊ bñ subdit.Et sedebit sup il
lud in veritate.qz a reditu captiuitatꝫ babylonice quo tẽ
pore ꝓfuerũt sacerdotes.nõ legit ꝓplus isrl'ita declinasse
a veritate fidei sicut ante.qz tempibus iudicum ⁊ regum
multociens maior pars ꝓplꝫ.immo q̃si totus ꝓplꝫ declinabat ad ydolatriã ꝓpt quã inducta fuit captiuitas baby
lonica.vt patuit ꝑ ꝓdicta.ℏ a reditu captiuitatꝫ babyloni
ce pauci legũt a vitate latrie decliasse vtpote tpe macha
beoꝝ aliq̃ ex ãbitiõe ⁊ aliq̃ ex antiochi nobil⁹ ꝓsecutiõe.et
mlti eõrio ꝑ vitate fidei legũt mortẽ acerbissimã toleras
se ad gloriã dei:q̃ est bñdictus in secula seculoꝝ Amen.

Capm primũ.

In anno primo Cyri ⁊c. Liber iste a q̃
incipit regimen sacerdotum vt dictuz
est.cum sibi annexis potest sic diuidi.
qz primo tangit huius regiminis ꝓces
sus.secundo incidens casus q̃ duplex
est.in vno habetur exemplum constã
tie contra Aman.in altero exempluz
patiẽtie i libris Hester ⁊ Job. Libros
autẽ Thobie ⁊ Judith ⁊ Machabeo
rũ licet sint hystoriales tamẽ intendo eos ad pñs ptransi
re.qz nõ sunt de canone apud iudeos.nec apud christianos.immo de ipsis dicit Hiero.in ꝓlogo galeato qui est
ꝓlogus super libros Regũ q̃ auctoritas eoꝝ non est effi
cax ad ꝓbandũ aliq̃d qõ in contentionẽ vel dubiũ venit
⁊ lõ expositioni eoꝝ nõ intendo insistere:donec cũ dei ad
iutorio ⁊ vita comite sup oẽs libros canonicos scripserim
si aũt dñs vitã mihi cõcesserit.super istos libros ⁊ alios q̃
cõik ponunt in byblijs q̃uis nõ sint de canone scribere:
potero dño cõcedente. Liber aũt iste diuidit in tres ptes
qz primo agit de reductione ꝓplꝫ sub iesu filio iosedech.
secundo de instructiõe reducti ꝑ esdrã legis doctorẽ.vij.c.
tercio de reedificatione muri ꝑ neemiã ducẽ. ibi. Verba
neemie.⁊ isti tres fuerunt sacerdotes vt ex seq̃ntib⁹ appa
rebit. De secũdo aũt libro esdre.nõ intendo ad pñs me i
tromittere rõne dicta.s.qz nõ est de canone. Circa primũ
primo describit redit⁹ ꝓplꝫ:scõo fundatio templi.ca .iij.
Circa primũ.ꝑ describit licentia data.scõo numerat turba licentiata.ca.ij. Circa primũ ꝓmittit cõfessio maiestatis.secundo subdit concessio libertatis.ibi. Quis ex vob
tercio cõpletio volũtatis.ibi. Et surrexerũt.quarto collatio pietatis.ibi. Rex q̃z cyrus. Circa primũ prio ponunt
quedã preambula.scõo cõcessio ipa.ibi. Hec dicit cyrus
Primũ pambulũ est.qz notat temp⁹.cũ dr. In ãno ꝑ cyri ⁊c. Ad maiorẽ aũt intellectũ eoꝝ q̃ dicunt in hoc libro
⁊ alijs de isto cyro.⁊ maxie cuiusdã dicti a me sup Lucã.
ca.ij.ponenda ẽ hic origo ⁊ ꝓmotio huius cyri:ꝟm enim
q̃ habet in scholastica hysto. Astrages rex medoꝝ ⁊ ꝑsa
rũ vidit in somnis de ventre filie sue egredivitẽ totã asiã
occupantẽ:⁊ cum significatũ h⁹ quereret a cõiectoribus
rñdert q̃ significabat puer ex ea nascituꝝ:in tota asia re
gnaturꝝ.⁊ ipm de regno expulsuꝝ:qõ timens dariũ cõsobri
nũ suũ adoptauit in
filiũ:qz filiũ nõ ha
bebat. ℏ filiaz vnam
quã dedit cuidã mi
liti simplici.ne puer
natus de ea:magno
rum amicoꝝ poten
tia vallaret:⁊ cuz ℞
ad maiorẽ securita
tẽ cũ dicta filia esset
grauida.fecit tempus partus ipsi⁹ explorari.⁊ puerũ natum ad se apportari.quẽ dedit cuidã de suis principibus
occidendũ.ℏ ille timens ne regnũ ad matrem pueri deue
niret.nõ fecit.ℏ puerũ in nemore exposuit.ad quẽ ex diui
na ꝓuidentia q̃ solet adesse q̃n deficit humana:venit q̃dã
canicula lactans puerũ ipsum a feris ⁊ auib⁹ defendẽdo
quẽ pastoꝝ regis inuenit ⁊ vxori sue tradidit nutriendum:
q̃ cũ creuisset:ab alijs puerꝫ fact⁹ est rex eoꝝ.⁊ rebelles si
bi grauiter affligebat.intantũ q̃ ꝑes pueroꝝ cõquesti sũt
regi ad quẽ cũ adducereꝫ constanter intrepide dixit hec se
fecisse tanq̃ rex eoꝝ.ℏ ex ergo admirans pueri cõstantiã
in eo q̃dã signa sui generis agnouit.⁊ a pastore veritatez
requirens:ipm esse nepotẽ suũ inuenit.verũtñ erga eum
placatus fuit:credens q̃ somniũ suũ ꝓmpletũ essz ĩ regno
pueroꝝ.⁊ eũ alendũ tradidit illi principi cui prius eũ tradiderat occidendũ.filiũ aũt eius clã occidi fecit:eo q̃ fuerat inobediens ori eius:quod tñ illũ principẽ nõ latuit.
Postea ꝟo ꝑ temp⁹ magnũ rex exercitum tradidit illi ꝓncipi ad domandos aduersarios.⁊ ipe immediate recessit
Ille aũt princeps memor occisionis filij sui:suasit exercitui.vt cyrũ regem persarũ eligeret.vocans eum cyruz .i.
heredem.q̃ pri⁹ spartaticus.i.catulus vocabat.eo q̃ canicula lactauerat eũ.qõ factũ audiens astrages:collegit exercitum.vt pugnaret contra cyrũ.⁊ in primo cõgressu ꝓualuit.ℏ postea a cyro deuictus fuit.verũtñ cyr⁹ magis se
exhibuit ei nepotẽ q̃ victorem.naz regnũ hyrcanoꝝ sibi
dimisit.⁊ dario auunculo suo regnũ medorũ. ita q̃ post
eoꝝ mortem totũ veniret ad manũ suã. Postea vero cyrus ⁊ darius eius auunculus obsederũt babyloniã. quacapta ⁊ occiso Balthasar rege. Darius regnauit in babylone duobus annis.quo mortuo.totũ venit ad manũ Cyri.⁊ sic fuit monarcha.⁊ ĩ primo anno huius monarchie
dedit licentiã filijs isrl' redeundi in iudeam.⁊ edificandi
templũ ꝟm q̃ dr hic. a In anno ꝑo cyri regis persarũ.i.anno primo q̃ monarchiã transtulit ad ꝑsas.qz lz regnũ medoꝝ eẽt honorabili⁹.tñ caput monarchie posuit i
ꝑside.eo q̃ ibi primo regnauerat.⁊ qz ꝑ seipm sublimauerant in regnũ. b Ut cõple.ꝟbũ dñi ex ore hiere. Hiere.xxv.ca. Cũq̃ impleti fuerint.lxx.anni visitabo sup regẽ babylonis ⁊c.⁊ sili.xxix. Cum ceperint impleri in babylone.lxx.anni.visitabo vos ⁊ suscitabo sup vos verbũ
meũ bonũ vt reducãvos ad locũ istũ. Dicũt aũt hebrei q̃
isti.lxx.ãni sĩt accipiẽdi a tpe destructois tẽpli ꝑ nabucho
donosor ⁊ fuerunt impleti sexto anno darij.in q̃ cõpletũ
fuit templũ.ℏ hoc est falsum.qz ꝟm oẽs hystoriographos
alios fuerũt multoplures anni. Supponũt etiã q̃ cyrus
regnauerit tñ.xj.annis.q̃ tñ regnauit.xxx.ꝟm hystoriogꝝ
phos persarũ. Josephus aũt dicit q̃ isti.lxx.anni inceperunt a destructione templi predicta,⁊ terminati fuerunt
anno primi monarchie cyri. Scõm vero exposítores latinos isti.lxx.anni cõiter incipiunt a destructione ciuitatis
⁊ termiant in anno primo cyri.ℏ qz computant ꝟm chronicas.ad quã cõputationẽ seq̃t mardocheũ fuisse. cclix.

annoꝝ qñ fuit exaltat⁹ ad aſſuero regeꝝ declarabĩ in ꝓn
cipio libꝝ heſter vbi ꝓꝛie hꝫ locũ. ĩo nõ intendo ſequi cõ
cõputationẽ eoꝝ. qꝛ nõ videt poſſibile mardocheũ tãdiu
vixiſſe. ꝛ dato q̃ vixiſſet. tñ tũc facere nõ potuiſſet illa q̃ ꝺ
eo ſcribunt in libꝛo heſter. q̃ tñ inter libꝛos ſacre ſcriptu
re canonicos cõpu
tat. Ibi aũt ſcribit q̃
regebat regie domũ
ꝛ regis palatiũ ꝛ re
gni negocia diſpone
bat. Ra. ſal. dicit q̃
iſti. lxx. anni icipiũt
a tranſmigratõne ie
chonie ꝛ terminant
in ꝓmo anno cyri
qꝛ tunc dedit licenti
am ppło redeũdi de
captiuitate. ꝺ. q̃ a
tranſmigratione vſ
q̃ ad deſtructionem
ciuitat⁊ fuerũt. xviij
anni. ꝛ inde vſq̃ ad
ꝓmũ cyri annũ. lij.
q̃ ſimul iũcti faciũt.
lxx. annos vtꝫ. Sed
q̃tũ ad ꝓmũ nume
rũ dicit manifeſte ꝫ
textũ. iiij. li. Re. vbi
ꝺꝛ. xxiij. ca. q̃ ſede
chias imm ediate re
gnauit poſt iechoni
am q̃ alio noie dict⁹
eſt ioachin. ꝛ fuit fili
us ioachim. q̃ ſiꝫ alio noie dictus fuit iechonias. vt pleni⁹ hĩ matꝫ. j. ꝛ ibidẽ. ſ. iiij. Regũ. xxiij. ꝺꝛ q̃ tñ regnauit xj. annis. ꝛ ſic ab eius numero deficiunt ſeptẽ anni. ꝓpter qõ vĩ mihi q̃ iſti. lxx. anni incipiũt ab octauo ãno ioachi patris iechonie ſine ioachin. tunc eñ captus fuit ꝑ nabu cho. ꝛ fact⁹ ſibi tributariꝫ. ꝛ nobiles de hiꝛlm obſides du cti in babyloñ. inter q̃s daniel ꝛ ſocij eius fuiſſe dicunt. ꝓpter qõ extunc incepit tranſmigratio babylonis. lꝫ ma gis cõpleta fuit tpe iechonie filij eiꝰ. ꝛ adhuc ꝑfectius i ca ptiuatione ſedechie deſtructa ciuitate. ꝛ terminant in q̃r to anno cyri. qõ ſic oñdit. qꝛ ioachim regnauit. xj. annis. iiij. Re. xxiij. ꝛ iõ incipiendo ab eiꝰ anno octauo. incluſiue hũt de regno eius q̃tuoꝛ anni. ꝛ de tpe ſedechie decem integri. nã. xj. anno q̃rto menſe fuit captus ꝛ exoculatus ꝛ ductus in babyloñ. iiij. Re. xxv. ꝓpter qõ ille annꝰ cõputandꝰ eſt inꝛ annos deſtructionis ciuitat⁊. qꝛ maioꝛ ps eiꝰ fuit ſub deſtructione. aliꝛ vnꝰ annꝰ bis cõputareꝛ. ſ. i tẽ poꝛe ſedechie ꝛ in tpe deſtructionis. ꝛ inde. lij. vſq̃ ad cy rũ. q̃ licet ꝓmo ãno ſue monarchie dedit lñiam ppło re deundi in iudeã. vt hic ꝺꝛ. tñ iudei ex longa manſione in terra babylonis vꝛores accepant ꝛ plem ꝓcreauerant et ibidẽ poſſeſſiones acquiſierãt. ꝓpter qõ ad diſpoſitionez de rebꝰ ꝛ familijs manſerant in terra babylonis ꝓꝛio an no cyri ꝛ ſecundo. ꝛ tercio venerũt in hiꝛlm. vt ꝺꝛ i ſcho laſtica hyſto. ꝛ anno ſequẽti poſuerũt fundamẽta templi j. Eſdre. iij. iſti anni ſimul iuncti ſunt. lxx. qui Dañ. ix. di cũt. lxx. anni deſolationis hiꝛlm q̃ tũc ꝓꝛie fuerũt cõple ti. qꝛ fundato templo fecerunt iudei feſtũ magnũ ꝛ gaudi um. j. Eſdre. iij. ca.

c mie. ſuſcitauit domin⁹ ſpi
ꝺ ritũ cyri regĩ perſaꝝ ꝛ trãſ
duxit vocem in omni re
gno ſuo. etiam per ſcriptu
e rã dicens. Hec dicit cyr⁹
f rex perſarũ. Omnia regna
terre dedit mihi dominus
g deus celi ꝛ ipe ꝓcepit mi
hi vt edificarẽ ei domum i
hieruſalem que eſt i iudea
h Quis eſt in vobis de vni
uerſo populo ei⁹. Sit do
i minus illius cum eo Aſcẽ
dat in hieruſalẽ que eſt i iu
dea: ꝛ edificet domum dei
k iſrl. ipſe eſt de⁹ q̃ eſt in hie
l ruſalẽ Et oẽs reliq̃ in cun
ctis locis vbicunq̃ habi
m tant adiuuent eum viri de loco ſuo argento ꝛ auro ꝛ
n ſubſtantia ꝛ pecoꝛibus ex
cepto qõ volũtarie offerũt
p tẽplo dei qõ ẽ i hiꝛlm ꝛ ſur
rexerũt ꝓncipes patꝝ de iu
da ꝛ beniamin ꝛ ſacerdo
tes ꝛ leuite et oĩs c⁹ ſuſci
tauit de⁹ ſpñ vt aſcẽderet
ad edificãdũ tẽplũ dñi qõ
q erat i hiꝛlm. Uniuerſiq̃ q̃
erãt in circuitu adiuuerũt
man⁹ eoꝝ in vaſis argente
is ꝛ aureis: i ſubſt iumen
tis: i ſuppellectili: exceptiſ
his que ſponte obtulerãt.
r Rex q̃ꝫ cyrus ꝓtulit vaſa
tẽpli dñi que tulerat nabu
chodonoſoꝛ. ꝺ hiꝛlm. poſue
rat ea i tẽplo dei ſui. Ꝓꝛo
ante eũ gentes ꝛ doꝛſum regũ vertã ꝛc. que multo tpe fu
it ꝓnũciata añ temp⁹ cyri. g Et ipſe ꝑcepit mihi vt edi
ficarẽ ei domũ in hieruſalẽ. qꝛ in eadẽ ꝓphetia ſubditur.
Ipſe edificabit ciuitatẽ meã ꝛ captiuitatẽ meaꝫ dimittet
ꝛc. b Quis eſt in vobis. Hic ꝓñr ponit cõceſſio liber
tatis. ſ. a fuitute om
nibus q̃ voluerũt in
hiꝛlm redire: ꝛ hoc ẽ
qꝺ ꝺꝛ. Quis eſt i vo
bis de vniuerſo po
pulo eius. ppłm eñ
iſrl reputabat popu
lũ dei celi. qꝛ in illo
populo fuerat verꝰ
cultꝰ ipſi⁹. Ꝓcẽdat
in hiꝛlm. q. ꝺ. quili
bet de ppło illo ꝺꝛ ꝫ
facere. tuꝫ ex deſide
rio libertat⁊ quã oẽs
appetunt. etiã bruta
aialia ſm modũ ſuũ
vnꝺ beſtie ꝛ auicule
recluſe q̃ntumcũq̃
habeant ſplẽdide ad
comedẽdũ. ꝓponũt
tñ libertatẽ ſacietati
ſi via pateat euaden
di. tũ ex volũtate cul
tus ipſi⁹ deitat⁊ q̃ ex
ercendus eſt in hie
ruſalẽ. vñ ſubdit
k Ipſe ẽ deꝰ q̃ ẽ in
hiꝛlm. ẽ aũt vbiq̃ e
qualiter ꝑ eſſentiã. ꝑſentiã ꝛ potentiã. ſ̃ ꝑ ſpãlem cultum
fuit in hieruſalẽ. qꝛ ad hoc elegit ciuitatem illã. vt hĩ ter
cio regũ. ꝛ. j. Paralip. ꝛ. ij. l Et oẽs reliqui. ſ. de ppło
illo qui nolunt recedere. qꝛ aliqui fuerunt ibi retẽti amo
re vxoꝝ ꝛ filioꝝ ibidem genitoꝝ ꝛ bonoꝝ acquiſitoꝝ
m Adiuuet. de bonis ſuis ad edificationẽ templi ꝑ mu
nera ad hoc oblata. ꝛ etiam redeuntes vt poſſint melius
redire ꝛ ꝓſpere agere. Scõm hebꝛeos variant hic textꝰ
et expoſitõ. ꝛ hec eſt littera. Et omnẽ reliquũ. ſ. de iudeis
qui nõ põt aſcendere in hiꝛlm ꝓpter paupertatẽ. qꝛ non
hꝫ expenſas ꝑ via vel debilitatẽ. qꝛ nõ põt peditare. vel
let tñ ire ſi poſſet.
m Adiuuent eum viri de loco ſuo. i. vicini eius. etiã gẽ
tiles ꝓuidendo de expenſis ꝛ vehiculo. ita ꝓcepit cyrus.
n Excepto q̃ voluntarie offerunt templo dei ꝛc. qꝛ mul
ti gentiles audientes virtutem dei iſrl obtulerunt multa
munera ad edificandum templum in hieruſalem quod
fuerat deſtructum: exemplo regis animati ad hoc.
p Et ſurrexerũt. Hic ꝓñr deſcribitur impletio volunta
tis ipſius cyri a deo inſpirati. cum ꝺꝛ. Surrexerunt ꝓn.
pa. de iu. ꝛ ben. ꝛ ſa. ꝛ leuite. iſte enim tres tribus. ſ. iuda ꝛ
beniamin ꝛ leui fuerunt vltimo captiuate ꝑ nabucho. re
gem babylonis. ꝛ ꝓmo reducte ſunt de captiuitate. nec
tantum peccauerunt q̃tum alie que captiuate fuerunt
per reges aſſyrioꝝ. nec ex his redierunt de captiuita
te niſi alique reliquie que euaſerant manus regũ aſſyrio
rum. ꝛ cõiunxerant ſe tribus tribubus ꝓdictis tpe ioſie.
vt hꝫ. ij. Paral. xxxiij. ꝛ fuerunt ſimul captiuate per na
bucho. ꝛ ſimul redierunt qui voluerunt redire.
q Uniuerſiq̃ qui erant in circuitu adiuuerunt ꝛc. hoc
dupliciter exponitur. vno modo de iudeis remanentib⁹
in babylone. alio mõ de gentilibus adiuuantibus impõ
tentes de ꝓcepto cyri vt ꝓdictũ eſt.
r Rex quoq̃ cyrus. Hic ꝓñr deſcribitur collatio pieta
tis. quia cyrus fecit reſtituivaſa que fuerant aſportata de
templo dñi. auderat eñ q̃ dñs fuerat offenſus contra bal
thaſar regẽ babylonis. eo q̃ ea applicauerat vſibus hũa
nis bibẽdo in eis ipſe ꝛ ſui milites ꝛ vxoꝛes vt hĩ dañ. v.

xpt qđ balthasar nocte seqnēte interfectus est. s Per manus mitridatis filij gazabar. in he. hī. Per manū mitridatis thesaurarij. erat ei thesaurarius regis vt dicit ioseph⁹. t idē dr. ij. esdre. ij. o. t Et annūerauit ea. i. sub certo nūero t pōdere tradidit. v Sasabasar pncipi iude

Dicūt hebrei q̄ iste fuit daniel. ꝫ lra sequens videt ꝺicere q; subdit. Vniuersa tulit sasabasar cum his qui ascendebāt de transmigratione babylonis in hirlm Daniel aūt nō legit redisse de babylōe i irlz: ꝫ magl ꝺr sepult⁹ in babylōe. remansit ei ad cōsolationē indeor remanētiuz. q; fuit in magna ptā te apud reges. vñ et tercio anno Cyri facta est sibi decima visio. vt hī. Dañ. x. et anno p̄ Cyri data fuit licētia indeis redeundi vt hī. Esr. j. c. t iō aliꝫ ꝺr q; fuit zorobabel. vñ t. j. hī q; fuit pnceps tribus inde t fuit binomius. qui tñ vult tenere dictū hebreor pōt dicere. q; licet Daniel de babylone nō redierit i hierlm tñ de pfectione redeuntiū t ꝺ portatione vasor ꝺisposuit. t iō sibi primo tradita fuerūt. x Cultri. xxix. erāt cultelli magni ad diuidendū hostias y Cyphi aurei. xxx. in beb. hī. Batini aurei. in batinis argenteis recipiebat sanguis hostiar. ꝫ i batinis aureis portabatur intra sctm sctōr i die expiatiōis. z Dia vasa aurea t argentea quinq; milia cccc. numerus aūt ptiū singularū simul iunct⁹. nō ascēdit tātū. q; illa q̄ erant pcioris fuerūt numerata p ptes in numero ꝺo illo totali fuerūt inclusa multa alia: q̄ nō erāt tāti valoris. Ca. ij.

Iaūt sūt pro
b Quincie filij. ꝫ
Hic pñr nūerat tūba revocata t primo ponit eor sūma: secundo describit eor suba. ibi. Eq̄ eor. Circa primū p-

tulit aūt ea cyr⁹ rex pſaruz
s per manuz mitridatis filij
t gasabar t annumerauit ea
v sasabasar principi iude: et
hic ē numer⁹ eoz. Phiale
auree triginta. phiale argē
x tee mille. Cultri. xxix. cy-
y phi aurei trigita. cyphi argētei secūdi q̄drigēti decē
z vasa alia mille. Dia vasa
aurea t argentea quiqz mi
lia quadringēta Vniuersa
tulit sasabasar cū his qui a
scēdebāt de transmigratio
ne babylōis i irlm. C.ij.

Hsr aūt pncie filij q̄ a
scenderūt de captiuita
te quā transtulerat nabu-
chodonosor rex babylonis
in babylonē: t reuersi sunt
b in hierlm t iudeā: vnusq̄s-
c qz in ciuitatem suā q̄ vene
rūt cū zorobabel t iesua ne
emia saraia rabelaia mar-
dochai belsaz mesphar be
guai reū baana. Numer⁹
d viroz ppli isrl. Filij phares
duo milia centū septuagin
taduo. Filij arethi: septin-
genti septuagintaq̄nqz. Fi
lij gersephacia: trecenti se
ptuagintaq̄nqz. Filij saphа
cia: trecēti septuagita duo
Filij area: septigēti septua
gintaq̄nqz. Filij phetmoab
filioz iosue: octingēti: t io
ab duo milia octigēti duo
decim. Filij belam: mille
ducenti q̄nquagintaq̄tuor.
Filij zethua: nōgenti q̄dra
gintaq̄nqz. Filij zachei se-
ptingenti sexaginta. Filij
bani: sexcēti q̄dragitaduo
Filij bebai: sexcenti vigin
titres. Filij azgad: mille
ducēti vigitiduo Filij ado
nicā: sexcēti sexagintasex.
Filij beguai: duomilia qui
quagintasex. Filij adin: q̄-
dringēti q̄nq̄gintaq̄tuor. Fi
lij ather q̄ erant ex ezechia
nonagintaocto. Filij besai

mo ponit numerus populariū. secūdo sacerdotū. ibi. Sacerdotes. tercio proselitorū sine incertorum ibi. Et hi qui ascenderūt quarto colligitur numerus oīm. ibi. Omnis multitudo. Circa primum dicitur s Hi autem sunt prouincie filij. i. iudee cui⁹ filij dicūt iudei. Iz fuissent inde in captiuitatē ducti
b Vnusquisq; i ciuitatē suā. q; vnusq̄s q; naturaliter diligit locum sue natiuitatis
c Qui venerūt cuz zorobabel iesua neemia rē. nomina istorum exprimuntur. q; fuerunt persone notabiles t pncipales. alij aūt cōprehēdunt sub nominib⁹ patrum vel ciuitatū vnde fuerant. cuz ꝺicitur.
d Filij phares rē. Circa qđ sciendum q; aliqua nomia hic exprimunt de quib⁹ certuz est q; sunt nomina ciuitatum. sic ꝺr. j. Filij bethleem t filij cariathiarim t filij hiericho. t similia. t aliqua ꝺ quib⁹ certuz est q; sunt nomina patrum. vt cū ꝺr infra. Cantores filij asaph. t filij sellum t nathinei. t filij sobai t cōsimilia. multa ꝺo nomina hic exprimunt a quib⁹ filij dicunt. de qb⁹ nomiib⁹ nō hī certitudo vtrū sint noia patrū vl ciuitatū. quia nec doctores hebraici nec latini hoc determinauerūt. e Sacerdotes. Hic pōit numer⁹ leuitarū. t inchoatur a sacerbotibus q̄ erāt pncipales in tribu leui. cum ꝺr. Sacerdotes filij idaia i domo iesue nomina sūt patrum
f Leuite filij iesue. Isti iuuabant sacerdotes eis mistrando in oblationibus sacrificiorū.
g Cantores filij asaph. isti cantabant diuinas laudes quā do offerebātur libamina sacrificiorū.
h Filij ianitorum q̄ custodiebāt portas atrij sacerdotū ad q̄ tuor ptes orb.
i Nathinei. isti portabāt ligna t aqs ad locum diuini cultus.

trecenti vigintitres. Filij iozra: centū duodecim. Filij asem: ducēti vigintitres Filij gebbar: nōgētiq̄nqz. Filij bethleem: centum vigintitres. Viri nethupha q̄nquagintasex. Viri anathot: centum vigintiocto. Filij azmaueth. quadragintaduo. Filij cariathiarim: cephira t beroth: septingēti q̄dragintatres. Filij rama t gabaa: sexcentiuigintiunus. Viri machmas cētum vigintiduo. Viri bethel t chai: ducenti vigintitres Filij nebo: quinquagitaduo Filij megbis: centum quinq̄gintasex. Filij belam alterus: mille ducenti q̄nquagintaq̄tuor. Filij arim: trecenti viginti. Filij lodadin t ono: septingēti vigitiq̄nqz. Filij hiericho trecēti q̄dragitaq̄nqz. filij senaa tria milia sexcēti trigita. Sacerdotes. Filij iadaia in domo iosue: nōgēti septuagitatres. Filij emmer: mille q̄nquagitaduo. Filii phessur. mille ducenti q̄dragintaseptem. Filii arim. mille decem t septez
f Leuite. Filij iesue t sedmibel filioz odeuie septuagī
g taquatuor. Cātatores. Filii asaph. centum vigintio
b cto. Filii ianitoz. filii sellū Filii ather. Filii telmō. filii accub. Filii attita. filii sobai vniuersi centum trigintanouem. Nathinnei. filii sia. filii asupha filii tebboath. filii ceros. filii siaa Filii phadon. filii lebana. Filii agaba. filii accub. filii agab. filii selmai. filii anan filii gaddel. filii gaer. filii raahia. filii rasin. filii nechoda. filii gazē. filii azec. filii phasea. filii Besee. filii Asemaa. filii Munim.

k Filij fuor salomõis. Fui salomõis dicũt illi q fuerũt deputati ad custodiã edificior templi. r ad repandũ ea q̃ essent reparãda. r isti dicunt filij eor qr descenderunt ab ipis licet p multas generatiões. l Et hi qui ascenderũt Hic ꝑ̃r ponit numer⁹ ꝓselitor r lz ꝓseliti ꝓprie loq̃ndo dicãt q de gentilitate cõuersi st ad iudaismũ. tñ hic large dicunt ꝓseliti. q nõ potuerũt sufficieter indicaꝛ certitudiez suę genealogie r iõ dubium erat de aliquib⁹ eor. vtrũ eẽnt de filijs isrl. a principio vel nõ. nõ tñ fuerũt electi de populo isrl qr fides nõ negabat etiã gentilibus volẽtib⁹ cõuerti. ꝛ de filijs sacerdotũ illi q ñ poterãt inuenire certitudinẽ genealogie sue r q eẽnt de sacerdotali genere fuerũt electi de sacerdotio. nõ tñ de cõi statu fideliũ. vñ r in nouo testamento nõ ois q recipit ad fidẽ. recipiend⁹ ẽ ad ordinũz ꝓmotionẽ. Ex hoc etiã loco hr argumẽtũ. q nullus ꝓmittẽdus ẽ celebrare. nisi fidẽ faciat de sua ordinatione. m Et dixit athesartha. Iste ẽ neemias vt dicunt hebrei r ꝟ idez exꝑsse hr. j. Neemie viij. ca. r vocatus est athersatha q fm ꝓprietatẽ hebraici ꝟmonis interpretat relatus qr ꝓ sapientes hebreor fuit sibi liciti bibere vinũ gentilitũ eo q erat pincerna regis gẽtilis. vt hr i. Neemie. j. qõ tñ ꝺ cõi cursu erat iudeis illicitũ. vt dicũt hebrei. ꝓpter qõ daniel r socij ei⁹ noluerũt bibere de vino vñ bibebat rex ne cõtaminarent. vt hr Dañ. j. n Vt nõ come. de sanctosctõr. i. de cibis sacerdotibus cõcessis cuiusmodi erãt panes ꝓpõnis. r hostie ꝓ pctõ r delicto. fm illud Osee. iiij. Pctã ppli mei comedẽt ꝛc. o Donec surge. sacer. do. atq̃ pfect⁹. q sciret inuenire veritatẽ h⁹ genealogie tũc igte ꝓut ꝺr cõiter ab expositorib⁹ nris. In heb. hr. Donec surgeret sacerdos ad vrimthumi. qõ signat ad doctrinã et pfectionẽ seu veritatẽ r idẽ hebraicũ ponit Exoꝺ. xxviij. Pones aũt in rõnali iudicij doctrinã r veritatẽ. r sic dictũ fuit ibidẽ. ista doctrina r veritas erat q̃dã fulgor ꝓcedens ex lapidib⁹ rõnalis q signabat deũ placatũ. r sic impleri in effectu q sacerdos petebat vt dicit ioseph⁹ li. antiq̃tatũ. dic etiã q ille fulgor cessauit p ducentos annos antecq̃ scriberet libr̃ illũ quẽ scripsit tpe tyti r vespasiani: r fm ꝟ cõit ẽ ꝺõm. q p⁹ reditũ captiuitatis babylõite surrexit sacerdos doct⁹ r pfect⁹ mõ ꝑdicto. s. hñs signũ placationis diuine. r signũ acceptatiõis sue petitionis in lapidibus rõnalis. qr a cõsummatiõe templi secũdi vsq̃ ad destructiõez ei⁹ p tytũ r vespasianũ fluxerũt ãni. cccc. xx. fm hebreos. r multoplures fm latinos. Quo aũt tpe surrexit talis sacerdos post reditũ captiuitatis babylonice. non hr. ex scriptura determinate. Ra. sa. dicit. q doctrina r veritas rõcalis erat nomẽ dei tetragramaton inclusũ sub lapidib⁹ rõnal. vtute q manifestabat vitas de interrogatis ipi sacerdoti qñ cõsulebat dñm. dic etiã q talis manifestatio nuq̃ fuit tpe secundi tẽpli. r sic post reditũ captiuitatis babylonice ñ surrexit sacerdos doct⁹ mõ ꝑdicto r fm hoc cũ ꝺr o Donec surgeret sacerdos doct⁹ atq̃ pfect⁹. ly donec nõ importat tps determinatũ. ꝟ magis signat idẽ qꝺ nunq̃. sic ꝺr. Talis ñ penituit ꝺ peccatis suis donec vixit i. nũq̃. qr p⁹ mortẽ ñ põt penitere. fm ꝺo expositionẽ ioseph p dictã. ly donec importat tps finitũ p⁹ qꝺ surrexit sacerdos doctus. lz nõ sit determinate scriptũ.

filij Nephusiz. filij Bechue. filij Accupa. filij Azur filij Besuth. filij Maida filij arsa. filij bercos. Filij sisara. filij thema. filij nasia. filij athupha. filij seruorũ salomõis. filij sothei filij sophereth. filij pharuda. filij iala. filii dercon. filij geddel. filii saphata. filii athil filii phocereth qui erant de asebabaim. filii amin. Omnes nathinnei et
k filii seruor salomonis: tre
l centi nonagintaduo Et hi q̃ ascenderũt de thelmala thelarsa cherub et don. et mer. r nõ potuerũt indicare domũ patrum suor r semen suũ vtrum ex isrl eẽnt filii dalaia. filii thobia filij nechoda sexcenti q̃nq̃gita duo Et de filiis sacerdotũ filii iobia. filii accos. filii berssellai q̃ accepit de filiabus berzellai galaaditis vxorem: r vocatus est nomine eor. Hi q̃sierũt scripturã genealogie sue r nõ inuenerũt: r electi sunt de
m sacerdotio. Et dixit athern satha eis vt ñ comederent
o de sctõsctõr: donec surgeret sacerdos doctus atq̃

p pfectus Dis multitudo q̃
q si vn⁹ quadraginta duo mi
r lia trecenti septuaginta exceptis seruis eoruz r ancillis qui erant septem milia
s trecenti triginta septem r i ipsis cantores atz cãtatrices ducenti. Equi eor sexcenti triginta sex: muli eor ducenti q̃dragintaquinqz: cameli eor q̃dringenti triginta q̃nqz: asini eoruz sex milia septingenti viginti. Et de principibus patruz
v cum ingrederentur tẽplum dñi qꝺ est in hirlm sponte obtulerũt in domũ dei ad extruendũ eam in loco suo Scõm vires suas dederũt unpensas operis auri solidos quadraginta milia et mille argenti mnas quinqz milia: r vestes sacerdotales centum. Habitaueṛt ergo sacerdotes r leuite et de populo r cãtores r ianitores r nathinnei in vrbibus suis vniuersusqz israel i ciuitatib⁹ suis C. iij.
a Anqz venerat mensis septim⁹ r erãt filii isrl
b in ciuitatibus suis Cõgregatus est ergo populus q̃ si vir vnus in hierusalem:

Donec surgeret sacerdos doct⁹ atz pfect⁹. ly donec nõ importat tps determiatũ. ꝟ magz signat idẽ qꝺ nunq̃. sic ꝺr. Talis ñ penituit ꝺ peccatz suis donec vixit i. nũq̃. qr p⁹ mortẽ ñ põt penitere. fm ꝺo expositionẽ ioseph p dictã. ly donec importat tps finitũ p⁹ qꝺ surrexit sacerdos doctus. lz nõ sit determinate scriptũ.

p Dis multitudo. hic ꝑ̃r colligit tot alis numerus multitudis. cũ dicit. Dis mltitudo q̃i vnus. i. vnius ꝓpositi r volũtatis ad edificatiõez templi. q Quadragintaduo milia trecenti sexaginta. Cõsiderandũ ẽ autẽ hic q si cõiugãt numeri ptiales ꝟ habiti. nõ ascendũt tãtũ. ꝟ deficiũt. x. milia et plus. r iõ nõ videt verũ qꝺ hic concludit. Ad qꝺ rñdet Ra. sa. ꝺ. q illi q numerati sunt supra p ptes fuerũ de tribus tribubus tm̃. i. iude. benniamin r leui vt satis pz ex ꝑdictis. ꝟ cũ eis redierunt aliq̃ de alijs tribub⁹. vt dictũ ẽ. ꝟ. j. ca. r illi coniuncti cum alijs faciunt hũc numarũ. r Exceptis seruis eor r ancillis q̃ nõ numerãt in ꝑdicta summa qr seruit ancille nõ sunt de numero ciuiũ s Et in ipis cãtores r cantatrices. cc. redibant ei de captiuitate ad terrã suã cum leticia magna. r ideo statuerũt aliquos cãtores r cantatrices in via. t Equi eor. ꝺ numerat redeũtiũ substãtia. r pz lra vsq̃ ibi. v Cũ ingrederet templũ dñi. i. locũ vbi fuerat templũ domini. cetera patent in lra

Anqz aduenerat. Hic ꝑ̃r describit tẽpli reedificatio. cui⁹ primo describit fundatio. scõo opis intermissio. ca. iiij. tercio. eiusdẽ resũptio. ca. v. q̃rto cõsummatio. ca. vj. Circa primũ primo altare sub diuo erigit. scõo templũ fundat. ibi. Postro templu. tercio fundatõnis solemnitas celebratur. ibi. Fundato igit. Circa primũ ꝺr. a Janqz aduenerat mensis septimus. qui apꝺ hebreos vocat. tysari. r pti rñdet septembri nostro. r partim octobri. sicut dictus fuit plenius Gen. vij. r Exo. xij. b Congregatus est ergo ppls quasi vir vnus. i. vnius voluntatis r propositi ad erectionem alta

ris ⁊ fundationis templi.ſō ſubdit.
c Et edificauerūt altare dei.ſ.holocauſtoꝝ qō erat ſub
dio.vt pꝫ ex p̄cedētibꝰ Exo.xxvij.⁊.iij. Reg.viij.⁊.ij.
Parali.iiij. d Deterrentibꝰ eos p circuitū pp̄lis terra
rū.i.gentilibꝰ q̄s rex aſſyrioꝝ ſennacherib miſerat ad ha-
bitādū ſamariā ⁊ ci-
uitates p circuitum.
qꝛ timebāt ne filij iſ-
rael ad ꝓſperitatē ve
nientes. eos eijcēt
de terra. e Et ob
tulerūt ſup illud ho
lo.dño manet veſpe
ꝛ.iuge ſacrificiū in q̄
offerebat vnus agnꝰ
imediate poſt oꝛtuꝫ
ſolis.⁊ aliꝰ añ occa-
ſum f Fecerūtq̄
ſolēnitatē tabernā-
culoꝝ. q̄ incipiebat
xv.die menſis ſeptī-
miꝛ durabat p ſeptē
dies. g Et holo.
dieb⁹ ſingulis. ſz q̄
p̄cipit Nu.xxix.
h Et poſt hec holo
cauſtū iuge.qō nun
q̄ intermittebat ꝓ a
lijs ſacrificijs. i
Tā in kalendis.ſ.ne
omenijs q̄ celebꝛan-
tur in p̄ncipijs mē
ſiū. k Q̄ in vni-
uerſis ſolennitatibꝰ
ſ.paſche. pētecoſtes
tubaꝝ explationisꝫ
tabernaculoꝝ. l
Ab p̄ncio die mēſis ⁊c.
qꝛ tunc p̄ncio fuit ere
ctū altare holocau-
ſtoꝝ.ante cuiꝰ erecti
onē nō poterāt talia
offerre. m Poꝛ-
ro tēplū. Hic ꝓpr agit de tēpli fundati
one ⁊ p̄mo q̄ntum
ad materie p̄epatio
nē cū ōꝛ. n Dede
rūt aūt pecunias la-
tomis.q̄ dolabāt la
pides. e Et cemē
tarijs q̄ cōponebant
lapides in muro cū
cemento p Cibū
q̄z potū ⁊ oleū ſido-
nijs tyrijſq̄z.ſicut fe-
cerat ſalomon hiraz
regi tyri ꝓ lignis hū
dis ⁊ deducēdis per
mare ad edificatio-
nē p̄ioris templi.vt
hꝫ.iij.Regū.v. q
Ad mare ioppen. Joppe eſt ē poꝛtꝰ ſup̄a mare mediter
raneū.ad que ducebant ligna p mare.⁊ inde ducebant in
hierl̄m p terrā in vehiculis q̄ poꝛtus ē ꝓpinquioꝛ hierl̄m.
Scōo q̄rtū ad fundationē.cū ōꝛ. r Anno aūt ſecundo
⁊c.ceperūt zoꝛobabel filius ſalathiel ⁊c. inſiſterere funda
tioni templi. s Et cōſtituerūt leuitas ⁊c.tpe eſt q̄ poꝛ
tabat tabernaculū de loco ad locū.in q̄ erat laboꝛ magnꝰ
leuite incipiebāt exerceri in opib⁹ a.xxv.annis ⁊ ſup̄a.⁊
in triceſimo anno inſtituebāt miſtri q̄ erant ad hoc apti.
ꝓut hꝫ Nume.iiij.ca.⁊.viij.ſz qꝛ ꝓ iſto tpe nō habebāt ta

et ſurrexit ioſue filius ioze
dech ⁊ fratres eiꝰ ſacerdo
tes ⁊ zoꝛobabel filiꝰ ſala-
c thiel ⁊ frēs eiꝰ ⁊ edificauerūt
altare dei iſrl̄ vt offerrēt in
eo holocauſtomata: ſicut
ſcriptū eſt in lege moyſi vi
ri dei. Collocauerūt aūt al
d tare deſup baſes ſuas. de
terrentibꝰ eos p circuituꝫ
e pp̄lis terraꝫ ⁊ obtulerūt ſu
per illud holocauſtuꝫ dño
f manet veſpere Fecerūtq̄z
ſolennitatē tabernaculoꝝ
g ſicut ſcriptū eſt ⁊ holocau-
ſtū dieb⁹ ſingulis ꝓ ordinē
ſm p̄ceptū opus dei in die
h ſuo ⁊ poſt hec holocauſtuꝫ
i k iuge tam in kalendis q̄ in
vniuerſis ſolēnitatib⁹ dñi
que erant conſecrate: ⁊ in
oīb⁹ in quibus vltro offere
l bat mun⁹ dño. Ab p̄ncio die
menſis ſeptimi ceperūt of
ferre holocauſtū domino.
m Porro templū dei nōduꝫ
n fundatū erat. Bederūt au
o tez pecunias latomis ⁊ ce
p mentarijs cibum q̄z ⁊ po-
tum ⁊ oleum ſydonijs tyri
iſq̄z vt deferrent ligna ce-
q dria ō libano ad mare ioꝛ-
pen iuxta q̄ p̄cepat cyrus
r rex ꝓſaꝫ eis. Anno aūt ſe
cundo aduent⁹ eoꝝ ad tē-
plū dei in hierl̄m menſe ſe-
cundo ceperūt zoꝛobabel
filiꝰ ſalathiel: ⁊ ioſue filiꝰ
ioſedech ⁊ reliqui de fratri
bus eoꝝ ſacerdotes ⁊ leui
te ⁊ oēs q̄ venerāt de capti
uitate in hierl̄m ⁊ cōſtituerūt
leuitas a viginti annis ⁊ ſu

s p̄a vt vrgerēt opꝰ dñi. ſte
titq̄z ioſue ⁊ filij eiꝰ ⁊ fra
tres eiꝰ cedmihel ⁊ filij eiꝰ
⁊ filij iuda q̄ſi vir vnus vt
inſtaurent ſup eos q̄ facie
bant opus in templo dei:
filij enadab ⁊ filij eoꝝ ⁊ fra
t tres eoꝝ leuite. Fundato
igit a cemētarijs tēplo do
v mini. ſteterūt ſacerdotes in
ornatu ſuo cū tubis ⁊ leui
te: filij aſaph in cymbalis:
x vt laudarēt dēū ꝓ manus
dauid regis iſrl̄. Et cōcine-
bāt i hymnis ⁊ cōfeſſione
dño q̄m bonꝰ. q̄m ieter
nū mia eꝰ ſup iſrl̄. Omis q̄z
pp̄lis vociferabat clamore
magno in laudādo dñm eo
q̄ fundatū eſſet tēplū dñi.
Plurimi etiā de ſacerdo-
tib⁹ ⁊ leuitis ⁊ p̄cipes pa
trū ⁊ ſeniores q̄ viderāt tē
plū p̄ius cū fundatū eſſet
⁊ hoc tēplū in oculis eoꝝ
y flebāt voce magna ⁊ multi
vociferātes i leticia eleua-
bant vocē: nec poterat q̄ſ-
q̄z agnoſcere vocē clamoꝛ
letantiū: ⁊ vocē fletus po-
puli. Cōmixtiz em̄ pp̄ls vo
ciferabat clamore magno:
⁊ vox audiebat ꝓcul.

Cap̄m.iiij.

a Audierūt aūt hoſtes
b iude ⁊ beniamin qꝛ fi
lij captiuitatis edificarent
c templum dño deo iſrl̄ ⁊ ac
cedentes ad zoꝛobabel et
ad p̄ncipes patrum: di-
d xerunt eis. Edificemus vo
e biſcū: qꝛ ita vt vos q̄rim⁹
deum veſtrū. Ecce nos im

lia portare.accipiebāt leuite in minoꝛe etate.vicz.a.xx.
annoꝝ ſup̄a etiā rōe neceſſitatiꝫ.qꝛ paucioꝛes erāt q̄z ante
s Pt vrgerēt opꝰ dñi.ſtando ſup oparios ⁊ ſolicitando
eos ne opus fieret neglient. t Fundato igit. Hic ꝓpr
agit de ſolennitate rōne fundatiōis tēpli.cū ōꝛ. Fundato
igit a cementarijs tē
plo ita q̄ murꝰ erat
aliquantulū ſup ter
rā eleuatꝰ v Ste
terūt ſacerdotes i oꝛ
natu ſuo.ſ.in veſtib⁹
ſacerdotalib⁹. x
Pt laudarent deū
p manū dō regis.ſ.
cantantes cāticū ab
ipſo dō factū ⁊ ad h̄
ordinatū. Plurimi
etiā de ſacerdotib⁹ ⁊
leuitis: ⁊ p̄ncipes
patrū ⁊ ſenioꝛes q̄vi
derāt tēplū p̄ius ſeq̄
tur. y Flebātvo.
magna mēoꝛes glo-
rie templi qō deſtru
ctū fuerat. reſpectu
cuius iſtud ſcōz q̄ſi
nihil erat. Sz ꝑ hoc
videt eē qō ōꝛ Agg.
gei.ij. Magna erat
gloria hꝰ nouiſſime
domꝰ magis q̄ p̄ie
Dicendū q̄ nō dixit
eſt de pñti ſz erit ō fu
turo. qō fuit ipletuꝫ
q̄n xp̄c ſua pñtia il-
lā ornauit q̄n ibi ob
latꝰ fuit. ⁊ q̄n ibi p̄di
cauit. ⁊ q̄ hec ſit in-
tentio ꝓphete.pꝫ ꝓ h̄
qō ōꝛ ibidez. Adhuc
vnū modicū q̄z ⁊c. ſe
q̄t. et veniet deſidera
tꝰ cūctis gētib⁹.ſ.xp̄c
implēdo domū iſtā
gloria. Ca.iiij.

a Audierūt aūt. Hic ꝓpr agit
de opis inter-
miſſione. Circa qō p̄
mo ponit edificātiū
accuſatio. ſecūdo re
gis rūſio. ibi. Verbum miſit rex. tercō
mandati executio.
ibi. Et abierūt. Cir-
ca p̄mū p̄mo de-
ſcribit accuſationis
occaſio. ſecundo ipa
accuſatio. ibi. In re-
gno aūt aſueri. Cir-
ca p̄mū dicitur.
a Audierūt autez
hoſtes iude ⁊ beniamin. iſti erant gentiles qui de aſſyrijs
fuerāt miſſi ad inhabitandū ſamariā que fuerat caput re
gni decem tribuum. ⁊ alias ciuitates in circuitu. ⁊ qꝛ in-
habitabant terram iudeis conceſſam a deo. ideo erant eiſ
odioſi ⁊ econuerſo. b Quia ſi. captiuitatis. ſ. iudei q̄
de captiuitate reuerſi erant c Et accedentes ad zoꝛoba
bel. qui erat p̄nceps inter illos
d Edificemus vobiſcum. hoc dicebant malicioſe vt im
pedirent opus. ſm q̄ dicit Ra.ſa. e Quia ita vt vos
querimus deum veſtruz. iiij. Reg. xvij. ōꝛ q̄ gentiles qui

de assyrijs venerũt ad inhabitandũ samariã ⁊ alias ciuitates in circuitu: fuerũt ꝓ magna ꝑte deuastati a leonib⁹ ⁊ fuit suggestũ regi assyrioꝝ ꝙ ꝫ acciderat: eo ꝙ ppls ille ignorabat legitima dei terre illi⁹: ꝓpter qđ habito cõsilio misit vnũ de sacerdotib⁹ captiuis vt doceret eos colere dñm: tñ cũ ꝫ colebãt ydola vt ibidẽ habeẽt f Ⓣ dieb⁹ assorad dã. Iste fuit fili⁹ sen nacherib: q̃ interfecto pñe successit ei i regno: vt hr̃. iiij. reg. xix. ⁊ tpe ei⁹ fuit mis sus sacerdos ꝑdict⁹ g Nõ ẽ nobis ⁊ vobis. s. cõis hec edificatio tẽpli. q: nolebãt hñe ꝓortiũ ydolatrarũ. h Sed nossiꝑ soli edificabi m⁹ dño deo nr̃o. sicut nobis cyrus rex psaꝝ ꝓcepit vt hr̃. ē. j. ca. Quis ẽ in nob devn iuerso ppl'o ei⁹ sit de⁹ cũ eo ascẽdat hierl'm q̃ est i iudea: ⁊ edificet domũ dñi dei isrl'. Ex q̃ ptz ꝙ li cẽtia cyri se extẽdebat ad ppl'm isrl' tñ ⁊ sic se excusauerũt bene ⁊ rõnabiliter. tñ samaritani inceperũt eos impedire manifeste. qõ prius intẽdebãt facere malicioſe ⁊ occulte ⁊ iõ subdit. i Et turbarẽt eos in edificãdo. faciẽdo eis i sult⁹ qñ poterãt. ⁊ nõ solũ ipediebãt ꝙ seipos ꝫ etiã ꝙ alios q̃ locũ regẽ psaꝝ tenebãt i terra illa eã regẽdo ⁊ recipiendo tributa. q̃s corruperũt samaritani pecunia iõ subditur. k Cõduxerũt q̃z aduersus eos cõsiliatores ⁊c. dicit aũt ioseph⁹ ꝙ cyr⁹ circa bella occupat⁹ ꝫ ipedimentũ ignorabat Rab. sa. vo dicit ꝙ etiã ipo sciẽtie factũ ẽ. qõ q̃ liter intelligẽdũ sit post videbit. itermissuꝝ em̃ fuit opus l Vsqꝫ ad regnũ darij. in cui⁹ ãno. vj. ꝓpleta ẽ dom⁹ dñi vt hr̃. j. vj. m In regno aũt. Posita occasione accusationis. s. eo ꝙ iudei repulerũt samaritanos a tẽpli edificatione. ꝫ ꝓñr ponit ipa accusatio. ⁊ p̃ agitur de accusantib⁹ ꝑsonis. scdo subdit forma accusationis. ibi. Hoc ẽ exẽplar. Circa pmũ dr. m In regno aũt assueri. dicit ioseph⁹ in. xj. antiq̃tatis li. ⁊ expositores nr̃i cõiter. ꝙ iste assuer⁹ fuit cãbises fili⁹ cyri. ⁊ iste idẽ vocat ꝫ artaxerxes ꝓpter qđ subdit cõiter in bibljs nr̃is. Ipse est artaxerxes ꝫ tñ nõ est in hebreo nec est de textu: ꝫ ab aliq̃ doctore fuit appositũ ꝙ modũ glose rõne dicta. ⁊ postea insertũ est textui ꝙ imperitiã scriptoꝝ. Scõm vo Ra. sa. iste assuer⁹ nõ fuit idẽ cũ artaxerxes ꝫ positus. sed ei successit. ita ꝙ fm eũ artaxerxes hic positus idẽ est ꝙ cyrus: ⁊ vocat⁹ fuit cyrus noie ꝓprio artaxerxes vo noie cõi regni psarũ. sicut reges romanoꝝ noie regni vocabant cesares. ⁊ tñ cũ ꝫ habebãt noia ꝓpria sicut Julius Augustus. Tyberius ⁊ sic de aljs. tñ iste Rab. sa. Dañ. xj. inter cyrũ ⁊ assueruz ponit cãbisem filiũ cyri q: videt magis ꝑsonũ scripturis vt dicit pleni⁹ sup Hester ⁊ Dañ. ⁊ iste cãbises ipediuit edificationẽ tẽpli. Iste aũt assuer⁹ nõ fuit fili⁹ cyri ⁊ in ꝫ cõuenit cũ ioseph⁹ ⁊ aljs. s. ꝙ opus tẽpli fuit ipeditũ ab illo q̃ immediate successit cyro. differt tñ in ꝫ ꝙ dr ꝫ ꝙ nõ fuit fili⁹ cyri. Item in ꝫ ꝙ dr ꝙ iste fuit assuerus q̃ accepit hester vxorẽ Josephus aũt inter cãbisem ⁊ filiũ cyri ⁊ assuerũ q̃ accepit hester vxorẽ ponit quatuor reges sibi succedentes. s. duos magos sine sapiẽtes q̃ p annũ regnauerunt vn⁹ post aliũ defuncto cãbise. ⁊ dartũ filiũ hystaspis ⁊ xerxẽ ei⁹ filiũ: cui successit assuer⁹. q̃ accepit hester vxorẽ: quẽ noiat artaxerxẽ. Aliq̃ aũt hystoriographi adhuc plures ponũt intermedios. qđ aũt circa ꝫ sit magis veri sile: dicẽt pleni⁹ sup li. hester dño ꝓcedẽte. Sciendũ tñ ꝙ isti reges psaꝝ in diuersis locis i biblia ⁊ in hystoriis inueniunt noiati plurib⁹ ⁊ diuersis noib⁹. ꝓpt qđ idẽ rex vr̃ aliqñ eẽ ꝑles. m Scripsit besellã. ⁊ dicunt expositores nr̃i cõiẽ ꝙ ẽ nomẽ ꝓpriũ homis. hebrei aũt dicũt ꝙ ẽ nomẽ cõe cũ ꝓpositiõe adlũcta fm modũ ligne hebraice ⁊ chaldaice ⁊ signat i pace. q: ista epl'a scripta ꝫ iudeos scripta fuit silenẽ ⁊ occulte. ne ab ipis ꝑcipẽt ⁊ mitteret ꝓ nuncios ad cyꝝ cui scribebat. fm ra. sa. ⁊ sic effectum nõ hñet epl'a illa. n Mitridates ⁊ thabeel. nomẽ ẽ ꝓpriũ hois gẽtilis q̃ erat samaritanis: de cui⁹ voluntate ⁊ scitu fuit illa epl'a facta. o Ad artaxerxẽ. i. ad cyꝝ fm ra. sa. in ꝫ loco. lz aliter alibi dicere videat. vt dictũ est fm ioseph̃ ⁊ alios ad cãbisem filiũ cyri q̃ artaxerxes vocat⁹ est noie regni. p Epl'a autez accusatiõis. scripta erat syriace. i. lr̃is syriacis. q Et legebat fmone syro. i. ydiomate syriaco. hoc aũt dr ꝙ aliqñ cõtingit. ꝙ epl'a scripta lr̃is vni⁹ ydiomatis legit fmoni b⁹ alteri⁹ lingue sicut cũ aliqs sniam hebraice scripture ꝓnũciat in latino. ista vo epl'a eodẽ ydiomate scribebat et legebat: q: illi qbus mittebat erãt de lingua illa. Similiter iudei ꝫ quos mittebat sciebãt linguã illã q: dñs fuerãt in regno babylonie. r Reũ beel theẽ. expositores nr̃i dicũt cõmuniter ꝙ sunt tria noia ꝓpria triũ hominũ scribentiũ hanc epl'am ꝫ ꝫ dictũ ꝓcedit ex ignorãtia syriaci siue chaldaici sermonis. est em̃ eadẽ lingua chaldaica et syriaca vt dicit hiero. in ꝓlogo galeato. igit fm ꝓpietatẽ illi⁹ lingue ꝑma dictio. s. Reũ est nomen ꝓpriũ hois: alie due sequẽtes. s. beeltheẽ. sunt noia appellatiua sui officij exꝑssiua Beel em̃ dñm signat vel magistrũ. theẽ vo rõcinatoꝝ. rõcinatio vo vno mõ signat ꝓputũ. alio mõ signi ficat ꝓlocutionẽ vboꝝ. Est igit sensus ꝙ iste reũ erat dñs vel magister computi q: illi q̃ colligebãt tributa ⁊ redditus ꝓ rege: ei rationem reddebãt: vel erat dom⁹ seu magister in ꝓponendo mandata regis ⁊ negocia samaritanorum populo vel, forte vtrunqꝫ ad suum spectabat officiũ s Et samsai scriba. iste em̃ epistolam scripsit: ⁊ reum eã dictauit: ⁊ mitridates thabel eam fieri ꝓcepit. qui erat dux transflumen.

t Quas transtulit assenaphar. aliqui libri habent Salmanasar. ⁊ male q: in hebreo hr̃ Assenaphar ⁊ iste fuit assaraddon filius sennacherib vtz ex ꝓncipio ca. sicut em̃ ꝫ. dictũ est: leones vastauerũt magnã ꝑtẽ ppli quẽ salmanasar miserat ad inhabitandũ ciuitates samarie ꝓpter quod iste assaraddon misit alios loco ipoꝝ: ⁊ cũ eis vnum de sacerdotib⁹ captiuis. qui doceret eos colere dominũ.

v Trãsflumen in pace. hebrei sic habẽt. Trãsflumẽ ⁊ ceanem. ⁊ est ceanem nomen regionis vl dicunt.

x Hoc est exẽplar. Hic ꝓ̃r ponit forma accusationis cũ ör. ☩rtaxerxi regi ꝛc̃. sequit. Iudei q̃ ascẽderũt a te ad nos. istud ꝓcordat dicto Rab. sa. vicz q̃ iste artaxerxes fuit cyrus vt p̃dictũ est. qz isti iudei fuerũt missi i hierl'm ab ipo cyro ꝛ nõ a filio ei⁹. vtz ex p̃dictis ca. p̃. ꝛ bene dicit.

y ☩scẽderũt. quia hierusalem est in altiori situ q̃z babylonia. z Ciuitatẽ rebellẽ ꝛ pessimã. q̃ ei rebellauerit regi babylõis tpe ioachim ꝛ tpe sedechie. ptz ex iiij. reg. xxiiij. ꝛ. xxv.

a Extruentes muros ei⁹. i. ꝑ falso eos accusabãt qz nõ reedificabãt ciuitatẽ. ꝑ tm̃mõ templũ.

b Tributũ ꝛ vectigal ꝛc̃. ör aũt tributũ a tribuo tribuis. ꝛ ẽ illud ꝓpꝛie qõ dabat hoibus missis ex pte regis ad custodiã ꝛe ꝓ stipẽdijs ipoꝝ. Vectigal ör a veho vehis. ꝛ est ꝓpꝛie pedagiũ qõ soluit dominis ꝺ his q̃ vehũtur ꝑ terrã vel fluminа vl̃ mare. ☩nnui redditus sunt illa q̃ soluunt singulis annis de possessionib⁹ vt de agris ꝛ domib⁹.

c Nos g̃ memores salis ꝛc̃. i. ciboꝝ sale cõditoꝝ. et ꝑ ꝑ insinuãt alia beneficia q̃ a rege receperãt. a pte totũ designãtes qz tũc inter eos currebat talꝭ modus loquẽdi. ☩n hebreo sic hꝫ. Et nunc ecõtra destructio palatij qõ destruere volnm⁹. i. ☩riũ bũficijs p̃dictis ẽ palatiũ. i. dom⁹ dei. q̃ in pluribus locis veteris testamẽti palatiũ vocatur in hebreo. ꝛ iõ ipm destruere intẽdim⁹ ꝓpter bonũ regis: qz tibi obligati sum⁹ ex beneficijs receptis.

d Et qz lesiones regis. scz subtrahẽdo tributa: vt dictũ est: ꝛ mouẽdo cõtra eũ seditiones cõsequenter.

e Videre nephas ducim⁹. qz essemus nigrati.

f Recenseas in libris hystoriarum patrum tuorum id ẽ regum qui p̃cesserunt te.

g Et scies quoniaz vrbs illa vrbs rebellis est. vt expositũ est. g̃.

h Et nocẽs regib⁹ ꝛ puincijs. qz tpe dauid ꝛ salomonis plura regna fuerũt ei subiecta. vtz. ij. Reg. viij. ꝛ. iij. Reg. iiij. ☩ Mobꝛẽ et ciuitas ipa destructa est. s. ꝓꝑ rebellionẽ ☩ regẽ nabuch. vt hꝫ. iiij. Reg. vl.

k Possessionẽ trãsflu. nõ ha. s. vltra eufraten q̃ erat medi⁹ inter regnũ ꝑsidis ꝛ regionẽ iudeorũ.

l Verbũ misit. h ꝓ̃r ponit regis rñsio ꝛ ptz lꝫa ex supꝛadictis vsq̃z ibi.

m Salutẽ dicẽs ꝛ pacẽ. hebꝛei sic hꝫt. Et ceteris trãsfluuiũ selaz ꝛ ceanẽ ꝛ dicũt q̃ sunt nomina regionũ transfluuiũ existentiũ in qb⁹ habitabãt alii qui de trãsmissis a regib⁹ assyrioꝝ ad inhabitãdũ terrã ilã cetera patẽt ex p̃dictis vsq̃z ibi.

n Nã ꝛ reges fortissimi fuerũt in hierl'm. vtz de dauid salomone iosaphat et plurib⁹ alijs.

o Et dñati sunt ꝛc̃. ☩ hꝫ. iij. Reg. de salomone q̃ ei⁹ dominiũ ☩ extẽdebat a flumine magno euphꝛate vsq̃z ad riuũ egypti.

p Tributũ q̃z ꝛc̃. accipiebãt ab oibus illis ꝑ uincijs.

q Prohibeatis viros illos ꝛc̃. ex q̃ ptz q̃ si iste artaxerxes fuit cyr⁹ nõ retractauit dictũ suũ. qz nõ dederat licẽtiã reedificãdi ciuitatẽ q̃z solũ templũ. vt hꝫ. ☩. j. cap̃. nec istud retractauit.

r Et abierũt festini. ☩ ꝓ̃r ponit opis ihibitio cũ ör.

s Et ꝓhibuerũt ꝛc̃. roboꝛe. i. cũ ꝟtute exercit⁹ cui iudei nõ poterãt resistere: iõ subdit.

t Tũc intermissuz est opus dei ꝛc̃. ꝛ sic ptz q̃ plus fecerint samaritani q̃z rex mãdasset. qz ꝓhibuerũt reedificationẽ templi quã rex nõ ꝓhibuerat: ꝛ sic verificat dictũ iosephi. ☩. q̃ ignoꝛãte cyro tempoꝛib⁹ fuit ipedita edificatio templi: scienter tñ inhibuit reedificationẽ ciuitatis. vt dicit Rab. sa. sub cui⁹ ꝓtextu ipedita fuit edificatio templi.

v Et non fiebat ꝛc̃. darij regis. fm iosephum iste fuit dari⁹ filius hystaspis. q̃ fuit amic⁹ zoꝛobabel et fauoꝛabilꝭ iudeis sicut ptz ex sequẽtib⁹ et ꝑ maxime fuit vt dicit iosephus. qz ante ꝓmoueret ad regnũ fec̃ votũ q̃ si cõtingeret eũ ad regnũ ꝓmoueri. faceret templũ edificari. ꝛ ibiva

silio eoꝝ hitatoꝛes samaꝛie ꝛ ceterl trãsfluuiũ: salutẽ dicẽs ꝛ pacẽ. Accusatõ quã misistis ad nos: manifeste lecta est coꝛã me: ꝛ a me ꝓceptũ est: ꝛ recẽsuerũt iuenerũtqz qñ ciuitas illa a dieb⁹ antiq̃s aduersuz reges rebellat: ꝛ seditiões ꝛ plia ꝓcitant in ea ☩ã ꝛ reges fortissimi fuerl't i hierl'z q̃ ꝛ dñati sunt oi regione q̃ trãsfluuiũ ẽ. Tributũ q̃z et vectigal ꝛ reddit⁹ accipiebãt ☩ũc ergo audite sniaz Prohibeatis viros illos vtvrbs illa nõ edificek: do nec si forte a me iussum fuerit. Videte ne negligẽter hoc impleatis: ꝛ paulatim crescat malũ ꝺ reges Itaqz exemplũ edicti artaxerxis regis lectuz est coꝛam reum beeltheem ꝛ samsai scriba ꝛ consiliarijs eoꝛuz

Et abierunt festini in hierusalem ad iudeos ꝛ ꝓhibuerunt eos in bꝛachio ꝛ roboꝛe. Tunc intermissuz est opus dom⁹ dñi in hierusalem: ꝛ nõ fiebat vsq̃z ad annũ scõm regni darii regis ꝑsaꝝ.

Ca. v.

Ropꝫauerũt ãt aggeus ꝓꝑha ꝛ zacharias filius ado: ꝓꝑhãtes ad iudea deferri. Scõm vo ra. sa. iste dari⁹ fuit filius assueri ꝛ hester regine. ꝛ sic fuit fauoꝛabilis iudeis rõne matris sue q̃

Ropꝫetauerũt ãt. ꝫ ꝓ̃r de.

Ca. v. fuit iudea.

ribik opis resumptio. Circa qõ ꝑ op⁹ resumik. secũdo ör ꝫ inqrik. ibi. In ipo aũt tpe. tercio negociũ ad regẽ deducik. ibi. Placuitq̃z. Circa ꝓmũ sciendũ q̃ iudei resũpserũt op⁹ absq̃z lnia darij duplici de cã. Dua fuit qz ꝑfidebãt ör ei⁹ fauoꝛe ꝓpꝫ amicicijã zoꝛobabel fm iosephũ. vel rõne mꝛis sue hester fm rab. sa. ☩lia cã fuit. qz aggeꝰ ꝛ zacharias ꝓꝑhe denũciabãt eis i nomine dñi. q̃ secure op⁹ resumerẽt. ꝛ q̃ a ꝑsis ipedimẽtũ nõ hꝫent. ꝛ sic ãno .ij. darij op⁹ pus intermissũ resũpserl't: ꝛ ꝫ ẽ qõ ör.

a Propꝫauerũt ꝛc̃. q̃z ꝓꝑhie habẽt in li. xij. ꝓꝑhaꝝ.

b Filius ado. sic ꝺz scribi: pvnũ d. i. nepos ado. qz fuit filius barachie filij ado. vt hꝫ i principio ꝓꝑhie sue.

c Prophe. ꝛc̃. mõ ꝑ dicto ꝛ lz iter habitãtes hierl'm ꝛ trã i circuitu eẽnt aliquã de tribu beniamin ꝛ de tribu leui ꝛ alijs tribub⁹. vt dictũ est supꝛa. ij. ca. tñ omnes sunt denoiati iudei a tribu iude.

post reditū captiuitatis babylonice.tū qz zorobabel dux
redeuntiū fuit de tribu iuda.z sic erat pncipalioz.tū qz il
la trib⁹ fuit ad edificationē tēpli feruētioz. d Et cū eis
pphete dei adiuuātes eos.excitādo pplm ad opus.
e In ipo aūt tpe. Hic pñr de ope resumpto reqrit a du-

deos q erāt in iuda z hierusalē i noie dei isrl. Tunc
surrexerūt zorobabel filiꝰ salathiel z iosue filiꝰ iose-
dech z ceperūt edificare tē-
d plū dñi in hierlm: z cū eis
pphete dei adiuuātes eos
e In ipo āt tpe venit ad eos
thātānei q erat dux trāsfl u
mē z starbuzānai z psilia-
rij eoz: sicqz dixerūt eis.
f Quis dedit vobis psilū:
vt domū hāc edificaretis
g h z muros eiꝰ instauraretis
ad qđ rñdimꝰ eis q essent
noia hoim auctoꝝ edifica
i tiōis illiꝰ. Oculus āt dei
k eoz factꝰ est sup senes iu-
l deoz: z nō potuerūt ibibe
m re eos. Placuitqz vt res
n ad dariū referret z tunc sa
tisfacerēt aduersus accusa
tionē illā. Exemplar epīe
quā misit thātānai dux re-
gionis trāsflumē z starbu
zannai z consiliatoꝛes eiꝰ
apharsathei q erāt trāsflu
mē: ad dariū regē. Sermo
quē miserāt ei sic scriptus
erat. Dario regi pax oīs.
Notum sit regi isse nos ad
iudeā puinciā ad domum
o dei magni q edificat lapi-
p de i polito z ligna ponūt
i parietib⁹ opusqz illud di
ligēt extruit z crescit i ma-
q nib⁹ coꝝ Infrogauimꝰ q
senes illos: z ita diximus
eis. Quis dedit vob ptā-
tē vt domū hāc edificaretis
z muros hos istauraretis
Gz z noia eoꝝ q siuimꝰ ab
eis vt nūciarem⁹ tibi: scri-
psimꝰ qz noia eoꝝ viroꝝ q

sunt pncipes i eis. Hulus-
cemōi āt pmonē rñdert no
r bis dicētes Nos sumꝰ fui
s dei celi z tre z edificamus
tēplū qđ erat extructū ante
t bos annos multos: qđqz
rex isrl magnꝰ edificauerat
v z extruxerat Postqz āt ad
iracūdiā puocauerūt pres
x nri deū celi: tradidit eos i
manꝰ nabuchodonosoꝛ re
gis babylōis chaldei. do
mū q̄z hāc destruxit: z po
pulū eiꝰ trāstulit in babylo
nē. Anno āt pmo cyri regi
y z cyrꝰ rex babylōis pposuit
eductū vt domꝰ dei edifica
ret. Nā z vasa tēpli dei au
rea z argētea q nabucho-
donosoꝛ tulerat ꝺ templo
qđ erat i hierlm: z asporta
uerat ea i tēplū babylōis:
ptulit cyrꝰ rex de tēplo ba
bylōis. z data sūt sasabasar
vocabulo quē z pncipē cō
stituit: dixitqz ei. Hec vasa
tolle z vade: z pone ea i tē
plo qđ est in hierlm z do-
mꝰ dei edificet i loco suo.
a Tūc itaqz sasabasar illeve
nit z posuit fundamēta tē-
pli dei i hierlz: z ex eo tpe
b vsqz nūc edificat z necdū
c cōpletum est. Nunc ergo
si videt regi bonū: recen-
seat in bibliotheca regis q̄
est n babylone vtrum nā
a cyro rege iussuz fuerit vt
edificaret domꝰ dei in hie-
rusalem: z voluntatē regis
super hac remittat ad nos

Capitulū. vj.

a Tunc dariꝰ rex pcepit
b et recensuerunt in by

placeret regi edificatio pdicta. accusatio nō eēt i aliquo
istos. Cetera patēt vsqz ibi. o Que edificat lapide ipo
lito qz nō fiebāt ibi sculpture imaginū. p Et ligna po-
nūt i pa.i. trabes extrasuerso domꝰ ad tenēdū vnū pietes
cū alio. z ad sustētādū solariū desup. qz pietes tēpli iterꝰ
erāt opti tabulis lí-
gneis: sicut fuerat i
tēplo salomonis.
q Infrogauimꝰ q̄
se. il. i. pncipales illiꝰ
opis. r Nos su. f
ui dei ce. z ter. qz illō
op fiebat ad cultuz
eiꝰ. s Et edifica-
mꝰ cc. añ bos ānos
multos. qz. cccc. z. x.
ānis stetit antеqz de
strueret p nabucb.
vt dicunt hebrei.
t Quodqz rex isrl
cc. s. salomō vt hr. iij.
Reg. vj. q fuit valde
magnꝰ i potētia z di
uitijs z gl̄ia. vt hr.
iij. Reg. iiij.
v Postqz autez ad
tra. puo. pa. nri deū
suis ydolatrijs z ali-
is neqtijs. vt hr. iiij.
Reg. i plurib⁹ loc.
x Tradidit eos in
ma. nabucb. ita q fu
erunt debellati z de
structi magz diuia ꝺ
tute qz hūana ꝓter
sua pcta. y Cyrꝰ
rex. a deo celi ispira-
tꝰ. z Proposuit
edictū vt domꝰ dei
edificaret sm q hr.
s. j. ca. Cetera patēt
ex dict ibidē vsqz ibi
a Tūc itaqz sasa. il-
ve. cc. ex q̄ ptz qđ dc
ctū ē. s. j. ca. q iste sa
sabasar fuit zorobā-
bel qz iste fundauit
domū istā sm q hr
Zach. iiij. Manꝰ zo
robabel fundauerūt
domū istā. z manus
eiꝰ pficiēt eā.
b Et necdū cō. ē. p
pt hostes ipediētes
c Nūc g si vī re. bo
nū cc. ex ꝺ ptz q isti
n ō hēbant volūtatē
ipediēdi opꝰ. ꝛ ma-
gz pmouēdi duz tū
placeret regi. sic pa-
tebit p effectū ca. se-
quenti

Capl'm. vj.

Tunc rex dariꝰ. Hic pñr. describit tēpli psumma-
tio. Circa qđ pmo ponit regis pcessio. scđo diligēs
executio. ibi. Igit thātānai Circa pmū dariꝰ i sua
epla p decretū cyri recitat. scđo recitatū pfirmat. ibi. Nūc
g tertio pena impedientiū determinat. ibi. Time g Circa
pmū ōz. b Hec cēsuerūt cc. in babylone. nō est ꝺ nomē
ciuitatis ꝛ puincie vel potiꝰ totiꝰ regni sicut frācia aliqñ
dicit totū regnū. in quo sunt multe puincie. vñ subdit.

m Placuitqz. Hic pñr negociū ad regē refert Circa qđ
sciendū q isti nō inhibuerūt edificationē. ꝛ regi significa
uerūt eā vt habita eiꝰ volūtate eā inhiberēt vel pmitterēt
vñ nō accusauerūt falso iudeos sicut alij fecerant vt di-
ctū ē i pcedēti ca. ꝛ simplr factū nūciauerūt z ꝺ est q ōz
m Placuitqz vt res ad da. refer. tāqz ad supioz
n Et tūc satisfa. aduer. accu. il. q̄ posita est in ca pce. qz si

c Et inuētū est in egbathanis.istud castrū edificauit arphaxat rex medoꝝ.vt hꝫ Judith.j. d Caliscꝫ scriptus erat in eo cōmēdari⁹.id ē regiū decretū. e Et ponāt fundamēta suppoꝛtātia altī.cubitoꝝ.lx.ꝛ ſm hoc istud templū scōm.nō fuit ita altū de medietate sicut fuit tēplū salomonis.qđ habuit c.ꝛ.xx.cubitos in altitudine.vt hꝫ.ij.paralip.iij.ꝛ idez dicit iosephus. f Et latitudinē cubitoꝝ.lx. credo q hic accipit latitudo p longitudine.vt dicat latitudo lat⁹ magis ptensum.ꝛāta em̄ fuit lōgitudo tēpli salomonis.f.lx.cubitoꝝ si ei accipet ħ ꝓprie latitudo.seqret q ħ templū scōm fuisset latius in triplo cꝫ tēplū salomonis cui⁹ latitudo fuit.xx. cubitorū tm̄:vt hꝫ.iij. reg. vj. Aliq tñ dicunt q cyrus sic ptulit vt littera sonat ex suo spiritu.qz sic edificabāt tēpla psaꝝ.tñ nō fuit sic factū. ſ ad similitudinē tēpli ꝓxis a salomone facti. ſ ħ nō est verisimile. qz in pncipio hui⁹ libri ꝺꝛ.Suscitauit deus spm̄ cyri regis psaꝝ ꝛc.ꝛ ió nō ē verisile. q spū ꝓphio mēsuras tēpli disposuerat ad similitudinē temploꝝ ydolatrie.ſ verisimile ē qđ ante collatiōez habuit cū sapiētib⁹ iudeoꝝ.ꝛ ſm eoꝝ cōsiliū templū fieri disposuit ꝛ pcepit.

g Ordines de lapidibus ipolitis tres vtrū aūt isti tres ordines eēnt ſm altitudinē muri vel ſm ei⁹ spissitudinē non hꝫ:videt tñ mag⁹ ſm spissitudinē ex ħ qđ subditur b Et sic ordines ꝺ lignis nouis in heb.hꝫ. Et ordo de lignis nouis. parietes em̄ tēpli exteri⁹ erāt de lapidib⁹ ſ interi⁹ erāt opti tabulis ligneis sicut in templo salomonis. i Nunc ġ. Hic ꝓnūr ponit decreti recitati ꝓfirmatio.ió subdit. k Procul recedite ab illis.i.nullum nocumētū inferte ſ magis adiutoꝛiū:vñ subdit. Vt ꝺ archa regis.i.de tributis q̄ ꝺant de regione ꝛc. l Et offerāt oblationes deo celi.ꝛc.ex q̄ ptz q iste rex hēbat fidem vni⁹ veri dei.nec tenebat ad legē mosaicā:cū eēt gentilis vt frequenter dictū est.sufficiebat em̄ gētili⁹ ad salutem credere vnū deū ꝓuidētē saluti hoīm p modū sibi ꝓgruū ꝛ ūn ħ articulo ꝓuidētie ꝓtinet totū xpi mysteriū implici

bliotheca libroꝝ q̄ erāt reposīti in babylone: et inuētū est in egbathanis qđ est castrū in medena ꝓuincia volumē vnū: taliscꝫ scriptus erat in eo ꝓmēdari⁹ Anno primi cyri regis: cyrus rex decreuit vt dom⁹ dei edificaret q̄ est in hierusalē:i loco vbi immolēt hostias:ꝛ vt ponāt fundamēta suppoꝛtātia altitudinē cubitoꝝ sexaginta ꝛ latitudinē cubitoꝝ sexagita ordines de lapidib⁹ ipoliti tres:ꝛ sic ordines de lignis nouis. Sumpt⁹ aūt de domo regi dabunt Ɔz ꝛ vasa tēpli dei aurea ꝛ argētea q̄ nabuchodonoſoꝛ tulerat de tēplo hierlm et attulerat ea in babylonez reddant ꝛ referent i tēplū hierlm in locū suū q̄ ꝛ posita sunt in tēplo dei. Nunc ergo thātannei duꝛ regionis q̄ est transflumē ꝛ ſtarbuzannei ꝛ ꝓsiliarij vestri apharsathei q̄ estis trāſflumen ꝓcul recedite ab illis ꝛ dimittite viri tēplū dei illud a duce iudeoꝝ ꝛ a seniorib⁹ eoꝝ ꝛ dom⁹ dei illa edificet in loco suo. Sed ꝛ a me pceptū est q̄d oporteat fieri a pſbꝛis iudeoꝝ illis vt edificet dom⁹ dei.ſ. vt de archa regis.i. de tributis que ꝺant de regiōe trāſflumē studiose sumpt⁹ detur viris illis ne ipediat op⁹. Quod si necesse fuerit ꝛ vitulos ꝛ agnos ꝛ hedos i holocaustū deo celi: frumētū:sal:vinū ꝛ oleum ſm ritū sacerdotū q̄ sunt i hierlm det eis p singulos dies:ne sit in aliq̄ q̄rimonia ꝛ offerant oblationes deo celi oꝛētqz p vita regi ꝛ filioꝝ ei⁹. A me ġ positū est decretū:vt oīs homo q̄ hāc mutauerit iussionē:tollat lignū de domo ipius ꝛ erigat ꝛ ꝓfigat i eo: dom⁹ aūt ei⁹ publicet . Be⁹ aūt q̄ habitare fecit nomē suū ibi dissipet oīa regna:ꝛ populū q̄ extēderit manū suā vt repugnet ꝛ dissipet domū dei illā q̄ est in hierlm Ego dari⁹ statui decretū qđ studiose impleri volo. Igit thātannei duꝛ regionis trāſflumē ꝛ ſtarbuzannai ꝛ consiliarij ei⁹ ſm q̄ pcepat dari⁹ rex sic diligēter executi sunt. Seniores aūt iudeoꝝ edificabāt:ꝛ ꝓsperabant iuxta ꝓphetiaz aggei ꝓphete ꝛ zacharie filij addo. Et edificauerunt ꝛ cōstruxerūt iubente deo isrl ꝛ iubente cyro ꝛ dario ꝛ artaxerxe regibus psaꝝ: ꝛ cōpleuerūt domum dei istam vsqz ad diem terciū mensis adar qui est annus sextus regni darij regis : Fecerunt aūt filij israel sacerdotes ꝛ leuite ꝛ reliqui filioꝝ trāſmigrationis dedicationem domus dei in gaudio ꝛ obtulerunt in dedicatione ꝛ offerāt oblationes deo celi oꝛētqz p vita regi ꝛ filioꝝ ei⁹. A me ġ positū est decretū:vt oīs homo q̄ hāc mutauerit iussionē:tollat lignū de domo ipius ꝛ erigat ꝛ ꝓfigat i eo: dom⁹ aūt ei⁹ publicet . Be⁹ aūt q̄ habitare fecit nomē suū ibi dissipet oīa regna:ꝛ populū q̄ extēderit manū suā vt repugnet ꝛ dissipet domū dei illā q̄ est in hierlm Ego dari⁹ statui decretū qđ studiose impleri volo. Igit thātannei duꝛ regionis trāſflumē ꝛ ſtarbuzannai ꝛ consiliarij ei⁹ ſm q̄ pcepat dari⁹ rex sic diligēter executi sunt. Seniores aūt iudeoꝝ edificabāt:ꝛ ꝓsperabant iuxta ꝓphetiaz aggei ꝓphete ꝛ zacharie filij addo. Et edificauerunt ꝛ cōstruxerūt iubente deo isrl ꝛ iubente cyro ꝛ dario ꝛ artaxerxe regibus psaꝝ: ꝛ cōpleuerūt domum dei istam vsqz ad diem terciū mensis adar qui est annus sextus regni darij regis : Fecerunt aūt filij israel sacerdotes ꝛ leuite ꝛ reliqui filioꝝ trāſmigrationis dedicationem domus dei in gaudio ꝛ obtulerunt in dedicatione ꝛ offerāt oblationes deo celi oꝛētqz p vita regi ꝛ filioꝝ ei⁹. A me ġ positū est decretū:vt oīs homo q̄ hāc mutauerit iussionē:tollat lignū de domo ipius ꝛ erigat ꝛ ꝓfigat i eo: dom⁹ aūt ei⁹ publicet . Be⁹ aūt q̄ habitare fecit nomē suū ibi dissipet oīa regna:ꝛ populū q̄ extēderit manū suā vt repugnet ꝛ dissipet domū dei illā q̄ est in hierlm Ego dari⁹ statui decretū qđ studiose impleri volo. Igit thātannei duꝛ regionis trāſflumē ꝛ ſtarbuzannai ꝛ consiliarij ei⁹ ſm q̄ pcepat dari⁹ rex sic diligēter executi sunt. Seniores aūt iudeoꝝ edificabāt:ꝛ ꝓsperabant iuxta ꝓphetiaz aggei ꝓphete ꝛ zacharie filij addo. Et edificauerunt ꝛ cōstruxerūt iubente deo isrl ꝛ iubente cyro ꝛ dario ꝛ artaxerxe regibus psaꝝ: ꝛ cōpleuerūt domum dei istam vsqz ad diem terciū mensis adar qui est annus sextus regni darij regis : Fecerunt aūt filij isrāel sacerdotes ꝛ leuite ꝛ reliqui filioꝝ trāſmigrationis dedicationem domus dei in gaudio ꝛ obtulerunt in dedicatione ꝛ offerāt oblationes deo celi oꝛētqz p vita regi ꝛ filioꝝ ei⁹. A me ġ positū est decretū:vt oīs homo q̄ hāc mutauerit iussionē:tollat lignū de domo ipius ꝛ erigat ꝛ ꝓfigat i eo: dom⁹ aūt ei⁹ publicet . Be⁹ aūt q̄ habitare fecit nomē suū ibi dissipet oīa regna:ꝛ populū q̄ extēderit manū suā vt repugnet ꝛ dissipet domū dei illā q̄ est in hierlm Ego dari⁹ statui decretū qđ studiose impleri volo. Igit thātannei duꝛ regionis trāſflumē ꝛ ſtarbuzannai ꝛ consiliarij ei⁹ ſm q̄ pcepat dari⁹ rex sic diligēter executi sunt. Seniores aūt iudeoꝝ edificabāt:ꝛ ꝓsperabant iuxta ꝓphetiaz aggei ꝓphete ꝛ zacharie filij addo. Et edificauerunt ꝛ cōstruxerūt iubente deo isrl ꝛ iubente cyro ꝛ dario ꝛ artaxerxe regibus psaꝝ: ꝛ cōpleuerūt domum dei istam vsqz ad diem terciū mensis adar qui est annus sextus regni darij regis : Fecerunt aūt filij isrāel sacerdotes ꝛ leuite ꝛ reliqui filioꝝ trāſmigrationis dedicationem domus dei in gaudio ꝛ obtulerunt in dedicatione

me ġ. Hic ꝓnūr taxat pena ipedientiū edificationē tēpli cū ꝺꝛ. n Quis homo q̄ hāc mu.iussionē .ponēdo ipedimētū. o Collat lignū de do.ipius ad faciēdū patibulū in q̄ suspēdat. p Dom⁹ aūt ei⁹ publicet. id ē bona ipius fisco regio applicent. q De⁹ aūt q̄ habi.fec̄ ꝛc̄.ħ dixit rex deūot⁹.rogans deū celi.vt p omnipotētiā suā ꝛ iusticiā puniat impedientes dictā edificationem .si aliq̄ tales surgerent q̄s nō posset punire eo q nō eēnt sub sua potestate. r Igit thātannai. Hic ꝓnūr describit mādati regis executio ꝛ ħ circa ħ describit ꝓsummatio tēpli.scōo dedicatio ꝓsūmati.ibi. Fuerūt aūt. Circa p mū p ponit diligentia gentiliū q̄ erant sui regis. ió subdit. s Scōm q pcepat dari⁹ rex ꝛc̄. ꝛ sic ptz p effectū qđ dictū est s.ſ.q isti non habebāt volūtatē impediēdi op⁹ dei.ſ magis ꝓmouēdi.declarata circa ħ regis voluntate.scōo ponit executio opis p iudeos cum ꝺꝛ. t Seniores aūt iudeoꝝ edificabāt.ppm̄ inducēdo ad opus.

v Jux ꝓphiam aggei ꝛc̄. qui ꝑdixerat opus nō impediri a pſis. x Jubente deo isrl.p aggeū ꝛ zacharīā ꝓphas suos. y Et iubente cyro. vt hꝫ.ē.j.ca. z Et dario.vtz i isto ca. a Et artaxerxe Dicit aūt rab.sa. q iste artaxerxes idem est qđ dari⁹ ħ vocat⁹ est dari⁹ noie ꝓprio artaxerxes noie cōi regio . qz ſm ipm oēs reges psaꝝ vocabantur artaxerxes.sicut et oēs reges egypti pharaones.ꝛ romani cesares . Joseph⁹ ꝺo dicit q iste artaxerxes fuit filiꝰ darij: vocat tñ eū xerxem:qz lz tpe pfis tēplū fuerit ꝓpletū.vt hꝫ in ħ ca.tñ aliq̄ q ptinebāt ad ornatū tēpli iā edificati.ꝛ aliq̄ edificia circa tēplū tpe suo fuerūt facta. b Et ꝓple.do.dei istā vsqz ad diē.iij . mensis adar.q ē.xij.mensis apud hebreos:ꝛ ptim cōfidet marcio nr̄o.ꝛ ptim februario.qz ꝑm⁹ mensis eoꝝ semp incipit a ꝓpinquoꝛi lunatione.equinoctio vernali qđ ē.xij.die marcij.siue sit ante eqnoctiū.siue post.siue in ipo eqnoctio. c Fecerūt aūt. Hic ꝓnūr describit tēpli edificati dedicatio.et patet littera vsqz ibi.

a Sicut scriptū est in li.moysi.ꝫ nō refert ad ordines sacerdotū ⁊ vices leuitaꝝ ꝙs dauid instituit.vt hr̄.j. Para. ꝫ ad officia sacerdotū ⁊ leuitaꝝ de qb⁹ hr̄ Leui.xxiij.
b Fecerūt aūt filij trāsmigrationis.i.filij isrl̄ q̄ venerant de trāsmigratione. c Pascha.xiiij.die mēsis pmi ⁊m qꝫ p̄cipit Exo.xij.
d Quasi vn⁹.i. totaliter ⁊ pfecte.
e Et ꝙuertebat cor regis assur licet eīm pncipaliter diceret rex psarum eo qꝫ ibi erat trāslata monarchia tū ꝺr rex assur. qr regnum assyrioꝝ erat sub eo sicut rex francie ꝺr rex nauarre.

Ca⁹m.vij.

Post hec autez postq̄ supius actū est de populi reductione hic ꝙr agit de ei⁹ instructione p esdrā sacerdotē. ipe eīm esdras ꝑ venit de babylone cū zorobabel ⁊ iosue ꝫ postea redijt vt aliq̄s de illis q̄ remāserāt secū adduceret ⁊ gr̄as a rege impetraret p̄ igit sub ipo describit ordiatio tēpli scōo informatio populi ca.ix. Circa pmū p̄ describit ip⁹ esdre legatio. qr fuit missus a rege tanq̄ legar⁹ ꝑa latere scōo legationis executio ca.viij.pria i tres .qr ꝑ describit legati cōditio.scōo legatiōis forma siue explicatio.ibi.ꝫ est ār exemplar.tcio gratiarūactio.ibi. Hūdict⁹ dominꝰ Circa pmū ꝺr
a Post hec aūt verba in regno artaxerxis.dicit aūt Ra.sa. q̄ iste fuit darī⁹ vt dictū est ca. p̄cedēti et fuit istud āno.vij.regni ei⁹.s. anno imediate sequenti post ꝓsūmationē tēpli q̄ facta fuit anno.vj.regni ei⁹. Joseph⁹ ꝺr dicit q̄ iste est filius darij quē vocat xerxē. vt dictū est ca. p̄cedēti. b Esdras filius saraie ⁊c. in ꝫ oñdit ꝓditio legati q̄tū ad gen⁹.qr descēdit de aarō.multi tñ iterme dij ꝫ omittunt q̄ ponunt.j.palip.v.
c Et ipe scriba velox in lege moysi.qr legē ꝓbustā a chaldeis repauit.⁊ qr no nas lras inuenit qb⁹ verba hebraica expediti⁹ ⁊ meli⁹ scribunt:⁊ sic oñdit ei⁹ cōditio q̄tū ad

dicatione dom⁹ dei vitulos cētū: arietes ducētos: agnos quadringētos: bircos capraꝝ ꝓ pctō totius isrl̄ duodeci iuxta nūer⁹ tribuū isrl̄. Et statuerūt sacerdotes i ordinib⁹ suis ⁊ leuitas i vicib⁹ suis sup opa
a dei in hierl̄m: sicut scriptū
b est i libro moysi. Fecerunt
c aūt filij trāsmigratiōis pascha q̄rt adecia die mēsis. primi. Purificati ei fuerāt
d sacerdotes ⁊ leuite q̄si vn⁹ oēs mūdi ad imolādū papascha vniuersis filijs trā smigratiōis ⁊ frib⁹ suis sacerdotib⁹ ⁊ sibi. Et comederūt filij isrl̄ q̄ reuersi fuerāt de trāsmigratiōe. ⁊ oēs q̄ se sepauerāt a coinq̄natione gētū terre ad eos vt q̄rerēt dñm deū isrl̄. Et fecerūt solennitatē azimoꝝ septē dieb⁹ i leticia: qm̄ letifi
e cauerat eos dñs: ⁊ conuerterat cor regī assur ad eos vt adiuuaret man⁹ eoꝝ in ope dom⁹ dñi dei isrl̄.

a Post hec Ca.vij.
Aūt ꝟba in regno artaxerxis regis psarū
b esdras filij⁹ zaraie: filij azarie: filij helchie: filij sellū: filij sadoch: filij achitob: filij amarie: filij azarie filij maraioth: filij zarie: filij ozi: filij bocci: filij abisue: filij phinees: filij eleazar filij aarō sacerdotis ab initio ipe esdras ascēdit ꝺ babylone
c bylone ⁊ ipe scriba velox i lege moysi quā dñs deus
d dedit isrl̄. Et dedit ei rex
e ꝑm manū dñi dei ei⁹ bonā sup eū oēm petitionē eius
f Et ascenderūt de filijs isrl̄ ⁊ de filijs sacerdotū ⁊ de filijs leuitaꝝ ⁊ de cantoribus ⁊ de ianitorib⁹ ⁊ ꝺ nathinneis i hierl̄m anno septimo artaxerxis regis: et venerūt in hierl̄m mēse q̄nto: ipe est ann⁹ septim⁹ regis. Quia i primo die mēsis primi cepit ascēdere ꝺ babylone: ⁊ in primo die mēsis q̄nti venit in hierl̄m iuxta manū dei sui bonam
g sup se: Esdras autē pauit
h cor suū: vt inuestigaret legē dñi ⁊ faceret ⁊ doceret
i k l m i isrl̄ p̄ceptū ⁊ iudiciū Hoc
n est aūt exemplar epl̄e edicti qꝺ dedit rex artaxerxes esdre sacerdoti scribe erudito in ꝑmonib⁹ ⁊ p̄ceptis dñi et ceremonijs ei⁹ i isrl̄
o p Artaxerxis rex regū esdre sacerdoti scribe legis dei celi doctissimo salutem. A
q me decretū est vt cuicūq̄ placuerit in regno meo de populo isrl̄ ⁊ de sacerdoti b⁹ ei⁹ ⁊ de leuitis ire i hie
r rusalē tecū vadat. A facie
s eīm regis ⁊ septē ꝓsiliatoꝝ ei⁹ missus es vt visites iu
t deā ⁊ hierl̄m i lege dei tui
v q̄ est in manu tua: ⁊ vt feras argentum ⁊ aurum qꝺ rex ⁊ consiliatores ei⁹ spōte obtulerūt deo isrl̄: cui⁹ in hierl̄m tabernaculū est. Et omne argentū ⁊ aurum qꝺcūq̄ inueneris ⁊ vniuersa ꝓuincia babylonis ⁊ populꝰ offerre voluerit ⁊ de sacerdotib⁹ q̄ sponte obtulerūt domui dei sui q̄ est in hierusalē: libere accipe et studiose eme de hac pecunia vitulos arietes. agnos
a b ⁊ sacrificia ⁊ libamia eoꝝ

sciam. ꝺ Et dedit ei rex.i. petitiones suas cōcessit.
e Scōm manum dñi dei ei⁹ bo. sup eū. qr ꝫ factū est magis ex dei bonitate: q̄tū esdre idoneitate. f Et ascēderūt de filijs isrl̄. qr hierl̄m est in altiori situ q̄tū regio babylōis vñ receſſerūt. g Esdras aūt pa. cor suū. i. totā attentionē snā posuit.
h Vt inuastigaret legē dñi. eā repando
i Et faceret eā ope adimplendo.
k Et doceret in isrl̄ hic ē debit⁹ ꝓcessus doctoris: sicut iesus cepit facere ⁊ docere vt hr̄ Act. primo.
l Preceptuz. q̄tū ad moralia.
m Et iudiciū. q̄tū ad iudicialia dicit ār hic Rab. sa. magistri dixerūt q̄ iste esdras ipe est malachias. q̄ in.xij. pphetis vltim⁹ ponit.
n Hoc est autem exemplar. Hic ꝙr describit legationis forma: cū subdit.
o Artaxerxes rex regum. quia plurimi reges habebant sub se ⁊ in hoc apparet delegantis auctoritas.
p Esdre sacerdoti scribe legis dei celi doctissimo. in q̄ apparet legati idoneitas. q Vt cuicūq̄ placuerit ⁊c. i. nulli cogit ad redeundū: ꝫ oēs licētiauit.
r A facie eīm regis. i. a p̄tia ei⁹ ⁊ ordinatione. s Et septē consiliarioꝝ ei⁹. scientiū leges ⁊ iura maioꝝ. vt hr̄ in lib. Hester ⁊ semp assistebāt regi. ne aliq̄d indecens faceret ex defectu cōsilij.
t In lege dei tui q̄ ē i manu tua. i. quā habes in ꝓmptu: vt ptz ex p̄dictis.
v Vt feras argētū ⁊ aurū. ex dono regī ⁊ ex donis ꝓncipū ⁊ etiā populariū: siue sint gētiles: qm̄ audita virtute dei multi gētiliū miserūt munera ad tēplū: siue indei: Et plures de illis noluerunt recedere de babylone de
tenti vxorum suarū ⁊ filioꝝ ⁊ bonoꝝ temporalium amore tamen miserunt munera. a Et sacrificia. que fiebāt de animalibus. b Et libamina. que fiebāt de liquis. s. scilicet vinoꝝ oleo.

c Dabis de thesauro ⁊ fisco regis.i. de pecunia iã collecta ⁊ colligẽda a pp̃lo habitãte trãsflumẽ p̃ ministros regis ad ħ statutos. q̃b⁹ rex p̃cepit vt talia expedirent esdre sacerdoti: iõ subdit Decreui oib⁹ custodibus arce publice ⁊c. e Et vsq; ad vini bathos cẽtũ bathos ẽ mẽsura cõtinẽs .l. sextarios hebraicos ſm Ysiõ. xvj. ethy. sunt tñ valde pui vt dixi diffusi us. iij. Reg. vij. c.

d Et vsq; ad frumẽti choros centũ .chorus aũt ptinet .xxx. modios ⁊ est tercia ps onerisvni⁹ cameli. f Sal vo absq; mẽsura. q⁊ in omni sacrificio ponebatur. g Ne for. ira scak ꝫ regnuꝫ regis. sciebat em̃ q̃ potentia regni sui depẽdebat a voluntate dei.

h Vt vectigal.i. cẽsum de reb⁹ q̃ portãtur. i Et tributũ. qõ a psonis capitaneis soluit.

k Et annonas. i. victũ q̃ custodib⁹ terre p̃bebak l Nõ habo. iponẽdi sup eos p̃sone em̃ defuiẽtes cultui diuio ⁊ vacãtes studio debẽt esse a talib⁹ imunes.

m Constitue iudices ⁊ p̃sides. i. si aliq̃ sint insufficientes ad iudicãdũ amoue ⁊ institue alios sufficientiores. n Et ois q̃ nõ fecerit legẽ dei tui q̃stũ ad iudeos q̃ ad ipam tenebant. o Et legem regis. i. mandatũ ei⁹ qõ hꝫ vim legis q̃stũ ad gẽtiles ⁊ iudeos q⁊ vtriq; erãt subiecti. p Iudiciũ erit de eo. i. punitio. q Siue in mortez scz corpalẽ. r Siue in exilium. qõ est mors ciuilis.

s Siue in cõdẽnationẽ substãtie eius q⁊ ſm quãtitatẽ delicti debet pena mẽsurari. t Ydictus dñs. ħ ponit gratiarũactio ⁊ in aliquibus libris p̃mittit. Et dixit esdras scriba. sed nõ est in hebreo nec est de textu sed subintelligit. ꝓpter q̃ aliqui doctores apposuerũt in libris suis p̃ modũ glo. ⁊ posteas textui inſtũ fuit p̃ impiciã scriptoꝝ. sicut ⁊ in pluribus alijs locis simile factũ est. v Qui dedit ħ in corde regis. totũ em̃ bñficiũ a rege impetratũ deo attribuit tanq; grat⁹.

et offer ea sup altare tẽpli dei vr̃i qõ est i hierl'm. Ꝫ ⁊ siq̃d tibi ⁊ frib⁹ tuis placuerit ꝺ reliq̃ argẽto ⁊ auro: vt faciatis iuxta voluntatẽ dei vr̃i facite. Vasa q̃z q̃ dant tibi in misteriũ dom⁹ dei tui trade i ꝓspectu dei in hierl'm. Ꝫ et cetera q̃b⁹ op⁹ fuerit i domũ dei tui quãtũcũq; necesse ẽ vt
c expẽdas dabis de thesauro ⁊ de fisco regis ⁊ a me. Ego artarxerxes rex statui atq; decreui oib⁹ custodib⁹ arce publice q̃ sunt trãsflumẽ: vt qõcũq; petierit a vobis esdras sacerdos scriba legis dei celi. absq; mora detis vsq; ad argenti ta
d lẽta cẽtũ ⁊ vsq; ad frumẽti
e choros cẽtũ: ⁊ vsq; ad vini bathos cẽtũ: ⁊ vsq; ad
f bathos olei cẽtũ sal ꝏo absq; mẽsura Oñe qõ ad ritũ ꝺi celi ptinet tribuat diligẽt
g ligẽt i domo ꝺi celi: ne fortẽ irascak ꝫ regnũ regis et filioꝝ ei⁹. Vobis q̃z notũ facim⁹ devniuersis sacerdotib⁹ ⁊ leuitis cãtoribus ⁊ ianitoribus nathinneis ⁊
h ministris dom⁹ dei hui⁹ vt
k vectigal ⁊ tributũ ⁊ anno
l nas nõ habeatis ptãtẽ imponẽdi sup eos. Tu aũt esdra ſm sapiam dei tui q̃ ẽ
m in manu tua ꝓstitue iudices ⁊ p̃sides vt iudicẽt oi pp̃lo q̃ est trãsflumẽ: his vicz q̃ nouerũt legẽ dei tui: sed ⁊
n impitos docete libere. Et ois q̃ nõ fecerit legem dei
o p q r
s tui ⁊ legẽ regis diligenter iudiciũ erit ꝺ eo siue i mortẽ siue in exiliũ: siue in condẽnationẽ ſbe ei⁹: vel certe i carcerẽ. Et dixit esdras
t scriba. Bñdict⁹ dñs de⁹
v patrũ nr̃oꝝ q̃ dedit hoc in
x corde regis vt glorificaret domũ dñi q̃ est in hierl'm: ⁊ i me inclinauit misericor
sãdi uã corã rege ⁊ cõsiliatorib⁹ ei⁹ ⁊ vniuersis pri-
y cipib⁹ regis potẽtib⁹. Et ego ꝓfortat⁹ manu dñi dei
z mei q̃ erat in me ꝓgregaui de isr̃l p̃rincipes q̃ ascẽderent mecum.

Cap. viij.

a Ysunt ergo p̃cipes familiaꝝ ⁊ genealogia eoꝝ q̃ ascẽderunt mecũ in regno artarxerxis
b regis de babylone. De filijs phinees: gerson. De
c filijs ithamar daniel. De filijs ꝺ̃: attus. De filijs sechenie: ⁊ ꝺ filijs pharos zacharias: ⁊ cũ eo numerati sunt viri centũ quinq̃ginta. De filijs phetmoab: elioenai fili⁹ zaree ⁊ cũ eo ducenti viri. De filijs sechenie: fili⁹ ezechiel: ⁊ cũ eo trecẽti viri. De filijs adan: nabath fili⁹ ionathan ⁊ cũ eo quinquaginta viri. De filijs helã: esaias fili⁹ athalie: ⁊ cũ eo septuaginta viri. De filijs saphacie zebedia filius michael: et cũ eo octoginta viri De filijs ioab obedia fili⁹ iheiel: ⁊ cũ eo ducẽti decẽ et octo viri. De filijs selomith fili⁹ iosphie: ⁊ cũ eo cẽtũ sexagita viri De filijs bebai: zacharias fili⁹ bebai ⁊ cũ eo vigitioctoviri. De filijs ezeab. iohãnan fili⁹ ezethan: ⁊ cũ eo cẽtũ decẽ

x Vt glorificaret domũ dñi. magnis mũneribus ⁊ p̃cipi legijs cõcessis ibidẽ ministrãtib⁹. vt ptz p̃dicta. y Et ego cõfortat⁹ ma. dñi. i. ei⁹ directione. z Cõgregaui ꝺ isr̃l p̃rincipes. i. capitaneos vel p̃rincipales domoꝝ q̃ ascenderũt mecũ vt tractarẽt adinuicẽ de ptinẽtib⁹ ad meũ pcessum.

Cap'm. viij.

b Ysunt ġ p̃cipes hic ꝓ̃ describit legationis executio que cõsistit in recessu de bylone ⁊ accessu ad hierl'm Circa qõ primo ponit pp̃li p̃fectis numeratio. scõo ipa p̃fectio. ibi Predicaui ibi ieiunĩ. prima in duas q⁊ primo ponit numeratio p̃ficisci volentiũ generaliter. scõo leuitaꝝ specialit. ibi Quesiuiq; in pp̃lo. Circa primũ legak ſra sicut iacet excepto qõ sequit.

b De filijs phinees dicũt ħ expositores nostri cõmunit q̃ iste nõ p̃ ꝺ̃ intelligi phinees q̃ fuit fili⁹ eleazari filij aarõ Sil'r cũ ⁊c. c De filijs ithamar .i. descendentib⁹ ab ithamar nõ põt intelligi ithamar q̃ fuit fili⁹ aaron. q⁊ infra eodẽ ca. ꝺ̃ q̃ de filijs leui nõ fuerũt aliq̃ inuẽti in pp̃lo illo q̃ tunc erat cũ esdra. Phinees aũt fili⁹ eleazari. ⁊ ithamar filius aarõ fuerũt de tribu leui. ⁊ iõ dicũt q̃ isti fuerũt alij similium nom̃. ħ q̃d̃ sit de p̃ncipali dicto. s. q̃ fuerint ꝺ tribu aarõ vel de alijs tribub⁹ habentes noia similia. rõ tñ inducta nõ valet. imo ꝫ iak textui quẽ p se allegant quia ibi. sic loquitur esdras. quesiuiq; in populo et sacerdotibus de filijs leui et non inueni ex quo ptz q̃ cũ esdra erant aliqui populares ſ ue laici qui erant de tribu iuda ⁊ beniamin: et aliqui sacerdotes de tribu aaron: ⁊ quod subditur. De filijs leui non inueni. intelligendum est de simplicibus leuitis. put leuite contra aaronitas distinguunt: put dictũ fuit plenius Nume. iiij. Leuite em̃ dupliciter dicuntur. Uno modo generaliter oẽs illi q̃ sunt de tribu leui: ⁊ sic sacerdo-

tes dicunt leuite alio mō spāliť ꝑut leuite distinguunt ꝫ sacerdotes ꝛ sic sacerdotes dicunt aaronite.alij aūt dicūt simplices leuite.ꝛ de istis nō fuerūt tūc aliq̄ inuēti in populo q̄ tm̄ necessarij sunt in cultu dei ad ministrādū sacerdotib⁹. ꝺ Quesiuiqz. Hic ponit nūeratio simpliciū leuitaꝝ spāliter qꝛ de istis nō fuerūt aliq̄ inuenti in illo ppło vt dictū est.ꝛ tō esdras misit nūcios ad querēdū aliq̄s de istis: vñ subditur e Et misi eos ad hebdo. cc.dicūt aūt expositores nostri cōiter q̄ misit nūcios ad iudeos q̄ erāt vltra mōtes caspheos q̄s trāstulerat theglatphalassar ꝛ salmanasar reges assyrioꝝ ꝺ regno decez tribuū vt hr̄.iij.Reg.xʒ p̄t ꝓbari p̄ textū.ij. Paralipo.xj. vbi ꝺꝛ q̄ sacerdotes ꝛ leuite q̄ erāt in vniuerso regno israel dimisso hieroboā q̄ colebat vitulos aureos. venerūt ad roboā regē iude.ꝛ extunc in regno suo mānserūt vsq̄ ad trāsmigratiōez q̄ facta est ꝑ nabuch. Ex quo ꝓz q̄ nō fuerūt captiuati cū .x. trib⁹ ꝛ tō frustra misisset illuc nūcios esdras ad querendum leuitas. Itē p̄t ꝓbari p̄ textū in Ꝫ libꝛo qꝛ ca. p̄cedenti ꝺꝛ:q̄ esdras cū pluribꝰ alijs recessit ꝺ babylone ad eūdū versus hierl̄m septio anni regis artharxerxis p̄ die primi mensis:ꝛ venerūt vsq̄ ad fluuiū q̄ decurrit ad hana.vt hr̄ i hoc ca. ꝛ ibi mānserūt tribus diebꝰ ꝛ postea miserūt nūcios ad ḡrendū leuitas. q̄bꝰ adductis.xij. die mensis eiusdē recesserūt ꝺ fluuio hana: vt hr̄ infra ista ca.ꝛ sic missio nūcioꝝ ꝑ leuitis ꝛ eoꝝ p̄paratio vt venirent ad esdrā ꝛ ad uentū ipsoꝝ ad eū. totū Ꝫ fuit factū in spacio octo dierum:ꝛ ꝑ pter hoc locus caspbie vñ fuerūt adducti nō poterat esse multū longe a flumine hana vbi erat esdras cū sua comitiua.ꝛ tō dicit hic Rab.sa.q̄ caspbia est nomē loci in regione babyloniis:vbi multi de leuitis ꝛ nathinneis manebāt q̄ nō ascēderāt cū zorobabel ꝛ iosue filio Josedech.loca vero ad que decē tribus fuerunt captiuate, multū valde distant a babylone. ꝓpter quod in tamparno tempore nūcij nō potuissent illuc ire ꝛ redire: vnde dicūt hebrei q̄ nulli redierūt de illa captiuitate.sed iudei qui sunt dispsi ꝑ orbē in europa ꝛ africa sunt de tribuꝰ iude ꝛ beniamī ꝛ leui exceptis paucis q̄ de captiuitate.ꝛ. tribuū fugiēdo euadētes ꝓpter eruntse regno iude ꝛ i captiuitate babylonica fuerunt captiuati cum tribꝰ tribuꝰ p̄ dictis.ꝛ cū eis redierūt q̄ voluerūt redire:sicut dictū est.Ꝫ.j. ca.cetera patēt ex dictis. f Et p̄dicaui ibi.hic ꝓꝛ describit ppli numerati ꝓfectio ꝛ p̄ describit huius ꝓfectionis debita dispositio.scō executio.ibi. Promouim⁹ ḡ Debita antē dispositio ad ꝓficiscētiū ꝑ viā piculosam primo fuit ꝑ ieiuniū et oratiōē vt impetraret directionē diuinā. ꝛ hoc est qō dicit.

f Et p̄dicaui ibi ieiuniū.i.solēnit⁹ omnib⁹ ipositi:cui⁹cā subdit. g Erubui enim petere a re.au. Sed videt q̄ ꝑ peccauerit exponēdo se ꝛ comitiuā suā piculis ꝓpter erubescētiā. Ad qō dicēdū.q̄ ꝑ nō fecit ꝓpter erubescētiā ꝓprie ꝑsone.Ꝫ qꝛ hoc reuerti poterat i obꝓbriū diuine potentie:qꝛ rex gētilis posset credere et dicere q̄ deꝰ iudeoꝝ nō eēt potēs ad eos defendēdū ꝛ iō nō peccauit esdras ꝑ faciēdo ꝓpt honorē diuinū. scō fuit dispositio ꝓfectiōis i ꝑ.q̄ p̄cio sa q̄ portāda erāt in hierl̄m: fuerūt tradita sacerdntibꝰ ad defendēdū:ꝛ ꝑ ē qō ꝓꝛ

b Et sepaui de p̄cipib⁹ sacerdotū.i.ꝺ p̄ncipalibꝰ ꝛ valētioribus eoꝝ. i Appēdiq̄z eis.i.sub certo pondere ꝛ nūero tradidi. Cetera patēt in lfa. k Promouim⁹ ḡ. ꝑ ꝓꝛ describit ꝓfectiōis executio: vbi ꝑ tangit terminꝰ a q̄ cū ꝺꝛ. Promouim⁹ ḡ a flumine hana.ꝛ terminꝰ ad q̄.ibi. Vt pgerem⁹ hierl̄m.ꝛ modus ꝓficiscēdi.ibi. l Et manꝰ dei nostri fuit sup nos.i. eius virtus nos dirigēs ꝛ ꝓtegēs m Et māsimꝰ ibi tribus diebꝰ.vt q̄dete ꝑhabita cū maiori deliberatiōe traderēt p̄ciosa que erāt deportāda iō subdit.

viri Be filijs adonicā qui erāt nouissimi: ꝛ hec noia eoꝝ.heliphelethꝛ hebel ꝛ samaias: ꝛ cū eis sexaginta viri. Be filijs begguivthai ꝛ zachur: ꝛ cuz eis septuagīta viri. Cōgregauit aūt eos ad fluuiū q̄ decurrit ad hana: ꝛ mansimꝰ ibi ꝺ tribꝰ diebꝰ. Quesiuiqz in ppło ꝛ i sacerdotibꝰ ꝺ filijs leui ꝛ nō inueni ibi. Itaqz misi elizer ꝛ ariel ꝛ semeiam ꝛ helnathā ꝛ arib ꝛ altex helnathā ꝛ nathā ꝛ zacharīā ꝛ mesollā ꝓcipes ꝛ ioarib ꝛ helnathā sapiētes ꝛ misi eos ad heddo q̄ ē primꝰ i casphie loco. Et posui i oze eoꝝ ꝝba q̄ loq̄rēt ad heddo ꝛ ad frēs eiꝰ nathineos in loco casphie vt adducerēt nob mīstros domos dei nr̄i. Et adduxerūt nobis ꝑ manū dei nostri bonā sup nos viꝝ doctissimū ꝺ filijs mooli filij leui.filij isrl̄ ꝛ sarabiā ꝛ filios eiꝰ ꝛ fratres eiꝰ decē et octo: et asabiam et cum eo Esaiā de filijs merari: frēsqz eiꝰ ꝛ filios eiꝰ vigiti. Et de nathinneis q̄s dederat dauid: ꝛ ꝓncipes ad misteria leuitaꝝ: nathineos ducētos vigiti. Oēs f hi suis noibꝰ vocabāt. Et predicaui ibi iciunū iuxta fluuiuz hana vt affligeremur coꝝā dño deo nr̄o et peteremus ab eo viā rectā nobis ꝛ filijs nr̄is vniuerseqz sbe nr̄e. Erubui ei petere a rege auxiliū ꝛ eq̄tes q̄ defenderēt nos ab inimicas i via:qꝛ dixeramꝰ regi

Manꝰ dei nr̄i est sup oēs q̄ querūt eū in bonitate:et iperiū eiꝰ ꝛ fortitudo eiꝰ ꝛ furoꝛ sup oēs qui derelinquunt eū. Jeiunauimꝰ aūt ꝛ rogauimꝰ deū nr̄m ꝑ Ꝫ b ꝛ euenit nob prosperе. Et sepaui de principibꝰ sacerdotū duodecim:sarabiā ꝛ asabiā ꝛ cū eis de fratribꝰ i eoꝝ decē. Appēdiq̄z eis argentū ꝛ aurū ꝛ vasa consecrata domus dei nostri q̄ obtulerat rex ꝛ cōsiliatores eiꝰ ꝛ principes eiꝰ vniuersusq̄z isrāel eoꝝ qui inuenti fuerant. Et appendi in manibus eorum argenti et talenta sexcenta quinquaginta:et vasa argentea centū auri vero centū talēta:et crateres aureas vigiti q̄ habebant solidos mil lenos:et vasa eris fulgentis optimi duo pulchra vt aurū. Et dixi eis. Vos sācti dñi et vasa sancta: et argentū et aurū q̄ spōte oblatū est dño deo patrū nostroꝝ. Vigilate et custodite:donec appēdatis coraz pricipibꝰ sacerdotū et leuitarū et ducibus familiarū isrl̄ in berl̄m i thesauꝝ domꝰ dñi: Suscepерūt aūt sacerdotes et leuite pōdus argēti ꝛ auri ꝛ vasoꝝ vt deferrent hierl̄m i domū dei k nr̄i. Promouimꝰ ḡ a flumine hana duodecīa die mēsis primi: vt pgeremꝰ hie l rusalē. Et manꝰ dei nr̄i fuit sup nos ꝛ liberauit nos de manu inimici et insidiatoris i via. Et venimꝰ hie m rusalē:et māsimꝰ ibi tribꝰ

n Die aũt quarta appensum est argentũ ⁊c̃. i. sub certo pondere ⁊ nũero traditũ. o Sed ⁊ q̃ ve. ŏ capti. ⁊c̃. holo. obtulerũt. in quo apparet deuotio illoꝝ q̃ venerũt. p Dederũt aũt edicta regis. i. epl'am ei⁹ siue decretũ supra dictũ: qŏ erat in fauorẽ iudeoꝝ iõ subdit. q Et eleuauerunt ppl'm domũ dei. q: ppl's isr' fuit in maiori honore q̃ añ: ⁊ mínistri tẽpli fuerũt a tributo liberati: ⁊ templum munerib⁹ regis honoratũ: vt ptz ex dictis. Cap. ix.

POst q̃ aũt. hic ꝓfir describit i formatio ppli p eldrã sacerdotem. Circa qŏ p ponit populi trãsgressio. scõo eiusdẽ correctio. ca. x. Circa pmũ p ponitur trãsgressiõis manifestatio. scõo pniе lamẽtatio. ibi. Cũq̃ audissem. Circa primũ sciẽdũ q̃ filij isr' q̃ de babylone venerãt cũ zodobabel et iosue: vidẽtes q̃ vxores sue de ppl'o isr' eẽnt deturpate ⁊ cõfracte ex labore itineris ⁊ alijs miserijs q̃s sustinerãt in via. cũ venissent i iudea ꝓtempserũt eas ⁊ p magna pte abiecerũt accipiẽtes sibi vxores alienigenas ꝯ ꝑceptum legꝫ Deut. vij. eo q̃ erat occasio ydolatrie. q: salomõ sapientissim⁹ p vxores alienigenas fuit ad ydolatriã tract⁹: ⁊ hec translatio fuit denunciata esdre sacerdoti p illos q̃ venerãt cũ eo: ⁊ ꝫ ẽ qŏ dicit. Accesserũt ad me ꝓncipes dicẽtes nõ est sepat⁹ ⁊c̃. ⁊ ptz lr̃a ex dictis. Sciendũ tñ q̃ illi q̃ de nouo venerãt cũ esdra nõ erãt ꝓncipes trãsgressionis illius. q: adhuc nõ fuerãt tantũ i terra isr' q̃ accepissent ibi. vxores alienigenas ⁊ filios ꝑcreassent. b Man⁹ ⁊c̃. in trãsgressione hac ꝓma. ꝫ duplíciter exponit. Uno mõ q̃ ly ꝓma sit adiectiuũ trãsgrassionis: ita q̃ ista trãsgressio fuerit ꝓma in q̃ ppl's isr' peccauit post reditũ de captiuitate: ita q̃ mínores ppli p̃ peccauerunt in ꝫ ex ꝓsequẽti maiores. Alio mõ q̃ ly ꝓma sit adiectiuũ huj⁹ dictionis man⁹: ⁊ sic est sensus q̃ ꝓncipes ⁊ maiores p̃ peccauerũt in hac trãsgressione. ⁊ ꝓfir minores c Cũq̃ audissem. ꝫ ꝓfir describit dicte trãsgressionis lamẽtatio: ⁊ secũdo dei deꝑcatio. ibi. Et in sacrificio vesptino. Circa primũ dicit. d Scidi palliũ meũ. ꝫ erat modus hebreoꝝ scindere vestes supueniẽte magna tristicia. c Et euulsi capillos ⁊c̃. i. signũ magni doloris ⁊ penitẽtie. f Et sedi merẽs. sicut Iob tõso capite sedit in terra lamẽtabat aũt iste pctã alioꝝ tanq̃ sua q: erat mẽbrũ illi⁹ ppli. sicut ẽ deꝑcatio nr̃a apud dñm n die b⁹. Die aũt quarta appẽsum ẽ argẽtũ ⁊ auꝝ ⁊ vasa in domo dei nr̃i p manũ remoth filij vrie sacerdotis ⁊ cũ eo eleazar fili⁹ phinees cũq̃ eis iozaded fili⁹ iosue ⁊ noadaia fili⁹ bennoni leuite iuxta nũer̃ ⁊ pondus oim. Descriptũ est oẽ o pondus i tpe illo. Sed ⁊ q̃ venerãt de captiuitate filij trasmigratiõis obtulerunt holocaustomota deo isr'. vitulos duodecim. p oi⁹ populo isr': arietes nonaginta. vj. agnos septuagita septẽ: hircos p pctõ duodecim: oia i holocaustũ dño p Dederũt aũt edicta regis satrapis q̃ erãt de ꝓspectu regis ⁊ ducib⁹ trãsflumẽ. q ⁊ eleuauerunt ppl'm ⁊ domum dei. Cap. ix.

POst q̃ aũt hec ꝓpleta sunt: accesserũt ad me ꝓncipes dicẽtes Nõ est sepat⁹ ppl's isr' ⁊ sacerdotes ⁊ leuite a pplis fraꝝ ⁊ de abominationib⁹ eoꝝ chananei vicz et ethei et pherezei ⁊ iebuzei ⁊ ãmonitaꝝ ⁊ moabitaꝝ ⁊ egyptioꝝ ⁊ amorreoꝝ. Tulerunt ei ŏ filiab⁹ eoꝝ sibi ⁊ filijs suis ⁊ ꝓmiscuerũt semẽ sanb ctũ cũ pplis fraꝝ. Manus etiã ꝓncipũ ⁊ magistratuũ fuit in trãgressione hac pri c ma. Cũq̃ audissẽt hmonẽ d istuz: scidi palliũ meũ ⁊ tu e nicã ⁊ euulsi capillos capi f tis mei ⁊ barbe Et sedi merẽs: Cõuenerũt aũt ad me oẽs q̃ timebãt ŷbũ dei isr' ꝓ transgressione eoꝝ q̃ de captiuitate venerãt: ⁊ ego sedebã tristis vsq̃ ad sacri b ficiũ vesptinũ ⁊ i sacrificio vesptino surrexi ŏ afflictio i ne mea ⁊ scisso pallio ⁊ tuk nica curuaui genua mea ⁊ expãdi man⁹ meas ad do l minũ deũ meũ ⁊ dixi. Be⁹ me⁹ ꝓfundoꝝ ⁊ erubesco le muare faciem meã ad te. qm̃ iniquitates nr̃e multiplican te sunt sup caput nostrũ: ⁊ delicta nostra creuerũt vs a qz ad celũ a diebus patrũ nr̃oꝝ. Sz ⁊ nosmẽpi peccaui m⁹ grauiter vsq̃ ad diem b hanc: ⁊ in iniq̃tatib⁹ nr̃is traditi sumus ipsi ⁊ reges nr̃i ⁊ sacerdotes nr̃i in ma c nũ regũ terraꝝ ⁊ in gladiũ d ⁊ in captiuitatẽ ⁊ in rapi- f nã ⁊ in confusionem vult⁹ g sicut ⁊ die hac. Et nũc q̃si ad parũ ⁊ momentũ facta ẽ deꝑcatio nr̃a apud dñm i deũ nr̃m: vt dimitterẽt no

h Et in sacrificio vesptino surrexi ex quo ptz q̃ p totum diem fuerat in gemitu ⁊ luctu.

i Et scisso pallio ⁊ tunica. in signũ humiliationis.

k Curuaui genua mea ⁊c̃. in signũ deuotionis.

l Deus me⁹ cõfun. ⁊ eru. le. fa. meã ad te. s. deꝑcandũ. cui⁹ causa subditur.

m Quoniam iniq̃tates nostre multicate sunt eodem mõ dicitur Luce xviij. de publicano. qui ex confusione peccatorum suoꝝ non audebat oculos suos ad celum leuare.

n Et delicta nostra creuerũt vsq̃ in celũ hyperbole est ad designandum multitudinem ⁊ magnitudinem peccatoꝝ patrum ꝓcedentium ideo subditur.

a A diebus patruꝫ nostroꝝ. put habetur. iiij. Regum q̃ tempore manasse regis inde ⁊ sedechie ⁊ plurium aliorum multiplicata fuerũt peccata valde.

b Et i iniquitatib⁹ nostris traditi sum⁹ in manib⁹ regis egypti ⁊ regis babylonis ⁊ assyrioꝝ vt patet in pluribus locis .iiij. Regum.

c In gladium quia multi de populo fuerunt gladiati.

d Et in captiuitatem. quia plures fuerunt in captiuitatem ducti.

e Et in rapinã quia bonis suis fuerunt spoliati.

f Et in cõfessionem vultus. quia fuerunt multipliciter derisi ⁊ vituperati.

g Sicut ⁊ in die hac. licet eñ essent reuersi de captiuitate tñ sustinebãt multa obꝓbria a gentib⁹ que erãt in circuitu vt habet infra Neem. ij. illi etiã qui remanserant in babylone: a gentilibus multa obꝓbria sustinebãt.

h Et nũc ⁊c̃. deꝑcatio nr̃a Hoc exponit duplicit Uno mõ vt ly parũ referat ad ipos deꝑcantes. q. d. licet modicũ deꝑcati fuerim⁹ dñm tanq̃ parum deuoti: tñ exaudiuit nos in aliquo. Alio modo ad rem ꝓ qua fiebat deꝑcatio. s. ppli liberatione que facta erat in trib⁹ tribub⁹ tm̃. scz iude. beniamin ⁊ leui. vnde subdit.

i Vt dimitterent nobis reliquie. ita q̃ ppl's nõ est totaliter deletus licet demeruisset.

k Et daretur pax stibus in loco sancto eius.i.aliqua fir
rio t stabilitas in hierusalez. l Et daret nobis modi
cam vitam.i.paucis concederet vita:quia plures fuerũt
mortui de populo q̃ residui. m In seruitute nostra.
licz eñ sacerdotes t ministri essent liberi a tributo regis.
vt habet ē. vij. tamẽ
populꝰ cõmunis nõ
erat liber. n Et
extrueret solitudies
i. templum ad soli
tudinem paꝰ reda
ctum. o Et daret
nobis spem.accipiẽ
di ab eo plura bñfi
cia ex p̃teritis iã col
latis. ¶lio modo ex
ponitur quod supza
dictum est. Et nunc
quasi ad parum ꝛc.
ita q̃ li paruz refera
tur ad deũ: vt sit sen
sus: Licet deum de
precati sucrimꝰ: ta
men in modico ex
auditi sumus.nõ p
ter defectum diuie
liberalitatis.sed pro
per impedimentuz
nostre iniquitatis.
Cetera que sequun
tur exponãt sicut p̃
cus. p Et nũc q̃d
dicemꝰ. Hic cõfeꝫn
ter esdras confitetur
peccata presentiũ d.
Et nũc q̃d dicemus
domine domine.q.
d.non habemꝰ fron
tem deprecandi te.
q Quia dereliquí
mus mandata tua.
que precepisti i ma
nu seruorum tuorũ
prophetarum.s.mo
ysi t aaron:qz moy
ses accipiebat man
data a deo: t aaron
ꝓnebat ea ppło.
vt hĩ Exodi.xiij.
r Terra ꝛc.immũ
da ē ꝓpt̃ multiplica
tionẽ ydolatrie.t a
liox vicioz execrabi
liũ ꝓpetratorũ p gẽ
tiles ibidẽ habitan
tes. s ¶b ore vs
q̃ ad os.i.abundan
ter nimis.sicut. xiij.
Reg.xxj.dr.q mõas
les effudit sanguinẽ
innoxiuz multũ ni
mis t ipleuit hieru
salẽ sãguine ꝓbarũ
vsq̃ ad os.
t Nũc ḡ filias ve
stras ne detis filijs eoꝝ ꝛc. Istud p̃ceptũ hr̃ Deut.vij.
v Et nõ q̃ratis pacẽ eoꝝ.qz p̃m diuinã iusticiã debebãt
interfici t iõ filij israel nõ poterãt cũ eis facẽ federa ꝓpe
tua iz possẽt dare treugas ad tps in aliq̃ casu: vt dictũ su
it sup libꝝ iosue. Et istõ mãdatũ trãsgressi fuerant illi qui
redierãt ꝺ captiuitate ꝺhẽdo cõnubia cũ gẽtilib⁹ cũ q̃b⁹

k bis relique:t daret pax illi
us in loco sco ei⁹. t illumi
l ret oculos nros deus nr̃ et
dret nobis vitã modicaz
m in ꝼuitute nr̃a qz ꝼui sum⁹
t i ꝼuitute nr̃a nõ dereliq̃t
nos de⁹ nr̃: t inclinauit su
per nos misericordiaz coram rege
psaꝝ vt daret nobis vitam
t sublimaret domũ dei no
n stri: t extrueret solitudies
o ei⁹: t daret nobis spẽ i iu
p da t irl̃m. Et nunc q̃d dice
m⁹ dñe de⁹ noster p⁹ hec.
q Quia dereliq̃m⁹ mãdata
tua q̃ ꝑcepisti i manu ꝼuo
rum tuorũ ꝓphetaꝝ dicẽs
r Terra ad quã vos igredi
mini vt possideatis eã ter
ra imũda est iuxta imundi
ciã ppłoꝝ ceterarũq̃ terra
rũ.abominationib⁹ eoꝝ q̃
s repleuerũt eaz ab ore vsq̃
ad os coinquinatione sua
t Nũc ergo filias vr̃as ne de
tis filijs eoꝝ.t filias eorũ
ne accipiatis filijs vestris
v t nõ q̃ratis pacẽ eoꝝ et ꝓ
speritatẽ eorũ vsq̃ ineter
nũ vt cõfortemini t come
datis q̃ bona sunt terre: t
heredes habeatis filios ve
strosvsq̃ i seculũ. Et post
oia q̃ venerunt sup nos in
opib⁹ nostris pessimis: t i
x delicto nostro magno: qa
tu de⁹ noster liberasti nos
de iniq̃tate nostra: t dedi
sti nobis salutẽ sicẽ hodie
vt nõ ꝙuerteremur t irrita
facerem⁹ mãdata tua nec̃
matrimonia iũgerem⁹ cuz
ppłis abominationũ istaꝝ
y Nũquid irat⁹ es nob vsq̃
ad ꝙsummationẽ ne deleas

teres nobis reliquas ad sa
lutẽ. ¶ñe de⁹ israhel iust⁹ es
tu: qñ derelicti sum⁹ q̃ sal
z uaremur sic die hac. Ecce
coram te sum⁹ in delicto no
z stro. Nõ eñ stari põt coram
te sup hoc. Capitu. C.x.
a Sic ergo oraãte esdra t
imploraãte deũ t flen
te t iacẽte añ templũ
b dei collect⁹ ẽ ad euz de israhel
cetus grãdis nimis virorũz
c t mulierũ t puerorum. Et
fleuit populus multo fletu
d Et rñdit sechenias filius ie
e hiel ꝺ filijs helaz: t dixit
f esdre Nos ꝓuaricati sum⁹
in deũ nostrum. t duxim⁹
vxores alienigenas de po
g pulis terre. Et nũc si est pe
h nitẽtia in israhel sup hoc: pcutiamus fedus cuz dño deo
i nostro: vt ꝓiciam⁹ vniuer
sas vxores t eos q̃ de his
nati sũt. iuxta volũtatẽ do
mini: t eoꝝ q̃ tenẽt ꝑceptũ
dñi dei nostri: p̃m legẽ fiat
k l Surge: tuũ est decernere:
m nosc̃ erimus tecũ. Confor
taret fac. Surrexit ergo es
dras t adiurauit ꝓcipes
sacerdotũ t leuitarũ t oẽm
israhel vt facerent p̃m verbum
hoc. Et iurauerũt. Et sur
rexit esdras ante domũ dei
et abijt ad cubiculũ iohan
nan filij eliasib: t ingressus
n est illuc ¶panẽ nõ comedit
t aquã nõ bibit. Lugebat
eñ trãsgressionẽ eoꝝ q̃ ve
o nerant de captiuitate. Et
missa ẽ in iuda et in irl̃m oi
bus filijs trãsmigrationis
p vt cõgregarent in irl̃m: et
omnis qui non venerit in

dũ. l Tuũ ẽ ꝛc. q̃ hẽs sciaz legz diuie. m Nos. eri. ꝛc
qñ decreuerz exeq̃ndo. ceta patẽt vsq̃ ibi. n Panẽ nõ
co. ꝛc. i. nullũ cibũ t potũ accepit. qz noie panis t aq̃ itelli
git ois cib⁹ t pot⁹ i sac̃ scptura. vt freq̃nt dictũ ẽ. o Et
in ista ẽvox. ꝺ ꝓpr ponit ppli citatio: cũ dr. Missa ẽ vox. i.
cõis citatio. p Et ois q̃ ñ ve. ꝛc. in ꝺ ponit ꝫ contuma

ꝺ

ter. deuote t pseue
ranter.
b Collect⁹ ẽ ad eũ
de israhel cetus gran
dis. esdre cõpatiẽs.
c Et fleuit popul⁹
nõ solũ ex ꝓpassiõe.
ꝫ etiaz p peccati sui
cognitiõe t cõtritõe
d Et rñdit sechenias.q̃ erat de ꝓncipa
liozib⁹ ppli. e Et
dixit esdre. noie suo
t aliox ꝓcipaliumꝫ
f Nos preuaricati
sumus accipiendo
vxores alienigenas
q̃ mẽtes ẽt sapientiã
emolliũt t eneruãt.
t tãdẽ ad idolatriã i
clinãt: sic̃ ptz in salo
mõe. g Et nũc si
pnia ẽ i israhel. i. qz pe
nitẽtia ẽ. h Per
cu. fed⁹. ꝛc. stabile t
absq̃ retractõe. i
Vt ꝓicia. vni. ꝛc. vt
dei ꝑceptũ ipleam⁹
t occasioz mali a no
bis p̃scidam⁹. k
Surge ad ꝺ exequẽ
Esdras.viij.

ces pene determinatio cui subditur.

q Auferet vniuersa sba ei⁹.i.bõa exteriora. r Et ipe abyciet̃ de cetu p excõicatõz s Ipse ẽ mẽsis non⁹. qui apõ hebreos correspõdet pri nouẽbꝛi t pri decẽbꝛi nostro.

t Et sedit ppls in platea.h ẽ i atrio qõ erat añ templum.

v Trementes pro pctõ.timẽtes ne rõe trãsgressionis predicte vẽiret sup eos diuina vltio grauis.

x Et pluuijs.quia tps istõ frigidũ ẽ et pluuiosum de communi cursu. t tunc erat pl⁹ solito p pctõ sui demerito.

y Et surrexit. Hic pñr põit trãsgressionis correctio ad munitõz esdre dicentis

z Vos transgressi estis.h ẽ liqdũ t nõ pt negari.

a Vt addere:l sup delictũ vel pcõm israel.pmissũ añ captiuitatẽ babylonicaz.

b Et nũc date pfessionez recognoscẽdo pctm̃ vbo t facto.iõ sbdit

c Et sepami a populis tre. ita q̃ non hẽatl fed⁹ t pfortũ cũ ydolatris.

d Et ab vxoꝛib⁹ alienigenis q̃ a t̃o vero auertũt. vt p̃dictũ ẽ

e Et rñdit vniuersa multitudo. esdre pfentiẽdo tñ perunt dilatõz pp ipoꝛunitatez tpis. t negocij magnitudinem.

f Cõstituãtur pncipes.i.hoies sapiẽtes iusti t diligẽtes q̃ vadãt de ciuitate i ciuitatẽ diligẽt inq̃rẽdo de trãgressoꝛib⁹ t coꝛrigant̃ p alienigenaꝝ vxoꝝ electõz

g Et sederũt in die p̃ mẽſ decimi ꝛc.ex q̃ pz q̃ in diligrendo istud negociũ posuerũt mẽsem integrũ

h Et inuenti sunt. Hic p̃r ponitur descriptio illoꝝ q̃ duxerũt vxoꝛes alienigenas cum dicitur.

i De filijs iosue tribus dieb⁹ iuxta psiliuz

q principũ et seniorũ: auferet vniuersa substantia ei⁹

r t ipe abijciet de cetu trãsmigratõis. Cõuenerũt igr

s oẽs viri iuda et beniamin in hierlem trib⁹ dieb⁹:ipe ẽ mẽsis non⁹ vicesima die

t mẽsis.et sedit ois ppls in

v platea dom⁹ dei:trementes pro peccato et pluuijs

x Et surrexit esdras sacerdos et dixit ad eos. Vos

y transgressi estis et duxistis

z vxores alienigenas vt addoretis sup delictũ israel.

a Et nũc date pfessionẽ dño deo patrũ vrõrũ: et facite

b placitũ ei⁹ : et sepamini a

c pplis terre:et ab vxoꝛib⁹

d alienigenis. Et rñdit vniuersa multitudo dixitq̃ voce magna. Juxta verbũ tuum ad nos sic fiat. Verum tñ qr populꝰ mult⁹ ẽ et tẽpus pluuie: et non sustinem⁹ stare foris:et op⁹ nõ ẽ diei vn⁹ vel duoꝝ vehemẽter quippe peccauim⁹ i

e sermõe isto:pstituãtur pncipes i vniuersa multitudine.t oẽs in ciuitatib⁹ nostris q̃ duxerũt vxoꝛes alienigenas veniãt i tpibus statutis: t cũ his seniores p ciuitatẽ i ciuitatẽ t iudices ei⁹:donec auertat ira dei nostri a nobis sup peccato hoc. Igit ionathã filiꝰ asahel: t iaasia filiꝰ thecue steterũt super hoc mosollã t sebechai leuites adiuuerũt eos. Feceruntq̃ sic filij trãsmigratõis. Et abierũt esdras sacerdos t viri pncipes familiaꝝ domoꝝ patrũ suoꝝ t oẽs p nomina

s sua t sederũt i die pmo mẽsis decimi vt q̃rerẽt rẽ. Et

p cõsumati sũt oẽs viri q̃ duxerũt vxoꝛes alienigenas vs

b qz ad diẽ primã mẽs primi t inuẽti sũt de filijs sacerdotũ q̃ duxerũt vxoꝛes alieni

i genas.de filijs iosue filij iosedech t frẽs ei⁹ maasia t eliezer t iarib t godolia

k Et dederũt manꝰ suas. vt

m eijcerẽt vxoꝛes suas t p ō licto suo arietẽ de ouibus offerrẽt. Et ō filijs emmer annani t zebedia. Et de filijs serã: maasia t helya et semeia iehibel t ozias. Et de filijs phessur . elioenai maasia. ismahel. nathanael. iozabeth t helesa. Et ō filijs leuitarũ iosabeth t semei t celaia. ipe ẽ calithaphataia iuda t eliezer. Et ō cãtoꝛib⁹ eliasub. t ō ianitoꝛib⁹. sellũ t thelẽ t vri Et ex israel de filijs pharos remeia t ezia t melchia. t miami et eliezer et melchia banea. Et ō filijs elaz mathania zacharias et iehibel et abdi et rimoth et helya. Et ō filijs zethua:elioenai:eliazib: nathania:et hierimuth et zabeth et aziza. Et de filijs bebai:iohanã ananiaz abbai athalai. Et ō filijs beni mosolla et melluch et adaia iasub et saal et ramoth. Et ō filijs phetmoab: edna et chalaal.banaias t maasias mathanias beselebel benui et manasse. Et de filijs erez:eliezer iesue melchias semeias symeõ beniami maloch samariaſ Et ō filijſ asom:mathanai matheth azabeth elpheleth iermai manasses semei De filijs bani: Maaddi amraz et buel baneas et badaias cheliau bannia marimuth et eliasib mathãias mathanai et iasi et bani t bẽi semei et salmias et nathã et adaias.mechnebadai sisai sarai ezrel et selemau et semeria. selũ amaria ioseph. De filiſ nebui:abibel mathathias zabethzabina ieddu et iobel et banai. Oẽs hi acepãt vxoꝛes alienigenas et fuerũt ex eis mulieres q̃ peperãt filios.

Explicit liber Esdre primus.

sedech ꝛc. iſte Iosue erat summꝰ sacerdos.t sic vi verũ q̃ dictũ est ō vicz q̃ hec transgressio icepit a maioꝛib⁹ ppli adh añt aptant aliq illo zach.iij. Ondit mihi dñs iesum sacerdotẽ magnũ stãtẽ coꝛã angelo.i. esdras q̃ erat angelus .i.nũci⁹ missus a latere regis ad ppli dirrectõz.t sarbã a deꝛris qr vera erat accusatio de pctõ trãsgressionis t accipit ō ibs p filijs e⁹. vz ex ō loco. qr pr q̃dã mõ manet in filijs.

k Et dederũt manꝰ suas.i. iuramẽto solẽni firmauerũt. ne posset retractari.

l Vt eijcerẽt vxoꝛes suas.ſ. alienigenas.

m Et pro delicto suo arietẽ ō ouibus offerrẽt. qz sicut aries ẽ dux gregis . ita sacerdotes sunt duces populi cõis. Cetera legãtur vt iacet litera. t licet nõ dicat ō q̃ eiecerũt pueros cũ vxoꝛib⁹ alienigenis.remẽdũ tamen est q̃ sic fecit fuit quia sic promiserat sechenias nomine suo t aliorum principalium. vt habetur supra eodem cap. Percutiamus fedus cum dño deo nostro vt p̃jciam⁹ vniuersas vxoꝛes.ſ. alienigenas . t eos q̃ de his nati sunt.

Explicit postilla fratris Nicolai ō lyra super primum librum Esdre.

Postilla super libꝝ Neemie incipit. Cap. j.

Verba neemie. Postq descripta ē ppli descriptō sub esdra: ꝟ ꝑ̄ describit reedificatio muri ꝑ̄ nemia: q fuit missus tanq̄ dux a latere regis ad reedificationē ciuitatis. Sciendū tñ q bis a rege venit i ierusalē: ꝑ ad ciuitatē reedificationē: secūdo ad maloꝝ i hui⁹ abstētia subortorum correctionē. ca. xiij In aduentu aūt pmo ad ciuitatē vēit. scdo veniēs ipsā muranit. c. iij. ꝛ tcio muratā clausit portis et vectib⁹. ca. vij. q̄rto ea clausa. vij. mensē festiuū celebrauit. c. viij. q̄nto ciuitatem populauit. ca. xj. sexto populatꝝ dedicauit. ca. xij. Circa pmū oñdit pmo. ꝓficiscētis voluntas. secūdo legationis auctoritas. ca. ij. Circa pmū ꝑ describit rumor oppⁿsiōis inde ortꝝ in hierm. secūdo languor orōnis ibi. Cunq̄ audissē. Circa primus notat psona scribens: cū dicitur.

a Verba neemie ab isto ei loco scripsit q̄ sequūt vt dic̄ Ra. sa. Scdo notat tps cū dr. b Et factū factū ē i mēse casleu hic ē mensis. ix. apd hebreos fm vnā cōputationē: vt videbitur magis infra seqn ti. c. c Anno. xx. regni artharxerxis in cui⁹ āno septio missus fuit esdras vt dicti ē ꝙ. esdre. vij. ad docēdū pplm: ꝛ anno. xx. eiusdez missꝰ fuit neemias tāq̄ dux a latere regis: ad reedificandū ciuitatē: tñ fm iosephū iste artarxerxes fuit filiꝰ darij hystaspis: ꝛ vocat eū xersem diminutiue. fm ꝟo ra. sa. fuit filiꝰ assueri ꝛ regine hester. sicut dictū fuit Esdre. vj. vij.

Incipit liber Neemie.

Capitulum .j.

a Verba neemie filij Helchie. Et factū ē in mense casleu āno. xx. ꝛ ego eraz b in susis castro. c Et venit ad me anani vnꝰ de fratribus meis: ipe ꝛ viri iuda: ꝛ int̄ rogaui eos de iudeis q̄ remanserāt ꝛ superāt de captiuitate ꝛ ō irlm. d Et dixerūt mihi: Qui remāserūt ꝛ derelicti sūt de captiuitate ibi in puincia: in afflictione magna sūt ꝛ in obprobrio ꝛ murꝰ irlm dissipatꝰ ē ꝛ portе eius cōbuste sunt igni. m Cūq̄ audissem ꝟba huius n cemodi: sedi ꝛ fleui: ꝛ luxi dieb⁹ multis: et ieiunabaz et orabā ante faciē dei celi o et dixi. Queso dñe deꝰ ceq li fortis magne atq̄z terr bilis q̄ custodis pactuz et misc̈diam cuz his q̄ te dilis gūt et custodiūt mandata s tua: fiant aures tue auscultātes et oculi tui aperti. vt audias orationez serui tui quā ego oro coram te hodie nocte et die ꝓ filijs israel seruis tuis: et confiteor ꝓ pctis filiorū israel q̄b⁹ pec t cauerūt tibi. Et ego et domꝰ patris mei peccauim⁹. v vanitate seducti sum⁹ et ñ custodiuim⁹ mandatū tuū z et ceremonias et iudicia q̄ pcepisti moysi famulo tuo a Memēto ꝟbi q̄ mādasti b moysi ꝟuo tuo dicēs. Cuz trāsgressi fueritis: ego dispердā vos in popl̄os: et c si reuertamini ad me et custodiatis precepta mea et faciatis ea etiā si abducti fueritis ad extrema celi: inde cōgregabo vos et reducaz in locū quē elegi vt habitaret nomē meum ibi. d Et ipi ꝟui tui et ppl̄s tuꝰ q̄s redemisti i fortitudine tua magna et in manu tua valida Ob secro dñe sit auris tua attēdēs ad orationē ꝟui tui: et ad orationē ꝟuoꝝ tuoꝝ q̄ volūt timere nomē tuum: e et dirige seruum tuum: et da ei misericordiā añ virū f hunc. Ego eñ eraz pincerna regis.

Capitulum. .ij.

a Factum est in mēse nisan: āno. xx. Artharxersis regis: et vinuz ꝑ̄ptis filiozū israel q̄b⁹ peccauim⁹. x vanitate seducti sum⁹ et ñ custodiuim⁹ mandatū tuū z et ceremonias et iudicia q̄ pcepisti moysi famulo tuo a Memēto ꝟbi q̄ mādasti b moysi ꝟuo tuo dicēs. Cuz trāsgressi fueritis: ego dispердā vos in popl̄os: et c si reuertamini ad me et custodiatis precepta mea et faciatis ea etiā si abducti fueritis ad extrema celi: inde cōgregabo vos et reducaz in locū quē elegi vt habitaret nomē meum ibi. d Et ipi ꝟui tui et ppl̄s tuꝰ q̄s redemisti i fortitudine tua magna et in manu tua valida Ob secro dñe sit auris tua attēdēs ad orationē ꝟui tui: et ad orationē ꝟuoꝝ tuoꝝ q̄ volūt timere nomē tuum: e et dirige seruum tuum: et da ei misericordiā añ virū g hunc. Ego eñ eraz pincerna regis.

Capitulum. .ij.

a Factum est in mēse nisan: āno. xx. Artharxersis regis: et vinuz ꝑ̄ptis filiozū israel q̄b⁹ peccauerūt tibi. Et ego et dom⁹ patris mei peccauim⁹. x vanitate seducti sum⁹ et ñ custodiuim⁹ mandatū tuū z et ceremonias et iudicia q̄ pcepisti moysi famulo tuo a Memēto ꝟbi q̄ mādasti b moysi ꝟuo tuo dicēs. Cuz trāsgressi fueritis: ego dispердā vos in popl̄os: et c si reuertamini ad me et custodiatis precepta mea et faciatis ea etiā si abducti fueritis ad extrema celi: inde cōgregabo vos et reducaz in locū quē elegi vt habitaret nomē meum ibi. d Et ipi ꝟui tui et ppl̄s tuꝰ q̄s redemisti i fortitudine tua magna et in manu tua valida Ob secro dñe sit auris tua attēdēs ad orationē ꝟui tui: et ad orationē ꝟuoꝝ tuoꝝ q̄ volūt timere nomē tuum: e et dirige seruum tuum: et da ei misericordiā añ virū g hunc. Ego eñ eraz pincerna regis.

Capitulum. .ij.

a Factum est in mēse nisan: āno. xx. Artharxersis regis: et vinuz

Esdre. v. ꝛ. vj. m Cūq̄ audissem. ꝟ cōsequenter ponit lā guoꝝ orōis. In orōe ei mēs elenak in deū ꝛ p cōsequēs q̄ dāmō abstrahik a corpe: ꝛ sic corpus incipit lāguere: maxime q̄n oratio fit cū fletu ꝛ ieiunio: ꝛ diuturne fit: sic dr bic. n Et luxi dieb⁹ multis ꝛ ieiunabā ꝛc. s. tribus mēsibus. vt patebit ca. seqnti. o Et dixi formādo orōez meā p Queso dñe oim q̄ gubernationē. q Deꝰ q̄ creatiōez q Celi. s. empyrei. ꝛ p ꝙ̄s oim q̄ includunt intra ipsum. r Ītq̄ terribilis. pctōres puniendo. s Fiāt au. tue auscultātes ꝛc. loqtur de deo more humano: q: cū hō exoratꝰ ꝑbet aurē ad audiēdū ꝛ cōuertit oc̈los ad videndū: signuz est q̄ velit exaudire t Et ego ꝛ do. ꝙ̄s mei peccauim⁹. lz ei eēt innocēs: tñ piungit se pctōrib⁹. inq̄n tū erat membrū populi pctōris.

v Vanitate seducti sum⁹. i. ydolatria q̄ vanitas est: eo q̄ ydoluz nihil est fm apl̄m. j. Corin. viij. x Et nō cu. mandatū q̄ztuz ad moralia pcepta. y Et ceremonias: q̄ztū ad ceremonialia.

z Et iudicia. q̄ztuz ad iudicialia. Ad ista tria genera pcepto ꝟ reducunt omnia pcepta legis mosaice. vt pz ex de cursu illius legis.

a Memēto verbi quod mādasti moysi. i. dixisti. deu. xxix ꝛ. xxx. Cum transgressi fueritis ego dispердam vos. hoc fuerat adimpletū in captiuitate babylonica: ꝛ in captiuitate. x. tribuū. c Et si re. ad me. ꝛc. inde cōgre. vos. ꝟ nō dum erat adimpletum. lz fuisset ichoatū ꝑ cyrū ꝛ artharxersem. vt patet ex supradictis Esdre. j. ꝛ. viij. ꝛ iō neemias orabat ꝓ completione. d Quos re. in fortua magna pcutiendo egyptū multipliciter. ꝛ faciendo mirabilia in mari rubro: ꝛ in deserto: ꝛ in iordane fluuio. e Dirige seruū tuū bo. i. meiꝑ̄m. q: volebat ꝓponere petitionez regi de reedificatione ciuitatis. vt populus dispsus posset ibi securi⁹ congregari. f Et da ei misericordiam ante viꝝ hūc. i. añ artharxersē regē. g Ego ei erāpicerna regis ꝟ addik ad oñdēdū q̄ hēbat facilī accessū ad ipm.

a Factū est aūt. Hic ꝓ̄ describit legatio ipius neemie. vbi primo describit auctoritas quaz meruit. scdo facultas quam obtinuit. ibi. Et dixit regi. tercio sagacitas qua negocium suū secrete tenuit. ibi. Et audierunt. quarto voluntas quam aperuit ibi. Et dixi eis. Circa primum premittitur tempus cum dicitur.

a Factum est autem in mense nisan. ꝟ est mensis pm⁹ apud hebreos fm festa: ꝛ incipit a propinquiori lunatio-

ne eqnoctio vernali. Neemias ãt cepat orare mẽse.ix. vt p dictũ ẽ, t sic pz q iste mẽsis in q̃ porrexit vinũ fuit quart⁹ ab illo ita q trib⁹ mẽsib⁹ fuit in orõe t afflictõe anno.xx. Artharxerx. Videt q istõ sit falsum. t q hoc fuerit anno xxj. ei⁹ qz istõ factũ fuit q̃rto mẽse postq audiuerat rumores de oppssiõe populi sui t erat pm⁹ mensis anni. cũ ig rumores predictos audierit anno .xx. artharxerx mẽse.ix. eiusdẽ. seqt q q̃ndo porrexit vinũ regi i cepat ann⁹.xxj. Ad qõ dom q sic dictũ fuit geñ.vij t exo.xij cõis ẽ opio iudeorũ q mõs creat⁹ fuit in mẽse q vocat apud eos tysari t pti corresp̃det ieptẽbri nõ t pti octobri. t dr̃ ille mẽsis simpliciter pm⁹ apõ hebreos. t fm hũc modũ computãdi casleu ẽ ici⁹ mẽs. t nisã septim⁹ t cadũt i eodez ãno t isto mõ fit h cõputatio. Veruntñ qz filij israel egressi sũt de egypto mense nisan. iõ extũc ille mẽsis ex h euẽtu vocatus ẽ pm⁹ fm q dr̃ exo.xij. t h mõ pputãdi casleu est nisan seq̃ns nõ fuit i eodẽ anno. ꝛ casleu est. ix mensis anni pcedẽtis. t nisan seq̃ns ẽ pncipiũ anni seq̃ntis. t h mõ pcedit obiectio inducta. et iõ nõ vz. qz h accipitur pncipiũ anni, put incipit a tysari licz aliq̃n accipiat pncipiũ ãni put incipit a nisan.

b Et leuaui vi. i. cyphũ in q̃ erat vinũ.

c Et dedi regi. qz h spectabat ad officiũ Neemie cũ eẽt pincerna regis. vt dcm̃ est ca. pcedenti.

d orõe pcedẽtib⁹.

e nõ sibi ppatiẽdo ꝛ magis de eo suspicando ne meditaret eũ itoxicare vel aliquẽ de sibi assistẽtib⁹ t ppt h eẽt i facie mutat⁹. iõ seq̃t.

f Et timui valde. ppt istã suspicionẽ regis.

g Rex in eternũ viue. q. d. de morte tua nõ cogito ꝛ magis vitã desidero.

h Quare nõ mereat vult⁹ me⁹ ꝛc in hoc se excusat de apparẽti lãguore. t iõ bñ subditur.

i Et ait mihi rex. p q re postulas. q. d. par⁹ sum concedere quia voluntate dei animus regis mutat⁹ fuerat subito de indignatione contra neemiaz ad eius benivolentiã fm q dicitur ꝓuer. xx. Cor regis in manu dñi quocunq̃ voluerit inclinabit illud.

k Et orauí deũ celi: et

l m dixi ad regez. Si videtur regi bonũ: t si placet huis tuis ante faciẽ tuã vt mittas me in iudeã ad ciuitatẽ sepulcri patris mei t edi

n ficabo eam. Dixitq̃ mihi rex t regina q̃ sedebat iuxta eum. Vsq̃ ad qõ tps erit iter tuũ: t qñ reuerteris. Et placuit añ vultũ regis: t misit me: t ꝓstitui ei

o p tps: t dixi regi. Si regi videtur bonũ: epl̃as det mihi ad duces regionis trãs flumẽ vt traducãt me donec veniã in iudeã: t epistolã ad Asaph custodem

r salt⁹ regis: vt det mihi ligna vt tegere possim portas turris dom⁹: t muros

s ciuitatl et domũ quam in-

t v gressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manũ dei mei bonã mecũ. Et veni ad duces regionis trãs flumen dediq̃ eis epl̃as regis. Miserat aũt rex mecũ pri-

x cipes militum t eq̃tes: Et audierũt sanaballath oronites: t thobias hu⁹ amanites: t cõtristati sunt afflictõe magna q̃ veniss̃et hõ qui quereret ꝓsperitatem

y filioz israel. Et veni hierusalẽ t erã ibi trib⁹ diebus t surrexi nocte ego t viri pauci mecũ: t nõ indicaui cuiq̃ q̃d dñs dedisset i corde meo: vt facerẽ i ierl̃em:

z t iumentũ nõ erat mecum nisi animal cui sedebam.

a Et egressus sum per portã

b vallis nocte: t añ fontem draconis t ad portã sterc coris: t ꝓsiderabã murum ierl̃em dissipatũ et portas eius consumptas igni: Et transiui ad portã fontis et

d ad aqueductum regis: et non erat locus iumento cui sedebam vt transiret. Et ascendi per torrentem nocte t ꝓsiderabã murum

e et reuersus veni ad portaz

f vallis et redij. Mgr̃atus autẽ nesciebant quo abijssem aut quid ego facerem Sed et iudeis et sacerdotibus et optimatib⁹ et magistratib⁹ et reliq̃s qui fa-

bat. vt hr̃ Esdre. j. n Dixitq̃ mihi rex t regina ꝛc. Et fm h vr̃ q illud qõ sequit. Vsq̃ ad qõ tps ꝛc. sit verbũ regis t regie sil. in hebreo aũt hr̃ sic. Dixitq̃ mihi rex. t regina sedebat iuxta eum t sic est sensus q qñ rex loq̃bat neemie: regina sedebat iuxta eum t illud quod sequitur. Vsq̃ ad qõ tps erit iter tuũ t qñ reuerteris ẽ verbũ soli⁹ regis t huic ꝓsonat lr̃a sequens cũ dr̃. Et placuit añ vultũ regis ꝛc. seq̃t.

o Et dixi regi. hic ꝓpr̃ ponit facultas quã obtinuit cũ dr̃.

p Si regi videtur bonũ ꝛc. trãs flumẽ .s. euphratẽ. t sic nõ solũ iperrauit licentiã eundi ꝛ ẽt secuꝛ ꝓductũ i via.

q Et epl̃am ad Asaph cust. salt⁹ regis .i. nemoꝛ regis.

r Vt det mihi lignã gratis. vt tegere possim portas: domos .s. tẽpli. iuꝛ quã scz domũ tẽpli intendebat facere turriz ad maioꝛẽ tẽpli securitatẽ.

s Et muros ciuitatz. i. ad tegendũ portas q̃s itẽdo facere i muro ciuitatis.

t Et domuz quã igressus fuero. .i. domũ quã edificare intẽdo ꝓ inhabitatõe mea.

v Et dedit mihi rex iuxta manũ dei .i. directoz ei⁹ ꝓ suaz gr̃am.

x Et audierũt. h ꝓpr̃ describit Neemie sagacitas: q̃ ptãtẽ sibi ꝓcessam secrete tenuit vsq̃ ad tps debitũ ñ potuit tñ celare q̃n venisset ꝓ bono filioz israel cũ eẽt de eoz gẽte. t h ẽ q̃ subdit

y Et audierũt sanaballath ꝛc. isti ãt erãt aduersarij iude oꝛ.

z Et veni in

Et erã q̃i lãguid⁹. ex fletu ieiunio t Quare vult⁹ tu⁹ tristis ẽ. h dixit rex eũ itoxicare vel aliquẽ de sibi assistẽtib⁹ t ppt h eẽt i facie mutat⁹. iõ seq̃t. f Et timui valde. ppt istã suspicionẽ regis. g Rex in eternũ viue. q. d. de morte tua nõ cogito ꝛ magis vitã desidero. h Quare nõ mereat vult⁹ me⁹ ꝛc in hoc se excusat de apparẽti lãguoꝛe. t iõ bñ subditur. i Et ait mihi rex. p q re postulas. q. d. par⁹ sum concedere quia voluntate dei animus regis mutat⁹ fuerat subito de indignatione contra neemiaz ad eius benivolentiã fm q dicitur ꝓuer. xx. Cor regis in manu dñi quocunq̃ voluerit inclinabit illud. k Et orauí deũ eo q sic ꝓpterat regis animũ. l Et dixi ad regẽ. ex verbo eius formando petitionez. m Si videtur regi bo. t si pla. ser. suis. i. sapiẽtib⁹ sibi assistẽtib⁹. de quoꝛ ꝓsilio cũcta facie-

ierl̃em t erã sibi trib⁹ dieb⁹ añq̃ oñderẽ ad q̃d venissez. vñ subdit. Et nõ indicaui cuiq̃ ꝛc. seq̃tur.

z Et iumentuz nõ erat mecũ. nisi anial cui sedebã. ẽ Illij aũt q̃ erãt cũ Neemia ibãt: peditãdo. ne forte iudei q̃ erãt i ciuitate opinarẽtur. q vellẽt latenter exire de nocte t tradere ciuitatẽ hostib⁹ t se eis iũgere in eq̃s.

a Et egressus sum p portaz vallis. i. q̃ ducit ad vallẽ iosaphat b Nocte. qz nolebat q̃ alij ꝓcipent q̃d itẽderet donec possibilitatẽ reedificandi murum considerar̃et. ideo subditur. c Et considerabã muz. s. qualiter posset reedificari t portas eius qualiẽ possent õ nouo instituí. d Et nõ erat loc⁹ iumẽto cui sedebã ꝓpr̃ ruinas ibi exĩtes. e Et reuersus veni ad portã vallis q̃ quã exierat. vtz ex p̃dictis. t sic pz q. circuiuit totã ciuitatẽ ad videndũ diligenter q̃liter mur⁹ posset reedificari. f Mgr̃at⁹ãt. i. gẽtiles q̃ erãt positi ex pte regis ad custodiam terre.

g Vsq; ad id loci nihil indicauerã .i. vsq; ad illõ tps ita q; accipiaꝫ ꝟ locus ꝓ tpe. tenuit ei secretũ q; intenderet re edificare ciuitatẽ: donec videret q̃d eẽt sibi possibile ita q; nec iudeis nec gẽtilib⁹ q̃ eũ ꝓduxerãt in via ꝓpositũ suũa perueniret. h Et dixi. ꝟ ꝓũr describit volũtas quã eis aperuit: q̃a postq; viderat reedificationẽ muri possibilẽ licet difficilẽ aperuit iudeis voluntatez quã bẽbat de restauratiõe muri: & gratiã quã sẽ ꝟ habebat a rege. iducẽs eos ad op⁹ & dicẽs. i Vos nostĩ afflictõnẽ in qua sum⁹. q; samaritani et alij gẽtiles multas eis molestias infere bãt. cuius cã subdit k Quia irr̃m deꝛta ẽ ꝛc. & sic aduersarij poterãt eã inuadere defacili. tũ q; habitatores eius erant pauci. tũ quia porte erãt destructe: & muri in plurib⁹ locis dirupti. l Et indicaui eis manũ dei mei i. directõnẽ ei⁹ & gratiã. m Et ꝓforta te sũt manus eorũ q; pati fuerũt ponere manũ ad opus.

n Iudierũt autez sanabalath ꝛc. Iste erat pricipes samarie tanoꝛ & alij adiuuabũt eũ. o Et subsannauerunt nos. i. deriserũt: & dixerũt sbsannatio a naso rugato vel distorto cum alique ꝺs in derisõdo vtit talib⁹ signis.

p Que est hec res quã facitis. q. d. non ẽ vob licita. & sbdit cã. q Nũq̃d ꝫ regẽ vos rebellatis. q. d. etiã apparet manifeste q; sic edificãdo scilz ꝫ eũ fortalicia. r Et reddidi eis ꝛmonẽ. rõnabiliter respõdendo. q; ñ erat ita: cũ ꝟ fieret de regis licẽtia. s Dixitq; ad eos. s. repellẽdo eoꝛ malicĩã.

t Deꝰ celi ipe nos iuuat. & tõ nõ debem⁹ vos timere.

v Vobis ãt nõ ẽ ps ꝛc. q; samaritani nõ poterãt ostendere aliq̃ scriptura q̃ defuit memorie q; ipi vel pies eorum habuissẽt ibi ptẽ: nec q; ꝓfis hẽbãt ius aliqõ reclinãdi & tõ ad ipos nihil ptinebat õ reedificatõe ciuitatis vl' eꝰ impedimẽto

Et surrexit. Iduẽtu neemie scripto. Ca .iij. hic ꝓñr describit ciuitatis reedificatio & primo describit huiusmodi edificiũ. scõo triplex supueniens impedimẽtũ. iiij. c. Circa pmũ sciẽdũ q; sic dcm fuit. iij reg. iij. c. & iiij. reg. xxij. ciuitas irr̃m fuerat clausa triplici muro. intra mux interiorẽ habitabat rex & sacerdotes. intra scõm. pphete & nobiles. Intra tercũ siue exteriorẽ pplus cõis & artifices. Primo q; hic agit de reedificatione muri exterioris. scõo muri medij. ibi. & edificauit iuxta eũ aser. tercio muri interioris. ibi. Sursũ ãt. Prima aũt diuidit in sex ptes ꝛm sex portas irr̃m q̃s pncipales edificauerũt: et alias portiones muri interpositas: & patebũt ptes ꝓseqn do. Circa primũ dr.

a Et surrexit Elias ib sacerdos. iste fuit fili⁹ Ioachim filij iosue filij iosedech. cõius tenet: aliq; tamẽ dicũt q; fuit frat dicti ioachi & successit ei i sacerdotio.

b Et edificauerũt portã gregis. sic nominatã: eo q; animalia q̃ adducebant i templ̃ ut immolarent trãsibãt p eã vocata est etiã ꝟ porta negociatoꝛ. q; negociatores iuxta eam ponebãt stationes mercationũ suarum.

c Ipi sanctificauerũt eã. i. firmauerũt seu ꝓpauerũt: vbuz em̃ hebraicũ qõ hic ponit equocũ ẽ ad sanctificare & ꝓparare. d Et statuerũt valuas ei⁹. id est portas. & dr a voluo uis: q; voluũt & reuoluunt in clausõe et apertione.

e Et vsq; ad turrim centũ cubitoꝛ. i. tantũ edificauerũt i muro iuxta portam.

f Et iuxta eũ edificauit viri hie. s. i muro & sic de alijs intelligẽdũ est. g Portã aũt piscium. Hic agit de edificio alterius porte muri cõsequẽtis q̃ sic vocabat eo q; pisces apportati de mari p illã inferebant & nũc dr porta dauid eo q; ẽ i opposito mõtis syõ: q̃ vocabat ciuitas dauid

b Ipi texerũt eam & structura lignea vt murꝰ desubtꝰ meliꝰ starẽt. i Et iuxta eũ edificauit thecueni. Optiates aũt eoꝛ nõ suo posuerũt colla sua in ope dñi dei sui

m Et portã veterẽ edificauerunt ioiada filius phasea & mosollã filius besodia: ipi texerũt eã et statuerũt valuas ei⁹ & seras & vectes: et iuxta eos edificauerũt melchias gabaonites & iadon Meronathites viri de gabaon & maspha ꝓ duce qui erat i regiõe trãs flumẽ Et iuxta eos edificauit eziel filiꝰ araia aurifex. Et iuxta eũ edificauit ananias filiꝰ pigmẽtarij & dimiserũt irr̃m vsq; ad murũ platee latioris. Et iuxta eũ edificauit raphaia filiꝰ abur ꝓnceps vici irr̃m. & iuxta eos edificauit ieiada filiꝰ aramoth ꝫ domũ suã. Et iuxta eum edificauit acchus filiꝰ asebonie. Media ptẽ vici edificauit melchias filius erẽ & asub filius phetmoab: et turrim furnoꝛ. Et iuxta eum edificauit sellũ filius aloes ꝓnceps medie ptis vici ierusalẽ ipe & filius eius. Et portam vall' edificauit annum et habitatores zanoe

ns fuarek. i Et iuxt eũ edi. the. i. õ thecua. vñ fuit amos ꝓpha. k Optiates ãt eoꝛ. i. pncipales & maiores õ thecua. l Nõ suppo suerũt colla sua i ope dñi. & sic comẽdant vulgares magis q̃ supiores. & sic es sũt istis maioribꝰ illi q̃ ꝓfidẽtes alijs imponũt eis onera gñia & importabilia: & digito suo nolũt ea mouere. m Et portã vetẽ: ẽ Hec ẽ ecia ps & noiat alibi ista porta iudiciaria q; senes i q̃bꝰ ẽ sapiẽtia ibi sedebãt ad iudicãdũ. n Pro duce q̃ erat ꝛc. q; ille ex deuotiõe voluit aliq̃d i ꝟ ope ponẽ lz eẽt gẽtil': executionẽ tñ huiꝰ opis cõmisit iudeis. o Et dimiserũt irr̃m. i. mux ei⁹ extẽderũt. p Et portã vallis. ꝟ est quarta pars sic autem vocabat eo q; per eã erat egressus vsus vallẽ iosaphat: vt dictũ ẽ. c. ꝓcedenti.

q Et mille cubitos i muro. iuxta illã portã. r Et portã sterqlinij. Hec ẽ ꝗnta'ps/ vocabaꝫ sic: ista porta eo ꝙ i mũdicie ciuitaꝫ ꝙ illã emittebaꝫ i torrentẽ cedrõ. tpe pluuiali. ciuitas em̃ ierl'em sitaꝫ ẽ decliui mõtis. ꝛ iõ aque pluuiales descẽdẽtes ꝛ secũ trahẽtes immundicias ciuitatis habebãt cursuꝫ versus illam portam.

s Et portã fontis. Hec ẽ sexta pars et nomiatur sic. porta ista a fonte ꝓpinq̃ ꝛ hec porta ifra eodẽ capi. vocaꝫ porta aquaꝝ. t Et muros piscine syloe in hortũ regis. i. cuiusaque fluunt versus hortũ regis. vel alit ꝙ edificauit muros vsq; ad hortũ regis ꝛ vsq; ad gradꝰ q̃ descẽdũt ꝺ ciuitate dauid. Urx syon q̃ vocata fuit ciuitas dauid. erat in mõte syon. ꝛ de ea ꝙ gradꝰ descẽdebaꝫ ad inferiorẽ ptem ciuitatis

v Et vsq; ad domũ fortiũ q̃ vocatur sic. qꝛ ibi mãserũt agoniste vel forte. qꝛ fortes ꝺ̃ ibi habitabant qñ vẽiebãt ad regẽ. ꝛ fm b li. vsq; ad domũ fortiũ itel ligitur exclusiue qꝛ fortes ꝺ̃ cum alijs nobilibꝰ manebant itra scõm muꝝ.

x Et edificauit iuxt eũ azer. b agit de reedificatõe muri medij cum subditur.

y Mensuram secundã. i. portõꝝ suaꝝ in scõo muro.

z Cõtra ascensum firmissimi anguli. i angulis em̃ muroꝝ solet fortior murus edificari ꝛ desuper turris ad defensiõꝝ vtriusq; lateris.

a Post eũ in monte ꝛc. mensurã secũdã. qꝛ ee edificauit in scõa clausura murũ q̃ erat i ascẽsu montis eo ꝙ ciuitas ptiꝫ erat in monte ꝛ partim in valle ꝛ partiꝫ in decliui. b Usq; ad portã dom̃ ꝛc Ui vsq; tenet hic exclusiue qꝛ dom̃ summi sacerdotis erat intra murũ interiorẽ siue terciũ. q̃ erat iter medi⁹ inter hitatõꝝ sacerdotuꝫ ꝛ nobiliũ habitatõꝝ q̃ claudebatur muro scõo. de q̃ b agit cetera; patẽt ex dictis vsq; ibi. c Nathinei ãt hitabãt in ophel. ophel est nomẽ turris ꝓpinq̃ tẽplo. m̃ extra murũ interiorẽ claudentẽ habitatõꝝ sacerdotũ. ꝛ ibi hitabãt nathinnei: q̃ ministrabãt ligna ꝛ aq̃s in atrio sacerdotũ. vt essent ꝓpinqui hũatõi sacerdotũ ꝓut poterat fieri. d Usq; ad murꝝ tẽpli. h accipit murus tẽpli large ꝓ muro qui claudebat habitatõꝝ sacerdotũ. qꝛ hitatio media nõ poterat ꝓcedere vsq; ad murũ tẽpli accipiẽdo ꝓprie. imo atrium sacerdotũ ꝛ habitacula eoꝝ erãt intermedia e Sursum ãt. h p̃r agitur de reedificatõe muri interioris seu tercij intra quã hitabãt sacerdotes. in fine. tñ põit aliq̃d de reedificatõe muri medij. f Circa pmũ ok. e Sursum aũt. i. in supiori pte ciuitatis in qua erat templũ ꝛ habitatio sacerdotum. f Ad portã equoꝝ. locus erat ad quẽ homines eũtes ad tẽplũ poterãt eq̃tare. h extũc ꝓcedebãt peditando ꝛ ab illo loco incipiebat habitatio sacerdotũ. ideo sequitur

g Edificauerũt sacerdotes. s. murum claudentẽ hitatõnẽ ipoꝝ. h Onusq̃sq; ꝛ domũ suã ita ꝙ dom̃ eoꝝ ex vna pte iũgebãt muro. ꝛ ex pte opposita habebãt aspectũ ỽsus tẽplũ. i Post eos edificauit seddo ꝛc. iste non hitabat itra muꝝ ikiorẽ. h extra verũtñ dom̃ ei⁹ ex vna pte iũgebat seu appropiq̃bat muro interiori. ꝛ iõ ibi edificauit ptẽ suã. k Et itra ce. an. ꝛc. nõ i muro interiori h in muro medio. cui iũgebat dom̃ eoꝝ i pte exteriori. qꝛ hitabãt i ꝛcia hitatõe cũ populo cõi. vt dcm̃ ẽ ꝛ

Mystice ãt exponẽdo portas ir'em supradictas sciendũ ꝙ ir'em i sensu anagogico sigt ciuitatẽ celestẽ. fꝫ ꝙ ꝺ̃ gal. iiij Illa q̃ sursũ ẽ ir'em libera ẽ q̃ ẽ mr̃ nr̃a. ad illã ãt itrat ꝓ obseruãtia mãdatoꝝ. te ste saluatore: Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Mandatorum aũt quedam sunt negatiua a malo retrahentia vt illud non occides. Alia affirmatiua ad bonum inducentia vt illud. Honora patrem ꝛ matrẽ. Illa igit̃ que a malo retrahunt. et illa que ad bonum inducunt sunt porte ciuitatis hierusalem fm illud psalmiste tricesimo sexto. t

ipi edificauerũt eã ꝛ statuerunt valuas eiꝰ ꝛ seras et q vectes ꝛ mille cubitos in muro vsq; ad portã sterq̃r linij. Et portã sterquilinij edificauit melchias filius rechab princeps vici bethacharen. Ipe edificauit eã ꝛ statuit valuas eiꝰ ꝛ seras ꝛ vectes. Et portã fõtis edificauit sellum filius colozai princeps pagi maspha. Ipe edificauit eam ꝛ texit: ꝛ statuit valuas eiꝰ t ꝛ seras ꝛ vectes ꝛ muros piscine syloe in hortum regis: ꝛ vsq; ad gradꝰ q̃ descẽdũt de ciuitate dauid. Post eũ edificauit neemias filiꝰ azbot priceps dimidie ptis vici Bethsur: vsq; ꝛ sepulcrũ ꝺ̃ ꝛ vsq; ad piscinã q̃ grãdi opere cõ v structa ẽ. ꝛ vsq; ad domuꝫ fortiũ. Post eũ edificauerũt leuite: reuꝫ filiꝰ benni. Post eũ edificauit asebias princeps dimidie ptis vici ceile in vico suo. Postꝰ eũ edificauerũt frẽs ꝛeoruꝫ bechiu filiꝰ enebath princeps dimidie partis ceile x Et edificauit iuxta eũ azer filius iosue filius maspha y mensurã iocundã. z Ascen a suꝫ firmissimi anguli. Postꝰ eũ in monte edificauit baruch filiꝰ zachai mensuraꝫ b scõam: ab angulo vsq; ad portã dom̃ eliasib sacerdotis magni. Post eũ edificauit merimuth filiꝰ vrie filij acchus. mẽsurã scõaꝫ a porta dom̃ eliasib donec extẽderet domus eliasib. Et pꝰ eũ edificauerũt sacerdotes viri de campestribꝰ iordanis. Postꝰ eos edificauit benia mĩ ꝛ a sub ꝺ̃ domũ suã. Et post eos edificauit Azarias filius maasie filij ananie ꝺ̃ domum suã. Post eũ edificauit benui filiꝰ ennada mensurã secundã a domo azarie vsq; ad flexurã ꝛ vsq; ad angulũ phalel filiꝰ ozi ꝓtra flexurã ꝛ turriꝫ q̃ eminet de domo regis excelsa id ẽ in atrio carceris. Postꝰ eum phadaia filiꝰ feros. c Nathinnei aũt hitabãt in ophel: vsq; ꝓtra portã aq̃rũ ad orientẽ. ꝛ turrim q̃ ꝓminebat. Post eos edificauerũ t thecueni mẽsuraꝫ scõam e regiõe. a turre magna ꝛ eminẽti vsq; ad mu e rũ templi. Sursum autem f g ad portã equoꝝ edificauerunt sacerdotes vnusq̃sq; b ꝓtra domũ suã. Post eos edificauit seddo filiꝰ ẽmer ꝺ̃ domũ suã. Et post eum edificauit semeia filius sechenie custos porte orientalis. Post eũ edificauerũt anania filiꝰ selemie ꝛ aarõ filiꝰ selo sextꝰ mensurã secundã. Post eos edificauit mosollã filiꝰ barachie ꝓtra gazophilacium suum Post eum edificauit melchias filius aurificis vsq; ad domũ nathinneoruꝫ ꝛ scutavendẽtiũ ꝺ̃ portã iudicialẽ et vsq; ad cenaculum anguli. Et intra cenaculum anguli in porta gregis edificauerũt artifices ꝛ negociatores.

Declina a malo ⁊ fac bonū. ⁊ inhabita ⁊c. Retrahētia a malo tria sūt specialiter vicij fetor: iudicij terror: supplicij horror. Primū figurat p portā sterquilinij. scōm p portam iudiciariā. tertiū p portā vallis: q; suppliciū gehēne fm oēs doctores ē in ꝓfundis terre. Inducētia ad bonū sūt tria silr p oppositū

Capitulū. .iiij.

a Factū est aūt cū audisset sanaballath q edi
b ficarem murū iratus
c ē valde ⁊ motꝰ nimis sub
d sannauit iudeos ⁊ dixit co
ram fribꝰ suis ⁊ frequētia sa
e maritanoꝝ. Quid iudei fa
f ciūt imbecilles: Nū dimit
g tēt eos gētes. Nū sacrifi
h cabūt ⁊ cōplebūt i vna die
i Nūqd edificare poterūt la
pides de aceruis puluer
ꝝ ꝓbusti sūt. Ez thobias a
k manites prim⁹ eiꝰ ait Edi
l mficēt. si ascenderit vulpes
m trāsiliet murū eoꝝ lapideū
n Et dixit neemias. audi de
o us nr̄e q; facti sum⁹ despec
tui: cōuerte obprobrium
sup caput eoꝝ: ⁊ da eos in
despectionē i tra captiuita
p tis: ne opias iniqtatē eoꝝ
pctiñ eoꝝ coram facie tua nō
deleat q; irriserūt edifican
tes. Itaq; edificauim⁹ mu
rū: ⁊ ꝓiūxim⁹ totū vsq; ad
q ptē dimidiā: ⁊ ꝓuocatū est
r cor ppli ad operandu. Fa
ctū ē aūt cum audisset sana
ballath et thobias et ara
bes ⁊ amanite et azotij q
obducta essꝫ cicatrix muri
irr'em ⁊ q cepissent interru
pta cōcludi: irati sꝫ nimis.

dixit neemias. ℏ nō est in hebreo nec in textu ꝫ subintelli
git. ⁊ ꝓpter ℏ aliqs doctoꝝ apposuit p modū glose q̄ po
stea inserta ē textui p ignorātiā scriptoꝝ. o Iudi deus
noster. inclinādo ad nos tuā clementiā eripiēdo nos de
obprobrio. ⁊ cōremptores nostros obprobrio supponen
do. p Ne operias iniqtatē eoꝝ. dissimulādo vindictaz.
q Et ꝓuocatus est
cor populi ad ope
randū. tū ꝓpt obpro
brū iniuste illatum
tū q; opꝰ ꝓsperabat
in manibꝰ eoꝝ.
r Factū est aūt cū
audisset ⁊c. ℏ ꝓñr po
nit defensio ꝓtra inua
dentes volentes. vnde
subdit. s Et con
gregati sunt oēs pa
riter. vt fortiꝰ nos in
uaderēt. ⁊ opus ces
sare facerent.
t Et ozauimꝰ deus
nostꝝ. p̄ ⁊ principali
ter cōfidēdo de eius
ꝓtectiōe. q; tñ nō de
bēt omittē de his
q̄ poterant fieri hūa
na ꝓuidētia: iō subdit. Et posſumꝰ cu
stodes sup murū ⁊c.
v Dixit aūt iudas
i. viri de tribu iuda
fracti timore aduer
sarioꝝ. ⁊ anxietate
laboꝝ. x Debili
tāta ē fortitudo por
tātis. i. portantium
onera ad opus.
y Et humꝰ nimia
ē ⁊c. qd̄ ēponit sic
ab aliqbus: q; opor
tebat multā terram
amouere: ⁊ ēporta
re vt possent fieri fū
damēta. z Et nos
nō poterimꝰ edifica
re murꝝ. s. donec ista
terra sit amota qd̄ ē
vltra vr̄es nostras
ꝫ ℔ expōsitio non vr̄

s Et ꝯgregati sūt oēs pariꝫ
vt venirēt ⁊ pugnarēt ꝯ ie
rusalez ⁊ molirent insidias
t Et ozauimꝰ deū nr̄m ⁊ po
suimꝰ custodes sup murū
v die ac nocte ꝯ eos. dixit aūt
x iudas. Debilitata ē fortī
y tudo portātis ⁊ humus nu
z mia ē ⁊ nos nō poterimus
a edificare murꝝ. Et dixerūt
hostes nr̄i: nesciāt ⁊ ignoꝛ
rēt donec veniamꝰ in me
diū eoꝝ. ⁊ interficiamꝰ eos:
⁊ cessare faciamꝰ opꝰ. Fa
b ctū ē aūt veniētibꝰ iudeis q̄
a habitabāt iuxta eos ⁊ dicē
tibꝰ nobis p decēvices ex
oībus locis q̄bꝰ venerant
b ad nos. statui i loco pꝰ mu
rū p circuitū pplm in ordi
nē cū gladijs suis ⁊ lāceis
⁊ arcubus. Et ꝓsperi atq;
surrexi ⁊ aio ad optimates
⁊ mgr̄atus ⁊ ad reliquā ptē
vulgi. nolite timere a facie
c eoꝝ. ℏñi magni ⁊ terribil'
d e memētote ⁊ pugnate p fra
tribꝰ vr̄is filijs vr̄is ⁊ filia
bꝰ vr̄is ⁊ vxoꝛibꝰ vr̄is ⁊ do
mibꝰ vr̄is. Factū ē aūt cuꝫ
audissent inimici nr̄i nūcia
tū esse nob̄ dissipauit deus
f ꝓsiliū eoꝝ ⁊ reuersi sumus
oēs ad muros vnusq̄sq; ad
g opus suū. Et factū ē a die

rōnabilis: q; lz muri ciuitatis fuissēt in multis locis diru
pti ⁊ vehemētia ignis adusti tū fundamēta q̄ erāt in terra
remāserūt salua: ⁊ iō alii exponūt hebrei. Et humꝰ nimia
est. i. harena ⁊ calx q̄ sūt necessaria ad faciendū cemētum
requirūt in magn̄ qnitate: ita q̄ nō possumꝰ hīe ⁊ ꝓ ℣ñs ñ
poterimꝰ edificare. a Et dixe. ho. nr̄i: nesciant ⁊c. ⁊ sic
imminebat eis difficultas i edificādo ab interiori ⁊ exterio
ri. b Veniētibꝰ iudeis. q̄ habitabāt iuxt̄ eos. i. samarī
nos in vilis cāpestribꝰ. a Et dicē. nob. malicias ⁊ insi
dias samaritanoꝝ. a Statui in loco post murū ⁊c. ad
resistendum insultibus. ideo subditur. c Domini ma
gni ⁊ terribilis. in diuitijs. d Mementote. quomodo
pugnauit ꝓ patribus nostris in mari rubro ⁊ alijs locis
e Et pugnate ꝓ fratribus vestris. moti charitate ⁊ cōfi
dētes de diuina ꝓtectione. f Et reuersi sumus omēs
ad muros edificādos. destructo consilio samaritanorū.
Ex quo patet q; timore eoꝝ opus intermiserāt. vt melius
ab eis se defenderent. g Et factum est. Hic ponitur
munitio contra insidiantes. cum dicit. Et factuꝫ est a die

Capitulū. .iiij.

Factū ē autē
Hic ꝓñr po
nit triplex i
pedimentū qō supue
nit iudeis edificā
tibꝰ murū. scōm po
nit. v. c. tercium. vj.
Primū impedimē
tum fuit ab aduersa
rijs eos deridētibꝰ
⁊ invadentibꝰ. ⁊ eis
insidiantibꝰ. ⁊ ſbito
eis irruētibꝰ. ⁊ ideo
neemias oppōit ora
tionē ꝯ deridētes: se
cūdo defensionē cō
tra invadētes. ibi fa
ctū ē cū audisset. ter
cio munitionē ꝓtra
insidiātes: ibi. ⁊ fecñ
ē. q̄rto circūspectio
nē ꝓtra subito irruē
tes. ibi. Et dixi. Cir
ca primū dr̄.
b Cū audisset sana
ballath. q̄ erat ꝑmꝰ
int̄ samaritanos. c Irat⁹ ē valde. de iudeoꝝ ꝓsperita
te. d Et dixit. iudeos despiciēdo. e Quid iudei im
becilles faciūt. q. d. nō poterūt ꝓficere qō inceperūt. tum
qr̄ sūt imbecilles: vt dictū ē. tū qr̄ impedient eos gētiles.
vñ subdit. f Num dimittent eos gētes. q. d. nullo mō
debēt eos dimittere oparī pacifice. g Num sacrifici. ⁊
cōple. in vna die trāspositio ē actuū ⁊ ē sensus. Num cō
plebūt opꝰ suū ⁊ sacrificabūt deo gr̄as agēdo de opis cō
summatione. q. d. nō. qr̄ ℏ ē eis impossibile. vnde sequit.
b Nūqd edificare potuerūt lapides ⁊c. qñ ei nabuzardā
incēdit ciuitatē. vt hr̄. iiij. reg. vlt. tāta fuit ignis vehemen
tia: q; magn̄ ps lapidū ita fuit adusta q; r̄soluebāt q̄si i pul
ueres ⁊ nō erāt vltra vtiles ad edificandū. i Ez thobias amanites ꝓximꝰ eius. qr̄ erāt cōiūcti p affinitatem.
k Irr'et deridēdo eos. l Edificēt. i. nō curemꝰ de edifi
cio eoꝝ: qr̄ nihil eis valebit: iō ſeqt̄. m Si ascēderit vul
pes trāsiliet murū eoꝝ. i. ita bassus erit q; non erit eis ad
aliquā defensionē. In heb. hr̄. dissipauit mure eoꝝ. i. ita
debil' erit q; nō poterit sustinere aliquē impetū. n E

illa.ſ.q̄ cognouimus hostes nr̄os insidiari. b Media ps pata erat ad bellū.totalit intēta ad defensionē edificātiū.ipi ēt edificātes erāt armati.lz leui⁹ vt si hostes irruerēt possent aliq̄ mō se defendere. i Et clāgebāt buccia tāq̄ pati ad plīū.vt si hostes appropiq̄rēt timerēt eos iuadere audiētes clangorē buccine.

k Et dixi.b pōitur circūspectio ꝫ subito irruentes p ppl'i vnionē ad certū signū tube clāgēt.q. virt⁹ vnita fortior est seipa dispsa. t pz littera vsq̄ ibi.

l Ab ascēsu aurore.q̄cito posse vidi re ad opandum.

m Donec egredīāt astra.i.appareāt.q. extūc optebat q̄escere ab opere.

n Et sint nobis vices p noctē t diem ad opādū. nō ē p b itelligēdū q̄ oparēt ō nocte.q. b nō posset bñ fieri vtz dict'.ſ aliq̄ p vices erant ordiati ad vigilandū de nocte pro custodia ciuitat'.q̄ irruētibus hostibus possent alios excitare. o Nō deposui bam⁹ vestimēta nr̄a ex q̄ ptz in eis mag̃ diligentia.

p Vnusq̄sq̄ tāt⁹ nudabat ad baptis. .ia d purificatōz ſz modū iudeor̄q̄ tali purificatōe vtebāt vt dr̄ de iudith.xij.c.q̄ baptizabat se in fonte aque. ſm alios aūt baptism⁹ iste intelligit ablutio sordium corpaliū ꝓtractar ex ope ac ēt sudore. Cap.v.

Et fact⁹ ē clamor ppl'i.hic ponit scōm impedimētū pueniēs ex vsuris q̄bus diuites i pplo iudeor⁹ gnabāt iopes. t ido p describit afflictio ppli i egestate. scdo reprehensio diuitū ex

illa:media ps iuuenū eor̄ b faciebat op⁹ t media ps pata erat ad bellū . t lācee t scuta t arc⁹ t loꝛice t pn cipes post eos in oi domo iuda edificātium muros t portātiū onera t imponentiū vna manu sua faciebat opus t altera tenebat gladiū. Edificantiū em̄ vnusquisq̄ gladio erat accinct⁹ t renes: Et edificabāt t clāgebāt buccia iuxta me. Et dixi ad optiates t ad magistrat⁹ t ad reliquā ptem vulgi. Opus grāde est et latum : t nos sepati sum⁹ in muro ꝓcul alter ab alte k ro. In loco quocūq̄ audieritis clangorē tube illuc ꝓcurrite ad nos. de⁹ nr̄ pugnabit p nobis:et nosipi faciamus opus. Et media ps nostrū teneat lanceas l ab ascensu aurore donec m egrediantur astra. In tpe quoq̄ illo dixi pplo. vnusq̄sq̄ cū puero suo maneat n in medio urb'em: t sint nob vices p noctem t diem ad opādū. Ego aūt et fratres mei et pueri mei et custo- o des qui erant post me non deponebam⁹ vestimenta p nostra. Vnusq̄sq̄ tm̄ nudabatur ad baptismum.

Capitulum. .v.

Et fcūs ē clamor ppli a et vxor ei⁹ magn⁹ aduersus frēs suos b iudeos. Et erāt q̄ dicerent filij nr̄i et filie nostre multe sunt nimis. Accipiam, p p̄cio eor̄ frumentū et comedam⁹ et viuamus: Et c erant q̄ dicerēt. Agros no d stros et vineas et domos nostras oppōam⁹ t accipiam⁹ frumentū in fame. Et e alij dicebant. Mutuo sumam⁹ pecunias in tributa f regis demusq̄ agros nostros et vineas. Et nūc sic g carnes fratrū nostror̄: sic h carnes nostre sunt et sicut i filij eor̄:ita et filij nostri. k Ecce nos subiugam⁹ filios nostros t filias nr̄as. m in seruitutē: t de filiabus nr̄is sunt famule:nec habemus vñ possit redimi . et agros nr̄os t vineas nr̄as n alij possidēt. Et irat⁹ sum o nimis:cū audissem clamorē eor̄ ꝓm ꝛba hec.cogitauitq̄ cor meū Et increpaui p optiates t mgrātus et dixi eis. Usuras ne singuli q a frib⁹ vr̄is exigatis. Et cōgregaui aduersum eos cōcionē magnaz et dixi eis. r Nos vt scitis redemim⁹ frēs nr̄os iudeos q̄ venditi fuerāt gētib⁹ ꝓm possibilitatē nr̄ām. Et vos igitur vēdite frēs vr̄os t redime s m⁹ eos. Et siluerunt nec inuenerūt q̄d rñderēt. Dixiq̄ ad eos. Nō ē bona res quam facitis .quare nō in timore dei nostri ambulatis ne exprobretur nobis t a gētibus inimicis nr̄is Et ego cor frēs mei t pueri mei

as.i.ad vsurā. g Demusq̄ agros nr̄os.vēdēdo vel impignorādo.sicut egyptij tpe famis vēdiderūt ꝛras suas regi.vt hr̄ gen̄.xlvij. b Et nūc sicut car.fra.nr̄o.ꝛc.i.sicut diuites de pplo nr̄o liberi sūt.sicq̄ nos dēb⁹ esse t filij nr̄i sicut filij sui cū sum⁹ de eadē lege.hoc iducit ꝓ rōe. q̄ me li⁹ erat vēdere vel impignare ꝛras t possessiones regi gētis q̄s filios t filias sub iicere seruituti. Aliter b exponit t meli⁹ vt vr̄.q. zorobabel. edras t neemias vt plures possent secū adducere de babylone ꝓmiserāt libertatē t ꝓsperitatē. ido aliq̄ eor̄ i afflictōe positi q̄rulādo dicebant b Et nūc sicut carnes fratr̄ nr̄or̄.i. iudeor̄ q̄ remāserunt in babylone sunt in afflictōe t labore.

i Sic carnes nr̄e sūt.b i psili afflictōne vel maiori. k Et sic filij eor̄. sūt subiecti seruituti. Ita t filij nr̄i.ido subdit.

m Ecce nos ꝛc. et sic ñ sum⁹ meliorib⁹ditōis q̄s ipi.ſz i alt q̄b⁹ peiores. n Et irat⁹ sū nimis. b pōit reprehēsiō diuitū ꝓ oppressiōz pauper⁹ ꝓdictā cū dr̄. et irat⁹ sū nimis. vbz ē neemie irati . ñ ira q̄ ē p viciū. ſz p zelu. o Cū audiss. ꝛc. q̄ sonabāt displicē eis q̄ ō babylōia redisset. p Cogita. cor meū mecū ita q̄ ñ ieptuose.ſz ex modestia t ō libatōe ꝓcessit ad reprehēsiōz diuitū. q Usuras ne sing. ꝛc q.d. b ē mānifestū. et cū b ē valde malū t lege ꝓhibitū. deut. xxiij. r Et cōgregaui aduer. ꝛc. vt erubescerēt retiere cor- rectōz meā rōnabilē s Nos vt scit' redim⁹ ꝛc. licz ei illi q̄ erāt i babylone redijssent sine redēemptore.tamen zorobabel. Esdras et Neemias aliq̄s iudeos redemerant.qui fuerant venditi gentilibus extra potestatem regis babylonis. t Et vos igitur venditefratres vestros:hebreos.quos emistis in seruos cōtra legem. v Et siluerunt.non habentes responsionem rationabilem. x Ne exprobretur nobis algentibus.scilicet q̄ non timetis dominum.nec legem eius seruatis. y Et ego. Hic ꝓpr̄ ponitur remissio facta pauperib⁹ ex cōi charitate et incipit Neemias a seipo dicens, Et ego et fratres mei ꝛc.et sequitur. .

z Nō reputam⁹ in cōe istud.t.cōiter cōsentiam⁹ vt ista nō reputant. a Reddite eis hodie agros vēditos vel impignoratos. b Quipotⁱ⁹ r cen.pecu.frumē. vini r olei quā exig.soletis ab eis.vt solueret regi p tributo terre. c Date p illⁱ.q: sūt ita paupes q nō habent vñ soluat.soli em̄ sacerdotes r ministri erāt immunes ab ℔ tributo vi hī .ē.esdre.vij.

d Et vocaui sacerdotes ⁊c.q: erāt gubernatores ppli a tē poze reditⁿ captiuitatis babylonice. vt dictū fuit ē.in ꝓncipio Esdre. vt sic verbū istud eēt firmuz.

e Insup excussi sinū meū.sic ei ꝓphete aliqñ vtebāt sensi lib⁹signis. vt ꝓphie eoz essent magꝭ note:sic esaias iuit nudus r discalciat⁹.vt hī Esaie.xx.c.r hieremias posuit cathenas ligneas in collo suo Hiere.xxviij.in signū q̄ ppls israel sic duceret in captiuitatez:sic neemias excussit sinuz suum oād̄o q̄ sic euacuaretur bōis suis:r eij ceret de cōitate ppli q̄cūq̄ non ꝓsentiret ꝓbo r facto i huiusmodi remissione.

f Ꝯ die āt illa Hic ꝓfr̄ ōscribit neemie expēsio in hospitalitate q: ne ppls ḡuareť: multa dimisit ab eo petere:q̄ sibi tanq̄ duci debebāt r illos q̄ ex pte regis,veniebāt recipiebat et sustētabat de ꝓpio suo. q a cōitate ppli debebāt sustētari:et h ē q̄ dī.

g Per annos duodeci.q̄b⁹supple fuit dux missus a rege arthaxerse. b In uonas.i.victum.

h Que ducib⁹ debebāt.a ppl̄o iudeorū ratione officij.

k Nō comedim⁹ immo talia quitauit ne ppls nimis ḡuaretur sicut fuerat tpe alioz ducū. l Quipotⁱ⁹ in ope muri edificaui.et.ꝯ manu ꝓpria:lz eēm i statu ducis vt p nō ppls inciparet ad opandū.r h ē forma boni pastoris vt det alijs exemplū boni opis. m Judei q̄z r magistratus centū q̄nq̄ginta viri.i.aliq̄ de iudeis.q̄b⁹ debebāt expēse a ppl̄o rōe cōis statⁱ⁹ vel officij.r sili gētiles q̄ erāt ad custodiā terre.q̄bus ppls debebat de expēsis,puidere q̄ nūer⁹ascēdebat ad cētū q̄nq̄ginta viros. n Et q̄ venie bāt ad nos ⁊c.l.a samaritanis philisteis r alijs gentib⁹ q̄ erāt in circuitū irkem p aliq̄b⁹ negocijs. o In mensa mea erāt ne pplis grauaretur de expēsis eoz. p Et iné dies decē vina diuersa.tātū em̄ expādebat in domo eius de vino q̄ in.x.dieb⁹ euacuabātur aliq̄ dolia:r oportebat accipere alia. q Et alia multa tribuebā. q̄ pplis cōmunis debebat soluere ad eⁱ⁹ sblenationem r Nemē.mei de⁹ me⁹ i bonū.gratie r glorie. s Scōm oia q̄ feci pplo huic pp amoꝛē tuū r charitatē fraternam.

Capitulū. vj

Actū ē autez Hic ponitur terciū impedimentū ꝓueniēs circa psonaz neemie q̄ impedita impediretur tot⁹ ppls p consequēs ab ope. r primo ponitur impedimentū sibi ꝓueniēs ex pte gētiliū. secundo ex pte iudeoꝝ ibi. Et ingressus suz Prima in duas: q̄ p ponit impedimētum simulationis. secūdo cōminatōis ibi. Et misit ad me. Primū aut̄ impedimentū q̄ querebāt gentiles erat: q̄ simulabāt sevelle facere cōfederationez cū nemia: r sub hoc ꝓtextu educere eū ō ciuitate:r sic eū ꝓditorie occidere: vt sic alij iudei cessarēt ab opere. r hoc ē q̄ dr̄ b Miserunt sanaballath r thobias ⁊c r ceutiam⁹ fedus.s. amicicie. c Invitulis.q̄ ei fiebat fed⁹ amicicie: occidebāt vnū animal vel plura:in signū q̄ illi q̄ ceuciebāt fedus adinuicē essēt digni morte si vellēt ꝯ fedus venire. In heb. hī Incipim.r ē nomē regiōis ex hirⁱm vt dicit Ra.salomō o In cāpo vno.in hebreo hī. i campo ono.r ē nomen loci determiati in regiōe

a Actū ē aūt cū audissz sanaballath r thobias r gozez arabs r ceteri inimici nūi q̄ edificassē ego murum: r non esset in ipo residua interruptio: vsq̄ ad tempus autem illud valuas nō posuerā in pozb tis miserunt sanaballath et thobias r gozem arabs ad me dicentes. Veni r pc cutiamus fedus pariter in d vitulis in campo vno. Ipi autem cogitabant vt faceꝛe rent mihi malum. Misi ergo ad eos nuncios: dicēs f Opus grande ego facio et non possum descendere ne forte negligatur: cum venero et descendero ad vos Miserunt autez ad me ꝓm verbuz hoc per quatuoꝛvices et respōdi eis iuxta sermonem g pr̄iozem. Et misit ad me sanaballath iuxta ꝙbum pr̄ius qumta vice puerū suū: et epist olaz hēbat in mānu sua criptā hoc mō

pdicta.r credo q̄ lra nostra corrupta ē p scriptoꝛes ex similitudine istarū duaꝝ dictionū. e Misi ergo ad eos nuncios.declinādo piculū sagaciter r excusādo me veraciter dicēs: f Opus grāde ego facio ⁊c.q: p absentiā principalis r p̄ceptoꝛis talia negligunt. g Et misit ad me. Hic ponit scōm impedimentū qō fuit cōminationis:q: vidētes q̄ nō poterāt op⁹ impedire p neemie occisionem inceperunt ei cōminari de rebellione apparēti cōtra reges vt sic terrā⁹ dimitteret op⁹ r hoc est quod subditur.

b In gentib⁹ auditū ē.i. fama cōi diuulgatū, istō erat scriptū in lra sibi missa ⁊ ea q̄ sequuntur. i Et gozez dixit iste erat de p̄cipalib⁹ inter gētiles ⁊ ꝓt̄ hoc dictū ei⁹ scriptū erat in epla. k Optu. p̄cipalis. l Et iudei. tibi adherētes p̄ñr. m Cogitet⁊ rebellare. ꝫ regē. n Et ꝓpterea edifices mu-rū ad vestrā defensiōnē. o Et leuare tevelis sup eos regē ꝓpria auctē ⁊ ꝑsum i one. p Propter quā cām ⁊ ꝓpter. ⁊c. ß erat manifeste falsum. q⁊ agge⁹ et zacharias tūc ꝓphetāt a neemia positi. ꝯ a deo inspirati⁊ ordinati. nec ꝓphetabāt de regno neemie. ꝯ de tēpli ⁊ ciuitatis edificatione.

q Iuditur⁹ est rex ꝟba hec. q. d. ita sūt cōia ⁊ diuulgata q̄ nō poterūt eū latē. r Idcirco nūc vēi extra terr'em.

s Vt inea m⁹ consiliū piter. q. d. volu m⁹ tibi ꝫ piculū imminēs fidelit̄ ꝑsulere. qō tū erat falsum q⁊ q̄rebāt eū occidē t Et ingressus suz ß p̄ñr pōit impedimētū ꝓuenies ex pte indeox. qō erat periculosius. q⁊ nulla pest⁊ grauior ad nocendū q̄ familiaris inimic⁹. ⁊ p̄ circa ß ponitur impedimētū a falsis ꝓphis. secūdo ab alijs iudeis ibi. ß ⁊ in dieb⁹ illis Circa p̄mū sciēduz q̄ aliqui iudei fauebāt samaritanis ꝓ muneribus ab eis receptis. ⁊ sic q̄rebant tradē neemiā i mānibus eox vel saltem ꝛrere eū fingendo se loq̄ spū ꝓphetico vt sic op⁹ impediretur. ⁊ ß ē qō dicitur t Et igressus sum domū samaie. credens ipm esse amicū suū ⁊ fidelē ß fec ß inuenit de facto ꝫriū. x Qui ait. ad me terrendum. x Tractem⁹ nobiscū ⁊c. Intēdebat. n. iste p̄ sua mendacia includere neemiā itra tēplū tāq̄ extioze fugitiuuz ⁊ sic ꝓpo ab ope recedēte ⁊ ꝓpijs negocijs intēdēte neemias suis hostib⁹ traderet. vel saltē de fuga ꝓfusus redderetur y Et dixi. repellēdo ei⁹ p̄ suasionē iniq̄. z Nū q̄s q̄s similis mei fugit. i. ita ꝓfidēs de deo. sicut⁊ ego. q. d. non. a Et quis vt ego ingredietur tēplū ⁊ vinet. q. d. siq̄s tm confidēs de ꝓtectiōe diuina vt ego: fugeret ad tēplū tiore hūano de⁹ deberet sibi auferre vitā. b Et intellexi q̄

b Ingentib⁹ auditū ē: et gozē dixit q̄ tu ⁊ iudei cogitetis rebellare. et ꝓpterea edifices mu⁊. et leuare tevel sup eos regē: ꝓpt̄ quā cām et ꝓphetas posuerī q̄ ꝓdicēt ō te i ur'm dicentes q Rex i iudea ē. Auditur⁹ ē r rex ꝟba hec. Idcirco nūc s vēi: vt ieam⁹ ꝑsiliuz pariť Et misi ad eos dicēs. Nō ē factū sm ꝟba hec q̄ tu loqueris: Be corde ei tuo tu ꝓponis hec: Oēs ei hi terrebāt nos cogitātes q̄ cessarēt manus nostre ab ope et q̄escerem⁹. Quā ob cāz magis ꝓfortaui man⁹ me-t as. Et ingressus suz domuz samaie filij dalaie filij me thabeel secreto. Qui ait. v Tractem⁹ nobiscū i domo x dei i medio tēpli et claudam⁹ portas edis. q⁊ vēturt sunt vt infficiant te: et nocte venturi sunt ad occidē z dū te. Et dixi. Num q̄s q̄ a milis mei fugit. Et q̄s vt ego ingrediet tēpluz et vi b uet: nō ingrediar. Et itellexi q̄ de⁹ nō misisset eū. ß q̄ si vaticinās locut⁹ eēt ad me ⁊ thobias ⁊ sanaballath ꝓduxissent eū. Accepat em̄ p̄ciū vt territ⁹ facerem ⁊ peccarē ⁊ haberē maluz q̄ō exꝓbarēt mihi. Memēto mei dñe p̄ thobia et sanaballath iuxta opa eox talia: ß ⁊ noadie ꝓphaz q̄ terrebant c me. Cōplet⁹ est aūt mun⁹

d vigesimo q̄nto die mensis e elul q̄nq̄gintaduobus die b⁹. Factū ē ergo cū audissent oēs inimici nostri vt timerēt vniu erse gētes que erāt in circūitu nr̄o: ⁊ cōcidērēt itra semetipos. ⁊ sciret q̄ a dño factū est opus g hoc. Sed⁊ in diebus illis b multe optimatū iudeoruz epl'e mittebāt ad thobiam: ⁊ a thobia veniebant t ad eos. Multi em̄ erant in iudea habētes iuramentū k eius: q⁊ gener erat sechenie filij ꝓrei: et iohannan filij⁹ ei⁹ accepat filiā mosol l lā filij berachie. Sz ⁊ laudabāt eū coram me. ⁊ verba mea nūciabāt ei. Et thobi as mittebat epistolas vt terreret me. Capitu. vij.

a Ostq̄z aūt edificat⁹ est mur⁹ ⁊ posui valuas ⁊ recēsui ianitores ⁊ cātores ⁊ leuitas: p̄cepi aneni fratri meo ⁊ ananie principi dom⁹ de ieru salē. Ipe ei q̄i vir verax et timens deum plus ceteris b videbat. Et dixi eis. Nō aperiāt porte ier'em vsq̄z ad calorē solis. Cunq̄z ad huc assisterēt: clause porte sunt ⁊ opilate. ⁊ posui custodes de habitatoribus ie rusalez singulos per vices suas ⁊ vnumquēq̄z cōtra domum suā. Ciuitas autē c erat lata nimis ⁊ grādis: ⁊ pplꝰ parnus in medio ei⁹ ⁊ nō erant dom⁹ edificate

c Quinq̄gintadu⁹ ob⁹ diebus. ⁊ i ß apparet magn⁹ feruoz in opando. q⁊ i tam-puo tpe ⁊ cū tot impedimentis factum fuit tm̄ opus. ꝯ postea subditur.

f Et scirēt q⁊ a deo factū eēt opus hoc q⁊ non potuissent ß feciſſe in tamparuo tpe nisi fuissēt a ꝺo adiuti spēalit.

g Sz ⁊ in diebus illis. ß pōit sm ipedimentū a iudeis q̄ erāt ꝓfederati samaritanis ꝓ mr̄imōia ⁊ sic renelabant eis neemie ꝓsilia. ⁊ ß ē qō dr̄ h Sed⁊c. epl'e mittebātur ad thobiā. in quib⁹ renelabant facta ⁊ dicta neemie. c⁹ cā subditur i Multi ei erāt i iudea ba. iur. ei⁹. i. fed⁹ cū eo inito iuramento.

k Quia gener eāt sechenie. iste ei Sechenias erat de maiorib⁹ iter iudeos. ⁊ silr mosollā de q̄ ß ditur. l Et laudabāt eū. s. thobiaz m Eoz̄ā me. vt inducerēt me ad exeundū ad ipm sub p̄ textu federis ineun dī. ⁊ sic interficeret ibi. n Et verba mea nūciabāt ei. latenter p̄ nūcios ⁊ lr̄as. Ca. vij.

o Ostq̄z aūt. sicut ꝓ perius descripta ē muri ciuitatis ꝓpatio. Hic p̄ñr describit ei⁹ clausio. ⁊ p̄ describit ciuitatis clausura. secundo ppli summa ibi. de⁹ āt. Circa p̄mum ꝯ p̄ describit positio portaz. cū d f. ⁊ posui valuas. scdo seraz ⁊ vectiuz cū d f. b Et dixi eis. nō aperiant por. ⁊c. ne subito irrueret aduersarij añq̄z viri bellatores essent planarie excitati ⁊ per ordinationem custodum cum dicitur. ⁊ posui cust. ⁊c. c Et non erant domus edificate. videtur contraria ri ei quod p̄dicitur. Vnumquemq̄z contra domum suam. dicendum q⁊ domus non erant edificate ad permanē dū. ß iuxta muros a pte interiori fecerāt q̄dā appēdicia ⁊ tuguria i q̄b⁹ poterāt manē ad tps q̄uscz ciuitas eēt iterū edificata ⁊ ꝯ qō dictū ē supi⁹ de edificatōe muri exteriozis

ꝺ Deus aũt dedit in coꝛde meo ⁊ congregaui optimates ⁊ mgr̃atus ⁊ vulgꝰ vt recẽserẽ eos Et inueni libꝝ cẽsus eoꝝ q̃ ascẽderãt primũ: ⁊ inuentũ ẽ scriptũ in eo isti filij ꝓuicie q̃ ascẽderũt ꝺ captiuitate migrantiũ q̃s trãstulerat Nabuchodonosoꝛ rex babylonis. ⁊ reuersi sũt in irl̃m ⁊ in iudeã vnusq̃sq; in ciuitatẽ suã. q̃ venerãt cũ zoꝛobabel ioſue neemias azarias raamias naamin mardocheꝰ belsar mesphарat beggoai naum baana. Numerꝰ viroꝝ ꝑpli israel. Filij pharos duo milia centũ septuagitaduo. Filij saphatia trecẽti septuagitaduo: filij area sextẽtiq̃nquagintaduo. Filij phetmoab filioꝝ ioſue ⁊ ioab: duo milia octingenti decẽ ⁊ octo Filij helam mille octingenti q̃nquagitaq̃tuoꝛ. Filij zethua nõgẽti q̃dragitaq̃nq; Filij zachai septingẽti sexagita. Filij bẽnui: sexcẽti q̃dragitaocto. Filij bebai: sexcẽti vigitiocto. Filij azgad duo milia trecẽti vigitiduo. Filij adonicã sexcẽti sexagintaseptẽ. Filij beguai duo milia sexagitaseptẽ. Filij adin sexcẽti q̃nq̃gintaq̃nq; Filij ather filij ezechie: nõgẽtiocto. Filij azez trecẽti vigintiocto. Filij besai trecẽti vigintiq̃tuoꝛ. Filij areph centũ duodeci. Filij gabaon nonagintaq̃nq;. Filij bethleẽ ⁊ netupha cẽtũ octogitaocto. Viri anatoth: centũ vigitiocto Viri bethamoth q̃dragitaduo. Viri cariathiarim cephira ⁊ beroth: septingẽti .xlij. Viri rama ⁊ nebo: sexcẽti vigintiunus. Viri machmas. centũ vigitiduo. Viri bethel ⁊ chai: ducẽti vigintitres. Viri nebo: alteriꝰ: q̃nq̃ginta duo. Viri helã alteriꝰ: mille ducẽti q̃nq̃ginta q̃tuor. filij arẽ trecẽt viginti. Filij hiericho. trecẽti q̃dragitaq̃nq;. Filij lodadin ⁊ ono septingenti vigintiunꝰ. Filij senaa tria milia nõgẽti trigita. Sacerdotes. Filij idaia i domo ieſua nõgẽti septuagitatres Filij emmer: mille q̃nq̃ginta duo. filij phessur: mille ducẽti q̃dragintaseptẽ. filij arem mille decẽ ⁊ septẽ. Leuite. filij ioſue ⁊ zedmihel filioꝝ oduie: septuagitaq̃tuoꝛ. Cãtoꝛes. filij asaph centũ q̃dragintaocto. Janitoꝛes. filij sellũ filij ather filij thelmõ filij accub. Filij athita: filij sobai: cẽtũ trigitaocto Nathinei. filij zoa filij asupha: filij thebaoth filij ceros: filij siaa: filij sadon: filij Lebana filij agaba: filij selmõ: filij anã: filij geddel: filij gaer: filij raachia: filij rasin: filij nechoda: filij iezem: filij aza: filij phazea: filij besai: filij munim: filij nephusim: filij bechue: filij acupha: filij azur: filij Besluth: filij maida: filij arsa: filij Berchos: filij zisara filij thema filij nasia: filij athupha: filij seruoꝝ Salomonis: filij sothai: filij sopherech: filij pheruda: filij Jahala: filij dercon: filij gedel: filij Saphata: filij achil: filij phocereth: q̃ erat oꝛtus ex asbaim filio ammõ. Oẽs nathinnei: ⁊ filij seruoꝝ salomonis: trecẽti nonagintaduo. Hi sũt autem q̃ ascenderunt de thelmala thelarsa cherubadõ ⁊ emmer ⁊ nõ potuerũt indicare domũ patꝝ suoꝝ: et semẽ suũ: vtrũ ex isrl̃ essent filij daalia: filij thobia: filij nechoda: sexcẽti q̃dragintaduo. Et de sacerdotibꝰ: filij Jobia: filij accos: filij berzellai qui accepit ꝺ filiabꝰ berzellai galaaditidis vxoꝛẽ: et vocatus ẽ nomine eoꝝ. Hi quesierũt scripturã suã in censu ⁊ nõ inuenerũt: ⁊ eiecti sunt ꝺ sacerdotio. Dixitq; atherſara eis vt nõ mãducarent de sanctissanctoꝝ donec staret sacerdos doctꝰ ⁊ eruditus. Omnis multitudo q̃si vir vnus quadragintaduo milia sexcenti sexaginta: absq; seruis ⁊ ancillis eoꝝ ũ q̃ erãt septem milia trecenti trigintaseptem ⁊ inter eos cantoꝛes ⁊ cantatrices ducente. Equi eoꝝ sexcenti trigintaseptem. muli eorum ducenti q̃adraginta q̃nq;. cameli eoꝝ quadringenti trigitaq̃nq;: asini sex milia septingenti viginti. Hucusq; referꝝ q̃d i cõmẽtario scriptũ fuerit: exinde neemie historia texit. Nõ nulli aũt de pricipibꝰ familiaꝝ dederũt i opꝰ. Ather satha dedit in thesauꝝ: auri ꝺragmas mille: phialas quinquaginta: tunicas sacerdotales quingẽtas triginta. Et de principibꝰ familiaꝝ dederunt in thesaurũ opis: auri ꝺragmas viginti milia. ⁊ argẽti mnas duo milia ducentas et qꝫ dedit reliquus populꝰ auri ꝺragmas vigiti milia et argenti mnas duo milia ⁊ tunicas sacerdotales sexaginta septem. Habitauerũt autem sacerdotes ⁊ leuite ⁊ ianitoꝛes ⁊ cantoꝛes ⁊ reliquũ vulgus ⁊ nathinnei et omnis israel in ciuitatibus suis.

Capitulũ. .viij.

Et venerat mensis septimꝰ. Filij aut ẽisrl̃ ⁊ domoꝝ sacerdotalis ⁊ aliq̃ aliorũ ꝺr̃ ibi p anticipationẽ. ꝺ Deꝰ aũt. Descripta ciuitatis clausura: ꝫ ꝓpr̃ describitur popli sũma qꝫ fecit Neemias ex ispiratione diuina: vt videret q̃ essent habitaturi in irl̃em. ⁊ q̃ extra Et de habitãtibꝰ in irl̃em q̃ ⁊ q̃lit̃ deberẽt edificari muros interioꝛes: ⁊ domos ad habitandũ: ⁊ ista numeratio ꝑpli hr̃ s. Esdre. ij. ca. ita q̃ hic ⁊ ibi ẽ idẽ nmerus totiꝰ multitudinis: lz in aliq̃bus varietr̃ fm partes ⁊ fm noia numeratoꝝ qꝫ factũ ẽ. q; pr̃es eorũ erãt binomij: ⁊ ꝫ nominãt vno noie: et alio ibi: ⁊ iõ exponatur litera sicut ibi fuit exposita. vsq; ibi. f Nõ nulli aũt ꝺe principibꝰ. vbi exprimũtur mũera q̃ dederũt ꝓncipes in tẽplo ꝺñi q; Esdre .ij. ponũt tm̃ in generali: ꝫ aũt ponũt magl̃ in spãli. ⁊ patz litera

Capitulũ. .viij.

Et venerat mẽsis septimus. Postq̃ descripta ẽ ciuitaꝫ muratio ⁊ murate clausio ꝫ ꝓpr̃ describit̃ ꝑpli cõgregatõ ad deprecãdũ ꝺñm ne ꝓpter peccata populi ciuitas iterum vastaret. Circa quod primo describit̃ festiua celebratio. secũdo trãsgressionis confessio ix. cap̃lo. tercio correctionis firma promissio. capitulo .x. Circa primũ describitur primo celebratio festi tubarũ. secũdo tabernaculoꝝ ibi. In die secundo. Circa primam celebrationẽ primo describitur legis lectõ secũdo eiusdẽ interpr̃tatio: ibi. Dixit aũt neemias. Circa primũ ꝺr̃. a Et venerat mensis septi. q̃ apud hebꝛeos erat q̃ si thꝰ festiuꝰ. q; prima die erat festuꝫ tuba-

rum in memoriã liberatõis ysaac. ab immolatõe. r. x. die festũ expiatõis i memoriã diuine placatõis de fabricatõe vituli aurei i deserto. r. xv. die festũ tabernaculoz in mẽoriã q filij israel post exitũ de egypto hitauerũt i tabernaculis in deserto r istõ festũ celebrauerũt filij israel q de captiuitate redierãt

nõ tñ pma die mẽs septimi ß. xv. die. vtvi debitur infra seq̃nti ca. Scenophegie sub esdra r neemia hoc nõ est i hebreo nec est de textu nec subintelligit. qz scenophegia idẽ ẽ q festũ tabernaculoz qõ nõ fiebat tũc. scz pma die mẽsis septimi. ß post. f. xv. die. qz sic pcipit leuitici xxiij. b Congregatusq ẽ ois ppl'us q̃i vir vn⁹. i. totaliter r pfecte. vel vno aio r volũtate ad festuz celebrandũ.

c ¶ In platea q̃ ẽ añ portã aq̃. ista porta nouat porta fontis. ij. c. r i opposito illi⁹ porte nõ tñ ime diate erat atriũ vbi hoies orabãt r audiebãt verbũ diuinuz r hoc atriũ vocatur hic platea.

d Et dixerũt esdre scribe vt afferret librũ legis moysi. quã repau erat. vt dictuz est supra esdre. vij. et iõ cã meli⁹ docẽ poterat. f Et legit i eo apte. i. itelligibiliter declarando ea q̃ videbãtur obscura. e In die p̃ mensis septimi. i q̃ ẽ festum tubarum. vt pcipit leui. xxiij. g De mane vsq̃ ad mediam diẽ. in q̃ apparet e⁹ sollicitudo populũ docẽdo. r deuotio ppli ita diu et attẽte audiẽdo. ideo subdit. h Et aures r̃c. erecte ad librũ. i. ad audiẽdum ea q̃ legebãt i libro r aures mẽtis erãt attẽte ad intelligendũ. i Stetit r̃c. sup gradũ ligneũ dr̃ãt de salomone q̃ fetit sup basim eneã ad loquẽdũ ppl'o. vt hr̃. ij. paly p. vj. Sed illã basim r alia metalla portauerũt secũ chaldei q̃n incenderũt tẽplũ r ciuitatẽ. vt hr̃. iij. reg. vl. esdras aũt nõ erat ita diues sicut salomõ: r iõ p gradu eneo fecit gradũ ligneũ ad loq̃ndũ. k Et bñdixit esdras dño deo. ostendens q̃ in pncipio p̃dicatõis ad ipetrãdũ gram dei debet fieri oro nõ solũ a p̃dicãte. ß ẽt a toto ppl'o. iõ subditur. Et r̃ndit ois ppl's r̃c. l Populus aũt stabat in gradu suo. Et legerunt i libro legis dei distincte r aperte ad intelligendũ r intellexerũt cũ legeretur. m Dixit aũt neemias. h p̃r describit lctõis interpratio. cum dr̃. Dixit aũt neemias ipe ẽ athersata. sic em̃ alio nomine dict⁹ ẽ. c⁹ rõ fuit s. dicta Esdre. ij. ca. n Et esdras sacerdos r scriba r̃c. nõ ẽ hoc intelligendũ q̃ isti oẽs simul loq̃rentur qz eẽt magis cõfusio itellectus audientiũ q̃ instructio. nisi forsitã i diuersis locis r diuersis gribus ppli sic loq̃retur. q̃ vn⁹ nõ impediret aliũ. qõ tam nõ vr̃ vex. qz in pncipio h⁹ capli dicit. Cõgregat⁹ ẽ ois populus. q̃i vir vnus ad plateã q̃ ẽ añ portaz aquaz. Ex q̃ videt q̃ tot⁹ erat cõgregat⁹ in loco vno. sol⁹ ig̃r Esdras legem legebat r obscura declarabat. ß alij in hoc ipm̃ iuuabãt qz sibi assistẽtes faciebãt silentiũ in ppl'o ipsuz reprimentes a luctu r gemitu. qz nõ erat dies luct⁹ ß spũalis leticie. o Flebat em̃ ois ppl'us r̃c. q̃ pcipiebat se legem trãsgressum fuisse i multis p Comedite piguia r bibite mulsuz. i. vinũ mel le dulcoratũ. ex hoc pz q̃ i dieb⁹ festiuis pñt fideles r debẽt lauti⁹ viuere cũ moderamine tamen.

q Et mittite ptes. i. exenia. r Eis q̃ nõ pparauerũt sibi. i. paupib⁹ q̃ nõ habuerũt vñ possent sibi sufficienter pui dere. s Et nolite trist̃ari. c⁹ rõ subdit. t Gaudium etem̃ dñi r̃c. i. gaudium spũale q̃ debet i domino gaudere i hac solẽnitate ẽ cõsolatio nr̃a nos fortificãs ad bonũ. cetera patẽt ex dictis. v Et i die secõdo. hic p̃r agit de celebratione festi tabernaculoz. c⁹ occasio p̃mit

.i. inferi⁹ q̃z esdras q̃ supemínebat ppl'o vt p̃dictũ ẽ.

m Dixit aũt neemias. h p̃r describit lctõis interpratio. cum dr̃. Dixit aũt neemias ipe ẽ athersata. sic em̃ alio nomine dict⁹ ẽ. c⁹ rõ fuit s. dicta Esdre. ij. ca. n Et esdras sacerdos r scriba r̃c. nõ ẽ hoc intelligendũ q̃ isti oẽs simul loq̃rentur qz eẽt magis cõfusio itellectus audientiũ q̃z instructio. nisi forsitã i diuersis locis r diuersis gribus ppli sic loq̃retur. q̃ vn⁹ nõ impediret aliũ. qõ tam nõ vr̃ vex. qz in pncipio h⁹ capli dicit. Cõgregat⁹ ẽ ois populus. q̃i vir vnus ad plateã q̃ ẽ añ portaz aquaz. Ex q̃ videt q̃ tot⁹ erat cõgregat⁹ in loco vno. sol⁹ ig̃r Esdras legem legebat r obscura declarabat. ß alij in hoc ipm̃ iuuabãt qz sibi assistẽtes faciebãt silentiũ in ppl'o ipsuz reprimentes a luctu r gemitu. qz nõ erat dies luct⁹ ß spũalis leticie. o Flebat em̃ ois ppl'us r̃c. q̃ pcipiebat se legem trãsgressum fuisse i multis p Comedite piguia r bibite mulsuz. i. vinũ mel le dulcoratũ. ex hoc pz q̃ i dieb⁹ festiuis pñt fideles r debẽt lauti⁹ viuere cũ moderamine tamen.

q Et mittite ptes. i. exenia. r Eis q̃ nõ pparauerũt sibi. i. paupib⁹ q̃ nõ habuerũt vñ possent sibi sufficienter pui dere. s Et nolite trist̃ari. c⁹ rõ subdit. t Gaudium etem̃ dñi r̃c. i. gaudium spũale q̃ debet i domino gaudere i hac solẽnitate ẽ cõsolatio nr̃a nos fortificãs ad bonũ. cetera patẽt ex dictis. v Et i die secõdo. hic p̃r agit de celebratione festi tabernaculoz. c⁹ occasio p̃mit tit cũ dr̃. x Et inuenerũt scriptũ i lege. leuit. xxiij.

y Precepisse dñm̃i m a. mo. i. p ipz moysẽ z Vt hasi. is. i ta. factz ō ramis arboz viridib⁹ r flozib⁹. ß ei festũ celebrabat i mẽoriã bñficij diui. q̃ fec̃ hitare filios isr̃. xl. annis i tabnacul'i dekto r absq̃ notabili ofcũ. ß q̃ hr̃ dent. ij. Nouit dñs it tuũ hitãs tecũ. xl. ãnz: r nihil tibi ofuit. et ad osignãdũ q̃ de⁹ ō okto eos oducẽs itroduxit i trã fertilẽ r delectabilẽ. a In die r̃c. die ei. xv. vij. mẽs icipteba festũ istõ r durabat. vij. dieb⁹. s. vsq̃ ad diẽ mẽs iclusiue.

b Et frōdes ligni nemorosi.i.ramis ⁊ foliis copiosi.Cō sequēter ponit executio hui⁹ solemnitatis cū dī. c Et egressus ē ppl's ⁊c.istud nō refert ad illud qō ꝓdicit. In die secūdo.qz die secūdo mensis septimi audierūt prece-mēsis exierūt ad acciplendū ramos⁊ fecerunt tabernacula fm legis mādatum iō seqt. d Fereīt qb sibi tabernacula vnusqsqz in domate suo.i. intecto dom⁹ sue:dom⁹ei in ĉra illa habēt tecta plana ⁊ iō fecerūt ibi tabernacula q̄ debebant eē sub diuo vñ ⁊ in terra illa qñ faciunt hoc festuz: in domo sua q̄ nō habent tecta plana remouent cooptura domus suꝑa tabernaculū: vt sic sit sub diuo.

e Et habitauerunt in tabernaculis.s.septē dieb⁹ fz ꝓceptū legis leuit.xxiij.

f Nō ei fecerāt ⁊c. talia filij isrl. nō ē intelligēdū q̄ ista solēnitas fuerit simplr maioꝛ qb aliq̄ que fuerit inīmedio tpe ꝓdicto: qz temꝑibus quib⁹ flouit regnū .s.tpe dauid et salomonis fuerūt plurimes facta tabernaculoꝛ festa solennioꝛa qb istud: ꝫ ista cōparatio accipit fm q̄d et ꝓportionabilit: q̄a tpe inīmedio prędicto nō legit ppl's sic fuisse generalit ꝓgregat⁹ in irl'em q̄si vir vnus vt dī in principio hui⁹ capli:nec q̄ ppl'us fuerit sic attētus ad audiendū legē. Itē fm quādā ꝓportionem maius fuit illis q̄ de captiuitate redierāt facere tale festuz qb regib⁹ potētib⁹ ⁊ ppl'o existēti in statu potissimo facere fecta multa maioꝛa simplr:sicut mai⁹ ē puero portare q̄tuoꝛ qb viro robusto decē vel viginti. g Et in die octaua collectā.ꝑ emēdis necessarijs i vsū tēpli. h Juxta ritum.q̄ habetur Leuitici.xxiij.

palmarū ⁊ frōdes ligni nemorosi: vt fiāt tabernacla:
c sic̄ scriptū ē. Et egressus ē
d ois ppl's ⁊ attulerūt. Fecerūtqb sibi tabernacla vnusq̄sqz i domate suo⁊ i atrijs suis ⁊ i atrijs dom⁹ dei: et in platea portę aq̄rū: et in platea portę ephraī. Fecit ergo vniuersa ecclia eoꝛū q̄ redierāt de captiuitate ta-
e bernacula ⁊ habitauerunt
f i tabernaculis. Nō ei fecerāt a diebus iosue filij nun talia filij isrl vsqz ad diē illū.⁊ fuit leticia magna nimis. Legit āt i libꝛo legis dei ꝑ dies singl's a die ꝑmo vsqz ad diē nouissimū: ⁊ fecerūt solēnitatē septem
g dieb⁹: ⁊ i die octauo colle
h ctam iuxta ritum.

¶ Capitulum. .ix.

a In die āt vicesimo q̄rto mēsis hui⁹ ꝓuenerūt filij isrl in ieiunio ⁊ in saccis ⁊ humus super
b eos. Et sepatū ē semē filio rū isrl ab oñi filio alienige-
i b na:et steterūt:et cōfitebāt pctā sua ⁊ iniq̄tates patrū suoꝝ Et ꝓsurrexerūt ad stādū:et legerūt i volumie legis dñi dei sui q̄ter in die ⁊ q̄ter in nocte cōfitebant⁊ et adoꝛabant dñm deū suum
f Surrexerūt āt sup graduz leuitaꝝ iosue et bani et cedmihel remni sabnia abani sarebias bani et thanani: et clamauerūt voce magna
g ad dñm deū suū. Et dixerūt leuite iosue ⁊ cedmihel bōni asebia serebia arebia o-
h doia sebna fataia Surgite bñdicite domino deo nr̄o ab eterno vsqz i eternum.
i Et bñdicāt noi gl'ie tue ex celso in oi bñdictiōe et lau
k l de. Et dixit Esdras Tu-
m mi ꝑe dñe solus tu feciſti ce-
n o lū et celum celoꝝ et omne
p exercitum eoꝛum terraz et vniuersa que in ea sunt maria et omnia que in eis sūt.
q Et tu viuificas oia ⁊ exer
r s citꝰ celi te adoꝛat. Tuipse

ad quā ꝓmittit exhoꝛtatio leuitarū cū dicit. Surrexerūt aūt.vt meli⁹ ppl'm excitarēt ad diuinā laudē: vñ subdit.
g Et dixerūt leuite.ppl'm exhoꝛtādo. h Surgite et bñdicite dño deo nostro.coꝛde ⁊ oꝛe. i Et bñdicant. h ꝓpr ponit laudis diuine cōfessio: ⁊ secūdo diuie misc̄ie iploꝛatio:ibi.Nunc itaq̄ domine. Circa primum ponitur dicta confessio leuitis prędicentibus et alijs audientibus: et ⁊ tacite deum laudātibus in qua quidez confessione ꝓio cognoscitur diuinum beneficiuz qō est generale respectu omnium:⁊ secundo multiplex beneficiū speciale collatuz populo isrl. Tuipse domine. primum bñficiū duplex est.vnuz est creationis:quod notatur cum dicit.
k Tuipe domine solus.scilicz es creaꝛ:premittitur tam in aliquibus libris.
l Et dixit Esdras. sed nō est in hebꝛeo nec est de textu: q̄a non est verbum solius esdre sed etiam aliꝛum confitentium deum creatoꝛez omnium celestium ⁊ terrestriū:iō sb̄dit.
m Tu fecisti.celuz.s. sydereū. n Et celū celoꝝ.i.celū empꝛe qō ē supm̄ū. o Et o Et oēm exercitū eoꝛū.i.stellas ⁊ luminaria que dicuntur exercitus celi syderei.⁊ ag̃los q̄ sunt exercitus celi empyrei
p Et terram que in infimum elementum. ⁊ p hoc intelligit creatio coꝛpoꝝ mediꝝ inf terrā ⁊ celū. Scōm bñficiū ē gubernationis qō notat cū dꝛ. q Et tu viuificas oia ⁊ .q: oēs creature p diuinā gubernationē ad actꝰ suos mouent.q̄ motꝰ etiā in creaturis inaiatis dr quedā vita: vt hī.viij.phisico. r Et exercitus celi te adoꝛat.q: ag̃eli q̄ sūt exercitꝰ celi empyrei adoꝛāt eū adoꝛatiōe ꝓpꝛie dicta sil'r exercitꝰ celi syderei.i.stelle ⁊ lūinaria eū adoꝛāt adoratione large dicta:inq̄tū in eoꝛū illumiationib⁹ relucet dei bonitas ⁊ sapientia:⁊ ex ꝫ mouēt creature rōnales ad adoꝛandū aū adoꝛatione ꝓpꝛie dicta. Ex hoc autem loco surrexit quidā erroꝛ iudeoꝛum dicentium deum esse coꝛpoꝛeum:⁊ esse in loco determinato.scilicet in occidēte eo q̄ stelle mouentur ab oꝛiente versus occidentē.quasi adorando deum ibidem existentem:sed hec ratio friuola est: quia eadem ratione diceretur esse in oꝛiente:q: stelle mouentur ab occidente in oꝛientem in hemisperio nobis oppposito. Est etiam dictus erroꝛ manifeste contra dictū hie remie.xxiij. Celum ⁊ terram ego impleo dicit dominus. dictum tamen hoc ita est absurdum: q̄ non indiget alia ꝓbatione.iō bꝛeuit ptrāseo. s Tuipse dñe. h ꝓpr ponit ꝓfessio multiplicis bñficij filijs israel specialit collati.⁊ exprimēdo beneficioꝝ multitudinē ⁊ magnitudinē interponit populi ingratitudinem: vt oppposita iuxta se posita magis eluceſcant: vt magis apparebit ꝓsequendo.

Capitulum.

Jn die aūt vicesimaq̄rta. Hic ꝓpr describit popli cōfessio:⁊ p ꝓfessio trāsgressionis: scōo cōfessio diuine laudis:ibi. Surrexerūt āt. Circa pmū pmit tit tps cū dicit a Jn die aūt vigesimoq̄rto mēsis hui⁹. sicut ei dictū ē ca.ꝓcedēti singl' dieb⁹ festi tabernaculoꝝ audierūt legē:⁊ sic ꝓceperūt se eā trāsgressos fuisse iūgendo matrimonia cū alienigenis ⁊ iō trāsacta die collecte q̄ fuit.xxij.dies mēsis septimi in crastino sepauerūt semen filioꝝ isrl ab alienigenis.⁊.xxiiij. die ieiunauerūt induti saccis ⁊ aspsi capita puluē i signū vere pniē hūiliatiōis: ꝓut dī. Cōuenerūt filij isrl i ieiunio ⁊c. b Et sepatū est semē filij.⁊c.ꝫ tā erat factū die ꝓcedēti.iō dī. Et sepatū est de ꝓterito. c Et steterūt.sepati ab alienigenis die vicesimoq̄rto. d Et cōfitebant pctā sua.facto vbo ⁊ signo
e Quat i die ⁊ q̄ter i nocte ꝓfitebant.in q̄ appet vitas pniē qz subtrahebāt sibi q̄tē noctis ꝑ magna ꝑte.
f Surrexerūt āt. Hic ꝓpr describit ꝓfessio diuie laudis

Primo ergo ponit bñficiũ electõnis: q̃ de⁹ populũ israel sibi tãq̃ peculiarẽ elegit i abraã. cũ dr. t Tuipe dñe de
us qui elegisti abraã t eduxisti ꝛc. sic em̃ vocabat qm̃ dñs ipm elegit t vocauit. vt hr̃ gen. xij. a Et eduxisti eu3 ō
igne chaldeox. q3 fm hebreos piect⁹ fuit in ignẽ de prece
pto nemroth ꝓpt̃ fi
dẽ vni⁹ veri dei. t in
de diuinitus salua-
tus. put dictu3 fuit
plenius gen. xj.
b Et posuisti nom
ei⁹ abraam. i. pr̃em
multitudinis fideli-
u3 sicut hr̃ gen. xvij
c Et inueniste cor
e⁹ fidele. q3 p amore
tuo pat⁹ fuit ẽt filiũ
suũ dilectissimũ im
molare vt hẽt gen.
xxij. d Et percus
sisti cũ eo fed⁹ ꝛc. vt
hr̃ gen. xv.
e Et ipleuisti v̄ba
tua. h ꝓ̃r exp̃mitur
bñficiũ liberatõis is
rael de egypto cum
dicitur. Impleuisti
verba tua. q3 tpe fa-
mis fecit ppl'm isra
el descẽdere in egy-
ptũ. vt hr̃ gen. xlvj.
t ibi saluaret ad tẽ-
p⁹ p ipm Jo seph.
f Et vidisti afflictõ
nẽ pa. no. in egypto
q3 mortuo Joseph
ppl'us israel fuit ibi
multipliciter affli-
ctus vt hr̃ Exo. j. et
ca. seq̃ntib⁹ vsq̃ ad
xij. g Clamorẽq̃
eox audisti super
mare rubr̃. egiptios
submergẽs. t filios
israel saluãs vt hẽt.
exo. xiiij. h Et
dedisti signa mar
dinidẽdo. i Et
q̃ portenta. pharao
nẽ t ei⁹ exercitũ sub
mergẽdo. k Co-
gnouisti ei. q3 super
be egerãt. iniuste fili
os israel oppr̃men
do. l Et in colũ-
na nubis ductor eo-
rũ fuisti ꝛc. vt habet
exo. xiiij.
m Ad mõtẽ q̃z sy-
nai. h ꝓ̃r describit
bñficiũ datõis legis. cũ dr. Ad mõtẽ q̃z synai descẽdisti in
signo visibili: exo. xix. n Et locut⁹es cũ eis de celo. ex-
odi. xx. o Et dedisti eis iudicia recta. q̃tũ ad p̃cepta iu
dicialia. p Et legẽ vitat⁹. q̃tũ ad moralia. q Cere-
monias. q̃tũ ad ceremonialia. r Et p̃cepta bona. q̃tũ
ad cetera mãdata q̃ ad p̃dicta reducunt. s Panẽ quo
q̃. h ꝓ̃r pōit bñficiũ nutritõis in deserto. q3 dedit eis mã
na de celo. vt hr̃ exo. xvj. t Et aquã de petra eduxisti.
vt hr̃ exo. xvij. z nũe. xx. v Et dixisti eis. vt ingrederent
z possiderent trã. vt hr̃. nũe. xiij x Sup quã leuasti ma
nũ tuã. iurãdo abrae q̃ semẽ suũ possideret illã terrã: gen.
xxij. vbi dicit̃r. Per memetipm iurauj dicit dñs ꝛc.
y Ipi vo. h interpōit ppli israel ingratitudo de bñficijs ac-
cepit cũ dr. z Supbe egerũt. mãdata dei trãsgrediẽdo
a Et idura. cerui. su. p obstiatõz i. pctõ. b Et non sunt
recordati mira. tu. q̃ feceras eis. egyptũ multipl'r punien-
do. t filios israel mi
rabilit liberãdo. vt3
i diuisi õe rubri ma-
ris t i plurib⁹ alijs
z tñ freq̃nt insurge-
bãt ad murmurãdũ
z moysen. t deũ sic
p3 exo. xiiij. t. xvj. et
in multis alijs locis.
c Tu ãt de⁹ ꝓpicius
z clemẽs. ex tua bo-
nitate eos suppor-
sisti cũ tñ eẽnt exim̃ia
tõe digni spẽalit ꝓpt̃
hoc q̃ subditur.
d Et q̃dẽ cũ feci-
sent sibi vitulũ. vt hr̃
exo. xxxij. e Fe-
ceritq̃ blasphemias
magnas vitulũ deũ
nominãdo. t ei tan-
q̃ deo immolãdo t
sic blasphemauerũt
verbor facto.
f Nõ dimisisti eos
in deserto. absq̃ tua
benigna ꝓtectione
t gubernatõe. ideo
subdit g Colum
na nubis nõ recessit
ab eis ꝓpter dictas
blasphemias. Et de
ista columna nubis
t ignis vtruz fuerit
vna vel duplex. di-
ciũ fuit plenius exo.
xiiij. h Et mã. tu
um nõ phibuisti ab ore eorũ: et aquã dedi-
sti eis in siti. Quadragita annis pauisti eos i deserto
nihilq̃ eis defuit. Vestimenta eorũ nõ inueterauerũt: et pedes eorũ nõ sunt attriti: Et dedisti eis regna et pp̃los. et ptitus es eis sortes. Et possederunt terrã seon: et terrã regis esebon: et terrã og regis basan. Et multiplicasti filios
x possiderẽt trã: sup quã leuasti manũ tuã vt traderes eis. Ipi vo t pres nostri
y z a supbe egerũt t idurauerũt ceruices suas. t ñ audierũt mãdata tua t noluerũt au
b dire: t nõ sũt recordati mirabiliũ tuorũ q̃ feceras eis Et idurauerũt ceruices su
as et dederũt caput vt cõ-
c uerterẽt ad pristinũ suaz q̃i
p ꝓtẽtionẽ. Tu ãt de⁹ ꝓpi
ci⁹ clemẽs et mirabilis lon
ganimis. et multe miserationis non dereliq̃sti eos.
d Et quidẽ cu3 fecissent sibi vitulũ cõflatilẽ et dixissẽt Iste est deus tu⁹ qui edu-
e xit te de egypto: fecerũt q̃q̃ blasphemias magnas: tu aũt i miserationibus tuis mul
f tis nõ dimisisti eos i deserto. Colũna nubis nõ recessit ab eis p die: vt duceret
g eos i viã: et colũna ignis p noctẽ vt oñderet eis iter p qõ ingrederẽt et spm̃ tuu3 bonũ ꝓdisti: q̃ doceret eos
b et mãna tuũ nõ phibuisti
i ab ore eorũ: et aquã dedisti eis in siti. Quadragita annis pauisti eos i deserto
k nihilq̃ eis defuit. Vestimenta eorũ nõ inueterauerũt: et pedes eorũ nõ sunt attriti: Et dedisti eis regna et pp̃los. et ptitus es
a eis sortes. Et possederunt terrã seon: et terrã regis esebon: et terrã og regis basan. Et multiplicasti filios
ppli q̃i dolẽtiũ p labore. s. utineris: ꝓpt̃ qõ dom. q̃ sic mã-
na erat cib⁹ valde sapid⁹ bõis. fm q̃ dr̃ sap̃. xvj. Panẽ pa
tũ dedisti eis oẽ delectamẽtũ i se hñtẽ ꝛc. t tñ erat insipid⁹
mal. fm q̃ dicebãt nũe. xj. Alia nr̃a arida ẽ. nihil aliud de-
spiciũt oculi nr̃i nisi man. ita dñs ẽ b. q̃ vestimẽta bonorũ
ñ sẽ vetustate ꝓsũpta. nec pedes eorũ ex itinere lassati. h tm
malor. a Et possederũt trã. h ꝓ̃r recolit bñficiũ introdu-
ctõis i trã bonã t fertilẽ. t p̃ q̃tũ ad trã q̃ erat vltra iorda-
nẽ i q̃ bitauerũt due trib⁹ t dimidia cũ dr̃ a Et posseder̃t
terram ꝛc. vt habetur Numeri. xxj. secundo q̃tum ad
terram citra iordanem. que p̃prie dicunt terra promissi-

onis cū dī. b Et adduxisti eos ad ter. de q̄ dix. pa. eor
s. abrae ysaac ⁊ iacob. c Et humiliasti coram eis ba. ter.
inimīcēdo eis tantū terrorē q̄ nō poterāt se defendē: vt hr̄
iosue. ij. d Et reges eor. s. trigitaunū q̄s debellauit io
sue: vt hr̄ Josue. xij. cetera patēt in lra. e Et comederūt

Hic iter inponit i
gratitudo popli isrl
de būficijs acceptis
⁊ comederūt ⁊ satu-
rati sūt ⁊c. ⁊ sequit.

f Prouocauerūt
aūt te ad iracūdiam
multiplr̄ te offendē
do. g Et recesse-
rūt a te. p ydolatriā.
h Et ꝓphas tuos
occiderūt. sicut pz
iiij. Reg. in plurib⁹
locis: spāliť. xxj. vbi
dicit de manasse q̄
sanguinez innoxiuz
fudit multū nimis.
i Et dedisti eos in
manu hostiū suoꝝ
istud refert ad tp̄us
iudicū. qz p⁹ mortez
iosue popl̄o ad ydo
latriā declinante fre
quēter fuit traditus
in manib⁹ hostiū. vt
pz ex decursu libri iu
dicū. k Et in tpe
tribulatiōis sue cla.
ad te. afflictiōe eis i
tellectū dante.
l Et fm miseratio
nes tuas q̄tuis essēt
indigni. m Dedi
sti eis saluatorez .i.
iudices q̄ liberabāt
eos ō mānib⁹ hostiū
vtz ex decursu li. iu-
dicū: vñ dī Iudi. ij.
Cūq̄ dns iudices su
scitarz i die b⁹ eor fle
ctebat miseriā: ⁊ au
diebat afflictorū ge
mit⁹ ⁊ liberabat eos
de cedevastantium.
n Cūq̄ req̄uiesset
ab afflictiōe hostiuz
o Reuersi sūt vt fa
cerēt malū. mortuo
iudice. p Et dere
liquisti eos in mani
bus inimicor suoꝝ
donec liberarent ꝑ
alīū iudicē succedē-
tē sicut pz ex decur-
su libri iudicum.
q Cōuersi sūt ⁊ cla
mauerūt ad te. tēpe
samuel. r Et libe
rasti eos de manib⁹
philistinoꝝ samue-
le. p eis orante. vt hr̄
i. Reg. vij. s Et
cōtestat⁹ es eos. vt reuer. ad legē mā. p samuelē dauid et
alios ꝓphas. t Jpi Ro supbe egerūt. qz regnū isrl a tē
pore hieroboā recessit a cultu dei colēdo vitulos aureos
vt habet. iij. Reg. xij.

b eoꝝ sic̄ stellas celi ⁊ adduxisti eos ad terrā de q̄ dixe
ras patrib⁹ eoꝝ vt ingrederent ⁊ possiderēt. et vene-
c rūt filij ⁊ possederūt terraz Et humiliasti coram eis habi-
tatorez cre chananeos ⁊ de
d disti eos in manu eoꝝ: ⁊ re
ges eoꝝ ⁊ ꝑpl̄os tre vt fa-
cerēt eis sic̄ placebat illis.
Ceperūt itaq̄ vrbes muni
tas ⁊ humū pinguē: ⁊ pos-
sederūt domos plenas cu
ctis bonis cisternas ab eis
fabricatas vineas ⁊ olue
ta ⁊ ligna pomifera multa.
e Et comederūt ⁊ saturati sūt
⁊ impinguati sūt ⁊ abūdaue
rūt delicijs i bonitate tua
f magna. Prouocauerūt aūt
g te ad iracūdiā ⁊ recesserūt a
te ⁊ piecerūt legē tuā post
h terga sua. Et ꝓphas tuos
occiderūt q̄ ꝓtestabāt eos
vt reuerterent ad te. fecerūt
q̄z blasphemias grandes.
i Et dedisti eos i manu bo-
stiū suoꝝ: ⁊ afflixerunt eos
k Et i tpe tribulationis sue
clamauerūt ad te: ⁊ tu ō ce
l lo audisti: ⁊ fm miseratio-
m nes tuas m̄tas dedisti eis
saluatorez q̄ saluarēt eos
n de manu hostiū suoꝝ. Cun
o q̄z req̄uissēt reuersi sūt vt fa
cerēt malū i cōspectu tuo:
Et dereliq̄sti eos in manu
p inimicoꝝ suoꝝ ⁊ possede-
q rūt eos. Cōuersiq̄z sūt ⁊ cla-
mauerūt ad te. Tu aūt de ce
r lo exaudisti ⁊ liberasti eos
i misericordijs tuis multis
s tp̄ib⁹: ⁊ ꝓtestat⁹ es eos vt
reuerterent ad legem tuaz
t Jpi Ro supbe egerūt ⁊ nō
audierūt mādata tua: ⁊ i iu-
dicijs tuis peccauerūt: q̄ fa
v ciet hō⁹ viuet i eis. Et de-

q̄z p⁹ regnū isrl regnū iuda declinauit ad ydolatriā.
x Et ꝓtraxisti sup eos ānos m̄tos. differēdo pene inflictionē. y Et cōtestat⁹ es eos. vt ñ excusarēt se p ignorātiā. z Et ñ audie. obstinati p suā malicīā. a Et tradi. eos i manu ppl̄oꝝ terraꝝ. q̄z regnū isrl fuit traditū in manib⁹ regū assyrioruz
scz teglatphalasar ⁊ salmanasar. vt habe
tur. iiij. Reg. xvij. et
xviij. ⁊ regnū iuda i
manu regis babylo
nis vt hr̄. iiij. reg. vl.
b In misericordijs
aūt tuis plurimis ñ
feci sti eos in cōsum
ptionē q̄z multi ō re
gno iude remāserūt
vtui: q̄z aliq̄ fuerūt
ducti i babylonez et
aliq̄ remāserūt i tra
iuda sub godolia vt
hr̄. iiij. reg. vlt. ⁊ q̄z il
li q̄ erāt i babylone
captiui a cyro rege
habuerūt licētiā rede
undi: vt hr̄ ō. Esd. j.
⁊ a rege Artarxerxe
Esdre. vij. c Nūc
itaq̄z. hvltio pōit di-
n̄ne miscōie iploza
tio maxie q̄ztū ad il-
los q̄ redierāt de cap-
tiuitate cū ōz. nūc
itaq̄z dñe. p generalē
oīm gubernationez
d De⁹ p creationē
e Noster. p cultuz
specialez. f Ma
gne p infinitatem.
g Fortis. p oipotē
tiā. h Custodies
pa. p vitatē. i Et
miscōiaz. p pietatez.
k Ne auer. a fa. tē
vt p labore cōcedat
nob q̄tēr ⁊ p fruitute
libtataz. l Adie.
re. as. qz reges assyri
oꝝ p⁹ captiuitatē. x.
tribuū cepēt mole-
stare regnū iuda tpe
senacherib vt habe-
tur. iiij. Reguz. xviij
⁊ tandez captiuatuz
fuit regnum iuda p
Nabucho. regē ba-
bylonis; cuius capti
uitatis adhuc rema
nebat effect⁹ seruitu
tis. vñ sequit postea
m Ecce nosipi ho
die serui sum⁹. q̄z lz
sacerdotes eēnt a tri
buto liberi ⁊ m strī
templi vt habet Es-
dre. vij. nō tamē alij
n Et fruges eius m̄l
tiplicantur regibus. q̄z de eis reddebatur certa summa re
gi. o Et corporibus nostris dominantur ⁊ iumentis
nostris. faciebat cornebias regi de psonis suis ⁊ anima-
libus.

derūt hūer recedētez ⁊ cer
x uicē suā idurauerūt nec au
y dierūt. Et ꝓtraxisti sup eos
ānos m̄tos ⁊ ꝓtestatus es
eos i spū tuo p manū ꝓphā
z rū tuoꝝ ⁊ ñ audierūt. et tra
didisti eos i manu ppl̄oꝝ
a frarū. In misericordijs ātē
tuis plūmis ñ fecisti eos in
ꝓsūptionez: nec dereliq̄sti
eos: qm̄ de⁹ miserationuz et
c clemēs es tu. Nunc itaq̄z
d de⁹ nr̄: magne fortis ⁊ tribil
f custodiēs pactum ⁊ miam
g ne auertas a facie tua oēm
h laborē q̄ inuenit nos reges
k nr̄os ꝓncipes nr̄os ⁊ sacer
dotes nr̄os ⁊ ꝓphas nr̄os
l et patres nostros ⁊ omnē
ppl̄m tuū: a diebus regis as
sur vsq̄z i diē hāc. ⁊ tu iust⁹
es i oīb⁹ q̄ venerūt sup nos
quia veritatē fecisti nobis
super nos ātē impie egim⁹
Reges nr̄i ꝓncipes nr̄i:
sacerdotes nostri ⁊ patres
nr̄i ñ fecerūt legē tuā ⁊ nō at
tēdērūt mādata tua ⁊ testio
nia tua q̄ testificat⁹ es i eis
Et ipi i regnis suis bōis ⁊
i bonitate tua m̄ta quā de
deras eis. ⁊ i tra latissima
⁊ pingui quā tradideras i
ꝓspectu eoꝝ ñ fuerūt tibi.
nec reuersi sūt a studijs su-
m is pessimis. Ecce nosipsi
hodie serui sumus: ⁊ terra
quam dedisti patribus no
stris vt comederent panez
eius ⁊ que bona sunt eius
⁊ nosipsi serui sumus in ea
n Et fruges eius multiplicā
tur regibus quos posuisti
sup nos ꝓpter pctā nostra
o et corp⁹ nr̄is dñant ⁊ iu-
mētis nostris fm voluntā
tem suam: et in tribulatiōe
magna sumus.

Sup oīb⁹ ergo hīs. Hic incipit capīm fm Ca.x. signationē hiero.ꝛ hebreoꝝ.vbi describit firma cor rectōis ꝓmissio. Circa qō mod⁹ ꝓmittēdi ꝑmittit. scdo declarat qđ ꝓmittit:ibi. Sacerdotes. Circa ꝓmū dr

a Sup oīb⁹ ergo bis .s.pctis ꝑdictis simpliciter vtādis

b Nosmēpi percutim⁹ fed⁹.i.nos simpliciter obligamus ꝛ scribim⁹ hāc obligationē ad maiorez certitudinē. c Et signāt.s.hāc obligationē sigillis suis.

d Principes nostri ꝛc.qz erāt ꝓncipales capitanei i populo ꝛ i eis ꝓtualit ꝓsistebat reliq̄ multitudo. ꝓpter qō illa obligatio se extēdebat ad oēs. signatores aūt fuerunt neemias atherſatha qz fuit bi omi⁹.vt ḡ.dictū ē ca.vij.ꝛ cū eo nominantur aliqui de ꝓncipib⁹ ꝛ de leuitis ꝛ sacerdotib⁹ q̄ erāt ꝓncipales i populo ꝛ iō signauerūt obligationē ꝑ se et ꝑ tota multitudine

e Sacerdotes. h ꝑ nr oñdit qđ sacerdotes et ꝓncipales ꝑ li noie suo ꝛ oim alioꝝ promiserunt dño. qz ꝑ ꝓmiserūt observationem legꝫ gñalit. iō subditur.

f Vt ambularent in lege dei ꝛc. ꝛ seqꝫ

f Et custodirēt vniuersa mādata. ḡtuz ad moralia.

g Et iudicia ei⁹ q̄ tū ad p̄cepta iudicialia h Et cerimonias. q̄ tū ad cerimonialia. ꝛ sub istis trib⁹ ꝑtinētur oia legꝫ p̄cepta. vt oñsum fuit exo.ij.scdo oñdit qđ ꝓmiserūt spēalit .s.ꝑseruatoꝝ a ꝓmixtione cū gētilib⁹ a q̄bus se sepauerūt. vt dictuz ē s. ꝛ h notat cū dr. Et vt nō dare m⁹ filias nr̄as ꝛc. secundo ꝓmiserūt in spēali obseruantiā sabbati qō notatur cū dr. Populi q̄z terre ꝛc. ꝛ subdit.

i Nō accipiemus ab eis i sabbato ꝛ i die sctificata. h ē i alijs dieb⁹ festiuis i q̄b⁹ debāt cessare ab opib⁹ fnilib⁹. vt i paschate pēthecoste ꝛ ꝓsilib⁹.

k Et dimittem⁹ annū septimū sine cultura ꝛ semiatōe ꝛ ēt sine collectione. qz dñi cāpoꝝ non poterāt hr̄e ibi aliq̄d q̄ ꝓpriū vt hr̄ Leui.xxv. ꝑ illō qō ex decimis dētib⁹ grānis crescebat de dono dei erat cōe dñis pauperib⁹ ꝛ bestijs.

l Et exactōz vniuersē man⁹ vt hr̄ Leuit. xxv. qz. vij. anno debāt debita remittere pauperibus indeis q̄ nō poterant soluere ꝛ seruos hebreos. vt hr̄ deutro. xv.

Sup oīb⁹ er Ca.x go bis nosmēpi pcuti m⁹ fed⁹ ꝛ scribim⁹ ꝛ signāt ꝓncipes nostri: leuite nostri ꝛ sacerdotes nostri. Signatores autez fuerūt neemias atherſata fili⁹ achelai: et sedechias saraias azarias hieremias phessur amarias melchias acchus sebenia melluc maarē merimuth obdias dāniel genthō baruch mosollaz abia miamin mazia belga semeia: hy sacerdotes. Porro leuite iosue filius azarie: bēnui de filijs enadad cedmihel ꝛ fratres eoꝝ sechenia odenia celita phalaia anan micha roob asebia zachur serebia sabania odia bani baninu. Capita popli feros phetmoab elā zetu bani bonni Azgad Bebai adonaia beggoai adi ether ezechia azur odenia azū besai areth anathot Nebai mechphia mosollā azir mezisabel sadoch ieddua felthia anā ania osee anania asub aloes phaleā sobech reuz asebna madsia ethaia banā anā melluch arez baana ꝛ reliq̄ de pplo. Sacerdotes leuite ianitoresꝫ ꝛ cātores nathinei ꝛ oēs qui se sepauerūt de popul terraꝝ ad legē dei vxores eoꝝ filij eoꝝ ꝛ filie eoꝝ oēs qui poterāt sapē spondentes ꝑ fratrib⁹ suis: optiates eorū ꝛ q̄ veniebāt ad pollicē

f dū ꝛ iurandū vt ābularent in lege dñi quā dederat in manu moysi serui sui vt facerēt ꝛ custodirent vniuer

g sa mādata dñi dei nostri ꝛ

b iudicia ei⁹ ꝛ ceremonias ei⁹ ꝛ vt nō darem⁹ filias nostras pplo terre ꝛ filias

i eoꝝ nō accipem⁹ filijs nostris. populi q̄z tre q̄ ꝑ poꝝ tāt venalia ꝛ oia ad vsum ꝑ die sabbati vt vēdāt nō accipiem⁹ ab eis i sabba-

k to ꝛ in die sctificato. Et dimittem⁹ annū septimum

l ꝛ exactionez vniuersē ma-

m n⁹. Et statuem⁹ super nos p̄cepta vt dem⁹ terciā ptē

n sicli ꝑ annū ad op⁹ dom⁹

o dei nostri ad panes ꝓpositionis ꝛ ad sacrificiuz sempiternū ꝛ in holocaustum

q sempiternū in sabbatꝭ i kalendis i solēnitatibus ꝛ in sanctificatis ꝑ pctō vt exoretur ꝓ israel ꝛ in omnem

a vsuz dom⁹ dei nostri. Sorꝛtes ergo misim⁹ sup oblationē lignoꝝ inter sacerdo

b tes leuitas ꝛ ppl'm vt iferrent in domū dei nostri ꝑ domos patꝝ nostroꝝ ꝑ tēpora a tpib⁹ anni vsq̄ ad annū vt arderēt sup altare

d dñi dei nostri: sic scriptum

e est in lege moysi. Et vt afferrem⁹ primogenita terre

g nostre: ꝛ primitiua vniuersi fructus oīs ligni: ab anno in annū: in domo dñi ꝛ primitiua filioꝝ nostroꝝ

p Et ad sacrificiuz sempiternū .i. ingesacrificiuz qō fiebat oī die mane ꝛ vespe

q Et holocaustū sempiternū i sabbatis qz rōne solēnitatis diei fiebāt sacrificia specialia.

r In kalēdis.i. in nouilunijs.

s In solēnitatib⁹. lege statutis .s. pascha pēthecostes ꝛ

filib⁹. t Et in sanctī.s.i dieb⁹ q̄ nō erāt statuti ex lege ꝑ ex aliq̄ diuino bñficio postea facto sicut solēnitas sortiū quam beſter ꝛ mardoche⁹ statuerūt. vt hr̄ Beſter vl. ꝛ qz ad cultū tēpli reqrebatur ordo debit⁹ ministroꝝ Ideo subditur.

a Sorꝛtes ḡ misim⁹ sup oblationem lignoꝝ. q̄bus nutriebat ignis ꝓtinue in altari holocaustoꝝ

c⁹ nutritio ꝓtinebat ad sacerdotū officiū vt hr̄ leui. vj. apportatio lignoꝝ ad officiū nathinneoꝝ. vt hr̄ Josue. ix. ꝛ solutio ꝓtiebit ad populū. iō dr̄.

b Inter sacerdotes ꝛ leuitas sub quibus intelliguntur nathinnei.

c Et populum. q̄ per sortes fuit ordinatum qualiter sacerdotes ꝑ hebdomadas ꝛ dies nutrirēt illū ignē ꝑ vices sibi succedētes. ꝛ silr de officio leuitaꝝ et nathinneoꝝ. ꝛ eodē mō de solutōe ꝑ populū.

d Sic̄ scriptū est i lege moysi Leui. vj.

c Et vt afferremus primogenita terre nostre ꝛ primitiua. primogenita ꝓprie dicebantur primo nata de aīalibus ꝛ hominibus q̄ fuerunt deo obligata a tpe quo ꝓcessit primogenita egyptioꝝ. Primitiua aūt ꝓprie dicebant illa q̄ de aīalibus ꝛ terre nascentibus sacerdotibus debāt̄ scilicet. l. pars. tamen magis deuoti addentes dabant. xl. minus deuoti vo subtrahentes dabant sexagesimam. aliquando tamen accipiuntur primogenita pro primitiuis seu ꝓmitijs sicut hic.

f Primogenita tre nostre ꝛc. ꝛ similiter primitiua ꝑ primogenitis cū subditur.

g Et primitiua filioꝝ nr̄oꝝ. q̄ reddebāt. v. siclis.

b Et pecoꝝ nostroꝝ.de quibus primogenita aialiuꝫ immolaticioꝝ immolabant dño. Primogenita vo aialium nō imolaticioꝝ redimebant excepto pgenito asini qō mutabāt oue loco eiꝰ imolāda: ⁊ pgenito canis qō interficiebāt: put dictū fuit diffusiꝰ Exod.xiij. i Afferemꝰ sa.ad gazo.dei nr̄i.i. ad locū vbi talia reponebant p victu sacerdotū. k Et decimam par.ter. nr̄e.i. fructuꝫ terre nostre. l Leuitis ad eoꝝ sustentāt.tū isti leuite de istis decimis a populo receptis dabant ptē decimā summo sacerdoti:iō subdit. Et leuite offerrēt decimā ptem decime. m Et ibi erūt vasa dñi sanctificata.i.ad ministeriū tēpli necessaria. n Et sacerdotes ꝛc̄.i. mistri debiti. o Et non dimit.do.dei nr̄i. sine debito cultu.

Capl̄m. xj.

Habitauerūt. aūt. Postq̄ descpta est ciuitaꝫ mutato. ⁊ mutate clausio. ß p̄ter describit eiꝰ populatio, qz ciuitas magna erat r̄spectu ppli ibi habitare volentiꝫ. iō necessariū fuit ordinare q̄ habitarēt in hir̄m: ⁊ q̄ in ciuitatibꝰ alijs. Circa qō p̄ describit ß ordinatio in gnāli. secūdo magiꝫ spāli:ibi. De filijs iuda. Circa primū sciendū: q gētiles q̄ habitabant circa ir̄m inuidia moti inferebāt hiis qui habitabant ibi multas molestias: vtz ex p̄cedētibꝰ ⁊ iō pauci volebant ibi remanē pp quod optuit de ß p sortes ordinare. ⁊ ß i tribubus iuda. beniami ⁊ leui. de istis em̄ tribubꝰ tenebāt ibi aliq̄ habitare ad defensionē eiꝰ ne ab hostibꝰ muri iterū destruerent:qz ciuitas ir̄m erat pti i sorte iude ⁊ pti i sorte bēiamī. vt dcm̄ fuit iosue.xv.⁊.xviij.⁊ qz tēplū erat cui debebat mistrare tribꝰ leui:de istis ḡ tribubꝰ fuerāt aliq̄ sortes ⁊ magnanimi:q̄ sponte se obtulerāt ad habitandū in ir̄m:hoc ē qō dī. a Habi.aūt p̄n.ꝛc̄.i. p̄ncipales in fortitudine ⁊ magnanimitate qō aūt subdit. Optimates absq̄ sorte in medio ppli habitabāt nō est in hebreo: nec ē de textu:ß p modū glose fuit appositū:⁊ postea p impitiā scriptoꝝ textui insertum:inter reliquos vo de tribꝰ tribubus p̄dictis:q̄ nō obtulerūt se sponte ad habitandū in hie rusalem.ordinatū fuit p sortes:q decima ps regni iude in ir̄m habitaret.nouē aūt ptes in reliqs ciuitatibꝰ:⁊ ß ē qō dicit. b Reliqua vo plebs misit sortē.qō aūt sequitur. Decima ps po.cli. vt habet in ir̄m:qz vbs vacua erat. nō est in hebreo: ß appositū fuit p modū glose: ⁊ postea inserti est textui sic. ⁊ de alio p̄dictum est.

b ⁊ pecoꝝ nr̄oꝝ sicut scriptuꝫ est in lege:⁊ primitiua boū nr̄oꝝ ⁊ ouiū nr̄aꝝ vt offerētur i domo dei nostri sacerdotibꝰ q̄ ministrent in domo dei nostri. Et primitias ciboꝝ nr̄oꝝ ⁊ libaminū nr̄orum ⁊ poma oīs ligni: vini
i demie q̄z ⁊ olei afferemꝰ sacerdotibꝰ ad gazophilaciū
k dei nostri ⁊ decimā ptē terre nostre leuitis. Ipsi leuite decias accipiēt ex oibꝰ ciuitatibꝰ opeꝝ nr̄oꝝ. Erit āt sacerdos filiꝰ aaro cū leuitis i decimis leuitaꝝ ⁊ leuite offerrēt decimā partez decime sue in domo dei nostri ad gazophilaciū in domo thezauri. Ad gazophilaciū em̄ deportabunt filij israel et filij leui primitias
m frumenti ⁊ vini ⁊ olei: ⁊ ibi
n erunt vasa dñi sctificata et sacerdotes ⁊ cātorēs ⁊ ianitores ⁊ mistri: ⁊ nō dimittem̄ domū dei nr̄i.

xj.

a Habitauerūt aūt principes ppli i hierusalē
b Reliq̄ vo plebs misit sortem vt tolleret vnā partem de decez q̄ habitaturi eēnt in hierusalem ciuitate sancta:nouem vo ptes in ciui
c tatibꝰ. Benedixit aūt ppl̄us oibꝰ viris q̄ se spōte obtulerāt: vt habitarent in hierusalem Hi sunt itaq̄ principes prouicie qui habitauerunt in hierusalem et in
d ciuitatibus iuda. Habitauit aūt vnusq̄sq̄ in possessione sua in vrbibꝰ suis isr̄l.
e sacerdotes leuite nathinei ⁊ filij puoꝝ salomōis. ⁊ i ir̄m habitauerūt de filijs iudaꝫ de
f filijs beniamī: De filijs iuda athaias filiꝰ asiā filij zacharie filij amarie filij saphatie filij malalehel. De filijs phares ismaasia filiꝰ baruch filiꝰ coloza filiꝰ asia filiꝰ addaia filiꝰ ioarib filiꝰ zacharie filiꝰ silonites oēs filij phares q̄ habitauerūt in ir̄m q̄dringēti sexagitanouē viri fortes. Hi sūt āt filij bēiamī Sellū filiꝰ mosollā filiꝰ ioed filiꝰ phadaia filiꝰ colaia filiꝰ masia filiꝰ ethel filiꝰ isaia. Et post eū gebbai sellai nōgenti vigintiocto. Et iobel filiꝰ zechri pposit eoꝝ ⁊ iudas filiꝰ sen
g nua sup ciuitatē scōs Et ō sacerdotibꝰ: idaia filiꝰ ioarib iachin saraia filius helchie filius mosollā filiꝰ sadoch filiꝰ meraioth filius ahitob principes domꝰ dei ⁊ frēs eoꝝ faciētes opa tēpli octigēti vigintiduo Et adaia filiꝰ ieroā filiꝰ phelaleia filiꝰ amsi filiꝰ zacharie filius phessur filiꝰ melchie ⁊ frēs eius principes patrū ducēti quadragintaduo.⁊ amasai filiꝰ azribel filiꝰ azi filius mosollamoth filius emmer ⁊ frēs eoꝝ potētes nimis centum vigintiocto
h i ⁊ ppositus eoruꝫ zabdihel
k filius potentium. Et de leuitis:sebenia filiꝰ asob filius azaricā filiꝰ azabia filiꝰ
l bonī ⁊ sabathai ⁊ iozabeth sup oia opa q̄ erant forinse
m cus i domo dei a principibꝰ ō tribu bēiamī:cū dī. Hic est āt fi.bēia.ꝛc̄.⁊ ptz lr̄a vsq̄ ibi.
g Sēnua sup ci.se.s.ab illo q̄ erat p̄ncipal̄ i ciuitate.ꝛcio q̄tū ad illos ō tbu leui cū dī. Et de sacer. idaia filiꝰ ioarib ꝛc̄.⁊ ptz lr̄a vsq̄ ibi. b Et ppositi eoꝝ.i.p̄ncipal̄ sup eos ⁊ ordiatoꝝ. i Zabdiel fi.po.in heb.hī magꝝ qz erat de pentibꝰ potētibꝰ ⁊ magnis. k Et ō le.simplicibꝰ q̄ mistrabāt sacerdotibꝰ. Sebenia ꝛc̄.seq̄t. l Et iosabeth.su. oia opa ꝛc̄.qz ō eis q̄ erāt itra tēplū itromittebāt se sacdotes. m Dc

ncipibus leuitarū. fuit supp. iste iozabeth ad predicta de stinatus. n Et mathania ꝛc̄. princeps ad laudandū ḋa erat ꝓceptoꝛ. o Et relicq̄ ex isrl̄. Hic describit ꝑdicta oꝛdinatio in spāli q̄tum ad hitantes ex̄ hierusalē. ꝛ ps lr̄a vsq̄ ibi. p Qui hitabant in ophel. nō est nomen turris q̄ ꝛpinqua erat tēplo vt dictū est. ē. c. iij. ℔ est nomē ville extra hierl̄m. sic em̄ de sacerdotib⁹ ꝛ leuit⁹ ali qui hitabāt in hirl̄z ꝛ alicq̄ ex̄. sic ꝛ de nathinneis. q Et ep̄s leuitarū in hierusalē azi fili⁹ bāni in hebꝛeo hr̄. ꝛ ꝓpositus leuitarū ꝛc̄. ḋa soli sacerdotes erāt pōtifices seu ep̄i. ꝓpꝛie loq̄ndo. hūtes tū sup se vnū tm̄ sūmū pōtificez. ꝛ iō q̄ iste azi dr̄ hic ep̄s leuitaꝝ. ℔ ē extēso nomie: inq̄ntuz eis ꝓerat tanq̄ ꝓpositus Ep̄s ei dr̄ ab epi qō est supꝛa: ꝛ scopon i tentio q̄si alijs supintendēs. r De filijs asaph cātoꝛes ꝛc̄. ꝓceptū q̄ppe regis. s. dauid.

s Sup eos erat. q ꝛ oꝛdinauerat cantoꝛes de filijs asaph. vt hr̄. j. Paral. xxv. ca. Juxta ome vbū ppli ꝛc̄. q ꝛ ppl⁹ dr̄ sposuerat p sortes q̄ hitarent in hierl̄m ꝛ q̄ ex̄. ℞a. sa. exponit ℔ de rege dario qui oꝛdinauerat vt dicit q̄ necessaria administrarent̄ per singulos dies cātoꝛib⁹ de sumptu suo ꝛ p quē deberet ℔ fieri subiungit cuz dicit. Et phataia filius mese zebel ō filijs zara. i. zari. Filij iuda. ḋa genuit phares ꝛ zaran de thamar Na thei. j. In manu regis. i. fm oꝛdinatōez darij regis. Scōz omne vbuz ppli. i. fm omnē rē exhibendā populo ad ℔ em erat ordinat⁹ iste mesezebel. vt q̄cquid de sumptu reg̃ erat administrandū tēplo p manū ei⁹ fieret. ꝛ vī melioꝛ ista exposicio. t Et in domibus p oēs regiones de filijs iuda ꝛc̄. Hic incipit vsus fm hebꝛeos vbi sic bn̄. Et in villis cā pestribus de filijs iuda ꝛc̄. Hic cōsequēter ondit que loca habitauerūt filij iuda extra hierl̄m. et ps lr̄a vsq̄ ibi.

v Et manserūt in bersabee ꝛc̄. Bersabee aūt est in termino sortis iudeversus austr̄ vallis aūt ennō in termio eiusdē sortis versus acquiloñ. et p hoc intelligit q̄ hitauerūt in locis intermedijs x Filij aūt beniamin. Hic agit ō locis extra hierulalē hitatis a filijs beniamin. ꝛ ps lr̄a vsq̄ ibi. y Et ono valle artificū. sic noiata fuit. eo q̄ a ꝓncipio manebant ibi artifices. z Et de le. poꝛ. iu. ꝛ beniamin. i. de trbu leui alicq̄ manebant ex̄ hierl̄m in vtraq̄ soꝛte. s. iude ꝛ in sorte beniamin. q: nō bēbant sortē sibi ꝛpriā assignatā.

Capitulum. xij.

Hi sunt aūt. Postq̄z descripta est ciuitaꝝ hierusalez populatio hic cōsequēnt̄ ꝛ vltimo describit eiusdē dedicatō. Circa quā p ponunt̄ quedā pambula. scīo dedicatio ipsa: ibi. In dedicatōe autē. tercio q̄daz ad ipaz sequētia: ibi. Recesserunt q̄z. Circa primū sciēdū q̄ ista dedicatio erat ꝓncipaliter agenda p sacerdotes ꝛ leuitas ꝛ iō describit ℔ ꝓncipio reditus captiuitaꝝ babylonice vsq̄ ad tp̄s hui⁹ dedicationis ꝛ etiā vltra: ꝛ p ponunt̄ illi qui fuerūt tpe Josue q̄ cuz zoꝛobabel ascenderunt ō babylone cū dr̄. b Josue saraia hieremias esdras ꝛc̄. iste esdras fuit ille q̄ scripsit librū esdre q: p venit hierl̄m salē cū zoꝛobabel ℔ postea redūt ad regē: vt plures iudeos secuz adduceret ꝛ a rege amphoꝛes gratias impetraret.

c Isti ꝓncipes sacerdotum. i. ꝓncipales ideo expꝛesse sūt noiati. d Et frēs eoꝝ. isti erāt minus ꝓncipales sacerdotes: ideo sub nomie cōi exp̄munt̄. Et eo dē mō dicendū ē de leuitis ꝛ eoꝝ fribus q̄ fuer̄t tpe iosue ō q̄ bus subdit̄. Porro leuite iesua ꝛc̄. sbdit e Josue aūt. Hic p̄nr̄ describit genealogia sūmoꝝ pōtificum a iosue vsq̄ ad iaddū q̄ fuit sūmus sacerdos tpe alexandri magni cu dr̄ Josue ār. Iste alibi noiat iesus filius iosedech Josedech ei sūm⁹ sacerdos ductus fuit i captiuitatē babylōicā. vt hr̄. j. paral. ca. vl. ꝛ iesus ei⁹ filius p⁹ captiuitatē babylōicā fuit pm⁹ q̄ functus ē sūmo sacerdotio f Genuit ioachi. iste aūt vocat eliachim Judi. iiij. ꝛ sub eo dr̄ illa hystoꝛia fuisse g Et ioachi. ge. ꝛc̄. ꝛ iste fuit sūm⁹ sacerdos circa finē finē vite ip̄i⁹ neemie. vt hr̄. j. se. ca. h Et eliasib ge. ioia. Hic vocat iudas a Josepho iudaice antiqꝛatis. xj. li. i Et ioiada ge. ionathā. hūc iosephus noiat iohez ibidē. k Et ionathā genu. ꝛc̄. q̄ iosephus noiat iaddū vt. ē. ꝛ ō isto dic̄ iosephus. q̄ cū alexāō iratus ꝑ ierl̄m veniret ad destruēdū ip̄az eo q̄ iadd⁹ rñderat ei p nūcios q̄ viuēte dario nō poterat frāgē iuramētuz q̄ bēbat cū ipo. dns sibi i sumno appuit dicēs q̄ nō timeret ℔ portas apiret ꝛ obuiaret alexādro indut⁹ ornamētis pōtificalib⁹. ꝛ similit̄ alij sacerdotes in vestibus albis. Quē cuz vidisset Alexander venientem sibi obuiam descendit

de equo faciens sibi reuerentiã: ⁊ tũc principes alexandri mirati sunt credentes mentẽ ei⁹ ludificatã ꝓpter qõ pmenius alexandro familiaris quesiuit ab eo cur ꝺ fecisset: ⁊ rñdit ꝙ cũ essem adhuc in macedonia: ⁊ cogitarẽ quõ asiam mihi subiugarẽ: apparuit mihi de⁹ in tali effigie ⁊ dixit: ꝙ secure tantũ negocium acciperẽ. ⁊ ꝙ ipso duce ꝓplerem. ꝓpter qõ deũ q̃ mihi apparuerat in hoie vulnerat⁹ suz: tenẽs firmiter ꝙ sic̃ incepit ita ꝓmissum adimpleuit. l In diebus aũt ioachim Hic ꝓnter agit̃ ꝺ sacerdotib⁹ q̃ fuerunt tpe ioachim filij iosue. cũ dr̃. m Sacerdotes ⁊ principes familiaꝝ. ſ. sacerdotaliũ. saraia maaria ꝛc̃. in aliquib⁹ libris ponunt̃ ista noia in genitiuo casu: et sic ꝓstruunt̃ cũ eo qõ ꝓponit̃: ⁊ pncipes familiaꝝ: quarũ supple. ſ. saraie ⁊ amaarie: ⁊ sic de alijs.

n Leuite. Hic agitur de his q̃ fuerunt sub alijs summis sacerdotib⁹ sequentibus ꝓdictũ ioachi: ⁊ ꝺ est qõ dr̃. Leuite in dieb⁹ eliasib et ioiada ⁊ ionan. iste supra noiat⁹ est ionathan. o Et iedboa. iste supra noiatus est iedda. qz nomina hebraica frequẽter variantur in principio vel in fine vel in vtroq; sicut et latina: vt frequẽter dictum est supra.

p Scripti principes familiarum. per nomina sua in libris genealogiarum suarum licz nõ sint hic expressa.

q In regno darij pse. i. dario regnante. qui est de genere psarum. sub quo ꝓsummatũ fuit templum: vt habet̃ ē. Esdre. vj. r Filij laui. Hic reuertit̃ scriptura ad describẽdũ leuitas q̃ fuerũt tpe ioachim qz ē. descripserat sacerdotes sui tpis. dicit ġ. Filij leui. supple qui sequunt̃.

s Principes sa. scripti in li. ꝟ. dierũ. ſ. j. paly. xxv. nõ ꝺa isti qui sequunt̃ sint ibi scripti in xpris ꝓsonis. ſ. in pribus suis: et qz ordines leuitarum ibi sunt sunt descripti ad ꝺs isti restituti sunt tpibus illius post reditũ captiuitatis.

t Et vsq; ad dies Jonathan filij eliasib. qz isti vel saltem aliq̃ eoꝝ vixerũt vsq; ad tps quo ianathan fuit summ⁹ sacerdos: ⁊ dicit̃ fili⁹ eliasib. i. nepos. qz fuit filius ioiade filij eliasib: vtz ex dictis supra eodem ca.

v Et principes leuitaꝝ. i. principales inter eos sũt isti.

x Jsebia serebia. ⁊c̃. vt laudarent ⁊ ꝓfiterent̃ iuxta ꝓceptũ reg̃ iuda: vt hr̃. j. paly. xxv.

y Et obser. eq̃ ꝓ ordinẽ. i. sibi succedẽtes ꝙ vices ſm ordinatõez dauid cetera patent ex dictis.

z In dedicatõne aũt. Preambulo descripto hic ꝓnter describitur ciuitatis edificatio. Circa quam primo ponit̃ preparatio populi. Secundo dedicatio muri: ibi. Jscendere autẽ feci. tercio oblatõ sacrificij: ibi. Steterũt ꝙ. Circa primũ dr̃.

a Exquisierũt leuitas de oibus locꝭ suis. vt solenni⁹ fieret dedicatio. ⁊ patz lr̃a vsq; ibi.

b Et mundati sunt sacerdotes ⁊ leuite ꝓmo.

c Et mũdauerunt pp̃lm. scõo. sic̃ scriptuz est Eccl̃i. xxxiij. Jb imũdo qs mundabit̃. qz debitus ordo est vt mũdãs alium pri⁹ mũdet seipsum. ista aũt mũdatio sacerdotũ fiebat p ieiunia et ꝓnẽtiã ab vroꝛib⁹ ⁊ aspsiõz aq̃ lustratõis.

d Mũdatio ꝺo pp̃li p aspsionẽ aq̃ lustratiõis tm̃. leuitaꝝ autẽ medio mõ: qz leuite faciliori ritu mũdant̃ q̃ sacerdotes: vt hr̃. ij. paly. xxix. ⁊ pp̃ls q̃ leuite.

e Et por. ⁊ murũ. ſ. mundauerũt imũdicias amouẽdo ⁊ aquam lustratõis aspgẽdo.

e Jscendere ãt feci. Hic ꝓnr̃ describitur dedicatio muri: ⁊ p ꝓnis ciuitat̃ que muro claudebatur. Et ascendẽ feci. verba sunt neemie.

g Et statu. du. choros laudã. magnos Dicunt aliq̃ exposit⁹. ſ. qz isti duo chori sic diuidebant̃: ꝙ vn⁹ ibat sup muruz circũeũdo ciuitatez ali⁹ sup tectã iux̃ murũ exteri⁹: q̃ ꝺ nõ vr̃ verũ. qz infra ꝺ scõo choro dicitur ꝙ media ps pp̃li erat supra murũ: ⁊ p ꝺ intelligendũ ē: ꝙ vteq; chor⁹ laudãtiũ q̃ erat de sacerdotib⁹ ⁊ leuit̃ ibat supra murũ ⁊ vna ps pp̃li erat cũ eis sup murũ ⁊ alia sup tr̃a: sic igr̃ p loq̃t̃ de p̃ choro: cũ dr̃.

h Et ierũt ad dex. su. p mux. ſ. illi de p̃ choro.

i Et iuit p⁹ eũ osaias q̃ erat ꝓncipalioꝛ.

k Et me. ps prin. iu. ⁊ alia medietas fuit cũ scõo choro.

l Et de filijs sa. in tu. canẽtes: qz ꝺ spectabat ad eoꝝ officiũ. sequit̃.

m Jn va. can. dõ. i. in instr̃is musicꝭ: ſm ꝙ ordinauerat dõ. j. paly. xxv. Instr̃a em̃ cuiuslibet artꝭ vocãtur vasa in hebreo.

n Et vsq; ad por. aq̃. ad orien. i. ad portã orientalẽ tẽpli. qz in illa pte erat ingressus ad tẽplum ⁊ ei⁹ atriũ qõ intẽdebãt intrare ad sacrificia immolanda.

o Et cho. se. gra. referen. ip̃i deo de reedificatõne muri.

p Jbat ex aduer. i. p oppositã ptẽ muri circũeũdo q̃usq;

ventrent obuiã alijs in ingressu tẽpli. q Et media ps populi sup murũ.qz mediebas pncipũ fuit ibi q̃ herant populo.ꝛ etiã vna ps ppli erat cũ eis.ꝛ alia ps gradiebaꝫ super terrã mõ supradicto. r Et sup turrim furnoꝝ sic vocatã.qz ꝓpe erat furni. s Et vsq̃ ad murũ latissimũ.qa ibi machie abextra possent facilius percutere.ꝛ ideo ibi fuit factꝰ murꝰ spissioꝛ t Et superportam ephraim. ista ẽ vna de sex portis supranominatis.c.iij.ꝛ vocatur sic quia habebat aspectũ ad portẽ ephraim. Ille enim sex porte vel saltem plures earuꝫ pluribus noibus noiant vt ibidẽ dictuꝫ fuit. v Et vsq̃ ad portaz gregis sup. venerũt illa ei erat ꝓpe tẽplũ sic noiata qz aialia i molanda in tẽplo p illã adducebant. x Et steterũt i porcus.q̃ erat iux atriuz templi. y Steteruntq̃. Hic cõsequenter ponit immolatõ sacrificij.in qua erat cõsummatio dedicatõnis.in q̃ quidez immolatõne aliqui de sacerdotibus ꝛ leuitis cantabant qõ notatur cũ dicitur. y Steterũtq̃ duo chori lau. in domo dñi ꝛc. z Et sacerdotes eliachim ꝛc. Iste ẽ qui supra nominatus est ioachi. ꝛ alij intẽdebãt immolatõi:vñ subdit. z Et imolauerunt in die illa ꝛc.deꝰ eñ letificauerat eos letícia magꝝ eo q̃ murꝰ eẽt edificatꝰ ꝛ dedicatꝰ ad securitatẽ ppli ꝛ restitutõz cultꝰ diuini. a Recensuerũt q̃z. Hic ponũtur sequẽtia ad dedicatõez vicz ordinatio de victu sacerdotũ ꝛ leuitaꝝ q̃tum ad eius collectõez ꝛ cõseruatiõez.vt possent intẽdere diuino cultui: ꝛ de his q̃ eẽnt deo offerẽda. Et ꝫ est qõ dr. a Recensuerũt quoq̃ in die illa.i.cõpleta dedicatõe. b Viros fideles. c Sup gazaphila.i.repositoria. d Ad libamina.que erant de liquidis deo offerenda:vt vino et oleo. e Et ad primitias.q̃ sacerdotibꝰ debebant f Et ad decimas.q̃ leuitis soluebãtur g Vt introferrẽt.s.in domũ dñi. h Sacerdotes ꝛ leuitas.vt ibi possent manere ꝛ viuere i Quia.le.est iuda in sacer ꝛ leuitꝫ.eo q̃ bñ ꝛ diligenꝫ officia sua fecerãt k Et obseruatõez expiatõnis.emundando seipos populum:portas ꝛ murꝝ.vt ps ex.s.dictis.cetera patẽt vsq̃ ibi. l Et sanctificabant leuitas.s.populares.leuitis decimas soluẽdo. m Et leuite sanctificabãt filios aaron de decimis sibi datis:decimas eis soluẽdo.q̃ eñ soluit decimas alteri.in ꝫ designat se impfectũ ꝛ alterũ pfectũ retinẽs sibi ix.ptes ꝛ dãdo decimã alteri q̃ signat pfectõez eo q̃ denarius est numerꝰ pfectus ꝓpter qõ ꝛ nũeri sequẽtes sunt replicatões denarij ꝛ eiꝰ ptium sic.xj.sunt.x.ꝛ vnũ.ita.xij.st

q et media ps ppli sup murũ
r et sup turrim furnorũ ꝛ vs-
s q̃ ad murũ latissimũ:ꝛ sup
t portã ephraim ꝛ sup portã
antiquã:ꝛ sup portã pisciũ
ꝛ turrim ananihel ꝛ turrim
v emath:ꝛ vsq̃ ad portã gre
x gis:et steterũt in porta cu-
y stodie Steterũtq̃ duo cho
ri laudantiũ in domo dei ꝛ
ego ꝛ dimidia ps mgratuũ
z mecũ . Et sacerdotes eliachin maasia miami michea elioenai zacharia et ananias in tubis:et maasia ꝛ semeias ꝛ eleazar ꝛ azi ꝛ iohannã ꝛ melchia ꝛ elam ꝛ azer. Et clare cecinerũt cantores et iezarias ꝓpositus. Et immolauerunt in die illa victimas magnas ꝛ letati sunt:deus eñ letificauerat eos leticia magna. Sed et vxores eorum et liberi gauisi sunt et audita est leticia illa hierusalẽ procul. Recensuerũt q̃
a b c q̃ in die illa viros sup ga-
d zophilacia thesauri : ad li-
e bamina:ꝛ ad primicias: et
f g ad decimas vt introferrẽt
per eos principes ciuitatũ
b in decorẽ graciarũactões
i sacerdotes ꝛ leuitas:qz le-
tificatus ẽ iuda in sacerdo-

x.ꝛ.ij.ꝛ sic ꝓñr.vt hr.iij.phisi.ꝛ ꝓpter ꝫ apls ad hebre.ostendit melchisedech fuisse maiorẽ ipo abraam q̃ decimas dedit melchisedech Geñ.xiiij.

¶Capl'm.xiij.

In die aũt illo. Hec est scda ps principalis huius libri:in q̃ agit de scdo aduẽtu neemie in hier'm. quia

tibus ꝛ leuitis astantibus Et custodierũt obseruatio
k nẽ dei sui:ꝛ obseruatõez expiatõis ꝛ cãtores et ianitores iuxta ꝓceptũ dauid ꝛ salomonis filij eiꝰ: qz in diebus dõr asaph ab exordio erãt principes ꝓstituti cantorũ in carmẽ laudantiũ et ꝓfitentiũ deo. Et ois isr'l in diebꝰ zorobabel et i diebꝰ neemie dabãt ptes cãtoribus ꝛ ianitoribꝰ p dies singulos ꝛ sctificabãt leuitas
l m et leuite sanctificabant filios aaron.

¶Ca.xiij.

a In die aũt illo lectũ ẽ i volumie moysi audiẽte po
b ppl'o ꝛ inuẽtũ ẽ scriptũ i eo q̃ nõ debeãt itroire ãmonites ꝛ moabites in eccliaz dei vsq̃ inefnũ eo q̃ nõ occurrerit filijs isr'l cũ pane ꝛ aq̃ ꝛ ꝯduxerũt ꝏ aduersũ eos balaã ad maledicẽdũ eis ꝛ cõuertit dns nr maledictõez in
c bñdictõez. Factũ ẽ aũt cũ audissent legẽ sepauerũt oẽm
d alienigenã ab isr'l. Et sup ꝫ erat eliasib sacerdos q̃ fuerat ꝓpositꝰ in gazophilacõ
e domꝰ dei nri ꝛ ꝓxi thobie
f Fecẽ g sibi gazophilaciũ gñ
g de ꝛ ibi erant añ eũ reponẽ

ꝫ malũ fecit eo q̃ erat affinitate cõiunctꝰ thobie p nepotẽ suũ.ꝛ iõ in principio hui ca.fit mẽtio de cõmixtõe tal' matrimonij q̃ sit illicita cũ dr. a In die aũt illo factũ est.ꝫ nõ refert ad tps imediate seqns ꝫ ad ꝓcedẽtia. qz iã ista sepatio erat facta vt hr.s.c.x. b Et inuentũ est scriptuz.s. Deut.xxiij.q̃ nõ debeãt introire ãmonitee ꝛ moabites in eccia dei:qõ triplicit fuit ibi expositũ.vno mõ q̃ ammonites ꝛ moabites nõ possent ingredi atriũ: vbi adorabãt homines mũdi. Alio mõ vt q̃tus eẽnt cõuersi ad iudaismũ nõ tñ possent promoueri ad dignitates que respiciũt regimẽ ppli vt q̃ essent decani centuriones ꝛ hmõi.tercio modo q̃ iudei cũ istis popl'is nõ possent ꝯhere mrimonia: vt ibidẽ diffusius fuit declaratũ.ꝛ isto tercio mõ hic accipit: iõ subditur. c Factũ est ꝛc.sepa.oẽm alie.ab isr'l.quod fuit sacrũ vt dictum ẽ.sed hic repetit ꝓpter casuz q̃ subdit. d Et super hoc erat eliasib sacerdos.s.culpabilis: iõ subditur. e Et primus thobie.i.amicus p mrimoniũ nepotis sui qui erat gener sanaballath vt habet.s.eodẽ ca.ꝛ sic p ꝓñs erat amicꝰ thobie:cui sanaballath erat magꝝ familiaritate ꝓiunctꝰ:vt dcm ẽ.s.iiij.ca. ad qõ secutũ ẽ malũ qõ subdit. f Fecit g sibi gazophilaciũ grãde.s. i domo dñi.
g Et ibi erãt ante eũ repo.mo.ꝛ thꝰ ꝛc.i.illa q̃ erãt ꝓsecra

ta ad diuinū cultū q̄ fuerūt inde amota: vt ibi vasa Thobie ponerent: cui⁹ cā subdit. b In oib⁹ aūt his nō fui i hr̄lm. verbū est neemie q: si fuisset pñs ꝑ nō ꝓmisisset. ꝓpt qđ sequit. i Et ꝓieci vasa ꝛc. de gazophilacio, vbi repo nebant deo sacrata. k Precepiq; t emū. gazo. qđ erat ꝓaminatū ex repositōne vasoꝝ homis gentilis et aduersarij iudeoꝝ: vtz ex ꝓpdictis. l Et retuli ibi vasa dom⁹ dei. q̄ inde fuerāt ablata: in quibus repo nebant deo sacrata. m Et cognoui. hic ꝓpr̄ describit correctio scōi mali: videlicet destitutio cult⁹ diuini. eo q̄ ministris templi non dabant necessaria ꝙ subtrahebant: ꝛ ꝑ est qđ dicit. Et cognoui q̄m ptes leuitaꝝ: sibi debite ꝑ ministerio tēpli. n Non fuisset eis date: q: elia sib summ⁹ sacerdos ꝓtim motus ex thobie gentilis monitō ne: ꝓtim ꝓpter cupiditatē talia sibi retinebat. o Et fugisset vnusquisq; q̄rens sibi victū extra hierl̄m. p Et egi cām aduersus magistratus. i. summū sacerdotē ꝛ alios ꝓncipales sibi assistentes: q Et dixi. q̄re dereliq̄m⁹ domū dei. associauit se ill' i crimine: q̄uis esset innocens: vt melius incliaret eos ad correctōez. r Et congregaui eos. s. leuitas ꝛ ministros qui recesserant. s Et feci eos stare in stationibus suis. i. in officijs templi. t Et oīs iuda apportauit decimā. ad sustētatōez eoꝝ. v Et ꝓstituimus sup horrea selemiā ꝛc. i. homines fideles ad custodiendum talia: ꝛ ad ministrandū ministris templi.

a Memento mei de⁹ ꝑ ꝑ. ꝑ dixit neemias: q: talia faciebat nō ꝓp fauorē humanū ꝙ ꝓp honorez diuinū. b In di. il. hic ꝓpr̄ ponit correctio tercij mali videlz violationis sab

tes munera ꝛ thus et vasa ꝛ decimā frumenti vini et olei: ꝓtes leuitaꝝ ꝛ cantoꝝ ꝛ ianitoꝝ ꝛ primitias sacer
b dotales. In oīnib⁹ ātē his nō fui in hierusalē: q: in anno. xxxij. artharxersis regi babylonis veni ad regem Et in fine dierū rogaui regem: ꝛ veni in hierusalem ꝛ intellexi malū qđ fecerat eliasib thobie vt faceret ei thesaurū in vestibulis domus dei: ꝛ malū mihi visū
i est valde. Et ꝓieci vasa domus thobie foras de gazo
k philacio: ꝑcepiq; ꝛ emun-
l dauerūt gazophilaciū. Et retuli ibi vasa domus dei
m sacrificium ꝛ thus. Et cognoui q̄ partes leuitarum
n o nō fuissent date: et fugisset vnusquisq; in regionem suam de leuitis et cantorib⁹ et de his qui ministrabant
p et egi causam aduersus ma
q gistrat⁹: et dixi. Quare de-
r reliquimus domuz dei. Et
s ꝛgregaui eos: et feci stare
t in statōnibus suis: ꝛ oīs iuda apportabat decimam frumenti vini ꝛ olei in hor
v rea: Et cōstituimus super horrea selemiaz sacerdotē et sadoch scribā: ꝛ sadaiaz de leuitis et iuxta eos anā filium zachur filiuz mathanie. q̄m fideles ꝓbati sūt ꝛ ipis credite sup ꝓtes fra-
a trum suoꝝ: memento mei deus me⁹ ꝓ hoc: et ne dele as miserationes meas q̄s feci in domo dei mei et i ce
b rimonijs ei⁹. In diebus il
c lis vidi i iuda calcātes torcularia in sabbato. portantes acernos: ꝛ onerātes super asinos vinū ꝛ vuas et ficus et omne onus ꝛ inferentes in hr̄lm die sabbati. Et ꝓtestatus sum eos vt in die qua vendere liceret

b Et tyri habitauerunt in ea inferētes pisces ꝛ oīa venalia. Et vendebāt in sabbatis filijs iuda ꝛ hierl̄m.
e Et obiurgaui optimates iuda et dixi eis. Que ē hec res mala quā vos facitis ꝛ ꝓphanatis diem sabba-
f ti. Nunq̄d nō hec fecerunt ꝑres nr̄i: ꝛ adduxit de⁹ noster sup nos oīe malū hoc et ciuitatē hāc. Et vos additis iracundiā sup isr̄l: vi
g olando sabbatū. Factū est autem cum quieuissent porte hierusalem die sabbati
b dixi: et clauserūt ianuas: ꝛ ꝑcepit vt nō aperirent eas vsq; post sabbatum ꝛ ꝑ puris meis ꝓstitui sup portas vt null⁹ inferret onus die
i sabbati. Et mansērūt negociatores ꝛ vendentes vniuersa venalia foris hr̄lm.
i semel ꝛ bis ꝛ ꝓtestatus suz eos: ꝛ dixi eis. Quare ma
k netis ex aduerso muri. Si scōo hoc feceritis manum mittam in vos: itaq; ex tpe illo nō venerūt in sabbato Dix[illegible] leuitis vt mundarent: ꝛ venirent ad custodiendas portas ꝛ sanctificandā diē sabbati. Et ꝓ ꝑ ḡmento mei deus: ꝛ ꝑce mihi ꝑm multitudinem
l miserationuz tuaꝝ. Sed et
m i dieb⁹ ill' vidi iudeos ducētes vxores azotidas āmo-
n nitidas ꝛ moabitidas. Et filij eoꝝ ex media ꝑte loq̄-
o bāt azoticē ꝛ nesciebāt loq̄ iudaice: ꝛ loq̄bant iuxta li
p q guā ppli ꝛ ppli. Et obiur-
q r gaui eos ꝛ maledixi: Et ce
s cidi ex eis viros ꝛ decalua
t ui eos: ꝛ adiuraui in ⁹o vt nō darent filias suas filijs eoꝝ: ꝛ nō accipēt ⁹ filiab⁹ eoꝝ filijs suis: ꝛ sibimetip
v sis dicēs. Nūq̄d ñ i huiusscemōi re peccauit salomō

bati: in q̄ iudei faciebāt opa fusilia: qđ notat cū dī. c Odi in iu. calcā. toz. in sab. ꝛc. ꝛ q: cū gentilib⁹ faciebāt ꝯctus emptōis ꝛ venditōis: qđ notat cū dī. d Et tyri. q̄ erant gentiles. Habitauerūt in ea inferētes pisces ꝛc. e Et obiur. opti. iuda. q̄ ppl'm regebant: eo q̄ talia ꝓmittebant.
f Nunq̄d nō ꝑ fe. pa. nr̄i. q. d. sic: ꝛ pp ꝑ fuerūt i captiuitatē ducti et ciuitas ista destructa ē pp ꝑ hee mias apposuit r̄me diū: ideo sequit.
g Factū ē aūt cuz quiē. poz. in hebreo hr̄: ꝛ factū est cū vm brassent porte. i. qa dies aduespascebat. ꝛ tunc incipit sabbatū. ꝛ i idē redit: quia tūc porte debēt quiescē ab ingressu mercantiū: ideo sequit.
h Et dixi. s. claudite ianuas: ita q̄ mercatoꝛes nō possint itrare ciuitatē ad exercendū talē mercationez i die sabbati: tū nō fuerūt oīo correcti p ꝑ: ió subdit.
i Et mā. neg. ꝛ vē. ꝛc. ad q̄s exibant iudei emētes ab eis.
i Et ꝓtest. sum eos eis ꝓmādo: ió sequitur. k Si scōo ꝑ fece. ma. mit. in vos ad incarcerandū et flagellandū: cetera patent. l Sz i diebus illis. Hic ponit correctō q̄rti mali qđ erat ꝓmixti seminis exnei ꝓ ꝓcepto leg⁷: Deu. vij. ꝛ xxiij. ꝛ ꝑ ē qđ dicit.
m Vidi iu. du. vx. azotidas. ꝛ iste erāt ⁹ filiab⁹ philistioꝝ.
n Et fi. eoꝝ ex me. pte ꝛc. sic mr̄es eos docebāt. o Et ne sci. loq̄ iu. nisi valde corrupte q̄: matres pl⁹ loquūt cū puerꝛ suis q̄s ꝑes. p Et ob. eos. s. ꝑes eos acriter redarguēdo.
q Et maledō. malis eis ímpcādo. nisi talia corrigerēt. r Et cecidi. flagellādo aliq̄s ex eoꝝ obstinatōez. s Et decal. eos. ꝑ capillos trahēdo: vl̄ q: fec radi capita eoꝝ ꝛ barbas: qđ tūc tpis magē erat cōfusio. t Et adi deo vt ꝛc. i. feci eos iurare c⁹ cā subdit.
v Nunq̄d nō in hu-

iuscemodi re peccauit salomon q̄ erat sapientissimus.
x Certi in genti.mul.nō erat rex silis ei in sapiētia.diuitijs ꝛ gl̄a vt hr̄.iij.Reg.iij. y Et dilect⁹ deo suo erat qō patet ex ꝟ q̄ sibi apparuit in Gabaon. vt hr̄.iij.Reg.iij.
z Et posuit eū deus regē.q: nō debebat ei regnū rōne p̄ mogeniture.ꝟ ex diuina ordinatōne.vt hr̄.j.paral.xxviij.

a Et ipz ḡ duxr.ad pec.mu. alienigene vt hr̄.iij. Reg.xj.
b Nunquid ꝛ nos inobedientes faciem⁹ omne malū grāde ꝟ vt p̄uaricemur in deo nostro ꝛ ducamus vxores peregrinas. De filijs aūt ioiade filij eliasib sacerdotis magni gener erat sanaballath oronitis quem fugaui a me
c Recordare dñe deus me⁹ aduersus eos q̄ polluūt sacerdotiū:iusq̄ sacerdotale
f ꝛ leuiticū. Ig̃r mūdani eos
g ab oībus alienigenis: ꝛ cō stitui ordines sacerdotū ꝛ leuitarū vnūquēq̄ in ministerio suo. ꝛ in oblatiōe lignoꝝ in tpibus ꝓstitutis ꝛ
i in primitijs. Memēto mei de⁹ me⁹ in bonuz amen

Explicit liber Neemie

Incipit liber Esdre secūdus. Capt̄m.j.

Et fecit Josias pascha in hierosolymis dño ꝛ immolauit pha se ḡrtadecia luna primi mēsis:statuēs sacerdotes per vices dieruz

x rex israel Et certe in gētib⁹
y mltus nō erat rex silis ei: et dilectus deo suo erat et posuit eū deus regez sup oēm
a israł. Et ipm ergo duxerūt ad pctm̄ mulieres alienigene.
b Nunq̄d ꝛ nos inobediētes faciem⁹ omne malū grāde ꝟ vt p̄uaricemur in deo nostro ꝛ ducamus vxores pegrinas. De filijs aūt ioiade filij eliasib sacerdotis magni gener erat sanaballath
d oronitis quem fugaui a me
e Recordare dñe deus me⁹ aduersus eos q̄ polluūt sacerdotiū:iusq̄ sacerdotale
f ꝛ leuiticū. Ig̃r mūdani eos
g ab oībus alienigenis: ꝛ cō stitui ordines sacerdotū ꝛ leuitarū vnūquēq̄ in ministerio suo. ꝛ in oblatiōe lignoꝝ in tpibus ꝓstitutis ꝛ
i in primitijs. Memēto mei de⁹ me⁹ in bonuz amen

Explicit liber Neemie

Incipit liber Esdre secūdus. Capt̄m.j.

Et fecit Josias pascha in hierosolymis dño ꝛ immolauit pha se ḡrtadecia luna primi mēsis:statuēs sacerdotes per vices dieruz

stolis amictos in tēplo dñi Et dixit leuitis sacris seruis israel:vt sanctificarēt se domino in positōe sancte arche dñi in domo quā edificauit salomon filius dauid rex. Non erit vobis tollere sup humeros eam Et nunc deseruite dño vestro:ꝛ curā agite gētis illi⁹ israł ex p̄te ꝟm pagos ꝛ tribus vr̄as ꝟm scripturā dō regis israł. ꝛ ꝟm magnificētiā salomonis filij eius.omnes in tē plo. ꝛ ꝟm particulam p̄incipatus paternam vestram eorū qui stant in conspectu fratꝝ filiorum israł. Immolate pascha ꝛ sacrificia pate fratribus vestris ꝛ facite ꝟm p̄ceptum domini qō datum est moysi. Et donauit iosias in plebem que inuēta est:ouiū:agnoꝝ: ꝛ hedorum: ꝛ caprarū triginta mi
b lia:vitulos tria milia. Hec de regalibus data sunt ꝟm promissionē populo ꝛ sacer
c dotib⁹ in pascha:oues numero duo milia acvituli cē
d tū. Et iechonias ꝛ semeias et nathanael fratres: ꝛ asabias ꝛ oziel ꝛ cozoba in phase: oues quinq̄ milia:
e vitulos quingentos. Et hec

scdō q̄daz ipam cōcomitātia:ibi. Qui vsq̄ ad iracundiam tercio quedā subsequētia ca.ij. p̄ia adhuc in tres: q: p̄ tpe iosie describitur paschalis celebratō. secundo iosie mors ꝛ tumulatō.ibi.Et p⁹ oēm actū.tercio filiorū ei⁹ successio:ibi Et assumētes. Prima adhuc in duas. q: p̄ ponit debita p̄ patio.scdō phase celebratio :ibi.Et cuz ꝟ fierēt. Snia p̄me p̄tis ptz ex dictis.ij. paral.xxxv.excepti q̄ sequunt b Hec de regalib⁹ data sūt ꝛc. Istud nō refert ad domū iosie vt litera videt p̄tendere ꝟ itelligit de domo ducū regis.ꝟ qō exp̄imit. ij.pal.xxxv. Duces q̄z ei⁹ spōte qō vouerāt obtulerūt tā pplo q̄ sacerdotibus ꝛ leuitis et nō exp̄imit ibi q̄dvł q̄ntū dederūt ꝟ aūt exp̄imit cum dicit. b Hec supp. q̄ sequunt De regalib⁹ data sūt .i. de bonis ducū regalū ꝟm p̄ missionē deo factaz ꝛpł qō dr̄ libro.paly. Nō vouerāt obtulerunt q: votū est p̄missio facta deo.
c Oues duo milia ac vituli centuz.

quod non erat in libro paralyp.expressum. d Jechonias ꝛc.iste.ij.paly.xxxv.vocatur chonenias:ꝛ est idez nomē in hebreo sicut in latino Nicolaus et Colaus:Colin⁹ et Coletus. Sciendum aūt q̄ hic in sequentibus que repetuntur de alijs libris nomina personaruz variantur. et plura vel paucioza hic ꝛ ibi ponuntur.ꝛ numeri p̄sonarū vel animaliū maiozes vel minozes hic q̄ ibi ꝛ econuerso.que omnia ꝛ similia breuiter sic soluuntur. primo de nominibus.nam multi erant binomij vel trinomij vt supza patuit in pluribus locis veteris ꝛ noui testamenti.et sic idem hō frequēter scribitur sub vno nomine in vno libro ꝛ sub alio noie in altero. Silr de pluritate p̄sonarum q: q̄ plures cōcurrūt ad vnū actū alic̄ tacent i vno libro q̄ in alio exp̄imunt ꝛ econuerso. Silr de nūeris dicenduz q̄ minoz nūerus includit i maioz: ꝛpter qō q̄ minoz numerus scribitur in vno loco aliter q̄ in alio. nō est aliqua falsitas.nisi minoz scriberetur cū p̄cisione maiozis.ꝛ relatus ad idē simpliciter quod nō est in ꝛposito. ꝛ sic patz q̄ dicte variatōes nō arguunt aliquā in scriptura falsitatez
e Et hec cum fierent. Hic consequēter describit pascha

Explicit postilla Nico.de lyra sup libz̄ Neemie.

Secundus liber Esdre incipit. Capt̄m.l.

Et fecit iosias. Liber iste qui dicitur Esdre secūdus videtur magis ab alio doctore nescio q̄ ꝓscriptus:ꝛ ex pluribus collect⁹. Nā hic describunt plura q̄ in p̄ esdre valde sufficienter sunt descripta. Nō est aūt verisiłe q̄ ipe tot retinuerit in alio libro sine necessitate:imo etiā cum nulla aut pua vtilitate.nec est argumentū ꝟ hoc de libro paral. in q̄ multa scribunt q̄ habent in libris reguz. Nec silr d.ij. macha.in q̄ repetunt multa q̄ sunt in p̄mo scripta.nā ali⁹ scripsit libz̄ paly.ꝛ alius libros regū:et idez factū fuit de j.ꝛ.ij.macha.sicut satis patuit ibidē.ꝛ iō liber iste dr̄ a doctoribus apocryphus vt ptz in p̄ma ptē sūme scti tho.de aq̄ no.q.x.arti.vj.circa p̄mū argumentū ꝛpł qō liber iste inter alios non canonicos q̄ ponunt in biblia minoris videtur auctis.ꝛ iō ad ipm exponēdū vltimo misi manū:tam de illis q̄ alibi scribunt ꝛ ꝟ repetunt intēdo breuit transire

ꝛ ad loca remittere vbi a me diffusius exponunt. Igr̃ liber iste i tres ptes diuidit.nā auctor ꝟ q̄daz alibi scpta repetit. scdō q̄ ꝛpria sūt huius libri subiūgit.ca.iij.tercio ad repetendū scripta alibi redit ca.v.ibi. Instante aūt.p̄ia adhuc in tres.nā ꝟ repetit quedā captiuitatē babylonicā p̄cedētia.

celebratio: ⁊ ꝓz ententia ex dict̄z. ij. paralypo. xxxv. exceptis q̄ sequunt. f In emolis. id ē. in ollis eneis. g Et offerebant hostias. s. pacificas ad quas non tenebant. h Super dñi sacrificium. qđ erat ꝓsuetū fieri. i Et directa sunt opera iosie. Hoc ñ est in parał. sed immediate subdit bellum pharaonis cōtra ipsum. k In corde pleno metuentia. i. dei metum indicantia. l De eis qui peccauerunt ⁊c̄. Isti potissime fuerunt amō pater iosie: ⁊ manasses auus eius: sicut patet. iiij. Regum. ⁊ ij. Paralypo. m Et post omnez actum. Hic describitur iosie mors et ei⁹ tumulatio. et patet sententia ex dict̄z ij. Paralypo. xxxv. in fi. capi. hoc excepto. n Non attendens verbuz prophete ex ore domini. ex ꝑ loco videtur q̄ Pharao misit ad iosiam vnum de prophetis domini quod nō dicitur in libro paralypo. vel ipse Pharao dicit ꝑ prophetā: naz malis aliq̄n concedit actus prophetandi: sicut patz de balaam Numeri. xxiij. o Et assumentes. Hic consequent describitur filiorum iosie successio: et patet sententia ex dictis. ij. Paralyp. xxxvj. ⁊. iiij. Reg. xxiij. et xxiiij. et. xxv. in quibus hec materia diffuse tractatur exceptis his que sequūtur. o Et assumentes. qui erant ex gēte iechoniam ⁊c̄. iste vocatur ioachiaz. iiij. Regum. xxiij. et. ij. Paralyp. xxxvj. ad quod potest dici q̄ erat ibi binominis.

cum fierēt elegant: steterūt sacerdotes et leuite bñtes azima p trib⁹. Et ꝑm ptes principat⁹ patr̄ in ꝓspectu ppli offerebant dño: ꝑm ea q̄ in libro moysi scripta sūt Et assauerūt phase igni ꝑut optebat. ⁊ hostias coxerūt in emolis ⁊ in ollis cuz beniuolētia. Et attulerunt oībus q̄ erāt ex plebe. ⁊ p⁹ hec pauerūt sibi ⁊ sacerdotibus. Sacerdotes eñ ofrebant adipes vsq̄ dū finita esset hora: ⁊ leuite parauerunt sibi ⁊ fratribus suis filijs Aaron ⁊ sacrificatores filij asaph erant per ordinem ꝑm preceptum Dauid. Et azaph ⁊ zacharias et ieddimus qui erat a rege ⁊ ostiarij p singulas ianuas: ita vt nō preuaricaret vnusquisq̄ suam. Fratres eñ illorum parauerūt illis. Et cōsummata sunt q̄ ptinebant ad sacrificiū domini. In illa die egerūt phase: ⁊ offerebant hostias super dñi sacrificiū ꝑm preceptuz regis iosie. Et egerūt filij isr̄l qui inuēti sunt in tēpore illo phase: ⁊ diez festi azimoꝝ p dies septem. Et nō est celebratū phase tale in isr̄l a tpib⁹ samuel ꝓphete ⁊ oēs reges israel nō celebrauerūt tale pascha: q̄le egit iosias ⁊ sacerdotes et leuite ⁊ iudei ⁊ omnis israhel: qui inuenti in commoratōne hierosolymis. Decimooctauo anno regnante iosia celebratum est phase. Et directa sunt opa Iosie in ꝓspectu dñi sui in corde pleno metuentia: ⁊ que circa illum quidez ꝓscripta sunt in pristinis tempibus de eis qui peccauerūt: quiq̄ irreligiosi fuerūt in dñm p̄ omni gente ⁊ q̄ nō q̄sierūt verba dñi sup isr̄l. Et post oēm actū hunc iosie: ascendit pharao rex egypti veniens in charcamis abijcere sup euphratē ⁊ exijt in obuiā illi⁹ iosias. Et misit rex egypti ad iosiam: dicens, Quid mihi ⁊ tibi ē rex iude. nō suz missus a dño vt pugnē ꝯ te sr̄ euphratē eñ bellū meū ē. Festinās dēsce de. Et non est reuersus iosias sup currū: sz expugnare eum conabat: non attēdēs ꝟbum ꝓphē ex ore domini: ⁊ constituit ad eū bellum in campo mageddo. ⁊ descēderunt principes ad regem iosiam. Et dixit rex pueris suis. Amouete me a ꝓlio. Infirmatus suz eñ valde. Et statim amouerūt eum pueri ipsius de acie. Et ascendit sup currum secundariū suum: ⁊ puenies hierosolymam vita fūctus est: ⁊ sepultus ē in paterno sepulchro. Et in tota iudea lugebant iosiam ⁊ q̄ ꝓsidebant cum vxorib⁹ lamentabant eum vsq̄ in hūc diē. Et datum est hoc fieri semp in omne genus israel Hec autē ꝓscripta sunt in libro hystoriarū regū iude: ⁊ singula gesta actus iosie ⁊ ei⁹ gloria: ⁊ intellect⁹ ei⁹ in lege dñi. queq̄ gesta sūt ab eo ⁊ que nō: scripta sunt in libro regū isr̄l ⁊ iude. Et assumētes qui erāt ex gēte iechoniam filiuz iosie: constituerūt regē ꝓ iosia patre suo cum eēt annorū trigita triū: ⁊ regnauit sup israhel mensibus tribus: Et amouit euz rex egypti ne regnaret in hierosolymis: ⁊ multauit gentē: argēti talenta cētum: ⁊ auri talētū vnum Et cōstituit rex egypti Joachim fratrē ipsius regē iude ⁊ hierusalē: ⁊ alligauit mgr̄atus ioachim: ⁊ zarace fratrē suum apprehendēs ꝺduxit in egyptū. Annorum erat iochim viginti quinq̄ cū regnare cepisz i terra iuda ⁊ hierusalē: ⁊ fecit malū i ꝓspectu dñi. ꝓ hunc autem ascendit nabuchodonosor rex babylōis

q Constituerūt regem ꝓ iosia patre suo cum esset annorum. xxiij. iiij. Regum. ⁊. ij. Paraly. dicitur q̄ erat annorum. xxij. vnde videtur hic numerus falsificatus per scriptores vnum x vel denarium addentes vel oportz dicere. q̄ ibi tacentur decem āni qui hic exp̄mūtur: ⁊ sic vtrūnq̄ esset verum: quia minor numerus includitur in maiori sic ꝓ dictum est. r Et alligauit magistratus Joachim fratrem predicti ioachaz: non in vinculis: sed iuramento: vt fideliter redderet tributum regi egypti qui constituit eū regem iude ꝓ ioachaz suo frē: vt patz iij. Regum. ⁊. ij. paralypo. ideo subdit de regno eius. Annorum erat. xxv. ioachim cum regnare cepisset ⁊c̄. s Et zaracelez fratrem eius. Et habetur in aliquibus bibl̄is. Et zachariam fratrem suum. id est ipsum ioachaz q̄ nominatur hic zacharias. t Apprehendens reduxit in egyptum carbenis ligatum sicut patet. ij. Paral. xxxvj. ⁊. iiij. Regum. xxiij. v Post hunc aūt ascendit Nabucho. rex babylonis. quia fugiebat exercitum chaldeorum quantum poterat.

x Et alligans eum in areolo vinculo pduxit in babyloniaz
x t alligans eū in areolo vinculo ꝛc. est autem area spacium in quo terunt blada: t inde dicit areola diminutiuū et est puum spaciuz in quo aliquis ligatus cū cathenis pōt procedere t non vltra t illa cathena dicitur areoluz vinculum. sic autē fuit desto dispositū vt adhuc i babylonē duceretur sed i via mutato pſilio remissus fuit in hierusalem. t ibi interfect⁹. t cadauer eius piectuz extra portas ciuitatis. sicut predixerat Hiere. xxij.

y Nam de immūdicia illius t irreligiositate. id est ydolatria. sicut per oppositum latria dicit religio vel religiositas. z Et regnauit ioachin. sic debz iste scribi per n in fine. a Et misit deus patrū ipoz p angelum suum. i. hieremiā qui dicitur h angelus. i. dei nuncius: t similiter alij pphete. ideo subdit Subsannabāt i angelis suis ꝛc.

b Qui vsq; ad iracundiam. Hic consequēter actor repetit cōcomitantia captiuitatem. et patet sententia ex dictis. iiij. Re. xxv. t. ij. paraly. xxxvj. exceptis que sequuntur.

c Et pcepit ascēdere reges chaldeorū ꝛc. hoc potest dupliciter expōi. vno modo referendo ad iudeos. t sic est sensus q per sua pcā meruerunt q deus precipet chaldeos ascēdere ad destructōez ciuitatis t populi. Preceperunt. i. precipi meruerunt. Alio modo vt referatur ad deum de q̄ mittitur. Qui vsq; ad iracūdiam in singulari ad designanduz vnitatem essentie t subditur. Preceperunt in plurali

y t alligans eū in areolo vinculo pduxit in babyloniaz t sacra vasa dñi accepit nabuchodonosor t tulit t cōsecrauit in tēplo suo in babylonia. Nam de immūdicia illi⁹ t irreligiositate scriptum est in libro temporū regū. z Et regnauit ioachim filius ei⁹ p eo. Cum aūt cōstitutus est erat annorū octo. Regnit aūt mēses tres t dies decē in hierl'm: t fecit maluz in conspectu dñi. Et post annum mittens nabuchodonosor trāsmigrauit eū in babyloniā siml' cū sacris vasis dñi: t cōstituit sedechiā regē iuda t hierl'm cū essz annoz vigintiunus Regnauit aūt annis vndecim. Et fecit malū in cōspectu dñi: t nō est verit⁹ a verbis que dicta sunt ab hieremia prophēta ex ore dñi: et adiuratus a rege nabuchodonosor piurās discesscit t indurata ceruice sua t corde suo: transgressus ē legitima dñi dī isrl'. Et duces populi dñi multa inique gesse rūt: t ipie egerūt sup oēs immūdicias gentiū t polluerūt tēplū dñi qđ sanctuz
a erat i hierosolymis'. Et misit deus patrū ipoz p angelū suū reuocare eos: pter qđ pceret illis t tabernaculo suo. Ipi vo sbsannabāt in āgulis suis t qua die locutus est dñs erant illudentes pphetis ei⁹. Qui vsq;
b ad iracūdiaz pcitat⁹ est super gentē suā pter irreligiositatē suā: t pcepit ascēdere
c reges chaldeoz. Hi occiderūt iuuenes eoz i gladio i circūitu sancti tēpli eorū t non pepcerunt iuueni t seni t virgini t adolescēti sed oēs traditi sunt in manus ipsorum t omnia sacra vasa domini: t regales apothecas resumentes tulerūt in babyloniā t incenderūt domum domini: t demoliti sunt muros hierusalem et turres eius iucēderūt igne

d Et cōsummauerūt oia honorifica eius t ad nihilū redege gerūt: t reliquos a gladio duxerūt in babylonem. Et erant fui illi⁹ vsq; dū regnarent perse in repletōne verbi dñi in ore hieremie: quo usq; benigne ageret tra sabbata sua. Oīs tpe desertionis sue sabbatizauit in applicatōe annoz septuagintaseptem.

Capl'm. ij.

a Egnāte cyro rege persarum in cōsummatōe verbi domini in ore hieremie suscitauit dñs spm cyri regis persarum: t pdicauit in toto regno suo simul per scripturam dicēs. Hec dicit cyrus rex persaz Me constituit regem orbi terrarum dñs isrl' dñs excelsus t significauit mihi edificare domū sibi in hierl'm que est in iudea. Si quis ē ex genere vestro: dñs ip⁹ ascēdat cū eo in hierl'm. Quotquot ergo circa loca habitant adiuuēt eos q̄ sunt i loco ipo in auro t argento in datōinib⁹ cū equis t iumētis cūq; alijs q̄ pm vota apponunt in edez dñi que est in hierusalez. Et stātes principes tribuū paganoz t iudee ex tribu beniamin: t sacerdotes t leuite quos excitauit dñs ascēdere t edificare domū dñi que ē in hierusalez: t q̄ erāt in circūitu eoz adiuuerūt in oīs auro t argento eius et iumētis t votis ēplurib⁹: multi q̄rū sensus excitatus est. Et cyrus rex ptulit vasa sacra dñi que transtulit nabuchodonosor rex babylonis ex hierusalez t consecrauit ea ydolo suo. Et pferēs ea cyrus rex persarū tradidit mitridato qui erat super thezauros ipius. Per hūc aūt
b tradita sunt salmanasaro p̄sidi iudee. Hoz aūt hic numerus. Libatoria argētea
c duo milia q̄dringēta: athische argētee triginta phiale

ad denotandum in deo pluralitatem psonarū. sicut Genesis. j. Faciamus hominem ad imaginē t similitudinem nostram ꝛc.

d Et consummauerunt omnia. i. exterminauerunt.

e Et reliqs a gladio in babylonem. id est illos qui gladiuz euaserant i babylonez duxerunt.

Capl'm. ij.

f Egnante cyro Hic cōsequēter actor repetit sacra captiuitatem consequētia: t diuiditur in duas partes. quia primo ponitur pſperitas de captiuitate reduntiuz. secundo aduersitas ipsoruz edificantium ibi. In artaxerxis. Sentētia prime partis ptz ex dictis. j. Esdre. j. exceptis que sequunt

b Salmanasaro presidi iudee. id est zorobabel aliter sic nominato. qui fuit princeps reeuntium de captiuitate.

c Athische argētee triginta. id est cophi argentei.

d Et enumerata sunt salmanazaro.i.sibi tradita vel expedita. e In artaxersis. Hic ꝑñr ponit aduersitas edificantiū.redeūtes eñ de captiuitate ceperūt reedificare tēplū:ꝫ fuerūt impediti ꝑ samaritanos.et ꝑz ſnia partis huius ex dictis.j.Esdre.iiij.ca.exceptis q̄ sequunt. e In artaxerxis aūt regꝫ ꝑsarum ꝛc. Iste fuit cambises filiꝰ cyri qui vocabat cambises noie ꝓꝓio. et artaxerxes noie regio sicut impatores romani cesares. ꝛ cuz hoc noie ꝓꝓio vt iulius ꝛ yberiꝰ ꝛ hmōi.

f Rathimus ab accidentibꝰ. scribebat eñ chronicas i quibus ꝓtinebant ꝓtingentia suo tempe.

g Et sabelliꝰ scriba. iste scribebat acta curie. h Et iuenies in admonitionibꝰ scripta ō his. i.in libris in q̄bꝰ scribunt mēoralia ꝑ tē pore futuro.

i Nūc ꝯ ꝑce. phi. hoc.illos edi.ciuita. i. ꝓuocare ꝑꝑm ad eius edificatōnem.

k Et q̄ cū his ꝓsti. erāt iungētes.i.currus ꝑꝓzātes ad iter agendū:vel jūgentes se adinuicem.

l Et vocabant ad edificatōnez templi videl ꝫ litera corrupta ꝑ scriptores que debēt esse talis. Vacabant ab edificatōne templi. Dꝫ sic fiet ꝓstructio. Vacabant ꝛc. illi qui ꝑꝰ erant intenti ad edificatōnez templi vacabant ab ope illo vsq̄ ad annuz scōm Darij.

¶ Capitulum.iij.

Ex dariꝰ ꝛc. Repetitꝫ eis ñ ſt alibi scripta. Hic ꝓñter ponunt q̄ sunt huiꝰ libri ꝓꝓia :q̄ ꝓsistūt circa solutōnez vniꝰ questōnis cuiꝰ ꝓmo ponit occasio. scōo eius ꝓpositio et triplex opio:ibi. Tūc scribētes. tercio opinionū examinatio: ibi. Et mittēs. quarto vnius ꝓbatio et remuneratio: ibi. Et oñs populi. Circa ꝑmū dicit.

a Rex darius. ſm latinos ꝛ grecos iste fuit filiꝰ hyſtaſpis. ſm hebreos vo ipse fuit filius Assueri ꝛ hester regine:ſm q̄ dixi plenius in ꝑncipio libri hester:ꝛ.j.Esdre.iiij.ꝛ Dañ.ix. vbi secutus sum in hoc dictū hebreoꝝ tanq̄ verius iudicio meo.

b Omnibus vernaculis suis.i.seruientibꝰ in domo sua.

c Et oñibus magistratibꝰ medie ꝛ ꝑsidis.istis reddebat ratio de tributꝫ ꝛ obuentionibꝰ regni.

d Et oñibus purpuratis.i.nobilibus genere quibꝰ licituꝫ erat purpura vestiri ꝓ sua nobilitate.

e Et ꝓtozibus. qui causas iudicabāt in palatio.

f Et ꝓsulibus. qui erāt de stricto regis ꝓsilio. g Et ꝑfectis.i.ballīuis ꝛ prepositis in regni partibus diuersis.

h Ab india ꝛc. ex hoc videt q̄ iste fuit filius assueri vt dicunt iudei: nam assuerus in ꝑncipio libri hester dicit regnasse ab india vsq̄ ad ethiopiam super cxxvij. ꝓuincias:et isto mō dimisit regnum filio suo. Cetera patent vsq̄ ibi.

i Et dormiuit.scilicet modicū. k Et expgefactꝰ ē.ita q̄ volebat vigilare.ꝛ ex ꝫ custodes corpis sui habuerūt occasionē ꝓponendi inter se q̄stionē ad faciendum regi solaciuꝫ: ꝛ ex ꝫ patet prudentia regis qui magis volebat transire tps i alt quo vtili q̄ in ludis inhonestis:aut nullius vtilitatis.

l Dicamus vnusq̄sq̄ nr̄m sermonez. de eadē q̄one:vtz ex sequentibus.

m Qui ꝑcellat.id ē ꝑut melius sciuerit: nā dictū cuiuslibet triū nō poterat esse excellens simpl'r: q̄ vni⁹ tm̄. Cetera patent vsq̄ ibi.

n Purpura cooperiri.i.vestiri. o Et in au.bibē.i.i cipho aureo. ꝑ Et sup aurū dormire.i.sup lectū panno aurifrigiato ornatū. q Et curꝝ aureo freno. id ē freno deaurato.

auree triginta:itē argentee duo milia q̄dringēte: ꝛ alia vasa mille. Oñia aūt vasa aurea ꝛ argētea q̄nq̄ milia
d octingenta sexaginta. Et enumerata sunt salmanasaro simul cum his qui exca ptiuitate babylōie venerāt
e in hierosolymam. In artaxerxis autē regis ꝑsaꝝ tpibus scripserunt ei de his q̄ ībabitabāt i iudea ꝛ hirl'm balsamꝰ ꝛ mitridatus ꝛ sabelliꝰ ꝛ rathimꝰ balthemꝰ sameliꝰ scriba:ꝛ reliq̄ inhabitantes i samaria ꝛ ceteri loci subiectā ep'lam regi artaxerxi.
f Vñe pueri tui rasthimꝰ ab accidentibꝰ sabellius scriba ꝛ reliq̄ curie tue iudices i celeusyriā ꝛ phenicē Et nūc notū sit dño regi:q̄m iudei q̄ ascenderunt avobis ad nos veniētes i
g irl'm ciuitatē refugā ꝛ pessimā:edificāt furnos eius ꝛ statuūt muros ꝛ templum suscitāt. Q̄ō si ciuitas ista ꝛ muri ꝓsūmati fuerint:nō tm̄ tributa ñ sustinebūt pēdere:ſz etiā regibꝰ resistēt. Et q̄ id agit circa templū recte hīi arbitrati sumus ñ despicere hocipsum:ꝫ notū facē dño regi vt si videbit rex:q̄rat in libris patrū
b tuoꝝ:ꝛ inuenies i admonitionibꝰ scripta ō his: scies q̄m ciuitas ista fuit refuga ꝛ reges ꝛ ciuitates ꝓcutiēs ꝛ iudei refuge ꝛ ꝑlia ꝓmittētes i ea ab eterno:ob quaz cām ciuitas ista deserta ē.
i Nūc ergo notū facimꝰ dñe rex q̄m si ciuitas hec edificata fuerit ꝛ bꝰ muri erecti fuerint: descensus tibi nō erit in celeusyriā ꝛ phenicem. Tūc scripsit rex rathimo q̄ scribebat accidētia ꝛ balthumo ꝛ sabellio scribe ꝛ ceteris cōstitutis et inhabitantibꝰ in syria et phenice ea q̄ subiecta sunt. Legi epl'am quam misistis mihi Precepi ergo inquiri: ꝛ i uentuꝫ est q̄m ciuitas illa ē ab euo regibꝰ resistēs ꝛ homines refuge: ꝛ ꝑlia i ea efficiētes: ꝛ reges fortissimi erāt in hirl'm dñantes ꝛ tributa exigētes a celeusyria ꝛ phenice Nunc ergo p̄cepi ꝓhibē hoies illos edificare ciuitatē ꝛ ꝓhibere ne q̄d vltra hec fiat:sed nec ꝓcedāt in plurimū:ex q̄ sē malicie:ita vt regibꝰ molestia imporꝫet. Tūc recitatī his q̄ a rege artaxerxe scripta fuerāt rathimꝰ ꝛ sabellius
k scriba:et q̄ cuz his ꝓstituti erāt iungētes festināter venerūt in irl'm cū equitatu et turba ꝛ agmine: ceperūtq̄
l edificantes ꝓhibere. Et vacabāt ab edificatōe templi in hirl'm vsq̄ scōo anno regni darij regis ꝑsarum.

¶ Capitulum.iij.

a Rex darius fecit cenaz
b magnā oñibus verc naculis suis:ꝛ oñibꝰ mad gistratibꝰ medie ꝛ ꝑsidis:
e et omnibꝰ purpuratis:ꝛ ꝑf g toribꝰ ꝛ ꝓsulibꝰ : ꝛ ꝑfectis
b sub illo ab india vsq̄ ethiopiā:centū vigintiseptem ꝓuincijs. Et cū manducassent ꝛ bibissent ꝛ satiati reuerterēt :tūc dariꝰ rex ascē
i dit in cubiculo suo:et dork miuit:ꝛ expergefactus est. Tunc illi tres iuuenes corꝓris custodes qui custodiebant corpus regis: dixerunt alter alteri. Dicamꝰ
l vnusquisq̄ nostrū sermonē
m qui ꝑcellat:ꝛ cuiuscūq̄ apparuerit sermo sapientioꝝ alterius:dabit illi rex dari
n us dona magna purpura
o ꝑ cooperiri:et i auro bibere:et
q sup aurū dormire:ꝛ curruz

r Et cydarim byssymarn.i.mitrã vel cucufam de byſſo q̃ eſt ſpẽs lini cãdidiſſimi. s Et torquẽ.talib⁹ eñ vtebant tñ excellẽtes viri rõne generis vel ſapie ſeu alteri⁹ excellẽ tie. t Et ſcõo loco.i. in ſcõa menſa. v Sedebit a dario.ꝛ hoc cõceſſit rex p ſcriptũ.vt pz̃ circa mediũ.iiij.capꝫ. x Tũc ſcribentes.

Hic ꝓñr q̃nis ponitur ꝓpoſitio.ꝛ circa eã triplex opinio Fuit aũt q̃ de fortitudine. q̃d ínt alia ſit fortiusvt pz̃ ex ſequẽtibus. Si g̃ dicitur. x Tunc ſcribentes ſinguli verbũ ſuuz in ſingulis cedulis. y Sig̃nauerunt.ſigillis ꝓpriis ne fieret ibi aliq̃ mutatio.ꝛ vt manifeſte appareret cui⁹ eẽt quelibet cedula z Et poſuerũt ſubtus ceruical darij regis.q̃ poſt vigiliaz redijt ad dormiẽdũ cetera patẽt vſq; ibi a Ipi dabit victoria.i. victorie p̃mia in pte p̃cedenti exp̃ſſa.cetera patent.

b Et mittẽs. Hic cõſequent ponit dictarũ opinionũ examinatio.ꝛ p̃mo examinatores vocant ꝛ pz̃ vſq; ibi. c Judicate nobis de his q̃ ſcripta ſunt. i. rõnes dictoꝝ vroꝝ.nã ſcripſerãt tñmõ cõcluſiones ſicut ſcripte ſunt. Secundo rõnes cuiuſlibz opinionis explicantur ꝛ primo prime. cuz dr̃. Et cepit prior.ſecũdo.ſcõe in principio capli. iiij.tercio tercie: ibi. Tercius ꝛc̃. Circa primũ dr̃.

d Viri q̃ pualet vinum. q̃ſi.d.valde multũ.ideo ſubdit.

e Vibus hoibus qui bibũt illõ qõ p bat p id qõ ſubdit.

f Seducit mentẽ. ſi eñ potet vltra mẽ ſuram. aufert rõnis vſuz q̃ eſt ſupiorvis hois.ꝛ p̃ ꝑñs p̃eualet oib⁹ inferioꝛib⁹ alijs.

g Jtẽ regis ꝛ orphani facit facit mentẽ vanã.i.facit cogitare maioꝛa ſatis q̃ hõ poſſit.ꝛ ſic iactare ſe inaniter ꝛ vane.

h Jtẽ ſeruꝰ ac liberi ꝛc̃.hoc addit vt nullus ſtatus hoim excludat.

i Conuertit in ſecuritatẽ ꝛ iocũditatẽ.boies eñ bñ potati nõ timent aliquẽ aduerſariũ.ꝛ bñt coꝛ iocundũ.q; dãt oblitioni oẽm triſticie cãm:iõ ſubdit

k Et nõ meminit.i. obliuiſci facit.

l Omnẽ triſticiã ꝛ debitũ.q̃ qs eſt obligatus.

m Et oia p̃coꝛdia facit honeſta, q; facit de ſeipo opinari magna.

n Et non meminit regem nec mgr̃atum. q; tunc non timet eoꝝ potentiã.

o Et oia p talẽm facit loqui. ſicut aliq̃ bene potat⁹ dicit. Ego nõ darẽ ℔ p mille libris. qõ nõ valet aliq̃ vnã. vel. Ego magis vellem pdere mille libras q̃ ℔ vl̃ illõ qõ tñ nõ bz aliq̃ valoꝛẽ.xx.ſolidoꝝ

p Et nõ me. cũ bi. amicitiã.priſtinam.

q Ne fraternitatẽ id eſt cõſanguinitatem vel affinitatem

r Sed nõ multuz poſt. i. ex qua occaſione

s Sumũt gladios. cõtra ſe invicẽ.

t Et cũ a vino emerſerint. ebrietate ſoluta.

v Nõ meminerũt q̃ geſſerunt. ꝓpter ligatões memoꝛie. ꝛ ſi recoꝛdent. ℔ tñ eſt imperfecte.

x O viri num p̃cellit vinũ. q. d. imo p̃cellit.

y Quis ſic cogitat facere. i. ſic facit cogitare. ꝛ eſt hypallage. ſicut iſtud. Per flauit fiſtula buccas

Capl̃m. iiij.

a Et inchoauit. Hic explicãtur motiua ſcõe opinionis. cuz dr̃.

b O viri nũ p̃cellũt boies ceteris creaturis in terra. ꝛ mari exiſtentibus. q. d. ſic. vñ Gene. j. dr̃ de homie. Et p̃ſit piſcib⁹ mar. ꝛ volatilibus celi et beſtijs terre vniuerſeq; creature.

c Ex aũt ſup oia p̃cellit q; dñak̃ hoibus ꝛ p ꝑñs alijs q̃ ſunt hoib⁹ ſubiecta

d Et ſi miſit illos ad bellatoꝛes .i. ad p̃ncipes belli.

f Vadũt. cum eis ad pícula moꝛtis

g Et demoliũt mõtes. i. caſtra in montib⁹ ſita. muros ſuffodiendo ꝛ deijciendo. cetera patẽt vſq; ibi.

h Et ipe vn⁹ ſolus q̃ dñak̃ oibus taz bellatoꝛibus q̃ agricolis.

i Si dixerit bellatoꝛib⁹.

k Occidite. deuicꝛos. cetera patẽt vſq; ibi.

l Dixerit edificate. fabꝛis lapidũ ꝛ lignoꝝ.

m Dixerit plantate. agricolis

n Et oĩs plebs q̃tuz ad minoꝛes boies.

o Et ỽtutes. q̃tum ad maioꝛes p Eum obaudiũt. ei⁹ exequẽdo mãdata.

q Et ſup ℔ ꝛc̃. ſplẽdide.

r Et dormit paci. ꝛ qe. ſic. iij. Reg. x. dr̃ q; benadab rex ſyrie bibebat i vmbꝛac'lo ſuo exercitu ſuo ad p̃liũ miſſo

s Si aũt cuſto. ꝛc̃. ne aliq̃s acce dẽ poſſit ad ſibi nocendũ. ꝛ nõ p̃nt ire ſingli ad loca ſua ſine regl̃ linia

t Sz i dicto ꝛc̃. i. obedientes qõ dixit exeq̃ndo

r aureo freno: ꝛ cidariz byſſinam: et torquẽ circa colluz

s ꝛ ſecũdo loco ſedebit a dario ꝓpter ſapientiã ſuam et cognatus darij vocabitur

x Tũc ſcribẽtes ſinguli ſuuz

y verbũ ſignauerunt: ꝛ poſuerunt ſubtus ceruical darij regis: ꝛ dixerunt. Cũq; ſurrexerit rex dabim⁹ illi ſcripta nr̃a: ꝛ q̃cunq; iudicauerit rex e trib⁹ ꝛ mgr̃atus p̃ſidis q̃m verbũ ei⁹ ſapienti

a us eſt ipi dabit victoria ſicut ſcriptũ eſt Un⁹ ſcripſit Forte ẽ vinũ. Alt⁹ ſcripſit Fortioꝛ ẽ rex. Tercius ſcripſit. Fortiores ſunt mulieres: ſup oia aũt vincit veritas. Et cum ſurrexiſſet rex acceperũt ſcripta ſua: ꝛ de-

b derunt illi: ꝛ legit. Et mittens vocauit omnes mgr̃atus p̃ſarũ: ꝛ medos ꝛ purpuratos: ꝛ pretoꝛes. ꝛ p̃fectos: ꝛ ſederũt in cõcilio: ꝛ lecta ſunt ſcripta coꝛam ipſis. Et dixit. Vocate adoleſcẽtes: ꝛ ipi iudicabãt ỽba ſua. Et vocati ſũt ꝛ itro

c ierũt. ꝛ dixit illis. Judicate nobis de his q̃ ſcripta ſũt Et cepit prioꝛ q̃ dixerat de

d fortitudine vini ꝛ dixit Viri q̃ p̃ualet vinũ oĩbus ho

f minib⁹ q̃ bibunt illud. Se-

g ducit mentẽ. Jtẽq; regis ꝛ orphani fac̃ mentẽ vanam.

h Jtẽ ſeruꝰ ac liberi pauperis

i ac diuitꝭ ꝛ oẽm mentẽ q̃uer

k tit in ſecuritatẽ ꝛ iocũditatẽ: ꝛ nõ meminit omnẽ tri-

l ſticiã ꝛ debitũ: ꝛ oia p̃coꝛ-

m dia facit honeſta: ꝛ non me

o minit regẽ nec mgr̃atum: ꝛ oia per talenta loqui facit.

p Et nõ meminerũt cũ biberit amicitiã nec fraternitatẽ

q ſed nõ multuz poſt ſumunt

r gladios ꝛ cũ a vino merſe-

s rint ꝛ ſurrexerit: nõ memi-

t nernnt q̃ geſſerunt. O viri

v num p̃cellit vinũ. Quis ſic cogitat facere. Et tacuit ℔ dicto.

Capl̃m. iiij.

x Et inchoauit ſequens dicere: q̃ dixit de for-

y titudine regis: O viri num p̃cellunt boies qui terrã et mare obtinẽt: ꝛ oia q̃ in eis

a ſunt. Rex aũt ſup oia p̃cellit: ꝛ dñak̃ eoꝝ ꝛ oñe q̃cũ

b q̃ dixerit illis faciũt. Et ſi miſerit illos ad bellatoꝛes

f g vadunt ꝛ demoliunt montes ꝛ muros ꝛ turres. Jugulãtur ꝛ iugulant: ꝛ regis verbum non p̃tereunt. Ñã ſi vicerint afferunt regi oia quecũq; predati fuerit. Similiter ꝛ alij omnes ꝛ quot

b quot ñ militãt nec pugnãt ſed colũt terrã: rurſuz cũ fuerint metẽtes afferũt tributa regi. Et ipe vnus ſolus

i k ſi dixerit occidite: occidũt dixerunt remittite: remittũt dixerit percutite p̃cutiũt dixerit exterminate: extermi-

l nãt dixerit edificate: edificãt dixerit excidite: excidũt

m dixerit plãtate plãtãt ꝛ oĩs plebs ꝛ ỽtutes eum obau

n o p q diunt ſup ꝛ ℔ ipe recũbit et

r s bibit ꝛ dormit. Hi aũt cuſtodiunt in circũitu eum: ꝛ non p̃nt ire ſinguli ꝛ facere

t opa ſua: ſed in dicto obau-

ctos. cetera patẽt vſq; ibi.

l Dixerit edificate. fabꝛis lapidũ ꝛ lignoꝝ.

m Dixerit plantate. agricolis

n Et oĩs plebs q̃tuz ad minoꝛes boies.

o Et ỽtutes. q̃tum ad maioꝛes p Eum obaudiũt. ei⁹ exequẽdo mãdata.

q Et ſup ℔ ꝛc̃. ſplẽdide.

r Et dormit paci. ꝛ qe. ſic. iij. Reg. x. dr̃ q; benadab rex ſyrie bibebat i vmbꝛac'lo ſuo exercitu ſuo ad p̃liũ miſſo

s Si aũt cuſto. ꝛc̃. ne aliq̃s acce dẽ poſſit ad ſibi nocendũ. ꝛ nõ p̃nt ire ſingli ad loca ſua ſine regl̃ linia

t Sz i dicto ꝛc̃. i. obedientes qõ dixit exeq̃ndo

v Viri quō nō p̄cellit rex qui sic diffamat.i. cui⁹ fama i ptāte dignitate ꝛ p̄silibus sic diffundit:sicut de xp̄o dicit: Matḥ.ix. Diffamauerūt eū p totā illā terrā. x Tercius Hic ponunt motiua tercie opinionis. q̄ hz duas ptes.et p̄firmat p̄ima.scdo scda:ibi. Et inchoauit. Prima vo p̄firmatur p rōnib⁹.scdo exemplis:ibi.Et nūc credite mihi. Circa p̄mū p̄ ponit nomen illius qui tenuit tertiā opinionē.cū dr. x Tercius q̄ dixe. de mulierib⁹ ꝛ veritate.hic ē zorobabel licet em̄ iude⁹ eēt natione:tñ nō erat vn⁹ de custodientib⁹ corpus regis q̄ erat gētilis.ꝛ sic dicūt Hebrei.hoc fecit hester huj⁹ regis mater q̄ erat iudea natōe: vt patet hester. ij. ideo p̄mouit iudeos q̄ntum potuit: vt p̄z de mardocheo ꝛ idem dicūt de zorobabel ꝛ neemia q̄ fuit regis pincerna. Latini vero dicūt q̄ fuit familiaris isti dario ante q̄s p̄mouere⁊ ad regnū.q̄ nec erat de semine regio. et iō p̄motus in regē fecit eū corpis sui custodem. y Cepit loqui. p sue opiniōis cōfirmatōne.ꝛ p̄ remouet alios̄ sniam dicens. z Viri: nō magn⁹ rex ꝛ multi hoies.i. nō p̄cellit rex rōne sui nec ratione sui nec rōne populi sibi subiecti.sic dixerat scds. a Nec vi.p̄cel.sic dixerat p̄im⁹. b Quis ē ḡ. Hic p̄sequit suū p̄positum.dicens. Quis est ḡ q̄ dīāt eos̄.s.regis ppli.ꝛ vini.ꝛ rūdet. c Nōne muli.ge.re.ꝛ oēm pp̄lm ꝛc̄.q.d.manifeste pz q̄ sic.ꝛ sic p̄cellūt:q; cā potior ē suo effectu.Iz autez mulier in gnātōne,plis hēat rōnez passiui mistrādo māmtū in alio se hz rōne actiui.s.māz p̄pando ꝛ p̄ceptū fetum fouēdo ꝛ nutrīdo añ partū ꝛ p⁹.ꝛ sic repellit dictū scdi. d Et ipse edu.mō dicto. e Eos q̄ plā.vi.ꝛc̄.ꝛ sic repellit dictū p̄mi:q; qō p̄cellit maiori.p̄cellit ꝛ minori.sic ē i p̄posito.nā educādo vineas plātatores.mlieres sunt maiores.ꝛ eadē rōne plātatores vineas ipso vino. f Et ipse faciūt sto.oim hoim ꝛc̄.i.vestes et ornamēta in q̄b⁹ hoies gloriant.mulieres em̄ in era illa faciūt talia artificia.

g Et nō p̄nt hoies sepa.a muli.s.corde licet aliq̄n sepent corpe.inclinatio nanq̄ nālis ē in viro ad amorē mulieris. q̄ non p̄t totalr aboleri.qō declarat p effectū di. h Si ygre,au.ꝛ ar.ꝛc̄.q̄ nata sunt animuz hois allicere. i Et vi.mul.vnā bo.ha.ꝛ bo.specie.i.honestam ꝛ pulcram.

k Dia hec relin.in eā intendūt.i.eā attente respiciūt.

l Et apto ore.i.capti ei⁹ pulcritudine. m Cōspiciunt tanq̄ attoniti ꝛ mirātes ei⁹ pulchritudinē. n Et eā allicīūt. Hoc dupl̄r p̄t exponi.vno mō q̄ sit ibi hipallage.i. eos allicit ipsa mulier:ꝛ sic qō sequit. o Magis q̄s aut est notatiui casus:alio mō sine tali figura. p Hō patrē suū relinquit qui enutriuit illū ꝛ suā regionē q ꝛ ad mlierē se p̄iūgit Et cū r mliere rmittit aiaz:ꝛ neq; s patrem meminit neq; matrem neq; regionē. Et hinc optet vos scire:q̄m mulie- t res dñantur vestri. Nōne v doletis. Et accipit hō gla- x diū suū:et vadit in viaz fa- y cere furta et homicidia: et z mare nauigare et flumina a et leonē videt et i tenebris b ingredit:et cū furtū fecerit et fraudes ꝛ rapinas amabili sue affert. Et iterū dilic d git hō vxorē suaz magis q̄s e patrē aut matrez. Et multi demētes facti sunt p̄p̄ vxo f res suas:ꝛ hui facti sunt p g pter illas: et multi periert b et iugulati sunt: ꝛ peccauerūt p̄pter mulieres. Et nūc credite mihi quia magnus est rex in potestate sua:q̄m omēs regiones verent tāgere eum. Videbā tñ apemen filiaz bezacis mirifici i concubinam regis sedentē iuxta regem ad dexteram: k ꝛ auferentem dyadema de capite eius:et imponentez l sibi ꝛ palmis cedebat regē m de sinistra manu. Et super patrem meminit neq; matrem neq; regionē. Et hinc optet vos scire:q̄m mulieres dñantur vestri. Nōne doletis. Et accipit hō gladiū suū.i.arma sua. x Et vadit in via.ad depdā dū transeūtes.cui iminet p̄iculū mortis a viatoribꝰ se defēdētib⁹.ꝛ a publica iustīcia. y Et mare nauigare.vbi ē mortis periculū a fluctibus maris.ꝛ ab aduersarijs. z Et leonē vidit.p quē intelligunt etiā alie bestie terribiles. a Et in tenebris ingredit. vbi lubricuz ꝛ casum periculosum patit. b Et cuz furtum fecerit ꝛc̄. amabili sue.i. vxori sue oīibus reb⁹ p̄dilecte. c Affert q.d.oia pericula p̄dicta subit vt satisfaciat vxori ꝛ ei⁹ gratiam hēat. d Et iterū diligit ꝛc̄.repetio est ei⁹ qō supra dictū est ad maiorē expssionez. e Et multi demētes facti sunt p̄p̄ter suas vxores.ꝛ ex amore nimis excessiuo:vnō ꝛ salomon sapientissim⁹ sic fuit infatuat⁹. p q̄ aūt repellitur illud qō dixit p̄im⁹ de vino q̄ seducit mentez.q; ebrietas aufert vsum rationis tñ ad horā.amentia vo p longū tps ꝛ aliq̄n vsq; ad mortē.iij.Exeg.xj. f Et serui facti sunt p̄pter illas.quia pugnantes p defensione vxorum capti sūt in bello:et sic subditi seruituti. g Et multi perierunt ꝛ iugulati sunt.vnde abraham timuit interfici p̄ sara Gen. xij.ꝛ similiter Isaac Gen.xxvj. h Et pec. p̄pter mulires.sicut patet de adam.dauid ꝛ salomone qui fuerūt maximi.Et nunc. Hic consequenter declarat p̄positum p exemplum.ꝛ patet litera vsq; ibi.

i Sedentem iuxta regem ad dexteram.id est in nobiliori loco.quia dextera pars est melior.ꝛ fortior.

k Et auferentē dyadema ꝛc̄.ꝛ imponentem sibi.per hoc insinuantem se rege digniorem. l Et palmis cedebat regem tanq̄ sibi subditum et seruum.

m Et super ḥ apto ore intuebat eaz. sicut homo stupid⁹

ꝛ sic eius amore captus. vt non auderet sibi in aliquo ꝓdi
cere: ꝓpter qđ adhuc sbdit. k Et si arriserit ei ridet ꝛc.
ita q ad mutatōez vultus mulieris mutabit vultus ꝛ ani
mu regis sicut seruus letat. qñ dñs suus sibi ostēdit vul
tū bonū ꝛ tristat qñ ꝓtendit sibi durū ꝓpter qđ cōcludit.
l O viri cur nō sūt
fortiores mulieres.
q. d. ꝑz q sic. q ꝛ si ve
rū est ꝟ ō rege. multo fortius ō alijs ho
minib⁹ sibi subiect cōmuniter loq̄ndo.
m Magna est ter
ra ꝛ excelsuz est celū
q̄ ista agunt. s. q̄ sūt
in his inferioribus.
nā p motū celi edu
cunt ad actū forme
q̄ sunt i potētia ma
terie q̄ materia pri
maori ꝓte est terra
nā cozpa mixta sūt
a dñio de terra. hoc
aūt inserit hic zo
robabel q̄si q̄ddam
principiū ad ꝓban
dū scōam ꝑtem sue
opinionis. s. de veri
tate. nā ad ꝟ incipit
vt videbit. n Et
tunc rex ꝛ purpura
ti intuebant in alter
utr. mirantes eius
sapiam ꝛ eloquētiā
ꝛ etiā cōstantiā ostē
dēdo subiectōez re
gis ꝛ magnatoꝝ. re
spectu suarū vxoꝝ
cozā eis. ꝓbabile tñ
est q ille rex de quo
loquit hic zorobabel nō erat ille darius. ꝟ alius q̄ precesse
rat eū. nā inter cyrū ꝛ dariū fuerunt alij reges. o Et in-
choauit. Hic ꝓñr zorobabel declarat scōm ꝑtem sue sñie.
ꝛ ꝑ continuat se ad p̄cedentia. d. p O viri nōne fortes
sunt mulieres. q. d. ꝑz ex dictis q sic. ꝟ adhuc veritas ē for
tior. ad cuius oñsionē dicit. q Magna est terra ꝛ excel-
sum est celū. sicut patet ad sensum. r Et velox cursus
solis. cuius ꝓbatio subditur: cū dr. s Conuertit in gy
ro ꝛc. vna die. s. naturali. in qua p motuz primi mobilis re
uoluit sol a puncto orientis ad eundē punctū. ꝛ sic est hic
hypallage. qz sol nō reuoluit celū ꝟ econuerso: sicut. t Per
flauit fistula buccas. t Nōne magnificus est. i. magne
potentie. v Qui hec facit. q. d. māifeste patet q sic. ꝟ tñ
facit intelligentia mouēs orbē. cuius ꝟtutē i infinitū exce-
pit virtus ꝓme veritatis. q̄ est ipe deus. ꝛō subdit. x Et
veritas ꝛc. oñis terra veritatē inuocat. i. oēs hoies habitā
tes in terra. dubia ꝛ obscura querunt manifestari p infalli
bilem veritatē. quā oñes hoies ex quodā instinctu natu-
rali ponūt in deo. lz diuersi diuersis attribuerint deitatez.
y Celum etiā ipam bñdicit. i. angeli qui sunt ciues cele-
stes ipam laudant. z Et oia opa. i. oia creata a Mo
uent ꝛ tremūt eā. i. sibi obediūt. b Et non est in ea q̄cq̄
iniquū. nā est ꝓma regula eqtatis c Iniqu⁹ rex ꝛc. mul
ti em reges mulieres ꝛ hoies fecerūt iniq̄tates. accipiēdo
iniq̄tates ꝓ crimine enormi. ꝛ sic ē ꝟ hypbole. sic dr. Oēs
de ciuitate vadūt ad tale spectaculū. i. multi. si aūt accipia
tur iniq̄tas ꝓ pcto q̄cunq̄. sic generalit oñs dicunt iniq.
excepto hoie xpo ꝛ btā ỹgine. de q̄bus nō loquebat zoro-
babel d Et iniqua illoꝝ oia opa. inq̄ntum sunt ab ipis
tñ. nā q̄cq̄d est bonitatis in opibus hūanis deo est attri-
buendū. q̄cquid aut est ibi defect⁹ ꝓcedit ex defectibilitate
liberi arbitrij Osee. xiij. Perditio tua ex te isrl. ex me tñ
mō auxiliū tuū. iō subdit e In sua iniq. ꝛc. s. illi q pibūt.
f Et veritas manet ꝛ inualescit. nō est intelligendū q ve
ritas ꝓma in se inualescat ꝓficiendo. nā in se minui non
ꝓt nec augeri. ꝟ tñ in effectib⁹ suis.
g Et viuit. nā est vi-
ta per essentiam.
h Nec est apō eaz
accipe psonas. nam
iniustitia non hz lo
cū in ea. i Sz q̄
iusta sunt facit oib⁹
ꝛc. ipos iuste puniē
do. ꝛ multo fortius
iustis. eos ꝓmiā do
k Et oēs benigna
tur. id ē benigne tra
ctātur. l In opi-
bus suis. quia iusti
ꝓmiant vltra meri-
tū. ꝛ iniusti puniun
tur citra condignū.
m Sed fortitudo
sta. ꝛ regnū dñationis. n Et ptās.
cui nō pōt resisti in
effectibus suis.

o Et maiestas om
niū euoꝝ. i. quarūli
bet durationū ꝛ sic
p maiestatez itelligi
videt eē nitas que i
vno simplici nūero
ꝓtinet virtualit oēz
duratōez. ꝛ pcludit
p Bñdict⁹ dus ve
ritatis. i. de⁹ q ē ipsa
ritas. sic dr de⁹ ma
iestatis vel bonitat
quia ipe ē ipa maie
stas ꝛ bonitas q Et oēs ppli. Hic ꝓñr ponit tercie opi
nionis approbatio cū dr. Et oēs ppli clamauerūt ꝛ dixe-
runt ꝛc. per hoc non reprobauerunt eius dictū de fortitu-
dine mulierū. sed magis approbauerunt. quia dixerat ve-
ritatem mulierum fortitudini prevalere. r Tunc rex.
Hic consequenter ponitur ipsius zorobabel remuneratō
Circa quod primo describitur regis liberalitas. cum dicit
s Pete siquid vis amplius ꝛc. s. ꝓter ꝓmissa supius
expressa. iij. ca. ꝛ ex hoc loco patet q non solum fuerūt ꝓ-
missa verbo. sed etiam scripto. cetera patent ex dictis.
t Tunc ait. Hic scō ponit zorobabel fidelitas qui non
solum petijt id quod pertinebat ad diuini cultus augmē-
tum. Circa quod sic proceditur. qz primo ponitur zoroba
bel petitio. scō petitionis concessio: ibi. Tunc surgens.
tercio cobcessionis executio ibi. Et cuz processisset. Circa
primum dicitur. t Tunc ait regi. ipe zorobabel.
v Memor esto voti tui quod vouisti edificare hierusalē
ꝛc. ex hoc videtur q non solum vouerat reedificare tem-
plum. sed etiam cum hoc agere ad reedificationem ciuita
tis circa templum. x In die qua regnuz accepisti. post
patrem fm opinionem hebreorum. nam quādo aliquis
sic de nouo coronatur consuetum est q gratias faciat ma
xime ad honorem dei. ꝛ huius voti conscius erat zorobā-
bel qui erat de domo regia per reginam hester. vt supra di
ctum est. fm alios vero iste Darius erat vnus de septem
magnis qui habent prouidere de rege. ꝛ volentes prouī
dere de seipsis magis q̄ de alijs. conduxerunt admiracez
q ille cuius equus primo hinniret cum in crastino cōue-
nirent ad electōnis locum. regnaret. qđ contigit de equo
darij. ꝛ sic regnauit y Et oia vasa ad dei cultū ptinētia
z Que accepta sūt ex irlm. a nabuch. rege babylonis.

a Remittere.ad lo cū suum. b Que sepauit cyrus.ab alia p̄da. c Nñ mactauit babyloniā.i.interfecit balthasar regez. ⁊ habitatores babylonis p magna pte. d Et voluit remittē ea ibi.p̄ anno regni sui ⁊ aliq̄ tūc remisit.vt hr̄.j.Esdre.j.⁊ residua p ustū.dariū fuerūt remissa:sic ⁊ p̄li busvicib⁹ fuerūt de ir̄m exportata. et p ptes p̄ tpe ioachim filij iosie:vt hr̄ dañ. j.scdo tēpe ioachim filij ei⁹.iiij. Regum xxiiij. tercio tēpe sedechie.iiij.Re.xxv. e Et tu vo. edi. tē. qđ incē.idumei.iiij. Reg.dr̄.q nabusardā⁊ chaldei ꝟ feceř dom̄ q idumei erāt in illo exercitu.⁊ q̄nā odiebāt iudeos sic esau p̄ eoz odiuerat iacob patrem iudeoz:ꝟ incitauerūt nabusardā ad ꝟ faciendu3.pp qđ dicunt hic hoc fecisse. f Et qđ peto ꝟ est maiestas a te.i. signum tue maiestatis Dr̄ alik:⁊ iūgak lr̄a sic.Et qđ peto a te ꝟ ē maiestas.i. honoz diuin⁹:ideo subdit. Postulo vt facias votū ⁊c̄. g Tunc sur. Hic p̄ñr ponit petōis p̄cessio.cū dr̄ Tūc surgēs darius rex osculatus ē illū. in signū amicicie et p̄cessionis peritoz̄. ꝟo subdit. h Et scri.ep̄las ad oñes dispē.regalīū negocioz. i Dt edu. eū ⁊c̄.s.secure p oia loca intermedia vsq̄ i ir̄em. k Et oi.p̄. ⁊c̄.nā p loca ista deducēda erāt ligna cedrina i ir̄m ptim p mare.⁊ ptim p ₹raz. l Et scri. oi. iu.⁊c̄. p libertate. a seruitute:ita q a dñis nō impedirēt in iudeā ire:ideo subditur. m Oēm ptātez ⁊c̄.nō supue.ad ia.ipsoz.ponēdo aliq̄ō i pedimentū. n Et om.regi.quā obtinuerāt iudei venientes i iudeā a tpe cyri. o Esse imunez.a tributo. p Et idu.relin.ca.q̄ ob.iudeoz.nā iudeis in babylonez ductis. idumei occupauerūt castra iudee.q̄ erāt p̄pinq̄ idumee. Cetera patēt vsq̄ ibi. q Et sup sacra.alꝟ sanctuariū.s. holocaustoz. r Holocaustomata hostilare.i.offerre.⁊ dr̄ ab hostia ⁊ immolo las.vbi alij būrvstilare. s Quotidie sic̄ hūt p̄ceptū.s.in lege moysi.in q̄ p̄cipit Exo.xxix. quotidie vnū agnū mane ⁊ alterū vespe in holocaustū offerri. t Talēta decē.s.ad ꝟ faciendū.cetera patēt vsq̄ ibi. v Et oi.q̄ p̄cedūt.i.p̄cedē dñt alios in honore. x Scripsit aūt ⁊ quātitatē:dicte pecunie. vt ad lr̄am regī expediret. y Et sacrā stolā.scripsit assignari sacerdotib⁹. z Que deseruirēt.ad diuinū cultū.s.dicta pecunia ⁊ stola,sic̄ dicit de cypho q in mensa deseruit vino. a Et letis scripsit dari p̄cepta.s.instandi opibus templi ⁊ ciuitatis vsq̄ ad p̄summatōez. b Et omīb⁹ custodi.ciuitatē ir̄m ab hostib⁹ inuentib⁹. c Scripsit dare eis sortes.s. loca determinata ad habitandū. d Et stipendia.ad victū ⁊ vestitū.cetera patent ex dictī. e Et cum p̄cessisset Hic p̄ñter describit p̄cessionis executio ⁊ p̄ q̄ñtuz ad zorobabel.scdo q̄ñtū ad ei⁹ comitiuā.c.v. Circa ca primū dr̄. Et cuz p̄cessisset zorobabel recedens a rege de ₹a p̄sidis. f Ille adolescēs. tū fm veritatē zorobabel filius salatbiel de quo videt hic scriptura loqui fm minorem p̄putatiōez habebat tūc.xl.annos ⁊ amplius. nam a p̄ āno cyri fuit dux eoz̄ q̄ de babylone redierunt in iudeā: vtz.j. Esdre.ij. ca. fm vo minorē p̄putatōem cyrus p⁹ monarchiam acceptam regnauit.iiij.ānis.⁊ p⁹ euz filiū⁹ ei⁹ cābises octo. ⁊ p⁹ illū assuerus q̄tuordecim. cui successit iste darī⁹,⁊ zorobabel anno p̄ cyri vī fuisse annoz. xx. vel circiter. qñ cyrus dedit licentiā redeūdi.q̄ sīt iūcti sūt āni xlvj. ꝟpter qđ ⁊ plura alia iste liber sic̄ dixi a principio videt eē multuz apocryphus. g Eleuans faciē in ir̄em.i. ꝟsus ir̄m.sic ei ora bāt iudei extra ir̄m positi.sic̄ p₹ de dañ. vj.ca. h Bñdixit regē celi agēdo gratias sibi. i Abs te.i.a te. k Est victoria. quā habui ō alijs duobus socijs meis. l Et abs te sapia.quā dixi de mulierib⁹ ⁊ veritate m Et claritas.i.honoz quo darius honorauit me. n Et ego seruus tuus sum.paratus ad tuū obsequium. o Et acce.ep̄las regis p̄dictas.q̄ erāt de q̄tuoz.p̄ de securo transitu p terras vsq̄ in ir̄m. scdo de lignis habendis de libano,p templi ⁊ ciuitatis edificio. videt tñ q ista gratia q̄tum ad edificiū ciuitatis fuit posita in effectu p neemiā Neemie.j.tercio de libertate p̄cessa iudeis a fruitute ⁊ tributo.q̄rto de pecunijs a rege p̄cessis,p edificatōe templi ⁊ sacrificijs:vtz ex p̄dictī. p Et,pfect⁹ est.de p̄side. q In baby.i.in babylonie regionē in q̄ remāserāt multi iudei qñ zorobabel ⁊ ei⁹ socij p̄ venerūt in iudeā tpe cyri: vt dictū fuit.j.Esdre.j. r Et ve.⁊ nūci.fra.suis.i. iudeis cō morantib⁹ in regione babylonis. s Et bñdi.de.pa.suo rū.,p gratijs zorobabel p̄cessis. t Qm̄ dedit il. remissi. a seruitute. v Et refrigerium.a tributo. x Vt ascenderent et edificarent Hierusalem et templum eius. y Et cum ascendissent. z Et cum venissent. a Et cum venissent. b Et cum venissent. c Et cum venissent. d Et cum venissent. e Et cum venissent. f Et cum venissent. g Et cum venissent. h Et cum venissent. i Et cum venissent. k Et cum venissent. l Et cum venissent. m Et cum venissent. n Et cum venissent. o Et cum venissent. p Et cum venissent. q Et cum venissent. r Et cum venissent. s Et cum venissent. t Et cum venissent. v Et cum venissent. x Et cum venissent. y Et cum venissent. z Et cum venissent. a Et cum venissent. b Et cum venissent. c Et cum venissent. d Et cum venissent. e Et cum venissent. f Et cum venissent. g Et cum venissent. h Et cum venissent. i Et cum venissent. k Et cum venissent. l Et cum venissent. m Et cum venissent. n Et cum venissent. o Et cum venissent. p Et cum venissent. q Et cum venissent. r Et cum venissent. s Et cum venissent. t Et cum venissent. v Et cum venissent. x Et cum venissent. y Et cum venissent. z Et cum venissent.

plum. de quo habebant magnū desiderīū. gra em primo facta per cābisem eius filium. fuerat reuocata. sicut patet satis per primū esdre. ca. iiij. ꝓpter ꝙd iudei ꝙ remāserant in regno babylonie ⁊ psidis i iudeā venire nō poterant sine nouo priuilegio

Capl'm. v.

Post hec aūt Hic describit recessus zorobabel q̄tuz ad ei⁹ cōmitiuā ⁊ p̄ i generali. cum dicitur. a Post hec ār electi sunt. i. collecti siue cōgregati. Legere em in vna significatōe idē est qđ colligere. vnde versus. Fur aurū virgo flores mare nautaq̄: libros Clericus equi uoce singula quisq̄ legit. b Vt ascenderēt principes pagorum. i. puincie siue villarum.

c Et dari⁹ rex mi. vnacū eis eq̄tes mille. vt possent ꝓcedere secure. d Et cū musicis ⁊c. ex gaudio libertatis ⁊ pro alleuiatōne laboris in itinere. e Et ſ̄ sunt noia. Hic p̄fr describitur comitiua zorobabel i speciali. ⁊ p̄ q̄tuz ad p̄sonam hoīm. secundo q̄tum ad numerū aialium: ibi. Cameli. p̄ma adhuc i duas. q⁹ p̄ ponit hominū enumeratio. scđo aliquor distinctio: ibi. Hi sunt filij. Prima adhuc i tres. quia primo ponuntur ꝓmitiue duces. secūdo vulgares ibi. Sunt autē hi. Tercio sacerdotes: ibi. Filij sacerdotū. Circa primū sciendum q̄ sicut dic̄ iophus. xj. li. antiq̄tatū. zorobabel exūs i iudea audita coronatōne darij iuit ad eū vt impetraret p̄fici tēpluz cui⁹ constructō fuerat ipedita p cābisem cyri filium. vt hr̄. j. esdre. iiij. ⁊ infra repetitur eo. c. ⁊ fact⁹ fuit corporis sui custos per modū. ſ. dictū. et scđo anno darij impetrauit intentuz p modū p̄dictū duxit aūt secum filiū suuz de quo hic fit mētio. Iesum filium iosedech sacerdotem magnū. qui negociuz habebat corđi ſi

edificarent hierl'm ⁊ tēpluz vbi nomiatū est nomē ei⁹ i ipor exultauerī cū musicis ⁊ leticia dieb⁹ septē.

Capitulum. v.

a Post hec ār electi sunt b vt ascēderēt principes pagorū p domos ⁊ tribus suas ⁊ vxores illor ⁊ filij ⁊ filie eor ⁊ ꝑui ⁊ ār̄cille ipor c ⁊ pecora illor Et dari⁹ rex misit vna cū eis eq̄tes mille donec deducerēt eos in d hierl'm cū pace ⁊ cū musicis ⁊ cum tympanis ⁊ tibijs ⁊ oēs frēs erāt ludentes ⁊ fecit eos ascendere ſil' cū eis. e Et hec ſ̄ noia viror ꝙ ascēderūt p pagos suos i trib⁹ ⁊ in ptē principat⁹ ipor Sacerdotes: filij phinees filij aarō: ies⁹ filij iosedech ioachi filij zorobabel filij salathiel ꝺ domo ꝺō ex p-genie phares tribu ār iuda ꝙ locut⁹ est ſb dario rege p-sarū ꝓmones mirificos i se f cūdo āno regni ipius mēse s nisan primo. Sunt aūt hi ꝙ ascēderūt ex iudea de captuitate trāsmigratōis quos trāsmigrauit nabuchodonosor rex babylonie i baby- i lonē ⁊ reuersus est in hieru- k salē Et reliquit ptem iudee l vnusquisq̄ in ciuitatē suaz qui venerūt cū zorobabel ⁊ iesu: neemias: areores: elimeo emmanio mardocheo beelsuro: mechpsarochor: oliorо emonia: vn⁹ de prin- m cibus eor et numerus a gē- n tibus eor ex ꝑpositis eor. Filij phares duo milia centū septuaginta duo. Filij ares: tria milia quinq̄ginta- septē. Filij semo centū q̄- dragintaduo In filijs iesu ⁊ ioabes. mille trecētiduo Filij demu: duo milia quadringenti septuagita. Filij

cut ⁊ zorobabel. ⁊ isti tres adduxerūt tunc populum in b ca. numeratū p̄ter illos quos ante adduxerāt tempore cyri. ⁊ sic ptz ſnia p̄me ptis ſ̄ excepto. f Mēse nisan p̄mo. i. qui prim⁹ ē in mensibus anni. exod. xij. g hoc est intelligendū q̄tuz ad solennitates que fiunt apō hebreos p circulū anni. g q̄tuz ad alia negocia primus mēsis anni dicitur tysari apō eos q̄ correspōdet septēbri nostro. sicut dixi plenius. Gen. vij. ⁊ Exo. xij. g Sūt aūt. Hic cōsequenter ponitur nūmeratio vulgarium. ⁊ patet sententia quia soluz ponuntur hic nomina hominum ⁊ nūerus eorum. exceptis paucis q̄ exponent̄ b Quos transmigrauit nabuch. i. filios eorum quos trāsmigrauit. nam vltimo ducti in babylonem fuerūt captiuati cuz sedechia rege. a quo tempore vsq̄ ad secundum annū darij qui dedit hāc licentiam redeundi in iudeam fluxerūt lxxx. anni fm mīnorem computationē ⁊ adhuc plures fm illam quam secutus suz iudicio meo tā- q̄ verioz̄ Hester. j. ⁊ Dañ. ix. ⁊ sic pauci aut nulli de transmigrātis remāserūt vi- ui. vnō ⁊ zorobabel dux istor fuit nat⁹ i babylonia. ⁊ ꝓpt̄ ꝺ sic noīat⁹ zorobabel ꝺ ē semē babylōis. i Et reuersus ē ⁊c. iūgat sic lr̄a. Et reuersus ē in hierl'm. ad faciendū ꝺo oblatiōez. l Vnusq̄sq̄ i ciuitate sua. ſ. de irl'm oblatōe sua facta k Et reliqt ptē iudee. ſ. illā in q̄ nō erat hēditas patrū suor. Illij sic habēt. Et req̄siuit ptez iudee. ⁊ tūc expōēt affirmatiue. vicz illā in q̄ erat hēditas patr̄ suor ⁊ ꝓtinuet lr̄a. vnusq̄sq̄ ciuitatē suā vt. ſ. Qui venerunt sequitur m Et nūerus eorum sequatus.

n Ad gentib⁹ babyloniam hītantibus.

o Ex prepositis eorum. i. factus est per prepositos iudeorum.

p Omis pputatio qdraginta milia du
centi quadraginta-
duo hoc addit quia
in hoc numero alię
includuntur quoꝝ
nomina ꝛ numerus
partialis non expri-
munt cum pdictis.
q Filij sacerdotuꝫ
Hic ꝓsequenter po
nitur numeratio ꝗ̄-
tum ad sacerdotes ꝛ
leuitas i diuersis of
ficijs ministrantes.
ꝛ patet lra vsq; ibi.
r Omis sacro seruí
entes.i.in sacro mi-
nisterio.
s Hi sunt filij. hic
ponitur quoꝝdam
ab alijs distinctio. ꝛ
primo vulgariū qui
nescierūt ostendere
radicem generꝫ sui.
propter qđ ignotuꝫ
fuit vtrum essent de
genere israel vel nō
tuncti sunt tamē po
pulo israel sic̄ ꝛ gen
tilos qui ꝙuertebā
tur ad iudaissmū se-
cundo sacerdotum
q̄ nō potuerūt inue-
nire genealogiaꝫ su
am: nec per ꝓsequs
ostēdere q̄ essent de
sacerdotali genere:
ꝛ sic ꝓhibiti sunt co
medere panes ꝓpo-
sitōnis quibꝰ licituꝫ
erat vti tm̄ sacerdoti
bus. ꝛ pꝫ sntia ex di-
ctis: exceptis que se
quunt.
t Et hoꝝ quesita ē
generis scripta im-
pedatura. i. inuesti-
gatio genealogie. et
dr̄ a peda pede: qđ
signat idez qđ vesti-
giū. u Donec ex
urgat pontifex do-
ctꝰ, q̄ sciat supꝫ ve-
ritatē dicē ꝓ scriptu
rā vel spm̄ ꝓphetie.
x Omis aut israel
erat. xij. milia exce-
ptis seruis ꝛc̄. li. xij.
milia nō est ꝺ textu
ꝫ est insertū ꝓ impe
ritiā scriptoꝝ. qꝝ ꝺdi
cit ei qđ subdit.
y Quadraginta-
duo milia et. cccl.
camelī. Hic ponit
numerus aialium.
ꝛ pꝫ. bis exceptis.
z Subingalia per
que ꝯtelligunt asi-

genti sexagintaduo. Filij ꝛ
p filie ꝛ vxores: omis cōpu-
tatio: quadragīta milia du
q centi q̄dragintaduo. Filij
sacerdotū qui psallebāt in
templo. filij asaph centum
vigintiocto. Ostiarij Ro fi
lij esmenni: filij azer: filij a
mon: filij acoba: topa: filij
tobi: omnes centū trigita-
nouē. Sacerdotes huiētes
in templo. Filij sel: filij gas
pha filij tobloch: filij carie
filij fu: filij bellu: filij laba-
na: filij armacha filij accub
filij vtha: filij cetha: filij ag
gab: filij obai: filij anani: fi
lij canna: filij Beddu: filij
an: filij radin: filij desanon
filij nechoba: filij caseba:
filij gaze: filij ozni filij smo
ne: filij attre: filij hasten: fi-
lij Asiana: filij manei: filij
nasisim: filij accufu: filij a-
gista: filij azui: filij sauon:
filij fasolon: filij meedda:
filij fusa: filij caree: filij bar
cus: filij saree: filij coesi: fi-
lij nasith: filij agisti: filij pe
don: salomon filij eius filij
asophot: filij phasida: filij
celi: filij dedon: filij gadda
bel: filij sephegi: filij ag-
gia: filij zachareth: filij sa-
bathen: filij caroneth: filij
malsith: filij ame: filij sasus
filij addus: filij suba: filij
eura: filij rahotis: filii phas
r phat: filii malmon. Omnes
sacro seruientes ꝛ pueri sa
lomonis: quadringentio-
s ctogintaduo Hi sunt filij q̄
ascenderunt a Thermel et
thersa: principes eorum:
carmellam et careth: et nō
poterant edicere ciuitates
suas et progenies quēad-
modum sint ex israhel: filij
dalari: filij tubal: filij Me-
chodaici ex sacerdotibus
qui fungebantur sacerdo-
tio et non sunt inuenti filij
obia: filij achisos: filij ad-
din qui accepit vxorem ex
filiabus phargeleu: et vo-
t cati sūt noīe eius. Et horū
quesita est generis scripta

impedatura et non est inuē
ta. et prohibiti sunt sacer-
dotio fungi. Et dixit illis
Neemias ꝛ astharas ne p
v ticipentur sancta: donec ex
urgat pontifex doctꝰ in oſi
x sionē ꝛ veritatē. Omis autē
israel erat: exceptis seruis et
y ancillis: quadragintaduo
milia trecēti q̄dragīta Ser
ui horū ꝛ ancille: septē mi-
lia trecēti trigitasept̄: can
tores et cātatrices: ducēti
sexagintaq̄nq;. Cameli: q̄-
drigenti trigitaq̄nq;. Equi
septē milia trigitasex. Mu
li: ducenta milia quadra-
gintaquinq;. Subiugalia
quinq; milia vigintiq̄nq;.
Et ꝺ ꝓpositis ipsis per pa-
a gos: dum venirent in tem
plum dei quod erat in hie-
rusalē: innouare ꝛ suscitare
templū in loco suo ꝑm suā
virtutem ꝛ dare in templū
thesaurum operum sacruꝫ
auri mnas duodecī milia:
et mnas argenti quinq; mi
lia: et stolas sacerdotales
centū. Et inhabitauerūt sa
cerdotes ꝛ leuite ꝛ qui exi
erāt de plebe in hierm̄ et in
regione: ꝛ sacri cantores ꝛ
ostiarij ꝛ oīs israel in regioni
b bus suis. Instāte aūt septi-
mo mēse: cunq; essent filij
israel vnusq̄sq; in suis rebus
c ꝙuenerūt vnanimes i atriū
qđ erat añ ianuā orientalez.
Et stantes iesus filius iose
dech: ꝛ fratres eiꝰ sacerdo
tes: ꝛ zorobabel filiꝰ sala-
thiel ꝛ huius fratres: para
uerūt altare vt offerrēt sup
illō holocaustomata ꝑm q̄
in libro moysi hominis ꝺi
d scripta sunt. Et ꝙuenerunt
sibi ex alijs natōnibꝰ terre
e ꝛ erexerūt sacrariū in loco
f suo omnes gentes terre: ꝛ
offerebant hostias et holo
caustomata ꝺño matutina
g Et egerunt scenophegiam
et diem solennem sicut p̄ce
ptuꝫ est in lege: ꝛ sacrificia
quotidie sicut oportebat ꝛ
post hec oblatōnes institu

niꝫ bones hic nō ex
pressit iugo ꝛ one
ribus deputandi.
a Dum venirent i
templū dei. i. i locuꝫ
vbi fuerat templuꝫ.
qꝝ nondū erat reedi
ficatuꝫ: ꝫ postea an-
no sexto Darij fuit
ꝓsummatū: vt habe
tur. j. Esdre. vj.
b Instāte autē. vij.
mēse. Postq; posi-
ta sunt bꝰ libri ꝓpria
hic reuertit actoꝝ ad
repetendū q̄ sūt alti
scripta. ꝛ p̄ q̄ cōti
gerūt sub zorobabel
duce: scđo sb̄ Esdra
sacerdote ca. viij: p̄-
ma i tres. qꝝ p̄ repeti
tur fundatiōis tēpli
ꝯchoatio. scđo im-
pedimēti ꝓcuratio:
ibi. Et audierꝫ. scio
opis resumptio. ca.
vj. Circa primum p̄
ponit altarꝫ holocau-
sti erectio: ꝛ ptꝫ sntia
ex dictꝫ. j. Esdre. iij:
exceptꝫ q̄ sequunt.
b Instante aūt se-
ptimo mēse ꝛc̄. B nō
referꝛ ad illud qđ di
ctū est in pte ꝓceden
ti. qđ fuit tēpe Darij:
ꝫ referꝛ ad tpus cyri
qñ indei p̄ redeun-
tes de babylone ve-
nerūt in irm̄ vt pa-
tebit in lra sequenti
c In atriū qđ erat
añ ianuā orientalez
i. q̄ prius fuerat. da
nondū erat reedifi-
cata. d Et ꝙuene
rūt sibi ex alijs nati
onibꝰ terre. qꝝ plꝰ
de iudeis qui euase
rant chaldeos in de
structōne hierusalē
ꝛ fugerāt in egyptū
ꝛ in alijs locis circa
iudeaz. audito redi-
tu illoꝝ q̄ venerant
de babylone: vene-
runt ad eos.
e Et erexerunt sa-
crariū. i. altare holo
causti.
f Omis gentes ter-
re. i. iudei qui redie-
rūt de multis gent̄
bus. g Et egerūt
scenophegia. i. festū
tabernaculoꝝ qđ ce
lebrabatur septimo
mense.

h Et templū. Hic repetitur templi fundatio. ⁊ ptz lr̃a ex dictis j. Esdre. iij. his exceptis.
i Et dederūt carra. i. currus ad trahendum ligna vsq; ad mare.
k Et facerēt rates. ligna sunt coniuncta adinuicem fortiter quę ducuntur per mare sicut naues.
l Scōm decretū ⁊c. Ex hoc ptz qō dictū est .s. q; hec referuntur ad tē pus cyri.
m Et fundauerūt tēplum di nouilunio. i. i pncipio secūdi mēsis. nā hebrei faciūt mē ses fm lunatōes.
n Et frēs oēs leuite conspirantes. id ē vno spū ⁊ voluntate ad opus dei aspirantes.
o Et bene. Fz dō re. i. Fz psalmos ab eo cōpositos. Et audiert. Hic consequanter ponitur operis impedimentum ⁊ patz sententia ex dictis. j. Esdre. iiij. exceptz q̄ sequuntur.
p Ad diebus abasareth. j. esdre vocatur assaraddon.
q Gentes aūt terre incubātes id est vigilanter insidiantes ad opus impediendum.
r Et aggressuras exercentes. i. insultū ⁊ d. ab aggredior.
s Et ptraxerunt stru. per biennīū vsq; ad darij regnum. istud nō potest sic intelligi. q; a tpe hui⁹ impedimenti fuerit tm̃ biennium vsq; ad darij regnum. nā fm minorē cōputatōez fuerunt ibi viginti duo anni. ⁊ iō istud biennīū intelligit ō impedimēto opis p insult⁹ samaritanorū. ita q; iudei parū poterant opari: ⁊ interim ꝓcurabant samaritani ad mādatū regis opus totalit impediri. qō est factū in fine illi⁹ biennij ⁊ durauit vsq; ad scōm annū darij.

In scō. vj. Hic ꝓfr describit operis resuptio. ⁊ scō resuptiōis ꝓfirmatio: ibi. In ipo tpe. Pria ps pz ex dictis. j. Esdr. v. b excepto.

tas et hostias sabbatorum ⁊ neomeniarū et dierū solēniū omniū sanctificatorum Et q̄tquot vouebāt dño a neomenia septimi mēsis ce
b perūt hostias offerre deo ⁊ templū dñi nondū erat edificatū. Et dederunt pecuniaz lapidarijs ⁊ fabris ⁊ potum ⁊ pabula cum gaudio.
i Et dederūt carra sydonijs et tirijs vt transueherent illis de libano trabes cedri-
k nas: ⁊ facerent rates in iop
l pe portum: fm decretū q̄ scriptum erat eis a cyro rege psarum. Et in secundo anno veniētes i templū di in hierusalem: mense secundo inchoauit zorobabel filius salathiel ⁊ iesus filius iosedech ⁊ fratres ipsorū et sacerdotes ⁊ leuite ⁊ omēs qui venerant de captiuita-
m te in hierusalem ⁊ fundauerunt templū dei: nouilunio secundi mensis secūdi anni cum venissent in iudeam et hierusalem. Et statuerunt leuitas a viginti annis sup opera domini. Et stetit iesus ⁊ filius eius ⁊ frēs oēs
n leuite conspirantes ⁊ executores legis: facientes opera in domo dñi Et steterūt sacerdotes habitātes stolas cū tubis ⁊ leuite filij asaph habētes cymbala: col
o laudantes dñm ⁊ benedicentes fm dauid regez isr̃l Et cantabant canticū dño q̄m dulcedo eius et honor in secula super omnē israel Et ois populus tuba cecinerunt. et ꝓclamauerūt voce magna collaudantes dñm in suscitatōne domus dñi. Et venerunt ex sacerdotibus ⁊ leuitis ⁊ presidentib⁹ fm pagos senioribus q̄ viderant pristinā domū: ⁊ ad huius edificatōez cū clamore et planctu magno ⁊ multi cū tubis ⁊ gaudio magno: intantū vt populus nō audiret tubas ꝓpter planctū populi. Turba enim erat tubis canēs magnifice: ita vt longe audiret. Et audierunt inimici tribus iude ⁊ benia min ⁊ venerunt scire que esset vox tubaruz. Et cognouerunt q̄m qui erant ex captiuitate edificāt templum domino deo israel. Et accedentes ad zorobabel et iesuz ⁊ ꝓpositos paganor dixerunt eis. Edificabimus vna vobiscum. Similit eī audiuimus dñm nostrū: ⁊ ipi pari
p ter incedimus a diebus abasareth regis assyriorū: qui trāsmigrauit nos huc. Et dixit illis zorobabel ⁊ iesus ⁊ principes paganor israel Nō est nobis ⁊ vobis edificare domū dei nostri. Nos enim soli edificabimus domino isr̃l fm ea que precepit nobis cyrus rex persarum
q Gentes aūt terre incubantes his que sunt in iudea ⁊ leuantes opus edificatōis: ⁊ insidias ⁊ populos adducētes ꝓhibebant eos edifica
r re ⁊ aggressuras exercētes impedierūt: ne consummarentur edificiū omi tpe vite cyri regis:
s ⁊ ptraxerunt structurā p biennium vsq; ad darij regnum.

Caplm. vj.

a In scdo aūt āno regni darij ꝓphetauit
b aggeus ⁊ zacharias filius addin ꝓphete apud iudeā et hierusalez in nomine dei israel sup eos. Tunc stans zorobabel filius salatiel: ⁊ iesus filius iosedech: inchoauerunt edificare domū dñi que est in hierlm: cū adesc sent eis ꝓphete dñi ⁊ adiuuarent eos. In ipo tpevenit ad illos syssennes subregulus syrie ⁊ phenicis ⁊ satrabuzanes ⁊ sodales ei⁹ ⁊ dixerunt eis. Quo pcipiēte vobis domū hāc edificatis ⁊ tectū istud ⁊ alia oīa pficitis. Et que sūt structorez q̄ hec edificant. Et habuer̄t gratiā visitatōe facta sup eos q̄ erant ex captiuitate a dño seniores iudeor: ⁊ sunt ipediti edificare: donec edificaret dario de oib⁹ istis. ⁊ rñsum acciper̄. Exēpluz epl̄e quā miserūt dario. Syssennes subregius syrie ⁊ phenicis ⁊ satrabuzanes ⁊ sodales ei⁹: in syria ⁊ phenice pfides regi dario salutez. Qia nota sint dño regi q; cū aduenissem⁹ in regionē iudee ⁊ introisse-mus in hirelm: inuenimus edificātes domuz di magnā ⁊ tēplū ex lapidib⁹ politis ⁊ magnis ⁊ pciosis materijs in parietib⁹ ⁊ opa illa instāter fieri ⁊ suffragare ⁊ pspare in manibus eor ⁊ in oi gla cū diligētissime pfici Tūc inrogauimus seniores dicētes. Quo pmittēte vob edificatis domū istā: ⁊ opa hec fundatis. Iō āt inrogauim⁹: vt notū facerem⁹ tibi hoies ⁊ ppositos ⁊ nominū scripturar ꝓpositor postulauimus illos. At illi responderunt nobis dicē

b Zacharias fili⁹ addin. j. esdre. v. dr̃. Fili⁹ addo. ⁊ ē idez nomē variatū i fine. sic freq̄nt fit in noib⁹ ꝓprijs i gallico ⁊ latino
c In ipo tpe. Hic ꝓfr ponit resuptōis ꝓfirmatō Circa quā p ponit edificantiū inrogatio ⁊ rñsio. scdo rñsionis ad regē relatio: ibi. Exēplū epl̄e. tercio regz rñsio: ibi

Tunc rex Darius. Sententia pme ꝛ secunde ptis ptz ex dictis .j. Esdre .v.

d Tūc rex darius. Hic ponit regis rūsio confirmās opis resumptionē ꝛ inducens ad psummatōnē. Circa quā p̄ pōitur regis rūsio .scdo diligēs executio capuj. Sūia pme ptis patet ex dictis .j. Esdre .vj. exceptis q̄ sequuntur

e Lapidibus politis tribus .i. trib⁹ ordinibus lapidum.

f Et meniano ligneo .i. ordine vno ligneo. sic em̄ fuit in templo salomonis. q̄ parietes erāt exterius de lapidibus ꝛ interius de tabul' cedrinis. dicit autem meniamū a menia pluralis numeri. q̄ pie signant clausuram ciuitatis. sed tractū est hoc nomē ad signandū quācūq̄ clausuram. et eodem mō meniamū

g Et meniano vno nouo. expositio ē litere p̄cedētis. sic Et p id est. Meniano vno nouo. i. facto ō lignis q̄ nō fuerunt alias in ope. Nō ät dicit hic de lapidibus politis. videt cō tradicere ei qō dicit j. Esdre .vj. Ordies de lapidibus impolitis tres. ad qō pōt dici q̄ lapides isti dicuntur hic politi eo q̄ erāt dolati. ibi vero dicūtur impoliti eo q̄ non erant optimis aureis in q̄bus erāt figure cherubin ꝛ palmarū sicut erant tabule q̄ operiebant interiorez ptem parietū tēpli.

h Que extulit nabuchodonosor. i. extra irl'm tulit in babylonem.

i Et p̄cepit. ipe cyrus vtz ex lr̄a p̄cedēti ꝛ sequenti.

k Curam agere syfennem subreguluz syrie ꝛc. vtrum autē isti sint idem homines numero qui tpe

tes. Nos sumus serui dñi q̄ fecit celū ꝛ terram ꝛ edificabat hec domus añ annos istos mltos a rege isrl' magno ꝛ fortissimo: ꝛ psūmata ē. Et qm̄ p̄res nr̄i ex acerbātes erāt ꝛ peccauerūt i deū isrl': tradidit eos i manū nabuchodonosor regis babylonie regi chaldeorū: ꝛ domū istā demolientes incēderūt ꝛ pplm captiuū duxerūt i babylonez. In prio anno regnāte cyro rege babylonie: scripsit cyr⁹ rex domū hāc edificare: et illa sacra vasa aurea ꝛ argētea q̄ extulerat nabuchodonosor de domo q̄ ē in ierusalē ꝛ cōsecrauerat ea in suo tēplo: rursus p̄tulit ea cyrus rex de tēplo qō erat in babylonia: ꝛ tradita sūt zorobabel et salmauasaro subregulo Et p̄ceptū ē eis vt offerrēt hec vasa ꝛ reponerēt in tēplo qō erat in ierusalē ꝛ ipm tēplū dei edificare in loco suo. Tunc salmanasarus subiecit fundamēta domus dñi q̄ est i hierusalē: ꝛ exinde vsq̄ nunc edificat: ꝛ nō accepit psūmationē. Nūc ergo si iudicatur a te o rex: pquirat in regalibus bibliothecis cyri regis q̄ sunt in babylōia ꝛ si inuentū fuerit p̄silio cyri regis ceptā esse structuram domus dñi q̄ est in ierusalē: ꝛ iudicat a dño rege nr̄o: scribat de his nob

o Tūc darius rex p̄cepit inq̄ri i bibliothecis: ꝛ inuentus ē in egbathanis oppido qō ē in media regiōe locus vnus in q̄ scripta erāt ista. Anno primo regnante cyro rex cyr⁹ p̄cepit domū domini qne est in ierusalem edificare. vbi incendebant igni assiduo cuius altitudo sit cubitoꝝ decem ꝛ latitudo cubitoꝝ sexagi-

e ta: quadratum lapidibus

f politis tribus: ꝛ meniano

s ligneo eiusdem regiōis: ꝛ meniano vno nouo: ꝛ impendia dari de domo cyri regis ꝛ sacra vasa domus domini tam aurea q̄z argē-

b tea que extulit nabuchodonosor in domum domini q̄ est in hierl'm vbi erant po-

i sita: vt ponant illic Et p̄ce-

k pit curam agere syfennem subregulū celeusyrie ꝛ phenicl ꝛ satrabuzanā ꝛ sodales eius ꝛ qui ordinati erāt in syria ꝛ phenice presides vt abstinarent se ab eodez loco. Et ego quoq̄ p̄cepi in totum edificare. ꝛ p̄spexi vt adiuuent eos qui sūt ex captiuitate iudeoꝝ donec p̄summaret templū edis domini: ꝛ a vexatiōe tributoꝝ celeusyrie ꝛ phenicis: diligenter ōptitatem dari his hominibus ad sacrificiū domini zorobabel p̄fecto ad thauros ꝛ arietes ꝛ agnos: silr autē ꝛ frumentū ꝛ sal ꝛ vinū ꝛ oleuz instanter p singulos ānos put sacerdotes qui sunt in hirl'm dictauerint cōsumi quotidie sine vlla dilatiōe vt offerant libationes summo deo p rege ꝛ pueris ei⁹ ꝛ orēt p ipoꝝ vita. Et denūcietur vt quecunq̄ transgressi fuerint aliq̄d ex his q̄ scripta sūt: aut spreuerint accipiat lignum de suis p prijs ꝛ suspendant ꝛ bona ipoꝝ regi ascribant. Propterea ꝛ dñs cuius nomē inuocatū ē ibi: exterminet oēm regem ꝛ gentem q̄ manū suā extēderit p̄hibere: aut male tractare domum dñi illam que est in ierusalem Ego darius rex decreui ōp diligentissime fm hec fieri. Capitulum .vij.

a Tunc syfennes subregul⁹ celeusyrie ꝛ phenicis ꝛ satrabuzanes ꝛ sodales obsecuti his q̄ a Dario rege erant decreta: insistebant sacrosanctis o-

b peribus diligentissime cooperantescū seniorib⁹ iudeorū principibus syrie. i. iudee que est in syria. et isti principes erāt zorobabel dux populi iudeorum. ꝛ Jesus filius iosedech princeps sacerdotū Oz autem iudea sit quedam regio syrie patet per hoc q̄. descriptio populi facta tempore natiuitatis christi i iudea. facta fuit a p̄side syrie cyrino vt habetur Luce .ij.

Cyri ꝛ darij fuerūt in isto officio dubiū est. q̄ autem fuerint ijdem videtur p hoc q̄ hic tpe cyri. ꝛ. s̄. e. ca. ꝛ infra in principio sequētis capitulj p tempe darij ponuntur eadem ip̄orum nomina nec videt impossibilitas. ex longitudine temporis. nam a tempe cyri vsq̄ ad secūdum annum darij fm vnā computatiōem fluxerunt tm̄. xxiiij. anni. p totum vero tēpus bene cōtigit aliquādo eosdem homines pmanere in eodem officio. q̄ autem fuerint diuersi homines videtur ex mutatione regum. ad quoꝝ mutatiōez solent officiales mutari. darius autez fuit quartus rex psarū a cyro fm hebreos. fm alios vero mlto plures fuerunt iter cyrum ꝛ dariuz. nec est impossibile q̄ diuersi homines eiusdem nominis sint i eisdem officijs regalibus diuersis temporibus ꝛ sub diuersis regibus.

e Et ex cōcl. cyri ⁊ darij ⁊ artaxerxis ſm hebr. Darius ⁊ artaxerxes fuerūt idem hō notatus darius noie ꝓpio ⁊ artaxerxes noie cōi regio. ſicut ōr tyberi⁹ ceſar ⁊ auguſtus ceſar. q⁹ reges romani noie cōi ceſares appellantur. ſm vo latinos ⁊ grecos ⁊ etiā ſcriptorē hui⁹ ſcōi libri quē nō recipiunt hebrei fuerūt reges diuerſi

d Et egerūt filij iſrl' ⁊c. dicunt autez hic filij iſrl' illi qui redierunt de tranſmigratis ante deſtructiōz ciuitat⁹ cum rege ieconia. dicunt autez ex captiuitate illi q̄ redierūt de captiuatis cum ſedechia rege ōſtructa ciuitate

e Qui remā. ex oibus executiōib⁹. id eſt idolatrijs.

f Gētiū terre. a q̄bus erāt ſepati ꝓ reditū in iudeam.

Capi. viij.

Et poſt hunc. Hic ꝓ̄ repetunt facta ſub eſdra ſacerdote alibi ſcripta: ⁊ ꝓmo deſcribitur eius de babylonia receſſus. ſecundo in hieruſalez aduentus ibi. Et cū factus fuiſſet. Circa ꝓmum ꝓmo deſcribitur ſtatus Eſdre. ſecūdo gr̄a ſibi fctā a rege ibi. Rex artaxerxis Snia ꝓme ꝓtis ptz ex dict⁹. j. Eſdre. vij. his exceptis

a Et poſt hunc. ſcz darius.

b Regnante artaxerxe. ex hoc ptz q̄ō dictum eſt. ſcz q̄ ſm auctorem huius libri darius ⁊ artaxerxes fuerūt reges diuerſi. ſm opinionez vero hebreorū q̄ dicunt eſſe eundez poteſt dici q̄ ly p⁹ būc non notat perſonarum diuerſitatem ſz eiuſdem mutatiōis notabilez renouationem ſicut de ſaule dicitur. j. Regum. x

Mutaberis in virum alium. Darius autem in gratia facta populo iudeorum tempe eſdre ſacerdotis. fuit notabiliter renouatus ad bonum iudeorum. ⁊ ſic ſcribitur h: quaſi alius. ⁊ iſto modo loquendi vtitur frequēter liber Apocal'. ſicut ibidem dixi in pluribus locis.

c Et dedit ei rex gloriam. i. honorem coram multis. eſt em̄ gloria honor exhibitus alicui in p̄ſna multor.

d Rex artaxerxes. hic ponitur gr̄a regis eſdre facta. et diuiditur in duas ptes. q⁹ ꝓmo ponitur hui⁹ gr̄e deſcriptio. ſco ipi⁹ eſdre gr̄arū actio ibi. Et dixit eſdras, Snia ꝓme ptis ptz ex dictis. j. Eſdre. vij. hoc excepto.

orum principibus ſyrie: et ꝓſperata ſunt ſacroſancta opera ꝓphetantibus aggeo ⁊ zacharia ꝓphetis. et cōſūmauerūt oia ꝙ p̄ceptū

e dñi dei iſrl': ⁊ ex cōcilio cyri ⁊ darij ⁊ artaxerxis regū ꝓſarū. Et cōſummata ē do m⁹ nr̄a vſq̄ ad terciā ⁊ viceſimā diē menſis adar: ſexto anno darij regi. Et fecerūt filij iſrl' ⁊ ſacerdotes et leuite ⁊ ceteri q̄ erāt ex captiuitate qui appoſiti ſunt ſm ea que ſcripta ſunt in libro moyſi. Et obtulerunt in dedicationē tēpli domini: thauros centū: arietes ducētos: agnos q̄dringentos: ⁊ hedos ꝓ peccatis vniuerſi iſrl' duodecim ſm numez tribuū iſrl'. Et ſtetērūt ſacerdotes ⁊ leuite amicte ſtolis ꝓ trib⁹ ſuis ꝓ operā dñi dei iſrl' ſm librū moyſi ⁊ oſtiarij ꝓ ſingulas ianuo as. Et egerūt filij iſrl' cum his qui erāt ex captiuitate illud phaſe q̄rtadecima luna menſis primi: q̄ñ ſanctificati ſunt ſacerdotes ⁊ leuite. Oēs filij captiuitat⁹ nō ſunt ſimul ſanctificati. q⁹ leuite oēs ſimul ſanctificati ſunt. Et immolauerūt phaſe vniuerſi filij captiuitatis ⁊ fratribus ſuis ſacerdotes et ſibimetipſis. Et manducauerūt filij iſrl' qui erāt ex captiuitate omnes

e qui remāſerant ab oñib⁹

f execrationibus gētiū terre

querentes dñm: ⁊ celebrauerunt diem feſtum azimoꝝ ſeptē diebus epulātes in cōſpectu domini: q̄ñ ꝙuertit cōciliū regis aſſyrioꝝ in eos confortare manus eoꝝ ad opa domini dei iſrl'

a b Et poſt hunc regnante Capitulum. viij artaxerxe ꝓſarū rege: acceſſit eſdras filius azarie: filij helchie: filij ſolōe: filij ſadoch filij achitob: filij ameri: filij azahei: filij bocci: filij abiſue: filij phinees: filij eleazari: filij aaron: primi ſacerdotis. hic eſdras aſcēdit ō babylonia cū eſſet ſcriba ingenioſus i lege moy

c ſi q̄ data ē a dño iſrl': docere ⁊ facere. Et dedit ei rex gloriā q⁹ inueniſſet gr̄am in oi dignitate ⁊ deſiderio in ꝓſpectu ei⁹. Et aſcēderūt ſimul cū ipo ex filijs iſrl' ⁊ ſacerdotibus ⁊ leuitis ⁊ ſacris cātorib⁹ tēpli ⁊ oſtiarijs ⁊ ſeruis tēpli in irl'm. Anno ſeptimo regnāte artexerxe in q̄nto mēſe: hic annus ſeptim⁹ eſt regni: exeūtes de babylonia nouilunij q̄nti mēſis venerūt irl'ym mam iuxta p̄ceptū illius: ſm ꝓſpitatē itineris a dño ipoꝝ datā eis. In his ei eldras magnā diſciplinā obtinebat ne ptermitteret q̄cq̄ eoꝝ q̄ eſſet ex lege dñi ⁊ p̄ceptis: ⁊ docēdo vniuerſum iſrl' oēm iuſticiā ⁊ iudiciū Accedētes aūt qui ſcribebant ſcripta artaxerxis regis: tradiderūt ſcriptū q̄ō obuenerat ab artaxerxe rege ad eſdram ſacerdotē ⁊ lectorē legis dñi cuius

d exemplū ſubiectū eſt Rex artaxerxes eſdre ſacerdoti ⁊ lectori legis dñi ſalutem Humanior ego iudicās in bñficijs: p̄cepi eis qui deſiderant ex gente iudeoꝝ ſua ſponte ⁊ ex ſacerdotibus ⁊ leuitis qui ſunt in regno meo: comitari tecū in irl'm. Siqui ergo cupiūt ire tecū ꝙueniant: ⁊ ꝓficiſcant ſicut placuit mihi ⁊ ſeptē amicis meis ꝓſiliarijs vt viſitēt ea q̄ agunt ſm iudeā ⁊ irl'm: obſeruātes ſicut habes in lege domini: ⁊ ferant munera dño iſrael que vouī ego ⁊ amici hierl'm: ⁊ omne aurū ⁊ argentū q̄ō inuentū fuerit in regione babylonie: dño in hieruſalem cum illo q̄ō eſt donatū ꝓ ipa gente in templū dñi eoꝝ q̄ō eſt in hierl'm: vt colligatur hoc aurū ⁊ argentum ad thauros ⁊ arietes et agnos ⁊ hedos: ⁊ que his ſunt cōgruentia: vt offerant hoſtias dño ſup altare dñi ipoꝝ q̄ō ē in hierl'm. Et omnia quecūq̄ volueris cū fratribus tuis facere auro ⁊ argento: pfice ꝓ voluntate tua ſm p̄ceptū domini dei tui: ⁊ ſacroſancta vaſa que data ſunt tibi ad opa domus domini dei tui que eſt in hieruſalem. ⁊ cetera quecūq̄ tibi ſubuenerit ad opa templi dei tui: dabis de regali gazophilatio cum voluerī cū fratribus tuis facere auro ⁊ argento pfice ſm voluntatem domini. Et ego quidem rex artaxerxes p̄cepi cuſtodibus theſauroꝝ ſyrie et phenicis vt quecunq̄ ſcripſerit eſdras ſacerdos ⁊ lector legis dñi: diligenter detur ei vſq̄ ad argenti talenta centum. ſimiliter ⁊ auri. Et

vsq; ad frumenti modios centũ: ⁊ vini amphoras cẽ tũ. ⁊ alia quecũq; abũdãt sine taxatione. Qia ſm legem ꝺi fiant deo altissimo ne forte exurgat ira in regno regi ⁊ filij filioꝝ eius. Vobis aũt ꝺr vt oibus sacerdotibus ⁊ leuitis ⁊ satris cãtoribus ⁊ seruis tẽpli et e scribis tẽpli hui⁹: nullum tributũ neq; vlla alia indictio irrogeť nec habeat q̃sq; ptãtez obijcere eis q̃cq; Tu aũt esdras ſm sapiam dei ꝓstitute iudices ⁊ arbitros in tota syria ⁊ pheniçe oẽs qui legẽ dei tui nõ nouerũt doce: vt q̃tq; trãsgressi fuerint legẽ diligẽter plectanť: siue morte: siue cruciatu: siue etiã pecunie mulctatione vel a bductio f ne. Et dixit esdras scriba. Vbictus ꝺns deus ꝑm nr̃oꝝ qui dedit hanc volũtatem in coꝛ regis clarificare domũ suã que est in hierusalẽ: ⁊ me honorificauit in cõspectu regis ⁊ ꝓsiliarioꝝ ⁊ amicoꝝ eius ⁊ purpuratoꝝ ei⁹ ⁊ ego cõstans animo factus sum ſm opitulationez ꝺñi dei mei. Et cõgregaui ex isrl̃ viros vt simł ascẽderẽt mecũ. Et hi sunt p̃positi ſm suas p̃rias ⁊ principatus portionales coꝝ qui mecũ ascenderunt de babylonia in regno artaxerxeis. Ex filijs phares gersomus. Ex filijs siemarith: amenus. Filioꝝ ꝺ̃: accus filius scecilie: Ex filijs phares: zacharias et cũ eo reuersi sunt viri centum quinq̃ginta. Ex filijs ductoris maobilionis zaraei: ⁊ cũ ipo viri ducẽti q̃n q̃ginta. Ex filijs zacues: iechonias zechoeli: ⁊ cũ ipo viri ducẽti quinq̃ginta Ex filijs sala. maasias gotholie: ⁊ cũ ipo viri septuaginta. Ex filijs saphatie: zararias michaeli: ⁊ cũ ipo viri octoginta Ex filijs iob: abdias iehieli: ⁊ cum ipo viri ducenti duodecim Ex filijs banie: salimoth filius iosaphie: ⁊ cũ ipo viri centũ sexaginta. Ex filijs beer: zacharias bebei: ⁊ cũ ipo viri ducẽtiocto. Ex filijs ezgad iohãnes azechan: ⁊ cũ ipo viri centũ decem. Ex filijs adonichã ipis postremis: ⁊ hec sunt noia eoꝝ. eliaphalam filius gebel ⁊ semeg ias: ⁊ cũ ipo viri septuaginta. Et congregaui b eos ad fluuiũ q̃ ꝺicit thia ⁊ metati illuc fuim⁹ triduo: ⁊ recognoui eos. Et ex filijs sacerdotum ⁊ leuitaꝝ nõ inueni illic. Et misi ad eleazarũ ⁊ eccelom ⁊ mesman ⁊ maloban ⁊ eneathar ⁊ sames ⁊ ioribũ nathan enuagan zachariam: ⁊ mosollamũ ipos ductoꝛes ⁊ peritos. Et dixi eis vt venirent ad luddeũ q̃ erat apud locũ gazophilacij. Et mandaui eis vt ꝺicerẽt luddeo ⁊ fratribus ei⁹ ⁊ illis q̃ erãt in gazophilatio: vt mitterẽt nobis eos q̃ sacerdotio fungerenť in domo ꝺñi dei nostri. Et adduxerũt nobis ſm manũ validã ꝺñi dei nostri viros peritos: ex filijs mooli: filij leui: filij isrl̃: sebebiam ⁊ filios ⁊ fratres q̃ erant decẽ ⁊ octo: asbiam ⁊ i amin ex filijs filioꝝ chananei ⁊ filij eoꝝ viri viginti Et ex his q̃ in templo seruiebãt q̃s dedit dauid. ⁊ ipis principes ad opatiõem leuitł tẽplo seruientiũ: ꝺucenti viginti. Omnia nomia significata sunt in scriptnris. Et voui illic ieiunium iuuenibus in cõspectu domini: vt quere rez ab eo bonum iter nobis ⁊ qui nobiscũ erãt ⁊ filijs ⁊ pecoribus ꝓpter insidias Erubui enim petere a rege pedites ⁊ equites in comitatu tutele gratia contra aduersarios nostros. Dixi-mus enim regi. qm̃ virtus domini erit cum eis qui inquirunt eum in omni affectu. Et iterum deprecati sumus dominuz deum nostrum ſm hec: quem ⁊ ꝓpicium habuimus ⁊ compotes facti sumus deo nostro Et separaui ex plebis prepositis ⁊ sacerdotibus templi viros duodecim: ⁊ sedebian ⁊ asannan: ⁊ cum eis ex fratribus eoꝝ viros decem. Et appendi eis aurꝝ ⁊ argẽtum: ⁊ vasa sacerdotalia domus dei nostri: qne donauerat rex ⁊ consiliarij eius ⁊ principes ⁊ omnis israel. Et cum appendissem tradidi argenti talenta centum quinquaginta: et vasa argentea talentoꝝ centum: ⁊ auri talenta centum: ⁊ vasa aureoꝝ septies viginti: ⁊ vasa erea de bono eramento splendẽtia duodecim k auri speciem reddentia. Et dixit eis. Et vos sancti estis ꝺño: ⁊ vasa sunt sancta: ⁊ aurum et argentũ votũ est ꝺño deo patrũ nostroꝝ. Vigilate ⁊ custodite donec tradatis ex plebis p̃positis ⁊ sacerdotibus ⁊ leuitis et principib⁹ l ciuitatum israel in hierl̃m: in pastoforio dom⁹ dei nostri. Et hi qui susceperunt sacerdotes et leuite aurũ ⁊ argentum ⁊ vasa. intulerũt i hierusalem in templum domini. Et ꝓmouimus a fluuio thia die duodecima mẽsis primi: vsq;

e Nullam tributum neq; vlla alia indictio. i. exactio vel grauc preceptum.
f Et dixit esdras. Hic cõsequẽter ponitur ipius esdre ẽtiarum actio. ⁊ cõsequenter populi cuz esdra redeuntis i ierusalem enumeratio ibi. Et hi sunt ꝑpositi ⁊c. et patet ex dictis sententia. j. esdre. viij. ca. exceptis que sequuntur.
g Et congregaui eos ad fluuiũ q̃ ꝺicitur thia ꝓmo Esdre ꝺicitur abuua-. erat eñ binominis.
b Et metati illic fuimus. i. tentoria posuimus.
i Ex filijs filioꝝ chananei. ꝓpriũ nomen est cuiusdaz indei. ita q̃ nõ est adiectiuum ⁊ commũe. quo denominantur illi qui erant de tribu cham filij noe
k Et vos sancti estis domino. i. deputati ad seruiendum domino ⁊ hoc etiaz modo res inanimate que applicant ꝺomino cultui ꝺicunt sancte.
l In pastoforio domus dei nostri. Est autem pastoforium thalamus deputat⁹ ad comedenduz extra atrium sacerdotum. et ꝺicitur quasi foris positũ. in talibus eñ thalamis comedebant coram domino illi qui offerebant hostias pacificas. quaruz vna pars cedebat in vsũ eoꝝ.

m Et cum factus fuisset. Hic ꝓr describit ꝙd factū ē in ir'm in aduentu esdre. Et diuiditur in duas partes. quia ꝓmo describitur oblationum regis et ꝓncipum ⁊ aliorū traditio. secundo alienigenarū separatio: ibi. Et consummatis. Sententia ꝓme partis patet ex dcis j. Esdre. viij. hoc excepto.

n Et cum ipo erat eleazar filius phinees. iste nō est phinees filiꝰ hely q̄ mortuus fuit longe ante j. Regum. iiij.

o Et consummatis. Hic consequēter describitur populi isr'l ab alienigenis separatio. Circa quaz sic ꝓceditur. quia primo ponitur cōmixtionis denūciatio. secundo esdre lamētatio ibi. Et mox vt audiui. tercio dicta sequestratio ibi. Et cum adorando. Sētentia ꝓme partz patet ex dictis j. Esdre ix. His exceptis.

p Accesserunt ad me prepositi. s. filiorum israel.

q Immundicias suas ⁊c. quia mulieres alienigene docebant filios suos idolatrare. ⁊ ad hoc etiam inducebāt maritos suos.

r Ab initio ipsius regni. hoc est dictū. q̄ istud malum incepit a potentioribꝰ populi ſm q̄ dicit. j Esdre. ix. Manus principum ⁊ magistratuū fuit in transgressione hac ꝓma. illa enim que sunt in hoc libro qui apocryphꝰ est dubia declaranda sunt per illa que sunt in ꝓmo. Esdre qui liber ē de canone

s Et mox. Hic cōsequenter ponit ipsius esdre lamentatio ꝓ populi peccato. ⁊ patet sententia ex dictis. j. Esdre. ix exceptis q̄ sequunt.

quo introibimus in hanc
m Et cum factus fuisset tercius dies: quarta aūt die pōderatum aurū ⁊ argentum traditū est in domo domini dei nostri: marimoth filio
n uri sacerdoti: ⁊ cum ipso erat eleazar filiꝰ phinees: ⁊ erāt cū ipis ioſadus filius iesu ⁊ medias ⁊ bannu filius leuite: ad numerū ⁊ ad pondus vniuersa. Et scriptū est pondus ipoze dem hora. Qui aūt venerūt ex captiuitate: obtulerūt sacrificiū dño isr'l. thauros duodecim ꝓ omni isr'l arietes octogita sex. agnos septuagintaduos: hyrcos ꝓ peccato duodecim: ⁊ ꝓ salute vaccas duodecim oia in sacrificiū dñi. Et relegerunt p̄cepta regz regalibus dispensatoribus et
o ꝑ gregulis celeusyrie ⁊ phenicis: ⁊ donorificauerunt gentem ⁊ templuz domini
p Et ꝓsummatis his accesserunt ad me p̄positi dicentes. Non segregauerūt genus isr'l. ⁊ pricipes ⁊ sacerdotes ⁊ leuite ⁊ alienigene
q gentes ⁊ natiōes terre immūdicias suas a chananeis ⁊ etheis ⁊ pherezeis: et iesubeis ⁊ moabitis ⁊ egyptijs ⁊ idumeis. Cōiuncti em̄ sunt filiabus eoz ⁊ ipsi ⁊ filij eoz: ⁊ mixtū est semē sanctum alienigenis gentibus terre ⁊ pticipes erant
r ꝓpositi ⁊ magistratus iniq̄tatis eius ab initio ipiꝰ re
s gni. Et mox vt audiui ista ꝓscidi vestimēta ⁊ sacrā tunicam ⁊ lacerans capillos capitis ⁊ barbam: sedi dolens ⁊ mestus. Et ꝓuenerūt quotq̄t tūc mouebantur in verbo dñi dei isr'l ad me lugentem sup iniquitatē istā ⁊ sedebā tristis vsq̄ ad vespertinuz sacrificiū. Et surgens a ieiunio cōcissa hīs
t vestimenta ⁊ sacram tunivcam ingeniculans: ⁊ extēdens manus ad dñm dicebam. Confusus sum ⁊ reueritus sum ante faciem tuā. Peccata em̄ nr̄a multiplicata sūt sup capita nostra: ⁊ iniquitates nr̄e exaltate sunt vsq̄ ad celū: quoniam a temꝑibus patrum nostroꝝ sumus in magno peccato vsq̄ ad diem hūc Et ꝓpter peccata nr̄a ⁊ patrū nostroꝝ sumus traditi cum fratribus nr̄is ⁊ cū sacerdotibus nostris regibꝰ terre in gladium ⁊ captiuitatem ⁊ deꝑdatiōem cū cōfustione vsq̄ in hodiernuz
x diem. Et nūc q̄stum est q̄ contingit nobis misericordia abs te dñe deus: ⁊ derelinque nobis radicem et nomen in locū sanctificatōnis tue: detegere luminare nr̄m i domo dñi dei nr̄i: dare nob cibū in oi tpe seruitutis nr̄e. Et cū seruirem⁹ nō fuim⁹ derelicti a domino deo nr̄o: ⁊ ꝓstituit nos in gr̄a ponēs nob reges psarū dare cibū: ⁊ clarificare tēplū dñi dei nr̄i: ⁊ edificare deserta syon: dare nobis stabilitatē i iudea ⁊ ierusalē. Et nūc q̄d dicimus dñe hītes hec. Trāsgressi em̄ sum⁹ p̄cepta tua q̄ dedisti in manꝰ pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ dicens. Quā terra in q̄ introistis possidere hereditatez eius terra polluta est coinquinatiōibꝰ alienigenarū terre: ⁊ immūdicie illoꝝ repleuerūt eam totaz immūdicia sua. Et nunc filias vestras non coniūgetis filijs eoz: ⁊ filias eorū non accipietis filijs vestr̄z ⁊ non inquiretis pacez habere cū illis omni tempore vt inualescentes māducetis optima terre: ⁊ hereditatem distribuatis filijs
a vr̄is vsq̄ i euū. Et q̄ cōtingūt nob oia fiūt ꝓpter opa nr̄a maligna ⁊ magna peccata nr̄a. ⁊ dedisti nob talē
b radicē ⁊ rursum reuersi sumus trāsgredi legitima tua vti ꝓmisceremur immūdicie alienigenarū gentiū terre

t Et sacram tunicam scz sacerdotalē que dicitur sacra. q̄ fuit diuino cultui ꝺputata.

v Ingeniculans. id est genua mea flectens.

x Et nunc q̄stum est ⁊c. j. Esdre. ix. Et nunc ad parum ⁊c. exponatur hoc sicut illud.

a Usq̄ in eum. id est in seculum. vt habetur. j. Esdre. ix.

b Et rursuz reuersi sumus. hoc nō habet. j. Esdre. ix. vbi sic habetur. Et dedisti nobis salutem sicut est hodie vt non reuertēmur ⁊c. s. ad pristina vicia. sed q̄ populus reuertens fecit contrariū. ideo hoc exprimitur hic cū dr. Et rursus reuersi sumus transgredi ⁊c. ⁊ patet litera ex dictis. j. Esdre nono, capi.

c Et cum adorando. Hic consequenter ponitur isrl ab alienigenis seqstratō

Circa qs primo describitur populi cōsensus. secundo separationis actus. ix. ca. ibi. Et consedert Prima in duas .qr primo ponitur consensus principū. secundo vulgarium i principio noni capituli. Sententia prime partis patet ex dictis. j. Esdre. x. exceptis q sequuntur

d Et cum clamasset iechonias. ad faciendū silētiū vt melius audiretur.

e Dixit esdre hec ē vera lra. vtz ex. j. Esdre. ix. propter qd aliqui libri male hūt h esdras. f Et nūc est sup oēz isrl. s. peccatuz hic t pnia de peccato vt habetur j. Esdre. ix. capi.

g Adiurauit pncipes sacerdotū t leuitas t oēm isrl istud Et oēm isrl ponit p anticipationē. naz h factū fuit postea. vt patebit capi. seqnti.

Capitulum ix.

Et exurgens Hic q̄r pōitur. q̄ sens⁹ popularū. t pz sntia ex dictis. j. Esdre. x. exceptis q̄ sequuntur.

b Et facta ē b dicatio. i. publica denūciatio. c Usq; q̄ soluāt iram. i. pacificēt p debitaz satisfactionē. d Et q̄siderūt. h q̄r describitur seqstratiōis act⁹ t diuidit in duas ptes. q⁹ p describit is seqstratio. secōo ppli segregati t purificati legalis instructio: ibi. Et inhabitauerunt Sntia pme pt̄ pz ex dictis. j. Esdre. x. p⁹ mediū ca. usq; in fi nē. excepto q̄ sequūt

e Et iniecit manus ec. i. iūxerūt eas ad ī nicē ad q̄firmatiōez p̄positi. f Et ad litādū. i. sacrificādū

g In exoratiōe. tē pore nanq; sacrificij cōsuebāt leuite p ig-

huius. Nōne iracsceris nobis pdere nos: quoadusq; nō relinquat radix t nomē nr̄m. Bñe deus isrl verax es. Derelicta est em̄ radix usq; in hodiernū diē Ecce nūc sumus in cōspcū tuo i iniquitatibus nostris Nō ē em̄ adhuc stare ante te in
c his. Et cū adorando cōfiteretur esdras flens humi pstratus ante templū congregati sunt ante eū ex hierusalem turba magna valde: viri t mulieres t iuuenes t iuuēcule. Fletus eni erat magnus in ipa multi-
d tudine. Et cū clamasset iechonias iehelī ex filijs isrl
e dixit esdre. Nos in dominū peccauim⁹ q̄ collocauimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas
f ex gentibus terre. Et nūc est sup oēm isrl. Jn his ergo sit iusiurandū a dño: expellere oēs uxores nr̄as q̄ ex alienigenis sunt cum filijs eaz. Sicut tibi decretū est a maioribus p̄m legē dñi exurgēs explica: ad te ni spectat negociū: t nos tecū sumus. Uiriliter fac.
g Et exurgens esdras: adiurauit principes sacerdotū t leuites t omnem isrl facere p̄m hec: t iurauerūt. Cir.

Et exurgēs esdras ab ante atriū tēpli abijt i pastoforiū ionathe filij nasabi: t bospitatus illic nō gustabit panē: nec a quā bibit: sup iniqtatē mlt-
b titudinis. Et facta est pdicatio in omni iudea t in ierusalē oib⁹ q̄ erāt ex captiuitate i irl̄z pgregati vt q̄cūq; ñ occurrerit biduo vl̄ tri duo dici p̄m iudiciū assidē tū seniox: tollerent facultates sue: t ipe alien⁹ iudicaret a multitudine captiuitatis. Et pgregati sūt omnes q̄ erant ex tribu iuda t beniamin in tribus dieb⁹ in hierl̄m. Hic mēsis ē nonus: dies mēsis vicesim⁹. Et sedit omnis multitudo in area templi tremētes ꝓpter hyemē pñtem Et exurgens esdras dixit illis. Uos iniq̄ fecistis collocando vobis in matrimoniū uxores alienigenas: vt adderetis ad pctā isrl. Et nūc date pfessionē t magnificentiā dño deo patrū nr̄oz: t pficite volūtatē ipius: t discedite a gētibus terre: t ab uxoribus alienigenis. Et clamauit ois multitudo: t dixerūt voce magna. Sicut dixisti faciemus. Sed q̄n mltitudo magna est: t tps hybernū: t nō possumus in subsidiati stare: t hoc opus nō est nob vnius diei neq; bidui: multū em̄ in his peccauim⁹: stēt p̄positi multitudinis: t oēs q̄i nobiscū inhabitāt: t quotq̄t habent uxores apud se alienigenas t assistant accepto tempe ex omni loco p̄
c sbyteri t iudices: usq;quo soluāt iram dñi negocij hui⁹. Jonathas aūt filius ezeli: t ozias thecham suscepерūt p̄m hec: t bosoziam⁹ t leuis t sabbatheus simī coopati sunt cū illis. et steterūt p̄m hec oia vniuersi qui erant ex captiuitate Et elegit sibi viros esdras sacerdos p̄
d cipes magnos de patribus eoz p̄m noia: t cōsederūt nouilunio mensis decimi examiare negociū istud. Et determinatū est de viris q̄ habebant uxores alienigenas usq; ad neomenia primi mensis: t inuenti sunt ex sacerdotib⁹ p̄mixti qui habebāt alienigenas uxores. Ex filijs iesu filij iosedech t fratribus eius: maseas t eliezerus t ioribus t ioadeus t inierunt
e manus vt expellerent uxores suas: t ad litandum in exoratione arietem ꝓ ignorantia sua
f
s Et ex filijs semmeri: maseas t esses t ieelech azarias. Et ex filijs fosere lisomasias bismaenis t nathanae iussio reddus t talsas. Et ex leuitis: iozabdus t semeis: t colnis t calitas et facteas t coluas t elionas. Et ex sacris cātoribus eliazib zaccarus. Et ex ostiarijs: sallumus: t tolbanes. Et ex isrl: ex filijs fozoosi et remias t geddias t melchias t michelus et eleazarus t iemmebias t bannas. Et ex filijs iolamam: chamas t zacharias iezrelus t iodius t emmoth t helias. Et ex filijs zathoim eliadas t liasumus: zochias t larimoth t zabdis t tebedias. Et ex filijs zebes iohannes t amanias t zabdias t emens. Et ex filijs banni: olamns t maluch⁹ t ieddeus t iasub t asabus t ierimoth. Et ex filijs addim: naath⁹ et mooſias t caleus t raanas maase⁹ mathathias t beseel t bonnus t manasses. Et ex filijs nuae noneas t afeas t melchias t sameas t symō beniami t malch⁹ t marras Et ex filijs asō: cariane⁹ mathathias t bann⁹ t elyphalach t manasses t semei t ex filijs bāni hieremias t moodias t abram⁹ t iobel t baneas t peliast ionas t marimoth t eliasib t mathane⁹ t elias is t ozias t dielus t semedus t sambus ioseph⁹. Et ex filijs nobei: idel⁹ t mathathias t sabed⁹ t zebeda sedmi ziessei baneas. Oēs

rantia sua diu nāq̄ fuerūt in captiuitate inter gentiles vbi nō erāt exercitati in lege. z sic multi simplices ignorabāt illicitū esse cū mulieribus alienigenis mīsionium ꝫhere sibi.

h Et inhabitauerūt. Hic pōr ponit pplī israel ab alienigenis mulierib⁹ separati instructio. z pz sniā ex dictis Neemie. viij. exceptis q̄ sequunt̄r

i Ab oriēte porte sacre. Neemie. viij. vocat porta aq̄rum z porta fontis. iij. ca. hic aūt ōr sacra. q̄z p eā parebat ingress⁹ ad atriū sacerdotū: z templū q̄ dicebantur loca sacra.

k Et cū absoluiss̄z legē. i. aperuisset librū legis. vt pz. Neemie. viij. l Et in multitudine legebāt legē dñi. i. interpretabant vulgarizando simplicib⁹ vtz Neemie. viij. m Dies h̄ sanct⁹ ē a dño. id ē deputat⁹ ad diuinas laudes z obsequia. Cui ē honor z gl'a in secula seculorum ꝫmen.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup̄ secundū librum esdre finit.

isti cōiunxerūt sibi vxores alienigenas z dimiserūt ꝑeas
b cū filijs. Et inhabitauerūt sacerdotes z leuite z q̄ erāt ex isrl in irlm et in tota vno regione. nouilunio mensis septimi. Et erant filij isrl in ꝓmorationibus suis Et cōgregata ē omnis multitudo simul in aream que
i est ab oriente porte sacre. Et dixerūt esdre pontifici z lectori vt afferret legem moysi que tradita est a domino deo isrl. Et attulit esdras pontifex legem omni multitudini eoz a viro vsq̄ ad mulierē z omnibus sacerdotibus audire legē nouilunio mensis septimi. et legebat in area que est ante sacram portaz templi: a p̄ma luce vsq̄ ad vesperā coram viris et mulieribus. Et dederunt omnes sensū ad legem Et stetit esdras sacerdos et lector legis super ligneuz tribunal quod fabricatum erat. Et steterūt ad eum mathathias et samus ananias azarias vrias ezechias et balsam⁹ ad dexteram: et ad sinistram faldeus misael malachias abusthas sabuf nabadias et zacharias. Et assumpsit esdras librum coram omni multitudine: p̄sidebat eñ in gloria i cōspectu omnium. Et cum absoluiss̄z legem omnes recti steterunt et benedixit esdras dominum deum altissimum: deum sabaoth omnipotentē Et respondit omnis populus amen. Et eleuatis sursum manibus: ꝓcidentes in terram adorauerunt dominum iesus et banae⁹ et sarebias et iadimus et accubus et sabbatheus et calithes et azarias et iozad⁹ et ananias et philias leui-
a te q̄ docebāt legē dñi: et in multitudie legebāt legē dñi z p̄ferebant singuli eos q̄ itelligebāt lectionē Et dixit atharathes esdre pontifici et lectori et leuitis q̄ docebant multitudinem dicens. Dies
m hic sanct⁹ ē domino. Et omnes flebant cū audissent legem. Et dixit Esdras. Digressi ergo manducate pinguissima queq̄z: et bibite dulcissima queq̄z: et mittite munera his qui non habent. Sanct⁹ est hic dies domini: et nolite mesti esse. Dominus enim clarificabit vos. Et leuite denūciabant in publico omnibus dicentes. Dies hic sanctus est. Nolite mesti eē. Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari: et dare munera his qui nō habebāt vt epulentur. Magnifice enī sunt exaltati verbis quibus edocti sunt. Et congregati sunt vniuersi i hierusalem celebrare leticiam ꝑm testamentuz domini dei israel.

Explicit liber Esdre secundus.

Incipit prologus in librum Thobie.

c Hromacio z heliodoro ꝛc. Iste plogus tres habet ptes p̄incipales. s. inchoationē: pgressionem. z ꝓcoe m. Inchoatio ꝓtinet deuotā salutationez illa ps p se pz. Pgressio ꝓtinet narratiōez: q̄ hz tres ptic'las in q̄rū p̄ma ponit admiratio hiero. de instātia petitōis chroma cij z heliodori cū ōr

Incipit plogus bti hieronymi p̄sbri i libz thobie

Hromacio et heliodoro epis. Hieronimus p̄sbyter in dño salutem. Mirari nō
b desino exactiōis vre instātiam exigitis enī vt librum chaldeo sermone ꝓscriptū ad latinū stilū trahā: librū
c vtiq̄ thobie quē hebrei de cathalogo dinaz scriptura

b Mirari nō desino ꝛc. z subdit ibidē rō duplex admirationis. p̄ma ē q̄z lib iste script⁹ erat chaldaico sermone. cui⁹ ad huc modicaz hēbat noticiam. vñ dicit. Vt libz chaldeo sermone scriptū ꝛc. secūda admiratōis rō ē. q̄z lib iste apud hebreos nō ē de canone. z ita si trāsferret i curreret eoz maliuolētiā. vñ dicit. Quē hebrei de cathalogo ꝛc. In scōa ꝑte narratiōis dicit se trāstulisse librū ad petitionē ipoz vñ dicit. Feci satis desiderio vro ꝛc. In tercia ꝑte dic̄ q̄ ex
d incurrit indignationē hebreoz. vñ dicit. Arguunt enim nos ꝛc. Cōclusio oñdit finalē hiero. intentionē. q̄ est eorū facere bñplacitū. qđ notat ibi. Sed melius esse iudicās nec hoc facit negligēter ꝫ cū diligētia. qđ notat ibi. Et q̄ vicina est. vbi dicit q̄ pitissimū q̄siuit interp̄tem. vlterius dicit q̄ oronibus eoz attribuendus est q̄cq̄d boni sequet de translatione sua. vñ dicit. Et oronibus vestris ꝛc. his dictis litere insistamus. c Exactionis. i. petitionis. vide in opusculo de vocabulis biblie vbi exponit exactor.

d De cathalogo. id est de numero.

e Diuinarum scripturarū. vnde. s. dicit in plogo galeato q̄ sapientia que vulgo salomonis inscribitur. z ihesu filij sirach liber. z iudith. z thobias. z hester non sunt i canone. Cathalogus dicitur a catha quod est breuis z log⁹ qđ est sermo. quasi sermo multa breuiter comprehēdēs vt Omnes sancti orate p̄ro nobis. z in ꝓposito. xxij. libri vete. testa. de cathalogo dicunt vt patebit. Cathalog⁹ fm huguitiōem dicitur enumeratio ordo. series. vel breuis descriptio. vel iusto⁹ numerus.

f Secantes.i.sepantes ꝛ repellentes g Agiographa memorant.i.dicũt.vel noiant.alia lra.quid sit agiographum inueniens.ē.in ꝓlogo sup iosue in ꝓncipio.glo.q̄dam scribitur sup istũ locum que talis est. Potius ꝛ veritus dixisset. Inter apocrypha.vel large accipit agiographa.quasi sanctorũ scripta.ꝛ ita nō ē de numero illoꝝ nouē que ꝓprie dicuntur agiographa qui sũt de cathalogo ḃ ē de numero.xxij.librorꝝ biblie.cōsistit enim cathalogus in pentateucho ꝛ.viij.ꝓphetis.ꝛ.ix.agiogꝛphis.

f Secantes.i.sepantes ꝛ repellentes g Agiographa memorant.i.dicũt.vel noiant.alia lra.quid sit agiographum inueniens.ē.in ꝓlogo sup iosue in ꝓncipio.glo.q̄dam scribitur sup istũ locum que talis est. Potius ꝛ veritus dixisset. Inter apocrypha.vel large accipit agiographa.quasi sanctorũ scripta.ꝛ ita nō ē de numero illoꝝ nouē que ꝓprie dicuntur agiographa qui sũt de cathalogo ḃ ē de numero.xxij.librorꝝ biblie.cōsistit enim cathalogus in pentateucho ꝛ.viij.ꝓphetis.ꝛ.ix.agiogꝛphis.

f g rum sectantes his q̄ agio-
b grapha memorant mãcipa
runt. Feci satis desiderio
i vestro.non tñ meo studio.
k Arguũt em̃ nos hebreoꝝ
l studia:ꝛ imputãt nob̃ con-
m tra suũ canonẽ latinis auri
bus ista transferre. Sz me
n lius est iudicãs phariseoꝝ
displicere iudicio:ꝛ eꝓzũ
o iussionibus deseruire insti
p ti vt potui Et q̄ vicina est
chaldeoꝝ lingua sermoni
q hebraico vtriusq̄ lingue
r s peritissimũ loq̄cem repiens
t vni⁹ diei laborẽ arripui:et
q̄cq̄d ille mihi hebraicis
v ꝟbis exp̄ssit hoc ego accito notario ſmõib⁹ latinis
x y z exposui. Oꝝoib⁹ vr̄is mervos. Dignati estis iubere.q.d.cũ intellexero vos gaudẽ eo q̄ ꝓpleverim q̄ iussistis.iõ oratiõnibus vr̄is attribuã siqua ex hoc vtilitas consequatur.q̄ orando ꝓ me tam efficaciter me iuuistis.

f g rum sectantes his q̄ agio-
b grapha memorant mãcipa
runt. Feci satis desiderio
i vestro.non tñ meo studio.
k Arguũt em̃ nos hebreoꝝ
l studia:ꝛ imputãt nob̃ con-
m tra suũ canonẽ latinis auri
bus ista transferre. Sz me
n lius est iudicãs phariseoꝝ
displicere iudicio:ꝛ eꝓzũ
o iussionibus deseruire insti
p ti vt potui Et q̄ vicina est
chaldeoꝝ lingua sermoni
q hebraico vtriusq̄ lingue
r s peritissimũ loq̄cem repiens
t vni⁹ diei laborẽ arripui:et
q̄cq̄d ille mihi hebraicis
v ꝟbis exp̄ssit hoc ego accito notario ſmõib⁹ latinis
x y z exposui. Oꝝoib⁹ vr̄is mervos. Dignati estis iubere.q.d.cũ intellexero vos gaudẽ eo q̄ ꝓpleverim q̄ iussistis.iõ oratiõnibus vr̄is attribuã siqua ex hoc vtilitas consequatur.q̄ orando ꝓ me tam efficaciter me iuuistis.

h Mancipauerunt. id est dederũt vl̃ addicerũt. mancipare dicit mancipiũ facere. in seruitutem redigere. manu captum adducere.tradere.vel dare.vel ducere. ꝛ simpliciter ponitur ꝓ dare vel ducere.inuenitur etiam neutrũ ꝓ seruire. i Non tñ meo studio.i.non meo labore supp. solum.q̄ alius mecum laborauit sc̄z chaldaicꝰ interpres qui mihi exposuit hebraice ꝛ ego feci scribi latine.vl̃ meo studio.sit datiui casus.vt sit sensus. Non satisfeci studio meo.quia ex hoc suscitata est cõtra me emulorꝝ indignatio qui mihi detrahũt. k Enim.ꝓ certe.vel q̄ Arguũt nos ꝛc. l Et imputant.i.imꝛperant. m Contra suum canonem.i.contra suam bibliam que recte canon dicitur.nam canon grece regula dicit latine.vñ biblia ꝺr canon.i.regula.eo q̄ recte ducit nec aliq̄n seorsuz trahit. vel dicitur regla eo q̄ regat ꝛ q̄ normaz recte viuendi ꝓbeat.vel distortũ ꝓtinumq̄ ad modũ regule corrigat.et q̄ fecimus hic mentiõem de canone.no.ſm Isi.in.vj.etymologi.q̄ sunt canones euangelioꝝ.ꝛ sunt canones concilioꝝ.Canones.iiij.euangelioꝝ. Ammoniꝰ alexandrie primus excogitauit.quem postea euseb̃ius cesariẽsis secutus eos plenius ꝓposuit.qui ideo facti sunt vt ꝓ eos inuenire ꝛ scire possimus qui reliquoꝝ euangelistarũ similia aut ꝓpria dixerũt. Sunt aũt numero decem.quorum primus cõtinet numeros in q̄bus q̄tuor eadem dixerũt Matheus.marcus.lucas.ꝛ iohannes.secũdus in q̄bus tres.matheus.marcus.lucas.tercius in q̄bus sil̃r tres .s. matheus.lucas ꝛ iohes.q̄rtus in q̄ itex tres.matheꝰ marcus ꝛ iohes.q̄ntus in q̄bus duo.lucas matheus.sextus in quibus duo.matheus marcus.septimꝰ in q̄bꝰ duo.matheꝰ iohes. Octauꝰ in q̄bꝰ duo.lucas ꝛ marcꝰ Nonꝰ i q̄bꝰ duo. lucas ꝛ iohes.decimꝰ in q̄bꝰ singuli eoꝝ ꝓpria q̄dã dixerũt.quoꝝ expositio hec est. p singulos em̃ euangelistas numerus q̄dam capl̃is affixus adiacet.cui numero subdita ē era quedã ex minio notata que indicat in q̄ canone positus sit numerus cui subiecta est era.vbigra. si est ꝓma in ꝓmo canone.si scõa in scõo. si tercia in tercio. ꝛ sic ꝑ ordinẽ vsq̄ ad decimũ quenies. Si igitur apto q̄libet euãgelio placuerit scire q̄ reliquoꝝ euangelistarũ similia dixerunt assumens adiacentẽ numerũ capituli. et regres ipm numerũ in suo canone quem indicat.ibiq̄ inuenies quot ꝛ q̄ dixerunt ꝛc.Canones generaliũ cõciliorum a tribus Cõstantini ceperũt. In p̄cedentibus nãq̄ annis p̄secutione feruente docendarũ plebiũ minime dabatur facultas ꝛc. n Phariseoꝝ.vide in opusculo de vocabulis biblie vbi exponitur pharisei. hic tñ pharisei cõmuniter dici possunt iudei.a phares q̄ est diuisio.q̄a sunt a vera fide diuisi. o Institi.translationi faciende insto as dicit cõtrastare.insistere.innigilare.insudare. ꝛ i tribus vltimis significationibus ponitur hic. p Vicina.i.confinis ꝛ ꝓsimilis.sicut habetur in ꝓncipio ꝓlogi galeati. q Vtriusq̄ lingue.ꝛ ita bñ poterat iterp̄tari. r Peritissimũ.i.doctissimũ. s Ixepiens quendaz loquacem.i.loquẽtem scientem chaldaice ꝛ hebraice.ꝛ nõ solũ loquacem vel loquẽtem.sed. t Vnius diei laborẽ.ḃ dicit.q̄ liber brevis est ꝛ brevis labor quasi vni⁹ diei fuit in eius translatione. v Accito.i.aduocato. x Nõrio.qui scribebat latinis lr̄is sicut ego dictabam.
y Orationibus vestris recõ.i.attribuam vel ꝓsoluaz.recõpensare ꝓprie dicit reddere ꝓsoluere remunerare. iteruz trutinare equare.
Mercedem.i.premium ꝛ precium .s. omnem vtilitatem.
5 Huius opis.ad cuius ꝓpletionẽ me vr̄is oꝝonibus adiuuistis.Cũ didicero. alioꝝ relatiõe. Gratũ esse vob̃ me.compleſe opus illõ q̄ vos. Dignati estis iubere.q.d.cũ intellexero vos gaudẽ eo q̄ ꝓpleverim q̄ iussistis.iõ oratiõnibus vr̄is attribuã siqua ex hoc vtilitas consequatur.q̄ orando ꝓ me tam efficaciter me iuuistis.

Explicit qualiscunq̄ expositio istius ꝓlogi.

Postilla super librum Thobie incipit

Hec oportuit facere.ꝛ illa non omittere eos Matthei.xxiij. Postq̄ auxiliante deo scripsi super libros sacre scripture canonicos incipiendo a ꝑncipio gene.ꝛ ꝓcedendo vsq̄ ad finem apocal̃.de eiusdem confisus auxilio sup alios intendo scribere q̄ nõ sunt de canone sc̄z liber sapien.ecclesiasticus.iudith.thobias.ꝛ libri machab̃.ſm q̄ hiero.in ꝓlogo galeato qui ꝓmittitur libris regum.ꝛ idem dicit de libro baruth.in ei⁹ ꝓlogo.ꝛ de sc̄o esdre in ꝓlogo sup esdram ꝓpter quod assumpsi verbum ꝓpositum. Hec oportuit ꝛc. in q̄ duo p̃nt notarl. Primũ est necessitas opis p̄cedẽtis ibi. Hec oportuit facere. Sc̄m est vtilitas opis subsequentis ibi Et illa non omittere. Circa ꝓmum sciendu⁹ q̄ libri sacre scripture qui canonici nuncupantur tante sunt auctoritatis q̄ quicq̄d ibi cõtinetur verum tenetur ꝛ indiscusse ꝛ ꝓ ꝟis illud q̄ ex hoc concluditur manifeste.nam sicut in scripturis pbicis veritas cognoscitur ꝓ reductionẽ ad ꝓncipia per se nota.sic in scripturis a catholicꝭ doctoribus traditis.veritas cognoscitur ꝗtum ad ea q̄ sũt fide tenenda ꝓ reductiõem ad scripturas sacre scripture canonicas.que sunt habite revelatione diuina.cui nullo modo falsum potest subesse. ꝓpter q̄ intellectus eaꝝ necessarius est ecclesie.ꝛ ideo de expositione earum potest dici illud q̄ scribitur Eccl̃.xxxiij. Hec omnia liber vite. id est omnes libri exposici in opere p̄cedenti continentur in libro vite.i.in libro revelate veritatis a deo qui est ipa vita.sicut em̃ diuina predestinatio dicitur liber vite.sic ꝛ hec scriptura diuinitus revelata liber vite dicitur.tum q̄ a vita per essentiam ꝓcedit.vt dictum est.tum q̄ ad vitã beatam perducit. Circa secundũ considerandum q̄ libri qui non sunt de canone.recepti sunt ab ecclesia vt ad morum informationem in ea legant.tamen eorum auctoritas ad probandum ea que in contentionem veniunt minus idonea reputantur.vt dicit Hiero.in ꝓlogo super librum Judith ꝛ in prologo sꝑ parabolas Salomonis ꝓpter q̄ quod sunt minoris efficacie ꝗ libri canonici. Et ideo possumus dicere domino a quo omne bonum illud quod scribitur Judith.viij. Illa post illa cogitasti. licet enim in actu cogitandi diuino non sit ꝓius ꝛ posterius cum sit vnicus ꝛ simplicissimus.tamen in effectibus ab eo p̄cogitatis est ordo temporis ꝛ dignitatis.ꝛ sic veritas scripta in libris canonicis prior est tempore ꝗtuz ad plura.ꝛ digñitate ꝗtum ad omnia ꝗ sint illa que scribũtur in non canonicis.vtilis tamen est ad directionem in via morum.vt dictum est per quaz peruenitur ad regnũ celoꝝ.quod nobis concedat ꝛc.

Thobias ex tribu ⁊ ciuitate neptalim ⁊c. in exponendo libros qui nō sunt de canone intendo tenere tpis ordinem q̄ scripti sunt. vel quo in eis cōtenta ꝓtigerunt. excepti libris sapientie ⁊ ecclesiastici q̄ morales sunt. ⁊ post historiales ponent.

Capitulum. j.

vltio vero scōs Esdre qui minoris auctoritatis merito reputat. Sic igit in principio a libro Thobie cuius historia p̄ cōtigit. s. āno sexto ezechie regis iude. q̄ captiuatus fuit thobias p̄ salmanasar regē assyrioꝝ vtz infra eodē capitulo. q̄ regnū decē tribuū captiuauit anno. vj. Ezechie vt hr̄. iiij. regum. xviij. Lib igit iste in duas ptes diuiditur. q̄ p̄ describitur thobie ꝓuersatio vtuosa. scōo dei cōsolatio gratiosa. iiij. ca. ꝑma in duas. s. in ptem principalem ⁊ incidentalem que incipit ibi. Eadē itaq̄ die. prima adhuc in tres. q̄ ꝑmo describitur eius vtuosa cōuersatio in terra captiuitatis. scōo in terra natiuitat̄ ibi. Cū q̄ esset iunior. tercio reuertitur auctor ad describendū cōuersatiōis eius vtuosam in terra captiuitatis ibi. Igitur cū p̄ captiuitatem. Circa ꝑmū describitur ꝑmo genus et locus ipsi⁹ cū dicitur.

a Thobias ex tribu ⁊ ciuitate neptalim ⁊c. est em̄ neptalim nomē equiuocū ad significandū vnam tribū de duodecim tribubus israh: denoiatam a neptalim filio iacob: et ad significandū quādā galilee ciuitatez sic noiatam de q̄ fuit thobias oriūdus ꝓpter q̄ dicitur. Ex tribu ⁊ ciuitate neptalim ⁊c. ⁊ est simul modus loquēdi sicut dicit. b. Greg. de btō būdicto. Fuit vir venerabilis gratia benedictus ⁊ nomine. b Que est in supioribus galilee. ꝟ dicitur. q̄ duplex est galilea. vna est supior. altera inferior. ciuitas vero neptalim de qua thobias fuit oriundus. erat in galilea supiori. c Supra naason nomē est ciuitatis q̄ respectu neptalim declinat ad mare mediterraneum. vtz in descriptiōe terre sancte. ⁊ sic ciuitas neptalim est in loco supiori. Alibi vero naason est nomē ꝓpriū ꝑncipis inde. Nume. vij. d Post viam que ducit ad occidentem in qua pte est mare mediterraneum respcū neptalim. ⁊ maris galilee q̄ ē ad orientē respectu ciuitatis neptalim. erat aūt via quedam cōis p̄ quā res portabant de vno mari ad aliud transiens iuxta neptalim. ⁊ sic dicitur esse post illam viam respectu situs irl̄m. e In sinistro habens ciuitatē sephet. Fm pbm dextrū mūdi est oriens vñ incipit motus celi. ⁊ occidens sinistrū. Fm vo cōmunē modū loquēdi quē magis sequit scriptura sacra. sinistrū mūdi est illud q̄ est ad sinistrā homis versa facie ad orientē. ⁊ sic ps aq̄lonaris ē sinistra ps mūdi. ciuitas vero sephet ē in aquilonari pte respectu neptalim. vtz in descriptione terre sancte. ista vo de tribu inde ⁊ ciuitate thobie dicūtur hic ad ꝓfirmationē veritatis historie.

f Cum captus esset in diebus salmanasar. ex hoc patet q̄ nō fuit captiuat⁹ in ꝑma captiuatiōe filioꝝ israel. quā fecit teglatphalasar rex assyrioꝝ. de qua habetur. iiij. Regum. xv. sed in secūda quam fecit salmanasar. vj. an. ezechie regis iuda vt habetur. iiij. Reg. xviij. ⁊ sic patet q̄ ꝟ historia incepit a sexto anno ezechie regis iuda. vt dictū est supra. sed quādo terminata fuerit dicunt aliqui q̄ hoc fuit post destructiōem ciuitatis irl̄m factam p̄ nabucho. eo q̄ dicit thobias infra. xiij. ca. Jerl̄m ciuitas dei castigauit te dominus ⁊c. sed hoc stare non potest. quia in fine huius libri dicitur. q̄ completis annis. cij. sepult⁹ fuit thobias. plures autem anni fluxerunt a sexto anno Ezechie vsq̄ ad dictam destructiōem. nam ezechias regnauit xxix. annis. thobias autem fuit captiuatus anno eius sexto. ⁊ sic de annis ezechie rēanent. xviij. post captiuitatē thobie. post ezechiaz regnauit manasses filius eius annis. lv. iiij. Reg. xxj. ⁊ post eum. Josias filius eius annis. xxxj. post quē regnauit ioachaz filius eius tribus mensibus qui computātur in annis patris. s. post eum regnauit frater eius elyachiz. xj. annis. iiij. Regū xxiij. post eum regnauit ioachim filius eius tribus mensib⁹ qui computantur in annis patris. post quē regnauit sedechias duobus annis ante destructiōem ciuitatis. iiij. Reg. xxiiij. Qui anni simul iuncti faciūt annos. cxxxj. ⁊ ad hos adiungendi sunt anni quos habuit thobias anteq̄ captiuaretur. quia iam erat etatis tanteq̄ habebat vxorem ⁊ filium. vt habetur infra eodem capit. qd̄ autem allegatur in cōtrarium. Jerl̄m ciuitas dei te castigauit dominus ⁊c. nō valet q̄ ꝓphetia fuit de futuro. vt videbitur ibidem dño concedente.

g In captiuitate tamen positus viam veritatis nō deseruit. ad idolatriam declinando. cum tamen inter idolatras habitaret. ⁊ sic fideliter se habuit erga deum ⁊ etiam misericorditer erga ꝓximum. ideo subditur.

b Ita vt omnia que habere poterat quottidie ⁊c. et subditur.

b Cunq̄ esset iunior ⁊c. Hic consequenter describitur virtuosa eius conuersatio in terra natiuitatis. ⁊ primo respectu ꝓxte psone: secundo respectu domus sue ibi. Cuz vero factus fuisset vir ⁊c. Circa primum dicitur.

b Cunq̄ esset iunior omibus ⁊c. scz psonis notabilibus quia simpliciter loquendo multi erant iuniores eo i tribu neptalim. i Nihil tamen puerile. i. dissolutiōis et lasciuie. k Gessit in opere. nam in omnibus mature se gerebat ⁊ honeste.

l Denicz cum irent omnes ad vitulos aureos ⁊c. sic̄ dr iiij. Reg. xij. Hieroboam institutus rex super decem tribus israel timens ne populus rediret ad regnum Juda ⁊ sic eū interficeret si ppl̄us iret adorare deum in hierusalem fecit duos vitulos aureos ponens eos i duobus locis regni sui. ⁊ ꝑcepit ppl̄o vt ibi adorarent in solennitatibus dñi. tñ illi qui erant fideles ⁊ deuoti hoc nō faciebāt sed latenter ibant in irl̄m de quibus fuit iste thobias. ideo subditur. m Hic solus fugiebat. hoc dicitur q̄ pauci declinabant a dictis vitulis. per talem modum loquendi dicitur q̄ rex est solus in domo q̄ habet paucos secū.

n Et ꝑgebat ad irl̄m fm ꝑceptum dñi.

o Et ibi adorabat dñm. ⁊ nō vitulos aureos.

p Omnia primitiua sua. i. primitias fructuuz ⁊ animalium qui cedebant in sustentationem sacerdotum.

q Et decimas suas. que due erant. vna que fiebat singulis annis pro sustentatione leuitaruz. alia que fiebat a tercio anno in tercium pro sustentariōe pauperum. de vtraq̄ habetur Deutero. xiiij. vtrāq̄ solucbat thobias fideliter. ideo subditur. r Ita vt in tercio anno ⁊c. ⁊ q̄ nō solum ista bona: sed multa alia faciebat etiam a tempore iuuentutis sue. ideo subditur.

s Hec ꝛ his silia ꝛc. ꝛ ponit hic puerul⁹ ꝓ iuuene nam talia facere nō potuit anteq̄ haberet vsuz rōnis. t Cū vo. Hic ꝓr describit virt⁹ thobie respectu dom⁹ sue. cuz dicit. Cū vo fact⁹ fuisset vir. i. potēs generare: ꝛ sciēs regere domū suā: qz mīmoniū nō cōtraxit mot⁹ libidine: sed ītētione ꝓlis ad dei cultū ꝓcreāde.

v Accepit annam vxorē suaz de tribu sua. Hoc em̄ fuit ꝓceptū Nume. vlti. maxime qñ mulier succedebat in hereditate paterna: ne si cōtraheret cuz viro alteri⁹ trib⁹. hereditas sua ad tribū aliā trāsiret: ꝛ sic sortes confunderent.

x Genuitq̄ ex ea filiū. valde sibi sile3 in corpe. vt hr. j. vij. ca. ꝛ etiā nomine. ío subdit. Nomē suū imponēs ei: ꝛ etiaz mēte: ío subdit.

a Quē ab infantia timere deū docuit. ꝓpter qō in virtute firmioz fuit ꝑm illō Prouer. xxij. Addo lesēs iuxta viā suā ambulās: ꝛ cū senuerit ñ recedet ab ea ꝛ sic repsentabat ꝓsonā pris per oia.

b Igit. Hic reuertit auctor ad describendū virtutē thobie in terra captiuitatis: ꝛ ꝓ q̄tum ad exercitiū pietatis. secūdo patiētie in aduersis ibi. Post mlt̄. Circa primū dr.

b Igit cū q captiuit. deue. cuz vxo. sua ꝛ filio. ex quo pz q dictū est supza ipm fuisse tāte etatis qñ fuit captiuat⁹ q vxorē ꝛ filiū hēbat. d Et cū oēs. i. mlti valde de iudeis captiuatis ꝛ est hypbole. e Ederent de cibis gētiliū. iudeis i lege ꝓhibitis: sicut sunt carnes porcine ꝛ hmōi. f Iste custodiuit aiam suā. ab eis abstinēdo ꝑm legē. g Dedit illi de⁹ grām ꝛc. ꝓpter iustitiā suā sicut Joseph in cōspectu pharaōis Gen. xlj. ꝛ daniel⁹ socijsq̄ ei⁹ in cōspectu regis babylonis Dan. ij.

h Et dedit illi ptātē ꝛc. sicut nabusardan fecit hieremie de p̄cepto regis babylonis Hiere. xl. i Pergebat em̄ q oēs ꝛc. magis volēs habitare in terra aliena ad cōfirmādū captiuos in bono q̄ redire ad ꝓpria. ꝛ maxie qz tunc regnū decē tribuū erat occupatū a gētilib⁹ ydolatris ꝙs illic trāstulerat salmanasar vt hr. iij. Reg. xvij. k Cuz aūt pueniss̄et in rages ciuitatē medoꝝ. circuibat em̄ ciuitates in quib⁹ erāt iudei captiui vt eos cōsolaret. l Et ex his q̄b⁹ honorat⁹ fuerat ꝛc. rex em̄ non solū honorauit eū dono libertatis ꝛ etiā pecunie. m Gabelū egentez videret plus ceteris cōtribulib⁹ suis. n Sub cyrographo dedit illi. i. sub cōditione restituēdi: si possibilitas afforet. o Post multū. Hic ꝓr describit virtus thobie q̄tū ad exercitiū patiētie: ꝛ ꝑ ab extraneis. secūdo a ꝓpin

i tercio āno ꝓfect⁹ ꝛ aduenis mistraret oēm decimationē p Hec ꝛ his silia ꝑm legē dei puerul⁹ obꝑuabat.

t v Cū vo fact⁹ fuisset vir accepit vxorē annā ō tribu sua

x genuitq̄ ex ea filiū nomen

a suū imponēs ei quē ab infantia timere deū docuit ꝛ

b abstinere ab oi pctō. Igit dū ꝙ captiuitatē deuenisz cū vxore sua ꝛ filio i ciuitatē niniuē cū oi tribū sua et

c cū oēs ederēt ex cibis gēti

f liū iste custodiuit aiam suā ꝛ nūq̄ cōtamiat⁹ ē in escis eoꝝ. Et qñ mēor fuit dñi

g in toto corde suo dedit illi de⁹ grāz i ꝓspectu salmana

b sar regis ꝛ dedit illi ptātez q̄cūq̄ vellet ire hñs libertatē q̄cūq̄ facere voluisset

i Pergebat. n. ꝙ oēs q̄ erāt i captiuitate ꝛ monita salu

k tis dabat eis. Cū aūt veniss̄et in rages ciuitatē medo

l rū ꝛ ex his quib⁹ honoratus fuerat a rege habuisset decē talēta argenti ꝛ cū in

m multa turba generī sui gabelū egentē videret q̄ erat

n ex tribu ei⁹ sub cyrogꝑpho dedit illi memoratū pōd⁹

o argēti. Post multū vo tē-

p poris mortuo salmanasar

q rege cū regnaret sennache

r rib fili⁹ ei⁹ ꝙ eo ꝛ filios isrl̄ exosos haberet i ꝓspectu suo thobias q̄ttidie pergebat ꝙ oēm cognationē suā ꝛ ꝓsolabat eos diuidebat q̄ vnicuiq̄ ꝓut poterat de facultatib⁹ suis. Esurientes alebat: nudisq̄ vestimēta ꝑbebat ꝛ mortuis atq̄ occisis sepl̄turā solicit⁹ exhi-

t bebat. Benisq̄ cū reuerss̄us eēt rex sennacherib fugiēs a iudea plagā quā circa eū

v fecerat de⁹ ꝓpter blasphemiā suā ꝛ irat⁹ multos occi

x deret ex filijs isrl̄. Thobias sepeliebat corpa eorum

y At vbi nūciatū est regi iuss̄it eū occidi ꝛ tulit oēz substātiā ei⁹. Thobias vo cū filio suo ꝛ cū vxore fugiēs

z nud⁹ latuit qz multi diligebāt eū. Post dies vero q̄dragintaq̄nq̄ occiderunt regem filij ipsi⁹. Et reuerss̄us est thobias in domum suā oisq̄ facultas ei⁹ restituta est ei. Ca. ij.

a Post hꝫ vo cū eēt dies festus dñi: ꝛ factū eēt prādiū bonū in domo tho

b bie: dixit filio suo: vade

quos thobias cōsolabat nō solū verbis sed etiā muneribus ꝛ alijs modis. ideo subdit. Thobias q̄ttidie pergebat ꝛc. ꝛ subdit cā odij sennacherib contra filios isrl̄ eū dr. t Denisq̄ ꝛc. fugiēs a iudea plagā ꝛc. nā angel⁹ dñi vna nocte p cussit i exercitu suo clxxxv. v. milia bellatoꝝ: ꝛ sic ꝓpulsus fuit fugere cū paucis ad terrā suaz. vt habet. iiij. Reg. xix. v Propt blasphemiā suā. ō deū multiplicē: vt ibidē hr.

x Thobias sepeliebat corpora eoruz cū piculo nō solum regꝫ etiā ꝓsone sue ex quo factū ei⁹ apparet magis cōmēdabile ꝛ sequit. exercitiū sue patie cū dr

y At vbi nūciatuz ē regi. factū thobie circa sepulturā mortuoꝝ. Jussit eū occidi ꝛc. z Thobias ꝛc. fugiēs nudus. i. oīb⁹ bonis spoliat⁹ z Latuit. ꝛ subdit cā cū dr. Quia multi diligebāt eū: ꝓpt qō ipm celabāt i tali casu ꝛ qñ de⁹ in tēptatione facit ꝓuētū ideo subdit regis occisio de q̄ habet. iiij. Reg. xix. ꝛ ꝛ Thobie liberatio cum dicit. ꝛ reuerss̄us est thobias ꝛc.

Capitulū. ij.

a Post hec vero. Postq̄ auctor descripsit thobie pa-

p tientiā ab extraneis. hic ꝓr idem facit a ꝓpinquis qui thobiam de bono opere increpabant: ꝛ diuidit in duas partes. nam primo fit hoc a sua cognatione. i. secundo a ꝓpria vxore: ibi. Anna vero. Prima adhuc i duas ꝑm duplicē casum: qua cognati sui eum iniuste increpabant. secūda ponit ibi. Contigit aūt. Prima adhuc in duas. quia primo ponit opatio thobie sancta. secūdo cognatoꝝ suoꝝ increpatio iniusta ibi. Arguebāt aūt. Circa primū dr. a Post hec vero cuz esset dies festus ꝛc. ex hoc patet q̄ in diebus festiuis licitum est vinere lautius ꝛ magis delicate ꝓpter reuerentiā festi: non tamen ꝓpter gulam ꝑm q̄ dicit Neemie. viij. Ite ꝛ comedite pīguia ꝛ bibite mulsum: ꝛ mittite partes eis qui non preparauerunt sibi: quia dies sanctus dñi est.

b Dixit filio suo. vt exerceretur in pietatis officio.

c Vade ꝛ adduc aliquos. eos curialiter inuitando. vt sic tollat ab eis verecundia petendi.

o De tribu nra. q; magis tenemur ꝓximis dū tñ sint boni. ió subdit. Timentes deū ꝛc. subdit. e Nūciauit ꝛc. in platea iacere. tāq; cadauer vile. f Statiq; exiliēs ꝛc. ex quo ꝑz feruor thobie circa pietatis opa. g Tollēsq; illud por. ad do. su. occulte ꝛc. vt sic opus pietatis impēderet: ꝛ offensam regis euaderet.

h Mäducauit pa nē ꝛc. ex iniusta ꝓi qui morte. i Et tremore. ne forte factū suū scisciterē a rege. k Memorās illū fmo. quē dicit dñs p amos ꝓphetā. viij. c. Dies festi vrī cōuertent in luctū ꝛ lamētatione dies eñ festus aliqñ rōnabilit fit dies luctus ꝓpt casuz supueniēte. ꝓphauit ät amos tpe ozie regis iuda. vt pz in ꝓncipio sue ꝓphie. thobias vo captiuatus fuit. vj. anno ezech. vt dictū est ca. ꝓcedēti. q fuit q̄rt⁹ rex ab Ozia rege: ꝛ sic thobias ꝓphetiam amos scire potuit ꝛ rememorari.

l Arguebät. Hic ꝑñr ponit amicoꝝ thobie increpatio iusta eū dr. Arguebāt aūt eū oēs ꝓximi sui. ꝛ dī oēs q; ꝓximi ei⁹ taz cognatione q̄z vicinitate eū arguebāt. m Et vix effu. mor. impe. i. mortez sup te imperatā vt dictū est s n Sed tho. pl⁹ ti. deū. q corp⁹ ꝛ aiam pōt mittere in gehēnā. o Ex regem q̄ sup corp⁹ tñ habz ptātē. p Rapiebat cor. occisoꝝ. exercēs pietatis opa. q Cōtigit ät. Hic ponit cā increpationis secūda. ꝛ scdo increpatio ipa. ibi. Nā sicut. b. Iob. Circa ꝓmū sciendū q cā hui⁹ increpatiōis fuit cecitas supueniēs thobie: quā eius cognati attribuebāt ei⁹ demeritis falso. sic ḡ dr. q Cōtigit aūt ꝛc. ꝛ pz lra vsq; ibi. r Fieretq; cec⁹. B nō videt fuisse ex nāli stercoris vsture: maxie cū nō ceciderit super ei⁹ oculos aptos ꝛ clausos. ꝛ ex ordinatiōe dei q actor est mali pene. vt sic thobias posterꝫ esset exēplar patiētie. ió subdit. s Hāc aūt tēptationē. q̄ fuit ad thobie ꝓbationē. ió subdit postea. t Nō est cōtristat⁹, ꝛc. ꝛ patet lra. v Nā sicut ꝛc. B ꝑñr describit increpatio iniusta cuz dr. Nā sicut. b. Iob. insultabāt reges. i. ei⁹ amici q erāt potētes ꝓpt qō hic reges dicunt ꝛ forte reges fuerūt ad lram. naz antiqt⁹ in q̄libet ciuitate erat vn⁹ rex. vt pz Josue. xij.

x Ita isti parētes ꝛ cognati ei⁹ irridebāt vitā ei⁹: p qō in unit q irridebāt eū quasi singulis dieb⁹. y Dicentes vbi est spes tua ꝛc. ex quo videt q isti remunerationē boni ꝛ mali credebāt esse tm in vita ꝑnti: sicut ꝛ amici Iob vt ibidē fuit diffuse declaratū. ꝛ q; h est erroneū. ió thobias increpabat eos dicēs. z Nolite ita loq. in vbis eñ erroneis nulli dz deferri. a Qñ filij sctōꝝ sum⁹. i. abraam ysaac ꝛ iacob q̄ per fidē expectabāt i futuro eternā remunerationē sm q declarat apl⁹ Heb. xj. diffuse. ió subdit.

b Et vitā illā expectam⁹ ꝛc. s. q fidē sic ꝛ patres nri.

c Anna vo. Hic ꝑñr. increpat thobias a ꝓpria vxore sua qō tanto graui⁹ est viro quāto vxor est viro magis cōiūcta: ꝛ ēt subiecta ꝛ p circa h ponit increpatiōis occasio cū dr.

c Anna vo vxor ei⁹ ibat ad textrinuz opus quottidie ex domū suā: nā ꝓpter cecitatē viri eius: ꝛ ex inopia ꝑcedētes nō hēbat facultatē vñ posset hre materias ad hoc op⁹ exercendū in ꝓpria domo: cetera patēt vsq; ibi d Videte ne furtiuus sit. videt q male fecerit hoc querēdo. q; cuz anna diu fuerat ꝛ ei⁹ fidelitatē multiplicit ꝓbauerat: ꝓpter qō non debuit habere suspitionē de ipa nec per ꝑñs dicere talia verba. Ad hoc dicēdū est q bene locut⁹ ē q; paup erat: vt dictū est ꝓpt qō cibaria delicata nō ꝓsueuerat hre in domo sua: manebat etiam int fideles ꝓnos ad furta: ꝓpt que rōnabiliter timuit ne furaliquis vendidisset vxori ꝑ pcio minori. ꝛ illa ducta pauptate ꝛ indiscretiōe muliebri ñ inq̄siuisset diligētia sufficiēti⁹ vñ vēditor habuisset. ió dixit vxori vt diligēti⁹ inq̄reret ꝛ h sonāt ei⁹ verba cū dicit. d Videte ne forte ꝛc. i. diligēti⁹ inq̄rite: vxor ät ei⁹ sic accepit ac sic dubitaret de sua fidelitate. ió seq̄t increpatio viri iniusta cū dr. e Ad h vxor ei⁹ irata. irrōnabilit. vt pz p dicta. f Rñdit. iniurioſe. g Mäifesta ꝛc. vite future: q; nō solū pdidisti lumē corpis: ꝛ ēt mētis ꝛ pscie bone. h Et ele. tue mō appa. s. ficte ꝛ vane tāq; ex hypocrisi facte: ꝛ q; ꝓhib⁹ modis alijs eū molestabat: ió sbdit. Ad h ꝛc. Ca. iij.

a Tunc thobias. Postq; descripsit vbis ꝛc. Ca. iij. t est circa thobiā patie exercitiū. hic ꝑñr describit ei⁹ remediū. s. in recursu ad deū ꝑ oronē devotā: ideo sbdit. a Tūc tho. ingemuit. nō ex impatiētia: ꝛ vxoris malicia quā horrebat vt ꝓpriā cū vir ꝛ vxor sint vna ꝑsona

b Et cepit orare.feruenꝫ ⁊ deuote:ıō subdit. c Cū lachrymis.ſ.mētis ⁊ corpis in oſone ſua ⁊ vt ſit magis exaudibilis.ꝓmo diuinā iuſticiā cōfitet.d. d Juſtus es dñe.nā regula eſt veritatis. e Et oia iudicia tua.penas inferēdo. f Juſta.alꝫs vera ſunt. ꝓpter pcti demerita. g Et oēs vie tue ꝛc.i.in oib⁹ operib⁹ tuis relucet miſcōia ⁊ iuſticia. nā oē bonū a deo collatū ꝓcedit ex diuina bonitate ⁊ liberalitate q̄ eſt ꝓnciptū ⁊ fons miſcōie: ⁊ ſic apparet ibi miſcōia ſibit iuſticia: qꝛ facit oia ſm ordinē decentiſſimū. Malū aūt penale cui⁹de⁹ ē actor inſert cōiter ꝓ demerito ⁊ ſic relucet ibi iuſticia: qꝛ ſemp punit citra ꝓdignū ıō relucet ibi miſeri cordia ⁊ qm̄ oſo humiliāt ſe nubes penetrat. Eccli. xxxv. ıō cōſequenꝫ cōfitet ꝓpria ⁊ parētū ſuorū pcta dicēs. Neq̄ reminiſcaꝫ delicta ꝛc.⁊ ꝓnr ea magꝫ explicat dicens.

i Qm̄ nō obediuimus mādatis tuis. ea trāſgrediēdo.

k Ideo traditi ſumus.iuſte.

l In direptionez. q̄tū ad bona tpalia

m Et captiuitatē. q̄tū ad corpa ꝓpria

n Et mortē. qꝛ mlti de filijs iſrl iugulabanꝫ. vt dictuꝫ eſt ſupꝛa. o Et in fabulā. qꝛ gentiles inter quos erāt captiui. frequenter inter ſe cōfabulabanꝫ de filijs iſrl miſeria ⁊ captiuitate. p Et improperiū. qꝛ multa cōuicia eis inferebanꝫ. ꝓnr repetit hui⁹ cām attribuēdo deo iuſticiā. d. q Et nūc dñe magna iudicia tua. qꝛ nullus pōt ea arguere. r Quia nō egim⁹ ꝛc. lz aūt ipe innocēs eēt. tū cōnumerat ſe pctōrib⁹ eo q̄ erat de eoꝝ pplo ⁊ natiōe. s Et nō ambulauim⁹ ſinceriter corā te. q. d. tū ſi in aliquib⁹ implenim⁹ mandata tua q̄tū ad ſubam opis non tū recta intentione. t Et nūc dñe ſm voluntatē tuā ꝛc. lz. n. vellet cito mori ne experiret ampli⁹ cognatoꝝ ſuoꝝ ⁊ vꝛoris ſue malicia: ⁊ populi iſrl afflictionē. tū ſapienꝫ ⁊ diſcrete ꝓponit in oībus diuinā volūtatē. v Expedit.n.mihi mori magis q̄ viuere. hoc nō dixit tedio accidie: q̄ tedio ifirmitatis humane. qđ ſi eſt pctm̄ nō eſt niſi veniale. ⁊ hoc bene ꝓtingit in viris ꝑfectis. Prouer. xxiiij. Septies in die cadit iuſtus ⁊ reſurget. x Eadē itaq̄ die. Hec eſt ps incidētalis in qua ꝓponit incidentis narratio. ſcđo narrationis rō: ibi. In illo tpe. ꝓma in duas. nā incidēs fuit exercitiū patientie ſare filie raguelis. cui⁹ ꝓponit iniuſtū improperiū. ſecūdo ſanctū refugiū: ibi. Ad hāc vocē. Circa ꝓmū dicit x Eadē itaq̄ die. ſ. oſonis thobie. y Et ſa. fi. ra. qui erat de iudeis captiuatis: in alia tū ciuitate q̄ thobias. z Et ipa au. improꝛ. ꝛc. qđ improperiū tāto erat grauius quāto fiebat a pſona ſubiecta ⁊ vili. a Cūq̄ tradita fuerat ſeptē viris in cōiugiū. b Et demo.no. aſmo. occ. eos. tum qꝛ erant infideles ⁊ ydolatre. vt dicunt aliqui vt ſi erāt de filijs iſrl. nō tū de cognatione ſare. ⁊ ad eā accedebāt moti ſola voluptatis libidine vt habeꝫ. j. vj. ꝓpt qđ nō decebat eos puellā tante ſctitatis polluere: ⁊ qꝛ reſeruabaꝫ vgo filio thobie. c Amplius ex te nō videamus filiū ꝛc. duo turpia ſibi falſo improꝛpabat. ſ. obꝓbꝛiū ſterilitatis. qđ tūc erat valde magnū ⁊ occiſionē ſuoꝝ maritoꝝ: ⁊ tercio occiſionis ſue deſiderium ıō ſubdit. d Nūqđ ⁊ occidē me vis ꝛc. q. d. q̄ ſic.

c Ad hāc vocem. Hic ꝓnr ponit deuote ſare remediuz ſ. p oſonis ſtudium cū dr. Ad hāc vocē abſq̄ dura rñſione.

f Perrexit ad ſuperi⁹ cubiculum qđ erat oſoni cōgruuz rōne ſolitudinis ⁊ eleuationis.

g Et trib⁹ no. ꝛc. nō mādu. ꝛc. nihil oīno ſumēdo vt dicūt aliq̄ quia feruoꝝ oſonis ⁊ eius ꝓlixitas inducūt obliuionē potus ⁊ cibi: ıō ſubdit. Sz i oſone pſiſtēs: alit etiaz exponit: qꝛ modicū interrupit oſonez ⁊ in illa interruptiōe modicā ſumpſit refectionez. ⁊ ſic dicit hic nō comediſſe. ⁊ i oſone pſtetiſſe. qꝛ quod modicū eſt quaſi nihil reputaꝫ. vt dr. ij. phyſi. Dñ ⁊ de hoie modicū comedente dr q̄ nihil comedit vulgari ſmone. i Factū eſt ꝛc. duz cōple. oſonē. melioꝛ eſt em finis oſonis q̄ ꝓncipiū Eccli. vij. ꝓpter qđ aſſurrexit ei⁹ anim⁹ ad laudādū deū dicens. k Juſtū est no. tuū de⁹ pa. noſtroꝝ qui es verus de⁹. nō ſic aūt dij gentilium l Qui cū iratus fueris. puniēdo. m Miſericordiaz facies cōſolando. n Et in tpe tribu. pecca. dimittis. qꝛ pene ſunt quedā peccatoꝝ medicine. o Ad te dñe facie meā cōuerto. i. ſimul verto. p quod intelligiꝫ hec conuerſio de duplici facie. ſ. mētis ⁊ corpis. iudei em in captiuitatē ducti orabāt verſa facie corpis verſus irl̄m. vbi ſpecialiter habitabat de⁹. qꝛ adhuc ſtabat templū vbi colebatur vt dictū eſt. ē. j. ca. Dan. etiā. vj. dicit q̄ i cenaculo domus ſue orabat aptis feneſtris ꝫ irl̄m. p Ad te oculos. mentis ⁊ corpis. q Erigo. cū obtinēdi fiducia. r Peto do. vt de vin. impꝛo. hui⁹ abſol. me. naz erat valde graue. s Aut certe deſup terrā eripias me. hoc dupliciter exponit vno mō. quia loquit ex infirmitate humana: ſicut dictuz eſt de thobia. Alio mō qꝛ ſic loquit timens ne ſi iſta ſibi frequent irrogarenꝫ: q impatientiam frāgereꝫ: ⁊ meli⁹ eſſet ſibi morte ꝓoccupari: q̄ ab innocentia mutari ſicut Sap. iiij. dr. Juſtus ſi ꝓoccupat⁹ morte fuerit i refrigerio erit. rapt⁹ eſt em ne malicia mutaret animū ei⁹. t Tu ſcis dñe. qꝛ nūq̄ cōcupiui virū. iordinate

y Et mūdā seruauī aiam. hoc nō dicit lactanī ꝫ magis gratanī scīēs hec se habuisse ex diuino munere: ⁊ sic iusti legunī bona sua cozā deo humiliter recoluisse. sicut dixit ezechias. iiij. Reg. xx. Dñe memēto quō ambulaueriz in veritate cozā te ⁊c. ⁊ honeste. y Miscui me. me in gerēdo. vix aūt cū timore tuo. i. amore prolis ad cultū tuū educāde. z Nō cū libidine mea. i. libidine mota. a Consensi parētib⁹ meis. hoc volētib⁹.

b Suscipe in cōspectū tuū. c Et aut ego indigna fui illis. ꝑ peccatis occultis meis d Aut illi forsitan ⁊c. hoc dicit qz ō indignitate alioz nolebat temere iudicare. e Quia forte. vi. alij conser. me. in mea virginitate.

f Nō est. n. in bono. consilio tuō. q. d. de cā hui⁹ rei cognita tibi soli nō possum⁹ certitudinaliī aliqd scire. g Hoc autē ꝑ certo hz. fidei certitudine. h Nisi q colit te. pure ⁊ deuote. i Quia vita ei⁹ si in ꝓba. fuerit. in camino tribulationis. sicut auruz in fornace vbi purgaī ⁊ meliozaī.

k Cozonabiī. cozona celestis glozie.

l Et si i cozru. fuerit. peccās ex ignorātia vel infirmita

m Ad misc. tuā te

v ⁊ mūdā seruauī aiaz meaz

x ab oi ꝓcupia. Nūq̄ cū ludētib⁹ m iscui me: neq̄ cuz

y his q i leuitate ambulāt pticipē me pbui. Utrū āt cū

z timore tuo nō cuz libidine

a mea consensi suscipere. Et

b aut ego indigna fui illi: aut

c illi forsitā mihi nō fuerunt

e digni qz forsitan viro alij

f cōseruasti me. Nō est. n. i

g hois ptāte ꝓsiliū tuū. Hoc

b āt ꝑ certo hz ois q colit te

i qz vita ei⁹ si i ꝓbatione fue

k rit cozonabiī. si āt in tribu

l latiōe fuerit liberabiī: ⁊ si

m i cozruptiōe fuerit ad miaz

n tuā venire licebit. Nō em̄ delectaris i pditionib⁹ nostris q ꝑ⁹ tēpestatē trāqllū

o p facis ⁊ p⁹ lachrymationē ⁊

q facis ⁊ p⁹ lachrymationē ⁊

r fletū gaudiū ⁊ exultationē

s infundis. Sit nomē tuum

t de⁹ isrl̄ bñdictū in secula.

v In illo tpe exaudite sūt pces amboz i cōspectu gl̄ie

sūmi dei: ⁊ missus est angelus dñi sctūs Raphael vt curaret eos ambos quoz vno tpe sunt oīones i conspectu dñi recitate.

a Bit cū thobias Cap. iiij.

qz ꝑ pr̄ filiū instruit. scdo legationē ei iniūgit ibi. Indico etiā tibi. Circa filij instructionē ꝑ excitat ei⁹ attētionē di.

b Audi fili mi ⁊c. nō tm̄ aurib⁹ cozpis: ꝫ etiā mentis. iō sequiī.

c Et ea in cozde tuo ⁊c. s. edificij spūalis vt ex eo cōsurgat multiplicatio bone opationis. ꝓr subdit illā instructionē: qz pat nō solū dz filio trimētū ꝫ etiā doctrimētū: ⁊ ꝑ instruit filiū de reuerētia parentū vt ex sensibilibus ⁊ magis notis ꝓcedat ad intelligibilia ⁊ mīn⁹ nota dicens.

d Cū acceperit de⁹ aiam meaz

f f cozp⁹ meū sepeli: ⁊ bonorez bēbis matri tue oībus

dieb⁹ vite ei⁹. Memor. n.

e eē debes q ⁊ quāta picula

passa sit ꝓpt̄ te in vtero suo

Cū aūt ⁊ ipa cōpleuerit tēpus vite sue: sepelies eam

b circa me. Omnib⁹ aūt die-

bus vite tue i mēte habeto

i deū ⁊ caue ne aliqñ pecca-

k to cōsentias ⁊ ptermittas

l pcepta dei nr̄i. Ex suba tua

m fac elemosynā ⁊ noli auer-

tere faciē tuā ab vllo pau-

n pere. Ita em̄ fiet vt nec a te

o auertaī facies dñi: quō po

tueris: ita esto misericors

Si multū tibi fuerit: abun

danter tribue: si exiguum

p tibi fuerit: etiam exiguum

libenter impartiri stude.

q Premiū enim bonum tibi

r thesaurizas in die necessi-

s tis: quoniā elemosyna ab

t oī pctō ⁊ a morte liberat

k Et ptermittas ⁊c. ea trāsgredīēdo.

l Ex suba tua. Hic tercio ipm̄ instruit de misecōia ad ꝓximū dicēs. Ex suba tua fac elemosynā: ⁊ nō de alieno.

m Et no. auertere ⁊c. q. d. si nō poteris exhibē manū. exhibeas tm̄ animum ⁊ cōpassionis signū. naz de hmōi impossibilitate null⁹ se pōt excusare.

n Ita. n. fiet ⁊c. ꝓpter qō dicit Saluator Luc. vj. Date ⁊ dabiī vobis. ⁊ qm̄ elyna est discrete facienda. s. ꝓm possibilitatē facientis. iō subdit.

o Quō poteris ⁊c. q: sic nō est elyna faciēda vt recipiēt⁹ sit remissio p abundātiā vel sufficientiā. facientib⁹ aūt tribulatio p indigētiā: vt hr̄. ij. Cozin. viij. nisi qñ ꝓpter xp̄m vult esse paup: vt cū qs religionē ingrediī. vt sic paup xp̄m pauperē pfecti⁹ sequaī.

p Etiā exiguū ⁊c. nā in hoc magis pē

saī affect⁹ ꝫ sensus: ꝓpter qō saluator pl⁹ reputauit duo minuta a paupe vidua oblata ꝫ diuitū munera magna. Mar. xij. ⁊ subdit rō faciēdi elyna cū dr̄.

q Premiuz em̄ bo. ti. thesaurizas. tibi ꝓuidēdo.

r In die necessitatis. i. mortis. q: sicut dicit Aug⁹. Sola misericordia comes est defunctoz: ⁊ i die iudicij generalis. qz tūc inde dicet. Venite bñdicti pr̄is mei pcipite paratū vob regnū ⁊ subdit. Esurtui em̄ ⁊ dedistis m̄ māducare ⁊c. Matth. xxv. iō subdit.

s Aq̄ em̄ ele. ab oi pe. ⁊ a morte. s. iehēne

t liberat. est em̄ int̄ alia misecōie opa valde satisfactoria Dan. iiij. Peccata tua elemosynis redime. cetera patent.

v Attēde tibi. Hic quarto instruit filium de innocētia de seipso dicens. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione.s. corporali ⁊ spūali que est ydolatria ⁊ sub fornicatione corpali intelligit adulteriū: ⁊ oē carnis pctm̄.iō subdit. Et p̄ter vxorē tuā ⁊c̄. Cōsequent̄ istruit eū de humilitate vera dicēs. x Si perbiā nūq̄ in tuo sensu.i.in tuo corde y Aut in v̄bo tuo. i. in exteriori signo vel ope. a Dñari pmittas. nō dic̄ euenire: q̄ impossibile est q̄n insurgāt elationes alique. ꝫ tūc dñant̄ qñ quis impetū eaꝝ sequēs ꝫ eas opat̄. qd̄ pōt ab hoīe cauēi b In ipa ei iiciū sūp. oīs pditio. nā p̄mū peccatū angeli fuit sup bia: ex quo secutuꝫ est peccatū hoīs ꝓ tēptatione demonis Geñ.iij. c Quicūq̄. Hic quinto instruit filiū d̄ iusticia ad operariū dicēs. Quicūq̄ tibi opa. fue.ali.sta.merce.ei restitue. q̄ tales vt cōiter sunt pauperes de labore suo q̄t tidianū victū acquirentes. ⁊ iō lex que ferēda est ꝑm id qd̄ accidit vt in plurib⁹ p̄cipit Leuit̄.xix. q̄ merces taliū nō retineat̄ vsq̄ in mane diei sequētis. d Qd̄ ab alio oderis fieri tibi ⁊c̄. hoc em̄ est de iure nāli. e Panē tuū cum esurientib⁹ ⁊c̄. beneficia em̄ collata talibus d̄ nō p̄nt retribuere sunt apud deū meritoria. f Panē tuū ⁊c̄. Hic sexto instruit illū de pietate ad defunctos dicēs. Panem tuū ⁊ vi.tuū.sup sepul.iusti cōstitue.ex hoc aliq̄ accipiētes occasionē errādi solebāt sup sepulchra parentū defunctoꝝ cibaria ponere.q̄si mortui cibis corpalib⁹ indigerēt qd̄ improbat Aug⁹.in sermone de cathedra sancti petri Alij v̄o magna festa i morte parentū faciebāt ad ostentationē: ⁊ inde depauperabant̄ hoc nō intelligit h̄ thobias ꝫ q̄ morte iustoꝝ pascēdi sunt paupes ꝓ aīab⁹ eoꝝ ⁊ ad excludēdū ifideles sb̄dit. Et noli ex ea māducare ⁊c̄.seq̄t g Cōsiliū. Hic septimo filiū instruit de prudētia ꝯsiliū in dubijs req̄rēdo.d. Cōsiliū semp a sapiente. in illa re de qua cōsiliū q̄rit̄. h Perq̄re.i.pfecte require ⁊ nō supficialit̄ tm̄.nā cuilibet expto in sua scia credendū est: ⁊ quia cōsiliū hoīs nō est oīno solidū.iō docet recurrere ad diuinū.d. i Dī tpe.s.ꝓsperitatis ⁊ aduersitatis. k Benedic deū.ip̄m laudādo. l Et pete ab eo vt vias tuas dirigat.in agendis. m Et oīa ꝯsilia tua i ip̄o pmaneāt q̄ nō dꝫ hō querere cōsiliū nisi de bonis agendis ⁊ mal̄ fugiēdis: ⁊ oē tale cōsiliū est ꝑm deū. n Indico etiā tibi. Postq̄ thobias filiū suū de morib⁹ instruxit. hic ꝯñr ꝓ debito repetēdo sibi legationē iniūgit.d. Indico etiaꝫ tibi fili mi. Erat em̄ necessitas idicādi.eo q̄ credebat mortē suā appropinquare vt p̄dictū est.vt sic debitū añ mortē ei⁹ redderet̄. ⁊ q̄ fili⁹ illud debitū ignorabat. iō subdit: o Dedisse me ⁊c̄.dū infantul⁹ esses.i.nō h̄ns adhuc vsū debitū rōnis. p Gabelo in ra.ci.medoꝝ.sicut dictum est s̄.iij.ca. q Et cyro.ei⁹.i. lr̄am obligatoriā de restitutione. r Apd̄ me habeo. p quā debitū poterit reuocari. cetera patēt vsq̄ ibi s Noli timere fili mi. laborē itinerꝫ ⁊ pauptatez. ⁊ subdit rōnem dicēs. t Pauperē q̄dem vitā gerim⁹. in p̄nti seculo. v Sꝫ mlta bona hēbim⁹. in futuro. x Si timuerim⁹ deū.timore filiali. y Et recesserim⁹ ab oī peccato mortali.naꝫ oē veniale non possumus oīno vitare. z Et fece.bene.iste sunt due ptes iusticie.s.decliare a malo ⁊ facere bonū.

ꝛ nō patiet̄ aīam ire i tenebras. Fiducia magna erit corā sūmo deo elyna oīb⁹ v faciētib⁹ eā. Attēde tibi fili mi ab oī forniratione: ⁊ p̄ter vxorē tuā nūq̄ patia- x ris crimē scire. Supbiam y nūq̄ in tuo sensu aut i tuo a b verbo dñari pmittas. In ipa em̄ initiū sūpsit oīs p- c ditio. Quicūq̄ tibi aliq̄d opatus fuerit: statiꝫ ei mercedē restitue ⁊ merces mercenarij tui apud te oīno nō d remaneat. Qd̄ ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu ali- e qñ alteri facias. Panē tuū cū esuriētib⁹ ⁊ egentib⁹ comede ⁊ de vestimētis tuis f nudos tege. Panē tuum ⁊ vinū tuū sup sepulturā iusti cōstitue: ⁊ noli ex eo mā ducare ⁊ bibere cū pecca- g torib⁹. Cōsiliū semp a sapi h i ente pq̄re. Oī tpe benedic k l deum ⁊ pete ab eo vt vias m tuas dirigat ⁊ oīa consilia n tua i ip̄o pmaneāt. Indico o etiā tibi fili mi dedisse me decē talēta argēti dū infan- p tul⁹ eēs gabelo i rages ei- q uitate medoꝝ ⁊ cyrog̃phū r ei⁹ apud me habeo. Et iō pquire quō ad eū puenias ⁊ recipias ab eo supra me moratū pond⁹ argenti ⁊ restituas ei cyrog̃phū suum. s t Noli timere fili mi: paupe v rē quidē vitā gerim⁹: sed x mlta bona habebim⁹ si ti- y muerim⁹ deum ⁊ recesseri- z mus ab omni peccato ⁊ fecerimus bene.

Tunc rñdit thobias patri suo ⁊ dixit c Oīa q̄cūq̄ precepisti mihi faciā pater. Quō aūt pecuniā hāc inq̄rā ignoro Ille me nescit ⁊ ego emu ignoro. Qd̄ signū dabo ei Sed neq̄ viā p quā pgat̄ illuc aliqñ cognoui. Tunc pater su⁹ rñdit illi ⁊ dixit. d Cyrographū q̄dē illi⁹ apd̄ e me hēo qd̄ dū illi oñderis statī restituet. Sꝫ pge nūc ⁊ inq̄rē tibi aliquē fidelē virū q̄ eat tecū salua merced̄ sua dū adhuc viuo vt reci- f pias eā. Tūc egressus tho g h bias iuēit iuuenē splēdidū i stātē p̄cinctū ⁊ q̄si patū ad ābulādū. Et ignorās q̄ angel⁹ dei esset salutauit eū ⁊ k dixit. Vñ te hēm⁹ bone iu l uenis. At ille rñdit. Ex fi-

Capitulū.v.

Tunc respondit thobias. Postq̄ p̄r instruxit filiū hic ꝯñr exequit̄ fili⁹ patris imperiū ⁊ diuidit̄ i tres ptes.q̄ p̄ describit̄ itinerꝫ apparat⁹ scd̄o ponit̄ iuuenis recessus: ibi. Tunc paratis oīb⁹. tercio vie ꝓgressus in p̄ncipio ca.vj. Circa p̄mū p̄ ductor itinerꝫ inq̄ri p̄cipit̄.secūdo quesit⁹ inuenit̄: ibi. Tūc egressus.tercio iuent⁹ examinat̄: ibi. Dixit itaq̄. Circa p̄mū p̄ ponit̄ obediētis filij rñsio dicētis. b Oīa ⁊c̄.faciā p̄r cū diligētia ꝯñr petit edoceri de via dicēs. c Quō aūt ⁊c̄.inquiraꝫ igno.nā debitorē ⁊ etiā viā ig̃rabat.iō subdit̄. Ille me nescit ⁊c̄. ⁊ suddit̄ instructio patris de vtroq̄.s.de mō repetēdi ⁊ de via p ductorē ꝯueniētē ⁊ p̄ de signo dādo debitori cū dr̄ d Cyrog̃phū q̄dē.qd̄ est signū māifestū debiti e Qd̄ dū illi ⁊c̄.de fidelitate.n.gabeli ꝯfidebat.⁊ si negare vellet p cyrog̃phū artari poterat.scd̄o istruit eū de mō eūdi p viā.s.p ductorē fidelē cū subdit̄. Sꝫ pge nūc ⁊c̄. ⁊ pꝫ lr̄a. f Tūc egressus.h̄ ꝯñr ductor q̄sit⁹ iuenit̄ cū dr̄. g Inuenit iuuenē.i.angelū i specie iuuenis apparentē. h Splēdidū.i.in facie valde pulchrū. i Stantē precinctū ⁊c̄.apparitiōes.n.angelice i corpib⁹ assūptꝫ fiūt ꝑꝫ ꝓprietates legationū ad q̄s angeli mittunt̄.⁊ q̄ iste mittebat̄ a deo ad ducēdū filiū thobie p viā: iō appebat tāq̄ dispositus ad itinerandū. k Vñ te habe.bo.iuenis.i.de q̄ gente es tu.q̄ nolebat habere ductorē gentilē. ꝫ israhelitā. l At ille rñdit.ex filijs isrl̄. verū dicit q̄uis nō esset hō.nā illa que ab angelis int̄ hoīes fiūt sūt figuratiua sicut comestio eoꝝ fruitionē gl̄ie signat.vñ.j.xij.c.dixit angel⁹ iste cū eēꝫ vobiscū ꝓ volūtatē dei videbar q̄dē vobiscū

mãducare ⁊ bibere. sed ego cibo inuisibili ⁊ potu qui ab hoib⁹ videri nõ põt vtor. ⁊ eodẽ mõ locutio eius: q⁹ dicit se esse ex filijs isr̃l signat cõiũctionẽ charitatis. q⁹ scti angeli cõiuncti sunt fidelib⁹ deuotis. cetera patẽt vsq; ibi.

m Et oia itinera ei⁹ frequenter ambulaui. p hoc designat ei⁹ ꝓmptitudo ad exequẽdu⁹ mãdata dei circa hoies ad dei gloriã ⁊ elector salutem ſm q⁹ dicit Heb. j. Oẽs administratorij sunt spũs in ministeriũ missi: ꝓpter eos q̃ capiũt hereditatẽ salutis.

n Et mãsi apũd gabelũ. naz angeli scti libenter morant cum iustis. cetera patent vsq; ibi.

o Sup que admirat⁹ pater. q⁹ ita cito inuentus fuisset ductor aptus p Ingressus itaq; Hic ꝓfr ductor inuent⁹ examinat: pmittit tamen salutatio senioris thobie ⁊ ei⁹ rñsio cũ dicit.

q Quale gaudiũ m erit ꝛc. hoc nõ dicit ex ipatientia sue recitatis. ſ cõtẽnẽs gaudiũ pñtis vite: ⁊ sperãs gaudiũ future.

r Forti aio esto. in patiẽtia pseuerãdo.

s In ꝓximo est vt a deo curer̃. ad hoc em̃ erat missus a deo. ⁊ ideo certitudinaliter sciebat hoc eẽ futurum cetera patẽt vsq; ibi

t Ego du. ⁊ redu. eũ ad te. hoc em̃ futurũ esse sciebat ex diuina reuelatione

v Indica mihi de qua domo ꝛc. i vna em̃ tribu. isr̃l erant plures dom⁹ decez etiã trib⁹ erãt captiuate. ideo thobias q̃rit ꝺ vtraq;. ſ. tribu ⁊ domo.

x Genus q̃r̃ mercenarij ꝛc. q. d. nõ est tibi curãdũ de genere illi⁹ q̃ dz filiũ tuuz ducẽ ꝓ mercede: ſ de eius aptitudine ⁊ fidelitate q̃ cõditiões sunt i me.

y Sz ne forte solicitũ te reddã. i. dubiũ.

z Ego suz aza. ana. ma. fili⁹ verũ dixit angel⁹: q⁹ sicut dictũ est. locutio ei⁹ erat figuratiua. Azarias autẽ interp̃tat adiutor dei. angeli vo sũt adiutores dei: inq̃tũ p eor⁹ mysteriũ electi dirigunt̃ i salutẽ. ⁊ ꝺ mõ dicit apls. j. Cor. iij. ⁊ de se ⁊ alijs pdicatorib⁹ dei. Adiutores sum⁹. ananias vo interp̃tat gr̃a dei: cui⁹ filij sũt angeli eo mõ quo dicũt filij glorie: q̃ est gr̃a cõsũmata nõ tñ sic intellexit thobias. ſ q⁹ eẽt hõ fili⁹ cuiusda viri notabilis de tribub⁹ isr̃l: q̃ sic vocaret: nec in hoc angelus eũ decepit: q⁹ thobias meli⁹ habuit intẽtũ suũ. ſ. filij sui ductorẽ bonũ: q; si esset homo de genere ẽptũ cũq; magno. cetera patẽt in lr̃a.

a Tũc paratis. Hic ꝓfr describit thobie iun ioris recessus cũ dr̃

b Fecit thobias vale pr̃i suo ⁊ mr̃i sue. nõ em̃ decẽs erat q⁹ ab eis recederet absq; salutatiõe ⁊ sequit mr̃is fletus ex materna pietate.

c Baculũ senectutis nr̃e. i. sustẽtamẽtũ: filij em̃ senib⁹ parẽtib⁹ debẽt ministerium reuerẽtie ⁊ pui sionis necessarie si idigeãt.

d Nũq; fuisset pecunia ista ꝛc. ꝺ dicit materno affectu mota.

e Vt diui. cõputarem⁹. i. reputarem⁹ nos hr̃e.

f Hoc q⁹ vide. fi. nr̃m. i. sensu pcipiebam⁹ ipm esse nobiscũ. Pater em̃ cũ eẽt cec⁹ nõ poterat cũ videre: poterat tñ ipm tãgere ⁊ audire: ⁊ sic duplici sensu pñtiã ei⁹ cog̃scere: q⁹ hic dicit videre quãtũ est ex pte patris. visus enim ꝓpter sui nobilitatẽ aliq̃n accipit p alijs sensib⁹: sic dr̃ Exo. xx. Popul⁹ aũt videbat voces. ꝺ em̃ accipit videre p audire.

g Salu⁹ p ueniet filius noster ad terminũ ad quẽ mittit. cetera patẽt

Capm. vj.

a Profect⁹ est

p Rofect⁹ est ãt thobias. Decẽpto recessu iunioris thobie. ꝺ ꝓfr describit ꝓcessus suevie ⁊ p̃ ponit illud q⁹ circa eũ factũ est i via. secũdo in termino vie. vij. ca. Circa primũ describit duplex bñficiũ thobie exhibitũ. q⁹ p a deuotione piscis eripit. secũdo de ducẽda vxore instruitur ibi. Et dixit ei. Prima adhuc in duas: q⁹ p̃ ponit eripiẽdi mod⁹. scõo ereptionis fruct⁹. ibi. Tũc dixit. Circa primũ dicit a Profect⁹ ẽ

b Et canis ꝛc. sic cõit accidẽ solet: istꝺ tñ ponit ꝺ ad maiorẽ expssionẽ veritat̃ historice.

c Et mãsit ꝛc. i. pma dieta ⁊ hospitatione.

d Iux̃ flu. tigris. q̃ est vn⁹ de q̃tuor fluminib⁹ paradisi Gen. ij.

e Et exiuit ꝛc. vt lauaret pedes suos. ad recreandũ ꝓ laborẽ itineris.

f Et ecce ꝛc. i. magn⁹ diuina puidẽtia missus.

g Exiuit. sic em̃ ei videbat eo q⁹ aprore veniebat ꝓ eũ.

h Apphẽde ꝛc. i. pẽnulã q̃ est inf caput ⁊ corp⁹. qꝺ ⁊ fecit obediens suo ductori q̃nis horidũ videret sibi.

i Tũc dixit. Hic ꝓfr describit fructũ qui duplex est. ſ. prouisio cibi: ⁊ etiam medicine: ⁊ patet littera vsq; ibi.

lijs isr̃l. Et thobias dixit ei Hosti viã q̃ ducit i regiões medor. Cui rñdit. Noui:

m ⁊ oia itinera ei⁹ frequenter

n ambulaui ⁊ mãsi apũd gabelũ frẽm nr̃m q̃ morat in rages ciuitate medor. q̃ posita est i mõte egbathanis. Cui thobias ait. Sustine me obsecro donec hecipsa nũciẽ patri meo. Tũc igressus thobias indicauit vniuersa

o h̃ pr̃i suo. Sup que ãmirat⁹ pr̃ rogauit vt itroiret ad eũ. Ingressus itaq;

p salutaut eũ ⁊ dixit Gaudium tibi sit sp̃. ⁊ ait thobias

q Quale gaudiũ mihi erit. q̃ i tenebris sedeo ⁊ lumen celi nõ video. Cui ait iuue

r s nis Forti aio esto in ꝓximo ẽ vt a deo curer̃. Dixit ita q; illi thobias. Nũq̃d poteris ꝓducere filiũ meũ ad gabelũ i rages ciuitatẽ medor. Et cũ redierꝫ restituã tibi mercedẽ tuã. Et dixit

t ei angel⁹. Ego ducã ⁊ reducã eũ ad te. Cui thobias

v rñdit. Rogo te. Indica mihi de q̃ domo aut de q̃

x tribu es tu. Cui Raphael angel⁹ dixit. Gen⁹ q̃r̃ mercenarij an ipm mercẽnariũ

y q̃ cuz filio tuo eat. Sed ne

z forte solicitũ te reddã. ego suz azarias ananie magni fili⁹. Et thobias rñdit Ex magno genẽ es tu. Sz peto ne irascaris q⁹ volueriz cognoscẽ gen⁹ tuũ. Dixit aũt illi angel⁹. Ego sanuz ducã: ⁊ sanũ tibi reducã filiũ tuũ. Rñdẽs aũt thobias ait. Bñ ambuletis ⁊ sit dñs i itinẽ vr̃o ⁊ angel⁹ ei⁹

a comitet vobiscũ. Tũc paratis oib⁹ q̃ erãt in via por

b tãda fecit thobias vale pr̃i suo ⁊ mr̃i sue: ⁊ ambulauerũt ambo simul. Cũq; pfecti essent cepit mat̃ ei⁹ flere

c ⁊ dicẽ Baculũ senectutis nostre tulisti ⁊ trãsmisisti a

d nobis. Nũq; fuisset ipa pecunia ꝓ qua misisti eũ sufficiebat nob pauptas uĩa vt

f diuicias cõputarem⁹ hoc: q⁹ videbam⁹ filiũ nr̃m. Bixitq; ei thobias. Noli flere. Salu⁹ pueniet fili⁹ nr̃:

g ⁊ salu⁹ reuertet ad nos: ⁊ oculi tui videbũt illũ. Credo em̃ q⁹ angel⁹ dei bonus comitet ei: ⁊ bñ disponet oia q̃ circa eũ gerunt̃ ita vt cũ gaudio reuertat̃ ad nos Ad hãc vocẽ cessauit mat̃ ei⁹ flere ⁊ tacuit.

k Assault carnes eius. nō totas sed illas quē poterant co
medi recentes. l Cetera salierūt. p residuo itineris. ce
tera patent vsq; ibi. m Cordis eius particulā. si sup car
bones ponas fumus eius extricat. i. expellit. n Omne ge
nus demoniorū. Circa quod sciendū q; si demones habe
rēt corpa sibi natu-
raliter vnita: sicut di
xit appuleius q; de
mōes sūt aialia cor
pora aerea tpe eter-
na: aio passiua: non
esset impossibile q;
res corpales in eis
facerēt impssiōez rō
ne corporū: ß q; fm
fidē nr̄am t̄ ēt phi-
losophorū doctrinā
sūt substātie simpli
cit intellectuales ió
nulla corpalis crea-
tura pōt eis facē ali
quā impssionē. ppt
qđ fumus iste non ex
pulit demones: sed
figurauit eius expul-
sionē: q; sicut dictū
ē facta angeli circa
thobiā fuerūt i mul
tis figuralia. t ideo
fumus ille ex igne p-
cedens significauit
virtutē orōnis tho-
bie iuniorīs t sare:
cuius merito angelus
raphael expulit de-
monez a sara. vnde
nō dr̄. j. vitj. ca. q; fu
mus ille demonez
expulerit. ß q; ange
lus raphael ipm ap
phēdit t religauit i
superioribus egypti.
Q; aūt aliqñ demo
nes ab obsessis cor-
porib⁹ recedūt ad ō
portationē aliquo-
rū lapidū t herbaꝝ
t pnūciationē car-
minū t hmōi nō fit
virtute talium. ß de
mones hoc fingunt
volūtarie: vt teneāt
homines. in erroze tñ
res sensibiles pos-
sunt aliquā dispositionē facere i corpe humano: ppt quā
est min⁹ dispositū ad patiendū a demone: sicut dictū fuit
pleni⁹. j. Reg. xvj. de recessu demonis a saule ipso dauid
citharizāte. o Et fel valet ad vngendū oculos. in qb⁹
fuerit albugo. nō em̄ est icōueniēs q; vna res corporalis
habeat effectū sup aliā corpalē. sicut sensibilit videmus.
p Et dixit ei. Hic pōr thobias instruit de ducēda vxore
vbi p̄ ponit angeli monitio cū dr̄. q Est hic raguel no
mine. i. noiat⁹ i diuicijs t virtute. r Tibi debet ois sub
stātia ei⁹. p acceptationē filie sue quā solā hz heredē. scōo
ponit thobie excusatio t ß duplex. vna rōne piculi moz-
tis sibi iminētis alia rōne tristicie supueniētis parētib⁹
senib⁹ si hoc cōtingeret quā parentū tristiciā videbat ma
gis formidare ß ppriā mortē dicēs. s Deponā sene.
tatē cōtingeret in seipō deperire parentū posteritatē: qō
oib⁹ parentib⁹ est sūme tristabile: ei⁹ parentes tantā icur-
currerēt tristiciā q; p impatiētiā frangerent t sic nō solus
corpalit ß etiā spualiter morerent. t Tūc angel⁹. Hic
pñr ponit angeli rñsio p quā p̄ assecurat thobias de acce
ptatione vxoris cū dr̄. v Audi me. diligent t attēde.
x Et oñ. ti. q; sūt q. pua. pōt demoniū. ppt suū demeritū
y Hi nāq; q; piu-
ita sus. vt deū a se t
a sua mente exclu-
dūt tc̄. q; nō pbunt
mr̄imoniuz amore
prolis educāde ad
cultū dei: ß vt satis
faciant sue libidini:
scōo docet de mō
accedēdi ad vxorez
cū dr̄. z Tu aūt
cū eā acceperis. per
verba de ps̄ti i vxo-
rē. a Ingressus
cubiculū p tres dies
tc̄. q; cōcubitus car
nalis ēt pjugalis im
pedit feruorē t effi
catiā oronis. vñ dic
aplūs. j. Cor. vij. de
redditiōe debiti pju
galis. Nolite frau-
dari inuicē nisi for-
te ex cōsensu ad tps
vt vacetis oroni de
lectatio. n. venerea
absorbet vsuz rōnis
b Ipa aūt nocte.
i. prima nocte qua i
trabis cubiculum.
c Incēso ieco. pi.
fu. demoniū. p mo-
dū supi⁹ dictū. Scī
endum tñ q; s. dixit
cordis ei⁹ pticulam
tc̄. ex q; ēt pz qō dic-
tū ē. i. q; icēsio ista
nō habebat virtutē
fugandi demonem
qtū est de se.
d Secūda vo no
cte tc̄. admitteris. i.
cōcedet tibi copula-
tio cū vxore. sicut t
sanctis pr̄iarchis. ñ
tñ ptūc carnalē co
pulā exercebis ß po
stea: erat em̄ casus
spālis ppt quez iste
fuit phibit⁹ a tali copula p tres noctes. s. vt p studiū oro-
nis cū vxore mererent liberari a demōis ptāte. e Ter
cia aūt no. bñdi. pseqris. i. mereberis multiplicationē sa
ne plis. f Trāsacta ār ter. nocte. i. qrta. g Accipias
vginē. mr̄imoniū psūmādo. h Cū ti. dñi. qō exponit
cū subdit. i Amore filiorū. ad cultū dei procreandor.

a Ingressi sūt aūt. Hic pōr describit bñficiū Cvij.
thobie collatū in termino vie. t primo qtū ad ter
minū vie. ppr̄ie. scōo angelice. c. ix. nō em̄ thobias p
tulit vltra domū raguelis. ß angelus pcessit vsq; ad gabe
lum. Circa primū describit primo matrimonij cōtractus
secūdo ad vxorē accessus ca. viij. Prima dividit in qtuor
ptes. qr primo describit mutua recognitio. scōo vxoris pe
titio: ibi. Cūq; hortaret. tercio filie cōcessio: ibi. Tunc di-
xit raguel. quarto ratificatio: ibi. Et apprehēdens. Circa
primū dicit. a Ingressi sunt aūt ad raguelem. pro pe-
tendo hospicio. b Et suscepit eos raguel cum gaudio.

Ilijs cōsequaris. Cvij.
a Ingressi sūt aūt ad ra
b guelē t suscepit eos
raguel cum gaudio. Intu-
ensq; thobiā raguel: dixit

nã antiquꝫ ad hospitalitatꝫ gram erãt ꝓni: vt ꝑz de abraã
z loth Gen. xviij. z. xix. c Similis est iuuenis iste cõ
sobrino meo. i. thobie seniori cui filiꝰ erat valde silis cor-
pore z mẽte. z etiã noiert dictũ est. s. cap. j. d Ex tribu
neptalim sumꝰ. de qua etiã erat raguel. e Ex captiui-
tate niniue. qz iudei
captiui erãt p diuer
sas ciuitates dispsi
cetera patẽt vsqꝫ ibi
f Et misit se ragu
el ad amplexandu
z osculãdũ thobiaz
ex amore z lachry
mãdũ ex pietate eo
q erat de eiꝰ cogna-
tiõe. g Quia bo
ni z optimi viri filiꝰ
es. q. d. degenerares
nisi bonꝰ eẽs z bene
dictione dignus.
h Et ãna vxor eiꝰ
ẽ. nõ dicit h q am-
plexata vel osculate
fuerit ipm qz nõ sic
decet mulieres facẽ
sicut viros.
i Postꝫ aũt. Hic
ꝓ̃r describit vxoris
petitio. z ꝑz lra vsqꝫ
ib i. k Hic ego
hodie nõ manduca
bo ẽ. sic enim era t
edoctꝰ ab angelo: lz
nõ sit supza scptum
vt ante cibũ z potũ
fieret mrimoniũ vt
sic meliꝰ z sanctiꝰ cõ
traherek. l Et cu
nutaret. i. hesitaret
de rñsiõe danda qz
graue erat ei dene-
gare eo q esset filiꝰ
optimi viri vt dictũ
est z etiã concedere
ꝓpter casus ꝓcedẽ-
tes. m Dixit ei
angelꝰ. ipm assecu-
rãdo de cõcessione.
n Qm̃ huic timẽ-
ti deũ debek cõiunx
filia tua. ex ordinati
one diuina.
o Propterea aliꝰ
nõ potuit hre illam
nã ordinatio dei nõ
pot frustrari.
p Tũc dixit raguel. Hic ꝓ̃r describit filie cõcessio: z p
ponit cõcessionis rõ cũ dr. q Nõ dubito. i. firmit credo.
r Qz deꝰ ꝓces ẽ. admiserit. i. exaudierit: naz ꝓces
semp exaudiunt qñ fiũt pie pseuerant z p se z silr si fiant
p alio: si nõ sit impedimentũ in eo. sic aũt erat in ꝓposito
nã oõ raguelis erat pia z pseueras p filia sua que sancta
erat z deuota. s Et credo. qm̃ iõ vos fecit ad me veni-
re. qui disposuit oia suauiter Sap. viij. t Vt z ista cõ
iũgerek cognatiõi ẽ. Nume. xxxvj. vbi pcipit q filie sal-
phaad nõ possent cõtrahere mrimoniũ nisi cũ viris sue
cognatiõis eo q succedebãt in hereditate patris: z sic fuit
de ista sara q̃ fuit heres raguelis. vt. s. dictum est ca. vj. q
nullã aliã habebat ꝓlem z subdit cõcessio petitionis cũ
dr. Et nũc noli dubiũ gerere ẽ. sequit. v Et apphen-
dẽs. Hic ꝓ̃r describit cõcessionis ratificatio: z p̃ p matri
monij cõtractũ cũ dr. Et apphendẽs dexterã filie sue. de
cõsensu eius. x Dextere thobie tradidit: silr cõsentien-
tis in eã tãꝫ in vxorẽ. qz mutuus cõsensus in mrimonio
requirit cetera patẽt. scõo ponit ratificatio p scriptũ cum
dr. y Et accepta charta fecerũt cõscriptionẽ coniugij.
hic erat modꝰ antiq
tus q in vna parte
charte scribebatur
dos: z in alia parte
charte donuz ꝓpter
nuptias. z int duas
scripturas fiebãt si-
gna. p quoꝝ mediũ
scindebak illa char-
ta: z dabak vna par
ti viro: z altera mulie
ri. z Et post hec
epulati sunt benedi
cẽtes deũ. i. pncipio
cõmestionis z in fi-
ne sicut facere solẽt
psone deuote.
a Et ꝑcepit ei vt p
pararet alterũ cubi-
culũ. s. a suo z a cu-
biculo septẽ vxoꝝ
q mortui fuerãt: p
quoꝝ morte sara ia
cebat i cubiculo pa
rentũ: in altero tñ le
cto. b Et lachry-
mata est. ex pietate
z timore: ne sicut ce
teris cõtingeret tho
bie. c Forti aio
esto. cõfidẽs de dño
d Dñs celi det ti
bi gaudiuz. de viro
isto. e Pro te-
dio qꝫ ppessa es. ex
morte alioꝝ.

q r nõ dubito q deꝰ ꝓces z la
crimas meas ipspectu suo
s admiserit. Et credo qm̃ iõ
t fecit vos venire ad me vt z
ista cõiungerek cognatiõi
sue ꝑm legẽ moysi. Et nũc
noli dubiũ gerẽ q tibi eaz
v tradã. Et apphẽdẽs dexte
x rã filie sue. dextre thobie
tradidit dicẽs. Beꝰ abraã
z deꝰ ysaac z deꝰ iacob vo
biscũ sit: z ipe cõiũgat vos
impleatqꝫ bñdictionẽ suaz
y in vobis. Et accepta char
ta fecerũt cõscriptionẽ cõ-
z iugij. Et post h epulati sũt
bñdicentes deũ. Vocauit
qꝫ raguel ad se annã vxorẽ
a suã z ꝑcepit ei vt ꝑpararet
alterũ cubiculũ. Et intro-
b duxit illuc sarã filiã suã: z
lachrymata est. Dixitqꝫ ei
c Forti aimo esto filia mea.
d Bñs celi det tibi gaudiuz
e pro tedio quod perpessa
es. Capm. viij.
a Postꝫ vo cenauerũt
introduxerũt iuuenẽ
ad eã. Recordat ꝰ itaqꝫ tho
b bias sermonũ angeli: ꝓtu-
c lit de cassidili suo ptẽ iecoris: posuitqꝫ eã sup carbo-
d nes viuos. Tunc raphael
angelꝰ apphẽdit demoniũ
e z religauit illud in deserto
superioris egypti. Tunc
hortatus est virginem tho
f bias: dixitqꝫ ei. Sara exur
ge z deꝑcemur deũ hodie

Capm. viij.
Postꝫ vero.
Descripto ma
trimonij con-
tractu. h ꝓ̃r describit accessus ad con
iugem vbi quatuor
ponunt ꝑ ordinẽ:
primũ est demonis
expulsio cũ dicit.
b Protulit de cas
sidili suo. i. pera ad
modũ rheris facta
qua pastores z au-
cupes solent vti: z

dr a casse. i. rhete vñ poeta. Decidit in casses ꝓda petita
meos. c Partẽ iecoris. supra vo. vj. ca. dixit angelus
Cordis eiꝰ pticulã. si sup carbones ponas ẽ. ex q videtꝫ
thobias posuit sup carbones ptẽ cordis z ptem iecoris: z
z vna puꝰ exprimebak videlz. vj. ca. altera vo hic exprimit
incẽsio cm̃ illa figurativa fuit oronis vt dictũ est. s. vj. ca.
cũ orone vo thobie cõcurrit oro sare. z sic p duas pticu-
las figurabank. d Tũc raphael angelus apphẽdit de-
monũ. ne thobie posset inferre nocumentũ. e Et reli.
il. in deser. sup. egypti. vbi nõ est habitatio hoim. p quod
patet q demones deuicti aliqñ p sanctos angelos arcent
ab impugnatione hominũ. z subdit oratio coniugum. q̃
fuit dicte expulsionis meritoria cum dicit.
f Sara exurge z deprecemur deũ ẽ. vt deuotius pos-
simus deum exorare.

s Quia his tribus noctibus deo iũgũtur.i.iũgi debemus ꝓ deuotionẽ ⁊ oꝛonez:anteqꝫ ꝓcedam⁹ ad actũ ꝓiusũmando. h Tercia aũt trãs.no.i nr̃o erim⁹ ꝓiugio ipm cõdeũ. k Et nõ possum⁹.i.debem⁹. l Ita ꝓiũgi sicut gentes.idolatre.

m Orabant ambo simul vt sanitas daret eis.per totalẽ expulsionẽ demonis.

n Dixitqꝫ thobias orando deuote.

o Dñe deus patrũ nr̃oꝝ. qui verus es de⁹ ⁊ nõ dij gentiliũ

p Bñdicant te celi ⁊ terre.⁊ ꝓ hoc intelligunt creature medie. q Et oẽs creature q̃ in eis sũt. tã intellectuales cuiusmodi sunt angeli et hoies:quibus ꝓprie cõpetit deũ laudare ꝫ intellectu carẽtes q̃ dicũt bñdicẽ deũ: eo ꝙ intellectualib⁹ creaturis sunt materia laudandi deũ.

r Tu fecisti adã de limo terre Heũ.i.

s Dedistiqꝫ ei adiutoriũ euã.ad ꝓlis ꝓcreationẽ: ad quã reqrit vis actiua in masculo: ⁊ passiua i femia.cetera patent

t Et factũ est. Hec est ps scõa in q̃ ponit tumuli ꝓparatio ad ponendũ thobiã secrete: si ei sic̃ alijs cõtigisset:et patꝫ lr̃a vsqꝫ ibi. v Et illa misit vnã ex ancillis suis. ad sciendũ statũ filie sue ⁊ thobie.

x Repperit eos saluos ⁊ incolumes.ꝓ signa vite manifesta

y Secũ pariter dormiẽtes. post laboꝛẽ oꝛionis. z Et bñdixerũt. Hic pñr describit raguelis ⁊ anne grãrũactio cũ dr̃:

a Bñdicim⁹te dñe de⁹ isr̃l. licz em̃ fm veritatẽ eẽt de⁹ oim erat tñ de⁹ isr̃l spãlit ꝓ legẽ ab eo receptã ⁊ specialẽ cultũ.

b Quia nõ cõtigit no.quãd.putabam⁹.i.timebam⁹. c Et exclusisti a nobis inimicũ ꝓsequẽtẽ nos.in viris filie nr̃e. d Miserꝛtus es aũt duob⁹ vnicis.erat em̃ eis sara vnica: ⁊ sic̃ thobias vnicus parẽtib⁹ suis:vt ps ex ꝓdictis. e Fac eos dñe plenius bñdicere te.ꝓ augmentũ virtutis ⁊ gratie.

f Et sacrificiũ laudis tue ⁊c. Alia vo sacrificia nõ poterant ex hierm offerre. g Vt cognoscat vniuersitas gẽtiũ.inter qs erãt filij isr̃l captiuati. h Quia tu es deus solus.s.vers⁹.cetera patẽt. i Vxoꝛi aũt sue. Hec est quarta ps hui⁹ capi.in q̃ ponit nuptiaꝝ celebꝛatio cũ dr̃: Vxoꝛi aũt sue dixꝛ.vt instrueret cõiuiũ:ꝓ familiã suam. ipa tñ disponẽte:⁊ ps lr̃a vsqꝫ ibi. k Et adiurauit raguel thobiã.i. ad iurandũ induxit. l Vt duas ebdomadas moꝛarẽt apud eũ. vt sic in aspectu filie ⁊ viri sui gauderet ⁊ de regimie suo eos doceret. cetera patent.

Capitulũ.ix.

a Vnc vocauit. Postqꝫ descriptũ est illud qꝛ actũ ẽ circa thobiã in termio vie sue. Hic ꝓñr describit qd actũ est ꝓ eo in termio vie angelice.nam vltra ꝓcessit ad recupandũ debitum a gabelo.⁊ diuidit i tres ptes:qꝝ ꝓmo circa hoc ponit hũilis thobie deꝓcatio.scõo angeli condescẽsio:ibi.Tũc raphael. tercio fratꝛna ꝓgratulatio:ibi. Cũqꝫ ingressus eẽt.Circa ꝓmũ dicit:

a Tũc vocauit ad se thobias angelus. vt iret ad recuperandũ debitũ. b Si meipm tradam tibi seruũ ⁊c.hũiliter loquit ⁊ gratãter: vt impetret ab eo nouum bñficiũ. c Tamẽ obse.te vt assu.ti.aialia siue seruitia.i.seruos ad eũdum tecũ aptos. d Et vadas ad gabelũ in rages ciui.medoꝛ:sed hoc videtur ꝓdicere supꝛadictꝫ.iij. c. vbi dicit: ꝙ sara filia raguelis i rages ciuitate medoꝛ audiuit imꝛoperiũ ab vna ex ancillis patris:et sic videt ꝙ raguel ⁊ gabelus manerẽt in eadẽ ciuitate: ꝓpter qõ nõ oportebat angelũ assumere fuos ⁊ aialia vt iret ad gabelum q̃si ad multũ distantẽ locum. Ad qõ potest dici ꝙ due erãt ciuitates distãtes in regno medoꝛ eodẽ noie noiate: sicut in regno francie sunt plures ville distãtes que tñ eodem nomie nomiant: ⁊ in vna manebat raguel:et in alia gabelus:vel aliter põt dici:ꝙ ꝓ nomẽ ciuitatis rages non solũ intelligit ipa ciuitas:sed etiã totũ territoꝛiũ illi subiacẽs ciuitati qõ est aliqñ satis magnũ: sicut patet de territoꝛio ianuẽsi:⁊ i ciuitate manebat raguel: in loco vo triꝛij satis distãte gabelus. ⁊ subdit ratio petitionis.

b mus te dñe deus isr̃l:qꝛ nõ cõtigit nobis quẽadmodũ putabam⁹. Feciſti em̃ nobiscũ mirificoꝛdiã tuã: ⁊ excluſiſti a nob inimicũ ꝓsequẽtẽ nos. Miſert⁹ es aũt duob⁹ vnicis. Fac eos dñe pleni⁹ bñdicere te: ⁊ ſacrifi ciũ laudis tue ⁊ ſue ſanitatis offerre vt cogſcat vniuerſitas gentiũ:quia tu es deus ſolus in vniuerſa ꝛra Statiqꝫ ꝓcepit ſeruis ſuis raguel vt replerẽt ꝛra foſſã quã fecerãt puſqꝫ eluceſceꝫ

i Vxoꝛi autẽ ſue dixit vt inſtrueret ꝓuiuiũ ⁊ ꝓparet q̃ i cibos erãt iter agẽtib⁹ oia neceſſaria. Buas q̃z pingues vaccas: et q̃ttuoꝛ arietes occidi fecit:et pari epulas omnibus vicinis ſuis:

k cũctiſqꝫ amicis. Et adiura

l uit raguel thobiã: vt duas ebdomadas moꝛarẽt apũd eum. De omib⁹ aũt q̃ poſſidebat raguel dimidiã ptẽ dedit thobie: et fecit hanc ſcripturã: vt ps dimidia q̃ ſuperat poſt obitũ eoꝝ thobie dominio deueniret.

Capitulũ.ix.

a Vncvocauit thobias angelũ ad ſe:quẽ quidem hominẽ exiſtimabat: dixitqꝫ ei. Azaria frater peto vt auſcultes verba mea

b Si meipſum tradã tibi ſeruum: non ero cõdign⁹ ꝓpꝛi

c dẽtie tue. Tñ obſecro te vt aſſumas tibi aialia ſiue ſer

d uitia:et vadas ad gabelũ i rages ciuitatẽ medoꝛ reddaſqꝫ ei cyꝛographũ ſuum

e Scis enī ipe qm̄ numerat pater meus dies.in qb̄us
pficī pōt iter nr̄m. f Et si tar.vna.d.pl⁹ cōtristabit aīa
ei⁹.timēs de morte mea vel infirmitate.Et subdit alia rō
sumpta ex pte raguelis:cū subdit. g Et certe vidēs qz
z pz lra. h Tūc raphel. Hic p̄ñr describit angeli cōde-
scensio cū dr̄:Tūc ra
phel assumēs q̄tuor
ex seruis Raguelis.
vt iret honesti⁹ i spē
homis apparens.
i Et duos camelos
vnū p̄ sella.alīū p̄ ga-
belo secū adducēdo
cetera patent.
k Cumq; ingressus
esset. Hic p̄ñr deseri
bit fraterna ꝓgratu-
latio cū dr̄:Cūq; in-
gressus eēt domū ra
guelis.s.gabelus ve
niens cum angelo.
l Inuenit thobiaz
discūbentē.in cōui-
uio nuptiaꝝ suaꝝ.
m Et exiliēs.s.tho
bias. n Osculati
sūt se inuicē. i signū
amicitie. o Et fle
uit gabelus. ex pie-
tate. p Bñdixit
q; dñm. ō bonis col
latis thobie. q Et
dixit. bñdicat te de⁹
īd ē multiplicet te i
bonis spūalib⁹ z tē-
poralib⁹. r Quia
fili⁹ es optimi viri.
q̄timm ad setpm.
s Et iusti.erga.pxi
mū. t Et timētis
deū.eius offensā ca-
uendo. v Et ele-
mosynas facientis.
miseriā pauperū re-
leuādo. x Et di-
cat benedictio sup
vxorē tuā. ꝓpter fe-
cūditatē eius in ple
z morū honestatē.
y Et sup parentes
vīos. ꝓpter bonitatē
viaz. dī enī cōiter de
bonis filijs z filiab⁹
bñdicat pī q̄ genuit
z mater q̄ portauit.
z Et videat filios
vīos ꝛc. desiderant
enī parentes videre
multiplicatōez sui semis i longinquū. a Et sit semen
vīm bñdictū a deo isrl'.ipm mltiplicādo i spūalib⁹ bonis
z tpalib⁹. b Cūq; oēs dixissent amē. optādo hui⁹ oīo-
nis ipletōez. c Accesserūt ad cōui.nuptiale. d Sed
z cū timore dñi.z nō cū dissolutiōib⁹ z ebrietatib⁹:que a
multis i talib⁹ solēt fieri indecēter. Capitulū.x.

Dm vo morās faceret. Descripto supius itinēris
thobie ꝓgressu:hic p̄ñter agit de ipi⁹ regressu:cu-
ius p̄mo describit ordinatio. scōo ordinati ꝓsecu-
tio.xj.ca.tercio diuini secreti reuelatio.xij.c. Prima i du
as:qz p̄mo ponit regressus Thobie motiua ratō. secūdo
eiusdē debita dispositio:ibi. Cūq; verbis. Motiua ratio
regressus thobie inniotis erat tristicia parentū de mora

eius:q̄ primo declarat.secūdo allegat:ibi. At vo raguel.
Circa p̄mū p̄mo ponit querulatio patris cū dr̄: a Cū
vo morās faceret.ibi.s.in domo raguelis ꝓ nuptijs.
b Sollicit⁹ erat pr̄ eius.more cām ignorās. c Pu-
tas q̄re morat fili⁹ me⁹ ꝛc.hōi enī sollicito z ignorāti cām
rei de q̄ sollicitat:oc
currūt multe cogita
tiōes de varijs cau-
sis possibilib⁹:q̄ tñ i
plurib⁹ nō sunt vere
d Aut q̄re detētus
est ibi. Timebat ne
forte aliq̄d mali fe-
cisset vñ detētus fu-
isset: vel infirmitate
incurrisset: vel q̄ ga
bel⁹ mortu⁹ fuisset:e
sic esset negociū im-
peditū. e Et ce-
pe. am. simul flere:
eo q̄ die statuto ꝛc.
cōputauerūt enī die
tas itineris eūdo et
redeūdo.et sic dixe-
rant tali die poteritq;
hic reuerti.qō tñ nō
fuit factū ꝓpter cele
bratiōnē nuptiarū.
f Flebat. Hic p̄ñr
describit in spāli la-
mētatio mris. z pa-
tet littera vsq; ibi.
g Lumen oculoꝝ
nr̄oꝝ. qz pat iaz erat
cecus:et mat ex fle-
tu z senectute dispo
nebat ad cecitatem.
h Baculū senectu
tis nr̄e.nā sicut infir
mus baculo sustenta
tat.sic parētes in se-
nectute debēt a filijs
sustentari. i So-
lacium vite nostre.
multū enim conso-
lant parētes ex bo-
nōrū p̄sentia filioꝝ.
k Spē posteritat⁹
nr̄e.erant enī senes.
et Thobias erat eis
vnicus:vt.s.dicit.
z iō nullā posterita-
tis spem habebat nisi
q̄ ipm: iōo cōclu-
dit: i Dia simul
in te vno habētes.i.
cū oia illa nō habea
mus: nisi q̄ tuā p̄so-
nā. m Tenō debui.dimit.a nob. qz mai⁹ bonū nō est
exponēdū piculo ꝓ recuperatiōe minoris boni cuiusmodi
erat debitū gabeli. n Cui dice.tho.ipaz cōsolādo. i quo
apparet ei⁹ magna pfectio q̄ posit⁹ in afflictiōe ꝓ filio:ꝓ
cecitate:ꝓ senectute:z etiā pauptate.nihilomin⁹ tñ cōso-
lat eā. o Sat⁹ fide.ē vir ille.hoc enī firmiē tenebat.ꝓp
vba q̄ ab angelo i specie viri apparēte audierat.cetera pa
tēt. p At vo. Hic p̄ñr ponit dicte rōnis allegatio:et ꝓ
pter vba raguelis ipm amplius detinere volētis: p̄z lra
vsq; ibi. q Ego noui qz pr̄ me⁹ ꝛc. ꝓ enī sciebat q tene
ritudinē affect⁹ parētū ad seipm:quā experientia multipli
ci certitudinaliter cōgnerat. r Cūq; vbis.hic p̄ñr descri
bit recess⁹ debita dispositio q̄ raguel tradidit thobie

e Scis enī ipe qm̄ numerat pater meus dies.in qb̄us
pficī pōt iter nr̄m. f Et si tar.vna.d.pl⁹ cōtristabit aīa
ei⁹.timēs de morte mea vel infirmitate.Et subdit alia rō
sumpta ex pte raguelis:cū subdit. g Et certe vidēs qz
z pz lra. h Tūc raphel. Hic p̄ñr describit angeli cōde-
scensio cū dr̄:Tūc ra
phel assumēs q̄tuor
ex seruis Raguelis.
vt iret honesti⁹ i spē
homis apparens.
i Et duos camelos
vnū p̄ sella.alīū p̄ ga-
belo secū adducēdo
cetera patent.
k Cumq; ingressus
esset. Hic p̄ñr deseri
bit fraterna ꝓgratu-
latio cū dr̄:Cūq; in-
gressus eēt domū ra
guelis.s.gabelus ve
niens cum angelo.
l Inuenit thobiaz
discūbentē.in cōui-
uio nuptiaꝝ suaꝝ.
m Et exiliēs.s.tho
bias. n Osculati
sūt se inuicē. i signū
amicitie. o Et fle
uit gabelus. ex pie-
tate. p Bñdixit
q; dñm. ō bonis col
latis thobie. q Et
dixit. bñdicat te de⁹
īd ē multiplicet te i
bonis spūalib⁹ z tē-
poralib⁹. r Quia
fili⁹ es optimi viri.
q̄timm ad setpm.
s Et iusti.erga.pxi
mū. t Et timētis
deū.eius offensā ca-
uendo. v Et ele-
mosynas facientis.
miseriā pauperū re-
leuādo. x Et di-
cat benedictio sup
vxorē tuā. ꝓpter fe-
cūditatē eius in ple
z morū honestatē.
y Et sup parentes
vīos. ꝓpter bonitatē
viaz. dī enī cōiter de
bonis filijs z filiab⁹
bñdicat pī q̄ genuit
z mater q̄ portauit.
z Et videat filios
vīos ꝛc. desiderant
enī parentes videre
multiplicatōez sui semis i longinquū. a Et sit semen
vīm bñdictū a deo isrl'.ipm mltiplicādo i spūalib⁹ bonis
z tpalib⁹. b Cūq; oēs dixissent amē. optādo hui⁹ oīo-
nis ipletōez. c Accesserūt ad cōui.nuptiale. d Sed
z cū timore dñi.z nō cū dissolutiōib⁹ z ebrietatib⁹:que a
multis i talib⁹ solēt fieri indecēter. Capitulū.x.

Dm vo morās faceret. Descripto supius itinēris
thobie ꝓgressu:hic p̄ñter agit de ipi⁹ regressu:cu-
ius p̄mo describit ordinatio. scōo ordinati ꝓsecu-
tio.xj.ca.tercio diuini secreti reuelatio.xij.c. Prima i du
as:qz p̄mo ponit regressus Thobie motiua ratō. secūdo
eiusdē debita dispositio:ibi. Cūq; verbis. Motiua ratio
regressus thobie inniotis erat tristicia parentū de mora

b rū sollicit⁹ erat pater eius
c thobias dicēs: Putas q̄re
d morat fili⁹ meus aut quare
detēt⁹ ē ibi. Putas ne ga-
belus mortuus est.z nemo
reddet illi pecuniaz. Cepit
autē cōtristari nimis ipe et
e anna vxor eius cū eo:z ce-
perūt ambo simul flere: eo
q̄ die statuto munime fuer-
f teret fili⁹ eoꝝ ad eos. Fle-
bat igit mater ei⁹ irreme-
diabilib⁹ lachrymis: atq;
dicebat. Heu me fili mi vt
quid te misimus pegrinari
g lumen oculoꝝ nostroꝝ:ba-
culū senectutis nr̄e:solaciū
k vite nostre.spem posteritā
l tis nostre. Omnia simul in
m te vno habentes:te nō de-
buimus dimitere a nobis.
n Cui dicebat thobias. Ta-
ce et noli turbari:sanus est
o filius noster:satis fidelis ē
vir ille cū quo misim⁹ eum
Illa aūt nullo mō cōsolari
poterat:sed quotidie exili-
ens circūspiciebat:z circui
bat vias omnes per quas
spes remanēdi videbat vt
ꝓcul videret eū:si fieri pos
p set:venientē. At vo ragu-
el dicebat ad generū suum
Mane hic: et ego mittam
nūciū salutis de te ad tho-
biā patrē tuū. Cui thobias
q ait. Ego noui:qz pat meus
z mater mea mō dies com
putant: z cruciat spūs eoꝝ
r in ipsis. Cūq; verbis mul-

Capitulum.x.

Am vo morās faceret thobias cā nuptia

nā. m Tenō debui.dimit.a nob. qz mai⁹ bonū nō est
exponēdū piculo ꝓ recuperatiōe minoris boni cuiusmodi
erat debitū gabeli. n Cui dice.tho.ipaz cōsolādo. i quo
apparet ei⁹ magna pfectio q̄ posit⁹ in afflictiōe ꝓ filio:ꝓ
cecitate:ꝓ senectute:z etiā pauptate.nihilomin⁹ tñ cōso-
lat eā. o Sat⁹ fide.ē vir ille.hoc enī firmiē tenebat.ꝓp
vba q̄ ab angelo i specie viri apparēte audierat.cetera pa
tēt. p At vo. Hic p̄ñr ponit dicte rōnis allegatio:et ꝓ
pter vba raguelis ipm amplius detinere volētis: p̄z lra
vsq; ibi. q Ego noui qz pr̄ me⁹ ꝛc. ꝓ enī sciebat q tene
ritudinē affect⁹ parētū ad seipm:quā experientia multipli
ci certitudinaliter cōgnerat. r Cūq; vbis.hic p̄ñr descri
bit recess⁹ debita dispositio q̄ raguel tradidit thobie

filiã suã secũ ducendã: ⁊ ptẽ bonoꝝ suoꝝ. ptũc thobie cõtingentẽ: ⁊ pꝛ lr̃a vsq; ibi. s In pueris: in puellis. i. in seruis ⁊ ancillis: q̃ sic in sc̃ptura sacra frequẽter nomiant t Dimisit eũ a se. vt recederet libẽ: dicẽs. v Angelus dn̄i san. sit in itinere vr̃o. qui dirigit vias ⁊ actus instoꝝ. x Et apphendẽtes parẽtes filiã suã ⁊c. vt vba q̃ recedẽs ab eis audiret in cozde ipi⁹ arti⁹ impssa remanerẽt. y Monentes eã honozare soceros. nam vir et vxoꝛ sunt q̃si vna pson̄a. et tõo sicut vir tenet honozare parentes ꝓpꝛios: ita et eius vxoꝛ. z Dilige re marituz. tanq; vnã pson̄ã. a Regere familiã. nam in domo aliq̃ sunt agẽda: q̃ magis decẽt fieri p mulieres q; p viros. ⁊ etiaz qꝛ viri circa exteriozes occupatiões sunt magis intenti vt circa mercatiões agriculturã ⁊ hmõi. b Et seipaz irrephẽsibilẽ exhibere. p castitatẽ cõiugalẽ: ⁊ p pudẽtẽ ⁊ honestã cõuersationẽ.

Capitulũ. xj.

a Vnq; reuerterent: p
c uenerunt ad charrã q̃ est in medio itinere ꝯ nin̄iuen vndecimo die. Rixitq; angel⁹: Thobia frater:
c scis quẽadmodũ reliq̃sti patrẽ tuũ. Si placet itaq; tibi p̃cedam⁹: ⁊ lento gradu in sequãt iter nr̃m familie sit cũ ꝓiuge tua ⁊ cũ aialib⁹ cũ q; ß placuisset vt irẽt: dixit raphael ad thobiã. Tolle tecũ ex felle piscis: erit em̄ necessariũ. Tulit itaq; thobias ex felle illo ⁊ abierũt: anna aũt sedebat secus viã quotidie in supcilio mõtis vñ respicere poterat de longinquo. Et dũ ex eodẽ loco specularet aduentũ ei⁹: vidit alõge: ⁊ illico cognouit venientẽ filiũ suum: curensq; nũciauit viro suo dicens: Ecce venit fili⁹ tuus tis rogaret raguel thobiã: ⁊ ille eum nulla rõne vellet audire tradidit ei sarã ⁊ dimidiã ptẽ ois sube sue i pueris: in puellis: in pecudibus: in camelis: ⁊ i vaccis ⁊ pecunia multa: ⁊ saluum atq; gaudentẽ dimisit eũ a se dicẽs: Angel⁹ dn̄i sãct⁹ sit in itinere vr̃o: pducatq; vos incolumes: ⁊ inuenia tis oia recte circa parẽtes vr̃os ⁊ videãt oculi mei filios vr̃os p̃us q̃ moꝛar. x Et apphendẽtes parẽtes filiã suã osculati sunt eã: et y dimiserũt ire: monẽtes eã z honozare soceros: diligere a maritũ: regere familiã: gu-
b bernare domũ: ⁊ seipam irrephensibilẽ exhibere.

Capitulũ. xj.

a Vnq; reuerterent: p
c uenerunt ad charrã q̃ est in medio itinere ꝯ nin̄iuen vndecimo die. Rixitq; angel⁹: Thobia frater:
c scis quẽadmodũ reliq̃sti patrẽ tuũ. Si placet itaq; tibi p̃cedam⁹: ⁊ lento gradu in sequãt iter nr̃m familie sit cũ ꝓiuge tua ⁊ cũ aialib⁹ cũ q; ß placuisset vt irẽt: dixit raphael ad thobiã. Tolle tecũ ex felle piscis: erit em̄ necessariũ. Tulit itaq; thobias ex felle illo ⁊ abierũt: anna aũt sedebat secus viã quotidie in supcilio mõtis vñ respicere poterat de longinquo. Et dũ ex eodẽ loco specularet aduentũ ei⁹: vidit alõge: ⁊ illico cognouit venientẽ filiũ suum: curensq; nũciauit viro suo dicens: Ecce venit fili⁹ tuus

Rixitq; raphael ad thobiã
e At vbi introieris domum tuã statim adoza dn̄m deũ tuũ: ad gratias agẽs ei: accede ad patrẽ tuũ ⁊ oscularе eum. Statimq; lini sup oculos eius ex felle isto piscis: q̃ portas tecũ. Scias
f em̄ q̃m̄ mox aperient oculi ei⁹: et videbit pr̃ tu⁹ lumẽ celi: ⁊ in aspectu tuo gaude
g bit. Tũc p̃current canis qui sil' fuerat in via: ⁊ q̃si nũci⁹ blandimẽto sue caude gau
b debat. Et exurgẽs cec⁹ pr̃ i cepit offendẽs pedib⁹ cur-
k rere: ⁊ data manu puero occurrit in obuiã filio suo. Et suscipiens osculatus est eũ cum vxoꝛe sua: et ceperunt
l flere pꝛe gaudio. Cũq; adorassent deũ ⁊ gr̃as egissent
m a consederunt. Tunc sumẽs thobias de felle piscis: liniuit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiã fere
b hozam: et cepit albugo ex oculis eius quasi membza
c na oui egredi. Quã apprehendẽs thobias traxit ab oculis eius: statimq; visuz recepit: ⁊ glorificabãt deũ ipe videlz ⁊ vxoꝛ ei⁹: ⁊ oẽs qui sciebãt euz. Dicebatq;
d Thobias. Bñdico te dn̄e
e deus israel: qꝛ tu castigasti me: ⁊ tu saluasti me. Et ecce ego video thobiã filium
f g meũ. Ingressa est etiã post septem dies sara vxoꝛ filij eius: ⁊ ois familia ⁊ pecora sana: ⁊ cameli ⁊ pecunia multa vxoꝛis: ß ⁊ illa pecunia quaz recepat a gabelo. Et narrauit parentib⁹ suis oia bñficia dei: que fecisset

decet' q; in tali statũ ab vxoꝛe tua ⁊ familia de domo dimitte et honozabili venientibus sic inueniat. d Si placet itaq; tibi p̃cedam⁹. ad amouẽdũ istos defectus. ex ß pꝛ q; bonũ est honestatẽ sui stat⁹ ⁊ generis cõseruare. alit angelus ß nõ docuisset. cetera patẽt vsq; ibi. e At vbi introieris domũ ⁊c. ex ß loco hꝫ exemplũ q; homes de negociationib⁹ seu pegrinationib⁹ reuertẽtes pr̃ius debẽt gr̃as agere de diuina ꝓtectione q̃; se ponãt ad narrãdũ rumoꝛes ⁊ truffas. f Mox aperient oculi ei⁹. i. cito sc̃z post q̃si p dimidiã hozã: vt hꝫ infra g Tũc p̃current canis. gaudẽs q; reuertebat ad locũ vbi fuerat nutrit⁹. h Et exur. cec⁹. Hic ꝓñr subdit parentũ obuiatio: cum dicit.

i Cepit offen. pedi. currere. nam p̃ gaudio festinabat occurrere filio suo.

k Et data ma. puero. dirigenti gressus eius. l Cũq; adorassent deũ gratias agẽdo de cõseruatione filij in via.

m Consederũt. ad querẽdũ de suo statu ⁊ de ꝓgressu ei⁹: ⁊ egressu. sic em̄ redeuntes de negociatiõe aut pegrinatiõe p̃us debẽt deũ adorare q̃; rumoꝛes referre: vt dictũ est. sic amicis suo suscipiẽtes debẽt p̃ius deo gr̃as agẽ q̃; ꝺ talib⁹ inkrogare. a Tũc sumẽs. Hic ꝓñr describit bñficij collatio. s. thobie seniozis illumiatio cũ dicit.

b Et cepit albugo ex oculis ei⁹ q̃si mẽbzana. i. pellicula.

c Oui egredi. ex q̃ pꝛ q; ei⁹ cecitas non erat ex coꝛruptione oculoꝝ: ß ex opimẽto macularũ. nec est incõueniẽs q; ß curatio fuerit ex vtute fellis: cũ illa macula fuerit res coꝛpal': vt dictũ ē. s. vj. c. Et sequit gr̃arũactio ꝓmo cõiter cũ dr̃: ⁊ glorificabãt deũ ⁊c. scõo spãlit cũ subdit. d Dicebatq; tho. bñdico te. i. laudo toto coꝛde. e Quia tu castigasti me. sic filiũ dilectũ Preuer. iij. Quẽ em̄ diligit dn̄s coꝛripit ⁊ q̃si pat' in filio cõplacet sibi. f Ingressa ē. hic ꝓñr describit aduẽt⁹ sequẽtiũ. s. vxoꝛ familie: ⁊ aialiũ cũ dr̃ g Post sep. dies

a Capitulũ. xj.

c Vmq; reuerterent. Descripta dispoſitiõe ad regressũ: h ꝓñr describit ipe regressus: ⁊ ꝓmo q̃tũ ad duos p̃cedẽtes. scõo q̃tum ad alios subsequẽtes: ibi. Ingressa est etiã. Pꝛia adhuc in tres: qꝛ primo describit raphaelis ⁊ thobie reuersio. scõo ponit parẽtũ obuiatio: ibi. Exurgẽs. tercio bñficij collatio: ibi. Tũc sumẽs. Circa ꝓmũ sciendũ: q̃ oñs de committiua thobie iunioris sil' oẽs recesserũt de domo raguelis: ß nõ oẽs venerũt sil' ad thobiã seniozem nã raphael ⁊ thobias in via dimiserũt alios vt citi⁹ venirẽt ad thobiã seniozẽ ex rationabili causa vt videbit littera expondendo: q̃ licz sit in plurib⁹ plana aliq̃ tñ exponẽt breuit' discurrẽdo. b Vndecimo die. hoc nõ pot intelligi a ꝓncipio itineris. nã thobias fuit p duas ebdomadas i domo raguelis: vt dictũ est. s. viij. ca. ꝓpter qꝛ intelligit a recessu a domo raguelis. c Scis quẽad modũ reli. pa. tuũ. s. pauperẽ ⁊ cecũ: ⁊ ignominiosum nõ

ab ingressu thobie iunioris ad patrē suū: ꝛ patet littera.
h Venerūtq; achior ꝛ nabath. vbi describit cōgratulatio amicoꝝ. cetera patēt vsq; ibi. i Et p̄ septē dies epulātes. nō in confessiōib⁹ ꝛ ebrietatibus: ſ in dei timore ꝛ gr̄arū actiōe de bonis exhibitis thobie. Capitulū. xij.

Tunc vocauit. Postq; descripta est circa thobiā bonoꝝ collatio. hic p̄r describit secretoꝝ dei reuelatio. ꝛ p̄mo respectu p̄teritoꝝ. secūdo respectu futuroꝝ ca. xiij. Prima in duas: qꝝ p̄mo ponit huj⁹ reuelatiōis occasio. scōo ipa reuelatio: ibi. Tūc dixit eis. Occasio vo huj⁹ reuelatiōis fuit retributio mercedis quā pater ꝛ filj⁹ angelo facere voluerūt credētes ipsum hominē eē. Circa quā retributionē primo ponit p̄is ꝛ filij admiracē collatio cum dī: a Tūc vocauit ad se thobias filiū suū. ad cōferendum de mercede sui ductoris. b Pat quā mercedē dabim⁹ ei. q. d. nō habemus aliqd sufficiēs ad retribuendū sibi et ad ꝑ allegat octo beneficia p ductorē suū ei collata dicēs: c Ne dixit ꝛc. et p̄z ex p̄dictis lr̄a. secūdo subdit huj⁹ rogatio: cū dī. d Sz peto te p̄: vt ro. euz si fo. digna. me. ꝛc. Medietas eñ alia erat eis p victu ꝛ vestitu suo et familie necessaria. e Tūc dixit. Hic p̄r describit reuelatio veritatis ignote. Circa quā angelus p̄mittit quādā p̄fatiōz. scōo subdit suā reuelatōz: ibi. Manifesto. Circa p̄mū dī: e Tūc dixit eis. s. angel⁹. f Occulte. qꝝ traxerāt eū ad ptē: vt dictū ē. g Confitemini deū celi. Iz eñ sit de⁹ toti⁹ creature. dicit tñ spāliter de⁹ celi. nā ibi relucet gl'ia sua mō spāli. h Et coram oib⁹ viuētib⁹ confitemi ei. tanq; de bñficijs ei⁹ grati. i Et eñ sacr̄m. i. secretū. k Regis. i. terreni. l Abscōdere bonū est. nō eñ posset bñ regere regnū suū. si reuelaret cōiter secretū suum. m Opa autē dei reuel. ꝛ cōfi. ho. est: qꝝ cedit ad honorē dei: ꝛ bonū illoꝝ q̄ reuelāt vt ad laudandū deū alios inuitent ꝓpter qō vbi nō apparet dei laudatio ꝛ magis deriſio. hic nō est agendū sic in infidelib⁹ obstinatis: ꝓpter qō dicit saluator Matth. vij. Nolite sanctū dare canibus nec margaritas vras ponatis añ porcos ꝛc. n Bona ē oratio cū ieiunio. nā p ieiunij sanant pestes corpis: p oōnez vo pestes mētis. o Et elemosyna magis ꝛc. nā ipa est satisfactoria p peccatꝫ vt dictū ē. s. ꝛ p̄ns introductoria ad regnū gl'ie celestis. thesauri vo cū valēt nisi ad ꝓuisionē vite p̄ntis quā etiā frequēter abbreuiāt. nā multi iugulant ꝓ thesauris suis. cetera patēt ex dictis. p Manifesto q̄. Hic p̄r angel⁹ absconditā apit vitatē. ꝛ p̄mo cōfitū ad bñficia q̄ fecit thobie ꝛ sare. Scōo cōfitū ad ea q̄ gessit i hūana effigie: ibi. Dixitq; eis. Circa p̄mū p̄io recitat thobie meritū dicens:

q Cū orabas cū lachrymis ꝛ sepelie bas ꝛc. et p̄z ex dictis supra. j. et. ij. capi.
r Ego obtuli orationē tuā dño. nā angeli sūt administratorij: in ministerū missi ꝓpter eos q̄ capiunt hereditatez salutis: Hebr. j. Sciēdū tñ q̄ angeli nō offerūt orationes iustoꝝ coram dño ad aliquid sibi manifestandū. nam oia sunt nuda et apta oculis eius: etiā anteq; fiāt. ſ ad cōsulendū sup̄ b diuinū cōsiliū. qđ ꝓpt hoc sit agendū circa iustos: vñ ꝛ ꝓpter ꝑ fuit missus a deo ad illuminandū thobiā: vt postea subditur. a Necesse fuit vt tēptatio p̄baret te. i. fuit vtile tibi ꝙ meritū ꝛ alijs ꝙ exēplū. ꝛ sic dicit in p̄ncipio porphirij. Cū sit necessariū grisaroꝝ. i. vtile. b Et nūc misit me dominus de⁹. ꝓpter tuū ꝛ sare meritū: vt dictū est. s. iij. c. c Ego eñ sum raphael angel⁹. noiant eñ angeli in scriptura fm ꝓuiētiā ad officia ꝓpter que mittunt. vnde Isaie. vj. Angel⁹ missus ad purgandum labia Esaie vocatur Seraph. cuius non esset de ordine seraphico. ꝛ sic angelus iste vocat Raphael. id est medicus vel medicina dei: quia missus fuit ad sanandū Thobiā. d Vnus ex septem qui astamus ante dominū. non accipit hic altare ꝓut distinguit angelos assistentes a ministrātibus. nam Raphael nō est de superioribus ordinibus: qui nō mittunt ad hec inferiora: ꝓpter qō nō dicunt assistētes deo. sed de inferioribus qui mittunt ꝓpter qō ministrātes dicunt. Raphael aūt fuit missus ad curandū thobiā: ꝛ liberandū sarā: sed accipit hic astare ꝓ esse p̄sentē deo ꝙ aptā visionē et fruitionē: ꝛ hoc ꝓuenit angelis ꝛ oibus sanctis: q̄ sp̄ vidēt patrē q̄ in celis ē. qđ aūt dī ꝑ d Vn⁹ ex septē. accipit numer⁹ determinat⁹ ꝓ indeterminato. s. ꝓ vniuersitate angelorū. nā sic dicit Greg. omel. xxv. Cū oēs tp̄us septē diebus cōp̄rehēdit: recte septenario numero vniuersitas designat q̄ in angelis ē valde magna: Dan. vij. Milia milliū ministrabant ei: ꝛ decies centena milia assistebant ei.
e Cūq; hoc audissent turbati sunt. i. admirati sunt ꝛ stupefacti ex diuina cōdescensione circa ipsos.

circa eū ꝓ hoiem q̄ eū duxerat. b Veneruntq; achior et nabath consobrini thobie: gaudētes ad thobiā: ꝛ gr̄atulātes ei de oib⁹ bonis q̄ circa illū ostenderat deus. i Et per. vij. dies epulātes oēs cū gaudio magno gauisi sunt. Capitulū. xij.

a Tunc vocauit ad se thobias filiū suū. Dixitq; ei. Quid possum⁹ dare viro isti sancto q̄ venit tecū. Rñdens thobias: dixit patri suo. Pat quā mercedē dabim⁹ ei: aut quid dignū poterit esse de bñficijs ei⁹.
c Me duxit et reduxit sanū: pecuniā a gabelo ipe recepit: vxorē ipe mihi fecit: ꝛ demoniū ab ea ipe cōpescuit. gaudiū parētib⁹ eius fecit meipm a deuoratione piscis eripuit. te quoq; videre fecit lumē celi: ꝛ bonis oibus ꝙ eum repleti sum⁹.
Quid illi ad hec poterim⁹
d dignum dare. Sed peto te pater mi: vt roges eū si forte dignabit medietatez de oibus q̄ allata sūt sibi assumere. Et vocātes eū pat. s. ꝛ filj⁹: tulerūt i ptē: ꝛ rogare ceperunt vt dignaret dimidiā ptē oim q̄ attulerāt:
e acceptā habere. Tūc dixit
f g eis occulte. Bñdicite deū
h celi: ꝛ coram omib⁹ viuentibus cōfitemini ei: qꝝ fecit vo
i biscū misericordiā suā. Etenim
k l sacr̄m regis abscōdere bo-
m num est. opera aūt dei reuelare ꝛ p̄fiteri honorificū ē.
n Bona est oro cum ieiunio
o ꝛ elemosyna: magis q̄ thesauros auri recōdere: qm̄ elemosyna a morte liberat: ꝛ ipa est que purgat peccata ꝛ facit inuenire vitā eternam. Qui autē faciūt peccatum et iniquitatē. hostes
p sunt anime sue. Manifesto ergo vobis veritatē: ꝛ non abscondam a vobis occul-
q tum sermonē. Cū orabas cū lachrymis ꝛ sepeliebas mortuos: ꝛ dereliquebas prandiū tuū ꝛ mortuos abscondebas p diem i domo tua ꝛ nocte sepeliebas eos
r ego obtuli oronez tuā dño
Et qꝝ acceptus eras deo:
a necesse fuit vt tēptatio p̄ba-
b ret te. Et nūc misit me dñs vt curarē te: ꝛ sarā vxorem filij tui a demonio liberarē
c Ego eñ sum raphael ange-
d sus: vnus ex septē qui astamus ante dominū. Cumq;
e hec audissent turbati sunt:

f Et tremẽtes ceciderũt.nã stupor ⁊ admiratio reddunt hoiem trementẽ:⁊ stare nõ potentẽ. g Dixitq; eis angel⁹. Hic ꝓpr revelat veritatẽ occultã de his q̃ fecerat in bũana effigie. ꝓmo tñ cõsolat eos dicẽs: h Pax vob nolite timere ⁊c.q.d.nõ veni ꝓpter malũ vĩm:sed bonũ. i Etem cũ essẽ vobiscũ.cõmunicãs vt hõ. k Per volũtatẽ dei.eram em̃ ab eo missus ad ℔:ꝓt qõ sunt illi gr̃e ꝓncipalit agende.ió subdit: Ipsum bñdicite ⁊c. k Videbar q̃ dẽ vo.mã.⁊ bi.in comestioe em̃ ⁊ potatione ꝓmo est cibi sũptio.scõdo cibi sũpti ⁊ potus in ventrem traiectio.⁊ ista fiunt p motũ localez: ꝓt qõ pñt fieri ab angelis in corpe assũpto qa natura corpalis obedit angelis q̃tũ ad localẽ motũ. tercio in comestione et potatõne est cibi attracti ꝓuersio p virtutem nutritiuã: qõ nõ põt esse in angelis:qz nõ habẽt corpora sibi naturalit vnita:nec p pñs nutribilia.ideo subdit. l Sed ego cibo invisibili ⁊c.vtor.i.reficior ⁊ hũc cibũ invisibilẽ et potũ vocat del clarã visionẽ ⁊ fruitionẽ adiũctã. m Tempus est ⁊c. qui misit me.pfecta mea legatiõe.nõ est p hoc intelligendũ: q̃ angeli a deo missi a deo recedant:qz sq intra deũ currũt: cũ sit vbiq; pñs: ꝟ hãc reversionẽ vocat disparitionẽ.idõ sequit: n Et cũ hec dix.ab aspec.eor ablatus est.qz pfecerat suam legationẽ. o Tũc ꝓstrati p horas tres. ꝓpter tria bñficia.s.illumiatiõis thobie:⁊ directiõis sui filij. ⁊ liberatõis sare a demonio. p Et exurgẽtes.a gr̃arũactiõe. q Narraverũt oia mirabilia ei⁹.ad manifestandũ dei bonitatẽ:sicut eis dixerat angelus.

Capitulũ.xiij.

a Aperiens autẽ thobias senior os suum:bñdixit dominũ:et dixit Magn⁹ es domine in eternũ: ⁊ in omnia secula regnũ tuũ: quoniã tu flagellas et salvas:deducis ad inferos ⁊ reducis:⁊ non est q̃ effugiat manũ tuã. Cõfitemini domino filij isr̃l: ⁊ in cõspectu gentiũ laudate eũ:qm̃ ideo dispsit vos inr gẽtes q̃ ignorãt eũ:vt vos enarretis mirabilia ei⁹ ⁊ faciatis scire eos:qz nõ ẽ ali⁹ de⁹ omipotẽs ꝓter eũ. Ipe castigauit nos ꝓpr iniq̃tates nr̃as ⁊ ipe saluabit nos ꝓpr misericordiã suã. Aspicite ergo que fecit nobiscũ ⁊ cũ timore ⁊ tremore cõfitemini illi: regẽq; seculorũ exaltate in operibus vestris. ego aũt in terra captiuitatis mee cõfitebor illi:qm̃ ostẽdit maiestatẽ suã i gentẽ peccatricẽ. Cõvertimi itaq; pctõres ⁊ facite iusticiã coram dño. credẽtes q̃ faciat vobiscuz misericordiã suã. Ego aũt ⁊ aia mea in eo letabimur. Bñdicite dño oñes electi ei⁹ agite dies leticie:⁊ cõfitemini illi. Hierl'm civitas dei castigauit te dñs in operib⁹ manuũ tuar. Cõfitere dño in bonis tuis:⁊ bñdic deũ seculoꝝ:vt reedificet i te tabernaculũ suum: ⁊ revocet ad te oẽs captivos et gaudeas in oia secula seculoꝝ. Luce splẽdida fulgebis:et oẽs fines t̃re adorabũt te. Natões ex lõginquo ad te Geñ.j. Factus hõ in animã viventẽ. g In eo letabimur.qz mor⁹ rõnis interior q̃ est hõ redũdat in ptẽ sensitiuã:quã movet sic intelligẽtia sperã.iij.de aia. h Hierusalẽ. Hĩone ꝓmissa q̃ disponit ad ꝓphetiã:hic ꝓpter ponit donũ ꝓphetie cõcessum thobie.p qõ ꝓmo ꝓphetat de hierusalẽ hist̃orica.secũdo de mystica ibi. Tria mea. Circa ꝓmũ dicit. h Hierl'm civitas dei.i. ad ei⁹ cultũ electa ij. Paral'.vj. i Castigauit te dñs. loquit de futuro per modũ ꝓteriti ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie.nõ em̃ fuit hierusalẽ destructa thobia vivẽte:vt oñsum est.s.j.ca. k In opibus manuũ tuar.i. ꝓpter opa tua mala. l Cõfitere dño in bonis tuis.iuste vivendo. m Et bñdic deũ. devote depcando. n Vt reedificet i te tabernaculũ suũ. id est templũ qõ fuit inchoatũ tpe Cyri: vt pz.j.Esdre.iij. ⁊ cõsummatũ tpe Darij.j. Esdre.vj. o Et revocet ad te oẽs captivos.qõ fuit tũc impletũ:qz oñs captivati de hierl'm habuerũt redeũdi licentiã: vt patet.j.Esdre.j. p Luce splẽdida fulgebis.hoc fuit ꝓncipaliter impletũ qñ xp̃s q̃ est lux mũdi:fuit ibidẽ oblat⁹:.ꝓpter qõ sanctus Symeon tũc exclamavit: Luce.ij. Lumẽ ad revelatiõez gen.⁊c. q Et oẽs fines t̃re adorabũt te. qz ex oib⁹ mũdi ptib⁹ veniebãt aliq̃ adorare in hierl'm i dieb⁹ solẽnib⁹:vt ex hoc elicuit aliud bonũ.s.q̃ iudei i cultu dei firmi narrabant mirabilia q̃ fecit deus ppl'o isr̃l in exitu de egypto: in trãsitu maris rubri: et etiã in deserto: et cõsimilib⁹.quib⁹ auditis multi gentiles relicta idolatria convertebant ad vnum verũ deũ. i Ipse castigauit nos.puniendo. k Et ipse saluavit nos ꝓpter misericordiã suam. inter gentes nos cu stodiẽdo: ſm qõ dicit Trenorũ.iiij.ca. In vmbra tua vivemus in gentibus.

l Aspicite ergo. diligẽter cõsiderando. m Que fecit nobiscũ.p suã iusticiã ⁊ misericordiã.

a Et cum timore. cordis. b Et tremore.corpis:qz fortis motus aie redũdat ad corpus.

c Confitemi illi.q̃ sit misericors ⁊ iust⁹ d Regẽq; seculoꝝ exaltate in opib⁹ vestris.oia in eius glia faciendo. cetera patẽt vsq; ibi. e Ego aũt.ſm hoiem interiorem. f Et aia mea. ſm sensualitatẽ: et accipit hic aia pro pte sensitiua:sic

habet Act.ij. r Et terrā tuā in sanctificatōez habebūt. vñ terra illa vocat̄ tra sancta. s Maledicti erūt q̄ contēpserūt te. sicut pz de Antiocho q̄ posuit idolū in tēplo hierosolymitano: vt hī.j. Mach.j. Būdictiq̄ erūt q̄ edificauerūt te: sic pz de Zorobabel t Jesu filio Josedech: et alijs edificatoribus templi. t Neemia t socijs ei⁹ ciuitatē reedificātibus. cetera patent ex dictis.

t Mia mea. Hic cō sequēter ꝓphetat de hierl'm mystica q̄ est triūphās eccl'a: sic Isaie.xliij. ꝓpha loquēs de rege babylonis trāsit ad loq̄n dū de supbia t electi one demonis: vt ibi dē fuit oñsum. dicit igit̄: t Mia mea būdic dñm. ꝓpter tā tū būficiū. v Qm̄ liberauit hierl'm ciuitatē suā. a cūctis tribulatōnib⁹ ei⁹. B nō pōt intelligi de hierusalē terrena: q̄ adhuc ē in manib⁹ infideliū. nec de hierusalē mystica: ꝓut accipit ꝓ militāte ecclesia: q̄ erit in tribulatiōib⁹ vsq̄ ad mūdi terminū: et iō intelligit̄ de hierl'm supna: vbi nulla tribulatio habet locū: iōo subdit̄. x Beatus ero si fuerint reliq̄ ꝛc. q; non tm̄ deside rabat ꝓpriā beatitudinē: ꝟ etiā seminis sui. y Porte hierusalē ex saphyro et smaragdo. p ꝟ edificiū ex lapidib⁹ pciosis intelligunt̄ merita virtutū q̄bus electi habebūt ingressū ad distinctas māsiones celestis hierl'm: fm distinctiōes meritoꝝ. z Et p vicos ei⁹ alleluia cantabit̄. i. laudatio dei: fm illud ps̄. lxxxiij. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabūt te.

Capitulū.xiiij.

A T cōsummati sunt. Hic ꝓnter ponit̄ ꝓphetia thobie tpe mortis sue: t diuidit̄ in tres ptes: q; primo circa decursū vite tobie senioris ponit̄ breuis epilogatio. scdo ꝓphal exhortatio: ibi. i hora āt. tercio filialis obtpatio: ibi. Factū ē āt. Dzia ps patz vsq̄ ibi. b Reli quū vovi. sue i gau. fuit. s. spūali in deū ordinato. c Et cum bono ꝓfectu timoris. s. filialis: qui habet charitatez annexā: q; sicut ꝓcedebat in etate: sic ꝓficiebat in charitate: ideo subdit̄. d Perrexit in pace. s. ad lymbū patrū sanctoꝝ aduentū xpi expectantiū. e In hora aūt. Hic ꝓnter describit̄ ꝓphetalis exhortatio cū dicit̄. In hora aūt mortis sue vocauit ꝛc. vt verba que de pūti vita recedens diceret: in cordibus filij sui: ac nepotū artius impssa remanerent.

f Dixitq̄ eis. ꝓphetice.

g Prope erit intre. niniue. Jonas eñ ꝓpha ꝓus denūciauerat niniue subuersionē: ꝟ qm̄ ad verbū eius egerūt penitētiā. iō subuersio illa fuit dilata: postea vo niniuite reuersi fuerūt ad vicia cōsueta: ꝓpt qō destructōez ei⁹ iterū

veniēt: t munera deferentes adorabūt in te dominū
r t terrā tuā in sanctificatiōz habebūt. Nomē. n. magnū
s inuocabūt i te. Maledicti erūt q̄ ꝓtēpserit te t ꝓdēnati erūt oēs q̄ blasphemauerint te: būdictiq̄ erunt qui edificauerunt te. Tu aūt letaberis i filijs tuis: qm̄ oēs būdicent̄: et cōgregabunt̄ ad dñm. Beati oēs qui diligunt te: et qui gaudēt sup
t pace tua. Mia mea benedic
v dñm: qm̄ liberauit hierl'm ciuitatē suā a cūctis tribulatiōib⁹ eius dñs deus nr̄
x Beatus ero si fuerint reliquie semis mei ad videndā
y claritatē hierl'm. Porte hierusalē ex saphyro t smaragdo edificabunt̄: t ex lapide ꝑcioso oīs circuit⁹ murorū eius. Ex lapide candido t mūdo oēs platee eius sternent̄: t ꝓ vicos ei⁹ alleluia
z cantabit̄. Būdictus dñs q̄ exaltauit eā vt sit regnū ei⁹ in secula seculoꝝ sup eam amen.

Capitulū.xiiij.

A T cōsummati sunt sermones thobie. Et p⁹ q̄ illuminatus est thobias vixit annis q̄ dragin-duob⁹ t vidit filios nepotū suoꝝ. Cōpletis itaq̄ annis centū duob⁹: sepulꝰ ē honorifice in niniue. Quinquaginta nāq̄ t sex annoꝝ lumen oculorū amisit. sexagenarius vo recepit. Reliquū vo vite sue in gaudio
b fuit: t cū bono ꝓfectu timoris dei perrexit in pace. In
c d hora aūt mortis sue vocauit ad se thobiā filiū suū: et vij. iuuenes filios suos ne
f g potes: dixitq̄ eis. Prope
b erit interitus niniue. Non
i eñ excidit verbū dñi: t fratres nr̄i q̄ dispsi sūt a terra
k isrl': reuertent̄ ad eam. Dis aūt deserta tra ei⁹ replebit̄ t dom⁹ dei q̄ in ea incēsa ē
m iterū reedificabit̄: ibiq̄ reuertent̄ oēs timentes deū:
n t relinquēt gētes idola sua t venient in hierusalē t in-
o habitabūt in ea: et gaudebūt in ea oēs gentes terre adorantes deū isrl'. Audite ergo filij mei patrē vrm. Seruite dño in veritate: et inquirite vt faciatis q̄ placita sunt illi. Et filijs vris mādate: vt faciāt iusticias t elemosynas: vt sint memores dei t būdicant deū in omni tpe in veritate t in tota virtute sua. Nūc ꝟ filij

dixit dñs ꝑ Naum ꝓphetā: q̄ destructio facta est ꝑ chaldeos et hanc destructiōis apparopiquationem pdixit hic thobias. postea vo debellauit chaldeis ꝑ Cyrū regē psaꝝ filij ei⁹ cambises q̄ et nabuchodonosor dict⁹ est: viuēte adhuc patre ce pit regnare super regnū assyrioꝝ in ciuitate niniue: vt hī iudith.j. ex quo ptz q̄ hec ciuitas fuerat interim reedificata.

b Non eñ excidit verbū dñi. scz qm̄ est ꝓphia p̄destinatiōis q̄ sp̄ implet: q; denūciat futurū ꝓut ē in dispositiōe diuina q̄ est immutabilis: et talis fuit ꝓphia Nauī t thobie de subuersi one Niniue. Qñ vo est ꝓphetia cōminatiōis q̄ denūciat aliq̄ futurū ꝓut est in causis secundis. s. in meritis t demeritis hoīm nō sp̄ implet: ec q; merita t demerita hoīm mutant̄: t talis fuit ꝓphia Jone q̄ dixit: Adhuc q̄ draginta dies t Niniue ꝛc. hoc eñ exigebāt niniuitaꝝ pec cata: quib⁹ penitētib⁹ illa subuersio tunc nō fuit subsecuta.

i Et fratres nr̄i ꝛc. reuertent̄: q; oēs q̄ captiuati fuerunt in babylone habuerūt redeūdi licētiā: t multi ō regno isrl' q̄ adhuc erāt in regno medoꝝ t psaꝝ redierūt. de illis vo q̄ erant vltra mōtes caspios: dicūt iudei q; nulli redierunt.

k Dis aūt deserta terra eius replebit̄ homib⁹ t gaudib⁹.
l Et domus dñi ꝛc. reedificabit̄. p zorobabel t alios de captiuitate babylonica redeūtes. m Ibiq̄ reuertētur oēs timētes deū. illi eñ qui noluerūt reuerti ō babylone ibi fuerūt detenti: filioꝝ q̄s genuerāt t possessionū quas acquisierāt amore: sicut dictū fuit Esdre.j. n Et relinquēt gentes idola sua. q; plures ve gentilib⁹ relictis idolis suis venerūt in hierl'm: cū redeūtib⁹ de babylone ista tamē ꝓphetia p̄dicatione apl'oꝝ multo pfectius fuit impleta: t de hac videt thobias ꝓcipalit̄ loqui: iōo subdit̄.
o Et gaudebunt in ea omnes reges terre. quia multi reges gaudent in ecclesia iugo christi submittentes colla sua et plenius implebit̄ in fine mundi. quādo post ꝓsecutionem antixpi omnes generaliter conuertunt̄ ad christū qui est rex omniū fidelium nomine isrl'is designatoꝝ cetera patent ex dictis.

p Factū est aūt. Hic ꝓfr describit filialis obtempatio: cū dicit: q Post obitū matris sue Thobias abscessit ex nīiue ꝛc. sicut ꝓceperat ei pater. cetera patēt vsq; ibi. r Et curā eox gessit. nam erāt parētes sui ratōne vxoris sue: que cū eo erat vna caro. s Et ipse clausit oculos eox. modus eīm tūc erat ꝛ adhuc ē i pluribus terris: q̄ oculi moꝛtuox claudūt q̄ amicos ꝓpinquos q̄ hoc significātes q̄ obdoꝛmiāt in domino. cetera patēt vsq; ibi. t Cū gaudio sepelierūt eū: ꝓpter finē eius optimū. cetera patent vsq; ibi. v Vt accepti eēnt tam deo q̄ homib⁹ sicut dicit de beato Sebastiano. Decebat eīm vt quē deus tanta ꝓfuderat grā ab oīb⁹ amaret: ꝛ hoc cedit ad honorem dei qui dat gratiā ꝛ glīā pſ. lxxxiij. Cui est honoꝛ ꝛ glīa i secula seculoꝝ: amē.

Explicit postilla Nicolai de lyra sup libꝝ Thobie.

Incipit ꝓlogus in libꝝ Judith.

Apud hebꝛeos ꝛc. Ad euidētiā istiꝰ p- logi nota q̄ dicit magister in histoꝛijs: q̄ hāc histoꝛiā trāstulit Hiero. ad petitionē Paule ꝛ Eustochij de chaldeo in latinū. hic liber apud chaldeos inꝰ histoꝛias cōputat: ꝛ apud hebꝛeos inter apocꝛipha: qō dic Hiero. i ꝓlogo ꝙ sic inchoat. Viginti ꝛ duas litteras ꝛc. si ḡ in ꝓlogo sup Judith alicubi legit inter agiographa: viciū scriptoꝛis ē ꝛc. hucusq; sunt verba magistri. Iste ꝓlogus habet ꝛttuoꝝ ꝓticulas: in quaꝝ ꝓma duplicit ostēdit: q̄ liber iste nō est autēticus. ꝓmo qꝛ apud hebꝛeos ē apocꝛiphus qō notat inꝰ ꝓncipio. secūdo q̄ apud chaldeos erat coꝛruptus. chaldeo eīm sermone erat scriptꝰ: sicut dicit hic infra cuiꝰ coꝛruptio inferiꝰ exꝓmit cū dī: Multoꝝ codicū varietatē viciosissimā ꝛc. In secūda ꝓte dicit q̄ nicena synodus hūc autēticauit: ꝛ iō ad petitionē pauli ꝛ eustochij transtulit: vnde dicit. Sed qꝛ hunc libꝝ synodus nicena ꝛc. In tercia parte transferendi diligentiaꝫ subiūgit: vnō dicit. Et semotis occupatiōibus ꝛc. vltimo Judith multipliciter cōmendat. ꝛ in eius cōmendatione ꝓlogum terminat. ꝛ ista pars incipit ibi. Accipite iudith viduam castitatis exemplū ꝛc. His visis littere inꝰ sistamus quid sit apocꝛiphū: ꝛ quid agiographū inuenies supra in ꝓncipio ꝓlogi sup Josue. In ꝓlogo galeato scribitur sic. Hic ꝓlogus scripturarū quasi galeatū ꝓncipiū omnib⁹ libꝝis quos de hebꝛeo vertimus in latinum cōuenire potest: vt scire valeamus quicq̄d extra hoc est. inter apocꝛipha esse ponendū. igit sapiētia que vulgo salomonis inscribit: ꝛ iesu filij sirach liber ꝛ iudith ꝛ thobias ꝛ pastoꝝ non sunt in canone. b In histoꝛias. i. inter histoꝛiales libꝝos. c Synodus nicena. sicut ait Isido. in. vj. Ethi. inter cetera cōcilia quattuoꝝ scimus esse venerabiles synodus: que totā ꝓncipaliter fidē cōplectunt q̄ quattuoꝝ euāgelia: vel totidē paduī flumina. Nam ꝓma nicena synodus. cccxviij. epoꝝ: cōstantino augusto impatoꝛe impante pacta est: in q̄ arriane pfidie ꝓdemnat blasphemia quaꝫ de inequalitate sancte trinitatis idē arrius asserebat: sed cōsubstantialez deo patri dei filiū eadē sancta synodus ꝓ symbolū diffiniuit. Secunda synodus. cl. patꝝ sb Theodosio senioꝛe cōstantinopolim congregata est: q̄ macedonium spm̄sanctū deū esse negantē cōdemnās cōsubstātialē patri et filio spm̄ sanctū demōstrauit dās symboli formā quā tota grecoꝝ ꝛ latinoꝝ eccl̄ia cōfitet et ꝓdicat. Tercia synodus ephesina. cc. epoꝝ sb iuniore theodosio augusto edita: q̄ nestoꝝiū duas ꝓsonas in xp̄o asserentē iusto anathemate ꝓdēnauit. ostēdens manere i duabus naturis vnā dm̄ nr̄m ihū xp̄i ꝓsonam. Quarta synodꝰ chalcedonēsis. dcxxx. sacerdotū sub marciano vel maximiano ꝓncipe habita est: in qua eutichiū cōstantinopolitanū abbatem verbi dei ꝛ carnis vnam naturam ꝓnunciantē ꝛ eius defensoꝝem dioscoꝝi quōdam Alexādrie episcopū: ꝛ ipsum rursus nestoꝝiū cum reliquis hereticis vna patrū sententia cōdemnauit ꝓdicans eadem synodus christū dominū sic natū de virgine vt in eo substantiā diuine ꝛ humane cōfiteamur nature. Synodus autē exꝫ greco interꝑtat comitatus vel cetus. hucusq; verba sūt Isidoꝝi. a syn qō est con ꝛ odos qō ē materia dicit synodus. i. cōuentus cetus cōcomitatꝰ ꝓgregatio ꝛ ꝓprie senū vel ꝓsbyteroꝝ quā solent facere epi. Qꝛ autē dicitur synodus q̄si sine nodo fia illū versiculū. De sancta synodo redeūt burse sine nodo. potius est ethymol. cꝫ deriuatio. Nicena dicit a nicena ciuitate: sicut cōstantinopolitana a cōstantino poli: ephesina ab epheso: chalcedonēsis a chalcedonia. d Acquieui postulationi vie o paula ꝛ eustochiū. de his satis inuenies supra in ꝓlogo sup Josue versus finem. e Exactioni. i. instanti petitiōi. Nota hic differētiā inter postulationē ꝛ exactionē. Postulatio eīm est cū qs petit simplicit. Exactio aūt est: cū qs petit importune ꝛ instāter. f Et sepositis. i. dimissis et a me sepatis q̄si seoꝝsū positis a sepono: seponis. qō ē separe vel seoꝝsū ponē. g Vnā lucubraciūculā. i. vnā modicā vigiliā vniꝰ noctis. Nota q̄ h̄ lucubrū dī modicū lumē: vel modicꝰ ignis: sic fit ex crucibolo vel quocūq; alio ꝛ fit i vmbra. vñ dī lucubrū eo q̄ luceat i vmbra: ꝛ h̄ lucubra idē: vñ lucubro lucubras dicit vigilare: ꝛ ꝓprie lucubrare est vigilare ad lucubrū. i. ad lucernā in nocte. Item lucubrare dicit parū lucere: vñ hec lucubratio a qua hec lucubraciūcula diminutiuū. h Qꝛ ex verbo verbum. ꝓpter viciosos codices: ꝓpt̄ varias ꝛ coꝛruptas editiōes.

i Intelligẽtia integra.i.incorrupta. k Vt inuictum omnib⁹ homib⁹ vinceret.i.holofernẽ p quẽ designat dyabolus.holofernes em ethymologizat omnib⁹ ferẽs necẽ ab olon qđ est totũ:t fero fers t necis necẽ a nece.

Explicit qualicũq; expositio istius prologi.

Postilla sup iudith incipit.

Capitulũ.j.

Arphaxat itaq; ⁹ historias Susanne belis et draconis: q̃ cõtigerũt captiuitatis tẽpore: vt supra dictũ ẽ. sequit hystoria libri iudith q̃ cõtigit tpe cambisis filij Cyri ſm hystoriographos t doctores nr̃os.de q̃ constat q regnauit p⁹ patrẽ:t p ꝓñs post captiuitatis babylonice relaxationẽ. nã cyrus dedit licẽtiã hebreis redeũdi. In hoc igr̃ li.describit liberatõ isr̃l a psecutiõe holofernis. et diuidit in tres ptes:nam ꝑmo describit hui⁹ psecutionis occasio. scõo ipa psecutio.c.v. tercio ppli liberatio.c. viij. Dria adhuc in duas:qr ꝑmo ponit occasio psecutionis multarũ gentiũ generalit. scõo filiorũ isr̃l specialit.iiij. ca. Circa primũ ponit duplex occasio: secũda ibi.Tũc exaltatũ est. Circa primũ sciendũ q regnũ assyriorũ incepit ab antiquo Belo: cui⁹ filius ninus cõdidit niniuẽ ciuitatẽ magnã ex nomie suo appellãs eã. et ꝟ impiũ durauit vsq; ad sardanapalũ inclusiue: quẽ interfecit arbat⁹ ꝓfectus medorũ t regnauit ꝑ eo:t transtulit regnum ad medos:t sic ꝑmansit vsq; ad astragem:ex cui⁹ filia ortus fuit cyrus rex ꝑsarũ:qui iuuãte dario auũculo suo vicit balthasar regẽ babylonis Dañ.v. t mortuo dario tenuit monarchiã: cui successit cambises fili⁹ eius: q̃ alio nomie dictus ẽ nabucho.secũdus:qr sicut ꝑmus tẽplũ destruxit:sic iste reedificationẽ eius impediuit:vt dictũ est.j.Esdre.iiij.hic aũt cambises adhuc viuente patre regnauit sup assyrios in niniue:post mortẽ ꝟo patris voluit monarchiã tenere:sed ecõtra quidã medus arphaxat nomie voluit apud medos regnare ꝓpter qđ inter ipm t cambisem dissentio fuit orta:que fuit sequẽtiũ occasio ꝑma. Circa quã ꝑmo ponit hui⁹ arphaxat elevatio. scõo eius debellatio:ibi. Anno igit.xij. Circa primũ dicit.

i intelligentia integra in verbis chaldeis inuenire potui:latinis exꝑssi. Accipite iudith viduã:castitatẽ exẽplũ t triũphali laude ꝓpetuis eam ꝓconijs declarate. Hanc em nõ solũ femis sed t viris imitabilẽ dedit qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit: vt inuictũ omnib⁹ hominib⁹ vinceret t insuꝑabilem suꝑaret.

Explicit prologus.

Incipit liber Judith.

Capitulũ.j.

Arphaxat itaq; rex medorum subiugauerat multas gentes imperio suo:et ipe edificauit ciuitatem potentissimã quaz appellauit egbathanis. Ex lapidib⁹ quadratis t sectis fecit muros eius: in altitudine cubitorũ septuaginta:t in latitudine cubitorã.xxx.turres ꝟo eius posuit in altitudine cubitorũ centũ. Per quadrũ ꝟo eaz:lat⁹ vtrũq; vicenorz pedũ spacio tẽdebat.posuitq; portas eius in altitudine turriũ. Et gloriabat quasi potens in potentia exercitus sui:t in gloria quadrigaz suarum. Anno igit duodecimo regni sui: nabuchodonosor rex assyriorz q̃ regnabat in Niniue ciuitate magna: pugnauit cõtra arphaxat: t obtinuit eum in campo magno q̃ appellat ragau circa euphraten t tigrin t iadason i campo erioth regis elicorum. Tunc exaltatũ est regnum Nabuchodonosor: et cor eius eleuatum est. Et misit ad omnes qui habitabãt i cilicia t damasco et libano t ad gentes q̃ sunt i carmelo t cedar et inhabitantes galileaz: in campo magno esdrelon:t ad oñes q̃ erãt in samaria et trans flumen iordanem vsq; hierusalẽ et oẽm terrã ɣesse:ꝗusq; pueniat ad mõtes ethiopie q̃ sunt in occidẽtali prẽ. volebat em dilatare suã monarchiã ab oriẽte vsq; i occidentẽ:ad hos oẽs misit nũcios nabuch.vt se subiicerent illi voluntarie.

a Arphaxat itaq; rex medorz.volẽs regnare p violentiã b Subiugauerat multas gentes. p bellatores sibi adherẽtes. c Et ipe edificauit ciuitatem potentissimã.ad munimentũ sui ꝓ cambisem. d Quã appellauit egbathanis.qđ nomẽ interꝑtat solẽne mandatũ.eo q ad eius edificiũ gentes sibi subiectas cõpulit p solẽne mandatũ t qr fecit eam metropolim:t sic ex ea deriuabant mãdata regis ad alia loca. e Ex lapidibus quadratis.ad ciuitatis fortitudinẽ. f Et sectis.ad eius pulcritudinez. g In altitudine cubitorũ septuaginta ꝛc. in quo apparet fortitudo ciuitatis maxima. h Turres ꝟo eius. q̃ erant disposite p murũ. i Posuit in altitudine cubitorũ.c.t sic excedebãt altitudinẽ murorz triginta cubitis.

k Per quadrũ ꝟo eaz latus vtrũq; ꝛc. erant aũt iste turres q̃drate ad angulos eq̃les et vltra murũ ciuitatis ꝓtendebãtur extra p spacium xx.pedũ et tantũ exopposito intra murum. l Posuitq; portas eius.i.ciuitatis. m In altitudine turriũ.i. iuxta turriũ altitudinẽ.extraq; em parte ciuitatis quelibet porte erant turres edificate altiores ceteris turribus ad facilius ꝓhibendũ accessum ad portas n Et gloriabat q̃si potens.singulariter o In potentia exercitus sui.id est bellatorũ suorum.

p Et in gloria quadrigarũ suarũ.id est curruum suorz. nam antiquitus in curribus pugnabant: vt habet i libris Josue Judicũ t etiaz Regũ. q Anno igit Hic ꝓpter describit huius arphaxat debellatio:cuz dr. Anno igit.xij.regni sui nabuch.ꝛc. Hic annus.xij.nõ refert ad temp⁹ regni arphaxat: sed ad tempus regni cambisis:qui dicit hic nabuchodo. ratiõe supradicta:sicut patebit infra in ꝓncipio capituli secũdi. Sed cõtra hoc videt:qr cambises regnauit tm̃ octo annis: sicut dixi supra in epistola Hieremie:t in Daniele: et pluribus alijs locis. Dicendũ q ibi numerant tm̃ anni quibus regnauit post mortẽ patris.hic autẽ incipit numeratio a tẽpore suo quo cepit regnare sup assyrios in niniue viuente adhuc patre. r Pugnauit cõtra arphaxat t obtinuit eum.id est totaliter debellauit. s In campo magno. t sic erat locus aptus ad capiendũ tantos exercitus.

t Circa euphraten.id est iuxta: sicut Thobie vlti. dicit. Sed quacũq; die sepelieritis matrẽ vestrã circa me.id est iuxta. t In campo erioth regis elicorũ. erat autez iste quidã regulus in cui⁹ terra cõuenerũt duo reges magni ad pugnãdum. t Tũc exaltatũ. Hic ꝓsequẽter ponit generalis psecutiõis occasio scõa: t scõo subdit psecutio ipa ca.ij. Circa primũ dicit. t Tũc exaltatũ est regnũ nabuch.ex illa notabili victoria. v Et cor ei⁹ ele.est in superbiã: ꝓpter qđ voluit dilatare suã potentiã.iõo subdit. x Et misit ꝛc. in cilicia t damasco. q̃ est metropolis syrie. Esaie.vij. Caput syrie damascus. y Et lybano.qui est in confinio terre sancte ꝛc. z Quousq; pueniat ad mõtes ethiopie q̃ sunt in occidẽtali prẽ. volebat em dilatare suã monarchiã ab oriẽte vsq; i occidentẽ:ad hos oẽs misit nũcios nabuch.vt se subiicerent illi voluntarie.

a Qui oēs vno aio ꝺixerūt.nolētes ei subijci. ß ꝺ hoc videt qꝺ hr̄.j.esdre.iiij.ſ.q habitātes in samaria erāt nati de regno assyrioꝝ:ꝛ obediētes illi regi. hic aūt inter ciuitates rebellantes ponit samaria.pp hoc ꝛ multa alia q̄ nō videnť ſcpturis canonicis bñ cōſonare. liber iſte apō hebꝛeos hr̄ tanꝯ oi no apocriphuſ.pōt tū ad hoc dici q samaria aliqñ accipit ſtricte p ciuitate illa q̄ fuit metropolis in regno decem tribuū:ꝛ locis ei ꝓpinquis:in quibus habitabāt gentiles dicti.aliqñ magꝫ largę.p toto regno decem tribuū.eo q illa ciuitas erat metropolis.ꝛ sic accipit hic.qꝛ in ꝓtib⁹ a ciuitate remotis rediерūt aliq̄ fugitiui de iſrael ibidē hitātes.ſ.in samaria extenſo nomie dicta.

b Et remiſerť eos vacuos.muneribꝫ ꝛ tributis. c Tūc indignatus nabuc. qꝛ p̄ ſupbia putabat oēs gentes illas ei⁹ obedire mādatis ſi ne ꝺictōe. ꝺ Juravit q thronū ꝛ regnum ſuū.ad maiorem aſſertōem. e Qꝛ defenderet ſe oibus regiōibus his. minuſ dicēdo plus ſignat. f Qꝛ defenderet ſe.i. inuadēt oēs regiones illas:ꝛ eſt quedā figura que li ꝓtote vocať.

Capitulū.ij.

a Anno terciodecimo. Poſitis occaſiōibus pſecutōis gentiū multarū.hic cōſequenter deſcribit pſecutio iſparū.ꝛ diuidit in duas ꝓtes. qꝛ ꝑ ponit hec pſecutio.ſcꝺo multoꝝ hūiliatio.c.iij.prima adhuc in duas. qꝛ primo ponit diſpoſitio exercitus.ſecūꝺo iſius ꝓgreſſus ibi:Et pfectus eſt.ꝑma adhuc in duas. qꝛ ꝑmo ponitur p̄ceptū regis.ſcꝺo obedientia ducis ibi:Tūc holofernes.Circa primū notať tps cum ꝺr̄. Anno.xiij. nabuch. ex hoc ptꝫ verū qꝺ p̄dictū ē.ſ.q annus.xij.erat regni nabucho.nam anno.xij.habuit victoriā ex qua elevat⁹ mīſit nūcios ad ꝺilatandū ſuā potētiā q̄bus repulſis poſuit ſe anno.xiij.ad hoc obtinendū ꝓ violentiā. b Dice ſima ꝛ ſecūꝺa ꝺie mēſis ꝑmi.q ē marcius apud hebꝛeos ſicut plenius declarauī gene.vij.ꝛ exo.xij.finis.n.hⁱ⁹ mēſis maxime in terris calidis cuiuſmodi ſunt ꝓnomiate. c Factū ē ꝺbū.i.ꝺiuulgatū. ꝺ Ut defen.ſe.expona tur vt.ſ. e Vocauitqꝫ ad ſe oēs ma.na.ꝛc̄.vt meli⁹ fieret pſecutio negocij inchoati de eoꝝ cōſenſu. f Et ba. cū eis myſte.i.ſecretū. g Cōſiliū ſui. tractādo cū eis ꝺ hoc qꝺ cogitauerat.cetera patent ꝛſqꝫ ibi. h Vocauit nabuch.rex holo.ꝛc̄.vt rex ad cuſtodiā regni remaneret ꝛ holofernes ad eius ꝺilatatōem ꝓcederet. i Egredere ad.oē re.occidētis.oēs.n.terre ſupraꝺicte erāt ad plagā occidentalē reſpectu regni aſſyrioꝝ. k Et ꝺ eos ꝓcipue ꝛc̄.lꝫ.n.oēs renuiſſent ꝺare tributū. aliqui tū fecerāt ſpālē ꝓtemptū eiſci endo nūcios nabu. ſine honore.vt ꝺicū eſt.ſ. cū virtupio qꝛ minus ꝺicendo plus ſignat.

l Tūc holofernes Hic ꝑñr ponit obediētia ducis cuꝫ ꝺr̄. Tūc holofernes vocauit duces ꝛc̄. i. illos q̄ ecēt neceſſarij ad regimē exercitus ſub eo. m Et ꝺi. viros. ꝓ tāto negocio neceſſarios. n Centū.xx.milia peditū pugnatoꝝ. nam in peditib⁹ cōſiſtit robur exercit⁹ vt ꝺicit vegetius li. ꝺe re militari. o Et equites ſagittarios.xij.milia. equites.n. tunc pugnabant ſagittando. et maxime in aggreſſu belli. ſicut mō faciūt tartari habitātes in i ꝓtibus illis p Vēmqꝫ expeditōem ſuā ꝓcire fecit.i.illos q̄ ꝓuiꝺebāt neceſſaria exercitui ideo ſubꝺit.

q Cū his q̄ exercitati.ſuffi.copioſe. naꝫ in caſtris magis timenda eſt fames q̄ gladius vt ꝺicit vegetius li.ꝺe re militari. r Frumētū ex oi ſyria.i. ex locꝫ ſyrie magis abūꝺātibus. s In trāſ. ſuo pa.ꝓſtituit.i. ꝺe ꝺuci ad loca ꝓ q̄ꝺ ꝺebebat trāſire. t Aurū vo ꝛ ar.ꝛc̄. ad ſoluēꝺū bellatoꝝ ſtipēꝺia. v Et pfe.ē. Deſcripto exercit⁹ apparatu Hic ꝑñr deſcribit ei⁹ ꝓgreſſus cū ꝺicit. Et pfectus ē ipſe ꝛ oīs exercitus cū quadrigis portātib⁹ tentoꝝia machinas ꝛ alia exercitui neceſſaria. x Qui coop.fa.ter.ſic locuſte. hiꝑbole ē ad exp̄mendū magnā pp̄li multitudinem. y Cūqꝫ ptrāſ.ſi.aſſy.vbi erat inuadēꝺū. z Aſcēditqꝫ oīa ca.eoꝝ.ita q̄ fortitudo ſitus nō poterat eos ꝺefendere ꝺ eū. a Effregit aūt ci.opinatiſſimā.i.famoſiſſimaꝫ nomine melothi.ad quā cōueniebant mercatoꝛes ꝺe ꝺiuerſis partibus orbis.ꝛ ſic eius famā ꝺeportabant ad ptes remotas.aliqui libꝛi habēt: Opinatiſſimā.i.optimā: ꝛ redūt in eandem ſententiā.ex hoc em̄ q̄ erat optima frequentabať a mercatoꝛibus ꝺiuerſis. b Et filios iſrael qui erant cōtra faciē ꝺeſerti.antiqui libꝛi habent. Et filios iſmabel ꝛc̄.ꝛ eſt verioꝛ lra.quia agareni deſcendentes ab yſmaele habitabant tunc in deſertis.

c Et tranſiuit euphꝛaten.qui ē vnus ꝺe quatuoꝛ fluminibus paraꝺiſi:Ccū.ij.

d Usq; quo ꝓueniat ad mare. ſ. mediterraneū.
e Adduxitq; oēs filios madian. i. hoies madianitas ad augmentū ſui exercitus. f Et p⁹ hec deſcē. in cā. da. in die meſſis. vt magis poſſet hitatoꝛib⁹ nocere. ī ſudit. Et ſuccendit oia ſata eoꝝ ⁊c̄. g Et ceci. ti. il. ſup oēs ⁊c̄. pp crebꝛas illius victoꝛias et crudelitates magnas.

Capitulū. iij.

t Vnc miſerūt. Hic ꝓſiter deſcribit multaꝝ gentiū hūiliatio ⁊ ſcō ſubdit holofernis dura dñatio. ibi. Tūc deſcendit. Circa primuꝫ dicit. a Tūc miſerūt legatos ⁊c̄. ad euadēdū maioꝛa mala. et ī ſequit. b Melius eſt em̄. i. minus malū. qđ cōparū ad maius hꝫ rōnē boni ⁊ eligibilis. c Vt vi. ſer. nabuch. regi magno ⁊c̄. ipſi ſerui. no. dā. patia. i. maioꝛa damna ſuſtineamus q̄ ſit ſeruitus. qꝛ ſeruitus ē moꝛs ciuilis que ē moꝛs ſm̄ qđ tm̄: pp qđ eſt minus malū q̄ moꝛs coꝛpalis: q̄ eſt moꝛs ſimplicit. d Dis ciui. nr̄a ⁊c̄. .i. oia exteꝛioꝛa bona: ⁊ etiā ꝓpꝛia coꝛpoꝛa ponim⁹ in obediētia tua. e Tūc deſcendit. Hic ꝓñr deſcribit Holofernis dura dñatio. et patet lr̄a exceptꝫ ali quibus q̄ trāſcurrē tur. f Aſſumpſit ſibi auxiliarios viros foꝛtes ad reintegrandū numeruꝫ eoꝝ q̄ de ſuo exercitu moꝛtui erāt. ⁊ etiam ad foꝛtificandū ſuū exercitū. g Exirēt obuiā. in ſignū reuerētie. h Excipiētes eū cū coronis. in plurali. in ſignū multiplicis victoꝛie. i Et lampadib⁹. i. lumināribus. k Ducētes choꝛos in ſiguuꝫ leticie. q̄uis eſſet magis ficta q̄ vera. l Nec tū iſta faciētes. ad impetrādū eius beniuolentiā. m Ferocitatē pectoꝛis ei⁹ mitigare nō potuerūt. ad plenū. n Nā ⁊ ciui. eoꝝ deſtru. muros. interrūpendo poſtq̄ fuerat receptus pacifice. o Et lucos eoꝝ excidit. in q̄bus vacabāt idolatrie. ⁊ ſubdit rō cū dr̄. p Precepat. n. illi nabuch. rex ⁊c̄. Volebat. n. ſibi diuinū honoꝛē arripe nimia eleuatus ſuꝑbia. ꝓpter qđ dei iudicio iuſto pdidit regnū p ſe ⁊ poſteritate ſua. Ale. n. q̄ ſibi ſucceſſit ſm̄ latinos fuit darius filius hyſtaſpis alienus a genere regio. ſm̄ hebꝛeos vo fuit aſſuerus. q̄ ſilr̄ ſm̄ eos nō fuit de ſtirpe regia. qđ dictum in ſuperibus ſum ſecutus. q Pertranſiēs aūt ſyriā ſobal. erat. n. ſyria in pluribus dominijs diuiſa. r Et ſe. ibi. .i. manſit. ſicut Deutero. j. Sediſtis in cadeſ tpe multo .i. manſiſtis. s Per. xxx. dies ⁊c̄. plures. n. turme ſui exercitus diſpſe fuerāt ad capiendū ſeruitio nr̄o ſicut placuerit tibi. Tūc deſcēdit de mōtibus cū eq̄tibus in virtute magna: ⁊ obtinuit oēm ciuitatē: ⁊ oēm inhitātē ſtraꝫ f Be vniuerſis āt vꝛbib⁹ aſſumpſit ſibi auxiliarios viros foꝛteſ ⁊ electos ad bellū. Tātuſq; metuſ ꝓuicijs illis incubuit. vt vniuerſarū vꝛbiū hitatoꝛes principes ⁊ honoꝛati ſil'cū pplis g exirēt in obuiā veniēti exci b piētes eū cū coꝛonis ⁊ lā i padib⁹ ducētes choꝛos in k timpanis ⁊ tibijs. nec iſta l tñ faciētes ferocitatē eius m pectoꝛis mitigare potuerī n Nā ⁊ ciuitates eoꝝ deſtruxit: ⁊ lucos coꝝ excidit. ꝑ p cepat. n. illi nabuch. rex vt oēs deos terre exterminaret. vicz vt ipe ſolus diceret deus ab his natōib⁹ q̄ potuiſſent holofernis potē q tia ſubiugari. Pertrāſiēs aūt ſyriā ſobal ⁊ oēm appamiā: oēm q̄ meſopotamiā venit ad idūeos ī terra gabaa: accepitq; ciuitateſ eoꝝ r rū: ⁊ ſedit ibi p. xxx. dies ī s q̄bus dieb⁹ adūari p̄cepit vniuerſū exercitū Ozuti ſue

Capl'm. iiij.

t Vnc audientes. Poſtq̄ deſcripta eſt occaſio pſecutōnis gentiū pluriū generaliter. hic ꝓñr ponitur occaſio ꝓſequēdi filios iſrael ſpāliter q̄ fuit. qꝛ filij iſrl' ſicut ceteri eū nō receperī: ꝙ magis adreſiſtendū ſe ꝓparārūt. Et diuidit i duas ptes. qꝛ ꝓponit h⁹ reſiſtentie cā. ſecundo ſummi ſacerdotis circa hoc dilgētia ibi. Sacerdos etiā. Circa ꝓmū dr̄. a Tunc au. ſi. iſrl' hec. ſ. ferocitates holofernis. b Qui habitabant terram iuda. illi enim q̄ redierant de captiuitate babylonica habitabant in ir'lm ⁊c̄. c Timueruut valde a facie eius. ꝓpter magnitudinē ⁊ foꝛtitudinē ſui exercitus.

d Ne hoc faceret ieruſalem ⁊ templo domini. plus enim timebant de deſtructione diuini cult⁹: q̄ de ꝓpꝛijs coꝛpoꝛibus. Videntur tamen ea que dicūtur hic eſſe falſa. qꝛ cum biſes qui dicitur hic nabucho. vt ꝓdictū eſt: mandauit opus templi inchoatū dimitti. vt habetur j. Eſdre. iiij. ita q̄ templū non fuit edificatuꝫ niſi vſq; ad appoditatōem hominis ſuper terram vſq; ad ſecundum annum darij in quo fuit opus reſumptum. vt habetur. j. Eſdre. v. ⁊ Aggei. j. ca. quod fuit poſtea per. xl. annos et amplius. Similiter ciuitas ir'lm non fuit reedificata vſq; ad aduentum Neemie quod fuit etiam poſtea. ⁊ ideo non videtur hoc verum quod dicit de templo ⁊ ciuitate ir'lm. Similiter. j. Eſdre. iiij. dicitur q̄ filij iſrael ad mandatū regis dimiſerunt edificia templi. ꝓpter quod nō vitur ꝓbabile: q̄ auderent eius exercitui reſiſtere. propter q̄ hebꝛei non recipiunt hūc libꝝ: nec habetur apud eos Poteſt tamen ad hoc dici q̄ licet templū nō eſſet reedi-

a Tunc audiētes. C. iiij. t hec filij iſrl' q̄ hitabāt ⁊c̄ ā iuda timuerūt valde a facie ei⁹. Tremoꝛ etiā ⁊ hoꝛroꝛ inuaſit ſenſus eorum: ne hoc faceret hieruſalem ⁊ templo dñi: q̄ ſe-

ficatū nec etiā ciuitas irm̄.tū indel de captiuitate babylonica reuertētes erexerūt:ibi altare holocausti ad ūnolandū dño mane z vespe.fundauerūt etiā templū z erexerunt murū sup terrā vsq ad appodiatōz.vt hr̄.j.esdre.iij. z hoc vocāt hic templū dñi:eo q fiebāt ibi oblatōes deo celi:sīr lz muri ciuitatis irm̄ nō essent reedificati.nec etiaz edificia mteri⁹:cōstū erāt ibi facta aliq̄ habitacula p sacerdotibus z mistris z alijs volentibus ibi habitare ex deuotione.z hoc vocāt ierusalē. z lz pplus reuersus ō babylone. cessasset edificare tēplū ad cambisis regis mandatū.tamē magz voluit se mortis exponere piculo q̄ destruere⁹ diuinus cult⁹ ab eis resumptus. z sīc legit tur in libris machabeox de matathia z filijs eius. qui licet vellēt seruire antiocho regi.tū sibi restiterunt eo q volebat destruere cultū dei z sīr iosephus li.de iudaico bello refert q pplus habitans in iudea magis elegit mori q̄ q i templo poneret statua ipatoris Caij.

e Et mi.in oēm samariā. Hic nō accipit samaria p ciuitate metropoli z locis sibi ppinquis.in quibus habitābāt gētiles de regno assyrioz:ß p tribus remotis decē tribuz in q̄bus habitābāt alii qui iudei.sicut dcm fuit.ē.j.ca. f Et p̄occu.oēs verti.mōtiū.vt facili⁹ ipedirent transitū aduersarioz. g Et mu.cir.vi.suos.i.loca immunita. h Et cōgre.fru.ꝛc.vt de ipis viuere possent in obsidione.nō.n.habebāt exercitū q̄ ꝛ aduersarios exire possent in campū. i Sacerdos etiā. Hic pseqnter describit circa resistentiā hanc summi sacerdotis dilligentia.z p̄mo scripto.secūdo verbo ibi: Tunc eliachim. Circa primū dicit. i Sacerdos etiā eliachim.aliq̄ dicunt q̄ iste fuit summus sacerdos.z successit iesu filio iosedech.sed hoc nō p̄t stare cū p̄cedentib⁹.s. q̄ hec historia cōtigerit tpe cambisis:vt cōiter tenetur a doctoribus qz iesus filius iosedech cū primis rediit de babylone. vt hr̄.j.Esdre.ij.z fuit summus sacerdos toto tpe cambisis z vsq ad tps darij.sub quo cōsummatū est tēplū. vt patz Zacha.iij.z ō oportet dicere q̄ iste eliachim fuit idē cuz dicto iesu.z fuit binomi⁹.sicut z multi alij.vel q̄ iste eliachim fuit alius sacerdos sub summo sacerdote cōstitut⁹ ad hec agenda.vel q̄ hīstoria iudith nō cōtigit tpe cambisis sed p magnū tempus postea.z huic consonat q̄ ipe dicit summus sacerdos infra eo.ca. primū aūt videt melius z magis consonū p̄cedentib⁹. k Scripsit ad vniuersos ꝛc.vt opti.ascē.mon.p quos via eē po.ad ierusalē quia sicut dictū est supra plus timebāt de destructōe cultus diuini q̄ de p̄ijs corpibus. l Et clamauit oīs populus ad dominū.fecit enim primo quod potuit fm viam humanā ne tentaret deum. z residuū q̄ facere nō poterat deo p̄cibus cōmendabat.

cerat ceteris ciuitatibus z
e tēplis earū.z miserūt i oēm
samariā p circuitū vsq hie
f richo:z poccupauerūt oēs
g vertices mōtiū. Et muris
circūdederūt vicos illos:
b z cōgregauerūt frumēta in
i p̄patōz pugne. Sacerdos
k etiā eliachī scripsit ad vniuersos q̄ erant ꝛ esdrelon.
q̄ est ꝛ faciē cāpi magni iuxta dothaiz: z vniuersis p
q̄s vie trānsitus eē poterat
vt obtinerēt ascēsus montiū p q̄s via eē poterat ad
irm̄ : z illic custodirēt vbi
angustū iter eē poterat inī
mōtes.z fecerūt filij israel
fm q̄ pstituerat eis sacer-
l dos dñi eliachi. Et clama
uit oīs ppls ad dñm instā-
m tia magna: z hūliauerunt
aias suas i ieiunijs z orō-
nibus ipi z mulieres eorū
Et induerūt se sacerdotes
n cilicijs:infantes p̄strauerūt
o ꝛ faciē templi dñi: z altare
dñi operuerunt cilicio. Et
clamauerūt ad dñm deum
israel vnanimiter: ne darent
p in p̄dā infantes eox: z vxores eox in diuisionē. z ciui
q tates eox i exterminiū: z scā
r eox in pollutōz. Tūc eliachim sacerdos dñi magn⁹
s circuiit oēz isrl̄: allocutus
t q̄ ē eos dicēs. Scitote q̄m
v exaudiet dñs p̄ces vr̄as si
manētes p̄māseritis i ieiu
nijs et orōnibus i pspectu
x dñi. Memōres estote moysi serui dñi:q̄ amalech p̄fidentē in virtute sua z in potētia sua z in exercitu suo
in clypeis suis z i currib⁹
suis:z in eq̄tib⁹ suis nō ferro pugnando ß p̄cib⁹ sctis
orādo delecit. Sic erit vniuersi hostes isrl̄ si p̄seueraueritis in h̄ ope q̄ cepistī
Ad hāc igr̄ exhortatōz eiꝰ
depcātes dñm p̄manebāt
in pspectu dñi:ita vt etiaz
y hi qui offerebāt dño holocausta p̄cincti cilicijs offerrēt sacrificia dño:z erat cinis sup capita eox: z ex toto corde suo oēs orabant
deū vt visitaēt ppl̄z suū isrl̄

a Nunciatūq̄ ē holoferni p̄cipi militie assyrioz q̄ filij isrl̄ p̄parēt se ad rsistēdū: ac mōtiū itinera pclusissent: z furore nimio exarsit in iracū-
b dia mag̃. vocauitq̄ oēs p̄n
c ncipes moab z duces ammon
et cuncte ore maritime
d Et dixit ad eos achior princeps filioꝝ ammon. Quis est iste populus montanus. et in quibus confidunt. aut quae est fortitudo eorum. aut quis rex exercitus eorum. et quae est multitudo militum eorum. et quis docuit eos contemnere praeceptum regis assyriorum. et non venire ad nos obviam. Et respondens holofernes dux militiae nabuchodonosor regis dixit ad achior. Quia tu prophetasti nobis hodie. ne praeponas populum israel nobis. quia fortitudinem habent pugnatorum. et fortis est gloria eorum. Nunc autem scies quis est nabuchodonosor rex terrae. et potentia eius. quia ipse est deus terrae. et in manu eius sunt omnes gentes. et omnes qui contemnunt imperium eius. gladio suo et fame et peste interficiet. Et nunc dicam verba mea. et non praeteribunt. Et tu servus eius dic mihi. quia tu dixisti. quia populus israel defendit montes. et non est fortitudo in pugnatoribus eorum. et quia sedent in montibus

d Dicite mihi quis sit ppls iste q̃tũ ad eius originẽ. e Et quales t quãte sint ciuitates eor: vt audeãt cõsidere de defensione earũ. f Que etiã sit vir. eor. in corporibus t audacia in mentibus. g Aut que sit mul. eor .i. quanta t qualiter armata. h Vel q̃s rex mili. eor. .i. q̃ prouidus t bellicosus. i Et q̃re p̃ oibus tc. i. si ñ cõfidũt in p̃dictis. que põt tũc eẽ causa sue rebellionis.

k Qui habi. in orĩẽte. Hoc videt eẽ cõtra illud qđ dr. s. ij. ca. Egredere aduersus omẽ regnũ occidentis. Dicendũ q̃ iz oẽs tre supra nominate: inter quas est irl'm t iudea sint in pte occidẽtali respectu regni assyriorũ, tñ respectu totius terre habitabilis iudea t alie tre quas subiugau erat holofernes magis erant orienti q̃pinque q̃ occidẽtij, nec obstat q̃ irl'm dr eẽ in medio terre habitabil': nam hoc dicit eo q̃ est in quarto climate qđ est mediũ: climata vo nõ distinguunt fm distãtiaz ab oriente in occidẽte: sed fm distãtiã a meridie in aq̃lonẽ.

l Tũc achior. Hic p̃miter ponitur ipius achior rñsio: qui primo dat suã rñsionẽ secundo infert intẽtam p̃clusionez ibi: Nũc g. prima i tres nam in rñsiõe achior primo describit hebreor genus. secũdo eor pgressus. ibi: Cunq̃ operuisset. tercio ipor ỹtus ibi: Obicunq̃ ingressi sunt. sicut petiuerat holofernes. Circa primũ dr. l Tũc achi. dux oĩm fi. tc. Erat. n. principalis inter ãmonitas. q̃ descẽderant de loth nepote abrae. pp qđ sciebat hystoriã hebor. ex eodẽ gñe descendẽtiũ. t iõ obtulit se ad rñdẽdũ. m Ppls iste ex pgenie chaldeor. vt hr Geñ. xj. Tulit itaq̃ thare abraã filiũ suũ t loth filiũ aram filij sui: t sarai nurũ suaz t eduxit eos de vr chaldeor tc. n Hic primũ in mesopotomia hitauit. post exitũ de chaldea. vt hr Geñ. xj.

o Qñ no. se. deos pa. suor. idola colẽdo. p Et ha. i charã. sic. n. noiat hec ciuitas Act. vij. Geñ. xj. noiat arã. Ciuitatũ. n. noia fm diuersitatem tempor t linguarum varie pnunciantur. q Cunq̃ operuisset. Hic cõsequẽter describitur populi pgressus. t primo q̃tum ad descẽsum in egyptuz cum dicit. q. Cunq̃ operui. oẽm terra. descẽ. in egyptũ. vt habet Geñ. xlvij. r Illicq̃ p q̃cipes moab: t duces ãmõ t dixit eis. Dicite mihi q̃s sit ppls iste: q̃ mõtana obsidet: aut q̃ t q̃les t quante sint ciuitates eor: que etiã sit virtus eor: aut q̃ sit multitudo eor: vel q̃s rex militie illor t quare p̃ oib' qui hitãt in orẽte isti p̃tẽpserũt nos. t nõ exierũt in obuiã nobis: vt suscipent nos cũ pace. Tũc achior dux oĩm filior ammon rñdens ait. Si digneris audire dñe dicam veritatẽ i pspectu tuo de ppl'o isto q̃ in mõtanis hitat: t nõ egrediet verbũ falsum ex ore meo. Ppls iste expgenie chaldeor ẽ. Hic primũ i mesopotamia hitauit: qñ noluerũt seq̃ deos patrũ suor q̃ erãt in terra chaldeor. Deserentes itaq̃ ceremõias patrũ suorũ que in multitudine deorũ erãt. vnũ deũ celi colebãt: q̃ t p̃cepit eis vt exirẽt inde: t hitarẽt in charran. Cũq̃ opuisset oẽm terram fames: descẽderunt in egyptũ: illicq̃ p q̃drigẽtos annos sic multiplicati sunt vt dinumerari eor nõ posset exercitus. Cũq̃ grauasset eos rex egypti atq̃ in edificatõib' vrbiũ suarũ in luto t latere subiugasset eos clamauerũt ad dñm suũ: t pcussit totã trã egypti plagis varijs. Cũq̃ eiecissent eos egyptij a se et cessasset plaga ab eis: t iterum eos vellent cape t ad suũ seruitiũ reuocare: fugiẽtib' his deus celi mare aperuit: ita vt hinde aq̃ q̃ murus solidarẽt: t isti pede sicco fundũ maris pambulãdo trãsirẽt In q̃ loco dñs inũerabil' exercit' egyptior eos pseq̃rere t: ita aq̃s coopt' ẽt ñ remanẽt vl' vn' q̃ fctiñ posteris nũciaret. Egressus etiã mare rubr debita syna mõtis occurrit i q̃b' nũq̃ hõ hitare potuit: vl' filius hois reqeuit. Illic fõtes amari obdulcati sr eis ad bibẽdũ t p ãnos q̃dragita ãnonã ð celo p̃secuti sr. Ubicũq̃ igressi sr sine arcu t sagitta t absq̃ scuto t gladio dei eor pugnauit p eis t vicit Et ñ fuit q̃ insultaret ppl'o isti: nisi qñ recessit a cultu dñi dei sui. q̃tiescũq̃ ãt pter ipz deũ suũ alter colebãt: dati sr in pdã t in gladiũ t in obprobriũ. q̃tiens cũq̃ ãt penituerũt se recessisse a cultura dei sui. dedit eis dei celi virtutẽ resistẽdi. deniq̃ chananeũ regẽt iebuseũ t phereseũ t etheũ t eueũ t amorreũ. t oẽs potẽtes in esebõ p̃strauert t tras eor t ciuitates eor ipi possederũt. t vsq̃dũ ñ pec

dringentos annos. qui incipiendi sunt a natiuitate ysaac t terminandi in exitu de egypto. vt declaratũ fuit Gẽ. xv. s Sic multiplicati sunt tc. vt hr Exo. j. t Cum q̃ grauasset eos rex egypti tc. de isto granamie et egypti pcussione plagis multis habet in principio Exo. vsq̃ ad xiij. ca. v Cunq̃ eiecissent eos. Hic secũdo describitur hebreor pgressus q̃tũ ad mirabilem exitũ de egypto cuz dicit. v Cũq̃ eiecissent eos egyptij. timore montis compulsi Exo. xij. x Et iteruz vellẽt eos cape t ad suũ seruitiũ reuocare Exodi xiiij. y Fugientibus his. deus celi mare aperuit tc. et b totũ hr Exo. xiiij.

5 Egressus etiam ma. ru. deserta syna mon. occurrerũt. ẽ. riũ videt Exod. xv. vbi dr. Tulit autez moyses isr'l de mari rubro t egressi sunt in desertũ sur. dicendũ q̃ hic breuiter reperit exitus filiorũ isr'l ẽ egypto. Propter qđ nõ exprimit hic oĩa loca: q̃ soluz notabilia inter que est mons synai. ad quẽ ppls tendebat.

a In quib' nunq̃ hõ habi. potuit. p pter locor sterilitatem. t loquit de habitatõne in ciuitate vel villa. pastores ei aliqui poterant ibi gregẽ pascere. sicut legit de moyse exo. ij. b Illic fõtes amari obdulcorati sunt eis Ego. xv.

c Et p annos. xl. annonam de ce. conse. sunt Exo. xvj.

d Obicunq̃. Hic cõsequenter describit hebreor virtus que non erat ex hominibus sed ex p̃tectione diuina. p pter quod dicitur. Obicunq̃ ingressi sunt sine arcu t sagitta tc. licet. n. pugnauerũt cum amalech in armis t cũ alijs septez gentibus quas expulerunt de terra. p missionis. tamen non habuerunt victoriã per arma sed virtute diuina. vndez amalech precibus moysi fuit debellatus. vt dictum est ca. pcedẽ. t in pugna iosue cõtra reges chanaan lapides grandinis interfecerunt aduersarios. t sol stetit immobilis spacio vnius diei Josue. x.

e Quotienscũq̃ aũt pter ipm deũ tc. ista patent ex decursu libri Judi. t. iij. Reg. f Deniq̃ chan. re. t iebuseum tc. vt patet Josue. xij.

g Nã ꝛ añ hos annos ꝛc.s.tpe transmigrationis ioacim ꝛ captiuitatis facte sub sedechia extermiate sunt plūs ꝙ reges assyrioꝝ ꝛ egypti.vt ptz.iiij. Reg. ꝛ plurimi eoꝝ captiui adducti sunt.ꝑ ꝙ teglatphalasar.iiij. Reg.xv. secundo ꝙ salmanasar.iiij.Reg.xvij.ꝛ hoc ꝯtū ad regnū iſrael

ꝯtū vo ad regnū iuda:ꝙ regē babylonis .primo tpe ioacim filij iosie. secūdo tēpe ioachim filij eius. iiij. Regum xxiiij. tercio tpe sedechie.iiij.Re.xxv.

h Nup aūt reuer. ad dñm ꝛc.s.tpe cyri q̄ dedit ppl̄o licētiā redeūdi. i Et ascenderūt mōtana .i. iudeā q̄ ē mōtuosa. k Nūc ergo. Narrata iudeoꝝ hi storia. hic ꝓfr achioꝛ cōcludit intentū

k Nunc ḡ dñe mi ꝛc.ad hoc.n. p̄dicta narrauerat: vt holofernes sciret se non posse filios iſrl̄ capere nisi ꝙ offensam dei sui.ꝛ patz lra. l

Et factū est. Postq̄ posita ē achioꝛ responsio. hic cōsequit ponit assyrioꝝ indignio.ꝛ ꝑ ꝯtū ad ducē exercit⁹.scdo ꝯtū ad ꝓncipē e⁹ se quētī ca. Circa primū dr. Et factū est. cū cessasset loqui ꝛc. irati sunt omes magnates holofernis. ex fine sue narrationis in qua cōcluserat eos nō posse ꝑ ꝓpria virtute iudeos debellare.ꝛ ptz sntia vsq; ibi. m Vt ḡ agnoscat achioꝛ q̄ nīa fallit nos.i. falsis verbis decipere nos intendit. n

Vt sciat omis gēs q̄m nabucho. deus terre est.ñ dicūt dei celi: ⁊ terre. vident eñ illi⁹ erroꝛis fuisse:q̄ dicebāt diuinā ꝓuidentiā ad celestia se tm̄ extendere ꝑm q̄ dr Job. xxij. Circa cardines celi ꝑambulat: nec nr̄a cōsiderat.hoc autez nomē deus impost tū fuit a ꝓuidentia rerū ꝛ gubernatiōe ꝛ iō deus terre dicecebant.cui⁹ regnus ad plura terrena se extendit.intentio vo regis nabucho.ꝛ sui exercitus erat oēm terrā suo subiugare dñio.vt dictū ē.s.ca. ij. ꝙ qō a suis denoiabat deus terre.

Actū est ār. Hic ꝓfr describit indignatio holofernis.ꝛ ꝓ verbis iniuriosis:secūdo factꝫ ibi:Tūc holofernes. Circa primū patet lra vsq; ibi. b Tūcq; gladius militie mee.Ex quo videt ꝙ intendebat eū interficere pluribus plagis ꝛ cruciatib⁹:vt expr̄imit infra eodē ca. tūc ꝛ istūm achioꝛ diuersis iubebat supplicijs interire. iō nō dicit militis ⁊ militie. qz intendebat eū militus ludibrio exponere.

c Porro aūt si ꝓphetiā tuā verā existimas ꝛc.ū fuit mirum si achioꝛ tūc timuit. tuz qz inē eos erat sicut agnus inter lupos:tū lz quia firmiter teneret deū hebreoꝝ posse defendere. tū nesciebat si euz offendissent vel nō ꝓpter qō hoc inqrere cōsuluerat.cetera patent.

d Tunc holofernes. Hic ꝓfr ostendit eius indignatio factis.ꝛ ꝓ achioꝛ hebreis tradēdo. secūdo eos crudeliter inuadendo.sicut dixerat indignatus. secunda incipit.c.vij. ꝑma diuidit i tres. qz ꝑ describit achioꝛ traditio.secundo traditi disq̄sitio ibi: Porro filij iſrl̄.tercio disquisiti cōsolatio. Cunq; vniuersa ꝑma patet vsq; ibi.

e Exierūt ꝓtra eos fundibularij.ꝛ dicūtur a funda et bale grece qō est ꝓiectio qz cū funda ꝓiciūt lapides:q̄ ictus ḡues sunt. maxie q̄n descendūt a supioꝛi pte. f Illi aūt dū uertetes ꝛc., volentes se expedire ꝺ achioꝛ cū tali tū securitate q̄ n̄ possz manus hebreoꝝ effugē

g Porro. Hic cō sequēter ꝺscribitur traditi disq̄sitio cuz subditur.

h In medium populi illum stamentes pcūctati sunt ꝛc. mirabantur eñ de tali ligatione ipius tanq; de re insolita.

i In diebus illis erant illic principes Ozias ꝛc. hoc interponitur . o;ia coram eis principaliter adductus fuit Achioꝛ. ꝛ sq̄bditur achioꝛ responsio cum dicitur . Dixit achioꝛ omnia ꝛc.ꝛ patet litera vsq; ibi.

carēt i ꝓspectu dei sui erāt cū illis bona. Deus.n. illoꝝ odit iniq̄tatē. Nā ꝛ añ hos annos scū recessissent a via quā dederat illis deus vt ambularēt in ea:extīmiati sunt plūs a multis natōibus ꝛ plurimi eoꝝ captiui adducti sunt in terrā n̄ suā

b Nup autē reuersi ad dñm deū suū ex dispersiōe qua dispsi fuerāt adunati sunt. i ꝛ ascēderūt mōtana ꝫ oia. ꝛ iterū possidēt irlm: vbi sc̄

k sanctasanctoꝝ. Nūc ergo mi dñe pq̄re si ē aliqua iniq̄tas eoꝝ i ꝓspectu dei eorū:ascēdam⁹ ad illos . q̄n tradēs tradet illos de⁹ eorū tibi. ꝛ subiugati erūt ſb iugo potētie tue. Si vo n̄ est offensio ppli hui⁹ coraz deo suo non poterim⁹ resistere illis.q̄n de⁹ eoꝝ defendet illos:ꝛ erimus i ob

l probriū vniuerse terre. Et factuz est cū cessasset loqui achioꝛ verba hec: irati sūt oēs magnates holofernis ꝛ cogitabāt interficere eū: dicētes ad alterutrū . Quis ē iste q̄ filios iſrael posse dicat resistere regi nabuch.ꝛ exercitib⁹ eius.boies inermes ꝛ sine virtute ꝛ sine pi-

m tia artis pugne. vt ḡ agnoscat achioꝛ:q̄n fallit nos: ascēdim⁹ in mōtana ꝛ cum capti fuerūt potētes eoruz tūc cū eisdē gladio trāsuerberabit: vt sciat omis gēs q̄n nabuch. deus terre ēt

n ꝑter ipm alt⁹ nō ē. Ca. vj.

a Factū ē āt cū cessasset loq̄:indignat⁹ holofernes vehemēter dixit ad achioꝛ.q̄n ꝓphetasti nobis dicēs q̄ gēs iſrl̄ defendat a deo suo. vñ ofidā tibi q̄n nō ē deꝰ nisi nabucho.cū ꝓcusserim⁹ eos oēs sicut hoiem vnū.tūc ꝛ ipse cū illis assyrioꝝ gladio iteribis.ꝛ oīs iſrl̄ te cū ꝓditōe dispariet.ꝛ ꝓbabis q̄n nabuch.dñs sit vniuerse ꝛre.

b Tūcq; gladi⁹ militie mee transiet ꝑ latera tua. ꝛ cōfixus cades inter vulneratos iſrl̄:ꝛ nō respirabis vltra donec extermineris cuz

c illis. Porro āt si ꝓphiam tuā verā existimas nō ꝯcidat vultus tuus ꝛ pallor q̄ faciē tuā obtiet abscedat a te:si ꝝba mea hec putas iplere nō posse.vt aūt noueris:qz sil̄ cū ill⁹ ꝓpterieris: ecce ex hac hora illoꝝ ppl̄o sociaberis:vt duz digias mei gladij penas exceperint:ipse sil̄ vltōi subiaceas

d Tūc holofernes ꝓcepit seruis suis.vt cōphēderēt achioꝛ ꝛ ducēt eū in bethuliā ꝛ traderēt eū i manꝰ filioꝝ iſrl̄.ꝛ accipiētes eū serui holofernis ꝓfecti sūt ꝑ cāpestria:ꝫ cū appropinq̄ssēt

e ad mōtana ascēdūt ꝺ eos fū

f dibularij. Illi aūt diuertētes a latere mōtis ligauerūt achioꝛ ad arboꝛē manib⁹ ꝛ pedib⁹ ꝛ sic victū ꝺ restibus dimiserūt eū : ꝛ reuersi

g sūt ad dñz suū. Porro filij iſrl̄ descēdētes ꝺ bethulia venerūt ad eū: Quē soluētes duxerūt ad bethuliā:atq; in

h mediū ppli illū statuētes ꝙ cōtati sūt:q̄d rerū eēt q̄ illū vinctū assyrij reliquissent.

i In dieb⁹ illis erāt illic ꝓcipes ozias filius michea ꝺ sbu

ca. tūc ꝛ istūm achioꝛ diuersis iubebat supplicijs interire. iō nō dicit militis ⁊ militie. qz intendebat eū militus ludibrio exponere.

c Porro aūt si ꝓphetiā tuā verā existimas ꝛc.ū fuit mirum si achioꝛ tūc timuit. tuz qz inē eos erat sicut agnus inter lupos:tū lz quia firmiter teneret deū hebreoꝝ posse defendere. tū nesciebat si euz offendissent vel nō ꝓpter qō hoc inqrere cōsuluerat.cetera patent.

d Tunc holofernes. Hic ꝓfr ostendit eius indignatio factis.ꝛ ꝓ achioꝛ hebreis tradēdo. secūdo eos crudeliter inuadendo.sicut dixerat indignatus. secunda incipit.c.vij. ꝑma diuidit i tres. qz ꝑ describit achioꝛ traditio.secundo traditi disq̄sitio ibi: Porro filij iſrl̄.tercio disquisiti cōsolatio. Cunq; vniuersa ꝑma patet vsq; ibi.

e Exierūt ꝓtra eos fundibularij.ꝛ dicūtur a funda et bale grece qō est ꝓiectio qz cū funda ꝓiciūt lapides:q̄ ictus ḡues sunt. maxie q̄n descendūt a supioꝛi pte. f Illi aūt dū uertetes ꝛc., volentes se expedire ꝺ achioꝛ cū tali tū securitate q̄ n̄ possz manus hebreoꝝ effugē

g Porro. Hic cō sequēter ꝺscribitur traditi disq̄sitio cuz subditur.

h In medium populi illum stamentes pcūctati sunt ꝛc. mirabantur eñ de tali ligatione ipius tanq; de re insolita.

i In diebus illis erant illic principes Ozias ꝛc. hoc interponitur . o;ia coram eis principaliter adductus fuit Achioꝛ. ꝛ sq̄bditur achioꝛ responsio cum dicitur . Dixit achioꝛ omnia ꝛc.ꝛ patet litera vsq; ibi.

Capitulū.vj.

k Propter hoc qđ dixisset deus celi defensor eoꝝ ē.nō eiñ credebant dei celi,puidentiã ad hec inferiora se extendere.vt ꝓdictũ est:nec p cõsequens eius defensionē.
l Cunqꝫ achior vniuersa.hic cõsequẽter describit interrogati vel disquisiti ꝓsolatio.t ꝑ ꝙ orõnē deuotã cũ dicit
m Dis po.cecidit in faciē hũilitē t deuote deuote depcãtes.vt deus liberaret eos cũ ipo achior de manibꝰ holofernis. n Respice ad nr̃am hũilitatē.qui nõ cõfidimꝰ de nr̃is meritis: vel virtute.ꝫ de tua bonitate. o Et faciẽ san.tuoꝝ attende.s. abrãã ysaac t iacob t aliorꝝ sanctorꝝ patruꝫ vt eorꝝ meritis liberemur.
p Orõne pplorum cõpleta.conso. sunt achior in fine orationis diuinitus cõfortati.nam melior ē finis orõnis qꝫ pncipiũ Eccls.vj. q Deus patrũ nr̃orꝝ. cuius virtutē tu ꝓdicasti.assyrijs nũciãdo. r Ipe.remũeratorꝝ. s Tibi hanc da.vicis.tē. hoc dixerũt cõfidẽtes de diuino auxilio. t Cũ vo. hic secũdo cõsolantur achior:ei cũ ipis habitatõem liberã offerendo dicẽtes. cũ vo dñs deus nr̃ dederit hanc libertatē seruis suis.i.nos liberauerit de manibus holofernis.
v Sitꝫ tecũ deꝰ in me.nr̃i.vt sicut placuerit tibi tē.i.accipias ritũ legē nr̃am vel nõ accipias. nõ eiñ gentiles tenebãtur ad legeꝫ mosaicam:sed sufficiebat eis ad salutē credere vnũ deũ remuneratorẽꝫ bonorꝝ: Fm ꝓsiliũ volũtatis sue Fm qđ dr̃ Hebre.xj. Accedentẽ ad deuꝫ oportet credere: qa est : t inquirẽtibꝰ se remuneratorẽ sit. et in hoc articuli fidei implicite ꝓtinent.talis aũt erat achior cuius esset gentilis.vt satis pateꝫ ex dictis. x Tunc ozias. Hic tercio cõsolat achior cenã ei honorabilẽ faciẽdo cum dr̃.Tũc ozias q̃ princeps erat ppli. vt ꝓdictũ est
y Suscepit eũ in do.suã.que erat honorabilior ceteris
z Et vocatis oibus pbꝛis.vt cena esset magis honorabilis. a Refecerũt.s. achior t seipos ad nature sustẽta

tõem. b Postea vo ꝙo.ois ppls.a sacerdotibus.
c Intra eccĩam orauerũt.lz.n.eẽt vnicũ templũ in irlm in quo licitũ erat offerri sacrificiũ.tñ in singulis ciuitatibus erant synagoge.in qbus conueniebat ppls ad orandũ t audiendũ dei verbũ.

Capitulũ.vij.

Holofernes aũt. hic cõscribit Holofernis indignatio populũ israel crudeliter persequendo.vbi ꝑ ponitur superba oppugnatio vrbis.secundo dura coartatio sitis ibi: Porro holofernes. tercio pauida obsurgatio plebis ibi: Tũc ad oziam. quarto idiscreta cõuẽtio ducis ibi. Et cũ fatigati. Circa pr̃. a Holofernes aũt altera die.i. i crastino traditiõis achior.vt citius impleret crudelitatez quam dixerat. b Precepit exercitibus suis. vt oñderet magnitudinem sue ptãtis. cetera patẽt vsqꝫ ibi. c Et venerũt p cre. montis.i.cõcauitatẽ ipius ꝑcipitẽ. d Filij aũt israꝫ. vt videret multitudinẽ.tantaꝫ t sic armatam.
e Prostrauerũt se sup terrã.hũiliter t deuote petentes diuinuꝫ auxiliũ. f Et assu.ar. sua bellica tē.ne omittẽtes: qđ facere poterant bũana via deũ tentare viderent. g Porro holofernes Hic ꝓpr̃ ponit dura coartatio sitis cũ dicit. Porro holofernes tē. aqductũ illorꝝ.i. exĩtiũ in bethulia. h Apte au. extra ciui. dirigeret.s. cursum suũ Erat.n.fons ille extra ciuitatẽ ex quo p aqueductum fluebat aqua intra ciuitatẽ. i Et incidi ꝑcepit aqueductuꝫ vt aq̃ declaret aluꝫ

b Holofernes aũt altera die ꝑcepit exercitibꝰ suis: vt ascẽderẽt ꝛ bethuliã. Erãt ãt pedites bellatorũ.cxx. milia : t equites xxij.milia:ꝑter ꝑpatões virorꝝ illorꝝ qs occupauerat captiuitas: t adducti fuerãt de,puincijs t vrbibus vniuerse iuuẽtutis. oẽs pauerẽt se piter ad pugnã ꝛ filios israꝫ: t venerẽt p crepidinẽ mõtis vsqꝫ ad apicẽ q̃ respicit sr̃ dothai a loco q̃ dr̃ belma vsqꝫ ad chelmõ q̃ ẽ ꝛ esdrelon.filij ãt israꝫ vt viderũt multitudinẽ illorꝝ: p strauerũt se sup terrã mittẽtes cinerẽ sr̃ capita suaꝫ nimes orãtes vt deꝰ israel miaꝫ suã oñderet sup pplꝫ suũ. Et assumẽtes arma sua bellica sederẽt p loca q̃ ãgusti itineris tramitẽ dirigũt inr̃ mõtuosa: t erãt custodiẽtes ea tota die t nocte.
g Porro holofernes dũ circuit p gyrũ:reppit qꝫ fõs q̃ influebat aq̃ductuꝫ illorꝝ a pte australi extra ciuit atez dirigeret: t ici di ꝑcepit aq̃ ductũ illorꝝ. Erãt tñ nõ lõge a muris fontes ex qbus furti videbãt hauriꝛe aquã ad refocillãdũ potiꝰ qꝫ ad potãdũ. Sz filij ammon t moab accesserũt ad holofernẽ dicẽtes. fili israꝫ in nõ lãcea:nec in sagitta ꝓfidũt:ꝫ mõtes defẽdũt illos t munũt illos colles i ꝑcipitio ꝓstituti. Et g sine ꝓgressio

c tã noctẽ itra eccĩam orauerũt petentes auxiliũ a deo israꝫ. Ca.vij.

bi. k Ex qui.fur.vide.hauriꝛe.pp timorẽ assyriorꝝ existentiũ in obsidione. l Si filij ammon t moab.isti.n. odiebant iudeos.vt ptz ex libris iudicũ t regũ.iõ dederꝛ ẽ eos ꝓsiliũ. m Filij israꝫ nõ in lan.nec in sa.cõfidunt. q.d.nõ hũt arma.nec exercitũ ꝑlianti.pp qđ nõ venient ẽ nos in campũ.t iõ si ponant custodes fontiũ morientꝰ siti:vel ad se reddendũ erunt compulsi.

n Et placuerũt hec verba coꝝ holoferne.qꝝ videbãt si-
bi vtilia eẽ.cetera patent vsq; ibi. o Ita vt ꝛc. satiaret
vel vna die.si quilibet biberet p̃ sua volũtate.verũtñ po-
terant aque sufficere p̃ quinq; dies positis in arta neces-
sitate ꝓpter qõ talis terminus fuit posims.vt bk.j.co.ca.
p Tũc ad Ozią.h
p̃ponit ꝯrulosa
murmuratõ plebis
dicentis ad oziã p̃n
cipẽ ciuitatis. q
Judicet dñs ꝛc.mꝰ
titudo.n. afflicta si-
ti volebat q̃ ciuitas
redderet qõ ozias ꝛ
sacerdotes ipedie-
bant.pp qõ mꝰtitu-
do oziã p̃incipẽ ad
diuinũ iudiciũ ad-
nocabat:imputans
sugbie defensiones
ciuitatis.ĩõ subdit.
r Et ꝓpter hoc.i.p
pter talẽ rebellionẽ
s Vendidit nos
deus in ma. coꝝ .i.
totaliter tradidit sꝫ
trahẽdo nobis suũ
auxiliũ.ĩõ cõcludit
ciuitatẽ traditio cuꝝ
dñ.Et nũc cõgrega-
te vniuersos ꝛc.ꝛ sꝫ
dixꝫ hꝰ traditõnis rõ
cũ dñ. t Melꝰẽ
cẽ ꝛc.i.minus ma-
lũ quod cõpatũ ad
maius hz rõnẽ bo-
ni. v Contesta-
mur ho.ce.ꝛ ter.ꝛc.
.i. ẽ te ꝛ sacerdotes
adducimus in testi
moniũ: q̃ iniq̃ agi-
tis nisi tradatis ci-
uitatẽ cũ sit minus
malũ. x Qui vi
cit.nos .i. punit ꝑm
peccata nr̃a. cetera
patent vsq; ibi. y
Tu q̃a pius es ꝛc.
vindica iniquitates
nr̃as.i.flagella nos
quãtũ tibi placue-
rit. dũ tñ nõ trada-
mur in manib⁹ infi
delium: ꝛ silr̃ mõ dõ
pelegit a deo flagel
lari q̃s ab hoibus.ij
Reg.vl. Istud vlti-
mo dictuꝝ videt p-
cessisse a sacerdoti-
bus ꝛ ab aliquibus
instis magis timen
tibus destructõem
diuini cultus q̃s de
p̃uis coꝝpibus.
z Et cũ fatigati. h
vltimo ponit indi-
screta cõuentio du-
cis q̃ p̃misit ei ciui-
tatẽ reddere:nisi in fra
ĩra ex dictis. Sciendũ tñ q̃ lz iste ozias bñ fecerit differẽ
do traditõem ciuitatis,ꝛ inducẽdo ad expectatõez diuie
mie.tñ p̃figendo terminũ qninq; diez malefecit. ꝓpter
quod de hoc rep̃hendit ca.se.vt videbit.

Ca.viij.

Et factũ est. Postq̃s descripta est filioꝝ isrl̃ p̃secutõ
Hic p̃fr̃ describit eoꝝ liberatio.que facta est p ma
nũ iudith que interfecit bolofernẽ.ꝛ iõ sic,pceditur
qꝝ primo ponit ipi⁹
Judith multiplex
virtus.secũdo holo
fernis casus.cap̃.x.
ibi: Cunq; intrasset
tercio fuga sui exer
citus.cxiij. p̃ma di
uidit in tres.qꝝ p̃i-
mo Judith inducit
pplm ad spem diui
ne miserat̃is, secũ
do se munit armis
oꝛõnis ca. ix. tercio
se exponit periculo
mortis ca.x.p̃ma in
duas. qꝝ primo de-
scribit eius p̃uersa-
tio virtuosa,secũdo
eius locutio gratio
sa ibi: Hec itaq; cũ
audisset. Circa p̃i-
mũ p̃mittit eius li-
neas penmlis cũ dñ.

b Que erat fi. me
rari filij idoꝝ ꝛc. qõ
facit ad cõmenda-
tõem iudith. nã isti
fuerũt nobiles ge-
nere:ꝛ moꝛib⁹ nobi
liores a q̃b⁹ Judith
nõ degenerauit:sed
in melius ꝓfecit.se-
cũdo subdit status
eius p̃iugalis cum
dicit. Et vir eiꝰ fuit
manasses.tercio sta
tus vidualis cũ dñ.
c Erat aũt iudith
relic.vi.eius. iã an-
nis tribus ꝛ mẽsib⁹
sex.ex quo ptz eius
cõtinentia.qꝝ cũ ad
huc esset satis iuue-
nis transire tñ nolu
it ad secũda vota
d Et in su.do. sue
fecit sibi se.cubi.ꝛc.
vt sic aspect⁹ hoim
ꝛ colloquia melius
declinaret.ꝛ liberi⁹
oꝛõni vacaret.
e Et ba. sup lum.
su.cili.ieiunabat ꝛc.
ad repꝛessionẽ ꝓcu-
piscẽtie carnalis:p-
citas enim victus.ꝛ
asperitas vestitus sẽ
custodes castitatis
f Erat autem ele.
aspe. nimis cui vir
suus reli.diui.mul-
tas.ex hoc ptz virt⁹
sue castitatis.qꝝ nec pulcritudo coꝛporis: nec copia diui
tiarũ:que sunt fomenta libidinis:ptraxerunt eam ad se-
cundas nuptias,cetera patent.

ne pugne possis superare
eos pone custodes fontiũ
vt nõ hauriãt ex eis:ꝛ sine
gladio inficies eos vl̃ cer
te fatigati:tradẽt ciuitatez
suã quã putãt i mõtib⁹ po-
n sitã,supari nõ posse. Et pla
cuerũt ꝟba hec coꝝ holo
ferne ꝛ coꝝ satellitib⁹ eiꝰ:
ꝛ ꝓstituit p gyꝝ cẽtenarios
p singulos fontes. Cunq;
ista custodia p dies.xx. fu-
isset expleta: defecerũt ci
sterne ꝛ collectões aq̃rum
oibus inhabitãtibus be-
o thuliã:ita vt nõ esset intra
ciuitatẽ vñ satiarẽt: vl̃ vna
die: qñ ad mẽsurã dabat
p pplꝰ aqua q̃tidie. Tũc ad
oziã ꝯgregati oẽs viri fe-
mineq; iuuenes ꝛ paruuli
oẽs sil̃ vna voce dixerunt.
q Judicet deus inꝑ nos ꝛ te
qñ fecisti in nos mala no-
lẽs loq̃ pacifice cũ assyrijs
r s ꝛ pp hoc vẽdidit nos deꝰ
in manib⁹ eoꝝ. ꝛ iõ nõ ẽ q̃
adiuuet cũ ꝓsternamur añ
oculos eoꝝ in siti ꝛ in pdi-
tõe magna.ꝛ nũc ꝯgrega-
te vniuersos q̃ i ciuitate sꝫ
vt spõte tradam⁹ nos oẽs
t pplo holofernis. Melꝰẽ
cñ vt captiui bñdicamus
dñm viuẽtes: q̃s moriamur
ꝛ sim⁹ obꝓbriũ oi carni:
cũ videam⁹ vxores nr̃as ꝛ
infantes nr̃os mori añ ocu
v los nr̃os. Cõtestamur ho-
die celũ ꝛ terrã ꝛ deũ p̃m
x nr̃oꝝ: qui vlciscit nos ꝑm
pctã nr̃a: vt iã tradatis ci-
uitatẽ in manũ militie bo-
lofernis vt sit finis nr̃ bre
uis in ore gladij: q̃ lõgioꝝ
efficit in ariditate sitis. Et
cũ hec dixissẽt: factꝰ ẽ fletꝰ
ꝛ vlulatꝰ magnꝰ in eccia oi
bus p mltas horas vna vo
ce clamauerũt ad deũ dicẽ
tes.peccauib⁹ cũ p̃fib⁹ no
strr̃: iniuste egim⁹ iniq̃tatẽ
y fecim⁹. Tu q̃ piꝰes miserẽ
nr̃i: ꝛ i tuo flagello vidica
iniq̃tates nr̃as: ꝛ noli tra-
dere p̃sitẽtes te pplo q̃ ignꝝ
rat te vt nõ dicãt inꝑ gẽtes
z vbi ẽ deꝰ eoꝝ. ꝛ cũ fatigati
his clamoꝛib⁹: ꝛ his fleti-
bus lassati siluissent:exur-
gẽs ozias infusus lachry-
mis dixit. Equo aio estote
frẽs.ꝛ hoc q̃nq; dies expe
ctem⁹ a dño miam. forsitã
eñ idignatõz suã abscidet
ꝛ dabit gr̃iam noi suo. Si
aũt trãsactis .v. dieb⁹ ñ ve
nerit adiutoriũ: faciem⁹ hꝫ
verba q̃ locuti estis.

Capitulum. viij.

a Et factũ ẽ cũ audissz hꝫ
verba iudith vidua q̃
erat filia merari: filij
idoꝛ filij ioseph: filij ozie
filij elai.filij iãoꝛ.filij ge-
deõ.filij rafoi.filij achꝛob
filij melchie. filij enã.filij
nathãie. filij salalathiel.fi
lij sy meõ.filij rubẽ.ꝛ vir
eius fuit manasses.q̃ moꝛ-
tuus ẽ in dieb⁹ messis oꝛ-
deacee. istabat .n. sup alli
gãtes manipulos i cãpo ꝛ
venit estus sup caput eiꝰ.
ꝛ moꝛtuꝰ ẽ in bethulia ciui
tate sua. ꝛ sepultꝰ ẽ illic cũ
c p̃ib⁹ suis. Erat aũt iudith
relicta eꝰ vidua iã ãnis tri
b bus ꝛ mẽsib⁹ sex. ꝛ i supio
rib⁹ dom⁹ sue fecit sibi se-
cretũ cubiculũ i q̃ cũ puell̃
d suis clausa moꝛabat. ꝛ hñs
sup lũbos suos ciliciũ ieiu
nabat oĩbus diebus vite
e sue: p̃ter sabbata. ꝛ neome
f nias. ꝛ festa dom⁹ isrl̃. erat

g Hec itaq. Hic ꝓñr ponit eius locutio gratiosa. ⁊ primo ponit huius locutois actus. secūdo ipius effectus: ibi: Et dixerunt illi. Circa pmū vbo suo redarguit dicta quentio que ꝑ repetit cū dicit. Hec itaq cū audisset qm ozias pmisisset ⁊c. secūdo ꝑ sacerdotibus mittit cū dicit

MIsit ad presbȝos ⁊c. q aūt nō iuit ad eos nō fuit ex defectu hūilitatꝫ ꝟ ex zelo castitatis ⁊ honestatis vidualis: q̄ refugiebat pvicos discurrere: ⁊ in palaȝ cozā hoibus appere. h Qđ est hoc ver. ⁊c. Et hoc videt q nō erat ibi. qz loq̄tur de eo q̄i de abñte. verūtñ supuenit anteq̄ inde recederēt sacerdotes. vt pz infra eo. ca. pōt etiā dici q a pncipio fuit ibi. verūtñ iudith direxit sermonē ad sacerdotes: q̄i magꝫ culpabiles. nā ex illo cōsensu sequebat ꝺstructō diuini cultus. vt statim dicet q̄ sacerdotes debebant zelare plus q̄ principes.

i Et q̄ estis vos q̄ ten. dñm ⁊c. Ad intellectū hꝰ sciendū q ex captiōe illiꝰ ciuitatis patebat via ad irꝝm: ⁊ ꝑ ꝓñs destructio diuini cultus. ꝓꝑ qđ debebāt ciuitatez illā q̄diu possent defendere. etiā in maxima afflictōe: nisi sup hoc haberent mandatū dñi ꝑ verbū ꝓphe: sicut hieremias cōsulebat sedechie redditōem ciuitatis regi babylonis: sic āt nō erat in ꝓposito ꝑter qđ peccauerūt ꝓfigentes redditionis tēminū. Si āt dicāt q̄ xp̄iani aliq̄ sine pctō sic ꝓfigunt tēminū reddi tōis alicuiꝰ castri saracenis. Dicendū q nō est sic. e. naz ex hoc nō sequit generalis cessatio sacrificij ecclie: qđ offerri pōt vbiq̄. sacrificiū vo veteris legis offerri nō poterat extra irꝝm nisi ex spāli dispensatiōe diuina sicut legit Helyas in monte carmeli sacrificasse. iij. Reg. xviij. ꝓꝑ qđ in ꝓfixione ꝓdicta erat quedā tentatio diuina inquantū volebāt ꝑ hoc expiri effectū auxilij diuini. ió subdit. Nō est iste sermo q̄ miam ꝓuocet ⁊c.

k Qz qz pa. est. Hic secūdo verbū iudith inducit ad penitentiā salutarē allegando ꝓmo dei patiam cū dr: Sed qz patiēs dñs ē ⁊c. nō. n. q̄i hō sed deus cōminabit. qđ. n. hō cōminat statim implere conat inquantū pōt. deꝰ aūt aliq̄ cōminat. qđ inferre nō intendit. sicut Jone. iij. dicitur: Adhuc. xl. dies ⁊ ninive subuertet. qđ tñ deus nō intendebat facere. qz ꝓuidebat ꝓniam niniuitarū ex qua ñ pceret eis. ⁊ hoc ē qz tales cōminatōes ꝓferūt nō fm ordinē diuine ꝓscientie q̄ immutabilis est: ꝟ fm exigentiam demeritoꝝ q̄ ē mutabilis. ⁊ sic fuit in niniuitis. m Et ió bu. illi alas nras ⁊ nō tm̄ corpa. n Vt fm voluntatem suā sic faciat nobiscū. cōfidebat. n. iudith q ex hūiliatōe ppli negociū verteret in oppositū. sic dictū est de liberati one niniuitaꝝ ⁊ hꝰ cōfidentie cā subdit cū dr. o Qm̄ nō secu. su. pec. pa. no. q̄ dereli. deū. ꝑ multiplicē idolatriam. vt pz. iiij. Reg. ⁊. ij. Parał. a reditu vo captiuitatis babyloníce nō legit populus israel idolatrasse: nisi aliq̄ pauci tpe antiochi epiphanis. ⁊ ad hoc inducti timoꝛe mortꝫ p Et nunc frēs. h ꝓñr Judith inducit ppl̄m ad cōfidētiaz ⁊ hoc ꝑ sacerdotes q̄ erant populi doctoꝛes. ió dicit. q Ex vo. pen. aia illoꝝ. ꝗstū ad firmitatē i bono. r Coꝛda coꝛuz erigite. ad cōfidendū de diuinis ꝺrute. s Vt memoꝛes sint ⁊c. i. vt eoꝝ patiētia declarāret ad meritū ipoꝝ. ⁊ exemplū alioꝝ: et inducit ad hoc exēplū abꝛaā. q̄ tentatꝰ fuit i filij imolatōe. ⁊ ysaac. q̄ ad eandē imolatōem se obtulit voluntarie. vt declaratum fuit Gen. xxij. ⁊ iacob q̄ fugiens psecutōez Esau iuit in Mesopotamiā syrie. t Illi aūt q̄ ten. nō sus. ⁊c.

l Nō. n. q̄si deꝰ hō ꝓminabit: neq̄ sicut filius hois ad iracūdiā inflamabit. Et ió hūliemꝰ illi aias nras. ⁊ in spū ꝓstituti hūiliato: seruiētes illi: dicamꝰ flentes dño. vt fm volūtatē suā sic faciat nobiscū cito miam suā. vt sicut ꝓturbatū ē eoꝝ nrm i supbia eorū ita etiā ꝺ nostra hūilitate gloꝛiemur. qm̄ nō sumꝰ secuti peccata patrū nroꝝ: qui dereliquerūt deū suuz ⁊ adoꝛauerūt deos alienos ꝑ q̄ scelere dati sunt i gladiū ⁊ in rapinā ⁊ in cōfusionē inimicis suis. Nos āt alterū deuz nescimus ꝓter ipm. Expectemus hūiles cōsolatōez eius ⁊ exquiret sanguinē nrm ꝺ afflictōibꝰ inimicoꝝ nroꝝ ⁊ hūiliabit oēs gentes que cūq̄ insurgunt ꝯ nos. ⁊ faciet illas si p ne honoꝛe dñs deus nr. et nūc frēs: qm̄ vos qui estis q ꝓbyteri in ppl̄o dei: ⁊ ex vobis pendet aīa illoꝝ ad r eloquiū vrm coꝛda coꝝ erigite vt meꝛoꝛes sint q̄ tēpati sunt patres nri: vt ꝓbarēt ur si vere colerēt deū suū. Meꝛoꝛes ee debēt quō pr noster abꝛaā tētatus ē. ⁊ ꝑ multas tribulatōes ꝓbatꝰ dei amicus effectus ē. Sic ysaac: sic iacob: sic moyses ⁊ oēs q̄ placuerūt deo per multas tribulatōes trāsierūt fideles. Illi aūt qui tē- s tationes nō susceperūt cum timoꝛe dñi: ⁊ impatientiaz suam. ⁊ impꝛoperiuz murmuratōis sue contra dñm ꝓtulerūt. exterminati sunt v ab exterminatoꝛe. ⁊ a serpentibus perierūt. Et nos ergo nō vlciscamur nos ꝑ x his que patimur: sed reputātes peccatis nostris hec ipa supplicia minoꝛa ee flagella dñi. q̄si serui q̄ coꝛripimur ad emendatoꝝ ⁊ nō exterminati sunt ab exterminatoꝛe Nume. xj. vbi dicitur q ignis deuoꝛauit extremā ptē castroꝝ pp murmur populi ꝯ dñm. v Et a serpē. perierūt: Nume. xxj. ⁊ nos nō vlciscamur nos retoꝛquēdo penas quas sustinemus in deum murmurando cōtra ipm. hoc etiā dicit. qz forsitan in ppl̄o erant aliqui tāmali: q ex impatientia ꝯ deuz volebant traditoꝝ ciuitatis bethulie. vt sic ꝑ ꝓñs destrueret diuinus cultus in irꝝm. q̄i in vltiōem ꝯ deū oe penis quas ꝓmittebat ppl̄o iudaico inferri. x Sed. reputā. pec. no. hec ipa sup. minoꝛa ee flagella dñi. q. ⁊. reputare debemus. qz peccata nra maioꝛē exigūt penā. ⁊ ꝑ ꝓñs q

sunt nobis inflicta ad tps vt p ℞ castigati euadam⁹ penā eternā:ſō subdit. Quasi fui dñi q̄ corripimur ad emēdationē ꝛc.sequit. y Et dixerūt. Hic ponit locutiōis iudich gratioſe effect⁹:nā ei cōſenſerūt pncipes ꝛ p̄sbyteri tāq̄ manifeſte vītati:ſō ōr. y Et dixerunt illi ozias ꝛc. nūc ḡ hora p nobis ex verbis.n. ei⁹ ſanctis ꝓceperūt gr̄am dei in ea eē:ꝛ ei⁹ oīo nez acceptabilē deo foze:ſō rñdit iudith.

3 Sicut q̄ po.loq̄ dei eē cognoſcitis .i. ꝓcedere ex ei⁹ boni tate. a Ita q̄ facere diſpoſui ꝓbate ſi ex deo eſt.nō accipit ℞ ꝓbatio ꝓ acceptatiōe exp̄imēti alicui⁹ ſtatim ꝓgnoſcēdi.qz poſtea ſequit. Nolo vt ſtrutemini actū meū. ℟ accipit ℞ ꝓbatio ꝓ expectatione effect⁹ futuri. q.d. ſi ſequat effect⁹ ad liberationē ppli p ℞ videbitis q̄ illud q̄ cogitaui facer ex deo:ſō ſubdit.

b Et vſq̄ dū renū. vo. effectū. c Nihil aliud ſſi .niſi oīo ꝓ me. vt deus velit me dirigere.

d Vade ī pace.q̄ſi dicerēt q̄ cogitaſti facias:nolum⁹ plus inq̄rere. e Et reuertētes.abierūt.ad domos ꝓprias.

q Vib⁹ abſcedētib⁹. Hic ꝓp̄r iudich mu ſit ſe armis oīonis:ꝛ qm̄ oīo eſt petitio decentiū a deo:ſō ad petēdū ſe diſponit.cū ōr. b Ingreſſa eſt oratoriū ſuū q̄ erat in ſupioꝛib⁹ dom⁹ ſue: vt dictū ē ca.p̄ce. c Et iduēs ſe cilicio.lz.n.ſemp cilitiū ad caruē haberet interi⁹ vt dictū ē ca.p̄ce.tū etiā tūc induit ſe cilicio exteri⁹. d Poſuit cinerē ſup caput ſuū.ꝛ vtrūq̄ ſcit ad humiliationē ſui ſciens q̄ oīo humiliātis ſe nubes penetrat.Eccl'.xxxv. e Dñe de⁹. Hic ſcō ſuā petitionē ꝓponit.in q̄ p̄ petit ſupbos hoſtes humiliari:ſcō cō ſtātiā ſibi dari.ibi. Da mihi in animo ꝓſtātiā. Circa p̄mū ad obtinēdū q̄ petit:tria ꝓponit ex dei iuſticia fctā. Primū eſt occiſio ſychimitaꝝ ꝓpter dine filie iacob violatione.Geñ.xxxiij.ꝛ ℞ eſt q̄ ōr. e Dñe deus p̄ris mei ſymeon p̄iarche. Sz ꝫ ℞ videt q̄ in p̄ncipio ca.p̄cedē. genealogia iudith reducit ad rubē:ꝓpter q̄ dicūt aliq̄ q̄ ex pte p̄ris fuit de tribu rubē:vt ibi ōr:ex pte vo mr̄is de tribu ſymeon:vt ōr ℞:ℨ meli⁹ videt dicēdū q̄ ſimplr fuerit de tribu ſymeon ex pte p̄ris ꝛ mr̄is:qz mulieres nō debēt ꝓiungi viris alteri⁹ trib⁹.Nu.xxxvj. nec ille rubē ad quē reducit genealogia iudith.ca.p̄ce.vī fuiſſe rubē p̄iarcha:nā ibi ōr:filij ſymeō:filij rubē:Geñ.vo.xlvj.ꝛ.j.paralip.v.vbi nūerant filij rubē:nō ponit ibi aliq̄s q̄ vocet ſymeon. Itē qz plēs generatiōes videt fuiſſe inter rubē ꝛ iudith:q̄ ponant ca.p̄ce.nā a natiuitate yſaac vſq̄ ad exitū de egypto fluxerūt anni q̄dringēti:vt dictū fuit.Geñ.xv. Itē ab exitu ō egypto vſq̄ ad fundationē tēpli p ſalomonē fluxerūt anni q̄dringēti octogita.iij.Reg.vj.ꝛ inde vſq̄ ad ei⁹ deſtructionē p nabuch.fluxerūt anni q̄dringēti decē ſm hebꝛeos ꝛ poſſet ꝓbari p tpa regū q̄ regnauerūt a tpe ſalomonis vſq̄ ad.xj.annū ſedechie in q̄ fuit tēpli deſtructū ℞ ꝓpter ꝓlixitatē omitto ꝛ inde vſq̄ ad quartū annū cyri in q̄ fundatū fuit ſcōm tēplū fuerunt.lxx. anni ſm mīoꝛē cōputationē:ꝛ inde octo vſq̄ ad cābiſem:ſub q̄ cōtigit hyſtoꝛia iudith:vt dictū ē.ſ. in p̄ncipio huī⁹ libri. Anni vo p̄dicti ſimul iūcti ſunt mille.cccl.xviij. a qb⁹ oportet ſubtrahere annos.c.ꝛ.viij.q̄ fluxerūt a natiuitate yſaac vſq̄ ad natiuitatē rubē. nā anno. lx.yſaac nati ſūt Jacob ꝛ eſau:Geñ.xx. Eſau vo āno.xl. etatis ſue vxoꝛes ſduas accepit Geñ.xxvj. ꝛ p ꝓfis iacob tūc qua dragenari⁹ fuit q̄ cito poſt de volūtate pentū iuit ad laban auūculū ſuū: Geñ. xxvij.vbi cōpletis ſeptē annis ſue fuitutis accepit lyā vxoꝛē hui⁹ p̄mogenit⁹ fuit ruben:ꝛ ſic iacob videt fuiſſe. xlvij. annoꝝ vel circiter i natiuitate ruben:igit a natiuitate yſaac vſq̄ ad natiuitatē ruben fluxerūt anni: cvij. vel circiter:q̄b⁹ ſubtractis de nūero annoꝝ ſuprapoſito remanent anni mille cclx.q̄ faciūt triginta generatiōes ꝛ amplio⁹:nā hoies illius tpis iā generabāt ex iſtētes.xl.annoꝝ: et mīoꝛis tpis: ℞ etiā ptz p geneologiā ſaluatoꝛis. Matℨ.j.ibi ab abꝛaam q̄ genuit yſaac vſq̄ ad trāſmigrationē babi. ponunt generationes vigintiocto ꝛ tū omittunt ibi tres generationes regū iuda:vt ꝓbat hiero.in omelia.ꝛ etiā ſua noie booz ponunt ibi tres generationes ꝓ vna vt ibidē oſtenſum fuit ꝛ itez a trāſmigratione babylonis vſq̄ ad tps cābiſis ſub q̄ cōtigit hyſtoꝛia iudith:fluxerūt anni.lxviij. vt ptz ex p̄dictis:q̄ bñ faciūt duas generationes ꝛ ſic ptz q̄ ille rubē ad quē reſolut genealogia iudith nō fuit rubē p̄iarcha filij⁹ iacob ꝓpter q̄ dicēdū q̄ fuit ali⁹ eiuſdē nois de tribu ſymeon:ad quē reſolut genealogia iudith:eo q̄ fuit i illa tribu vir notabilis. f Qui de.illi gla.in defen .alie nigenarū.i. in defenſione ſui ab alienigenis: ꝛ accipit ℞ defenſio ꝓ occiſione ſychimitaꝝ ꝓ violenta oppſſiōe dyne filie iacob:in qua q̄dē occiſione ſymeon fuit p̄cipalis.Geñ.xxxiiij. Poteſt etiaz ibi accipi defenſio ꝓpie:qz gentiles de alijs ciuitatib⁹ ꝓpinq̄s nō fuerūt auſi pſequi iacob ꝛ filios ei⁹ recedētes territi a deo:ꝛ ex facto ſymeō ꝛ fratrū ſuoꝝ Geñ.xxxv. g Qui zelauerūt zelū tuū .℞ videt falſum:nā Jacob reꝓhendit illud factū tanq̄ malū Geñ.xxxiij.ꝛ ſilr Geñ.lxix.dicēs.Symeō ꝛ Leui fratres vaſa iniquitatis bellantia ꝛc.vt expoſitū fuit ibidem. Dicendum q̄ in facto illo duo fuerunt ſcz zelus vlciſcendi ſtuprum ꝛ illud fuit licitum ꝛ iuſtum:quia nō habebant iudicem qui vellet factū punire:cui⁹ actoꝛ erat p̄ncipes ciuitatis:ꝛ popul⁹ ei⁹ fautoꝛ:ꝛ ſic loquit hic iudith. Illud quod fuit ibi fuit modus vlciſcendi qui fuit malus ꝛ p̄ditoꝛius:inq̄ſtū filij iacob fregerunt pactum habitū cū ſychimitis.ꝛ ſic reꝓhendit illud iacob.

h Tu em̄ feciſti p̄ioꝛa.in creatione mundi.

i Et illa poſt illa cogitaſti.nō ſic illa intelligendo q̄ ſit p̄ius ꝛ poſterius in cogitatione dei q̄ menſurat nūc eternitatis.ſed i reb⁹ factis:quarū alie ſunt poſterioꝛes alijs.

k Respice castra. Hic allegat scōm ex vltione dīmia factū qō ē submersio egyptioꝝ: cū dr. Respice oculo tuo in sticie. l Castra assyrioꝝ nūc. ipa puniēdo m Sicut tūc castra egyptioꝝ videre dignat⁹ es ꝛc. Exo. xiiij. Respiciēs dñs sup castra egyptioꝝ p colūnā ignis ⁊ nubis interfecit exercitū eoꝝ ꝛc.

n Et tene. fati. eos Exo. xiiij. Erat nubes tenebrosa ex pte egyptioꝝ: ⁊ illuminās noctē ex pte hebreoꝝ: ipediēs egyptios ne possent accedere ad hebreos. o Tenuit pe. eorū abyssus. i. maris fundus i eoꝝ submersione. p Et in cōtī. i. fustib⁹ eoꝝ ad pugnādū dispositis.

q Et nesci. qr ꝛc. cēteris bella ab initio. i. ab antiqs tpib⁹. sicut ptz de amalech ꝫ filios isrl pugnāte Exo. xvij. ⁊ de og rege basan ⁊ seon rege amoꝛreoꝝ. Nu. xxj. ⁊ de regibus ꝫ iosue pugnātib⁹ Josue. x. ⁊ in plurib⁹ alijs locis. r Erige brachiū. Hic ponit terciū a iudith allegatū. s. destructio diuini cult⁹: cui⁹ obfuatio erat conueniens deo: iō dicit. Erige brachiū tuū. i. potēciā tuā. s Sicut ab initio. i. ab exitu filioꝝ isrl de egypto vt p̄dictū ē. t Et allide virtutē eoꝝ. i. psterne. v Qui ꝓmittūt se violare sancta tua. sic ei ꝓ miserāt nabuc. regi: vt ipe sol⁹ noiaret de⁹ i terra. vt dcm est. ꝫ. ca. iiij. x Fac. do. vt gla. ꝓprio ci⁹ sup. amputet. i. caput holofernis: de cui⁹ ptāte exercit⁹ gl'iabat: ⁊ videt ꝟ ꝓphetice loq. qr sic factū fuit postea: vt videbit. xiij. ca.

y Capiat laqueo ocu. su. i me. i. sic capiat i aspectu mee pulcritudinis: q̄ fiā ei sic familiaris: q̄ possim eū iugulare. z Et pcuties eū ex la. cha. mee. i. ex vbis meis dulci b⁹ ⁊ amoꝛē ptēdentib⁹. Ad intellectū hui⁹ ⁊ etiā sequētiū sciēdū q̄ dicūt aliq̄ q̄ in iudith duo fuerūt. s. affectio magna ad liberādū ppm̄ ō manu holofernis: ⁊ istud fuit licitū ⁊ sanctū: aliud qō ex hac affectiōe secutū est. s. executio hui⁹ affectiōis in q̄ petiuit ⁊ fecit ⁊ dixit aliq̄ illicita: et sic petiuit ardoꝛē libidinis excitari in holoferne: ⁊ ad hoc ornauit se: ⁊ plura mēdacia dixit in sequētib⁹ holoferni ⁊ suis satellitib⁹. ꝓpter pmū tñ cōmēdat in scriptura: ⁊ oīo ei⁹ fuit exaudita: ⁊ pulchritudo eius diuit⁹ augmentata sicut Exo. j. obstetrices comēdāt de bona affectione quā habuerūt ad fuādū pueros hebreoꝝ: nō āt de mendacio qō ꝓpr ad ꝟ dixerūt se excusando. Alij vo dicūt q̄ nō peccauit i oīone p̄dicta: nec i sui cōpositiōe: nec etiā i vbis q̄ viden⁹ mēdacia i sequētib⁹: dicūt ei q̄ iudith aliud itēdebat: aliud ꝓuidebat: intēdebat ei se sic fieri gtā holoferni vt cū eo posset eē familiār ad ei⁹ iteritū ꝓpetrādū: qō erat licitū ⁊ bonū cū eēt dei aduersari⁹. vtz ex pcedētib⁹: ꝫ ꝓuidebat amoꝛē illicitū holofernis circa se tñ nō debebat ꝓpter ꝟ bonū p̄dictū dimittere sicut nec de⁹ dimittit pcō-

dicia in tua ꝓuidētia posu
k l isti Respice castra assyrio
m rū nūc: sicut tūc castra egyptioꝝ videre dignat⁹ es. q̄ post tuos tuos armati currebāt: ꝓfidētes in quadrigis ⁊ in equitatu suo et in multitudine bellatoꝝ Sed aspexisti sup castra:
n ⁊ tenebre fatigauerūt eos.
o tenuit pedes eoꝝ abyssus ⁊ aq̄ operuerūt eos. Sic fiant ⁊ isti dñe q̄ confidūt in multitudine sua: ⁊ in curri
p b⁹ suis: ⁊ i conti ⁊ in sagittis suis ⁊ in lāceis gl'iant
q ⁊ nesciūt qr tu ipe es deus noster q̄ ꝓterī bella ab ini
r tio: ⁊ dñs nomē ē tibi. Erige brachiū tuū sicut ab ini
s tio: ⁊ alli de ꝟtutē eoꝝ in ꝟ tute tua. Cadat ꝟtus eoꝝ
v in iracūdia tua: q̄ ꝓmittūt se violare sancta tua: ⁊ pol luere tabernaculū nois tui ⁊ deijcere gladio suo coꝛ
x nu altaris tui. Fac dñe vt gladio ꝓprio eius supbia

y amputet Capiatur laqueo
z oculoꝝ suoꝝ in me: ⁊ pcuties eū ex labijs charitatī
a mee Da mihi in animo cōstantiam vt contēnam illū ⁊ virtutem: vt euertam il-
b lum. Erit eñ hoc memoriale nois tui: cū man⁹ femi
c ne deiecerit eū. Nō eñ in multitudine est virtus tua dñe: neq̄ in equoꝝ virib⁹
d voluntas tua. Nec supbi ab initio placuerūt tibi: sz humilium ⁊ mansuetoꝝ semp tibi placuit depcatio
e Deus celoꝝ creatoꝛ aquā
f rū: ⁊ dñs toti⁹ creature ex
g audi me miserā depcātē ⁊
b de tua mia p̄sumentē Memēto dñe testi tui: ⁊ da verbū i oꝛe meo ⁊ i coꝛde meo cōsiliū coꝛroboꝛa vt dom⁹ tua in sanctificatione pma
i neat: ⁊ oēs gentes agnoscant qr tu es deus: ⁊ non est ali⁹ ꝓter te. Cap. x.

a Factū est autē cū cessasset clamare ad do-

nis tāq̄ finē intētū: ad quē tēdebat ꝓtin gere p priuatā familiaritatē cum ipo et hāc familiaritatem adipisci p ardoꝛē cupie holofernis in ipam: vnde dicebat. Capiat laqueo oc'lo rū suoꝝ i me. ꝓpt qō sup ꝟ cadebat itētio iudith cū eēt de medijs ad finē itētū oꝛdinat⁹. ⁊ iō cōcupiscentia holofernis fuit peccatū vt ipi dicūt. ⁊ p ꝓns pctm̄ mortale: ⁊ cū sit tale de genere oꝑtz ꝓr ꝓcedere q̄ petitio iudith q̄tus ad ꝟ ⁊ ei⁹ ornat⁹ fuerit mortale pctm̄: ꝫ mīn⁹ graue q̄ pctm̄ holofernis ꝓpt affectionē adiūctā ō pulī liberatiō e. Sz q: ꝟ nullo mō cōsonat ei qō infra ꝺr cap. se. q̄ ei⁹ ꝓpositio nō ex libidine ꝫ ex ꝟtute pēdebat: ⁊ iō dñs hāc in illa pulcritudinē amplianit. Iō ꝓ alīā viā pōt dici: q̄ nō fuit itētio iudith holofernem allicere ad aliq̄ pctm̄: ꝫ intēdebat sic apparere gꝛosa coꝛā ipo q̄ vel
let eē vxoꝛē hīe: qō nō erat licitū holoferni: q̄nis iudith nullo mō vellet sibi in cōiugiū copulari: ꝫ ꝓ ꝟ intēdebat cū ipo talē familiaritatē hīe q̄ posset ipm interficere. nec tal' interfectio insidiosa pctm̄ erat: nā in bello insto licitū ē insidijs vti: sicut ptz Josue. viij. vbi de pcepto dñi Josue posuit insidias post vrbē hay. bellū aūt filioꝝ isrl ꝫ holofernē erat iustissimū: qr intēdebat totaliter destruere cultū diuinū: vt ptz ex supadict⁹. de vbis iudith vtꝫ debeat excusari a mēdacio: dicēt i loco suo. a Da mi. Hic ꝓr mulierē videbat valde magnū: iō dicit. a Da mihi ꝛc. vt ꝓtēnā illū ꝛc. i. vt nō timeā nec horeā occidere illū.
b Erit ei ꝟ memo. nois tui ꝛc. cū ꝟ nō poterit iputari ꝟtuti hūane: ꝫ diuīe. c Nō eñ in mīti. ē vt⁹ tua dñe ꝛc. qr solo nutu potes subuertere oia.
d Nec supbi placuerūt tibi ab initio. nā angelos supbiētes deiecit de celo.
e De⁹ celoꝝ creatoꝛ aq̄ꝝ. p hec intelligunt oēs alie creature. f Exaudi me miserā. afflictionem. i. ⁊ miseriā sui ꝓpīi reputabat suā. g Et de tua misēcōia p̄sumētē. i. cō fitentē vltra modū multiebrē. h Memēto dñe testamenti tui. i. fi ꝓ nobis nō pc⁹: saltē pcas ꝓ tuo cultu q̄ viget i nobis. i Et oēs gētes agnoscāt qr tu es de⁹. p factū sic
a mirabile: qō nō pōt fieri nisi tua ꝟtute. Cap. x.

e Factū ē aūt. Postq̄ Judith se muniuit armis oīo-
nis. ꝟ ꝓr offert se periculo mortis. ⁊ primo se ꝓparat ornām̄to scōo sibi ꝓuidet ō alimēto ibi Imposuit itaq̄
ēcio se tradit hostiū cuneo ibi. Factm̄ ē āt circa p̄mū ōr.

a Factū est aūt cū cessasset cla. ad dñm. oīone sua pfctā
b Surrexit de dei aditorio ꝓfisa. c Vocauitq; abrā
suam. i. ancillā libertam: t ōr ab hac ꝓpositione ab t ara
are: nā antiq̄ iuxta arā libertas fuis donabat. d Et
descēdēs in domū suā. de loco oīonis sue q̄ erat in supio-
rib⁹ dom⁹ vt dictū ē
supra. vij. ca.
e Abstulit a se cilt-
cū ꝛc. i. vestimēta lu
gubria f Et lauit
corp⁹ suū. vt melius
recipet vnguētū. iō
subdit. g Et vnx.
se myrto. i. vngnēto
ex myrrha ꝓ magna
pte ꝓposito. h Et
iposuit mitrā. i. cucu
sam ad sui capitis or
namētū. i Et in-
duit se vestimētis. iocūdita-
tis sue. Induitq; sandalia
k pedib⁹ suis assūpsitq; dex
l trariola t lilia t inaures t
m anulos t oīb⁹ ornamētis suis
n ornauit se Cui ēt dñs ꝓtulit
o splēdorē: qm̄ ois ista ꝓ-
p positio nō ex libidine: sz ex vir
q tute pendebat. Et iō dñs
hāc i illa pulcridinē ampli
r auit vt incōpabili decore
oim oculis apperet. Im-
s posuit itaq; abre sue asco-
pā vini t vas olei t polen
t tā t lapates t panes t ca-
v seū: t pfecta est. Cūq; ve-
x nissent ad portas ciuitatis
y iuenerūt expectātē Oziam:
t pīb⁹ ciuitatis. Qui cū
vidissent eā: stupētes mira
ti sunt nimis pulcritudinē
z ei⁹. Nihil tā interrogantes
eā: dimiserūt trāsire: dicē-
tes. Be⁹ pr̄m nr̄or det ti
bi gr̄am: t oē ꝓsiliū tui cor
dis sua virtute corroboret.
t glīet sr̄ te ir'm t sit nomē
tuū i nūero sctōr t iustor
b minū: surrexit de loco in q̄
c iacuerat ꝓstrata ad dñm.
d Vocauitq; abraz suā t de
e scēdēs in domū suā abstu
lit a se ciciliū: t exuit se ve
f stimētis viduitatis sue. Et
g lauit corp⁹ suū: t vnxit se
myrto optio t discrimina
b uit crinē capitis sui t iposu
i it mitrā sup caput snū: t in
duit se vestimētis iocūdita-
k tis sue. Induitq; sandalia
l pedib⁹ suis assūpsitq; dex
m trariola t lilia t inaures t
n anulos toīb⁹ ornamētis suis
o ornauit se Cui ēt dñs ꝓtulit
p splēdorē: qm̄ ois ista ꝓ-
q positio nō ex libidine: sz ex vir
r tute pendebat. Et iō dñs
hāc i illa pulcridinē ampli
s auit vt incōpabili decore
oim oculis apperet. Im-
posuit itaq; abre sue asco-
t pā vini t vas olei t polen
v tā t lapates t panes t ca-
x seū: t pfecta est. Cūq; ve-
y nissent ad portas ciuitatis
iuenerūt expectātē Oziam:
t pīb⁹ ciuitatis. Qui cū
vidissent eā: stupētes mira
ti sunt nimis pulcritudinē
z ei⁹. Nihil tā interrogantes
eā: dimiserūt trāsire: dicē-
tes. Be⁹ pr̄m nr̄or det ti
bi gr̄am: t oē ꝓsiliū tui cor
dis sua virtute corroboret.
t glīet sr̄ te ir'm t sit nomē
tuū i nūero sctōr t iustor

Et dixerunt hi q̄ illic erāt
oēs vna voce: fiat fiat. Ju
dith xo orās dñm trāsiuit
ꝑ portas ipa t abra ei⁹ Fa
3a ctū est aūt cū descenderet
mōtē circa ortū diei occur
rerūt ei exploratores assy-
rior: t tenuerūt eā: dicen-
tes. Unde venis aut q̄ vadis
Que rndit Filia suz hebre
b orū. Ideo ego fugi a facie
eor: qm̄ futuruz agnoui q̄
dent vob in depdatione ꝑ
eo q̄ pdēnētes vos nolue
rūt tradere seipos: vt iue-
nirent miam i ꝓspectu vr̄o
Hac de cā cogitaui mecuz
dicēs. Vadā ad faciē prin
cipis holofernis vt indicē
c illi secreta illor: t oīdā il-
li q̄ aditu possit obtinere-
eos: itavt nō cadat vir vn⁹
de exercitu ei⁹. Et cū au-
dissent viri illi xba ei⁹ cō-
siderabāt faciē ei⁹: t erat i
ocul eor ꝺstupor: qm̄ pulcri
tudinē ei⁹ mirabant nimis
Et dixerūt ad eā. Cōfua-
sti aiam tuā eo q̄ tale rep-
periſti ꝓsiliū vt descēderes
ad dñm nr̄m. Hoc aūt scia-
s: qm̄ cū steteris i ꝓspe-
d ctu ei⁹ bñ tibi faciet: t eris
gtissima i corde ei⁹: Duxe
runtq; illā ad tabernaculū
e holofernis nūciātes eam.
f Cunq; intrasset ante faciē
g ei⁹: statim capt⁹ est in suis

sequētia nitunt aliq̄ verificare duplici via. Una est ꝑ cō-
ditionalē subintellectā: vt sit sensus q̄ hebrei sint i tali di
spositione positi q̄ tradāt holoferni t ei⁹ exercitui nisi ci
to veniat eis auxiliū a deo Illa est vt ei⁹ ẏba mystice seu
ꝓphetice itelligant de spoliatione t destructiōe iudeor q̄
futura erat tpe tyti ꝑ
exercitū romanor.
Ꝫ ꝓma via nō videt
ꝓueniēs: nā sequēti
cap. iudith affirmat
diuinū auxiliū ab he
breis sublatū t q̄ ꝑ
diuinā ꝓuidētiā mis
sa erat ad ꝫ nūciādū
Silr nec scōa nā iu-
dith nō videt loq̄ ꝑ
phetice de tpe tālon
ginq̄: Ꝫ magis hysto
riace loq̄ō casu he-
breor imminēte de ꝓ
pinquo. Itē q̄r ꝓter
sensum mysticū t fi-
guratiū oportet ha
bere aliquē sensuz li
teralē vex: q̄r qō ni-
hil ē nō pōt aliq̄d fi-
gurare nec holofer-
nes turpiter delect⁹
ab hebreis pōt ꝓue-
niēter dici figura ty-
ti victorioſe iudeos
debellātis t captiuā
tis: nā figura t figu
ratū inquātū hmōi
corrūdēt. ꝓpt̄ qō sal-
no melioꝛi iudicio vi
dek mihi q̄ hec ẏba
iudith t sequētia sal
tē i plurib⁹ sunt mē-
dacia cōficta ad libe
rationē ppli deū co-
lentis: t ad delectio
nē supbi cultū diui
nū destruere intēdē-
tis: t tale mendaciū
est officiosum. t ꝑ cō
sequēs nō est mortz
le pctm̄ Ꝫ veniale tm̄
a q̄ nō oportet excu-
sare iudith: quia nec
apli lōge ꝓfectiores
t maxime post rece-
ptionē spūssancti: ñ
dicunt immunes a
pctō veniali. j. Joh.
j. ca. Si dixerim⁹ q̄r
peccatū non habem⁹ nosmēpos sedu cim⁹ t veritas in no-
bis nō est. t Gal. ij. dicit Paul⁹ de petro: q̄ erat vere rep
hēsibilis. s. in modo obseruādi legalia. c Et oīdā illi
quo aditu ꝛc. Ꝫ verificari nō pōt ad lr̄am: nec verificatio
videt conueniens in sensu mystico vt ꝓdictū est. d Et
eris in gratissima i corde ei⁹. sciebat ei q̄ erat luxuriosus
e Cūq; intrasset. Postq̄ descripta est supius hebreor ꝑ
secutio. Ꝫ ꝓr ponit ꝓsequētis delectio: t ꝓio ēptū ad ei⁹
mentē: scdo ēptū ad ei⁹ vitā corporalē in medio ca. xij. Et
factū est quarto die. ꝓma in duas. nā holofernes ꝓio ca
pit iu iudith aspectu. scdo decipit in ei⁹ affatu. xj. ca. Cir
ca ꝓmū ōr. e Cunq; intrasset. s. iudith. f Ante fa
ciē ei⁹. s. holofernis. g Statim captus est i oculis suis
id est accensus immoderata ꝓcupiscentia eius: vtrū tm̄ sic
cōcupierit eā ꝑ cōcubitu fornicario tm̄: vel cōiugali sm

intētionē Judith vt dictū est.ꝫ.ca.ix.nō habeꝫ clare: naz ſra ſequēs aliqñ ꝓ altero videꝫ ſanare; put in ſequētibus apparebit ḋcḋd tñ fuerit ex pte holofernis itētio Judith in oꝛādo ⁊ ſe oꝛnādo fuit bona: vt dictū est ſupza excuſando eā a pctō mortali: in mēdacijs vo ſequentib⁹ nō oꝑtet eā excuſare a pctō veniali ſicut in aliḋs q̄ rit placere mulieri ꝓpter bonū ſi illa exardeſcat in ei⁹ ꝓcupiſcētiā nō ꝓpter ꝫ ei⁹ bona intētio deterioraꝫ: ꝓ quib⁹tñ nō cō mēdaꝫ in ſcriptura: ꝫ ꝓ affectione bona ad ppli ſui liberatiōnē ⁊ aduerſarij diuini cult⁹ deiectionem multū i ſcriptura cō mēdaꝫ: ſicut dictū ē ꝫ.ō obſtetricib⁹ Hebre.ca.ix. b Vt nō ꝓ his. habendis ad libitū. i Meritō ꝺ eos pugnare debeam⁹. nā pulcritudo mulieris magꝫ allicit q̄ auꝛ ⁊ argēti. k Videſ itaq̄ Judith holo. ſedē. in conopeo. i. in cathedra ſupza quā appenſum erat canopeū ad magnificentiā ſedis ⁊ decorē. est autē conopeū coꝛtina inferi⁹ rotunda ⁊ tēdēs ſupius in acutū: iō ꝺꝛ conopeū a cono in q̄ ſupi⁹ terminaꝫ. ſm alios vo ꝺꝛ a conopo egypti oppido in q̄ ꝓmo fuit inuentū. l Adoꝛauit eū. adoꝛatiōe dulie, ꝓpter reuerētiā magnitudinis ⁊ poteſtatis ſiue q̄ a deo erat q̄uis holofernes abuteret. ſicut homines mali cōiter abutunt gratijs a dño ſibi datis.

oculis holofernes. Dixerūtq; ad eū ſatellites eius Quis ꝺdēnat pplm hebreoꝛ q̄ tādecoꝛas mulieres p hñt vt nō ꝓ his merito pugnare ꝺ eos debeam⁹? Videſ itaq; iudith holofernē ſedētē i conopio quod erat ex purpura ⁊ auro. et ſmaragdo ⁊ lapidib⁹ p̄cioſis itextū ⁊ cū i faciē ei⁹ intendiſſet adoꝛauit eū ꝓſternēs ſe ſup trā. ⁊ eleuauerūt eā pui holofernis iubente domino ſuo.

Cap⁹.xj.

Dixit ei. Eq̄ aīmo eſto ⁊ noli pauere in coꝛde tuo. qm̄ ego nūq̄ nocui viꝝ rū q̄ voluit ꝑuire nabucho. regi. Populꝰ aūt tu⁹ ſi nō cōtēpſiſſet me. nō alleuaſſez lāceā meā ſup eū Nūc aūt dic mihi q̄ ex cā receſſiſti ab illis. ⁊ placuit tibi vt venires ad nos. Et dixit illi iudith. Sume ꝛba ācille tue. qm̄ ſi ſecut⁹ fuerit ꝛba ancille tue: pfectā rē faciet ꝺn̄s tecū. Viuit.n. Nabucho. rex ſre ⁊ viuit ꝛt⁹ ei⁹ q̄ ē i te ad coꝛreptionē oim aiaꝝ errātiū qm̄ ñ ſolū homies ꝑuiēt illi ꝓ te: ſz ⁊ beſtie agri obtēperāt illi Tu ciaꝫ. n. animi tui induſtria vniuerſ gētib⁹. ⁊ idicatū ē oi ſcḋo qm̄ tu ſol⁹ bon⁹ et potēs es in oi regno ei⁹. ⁊ diſciplina tua oib⁹ puicijs ꝑdicaꝫ. Nec ꝫ latet qō locut⁹ ē achioꝛ. nec illō ignoraꝫ qō ei iuſſerī cuenire. cō ſtat. n. deū nr̄m ſic pctis offenſum. vt mādauerit ꝓ pbas ſuos ad pplm q̄ tradat eū ꝓ pctis ſuis. Et qm̄ ſciūt ſe offēdiſſe deū ſuū ſi lij iſrl: tremoꝛ tu⁹ ſr̄ ipos ē Inſup etiā fames ꝓuaſit eos. ⁊ ab ariditate aq̄ iā interimoꝛtuos ꝓputāt Beni q̄ ꝫ oꝛdināt. vt inficiant pecoꝛa ſua ⁊ bibāt ſanguinē eoꝝ. ⁊ ſctā dñi ſui q̄ ꝑcepit de⁹ nō ꝓtingi. i frumto vino ⁊ oleo ꝫ cogitauerūt ipēdere ⁊ volūt ꝓſumere q̄ nec manib⁹ deberēt ꝓtigere. Ergo qm̄ ꝫ faciūt certū est q̄ in ꝓditionē dabunt. Quod ego ancilla tua cognoſcēs fugi ab illis ⁊ miſit me dñs hecīpa nūciare facīēdū latrocinia Et diſciplina tua qua ſubieciſti multas gētes nabuch. regi. m Omnibus ꝓuincijs ꝓdicaꝫ. i. multis ꝓuincijs. n Nec ꝫ latet. hic ꝑ̄ approbat holofernis ſniam de achioꝛ: cui ꝑtū ad ꝫ q̄ debeat occidi cū filijs iſrl ꝓpter offenſaz dei ꝺ eos ⁊ ptz ſra vſq; ibi o Vt mandaret q̄ ꝓbas ſuos ⁊c. ꝫ apparet eē falſum ad literā: naz ſic iudith ꝺ mādatū dei ſcienter feciſſet ipediēdo traditionē ciuitatis holoferni. ꝺ. viij. ca. p Inſup etiam fames ⁊c. hec erāt ꝑba ſaltē in pte magna. q Deniq; hoc ꝛdinaāt ⁊c. nota q̄ nō ſequit ꝫ vt videaꝫ qō ꝺꝛ q̄ ꝓ ſanguinē ⁊ ſcō rū pollutionē intellexit ciuitatis traditionē quā ꝓcꝑerant ꝓioꝛi die ꝓpleniſſet: ⁊ ſic quātū i eis erat ſanguinez bibiſſent occiſoꝛ: ⁊ ſancta polluiſſent: q: tā ipi fuiſſent crapulati: q̄ vellit inſpiciat: cuꝝ oīs actio ei⁹ ex vtute pēdebat q̄ nō dicit falſum vel facit. ꝫ vtualiter oculos falſoꝝz

Tunc holofernes. ꝫ ꝓñr holofernes decipit iudith affatu: quā ꝓio ꝓſolaꝫ. ꝺ. b Equo aīo eſto. ⁊ ſubdit rō. c Qm̄ ego nūq̄ nocui viꝝ ⁊c. ipe dicebat falſum: q: ſicut ꝺꝛ. ꝫ. iij. ca. quātūcunq; boies ſibi ſubiecti erāt tñ ferocitatē pectoꝛis ei⁹ mitigare nō poterāt q̄n eis inferret multa mala. ſcḋo iudith interrogaꝫ cū ꝺꝛ. Nunc aūt dic mihi ⁊c. ⁊ ptz. ꝺ Sume ꝛba. ꝫ ꝓñr rñdet ad interrogata: vbi ꝓio ponit ei⁹ rñſio: ſcḋo rñſionis approbatio: ibi. placuerunt aūt Circa ꝓmū iudith vt fallat fallacē: ⁊ illudat illuſoꝛē: ꝓio magnificat ei⁹ potētiā: ſcḋo approbat ei⁹ ſniam: ibi Nec ꝫ latet. tercio allegat diuinā ꝓuidētiā: ibi Qō ego ancilla. Circa ꝓmū dicit. ꝺ Sume verba ancille tue. nō ſolū aure coꝛpis: ꝫ ⁊ mētis. e Qm̄ ſi ſecut⁹ fueris verba ancille tue. eis aſſentiendo ⁊ ſm ea faciendo. f Perfectā rem faciet ꝺn̄s tecū. i. te faciet ptingere ad intentū. g Viuit em̄ Nabucho. rex ⁊c. i. ſicut verū est q̄ Nabuch. viuit: ⁊ tu ſili: ita vera ſunt q̄ ſequūt: nec est ꝫ iuramētū vt dicūt aliq. q: nō excuſareꝫ iudith a iuramēto falſo: qō est pctm̄ mortale: ꝫ ē ſimplex aſſertio falſi ad fallēdū fallacē: vt dictū est. h Nunciaꝫ. n. animi tui induſtria. i. ꝓuidētia bellica. q̄ bñ est in malis boibus: ⁊ in ꝫ dicit vex: nā holofernes erat famoſus i armis

i Et indicatū est oi ſcḋo. i. multis valde: ⁊ est hic hypbole. k Qm̄ tu ſo. bo. ⁊ po. es in regno ei⁹. i. valde excellens in regis militib⁹: ⁊ hec bonitas ē aliqñ in malis hoibus. nā ſicut ꝺꝛ q̄nto metaphiſice bonū ad mala trāſferi⁹. ſicut ꝺꝛ bon⁹ latro: q̄ vias accōmodas adinuenit ad

verbis: et ꝓ ſentētiā veritatis intrinſecā claudit ⁊ eruit ne veritatem confiderent. Et ſic videt hic metapb. vel rethorice loqui. qō patet: quomō em̄ poſſet homo ſanguinē bibere: quia ſi crudū ſumeret moꝛeret: ⁊ adhuc nō videtur poſſe extinguere ſitim ſi decoq̄ret non valeret potationi ſed aduerſarij: ideo vt dixi in myſterio verboꝝ fuerunt decepti: eo q̄ nō cōſiderabant hui⁹rei impoſſibilitatem ⁊c. ⁊ ſupioza q̄ vellet ꝓſiderare forte inueniret. q̄ nullū vicium quātumcūq; minimum feciſſet: vel in aliquo defectuoſa poſſet iudicari: hoc videt etiam eſſe falſum quia bibere ſanguinem erat eis maxime ꝓhibitum.

r Et ſancta domini ſui. nō vocant hic ſancta vaſa conſecrata ad ſacrificādū dño: ſeu oblationes ⁊ ſacrificia: vt dicunt aliqui nā talia nō erāt nec fiebāt extra hieruſalē. ſed ſancta dicunt hic ꝓmitie ⁊ decime: q̄ debebant ſacerdotib⁹ ⁊ leuitis: in neceſſitate tñ poterāt comedi ab alijs: ſicut dauid ⁊ viri ei⁹ comederūt panes ꝓpoſitiōis ⁊ de volutate ſummi ſacerdotis. vt habeꝫ. j. Reg. xxj. ⁊ iō iudith videt hic ſimpliciter falſum dixiſſe cū ſubdit Et volūt cō ſumere qō nec manib⁹ deberēt cōtingere. ⁊ ſi ſācta intelligant hic vaſa ſacra. ſimiliter falſum dicit: q: nō erāt in bethulia. s Quod ego. Hic ꝓñr nd ſuū ꝓpoſitū allegat diuinā ꝓuidētiā dicens. t Et miſit me dñs ⁊c. q̄ em̄ venit ad liberationē ꝓpli fuit a dño: ꝫ qō ad hoc dixit me-

dacia'nō fuit ab eo:ꝫ a mulieb⁹ malicia:nō.n.indiget de
us mēdacijs hoim ad pficiēdū opa sua. v Placuerūt
aūt.ħ ꝓñr ponit rñsionis iudith approbatio: ⁊ prio ẏbo:
scō facto.c.xij. Circa pmū or. v Placuerūt aūt oia ẏ
ba hec ⁊c.q⁹ ptēdebāt holoferni ⁊ ei⁹ exercitui ꝓspera.
x Et dicebat alter
ad alter.mirātes ei⁹
pulcritudinē ⁊ sapiē
tiā. y Non est tal⁹
mulier sup terrā ⁊c.
ex ħ videbāt iuuere
q eēt aptissima ꝓnū
gi suo pncipi vinc u
lo mrimonij ⁊ ħ idē
videt sonare ẏba ho
lofernis q̄ sequunt.
z Si fecerit mihi
de⁹ tu⁹ ħ:erit ⁊ deus
me⁹:p ħ eñ q ꝓsen
tiebat colere dēū iu
dith:videt q eā co
gitabat accipe ī ꝓnu
gē vñ ⁊ subdit.
a Et tu i domo na
buch.magna eris. si
cut holofernes erat
maior post regē.

Capm.xij.

t Vnc missit. ħ
ꝓñr approbat
rñsio iudith p
factū:nā holofernes
iussit eā itroire ad lo
cū vbi erant sui the
sauri tāq̄ charissimā
sibi:⁊ ꝓsidēs de ea tā
q̄ de ꝓiuge ꝓpria: iō
subdit. b Et cōstl
tuit vt da.il.de cōui.
suo.sollicit⁹ de ea sic
de corpe ꝓprio.
c Nūc nō po. man
ducare.q.d. excusa
tā me habeas quo tē
pore. d Ne ve.su
q me offensio Erant
eñ ibi aliq̄ cibaria le
ge phibita. e Si
defecerit tibi ista ⁊c.
Ex hac eñ sollicitu
dine circa victū iu
dith apparet amor i
cēsus ad eā. f Vi
uit aia tua dñe.i. sic
vex ē:q tu vinis:ita
vex ē q ego nō ꝓsu
mā hec cibaria: añq̄
fecerit de⁹ q̄ cogita
ui:⁊ in ħ vex dixit:
nā pus interfect⁹ fu
it holofernes p eam
qō facere cogitabat:
holofernes aūt itel
lexit de traditiōe ci
uitatis in manu sua
referēs dictū iudith
ad ei⁹ ẏba supioza.
g Et petijt dū itro
iret.i. dū ire incipet
adhuc pñs cor holo
ferne. h Vt da

tibi. Ego.n.ancilla tua de
um colo etiā nūc apud te ⁊
exiet ācilla tua ⁊ orabo de
us ⁊ dicet mihi. qñ eis red
dat pctm̄ suū. ⁊ veniēs nū
ciabo tibi.ita vt ego addu
cā te p mediuz hierlm. Et
habebis oēm pplm isrl sic
oues q̄b⁹ nō ē pastor:⁊ nō
latrabit vel vn⁹ canis ꝯ te
qm̄ hec mihi dicta sūt p p
uidētiā dei. Et qm̄ irat⁹ ē
illis de⁹.hecipa missa sum
v nūciare tibi. Placuerūt āt
oia ẏba hec corā Holofer
ne ⁊ corā pueris ei⁹.⁊ mi
x rabat ad sapiam ei⁹. ⁊ di
y cebāt alt ad alter. Nō est
tal⁹ mulier sup trā i aspectu
i pulcritudine ⁊ i sensu ver
bor. Et dixit ad illā holo
fernes. Bñfecit de⁹ q̄ mi
sit te ante pplm vt des illū
tu in manib⁹ nris. Et qm̄
z bona ē pmissio tua: si fece
rit mihi hoc de⁹ tu⁹ erit ⁊
a de⁹ me⁹:⁊ tu in domo na
bucho.magna eris et no
mē tuū noiabit in vniuer
sa terra. Cap.xij.

Vnc iussit eā itroire
vbi reposita erāt the
sauri ei⁹ ⁊ iussit illic mane
b re eā ⁊ cōstituit q̄d dare t il
li de ꝓuuio suo. Cui rñdit
c Judith ⁊ dixit. Nūc ñ po
tero māducare ex his q̄ mi
d hi p̄cipis tribui ne veniat
sup me offensio. Ex his āt
q̄ mihi detuli māducabo.
e Cui holofernes ait. Si de
fecerit tibi ista q̄ tecū detu
listi:q̄d faciem⁹ tibi: Et di
f xit iudith. Viuit aia tua
dñe me⁹ qm̄ nō expendet
oia ħ ācilla tua donec faci
at de⁹ i manu mea ħ q̄ co
gitaui Et iduxerūt illā sui
g ei⁹ i tabnaculū q̄ p̄cepat et
b petijt dū itroiret vt daret
ei copia nocte ⁊ ante lucē

egrediēti foras ad orōnē ⁊
depcandi dñm. Et p̄cepit
cubicularijs suis vt sic pla
ceret illi exiret ⁊ introiret
ad adorādū deū suū p tri
duū. Et exibat noctib⁹ in
vallem bethulie:⁊ baptiza
bat se i fontē aq̄. Et vt ascē
debat:orabat dūm deū is
rael vt dirigeret viā ei⁹ ad
k liberationē pplī sui Et in
troiēs mūda manebat i ta
l bernaculo:vsq̄dū accipet
m escā suā i vesperū. Et fctm̄
n est q̄rto die holofernes fec
cenā suis suis : ⁊ dixit ad
o vagao eunuchū Vade et
suade hebreā illā vt spōte
p ꝓsentiat hitare mecū. Fe
q dū est eñ apud assyrios si
femia irrideat vir agēdo:
vt imunis ab eo transeat.
Tūc itroiuit vagao ad iu
r dith ⁊ dixit. Non vereat
bona puella itroire ad dñz
meū: vt honorificet añ fa
cie ei⁹ ⁊ manducet cū eo et
bibat vinū in iocunditate.
s Cui Judith rñdit. Que
go sum ⁊ cōtradicā domi
no meo Omne q̄ō erit an
te oculos ei⁹ bonū ⁊ opti
mū faciā. Quicq̄d aūt illi
t placuerit:hoc mihi erit op
timū oib⁹ dieb⁹ vite mee.
v Et surrexit ⁊ ornauit se ve
stimētis suis:⁊ ingressa ste
x tit añ facie ei⁹. Cor aūt ho
lofernis ꝓcussum ē: erat ei
ardēs in concupia ei⁹. Et
y dixit ad eā holofernes Bi
be nūc ⁊ accūbe in iocūdi
tate:qm̄ inueniſti gratiam
coram me Et dixit iudith
z Bibā dñe: qm̄ magnifica
ta est aia mea hodie p om
nib⁹ dieb⁹ meis. Et acce
pit ⁊ māducauit ⁊ bibit co
rā ipo:ea q̄ pauerat illi an
a cilla ei⁹. Et iocūdus fact⁹
est Holofernes ad eam bi

rek ei copia ⁊c.vt'deuoti⁹ deū,exoraret ex infideliū castra
i Et baptizabat se in fontē aq̄.i.se lauabat añ oronē fm
modū iudeor. k Et itroiēs mūda manebat.ꝯa ꝓsortio
gētiū. l Vsq̄dū accipet escā suā.i vesper. Ex q̄ ptz q
ieiunabat vt ei⁹ oīo eēt magꝭ exaudibilis a deo. m Et
factū ē. Postq̄ de
scriptū ē holofernis
factū q̄tū ad mentē
ħ ꝓñr describit casus
ei⁹ q̄tū ad vitā cor
porale. Circa q̄ō pri
mo ponit ꝓria dispo
sitio: scō holofer
nis iugulatio ca.xiij
Dispositio vero ad
mortē holofernis fu
it ardor libidinis et
ex eo sequens sopor
ebrietatis: ⁊ ħ notat
cū or. m Et factū
est q̄rto die ab egres
su iudith ō ciuitate
bethulie. n Ho
lofernes fe.ce. suis
suis q̄si ꝓ nuptijs iu
dith:cui itēdebat se
quēti nocte copulari iō subdit.
o Vade et suade
heb.illā vt spōte cō
sen.habi.mecū p cō
cubitū carnalē.
p Fedū ē eñ .i. p
brosum. q Si fe
mina irrideat vir ⁊c.
.i.q fuerit p aliq̄ tē
pus i sua ptāte absq̄
carnali copula.
r Nō vereat ⁊c.inu
itat eā p ad cibū et
potū:vt ide deducat
ad carnalē ꝓcubitū.
s Que ego sum vt
ꝺdicā dño meo q̄i di
cat n ō decet q ego ꝺ
dicā vllo modo.
t Hoc in ⁊c. vide
bat eñ p ħ appropi
are tps opportunū
ad interficiēdū ipm.
v Et sur.⁊ orna.se.
vesti.suis. sicut spon
sa corā sponso.
x Cor aūt holo. cō
cus.est.i.nimio ardo
re libidinis cōmotū
naz etem volebat eā
cognoscere tāq̄ vxo
rē:non tm̄ mouebat
ad ħ amore ꝓlis: ꝫ
ardore libidis.
y Hibe nunc ⁊ ac.
in iocū.⁊c.ex ħ videt
q reputabat eā tāq̄
spōsaz sibi gtissimā.
z Hibā do.qm̄ ma.
est aia mea . ex ħ q̄ō
videbat approp inq̄
re hora liberationis
ppli sui. a Et io.
fa.est ho,ad eam.cre

dēs eī frūt amplexīb⁹. b Bibitq; vi.mul.nimis ex ardore nāq; libidinis iā amiserat discretionē cauēdi sibi ab excessu vini.

Capl'm.xiij.

v Vt aūt fero factū est. Premissa dispositiōe ad iterfectionē holofernis:h ꝓpr describit eī⁹ iugulatio: secundo iugulationis manifestatio:ibi. Et dixit. Circa primuz ōz. b Festinauerūt fuī illius ad hospicia sua .i. tētoria: vt ibi reqescerent et dormirent. nā oēs a vino fatigati erāt vt subdit postea.

c Et ꝑclr sit vagao ostia cubicali holoferne in lecto suo posito z dormiente.

d Dixitq; iudith puelle sue vt staret foris. ne forte aliqs supueniret: exierat. em modicū de cubiculo Holofernis ad dicēdū b ancille sue nā aī erat sola in cubiculo: vt ōz in lra.

e Cōfirma me dne de⁹ isrl. nā in tali facto solet coz z maxime mulieris expauescere. f Vt sicut ꝓmisisti hierlm ciuitatē tuā erigas. sicut q; ꝓphas ꝑdixit eā p pter pctā destruēdā ita etiā ꝓmisit q; eos post penitētiā ppli reedificandā: vt ptz in esa. hieremia: zacharia z plurib⁹ alijs ꝓphetis. g Et pugionē ei⁹.i.ensem: z dicit a pungendo.

h Et pcussit bis in ceruicē ei⁹.i.i colluz ad amputādū ceruicem. i Et cuoluit coz⁹ ei⁹ truncū.i.ō lecto voluit ad terrā vt hr.j.xiij.vt cū qs intraret statim videret eū decapitatū.

k Et exierunt due ſm ꝓsuetudinē suaz .q.ad oronē.z ꝓpter q; vigiles assyrioz ñ fecerūt circa eas aliquā pscrutatiōz ſm mādatū holofernis: q; dederat eis hāc libertatē. vt habeā ca-

b bitq; vinū mltū nimis quā tū nūq; biberat i vita sua.

Vt aūt sero Ca.xiij. factū ē: festinauerūt d ui illius ad hospitia

c sua: z cōclusit vagao ostia cubiculi z abijt. Erāt aūt oēs fatigati a vino. Eratq; iudith sola i cubiculo. Porro holofernes iacebat i lecto nimia ebrietate sopit⁹

d Dixitq; Judith puelle sue vt staret foris añ cubiculū z obseruaret. Stetitq; iudith añ lectū orans cū lachrymis z labioz motu in

e silētio dicēs. Cōfirma me dne de⁹ isrl. z respice i hac hora ad opa manuū meaz

f vt sic ꝓmisisti hierlm ciuitatē tuā erigas: z hoc q; credēs q; te posse fieri cogitaui pficiā. Et cū b dixisset accessit ad columnā q; erat

g ad caput lecti ei⁹ z pugionē ei⁹ q; i ea ligat⁹ pēdebat exoluit Cūq; euaginasset illū apphēdit comā capitl ei⁹ z ait. Cōfirma me

h dne de⁹ i hac hora z pcussit bis i ceruicē ei⁹: z abscidit caput ei⁹ z abstulit co-

i nopeū ei⁹ z colūnis z euoluit coz⁹ ei⁹ trūcū. Et post pusillū exiuit z tradidit caput Holofernis ācille sue

k z iussit vt mitteret illud in perā suā. Et exierunt due ſm ꝓsuetudinē suā q; si ad

l m oronē: z trāsierūt castra et gyrātes vallē venerūt ad

n portā ciuitatl. Et dixit iudith a lōge custodib⁹ muroz. Apite portas q; ñ no

n Et dixit iudith a lōge custodib⁹ muroz.iā.n. sic erat clōgata ab assyrijs q; nō poterat audiri ab eis. o Ape rite poz.q; ñ no.ē de⁹ q; fe.vir.magnā: p b aūt insinuauit morē holofernis. p Vocauerūt ꝓsbyteros ciuitatis. vt honorificēt⁹ iudith recipet. q

biscū est de⁹: q; fec z tutē in isrl Et factū est cū audissēt

p viri vocē ei⁹ vocauerūt ꝓsbros ciuitatl. Et occurrerūt ad eā oēs a mimo vsq;

q ad maximū q; sperauerūt eā iā nō eē rēturā. Et accē

r dētes lumiaria ꝓgrauerī

s circa eā vniuersi. Jlla aūtē ascēdēs i eminētiorē locū

t iussit fieri silētiū. Cūq; oēs

v tacuissēt dixit iudith. Laudate dnm deū nrm q; ñ de-

x seruit spantes i se z i me an

y cillā suā adipleuit miaz suam quā ꝓmisit domui isrl. z interfec i manu mea hostez

z ppli sui i hac nocte. Et pferēs o pera caput Holofernis ondit illis dicēs. Ecce caput holofernis pncipis militie assyrioz Et ecce conopeū illi⁹ i q; recūbebat i ebrietate sua. vbi z p manū femine pcussit illū dns

a de⁹ nr. Viuit aūt ipe dns

b q; custodiuit me angelus ei⁹: z hinc euntē z ibi cōmorātē z inde huc reuertētē z ñ ꝓmisit me dns ācillā suam coinquinari: sz sine pollutiōe pcti reuocauit me vob gaudētē i victoria sua i euasiōe mea i libe

c ratiōe vra. Cōfitemini illi oēs q; bon⁹: q; in sctm

d mia ei⁹ Uniuersi āt adorā

e tes dnm: dixer ad eā Bñ

a dixit te dns i ꝛtute sua q; p te ad nihilū redegit inimicos nros. Porro Ozias princeps ppli isrl dixit ad eā. Bñdicta es tu filia

b a dno deo excelso: p oib⁹ spes ꝓpria nō est nisi de bono: b aūt accipit de malo z iō accipit valde ipropr.se.f. p timorevalde ꝓbabili de morte ei⁹ vlētā atq; ipius retentione. r Cōgyrauerūt circa eā nā ex oi pte sibi nitebant appropinquare.

s Illa autez .b ꝓpr manifestat mos holofernis ciuib⁹: cum ōz. Illa aūt ascēdēs in eminētiorē locū. vt posset ab oib⁹ videri. t Jussit fieri silētiū. vt meli⁹ posset audiri: z incepit a diuinis laudib⁹ loqui dicēs. v Laudate dnm de.no. q; ñ d ese. spe. in se.i. nos positos in tāta necessitate. x Et i me. id est p me instrumētaliter. y Adimpleuit misericordiā suā quā ꝓmisit xī. ꝓmisit.n. ꝓphas: sicut ptz in plurib⁹ locis ppli isrl ab hostib⁹ liberare: si tñ colerēt eū vere.

z Et pferēs de pera caput holofernis ad declarationē veritatis: z ne aliq; suspicio oriret q; holofernes seu aliquis ali⁹ tetigisset eā iboneste iō subdit.

a Dixit autez ipe dns de⁹ noster .i. sic verū est q; ipe est vita p cētiā ita verus est qō sequit.

b Qm custo. me angelus ei⁹ xī. z ptz lra: z finaliter p tantis beneficijs inuitauit oēs ad ꝓfessionē diuine laudis dicēs.

c Confitemini illi omnes xī. Uniuersi ātl. Hic ꝓpr ponit ipius iudith benedictio seu cōmendatio: z primo a plebe cū dicit. d Uniuersi autem adorantes dnm: ſm ipius iudith verbum.

e Dixerunt ad eam benedixit te dns.i. benedicendaz te reddidit ab omnibus.

a Quia q; te ad nihilū redegit inimicos nros .mortuo nanq; principe reputabant exercitum eius iam perijsse: secundo benedicit seu commendat a principe cum dicit.

b Porro ozias xī. z patet.

t Bñdict⁹ do.q̄ crea.ce.ꝛ terrā.ꝛ p̄ intelligunt alia coꝛ pora media ꝛ creature in eis exñtes. u Qui te direxit. sua bonitate. e Invulnera capitis.qđ est supra pstātiā mulieris. f Vt nō recedat laus tua de oꝛe hoim.qđ vi dem⁹ adipletū:nā ad ei⁹ laudē p vniuersalē eccl'iam reco

c mulierb⁹ sup frā. Bñdi-
ct⁹ dñs q̄ creauit celū ꝛ ter
d rā:q̄ te direxit i vulnera ca
pitis pricipis inimicoꝛ no-
stroꝛ:qꝛ hodie nomē tuū
f ita magnificauit: vt nō re-
cedat laus tua ỽ oꝛe hoim
q̄ memoꝛes fuerit ỽtutis
g dñi ieternū p qb⁹ nō pep
cisti aie tue ppt̄ angustias
ꝛ tribulationē generis tui
sz subueniſti ruine añ pspe
ctū dei nr̄i. Et dixit ois po
b pul⁹:fiat fiat. Postꝛo achi
oꝛ vocat⁹ venit ꝛ dixit ei.
i Judith. Be⁹ isrl' cui tu te-
stimoniū dediſti q̄ vlciſca
tur se ỽ inimicl suis.ipe ca
put oim icredulox icidit i
hac nocte i manu mea. Et
vt pbes qꝛ ita est:ecce ca-
put holofernis q̄ i ptēptu
supbie sue deū isrl' ptēpsit.
ꝛ tibi iteritū miabat dicēs
cū capt⁹ fuerit ppl's isrl' gla
dio pfoꝛari p̄cipiam latera
k tua. Videſ aūt achioꝛ ca-
put holofernis: ā gustiat⁹
l p̄ pauoꝛe cecidit i faciē suā
m sup terrā. ꝛ estuauit aia ei⁹
n Postea ỽo q̄ re
o sumpto spū recreat⁹
est transeunte dicta
passione. o Pro
cidit ad pedes ei⁹. ei
reuerētiā exhibendo
p Bñdicta tu deo
tuo in omni taberna
culo iacob.i.ab om-
nib⁹ habitātib⁹ i ta-
bernaculis hebꝛeoꝛ
ꝛ a iacob descēdētiū

Capl'm.xiiij.

Dixit autem iu
dith. Postq̄
descript⁹ ē ho
lofernis occubitus.
ỽ ꝓfir describit fuga
sui exercitus ꝛ diui-
dit in tres ptes:nā p
ponit fugiēdi rō. se-
cūdo fugiētiū deua-
statio.c.xv.tertio di-
uina laudatio.xvj.
ca. Circa pmū iu-
dith primo ppl'm in
struit: scō ppl's ei
obedit:ibi. Mox āt
tercio exercit⁹ ad holofernē recurrit ibi. Qđ videtes. Cir
ca pmū a ponit instructio dicta:scō interponit ipsius
achioꝛ cōuersio deuota:ibi.tunc achioꝛ. Circa pmū dicit
Judith. b Suspēdite caput ỽ sup muros. in signū ex

nulationis ꝛ victoꝛie iā habite partim i re ptim i spe.
c Et erit cū exierit sol.i.i p̄ oꝛtu suo. d Accipiat vnus
q̄sq; ar.sua.pfidētes de victoꝛia plena dei adiutoꝛio habē
da. e Et exi.cū ipetu.q.iā certi ỽ psecutiōe victoꝛie.
f Nō vt descēda.s.paulati ꝛ timide. g Tūc explo.ne.

b pugnā. Cūq; duces eoꝛuz
i pcurrerint ad tabernaclm
holofernis ꝛ iuenerit eum
trūcū i sanguie suo voluta
tū: decidet sup eos timoꝛ.
Cunq; pgnouerit fugere
eos ite p⁹ illos securi: qm̄
dñs pteret eos sub pedi-
k b⁹ vr̄is Tūc achioꝛ vidēs
m ỽtutē quā fec⁹ de⁹ isrl' relic-
to gētilitatl ritu credidit
n deo:ꝛ circūcidit carnē pre
putij sui ꝛ apposit⁹ est ad
pplm isrl': et ois succeſſio
generl ei⁹ vsq; i hodiernū
o diē. Mox aūt vt oꝛt⁹ ē di-
p es suſpēderūt sup muros
caput holofernis:accepit-
q; vnusquisq; vir arma
q sua ꝛ egressi sūt cū grandi
r strepitu ꝛ vlulatu. Qđ vi-
dētes exploratoꝛes: ad ta
bernaclm Holofernis cu-
currerūt. Postꝛo hi q̄ i ta-
bernaclo erāt venientes ꝛ
añ igressū cubiculi pstrepē
tes excitādi gr̄a inq̄etudi-
nē arte moliebāt: vt nō ab
excitantib⁹: sz a sonātib⁹
s holofernes euigilaret Nul
lus eiñ audebat cubiclm ỽ
tutis assyrioꝛ pulsādo aut
a ītrādo apire: Sz cū venis-
b sent ei⁹ duces ac tribuni ꝛ
vniuersi maioꝛes exercit⁹
c assyrioꝛ dixer̄t cubiclarijs
d Intrate ꝛ excitate illū: qm̄
egressi mures de cauernis
suis ausi sunt puocare nos
e ad plīū. Tūc igressus va-
gao cubiculū ei⁹ stetit ante
coꝛtinā. ꝛ plausum fec⁹ ma-
nib⁹ suis: suspicabat ei illū cū iudith dormire. Sz
cū nullū motū iacētis sen-
su aurium capet. accessit p
ximās ad coꝛtinā. ꝛ eleuās
eā. videſq; cadauer absq;

a Sz cū ꝛc. pfidētes acleb⁹. b Ictri. q̄ i vna acie pst
mille bellatoꝛib⁹ c Dixer̄t cu. q̄ familiari⁹ pñt igredi
cubicla magnatū. d Qm̄ egres. mu. mod⁹ ē ei sup bo
de alijs ꝛeptibiliter loq. e Tūc ingressus. ỽ ꝓfir decla

rak holofernis interit⁹ ⁊ ptz lra vsq; ibi. f Exclamauit voce magna cū fletu. p dñi sui interitu. g Et exiit. foras ad pplm expectātē holofernis mādatū b Et dixit vna mulier hebrea fecit ꝓfusionē. interficiēdo militiej pncipē vii ⁊ abimelech vulnerat⁹ a muliere fecit se ītrfici p armigerū suū ne diceret in ei⁹ obpzobrium: q mulier interfecisset eū Judi. ix.

i Sciderūt oēs vestimēta sua. in signū doloris. k Et turbati sunt animi eoz valde. ꝓpter qđ nō. puiderūt sibi de aliq defensione: nā turbati mīn⁹ puidēt: vt ōz in clencis.

Cap̄. xv.

c Vnq; ois exercit⁹. Postq; descripta ē fugiēdi cō. h ꝓnr ponit fugiētiū deuastatio: ⁊ scdo iudith būdictio: ibi. Joachi aūt pma ī duas. q; ꝓ ponit fugientiū psecutio in psonis scdo in rebus possessis: ibi. Relicq aūt. Circa pmū ptz lra vsq; ibi.

b Ita vt nullus loq;. cū ꝓximo suo. de aliq defensiōe seu psidio.

c Sz inclinato capite. cū magna ꝯfusione.

d Relictis oib⁹ q; poterāt ipedire fugā eoz: vt fugerēt expediti⁹.

e Per vias cāpoz ⁊ semitas colliū. fugientes em̄ de plio p diuersas vias fugiūt.

f Videntes itaq; fi. isrl fu. se. sunt illos. sicut pcepat iudith.

g Clā gēteseq; tu bis. tanq; victores.

h Et vlulātes post ipos ad insecutionē mutuo se exhortātes ī Misitq; ozias nūcios p oēs ciuitates ⁊ regiones isrl. p qs poterāt trāsire fugiētes.

k Et persecuti sunt ⁊c. ad extremitatē finiū suoz: transire. n. vltra nō erat eis tutū.

l Reliq aūt. Hic ꝓnr ponit psecutio assyrioz in reb⁹ possessis: ⁊ ptz lra vsq; ibi.

m Hia q erāt illoz. i. assyrioz.

n Abstulerūt. nā illi q remāserāt ī bethulia nō abstulerāt oia q; pauca respectiue: nā vix p .xxx. dies fuerūt oia collecta: vt hr infra eodē ca.

o Joachim aūt h ꝓnr ponit iudith būdictio. ⁊ prio spūalis: scdo tpalis ibi: Per dies aūt Circa pmū ōz.

o Joachi aūt summ⁹ pōtifex. iste. s. iiij. ca. vocat eliachi: ⁊ forte ē idē nomē: nā sic noia latina variant aliqñ in fine. guillerm⁹ ⁊ guiller⁹ sunt

capite holofernis ī suo sanguie tabefctm̄ iacere sup ⁊
f rā: exclamauit voce mag cū fletu: ⁊ scidit vestimēta sua. Et igressus tabernaclm iudith nō ītenit eam.
g Et exiliuit foras ad pplm
h ⁊ dixit. Vna mlier hebrea fecit ꝓfusionē ī domo regl nabuch. Ecce. n. holofernes iacet ī fra ⁊ caput ei⁹ nō ē in illo. Q; dū audissent pncipes Ytutis assyri
i oz̄: sciderūt oēs vestimēta sua: ⁊ itolerabilis timoz
k ⁊ tremoz cecidit sup eos: ⁊ turbati sunt aī eoz valde. Et fact⁹ ē clamoz incōpabilis ī medio castroz eoz.

a Vnq; ois Ca. xv. exercit⁹ decollatū holofernē audisset: fugit mēs ⁊ ꝓsiliū ab eis: ⁊ solo tremoze ⁊ metu agitati fu-
b ge pūsidia sumūt ita vt nul-
c l⁹ loqret cū ꝓximo suo: sz in-
d clinato capite relict oib⁹ euadere festiabāt hebreos q; armatos sup se venire
e audierāt: fugiētes p vias
f cāpoz ⁊ seitas colliū. Videntes itaq; filij isrl fugientes: secuti sūt illos: descen-
g deruntq; clagentes tub: ⁊ vlulātes p⁹ ipos. Et qñ assyrij non adunati: ī fugā ibant pcipites. filij āt isrl vno agmie pseq̄ntes debi
i litabāt oēs q; iuenire potuissēt. Misitq; ozias nūcios p oēs ciuitates ⁊ regiones isrl. Q; is itaq; regio oisq; vrbs electā iuuētutē
k armatā misit p⁹ eos. et pse

cuti sūt eos ī ore gladij q̄usq; qz puenirēt ad extremita-
l tē finiū suoz. Reliq aūt q; erāt ī bethulia: igressi sūt castra assyrioz: ⁊ pdā quā fugientes assyrij reliq̄rāt abstulerūt: ⁊ onustati sūt valde
m Hi vo q; victores reuersi sūt ad bethuliā. oia q; erāt
n illoz abstulerūt secū ita vt nō eēt nūer⁹ ī pecorib⁹ in iumētis ⁊ vniuersis mobilib⁹ eoz vt a minimo vsq; ad magnū oēs diuites fie
o rēt ō pdationib⁹ eoz Joachi āt sūm⁹ pōtifex ō irlm venit ī bethuliā cū vniuer
p sis pbyteris suis vt videret iudith. Que cū exisset
q ad illū. būdixerūt illā oēs
r vna voce dicētes. Tu glia
s t hierlm: tu leticia isrl: tu honorificētia ppli nri: q; fecisti viriliter ⁊ ꝓfortatū ē cor tuū eo q; castitatē amauerī ⁊ post virū tuū alterū ne-
v scieris iō ⁊ man⁹ dñi ꝓfortauit te ⁊ iō eris bñdicta ī
x eternū ⁊ dixit oīs ppls: fi-
y at fiat ꝓ. Per dies autē. xxx. vix collecta sūt spolia assyrioz a pplo isrl. Horro autem vniuersa q; holofernis peculiaria fuisse probata sunt: dederūt iudith in auro ⁊ argento ⁊ vestib⁹ ⁊ gēmis ⁊ oī suppellectili ⁊ tradita sunt oia illi a pplo. Et oēs ppli gaudebāt cū mulierib⁹ ⁊ ꝯginib⁹ ⁊ iuueni
z b⁹ ī orgais et citharis.

a Vnc cātauit cā Ca. xvj.
b Incipite dño iudith dicēs

vnū nomē variatū in fine. aliqñ vo in pncipio sicut nico lin⁹ ⁊ colet⁹ variatū in pncipio. ⁊ idē videt ō eliachi ⁊ ioachi: qđ aūt in videat ō h pōtifice dixi. s. ca. iiij. p Vt videret iudith. ꝓpter famā sue virtutis. q Būdixerūt illā. impcātes sibi bona spūalia p virtut⁷ sue fama: tō sub dū r Tu glia hie rusalem. nā diuinū cultū q; erat ī hierlm de q; summe gliabāt ī dei ꝓseruauerat in terficiēdo holofernē q; ipm destruere itendebat: vt ptz ī supra dictis. iij. ca. ⁊. iiij.

s Tu leticia isrl. effectiue. t Tu honorificentia ppli nostri sili: nā interficiēdo holofernē dederat ppło isrl honoris ⁊ leticie materiā.

v Ideo ⁊ ma. dñi ꝓfortauit te. ꝓpter virtutē castitatis ⁊ mūdicie.

x Et ideo eris be. ineter. būdictiōe gl̄ie.

y Et dixit ois po. fiat fiat. ad cōfirmationē dicte būdictionis.

z Per dies aūt. h ꝓnr ponit būdictio iudith tpalis q; ī scriptura frequēter accipit ꝓ multiplicatione bonoz tpaliū. vñ Geñ. xxx. dixit Jacob ad labā. Modicū habuisti anteq; venirē ad te: ⁊ nūc dimes effect⁹ es: būdixit tibi dñs ad itroitū meū: ⁊ h mō populus iudith būdixit: nā oēs diuitias holofernis sibi dedit ⁊ patet lra.

Cap̄m. xvj.

n Vnc cātauit. Triuersarij deuotione ⁊ fidelis ppli liberatione descripta. h ꝓnr ponit rōe p dictoz laudatio diuina. Et diuidit in tres ptes q; ꝓponit ipi⁹ iudith deinde cātatio: scdo ppli et ipi⁹ oblatio: ibi: Et factm̄ est p⁹ h. scdo iudith felix ꝓsumptio: ibi. Erat āt festis diebus.

b Cāticū vo iudith ī duas ptes diuidit nā ꝓ ponit excitatio mētis: scdo rō laudis: ibi. Deus assur Circa pmū dicit iudith excitās se ⁊ alios ad diuinā laudē. b Incipite ⁊c. varia nāq; instra musicalia ⁊ ēt armonie mētē excitāt ad diuersa. aliq̄. n. armonie excitāt ad audaciā: qb⁹ vtunt hoies ī bellis: ⁊ aliq̄ ad lasciuiā: qb⁹ vtūt ī choreis: ⁊ aliq̄ ad deuotionē: qb⁹ vtūt in officijs ecclīasticis: ⁊ h mō dicit iudith. b Incipite do. i tym. est aūt tympanū quo mulieres vtebant. ⁊ hoc mō maria soror moysi sumpsit

tympanū ad excitandū se ⁊ alias mulieres ad deū laudā
dū. dicendo. Cantem⁹ dño gl'iose ꝛc. Exo. xv. c Modu
lamini illi psalmū nouū. ꝑt nouā materiā laudādi deū.
d Exultate. corde. e Et inuocate nomē eius. oze.
f Dñs cōterens bella. ꝓ suū pp'm excitata. vt ptz in pha
raone Exo. xiiij. ⁊ in
amalech Exo. xvij.
⁊ in regib⁹ chanane
oz̄ libro iosue qua-
si per totum. g
Posuit castra sua. i.
angelorū custodiaz.
vñ Gen̄. xxxij. dixit
iacob ꝺ angelis sibi
obuiantib⁹. Castra
dei sunt hec. h
Venit assur Hic cō
sequēter ponit ratio
laudis. ⁊ ꝓio ex ad-
uersarioꝝ ꝺiectōe cū
oz̄ Venit assur. i. ꝑn
ceps militie ⁊ exerci
tus assyrioꝝ i In
multitudine fortitu
dinis sue. totalit cō-
fidens. k Cuius
m'titudo obturauit
torrentes. i. siccauit
ex potu animaliū et
hominū. l Dixit
se incēsurū fines me
os. i. terrā iudee.
m Et iuuenes me-
os. i. pp'li mei. n
Occisurū gladio. de
hoc. n. ⁊ alijs malis
Holofernis se iacta
uit. sed nō adipleuit
iō subdit. o Dñs
aūt oipotēs. cui nul
lus pōt resitere.
p Nocuit eū. occi-
dendo eū ꝑ manū fe
mine. qō fuit valde
cōfusibile. vt dictū ē
supza ca. xiiij. q
Nō. n. cecidit potēs
eoꝝ. i. holofernes.
r Iuuenib⁹ q̄ so-
let facere ꝓbitates.
s Nec filij titan. i.
gigātis. ⁊ ponitur ꝟ
singulare ꝓ plurali
i. ꝑ gigātū sic Exo.
viij. Venit musca gꝝ
uissima. i. m'titudo
muscarū. t Sed
Judith filia merari
ꝛc. dissoluit eū. ꝑ ar-
dorē cōcupiscentie in eā ꝑ modū supius dictū. ix. ca. ⁊. x.
v Exuit. n. se ꝛc. sic dcm̄ ē supza i pncipio. ca. x. x Et
induit se vestimento leticie. i. q̄ vtebat marito suo viuēte.
y In exultatiōe filioꝝ isr'l. q. d. nō fecit ꝟ ad dissolutiōez
ꝟ ad pp'li sui liberatiōez. z Unxit faciē suā vnguēto. i.
lachryma arboris aromatice. q̄ facit ad decorē vult⁹ ⁊ sua
uē odorē. a Colligauit cincinos suos. i. capilloꝝ suoꝝ
fioccellos ad decipiendū illū. nō ꝙ intēderet inducē eum
ad mortale peccatū. ꝟ ꝙ desideraret eā bre vxorē ⁊ ꝑ ꝟ iu
dith. haberet ad eū familiarē accessū. ꝑ quē euz occidere
posset vt dcm̄ ē supza ce. ix. ⁊. x. b Sandalia eius rapu
erūt oculos ei⁹. q̄ ꝑ aspectū intrauit cōcupiscētia ad aīm
ceta patent ex supradict'. c Horruerūt ꝙse ꝓstātiā ei⁹.
q̄ nullus erat in eis q̄ auderet se sibi opponere ad certa-
mē singulare. d Tūc vlulauerūt. Hic scōo resumit rō
diuine laudis ex filioꝝ isr'l exultatiōe cū oz̄. Tūc vlulaue
rūt castra assyrioꝝ. vt hr̄ ꝟ. in fine ca. xiiij. e Qñ appa-
tuerūt humiles mei
venientes sup assiri-
os armati. f Pe
tierūt in plio a facie
dñi dei mei. q. d. hec
victoria soli deo ē at
tribuēda g Hym
nū cātem⁹. Hic ter-
cio sumit rō diuine
laudis ex el⁹ virtute ⁊
magnificētia. cū oz̄.
h Adonay domie.
duo sunt noia idē si-
gnificantia. primum
hebraicū. scōm lati-
nū. ⁊ fit hec duplica
tio ad maiorē expssi
onē dine dñationis.
a Et ꝓclar⁹ in virtu
te tua. q̄ lucē inha-
tat inaccessibilem. i.
Tbi. vj. b Montes a fundamēt' mo
uebunt. imūnēte ad-
uentu tuo ad iudici
um. c Petre sic
cera liq̄scent ꝑ ignē
cōflagratiōis ꝓcedē
tē adnētū iudicis.
d Qui aūt timent
te magni erūt ꝛc. q̄
tecū erūt in gloria
e De genti insur-
genti sup gen⁹ meū
iniuste. f Dñs el
oipotēs vindicabit i
eis. inferendo penā
eternā. iō subdit
g Ut vrant ⁊ viuāt
ꝛc. sic ꝓphetauit esa-
ias in fine libri sui
h Et factū est. hic
ꝙr describit ipsi⁹ iu
dith ⁊ pp'li oblatio.
⁊ primo pp'li cū dici
tur h Dispo. p⁹
vict. ve. ado. dñm in
hier'm reddēdo sibi
gr̄as de tanto bñficō
i Et mox vt purificati sunt. aq̄ lustratō
nis fm formā q̄ ba-
bet Nume. xix.
k Obtulerūt oēs
holocaustomata. i. sacrificia totalit incensa ad honorē di
uinū. secundo ponit oblatio iudith cū oz̄. l Porro iu
dith vniuersa ꝛc. obtulit in anathe. obli. s. sacerdotibus vt
decetero nullus vteret eis. ꝟ seruarentur in loco cult⁹ di-
uini ad memoriā bñficij diuini m Erat aūt vniuersus
pp'ls iocund⁹ fm faciē sanctoꝝ. hoc addit ad oñendū q̄
hec iocunditas nō erat dissolutionis. ꝟ magis deuotiōis.
cetera patent. n Et iudith. Hec est vltima ps h⁹ libri.
in q̄ ponitur ipsi⁹ iudith felix cōsumatio. cum dicitur.
n Et Judith magna facta ē alias magnificata in bonis
spiritualibus ⁊ temporalibus.
o Et preclarior erat. in vita ⁊ fama.

p Vniuer.terre.ſ.mulieribus. q Erat etiã vtuti.i.cõ ſtantie q̃ detecerat holofernem. r Caſtitas adiuncta.ſ. vidualẽ.iõ ſubdit. Ita vt nõ cognoſceret virũ. s Erat aũt feſtis die.pce.cũ ma.gl'ia.i.in decenti apparatu.ꝛ bo noꝝ comitiua.cetera patẽt vſq; ibi. t In oi aũt ſpa. vi. ei⁹ nõ fuit q̃ ꝓtur.ſſr' hoc addit ad oñendũ q̃ bonũ pacis in populo redũdauit p longũ tẽpus ex meritis ipi⁹ v Dies aũt victo.ꝛc.colit ad laudẽ dei. c⁹ virtute facta fuit hec victoria.cui ẽ honoꝝ gloria in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Poſtilla frĩs nicolai de lyra ſup libũ iudith Explicit.

Incipit plog⁹ in libũ Heſter.

Liber heſter ꝛc. Sicut ſcribit in hiſtoriis libꝝ heſter trãſtulit hiero. ad petionẽ paule euſtochei de hebreo in latinum ꝛ qꝛ in greco coꝛrupt⁹ erat p varias editiones releuauit eũ de archiuis hebreoꝝ et diligenter tranſtulit de ẏbo ad ẏbũ. pre-mittit aũt plogũ q̃-tuoꝛ p ticl'as cõtinentem. qꝛ. ſ. liber iſte a diuerſis diuerſimodõ coꝛrupt⁹ erat q̃ multa ſupaddiderãt hebraice veritati vñ dicit. Libũ heſter varijs tranſlatoꝛib⁹ vt tranſlationib⁹ cõſtat eſſe viciatũ. In ſecũda pte excitat Paule ꝛ euſtochiũ attentionẽ vt diligenꝫ conſiderent q̃ fidelit tranſtulit libũ iſtũ. vñ dicit. Vos aũt o paula ꝛ euſtochium ꝛc. ne autẽ iactando ſe dicere crederet q̃ hunc libꝝ fideliter tranſtuliſſet. tercio loco humiliter ſe excuſat dicens. Nec affectamus laudes hoim ꝛc. vltimo dicit q̃ ſecutus hebraicã veritatẽ confuſum in tranſlationẽ. lxx. oꝛdinẽ deſignauit p quarundã lr̃arum oppõnem. vñ dicit. Rurſum in libꝛo heſter. His viſis lr̃e inſiſtam⁹. b De archiuis. i. de armarijs. archiũ ab archa vel armariũ ſiue libꝛariũ. vel ab arche grece principiũ vel initiũ latine. vñ archeos vel antiquus ꝛ archeotis. i. antiqꝛtas hinc archeõ vel armariũ in quo res antique ſeruant. c Hebreoꝝ nõ grecoꝝ q̃ erãt coꝛrupta. d Releuans. qõ bñ neceſſe erat. qꝛ penit⁹ a veritate ceciderat. Vel releuãs. i. p⁹. lxx. leuãs. e Expſſius. i. valde expſſe. vel. Expſſius. q̃. lxx. tranſtulerant. f Editio vulgata. i. tranſlatio. lxx. q̃ per oẽs eccl'ias iã erat diuulgata. In ꝓpria ſignificatiõe. vulgata editio appellat illa tranſlatio cui⁹ auctoꝛ ignoꝛat. ꝛ ꝓpt̃ hoc ſine noie interptis quinta editio nũcupat. vide i opuſculo de vocabulis biblie vbi exponit interps ꝓſtruſic Nuã vulgata editio trahit. i. plixioꝛẽ facit q̃ exigit hebraica veritas. ꝛ loquit methaphoꝛice ad ſil'itudinẽ rei q̃ trahit vt longioꝛ fiat. h Hincinde. i. in principio ꝛ i fine. qꝛ. ſ. lxx. poſuerunt editiones ſuas in principio ꝛ fine.

q rioꝝ erat vniuerſe terre iſrl'. r erat ẽt Vtuti caſtitas adiuncta: ita vt ñ cog̃ſceret virũ oib⁹ dieb⁹ vite ſue: ex q̃ defunctus ẽ manaſſes vir ei⁹ s Erat aũt dieb⁹ feſtis ꝓcedens cũ magna gl'ia. Mã ſit aũt in domo viri ſui annos centũ q̃nq; ꝛ dimiſit abram ſuã liberã. ꝛ defuncta ẽ ac ſepulta cũ viro ſuo in bethulia: luxitq; illã omnis ppl'us diebus ſeptem t In oñi aũt ſpacio vite ei⁹ non fuit q̃ ꝓturbaret iſrl'. et poſt mortẽ ei⁹ ãnis multl' v Dies ãt victorie h⁹ feſtiui tatl' ab hebreis in numero ſanctorũ diem accipitur: et colitur a iudeis ex illo tempoꝛe vſq; in pñtẽ diem.

Explicit liber Judith.

Incipit plog⁹ i libꝝ heſter

Libꝝ heſter variꝫ tranſlatoꝛib⁹ conſtat eẽ viciatũ quẽ ego o archiuis hebreoꝝ releuãs verbũ e verbo expreſſius trãſtuli. quẽ libũ editio vulgata lacini

h i k l oſis hincinde verboꝝ ſinibus trahit. addens ea que ex tempoꝛe dici poterãt et m audiri ſicut ſolitũ eſt ſcola n rib⁹ diſciplis ſumpto themate excogitare quib⁹ verbis vti potuit qui iniuriã paſſus eſt vel ille q̃ iuuriã o fecit. Vos aũt o paula et p euſtochium. quoniam ꝛ bibliothecas hebreoꝝ ſtuduiſtis intrare ꝛ interpretum certamina compꝛoba f ſtis: tenentes Heſter hebraicũ libũ p ſingula verba nr̃aꝝ trãllatiõꝝ aſpicite vt poſſit' agnoſcere me. nihil etiã augmentaſſe addẽ do. ſꝫ fideli teſtimonio ſimplicit' ſicut in hebreo hr̃ hiſtoriã hebꝛaicã latie ligue v tradidiſſe. Nec affectam⁹ laudes hoim nec vitupatõnes expaueſcim⁹. deo eni placẽ curãtes. minas hoiꝝ penit⁹ ñ timem⁹ q̃n deus diſſipat oſſa eoꝝ q̃ hoibus x placẽ deſiderãt ꝛ ꝑm ap'lm q̃ eiuſmodi ſt̃ ꝑui chriſti eẽ y non poſſunt. Rurſum in li z bꝛo heſter alphabetum ex

oſis hincinde verboꝝ ſinibus trahit. addens ea que ex tempoꝛe dici poterãt. i. videri dicta fuiſſe. m Sicut ſolitũ eſt ſcho. diſciplinis. i. ſicut ſolent ſcholares facere in cauſis ſuis. vbi multa fingunt de ſuo. n Sumpto themate modo loquendi. verſus. Di co genus ſtema. ſꝫ materiam voco thema. ſtigmaq; toꝝturam ſignat ſcema figuram. Et ſimul oꝛnatum dicas p ſcema notatum. o O paula ꝛ euſtochium. de his inuent' es ſupꝛa in pꝛologo ſuper ioſue verſus finem.

p Quoniã ꝛ bibliothecas hebꝛeoꝝ ſtuduiſtis intrare id eſt quoniam hebꝛaicum idioma didiciſtis. vt poſſitis ſtudere in lr̃is hebꝛaicis. q Et interꝛetum certamina compꝛobaſtis. id eſt noniſtis que editio vicinioꝝ ſit hebꝛaice veritati de omnibus interꝛetatõnibus que appellantur interꝛetum certamina. eo q̃ a ſeinuicem diſcrepant ꝛ in pluribus locis ſibi contrariant.

r Hebꝛaicum libꝝm. i. iuxta hebꝛaicam veritatẽ a nobis tranſlatam. s Fideli teſtimonio. i. fideli aſſertiõe hebꝛaice veritatis. t Simplicit'. i. ſine additione ꝛ ſubtractione. v Nec affectam⁹ laudes hoim ꝛc. vñ. ij. Regũ. xiiij. dicebat mulier thecuites ad regẽ dõ. Sicut angelus pomini ſic eſt dominus rex: vt nec benedictiõe nec maledictione moueat x Et ꝑm ap'lm. ad Gal. j. Si. n. hominibus placerem xpi ſeruus non eſſem. y Rurſum in li. heſter in tranſlatione. lxx. nos fecimus. z Alphabetum ex mínio. i. ex colore rubeo.

b Diuersis in locis. vbi ei incipit primū caplm in translatione. lxx. posuim⁹ a. ⁊ vbi scōm incipit posuim⁹ b. ⁊ sic de aliis. a Usq ad theca lram q ē octaua lra greci alphebeti. ꝯ nona in nūeris. qz post epsilon ponit episſimō q est nota tm nūeri. sic ei scribit grecū alphabetū. alpha vitha gāma deltha epsilon episſimon zitha itha theca. figure lrax sūt he.

volēs ꝯ Hiero. oñdere q̄liter. lxx. hebraice vitaꝫ ordinē cōfuderit apposuit lras has p qs oñdit ordinē capitulorū fm. lxx. nā sicut Isiō. in. j. Ethymol. dic. Hēs lre apud grecos verba cōponūt ⁊ numeros faciūt. nā alpha lra apud eos vocat in numeris vnū. vbi aūt scribūt vitha vl betha vocat duo ꝛc. Apposuit aūt vitha vel betha grece figure. q̄ apud eos duo in numeris facit corrūdens apud latinos lre b. ibi. In dieb⁹ assueri ꝛc. c. j. a. Itē gāma grece figure apud eos nota ternarij. cui apud latinos corrūdet g. lra apposuit. ibi. Summa epla hec fuit. iij. ca. g. Itez episſimon grece figure cū sit apd eos nota tm numeri vtpote senarij nō bās corrūdentiā littere alic⁹ apd nos apposuit. ibi. Quidvis hester regina ꝛc. v. c. b. Itē itha grece figure in numeris notat octo. cui apud latinos. corrūdet e. longa apposuit. ibi. Summaq epla h fuit. viij. c. f. Itē titha vel thecha grece figure i numeris nouē facit. cui apd latinos corrūdet th. apposuit ibi. Dixitq mardocheus ꝛc. x. c. c. Itē alpha grece figure nota vnitatꝫ apud eos. cui apud latinos corrūdet a. apposuit ibi. Anno secundo regnāte artarxerse ꝛc. xj. ca. b. Itē deltha grece figure nota q̄ternarij apud eos. cui apud nos corrūdet d. apposuit ibi. Epistole autē hoc exēplar fuit ꝛc. xij. c. g. Itē epsilō grece figure nota q̄narij apd suos. cui apud latinos corrūdet e breuis apposuit ibi. Mardoche⁹ depcat⁹ dñm ꝛc. c. xiij. e. Item zitha grece figure nota septenarij apd suos cui apd nos corrūdet z. apposuit. ibi. Exēplar eple ꝛc. xv. ca. g. ꝓpter qd dic Hiero. Fecim⁹ alphabetū ꝛc. c Polētes. s. p hoc īsinuare. i. intimare. q. in sinū mittere. d Studioso lectori ordinē. lxx. interptū. i. qualit ordinauerūt librū istū. e Nos vo iuxta morē. i. cōsuetudinē nr̄am q̄ sp cōsueuim⁹ sequi hebraicā vitatē. g Maluim⁹. i. magis volum⁹. f Prosequ ordinē hebraicū etiā in. lxx. editiōe q̄p sequi ordinationē eoz ꝓposterā ⁊ confusam.

Explicit qualiscunq exposition hui⁹ plogi.

a minio vsq ad theca lras se
b cim⁹ diuersis i locis: volē
c tes. s. septuaginta intp̄tuz
d ordinē p b insinuare studi
e oso lectori Nos em iuxta
f morē hebraicū ordinē ꝑse
qui etiā in septuaginta edi
g tione maluim⁹. Explicit plog⁹. Incipit liber hester Caplm. j.

a In diebus assueri
q̄ regnauit ab In
dia vsq ethiopaz
super. cxxvij. pui
b cias q̄s sedit in so
lio regni sui fusa ciuitas re

monarchiā adeptā regnauit. xij. annis fm minorem cōputationē. Cambises filius eius octo. Darius hystaspis xxxvj. xerxes filius darij. xx. artarxerxes. xl. xerxes secundus duob⁹ mensib⁹. sagdianus mensib⁹ septē. Dari⁹ nothus. xix. cui successit iste assuerus ut dicūt. si aūt isti anni predicti simul cōiūgant faciūt anno. cxxxv. quibus si adiungant. lxx. anni captiuitatis babylonice hūt. cc. ⁊. v. anni. igit cū Mardoche⁹ captiuat⁹ fuerit cuz Jechonia rege iuda vt hī. j. c. ij. ptz ꝓcter dicere fm istā viā. q mardoche⁹ prio anno regni assueri fuerit. ccv. annoz ad minus. ⁊ cū b oportz addē ānos ꝙs habebat qñ fuit i captiuitatē duct⁹. q fuerūt ad mīn⁹. x. vel circit. ⁊. xj. āni. quib⁹ regnauit sedechias ⁊ annos quib⁹ regnauit assuer⁹ ante exaltationē mardochei q fuerūt. xij. nō est aūt verisile q tātū vixerit. qz tā añ p multos annos dixerat dō. Si autē in potentatib⁹ octoginta anni ⁊ ampli⁹ eoz labor ⁊ dolor. ⁊ dato q tātū vixisset nō tū eēt tūc tāte fortitudinis q posset facere illa que. j. scribunt de ipso. vicz q ita magnifice eqtaret p ciuitatē ⁊ domū Hester regeret. ac ēt negocia regni cū eēt scōs a rege. vt hr̄. j. x. c. fm iosephū vo libxj. antiquitatis iudaice iste assuer⁹ fuit q̄rt⁹ rex psaz a cyro dimissis tm duob⁹ magis vt p̄dictū est. ⁊ vocat eū artarxerxē. ⁊ fm hoc mardocheus in principio regni assueri fuit. c. ⁊. lvj. annoz vt ptz p p̄dicta qz supponit q ad minus habuit. x. annos aute q̄ captiuareť. ⁊. lxx. tpe captiuitatis ⁊. xij. tpe cyri. ⁊ viij. tpe cambisis. ⁊. xxxvj. de tpe darij histaspis. ⁊. xx. ō tpe xerxis filij darij. q sil iūcti faciūt ānos c. lvj. ⁊ sic adhuc nō ē verisile q tantū vixerit. ⁊ dato q vixerit nō est verisile q fuerit tunc tante fortitudinis q facere potuerit ea q̄ p̄dicta sunt de eo. maxime cum nō fuerint facta in principio regni assueri. sed p magnū tps postea. qz tercio anno regni sui abiecit vasthi. vt hr̄. j. eo. c. et vij. anno regni sui accepit hester. vt patebit. j. ij. c. ⁊ adhuc postea facta fuerūt ea q̄ dicta sunt de mardocheo. ⁊ iō saluo meliori iudicio videt q Ra. sa. verisilius dicat. s. q iste assuerus immediate successit cyro in regnū cuius nō eēt de semine regio. vt dictum est supra Esdre. iuj. ⁊ fm hoc mardocheus in principio regni huius assueri fuit nonagintaduorum annoz vt pz p p̄dicta. ꝯ iste Ra. sal. Dañ. xj. inter cyrum ⁊ assuerum ponit cambisem filium cyri regnasse. ⁊ cogitur ad hoc vt ibidē dr̄. adhuc tres reges stabunt in perside. ⁊ quartus ditabatur opibus nimijs. et iste fm ipm ⁊ alios hebreos. fuit darius filius assueri ⁊ hester. cum igitur fm ipsum ⁊ omnes alios expositores cyrus sit primus. oportet q inter cyrum ⁊ assuerum ponatur vnus alius. aliter non essent quatuor sed tres tantuz. ⁊ sic cum cambises regnauit octo annis mardocheus in principio regni assueri fuit. c. annoz. vel forte minus. quia in principio vel in fine alicuius regis dimidius annus et aliquando minus pro vno anno computatur. Et hoc vltimo dictum verisimilius mihi videtur. ⁊ fm hoc ille qui edificationem templi impediuit non fuit cyrus. sed cambises filius eius. in etate vero centum annoz homines bene complexionati ⁊ sobrij possunt adhuc multa agere et pati. Secundum preambulum est de loco vbi fuit factum istud regale conuiuium. quod notatur cum dicitur.

b Quando sedit in solio regni sui. i. quando fuit confirmatus in regno.

c Susa ciuitas regni eius exor. fuit. quia fecit eam metropolim totius imperij sui. Tercium preambulum ē de tempore huius conuiuij. quod notatur cum dicitur.

Postilla frīs Nicolai de lyra sup libz hester incipit.

In dieb⁹ assueri. Postq descript⁹ est progressus ppli de captiuitate babylonica reducti sub Esdra ⁊ Neemia. h pñr describit icidēs casus vicz iudaici ppli in piculo positi liberatio p reginā hester. Et circa hoc p ponit ipsi⁹ hester. pmotio. scōo ppli sui liberatio. iij. ca. Circa primū sciendū. q sicut in naturalib⁹ corruptio vni⁹ ē generatio alteri⁹. ita suo mō ad electionē vasthi regine. secuta ē sublimitas hester. ⁊ iō ponit prio ipi⁹ vasthi delectio. scōo hester pmotio ca. ij. Occasio vo detectionis vasthi fuit regale conuiuiū. ad qd ipa renuit intrare. iō p describit h⁹ cōuiuij magnificentia. scōo vasthi regine inobedientia. ibi. Itaq die septimo. Circa primuz p ponit triplex preuiū. secundo ipm cōuiuiū. ibi. Cunq implerent. Primū preuiū est qs fuit actor hui⁹ cōuiuij. qd notat cū dr̄. a In dieb⁹ assueri. de hoc aūt assuero varie loquunt expositores. dicunt. n. expositores nr̄i cōiter. q iste assuerus fuit fuit octau⁹ rex persaz post cyruz omissis tm duob⁹ magis q post cambisem dicunt regnasse septem mensib⁹ tm. sed istud nō videt verū. qz cyrus p⁹

o Tercio igit an. imp̄ij sui fe. gran. ꝛc. vt teneret eos in amore ꝛ in subiectione. cū viderent ei⁹ magnificentiā et potentiā. ſō subdit. Vt oñderet diuitias glorie regni sui ꝛc. e Centū vicz ꝛ octoginta dieb⁹. aliq̄ dicūt hic q̄ tātū durauit primū cōuiuiū qō fuit in q̄dā mirabili domo habente columnas argenteas. ꝛ testudinē ad similitudinē celi gemmis lucentibus ornatā. vt ōr in scolastica historia. scōz ār conuiuiū fuit in vestibulo horti qō durauit septē dieb⁹ sed nō ēverisimile q̄ hoies notabiles vacarent tanto tpe. ꝛ maxime multū remoti a terris q̄s debebant custodire. ꝛ ſō vr̄ p̄babili⁹ q̄ cētū ꝛ octoginta dies referant ad tp̄s p̄patiōis. q̄ apparat⁹ tanti cōuiuij durantz septē diebus. ꝛ p tāta multitudīne hominū non potuit eē puo tpe et fm hoc nō fuit nisi vnū festū ipsi⁹ regis qō fuit in vestibulo horti. f Cūq̄ implerent. Positis p̄ambulis ad cōuiuiū Hic p̄ñr ponit eius executio. cū ōr. Cumq̄ implerēt dies cōuiuij. i. veniſſent dies in quib⁹ debebat eē cōuiuiū. fm vero opionē illā q̄ dicit dno fuiſſe cōuiuia sic exponit f Cūq̄ implerent dies cōuiuij. i. transiſſent cētū octoginta dies primi cōuiuij. qō fecerat p̄incipib⁹ ꝛ nobilib⁹ g Inuitauit oēm pp̄lm ad scām p̄uiuiū. qō fuit septē dier tm̄ ꝑ p̄ria expsitō vr̄ melior. ſ. q̄ fuerit tm̄ vnū cōuiuiū. i q̄ fuerūt p̄cipes ꝛ nobiles ꝛ etiā cines de ciuitate susis. licet eēnt distincte situati fm decētiā statuū suor̄. vñ. j. ōr q̄ die septīo cōuiuij rex mandauit p̄vasthi regia. vt oñderet cū ctis pp̄lis ꝛ p̄incipib⁹ illi⁹ pulcritudinē. Conseq̄nt oñdit h⁹ p̄uiuij magnificētia ex multis cū ōr. g Ad maxi. vsq̄ ad mini. in q̄ pz magnificētia h⁹ p̄uiuij q̄ntū ad inuitator̄ multitudinē. h Et iussit. Hic p̄ñr oñdit celebritas p̄uiuij ex apparatu ꝛ nobilitate loci. cū ōr. Et iussit septē dieb⁹ ꝛc. in vestibulo hortiz nemoris. i. loci nemorosi. q̄ erāt ibi multe arbores virides ꝛ ramose foliis ꝛ floribus decorate. i Qō regio cultu. i. put decet magnificētiā regiam k Et manu. i. ope. l Cōsitū erat. ſ. arboribus fructiferz ꝛ aromaticis. ōr i scholastica historia. q̄ ibi erat vitis cui⁹ stipites erāt argētei: palmites vo aurei ꝛ botri ex gēmis auro insertis. accepta aūt vr̄ ista historia de historia alexandri magni. vbi sunt multa parū hūtia de apparētia veritatis. m Et pen. ex oi pte tento. vt ibi comederent in uitati fm modū illi⁹ regni. n Aurei coloris. i. albi. o Et carbasini. i. aurei. p Hic hyacinthini. q̄ ē color similis. colori celesti. q Sustētata. i. extensa. r Funibus byssinis. i. de byſſo factis. q̄ ē spēs lini candidissimi. s Qui eburneis circlis in hebreo hz. Rotis argēteis nō ei vr̄ q̄ de ebore possent rotevl circuli fieri. q̄ eēnt tāte magnitudis q̄ tētoria illa possēt desup extēdi. cū ebur sit de dente elephātis. accipiūt tū hic rote ꝛ circuli p circuli medietate q̄ illa sup q̄ extēdebant tētoria hēbāt figurā semicirculi. t Et colūnis mar. ful. ſ. illi semicirculi ex vtraq̄ pte. v Lecti q̄z. i. sedilia p quibus antib⁹ ad modum lectuloz facta. x Aurei ꝛ argentei. q̄z erāt coopta pannis aurifrigiatz ꝛ hmōi. y Sup pauimen. nō ē intelligēdū q̄ istud pauimētū esset in horto vbi erant arbores plātate. ꝛ in lateribus horti vbi erant vestibula facta q̄ gallice dicunt galeries: z Smaragdino ꝛ parioſtratū lapide. duę sunt spēs marmoris diuersoz colorū ad decorē pauimēti sic palatiū regis parisius de albo et nigro marmore paratū est a Bibebāt autem. Hic p̄ñr oñdit magnificētia cōuiuij et modo seruiendi valde sumptuoso. ꝛ abundāti cū ōr. Bibe. aūt q̄ inuitati erant aureis poculis. i. cyphis ad poculū ordinatis. ita q̄ ponit cōtentum p continēte b Et alijs atz alijs vasis ciphi inferebātur q̄z fm varietatē ferculoz vasa mutabant c Vinū q̄z. ſine quo nō pōt esse cōuiuiū solēne d Abundās ꝛ p̄cipuū ponebat. in q̄ oñdit bonitas ꝛ abundantia vini e Nec erat qui nolentes cogerz ad bibendū q̄z nolebat rex q̄ in aula sua aliquis vteretur modo incomposito ꝛ irrōnabili aliquoz barbaroz: q̄ cōuiuantes nimis importune inducebant homines ad bibendū. vnde talis modus venit in normaniaz que est pgollie a barbaris habitantib⁹ ꝑpe polum articum. qui terrā illā accipientes eam populauerunt. f Vasthi quoq̄. Hic quarto describit magnificentia p̄uiuij ex mō ordinandi. q̄z mulieres comedebant segregate a viris. ꝛ ꝑ rationabiliter. primo q̄z mulieres sunt debiliozis complexionis q̄ viri. sunt etiā minoris pot⁹ ꝛ cibi. ꝛ iō ordinan⁹ cōmedebāt q̄ se q̄ cū viris. secundo q̄z cōsuetudo erat apud persas. q̄ coniuges maxime nobiliū nō dabant se aspectibus alioz viroz. ꝛ iō talis segregatio mulierum a viris in p̄andio faciebat ad nature ordinationē ꝛ ad morum honestatē. g Itaq̄ die septimo. Hic p̄ñr describit regine inobedientia. ꝛ secundo contra eam sniam. ibi. Dñ iratus rex. Circa primū ōr. die septimo dicunt hic aliqui hebrei q̄ erat dies sabbati. qui vocatur septim⁹. ꝛ q̄ iusto dei iudicio p̄missa ē vasthi illo die regem offendere. vt sic puniret de hoc q̄ dieb⁹ sabbatoz faciebat mlieres hebreas ꝙ legē laborare. ꝓ hoc de nulla scriptura auctentica auctoritatem hz. nec iosephus dicit. ꝛ iō melius exponitur h Die septimo. ſ. conuiuij. b Cum rex esset hila. ꝛ p⁹ nimiā potio. incaluisset mero. translatio ista videt in hoc notare regē de ebrietate qō nō est bene verisile. q̄z q̄ntū ad officia alios ordinauerat de potus sobrietate. vt patet ex dictis. ſ. q̄ nullus cogeretur ad bibendum ꝛ p̄opter hoc in hebreo sic habet. In die septimo cum esset melius coꝛ regis ex vino. i. iocundus. i Precepit mauinā ꝛc. ita q̄ ibi non notatur rex de excessiuo potu. q̄z vinum etiam sobrie potatum bene letificat coꝛ.

k Septē eunuchis.i.ministris mense sue assistentib⁹ q̄ dicūt eunuchi nō p abscisionē genitaliū.ꝫ cōtinētiā castitatis ⁊ honestatē moꝝ. l Vt introducerent reginā vasthi.vt sic magnificentiā suā oñderet nō solū in ꝓpria pso na.ꝫ etiā i sibi p mr̄imoniū cōiūcta m Que renuit ⁊c. ⁊ sic ista trāslatio notat reginā de cōtemptu.q̄ est grauis culpa.dicit aūt Ioseph⁹ li.xj. antiquitat⁊ iudaice q̄ nō fecit hoc ex cōtēptu.ꝫ ꝓpt honestā cōsuetudinē p saꝝ q̄ uiuges maxie nobiliū nō se dabāt aspectib⁹ alioꝝ viro rū.⁊ līa hebraica nō notat eā de aliq̄ cōtemptu.vbi sic hī ⁊ non plus. Et renuit regina vasthi venire sm verbū regis i manu eunuchoꝝ.i.p eunuchos. n Vñ tratus rex. Hic ꝓr ponitur sm̄a p reginā ō q̄ p q̄rit ⁊ scōo rñdet ibi. Rñditq̄. Circa primū dr. n Vñ irat⁹ rex et nimio furore succensus ñ tñ ꝓpt factū cōtū ꝓpter principes ⁊ pplos assistentes.q⁹ cōcō regina ex verecundia ⁊ honestate mliebri fuisset mota.tñ principes ⁊ ppli assistentes posset statī cogitare q̄ ex cōtēptu fecisset.q⁹ vbū regis i hoc cāu debebat cōsuetudini ꝑualere o Interrogauit sapientes vt nō ꝓcipitant aliq̄d ageret de capite suo p Qui ex more regio sp ei aderant vt nūcq̄ esset sine bono ⁊ magno cōsilio cetera patēt vsq̄ ibi.

k septē eunuchis q̄ in cōspe-
l ctu ei⁹ mistrabant vt introducerent reginā vasthi coꝝ fge posito sup caput ei⁹ diademate vt oñderet cūctis pplis ⁊ principib⁹ e⁹ pulcritudine. Erat enī pulcra
m valde Que renuit ⁊ ad regis iperiuz qō p enuchos mādauerat venire cōtēpsit
n Vñ irat⁹ rex: ⁊ nimio furo
o re succensus iterrogauit sa
p pientes q̄ ex more regio sp ei aderant: ⁊ illoꝝ faciebat cūcta ꝓsilio sciētiū leges ac iura maioꝝ erāt aūt primi ⁊ primi charsena ⁊ zethar ⁊ admetha ⁊ tharsis ⁊ maresena ⁊ marsana ⁊ mamucha septē duces pſaꝝ atq̄ medoꝝ
q rū q̄ videbāt faciē regi et p
r mi p⁹ eū residere soliti erāt cui sm̄e vasthi regina subiaceret q̄ assueri regi ipiuz qō p eunuchos mandaue
s rat facere noluisset Rñdit qz mamucha audiente re-
t ge atqz principib⁹ Nō solū
v regē lesit regina vasthi sed ⁊ oms principes ⁊ pplos q̄ sūt i cūctis ꝓuincijs regi Assueri. egrediet enī ꝑmo regine ad oēs mulieres vt cō

temnāt viros suos ⁊ dicāt Rex assuer⁹ iussit vt regina vasthi intraret ad eū ⁊ illa noluit atqz hoc exēplo omnes principū cōiuges pſaꝝ atqz medoꝝ paruipēdent i peria maritoꝝ. Vñ regis iusta est indignatō Si tibi placet egrediat edictū a facie tua ⁊ scribat iuxta legē pſaꝝ atqz medoꝝ quā ptexr riri illicitū ē: vt nequa cū vltra vasthi ingrediat ad regē ſz regnū illi⁹ altera que melioꝝ ē illa accipiat ⁊ hoc in oē q̄ latissimū est ꝓuincias tuaꝝ diuulget impiū ⁊ cuncte vxores tā maioꝝ cū minoꝝ deferāt maritis suis honorē. Placuit cōsiliū ei⁹ regi et principib⁹ fecitqz iuxta cōsiliū mamucha ⁊ misit epl̄as ad vniuersas ꝓuincias regni sui: vt q̄qz gēs audiret ⁊ legere poterat diuersis linguis ⁊ litterīs eē viros principes ac maiores i domib⁹ suis ⁊ ꝫ p cūctos pplos diuulgari

a Ꝫs itaqz ge- Ca.ij.
b stis. postcū regis assueri indignatō deferbuerat: recordat⁹ ē vasthi

c etate mardochei ⁊c.

Ꝫs itaqz gestis. Postq̄ descripta ē regie vasthi ō
ꝺ iectio Hic ꝓr ponit ipsi⁹ hester exaltatio. ⁊ ꝫ in q̄ tuoꝝ sibi gradati succedētib⁹. q⁹ p alijs vginib⁹ regijs sociat. scōo mod⁹ muliebris ei accellerat. ibi. Que placuit ei. tercio regi desponsat. ibi. Ducta ē itaqz. q̄rto in amore regis firmat. ibi. Cūcq̄ ⁊ scōo quererent. Circa primū ponit p ꝓsultatō generalis. secūdo circa hester executio specialis ibi. Erat vir iude⁹. Circa primū sciendū. q̄ sicut dic̄ Ioseph⁹ li.xj. antiquitatis iudaice sedata passione ire ⁊ turbationis in assuero de facto ꝑdicto. vasthi regine cepit recolere ei⁹ pulcritudinē ⁊ amorē quē habuerāt ad inuicē ⁊ dolere de hoc q̄ abiecerat eā. maxime. q⁹ eā reuocare nō poterat ꝓpter editū irrevocabile qō sup hoc dederat. ⁊ p totū regnū suū publicauerat ꝓpter qō amici sui videntes eum continue anxiari suaserūt ei. vt virgines pulcerrimas faceret ad se adduci. ⁊ illā q̄ inter eas magz sibi placeret vxorem assumeret. ⁊ sic amor sequētis dolorē mitigaret precedentis. ⁊ hoc est qō dr. b Postq̄ regis assueri indignatio deferbuerat. i. passio ire ⁊ turbatiōis trāsierat. quia aliter iudicat homo in passione positus ⁊ extra passionem. c Recordatus est vasthi. sic est in hebreo et in libris correctis. Quia quietata passione

q Qui videbāt faciē regis. q⁹ cōic⁹ ei aderāt vt dictum ē.
r Et primi p⁹ eū residere soliti erāt in cōsilijs ⁊ in mēsis ⁊ in alijs locis honorificis s Rñditq̄ mamucha. Hic ponit rñsio vbi primo tāgit regie culpa. t Nō solū re. lesit regina vasthi ex facto suo. s. suspitionē cōtēpt⁹ regis principib⁹ ⁊ pplis ingerendo. v Ꝫz ⁊ oēs principes ⁊ pplos. regi subiectos. q⁹ occōne h⁹ sci q̄ō vbicq̄ diuulgabit: multomagis cōtēnent alie mulieres viros suos. scōo exprimit ꝫ sm̄a p modū tū cōsilij cū dr. Si tibi placet ⁊c.
x Vt nequaq̄ vltra regina vasthi ingrediat ad regē. sed sit simplicit repudiata cetera patent in l̄ra.

¶ In principio capl̄i. j. hester vbi dr in postil. In diebus assueri. Postq̄ descript⁹ ē ꝓgressus ppli. ¶ Additio.

Expositio doctoꝝ nroꝝ dicentiū q̄ assuer⁹ iste fuerit. xiij. rex persaꝝ post cyr̄ omissis duob⁹ regib⁹ q̄ tm̄ septē mensib⁹ regnauerūt. posset bñ sustineri tamen̄ va nō obstante impugnatione postillatoris c⁹ fūdam entū in hoc loco ē inualidū. Fūdat ei impugnatio sua in ꝫ q⁹ mardoche⁹ captiuat⁹ fuerat cū iechonia rege iuda. ⁊ ꝫ credit ꝓbare ꝓ illud qō dr. j. ij. c. Erat vir iudeus in susis citate vocabl̄o mardoche⁹ filius iair. filij semei: filij cis de stirpe gemi q̄ translat⁹ fuerat de hirm eo tpe q̄ ie-

o dicto q̄ ꝓtraxerat posset referri ad suū immediatū aficedēs. s. booz non aūt ad dauid nec ad alios. ⁊ sic mis̄r ꝑt intelligi relatio illa in ꝓposito. ex quib⁹ sequit. q⁹ opinio cōis exposito⁹ nr̄oꝝ nō ē respuenda ꝓpt icōuenientiā quā allegat postillator ō

¶ Capl̄m. ij.

q̄ dictū relatiuū posset referri plane ad cis ꝓauū mardochei ñ āt ad mardocheū. ⁊ sm̄ istū intellectū ꝓcedit q̄ cis ductus fuit in trāsmigratiōez cū iechonia. ñ āt mardoche⁹ ꝓnepos su⁹. et sic nō oz ꝓcedere ꝫz istā expositionem q̄ mardoche⁹ esset tot annoꝝ qñ fuisset exaltat⁹ p assuerum vt postillator intendit q̄ forte p magnū tēpus p⁹ trāsmigratiōnē mardocheus fuit nat⁹ in susis. vel alibi. q̄ aūt relatiuū ꝑdictuz posset referri ad cis ꝓauū mardochei: pz̄ p exemplum nā si q̄s diceret q̄ david fuit filius⁹ ysse filij obed. filij booz q̄ contraxerat cū ruth moabites. talis narratio nō esset reputāda falsa. cū illud relatiuū cōtentū in illo dicto q̄ ꝓtraxerat posset referri ad suū immediatū aficedēs. s. booz non aūt ad david nec ad alios. ⁊ sic mis̄r ꝑt intelligi relatio illa in ꝓposito. ex quib⁹ sequit. q⁹ opinio cōis expositoꝝ nr̄oꝝ nō ē respuenda ꝓpt icōuenientiā quā allegat postillator ō

assuerus recordat⁹ fuit pulchritudinis ipſi⁹ vasthi. ⁊ amoris q̄ fuerat int̄ ipos. d Que fecisset vel q̄ passa eēt, cōferendo penā quā ei inflixerat ⁊ factū qō ipa fecerat ⁊ videbat sibi qō culpā pena excessisset rōnib⁹ supradictis qr fecerat honestate ⁊ verecundia mliebri, ꝓpter qō anxiebatur eā reuocare non audēs ne principes regni cōtra se ꝓuocaret. ex fractione edicti irreuocabilis. ⁊ ne a toto pplo ꝓpt̄ vnā mulierē reputaret mutabilis tanq̄ effeminat⁹ ⁊ mollis ⁊ p ꝓuīs regno ꝓiuaret maxie cū ñ eēt ō femine regio. ſm dictū Ka. ſa. c. ꝓceden ti. e Dixeruntq̄ pueri regis .i. familiares ⁊ intrinseci volentes occurere eius desolatiōi f Que rank regi puelle v̄gines ⁊c. ⁊ ptz lra vsq̄ ibi. g Et accipiāt mūdū. i. illud qō ptinet ad cultū ⁊ ornatū ⁊ ōra mundo das qr aliq̄ mūdant carnes mulierū sic balnea pigmenta ⁊ consimilia. ⁊ aliq̄ decorāt exteri⁹ p̄ suī mūdiciā ⁊ decorē sicut vestes ⁊ ornamenta de auro et argento et lapidibus preciosis facta. h Et q̄cunq̄ inter oēs. i. super oēs. i Oculis regis placuerit. oculis. ſ. exterioribus ꝓpt̄ pulcritudinē ⁊ ocul' mentis pp delectationē in ea inuentā et cōsilib⁹. k Ipsa regnet p vasthi. vt sic dolor p̄cedēs detur oblioni. l Placuit ſm regi. qr videbat sibi ħ eē ad suaz cōsolatōnē m Et ita vt suggesserāt imsit fieri mandando statim executōni.

q̄ q̄ fecisset vel q̄ passa eēt dixerūtq̄ pueri regis ac ministri ei⁹ f Querāt regi puelle virgies ac speciosas et mittant q̄ cōsiderēt p vniuersas ꝓuincias puellas speciosas ⁊ v̄gines ⁊ adducāt eas ad ciuitatē susan ⁊ tradāt in domū feiaz sub manu egei eunuchi q̄ est p̄positus ⁊ custos mulierū regi g aruz ⁊ accipiant mundum mliebrē ⁊ cetera ad vsus ne b cessaria ⁊ q̄cūq̄ int̄ oēs i k oculis regis placuerit: ipa l regnet ꝓ vasthi. m Placuit ꝓmo regi ⁊ ita vt suggesserāt iussit fieri erat vir iudeos i susis ciuitate. vocabulo mardoche⁹ fili⁹ iair filij o semei. filij cis: de stirpe ge p mi: q̄ trāslat⁹ fuerat de hierm eo tpe q̄ iechoniā regē iuda nabuchodonosor rex babilōis trāstulerat q̄ fuit nutriti⁹ filie frat̄ sui edisseque altero noie vocabatur hester ⁊ vtrūq̄ parētē amiserat: pulcra nimis ⁊ decora facie. Mortuisq̄ patre ei⁹ ac matre mardoche⁹ sibi eā adoptauit in filiā. cū q̄ ꝓcreb̄uisset regis imperiū. ⁊ iuxta mandatū illius multe pulchre virgines ad ducerent susan ⁊ egeo tra q derent eunucho hester q̄ int̄ ceteras puelles ei tradita est vt seruaret i numero r feiaz Que placuit ei ⁊ i s uenit gr̄am in cōspectu illi⁹ vt accelleraret mundū ⁊ mliebrē ⁊ traderet ei ptes suas ⁊ septē puellas speciosissimas de domo regi ⁊ tā ipsaz cū pediſſeq̄s ei⁹ v ornaret atq̄ excoleret que noluit indicare ei pplm et p̄riam suā. Mardocheus em̄ p̄cepat ei: vt de hac re x oino reticeret q̄ deambulabat q̄tidie añ vestibulū domⁱ in q̄ electe virgines seruabāt curā agēs saluti bester. ⁊ scire volens quid ei accideret. Cūq̄ ātveniſſet tps singulaz p ordinē puel laz vt itrarēt ad regē expletis oib⁹ q̄ ad cultū mliebrē y ptiebāt mēsis duodecim⁹ vertebat ita dūtaxat vt sex z mēsib⁹ oleo vngerent myr tino ⁊ alijs sex q̄busdā pigmētis ⁊ aromatib⁹ vterē a tur Ingredieteſq̄ ad regē b q̄q̄d postulassent ad ornatū ptinens accipiebāt ⁊ vt eis placuerat cōposite de triclinio feminaz ad regis cu c biculū trāsibāt. Et q̄ intrauerat vespe egrediebatur mane. atq̄ ide i scōas edes deducebāt q̄ sub manu sa d gazi eunuchi erāt qui concubinis regis p̄sidebat: nec hēbat ptātez ad regē vltra redeūdi nisi voluisset rex ⁊ eā venire iussisset ex noie. Euoluto aūt tpe p ordinē e instabat dies q̄ hester filia abiahil fratris mardochei quā sibi adoptauerat i filiam deberet itrare ad regez f Que nō q̄siuit mliebrē cultū sz q̄cūq̄ voluit ege⁹ eunuch⁹ custos virginū h ei ad ornatū dedit. Erat em̄ formosa valdet incredibilī g pulcritudie omniū oculis gratiosa ⁊ amabilī videbat nebāt v Que noluit ei indicare pplm ⁊ patriā suā de p̄cepto mardochei. qa iudei tunc erant captiui ⁊ serui. ⁊ si hoc sciret forsitan posset tanq̄ ignobilī reputari. cuius ſm veritatē eēt de genere regali. vt dictū est.

x Qui deambulabat quotidie. solicit⁹ inquirere de bono ipius hester. y Mēsis. xij. vertebat. ſ. anteq̄ aliq̄ de virginibus adductis ad regis cubiculū ducerētur. qr primis. z Sex mensib⁹ vngebant oleo myrryno. i. lachryma fluēte ō tali arbore q̄ hēbat virtutē mundificādi carnē. a Et alijs sex. ſ. mensib⁹. b Quibusdā pigmentis ⁊ aromatib⁹ vterent. q̄ faciūt carnes mulieris suaues ⁊ redolentē ad rep̄imēdū fetores. q̄ in mliebus solent eē. oia ista fiebāt de cōsilio medicoz regis. vt sic magis delectationē inueniret i eis vel saltē in aliq̄ earz. ⁊ sic maior delectatio supueniēs doloꝛem abiceret p̄cedētē. c Et q̄ itra. vespe ⁊c. vt sic d p̄hib⁹ vna tāq̄ delectabilior ⁊ amabilior eligeret ⁊ tāq̄ regina conaret. d Qui cū ꝓcubis regis p̄sidebat de victu et vestitu cōuenienti eis puidēdo. tū verisimile est. q̄ iste q̄ admisse fuerant ad cubiculū regis. erāt ei⁹ vxores dicebāt tū cōcubine q̄. ſ. nō erāt principales vxores sicut ⁊ de abraam legit̄ q̄ sara oz ꝓpria ⁊ ꝓncipalis eius vxor. alie aūt dicuntur cōcubine. vt hz Gen. xxv. oēs tū erāt ei⁹ vxores. e Instabat dies quo hester ⁊c. debebat intrare ad regis cubiculum ſm modū ⁊ ordinē superius positum f Que nō quesiuit mliebrē cultū. sicut alie ponens se totaliter ē̄tum ad hoc in eunuchi dispōsitiōe. g Dim oculis gr̄iosa ama. videbat. decorē ei corporis decor gratie ⁊ virtutis mirabilit augmentabat

n Erat vir iudeus. Hic ꝓsr ponit spāt executio circa hester cū oz. Erat vir iudeus in susis ciuitate. dicit iosephus q̄ tunc manebat in babylonia. sed adducta hester ad susan. illuc se trāstulit amore hester. quā diligebat vt filiā. ⁊ sic scriptura loquit hic p̄ tempore q̄ se transtulerat apud susan. o De stirpe gemini. ⁊ sic ptz q̄ fuit de stirpe saul primi regis isr̄l q Qui translatus fuerat de qua translatiōe hz. iij. Regū. xxiij. cetera. patēt vsq̄ ibi. p Hester q̄z inter ceteras puellas ei tradita ē. ſ. egeo eunucho r Que pla. ei. Hic ꝓsr describit ꝓmotio hester eius vxor. alie aūt dicuntur cōcubine. vt hz Gen. xxv. oēs tū erāt ei⁹ vxores. e Instabat dies quo hester ⁊c. debebat intrare ad regis cubiculum ſm modū ⁊ ordinē superius positum f Que nō quesiuit mliebrē cultū. sicut alie ponens se totaliter ē̄tum ad hoc in eunuchi dispōsitiōe. g Dim oculis gr̄iosa ama. videbat. decorē ei corporis decor gratie ⁊ virtutis mirabilit augmentabat

b Ducta ē itaq; Hic ꝓñr agit de desponsatiõe t cozonatione hester.t pz̃ra vsq; ibi. l Et dedit requiē vniuersis ꝓuicijs.qđ duplicit exponit.vno mõ q mãdauit vniuersis ꝓuicijs vt durantib⁹ nuptijs hester cessarēt ab opib⁹ seruilib⁹.alio mõ q dedit eis requiē a solutiõe tributi ꝓ illo anno vel saltē ꝓ parte anni. t hoc est magl ꝓbabile.qz cessatio ab opib⁹ tãto tpe nõ esset pp̃lo gratiosa.ꝫ magl dãnabilis t onerosa.

k Ac dona largit⁹ est ē principic⁹ suis sicut solet fieri in talib⁹ festis. l Cũq; scdo. Hic ꝓñr agit ō cõfirmatione amoꝛ ipsi⁹ regis ad hester reginam .quod fuit ex hoc q conseruauit sibi vitã suã denunciãdo insidias q sibi parabãt. t hoc a deo factũ ē. ne gratia quã hester apud regẽ inuenerat minueret eo q patriã suã t pp̃lm noluerat indicare.t hoc ē qđ dicit. l Cũq; scdo q̃rerent virgines.vicz p⁹ cozõatõnẽ hester simulando q rex aliam sibi ꝓponere vellet eo q patriã t genus ꝓdere nõ vellet t sic moueret ad indicãdũ.iõ subdit.

m Necdũ ꝓdiderat ꝛc.iuxta mãdatũ e⁹.s.mardochei cui⁹ mãdatũ ꝓ nulla re volebat ꝓterire.

n Eo igit tpe q̃ virgines sic adducebãt t q̃ mardoche⁹ solicit⁹ ꝓ hester ad pozã regl mozabat.

o Irati sũt bagathã t thares. occulte tũ machinãtes i e⁹ moꝛtẽ.cã tñ h⁹ machinatiõis nõ exprimit ħ nec in aliqua glo.hebraica vel latina quã vidcrim.ꝫ frequẽt inuentũ ē.q̃ serui regũ machinant in moꝛtẽ eoꝝ. p Qui iani.erãt t ꝓtio pa.li.reside.ꝓ tota ista lr̃a nõ ē pl⁹ in hebꝛeo. Custodes suppellectil.t rõ h⁹ diuersitat ē.qz dictio hebraica q̃ hic ponit equõca ē ad limẽ t suppellectilẽ: translatio tñ ad lr̃a sequitur primã significationẽ hebꝛei aũt sequunt alias cui magis concordat lr̃a sequẽs cũ ꝺz. q Voluerũtq; in regẽ insurgẽt occidere eũ. Janitozes ei palatij nõ sunt tante ptãtis.q̃ ꝓ arma regẽ possint occidere.cũ hẽat custodes coꝛpis sui.nec sic intrãt familiarit ad interiora . q̃ possint sibi venenũ ꝓparare.ꝫ illi q̃ sunt custodes suppellectilis auree t argentee in q̃ seruit regi pñt facilit hoc facere cuiusmodi erãt isti.vt dicũt hebꝛei. r Nõ mardocheũ nõ latuit.dicit aũt ioseph⁹ q̃ hoc sciuit ꝓ quẽdã hebꝛeũ q̃ erat famul⁹ valde familiaris vni⁹ illioꝝ eunucho rũ Ka.sa.vero dic̃ q̃ hoc sciuit.qz cozã mardocheo i idiomate tharsensi de regis intoxicatione loquebant.credentes q̃ mardoche⁹ illõ idioma penit⁹ ignozaret s Quesitũ ē t inuentũ.q̃ ita erat ꝼm veritatẽ. t Mandatũq; est hi.t an.tra.cozã rege qz ꝓter historias cões vbi scribebant facta notabilia q̃libet rex ꝓ tpe suo faciebat scribere vnũ libꝛũ.in q̃ facta sui tpis ponebãt.t hoc ad mẽoriã futurozũ.qz ex factis ꝓteritis dirigũt hoies in agendis de futuro.

b Ducta ē itaq; ad cubiculũ regis assueri mẽse decimo q̃ vocat thebeth.septio⁹ anno regni ei⁹ t adamauit eã rex pl⁹ q̃s oẽs mulieres habuitq; gr̃am t miam cozã eo sup oẽs mulieres t posuit diadema regni in capite e⁹.fecitq; eã reẽnare in loco vasti Et iussit conuiuium p̃pari p magnificũ cunctis principib⁹ t seruis suis ꝓ coniunctione t nuptijs hester: t dedit req̃z vniuersis ꝓuicijs ac dona largit⁹ ē iuxta magnificẽtiam pricipalẽ. Cũq; t scdo q̃rerent virgies t cõgregarẽt mardoche⁹ manebat ad ianuã regl. necdũ ꝓdiderat hester pr̃iam t pp̃lm suũ iuxta mandatũ ei⁹. Quicqđ ei ille p̃cipiebat obꝺuabat hester t ita cuncta faciebat vt eo tpe solita erat q̃ eam paruulã nutriebat. Eo igit tpe quo mardoche⁹ ad regis ianuã mozabat irati sũt bagathã t thares duo eunuchi regis: qui ianitozes erãt t in primo palatij limine residebant voluert qz insurgere in regẽ t occidere eũ. Nõ mardocheus latuit. Statiqz nũciauit regine hester : t illa regi ex noie mardochei q̃ ad se rẽ detulerat. Quesitũ ē et inuentũ: t appẽsus ē vterq; coꝝ in patibulo t iussit rex vt i libꝛo mẽozali scribere turvt ꝓ vita sua aliq̃d repẽ saret ei Mãdatũq; ē hist oꝛijs t ãnalib⁹ traditũ cozã rege.

Ca. uj.

a Post hec rex assuer⁹ exaltauit aman filiũ amadathi q̃ erat ō stirpe agag: t posuit soliũ eius sup omnes principes q̃s habebat Cunctiq; serui regis q̃ in foꝛib⁹ palatij versabant flectebant genua t adozabant aman . Sic ei p̃cepat eis imperato⁹. Sol⁹ mardoche⁹ nõ flectebat genu neq; adozabat eum Cui dixerunt pueri regis qui ad foꝛes palatij residebãt.cur ꝓter ceteros nõ obseruas mandatum regis. Cumq; hoc crebꝛius dicerent t ille nollet audire nunciauerunt aman scire cupientes vtrũ perseueraret in sentẽtia. Dixerat ei eis se eẽ iudeũ. Qđ cũ audisset aman t expimẽto ꝓbasset q̃ mardocheus nõ sibi flecteret genu nec se adozaret: irat⁹ est valde t ꝓ nihilo duxit i vnum mardocheũ mittere manus suas. audierat enī q̃ esset gentis iudee magis qz voluit omnẽ iudeoꝝ q̃ erãt in regno assueri ꝓdere

Post hec. Descripta ipsius hester ꝓmotione Hic ꝓñr agit de pp̃li sui liberatione. t ꝓio ponit ꝑ pp̃lm i q̃ machinatio.scdo mira pp̃li liberatio. iij.ca. Circa primũ primo ponit machinatõis occasio.scdo ipa machinatio ibi. qđ cũ audisset.tercõ machinatiõis executio.ibi. Dixitq; amã regi. Occasio autez machinationis ꝑ iudeos fuit.eo q̃ mardoche⁹ nolebat adorare aman.sicut t ceteri.t hoc est qđ ꝺz.

a Post hec rex assuerus exaltauit aman:sup oñs ꝓcipes regni sui faciẽs eũ a se secundũ.

b Qui erat de stirpe agag.iste fuit rex amalech vt habet.j. Regũ.xv.quẽ samuel occidit vt ibidem ꝺz.t iõ iste amã habebat exosos iudeos qz saul rex isrl vastauit regnũ agag inficiens amalechitas viros t mulieres et puulos.vt hz̃.j. Re. xv.ꝫ ꝑ videt qđ ꝺz j.xv. Aman filius amadathi anio⁹ gẽte macedo. Id qđ dicũt aliq̃ qđ idẽ ē populus amalechitar t macedonũ.ꝫ ꝑ nõ videt verũ qz macedonia ē quedã regio in grecia ꝼm oñs historiographos terra vero amalechitarũ ē inter egyptũ t terram ꝓmissionis.t ꝓpe terram edom.primo em̃ occurrerũt filijs isrl ad pugnandũ cõtra eos id deserto.vt hz̃ Exo. xvij.t iste terre sunt valde distantes.t ideo aliter ꝺz.t melio⁹ q̃ amã dicitur animo t gente macedo.per similitudinẽ.qz macedones tã rebellabãt impio psarũ t alexander macedo ab eis abstulit monarchiã eã transferens ad grecos. vt hz̃.j. mach.j. c Solus aũt mardo.nõ flec.ge.neq;.ado.eiz qz ex superbia sua volebat sibi arripẽ honoꝛẽ diuinũ faciẽs se adozari tãq; deũ.vt dic̃ ħ glo.hebꝛaica t ħ erat sibi illicitũ. d Nõ cum audisset. Hic ꝓñr ponit ipsa machinatio.t non solum cõtra mardocheum.sed occasione eius contra totum populum iudaicum maxime qz eum iam habebat odiosum ꝓpter interfectionem agag.de e⁹ stirpe erat vt ꝓdictũ ē.t destructionẽ amalechitar ꝓ iudeos tẽpoꝛe saulis regis t patet littera ex dictis vsq; ibi.

e Mense primo cui⁹ vocabulū ē nisan apud hebreos t
corrūdet ptim martio.t partim aprili.qa incipit a xpīno
ri lunatione equinoctio vernali siue añ equinoctū siue
p⁹.sic plenius dictū fuit Exodi.xij. f Anno.xij. regni
assueri ex q̄ pz qđ dictū est supra in principio hui⁹ libri.s.
q̄ mardoche⁹ i prin-
cipio regni assueri ñ
fuit elevatus.nec fe
cit ea qne sequūt.ꝛ
p magnū tps post.s.
p.xij.ānos ad mīn⁹
g Missa ē sors in
vrnam.iste ei aman
sortileg⁹ erat.t iō p
modū superstitiosum
posuit sortes ad vi-
dēdū quo mēse ma-
chinato sua ō inter-
fectione iudeox de-
beret habere effectū
k Et exiuit mensis
duodecim⁹ qui voca
tur adar.id ē cecidit
sors sup.xij.mensem
q̄ apō hebreos adar
vocatur.t correspō-
det ptim martio t p
tim februario. Po-
stea misit sortē q̄ die
illius mensis debe-
ret hoc fieri t cecidit
sors super.xiij.diem
t his dictis pz lra ꝑ
excepto. g Mis-
sa est sors in vrnam
id ē in vas adj boc ō
putandū ꝙm illi⁹ sor
tilegij modū ꝛ q̄s fu
erit ille mod⁹ magis
in pticulari nō hz ex
textu.nec ex glosa.
nec ē necessariū ad
ad veritatē hystorie
b Que.s.sors.

e natōnē Mēse prio c⁹ voc
f bulū ē nisan anno duodeci
g mo regni asueri missa ē sors
p i vrnā q̄ hebraice ōr phur
corā amā.q̄ die t quo mē-
se gēs iudeox deberet iter
k fici t exiuit mēsis duodeci
l m⁹ q̄ vocat adar. Dixitq;
m aman regi assuero. Est po-
pul⁹ p oēs puincias regni
tui dispsus t a se mutuo se
n patus:nouis vtēs legib⁹ t
o ceremonijs:insup t regis
p scita cōtēnēs. Et optie no
q sti q ñ expediat regno tuo
r vt insolescat p licentiā. Si
s tibi placet decernevt pere
t at t decē milia talētox ap-
pendā archarijs gaze tue.
x Tulit ergo rex anulū quo
vtebatur de manu sua t de
dit eū amā filio amadathi
de progenie agag hosti iu
deox:dixitq; ad eū. Argē
tum qđ tu polliceris tuum
sit de populo age quod ti-
bi placet. Vocatiq; sc̄ scri
be regi mēse prio nisan ter

anulis potentū signabant littere eox.t ad hoc erat ibi si-
gnū expressum.ad hoc ergo tradidit sibi vt scriberet lras
t sigillaret,put sibi placeret de interfectione iudeox.t ps
littera ex dict⁹ vsq; ibi x Summa aūt ep'ax.i.sententia in
breui. z Vt oīs puin.sci.t pparārēt se.armis:t tali-

ciadecia die eiusđ mensis
t scriptū ē vt iusserat amā
ad omnes satrapas regis
et iudices prouinciarux di
uersarumq; gentium vt q̄-
q; gens legere poterat: et
audire pro varietate ligna
rum ex nomine regis assue
ri.t littere signate ipsi⁹ a-
nulo misse sunt per curso-
res regis ad vniuersas p-
uincias vt occiderent atq;
delerent omnes iudeos a
puero vsq; ad senem par.
uulos et mulieres vno die
hoc est terciodecimo men
sis duodecimi qui vocat a
dar et bona eorū diriperēt
y Summa autem epistolarū
z hec fuit vt oīs prouincie
scirent t pararent se ad p-
dictam diem. festinabant
cursores qui missi erant re
a gis imperium explere. sta-
timq; in susis pepēdit edi
b ctum rege t aman celebrā
c te conuiuium et cunctis iu
deis q̄ in vrbe erāt flētib⁹

b⁹ ad interfectionē
iudeox.qz oibus da
bat licentia hoc fa-
ciendi t bona eox di
ripiendi.ad qđ mul
ti erant inclinati.
a Statim in susis
pependit edictū. qđ
fecit amā ne rex mu
taret ꝓsiliū b Re
ge t aman celebrāte
conuiuiū.qsi p regno
fuisset ordiatā opti-
mū negociū. c
Cūctis iudeis q̄ vi
be erāt flentib⁹. ſm
qđ ōr Jo.xvj. Plo-
rabitis t flebitis vos
mūd⁹ aūt gaudebit
Ad maiorē intelle-
ctū h⁹ ca.t alia ꝓ se-
quētiū q̄rit hic vtrū
adoratio q̄ ēp genu
um flectionē sit soli
deo exhibēda.Et ar
guit primo q̄ sic p ß
q̄ mardoche⁹ noluit
hoc mō adorar amā
c⁹ cā in psona ei⁹ hz
j.xiij.c.vbi ōr. Libet
em.p salute israel et
am vestigia pedū e⁹
de osculari paratus
cem.ꝛ timui ne ho-
norē ōi mei trāsferrē
ad boies t quēcq; ad
orarez excepto deo
meo.nec i ß mardo-
che⁹ reprobat.ꝛ ma
che⁹ reprobat.ꝛ ma
gis a scriptura sacra t doctoribus cōmendat. Item apoc.xxij
dic.b. Jobs.Cumq; audisse t vidisse cecidi vt adorarem
añ pedes angeli.q̄ mihi oīdebat hec t dixit mihi. Vide
ne feceris t sequit.Deū adora.ex quo videt q̄ adoratō p
genuflectionē sit soli deo exhibēda. In ꝓtū vr p illō qđ
hz.j.Re.xxv.vbi ōr.q̄ abigail adorauit dauid de q̄ ibidē
ōr.Et pcidit corā dauid sup faciē suā t adorauit sup terrā
t cecidit ad pedes ei⁹.qđ nō potuit fieri sine genuū flexi
one.q̄ nō exhibet hoi excellenti illicite.qz alias dō sctūs ß
nō sustinuisset sibi fieri nec abigail ß fecisset q̄ scrā erat.et
tenet cōis a doctoribus in spū ꝓhico tunc cū dō loquta fu
isse. Ad qōem ista dōm.q̄ adoratio manifeste ordiat ad re-
uerentiā illius q̄ adorat.reuerentia aūt deferenda est ali-
cui ꝓpter excellentiā sue virtutis.t ideo vbi ē singularis
excellentia.ibi debet singularis adoratō.talis aūt ē excel
lentia diuina.q̄ est infinita.t ideo debet sibi singularis ad
oratio q̄ a doctoribus vocat adoratio latrie soli deo debite
t exhibēde. Verūtū qz excellētia diuina cōicat excellētib⁹
creaturis nō tm vniuoce ꝛ ptcipative t diminutive. inde
est q̄ aliqua adoratio defertur creaturis excellentibus si
cut angelis sanctis et personis in dignitatibus constitu-
tis.que vocatur adoratio dulie. De prima vero adora-
tione.est hic questio.Circa quod sciendum q̄ licet adora
tio principaliter consistat in actu interiori mentis deum
reuerentis. habet tamen ex consequenti aliquem actum
seu aliquod obsequium exterius. quod est signum act⁹
interioris. sicut actus fidei primo t principaliter con-

sistit in actu interiori mētis ꝓme vitari pp se assentientis
secūdario tñ cōsistit in actu exteriori ꝓfessionis: q etiā i ca
su ē necessari⁹ ad salutē fm q dī Ro.x. Corde ei creditur
ad iusticiā:ore āt fit ꝓfessio ad salutē Etiā i ꝟ doctores he
brei ⁊ latini cōueniūt:q sit aliq̄ reuerētia seu seruit⁹ exte
rior vna vel plures soli deo exhibēda seu exhibende. ꝟ ꝓ
cedēdo vlteri⁹ in ꝑticulari q̄ sit illa vel ille varie dī. Dixe
rūt ei hebrei q genuū flexio vni⁹ vel duor ē hmōi:ꝟ acci
piētes ex dicto mardochei in ꝓallegato .c.⁊ in hoc in pte
secuti sūt eos aliq̄ xp̄iani:dicētes q licz cor̄ ꝓsonis excel
lentib⁹ licite possit vnū genu flecti:tñ cor̄ solo deo duo
genua sunt flectēda:ꝟ ꝟ dictū videt nimis durū.q⁹ nō so
lū gētiles:ꝟ etiā xp̄iani reuerēdo ꝓsonas excellētes vtun
tur genuflectiōe nō solū vni⁹ ꝟ amboꝝ ⁊ iō ꝟ esset cōdem
nare xp̄ianos saltē in magna ꝑte. Itē ꝟ videt esse ꝺ scptu
rā sacrā. vt tactū ē in arguēdo de abigail ⁊ dauid. Itē.iiij.
Regū.j. exꝓssius hr̄ de abdia:q fuit ſctus ⁊ ꝓpheta de q
dī. Qui cū veniſſet curuauit genua ꝓtra helyaz:⁊ ꝑcatus
est eū.q nō fecisset nec helyas pmisisset:si flexio vni⁹ ge
nu vel amboꝝ eēt ꝑdicto mō illicita:⁊ iō dicendū:q nō ē
illicita rōe ꝑdicta vel rōnib⁹ ꝑdictis:⁊ maxie q⁹ eccl̄ia sci
ens vbiq̄ talē adorādi modū:nō ꝑdicat ꝺ riū.ꝟ sp tacet q̄
si ꝓcedens hoc esse licitū. Ad cui⁹ plenioꝛē intellectū cō
sideranda:q aliq̄ de diuinis honorib⁹ tracta sunt ad crea
turas excellētes. ꝑtim timore:⁊ partim adulatiōe: ⁊ par
tim nimia hūilitate:nō tñ sunt eis exhibita tanq̄ deo.ꝟ si
cut creaturis ei⁹ excellentiā ꝑticipantib⁹ rōne sctitatis seu
dignitatis seu alteri⁹ excellētie. de q̄bus ē genuū flectio:
⁊ ly hmōi ꝑ fuerit ex malo motiuo:vel saltē mīn⁹ bono i
troducta:tñ exā ꝓsuetudo inualuit exhibenī licite creatu
ris excellētib⁹ dū tñ nō sit intētio exhibētis talia hoibus
illis sicut deo exhibere:nec recipiētis ꝟ mō recipe:⁊ sic ꝑ
intentionē exhibētis ⁊ recipientis tollit ꝓprietas act⁹ in
terioris latrie:ꝑ ꝓsuetudinē vo introducta⁊ act⁹ exterior
observat remanet tñ aliq̄ seruitus soli deo exhibenda q̄ ē
actus exterior latrie ⁊ signū actus interioris. s. oblatio sa
crificij:q̄ in nulla lege exhibet alicui: nisi ei q̄ ꝑ deo hī et
ꝟ videt snia Aug. de ciuitate dei. x. li. iiij. ca. vbi dicit sic.
Multa deniq̄ de cultu diuino vsurpata sūt: q̄ honorib⁹
deferunt hūanis siue humilitate nimia:siue adulatione
pestifera:ita tñ vt q̄bus ea detulerunt hoies haberent q̄ di
cunt colēdi ⁊ venerandi:si aūt eis multū addit adorādo
⁊ cetera ⁊ sequit:q̄s vo sacrificandū censuit nisi ei quem
deū aut sciuit aut putauit aut finxit. q. d. null⁹. Ad argu
menta dicendū. Ad primū dicūt aliq̄:q⁹ mardoche⁹ non
renuit flectere genua cor̄ amā. eo q illicitū eēt absolu
te:ꝟ ꝓp abusū ipius aman:q̄ ex hoc in superbiā eleuabatur
ꝟ hoc nō videt valere:q⁹ hoies mali q̄diu tolerant a deo
in statu excellēti sūt honorādi: vñ ⁊ dauid sanct⁹ saulem
pessimū ipm ꝓsequentē adorauit. vt hī. j. Reg. xxiiij. Si
milit Iudith q̄ inf mulieres sanctas computat adorauit
holofernem pessimū genuū flexione:fm q dī Iudith. x.
Adorauit eū ꝓsternēs se sup terrā:⁊ leuauerūt eā fui ho
lofernis iubēte dño suo ꝓpt q̄ ap̄ls petr⁹ prima petri. ij.
dicit. Serui subditi estote in omni timore dñis nō tñ bo
nis ⁊ modestis:ꝟ etiā discolis. ꝟ ē em̄ gratia. amā vo erat
in ꝑtē cōstitutus. s. a rege scōs vt. ꝟ. dictū ē: ꝓp q̄ rōne
status ⁊ officij erat adorādus ꝓpt q̄ alit dicēdū ē:q⁹ ali
quid de se licitū rōe alicui⁹ circūstantie fit illicitū sicut da
re elemosynā mulieri pauperule licitū ē ⁊ meritoriū: si tñ
fiat intentione ꝓtrahēdi eā ad luxuriā illicitū est. sic in ꝓ
posito ly adoratio ꝑ genuflexionē licite impēdat excellē
tib⁹ creaturis:tñ redditur illicita ꝑ malā intentionē exhibē
tis:si hāc exhibeat q̄si deo:vel ex ꝑte recipientis si exigat
isto mō sicut legit de Nabuchodonosor rege assyriorum
Iudith. iij. q̄ ꝑcepit holoferni: vt oēs deos tre exterminā
ret: vt ipe solus de⁹ diceret:⁊ ꝟ mō q̄rebat adorari aman
vt dicūt hebrei ⁊ habitū ē. c. ꝓcedēti. q⁹ ꝑ tales excellenti
as machinabat obtinere regnū. vt hī. j. xvj. Ad scōz dicē
dū q⁹ argumentū ē magis ad oppositū. q⁹ de ap̄lis tenet
ecclia q ꝓ⁹ ꝓfirmationē spūssancti in die pēthecostes nō
peccauerūt mortaliter: pp q̄ ꝺ iohānes tūc non peccauit: et
maxime. q⁹ elevatus erat in cōtemplatione ad videndū
secreta celestia: peccasset āt mortal⁹ si honorē soli deo ex
hibendum. angelo exhibuisset nec potest dici q deus so
lum in angelo sibi apparente loq̄nte adorauerit. q⁹ ꝟ an
gelus nō phibuisset: phibitio q̄ angeli nō fuit ad oñden
dum illā adorationē esse illicitā: ꝟ ad oñendū excellenti
am quā natura hūana ꝓsecuta ē ꝑ filiū dei eā sibi inunita
te suppositi assumentē fm q exponit beatus Gregorius
omelia quinta euāgelior. ¶ In capitulo. iij. vbi dicit in
postilla. Quia ex superbia sua volebat sibi accipe honorem
diuinum faciens se adorare tanq̄ deū. ¶ Additio. j.

Dicere q aman faciebat se adorari tanq̄ deū vt dic
glosa hebraica videt irrationabiliter dictū. nam ꝟ
esset ꝺ regiū honorē cōmune em̄ ē apud oēs etiaz
idolatras estimare deū verū seu quē putāt vel fingūt deū
esse sup oēs homines etiā reges vel ꝓncipes vñ si aman
honorem diuinū vsurpasset sequeret ex ꝟ q honorē ma
iorem q̄ regiū sibi vēdicaret q ex timore regis hoc nō au
deret attēptare: etiā si diuinū amorē: postponeret. iō ꝑdi
cta glo. nō tenet. vt autētica ab hebreis: ꝟ ad reddendum
causā quare mardocheus nō flectebat genua cor̄ aman
sicut alij serui regis. sūt apud eos due opiniones. vna ē q
amā portabat ad collū q̄ddā ydolū ⁊ ex hoc mardoche⁹
renuebat adorare aman. ne videretur idolū adorare. alia
opinio ē q⁹ cū mardocheus esset de stirpe saulis ꝓmi re
gis isr̄l: vt hī. s. in postil. c. ij. q̄ q̄dez saul vastauit amalech
itas ⁊ cepit regē agag quē occidit samuel. vt hī. j. Reguz.
xv. q̄ rōe. vt hr̄ in postil. s. Aman habebat exosos iudeos
iō pari rōe intelligendū ē q mardocheus habebat exosū
aman tanq̄ descendentē ab agag ⁊ amalech cui⁹ inimici
cie habere memoriā ita vt nō traderēt oblitioi ꝑcepit de
us filijs isr̄l. Deut. xxv. vñ mardoche⁹ tanq̄ verax neduz
volebat adorare ipm aman. ꝟ nec etiā oñdere sibi sic̄ ali
cui⁹ amicicie ad illū: esset em̄ ꝺ illud q̄ in corde gerebat
ex mādato dei: ⁊ ꝟ opinio vī magis ꝓsona lr̄e: legit em̄. j.
c. v. de mardocheo q nō solū nō assurgebat añ ipm amā
ꝟ nec mouebat de loco sessionis sue. ꝓstat āt q surgē cor̄
aliquo vel moueri de loco pp reuerentiam alicui⁹ non est
adoratio q̄ nō ꝺz hominib⁹ fieri: ex q̄ ꝑz q̄ ex alia cā mar
doche⁹ ꝟ cauebat. Nō āt hī. j. xiij. ca. vbi dī. Ne honorē
dei mei trāsferrē ad hominē ⁊c. nō ē tenendū tanq̄ autē
ticū ⁊ in scriptura canonica ꝓtentū: nō ei hī ab hebreis ꝺ
isto libro nisi tñ vsq̄ ad. x. ca. inclusiue ⁊c.

¶ In eo. ca. iij. vbi dī in postil. Nouis vtēs legibus.

Additio secunda.

Non solū pp cultura vni⁹ dei dicebāt iudei vti no
uis legib⁹. ꝟ pp circūcisionē ⁊ obſuantiā sabbati ⁊
abstientiā a cibis imūdis ⁊ mlta hmōi quib⁹ gēti
les nō vtebantur ⁊c. ¶ In eo. ca. iij. vbi dī in postil. Tñ ex
q̄ ꝓsuetudo inualuit exhibenī licite creaturis excellētib⁹.

Additio tercia.

Consuetudo adorādi creaturas ꝑ genuflexionē si
videtur aliquid facere ad ꝓpositū questionis mo
te per postillatorem. nam anteq̄ aliqua consuetu
do de hoc esset: talis adoratio aut erat licita de iure diui
no aut non si autem erat licita sic talis consuetudo ad ꝟ
nihil operaretur. si autem erat illicita per consuetudines
contrariā non fieret licita. nulla enim cōsuetudo vim ob
tinere posset contra legem diuinam: vt in prima secūde.
questi. xcvij. articulo. iij. in responsione ad primum argu
mentum. Unde circa hoc videtur aliter dicendum. s. q⁹
adoratio exterior ē signū significās interiorem adoratio
nem: non naturaliter sed ad placitum sicut locutiones si
gnificant conceptus interiores ad placitum instituentiū
ideo non est inconueniens q⁹ in diuersis temporibus seu
in varijs regionibus diuersa sint signa adoratiōis interi
oris tam latrie q̄ dulie. sicut ⁊ diuerse locutiones. vñ licz
apud antiq̄s vetc. testa. solueret calciamenta de se pertine
bat ad reuerētiā loci sancti: vt habetur Exodi. iij. ⁊ iosue
v. tamen apud nos talis reuerentia non habet: vt ꝑz per

cōmūnē vsum eccleſie: z ſiñ p̄t dici de adoratiõe corpali.

BOrgenſis ẽt circa terciũ ca. ſatis ꝓpe-
tentẽ ponit additõz. ꝫ ꝺ in ea vꝰ dubiũ q̄ dic aman
deſcẽdiſſe ab amelech. qz. j. c. vl. ꝺr aman aio z gen
te macedo nõ igr amelechites. qz macedonia regnum eſt
grecie. z fuit primũ
z ꝓpriũ regnũ alexã
dri magni vñ dicũt
ſaxones traxiſſe ori
ginẽ. vñ ſcribit q̄dã
ſaxo. velut credo pa
tria fuit añ macedo
cea q̄ notat burgẽ.
de genuflexione nõ
ſunt magni põderis
in hmõi eñ reuerẽ-
tie ſignis intẽtio fa-
cientis diſtinguit an
ptineant ad latriam
dulĩā vel hyꝑdu-
am q̄ eñ ad genufle
xiones. dulia vꝰ ha
bere potiores mo-
dos q̄ latria. nã ple
rũq̄ corã papa regi
bus z pncipib⁹ flec-
tunt genua. vbi co
rã ſacro euchariſtie
vix fit inclinatio. ne
mo tñ vt puto eſtia-
bit aliquẽ ex eis cre
atorẽ z nõ potiꝰ crea
turã z dulĩā eis exhi
bendã. Ca. iiij.

QUe cũ audiſ-
ſet. Poſtq̄ ꝺ
cripta ẽ ꝓtra
ppm iudaicũ amã
machiatio. ꝫ ꝓñr de
ſcribit eiuſdez ppli
liberatio. q̄ facta eſt
ꝑ petitõz regine he-
ſter. circa qꝺ ſic ꝓce
ditur. qz ꝑ põit peti
tõnis diſpoſitio pre
uia z ſcꝺo petitio ip
ſa ca. v. Circa pmuz
ꝑ ponit mardochei
lamentatio. ſcꝺo re-
gine monitio. ibi.
Egreſſuſq̄ athach.
tercio cõis oõ. ibi.
Rurſumq̄. Circa p
mũ dicitur.

a Que cũ audiſſz mardocheꝰ. ſ. ꝓdem natõz iudeoꝝ ꝓdictã ꝑ edicti publicatõz. vt ꝓdictũ ẽ.

b Scidit veſtimẽta ſua. in ſignũ doloris. c Et indu-
tꝰ ẽ ſacco. in ſignũ hũiliatõis. d Voce ma. cla. ꝓpt in
nocentẽ ꝓdẽnatõz. e Vſq̄ ad ſo. palatij gradiẽs. qz nõ
poterat aulã igredi i hitũ tãuili qꝺ erat ſtatutũ ad magni-
ficentiã regalẽ. f Ad q̄ cru. re. dog. puenerat. i. ſnia vel
edictũ g Plãctꝰ igẽs erat. ad oñendũ ai amaritudi-
nẽ. h Jeiuniũ. ad carnis afflictõz. i Vlulatꝰ z fle-
tus ꝛc. ad ipetrãdũ dei ꝓpiciatõz. k Ingreſſa ſũt autẽ
puel. heſter z eunuchi. ſ. ad ipaz heſter q̄ hitabat i cõclaui
nec ita exibat ad rumores audiẽdos ſic̃ domicelle eius z
miſtri. l Qꝺ audiẽs ꝓſternata ẽ. ex inſolite rei auditu.
m Et veſtẽ miſit ꝛc. vt mardocheꝰ hõeſtiꝰ incedẽt. z au-
lã regiã igredi poſſet. n Quã accipe noluit. qz adhuc
nõ venerat tps ꝓſolatõis. ꝓpt qꝺ heſter miſit miſtruz ſibi
familiarẽ ad ꝫ mardocheũ. vt ſciret cãm ſue deſolatõnis.

o Egreſſuſq̄z. ꝫ ꝓñ põitur regine mõitio ꝓma. z poſtea
ſcꝺa ibi. Qꝺ cũ audiſſet. Circa primũ ponit ꝓmonitio re-
gine. vt oraret ꝑ ppꝰ ſuo i piculo poſito. z ꝑz lra vſq̄ ibi.
ꝑ Exẽplar q̄z edicti. i. copiã. qz exẽplar ꝓprie ẽ primũ ori-
ginale. ſcꝺo ꝫ põit
heſter executio. cuz
ꝺr. Que rñdit ei ꝛc.
z ſequitur. q Qui
ſiuevir ꝛc. abſq̄ vlla
cũctatõe. i. mora.
r Interficiat. Iſtud
edictuz de conſilio
aman fuerat poſitũ
ne machinatio eius
de morte iudeoꝝ re
uocaret ꝑ aliquẽ in
formatẽ regẽ ad õri
um. s Que. xxx
ta diebus nõ ſũ vo-
ad euz hẽbat. ii. rep
plꝰ alias vxores vt
dictũ ẽ. ij. ca. z forte
i illo tpe alijs vt ẽba
tur. tũ ad reddẽduz
eis debitũ. tũ qz alĩ
nis vti delectabile ẽ
vt ꝺr. ij. mach. xv. ſo
la tñ heſter erat regi
na. ſic̃ filia pharao-
nis iter vxores ſalo-
monis. t Qꝺ cũ
au. ꝫ poſt ſcꝺa mo-
nitio cum dicitur.

v Ne putes q̄ ani
mã tuã tñ liberes:
a ſnia z̃ iudeos data
ꝑ ꝫ q̄ tu es regia.
x Si ei nũc ſiluе-
ris. ꝺ vita tua tñ co
gitãs. y Per aliaz
occaſiõz liberabũt
iudei. qz ꝺꝰ hz mul
tos modos ſuos ſu
os liberandi.

z Et tu z ꝺo. patris
tui pibiſ. diuia iu-
ſticia: eo q̄ ppli'm tu
um neglexeris.

a Et q̄s no. vt ꝛz.
vt i tali tpe parerꝫ. i.
i afflictõe ppli tuiꝰ
ꝑ te liberaret. q. ꝺ. a
pncipio tue pmotiõnis nullꝰ ꝫ ꝓñuit. ꝫ mõ ꝑ effectũ ꝑz. qz
a ꝺeo facta eſt tua pmotio ad regnũ. vt liberes ppli'm tuũ

b Rurſumq̄ heſter. ꝫ ꝓñr poit oõ cõis. qz heſter obedi
ens mardocheo voluit ſe piculo exponẽ ꝑ ppꝰ ſuo tanꝛ
petiuit vt ꝑ ipa z negocio fieret cõis iudeoꝝ oõ. vt ſic ſe
curius procederet in facto ſuo.

c Non comedetis neq̄ bibetis tribus diebus z trib⁹ no
ctibus. non eſt intelligendum q̄ tanto tempore abſtinue
rint ab omni cibo z potu. quia talis abſtinẽtia eſſet indi-
ſcreta. ſed quia ſemel in die naturali tñ comederunt mo
dicum. ſ. ad ſuſtentatõz nature tñ. illõ ãt q̄ ẽ modicũ q̄ſi
nihil reputatur. vt hꝫ. ij. phyſi. ꝺ Et tunc ingrediar ad
regez. ꝓſſa õ dictis oꝛoibꝰ z ieiunijs. e Cõtra legẽ fa-
cies iuocata. i. nõ vocata. f Tradẽſq̄ me morti. i. expo
nens me periculo mortis. quia non erat certa de euentu
futuro q̄uis confideret de diuino auxilio.

familiarẽ ad ꝫ mardocheũ. vt ſciret cãm ſue deſolatõnis.

o Egreſſuſq̄z. ꝫ ꝓñ põitur regine mõitio ꝓma. z poſtea
ſcꝺa ibi. Qꝺ cũ audiſſet. Circa primũ ponit ꝓmonitio re-
gine. vt oraret ꝑ ppꝰ ſuo i piculo poſito. z ꝑz lra vſq̄ ibi.
ꝑ Exẽplar q̄z edicti. i. copiã. qz exẽplar ꝓprie ẽ primũ ori-
ginale. ſcꝺo ꝫ põit
heſter executio. cuz
ꝺr. Que rñdit ei ꝛc.
z ſequitur. q Qui
ſiuevir ꝛc. abſq̄ vlla
cũctatõe. i. mora.
r Interficiat. Iſtud
edictuz de conſilio
aman fuerat poſitũ
ne machinatio eius
de morte iudeoꝝ re
uocaret ꝑ aliquẽ in
formatẽ regẽ ad õri
um. s Que. xxx
ta diebus nõ ſũ vo-
ad euz hẽbat. ii. rep
plꝰ alias vxores vt
dictũ ẽ. ij. ca. z forte
i illo tpe alijs vt ẽba
tur. tũ ad reddẽduz
eis debitũ. tũ qz alĩ
nis vti delectabile ẽ
vt ꝺr. ij. mach. xv. ſo
la tñ heſter erat regi
na. ſic̃ filia pharao-
nis iter vxores ſalo-
monis. t Qꝺ cũ
au. ꝫ poſt ſcꝺa mo-
nitio cum dicitur.

v Ne putes q̄ ani
mã tuã tñ liberes:
a ſnia z̃ iudeos data
ꝑ ꝫ q̄ tu es regia.
x Si ei nũc ſiluе-
ris. ꝺ vita tua tñ co
gitãs. y Per aliaz
occaſiõz liberabũt
iudei. qz ꝺꝰ hz mul
tos modos ſuos ſu
os liberandi.

z Et tu z ꝺo. patris
tui pibiſ. diuia iu-
ſticia: eo q̄ ppli'm tu
um neglexeris.

a Et q̄s no. vt ꝛz.
vt i tali tpe parerꝫ. i.
i afflictõe ppli tuiꝰ
ꝑ te liberaret. q. ꝺ. a
pncipio tue pmotiõnis nullꝰ ꝫ ꝓñuit. ꝫ mõ ꝑ effectũ ꝑz. qz
a ꝺeo facta eſt tua pmotio ad regnũ. vt liberes ppli'm tuũ

b Rurſumq̄ heſter. ꝫ ꝓñr poit oõ cõis. qz heſter obedi
ens mardocheo voluit ſe piculo exponẽ ꝑ ppꝰ ſuo tanꝛ
petiuit vt ꝑ ipa z negocio fieret cõis iudeoꝝ oõ. vt ſic ſe
curius procederet in facto ſuo.

c Non comedetis neq̄ bibetis tribus diebus z trib⁹ no
ctibus. non eſt intelligendum q̄ tanto tempore abſtinue
rint ab omni cibo z potu. quia talis abſtinẽtia eſſet indi-
ſcreta. ſed quia ſemel in die naturali tñ comederunt mo
dicum. ſ. ad ſuſtentatõz nature tñ. illõ ãt q̄ ẽ modicũ q̄ſi
nihil reputatur. vt hꝫ. ij. phyſi. ꝺ Et tunc ingrediar ad
regez. ꝓſſa õ dictis oꝛoibꝰ z ieiunijs. e Cõtra legẽ fa-
cies iuocata. i. nõ vocata. f Tradẽſq̄ me morti. i. expo
nens me periculo mortis. quia non erat certa de euentu
futuro q̄uis confideret de diuino auxilio.

a Que cũ audiſſz mardocheꝰ. ſ. ꝓdem natõz iudeoꝝ ꝓdictã ꝑ edicti publicatõz. vt ꝓdictũ ẽ.

b Scidit veſtimẽta ſua. in ſignũ doloris. c Et indu-
tꝰ ẽ ſacco. in ſignũ hũiliatõis. d Voce ma. cla. ꝓpt in
nocentẽ ꝓdẽnatõz. e Vſq̄ ad ſo. palatij gradiẽs. qz nõ
poterat aulã igredi i hitũ tãuili qꝺ erat ſtatutũ ad magni-
ficentiã regalẽ. f Ad q̄ cru. re. dog. puenerat. i. ſnia vel
edictũ g Plãctꝰ igẽs erat. ad oñendũ ai amaritudi-
nẽ. h Jeiuniũ. ad carnis afflictõz. i Vlulatꝰ z fle-
tus ꝛc. ad ipetrãdũ dei ꝓpiciatõz. k Ingreſſa ſũt autẽ
puel. heſter z eunuchi. ſ. ad ipaz heſter q̄ hitabat i cõclaui
nec ita exibat ad rumores audiẽdos ſic̃ domicelle eius z
miſtri. l Qꝺ audiẽs ꝓſternata ẽ. ex inſolite rei auditu.
m Et veſtẽ miſit ꝛc. vt mardocheꝰ hõeſtiꝰ incedẽt. z au-
lã regiã igredi poſſet. n Quã accipe noluit. qz adhuc
nõ venerat tps ꝓſolatõis. ꝓpt qꝺ heſter miſit miſtruz ſibi

Die aũt tercio. Preposita debita dispositione. Hic ꝯñr agit̃ de petitionis ꝑpositiõe q̃ duplex ẽ. Prima petitio est ad regis animũ iclinandũ. scd̃a ad populũ iudaicũ liberandũ. c. vij. Pria in ires. qꝛ ꝑ ponit̃ hester postulatio. scd̃o subdit̃ amã machinatio: ibi. Egressus ẽ itaq̃. tercio machinatõis frustratio. sequẽti. c. Circa ꝑmũ dr̃. a Die ãt t̃cio. s. pꝰ ꝑdictas orõnes ⁊ ieiunia. b Induta est hester rega. vesti. de po. veste lugubri. q̃ fuerat vsa tẽpore orõis ⁊ ieiunij c Et stetit in atrio cõfidẽs de dei subsidio. d Cõtra basilicã. i. aulã regiã: ⁊ dr̃ a basileos: qd̃ est rex in greco. e Placuit oculis eiꝰ: tũ quia eẽt oim oculis amabil̃ ⁊ g̃tiosa. vt hr̃ s̃. ij. ca. magis tñ in ocul̃ regis cui erat matrimonialiter coniũcta. tum qꝛ gratiositas eiꝰ augmẽtata fuit tũc ex spãli g̃ra dei sic̃ dr̃ d̃ iudith. x. c. f Extẽdit ꝯ eã v̄gã aureã. in signũ benignitatis ⁊ amicicie. g Que accedens. liberata a periculo. h Osculata ẽ summitatẽ virge eius. i. sceptri regis i signũ reuerẽtie. i Que ẽ petitio tua. q. d. paratꝰ sũ eaꝫ iplere qd̃ oñdit seq̃ns lr̃a. Et si dimidiã partẽ ⁊c̃. k Obsecro vt venias ad me. Id̃o iuitauit eũ ad cõuiuiũ vt magis inclinaret ad se regis animũ sciebat ei q̃ delicie mulier̃ emolliũt virilẽ animũ. l Et amã tecũ dic̃ Ra. sa. q̃ iõ solũ aman cũ rege iuitauit ad hoc q̃ alij ꝑncipes magis mouerẽt̃ iuidia et odio ꝯ ip̃m vidẽtes q̃ sic̃ hẽbat erga regẽ gr̃am singularẽ ita crederẽt eũ regine familiarẽ. ⁊ sic postea ꝑ eo nõ starẽt. ꝫ magꝫ de eiꝰ deiectõe gauderẽt: ⁊ licet i h̃ forsitã nõ bñ fecerit. tñ ꝯmẽdat̃ de facti intentiõe. qꝛ faciebat h̃ ad deiectionẽ supbi ⁊ liberationẽ innocẽtis ppl̃i. sicut ⁊ iudith de mendacijs q̃ dixit holoferni nõ cõmendat̃: ꝫ de intẽtiõe liberatiõis ppl̃i sui: ꝑ sone em̃ bone magnatũ ⁊ aliorũ q̃ ꝓdesse pñt bono zelo ad ppl̃m suũ aliq̃n mouent̃ ad aliq̃d illicitũ. vtꝫ in exemplis ꝑdictis. ⁊ pꝫ lr̃a vsq̃ ibi. m Deniat rex ⁊ amã ad ꝯuiuiũ qd̃ paraui eis ⁊ cras aperiã regi ⁊c̃. iuitauit ei eos ad ꝯuiuiũ simul rationibꝰ iã dictis. s. vt rex magis ad petitionẽ eiꝰ inclinaret̃ ⁊ aman magis odiosus ꝑncipibꝰ eiꝰ redderet̃: factũ ẽ etiã h̃ diuia dispõne: vt interi mardocheus eleuari ⁊ amã cadere iciꝑet. vtꝫ. c. se. n Egressus. h̃ ponit̃ ꝯñr machinatio amã q̃ orta fuit ex electiõe amã ex regine inuitatiõe: ⁊ h̃ notat̃ cũ dr̃. Egressus ẽ itaq̃ illa die amã de domo regie letus ⁊ alacer d̃ ostẽsa sibi regine amicicia ⁊ familiaritate. o Cũq̃ vidissꝫ mardocheũ. seq̃t̃. Indignatꝰ ẽ valde. qꝛ ꝟm ph̃m. ij. rhetorice ꝑuipensio ẽ cã ire reputauit ãt se ꝑuipẽsũ vltra modũ eo q̃ vidit mardocheũ ñ solũ ip̃m nõ adorasse: ꝫ nec ẽt sibi assurrexisse. q Et dissimulata ira qꝛ nõ poterat eũ punire sine regis licẽtia. r Cõuocauit ad se amicos ad tractandũ de punitõe mardochei quã summe desiderabat. qd̃ ptꝫ ex hoc q̃ diuitias ꝓlẽ nũerosaꝫ honores sibi ĩpẽsos a rege ⁊ regia ꝓ nihilo cõputabat q̃diu mardocheꝰ viuebat ⁊ patꝫ lr̃a vsq̃ ibi. s Iube parari excel. tra. vt magꝫ appareat vidicta de ipso habita. t Et dic mane regi. q̃si dicat statĩ ꝯcedet tibi. v Et sic ibis cũ rege letꝰ ad cõuiuium qꝛ passiones ire licꝫ icipiãt a tristitia terminant̃ tñ i delectatiõe hĩta vidicta. vtꝫ ꝑ ph̃m. ij. rhetorice. ⁊. iiij. Ethicorum. x Placuit ei ꝯsiliũ qꝛ erat iuxta suũ desideriũ. Capit. vj.

densq̃ me morti et ꝑiculo. Iuit itaq̃ mardocheꝰ ⁊ fecit oĩa q̃ hester ꝑceperat.

Capitulũ .v.

a b Die aũt tercio induta
d ẽ hester regalibꝰ vestimẽtis: ⁊ stetit i atrio do
c mus regie qd̃ erat interius
ꝯ basilicã regis. At ille sedebat sup soliũ suũ in cõsi-
d storio palatij cõtra ostium
domꝰ. Cũq̃ vidissꝫ hester
e reginã stantẽ placuit ocu-
f lis eiꝰ ⁊ extẽdit cõtra eam
v̄gã aureaꝫ quam tenebat
g h manu. Que accedẽs osculata ẽ sũmitatẽ v̄ge eiꝰ: dixitq̃ ad eaꝫ rex. Quid vis
i hester regina. Que ẽ petitio tua. Etiã si dimidiã ꝑtẽ regni petierꝫ: dabit̃ tibi
At illa rñdit Si regi placꝫ
k obsecro vt venias ad me
l hodie ⁊ amã tecũ ad ꝯuiuium qd̃ paraui. Statiq̃ rex vocate inq̃t cito amã vt hester obediat volũtati. Venerẽt itaq̃ rex ⁊ amã ad cõuiuiũ qd̃ eis regĩa parauerat. dixitq̃ ei rex postq̃ vinũ biberat abũdãt̃. Quid petis vt det̃ tibi. Et ꝓ q̃ repostulas. Etiã si dimidiaꝫ ꝑtẽ regni mei petieris impetrabis. Cui rñdit hester Petitio mea ⁊ ꝑces sꝫ iste Si iueni in cõspectu regis gratiã ⁊ si regi placet vt det mihi qd̃ postulo ⁊ meã im-
m pleat petitionẽ: veniat rex ⁊ amã ad cõuiuiũ qd̃ para-
ui eis: ⁊ cras aperiã r̃gi vo-
n luntatẽ meã. Egressus est itaq̃ illo die amã letꝰ ⁊ ala-
d cer. Cũq̃ vidissꝫ mardoch
p eũ sedentẽ añ fores palatij ⁊ nõ solũ nõ assurrexisse sibi: ꝫ nec motũ q̃dẽ de loco sessionis sue: indignatꝰ est
q valde: ⁊ dissimulata ira re-
r uersus in domũ suã: cõuocauit ad se amicos suos et zares vxorẽ suã ⁊ exposuit illis magnitudinẽ diuitiarũ suarũ filiorũq̃ turbã: et q̃nta eũ gloria sup oẽs ꝑncipes ⁊ ꝟuos suos rex eleuassꝫ Et pꝰ hec ait. r̃gĩa q̃ꝫ hester nullũ aliũ vocauit ad ꝯuiuiũ cũ rege ꝑter me apd̃ quã ẽt cras cũ r̃ge prã surꝰ sũ. Et cũ hec oĩa habeaꝫ nihil me hr̃e puto q̃diu videro mardocheũ iudeũ sedẽtẽ añ fores regias. rñderũtq̃ ei zares vxor eiꝰ ⁊
s ceteri amici. Iube ꝑati eccelsã trabẽ hñteꝫ altitudis
t q̃nq̃gita cubitos ⁊ dic mane regi vt appẽdat̃ sup eaꝫ
v mardocheꝰ ⁊ sic ibis cũ re-
x ge letꝰ ad ꝯuiuiũ. Placuit qꝫ ei ꝯsiliũ ⁊ iussit excelsã ꝑparari crucẽ. Capitu. vj.

a Noctẽ illã duxit rex in
b somnẽ: iussitq̃ sibi afferri historias ⁊ annales poꝝ tẽpoꝝ. Que cuꝫ il-
c lo pñte legerẽt̃ ventũ est ad illũ locũ vbi scriptũ erat q̃ modo nũciasset mardocheus insidias bagathã ⁊ tha-

n Noctẽ illa. h̃ ꝯñr describitur frustratõ dicte machinatiõis ⁊ ꝑ ponit̃ hꝰ frustrationis occasio. scd̃o facti executio: ibi. Statiq̃ rex Circa ꝑmum dicitur.

a Noctem illam duxit rex insomnem: quod a deo factum est: vt mors mardochei disposita in crastino impediretur. b Iussitq̃ sibi afferri historias ⁊ annales pritem. quia sicut dicit iosephus vigiliam illam nolebat trãsire in ocio sed expendere in aliquo vtili pro regno suo: ⁊ ideo fecit coram se legi facta preterita regni sui: quia memoria preteritorum dirigit in agendis respectu futurorũ c Ventum est ad illum locum vbi scriptum erat. quod ordinatione diuina factum est: vt mardocheus iustus remuneraretur: Aman autem superbus confunderetur. cetera patent vsq̃ ibi.

d Nihil oīno mercedis accepit. qz rex fecisset eū pmo
rari in palatio suo a tpe illo q̄ nūciauit sibi patas insidias
p̄ tū erat. q̄ mercedē expectādo. e Statimq; rex. p̄ pōit
ponit facti executio. Circa q̄ p̄ ponit̄ p̄sultatio. scd̄o mar
dochei exaltatio. Dixitq; ei rex. Circa pmū dr̄. Statimq;
rex q̄s ē in q̄t i atrio.
p̄ius ei q̄ uenerat a
ministris suis. q̄ ho
ra eēt tpis. vt dic̄ ioseph⁹. z rūdēt ib⁹ ser
uis suis q̄ iā dies il
lucescebat. q̄siuit q̄s
d̄ suis p̄silijarijs vene
rat. vt de pmio mar
dochei p̄ferret. quia
eū pmiare desidera
bat. f Rūderunt
q; pueri. i. regī minis
tri. g Ecce amā stat
i atrio. q̄ valde mane venerat. vt appē
sionē mardochei i-
petraret q̄ cōit dicit
q̄ surrectio matutina
nō ē bōa fortūa. q̄d
ptigit in ꝓposito.
h Cogitās aman
i corde suo ꝛc. quia
mod⁹ superbi ē estimare
q̄ sp ipe debeat ho-
norari. i Homo
quem rex honorare
cupit debet idui ve-
stimentis regis. i. q̄-
bus nulli nisi regi. k Et ponī
sup equū q̄ de sella
regis ē. i. quē null⁹
eq̄tauit nisi rex.
l Et accipe regiuz
diadema ꝛc. ex qui-
bus satis p̄z q̄ aspi-
rabat ad regnuz.
m Dixitq; ei rex.
p̄ p̄ōr p̄dīt ipi⁹ mar-
dochei exaltatio. et
q̄ p̄ōs aman p̄futa-
tio. cuz dicitur.
n Festia. absq; ali-
q̄ retardatōe.
o Et sumpta stola
z eq̄. i. veste regia et
equo regio. de dya-
demathe ār regio ta
cuit. qz non videbat
sibi p̄uēienter dictuz
q̄ alius a rege porta
ret diadema regiuz
q̄d ār. j. viij. ca. dr̄ q̄
mardocheus porta
bat corōnā auream
illa tñ nō erat silis corōe regie. p Fac vt locut⁹ es mar
docheo iudeo. qz tu es pmus int̄ p̄ncipes regni mei vt sic
p̄z exaltatio mardochei: z p̄ p̄ōs p̄futatio aman iō sequit̄.
q Et aman festi. ire i do. su. lu. z coopto capite. sic̄ solent
hoies p̄fusi incedere. r Si de semie iudeox ē mardo-
che⁹ ꝛc. dicit hic glo. hebraica: q̄ sapientes illi q̄ erāt de cō-
silio aman viderāt libros legis moysi. qz aliq̄ iudei capti-
ui tā trāstulerāt eos in linguā p̄sicā. z ibi viderāt q̄ hebrei
ꝓpantur stellis celi. z terre puluerī. vt hr̄ gen̄. xiij. z. xv. iō
dixerūt q̄ñ incipiūt cadere deducūt ad nihilū q̄i puluis. z
q̄ñ incipiūt p̄ualere ascēdūt sicut celi stelle. z iō subdit.
s Nō poteris ei resistere ꝛc. z p̄z lr̄a. (In ca. vj. vbi dic
tur in postil. z accipe regiū diadema. Additio.

Per hoc q̄d dr̄ h̄. Et accipe regiū diadema. nō intelli-
gīt q̄ hō ille quē rex volebat honorare hr̄et acci-
pere regiū diadema
nec q̄ equ⁹ ille q̄ ō sel-
la regī erat eēt ō illi
q̄ cōsuuerāt portā-
re regiuz diadema.
q̄ñ rex in eo. eq̄tabat
vñ ex hoc nō habet q̄
aman aspirasset ad
regnū ꝛc. Ca. viij.

a Itrauit itaq;
rex. h̄ p̄ōr po
nitur scd̄a pe
titio hester regie ad
ppli suī liberatōnez
Circa quā p̄ p̄ōitur
aduersarij ordēnatio
scd̄o ppli liberatio i
p̄n. viij. c. pma i duo-
as. q̄ p̄ p̄ōitur ipius
hester iusta petitio.
scd̄o ipi⁹ amā iusta
ordēnatio. ibi. rex āt
Circa pmū dicit.
b Dixitq; ei rex. i.
regine hester.
c Postq̄ vino ica
luerat. i. alacrior fa-
ctus fuerat.
d Que est petitio
tua hester. ex volun
tate adiplēdi volnit
ei⁹ petitōz p̄uenire.
e Dona mihi ani-
mā meā. i. vitā meā
qz interfecto popu-
lo iudaico fm amā
machinatōz. vt hr̄ s
iij. ca. reputabat sta
tim se morituraz. cuz
esset de eodē ppl'o.
f Et gemēs tacerē
si ō honore regio de
berē trāsferri ad sta-
tū ancillarē. z p̄dic-
cauit ppl'm suū ō q̄
s. tacuerat vsq; ad
tps opportunuz.
g Nūc aūt hostis
ꝛc. q̄ nobis interfe-
ctī insidiabitur vite
ei⁹. vñ i p̄sona regis
dr̄. j. xvj. ō ipo amā
Nā mardocheuz c⁹
fide z bñficijs viui-
m⁹ z p̄sortem regni
nñi hester cū oi gen
te sua nouis quibusdā legib⁹ atz inauditis machinis ex-
petiuit in mortē. hoc cogitās vt illis interfectis insidiaret
nr̄e solitudi ꝛc. Ra. sa. aliter exponit hoc. cuius crudelitas
redundat in regē. i. in dānū regis. q̄ si p̄siluisset vendē in-
deos in seruitutē ppl'o alteri⁹ regni rex indeb̄ habuisset ma
gnā pecuniā in thesauris suis reponendā quā non posset
h̄re de cadauerib⁹ mortuox vel si p̄soluisset iudeos occu
pare in opib⁹ seruilib⁹ regis. h̄ret rex inde magnā vtilita-
tē. sic̄ rex egypti ō fultute indeox ciuitates z castra regis
edificantiū vt hr̄ exo. j. z sic̄p̄z q̄ p̄silius aman nō fuit vti-

res eunuchox: regē assue-
rū iugulare cupientiuz q̄d
cuz audisset rex ait. Quid
p̄ hac fide honoris ac pre
mij mardoche⁹ p̄secut⁹ est
Dixerūt ei serui illi⁹ ac mi
d nistri nihil oīno mercedis
e accepit. Statiq; rex. q̄s ē
in q̄t in atrio. Aman quip-
pe interi⁹ atriū dom⁹ regie
ingrauerat. vt suggerēt regi
z iuberet mardocheū affigi patibulo q̄d ei fuerat p̄-
f paratum. Responderunt
g pueri. Aman stat in atrio:
Dixitq; rex ingrediat. Cū
q; esset ingressus ait illi.
Quid debet fieri viro quē
b rex honorare d̄siderat. Cō
gitās ār i corde suo aman
z reputans q̄ nullū alium
rex nisi se vellet honorare
i Rndit Nō quē rex honora-
re cupit debet idui vesti-
k b⁹ regijs z ipōi sup equū
l qui de sella regis ē: z accī-
pere regiū diadema super
caput suū: z primus de re-
gijs princip ib⁹ ac tyran-
nis teneat equū ei⁹. z per
plateā ciuitatis incedens
clamet z dicat. Sic honora-
bit quēcunq; rex volue
m rit honorare. Dixitq; ei
n rex. Festina z sumpta sto-
o la z equo face vt locutus es
p mardocheo iudeo q̄ sedet
añ fores palatij. Caue ne
q̄cq̄ de his q̄ locut⁹ es p̄-
termittas. Tulit itaq; amā
stolā z equū indutūq; mar
docheū in platea ciuitatis
z inpositū equo p̄cedebat
atq; clamabat. Hoc hono
re ꝓdign⁹ est quēcūq; rex
voluerit honorare. Reuē
susq; ē mardocheus ad ia
q nuā palatij. z aman festi-
auit ire in domū suā lugēs
z opto capite: narrauitq;
zares vxori suē amicī oia
q̄ euēnissent sibi. Cui respō-
derūt sapientes q̄s hēbat i
r cōsilio z vxor ei⁹. Si de se
mine iudeox ē mardoche-
us ante quē cadere cepisti
s nō poteris ei resistere: sed
cades in ꝓspcū e⁹ Adhuc
illis loq̄ntib⁹ venerūt eu-
nuchi regis. z cito eum ad
conuiuiū q̄d regia parauerat
pergere ꝓpulerunt.

Capitulum. vij.

a Itrauit itaq; rex et
aman vt biberēt cum
b regina Dixitq; ei rex
c ēt scd̄a die postq̄ vino in-
d caluerat. Que ē petitō tua
hester vt det tibi: z q̄d vis
fieri. Etiā si dimidiā ptez
regni mei petieris ipetrab
Ad quē illa rndit. Si inue
ni grām in oculis tuis o rex
e z si placet dona mihi ani-
mā meā p̄ qua rogo z po-
pulū meum pro quo obse-
cro. Traditi eī sum⁹ ego
z populus meus vt cōtera
mur iugulemur z p̄eamus
Atq; vtinā in seruos z fa-
mulas vēderemur eēt tol-
f lerabile malū. z gemēs ta
g cerem: nunc autem hostis
noster est c⁹ crudelitas re

le regi: ꝫ damnosū ꝑma tñ expō. vñ rōnabilior. b Respondēsq; rex. h ꝑñr ponit ipi⁹ aman cōdē natio. ⁊ pz lra vsq; ibi. i Nō ille audi. illi. obstu. cōsci⁹ ꝓprie malicie quā nō poterat operire. k Vultū regis ac regine ferre nō sustinēs. p nimia lēs dare sniaz donec aliq; nuluz transiret cōmotio ire.

m Reppert amā sup lectū hester corruisse. dic h Ha. sal. q angel⁹ impulit eū vt sic rex rediēs magis moueret ꝯ eum Potest tñ dici q ex nimia stupefactōne ⁊ timore nō poterat se sustētare: ⁊ sic corruit. n Etiā reginā vult oppmere. i. strāgulare. o Et stati operu. faci. ei⁹. tāq; pdēnati ad mortē: q; tūc erat tal' mos: ⁊ adhuc ē i aliq; b⁹ regnis q aliquib⁹ crimib⁹ pdemnatis ad mortē velant oculi q̄dā bendello. p En lignū qđ parauerat mardocheo iste eñ eunuch⁹ fuerat de ill' q̄ iuerāt ad vocandū ipm amā ad regine cōuiuiuz. vt bī. j. i fine. ca. pcedētis ⁊ tūc vidit illō lignū i atrio amā fabrefeñ. q ꝯppē dite eū i eo: ⁊ sic sup eū reuersa ē sua machinatō fm q scribitur puer. xxvj. Qui fodit foueā icidet in eā. r Et regis ira q̄ euit: q; facta vidicta ira q̄escit: cuz sit appetit⁹ vindicte.

In ca. viij. vbi dī i postill. Dona mihi ani. ⁊c. Additio.

In ꝟ q dicit hester. Dona mihi animaz me. ⁊c. idicauit se eē de pplo iudeoꝝ qđ q̄ tacuerat. vñ stati sequit. Ecce venundati sum⁹ ego ⁊ ppls me us. q. di. Ille hostis si solū voluit emere iudeos: ꝫ ēt me q̄ sū de eadē gēte cū totā gētē idrūter emerit. Item vbi nos hēmus nūc ār hostis nr̄ ē c⁹ crudelitas redūdat i regē i hebreo hr̄ Nō ei hostis vz i dānū rgis: ⁊ ē sensus: q hostis ille. s. amā de q̄ intēdebat: ñ erat tāti valoris sic dānū qđ regi iferebat destruēdo totā illā gētē sibi subiectā sit' cū regia: q aūt dr̄ q amā isidiabat rgi infectis iudeis ad qđ allegat illō qđ dr̄. j. xvj. c. nō hz auctē i scriptura: nā qđ in ꝟ libro ꝓtinet:

b dūdat i regē. Respōdēsq; rex assuer⁹ ait. Quis ē iste ⁊ cui⁹ potētie: vt hec audeat facē. dixitq; hester. Hostis ⁊ inimicus nr̄ pessim⁹ i iste ē amā. Qđ ille audiēs k ilico obstupuit: vultū regis ac regie ferre nō sustinens l rex ār trat⁹ surrexit: ⁊ de loco cōuiuij i trauit i hortum arboriꝫ ꝓsitū. amā q̄z surrexit vt rogaret hester regi nā p aia sua itellexit ei a rege sibi patū malū: q cuz reuers⁹ eēt de horto nemoriꝫ ꝓsito: ⁊ itrasset ꝓuiuij lo m cū reppit amā sr̄ lectū coruisse in q̄ iacebat hester et n ait. Etiā reginā vult oppri mere me pñte i domo mea Necdū ꝟbū ꝟ ore regis exi o erat: ⁊ stati operuerūt faciez ei⁹. Dixitq; arbona vn⁹ ꝟ eunuchis q̄ stabāt i mistep rio regis. En lignū qđ parauerat mardocheo q̄ locut⁹ ē p rege stat i domo aman hñs altitudis q̄nq̄gita cuq bitos. Cui dixit rex. Appēdite eū i eo Suspēsus ē ita qz amā i patibl'o qđ parauerat mardocheo ⁊ regis ira r q̄ieuit. Capit. viij.

a b Ille illo dedit rex assuer⁹ hester regie domuz c amā aduersarij iudeoꝝ: et mardoche⁹ igress⁹ ē añ faciē regis. Cōfessa ē ei ei hester q eēt patru⁹ su⁹ Tulit d q rex anulū quē ab amā recepi iusserat ⁊ tradidit mardocheo. Hester ār ꝓstituit mardocheū sup domū suā f Nec his cōtēta ꝓcidit ad pedes regis: fleuitq; et lo

p⁹. x. ca. nō est de libris canonicis nec recipit ab hebreis.

Capitulū .viij.

a Ille illo. Postq; descpta ē ipi⁹ amā ꝓdēnatio. h ꝑñr o describit inocētis ppli liberatō. Circa quā sic ꝓcedit. q: ꝑ ponit correctio ꝓcogitate malicie. scdo vindicatio effrenate audacie. c. ix. ꝛcio fmuneratio ppetrate iustīcie. ca. x. Circa pmū ꝑmittit mardochei exaltatio. secūdo malicie hostilis correctō ibi Nec his ꝓtenta. ꝛcio ex h surgēs noua exultatio: ibi. Mardoche⁹ ār. Circa pmū dicit.

b Dedit rex assuer⁹ hester re. do. amā i. oēs ipi⁹ facultates c Et mardocheus ingressus ē añ faciē regis. tāq; sibi familiaris ⁊ amabil': tuz q: vitā eius seruauerat vtz ex pcedētib⁹ tū q: regine patruus erat. d Tulitq; rex anulū quem ab amā recipi iusserat. eū a dignitate pstia degradādo. q: tunc magni hoies i dignitatib⁹ pstituti talib⁹ anul' vtebāt. e Et tradi. mar. ipm loco ei⁹ ꝓmouēdo. f Nec his cōtē. h ꝑñr describitur correctō malicie excogitate p amā ꝯ iudeos. Circa quā ꝑ ponit hūil' regie petitio cum dr̄ Procidit ad pedes rgis ⁊ pia cū dr̄ Fleuitq; ⁊ rōnabil' cuz sbdit. Iz rauit vt malicią amā agagite ⁊ c̄ vtz i lia. l Exāditq; rex. h ꝑñr pōit regis ꝓcessio: cū subditur b Scribite q̄ ⁊c. sic vob placet p eoꝝ salute. i Signā. littre. ⁊c annulo meo: vt null⁹ audeat ꝯdicē. k Accitisq; scribis h ꝑñr describit dicte ꝓcessiōis accelerata executio q: periculuz erat i mora: ⁊ h ē q dr̄. k Accitisq; scribis q̄ hēbāt dictādi officiū. l Et libris. i. scriptoribus.

g nem ppli mei. Respondit qz rex assuer⁹ hester regi ⁊ mardocheo iudeo Domū aman cōcessi hester regine ⁊ ipsuz iussi affigi cruci: q̄a ausus est manum mittere h in iudeos. Scribite ergo iudeis sicut vobis placet i ex regis nomine: signātes litteras anulo meo Hec ei cōsuetudo erat vt epistol': que ex regis nomine mittebant: ⁊ illius anulo signate erāt: nemo auderet ꝓtra k l dicere. Accitisq; scrib ⁊ li m brarijs regis erat añt tempus tercij mēsis qui appellatur siban: vicesima ⁊ tercia illi⁹ die scripte sūt ep'le vt mardoche⁹ voluerat ad iudeos ⁊ ad ꝓncipes: ꝓcuratores q ⁊ iudices. q̄ cētū vigintiseptem prouincijs ab india vsq; ethiopiaz ꝑsidebant: prouincie atq; p n uncie: popl'o ⁊ populo: iuxta linguas ⁊ litteras suas

m Erat ār tps kcij mēsis: ⁊ sic duo mēses fluxerāt a tpe q̄ lie ꝯ iudeos ipetrate p amā misse fuerāt q: ꝑ mēse posit amā sortē q̄ mēse ⁊ q̄ die iudei debebāt inferi: ⁊ statiz ille lie fuerūt impetrate ⁊ misse. vt hz. s. iij. c. n Juxta li. ⁊ lias: imperiū ei assueri ita erat diffusū q m diuersis prouincijs nō solū erāt idiomata diuersa ꝫ ēt in aliq⁹ locis

varijs lr̃is vtebant. o Et cõstituta est p oẽs puincias vna vltõis dies xĩ. r sic pz q eadẽ dies ſq̃ p sorẽ ipl⁹ amã erat deputata ad interfectõz iudeoz p diuinã puidentiaz ordinata ẽ ad contrariũ. ſ. ad interfectõz ſnoz inimicoruz p Sũma aũ eplẽ fuit. i. ſnia i breuiz in grosso. q: pcessus r vbã lre regalis h nõ ponunt. ẽ inferius. xvj. c. fm opinionẽ aliquoꝝ.

a Egressiq̃ sũt veredarij. i. nũcij sic dicti a vebo vehis. q: portãt nũciũ vl mãdatum. b Et edictum regis. de correctione malicie amã c Depẽdit in suſ vbi tũc erat sedes regis. vtz p ꝓdicta. j. c. d Mardoche⁹ ãt h ꝓſir describit ex ꝓdictis orta letitia. q: scribit puer. xvix. in multiplicatõe iusto rũ letabit vulg⁹: cuz ãt ipſ sũpserit ꝓncipatũ gemer ppl's et iõ sicut exaltatio aman ipij fuit bonis cã tristicie ita exaltatio mardochei per quã fuit multiplicatus i bonis tpalib⁹ r honore. fuit cã letitie. r h ẽ qđ dr.

d Mardoche⁹ ãt de pa. r de ꝓſpe. regis egrediẽs ad statũ ciuitatẽ disponẽ dũ. e Fulgebat vestib⁹ regijs. in signũ ptãẽ sibi date r dignitatẽ f Hisq̃ ciuitas exultauit p ꝓpſſiõe ipij. r exaltatõne iusti. g Iudeis ãt noua lux oriri visa ẽ q: pri⁹ erant in tenebris tristicie. h Gaudiũ honor de regine ꝓmotõe q̃ erat de eoz genẽ. i Et tripudiũ. i. gest⁹ exũltatiõis letus ꝓcedẽs ex interiori letitia intantum vt plures alteri⁹ gẽtis r secte eoz religiõi r ceremonijs iũgerẽt. credẽtes q̃ haberẽt deũ celi ꝓtectorẽ. q̃ tãsubito r mirabili mõ hostẽ eoz deiecerat. r eos sublenauerat.

Ca. ix.

Hĩt duodecimi mẽsis. h ꝓſir describit vindicatio effrenate audacie. q: multi p diuersas ptes orbis videntes vel audictes lras q̃s amã miserat ex noie regis condi xerãt adinuicẽ q̃ iudeos interficerẽt r bona eoz diripent h p. lras reuocatorias p mardocheũ ipetratas mãdatũ est p totũ imperiũ. q̃ iudei de suis aduersarijs vidictã accipe rẽt r q̃ iudices dnces r ꝓfecti ꝓuinciaꝝ. in h eis assisterẽt sic g̃ ꝓcedit. q: p ponit hmõi vindicatio. scõa erga deũ gr̃tiarũactio. ibi. Dies aũt terciusdecim⁹. Circa ꝓmũ p ponit vindicatio generalis scõo spẽalis. ibi. Quid vltra postulas. Circa ꝓmũ ꝓponit vindicatio generalis p totũ iperium assueri. r pz lra ex ꝓdictis vsq̃ ibi.

b Fama q̃z nois ei⁹ crescebat his q̃tidie. ſ. ꝓpt regiminis bõitatẽ r ipij ꝓſpitatẽ a tempe q̃ fuerat mardoche⁹ positus loco amã. c Depẽdit in suſ vbi tũc erat sedes regis. vtz p ꝓdicta. j. c. d Mardoche⁹ ãt h ꝓſir describit ex ꝓdictis orta letitia. q: scribit puer. xvix. in multiplicatõe iusto rũ letabit vulg⁹: cuz ãt ipij sũpserit ꝓncipatũ gemer ppl's et iõ sicut exaltatio aman ipij fuit bonis cã tristicie ita exaltatio mardochei per quã fuit multiplicatus i bonis tpalib⁹ r honore. fuit cã letitie. r h ẽ qđ dr.

d Mardoche⁹ ãt de pa. r de ꝓſpe. regis egrediẽs ad statũ ciuitatẽ disponẽ dũ. e Fulgebat vestib⁹ regijs. in signũ ptãẽ sibi date r dignitatẽ f Hisq̃ ciuitas exultauit p ꝓpſſiõe ipij. r exaltatõne iusti. g Iudeis ãt noua lux oriri visa ẽ q: pri⁹ erant in tenebris tristicie. h Gaudiũ honor de regine ꝓmotõe q̃ erat de eoz genẽ. i Et tripudiũ. i. gest⁹ exũltatiõis letus ꝓcedẽs ex interiori letitia intantum vt plures alteri⁹ gẽtis r secte eoz religiõi r ceremonijs iũgerẽt. credẽtes q̃ haberẽt deũ celi ꝓtectorẽ. q̃ tãsubito r mirabili mõ hostẽ eoz deiecerat. r eos sublenauerat.

Capitu. ix.

a Hĩt duodecimi mensis quez adar vocari añ iã dixim⁹ fciadecia die qñ cũctĩ iudeis iterfectio pabãt: r hostes eoz inhiabãt sanguini. Ꝛsa vice superiores iudei eẽ cepũt et se de aduersarijs vindicare. Congregatiq̃z sũt p singulas ciuitates r oppida r loca: vt extẽderẽt manũ ꝫ inimicos et ꝓsecutores suos. Nulluſq̃z ausus est resistere. eo q̃ oẽs ppl'os magnitudis eoz fortitudo penetrarat. Mã r puincias iudices duces r ꝓcuratores: oiſq̃z dignitas q̃ singulis locis r opib⁹ ꝓerãt: extollebant iudeos timore mardochei quẽ ꝓncipẽ eẽ palatij r plurimuz b posse cognouerant. Fama q̃z nois ei⁹ crescebat q̃tdie r p cunctoz orã volitabat Itaq̃z ꝓcusserũt iudei inimicos suos plaga magna r occiderũt eos: reddẽtes eis qđ sibi pauerãt facẽ. in tantũ vt ĩ ĩ susis q̃ngẽtos c viros iterficerẽt: extra de cẽ filios aman agagite hostis iudeoz. Quoz ista sẽ noia: pharsan dathan delphon r espbata r phorata r adalia r aridathar ephẽ mesca arisai r aridai r vaisatha. Quos cũ occidissẽt e ꝑdas de ſbijs eoz agẽ noluerũt. Statiq̃z nũer⁹ eoz q̃ occisi erãt i suſ ad regẽ relat⁹ ẽ. Qui dixit regie. In vrbe suſ inſfecerũt iuđi q̃ngẽtos viros: r alios decẽ filios amã. Quãtãputas eos exercẽ cedẽ ĩvnuẽſ p f uitijs. Quid vltra postu-

e Predas de substantijs eorum agere noluerũt: ad ostẽdendũz q̃ non erãt mori cupiditate auaricie. sed zelo iusticie. r ne regem offenderent. quia bona talium sic ex dispositione regis interfectorum fisco re-

gio applicari debebant. f Quid vltra postulas. Hic ponitur vindicatio ſpẽalis. ſ. in vrbe susis tñ. q: ibi fuerat facta machinatio aman ẽ iudeos. r iõ facta est ibi maior vindicatio. ſ. duobus diebus. r hoc est quod dicitur.

f Quid vltra postulas quasi dicẽt. paratus sũz facere. et

ō regina magis fuit ansa vltra petere dicēs. Detur po. iu deis ⁊c. g Et decē filij aman i patibul' suspēdant. q̄ fue rāt occisi in die ptērita vt sic iustīcia vniformis fieret in pa tres filijs. ⁊ pz lra vsq; ibi. a Sz ⁊ p oēs puicias ⁊c. istō refert ad vindicatōz diei pcedētis. qz in ciuitate susa tm̄ ba buerūt iudei licētiā intficiēdi aduersarios duob⁹ dieb⁹. scilz die kciadecia ⁊ q̄rta decima duodecimi mēsis. ⁊ in alijs aūt ciuitatib⁹ ⁊ vill' vno die rm̄. s. kciadecima die eiusdē mensis. b Dies āt kciusdecim⁹. h p̄r pōit erga deū gr̄aruactio. i h̄ q dies q̄rtadecia i q̄ iudei q̄ erāt ex ciuitatē susis q̄euerūt ab iterfectōe aduersariox. ⁊ dies q̄ntadecia eiusdē mēsis i q̄ iudei q̄ erāt in susis q̄euerūt ab hui⁹ modi occisiōe. pstituti sūt solēnes apō iudeos vniuersos vt essent memores bñficij diuini. h̄is dieb⁹ eis dati. ⁊ p̄ poni tur hax diex solēnizatio. ⁊ scdo h⁹ solēnizatiōnis firmatio ibi. Scripsit itaq; mardoche⁹ sīia p̄a me pt̄l in dictis.

c Scripsit itaq; h p̄r pōit dicte solennizatōis p̄firmatio. ⁊ h̄ dupl'r. p̄ p mardochei lr̄as a iudeis receptas. scdo p lr̄as hester ⁊ mardochei sil' scriptas. ibi. Scripserūtq; hester. Circa p̄mū dicit.

c Scripsit itaq; mardoche⁹ hec oia i hoc libro p̄scripta quē libr̄um. scripsit mardoche⁹. d Misit ad iudeos ⁊c vt oēs clari⁹ cognoscerēt diuinū bñficium eis collatuz vel pot⁹ diuina bñficia put ptinetur i serie h⁹ libr̄i. vt q̄rtādecimā ⁊ .xv. die p festū suscipent tāq; ex dictis beneficijs grati cetera patent ex dictis vsq; ibi.

e Aman em̄ filius amadathi. Hic in breuib⁹ ponitur sententia⁹ processus totius huius libri scilicet de amā machinatōe. ⁊ de eius fu-

las. ⁊ q̄d vis vt fieri iubeā am. Cui ille rñdit. Si regi placet det ptās iudeis. vt sic fecerūt hodie i susis. sic g ⁊ cras faciāt: ⁊ decē filij aman i patibul' suspēdātur. Precepit rex: vt ita fieret Statiq; i susis pepēdit edictū ⁊ decē filij aman suspensi sūt. Cōgregatis iudeis q̄rtadecia die mensis adar: inffecti sūt i sub trecēti viri: nec eox ab illis direpta sba ē. h ⁊ p oēs puicias q̄ ditōi regis subiacebant p aiab⁹ suis steterūt iudei: interfectis hostib⁹ ac psecutorib⁹ suis: intātū vt septuagintaq̄nq; milia occisox iplerētur: ⁊ null⁹ de sbijs eox q̄cq̄ cōtigēt. b dies aūt terciusdecimus mēsis adar: vn⁹ apō oēs interfectōis fuit: ⁊ q̄rtadecima die cedere desierunt Quēpstituerūt eē solēnem vt i eo oi tpe deinceps vacarent epulis gaudio atq; conuiuijs. At hi q̄ i vrbe susis cedē exercuerāt tercio decio q̄rto decio die eiusdē mēs i cedē requati sūt quitodecio āt die pcutē desierūt. Et idcirco eūdē diē cōstituerūt solēnē epulax atz leticie. Hi xo iudei q̄ i oppidis ñ muratis ac vill' morabāt: q̄rtū decimū diē mēsis adar quiniox ⁊ gaudij ꝺcreuerūt: ita vt exultēt in eox ⁊ mittāt sibi mutuo ptes c epl'ax ⁊ ciboz: Scripsit itaq; mardoche⁹ omia hec ⁊ d lr̄is cōphēsa misit ad iudeos q̄ i oib⁹ regis puincijs morabāt tā i vicino posit q̄ pcul. vt q̄rtādecimaz et q̄ntādecimā diē mēs adar p festis suscipent: ⁊ reuertēte semper anno solēni celebrarēt honore. qz in ipis

dieb⁹ se vlti sunt iudei de inimicis suis ⁊ luct⁹ atq; tristicia in hylaritatē gaudiūq; conuersi sunt. essent q; dies iste epulax atq; leticie ⁊ mitterēt sibijnuicez ciboz ptes ⁊ paupib⁹ munuscula largirētur. Susceperuntq; iudei in solēnem ritū cuncta q̄ eo tpe facere cepant. ⁊ q̄ mardoche⁹ litteris faciēda mandauerat e Aman em̄ fili⁹ amadathi stirpis agag hostis ⁊ aduersari⁹ iudeox cogitauit ꝺ eos malū. vt occidēt illos atz delēt. ⁊ misit phur qd̄ nostra lingua vertitur in sortē ⁊ postea ingressa ē hester regē obsecrās vt conatus eius literis regis irriti fierent ⁊ malū qd̄ contra iudeos cogitauerat. reuerteret in caput eius. Demq; et ipsum ⁊ filios eius affixert f cruci. atq; ex illo tpe dies isti appellati sunt phuri. i. sortiū: eo q̄ phur. i. sors in vrnā missa fuerit. Et cūcta q̄ gesta sunt epl'e. i. libri h⁹ g volumie ptinentur queq; h sustinuerūt ⁊ q̄ deinceps i i mutata sūt: susceperūt iudei sup se ⁊ semen suum. k ⁊ sup cūctos q̄ religiōi eorū voluerunt copulari. vt nulli liceat duos hos dies absq; solēnitate trāsigē q̄s scriptura testatur: ⁊ cetera expetūt tpa ānis sibi iugit succedētib⁹. Isti sūt dies q̄s nulla vnq̄ delebit obliuio. ⁊ p singl'as generatōnes cūcte i toto orbe puincie celebrabūt: nec ē vlla ciuitas i q̄ dies Phuri. i. sortiū nō obseruentur a iudeis: ⁊ ab eox pgenie q̄ his ceremonijs obligata est. l Scripseruntq; hester regina filia abiahil: ⁊ mardo-

stratōe p reginā hester a q̄ aūt iste pcessus in breui sit hic positus. dicendū q; a mardocheo qui hūc librū scripsit et per modū cuiusdā recapitulatōis p̄dictox hoc iseruit. vel ab Esdra qui hunc libz cū alijs repanit. Dubiū est aūt apud aliquos videtur tamen probabili⁹ q; a mardocheo vnde subditur conclusio.

f Atq; ex illo tempore dies isti appellati sunt phuri. i. sortiū nō ab aliquo facto iudeox q̄ mense ⁊ quo die deberet esse. h ipi⁹ aman. qui misit sortē de interfectōe iudeox. ⁊ sic fuerunt ibi dne sortes. p̄ma de mēse. et scōa de die. vt h̄. s. iij. ca. ⁊ p̄p̄ē h appellati sunt dies sortiū in plurali ⁊ ex facto diuine p̄uidentie q̄ sortem illā ordinatam ad malum iudeoz̄ conuertit in bonum ipsoz̄m.

g Quecūq; sustinuerunt in persecutione aman.

h Et q̄ deinceps i mutata sunt per p̄curationez hester et mardochei.

i Susceperunt super se iudei ⁊ semen suū quia parentes possunt obligare filios etiam futuros ad ea que spectāt ad cōmune bonum.

k Et super cunctos qui religiōi eorum voluerunt copulari. i. ad iudaismum conuerti. cetera patent ex dictis.

l Scripserūtq; hester regina. Hic cōsequenter ponitur cōfirmatio dicte solennizationis secunda ad mandatū hester ⁊ mardochei stmul. Sciendum tamen q; istud mandatum differt a p̄mo. quia vt dicunt hic hebrei hester et mardoche⁹ petierūt q; liber iste a sapientibus iudeoz̄ recipetur in numero libroz̄m sacroz̄ p̄miserunt tamen huic petitioni observationem dicte solēnizatōnis eam iterando ad maiorem assertionem. ⁊ hoc ē quod dicitur.

m Vt omni studio dies ista solēnis sanctrēt imposterū .i.ꝑfirmarēt. n Vt haberēt pacē.i.pacifice habitarent inter gentiles.nec insolescerēt ꝑsidentes de potētia hester ⁊ mardochei. o Et susciperēt veritatē.s.hui⁹ libri inter sacros codices. p Obseruātes dies sortiū. q Jeunia atq; clamores ⁊c. id ē q tūc haberent memoriā quomodo de afflictionibus paratis sibi ab aman fuerant his diebus liberati. ⁊ulterius repetit.de receptione huius libri cum dicitur.

r Et omnia q̄ h⁹ libri ⁊c.construatur sic litera. Et omnia que in hystoria huius libri continent: supple inter libros sacros reciperēt.

s Qui vocatur hester.id est qui liber ab ipsa hester untitulatur. licet mardocheus ipsuz scripserit.

Ca .ix. vbi dicitur in postil. Jeunia ⁊ clamores.

Additio.

Hoc quod dicitur. Jeunia ⁊ clamores exponitur ab hebreis: q̄ ex ordinatione hester ⁊ mardochei sicut obseruandi erant dies sortiuz ad noticiam solēnē vt dictum est.ita obseruarent ieiunia et clamores.sic scilicz q̄ ante illam solēnitatem ieiunarent et se affligerent in memoriam ieiuniorum hester et iudeorum que illo tempore fuerunt facta que quidem ieiunia obseruant vsq; in p̄sentez diem.sicut ⁊solennitates p̄dictas ⁊c.

b Scripta sūt in libris medorum.in quib⁹ acta assueri diligentius conscripta sunt q̄ in hoc libro. t Et quomodo mardocheus ⁊c. vt sit memoria bonitatis eius nō solum apud iudeos.sed etiam apud gentiles futuris temporibus remaneret. Cetera autem que sequuntur nō intendo exponere.tuz quia satis apparet eorum sententia ex predictis.tum quia non sunt in hebreo nec de scriptura canonica.sed magis videntur a iosepho et alijs scriptoribus conficta ⁊ postea editōi vulgate inserta ꝓut dicit hiero.in prologo huius libri dicens. Addens ea q̄ ex tempore dici poterant ⁊ audiri.sicut solitum est scholaribus disciplinis sumpto themate. id est materia aliqua vel casu breui excogitare: quib⁹ verbis vel potuit qui iniuriaz passus est querimoniam mouendo. vt ille qui iniuriam sedicit.scilicet se defendendo.⁊ hoc modo videtur fecisse iosephus.quia vidit in hoc libro sententias in breui litterarum missarum ab amam ꝓtra iudeos.⁊ summam reuocatōnis per hester impetrate vt habetur ꝯ.cap. iij.⁊.viij.⁊ iō excogitauit sicut homo litteratus.⁊ eloquens qualiter aman potuit decēter describere machinatōz suas colorādo apparentī bōitate et quō mardoche⁹ reuocatorias līas potuit decēter dictare honore regis Assuati.ita q̄ non notaretur de irrōnabili mutabilitate. q̄ ꝑz ex hoc q̄ fōra litteraz aman q̄ h̄z ꝯ. xiij.ca.⁊ fōra līarum reuocatoriaz que h̄z infra.xvj.ca.accepte sunt de vbo ad verbum de iosepho libro antiquitatum.xj.in quo describit historiam hester.⁊ idem ꝓbabiliter videtur de alijs h̄ sequentibus.q̄ fuerunt p̄dicto modo excogitata ⁊ scripta: ⁊ postea editōne vulgate inserta. Ad dei laudē: cuius est honor et gloria in secula seculorum Amen.

Explicit postilla fratris Nicolai de lyra sup hester.

cheus iudeus etiam secundā epl̄am vt i oi studio dies ista solēnis sancirēt imposterū.⁊ miserūt ad oēs iudeos q̄ in centū viginti septē ꝓuinciis regis assueri versabant: vt h̄ent pacez ⁊ suscipent veritatē obseruātes dies sortiū: ⁊ suo tē pore cū gaudio celebrarēt sic cōstituerāt mardoche⁹ ⁊ hester. Et illi obseruāda suscepēr̄t a se ⁊ a semie suo ieiunia atz clamores ⁊ sortiū dies: ⁊ oia q̄ libri hui⁹ q̄ vocatur hester historia continentur. Capi.x.

Rex ẏo assuer⁹ oēm terrā ⁊ cūctas maris īsulas fec̄ tributarias ē⁹ fortitudo ⁊ iperium ⁊ dignitas atq; sblimitas q̄ exaltauit mardochēum: scripta sūt i libris medoz atz ꝑsarū: ⁊ qūo mardoche⁹ iudaici generis secund⁹ a rege assuero fuerit ⁊ magn⁹ apd̄ iudeos: ⁊ acceptabilis plebi fratrū suorū ḡrēs bōa ppl̄o suo: ⁊ loquēs ea q̄ ad pacē seminis sui ptinerēt. Que habētur i hebreo plēa fide expressi hec aūt q̄ sequūtur scripta repperi in editōe vulgata q̄ grecorū lingua: ⁊ lr̄is cōtinent: ⁊ interi post finem libri hoc capl̄m ferebatur qd̄ iuxta cōsuetudinē nostrā obelo.i.veru pnotauimus. Dixitq; mardoche⁹ A deo facta sunt ista. Recordat⁹ sum somnij qd̄ vidi: hec eadē significant nec eorū q̄cq̄ irritum fuit. Paruus fons qui creuit in fluuium ⁊ in lucez solēq; cōuersus ē: ⁊ in aquas plīmas redūdauit: hester ē: quā rex accepit vxorē et voluit eē reginā. Duo aūt dracones: ego sum ⁊ amā Gētes q̄ cōuenerāt vt sūt qui conati sūt delere nom̄ iudeorū. Gens aūt mea israel ē q̄ clamauit ad dominū ⁊ saluū fecit pplm suuz liberauitq; nos ab oībus malis: ⁊ fecit signa magna atz portēta inter gentes: ⁊ duas sortes eē p̄cepit: vnā ppli dei ⁊ alterā cunctaruz gentiū. Venitq; vtraq; sors i statutū: ex illo iā tpe cora deo vniuersis gētibus et recordatus ē dñs ppli sui ac mīstus hereditati sue. Et obseruabūtur dies isti i mēse adar. q̄rtadecia ⁊ q̄ntadecia die eiusdē mēs: cū oi studio ⁊ gaudio i vnū cetū ppli congregati. i cunctas deiceps generatōes ppli isr̄l. Anno q̄rto regnāti⁹ ptolomeo ⁊ cleopatra attulerūt dositheꝰ q̄ se sacerdotē ⁊ leuitici generis ferebat ⁊ ptolomeꝰ filiꝰ eꝰ hāc epl̄az phuri quā dixerūt int̄pratū eē lysimachū ptolomei filiū i irl̄em. Ḃ q̄z p̄ncipiū erat i editōe vulgata: quod nec in hebreo nec apud vllum fertur iterp̄tuz.

Ca .x.

Rex ẏo assuer⁹. hic vltimo ponitur remuneratio pro opere iusticie quam fecerat assuerus aman ⁊ eius filios suspendendo ⁊ mardocheum exaltando. quia ꝓpter hoc deus eius dilatauit imperium. quod notatur cū dicitur. b Dēm terram ⁊c. locutio est hyperbolica. qa multe terre ⁊ īsule non fuerunt sibi subiecte: sicut dicit tota ciuitas vadit ad tale spectaculum. licet magna pars vel maior non vadat. c Cuius fortitudo. contra hostes. d Et imperium. cūtum ad ciues. e Et dignitas. s. ipialis ⁊ regia. f Altq; sublimitas. q̄ multos reges hūit sub ditione sua. g Qua exaltauit mardocheum. quia per predictam sublimitatem potuit hoc facere.

Anno secdo regnãte artarxerxe ma .xj. ximo: prio die mensis nisan vidit somniũ mardoche⁹ filiꝰ iabeti: filij semei: filij cis ō tribu beniamin: hō iude⁹ q̃ habitabat in vrbe susis vir magnꝰ t inr̃ primos aule regie. Erat aũt ō eo nũero captiuoꝝ q̃s transtulerat nabucho. rex babylonis de irlm cuꝫ iechonia rege iuda t hoc eiꝰ somniũ fuit. Appuerunt voces t tumult⁹: tonitrua t fremotꝰ t ꝓturbatio sup terrã: t ecce duo dracones magni paratiq̃ ꝩ se in p liũ: ad quoꝝ clamorẽ cũcte ꝓcitate sũt nationes vt pugnarẽt cõtra gentẽ iustoꝝ. Fuitq̃ dies illa tenebraꝝ t discrimis: t tribulatiõis t angustie t ingens formido sup terrã: Cõturbataq̃ ẽ gens iustoꝝ timentiũ mala sua t ꝑparata ad mortẽ clamauerũtq̃ ad deũ: t illis vociferãti bꝰ: fons puus creuit i fluuiũ maximũ: t i aq̃s plũmas redũdauit. Luxt sol oritꝰ est: et hũiles exaltati sũt: t deuorauerũt iclytos. Qñ cũ vidisset mardocheꝰ t surrexisset ō stratu: cogitabat q̃d deꝰ facẽ vellet: t fixũ hẽbat i aia: scire cupiens q̃d significaret somniũ. Capi. xij.

Habitabat ãt eo tpe i aula regis cũ bagatha t thara eunuchi regi: q̃ ianitores erãt palatij. Cũq̃ itellexissẽ cogitatiões eoꝝ t curas diligẽtiꝰ quid disset didicit q conarent i regẽ artaxerxẽ manꝰ mittẽ t nũciauit sup eo regi q̃ de vtroq̃ bita q̃stiõe ꝓfessos iussit duci ad mortẽ Rex ãt qñ gestũ erat scꝑsit i cõmẽtarijs. sed t mardocheꝰ rei memoriã lris tradidit. Precepitq̃ ei rexyt i aula palatij morarẽt: datꝰ ei ꝑ delatiõe mũeribꝰ: Amã xo filiꝰ amadathi bugeꝰ erat gl̃iosissimꝰ coram rege. t voluit nocẽ mardocheo t ppl̃o eiꝰ ꝑ duobꝰ eunuchis regis q̃ fuerãt iffecti. Hucusq̃ ꝓhemiũ q̃ sequũt i eo loco posita erãt vbi scriptũ ẽ in volumie t diripuerũt bõa vel ſbas eoꝝ. q̃ i sola vulgata editione repim⁹ Epl̃e aũt hoc exẽplar fuit. .xij.

Rex maximꝰ artaxerxes ab india vsq̃ ethiopiam. cxxvij. prouinciarum principibus t ducibꝰ q̃ eiꝰ impio ſbiecti sũt salutẽ Cũ plurimis gẽtibꝰ imparẽ t vniuersũ orbẽ meo ditioi ſbiugasse: volui neq̃q̃ abuti potẽtie magnitudie: ſ clemẽtia t lenitate gubernare ſbiectos: vt absq̃ vllo trore vitã silẽtio trãsigẽtes optata cũctis mortalibꝰ pace fruerẽt. q̃rẽte ãt me a ꝓsiliarijs meis quõ posset hoc ipleri vnꝰ q̃ sapia t fide ceteros ꝓcellebat: t erat pꝰ regem scōs amã noie idicauit mihi i toto orbe frarũ ppl̃m eẽ dispsũ q̃ nouis vteret legibꝰ: t ꝺ oim gentiũ ꝓsuetudinẽ faciẽs: regũ iussa cõtẽnẽt t vniuersaꝝ ꝓcordiã natõnũ sua dissẽsiõe violaret. Qñ cũ didicissemꝰ: videtes vnã gentẽ rebellẽ aduersus oẽ hoim genꝰ puersꝰ, vti legibꝰ nr̃isq̃ iussiõibꝰ ꝺ̃ire t turbare ſbiectaꝝ nob ꝓuiciaꝝ pacẽ atq̃ ꝓcordiã iussimꝰ vt q̃scũq̃ amã q̃ oibus ꝓuintijs ꝓpositꝰ ẽ: t scōs a regere quẽ patris loco colimꝰ mõstrãueri t: cũ cõiugibus ac liberis deleãtur ab inimicis suis nullusq̃ eoꝝ misereat. xiiij. die. xij. mẽsis adar anni ꝑsentis: vt nepharij hoies vno die ad inferos descẽdentes reddãt impio nostro pacẽ quam turbauerant. Hucusq̃ exẽplar epistole. Que sequũtur post eũ locũ scripta reperi vbi legit: ꝓgensq̃ mardocheꝰ fecit oia q̃ ei mandauerat hester: nec tñ habent in hebraico t apud nullũ penitus ferunt interpretũ. Mardocheꝰ autẽ deprecatꝰ ẽ dñm memor oim opm eiꝰ et dixit. Dñe dñe rex oipotẽs i ditiõe ei tua cũcta st posita: t nõ ẽ q̃ possit tue resistere volũtati si decreuerit saluare isrl̃. Tu fecisti celũ t terrã. t q̃cq̃d celi ãbitu ꝓtinet: dñs oim es: nec ẽ q̃ resistat maiestati tue: Cũcta nosti t scis. qꝝ nõ ꝓ supbia t ꝓtumelia t aliq̃ glie cupiditate fecerim hoc: vt nõ adorarẽ amã superbissimũ: libẽt ei ꝓ salute isrl̃ẽt vestigia pedũ eiꝰ deosculari paratus eẽm: ſ timui ne honorẽ dei mei trãsferrem ad hoiem: t ne quẽq̃ adorarem: excepto deo meo. t nũc dñe rex deꝰ abrahã miserẽ ppl̃i tui: qꝝ volũt nos inimici nr̃i pdẽ t hereditatẽ tuã delẽ. Ne despicias partẽ tuã quã redemisti ō egypto. Exaudi deprecationẽ meã: t ꝓpitiꝰ esto sorti t funiculo tuo: t ꝓuerte luctũ nr̃m in gaudiũ vt viuẽtes laudemus nomẽ tuũ dñe et ne claudas ora te canentiũ. Omis q̃s isrl̃ pari mente t obsecratiõe clamauit ad dñm eo q ei certa mors impẽderet. Capitl̃. xiiij.

Hester q̃s regia ꝓfugit ad dñm paues periculũ q̃ imminebat. Cũq̃ deposuisset vestes regias: fletibꝰ t luctui apta idumẽta suscepit: t ꝓ vnguẽtis varijs cinẽ t stercore impleuit caput t corpꝰ suũ humiliauit ieiunijs: oiaq̃s loca in q̃bus antea letari ꝓsueuerat: criniũ laceratiõe cõpleuit t deprecabat dñm deũ isrl̃ dicẽs. Dñe mi q̃ rex nr̃ es solꝰ adiuua me solitariã. t cuiꝰ ꝑter te nullꝰ ẽ auxiliator alius periculũ meũ i manibꝰ meis ẽ. Audiui a prime meo q̃ tu dñe tulisses isrl̃ de cũctis gẽtibus et pres nr̃os ex oibꝰ retro maioribꝰ suis vt possideres hẽditatẽ sẽpiternaꝝ fecistiq̃ eis sic locutꝰ es. Peccauimꝰ i cõspectu tuo t idcirco tradidisti nos in manꝰ inimicoꝝ nr̃oꝝ. Coluimꝰ eñ deos eoꝝ. Justus es dñe. Et nũc nõ eis sufficit q̃ durissima nos oppmũt seruitute. ſ robur manuũ suarũ idoloꝝ potẽtie deputãtes volũt tua mutare ꝓmissa t delere hereditatẽ tuam t claudere ora laudantiũ te: atq̃ extinguẽ gloriã tẽpli t altaris tui: vt apiant ora gentium t laudent idoloꝝ fortitudinem t ꝓdicent carnalem regem in sempiternũ. Ne tradas dñe sceptrũ tuũ his q̃ nõ st: ne rideãt ad ruinã nr̃aꝝ ſ ꝓuerte cõsiliũ eoꝝ sup eos. t eũ q̃ in nos cepit seuire disperde. Memẽto dñe t ostende te nobis in tempore tribulatiõis nostre: t da mihi

ſiducią dñe rex deoꝝ tꝛ vniuerſe ptātis: tribue
ſmonē ꝓpoſitū i ore meo i conſpectu leonis tꝛ
trāſfer coꝛ illi⁹ i odiū hoſtis nr̄i: vt tꝛ ipe peat
tꝛ ceteri q̄ ei ꝓſentiūt. Nos aūt libera in manu
tua: tꝛ adiuua me nullū aliū auxiliū hāte niſi te
dñe: q̄ hēs oīa ſciaꝫ. tꝛ noſti qꝛ oderi gl̄iam in
iquoꝝ tꝛ deteſter cubile incircūciſoꝝ tꝛ oīs ali
enigene. tu ſcis neceſſitatē meā q̄ abominer ſi
gnū ſuꝑbie tꝛ gl̄ie mee qđ ē ſuꝑ caput meū i di
eb⁹ oſtētatōis mee: tꝛ deteſter illud q̄ pannū
mēſtruate. tꝛ nō portē in dieb⁹ ſilētij mei: et q̄
nō cōederi i mēſa aman: nec mihi placuerit cō
uiuiū regis tꝛ nō biberi vinū libaminū. tꝛ nun-
q̄ letata ſit ancilla tua: exq̄ huc trāſlata ſum vſ
q̄ in p̄ſtem diē. niſi in te dñe deus abꝛaam.
ꝟ Deus fortis ſuꝑ omnes. exaudi vocē eoꝝ qui
nullā aliā ſpem hāt. tꝛ libera nos de manu ini
quoꝝ et erue me a timoꝛe meo.

Hec q̄q̄ addita repperi in additōe vulgata.

Et mādauit ei: haud dubiū q̄n xv.
heſter mardoche⁹. vt ingrederet ad regē
tꝛ rogaret ꝑ ppl̄o ſuoꝝ ꝑ patria ſua. Me-
moꝛare inquit diex hūilitatī tue: quō nutrita
ſis in mādu mea. q̄ amā ſcōs a rege locut⁹ ē cō
tra nos in mortē tꝛ tu inuoca dñm tꝛ loq̄re regi
ꝑ nobis. libera nos de morte. Die āt tcio de
poſuit veſtimēta ornatus ſui tꝛ circūdata ē gl̄ia
ſua. Cūq̄ regio fulgēt hitu inuocaſſet oīm recto
rē tꝛ ſaluatorē deū aſſūpſit duas famulas. tꝛ ſu
per vnā q̄dē initebat q̄ ꝑ delitijs tꝛ nimia tene
ritudie coꝛp⁹ ſuū ferre ñ ſuſtinēs: alt̄a āt famu
la ſeq̄bat dñaꝫ: ꝟfluētia i humū idumēta ſu-
ſtentās. Ipa aūt roſeo coloꝛe vultū perfuſa: tꝛ
grat̄ ac nitētib⁹ oc̄lis triſtē celabat aīm. tꝛ ni-
mio tioꝛe ꝯctū. Ingreſſa igī cūcta ꝑ ordinem
oſtia. ſtetit ꝯ regē. vbi ille reſidebat ſuper ſoli-
um regni ſui: indut⁹ veſtib⁹ regijs: auroq̄ ful
gēs: tꝛ ꝑcioꝝ lapidib⁹: eratq̄ t̄ribilis aſpectu.
Cūq̄ eleuaſſet faciē tꝛ ardētib⁹ oc̄l̄ furoꝝ ē pe-
ctoꝛis idicaſſet: regia coꝛruit tꝛ in palloꝝ ē colo
re mutato. laſſum ſuꝑ ancillā reclinauit caput
Cōuertitq̄ de⁹ ſpm̄ regis i māſuetudinē tꝛ fe-
ſtin⁹ ac metuēs exiliuit de ſolio tꝛ ſuſtentās eā
vlnis ſuis donec rediret ad ſe: bis verbis blā
diebatur. q̄d hēs heſter. Ego ſū fr̄ tu⁹: noli me
tuere ne moꝛiaꝝ: nō ei ꝑ te: ſ ꝑ oībus hec lex
ꝓſtituta ē. Accede igī tꝛ tāge ceptꝝ. Cūq̄ illa
reticeret: tulit aureā ẋgā tꝛ poſuit ſr̄ collū ei⁹ tꝛ
oſculat⁹ ē eā tꝛ ait. Cur mihi ñ loq̄r̄ī. Que re-
ſpōdit. Vidi te dñe q̄ angelū dei ꝓturbatū ē
coꝛ meū ꝑ tioꝛe gl̄ie tue: Valde ei mirabilis eſt
dñe: tꝛ facies tua plēa ē gr̄aꝫ. Cūq̄ loq̄reī rur-
ſus coꝛruit: tꝛ pene exāiata eſt. Rex aūt turba
batur tꝛ oēs miniſtri ei⁹ ꝓſolabantur eum.

Exēplar epl̄e regis artaxerxis quā ꝑ iudeis
ad totas regni ſui ꝑuicias miſit: qđ tꝛ ipm̄ i he
bꝛaico volumie nō habetur.

Capitu. xvi.

Ex magn⁹ artaxerxes: ab idia vſq̄ ethio
ꝑ pią cētū. xxvij. puinciarū ducib⁹ ꝑ ac pfl
cipib⁹ q̄ nr̄e iuſſioni obediūt: ſalutē dicit
Multi bonitate pr̄incipū tꝛ honoꝛe q̄ i eos col
latus ē: abuſi ſūt i ſupbią: tꝛ nō ſolū ſubiectos
regib⁹ nitūt oppr̄imē. ſ datā ſibi gl̄iaꝫ nō ferē
tes. i ipos q̄ dederūt moliūtur inſidias. Nec
ꝓtēti ſt̄ gl̄ias ñ agē bñficijs: tꝛ hūanitat̄ i ſe iu-
ra violare. ſ dei q̄ꝫ cūcta cernētis. abitrātur ſe
poſſe fugē ſniam. tꝛ intātū veſanie ꝓruerūt vt
eos q̄ credita ſibi officia diligēt obſeruāt tꝛ ita
cūcta agūt vt oīm laude digni ſint: mēdacioꝝ
cuniculis conēt ſubuertē: dū aures p̄ncipuꝫ
ſimplices ex ſua natura alios eſtimātes calli-
da fraude decipiūt. Que res tꝛ exvetib⁹ ꝓbat
hiſtoꝛijs: tꝛ ex his q̄ gerūtur q̄tidie: quō malis
q̄rūdā ſuggeſtōib⁹ regū ſtudia ꝺpuāt. Vñ ꝑ-
uidēdū ē paci oīm ꝑuiciaꝫ. nec putare debēt
ſi diuerſa iubeam⁹ ex aī nr̄i vēire leuitate. ſ ꝑ
q̄litate. tꝛ neceſſitate tpuꝫ: vt reipublice poſcit
vtilitas ferre ſniam. Et vt manifeſti⁹ qđ dici-
m⁹: itelligatis. Amā fili⁹ amadathi: tꝛ anio et
gēte macedo: alienuſq̄ a ꝑſaꝝ ſanguie tꝛ pieta
tē nr̄am ſua crudelitate cōmaculās: pegrinus
a nob ſuſcept⁹ ē: tꝛ tāt̄ā i ſe exp⁹ hūanitatē vt
pr̄ nr̄ vocaretur. tꝛ adoꝛaret ab oīb⁹ p⁹ regē ſe-
cund⁹ q̄ intr̄ arrogātie tumoꝛē ſublat⁹ ē: vt re
gno ꝑuare nos niteret tꝛ ſpū. Mā mardoche
um c⁹ fidei bñficijs viuim⁹ tꝛ ꝓſorte regni nr̄i
heſter cū oī gēte ſua nouis q̄buſdā atq̄ iaudi-
tis machinis expetiuit in mortē hoc cogitās
vt illis iterfect̄ iſidiaret nr̄e ſolitudi tꝛ regnuꝫ
ꝑſaꝝ trāſferret i macedōas. nos aūt a peſſimo
moꝛtaliū iudeos neci deſtiatos i nulla penit⁹
culpa repim⁹. ſ ecōtrario iuſtis vtētes legib⁹
tꝛ filios altiſſimi tꝛ maxi ſempq̄ꝫ viuēt̄ dei cui⁹
bñficio tꝛ pr̄ib⁹ nr̄is tꝛ nobis regnū ē traditum
tꝛ vſq̄ hodie cuſtodit. vñ eas l̄as q̄s ſub noīe
nrō ille direxerat ſciat̄ eē irritas. Dꝛo q̄ ſcele
re añ portas h⁹ vrbis. i. ſuſis. tꝛ ipe q̄ machia-
t⁹ ēt oīs ꝓgnitio e⁹ pēdet i patibul̄. ñ nobis ſ
deo reddēte ei qđ meruit. hoc āt edictū quod
nūc mittim⁹ i cūctis vrbib⁹ ꝑpōat. vt lꝫ iudis
vti legib⁹ ſuis. Quib⁹ debet̄ eē admiculo vt
eos q̄ ſe ad necē eoꝝ pauerāt. poſſint ifficē ter
ciadecia die mēſis duodecimi q̄ vocat̄ adar.
Hanc ei diē de⁹ oipotēs meroꝛis tꝛ luctus eis
vertit i gaudiū. Vñ tꝛ vos iter ceteros feſtos
dies: hāc hitote diē: tꝛ celebrate eā cū oī leti-
cia. vt tꝛ imposterū cognoſcatur: oēs q̄ fidelit̄
ꝑſis obediunt dignam ꝑ fide recipere merce-
dē. qui aūt inſidiantur regno eoꝝ: perire ꝑ ſce
lere. Dis āt ꝑuicia tꝛ ciuitas q̄ noluerit ſolen-
nitatis h⁹ eē ꝑticeps. gladio tꝛ igne pereat et
ſic deleat vt nō ſolū hōib⁹. ſed etiā in via be-
ſtijs ſit in ſempiternū. ꝑ exemplo ꝓtēpt⁹ tꝛ in-
obedientie.

Explicit liber Heſter.

Prologus in librū Job.

a Incipit primus prologus in librum Job.

Si aut fiscellā iunco texerem ꝛc. sicut Isiō. ait in libro etymo. librū Iob ꝺꝺā moysen scripsisse arbitrant. alij vnū ex ꝓphetis. nōnulli vo eundē Iob post plagā sue passiōis scriptorem fuisse existimāt arbitrantes: vt ꝺ certamina spiritualis pugne susti nuit: ipe narraret ꝗs victorias expetiuit. ꝛc. Et nota ꝙ hiero. bis trāstulit librum istū: p̄ de greco in latinū corrigēdo trāslationē. lxx. interpretū. scō de hebreo i latinū nullū sequendo interp̄tum. ꝓme trāslationi ꝓposuit būc ꝓlogū. vñ dixit eū ꝓmit⁹ exponendū. Hz āt ꝗuor ꝓticulas. In ꝓma dicit hiero. ꝙ emuli eum reꝓhendebāt. ꝙ spiritualib⁹ intēdebat. ꝛ error correctioni. ꝺ tñ nūꝙ eū reꝓhenderēt: si vacaret typalibus ꝛ carnalitatis corruptioni. vñ dic̄. Si aūt fiscellam ꝛc. In secūda reꝓhēdit eos ꝺ nō curāt ō codicū vicio dūmodo sint i eis exterior pulcritudo: ibi. Tāta ē ei vetustatis ꝓsuetudo ꝛc. In ḳcio inuitat benivolos suos i librū Iob ſm .lxx. diminutū ꝓmit⁹ ꝛ correctū: iam ſm trāslationē suā vt integrū recipiāt ꝛ correctum: ibi. Quapropter o frēs dilectissimi ꝛc.

In ḡrta pte excitat lectoris attētionē vt diligēter ꝓsideret ꝙd in ista trāslatiōe supplerit diminuta amouit superflua diluciderit obscura: ibi. Igit ꝛ vos ꝛ vnūquēꝙ lectorē ꝛc. His visis lia exponat. Fiscella vas ē vimineū vel ō iuncis marinis cōtextū. de ꝙ legit Exo. ij. a. Sūpsit fiscellas scirpeā ꝛc. b Aut palmarū. i. arbor. c Folia cōplicarē. ꝓ speculis faciendis. d In sudore vult⁹. ſm ꝙ dī Gen. iij. f. In sudore vult⁹ tui ꝛc. e Et vētris opus ꝛc. i. vilcellas aut speculas ad vendendū facerē. ꝛ de ea ꝓcio laute comederem ꝛ biberē. f Null⁹ morderet. occulte detrahēdo. g Nemo reꝓhenderet arguēs in aperto. b Cibū ꝙ nō perit. Iob. vj. c. Opamini cibū ꝙ non perit. i. bonū op⁹ ꝙ aīa reficit. Iob. iij. e. Ne⁹ cib⁹ ē vt faciā voluntatē ei⁹ ꝙ me misit: vt pficiā op⁹ ei⁹. Aliq̄ libri habēt. Cibū ꝙ nō putrit. qō nihil ē: cū nō dicat putrio tris. ſꝫ putreo putres. i Sentib⁹ ỽgultisꝙ. i. maioꝛib⁹ errorib⁹: ſꝫ sentis. hui⁹ sentis: sicut ait huguitō dī spina vl̄ arbor spinosa: ꝙ ꝛ sentix senticis dī: ꝛ dī a sentio. qꝛ ḡuit sentitur cū pūgit. ꝓ sentes itaꝙ ꝙ graui⁹ offendūt intelligūt maiores errores. ꝓ virgulta ꝓ ꝙ plane incedim⁹ intelligūt minores. k Error mihi gemin⁹ iūgit. i. simul imponitur ꝙ. l Corrector vicior falsari⁹ vocor. ecce ꝓmus error. n Et errores nō auferre. ſꝫ serere. i. semiare: ecce secūd⁹ error. Qꝛ aūt dicūt ꝺꝺā.] l Gemin⁹. i. nālis. a genio ꝙ ē de⁹ nature. in nulla biblia inuenit⁹ pot⁹ ē adinuentio ꝙ lia. o Tāta ē ei vetustatis ꝓsuetudo. i. tāta vim habet cōsuetudo vetusta. j. Thessa. iiij. d. Rogam⁹ vos frēs vt abūderis magis ꝛ operā detis vt ꝙti sitis ꝛc. glo. Difficile ē dimittere ꝓsuetudinē. vñ Hiere. xiij. f Si mutare pōt ethiops pellem suā aut pard⁹ varietates suas. ꝛ vos poteritis bñ facere cuꝝ didiceritis malū. p. uerb. xxij. a. Idoleces inꝝ viā suā et cū senuerit nō recedet ab ea. p Vicia placeāt. ꝙbus cōfitentur illa esse peccata ꝛ mala: tñ placēt. q O frēs dilectissimi loquit ad heliodor ꝛ paulinuꝝ ꝺb⁹ scribebat. vl̄ generaliter ad oēs benivolos et amicos.

r Pro flabello. flabellū dī instrumētū ꝙ expellunt muscas: qō alio noie emuscatoriū dicit. ꝛ dicit a flo flas: qꝛ flatum facit cum mouet in aere. s Calathis dī calath⁹ coꝛbus vl̄ paneriū: ꝛ dī a calō qō ē lignū: qꝛ fit ō ligneis. sportula dicit parū⁹ coꝛb⁹ diminutiū a sporta qō est vas vimineū vel iūceū. ꝛ dī a sporto fructice. vñ in ꝙbusdam locis texit: vel dicit sporta ab asportando. qꝛ ibi necessaria deportāt. Quia vo monachi antiq̄tus flabellā ꝛ calathos ꝛ sportulas faciebant ꝛ amicis suis ea ꝓ mūnere erogabant: ꝛ ipse hieronim⁹ erat monachus. ideo exēplificat de his. q. ꝺ. ꝓ hmōi munusculis mitto vobis dona spiritualia imꝑpetuū pmansura. t Beatū Iob. i. librum beati Iob. v Qui adhuc apud lati. ia. in stercore. alludit ei quod dicitur Job .ij. c. Qui testa sanies radebat sedēs in sterquilinio. x Et vermibus scatebat. i. ebulliebat vermibus erroꝛ. scatere ꝓꝑie est aquarū: qñ ebullīūt ꝛ erūpunt de cataractis suis. vnde hec scatebra dicitur huiusmodi ebullitō vl̄ eruptio vel ortus aquarum. y Gaudete. id est cuꝝ gaudio suscipite. z Integrum. id est sine defectu ꝛ erroꝛe.

a Duplicia ei ꝛc. illud sumitur de vltimo Iob. b Feci eū. i. librum summ. c Habere que amiserat. i. ꝙ subtracta erant in alijs translationibus. ꝺ Igitur ꝛ vos o heliodore et paulīne. e Et vbicūꝙ. in ista ꝓma editiōe mea. f Viderit⁹ ỽgulas. i. obelos. g Imago stelle. i. asteric⁹ ꝺd sit asteric⁹. ꝺd obel⁹. ꝛ qō officiū hēant inuenies s̄: ante medium illius ꝓlogi. f. desideriꝫ mei.

i Ratus. i. existimans. Quid. i. aliq̄d. b Magꝫ vtile venturū. i. ꝓuentur. l Ecclesijs xp̄i ex odio meo. i. ex trāslatione mea: ꝙ me reddit plurib⁹ odiosū: vel ꝓpt̄ quas inciurro odiū multor. k Vel ex alior negocio. i. opatione illorū. i. ꝙs si alia agerē ꝛ ſm ꝺ signat ꝺ actū rei alicuius cui⁹ ꝛriū ē ociū: vñ dī negociū quasi negans ocium.

vel q̄ ex negocio. i. q̄ ex trāslatōib⁹ Alior interptū. quia scz i illa trāslatōe corrigunt errores. z supplētur defectus alior interpretū nec ꝑ hoc dicit hiero. se iactādo ꝙ vitatē pon⁹ exp̄mēdo. sic loq̄tur apls. j. Cor. xv. b. di. Abūdanti⁹ alijs oibus laborauī ⁊c. Explicit expositio isti⁹ ꝓlogi. Incipit scōs ꝓlog⁹ in libz Job.

Incipit prolog⁹ in Job ꝑm trāslatōz septuaginta.

Ogor ꝓ singulos scripture diuie libros ad uersarior rñdere maledictis q̄ interptōz meaz reꝓhensionē septuagita interptū criminant: q̄i non z apō grecos aq̄la symmachus z theodotion vl' verbū e verbo: vl' sensuz e sensu: vel ex vtroqz cōmixtuz z medie tēperatū gen⁹ trāslatōis expresserint: z omnia veteris instr̄i volumia origenes obel' astericisq̄z distinxerit: q̄s vl' additos vel de theodotione sumptos trāslatōni antiq̄ inseruit: ꝓbās defuisse qđ additū est. Discāt igī obtrectatores mei recipe in toto quod in partibus susceperunt: aut interptationez meā cū astericl suis radere ⁊ leqz ei fieri pt: vt q̄s plura intermisisse susceperint: nō eosdē ēt i q̄busdā errasse fateāt pcipue i iob cui si ea q̄ sub astericl addita sūt subtraxeris: ps maxia detrūcabit. z hoc dumtaxat apud grecos. Cetez apud latinos añ eā trāslatōnem quā sub astericis z obelis nup edidim⁹: septīgēti ferme aut octingēti ꝙsus desunt. vt decurtat⁹ z lacerat⁹ corrosusq̄z liber feditatē sui publice legētib⁹ p̄beat Hec āt trāslatio nulluz de veterib⁹ sequit interptē. ꝑ ex ipso hebraico arabicoq̄z sermone z interdū syro lo de vocabulis bīblie vbi exponit interpres. q. d. hieron. isti trāstulerūt de hebreo i grecū: sicut ego in latinū. z tamē nō rapiendunt ab eis ꝙrea reꝓhendūt me. eo q̄ translationē. lxx. de greco in latinū trāstuli z correxi cū astericis z obelis. q̄i nō sīle fecerit origenes qđ falsum ē. vñ dic

Et q̄i non origenes distinxerit oia volumina veteris instr̄i. i. veteris testamēti. ꝙ qđ istruimur. Distinxerit m̄q̄. Astericis z obel q̄s vl' addidos auctr suā ō hebraica vitate. Vel de theodotōne sumptos. i. de trāslatōe theodotōis q̄ sit cū illis figuris trāstulerat de hebreo in grecū. Inseruit trāslationi antiq̄ quā de hebreo trāstulit in grecū. addēdo q̄. lxx. omiserunt. z supflua iugulādo s̄ i illo ꝓlogo Desi deriꝝ mei ⁊c. añ mediū inuenies plenius de ista mā. z qđ significent astericl z obeli.

Discāt igī receperūt trāslationes aliorum q̄ minus sunt complete

Discāt igī obtrectatores mei recipe in toto. i. cōplete in trāslatione mea vetus testm̄. Quod susceperunt in ꝓtibus. i. incōplete in alior trāslationibus z si volunt istā recipere nō vtantur illa trāslatione quam cū astericis z obelis correxi. lxx. s. q̄ multomeliorz z ꝑpletiorz ē ista q̄m illa. dicit ergo. Discāt istā q̄ ꝑpletiorz ē recipe.

Aut debēt radere. i. destruere Interpretationē meam cum astericis suis. quibus manifestantur ea que deficiūt in translatione. lxx. Qz si nolunt eam destruere. patet q̄ sentiunt. lxx. diminutos fuisse. vnde dicit. Non em̄ fieri potest vt non fateantur. imo necesse est vt fateantur.

Eosdem. i. lxx. In quibusdaz errasse. z ꝓcipue i Iob vt quos prospexerint. alia littera. Intermisisse plura. de hebraica veritate. Si igitur recipiunt correctionem illaz in q̄ omissa a. lxx. annotantur: multomagis debent translationem istā recipere. in qua inxta hebraicā veritatē plenius describuntur. Cui. s. libro Iob Si subtraxeris ea q̄ sub astericis addita sūt. ab origene z alijs. Et hoc. i. hmōi detrūcato. Dūtaxat. i. tm̄mō. Apō grecos ē ñ apō hebreos ñ apud latinos q̄ de greco trāstulerunt eadē detrūcatio habebatur ante illam translationem quam fecit hyero. cum astericis z obelis. z hoc est quod dicit. Ceterum ꝙ sed Apud latinos. dcc. aut. dccc. versus ferme. id est fere desunt. Ante eam translationem quam sub astericis z obelis nuper edidimus. i. cōposuimus trāsferētes de greco in latinum. Decurtatus. id est abbreuiatus propter textus diminutionem. Lacerat⁹. propter sententiarum discontinuationem. Corrosus. propter intelligentie incompletionem. Feditatem. id est turpitudinē. vel Nuditatem. alia littera. id est apertum defectum. Hec aūt translatio mea. scilicet secunda translatio. Nullum debet teribus sequitur interpretem. sicut prima translatio de greco in latinum in qua secutus sum translationem. lxx. cum astericis tamen z obelis. id est supplendo diminuta z rescindendo superflua. Sed ex ipso hebraico arabico q̄z sermone. z interdū syro. Iste tres lingue affines sunt

Cogor ꝓ singulos ⁊c. In scōa arguit a minori. q̄ exq̄ receperūt alior trāslatōes q̄ erāt incōplete. multomagis debēt istā q̄ ꝑpleta ē recipe z q̄ imediate emanat a fōtali veritate. vñ dicit. Discāt igī ⁊c. In ꝑpletōe aūt illa trāslationū z maxīe apō latinos quib⁹ scribit oñdit di. Ceterum apō latios ⁊c. Qualit aūt ista trāslatio emanauerit imediate a fontali veritate ꝓz cū subdit. Hec aūt trāslatio ⁊c. Quia vo iste liber apō hebreos ē dubi⁹ z obscur⁹. sic ipe testat. d. Obliqu⁹ ei apō hebreos tot⁹ liber fertur z lubricus. iō in ēcia pte notat trāsferēdi diligentiā z sollicitudinē. cū dicit. memini em̄ me ⁊c. In q̄rta pte dicit q̄ apō hebreos liber iste varīū hz stilū apud q̄s z metra eē probat ne forte alicui videat incredulū. z hec ps icipit ibi. A pncipio itaqz volumis ⁊c. In q̄nta eliminās emuloz suspicionē. trāslatōis sue oñdit necessitatē. z se ad trāsferendū habilē. ibi. Iudiāt q̄ ꝓpt canes mei ⁊c. In sexta multiplicit innuit trāslatōz suā alior eē trāslatōib⁹ ꝓferendā. tū. s. rōe fidei q̄z ipa catholic⁹ ē ipi hereticī. tū q̄z ista completa ē. z alie diminute: ista vera ꝛ. z alie sunt corrupte. oia ista mā festa sunt liam ituēti. z icipit ista ps ibi. Qz si apō grecos ⁊c. In septīa oñdit q̄ veracitas codicū ꝓponēda ē pulcritudini. quā de duab⁹ trāslatōib⁹ suis vt eligat lectoris deserēs volūtati. z ista ps incipit. ibi. Habeant q̄ volūt veteres libros ⁊c. His visis lr̄e insistam⁹. Maledictis. i. vituꝑijs z detractōibus. Aduersarior. i. emuloz q̄ mihi aduersant. Criminant. i. criminose mihi ponūt q̄ interpretatōz istā fecerī in reꝓhensionē. lxx. z tū alior trāslatōnes recipiūt vñ seq̄tur. Quasi nō apō grecos aquila symmach⁹ z theodotion ⁊c. Et tāgit hiero. triplex gen⁹ trāslationis. Primū ē q̄n verbū ex vbo de ligua vna trāsfertur in aliā. scōm ē q̄n sensus ex sensu. tercīū ex vtroqz ꝓponit vel tpatur. lr̄a plana ē. Nota q̄ post ascensionem domini annis centū. xxiij. aq̄la ꝑm⁹ iterpres ex hebreo in grecū floruit. deinde post annos. liij. theodoctō: deinde post annos. xxx. symmach⁹. de his pleni⁹ inuenies in opuscu-

Nūc ẏba ꝛc̄.q.d.hec nona trāslatio nō ſp exp̄mit ẏbum ex ẏbo: vel ſenſum ex ſenſu. ꝫ qñq; ſic qñq; alit. ⁊ quando q; vtrūq;. Quare ait ꝺ fecerit ſbītigit dicens. q; Tot⁹ liber iſte ferk. i. dī. Obliqu⁹. i. obliq; ⁊ obſcure loq̄ns q; aliō quē facīūt: ꝫ i ſenſu q̄ fiūt. vt ē illō iob. ij

Hījdic deo ⁊ more. i. maledic. Et lubric⁹ in q̄ ds defacili poſſet labi q errorē male. ſ. intelligendo. Lubricū em̄ ē in q̄ ds defacili labit. ſicut ⁊ glacies vl̄ terra argilloſa. lubricū dī qō elabit dū tenetur ſic anguilla. que quāto fortiꝰ p̄mit tāto citiꝰ labit. ⁊ dī ſic liber iſte lubric⁹: q̄a q̄ de ẏbo ad verbuz trāſferret. ⁊ oīa ẏba interp̄tarek ſm q̄ vidēk ſonare. totū pertulerret: ⁊ totū amitteret ⁊ hunc expōi cōrdat exēplū de anguilla. ſ. poſitū. Rhetores. i. oratores a rhetis qō ē locutio. q; rhetorib⁹ nccia ē ſacūdia ⁊ copia locutiōis. Schematiſmenos. i. defect⁹ modi loq̄ndi. ſchema ei dī imago vel figura ⁊ modus loquēdi: ſicut dicit huguitio: mene defect⁹ modi cōis loq̄ndi. Itē ſchema dī ornat⁹ vl̄ figura. vñ ſm donatū ⁊ Cyreniſmū huiꝰ due ſunt ſpēs. ſ. ſchemalexeos ⁊ ſchemadiane. i. figure dictōis: ⁊ ſnie. ſicut ei hō varijs veſtimētis decorat. ita oīo latinitatis tā ſoluta q̄ ligata ſchematib⁹ adornat ⁊ ſic dī. Scematiſmenos. i. defect⁹ ornat⁹ ⁊ figure q̄ fit ex carētia debite intelligētie. ſignificatio ei dictionis ē q̄ſi ornat⁹ ⁊ figura ei⁹. vñ q̄ deficit a ꝓpria ſignificatiōe ē ibi defect⁹ ornat⁹ ⁊ figure. i. forme dictōis q̄ ē ſignificatō

Duq; aliud loq̄tur. i. in locutiōe p̄tēdit. Aliud agit. i. aliū ſenſū facit ⁊ tō dī lubric⁹. q; q̄nto ds ẏbo ad ẏbuz liberū iſtū exp̄ſſi⁹ trāſferret: tāto obſcuriorē facēt. ⁊ q̄ſi totū pderet. q; nō poſſet itelligi. cū aliud ſonēt ẏba. aliud intelligētia vera. Murenulā. i. lamp̄dā piſcis ē ſimil' anguille ⁊ dī murena a murina grece qō ē murena latine. hanc ferminini tm̄ ſexus ee tradūt ⁊ ꝓcipe a fp̄ete ſibilo euocak ⁊ capik. ictu āt fuſtis diffici le interimik. ferulā aūt ꝓtin⁹ animā hīe ūt cauda certū ē. nā capite pcuſſa vix interimik. cauda aūt pcuſſa exaniak ita dicit Iſi. in. xij. etbimol'. adaptatio exēpli patet. Vt ſi velis tenere ꝛc̄. q.d. ſi aliq̄ certa ſentētia vel ordie libz iſtū velis ꝓſtringere. totū pdes. Preceptorē. i. doctorē. Primus. i. maxim⁹ in ſcia. Redimiſſe. i. cōduxiſſe. Redime ꝛ.b. Gratis accepiſtis gratis date. Itē Act. viij. c. Pecunia tua tecū ſit in pditionē. q̄m donū dei exiſtimaſti pecunia poſſideri: ꝫ labores ſuos ⁊ expēſas ſuas lz redimē ab iniuſtis detētorib⁹ q̄ vīratē dei in iuſticia detinēt. ſic dicit ad Roma. j. ca. ⁊ puerb. xxiij. ca. Veritatē eme. i. redime ⁊ noli vēdere ſapiam ⁊ doctrinā ⁊ intelligētiā. Sapi. vj. g. Nō abſcōdam a vob ſacra dei ꝛc̄. In aliq̄d ꝓfecerim ⁊ in ꝫ cōfundit eoz ſuphiā q̄ nolūt inkrogare ea de q̄ b⁹ dubitāt. Ꝛḡs dī Eccl'. lj. f. Appropinq̄te ad me indocti ⁊ congregate vos in domū diſcipline: q̄d adhuc retardatis. Interptari. i. trāſferre de hebreo in latinū. interp̄tatio em̄ fit in diuerſis linguis: vt cynos grece: canis latine. Ethymologia aūt fit in eadē lingua vt cū dī lapis q̄ſi ledēs pedē. Vſq; ad ẏba iob in q̄b⁹ introducīt iob loquēs ō ſe ipo. iij. ca. a. Pereat dies in q̄ natus ſum. ꝛc̄. Prosa. i. ꝓſaica. Oratio eſt. i. ꝓſaice ſcript⁹ ē liber. ꝓſa ē producta oratio. ⁊ a lege metri ſoluta. ꝓſon em̄ antiq̄ ꝓductū dicebāt ⁊ rectū. vñ q̄ nō ē flexa numero: ꝫ recta ꝓſa. oratio dicīt in rectū ꝓducenda. Illi prosam aiūt dictā ab eo q̄ ſpacios⁹ proruat ⁊ excurrat: nullo ſibi termio p̄finito. ita dicit Iſiō. etymol'. j. Iccirco ipe me reꝓhendo ꝛc̄ Job. xlj. Versus a vertēdo dicunt. vnde Iſiō. etymlog. j. Versus dicti ſūt ab eo q̄ pedib⁹ in ordine ſuo diſpoſit⁹. Iccirco fine moderantur p̄ articulos q̄ ceſa et mēbra nominantur q̄ ne ꝓlōgius ꝓoluerenk ꝫ iudiciū poſſz ſuſtinere: modū ſtatuit ratio vñ reuerterenk. ⁊ ab eo dicitur ẏſus q̄ vertik. Hex ametri. i. ſex pedum ab hexa. qō ē ſex. ⁊ metrū qō ē accidens pedis. i. diſcretio ꝓueniēs in pede ex certo numero tēpoꝝ. Alik dī metruz vox conſtās ex certo numero pedū. ſm q̄ octo metrozuz genera diſtinguūtur: de q̄bus nihil ad p̄ns. Dactylo. i. lo pede q̄ cōſtat ex vna lōga ſyllaba ⁊ duabus breuibus: ⁊ dicitur a dactylon qō ē digit⁹ q; ad modū digiti a lōgiore nodo inchoati in duas deſinit breues. Spondeo i. lo pede q̄ cōſtat ex duabus ſillabis ꝓductis. vñ ſic dicīt. q; tractim ſonat. nā ſpondeus tractus quidā dicitur. i. ſonus q̄ fundebak circa aures ſacrificantiū. vñ ⁊ hi q̄ tubis canebant in ſacris gentiliū ſpōdeales nominabātur. In primo etymol'. inuenies ſatis de pedibus iſtis et alijs.

Idioma. i. ꝓpietatem loquendi: ab idios quod eſt ꝓpriū ⁊ hemum hemi quod eſt ſermo vl̄ modulatio. idioma. i. ꝓprietas loquendi in qualibet lingua. Illos pedes non earundem ſyllabarum ſed eozundem temporuz. vt ſi q̄s poneret proceleumaticum qui conſtat ex quatuoz breuibus pro dactylo. vnde Virgilius eneī. x. g. Frietat i portas ⁊ duras obice poſtes. Aries dicitur quedam machina bellica. ⁊ inde arieto etas. id eſt cum ariete impingere. vel impugnare. Item ratione equipollentie temporū ſpondeus ponitur pro dactylo. vnde Ouidius in princi pio metamoz. nec brachia longo: margine terrarum porrexerat amphitrices. id eſt mare. ab amphi. quod eſt circum ⁊ tero teris. quia circumcirca terit terram: ſic igitur patet q̄ ratione equipollentie temporum licet non ſit earundem ſyllabarum vnus pes ponitur pro alio. Pedes autem dicuntur. eo q̄ per eos metra ambulant. ſicut nos pedibus ambulamus. Syllaba grece latine conceptio vel complexio dicitur. a conceptione litterarum: vnde vere illa eſt ſyllaba que ex pluribus naſcitur litteris. nam vna vocalis pro ſyllaba abuſiue non proprie dicitur. Ideo autem ſyllabe longe breues eſq̄ dicuntur. q̄ per varias vocum moras aut dupla aut ſimpla ſpacia temporis habere videntur. ita dicit Iſydoruz. in. j. etymologo. ⁊ ſatis concordat cum Priſtiano vbi agit de ſyllaba. Rhithmus dicitur proſa conſonantias verborum continens in fine clauſularum. et dicitur a Rhythmos grece quod eſt nymerus latine. de quo Iſiodoꝝ. etymol'. j. Rhy-

Nūc ẏba ꝛc̄. q.d. hec nona trāslatio nō ſp exp̄mit ẏbum ex ẏbo: vel ſenſum ex ſenſu. ꝫ qñq; ſic qñq; alit. ⁊ quando q; vtrūq;. Quare ait ꝺ fecerit ſbītigit dicens. q; Tot⁹ liber iſte Ferk. i. dī. Obliqu⁹. i. obliq; ⁊ obſcure loq̄ns q; aliō quē facīūt: ꝫ i ſenſu q̄ fiūt. vt ē illō iob. ij

nūc ẏba: nūc ſenſus: nūc ſi mul vtrūq; reſonabit. Obliqu⁹ ei etiā apud hebreos tot⁹ liber ferk ⁊ lubricus ⁊ qō greci rhetores vocant ſchēatiſmenos dū q̄ aliud loquik: aliud agit. Ut ſi velis anguillā vel murenulā ſtrictis tenere manib⁹: q̄nto fortiꝰ p̄ſſeris tāto citiꝰ elabit. Memini me ob intelligentiaz huiꝰ volumis licitū quendā p̄ceptorez: q̄ apud hebreos primꝰ hīz putabak: nō puis redemiſſe numis: cuiꝰ doctrina an aliq̄d ꝓfeceri neſcio. Hoc vnū ſcio: ſi potuiſſe me intp̄tari niſi qō añ intellexerā

A principio itaq; voluminis vſq; ad ẏba iob apud hebreos ꝓſa oīo ē: Porro a ẏbis iob in q̄b⁹ ait. Pereat dies in q̄ nat⁹ ſū: ⁊ nox in q̄ dictū ē. ꝓcept⁹ eſt homo vſq; ad eum locū: vbi ante finem voluminis ſcriptum eſt. iccirco ipſe me reprehendo et ago penitentiam in faulla et cinere. hex ametri verſus ſunt. dactylo ſpondeoq; currentes et propter lingue idioma crebro recipientes. Et alios pedes: non earundem ſyllabarum. Sed eozundem temporum. Interduz quo q; Rhythmus ipſe dul-

thmus ē q nō est certo fine moderat⁹. ꝫ tm rōnabiliʒ ordinatis pedib⁹ currit. q nihil aliud ꝫ numer⁹ dr. Tinnulus .i. tinules vel dulcit sonās. ꝛ dr a tinio nis. qō ē leuit ꝛ pure ꝛ liqde sonare. ꝛ ꝓprie dr de metallo ex cui⁹ sono dr. metallū em̄ ꝑcussum reddit hūc sonū tin. ꝛ inde dr tinnio. Pristian⁹ i maiori volumie vbi agit de psonis verbi dicit. q tinnit. pluit. tonat. fulminat. ꝛ ꝓsicia q ad hoies nō ptinēt propie inueniūtur i tercia persona. iprope ꝛ ꝑ figurā in ꝓma et secda. Ferē nūer⁹ pedū solutis. i. libratis. nec artatis lege metri qō certis pedū mēsuris atʒ spacijs ēmiatur. nec vltra dimēsionē tēporū ꝓstitutā procedit Rhythm⁹ ātē hʒ nō ō terminatū numerū pedū. ꝫ ꝓ volūtate ꝓditoris ꝓtenditur

Metrici. q nouerūt artē metrorum.

Siplex. q nō habet metror̄ peritiā.

Ad supradicto ita ꝫ versu. scz. Iccirco me repēdo ꝛc. iob vl. Paruū coma .i. oro decisa vel parua distinctio. coma interꝑtatur articulus ꝛ dr in rhetorica pūctata ꝓlatio alicui⁹ orōis ꝑ miores decisiones: vt ore: genis oculis: pidē mētiris adesse. Eloqo: fora: nobilitate cares. In ꝓlogo sup Esaiā pleni⁹ inuēies de comate colo ꝛ prodo

Prosa. i. psaica. s. in eodē ꝓlogo expōit qd sit prosa.

Nri. i. latini. Flacci. i. horacij. Gracc⁹ pidar⁹ ꝛ alce⁹ greci poete fuerunt. vide in epla ad paulinū. Sappho nomē fuit puelle. q metrice scripsit. vñ ꝛ saphicū dr metr̄ ab ea inuentū. Psalteriū. de q dicit orator. Psalteriuʒ lyrici ꝓposuere pedes. s. in epla ad paulinū inuenies satʒ de psalterio ꝛ lamentatōnib⁹ hieremie. Ferme. i. vere.

Cōphendi. i. ptineri. Philonē q scripsit librū sapientie. de q dicit hiero. i li. illustriū viror̄: Philo iude⁹ natione alexandrin⁹ de genere sacerdotum fuit. ꝛ postea enumerat. xxx. libros quos philo ꝓposuit: ꝛ subdit. Sunt et alia eius monumēta ingenij q in nīas manus nō puenerunt ꝛc. Josephū de quo dicit hiero. in li. illustriū virorū Josephus mathathie filius ex hierosolymis ꝙacerdos. a vespasiano captus cum tyto filio eius relictus est. hic romā veniens. vij. libros iudaice captiuitatis ꝛmpatoribus patri filioq; obtulit que ꝛ bybliothece publice traditi sūt ꝛ ob ingenij gloriā statuam ꝙʒ meruit rome. Scripsit āt ꝛ alios. xxtij. antiquitatū libros ab exordio mūdi vsq; ad xtij. annū Domiciani cesaris ꝛc. hic in. xtij. antiquitatum libro scripsit de dño iesu xpo in hunc modū. Eodē tempore fuit iesus vir sapiēs si tñ virū eū noiari phas ē. erat em̄ mirabiliū effector operū ꝛ doctor eor̄ q libēter q̄ vera sunt suscipiunt. plurimos quoq; tā de iudeis ꝙ de gentibus sui habuit sectatores. ꝛ credebat eē xpm cunctis inuidia nostror̄ ꝓncipū cruci eū pylatus affixisset: nihilomin⁹ q

cis ꝛ tinnulus fertur nūeris pedū solutis: quod metrici magis ꝙ simplex lector intelligunt. Ad supradicto autē versu vsq; ad finem libri paruū coma qō remanet: prosa oratiōe cō texitur. Quod sicui videt incredulum metra. scz esse apud hebreos ꝛ in morem nostri flacci gracciq; pidari ꝛ alcei ꝛ sapho: vel psalteriū: vel lamentatōes hieremie vel omnia ferme scripturarū cantica cōprehendi: legat philonem. iosephum: origenē: cesariēsem eusebiū: ꝛ eor̄ testimonio me verum dicere cōprobabit. Audiant qua ꝓpter canes mei: Iccirco me i hoc volumine laborasse nō vt interpretationē antiquam reprehenderē sed vt ea q̄ i illa aut obscura sūt aut omissa. aut certe scriptor̄ vicio depravata manifestiora nostra interpretatōe fierent. ꝛ hebreum sermonez ex pte didicimus: ꝛ in latino pene ab ipsis cunabul̄ inter grāmaticos et rhetores et phos detriti sumus Quod si apud grecos p⁹ septuaginta editionem: iā christi euāgelio chorusca nte iudeus aquila ꝛ symmachus ac theodocion iudaizātes: heretici sunt recepti qui multa misteria saluatoris subdola interpretatōe celarunt: ꝛ tamen in hexaplis habentur apud ecclesias: ꝛ explanātur ab ecclesiasticis viris: quanto magis ego xpianus ꝛ de parētibus xpianis natus: ꝛ vexillū crucis in mea fronte portans: cuius studiū fuit omissa repetere: depravata corrigere: ꝛ sacramēta ecclesie puro ꝛ fideli aperire sermone: vel a fastidios⁹ vel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui volunt veteres

osissim⁹ edidit insignita volumia ꝛc. dr aūt cesariēs. ad differentiā alteri⁹ Eusebij q fuit natōne sard⁹ ꝛ vercellensis epūs. Canes mei. i. detractores q equaliter ꝫ bonos ꝛ malos latrāt. ꝛ oēs idifferēter lacerāt quos nō amāt. ad phil. iij Videte canes: videte malos operarios. videte ꝓcisionē. apocal. vl. Foris canes ꝛ venefici ꝛ ipudici ꝛ homicide ꝛ ydol̄ seruientes ꝛc.

Interpratōz antiquā. lxx. q fuit omniū pria. Ex parte tpamentū ē ꝙ supbos. q si sorte alic⁹ lingue tenuē ꝛ incōpletā noticiaʒ hēant q̄i totā nouerit se dilatare. Rhetores. media correpta: a resis qō ē locutio. qs facūdia necessaria ē rhetorib⁹. Jsiō. in ethymo. Rhetorica ꝓpt̄ nitorē ꝛ copiaʒ eloquētie sue maxime in ciuilib⁹ qstionibus necessaria erit stimat. Detriti ꝓpter vehemētiā studij. studiū em̄ ē vehemēs applicatio animi cū magna voluntate ad aliqd pficiendū. Aqla. q post ascēsionē dñi annis. xxtiij. primus interpres ex hebreo in grecum floruit. deinde post annos. liij. theodocion. deinde post annos xxx. symmach⁹. Heretici. s. ebionite q pauper interpr̄ātur. qr pauper erāt in intelligētia. de quib⁹ dicit Jsido. in vij. etim̄. Hi semijudei sunt: ꝛ ita tenēt euāgeliū: vt leges carnalit̄ seruēt. ꝛ ꝓpt̄ hoc dicunt hic. Judaizātes iudeos in carnali observatōe legaliū imitātes. s. in ꝓlogo super esdrā satis de ebionitis. Subdola intꝛpretōe celarūt qr dolose omiserūt in interpr̄ationib⁹ suis q̄ sibi ꝛria videbant. Subdol⁹ la. lū. dr latēter dolosus: astut⁹: versipell⁹: van⁹. Mysteria. i. sacramenta vel secreta. a mystis vel mysticen grece qō ē misteriū latine. Hexaplis. vide expositōz supra positā in ꝓlogo sup iosue añ mediū. De xpi crucis chrismate in baptismo impressuz. Repetere. i. recitare. ꝛ in trāslatione ista recolligere omissa ab aliis translatoribus. Depravata. a scriptoribus. Puro. sine additōe. Fideli. sine subtractōe vel imutatōe. Fastidiosis. i. fastidio plenis. vel tedio affectus q. s. multa viderūt. ꝛ q̄i satiati meliora fastidiūt sicut iudei fastidiebāt manna Nūe. xj. Nihil aliud respiciūt oculi nri nisi manū māna erat omne delectamentū in se hns. ꝛ ois saporis suauitatē. sicut legitur. xvj. Sapiē. Itē ꝓuer. vij. Anima saturata calcabit fauū. In mēbranis. id est pellib⁹. hec mēbrana dicitur pergamenū qr de mēbris animaliuz detrahit. vñ Persius. Jam liber ꝛ bicolor positis mēbrana

capillis. Incꝑ manus charte no dosaꝑ venit barundo.
Purpureꝰ.i.coloꝛe purpureo picturatis.purpura aũt
hꝫ sanguineũ coloꝛẽ. Initialibꝰ.i.capitalibꝰ.i.grossis li
teris.sicut solẽt fieri in initijs libꝛoꝝ.ꝛ iõ pp grossitiez lr̃e
potiꝰ hũt onera q̃ꝑ codices. Vel vncialibꝰ.i.vnciã. auri
vel alteriꝰ ꝓciosi co-
loꝛis appendentibꝰ
vel ad scribendũ tã-
to cõstãtibꝰ. Onera
ꝓpr̃ sumptuositatez
vel pp pderositatẽ
Codices Nota q di
cit Isido.in vj.ethi.
Codex multoꝝ li-
bꝛoꝝ ẽ liber vniꝰ vo
lumis.ꝛ dr̃ codex p
trãslationẽ a cortici
bus arboꝝ.seu viciũ
q̃si caudex:q i se mꝝ
titudinẽ librorũ q̃si
ramoꝝ contineat.
Pauperes scedu
las.i.scripta modici
pcij tã in pl̃i litera q̃ꝑ in
mẽbrana neccũ i li-
bꝛos redacta. Nota
q fm Isi.in.vj. ety.
sceda ẽ ꝓma charta
in q̃ notariuꝰ scribit
exꝛ oꝛe magistri.ꝛ dr̃
a scindẽdo:ꝛ scribit
sine aspiratione.fm
alios scribit scheda
cũ aspiratiõe.ꝛ tunc
dr̃ ex greco scheym.
vel schisse qđ ẽ scin-
dere vel scissio.ꝛ in-
de hec scedula dimi
nutiuꝫ.i. chartula
vel scriptũ qđ nõdũ
in libꝝ redactuꝫ est.
Septuaginta iuꝝ
grecos.i.editio.lxx.
ab hebꝛeo i grecum
trãslata: quã postea
de greco trãstuli i la
tinũ cum astericis ꝛ
obellis. Et mea iu
xta hebꝛeos.i. ista q̃
vere mea ẽ qꝛ nullũ
in ea seq̃r intꝑretẽ.ſ
imediate de hebꝛeo
trãstuli in latinum.
Quod vult.s.aut il
lã quã fm septuagi
ta de greco trãstuli i
latinũ cũ astericis ꝛ
obelis: aut illã q̃ si-
ne illis figuris ime-
diate sumꝫ itur ab he
bꝛeis. Et ꝓbet.ꝑ esse
ctũ. Se.eẽ. Magis studiosũ:vtranꝫ editionẽ recipiẽdo.
Oꝫ maliuolũ.vtrãꝫ vel alterã repellẽdo. Aliq̃ libꝛi hñt.
Me:ꝛ ẽ sensus. Probet.i.experiat.in vtraꝫ studẽdo. vl
Probet.i.cõfirmet aduersarios cõfutãdo. Probet iquaꝫ
Me magis eẽ studiosũ.i.magis amoꝛe vitatis in trãsla-
tionũ studio laboꝛasse. Oꝫ maliuolũ.vt.s.ex inuidia vel-
lem.lxx.interꝑtes condemnare.

Explicit qualiscunꝫ expositio istius ꝓlogi.

Postilla Nicolai de lyra super Job incipit.

Patientiã habe in me ꝛ oꝛa reddã tibi Mathei.
xvij.q̃uis vbũ ꝓpositũ sit vbuꝫ serui ad dñm.
tñ põt accipi ecõuerso:vt sit vbũ dei ad sanctũ
Iob seruũ suũ.qꝛ pp ꝓnexionẽ fidelitũ ad deum
tanꝫ mẽbꝛoꝝ ad caput suũ.qđ dr̃ de vno pt intelligi ỏ al
tero ꝛ ecõuerso.sicut Act.ix.dñs dixit.saule saule qđ me
pseq̃ris.ita q̃ psecutionẽ fidelitũ dixit suã:ꝛ ecõuerso pau
lus apl̃s ad Gal.ij.dixit. Christo ꝓfixus sũ cruci.passiõez
suã capitis suã dicẽs p ꝓpassionẽ ꝛ imitationẽ. Sic igitur
verbũ passumptũ ꝓuenienter põt accipi:vt sit verbum dei
ad sanctũ Job sibi p fidẽ incoꝛpatũ. in q̃ qdem vbo duo
notanr̃ i qbus pcessus hui⁹ libꝛi ꝛ materia cõtinenr̃.ꝓmũ
ẽ sancti iob stabilitas in aduersis:cũ dr̃. Patientiã habe.
secundũ ẽ dei liberalitas in ꝑmijs reddẽdis:cũ dr̃. Et oꝛa
reddã tibi.vñ dr̃.j.vl.ca. Dñs aũt bñdixit nouissimis iob
magis q̃ꝑ ꝓncipio eiꝰ.ꝛ de vtroꝫ istoꝝ põt accipi illõ Ec-
clesi.j.ca. Oscꝫ i tꝑus sustinebit.patiẽs ꝛ postea redditio
locũ ditatis.tꝑs aũt sustinẽdi patiẽter ẽ vsq̃ ad terminũ di
uini bñplaciti qđ fecit Iob.vt patebit ex decursu libꝛi.ꝛ se
cuta ẽ redditio locũ ditatis.qꝛ deꝰ sibi duplicauit in pñti
bona terrena.ꝛ in futuro sibi reseruauit celestia.de ꝑ aũt
s.de patiẽtia Iob in aduersis agit̃ in h̃ libꝛo a ꝓncipio vsq̃
ad vltimũ ca.exclusiue.de scõo.s.de diuia remũeratione
agit̃ vlt.ca.sic̃ magꝫ videbit̃ inferꝰ in libꝛi diuisione dño
cõcedente. Verũtñ añq̃ descẽdamꝰ ad literã exponẽdaꝫ
duo sũt ꝓmittẽda.primũ ẽ vtrũ illud qđ in h̃ libꝛo est tre-
ctatũ fuit pabola vel res gesta. Ad qđ dixerũt aliq̃ iudei
q ẽ pabola:ꝛ q moyses scripsit libꝝ istũ: vt habeꝯ i libꝛo
q̃ apõ hebꝛeos dr̃ bababathra.ꝛ ad declarandũ ꝓditionẽ
vtutis patie ꝛ eiꝰ retributionẽ finxit hoiem noie Job mꝝ
tiplr̃ flagellatũ.ꝛ amicos eiꝰ q̃ ad ꝓsolandũ eũ venerant
mutatos ad oppositũ.s.ad oñendũ eũ iniquũ.ꝛ ꝑ pec-
catis ꝑteritis a deo merito flagellatũ.ipm q̃z iob respon
dentẽ tandẽ obiectõnibꝰ coꝝ subiduxit.sicut auctoꝝ libeꝯ
li q̃ incipit.Ethiopũ tras ꝛc. ad declarandũ antiq̃tatẽ sa-
cre scripturer ei⁹ veritatẽ respectu fictionũ poetarũ:finxit
vnã vgĩnẽ noie alathia qđ nomẽ in greco vitatẽ signat i
latino:ꝛ quendã pastoꝝ cuiꝰ nomẽ pseudis.i.falsꝰ vl̃ fal
sitas in greco adinuicẽ disputantes de sacre scripture hy
stoꝝijs ꝛ poetarũ fabulis. Sed h̃ dictũ nõ videt̃ sacre scri
pture ꝓsonũ.primo qꝛ in ꝓncipio huius libꝛi exprimitur
eius patria:moꝛes:possessiones.ꝛ ꝑles tanꝫ de re gesta
exꝑmẽs cõditiões:ꝛ silr̃ loquit̃.j.ỏ amicis Iob. Itẽ Eze.
xiiij.dr̃ ex ꝓsona dei. Si fuerint tres viri isti in medio eiꝰ
noe:daniel:ꝛ iob.isti iusticia sua liberabũt aias suas.cer-
tũ ẽ ãt noe ꝛ danielẽ fuisse hoies veros in rem natura. Ex
q̃ cõcludit̃ idẽ fuisse de iob a deo eis ꝓmũerato. Itẽ Jac.
v. Ecce beatificamꝰ eos q̃ sustinuerũt.sufferẽtiã Iob audi
stis.ꝛ finẽ dñi vidistis ꝛc.ex q̃ credendũ ẽ iob fuisse verũ
hominẽ in rem natura:sicut ꝛ xp̃s verus hõ passus ẽ i nã
humana.secundũ aũt ꝓmittendũ ẽ de intentiõe hui⁹ au-
toꝝis.qꝛ ex hoc dependet intellectꝰ hui⁹ libꝛi. Ad qđ pleni⁹
intelligendũ.sciendũ q̃ aliq̃ antiqui pbi dei ꝓuiden-
tiam negauerũt:sicut democritꝰ ꝛ epicuri dicẽtes mõm
ẽ factũ a casu.aliꝯ vo licet dixerint incoꝛruptibilia ꝛ su-
perioꝝa regi diuia ꝓuidentia:ab h̃ tñ excluserũt inferioꝝa
coꝝruptibilia.ex quoꝝ ꝑsona dr̃.j.xxij. Nubes latibulũ
eius:ꝛ circa cardines celi pambulat: nec nostra conside-
rat.aliꝯ vo coꝝruptibilia q̃ cursu nature pagunt̃.dixerunt
regi diuia ꝓuidẽtia:tñ ab h̃ exceperũt actꝰ hũanos ex li-
bero arbitrio ꝓcedentes.de qbus dr̃ tullius fuisse ꝛ hi in-
ter alia mouebant̃ ad hoc.qꝛ nõ videbant qualiter infal-
libilitas diuine ꝓuidentie staret cũ liberi arbitrij vtibili
tate. Itẽ qꝛ videbãt vt freq̃nter malos homies ꝓsperari
ꝛ bonos tribulari:qđ non videbat conueniens ꝓuiden-
tie dei.in q̃ꝝ ꝑsona dicit Boetiꝰ.j. de ꝓsolatiõe:loquens
ad dñm. Omnia certo fine gubernas:hoim solos respuis
actus. Sed hoc dictũ ẽ fidei ꝛ moꝛibꝰ contrarium. quia
tollit penas ꝛ ꝓmia a deo ꝓ demeritis ꝛ meritꝫ reddẽda
ꝛ ꝑ q̃s timoꝛẽ dei pariter ꝛ amoꝛẽ. Qđ dicit hic san-

ctus Tho. de aquino q̄ hunc libꝝ exposuit elegāter. q̄ studiū sctōꝝ doctoꝝ q̄ sciam habuerūt p infusionē vel acq̄sitionē fuit hunc errorē a cordib⁹ hoim remouere. imꝰ q̄s de primis fuit sctūs Job. ꝛ in hoc bñ dicit. ꝫ vlteri⁹ dicit q̄ intentio scti Job: in hoc libro fuit: supposito q̄ res naturales reganꝰ diuina ꝓuidentia. declarare vlteri⁹ ēt act⁹ hūanos diuina ꝓuidētia regi. ꝫ saluo meliori iudicio. nō videtur fuisse ei⁹ hec intētio. q̄ tot⁹ liber iste ꝓcedit ꝑ modum cuiusdā disputatōis imꝰ iob ex vna ꝑte. ꝛ amicos ei⁹ ex altera. intētio vō disputātis ꝫ aliquos nō ē declarare vel ꝓbare illud in quo cū eo ꝙueniūt. ꝫ eo supposito tāq̄ vero ꝛ ꝓcesso. ꝓcedere vlteri⁹ ad ꝓbandū vel improbandū illud in q̄ dissētiūt. Mānifestuꝫ ē āt ex ꝓcessu h⁹ libri q̄ amici iob i ꝫ ꝙuēiebāt cū eo q̄ act⁹ hūani regunt diuina ꝓuidentia. q̄ nitebantur ꝓbare eū a deo iuste punitū ꝑ peccatis suis ꝑteritis. ex quo sequit necessario q̄ supp̄oēbāt ꝑ certo diuinā ꝓuidentiā ordiare de actib⁹ hūanis. Hoc etiā ꝑz mānifeste p illud qō hr̄. j. xxij. qō iduxit eliphaz themanites ꝫ tenētes oppositū. sic allegatū ē ꝫ. Circa cardines celi pambulat nec nr̄a ꝓsiderat. vnde subdit postea. Quoꝝ snīa lōge sit a me. ꝛ idē posset oñdi ex vbis aliorū amicoꝝ iob. ꝫ ꝓpt plixitatē omitto. maxie q̄ ꝑdictus doctoꝛ hoc ꝓcedit in ꝓcessu suo. ꝛ tō ꝙr vr̄ dom̄. q̄ intentio iob in ꝫ libro nō fuit declarare act⁹ hūanos regi diuia ꝓuidētia. ꝫ ꝫ supposito tanq̄ ab aduersarijs ꝓcesso ꝓcedere ad declarādū illud in quo dissentiebāt ab eo. q̄d āt sit illud nō solū ꝑz ex ꝓcessu libri. ꝫ ēt ex ꝓcessione doctoꝝ ꝑdicti. videlz q̄ ls amici iob tenerēt act⁹ hūanos regi diuina ꝓuidētia. tñ tenebāt q̄ aduersitates h⁹mōi nō inferuntur alicui nisi ꝓpt mala ꝑterita. ꝛ ꝓspitates nō ꝙueniūt alicui nisi ꝓpt ꝓcedētia merita qō ē erroneū. ꝓpt qō sctūs iob intēdit in ꝫ libro declarare ꝫriū. ſ. q̄ aliq̄n in pñti malis ꝙueniūt bona ꝛ iustis aduersa. ſm ordinē diuine ꝓuidentie. ad quā ptinet punire mala ꝛ ꝑmiare bona ꝛ nō solū in vita pñti. ꝫ ēt in futura. ꝛ q̄ ꝫ sit intentio sancti iob in hoc libro magis patebit ꝓsequndo dño ꝓcedēte.

Sup plogū Job vbi dr̄ in postil. Sz vlteri⁹ dicit q̄ intentio sancti Job in hoc loco ꝛc. Additio.

Postillatoꝛ videtur impugnare positionē san. tho. circa intētōz libri Job irrōnabilit. Ad qō sciēdū. q̄ ls aduersarij iob ꝓcederēt q̄ act⁹ hūani regerēturdiuina ꝓuidētia sic tñ ponebāt modū regēdi. q̄ nō ꝓpetebat deo ꝛ ꝫ inq̄ntū dicebāt q̄ de⁹ ꝑmiabat iustos ꝛ puniebat iniustos solū in bonis ꝛ malis tpalib⁹ h⁹ vite. ꝓut ꝑz i ꝓcessu ēt ſm postil. q̄ quidē mod⁹ regēdi nō ꝓpetit diuine iustitie. nā virtutū ꝑmia etiā ſm ꝓbm in hac vita dari nō pñt vñ in. j. ethi. dicit q̄ hoies accipiūt honorē ab hōib⁹ loco ꝑmij. q̄i nō hūtib⁹ aliq̄d magis ad vandū. ex quo ꝑz q̄ ꝑmiū virtutis excedit oē illud qō tpaliter posset dari. ꝛ ideo tale ꝑmiū nō ē nisi vera felicitas. vñ si de⁹ ꝑmiaret iustos solū in ꝓsperitatib⁹ h⁹ vite. ēt ipi⁹ ꝑmiatio incōgrua sit cū aliq̄ pctā ducāt reatū pene eꝛne. vt i. ꝓma scōe. q. lxxxvij. ar. v. i corpe qōnis. si de⁹ talia pctā eternalit nō puniret derogaret diuine iustitie. Ex q̄ sequit q̄ amici iob q̄ pōebāt q̄ de⁹ solū ꝑ tpalia bona h⁹ vite ꝑmiabat iustos. ꝛ solū ꝑ tpalia mala hmōi puniebat iniustos ꝓuidētiā dei circa hūanos act⁹ iplicite negabāt. ponētes eā eo mō q̄ deo nō posset ꝓpetere. lz ꝓuidentiā dei ꝓcederēt infuso. sicut si aliq̄s ꝓcederet deū ēe creatorē celi ꝛ terre. ꝛ tñ cū ꝫ pōeret diuinā eēntiā ēe corporeā talis iplicite negaret q̄ deus ēt creator celi ꝛ terre: nā virt⁹ corpea hō ꝑt ēe infinita. ꝛ tñ creatio requirit infinitatē potētie. Itē attendēdū est circa hoc q̄ aliud ē loq̄ de intentōe iob disputātis cū amicis. et aliud de intentōe totalis libri iob. Intētio em̄ iob i sua disputatōe ꝓncipaliter erat iustificare seipz. ſ. declarare q̄ nō erat punit⁹ ꝓpt culpā suā. c⁹ oppositū amici sui intendebāt ꝓbare. Sed intētio totalis libri iob ꝓncipaliterversatur circa ꝫ vt oñdatur res hūanas a diuia ꝓuidētia regi. ꝛ de hac intētōe sctūs tho. loq̄t vtz ituēti bñ ei⁹ vba ꝛc.

Replica.

Circa libri Job ꝓncipiū cū postil. ꝓmēdasset sanctū Tho. vt egregie hūc libꝝ exponētē. ꝛ oñdisset intentōnes iob in ꝫ libro nō ee vt ꝓbet act⁹ hūanos regi diuia ꝓuidētia. sicut. sā. tho. dixit. burgē. dicit hāc reprehensionē ee irrōnabilē. ꝛ tñ ipe burg. nō soluit adductā postil. rōz. arguit eñ sic. Irrationabile ē inter disputātes dirigere ꝓbatōis intētōz ad id quod ab vtraq̄ ꝑte ꝓsupponit. ex hoc em̄ arguit. ꝓbat i analetic⁹ ꝛ alijs locꝭ ꝓncipia non debere ꝓbari ꝫ ꝙclusiones. q̄z ꝓncipia tāq̄ cūctis nota ꝓsupponunt. quia se hñt sic̄ lanūa i domo quā nēo nisi ebrius ignorat. iō dixit aristo. iij. metha. In forib⁹ q̄s deliquit. q. d. nullus. Cū igr̄ iob ꝛ amici ei⁹ ꝓsupponebāt act⁹ hūanos regi diuina ꝓuidētia. hēbant illud ꝓ sue disputatōnis ꝓncipio. stultū igr̄ ꝛ irrōnabile fuisset iob ferre intentōz suā ad probandū illud qō exꝓsse ꝓsupponebāt aduersarij. nec sufficit q̄ bur. vult q̄ negauerā i illō ꝓncipiuz implicite. q̄uis ꝓcesserē gñalit. nā q̄ negat deū ee iustū negat deū ee: q̄z nō ē aliō deū ee nisi deū ee iustū. ꝛ tō si ꝓ iplicitā negatōz intentio iob fuisset ꝓbare deū ee ꝙuisorē actuū hūanorū debebat ꝑ ꝓbare deū ee. qō sic iplicite negassent. Intentō igr̄ total⁹ ipi⁹ iob ē ꝓbare velle q̄ stāte illo tāq̄ a ptib⁹ ꝓce supposito. puta act⁹ hūanos a diuina ꝓuidētia regi. ad huc iuste in hac vita malis bona ꝛ bōis mala ꝙueniūt. q̄ ꝫ fuit multis dubiū spēalit amicis iob disputatib⁹ adinuicē ꝫ nā i toto ꝓcessu ex pena iflicta nituntꝰ ꝓbare iob peccasse vt illa mala iuste ifligerēt supponētes q̄ de⁹ bōis ꝛ iustis nō ꝓferret nisi bōa i pñti. qō ē error. ꝛ hūc itēdit iob reprobare. vt dicetur infra. Capitulū. j.

Vir erat in terra hus ꝛc. Sicut dcm̄ ē intētō scti Job i hoc libro ē declarare q̄ ex diuina ꝓuidētia aliq̄n malis bona ꝓcedunt. ꝛ iustis aduersa inferunt. qō potissime declarat ꝑ suā flagellationē absq̄ culpa ꝑcedēte. deo ꝓmeliori hoc faciēte. Et iō liber iste diuidit in tres ptes. q̄z ꝑ describit ipi⁹ iob multiplex flagellatio. ſcō ex hoc ortꝰ disputatio. c. iij. ſcio. ſbditur dei determinatio. xxxviij. ca. ꝓxia i duas. q̄z ꝑ circa hoc iob describit ꝓspitatis stat⁹. ſcō aduersitat⁹ pōd⁹ ibi. q̄ dā āt die. ꝓma i tres. q̄z ꝑ describit ipi⁹ iob ꝓspitas ex pione sue ꝓditōe. ſcō ex bonoꝝ exterioꝝ multiplicatōne. ibi Natiq̄ sunt. tcio ex filioꝝ mutua dilectōe. ibi. Et ibāt. prima adhuc i duas. q̄z ꝑ describit ipi⁹ iob patria ꝛ gen⁹. secundo ipi⁹ multiplex vt⁹. ibi. Et erat. Circa ꝑmū dicitur.

a Vir erat in terra hus. Geñ. xxij. br̄. q̄ melcha peperit ipi nachor hus ꝑgenitū ꝛ buz scōm vbi dicit ra. salo. q̄ ab isto hus denominata ē tra ista de q̄ fuit iob. ꝛ ex hoc ꝓñr dicunt alij hebrei q̄ iob descēdit de nachor fratre abraā. ꝛ ꝫ idē dicit hiero. in li. de hebra. qōnib⁹ sup Geñ. de q̄ libro certū ē q̄ sit hyero. vt ipemet dicit i li. illustriū virorꝝ. ls de hebraicis qōnib⁹ sup alios libros dubiū sit a q̄ sint facte. sic als dixi. huic ēt dicto ꝙcordat qō hr̄. j. xxxij. q̄ helyu buzites venit cū amicis iob ad ipm̄ consolandū qui dictus est buzites. eo q̄ descendit de buz scōo filio nachor. vt dicit hyero. li. de hebre. questionibus. ꝛ sic cum helyu ꝛ iob fuerunt de eadē cognatōe. sequitur q̄ iob descendit ō nachor. b Nomine iob. dicit aūt augu. et ambro. sup epistolā ad roma. q̄ iste vocatur iobab. Geñ. xxxvj. ꝛ per cōsequens descendit de abraam per Esau. fuerunt aūt multi ad hoc dicendū ex similitudine noīm. scz iob ꝛ iobab. et huic dicto concordat quod in aliquibus bibliis in fine li. iob ꝛ in alīquibus post primū prologū hyero. sup librum istū additur. fertur aūt iob in terra habitasse ausitide in finibus idumee ꝛ arabie ꝛ erat ei ante nomen iobab. erat ātem ipe quidē ꝛare de esau filij filius ꝛc. Sed in ꝫ videtur melius credendū hyeronimo ꝛ hebreis dicētib⁹ eū descēdisse de nachor. vt dictū est. q̄z fuerunt magꝭ triti in talibus hystorijs ꝛ genealogijs. Nec motiuū alioꝝ valet. q̄z fre-

quenter ꝓtingit q̄ duo hoies valde de dispari patria ꝛ ge
nere nō solū simili noie noiant: ꝫ etiā eodē penit⁹ nomie.
Supponit etiā falsum. s. q̄ p̄dicta noia sint valde similia
cū tñ fm veritatē sint multū dissilia. s. in fi. vtz in prin. q: ꝫ
nomē iob in hebreo incipit p aleph. iobab vo p ioth. Si-
militer additio q̄ al-
legata ē nō valet. q:
sic dicit hiero. li. de
hebra. qōnib⁹ nō est
in hebreo. et iō nō
est ei adherēdū fm
ipsum. dato q̄ inue
niat aliqñ in fine li-
bri Job: ꝛ ex ꝫ patet
q̄ si ponat in fine p
logi hiero. non est ꝫ
de intentione sua: ꝫ
hec additio ꝛ ꝓsil'es
ab aliquib⁹ min⁹ ex
pertis in hystoriis ꝛ
genealogijs hebreo
rum apposite sūt. p-
pter qō de ipsis nō
est curandū. Ex p̄di
ctis ꝑz in pte in q̄ tē
pore fuit iob. q: fm hiero. li. de hebra. qōni. Helin buzites
de quo dictū est q̄ fuit ꝓpaneus ipsi iob. licet iunior ipso
fuit balaaz: de quo hī Nu. xxiij. ꝛ. xxiiij. q̄ fuit circa finem
vite moysi. ꝛ sic iob ꝛ moyses fuerūt ꝓtemporanei.

c Et erat. Hic ꝓñr describit ipsi⁹ iob multiplex virt⁹ cuz
dicit. d Simplex. i. sine plica dolositatꝫ ꝛ falsitatis. ac-
cipit eñ hic simplicitas nō put opponit intellect⁹ psp̄ica-
citati: ꝫ put opponit dolositati: fm verbū apli Ro. xvj.
Volo vos esse sapientes in bono ꝛ simplices in malo.

e Et rectus. i. ꝙ linea iusticie ꝓcedens in suis actibus: re
cuz eñ dicit cui⁹ medij nō exit ab extremis: extrema vo
actuū humanoꝝ sunt prima principia opabiliū. s. hoc faci
as alij q̄ tibi vis fieri. ꝛ non facias alij q̄ tibi nō vis fieri
ꝛ vltimus finis. s. beatitudo q̄ est finis virtutis: dicit ergo
Job rectus: q: in operibus suis ꝓcessit a principijs opabi
lium absq̄ declinitate: recte tendens in finē ꝛ vltimū qui
est beatitudo ꝛ retributio nostra ꝛ premiuz. ꝙ hoc oñdit q̄
iob bene se habuit erga ꝓximū. f ac timēs deum. s. ti-
more filialis reuerentie. ꝛ sic bñ se habuit erga deum:

g Et recce. a malo. non formidine pene sicut aliqñ faciūt
mali: ꝫ virtutis amore q̄ est ꝓpium bonoꝝ: ꝛ sic patet q̄
bñ se habuit erga seipsum. h Natiq̄. hic ꝓñr describit
ꝓsperitas iob q̄ntum ad bona exteriora. inter q̄ maiora sūt
filij ꝛ filie in quib⁹ manēt parentes quodāmodo fm illud
Eccī. xxx. Mortu⁹ est pater ei⁹: ꝛ quasi nō est mortu⁹: reli
quit eñ sibi em post se. s. filiū. ponit aūt maior numerus fi-
lioꝝ q̄ filiaꝝ cū dicit. i Septem filij ꝛ tres filie. q̄ ꝛ
cit ad cumulū ꝓsperitatꝫ sue: q: filij coiter magis diligunt
tum q: pñt magis in bonis paternis succedere. tuz q: pñt
in regendis parentū domibus melius adiuuare. Conse-
quēter ponunt alia bona exteriora. s. diuitie quib⁹ susten-
tat vita parentū ꝛ filioꝝ. diuitie aūt antiquoꝝ fuerūt ꝓin
cipaliter animalia. inter q̄ primo ponunt illa q̄ deseruiūt ho-
mini ad victū ꝛ vestitum cum dicit. k Et fuit pos. eius
septē milia ouiū. de quaꝝ lana homes vestiunt ꝛ carnibus
nutriunt. scdo ponunt animalia homini deseruientia ad la-
borem relevandū cum dicit. l Et tria milia camelorū
q̄ maxime deseruiūt homini in oneribus portandis de lo
co ad locū. tercio ponunt ea q̄ deseruiūt homini i agricul
tura: cum dicit. m Quingenta quoq̄ iuga boū. quar-
to ea q̄ deseruiūt homini ad vecturā: cū dicit. n Et ān
gente asine. ex quib⁹ generant multi seruientes homib⁹ in eq̄
tatōne. o ac sa. multa nimis: q̄ erat necessaria ꝓ tot et
tantis administrādis. p Eratq̄ vir ille magn⁹. i. valde sa
mosus. ꝓpter bonitatē suā ꝛ virtutē in q̄ etiā apparet ꝓpo-
speritas ei⁹ cū nomē bonū sit diligibili⁹ q̄ps auꝝ ꝛ argentū.

c Et erat vir ille simplex ꝛ re
d ctus ac timens deum: ꝛ re
e cedens a malo. f Natiq̄ sūt
g h ei septem filij ꝛ tres filie. ꝛ
k fuit possessio eius septem
l milia ouium ꝛ tria milia ca
m melorum quingenta quo-
n q̄ iuga boum ꝛ quingente
o asine: ac familia multa ni-
p mis. Eratq̄ vir ille magn⁹
q inter omnes orientales. et
r ibant filij eius ꝛ faciebant
s conuiuia per domos vnusq̄s

q Et ibāt. ℞ ꝓñr describit ꝓsperitas iob ex filioꝝ mutua
dilectōe. abūdantia em diuitiaꝝ solet esse cā discordiaꝝ. p
pter q̄ dī Gen. xlij. q̄ Joth ꝛ abraā nō poterāt sīl habita
re pacifice. ꝓt magnitudines diuitiaꝝ ꝛ familie. ꝛ iō mag̃
ꝓsperitas fuit ipsi iob. q̄ filij ei⁹ q̄ps eēnt pces ꝛ valde di
uites adhuc erāt ad
inuicē valde concor
des. ꝛ hoc ē q̄ dicit

q Et ibant fi. ei⁹ se
amicabilit associando. r Et sa. ꝓui. p
do. non ad gulā seu
carnalitatez: ꝫ ad a-
micitiā nutriendaz.
s Vnus. in die su.
i. vna die hebdoma
de. sic erāt. vij. filij: ꝛ
sic i hebdomada se-
cunda reincipiebāt
circul⁹. t Et mit.
vo. tres so. suas. ne
viderēt eas ꝓtenere
tanq̄ sexu fragiles:
ꝫ magz eas diligē et
honorare. v Cū-

t in die suo. Et mittentes vo
cabāt tres sorores suas vt
comederent ꝛ biberent cuz
v eis. Cunq̄ in orbē transis-
x sent dies cōuiuij mittebat
y ad eos iob ꝛ sanctificabat
z illos: consurgensq̄ dilucu
a lo offerebat holocausta p
b c singulos. Dicebat ei. Ne
forte peccauerint filij mei.
d ꝛ bñdixerit vo in cordib⁹
f suis. Sic faciebat iob cuu-
g ctis diebus. Quadam au

q̄ i orbe trā. di. ꝓuiuij. i. in fine hebdomade: vt dictū est.

x Mittebat ad eos iob. exq̄ ꝑz q̄ nō erat cū eis in talib⁹
ꝓuiuijs: ꝫ stās in loco suo fm maturitatē sue etatꝫ: ꝓmitte
bat filijs suis talia: q: iuuenib⁹ bñ sunt aliq̄ ꝓmittēda ratō
ne sue etatꝫ: q̄ tñ nō decēt maturitatem senectutꝫ. v Et
san. illos. q: i talib⁹ ꝓuiuijs solēt homes relaxari ad aliquā
ineptā leticiā seu eloquij inordinatōez. z Consur. dilu
culo. Prima die hebdomade seq̄ntꝫ ātecq̄ incipcrēt scdm
circulū ꝓuiuioꝝ. a Offerebat holo. p sin. i. sacrificia ad
honorē diuinū totalit incēsa. b Dicebat ei. i. cogitabat.
c Ne forte pec. fi. mei. ex q̄ ptz q̄ si certitudinalr sciuissent
eos talib⁹ abuti ꝓuiuijs: nō eis ꝓmisissent. d Et bñ. deo.
i. maledixerit. tant⁹ē horor blasphemie diuini nois q̄ in
sacra scptura freq̄nt exponit p ꝟbū oppositū. s. bñdictōis
e In cordib⁹ suis. q̄ps em eēt cert⁹ q̄ nō ꝓpissent i ꝟ-
ba ad inhonoratōez dei ptinētia: tñ timebat ne circa ꝫ ha-
buissent aliquā cordis ꝓmotōez. f Sic sa. iob cūctꝫ die
bus. s. circulo p̄dictoꝝ ꝓuiuioꝝ ꝙ hebdomadaz ꝓpleto: in
q̄ apparet deuotōis sue ꝓtinuatio: qō est valde laudabile.
q: multi frq̄nter incipiūt ꝛ cito tepescūt. g Quadā āt
die. ℞ ꝓñr p⁹statū ꝓsperatōis ipsi⁹ iob describit tps aduer-
sitatꝫ: q̄ duplex fuit: vna ex bonoꝝ amissiōe: alia ex ꝓpria
corpis ꝑcussione: q̄ ponit ca. ij. vtraq̄ vo fuit p demonem
ꝑcurata: ꝛ iō circa primā p̄ ponit h⁹ aduersitatꝫ ꝑcuratio:
scdo eiusdez executio: ibi. Egressusq̄ ē: prima in duas. q: p̄
ponit ꝑcuratōis occasio: scdo ipa ꝑcuratio: ibi. Cui rndit
sathā. Occasio aūt ista fuit: q: dyabol⁹ sciuit iob inuidēs
audiēs a dño eius ꝓmendatōez: inuidia mot⁹ q̄rere volu-
it eius subuersionē: verūtñ q: in hac pte mag̃ snia sb breui
bus ꝟbis ponit: iō aliq̄ de sctis angelis et malis ad intel-
lectū h⁹ ptis p̄mittunt. Sciendū igit q̄ oēs angeli creati
sunt boni: ꝫ aliq̄ in sua ꝓditōe psistētes ad laudē sui cōdi-
toris ꝓuersi facti sūt gloriosi: ꝛ vocant filij dei. alij ꝟo a sua
ꝓditōe cadentes p superbiā deprauati vocati sūt demones si-
ue sathā. Vlteri⁹ sciendū q̄ assistē angeloꝝ corā dño dicit
vno mō ꝓprie: ꝛ sic angeli superiores q̄ nō mittunt ad exteri-
ra misteria dicunt deo assistē: alij ꝟo q̄ mittunt dicunt mi
nistrare: fm q̄ dī dañ. vij. Milia miliū ministrabāt ei. ꝛ dece
es milies centena milia assistebāt ei. Alio mō large: et sic
oēs angeli scti etiā mistrātes dicunt deo assistē incētū vi-
dent deū clare. tercio mō largissime: ꝛ sic etiā demones di
cunt deo assistē incētum ipsi ꝛ actꝰ eoꝝ patēt diuino ꝓspe-
cui: sic ꝛ sctoꝝ angeloꝝ. Vlteri⁹ ꝓsiderandū q̄ sic scti an-
geli in misteriū missi salutē hoim ꝓmonēt ꝛ ꝑcurāt: ita et
demones salutē eoꝝ impediūt ꝛ pturbant. His igit p̄mis
sis descēdam⁹ ad lrā. g Quadā āt die. nō ē intelligēdū

q̄ aliqua succeſſio tp̄is ſit in deo vel actib⁹ eius intrinſecis q̄ mēſurant eternitate. ℔ tm̄ in ſubiectis creaturꝫ

h Cū vc. filij dei. i. ſcti angeli miſtri ad p̄ſtandū coz̄ deo merita hoim ſm q̄ dixit raphael angelus Tob. xij. qñ orabas cū lachrymis z ſepeliebas mortuos z derelinq̄bas p̄andiuz z mortuos q̄ die ab ſcōdebas in domo tua z nocte ſepeliebas: ego obtuli oīo nez tuā dño

i Vt aſſiſterēt coz̄ dño. aſſiſtentia x̄pie dicta q̄tum ad angelos ſup̄iozes z aſſiſtētia largiſſime dicta q̄tum ad oēs angelos ſcōs z etiā demōes: z in ℔ ſenſu vltio ſubdit.

k Aſſuit int̄ eos et ſathā q̄ ꝯcr⁹ demonis malū hūani generis ꝓcurantis patent dnio cōſpectui z adducunt ei⁹ examini.

l Cui dixit dñs. ℔ dicere nō ē p vocē ſenſibilē. ſicut aliqñ fiebat x̄pbis. vt p̄z. j. Regū. de ſamuele: cū demō ſit nature ſpūalis. ℔ q manifeſtatōez alicuius intelligibilis.

n Vñ venis, non petit ex ig̈rantia. ſed vt ex ei⁹ rūſione conueniēti⁹ ꝓcedat ad ꝓmendandū ſancti iob merita.

o Qui rñdens ait. q̄ ℔ nō eſt intelligenduz q̄ aliq̄d deo ignotū manifeſtauerit: ℔ q̄ ei⁹ malignitas ōnata alijs ſic manifeſtet.

p Circuiui terrā. i. hoies terre nos. q̄ hoīm diſcutit curas z cōſuetudines vt inueniat vias z modos nocēdi x̄pt̄ qō dicit. b. Petrus. Aduerſarius vr̄ diabol⁹ tanq̄ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret.

q Nunq̄d p̄ſi. fuū meū iob. q. d. ſatis inueſtigaſti. ℔ non inueniſti in eo occaſionē mali. iō ſubdit.

r Nec nō ſit ei ſilis. q̄ ℔ nō ē intelligendū q̄ iob cēt ſctioz moyſe vel abraam. z forte aliquib⁹ alijs eiuſdē tp̄is. ℔ ſm q̄ in q̄libet ſctō eſt aliq̄ ꝓgratiua ſpālis. x̄pter qō de quolibet dr̄. Nō eſt inuenie⁹ ſilis illi ꝛc.

s Hō ſimplex z rect⁹. ꝛc. iſta ſunt ſup̄a expoſita.

t Cui rñdēs ſathā. Data occaſione ō ſancti iob ꝓmēdatōe. quā demon inuid⁹ nō poterat ſuſtinere nitit eā diminuē. d.

v Nūq̄d fruſtra iob timet deū. q. d. nō q̄ ſeruit ſibi intuitu ꝛpaliū. que tu abundanē miſtraſti ei z iō hz cām futendi tibi. x̄pt̄ qō ſubdit.

x Nonne tu vallaſti eū ꝛc. i. ſe z ſua ita vallaſti tua ꝓtectōe q̄ non poſſum eū tēptare: iō p̄ñr ꝓcedit ad ei⁹ flagellatōez impetrandā. d.

y Sed extēde pau. ma. tuaz. q̄ demon nihil pōt nocere hoīb⁹: niſi ſm diuinā permiſſionē

z Et tāge cūcta q̄ poſſidet. i. oia bona ei⁹ exteriora ſup̄i⁹ enūerata dando mihi licentiā exāminandi ea.

a Niſi in faciē benedixerit tibi. i. maledixerit tibi manifeſte ſup̄. accidat mihi male. Credebat enī ſathā ſubtractis oibus bonis exterioꝛib⁹ ipſi iob ipm ipellere ad impatientiā ꝓrumpendo vlterius in blaſphemiā. aliē enī nō petiuiſſet eū tēptationib⁹ aggredi q̄z cū ſit ſupbiſſim⁹ horreſcit a viris ſctis ſibi reſiſtētib⁹ ſuperari.

b Dixit q̄ dñs ad ſathā cōcedēdo ei ſuā petitōez. Tm̄ in eū ne extēdas manū tuā. ipm in x̄pia perſona

b tem die cū veniſſent filij ōi
k vt aſſiſterēt coz̄ dño affuit
l inē eos etiā ſathan. Cui di
m xit dñs. Vnde venis q̄ re-
o ſpōdens ait. Circuui terrā
p z pambłaui eā. Dixitq̄ do
q min⁹ ad eū. Nunq̄d cōſide
r raſti ſeruū meū iob q̄ nō ſit
s ei ſimilis i terra homo ſimplex z rectus ac timēs deū
t z recedēs a malo Cui rñdēs
v ſathā ait. Nunquid fruſtra
x iob timet deū Nōne tu vallaſti eū ac domū ei⁹ vniuerſamq̄ ſubſtātiā ei⁹ p circuitū. Opibus manuū ei⁹ bñdixiſti: z poſſeſſio ei⁹ creuit
y in terra Sz extēde paululū
z manū tuā: z tange cuncta q̄
z poſſidet niſi in faciē benedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad ſathā. Ecce vniuer
b ſa q̄ hz in manu tua ſūt: tm̄ in eū ne extendas manū tu
c az Egreſſuſq̄ ē ſathā a facie
d e dñi Cū aūt quadā die filij z filie eius comederēt z bibe
f rent vinuz in domo fratris
g ſui primogeniti nūcius ve-
b nit ad iob q̄ dicēt. Boues
i arabant z aſine paſcebant
iuxta eos: z irruerūt ſabei:
k tulerūtq̄ oīa z pueros per
l cuſſerūt gladio: z euaſi ego
m ſol⁹ vt nūciarē tibi. Cuiq̄
n adhuc ille loquerēt: venit
alter z dixit. Ignis dei cecidit de celo: z tactas oues
pueroſq̄ cōſumpſit. z effugi ego ſol⁹ vt nunciarē tibi
o Sed adhuc illo loquēte ve
p nit ali⁹ z dixit Chaldei face
runt tres turmas z inuaſerunt camelos z tulerūt eos
necnon z pueros percuſſerunt gladio et ego fugi ſolus vt annunciarē tibi.
q Adhuc loquebatur ille et ecce
r alius intrauit: z dixit. Filis ſis tuis et filiabus veſcentibus vinuz in domo fratris
t ſui primogeniti repente vē
tus vehemens irruit a regione deſerti: et cōcuſſit quatuor angulos domus: et cecidit ſuper adoleſcentes et mortui ſunt: et effugi ego ſol⁹ vt nunciarē tibi.

u Tunc ſurrexit iob. Circa primū dicit.

e Egreſſuſq̄ ē ſathan. ad exercendū licentiaz ſibi datā

d A facie dñi. q̄ alia intētione iob flagellauit z alia de⁹ ℔ ꝓmiſit. q̄ de⁹ ꝓmiſit iob flagellari. vt p ℔ vtus ſue patie mōſtraret ſathan aūt ℔ executus ē vt p impatiaz iob ad dei blaſphemiā impelleretur.

e Cum aūt quadā die. Hic aduertendū q̄ aduerſa iob ordine cōtrario nunciant. q̄ ordini quo eius ꝓſpera ſupius enumerant. q̄ ibi ꝓcedit a maioꝛibus bonis ꝓcedēdo ad minoꝛa. hic aūt econuerſo ad maioꝛem iob afflictiōez. min⁹ eſt triſtabile nō ſentitur imediate poſt maius. z ideo iob ſi in principio mortes ſue ꝓlis audiuiſſet alia minoꝛa aduerſa de bonoꝛū amiſſione nō ſenſiſſet. ſed poſt min⁹ triſtabile bene ſentiur ſequentes maius. z iō ex ꝓcuratōe demonis factū eſt q̄ p̄ nunciarent iob minoꝛa aduerſa: ad maioꝛa ꝓcedēdo: vt ſic in q̄libet aduerſitate q̄ ℔ eſt gō dicit

bet nūciatōe in ipo efficerek noua afflictio. z ℔ eſt qō dicit

e Cū aūt ꝛc. biberent vinū. qō eſt mentiū letificatiuū.

f In domo fra. ſui ꝓmogeniti. vbi rōne ꝓmogenimre fiebat ſolēnius z iocūdius cōiuiū.

g Nunci⁹ ve. ad iob vt rumoꝛes triſticie aggrauarenk rōne leticie que exercebatur a filijs iob ipa die.

h Boues arabāt. recolit laboꝛ boū ad quē ſequit multiplicatio fructuū: vt ex eoꝝ amiſſione appeat maius damnū.

i Et aſine pa. iuxta eos. q. d. ex tuo fortunio cōtigit q̄ aſine erāt iuxta boues. z vt ſimul cū eis a p̄donib⁹ rapenk

k Et pueros pcuſ. gladio qō grauius fuit viro iuſto q̄ aialiuz amiſſio.

l Et euaſi ego ſol⁹ vt nū. tibi. q. d. alia de cā nō euaſi vt vr̄. niſi q̄ deus voluit q̄ ℔ malū tibi nunciarē ad tuā afflictōez z ſic exponak in ſequētibus

m Cūq̄ adhuc ille lo. ve. alē ꝛc. ex p curatōne demonis factū eſt. vt inter iſtos nuncios nō eſſz interuallum tp̄is: in quo iob poſſet ad coz recurrere. z contra aduerſa futura q̄ patiam ſe armare.

n Ignis dei. i. a deo miſſus. q. d. ex diuina iuſticia factū eſt q̄ tu es ſic in ouibus tuis et pueris punit⁹. iſte tm̄ ignis deſcēderat ope ratōne demonis. vt infra magis videbitur.

o Sed adhuc illo loquente. exponatur ſicut. ō.

p Chaldei fecerunt tres turmas. q. d. tantū habent exercitū q̄ nullo modo poſſes recuperare damnū tunz de camelis perditis et pueris occiſis.

q Adhuc loquebat ille. Nic vltimo ponit ꝓlis amiſſio que grauioꝛ erat ꝓcedentib⁹ cū dicitur.

r Filijs tuis z filiab⁹. i. ℔ oñdebatur q̄ tota ꝓles ſua erat ibi cōgregata

s Veſcētib⁹ z bibē. vinū. i. occupatis in potatōnib⁹ z ineptis leticijs ſm intentōez iſti⁹ nuncianꝫ

t Ecce alit cēt i re. t Repēte ve. ꝛc. q. d. ex diuina vindicta vr̄ ē factū. q̄ vēt⁹ tāte vehemētie nō ꝓueuit ſurgē ꝓpter nāe.

v Que corruens oppſſit li.tñ.z mor.ſunt.q.d. nõ remanet tibi amplior ſpes de futura poſteritate qõ ẽ occaſio deſolatõis magne.qz hoies q̃ non pñt ſp viuẽ nãliter: deſide rãt in ſuis poſterꝛ remanẽ: vt hz.ij.de aia. cũ ãt flagellatio iob a demone fuerit executiue facta: pz q̃ pt ignem ỏ celo aereo inferi mittẽ.

v tuor angulos domus que
r corruẽs oppſſit liberos tuos: z mortui ſunt: et effugi ego ſolus vt nũciarez tibi.

f Tũc ſurrexit iob z ſcidit veſtimẽta ſua z tonſo capite: corruẽs in terrã: adorauit.

b z dixit. Nudꝰ egreſſus ſuz
c de vtero matris mee z nudus reuertar illuc. Dñs dedit: dñs abſtulit ſicut dño
e placuit: ita factũ ẽ ſit nomẽ
f dñi bñdictũ. In oibꝰ his ñ
g peccauit iob labijs ſuis neq̃ ſtultũ q̃d ꝓtra deũ locutus eſt.

Capi.ij.

a Actũ eſt autẽ cũ quadam die veniſſent filij dei et ſtarẽt coram dño: veniſſet q̃z ſathã iter eos: z ſtaret in ſpectu eiꝰ vt diceret dñs ad ſathan. Vnde venis. Qui reſpondens ait. Circuiui terraz et pambꝛauí eã. Et dixit dñs ad ſathã. Nũq̃d conſideraſti ſeruũ meũ iob q̃ñ ſit ei ſimilis in tra: vir ſimplex z rectus ac timẽs deũ z recedens a
b malo et adhuc retinens in
d dño dedit. qui põt ea cõcedere ad tps longũz vel breue. z p dñs abſq̃ iniuria qñ ſibi placet auferre: iõ ſubditur Dñs abſtulit. z ſubdit. e Sit nomẽ dñi bñdictũ. regratiando dño de ꝓceſſione bonoꝝ ad tps preritum: z qz tenebat iob q̃ iſta ſubtractio ordinabat a deo ad ſuũ meritum z ſic ꝓcludit innocẽtia iob. f In oĩbus his. i. flagellationibus ꝑdictis.

g Non peccauit iob labijs ſuis: et p dñs magis cauit ſibi a pctõ in factꝛ. qa facilius eſt ꝓtinere a pctõ i opere q̃ in ore.

h Neq̃ ſtultuz q̃d ꝓtra deũ locutus ẽ. blaſphemando aut etiã murmurando.

In primo ca. vbi dicit in poſtilla. Et tenebat Job q̃ iſta ſbtractio ordinabat a deo ad ſuuz meritum.

Additio

Si iob tenuiſſet hanc q̃ deũ fuiſſet declaratũ: q̃ flagellatio ſua ordinabat ad ſuũ meritũ: multa q̃ infra ſequunt nõ hꝫent locũ: vtpote cũ a deo deſiderabat q̃rere cãm ſue flagellatõis: vñ dz. Indica mihi cur me ita iudices: z in alijs. vñ magꝛ videt ꝓſonũ litere q̃ iob ignorabat cãm ſue flagellatõnis licz eam crederet a deo eſſe. donec de hoc fuit a deo eruditus: vt patebit in ſuis locis.

Explica.

In primo ca. vbi poſtillator exponit illud verbum iob. Sit nomẽ dñi bñdictũ: dicit. qz iob tenebat q̃ ſubtractio bonoꝝ tpaliũ a deo ordinabat ad ſuum meritũ. Burg. ſe opponit. di. iob illud ignorauſſe q̃liq̃ a deo fuiſſet ſibi declaratũ. Sed iſtud videt leniter dictũ. cum eñ tante virtutis fuerit vt a deo ꝓmendaret quaſi nõ fuerit ei ſimilis in terra. iuſtꝰ q̃ ad effectũ. rectus q̃ ad intellectũ. quõ putandꝰ eſt illã diſiunctiuã ignorauſſe. omnis flagellatus flagellat. aut quia reus aut quia innocens. primũ de ſe negauit. Non peccaui. igit ſcõm ꝓceſſit. hoc aũt verũ nõ põt eſſe niſi ad bonũ. ſ. ꝑbatõez z meritũ. Confirmatur. qz in hoc luctamen aſſumpſit ꝓtra amicos ſuos illud ignorantes. fruſtra eniz diſputando intenderet bonis mala ꝓuenire: niſi ſciuiſſet illud ad eoꝝ meritum tendere poſſe. incepit aũt hãc diſputatõez anteq̃ fuiſſet inſtructus in loco p Burg. allegato.

Capm.ij.

f Factũ eſt aũt. Deſcripta flagellatõne iob in exterioribus bonis. hic ꝓñr ponit flagellatio in afflictone ſui corꝑis z p ponit iſta flagellatio. ſcõo flagellati ꝓuocatio ibi. Dixit aũt. tercio ꝓuocati viſitatõ: ibi Igit audiẽtes. ꝑma i duas. qz p ponit flagellatõis impetratõ. z ſcõo eiuſdẽ executio: ibi. Egreſſus igit. Circa ꝑmũ ſciendũ q̃ ſic bona exteriora ſũt pp corꝑis bois. ita corpus ꝓpter aiam: z iõ ſic corꝑ ẽ magꝛ diligẽdũ q̃z bona exteriora: ita plꝰ aia q̃z corꝑ: pp qõ ſi aliqs ordinet bona aie ꝑnicialit ad bonũ corꝑis: ẽ amor z ordo puerſus: vtpote ſi q̃s ſeruiret deo i opibꝰ bonis ad hꝫ principaliꝫ q̃ tueret vita vel ſanitas ſui corꝑis: p ꝓcedẽtia ꝺo ſatꝛerat declaratũ q̃ iob ſi ſeruiebat deo intuitu bonoꝝ tpaliũ. qz valde patienꝫ ſuſtinuerat ſbtractõez eoꝝ. z iõ ſathã vlteriꝰ allegauit q̃ iob ſeruiebat dño i bonis opibꝰ pp ꝓſeruatõez ſui corꝑis principaliꝫ q̃ſi ꝓſciꝰ ne ꝓꝑ pctã ſua occulta eẽt a deo in corꝑe flagellãdus: z iõ demõ petiuit a deo hãc flagellatiõez: vt eum impelleret ad impatiaz z blaſphemiã: ſubtracta corꝑis ſanitate. z hꝫ ẽ qõ dr. a Factũ ẽ ãt. z pz ſnia ex dictꝛ i ꝑce. ca. vſq̃ ibi. b Et adhuc reti. innocentiã. ſ. pꝰ ꝑdictaz fla

gellatõne.in ꝟ aũt nõ fuit a deo.ſ.cõmẽdat⁹ ipe iob. qz ad huc nõ fuerat flagellat⁹. c Tu aũt cõmo.me aduerſus eũ.nõ ẽ p ꝟ intelligendũ q de⁹ ab aliq̃ alio moueat ad aliq̃d volendũ de nouo.qz volũtas ei⁹ eſt imutabilis ⁊ eterna.ꝟ ſicut volũtate eterna ꝓducit aliq̃ in tpe:ita ab eterno voluit modũ ꝓducendi.⁊ ſic ſicut ipe ab eterno diſpoſuit flagellare iob ad ei⁹ meritũ:et vt p ꝟ darekalijs patiẽtie exẽplũ:ſic etiã ab eterno diſpoſuit ꝟ fieri per ipius ſathan executõez.⁊ poſt ei⁹ petitõem. ⁊ q̃tum ad hoc dicit. c Tu aũt cõmo.me.abſq̃ ꝟ q̃ ſit aliqua mutatio in diuina volũtate. d Vt affligerẽ eum fruſtra.ij. phiſic.dr: q̃ fruſtra ſit aliq̃d qñ nõ ſeq̃t finis intentus.ſicut potio medicie quãdo non ſequitur ſanitas.⁊ hoc mõ iob fuit afflict⁹ fruſtra q̃tum ad intentõez demonis qui p flagellationẽ intendebat eũ impellere ad impatiam. ⁊ ꝟ modo loquit ꝟ ſcriptura.nõ tñ fuit fruſtra q̃tũ ad intentõez diuinã:que erat declaratio patientie ſancti iob q̃ ſecuta ẽ p hanc afflictionẽ c Cui rñdens ſathan.volẽs impetrare corporis iob flagellatõem. f Pellẽ pro pelle.i.vitã corporalẽ alterius pro vita ſua corpali tuẽda contenet. et multofortius bona poſſeſſa.q.d.equanimit portauit iob morte prolis ſue ⁊ amiſſionẽ bonorũ.qz adhuc remanet ſibi vita ⁊ ſanitas corpalis ꝓpter q̃ ſeruit tibi. g Allioq̃n mitte manũ tuã.dãdo mihi ſup eũ maiorẽ ptãtez h Et tange os ei⁹ ad carnẽ.i.ꝓmitte a me tangi affligendo non tñ exteri⁹ ꝟ etiã interi⁹.qõ p tactũ oſſis ſignat i Et tũc videbis.i.videre facies alios.ſic Gen.xxij. Nũc cognoui id ẽ cognoſcere feci de abraã k Qz in facie bñdicat tibi id ẽ manifeſte maledicat blaſphemãdo ſubtracta ſanitate corpis p q̃ ſeruit tibi in opib⁹ bonis de genere. ꝟ nõ ex intentõe. l Dixit ḡ dñs ad ſathã.ꝓcedẽdo ei ptãtez.tñ tẽpat eũ dicẽs. m Verũtamẽ aiam illius ꝟua.i. vitã corpalem.Ra.ſa.exponit.Aliam.i. rõis vſuz p quẽ hõ differt a bꝛutis.ita q̃ afflictio non ſit tãta vt auferat rõnis vſum. qz tũc ꝟtus patientie non ꝟet in eo locũ. n Egreſſus. Hic ꝓpr ponit ipetrate ptãtis executio cũ dr. o Percuſſit iob vlcere peſſimo.ſ.enormi ⁊ doloroſo p Aplã ta pedis vſq̃ ad verticẽ.qz nõ ſolũ pcuſſit eũ enormit.ꝟ et generaliter. q Qui teſta ſaniẽ radebat.ſolet aũt vlcera liniri p vnguẽta ⁊ hmõi.ꝟ ꝟ ecõuerſo fuit appoſitio duri. r Sedẽs in ſterqlinio.ſolet ẽm dolor mitigari p amenitatẽ ⁊ ſuauitatẽ loci.ꝟ ꝟ fuit ꝓpriũ videlz ſterqliniũ. Hui⁹ aũt potuit eſſe duplex cã.vna qz iob erat ita depauperatus q̃ nõ poterat hꝛe talia fomẽta.qz data fuerat ptãs ipi ſathan in oibus bonis iob.⁊ ideo nõ eſt veriſile q̃ ei religꝛit aliq̃d qõ eſſet ei ad ꝓlatõem. Alia cã.qz iob vltra afflicti onẽ ſibi datã etiã addebat teſta radẽdo ſaniẽ. ⁊ ſedẽdo in loco fetido: vt ſic citius iplorꝛaret dei miam s Dixit ãt. Hic ꝓpr deſcribit afflicti ꝓuocatio.miſerat ẽm ſathã vxorẽ ſuã vt p eã deiiceret eũ in ipatiam ⁊ blaſphemiã: ſicut eiecit de paradiſo ꝓmũ hoiem p ſuã vxorẽ. ⁊ ꝟ eſt quod dr. s Dixit aũt illi vxor ſua.ad ꝟ a diabolo iſtigata. t Ad huc tu ꝓmanes in ſimplicitate tua.i. ſtoliditate tua: ita q̃ ꝟ accipit ſimplicitas ꝓut opponit intellect⁹ pſpicacitati. reputabat ẽm eũ ſtoliduz:eo q̃ videbat eũ in maxia aduerſitate poſitũ ⁊ adhuc benedicentẽ dñm: cũ ecõuerſo videret multos malos hoies ⁊ blaſphemos i magna pſpitate tpali poſitos.ideo ſubdit v Benedic deo.i.maledic:vt meli⁹ tibi ſit tpaliter.

c nocentiã. Tu aũt ꝓmouiſti
d me aduerſus eũ vt affligerẽ
e eum fruſtra. Cui rñdens ſa
f than ait. Pellem ꝓ pelle ⁊
cũcta q̃ hz hõ dabit ꝓ aia
g ſua. Alioq̃n mitte manũ tu
b am ⁊ tange os ei⁹ et carnẽ
i k ⁊ tũc videbis q̃ in facie bñ
l dicat tibi. Dixit ergo dñs
ad ſathan. Ecce in mãu tua
m eſt verũtamẽ aiam illi⁹ ꝟua
n Egreſſus igit ſathã a facie
o dñi pcuſſit iob vlcere peſſi
p mo.a planta pedis vſq̃ ad
q verticẽ eius . Qui teſta ſa
r niẽ radebat ſedẽs i ſterqli-
s nio. Dixit aũt illi vxor ſua.
t Adhuc tu ꝓmanes i ſimpli
v x tate tua. Bñdic deo ⁊ mo-
a rere . Qui ait ad illã quaſi
vna de ſtultis mulieribus

b locuta es. Si bona ſuſcepi
c mus ỏ manu dñi mala q̃re
d non ſuſtineam⁹. In oibus
his nõ peccauit iob labijs
e ſuis. Igr audiẽtes tres a-
micí iob oẽ malum qđ acci
diſſet ei: venerũt ſinguli de
loco ſuo: eliphaz themanites: ⁊ baldath ſuites ⁊ ſo-
f phar naamathites Cõdixe
g rãt eñ vt piter veniẽtes vi
b ſitarẽt eũ ⁊ ꝓſolarent Cũq̃
i eleuaſſent ꝓcul oculos ſuos
k nõ cognouerũt eũ Et excla
l mãtes ploꝛauerũt ſciſſiſq̃ ve
m ſtibus ſparſerũt puluerẽ ſu
n per caput ſuũ in celũ. Et ſe
o derũt cũ eo i fra ſeptẽ die-
p bus ⁊ ſeptẽ noctib⁹ ⁊ nemo
q loq̃bat ei verbũ. Videbãt
r eñ dolorẽ eſſe vehementẽ.

meli⁹ tibi ſit tpaliter.
f Et morere.q.d. ad nihilũ vltra valz vita tua.⁊ ſic q̃tum erat in ſe inducebat eũ ad blaſphemiaz ⁊ deſperationem.
a Quaſi vna de ſtultis mulieribus ꝛc.vir ſanctus q̃uis afflictões ꝓprias pacienẽ ſuſtinuerit. tñ iniuriã dei abſq̃ reprehẽſiõe ſuſtinere nõ potuit qz iniurie ꝓprie ſunt tolerande. b Si bona ſuſcepim⁹. Hic accipit ſi ꝓ quia.qz multa bona a deo recepat vt dictũ ẽ.j.c.
c Mala q̃re nõ ſuſtineam⁹.q.d.nulla eſt rõ q̃n debeamus patienꝫ ſuſtinere.ideo ei⁹ pfecta patientia cõcludit: cum dicit
d In oib⁹ his nõ peccauit.⁊ exponat ſic.ſ. e Igr audiẽtes. Hic ꝓpr deſcribit ipius flagellati viſitatio:cũ dr. Igr audientes tres amici iob.ꝓ publicã famã:que cito volat de talibus infortunijs magnoꝛ.lz autẽ iob plures haberet amicos:tñ iſti tres erant ꝓncipaliores. f Condixerant eñ tanq̃ amici fideles.

g Vt pariter venientes viſitarent eum.in paupertate ⁊ afflictõe poſitum.quando amici ficti ſolent ſe elongare. h Et conſolarent iſta fuit ꝓma eoꝛ intentio. ꝟ ꝓcurante ſathan mutatũ fuit ꝓmeditamentũ: qz conuerſi ſũt poſtea ad eũ increpandũ contẽnendũ vt inferius patebit.
t Cunq̃ eleuaſſent ꝓcul oculos ſuos.i.i tali diſtantia poſiti:qua aliquis põt cognoſci:nõ cognouerunt eũ ꝓpter nimia mutatõne ⁊ deformatõe ſtar⁹ ſui ⁊ pſone. k Et exclamãtes.ꝓpter dolorẽ. l Plorauerũt. ex cõpaſſione.
m Sciſſiſq̃ veſtib⁹.in ſignũ meſticie. n Sparſerunt puluerẽ ſup caput.in ſignũ hũiliatõnis o In celuz.ad impetrandũ remediũ diuine miſeratõnis. p Et ſedeꝛt cum eo in terra.oſtẽdentes ſe quaſi delectos. in amici ſui delectõne. q Septem diebus et ſeptem noctibus.non q̃ eẽnt ibi continue.quia oportebat eos aliquando refici ⁊ quieſcere.ſed quia tanto tempoꝛe ſederunt ibi horis.ſcz conuenientibus.⁊ iſtud eſt vnum de remedijs contra dolorem hominis afflicti quando videt ſibi remanſiſſe amicos fideles.qui inter maiora bona hominis computant. ⁊ quando videt eos ſibi vere compati. vt habetur.ij. Rethoꝛice. quia ſicut trabs ponderoſa facilius ꝓportatur ab homine quando habet aliquos ſecum compoꝛtantes .ſic triſtabile ⁊ doloroſuz facilius ſuſtinet ab hoie q̃n videt aliq̃s ſibi cõpatiẽtes q̃ſi ꝓtem doloris ſui ſecum poꝛtantes.
r Et nemo loquebat ei verbũ.cauſa hui⁹ ſubdit. Videbant eñ dolorẽ eſſe vehementez.credebant eñ iob ita triſticia ⁊ impatientia ꝓpter magnitudinẽ miſerie oppꝛſſum q̃ nõ eſſet diſpoſit⁹ ad recipiendũ ꝟba eoꝛ.lz aliter eſſet in re.vt pz ex ꝓdictis.⁊ ideo ſm ſuã eſtimatõem expectabãt horam qua paſſio triſticie ⁊ impatiẽtie ipi⁹ iob trãſiſſet ſaltez i ꝓte ita q̃ vellet eoꝛuz verba recipe. Ex hoc habemus documentuz q̃ homines in paſſione poſiti non ſunt ꝓ-

tūc cōrrīpiendi.qz nō ſunt cōrrectōis receptui:ꝫ expectā-
dum ē ꝺuſq; paſſio tranſeat vt ſic cōrrectiōez meli⁹ accipi-
ant ⁊ ei acquieſcāt. In ca.ij.vbi dī in poſtil. Verūtū
aiam illius ſerua. Additio.
Hec qō dī.Aiam illi⁹ ſerua.nō recte intelligīt de vi
ta cōrpali tm̄.,put poſtil.vī velle.nec ēt de vſu ratō
nis tm̄,put ℞a.ſa.exponit.nā ſi oīa talia ad nām ipi⁹ iob
punēdā de⁹ miſiſſet i ptāte ſathā pter vītā cōrpalē ei⁹.⁊ ēt
pter vſum rōnis.ſeq̄reť q; hret ſathā ptātez ſupandi eū:p-
ut em̄ hō adhuc i vita ſua cōrpali exīs ⁊ vſum rōnis etiaz
hīs:a dyabolo pōt ſupari quā ptātez de⁹nō ꝓcedebat dya
bolo.ſi em̄ talē ptātē de⁹dyabolo ꝓceſſiſſet ſine dubio iob
ēēt a dyadolo ſupat⁹.vñ i iob.xlj.ca.de dyabolo dī. Nō ē
ptās in ēra q̄ ꝓpareť ei. Sz qz ſm aplm ad Coī.x. Fidelis
de⁹ꝙ nō patiēť vos tēptari ſup illō qō poteſt⁊ſuſtinē.idcir
co de⁹reſeruauit i hac pmiſſione ptātez ſupandi iob. ne.ſ.
dyabol⁹eū finaliť ſuparet:qō principaľr fit p aditoziū di-
uinū.vñ glo.in ℔ loco ſic dīc. Verūtū aiam illi⁹ſerua.ñ q
nō tēptes:ꝫ q nō ſuperes. Hoc idem Gzeg.in.iij.moraľ.
vbi ſic dicit. Ita aduerſari⁹aiam ſeruare dī: cū hāc tēptan
do ſuperare,phibeť. Hec ille. Replica
In ca.ij.vbi poſtil.exponēs illud. Verūtū aiam il-
lius ſerua.de vita cōrpali.vel ſm ℞a.ſa.de vſu rō-
nis Hur.vtrūq; ſine rone abijciens: exponit q; p ℔
dyabol⁹ phibit⁹ē iob ſuperare. Sz illa burg.expoſitō pla
ne ē ℨ btm̄ Aug.xij.ſup Geñ.ponentē ibi exemplū de iob
dicentē. Dyabol⁹timet a tēptatu ſupari.ita em̄ ſupb⁹eſt q;
nullo mō tēptare pſumeret puez ſupare nō poſſe putaret.
ſi p ℔ qō dī.Aiam illi⁹ſerua:dyabol⁹ phibitus fuiſſet ne
ſuparet iob:nullo mō ad tēptandū eū expetiſſet:ꝫ iō expe
rijt.qz eū ſupare poſſe pſumpſit.ſi aūt expſſe phibit⁹fuiſſ
ſuparefrūſtra ſupare pſumeret:ſciēs q; niſi pmiſſus ñ poſ
ſet:vt dīc ibidē.b.Aug. Nec facit p burg.allegata gloſa q̄
myſtica eſt ⁊ allegozica:vtz in ipſa glo.iō dī ad b. Gzego.
vñ cuius verū ſit q; de⁹dyabolo ptātem tēptādi cōceſſerat
nō ſupandi:℔ tñ verū ēē nō pōt:q; ad ſupandū ſit expzeſſe
phibitus p ℔ qō dī.Aiam illi⁹ ſerua. ꝓpter ea q̄ ſupza ad
intentōem beati Aug.dicta ſunt.

Capl'm.iij.

Poſt hec aperuit ⁊c. Poſtq̄ deſcripta ē ſcti iob fla-
gellatio. Hic ꝓpr ex ℔ oriť diſputatio. Circa quaz p̄
ponit ꝓpoſitio ipſius iob q̄ruloſa.ſcōo amicoꝝ
eius obiectio calūnioſa.iij.ca. Circa intellectū hui⁹ capi.
varie dixerūt doctozes. Sanct⁹greg.iij.moza.dicit.q; ver
ba ipſius iob in ℔ ca.q̄bus maledicit p̄cipio vite ſue ⁊ e⁹
ptinuatōni nō pñt ad lr̄am intelligi. Primo qz verba eius
videnť oīno eſſe ỹba hois.non ſolū impatientiz:ꝫ etiā de-
ſperantiz.oportet aūt dicere q; iob nō cecidit a virtute patie.
tum qz p⁹ vltimā flagellatōez vxoze ſua ꝓuocāte eū ad im
patiam:eā corripuit vt debuit:⁊ de patia admonuit: vt pz
ca.ꝑce.tū qz inferi⁹ vlti.ca.dñs loquēs ad elipbaz themā-
nitē dixit. Irat⁹eſt furoz me⁹in te ⁊ in duos amicos tuos:
qñ nō eſtis locuti coā me rectū ſicut ſeru⁹meus iob. Se
cūdo qz ſi ỹba ſcti iob accipiank ad lr̄am ptinēt impoſſibi
lia ⁊ irrōnabilia:dicendo. Pereat dies in q̄ nat⁹ſuz. qz di-
es illa ꝑterierat nec redire poterat.⁊ iō ei maledicē videť
oīno irrōnabile:⁊ qō ſubdiť infra. Dies ille vertať in tene
bras.erat oīno impoſſibile:⁊ iō q; iob ſanct⁹⁊ patiēs ℔ in
telligeret ad lr̄az.nō vꝝ ꝓuenienter eſſe dictū. ꝓpť q ⁊ ꝓſili
dicit q; b.iob loq̄batť enigmatice ſeu pabolice: ꝓpť qō my-
ſtice exponiť totū iſtud capl'm. Thomas aūt de aquo his
nō obſtantib⁹exponit ad lr̄am. Ad cui⁹intellectū ſcīēdū
q; aliq̄d eſt aliq̄n triſtabile ⁊ odioſum ſm ſe acceptū.qō tñ
eſt acceptabile ad finē relatum:ſicut potio amara vt ſic eſt
horrida:relata tñ ad ꝓſecutōez ſanitatis: eſt valde accepta
bilis. vñ dicit poeta. Vt corpus redimas ferꝝ patieris ⁊ ignes
⁊ ideo ſi aliqs de potōne amara loquereť ſm diſpoſitiōez
ſenſitiue pt̄is diceret eā amarā.ſi aūt ſm diſpoſitōez ratio
nis eā ad ſanitatē referret:diceret eā eſſe bonā. licet autez
eſſe ⁊ viuē ſm ſe ſit delectabile:ſi tñ ſit ſubiectū multz mi-
erijs ⁊ triſticijs efficiť triſtabile ⁊ odioſum intantū q; ali-
qui ꝓpter hoc ſe interimūt q̄uis erronee. Beat⁹igiť iob vo
lens ſimpl'r enūciare diſpoſitōez ſenſitiue pt̄is miſerias
in q̄b⁹erat abhorreſcentis:maledixit p̄ncipio vite ſue ⁊
eius ptinuatōm:q̄uis ſm rōnez p virtutē patie illas miſe
rias acceptaret,ꝓpter ꝓſecutōez p̄mij vite future.ſic et ſal-
uator noſter Matb.xxvj.dixit.Triſtis eſt aīa mea vſq; ad
mortē. Et ibidē.Trāſeat a me calix iſte.exp̄imēs diſpoſi
tionē ſenſitiue pt̄is paſſionē iminentē horreſcētis. ad de-
clarandū in ſe veritatē hūane nature paſſibilis.q; tū paſſio
nem illā p rōnem acceptabat.⁊ p ℔ pt̄z ad dicta Gzegorij
vicz q; verba iob nō erāt impatiētis hois ⁊ blaſphemi. ſic
nec verba xp̄i erāt verba hois p triſticiā a culmine virtutiz
in aliquo inclinati:ſil'r nō erāt irrōnabilia:vt patebit i ſra.
Licet aūt hoc ſit ſubtiliter ⁊ gratioſe dictū. tamē occurrit
vnū dubiū.qz amici iob cum eſſent ſapiētes ⁊ viri literati
nunq̄ ꝓtradixiſſent iob ℔ mō loquēti:cuz ſcirēt paſſiones
triſtabiles eſſe ſimpliciter ſenſitiue pt̄is:⁊ ideo ſm ℔ dictū
tota eoz diſputatio ꝓta iob ꝓcedit in equinoco cū nitank
oſtendere iob ex impatia maledicū ⁊ blaſphemuz: tanq̄
loquentē ex erronea rōne. q; tamē diſputatio ꝓtrahiť vſq;
ad.xxxij.ca.excluſiue vbi incipit heliu diſputare. de cuius
diſputatōne dicek tunc qualiter differt a ꝓcedenti. Qz au
tem tres viri ſapientes ita diu diſputarent,p nihilo:quia i
equinoco:nō videť.et ſimiliter q; iob ſapiens et ſanct⁹ ita
diu tenuiſſet eos in verbis ad ꝓpoſitū nō ſpectantib⁹: qui
aperuiſſet eis intentōem ſuā:vt ſic tacerēt:vel ad ꝓpoſituz
arguerent abſurdū rōni videť. Propter qō ſaluo meliōri
iudicio:videť mihi q; aliter pōt dici. Ad cui⁹ intellectum
ſciendū q; diſputans ꝓta aliquē ſeu aliqs frequēter argu
it.aut aliquid dicit ꝓcedens ex ꝓceſſis ab eis ad aliq̄d cō-
tra eos ꝓcludendū.amici aūt iob licet cōuenirent cū eo in
hoc q; actus humani regunť diuina,puidētia vt dictū eſt.
tū diſſentiebāt in hoc q; punitōez pctōꝝ ⁊ remunerationē
bonoꝝ in futura vita negabāt.ad hoc aūt ſequiť:q; homi-
ni exīti in multis ⁊ magnis miſerijs de quib⁹nō apparet
liberatio via humana poſſibilis:vita ſua talib⁹miſerijs ſb
iecta ſit ei odibilis ⁊ oneroſa:ſi de toleratōe taliū nulla p̄-
miatio in futurum eſt expectanda.⁊ p ꝓns illa per q̄ veniť
ad iſtas miſerias ſunt ei odioſa.ſ. conceptio. natiuitas.et
educatio.in tali vo ſtatu erat iob:vt patet in p̄dictis:⁊ iō
ex ſnia erronea amicoꝝ ſuoꝝ quā nouerat: concludit vitā
ſuam ſibi odibilem ⁊ oneroſam.⁊ per cōſequens ſuā con
ceptionē.natiuitatem.⁊ educatōnem.ducendo eos ad in-
conueniēs eo q'iſtud habebāt p incōuenienti.quia tene-
bant omnia bona remunerando tm̄ in vita p̄ſenti.et ideo
dicedant vlterius quaſi iob reſpondendō:q; ſi hō vere pe
niteat ⁊ ad deū conuertať a miſerijs ſibi inflictis ꝓpteť
culpam ſuā quātacunq̄ ſit a deo liberať:et ad floridū ſta-
tum in victoria maioris,ꝓſperitatis reducíť. qō dictū iob
deſtruit per hoc:q; iniuſti frequenter in hac vita fruuntur
ꝓſperitate vſq; ad horam mortis ſue.⁊ ſimiliter aliq̄ iuſti
affligunť miſerijs vſq; ad horam mortis ſue.⁊ ſic conclu-
dit iob.q; eorum tolerantia remuneranda eſt in alia vita.
⁊ iſta patebūt ex decurſu hui⁹libri.Et ſic patet q; diſputa-
tio iob cum amicis ſuis nō ꝓcedit in equinoco:quia dire
cte intendit deſtruere qō illi intendūt aſtruere. Similiter
patet q; ſm hūc modum dicendi iob non pōt de impatiē-
tia ſeu blaſphemia notari:quia dicta in hoc capitulo ⁊ cō
ſimilia in ſequentibus nō ꝓfert ex ſua ſententia: ſed ma
gis tanq̄ ex erroze amicoꝝ ſuoꝝ deducta.ſicut nec paꝰ
lus apoſtolus poteſt notari de infidelitate. j. ad Coꝝ. xv.
ex eo q; ex erroze negantium reſurrectōnē ſic deducit. Si
reſurrectio mortuoꝝ non eſt:nec xp̄c reſurrexit. Si autez
chriſtus non reſurrexit:inanis eſt ergo ⁊ fides noſtra.

His igitur p̄miſſis preſens capitulum in duas ptes di-
uiditur.quia primo iob vite ſue deteſtaratur inchoationē
Secundo eiuſdem continuationem:ibi. Quare miſero.
Prima in duas:quia primo maledicit tempus inchoati-
onis vite ſue.ſecundo ipſius inchoatōis:ibi. Quare non
in vulua.prima adhuc in duas:quia primo maledicit di-

cto tpi in generali.scdo in speciali:ibi. Dies ille. Circa pri
muz dr. a Post hec.i.post.vij.dies in quib⁹ amici sui
cũ eo resederant lugẽtes. b Aperuit iob os suũ.ad di-
cendum que sequunt.ex quo patet.q nõ locut⁹ fuit ex im
petu passionis.qz statim a pncipio in verba sequẽtia pro-
rupisset:ꝫ magis ex
deliberatõne rõnis
c Et maledixit diei
suo.p modũ q̃ seqt.

d Pereat dies in
q̃ nat⁹ sum: nõ ẽ p ꝫ
itelligendũ q optaret diem p̃teritũ re-
dire.ꝛ sic postea pi-
re.qd est impossibile ꝛ irrõnabile vt ar
guit beat⁹ greg.ꝫ lo
qt de p̃terito p mo
dũ futuri ad modũ
dolẽtis d aliq̃ p̃teri
to.vt sit sens⁹ Pere
at dies.i.vtinã dies
natiuitatis mee nũ-
q̃ fuisset si possibile
esset vt sic non fuis-
sem natus: ꝛ eodez
mõ exponenduz est
qd subditur. e Et
nox ꝛc̃. Dies ille ꝛc̃.ꝫ maledicit dicto tpi in speciali:ꝛ p̃ di
ei.scdo nocti:ibi.noc tẽ illã. Circa primũ dr. f Dies il-
le vertatur in tenebras:qd p̃t fieri plurib⁹ causis cõcurrẽ-
tib⁹.vna est ex eclipsi solis.sicut fuit in passione xp̃i.ꝛ hec
tãgit ibi. Dies ille vertat ꝛc̃.ꝓpter quod subdit. g Nõ
requirat eũ deus desup.i.non instituat eũ celebrẽ. sicut in
stituit de die sabbati ꝓpter beneficiũ creatiõis. Et nõ sit in
recordatiõe.ꝫ non est in hebreo nec in libris correctis:sed
immediate subdit. h Nec illustret lumie.ꝛ refertur ad
eclipsim solis p̃dictã in cuius hora licet dies obscuret. tñ
satis cito ad lucẽ p̃stinã reuertit.ꝛ ꝫ excludit.d. h Nec
illustret lumine.ꝛ est sensus.vtinã.vtinã dicta eclipsis du
rasset p totã diem mee natiuitatis. i Obscurent eũ te-
nebre. Hic tangit alia causa obscuratõnis diei.s. quando
nubes obscure sit ꝯcurrũt cũ eclipsi ꝛ ꝫ tãgit cũ dr. Obscu
rẽt eũ.ꝛc̃.i.vtinã cũ eclipsi sol ꝯcurrissẽt nubes obscure.
k Et vm.mor.i.q tãta fuissz obscuritas dcã q hoies p̃ hor
rore timuissẽt sibi d morte. l Occupet ꝛc̃.i. vtinã cuz ob
scuritate nubiũ i celo aereo fuisset nebula circa terrã.q̃ ꝓ-
p̃e caligo dr ad maiorẽ dcẽ diei horrorẽ m Et inol.ama.
i.vtinã die illa fuissẽt hoies gñalit sine gaudio ꝛ amaritu
dine occupati.oia aũt p̃dicta dixit iob de die sue natiuita-
tis.p hoc designãs vt horror exterior tpis signũ fuissz ma
li qd sibi accidit.eo q p natiuitatẽ venit ad vitã subiectaz
tantis ac talibus miserijs.ꝛ eodẽ mõ intelligenduz est de
his q̃ sequũtur q̃tuz ad noctẽ sue cõceptõnis. n Noctẽ
illã. Hic ꝯñr maledicit nocti sue cõceptiõis in speciali. est
aũt nox horribilis de se ꝫ multo horribilior est qñ supue-
nit vent⁹ ꝓcellosus ꝛ aer caliginosus.qd notat cũ dicitur
n Noctẽ illã tenebrosus turbo possideat.i. vtinã sic fuis-
set horribilis vt fuisset signũ correspõdens meis miserijs.
n Non cõputet in dieb⁹ anni.i.non sit in recordatõe ali-
qua laudabili. p Sit nox illa solitaria.i.vtinã sic fuissz
horribilis:vt hoies non possent congregari in aliquibus
festis seu cõuiuijs. q Nec laude digna.ita q nihil lau-
dabile factum fuisset in ea. r Maledi.ei q̃ ma.diei qui
pati sunt sus.leuiathan. Hoc tho.exponit dupliciter. vno
modo q p leuiathan intelligitur piscis magnus qui alio
nomine vocatur cetus.quẽ ꝓpter sui magnitudinẽ pisca-
tores non audent inuadere de die.vt dicit. ꝫ de nocte tan-
tũ.ꝛ ideo quando intendunt eius captioni:si superueniat
dies:maledicunt ei. ꝛ sic suscitare leuiathan est euz inua
dere. Alio modo vt per leuiathan intelligatur dyabolus:

Post hec Capl'm.iij.
aperuit iob os suuz et
maledixit diei suo ꝛ locut⁹
est. Pereat dies in qua na
tus suz ꝛ nox in q̃ dictũ est
cõceptus est hõ. Dies ille
vertat in tenebras Nõ re-
q̃rat eum de⁹ desup nec il-
lustret lumine. Obscurent
eum tenebre ꝛ vmbra mor-
tis. Occupet eum caligo.ꝛ
inuoluat amaritudine No
ctẽ illam tenebrosus turbo
possideat. Non cõputet in
dieb⁹ anni nec numeret in
mensib⁹. Sit nox illa soli-
taria nec laude digna: ma-
ledicant ei qui maledicunt
diei qui pati sũt suscitare le
uiathan. Obtenebrent stel
le caligine ei⁹ Expectet lu-
cem ꝛ nõ videat: nec ortuz
surgentis aurore. Quia nõ
conclusit ostia ventris: qui
portauit me nec abstulit ma
la ab oclis meis: quare nõ
in vulua mortu⁹ sum: egres
sus ex vtero non stati perij
Quare exceptus genibus:
cur lactatus vberib⁹. Nũc
enim dormiens silerem: ꝛ
somno meo requiescerẽ cuz
regibus et consulibus ter-
re qui edificauit sibi solitu-

quẽ suscitare habẽt mali homines ei obediẽtes.ꝛ isti odi-
unt lucẽ diei.fm q dr Job.iij. Omis q̃ male agit odit lu-
cem. Sz p̃ma expõ nõ vr vera.qz audiui ab illis q̃ noue-
rũt captõem illius piscis dicentib⁹ q nunq̃ inuadit de no
cte.ꝫ magis in clara die ita q piscatores a longe possint ꝯ
eũ tela directe ꝓijce
re. qz si appropinq̃-
ret essent in pericu-
lo summersiõis ex
motu illi⁹ piscis ma
re notabiliter ꝑtur-
bantis. Scda vero
expõ vr mystica.ꝛ
iõ pono aliã lr̃alem
quã ponunt hebrei
di.q hec est vera lr̃a
Male dicãt ille qui
maledicunt diei ex-
pectantes orbari de
societate sua. tales
aũt sunt hoies tãtis
miserijs opp̃ssi. q d
vita sua sunt attedi-
ati:ꝛ sic p mortez ex
pectant a societate
sua separi.i.ab vxo-
ribus suis vel a cõi
societate hoim.
s Obtenebretur
stelle caligie ei⁹.i.vtinã fuissz tãobscura q nõ apparuisset
aliqua stella. t Expectet lucẽ.i.vtinã fuisset talis q ho
mines p̃ horrore illi⁹ desiderassent lucẽ diei.nec tñ videre
tur ab eis.nec etiã signũ aurore surgẽtis q̃ pcedit lucẽ so-
lis .rationem aũt p̃dicte maledictõnis subdit.d. v Qz
non cõclusit ostia ventris qui portauit me.ita q nõ potuis
sem exire de vtero x Nec abstu.mala.ab ocu. meis.i.qz
non liberauit me a presentibus miserijs quas patior.qd
fecisset si ostia vẽtris matris mee clausisset:ita q natus nõ
fuissem. Sciendũ aũt q ea que predicta sunt de maledi-
ctõne diei natiuitatis iob ꝛ noctis sue conceptõnis: dicta
sunt referenda ad illum diem vel illaz noctem numero.in
quibus fuit conceptus ꝛ natus.ꝛ sic iob loquit de p̃terito
per modũ futuri vt.s̃.dictũ est. Possunt aliter exponi re
ferendo ad idẽptitatem diei ꝛ noctis:non numeralẽ ꝫ fm
anni reuolutionem:sicut dies natiuitatis xp̃i dicitur quo
libet anno reuerti.ꝛ fm hoc verba iob sunt accipienda de
futuro sicut exprimunt per modũ futuri ꝛ tunc est sensus
q vtinam illa nox ꝛ illa dies in reuolutõne anni in quib⁹
iob fuit conceptus ꝛ natus.essz de cetero sic horribiles q
essent signuz rememoratiuũ miserie iob precedentis. ꝛ ex
ponatur sicut prius:nisi q modus loquendi mutet de p̃-
terito ad futurum. y Quare non in vulua. Hic conse-
quenter iob detestatur vite sue inchoatõem que est per na
tiuitatez.impeditur autẽ natiuitas dupliciter. vno modo
quia fetus moritur post animationem.alio modo ante:ꝛ
p̃mo prosequitur primũ modũ.scdo scdm ibi. Aut sic ab-
ortiuũ. Circa primuz dicit. y Quare nõ in vulua mor-
tuus sum.s.ante natiuitatem ꝛ post animationem. qz nul
lus moritur nisi habens vitam z Egressus ex vtero nõ
statim perij.i.vtinã saltẽ post natiuitatem pijssez ita q nec
fuissem receptus super genua nutricis.nec lacte eius alit⁹
ꝛ subdit causam.d. a Nunc enim dormiens silerẽ. dor
mitionẽ em̃ vocat mortem ꝓpter spem resurrectõnis.ꝛ ꝫ
mõ frequẽter loquit scriptura.silentium autem vocat q̃e-
tẽ a plãctu miseriaꝝ hui⁹ vite b Et somno meo requiesce
rem liberat⁹ a miserijs q̃s nũc patiar c Cũ regib⁹ ꝛ ꝯsu-
lib⁹ t̃re.s.defunctis factis eis eq̃lis.qz p⁹ mortẽ non rema-
nẽt dignitates iste. d Qui edificant sibi sollitudines.fm
ꝓprietatẽ hebraici sermonis.nõ accipit ꝫ solitudo ꝓut im
portat domũ solitariã sicut exponit tho.di.q p ꝫ intelligũ
tur edificia solitaria ad delicias regum facta.ꝫ magis soli
tudo.ꝫ accipit ꝓut signat edificia destructa:vt ciuitates ꝛ

castra.q̃ue reges ꝛ magnates aliq̃ reedificãt maiora ꝛ fortiora q̃ añ vt in futurũ ipſi bẽant in memoria.ꝛ ſic ordinant ad bonũ honorabile. a Aut cũ prin.q̃ poſ. aurũ. i.cũ illis q̃ in p̃ſti vita magꝫ ſtuduerũt ad bonum vtile.
b Aut ſicut abortiuũ. Hic ꝓſequit ſcõm modũ q̃ impedit natiuitas.ſ.ante animationẽ.z. q̃ſ ſic perit fetus.et tũc dr abortiuus: vñ ſbdit.
c Nõ ſubſiſterem defuncti eñ tñ ſubſiſtunt in aia rõnali remanẽte:ꝛ iõ abortiuũ i nullo ſbſiſtit.
d Vel qui ꝓcepti nõ viderũt lucẽ.i. mortui p̃ animationem.tñ añ natiuitatem.ꝛ ſic nõ viderũt lucẽ h̃ vite.ꝛ in hoc iob reuertit ad modum precedentem.
e Ibi impij ceſſauerũt a tumultu.i.a calumnijs quib̃ homines molestabãt i vita p̃ſti.
f Et ibi requie.feſſi roboꝛe.i.hoies bellicoſi qui bellãdo frequẽter fatigant:ibi quieſcũt a talibus.
g Et quondã vincti.ſ.a bellatoꝛib̃ dictis.
h Pariter ſine moleſtia.ſup.ſunt ibi cũ illis q̃ eos vinxerant.
i Non au.vo.exactoꝛis.talia eñ ibi non habent locum.
k Paruus ꝛ ma.ibi ſunt.ſ.eq̃ſes.q̃ pũitas ꝛ magnitudo diſtinguunt ſm ꝓſperitates ꝛ aduerſitates huj̃ vite.q̃ bus ꝓ mortẽ ſublatꝫ remanẽt hoies eq̃les.ꝛ ideo ſubdit.
l Et ſeruus liber a dño ſuo.q̃ ꝓ mortẽ ſoluit talis ſubiectio.
m Quare miſero. Hic p̃r iob lamentat vite ſue ꝓtinuationẽ.ꝛ p̃ facit h̃ generaliter reſpectu oĩm miſeroꝝ ſcõo ſpãliter applicat ad ſeip̃m:ibi. Anteq̃ comedaz. Circa primũ dr.
n Quare miſero.i.hoi aduerſitatib̃ affligi lucẽ.
o Data eſt lux.ita q̃ ꝓ natiuitatẽ venit ad h̃ mundi lucẽ.
p Et vita.i.vite ꝓtinuatio.q.d.ꝓ nihilo.
q Q̃ui expectãt mortẽ cũ deſiderio vt ſint liberati a miſerijs in quib̃ ſunt.
r Et nõ venit ſm eoꝝ deſideriũ.licet finaliter veniat cũ ſint mortales.
s Quaſi effodiẽtes theſauꝝ.i.ſicut effodiẽtes theſauꝝ expectãt cũ deſiderio eĩ inuentõez.ita iſti mortẽ.ideo ſubdit.
t Gaudent q̃ vehe.cum inuenerint ſepulcrũ.i.cũ veniũt ad talẽ ſtatũ q̃ ſunt certi de ſepultura ſua ꝓpinq̃.
u Aliter etiã exponit dicendo q̃ antiquit̃ in ſepulcꝛis magnoꝝ reponebant aliq̃ p̃cioſa:ꝛ abſcondebant i terra.ꝛ ſic boies volentes illa rapere effodiebãt terrã.ꝛ ſic gaudebãt q̃n ſepulcrũ inueniebãt ꝓpter ea q̃ erãt ibi reꝓſita:prima tñ expoſitõ magis ꝓcedat lr̃e.
x Viro cui̇ abſcondita ẽ via.ſup. quare data ẽ lux ꝛ vita:ꝛ talis eſt q̃ in p̃ſti vita oppreſſus eſt miſeria:q̃ neſcit q̃ ibit de loco p̃ſtis miſerie.eo q̃ neſcit hõ vtrũ odio vel amore digñ ſit.vt dicit Eccl̃es.ix.iõo ſubdit.
y Et circũdedit eum de̊ tenebris.ſ.ig̃rantie reſpectu futuroꝝ.
z Anteq̃ comedã.hic iob p̃dicta applicat ad ſeipſum d. Anteq̃ comedaz ſuſpiro.p̃ anguſtijs q̃s ſuſtineo ꝛ nõ ſuſpiro leuiter p̃ anguſtia nimia.iõ ſubdit.
a Et quaſi inundantis aq̃ q̃ facit magnũ tumultũ.
b Sic rugit̃ meus.qui eſt ſignũ magni doloris:cui̇cã ſubdit.
c Quia timoꝛ quẽ timebã euenit mihi.hõ eñ ſapiẽs in ꝓſperitate exp̃s timet de futura aduerſitate fortune.ꝛ ſic timuit Job tpe ꝓſperitatꝫ ſue:ꝛ in h̃ notat magnitudinẽ ſui damn.
d Et q̃ verebar ac.verecũdia ẽ timoꝛ ingloriarõnis :ꝛ in h̃ oñdit iob magnitudinẽ deiectõis a ſtatu ſui honoris: et q̃ poſſet aliq̃s dicẽ ipſi iob q̃ merito h̃ patiebat ꝓpt̃ pcta ſua p̃terita ſic ſentiebãt ei̇ amici.iõ hoc remouet dicens.
e Nonne diſſimulaui.ſ.iniurias mihi factas ab alijs .ñ vindicando.
f Nonne ſilui.obꝓbria ꝓ obꝓbrijs ñ rñdendo.
g Nõne quieui.alios nõ moleſtãdo.q.d.ſic.
h Et venit ſup me indignatio.i.miſeria a deo inflicta:q̃ õ ẽ ſignũ ſue indignatõis cũ tñ eſſem innocẽs:vtz ex ſ.dicit.

In ca.iij.vbi dr in poſtilla.Thomas añt de aquino dicit. His nõ obſtantibus.

a dines aut cum pr̃incipib̃ qui poſſident aurum et replent domos ſuas argẽto.
b Aut;ſicut abortiuũ abſcõditũ nõ ſubſiſterez: vel qui ꝓcepti nõ viderũt lucẽ Ibi
c impij ceſſauerũt a tumultu
d tibi requieuerũt feſſi roboꝛe ꝛ quondã vincti pariter ſine
e moleſtia . Nõ audierũt
f vocez exactoris. Paruus
g ꝛ magñ ibi ſunt ꝛ ſeruꝰ liber a dño ſuo. Quare miſero data eſt lux ꝛ vita his q̃
h in amaritudine aĩme ſunt
i Qui expectant mortẽ ꝛ nõ
k venit quaſi effodiẽtes theſaurũ gaudẽtq̃ vehemẽter
l cum inuenerint ſepulcrum
m Viro cuius abſcõdita eſt
n via ꝛ circũdedit eũ deꝰ tenebris. Anteq̃ comedã ſuſpiro ꝛ q̃ſi inundãtis aque
o ſic rugitꝰ meꝰ : quia timoꝛ quẽ tiebã euenit mihi ꝛ q̃ verebar accidit Nõne diſſiſlaui.nõne ſilui: nõne q̃eui. Et veñit ſup me indig̃tio

Additio.

Expoſitio ſancti Thome i h̃ loco vr̃ rõnabilis:nõ obſtantibus his q̃ ꝓtra eum poſtilla. obj̃cit. q̃ ſic pz:naz iob ꝛ amici ei̇: vt dictũ eſt in prima additõne:diſputabãt p̃cipalit circa hoc q̃ iob dicebat ſe eſſe flagellatũ ſine culpa:amici vo aſſerebãt ip̃m eẽ flagellatũ in penã ſue culpe ꝛ ſuoꝝ: vt pz manifeſte i toto ꝓceſſu huj̃ diſputatõis ꝛ ſic pz q̃ eoꝝ diſputatio nõ erat in equi uoco vt poſtillator dicit:h̃ de directo ſibinuicẽ ꝓtradicebant. Illa autem que in hac diſputatõne interuenerũt vtpote q̃ iob tenebat q̃ i alia vita finaliter puniebãt iniuſti et iuſti p̃miabãt. q̃ tñ negabat ab aduerſarijs nõ erat de p̃cipaliter intent̃ in diſputatõne:h̃ de ſcõdario ſupuenientibus. vñ. j. iob. xxxij. ca. q̃ ceſſauit diſputatio triũ amicoꝝ dicit ſic. Omiſeruut añt tres viri iſti rñdere iob eo q̃ iuſtus ſibi videret.i. q̃ nõ poterãt ip̃m ꝓuincere de iniuſticia ſua. ex q̃ pz q̃ h̃ erat p̃cipalis mã diſputatõnis,ſ.vtrũ iob fuiſſet iuſtus tpe ſue flagellatõnis vel nõ. Et iõ q̃ iob exp̃imẽs vitã ſuam eẽ odibilẽ ſm ptem ſenſitiuaz.,put ſanct̃ Tho.ponit: interpoſuit quedã in h̃ ca.in q̃ p̃imo diu diſputatõis cõſtitit:quib̃ videbat iob aſſerẽ ſe eẽ iuſtũ ꝛ ſine cã vel culpa flagellatũ.iõo aduerſarij ꝫ h̃ p̃cipalit ſe oppoſuerũt: nõ curãtes vtrũ ſm ſenſitiuã ptem loq̃ret vel alꝫ: h̃ ſolũ iuſticiã ſuã impugnãtes.ꝛ ex h̃ approbãtes punitõez ſuã.ꝛ ſic manifeſtũ eſt q̃ nõ diſputabãt in eq̃nocis:nec iob eos detinuit in v̊bis ad ꝓpoſitum nõ ſpectãtib̃:h̃ iob p̃cipalit aſſerebat ſe eẽ iuſtũ aduerſarij v̊o hoc ſp ꝓtradicebãt:ꝛ circa h̃ p̃cipalit verſabãt vtrinſq̃ partis intentio. Q̃z autẽ poſtillator dicit q̃ iob in hoc ca.ex ſimia erronea amicoꝝ ſuoꝝ quã nouerat:ꝓcludit vitã ſuã ſibi odibilem ꝛ onerоſam.ꝛ p̃ ꝓs ſuã ꝓceptionẽ:natiuitatẽ:ꝛ educatõez.,ducendo eos ad inconueniẽs ꝛc̃.,put in poſtilla videt irratõnabiliter dictũ.tum q̃ qñ hoc capitulum ꝓpoſuit: nihil legitur audiuiſſe ab amicis.vtz manifeſte.nam ipſe fuit p̃mꝰ loquens de hac materia:nec debuiſſet eis imponere q̃ aliquod erroneũ credidiſſent.exquo nõ habebat de hoc certam noticiã.tum quia ſi hoc modo loqueret.ſ. ex alioꝝ poſitione.vt eos duceret ad inconueniẽs:vt poſtillator dicit:debuiſſet interponere aliquã dictõez q̃ ſignificaret q̃ h̃ loquebat ex alioꝝ poſitione:non ex ſua. ſicut apꝫs in illa auct̃e quã allegat poſtillatoꝛ.j.Coꝝ.xv.nõ fuit locut̃ ſimpliciter h̃ ꝓditionaliter dicẽs. Si reſurrectio mortuoꝝ ñ eſt.ergo nec x̃pus reſurrexit.vbi manifeſte oſtendit ſe non loq̃ ſimpl̃r:ſed ꝓditional̃r ſm eos qui reſurrectionẽ negabant qñ iob in h̃ loco ñ fec̃ h̃ ſimpl̃r loq̃t tanq̃ ex ſua ꝓpria opinione.,put ſanctus Thomas in ſua expoſitione dicit. Sed vlterius circa hoc videt querendũ qua rõne iob tam particulariter maledixit diem natiuitatis ſue:ac noctẽ cõceptionis:ſimiliter et ſtellas ꝛ huiuſmodi. ſuffeciſſet enim oſtendere ſuam triſticiam ꝛ dolorem ſimpliciter.ſic̃ chriſtus dixit.Triſtis eſt anima mea vſq̃ ad mortem:Matth. xxvj.capit.vel ſaltem ſicut Dauid. ij. Regum .j. ſimiliter maledixit dicẽs.Mõtes gelboe nec ros nec pluuia veni-

ant sup vos. in quo satis ostendebat q illa que ꝓtigerunt in illis montibus erāt valde infortunia. Hieremias etiaz q ꝓpter veritatē quā ex pte dei ppl'o denunciabat fuit multipliciter afflictus: intantū etiā q oñdebat se maluisse nūq̄ fuisse natū. vnde maledicebat virū q patri suo denunciauerat natiuitatē suā tanq̄ illū q mala noua denunciabat vt hz Hiere. xx. nunq̄ tū ad tā ta z tā ptic'laria descēdebat in maledicendo. vt pz ibidē. vñ Job oēs modos cōsuetos in sacra scriptura circa talia videt trāscēdisse. de quo rō videtur queranda. Ad quod dicendū q san. Tho. in h loco sic dicit. Considerandū est aūt q sīc Hiero. dicit in plogo a verbis Iob in qbus ait. Pereat dies. vsq̄ ad illū locum vbi scriptū est. Iccirco me reꝑhendo. hexametri versus sunt dactylo spondeoq̄ currētes. z sic pz q liber iste p modū poematis ꝯscriptꝰ est. vñ per totū hūc librū figuris z colorib⁹ vtitur qbus poete vti cōsueuerūt. solent aūt poete vt vehementius moueāt ad eandē sniam diuersa inducere. vñ z hic Iob ad maledicendū diei sue hūc modū obꝛ uauit: inducēs ea quib⁹ aliqua dies solet esse odiosa. hec ille. ex quo rō tante ptic'laritatis in h loco z in alijs hui⁹ libri pz. Sed adhuc circa modū loquēdi istius libri ē vlterius attendendū q inter cetera q in sacra scriptura tradūtur per modū carminū seu canticoꝝ in quib⁹ multa figuratiue z pabolice tradunt. iste liber est obscuriorꝝ eo q sūt in eo multa vocabula ignota z incōsueta magis q̄ in aliis libris. nec etiā in eo regule grāmaticales hebraice communiter seruant. cuius cā pōt esse duplex. Vna. scz q fm quosdā hebreoꝝ expositores liber iste fuit ab alia lingua in hebreo translatus. qō minime contingit in alijs libris sacre scripture. ex q dicunt ꝓuenisse p̄dicta. s. q aliqua vocabula ali⁹ lingue nobis ignote remāserūt in prima ꝓpria forma. sicut contingit in libris pḣicis seu mathematicis. q a greco in latinū fuerūt translati. in quib⁹ aliq̄ vocabula remanent greca. sīc yle sumit ꝑ materia ꝑma in naturalibus. z est dictio greca. sīr z cenit capitis. qō sumit ꝑ altiori puncto celi supra emisperiū in astronomia. q̄ qdez dictio cenit nō ē dictio latina. z sic pluries cōtingit in hoc libro: in quo ponuntur alique dictōnes que nō sunt hebraice. sed sunt illius lingue a q̄ liber iste fuit translatus que nobis ē ignota. ꝓut forte in aliq̄b⁹ locis infra videbitur. Alia cā etiā pōt esse. qz liber iste ꝓcedit ꝑ modum tragedie que dicitur esse apud grāmaticos cātus hircinus. eo q de rebus crudelissimis z horridis tractat. s. de casu flebilissimo z crudelissimo sancti z pissimi viri sicut Iob. vt pz in toto ꝓcessu libri. z iō modus loq̄ndi difficilis z obscurior cōsuenit eē in scripturis. sicut pz de li. Trenoꝝ. q etiaz de destructōe hierl'm tragedice ꝓcedit. cuius stilus multum ꝓformat stilo hui⁹ libri i hebreo. Iz modus loq̄ndi in isto libro obscurior sit mō loq̄ndi in li. Trenoꝝ. vñ trāslatio nostra magz z frequētius deuiat ab hebreo in h libro q̄ in alijs sacre scripture libris. quā varietatē qz in multis locis. z frequēter in h libro inuenit. causa brevitatis tangere omittam: nisi forte vbi ꝓter hoc sententia videt min⁹ variari.

In eo. ca. vbi dr in postill. Hec thomas exponit dupl'r. vno mō q ꝑ leuiathan intelligit piscis. Additio. ij.

Tracq̄ expositio sancti thome videt habere locum de ꝑma em̄ sic patet. nā dato q ille piscis magn⁹ non possit capi nisi de clara die. ꝓut postillator dicit sibi narratū fuisse a piscatorib⁹. tunc si cōtingeret q aliqua dies in q̄ ipi intenderēt captōi illius piscis finiret ante ei⁹ captōez. maledicerēt illi diei. eo q nō fuit ꝓtensa vsq̄ ad finē sui opis z de talib⁹ intelligit illud. Qui maledicunt diei. q̄ pati sunt suscitare leuiathan fm ꝓpium motiuum sancti thome. licet mutetur tempus congruum ad captionem vtrū nox vel dies. quia hoc consistit in facto. z ideo non variat motiuum expositōnis. Scōa vo expositio non debet censeri mystica sed ꝛalis. nam vt dictum fuit in additōne p̄cedenti. in h libro ꝓcedit q modū poetici seu tragedicū. in quo figuris z colorib⁹ vti est cōsuetum z ideo accipere leuiathan ꝑ diabolo ad ꝛalem sensum pertinet. qui quidē sensus ꝛalis in locutōnibus figuratiuis seu ꝑabolicis figuratus tendit ad ꝛaz potius q̄ ad figuram. vt in questione de sensu ꝛali supra in ꝓlogo super Gen. posita. vnde z infra. xl. ca. vbi de leuiathan agitur ꝑ extensum: cōiter exponitur ad ꝛam de diabolo. etiā ab ipo postillatore. vt patet ibidē. Scōm vo quosdaz hebreorū expositores. ꝛa talis est. Maledicunt ei qui maledicūt diei q̄ pati sūt suscitare societatē suā. h ei nomē leuiathā eq̄ocū ē in hebreo. vno mō signat illū magnū pisce. z alio mō signat idez qō societatē suā seu eoꝝ. vñ scdo mō acceptum dicūt q ꝑ quod h dr. Qui maledicunt diei intelliguntur lamentatores seu lamentatrices. quoꝝ officium est plangere sup mortuos. z per verba sua suscitare societatem suā ad lamentatōem z fletum de qbus Hiere. viij. dicit. Vocat lamētatrices ꝛc.

In eodem capitulo. iij. vbi dicitur in postilla. Qui edificant sibi solitudines. Additio. iij.

Cōm ꝓpietatem hebraici sermonis vtruq̄ significat solitudo. s. desertū locū z solitariū. et iō vtrunq̄ pōt intelligi indifferēter. nō deuiādo a ꝓprietate sermonis hebraici ꝛc. In eo. caꝑ. iij. vbi dr in postil. Vtro cui⁹ abscōdita ē via ꝛc. s. quare data e lux. Additio. iij.

Vtro cuius abscondita est via. hoc ꝓprie intelligitur de ipo Iob: eo q ipe se incedere credebat ꝑ viaz iusticie. put erat vex. z tū cōtingebāt illi misie magne. sīc ipijs sepe cōtingunt. z sic ei⁹ via erat abscōdita ꝓpt hmōi pplexitatē. ex qua circūdatus erat ignorantia. de q subdit. Circūdedit eū deus tenebris. s. ignorātie respectu hmōi vie q̄ sibi erat abscondita. In eo. ca. iij. vbi dicit in postil. Quia timor quē timebā euenit mihi.

Ex hoc q Iob dicit se ante timuisse Additio. v. aduersitates que postea ei cōtigerūt videt remouere quandā obiectōez q̄ ex p̄dictis ꝑ ipm posset obiici ꝛ eū. Si em̄ tpe sue ꝓsperitatis crederet se securuz ab hmōi timore: sequeret q qz ꝑ magna tpa fuerat in ꝓsperitate tā abextra q̄ abintra. sic nō rationabiliꝛ dixisset. Quia non in vulua mortuus sum. et egressus ex vtero nō statim periꝛ. z hmōi. Diceret em̄ sibi q sua natiuitas z educatio satis ꝓfecerat sibi. saltē ꝑ toto illo tpe in quo fuit in ꝓsperitate. Ad qō remouendū dicit. Quia timor quē timebā euenit mihi. q. d. nō credat aliqs q vita mea aliqñ fuit ꝓspera z quieta. quia licz ab extrinseco ante aduersitates videbar tranquillus. semp tū patiebar in mente timorem eoꝝ que euenerunt mihi. z sic nunq̄ fui in vera prosperitate. quia ad talem prosperitatē requirit securitas seu trāquillitas mentis. quā ipe asserit se nunq̄ habuisse. Et vt hoc quod dicit ostendatur esse verum: subdit. Nonne dissimulaui. Circa quod sciendū: q in hebreo nō habetur in hoc loco aduerbiū interrogatiuū. s. nonne. q̄ quedam simplex negatio. s. sic. Nō dissimulaui: nō silui. nō quieui ꝛc. z est sensus. Timorē quē inde dico me hūisse nō dissimulaui. q: vt dcm̄ fuit. s. c. j. Iob timēs ne forte peccarēt filij sui ꝛ suis puerīs: ne i fine hebdōade ꝛ offerebat ꝑ singl'os holocausta. z sic pz q timebat eoꝝ spālem ruinā. z p hoc eoꝝ punitōez q̄ tū nō dissimulabat. cū h patenꝛ ostenderet ꝑ holocaustoꝝ oblationē cōtinuatā. Dicit em̄. Non silui quia vt ibidē dicit sanctificabat illos. s. filios z familiam: in qua sanctificatōne p̄sumendū est. q eos exhortabat z monebat. de quo dicit. Non silui. s. timorē quē habebā ex p̄dictis. et sic patet q ipe intrinsecus erat continue timore inquietatus. de quo dic. Non q̄ui. z q: huic turbatōi sue intrinsece fuit subsecuta aduersitas extrinseca. ideo dicit. Et venit sup me indignatō. que quidē sniam hoꝝ versuū rōnabiliter videt. tū q: consona hebraice veritati. vt dictum est. tū q: indecēs videtur viro iusto vt se laudet. vnde ꝓuer. xxij. ca. Laudet te os alienū z nō tuū. necessitate tamen imminēte z cum aliq̄ falso intendunt viciare iustū. tunc est cōueniens vt iustus excuset sese etiā veraciter iustificādo. vnde Job postq̄ ab amicis fuit falso reprehensus. rationabiliter se defendet vt patet in ꝓcessu. sed in hac sua prima ꝓpositione cum nondum audiuerit aliquē eum cōdemnantē. solum intendebat suā miseriā plangere modo

iam dicto. sine hoc q̄ de innocentia sua aliquid tangeret.

In ca. iij. vbi postil. expōnem verboꝝ iob q̄ sonāt q̄si maledictiōꝫ ꝓtractās. t̄ ꝑcipue expositionē sc̄i Tho. ꝑ alijs ꝫmendās: ꝓtra eandē obiectionē facit Bur. q̄si crimē lese maiestatis pactū longa digressione rep̄hēdit: volens sc̄m scilz Tho. defendere plus inuoluit. Et q̄ tediosum ē totū tractatū suū recitare resoluo eū ad certa puncta. quib⁹ ꝓtractatis apparebit q̄d rei t̄ rōnis hēat. Est igit̄ in hac sua digressione p̄im⁹ punctus iste. q̄ tota materia t̄ principalis disputatōis iob fuit q̄ flagellaret sine cā. scōs punct⁹: q̄ rō mouēs principaliter iob ad primū dictū est. q̄ iob asseruit se iustū. t̄ ꝑ ꝫs sine cā flagellatū. terciū dictū q̄ amici iob solū impugnabant iusticiā: quā iob ꝓtendebat. alia aūt dicit accessoria i illa disputatione. Sz primū dictuz vr̄ simplr falsum imo erroneū tamcōmedabili t̄ adeo ꝫmēdato viro nō esse imponendū. nā vna oīm ꝓboꝝ voce reprobat. soli⁹ em̄ nālis luminis ductu Aristoles videt nihil fieri sine cā. t̄ Plato sub celo nihil fieri credidit: cui⁹ legitima cā in tpe nō ꝑcesserit. t̄ sic de alijs pḧicis sīc t̄ theologicis: q̄ ꝓsentanee dicūt multa fieri sine culpa. nulla tū sine cā. Et scōm dictū sīc̄ falsum ē q̄ iob se asseruit fore iustū. nam ꝫ faciendo foret iniustus: vt pbat. ix. huj⁹. vere em̄ iustus q̄d sibi desit primū nō q̄d assit agnoscit. Si em̄ dixerim⁹ inq̄t Jobes in ca noñ. sua prima ca. j. q̄ pctm̄ nō habem⁹ ipsi nos seducim⁹ t̄ veritas in nobis nō est. q̄ꝓpter illa ẏba q̄ ad innocentiā vel iusticiā ipsi⁹ iob tendere videnť: nō aliter accipienda sunt: nisi sicut ẏba xp̄i de ceco nato Joh. ix. Neq̄ hic peccauit neq̄ parentes ei⁹ t̄c. q̄ iob nō dixit simplr se n̄ peccasse. nā hoc eēt temerariū: ꝫ dixit se nō peccasse vt flagellaret: volēs ꝑ hoc amicoꝝ errantiū⁹ ꝓcludere. q̄ si q̄ flagellātur nō sequit̄ necessario. igit̄ ꝓpt̄ pctā: q̄ fuit error principalis t̄ formalis amicoꝝ: vtzin ꝓcessu libri. Nec terciū dcm̄ Burg. stare pōt. q̄ amici iob nō intendebēt eū ꝓbare iniustum: ꝫ hēbant ꝫ tanq̄ euidēs ex flagellis: iuxta errorem eoꝝ q̄ neminē dixerūt flagellari sine cūlpa. ad q̄ ꝓcludēdum tendit eoꝝ disputatio. idcirco ex verbis iob accipientes occasionē scadali: putabāt eū dei blasphematorē q̄ impatientē. t̄ de hoc nō disputauerūt: ꝫ ipm iob tanq̄ talem obiurgabāt: vtz in ꝓcessu lr̄e: materia ḡ disputatōnis fuit: in pūti neminē puniri nisi ꝑ pctīs. t̄ ecōtra. iob autē vtriq̄ erroꝝ se opponit. t̄ nō ꝑ sua iusticia: ꝫ iniuria deo ꝑ derogationē facta disputauit in cui⁹ signū infra vl. ca. de⁹ illos tres amicos increpās: nō dicit eos ꝓtra iob locutos: ꝫ contra deū t̄ dei iusticiā: ideo dicit ibi. Irat⁹ est furor me⁹ i te t̄ in duos amicos tuos. q̄ nō estis locuti coā me rectum sicut iob: vt sonat. terciū dictū Burgē. nō possent rep̄hendi q̄si nō rectū locuti fuissent: cū t̄ iob rep̄hensibilis erat t̄ ꝑ deū rep̄hensus: vtz. j. xxxviij. Ex q̄bus ꝑz q̄ bur. cū hmōi falsis dict̄ sc̄m Tho. potius inuolutt ꝫ defendit. Et isdē Burg. ex debilib⁹ motiuis inuehit̄ ꝓtra postillatorē. di. q̄ Job ex ſnia suoꝝ amicoꝝ erronea quam nouerat eos dogmatizare. ꝓcludit querelā sue natiuitat̄. ꝓceptōnis t̄c. si bi fuisse odiosam. ꝓtra q̄ dictū Burg. arguendo assumit cū wuicleffitis t̄ hussitis: nō legit̄ iob ab amicis suis audisse erroꝝ. igr̄ si impugnauit. impuḡuit sibi incognitū. Ad q̄d dico q̄ q̄ viri insignes fuerūt: vtz ex eoꝝ argumentis. ideo fama ꝓdente potuit iob scire eoꝝ opiniones t̄ doctrinas t̄ fortasse tpe ꝓsperitat̄ se ꝓtulit cū eis: sic q̄ eoꝝ errores nō latebāt ipsum. quin etiam fundabant errores eorū sup̄ lamentatōne digna. s. q̄ nō esset vita post hāc: vt dicebāt. stantib⁹ em̄ illis erroꝝ⁹: lamētabilis eēt vita iusti. ꝓserti flagellati quia sic eius iusticie in futuro nihil ꝓmij coīrīderet. t̄ in pūti nō nisi tribulatio. t̄ sic expositio postillat. locum habet: similiter t̄ obiectio ꝓtra sanctum Thomaz.

Per idem respondet̄ ad scōm argumentuz Burge. quia ex fama t̄ mutua collatōne ante flagellationez habitis sciuit Job amicos suos his erroꝝibus inuolutos. Ratio buius est. q̄: doctrina Job non latuit amicos: eo q̄ infra. xiij. ca. dixit eliphaz primus amicus. Ecce docuisti plurimos t̄c. rationabile igit̄ videt̄ q̄ t̄ ipse iob sciuerit doctrinas et opiniones amicoꝝ suoꝝ. idcirco inter flagella veritatis amatoꝝ voluit errores amicoꝝ obiurgare. vñ hoc intelligentes: se ei importunius opponebant. Per idem ad tercium argumentum. q̄ satis dedit intelligere quando maledixit diei t̄c. cum esset voce domini laudat⁹ vt iustus t̄ rectus: creature dei absolute maledicere nō potuit. cum sit omnis valde bona Geñ. j. sed recte maledixit eis ex suppositōne erroꝝ quos fama docente sciuit amicos suos tenuisse. Ex quibus patet Burgen. etiā ad argumētum postillatoris nō bene respondere: qñ a simili allegat apostolū: etiā ex suppositōne errantium t̄ nagantium resurrectionē: sic arguentē. Si resurrecto nō est: nec christ⁹ resurrexit: inanis est ergo fides nostra. vbi Burgñ. dicit q̄ apl̄s loquit̄ ꝫditōnaliter. ita dico t̄ ego q̄ iob similiter loquit̄ supplendo sic literā: Si verū est in futuro nullā esse remunerationem ꝑ tribulatōnibus sponte assumpt̄. vel sine culpa inflictis: maledicta est dies natiuitat̄ t̄ nox cōceptōnis talis hois qui in hac vita sine culpa flagellatur. t̄ sic illa ꝫditionalis equiualet ꝓsequentie bonet legalit: q̄ꝫ nis nō formali: sīc t̄ ꝫditionalis apostoli ꝑ postillatorē allegata ꝓcludit fidem nostrā esse inanem: immo idem apostolus. j. Corinth. xv. similem cōcludit maledictōnem dicens. Ergo qui dormierūt in xp̄o pericrūt: Si inquit oīmbus hominib⁹ t̄c. vide ibi in glo. Nec videt̄ factū Burg. valere q̄ adducit ad reddendum rōnem. quare ita particulariter maledicit noctē diem stellas t̄c. q̄ dicit allegando sc̄m Thomā q̄ iste passus litere est metricus: igit̄ poetius. poete aūt solent modos loquendi multipliciter variare eoꝝ que ponūr: sed nō videt̄ mihi ꝓueniens sacrā scripturam poematibus t̄ poetis compare: cum multa mentiri solent poete canentes: vt dicit. j. methaphysice. vnde t̄ beatus Hiero. sensus sacre scripture qui videnť falsi sonare ꝓnice compat hmōi poeticis fictōnibus t̄ athenarum ludicris: vt patet supra. iij. Reg. j. nec bene infert burgeñ. cū sctō Tho. ex dicto beati Hiero. passus iste est metricus ergo poeticus. q̄ multa sunt poetica ꝑsaica multaq̄ metra non poetica. Nec verū ē q̄ iob maledixit stellis vel quibuscūq̄ alijs ꝓter diem t̄ noctem quibus maledicens dicit indignū q̄ sol luceat illi diei t̄c. ꝑ hoc magis solem t̄ stellas magnificat ꝫ maledicit ad modum loquendi de solenni viro. indignum est eum ꝓsidere vili cōtati. immo t̄ Hieremias capi. xx. plus particulariter maledicit ꝫ Job. qui non solum maledicit tempori ortus sui: ꝫ etiam nuncio t̄ ceteris: vt ibi patet. Est igit̄ Burgen. i hac parte inuolutor sententiarum: expositionem magistralez sancti Thome. non ꝓmouens: sed potius corrumpens.

Postillator autem satis soluit obiectōnem factam cōtra sanctum Thomam. nam circa. xx. capi. Hieremie exponens maledictōnes factas. hic t̄ ibi. ponit duplicem sensum ſm vnū sic maledicētes loquunt̄ ex parte hois sensitui t̄ affectōne ꝓmodi: nō ex pte hois rōnalis t̄ affectione iusti: t̄ sic stat bene expositio sc̄i Thome. sic etiā videt̄ sanctus Tho. sentire ſm aliū sensum: sic maledicētes loquūtur ex opinione ꝓsequentiū aduersantiū t̄ erronee sentiētiū: nō simplr. t̄ sic stat expō postillatoris. In eo. ca. vbi dr̄. Maledicāt ei sīc qui maledicūt diei. q̄ pati sūt suscitare leuiathan ibi postil. adducit duas expōnes sc̄i Thome quaꝝ prima tanq̄ falsam abijcit. scōam vo mystica dicit. Prima aūt expō est q̄ leuiathā est ad lr̄am magn⁹ piscis quē ꝓpt̄ sui magnitudinē piscatores nō audēt in die inuadere: ꝫ tm̄ nō in nocte. in q̄ laborātes t̄ ꝓpt̄ celeritatez diei orientis cape nō potētes. maledicūt diei q̄si impedimēto sui ꝑfectus. Sed postillator ꝫ dicit esse falsum q̄ in nocte ille piscis capi possit. ꝫ solū in die clara: put dic̄ se didicisse a piscatoribus in captōne talis piscis expertis Burgenſ. aūt hanc expositōnem ꝫ suis fabulosaz defendere volens concedit q̄ tm̄ in die capi pōt. t̄ addit. si dies terminet̄ āte captōnem. tūc maledicunt diei q̄: nimis accelerauit ad finem aū piscis captōez. Sed illō nō videt̄ rōnabile. q̄ potius maledicerēt nocti que nimis cito aduenit. ꝫ diei qui

nimis cito transijt.qz specificatio fit a termino ad quē .nō a quo.Etiā si vult dicere cōsequnter ad dictū sancti thome: potius deberent diei cito transeunti benedicere q̄ maledicere.qz die terminato gauderent q̄ nox venisset in q̄ capere possent.ꝫ qz res fabulosa est transeat. De eo aūt q̄ postillator dicit scōaz expositōez fore mysticā.burg. dicit eaz falsam.qō ꝛ si verū esset ꝑm allegoricū sensum.nō tamē est verū ꝑm primā terminoꝝ significatōz nihil absurditat(ha bentē ꝓut exponit iste passus ꝫ hebze os postil.ꝛ etiā bur.

Item in eo. ca. vbi dicit. Viro cui⁹ abscondita est via cur data est lex. hoc verbum cū bene exposuisset postilla.burgē.aliter exponēdo si veruz diceret non

Capitulum.iiij.

u Respondens aūt eliphaz themanites dixit
b Si ceperimus loqui tibi: forsitan moleste accipies.
c Sed conceptū sermonē tenere quis poterit. Ecce do
d cuisti mltos et man⁹ lassas
e roborasti. Vacillātes ꝓfirmauerūt sermones tui ꝛ genua trementia confortasti.
f Nunc aūt venit sup te plaga ꝛ defeciste tetigit te ꝛ cōturbatus es. Vbi timor tu
g ꝛ q̄tum ad istos dicit.
h Et ma.lassas robo.i.opa patiē
i tie relaxata ex debilitate animi. Sunt etiam aliqui impatiētes ex diuturnitate aduersitatis.q̄ incipiūt dubitare an
k talia eueniant eis ex iudicō diuine ꝓuidentie.ꝛ q̄tum ad
l tales dicit f Vacillantes confir.ꝑmo.tui. Sunt em̄ alii qui q̄ aduersa pua ꝛ mediocria sustinēt. ꝫ supueniētib⁹ grauibus incipiunt frāgi.ꝛ q̄tum ad tales dicit. g Et genua tre.cōfortasti. homini em̄ portanti grauе pondus genua i
m cipiunt tremere.ꝛ q̄ ꝫ designat magne aduersitatis ponā⁹ sub quo aliqui incipiūt deficere. Premissa igit̄ iob patiētia inuehitur ꝛ ipm de defectu patie.d.
b Nunc aut ve.sup te plaga.i.amissio bonoꝝ exterioꝝ

n us fortitudo tua ꝛ patiētia
p tua et perfectio viarū tuaꝝ
q r Recordare obsecro te q̄s
a vnq̄ innocēs perijt aut q̄n
b recti deleti sunt. Qui̇ po-
c tius vidi eos q̄ opant iniq̄
d e tem et seminant dolores ꝛ
f metūt eos flāte deo perisse
g et spū ire ei⁹ eē cōsumptos
h i k l Rugit⁹ leonis ꝛ vox leene
m ꝛ dētes catuloꝝ leonū ꝓtriti sunt Tigris perijt eo q̄ nō hꝫet predā ꝛ catuli leo-
n nis dissipati sūt. Porro ad

Capitulum.iiij.

Respondens aūt. Postq̄ descripta est ipius iob ꝓpositio querulosa: Hic ꝓñr ponitur amicoꝝ ei⁹ obiectio calumniosa.ꝛ ꝑmo ponuntur obiectōes trium amicorū eius principaliū.ꝛ scōo ipius heliu q̄ cuz eis venerat ad iob consolandū.ca.xxxij. Prima in duas.qz ꝓponunt dicte obiectōnes.ꝛ secūdo eoruz replicatōnes.ca. xv. Prima in tres:ꝑm tres amicos iob .qz ꝑmo ponūtur obiectōnes ꝑmi.scōo scōi.ca.viij.tercio tercij.ca.xj. Prima adhuc in duas.qz primo ponit ipius eliphaz obiectio.secūdo iob rñsio.ca.vj. Prima in duas.qz ꝓ eliphaz ꝓponit suam obiectōem.scōo inducit iob ad eius intentōez.ca.v. Prima adhuc in duas quia ꝑmo obiectio ponit.scōo dei reuelatio ad hoc inducitur:ibi.porro. Circa primū sciendum q̄ eliphaz recte accepit verba iob: q̄tuz ad illud in q̄ discordabat ab eo.s.q̄ aliqui absq̄ culpa affligunt in pñti vita.ꝛ hoc accepit ex verbis iob in fine capi.p̄ceden.vt ptz ex dictis ibidē.ꝫ ex modo loquēdi credidit eū esse impatientē .ꝛ iō arguit eū de ipatientia.scōo de erronea sñia: ibi Recordare obsecro. Circa primū dr. a Respondēs aūt eliphaz.ls obijceret.tñ dr hic respondens.qz post ipm iob loquit̄.ꝛ qz obijciendo respōdet q̄ammō dictis eius.

b Si cepim⁹ loqui tibi.modus ē hois impatientis non expectare finē verbi q̄ sibi dr.ꝛ in hoc notat iob de impatiētia. c Sz cōceptū sermonē tenere quis poterit. licet em̄ iniurias ꝓprias dissimulare sit virtuosum. iniurias tñ diuinas vicioſum est.videbantur aūt ipsi eliaphaz verba iob ꝓdicta sonare in dei iniuriam ꝓpter q̄ dicit se nō posse tacere ꝑm rectam conſciam. d Ecce docuisti mltos. Turpe est doctori:cū culpa redarguit ipm. ꝓpter q̄ vt oñdat impatiam iob vt credebat esse turpiter.p̄ inducit precedentē eius doctrinā. Circa quā sciendū q̄ aliqui sūt impatientes ex sola ignorantia boni patientie.ꝛ q̄tum ad tales dicit. Ecce docuisti ꝛc. Sunt etiam aliqui impatientes non ex ignorantia boni patientie.sed ex animi debilitate.

e Et ma.lassas robo.i.opa patiē tie relaxata ex debilitate animi. Sunt etiam aliqui impatiētes ex diuturnitate aduersitatis.q̄ incipiūt dubitare an talia eueniant eis ex iudicō diuine ꝓuidentie.ꝛ q̄tum ad tales dicit f Vacillantes confir.ꝑmo.tui. Sunt em̄ alii qui q̄ aduersa pua ꝛ mediocria sustinēt. ꝫ supueniētib⁹ grauibus incipiunt frāgi.ꝛ q̄tum ad tales dicit. g Et genua tre.cōfortasti. homini em̄ portanti grauе pondus genua i cipiunt tremere.ꝛ q̄ ꝫ designat magne aduersitatis ponā⁹ sub quo aliqui incipiūt deficere. Premissa igit̄ iob patiētia inuehitur ꝛ ipm de defectu patie.d. b Nunc aut ve.sup te plaga.i.amissio bonoꝝ exterioꝝ

f Et defeciste per impatiam. k Tetigit te.flagellando in ꝓpio corpe l Et turbatus es.ꝓrupendo in blasphemiā.dixit em̄ iob in fine p̄ce.cap̄.se ꝓcussum a dō q̄tis esset innocēs.ꝛ ꝫ eliphaz reputabat blasphemiā. vt magis patebit.j.ꝛ iō ꝓcludit. m Vbi timor tuus.respectu dī n Fortitudo tua.respectu mali sufferendi. tñ cū difficultata. o Patientia tua.absq̄ tali difficultate. vt sic talis differentia sit iter fortitudinē ꝛ patientiam: sicut ꝑs ponit.vij.ethi.inter continentiā ꝛ tpantiaz. p Et ꝓfectio viarū tuaꝝ quā ꝓius simulabas.q.d. ex effectu ptz q̄ ista fuerit i te ficta ꝛ nō vera q Recordare. Hic ꝓñr eliphaz arguit iob de erronea sñia.qz dicit.innocentē a dō punuri.d. Recor.ob.te.reducēdo ad mēoriā facta ꝓterita. r Quis vnq̄ innocens.p̄ceden.ꝗsi dicat:nō posses oñdere.nec ꝓ ꝓñs credē dū est tibi de te. a Aut qñ recti deleti sūt.ꝓ amissionez substantie. ꝛ ꝓlis sue.sic tu deler⁹es. b Quinpoti⁹ videndi.ꝓ experientiā cui credendū est c Eos q̄ opant iniq̄tatez.manifeste inimicando. d Et seminant dolores. occulte insidiādo. e Et metunt eos.ad finē deducēdo.

f Flante deo pisse.in ꝓpria ꝓsona. g Et spū ire ei⁹ esse cōsumptos.in bonis suis ꝛ ꝓle sua.ꝛ in ꝫ notat iob ꝫ mō cōsumptū ꝓpt̄ pctā ꝑterita.iō sequit. h Rugit⁹ leonis. id ē ipius iob quē leoni cōparat ꝓpter crudelitatē ꝛ rapacitatē quā ei ponit i Et vox leene.i.vꝛoris sue q̄ ipm iob ad p̄dicta mala ꝓ sua vba incitauerat.vt iste di. k Et dētes catuloꝝ leonū.i.rapacitas filioꝝ iob ipm imitantium l Contriti sunt.supple diuino iudicio.ꝛ qz posset ei dici. q̄ vxor iob ꝓcussa non fuerat.iō hoc nō remouet.d.

m Tigris perijt.quā ꝓius leene ꝓpauerat.hic tigridē vocat ꝓpter velocitatem ei⁹ ad malū.sicut tigris est aial velocissimū.dicit igr.Tigris perijt eo q̄ nō hꝫet predaz .q.d.ls vxor iob nō fuerit mortua sicut filij ꝛ file nec sicut iob percussa vlcere.tñ in ꝫ ꝓcussa ē q̄ nō pōt bona alioꝝ rape per se nec ꝓ maritū.nec etiā per filios.iō subdit̄.Catuli leonis dissipati sunt. n Porro. Hic cōseq̄nter eliphaz ad suū ꝓpositū inducit diuinā reuelatōez.vtrū aūt fuerit ꝝ relatio vel cōficta nb eo Thomas sub dubio relinq̄t. vr tamē q̄ fuerit cōficta.qz in fine libri dñs dixit ad euz. Iratus est furor meus cōtra te ꝛ contra duos amicos tuos.qz nō estis locuti coram me rectuz. Item quia hoc inducit ad falsuz intellectum.s.q̄ nullus a deo punitur in pñti absq̄ culpa p̄cedenti.falsum aūt nō pōt a deo reuelari. In hac igit̄ pria reuelatōne ꝑmo fingitur reuelationis modus. secundo reuelationis sensus ibi. Nunq̄ hō. Circa primū dicit n Porro ad me dictū est verbū absconditū. q̄ que reuelanf alicui sunt alijs abscōdita.ꝛ ideo subditur.

o Et q̃si furtiue. i. occulte. p Suscepit auris mea ve-
nas susurrij ei⁹. q̃ talia reuelant secrete. nec capiunt per-
fecte: ꝛ subdit tps. q In horrore visio nocturne. tps. n.
nocturnũ ꝓter ei⁹ quietudinẽ magis est aptũ ad pcipien-
dum ea q̃ reuelant q̃ diurnũ qđ inquietat tum multib⁹ acti
onum humanar.

r Q̃n solet sopor. i. grauis somnus.

s Occupare hoies q hoc innuit q non erat tũc sopore gra-
uatus sicut ceteri.

t Pauor tenu. me tuz ex tpe nocturno tũ ex insolita visiõe

v Et cũ spũs. i. an gelus. x Me p̃ sente transiret. id est ad me accederet.

y Inhorruerũt pi li carnis mee. q̃ pre sentiaz angelice vir-tutis fragilitas hũa na videre in se defi-cit: fm qđ dicit dañ. xj. Vidi visionem hãc grandẽ ꝛ nõ remansit in me fortitudo.

z Stetit q̃ dam. q. d. ista visio non fuit in raptu vel trãsitoria: ſ magꝛ stabilis ꝛ fixa. ad denotandũ maiorẽ ei⁹ certitudinem.

a Cui⁹ nõ cognoscebã vultũ. ad denotandũ q excederet humanũ modũ: cuiusmodi est angel⁹.

b Imago corã oculis meis. q. d. angelus fuit in specie visibili apparens mihi vigilãti. q̃ visio excellẽtior est q̃ in somnis.

c Et vocẽ q̃si aure lenis audiui. ad denotandũ q fuerit angel⁹ bon⁹ a deo missus p talem modũ loq̃ndi dr. iij. Reg. xix. Post ignẽ sibilus aure tenuis ibi dñs.

d Nunq̃d ho-mo descripto reuelatõnis mõ. h p̃r ipsa ponit reuelatio in qua eliphaz oñdit sibi reuelatũ. nullũ innocentẽ a deo punitũ: ꝛ p̃ ad hoc inducit rõ ex ꝓpatõne hois ad deũ q̃ ta-lis est. Null⁹ hõ põt esse iustior aut purior a pctõ ipso deo q̃ est regula iustitie ꝛ in supmo puritatis q mũditie: sed si de⁹ puniret aliquẽ innocentẽ inuenirek aliquis hõ iustior ipo. qr inueniunk aliq̃ hoies ita iusti. q nullo mõ punirẽt innocentẽ q̃ ꝛc. hec rõ tangit cũ dicit.

d Nunq̃d homo dei ꝓpatione iustificabit. i. iustior ipso inueniet. q. d. non. Ista vo rõ nõ valet: qr de⁹ punitiões innocentũ ordinat ad magnitudinẽ p̃mij p̃ñdam sicut tormẽta martyꝝ ad glie triumphũ. ꝛ tõ iuste facit. hõ aũt punitionẽ innocentũ nõ sic põt ordinare. ꝛ tõ non ẽ sic. Scõa vo ratio accipitur ex ꝓpatione hois ad angelũ. q̃ est substantia pure spũalis ꝛ tõ de se nullũ hũs inclinatũ ad peccandũ. hõ vo ꝓpter tus ex spũ ꝛ corpe corruptibili ex fomite hz inclinationez ad pctm̃. fm illud Sap. ix. Corp⁹ qđ corrumpit aggrauat aiam ꝛc. ꝛ Gen. viij. Sensus ꝛ cogitatio hois ꝓna sũt ad malũ ab adolescẽtia sua. igit cum nã angelica nõ immunis sit a pctõ. qr aliq̃ eorꝝ ceciderũt: p p̃ns null⁹ homo dz iudi-cari immunis a pctõ. ꝛ sic null⁹ innocẽs punit a deo. ista rõ tãgit cũ dr.

e Ecce q̃ ser. ei. i. angeli q̃ creati sũt in misteri um dei. fm illud Dañ. vij. Millia milit̃ ministrabãt ei ꝛc.

f Non sũt stabiles. qr aliq̃ ceciderũt a statu sue ꝓditiõis.

g Quãto magꝛ hi q̃ ha. do. luteas. i. homies q̃ꝝ spũs corꝝ pora terrena inhabitãt.

h Qui terre. hũt fundamentũ. hoc addit ne aliq̃s crederet q ex aia ꝛ corpe nõ fieret vnũ ꝓ se: sicut nec ex domo ꝛ hoie eã inhabitante. qr sic̃ fundamentũ est ps dom⁹: sic terrenũ corp⁹ẽ ps hois. nisi q̃ homo est qõdam ꝓpositũ substãtiale: dom⁹ aũt artificiale.

i Consument velut a tinea. i. deficiẽt ꝛ p fomitẽ incidẽt in pctã. qr sicut tinea nascit ex veste ꝛ eaz corrodit. sic fomes nascens ex hoie: ipsum ad corruptionẽ peccati inducit.

k De mane vsq̃ ad ve. suc. i. q̃si ꝑtinue in pctã labunt.

l Et qr nullus intelligit. i. pauci valde intelligunt ꝓpria peccata fm illud pñs. xviij. Delicta quis intelligit ꝛc.

m Ineternũ peribũt. i. absq̃ relaxatione a culpa ꝛ mise-ria in p̃senti vita.

n Qui aũt reliqui fuerint. i. filij hom̃i-num pctoꝝ morientiũ post eos imanentes ꝛ scelera eorũ imitãtes.

o Auferent ex eis. l. ex eis nõ est in heb. nec nec est de textu. ꝛ lra est plana cũ dici tur. auferent. s. de p̃senti vita p⁹ pfes su os: ideo subdit.

p Morient ꝛ non in sapia. qr ois pec-cator a claritate sapi ẽtie cadit i tenebras ignorãtie. hõ ãt in-ducta de angelis nõ valet. qr pctm̃ angeli est irremediabile. pctm̃ aũt hois originale ꝛ actuale remediabile ẽ ꝛ iõ homo pctoꝝ pot recupare innocentiã ꝛ sic absq̃ culpa a deo flagel lari ad sue brtudis future augmentati-onem sicut ꝓdictum est.

q Iustificabit aut factore suo

r purior erit vir.

s Ecce q̃ ser-uiunt ei nõ sũt stabiles. ꝛ i angelis suis repit prauita-

t tem.

v Quãto magꝛ hi q̃ ha-

x bitant domos luteas q̃ ter-

y renũ habent fundamentuz

z consumentur velut a tinea

a de mane vsq̃ ad vesperam

b succidentur: et quia nullus

c intelligit in eternuz pibunt

d Qui autem reliqui fuerint

e auferent ex eis: morientur

f et non in sapientia.

In ca. iiij. vbi dicit in postil. Vtrũ ãt fuerit vera reuela-tio vel ficta.

Additio prima.

Ex hoc qđ dicit infra amicis Job. Non estis locuti coram me rectum. nõ intelligit q omia q̃ dicebant isti aduersarij Iob fuissent nõ recta: qr multa dixerũt vera: vt cũ dicit in hac rõsione eliphaz. de eo q in angelis suis repperit prauitatẽ. Qui dissipat cogitatões maligno-rũ. beat⁹ hõ q̃ eorripit a dño ꝛ multa sil'ia q̃ manifeste ꝛtinent veritatẽ. ꝛ etiã in dictꝫ sanctoꝝ talia reperiunt: ſ hoc qđ dr. Non sunt locuti coꝝ me rectũ: intelligit in ꝯclusio-ne principali circa quã eoꝝ intentio vsabat. s. de ꝯdemna-tione Iob. Diuine reuelationes etiã aliq̃n fiũt malis: sicut pz de balaã mago Nu. xxij. ca. ꝛ iõ ls reuelatio potuit eẽ non ficta ſ vera: lz eã induxisset eliphaz ad falsum intelle-ctũ: sic̃ auctes sacre scripture aliq̃n heretici inducũt ad fal-sum ꝓbandũ: ꝛ tũc auctas est vera licz inductio sit falsa. ꝛ sic potuit esse in ꝓposito. s. q reuelatio fuerit vera ꝛ nõ ficta ꝛ tñ fuit ab eliphaz inducta ad falsum ꝓbanduz. vñ sanct⁹ Thomas rõnabiliter sub disiũctiõe relinq̃t hãc reuelatio-nẽ ab eliphaz ꝓfictã fuisse. vel verã: neq̃ ex ls formauit qõ-nem arguẽs ad aliquã ptem: qr nihil refert in ꝓposito an hec reuelatio fuerit vera vel ficta.

In eodem ca. iiij. vbi dicit in postilla. Nunquid homo descripto reuelatonis modo.

Additio. ij.

Expositio postillatoris sup hoc verbum. Nunquid homo dei ꝓpatiõne iustificabit nõ videt rõnabilis: cõtingit em̃ q̃nq̃ q aliq̃ hoies iusti cã maiozis eru-ditionis aliquẽ flagellãt sine culpa. vt cũ pater filiũ suum cã maiozis eruditionis seu discipline flagellat seu ꝑberat de q̃ Prouer. xiij. ca. Qui aũt diligit filiũ suũ instãter eru dit eum. vñ mel⁹ videt dõm fm Greg. in. ij. moza. vbi sic dicit. Dum q̃s de pcussione murmurat: q̃d aliud q̃ iusti-ciam ferientis accusat: purioꝝ ẽ se virum factore suo esti-mat: si ꝓtra flagellũ querelam parat: cũq̃ sibi ꝑculdubio postponit cuius iudiciũ de sua afflictõne redarguit: vt er-go homo rẽhendere iudicẽ culpe nõ audeat: hũc humi-liter cogitet actorẽ nature: quia q̃ mire ex nihilo hoiem fe-cit: factum impie non affligit. hec ille. Que quidẽ exposi tio satis ꝓpria ꝛ nõ mystica est sed literalis. Sanct⁹ Tho. in expositione sup Iob dicit sic: si em̃ homo absq̃ culpa punit a deo. sequit q homo sit iustior deo. cũ em̃ op⁹ iusti cie sit reddere vnicuiq̃ qđ suum est: si de⁹ homini innocẽ ti cui non debet pena inferat penam: non illi reddit quod

suum est. homo aũt qui a deo sic patit penã nõ facit iniustum. nã iniustũ pati nõ est iustũ fm phm i ethico. q̃ quidem expositio satis rationabiliter videt.

Replica.

In cap. iiij. vbi postillator dicit eliphaz primũ amicũ induxisse fictã reuelatõem: p eo q; deꝰ nõ reuelat falsa: quia sunt que dicit sibi reuelata ꝛc. Burgẽ. se opponit dicẽs eã fuisse verã q̃uis ipe eã adduxerit ad falsum intellectũ. ꝯ nõ respondet p hec ad postillatoris rõnẽ: etiã bti Greg. ij. moza. cap. xxxviij. q̃ dicit in ℔ typũ signi ficari hereticoꝝ: q̃ q̃uis multa vera dixerint ꝛ ex scia acq̃sita q̃ q̃ñq; fingũt sibi reuelata: vt licentius introducãt falsa: nec hic soluz fixit reuelatõez vt eaz introduceret ad falsum intellectũ: ꝯ q̃tenus p eã fictã in tanta credulitate assereret falsum: nã illõ qõ dicit sibi reuelatũ ẽ formaliter falsum: videlz q; nullus iustus flagellat apud iustũ hoiem: minus igr̃ apud deuz iustissimũ: cuiꝰ iustícia hois iusticie cõpari non ꝑt: sic igit patet fictio. Preterea si vera fuit vt dic burg. nõ potuit inferre falsum: qz ex vero nõ nisi verũ. ꝯ ipe ex ea intulit falsum vt patet in lra: non igr̃ va ꝯ ficta. Nec valet dicere vt burgẽ. qz sanctꝰ Tho. nõ mouet qõnez de hac ꝓpositõne: igr̃ nõ relict eã dubiã imo quilibet nõ exponẽs expositõne necessariũ ipm dubiũ sub opinione relinquit. De hac aũt reuelatõe necessariũ est videre an sit vera vel falsa. qa q̃uis multa vera dicat: allegata tñ sibi facta reuelatõe falsa nitit auctorizare. spũs aũt dei quẽ describit reuelatõem fecisse nõ auctorizat falsum est igr̃ ficta reuelatio: nã vera q̃ dicit auctẽ nõ indigẽt qz verũ a quocũq; dicat a spiritu sctõ est. Si igr̃ deꝰ p reuelatõez falsa p eũ dicta auctorizet frustra eũ ꝛ alios duos redarguisset de nõ recta locutõne vt pz. j. vlt. ca. Itẽ in eodẽ capto vbi postillator primuz argumentũ eliphaz reducit ad formã sylogysticã sic. Dis pcens innocenti est iustior flagellãti innocentẽ ꝯ aliquis hõ iustus pcit innocenti. deus autẽ fm dicta iob flagellat innocentẽ. qz sine culpa: igit aliquis hõ est iustior deo. Im possibilitatẽ illius cõclusionis oñdit eliphaz m lra dicẽs. Numqd hõ dei compatione iustificabit ꝛc. Si conclusio est impossibilis. q̃ aliq̃ pmissaꝝ: nõ maior: q̃ mínor p illa pte q; deꝰ flagellat innocentẽ sicut vult Job et postillator Rñdeo ad maiorẽ q; illa ẽ falsa in cõpatione dei ꝛ hominis qz deus penas innocentẽ ordinat ad magnitudinẽ pmiorũ sicut tormẽta martyriũ ad triũphum. hõ aũt sic nõ põt Hunc magistralẽ ꝓcessum Burgẽ. dicit irrationabilẽ ex debili motiuo qz vt dicit cõtingit aliqñ q; iustus hõ flagellat innocentẽ ad maiorẽ eiꝰ pfectũ: ꝛ ad id allegat illud p uer. xiij. Qui diligit filiũ suũ instanꝯ erudit eũ: qui pcitvirge odit eũ. ꝯ illud allegatũ loquit de filio reprehensibili fm glo. ió de innocẽte nõ est ad ꝓpositũ. dato tñ q; verũ sit de aliqbus: non arguit dictũ postillatoris irrõnabile. qz due ptes subcõtrarie rõnabiliter stãt simul in veritate. maxie i materia contingẽti vt est in ꝓposito. Stat etiã quẽlibet iustum leui pena plectere innocentẽ ad sui perfectũ. ꝯ graui pena ꝛ destructiua q̃lis est de q̃ agit. nõ. puto possibile neq; iustũ. sic em̃ nullo mõ tendisset abraaz ad immolandũ innocentẽ filiũ: nisi interuenisset dñicum mandatũ: q̃ inuenietẽ adhuc valde apud eum pensatũ est. dicit em̃ a domino. Quia feciſti rem hanc ꝛc. Gen. xxij. Nec ẽ ꝫ postillatorẽ quod burg. de btõ greg. adducit. nã btus Gregoriꝰ vult quod ꝫ flagellũ dei non ẽ murmurandũ spãliter pro culpis inflictũ. si tñ sine culpa q̃liter eliphaz nõ intellexit tũc etiã murmurãdũ nõ est ꝯ opifex nature recognoscẽdꝰ ꝛ sic iob facit q̃uis eliphaz non intellexerit errore cecus.

Capi. v.

Uoca g̃. Hic ꝓñr eliphaz excitat iob ad sñe sue attentõez. ꝛ p̃ ponit eius excitatio. scõo ibi. Virũ stultuz. ꝛ tercio eiꝰ monitio: ibi. Beatꝰ hõ. Circa primũ dr̃. a Uoca g̃. q. d. si nõ intelligis verba mea: voca dñm vt apiat tibi intellectũ. b Et ad aliquẽ sctõz conuertere. i. si nõ confidis de tuis meritis de quibus nõ videt q; debeas confidere ꝓpter malicią tuam depcare vnũ de sanctis angelis vt intercedat pro te.

a Uoca ergo si ẽ q̃ tibi respondeat: ꝛ ad b aliquẽ sctõz conuertẽ. c Virũ stultũ interficit iracundia: d ꝛ paruulũ occidit inuidia. e Ego vidi stultũ firma radi f ce ꝛ maledixi pulcritudini g eius statim. h Longe fient fi i lij eius a salute: et cõterentur in porta: ꝛ non erit qui k eruat. l Cuius messem fame m licus comedet et ipm rapiet armatus. et bibent sitien n tes diuitias eius. o Nihil in terra sine cã fit ꝛ de humo p nõ egrediet dolor. Homo nascit ad laborẽ. ꝛ auis ad q volatũ. Qr̃obrẽ ego depca bor dñz ꝛ ad deũ ponã elo r quiũ meum. Qui facit magna ꝛ inscrutabilia ꝛ mira s bilia absq; nũero. Qui dat pluuiam super faciẽ terre ꝛ t irrigat aq̃s vniuersa. Qui

ꝓñr eliphaz increpat ipm iob: ꝛ ꝓmo cõuertit se ad eũ increpandũ. scõo ad suũ ꝓpositũ ꝓbandũ ibi. Nihil in terra Circa primũ dr̃. Virũ stultũ. sic hz lra correcta. b Interficit irracũdia. illa em̃ est vere stultus qui a virute patiẽtie cadit ꝓpter aduersitatis pondus. c Et paruulũ occidit inuidia. inuidia em̃ est tristicia de bono alieno: inq̃ntum estimatur ꝓprij boni diminutiuũ. ꝛ sic ois inuidus i sua estimatõne est diminutꝰ et paulus. talẽ aũt esse sanctũ iob credebat eliphaz: ꝛ in ℔ increpat ipm: ideo subditur. f Ego vidi stultũ firma radice. i. ipm iob in ꝓsperis existentẽ ꝛ in talibꝰ cõfirmatũ fm suã opinionẽ. g Et maledixi pulcritudini eius. i. eiꝰ ꝓsperitatẽ dixi malaz. i. alijs nociuã. vnde ꝑcedẽti ca. vocauit iob aliozũ oppzessozẽ. d. Rugitꝰ leonis ꝛc. vt ibi fuit expositũ. h Longe fient filij eius a salute. p oppssionẽ ab alienis. i Et cõterent in porta. p cõdemnatõez in iudicio a ꝓciuibꝰ suis. iudices em̃ antiquitꝰ sedebant in portis: vt in ꝓmptu haberent ab iniuriaꝝ. p ℔ notat Eliphaz: q; talia mala eueniẽt ipi iob. k Cuius messem. i. diuitias cõgregatas. l Famelicꝰ comedet. i. raptor qui desiderat bona aliozꝝ rape m Et ipm rapiet armatus qm̃ non solũ parieꝯ in bonis exteriorib⁹: ꝯ etiã in ꝓsona ꝓpria n Nihil i terra. Hic ꝓñr nitur ꝓbare suũ ꝓpositũ. s. q; ds nõ puniet aliquẽ in vita pñti: nisi ꝓpt pctã sua ꝑterita. d. n Nihil i ẽra sine cã fit. qa lz aliq̃ effectꝰ sint fortuiti ꝛ causales respectu secũdaꝝ cãꝝ tñ respectu ꝓme cause q̃ deꝰ est nihil est fortuitum. ꝛ nihil casuale. o Et de humo nõ egrediet dolor. i. aduersitas nõ ꝓtigit alicui sine causa: qđ eet si ds puniret absq; pctõ ꝑterito: ꝛ inducit ad hoc sile. d. p Homo na. ad la. ꝛ auis ad vo. eo em̃ ipo q; natura dedit aui plumas ꝛ alas. per ℔ oñdit q; nascitur, vt p volatũ q̃rat sibi victũ. qz res naturales sunt ꝓpter suas opatões, ꝛ eodẽ mõ eo q; hõ nascitur nudus tegumento ꝛ armis. qz natura non dat sibi vestes nec arma ad se vestiẽdũ ꝛ se defendendũ. sicut dat aui plumas ad coopimentũ: rostrũ ꝛ vngues ad se defendendum oñdit q; hõ nascit: vt p laborẽ manuũ suaꝝ faciat sibi vestes ꝛ fabricet arma. Ex ℔ igit ꝓcludit eliaphaz: q; nihil fit sine cã determinata. qz oia q̃ntumcũq; mĩma cadũt sub p uidentia diuina: ió subdit q Qr̃obrẽ depcabor dñm. vt dirigat me in agendis. r Qui facit magna. in creaturis supioribus. s Et inscrutabilia. in inferioribus. vt patz de folio arboris. cuius oñes rões in ꝑticulari null⁹ hõ posset ad plenũ scrutari: vtpote quaze sic ẽ figuratũ. vl vñ habeat virtutem ad talem infirmitatẽ sanandã t Qui dat pluuiam sup fa. terre. conuertendo vapores in aquaz. v Qui ponit humiles. i. homies sua peccata humiliter cognoscentes et emendantes.

x ponit humiles i sublime ⁊ merentes erigit sospitate.
y Qui dissipat cogitatōnes
z malignoꝝ: ne possint iplere manꝰ eorū qō ceperant:
a qui apphendit sapiētes in
b astutia eoꝝ: ⁊ psiliū prauo
c rū dissipat. Per diē incurrēt tenebras: ⁊ quasi in no
d cte sic palpabūt in meridie
e Porro saluū faciet egenuz
f a gladio oris eoꝝ: ⁊ de ma
g nu violenti pauperem. Et
h erit egeno spes: iniq̄tas aūt
i ꝓtrahet os suū. Beatꝰ hō
k q̄ corripit a dño. Increpa
l tionē ergo ne reprobes qꝛ
m ipse vulnerat ⁊ medet: percutit: ⁊ manus eius sanabūt.
n In sex tribulatōibꝰ liberabit te: ⁊ in septima non tan
o get te malum. In fame eru
p et te de morte ⁊ in bello de
q manu gladij. A flagello li
r gue absconderis ⁊ nō timebis calamitatē cū venerit.
s In vastitate et fame rideb
t et bestias terre non formi
v dabis. Sed cū lapidibus
x regionū pactū tuū ⁊ bestie
y terre pacifice erūt tibi. Et
z scies q̄ pacē habeat taber
a naculū tuū: ⁊ visitās spēm
b tuā non peccabis Et scies
c q̄m multiplex erit semē tuū
d et progenies tua quasi herba terre. Ingredieris abun
e dantia sepulcrū sicut infertur aceruus tritici i tempe
f suo. Ecce boc vt inuestigauimꝰ p scripturas et experientias. k Ita est. fm veritatē. l Qō audituz mēte ptracta. deposita impatie tue tristicia: q̄ impedit veritatis ꝑsideratōez: ꝓturbati eīm minꝰ ꝓuident fm phm. ij. elēcoꝝ

a Ad q̄ ceperant. tractare in mentis cogitatu. b Qui apprehendit sapientes. i. astutos seu cautelosos. c In astutia eoꝝ ꝓuertendo sup eos malū qō alijs insidiose parabant inferre sicut in libro hester ō aman dicit q̄ suspēsus fuit in ligno qō parauerat mardocheo.
n Per diez incurr. tenebras. i. in die ꝑperitatis subito incurrēt tenebras aduersitatis. e Et quasi nocte sic palpent in meridie. i. dū credent esse firmati in portissimo statu. sibi erūt in pessimo.
f Porro saluū faciet egenū. p egestatem a delictis suis emendatū. g A gladio oris eoꝝ. i. ab increpatōibꝰ et mēdacijs: detractionibus ꝓdēnatōibꝰ in iudicijs. b Et erit egeno spes. id ē certa expectatio future ꝑperitatis in p senti vita. dum añ fuerit emendatꝰ. i Iniquitas aūt cōtrahet os suū. ita q̄ nō poterit loqui. s. impiꝰ sic in pctō p severās. Sciendū aūt q̄ rō eliphaz supra inducta nō valz qꝛ licet deꝰ affligat innocentē. hoc tñ nō est sine cā: qꝛ ꝧ fit ad exercitiū sue patie in vita pñti: ⁊ augmentū glie in vita futura. qō iste eliphaz nō intelligebat. k Beatꝰ hō. hic ꝓpr eliphaz post ipsius Iob increpatōez ꝓuertit se ad eius monitōez. d. Beatꝰ hō q̄ corripit a dño. i. q̄ eiꝰ correctiōem patiēter recipit se emēdando: qꝛ p ꝧ ꝓuertit ad maiorez ꝑperitatē ꝙ añ in via pñti fm opinionē eliphaz: qō tñ non est sp verū: ⁊ ideo ꝓcludit. l Increpatōnez ḡ dñi. qua te iuste flagellauit. m Ne reprobes. p impatiaz i blasphemiā. ꝓumpēdo. n Quia ipse vulnerat. pctōres punitē do. o Et medet emendatos ꝓsolando magꝛ ꝙ ante.
p In sex tribulatōnibꝰ ꝛc. fm Greg. omet. xxv. qꝛ septez diebus oīne tps ꝓprehendit. rōne septēnario numero vniuersitas figurat: ⁊ iō eliphaz septē tribulatōnes enumerat a quibꝰ asserit Iob fore securū. si fuerit emēdatꝰ: p hoc insinuās q̄ in vita pñti poterit maiorē ꝑperitatē recupare: et absq̄ timore aduersitatis viuere. prima ponit ibi. q In fame eruet te de morte. i. alijs fame morientibꝰ p defectu bonoꝝ tu habebis ad sufficientiā. scda ibi. r Et in bello de ma. gladij. i. alijs gladio aduersarioꝝ interfectꝛ. dñs te saluabit: tercia ibi. s A flagello lin. absconsus. i. a detractōnibꝰ ⁊ increpatōibꝰ malignantiū eris q̄si absconsus: qꝛ nō audebūt vel nō erūt memores ab murmurandū ⁊ detrahendū de te. quarta ibi. t Et nō timebis calamitatem. i. luctū cōem ex pestillentia seu corruptōne aeris supuenientem: qꝛ deꝰ saluabit te. q̄nta ⁊ sexta ibi ponunt. v Invastitate fames. videbis. accipit hic vastitas ꝓ destructōne terre ab hostibꝰ. ⁊ sic fames ex ꝧ seq̄ns: tū qꝛ bona ꝛre ab hostibus sunt ablata. tū qꝛ ligna fructifera sunt abscisa: ⁊ iō ista tribulatio famis differt a pcedenti q̄ causabat ex sterilitate terre. ista ꝙ ex hostili vastatōne. x Videbis. i. iste tribulatōnes alijs supuenientes nō diminuēt statū tue ꝑperitatis. y Et bestias terre. q̄ in ꝛra devastata solēt multiplicari ⁊ crescē. z Nō formidabis. qꝛ nō nocebūt tibi i ꝑsona tua: nec familie tue: nec gregibꝰ tuis. a Sz cū lapidibꝰ. Descripta liberatōe a tribulatōibꝰ ꝓmittit et abūdantiā bonoꝝ: alʒ insolitā. d. Sz cū lapidibꝰ regionuz pactū. i. terre lapidose q̄ non solet alijs fructificare: tibi afferent fructū multuz: q̄si ex pacto tibi seruientes. b Et bestie ter. erūt pa. tibi. q̄ tā erūt valde moleste alijs in ꝑsonis: ⁊ in gregibus suis.
c Et scias q̄ pacez hēat taber. tuū. i. tota familia manēs in domo tua: qō cedit ad magnā ꝓsperitatem ꝓlifamilias.
d Et visi. spe. tuaz. i. ꝑsideras ꝑperitatē tuā. e Nō peccabis. qꝛ nō elevaberis in supbiā: ꝛ magis deū laudabis.
f Et scies q̄m mꝝ. erit semē tuū. i. videbis filios tuos ⁊ nepotes in magꝝ nūero fortes et divites ad succedendū tibi ꝓspere. qō cedit ad magnā ꝓsolatōnem hois: qꝛ moriens remanet quodāmō in filijs ⁊ nepotibꝰ suis.
g Ingredieris in abun. sepulcrum. i. ista ꝑperitas dura bit tibi vsq̄ in finē vite tue. h Sicut infert acer. tri. i tpe suo. s. maturitatꝫ tpe. p ꝧ insinuat q̄ vita sua debeat ꝓlongari quātū pōt via nature: ita q̄ moꝛs eiꝰ sit nālis: ⁊ nō anticipata. i Ecce hoc vt inuestigauimꝰ p scripturas et experientias. k Ita est. fm veritatē. l Qō audituz mēte ptracta. deposita impatie tue tristicia: q̄ impedit veritatis ꝑsideratōez: ꝓturbati eīm minꝰ ꝓuident fm phm. ij. elēcoꝝ

In ca. v. vbi dī in postil. Voca ḡ. Additio. j.

Hoc qō dicit. Voca ḡ: si est tibi rñdeat. nō videt referendū ad defectū intellectus ipius Iob: ita q̄ monebat eum eliphaz: vt oraret deū vt aperiret sibi intellectū verboꝝ eliphaz cum ipsemet potuisset aperire sibi intellectū p̄dictoꝝ verboꝝ: vñ melius videt dom fm sanctum Tho. qui sic dicit. Voca ḡ si est q̄ rñdeat. q. d. si mihi hoc revelatū non credis: tu ipse invoca deū si forte ipse tibi ad hāc dubitationē rñdere voluerit: ⁊ si p merita ꝓpria ꝧ obtinē a deo nō putas: ad aliquē sanctoꝝ ꝓuertere: vt eo mediante hui⁹ rei veritatē a deo cognoscere possis: hec ille ⁊c.

In eodem ca. v. vbi dicit in postilla. Sed cum lapidibꝰ regionum pactū tuū. Additio. ij.

Hī translatio nr̄a habet. Cū lapidibꝰ regionuz pactū tuū. in hebreo. hr̄. Sed cū lapidibꝰ agri pactuz tuū. ⁊ est sensus q̄ deꝰ liberaret eū ab offensione lapidum eo modo quo dicit in psalmo de illo. Qui habitat in adiutorio altissimi: ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. ⁊ sic hec verba nō ptinent ad abundātiā bonoꝝ sed ptinent ad liberatōem a tribulatōibꝰ sicut immediate precedentia: vbi dicit. Et bestias terre nō formidabis. Similiter immediate sequentia: vbi dicit. Et bestie terre pacifice erūt tibi.

Replica.

In capitulo quinto vbi postillator passum istum Voca ergo si quis est qui respondeat tibi. exponit de arrogantia eliphaz: qua putauit se adeo subtiliter loqui: vt Iob non intelligeret: ideo suadet: si non potest habere hominē docentē se. saltē ad aliquē san-

ctorū debeat hꝰe recurſum. huic expoſitōi cōtradicit burgen. volens cū ſancto thoma qvelit ꝓſuadere: ſi ab homine nō pōt certificari q̄ reuelatio vera ei ſit facta queat ab aliquo ſctōꝝ. ⁊ arguit cōtra expoſitōez poſtillatoꝝ: ex eo q̄ eliphaz de ſuis verbis per ſe potuit inſtruere Iob nō igr optuit eū remittere ad alios ꝓ itellectu ſuoꝝ vboꝝ. ita arguo cōtra burgē. qꝛ nō debebat eum remittere ꝓ acquirenda fide reuelatōnis ſibi facte: ꝯ ipe tenebatur ꝓbare vel per ſcripturā de ſe dicta vel ꝓ ſigna ſic̄ moyſes nō fuit auſus ſibi reuelationem factaꝫ publicare: nec ſe miſſum dicere niſi a dño obtinuiſſet virtutez faciendi ſigna. qua poſſet ꝓbare vt late dr̄ eo. iij. Et xp̄s ꝓmo volēs ꝓbare ſe miſſuꝫ: direxit ad ſcripturā iudeos icredulos dicens. Scrutamini ſcripturas Joh. v. Sed nolētes attendere ſcripturas direxit ad ſigna dicētes. Opa que facio teſtimoniū phibēt de me Ibidē. Si em̄ opa nō feciſſez q̄ nemo alius fecit peccatū nō haberet. Ecce xp̄s ſue miſſionis ⁊ reuelatōis dupliceꝫ ponit ꝓbatōez. Eliphaz aūt nullam ⁊ tū burg. exponit q̄ remiſerit Iob ad acquirendū fidez ſue miſſionis nulla ꝓbatōe ꝓcedēte. Sīr xp̄s hanc ꝓbatōez ſpūs dei ſuis ap̄lis adiunxit: qꝛ dr̄. Illi aūt ꝓfecti predicauerunt vbiq̄ dño coopante ⁊ ſermonē cōfirmāte ſequentibus ſignis. Ex quib⁹ꝓz q̄ eliphaz tenebat reuelatōez ſibi factā ꝓbare ⁊ nō ſic Iob ad dñi vel ſanctoꝝ merita remittere ꝓut exponit burg. cū ſancto thoma. In eo. ca. vbi poſtil. illud verbū. Et cū lapidibus regionū erit pactū tuum exponit de abundātia incōſueta. ſ. q̄ agri lapidoſi fructificarent ꝑter cōſuetū: vt videret̄ fuire quaſi ex pacto. ꝯ burgen. exponit de offenſiōe pedū ad lapides ꝓut de xp̄o dixit diabolus. Ne forte offendas ad lapidē pedū tū. ꝯ modicū eſt qō burg. hic ſignificat ꝓ pactū cū lapidib⁹. nā iter minima incōmoda eſtimat offenſio pedis ad lapidē: in q̄ ſenſu diabolus allegauit illud burgē. Ne forte offendas. arguēs a minori. q. d. tanta ē cura angeloꝝ circa te. vt nō poſſis offendere. igit̄ nullū incōmoduꝫ incurrere poteris mittendo te deorſum: vt qui circa te cauēt minima: etiā cetera oia. Sīl'e eſt argumentū ap̄li: deo ē cura de bob⁹: igr̄ et de boib⁹. ſi em̄ illud qō min⁹ videt ineſſe ineſt: ⁊ illud qō magis per pactū igr̄ cū lapidibus agri nō ſignificat illud modicū. ſ. non offendere pedē. qꝛ magis ꝓprie dicendum foret de lapidib⁹ platearū ad q̄s ſepe trāſeunduꝫ offendimus ſed aliquid magnū ſignificat: vt pꝛ: ſicut beſtie ſeruiunt innocenti ad nutū ita lapides agri fructū nō impedientes videt̄ ſeruire ad pactū. ⁊ pōt accipi illa fructificatio ꝓ abundantia a minori: ſi lapides ſeruiunt ad nutuꝫ q̄ ſunt inſenſibiles: mꝫto amplius oia viuētia que in ſcꝛa enumerantur.

a b Reſpondens aūt Cvj. Iob dixit Vtinā appēderentur peccata mea q̄bus irā merui: ⁊ calamitas quā patior in ſtatera quaſi harena maris hec grauior apparet. c Unde ⁊ verba mea d e f g h i k doloꝛe ſūt plena qꝛ ſagitte dñi in me ſunt quarū indignatio ebibit ſpīm meuꝫ et terroꝛes dñi militāt ꝛ me.

l m Nūq̄d rugiet onager cum hūerit herbam aut mugiet bos cū añ ꝑſepe plenū ſterit n Aut poterit cōedi inſulſū q̄ō ñ ē ſale cōditū. aut ꝑt aliq̄ſ guſtare q̄ō guſtatū affert mortē. o Aie ei eſurienti ēt amara dulcia eē, videtur p q r s Que pri⁹ nolebat tāgē aīa mea nē ꝑ āguſtia cibi mei ſt Quis det vt veniat petitō

Capl'm. vj.

Reſpondēs aūt Iob. Poſita ipius eliphaz obiectōe r Hic ꝓn̄r ponit̄ ipius Iob rūſio. in q̄ ꝓ deſtruit illi⁹ eliphaz obiectōez: ſcōo aſtruit ſuā p̄incipalē intētionē. ca. vij. Circa p̄mū ſciendū. q̄ eliphaz obiecerat cōtra Iob arguens eū p̄imo de impatiētia: ſcōo de falſa ſnia vt dictū eſt cap̄. ꝓcedē. ⁊ ideo Iob in ſua reſponſione ꝓ deſtruit p̄imū q̄ videbat grauius ⁊ ſcōo ſcōm: ibi. Unde ⁊ vba mea. Circa p̄mū ſciendū eſt: q̄ eliphaz ꝯponebat Iob falſaꝫ ⁊ erroneā ſniam eo q̄ dixerat ſe innocentē a deo flagellatū: ⁊ ex cōſideratōe fragilitatis hūane conat⁹ fuerat oīdere oēm hoiem peccatoꝝ: ⁊ ſic iuſte puniri a deo: ꝓ ꝯ vlterius cōcludēs ſuuꝫ ꝓpoſitū. ſ. q̄ nullus puniret̄ in vita p̄nti: niſi ꝓ pctō ꝑterito: ⁊ nō ꝓ expectatōe p̄mij i futuro: ⁊ q̄ꝛ dictū eliphaz q̄ꝫm ad aliq̄d erat verū. ſ. nullꝰ hō eſt oino immunis a peccato ſaltē a venīali: ſm illud prouerbio. xxiiij. Septies in die cadit iuſtus ⁊ reſurget. ideo Iob rñdendo cōcedit ſe eſſe in aliq̄ peccatoꝝ: ꝯ dicit peccata ſua eſſe leuia reſpectu pene a deo inflicte ſibi: ⁊ ꝓ ſatis erat euidēs ex bonitate vite ſue ⁊ hoc ē qō dr̄. b Utinaꝫ appenderent peccata mea ⁊ pꝛ ex dictꝫ liſa. ꝓ hoc aūt infringitur ipius eliphaz argumentū. qꝛ ſi deus puniret hoies in p̄nti ꝓ pctō ꝑterito tm̄: nō ꝓ expectatione p̄emij: ⁊ exercitio patie ſequeret̄ q̄ pena inflicta ſm̄ quā dā equalitatē correſpōderet delicto ita q̄ maiores culpe ꝯtius punirentur ⁊ minores minus cum de⁹ ſit iuſtus. videmus aūt ſceleratiſſimos hoies in vita p̄nti puniri modicū: ⁊ aliq̄n iuſtos multū affligi: q̄lis erat Iob: ex quo cōcludit: q̄ punitio vltima nō ē in vita p̄nti: nec afflictio iuſtoꝝ ꝓ peccato ꝑterito ſolū. ꝯ magis ꝓ p̄mio recipiendo in futurū ſm̄ patientie meritū. c Unde ⁊ vba mea ꝛc. Hic p̄n̄r Iob excludit obiectōez eliphaz de vicio impatientie: oſtendēs ſe rōnabiliē cōqueſtū q̄n ſupꝛa dixerat. Peret dies. ꝓ oīdit Job ꝓpoſituꝫ ex magnitudine mali ſibi inflicti: ſcōo ex ſubtractōne ſubſidij: ibi. Ecce nō eſt auxilium. Prima in tres: qꝛ ꝓ oīdit Iob ſuā querimoniā fuiſſe rōnabilē ⁊ ſcōo remouet quandā obiectōez irrationabiles ibi. Nūq̄d rugiet. tercio reuertit̄ ad ſuā materiā: ibi. Quis det ꝛc. Circa p̄imū ꝓcludit Iob ſe rōnabiliter plorāſſe natiuitatē ſuam ⁊ vitā ex dictis eliphaz. qꝛ dixerat ex afflictione in p̄ſenti vita nullā remuneratiōem eſſe expectāda in alia. ⁊ iō cū ſua pena excederet culpā ꝑteritā. nec apperet liberatio poſſibil' hūana via. iō merito deploꝛauerat vitaꝫ ſuā. q̄ſi deſiderās liberari a pena ꝓ mortē. ⁊ ꝯ eſt qō dicit. c Dñi ⁊ vba mea. ſupꝛapoſita. iij. c. d Doloꝛe ſt plena rōnabilit̄ ⁊ nō ſine cā. e Qꝛ ſagitte dñi. ei⁹ afflictōnes. f In me ſt. vſq̄ ad intima penetrātes. g Quarum idignatio. ſ. violētia ⁊ magnitudo h Ebibit ſpīm meū. ſ. intercidit. alias inkepit anhelitū meū i Et terroꝛes dñi. ſ. de cōtinuatōe hui⁹ mali in futuro. k Militāt ꝛ me. q̄ hīs nō poſſuꝫ reſiſtē l Nūq̄d rugiet ꝛc. Hic remouet obiectōez irrōnabilē: qꝛ poſſet dicē eliphaz aliq̄ paſſus ſuꝫ ñ tū ꝓprie in talē q̄rimoniā. qō remouet Iob: ꝓ ꝯ ſi aliq̄d paſſus ē. nō tm̄ fuit tāti ponderis. q̄ eū deijceret a ſtatu terrene ꝑfpitatis. ⁊ ſic nō habuit materiā q̄rulandi ⁊ ꝯ eſt qō dr̄ ꝓ quandā metaforā. l Nūq̄d rugiet onager oſtendendo ſuū doloꝛē m Cū habuerit herbā. i. paſtū ad ſufficientiā. q. d. nō ⁊ ꝓ ꝯ intelligit: q̄ hō rōnalis multo minꝰ dꝛ cōqueri ſtans in ſtatu ꝑſperitatis. n Aut poterit comedi inſulſum. i. cibus inſipidus o Aut pōt aliq̄s guſtare. ſ. cibū egrotatiuū q̄ pōt inducere mortē. q. d. homines abūdantes in delitijs talia nullo mō comederēt: verūtam hoies anxiati p̄ magnitudine famis talia nō abhoꝛrerent comedere. ſm̄ q̄d dr̄ puer. xxvij. Anima aūt eſuriēs etiaꝫ amarū ꝓ dulci ſumet. ⁊ ꝯ eſt q̄d dicit Iob de ſeipſo. p Que prius. i. tpe ꝑſpitatis mee. q Nolebat tāgere aīa mea. i. guſtus me⁹ ꝓ hoꝛꝛoꝛe r Nūc ꝓ anguſtia. ſamis ⁊ iopie. s Cibi mei ſūt. i. mihi accepti. t Quis det ꝛc. Hic Iob reuertit̄ ad p̄cedentē materiā. ſ. q̄ vita ſua ſubiecta tot miſerijs debeat ſibi eſſe deteſtabilis ſm̄ errorē eliphaz dicētis ex talib⁹ miſerijs nullā remunerationē expectari in futuro: ipm̄ ad incōueniens ducēdo: q̄d habebat eliphaz ꝓ incōuenienti. t Quis det vt veniat petitio mea. id eſt in effectuꝫ impleatur.

v Et qđ expecto.cũ magno desiderio. Tribuat mihi de us:t quid sit illud oñdit di. x Qui cepit.me flagellare scz de⁹. y Ipse me pterat:p morte. z Soluat manũ suã.dicit manus dñi ligata:qñ nõ inducit effectũ aliquez: soluta vo qñ inducit. a Et succidat me.a p̃senti vita.

v mea:et qđ expecto tribuat
x y mihi deus et qui cepit ipse
z me pterat. Soluat manum
a b suam:t succidat me :et hec
mihi sit pſolatio vt affligẽs
c me dolore nõ pcat nec con
d tradicã sermõib⁹ scti. Que
est eñ fortitudo mea vt su-
e stineã. aut qs finis me⁹ vt
f patienter agam. Nec forti
tudo lapidũ fortitudo mea
g nec caro mea enea est. Ec-
ce non est auxilium mihi in
b l k me:et necessarij quoq; mei
receſſerunt a me. Qui tol-
l lit ab amico suo miaz timo-
m rẽ dñi derelinqt. Frẽs mei
n pterierũt me:sic torrẽs: q̃ ra
o ptim trãsit i quallib⁹. Qui
timẽt pruinã irruet sup eos
p q r nix. Tepe q̃ fuerit dissipati
s pibũt:t vt incaluerint sol-
uent de loco suo. Inuolu-
te sunt semite gressuũ eorũ
t ambulabũt inuacuũ t peri

porẽ q̃ fuerit dissipati p morte. q Peribũt. qz iudicijz
sine misc̃dia fiet ei q̃ nõ miserek Jaco.ij. r Et vt incalu
erint soluent de loco suo. loquit de eis fm metaphoram
pruina q̃ statim dissoluit:cum tangit a sole.sic ad tactum
diuini iudicij soluent a,p̃speritate p̃tis vite. s Inuo-
lute sunt semite gres
suũ eoz.fraudulen-
tijs t astutijs.
t Ambulabũt in va
cuũ.qz nõ veniẽt ad
terminũ debitum.q̃
est brũdo futura.sic medicina dr̃ inacuũ,ꝑparata q̃ nõ in
ducit sanitatẽ.

v Considerate se-
mitas tẽ. Hic p̃ñter
rñdet cuidã obiectõ
ni q̃ posset sibi fieri.
eo q̃ dixerat amicos
suos ab eo declinas
se.qz tres amici sui.
s. dicti venerant ad
eũ ꝑsolandũ: vt hr̃
supra.ij.ca. tũ p ipz
sathan fuerũt inducti ad ipsum iob in-
crepandum:t sic ad-
uent⁹ eoz nõ fuit ei
pſolabilis:t b̃ est qđ
dr̃. Cõsiderate semi
mitas theman.i. ad
uentuz eliphaz theman itz. x Itine
ra saba.i.aduẽtũ ali
oz. y Et expecta
te paulisper.i. pside
rate q̃ aduent⁹ eorũ
non fuit mihi pſola
bilis: nec i aliquod
auxiliũ:ideo subdit. z Confusi sunt. qz speraui.i. quia
erã in statu miserie:in quo deberez auxiliũ ab eis sperare
confusi sunt.qz non habebant voluntatẽ adiuuandi p ip-
sum sathan a bono ꝓposito immutati. a Deficẽt quo
q; vsq; ad me.t pudore coopti sunt.q; hõ in tanta miseria
pstitutus reputaret eoz amicus:t ideo ꝓuertendo sermo
nem ad eos dicit. b Et mõ videntes plagã meaz time-
tis ne aliquid p̃ sublevatõne mea repetã a vobis.
c Nunquid dixi afferte mihi.q.d.iste timor in vobis est
frustra. d Docete me.si habetis maiorẽ scientiam.
e Et ego tacebo:vt audiã.t p hoc innuit ꝓtrariũ. qz pro
pſolatõnibus dixerũt sibi verba pungitiua t detractoria:
ideo sequit. f Quare detraxistis sermonib⁹ veritatis q̃
bus iob dixerat.flagella p̃sentis vite in sanctis hominib⁹
ordinari ad pſolatõez vite future. g Ad increpandum
tñ eloquia ꝓcinnatis.i.curiose cõponitis:vt videant ma-
gis bona. h Et in ventũ verba ꝓfertis.i.ad ostentatõez
vestrã. i Sup pupillũ irruitis. vocat aũt iob se pupil-
lum tanq; oñib⁹ bonis tpalib⁹ denudatũ. k Et subuer
tere nitimini amicũ vĩm conãtes eũ oñdẽ erroneũ et blas-
phemũ:vtz ex p̃dictis. l Verumtñ ꝛc. Hic p̃ñter Job
remouet dubiũ.qz ex eius verbis imediate ꝓpositis possz
aliq; credere q̃ reformidaret cũ eliphaz t ei⁹ socijs disput
tare de sup̃apposita questõne:ideo hoc remouet dicens.
l Verũtñ qđ cepistis explete arguendo ꝓtra me.et quia
arguens debet etiã audire:ideo subdit. Prebete aurẽ ꝛc.
et debitum modum disputandi tangit dicens. n Rñ-
dete obsecro absq; ꝓtentõne qz litigiosi in disputationib⁹
magis volunt obtinere iniuriosis clamoribus q; veris ra
tionibus t ideo subdit. o Loquentes id qđ iustuz est
iudicate.i. ꝓponatis tñ vera et recipiatis.

p Et non inuenietis in lingua mea iniquitatē.i. aliquid ꝯ iusticiā que debetur ꝓximo. q Nec in faucibus meis stulticia psonabit.i.aliqd ꝯ sapiam qua recte de deo sentiē intēdebat em̄ defendere ⁊ ꝓbare veritatē circa hūana ⁊ diuina. ¶ In ca.vj.vbi dr in postilla.¶Circa primū sciendū: q eliphaz imponebat iob falsam ⁊ eroneam sniam.

quētes id quod iustum est p iudicate. Et non inueniet in lingua mea iniquitatem q nec in faucibus meis stulticia personabit.

¶Additio.j.

IN hoc q dicit Job. Vtinā appenderent pcta mea.translatio nostra multuꝫ deuiat ab hebraica veritate in hebreo em̄ sic hr̄. Vtinā appenderet ira mea ⁊ calamitas quā patior simul in statera. qm̄ harena maris he grauiores apparet: vnde ⁊ verba mea absorpta sunt. ¶Id quor intelligentiā attendendum est: q ꝟ iob icipit dispittare ꝯ amicos seu aduersarios. In ꝓma em̄ ꝓpositōe q̄ s.ca.iij.cōtinet: nihil ꝯ eos dixerat cū nondū mentez eorū habuisset. ꝟ solā tristiciā suā tragedice ꝓposuerat. vt dcm̄ ē. ꝟ mō postq̄ audiuit eliphaz imponentē sibi totā flagellor suor culpā vt pz in dictis suis ꝓuocat⁹ est ad irā eo q videbat parupēdi seu vilipēdi seu cōtēni ab ipo eliphaz. Parupēsio em̄ seu contēptus ꝓprie causat irā fm phm̄ i ij.rethorice. Ira aūt ipedit rōem. vñ greg. in moralib⁹ Ira intelligentie lucē subtrahit: ⁊ mentē ꝓuocādo cōfūdit: tristicia etiā aggrauat animū intrantū q si oēm spē euasionis excludat. ipm̄ absorbet. vt in ꝓma scde.q.xxvij.arti.ij.i rñsione ad tertiū argum̄tū. vñ vidēs iob in seipo passiones ire ex dictis eliphaz causatā silr ⁊ tristiciā magnaz ex suis calamitatib⁹. timēs ne forte in dicēdis ꝑ ipm̄ aliqd inconueniēt diceret ex pturbatōe p̄dictar passionū. iccirco in primordio sue disputatōnis ꝓposuit q sua ira ⁊ calamitas erāt grauiores harenis. ⁊ ꝟ cū dicit. Vtinā appēderet ira mea. s. quam dicta eliphaz in me causarunt. Et calamitas quā patior. s. in alijs afflictōnib⁹ meis. Simul in statera. ita q ira ⁊ calamitas i vna statera ponerent: ⁊ harena maris in alia: ⁊ dicit q iste due passiones essent grauiores harena maris. ex q̄ cōcludit. vñ ⁊ verba mea sūt absorpta: eo q in dictū rōnis ex vehemētia taliū passionū cōsueuit absorbi. ⁊ ꝑ ꝓns ꝟba ꝓlata talib⁹ inexistētib⁹ passionib⁹ tristi duo ꝟsus sūt q̄ddā pambulū notabilit excusans ipm̄ iob a multis que ꝑ ipm̄ in ꝓcessu disputatōnis min⁹ caute fuerūt dicta vt in sequētib⁹ patet. quā quidē excusatiōez iob q locū rūdentis in hmōi altercatōnib⁹ principalit tenuit. imporio posuit loco. s. in sue disputatiōis primordio in q rūdentes consueuerunt hmōi excusatiōes seu ꝓtestationes ꝓponere. si aūt dicatur quō iob qui virtuosus ⁊ patiens erat irasceret cōtra eliphaz ⁊ alios ⁊ nō potius dissimulasset seu patiēter tolerasset: iuxta illud. ps. Ego aūt tā ꝟ surdus nō audiebā. ⁊ sicut mut⁹ nō aperiens os suum. Dicendū q iob pōt excusari ab impatientia in ꝟ multipliciter. tū quia ira quā dicit se hr̄e: intelligenda est fm vires inferiores tm̄. sicut dictum est de sua tristicia. vnde notanter dicit. Verba mea absorpta sunt. q. d. lz intellect⁹ meus vel rō non sit absorpta. verba tm̄ exteriora sunt absorpta tm̄ quia hoc faciebat ꝓpter bonū eor: qui ei contumelias inferebant vt decetero talia non attemptarēt: iuxta illud ꝓuerb. xxvj. Respō de stulto iuxta stulticiā suā ne sibi sapiēs videat: tū etiā ꝓter bonū multor quor ꝓfect⁹ impedit ꝑ cōtumelias iustis illatas. vnde greg. sup Ezech. homel. xx. Hi quor vita exēplo imitatōnis est posita dñt. s. pñt detrahentiū sibi verba cōpescere ⁊c. ¶ In eo.ca.vj. vbi dr i postil. iō sequit. Quare detraxistis fmōib⁹ vitat ¶ Scom sanctū thomā in sua exposi- ¶Additio.ij. tione hoc quod dicit iob. Quare detraxistis sermonibus vitatis: nō est referendū ad ꝟ q iob dixerat. flagella pñtis vite in sanctis hominib⁹ ordinari ad cōsolatōem future vite: cum iob nō dixerat adhuc. lz hoc postea dicat. ꝟ referendum est ad afflictionem q̄ patiebat ex dictis eliphaz dicens. q mala que ipi iob contigerant ꝓcedebant ex sua culpa. in qua detractiōe seu cōtumelia ipe eliphaz ledebat ipm̄ iob in sua fama que ē maximuz hois bonū inter bona exteriora. ⁊ q ꝟ faciebat eliphaz sine ꝟ q haberet rōnez ad talem detractōem faciendā ideo dicit. Quare detraxistis sermonibus veritatis ⁊ vt hec detractio ostendatur inexcusabilis. excludit oia illa q̄b⁹ alias reprehensor posset a detrectōne excusari. Quor primus est. cū ꝺs maiorīs auctis aliū reprehendit. ⁊ hoc ꝓcludit dicens. Cum ex vobis nullus sit q posset me arguere. scom cū aliqs verba dura ꝯ aliquē ꝓfert ad ei⁹ vtilitatez. nō ad exacerbandum ipm̄. ⁊ ꝟ remouet dicēs. Ad increpandus tm̄. s. ⁊ nō ad vtilitatem eloquia cōcinnatis. i. studiose cōponitis vt nō videant leuiter eē dicta. terciuz est cū aliqs verba que ꝓfert ꝯ aliquē efficacibus rōnib⁹ munit. qō remouet dicēs. Et in ventū verba ꝓferūt. q. d. verba vra mania sunt nullum robur rōnis hūtia. quartū ē cū aliqs aliquē reprehēdit eo tpe ⁊ statu in q̄ ꝑsumi pt q nō inde deterior. ꝟ melior fiat. vñ tpe q̄ aliqs ē vehemēter cōtristat⁹ et ad iram dispositus nō est reprehendend⁹. q⁹ sic nō vr q reprehensor velit correctōez. ꝟ potius subuersionē ei⁹. iō dicit Sup pupillū irruitis: ⁊ subuertere nimimini amicū vrm. seiꝯ pupillū noiat. qr i tristicia hoiz auxilio destituit⁹ erat

IN ca.vj.vbi dr. Vtinā appenderent ⁊c. ¶Replica Burg. corrigendo lram nram aliqua supponit. et aliq̄ infert. Supponit primo q iob vsq ad illū locum ignorauerit errores amicorū suor. iō vsq huc nihil ꝓra eos dixit. hoc aūt suppositū fore falsum oīsuz est supra in correctorio pmo tercij capli. Supponit scdo q iob fuit p eliphaz prouocatus ad irā ꝓter ei⁹ pupipensiones ⁊ cōtēptū. Illud suppositū etiā vr falsum. q⁹ talis ira multipliciter culpabilis fuisset in tā sancto viro. nec in aliq̄ auctētica scriptura repit silr huic supposito de iob. imo ipemet in fine huius cap̄. protestatur se rationabiliter dixisse ⁊ dicere velle qō nō est irati sic descripti p burg. cui⁹ ratio cōfusa est ⁊ absorpta. ⁊ etiā dñs reprehēdens iob. j. xxxviij. ca. nō reprehendit eū de hmōi ira ꝯ amicos sumpta. ꝟ solū de incauta locutōne ꝯ deū. vt pz ibidez. tercio supponit q barene maris debeāt poni p pōdere ꝯ irā ⁊ calamitatem ipius iob. qō suppositū extranee sonat. nā in scripturis harena nō accipit cōiter p continuo ꝟ discreto. vt nō oncipit cet magnū sed multū. vt pz Geñ. xxxij. ⁊ iosue. xj. et aliis locis plurimis. Ponit hic tgit p multitudine passionuz nō p magnitudine. per cōsequēs nec p pondere in statera appēdēdo. Post illa sic suppositā infert burgē. p q ex talib⁹ passionibus ire verba iob fuerunt absorpta ex defectu iudicij rōnis. qō nō vr viro recto huic ascribendū. Infert scdo burg. q allegatio hmōi passionuz excusat iob in multis incaute dictis ⁊ sic tenet modū ꝓtestatiōis in scholis fieri cōsuete q̄ excusatio etiā modici pōderis ē. nā apō amicos non fuit excusatus q verba sua egrefertēs ⁊ erronea reprobauerūt. nec apud deū: qr ipm̄ de incaute dictz corripiebat vt pz. xxxviij. huj⁹. Iōz hebraicā lram p burgē. confictā ⁊ sup talibus falsis suppositis ⁊ illatis fūdata nō optet attendere. p̄sertim cū sanctus gregor⁹ ⁊ aliī oēs in translatōne rationabiliter exposita sunt cōtenti. vt peccata iob ⁊ eius calamitas ponderent. ⁊ q̄ calamitas videtur grauior peccatis quasi harena maris. i. multiplicit vt postillator exponit.

¶ In eodē.ca.vbi postillator exponit illud. Quare detraxistis sermonibus veritatis. de sua ipius iob. s. q afflictio in pñti non semp est punitio pctōr. ꝟ tētatio aliqñ ob cumulū meritor et pmior burg. cū scō tho. se opponit exponens de eliphaz q̄ detraxit fame ipius iob dicens cum sic flagellatum propter peccata sua excessiua. sed quia detractio fame consistit in facto ⁊ non in sermone: impropria videtur expositio cum in littera non dicatur. detractum facto fame. sed sermonibus veritatis. Qui autem sint sermones veritatis quibus hic iob conqueritur detractum requirendum est. non enim sermones eliphaz con-

tra iob.qz illi nō sunt sermones veritatis sed erronei: ⁊ si qua dixit intermiscēdo vera:illis veris non detraxit.ꝫ posuit. b estat igit q fuerūt sermones iob quibus obiurgabat errozē amicozū ab olim sibi notos ꝓut capitulo tercio dictū est in correctorio ꝑmo.⁊ ad illum sensuz dū i hoc capitulo cū dr. Quis det vt veniat petitio mea et tribuat mihi deus qō expecto ⁊ qui cepit ipse me cōterat ⁊ hec sit mihi ꝓsolatio: vt affligēs me dolore nō parcat. Hi eñ sunt sermones sūt sermōes vitatis ex supradictis sermonib⁹ ca.iij.ozdinū habentes ⁊ respectū. vbi dr. Quare nō in vulua mortuus sum ⁊c.sicut ibi postillator exponit. vñ sermones huius capituli nisi ad futuraz sanctoz in hac vita afflictoz remunerationē ptineant. non sermones veritatis sed fatuitatis sunt. Quis eñ nisi desipiens petit afflictionē finalē supaddi sine respectu ⁊ spe ꝑmij. nisi velit incidere in errozes amicoz iob in hmōi afflictione desperantiū de vita futura.

Capitulum.vij.

a Milicia ē vita hominis super terram ⁊ sicut dies mercenarij dies b ei⁹. Sicut ceru⁹ desiderat c vmbrā ⁊ sicut mercenari⁹ d prestolat finē opis sui sic ⁊ e ego habui mēses vacuos ⁊ f noctes laboriosas enūera g ui mihi. Si dormiero dicā b qñ cōsurgā ⁊ rursum expectabo vespam ⁊ replebor doloꝛib⁹ vsqꝫ ad tenebras i Induta est caro mea putre k dine ⁊ sordib⁹ pulueris cu l tis mea aruit ⁊ cōtracta ē. m Dies mei velociꝰ trāsierūt cꝫ a texente tela succiditur n ⁊ cōsumpti sunt absqꝫ vlla o spe. Memento quia ventꝰ p est vita mea ⁊ nō reuertet oculus meꝰ vt videat bo- q na nec aspiciet me visus r hominis. Oculi tui in me: ſ t nō subsistā. Sicut consu v mit nubes ⁊ pertrāsit sic q x descendit ad inferos non y ascendet nec reuertet vltra z in domū suam necꝫ cognoscet eum amplius locus eiꝰ. a Quapropter ⁊ ego nō parcam oꝛi meo loquar in tribulatione spūs mei: confabulabor cum amaritudine

Capm.vij.

a Milicia. Postqꝫ iob destruxit ipsi⁹ eliphaz obiectionē, hic ꝑñr astruit principalē intentionē videlz q felicitas hois nō est in ptī vita sicut eliphaz sentiebat: ꝓpter quod ipsi iob ꝓmittebat felicitatē in ptī vita post flagella si se emendaret vt patuit in fine capituli pcedēs. Primo igit iob ostendit q talis expectatio felicitatis est frivola.scdo que sit expectatio vera: ibi. Parce mihi.primo in duas:qz ꝑmo oñdit ꝓpositū rōnib⁹ ostensuis.secūdo ducentib⁹ad impossibile:ibi. Quapropter ego. Primo oñdit ꝓpositū rōne generali cꝫtuz ad oēm hoiem.scdo rōne spāli cꝫtū ad seipm:ibi. Induta est. Circa primū ꝑ ꝓponit intētū dicēs. a Milicia est vita hominis sup terrā ⁊c.milicia eñ ordinat ad finē aliū.s.pacē q labozē milicie cōsequendū. vnde fm pbm .iij.ethy. Bellam⁹ vt pacē habeam⁹ similit intentio mercenarij est merces recipiēda ꝓ qua seruit.ꝓ hoc igit ꝓponit iob ⁊ bene q in vita ptī nō est vltim⁹ finis seu felicitas hois: sed magis in quiete habēda ⁊ mercede recipiēda post hāc vitam:⁊ statim ꝓbat assumptū cū dicit. b Sicut ceru⁹ ⁊c.⁊ est rōnalis. Cōsecuto fine vltimo hois appetit⁹ eius quiescit alit nō esset finis vltim⁹ ꝫ quilibet hō experit in seipo q quocūqz bono in vita ptī obtento:appetit⁹ eius nō quiescit:sed ad aliud obtinēdi tendit ergo vltim⁹ finis seu felicitas hois nō habet in vita ptī.hui⁹ rōnis ponit minozē dicēs. b Sicut ceru⁹ desiderat vmbram vt ibi quiescat post labozē. c Et sicut mercenari⁹ prestolat finē opis sui vt recipiat mercedē. d Sic ⁊ ego. nō solū loquit ꝓ se.sed ꝓ toto genere humano. e Habui mēses vacuos.i.carētes cōsecutione finis vltimi.qō pz ꝑ tendentiam siue sitim humani desideriꝰ in aliud. f Et noctes labo.enume.mihi.qz laboriosuz est expectare bonū desideratū fm illud Prouer.xiij. Spes q differt affligit aiam.⁊ ad hoc plenius exprimendū subdit. g Si dormiero dicā.post euigilationē. h Qñ cōsurgā ⁊c. experit eñ hō q semp desiderat aduentū futuri tpis: qō non est nisi ꝓpter aliqō bonū nō habitū cōsequendū. i In dura est. Hic ostēdit ꝓpositū rōne spāli sumpta ex parte sui,expectatio,n,felicitatis in ptī vita frivola est duplici de cā potissime. Una est.qz pcussus est insanabili languore fm vitā humanā: ꝓpt qō nō est sibi delectabilis ꝓlongatio vite:⁊ ꝫ allegat iob.d. i Induta est caro mea putredine.i.circūdata vndiqꝫ sicut homo circūdat vestimento. k Et sordi.pulueris.qz sedebat in sterquilinio l Cutis mea aruit ⁊ cōtracta est.ex defectu eñ virtutiꝫ naturalis carō interiꝰ cōsumit: ⁊ sic cutis exteriꝰ siccat ⁊ rugatur. Secūda ꝓ cā est qñ etas hois ꝓ maiori pte trāsijt ⁊ modicū remanet: ⁊ sic paruz appreciat qō pōt haberi in vita ptī.qz qō modicū est quasi nihil reputat.vt hr.ij. phy. ⁊ hoc tangit cū dr. m Dies mei veloci⁹ trāsierūt. cꝫ a tex. tela succidit. compatur eñ vita humana tele: qz sicut texit addēdo fila filis:sic humana vita deducit addēdo dies diebꝰ: ⁊ sicut pfecta tela succidit a texente sic humana vita a deo de vita ptī.iō subdit. n Et cōsu.sunt absqꝫ vlla spe.s. felicitatis i hac vita expectāde. o Memēto. Hic ꝑñr ndet cuidā rōni erronee:q posset sibi fieri: qz dixerūt alii qui phi q post trāsitū magni anni:qui complet in.xxxvj milib⁹ annoꝛ effect⁹ inferiozes reuertent ijdem numero: vtpote q plato leget athenis.⁊ in eisdē scolis ⁊ eisdē scolarib⁹ sicut abante qñ vixerat:⁊ sic posset aliqs dicere ipi iob cuius nō expectes felicitatē talem ꝓ isto tpe: tamen debes expectare in dicta annoꝛ revolutiōe.hoc remouet dirigēs sermonē ad deū dicēs. o Memēto qz ventus est vita mea.ventꝰ eñ trāsiens deficit. ⁊ nō reuertit idem numero. p Et nō reuertet ocu.meꝰ vt vide.bona.s.vite ptis in carnali vita. q Nec aspiciet me visus hois.in tali statu sicut nunc: qz sicut nō reuertar idez numero in tali revolutione annoꝛ.sic nec alij hoies. r Oculi tui in me.qz etiā mortui patent diuino ꝓspectui. s Et nō subsistā in tali vita mortali sicut imaginant predicti. t Sicut cōsumit nubes ⁊ pertrāsit.qz nō reuertit eadem numero. v Sic q descēdit ad inferos.i.ad sepulchruz infra terrā in q̄ dr esse infernꝰ. x Non as. ad statū. vite mortalis. y Nec reuer.vl.in do.suā. ad viuendū sicut mō. z Nec cogno.eū am.lo.eiꝰ.i.ptīs vite status.per talē eñ modū loquēdi dr talis tenet magnū locū i ciuitate.hec aūt snia sctī iob nō solū cōcordat fidei: que talē reditū dānat post revolutionē tot annoꝛ.sed etiez sñie phi. ij.de generatione q̄ dicit exp̄sse q ea que sunt incorruptibilia redeūt eadē numero p motū: vt sol luna ⁊ stelle. sed generabilia ⁊ corruptibilia nō redeunt eadē nūero: ꝫ specie.hoc etiā dictū nō contrariat articulo resurrectiōis future.tum qz illa resurrectio nō fiet ꝑ motū vl mutationē ꝫ p diuinā vtutē:q̄ pōt agere sine motu ⁊ trāsmutatione tum qz hoies non resurgēt ad vitā mortalē ⁊ alialez sicut nūc.vt p̄dictus error dicit. a Quapropter ⁊c. hic ꝑñr iob astruit suū ꝓpositū ducēdo ad icōueniēs suū aduersariū.videlz q hō i miseria posit⁹ dz cōsiderare finē vite sue vt imponat finis sue miserie:exq̄ felicitas talis nō erat p termino expectāda vt visuz est: ⁊ felicitas futura i alia vita ab aduersario negabat ⁊ ꝫ est qō dr. a Quaꝓpt ⁊c.qn cōquerat de vita ptī:sicut a ꝓncipio dixi. Pereat dies in q̄ nat⁹ sum. b Loq̄r in tri.spi.mei.modꝰ est eñ afflictoꝛ de sua afflictione loq̄ ꝑ modū querele: inq̄rēdo

cām afflictionis fue. vñ subdit. c Nunqd mare sum ego aut ce. qz circū. me carcere. i. insanabili languore. vñ sic afflicti dicunt esse in carcere fm cōem modū loquēdi Querit ḡ iob vtrū cā hui⁹ fuerit ne noceret alijs si eēt potens t san⁹: sicut mare intra ripas suas artat a deo: ne effluat t submergat habitātes in arida: t cet⁹ qui est piscis maxim⁹ intra oceanū detinet ne veniat ad maria mediterranea qb⁹ hoies cōmuni⁹ nauigant ne sit hoibus nimis nociu⁹. q. d. iob. hec nō est cā: qz existēs i ꝓsperitate nō fuerat alijs nociu⁹: ꝫ magis būfic⁹ vt magis patebit .j. t paruit ex dict. s. j. ca. Sciendū est etiā q ad releuationez doloris duo faciunt. s. corpalis somn⁹ t meditatio speculatiua i vigilia: t vtrūq dicit sibi eē subtractū cū dicit. d Si dix. ꝓso. me lectulus me⁹. p somnū in quo est quies sensuū. e Et releuabor. a magnitudine afflictionis mee. f Loquēs mecū. i. meditās sctā t honesta. g Terrebis me p somnia i. ꝓmittes terreri. qz sathan a deo ꝓmissus mouēdo fanta siā ipsi⁹ iob imittebat sibi somnia terribilia t afflictiua.

h Et p visiones horrore cōcuties. qz etiā i vigilia demō formabat añ eū spēs horribiles. iō cōcludit q talis vita tātis afflictionib⁹ exposita est odiosa: si fm dictum eliphaz nō expectat ex hoc ꝓmiatio in vita futura: t sic ducit eliphas ad inconueniēs q ponebat felicitatē hois in pñti vita: t sic fm eū nō poterat eē odibilis dixit igit. g Nē obrē. i. ꝓpt miserias quas sentio a quib⁹ in pñti nō apparet revelatio. h Elegit suspēdiū. i. mortē quātūcūqvilē. cui⁹cā subdit. i Desperaui. s. a felicitate tpali quaz ꝓmittit mihi eliphaz p⁹ flagella. tum qz modicū vite mee remanet. tuz qz talis felicitas nō apparet. ꝓbabiliter mihi ventura. k Nequaq vl. iā vi. i. post reuolutionē anno rū nō reuertar ad vitā aialē quā ponebāt aliqui pbi. vt dictū est. l Parce mi. postq oñdit Job q expectatio sibi ꝓmissa ab eliphaz erat friuola. hic ꝓñr oñdit que sit t vnde. s. expectatio vera. s. q a deo tollat de pñti miseria. vt fruat quiete in alia vita. Primo igit petit iob dictam quietatationē. secūdo impedimēti retardationē. ibi. Peccaui. Prima in duas qz p ꝓponit ꝓpositū. secundo ꝓbat suppositū: ibi. Quid est hō. Circa primū dicit. l Parce mihi. s. subtrahēdo me de pñti miseria. m Nihil. n. sunt dies mei. i. pauci dies remanēt mihi p senectute t iō quasi ꝓ nihilo debēt cōputari fm q dr. ij. physicoz. Nō modicū distat: quasi nihil cōputat q̄si dicat iob. Temp⁹ est vt corp⁹ meū tradat sepulture: t aia mea sit in quiete cū sanctis patrib⁹ in sinu abrahe. n Quid est homo. Hic ꝓbat suppositū. s. q hō ad btitudinē supnālē ordinet q̄ in pñti vita nō hr. t hoc ꝓbat ex dignitate hois sup alias creaturas corpales: t ex speciali ꝓuidētia dei circa hoiem q̄ sufficienter ostendit ipm ordinari ad aliud finem t ꝫ est qō dr. n Quid est hō. q. d. nō sicut aialia bruta ꝫ aliqd maiz. iō subdit. o Quia magnificas eū. dādo ei rōnem t intellectū quib⁹ pest creaturis inferioribus t est capax sui cōditoris p cognitionē t amorē. p Aut qō apponis erga eū cor tuū p spālez curā t diligentiā fm talē modū loquēdi dicit apls. j. Corin. ix. Nunqd est cura deo de bob⁹. q Visitas eū diluculo. dando ei prīcipio nūtatis angelū custodē. r Et subito ꝓbas illuz flagellis t tribulationib⁹ ne i supbiā eleuet: ꝫ q̄si aurum in fornace ꝓbet: t ista oñdit hoiem ordinari ad finē habē

c anime mee. Nunqd mare
ego suz aut cet⁹ qz circūde
d disti me carcere. Si dixero
e ꝓsolabit me lectul⁹ me⁹: t
f releuabor loquēs mecū in
g stratu meo: terrebis me p sō
h nia t p visiones horrore cō
g cuties ꝫobrē elegit suspē-
diū aia mea t mortem ossa
i k l mea. Desperaui. Neq ꝫ vl-
m tra iā viuā. Parce mihi ni
o hil. n. sūt dies mei. Quid
p est hō qz magnificas eū aut
q dd appōis erga eū cor tuū
r visitas eū diluculo t subi-
s to ꝓbas illū. Usq quo nō
t parcz mihi nec dimittz me
v vt glutiā saliuā meā. Pec
x caui. Quid faciā tibi o cu-
stos hoim Quare posuisti
y me cōtrariū tibi: t fact⁹ suz
z mihimetipi grauis. Cur ñ
a tollis pctm meū t quare ñ
b aufers iniqtatē meā. Ecce
nūc in puluere dormiā t si
mane me q̄sierz nō subsistā

cozpalis somn⁹ t meditatio speculatiua i vigilia: t vtrūq dicit sibi eē subtractū cū dicit. d Si dix. ꝓso. me lectulus me⁹. p somnū in quo est quies sensuū. e Et relevabor. a magnitudine afflictionis mee. f Loquēs mecū. i. meditās sctā t honesta. g Terrebis me p somnia i. ꝓmittes terreri. qz sathan a deo ꝓmissus mouēdo fanta siā ipsi⁹ iob imittebat sibi somnia terribilia t afflictiua.

h Et p visiones horrore cōcuties. qz etiā i vigilia demō formabat añ eū spēs horribiles. iō cōcludit q talis vita tātis afflictionib⁹ exposita est odiosa: si fm dictum eliphaz nō expectat ex hoc ꝓmiatio in vita futura: t sic ducit eliphas ad inconueniēs q ponebat felicitatē hois in pñti vita: t sic fm eū nō poterat eē odibilis dixit igit. g Nē obrē. i. ꝓpt miserias quas sentio a quib⁹ in pñti nō apparet revelatio. h Elegit suspēdiū. i. mortē quātūcūqvilē. cui⁹cā subdit. i Desperaui. s. a felicitate tpali quaz ꝓmittit mihi eliphaz p⁹ flagella. tum qz modicū vite mee remanet. tuz qz talis felicitas nō apparet. ꝓbabiliter mihi ventura. k Nequaq vl. iā vi. i. post reuolutionē anno rū nō reuertar ad vitā aialē quā ponebāt aliqui pbi. vt dictū est. l Parce mi. postq oñdit Job q expectatio sibi ꝓmissa ab eliphaz erat friuola. hic ꝓñr oñdit que sit t vnde. s. expectatio vera. s. q a deo tollat de pñti miseria. vt fruat quiete in alia vita. Primo igit petit iob dictam quietatationē. secūdo impedimēti retardationē. ibi. Peccaui. Prima in duas qz p ꝓponit ꝓpositū. secundo ꝓbat suppositū: ibi. Quid est hō. Circa primū dicit. l Parce mihi. s. subtrahēdo me de pñti miseria. m Nihil. n. sunt dies mei. i. pauci dies remanēt mihi p senectute t iō quasi ꝓ nihilo debēt cōputari fm q dr. ij. physicoz. Nō modicū distat: quasi nihil cōputat q̄si dicat iob. Temp⁹ est vt corp⁹ meū tradat sepulture: t aia mea sit in quiete cū sanctis patrib⁹ in sinu abrahe. n Quid est homo. Hic ꝓbat suppositū. s. q hō ad btitudinē supnālē ordinet q̄ in pñti vita nō hr. t hoc ꝓbat ex dignitate hois sup alias creaturas corpales: t ex speciali ꝓuidētia dei circa hoiem q̄ sufficienter ostendit ipm ordinari ad aliud finem t ꝫ est qō dr. n Quid est hō. q. d. nō sicut aialia bruta ꝫ aliqd maiz. iō subdit. o Quia magnificas eū. dādo ei rōnem t intellectū quib⁹ pest creaturis inferioribus t est capax sui cōditoris p cognitionē t amorē. p Aut qō apponis erga eū cor tuū p spālez curā t diligentiā fm talē modū loquēdi dicit apls. j. Corin. ix. Nunqd est cura deo de bob⁹. q Visitas eū diluculo. dando ei prīcipio nūtatis angelū custodē. r Et subito ꝓbas illuz flagellis t tribulationib⁹ ne i supbiā eleuet: ꝫ q̄si aurum in fornace ꝓbet: t ista oñdit hoiem ordinari ad finē habē

dū i alia vita: iō subdit. s Usq quo nō parcz mihi nec dimittz me de miseria pñti. t Nec dimittz me zc. saliua deglutire petit quietē t dulcedinē vite future loquēs more phorice sicut cōtē fit in hoc loco. lz em̄ sancti post mortez nō statī admitterēt ad gloriaz ante xpi passionē. tñ recipiebant ad magnaz requiē t cōsolationez i limbo scrōz patrū t erāt certi ō futura visione t fruitione dei. v Peccaui. hic ꝓñr iob petit remotionē impedimēti. illud aūt qō maxie impedit a ꝓdictis ē peccatū a quo nullus ꝫtūcūqꝫ sanct⁹ in pñti vita dz se repurare oino immunē ꝓpt peccati occultationē. vñ dicit apls ꝫ nō in hoc iustificatus sum. ꝓpt qō sanct⁹ iob dicit. v Peccaui qd faciaz tibi o custos hoim. q. d. nō possum aliqd tibi facere ex me p qō liberer a peccato nisi ex tua gra. x Quare posuisti me ꝛriū tibi. dimittēdo me in pctō. y Et fact⁹ sum mihimetipsi grauis. qz peccatū est quoddā pond⁹ aggrauās aiam. z Cur nō tollis pctm meū. q̄ sol⁹ hoc potes: t dr peccatū. qō cōmittit in deū. iniqtas aūt qō cōmittit in ꝓximuz. p hec aūt dicta nō intendit aliud nisi desiderium ipsi⁹ iob. vt p deū a peccato liberet si aliquod habuerit sic a vita futura nō retardet. vñ subdit. a Ecce nūc in pulue. dor. s. p sepulturā. q. d. iminet temp⁹ mortis mee: t iō nisi me cito liberaueris a peccato: decetero liberari nō potero qz talis liberatio p⁹ mortez nō hz locū. b Et si mane me q̄sie. nō subsistā. i. nō habeo certū temp⁹ viuēdi vsq ad crastinū dē: t iō festina me a pctō liberare.

In ca. vij. vbi dicit in postilla. Hic ꝓñr petit remotionē impedimēti. Additio.

In hoc q dicit hic. Peccaui qd faciaz tibi o custos hoim zc. fm sanctū thomā i sua expositiōe iob ponit tres rōnes sumptas ex humana infirmitate: q̄ buisset tñ de⁹ ei parcere: quarū ꝓma rō sumit ex ipotētia satisfaciēdi: hō em̄ nihil dignū pōt facere ꝓpt̄ ꝓpās virtutib⁹ ad recōpensandā offensaz cōtra deū cōmissa de quo dicit Quid faciā tibi o custos hoim. q. d. si tantā solicitudinē de hoib⁹ habes vt quasi custos eoz de singulis actib⁹ rōnem reqras nō suppetunt vires mee ad satisfaciendū ꝓpter pctā mea remittēda. vñ si hoc spectat nūcq mihi parces. t iō hoc nō obstāte debes parcere. secūda rō sumit ex impotētia pseuerādi. hoc em̄ pseuerare nō pōt in bono si ne gra dei. vñ in scriptura cōsuetū est dici q de⁹ aliquē indurat ex hoc q gram ei nō largit p qnā emolliat fm quē modū iob dicit. Quare posuisti me cōtrariū tibi. i. quare mihi gratiā nō dedisti p quā in bono pseuerās cōtrarius tibi nō essez p pctm. t qz p peccatū quedā pugna fit hois ad seipm. iuxta illud psal. Nō est pax in ossib⁹ meis a facie peccatoꝛ meoꝛ. t sic cū hō cōtrari⁹ fit sibiipsi p peccatū fit etiā sibiipsi grauis de quo dicit. Fact⁹ suz mihimetipsi grauis. in quo apparet q peccatū statim suam penaz habet vnde post hanc penā facilius videt homini ꝓ parcendum esse. Tercia rō sumit ex impotentia hois ad purgandum peccatū. hō em̄ p seipm in peccatū labit. sed solius dei est peccatū dimittere. t iō q̄rit iob. Si mea pena cessare debet q̄diu peccatū manet: t tu solus peccatū auferre potes m̄. Cur nō tollis peccatū meū zc. Et circa ꝓdicta attēdēdū est q in ꝓdictis rōnib⁹ nō est intelligēdū q iob

loqnak tãçz scrutator diuinoz officioz. hoc em eẽt temerariũ. vnde. j. ix. ca. quis põt dicere ei. Cur ita facis. sed loquik implozãda diuinã miserico:diã fm cõsiderationẽ humane fragilitatis ẽ impotẽtie. vt pz ex dictis.

Capitulum. viij.

a Respondens autem baldath suites dixit.

b Vsqzquo loqris talia ẽ spũs multiplex sermo
c nis oris tui. Nunqd deus supplãtat iudiciũ aut oipotẽs subuertit quod iustum
d est. Etiã si filij tui peccauerũt ei. ẽ dimisit eos in ma
e nu iniqtatis sue tu tñ si diluculo ꝓsurrexeris ad deũ
f ẽ oipotentẽ fueris depcatus si mũdus ẽ rectꝰ incessseris statiz euigilabit ad te
g ẽ pacatũ reddet habitaculũ iusticie tue: intantũ vt si
h priora tua fuerint parua ẽ nouissima tua multiplicen
i tur nimis. Interroga enim generationẽ pristinã ẽ dili
k genter inuestiga patrũ me
l moriaz hesterni quippe sumus ẽ ignoramus quoniã sicut vmbza dies nostri sũt
m super terram ipsi docebũt
n te. Loquent tibi ẽ de coꝛde suo ꝓferent eloquia.
o Nunquid virere põt scirpus absqz humoꝛe: aut crescere carectum sine aqua.
p Cum adhuc sit in floꝛe: nec carpatur manu ante om
q nes herbas arescit: sic vie omnium qui obliuiscuntur
r deum: ẽ spes hypocrite pibit. Non ei placebit vecoꝛdia sua. Et sic tela aranearũ fiducia eius. Innitetur super domũ suam ẽ nõ
s stabit fulciet eam ẽ nõ consurget. Humectus videtur

Capitulum. viij.

a Respondens autem baldath suites dixit.

b Vsqzquo loqris talia ẽ spũs multiplex sermonis oris tui. Nunqd deus supplãtat iudiciũ aut oipotẽs subuertit quod iustum est. Etiã si filij tui peccauerũt ei. ẽ dimisit eos in manu iniqtatis sue tu tñ si diluculo ꝓsurrexeris ad deũ ẽ oipotentẽ fueris depcatus si mũdus ẽ rectꝰ incesseris statiz euigilabit ad te ẽ pacatũ reddet habitaculũ iusticie tue: intantũ vt si priora tua fuerint parua ẽ nouissima tua multiplicentur nimis. Interroga enim generationẽ pristinã ẽ diligenter inuestiga patrũ meoꝛiã ẽ patrũ ad actꝰ patrũ ꝓteritoꝛ actꝰ. o Ipsi docebũt te. ꝙ scripturas ẽs dimiserũt. p Et de coꝛ. suo ꝓfe. elo quia. qz nihil scpserũt nisi qõ eis certũ erat ẽ supplẽdũ ẽ qꝰ intendebat baldath. s. qꝰ ꝙ actꝰ patrũ ꝓteritoꝛ nõ inueni rent aliq flagellati nisi ꝓ peccatis ꝓteritis eoꝛ. ẽ si sic aliqui fuissent ꝙ flagella emẽdati: fuerant ẽt tũc reducti ad statum tpalis felicitatis qõ tũ nõ est verũ in oibꝰ qz miti iusti mortui sunt in miseriis: ꝓpter matꝰ meritũ respectu future bitudis. q Nũquid virere potest. Hic baldath nitit declarare suũ ꝓpositũ ꝙ exemplũ in rebus naturalibꝰ: ẽ ꝓponit exemplũ. secũdo applicat ad ꝙ positũ: ibi. Sic vie oim. Circa ꝓmũ dicit. Nunquid virere põt scirpus. i. tunc. r Absqz humoꝛe. i ẽra latẽre. s Aut crescere carectuz sine aqua. i. sine humoꝛe exteriꝰ apparẽte. q. d. nõ. Est aũt carectũ locus in q̃ crescit herba q̃ vocat carix lõga ẽ lata: nec põt crescere nisi in aq̃. ꝛõ dicit a careo cares. qz caret virtute subsistẽdi in vigoꝛe. nisi hẽat aquã saltẽ in pede. vñ hic accipit locꝰ ꝙ locato cũ dr carectũ. ẽ ꝓpr ꝓbat suppositũ qꝰ talis herba nõ possit crescere sine aq̃ cũ subdit. t Cũ adhuc sit in floꝛe ẽc. herba em̃ duplicit desiccat. Vno mõ ꝙ defectũ nãlis ẽutis ex trã situ tpis. Alio mõ ꝙ euulsionẽ a terra ẽ vtrũqz remouet a carice dicẽs. Cũ adhuc sit in floꝛe. i. in ẽute sua naturali v Nec car. manu. i. euellat nihilominꝰ si deficiat sibi aq̃ x Ante oẽs herbas arescit. i. citiꝰ q̃z quecũqz herba: ẽ sic ꝓbatũ est ꝓpositũ. y Sic vie. Hic ꝓpr applicat exemplũ ad ꝓpositũ. Circa qꝰ sciendũ qꝰ baldath virozẽ iunci ẽ caricis assimilat ꝓsperitati tpali. hũozez aũt terre ẽ aque adhesioni diuine: ita qꝰ sicut humoꝛ terreus aut aqueus est cã virozis iunci ẽ caricis. ita adhesio ad deũ ꝙ iusticiã est in oibus cã ꝓsperitatis tpalis: quã putabat remunerationẽ bonoꝛ operũ ẽ felicitatẽ humanã ẽ ꝓpr ꝓpr homines a deo recedẽtes ꝙ iniusticiã cadere a felicitate tpali i caliamitatẽ ẽ hoc est qõ dr. y Sic vie oim q̃ obli. deuz. isti sũt manifeste mali q̃si obliti mandatoꝛ dei. z Et spes hypocrite. q̃ est malꝰ occulte. a Peribit. qz cadet a tpali felicitate, ꝙ qua agebat bona de genere. b Nõ ei placebit vecoꝛdia sua. dicit hic Gzego. Nulla maioꝛ vecoꝛdia est q̃z diuinis ꝓceptis fortit insistere ꝙ humana retributione ẽ talis vecoꝛdia displicet hypocrite qñ cadit a tõ pozali bono seu hũana laude. c Et sicut tela aranearũ ẽc. q̃ modico flatu dissipatur. d Fiducia ei. qz de facili frustrat. e Innitet sup domũ suã. cõfidẽs de diuitijs ẽ familijs. f Et nõ stabit. qz deꝰ vno flatu totũ dissipabit. g Fulciet eam. querẽdo quedã munimenta contra futura pericula. h Et non consurget. i. ꝓsperabit cõsequent resumit qarabolã de scirpo per qnẽ designat hypocrita vt dictũ est: ẽ ponit duo ex quibꝰ habet spes ꝛ ratiõe scirpi. Primũ ẽ virozipiꝰ q̃ aliqñ stat post defectũ humoꝛis lz ad modicũ tempꝰ ẽ hoc est qõ dicit. i Humectꝰ vr. s. scirpus qõ subintelligit hic. lz nõ sit de textu.

k Antequ veniat sol.t hoc ꝓpt virozē quē retinet: ꝟ ozto
caloze solis statim viroz marcescit. l Et in ortu suo ger
men ei⁹ egredietur.i.in ortu solis pdit virtutē germinis: t
sic est de hypocrita q̄ videbat bon⁹. Sed aduenientē estu
tribulationis apparet malicia ei⁹. m Sup aceruum.

Hic ponit scōm p
qō sperat de durati
one scirpi: videlicet
qñ multi alij scirpi
sunt sibi adiuncti t
qñ crescit i loco lapi
doso tñ aqueo: ita
q ꝓpter lapides nō
pōt de facili euelli.
t hoc est qō dicitur
m Sup aceruum
petrarū .i. i magno
numero valde.
n Radices ei⁹ den
sabunt.ad faciendū
multitudinē scirpo
rū. o Et int lapi
des cōmorabit. qñ
inter lapides crescit
mō ꝑdicto.
p Si absor. eū de
lo.suo.aliqs eū euel
lēs. p Negabit
eū.s.locus suus. q

k aūq veniat sol t i ortu suo
m germen ei⁹ egredietur. Sup
n aceruū petrarū radices ei⁹
o densabunt t inter lapides
p cōmorabit. Si absorbue-
q rit eū de loco suo negabit
r eū t dicet nō noui te. Hec
s est eñ leticia vite ei⁹ vt rur
t sum de terra alij germinēt
u de⁹ nō pjciet simplicē nec
x ꝓ porriget manum malignis
y donec impleat risu os tuū
a t labia tua iubilo. Qui
oderūt te induent cōfusio-
b ne: t tabernaculū impiorū
nō subsistet. Cap.ix.

Et dī.nō no.te.p ꝟ intelligit simili
tudinarie q⁹ vñ scirp⁹ euellit nihil opat: ad hoc q ite-
rū inserat vel plātet cui⁹ cā subdit. r Hec est eñ leti.
vie ei⁹.i.nālis ꝓcessus t appetit⁹. s Vt rur.de terra
alij.i.scirpi. t Germinent.t nō ille qui auulsus est: q
fm ꝓcessum nature corrupta nō reuertunt eadē numero
ꝟ spē tñ. vt hr̄.ij.de de generatione: t sic est de hypocrita
q⁹ lz p multitudinē amico⁹ fuerit virēs t germinās ra-
dices ad ꝑmanendū t cōmorent int lapides.i. in societate
fortiū: vtpote in ciuitate forti vel regno. si tñ euulsus fue-
rit p mortē: societas sua dat eū obliuioni: nec querit eius
reditū: ꝟ gaudet de alijs q̄ ei succedūt. v De⁹ nō ꝓjci
et. Hic ponit intenta cōclusio ab ipo baldath. s. q ꝓsperi
tas tpalis semp adest bonis t aduersitas malis. t hoc est
qō dr̄. De⁹ nō ꝓjciet. elōgado a se tpali ꝓsperitate.

x Simplicē. s. corde vero t nō ficto ei seruientē.

y Nec porriget manū malignis. ad dandū eis felicitatē
ꝓsperitatis tpalis. z Donec impleat ri. os tu. q. d. ipsi
Iob: si simplicit ac recte deo seruier⁊ hoc in te experieris. q⁹
dabit tibi ꝓsperitatē talē q nō poteris cōtinere a risu t a
iubilo p nimio cordis gaudio. a Qui oderūt te indu
ent cōfusione. i. circūdabunt sicut vestimēto. b Et ta-
ber. impio. nō subsistet. oztēt ales aūt ppī antiqtus in ta-
bernaculis habitabāt: t iō p tabernaculū hic intelligunt
filijfamilie t etiā diuicie que oia in tabernaculis repone-
bant: qō aūt dicit baldath. De⁹ nō ꝓjciet simplicē: semp
hz veritatē in spūalib⁹ bonis que nō auferunt a iustis: ꝟ
in tpalib⁹ bonis nō est semp verū. q⁹ multis simplicibus
t iustis subtrahit bona tpalia reseruādo eis spiritualia t
eterna. Cap'm.ix.

Et rñdēs Iob. Posita obiectione ipsi⁹ baldath. hic
ꝓnr̄ ponit ipsi⁹ Iob rñsio. t q⁹ baldath in opponen-
do dixerat. Nunqd de⁹ supplātat iudiciū ꝛc. impo-
nens ipsi Iob q ꝺiceret diuine iusticie: iō ipe Iob rñden-
do oñdit ꝑ se nolle diuinā iusticiā impugnare. scdo decla
rat de quib⁹ intendit cū aduersarijs disputare ibi. Vnuz
est. Circa pmū pmo ꝓponit intentū. scdo ꝓbat assūptū
ibi. Qui trāstulit. Circa pmū Iob tāq rōnabilit disputās
cōcedit qō verū est in dictis aduersariorū. d. b Vere
scio q ita sit. s. q de⁹ nō supplātat iudiciū. nec subuertit qō
iustū ei⁹: sicut dixerat baldath. c Et q nō iustificet hō
cōposit⁹ deo. i. cōparat⁹ deo q dixerat eliphaz. s. iiij. ca. ꝟ
Iob illud pa⁹ omiserat. iō hic resumpsit. Q⁹ aūt ponit b

cōposit⁹ ꝓ cōparat⁹. hoc est q̄ in compatione vnū ponit
iuxta aliud t sic est ibi q̄dā cōpositio. i. simul positio. pcei
pio igit ꝟ qō erat verū: Iob ꝓponit intentū. d. o Et vo
luerit cōtendere cū eo. i. si aliqs voluerit cōtendere de di
uina iusticia dr̄ insanus reputari. cui⁹ cā subdit. e Nō

a Et rñdēs Iob ait. ve-
b re scio q ita sit t q nō
c iustificet hō ꝓposit⁹ deo si
d voluerit cōtēdere cū eo nō
poterit rñdere ei vnuz pro
e mille. Sapiēs corde est t
f fortis robore. Quis resti-
g tit ei t pacē hūit. Qui trā-
p stulit mōtes t nescierūt hi q̄s
i subuertit i furore suo. Qui
k mouet trā de loco suo t
l colūne ei⁹ cōcutiunt. Qui
m cōmouet terrā de loco suo t
n colūne ei⁹ cōcutiunt. Qui
o ꝑcipit soli t nō ozit t stel-
p las claudit quasi sub signa
culo. Qui extendit celos
q solus: t gradit sup fluctus

po. ei rñdere vnum
ꝓ mille. i. nihil pote
rit rōnabilit dicere
t ponit hic numer⁹
determinat⁹ ꝓ inde
terminato t rōnem
hui⁹ assignat dicēs.
f Sapiēs est cor-
de t fort robore in
sticia em dei exigit i
eo sapiaz dirigentē
t potentiā exequen
tem. t quelibet est i
finita cū sit idem q
diuina essentia. Fi-
niti aūt ad infinituz
nulla est ꝓportio: t
iō nullus ꝺ diuinaz
iusticiā pōt conten
dere. iō subdit.
g Quis restitit ei.
disputādo ꝓ sapiaz:
vl repugnādo ꝓ for
titudinē. h Et pacem habuit. q. d. nullus q: lz cū aliq
minoris potētie vel equalis aliqs possit ꝓ resistentiā dis-
putādo vel pugnādo pacē acquirere: tamen cū eo qui est
sapie t potentie infinite: non pōt pacem acquirere nisi se
ei subijciendo. i Qui tran. Hic ꝓnr̄ declarat assūptū
s. q diuina sapia t potentia excedūt oēm aliā in infinituz
t ꝑ oñdit ꝓpositū. scdo cōcludit intentū: ibi. Quantus.
Propositū aūt declarat p effect⁹ mirabiles. t ꝑ in rebus
nālibus. scdo in humanis actib⁹: ibi. Si venerit ad me.
Circa pmū ꝑ declarat ꝓpositū in reb⁹ naturalib⁹ inferiori
bus. scdo in supioꝛib⁹: ibi. Qui ꝑcipit soli. Circa pmuz
sciendū q i inferioꝛib⁹ creaturis terra videt firmioꝛ t sta-
bilioꝛ. q: est centrū mūdi: t in his que sūt sup terrā: mon-
tes vident magis stabiles: t tñ de⁹ in terremotu ipam ter
rā mouet: t mōtes aliqñ subuertit p suā potentiā: t hoc ē
qō dr̄. i Qui trāstulit mōtes t nescie. hi q̄s subuertit.
i. hoies hītates iuxta illos montes: in quo declarat ma-
gnitudo dine potētie q̄ ita subito facit tm effectū vt homi
nes non possūt ꝓuidere nec sibi cauere. k In su. suo
hoc addidit Iob q⁹ de⁹ aliqñ talia facit in vindictā pctōꝝ
fm ordinē sapie sue. l Qui cōmouet ꝛc. nō fm se totā
cū sit centrū mūdi. ꝟ fm aliquas eius ptes. m Et co-
lūne ei⁹ cōcutient. dicunt aūt colūne terre ptes ei⁹ interio
res sustētātes exterioꝛes que cōcutiunt in terremotu: q⁹
causat ex vapoꝛe incluso in viscerib⁹ terre. q̄ p motū suu
cōcutit terre interioꝛa t sic exterioꝛa mouent. n Qui
ꝑci. so. hic ꝓnr̄ ostēdit magnitudinē diuine sapie t potētie
in coꝛpoꝛib⁹ supioꝛib⁹ dicēs. Qui ꝑcipit soli t non ozit. i.
pōt ꝑcipe vt nō oꝛiat. sicut eñ tpe Iosue fecit cū stare i me
dio celi: vt nō ꝓcederet ad occasuz spacio vn⁹ ꝺiei. vt hr̄
Iosue. x. ca. ita posset ꝑcipere q̄ staret ante oꝛtū ita q nō ꝑ
cedēt ad oꝛtū p aliqō tpis spaciū fm ordinē volūtatis sue
t sapie. Pōt etiā hoc poni fm cursum nature: inq̄tū te-
git solē nubib⁹ ante oꝛtum ita q non videt oꝛiri fm nr̄m
aspectū. o Et stellas clau. sub signaculo. qō fit duplī-
citer. Vno mō ꝑ pūctiā maioris lucis sicut de die nō ap-
parēt stelle: quasi sub signaculo clause: t hoc ꝓpter pre
sentiā solis in hemisperio nostro. alio modo de nocte qñ
tegunt nubium caligine. p Qui extendit celos suos
i. dans eis tantā quantitatē fm ordinez sue sapientie mē-
suratam: cuius nō pōt homo inuestigare rōnem. s. quare
celum sit tante quātitatis t nō maioris nec minoris.
q Et graditur super fluctus maris, subijciendo eos

dne sue sapientie licet videantur maxime mutabiles. q; mouenť cōtinue. r Qui fa. arc. q̄dā ꝓstellatio est q̄ vocať vsa maior ⁊ vocať arctur⁹ q; cōtinue voluiť circa polū articū seu septēt̄rionalē. s Et oriones. q̄dā constellatio est clara ⁊ nota q̄ partiz dr̄ esse in signo thauri ⁊ partim in signo geminor ⁊ ei⁹ ort⁹ signat tēpestates ꝓpt qd̄ dicit pbs. ij. lib. metheororum. Or ion est indiscret⁹ ⁊ difficilis. t Et hyadas q̄dā cōstellatio est i frōte thauri. ⁊ in ortu suo sigt pluuias. v Et interiora austri .i. antarticū polū seu australē ⁊ stellas que mouenť circa ipm q; q̄tū polus artic⁹ eleuať sup terrā in hemisperio nostro ⁊ regione nr̄a ꝓpter qd̄ est nob semp manifestus. tm̄ pol⁹ antartic⁹ sub orizonte nr̄o depimiť. ⁊ iō est nobis semp occultus: ⁊ pars celi ꝓpe ipm exr̄s. x Qui facit magna ⁊ inscrutabilia. nob vt pz ex p̄dictis. y Et mirabilia quor nō est numer⁹. q; numerare nō possum⁹ oia: tm̄ sūt cōphēsa a deo ⁊ mensurata eo q; facit oia in pōdere numero ⁊ mēsura. vt habeť Sap̄. xj. z Si venerit ad me. Hic ꝓfr̄ ostēdit magnitudinē sapie ⁊ potēt̄ie dei in humanis. ⁊ p̄ in exhibitione beneficior sue gr̄e. d. Si venerit ad me p̄ suam gr̄am.

a Nō vide. eū. hūc aduentū p̄cipiēdo. b Si abierit retrabēdo suā gr̄az. c Nō itelligā. hmōi subtractionē q; nescit hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit. Eccles. ix. secūdo in examinatione subtili factorū nostror dicens.

d Si repēte interroget. me reducēdo ad cōsiderationez ꝓprie. ꝓpue. qd̄ facit aliq̄n p flagella aliq̄n p beneficia.

e Quis rñde. ei. s. sufficienť. q. d. null⁹. in hoc em̄ rñdet sufficienť hō deo q̄n secure p̄t dicere se esse purū a peccato. qd̄ null⁹ p̄t dicere fm illud ꝓuer. xx. Quis p̄t dicere: mundū est cor meū: purus sum a peccato. f Vel quis dicere ei p̄t. s. g Cur ita facis. q̄si ipm castigādo als corrigēdo vel corripiēdo: certe nullus: cū in nullo deficere possit. tercio ostēdit ꝓfunditas diuine sapie in peccator punitione: q; quocūq; se vertit homo nulla astutia nulla potēt̄ia: p̄t dei vindictā declinare. fm illud psalmi Quo ibo a spu tuo ⁊ quo a facie tua fugiam. ⁊ hoc est qd̄ dicit. h Dei cui⁹ire resistere nemo p̄t. vindictaz eius euadēdo. i Sub quo curuanť qui portāt orbem. i. angeli q; administrāt oēm creaturā corporalē: ⁊ tm̄ dicuntur incuruati ad dei reuerentiā. fm illud psal. Adorate eum oēs angeli ei⁹. lz aūt effect⁹ p̄dicti sint finiti i. tm̄ declarāt infinitatē sapientie ⁊ potentie diuine. q; reducunť in deum tāq; in cām effectiuā simpliciter primā. ⁊ p ꝓns actū purū ⁊ illuminatū q; actus nō limitať nisi p aliquā potentiam vnde ⁊ forme magis māles sūt magis restricte cuiusmodi sūt forme elemētares. k Quātus q̄ ⁊c. Hic ꝓfr̄ ex p̄dictis iob cōcludit suū ꝓpositū. s. q; non intendit contra deū cōtendere q; hoc esset frustratorū ⁊ insanū ⁊ p̄ h cōcludit ex sui paruitate. secūdo ex dei maiestate ibi. Si fortitudo. Circa p̄mū di. Quātus q̄ ego sum. q. d. null⁹ mo-

r maris. Qui facit arcturuz
s ⁊ orionas ⁊ hyadas ⁊ inte
t riora austri q̄ facit magna
v ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia
x quor nō est numerus. Si
y venerit ad me non videbo
z eū. Si abierit nō intelligā
a bc Si repente interroget: q̄s
d e respondebit ei: vel q̄s di-
f cere ei p̄ potest cur ita facis.
g b Be⁹ cui⁹ ire nemo resistere
i p̄t ⁊ sub quo curuanť qui
k portant orbem. Quātus q̄
l m sum ego vt respondeā ei ⁊
loquar verbis meis cū eo
n Qui etiā si habuero q̄ppiā
o iustū nō rñdebo sed meum
p iudicē dep̄cabor: ⁊ cū iuo-
q cante me exaudierit nō cre
do q; audierit vocē meam
r In turbine em̄ cōteret me:
s ⁊ mltiplicabit vulnera mea
t ēt sine cā nō p̄cedit reqesce
v re spm̄ meū ⁊ iplet me ama
x ritudinib⁹. Si fortitudo q̄
z rit robustissim⁹ est. Si eq̄-
a tas iudicij nemo audet p
b me testimoniū: dicere. Si
c iustificare me voluero: os
d meū condemnabit me. Si
innocentē ostendero p̄a-
uum me comp̄robabit.
e Etiā si simplex fuero hoc-
f ipsuz ignorabit anima mea
g ⁊ tedebit me vite mee.
h Unum est qd̄ locut⁹ sum:

boc nō p̄t fieri cor̄ iudice deo. ⁊ hoc est qd̄ dr̄.

n Qui etiā ⁊c. nō respōdebō petendo iusticiā. o Vz meū iudicē dep̄cabor. petendo misericordiā ⁊ bene dicit Si habuero q̄ppiā iustū sub cōditione ꝓpter incertitudinē ꝓprie iusticie. q; nescit hō vtrū amore vel odio dignus sit. Eccles. ix.

p Et cū inuocau. exaudie. me. s. ad p̄fectū. q Nō credo q; audie. vocem meā. q; videz nō exaudiuit me ad votū cōtingit em̄ q; aliq̄s exaudiať aliq̄n ad p̄fectū suum. ⁊ nō tm̄ ad votū sicut febricitās cū petit potuz a medico q̄ negat exaudit em̄ ille euz ad p̄fectū suū. s. ad sanitatē ꝓcurandam nō tm̄ ad votū suum eodē mō hoiem petentē liberari a flagellis p̄nt̄is vite de⁹ aliq̄n nō exaudit ad votū: exaudit tm̄ ad p̄fectum ordinans huiusmodi flagella ad meritū vite eterne. ⁊ q; hō flagellat⁹ hoc nō videt iō exaudit⁹ nō credit se exauditū. iō sequit. r In turbine em̄ conteret me. i. in obscuritate q; nescio cām sue dispositionis aduertere.

s Et multi. vulnera mea etiā sine cā. s. uota mihi: q̄uis sit nota sibi. vnde subdit. t Nō cōcē. requiescere spiritū meū. si em̄ hō sciret afflictionē suā ordinari ad bonum suū simplicit: lz affligereť carne quiesceret tm̄ mēte sicut sciēs ꝑfectionē mēbri sui putridi valere ad cōseruationē corpis: lz effligereť carne q̄sceret tm̄ mente illā ꝑfectionē acceptādo. hō aūt a deo flagellat⁹ in p̄nti non p̄t certitudinaliť scire q; hoc sibi cedat ad meritū vite beate. nisi sibi fuerit a deo reuelatū. ⁊ iō dicit. Nō cōcedit requiescere spm̄ meū. v Et implet me ama. carnis ⁊ mētis. Pōt etiā dici q; hoc cōcludit quasi quoddā incōueniēs cōtra amicos iob qui p̄nt̄ afflictionē negabāt ordinari ad cōsolationē ī alia vita futura. x Si forti. Hic ꝓfr̄ oñdit iob se nolle contēdere cū deo rōne sue maiestatis. q̄n em̄ iudex terren⁹ est parue fortitudinis ita q; nō p̄t coercere peccantē secure cōtendit contra iudicē. ꝛ hoc non p̄t dici de deo cuius fortitudo est infinita: ideo dicit. Si fortitudo q̄rit in iudice. y Robustissim⁹ est. ad coercēdū quēcūq;. Secūdo audet aliquis ꝓtendere cōtra iudicez q̄si p̄t manifeste ostendere suā iusticiā p testimoniū alioꝝ vel p seip̄m. Primū est impossibile respectu dei q; solus cognoscit occulta cordiū hominū. ⁊ iō nullus de bonitate ꝓprii p̄t ferre testimoniū cōtra sniam dei. ⁊ hoc est qd̄ dicit. z Si equitas iudicij. Querit in iudice ad ostendendū alicui⁹ innocentiā. a Nemo audet p̄ me testimoniū dicere. cor̄ deo cū ignoret secreta cōscie mee soli deo nota. similit secūdū est impossibile. iō subdit.

b Si iustificare me voluero. p testimoniū meuz contra dei iudiciū. c Os meū p̄dēnabit me. s. de blasphemia cōtra ip̄m. d Si inno. ostē. p. prauū me cōp̄robabit. peccatū meū nō solū alijs ꝛ etiā mihi occultū reuelādo fm illud p̄s. Delicta q̄s intelligit. e Etiā si sim. fu. i. sine plica dolositatis ⁊ falsitatis. f Hoc ip̄m igno. aīa mea ꝓpter varietatē motionū ⁊ afflictionū als affectionū aie. q; sicut dictū est nescit hō vtrū odio vel amore dign⁹ sit.

g Et tede. me vi. mee. ex hoc em̄ hō nō p̄t esse securus de statu suo in vita p̄nti: cōsurgit quodāmō tediū viuēdi

h Unū est ⁊c. postq̄ iob ostēdit se nolle cū deo conten-

dere. ℞ ꝓfir oñdit de ꝙ intendit cū suis aduersarijs disputare. ꝙ ꝑ ꝓbat ꝓpositū p rōnez: scdo p exemplū. ibi. Dies mei. illud aūt qđ intēdit ostendere est q flagella huj⁹ vite nō solū infligunt a deo ꝓpter peccatū qđ fuit ꝓncipale p positū. ⁊ hoc est qđ dicit. Onū est qđ locut⁹ sum. ⁊ volo sustinere. i Innocentem ⁊ impiū ipe cōsumit. i. morte affligat: vt ꝓz ad sensū Cū igit mors sit q̄dā pena imo maxia in pñti vita. ⁊ hec indifferenk inferk iustis ⁊ innocētib⁹. videl sequi q innocēs a deo punik in pñti: ℞ qz statim pōt ad ℞ dici q null⁹ est innocens a pcō originali. ꝓpter qđ est debitor mortis. iō p hoc innocēs nō punik: ꝓpter hoc arguit vltra. k Si flagel. occi. semel. q. d. ex ℞ dr̄ q de⁹ deberet innocentē trā semel affligere. s. in morte ⁊ nō in vita. cui⁹ ꝓtū videm⁹ in multis innocentib⁹ a deo afflictis in pñti vita quasi delectek in eox penis ꝓpter se: ⁊ hoc est qđ dicit.

l Et nō de penis innocentū rideat. hō em̄ solet ridere de his q̄ placēt ꝓpter se ℞ qz hoc est ipossibile q de⁹ delectek p se in penis innocentū. iō oportet dare aliam cām istarū penarū. iō subdik. m Terra data est in man⁹ impij. q. d. iob. si tu dicas rīdēdo q ipe sathan est cā: qz habet ptātem in terra. ⁊ sic inducit potētes huj⁹mōdi ad affligēdū innocētes iniqe. vnde subdik. n Vultū iudicū eius opit. i. intellectū iudicū terre opit munerib⁹ fauore ⁊ alijs hmōi ne videant equitatē innocētes cōdēnādo ⁊ affligēdo. hāc rīsionē destruit iob. qz sathan nihil pōt nisi ꝓmissus a deo. ⁊ iō istas penas innocentū oz reducere in aliaz cām. s. in deū ꝓmittentē ⁊ in ꝓmissionis cām. ⁊ hoc est qđ dr̄. o Qz si nō ille est. s. sathan cā prima dictaꝝ penaꝝ p Quis ℞ est. q. d. ipe de⁹ ꝓmittens. s. talē afflictionē ad bonū innocentū in alia vita. quod aduersarij iob negabāt. q Dies mei. Hic declarat ꝓpositū p exemplū sui ostendēs se esse punitū a deo nō ꝓ pctō ꝓcedente: ⁊ scdo inqrit cām punitionis sue. x. ca. Circa primū oñdit ꝑ se innocētē punitū. scdo remouet dicti sui falsum intellectum ibi. Si lot⁹ fuero. Circa ꝓmū ꝓmittit afflictionē suā. d.

q Dies mei. s. ꝓsperitatꝫ mee. r Velociores fuerūt cursore: qui absq; statione tendit ad terminū. ⁊ p hoc ostēdit iob q ꝓsperitas sua tpalis non habuerit aliquā fixionē. ℞ trāsit statim ad miseriā. iō subdik. s Fugerunt ⁊ nō viderūt bonū. s. stabile. ℞ hoc est valde miserabile. qñ hō in miseria posit⁹ recolit temp⁹ suū ꝓsperū sic cito trāsisse: ⁊ ad idem exprimēdū ponit aliud exemplū de naui velocit trāscūte ad portū: ⁊ de aquila famelica volāte ad cibū dicens. t Pertrāsierūt quasi naues po. portātes quarū naute festināt nō solū ꝓpter desideriū port⁹ ℞ etiā ne poma ꝓpr̄ moza in mari putrefiāt. ⁊ Cū dixe. neq; ista loquar. cōquerēdo de mea afflictione ⁊ miseria.

v Cōmuto faciē meā ⁊ dolore torqueor. i. auget dolor me⁹ interior. ⁊ p ℞ is in facie cōmutor. dolor. n. celatus in corde intendit. quasi intus violenk retent⁹ ⁊ incluſus: sed qñ aperit exteri⁹ p fletū. s. seu querulationē minuit quasi p quādā euaporationē. Posita afflictione sua declarat innocentiā suā dicēs. x Verebar oia opa mea. ne esset tibi aliquid iniustū: modus em̄ hois diligenk suā innocētiā custodietis est semp timere ne aliq̄d iniustū faciat.

t ⁊ innocentem ⁊ impiū ipse
k cōsumit. Si flagellat occi-
l dat semel ⁊ nō de penis in
m nocentiū rideat. Terra da-
n ta est in manus impij: vul-
o tum iudicum eius operit.
p Qđ si nō ille est: qs ergo ē
q Dies mei velociores fue-
r runt cursore fugerūt ⁊ non
s viderunt bonū. Pertrāsie-
t rūt quasi naues poma por-
t tantes sicut aquila volās
v ad escam. Cū dixero neq;
x ita loquar: cōmuto faciem
y meam ⁊ dolore torqueor.
z Verebar oia opera mea:
a sciens q nō parceres deli-
b quenti. Si aūt ⁊ sic impius
c sum quare frustra laborauī
d Si lotus fuero quasi aquis
e niuis ⁊ fulserint velut mū-
f dissime manus mee: tamen
g sordibus intinges me ⁊ ab-
h ominabunt me vestimēta
i mea. neq; em̄ viro qui sicut
k mei est rīdebo nec qui me
l cū in iudicio ex equo possit
m audiri. Nō est q̄ vtrūq; va
n leat arguere ⁊ ponere ma-
o nū suā in ambobus. Aufe-
p rat a me virgā suā ⁊ pauor
q ei⁹ nō me terreat. Loquar
r ⁊ nō timebo eū. Neq; em̄
s possuz metuens rīdere.

y Sciēs q nō par. delinquēti. qz ad deū nō ptinet dimittere. dececus culpe sine decore iusticie. z Si aūt sic impius sum: vt meruerim trā flagellū. a Quare frustra laborauī. ad custodiendū innocentiā tādiligenter. q. d. hoc nō est verisile: ⁊ sic cōcludit q sua flagellatio non fuerit ꝓ peccato ꝓcedēti. sed ꝓ alia cā s. ad exercitiū siue patientie ꝓ merito vite future: quod intēdit iob cōtra aduersarios cōcludere vt dictū fuit a ꝓncipio b Si lot⁹ fuero. ℞ ꝓfir iob remouet falsū intellectū sui dicti. ꝓ hoc em̄ q dixit se innocentem a deo punitu: posset ab aliq̄ intelligi q diceret se iustū i cōparatione ad deum cui⁹ cōtrarīū asserit in ꝓncipio hui⁹ capituli. iō ostendit q nullus quantūcūq; iustus a deo pōt dici ꝓprie purus pallidū em̄ compatū ad albū dicit nigrū. ⁊ imꝑfectuz ad ꝑfectū dicit defectiuū. ⁊ hoc mō ois creatura q̄tūcūq; lucida dr̄ tenebrosa cōparata ad deū eodē mō humana innocentia cōpata ad puritatē diuinā dr̄ imūdicia fm illud Esa. lxiiij. Vniuerse iusticie nr̄e q̄si pānus mēstruate. ⁊ ℞ est qđ dr̄. Si lot⁹ fuero. a peccato cōmisso p pniaz. c Et fulserint velut mūdissime man⁹ mee. seruādo innocentiā. d Tamen sordib⁹ intinges me. i. videbor sordid⁹ iuxta me. e Et abomina. me vestimē. mea. i. opa qz imūdicia operū ꝓcedit ab imūdicia opantis. q aūt p vestimēta designent opera exteriora pz Matth. vij. Attēdite a falsis ꝓphet̄ q veniūt ad vos i vestimētis ouiū ⁊c. Consequenk subdit cām q̄re hō compatus deo videat sordid⁹ ⁊ iniustus. d. f Neq; em̄. ⁊c. s. in tali cōparatione. vir em̄ iuxta virū pōt apparere iustus. ℞ nō iuxt deū. cui⁹ iusticia excedit in infinitū: ⁊ sic intelligik qđ subdik. g Nec q̄ mecū ⁊c. qz de⁹ a nullo pōt iudicari. iō subdik. a Nō est qui vtrūq; ⁊c. qz de⁹ a nullo pōt argui. b Et ponere ⁊c. i. cohercere sua ptāte me ⁊ deū: qz de⁹ a nullo pōt cohercer̄i: p ista oia infinitu at iob infinitatē quo ad iusticiā diuie excellētie: rōne cui⁹ hō q̄tūcūq; iustus nō pōt dici purus: nec p ꝓfis pōt ō diuinis iudicijs cōtendere. vñ sabdik. c Auferat a me ⁊c Loq̄r. q. d. ista duo. s. terror diue vidicte ⁊ pauor. ne iferat irreuerentia diuine excellentie debent hoi silentiū imponere ne audeat de ei⁹ iudicijs cōtendere. Totus em̄ liber iste rhetoricus est cui⁹ mod⁹ est eandē sniam modis pluribus explicare. ⁊ maxie qñ hō loquit in psona dolentis qui cōceptus solet exprimere pluribus modis: aliqñ inrogatiue: aliqñ optatiue: ⁊ aliqñ assertiue ⁊ alijs modis plurib⁹. vt patet in ꝓcessu hui⁹ libri.

In ca. ix. vbi dr̄ in postil. Et colūne ei⁹ cōcutient.

Per colūnas tre pñt itelligi ad lram Additio. j.
p colūne vel q̄cūq; alia edificia q̄ vident adherē tre
vel etiā mōtes q̄ sūt q̄si colūne sup terrā fundate: q̄
oia in terremotu concutiant.

In eo. ca. ix. vbi dicit in postil. Qui ꝓcipit soli ⁊ nō oriꝫ tur. i. pot ꝓcipere. Additio. ij.

Tempore Iosue qñ de⁹ fecit stare solem in medio celi vt nō ꝓcederet ad occasuz spacio vni⁹ diei. Et eadē statione secutum est q staret añ ortū respectu hemisperij antipedū ⁊ sic eodē tpe de⁹ fecit q nō ꝓcederet sol ad ortum. vñ nō oz q arguak a similitudine ptātis in

pcipiẽdo q; in vna t eadẽ statione sol stetit vt nõ pcede-
ret ad occasuz: nec etiã ad ortũ. t hoc respectu diuersoꝝz
hemispherioꝝ ꝛc.

Capim. x.

t Tedet aiam meaz vite mee. Postq̃ Iob declarauit
se innocentẽ punitũ fuisse, hic ꝓr inquirit cãm pu
nitionis sue:
quã maxie solẽt af-
flicti querere. Et ꝑ
ponit suã inquisitio
nẽ, secũdo infert cõ-
tra aduersarios synã
cluſionẽ: ibi. Quare devulua. Prima
in duas: q; ꝑ inquiri
rit cãm sue punitio
nis ex suppositione
sue innocẽtie, secun
do absq̃ tali suppo
sitione. Secũda ibi
Si peccaui. Pria
i duas. Fm duplicez
cãm quã remouet a
deo. Secunda ibi.
Nunq̃d oculi. Pri
ma cã punitionis i
nocẽtis est malicia
in puniẽte, q̃n calũ-
niaꝝ inocẽtẽ ꝑ suaz
malicia vel oppmit
ꝑ violentiã: t ꝑ nul
lo mõ põt esse i deo
sic igit istã iniaz de-
ducit Iob ꝑ lamẽtã-
do afflictionẽ suam
dicens. a Tedet
aiam meã vite mee. q; lz viuere fm se sit delectabile: subꝝ
lectũ aũt mltis angustijs efficit tediosuz sicut erat in Iob.
b Dimittã aduersuz me eloquiũ meũ. tũc em videt hõ
loq̃ cõtra se q̃n loquit de abbreuiatione vite sue.
c Dicã deo noli me pdẽnare. ex hoc pz q; Iob nõ loque-
batur ex desperatione: ꝫ magis ex suppositione aduersarioꝝ
suoꝝ futurã vitã negãtiũ: ad qõ sequit breuiatio vite Iob
optãda vt sic terminaret sua pena. vt frequent dictũ est ꝛ
d Indica mihi cur me ita iudices. ostendẽdo ñ causaz
quare sic grauiter me punis innocentẽ. e Nunq̃d bo
nũ tibi vi. si calũ. me ꝑ astuciã. f Et oppimas me. per
violẽtiã. g Opma. tuarũ. i. cũ sim creatura tua.
h Et cõsiliũ impioꝝ adiuues. quoꝝ studiũ vertit ad de
pressionẽ innocẽtũ. ista ꝓposuit Iob inꝛrogatiue. q. d. ista
nullo mõ possunt in deo eẽ: t sic excludit a deo ꝑma cau
sa punitionis sue q̃ est malicia puniẽtis. i Nunquid
Hic remouet scõa cã que est ignorãtia veritatis: sicut iu
dex aliq̃n punit innocentẽ etiã fm ordinẽ iusticie: vtpote
q̃n suspectꝰ est de crimine lz falso: t sic ꝑ tormẽta seu que
stiones punit innocẽtẽ. vt ꝑ hec extorq̃atur veritatẽ. ista aũt
cã puniẽdi innocẽtẽ non põt esse in deo: cui nihil põt esse
occultũ. Sic igit ꝓcedit Iob ꝑ quasi inqrendo vtrũ ꝓpter
talẽ ignorãtiã puniat a deo. t scõo ostẽdit q; nõ ibi manꝰ
tue. Circa ꝑmũ dicit loquẽs deo. i Nunq̃d oculi car
nei tibi sunt. ita q; accipias cognitionem intelligibilem
a sensibꝰ: inꝛ quos in hoc ꝓncipalioꝝ est visus. q; plures
differẽtias rerum nobis demõstrat vt hr̃ ꝑ metaphysice.
k Nũquid sicut dies hois ꝛc. ita q; ꝑ ꝓcessum tpis au-
geat in te cognitio veritatis sicut accipit cognitio in hoi
bus: t ꝓpter talẽ modũ cognoscẽdi: aliqua veritas te la-
teat. l Vt q̃ras iniq̃tatẽ meũ ꝛc. ꝑ tormenta ñ inflicta
sicut iudices humani inquirũt de ignotis. m Et scias
ꝛc. ꝑ talẽ disquisitionẽ: sicut iudices terreni ꝑ hoc cogno
scũt questionati innocẽtiã. n Cũ sit nemo q̃ de manu
tua possit eruere. illũ quẽ tu volueris ꝑdicto mõ questio
nare. o Manꝰ tue. Hic ꝓr ostẽdit Iob talis nõ habe-
re locũ in deo: cum cognoscat hoiem pfectissime intrinsece
extra. t hoc est qõ dicit. Manꝰ tue. i. potẽtia opatiua tua.
p Fecerũt me. q̃tũ ad aiam que fit a deo ꝑ creationem
q Et plasma. me totũ in circuitu. q̃tũ ad corpꝰ quo aia
circũdat sicut vestimẽto quodãmõ.
r Et sic repẽte ꝓcipitas me. pitas me. ꝑ flagella q̃
s Memẽto q̃so q; sicut lutũ si dicat: mirabile est
feceris me: t in puluerem q; cũ tanta diligen-
t reduces me. Nonne sicut tia feceris me: t sta-
v lac mulsisti me: t sicut ca- tim ꝑ flagella velis
x seũ me coagulasti. Pelle t me destruere: ꝫ inꝛ
a carnib⁹ vestisti me: ossib⁹ ponit cõtra errorez
b t neruis cõpegisti me. Vi amicoꝝ Iob: q̃ post
c tã t miam tribuisti mihi: t mortẽ negabãt aiã
visitatio tua custodiuit spi remanere quasi
d ritũ meũ. Licet hec celes i sequẽs ad dictũ eo-
e corde tuo: scio tñ q; vni- rũ q̃ ꝑma facie in-
f uersoꝝ meminerit. Si pec- cõueniẽs videt.
g caui t ad horaz pepercisti s Memẽto q̃so q;
h mihi: cur ab iniq̃tate mea sicut lu. fe. me. ꝫ dr̃
mũdũ me esse nõ pateris. ad alludendũ ei qõ
i k Et si impiꝰ fuero ve mihi ẽ dr̃ in geneſi hoiem
l t si iustus nõ leuabo caput formatum de limo
m n saturatus afflictione t mi- terre Gen̄. j. t redi-
n seria. Et ꝓpter superbiam gendo in puluerem
q ꝛ q̃si leenã capies me: reuer Gen̄. iij. t Nonne
suscꝫ mirabiliꝫ me crucias si. lac mul. me.
Incipit describere
formationẽ hois a
ꝑncipio semis qõ ẽ
de supfluo alimẽti dealbato ad mo-
duz lactis. v Et
sicut caseũ me coa-
gulasti. in formatio
ne em̃ pueri semen viri in quo est vis actiua se hz ad ma-
teriã ministratã a matre in formatione corpis pueri sicut
coagulũ ad lac in formatione caſei. x Pelle t car. ve.
me. q; mẽbra vitalia vt cor t epar ꝛc. operiunt carnibus:
t pelle q̃si quibusdã vestimentis. a Ossib⁹ t ner. cõpe.
me. ad robur corpis. descripta q̃ corpis organizatione: ꝑ
cedit ad aiationẽ dicẽs. b Vitã t misericordiã tribui
sti mihi. deꝰ em̃ infundendo aiam dat vitã: t etiã virtutes
in quodã seminario: inꝛ q̃s in ipso Iob relucebat miſera-
tio ꝑm q; ipse dicit. j. xxxj. Ab infantia mea creuit mecuz
miseratio. c Et visi. tua cu. spũs meus. ꝑ vite cõtinuatio
nẽ exhibendo tua beneficia: tũc em̃ dr̃ deꝰ hoiem visitare
q̃n dat ei beneficia spũalia t corpalia: oia ista aũt expssit
Iob ad ostendẽdũ q; deꝰ cognoscit pfecte oia que sũt i ho-
mine quãtũcũq̃ intima. iõ subdit. d Licet hec celes i
corde tuo. dr̃ aũt deꝰ celare in corde suo ea q̃ ptinent ad
hoiem q̃n nõ ostendit erga eũ beneficia exteriora. dimit-
tẽdo eũ in afflictione magna. e Scio tñ q; vni. memi
neris. t sic ex ignorãtia ex pte tua non ꝓcedit q; me afflí
gis. f Si pec. ꝛc. Hic ꝓr inquirit Iob cãm afflictiõis
sue absq̃ suppositione sue innocẽtie. d. Si peccaui. i. da-
to q; peccauerim i iuuentute mea. g Et ad horã pep.
ñ. s. statim nõ puniẽdo: q; Iob a iuuẽtute nõ fuit afflictꝰ
a deo. h Cur ab iniquitate mea ꝛc. q. d. si pepcisti mihi
in iuuẽtute t fortitudine mea: videt q; magis deberes ꝫ
facere in mea senectute. in qua nõ possum sic sustinere re
laxando saltẽ mihi culpã ex tua pietate. i Et si impiꝰ
fuero. tpe ꝓterito. k Ve mihi est. i. sum t fui in tanta
tribulatione q; deberet tibi ꝑ pena sufficere. l Et si iu
stus. supple fui t sum. m Nõ leuabo caput. ad defen
dendũ iusticiã meã. n Saturatꝰ. i. totaliter repletꝰ. Afflí
ctione t miseria. Et si leuauero caput: tãq̃ tibi renitens
ꝓpter superbiã. q Quasi leenam capies me. irrctiendo
me maloribus supplicijs. iõ subdit. r Reuersusq̃ mi
rabiliꝫ me crucias. q; priꝰ me cruciasti ꝑ subtractionẽ omi
niũ bonoꝝ. t nunc ꝑ ꝓsecutionẽ amicoꝝ meoꝝ quod est

> s Instauras testes tuos cō
> t tra me t multiplicas irā tuā
> v aduersum me t pene mili-
> x tāt ime. Quare de vulua
> y eduxisti me q vtinā psūpt⁹
> z eēm: ne ocul⁹ me videret.
> a Fuissem q̄si nō eēm de vte
> b ro trāslat⁹ ad tumulū. Nū
> quid paucitas diex meox
> c finiet breui. Dimitte ergo
> d me vt plāgā paululū dolo
> e rem meū añq̄ vadā t non
> f reuertar ad terrā tenebro-
> g sam t opertam mortis cal i
> b gine terram miserie t tene
> i brarū vbi vmbra mortis
> k t nullus ordo sed sempi-
> l ternus horror inhabitans.

aissimū sustinere. s. psecutionē ab illis q̄ deberēt ferre auxiliū. s Instauras testes tuos cōtra me. i. amicos meos q̄ vident eē testes tui incēptū p iustitiā tuā t impatiētiā meā nituntr me cōdēnare. t Et multiplicas irā tuā. i. effectū ire tue: q̄ nec ira nec alie passiones cadūt in deo. v Et pene militāt in me. i. tenēt me ira subiectuz q̄ nullo modo possuz resistere. Cōsiderādū aūt q̄ lz sathan amicos iob excitauerit cōtra eū: ē tñ hic deo attribuit: q̄ hoc fecit ex deo permissus. Sciendum etiam q̄ iob ad hoc cās punitionis innocentiuz tā diffuse q̄ finit vt p illas quas remouit tāq̄ incōgruas: intelligat vera cā q̄ est exercitiū patiētie ipox afflictox vt p hoc deuenīat ad pmiū vite future eis a dño pparatū. x Quare de vulua. Hic vltio iob ex pdictis aduersarioz seq̄ cōtradictionē cōcludit vt eēm pz ex pcedētib⁹ ipsi ponebāt felicitatē hois in psperitate tpali: ex quo sequit q̄ vita miserijs subiecta a quibus nō apparet relcuabilis q̄lis erat vita iob: sit sibi odibilis t horenda. Itē q̄ ponebāt post mortē nihil remanere ō hoie vitā aliam oīno negātes. sequit q̄ mors sit p̄uatio oīm bonox simplr. t p pēs sūme horrēda. t sic vita ei opposita appetēda etiā in statu misero: in quo non puat oē bonū t sic sequunt cōtradictoria ad dicta ipsox. hui⁹ aūt cōtradictionis iob p̄ deducit p̄imā ptem. d. x Quare de vulua eduxisti me. i. fecisti me nasci: subdit cām. d. y Qui vtinā cōsumpt⁹ eēm. i. mortu⁹ ante natiuitatem. z Ne oculus me videret. in vita tā misera existentem. a Fuissem q̄si nō essem. i. ita parū participassem de esse q̄ q̄si nihil eēt cōputandū. Cōsequent ponit aliā partē cōtradictiōis di. b Numqd nō pau. die. meox finiet breui. q. d. sic. p nimia afflictiōe t senectute. c Dimitte ḡ me vt plan. pau. do. meū. in vita pēti q̄ adhuc moz videt horribiliox. iō sequit. d Anteq̄ vadā. p mortem. e Et nō reuertar. p resurrectionē fm aduersarioz errorē q̄ negabāt aliā vitā. f Ad terrā tenebrosam. i. sepeliar in terra que dena sua est opaca. g Et optā mor. caligine. q̄ viuētes q̄tūcūq̄ misere fruunt luce q̄ est super terrā. ḡ p mortē t sepulturā ea p̄uant. h Terrā miserie t tenebrarū. q̄ p mortē t sepulturā tollit ois delectatio sensibilis t cognitio intellectualis fm dicta amicorū iob. i Vbi vmbra mortis. q̄ fm eos nihil pōt ibi imaginari nisi horridū. k Et nullus ordo. q̄dū em hoies sūt in vita pēti sunt in aliquo ordine instituti. q̄ sunt diuersi stat⁹ hoim: t in quolibet statu sunt gradus varij: sed post mortē non remanet aliqua talis distinctio. maxime fm amicos iob: vt pz ex pdictis. l Sed sempi. hor. inhabitās. q. d. nihil pōt ibi imaginari nisi horridū t ad sp: q̄ amici iob reputabāt resurrectionē impossibilē. nec aliquid ipsi⁹ hois remanere post mortē. quare talis horror esset omnino imutabilis t ppetuus.

Inca. x. vbi dr̄ i postil. Tedet aiam meā vite mee.

Ectundū sanctū thomā signant dr̄. Additio. s. Dimittā aduersum me eloquiū meum. t nō dicit mittā seu pferā. nā multotiēs hō aliquos motus i corpe patit̄ ꝓter aliquā passionē: sed tū ita p rōnez mot⁹ ipsos reprimit q̄ ad verbū exteri⁹ nō pcedūt ḡ q̄si rō ostendere volēs q̄d interi⁹ patiat̄: occultos mot⁹ in verba pducit. tūc eloquiū dimittere dr̄ quasi q̄ḍ pri⁹ retentū fuerat: t ꝓter hoc subdit. Loquar in amaritudine aie mee. q. d. verba que exteri⁹ pferā intertotē amaritudinē ostendunt vt det intelligere se i psona hois amaricati loq. ḡ vt veri⁹ intelligat q̄ ista eloquij dimissio sit p hoc q̄ a tristicia rō supat subiugit. Dicā deo noli me cōdēnare ꝛc. cū enim vincit rō a passione. hō ꝑ deū remurm urat. sed si sint trib⁹ulationes hois recta rō manet se deo subdit t ipsius remediū postulat. t iō dicit. Dicā deo. noli me condēnare. Hec Tho. In eodē ca. x. vbi dr̄ in postil. Quare de vulua. Hic vltio iob ex dictiz aduersarioz ꝛc. Additio. ḡ.

Et hoc q̄ iob dicit. Quare de vulua eduxisti me ꝛc. nō videt q̄ inferat ex dictis aduersarioz sequit aliquā cōtradictionez nec plan⁹ sensus lre hoc tolerat. primus pz: nā ponētes felicitatē hois in psperitate tpali nō cōcedunt q̄ vita miseric subiecta sit simplicit odibilis cū adhuc remaneat i ipa vita ipm viuere: q̄ est q̄d appetibile. t ḡ satis pz p experientiā. ḡplurimi em miserijs maxie subiecti vident adhuc vitā appetere. etiaz si aliā vitā nō credūt sicut sūt infideles. scōm pz. nam plus sensus lre testat q̄ iob loquit nō cōtradictoria pcludēdo: ḡ quasi vnā t eandē sniam cōtinuādo. vnde meli⁹ videt dicendū q̄ iob hic loquit tāq̄ ostendens interioris amaritudinis passionē vt. s. dixerat. Loquar in amaritudine aie mee fm quā passionē hoies sic in magna posit afflictione eligūt nūq̄ eē in hoim aspectu. ne obprobriū sue miserie hoib⁹ innotesceret. t de hoc dicit. Quare de vulua eduxisti me. deo loquēs quē confitet cām esse sue pductionis t ntitatis. Qui vtinā cōsūpt⁹ essem. s. i vtero Ne oculus me videret sic miserū. Fuissez quasi nō eēm i. nō opto i hoc totalē p̄uationē essendi. q̄ hoc nō videt eligibile ḡ saltē hr̄e aliq̄lē essendi modū: t sic declarat appetitū pcedētē ex amaritudine passionis sue: ḡ q̄ hoc iā trāsiuerat in pteritū: t p pēs erat impossibile. vñ. vj. ethicox hoc solo p̄uat de⁹ facta iam nō fuisse: iō reuertitur ad petēdū a deo aliqua possibilia. s. cessationē aliquātulū suarū afflictionū de quo dicit. Numqd nō paucitas diex meox finiet breui. q. d. exq̄ nō placuit tibi vt faceres me cū tantā miaz vt fuissem q̄si nō essem mō pdicto saltē in paucitate diex meox q̄ i breui finiet. Dimitte me vt plangā ꝛc. exponant ꝓut in postilla ꝛc.

Replica.

In ca. x. circa illū passuz. Quare de vulua eduxisti me ꝛc. cū postilla. dixisset iob ex dictis aduersarioz cōcludere cōtradictoria: videlz q̄ vita subiecta miserijs inevasibilib⁹ sit simplicit odiosa. t eadē sit aliquo modo appetēda. Burgen. se opponit dicēs duo min⁹ p babilia. Primū est q̄ in casu vita miserijs subiecta maximis nō est simplicit odibilis ꝓter viuere q̄ḍ est bonum t p cōsequēs appetibile. ꝓbat hoc p experientiā. sed illa experiētia nō est multis nota. nam eligibili⁹ est non esse q̄ miserū esse sine spe euasionis. ideo xp̄us Math. xxvj. loquēs de iuda dixit ipm nō esse. t natū non fuisse bonū t p cōsequens eligibile: esse ergo miserū dixit maluz: per consequēs odibile. immo dixit. Melius illi erat: vbi glosa ordinaria vsitate dicit t simpliciter vt non possit inferri: igit̄ male esse bonū est: volens ostendere q̄ grāmatica simul t loica q̄ dicūt compatiui positiuū dici ō vtroq̄ extremox in ꝓposito nō habeat locū: miser em t si ꝓpter vtuere q̄ḍ eligibile est appetat eē ꝓut Burgen. p experiētiā exemplificat hoc est ꝓpter spem aliquā do euadendi miseriā. vbi aūt nō est spes euadēdi casus Burgen. nō est ad ꝓpositū. quia ꝓtra dictū xp̄i supra allegatū. vnde t si fm impetū nature miseri ꝓpter decorem vniuersi velint esse mallēt tamen nō esse ex volūtatis deliberatione. t hoc dictum coincidit cum eo quod scotus dicit circa tercium de affectione iusti t commodi. t tunc non sequitur sor. vult a fm impulsionem nature. igit̄ vult a: quia arguit a fm quid ad simpliciter. sicut in simili non sequitur chi-

stus voluit auferri calicem ſm affectū ſenſitiuū: igit vo-
luit. Et mercator vult tpe naufragij ꝓijcere merces. igit
vult. ꝛ ſic de aliꝭs multis. vñ ptz ꝓma ꝑs ꝓditionalis vbi
nō eſt ſpes releuatiōis a miſeria ibi vita ẽ ſimpliciter o-
dibilis ꝛ horrēda. etiã apꝰ eos q̃ felicitatẽ ſuã ponūt i ꝑ

ſperitate vite ꝓſentꝫ
nã ſi ꝓſpitas eſt con
tinua: eſt vera felici
tas iō ſimplicit ap-
petēda. ꝑ ꝓnſ eiꝰ op
poſitū. i. ꝓtinua mi-
ſeria eſt odibilis et
horrēda. Et ꝑ idem
mediū ex ſra poſtil.
bene deducit ſcōꝫ
ꝑtē ꝓtradictiōis cō-
tra quã burgẽ. nihil
facit. Loquit igit ex
ſuppoſitiōibus ami
coꝝ eos deducẽdo
ad ꝓdictionẽ. Scōz
aũt burg. dicrũ q̃ vi
delicꝫ ipe cũ ſancto
Thoma ipi iob fre-
quẽter ponit q̃ lo-
cutus ſit ex multitu
dine paſſionũ rōez
vincẽtiũ ad iram ꝑ
uocantiũ ſupra im-
ꝓbatũ ẽ in ꝓncipio
iij. capituli.

Capi. xj.

Respondēs Capi. xj.
aũt ſophar naamathi
tes dixit. Nũq̃d qui
multa loquit nõ audiet aut
vir ỽboſꝰ iuſtificabit. Ti
bi ſoli tacebunt homines.
ꝛ cũ ceteros irriſerĩ a nul-
lo ꝓfutaberis. Dixiſti enim
Purus ẽ ſermo meꝰ: ꝛ mũ
dus ſũ in ꝓſpcũ tuo. Atq̃
vtinã ds loq̃ret tecũ ꝛ ape
riret labia ſua tibi: vt oſtẽ
deret tibi ſecreta ſapie ꝛ q̃
multiplex eẽt lex eiꝰ: ꝛ itelli
geres q̃ multo minora exiga
ris ab eo q̃ mẽtur iniq̃tas
tua. Forſitã veſtigia dei cõ
ꝓhẽdes ꝛ vſq̃ ad ꝓfectum

omnipotentem reperies Ex
celſior celo eſt et q̃d facies
Profundior inferno: ꝛ vñ
cognoſces. Longior terra
menſura eius: ꝛ latior ma-
ri. Si ſubuerterit oia vel i
vnum coartauerit quis cõ
tradicet ei: vl quis [illegible] ei
põt: cur ita facis [illegible] ñ
nouit hoim vanit[illegible] vi
dẽs iniq̃tatẽ nõne [illegible]erat
Vir vanꝰ in ſupbiã erigi-
tur ꝛ tanq̃ pullũ onagri ſe
liberum natum putat. Tu
aũt firmaſti cor tuũ ꝛ expã
diſti ad eũ manꝰ tuas. Si
iniquitatem que eſt in ma-
nu tua abſtuleris a te ꝛ nõ

conſiderat. ꝛ ſic iuſte condemnat q̃uis hoim cõdemna-
tio non videatur. Scõm ꝓſequit ibi. Ipe eñ. Circa ꝓmũ
dicit ſophar. i Vtinam deus loqueret tecũ. tibi ſecre
ta ſua reuelando. a Et q̃ multiplex eſſet lex eius. ad
oia q̃tũcunq̃ minima ſe extendẽdo. b Et intelligeres.
ꝑ iſtam reuelationẽ c Q̃ multo minora exigaris .i. miñ
puniaris debito. d Forſitã veſtigia
dei comphẽdes hoc
cit negatiue. Veſti-
gia aũt dei ſunt cre-
ature ex quarũ ꝓdi-
tionibus inueſtigãt
cõditiões creatoris
ꝛ iſte creature ñ poſ
ſunt ad plenũ comp̃
hendi ab hoie ſm il
lud Eccl. j. Cuncte
res difficiles: nec ꝑt
hõ ea explicare ſer-
mone ſicut patet de
modico folio arbo-
ris ö q̃ ñ pũt ad ple-
nũ inueſtigari oñs
ꝓprietates vt q̃re ſit
tãte q̃titatis. vel ta-
lis figure aut vtutiꝫ
ꝛ dato q̃ poſſent to
taliter comphẽdi

ab homine. tamẽ ꝑ hoc non cognoſceretur creator perfe
cte. quia nullus effectus dei nec etiam omnes ſimul ade
quant virtutem dei infinitam. ꝛ iõ ſubdit e Et vſq̃ ad
ꝓfectum omnipotentẽ reperies. q. d. hoc manifeſte eſt im
poſſibile. f Excelſior celo eſt ꝛ q̃d facies ꝛc. non eſt ꝑ
iſta intelligendũ q̃ aliqua dimenſio q̃titatiua ſit in deo.
ſed q: virtus eius incompabiliter excedit iſta que inf cor
poralia videnꝫ maxima ſignificans ꝑ hoc q̃ nõ poſſit at-
tingere ad ſapiam ꝛ vtutem dei cognoſcendam. niſi val
de modicũ ꝛ a longe ſimiliter nec eius potentiam. iõ ſbdit. g Si ſubuerterit omnia in nihilũ redigẽdo. ſicut
de nihilo fecit. h Vel in vnum coartauerit redigens
ad vnam confuſionem ſicut ab aliquibus dicitur q̃ om-
nia corpalia a ꝓncipio fuerũt creata ſb vna forma corpo
reitatis indeterminata ad aliquam ſpeciem determiatã.
i Quis contradicet ei. q. d. nullus. k Vel quis dice
re ei poteſt. cur ita facis corrigendo facta eius.
l Ipe eñ nouit. Hic conſequẽter oſtendit q̃ deus vſq̃
ad minima cognoſcit hominum peccata. etiam eis inco
gnita. Et ſic iuſte punit. ꝛ hoc eſt q̃ dicit. Ipe eñ nouit
hominum vanitatem. per quã auertunt a ſtabilitate vir
tutis. m Et videns iniquitatem nonne cõſiderat pu-
niendo. q. d. ſic. dicitur eñ iudex nõ conſiderare malefa-
cta. quãdo non punit ꝛ aduertere ſeu cõſiderare quando
punit. n Vir vanus. qui declinat a ſtabilitate vtutis
o In ſupbiam erigitur. quia licet ꝓmo peccet ꝑ ignoꝛã
tiam ſeu paſſionẽ. tñ ex cõſuetudine peccandi puenit ad
hoc q̃ peccat ꝑ certam ſciam ꝛ maliciam que eſt manife
ſta ſupbia cõtra deũ. p Et tanq̃ pullũ onagri ſe libe-
natũ putat a iugo ꝛ onere legis diuine. Onager eñ ẽ aſi-
nus ſilueſtris qui naſcit in campo ꝛ ſic nõ naſcit opibus
alias onerib⁹ portãdis. ille aũt q̃ naſcit in domo patriſfa
milias ad ꝟ naſcit. vt eiꝰ opib⁹ applicet. ꝛ q̃ dixerat ad
iob applicat di. q Tu aũt fir. coꝛ tuũ. in malicia ꝓpue
rando. ꝛ eã defendẽdo. r Et expãdiſti ad deũ manus
tuas. q. d. hoc ẽ fruſtra. qꝛ efficaciã oꝛis impedit malicia
tua. s Si iniquitatẽ. Hic ꝓñr admonet iob de reme-
dio. ſcõ rñdet cuidã eius dicto ibi. Et hẽbis. remedium
oñdit di. Si iniquitatẽ que in manu tua eſt abſtuleris: te
ꝓfecte ꝛ veraciter corrigẽdo t Et non mãſerit in taber
naculo. i. in familia tua quam debes regere.

Capitulum. xj.

Respondēs aũt ꝛc. Hic ponit obiectio ipius ſophar
tõtra ipm iob ꝛ ſcõo ponit iob rñſio ſeq̃nti ca. Cir-
cũ ſophar ꝑ arguit iob de ſtulticloquio. ꝛ ſcõo ni-
titur eũ oñdere iuſte punitũ ꝛ citra ꝓdignum ꝑ pctõ ſuo
ibi. Atq̃ vtinã. tercio admonet eũ de remedio ibi. Si ini
quitatẽ. Circa primũ ꝏꝛ. b Nũquid q̃ multa loquitur
ꝛ nihil audire. ꝛ cãm huiꝰ loq̃citatis ſubiũgit. d Aut
iuſticiã tuã ſicut in diſputatiõibus litigioſi ꝛ loq̃ces vo-
nes. q. d. nõ eſt rõnabile cũ nõ ſis tãte auctoꝛitatis nec ſa-
ptie. f Et eũ ce. irri. qꝛ ſupra dixerat. Quare detra-
riſtis ſermonibus veritatis ꝛc. g A nullo ꝓfu. q. d. im
mo ego oñdã ſtulticiã tuã. h Dixiſti eñ purꝰ ẽ ſermo
meꝰ. hoc accepit ex ꝟ qõ ſupra ſexto ca. dixerat iob. Et ñ
inuenieris in lingua mea iniq̃tatẽ ꝛc. i Atq̃ vtinã. hic
arguit iob ꝓpter pctã ſua punitũ. ꝛ ꝑ ꝓnſ coꝛã deo imun
dũ. Ad cuiꝰ intellectũ ſciendũ q̃ pctm ẽ trãſgreſſio legis
diuie. ꝛ celeſtiũ inobediẽtia mãdatoꝝ. vt dicit Aug. Lex
aũt diuina differt a lege hũana. qꝛ lex humana tñ eſt vni
uerſalis applicatio aũt in factꝫ ꝑticularib⁹ ꝓmittit iudici
bus in his q̃ ſũt: inter hoiem ꝛ ꝓximũ ꝛ aliꝭ hoibus in
rare oẽs ꝑticulares caſus ꝛ circũſtãtias deꝰ aũt certitudi
naliter ꝓſiderat oia opa hũana. etiã q̃tũ ad mãma. ꝛ ideo
lex eiꝰ ꝓut eſt in mẽte ipiꝰ ſe extẽdit ad oia etiã ꝑticula-
ria. ꝛ inde ẽ q̃ in legib⁹ hũanis aliq̃s aliq̃n peccat in can
ſa ꝑticulari ꝛ tñ nõ facit ꝰ legẽ hũanã. vniuerſalia enim nõ
ſe extendũt ad illud ꝑticulare q̃ peccãs q̃litercũq̃ facit cõ
tra legẽ diuinã: ꝓut accipit ꝓdicto mõ. verũtñ. qꝛ hõ nõ
habet ꝓgnitionẽ huius legis in oibus ꝑticularib⁹: freq̃n
ter ꝓtingit q̃ facit cõtra legẽ diuinã. ꝛ nõ aduertit. ꝛ ex ꝟ
cõcludit ſophar q̃ nullꝰ põt ſe ſecure iuſtificare ſm q̃ di
cit apl's. j. Coꝛ. iiij. ca. Nihil mihi ꝓſcius ſum. q̃ nõ i hoc
iuſtificatus ſum. In hac aũt deductiõe ſic ꝓcedit ſophar
qꝛ ꝓmo oñdit ꝓfunditatẽ diuine ſapie. ꝛ multiplicitatez
ſue legis ad oia ſe extendẽtis ꝓpter qõ eſt ab hoie incom
phẽnſibilis. Scõo oñdit q̃ deꝰ facta hoim vſq̃ ad mima

v Iniusticia.que tibi esset imputanda p defectu tui re-
giminis. x Tūc leuare poteris facie tuā.ipm depcan
do. y Absq; macula.i.amoto ipedimēto efficacie ora
tiōis tue z Et eris stabilis.in psperitate pūtis vite ō
hoc faciēte. a Et nō time.a supueniētibus malis
b Miserie q̄z in q̄
nūc es. c Obliui
sceris.ppter abūdā
tiam psperitatis sup-
ueniētis p talē mo-
dū loquit saluator.
Iobā.xvj. Mulier
cū parit tristiciā ha-
bet.cū autē peperit
puer tā ñ meminit
pssure ppt gaudiū.
d Et q̄si meridia-
nus fulgor psurget
tibi ad vesperam. hoc
dicit ꝫ illud: qō iob
supra dixerat q̄si ni
hil reputās psperitatē tpalē sibi decetero affuturā. eo q̄
esset senex t ppe mortē.q.d.licet fueris in vespa senectutis
tū tanta psperitas aduenier tibi q̄ reputabis te esse meri-
die.i.in potissimo statu vite tue.iō sequit. e Et tepsū-
ptū putaueris:p afflictionē t senectutez. f Dzeris vt
lucifer.p psperitatis abūdātiā.q.d.qō tibi de psperitāte sb
trahet ex brevitate tpis supplebit ex intentiōe t supabun
dantia psperitatis. g Et habebis ꝛc. Hic rñdet dicto
iob.q̄ supra dixerat nullū bonū sibi remanere post mor-
tem sm amicoꝝ suoꝝ errorē.oñdēs q̄ imo scz memoria
boīa remaneat inter hoies t veneratio.t hoc est qō dicit
g Et hēbis fiduciā.de futuro bono p̄ mortē h Pro
posita tibi spe.ex certa expectatiōe illi⁹ boni.t q̄d sit illō
bonū subdit. i Et defossus.i.sepultus t tumulatus
i Securus dormies.q; null⁹ murmurabit aut detrahet
de tua vita pterita k Requiescens t nō erit q̄ te exterreat
q; null⁹ audebit sepulturā tuā frangere seu vituparе vel
imaginē te repūtantē sicut fiebat antiq̄tus valentib⁹ pso
nis.vt post mortē venerarent in imaginib⁹ suis.t ppt ta
lem gl'am post mortē habēdā multi gētiles exposuerunt
se p republica morti t piculis.iō sbdit. l Et depcabū
tur faciē tuā plurimi.te in sepultura vl imagine tua vene
rādo.ꝫñr oñdit ꝫriū euenire malis hoīb⁹ in sua malicia
pmanētib⁹ dī. m Oculi aūt ipioꝝ deficiēt.q; nō obti
nebūt bonū qō assequi intēdebāt. n Et effu.pibit ab eis
q; nō potuerūt liberari de malo eis supueniēte. o Et
spes illoꝝ abomiatio aie. q; p⁹ mortē nō habebūt hono-
rē quē spabant.ſ oēs abomiabunt vitā eoꝝ pteritā sepul
turā t memoriā. Q; aūt aliq̄ vocaui disputātes contra
iob eius amicos.aliq̄ aduersarios nulla ē repugnātia.
q; sicut dictū fuit.s.ij.ca. Venerūt ad ipz vt amici ad eū
ꝫsulandū ſ p pcurationē sathā puersi sunt vt inimici ad
increpandum. In ca.xj.vbi dicit in postil. Et q̄ multi-
plex sit lex ei⁹ ꝛc. Additio.

v Hī translatio nra hz. Et q̄ multiplex lex ei⁹ sit :he-
braica lra hz. Et iō q̄ duplex sit lex eius .que q̄dez
lra nō pōt bñ exponi.ex hoc q̄ lex diuina ad oia q̄
tūcunq; minima se extendit.nam ppter ſ nō diceret lex
duplex.vñ ad veritatē lre hebraice ppie exponēdā.aliter
videt dom Pro q̄ sciendū.q̄ lex diuina apud iob t soci
os eius nō ē accipiēda p lege mosaica:q̄ apud eos non
erat diuulgata.nec etiā p lege euāgelica.q̄ nōdū erat sed
apud eos pōt lex diuina dupliciter accipi. Uno mō p le
ge eterna q̄ sm Aug.de li.ar.est summa rō.cui sp obtpan
dū ē.cui⁹ quidē eterne legis rō sm eūdē aug.ibidem no-
bis impressa est.nam licet sm sanctū Tho. in pma .ij.q.
xciij.arti.ij.rñdendo ad qōem.nullus legē eternā cogno
scit sm q̄ in saipa ē nisi solū beati q̄ ipam dei essentiaz vi-
dent oīs tñ creatura rōnalis ipam ꝫgnoscit sm aliquā ir
radiationē t pticipatiōem legis eterne.q̄ est veritas incō
mutabilis. Imprimitur etiam rōnali creature lex eterna
inq̄ntum inest ei naturalis inclinatio ad id q̄ō est ꝫsonus
legi eterne. Uñ.ij.ethi. Sumus inclinati ad habendum
vtutē.q̄ quidē impssio in malis est corrupta inq̄ntū in ip
sis nālis cognitio boni p passiōes t vicia obtenebrat.sic
t inclinatio cor na-
turalis ad vtutē de-
prauat p habitū vi-
ciosum. scdo mō ac
cipit lex diuina p le
ge naturali q̄ sm au
gu.ij.confess.scripta ē
in cordibus hoīm.
sic q̄ ea nulla delet i
quitas.qō intelligi
tur q̄tū ad pncipia
pma t cōia legis na
tural.vñ ō isti⁹ dua-
bus legib⁹ ppie pt
intelligi illud vbuz
scz q̄ duplex sit lex
eius :q̄rum legum pma.s.eterna ē altissima t abscōdita
a nobis.iō de ipa dicit sophar. Vt oñderet tibi secreta sa
pientie.t sequit q̄ duplex sit lex ei⁹.q.d.nō solū lex natu-
ralis q̄ cōiter est hoibus nota q̄ ad pma pncipia eius t ē
lex dei ſ etiā eterna lex:q̄ ē secreta sapia dei sm quā ex cō
uenientissimis rōnibus nob ignotis punit t pmiat. t iōo
sm illā legē ignotā si tibi reuelaret.intelligeres q̄ multo
minora exigerent ab eo q̄ meret iniq̄tas tua. Cōsequent
oñdit q̄ iudicia dei sm hmōi legis eterne ꝫsiderationem
sunt nob incōprehēsibilia vñ subdit. Forsitā vestigia dei
ꝫphendens.ꝫñr dicit q̄ hmōi sapia dei abscōdita q̄ ē lex
dei eterna ē altissima t pfundissima t lōgissima t latissi-
ma de p̄ dicit.Excelsior est celo.de scdo Profundior in-
ferno.de tercio. Lōgior terra.de q̄rto. Latior mari .q̄ oia
ponit ad designādū ipi⁹ legz eīne incōprehēsibilitatē. Ex
q̄bus ꝫcludit.q̄ q̄cq̄d de⁹ agat sm hmōi legē eīnā sicut ñ
pōt i pediri de q̄ dic. Si sbuerterit oia ꝛc.q̄s ꝫdicet ei. sic
nec reprehēdi de q̄ dicit. Quis ei dicere pōt.cur ita facz q̄
ad gubnationē hoīs applicat di.ipe em nouit hoīm vani
tatē.q.d.si sm iudiciū sue legis eterne:hoiem sbuertit vl
vehementer punit.q̄s ei dicere pōt cur ita facis.ipe enim
nouit hominum vanitatem.

Replica.

In.xj.ca.vbi translatio nra habet de multiplici le-
ge. Burgēsis fortasse put consuevit fingit q̄ in he
breo habeat duplex.vbi nos multiplex habemus
q̄ō dico ad ꝫ ficti.q; id q̄ō applicat modici pōderz ē.etiā
nō oportuit eū facere tantā vim de vno termio .cū et lra
hebraica quā ptēdit cū trāslatiōe nra coincidit. Cū enim
sm oēs vnū t multa opponunt.t binarius nō ē vnitas.
Est igitur pluralitas.si igit dualitas ē multitudo.duplex po
test dici multiplex.t sic est coincidētia. Sed ad rez de di
stinctiōe burgēsis quā ponit de lege eterna t naturali.
illa distinctio nō vī ad ppositū lre.nā lra ꝓsequitur de eter
na lege hoīm incōprehēsibili.vtz p totū ꝓcessum capitu
li huius.qualiter nō est de lege nature cuius pncipia sūt
cordibus hoīm indelibiliter inserta t sm iudiciū recte rō-
nis ad particularia applicata.que nō pñt dici incomphen-
sibilia:sm que etiam pōt bñ dici.cur ita facis ꝛc. put li
tera.sed nō est sic de lege eterna q̄ duplex est. imo multi-
plex q̄ ad effectus vna tñ in se sicut spūs multiformis.ta
men vnus in se diuidēs singulis put vult. t vī burgen.
intrare id pelagus in ppositio volēs cū beato Aug.ō do-
ctrina christiana li.j.q̄ illa lex eterna quā beatus Augu.
vocat lucem.sit intellectui creato rō cognoscendi verita-
tes incōmutabiles:in quo tamen beatus Aug. commu
niter non tenetur a modernis.

Capitulū.xij.

Espondēs aūt. Hic ꝫñr post obiectionem sophar
ponit ipius iob responsio. Circa quā sciendū q̄ so-
phar t socij eius ad duo tendebant vt patet ex pre

dictis. Primū ē dicere aliqua magnifica de dei potentia
& sapia & hmōi. vt p hoc viderēt ipō iob sapiētiores & sē
tentie eox & iob veriores. Sciendū est ex dictis de deo a
liq̄ falsa ꝓcludere & iob. ꝓpter qđ sanctus iob i sua rīsiōe
p̄remonet p̄mū: scđo scđm ca. se. Circa p̄mū p̄ oñdit iob
q̄ ea q̄ dixerāt ŏ do
nō erāt sibi ignota.
scđo q̄ etiā alijs hoi
bus erāt vel poterāt
esse cōiter nota. et p
hoc excludit ab eis
excellētia respcū ali
oz̄ū & ꝓfutaꝝ eox iac
tantia. scđa ibi. Ni
mirū interroga. Cir
ca p̄mū dicit iob ex
dictis eox iactatoꝛijs
ꝓcludēdo. b Er
go vos estis soli ho
mines. q̄ nō differt
ab aialib⁹ q̄ intelle
ctū. & iō ex ꝟ q̄ ꝓten
ditis vos tm̄ hñe in
tellectū de diuinis:
videt q̄ alios hoies
q̄si bruta anialia re
puteꝝ. & p ꝓsequēs.
c Mobiscū morie
tur sapia. si tm̄ est in
vobis. ꝗ ꝟ ē falsum.
vñ subdit. d Et mihi est coꝛ sicut & vob. i. intellect⁹. q̄
p coꝛ in sacra scriptura designat p̄m illud p̄s. xxxvj. Iex
dei eⁱ⁹ in coꝛde ipius. e Nec inferioꝛ vr̄i sum. in noti
cia vel scia diuinoꝛ de q̄ vos iactatis. & ne hoc dictū ipute
tur iactātie ipius iob subdit. f Quis em̄ hec q̄ nostis
ignoꝛat. q. d. nō ē p̄sumptuosum q̄ dico me scire illa. que
p̄nt ab alijs cōiter sciri. & iō q̄ mihi imponitis hoꝛ igno
rantiā ē magna derisio. ꝓpter qđ sequit. g Qui deri
detur ab amico suo. a q̄ deberet honoꝛari ꝓpter qđ igraui
oꝛ ē derisio. h Inuocabit deū & exaudiet eū. q. ꝓprius
eius est subuenire. vbi subtrahit hūanū subsidiū. & q. ta
lis derisio vt frequēter se extēdit ad alios scōs. iō sequtur
i Deridet em̄ iust⁹ simplicitas. i. via eox̄ sine plica dolo
sitatis deridet ab hoibus mūdanis q̄ ꝓstituūt finē suum
in tpalib⁹ bonis q̄ vt frequēter acq̄runt fraudib⁹ & mēda
cijs. iō reputāt iustos talia fugiētes fatuos & ignoꝛantes
iō dicitur. k Lāpas ꝓtempta apud cogitatiōes diuitū
ptemnit vita iustoꝝ. licet sit lāpas ꝓrētiua lucis sapie. et
ardoꝛis caritatis. iō subdit. l Parata ad tps statutū.
id ē ad brītudinē futurā p vite meritū. & q. hoies mali ñ
solū deridēt iustos: ꝟ etiā ꝓrūpunt vsq̄ ad ꝓtemptū dei.
iō subdit. m Habūdant tabernacula p̄donū. q. bona
alioꝝ p phas & nephas idifferēter rapiūt sibi. n Et au
dacter ꝓuocāt deū. i. sine timoꝛe o Cū ipe dedit oīa
in manibus eox̄. q. ptās q̄ male faciūt ūnest eis a deo. licz
ea abutant tanq̄ deo ingrati. a Nimiꝝ. h ꝓñr ostēdit
iob ea de q̄ꝝ notīcia amici sui se iactabāt etiā alijs homi
nibus esse nota. & p hoc ꝓponit. scđo ōclarat modū p quē
hoies deueniūt in ꝓgnitionē diuinoꝝ ibi. Nōne aurꝫ. Cir
ca p̄mū dicit. b Interroga iumēta: interrogare crea
turas ē eaꝝ naturas ꝓsiderare. & rñsio earū ē in hoc q̄ ex
tali ꝓsideratiōe hō assurgit ad cognitiōem dei. q̄ ē p̄ma
eā oim. iō subdit c Quis ignoꝛat q̄ oia hec manꝰ dñi
fecerit. q. d. nullus aut pauci. q. oēs ꝓfitent deū eē p̄mā
cām oim. in cuⁱ⁹ manu ē aīa ois viuētis. s. irrōnal cuius
modi sunt aialia pisces & aues d Et spūs vniuerse car
nis hois. i. aīa rōnalis. e Nōne auris &c. h ꝓñr ostēdit
modū ꝓgnoscunt ꝓpietates diuine ibi. Apud ipm. Cir
ca p̄mū sciendum q̄ ois ꝓgnitio hūana q̄ mō naturali ac
quirit. de qua hic agitur a sensibus oꝛitur: sensus aūt au
ditus maxime valet ad noticiā q̄ acq̄rit p doctrinā. et q̄.
tum ad hoc dicit. e Nōne auris vba dijudicat. expiē
tia vero maxime valet ad ꝓgnitionē q̄ est p inuentionem
vt hr̄. j. metb. tal⁹ āt expiētia ōsig̃t cū dr̄ f Et fauces cō
dētis saporē. licz em̄
sensus visus pl⁹ fa
ciat ad accipiendū
expientiā q̄ gustus
tñ q. gustus ē q̄daꝫ
tact⁹ & hō icertitudie
tactus excedit oīa
aialia. nō aūt in alijs
sensib⁹. iō p gustum
certitudo expientie
designat q̄ etiam in
alijs sensibus inue
nitur. & ex duobus
modis acq̄rēdi scie
tiam p̄dictis subdit
g In antiqs est sa
piētia. q. p longitu
dinē tpis potuerūt
plura audire & expe
rī circa speculabilia
et ēt circa agibilia
iō subdit. & in m̄lto
tempoꝛe p̄udentia
h Apud ipm̄ &c. h
ꝓñr oñdit q̄liter mo
dis p̄dictis habetur noticia de diuinis. & p ꝓponit ꝓpo
sitū: & scđo declarat ibi. Si destruxerit. Circa p̄mū ꝓpo
nit q̄tuoꝛ de deo. Circa qđ sciendū ē. q̄ in cognitiōe nr̄a
p̄mū est noticia p̄ncipioꝝ q̄ sunt naturaliter nota tā in
in speculabilib⁹ q̄ in agibilibus. & hoc designatur h̄ p intelli
gentiā. vñ & habitus p̄ncipioꝝ vocat intellectus. secūdū
est noticia ꝛclusionū q̄ ex p̄ncipijs deducūtur. & hoc de
signat p ꝓsiliū largo mō acceptū: put importat quandaꝫ
inuestigationē & discursum a p̄ncipijs ad cōclusiones in
speculabilib⁹ & agibilib⁹ q̄uis ꝓpie loquēdo ꝓsiliū tan
tum sit in agibilibus. tertiū ē certū iudiciū de cōclusioni
bus inuētis. & h̄ vocatur hic sapia. q̄rtū aūt sequit ad ista
scz potētia exequēs. & h̄ vocat hic fortitudo. q̄ad autem
pfectiōis ē in creaturis excellētius est in deo. & iō ista q̄tu
oꝛ dicunt hic in deo esse q̄tū ad id qđ habēt pfectiōis re
mota oī impfectiōe. lz em̄ de⁹ ꝓgnoscat p̄ncipia & ꝛclusio
nes qđ est pfectiōis: nō tñ acq̄rit noticiā ꝛclusionū p no
ticiā p̄ncipioꝝ. q. talis acq̄sitio p discursum impfectionē
includit. Sciendū etiā q̄ lz ista q̄tuoꝛ realiter distinguā
tur in nob. in deo tñ distinguunt sola rōne. q. pfectiones
q̄ sunt in creaturꝫ diuisim & indistincte. in deo sunt vnite
i Si destruxerit. h ꝓñr oñdit q̄ q̄tuoꝛ p̄dicta apparent
in deo ex effectibus suis hoibus notis. & p h oñdit de tri
bus scz de fortitudine sapia & ꝓsilio. scđo de intelligentia
ibi. Qui immutat. Primū aūt oñdit dupliciter. p̄ in quo
dam generali. scđo applicādo ad status hoīm in spetiali:
ibi. Haltheū regū. Circa p̄mū dicit. l Si destruxerit
regna vel ciuitates vel hmōi. k Nemo est q̄ edificet.
cōtra eius volūtatem. l Si incluserit hoiem. materia
li carcere vel infirmitate. m Nullus est q̄ apiat. ipꝫ li
berādo. & sic ptꝫ q̄ in eo est fortitudo maxima q. null⁹ ꝑt
ei resistere h̄ etiā ꝛcludit ex effectibus magis generalib⁹
dicens. n Si cōtinuerit aquas. ita q̄ nō descēdat ŏ ce
lo pluuia. sicut fecit ad p̄ces helye. iij. Regum. xvij.
o Omnia siccabuntur. in supficie terre. p Si emise
rit eas. in nimia abundātia. sicut fecit tempoꝛe Noe
q Subuertent terrā. i. habitātes in terra. q. tūc solū remā
serūt octo ꝓsone. & quia ista ostendunt infinitatem diuie
potentie concludit. Apud ipsum est fortitudo. consequē
ter idem ostendit de sapientia dicens. Et sapientia. quod
declarat dicens.

r Ipe no.r dect.rr.pfecte ẽm sapientis est deph̃dere astucias decipientiũ r simplicitatis ab eis deceptor:cõsequẽter idem oñdit de ꝓsilio dĩ. s Adducit ꝓsiliarios in stultũ finẽ.qñ subtrahẽdo grãs suas obnubilat eor intellectus q̃ ꝓsueuerũt dare certa ꝓsilia r ꝛgrua ad finẽ intentũ.r tũc dant incõgrua:r sic puenit ad finẽ oppositũ:sicut ỏr Esa.xix. Sapientes ꝓsiliarij pharaonis dederũt ꝓsiliũ insipiens.

t Et iudices in stupozem.hic accipiuntur iudices q̃ solent bñ iudicare ỏ agibilibus.r iõ qñ ꝓtrarium iudicij sui accidit stupent r admirantur v Balthe um regũ. Hic ostendit ꝓdicta applicando in spãli ad statꝰ boim:q̃ videnk potiores dĩ. Baltheũ regum.i.virtutes eor militarẽ.s.exercitũ.

x Dissoluit.quando ꝓtra spem bũanam debellantur.

y Precingit funerenes eor.qñ sic deuicti ligati in captiuitatẽ ducuntur.

r ipz ẽ fortitudo r sapia Ipe nouit r decipientẽr eum q̃
s decipitur. Adducit ꝓsilia
r rios i stultũ finẽ:r iudices
v in stupozẽ. Baltheũ regũ
x dissoluit:r p̃cinxit funere
z nes eor. Ducit sacerdotes
a ingloꝛios r optiates sup-
b plantat. Cõmutans labiũ
c veracium:r doctrinam se-
d num auferẽs. Effundit de
spectionem sup principes
e f ꝛeos q̃ oppꝛessi fuerãt rele
g uat. Qui reuelat ꝓfũda de
h tenebꝛis:r ꝓducit in lucẽ
i vmbrã mortis. Qui multi
k plicat gẽtes r ꝓdit eas :et
l sꝰuersas in integrũ restitu
m it. Qui imutat cor pꝛicipũ
n pplũ ꝛe r ỏcipit eos vt fru
o stra icedãt p inuiũ. Palpa

dicitur Proverb.xxj.Cor regis in manu dñi quocunq; voluerit inclinabit illud.r sic ptz q̃ in cordibus hoim involuerit inclinabit illud.r sic ptz q̃ in cordibus hoim inme opatur.r hoc est qđ dicit. Qui immutat cor pꝛincipuz populi terre.r p ꝓfis subditor q̃ solẽt seq̃ volũtatẽ pꝛincipum. n Et decipit eos.nõ sic intelligendo q̃ deceptio directe sit a deo.sed qꝛ suo iusto iudicio subtrahit lumen suum directiuz.r sic homo cadet in deceptiõem p ꝓpriũ defectum o Ut frustra incedant p inuium.qꝛ non puenũt ad finem intentum. Errat aũt hõ dupliciter vno mõ p ignorantiam r ꝛtum ad hoc dic̃. Palpabũt quasi in tenebꝛis.alio mõ p passionẽ.r ꝛtum ad hoc dicit.

p Et errare faciet eos q̃si ebꝛios.passionati eñ sunt sicut ebꝛij qui aliter iudicant de agẽndis i ebꝛietate positi.r extra.sic etiam passionati aliter iudicant qñ st ex passione ez q̃ passiõe deterti.sic ꝛatus indicat se vindicandum

p ce r errare eos faciet quasi ebꝛios. Ca.xiij.

f E Cce oĩa h̃ vidit oculus meꝰ r auduit auris mea r intellexi singula
o Scõz sciaz vr̃az r ego nocui:nec iferior vr̃i sũ. Sz tñ
f ad omnipotentẽ loquar: r
g disputare cũ deo cupio pꝛi
us vos oñdẽs fabꝛicatoꝛes
mẽdacij r cultoꝛes puerso
b rũ dogmatũ Atq; vtinã ta
i ceretis.vt putaremi eẽ sa-
k piẽtes. Audite q̃ coꝛrectiones meas r iudiciũ labio
l rũ meoꝛ attẽdite. Nunq̃d deus indiget vr̃o mẽdacio vt p illo loquamini dolos
l Nunq̃d faciẽ eiꝰ accipitis r p deo iudicare nitimini

sedata aũt ira iudicat tp̃s r locũ expectandũ. Ca.xiij.

E Cce omnia. Postq̃ Iob arguit amicoꝛ suoꝛ iactantiam.hic excludit eoꝛ falsam sniam. r pꝛimo eam ꝛponit.sc̃o puniendã p̃dicit ibi. Audite q̃ .tercio eam oñdit ibi. Tacete paulisper. Circa pmum continuat dicta sua p̃cedentibus ad hoc arguens amicoꝛ plumpꝛionem dĩ. a Ecce omnia que p̃dicta sunt de fortitudine diuina sapientia eius.ꝓsilio r intelligentia. b Vidit ocu.me.p effectus pꝛedictos. c Et audiuit auris mea doctoꝛibus.ideo subdit. d Scim sciam vestram et ego noui.r ideo in hoc non potestz vos pferre mihi r me despicere e Sed tñ ad omnipotentem loqnar.p deo tam oꝛatõem.qꝛ tempe oꝛationis homo cum deo loquit f Et disputare cũ deo cupio.nõ temerarie eius facta arguendo.sed humiliter veritatem inquirendo.q.d. ipse in disputãdo contra me ñ vtetur verbis pungitiuis.r mendacibus sicut r vos.vnde subditur g Prius vos oñ. fabꝛi.mendacij ꝛc̃.vt aũt patebit infra anteq̃ inciperet disputare cum deo.ostendit eos fabꝛicatoꝛes mendacij sed tum simul tpe.sed ꝓpꝛius voce r intentione.intendebat eñ declarare eoꝛ falsam sniam p illam disputatiõem r sic factum est finaliter.vt habetur infra vlti.ca.qñ domin9 determinando questiõem dixit ipi eliphaz Iratus est furor meus in te:r in duos amicos tuos.qm̃ nõ estis locuti coram me rectm sicut seruus meus iob.ideo subditur.

h Atq; vtinam taceretis.ab iniurijs r falsis sententijs.

i Vt putaremini esse sapientes fm illud Pꝛoverb.xvij Stultus si tacuerit:sapiens reputabitur. k Audite q̃ Pꝛoposita eoꝛ falsitate in doctrina.hic oñdit eam a bo puniendam.d.Audite ergo coꝛrectiones meas.ceſſando a predictis ad euitandum penam diuine vltionis r q̃ in p̃dictis peccauerint.ostendit dĩ. l Nunq̃d deus indiget vr̃o mẽdacio ꝛc̃.illa eñ que dixerant oñderant se dixisse ad defendendã diuinã iusticiã.qđ nõ est necesse cuz aliter posset defendi. l Nunq̃d faciẽ eius accipitz q̃si iudicãtes ꝓ eiꝰ ꝛte eius iusticiã p falsa defendendo.

m Aut placebit ei. q. d. istud nō placet ei ꝙ displicet solet aūt alicui hoi placē defensio cāe sue ꝓpter ignorantiā qz credit eā esse iustā ꝙ hoc est in deo impossibile. q: nihil pōt eū latere. n Aut decipiet vt hō vīs fraudulētijs hō em aliqs deceptus fraudulētijs aduocatoꝝ vult defē

m Aut placebit ei quem cela
n re nihil pōt aut decipiet vt
p hō vīs fraudulētijs. Ipe
q vos arguet qm̄ in abscon-
r dito faciē eiꝰ accipiti. Sta
s tim vt se cōmouerit turba-
t bit vos: t terroꝝ eius irru-
v et sup vos. Memoria vra
x cōparabitur cineri: t redigē-
tur in lutū ceruices vestra
y Tacete paulisp vt loquar
z quodcūq mihi mens sug-
a gesserit. Quare lacero car
b nes meas dētibus meis t
animam meam ponꝝ i ma
c nibus meis. Etiam si occi
d derit me in ipso sperabo.
e f Verūtn̄ vias meas i ꝓspe
s ctu eiꝰ arguā t ipe erit sal-
b uatoꝝ meus. Nō em̄ vēiet

q modū cuiusdā disputatiōis cū deo eo mō q̄ dixerat supra. Disputare cū deo cupio. t iō p̄ modꝰ huiꝰ disputatōnis tāgit. t scēdo disputationē aggredit ibi. Quātas hēo
Circa ꝑmū inducit aicos suos: ad attentionem dicens.
k Audite ser. me. tanq̄ verū. l

i ꝓspectu eiꝰ ois hypocri-
k ta. Audite sermonē meum
l m t enigmata ꝑcipite auribꝰ
n vestris. Si fuero iudicatꝰ
o scio q iustꝰ iuēiar. Quis ē
p q̄ iudicet mecū. Tēiat q̄re
r tacēs cōsumoꝝ Duo tm̄ ne
facias mihi: t tunc a facie
s tua nō abscondar. Manū
t tuā longe fac a me t formi
v do tua nō me ₹reat. Voca
me t ego rñdebo tibi: aut
certe loq̄r: t tu rñde mihi
f Quātas hēo iniq̄tates: et
z a pctā scelera mea atq̄ delic-
b c ta oñde mihi. Cur faciem
d tuā abscondis t arbitraris
e me īmicū tuū. Cōtra foliū
f qđ vēto rapit oñdis potē-
tiā tuā t stipulā siccā ꝓseq̄r

Et enigmata. i. obscura t difficilia itellcū
m Percipite aur. ve. ista em̄ duo iducūt ad attētatiōz dicendoꝝ. s. vitas eoꝝ ad reprobandū falsitatē t obscuritas siue difficultas ad exercitādū intellectū.
n Si fue. iudicatꝰ scio q iustus iuueniar. i. si ō doctria quā sustineo tanq̄ verā deꝰ iudiciuz: scio q approbabit tāq̄ vera: t sic dabit ꝑ mesnia qđ oñdit i fine libri vbi dic̄ dñs ad disputātes cū iob: si estis locuti rectū corā me sicut seruꝰ meus iob. o Quis ē q̄ iudi. me. volens sustinē ptē oppositā
p Veniat. s. ad diuinū iudicium
q Quare tacēs cōsumoꝝ qñ em̄ hō af-

flictꝰ tacēdo cedat afflictionē suā interiꝰ magꝭ affligitur q̄ si exteriꝰ appeat loq̄ndo: t vt hēat ꝓstantiā loquēdi sb dit loquēs ad dñm. r Duo tm̄ zc. a facie tua nō abscōdar. i. accipiā ꝓstātiā loquēdi: t q̄ st illa oñdit. s Manū tu. lon. fac a me. cessando a pnti afflictōe. t Et formido tua ñ me terreat: de futura pēa iligēdi: ista ei duo splēt hoiem ipedire a ꝓstāti locutiōe scz dolor de pnti malo: t timor de futuro. v Voca me t ego rñ. tibi. q. dicere duobꝰ p̄dictis amotis patus sum disputare tenendo ꝑtem opponētis vel rñdentis. qualiter aūt disputatio sit licitū dictū fuit in ꝑn. huiꝰ ca. x Quātas ba. zc. Hic ꝓsr aggredit iob disputationē. t p̄ oñdit ꝓpositū in se singulariter. scēdo in alijs hoibꝰ cōiter se. c. ꝑma in duas. q: p̄ oñdit se flagellatū a deo nō ꝓpter culpā. scēdo inuenit verā cām ibi posuisti. Circa ꝑmū facit talē rōem si flagellatio in vita pnti essz tm̄ ꝓ culpa p̄terita: sequeret q̄ debēt corrūdere peccato: t nō excedere. aliter videret iniusticia esse in deo. iob aūt erat ꝓscius sue innocētie: t p ꝓs sciebat afflictionē suā culpā p̄teritā excedere. iō ad excludendū falsā cām sue punitiōis dicebat deo p modū humilis inq̄sitiōis. x Quātas hēo iniq̄. i. pctā ꝫ ꝓmū q̄ sūt ꝫ eq̄tatē iusticie. y Et pctā in me ꝓmissa sicut sūt peccata gule t luxurie t hmōi z Scelera mea ꝫ deū commissa ꝙr blasphemia t hmōi. a Atq̄ delicta. i. pctā cōtra p̄cepta affirmatiua ꝓ omissionē. t iō dicunt delicta. q̄ si derelicta: t ad ista q̄rtuoꝝ reducuntur oia alia peccata.
b Oñde mihi. i. si oñderes manifeste appet oibus q nō sim a te flagellatus tm̄ ꝓpter culpā ꝫ ꝓpter aliam causaz scz sapie tue dispositiōem. qz nō ꝑcesserant in iob talia et tāgrauia pctā. iō subdit. c Cur faciē tuā abscōdis. me nō exaudiēdo d Et arbi. me ini. tuū. i. ab alijs arbitrari facis. q̄ ignorant ꝓuidentie tue ꝓsiliū. qz modus hūanus est grauare aduersariū suū. t qz possz dici flagellat te vt i te oñdat potētiā suā. hoc remouet dicēs. e Cōtra foliū qđ vento rapit. i. ꝓra me qui sum nullus momenti t virtutis. f Oñdis potentiam tuā. q. d. hoc non decet magnificentiam tuam. sicut non decet hominez robustissimum experiri vires suas contra puerum.

Turbabit vos. ꝓ penā inflictā. t Et terroꝝ eiꝰ irruet sup vos. timētes adhuc ampliozē vobis penā inferēdam
v Memoria vra ꝓparabit cineri. q̄ cito p ventū dispgitur t nō apparet. hoc dicit iob ꝫ victuz sophar. q̄ supra dixerat bonū hois remanere post mortē inq̄tū manet in bona memoria hoim. q. d. istud qđ reputatis bonū non erit vob pꝰ mortē. x Et redigēt in lutū ceruices vr̄e. q̄s iudit iob amicoꝝ suoꝝ falsitatē: t p̄ oñdit eos fabricatores mēdacij. t scēdo cultores querse doctrine ibi. Audite ser-
monē. Circa ꝑmū sciendū q̄ ipi falso arguebāt iob de impotentia vltra modū. t de despatione eo q̄ a principio dixerat: Pereat dies in q̄ natus sum. t vtrūq̄ iob oñdit falsum. ꝑmo inducēs eos ad audientiā di. y Tacete paulisper vt loq̄r. licet em̄ aduersario sit graue diu audire tamen modicū nō dz sibi esse graue. z Quodcūq mihi
mens suggesserit. q. d. nō detinebo tps in ꝓponendo ꝓbatas falsitatē colorātia: ꝫ statim ꝓferā qđ habeo in corde fm veritatē. ꝓr oñdit eos falsum dixisse imponentes deꝰ impatiāam caninā di. a Quare lacero carnes meas
meas sicut vos in iponitis. b Et ani. me. ponꝝ in manibus meis. i. vitā meā nō curo amittē ꝓ despationē sic illud qđ portat in manibꝰ vī exponi raptoribꝰ: fm illō gregis. omeť. xxxvij. Depdari desiderāt q̄ thesauꝝ in via publica portāt. q. d. ista q̄ mihi iponitꝫ falsa sunt. ideo subdit.
c Etiā si occi. me qđ ē vltimū terribile. d In ipo spabo de summo bonoꝝ ipm in futura vita ꝓseq̄ndo. ꝫ quia spes sine meritis nō ē spes ꝫ p̄sūptio. iō subdit. e Verūtn̄ vias meas. i. opa mea f In ꝓspcū eiꝰ arguā. vaciuatoꝝ meꝰ. qz ē saluatoꝝ fideliū t nō fictoꝝ iō. h Non crita. t falso p̄tēdit exteriꝰ sctitatē. k Audite. ꝓr ostēdit eos cultoꝝ puersoꝝ dogmatū. qz negabāt vitā futurā ex ꝫ ꝓr dicebāt op a vtutū i pnti vita ꝓspitate tpali ꝓmiari. t pctā afflictiōibꝰ puniri: t sic vlteriꝰ dicebāt ipz ioba deo ꝓ pctis flagellazū. Falsitatē aūt eoꝝ oñdit iob

g Scribis enī cōtra me amaritudines.p tuas flagellationes.t p hoc qō dicit. Scribis.oñdit talia fieri nō a casu ꝫ ex ordine diuie sapie b Et ꝓsu.me vis pec.ado.mee q.d.ꝛ adolescentiā meā nō trāsierim absq; pctis.tū rōne iunēcutis illa magis sunt ēm tuā miam ꝓdonāda q̄tam grauiter puniēda.
t sic innuit Iob q̄ cāe sue flagellatōis a ōo nō tm fuit culpa p̄terita i Posuisti Hic innuit q̄ sit vera causa.t hanc inq̄rit ex spāli cura dei circa se di. Posuisti in neruo pedē meū. neruus iste intelligitur lex diuie iusticie qua mens Iob tenebat ligata.ne diuerterek a deo p pctā.
k Obseruasti oēs

g Scribis enī contra me amab ritudines t ꝓsumē me vis c pctis adolescētie mee d Posuisti in neruo pedē meū et k obseruasti oēs semitas me l as t vestigia peduꝫ meoꝝ m ꝓsiderasti.qui q̄si putredo n ꝓsumēdꝰ sū:t q̄si vestimtū qō comedit a tinea.

Capitulum.xiiij.

g Homo natus de mulie-

semitas meas.i.oēs actꝰ meos vsq; ad mīmū ꝓsiderādo. l Et vestigia pedū meoꝝ ꝓsiderasti.i.oēs circūstātias actuū pōderasti.q.d.hoc nō esset nisi in me esset aliquid notabile t stabile.qz ad sapiētem nō ptinet hꝰ tantam curā t diligentiā de re vili t instabili cuiusmodi suꝛ a pte corpis.ió subdit m Qui q̄si putredo ꝓsumēdus sum p mortē. n Et q̄si vesti.qō come.a tinea.qꝛ homes nascunt de carne mortua eā corrodētes.sicut tinea de veste quā corrodit.t ex ꝟ sequit q̄ in hoie p̄ter corpus ē aliquid notabile t stabile.s.intellectualis aia rōne cuius deus habet spāle curā de hoibus ꝓuidēdo eis in futuro p̄mia ꝓ meritis.t supplicia ꝓ pctis.t ꝟ est vera cā flagellationis sancti Iob.vt p patie meritū ꝓcūreretur sibi glie augmentū. In ca.xiij.vbi ꝺr in postil. Quodcūq; mēs suggesserit.q.d.nō detinebo tpus in ꝓponēdo ꝟba.

Quom Iob in multis passibus loquat sic Additio.
c vt ꝑma facie videat ipsum nō ponere spem hois in
alia vita vt cū dicit.xiij.ca. Nō cū mortuus fuerit nudatus atq; ꝓsumptus:vbi q̄so ē.t ibidē pꝰ pauca. Nō cū dormierit nō resurget ꝛc.ex q̄bus t aliꝭ silibus q̄ non ēm ꝓpriā opinionē ꝫ alioꝝ dicebat. quidā hebreoꝝ asserūt ipm hereticū fuisse:quoꝝ falsitas in hoc loco detegit cū spem suū manifestissime ponat in deū post hāc vitaꝫ. di. Etiā si occiderit me in ipo spabo q̄ ꝟba ꝓtinuant cū p̄cedētibꝰ sic. Postq; enī aduersarios rephēderat de hoc q̄ nitebant excusare deū ab iniusticia p sua mendacia.de q̄ dixerat supra. Nunq̄d deus indiget vro mēdacio:vt ꝑ illo loq̄mi dolos ꝛc.dixit q̄ potiꝰ deo displicebant t merebantur a deo puniri.de q̄ dicit. Aut placebit ei: cui celari nihil pōt ꝛc.ipe vos arguet ꝛc. Cōsequēter etiā oñdit q̄ illud in q̄ aduersarij ponebāt spem post hanc vitā scz i memoria hoim:erat q̄d vanū de q̄ dixit. Et memoria vra cō pabit cineri ꝛc.q.d.memoriā quā dicitis esse spectandaꝫ post hāc vitā nulla ē. Cōsequēter vult apire mētē suā clare.t vt redderet eos attētos p̄mittit di. Tacete paulisper vt loquar t ne locutionē suā in hoc loco estimarēt fore fictam seu ꝟboꝝ apparatu mixtā.subdit. Quodcūq; mihi mens suggesserit.q.d.ún ꝫ loq̄r vobis veritatē quā in mēte habeo.sublato quocūq; figmēto.q̄ quidē veritas que i mente sua ꝟsabat circa materiā de q̄ agebat est ista scz q̄ oēs afflictiones q̄s patiebat a deo que acerrime erāt. etiaꝫ si attingerent vsq; ad mortē p sua tormenta violēter inflicta patiēter tolerabat expectādo a deo post mortē suā remuneratiōem.t hoc sonāt ꝟba eius cū dicit interrogatiue. Quare lacero carnes meas dētibus meis.i. q̄ est causa finalis in mēte mea mee laceratiōis:ēm quā aīaꝫ meā porto in manibꝰ meis.i.qꝛ ex vi afflictionū aia erat ꝓpe exitū:ac si esset in manibus iam quodāmō ex corpus:ad quā interrogationē rñdit. Etiā si occiderit me in ipo sperabo.q.d.spes mea ē in ipo deo me affligēte quē expecto

b re breui viuens tempore
c d replet mīsl miserijs. Qui
e quasi flos egredit t cōteri
f g tur t fugit velut vmbra:et
nunq̄ in eodē statu pmāet
b i k l Et dignū ducl sup huiusmodi apire oc'los tuos t adducere eū tecū i iudiciū
m Quis pōt facē mūdū de i-
n mūdo ꝛceptū semie Nōne
o tu q̄ solꝰ es. Breues dies

q̄ intuek coꝛ t recte iudicat:de q̄ pꝰ pauca dicit Nō enī vepit in cōspectu eiꝰ ois hypocrita:quid aūt sit illud qō ꝑpetrat in deo post mortē.seu occisionē statim subiūgit. Ipe erit saluatoꝛ meus sez post mortē seu occisionē in futuro per eternam salutem.

Capitulum.xiiij.

Homo natus. Hic ꝑīr sanctus Iob qō in se declara
b uerat spāliter:declarat in aliꝭ hoibus generaliter
t ꝓ declarat ꝓpositū.scō euacuat dictū oppositū:
ibi. Mons cadēs Circa ꝑmū oñdit q̄ in hoie aliq̄d sit pꝰ
mortē remanēs.s.rōnalis aia.scō q̄ post mortē ē ꝑmia
tio reddēda ibi. Breues.tercio oñdit q̄ ex hoc resurrectō
hois est expectāda ibi. Lignū hꝫ spem.q̄rto q̄ quē modū
sit fienda ibi. Quō si recedāt. Primū aūt declarat in homine generaliter eo mō q̄ declarauerat de Iob spāliter scz
p vilitatem t p instabilitatem hominis ex pte corpis.ta
men sub aliꝭ ꝟbis.iste enī liber rhetoricus est vt dictum
est.ꝫ.cuius modus est ad eandē sniam plures adducere
silitudines:t idē replicare p alia ꝟba ad maioꝛē exaggerationē seu declarationē.dicit igit. a Homo natꝰ de mulieꝛe
tanq̄ de re fragili b Breui viōēs tpe.qꝛ aliq̄ animalia
t aues naturali cursu diutius viuūt c Repleꝁ multis
miserijs.s.caloꝛe:frigoꝛe:fame:siti:infirmitatibꝰ:ꝛhmōi
ꝓpter peccatū ꝑmi pentis. d Qui q̄si flos egredit.in
iuuentute. e Et cōteritur.in senectute vel infirmitate
supueniente. f Et fugit velut vmbra.qꝛ cito trāsit etiā
cōtinue eius vita. g Et nunq̄ in eodē statu pma.non
est p hoc intelligendū q̄ sit in cōtinua mutatiōe sicut ponebat eraclitus vt habetur.iiij.metaph. sed qꝛ hō non ē
diu in eadem dispositione ēm corpus.qꝛ modo est sanꝰ.
modo infirmus.t sic de aliꝭ dispositionibus. nec etiam
ēm animam.quia modo gaudet modo tristatur.
h Et dignum ducis.id est.reputas dignum.
i Sup huiuscemodi.i.sup rem tamfragilez t instabilē.
k Aperire ocu.tu. ad eius directionē q̄ ꝓhibitiones t ꝑceptа:vt a malis retrahatur t in bonis dirigatur.
l Et adducere eū recū in iudiciū.i.punire eū ꝓ malis t
ꝑmiare ꝓ bonis.q.d.p tuā ꝓuidentiā nō sic facis aliꝭ creaturis carētibus rōne:ex quo ꝓcludit in homine esse aliquid spūale t imortale rōne cuiꝰ deꝰ habet tantā diligētiā de hoie.t qꝛ illud a principio cōceptiōis inficit originali peccato.ideo subdit. m Quis pōt facere mūdū de immundo conceptum semine.qꝛ hō originale peccatuꝫ
trahit p hoc q̄ ab adam ēm rōnem seminalem descēdit.
n Nonne tu qui solus es.q.d.non solum habuisti diligentiā de humana natura in sua conditione dādo ei animam immortalem:sed etiā in emūdatiōe ei ab originali pctō ad cuius emūdationē deus ꝑ dedit rem editum a
ꝓncipio casus ꝑmi hois. o Breues dies.h ꝓīr oñdit
q̄ rōne aie imortalis remanet vita prꝰ mortē t ꝑmiatio
meritoꝝ t ꝑ repetit de breuitate huius vite,t patet littera

ſtitutio dupl̃r pōt intelligi. vno mō ꝓut ē in diuia ſordi
natione, ꝛ ſic termi vite hois ꝓteriri nō pñt. anticipando
vel differēdo. qz ei⁹ ꝓuidētia ē infallibilis. Alio mō vt ē i
effectu exteriozi. inq̃tū ex naturalibus cauſis ē aliqs pe-
riodus certꝰ vite ho
minis, ꝛ i aliqb⁹ ma
ioꝛ ꝛ minoꝛ ſm varie
tatē ꝓplexiōis, ꝛ ſm
ꝺ termi vite hūane
pñt anticipari ꝓ ma
lū regimē gladiū vl̃
aliā occaſionem.
q Recede paululū
ab eo. vitalē motuz
vl̃ ſpñ nō influēdo
alias ꝓferēdo. ſic ei
ſol ꝓ ſuā pñtiā ē cau
ſa lumis in aere ra-
dios influendo. ſic
deꝰ ē cā vite vitalez
ſpñm ꝓferendo. ꝛ ido
ſicut receſſus ſol̃ eſt
cā noctis, ſic talis re
ceſſus dei ſuo mō ē
cā mortis. ꝛ iō dicit
q Recede paululū
ab eo ꝛc. q. d. ex quo
vita hūana ē tābre-
uis ꝛ inſtabilis ꝛ ſb
iecta miſeriis, meliꝰ
eſt ſibi vt ꝺeſcat per
morte non ad ſp. qz mors ꝓ ſe nō ē appetibilis. ꝯ rōne ꝓ-
mīj ſequit̃. iō ſequit̃,

ꝓ ſe appetēda. iō ſubdit̃

mercēnarij nō ſūt appetibiles rōne laboris. ꝯ rōe merce-
dis pꝰ laborē recipiēde. ꝛ iō dies optata mercēnarij ē di-
es expectata ꝓ pmio hūdo ꝛ eodē mō tp̃us vite pñt̃ nō
eſt tp̃s optatꝰ a virt̃ ſctis. ꝯ tp̃s vite future qō ē tp̃us reci
piēde mercedis. ꝛ qz ꝓfecta retributio nō ē in aia ſine coꝛ
pore ad qō informādū hz nālē inclinationē. iō ꝓñr agit ō
futura reſurrectioe. t Lignū hz ſpē. h ꝓñr oñdit reſur-
rectionē hois futurā. ꝛ facit talē rōnē. hō cū ſit nobiliſſi-
ma creatura in inferioꝛib⁹ nō ē deterioris ꝑditiōis ligno
qō hz tm̃ vitā vegetabilē eēt aūt deterioris ꝑditiōis ſi ne-
gareť oīno reſurrectio. qz ſi lignū fuerit p̃ciſum iterꝝ ꝓdu
cit ramos ſi ꝓ defectū nature fuerit putrefactū ex rōne ſe
minali in eadē mā exñte. rurſum germinat lignū: de coꝛ
pore aūt hois p̃ciſi a vita pñti ꝓ morte violentam vel per
morte nālē: putrefactio nihil tale pullulat. ꝯ in terraz ſeu
puluerē reuertit̃. ꝛ iō ne hō ſit peioris ꝑditiōis ligno con
cludit̃ q in hoie ſit aliq̃d imortale. ſ. aia: rōne cuius expe
ctatur reſurrectio. ꝛ hoc ē qō dicit. t Lignū hz ſpē. et
ptz lr̃a ex dictis vſq̃ ibi v Et faciet comā. i. ramoſ ꝛ fo
lia. x Hō vo cū moꝛ. fue. morte violēta ſeu naturali.
y Et nudatus. bonis tpalibus q̃ nō portat ſecum.
z Atq̃ ꝓſumptꝰ. ꝓ coꝛpis diſſolutionē. ꝛ Ubi queſo
eſt. q. d. nihil apparet germinās vel reuertēs. q. d. ex ꝺ cō
cludit̃ aia hois eſſe imortalis. in q̃ reſurrectio expectatur
Sciendū aūt q iſte rōnes ꝛ ꝓſil'es q̃s ponit iob de imoꝛ-
talitate aīe ꝛ reſurrectioe. q̃uis nō ſint demōſtratiue. ſūt
tñ ꝓuaſi ōes ꝓbabiles qō ſufficit i ꝓpoſito. iſte. n. liber re
thoꝛice ꝓcedit vt frequēter dictū eſt. ſicut aūt ad geome-
trū ꝑtinet demōſtrare. ita ad rhetoꝛē ꝓſuadere. vt habeť. j
Ethico. a Quō. Hic ꝓñr oñdit modū reſurrectionis
future. ꝛ ꝓmo excludit̃ modus falſus. ſecūdo ponit̃ verꝰ
ibi. Quis mihi. Circa ꝓmū ſciendū q aliq̃ poſuerūt redi
tū hois ad vitā ꝓ naturā. vicz q poſt magnū circuitū an-
noꝝ redeūtibus oībus coꝛpibus celeſtib⁹ ad eūdē ſitum
redeant ꝺem effectꝰ nūero: vt q idē plato legeret athe-
nis in eiſdē ſcholis ꝛ eiſdē ſcolaribus ꝛ eandē lectiōem
ſed hoc non ſolum eſt contra fidem: ſed etiam cōtra pbi
doctrinā. ij. de generatioē: vbi dicit̃. q ea q̃ coꝛrūpunt̃ nō
redeūt eadē nūero ꝓ motū ꝛ mutationē hūc igit̃ moduz
reſurgēdi excludit iob dī. a Quō ſi recedāt aq̃ de ma
ri. vicz q ꝓ euaporatiōes ꝓuertūtur in aerē ꝛ nō redeunt
eedē nūero ꝓ natu-
ram. vt dictum eſt.
b Sic hō cū doꝛ-
mierit. ꝓ moꝛtem.
c Nō reſurget. per
modum naturalez.
d Donec atteratur
celū. ꝛ ē ſenſus q ſīc̃
celū qō ē incoꝛrupti
bile ꝓ naturā ipoſſi
bile ē̃ atteri ꝓ coꝛru-
ptionē nālē. ſic nec
hō reſurgē ꝑt a moꝛ
te ꝓ naturam.
e Quis mihi. ꝺ cō
ſequēter oñdit verū
modū reſurrectōis
q̃ fit vtute dei reuni
entis aiam coꝛpi. et
qz iſta reſurrectio ē
appetēda. iō ꝓ mo
dō conſideratz dic̃. Quis
mihi ꝺ tri. vt i infer. p-
te. me. i lymbo ſcrō-
rū patrū ſub vna ꝓ
tectiōe eo q ibi exñ-
tes ſecuri erāt ō ſua
futura felicitate. f Et abſcōdas me. a malis hui⁹ vite.
g Donec ptrāſeat furoꝛ tu⁹. i. flagella pñtis vite q̃ ex ira
tua videnť ꝓcedere: tū ira nō eſt in deo niſi ſilitudinarie
vt dictū eſt. ſ. h Et cōſtituas mihi tp̃us in q̃ recoꝛde.
mei. qō ē tp̃s reſurrectiōis in q̃ videbit̃ deus moꝛtuoꝝ
recoꝛdari: quoꝝ coꝛpa q̃ſi oblitus diuiſerat tādiu in ter-
ra. ꝛ q ſit hec intentio ſua oñdit dicēs. i Putaſne hō
rurſum viuet. q. d. tenendū firmiter q ſic. iō ſubdit.
k Cunctis diebus ꝺbus hunc milito. i. in vita pñti ſto.
quā dixit eſſe militiam ſupra. ca. vij. l Expecto. cū de-
ſiderio. m Donec veniat immutatio mea. i. reſurrec-
tio ad ꝓditiōem bonoꝝ. Dicit em̃ apoſtolus. j. Coꝛ. xv.
Omnes quidem reſurgemus: ſed non omnes immuta-
bimur. quia boni ꝛ mali reſurgent. ſed boni tm̃ immuta-
buntur reſurgendo ad melioꝛem ſtatum.
n Vocabis me. quia ad vocem dei reſurgent moꝛtui
ſm q̃ dicitur Johā. v. Qui in momentis ſunt audiēt vo
cem filij dei ꝛc. o Et ego reſpōdebo tibi quaſi diceret.
ꝓ hoc fiet reſurrectio. qz creatura obediet creatoꝛi.
p Opeꝛi manuū tuarū. i. mihi qui ſum opus tuum.
q Poꝛriges dexteram. quia ſanctus iob ſperabat ſe cū
electis ad dexteram partem eius collocandum.
r Tu q̃dē greſſ. meos dinūe. i. opa mea bona ꝛ mala.
s Sed ꝑce ꝑctis meis. qz ad btitudinē null⁹ trāſit niſi
totaliter purgat⁹ a ꝑctis. ꝛ eandē ſniam repetit ꝓ alia ſili-
tudinē. t Signaſti q̃ſi in ſacculo delicta mea. illa enim
ſic ſolent eſſe ſignata ab hominibus que ſunt certitudia-
liter enumerata. v Sed curaſti iniq̃tatem meam. i.
curabis vt tranſeam ad felicitatem.
x Mons cadens. Poſtq̃ ſanctus iob de vera felicitate
hominis declarauit ſuum propoſitum. Hic conſequen-
ter excludit oppoſitū. ſicut patet ex ſupradictz amici iob
dicebant felicitatez hominis aliquo modo remanere ꝓ
moꝛtem. vno modo inquātum remanet ipſius bona me-
moꝛia: quod excludit iob ꝓ tria que videntur eſſe multū
ſtabilia quoꝝ tamen perit memoꝛia. x Mons ca-
dens. per terremotum vel per aliud modum.
y Defluit. a memoꝛia hoīm. z Et ſaxū trāſſerť de lo-
co ſuo. i. de lapidicina. nec remanet ibi eius memoꝛia.

a Lapides excauant aque. ꝗuis sint durissimi b Et alluuione terra ꝓsumit. ꝗuis sit stabilis. ita ꝙ nō remanet memoria de ꝺ ꝙ ꝓsumptū ē. c Et boies ġ sic perdes. s. a memoria hoīm post mortē ipoꝝ cū sint minꝰ stabiles. d Roborasti eū paululū. fortitudine ꝛ diuitijs in vita pñti q̄ ē valde breuis. e Vt impetuū transiret a vita pñti ad mortē absq; reditu: maxie fm opinionem amicoꝝ iob. ꝓtra ꝗs arguebat. qz negabāt aliq̄d de boie remanere. f Immutabis faciē eiꝰ in mortē ꝙ quā facies bois marcescit. g Et emittes eū. a vita p̄senti ꝛ memoria hominū. q. d. ista mēoria est ita parui momenti: ꝙ nullo modo facit ad beatitudinē bois. alio modo dicebant amici iob ad felicitatē hominis post mortem eiꝰ ptinere ꝙ filij eꝰ sint in potētia ꝛ honore in ꝗbus manet pī mortuꝰ quodammō ꝛ ꝺ excludit iob di. h Siue nobiles fuerint filij eiꝰ ꝙ ptātem ꝛ dignitatem secularem. i Siue ignobiles. ꝙ istoꝝ carentiā. k Nō intelliget. hoc sequit ex dictis amicoꝝ iob. q̄ negabāt aiaꝫ intellectuā remanē pꝰ mortē ꝛ sic ex dict̄ eoꝝ ꝓcludit ꝺ eos. pspita tē filioꝝ nihil ptinere ad felicitatē ꝓsentū. oñdit etiā vlterius ꝙ felicitas bois nō sit añ mortē di. l Attū caro eiꝰ dū viuet dolebit. qz vita hūana miltis miserijs ē subiecta vt dictū est. s. in pn. huiꝰ ca. ꝛ qz vita hūana nō tm̄ ē subiecta doloꝛi sensibili: ꝫ ꝛ etiam tristicie aie interioꝛi. ideo subdit. m Et aia il. sup semet. lugebit. ista aūt posuit iob. qz de rōne felicitatis ē quietare appetitū. ꝛ in vita p̄senti nō quietat. vt ꝗlibet experit: nec etiā i memoria pꝰ mortē remanenda. nec in ꝓsperitate filioꝝ futura: restat igitur ꝙ in alio sit felicitas bois pone ēda scz in visione et fruitiōe q̄ oīno erit pfecta in resurrectiōe: qñ coꝛpi cōicabitur gl̄ie aie. sicut fuerat ei instr̄m merēdi in vita p̄senti. ꝛ sic ꝓcludit ipius iob intētio. ꝙ sancti in pñti flagellant a deo ꝙ p̄mio futuro.

Capitulum. xv.

Respōdēs aūt. Postq̄ descripte st obiectiōes amicoꝝ iob ꝺ ipm̄ ꝛ eiꝰ rñsiones: h ꝓnr ponunt replicatiōes ꝺ ipm̄: ꝛ eo dē ordine q̄ fuerūt obiectiōes posite. ꝛ ꝙ ponunt replicatiōes eliphaz. scdō ipius baldath xviij. ca. tercio ipiꝰ sophar. xx. c. Circa pmū sciēdū ꝙ iob in rñsione sua dixerat aliq̄ difficilia ꝛ ꝓfunda de īmortalitate aie ꝛ futura resurrectiōe: vt dictū ē ca. p̄c. q̄ eliphaz nō intellexit. vel ꝺ ea obijcere nesciuit. ꝛ iō illa omittens. cū tm̄ de his esset pncipale ꝓpositū ad modū litigiosi cepit ꝟba iob arguere. ꝛ ꝙ ꝟba q̄ ptulerat añ disputationē cū deo. scdō ea q̄ ptulerat disputādo cū ipo ibi. Oñdam tibi. ꝓma in duas. qz ꝟ ba iob arguit. scdō ad ꝗ rōnes inducit ibi. Nunq̄d pmus. Circa pmū ꝙ arguit iob de verbis ex iactātia ꝓlatꝫ. qz dixerat. Nec inferioꝛ vīi ego suꝫ q̄si insinuās ꝙ eēt maioꝛ. vt iste ei ponit di.

q Nunq̄d sapiēs. q̄lē tu te facis. c Rñdebit q̄si i vē. loquēs. i. vane ꝛ iactāter. q. d. nō. scdō arguit eū de verbis ꝓlatis ex iracūdia. qz obiurgās dixerat. ꝓtius nos ostendens fabricatoꝛes mēdacij vt eliphaz ponit sibi. ꝛ hoc ē qꝺ dicit. d Et implebit ardoꝛe stomachū suū. q. d. nō ꝛ dicit. e Ardoꝛe. qz ira est accensio sanguis circa coꝛ. tercio arguit eū de ꝟbis blasphematoꝛijs eo ꝙ dixerat. Disputare cū deo cupio. disputare ei cū aliq̄ vī sniē ipiꝰ dicere. iō dicit.

f Arguis ꝟbis cū q̄ nō ē eq̄lis tibi. q. d. sapia sua intm̄ supeminet ꝙ nō ē licitū alicui dicē ei. qz opa eiꝰ q̄ nob videntur irrōnabilia sunt in se rōnabilissima. iō subdit g Quā tū i te ē eua. timoꝛes q̄ temerarie auꝺ es ꝓuocare eum ad disputationē h Et tulisti pces coꝛā deo. id ē abstulisti ꝙ malicia tua ne pceꝺ tue sint accepte coꝛā deo i Docuit ei iniquitas tua os tuum. Ex abūdātia ei coꝛdis os loquit. ꝛ iō ex inq̄tate coꝛdis ꝓcedit iniquitas oris k Cōdēnabit te os tuū. oñdēdo malicia quā habes i coꝛ de absconditam. l Et labia tua rñ-

i coꝛā deo. Docuit ei iniquitas tua os tuū ꝛ imitar̄ liguā blasphemātiū. Cōdēnabit te os tuū ꝛ ñ ego ꝛ labia tua rñdedūt tibi. Nunq̄d primus hō tu natus es ꝛ añ oēs colles formatus. m Nūq̄d ꝓsiliū dei audisti: ꝛ inferioꝛ te erit ei sapia. q̄d nosti qō ignorem: q̄d intelligit: qō nesciam? Et senes ꝛ antiq̄ sn̄t in nob: mlto vetustioꝛes q̄ pres tui. n Nūq̄d grāde ē vt ꝓsoleꝫ te ꝺs Sz ꝟba tua praua ꝗ phibēt Quid te eleuat coꝛ tuū ꝛ q̄si magꝫ cogitans attonitos habes oc̄los. Quid timet ꝺ deū spūs tuꝰ vt pferas de oꝛe tuo huiuscemōi

debūt tibi. i. ꝟba de labijs tuis plata oñdūt tibi illud qō q̄ris. s. cām tue flagellatiōis q̄ ē iniq̄tas tua. m Nūq̄d pmus. ꝗ ꝓnr adduxit eliphaz rōes ad pdicta. ꝛ ꝙ ꝙ blasphemauerat q̄rēs disputare cū deo di. Nunq̄d pmus hō tu natꝰ es. i. creatꝰ. qz pmꝰ hō fuit ꝙ creationē ꝛ extūc habuit a deo oēm sciam q̄ pōt hr̄i ꝙ naturā quā nō habuit iob n Et añ oēs colles formatꝰ. q. d. es tu ne sapiētioꝛ ꝗ homine vel ꝗ angelo q̄ creatꝰ fuit cum mūdo sensibili. o Nūquid ꝓsiliū dei audisti. i. intima sue sapie ꝙ Et inferioꝛ te erit eius sapia. qz puocasti eū ad disputandū. q̄si potēs redarguere eū ꝛ ꝓfutare. q. d. ex istis appet magna p̄sumptio tua de sapiētia tua. q̄ tm̄ modica ē aut nulla. iō subdit. q Quid nosti. ꝙ alioꝝ doctrinā r Nō ignoꝛemus. q̄ tm̄ boies fragiles ꝛ parue scie sumus. s Quid intelligis. ꝙ te inueniēdo. t Nō nesciamus q. d. nihil. imo eōuerso plura ignoꝛas q̄ nos scimus. vñ subditur. v Et senes ꝛ antiqui sunt in nob. q. d. ab illꝫ potuimꝰ plura ꝛ maioꝛa audire. ꝛ ex illis alia inuenire q̄ tu potuerꝫ scire a doctoꝛibꝰ tuis ꝙ eoꝝ doctrinā vel ꝙ tuā inuentionē. x Nūquid grāde est. Hic adducit rōem ad increpandū ꝟba iob ꝗbus dixerat. Si fuero iudicatꝰ scio ꝙ iustus inueniar. ꝙ hoc innuēs ꝙ nō erat flagellatꝰ ꝙ culpa di. Nūquid grāde est vt ꝓsoleꝫ te deus. releuando a miseria ꝛ afflictiōe. q. d. nō. sed est ei valde facile.

y Sed ꝟba tua praua blasphematoꝛia ꝛ superba.

z Hoc phibēt. q̄ te manifeste ostendunt iniustum.

a Quid te eleuat coꝛ tuum. superbia interioꝛi.

b Et q̄si magna cogitans attonitos habes oculos. ostēdens supbiā tuā in signo exterioꝛi. mens em̄ hominis magna cogitās abstrahitur ab exterioꝛib. ꝛ sic oculi coꝛporales remanent q̄si attoniti. ex hoc igitur eliphaz notat ipsum iob ꝙ talia signa faceret exteriꝰ ex supbia quasi insinuans ꝙ cogitaret ꝓfunda et alijs incognita.

c Quid timet ꝓta deū spūs tuus ꝛc. ꝛ in hoc notat eū de supbia in ꝟbo ꝛ cōtra deum que est maxima. vlterius ostendit verba iob falsa qui se iustificabat dicens.

o Quid est hō vt imaculatus sit. ḟa vita hūana nō pōt transire sine culpa: ad cuius ꝓbationē subdit. e Ecce inter sanctos. i. angelos bonos. f Nemo imutabilis a bono in malū. ⁊ hoc ꝓ naturā: licz angeli sancti cōfirmati sunt i bono ꝓ gratiā. ⁊ qō dī: Nemo. nō signat idē qō nullus hō: qz angeli nō sunt hoies: ḟ accipit hic nemo ꝓ null⁹ generaliē sicut Matḥ. xj. Nemo nouit filiū nisi pat. g Et celi nō sunt mūdi in ꝓspectu ei⁹ qz corpa celestia hūt aliquid potētionalitatis admixtū. s. ad sustū ⁊ illumiationē recipiēdum: qz luna et stelle recipiūt lumē a sole ⁊ ex ḟ cōcludit imūdiciā iob et iniqtatē di. h Quāto magis abominabilis. ꝓ peccata cōmissiōis. l Et inutilis. ꝓ peccata omissionis. k Hō. i. ipse Job quē ex abomiatōne nō nomiat ꝓpio nomine. l Qui bibit q̄si aquā iniqtatē. i. cōmittit peccata absq; freno timoris: ille em̄ q̄ bibit vinū: qz timet inebriari: bibit tēpate: sed bibēs aquā hoc nō timet. ꝓpter hoc nō curat ō tali tpamēto: ⁊ sic insinuat q̄ iob tpamentū timonebat. Et ex supradictis satis pz: q̄ verba ⁊ argumēta eliphaz nō ibant ad intentionē iob: qz nō q̄sierat disputare cū deo ꝓ ꝓtentionē q̄si equalis ei vel supior: ḟ ꝓ hūilē veremie. xij. dī: Iust⁹ quidē tu es dñe: si disputē tecū. verūtamē iusta loquar ad te. m Ostēdā tibi. Hic ꝓfr elicōquerēdo se viuere i angustia ꝓ malo pñi ⁊ timore ꝓ futuro. d. Manū tuā lōge fac a me ⁊ formido tua nō me terreat. ⁊ iō elephaz nitit ondere sibi cām timēdi ⁊ anxiā di etiā anteq̄ eēt deiect⁹ a ꝓsperitate tpali. scdo post suā deiectionē ibi hitauit. Circa pmū excitat ipi⁹ attētionē. d. n Audi me qō vidi. ꝓ ꝓpriā expientiā. o Narrabo tibi. ⁊ nō solū vidi ḟ a sapiētib⁹ audi: ⁊ hoc est qō subdit. p Sapiētes ꝓfi. ⁊ nō abscō. pa. suos. i. doctrinā eox. sed eos manifestāt tpe ⁊ loco. q Quib⁹ solis data ē tra. i. bona trena ꝗbus vtunt ad vtilitatē suā: mali aūt abutūt ad dānationē. r Et nō trāsibit alie. ꝓ eos. deijciēs eos trāsit ꝓ eā ad libitū deuastādo eā: eliphaz em̄ ponebat felicitatē in ꝓspitate tpali: ⁊ iō ꝓfr dicebat bonos ⁊ virtuosos ab ea nō deijci. s Cūctis dieb⁹. Postq̄ excitauit Job ad attentōez: h ꝓfr ponit suā intētōz. s. q̄ iob adhuc in ptāte tpali exñs habuit cām anxietatis: ⁊ timoris: ꝓpter q̄ sp timebat sibi insidiari gladio ⁊ veneno ⁊ alijs modis: sic ē de tyrānis. vñ. iij. de conspiculo tyrān⁹ regni met⁹ pendētis sup verticē gladij ter rore simulauit: q̄ exponēs cōmētator dic: q̄ cū vionysi⁹ tyrānis exñs in ptāte sua: q̄reret a quodā amico suo q̄d si bi vider̄ de ipo rūdit ipm̄ eē felicē: tūc vionysi⁹ fecit eum sedere in regali solio vestib⁹ regijs ornatū ⁊ apponi optima cibaria añ eū, verūtñ sup caput eius fecerat appendi gladiū acutissimū cū filo tenui: quē cū vidisset dict⁹ amicus ꝓ anxietate nō poterat comedere: ḟ timebat et pallebat ꝓ timore gladij ne q̄libet momento caderet sup ipm̄: tūc dionysi⁹ tyrān⁹ dixit: licz sim in ptāte regia cōstitut⁹: tū sum ꝓtinue i tali anxietate q̄li tu es mō. ꝓpt mala que alijs feci. timēs q̄libet momēto insidias m̄ pari ⁊ veneno vel gladio interfici. ⁊ hoc est qō dicit.

a Cū se mouerit ad q̄rendum panē nouit q̄ pat⁹ sit i manu ei⁹ tenebraꝝ dies. Terrebit eū tribulatio ⁊ angustia vallabit eū sic̄ regē q̄ ꝓ pat ad ꝓliū. Tetēdit em̄ ad uersus deū manū suaz: ⁊ ꝙ oipotentē roborat⁹ ē cucurrit aduers⁹ eū erecto collo ⁊ pingui ceruice armat⁹ ē. Quit faciē ei⁹ crassitudo ⁊ de laterib⁹ ei⁹ aruina dependet. Habitauit in ciuitatib⁹ desolatis: ⁊ in domibus desertis q̄ in cumulos sī redacte. Nō ditabit nec ꝓseuerabit substantia eius nec mittet i terrā radicē suam. Nō recedet de tenebris Ramos eius arefaciet flama: ⁊ auferet spū oris eius. r Non credat frustra errore q̄ obnubilat aiaz. ꝙ Circūspec. vndiq; gladiū. qz ꝓpter mala q̄ fecit suscitauit ꝙ se odiū ex omi pte. ⁊ non solū ab extra: ḟ etiā ab intra. iō subdit. a Cū se mo. ad q̄ren. panē. i. cū voluerit accipe corpis refectōez. b Nouit. i. timet ꝓbabiliter. c Q̄ parat⁹ sit i ma. ei⁹ tene. dies. i. mortis ꝓ intoxicationē. ⁊ sic anxiat non solū ab extra: sed ab intra timēs intoxicari a ꝓpria familia ex odio vel ꝓ pmio: iō sequit. d Terrebit eū tribulatio. supuentura. e Et an. val. eū. q. d. sicut rex patus ad ꝓliū vallat milit⁹ bus. sic iste āgustijs ⁊ terroꝝ ib⁹. ⁊ qz istud ꝓcedit ex iusto dei iudicio. subdit ꝓ cā. f Tetendit. n. aduer. deū ma. suā. abutens ptāte sibi a deo cōcessa. g Cucurrit aduersus eū. erecto collo ꝓ superbiam. h Et ping. cer. armatus est. qz talis superbia ꝓcedit ex pinguedine diuitiaꝝ ⁊ tpalis ptātis. ⁊ qz superbia excecat. iō subdit. i Operuit fa ei⁹. i. noticiā intellectus. k Crassitudo. i. superbia ꝓcedens ex tpali abūdantia. l Et de laterī. eius aruina dependet. ex hoc signat q̄ ministri eius ⁊ collaterales ex eodem motu malicie eius obtempabant eam imitantes. talē aūt fuisse iob signabat. iste eliaphaz. dum adhuc eēt in ptāte cōstitutus. m Habitauit in ciuitatibus. Hic ꝓfr describit anxietatē iuste inflictā iob. q̄ fuit a potestate deiectus dicens. Habitauit in ciuitatibus desolatis. ꝓpria. n. est pena deiecti q̄ sit fugitiuus: de loco ꝓprio. ⁊ habitet in locis ruinosis ⁊ occultis. secunda est ꝓpria tio sue substantie. ⁊ q̄tum ad hoc dicitur. Non dubitabit ⁊c. n Nec mittet in terram radicem suam. i. non habebit stabilem ⁊ securam mansionem. o Non recedet de tenebris. i. non renelabitur a suis miserijs ꝓpter malum sue obstinationis. alia pena est quando ꝓpriatur ꝓle sua. quod ipi iob contigerat. ⁊ q̄tū ad hoc dicitur. p Ramos eius. i. filios ⁊ filias.

q ꝙrefaciet flama. i. interficiet diuina iustitia. per hoc insinuans q̄ pueri iob iuste ꝓ peccatis suis fuerant occisi. r Non credat ⁊c. redimēdus sit. i. liberandus a miseria aliquo auxilio: quia est indignus.

s Anteꝯ dies eius imple.pibit:qz mors eⁱ⁹ accelerabit añ cursum nature. t Et manꝰ eius arescēt.i.opa eⁱ⁹ opera deficiēt. v Iedet q̄si vi. in ꝓmo flore bo.eⁱ⁹.i.de eo nō expectabit aliqs bonꝰ fructꝰ:iō subdit. x Et quasi oliua ꝓjci.flo.suum.z sic amittit fructū suū futurū.

y Cōgregatio eōrum hypocrite.i.ipⁱ⁹ Iob quē dicebat ypocritam ꝓtendēdo falso exteriꝰ sanctitatē.

z Sterilis. qz opa bona q̄ ꝓgregauerat Iob fuerūt ei subtracta. a Et ignis deuozabit.taber. eoz qui mu.li.accipiūt. in ꝑ notat Iob q̄ dū esset in ptāte fuerat acceptoz munerū ad puertendū iudiciū:z ex hoc fuisse punitū pena ignis oues suas z pueros ꝓsumētis:vt habet.ē.j. ca. Ignis dei cecidit de celo: et tactas oues puerosq̄ cōsumpsit z iō dz hic: Et ignis deuozabit tabernacula eoꝝ: qz custodes solēt in tabernaculis habitare. b Cōcepit dolorē.i.precogitauit malum alijs facere. c Et pepit iniq̄tatē.deducēs ad effectū cogitationē suā iniquā.dū esset in ptāte tempali. d Et vterus eius ꝑparat dolos.i.post deiectionē suā nō mutauit mētē:qz si posset haberet adhuc nocēdi volūtatē.

¶ In ca.xv.vbi dicit in postil. Docuit em̄ iniq̄tas tua os tuū.ex abundantia em̄ cordis ōs loquit.

Additio.

Littera hebraica in hoc loco videat sonare sic. Cōdemnet os tuū:z nō ego:z labia mea testant in te z est sensus exquo iniq̄tas tua iā manifestata est p os tuū:qz dictū ē. Docuit iniq̄tas tua os tuū ꝛc. decetero meliꝰ ē vt cōdemnat te os tuū:vt te.s.cōfitearis eē ꝓdemnandū:qz miti⁹ agit̄ ꝫ cōfitentē peccatū suū q̄ ꝫtra illū q̄ peccata sua etiā manifesta nitit defendere:z idē intelligit ex hoc qđ dicit:Et labia tua testent in te.sub alijs tñ vbis

¶ Capitulū.xvj.

Respōdens aūt Iob. Hic ponit ipⁱ⁹ Iob rñsio. Circa qđ sciendū q̄ sicut pz ex ꝓdictis elipha nō replicauerat aliqđ ꝫ Iob de ꝓncipiali ꝓpsito.s.de immortalitate aie z futura resurrectōne: ꝫ ex verbis Iob conatꝰ fuerat ꝓdēnare ipⁱm.ꝓmo oñdens eū ꝑsumptuosū z blasphemū: z scdo ꝓpter iniq̄tates suas esse afflictū. igit Iob in sua rñsione ꝓmo euacuat ipⁱ⁹ elipha increpatōez z secūdo declarat ꝓncipale ꝓpsitū.i.futurā remunerationē.capi.xvij. Dīa in duas: qz ꝓmo excludit increpatiōnē elipha inēꝯtū nitebat ostēdere Iob ꝑsumptuosum z blasphemū.scdo ēꝯtū ad ꝫ q̄ dicebat eū ꝑ peccatis afflictū:ibi. Nūc aūt. Circa ꝓmū dicit. b Audiui freq̄nter talia.s. verba pungitiua z increpatiua ab elipha z socijs eius.ideo subdit. c Cōsolatores onerosi oēs vos estis qz licz venissent ad ꝓsolandū Iob:tñ puersi erāt ad ipⁱm increpandū z molestandū. d Nūquid ha.fi.verba vētosa.i.iactatoria z soliditate veritatꝫ carētia. e Aut aliqd tibi mo.est si loquaris. ꝓuocando me ad irā quātū in te est.q.d.nō:z tñ deberet tibi esse molestū increpationibus affligere amicū tuū. f Poterā z ego sicut vōs loqui.i. vos pūgere si essetis in loco mei:ꝫ hoc nō facerē.vñ subdit. g Atq̄ vtinā esset anima mea ꝓ anima mea.i.in afflictōe z tristicia in q̄ sum: z ego essem liberatꝰ. hoc nō dixit Iob appetitu vindicte:ꝫ sed zelo iusticie:z vt ipⁱ in afflictōne positi expirent veritatē amicie sue: iō subdit. h Cōsolarer z ego vos ꝓmonib⁹ veris z dulcib⁹ z ñ pungitivis. i Et mouerē caput meū sup vos. in signū intrinsece cōpassiōis. k Roborarē vos ore meo. inducēdo vos ad patientiā. l Et mouerē labia mea q̄si parcens vobis.s. ad mitigatiōnē doloris vel nō ad augmētationē. m Sed q̄d agā.ad doloris mei revelationē.q.d.nō habeo iō subdit. n Si locut⁹ fuero. q̄si ad aliqlē mei ꝓsolationē. o Nō q̄escit dolor meus.qz ē intrinsecꝰ radicatus. p Et si tacuero nō recedet a me: qz q̄ dolor celat q̄si clausus interiꝰ magꝫ intendit: ꝫ si q̄ verba apiatur exterius.

q Nūquid aūt ꝛc. Hic ꝓsequitur excludit verba eliphaz ꝓut oñdebāt ipⁱm ꝓpter afflictū. z ꝓmo oñdit sue afflictiōis grauitatē: z secūdo sue innocētie puritatē:ibi. Nec passꝰ sum. z tercio ꝓsolatiōis sibi ꝓmisse vanitatē:ibi. Verbo si amici mei. Prima in tres:qz ꝓmo exꝑimit suā afflictionē.scdo remouet quādā dubitatiōez:ibi. Cōclusit me. z tercio rūdet ad quādā obiectionē:ibi. Saccū. Circa primū sciendum q̄ sanctus Iob fuerat afflictus a dyabolo immediate ēꝯtū ad ablationē substātie sue: z filioꝝ: et copis sup pcussionē: z etiā mediate iēꝯtū amicos excitauerat ad eⁱ⁹ increpationē: z ideo loquēdo de affligēte ipⁱm aliqñ loq̄t in singulari notādo ipⁱm demonē:aliquādo in plurali notando cū ipⁱo amicos suos p eum excitatos:dicit igit. q Nūquid aūt oppressit me dolor meⁱ⁹.s.ēꝯtū ad corꝑ:qz aīa nō fuit oppressa rancꝯ a stabilitate virtutis deiecta. r Et in nihilū redacti sunt oēs artus mei. quia pcussus erat vlcere pessimo a planta pedis vsq̄ ad verticem.

s Exuge mee testimoniū dicūt ꝫ me.humor em̄ interior desiccatꝰ erat. et sic vltra cutis exteriorꝫ rugas ꝫtraxerat: z sic erāt testimoniū pcussiōis eius. t Et su scitat falsiloquus.i.dyabolꝰ q̄ est mēdax:z pater eius.s.mēdacij:vt habet Iob.viij. v Cōtradicens mihi.p amicos meos quos cōtra me excitauit. x Collegit furorē suū i me: z cōminās mihi: infremuit ꝫ me dētibꝰ suis z Hostis meꝰ ēribilibꝰ oculis a me ituitꝰ ē. Aperuēr sup me ora suaꝝ exprobrātes pcusserūt maxillā meā satiati sūt penis meis. Concluſit me

i z ego vos ꝓmonib⁹:z mouerem caput meū sup vos. k Roborarē vos ore meo: z l mouerē labia mea q̄si parcēs vobis. Sed q̄d agam. n Si locut⁹ fuero non q̄escit dolor meꝰ: z si tacuero nō recedet a me. Nūquid aūt oppressit me dolor meꝰ: et in nihilū redacti sūt oēs artus mei. Ruge mee testimoniū dicūt ꝫ me z suscitat falsiloquus aduersus faciē meā: ꝫdicēs m̄. Collegit furorē suū i me: z cōminās mihi: infremuit ꝫ me dētibꝰ suis z Hostis meꝰ ēribilibꝰ oculis me ituitꝰ ē. Aperuēr sup me ora suaꝝ exprobrātes pcusserūt maxillā meā satiati sūt penis meis. Concluſit me

grauitatē: z secūdo sue innocētie puritatē:ibi. Nec passꝰ sum. z tercio ꝓsolatiōis sibi ꝓmisse vanitatē:ibi. Verbo si amici mei. Prima in tres:qz ꝓmo exꝑimit suā afflictionē.scdo remouet quādā dubitatiōez:ibi. Cōclusit me. z tercio rūdet ad quādā obiectionē:ibi. Saccū. Circa primū sciendum q̄ sanctus Iob fuerat afflictus a dyabolo immediate ēꝯtū ad ablationē substātie sue: z filioꝝ: et copis sup pcussionē: z etiā mediate iēꝯtū amicos excitauerat ad eⁱ⁹ increpationē: z ideo loquēdo de affligēte ipⁱm aliqñ loq̄t in singulari notādo ipⁱm demonē:aliquādo in plurali notando cū ipⁱo amicos suos p eum excitatos:dicit igit. q Nūquid aūt oppressit me dolor meⁱ⁹.s.ēꝯtū ad corꝑ:qz aīa nō fuit oppressa rancꝯ a stabilitate virtutis deiecta. r Et in nihilū redacti sunt oēs artus mei. quia pcussus erat vlcere pessimo a planta pedis vsq̄ ad verticem.

s Exuge mee testimoniū dicūt ꝫ me.humor em̄ interior desiccatꝰ erat. et sic vltra cutis exteriorꝫ rugas ꝫtraxerat: z sic erāt testimoniū pcussiōis eius. t Et su scitat falsiloquus.i.dyabolꝰ q̄ est mēdax:z pater eius.s.mēdacij:vt habet Iob.viij. v Cōtradicens mihi.p amicos meos quos cōtra me excitauit. x Collegit furorē suū in me: z cōminās mihi: infremuit.loquit de demone ad modū crudelis bestie:q̄ frendēs dentibꝰ cōminat ei quē vult deuorare:z ad idez ptinet qđ subdit. z Hostis meus terribilibus oculis ꝛc.qz fera volēs aliquē deuozare terribilit aspicit eū. a Apuerūt su.me ora sua z exprobrātes.scz demō z amici mei p eū excitati.demō coꝝā deo me infamādo:vt hi.s. j.ca.z amici mei falso me ꝓdēnando. b Percusserunt maxillā meā.i.ꝓtēpserūt me manifeste:sic ꝓtenit ille q̄ percutit i facie. c Satiati sūt.i.letati. d Penis meis.qz demō letat de afflictiōe innocētū. Amici em̄ Iob lerabāt ēꝯtū reputabāt eū iuste pcussū: sm q̄ dz in ps. Letabit⁹ cū viderit vindictā.ipⁱ aūt reputabāt se iustos.z ideo iustꝰ cū viderit vindictā.ipⁱ aūt reputabāt se iustos.z ideo oñdebāt se applaudē diuie iusticie. e Cōclusit me ꝛc.h ꝓr remouet q̄ndā dubitatiōz:ex ꝫ em̄ q̄ dixit se afflictū a demone:possz aliqs credē q̄ illa afflictio ñ ꝓcessisz ex ozdine diuie sapie.iō ꝫ remouet.d. e Cō.me de.ap.iniquū

id est dyabolū: cui ex ordine sue sapiētie p̄cessit potestatē affligēdi me. f Et manib⁹ impioꝝ me tradidit. inq̄tū ab eis plequi me p̄misit: ꝛ q̄liter ꝫ sit: oñdit. g Ego ille quōdā opulent⁹. i. diues ꝛ famosus. h Repente cōtri tus suꝫ. qō nō solet cōiter accidere: sed a magno statu hō decidit paulati: iob aūt repētine decidit a tēpali p̄speritate: demone hoc p̄curāte: ꝛ deo p̄mittente: qō fuit satis grauꝫ q̄ si paulatim ceciderisset: et signū diuine p̄missiōis in speciali: eo q̄ nō sic cōsueuit fieri. i Tenuit cer. meā. loquit ad modū homis debilis: cui⁹ caput tenet a fortissimo euꝫ p̄ sua volūtate cōtrēte. k Et posuit me sibi q̄si in signū ad cuius p̄cussionē multe sagitte mittūtur: et p hoc innuit iob multiplices percussiōes suas: ꝛ idē designat p multitudinē lanceaꝝ. d. l Circūdedit me lan. suis: cōuul. lū. meos. p ꝫ designat interfectionē filioꝝ qui de lumbis eius egressi fuerāt. m Nō pepcit. mihi: etiā p̄cutiēdo me in p̄prio corpe: iō subdit. n Et effudit i terrā viscera me. p hoc designās q̄ dolor ei⁹ sensibilis nō tm̄ erat in superficie corpis: ꝫ etiā penetrabat vsq̄ ad intima. o Cōcidit me vulnere sup vuln⁹. q. postq̄ vulneratꝰ fuerat de filioꝝ morte: fuit vulneratus in p̄prio corpe. p Irruit in me q̄si gygas. i. in tanta fortitudine q̄ quasi nihil virtutis remāsit in me. q Saccū. Hic rūdet ad quādaꝫ obiectionē quā eliphaz sibi supra fecerat. c. p̄ce. d. Nūquid grāde est vt cōsolet̄ te deus: ꝫ verba tua prava hoc p̄hibent. q̄d te eleuat cor tuū in q̄ significauit eliphaz ip̄m iob remanere in afflictione ꝓpter superbiā suā: eo q̄ nō fuerat hūiliat⁹ diuina p̄cussiōe qō oñdit iob falsum. d. q Saccū cōsui sup cutē meā. pita sua cinere aspergebāt. r Facies mea intumuit a fletu. q. fletus est signū cōtritiōis ꝛ hūiliatiōis. ꝛ bñ dicit Facies mea intumuit a fletu. qꝛ p magnū multa hūiditas resoluit a cerebꝛo descēdens versus oculos ꝛ faciē: et sic inflat. s Et palpebꝛe mee caligauerūt. i. oculi intra palpebꝛas cōtenti: qꝛ ex magno ꝛ cōtinuo fletu visus obscurat. t Hec passus sum. Postq̄ iob oñdit suā perfectionē multiplicē. hic p̄mr oñdit suā innocentiā. d. Hec passus sum absq̄ iniq̄tate man⁹ mee. i. opis mei: qō p manū designat que est organū organoꝝ: vt habet. iij. de aia aūt dixit iob nō ad sui iactantiā: ꝫ ad veritatis declarationē ꝛ amicoꝝ suoꝝ cōfutationē: q̄ nō poterāt oñdere ex opibus iob p̄teritis: q̄ demeruisset percuti tot ꝛ tantis plagis: ꝛ qꝛ possent dicere: licꝫ nō possim⁹ oñdere opera tua mala cōmissa: tm̄ illud qō omisisti deum colere tanq̄ ingrat⁹ de eius bñficijs hec demeruit. ideo Job dicit excludens hāc obiectionē. v Cū haberē mūdas ad deū p̄ces. ip̄m debite venerādo. x Terra ne opias sanguinē meū. terrā aūt appellat amicos suos: qui felicitatē suā ponebāt in terrena p̄speritate illo mō loquēdi quo dicit Augu. Si aurū diligis aurum es. ipi aūt nitebant opire sanguinē iob. i. eius afflictionē dicētes: q̄ erat punitus p culpa: ꝛ sic nō habebat iustū titulū cōquerēdi de hoc cū deo ad declarationē sue innocētie: ꝛ qꝛ posset dici iob: Tu de teipo testimoniū phibes: testimoniū tuū nō ē verū. iō inuocat diuinū testimoniū. d. y Ecce em̄ in celo est testis me⁹. q̄ ē testis cordiū: iō subdit. z Et cōscius meus. qꝛ scit secreta p̄sciētie: licꝫ aūt nullus p se posset scire se carere mortali peccato: tamē hoc aliqñ viris sanctis cōcedit ex diuina reuelatiōe. ꝛ sic videt esse de iob. ꝓpter qō sic cōfidens inducebat eū testē non ad sui iactantiā: sed ad gloriā dei ꝛ veritatis declarationē. a Verbosi

f de⁹ apud iniquū: ꝛ manib⁹
g impioꝝ me tradidit. Ego ille
h q̄ndā opulēt⁹ repēte p̄trit⁹
i suꝫ: tenuit ceruicē meā. Cō
k fregit me ꝛ posuit me sibi q̄
l si in signuꝫ. Circūdedit me
lanceis suis: cōuulnerauit
m lūbos meos. Nō pepercit
n ꝛ effudit in fra viscera mea.
o Cōcidit me vulnē sup vul
p nus: irruit in me q̄si gygas
q Saccū cōsui sup cutē meā:
r ꝛ opui cinē carnē meā. Fa
s cies mea intumuit a fletu ꝛ
palpebꝛe mee caligauerūt.

t Hec passus suꝫ absq̄ iniq̄
v tate man⁹ mee: cū haberē
x mūdas ad deū p̄ces. Terra
ne opias sanguinē meū: ne
q̄ inueniat in te locū latēdi
y clamoꝝ me⁹. Ecce em̄ i celo
z testis me⁹: ꝛ p̄sci⁹ me⁹ i ex
a celsis. Verbosi amici mei:
b ad deū stillat ocul⁹ meus.
c Atq̄ vtinā sic iudicaret vir
cū deo quō iudicat filiꝰ ho
d minis cū collega suo. Ecce
em̄ breues anni transeunt:
e et semitā p quā non reuer
tar ambuloꝝ.

Hic p̄ñter Job ostēdit cōsolationis sibi p̄misse vanitatē. vt em̄ patet ex suprādictis amici iob p̄mittebant ei reditus ad felicitatē terrene p̄speritatis si se emendaret: quā p̄missionē iob p̄ nihilo habebat. d. a Verbosi amici mei. in ꝫ supple qō p̄mittūt mihi. b Ad deū stillat oculus meus ab eo expectādo remunerationē i futuro. c Atq̄ vtinā sic iudicaret vir cuꝫ deo. sic aūt iudicat hō cū cōparti suo: qꝛ causa vtriusq̄ ꝓponitur manifeste. p hoc q̄ dicit Job se cōsiderare: q̄ causa q̄re sic deus ordinauerat eū affligi esset manifesta sic afflictio sua: vt p ꝫ ordo diuine sapiētie apparēt flagellādo iustos in p̄senti ad augmentū felicitatis eoꝝ in futurū: ac p hoc amici iob q̄ hoc negabāt ab erroꝛe suo resilirent: q̄ felicitatē homis i hac vita ponebāt: qō etiā vlteri⁹ remouet. d. d Ecce em̄ breues anni transeūt. s. vite humane que est valde breuis. q. d. in re tā instabili ꝛ parui momenti non pōt esse vera felicitas homis. e Et semitā p quā nō reuertar ambulo. qꝛ homo a puericia per iuuentutē ꝛ alias etates transit ad senium: sed inde nō reuertitur ad etates p̄teritas.

¶ In capi. xvj. vbi dicit in postilla. Aut aliquid tibi molestum est ⁊c. Additio. j.

Hoc qō dicit: Aut aliq̄d tibi molestū est: si loquaris ꝫm sanctū Tho. aliter exponit sic. s. vt in hoc ostēderet Job q̄ nō erat p̄itas in vtraq̄ p̄te in hac disputatiōe. nā aia iob absq̄ molestia loquebat in suā calūniā. ꝛ hoc dicit: Nūquid aliq̄d molestū tibi ē si loquaris. q. d. si tibi esset molestū sicut mihi q̄ patior calūniam nō tantū te extēderes i locutiōe. Cōsequēter vbi dī: Vtinā aia vīa esset p aia mea. attēdendū ē q̄ in hebꝛaico ponit quedā dictio q̄ vno mō hz significationē optatiuā: et sic idē significat qō in trāslatiōe nr̄a. s. Vtinā esset aia vestra p aia mea. ꝛ exponit put in postilla. alio mō significat simplicē conditionē. d. Si esset aia vīa p aia mea. ꝫm q̄ intelligit q̄ iob nō appeteret afflictiōez amicoꝝ aliquo mō: sed solū dicit q̄ si cōtingeret eos esse in tali afflictiōe cōsolaret eos libēter.

¶ In eodem capi. xvj. vbi dicit in postilla. Terra ne operias sanguinē meū ⁊c. Additio. ij.

Quom sanguis innocēter effundit: ꝫm modū loq̄ndi sacre scripture: illi dicunt operire sanguinē ei⁹ q̄ culpā occidentiū occultant sicut dicebat iudas fratrib⁹ suis: Geñ. xxxvij. ca. Quid p̄dest si occiderim⁹ fratrē nr̄m: ꝛ celauerim⁹ sanguinē ei⁹. i. occultem⁹ culpa nostrā. ꝛ ideo Job in ꝫ qō dic̄: Terra ne opias sanguinē meū. videt petere q̄ afflictio sua nō opiat: ꝫ declaret si p culpa sua fuerit. Cōsequēter in ꝫ q̄ dic̄: Nec inueniat i te locū latēdi clamoꝛ meus. intelligit petere nō q̄ ista ꝙquestio sua: q̄ significat p ꝫ qō dī: Clamoꝛ meus nō inueniat in tra locū latēdi. s. vt ex terrene fragilitatis ꝙditiōe nō videat iniuste cōq̄rī: q̄si p culpa punit⁹. vñ Geñ. iiij. Ecce vox sanguis fratris tui clamat ad me de tra. nā cū alicui⁹

sanguis absq culpa fundit eius iusta q̃rela quasi clamat de terra ꝛc.

In eo.ca.xvj.vbi dicit in postilla. Verbosi amici mei. Bi trãslatio nr̃a hz: Verbosi.hebraï Additio.iij. ca lr̃a hz quãdã dictõez:q̃ ꝓprie significat interptes eadem em̃ dictio ponit h:ꝛ Geñ. xlij.vbi dr̃ q̃ int̃p̃res erat inter Joseph et fratres:et est sensus qz Job vocabat aduersarios suos quos dicebat amicos per antiphrasim int̃p̃retes suos eo q̃ int̃erptabant v̈ba sua nõ vere: sed ad sinistrã ptẽ.ex hoc em̃ q̃ iob ꝓmissiones amicorũ rpales ad nihilũ reputabat:interptabant eũ diuinas ꝓsolatiões spernere.vñ in p̃cedẽti.c.dicebat sibi eliphaz fm verã litterã. Nũquid parũ tibi ẽ si cõsolet̃ te de⁹: & qz talis interptatio erat falsa:iõo subdit. Ad deũ stillat ocul⁹ meus: q̃ mentẽ meã respicit:de quo statim.ꝰ.dixerat:Ecce in celo testis meus.

a Spirit⁹ me⁹ Ca.xvij. b attenuabit: dies mei breuiabunt ꝛ solũ mihi sepulcrũ. Nõ peccaui ꝛ i amaritudinib⁹ morab̃t ocul⁹ meus. Libera me c ꝛ pone me iuxta te:ꝛ cuiusuis man⁹ pugne cõtra me. d Cor eor̃ lõge feciſti a disci- e plina ꝓterea nõ exaltabũ f tur. Predã pollicet̃ socijs g ꝛ oculi filior̃ eius deficiẽt. h Posuit me q̃si in ꝓuerbiũ vulgi: ꝛ exemplũ sum corã i eis: caligauit ad indigna- k tionẽ oculus meus:ꝛ membra mea quasi in nihilũ regat aũt deus homies a cognitiõe veritatis indirecte int̃ tum ex eor̃ demerito retrahit influxũ illustrationis sue. l Propterea nõ exaltabunt in remunerationem future vite:qz ignorans ignorabit:vt habet̃.j.Corinth.xiiij. m Predã pollicet̃ socijs.ſ.ipe eliphaz q̃ felicitatẽ hominis ponebat i ꝓspe- ritate trena:ꝛ sic eaz ꝓmittebat ꝓ ꝓmio illis q̃ erant sue opi- nionis:que p predã desigt. n Et oculi filiorũ eius. qui sũt imbuti ab eo suo er- roꝛe. m Deficiẽt a vere beatitudinis ꝓsecutiõe. n Posuit me q̃si in ꝓuerbiũ vulgi. ex dictis em̃ eliphaz qui dicebat iob punitũ ꝓ suis peccatis seqba- tur:q̃ iob int̃ vulgares in ꝓuerbiũ ponerẽt: vt q̃ aliquis malus a ꝓsperitate deijceret.cõiter dicerẽt: accidit isti sicut ꝛ Job.et ad idẽ pti- net q̃ sequit. Et exemplũ sum corã eis

Capitulũ.xvij.

Spiritus meus. Postq̃ sanctus Iob v̈ba eliphaz increpatoria excluserat. Hic p̃ncipale ꝓpositum declarat.ſ.de futura iustor̃ remuneratiõe.ꝛ ꝓmo ondit ꝓpositũ.secũdo ꝓcludit intentũ:ibi. Igit. Circa ꝓmũ ponit ꝓmo expectatio future remuneratiõis. secũdo ponit circa amicos Job defectus hui⁹ cognitiõis: Cor eor̃. Primũ autẽ ostendit p breuitatem vite humanez calamitatẽ:cui subdit:ex quibus sequit felicitatẽ hominis in futuro expectandã:sicut̃ frequẽter supra dictũ est. Iste em̃ liber rhetoricus est:ꝛ ideo eadẽ sententia sub diuersis verbis ꝛ similitudinib⁹ frequẽter replicat. Item ꝓcedit p modũ disputatiõis:in eadẽ aũt disputatiõe frequẽter multiplicant̃ argumenta p varia verba.licz argumentor̃ nõ sit vis diuersa.sic in ꝓposito Job p breuitatẽ ꝛ miseriã vite hũane frequẽter probat expectationẽ felicitatis future.ꝛ hoc ẽ qõ dicit: a Spirit⁹ meus attenuabit. vita em̃ hũana continuat̃ p vitales spũs egrediẽtes a corde:q̃ in senectute debilitãt̃ ꝛ tandẽ deficiunt: ꝛ sic vita terminat̃:iõ subdit. b Et solũ mihi supest sepulcrum. q.d.intantũ senui:ꝛ debilitat⁹ sum q̃ nõ habeo expectare ꝓsperitatẽ p̃sentis vite:sed tm̃ sepulturã.ideo subdit.

c Nõ peccaui.licz em̃ p̃sentẽ vitã nõ trãsisset absq̃ aliq̃bus peccatis:tamẽ nõ erãt tanti ponderis q̃ ꝓpter ipa infligerẽt sibi pena tãgrauis:de qua subdit. d Et i amaritudinib⁹ morab̃t ocul⁹ me⁹. ꝛ magis facit mentionẽ de oculo q̃z de alia pte:qz alia afflictio interior mẽtis magis apparet i oculo q̃z in ptibus alijs. e Libera me a pũti afflictiõe. f Qz in aliquib⁹ libris ponit. Nõe.nõ est de textu sed subintelligit:qz verbũ Job ad deũ dirigit̃ ꝛ ne credat̃ q̃ petat liberari p restitutionẽ ad ꝓsperitatẽ terrenã ideo subdit. g Et pone me iuxta te.i.in lymbo sanctorũ patrũ. vbi defuncti erãt de sua beatitudie futura securi. h Et cuiusuis man⁹ pugnet contra me.q.d.ibi non debeo timere de insultu cuiuscũq̃ homis vel demonis.

i Cor eor̃. Hic ondit ignorãtiã amicor̃ suor̃ circa vitã futurã quã negabat.ꝛ ꝓmo ondit eor̃ ignorãtiã.ſcõo suã displicẽtiã:ibi.Caligauit.Circa ꝓmũ ondit ignorãtiã eor̃ di. k Cor eor̃ lõge feci.a disci.ſ.veritatis p̃dicte, eloquia sunt. Stupebũt iusti sup hoc: ꝛ innocens cõtra ypocritam suscitabit:ꝛ tenebit iustus viã suã:ꝛ mũdis manib⁹ addet fortitudinẽ. Igit omnes vos cõuertimini ꝛ venite:ꝛ nõ inueniã i vobis vllũ sapiẽtẽ. Dies mei trãsierũt:cogitationes mee dissipate sunt torquẽtes cor meũ. Noctẽ verterunt in diem ꝛ rursuz post tenebras spero lucem Si sustinuero infern⁹ domꝰ mea ẽ ꝛ i tenebris stravi lectulũ meũ. Putredini dixi: p̃ me⁹ es: mr̃ mea:et

o Caligauit. Postq̃ iob ondit amicor̃ ignorantiã. hic ꝓpter circa hoc ostendit suã displicentiã:quia plus debet displicere defectus amici in sapiẽtia q̃z in pecunia.ꝛ ideo dicit: o Caligauit ad indignationẽ ocul⁹ me⁹.tristicia em̃ ꝛ ira q̃ est p zelũ q̃uis non excedit animũ:tñ ibm turbat fm Grego. p Et mẽbra mea quasi in nihilũ redacta sunt.qz ira et tristicia q̃ sunt in mẽte redũdant in corꝛa. q Stupebũt iusti sup hoc.videlicz q̃ homies tã litterati sicut erãt amici iob:tanto erroꝛe essent decepti. r Et innocẽs cõtra ypocritã suscitabit.qz ira q̃ est p zelũ veritatis excitat innocẽtes ad insurgendũ ꝛ fictionẽ falsitatis. s Et tenebit iustus viã suã:qz ꝓpter erroꝛem ignor̃ illi qui sunt firmi ꝛ stabiles in virtute. nõ dimittũt viã iustitie:sed magis excitant̃ ad opa pfectiõis maioris ꝛ dic. t Et mundis manib⁹ addet fortitudi.igit hic ex ꝓdictis iob cõcludit intentũ:intẽdebat aũt iob duo. vnũ erat q̃ amici sui ab erroꝛe revocarent̃:ꝛ q̃tũ ad hoc dicit ꝓ Igit oẽs vos puertimi ꝛ venite. retrocedẽdo ab erroꝛe:ꝛ veniẽdo ad veritatẽ. v Et nõ inueniã in vob vllũ sapientẽ q̃tũ ad illud q̃ de felicitate humana tenetis.ſ.q̃ sit i terrena ꝓsperitate. qõ est a vera sapiẽtia deuiare cuꝰ est oia opa in finẽ vltimũ ꝛ optimũ ordinare. Secõm qõ intẽdebat iob declarare:erat q̃ felicitas homis nõ erat in hac vita:sed in futuro expectãda:ꝛ q̃tum ad hoc dicit. z Dies mei trãsierũt.q.d.i hac vita nõ ẽ in felicitas expectãda. a Cogitatiões mee dissi.ſ.i. ipedite a ꝓplatiõnis diuie dulcedine ꝓpter acerbitatẽ afflictionis mee. b Torquẽ.cor meũ.i. retorq̃ntes ipm a ꝓplatiõe ꝑme veritatis ad ꝓsiderãdum magnitudinẽ mee calamitatis. c Noctẽ verte.in diẽ. auferẽtes in somnũ ꝛ inducentes vigiliã:sic̃ solet fieri de die:iõ subdit. d Et rursũ post tene.spero lucẽ.i.cũ desiderio expecto: ꝛ qz amici iob dicebãt ipm reuerti ad terrenã ꝓsperitatẽ:ꝛ spãlit si sustineret patiẽter:iõ h̃ excludit.d. e Si sustinuero ꝓdicta patiẽter. f Infern⁹ do.mea ẽ.i.sepultura intra trã.qz nõ expecto vltra felicitatẽ trenã:ꝛ ꝓpt illud qõ h̃ dr̃ de inferno ꝛ alijs locis h⁹ libri.sciẽdũ q̃ in h̃ loco ꝛ i alijs locis hui⁹ libri cõiter ꝓ inferno ponit scol i hebraeo.qõ apõ hebraeos frequẽter accipit̃ ꝓ fossa vel sepulcro:ꝛ iõ subdit. g Et i tenebris strauí lectulũ meũ. ille em̃ q̃ sepelit: q̃si i stratu sub tra ponit q̃ est tenebrosa. h Putredi.dixi.qz post

morte resolutꝫ in putredinē: ⁊ inde vermes oriunt: et sic
bñt quādā affinitatē ⁊ ꝓpinquitatē ad hoiem mortuū: sic
pueri bñt ꝓpinqtatē cū parētib⁹: ⁊ ecōuerso: ⁊ etiā inꝫ se.
i Vbi ē g nūc pstolatio mea. i. expectatio felicitatꝫ quā
mihi ꝓmittūt amici in hac vita. q.d. nulla ē. ⁊ p ꝑs est in
futuro expectāda a
deo. vnde subdit.
k Et patiētiā meā
qs cōsiderat. s. ad re
munerādū. q.d. nul
lus fm opinionem
amicoꝝ meoꝝ felici
tatē futurā negātiū
et ex ꝟ sequit q de⁹
nō hz ꝓuidentiā de
būanis actib⁹ qō est
incōuenies etiā fm
amicos iob: ⁊ iō du
cēdo eos ad ꝟ incō
uenias cōcludit feli
citatē homis i futu
ro expectāda a deo:
⁊ qꝛ amici iob dice
bāt felicitatē aliquo
mō ineſſe homi pꝰ
mortē inḡtū rema
net i memoria hoim
vt pz ex suprādictis
iō iob excludit ꝟ. d.
l In ꝓfundissimū
infernū descēdent oia mea. i. quicqd ad me ptinet ponet i
terra p sepultrā: fm errorē amicoꝝ iob negantiū aie im
mortalitatē. m Putasne saltē erit ibi requies mihi. i.
aliqd ptinēs ad felicitatē meā. q.d. hoc dicere ē valde ridi
culosum: cū corꝑ mortuū nullū habeat sensum: nec pci
piat aliqd de his q fiūt vel dicunt extra ptinentia ad lau
dem hois mortui vel vituperiū: ⁊ iō ꝓbus. j. Etꝟ. reprobat
opinionē dicentiū hoiem vere dici felicem post mortē eo
modo quo dicebant amici iob.

In ca. xvij. vbi dī in postil. Nō peccaui ꝛc. Additio.
In hoc loco vbi dicit in trāslatiōe nr̄a. Nō pecca
ui ⁊ i amaritudinib⁹ mozak oculꝰ meus: hebraica
cū ⁊ in amaricādo memorak oculus. et est sensus q iob i
bis verbis cōquerebak de amicis suis q̄ secū erāt: de qb⁹
dicit: Si nō mēdices mecū. qui p mēdacia ipm imꝓbā
tes in amaritudinē ducebāt eū intantū q oculꝰ eius mo
rabak ꝓtinue i afflictiōe: de q̄ dicit: Et in amaritudinib⁹
morak oculꝰ meus: ⁊ vt ab ista ꝓsecutiōe amicoꝝ euade
ret subdit petēdo. Pone me iuxta te ⁊ cuiusuis manus
pugnet ꝛ me. q.d. sic possum ab impugnatiōe seu insultu
cōtinno istoꝝ euadere: ⁊ vt oñdat impugnationē istoꝝ ꝛ
ena ꝛc.

Replica.

In ca. xvij. vbi dī: Nō peccaui ⁊ in amaritudinib⁹
morak oculꝰ me⁹. hāc nr̄am trāslationē cōcorditer
exponūt doctores ⁊ sancti ⁊ alij. ꝟ burg. finxit pu
to fm hebraicā lr̄az q debeat sic stare: si nō mēdaces me
cū ⁊ in amaricādo me morak oculꝰ meus. qō exponēdo
nō bñ ptinuat sensum lr̄e: ⁊ nō est verisile q postillator in
lingua ꝓpria cantā varietatē dissimulauerit ⁊ nō viderit.
nec est verisile q beat⁹ Hiero. tantā oꝛonem transferēdo
variauerit. cōtingit em̄ aliqñ ꝓpter equiuocationē vel al's
ꝓpter dictionū similitudinē variare verbū: ꝓut sepe postil
lator notauit in ope suo de differētia trāslatiōis nr̄e ⁊ he
braice veritatis: vbi in ꝟ loco nullā posuit differentiā. Ju
dicet igit de illo qui vult.

Capitulū. xviij.

Respōdens aūt. Hic ꝑsequit ponit contra Job ipius
baldath replicatio. ⁊ scdo ipius Job rnsio ca. xix.
Dña i duas: qꝛ pmo baldath ve stultiloqo iob re
prehendit. ⁊ scdo ad pncipale ꝓpositū arguit: ibi. Nūquid

i sorꝛ mea ꝓmib⁹. Vbi ē g
k nūc pstolatio mea: ⁊ patiē
l tiā meā qs ꝑsiderat. In ꝓ
fundissimū infernū descen
m dent oia mea. Putasne sal
tē ibi erit requies mihi.

n Espōdēs Ca. xviij.
o aūt baldath suites di
p cit. Vsq ad quē finez
q ꝟbaiactab. Intellige pri⁹
r ⁊ sic loq̄mur. Quare repu
s tati sum⁹ vt iumēta: ⁊ sor
t duim⁹ corā te. Quid pdis
v aiaz tuā in furore tuo. Nūq̄d ꝓpt te dereliquak ꝛra et
x trāsferent rupes ꝟ loco suo
y Nōne lux impij extinguet

ꝓter te. Circa pmū dic̄: b Vsq ad quē finē ꝟba iacta
bis. q.d. detines tꝰus in ꝟbis suprnis ⁊ supbis. c In
tellige ꝓus. q.d. nō intelligis q̄ dicis. d Quare reputa
ti sum⁹ vt iumēta ꝛc. dixerāt em̄ iob. Nō inueniā i vobis
vllū sapientē. hō aūt carēs sapiētia reputak quasi bestia.

e Et sorꝛduim⁹ co
rā te. tanq̄ ignorantes ⁊ viles ꝑsone.
f Quid pdis aiaz
tuā in furore tuo. q.
d. talia dixisti ex im
petu furoꝛis tui. qa
aiaz a sapia ⁊ virtu
te deiscit: et sic eam
destruit ⁊ perdit.
g Nunquid. Hic
ꝑsr arguit ad ꝓpos
tū videlicz q aduer
sitates pñtis vite nō
fūt nisi pene pctoꝝ.
⁊ hāc opinionē ꝓus
astruit per sapiētū
sentētiā. ⁊ scdo p ex
perientiā: ibi. Nonne
lux impij. Circa pmū sciēduz: q terra
inꝫ elemēta ē maxie
stabilis: cū sit centꝝ
mūdi ⁊ rupes valō
solid⁹: p hec g̃ desi
gnat firmitatē ⁊ soliditatē sue opinionis tāq̄ a sapiētib⁹
approbatā. ⁊ ꟾ ē qō dic̄: g Nūquid ꝓpt te derelinquit
ꝛra ꝛc. i. firmitas ⁊ soliditas nr̄a ꝓpt ꝟba tua irrōnabilia.
q.d. nō. b Nōne lux. hic astruit ꝓpositū p experientiā. ⁊
pmo ꝓpositū declarat. ⁊ scdo epilogat: ibi. Hec g̃. Pria
in tres: qꝛ prio astruit ꝓpositū p aduersitates q̄ cōtingūt
i vita pñti. ⁊ scdo p illas q̄ ptingūt in morte: ibi. Funellak.
tercio p eas q̄ ptingūt post mortē: ibi. Memoria illi⁹. p
ma adhuc i duas: qꝛ prio declarat ꝓpositū p aduersitates
ptingētes extrinsec⁹. scdo p ptingētes intrinsec⁹: ibi. Ate
nuet. Circa pmū dī: Nōne lux impij extin. i. ꝑspitas ei⁹
tpalis. i Nec splē. fla. ignis ei⁹. i. ei⁹ desideriū nō ve
niet ad effectū qō ē maxia pena homis supbi. k Lux
obtenebrescet i taber. illi⁹. i. tpalis ꝓspitas illoꝝ q̄ sunt de
domo ⁊ familia ei⁹ decidet ad maiorē penā ipi⁹. l Et
lucerna q̄ sup eū est extinguet. i. deus q a supioꝛi dederat
sibi ꝓspitatē retrahet manū suā: ⁊ sic extinguet ꟾ lucer
na: nō i se: ꟾ in effectu ḡtū ad ipm impiū ista inducit bal
dath. q.d. ꝓ experientiā vidim⁹ ptingē talia mala impijs et
etiā illa q̄ sequūt: vñ sbdit. m Artabūt gressus virtutꝫ
ei⁹. i. diffusio sue potētie. qz nō poterit ea q̄ cogitauerat p
ficere. n Et ꝓcipitabit eū ꝑsiliū suū. qꝛ ꝓsiliū qō cogi
tabat sibi foꝛe ad comodū erit sibi nociuū: ⁊ cām p̄dicto
rū subdit. d. o Immisit i rete pedes suos. i. volūtarie
se implicauit pctō. p Et i maculis ei⁹ am. cadendo de
pctō in pcim̄. q Tenebit plā. illi⁹ laqueo. i. ꝑsuetudine
peccādi: q̄ ē laque⁹ detinēs i pctō fm qō dic̄ anselm⁹ li. de
similitudinib⁹. r Et exardescet ꝛ eū sitis. i. ardoꝛ et desi
deriū peccādi ꝛ sindieresim remurmurantē ei p̄ualēs. ꝓpt
ꝑsuetudinē. s Abscōdita ē i ꝛra pedica ei⁹ ꝛc. qꝛ pctoꝛ cō
siderat tantū bonū ex̄ apparēs et nō videt malū intra la
tēs. t Vndiq̄ terre. eū formi. qꝛ hō mal⁹ ꝓpter inimi
cos ꝟs acq̄siuit sp est timid⁹. v Et inuoluēt pedes ei⁹
qꝛ capiet ab aduersarijs sibi insidiātib⁹. x Attenuet
ꝛc. Hic ꝑsr ondit ꝓpositū p aduersitates intrinsec⁹ ptin
gētes. ⁊ qꝛ iust⁹ letak i vindicta pctoꝝ ꝓpt diuie iusticie ze
lū. iō baldath q̄ sc̄m iustū reputabat mala q̄ sequūt exꝑmit
p modū desiderātis ⁊ deꝑcantis vt supueniat impijs. d.
x Attenuet ro. fa. ei⁹. i. impij. p defectū. n. nutrimēti coꝛ
pus attenuak et robur debilitak. y Et inedia inuadat
costas illius. ipm vsq ad vltima debilitando.

z Deuoret pulcritudinē cutis eius.i. iuuentutē eius in q̄ etate magꝛ relucēt pulcritudo. Et ꝓsumat brachia illi⁹.i. fortitudinē ei⁹ q̄ p brachia designat. a Primogenita mors.i. anticipata ꝓueniēs morte naturalē. b Tuellat Hic astruit ꝓpositū p aduersitates i morte ꝛtingētes: q̄z

z iuadat costas illi⁹. Deuoret pulcritudinē cutis ei⁹
a ⁊ cōsūmat brachia illi⁹ pri
b mogenita mors. Tuellat ō
c tabernaculo suo fiducia ei⁹
d ⁊ calcēt sup eū quasi rex in-
e terit⁹. Habitēt in taberna-
culo illi⁹ socij ei⁹ q̄ non est
f aspgat ī tabernaculo eius
g sulphur. Deorsum radices
b eius siccent: sursuz aūt atte
i rat messis eius. Memoria
illi⁹ pereat de terra: et non
celebret nomē eius in pla-
teis. Expellet eum de lu-
k ce in tenebras: et de orbe
trāsferet eū. Non erit semē
eius necꝫ ꝓgenies ī popu-
lo suo: nec vlle reliq̄e in re-

pma ē electio de loco ꝓprio tangꝫ quid horribile ⁊ fetidū: et hoc tangit cū dicit:
b Tuellat ō tabernaculo suo. q: antiqui in tabernaculis habitabāt.
c Fiducia eius. eo q̄ ibi ampli⁹ nō reuertet.
d Et calcet sup eū q̄si rex interit⁹. i. per mortē deducat in cinerē: sic ⁊ra q̄ calcat in pulueres redigit
e Habitēt in tab. illi⁹ socij eius q̄ nō est. i. socij defuncti: q̄ iam nō est cū viuētibus: cui⁹ tabernaculū est sepulcrū vbi nō hz sociatē ni si vermiū.
f Aspgat in taberna. illi⁹ sulphur. i. fetor q̄ p sulphur ⁊ fetorē ei⁹ designat: ī sepulcro aūt nō est nisi fetor ⁊ horror. Tho. aūt aliter exponit. d.
e Habitēt in taberculo illi⁹ socij ei⁹ q̄ nō est. i. amici defuncti q̄ iā nō est cū eis. ⁊ ipi succedūt ei in domo suaꝛ bonis.
f Aspgat in tabernaculo eius sulphur. i. in domo in qua succedūt ei amici. q̄ antiq̄⁹ i signū tristicie de amici morte aspergebāt aliqua fetida in domo defuncti. sicut ⁊ modo aliqui accipiunt vestes nigras: sed hec expositio nō videt cōueniēs: q: q̄ amici defuncti habitēt in domo eius. ⁊ ex morte ei⁹ fiant signa tristicie. nō ptinet ad aduersitates defuncti: sed magis ad ꝓsperitates: eo mō quo ꝓdictū est. q: cedūt ad ei⁹ honorē. hic aūt ponunt aduersitates p ꝛtingūt in morte: vt dictū est. ⁊ iō ꝓma expositio melior videt.
g Deorsū radices ei⁹ siccent. i. illa q̄ plantauerat adnihilent sine fructu.
b Sursum autē atterat messis eius. s. tēpestate desup veniēte. q. d. oīa opa eius dissipent tanꝫ in testationem vite eius ꝓterite.
i Memoria. Hic astruit ꝓpositū p aduersitates p⁹ mortē ꝛtingētes. amici eī⁹ iob ad ꝓsperitatē homis post mortē dicebāt ptinere ipius bonā memoriā: ⁊ eius contrariū ad aduersitatē: iō dī: Memoria illi⁹ pereat de terra ⁊c. et patet lra vsq̄ ibi.
k Et de orbe trāsferet eū. ita q̄ nullo mō remanebit in memoria hoīm: nec etiā remanebit aliqualit in sua ptāte: ideo subdit. Nō erit semen eius ⁊c.
l In die ei⁹ stupebūt nouissimi. i. minores de pp̄lo admirabunt de tpe sue ꝓsperitatis ita subito deiecte ad nihilū.
m Et primos. i. maiores i pp̄lo.
n Inuadet horror ne sic ei⁹ ꝛtingat.
o Hec sūt ergo ⁊c. Postꝫ baldath conat⁹ fuerat oīndere q̄ aduersitates hui⁹ vite sunt pene p̄cedentiū pctōꝝ: h epilogādo cōcludit. Hec q̄ sunt tabernacula iniq̄. i. ꝓcessus q̄tū ad aduersitates hui⁹ vite in qua homies sunt viatores q̄ tabernaculis vtunt.
p Et iste loc⁹ ē ei⁹ q̄ ignorat deū. q̄tum ad aduersitates post istā vitā q̄ impij sī extra viā. ⁊ q̄si in termio: ⁊ sic pz ex ꝓdictis q̄ ꝓcessus baldath nō est efficax ad ꝓbandū ꝓpositū: q: aduersitates p̄dicte nō solū ꝛtingūt impijs: ꝫ etiā frequēter istis q̄ nō solū in vita ⁊ in morte affligunt: ꝫ etiā p⁹ morte inī hoies deho nor ank: sic pz de martyribus q̄ꝝ corpa ꝓhibebank sepeliri: ⁊ relinq̄bank feris ⁊ auibus deuorāda. licz aliq̄ ꝑ impediret diuina ꝓuidentia.

Tu ca. xviij. vbi dicit in postil. Circa ꝓmū sciēdū q̄ ter ra inter elemēta e maxie stabilis. Addicio.

b Hoc q̄ dī: Nūquid ꝓpter te derelinquet tra aut ꝑ exponēdū. p q̄ sciēdū est q̄ sic iob ih amicoꝝ suo rū opiniōe felicitatē futurā negātiū intēdebat eos ducere ad ꝑ incōue niēs. s. q̄ de⁹ nō haberet ꝓuidentiā de hūanis actib⁹ vt cir ca fīnē p̄cedētis. ca. postillatoꝛ allegat. sic ecōuerso socij ei⁹ ex ꝑ q̄ iob asserebat q̄ aduersitates hutus vite nō debant in penā pctōꝝ. volebāt ducere ipm iob ad ꝑ incōueniēs. scs q̄ de⁹ nō hret ꝓuidētiā de actib⁹ hūanis cui⁹ rō est. nam ꝓsuppositā eoꝝ opinione erronea. s. q̄ i alia vita nō eēt spectandū premiū: nec pena si i hac vita fat tē pctōres nō hrent punitiones manifeste tolleret diuina ꝓuidētia ab actib⁹ hūmanis: ex q̄ seqūret q̄ de⁹ derelinqueret

l gionib⁹ ei⁹. In die ei⁹ stu
m pebūt nouissimi: ⁊ primos
n o inuadet horror. Hec sunt q̄
p tabernacula iniqui: et iste
locus ei⁹ q̄ ignorat deū.

Capitulū. xix.

a Respōdēs aūt iob di-
b xit: Vsq̄q̄ affligitis
aiam meā: ⁊ atteritis
o me sermonib⁹. En decies
cōfunditis me: ⁊ nō erube
e scitis oppmētis me. Nēpe
⁊ si ignorau i mecū erit ig-
f rātia mea. At vos ꝓtra me
g erigimi: ⁊ arguitis me ob-
b probrijs meis. Saltē nūc
intelligite: quia deus non
equo iudicio afflixerit me:
⁊ flagellis suis me cinxerit

terrā: eo mō q̄ dī Ezech. xx. c. Dixerunt eī. Derelīqt dūs terrā. ⁊ dūs nō videt. i. nō ꝓuidet: ⁊ ꝑ est q̄ baldath intendebat. d. Nūquid ꝓpt te. q. d. Nūquid ꝓpter erroneā fm quā dicis q̄ mali ꝓsperank in hac vita: derelinquet terra. s. a dei ꝓuidētia: vt dictū est. ⁊ q: si de⁹ trā derelinq̄ret sequeret q̄ nulla firmitas nec stabilitas esset etiā in reb⁹ solidissimis sic sunt rupes: iō dicit. Et transferent rupes de loco suo ⁊ vt oīdat baldath opinionē suaꝫ esse notā p experientiā: subdit. Nōne lux impij extinguet. q. d. q̄ experientiā est notū q̄ impij in hac vita puniunt. hoc eī assumebāt amici iob tanꝫ notū. s. q̄ null⁹ innocens i hac vita puniebat: nec impi⁹ in pñti remanebat impunitus. vñ eliphaz in sua ꝓma rōne. ē. ca. iij. dicebat. Nec oꝛdare obsecro te quis vnq̄ innocēs perijt.

Capitulū. xix.

r Respondēs aut iob. Hic pñr ponit ipe⁹ iob rōnio. ⁊ ꝓmo excludit vba baldath ⁊ alioꝝ amicoꝝ suoꝝ ⁊ secō accedit ad p̄ncipale ꝓpositū: ibi. Saltē nūc
Circa ꝓmū dī: b Vsq̄q̄ affligitis aiaz meā. i. in verbis obiurgādo. c Et atteritis me sermonib⁹. i. redictis me affligitis vbis ⁊ nō rōnib⁹. d En decies cōfunditis me. iob eī quiq̄ies locut⁹ fuerat incipiēdo ab illo loco. Pereat dies in q̄ nat⁹ sum ⁊c. ⁊ amici sui quinquies ꝫ eū locuti fuerāt obijciēdo ⁊ replicādo: vt pz ex ꝓdictis: ⁊ iō dicit: d En decies cōfunditis me. i. minime me cōfundere: q: nitebank iob cōfundere tā ex vbis suis ꝓprijs q̄ ex vbis de ore iob ꝓlatis: vt frequēter patuit i ꝓdictis: ⁊ q: baldath notauerat iob de ignorātia. s. i pn. p̄ce. ca. d. Intellige ꝓpus. iō q̄si ad hoc rñdens iob dicē
e Nempe ⁊ si ignorani mecū erit ignorātia mea. i. nihil
f vobis nocebit. ⁊ iō deberet⁊ tacere de ipa. At vos cōtra me erigimi vbis ꝓsumptuosis.
g Et arguitis me obꝓbrijs. i. vbis iniurioſis.
b Saltē nūc. Hic pñter iob accedit ad p̄ncipale ꝓpositū: ⁊ primo oīndit se nō ꝓpter pctā afflictū q̄ baldath conat⁹ fuerat ostēdere. secō remouet q̄dā dubiū: ibi. Quis m tribuat. Circa ꝓmū ꝓpo nit intentū. d.
b Saltē nūc intelligite. q. d. ꝓpus nō luisti intelligē: q: de⁹ nō equo iudicio afflixerit me. ꝫ nō dixit iob ex ꝓpria intētiōe ꝫ tanꝫ ꝓcludēs ex dict⁊ aduer

sarior: q dicebāt oēs aduersitates huiꝰ vite inferri a deo i penā pcōz ꝓteritoz tm̄: ex quo sequit iudiciū dei nō esse equū circa Iob: cuiꝰ afflictio excedebat culpā. i Ecce clamabo. Hic ꝓnter ꝓcedit ad declarandū ꝓcessus afflictionis sue respectu culpe. z ꝑmo oñdit magnitudinē sue afflictiōis. z secūdo mīnoritatē sue trāsgressiōis: ibi. Miseremi mei. ꝑmū ostēdit duplicit. ꝑmo p afflictiões ab extrinseco. scōo ab intrinseco: ibi. Pelli mee. Prima in duas: qz ꝑmo oñdit ꝓpositū p defectuz remediꝫ. scōo p excessū afflictiui: ibi. Spoliauit me. Circa ꝑmū sciēdū q afflictꝰ pōt hīe remediū dupliciter vno mō p aliū: alio mō p seipm. p aliuz vo hz remediuz qñ aliqs ei cōpatiēs erit ipsuz. alio mō p recursum ad iudicē qui liberat ipsum. Vtrūcz aūt erat excluſum a Iob: ō dicit i Ecce clamabo vi patiēs z nemo exaudiet p cōpassionem auxiliādo. k Vo ciferaboz. faciēs ad iudicē ꝙrimoniā. l Et nō est q iudicet. qz deus nō hz iudicē supioꝛē qui de penis ab eo inflictis ipi Iob posſit iudicare. Per seipm autez hz hō remediū duplicit. vno mō p suā patientiā euadendo: z vtrūcz excludit cum dicit. m Semitā meā circūsepsit z trāsire nō possum. i. ꝓcessui meo tot impedimēta posuit: q nō possum amouere. n Et in calle meo. tenebras posuit ita q nō possuz videre. quid mihi expediat. tristicia em̄ obnubilat intellectū. o Spoliauit. Hic oñdit ꝓpositū p magnitudinē afflictiui. z ꝑmo facit qō dictū est. scōo ꝓbat quoddā suppositū: ibi. Iratꝰ. Circa ꝑmū sciendū q inter bona extrinseca maxia sunt honoz z dignitas. z iō iactura istoz est maxime afflictiua: et ꝙtum ad ꝑmū dicit: o Spoliauit me gloria mea. i. honore excellēti qui fiebat mihi: sm̄ em̄ cōmentatoꝛē. j. Ethi. Honoz est reuerētia que fit alicui in testimoniū sue virtutis: si fiat i secreto vl̄ coꝛā paucis. ꝫ si fiat in palā z coꝛā multis tūc dicit gloria. Est em̄ gl'ia lon ge patens ꝓconiū: z sic p3 q gl'ia est honoris excellentia. ꝙtum vo ad secūdū dicit: p Et abstulit coꝛonā de capite meo. a statu dignitatis me deijciēdo. post bonū autē honorabile est bonū vtile q̄ sustentat vita. z iō ei⁹ subtractio est afflictiua: qō notat Iob. q Destruxit me vndiq. oia bona interioꝛa subtrahēdo: vt patuit supꝛa. j. capite. r Et pereo. ꝓpter defectū bonoꝝ exterioꝝ. iō subdit. s Et quasi euulse arbori abstulit spē meā. ꝙdiu em̄ arboꝛ adheret ꝛre p radices: si abscindat remanet spes pullulatiōis. ꝫ si euellat nō remanet talis spes: sed oportet q desiccet. z p ꝫ designat Iob q nō habebat spē reuertendi ad ꝓsperitatē tpalē. tum qz in hoc nō habebat spem suā: sed in futura remuneratiōe: tū qz nō apparebat possibilitas p humanā vīā. t Iratus z̄c. Hic ꝓnter ꝓbat q de recuperatiōe tpalis felicitas sperari nō debebat: qz si ꝫ cēt: vel esset a deo vel ab homie. ꝑmo excludit ꝑmū. z scōo secūdū: ibi. Fratres meos. ad ꝓbationē aūt ꝑmi dicit. t Iratus ē cōtra me. mihi afflictiões infligendo. et hoc sequit ex dictis amicoꝝ: qui dicebāt talia inferri ꝓpter peccatū: ab irato aūt contra se nullus sperat auxiliū: z maxime qñ ira videt indurata: qō videbat in ꝓposito ex ꝑtinuatiōe afflictionū. ideo subdit: Et sic me habuit ꝙsi hostē suū. a Simul venerūt latrones eiꝰ. i. demones vel ꝑdatoꝛes q̄ bona Iob abstulerāt: z dicunt isti z illi latrones dei: qz ex ꝑmissione eiꝰ ipi Iob mala intulerūt. b Et obsederūt in gyro tab. meū. qz demōes ad huc ꝙrebant nocere ipi Iob si possent.

i Ecce clamabo vim patiēs
k z nemo audiet. Vociferaboꝛ: z nō est q̄ iudicet. Semitam meam circūsepsit z
n transire non possum et in calle meo tenebras posuit.
o Spoliauit me gloria mea:
p z abstulit coꝛonā de capite
q meo. Destruxit me vndiq;
r s z pereo: z quasi euulse arboꝛi abstulit spem meam.
t Iratus est contra me furoꝛ eius. et sic me habuit quasi hostē suū. Simul venerūt latrones eiꝰ: z fecerunt
a sibi viā p me: et obsederūt
b in gyro tabernaculū meū.
c d e Fres meos lōge fecit a me
e z noti mei ꝙsi alieni recesserūt a me. Dereliq̄rūt me p
f s pinqui mei: z qui me nouerant obliti sunt mei. Inq̄lini domꝰ mee z ancille mee
h i k sic alienū habuerūt me z q̄si pegrinꝰ fui in oculis eoꝝ.
l m Seruum meū vocaui z nō rñdit ore ꝓpio deꝑcabar illū. Halitū meū exhoꝛruit
n o vxoꝛ mea z oꝛabā filios vteri mei. Stulti q̄z despiciebāt me z cū ab eis recessissē detrahebāt mihi. Abominati sunt me quōdā cōsiliarij
p q mei: z quē maxie diligebā auersat⁹ est me. Pelli mee ꝓsūptis carnibꝰ adhesit os
r meū z derelicta sē tm̄mō labia circa dētes meos. Miseremi mei miseremini mei
s t v saltē vos amici mei: qz manus dñi tetigit me. Quare
x a ꝑsequimi me sic deꝰ: z carnibus meis saturamini. detrahēdo mihi: asserentes me ꝓ peccatis tu-

ste punitū detractores enim viuis carnibus saturant.
b Quis mi tribuat. Hic ꝓfr iob remouet qdā dubiū dixerat em supa de deo q̄si euulse arbori abstulit spem meā t ꝓpter ꝫ possent amici ei⁹ credere q̄ de deo totalit desperet. ideo ꝫ remouet ꝓmo insinuās q̄ velit aliqd valde notabile dicē dicens: b Quis mi tri. vt scrib. ser. mei. illa em sūt scribēda q̄ tanq̄ notabilia st in futurū retinēda: t tanto diligēti⁹ debēt scribi: q̄nto tenacius debēt i memoria hīi: ideo subdit.
c Quis mihi det vt exarent i libro. i. diligēter scribant in pgameno: et si ꝫ nō sufficit. d Stilo ferreo t plūbi lamia id est cū stilo ferreo scribant in plūbo: t si lamia plumbi nō sufficit ꝓpt molliciē
e Vel certe sculpant i silice. oia ista dic Iob ad designādū q̄ ea q̄ dicturus erat erāt notabilia: t post longū tp̄us futura cuiusmodi est resurrectio mortuoꝝ i fine mūdi. f Scio em. Hic ostendit qd sit illud qđ desiderabat sic scribi t retineri: vicz q̄ nō desperabat de deo ꝫ magz spabat obtinere ab eo felicitatē nō trāsitoriā t tpalē: ꝫ magz etnā integrā i corpe t aia p futurā resurrectōz t hoc ē qđ dicit: f Scio. i. certa fide teneo. g Redemptor me⁹ viuit. redēptorē suū dicit dei filiū incarnādū q̄ ab eterno in deitate vixit fm qđ dicit ad Hebre. vi. Jesus xp̄s heri t hodie t in secula. h Et in nouiss. die de terra surrectur⁹ sum. nō p naturā: ꝫ p redēptoris mei virtutē. t ideo dicit: In nouissimo die. cōtra illos q̄ dixerunt post reuolutionē multoꝝ annoꝝ eosdē homines numero futuros eē t añ etiā fuisse ponētes mūdū eternū: et fm hoc nō fuisset ꝓmus dies: nec futur⁹ esset vltimus.
i Et rur. circū. pelle mea. cōtra illos q̄ ponūt resurrectionē futurā nō in corpe ex elemētis cōpositō: ꝫ magis in corpe de natura celesti. k Et in car. mea vide. dñm. hoc dicit ꝫ errorē illoꝝ q̄ dicunt resurrectionē futurā in carne corpali cibis indigēte: q; talis caro aggrauat aiaz: t nō ꝑt videre sic diuinā essentiā. in resurrectōe aūt ex gl'ia aie ad corp⁹ redūdante fiet caro incorruptibilis in nullo aggrauans aiaz: nec impediēs a diuina visiōe. l Quē visurus sum egoipe. hoc dixit ad excludendū errorē porphirij dicētis: q̄ sola aia eēt beatificabilis t corp⁹ eēt oīno fugiendū. t sic nō idē ipe hō qui cōpositus est ex aia t corpore. m Et nō alius. hoc dicit ꝓra dictū Aristo. ij. de generatiōe. qui dicit ea q̄ corrūpunt redire non eadē numero: ꝫ tm specie. declarata igit veritate resurrectiōis future dic. a Reposita ē hec spes mea. q̄si diceret nō ō deo despero: ꝫ ma xie spero. b In sinu meo. i. i corde meo t loquit de ista spe tanq̄ de re chariss̄ima: q̄ in sinu abscōdit ne pdat. c Quare ḡ. Hic ex p̄dictis repellit verba amicoꝝ suoꝝ: q̄ dicebāt eū desperatū. d. Quare ḡ nūc dicitis pseq̄mur eu. tanq̄ de deo nūn sperantē nec ipm timentē. d Et radicē v̄bi inueniam⁹. ꝓra eū ad improbandū dicta ei⁹ de dei ꝓuidētia ꝓuidēte in futurū iustis t peccatoribꝰ pmia t supplicia: qđ erit in futuro iudicio. ideo subdit. e Fugite ḡ a fa. gladij. i. a snīa extremi iudicij. f Cum vltor iniq̄tatū. q̄ nō puniunt hic in psenti. g Gladi⁹ ē. i. snīa extremi iudicij. iō subdit. h Et scitote esse iudiciū. nō solū in hac vita: ꝫ etiā post hāc vitā in resurrectiōe bonoꝝ t maloꝝ: q; tūc erit oīm generale iudiciū: t oia q̄ nūc vident inordinata de ꝓsperis t malis loꝝ t afflictōe innocētiū videbunt tūc ordinatissime facta

In ca. xix. vbi dicit in postil. Celte sculpant in silice.

Additio. j.

Licet quidam legant. Vel celte sculpant in silice i bibliis tamen antiquis habet: vel cersculpantur i silice quod magis consonat cum hebreo.

In eo. ca. xix. vbi dī in postil. Reposita est ḡ spes mea. q. d. nō de deo despero. ꝛc.

Additio. ij.

Si in trāslatōne nra dī: Reposita est ḡ spes mea. i hebreo ponunt aliq̄ dictiones hūtes multa significata: q̄ vno mō ꝓput ad ꝓpositū spectat significāt. Consūmata st seu imple ta st desideria mea i sinu meo. t erit sīa eadē cū nra translatione.

i Fugite ḡ a facie gladij qm
g vltor iniquitatū gladi⁹ est:
b t scitote esse iudiciū.

Capitulū. xx.

a Respōdēs aūt sophar
b Naamathites dixit.
c Iccirco cogitationes mee
d varie succedūt sibi: t mens
e in diuersa rapit. Doctrinā
f q̄ me arguis audiā et spūs
intelligētie mee rndebit mi
g hi. Hoc scio a principio ex q̄
h est positus hō sup terram
i q̄ laus impioꝝ breuis sit t
k gaudiū ypocrite ad instar
l pūcti. Si ascēderit vsq̄ ad
m celū superbia ei⁹ et caput ei⁹

Capitulū. xx.

a Respōdēs aūt sophar. Hic ponit ip⁹ sophar replicatio. t ꝓmo apit intētū suū. scdo ꝓsequit ꝓpositū
b sibi. Hoc scio. Circa ꝓmū sciēdū q̄ audit⁹ vbis iob sophar ꝓsensit ei in pte. s. de iudicio futuro t imortalitate aie: t ꝫ ē qđ dī. b Iccirco. i. ꝓptea q̄ dixisti.
c Cogitationes mee va. succe. sibi credēs illud eē verū qđ ꝓpus nō credidi: q; tū nō assentiebat ei in toto. iō subdit.
d Et mēs mea i diuersa rapit. ꝑti tibi assentiēdo t ꝑti dissentiēdo. e Doctrinā q̄ me ar. audiā. i. assentiā his q̄ dixisti de imortalitate aie t dei futuro iudicio. f Et spūs intelligētie mee rnde. m. i. adhuc rōnes hēo ad sustinendū illud in q̄ dissentio. illud aūt erat aduersitatib⁹ t ꝓspitab⁹ hūte. s. q̄ sint pene t pmia bonoꝝ t maloꝝ ꝑteritoꝝ. et ꝫ intēdit ꝓseq̄: ꝓptq̄ qđ facta sibi de ꝫ satisfactiōe p rnsionē iob sequētes nō replicauit vltra ꝫ ipm. g Hoc scio ꝛc. Hic ꝓseq̄t intentū. Circa qđ sciēdū q̄ sophar ō aduersitatib⁹ t ꝓsperitatib⁹ disputādo cū iob in aliq̄ cōcordabat ei de imortalitate. s. aie t iudicio futuro: t p ꝫ⁹ ei assentiebat q̄ eēnt punitiones t pmiationes in futuro: t p ꝫ⁹ sole aduersitates t ꝓspitates hui⁹ vite nō sunt punitiones t pmia vicioꝝ t virtutū: ꝫ cū istis sūt alie i futuro expectāde: dissentiebat tn a iob in ꝫ q̄ oēm aduersitatē h⁹ vite ponebat punitionē alicui⁹ peccati ꝓcedētis: licz nō totalē. t sīt de ꝓspitate respectu virtutis: g sophar ꝑmo ꝓsequit ēgrum ad ꝫ illud in q̄ dissentiebat a iob. scdo illud in q̄ cōsentiebat: ibi. Fugiet arma. ꝫ illō in q̄ dissentiebat a iob maxie videt eē q̄ impijs t pctoribꝰ freq̄nt ꝓsingūt ꝓspitates h⁹ vite: q̄ nō eēt si sp eēnt pmiationes actuū virtutū: q̄ nō sūt in impijs. iō ꝫ nitit sophar excludere. d. q̄ st ita breues q̄si ꝓ nihilo debēt cōputari: t maxie: q; factūt ad augmētū doloris subito sequētz. t ꝑmo describit hmōi impij trībulatōes. t scdo assignat cām: ibi. Cū em dulce. ꝑma i oubulatōes. s. q; ꝓio oīdit dictā tribulatōes in ꝓsonis iniquoꝝ. scdo i ꝓsonis aliorꝝ sibi adherētiū: ibi. Filij ei⁹. Circa ꝑmū sciendū. s. qđ sequit. b Ab principio ex q̄ positus est ō sup terrā ꝫ est a principio mūdi exptū ē t i scriptis redactū i Quia laus impioꝝ. i. celebritas fame ipoꝝ. k Breuis sit. q; statim succedit diffamatio eoꝝ. l Et gaudiū hypocrite. qui gaudet de apparenti sanctitate.
m Ad instar puncti. i. nullius durationis seu momenti.
n Si ascēderit vsq̄ in celū. id est ad altissimū statum.

o Quasi sterc. in fi. pdet. q; subito tãq; qd vsle ⁊ fetidũ
pculcabit. p Et q; eũ viderãt. i alto statu. q Picẽt.
padmiratõe. r Vbi ẽ. q. d. ad nihilũ redactus ẽ. ideo
subdit. s Velut som. ano. ⁊c. qõ velociter transit sine
vestigio ⁊ mẽoria. t Deu. q; eũ viderat. in vita pñti.

o nubes tetigerit q̃si sterq̃li-
p niũ i fine pdet: ⁊ q; eũ vide
q r rãt dicẽt vbi ẽ. Velut sõ-
s nũ auolãs ñ iueiet trãsiet
t sicut visio nocturna: ocul⁹
v q; eũ viderat nõ videbit ne
x q̃ vltra intuebit eũ locus
y suus. Filij ei⁹ atterẽt ege-
z state. ⁊ man⁹ illius reddẽt
a b ei doloꝛẽ suũ. Ossa ei⁹ iple
c bũt vicijs adolescẽtie ei⁹ ⁊
d cũ eo i puluere doꝛmiẽt. cũ
ei dulce fuerit i oꝛe e⁹ malũ
f abscõdit illũ sub ligua sua
a b Parcet illi ⁊ nõ derelinq̃t
c illũ: ⁊ zelabit i gutture suo
d e Panis ei⁹ i vtero illi⁹ ver
tet in fel aspidũ intrisec⁹.
f g Diuitias quas deuoꝛauit
b euomet ⁊ de vẽtre illi⁹ ex-
i trahet eas de⁹. Caput aspi
k dũ surget ⁊ occidet eũ lin-
l gua vipe. ñ videat riuulos
m flumis toꝛrentis mellis ⁊

cusatoꝛis. l Non videat riuulos. i. abundantiam.
m Mellis ⁊ butiri. per mel quod sine laboꝛe hominũ
per apes efficitur. ⁊ per butirum quod laboꝛe humano
de lacte extrahitur. intelligit oẽ bonũ delectabile qõ ha-
betur absq; laboꝛe hominis. ⁊ etiã cum laboꝛe ⁊ per hoc

n butiri. Auet q̃ fecit omia:
o nec tñ ꝓsumet. Juxta mlti
p tudinẽ adinuẽtionũ suaꝛũ
q r sic ⁊ sustinebit qm̃ ꝓfrigẽs
s nudauit paupis domũ ra-
t puit: ⁊ nõ edificauit eam.
y x nec ẽ satiat⁹ venter ei⁹. Et
y cũ hũerit q̃ ꝓcupierat possi
z dere nõ poterit. Nõ remã
a sit de cibo ei⁹: ⁊ ꝓterea ni
b hil ꝓmanebit de bonis ei⁹
c Cũ satiat⁹ fuerit artabitur:
estuabit: ⁊ oĩs doloꝛ irruet
d super eũ. Vtinaꝫ impleat
venter eius vt emittat i eũ
e irã furoꝛis sui: ⁊ pluat sup
f illũ bellũ suũ. fugiet arma
g ferrea ⁊ irruet in arcũ ereũ
b educt⁹ ⁊ egrediẽs de vagi
i na sua: ⁊ fulgurãs in ama-
k ritudie sua. vadẽt ⁊ veniẽt
l sup eũ hoꝛribiles: oẽs tene
m bꝛe absc̃dite sẽ in ocul⁹ ei⁹
n Deuoꝛabit eũ ignis q̃ non

inuitur q; peccatoꝛes sit puandus oi bono. n Juet que fecit oia. i. oia peccata sua ꝓ penã sequẽtẽ. o Nec tñ ꝓsumet. quia ad huc pena sibi in futuro ſeruat. In hebꝛeo hẽ. Reddẽs laboꝛem ⁊ nõ gustet. qõ exponit ra. sa. sic Reddẽs laboꝛes. i. substantiã alioꝛ laboꝛe acq̃sitã quã abstulerat. ħ cogit̃ reddere ꝓ penã in vindictã huius inflictã ꝓ Juxta mlitudi. h ꝓfr oñdit coꝛrñdẽtiã pene ad culpã. d iuxta multitudinẽ adinuẽtõnũ suaꝛ. i. malicias q̃s cogitauit. q Sicꝫ iusti. penam coꝛrespõdẽtẽ. vñ sbdit. t Dñm ꝓfrigẽs ꝓ violẽtiã. s Nudauit pauperis domũ. per rapinam. t Et non edifica. eam. q; non restituit ablata ⁊ dãnũ illatum.

v Nec est satiatus venter eius. quia plus vellet rapere si posset. ⁊ sequit pena rñdens. x Et cum ba. quod cupi. auꝛie desiderãdo. y Possidere non poterit. quia violenter auferetur ab eo. z Non remãsit de cibo ei⁹. i. de bonis suis alijs non distribuit. a Propterea nihil remanebit. sed totum auferet. b Cum satiat⁹ fuerit. i. plenus bonis ab alijs raptis. c Irrabit. loquit̃ ad similitudinẽ illius qui nimis comedit. ⁊ sic artatur intra pellem ventris que nõ põt vltra extendi: inde tunc causant toꝛsiones ⁊ doloꝛes. ⁊ sic tales rapine vertunt in doloꝛẽ raptoꝛis iudicio dei puenientis. ſõ subdit.
d Vtinã imple. ven. eius. i. vtinam veniat ad terminuz in quo deus irrepabiliter puniat eũ. ſõ subdit.
e Et pluat super illũ bellũ suũ. emittẽs sup eũ penã in abundantia sicut de celo cadet pluuia. f Fugiet arma. Hic ꝓfr ponit sophar illud in quo cõueniebat cum tob de punitõe ipꝫ p⁹ moꝛtẽ. d. Fugiãt arma ferrea. i. penalitates pñtis vite q̃ feriũt visibiliter ⁊ de. ꝓpe. g Et irruet in arcũ ereum. i. in penas gehenne que feriunt inuisibiliter ⁊ alongeꝛ: qꝛ impius in pñti eas nõ cõsiderat futuras ꝓ diuinã simiam. h Eductus ⁊ egrediẽs. loquit̃ de diuina filia ad moduz arcus. q̃ q̃diu ẽ in foꝛulo absc̃ditus non percutit: sed solum qñ educitur. sic diuina sententia qne est mõ quasi absc̃dita: in futuro iudicio manifestabitur ꝓ effectus. ideo subditur. i Et fulgurans in amaritudine sua. i. in amaritudie pene ꝓ eam inflicta. k Vadẽt ⁊ veniẽt sup eũ hoꝛribiles. i. demones quoꝛũ prãti tradet̃. l Oẽs te. absc̃. sũt in ocu. ei⁹. qꝛ tenebꝛe interioꝛes ⁊ exterioꝛes que erũt in inferno. mõ nõ ꝓsiderãtur ab eo. m Deuoꝛabit eũ ignis q̃ nõ succenditur. i. ignis gehenne. vt dicit hic glo. hebꝛaica. n Qui nõ succendit̃. humano studio sed diuino. sm illud Esa. xxx. Flatus dñi sicut toꝛrens sulpburis succendens eam.

o Quasi sterq. in fi. pdet. qꝛ subito tãq; qd vsle ⁊ fetidũ pculcabit. p Et q; eũ viderãt. i alto statu. q Picẽt. padmiratõe. r Vbi ẽ. q. d. ad nihilũ redactus ẽ. ideo subdit. s Velut som. ano. ⁊c. qõ velociter transit sine vestigio ⁊ mẽoria. t Deu. q; eũ viderat. in vita pñti.

p admiratõe, r Vbi ẽ.q.d.ad nihilũ redactus ẽ.ideo subdit. s Velut som.ano.⁊c.qõ velociter transit sine vestigio ⁊ mẽoria. t Deu.q; eũ viderat.in vita pñti.

v Nõ vi. eũ. qꝛ auferent mozte ꝓemptibili. x Necq; vl. intue. ⁊c. quia de moꝛte non reuertit aliquis ad statũ pñtis vite. y Filij eius. hic ꝓfr oñdit tribulatõem impij i ꝓsonis cõtunctis. d. Filij ei⁹ atterentur egestate. p⁹ moꝛtez pñs in penã sue imq̃tatis. z Et ma. illi⁹. i. opa ei⁹ iniq̃. a Reddẽt ei ⁊c. nõ solũ in se ħ etiã in filijs suis.

b Ossa ei⁹. i. sul satellites ei robur ꝓ stãtes. put exponit hic ra. sa. c Implebũt vi. ado. sue. .i. crũt vicioſi sic ipe Fm illud Eccliast. x. Scõm iudicẽ ppli sic mistri eius. d Et cũ eo in pul. doꝛmiẽt. i. cũ eo subito moꝛiẽt sikes ei i pena sicut ⁊ in culpa. e Cuz. n. Hic ꝓfr reddit cãm dicte tribulatõnis q̃ ẽ delectatio in pcõ. ⁊ ꝓ ponit istã cãm. scõo describit coꝛrespõdentiã pene ad culpã ibi: Juxta multitudinẽ. Circa pmũ dicit. d Cũ. n. dul. ⁊c. i. delectabile qõ ꝓtingit illis q̃ peccant ex habitu ⁊ ex certa malicia: sm illud ꝓuerb. j. Qui letant cũ malefecerint. ⁊ exultãt in reb⁹ pessimis ⁊c. talibus debet maioꝛ pena q̃ illis q̃ peccãt ex passione vl ignoꝛantia. f Absc̃dit illoꝛ ⁊c. loqt̃ de pctoꝛe delectante se in pctõ ad modũ hois hũtis aliq̃d dulce in oꝛe. qõ ñ statim trãsglutit: ħ diu tenet sub lingua: vt diuti⁹ delectet ſõ subdit. a Parcet illi. qꝛ nõ statim trãsglutit.

b Et nõ dere. illud. cito descẽdere in ventrẽ. c Et celabit in gutture suo vt diuti⁹ delectet sicut dicit pbus. ij. Ethi. q; quidã pultiuoꝛax desiderabat hẽ longũ collum ad modũ gruis. vt diuti⁹ in gustu sapidi pulinẽti delectaret. ꝓ hoc insinuat sophar q; peccãs ex certa malicia que rit oẽs vias remanẽdi ⁊ delectãdi in pctõ suo. d Panis eius. i. pctm̃ q̃ delectabat ⁊ reficiebat. e Vertetur in fel aspidũ. pp amaritudinẽ pene sequẽtis sicut cib⁹ venenosus inducit amaritudinẽ moꝛtis. f Diuitias q̃s deuoꝛauit. i. ab alijs rapuit. g Euomet. i. cũ aboiatõe ⁊ doloꝛe pdet. h Et de ven. ei⁹ ⁊c. i. de loco vbi reposuerat eas in thesauro. i Caput aspi. sur. i. diabolus vl aliq̃s potẽs surget ad inuadendũ eũ sicut caput aspidis elenat ad moꝛdẽdũ: sic exponit thomas ⁊ aliq; alij. Sz hec expositio nõ videt̃ ꝓueniẽs. qꝛ in hebꝛeo ⁊ in libris coꝛrectis hẽ. Suget: ħ tũc nõ vt bñ cõcoꝛdare cũ eo qõ ꝓmitti tur. Caput aspidũ. ꝓpter qõ sciendũ q; in hebꝛeo vbi habemus caput ponit̃ hec dictio hebꝛaica rhos que est eq̃noca ad signandũ caput ⁊ fel. ⁊ si accipiat̃ in secunda ſignificatõe plana est lr̃a sic dicendo. Fel aspidũ suget. qꝛ sicut puer delectat̃ suggendo lacta mamilla. sic peccatoꝛ in opatõe peccati suget tñ cũ hoc fel amaritudis ipi⁹ pene sequẽtis. k Et occi. eũ lin. vipe. i. detractoꝛis seu ac

o Affliget reli. in ta. suo. i. in loco inferni sibi deputato a quo nulla ē redemptio. ĩō dr hic. Affliget relictus. absq; spe liberatōis. p Reuelabūt ce. iniq. ei⁹. qz in iudicio futuro vtute dei oia peccata reuelabunt. q Et terra cōsur. aduer. eū. fm q dr Sap. v. Pugnabit p eo orb terraz ꝫ insensatos r Aptū erit germē do. illius. i. dānatio filioz suoz peccatū eius imitātiū ad ꝑpie damnatōis augmentū q reformidans diues epulo i inferno positus desiderabat ne frēs sui illuc venirēt p⁹ipz. vt hr Luc. xvj. Vltimo ꝓcludit sophar. d. s Hec est ps hois impij. i. ei⁹ dānatio. t Et here. ver. eius. quā acqsiuit sibi ꝑus opibus z sermonibus.

Capitulū. xxj.

Respondēs aūt iob. Hic ꝓponit ipi⁹ iob rnsm. Circa quā petit primo alioz attētōem. z scdo ꝓsequitur suā intentiōem. ibi: Quare ergo. circa pmū dicit. b Audite queso. videbat. n. iam sophar i pte puersum. ĩō petebat audientiā vt ꝑficeret eius conuersio ad veritatē. z etiam alioz. ĩō subdit. c Et agi. pe. su. me vt ego loquar. q. d. si verba sunt rōnabilia recipite. z si irrōnabilia deridete. qō ñ fecerāt amici iob. vñ subdit. d Nūqd ꝫ homo. dispn. mca ē. q. d. nō. ꝑtiū. n. hois ē vti rōne. et p ꝓns i disputando rōnabiliter loq: z rōni assentire. qō nō fecerāt amici iob. qz verba ei⁹ rōnabilia nō receperāt. z verbis iurios magis q̄ rōnibus eū ipetierāt. ĩō subdit.

e Vt nō me. de. ꝓtristari. q. d. imo merito ꝓtristor ō mō vro disputādi. f Attendite me. rōnabiliter z pacifice. g Et obstupescite. hoc dicit. qz in fine dicturus erat de futuro iudicio. qō dz eē oibus cā stuporis z timoris etiaz iustis. vñ subdit. h Ego qñ re. su. ꝓtimesco. ne i me lateat aliquid tunc puniēdū. i Et ꝓcu. car. meā tremor. qz passiones z motus mentis redūdāt in corpus exteri⁹. k Quare ergo. Postq̄ iob petiuit attētōez. hic cōsequēter ꝓsequit suā intentiōem. z scdo ex dictis infert triplicē cōclusionē ibi: Certe noui. Circa pmū declarat intentū. ꝑ p. ꝑspitates maloz. scdo sit p aduersa z ꝑspa eoz ibi: Quotiēs lucerna. Pria in duas. qz ꝑ declarat intentōem suā. scdo remouet duplicē obiectiōem ibi: Qui dixerūt. Circa primū sciendū q sophar ꝫ iob arguēdo dixerat q ꝑspitates ipioz in pñti sunt ita breues q sunt nullius momenti. qō excludit p expientiā. d. k Quare ḡ impij viuunt. s. diu fm cursum sue cōpletiōis. l Subleuati sunt. ad statū honoris. m Cōfortatiq̄ diuitijs. ita q pp diuitias suas nō timent ab honore dei ꝓci. z qz ñ solū ꝑsperanť in ꝓpria psona. ꝟ etiā in sibi ꝓiūctis sbdit. n Semē eoz pmanet. s. mīto tpe. o Coraz eis. i. ipis viuentib⁹ videtibus z gaudētib⁹. p Domus eo. se. sūt ab extra. p Et pacate. ab intra. qz nō ē ibi discordia. q Et nō ē vga dei. i. afflictio eis imissa desup a deo ꝓnr ꝑsequit ꝑspitatē eoz magis i spāli. r Bos eo. ꝓcepit. diuitie. n. antiq̄rū ꝑ maiori pte erāt in aialib⁹. inter q̄ boues multū reputabant pp carnes z pelles z agricultirā quoz describit hic multiplicatōem. d. r Bos eoz ꝓcepit. i. vacca. qz bos ē cōis generis. z p hoc excludit sterilitatē. s Et nō aboz. ali ptū sit aliqñ ꝓtingit. t Pacta pepit. facilit abiq̄ piculo fet⁹ z mlt v Et nō ē ꝑfectus. q p nutritōz deducit ad debitū robur z augmentū. et sic tollit dicte multiplicatōis qōlibz impedimētū. z qō dictū ē ō bonit⁹ intelligēdū ē ō alijs aliquibus. z qz ad ꝑspitatē tpalē nō sufficiūt diuitie nisi assit vita locūda in se z i amicis. ĩō subdit. x Egrediunť. f. ad spaciandū. Quasi greges punli eoz. ĩō sequit. y Et infā. eoz ex. lusib⁹. z sic puer⁹ ducūt vitā iocundā. sic z ꝑes et adul. ĩō subdit. z Tenēt tim. xc. z nō solū breui tpe ꝫ longo. z ĩō sequit. b Ducunt in bo. dies suos. i. totū decursū vite sue. ĩō seqt. c In pū. ad infer. descēdūt. i. ad sepultrā. ita q inter ꝑspitatē z sepultrā eoz natura nō intercedit eis aliq̄ aduersitas. ista aūt ꝑ expientiā videt aliqñ cō tingere ipijs. z p hoc excludit dcm sophar. s. q ꝑsperitas maloz in pñti ē breuis. z cito tollit p aduersitatē inpenitētē etiā in pñti vita. p hec etiā declarat ꝓpositū iob. s. q ꝑspitas h⁹ vite nō ē pmiū vtutis. nec aduersitas sp ē pēna pcti pcedētis. d Qui dixerūt. h remouet duplicē obiectōz. qz posset aduersari⁹ dicere. ꝑspitas taliū pp hoc durauit. vsq̄ ad mortē. qz in ꝑspitate sua puersi sunt ad deū. h excludit. d. d Qui di. xc. reph̄ēsiōes ei⁹ p viros scōs vel p inspiratōes interiores a se repellēdo. z etiā deū vere bis z factis ꝓtēnēdo. ĩō seqt. e Quis ē oi. xc. qd nō. ꝑ dest si ora. eū. h vr ꝓprie dcm ō impijs negātib⁹ deū h fe. p uidētiā de factis humanis. qz sic orōnes ad deū directe nō valer ēt. f Verūtū. h remouet scōam obiectōz. qz dicere aliqs. ex q ꝑspitas ita ꝓtingit malis. sicut z bonis fm te nō vr aliq̄ rō q̄re hō debeat declinare a malo. h remouet. d. Verūtū qz ñ sť in manu eoz bona sua. hōa. n. ꝓpria q̄ hūt ipij dicūť nō eē in mānu sua. i. in ptāte. qz pūt ab eis auferri violēter. ꝟ hōa spūalia q̄ sť in vtuosis nō pūt ab eis auferri p violētiā. z ĩō ꝓprie sť in ptāte sua. z ĩō dic iob. qz hōa q̄ q̄rūt ipij sť tm ꝓpria q̄ sť auferibilia. g Cōsiliū ipi. a⁹ sntia lō. sit a me. p quā volūt a deo declinare. z p h excludit obiectō ꝑdicta. qz hōa spūalia nō eq̄lr hūt ab ipijs z iustis. z qz sť vere z pfecte hōa. ĩō declinādū ea pctō ne pdāt. h Quotiēs. h ꝓnr iob declarat ꝓpositz p aduersitates z ꝑspitates sit ipioz̄ z facit talē rōnē mali in h mō aliq̄n ꝑspank in tota vita sua z aliq̄n tribulank. igr talis diuersitas circa istos ipios p ꝑspitatē. z illos per aduersitatē oñdit manifeste q ꝑspitates h⁹mōdi nō sint ꝑmia vtutū z aduersitates pene pctōz̄. nec ꝑt. dici q h diuersitas ꝓtigat ex tgrātia ipi⁹ dei. cū oia cogitet pfecte sine. ex q̄ sequit q oia talia q̄ videť iordiata: reducenť ad ordinem debitum. fm dispositionez sue sapientie: quod declarabit in futuro iudicio. qz talis reductio nō appa-

ret in pñti hꝰ deductõis.ꝑ oñdit flagellatõez aliqntoz impioz in pñti vita.qz satis diffuse oñderat,pſperitatẽ aliq̃ rũ impioz p̃dicta.secũdõ oñdit dei ſciam attingere ad oia ibi: Nũq̃d deus.tercio p modũ cuiuſdã replicatõnis breuis reſumit quozundã impioz ꝓſperitatẽ t aliozum aduerſitatẽ ibi. iſte mozit. Circa ꝑmuz dicit. b Quotiens lu,ipio.extigue tur.q.d. multotiẽs ꝓtingit q̃ eoz ꝓſperitas deſtruit. i Et ſuguę. eis inundatio.i.foꝛtis t ipetuoſa tribulatio ad modũ aq̃ inundantis. k Et do.diuidet.i. diſtribuet iꝑſis t eoz filijs.ō q̃ bus hꝝ poſtea. l Erũt ſicut palee.i. tribulatõi nullomõ poterũt reſiſtere.

a Deus ſer.ſi.illiꝰ do.ꝑſis.i. puniẽdo eius filioſ faciet dolere patrez. t ſic dabit ei doloꝛẽ nõ ſolũmõ in ſe ſ̃ in ꝓſonis cõiunctis. b Et cuz reddide.hãc penã ꝑ culpa. c Tũc ſciet. q̃ filij ſui puniunt ꝑ pctõ ſuo qz pena tẽpalis breue t iuſte infligit filijs ꝑ peccato.

d Videbunt ocu.eiꝰ inẽke.ſuã.ſicut filij ſedechie regis furuandũ ſuũ doloꝛẽ. e Quid.n.ad eũ pti. de do.ſua pꝰ eius.ex hoc nõ agrauaret doloꝛ eiꝰ.qz nõ ſentiret.

f Et ſi nu.mẽ.eiꝰ dimidiet.i.ſi vita eius breuiet pꝰ mozte eiꝰ nõ ſentit:ſ̃ tñ ſenſit cũ eẽt viuens ſz mozeret:hoc ſequit maxime ex dictis amicoz iob q̃ dicebãt nihil ō homine remanere pꝰ mozte. g Nũq̃d deũ. Hic oñdit q̃ diuerſitas p̃dicta circa impios nõ puenit ex dei ignoꝛantia.ita q̃ cognoſcat impietatẽ aliquoz.t ſic eã aduerſitatibus in pñti puniat.alioz aũt ignoꝛet.t ſic eos in ꝓſpitatiꝰ dimittat.qz oia nuda t apta ſunt oculis eius. t ꝺ ẽ qõ dicit. g Nũq̃d deũ q̃ſ.do.ſciam.q.d.nõ. cũ eiꝰ ſcia ſit infinita.t p̃ ꝑ̃s ſe extẽdit ad oia. h Qui excel.iudicat.ita q̃ nullus ꝯtũcũq̃ potẽs põt ſubterfugere iudiciũ eiꝰ. i Iſte mozit. Hic breuiter reſumit diuerſitatẽ ꝓſpitatis t aduerſitatis circa ipios.ꝺ. Iſte q̃uis ſit impius. i Mozit robu.t ſa.diues t felix.i. pmanens in ptãte t ſanitate t diuitijs t iocũditate vſq̃ ad terminũ vite ſue. k Viſcera eiꝰ plena ſunt adipe.adeps generat ex abũdantia nutrimẽti. t ꝑ hoc deſignat metaphoꝛice. q̃ iſte nõ ſolũ habuit diuitias ad ſufficientiã.ſ̃ etiã ad ſuꝑabundantiã. l Et me.oſſa il.irrigant.ꝑ oſſa intelligi tur fortitudo.t ꝑ hoc deſignat q̃ iſte fuit roboꝛatus t ſuſtultus auxilio multoz. m Illius ꝺo.in impietate ſit ꝑdicto. n Mozit in ama.aie ſue. qz nõ potuit ad hoc q̃ deſiderabat ptingere.vel in doloꝛib⁹ ex infirmitate ꝓuenientib⁹. o Ꝺbq̃ vl.opibus.ita q̃ aduerſitatẽ ſuſtinet ab intrinſeco. p Et tñ ſil in pul.dormi. ita q̃ ꝯtuz ad coꝛpus inter eos nulla erit differentia. t ex hoc cõcludit q̃ iſta diuerſitas ꝑ diuinã ſapiam in futuro ad oꝛdinem reducet. q Certe noui. Hic ex p̃dictis iob cõcludit triplicẽ cõcluſionẽ ꝓma eſt de ſua innocẽtia quã amici impugnabant.per hoc q̃ erat a deo afflictus tanq̃ impius,qz iob manifeſte declaꝛauerat: q̃ ꝓſpitates huiꝰ vite nõ ſunt ꝓmia virtutũ nec aduerſitates pene pctoꝝ. et iõ cõcludit. q Certe no.co.vꝛas.quibꝰ iudicaſtis i coꝛdibus vꝛis me ꝑ impietatẽ afflictũ. r Et ſnias ꝺ me iniq̃s.hoc idẽ exteriꝰ p modũ ſnie,pferendo,iõ ſubditur. s Dicitis.n.vbi eſt domus p̃incipis.i.iob qui in p̃ncipatu ſedebat. t Et vbi tabernacula impioz.i.filioz iob q.d.iſta ſunt ꝑ pec catũ iob annihilata v Interrogate.hec eſt ſecũda cõcluſio que fit de futuro iudicio. qz ſicut declaratuz ẽ aliq̃ ipij vſq̃ ad mortẽ naturalez durãt in ꝓſpitate tẽꝑoꝛali. t iõ cũ dedecus culpe nõ remaneat ſine decoꝛe iuſticie.ſequit q̃ in futuro puniãt. t hoc eſt qꝺ dic. v Interrogate quemlibz de viatoꝛib⁹.i.de illis q̃ nõ ponũt finẽ ſuũ in bonis tẽpalibus.ſ̃ ꝑ viã huiꝰ vite trãſeũt ad terminũ felicitatiſ future x Et hec eadem.q̃ dixi de futuro iudicio. y Illũ intel. cognoſcetis. t talibus ẽ credendũ.q̃ prauis affectõibus t actib⁹ nõ hũt intellectũ obſcuratũ.vñ ſubdit. a Quia in diez p̃ditõis .i.in tps futuri iudicij t ſupplicij. b Seruat malꝰ.i. reſeruat ſm oꝛdinẽ diuie iuſticie.qz mõ abutit tẽpali ꝓſperitate. c Quis ar.co.eo vi.eiꝰ.q.d.ita fuit obſtinatꝰ in malo dũ viueret:q̃ nullus audebat eũ arguere deſperans de eius coꝛrectiõe. d Et q̃ fe.ꝺs red.illi. q.d.deꝰ ſolus.ſ.q̃ põt punire eũ poſt mortẽ de malis que fecit in vita p̃ñti.iõ ſubdit. e Ipe ad ſe.ducet.i. ꝯtuis coꝛpus mortuũ ſepeliat.tñ aia q̃ immortalis ẽ vigilabit.t i illa puniet:t pꝰ reſurrectõz in aiaꝝ coꝛpe ſit.t qz in inferno non ſolũ punit hõ ꝑ peccatis ꝓꝑijs.ſ̃ etiã alioz quibꝰ in malis conſiliũ vel auxiliuz p̃ſtitit.ideo ſequit. f Dulcis fuit glaries cocyti.ſm dicta poetaꝝ: cocytus fingit infernalis fluuius.in quo cruciant aie impioz. ideo interp̃tatur luctus.glarie aũt ſm aliquos ſunt lapilli q̃ trahunt a flumine.ſm alios ſunt immũdicie que trahunt in flumi nis ſupficie.t ſm vtranq̃ ſignificatõz glarie cocyti dicũt boies impij q̃ ad penã infeꝛni vident p̃uiſi:t ꝺpe iob curꝛebat iſtud ꝑ ꝓuerbio. Boies impij vocabant glarie cocyti.ſicut mõ tales boies dicũt ſtipule infeꝛni. ẽ igit ſenſus. f Dulcis fuit gla.cocyti.i.impius dũ viueret fuit amicabilis t fauoꝛabilis boibus ipijs. g Et pꝰ ſe oẽz ho.trahit.i.poſt mortẽ eiꝰ de oi ſtatu hoim aliq̃ deſcẽdũt ad infernũ. h Et aũ ſe innũerabiles.i. ante mortez eiꝰ multi valde iam deſcenderant,hoc aũt dicit ad augmentũ pene eius.qz ſicut felicitas cuiuſlibz bti auget ex ſocietate alioz beatoz:ſic t pena cuiuſlibet dãnati ex ſocietate alioz:t maxie qñ fuit fautoꝛ ipoz. i Quo igit. hec eſt tercia cõcluſio ꝑ quã euacuat amicoz iob ꝓmiſſio: q̃ ꝓmittebant ei tꝑalem felicitatẽ ſi ſe emendaret dicit igit Quo igit ꝓſolami me fruſtra.de felicitate tꝑali mihi affutura. k Cũ rñſa vꝛa repu.oñ.ſunt veritati.qz iob ſufficienter oſtenderat q̃ talis felicitas nõ eſt ꝓmiũ virtutẽ. vt iſti ſupponebant.

¶ In ca.xxj. vbi dr in poſtil. Ideo ſubdit. Et agite pnias ſuſtinete me. Additio.j.

Vbi in translatõe nr̃a dr̃. Et agite pniam. in hebreo hr̃ sic. Audite qsesõ rmones meos. z sit hec cõsolatio vr̃a. cui⁹ sensus ẽ. nã cum Job q̃ spectabat ab amicis cõsolari: inueniebat tũ oppositũ in verbis eorũz ió petebat ab eis vt audirent sermones suos: quã audiẽtiã reputaret ad suã cõsolatõem. z hoc ẽ qõ dicit. Et sit h̃ cõsolatio vr̃a. q. d. exquo me nõ cõsolami in verbis vr̃is. saltẽ cõsolami me audiendo verba mea de q̃ subdit. Sustinete me vt ego loquar. z si forte diceret sibi q̃ hoc qõ petebat erat incõueniẽs. posset. n. loqui multa irrõnabilia seu absurda q̃ merito nõ erant sustinẽda. ió subdit. Et p⁹ verba mea si videbit ridetetz. In eo. ca. vbi dr̃ in postil. Hos eorũ cõcepit. Additio. ij.

Vbi in trãslatõe nr̃a dr̃. Hos eorũ ꝛcepit z nõ aborti uit. in hebreo hr̃. Hos eorũ impẽgnat z nõ excludit: z ẽ sensus: nã fecũditas aialiũ p coitũ generãtium põt impediri ex pte maris. qñ semẽ nõ ꝓiicit in vtero: ad qõ remouendũ dicit. Hos eorũ impregnat z nõ excludit. .s. semẽ extra vterũ siñ ipedit fecunditas ex pte femine p aborsuz. z h̃ remouet. q. Et vacca pepit. s. sine aborsu z sic nõ ẽ ꝓuata fetu suo. z rm hoc accipit ꝓprie bos p mare sicut vacca p femina ꝛc. In eo. ca. xxj. vbi dr̃ i postil. Interrogate. hec est secũda ꝓclusio. Additio. iij.

Cõm q̃ postillatoꝛ exponit istũ versum. s. interrogate quẽlibet de viatoꝛib⁹. Job intendebat mouere socios vt interrogarent illos q̃ p viam hui⁹ vite transeũt ad terminũ future felicitatis. vt ab eis cognoscerent veritatẽ de futuro iudicio: q̃bus viatoꝛibus dicit eẽ credẽdũ eo q̃ nõ hũt intellectũ obscuratũ prauis actib⁹: z affectiõibus. q̃ q̃dẽ expõ nõ vr̃ cõsona rõni: nã aut viatores isti q̃s dicit interrogãdos sunt ista in alia vita: z sic nõ põt interrogari a nobis. Magnũ. n. chaos firmatũ ẽ inter nos z illos. teste Ihũ Luc. xvj. c. vnde de cursu cõi nec ipi põt nos auisare: nec nos illos interrogare: z sic frustra diceret Job. Interrogate quẽlibet de viatoꝛib⁹. si ãt isti viatores de quib⁹ loquit sunt adhuc in statu hui⁹ vite tũc tales de lege cõi nesciũt vtrũ transituri sint ad terminũ felicitatis vel non. siñ nec nos scimus de ipis an sint trãsituri ad felicitatẽ. nec etiaz tales p naturalẽ rõnẽ seu p expientiã sciũt diẽ iudicij de quo hic agit eẽ futurũ. cũ hoc nõ habeat nisi ex diuina reuelatõe. vñ incõueniẽter diceret. Interrogate quẽlibet de viatoꝛib⁹. hodie. n. iam fide xpi p oꝛbẽ p̃dicata z diuulgata nõ q̃libet viatoꝛ scit seu credit diẽ iudicij generalis foꝛe: vt ptz de multitudie paganoꝛ z hereticoꝛ hoc negantiũ. Quidã aũt dicũt q̃ p hoc qõ dr̃. Viatores. intelligẽdi sũt illi q̃ hac vita vtũt nõ vt termino: ꝛ vt via. z sic p tales viatores intelligunt iusti viri. ꝛ nec hoc videt sufficere ad intellectuz h⁹ dicti. Cũ q: tales hoies nõ sunt nobis cõiter noti q̃ tales sint cũ visus sit actus ꝓprie volũtatis. vñ aug. x. de trini. Vti ẽ assumere aliq̃d in facultatẽ volũtatis. z ió p opatiões exteriores alicui⁹ hois q̃ cadũt sub sensu nr̃o. non deuenit ad verã cognitõem interioris motus volũtatis ipi⁹ hois in quo motu interiori visus cõsistit. tũ q: tales etiã si cognoscerent nõ suffecisset ad certificãdũ socios ipius iob ꝺ q̃sito. idẽ. n. iudiciũ eẽt de talibus apud aduersarios: sicut de ipo iob: cũ tam illi q̃ ille eẽnt vni⁹ opinionis seu secte apud eos: z sic nullã certificatoꝛ adderẽt in hoc sup dcm ipius iob. vñ ad verũ intellectũ h⁹ dicti hñdũ qõ põderare vr̃ in hac disputatõe. vt p⁹ patebit ad hebraice lr̃e veritatẽ recurrẽdũ ẽ vbi sic hr̃. Interrogate viatores. z signa eoꝛ nõ ignoꝛetis. cui⁹ rm ad ꝓpositũ talis eẽ vr̃. nã viatores hic vocat israelitas. q̃ exeũtes ab egypto z ad terram ꝓmissionis pgentes legẽ diuinã in via suscepẽrũt. quam viã lõgo tpe ꝓtinuantes in deꝛto viatores põt dici tanq̃ nõ hñtes quietã mãsionẽ. q̃ quidẽ viatores multa signa z portenta in eadẽ via a deo habuerũt. siñ diuias reuelatões ad diuinã ꝓuidentiã: de hũanis actib⁹ ptinẽtes. vnõ talib⁹ merito de hac materia ẽ credendũ. nã isti de supnaturalib⁹ fuerũt illuminati. quoꝛ doctrina p signa p̃dicta fuit cõfirmata. vñ Iob in vitatẽ siue fidei de die iudicij seu de remuneratõe futura assignabat testimoniũ viatoꝛ p̃dictoꝛ. in quoꝛ ꝓphetice scripturis mlta de hoc traduñt z ió dicebat. Interrogate viatores. q. d. q: ista nõ põt cognosci p rõnẽ naturalẽ nec p expientiã in hac vita acq̃sita. ideirco interrogãdi sunt illi viatores q̃ reuelatões supnaturales de talib⁹ z signa confirmãtia suã doctrinaz a deo habuerũt. z rm hanc rniam tolli põt quedã obiectõ: que in hac disputatõe Iob cũ amicis aim pulsat. s. quõ amici Iob tanq̃ hereticis seu infidelibus reputãt ex hoc q̃ remuneratoz futurã videnr negare. vita. n. futura siñ resurrectio mortuoꝛ de articulis fidei sunt quarũ noticia nõ põt hñ p indsitoz natural rõnis. nec p expientiã in hac vita. nisi solũ p diuinã reuelatoz. ipi tñ nõ legũt habuisse ꝓphetas reuelatões. nec inter ꝓphetas fuisse. vñ excusabiles videnr de hoc q̃ talia ñ crederẽt. vñ ap̃s ad Ro. x. Quõ credẽt ei quẽ nõ audierũt: quõ audiẽt sine p̃dicãte ꝛc. Ita pro pter Iob aduersarios remittebat ad p̃dictos viatores. q̃ de talibus erant supnaturalr eruditi: quoꝛ doctrina per signa q̃ nõ nisi diuinit⁹ fieri põt erat cõfirmata. z hoc est qõ dicit. Interrogate viatores z signa eoꝛ nõ ignoꝛetis. q̃ xit Iob interrogãdos ꝛc. h aũt dcm bur. dicit rõni nõ ꝓsonare ex motiuis invalidis z fundamẽto ruinoso cui innititur aliter hũc passum exponẽdo. ꝓmũ pz. nã arguit ꝺ postil. si in alia sic inqt ab eis nihil possum⁹ scire sicut certũ ẽ ꝺ cõi cursu. imo apl̃ doctos mortui nõ dicũt viatores. nã illi soli viatores dicũt q̃ sr̃ in via z statu merẽdi respectu beatitudis eẽntiar q̃lit sr̃ nõ defũcti. z q̃nis illa scõa ps diffinctiue cõiter nõ ꝓcedat. tñ ipe burg. circa et falsitatẽ la-boratoꝛ q̃ ad assertõz erroꝛ inclusiue. dicit. n. ꝺ illis i alia vita positis q̃ ipi nõ põt nos iuuare. nec nos illos. ꝓmũ ẽ ꝺ fidẽ z vsum eccie catholice q̃ rm aug. z alios sctos doctoꝛes. ió celebrat sanctoꝛ festiuitates. q: credũt se ipoꝛ intercessionibus adiuuari. secundũ siñ est cõtra ꝓpriam eccleſie sacrosancte. que iccirco orat p defunctis quatenus indulgentiã pijs supplicatõnibus cõsequantur. Denus resurrectõe. n. cũ amici Iob videantur erronee sentire q̃

Replica.

Xca. xxj. vbi dr̃. Interrogate quẽlibet de viatoꝛib⁹. q̃ exponẽs postil. vocat viatores q̃ ad tminũ felicitatis referũt viã z cursum suũ recta rõe. z hos dixit Iob interrogãdos ꝛc. h aũt dcm bur. dicit rõni nõ ꝓsonare ex motiuis invalidis z fundamẽto ruinoso cui innititur aliter hũc passum exponẽdo. ꝓmũ pz. nã arguit ꝺ postil. si in alia sic inqt ab eis nihil possum⁹ scire sicut certũ ẽ ꝺ cõi cursu. imo apl̃ doctos mortui nõ dicũt viatores. nã illi soli viatores dicũt q̃ sr̃ in via z statu merẽdi respectu beatitudis eẽntiar q̃lit sr̃ nõ defũcti. z q̃nis illa scõa ps diffinctiue cõiter nõ ꝓcedat. tñ ipe burg. circa et falsitatẽ laboratoꝛ q̃ ad assertõz erroꝛ inclusiue. dicit. n. ꝺ illis i alia vita positis q̃ ipi nõ põt nos iuuare. nec nos illos. ꝓmũ ẽ ꝺ fidẽ z vsum eccie catholice q̃ rm aug. z alios sctos doctoꝛes. ió celebrat sanctoꝛ festiuitates. q: credũt se ipoꝛ intercessionibus adiuuari. secundũ siñ est cõtra ꝓpriam eccleſie sacrosancte. que iccirco orat p defunctis quatenus indulgentiã pijs supplicatõnibus cõsequantur. Denus resurrectõe. n. cũ amici Iob videantur erronee sentire q̃

putant cū burg. defunctos a nobis iuuari non posse: ita
em̄ arguit. ij. Nacha. xij. Nisi. n. eos q̄ ceciderāt resurre-
curos sperarent supfluum videretur ⁊ vanū orare, p mor
tuis ꝛc. cū postilla. igit cōcedo aliā ptez disiunctiue vicz
q̄ viatores hic intelligunt recta rōne ꝓcedentes p viam
huius vite ad termi
nū. ois. n. viator fm
rectā rōnē scīes viā
virtutū ⁊ terminuz
felicitatis future acti
bus virtutuz coꝛre-
spondentē: pōt cer-
tificare amicos Iob
in hoc erroꝛe dece-
ptos: q̄ pmiū virtu
tū ⁊ penā peccatoꝝ
tm̄ in hac vita putēt
⁊ nō in futuruz sint
expectanda. Hi igit
errantes remittunt
ab ipo Iob ad tales
viatores recta rōne
vtentes q̄ interroga
ti omēs rndebūt q̄
cursus huius vite ē
pp finē gr̄a cuiꝰ oia
fiunt. ꝗ opa virtutū nō fiunt gratia tpalis rei: nisi in rela-
tōe ad aliquod melius. qō etiā fm purū phm in hac vita
dari nō pōt vt ꝓbat burg. s. in prima additōne huiꝰ libri.
Quo ad fm q̄ vicz fundamentū expōnis burg. ruinosū
sit ptz. qz fundat se sup lr̄a hebraica que hz vt dicit. Inc-
rogate viatores: ⁊ signa eoꝝ nō ignoretis. d. filios israel
ē hmōi viatores p desertū. q. xl. annis transierūt p deser
tū: ⁊ multa signa a deo acceperūt. Sed hoc fundamētū
vt dixi ruinosum ē. primo qz filij isrl̄ p desertū fuerūt po-
tius vagabundi deuiatores q̄ viatores: in quo nō solum
simplices ꝗ ⁊ eoꝝ principes oberrabāt. vt ptz ad aquas
ꝺictōis. in cuius erroꝛis penā etiā moyses terrā pmissi-
onis intrare nō est pmissus. vt ptz Deutro. vl. Exo. xxxij
⁊ alijs murmuratōibus. ⁊ in fabricatōe vituli. vnō q̄uis
aliq̄ erant viatores versus terrā ꝓmissam. ad cuiꝰ figurā
etiā tendentes ad terrā viuentiū deuius erroꝛ adducit: ⁊
sic fm modū loquēdi boetij: nō recta rōne incedētes po
tius dicendi sunt deuiātes q̄ viatores ꝓprie loquēdo. nec
illi israelite tanq̄ viatores interrogādi sunt pp signa eiꝰ
facta. qz vt dicit bur. lr̄a hebraica hz. Et signa eoꝝ ñ igno
retis. stante. n. lr̄a hebraica sic ꝙ signa accipiunt rōes via
toꝝ supza descriptoꝝ fm postil. qz oē signū est ad aliq̄d
signandū institutū. vt dicit. b. Aug. j. ō doct. xp̄iana. Rō-
nes igit taliū viatoꝝ sunt signa que amici Iob ignorare
nō debuerūt. secūdo etiā fundamentū burg. ruinosum ē
qz fundatū sup opinione in qua etiaz sancti doctoꝛes nō
cōcordant. s. quo tpe fuerit Iob: quibusdā dicentibꝰ q̄ fue
rit tpe Iacob. ⁊ post flagella duxerit ꝺinā filiā Iacob i vxo
rem. ō qua genuit filiā pulcerrimā quā duxit phutiphar
de qua venit asseneth quā duxit Ioseph vxorē in egypto.
vt hebrei excusant Ioseph de mr̄imonio alienigene. qz ex
pte mr̄is eius fuit de sua gente. alijs dicentibus q̄ fuerit
tercia generatōe post Iacob: ⁊ sic fuisset tpe ꝓssure filioꝝ
israel in egypto: ⁊ hanc opinionē recitat. b. Aug. xviij. de
ciui. dei ca. xlvij. ⁊ fm vtranq̄ opinionē fuisset añ trāsitū
filioꝝ isrl̄ per desertū. quō igit verū erit Iob remisisse ami
cos suos ad id q̄ nōdū fuit nō p modū ꝓphie. que modi
cam tunc fidē amicis suis feciſſet: imo nullā: alijs aūt di
centibus q̄ fuerit tpe iudicū. ⁊ illius opinionis vidēt esse
b. Greg. in princi. moral. fm quā opinionē factū bur. hr̄et
colorē. sed ruinosum est expositōem verā sacre scripture
fundare sup re sic opinabili ⁊ ꝓremnere rōnabilē postil.
expositōem. cū etiā rōnes eius cōtra postil. sint inualide
Nō. n. sequit siquis nescit an sit transitur⁹ ad terminū q̄
igit nesciat terminū. Nec sequit nos nō scim⁹ sortē trāsi-
turū ad terminū, igit a sorte nō possum⁹ interrogare ⁊ in-

oñsa sit veritati. Ca. xxij.

a Respondēs āt eliphaz
themanites dixit. nū
c quid deo pōt cōpara
ri homo: etiā cū pfecte fue
d rit sciētie. Quid pdest deo
si iustus fueris: aut quid ei
e ꝓfers si imaculata fuerit vi
ta tua. Nunq̄d timens ar-
guet te ⁊ veniet tecū in iu-
f diciū: ⁊ non ꝓpter maliciā
tuā plurimā ⁊ infinitas ini
g q̄tates tuas. Abstuliſti. n.
pignus fratrū tuoꝝ sine cā
b ⁊ nudos spoliasti vestibꝰ.
i Aquam lasso nō dediſti: ⁊
k esurienti subtraxiſti panez
In fortitudine brachij tui
possidebas terram: ⁊ potē
l tissimus obtinebas eā. vi-
duas dimisisti vacuas: et
a lacertos pupilloꝝ ꝓminui
b sti. Propterea circūdatus
es laqueis: ⁊ ꝓturbat te for
d e mido subita et putabas te
f tenebras nō visurū ⁊ ipetu
g aquaꝝ inundātiū nō oppſ-
b sum iri. An cogitas q̄ deꝰ

strui de termino. qz q̄lis verus viator supza descriptus:
ignoret an transeat ad terminū felicitatis: scit tm̄ ex recta
rōne q̄ talis terminus sit ꝓpter quē verus viator currit: i
quo se nōdū eē cognoscit. ita ei vult glo. q̄ describit via-
torē eū q̄ pūtē vitāviā sibi eē ñ patriā attēdit q̄ in delecta
tionibꝰ ptereūtis se
culi coꝛ figere despi
cit: sed eterna petit:
non dicit q̄ venit.
Nunq̄d soli filij isrl̄
p desertuz. xl. annis
ꝓpter peccata vaga
bundi. tales viato-
res sunt cēsendi ꝓ-
ut bur. exponit. cer-
te puri phi ducti lu
mine recte rōnis ta
les viatores exītes
interrogati an p̄mi
um virtutū solū ex
pectent in pūti vita
⁊ nō futura. sic ami
ci Iob errātes sense-
rūt. rndērēt vtiq̄ sic
Iob. bñ. n. pensando
dcā phoꝝ ⁊ dcā eo-
rū ꝓpando. videre possum⁹ ex eis resurrectōz futurā ꝓut
b. Aug. xxij. de ci. dei. ca. xxvij. oñdit ex dictis platonis ⁊
porphirij. ad tales igit ⁊ quēlibz aliū viatorē Iob amicos
suos ⁊ eoꝝ errores seq̄ntes remittit ⁊ nō solū ad iudeos.

Respōdēs āt. Hic ponūt. ij. replicatōes Ca. xxij.
r amicoꝝ Iob. ⁊ p̄ ponit replicatio eliphaz. scōo ipi⁹
Baldath. xxv. sophar aūt ꝓtētus fuit rnsiōe Iob vl.
posita. ⁊ iō ꝫ ipm nō replicat vltra. Circa pmū p̄ ponitur
ipius eliphaz replicatio. scōo ipi⁹ Iob rnsio. ca. xxij. pma
in duas. qz p̄ arguit Iob de stultiloq̄o. scōo de multiplici
vicio ibi: Abstuliſti. Circa pmū sciēdū q̄ Iob supius rn-
dēs eliphaz. xvj. ca. dixerat. Vtinā sic iudicaret vir cum
deo quō iudicat filiꝰ hois cū collega suo. Itē ibidē dixe-
rat. Nec passus sum absq̄ iniquitate manꝰ mee. ⁊ de his
verbis arguit eū. d. b Nūq̄d deo pt ꝓpa. hō. vt adduc-
at ad iudiciū cū ipo de pari. sicut tu petisti. c Etiam
cū pfe. fu. scie. qz quātūcūq̄ fuerit pfecta scia humana di
stat tm̄ in infinitū a diuina. ⁊ iō fatuū ē imo insanū ꝓuoca
re eū ad iudiciū. d Quid pdest deo si iu. fueris. qz ni-
hil accessit ei ō bonis hūanis. e Nunq̄d ti. ar. te. accu
sans apō aliquē iudicē: ⁊ sic veniet tecū ad iudiciū vt pe
tisti. q. d. nō. f Et nō ꝓp ma. tua plurimā. q. d. q̄ fctm̄
ē tibi meruisti: ⁊ nō es ita innocēs sic dixisti. g Abstu-
listi. h ꝙr arguit Iob de multiplici vicio. ⁊ p̄ ponit suā re
phensionē. scōo ꝓsultoriā monitōez ibi: acq̄esce ḡ. Pria
in duas. qz p̄ arguit Iob de multiplici vicio ꝫ ꝓmū. scōo
ꝫ deū ibi: An cogitas. p̄ igit arguit Iob de rapacitate. d.
g Abstuliſti. n. pi. fra. tuoꝝ. q̄bꝰ debebas magis cōpati.
h Et nu. spo. vestibꝰ. i. paꝝ indutos. q̄ dicūt quodāmō
nudi. qz q̄ modicū ē q̄i nihil reputat fm phm. ij. phy. q.
. d. spoliasti illos modicis vestibꝰ q̄s hēbāt. scōo arguit eū
de defectu pietatis ⁊ i casu necessitatis. d. i Aquā las.
nō dediſti. ad eꝰ refocillatōz. k Et esu. subtra. panē. qz
nō dare i tali casu ē subtrahere. ꝓp q̄ dicē aug. Pasce fa-
me morietē. si ñ pauisti occidisti. tercio arguit eū de tyrā-
nide. d. In fortitudie brachij tui ꝛc. l Viduas di. va.
repellēdo cām eaꝝ. a Et la. pu. cōminuisti. auferēdo
eis ꝙtutē se defendendi. ⁊ sic eoꝝ iudiciū puertisti.
b Propterea cir. es laqueis. i. ꝓp mala p̄dicta illaqueā
tus es angustijs. de q̄bus nō potes exire. c Et ꝓtur. te
for. subita. de malis futuris. d Et putabas. q̄ñ eras in
ptāte. e Te te. nō visuꝝ. i. aduersitates q̄ tenebrās deſi
gnāt. f Et ipe. aq̄. inūdātiū. i. magnaꝝ tribulationū.
g Nō oppssum iri. i. nō fore obꝓmendū. h An co-
gitas. hic ꝙr arguit Iob de peccato ꝫ deū. s. de infidelita-
te. ⁊ p̄ arguit euz de infidelitate. scōo de eius effectu ibi:

Nunqd semitā. Circa primū sciendū q̄ aliq̄ dixerūt deū habere noticiā determinatā de substantijs incorruptibilibus ⁊ supioꝛib⁹. nō aūt de inferioꝛib⁹que subiacēt coꝛruptōni de q̄bus fm eos nō hz cognitōem: nisi in vniuersali dicētes: q̄ intellect⁹ ei⁹ vileſceret. ſi talia determiate ⁊ in pticulari cognoſceret. ad hoc autez sequit q̄ eius ꝓuidentia nō ſe extendat determinate ad ista pticularia ⁊ coꝛruptibilia. hoc autē dictū nō solū est cōtra sacrā scripturaz que dicit deū oia scire in pticulari ⁊ determinate. ß etiā cōtra dictum phi p̄ de aia. q̄ hz p̄ incōueniēti q̄ deus aliquid ignoꝛet qō nos cognoſcamus: nos āt cognoſcimus pticularia coꝛruptibilia. Nec valet ſi dicat: deus cognoſcit illa in vniuersali. q̄ talis cognitio que est tm̄ in vniuersali est confusa ⁊ impfecta. vt hr̄. j. phico. i deo aūt nihil impfectionis ponendū ē. ſi r nō valet q̄ dicūt intellectū diuinū vileſcere ex taliū cognitōe. q̄ nō cognoſcit recipiendo aliquid ab eis: ß p ēntiam ſuaz: que pfecte oia repñtat. ⁊ iō eliphaz hoc dictū meꝛito r̄putabat erroneū in quē erroꝛē dicebat iob incidiſſe. d. h Nn co. q̄ de⁹ excel. ce. rē. hoc ē q̄ excelſioꝛ celo ē. tu credis: q̄ de celestibus habeat tm̄ determinatā cognitōez. iō subdit. i Et dicis. i. coꝛde tuo. k Quid. n. no. de⁹. ſ. de istis inferioribus nihil vel modicū. iō sequit. l Et q̄i p cali. iudicat. q̄ cognitio q̄ est tm̄ in vniuersali ē cōfusa. m Nubes latī. eius. i. infra nubes nō ſe extendit ei⁹ cognitio ad inferioꝛa. vñ subdit. Nec nr̄a cōſideraꝛ. n Nunqd. h ꝓr arguit eū de effectu dicti erroꝛis. q̄ remota dei ꝓuidentia ab opibus hūanis sequit q̄ hō ſine freno timoꝛis dei ſe exponat voluptatib⁹ ⁊ peccatis. ⁊ hoc ē qō dicit. n Nūquid ſe. seculoꝛ. i. vitā hoīm seculariter ⁊ diſſolute viuentiū. o Custodire cupis. exponēdo tevicijs. q. d. te vī sic. p Quā calcauerūt. i. frequēter ambulauerūt. q Viri iniq̄. vicijs expoſiti ⁊ aſſueti. r Qui ſ̄b lati sunt. de p̄ti vita iusto dei iudicio. s Nn tp̄s suū. i. aū tp̄s moꝛtis naturalis. t Et fluui⁹. i. impetus tribulationū supuentiū. v Subuertit fun. eoꝛ. i. ptātē ⁊ diuitias in quib⁹ ꝓfidebant. x Qui di. deo rece. a nobis. inquantū dicebant eius ꝓuidentiā ad actus hūanos determinate ſe nō extendere. y Et q̄i nihil possit facere oipotēs circa actus hūanos puniēdos. z Estimabant eū. q̄ nō plus ſe extendit eius potentia q̄z scia. a Cū ille impleſſet domos eoꝛ bonis. ſ. tpalib⁹ q̄ a deo cōcedunt hoibus. b Quoꝛ sn̄ia ꝓcul sit a me. qui teneo diuinā ꝓuidentiā ad oia ſe extēdere. c Videbūt iusti destructioz ꝓdictoꝛ errantiū. d Et letabunt. non zelo vindicte: ß applendētes diuine iusticie. e Et ino. subsan. eos. erroꝛē eoꝛ deſpiciēdo. f Nōne succisa est erectio eoꝛ. i. excreſcētia in pſpitate tpali. g Et reli. eo rū deuoꝛabit ignis. ſi. n. arboꝛe succisa remaneat truncus in terra adhuc pullulat. ß q̄ñ truncus q̄ remāſeraꝛ etelliē cōburit spes. ⁊ possibilitas talis pullulatōis tollit. ⁊ per hoc intelligit q̄ sic totaliter pſperitas ab incredulis tolleſ. b Acqeſce g̃. Postez eliphaz arguit iob de vicijs hic admonet eū de virtutib⁹ ad recuperandū pſpitatē tpalez quā amiſeraꝛ. d. Acqeſcere g̃ ei. i. ipſi deo cui repugnare nō potes. i Et bapacē. ſustinēdo patiēter ei⁹ castigatōz. k Et p hec ha. fru. optimos. i. tpalē pſperitatē valde magnā. l Suscipe ex oꝛe illi⁹ legē. cōſtendo oꝛe ⁊ tenēdo coꝛde ei⁹ p̄uidētiaz ad oia ſe extendere m Si re. fu. ad rē. sicut destructus es p auersitatē ab eo. n Et ſon. fa. iniq̄. a taber. tuo. i. ſi elōgaueris iniq̄tatē nō solū a te ß etiā ab illis q̄ sunt in cura tua. o Habit⁹ p ter. silicem. i. multo meliora q̄z ante habuiſti. sic silex ꝓualet terre ſimplici. ⁊ auruz ad huc amplius silici. p Eritez oipo. cōtra ho. tuos. ita q̄ ſi poterunt ampli⁹ tibi nocere. q Et argen. coacer. tibi. i. diuitie generaliter que noie argenti deſignant. ⁊ nō solū p̄mittit ei eliphaz ꝓſperitatē in bonis coꝛpalibus. ß etiā in spūalibus que ſe tenēt ex pte aie ⁊ talia nō p̄miſerat ante. dicit igit. r Tūc sup oipo. delicijs afflues. experiēdo interi⁹ diuinas cōſolatōes. s Et eleua. ad deū fa. tuā. eū quiete ⁊ delectabiliter cōtemplando. intelligit tū de cōſolatōibus ⁊ ꝓtemplatōnibus que p̄ñt haberi in vita p̄ñti. q̄z futurā negabat. t Rogabis eū. ꝓfidenter. v Et exaudiet te. velociter. x Et vo. tua reddes. mod⁹ ē. n. hois exaudiri a deo reddere vota que ei ꝓmiſerat. y Decernes rē. fm diſpoſitōem ⁊ voluntatē tuam. z Et veniet ti. abſq̄ defectu: cuius cā subdit. a Et in vijs tuis splendebit lumen. i. deus illustrabit te ad diſponēdū de futuro q̄ ō est tibi vtile. ⁊ q̄ō vult tibi dare. b Qui. n. humi. fue. deo ſe fideliter subijciendo. c Erit in gloria. i. in pſpitate tpali cū tū ad coꝛpus ⁊ aiam mō p̄dicto. d Et q̄ inclinauerit oculos suos ipſe saluabit. Saluabit innocēs. ſ. coꝛde. g Salvabit aūt mūdi. ma. suaz. q. d. ad pfectā salutē requirit mūdicia coꝛdis ⁊ opis: p manus. n. opa deſignant.

Capitulum. xxiij.

Respondēs aūt Job. Hic ponit ipius Iob reſponſio. notauerat aūt eū eliphaz de duob⁹. ſcz q̄ erat flagellatus pp peccata sua. ⁊ q̄ male sentiebat de diuina ꝓuidentia. iō primo excludit primū. ⁊ ſecundo secundū ca. ſe. Circa primū iob primo ſe iniuriatū cōquerit. ſecūdo ꝓposituz exequit ibi. Quis mihi tribuat. Circa primū dicit. b Nunc quoq̄ in amaritudine ē fmo meus. cui⁹ rōnē subdit. c Et ma. pla. mee. i. ptās seu grauitas flagellatōis quā ſustinui.

excelſioꝛ celo sit. ⁊ sup stellarū ẏticē sublimet. k Et dicis. Quid. n. nouit de⁹: et q̄i p caliginē iudicat. l Nubes latibulū eius: nec nr̄a cōſideraꝛ: ⁊ circa cardines celi pambulat. m Nūquid semitā seculoꝛ custodire cupis quā calcauerūt viri iniqui q̄ sublati sunt ante tempus suū ⁊ fluuius subuertit fundamentuz eoꝛ: q̄ dicebant deo recede a nobis: ⁊ q̄i nihil possit facere oipotens: z estimabāt eū cū ille impleſſz domos eoꝛ bonis. Quoꝛ sn̄ia ꝓcul sit a me. Videbūt iusti ⁊ letabūt: ⁊ innocens subsannabit eos. nō ne succisa ē erectō eoꝛ ⁊ reliq̄as eoꝛ deuoꝛauit ignis b Acqeſce igit ei et habeto pacē ⁊ p hec hēbis fructus optimos. Suscipe ex oꝛe illius legē ⁊ pone ꝓmones meus i coꝛde tuo. Si reuerſus fueris ad oipotētē edificaberis ⁊ lōge facies iniquitatē a tabernaculo tuo. o Babit p terra silicē: ⁊ p ſilice toꝛrētes aureos: eritez oipotens ꝓ hostes tuos ⁊ argētum coaceruabit tibi r Tūc sup oipotētē delicijs afflues. ⁊ eleuabis ad deū faciem tuā. Rogabis eum ⁊ exaudiet te: Et vota tua reddes. Decernes rem: et veniet tibi: et in vijs tuis splēdebit lumē. Qui enim hūliatus fuerit: erit i gl̄ia ⁊ q̄ incliauerit oculos suos ipe saluabit. Saluabit innocēs saluabit aūt mundicia manuū suarū.

Capitulum. xxiij.

Respondēs aūt Job dixit. Nunc quoq̄ in amaritudine ē sermo meus, ⁊ manus plage mee

c Aggrauata est. p iniuriã mihi irrogatã. eo q̃ imponit mihi pp culpã meã fuisse illatã. d Sup gemitũ. q. d. prius habui cãm gemẽdi silenter. ꝫ mõ habeo cãm ꝓque rendi patenter. e Quis mihi. Hic ꝓsequit intentum suũ. declarãs se pp pctã nõ fuisse ſflagellatũ. ⁊ hoc dupl̃r p̃ p diuinũ iudiciuz cui nihil ẽ occultuz scdo p euidentiam operũ suoz ibi: vestigia eius. ꝑma in duas. q̃ p̃ oñdit ꝓpositũ. secũdo ꝺclarat q̃dã dictũ suũ ibi. Si ad orientez. Circa ꝑmum inuocando diuinũ iudiciũ dic̃. e Quis mi. tri. vt cognoscã. deũ iudicẽ meũ ad sciendũ cãm afflicti onis mee. f Et vsq̃ ad so. eius. sczvt possim audire ab eo q̃ quero. g Ponã co. eo iudiciũ. nõ dicit ꝓ eũ sic ꝓ pt̃ê aduersam. sed cozã eo sicut cozam iudice: cui obtpare volo. ⁊ sic excludit verbũ eliaphaz ipo nentis sibi q̃ vellet cũ deo ꝓtendere de pari. h Dos meũ re. increpatiõib⁹. in hebreo hb̃. Argumtatõibus. sicut discupulus cozã mgro aliq̃n multiplicat argumẽta nõ ad ꝓtentõem. ꝫ ad veritatis inquisitõem quã desiderat audire a mgro. ⁊ hoc oñdit ſra sequẽs cũ dr̃. i Vt sciã v̊ba ⁊c. hoc etiã oñdit p hoc q̃ subdit. k Nolo mul. foz. ꝓtẽ. mecũ. i. in tanta sublimitate mecũ loquat: q̃ nõ possim cape. ꝫ magis cõtempet se capacitati intellectus mei. l Proponat eq̃. ꝫ me. i. declaret p effectum reuelatõis vel manifestatõis sue gravitatẽ pene mee ⁊ culpe. m Et que. ad vic. iu. di. meũ. i. iudicet. p me. ita q̃ appareat victoria mea iusti nendo veritatẽ ꝫ amicos meos pugnãtes ipam. ⁊ sic postea factũ fuit. vt hb̃ in fine h⁹ libri. vbi dñs dicit. Nõ estis locuti cozã me rectũ. sicut seruus meus iob. n Si ad orientẽ ⁊c. hic declarat q̃dã dictũ suũ. dixerat. n. de deo. Quis mihi tribuat vt cognoscã ⁊ inueniã illũ. p hoc insinuans manifeste q̃ virtute naturali nõ põt ad pfectã dei cognitõem ptingere. iõ hoc declarat. d. Si ad orientẽ ⁊c. Id cuius intellectũ sciendũ: q̃ hõ ad cognitõz dei ascendit ex creaturis visibilib⁹ fm q̃ dr̃ sap̃. xiij. Magnitudine speciei creature poterit cognoscibiliter creator hoz videri. inter creaturas aũt visibiles firmamẽtũ tenet primũ locũ. cuius motus incipit. ab oriente tendens versus occidẽtẽ. ⁊ q̃tũ ad hoc dicit. n Si ad oriẽ. iero. motũ firmamẽti ꝓsiderãdo. o Nõ appet. s. ipe deus p hoc p fecte cognit⁹. qz lz firmamẽtũ sit creatura valde nobilis. tñ in infinitũ deficit a pfectõe creatoris. secũdũ v̊ locuz tenet ꝓprius motus planetarũ. q̃ incipit ab occidẽte tendens versus oriente. ⁊ q̃tũ ad hoc dicit. p Si ad occidẽte ꝙuertero. planetas ⁊ eoz motus ꝓsiderando. q Nõ intel. eũ. s. pfecte. eadẽ rõne qua de firmamẽto dictũ ẽ. r Si ad sinistrã. i. ad aqlonẽ ꝓsiderãdo stabilita tẽ poli artici ⁊ stellarum q̃ monent ꝑpe ipm. s Quid agã. q. d. nõ habeo sufficiẽs mediũ ad cognoscendũ pfectẽ deũ. t Si me ver. ad dexterã. i. ad meridiẽ. vñ ẽ fortitudo luminis. v Nõ vi. illũ. qz illud lumẽ ẽ tñ cozporale ⁊ i infinitũ deficiẽs a diuino lumine. ⁊ qz eadẽ est distãtia dei ad creaturas. ⁊ creaturaz ad ipm. sicut ẽ eadem via a thebis ad athenas ⁊ ecõuerso. posset aliqs credere q̃ sicut nõ cognoscimus deũ nisi valde imꝑfecte pp distantiã ipius a nobis. sic ecõuerso nõ cognosceret nos ꝑfecte rõne h⁹ distantie. iõ hoc excludit. d. ⁊ Ipe vo

b aggrauata est sup gemituz
e meũ. quis mihi tribuat vt
f cognoscã ⁊ inueniã illũ: et
g veniã vsq̃ ad solũ ei⁹. po
b nam cozã eo iudiciũ: ⁊ os
i meũ replebo increpatõib⁹
vt sciã verba q̃ mihi respõ
deat: ⁊ intelligã q̃d loquat
k mihi. Nolo multa fortitu
dine ꝓtẽdat mecũ. nec ma
gnitudis sue mole me pre
l mat. Proponat eq̃tatez ꝓ
m me: ⁊ pueniat ad victoriaz
n iudiciũ meũ. Si ad oriẽtez
o iero nõ apparet si ad occi
p q dentẽ nõ intelligã eũ si ad
r s sinistrã q̃d agã. nõ apꝑhẽ
t dã eũ. Si me vertã ad de
v x xterã nõ videbo illũ. Ipse
y Vo scit viã meaz ⁊ ꝓbabit
me q̃i aurũ qõ ꝓ ignẽ trãsit

z Vestigia eius secut⁹ ẽ pes me⁹: viã ei⁹ custodiui. ⁊ nõ
a declinaui ex ea. a mãdatis labioz ei⁹ nõ recessi. ⁊ in sinu meo abscõdi v̊ba oris
b ei⁹. Ipe. n. solus ẽ ⁊ nemo
c auertere põt cogitatõz ei⁹
d e ⁊ aia ei⁹ qõcũq̃ voluit hoc
f fecit. Cũq̃ expleuerit i me
g volũtatẽ suaz ⁊ alia multa
h sim̃ ꝓsto sũt ei. ⁊ iccirco a fa
i k cie ei⁹ turbat⁹ sum: ⁊ ꝓsideL m rãs eũ tioze solicitoz: deus
n molliuit coz meũ ⁊ oipotẽs
o ꝓturbauit me. Nõ. n. perij
p pp imminentes tenebras:
q nec faciẽ meã opuit caligo

a Aboipoten ⁊c. xxiiij.
u te nõ sunt abscondita
b tempa qui aũt noue
c runt eũ: ignorant dies illi⁹

oibus opib⁹ meis. qõ ẽ q̃i quoddã vestigiũ imꝑssum a deo mẽtib⁹ hũanis. a Imã. la. ⁊c. i. ab illt q̃ p diuinã reuelatõz habui vltra nãlẽ cognitiõz. q̃nis. n. gẽtiles nõ habuer̃t legẽ a deo reuelatã q̃ data fuit iudeis in mõte synai. tñ illis gẽtilib⁹ q̃ viuẽdo fm dictamẽ recte rõis ꝙuertebãt se ad deũ vepcãdũ reuelabãt ea que erant ad salutẽ necessaria. a deo imediate vel mediãtibus aliq̃bus in sanctitate excellentibus cuiusmodi fuit iob. q̃ habuit reuelatõz valde clarã de resurrectõe futura vt patuit. ꝟ. xix. ⁊ q̃tũ ad dicta reuelata dicit. Imãdatis labioz ei⁹. verũtñ qz ipe de⁹ in se nec p cognitõz naturalẽ nec p reuelatõz cõphẽdit. iõ sequit. b Ipe. n. so. ẽ. s. infinite scie. c Et ne. auer. ꝓt cog. ei⁹. i. ei⁹ ꝓsilia ꝓphẽdere. ẽ et infinite ptãtis. iõ subdit. d Et aia ei⁹. i. volũtas e Nõcũq̃ vo. ꝫ fecit. nullo potẽte sibi resistẽ. f Cũq̃ exple. in me vo. suã. me flagellãdo tãq̃ creaturã suã. g Et alia mlt̃. silia. s. flagella. h Presto sũt ei. qz mihi ⁊ alijs põt infligere defacili. i Et ic. a fa. ei⁹tur. suz. turbatõe tristicie de pũti malo. k Et ꝓsi. eũ. q̃ ꝓt mlt̃a similia itez facẽ. l Timore solicitor. ō futuro malo. Sciẽdũ tñ q̃ ista tristicia ⁊ iste timor in ipo iob nõ erant absorbentes rõnẽ neq̃ deijcientes a v̊tute ꝫ sequẽtes nãm sensitiuã nãli necessitate. m De⁹ mol. coz. meũ. liq̃faciẽs a firmitate tẽpli. n Et oi. ꝓtur. me. mõ iã ꝓdicto. ⁊ q̃ h nõ sustinuerit. p pctõ suo oñdit. d. o Nõ. n. pe. i. afflictões passus sum. p Propter imi. tene. i. pp pctã patẽtia. q Nec fa. ⁊c. i. pp pctã latẽtia q̃ faciẽ ajẽ obnubilat interi⁹. lz nõ appareat exterius. Ca. xxiiij.

A Boipotẽte. Postq̃ oñdit iob se nõ fuisse punitũ pp pctã sua. h ꝓr oñdit se nõ male sensisse. de diuina puidẽtia. ⁊ ꝑ declarat ꝓpositũ. sc̃o includit intẽtũ sibi: qõ si nõ ita ẽ. ꝑma ī duas. qz ꝑ oñdit ꝓpositũ in gnãli. d. a Ab oipo. ⁊c. q. d. intuit⁹ sue scie ferr̃ sup oĩa tpa. ita q̃ pfecte cogscit ꝑterita pñria ⁊ futura. b Qui aũt no. cũ. p inuestigatõz rõnis vel etiã vlteri⁹ p reuelatõem. c Ignorãt dies illi⁹. i. modũ sue eternitatis nõ ꝓphẽdũt. ⁊ sic oñdit se iob bñ sentire de diuina puidentia in gnãli.

d Alij termios.hic ꝓfr oñdit idē in spālī. t hoc p diuer sos peccatores sine freno timoris dei peccātes.ac si eorū facta nō ꝓspiceret.cui⁹ tñ ꝯtiū oñdit p hoc q eos manife ste puniuit t punit.p igit describit eor multiplicē culpā secūdo penā a deo inflictā ibi: Maledicta sit ps eius.pri ma in duas.qr p ex ꝓmit pctā ex ꝓcupi scētia oculor orien tia.t scdo ex carnis ꝓcupia ibi: Oculus adulteri. Circa pri mū dicit. d Alij terminos trāstulerī defalcātes de eorū hereditate. e Di ripuerī greges.q̄tū ad bona mobilia.

f Et pauerūt eos. acsi eēnt sui ꝓpij.

g Asinū pu.abe gerūt. mīando ad domū suā. h Et abstu.p pig. bo.vi due.i.titulo pigno ris sub colore iusti cie lꝫ falso. i Sub uerterūt pau.viā.i. subuerterūt iusticiā eor p munere. k Et oppſ.pa.māsue. terre.d q̄bus crede bāt q ñ defenderēt se.t tñ psonis p̄dic tis erī cōpatiendū pp cōditō em eorū. Cōsequenter addit de manifeste latro nibus t raptoribus .d. l Alij q̄i ona gri in deserto. supple morant ad latrocinia t p̄das exercendū.t ptꝫ p lr̄am sequentē que plana ē vsq; ibi. m Quos imbres mō tiū rigant.boies.n.spoliati fugiūt ad loca cauernosa mō tiū.t añq; illuc possint ingredi rigant ymbr⁹ q̄ generāt in montibus. n Et nō ha.velamen.vestis nec dom⁹ ꝫ ymbr̄. o Amplexant lapides.ponēdo se intra cauer nas acceptādo loca illa p aliq̄li remedio. p Vim fe. dep̄dā.pupillos.q̄bus deberent ꝓcere:eos q carent nutri toribus. q Et esu.tu.spicas.i.paupibus non hñtibus messem:ꝫ tñ aliquas spicas p⁹ messores collectas. illas etiā abstulerūt qō est vile t crudele. r Inter acer.eor meridiati sunt.i.in meridie occultati. s Qui cal.tor. sitiūt.i.q̄ vindemia pfecta:ita modicū hñt de vino: q nō sufficit ad eor necessitatē.p oia ista intēdit exprimere; q tales raptores p̄ nimia cupiditate nō pcūt paupibus.

t De ciui.fe.viros gemere.qr pp illos quos spoliauerī vel occiderūt in agro illi de ciuitate gemūt eis cōpatien tes. v Et de⁹ ꝛc.fm dispōnē sue sapie reducens ad or dinē iusticie. x Ipi fu.re.lumi. sciēter agētes ꝫ dicta mē recte rōnis.qō ꝓcedit ex lumie nāli intellectus.

y Nescierūt vias ei⁹.p ignorātiā affectatā. z Nec re. sunt p se.illi⁹.qr nō penituerūt de malis suis qō exēplifi cat.d. a Mane p ꝓsur.homicida.ad insidiandū his q surgūt añ clarā lucē. b Interfecit ege.t pauperē.q ne cessitate cōpulsus ponit se in via añq; alij surgāt.

c Per no.vo erit q̄i fur.intrās domū occulte ad interfi ciendū t rapiendū. d Oculus adulteri.h ꝓfr exprimit pctā ex ꝓcupia carnis,pcedētia.d. Oculus adulteri obſ uat caligīē.i.expectat noctē ad cōmittēdū adulteriū.

e Dicēs.i.cogitās. f Nō me vi.oculus. t sic pficiaꝫ adulteriū secutus. g Et opiet vul.suū. ad maiorē suā securitatē ne cognoscat ab aliquo obtūtē seu p fenestrā spectāte. h Perfodiūt in te.domos.i.adulter t adul tera occultū introitū adinueniēdo. i Sīc in die cōdi. sibi p nūciū significādo seu p lr̄as adinuicē missas.

k Si su.ap.aurora.añq; cōpleuerint libidinē suam.

l Arbitrāt vmbrā mortis.qr frustrāt i toto vel in gre desi derata delectatione sua. m Et sic i te. q̄i in lu. ambulāt.i. sicut bñ agētes am bulāt in luce:sic isti i tenebris. pp qō di cit saluator Jo. iij. Qui male agit odit lucē.t non venit ad lucē vt nō arguant opa eius.qui aūt fa cit veritatē venit ad lucē ꝛc. n Ecce ē sup faciē aq. supfi cies.n. aq̄ ipulsum cuiuslibet vēti sequt t silr adulter impe tū siue passionis.

o Maledicta. hic ꝓfr describit pena a deo inflicta.vel in fligenda cū dr. o Maledicta sit pars eius|in terra.i. here ditas que p ptē fre quēter designat ive teri testa.que male dicta dī qñ nō ꝓfert aliqō vtile ꝫ tm̄ spi nas t tribulos, fm q dr Gen.iij. Ma ledicta terra in ope re tuo.cū operatus fueris eā nō dabit fructus suos. ꝫ spinas t tribulos germinabit tibi. p Nec am.p viā vineā .i. vinee ei⁹ sint ita steriles t destructe q nō velint eas vi sitare. q Ad ni.ca.ꝛc.aliq̄ exponūt de pena gehēne dī cētes q ibi ē q̄dā ꝓmutatio de maxīo frigore ad maximū incēdiū ad maiorē afflictōꝫ.t sequēs lr̄a ꝓcordat cū dr.

r Et vsq; ꝛc.fm hebreos p hoc intelligūt duo tpa anni q̄ distinguit in sex tpa.vt dr Gen. viij.in fi. Cūctis diebꝰ semētis t messis frigus t estus hyems.t estas nō requie scēt.t q̄libet istor tpor sex ꝓtinet spaciū duor mēsiū.vt i bidē fuit pleni⁹ declaratū.t dcm̄ fuit ibi q tps frigoris ē a medio nouēbris vsq; ad mediū ianuarij. tps āt estus a medio iulij vsq; ad mediū septēbris.dicūt q̄ hebrei q iob loq̄ndo d pctōrib⁹ p̄dictis.i.raptorib⁹ t adulteris.loq̄t ō illis q̄ fuerūt tpe diluuij q̄ vigebat rapina t luxuria.fm q dr gen.vj. Corrupta ē aūt terra coram dño t replera ē iniq tate.q̄tū ad primū.t sequit. Dis q̄ppe caro corrupat viā suā.q̄tū ad secundū. Dicūt igit q pp mala illius tpis de⁹ añq; induceret diluuiū.fecit vnum annū in quo durauit tempus frigoris in vna medietate. t estus in alia. ꝫ hoc de scripturis nō hꝫ auctoritatē.iō eadē facilitate cōtēnit qua,pbat.tñ fm istā viā posset hec lr̄a ꝓtinuari ad p̄cedē tem in qua fit mentio de sterilitate terre t vinearū. t iō eius terra ita sterilis bonis. acsi non habuisset nisi tem pus estus in quo terrena scentia desiccant. t tempus fri goris in q̄ mortificant.t qr pena pñtis vite nō ē sufficiēs p peccatoribus obstinatis. iō sequit. Et vsq; ad inferos peccatū illius.i.faciat peccatorē descendere ad penā ge henne. s Obliuiscat ei⁹ mia.qr nō est a damnatis vl terius expectanda.

t Nō sit in recordatione.i.in bonorum memoria.
v Sed cōteret quasi lignū infructuosū.qō excidit et in ignē mittit.e⁹cā subdit. x Pauit ei sterilē.i.bona sua ꝓsumpsit in operib⁹ vanis ⁊ infructuosis. y Et vidue non bñ fecit.i.in bonis opib⁹ ⁊ fructuosis nihil expandit

t v mes nō sit in recordatiōe ꝺ ꝓteret sicut lignū ifructuo
x suz Pauit.n.sterilē ⁊ q̄ nō
y parit ⁊ vidue bene nō fecit
z Detraxit fortes in fortitu-
a b dine sua ⁊ cū steterit nō cre
c det vite sue. Dedit ei de⁹
d locū pnie ⁊ ille abutit eo i
e f supbia Oculi āt ei⁹ sunt in
g vijs illi⁹. Eleuati sunt ad
b modicum ⁊ non subsistent
i ⁊ hūiliabunt sicut oia ⁊ au
k ferent ⁊ sicut sumitates spi
l ca ꝓterent qō si nō est ita
m q̄s me pt arguere eē menti
n tū ⁊ ponē aī deū ℣ba mea

Et cū steterit.i.magno statu.
b Nō credet vite sue. q⁹ tales pp mala q̄ fecerūt sp timēt inīci gladio vl veneno:sicut dictū fuit.s.xv.c.de dyomisio tyrāno. c Dedit ei de⁹ locū pnie. penā debitā differēdo. d Et ille abutit eo in supbiā:augēdo cotidie multiplicatione pctōr.q̄si de⁹ nō videat ipm. qō ē fallsum.ī sequit. e Oculi āt ei⁹.s.dei. f Sūt in vijs illius.cōsiderādo oia peccata ei⁹. g Eleuati sūt ad modicū.i.ad aliquā ptātē terrenā caducā.ī subdit. h Et nō subsistēt.q⁹ deijcient ad inferni penā. i Et humilia bunt sicut oia ⁊ auferent.i.sicut oia terrena scētia. q̄ ñ colligunt donec tps messis aduenerit.⁊ sic pctōres pmittūt a deo stare.donec venerit tps punitiōis ꝼm ordinē sue iustitie.ꝼm q⁹ dī Gen̄.xv. Nōdū sūt iplete iniq̄tates amorreoꝝ.⁊ ī sequit. k Et sicut sūmitates spicaꝝ cōterentur.vicz implero tpe maturitatis sue. l Nō si nō ita ē. Hic iob ex p̄dictis ꝓcludit intentū.s.se pp pctā punitum nō fuisse.nec de dei,puidētia male sensisse.d. l Nō si nō ē ita.sicut dixi.s.q⁹ afflictio mea nō cor̄ndet peccatis. ꝗ excedit.⁊ q⁹ diuina puidētia se extendens ad oia differt aliq̄ punitionē pctōr in p̄nti reseruās eos pene gehēne ꝼm ordinē sapiētie. m Quis me pt arguere eē mentī tū.q.d.arguat secure. n Et ponere aī deū ℣ba mea.tā q̄ irreuerēter seu blasphematorie ꝓlata.q.d.null⁹ vestrū hoc poterit. In capit.xxiiij.vbi dī in postilla. Nec amlet p viā vineaꝝ.

Addītio. .j.

Hec qō dī.Nec ambulet p viā vineaꝝ ꝼm sanctū Tho.exponit de pctōre q̄ in reb⁹ terrenis q̄s i sua ꝓte elegit vltimū finē cōstituit.ꝼm illud sapientie. ij.Hec̄ ps nr̄a cui bona hui⁹mūdi q̄b⁹ male vtit vrūtur in malū.⁊ hoc manifestat subdēs. nec ābulet p viā vinea rū.Solēt ei vie vineaꝝ vmbrose eē.⁊ p q̄ns tpate.⁊ etiaz determiate p sepes seu macerias exvtraq̄ pte positas.vñ impi⁹ p viā vineaꝝ.nō ambulat.q⁹ reb⁹ hui⁹mūdi modo rate nō vtit ꝗ q̄q̄ declinat ad vnū extremū.q̄q̄ ad aliō ⁊ q̄tū ad hoc subdit. Ad nimiū caloꝛē trāseat ab aq̄s niuis:q̄si a cōtrario vicio in ℨriū trāseat. q⁹ i medio vtutis nō manet.cui⁹ penā finalē oñdit dicēs.Et vsq̄ ad iferos peccatū illi⁹.q.d.nō solū in terra ps ei⁹ male dī. vt dictuz fuit antea.ꝗ ēt penas in inferno postea patiet.
In eodē ca.vbi dī in postil. Et ponere aī deum verba mea.

Addītio. .ij.

Vbi dī in trāslatiōe nr̄a.Et ponē aī deū ℣ba mea.⁊ hebreo hī.Et ponē ad nihilū ℣ba mea.⁊ ē sensus q⁹ nō solū se dicit imunē a mēdacio.qō ē ℨ mentē loq̄ ꝗ ēt a locutiōe vana q̄ ad nihilū reputat ⁊ ℨ hoc dicit Et ponere ad nihilum verba mea.

Capitulus.xxv.

Respondens autē baldath suites dixit potestas ⁊ terroꝛ apud euz est qui facit ꝓcordiā i sublimibus suis Nūqd ē numer⁹ militum eius. Et super quē non surget lumē illi⁹. Nūquid iustificari pōt homo cōparatus deo:aut apparere mūdus natus de muliere. Ecce luna etiam non splendet ⁊ stelle non sūt mūde in conspectu eius quanto magis homo putredo ⁊ filius hominis vermes.

Explica. Nca. xxiiij. vbi dī. Nec ambulet p viam vineaꝝ ꝛc. Ō qz ē maledictio expōit postilla.de pena reproboꝝ burgē. āt et san.tho. exponūt ℔ ⁊ qō sequit de pctis ipioꝝ. Sz ꝓma expositio pl⁹ ꝗ ℨcda lr̄az ⁊ ei⁹ vitatē cōtinuat

Capitul.xxv.

Respondens aūt.ℨ ponit ipi⁹ baldath replicatio.⁊ ℨcdo ipi⁹ iob responsio.c.se.Circa ꝓmū sciēdum q⁹ baldath vbis iob assentiēs.ꝗtū ad hoc qō dixerat ō dei ꝓuidētia que aliq̄n differt punitionē peccatoꝝ ℨ noluit arguē ꝗ illō qō dixerat se nō punitū ꝓ pctis q̄si oino se assereret innocentē ℨ arguit de dina sblimitate ⁊ hūana fragilitate. Ex q̄b⁹ vī q⁹ null⁹ possit se apud deū innocentē asserere ꝼm dictū apli.j.Coꝛ.iiij.Nihil ēi mihi ꝓsci⁹ sū.ꝗ nō in ℨ iustificat⁹ sū. Premittit igit ōi sblimitatē.⁊ ℨcdo subdit hūanam fragilitatē:ibi. Nūquid. Circa ꝓmū dī. b Ptās.s.absq̄ mēsura. c Terroꝛ. q⁹ coꝛā deo ℨ tremē ois creatura. d Apud deū ē.s.deus e Qui facit ꝓcordiā in sublī.suis.i.in coꝛpib⁹ celestibus quā ꝓcordiā exponūt hebrei dicētes. q⁹ coꝛpa celestia sūt de igne ⁊ aq̄.ita q⁹ coꝛp⁹ celi ē de aq̄.stelle de igne.⁊ tñ nō coꝛrumpūt seinuicē ex diuia ptāte ea ꝓcordāte. Istud āt dictū iprobat a pho li.de celo ⁊ mūdo ꝓbāte multiplicit. q⁹ coꝛpa celestia nō sūt de natura elementari.ꝗ q⁹ hāc impbationē pauci iudei intelligūt.ī alia ꝑt adduci de geñ. j.vbi dicit. Fecit de⁹ firmamentū in medio aq̄rū.⁊ diuisit aq̄s q̄ erāt sup firmamētū ꝛc. nō āt diuideret inē aq̄s ⁊ aq̄s si eēt de natura aq̄.ī hāc ꝓcordiā alit exponūt doctores catholici.q⁹ i regiōe elemētari vbi ē mutua coꝛruptō ⁊ generatio ē pugna cōtinua.ꝗ i coꝛpibus celestib⁹ cū nō sit talis coꝛruptio.cōsequēs ē vt sit ibi cōcordia.ℨñr ostēdit eminentiā dei i angelica nā dicēs. f Nūqd ē numerus militū ei⁹.dicūt āt celestes spūs dei milites. q⁹ obsequūt diuino nutui.sīc milites duci vel imperatori.
g Et sup quē nō surgit lumen illi⁹.q⁹ illūiationes diuine p̄ ptingunt ad angelos supioꝛes.⁊ inde ad medios et inferioꝛes.⁊ ide ℨñr ad hoies. h Nūqd.ℎ ℨñr pōit hmanā fragilitatē ex ea arguēs ipuritatē.dī.Nūqd iustificari ꝑt hō ꝓpar⁹ deo.q.d.nō:pp qō dī.Esa. Dēs iusticie nr̄e tāq̄ pann⁹ mēstruate. i Aut appere mūd⁹ coram deo. k Nat⁹ ō muliere.q.d.nō:q⁹ hō eo q⁹ ē ꝓpagatus ex tali oꝛigine ex seminū ꝓmixtiōe ℨ hit iclinatoꝛ ad malū.⁊ difficultatē ad bonū ꝼm illud Gen̄.viij. Sēsus⁊ cogitatio coꝛdis hūani ꝓna sūt ad malum ab adolescentia sua.⁊ ℎ oñdit p locū a maiori d. l Ecce luna ēt nō splēdet.q⁹ nō hz lumē a se ꝗ a sole. m Et stelle nō sūt mū.i ꝓspectu ei⁹.q⁹ ois creatura ad deū ꝓpata ē q̄si tenebra et ipuritatē hñs. n Quāto magis hō putredo ꝛc.i.imūdus ⁊ vilis si deo ꝓpek.Ex dictis pz q⁹ iste eliphaz nō cōcludebat ℨ iob q⁹ nō se asseruerat iustū p oēm modū.nec i compatiōe ad deū.ꝗ solū q⁹ nō hēbat tāta pctā quanta erat pena sibi a deo inflicta.q̄re ꝼm ordinē diuīe sapiē se-

se remunerandū in futuro spabat ꝓpt meritū sue patie.
In ca. xxv. vbi dī i postilla. Hāc ꝓcordiā alit exponūt doctores catholici.

Additio.

De qō dr. Qui facit ꝓcordiā i sublimib⁹ suis non solū intelligēdū ē de corporib⁹ celestib⁹. ꝯ ēt de superioribus subst̄ijs intellectualibus q̄ in sūma ꝓcordia viuūt inc̄tū i participatōne pfectissima diuie bōitat̄ existūt vñ de illis ꝓncipaliter dr. In sublimib⁹ suis. i. in magt̄ sibi ꝓximis. ō qui b⁹ stati subdit. Nunq̄d ē nūer⁹ militū m eius.

Capitulum .xxvi

a Respōd ēs aūt iob dixit: Cui⁹ adiutor es:
b nūq̄d ibecillis: t sustetas brachiū ei⁹ q̄ nō est
c fortis: Cui dedisti ꝓsilium
Fortitā illi q̄ nō bz sapiam
d t prudētiā tuā ostendisti plu
e rimā Quē docere voluisti
f Nōne eū q̄ fecit spirita mē
g tū. ecce gigātes gemūt sub
D i aq̄s: t q̄ hitāt cū eis. Nudus ē infern⁹ coram illo: et
nullum est operimentum
k pditioni. qui extēdit aquilonē sup vacuū: t appen
m dit terra sup nihili. qui li
o gat aq̄s i nubib⁹ suis: vt nō
p erūpāt piter deorsum. qui
tenet vultum solij sui et ex
pandit sup illud nebulam
q suā: Terminuz circūdedit
r aq̄s vsq̄ dū finiant lux t te
s t nebre. Colūne celi ꝓtremi
scūt: t pauēt ad nutū eius
v In fortitudie illi⁹ repente
x maria ꝓgregata sūt t prudentia ei⁹ pcussit superbū
y Spiritus eius ornauit ce
z los t obstericāte manu e⁹
ab educt⁹ ē coluber tortuo-
c sus. Ecce hec ex pte dicta
d sūt viaꝝ ei⁹. Et cū vix pua-
stillā sm̄ōis ei⁹ audierim⁹

Espōdes āt iob hic ꝓpr̄ pōit ipi⁹ iob rīsio. t qr sicut dēm ē dicta baldath ꝓtra iob nihil efficaciter ꝓcludebāt. iō in sua rīsiōe p̄ eius dicta euacuat: scōo ꝓncipale ꝓpositū declarat. c. se. sicut patuit ex p̄dictis baldath conatus fuerat de eminētia ptātis et sapie diuie q̄dā magnifica dicere. t ex b iob ininstū ꝓcludere. iō ei⁹ dicta euacuat tāc̄ ipimentia ad ꝓpositū. sed ad ei⁹ iactantiā tm̄. Circa qō p intentū ꝓponit. t scōo ostēdit ibi. Ecce gigātes. Circa ꝑmū sciendū q⁹ baldath dicendo de deo magnifica. vt ꝫ iob ꝓcluderet. videbat in b ipi deo fauere ei⁹ ptātem t sapiam defendēdo. t iō iob ꝓtra ipm inuehēdo dicit. b Cui⁹ adiutores nūq̄d ibecill. q. d. nō cū sit infinite vtut̄ tuo auxilio nō indigētis. c Cui dedisti ꝓsiliū. p ei⁹ sapia allegādo ac si eēt insufficiēs ei⁹ scia cū tm̄ sit infinita. d Et prudentiā tuā ostēdi. plurimā. q. d. dicta tua nō valēt ad ꝓpositi oñsionē. ꝯ tm̄ ad tuā oñtatōz e Quē docere voluisti p eo allegādo. ac si nesciret allegare. f Nōne eū q̄ fecit spiritamentū. i. animaz humanā q̄ ītelligit p ītellectiuā ptē. t corpi admīstrat p alias vires vitā aialē dādo. q̄ stat q̄diu durat respirādo. g Ecce gigātes. h ꝓpr̄ oñdit ꝓpositū. s. q⁹ vba baldath erāt ad vanā gloriā p h q⁹ maiora satis dicit de dei potētia t sapia t tm̄ ostendit illa nulli⁹ ee momēti. ꝓpt qō baldath nō debebat de ꝓgnitōe min ox gloriari. ꝑmo igr illa maiora ex ꝑmit. t scōo ꝓpositū ꝓcludit ibi. Ecce hec ex pte. Circa ꝑmū ꝑmo exꝑmit aliq̄ magna dei facta sub terra di. Ecce gigātes ꝛc. Gen. vj. dr q⁹ gigātes erāt i tra diebus illis. s. āte diluuiū. q̄ in diluuio fuerūt submersi. t cū eis oēs alij excepto noe t q̄ cū eo erāt in archa. t h factū fuit ex prāte diuina ꝼm ordinē sue sapie t iusticie ad puniendū illi⁹ temporis pcā. vt hr gen. vj. t h ē qō dr. g Ecce gigātes gemūt sub aq̄s. i. gigātes q̄ tūc fuerūt i aq̄s submersi. modo gemūt i penis iferni. q̄ ēt infern⁹ ē sub aq̄s. qr ē i ptib⁹ terre īfimis. h Et q̄ hitāt cū eis. i. alij dānati q̄ cū eis fuerūt submersi. i Nud⁹ ē infern⁹ coram illo. qr c̄tuis sit i ire ꝓfundo. pz tm̄ ꝓspectui dīno. t oia q̄ fiūt ibi. vlterius ꝓcedit ad exꝑmendū aliq̄ magna q̄ fiūt a deo sup trā. d. k Qui extēdit aq̄. sup vacuū. celū āt sup terrā vr extēsuz ad modū tētorij i hemisperio nr̄o. qō hemisperiū p aq̄lonez ītelligit. eo q⁹ pol⁹ aq̄lonaris stat sp eleuat⁹ sup hemisperium nr̄m. int̄ celū āt t terrā nō videm⁹ nisi aerē. q̄ a vulgarib⁹ vocat vacuū. sicut dī olla vacua c̄tuis sit aere plena. dicit ḡ. k Qui extēdit aq̄lonē. i. celū i hemisperio nostro ad modū tētorij. l Sup vacuū. i. sup aerē int̄ nos t celū mediū exīstē. m Et appēdit trā sup nihili. terra enim hr fulcimentū aq̄ q̄ aq̄ aeris ꝯ sub terra nihil ē cū sit infima ps mūdi. dī ꝯ appēsa sup nihilū. qr nō bz fulcimentū. tm̄ sic stat in medio mūdi tāc̄ centrū p naturā suā a deo sibi datā. n Qui ligat aq̄s i nubib⁹ suis. dicūt āt aque q̄ ligate. i nubib⁹ anteq̄ descēdāt p pluuiā. o Vt non erūpāt qui⁹ deorsum. sic em̄ dei⁹ ordinauit nubes paulatim resolui. vt tota pluuia nō sit̄ cadat. sed successiue t guttatim put expedit hōib⁹ t terrenis cētib⁹.

p Qui tenet vultum solij sui. t expandit sup illud nebulā suā. residuis em̄ vaporibus q̄ nō resolūt̄ i pluuiā. generat aliq̄ nebula ipedientes nos a cōspectu celi. qō dr solū dei ꝼm illud Isa. lxvj. Celū mihi sedes est.

q Terminū circūdedit aq̄s. q. cōgregauit eas in locum vnū. q̄ maxie est oceanus. vt appareat aliq̄ ps tre arida ꝓ habitatione hoiz t animaliū. c̄tuis aq̄ de natura elemēti circūdaret totā terrā cū sit nimis pōderosa. r Vsq̄ dū finiant lux t tenebre. i. successio dieꝝ nocti⁹ ꝓ motū celi. q. d. c̄diu stabit iste stat⁹ mūdi p reuolutionē celi t mare stabit intra termios a deo sibi ꝓfixos. vltrius ꝓcedit ad ea q̄ facta sūt sup celū sydereū. d.

s Columne celi. i. angeli: quia per eos administratur motus celi

t Contremiscunt t pauent ad nutum eius. iste autez tremor t pauor non signant in angelis esse aliquam penam sed tantum reuerentiam ad deum.

v In fortitudine illius repente maria congregata sunt hoc dicit de distinctione elementorum ꝑ a deo facta. per hoc q⁹ aque a ꝓincipio non habuerunt plenam densitatem. sed erant vaporaliter extense per aerem. sed die tercia accepta a deo densitate debita recepte sunt in locum vnum t congregate t sic apparuit distinctio terre t aque t aeris. per hoc q⁹ aliqua pars terre apparuit discooperta. t aque per densitatem ab aere separate. vt dictum fuit Gen. j. et ex ista distinctione elementorum sensibili procedit ad declarandum distinctionem angelorum. d.

x Et ꝓdentia eius percussit superbum. i. angelos superbos quos deiecit de celo empyreo t bonos angelos ad se conuersos gloie decore perfecit. ideo subditur.

y Spiritus eius ornauit celos. id est angelos qui sunt ciues celestes. sicut ciuitas ornari dicitur quando ciues ornantur.

z Et obstericante manu eius. id est potentia dei.

a Eductus est. de societate bonorum angelorum.

b Coluber tortuosus. id est dyabolus qui dicitur coluber. quia in specie serpētis Adam temptauit. Et tortuosus. ꝓpter malicie sue calliditatem. t de hac separatiōe loquitur per modum obstericationis quia obstetrix fetū mortuum studet educere de vtero matris tanq̄ quid putridum t corruptiuum t sic mali angeli de societate bonorum per manuz dei: omnia ista predicta exꝑssit iob ad ostendendum q⁹ illa que dixerat baldath de potestate et sapientia dei non latebant ipsum cum multo maiora sciret t hoc ad reꝓmendum ipsius baldath ostentationes.

c Ecce. hic concludit intentum. Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius. id est effectuum diuine potestatis t sapientie. qui sunt quedā vie ad cognoscendū deū. nec sunt dicā a me nisi ipse ctē. nec ei⁹ potētiā t sapiaz adeq̄tē q̄ i cognitōz ei⁹ ipse ctē ducūt. iō subdit. d Et cū vix ctē. i. ꝑ istā modicū de ꝑfectō e ptāt̄ t sapie diuine cognouerim⁹.

e Quis pote.tonit.magni.illi⁹ intueri.i.ad cognitionez ꝓfectã eoꝝ ꝓuenire.q.d.null⁹:qꝛ minoꝛ ẽ cõparatio vocis ꝗ̃ ꝑdictoꝝ effectuũ ad magnitudinẽ sapiẽtie ꝛ ptãtis diuine:ꝛ p ꝗ̃ excludit q baldath nõ debebat gloriari de sua sciẽtia adhuc attingere ad multo maiora. Cap.xxvij.

a Addidit ꝙz Job. Repulso dicto baldath. hic accedit ad ꝓncipale ꝓpositum declaranduz.s. q ex dei ꝓuidentia mali aliq̃ in vita pñti ꝓsperant ꝛ boni tribulant.ꝛ ꝓmo oñdit ꝗ̃ in generali.scõo i ipo in spãli.xxix.ca. ꝛ in ꝗ̃ satisfacit amicis suis.qꝛ ꝺ ipa erat mota q̃stio.ꝛ i speciali satisfacit ipi baldath: q ex magnitudine diuie sapie volebat ipm iniustum ꝛclndere. eo q a ꝺo ꝑcussus erat flagellis pñtis vite. Vltimũ ãt ꝓbat duplr. ꝓmo rõe accepta ex puitate boni qõ mali in ꝗ̃ mundo ꝛcipiunt.scõo ex magnitudie boni qõ iusti i ꝗ̃ etiã mũdo a ꝺo recipiũt.c.se. Vtꝝ eñ ad ꝓbandũ ꝓpositũ acceperat rõnes ex i mortalitate aie ꝛ iudicio futuro q̃ experiunt⁹ p⁹bãcvitam vt patuit in ꝑcedentib⁹. Circa ꝓmũ ãt iob oñdit sue ſnie firmitatẽ.scõo declarat eã:ibi. Que ẽ eñ spes hypocrite. maiozẽ assertionẽ dicendoꝝ. b Viuit de⁹.ꝓmittit iuramentũ ad meũ.ꝗ̃ dic iob cõcludẽs ex dictis amicoꝝ.q̃ dicebant peccatores buiꝰ vite inferri tñ ꝓ peccato ſm ozdinẽ diuie iustitie.ꝛ ad ꝗ̃ sequebat iudiciũ iob sublatũ. q̃ sentiebat se innocentẽ respectu tãtoꝝ maloꝝ q̃ sustinebat. d Et oñi ꝺeijciẽs a ꝺtute ꝓstãtie:ꝗ̃ sequẽs flagella i ꝑte sensitiua ꝺ corꝑis cõdescendentẽ. e Quia donec supest halit⁹ in me.i.vita pñs. f Et spũs dei in na.meis.i. ꝺtus respirãdi a deo mihi data q̃ ꝓcipue ẽ i naribꝰ. qꝛ ſm phm li.ꝺ hiſtoꝛijs aialiũ respiratio q̃ ẽ ꝑ nares cõueniẽtioꝛ ẽ naturale,ꝗ̃ illa q̃ ẽ ꝑ os. g Nõ loq̃nt la.mea.iniq. ꝺicẽdo q̃ soli mali tribulant i hac vita.sicut vos tenetis:ꝺ subdit. h Absit a me vt iustos vos ẽ iudicẽ. Donec deficiam nõ recedã ab inocẽtia mea Justificationẽ meã quã cepi tenẽ nõ deserã. Nec ꝙz ei reꝓhendit me coꝛ meuz: in nõ oi vita mea. Sicut impius inimicꝰ meꝰ ꝛ aduersarius meꝰ q̃si iniquꝰ. Que ẽ eñ spes hypocrite si auare rapiat:et nõ liberet deꝰ aniãm eiꝰ. Nũq̃d deꝰ audiet clamoꝛẽ eiꝰ cũ venerit suptatẽ:ibi. Viues cũ dormierit. Circa ꝓmũ dicit. o Que ẽ spes hypocrite.magis ponit exẽplũ de hypocrita ꝗ̃ ꝺ apto pctõre.qꝛ ſm hiero. Simulata sctitas duplex ẽ iniq tas. p Si auare rapiat.bona hꝰ vite coacteruãdo. q Et nõ liberet deꝰ aiam eiꝰ.de pctõ suo.q.ꝺ.tal' nullũ bonũ ꝑt sperare i futuro nec in pñti nisi bonũ trãsitoꝛiũ ꝛ caducũ.qꝺ ẽ modicũ. r Nũq̃d deꝰ au.clamo.eiꝰ cũ venerit super illũ angustia scz mortis .q.ꝺ. ñ istud ꝺ̃ illos q̃ pctã ꝓtinuãt. cogitãtes in fine ad deuz ꝓ pniam clamare.ꝗ̃ ista spe ꝓ tant.qꝛ tũc nõ penitent.ſm q ꝺic̃ Aug. hac aiaꝺuersiõe pcutitur peccatoꝛ vt moriẽs obliuiscat' sui.q ꝺũ viueret obliꝰ est ꝺei: vl' si penitẽt ꝗ̃ timoꝛe pene: ꝛ non ꝺisplicẽtia culpe.

s Aut po.in oipõ. delectari.in btitudine futura. t Et inuocare deũ in omni tpe.qꝛ ibi ẽ laus ꝓtinua.q.ꝺ.nõ: ꝛ ꝗ̃ specialiter ꝺ̃ peccatores de britudine futura seipos assecurãtes.ꝺicẽdo deꝰ nõ facit nos ad dãnandũ ꝗ̃ ad salnandũ. ꝺa ꝗ̃ nõ ẽ vex: nisi ex suppositiõe meritoꝛuz.

a Addidit ꝙz Job assumẽs ꝑabolã suã ꝛ ꝺixit. Viuit deꝰ q̃ abstulit iudiciũ meũ ꝛ oipotens q̃ ad amaritudinẽ adduxit aiam meã qꝛ donec supest halitꝰ i me ꝛ spũs dei i naribus meis nõ loquẽt labia mea iniquitatẽ:nec lingua mea meditabit mendaciũ b Absit a me vt iustos vos ẽ iudicẽ. Donec deficiam nõ recedã ab inocẽtia mea Justificationẽ meã quã cepi tenẽ nõ deserã. Nec ꝙz ei reꝓhendit me coꝛ meuz: in nõ oi vita mea. Sicut impius inimicꝰ meꝰ ꝛ aduersarius meꝰ q̃si iniquꝰ. Que ẽ eñ spes hypocrite si auare rapiat:et nõ liberet deꝰ aniãm eiꝰ. Nũq̃d deꝰ audiet clamoꝛẽ eiꝰ cũ venerit suptatẽ:ibi. Viues cũ dormierit. Circa ꝓmũ dicit. o Que ẽ spes hypocrite.magis ponit exẽplũ de hypocrita ꝗ̃ ꝺ apto pctõre.qꝛ ſm hiero. Simulata sctitas duplex ẽ iniq tas. p Si auare rapiat.bona hꝰ vite coacteruãdo. q Et nõ liberet deꝰ aiam eiꝰ.de pctõ suo.q.ꝺ.tal' nullũ bonũ ꝑt sperare i futuro nec in pñti nisi bonũ trãsitoꝛiũ ꝛ caducũ.qꝺ ẽ modicũ. r Nũq̃d deꝰ au.clamo.eiꝰ cũ venerit super illũ angustia scz mortis .q.ꝺ. ñ istud ꝺ̃ illos q̃ pctã ꝓtinuãt. cogitãtes in fine ad deuz ꝓ pniam clamare.ꝗ̃ ista spe ꝓ tant.qꝛ tũc nõ penitent.ſm q ꝺic̃ Aug. hac aiaꝺuersiõe pcutitur peccatoꝛ vt moriẽs obliuiscat' sui.q ꝺũ viueret obliꝰ est ꝺei: vl' si penitẽt ꝗ̃ timoꝛe pene: ꝛ non ꝺisplicẽtia culpe.

s Aut po.in oipõ. delectari.in btitudine futura. t Et inuocare deũ in omni tpe.qꝛ ibi ẽ laus ꝓtinua.q.ꝺ.nõ: ꝛ ꝗ̃ specialiter ꝺ̃ peccatores de britudine futura seipos assecurãtes.ꝺicẽdo deꝰ nõ facit nos ad dãnandũ ꝗ̃ ad salnandũ. ꝺa ꝗ̃ nõ ẽ vex: nisi ex suppositiõe meritoꝛuz.

b Quis poterit tonitruũ mãgnitudinis illius intueri. Capitulum.xxvj.

a Addidit ꝙz Job assumẽs ꝑabolã suã ꝛ ꝺixit. Viuit deꝰ q̃ abstulit iudiciũ meũ ꝛ oipotens q̃ ad amaritudinẽ adduxit aiam meã qꝛ donec supest halitꝰ i me ꝛ spũs dei i naribus meis nõ loquẽt labia mea iniquitatẽ:nec lingua mea meditabit mendaciũ b Absit a me vt iustos vos ẽ iudicẽ. Donec deficiam nõ recedã ab inocẽtia mea Justificationẽ meã quã cepi tenẽ nõ deserã. Nec ꝙz ei reꝓhendit me coꝛ meuz: in nõ oi vita mea. Sicut impius inimicꝰ meꝰ ꝛ aduersarius meꝰ q̃si iniquꝰ. Que ẽ eñ spes hypocrite si auare rapiat:et nõ liberet deꝰ aniãm eiꝰ. Nũq̃d deꝰ audiet clamoꝛẽ eiꝰ cũ venerit suptatẽ:ibi. Viues cũ dormierit. Circa ꝓmũ dicit. o Que ẽ spes hypocrite.magis ponit exẽplũ de hypocrita ꝗ̃ ꝺ apto pctõre.qꝛ ſm hiero. Simulata sctitas duplex ẽ iniq tas. p Si auare rapiat.bona hꝰ vite coacteruãdo. q Et nõ liberet deꝰ aiam eiꝰ.de pctõ suo.q.ꝺ.tal' nullũ bonũ ꝑt sperare i futuro nec in pñti nisi bonũ trãsitoꝛiũ ꝛ caducũ.qꝺ ẽ modicũ. r Nũq̃d deꝰ au.clamo.eiꝰ cũ venerit super illũ angustia scz mortis .q.ꝺ. ñ istud ꝺ̃ illos q̃ pctã ꝓtinuãt. cogitãtes in fine ad deuz ꝓ pniam clamare.ꝗ̃ ista spe ꝓ tant.qꝛ tũc nõ penitent.ſm q ꝺic̃ Aug. hac aiaꝺuersiõe pcutitur peccatoꝛ vt moriẽs obliuiscat' sui.q ꝺũ viueret obliꝰ est ꝺei: vl' si penitẽt ꝗ̃ timoꝛe pene: ꝛ non ꝺisplicẽtia culpe.

s Aut po.in oipõ. delectari.in btitudine futura. t Et inuocare deũ in omni tpe.qꝛ ibi ẽ laus ꝓtinua.q.ꝺ.nõ: ꝛ ꝗ̃ specialiter ꝺ̃ peccatores de britudine futura seipos assecurãtes.ꝺicẽdo deꝰ nõ facit nos ad dãnandũ ꝗ̃ ad salnandũ. ꝺa ꝗ̃ nõ ẽ vex: nisi ex suppositiõe meritoꝛuz.

v Vocebo vos ꝑ manũ dei.de illꝰ q̃ a deo accepi. x Ecce vos oẽs nostis.i.ꝺeberetz idẽ cognoscẽ: ꝛ ꝑ ꝙ̃s de erroꝛe vio defendẽdo tacere.iõ sꝺic̃. y Et qꝺ sine cã.zc̃.qꝺ ãt sit illud qꝺ ille vult ꝺocere sꝺic̃. z Hec ẽ ꝑs hois impij apꝺ deũ.i.illud qꝺ recipiet a deo ꝓ̃e.ꝑ ꝓte ꝛ hẽditate.ſ.bonũ pñtis vite qꝺ ẽ breue. vñ i ꝑsona taliuz ꝺ̃ Sap.ij. Fruamur bonis q̃ sũt zc̃.ꝛ subdit ibidẽ. Et ꝗ̃ sit pars nostra et sors nostra.ꝛ quia istud bonum ẽ breue nõ trãsit ad filios. iõo subdit.

a Si multi.fue.filij eiꝰ q̃ tamen reputantur inre maiora bona. b In gladio erũt.i.occidẽt. c Et nepotes eiꝰ ñ saturabunt pane.i.morient fame: minꝰ .n.ꝺic̃ ꝛ plꝰ signat ꝺ Qui reliq̃ fuerit ex eo.i.alij amici nõ ita ꝓpinqui. e Sepelient i interitu.i.sepultura asini cuiꝰ cadauer ꝺimittit in cãpo cõsumi:iõ subdit. f Et vidue illiꝰ nõ plorabũt.i sepultura funeris.sicut solet fieri. g Si cõportauerit.i ꝺomo sua ꝓgregãdo. h Quasi terrã argentũ.i.magq̃ntitate valde. Et sicut lutũ ꝑparauerit vestimẽta.i.in magno nũero.ꝛ ad magna tpa. k Justꝰ vestiet illis.qꝛ talia aliq̃n ꝓcedunt iustis. l Edificauit sicut tinea ꝺomũ suã. Tinea ei rodẽdo vestẽ facit ibi ꝺomũculã suã:ꝗ̃ cũ vestz executit tinea de ꝺomo sua ejicitur. sic talꝰ ejicit de ꝺomibꝰ suis q̃s edificauit cũ magno labore ꝛ expẽsis. m Et sic̃ custos fecit vmbraculuz,ad habitãdũ,tps modicũ.ſ.tpe maturatõis fructuũ. n Viues ꝗ̃ ꝑñr describit calamitatẽ impij ꝑ breuitatẽ huiꝰ vite seq̃ntẽ.ꝺ. n Viues cũ dormierit.ꝑ mortẽ. o Nihil secũ auferet de bonis pñtis vite ad portãdũ secũ. p Aperiet oculos suos.in pena q̃ ꝑus erãt clausi in culpa.

q Et nihil inueniet.de bonis pñtis vite nec etiam future ideo subdit.

r Apphendit eũ q̃ aqua inopia.i.defect⁹ cuiuslibet bo
ni.t sentiet afflictõz sũmi mali.iõ subdit. s Nocte op
primet eũ tẽpestas.i.violẽtia pene infernalis.q̃ dr̃ in no
cte.eo q ẽ in tenebris. t Tollet eũ vent⁹ vrẽs.i.dyabo
l⁹.q̃ sp ardet cupiditate nocẽdi. v Et mittet sup eũ.scz
flagella. x De manu ei⁹ fugiẽs fu
giet.i.fugere desidera
bit si posset, ꝫ qr
hoc ẽ ipossibile.sub
ditur. y Striget
sup eũ manus suas
loq̃tur de dyabolo
ad modũ accipitris
q̃ tenẽs auiculã ca
ptã t sentiẽs q velit
euadere:magꝫ strin
git eã vnguib⁹ suis.
z Et sibilabit sup
eũ. ipm deridendo
quẽ in vita decepat
blãdiẽdo.
a Intuẽs locũ ei⁹
.i.inferni locuz sue
punitõi deputatuz
vel aliter. Locũ ei⁹.
quẽ tenuit in seculo.a q̃ ẽ totaliter delect⁹.

r Apprehẽdet eũ q̃si aqua
s inopia:nocte opprimet eũ
t tẽpestas. Tollet eũ vent⁹
vrẽs t auferet t velut tur
bo rapiet eum de loco suo
v Et mittet sup eũ:t nõ pcet
x de manu ei⁹ fugiẽs fugiet
y Striget sup eũ man⁹ suas
z a t sibillabit sup illũ intuẽs
locum eius.

Capit.xxviij.

a Habet argetũ venaruz
b suaꝝ principia.et au-
ro locus est in quo confla-
c tur. Ferrum de terra tolli-
d tur:et lapis solutus calo-
e re in eis vertit. Tẽp⁹ po-
f suit tenebris:t vniuersoꝝ
g finẽ ipe pfiderat Lapidez
g quoqz caliginis t vmbraz
b mortis diuidit torrẽs a po
i pulo pegrinãte:eos quos
oblitus est pes egẽtis ho-
k minis:t inuios. Terra de
qua orebatur panis:i lo-
l co suo i igni subuersa est.

In capit. xxvij. vbi dr̃ i postil. Circa pmũ dicit. Que ẽ eñ spes hypocrite.

Additio.

Hoc q̃ dr̃ b. Que ẽ eñ spes hipocrite videt expo
nendũ ad ꝓtinuatõz ad pdicta t ẽt ad seq̃nta sic.
nã iob intẽdebat in ꝫ loco certificare socios de ve
ritate ẽpte i mẽte sua circa ea de q̃b⁹ alic⁹ habẽt.s.de innocẽ
tia vite sue t de punitõe malorꝝ t pmiatõe bonorꝝ.ꝓpt qõ
pmisit iuramentũ.d. Dixit deus. p quod iuramentum
firmauit q dum esset in vita pũti non loqueretur iniqui-
tatẽ.nec recederet ab innocẽtia sua.t qr aduersarij impo-
nebãt ei viciũ hypocrisis vtz.ẽ. in dictis elephaz.c.xv.t i
alijs locis hypocrita vo cũ sit duplex.vnũ habet in corde
t aliud in ore:Et sic licet non loquatur iniquitatem per
labia.tenet tamen eam in corde.silr lz nõ recedat ab inno
cẽtia in actib⁹ exterioꝛib⁹.recedit tñ in mẽte ꝓut salua-
toꝛ docet multipliciter Mat.xxiij.c.Ex q̃ seq̃ret q socij
nõ crederẽt dictis suis.idcirco ad amouẽdũ ab eis istã su
spitionẽ dicit, Que ẽ eñ spes hypocrite ꝛc. Nũq̃d clamo
rẽ illi⁹ exaudiet dñs ꝛc. Aut poterit oipotẽtẽ delectari.nõ
dz mihi iponi pcñ hypocrysis cũ ego sim in magna an-
gustia pstitut⁹.t idigeo maxie vt de⁹ liberet aiam meã . et
vt audiat clamorẽ meũ.t sic nullo mõ dẽt⁊ dubitare ꝺ iu
remẽto meo ꝫ intelligit ad modũ alic⁹ exñtis in maximis
tribulatõib⁹ seu tormẽtis.q̃ ad firmãdũ dicta sua seu iura
menta dicit.videtis q̃ sum in tot tribulatõib⁹ a q̃b⁹ nisi
diuio auxilio nõ possum liberari.vñ in ꝫ passu mihi cre-
dere dẽtis q illa q̃ dico nõ sũt ficta.vñ subdit: Docebo vos
p manũ dei t qr socij vitã suã pstinã ꝓgnoscebãt.t ẽt tribu
atões in quib⁹ erat.ex q̃b⁹ deberẽt moueri ad assentiẽdũ
sibi i predict⁊ .iõ subdit.ecce vos oẽs noscit⁊ .s.pdicta.t q
sine cã vana loq̃mini imponẽdo mihi fictõem seu hypo-
crisim.

Replica.

Ad.ca.xxviij. vbi dr̃. Que ẽ ei spes hypocryte bur.
facit ꝓtinuatõz discõtinuã.ꝓtinuat.n.ꝫ dicta dictis
in.xv.c.mediꝭ ptermissis.qlit ñ facit postil.qui cõ-
tinuat singl'a singul'.i hac sua discõtinuatõe burgẽ.sic se-
pe repetitis vicib⁹ facit iponit btõ viro iob q ꝓncipaliter
lit se oñdere innocẽtẽ t iustũ.ꝫ ꝫ ꝺ.in ꝓn.c.iij. correctũ ẽ.
Habet argentũ. Postq̃ oñdit iob nõ ecẽ. C.xxviij.
Indecẽs diuie,puidẽtie.imo decẽs q ipũ aliq̃n tpa
liter ꝓsperãt.t ꝫ rõe accepta ex quitate bõi q̃ a ꝺo
ꝓsequunt.ꝫ ꝓñr ꝫ idẽ oñdit ex magnitudie boni q̃ iusti
accipiũt a deo.ẽt in vita pũti.q̃ ẽ bonũ spũale q̃ tñ exce
dit tpale,sic si cẽtenari⁹ n ũer⁹ quo nũero ꝓpet fm q̃ dicit
blero.exponẽs illud Mat.xix. Cẽtuplũ accipiet ꝛc.t iõ
lz iusti bonis tpalib⁹ ꝓuati iudicẽtur misert ab illis q̃ so
lũ tpalia bõa ꝓsiderãt.tñ fm veritatẽ sunt in maiori ꝓpe
ritate ꝓstituti.ꝓpt bõa spũalia in quib⁹ abũdãt.t ꝫ diffuse
oñdit boeti⁹ li.iij.de ꝓsola.ꝓpt q̃ nõ ẽ indecẽs diuie,pui
dẽtie.q aliq̃n ꝓmit-
tat ipios tpalit abũ
dare.q̃b⁹ nõvult bo
na spũalia q̃ maio-
ra sẽ ꝓcedere.sic t ꝓ
sapiẽs bõis filijs cõ
cedit meliora.malis
aũt dimittẽs aliqua
miora.eo q̃ sũt ei⁹
filij.fic i ꝓposito.dz
ipij q̃uis nõ sint ꝺi
filij q adoptõis gra
tiã.sũt tñ ei⁹ filij iq̃-
tũ sũt ad ei⁹ imagi-
nẽ facti p nãm itel-
lectualẽ.Circa ꝓces
sum ãt b⁹ ca. ꝓside-
randũ.q lz tã bona
tpalia q̃ spiritualia
sint dei dona, aliter
tñ t alit qr tpalia dat mediate. dãdo.s.bõi robur corꝑ
t idustria mẽtis.t ꝓsilia p q̃ ꝑt illa acq̃rere. ꝫ bona spũa-
lia cuiusmodi sunt gr̃a t virtutes infuse.p seipm dat ime
diate.t ꝫ ꝓpt bonorꝝ istorꝝ magnitudinẽ.p igit oñdit pri-
mũ.t scõ scõm ibi. Sapia vo.inter illa bona corꝑalia q̃
reputant ꝑciosa sunt metalla auri t argẽti.t lapides pci-
osi.p igr̃ oñdit ꝓpositũ i metallis.t scõ i lapidib⁹ ꝑciosis
ibi. Terra. Circa pmũ dr̃. a Habet argentũ venaꝝ sua
rũ ꝓncipis.i.mineras.ex q̃b⁹ tãq̃ ex q̃buldã ꝓnciptjs ma-
terialib⁹ efficit argentũ.t iste minere sũt i aliq̃b⁹ deimia-
tis venis terre.q̃ p laborẽ t humanũ studiũ reperiunt.lz eũ
difficultate. b Et auro locꝰ ẽ i q̃ cõ.i.generat.cui⁹ gene
ratio vocat ꝓflatio.eo q̃ mã auri magis est digesta virtu-
te calidi q̃ alioꝝ metallorꝝ.ꝓpt q̃ ẽ ductili⁹ t puri⁹.
c Ferrũ de terra tollit.i.mã minere ꝺ q̃ fit ferrum.
d Et lapis solut⁹ caloꝛe in eis vertit.i.miera eris q̃ vocat
lapꝫ.eo q̃ ꝓpt sui duritiã hz silitudinẽ cũ lapide. e Tẽ
pus posuit tenebris.i.ipe de⁹ q̃ ordinauit,successionẽ dieꝝ
t noctis. f Et vniuer.si.ipe ꝓsiderat.t ꝫ interponit ad
oñendũ q̃ q̃ q̃ minere ꝑdicte sint i terra occulte t cum
difficultate.t laboꝛe magno,inueniãt ab hõib⁹ tñ ipi ꝺo nil
hil ẽ occultũ.t qr minere metallorꝝ ꝑdicte freq̃nter i mõ
tib⁹ quasi inaccessibilib⁹ reperiunt:iõ de ipis montib⁹ sub
dit. g Lapidẽ q̃z caliginis in summitate.n.talũ mõ
tiũ sunt cõit lapides a sole denigrati,t inferi⁹ valles,ꝑtim
dissime.vbi sol paꝛ aut nihil lucet.q̃ ẽ ꝓncipiũ vite.t q̃
tũ ad ꝫ dicit. g Lapidẽ q̃z caliginis.q̃tũ ad summita-
tẽ mõtis. h Et vmbrã mortis.q̃tũ ad ꝑtinẽtiã valle
i Diuidit torꝛ.a ppꝛo pegri.eos q̃s oblit⁹ ẽ ꝛc.Ex talib⁹
ẽt montib⁹ descẽdũt aliq̃n torrẽtes iuxta q̃s ẽ via iter mõ
tes.t ex altera ꝑte torrentiũ habitãt aliq̃n aliq̃ pauci ho-
mies it q̃ꝛ habitatõz t viã ꝓdictã diuidũt torrẽtes ꝓhibẽ
tes accessum ad hitatores montiũ.t ꝫ ẽ q̃ dr̃. Torrẽs di
uidit a ppꝛo pegrinãte.i.pambulãte p viã ꝓdictã.Eos q̃s
oblit⁹ ẽ pes hois egẽtis.i.hitatores ꝓdictos montium ac
q̃s nõ ẽ accessus ẽt paupum.q̃ solẽt circuire loca ẽt difficꝛ
lia ad mẽdicandũ. k Terra ꝛc.ꝫ oñdit ꝓpositũ in lapi
dib⁹ ꝑciosis. k Terra de q̃ oriebat panis.i. bladũ ꝺ q̃
panis efficit. l In loco suo igni subuersa ẽ.qr aliquan
do contingit q̃ sub terra habitabili t arabili sunt venę sul
phuree.ex quibus accenditur aliquando ignis per mo-
dum vaporis intra terrã inclusi.t fit terremotus subuer-
tens terram illam reddendo eam inhabitabilem. tamen
sunt ibi aliquando lapides ꝑciosi ratione caloꝛ t sulphu
ris.vñ in.iij. Methe o.fm trãslationẽ antiquã dr̃ q̃ alchi

miste q̄ nſtunt metalla ꝛ lapides ſophiſticare maxieviū
ſulphure. ī subdit. m Locꝰ ſaphiri la. eiꝰ. q; īnt lapil-
los illiꝰ ꝛre generāt ſaphirꝰ. n Et glebe illiꝰ aux. i. mi-
nera auri. o Semitā ignoꝛauis. i. p illā terrā ſic ſbuer
ſam. ibi aues nō volitāt. q; nō eſt apta ad nidificandum.
nec ad ḡrendum pa
ſtū earuꝫ. p Nō
calcauerūt eam filij
inſtitoꝛ. advenden-
dū mercimonia ſua
q Nec ptrā. p eā le
ena. p oia iſta dat in
telligere q talis ꝛa
nō ē apta habitatio
ni hominū animali
um ſeu auiū. tamen
eſt deo nota vſq; ad
miníma. ī ſubdit.
r Ad ſilicē extēdit
ma. ſuā. i. ptātē ſuaꝫ
qđ ꝓbat p effectum
dicēs. s Subuer
tit a radi. montes q̄-
rū radiceſ ſūt ſilices
t In petris riuos
excidit q; p terremo
tū aliq̄ apparet ri-
uus trāſiēs īnt lapi
des q̄ pus erat oper
tus. v Et oē pci-
oſū ḡtūcūq; occul-
tū. x Vidit ocu.
eiꝰ. q; nūḣl latz ipm
ideo ſubditur.
y Profunda quo-
q; flu. ſcrū. ē. q; ea q̄
ſunt ibi occulta ſibi
ſūt nota. z Et ab
ſcō. pdu. in lucē. id
ē ad hominū mani-
feſtationē. a Sa
pīētia vo. Poſtq; oñdit q illa q̄ reputant pciosa ī coꝛpo
ralibus licet ſint occulta. tñ laboꝛe ꝛ ſtudio hoim pūt in-
uenīri q̄uis cū difficultate ḣ oñdit q hoc ē impoſſibile
de bono ſpuali. cuiuſmōi ſunt gr̄a ꝛ vtutes infuſe: q̄ ḣ in
telligunt noīe ſapiētie. Eſt eñ ſapia ſapida ſciētia. ꝛ iō in
cludit cognitionē dei ꝛ amoꝛē. ꝛ p ꝓñs gratiā ꝛ oēm vtu-
tē infuſā. q; ſicut vtutes moꝛales acq̄ſite ſunt cōnexe īpi
p̄udētie ſine q̄ nō pūt eſſe. nec ecōuerſo. vt hī vj. Ethi. ſic
dit q huiuſmodi ſapientia includens p̄dicta non habeꝫ
virtute humana. ſecundo oſtenditur a quo habetur et q̄
oſtenditur ex ſublimitate īpius ſcientie cū dicitur.
a Sapia vero vbi īuenīt. q. d. nō ē in loco determinato.
vt ſic ab hoibus inueniaꝫ ſicut p̄dicta. b Neſcit hō p̄-
ciū eiꝰ. q; nō pt cōparī aliq̄ bono coꝛpoꝛeo ſeu tpali.
c Nec inuenīt in ꝛa ſuauīt viuentiū. q; hoies delectati
onibꝰ carnalibꝰ īntēti ad diuinas illuiatiōes ꝛ ꝓſolatiōes
nō ſūt apti. d Abyſſus dicit. i. facto oñdit. ꝛ dī ḣ abyſ-
ſus pfundū oceani. vbi habitāt piſces ſapie nō capaces.
e Et mare loq̄t. i. nauigātes p mare. q̄ q̄uis p ḣ poſſint
bona tpalia acq̄rere. nō tñ p̄dictā ſapiam. f Nō dabīt
aurū obꝛizū. i. valde purū ꝛ dī ab ob ꝛ radio as. eo q; ha-
beꝫ coloꝛē optimū. g Non ꝓferet tinctis indie coloꝛ
bꝰ. i. lapidibꝰ pciosis ꝛ optimi coloꝛis. q̄ maxie in india re
periunt. h Nō adequabitur ei aurū. in pciositate.
i Vel vitrū. in pſpicuitate. q; clara ē ꝛ nūq; marceſſit ſa
pīētia. vt dī. Sap. vj. k Trahīt āt ſapia de occultis. ſa-
cos q̄bus dat. ſm q; dicit Eccl's. ix. Neſcit ḣo vtrū amoꝛe
vel odio dignꝰ ſit. l Nō adeq̄abīt ei thopaſiꝰ de ethi
opia. lapis eñ huiꝰ ſpēi melioꝛ inuenīt in ethiopia q̄ ali
bi. m Nec tincture mūdiſſime cōponent. i. ſiḷ ponent
in pcio. ꝛ vocat ḣ tinctura mūdiſſima pānī ſericei pcioſiſ
ſime tincti. ꝛ oia iſta dicta ſūt ad oñendū q; oia coꝛpoꝛa
lia ḡtūcūq; pciosa
nō pñt ſapiētie com
parari. ī ſubditur.
n Vñ ergo ſapien
tia venit. q. d. nō pōt
haberī p iduſtriā ho
minū. īō ſubditur.
o Abſcōdita eſt ab
oculis oīm viuentiuꝫ
nec ēt p angelos pt
cōferri. īō ſbditur.
p Volucres q̄z ce
li latet. i. angelos q̄
q̄bus ꝛ q̄līt ſit dāda
neſciunt: niſi habue
rit ex reuelatiōe di-
uina. q Perditō
ꝛ moꝛs dixerūt. i. dy
abolꝰ ꝛ infernus.
r Auriḃno. audi.
famā eiꝰ. Demōes
ei ꝛ hoies dānati de
iſta ſapia bñ loq̄ au
dierūt ꝫ nō cōſecuti
ſt. ꝛ iō bñ dī. Famā
eiꝰ audiuimꝰ. ꝫ ñ p̄-
ſentiā eiꝰ pcepimus
s Deꝰ itelligit. hic
pñr oñdit a q̄ ꝛ a q̄-
bꝰ iſta ſapia dat cuꝫ
dī. Deꝰ intelligit viā
eiꝰ. i. q̄līt debeat da-
ri. t Et īpe no. lo
cū illiꝰ. i. q̄bꝰ debeat
ꝓferri. ſm diſpoſiti-
onē ſue p̄deſtinatio
nis. qō ꝓbat cū dī. v Ipe ei fines mūdi intuet. i. omia
tpa ꝛ loca ꝛ oia q̄ fiēt in eis ꝛ ſt facta. x Qui fecit vē-
pondus. dando eis inclinationem ſui motus. Inclinati-
nes enim rerum ſunt pondera earum. vnde dicit Aug⁹.
Amoꝛ meus pondus meum eo feroꝛ quocunq; feroꝛ.
y Et aquas appendit in menſura. continens eas infra
fra limites occeani: ne effundant ſe ſuper aridam.
z Quando ponebat pluuijs legem. vt certis tempoꝛi-
bus deſcenderent. ꝛ certis modis. ſ. guttatim. ꝛ nō totuꝫ
ſimul ꝑut expedit terrenaſcentibus.
a Et viā ꝓcellis ſonantibꝰ. i. vndis maris ſonitū ex ſua
ꝓcuſſiōe generātibꝰ. b Tūc vidit illā. inſeipo in q̄ oia
contuet. ꝛ hz iſta ītuitio ſit ab eterno. Tñ dī ſpāli mō vidiſſe
q̄ñ ex ſapia ſua eterna mūdus ꝓceſſit i effectu in tpe de cꝰ
ꝓductiōe loquīt. vtz ex dictis. ꝛ q; nō ſolū ſapiam i ſeipo
vidit. ꝫ etiā eā cōſcauit angelis ꝛ hoibꝰ q̄ ſūt capaces īpiꝰ
ī ſubdit. c Et enarrauit angel' eā cōſcando oibꝰ ſm il
los q̄ dicūt eos fuiſſe creatos in gr̄a vel bonis tñ ſm ali-
os. q; ḣ ē ſmo de ſapiētia ꝑut hz annexā gratiā. vtz p p̄di
cta. d Et ꝑpauit dādo eā hoibꝰ. q̄ datio dī quedā ꝑpa
tio inc̄ztū pus: ſaltē oꝛdine nature creauit aīam humanā
capacē gr̄e tāq; ꝑparās locū ſapie. e Et inueſtigauit. i.
inueſtigari fecit. qō ē qñ ex pma gr̄a diuinitꝰ data ꝓcedit
p meritū ad gr̄e augmentū. ſicut in ſpeculabilibꝰ inueſti-
gatio ē ꝓceſſus a p̄cipijs ad ꝓcluſiōes. f Et dixit hoi
i. ipſi ade ꝛ alijs ſctis q̄bꝰ inſpirauit qō ſbdit. Ecce timoꝛ
dei ipe ē ſapia. g Et recedē a malo intelligētia. ſicut i-
tellectꝰ q̄ ē habitꝰ p̄cipioꝛ ꝛ p̄cipiū ſcie q̄ ē habitꝰ con
cluſionum ſic intelligentia ſuo modo eſt p̄ncipiū ſapiē
tie de qua hic eſt ſermo. intelligentia autem iſta ē recede

re a malo.qz ꝺ receſſus ē ꝓncipiū accedēdi ad deū ꝙ ꝺ q aia ſpi deo totalit ſubdit vt inſtinctū z volūtate dei totaliter ſequat.z iſta ſubiectio includit grāz z vtutes infuſas ſm ꝙ dī ad roñ.viij. Qui ſpū dei agunt hi filij dei ſunt. z talis ſubiectio ad deū ꝓpie dr timor.q ē ſpūſſancti donū. cui annectūtur gre z vtutes infuſe z ſic pz q timor dei bñ dr ſapia de q̄ hic eſt ſmo. Et recedere a malo intelligentia. z ſic ēt pz magnitudo bōi qō cōfertur iuſtis ēt in p̄ſenti. ꝓpt qō vere dicunt felices lz bōis tpalib⁹ careāt. z ipij vere ſunt miſeri lz bōis tpalib⁹ abūdēt. In capit.xxviij. vbi dr i poſt. Dz argētū venaꝝ ſuaꝝ ꝓncipia. Addi.j.

Circa illa q̄ ꝓtinetur i ꝺ.c.ꝑter ea q̄ i poſtilla tradūtur videt tria notāda.ꝓmū ē q iob intēdit instruere ſocios q̄ꝺ⁹ in p̄ce.ca.dixerat. Docebo vos p manū dei. vt cū ꝙ inuentēdo ſeu acq̄rēdo bona tpalia p̄cioſa vt auꝝ z argentū z p̄cioſos lapides diligēt boies laborēt vtz ex loco z mō inuētōis eoꝝ.de q̄ꝺ⁹ ꝺ agit.ꝙamplⁱ⁹ z diligenti⁹ debēt laborare ꝙ bonis ſpūalib⁹ q̄ ꝙ ſapiam intelligunt acq̄rēdis cū ſint ineſtimabilit meliora.qz vt dicit.ne ſcit hō p̄ciū ei⁹ ꝛc. Nō adeq̄bit ei auꝝ.ꝙ quē modū ſapiens exhortatur filiū per diſciplinā ſuā: puer.ij.dicēs. Si q̄ſieris eā.ſ.ſapiam de q̄ hic loq̄t q̄i pecuniam z q̄i theſauros effoderis illā tūc itelliges timorē dñi z ſciam dei inuenies.ſcōm ē q iob intēdit ſocios p̄dictos docere q̄ p̄cipua bona tpalia.vt metalla z p̄cioſi lapides de q̄ꝺ⁹ ꝺ fac mentōz.hūt ſue emanatōis ꝓncipia ſubt⁹ terrā z in profundis fluuioꝝ ſūt abſcōdita.vt i ꝺ.c.tradit. Ex q̄ pz q nō ſunt excellētis nature ſeu ꝙditōis.ſm ei ordinē nature diuinitus inſtitute.illa q̄ altioꝛē locū tenēt altioris dignitatis ſūt. vtz de regione empyrea reſpectu etherea reſpectu elemētaris Sapia vo de q̄ ꝺ agit ēt ſi intelligat de ſapia creata q̄ gratiā z vtutes infuſas ipoꝛtat.hz emanatōz imediatā a ſummo rer ꝓncipio.vñ ꝓcludit. Deꝰ intelligit viā ei⁹ ꝛc. Exq̄ ſeq̄tur q hmōi ſapia deo ꝓcedēs ineſtimabilit excedit bona alia ab inferioꝛib⁹ emanātia.i q̄ ꝓformat iob ſapiēti q̄ ꝓuer.in.ij.c.ō.dicto poſtq̄ diſcipulū ſuū erudiēdo dixerat Si q̄ſi eris ſapiam q̄i pecuniā z q̄i theſauros effoderis illā.ſubiūgit. Dz dñs dat ſapiam.z ex ore ei⁹ ſcia.q.d.eminētioꝛ ē ſapia q̄ a ſummo deo ꝓcedit q̄s theſauri q̄s fodiēdo in terra inuenis.terciū ē q iob in ꝺ ca.z in p̄ce.voluit i formare ſocios de illis vtutib⁹ de q̄ꝺ⁹ de⁹ ipm iob ꝓmendauerat. Fuerat ei iob cōmendat⁹ a deo de q̄tuoꝛ vtutib⁹ de quib⁹ dr in ꝓncipio libri. Job erat vir rect⁹ z ſimplex: timēs deū z recedēs a malo.vñ de ſimplicitate q̄ ē quedā innocētia dixit in p̄ce.c. Donec deficiā nō recedā ab innocentia mea.de rectitudie vo q̄ ꝓſiſtit q̄dāmō in perſeuerando in bono ꝓpoſito indecliabilit icedēdo dixit ibidē. Iuſtificatoꝛ meā quā cepi tenere nō deſerā.de tioꝛe vo dei et receſſu a malo ꝓcludit i ꝺ.c.finalit.d. Ecce timoꝛ dñi ipe ē ſapia z recedere a malo intelligētia.q.d.ſocijs iſta ſunt q̄ a deo habui.z iō nō abſcōdā a vobis. ſic eis p̄miſit.di. Docebo vos p manū dei q̄ oipotēs hēat.q.d.in me non abſcondā ꝛc. In eo.ca.xxviij.vbi dr in poſtilla. Tūc vidit illā in ſeipo. Additio.ij.

Hoc quod dicit. Tunc vidit illam.in glo. interlini. hoc ſa.in car.ſic exponit. Tunc vidit illam.id eſt viderī fecit.z enarrauit per oꝛa predicantium. z preparauit in coꝛdibus auditoꝛuz.z inueſtigauit occulta ꝛc. Replica.

In.c.xxviij.vbi poſtillatoꝛ illum paſſum. Tunc vidit illam.exponit de ſapientia creaturis cōmunicata per moduz gratie infuſe.burgen.dicit glo. interli.exponere de ſapientia incarnata ad litteram.ſed burgen.falſe allegat.gloſa interli.quia nec illa nec q̄ecunq̄ alia ſic exponit per allegoꝛiam.ait em incarnatam ſapientiam. Tunc vidit.id eſt videri fecit. Manifeſtum eſt autē per proceſſum littere.q hic ad litteram nō dicitur de xpo quia litteraliter fit comparatio bonoꝝum ſpiritualiꝝ ad tranſitoꝛia ꝓut i poſtilla.

Capitulum xxix.

a Addidit quoq̄ iob aſ
b ſumens parabolaz
c ſuam z dixit:q̄s mihi
d tribuat: vt ſim iuxta menſes p̄ſtinos: ſm dies qui
e bus deus cuſtodiebat me
f ſup caput meū: z ad lumē
g ei⁹ ambulabā in tenebris
h Sicut fui i dieb⁹ adoleſcē
b tie mee: q̄ndo ſecreto de⁹
i erat in tabernaculo meo.
k quando erat omnipotens
l mecū: z i circuitu meo pue
ri mei. Quādo lauabā pe

Capi.xxix.

Addidit quoq̄ ꝙ Job. Postq̄ ſcrūs iob oſtendit in generali q̄ iuſti aliquādo flagellantur in p̄ſenti. Hic conſequenti. Dic conſequenter hoc idem oſtendit in ſpeciali applicando ad ſeipſum primo circa hoc enumerat felicitatem in qua fuit. ſecundo calamitatem in quam incipit.capitu.ſequen.tercio innocentiam quam ſemper tenuit.capi.xxxj. Circa primuz primo declarat modum ſue proſperitatis. ſecundo circa hoc confidentiaz ſue ſecuritatis.ibi. Dicebāq̄. Prima duas.quia primo declarat ſuam proſperitatem in bonis ſpiritualibus.ſecundo in temporalibus.ibi. Quando lauabam. Circa primuz dicitur. Addidit quoq̄ iob ꝛc. z in hoc deſignatur altus modus declarandi ſuuz propoſitū ſcilicet per ſuijpſius exemplum.

b Quis mihi tribuat.incipiendo declarare proſperitatem ſuam incipit a ſpiritualibus bonis.z ideo hoc exprimit per modū optantis.qz ſpūalia bona q̄bus null⁹ male vtit ſunt ſimpliciter optāda. c Vt ſim iuxta meſes pſtinos.i.in pſtina pſperitate. d Scōm dies q̄ꝺ⁹ de⁹ cuſtodiebat me.in aia z corpe. e Qñ ſplē.lu.ei⁹ ſuper ca.meū.i.diuina illuſtratio pcedēs q̄ ſupioꝛi deitua gratia ſpeciali vltra naturalē illuſtrationem me illuſtrabat.

f Et ad lumē eius ambulabā in tenebris.i.in dubijs recte pcedebā ꝙ eius ſpālem directionem. g Sicut fui in dieb⁹ adoleſcētie mee.qz extunc fuit ſancte vite z de note.vñ ſubdit. h Qñ ſe.deus erat in taber.meo.i.qñ in ſecreto loco tabernaculi mei ꝓparatio ad actum oꝛandi deus mihi aderat.qz in actu oꝛonis hō loq̄tur cuz deo z de⁹ cū hoie ipm illuſtrādo z conſolando. i Quādo erat omni.mecū.per ſpecialem gratiā z protectionem.

k Et in circuitu meo pueri mei.quos nutriebā in amore dei. Ex dictis videt alicui q iob ceciditſſet a ſapia que ire dei. Ex dictis videt alicui q iob ceciditſſet a ſapia que ire dei.qz dicit. Quis mihi tribuat vt ſim iuxta meſes pſtinos ꝛc.cui⁹ tñ cōtrariū dictū ē freq̄nter.ſ. q̄ad uerſitas non deiecit eū a virtute. Dicenduz q̄ licet aduerſitas non deiecerit eū ab habitu ſpie.nec ab actu cuz aduerſitates ſuſtinuerit patienter.qō eſt ꝓprium ſapientis. ſcz fortunas aduerſas equanimit ferre. vt hr.j. Ethi. tamē aduerſitas ſupueniēs ſublimitatem act⁹ ſapientie.qui in cōtemplatione ſummi veri.z amoꝛe ſummi boni cōſiſtit in aliquo impedit.ineꝛtū attētionē aie retrahit ne i ſūmū verū z bonū tota intentōe ferat pre doloꝛe ſenſitiue pris cui naturaliter cōpatit.retracta in aliquo.niſi hoc diuina virtute impediatur.ſicut fuit in xpo in q̄ doloꝛ paſſionis nō impediebat ſuperioꝛē aie ptem a ſublimitate contemplatiōis et hoc impedimentū ex pte ſenſitiue pris puenens.deſiderabat ſctūs iob amoueri.d. Quis mihi tribuat ꝛc. l Quando lauabā.ꝺ ꝓpr declarat. ꝓſperitatem ſuā in tpalib⁹ bonis.z primo ꝯtū ad diuitias.ſcōo ꝯtum ad honoꝛes.ibi. Qñ ꝓcedebā. Circa primū ſciēdū q̄ diuitie antiq̄ principalit erāt i pecudib⁹.z ide dicta ē pecunia illud āt q̄ꝺ ē pcipuū inꝛ illa q̄ de pecudib⁹ detrahūt ē butyr q̄ ē piguedo lactis.z iō p abundātiā ipi⁹ intelligitur abūdātia i alijs bonis q̄ de aialib⁹ puenīūt cū dr.

l Quando lauabā pedes meos butyro.i. tantam abundantiam habebam butyri.q poterant ibi pedes lauari. ſicut quando habetur magna copia vini.ad illaz exprimē

dā dicēt. q abūdat vsq ad lotionē pedū. cuius ibi nō lanē
tur. m Et petra. i. terra petrosa ad fructificandum in-
epta. n Fundebat mihi riuos olei. i. pferebat oleū in
abundantia. z p h intelligit abundātia in alijs terrenasce
tib⁹ inter q oleū ē de pcipuis. o Qñ pcedebaz. h ꝓfir
declarat in honori-
b⁹ suā psperitatē. se
cūdo sōdit hui⁹ bo-
noris causā ibi. Au-
ris audiēs. Circa p-
mū dicit. o Qñ
pcedebā ad portaz
ciuitatis. vbi erat lo
cus iudicij. p Et
in platea. i. in mani-
festo z patenti loco.
q Parabāt cathe-
drā mihi. tāq oibus
supiorī. r Vide-
bāt me iuuenes. i. so
lētes. s Et abscō
debant. timore iusti
cie mee. t Et se-
nes assurgentes sta-
bāt. ad faciendū mi
hi reuerentiā.
v Principes cessa
bāt loq. i. pncipales
in insidijs p⁹ me ta-
cebāt me supuenien
te. x Et digitum
supponebāt oꝛi suo
q: null⁹ psumebat
verbū meū interrū-
pere. y Vocē su
am cohibebāt duces
i. militū. q int alios
fūt audaciozes. z ta-
mē nō audebāt snie
mee cōtradicere.
z Et lingua eoꝝ
gutturi suo adherebat. i. silebāt ac si facti fuissēt muti ne-
sciētes aliqd ꝺicere. diuitias āt z honozes pdictos dicit
ta sūt repꝛobis: ita pbis sūt ad iumēta vtutis. Vt dic be.
Timb. sup lucā: qlis erat ipe iob q ad opa vtutuz talibus
visus fuerat. vt patebit ex seqntib⁹. a Auris audiens.
dus ē alicui in testimoniū sne vtutis. z ió ꝓfir oñdit quō
iob potētia z honozib⁹ vtuose vtebat. cum subditur.
a Auris audiēs. sniam meā. b Beatificabat me. pp
eius eqtatē. c Et oculos. vi. te. red. mihi. de vitate mea
z iusticia. d Eo q libe. pau. vociferantem id est queri-
moni am cozam me facientem de iniusta oppssione.
e Et pupillum cui non erat adiutoꝛ. pꝛopter quod erā
eius defensoꝛ. f Benedictio periturī. id ē illius qui ti-
mebat stati pire. g Sup me veniebat. eo q saluabam
ē. h Et coꝛ vidue cōsolat⁹ sū. i. efficacit z nō vane.
i Justicia indut⁹ sū. i. ex oi pte studebā iusticiam facere
k Oculꝰ fui ceco. igrantē dirigēdo. l Et pes claudo
impotentē adiuuādo. m Pr erā pau. p affectū z effe-
ctū z ne crederet q faueret eis nimis in pīudiciū iusticie
bā. i. cām pauꝑis ne fozte motu pietatis indiscrete cōdes-
cenderē ei i pīudiciū iusticie. o Cōterebā molas iniq.
i. ei⁹ potētias z violētias. p Et de dētib⁹ illi⁹ auferebā
predā. q: ablata restituē cogebā z de iniurijs facē emēdā.
q Dicebāt q tc. h ꝓfir describit cōfidētia sue securitatis
q: honozes z diuitie q hūt annexū timozē pdendi q si pri-
nue sūt magis cā tristicie q delectatōnis. z ió h securitas
opinata a beato iob p describit. scdo quoddā sup⁹ dictū
plenī⁹ expmit: ibi, Qui me audiebāt. Circa pmū dicit.

m des meos butyro: z petra
n fundebat mihi riuos olei.
o qñ pcedebā ad portā ciui-
q tatis z in platea parabant
r cathedrā mihi. videbāt me
s iuuenes z abscōdebantur:
t z senes assurgētes. stabāt.
v Principes cessabant loq:
x z digitum supponebāt oꝛi
y suo Vocē suā cohibebant
z duces z lingua eoꝝ gutturi
a suo adherebat. Auris au-
b diēs beatificabat me. ecce
c oculꝰ vidēs testimoniū red
o debat mihi eo q liberasset
e pauperē vociferantē z pu-
pillū cui non erat adiutoꝛ.
f g Būdictio perituri sup me
b veniebat z coꝝ vidue cōso
i latus sū. Justicia indutus
sū. z vestiui me sicut vesti-
mētoꝛ. iudicio
k l meo. Oculꝰ fui ceco z pes
m claudo Pater erā pauꝑ
n z causā quaz nesciebā dili
gentissime inuestigabam.

o Cōterebam molas iniqui
p z de dentib⁹ illi⁹ auferebā
q p̄dā. Dicebāq Jn nidulo
r meo moꝛiar z sicut palma
s t multiplicabo dies. Radix
v mea apta ē sec⁹ aq̄s et ros
morabitur in messiōe mea
x Gloria mea sp innouabit:
y z arc⁹ me⁹ in manu mea in
z staurabit: q me audiebant
a b expectabāt sniam: z inten
tacebant ad consiliū meuz
c Verbis meis addē nihil
d audebāt: z sup illos stilla-
e bat eloquiū meū. Expecta
bāt me sicut pluuiā z os su
um apiebāt q̄si ad ymbꝛez
f serotinā. Si q̄ ridebā ad
g g eos nō credebāt: z lux vul
i tus mei non cadebat in ter
k ra. Si voluissez ire ad eos
l m sedebā p̄mus: Cunq̄ sede
rē quasi rex circūstante ex-
n ercitu: eram tamen meren-
tium consolatoꝛ.

q Dicebāq. i. coꝛde meo teneꝺo. r Jn nidulo meo moꝛiar. i. in psperitate mea spuali z tpali. r Et sic̄ pal-
ma. q̄ multo viuit tpe. s Multiplicabo dies. uncēdo
cursū vite mee in dicta psperitate. t Radix mea apta
ē sec⁹ aq̄s. Arboꝛ ei būs radices i būido multiplicat sursū
fructū. ita iob ex bu
mero gr̄e in q̄ coꝛ e⁹
erat fixum: faciebat
fructū multiplicem
bonoꝝ operū.
v Et ros moꝛabit
in messione mea ꝛc.
Cōtingit āt q fruct⁹
multiplicat⁹ i arbo-
re pp estū nimiū de-
siccāt z perit. h talis
est⁹ tēpoꝛat p desce-
sū roꝛis. z sīr fruct⁹
boni opis aliq̄n de-
siccāt et pdit pp ad-
uentū elatiōis h̄ ꝺ si
fuit in iob. q: de⁹ fa-
ciebat cū tēptatione
q̄uentū roꝛe sue bñ
dictiōis et gratie.
x Gloria mea sem
per innouabit. ꝺ di-
cebat pp multa bōa
opa q̄ multiplicare
intendebat.
y Et arc⁹ me⁹ i ma
nu mea instaurabit
i. fortitudo mea z de
fensio mea ꝛ insult⁹
temptationum.
z Qui me audie-
bāt. ꝺ reuertit ad ex
primendū aliqua p̄
dicta clari⁹ q̄ pti-
net ad suā iusticiaz z sa-
pientiā. d. Qui me
audiebāt loquentē in iudicijs. a Expectabāt sententiaz
meā. tāq vitatis lineā. b Et intēti tacebāt ad cōsilium
meū. nihil vltra querētes. c Verbis meis addē nihil
audebāt. reputātes q nihil rōnabile posset addi. d Et
sup illos stillabat eloquiū meū reputātes magnū q ō v-
bis meis aliqd intelligebāt. e Expectabāt me sic̄ plu-
uiā. i. desiderabāt audire vbū meū. sicut tra sities pluuiā
f Si q̄ ridebā ad eos. ostendendo vultus leticiam.
g Nō credebāt. pp maturitatē meaz p̄cedentē. h Et
lux vult⁹ mei. i. leticia faciei mee. i Nō cadebat i terra
tāq cōfusa pp leticie ineptitudinē. p hoc dat intelligē q
leticia non erat dissolutus nec mestitia confusus sed te-
nebat virtutis medium. k Si voluissem ire ad eos.
consolandum. l Sedebam pmus. id est pncipalis
inter eos. ió subdit. m Cūq sederē q̄si rex circūstante
exercitu q̄si de nullo timēs. n Erā tamē merentiū. cō
solatoꝛ. tāq eis ex vitate cōpassiōis cōdescēdēs. z sic ptz
q sanct⁹ iob psperitate tpali vsus fuerat virtuose. z p cō-
sequēs q̄uenit ad eius felicitatē. q̄ ē in opib⁹ virtutum.

Capitulum. xxx.

Vnc autem. Postq Job descripserat magnitudi
nem psperitatis in qua fuerat. Hic consequenter
describit magnitudinē aduersitatis in quam inci-
derat. z primo describit eam ex multiplicatione mali. se-
cundo ex subtractōne remediū: ibi. Clamo ad te. Primū
autem ostendit per oppositum ad bona q̄ in prosperita-
te sua habuerat z vt continuet se ad vltima dicta capitꝛo
precedenti. ideo primo ostendit se turpiter vilipensū con
tra precedentes honoꝛes z excellētias. secundo omnibus
bonis spoliatum contra abundātes diuitias. ibi. Pbare
trā: tercio grauiter afflictū contra spirituales delicias ibi

Vtinā aūt.circa ꝓmum sciendū ꝙ fm pbm.scdo rhetorice quipēsio iniusta ē cā ire.tanto aūtē iniustior.qnto psona vilipēdēs ē vilior:t p ꝓs ad sustinēdū granior ꝓp qđ sctūs Iob oñdit se vilipēsum ēt a vilib⁹ psonis primo ꝓpt defectū etatis dicēs. Nūc aūt deridēt me iuniores tpe. secundo ꝓp defectum gñis.d. b Quor nō digna.pa. ponere cū canib⁹ gregis mei.i.ad custodiam canū.dcio ꝓp ōfectū vtutis dicens.

c Quor vtus manuū mihi erat ꝙ nihilo qrto ꝓp ōfectū moris.d. d Et vita ipa putabant idigni tāq pestiferi et maligni.qnto ꝓpter defectū vict⁹ t vestit⁹. e Qui rodebāt i solitudie squalētes calamitate tē. e De cōuallibus ista rapiēt.q.d.de cibis taz vilib⁹ adhuc ad sufficiētiā nō habebāt.sexto ꝓpt defectū hitatōnis.d.

f In deftis habitabāt tē.ꝓpt defectuz domor. g Et eē sub sētib⁹.i.sub fruticetis puis t vilib⁹. ꝓtecti ab eis contra intēperiē aeris.

h Deli.ꝓpu.qz melius ffugiū ñ hēbāt tvilitatē origis repetit.d. i Filij stul.et igno. tē. d ē.nullius apparētie aut reputatōis. k Nūc in eor canticū ỿsus sum.qz cātabant cātilenas de aduersitatib⁹ Iob factas. l Et fcūs sum eis i ꝓuerbiū.qz loqndo de miseriis quibuscūq ponūt me i exēplū. m Abhominātur me tē. ꝓpt fetorē vlcerū meor. n Et faciē meā ꝓspuere nō verenť.in maximū cōceptū.ad ꝟ ei iduxerat eos dyabol⁹.vt ꝓpt pcussiones ipius Iob reputarēt eū hoiem a deo maledictū.t ꝓpt hoc ab hoib⁹ ꝓtēnendū. o Pharetrā tē. Hic ꝓñr oñdit se omnib⁹ bonis tpalib⁹ denudatū ꝫ ꝓcedētes diuitias.d. Pharetrā.n.suā apuit.tūc eñ dr de⁹ pharetrā suāꝫ Iob apuisse qñ dedit dyabolo licentiā pcutiēdi eū in bonis exteriorib⁹,t in ꝓle.q.ꝗbusdā sagittis de pharetra dispositōis diuine extractꝫ. p Frenū po.in os meū.qz ex dictis percussionib⁹ nō ē effrenate locut⁹ vt hr.ꝫ.ij.c. In oibus his nō peccauit Iob labijs suis.vel ꝑt referri ad augmentum sue calamitatis.eo ꝙ sctūs Iob nō hēbat libertatē rūdēdi maledicis suis.ꝓma aūt pcussio dyaboli i bonis Iob fuit p sabeos tollētes boues t asinos.vt hr supza.j.ca.q sabei hitabāt versus meridiē respectu ipi⁹ Iob.q hitabat versus orientē.vt hr supza.j.ca. Eratq vir ille magn⁹ inter oēs orientales.t ꝟ ē qđ ōz. q Ad dexterā.i.vers⁹ meridiē q ē dextera ps nre hitatōis.vt dictū ē supza.xxiij. r Orientis calamitates mee.qz inde surrexit ꝓncipiū pcussionis sue.vt dictū ē. s Pedes meos subuerterūt.i. ꝓcessuz ꝓspitatis mee.scda vero pcussio fuit ab igne a celo descēdente oues suas t pueros ꝓsumēte.t ꝟ notať cū dicitur.

Capitulum. xxx.

t Oppressert ꝗ fluctib⁹ semitis suis.qz ignis de celo de scēdēs ꝓcuratōe demonū flamis operuit oēs t ꝓueros ad modū fluctuū.tercia pcussio fuit i raptu camelorum.ꝫ chaldeis.t ꝗtū ad hoc dī v Dissipauerūt itinera mea qz cameli ꝓ vias portant onera. x Insidiati sunt mihi. qz chaldei fecerunt tres turmas vnā ad rapiendū camelos alias duas ad infidiandū t ꝓfuandū ne aliqs posset i pedire ꝓdaz eor. ꝗrta vo pcussio fuit in pueris Iob in domo ꝑgeniti oppressis qō notať cum dicitur.

y Quasi rupto tē qz sathā ꝙ vētu vehemētē pcussit qrtuor angulos domus t oppressit filios t filias ipius Iob. ideo subditur ꝫ Reda ctus sum in nihilum qz nō apparebat vitra spes reliqndi p⁹ se filium. a Ob. struit ꝗven. tē. nāle eñ desiderū hoim ē reliqre p⁹se plem in ꝙ ꝙdāmō manent vt hr.ij.de aia. t ij. Reg.vij. b Et velut nubes salꝰ mea.i. stat⁹ pro speritatis mee in bōis exteriorib⁹ ꝗ in ꝓle. c Nūc aūt.b ꝓñr Iob oñdit se grauiter afflictus in corpe ꝫ delitias ꝑplatōis diuie.qs pfect⁹ habuerat i ꝙ ete ꝓspitatis sue. et hoc ē qđ dicitur..

c Nūc ati memet tē.aīa mea.dolore ꝑt sensitiue a ꝓrem platōis dulcedine impedita.sicut dictū est.ca. ꝓceden.

d Nocte os meum perforatur doloribus. Dolores eñ corporis de nocte aggrauant.t ideo dicit ꝙ in eo aggrauabantur.sic ꝙ pertingebant vsq ad ossa.

e Et qui me come.scilicet vermes devkeribus meis orti entes. f Non dormiunt.continue me rodentes.

g In multitudine eor consumitur vestimentum meuz. id est in tanta multitudine sunt ꝙ non solum consumūt carnem.sed etiam vestem meam. h Et quasi capitio tunc succinxerunt me.capitium dicitur superior parvestis per quam caput intrat. ideo sic nominatur a capite. Est igitur sensus ꝙ vermes per illam partem exibant in tanta multitudine.ꝙ capitium erat eis coopertum in circuitu ad modum cincture. i Comparatus sum luto. .i.ita vil⁹ reputat⁹ apō hoies.sic lutū. k Et assi.sum fauille.q ꝗ nihil reputať. a Clamo ad te.ꝟ ꝓñr ostendit magnitudinē sue aduersitatꝫ ex defectu remedij q aggrauatur.qñ remedū ñ spať.ꝑ ꝙ tollit remedū ex pte diua. secūdo ex pte hūana.ibi. Flebā.Circa ꝓmū dr. a Clamo ad te.ozādo. b Et ñ exaudꝫ me.liberādo c Sto mo ad te.ozādo. d Et ñ respi.me.remedū adhibēdo i oroe pseuerādo. d Et ñ exaudis me sto t nō respicis me. mutat⁹ es mihi i crudelē t in duricia man⁹ tue aduersarꝫ mihi:eleuasti me

e Mutat⁹ es mihi in crudelē.licet eñ deus sit immutabilis mutabilia operatur.ex quibus varie noiatur.t sic dicitur pi⁹ qñ dat ꝓspa.dur⁹ qñ infert aduersa.fm cōem motū dū loquendi hominū quē Iob sequit Iz firmit teneret deū oia pie t iuste opari f Elena.mer ꝗ sup vētū ponēs.i.

ly alto statu tñ instabili: sicut ē vētus ideo subdit̄ur.
g Elisisti me valide. qz casus de loco excelso est grauior.
h Scio qz morti tradas me. finaliť pz flagella. zvñ sciat subdit. i Vbi cōstituta ē domꝰ oi viuēti. sepulcrū. n. ē vltima domꝰ cuiuslibet hois. k Verūtñ nō ad ꝓsumtionē eozuz emittis manū tuā. q. d. si alios a me affligis i pñti vita. hūt tñ aliqō remediū iō subdit. l Et si cozruerit in aduersitates.
m Ipe saluabis si ad te cōuersi clamauerit. ego ār clamo ad te qñ continue. z tñ nō exaudis meliberando me ab afflictionibꝰ pñtis vite.
n Sgabat tñ ipse Iob a deo ꝓsequi salutē in futuro meliorem vt patuit ex ꝟ. dictis. xix. c. qz credebat resurrectionē futuraz. ß loquit̄ h cozā amicis suis q̄ non credebant ipam.
o Flebā zc. Hic ꝓfr remouet remediū ex pte hoim. Circa qđ ꝓmo ostendit Iob. q. hoies debent sibi cōpati. d.
p Flebā quōdam qñ in ꝓsperitate erā.
q Sup eo q̄ afflictus erat. ei cōpatiē do nō ficte ß veraciť. z ex corde. iō subdit.
r Et cōpatiebatur aia mea paupti. q. d. ex ß deberēt hoies mihi cōpati. ß ꝛriuz accidit mihi.
s Expectabā bōa. cōsolationes aliqs. r Et venerūt mihi mala. i. punitiones. s Interiora mea efferbuerūt. a calore vlcere me affligentē. qz tñ ista tristicia nō absorbebat rōnez deijciēs eā a ꝟtute. iō subdit. v Sine furore cōsurg. in turba clamabā. exponēdo cū moderamie miseriā meam p qđ deberēt hoies moueri ad cōpassionē. cuiꝰ tñ ꝛriū accidit. iō subdit. x Frat fui draconū. qz illi q̄ deberēt me diligē sic frēs. mo iordeŕt me suis punctionibꝰ z detractionibꝰ sicut draco. y Et sociꝰ strutionū. qz illi q̄ erāt mihi familiares z socij. obliti sūt mei. sicut strutio oblinis cit feꝰ sui. z Cutis mea denigrata ē sup me. ex humoris exteriozis corruptiōe. a Et ossa mea aruerūt p caumate. i. calorvlcez meoz intantū ē excessiuꝰ: q̄ i pte desiccauit medullas ossiū meoz. b Versa ē in luctū citharа mea zc. i. ꝓsperitas q̄ erat mihi cā leticie ꝟsa ē i aduersitatē. q̄ ē mihi cā tristicie moderata tamen ratione.

Capitulū. xxxj.

Pepegi fedꝰ. Postq̄ Iob oñderat ꝓsperitatē i q̄ fuerat. z aduersitatē in quā inciderat. b tercio ostendit innocentiā quā sp tenuerat. z diuidit pñs capi. in. ij. ptes. fm. x. vicia a qbꝰ oñdit se immunē: ptes patebūt ꝓsequendo in ꝓma igit̄ pte oñdit se immunē a pctō luxurie. z p a pctō fornicationis. d. a Pepegi fedꝰ cū oculis meis. firmit̄ statui. sicut firmat̄ pactū q̄ vitarē oēm aspectum

a Pepegi fedꝰ cū oculis
b meis vt ne cogitarez
c quidē de virgine. Quā ei ptē
hꝛet in me deꝰ desup: z hereditatē oipotēs de excel-
d sis. Nūquid nō perditio
e ē iniq̄ z alienatō opantibꝰ
f iniusticiā. Nōne ipe ꝓsidg rat vias meas: et cunctos
i gressus meos dinūerat. Si
k ambulaui i vanitate z festi-
l nauit i dolo pes meꝰ appē
dat me i statera iusta z sci-
mat deꝰ mlitpticitatē meam
n Si declinauit gressus meo
o us de via z si secutꝰ ē oculus meꝰ coz meū z mānibus
q meis adhesit macula seraz z alterꝰ comedat et ꝓgenies
r mea eradicet. Si deceptū
s ē coz meū sup muliere et si
ad ostiū amici mei insidiatꝰ sū scoztū alteriꝰ sit vxoz
v mea z sup illā incuruēt alij
x Hoc em̄ nephas ē z iniq̄-
b tas maxia ignis. vsq̄ ad p
c ditionē deuozās. z oia era
d dicās genimina Si ꝓtēpsi
sbire iudiciū cū seruo meo
e z ancilla mea cuz discepta
f rēt aduersū me: q̄d ei faciā
cū surrexerit ad iudicandū
deus: z cuz quesierit q̄d re
g spōdebo illi. Nūq̄d nō in vtero fecit me qui et illum

impudicū. b Ne cogl. q̄dē de vgl. i. ne p aspectū icidere i delectationē vel ꝓsensū alicꝰ puelle etiā pulcerrie cuiꝰ cā sbdit. d. c Nuā. n. ptē habēt i me zc. q. d. nullā. ps ār z hereditas dei dī hō. in q̄ deꝰ hitat p gꝛaz. ipe ār ñ hitat in fedatz p luxuriā. imo elōgat se ab eis. iō sbdit. d Numq̄d nō pditio. s. infernі. e. Est iniquo. deputata a deo.
f Et alienatio. s. ōi.
g Opātibꝰ. inic̄. p luxuriā. q. d. sic q̄z videt oia q̄tūcūq̄ occulta. iō sbdit.
h Nōne ꝓsi. vi. me aztō ex testionib tuio allegat. suā mōiciā. d.
i Si ābulaui ivani. ꝓbēs me aspectibꝰ iuuēcularū.
k Et festinauit i dolo. pes meꝰ. q̄rēs locuz ad eas decipiendū
l ꝓppendat me in statera iusta. et sciat deꝰ. i. faciat alios scire. m Simplicitatē meā. i. puritatē meā quā ipe nouit.
n Si decli. gressus meꝰ. de via. s. mūdicie. o Et si secutꝰ ē oculꝰ meꝰ coz meū cogitatiōes ei surrepticie nō possūt abhoie euitari. qz sicut dic̄ Aug. Nō ē i potestate nīa q̄bꝰ visis tāgamur tñ in ptatenīa ē ea respuere vl acceptare. pseq̄ vl fugere. ē igit̄ sensꝰ. Si coz meū. i. cogitationes lubrice carnis surrepticias. Secutus ē oculꝰ meꝰ. impudice cōscipiendo
p Et manibꝰ meis adhesit macula imūda tangendo.
q Serā z aliꝰ co. z ꝓge. mea eradicet. i. puniar a deo nō solū i bonis mobilibꝰ. ß et in ꝓle mea. q. d. si talia cōmisissē merito ꝓuatꝰ fuissē bonis meis z filijs. r Si deceptū zc. h oñdit se imunem a peccato adulterij dī. Si deceptū ē coz meū supmulierē. alteri ꝓiunctā i mrimonio. vl affidatā. sicut sonat dictio hebraica. s Et si ad ostium amici mei insidiatꝰ sū. querēs abuti vxore illius.
t Scoztū alteriꝰ sit vxor mea. i. penā bul. v Et sup illā icur. alij turpit̄ z cōiter se exponat. x Hoc. em̄ nephas ē. s. adulteriū. qz ē ꝓtra ꝑceptū diuinū. a Et iniq̄tas maxia in pctis ꝛprimū. qz p ß fit ei iniuria i re maxie sibi dilecta. b Ignis ē vsq̄ ad ꝓsūptionē deuozās. scz corpis z aie. qz talis nō solū in aiam. ß in corꝑ peccat.
c Et oia eradicās genimina qz aufert certitudinē debite ꝓlis. z supponūt hēdes illegitimi. d Si ꝓtempsi. Hec ē scōa ps ꝑncipal bꝰ. c. in q̄ oñdit se imunē a pctō iniusticie di. Si ꝓtēpsi sbire iudiciū cū fuo meo z ancilla. z mlto minꝰ ꝓtēpsit sbire iudiciū cū ꝓsona eqli vl maiori.
e Cū discepterēt aduersum me. i. vellent in iudicio discepture cuius causam reddit. dicens.
f Quid enīz faciam zc. quasi dicē. si nollem iudicari cum seruo meo q̄modo possem respondere in iudicio diuino. q̄si. dī. nullo modo. ideo subdit.
g Nūquid nō in vtero fecit me zc q. d. lz sit iferioꝛ me rōe fuiutis. tñ i spē būana ē in eqlis.

b Et formauit me in vtero matris mee. i. vn⁹ deus me ipm formauit. i Si negaui ꝛc. Hec ē tercia ps in q̄ oñdit se immunē a pctō misericordie. d. Si negaui q̄ volebāt pauperib⁹. dū tñ exactiones eēt rōnabiles. l Et ocu. vi. expectare feci. nimis ꝓtrahēdo ꝓsolatōz debitaz. m Si cōedi buccellā meā sol⁹. p buccellā intelligūtur alia cibaria q̄ iob liberalit cōicabat ꝛ maxie pauperib⁹. vñ subditur.

n Quia ab ifātia mea. diuersi ei homines. ex cōplexione nālī bñt varias inclinatōes ad actus vtutū. qz aliq̄ sē ꝓni ad liberalitatē. aliq̄ ad castitatē. ꝛ sic de alijs. ꝛ talis inclinatio crescit p exercitium. Sctūs vo iob ex ꝓplexōe ad misericordiā ꝓnus erat ꝛ hec inclinatio per ꝓtinuū exercitiū creuerat. o Si ōspexi ꝛc. Hec ē q̄rta ps in q̄ oñdit se immunē a pctō superbie. q̄ solz oriri aliq̄n ex aliorū ipotētia vel defectu ꝛ ꝫ excludit a se. di. Si despexi p̄tereūtē eo q̄ nō habuit indumentū. reputās eū ex ꝫ vilē ꝛ bonorū suoz dissipatorez ꝫ eē exhibuit me ei misericordē. ió subdit. p Si nō bñ dixerūt mi. la. ei⁹ q̄ discooperta erant. ꝛ ego operui. ꝛ sic fuit occasio. vt bñdicēt mihi. q Et ō vel lerib⁹ ouiū meaz. i. de pānis factz ō vel lerib⁹ eaz. r Calefact⁹ ē. i. munit⁹ ꝫ frig⁹. s Si leuaui sup pupillū manū meā. i. ptātē meā iniuste. t Et ēt cū videre me i porta supiorē. i. i loco iudicij vbi poterā facere voluntatē meā v Humer⁹ me⁹ a iūctura sua ca. ꝛc. i. sic enormit puniar a deo ꝛ cām imunitatz a ꝓdictz vicijs subdit. x Sp eēm q̄ tu. su. me. flu. ꝛc. i. sic tili q̄ sūt i mari nauigātes. videtes fluct⁹ itumescētes q̄libz momēto timēt submergi. ita sp sup me timui iudiciū dei venire. si aliq̄d agere cōtra eū pauper ipotētes despiciēdo. scdo oriť supbia ex ꝓprio fastu ex ptāte ꝛ diuitijs surgēte. ꝛ ꝫ excludit a se di.

y Si pu. au. ꝛc. ex ꝫ excludēs a me timorē diuinū z Et obrizo di. ꝛc. ponēdo i ipo finē meū. a Si letat⁹ sum. iepte ꝛ supbe. b Diuitijs meis ꝛc. q. d. vēiat sup me vi dicta diuia. c Si vidi solē. Hec ē ps q̄nta ps in q̄ oñdit se immunē a pctō idolatrie. d. Si vidi solē. i. diligēt attē di vt cultū latrie sibi attribuerē. sic cōiť faciebāt gentiles illi⁹ tpis adorātes corpa celestia tāq̄ deos. d Et oscula tus sum manū meā. i signū reuerētie eis exhibite.

e Que ē iniq̄tas maxia. s. ipēdere creature q̄ attribuēdū ē soli creatori. f Et negatio ꝓtra deū altissimū. quia cult⁹ dei falsi ē negatio dei veri i facto. g Si gauisus sum. Hec ē sexta ps in q̄ oñdit se immunē a pctō rācoris et inuidie. d. Si gauisus sum de malo alieno. ēt de malo inimici dei sup. de⁹ puniat me. ꝛ ꝫ p oppositū oñdit charitas pfecta i ipo iob. q̄ se extēdebat ēt ad inimicos ꝫm monitōz saluatoris Math. v. c. Diligite inimicos vrōs ꝛc.

b Si nō dixerūt. Hec ē septia ps i q̄ oñdit se immunem a vicio ihūanitatz. et p̄ circa dōestticos. d. Si non dixerūt viri tabernaculi mei. id est domestici mei.

i Quis det de carnib⁹ e⁹ vt saturemur. i. q̄s det vt fit corporalit pñs nobiscum sp. vt de et⁹ societate reficiamur. scdo ꝫtū ad exteneos dicit.

k Foris nō mansit pegrin⁹ ꝫ hūane collegi cū i hospitio

l Ostiū meus viatori patuit posset ibi accipe refectōz suaz. m Si abscōdi. Hec ē octaua ps i q̄ oñdit se immunē a vicio hypocrisis. d. si abscondi q̄ hō. i. sic solēt multi hoies facere.

n Peccatū meum illō i debite negādo vel falso excusando

o Et celaui. i sinu meo. i. corde meo.

p Iniq̄tatē meam q falsam exteri⁹ sanctatis ostensionez.

q Si expaui. ꝫ est nona ps i q̄ oñdit se mōm a vicio pusillanimitatz. ꝛ secundo circa suā ꝛmocētiā optat testimoniū diuine veritatis ibi. qz mihi. circa p̄mz dicit. a Si expaui ad multi. ni miā. tioze multoz

a iusticia denigrādo. b Et despectio ꝛc. ita q̄ a vitate deuiauī timēs ne offenderē ꝓpinq̄s meos ꝛtū volētes.

c Et ñ ma. ta. q. d. ñ feci p̄dicta ꝫ magis tacui audiēs increpatōes ꝓpiq̄z meoz eo q̄ nolebā eis acq̄escere.

d Nec egres. ꝛc. ad agēdū aliq̄d iiquū pp eos. e Quis mihi. ꝫ. p̄dicta q̄rit testionū diuine vitatz. d. Quis mihi tribuat auditorē. s. q̄rimonie mee. vt mecum ūterpellat apō deū ꝓ me. ió subdit. f Vt desideriū meū audiat opotēs ꝛ libz scribat iniam ꝓ me ꝓferēdo. ꝛ p talē modū locť eo q̄ inia iudicis solet fieri i scripto. hāc āt iniam tulit deus in fine libi. d. amicis iob. nō estis locuti coram me rectum sicut seruus meus iob. g Vt i būero meo portē illū. tanq̄ victorie mee vexillū. b Per singlos grad⁹ meos. i. ꝓ oēs ꝓcessus meos. i Pronunciabo illum. ad dei gloriam. ió subdit. k Et quasi principi offeram eum. quia de omnibus bonis humanis sglia deo est attribuēda. l Si aduersum me. Hec est decima ps in q̄ oñdit se immunē a pctō cupiditatis. quod apparet vi cium q̄n hō de terra vult extrahere fructus excessiuos q̄ fit dupliciter. vno mō q̄n nimis cōtinue colitur. ꝛ nō permittitur quiescere. ꝛ hoc excludit a se. d. l Si aduersū me terra mea clamat. i. ex opere ostendit quasi se affli-

b opatus ē: ꝛ formauit me i vuluaꝝ. Si negaui q̄ volebāt paupib⁹: et oculos vidue expectare feci.

m Si cōedi buccellā meā solus ꝛ nō cōedit pupill⁹ ex

n ea. quia ab ifantia mea creuit mecum miseratio: ꝛ de vtero matris mee egressa

o est mecū. Si despexi pretereūtē eo q̄ nō habuerit indumentū: ꝛ absq̄z operimento pauperē: Si nō bñdixe

q rūt mihi latera ei⁹ ꝛ de velr lerib⁹ ouiū meaz calefact⁹

s est. Si leuaui sup pupillū

t manū meā ēt cū videre me

v in porta supiorē humerus me⁹ a iunctura sua cadat ꝛ brachiū meū cū suis ossi-

x bus ꝓfringat. sp ei q̄ tumētes sup me fluct⁹ timui deum: ꝛ pōd⁹ ei⁹ ferre nō po

y tui si putaui auz robur meum ꝛ obrizo dixi fiducia

z mea. Si letatus suz super

b multis diuitijs meis: ꝛ qz plurima repit manus mea

c si vidi solē cū fulgeret lunā incedentē clare: ꝛ letatū ē in abscōdito cor meum

d ꝛ osculat⁹ sum manū meaz

e ore meo: q̄ ē iniquitas maxima: ꝛ negatio ꝓtra deum

c altissimū. Si gauisus sum ad ruinā ei⁹ q̄ me oderat: ꝛ exultaui q̄ inueniſſet eū malū. Nō ei dedi ad peccandū guttur meū: vt exp̄e terē maledicēs aniam ei⁹

b si nō dixerunt viri taberna

i culi mei: q̄s det de carnibus eius: vt saturemur.

k Foris non mansit pegrin⁹

l ostiū meum viatori patuit

m si abscōdi q̄ hō pctm meū

o p ꝛ celaui in sinu meo iniqui

a tatē meā si expaui ad mul-

b titudinē nimiā: ꝛ ōspectio

c ꝓpinquoz terruit me ꝛ nō

d magis tacui nec egressus

e sum ostiū. Quis mihi tri-

f buat auditorē: vt desideriū meū audiat oipotens

ꝛ libz scribat ipe q̄ iudicat

g vt i būero meo portē illuz

ꝛ circūcidē illū q̄ coronaz

b mihi: Per singulos gra-

i d⁹ meos ꝓnunciabo illuz

k ꝛ q̄ principi offeram eum

l Si aduersum me terra mea clamat. ꝛ cū ipi sulci eius deflēt. Si fruct⁹ ei⁹ cōedi absq̄z pecunia ꝛ aniaz agricolaꝝ ei⁹ afflixi: ꝓ frumento oriat mihi tribul⁹: ꝛ ꝓ ordeo spina.

tã de nimia cultũra. Illo mõ qñ subtrahit merces debi
ta agriculis, z ẽtũ ad hoc dicit. Si fructꝰ ei⁹ comedi abs
q; pecunia, z subdit conuenies pena. Pro frumẽto oriat
mihi tribulus zc. In c. xxxj. vbi dr in postilla. Si nõ di
xerint viri tabernaculi mei. i. domestici mei.

Additio. j.

Vide impro
prie dici vi
delet q; illi qui
desiderat societatez
alicꝰ dicunt deside-
rare refici de carni-
bus ei⁹. ß hoc dictũ
alit vr exponenduz.
s. q; iob sic erat amа
tor z recollector pe-
grinor. q; oes recol
ligebat i domo nec
ptmittebat q; aliquis
peregrinus maneret
ex. de q; dicit. Foris
nõ mãsit pegrin⁹. si-
milit nec volebat q;
viatores haberẽt ali
quod impedumẽtuz
ne intrarẽt in domũ
suã de q; dic. Ostiũ meũ viatori patuit i q; tantũ excedebat
q; domestici z seruitores sui fatigati a freqnti seruitio pe-
regrinor z extraneor videtes q; magis curabat de recol
lectione z refectione extraneor q; de domestico⁹ q;etez refri
gerio qre habebãt cũ in odiũ desiderates ab eo vindicari
vñ dicebãt. Quis det de carnib⁹ eius. vt saturemur. sicut
cõsueuit eẽ multotiẽs. qñ pfamilias vi excedere in bũfa-
ciẽdo alienis. domestici ꝓpriꝰ de hoc murmurãt. q;si p illũ
modũ quo legit Matth. xx. ca. de operarijs ꝺ patrẽfamili
as murmurãtib⁹. eo q; pares fecerat eos q; min⁹ labora-
uerãt his q; portauerũt põdus diei z estus. vñ in ꝓposito
familiares domestici q; ampli⁹ excitabant in odiũ patris
familias cũ extraneos tantũ foueret vt ꝓpriꝰ fatigarẽtur.
z fm hãc expositionẽ cũ dixisset. Si nõ dixerit viri taber
naculi mei: qs det de carnib⁹ ei⁹ vt saturemur. q;si reddẽs
causam immediate subdit. Foris non mansit peregrin⁹.
In eo. c. xxxi. vbi dr in postilla. Circa pmũ dicit. Si ex
paui ad multitudinẽ nimiã.

Additio. ij.

Si dr. Si expaui ad multitudinẽ nimiã zc. in he-
breo hr. Si expauescere feci multitudinẽ nimiaz
z despectio cognationum terruit me. z nõ magis
tacui. Cui⁹ sensus ẽ q; iob in hoc loco excusabat se ab ac-
ceptione psonaꝝ intrãtũ q; multitudinez nimiã a q; solent
qñq; iudices terreri. cũ iusticia hoc suaderet expauescere
faciebat. z tñ cũ cõtigisset q; aliqs despect⁹ cognationũ. s.
q; magis ꝓceptibilis erat in cognatiõe aliqõ iustũ ꝓ se al-
legaret: terrebat eũ de q; dicit. despectio cognationũ terru
it me intrãtũ q; tacebat: assentiẽdo iusticie. de q; dicit. Et ñ
magis tacui: neq; audebat ꝺ eus ꝓcedere: de q; dicit. Nec
egressus sum ostiũ; z cetera.

Replica.

In ca. xxxj. vbi postillator distinguit decẽ ꝓtes fm
decẽ vicia a q̃bus iob se excusat in ea pte qua dici
tur. Si nõ dixerint viri tabernaculi mei q; ds det de
carnib⁹ ei⁹ vt saturemur. se excusat a vicio inhũanitatis.
q. d. ita fui human⁹ domesticis vt etiã carnis. i. corpis mei
iugẽ affectarent pñtiã ꝓ sui refectione. i. cõsolatiõe. burg.
aũt hãc expositionẽ dicit impropriã: volens q; hec verba
dixerũt famuli sui ex odio in vim vidicte. ß certe magꝛ ẽ
impropria vindicta ꝓ bur. ficta q; ds ex odio velit carnes
humanas denorare. tũ etiã qr ẏba illa nõ sonãt in excusa
tionẽ iob. sicut patet ꝓ totũ capi. ß poti⁹ in accusationẽ q;i
suis fuerit adeo inhuman⁹. put burg exponit. vt ex odio
affectarẽt ei⁹ carnes mãducare nec ẽ vilile q; sanctus vir
opere pietatis fouẽdo peregrinos z aduenas. vsq; ad tan
tã domestico⁹ fatigã ꝓcesserit: vt carnes eius ex odio af-

Capitulum. xxxij.

Nterũt aũt tres viri
isti respondere iob eo
q; iustus sibi videretur
Et iratus indignatusq; est
heliu filius barachel buzi
tes de cognatiõe ram Ira
tus est autẽ aduersũ iob eo
q; iustum se eẽ dicẽt coram
deo. Porro aduersũ ami-
cos eius indignat⁹ ẽ eo q;
nõ inuenissent rãsionẽ rati
onabilẽ ß tñmõ condẽnas
sẽt iob. Igit heliu expecta
uit iob loquentẽ: eo q; seni
ores essent. q; loquebantur
Cũ autẽ vidisset q; tres re-
spõdere nõ potuissent: ira-
tus ẽ vehemẽter. Respon
densq; heliu filiꝰ barachel
buzites dixit. Junior sum
tpe vos aũt antiq̃ores. id-
circo dimisso capite verit⁹
suz vobis idicare meã sen
tentiã. Sperabã ei q; etas
prolixior loqueretur et an
norum multitudo doceret
sapientiaz. sed vt video spi
rit⁹ est in homibus. scilicet ratio
nalis: qui est in iuuenibus, sicut in senibus,
fectarẽt. tũ q; vt dr. s. c. j. erat ipi iob familia multa nimis
z p ꝓpriꝰ nõ sic facilit fatigabit. vbi vna familia ꝓ alia po-
tuit sibleuari. tũ q;ita heroicus fuit vir iste vt etiam a deo
meruerit sic singularit commẽdari. vtz. c. j. nõ ẽ verisimile
ꝓpter nexionẽ vtutũ viciũ inhũanitatis tãte in eo fuisse:
cũ fm phm bonuz
tñ vno mõ fiat. i. cũ
assistẽtia oim vtutũ
moraliũ z circũstan
tiarũ earundẽ: z i fi-
ne h⁹ ca. dicit se non
fuisse oneros terre
in nimia ei⁹ cultura
dicẽs. Si aduersuz
me clamat terra zc.
Qui igit terre insen
sibili fm illũ sensuz
onerosus nõ extitit
cõsequens ẽ q; rõna
bili familie molest⁹
nõ fuerit: ß ei q̃dam
hũanitate pepercit.
nec ẽ verisile sanctũ
iob sciẽter sustinuis-
se iniquã familiam.
q; ex odio suã expe-

a Omiserũt aũt z pz lra hoc excepto. b Sed tñmõ cõdemnassent iob. i. conati fuissent ipm oñdere iniustuz magis sermonibus q; rationib⁹. c Junior zc. hic ꝓpr ponit ipius disputantis excusatio. z primo excusat suã tar ditatem. secũdo oñdit loquendi necessitatem: ibi. Sed vt video. Causam autem quare tamdiu tacuerat alijs loqn tibus oñditur rationabilem. d. c Junior sum tempo re. ideo debebaz antiquioribus locum dare. ideo subdit. d Sperabam enim q; etas ꝓlixior loqueret. s. rationa biliter z efficaciter. eo q; p longitudinem tempis multa vi-denẽ p experientiam que dirigũt ad loquendũ efficaciter. Franguntur etiã passiões q; impediunt ad loquendũ rati-onabiliter. e Sed vt video zc. Hic pr ostendit sue lo cutionis necessitatẽ. qñ. n. aliquis estimat veritatem pe-rire pp defectũ defensiõis: z credit se sufficientẽ ad ei⁹ de fensionem: tunc imminet sibi necessitas loquendi: ne pe reat veritas propter eius taciturnitatem. sic autem esti-mabat heliu. vt patet ex predictis: z ideo primo ostendit predictorum virorum insufficientiam ad defensionem veritatis. secundo suam sufficientiam: ibi. Plenus sum sermonibus. Circa primum dicitur.
e Sed vt video spiritus est in hominibus. scilicet ratio

f Et inspiratio omipo. dat intelligentiã. de his q̃ sũt supra rõz. ita inuenib⁹ sicut t antiqs. vñ dicit dõ. Sup senes intellexi. iõ subdit. g Nõ sũt lõgeui sapiẽtes. in speculabilib⁹. h Nec senes intelligũt iudiciũ. i. qđ sit in agibilib⁹ recte agẽdũ. t istum duplicẽ defectũ notat in trib⁹ viris p̃dictz. iõ subdit

i Jõ dicã. ne vitas periat. ꝓpt eoz defectu. mouebaꝫ ẽt ex ꝓsumptõne sue scie quã ꝓsumptuosi vix aut nũq̃ possunt occultare. iõ subditur

k Oñdã vobis etiam ego sciam meã. certa patẽt ex dictis vsq̃ ibi. l Ne forte dicatis inuenimus sapientiã. i. dixim⁹ cõtra iob qđ pt contra eũ dici. t qđ sit illud subdit. m

De⁹ ꝓiecit eũ ñ hõi ꝫ breuiter tãgitur vt⁹ oim rationũ q̃s adduxerãt ꝓtra iob. s. q̃ de⁹ flagellauerat eũ q̃ nõ pt decipi nec decipe. sic hõ freq̃nt decipit t decipit ẽt ipe ẽ regula iusticie. t ex hoc cõcludebãt ipm iob iustũ esse t fuisse.

n Nihil locut⁹ est mihi. q. d. illa q̃ dicã nõ dicã eo q̃ ꝓuocauerit me ad irã q; cõtra me nõ est locut⁹. o Et ego nõ ꝑm ser. ꝛc. iste em̃ heliu i aliq̃ conueniebat cũ iob. s. in ꝫ q̃ ponebat aliquã malox punitõz t ꝑmiatõz bonox post mortẽ. discordabat tñ ab eo sicut t alij. q; dicebat aduersitates p̃ntis vite ꝓ pctõ infligi. Iz nõ sint ip tota pena ꝓ eo debita. t sic vteri⁹ reputabat iob in iustũ. t ꝓ pctis punitũ. Jn eo igr̃ i q̃ ꝓueniebat cũ iob discordabat ab alijs. t sic nõ ꝓcessit ꝑm sermões eox. Jn illis ẽt in quib⁹ ꝓuenitebat cuz eis alias rõnes efficatiores adduxit. t plurib⁹ alijs motiuis vsus est vt ptẽb t in ꝓsequendo. p Plen⁹ em̃ sum. ꝫ p̃r oñdit suã sufficientiaz ad veritatis defensionẽ ꝓut estimabat. d. Plen⁹ sum sermonib⁹. i. rõib⁹ efficacib⁹ ꝑ iob. q Et coartat me spũs vteri mei. i. mentis mee i q̃ ꝓcipiũtur ea q̃ sunt ꝓponenda sic fet⁹ i vtero. t dicit. Coartat me. q. d. zel⁹ defendende veritatis me coartat ad loq̃ndũ. r En vẽter me⁹. i. mens mea. vt dictũ ẽ. s Quasi mustũ absq̃ spiraculo. quod ꝓpt multitudinẽ caloris causat rarefactõz t ex p̃nti dolij fractõz nisi habeat respiraculũ. ꝓpt ꝫ innuit q̃ sibi imineret ꝓiculũ ꝓscie nisi loq̃ret. iõ subdit. t Loq̃r t respirabo paululũ. t sic ꝓlabor t euadã ꝓscie ꝓiculũ. v Nõ accipiã ꝑsonã viri. i. ipius Job. deferẽdo ei in p̃iudicium veritatis. q; sctm̃ ẽ ꝑ honore veritatẽ. vt hr̃ ꝑ Ethicorum. x Et deũ hõi nõ coeq̃bo. videbat em̃ sibi q̃ si deferret ipsi Job i ꝫ casu. q̃ locut⁹ ꝓtra diuinã reuerentiã. vt sibi videbaꝫ. q̃ eq̃ret eũ ipi deo. ñ audẽs ei ꝺicere. sicut nec ꝺo t cãm h⁹ subdit. d. y Nescio em̃ q̃ꝺiu subsistã. in ꝑsenti vita. q; nihil incerti⁹ ẽ hora mortis. z Et si post modicũ tollat me factor me⁹. adducẽs suã examinatõz t iudiciũ. Et tũc cõꝺẽnaret me ꝓ ista taciturnitate. si omittere veritatẽ defendere q̃ꝺiu hẽo spacium vite. Ex ꝫ p; q̃ iste heliu credebat punitõz peccatox post vitaz istã. aliter nõ timuisset diuinũ iudiciũ post mortẽ t eadẽ ratione ponebat ꝑmiatõz bonox post mortẽ. ¶ In ca. xxxij. vbi dr̃ in postil. nihil locut⁹ es mihi. q. d. illa q̃ dicã. ¶ Additõ. j.

Licet iob ꝓtra heliu nõ legatur aliq̃d fuisse locut⁹ in ꝑticulari. vr̃ tñ aliq̃d fuisse contra eũ locut⁹ i generali. Dixerat em̃ iob ꝫ. xxx. ca. nũc aũt deridẽt me iuniores tpe. Ex q̃ ꝓz q̃ sentiebat se nimis afflictũ ex vilipẽsione seu derisione iuniox tpe. q̃ cõtra euz talia ꝺicẽbãt de quoruz numero verisimr̃ vr fuisse ipe heliu vtz ꝑ effectũ. Ipe ei nõ solũ increpauit eus ꝫ ẽt vilipẽdit. vt patebit. j. in multz suis dictis. vñ t in principio sue locutõnis in hoc ca. dixit. Juniozes sum tpe. q. d. ꝛz sim de iuniozib⁹. sẽ iob dixerat. nihilominus tñ oñdã vobis t ego meã sciam. vt ꝫ. eo. c. cõfirmatur aũt hec sententia ex hoc ꝙ iob nec tres amici sui nõ legunt generaliozari i hoc libro. ꝫ solũ ꝓgnomici nanq̃ a regionib⁹ suis. vt iob de tra hus. eliphaz: themanites baldath suites. t sophar naamathites: ꝫ heliu nõ solũ cognomiaꝫ a regione cũ dr̃. Susites etiaz põit ibi nomẽ ꝓpis cũ dr̃. heliu filz baachiel silr t nom̃ cognatõz. cũ dr̃. De cognatõe rã. Rã aũt interꝑtatur altũ. q. d. heliu. Licet ego sim de iuniozib⁹ increpantibus seu vilipendentibus iob. non tamen patres mei erant tales de quibus iob potuisset dicere quoruz nõ ꝺignabar patrem cum canibus gregis mei ponere. Habeo' em̃ patrẽ t cognatõz notã seu notabilem. Ex quo ẽt videtur q̃ iste heliu per arrogantiã t vanã gloriã ꝓcessit. vñ t vtrãq̃ ptẽ disputantiũ vane glorie motu reprehendit glo. sup illud. Iratus est heliu. vane em̃ glorie sectatores cum hominibus se ꝓferunt. alios de fatuis sensibus alios indignis meritis reprehendunt. hec in glo. quod ꝑ ꝓie verificatur de heliu qui ipm Job de fatuitate t blasphemia t socios de ignorantia reprehendit. put in dictis suis patet ꝛc.

¶ In eodem ca. xxxij. vbi dicitur in postilla. Et si p⁹ modicum tollat me factor meus. ¶ Additio. ij.

Hoc quod dicitur. Et si post modicum tollat me factor me⁹ ꝓt intelligi q̃ timebat heliu ne ꝓpt eius taciturnitatẽ in p̃iudiciũ veritatis de⁹ cõꝺẽnaret eũ ad mortem tpalem tollendo eum a presenti vita ante tempus sibi debitum ꝑm naturam. s. in etate iuuenili in q̃ erat vtz in ꝓncipio capi. t sic ex hoc dicto sic intellecto non habetur q̃ heliu crederet punitionem peccatorum post hanc vitam ꝛc.

Capitu. xxiij.

Addi igitur. Premissa igitur ꝑsatione. ꝫ p̃r ponitur disputatio. t primo heliu repetit verba iob contra que disputare intendit. secundo disputare incipit. c. seqn. ꝓma in duas. q; ꝑ facit suã repetitionẽ secundo quibusdã dictis Job dat responsionẽ. ibi. Respõ debo tibi. Circa primum primo excitat p̃i⁹ iob attẽtionẽ dr̃. Audi igitur ꝛc. subdit etiã sue excitatõis rõnem. d.

b Simplici corde meo sermo. mei. s. ad defensiõz veritatis. t non ad calũnianduz. c Et sententiã labia mea pura loquantur. i. veram absq̃ admixtione falsitatis. t ra-

lia debēt attēte audiri. et qz posset sibi dici. tu es iuuenis nō ē sic attendēdū tibi. iō hoc remouet d. d Spiritus dei fecit me. ⁊ iō qz sū factura sua: pōt mihi dare scientiaz ⁊ eloqntiā. iō subdit. e Et spiraculū oipotētis viuifica uit me. mouēs me ad opa vite. q̄ sūt intelligere et loqui.

f Si pōt rnde mihi. q. d. nō debes cōtēnere inuēturē meam. pp qō subdit.

g Eccē me sicut ⁊ te fecit de⁹. aiaz rationalē dādo. h Et de eodē luto ego q̄z format⁹ sū. q. di. nec ex pte aie nec ex pte corpis hēs aliquā p rogatiuā añ me i naturalib⁹. nec ēt isup naturali cognitione ꝫ magis ecōuerso iō subdit. i Verūtn miraculū meū. ſ. scientia mihi diuinit⁹ data. k Nō te terreat. vt nō audeas respōdere. l Et eloqntia mea non sit tibi grauis. nbi incutiens stupefactionem m Dixisti. h pōr facit sua repetitionem d. Dixisti ergo i auribus meis. ita ꝙ tu potes negare te dixisse. n Nūdus sum a vicijs carnis. o Et absq; delicto. i. pcō omissionis. p Immaculat⁹. ſ. a grauibus culpis q̄ sūt ⁊ deū vt idolatria et huiusmodi. q Et nō ē iniqtas in me. i. peccatū ꝓtra. ꝓximū. hec accepat ex vbis iob q̄bus innocentiā suā multiplr ⁊ diffuse oñderat ē. xxxj. c. r Qz q̄relas in me repperit. iō arbitrat⁹ ē me inimicū sibi. s ät accepit beliu ex hoc qō Job dixerat. ē. xiij. ca. interrogatiue. Cur faciē tuā abscōdis ⁊ arbitraris me inimicū tuū. s Posuit i neruo pedes meos. hoc dixerat iob ē. xiij. c. t Hoc ē ergo in q̄ nō ē iustificat⁹. hoc ē dictū ex istis vbis tuis cōcludā te iniustuz ꝫ incipiat ꝓbare iob iniustū: p̄ rndet ad quedā dicta sua q̄ videbant ipedire disputatiōis ꝓcessū. qz dixerat. ē. iob. Disputare cū deo cupio. q. d. nō cuz hoie iō ꝓmo ostēdit p̄ igit ꝓponit intentū. d. v Respōdebo tibi. disputare cū deo cupienti. x Qz maior sit de⁹ hoie. ⁊ iō ꝑsumptuose ostendis. i. vis ꝓtēdere de pari. y Aduersus euz rnde. tibi. sicut hō hoi q̄si suo cōpari. hoc ät nō decet maiestatē dei: tñ p alios modos sufficienter rndit tibi. z Semel loquit⁹ de⁹. dādo hoi naturale lumē intellect⁹. qō ē in quolibz hoie. a Semel loquit de⁹ hoi. ⁊ scdo idipsum non repetit. qz aīa intellectiua ē immortalis. ⁊ sic nō indiget repetitiōe nec p cōsequēs lumē ei⁹ nāle. c Per somnium ⁊c. Hic ponit scds mod⁹ diuine locutōnis cū hoie seu responsionis. ſ. p reuelationē diuinā q̄ vt freqntius fit in somnis. eo ꝙ ꝺetatis sensibus a tumultibus exteriorib⁹ anima ē magis apta ad pcipiendū diuinas reuelationes. et hoc ē ꝙ dī. Per sōnū ⁊c. sequit.

d Et dormiūt in lectulo. ꝺete. tūc enim sūt somnia mīn⁹ distorta. e Tūc aperit aures viroꝝ. i. potentias eoꝝ cognitiuas ad pcipiendaz diuinā instructionē vñ ⁊ freqnter intellectus p auditū sigtur sicut freqnt dicim⁹ alicui audis tu. i. intelligis. f Et erudiēs eos instruit disciplina. accipit h̄ d ſ ciplina nō ꝓ cognitiōe speculabiliuz. ſ agibiliū. vñ subdit. g Vt auertat homīnē ab his que fec qō aliqñ fit p reuelationē ipi factā. qñq; aūt p reuelationē facta alteri q̄ mittitur a deo ad ei⁹ instructiōnē sicut petr⁹ miss⁹ fuit ad docendū cornelīū cēturionē act. x. c. h Et liberet eum a superbia. i. a peccato. quia in omni peccato mortali includitur dei contemptus.

i Eruens animam eius a corruptione. ſcilcet culpe.

k Et vitā illius. a corruptione pene. ideo subdit.

l Vt nō transeat in gladium. ⁊ fm hunc modum loqndi poterat dici iob. ꝙ deus responderat sibi terrendo euz per somnia vt peniteret de malicia sua. quia ipse dixerat supra. vij. terrebis me per somnia ⁊c.

m Increpat quoq; scilicet deus ipsum peccatorem. n Per dolorem in lectulo. id est per infirmitatem dolorosam que facit euz iacere in lectulo. o Et omnia ossa eius marcescere facit robur corporis debilitando. p Abominabilis ei fit in vita sua panis. id est omnis cibus. etiam ille qui ante erat sibi delectabilis. ⁊ hoc propter casum appetitus

q Tabescet caro eius. quia hoc sequitur ad abominationem nutrimenti. r Et ossa que tecta fuerant carne.

s Nudabuntur id est apparebunt consumpta carne.

t Appropinquabit corruptioni anima eius. id est vita que per animam designatur. eo ꝙ viuificat corpus.

v Et vita illius mortiferis. i. causis mortem inducentibus: ⁊ fm hoc poterat dici ibi iob: ꝙ deus rndderat ei carnem eius multipliciter affligendo. x Si fuerit pro eo id pro eo sic afflicto. penitente tamen.

y Angelus loquens. i. penitentiam eius deo ꝓponens.

z Vnus de milibus. fm illud Dañ. vij. Milia milium ministrabant ei ⁊c. a Miserebitur eius. ⁊ dicet Libe.

eum vt sit executor diuine misericordie. cuius erat allegator. b Reuertatur ad dies adolescentie. i. ad pristinā sanitatē & prosperitatē. c Deprecabit deū. p remissione sui peccati. d Et placabilis ei erit. dando ei effectū desideratū. e Et videbit facie eius in iubilo. i. i mirabili gaudio q̄ quidē visio incipit h̄ p fidē. h̄ summabitur i futuro p aptā visionē. f Respiciet homines & dicet peccaui. i. nō verebitur confiteri peccā suū et in prospectu homi & isto mō poterat dici Iob qō erat sibi responsum a deo q̄ sibi dederat angelū custodē paratū ei imperare grāz. si emēdatus fuisset p⁹ correptionis sui flagellatorē

ra eū. vt nō descēdat i corruptionem. Inueni i q̄ ei p piciet. consumpta est caro
b eius a supplicijs reuertat ad dies adolescentie sue.
c d deprecabitur deū & placabit
e ei erit: & videbit facie eius in iubilo: & reddet hōi iu-
f sticiā suā: Respiciet homines & dicet Peccaui et vere deliqui: & vt eraz dignus non recepi. Liberabit aniam suā ne pgeret in

interitū. sed viuēs lucem
s videret. Ecce hec omnia
b operatur deus trib⁹ vicib⁹ p singulos: vt reuocet animas eorū a corruptōe: & il-
i luminet luce viuentiū. Attende Iob & audi me: & tace dū ego loq̄r. si autez habes q̄d loq̄ris: rūde mihi.
k Loquere Volo em̄ te apparere iustuz. Quod si nō
l babes audi me: tace & docebo te sapientiaz.

g Ecce hec oia. h̄ applicat heliu p̄dicta ad ꝓpositū & secūdo monet Iob ad intelligendū sibi attēde Iob. Circa p̄mū dr. g Ecce hec oia. i. reuocatōes a p̄dictis pctis & rūsiones de agēdis.

h Operatur de⁹ trib⁹ vicib⁹ p singulos. s. peccatores. in h̄ loco dicit Ra. sa. q̄ trib⁹ vicib⁹ tm̄ recipit de⁹ peccatorē ad pniam. h̄ si q̄rto recidiuet nō recipit amplius. h̄ reseruatur ad gehennā. & ad h̄ inducit verbū amos ꝓphe. ij. ca. Super trib⁹ sceleribꝰ isrl'. & sup q̄tuor nō conuertā. q. d. dns. si quarto recidiuet. ad misericordiā eū nō recipiā. h̄ illud dictū ē erroneū. q̄ ē contra dicta oīm sctōz & ꝫ scripturā noui ac veteris testamēti. Dicit em̄ saluator Luce. vj. Estote misericordes sicut pater vr̄ ⁊c. & petro q̄rēti quotiēs petm̄ sit dimittendū fratri Math. xviij. dicit. Nō dico tibi vsq̄ septies. h̄ vsq̄ septuagiesiessepties. i. totiēs q̄tiēs. vt exponit Augu. ergo & pr̄ celestis dimittit peccatū peccatori totiens q̄tiens vere penitet. Itē ꝫ scripturā veteris testamēti. q̄. j. Reg. legit de dauid i morte sacerdotū nobe. vnde petm̄ suū recognoscēs & penitēs dixit. j. Regū. xxij. Ego sum reꝰ oīm aiaꝝ pr̄is tui. sicut ibidē exposui. Itē i adulterio cū bersabee & homicidio vrie de quo ēt penituit & veniā obtinuit. ꝓpt̄ qō dicit ei nathan. ij. reg. xij. Dns quoq̄ trāstulit petm̄ tuū. tercio in fractōe iuramēti qō fecerat ionathe de federe ꝓseruādo ad ipm̄ & semē suū. & tū beredi-taris medietatē miphiboseth filij ionathe dedit sibi pessimo detractori. ēt postq̄ sciuit innocētiā miphiboseth et malictā sibe. vt h̄. ij. reg. xix. Et de h̄ sil'r penituit & veniā habuit. Iz nō sit expresse scriptū. q̄ postea sancte vixit. q̄rto peccauit in nūeratōe ppli & veniā obtinuit. vt h̄ ij. regū vl. Exā p̄z manifeste falsum dictū Ra. sa. s. q̄ post tertiū recidiuū venia nō detur. vū ad h̄ ēt facit dictū dñi per Ezech. xxxiij. dr̄. Morte morieris ⁊c. subdit postea. oīm peccatorū eiꝰ nō recordabor. Exā p̄z q̄ q̄tūcūq̄ recidiuando q̄s peccauerit vere tū penitēs veniā obtinebit. Itē est ꝫ rōz q̄ si post tertiū recidiuū nō h̄ venia. h̄ ē ꝓpt̄ aggrauationē pcti ex recidiuo. si aūt ponatur aliqs peccare tanto tpe absq̄ interruptōe pcti p pniam nō ē dubiū q̄n eius peccatū grauiꝰ estq̄ si fuisset interruptū freq̄nter p pniaz & tū de isto sic cōtinuante petm̄ si finaliter pēiteat. oportet fm Ra. sa. ꝓcedere q̄ veniā obtinet. eo q̄ nō solū scr̄ h̄ etiā ter recipit ad penitentiā fm eaz ergo multo fortius ille q̄ freq̄nter peccatum interrupit per penitentiaz. & recidiuauit p culpā q̄tūcūq̄ recidiuauerit dū tū finaliter vere penituerit. veniā obtinebit. Dictū ēt amos allegatū non valet. q̄ nō inducit verum ipsius intellectum. ꝓpter qō alit exponitur textus supra positus. Hec omnia operat deꝰ tribus vicibus. i. monens peccatorē ad penitentiam toticns quoticns iudicat expedire. vtitur tamen heliu nume

ro ternario humanis iudicijs alludendo. in quibꝰ sententiā precedit trina monitio & Attēde Iob. Hic ꝫr helius itez excitat Iob ad attentionem quasi magna dicturus. et patet lra vsq̄ ibi. k Volo em̄ te apparere iustum. q. d. vellē q̄ tu posses vere hoc oīdere. l Qō si non hēs. i. q̄ nō hēi reputabar em̄ eū certum dialectū iustū. vtz ex supradictis. & ex sequentibus apparebit. Si antez cōsideret pcta helii rūsio ad dicta Iob nō vr̄ valere. Iob em̄ nō querebat disputare cū deo ꝓsumptuose de pari sicut helius ponit sibi. vt fuit supra declaratuz. cūj. Itē petebat Iob declarationē veritatis sue innocentie q̄ diuinam sententiā. nō tm̄ ꝓ se q̄tū ꝓ aliqs vt recederent ab error̄ quo credebāt nullū flagellari in p̄sti nisi ꝓ pctis sicut & dns fecit in fine libri dr̄. Nō eritis locuti cōtra me rectū. sicut seruus meus Iob. & iō petitio Iob nō fuit frustra aut supflua vt asserit helius. sicut nec dñi finalis sententia.

¶ In ca. xxxiij. vbi dr̄ in postilla. Si potes rūde mihi q̄si diceret nō debes ꝓtēnere iuuentute mea ⁊c. Additio. j.

Hoc qō dr̄. Si potes rūde mihi ⁊c. nō videt exponendū sic. q̄ helius in his verbis & seq̄ntibꝰ intendebat monere ipm̄ Iob ne ꝓtēneret helium ꝓter iuuentutē suā. ipe em̄ helius erat ita arrogāz q̄ ꝑsumebat de se q̄ eēt dignior & sapiētior ipo Iob. vii. in fine bꝰ ca. dicebat ei. Audi tace. & docebo te sapiam. h̄ ista verba videntur potius referenda ad hoc quod supra dixerat Iob. c. ix. Auferat a me virgā suā & pauor eius nō me terreat loquar & non timebo cū. neq̄ em̄ possum metuens rūdere. de quibus verbis videtur. q̄ Iob licet q̄nq̄ videbatur se desiderare disputare cū deo. tamen cum hoc desiderabat q̄ posset talē disputationē facere sine terrore ne per metuz sua responsio impediret. iō helius dicebat ipi Iob ūmeditate ante verba predicta. Si potes rūde mihi aduersus faciē meaz ꝑsiste. i. nō debes te excusare a rūsione mea ꝓpter timorez seu terrorē quē de me habeas. cuiꝰ rōnē subdit. d. Ecce et me sicut & te fecit deus. i. ambo sumus pure creature. q̄ rōne nō debes timere. & de eadē luto ego q̄z formatꝰ sum quasi diceret nō habeo p̄rogatiuā sup te in naturalibꝰ. ꝓpter quā debeas me timere & excusare te vt nō respondeas. sed q̄ ipe helius p̄sumebat de se q̄ hēbat magnā sciam sibi diuinitꝰ datā. similr & altā eloq̄ntiā. iō subdit. Verumtamen miraculū meū te nō terreat ⁊c. q. d. Iz in bonis naturalibus nō excedā te. ꝓpt̄ q̄ debeas me timere. excedo tū te in sciaz eloq̄ntia mihi diuinitus datis. & ista rogo ne terreāt te. vt ꝓpt̄ hoc dimittas rūsionē. & ista dicebat allicens eū ad rūsionē. sicut infra in fine bꝰ ca. dicit. si aūt hēs q̄d loq̄ris: rūde mihi. volo em̄ te apparere iustū. & p̄dicta expositio ꝓcordat cū glosa. q̄ sup illud verbū. Verumtm̄ miraculū meū ⁊c. sic dicit. Paulꝰ hūiliter sua alta. verbū solacij vocat. loq̄ns hebreis. iste suā minimā scientiam et eloquentiam miraculum vocat ⁊c.

¶ In eo. ca. xxxiij. vbi dicitur in postilla. Circa p̄mū dr̄. Ecce hec omnia. i. reuocationes a peccatis ⁊c.

Additio. ij

Licet dictū Ra. sa. in hoc q̄ asserit q̄ trib⁹ vicibus tm̄ recipit deꝰ peccatores ad penitentiā & nō amplius sit manifeste erroneū. ꝑ postillatorē sufficiēter ostendit. nō tū est inconueniēs dicere q̄ helius dicit. Ecce hec oīa operatur deꝰ trib⁹ vicibus p singulos. h̄ intende-

bat sic Ra.sa.exposuit.put etiã ẏba magis sonãt. Heliu em nõ credit fuisse ꝓpheta. vt stãdũ sit dictis ipi⁹. potuit eũ inducit postillato⁹ de dauid q peccauit i morte sacer dotũ nobe.improbatũ fuit in additõe sup.ij. Reg.xv.ni bilomin⁹ thi ex histo ria dauid põt indu ci.q de⁹ recipit pctõ res ad penitentiã et post terciã rcidiuati onẽ. Peccauit ei da uid p̃ adulterio bet sabee.scõo in homi cidio vrie.tercio i fra ctõne inramẽti facti onathe.qrto in nũe ratiõe popli.put po stillato⁹ deducit⁹ tñ dauid finaliter peni tuit ⁊ cõnumeratur inẽ scõs.cũ deus p⁹ mortẽ ipius dauid sepe vocat eũ sermũ in scripturis sacris: qq quẽ etiã posteri tati.sine multa bene ficia cõcessit.vt patz Esa.xxxvij. Et ꝓtegã ciuitatẽ istã vt saluẽ eã ꝓpter me.p pter dõ seruũ meũ.⁊ in eodẽ Esa.lv. Feriã vobiscũ pactũ Esa. sempiternum misericordias dõ fidelis ⁊ in multis alijs locis

Capitulum .xxxiiij.

Pronunciãs itaq; he liu etiã hec locut⁹ est

b Audite sapientes verba mea eruditi auscultate

c me. Auris em̃ ẏba pbat: ⁊ guttur escas gustu diiudi

d cat. Judiciũ eligamus nó

e bis ⁊ inter nos videam⁹ q̃d

f sit melius. Quia dixit iob iu

g stus sum ⁊ de⁹ subuertit iu

h diciũ meũ. In iudicãdo ei me mendaciũ ẽ violenta sa gitta mea absq; vllo pctõ.

i quis ẽ vir vt ẽ iob q̃ bibit

k subsãnationẽ quasi aquã q̃ gradit cũ operãtib⁹ iniq̃ta tẽ. ⁊ ambulat cũ viris im

l pijs. Dixit ei. nõ placebit vir deo: etiaz si cucurrerit

m cũ eo. Jõ viri cordati audi

n te me. Absit a deo impietas ⁊ ab oipotenti iniq̃tas

o p⁹ ei hois reddet ei ⁊ iu xta vias singulo⁹ restituet eis. Vere ei de⁹ nõ condẽ nabit frustra: nec oipotens subuertet iudiciũ. Quẽ cõ stituit aliũ sup trã: aut quẽ posuit sr orbẽ quẽ fabrica-

iob passionib⁹ ire ⁊ tristicie mente turbatũ. ⁊ q̃ ꝓpis ad ca piendũ ẏba eius minus aptũ: pp qõ petit audientiaz sa pientũ. o. b Audite sapientes ⁊c. ⁊ causã subdit dicens c Auris.n.ẏba pbat ⁊c.q.d. sicut sensus exteriores ó ꝓ ꝓpijs sensibilib⁹ recte iudicant: sic ⁊ sapientes de intelligi bilib⁹. ió subdit.

d Judicium eligam⁹ nob de dict⁹ iob ⁊ de illis q̃ dicturus sũ. e Et inr nos videam⁹ q̃d sit me li⁹. i. veri⁹ dictũ. s. suum aut meũ. ꝓpr re petit ũ breui ꝓdicta iob ꝙ q̃ itẽdit disputare. d Quia di xit iob iust⁹ sũ. ẞ ac cepit ex eo qõ. ẽ. dixerat Job.xxvij.ca. Justificationẽ meã quaz cepi tenere nõ deseram. ⁊ in hoc se tis bñ repetiuit dam iob. e Et de⁹ subuertit iudi.meum ẞ accepit iob ex eo q ibidẽ iob ꝑmiserat.

Diuit de⁹ q̃ abstulit iudiciũ meũ. in ẞ male repetiuit. qz hoc nõ dixerat iob ex ꝓpria sñia. ẞ quasi cõcludẽs ex dict⁹ aduersarioz: sicut ibidẽ dictũ fuit. Dato em̃ q̃ iob ex ꝓpria sñia hoc dixisset adhuc male repetiuisset. aliõ em̃ est iudiciũ subuertere. ⁊ aliud auferre. Subuertere em̃ iudi ciũ sp ẽ malũ nec ꝑt bñ fieri. pp qõ nõ ꝑt deo cõpetere. au ferre ẏo iudiciũ nõ ẽ aliud nisi nõ vti iudicio qõ ꝑt bñ fie ri in casu in q̃ iudex vtit miscõia ⁊ nõ rigore ⁊ hoc marie ꝑt fieri in iudice q̃ hz plenitudinẽ ptatis. ⁊ q̃ nulli astrin git. cuiusmõi ẽ ipe de⁹. ⁊ ex hoc pz q q̃d heliu i hoc.c. cõcludit cõtra iob imponẽs ei q dixisset deũ iniustũ: vel iniusticie sbuersorẽ nõ cõcludit cõtra eũ. f In iudicã do cm̃ me mendaciũ ẽ. i. falsitas iudicij. e Violenta sagitta mea. i. aduersitas q̃ sum pcussus ẽ mihi inflicta p violentiã dei: ⁊ nõ p iusticiã. Ista imponit iob falso. vt pz ex pmissis. cõsequẽter increpat iob di.

h Quis est vir vt est iob. i. ita pessimus sicut ipse.

i Qui bibit ꝓsubsannationem. id est diuini iudicij deri sionem. k Quasi aquam .id est sine freno et mensu ra diuinum iudicium derider. vnde postea subditur.

l Dixit enim non placebit vir deo etiaz ⁊c. erit cum eo. hoc autem imponit ipi iob: eo q dixerat. ẽ. xxiij. Vestigia eius secutus est pes meus. ⁊ postea. xxx. cap. Mutatus es mihi in crudelẽ ⁊c. Et ideo ex hoc credidit iste heliu q̃ Job sentiret se deo displicere: q̃uis eum secut⁹ fu isset quod est falsum. quia Job predicta verba retulerat ad exteriorem sui flagellationem. non autem ad interio rem reprobationem ⁊ quia Heliu ex turbatione mentis ipsum iob reputabat verba sua non capere. vt ꝓdictũ ẽ: ideo redit ad petendum attentionem aliorum dicens.

m Ideo viri cordati. id est intelligentes per cor eiñ fre quenter intellectus in sacra scriptura designatur.

n Absit a deo. Hic consequenter heliu contra iob argu it sm̃ estimationem suam ostendens q̃ in deo non sit in iusticia. quod Job nunq̃ negauerat ⁊ primo ꝓponit intẽ tum. dicens. n Absit a deo impietas. ⁊ patet littera vs q̃ ibi. o Quem constituit alium sup terrã. Ibi ad ꝓ bandum. propositum accedit. Circa quod sciendum q homo declinat a iusticia quadrupliciter. aliquando pro pter impotentiam aliquando propter timorem: aliquan do propter ignorantiam. aliquando propter fauorẽ. ista autem quatuor a deo excludit et sic deum esse iustum cõ cludere intendit: primo igitur exclu. primum. dicens.

o Quem constituit aliũ super terram. qua. d. tãta ẽ ei⁹

Replica.

In ca.xxxij. vbi postillato⁹ exponit ẏba Heliu. d. Si potes rñde mihi. q. d. nõ debes ꝓtẽmnere iuuẽ tutẽ meã. ẞ bug. alit volẽs ẏba heliu interꝑtari. i voluit ipm in ꝺictoꝛijs. qbus vt puto ipe heliu inuolui se dignioꝛẽ ipo iob. ⁊ magis sapientẽ. scõo burg. dicit eũ fuisse arrogãtez sic q̃ ꝑsumebat liu sentire q̃ nulla ꝓgatiuã haberet vltra iob in natura lib⁹. ẞ quo q̃o stat illa in figura q̃ arrogãs se ꝑsumeret di gniorẽ. ⁊ diceret se nullã habere ꝓgatiuã in naturalib⁹ vere ei arrogãs naturalia sant hois nõ eqparat naturali bus leproſi: ⁊ extreme infirmi cuiusmõi fuit iob: nec st illa ẏba arrogãtis. ẞ hũilit sentietis: cũ dr. Me sicut te de co de luto fecit de⁹. nec vz q̃ burg. adducit. de. ix. ca. q̃ quia iob allegauit se timere deũ. ió metuebat deo rñdere. q̃ ió Job ei sctũs timẽs deũ rõnabilit hoiez timere nõ debuit. ⁊ q̃ ⁊ amicos sentiores disputãdo ⁊ errores eoꝝ obiurgan do puicerat. veritr iuuenẽ heliu nõ timuit nec ei rñdere recusauit. ⁊ sic pz q̃ burg. timoꝛẽ iob erga deum ad heliu male trãstulit ⁊ cõparauit. In eodem vbi postillato⁹ re probat errorẽ. Ra.sa. Circa expositionẽ illi⁹ dicti Heliu. Hec oia opat deus trib⁹ vicibus ⁊c. ⁊ verius exponit bur gen. notat postilla. in duob⁹. p̃ q̃ exponit dictũ heliu fm modũ faciẽdi humanũ. ẞ burgẽ. dicit q̃ heliu errauit. si cut Ra.sa. q̃ eũ erronee exposuit. in ẞ aũt bur. vr deficere nã nõ ẽ verisse q̃. s. iob tãmagnũ errorez. s. q̃ de⁹ tñ trib⁹ vicibus parceret peccanti reliq̃sset intactũ. cũ etiã minoꝛes amicoꝝ errores obiurgabat. scõo burgẽ. notat postil la. in exẽplo posito de dauid circa necẽ sacerdotũ. huius correctiõem vide. ij. Reg. xv.

Capitulũ .xxxiiij.

Pronũcians itaq;. Premissa heliu repetitiõe ⁊ re sponsiõe eius ad dicta iob. ẞ incipit arguere ꝓtra ipm. dixerat ãt iob duo ꝓtra q̃ arguere intẽdebat. Primũ erat q̃ videbat sibi q̃ iob deo imponeret iiusticiaz. secũdo q̃ sibi falso attribueret iustitiã: ⁊ iõ ꝑ arguit cõtra primũ. secũdo ẑ secundũ. c. se. tercio ẑvtrũq; sit q̃si dispu tationẽ a pncipio resumẽdo. c. xxxvj. ꝓma in tres q̃ ꝑ an dientiã petit. scõo ad ꝓpositũ arguit: ibi. Absit a deo im pietas. tercio ipi iob locũ loquẽdi tribuit: ibi. q̃d ergo lo quẽr⁹ ad deũ. Circa pmũ sciendũ q heliu reputabat ipz

potētia q̄ directe ⁊ imediate se extēdit ad oia sūmitate celi vsq̄ ad imū terre. q̄r sic̄ oia fecit de nihilo ita p̄r oia annihilare. ió subdit. p Si direxerit ad eū cor suū. i. voluntatē suā ad quēcūq̄ destruendū. q Spiritū illi⁹ ⁊ flatū ad se trahet. ⁊ sic totaliter deficiet. siue fuerit angelus siue hō. ⁊ sic p̄z q̄ nō declinat a iusticia ꝓpt defectū ptāt̄. ꝓpter q̄ dr̄. r Si hēs ḡ intellectū. diuine ptātis. s Audi quod dr̄. i. intellige q̄ ex ista pte nō p̄t a iusticia deficere.

t Nūq̄d q̄ nō amat iudiciū. s. diuinum. v Sanari p̄t. q. d. ꝓpt b nō potes sanari a plagis tuis. quia tu nō amas iudicia dei. ꝛ magnea reprobas. ⁊ ió subditur. Et q̄ō ⁊c. x Qui dicit ⁊c. hic excludit a deo scām vi delicet decliare a iusticia ꝓpt timorē. q̄r nullū timet. ꝛ absq̄ timore oēs increpat ꝛ̄ cūcūq̄ magnos. ⁊ q̄n vult annihilat. ⁊ b ē q̄ dicit. x Qui dicit regi. q̄ tñ ꝑcellens ē i hoibus x Apostata. q̄n nō ꝓseruat iusticiā ⁊ bonum cōe. q̄ ē a suo statu apostatare.

z Qui vocat duces. s. militie. q̄ inter alios sunt audaciores. a Impios. q̄n crudelit vūt data sibi ptāte.

b Nec cognouit tyrannū. cognitōne approbatōnis. nec magis reprobationis. ideo subditur.. c Subito morient. q̄n deꝰ voluerit. q̄ fit duplr. Uno mō ꝓcussione diuina imediate. ⁊ b tāgit cū dr̄. Subito morient. Alio mō seditiōe ppli ꝛ tyrānū vel p̄ncipē mota. ⁊ hoc tāgit cū dicit.

d Et i media nocte turbabūtur ppli. cōmoti ad rebellionē. q̄ solet fieri in clāculo ⁊ de nocte. e Et ptrāsibūt. in furore multitudinis cōmote. f Et auferēt violentū. i. tyrannū. q̄ violētia regebat ⁊ nō iusticia. g Absq̄ manu. i. absq̄ ptāte aduersarioꝝ tyrāni q̄ sunt ab extra.

a Oculi eī ⁊c. Hic excludit tertiū. s. declinare a iusticia p ignorantiā. q̄r sicut dr̄ ꝓuer. xv. Oculi dñi multo lucidiores sole i oi loco ptēplant bonos ⁊ malos. ⁊ ió nō p̄t defipere ira vsq̄ ibi. b Neq̄ vltra in ho. po. ē: vt vēiat ad deum in iudiciū. s. postq̄ fuerit a deo diffinitiua sīa ꝯdēnatus. c Conteret ⁊c. b excludit a deo ḡrtū. s. declinare a iusticia ꝓpt fauorē solet āt alicās maxie fauere multitudini. vñ ⁊ dns ꝓpt decē iustos voluit parcere q̄ncq̄ ciuitatibus i fauorē multitudinis. vt dr̄ gen. xviij. ⁊ tñ nō pcit in ꝓindictū iusticie. ꝓpt q̄ dr̄. c Cōteret mul. ⁊ innu. et stare faci. alios ꝓ eis. sicut hitatores terre chanaan cōtriuit. ⁊ filios israel ꝓ illis hitare eā fecit. d Nouit ei opa eoꝝ pessima. e Idcirco idu. no. i. morte repētinam. f Quasi ipios. i. a pietate sciēt recedētes. g Perculsit eos i loco videntiū. qui q̄i de idustria recesserūt ab eo ⁊ oēs vias eiꝰ itelligere noluerūt: vt puenire facerent ad eū clamorē egeni: ⁊ auditret vocē paupeꝝ. Ipo ei ꝓcedēte pacē: q̄s ē q̄ ꝓdemnet: Exq̄ absco derit vultū q̄s ē q̄ ꝓtēplet eus. Et sup gētes. ⁊ sup oēs hoies. q̄ regnare facit hoiez hypocritā: ꝓpter pctā ppli. quia ergo ego locutꝰ sum ad deum: te q̄z nō phibeo si erraui tu doce me. Si iniquitatē locutꝰ sum vltra nō addā. Nūq̄d a te deꝰ expetit eā: q̄r displicuit tibi: tu eī cepisti loq̄ ⁊ nō ego: quod si q̄d nosti meliꝰ: loquere. q Viri itelligētes loquātur mihi: ⁊ vir sapiēs audiat me. Job aūt stulte locutus ē ⁊ verba illi⁹ nō sonāt disciplinā. Pr̄ mi: ꝓbet̄ iob vsq̄ ad finē. Ne desinas ab hoie iniq̄tat̄ q̄ addidit super pctā sua blasphemiam Inter nos iteri ꝓstrigatur ⁊ tūc ad iudiciū ꝓuocet sermonib⁹ suis deū.

defectꝰ nō erat a ꝛ̄o repetēdus ab ipo iob. ⁊ hoc est quod dicit. p Nūq̄d a te deꝰ expetit eā. i. iniquitatē si ea⁊ loq̄ndo incurri. scīa ē q̄r iob dederat occasionē dicēs a principio. Pereat dies in q̄ nat⁹ sum ⁊c. ex hoc verbo occasionē habuit tota disputatio. ⁊ hoc notatur cum dicitur. Tu eī cepisti loqui. tercia ē q̄r ipi iob dabat loc⁹ rñdendi. ió dr̄. q̄ si q̄d melius nosti ⁊c. ꝛ q̄r reputabat iob insufficiēte ad sibi rñdendū. ió subdit. Viri intelligētes. i. mihi. i. disputēt mecū obijciēdo r Et vir sapiēs audiat me. mihi rñdendo. ⁊ q̄r iob nō ē talis. ió subdit. Job aūt stulte locutꝰ ē ⁊c. ⁊ q̄r reputabat iob in sua malicia obstinatū ió cōuertit se ad deū. d. s Pater mi. p creatōr. t Probetur iob. hoc ē ꝓbet ipis veritas p flagella tua q̄r nō recipit rōnem. ⁊ cōtra tales vrendū ē magis flagell q̄ vbis v Vsq̄ ad finē. i. vsq̄ ad morte q̄ ē finis vite. a Ne dimittas ab homine iniquitatis. i. obstinato in iniquitate. et ideo non desistas ab eius flagellatione.

b Qui addidit super peccata sua. que fecerat ante flagella. c Blasphemiam imponendo tibi iusticiam.

d Inter nos. id est in presenti vita.

e Interim constringatur. penis a te inflictis. quia talis indiget pena. f Et tunc id est post vitam presentez ad iudicium eterne condemnationis. g Prouocet simonibus suis deū. i. vbis suis blasphematorijs.

In.c.xxxiij. vbi dr in postilla. Jō cōuertit se ad deū dicēs. Pater mi.

Additio.

Q Vod antē heliu inuocet dñm deū p singularē paternitatē dicens. Pater mi. nō ad modicā ptinet arrogantiā. vñ Aug. in oīone dñica dic. Noli tibi aliqa specialit vēdicare solis xpi specialit ē pr. nobis vero oibs pt ē in cōi. qr il lū solus genuit. nos aūt creauit. iō dr. pater nr nt ēt.

xxxv.

Itur heliu. Postq̄ heliu iprobauit dicū iob inq̄tū fm suam estimationē deū reputabat iniustum hic pōter eū reprobare inq̄tū dicebat se ēt iustū. Circa qd p ponit intentū. t secundo psequit. ibi. ita q̄ ego rndebo Circa primū dr. b Igit heliu hec rursus locut⁹ ē. dederat em̄ locū loquēdi xpi Job q̄ nō rndit. disputationē suā resūpsit. d. b Nūquid eq̄ tibi vt tua cogita. vt dice. iusti. deo sum. hoc aūt nō inuenit dixisse iob. tñ hoc sequebat ad dicta eius fm intellectū heliu. tō sequit. c Dixisti em̄ nō tibi placet qd rectū ē. hoc ât accepit heliu ex hoc qd iob supra dixerat. x. c. Si iust⁹ fuero nō leuabo caput. solēt aūt hoies caput leuare coram principe de hoc q̄ sciunt sibi placere. t ex hoc itellexit heliu verbū iob. q. d. q̄ iusticia ipsi⁹ deo nō placeret. d Vel quid tibi pderit si ego peccauero. hoc accepit heliu ex hoc q̄ iob ibidē p̄miserat. Quare mūdū me eē pateris. qd intelligit heliu. ac si Job intelligeret q̄ aliq̄ vtilitas deo accresceret ex hoc. q̄ in peccato seu pena peccati detinebatur. Et ex istis duobus si eēnt vera. sequebat q̄ iob iustior deo se diceret. qr supra frequēter dixerat q̄ sibi placebāt bona. t displicebāt mala. ꝛ p̄dicta vba iob ad aliū referunt intellectū. sicut supra. x. ca. fuit expositū. ex quo patz q̄ heliu pcedit in hoc ca. ex falso intellectu verborum ipsius iob. e Itaq̄. Hic p̄fert heliu psequit intentū q̄tū ad duo dcā iob fm intellectū ipi⁹ heliu. Et p ipsorum heliu itelligebat fuit. q̄ aliqd deo acrescit ex culpa seu pena hominū. qd improbat p diuinā excellētiā. q̄ tāta ē q̄ qd dr. f Suspice celū qd est q̄si sedes dei. fm illd Esa. lxvj. Celū mihi sedes ē. g Et intuere. oculis corporalibus. h Et cōtēplare. oculis mentalib⁹. i Qr altior te sit. s. ipe de⁹ incōpabilit k Si peccaueris. pctis i deū l Quid ei nocebis. nihil. m Et si multi. fue. iniquitates tue. i. peccata tua in p̄mū. q̄ dicunt iniquitates. eo q̄ sunt z eqtatē iusticie. n Porro si iuste egeris qd donabis ei. q. d. nihil. qr cū sit infinite pfectiōis nihil ei accrescit ex opib⁹ nr̄is. o Homi ꝛc. nocebit impietas tua. i. poterit nocere. si p malicia eū calūniaueris aut p violētiā oppressoris p Et si. bo. adiu. iusti. tua. si cū eo iuste aut misericorditer egeris. qd declarat p̄ dicens. q Propter multi. calū. clamabūt. s. oppressi querentes auxiliuz nō solū a deo z ab hominib⁹ a quib⁹ adiuuant aliqn̄ i talibus. r Et nō dixit ꝛc. Hic improbat primū dictū iob fm intellectū suū. s. q̄ deo nō placet id q̄ rectū ē. qd̄ improbat p hoc q̄ deus ē actor oīm. t spāli mō hoīm. q̄ ad imaginē dei facti sūt. opa aūt dei bona sunt. vñ dr Gen. j. Vidit de⁹ cuncta q̄ fecerat. t erāt valde bona. cuilibet āt actori placent opa sua. t iō dicere q̄ deo non placet hois iusticia. est dicere q̄ deus nō sit actor ipius. t hoc est qd dicit heliu. cōcludēs Jō iob. r Et nō dixit. s. iob.

s Vbi ē deus q̄ fecit me. qr p dictū suum quasi negat deū actorē suū t Qui dedit carmina in nocte. i. reuelatiōes ad instructionē hoīm: que dicunt carmina eo q̄ tales reuelationes scripte sunt frequēter p modū carminū t dicūt dari in nocte qr frequētius tunc dātur q̄ de die qñ ania nō est impedita exteriorib⁹ tumultib⁹. v Qui docet nos sup iumēta terre. dādo nobis intellectuz. q̄ carent bruta animalia.

x Et sup volucres celi erudiet nos. hoc dicit ad remouendū errorē illorū qui dixerūt homines doceri p garritum z volatū auium de aliquib⁹ futuris. y Ibi clamabūt. s. homines mali ꝓpt malicia suā flagellati z Et nō exaudiet. s. deus ꝓpt superbiā malorū. qr non penitent vere de malis suis. hoc aūt nō esset si deo placeret iniquitas t displiceret iusticia qd imponebat heliu iob hoc sētire. vnde ad huc subditur. a Nō ergo frustra audiet deus. q. d. frustra audiret clamantē nisi videret eū vere penitentē. t qr talia nō possunt cū latere. iō subdit. Et omnipotens causas sin. intue. b Etiā cum dixeris. i. in corde tuo tenueris. c Non cōsiderabit. s. facta hoīm eo q̄ vident aliqn̄ mali regnare. iō subdit. d Judicare coram illo. i. p̄parate ad eius iudiciū futurū expectandū. t tunc videbis oia puniri fm rectū iudiciū. cui⁹ cām subdit. d. e Nūc em̄ i. in p̄senti vita. f Nō infert furorē suū. i. totā penā debitā p peccatis qr pene p̄ntis vite sunt quedā medicie ad correctionem. t iō frequent obstinatis apud quos nō valet correctio pcit a pena vite p̄ntis saltē in parte reseruās eis maiorem penā in futuro. t in hoc cōueniebat iste helin cū ipso iob. qr tū in plurib⁹ alijs discordabat. iō inuebitur contra ipsum dicens.

g Ergo iob frustra aperit os suum. reputabat em̄ eū irrationabilit multiplicasse verba.

a Addens q̄z. Postq̄ heliu disputauerat z iob de hoc q̄ dixerat deū iniustū. t seipsum iustum singularit de vtroq̄ hic iterū de vtroq̄ disputat cōtra ipm q̄si resumens disputationē a principio. Et primo ꝓponit intentū. secundo psequitur ibi. Deus potentes. Circa primū dr. a Addens quoq̄. vide. n. q̄ iob tacebat resumpsit disputationē addens que sequuntur. t primo excitat attentionē dicens. b Sustine me paululum ꝛc. t subdit rōnem dicens c Adhuc ei habeo qd̄ p deo loquar id est adhuc habeo alias rōnes ad declarationē diuine iusticie. d Repetam scientiā meā a principio. de duob⁹

de quibus cõtra te disputant iterũ disputando.ió subdit.
e Et opatorẽ meũ.i.ipm deum. f Probabo iustũ. te puniendo.r p cõsequẽs te iniustũ g Deus potẽtes ꝛc. Hic ꝓsequit intentũ. Et ꝓmo ꝓbat iob eẽ iniustũ.r secũdo deũ iustũ.ibi. Ecce de⁹. Prima in ꝗtuor.qr ꝓmo ponit suã rõnẽ. secũdo ex hoc elicit quãdaz allã cõclusionez.ibi. Si audierint.tercio remouet quãdã obiectionẽ.ibi. Simulatores.quarto põit quãdã munitionem ibi. Igit. Circa ꝓmũ sciendũ.q similitudo p se est cã dilectionis.sm illud Eccle.xiij. Omne aial diligit sibi sile ꝛc. p accidens tñ ẽ aliqñ cã odij inẽtũ estiak impeditiua proꝓij boni.vnde figuli rixant adiuicẽ inẽtũ vnus impedit lucrũ alterius.sm q dicit phus scõo rethoꝛice hoc aũt nõ bz locuz i deo cui opa nra bona vel mala nõ pñt el valere aut nocere sicut dictũ est ca.ꝓcedenti. Facit Heliu talẽ rõnẽ. De⁹ cũ sit potens potentes diligit.r sic eos a potẽtia ñ deijcit nisi ꝓpt eoꝛ culpã.r ex hoc cõcludit iob eẽ iniustus qr a potẽtia sua p deũ delect⁹ẽ ẽ.r hoc ẽ qõ dicit. De⁹ potentes nõ abijcit a statu sue potestatis. h Bz nõ soluat.i.damnat. i Impios.ꝓpt suã nequitiã. k Et iudiciũ pauꝑibus tribuit.faciendo vindictã de oppꝛessione eoꝛũ p potentiaz l Nõ aufert a iusto oculos suos.ꝗ cũ ꝛspicit oculis sue misericoꝛdie. m Et reges in solio collocat imꝑpetuũ. si bñ vtank sua ptãte. n Et si fuerint in cathenis. detenti a suis aduersarijs ꝓpter peccata ꝙ incurrerũt. o Indicabit eis opa eoꝛ qr vexatio dat intellectũ p Revelabit ꝙz aurẽ eoꝛũ.p spãles ĩstinctus reuocãdo ad bonũ. q Si audierint ꝛc. Hic elicit quãdã conclusionez ex dictz qr exꝙ diligit potentes.vt dictũ ẽ. nec deijcit eos nisi ꝓpt peccata.ex hoc cõcludit Heliu q remotis peccatis p pniam reducet eos ad pristinã gloriã r hoc est qõ dicitur. Si audierint coꝛde. r Et obseruauerint.opere s Cõplebũt dies suos in bono ꝛc.sicut legit factũ ó manasse rege iuda.ij.pali. t Si aũt nõ audierint. obstinati in malo. v Transibũt p gladiũ.i.educent de carcere vt interficiant. x Et cõsument in stulticia.i.ꝓpt stulticia.i.ꝓpter stulticiã suã. y Simulatores. Hic cõsequẽter remouet quãdã obiectionẽ que posset sibi fieri.qr dixerat q deus potentes nõ abijcit a sua ptãte.nisi ꝓpt culpã.posset obijci q aliqñ potentes r iusti deijciunt sic dicebat Iob de seipo hoc remouet dicens.q talis iusticia nõ fuit vera.sed tm simulata r p cõsequẽs ire dei ꝓuocatiua qr simulata sanctitas duplex est iniquitas sm Hiero. et hoc est qõ ór. Simulatores.i.sanctitatis. 5 Et callidi. per hoc malicioſe credẽtes obtinere durationẽ sue ptãtis a Prouocant irã dei.eos deijcientẽ. a Nec clamabũt.ad deũ recognoscentes culpã suã. b Cũ vincti fuerint.i.delecti ab aduersarijs r incarcerati. c Morietur in tempestate aĩa eoꝛ.qr nõ tm punient hic in coꝛpoꝛe: ꝙ etiã i anima post mortẽ: quã punitionẽ ponebat heliu: vt ꝓz ex supradictis. d Et vita eoꝛ inter effeminatos.i.inter illos qui nõ possunt se defendere a malis irruentibus e Igit. Hic cõsequẽter heliu monet ipm iob.qr dixerat ꝙ delecti a ptãte per culpã si peniteant reducunt ad pristinaz gloriã.ió monet iob ꝙ si peniteat qõ erat in sua ptãte ꝙ iuste viuat de cetero vt sic pmaneat in gloria si bi restituta r hoc ẽ qõ ór. Igit saluabit te.si peniteas. f De oꝛe ãgusto latissime.de.i.de tribulatione q ẽ quoddã fo ramen ãgustũ p qõ hõ intrat quãdã statudinẽ diuersarũ mirarũ.qr abyssus abyssum inuocat.vel aliter g latissime.ꝫ artitudine tribulati onis eruet te ad latitudinẽ ꝓsperitatis. r qõ sequit. h Nõ habente fundamentũ. refert ad ãgustiã tribulatiõis q nisi p penitentiã euadatur ducit ad penã gehẽne:q ẽ sine fundamento.i.sine fine. vel nõ habente fundamentũ.s.in quo poscit q escere qr semper sic potest procedere de malo in malũ vsq ad mortẽ.r tunc incidit in penã q non hz cõsumationẽ. i Requies aũt mẽse tue erit plena pi guedine.i.poteris comedere secure r abundank. k Cã tua qi impij iudicata est.i.cã quare pcussus es diuino iudicio ẽ impietas quã cõmisisti. nõ aũt potentia in q fuisti.r ió subdit l Cãm iudiciumq recipies.i.ptãtẽ.r auctoritatem iudicandi sicut ꝓius habebis.dũ tñ fueris emendatus.r qr hec emendatio erat in sua potestate.ideo docet eũ qualiter debeat vti restituta sibi ptãte dicens. m Non ꝙ supet ira vt aliquẽ oppꝛimas.puertens iudiciũ ex passione. n Nec multitudo donoꝛ inclinet te. ad puertendũ iudiciũ ex cupiditate o Depone magnitudinẽ tuã.i.supbiã p ẽbsq tribulatõne.i.ne incidas iterũ in tribulationẽ. q Et oms ro.fortitudine depõe tps ad vandũ hanc ĩniam. s Vt ascendant ppli.p cis quasi dicerẽt.in tali ꝓtractione possent robusti multitudinẽ sibi aggregare.p quã nõ posses iusticiã exercere. t Caue ne declines ad iniquitatẽ quãcũq in ꝓmũ vt in deũ v Hanc ei cepi.sequi post miseriã.estimabat ei heliu ipm Iob se falso iustificare r ex flagellationib⁹ suis iniusticiã deo attribuere x Ecce deus. Hic põr impropat ipm Iob in hoc q videbat deũ dicere iniustũ. r ꝓponit suã ꝓbationẽ.secundo inducit Iob ad attentionẽ ibi. Iusculta hec iob. Prima in duas. qr ꝓmo ꝓbat ꝓpositũ.secundo declarat quoddã suppositũ.ibi. Nemen ro. Circa ꝓmũ facit talem rõnem. Ille ꝙ ꝓpter suã excellẽtiã nullis legibus est subiectus nec possunt ad plenum cognosci opera eius.non potest ab aliquo dici iniustus. qr iniusticia ꝓcedit ex transgressione alicuius legis r cognoscitur ex conditione sui opis.deus ẽ hmõi.ꝙ ꝛc.b⁹ rõ

nis ponit mínozē ḉtū ad duplicē sal ptē ꝛ primo ḉtum ad primā. d. Ecce de⁹ excel. sup oia. huc ei cogitāt oēs de um eē. q̄ oibus p̄cellit. y Et nul. ei si. in legisla. q̄ oēs sunt subiecti alicui legi saltē diuine. ipe aūt nulli. secundo declarat mínozē ḉtū ad secundā ptē. d. z Quis potest scrutari. i. pfecte i uestigare. a Vias eius. i. opa q̄ sunt ex si quedā vie ad deum cognoscendū. q. d. nullus. ꝛ ſō cōcludit intentū dicens b Aut q̄s audet ei dicere operat⁹ es iniquitatē. ei imponendo iusticiā. q. d. nullus c Memento ꝛc. Hic declarat q̄d dā cōpositū. s. q̄ nul p̄t scrutari opa dei aliud aūt erat sat⁊ notū. s. q̄ de⁹ nullis legib⁹ ē subiect⁹. ß q̄ ei⁹ opera sint inscrutabilia. nō ē sic clarū eo q̄ inuestigam⁹ opa dei p intellectū. ꝛ ſō hic declarat q̄ nō p̄ūt pfecte a nobis cognosci. ꝛ p̄ hoc declarat in generali. scdo magis in spāli. ibi. Qui aufert. Circa primū dic̄ d Memēto q̄ ignores opus ei⁹. i. opa. ꝛ ponit singulare p plurali. sic Exo. viij. c. Venit musca grauissima. i. mlt̄itudo muscar̄. e De quo cecinerūt viri. i. sapiētes. q̄ dicunt viri a virtute. ꝛ dixit. f Cecinerūt. q̄ mod⁹ fuit antiquor̄ sapientū scribere diuina metrice vel p modum laudis. vñ et liber iste metrice script⁹ ē ab illo loco. Pere bēt aliquā de eo notitiā saltē q̄ ē. vñ ꝛ deū eē circa aliās doctor⁹ ē p se notū. ß q̄ notitia quā de celo habem⁹ est valde ipfecta. ſō subdit. g Vnusq̄sq̄ intuet pcul. q̄ ei⁹ cognitio multū distat a pfectione diuina. ista tñ imꝑfectō nō puenit ex defectu entitatis seu cognoscibilitatis diui oculus noctue ad lucē solis. vt hī secūdo metaphisice. ſō subdit h Ecce de⁹ magn⁹ in entitate ꝛ ꝓgnoscibilitate tensiue. ſō subdit. k Numerus annoꝝ ei⁹ inestimabilis. q̄ duratio eius mensurat eternitate. que a nobis ē incomꝓhensibilis l Qui aufert. Hic oñdit ꝓpositū in particulari. ꝛ primo in opibus dei sensibilib⁹. secūdo in spiritualib⁹. ibi. Jn manib⁹. Circa primū dicit. Qui aufert stillas pluuie. faciēdo siccitatē. m Et effundit ymbres ad instar gurgitū. q̄ fec̄ ad pces helye. vt hī. iij. reg. xvij. ꝛ xviij. ꝛ q̄ pluuie desecāt ō nubib⁹ in pluuiā resolut⁊. ſō subdit de nubib⁹ n Si voluerit extendere nubes q̄si tentoriū. aliq̄n ei sic extendunt sup hemisperiū nr̄m q̄ vident tangere tangere terrā in circuitu. ꝛ in medio elevari sup zenith capituz nr̄or̄. ꝛ sic vident exponi ad modū tentorij. o Et fulgura sup. q̄ in nubib⁹ causant cozuscatiōes ꝛ fulgura p Cardines quoq̄ maris operiet. q̄ mare videt inclusū intra dictā extensionē nubiū. q Per hec ei iudicat populos. puniendo p peccat⁊ aliq̄n. sicut in tpe diluuij fctā est pluuia grandis quadragínta dieb⁹ ꝛ q̄draginta noctibus. vt hī Geñ. vij. r Et dat escas multis mortalibus. q̄ aliq̄n dant in gr̄am vt terra būectet ꝛ pferet fruct⁹ ad nutritionē hoīm ꝛ aialiū. ꝛ ḉtus ista q̄ dicta sunt sint sensibilia. tñ rōnes eor̄ ꝛ causas nō possum⁹ cognoscere ad pfectum. ꝛ hoc idem dicit pbus in principio metheorozū dicens. De hmōi impressionibus in quibus hoc quidem dubitamus. Hoc autem attingim⁹ aliquo modo imperfecte. s Jn manib⁹ ꝛc. Hic declarat ꝓpositum in spūalib⁹. ꝛ secundo reuertitur ad sensibilia capitulo sequenti.

y in fortitudine sua Et null⁹ z ei silis i legislatorib⁹ Quis a poterit scrutari vias eius: b aut q̄s audet ei dicere ope c rat⁹ es iniq̄tatē d Memēto e q̄ ignores opus e⁹ de q̄ ce f cinerūt viri. g Oēs homies g vidēt eū vnusq̄sq̄ intuet ꝓ h cul Ecce de⁹ magn⁹ vicēs k sciam nr̄am. l Numer⁹ ānorū ei⁹ inestimabil. Qui au m fert stillas pluuie ꝛ effūdit ymbres ad instar gurgitū. q̄ de nubib⁹ fluūt q̄ ꝓterūt n cuncta desup. Si voluerit extendere nubes quasi tentoriū suū ꝛ fulgurare lumi o ne suo desup cardines q̄z p maris opiet. q Per hec eni r iudicat pplos. ꝛ dat escas s multi⁊ mortalib⁹. In manib⁹ absc̄dit lucē ꝛ ꝑcipit ei t vt rursus adueniat. Annūciat de ea amico suo q̄ pos v sessio ei⁹ sit. ꝛ ad eā possit x ascendere Ca. xxxvij.

ibi. Post eum rugiet sonitus ꝛ iste ꝓcessus est rōnabilis q̄z sicut ex sensibilib⁹ manuducimur ad spūalia. licet vtra q̄ mann imꝑfecte cognoscamus. ita vt cognitis vtcunq̄ spiritualib⁹ que sunt maxima intelligibilia. nō mīn⁹ intelligimus sensibilia postea. immo magis. in hoc ei differt intellectus a sensus q̄z sensus post excellentia sensibilia non p̄t cognoscere mīora. vtpote post aspectū solis oculus nō p̄t immediate discernē minia sensibilia. Circa p̄mū dicit s Jn manib⁹ absc̄dit lucem. i. p ei⁹ virtutem ꝛ dispositionē lux gr̄e ꝛ gl̄ie aliq̄b⁹ absc̄dit vtpote reprobis. ꝛ aliquib⁹ ꝓceditur vtpote electis: ꝛ q̄ de luce spūali intelligatur. ꝑz ꝑ hoc q̄ ſubdit. t Annunciat de ea amico suo. i. electis. q̄z charitas diuidit inter filios regni et ꝑditionis. v Qz possessio eius sit. non autem ipius reprobi. lux aūt corporalis visibilis ē ꝛ cōis. est tam bonis q̄ malis. vñ dicit saluator Matb. v. Solem suum oriri facit sup bonos ꝛ malos. x Et ad eum possit ascendere s. ad lucem glorie ad quā cum dei adiutorio ꝑ opera merit⁊oria p̄t homo puenire.

In capitulo. xxxvj. vbi ōr in postilla. Circa p̄mū dicit. Jn manib⁹ absconditlucem. Additio.

Oper ß q̄ ōr. Jn manib⁹ absconditlucē ꝛc. sanctus thomas in sua expositione sic dic̄. Inter omnes sensibiles effectus spūalior̄ ē lux. vñ efficatior est ad ꝓducendū intelligibiliū cognitionē ingr̄tum. s. visus cuius cognitio ꝑ lucem perficitur plurimū iuuat intellectualem cognitionem. q̄z igit̄ ista lux sensibilis ex protestate dei hoibus occultat ꝛ cōmunicatur: datur per hoc intelligi q̄ apud ipm est quedā excellentior lux. s. spūalis quā de⁹ in p̄miū virtutis reseruat. vñ subdit. Annunciat de ea. i. de luce spūali p corporalē figurata. Amico suo. i. virtuoso quē deus amat. Qz possessio ei⁹ sit. i. q̄ illa lux spūalis sit thezaurus quē deus amicis suis reseruat p̄mium. ꝛ ad eam possit ascendere p opa virtutis ipam ꝓmerendo ꝛ ad eam possidendā se ꝓpando. ḉtus hoc etiā posset exponi de luce corporali. Posuerunt enim platonici q̄ anime omniū derivabant ab animab⁹ stellar̄. vñ q̄ aie humane suaz dignitatem seruant fm rationem viuendo reserruntur ad claritatem stellarum. vnde defluxerunt. ideo in somno scipionis legitur. q̄ ciuitatum rectores et conseruatores imperfecti. scilicet a celo huc reuertuntur. in quo etiaz datur intelligi q̄ beliu non ponebat vltimaz remunerationem virtutis in temporalibus bonis sed in bonis spiritualibus post hanc vitam. Hoc autem ē inter omnia maxime admirandum. q̄ homo terrenus ꝛ corruptibilis ad spiritualiū vel celestiū possessionē perueniat ideo subdit. Sup hoc. s. q̄ homo posset accedere ad hanc lucem possidendam. Expauit cor meū timore. s. admirationis ꝛ stupor⁊is. Et amotū est a loco suo vt. s. non solum desideret ꝛ concupiscat q̄ videntur ei cōnaturalia fm sensibilē vitā. ß ꝛ ad spūalia celestia transferat. hec ille. Circa q̄ attendendum q̄ licet ꝓdicta sint vera ꝛ proprissime dicta. tamen secunda expositio predicta quam sactus thomas ponit videtur magis consona proposito. nam beliu licet magis videatur esse erudit⁹ circa spiritualia ḉtus amici Job. non tamen attingebat ad veritatem eoruz que de hac materia p fidem cognoscuntur vt patebit in pricipio xxviij. ca.

Replica.

In capitulo. xxxvj. vbi dr. Immanib⁹ absconsus lumē. postillator cū beato Greg. xxviij. moral. ca. xiiij. de paruis. t. ix. de magnis. t glosa ordinaria exponit de luce veritatis q occultat immanib⁹. vocat aūt imanes q se in latis cogitationib⁹ extollūt. t sic imanibus vna dicto ē. a ntio imanis deriuata sed burgen. cū scto thoma y immanib⁹ exponendo dicit eē ablatiuū illi⁹ ntī man⁹ rectū a ꝓpositione i. qr exponunt illō dictū de luce corporali q i manib⁹ dei ē. qr et⁹ ptate cōmunicatur t occultat. t qr recedunt a sancto Gre. t glo. ordinaria i voce. recedunt etiā ivocis significatōne. sed tñ sine rōe hoc ātqō sequit ānūciat de ea amico suo. Exponit vno mō de luce corporali. similit p quedā q dicit burgen. vera t ꝓbabilissime dicta q tñ fm fidē nrās mihi vident falsa t erronea. adduc. n. opinionē platonicoꝝ dicentiū q aīe deriuant a natura stellarū. t q suā dignitatē seruāt viuendo fm rectā rōnē reuertunt ad claritatē stellarū. vñ defluxerūt t cetera q de somno scipionis allegat q ad errorē origenis i suo pyarchon reduci pñt. q t eis similia fides catholica deridet q tñ ista senex burgē. p sacra scriptura expositione adducere non vereť Fides. n. vera docet aias infundendo creari t creando infundi. damnat aūt eas a natura stellarū deriuari et reliqua. q qr manifesta sūt apud oēs catholicos doctores nō indigent ampliori ptractatione. Ca. xxxvij.

a Super h expauit cor meū. Iste pauor est admiratiōis. s. qñ hō terren⁹ efficit ciuis celestis. vl pt exponi q sit pauor timoris vicz q Helyu timeret ꝑriuari hac luce suis demeritis. qr nescit hō vtrū amore vl odio dign⁹ sit. vñ subdit. b Audiet auditionē in terrore vocis eius. qr lux ꝑdicta nō ē ꝓpata omnib⁹. ꝛ soluz dilectis vt dictū est. annūciat de ea amico suo. t iō debet quilibet timere ne forte nō sit de numero dilectoꝝ ꝓp defectū bonoꝝ operū. qui nō latet deū. vñ subdit c Subter oēs celos ipe cōsiderat. qr nō solū supiora determinate cognoscit. vt dicebant aliqui erronei. vt hr s. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nra cōsiderat. immo etiā iferiora quātūcunq minima determinate cognoscit. d Post eū. Hic reuertit ad effectus dei sensibiles. t p tangit aliquos effectus generatos in nubib⁹. t secundo ipas nubes. ibi. Frumentū. Circa primū incipit a tonitruo. q causat in nubib⁹ tpe calido dicens. Post eū rugiet sonitus. s. tonitrui. t dicit. Post eū. qr effect⁹ posterior est sua causa. e Tona. voce ma. sue. dicit aūt vox tonitrui vox magnitudinis dei. qr est quidā effect⁹ ipius. Causa. n. prima prius influit in causatum q̄z alie cause secundi. vt hr prima ꝓpositione de causis. f Et nō inuestigabit. s. ab hoie in pticulari t pfecte. licet ei philosophi aliqua dixerūt de natura tonitrui. t aliaꝝ impressionū q generant in nubib⁹. hoc tñ fuit in gñali tñ t valde imperfecte. vt hr per phm in principio libi metheoroꝝ. iō subdit. g Qui facit magna t inscrutabilia. Cōsequēter tangit de niue q generat in nubib⁹ tpe frigido dicens. h Qui ꝑcipit niui vt descendat. qr fm dei ordinationez fit descensus niuium t pluuiaꝝ. t qr ꝑdicta veritas tēporꝝ fm calorem t frig⁹ t diuersarū impressionū describit vtilitatē hominū. iō subdit i Qui in manu oim hoim signat. i. potentie hoim opatiue q per manū designat q ē organū organoꝝ assignat varietates tēporꝝ. k Vt nouerint singuli opera. i. vt attendant opib⁹ suis tēpa apta aliquib⁹. i. opibus magis ē aptū temp⁹ pluuioſū aliqb⁹ ꝑ siccū aliqb⁹ calidus aliquib⁹ frigidū t sic de aliis t hec etiam varietas ꝓcedit vsq ad animalia vt vario mō se habeant. iō sb dit. l Ingredietur bestia latibulū suū. ꝓpter intemperiē aeris. m Et in antro suo morabit. tēpore cōuenienti ad quiescendū fm naturē suę modū. Consequēter tāgit de ꝑturbationibus aeris ventorū principaliū. q sunt auster et boreas dicens. n Ab interioribus egredietur tps per interiora intelligit ꝑ pulos antarticos q semper est nobis occultus. a pte aūt illa flant venti australes. qui inter ventos sunt magis impetuosi. nō ē tñ p hoc intelligendū q auster incipiat flare a polo antartico. ꝛ magis incipit a tropico estiuali. vt habet scō metheoroꝝ. dicit aūt auster egredi a polo antartico. qr tropicus estiualis. vñ flare incipit est a parte illa respectu habitatiōis. o Et ab arcturo frigus. arctur⁹ est quedā constellatio q alio nomine dicitur vrsa. et volvitur circa polum articum. vnde flant venti boreales qui sunt magis frigidi. t iō ex illa pte dr frigus venire. p Flante deo concrescit gelu. quia flantibus ventis borealibus geluaugmentatur. q Et rursum latissime funduntur aque. qr cum ab opposito. s. ab austro incipiunt venti flare fiunt pluuie r Frumentum ꝛc. Hic ꝑtingit de nubibus in quibus fiunt impressiones predicte dicēs. Frumentum desiderant nubes. t hoc duplici ratione. Vna ē quia quando est nimius calor aduritur frumētum in capo crescens. t p nubes tunc temperatur calor vt non arescat sed magis crescat. Alia est. quia per nubes fundunt aque ad terre humectationē t frumenti nutritōnem. t sic frumentum dicitur desiderare nubes. quia quelibet res naturaliter desiderat suam perfectionem. t hoc modo dicitur. j. phisicoꝝ q materia appetit formaz sicut turpe bonum. s Que cuncta lustrant per circuitum qr nubes nō semper stant in eodem loco. ꝛ mouentur circa he misperium nostrum. t Quocunq eas vo. gubernantis. s. dei. v Duxerit. quia fm eius dispositionem mouentur. x Sive in vno tribu sive in terra sua ꝛc. quia aliquando contingit q in eadem regione vapores eleuātur. t in nubes condensantur. t in pluuias conuertuntur. Aliquando aūt contingit q mouentur ad aliam regionē anteq̄z conuertantur in pluuiam. y In quocunq loco misericordie sue eas iusserit inueniri. reputantur eiz effectus diuine misericordie quando in locis calidis t sicis fiunt pluuie. z Auscultа hec iob. Hic ꝑtingit inducit iob ad predictorum attentionem. quasi hominē p tristicia absorptum ab intellectu rōnabiliū. t tamen circa idez primo nititur ostendere ipsius iob ignorantiā. secundo reuertitur ad declarandū ex quibusdā effectibus dei sapientiā. ibi. Subito aer. Circa primū dicit Auscultа h iob diligenter z Sta t cōsi. nō trāsitorie h cū magna delibe

ratiõe. a Mirabilia dei. alʒ miracula. i. opera eiꝰ que nõ pñt ad plenũ pscrutari. vt sic temerarie nõ reprehẽdas iudicia dei. Et ꝓñr resumit aliꝙ de pdictꝭ. vt aliꝙd addat dicẽs. b Nunqd scis. q. d. nõ. imo totaliter ignoras. c Qñ pcepit deꝰ pluuijs. i. disposuerit z tpe pluuioso

a ra mirabilia dei. Nunqd
b scis qñ pcepit deꝰ pluuijs
c vt ostenderet lucem nubiũ
d eius. Nũqd nosti semitas
e nubium magnas. z perfe-
f ctas scientias. Nonne ve
g stimenta sua calida sunt cũ
perflata fuerit terra austro
b Tu forsitan cum eo fabri-
i catus es celos qui solidis-
k simi ꝗsi ere fusi sunt. Ostẽ-
de nobis quid dicamus illi. Nos ꝙppe inuoluimur
l tenebris Quis narrabit ei

mq̃ loquor. Etiã si locutꝰ fue
n rit homo deuorabitur: at
o nũc nõ videret lucẽ Subi-
p to aer cogeť in nubes z vẽ
q tꝰ trãsiẽs fugabit eas Ab
r aq̃lone aurũ venit z a deo
s formidolosa laudatio Bi-
gne eũ inuenire non possu
t mus Magnus fortitudie
v z iudicio z iustitia z enar-
y rari nõ põt Ideo timebũt
z eũ viri z nõ audebũt cõtẽ-
ʒ plari oẽs qui sibi videntur
esse sapientes.

cum formidine facere. que nesciunt sufficiẽter agere. ſõo subditur. s Digne eũ inuenire non possumꝰ. z hoc ꝓpter suã excellentiã ad quã se hʒ intellectus nr̃ sicut oculus noctue ad lucẽ solis. ideo subdiť. t Magnꝰ formidine. in rerũ ꝓductione. v Et iudicio z iustitia. in earꝫ gubernatiõe. qz oia disponit in pondere z mẽsura. vt ỏz. Sa. xj. x Et enarrari nõ põt. sufficienť a nobis. sicut nec intelligi ꝓp quod dicit Greg. Balbutiẽdo ꝓout possumus excelsa dei resonamus z ꝓpositione sexta ỏ causis ỏz. Causa prima superioꝛ est oñi narratõne. z ideo deficiunt lingue a narratione eius nisi ꝓp narrationem eẽ ipsius. Et ex dictis concludit intentũ dicẽs y Iõ timebũt eus viri. quantũcũq; fortes sint z audaces. z Et nõ audebũt contemplari. q̃si pfectã eius noticiã assecuti vel assecuturi. z Oñs qui sibi videntur esse sapientes. i. illi q̃ plura sciunt de effectibus diuinis. qz quãto sunt sapientioꝛes. tanto magis pcipiunt defectũ sue noticie. maxime circa diuina. vñ z sapiens socrates dicebat. Hoc tm̃ scio qõ nescio. Sm̃ q̃ refert Iero. in epla ad paulinũ de omnib⁹ sacre scripte libris Ex predictis aũt patet q̃ heliu in aliquibus cũ ipo iob cõ cordabat. in aliis aũt intellectũ ipsi⁹ iob nõ bñ capiebat. z frequenter obꝓbria contra iob immiscebat ꝓpter que iob noluit sibi rñdere ſ magis tacere. volens se a cõtentionibus Sm̃ dictũ apli segregare. In capᷣo. xxxvij. vbi dicit in postilla. Ex pdictis ptz q̃ heliu in aliquib⁹ cũ ipo iob concordabat.

Additio.

QUod aũt iob nolebat rñdere heliu sicut fecit aliis socijs sibi cõtradicentib⁹. posset eẽ duplex ratio. Prima. s. q̃ heliu sicut dictũ fuit loquebať ex arrogantia intendendo principaliter vilipendere ipm̃ iob. vnde dicebatꝫ illi supra. xxxiij. capitulo. Tace z docebo te sapientiam. z in. xxxiij. dicit. Iob aũt stulte locutus est. et verba illius non sonant disciplinam. z sic in aliis locis z ideo Iob ipsi heliu non curauit respondere videns q̃ intentio sua versabatur circa vanam gloriam vt vitaret ne forte incideret in hoc vicio disputando. in quo secutus ẽ sapientis consiliũ dicens Prouer. xxvj. Ne rñdeas stulto iuxta stulticiã suã. ne efficiaris ei sil̃is ſ aliꝭ q̃ nõ sic arroganter videbantur loq̃. ſ solũ arguendo seu increpando iob rñditvt ipoꝛ erroꝛ patefieret. iuxta illud Prouer. capᷣo supradicto. Rñde stulto iuxta stulticiã suã. ne sibi sapiens eẽ videať. Scõa qz heliu in tantũ ꝓ supbiã eleuatus ẽ. q̃ nec coꝛrectionẽ Iob desiderabat ſ potius eiꝰ maiorem ruinã appetebat qõ ẽ inhumanũ vel saltẽ incõsonũ videať pfectis qõ ptz ex ℔. nã in fine. xxxiiij. ca. dicebat heliu. Pať mi ꝓbeť Iob vsq̃ ad finẽ. in quib⁹ verbis ꝓ ut cõiť exponunť in postilla. heliu petebat a deo q̃ ñ desisteret a flagellatione ipsi⁹ iob in pñti vita. z etiã in alia vita duceret ad eternã dãnationẽ. vñ glo. ibidẽ dicit. Quia aspitas supboꝛ vsq̃ ad maledicendũ se extendit. cõtra. n. iob deũ depcať. ℔ in glo. vñ talia loquenti nõ vr̃ dignũ rñdere pᷣsertim cum talia etiam ex excessu ire videntur ꝓcedere sicut in ꝓposito. nam heliu per iram fuit primo z principaliter ꝓuocatus. vnde supra. xxxij. ca. Iratus ẽ furoꝛ heliu filij barachiel. qua ratõne laudabiliter iob abstinuit se a responsione intendens ire locum dare. iuxta illud Eccli. viij. Non litiges cum homine linguato. z non

ratiõe. a Mirabilia dei. alʒ miracula. i. opera eiꝰ que nõ pñt ad plenũ pscrutari. vt sic temerarie nõ reprehẽdas iudicia dei. Et ꝓñr resumit aliꝙ de pdictꝭ. vt aliꝙd addat dicẽs. b Nunqd scis. q. d. nõ. imo totaliter ignoras. c Qñ pcepit deꝰ pluuijs. i. disposuerit z tpe pluuioso d Vt oñderet lucẽ nubiũ eẽ. qõ maxime fit in apparitione iridis qui apparet tpe pluuioso z tñ pbi quantũcũq; sapientes pauca valde z generaliter z imperfecte cognoscẽt de natura iridis. e Nũ qd nosti semitas nubiũ eiꝰ magnas. qa mouenť per aerem magnũ z spaciosum f Et pfectas scientias. dicit aũt scientias in plurali. qz impfessiones aeris de quib⁹ dictũ est z adhuc dicenť. i. nubib⁹ generanť z iõ noticia earꝫ dependet ex noticia nubiũ. g Nonne vesti. tua cali. sit lefacit aerẽ z hominũ vestimenta z corpoꝛa. oia ista positu subdit. b Tu forsitan cũ eo fa. es ce. q̃ facti sunt a deo p creationẽ. in qua nulla persona deo cooperatur. i Qui solidissimi quasi ere fusi sunt. dicunť autẽ solidi. eo q̃ nõ sunt diuisibiles sicut aer z aqua q̃ diuidunť z reuniunť. Soliditas ei ꝓpriet alie qualitates elemẽtares nõ sunt in celis q̃ sunt alterius nature k Vñde nobis qd dicam⁹ ẽ. q. d. tu solus es sapiens. z nos oẽs sum⁹ inuoluti tenebris ignorantie. qõ dicit derisorie q̃tum ad ipm̃ iob. tñ sm̃ veritatez hoies sapientes etsi habeant de diuinis operib⁹ aliquã noticiã. tñ plura ignorant q̃ sciunt. iõ subdiť. l Quis narrabit ei que loquor. q. d. nullus. qz illa que ꝓ maiori pte ignorank nõ enarrank nisi valde defectiue. vñ subdiť. m Etiã si locutꝰ fuerit homo deuorabiť. s. eius verbũ a magnitudine materie. sicut modicꝰ fluuiꝰ a mari. Aliter punctať ab aliquib⁹ sic. Etiã si locutꝰ fuerit is. s. deus n Homo deuorabiť. i. nõ poterit sustinere. vñ Exo. xx. Filij isrl̃ ex locutione dñi pauore concussi dixerunt moysi. Loquere tu nobis z audiem⁹ z nõ loquať nobis dñs. ne forte moriamur. o Subito aer. Ostensa ipius Iob ignorantia reuertiť ad tangendũ q̃sdam effectus dei mirabiles ad concludendũ defectũ humano aer cogeť. i. condensabiť in nubes. hoc eñ videm⁹ accidere q̃ aliq̃n aere existente valde puro q̃ subito condensatur in nubes. p Et ventꝰ transiens fugabit eas. qz sive ꝙ aq̃lonaris q̃ dissipat pluuias. vt hr̃ Prouer. xxv. incipiať fortiť flare. dissipabit illas nubes. vel transferret ad aliã regionẽ. z tales mutatiões subite sunt nobis mirabiles q Ab aquilone aurũ venit. qz sunt ibi aliq̃ minere auri. vñ lib. o de ꝓpriet. rer̃ ỏz. q̃ in montib⁹ saxonie q̃ sunt versus aquilonẽ omnia metalla vere fodiunť ꝓ ter stannũ. z hoc ẽ etiã mirabile. qz regiões aq̃lonares sũt valde frigide. Aurũ aũt generať in viscerib⁹ terre a calore solis ibidẽ terrã penetrante z materiã digerente. que magis est digesta in auro q̃ in alijs metallis. oia tñ ista mirabilia z maiora ꝓcedunt ex diuina sapientia. ideo subdiť. r Et a deo formidolosa laudatio. ex diuina enim excellẽtia ꝓcedit q̃ hoies quantũcũq; sapientes laudant eũ cuz ormidine eo q̃ nõ pñt sufficienter laudare sm̃ illud Eccle. xliij. Benedicentes magnificate deum quantũ potestis. maioꝛ est ei omni laude. Illa aũt opa solent homies

strues in ignē illius ligna ⁊c.

Ca.xxxviij.

a Respondens aūt dñs. Finita disputatione iob et
r amicoꝝ ei⁹.hic ponit ipius dñi determinatio i q̄
primo arguit heliu de psumptione.secundo rep-
hendit ipm iob de indiscreta locutione ibi.Accinge sicut
vir.tercio tres amicos iob de falsi assertione ca.xxxij. ibi.
Post q̄ aūt.⁊ sic determinat questionē p ipo iob q̄tū ad cōclusionē intentaz.lz
ipm increpet de modo loquēdi indiscreto.Circa primū dicitur.Ait dñs aūt dñs
Job.i.p ipso Job q̄ racebat.vt dictum ē
b De turbie.qz fm aliquos virtute diui
na vel ministerio angelico formata fuit
vox quasi pcedens de nubis densitate sicut in monte synai vt hī Exo.xx. Iz
alios vo nō fuit ibi talis formatio vocis.sed dñs loquebat ipi iob p inspiratiōnē q̄ quidē locutio p turbinē designat.eo q̄ hz obscuritatē annexā c Quis est iste.heliu.n.accepat q̄i vices determinantis qōnē de diuina prouidentia.ad cui⁹ determinationē solus de⁹ ē sufficiens.⁊ ideo arguit ei⁹ psumptionē dicens.Quis est iste.q.d.nō ē tantus nec talis q̄ debeat se de hoc intromittere propter suā insufficientiā. iō subdit. d Inuoluens sentētias sermonib⁹ imperitis. lz em̄ plura de dei potestate⁊ sapientia vera dixisset.tm̄ intricate dixerat.⁊ multa verba cōtumeliosa cōtra Job immiscuerat e Accinge.Hic p̄fr arguit Job de indiscreta locutione specialiter in duob⁹.primo qz dixerat supra xlij.Disputare cū deo cupio qō dixerat nō psumptuose. ß sicut humilis discipulus disputat cuz magistro querēs amplius doceri ab eo.sicut ibidez fuit expositū.tm̄ ex modo loquendi poterat aliter iudicari ab assistentib⁹.sicut ⁊ iudicatū fuit vt patet ex supradictis.q.s.dixerat hoc presumptuose ⁊ volens cum deo de pari disputare.secundo qz cōmemorādo suā iustitiā ex modo loquēdi videbatur assistentib⁹.q̄ diceret aliqua in diuine iustitie derogationē.⁊ iō vtrunq̄ dictū licet fuerit verū.sicut patet ex supradictis.tm̄ habuit spēm mali.⁊ fuit generatiuuz scandali. iō dñs primo reprehendit primū.⁊ secundo secūdū capitulo.xl.pma in tres.qz primo excitat ipius iob attentio. ⁊ secundo subdit ei⁹ reprehensio.ibi. Ubi eras. ⁊ tercio eiusdē cōfutatio ca.xxxix.versus finē.ibi. Hec adiecit dominꝰ.Circa primū dz. e Accinge sicut vir lumbos tuos.hō em̄ pparando se ad opus corporale solet lūbos suos accigere.⁊ iō de hoc designat metaphorice ppatio ipi⁹ ad attendendū verba dñi diligenter. f Interrogabo te ⁊ rñde.als oñde mihi.supra ei.xlij.ca. Job querēs cū deo disputare obtulerat ei optionē partis opponentis.vel rñdentis.et ideo dñs hic determinat ad ptem opponentis g Ubi eras. Hic p̄fr ponitur argutō iob de hoc q̄ indiscrete dixerat se cū deo velle disputare qō fit p hoc qō hic declarat incomphensibilitas diuine sapientie,⁊ ideo fatuum ē cū eo contendere nō solū in facto. ß etiā in signo sicut verba iob ꝓplata videbant designare.immensitas ergo diuine sapientie ⁊ potentie ostenditur primo in partibus mundi principalib⁹.secūdo in animalib⁹.ibi. Quis posuit in viscerib⁹ hominis ⁊c. Principales aūt mundi partes sunt corpora celestia ⁊ elementa.⁊ ideo primo oñditur propositū in elementis.que sunt nobis magis sensibilia.Secundo in celis.ibi.Nunq̄d coniūgere ⁊c.vt sic fit ꝓcessus ordinatus a magis notis ad min⁹ nota. Pria adhuc in duas.qz primo oñditur ꝓpositū in corporibus elementoꝝ.Secundo in dispositionibus eoruz.ibi. Nūquid tenuisti. Prima in tres.qz prima oñditur ꝓpositum in elemento terre.secundo in elemento aque. ibi. Quis concluſit.tercio in aere.ibi.Nunq̄d post ortum ⁊c. De elemento autē ignis mentionē non facit qz non videt habere spērā ꝓpriā distinctā a spera aeris.sp enim videt in aliqua materia in corporib⁹ mixtis.⁊ in aere sursuz videt in exaltationibus siccis que ignitur per motum aeris sicut pz in stella comata ⁊ asub ascendente ⁊ descendente ⁊ similib⁹.Circa primū de productōne terre loquit ad modū edificij cuius artifex ꝓmo disponit modus fundamenti.qō notatur cum dicitur

g Ubi eras quando ponebam fundamenta terre.q.d.nondum eras natꝰ. ⁊ ideo non potes hoc scire.Secundo artifex disponit de quantitate edificij fundamento superponendi quod fit p extensionem linee.⁊ q̄tum ad hoc dicitur.

b Quis posuit mensuras eius si nosti ⁊c.quasi diceret. non nosti.Quantitas enim terre non est determinata ex natura sua: sed posset esse maioꝝ et minoꝝ.et ideo eius mensura dependet ex sola dei voluntate. Tercio cogitat artifex q̄ edificium bene possit stabiliri. ⁊ q̄tum ad hoc dicitur. i Super quo base illius solidate sunt. basis autem terre est centrum mundi. Quarto artifex ponit lapidem angularem in fundamento.cui alij lapides posit sint ex diuersis partibus coniungi.⁊ q̄tum ad hoc additur k Quis demisit lapidem angularem.lapis iste intelligitur.pars terre propinquioꝝ centro cui alie partes per circuitum annectuntur l Cum me laudarent simul astra matuti.i.angeli qui in scriptura dicuntur filij dei. vt habetur in principio huius libri.⁊ etiam astra matutina. qz a principio simul creati fuerunt cū celo empyreo aū distinctionē elementoꝝ.⁊ hoc inducit hic ad oñendum q̄ productio terre non fuit necessaria ad manifestatōnē diuine sapientie ⁊ glorie.cum iā ante ab angelis laudaret. m Quis conclusit. Hic p̄fr oñdit immensitas diuine sapientie in elemento aque qō fm conditionē nature sue a principio terram circūdedit.sed ex diuina dispositione factum est vt aque congregarentur in locum vnum vt sic appareret arida ad habitationē hominū ⁊ animaliuz. vt habet Geñ.j.⁊ hoc est qō dicitur.

m Quis conclusit ostijs.i.certis terminis.

n Mare.in quo.s.congregantur aque.

o Quādo erum.quasi de vulua procedens.id est ex occulto diuine dispositionis.describit aūt productionē aque p modum pueri nascentis eo q̄ aqua est maxime formabilis in res vinas.vnde et femina hominum ⁊ animaliū ceteroꝝ sunt humida. p Cum ponerē nubē vestimentū eius.nubes enim generantur ex exalationibus humidis q̄ maxime eleuāt a mari.⁊ sic nubes ⁊ caligo fiūt sup mare. q Circundedi illud terminis meis.i. terminis a me dispositis. r Et posui vectē ⁊ ostia.i.clausurā prime dispositis. s Et hic con.tumē.fin. pas altas ⁊ solidas.iō subdit. s Et hic con.tumē.fin. tuos.qz fluctus maris cōfringunt ad rupes in littore existentes. t Nūqd. Hic p̄fr oñdit immensitas diuine sapientie ⁊ ptātis in aere.cum dicitur. t Nūquid post ortum tuum precepisti diluculo vt appareret sic ordinate in aere fm dispositionem tuam.

l cum me laudarent sil astra
matutina ⁊ iubilarēt oīs
m filij dei Quis cōclusit ostiis mare quando erumpe-
n o bat quasi de vulua procedens cū ponerēt nubē ve-
p stimentū ei⁹ ⁊ caligine illō
quasi pannis infantie ob-
q uoluerez. Circūdedi illud
r termis meis ⁊ posui vectē
⁊ ostia:⁊ dixi. Usq̄huc venies:⁊ nō ꝓcedes amplius
s ⁊ hic confringes tumentes
t fluctus tuos Nunq̄d post
ortum tuū p̄cepisti diluculo

sitionē mā v Et oñdi.aurore lo.suū.vt sic appareat in diuersis locis fm varīū ortū solis in estate ꝛ hyeme ꝛ tpi bus medijs.ꝺr aūt diluculū principiū diei qñ primo inci pit lux solis apparere.auroza ꝺo qñ lux solis ꝓcedens ir radiat vapores exītes in aere i orientali parte omnia ista ꝓmissa sunt ad oñdē dū insufficiētiā ipi⁹ iob ad cōprehensionē diuinoꝝ operū. ꝛ p cōsequēs q̄ ñ sit ido neus ad disputāduz cū deo. x Nun qd tenuisti. Hic pñr oñdit īmensitas di uine sapientie ꝛ ptā tis in quibusdā effe ctib⁹ diuinis in ele mentis.ꝛ ꝓio in ter ra dicens Nunquid tenuisti cōcutiēs ex trema terre.i. faciēs terremotū tua virtu te in quo concutiun tur exteriores ꝓtes terre. y Et excus sisti impios ex ea.qz aliqñ terremotus fit a deo ad punitionez impioꝝ. z Resti tuet vt lutū signa.lu tū.i.diuisum cito re uniē sic si aliqñ ꝓ ter remotū fit aliq̄ scis sura cessāte terremo tu recludit. a Et stabit sicut vestimē tū.qō stat in integri tate sua postq̄ est excussum. sic et terra post talem con cussionem post terromotū. b Auferet ab impijs lux sua.quia aliquādo pereūt in terremotu.vt predictum est c Et brachiū excelsum confringet.i.potestas supboꝝ q̄ aliqñ in terremotu oppumunt. d Nunqd ꝛc. Hic oñ dit ꝓpositū in effectibus in aquis cū ꝺr. Nūqd ingressus es ꝓfundū maris.ad videndū ea q̄ ibi latitant e Et in nouissimis abyssi deambulasti.i.in remotissimis partib⁹ occeani vbi nullus vnq̄ nauigauit. f Nūqd aperte st tibi porte mortis.i.inferni q̄ a sanctis describunt eē sub a quis in inferioꝝib⁹ terre. g Et ostia tenebrosa vidisti. idē notat ꝓ tenebrosa ostia qō ꝓ portas mortis. h Nū qd cōsi.lati.terre.q̄ fm astrologos accipit ab austro in aq̄ lonē.nullus vnq̄ hoīm potuit transire ab vno termino i aliū.qz zona torrida intermedia est imptransibilis ꝓpt ex cessum caloris. i Indica mihi. Hic oñdit ꝓpositū i ef fectib⁹ qui fiūt in aere.inter q̄s primū locū tenet diffusio lucis de die ꝛ tenebraꝝ de nocte.ꝛ q̄tū ad ꝫ dicit. i In dica mi.si no.oia.q.d.tu videris ea sentire in eo q̄ volui sti cū deo disputare. k In qua via lux habitet.i. natu raꝝ ꝛ ꝓcessū ipi⁹. l Vt du.vnūq̄q̄ ad ter.su.oia.n.ife onē ei⁹ qō fit in tenebris corrumpūt.ꝛ sic ad suos termi nos deducunt. m Sciebas tunc q̄ nascitur⁹ eēs. q.d. non.qz cognoscere ꝓsupponit eē. n Et nu.diez tu.no. q̄ nō pōt sciri determinate ab aliq̄ hoīe.nisi ex diuina re uelatione.cū nihil incertius sit mortis tpe.Cōsequēter ꝓ cedit ad effect⁹ q̄ st in medio interstitio aeris dicens.

o Nūqd iegref.es the.niuis.thesauri ninis dicunt exa lationes humide.ex qua⁹ ꝯgregatione gñant niues ꝛ eti am grandines qñ congelant frigore. p Que ꝑparaui in tps hostis.i.ad punitionē hostiū in bellis hoc mō fuit debellatus sisara cū exercitu suo.vt hr̄ Judi.iiij.ca.ꝛ phi listei ozante samuele.vt hr̄.j.Regū.vij.c.ꝛ qz post tempe statē sequit serenitas.iō subdit. q tur lux.q̄tū ad sui claritatē in aere. terrā.qz ad diffusionē lucis sequitur intētio caloris. Con sequēter ꝓcedit ad actus ventoꝝ quibus impellunt nu bes ꝛ pluuie dicens s Quis dedit vehemētissimo ym bri cursum suū. hoc bz ex impetu venti: eū propellentis. sed im pet⁹ venti ulteri⁹ reducit in dispositō nē diuinā:q̄ nō ē ad plenū inuestigabilis a nobis. t Et viā sonātis tonitrui.zdi cit viā. qz sonit⁹ toni trui nō ē sicut rei p manentis in vno lo co.ſ transeuntis de loco ad locū.c⁹ causa finalis sbdit .ī. cū ꝺr. v Vt plueret qz pluuia cōiter seq tur tonitruū x Sup terrā absq̄ ho mine.i.q̄ nō colit ab aliquo hoie.vt sic a nialia siluestria ha berēt herbā ad cōe dendū.iō subdit.

y Et ꝓduceret her bas virentes ꝛ qz fe cerat mentionez de vtilitate pluuie.iō subdit de causa effe ctiua ipius dicens.

z Quis ē pluuie pa ter. vel quis genuit stillas roris.ros aūt ꝛ pluuia differūt tm̄ fm paucitatē et multitudinē materie.ꝛ ꝓ ꝑs eadē ē cā effectiua differēs fm maius ꝛ minus. a De c⁹ vtero egressa est glacies id est q̄ ē cā materialis ipsius ꝛ loquit ad similitudinē a nimaliū in quoꝝ generatiōe vterus femine ꝑparat mate riā. b Et gelu de celo quis genuit.i.que ē cā ipsius ef fectiua.qz influxus corpoꝝ celestiū est cā effectiua omni um istoꝝ.vt hr̄.j.metheoꝝ.vbi dicit q̄ tota elementaris regio continua ē lationi astroꝝ.vt oīno virt⁹ ei⁹ guberne tur ūnd.oia aūt ꝑdicta hic posita sunt ad ostendendū q̄ ñ sunt inuestigabilia ad plenū naturali ratione.lz ei phi de cā istoꝝ aliqua dixerūt in generali.tñ hoc fuit obscure et imꝑfecte vt frequēter dictū est ꝛ.ideo subdit. c In si militudinē lapidis aque durantur necynq̄ fuit dictū ꝑfe cte a quocunq̄ hoie in spāli ꝛ declaratū.quō res tāmoll ꝛ fluida possit īntantū solidari ꝛ si aliqs eēt q̄ nō vidisset nullo mō crederet dicenti.sicut de motū ferri ad magne tē cōtra naturā suā.ꝛ ideo qz causa taliū ordinata ignora tur.dicitur q̄ habēt hoc a tota specie.i.a ꝓpietate cōseq̄n te spēm.sed que sit illa ꝓpietas determinate nullus dicit d Et supficies abyssi.i.occeani. e Constringit.qz in p tibus aquilonarib⁹ q̄ sunt valde frigide supficies eius su per ripas aliqñ congelat f Nūqd coniungere. Hic cō sequēter oñdit īmensitas diuine sapientie ꝛ potentie in coꝝpoꝛib⁹ celestib⁹.in quib⁹ vnū est mirabile.q̄ stelle fixe hñt sitū ita determinatū.ꝛ notū q̄ nunq̄ appꝛopinquāt sibi adinuicē magis vno tpe q̄z in alio ꝛ q̄tū ad hoc dicit f Nunqd coniungere valebis micātes stellas pliades se ptē sunt stelle adinuicē valde ꝓpinque. ꝛ a vulgaribus hoī bus vocant gallina cū pullis suis.ꝛ q̄uis sint multū ꝓpi que in situ.nunq̄ tñ coniunguntur.ꝛ adhuc mīn⁹ possint coniungi alie stelle q̄ magis distant abinuicē. g Aut gyrū arcturi poteris dissipare.arcturus ē q̄daz constella tio q̄ voluit circa polum articū.ꝛ vocat maioꝝ vrsa cuius

circuitus nō pōt impediri nisi a sōlo deo. Aliud aūt mirabile in celo. est in motib⁹ planetax. t maxime in motu veneris. q; aliqñ oriť ante solē. qñ deserta a sole. velociorē motū versus orientē habente. t fm hoc vocať hesper⁹ siue stella matutina siue lucifer. aliqñ aūt oriť post solis occasuz qñ deserēs ipz velocius mota versus orientē t sic dicitur vesper⁹ t q̄tū ad hoc ōr. b Nūq̄d pduces luciferuz .i. facies oriri stellā venerē i In tpe suo i. ante ortū solis tpe determiato k Et vesperū. i. eandē stellaz. l Sup filios terre cōsurgere facies post sōlis occasū. q. d. nō ratio. n. hui⁹ varietatis in ortu e⁹ t simliť aliax varietatū circa planetas ab homine nō comphendiť. Iz ei ad salvandū talia apparentia astrologi posuerūt in circuitiōe motuū planetax eccentricos t epiciclos tū nō habeť ex hac certitudinaliť. q̄ ista ab eis posita sint cause taliū varietatū. q; forsitan p aliū modū pdicta apparentia eque bñ vl melio⁹ possent saluari. Aliō mirabile ē. q̄ ex motu corpox celestiū sequiť varietas effectuū in elementis quox rōes in celo pexistentes nō pūt ab hoib⁹ plene cōprehendi. nec ad effect⁹ determiatos plene applicari. t iō ōr. Nūq̄d nosti ordinē celi cc. t q; in opinione vulgi tonitrua t fulgura q̄ fiunt in aere ex corporis celestis influxu sunt magis mirabilia q; terribiliora. iō subdiť. m Nūq̄d elevabis in nebula vocē tuā. i. causabis vocē tonitrui qui in nube generať. n Impetus aquax operiet te. q; ad tonitruū solet sequi magnitudo pluuiax q̄ operit celū ne videak a nobis. o Nūq̄d mittes fulgura. i. dispōes de eis ad voluntatē tuā. quasi eēnt in obedientia tua. oia pdicta posita sunt ad oñendū q̄ iob indiscrete locutus fuerat. d. Disputare cū deo cupio. eo q̄ divina sapientia ab hoie nō possint pscrutari. vt ptz in effectib⁹ pdict̄ p Quis posuit cc. Postq̄ ostēsa ē imensitas divie sapiētie t potētie i ptib⁹ mūdi pncipalib⁹. h̄ p̄r oñdiť idē i aialib⁹. t p q̄tū ad ea q̄ ptinent ad cognitionē. scdo in ptinentib⁹ ad nutritionē ibi. Nunq̄d capies. tercio q̄tū ad generationē. in principio. xxxix. c. quarto q̄tum ad aliquox aialium t avium mirabilē conditionē. ibi. Quis dimisit onagrū. int aialia aūt homo tenet principatū. t iō ab ei⁹ cognitione incipit dicēs. p Quis posuit in viscerib⁹ hois. i. in mēte ei⁹ q̄ latet interius sicut t viscera q Sapientiā. q. d. solus deus qui dedit sibi lumē naturale intellectus. p q̄ pōt acquirere scientiā eox q̄ pūt sciri t inuestigari p rōnē t aliqñ illustrat p spāles revelationē q̄tū ad ea q̄ excedūt naturalē cognitōnē. derivank. n. alique prudentie ad animalia bruta. t aues ad aliqua opa determinata sicut aranee ad faciendū telam. t avibus ad faciendū nidos. t sic de aliis. hoc tū spāliť oñdiť in gallo q̄ est avis nota t domestica cū ōr. r Quis dedit gallo intelligentiā. qui sic horis in nocte determinatis cantat. ac si intelligeret horarū noctis distinctionē vocať aūt talis estimatio naturalis in gallo intelligentia eo q̄ pcedit ab intellectu divino t hoc etiā mō op⁹ nature ōr opus intelligētie. vñ subdiť. s Quis enarrabit. s. gallo t Celox rōnē. i. motuū celestiū ordinē. vt sic determiať horis cantet in nocte. q. d. nullus. homo. veni hz intellectū ad talia addiscendū. xñ in eo apparent opa ex intellectu divino qui est actor nature pcedentia sicut t horalogia q̄ cognitione carent. tū determinatis horis sonant ad hoc disposita p intellectū hois

b cturi poterť dissipare. Nū
i quid pducis lucifex in tpe
k suo. t vesperū sup fines ter
l re. p surgere facies. Nūq̄d
noti ordines celi t pones
m rōnē ei⁹ in terra Nūq̄d ele
uabis in nebula vocē tuā:
n t impetus aq̄rum opiet te
o Nūquid mittes fulgura. t
ibūt t reuertētia dicēt tibi
p assum⁹ Quis posuit in vi
q sceribus hois sapiētiā vel
r q̄s dedit gallo intelligētiā

s Quis enarrabit celox rō-
t nē et cōcentū celi quis dor
v mire faciet. Nū fundabak
y puluis in terra t glebe cō-
z pingebant Nūquid capi-
es leene predam t animaz
catulorum eius implebis
quando cubant in antris t
in specubus insidiantur.
a Quis pparat corvo escam
b suam quando pulli ei⁹ cla-
c mant ad deū vagientes eo
d q̄ non habent cibos.

Considerandū etiā ē q̄ vigiles de nocte solent determinatis horis cū aliquo instrumento sonare t intermediis tpibus silere. vt p hoc faciant horas noctis ab alijs cognosci. qō nō pōt dici de gallo. iō subdiť v Et cōcentū celi q̄s dormire faciet. modijs tpib⁹ inter principia horarū vt h p faciat cognoscere gallum horas noctis ad cātandū. q. d. nullus. q; nunq̄ cessat cōcētus. Considerādū aūt q̄ pitagorici dixerūt ex apposicōe motuū celestium sonū armoniacū causari. Sz h improbat phs scdo celi t mundi. p bans q̄ ex illis motib⁹ nō causať aliquis sonus. t iō p concentū celi nō intelligiť h aliud q̄ convenientia motuū celestiū. t q; ista convenientia est a principio mūdi. iō subdiť.

y Aū fundabak puluis in terra. i. a principio p duceb⁹ tur a deo. t dicť hic puluis. q; in aliquib⁹ partib⁹ ē visco tinuata ad modū puluerīs. s. in locis fabulosis t in aliq bus ptibus ē cōpacta ex hūiditate eā cōtinuante. t q̄tus ad hoc subdiť. Et glebe cōpingebank. z Nūquid. Hic p̄r ostendiť immensitas divine sapiētie t potentie in ptinentib⁹ ad nutritionē. t primo ponit exemplū leene nutrientis catulos. qui cum sunt voraces. mirabile ē q̄ sibi t catulis possit cape pdam ad nutricionē eox sufficientē t q̄tum ad hoc dicitur. z Nunq̄d capies leene pdā. sibi t catulis sufficientē. Secundo ponit exemplū de pullis corui. quibus corvus non querit cibum septem diebus. s. donec videat eos nigrescere t suos ee cognoverit extinguedine. t interim nutrinnk divina pvisione. sm q̄ dicit psal. cxlvj. Qui dat iumentis escaz ipox t pull' corvox invocantibus eū. t q̄tū ad hoc ōr. a Quis pparat corvo. i. p ipo corvo. b Escā suam. i. nutritōnē quā aues naturali instinctu ministrant pullis suis c Aū pulli eius. s. corui deserti ab ipo vt alieni. d Clamant ad deum nō est p hoc intelligendū q̄ iste clamor procedat ex cognitione dei que sit in pullis. h̄ q; quelibet res naturalis eo ipo q̄ naturali desiderio appetit aliq̄ bonū quodammō clamat ad deū a quo recipiť omne bonum.

In capō. xxxviij. vbi ōr in posťilla. Quis est iste. helius enim acceperat quasi vices determinantis questionē cc.

Additio prima.

Quod aūt helius in hac questione accepisset vices quasi determinantis nō cōsonat litere. h̄ potius patet per literam q̄ ipe tenuit locum opponentis. sicut t alij socij. nisi q; voluit supplere defectum eorum in opponendo. Dicebat enim helius supra. xxxij. ca. Aū igiť spenauit. t non sunt locuti. nec responderunt vltra. respondebor ego partem meā. Ex quo patet q̄ non intendebat se ingerere per modū determinantis. h̄ opponentis sicut et alij sufficientius tamen p;out estimabat. Idem ptz in ca. xxxiij. vbi helius dicebat iob. Si potes respondere mihi cc. Ecce t me sicut t te fecit deus. et de eodez luto ego quoq̄ formatus sum. ex quo ptz q̄ ipe querebat disputare cum iob de pari. non autem questionem determinare Vnde ad declarationem huius quod dicitur contra helium. Quis est iste involuens sentētias: attendendū est q̄ helius in hac questione in multis defecerat. Primo enim quia cum ipse conveniebat cum iob in hoc q̄ premia virtutum et pene viciorum erant in vita futura. non debuit esse eum condemnare: seu iudicare iniustum propter flagella que patiebatur in hac vita. Credentes enim pe-

mia ꝛ punitiones in futuro seculo:nõ debẽt condemna-
re patientes tribulatiões in hac vita:qꝛ vt dicitur Eccl's
ix.ca. Uniuersa eque veniũt iusto ꝛ impio. vñ ex hoc ꝓ-
prie dꝛ heliu inuoluẽs sñias:eo ꝙ affirmans sniam ipsius
iob asserentis in alia vita eẽ vera pmia ꝛ punitiões : inuol
uebat cũ sñia amicoꝝ ipm iob ꝯdẽnantiũ :que quidẽ sen
tentie nõ cõsonãt adinuicẽ vt dictũ est:ꝛ iõ inuoluere ta-
les sñias indicat hic a deo esse erroneũ cum dꝛ. Quis est
iste inuoluens sñias. Itẽ has sñias sic inuolutas miscuit
heliu cũ sermonib⁹ impitis: p̊ qꝛ multa erronea asserue-
rat:sicut cũ dixerat.s̃.xxxij.ca. Ecce hec oia opat de⁹ tri-
bus vicib⁹ p singulos:qd ꝓprie intelligit ſm expositionẽ
Rab.sa.s.ꝙ trib⁹ vicib⁹ tm̃ recipit de⁹ peccatores ad peni
tẽtiã:ꝛ nõ ampli⁹:qd tñ est falsuz ꝛ erroneũ: ꝓut postilla
toꝛ ibidẽ deducit. Itẽ ex serie illi⁹ capituli videt heliu as-
serere ꝙ trib⁹ modis tm̃ de⁹ loquit homini:pmo.s. dãdo
ei lumẽ naturalis intellectus scdo p reuelationẽ in sono
factã:tercio p infirmitatẽ carnis a deo immissam:qd tñ ẽ
falsuz:qꝛ teste aplo ad. Heb.j. Multipharie multisqꝫ mo
dis de⁹ loquẽs patrib⁹ in ꝓphetis. Item ſmones sui fue
rũt iperiti:qꝛ p magnã arrogãtiã ꝛ supbiã ꝓcessit ꝓut in
additione imediate p̃cedẽti fuit dictũ ꝛc.

¶ In eodẽ caplo.xxxviij.vbi dꝛ in postilla. Ubi eras.hic
ꝯr ponit arguitio ipius iob. Additio .ij.

SEcũdũ postillatorẽ oia ista que in hoc loco ꝛ seqn-
ti tradunt ad inmẽsitatẽ diuine sapientie ꝛ poten-
tie ptinẽtia dicunt ad oñdendũ ꝙ indiscrete seu fa-
tue se habuerat iob in cupiendo disputare seu ꝯtẽdere cũ
deo:qd nõ videt ꝯuenienter dictũ:nã iob manifeste ꝯfite
bat imensitatẽ diuine sapientie ꝛ potentie vt ptz.s̃.xxvj.
vbi postqꝫ narrauit multa de mirabilib⁹ nature a deo fa-
cte spãliter circa ptes mũdi principales nõ solũ visibiles
ꝫ etiã inuisibiles:vt cũ dꝛ ibi. Spus ei⁹ ornauit celos.qd
exponit de gloꝛificatione angeloꝝ beatoꝝ : similiter ꝛ de
electione demõis dixit: Obstetricãte manu ei⁹ educt⁹ est
coluber toꝛtuosus que ptinẽt ad magnalia dei ꝛ inuisibi
lia:qꝛ illa q̃ ibi narrauit seu fiebat eẽ pauca seu exigua re-
spectu diuinoꝝ effectuũ:idcirco ibidẽ subdit. Ecce hec ex
pte dicta sunt viarũ ei⁹.ꝛ cũ vix puã stillã sermones ei⁹ au
dierim⁹:qs poterit tonitruũ magnitudinis illi⁹ intueri.
Ex qb⁹ manifeste ptz ꝙ iob ꝓfitebat imẽsitatẽ ꝛ incõphẽ
sibilitatẽ diuie sapie ꝛ potẽtie:q̃ in diuinis effectib⁹ appa
ret:nõ ergo opoꝛtebat de hoc sibi aliqd vlteri⁹ ꝓbare.illa
ei que vn⁹ disputãtiũ p se ꝯcedit nõ reqrit vt p alterũ ꝓ
bi ꝓbent. Itẽ ꝙ iob cupet se disputare cũ deo:non est de
essentia qõnis de qua principaliter agit.s.de diuina ꝓui-
dentia circa actus humanos:ꝫ est quoddã incidẽs qd ex
indiscreta locutione iob videt cõtigisse.incõuenienter igi
tur videt ꝙ de tali incidente duo capla ponerent in deter
minatione hui⁹ qõnis nihil tangẽdo de his q̃ qõnẽ deter
minãdã principaliter respiciũt. Unde circa h̃ aliter videt
dicendũ. Pro q̃ ꝯsiderãdũ est:ꝙ iob in suis ꝓclamatio-
nib⁹ querulosis instãter petebat:vt de⁹ reuelaret sibi cau
sam sue flagellationis cũ ipe credidisset se eẽ iustũ : vñ.s̃.
Job.x.ca.deo dicebat: Indica mihi:cur me ita iudices.
ad quã interrogationẽ in multis alijs locis videt tẽdere
quã tñ interrogationẽ seu inqsitionẽ de⁹ in hoc caplo et
in sequẽti oñdit esse irrõnabilẽ p hũc modũ.nam ꝯstat ꝙ
diuina ꝓuidentia disposuit oia creata ꝓducendo ea ſm
mẽsurã ꝛ modu debite coꝛrespõdẽtẽ cuiuslibet rei existẽ-
tie ꝛ durationi:qd exemplificat primo de terra q̃ habita-
tioni hois cui loqbat est deputata:d̃ quo dicit. Ubi eras
qñ ponebã fundamẽta terre ꝛc.q.d.illa q̃ ptinẽt ad existẽ
tiã terre ꝛ ei⁹ stabilitatẽ fuerũt p meã ꝓuidẽtiã fundata ꝛ
mẽsurata ꝛ solidata te nõ exñte:nec etiã nũc hoꝝ rõnem
ad plenũ cõphẽdẽte. Eodẽ mõ intelligẽdũ est qd sequit:
Cũ me laudarẽt simul ꝛc.q.d.p meã ꝓuidẽtiã dispositũ
est vt a pncipio creatiõis me laudarẽt astra matutina: et
filij dei iubilarẽt:cui⁹ ꝓuidẽtie rõnẽ tu plene nõ scis siĺr
h̃ mõ sequit: Quis ꝯclusit hostijs mare ꝛc.ꝛ oẽs alie iter
rogationes quas de⁹ ipi iob facit in his duob⁹ caplis tã
de ptib⁹ mũdi pncipalib⁹ q̃ꝫ de certis cõditionibus aliq̃
rũ aialiũ p hũc modũ sunt intelligẽde.s.ꝙ oia illa p diui-
nã ꝓuidẽtiã fiunt:taliter ꝙ in suo esse naturali cõtinue p
seuerãt.de qbus p singula fragilitas hũana nõ sufficeret
reddere rõnẽ nisi solũ ꝙ oia p̃dicta ꝛ quecũqꝫ similia p di
uinã ꝓuidentiã fiunt modo ꝛ oꝛdine debitis:iuxta illud
sapiẽtie.viij. Attigit a fine vsqꝫ ad finẽ foꝛtiter:ꝛ disponit
oia suauiter.ex q̃ sequit ꝙ indiscretũ est seu insanũ:vt ho
mo querat a deo rõnẽ sue ꝓuidẽtie circa singulares ꝑso-
nas hũanas:ꝓut iob petebat de se ipo. Cur me ita iudi-
ces. Sed firmiter tenendũ est ꝙ sicut sapiẽtia seu ꝓuidẽ
tia diuina oia suauiter disponit licet a nobis ipius rõnes
sint incõphensibiles sic ipius ꝓuidẽtia intelligẽda est eẽ
iusta ꝛ rõnabilis circa act⁹ hũanos.q̃uis a nobis nõ om
nino rõnes ꝯphẽdant.iuxta illud apostoli ad Roma. xj.
Q̃ incõphensibilia sunt iudicia ei⁹. ꝛ inuestigabiles vie
ei⁹. Et sic de his duob⁹ capitulis ꝯcludit.ꝙ de ꝓuidẽtia
diuina circa actus hũanos non est cã querenda eo mõ q̃
iob videbat petere.ꝛ hoc est quoddaz ꝓpriũ et principale
circa materiã ꝓposite questionis Cõsiderãdũ tamẽ ꝙ li-
cet iob de indistreta locutione esset rephensibilis petẽdo
p̃dicta:nõ tñ ſm ipius rõnẽ deliberatã hoc petebat. Dix-
erat eñ supꝛa.xiij.ca.mentẽ suã socijs reuelãdo. Etiam si
occidat me in ipm sperabo.ex quo ptz ꝙ non murmura-
bat circa diuinã ꝓuidentiã seu iusticiã ex coꝛde intimo:ꝫ
ſm inferioꝛem rõnẽ ꝛ instãtiã socioꝝ : vñ i his capitulis
poti⁹ rephendebant aduersarij q̃ negãdo vitã futurã oc-
casionẽ p̃bebãt ipi iob vt instanter peteret cãm sue flagel
lationis q̃ꝫ tpe iob:ꝛ iõ finaliter ꝯcludit in vltimo capitu
lo ꝯ eos:ꝙ nõ fuerãt locuti rectũ coꝛã me sicut iob. De h̃
aũt ꝙ iob indiscrete dicebat se cũ deo velle disputare.fuit
rephensus a deo in fine.xxx.ix.ca.vbi dictũ fuit sibi. Nũ
quid qui cõtendit cũ deo tam facile cõquiescit ꝛc. nõ aũt
antea ꝛc.

¶ In eodẽ ca.xxxviij.vbi dꝛ in postilla: Cũ me laudarent
simul astra matutina.i.angeli ꝛc. Additio .iij.

HOc qd dꝛ. Cũ me laudarẽt astra matutina põt itel-
ligi ꝓprie de syderib⁹ coꝛpalib⁹:q̃ dicunt matutina
qꝛ tũc erant de nouo condita:sicut apud nos astra
matutina dicunt q̃ a principio diei solẽt apparere. Dicũ-
tur aũt astra matutina deũ laudare inquantũ.s. ꝓpter sui
claritatẽ ꝛ nobilitatẽ sunt materia diuine laudis. vñ ꝛ il-
lis attribuit laudẽ eo mõ quo dꝛ in psal.cxlviij. Laudate
eũ oẽs stelle ꝛ lumen.filijs ꝟo dei q̃ sunt angeli attribuit
iubilationẽ:q̃ excellẽtiã quandã laudis impoꝛtat:inquã-
tũ nõ solũ materialiter ꝫ etiã foꝛmaliter deũ laudãt. Cõsi
derãdũ etiã ꝙ rõ quare inducit hoc qd dicit. Cũ me lau-
darent.põt esse talis:nã de⁹ volebat oñdere ipi iob fragi-
litatẽ hũane cõditiõis vt eũ repꝛimeret ab inqsitiõe altio
rũ ꝛ sublimiũ ad diuinã ꝓuidẽtiã ptinẽtiũ:vt dictũ est:ꝛ
iõ excitabat eũ ad attendendũ differẽtiã inter substãtias
celestes q̃ a principio creationis mũdi deũ laudabãt ꝛ iu
bilabãt mõ p̃dicto:ꝛ humanã naturã q̃ post multas reue
latiões elemẽtoꝝ ꝛ mixtoꝝ fuit ꝓducta:vt haberet in vi
scerib⁹ scientiã.s.scintillã rõnis:vt circa finẽ hui⁹ capli dꝛ
q.d. O iob cognosce fragilitatẽ cognitionis tue respectu
supioꝝ substãtiaꝝ.illa eñ cũ terra fundaret ꝛ anteqꝫ esset
discoopta ad hoc vt ex ea fuisses foꝛmatus. iaz me lauda
bãt ꝛ iubilabãt.vñ ꝛ tu infim⁹ ꝛ creaturaꝝ vltim⁹ nõ de-
bes alta inquirere.

¶ In eo.ca.xxxviij.vbi dꝛ in postil: Nũqd ꝯsiderasti lati-
tudines terre:q̃ ſm astrologos accipit ab austro in aqlo-
ne ꝛc. Additio .iiij.

SEcũdũ astronomos ꝯstat
ꝙ locus terre cui⁹ zenith capitis est polus articus
ꝛ p ꝯsequens ipius oꝛizon est circulus equinoctij
habet diem durantẽ p sex menses. quia sole gradiente p
signa septẽtrionalia.s.a capite arietis vsqꝫ ad finem virgi
nis continue lux eius fertur super terram . et per conse-
quens est ibi vna dies lucens per sex menses continuos
sine aliqua nocte.et in oꝛizonte opposito seu antipedali.
scilicet illi⁹ loci cui⁹ zenith capitis est polus antarticus

p ꝑdictos sex menses erũt tenebre cõtinue cui⁹ contrariũ cõtingit solo gradiente p signa meridionalia. Que quidẽ cõsideratio est applicabilis huic qõ dicit hic. Nunqd ꝑsideraſti latitudines terre. ſ. a loco supposito de directo polo artico vsq; ad locũ suppositũ de directo polo antarctico: inter que duo loca tanta latitudo terre cõphendit: z sequit: Indica mihi si nosti in qua via habitat lux: z tenebre q̃s loc⁹ sit. q. d. si tu latitudinẽ terre ꝑdicte ꝑsideraſti posses scire in qua via habitet lux. ſ. p durationẽ cõtinuã sex mensiũ: z q̃s sit locus tenebre. ſ. locus oppositꝰ vbi nox durat totidẽ mẽsib⁹. z q̃ iter ista loca sunt alia intermedia in q̃bus fm distantiã a polis ꝑdictis magis z minꝰ durat latio solis sup terrã: qõ difficile z forte impossibile est p singula exq̃site ꝓpter fragilitatẽ humane cognitionis inuestigare. ideo subdit: Vt ducas vnũqõq; ſ. hemisperiox intermediox ad terminos suos. ſ. ꝓprios. z intelligas semitas dom⁹ei⁹ scz lucis solis q̃ cũ in meridie circa summum celi mouet tunc quasi pambulat semitas domus sue: z q̃ p motum celestiũ corpoꝝ tẽpora generationis z durationis corporũ inferioꝝ naturaliter mensurant fm dyonisiũ in quarto de diuinis nominib⁹. ideo subdit. Sciebas tũc q̃ nasciturus esses: z numerũ dierum tuox noueras quasi diceret. si tu motus p̃dictos infallibiliter cognouisses a principio: naturaliter posses scire tempus natiuitatis tue similiter z durationis: qõ tamen est tibi impossibile: vt dictũ est: z etiã quia nõ posses aliquid scire anteq̃ esses ꝛc.

In capitulo. xxxviij. Circa expositionẽ Replica. hui⁹ littere qua dicit. Vbi eras. Burgeñ. falsuz imponit postillatori: q̃ vicz dicat iob fatue se habuisse in ꝓuocando deũ ad disputandũ cum eo: nã postillator in toto ꝓcessu semp excusat iob sic: si dixit aliqua que prima facie videbant passionalia: q̃ illa nõ dixit nisi ex suppositione qua amici sui errabãt: z sic deducendo eos ad inconueniẽs opinioni eox intuenti postillatore apparere põt clare: q̃ reprehensio qua de⁹ reprehẽdit iob: nõ tẽdit ad aliud n si q̃ ex ei⁹ locutione amici sui scandalizati sunt: q̃uis Job nõ intendebat eos scandalizare: z ideo reprehensio directi⁹ est ꝫ scandalizatos q̃ ꝫ iob sicut ꝫ phariseos scandalizatos nõ cõtra xp̃m: cui⁹ figuram iob in multis gessit: Burgeñ etiã hic se finaliter resoluit q̃ ea que videtur reprehensibilia iob nõ dixit ex ratione deliberatiua. sed ex ratione inferiori ad impugnationẽ aduersarioꝝ. z sic finaliter cõcedit qõ sepe in ꝓcessu improbauit. Cetera in quibus circa librum iob burgensis notat postillatorem nõ sunt digna ptractione: quia ad clarã littere expositionem modice deseruiunt. Capt̃m. xxxix.

Nunquid nosti. Hic ꝓnr ostendit immensitas diuine sapientie in ptinentib⁹ ad generationẽ: faciendo mentionem ibicum z ceruarũ in quibus est aliqd hominibus ignotum: eo q̃ ibices habitãt in rupibus: vbi nõ est hominũ accessus z ibi pariunt. similiter cerue habitant in magnis nemoribus inter densitatem arbustoꝝ z ibi pariunt z hoc est qõ dicit.

a Nunqd nosti tps part⁹ ibicũ. q̃ sunt capre siluestres.
b In petris. i. in rupib⁹ petrosis z cauernosis. vbi lupi nõ ꝑnt accedere. c Vel ptuliẽtes ceruas obseruasti. loquit de eis ad modũ mulieris: q̃ in partu indiget obseruatione obstetricũ sed diuina ꝓuidẽtia in animalib⁹ maxime siluestribus supplet istud officiũ vnde subdit.
d Dinumeraſti menses ꝛc. q. d. nõ. obstetrices em̃ inquirũt de tpe ꝓcept⁹ mulierũ numerãdo menses: vt meli⁹ ꝓnosticẽt de tpe part⁹ eaꝝ. e Incuruant ad fetũ z pariunt q: deo ꝓuidẽte facili⁹ pariũt aialia q̃ mulieres: nõ tñ sine aliqua difficultate: ideo subdit.
f Et rugit⁹ emittũt in signũ afflictionis
g Separant filij eaꝝ statz cito a consortio matris.
h Et pgunt ad pastum: ad querendus sibi victũ: ſõ subdit.
i Egrediunt z non reuertunt ad eas. q̃ si absoluti z emancipati a cura parentũ: nõ sic aũt est in hominib⁹: sed multo tpe oportet pueros esse cũ parentib⁹ ꝓ victu z vestitu habendo z doctrina: q̃ nõ ꝓssunt habere a seipis.
k Quis dimisit. Hic ꝓsequenter ostendit diuina ꝓuidentia z potentia in cõditionibus aliquox animaliũ in speciali. z primo in onagro. q̃ est asin⁹ siluestris in quo est istud mirabile. qõ non est bene domesticabile animal: cũ tñ asinus domesticus nõ videat posse diu viure absq; cura hominis: cũ tñ videat eiusdẽ speciei: z ꝫ est qõ dicit.
k Quis dimisit onagrũ liberũ. a seruitute hominũ.
l Et vincula ei⁹ quis soluit. q. d. asinus domesticus capistro ligat: z onager talib⁹ nõ tenet.
m Cui dedi in solitudinẽ domũ: q̃ magis eligit habitare in deserto q̃ in optima ciuitate.
n Et tabernacula ei⁹. i. habitatio ei⁹.
o In terra salsuginis. i. in terra solis ardoribus exusta. ꝓpter quã adustionẽ videt ꝓuerti i salis amaritudinẽ. sal em̃ ex adustiõe terre causat. vt habet in libro metheoroꝝ. p Cõtemnit multitudinẽ ciuitatis. magz apptens in deserto habitare.
q Clamorem exactoris non audit. i. illi⁹ qui vellet ab eo exigere laborẽ in portandis oneri⁹ qõ omnino respuit.
r Circũspicit montes pascue sue. i. magis eligit de herbis campoꝝ viuere: q̃ de annona sibi a hominib⁹ ministrata.
s Nunqd ꝛc. Hic ꝓnr ponit exẽplũ de rhinocerõte: qõ est aial hñs vnũ cornu in fronte: z alio noie vocat vnicornus: z est aial valde forte nec põt domesticari. z ad laborẽ ꝓ hominib⁹ applicari: immo si aliq̃s capiat ex indignatione cito morit: ira q̃ nõ põt hominib⁹ deseruire. z hoc est qõ dicit.
s Nunquid volet rhinoceros ſuire tibi. sicut aialia domestica.
t Aut morabit ad ꝑsepe tuũ. ad habẽdũ ibi pabulũ bonũ. q. d. nõ: quia magis eligit viuere in solitudine.
v Nunquid alligabis rhinocerota. i. animal quod i nominatiuo dicit rhinoceros rhinoceron: ꝓut dicitur rhinocerõ facit rhinocerontem in accusatiuo rhinoceros facit rhinocerota.
x Ad aran. loro tuo. i. cathena tua sicut ligant bones in aratro.
y Aut confringet glebas valliũ cũ vomere aratri.
z Post te. id est sequens te sicut ductorem summum. Alio modo exponitur hoc vltimum de quodam instrumento ligneo z rotundo quod trabitur super terram aratam ad comminuẽdum glebas nimis grossas: vt sic terra melius fructificet.
a Nunquid fiducia habebis in ma. fox. eius vt per eam custodias possessiones tuas: ideo subdit.
a Et derelinques ei labores tuos. id est fructus a te elaborandos ad custodiendum. sicut aliquãdo dimittunt canes cũ aliquo famulo ad custodiã talium.

b Nunqd credes ei qm̃ red.se.tibi ex frugib⁹ sic cõfuatis. c Et are.tu congre.sicut cũ boue vel asino fruges cõgreganꝫ i area ꝛ oia ista sunt negatiue dicta. d Pẽna strutionis. Hic ponit exemplum in strutione q̃ ẽ auis in plurib⁹ mirabilis: in corpe q̃tũ ad grauitatẽ assumulat animalib⁹: qz ꝑ alas suas nõ erigit in altũ. ꝫ solum mouat ad fortⁱ⁹ currẽdũ super duos pedes suos: et hoc est qõ dicit.

d Penna strutionis similis est pennis herodij: qui alio noie dr gelfodius.

e Et accipitris. gallice ostour: ꝛ vtraq; auis optime ꝛ celeriter volat: ꝛ iõ mirabile est ꝟ penne strutionis que sunt simules nõ deseruiũt ad volatũ. Illud aũt mirabile in strutione est q̃ ouа sua abscondit in sabulo vt ibi ꝑ virtutẽ solis calefiãt ꝛ pullificent cũ tñ alie aues naturaliter sint sollicite fouere ouа ꝛ pullos nutrire ꝛ ꝟ est qõ dr

f Que derelinquit in terra .s. zabulosa.

g Ouа sua vt dictũ ẽ.

g Tu forsitan i puluere calefacies ea.q.d.nõ: ꝫ virtute solis ꝟ fit ex diuina ꝓuidentia.

b Obliuiscit q̃ pes.s.bois trãseũtis. i Conculcet ea. qz videt se habere ad modũ obliuiscẽtis: eo q̃ nõ reuertit ad fouendũ ouа sua. k Durat ad filios. qz sicut videt negligẽs in fouẽdo ouа: ita i nutriẽdo pullos natos. Alij vo dicũt: q̃ qñ fracta testa ouiuel ouoꝝ apparẽt pulli: tũc eos recognoscit ꝛ nutrit: ꝫ ꝑ tanto dr dura ad filios. qz ñ fouet ouа vt inde enascanꝫ: sed ꝓma expositio magʒ cõcordat littere sequenti cũ dr. l Frusta laborauit inspiciendo: eo q̃ nõ curat de natiuitate pulloꝝ ꝛ nutritione: sed dimittit. m Nullo timore cogente. Alie em̃ aues diligenter custodiũt ouа ꝛ pullos: ꝛ si aliquãdo dimittãtur: hoc est ex timore alicuⁱ⁹ supuenientis: Qui vult matrẽ cuz ouis vel pullis capere: sed strutio dimittit absq; tali timore. n Priuauit em̃ eam deus sapientia. id est naturali industria ad fotũ ouorũ ꝛ pulloꝝ: que est . oib⁹ alijs auib⁹. o Nec dedit illi intelligẽtiã. q̃ vocat intelligẽtia: eo q̃ ꝓcedit ab intellectu diuino: sicut ꝓcedẽti capto dictũ est ꝟ gallo. a Cũ tps fuerit. fugiendi insequẽtes. b In altũ alas erigit, ad currendũ velocius. c Deridet equũ. qz velocius currit. d Et ascensorẽ ei⁹: qz nõ põt eã attingere: aliter ĩstud exponit: qz libro de ꝓprietatibus aialiũ dr q̃ strucio naturaliter odit equũ ꝛ qñ videt eũ venientẽ erigit alas ꝫ ipm̃: ꝛ eũ terrẽs facit fugere. e Nũqd ꝑbebis Hic ponit exẽplũ de eq̃ ꝟ inter alia aialia est mirabilis in multis. Fuit in fortitudine cũ dr. e Nũqd ꝑbebis equo fortitudinẽ. q̃ onera armis ferreis cũ boc faciliter portat militẽ armatũ. secũdo est mirabilis in libidine: qz iuba colli excitat eũ ad libidinẽ: ꝛ si fuerit tõsa minuit libido: ꝛ ꝫtũ ad hoc dr.

f Aut circũdabis collo ei⁹ hinnitũ. q̃ excitat in equis ex appetitu coitus ꝓpter qõ dicit Hiere.v. Equi amatores i feminas: ꝛ emissarij facti sunt vnusq;sq; ad vxorẽ ꝓximi sui hinniebat tercio equ⁹ est mirabilis in agilitate: qz ꝫ

relinques ei labores tuos

b Nunqd credes illi qm̃ semẽtẽ reddat tibi: ꝛ aream tuã cõgreget. Pẽna strutionis similis est pennis

c herodij ꝛ accipitris q̃ de-

d relinquit ouа sua in terra:

e tu forsitã in puluere calefacies ea Obliuiscit q̃ pes

f culcet ea: aut bestia agri

g terat Durat ad filios suos q̃si nõ sint sui frustra la-

h borauit: nullo timore cogẽte

i priuauit eũ eã deus sapia

k nec dedit illi intelligentiã.

l Cuz tps fuerit in altũ alas

m erigit deridet equũ ꝛ ascẽ-

n sorem ei⁹ Nunqd ꝑbebis equo fortitudinẽ: aut circũdabis collo ei⁹ hinnitum.

o Nũqd suscitabis eũ q̃i locustas. Gloria narij eius

p terror: terrã vngula fodit

nis habeat magnũ corpus ꝛ pẽderosuz; tñ facit magnos saltus: ꝛ ꝟ est qõ dr. f Nũqd suscitabis eũ q̃si locustas q̃ volat ꝑ saltũ. Quarto est mirabilis in audacia: ꝛ ꝫtuz ad ꝟ subdit. g Gloria narij⁹ ei⁹ terror. adorãdo eũ ꝑ nares sentit imminẽs bellũ: ꝛ in ꝫ delectat cũ tñ bellum sit alijs terribile.

Exultat audacter: in occursum pgit armatis. Cõtemnit pauorẽ: nec cedit gla-

i dio Sup ipm̃ sonabit pha-

k retra: vibrabit hasta et cly-

l pe⁹. Feruẽs ꝛ fremẽs sorbet terrã: nec reputat tube

m sonare clãgorẽ Vbi audie-

n rit buccinã dicet vah ꝓcul

o adorat bellũ exhortationẽ

p ducũ: ꝛ vlulatũ exercitus.

q Nunqd ꝑ sapiẽtiã tuã plumescit accipiter: expandẽs

r alas suas ad austrũ. Nunquid ad ꝑceptũ tuũ eleuabit aqla ꝛ in arduis ponet

s nidum suũ. In petris manet: i ꝑruptis silicib⁹ ꝑmorat atq; in accessis rupib⁹.

t Inde ꝓtẽplat escã: ꝛ delõge oculi ei⁹ ꝓspiciũt Pulli ei⁹ lãbũt sãguinẽ ꝛ vbicũ

v ꝫcadauer fuerit statim adest

h Terram vngula fodit. ꝑ ꝟ oñdẽdo q̃ desiderat ad bellũ currere: iõ subdit: Exultat audacꝫ ꝛc.

i Nec cedit gladio imo ꝫ gladios euagũnatos currit.

k Sup ipm̃ sonabit pharetra. militis plena sagittis.

l Vibrabit hasta ꝛ clypeus. oia ista ex motione equi faciũt sonitũ terribilem: tũ equus talib⁹ nõ terrẽt: ꝫ magis ad audaciã ꝓuocat: iõ subdit. m Feruens ex impetu. n Et fremens .i. hinniẽs.

o Sorbet terrã .i. videt eã sorbere pedib⁹ fodiẽdo.

p Nec reputat tube sonare clangorez q̃ est signũ ꝓgressus belli: nec ab equo reputat terribilis: sed magis delectabilis.

iõ subdit. q Vbi audierit buccinã. ad bellũ hortantẽ.

r Dicet vah .i. faciet signũ exultationis. vah. n. est interiectio exultãtis. vñ Esa. xliij. Pah calefactⁱ⁹ sum: vidi focũ. s Procul odorat bellũ .i. odoratu ꝑcipit. t Exhortationẽ ducũ. q̃ acies suas dirigũt ꝛ exhortanꝫ ad bellandũ. v Et vlulatũ exercit⁹. qz vnus exercitus in ꝓncipio cõgressus ꝫ aliũ clamat fortiter ad aduersarios terrendũ. Omnia ista ꝑcipit equus naturali industria sibi a deo data a quo factⁱ⁹ est in adiutoriũ hois: nõ solũ ad subuersionẽ: sed etiã ad iusticie ꝛ reipublice defensionẽ.

x Nunqd ꝛc. Hic ponit exemplũ de accipitre q̃ habet mirabilẽ industriã in sui renouatione: q̃ flante austro q̃ ẽ ventⁱ⁹ calidus extrẽdit alas suas ꝫ calorẽ solis: vt sic aperiantur pori: ꝛ veteres penne ꝛ plume decidãt: ꝛ noue supnascanꝫ: cũ q̃bus agilⁱ⁹ volet: ꝛ ꝟ est qõ dicit. x Nunqd ꝑ sapientiã tuã plumescit accipiter. q. d. nõ: sed ꝑ diuinaz sapiam ipm̃ ꝑdicto mõ dirigentẽ. y Nunquid ad ꝑceptũ ꝛc. Hic vltimo ponit exemplũ de aquila que mirabilis est in multis. primo in volatu: qz altius volat ceteris ꝛ ideo dicit. y Nunqd ad ꝑceptũ tuũ. i. fm̃ dispositionẽ tuã. q. d. nõ sed fm̃ dispositionẽ diuinam hoc em̃ facit aquila ex industria naturali a deo sibi data. Cursus autẽ naturalis rerũ est quedã motio creature ad ꝑceptũ diuinũ fm̃ illud psalmi. cxlviij. ignis grãdo. nix glaties. spũs procellarũ que faciũt verbũ eius. z Et in arduis ponet nidũ suũ. vbi nõ est accessus hoim vel bestiaz: ꝛ ꝟ ne pulli sui rapianꝫ ab hoib⁹ vel a bestijs deuorent. Scõo aquila mirabilis est in visu. qz acute ꝛ delonge valde videt. iõ subdit. a Inde ꝓtẽplat escã. i. ꝑdã ad sui ꝛ pulloꝝ nutritionẽ: ꝛ qz cõiter accipit ꝑdã viuã: iõ subdit. q Pulli ei⁹ lãbũt sanguinẽ. s. de ꝑda ab ea occisa currẽtẽ. ꝛ qz alĩ qñ maxime ꝛpe famis nutrit mortacinijs: vel etiã mortacinijs iõ subdit. c Et vbicũq; cadauer fuerit statim adest. in quo notat velocitas sui volatus.

d Et adiecit. Hic ꝓpr ponit ipius Job cōfutatio inquā tū ostendit ipm nescire nec posse rndere: z ꝟ est qđ ōz.
d Et adiecit dns. Auditis em ꝑdictis mirabilib⁹ Iob ob stupēs tacuit. z iō dns suꝑ ꝑdicta adiecit qđ sequit cū ōz.
e Nunqđ q cōtendit cū deo. i. vult cū eo cōtēdere, dispu

tādo: sicut tu videbaris velle: dicēdo: Cum deo disputare cupio. f Tāfacile cōquiescit. tacens et nesciēs respondere.
g Vtiqz q arguit deū. i. facit argumentationes ꝛ deum.
h Debet z rndere ei. ꝟ aūt Iob dixerat deo: Ait tu loquere z ego rndebo tibi. et subdit humilis rnsio Iob cōfitēdo delictum suum.
i Qui leuiter locutus sum. i. indiscrete z stulte. qz licet verū dixisset: excessit tñ i modo loquēdi vt sū ꝓdictū ē.
k Respōdere qđ possum. q. d. nihil nisi cōfitēdo stulticiā meā: iō subdit.
l Manū meā ponā sup os meū. vt nō aperiat amplī⁹ ad sic loqndū.
m Vnū locut⁹ sum qđ vtinā nō dixissem. illud fuit qđ dixit: Disputare cū deo cupio.
n Et alterū. illud fuit q ex cōmemoratio iusticiā suā videbat derogare diuine iusticie.
o Quib⁹ vltra nō addā diligēter de cetero ab his z cōsimilib⁹ ꝓcauēdo.

In ca. xxxix. vbi dr in postilla. Nūqđ nosti tps partus ibi cum ꝛc. Additio.

Ecūdū quosdā exposito: es hebreox rō quare ꝟ fit

s mētio de partu ibicū magis ꝙz alioꝝ animalium est. qz ibices sunt siccissime cōplexionis: z habent viscera stricta: similiter z meat⁹: z iō partus eaꝝ in quo dilatatio viscerū z meatuū maxime requirit. est in eis valde difficilis ꝑ earū naturā: vñ z indigerēt maxime alicui⁹ artificij seu inuamēti: qđ tñ nō habent: qz nullus obseruat tpa parturitionis eaꝝ z tñ diuina ꝓuidētia supplet dās eis instinctū naturalē q̄ seipas adaptāt ad patrū de quo dicit: Incuruant ad fetū z pariūt. Cadē em rōne. s. ꝓpter siccitatē cōplexionis ibicū filij eaꝝ citi⁹ gradiunt sup terrā et sepant a matrib⁹ eo q carēt humiditatū supfluitatib⁹: q̄ impedit motū ꝓgressiuū: vñ dicit: Sapant filij eaꝝ: z pgūt ad pastū ꝛc. vñ ex ꝓuidentia diuina circa tales ꝓcedit q tācito de pastu sibi possunt ꝓuidere.

Capm. xl.

Respōdēs aūt. Postqz dns increpauerat Iob de hoc

r q dixerat: Disputare cū deo cupio: Hic ꝓpr increpat eū de altero. s. q derogare diuīe iusticie videbat sua iusticiā nimis cōmemorādo. Et ꝓ ponit ipius Iob increpatio: scdo ipius humilis rnsio. xlij. ca. Prima i duas qz ꝓ dns ꝓponit ꝓpositū: scdo ꝓsequit intētū ibi. Si habes brachiū. Circa primū ꝓ excitat Iob ad attentionē: et ptz̄ ex dictis supra in principio. xxxviij. ca. z ꝓpr ꝓpositū intentū dicēs.
b Nūqđ irritū facies iudiciū meū z cōdēnabis me vt iustificeris. i. debes tu cōmemorari iusticiā tuā q talē modū q iudiciū meū ꝓ hoc videar hoibus irritū. i. falsum: z ꝓ ꝓpr videar cōdemnabilis. q. d. nō: z tñ tu hoc fecisti: qz ꝙ verba tua quib⁹ iusticiā tuam exꝑssisti: amici tui sic intellexerūt q tu argueres iudiciū meū tāqz iniustū.
c Si habes brachiū. Hic ꝓpr ꝓpositū ꝓbat: q Iob sit increpabilis ex verbo ꝑdicto: ꝟ aūt ꝓbat ꝙ excellētiā diuine sapientie z potentie que tātū excellit potentiā z sapientiā humanā: q nullus homo debet se iustificare ꝙ talē modū: quo aliquis possit opinari q talis iustificatio cedat aliquo modo in derogationē diuine iusticie. Excellentia aūt diuine virtutis maxime relucet in mundi creatione z gubernatiōe: z ꝙtū ad hoc ōz.
c Si habes brachiū. i. virtutem q ꝙ brachiū dicit gnak.
d Sicut deus. Sicut dns: q sua virtute mundū de nihilo ꝓduxit z cōservat: ita q subtracta manutentione rentia ipius oia redigerent in nihilum.
e Et voce simili tonas. i. si vox tua sit tante virtutis sicut vox dei ꝙ quā oia facta sunt de nihilo: sicut dicit psal. cxlvij. Quia ipe dixit. z facta sunt.
f Circūda tibi decorē. i. fac tibi mūdū totū speciū: q sit tibi ad decorē: sicut vniuersitas creaturarum ipi deo: q ꝙ pulcritudinē ordinis increaturis: apparet decor diuine sapientie z virtutis.
g Et in sublime erigere. q̄si ꝑdēs omni creatura re: qđ est ꝓpriū dei. scdo apparet excellētia diuina in prerogatiua beatoꝝ z ꝙtū ad hoc subdit.
h Esto gloriosus. i. clare a sanctis angelis cognit⁹: z reuerenter laudat⁹: gloria em ē clara noticia cū laude.
i Et speciosis induere vestib⁹. i. societate sanctoꝝ ālgelorꝝ adornatis. sicut em vestes ꝑciose ad ornatū faciūt hois sic societas angelorꝝ ad ornatū dei: inquātū decorat sue sapiētie z gliē maxime relucet in eis.
k Disperge. Hic ꝓpr ondit excellentia diuine virtutis que tercio mō apparet in punitiōe malorꝝ z hoc ostendit primo in malis hoibus: scdo in demonib⁹: ibi. ecce behemoth. Circa primū dicit.
k Dispge superbos. i. peccatores si habes brachiū sicut deus.
l Et respitiens omnē arrogantē humilia. i. solo nutu vel respectu deijce a sua potētia. dicit aūt arrogās qui maiora ꝑsumit z attētat ꝙ facultas sua z decentia se extendat.
m Respice cūctos superbos. nō oculo clemētie parcētis: sed oculo iusticie puniētis: ideo subdit.
n Et cōfunde eos. reddēs eis cōfusionē ꝓpter quā superbiam z gloriationē.
o Et contere impios in loco suo. id est vbi z quādo magis secuī i nō verebāt suā impietatē operari.
p Absconde eos in puluere simul. cōporta eorum ꝙ mortē redigendo in pulverem.
q Et facies eoꝝ. i. animas que ꝙ facies designant: eo q in facie relucēt omnes sensus: z in anima sunt oēs noticie intellectiue.
r Demerge in foueā. i. in ꝓfundū inferni.
s Et ego cōfitebor. si possis facere ꝑdicta.
t Qz saluare te possit dextera tua. id est q nō indigeas alicuius auxilio: quod est ꝓpriū ipius dei.
a Ecce behemoth. Hic cōsequēter ostendit excellentia diuine virtutis in punitiōe demonis: Et primo sub similitudine pfiscis: ibi. An extrahere. Circa primum sciendum q iudei dicūt hic q behemoth est nomen cuiusdam animalis incredibilis magnitudinis: intantum q in vna die depascit herbas mille montium: z in crastino renascitur herba in tanta magnitudine sicut erat in precedenti die. Et super hoc dicit Rab. Salo. sup istum locum aucto ratem ꝑ. xlix. in quo vbi habem⁹. Jumenta in montibus z boues hebrei dicunt: Behemoth in montibus mille. z trāslatio

bleronymt sumpta ĩmediate de hebreo hz: Decudes ĩ mõtib⁹ milit̃.dicũt.n.hebrei q behemoth est nomẽ equi uocũ:z vno mõ significat idẽ q aialia.z sic est nomẽ cõis generis z plurale. Illo mõ significat ꝓdictũ aial ĩmense magnitudinis.z sic est nomẽ speciei z singulare. Dicunt etiã hebrei q ĩ resurrectione deꝰ ĩterficet illud: z iusti carnib⁹ eiꝰ vescenť.z sic ptz q iudei icideruũt ĩ errorẽ saracenoꝝ dicentes: q resurrectio fiat ad vitã aialẽ tibis indigentẽ:qõ i probaũt Geñ. ꝓmo capᷣo ꝑ scripturã noui ac veteris testañti. Habet etiã dictũ eoꝝ de magnitudiñ illiꝰ animalis multa q statim videnť incõ uenientia in pastu illius. Propter qõ expositores catholici exponũt ħ de demone sub similitudine elephantis z ceti qõ est idẽ qõ leuiathan. vñ positis ꝓprietatib⁹ elephãtis ꝺz ĩ lra: Ipe ẽ ꝓncipiũ viarum dei: q tota natura angelica a ꝓncipio fuit creata ĩ celo empyreo. Sil'r positis ꝓprietatib⁹. Leuiathã ꝺz. Ipe est rex sup oẽs filios superbie. ex qb⁹ dictis satis ptz q deꝰ sub similitudine illoꝝ aialiũ loquit̃ de demone:q hz anteq̃s caderet ꝑ peccatũ esset supioꝝ boie: demone:q ħ p peccatũ factꝰ est inferioꝝ:z cecidit quodãmõ pzuarᷣ tũ ꝑ peccatũ factꝰ est inferioꝝ:z cecidit quodãmõ in bestialẽ mõstruositatẽ: vñ z in aialib⁹ mõstruosis solet apparere: inter aialia aũt terrestia elephas est valde monstruosus z cerꝰ inter marina:z iõ ꝓ ipa ħ intelligit dyabolus. Ratio aũt q̃re hic elephas vocat Behemoth qõ nomẽ in hebreo significat aialia in plurali: q ꝓpter magnitudinẽ habet excellẽtiã sup oia aialia: ita q corpoꝛa plurium aialiũ sit iũcta nõ adequãt eiꝰ quãtitatẽ. Igit expona tur lra de demone sub noie elephãtis designato q in parabola sensus lralis est: nõ ille q imediate p voces significat: ħ p res significatas: sicut Judi.ix.ꝺz. Ierunt ligna ad rãnũ sensus lralis est de viris sicben significatis p ligna. t abimelech q p rãnũ significat: sic in ꝓposito sensus lralis est de demone q pabolice p elephantẽ designat: cũ ꝺz.

a Ecce behemoth quẽ feci tecũ. si referat ad elephantẽ sic exponit q elephas factꝰ fuit sexta die cuz aliis aialib⁹ gressibilib⁹: z eodẽ die factꝰ fuit hõ. z sic iob hic accipit ꝓ ipõ adã in q etiã factus fuit iob quodãmõ. s. tanq̃ in principio totiꝰ nature hũane. si aũt referat ad demonẽ q p behemoth intelligit sic exponit. b Quẽ feci tecũ. s. sicut te feci. z ħ dicit ad excludẽdũ errorẽ eoꝝ q malitiam de monis ꝓsiderãtes negauerũt ipm esse creaturã boni dei: vel aliter. b Quẽ feci tecũ. i. habentẽ tecũ similitudinẽ in natura intellectuali: in q etiã elephas ꝓ quẽ demon intelligit hz quãdã ꝓuenientiã cũ boie. Dicit em. viij. ꝺ aialiũ ꝓ libꝰ. q oim aialiũ siluestriũ maxime domesticabile ẽ elephas. in multis em erudit z intelligit z docet adorare repem qõ nõ est intelligendũ q habeat intellectũ ħ ꝓpt bonitatẽ estimative habet intellectui aliq̃d simile. c Fenũ ħsi bos comedet. nõ em vescit carnib⁹ sicut z lupus et leo: ħ herbis granis z terrenascẽtib⁹ sicut z bos: z p ħ itelligit q demõ q p elephantẽ significat delectat z pascit in hominib⁹ multiplicatis terrenis cupiditatib⁹. ꝑ̃ agit ꝺ virtute elephantis generatiua cũ ꝺz. d Fortitudo illi⁹ in lumbis eiꝰ. semen. n. in aialib⁹ masculinis defluit a renib⁹ ad mẽbra genitalia e Et virt⁹ illiꝰ in vmbilico vẽtris eiꝰ. in coitu em supponit vmbilicũ dorso femelle: z iõ habet ibi fortitudinẽ nernoꝝ: ne ledat ex cõcussione corpoꝝ tãmagnoꝝ. f Stringit caudã suã sicut cedrũ. qz in animalib⁹ ꝓdicto mõ coeuntib⁹ masculus stringit caudã suam ĩter tibias posterioꝛes. g Nerui testiculoꝝ eiꝰ ꝓplexi sunt. q testiculi animaliũ generãtiũ hñt q̃s dã reuolutiones neruoꝝ: vt habeť. iiij. ꝺ animalib⁹. p ista intelligit q demon in peccato luxurie maxime delectat. nõ q delectationẽ in coitu ꝓpter se habeat. hz aliq̃s demones sint incubi z succubi: sed q illos quos in peccato luxurie plus q̃z in alijs peccatz irretit ita fortiter tenet q nõ pñt manũ eius faciliter euadere: z sic qõ ꝺz.

b quẽ feci tecũ: fenũ q̃si bos
c comedet Fortitudo eiꝰ in
d lũbis eiꝰ: z virtus illius in
e vmbilico vẽtris eiꝰ Stringit caudã suã q̃si cedrum.
f nerui testiculoꝝ eiꝰ ꝓplexi
g sunt. Ossa eiꝰ velut fistule eris: cartilago illiꝰ q̃si la-
h mine ferree Ipe est principium viarum dei. Qui fecit
i eum applicabit gladium
k eius huic montes herbas
l ferunt. Omnes bestie agri
m ludent ibi: sub vmbra dormit in secreto calami in lo-
n cis humentibus Protegunt vmbre vmbram eius
o circundabunt eum salices
p torrentis Ecce absorbebit fluuium: z nõ mirabitur. z
q habet fiduciã q influat ioꝛ
r danis i os eius In oculis
s eius quasi hamo capiet eum. in quo exprimitur vnus modus capiendi elephantem per hoc q de-

d Fortitudo illius in lumbis eiꝰ. refert ad luxuriaz viroꝝ q̃ magis viget in renibus.

e Et virtꝰ eiꝰ i vmbilico ventris eiꝰ. ad luxuriã mulierũ.

f Stringit caudaz suã q̃si cedrũ. qz q̃s in hoc pctõ deijcit assuefactione ligatos tenet. g Nerui testiculoꝝ eiꝰ ꝓplexi sunt. qz illos qui hoc viciũ reliquere volũt diuersis occasionib⁹ impedit z retinet. Cõsequẽter agit de fortitudine elephãtis. ꝺ.

b Ossa eiꝰ velut fistule eris ꝛc. p hoc intelligit fortitudo ossiũ eiꝰ z tibiarũ ad sustinendũ corpis pondꝰ: iõ dicũt in flexibiles ad modũ eris z ferri. z p hoc in demone intelligit obstinatio in pctõ: qz liberũ eiꝰ arbitriũ nõ est flexibile ad bonũ. i Ipe est principiũ viaꝝ deiꝰ. ħ interponit ad intelligẽdũ q ea q̃ dicunt ħ de demone intelligit sub metapho:a elephãtis. est em demon ꝓncipiũ viaꝝ dei: qz inter creaturas angelicas ꝓma: z inter angelos ille q fuit ꝓmꝰ simpliciter peccauit p superbiã z fuit alijs cadẽtibus occasio peccãdi. k Qui fecit eũ. s. deus.

r Applicabit gladiũ eiꝰ. s. prãtem nocendi que ineſt ei a deo cuius voluntatẽ nocẽdi habeat a se ipo. nõ tamẽ potest eã exequi nisi deo ꝓmittente: sicut patet in ꝓncipio huiꝰ libꝛi: Cõsequenter describit conuersatio elephantis cũ dicit. m Huic montes herbas ferũt. qz sicut dictũ est supra vescit terrenascentib⁹. p hoc q fit hic mentio de montib⁹ intelligit q potestas demonis maxime est in superbis hominibus. n Omnes bestie agri ludent illi. sicut dictũ est supra elephas non viuit de preda alioꝝ animaliũ sicut leo: z ideo alie bestie nõ formidant habitare cum eo: z p hoc designat q homines bestialiter viuẽtes sunt ipi demoni familiares. o Sub vmbra dormit in secreto calami. est. n. elephas animal calidũ: z in regionibus calidis nascit: z ideo contra calorẽ corporis z tẽporis libenter requiescit iuxta fluuios vbi in locis paludosis crescũt calami: vt habeť. v. de animalibus.

p Protegunt vmbre vmbrã eiꝰ. qz querit loca iuxta calomos vbi sun arboꝛes magne: quarũ vmbre cadunt sup vmbras calamoꝝ: ideo subdit.

q Circumdabunt eum salices torrentis. que sunt altiores calamis: z faciunt vmbram densiorem. r Absorbebit fluuium ꝛc. elephas em ꝓpter magnitudinem corporis z caliditatẽ cõplexionis cõsuenit multum bibere. vñ. vij. de animalibus dicit q quidã elephas bibit metretas macedonicas. xiiij. in mane: z iterũ alias. viij. in sero. z ideo hic est yperbolica locutio cũ dicit.

r Absorbebit fluuiũ. sicut de boie multũ potante dicit q si secana vel alius fluuius transiret p os eius non esset satiatus. p ista designat q dyabolus quiescit z habitat in hominibus ocio deditis: tãq̃ in locis vmbrosis que sunt apta quiescentibus z ociosis: z q cõfidit defacili sibi incorporare quasi potãdo omnes boies instabiles qui per fluuium designanť: verũtamẽ qz nõ supat omnes sed a sanctis hominibus supatur z maxime a xpo: nõ subdit.

s In oculis eius quasi hamo capiet eum. in quo exprimitur vnus modus capiendi elephantem per hoc q de-

subt⁹ cauak terra:ꝛ supra illã cauationẽ ponit pabulũ:qõ videꝫ illuc accedit ꝛ terra frãgit ex põdere:ꝛ sic cadit i foueã:ꝛ sic capit sicut pisces hamo capiunt:qꝛ venator supuenientes eũ pungit lancea.ió subdit. t Et in sudib⁹.i.in acutis gladijs. v Perforabit nares ei⁹.que sunt ꝓtes magis sensibiles ꝙ ꝑ hãc designat ꝙ xp̃s superauit dyabolu3 oñdẽs ei infirmitatẽ humane nature: quã credẽs sic escaz denorare fuit capt⁹ Studes aũt eius nares pforãtes possũt itelligi apli⁹ ꝛ alij sancti:qb⁹ xp̃s dedit su ꝑ demones ptãtẽ.

a In extrahere ꝛc. b ꝑ hãc agit de demone sub similitudine ceti:q est maximum aial maximũ.dicit ei plini⁹ ꝙ tãtũ spaciũ occupat quãtũ quatuor iugera terre mediã aũt ptẽ iugeri par boum in die arare ꝓsueuit:vt hꝫ. Reg.xiij. Et ad designãdũ magnitudinẽ ceti vocat hic leuiathã:qõ in hebreo sonat additamẽtũ eoꝝ qꝛ notabiliter excedit quãtitatẽ oim alioꝝ aialiũ terrestriũ ꝛ marinorũ:igit sub similitudine aialis tãmonstruosi:ꝑ oñdit ipe demon ab hoie insuperabilis:ꝛ scõo oib⁹ creaturis terribilis ca.se.prima in duas:qꝛ ꝑ oñdit ꝛ in superabilis ab homine:scõo superabilis a deo:ibi. Nemẽto belli. Circa primũ ör. a In extrahere poteris.s.de mari. b Leuiathã hamo.q.d.nõ:qꝛ nõ põt sic capi sicut pisces alij:ꝛ dato ꝙ sic caperet:tñ nõ posset sic extrahi ꝓpter pondus sui corꝑis. c Et fune ligabis linguã ei⁹.q.d.nõ : ham⁹ em̃ in q̃ capit piscis appẽdit in fune:ꝛ sic lingua piscis capti ligat cũ illo fune. d Nũqd multiplicabit ad te ꝑces vt ei parcas ꝛ nõ capias eũ:q̃si dicat nõ.qꝛ nõ habet te timere. e Nunqd feriet tecu pactũ . vt fuiat tibi sicut dño suo. f Nunqd illudes ei q̃si aui.capiẽdo eũ in decipula sicut capit auicula. g Aut ligabis eũ ancillis tuis. sicut ligat auicula capta:vt pueri ꝙ custodiunt ab ancillis ludãt in ea. Per ista ꝓdicta itelligit ꝙ tãta est ptãs de monis:ꝙ nulla vtute hois carminib⁹ herbis lapidib⁹ characterib⁹ ꝛ silib⁹ põt astringi seu artari ad aliqd agẽdũ: lz aliqñ ꝺ fingat vt hoies talib⁹ intẽtos in erroꝛib⁹ detineat. h Cõcidẽt eũ amici:deuidẽt illũ negociatores.i interrogatiue legat.q.d.nõ:alia em̃ aialia terrestria ꝛ aq̃tica aliqñ capiunt vtute hũana:ꝛ sic carnes eoꝝ cõicant alijs ꝙ liberalẽ distributionẽ iter amicos:vel ꝙ venditionẽ inter negociatores. i Nũqd iplebis sagenas pelle ei⁹.i.capies eũ cũ sagena : qꝛ pellis piscis capti in sagena inuolit intra ipam.q.d.nõ:qꝛ non põt sic capi. k Et gurgustiũ capite illi⁹.est aũt gurgustiũ instrumẽtũ de fimine factũ:sic notatũ a gurgite fluuij in q̃ ponit ad capiẽdũ pisces:qꝛ qñ intrat illuc nõ põt exire. Caput aũt cet est tãte magnitudinis ꝙ nõ posset ingredi talia instra.

l Pones sup eũ manũ tuã.i.vtutẽ tuã ad factẽdũ ö eo volũtatẽ tuã.q.d.nõ:cũ sit oino vtute hũana ,insuperabil: nisi cũ impingit ad terrã vñ nõ põt se moueret dicet ꝓtesequẽti:vel qñ ex ipꝛouiso vulnerat ex insidiãtib⁹ sibi vt dictũ fuit supra ca.xj. m Nemẽto belli.ꝺ ꝓ oñdit ꝙ q̃nis demõ sit insuperabilis ab hoie:superabilis tñ est a deo ió subdit. Nemẽto belli.qõ demõ habuit ꝫ te:vt hꝫ i principio huius libri pdẽdo substantiã tuã ꝛ plem ꝛ pcutieodo carnẽ tuã.ꝛ in nullo potuisti resistere. n Nec vltra addas loq aliq̃ qõ sonat in derogationẽ iustiçie ꝛ sapientie mee cũ possum ipm demonẽ solo nutu deijcere.ió subdit. o Ecce spes ei⁹ frustrabit.in quo tangit delectio demonis sub similitudine ceti.cetus.n. sperãs deuorare pisces insequit eos fugiẽtes ad litora maris,vbi aqua nõ est ita ꝓfunda ꝙ cetus possit sibi natare:ꝛ sic impingit ad terrã de q̃ nõ põt se retrahere:qõ videtes hoies accurrũt vndiq; ꝛ interficiũt ipm:qꝛ nõ põt se mouere:ꝑ ꝺ designatur ꝙ demon sperãs sibi incoꝛpare sanctos a sua spe frustabit:qꝛ ab eis supabit:ꝛ videtib⁹ cũctis ꝓcipitabit:qꝛ i extremo iudicio cũ damnatis i infernũ deijcietur.

p Videtib⁹ omnibus.qui tũc erũt in iudicio cõgregati.

¶ In cap.xl. vbi dicitur i postilla. Si habes brachiũ. Hic cõsequẽter ꝓbat ꝓpositũ.ꝙ iob sit incorruptibilis.

¶ Additio ꝓma.

Hꝛc qõ ör: Si brachiũ habes sicut de⁹. Notandũ est fm sanctũ thomã ꝙ cũ fuerint duo equales si appareat alteri culpã imponi sibi nõ est reprehẽsibile si alt eoꝝ se a culpa expurget q̃uis alter culpabilis in hoim opinione remaneat.qꝛ homo naturaliter plus se q̃ aliũ diligit.sed vbi est tanta distãtia quanta est dei ꝛ hominis.potius debet homo pati culpã iniuste in se referri q̃ ꝙ iniuste in deũ referat ꝛc. ió dns ad arguendum iob ponit excellẽtiã dei sup hoies. Sed mirandũ est de hoc ꝙ dicit. Si habes brachiũ sicut de⁹.ꝛ si voci simili tonas ꝛc.nã iob licet de sua iusticia videat aliqualiter ꝑsumsisse.seu incaute cã cõmẽdasse intũ ꝙ iudiciũ diuinũ ꝙ hoc videret hominib⁹ irritum,put sonãt verba supꝛapposita cum dicit. Condemnabis me vt instificeris.nunq̃ tamen legit ipm iob se iactare de potẽtia ꝓpria.ꝑsertim vt eã diuine potẽtie equiparet. ꝓut hec verba vident sonare cũ ör. Si habes brachiũ sicut de⁹ ꝛc. sed potius supra ca.xij.manifeste ꝓuidet diuinã potentiã esse insuperabilem seu incõphensibilem. dicit em̃ ibidem. Apud ipm.i.ipm deum sapientia ꝛ fortitudo.ꝛ sequitur. Si destruxerit nullus est q̃ edificat:si incluserit hominẽ nullus est qui aperiet.in quo loco multa alia ad diuinaz omnipotentiã singulariter ptinentia clare cõfitet: vñ nõ videt rationabile ꝙ ei imponeret illud credere seu asserre cui⁹ oppositũ ipemet Iob fatebat. Ad qõ videt dicendum ꝙ dns in his locutionib⁹ cũ iob ꝓcedit q̃si ꝑ modũ opponẽtis q̃ intẽdit ꝓcludere suũ aduersariũ de aliq̃ que sito.ꝓtingit em̃ in talib⁹ ꝙ opponẽs ꝓponit aduersario aliq̃ quã diuisionẽ sufficientẽ circa idẽ quesitũ:cui⁹ diuisiõis licet alterã ptẽ nõ admitteret aduersarius:tñ vtrãq; vult opponẽs destruere:vt aduersari⁹ remaneat totaliter vincrus:vñ in ꝓposito qꝛ iob videbat irritũ facere diuinũ iudiciũ ex incauta cõmẽdatiõe ꝓprie iusticie. Or aũt aliqs audeat irritare iudiciũ alteri⁹ cõtingit dupl̃r: vel qꝛ ex excellẽtia scie fm quã põt manifestare iusticiã alteri⁹: vel ex excellẽtia potẽtie fm quã euacuat alteri⁹ iudiciũ. Et qꝛ dns in ꝑcedentib⁹ caplis iam oñderat defectũ scientie ipius iob interrogãdo eũ de multis ad sciam ptinentib⁹ vt cũ dicit:Quis posuit fundamẽta terre:si nosti. nunquid nosti hec vel illa.Circa quas interrogationes ad sciam ptinẽtia duo capla ꝑcedẽtia versant cõuincẽdo ipm iob de scie defectu. In ꝑcedẽti aũt caplo intendit ꝓuincere eũ de defectu potẽtie dicẽs. Si habes brachiũ sicut de⁹ ꝛc. iob ista loquẽdo asseruisset.sed vt ,vtrũq; mẽbrũ ꝑdicte distinctiõis ad ꝓuincẽdũ iob totalr destrueret:vt dicti ẽ.

¶ In eodẽ caplo.xl.vbi ör i postil. Ecce behemoth Hic autẽ ostendit excellentia diuine virtutis.

Additio secunda.

Hꝛc qõ ör.Ecce behemoth ꝛc.cõtinuat ad ꝓcedentia notabiliter vt in glosa sic.Quia autem ꝓmissis verbis dominꝰ potẽtiã sue magnitudinis inclit

nūc in sequētib⁹ nequitiā antiqui hostis oñdit: vt bonus famulus dñi erudit⁹ prius virtutib⁹ sciret quātū eū diligeret: ꝛ cognita post calliditate dyaboli disceret quantū timeret: hec i glo.

¶ In eodē ca. xl. vbi ōz i postilla. Ipe est principiū viarū dei.

Addicio.

l Licet sathan ō q̄ sub figura behemoth hic principaliter intendit sic inter primas creaturas dei nō ex ꝟ p̄ posuit dicere p̄ncipium viarum dei: vñ ꝛ aliter ꝛ cōueniētius hec verba exponi videnť a sancto tho. in expositione sua sic: vt p vias dei intelligant opa p̄uidentie ei⁹. Circa q̄ ꝟ p̄sideranť q deo solū vnuz op⁹ ē p̄ncipiū ꝛ sue bonitati p̄uenies. s. bñ facere ꝛ inserere. sed q de⁹ puniat vel aduersitates iudicat: ꝟ ptigit p̄pter miliciā creature rōnalis: q̄ p̄ in dyabolo fuit inuēta ꝛ p ei⁹ suggestioue ad hoiem deriuata: iō signāter dicit: q ipe est p̄ncipiū viarū dei. i. q de⁹ diuersis vijs vtik. s. bñfaciēdo ꝛ puniendo: ꝛ ne credať sic esse p̄ncipiū viarū dei q p scipm sit potēs ad nocēdū: iō subdit: Qui fecit eum applicauit gladium eius.

¶ Capūm xlj.

a Non q̄si crudelis xlj.

b Suscitabo eū. Quis ei resistere potest vultui

c meo? et q̄s aī dedit mihi vt reddā ei. Oia q̄ sub ce-

d lo sunt mea sunt. Nō parcā ei ꝟbis potētib⁹: ꝛ ad

f dep̄cādū ꝓpositis. Quis reuelabit faciē indumenti

g ei⁹ ꝛ i mediū oris ei⁹ q̄s introibit: Portas vult⁹ eius

h q̄s aperiet. Per gyrū dentiū ei⁹ formido corpus illius q̄si scuta fusilia cōpactū

k squamis se prementibus.

l Una vni coniungit et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alteri adherebit: ꝛ tenentes se ne

m quaq̄ seperabunt Sternutatio eius splendor ignis:

n ꝛ oculi eius vt palpebre diluculi Be ore eius lampades procedunt sicut tede

p ignis accēse: de naribus ei⁹

q p̄cedit fum⁹ sicut olle succense atq̄ feruentes. Halitus ei⁹ prunas ardere facit

s ꝛ flama ō ore eius egredit

a In collo eius morabit fortitudo

illius quasi scuta fusilia. i. de ere fusa que sunt fortissima.

k Cōpactū squamis sese p̄mētib⁹ ꝛ cōplectētib⁹: squame em̄ ceti magne sunt ad modum scuti q ꝟ aūt designat multitudo malor hoīm q̄ sunt q̄si quedā squame dyaboli: ꝛ cōnexio eor ad male agēdū: iō subdit: Una vni coniungitur. l Et ne spiraculū. i. aer incedit p eas. squame ei ceti sunt ita p̄iuncte q vix aer pōt inē eas ingredi: ꝛ p ꝟ intelligit q mali hoies ita aliq̄ sunt ad male agēdū p̄nexi ꝛ obstinati q nō recipiūt instinctū spūssancti ad bonū: sm q ōz. s. xxxiij. Ipi fuerūt rebelles ꝛc. m Sternutatio ei⁹. hic p̄fert oñdit demon terribilis sub similitudine ceti ex ei⁹ opatione. ꝛ p̄mo describit ei⁹ terribilis opatio: et scōo eius mirabilis ꝑpugnatio: ibi. Nūquid circūdabit eū. Circa p̄mū sciēdū q sicut in scribēdo dispositio nē ipius ceti incipit a capite: ita siḿ icipit describēdo ei⁹ opationes. p̄ncipalior aūt ps est cerebrū: ex cui⁹ cōmotione causať sternutatio: iō dicit. m Sternutatio ei⁹ splēdor ignis. q̄ em̄ hō fortit sternutat ex cōmotione cerebri cōmouenť oculi: ꝛ sic ab eis videnť quasi quedā scintille egredi. ꝛ ꝟ tātomagis fit in sternutatiōe ceti quāto caput ei⁹ ꝛ cerebrū sunt maiora. Audiui a quodā expto in mari ꝛ hoie veridico: q in ripa maris iuxta portugaliā fuerit inuentus cetus de cui⁹ lingua particulatim decisa fuerūt onerati. xxiiij. muli. ex quo satis apparet magnitudo capitis ꝛ cerebri ꝛ oculor: ideo subdit. n Et oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. oculi em̄ ꝑter lenitatē habēt quandā claritatem: ꝛ ideo oculi ceti ꝑter magnitudinē videnť a longe p modū cuiusdam claritatis diffuse similis auroze seu diliculo. p sternutationē aūt ceti itelligit tētatio dyaboli: ex qua p̄cedit ignis ire ꝛ cōcupiscētie: ꝛ p claritatez oculor ꝑsperitas tēpaliū: quā dyabolus peccatorib⁹ repromittit. Cōsequēter describit effect⁹ oris cū dicit.

o De ore ei⁹ lāpades p̄cedūt sicut tede ignis accēse. est aūt teda gen⁹ ligni luminarib⁹ apti ꝛ dicit a tedet p antiphrasim. cetus. n. hz maximū calorē interi⁹: q̄ necessari⁹ est ad mouēdū tantā molē corpis. est em̄ animal respirās sicut delphin ꝛ ideo de ore eius egredit aer multum calefactus ꝑpter quod igni comparať: quia non solum respirat per os sed etiam per nares: ideo subdit.

p De naribus eius procedit fumus id est aer calefact⁹ et adustus.

q Sicut olle succense. atq̄ feruentes. sicut em̄ aqua in olla calefit per hoc q ignis apponit olle: ita aer respirat⁹ in pulmone per calorem cordis ꝑpe existentem.

r Halitus eius prunas ardere facit id est ita magnus est et calidus q possit accendere p̄runas: ꝛ loquitur ō ceto ad modum sufflatorij magni quo succenditur ignis in magno fornace.

s Et flama de ore eius egreditur id est aer tamadūstus ꝛ calidus q merito flame cōparatur. Per ista autem p̄dicta intelligitur q per temptationes dyaboli: feruores ire inuidie ac superbie succenduntur: Consequenter describit fortitudinē colli quod immediate coniungitur capiti. a In collo eius morabitur fortitudo. in libro. ij. de animalib⁹ dicit q nullis piscis habet collum nisi generans cuiusmodi est cetus: in cuius collo requiritur fortitudo ad portandum pondus tāti capitis sicut p̄dictum

nūc in sequētib⁹ nequitiā antiqui hostis oñdit: vt bonus famulus dñi erudit⁹ prius virtutib⁹ sciret quātū eū diligeret: ꝛ cognita post calliditate dyaboli disceret quantū timeret: hec i glo.

¶ In eodē ca. xl. vbi ōz i postilla. Ipe est principiū viarū dei.

Addicio.

l *Licet sathan ō q̄ sub figura behemoth hic principaliter intendit sic inter primas creaturas dei nō ex ꝟ p̄ posuit dicere p̄ncipium viarum dei: vñ ꝛ aliter ꝛ cōueniētius hec verba exponi videnť a sancto tho. in expositione sua sic: vt p vias dei intelligant opa p̄uidentie ei⁹. Circa q̄ ꝟ p̄sideranť q deo solū vnuz op⁹ ē p̄ncipiū ꝛ sue bonitati p̄uenies. s. bñfacere ꝛ inserere. sed q de⁹ puniat vel aduersitates iudicat: ꝟ ptigit p̄pter miliciā creature rōnalis: q̄ p̄ in dyabolo fuit inuēta ꝛ p ei⁹ suggestioue ad hoiem deriuata: iō signāter dicit: q ipe est p̄ncipiū viarū dei. i. q de⁹ diuersis vijs vtik. s. bñfaciēdo ꝛ puniendo: ꝛ ne credať sic esse p̄ncipiū viarū dei q p scipm sit potēs ad nocēdū: iō subdit: Qui fecit eum applicauit gladium eius.*

¶ Capūm xlj.

a Non q̄si crudelis xlj.

b Suscitabo eū. Quis ei resistere potest vultui

c meo? et q̄s aī dedit mihi vt reddā ei. Oia q̄ sub ce-

d lo sunt mea sunt. Nō parcā ei ꝟbis potētib⁹: ꝛ ad

f dep̄cādū ꝓpositis. Quis reuelabit faciē indumenti

g ei⁹ ꝛ i mediū oris ei⁹ q̄s introibit: Portas vult⁹ eius

h q̄s aperiet. Per gyrū dentiū ei⁹ formido corpus illius

k q̄si scuta fusilia cōpactū squamis se prementibus.

l Una vni coniungit et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alteri adherebit: ꝛ tenentes se ne

m quaq̄ seperabunt Sternutatio eius splendor ignis:

n ꝛ oculi eius vt palpebre diluculi Be ore eius lampades procedunt sicut tede

p ignis accēse: de naribus ei⁹

q p̄cedit fum⁹ sicut olle succense atq̄ feruentes. Halitus ei⁹ prunas ardere facit

s ꝛ flama ō ore eius egredit

a In collo eius morabit fortitudo

illius quasi scuta fusilia. i. de ere fusa que sunt fortissima.

k Cōpactū squamis sese p̄mētib⁹ ꝛ cōplectētib⁹: squame em̄ ceti magne sunt ad modum scuti q ꝟ aūt designat multitudo malor hoīm q̄ sunt q̄si quedā squame dyaboli: ꝛ cōnexio eor ad male agēdū: iō subdit: Una vni coniungitur. l Et ne spiraculū. i. aer incedit p eas. squame ei ceti sunt ita p̄iuncte q vix aer pōt inē eas ingredi: ꝛ p ꝟ intelligit q mali hoies ita aliq̄ sunt ad male agēdū p̄nexi ꝛ obstinati q nō recipiūt instinctū spūssancti ad bonū: sm q ōz. s. xxxiij. Ipi fuerūt rebelles ꝛc. m Sternutatio ei⁹. hic p̄fert oñdit demon terribilis sub similitudine ceti ex ei⁹ opatione. ꝛ p̄mo describit ei⁹ terribilis opatio: et scōo eius mirabilis ꝑpugnatio: ibi. Nūquid circūdabit eū. Circa p̄mū sciēdū q sicut in scribēdo dispositio nē ipius ceti incipit a capite: ita siḿ icipit describēdo ei⁹ opationes. p̄ncipalior aūt ps est cerebrū: ex cui⁹ cōmotione causať sternutatio: iō dicit. m Sternutatio ei⁹ splēdor ignis. q̄ em̄ hō fortit sternutat ex cōmotione cerebri cōmouenť oculi: ꝛ sic ab eis videnť quasi quedā scintille egredi. ꝛ ꝟ tātomagis fit in sternutatiōe ceti quāto caput ei⁹ ꝛ cerebrū sunt maiora. Audiui a quodā expto in mari ꝛ hoie veridico: q in ripa maris iuxta portugaliā fuerit inuentus cetus de cui⁹ lingua particulatim decisa fuerūt onerati. xxiiij. muli. ex quo satis apparet magnitudo capitis ꝛ cerebri ꝛ oculor: ideo subdit. n Et oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. oculi em̄ ꝑter lenitatē habēt quandā claritatem: ꝛ ideo oculi ceti ꝑter magnitudinē videnť a longe p modū cuiusdam claritatis diffuse similis auroze seu diliculo. p sternutationē aūt ceti itelligit tētatio dyaboli: ex qua p̄cedit ignis ire ꝛ cōcupiscētie: ꝛ p claritatez oculor ꝑsperitas tēpaliū: quā dyabolus peccatorib⁹ repromittit. Cōsequēter describit effect⁹ oris cū dicit.

o De ore ei⁹ lāpades p̄cedūt sicut tede ignis accēse. est aūt teda gen⁹ ligni luminarib⁹ apti ꝛ dicit a tedet p antiphrasim. cetus. n. hz maximū calorē interi⁹: q̄ necessari⁹ est ad mouēdū tantā molē corpis. est em̄ animal respirās sicut delphin ꝛ ideo de ore eius egredit aer multum calefactus ꝑpter quod igni comparať: quia non solum respirat per os sed etiam per nares: ideo subdit.

p De naribus eius procedit fumus id est aer calefact⁹ et adustus.

q Sicut olle succense. atq̄ feruentes. sicut em̄ aqua in olla calefit per hoc q ignis apponit olle: ita aer respirat⁹ in pulmone per calorem cordis ꝑpe existentem.

r Halitus eius prunas ardere facit id est ita magnus est et calidus q possit accendere p̄runas: ꝛ loquitur ō ceto ad modum sufflatorij magni quo succenditur ignis in magno fornace.

s Et flama de ore eius egreditur id est aer tamadūstus ꝛ calidus q merito flame cōparatur. Per ista autem p̄dicta intelligitur q per temptationes dyaboli: feruores ire inuidie ac superbie succenduntur: Consequenter describit fortitudinē colli quod immediate coniungitur capiti. a In collo eius morabitur fortitudo. in libro. ij. de animalib⁹ dicit q nullis piscis habet collum nisi generans cuiusmodi est cetus: in cuius collo requiritur fortitudo ad portandum pondus tāti capitis sicut p̄dictum

Nūc in sequētib⁹ nequitiā antiqui hostis oñdit: vt bonus famulus dñi erudit⁹ prius virtutib⁹ sciret quātū eū diligeret: ꝛ cognita post calliditate dyaboli disceret quantū timeret: hec i glo.

¶ In eodē ca. xl. vbi ōz i postilla. Ipe est principiū viarū dei.

Addicio.

l Licet sathan ō q̄ sub figura behemoth hic principaliter intendit sic inter primas creaturas dei nō ex ꝟ p̄ posuit dicere p̄ncipium viarum dei: vñ ꝛ aliter ꝛ cōueniētius hec verba exponi videnť a sancto tho. in expositione sua sic: vt p vias dei intelligant opa p̄uidentie ei⁹. Circa q̄ ꝟ p̄sideranť q deo solū vnuz op⁹ ē p̄ncipiū ꝛ sue bonitati p̄uenies. s. bñfacere ꝛ inserere. sed q de⁹ puniat vel aduersitates iudicat: ꝟ ptigit p̄pter miliciā creature rōnalis: q̄ p̄ in dyabolo fuit inuēta ꝛ p ei⁹ suggestioue ad hoiem deriuata: iō signāter dicit: q ipe est p̄ncipiū viarū dei. i. q de⁹ diuersis vijs vtik. s. bñfaciēdo ꝛ puniendo: ꝛ ne credať sic esse p̄ncipiū viarū dei q p scipm sit potēs ad nocēdū: iō subdit: Qui fecit eum applicauit gladium eius.

¶ Capūm xlj.

a Non q̄si crudelis xlj.

b Suscitabo eū. Quis ei resistere potest vultui

c meo? et q̄s aī dedit mihi vt reddā ei. Oia q̄ sub ce-

d lo sunt mea sunt. Nō parcā ei ꝟbis potētib⁹: ꝛ ad

f dep̄cādū ꝓpositis. Quis reuelabit faciē indumenti

g ei⁹ ꝛ i mediū oris ei⁹ q̄s introibit: Portas vult⁹ eius

h q̄s aperiet. Per gyrū dentiū ei⁹ formido corpus illius

k q̄si scuta fusilia cōpactū squamis se prementibus.

l Una vni coniungit et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alteri adherebit: ꝛ tenentes se ne

m quaq̄ seperabunt Sternutatio eius splendor ignis:

n ꝛ oculi eius vt palpebre diluculi Be ore eius lampades procedunt sicut tede

p ignis accēse: de naribus ei⁹

q p̄cedit fum⁹ sicut olle succense atq̄ feruentes. Halitus ei⁹ prunas ardere facit

s ꝛ flama ō ore eius egredit

a In collo eius morabit fortitudo

illius quasi scuta fusilia. i. de ere fusa que sunt fortissima.

k Cōpactū squamis sese p̄mētib⁹ ꝛ cōplectētib⁹: squame em̄ ceti magne sunt ad modum scuti q ꝟ aūt designat multitudo malor hoīm q̄ sunt q̄si quedā squame dyaboli: ꝛ cōnexio eor ad male agēdū: iō subdit: Una vni coniungitur. l Et ne spiraculū. i. aer incedit p eas. squame ei ceti sunt ita p̄iuncte q vix aer pōt inē eas ingredi: ꝛ p ꝟ intelligit q mali hoies ita aliq̄ sunt ad male agēdū p̄nexi ꝛ obstinati q nō recipiūt instinctū spūssancti ad bonū: sm q ōz. s. xxxiij. Ipi fuerūt rebelles ꝛc. m Sternutatio ei⁹. hic p̄fert oñdit demon terribilis sub similitudine ceti ex ei⁹ opatione. ꝛ p̄mo describit ei⁹ terribilis opatio: et scōo eius mirabilis ꝑpugnatio: ibi. Nūquid circūdabit eū. Circa p̄mū sciēdū q sicut in scribēdo dispositio nē ipius ceti incipit a capite: ita siḿ icipit describēdo ei⁹ opationes. p̄ncipalior aūt ps est cerebrū: ex cui⁹ cōmotione causať sternutatio: iō dicit. m Sternutatio ei⁹ splēdor ignis. q̄ em̄ hō fortit sternutat ex cōmotione cerebri cōmouenť oculi: ꝛ sic ab eis videnť quasi quedā scintille egredi. ꝛ ꝟ tātomagis fit in sternutatiōe ceti quāto caput ei⁹ ꝛ cerebrū sunt maiora. Audiui a quodā expto in mari ꝛ hoie veridico: q in ripa maris iuxta portugaliā fuerit inuentus cetus de cui⁹ lingua particulatim decisa fuerūt onerati. xxiiij. muli. ex quo satis apparet magnitudo capitis ꝛ cerebri ꝛ oculor: ideo subdit. n Et oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. oculi em̄ ꝑter lenitatē habēt quandā claritatem: ꝛ ideo oculi ceti ꝑter magnitudinē videnť a longe p modū cuiusdam claritatis diffuse similis auroze seu diliculo. p sternutationē aūt ceti itelligit tētatio dyaboli: ex qua p̄cedit ignis ire ꝛ cōcupiscētie: ꝛ p claritatez oculor ꝑsperitas tēpaliū: quā dyabolus peccatorib⁹ repromittit. Cōsequēter describit effect⁹ oris cū dicit.

o De ore ei⁹ lāpades p̄cedūt sicut tede ignis accēse. est aūt teda gen⁹ ligni luminarib⁹ apti ꝛ dicit a tedet p antiphrasim. cetus. n. hz maximū calorē interi⁹: q̄ necessari⁹ est ad mouēdū tantā molē corpis. est em̄ animal respirās sicut delphin ꝛ ideo de ore eius egredit aer multum calefactus ꝑpter quod igni comparať: quia non solum respirat per os sed etiam per nares: ideo subdit.

p De naribus eius procedit fumus id est aer calefact⁹ et adustus.

q Sicut olle succense. atq̄ feruentes. sicut em̄ aqua in olla calefit per hoc q ignis apponit olle: ita aer respirat⁹ in pulmone per calorem cordis ꝑpe existentem.

r Halitus eius prunas ardere facit id est ita magnus est et calidus q possit accendere p̄runas: ꝛ loquitur ō ceto ad modum sufflatorij magni quo succenditur ignis in magno fornace.

s Et flama de ore eius egreditur id est aer tamadūstus ꝛ calidus q merito flame cōparatur. Per ista autem p̄dicta intelligitur q per temptationes dyaboli: feruores ire inuidie ac superbie succenduntur: Consequenter describit fortitudinē colli quod immediate coniungitur capiti. a In collo eius morabitur fortitudo. in libro. ij. de animalib⁹ dicit q nullis piscis habet collum nisi generans cuiusmodi est cetus: in cuius collo requiritur fortitudo ad portandum pondus tāti capitis sicut p̄dictum

est:⁊ ad cõiungendũ ip̃m reliq̃ corpe. Per collũ ceti desi
gnãt mali hoies p q̃s dyabolus suã malicĩã ad alios dere
uat. b Et facĩe ei⁹ p̃cedet egestas.i ceto.n.ꝑpt magni-
tudinẽ corporis regrit multũ de nutrimẽto: ⁊ iõ q̃n ver-
tit facĩe ad querẽdũ cibũ euacuat illã ptẽ maris sibi ꝑpin
quã piscib⁹ eos de-
uorando:⁊ p ꝫ desi-
gnat q egestas ⁊ ca-
rentia vtutũ ex sug-
gestiõe demonis cã
tur:Consequẽter de
scribit fortitudinem
aliarũ partiũ corpis
ceti dicẽs. c Mẽ
bra carnũ ei⁹ cohe-
rẽtia sibi ꝑpter spissi
tudinem mẽbroꝝ ⁊
carnium: ⁊ p ꝫ desi
gnat q hoies iniqui
q̃ sunt mẽbra dyabo
li ad malefaciẽdum
ad inuicẽ sunt colli
gati. d Mittet ꝺ
eũ. Hic ꝑñr describi
tur impugnatio de-
monis sub metapho
ra ceti:⁊ p ꝫ a deo qui
eũ deijcit.scõo a creatura quã despicit.ibi. Cũ apphende
rit Circa ꝑmũ ỏr. d Mittet ꝺ eũ fulmina.s. de⁹ a quo
fulmina tãq̃ sagitte mittunt.fulmina aũt frequenter ca-
dũt i mari ⁊ naues obrũt:⁊ eodẽ mõ cetũ frequẽti⁹ pfi-
ciũt q̃ alios pisces ꝑpter magnitudinẽ sui corpis e Et
ad locũ aliũ nõ ferent p qõ signat certitudo diuine ꝓuidẽ
tie sicut de sapiẽte sagittatore ỏr:q⁹ ei⁹ sagitta non ferꝝ ad
aliũ locũ nisi intẽctionis sue.p hec fulmina intelligit sua
diuisa dãnationis demonis:q̃ nõ ferꝝ alibi:qz cedit ad dei
gl̃iam ⁊ sanctoꝝ:⁊ tãtũmõ nocet demoni ⁊ malis homi-
nib⁹ q̃ sunt mẽbra ei⁹.⁊ q hoc de demone spãliter intelli-
gat p ꝫ ptz qõ subdit. f Cor ei⁹ indurabit q̃si lapis in
quo designat obstinatio demonis q̃ nõ flectit ad bonũ ex
aliq̃ ꝓcussione diuine vltionis. g Cũ sublat⁹ fuerit ti-
mebũt angeli.iste timor nõ est aliud q̃ admiratio angelo
rũ sanctoꝝ de diuisa virtute ⁊ iustitia in deiectione ⁊ punĩ
tione demonis:q̃ partim facta est a ꝓncipio sui casus:⁊
consũmabit in futuro iudicio:qñ cũ peccatorib⁹ dãnatis
detrudet in infernoꝫ:nec põt talis admiratio angeloꝝ in-
telligi de ꝓcussione seu interfectione ceti a deo:qz oĩs res
corpales parue ⁊ modice reputatiõis est ⁊ q̃si nulla respe
ctu angeli: ꝑpter qõ in eo nõ cadit admiratio de deiectio
ne rei corpalis ⁊ maxime intellectu carẽtis: cuiusmodi est
cetus h Et territi purgabunt.sm q dicit dyonisius lz
in angelis nõ sit purgatio ab immũdicia:tñ est ibi purga
tio a nesciẽtia inquãtũ p illuminatiões diuinas seu effe-
ctus ei⁹ mirabiles immediate ab eo ꝓcedẽtes angeli san
cti aliqua cognoscũt:q̃ ꝓius nesciebãt:⁊ p ꝫ mõ angeli i de
iectione demonis de celo empyreo fuerũt purgati a qua
dã nesciẽtia videntes diuinã virtutẽ ⁊ iustitiã in effectu:
quã ꝓius nõ viderãt. Idẽ eodẽ mõ erit in detrusione de-
monis in infernoꝫ cũ dãnatis in extremo iudicio. Fuerũt
etiã sancti angeli in casu demonũ purgati ab eoꝝ societa-
te:⁊ in extremo iudicio p totalẽ sepationẽ pleni⁹ purga-
bunt. i Cũ apphenderit. Hic ꝑñr describit impugna-
tio dyaboli sub noie ceti:⁊ hoc ab hoie quẽ despicit: ⁊ p ꝫ ẽ
qõ ỏr:Cũ apphenderit eũ gladius ⁊c.in q̃ oñdit q nõ ti-
met inuasionẽ de ꝓximo:qz quãtũcũq̃ hõ sit armat⁹ ad
inuadendũ vt gladio ⁊ hasta:⁊ ad sustinẽdũ torace vel cõ
similib⁹:tñ nullo mõ poterit stare corã eo si auertat:ideo
subdit. k Reputabit.n.vt paleas ferrũ.qz ferrũ gladij
vel ligna lancee nõ potuerũt ei nocere:sicut nec palee ꝓ-
fecte ꝺ hominẽ nocent sibi:⁊ sic cetus non timet inuasio-
nẽ de ꝓpinquo:ita nec etiã de longinquo:iõ subdit.

l Nõ fugabit eũ vir sagittari⁹.timore sagittarũ ꝺ eũ ꝓle
ctax. Sciendũ tñ q lz talia nõ timeat:tñ ex ꝓiectione spi
culoꝝ de longinq̃ q nõ aduertit:nec p ꝰñs timet:vulnera
tur ⁊ tandẽ mortt:⁊ sic mortu⁹ ad litus marꝫ ꝓicit.sicut
dictũ est.ꝺ.c.ij. m In stipulã versi sunt ei la.funde. hꝫ
eñ tãtã pinguedinẽ
exteri⁹ ⁊ cutis vari-
ciẽ:q lapides sic ꝓ
iecti nõ nocerent ei.
n Quasi stip. esti.
mal.non eñ põt alt
ꝺs tãtũ appropinq̃
re sibi q cuz malleo
vel cum hasta possit
eũ pcutere:nisi q̃n i-
pinges ad terrã non
põt se mouere vt di-
ctũ est ca.ꝑce.p pdi-
cta intelligit q dya-
bolus q̃ p ceti intel
ligit:nõ timet inua-
sionẽ hois de ꝓpin
quo vel de lõginq̃:qz nul
la res corpalis põt
ei nocere nisi inqua-
tũ est instrumẽtũ di-
uine iustitie: sicut ẽ
n titudo:⁊ faciem ei⁹ p̃cedet
c egestas Mẽbra carnũ ei⁹
d coherẽtia sibi Mittet ꝺ eũ
e fulmina.⁊ ad locũ aliũ nõ
f ferent. Cor ei⁹ ĩdurabit tã
q̃ lapis.⁊ stringet q̃si mal
g leatoris incus. Cũ sublat⁹
h fuerit:timebũt ãgeli: ⁊ ter
i riti purgabunt. Cũ apphẽ
derit eũ gladi⁹ subsistere ñ
poterit neq̃ hasta neqz to-
k rax Reputabit eñ q̃si pa-
leas ferrũ ⁊ q̃si lignũ putri
l dũ es Nõ fugabit euz vir
m sagittari⁹ i stipulã versi sũt
o Sub ipo erũt radij solis ⁊ p Sternet sibi aurũ q̃si lutũ. i. nihil reputabunt ab eo:nec etiã quãtũcũq̃ ꝓciose iõ subdit.
ignis infernalis:q̃ est corpoꝛe⁹:⁊ tñ ip̃m affligit.sicut
cet⁹ vtute bũana nõ põt superari:vt ꝓdictũ est .sic nec etiã
aliq̃b⁹ speciosis allici vt se subijciat ei:iõ subdit.
reputabunt ab eo:nec etiã quãtũcũq̃ ꝓciose iõ subdit.
p Sternet sibi aurũ q̃si lutũ.i.nihil reputabit: p ꝫ desi-
gnat q dyabol⁹ nulli s reb⁹ sensibilib⁹ quãtũcũq̃ ꝓciosis
vel pulcris allicit vt subijciat se hoi:lz aliq̃n ꝫ fingat:vt si
bi hoiem alliciat in culpa:⁊ tãdẽ pena ꝑpetua. q Fer
uescere faciet q̃si ollã.qz p magnitudinez corpis cet⁹ facit
magnã ꝓmotionẽ maris ex q̃ cõmotione generat magna
spuma in superficie.iõ subdit. r Ponet q̃si cũ vnguento
bullitũt.q̃ bulliẽdo spumã supi⁹ facit ex aere incluso.p ꝫ
aũt intelligit q dyabol⁹ ꝓcitat turbatiões in ꝫ mundo.
s Post eũ lucebit semita.sicut.n.naues trãseũtes dimit
tũt vestigiũ sui trãsit⁹ p aliq̃ tps:sic etiã cet⁹ ꝑpt magni
tudinẽ sui corpis dimittit post se magnũ ⁊ ilõgũ vestigiũ
trãsit⁹ sui:p qõ designat q turbatiões a dyabolo ꝓcitare i
ꝫ mũdo nõ cito cedant:hꝫ hñt aliq̃n magnũ tps tractum
t Estimabit abyssum.i.mare occeanũ. v Quasi sene
scẽtẽ.i.ipotẽtẽ ad ip̃m absoꝛbẽdũ:qõ.n.antiquat ⁊ sene-
scit ꝑpe interitũ ẽ vt hꝫ. Heb.viij.⁊ p ꝰñs est debilis vir-
tus:p ꝫ intelligit demõ q̃ ꝑpter dãnationẽ sna nõ dimittit
niti ꝺ deũ q̃si sua pena eẽt terminãda. x Nõ est su.ter.
po.q̃ ꝓpa.ei aialia aũt marina maiora sunt saris q̃ terre-
stria vt dicit plini⁹.cui⁹ cãm assignat hũiditatis abũdan-
tia:q̃ mẽbra corpoꝝ extẽdit.vñ in regionib⁹ hũidis sunt
hoies maiores q̃ in siccis.⁊ iõ si in mari nulla est creatu-
ra q̃ equipet ceto in fortitudine. multomin⁹ inuenit i ter
ra ⁊ p hoc designat q ptãs demonis maioꝛ est q̃ ptãs cu
iusliber corporalis creature:ideo subdit.
y Qui factus est vt nullũ timeret.habet eñ demon ex
conditione nature sue que in eo remansit intẽgra:q sit su-
perioꝛ omni corporali creatura:⁊ sic nõ timeat eã. vñ subĩ
dit. z Omne sublime videt.quia p superbia semp nititur
aggredi maiora: ꝑpter quod subdit.
a Ipse est rex sup omnes filios superbie.i.excedit oẽs ali
os in superbia:⁊ p hoc ptz q ea que dicta sunt de ceto intel
liguntur principaliter de demone:q̃ est principiũ superbie

In capitulo.xlj.vbi dicit in postilla. Non quasi crude
lis. Postq̃ ostendit demonem ab homine in superbiale.

Additio prima.

Quod dicit hic. Nõ quasi crudelis excitabo eũ: vel alludere ad id qõ supra iob. xxx. ca. ad deũ clamãs dicebat. Mutatus es mihi in crudelẽ: ad cuius declarationẽ & diminutionẽ ad pcedentia & sequẽtia psiderãdus est: q licet de⁹ in pcedentib⁹ oñderat ipsi iob q de prouidentia diuina circa act⁹ hũanos nõ erat cã ab hoie oino ãrendã: put dictũ fuit ẽ. xxxviij. ca. in additõne. nihilominus tñ descendẽs fragilitati ipsius iob: q vehementer deside rabat scire rõnes seu causas medias siue flagellatõnis: vtz supra in plurib⁹ locis: voluit innuere sibi in ħ loco q prosecutus sue flagellatõnis incepit ab ipso sathã: vtz ẽ. ij. ca. q behemoth & leuiathã in hoc loco figurat: & q de hoc videret q iob possit magz miserabilit pclamare: eo q deus posset eum affligẽ alijs modis pter crudelitatẽ ipsius sathan: iõ deus satisfecit sibi p ħ q i pflictu seu bello qõ habuit cum ipso sathã: deo adiuuãte nõ fuerat ipse iob cõuictus: cũ tñ ptãs sathã incompabilit excedat ptãtem ipsius iob: put infra codẽ ca. Nõ est ptãs sup terrã q ppet ei: & ħ qõ habuisti cũ behemoth seu leuiathã sp debes hõe in memoria: eo q nõ potuisses ab eo euadere xpiana ptãte: nisi solum diuina: vñ nec vltra addas loq. s. locutõnes grulosas & q⁹ forte iob ex memoria talis belli pteriti incideret in timoꝛẽ magnũ: ne forte iterũ eũ affligeret: iõ pnunciat ei securitatẽ dicẽs. Ecce spes ei⁹. s. sathã: qui spabat subuertere iob ad ħ vt faceret cũ in facie dñi blasphemare ẽ. ij. ca. Frustrabit. q nõ est psecutus intentũ: & videntib⁹ cũctis precipitabit: q post psolatõez iob videntib⁹ cũctis fratrib⁹ & cognatis: hmõi spes sathan frustrata fuit seu pcipitata. Sed q: adhuc posset ds dicere: q afflictio iob p tam ferocissimã creaturã videt ad crudelitatẽ punere: eo mõ q iob dicebat vbi ẽ. Mutatus es mihi in crudelẽ: iõ subdit: Non quasi crudelis. s. vt tu dicebas: suscitabo eũ. q. d. cui⁹rõ est. nam deus nõ pmisit sathã tentare seu affligere ipm iob quãtuz posset seu vellz. hoc eñ eet crudelitas: ħ deus limitauit potentiã suã dicens. Verũtñ aiam ei⁹ serua in q de⁹ reseruauit in pmissione afflictõnis ipsius iob ptãtem supandi ipsum: vt ibidem in additõne fuit expositũ: & q⁹ ista reseruatio nõ poterat frangi ab ipso sathã: iõ subdit. Quis eñ resistere põt vultui meo. Xõ autẽ ãre nullus possit resistere ipso ħ a me: & iõ subdit. Omnia q sub celo sunt mea sunt. & q⁹ forte diceret ds q non esset danda talis ptãs creature rie seu depcatoꝛia posset vti ptãte sua ad libitũ: sicut psuenit fieri inter boies qui postz recipiunt ptãtem a superiori subdit. Non parcã ei verbis potentib⁹: & ad depcandum cõpositis. s. vt pmittã eum vti ptãte sua vt vellet: & loquit more humano seu poetico put in hoc libro frequenter tales locutõnes occurrerũt: deo eñ nõ ptinent talia xpiane loquendo: & sequit. Quis reuelabit faciẽ indumenti ei⁹: in quo psequit xpositum de pditionib⁹ demonis sub spẽ certi. Et exponat totũ vt in postilla vsq ibi. Cum sublat⁹ fuerit ẽ.

In eo. ca. xlj. vbi dicit in postil. Cum sublatus fuerit timebunt angeli.

Additio. q.

Hi translatio nra hz. Cum translat⁹ fuerit timebũt angeli: in heb. hz. Ex sublatõne sua timebũt dij qõ intelligit de viris iustis de quib⁹ in Ps. lxxxj. Ego dixi dij estis: cui⁹ sensus est: naz q: statim supra dixerat q diabolus ẽ sic obstinat⁹ in malo q nullo mõ flectit ad bonum: de q dicit. Cor ei⁹ indurabit ẽsi lapis. Põt ds quere ẽ vtilitas fuit in pductione talis creature cui⁹ opa et membra oino sunt mala: nec ipse ad bonuz est flexibilis. Ad hmõi tacitã qõnem videt dñs rñdere sic: q casus diaboli seu ei⁹ sblatio est valde vtilis. generat eñ seu auget in viris iust⁹ timoꝛẽ dei. videtes eñ q creatura rõnalis i tanta puritate creata p abusum libertat⁹ arbitrij lapsa ẽ i tam magnã ruinã nõ imerito ẽtum cũq sint pfecti auget i eis timoꝛ ne deficiãt eo mõ q ẽ. ca. xiij. dr. In angelis suis inuenit prauitatem quãtomagis habitantes domos luteas ẽ. de hoc dicit. Ex sublatõne sua timebũt dñ. s. iusti viri: q quidem timoꝛ dei intelligendus est filialis: de q Grego. in. j. moral. Qui timet deũ nihil negligit. timere deum est nulla que facienda sunt bona pterire: qui quidẽ iusti tentatõnibus demonũ territi sepe purgabunt ab immundicia. vñ Aug. sup ps. xlij. Vita nra i hac pegrinatione ñ põt esse sine pctõ nec pficere sine tentatõne q: pfectus nr̃ p tentationẽ nr̃az fit: nec sibi quisq̃ inotescit nisi tẽrat⁹: nec pt coronari nisi vicẽt nec pt vincẽ nisi certauerit: nec pt certare nisi inimicũ & tentatõnes habuerit. ħ ille: & isto mõ iusti tentationib⁹ demonũ territi & in bono psistentes xpiane dicunt purgari. exq̃ pz q ruina dyaboli fuit valde vtilis iustis diligẽtib⁹ deũ vt inde discerent quantũ timerẽt: put dr̃ in glosa allegata in pcedẽti ca. additione scda & etiã vt a p⁹acumlis purgarent: & hoc est qõ ap⁹lus dicit: Diligentibus deuz oñia coopant in bonum.

Capitulum: xlij.

Respondẽs aũt iob. Postq̃ descripta est ipsi⁹ Job increpatio eo q nimis extulerat suã iusticiã. ħ consequenter ponit eius humilis responsio cõfitendo xpianam culpam dicens dño. b Scio q: oñia potes. q cunq̃ sunt possibilia fieri. c Et nulla te latet cogitatio erat eñ iste iob pscius q pmemoꝛando suam iusticiã passus fuerat aliquẽ leuem motũ elatõnis: qui in talibus solet oꝛiri defacili etiaz in hominibus pfectis: & talis motus quãtũcunq̃ sit omnibus alijs occultus tñ deo est notus: ideo subdit. d Quis est iste. i. quicunq̃ quãtumcunq̃ astutus. e Qui celat psiliũ. i. vult coꝛdis sui celare secretum ipsi deo. f Absq̃ scientia. q. d. talis est nescius diuine virtutis xpter qõ iob recognoscit culpã suã dicens g Ideo insipienter locutus sum. incaute iusticiam meã pmemoꝛando. h Et que vltra modũ excedũt scientiaz meã: rõnes diuinoꝛ iudicioꝛ nimis inuestigando de istis eñ duobus fuerat increpat⁹ a dño: vtz p dicta. i Audi & ego loquar. pfitendo insipientiã meam. k Interrogabo te. humiliter sicut discipul⁹. l Et rñde mihi. me instruendo. m Auditu auris audiui te. q. d. añ flagella habui de te cognitionẽ aliquã: ħ tñ impfectã. n Nunc aũt oculus meus videt te. q: nũc habeo de te cognitionez pfectioꝛem sicut visa plenius cognoscunt q̃ solum audita. fuerat eñ iob plenius instructus de diuina virtute per flagellationẽ: q: vexatio dat intellectũ: & p reuelationez & allocutionẽ diuinã sibi factã: vtz ex dictis: & q: ad cognitionem pleniorem sequit pfectioꝛ penitentia de cõmissis: ideo subdit iob. o Idcirco ipse me reprehendo culpam meã pfectius pfitendo. & q: cum pfessione oꝛis debet eẽ satisfactio operis: ideo subdit.

p Et ago penitentiaz in fauilla & cinere. id est in austeritate & humilitate. q Postq̃ autem locutus est dominus ẽ. Posita increpatione heliu a domino de presumptione & ipsius iob de incauta locutõe: hic psequẽter ponit increpatio aliorum trium amicoꝛum iob de falsitatis assertione. & primo ponit dicta increpatio: secundo increpatoꝛum emendatõ: ibi. Abierunt ergo. tercio ipsius iob plena reuelatio: ibi. Addidit quoq̃. Circa primũ dicit.

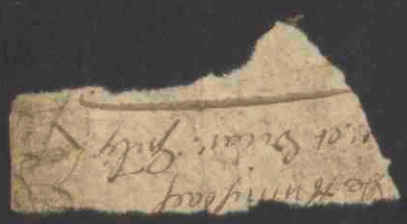

r Dixit ad eliphaz themaniten. iste erat pcipalis inter istos tres: z ideo dñs ad ipm dirigit sermonē dicens.
s Iratus est furor meus in te z in duos amicos tuos. nō dicit in heliu vel in iob. quia peccare ex psumptōne z incauta locutōne sicut peccauerūt heliu z iob, nō est ita grane sic peccare in falsitatis assertōne: qō cōtigerat istis trib⁹. vt pz p supradicta z ḡuitas hui⁹ facti nō tak p ꝫ quod dr. Furor dñi iracscit cōtra eos. qō nō solet dici in scriptura nisi grauibus culpis.
t Nūm nō estis locuti coram me rectū. i. dogma verū. v Sicut seruus me⁹ iob. q̄ vera locut⁹ est: tñ incaute q̄tuz ad aliqua z qz graues culpe antiquit⁹ sacrificijs expiabant. ideo subdit. x Sumite ergo vobis septez thauros. ad ōsignādū pfectōez penitentie p septenariū numerū q̄ pfectio desi gnat. y Et ite ad seruz meū iob. vt iustus offerat sacrificium p iniustis.
z Facie eius suscipiā. qz leuiter tñ peccauerat: z cū ꝫ pfecte dꝫ penituerat.
a Vt nō vobis imputet. ad penā eternā. b Stulticia. falsam doctrinā asserendo. ideo subdit Neq; enī locuti estis coram me rectum.
c Abierūt ḡ. Hic cōsequenter ponit increpatoꝝ emendatio: qz obedierūt pmpte diuino mandato. z pz lra vsq; ibi. d Et suscepit dominꝰ faciez iob. i. gratū habuit sacrificiū p eū oblatū. z eiꝰ orōnem nō solū p ipo. ꝫ etiā p amicis suis. e Dñs q̄z conuersus. z ptz lrā f Et addidit. Hic ꝓfr ponit ipius iob reuelatio nō solū ad psperitatē pristinā. ꝫ etiā ad maiorem: qō ostendit p in generali cū dr. Addidit quoq; oia tē. qō patebit. j. z scdo oñdit ꝫ in speciali. z qz inter bona exteriora homis amici sunt pcipua. ideo subdit. g Venerūt aūt ad eū oēs fratres sui z vniuerse sorores sue. i. viri z mulieres de sua cognatōe: q̄ noibus fratrū z sororꝝ ex primunt in scriptura vñ z abraam vocauit Loth nepotez suū frēm. Gen. xiij. h Et cuncti q̄ nouerant euz. i. illi q̄ habuerant familiaritatē cū eo ex aliis causis ante flagella: qz postea ab eo se elongauerant reputātes eū a deo flagellatū ꝓpter eius peccata lz occulta. Et comederunt cū eo panē. qz fecerunt cū eo solenne prandiuz ꝓpter eius releuatōez noie eūm panis z aque ois cib⁹ z pot⁹ intelligit in scriptura. vñ. iiij. Reg. vij. dixit heliseꝰ filius regis israel de syria in samariā ducti. Appone eis panē z aquā z subdit ibidē. Appositā est eis magꝫ cibozꝝ ꝑpatio. ex q̄ pz qō p panē z aquā ꝓpria intelligebat solēne prandiū: nō enī ē verisīle q̄ rex fecerit nisi fm intellectū ꝓprie k Et moueruūt sup eū caput. recogñscētes se deceptos fuisse: reputātes flagella ꝓpter iniq̄tatē suā ei ꝓtigisse. iō subdit l Et ꝓsolati sunt eū sup oi malo. ꝓtestātes q̄ ꝫ fecerat dñs ad ipius iob ꝓbatōez z matorē remuneratōez. m Et dederūt ei tē. magis ad ꝓgaudendū q̄ ad releuandū. qz dona hmōi ad ꝫ parū fecissent: qz subdit. n Vnusquisq; ouē vnā. in hebreo bk. Kesitā vnū. z dicūt hebrei moderni. Kenelatio aūt forme iob facta est a dño. iō sic dicitur. o Dñs autē benedixit nouissimis iob. multiplicādo bona eiꝰ tpaliaꝝ spūalia. p Et facta sunt ei. xiiij. milia ouium tē. añ flagella habuit tñ. vij. milia ouiū z tria milia camelorꝝ. z q̄ngē ta iuga bouꝫ. z q̄ngēta asinas. vt bk sūtas asinas. vt supra. j. ca. q̄ oia ꝫ exponunt duplicia.
q Et fuerūt ei. vij. filij z tres filie. z sic videt q̄ ples eiꝰ nō fuit duplicata q̄ tot habuerat añi: vt bk. j. ca. Ad ꝫ dicūt aliq̄ q̄ ꝫ factū est ad meliorē ipius fortunā: qz si ples eiꝰ fuisset duplicata: bona eiꝰ fuissent nimis diuisa: z sic q̄libet reportaret minorē portionem: q̄ ꝫ vt parū vslere: qz i felicitate plis magis attendit bonitas mor q̄ abundantia tpaliū bonorꝝ. z tō aliter dicit q̄ pueri iob fuerunt mortui in statu saluatis: vt satis pz ex dictis supra. j. ca. saluātur. Non dicuntur ꝓprie mortui ꝫ magis viui: ꝫ qō dicit saluator Mat. xij. allegās verbū dñi. qō bk Exo. iij. Ego sum deꝰ abraam z deꝰ ysaac z deꝰ iacob: ideo subdit saluator. Nō est deus mortuoꝝ ꝫ viuētiuz. z tō q̄ patriarchi iob refuabant in lymbo sctōꝝ patrū cū ipo victuri interim. sic intelligit ꝓples eiꝰ duplicata sic z alia.
a Et vocauit nomē vni⁹ diez z nomē scde cassiam: z nomē tercie cornustibij. Non sūt aūt inuente mlieres speciose sicut filie iob i vniuerso terra Deditq; eis pr suꝰ hereditatē inter frēs earuz
f Vixit aūt iob post flagella bec centuz quadraginta annis: z vidit filios suos z filios filiorum suorum vsq; ad quartam generationem
b et mortuus est senex z plenus dierum.

Explicit liber iob

menses vacuos ꝓpter qō ꝙ oppositum plenitudo dicrum designat in eo abundantiā bonoꝝ fortune quibus vsus ē ad virtutem: ⁊ bonoꝝ gratie quibus ꝓductus est ad futuram gloriam que ꝓdurat in secula seculoꝝ.

In ca. xliij. vbi dicit in postilla. Ipse est rex sup oēs filios superbie. i. excedit oēs alios in superbia.

Additio prima.

Vbi translatio nostra habet. Ipse est rex sup oēs filios superbie. in hebreo habet. Ipse est rex super omnes filios saphac. Saphac vo est vocabulum obscurum qō nō significat superbiā: nec aliqō certū habet sī gnificatū ſm expositores hebreoꝝ: eo ꝙ vocabulum istud nō habet simile in sacra scriptura ſm eos: vnde dicunt ꝙ debet exponi ꝓut ꝓgruit loco in quo ponit. ⁊ quia in hoc loco plane agit de ceto leuiathan qō est maximū animal ⁊ potentissimū inter marina cōtenta: ideo dicūt: ꝙ interpretatio huiꝰ dictōnis ⁊ pisc̄: est sic. ſm eos dicit: ipse ē rex super oēs filios pisciū: sed hec expositio est falsa: et etiaz vt credo ficta. Primū patet: nam aliud vocabulū simile reperitur Esa. xxxvij. vbi dicit. Comede hoc anno quę sponte nascunt: ⁊ in anno scō pomis vescere. Et vbi translatio nra habet pomis: in hebreo habet saphac seu saphic: quę est similis dictio huic que hic ponit. ⁊ est sīa ſm hebreos. ꝙ deus ꝙ ysaiam ꝓphām ꝓnosticabat ezechie regi: ꝙ postea sennacherib recessisset a iudea quā dimiserat penitus deuastatam. totus populus ezechie in primo anno miraculose viueret ex his q̄ nascerent ex granis cōtritī ab exercitu assyrioꝝ sine cultura hominis ⁊ in anno secundo viueret etiā miraculose ō fructibus arboꝝ q̄s preciderant assyrij. ⁊ sic ꝑz ꝙ saphac significat rē ꝑcisaz a sua radice q̄ ꝗdē significatio ꝓuenit ꝓpie in hoc loco: vt sit sensus. Ipse est rex sup oēs filios saphac. id est sup oēs filios precisionis seu excisionis: qō ꝓpie ptinet ad dyabolū per leuiathan in hoc loco figuratum qui excedit oēs a deo precisos in auersione a deo que est ꝓpria p̄cisio. ⁊ quia hec precisio primo ⁊ principaliter fuit ꝑ superbiam: ideo translatō nostra cōpetenter se habuit interpretando hoc nomen saphac ꝙ superbiā: ⁊ sic patet primū. Scōm vo ꝓbabiliter apparet. nam ipsi hebrei oīa ista que hic tradunt de leuiathan intelligūt de ipso ceto nō de dyabolo. de quo scz stillatoꝝ ponit supra. xl. cap. ⁊ in alijs locis: ⁊ vt talia quodammodo ꝓfirment euacuando veram sententiā nostraz de leuiathan spūali: ideo finxerūt ꝙ saphac significat piscis modo p̄dicto: ⁊ fixerunt ꝙ similis dictio in sacra scriptura non inueniatur.

In eodem ca. vbi dicit in postilla. Ideo de pulchritudine filiarum Job subdit. Non sunt inuente ⁊c̄.

Additio secunda.

De pulcritudinem corporalem nō designatur pulcritudo morum. vnde Prouerb. xj. cap. Circulus aureus in naribus suis mulier pulcra ⁊ fatua. ⁊ ibidem ca. vltimo. Fallax gratia ⁊ vana est pulcritudo. mulier timens deum ipsa laudabitur: sed per pulcritudinē filiarum Iob potius innuitur: ꝙ illa que tradunt in gest̄ Iob Grego. notabiliter ⁊ large exponit q̄s ad literalem. modi magis sunt referenda ad sensum spūalem quem beatus cum eīm cederet in veram laudem Iob vtruz pulcerrimas filias haberet: quarum similes nō inuenirent in vniuersa terra. ꝓut litera bene testat. an ꝙ essent mediocriter pulcre

Explicit postilla Nicolai de lyra cum additionib⁹ burgen. ⁊ replicis magistri Nath. sup Job fideliter.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super psalterium feliciter incipit.

Prophęta magnus surrexit in nobis Luce. vij. Liber psalmorum apud hebreos inter agiographa computatur. tam apud latinos inter libros ꝓphęticos reputatur. nec immerito. quia Dauid qui fecit psalmos saltem ꝓ maiori parte nō solū dicit ꝓphęta sed etiam eximius ꝓpheterarum. vt dicitur in principio glose sup librum psalmorum. ꝓpter qō conuenienter dicit de eo verbum ꝓpositum. ꝓpheta magnus ⁊c̄. In quo quidem verbo possunt notari qua tuoꝝ cause huius libri. s. efficiens. materialis. formalis. et finalis. Causa autem efficiens duplex est. s. principalis ⁊ instrumentalis principalis aūt est ipse deus reuelans mysteria in hoc libro descripta. Instrumentalis aūt ipe dauid cui ſm aug. oīa ꝓdicta in hoc libro fuerūt reuelata ⁊ ab eo descripta Scōm vo Hiero. ⁊ hylarium ⁊ oēs doctores hebraicos Dauid nō fecit oēs psalmos sed maiores partem. Plures aūt alij alios psalmos scripserūt vt moyses salomon ⁊ aliqui alij vt magis patebit infra ꝓsequendo per titulos psalmoꝝ. Psalmi tamen facti a dauid ⁊ alijs collecti fuerūt ⁊ in vno libro congregati. qui dicit liber psalmoruz et hoc per Esdram scribam ⁊ ꝓphetam vel ꝑ alium ꝓphetam sanctum quicūq̄ fuerit vt dicit Hiero. in ꝓlogo sup librū istum qui in modernis biblijs ꝓmuniter nō habet. Tenetur tamen cōiter a doctoribus nostris ꝙ Esdras qui legez ꝓbustam a chaldeis repauit psalmos a diuersis factos in hoc volumine ꝓgreganit. nō tñ dicit auctor libri seu causa efficiens instrumentalis sed magis ipse dauid. qui maiorem ptem psalmoꝝ fecit. Totum eīm a maiori parte denominat. Hec aūt cā efficiens duplex. s. principalis ⁊ instrumentalis tangit cum dr̄ ꝓpheta. Ad actum eīm ꝓphetandi concurrit deus mentez ꝓphete tangens seu eleuans ad supernaturalem cognitōnem. ⁊ mens ꝓphete hoc modo tacta seu illuminata: oportet eīm ꝙ simul sint: mouēs actus mota. ꝓpter qō dicit dōs Nume. xij. Siquis inf vos ꝓpheta domini fuerit in visione apparebo ei: aut ꝑ somnum loquar. In quo verbo tanguntur duo modi ꝓphetandi. ad quos oēs modi ꝓphetie ꝓpie dicte reducunt ꝓut infra magis videbitur. Vnus est in vigilia qui notat cuz dicitur in visione apparebo ei. Alius est in somno. qui notatur cum dicit. aut ꝑ somnum loquar. In vtroq̄ tamen modo ꝓcurrit deus vt agens principale. et mens prophete vt agens instrumentale: qō patet ꝙ hoc quod dicitur in visione apparebo ei. s. in vigilia veritatem supnaturalem ei ostendens. Aut ꝑ somnū loquar occulta sibi reuelans. Et sic patet primum scilicet cā effectiua. Secundo tangitur cā materialis siue subiectiua cum dicitur magn⁹. Ad cuius intellectum sciendum ꝙ ꝓpheta aliquis dicit magnus: ⁊ prophetia eius magna dupliciter. Vno modo intensiue ⁊ hoc tantomagis contingit quanto clarior est cognitio ipsius ꝓphete. ⁊ ſm hoc dauid dicit ꝓpheta magn⁹ vnde ⁊ in principio glose sup librum istum dicit. Alij prophete per quasdam rerum imagines arcq̄ verborum tegumenta prophetauerūt. dauid autem solius spiritussancti instinctu sine oīi exteriori adminiculo suam edidit prophetiam. Et hic modus est excellentior ꝓphetie: vt infra magis videbitur cum agetur de gradibus prophetie. Sz hic modus magnitudinis prophetie magis pertinet ad causam formalem: que consistit in modo tractandi q̄s ad subiectiuam. Alio modo accipitur magnitudo prophete seu ꝓphetie extensiue. scilicet quādo ad plura se extendit. ⁊ hoc ptinet ad cām subiectiuā seu materialem. Et ꝫ modo prophetia in hoc libro contenta dicitur magna. qz quodammodo se extendit ad omnia que in sacra scriptura cōtinent. Scōm eīm Cassiodorum super librum istum totꝰ xp̄us q̄stum ad caput ⁊ membra est subiectum in tota sacra scriptura accipiendo subiectum ꝑ materia. Et similiter ſm eum totus xp̄c est materia huius libri differenti tū

modo in tota scriptura sacra. qz hic est subiectū seu materia p modū laudis. ꝓpter qđ dr liber psalmoꝝ id est laudū diuinarū ꝓpter qđ etiam ab aliis doctoribꝫ cōiter dr q cōtinet totā sacrā scripturā p modū diuine laudis. Et idez de magnitudine materie huiꝰ libri pōt dici illud Exo. iij. Vadā z videbo visionē hāc magnā. qđ est verbū moysi q interptatur extractus de aquis. qz nullus est aptus ad cōsideratōem veritatis in ꝟ libro cōtente. nisi fuerit extractꝰ ab aquis voluptatū pūtis vite. Vnde dr Esa. xxviij. Quē intelligere faciet auditū. s. dns. Et rndet ꝓpheta. Ablactatos a lacte auulsos ab vberibꝫ. i. a corpis voluptatibus

Tercio in ꝟbo ꝓpositō tangit causa formalis cū dr surrexit. Circa qđ sciendū q duplex ē forma. s. forma tractādi z forꝫa tractat⁹. Forꝫa tractatꝰ ē diuisio libri. ꝟ q dicek pti libri psecutōe. Forma ꝟo tractandi est modus agendi qui in ꝓposito est modus deū laudandi. vt ꝑdictū est q̄cquid eīm in hoc libro cōtinek. p modū diuine laudis ponit. laus ꝟo diuina oratio ē seu species oronis. Oratio aūt fm Damas. est ascensus mentis in deū. qui quidē ascensus notatur cū dr surrexit. ꝓpter qđ dr in psalmo. lvj. Exurge gloria mea exurge psalte. zc. Gloria est clara letitia cū laude Cognitio aūt ipius dauid in ꝟ libro cōtenta fuit valde clara q̄ntum se extendit cognitio ꝓphetica. vt iā in pte tactuz est. z postea plenius tangek. Est etiā descripta p modū diuine laudis vt dictū est. z ideo bene vocat gloria ꝓpter qđ dicit dauid. Exurge gloria mea. z addit. Exurge psalteriū z cythara. qz aliqui psalmi ab eo descriptꝰ cantabant i mūsico instrumēto. qđ vocat psalteriū. z aliqui in cythara. vt videbit in psequēdo. sicut z mō aliq cantus siue note magis ꝓprie vocātur in viola. z alij in alijs instrumētis.

Quarto tangit cā finalis cū dr in nobis. i. ad vtilitatez z salutē nr̄am. homo eīm eo q est capax dei p cognitōnem z amorē est ordinatus ad quendā finē supnaturalē fm illud Esa. lxiiij. qđ oculus nō vidit nec auris audiuit. z i cor hominis nō ascendit que ꝑparauit deꝰ diligentibus se. Et qz ad finē totaliter incognitū nullus pōt se dirigere. iō necessariū fuit aliqua diuinitus hominibꝫ reuelari. p que dirigerētur in finē supnaturalē. hmōi aūt est sacra scriptura reuelata ꝓpter qđ ꝺ ea dicit apls Roma. xv. c. Quecunq scripta sunt ad nr̄am doctrinā scripta sunt. vt p pa. z ꝓsoꝟ. scripturaꝝ spem habeamus. que spes est expectatio certa future bītudinis. Liber aūt psalmoꝝ cōtinet totā sacram scripturā p modū laudis. iō est toti eccie valde vtilis ad spem z ad cōsecutōem future beatitudis. De quo possumus dicere illud Luce. j. Erexit cornu salutis nobis in domo dauid pueri sui. Deꝰ eīm sanctus z benedictꝰ erexit nobis cornu salutis. i. scripturā sacrā efficacē ad conseq̄ndaz salutē que est scriptura libri psalmoꝝ vt dictū est in domo dauid pueri sui. qz dauid ꝓ maiori pte fuit auctor huius libri per quē si corde teneak. z ope impleatur. in pñti gratia habebit. z glia in futuro. Quod nobis cōcedat qui est benedictus in secula zc.

Ad euidentiā maiorē huius libri z aliorū librorꝝ ꝓphetaliū quoꝝ expositōi intēdo insistere post istuz Antecꝫ descendā ad textū huius libri querit vtrum dauid fuerit eximius ꝓphetarꝝ. Et arguit ꝑ q nō. qz Deutero. vlti. dr. Non surrexit vltra ꝓpha in israel sicut moyses zc. ꝙ videtur q moyses fuerit excellentior ꝓpha q̄ꝫ dauid. Itē Matth. xj. dr. Inter natos mulierū non surrexit maior iohāne baptista. q fuit ꝓpheta ꝙ dauid nō fuit eo excellentior. In contrariū arguitur p glosam psalmi supra allegatā. q̄ dicit q dauid fuit eximius ꝓphetarum.

Responsio. Quoniam ista questio mota est ꝓpter itellectum ꝓphetarum generaliter. ideo quatuor hic sunt videnda. Primum est de quibus fit reuelatō ꝓphetica. secundum de gradibus ꝓphetie. terciū de vario tactu spūs sancti circa mentem ꝓphete. quartum de comparatione ipius dauid ad alios ꝓphetas. Circa primuz sciendum q ꝓpheta fm nominis interpretatōnem dicit q̄i p cul fans. quia denunciat ea que procul sunt seu remota a naturali cognitōne humana. z ideo de talibus est prophetia. Hmōi ꝺ sūt in triplici gradū. qz q̄ñdā sunt sic remota ꝓpē cognitōz rei cōgscēde. z aliq ex cōgscētis cognitōe. Et aliq ꝓpter modū cōgscendi. Primū adhuc est in triplici gradu. Primus est ꝓpter rei cognoscende eminentiaz cuiusmodi sunt diuina maxime circa psonarū ꝓpria. ideo de talibus facte sunt reuelatōnes ꝓphetice. Esa. vj. per seraphin ter sanctus clamantia z clarius est in nouo testamento. vt. j. Joh. v Tres sunt qui testimonium dant i celo. pater. verbum. z spiritussanctus. z hi tres vnū sunt. Secundus gradus est ꝓpter rei cognoscēde latentiam. cuiusmodi sunt cordiū secreta soli ꝺo cognita. Vnde z rogitatio symonis magi per reuelatōnem fuit cognita petro. Act. viij. Vnde dixit ei. In felle amaritudinis z obligatōne iniquitatis video te esse. Cogitabat enim gratiaz spūs sancti vēdere. Tercius gradus est ꝓpter rei cognoscende distantiaz. que distantia vno modo accipitur ex pte loci. z hoc modo heliseus per spiritū ꝓpheticuz distās per magnum spacium vidit Giezi accipientem munera a naaman syro. vt habetur. iiij. Reg. v. Alio modo accipitur distantia ex pte tēporis. s. preteriti vel futuri. Presens enim tempus non distat a nobis. De distantibus ꝺo fm preteritum facta fuit reuelatio moysi quādo prophetauit de creatōne mundi. vt dicit Greg. sup Ezech. De distantibus vero fm futurum fiunt cōmuniter reuelatōes ꝓphetice. vt patet intuenti sacram scripturam. ꝓpter quod ꝓphetia diffinitur a cassiodoro sic. Prophetia est diuina i spiratio rerum euentus immobili veritate denuncians. Secundo aliqua sunt remota a cognitōne nostra propter conditōnem cognoscentis. z hoc ꝓpter aliquem cognoscentis defectum. qui suppletur per spiritū ꝓpheticum Et hoc modo. Abias sylonites cognouit vxorez hieroboam domū suam ingredientem. cuius cecus esset. vt habetur. iij. Reg. xiiij. Tercio modo aliqua sunt remota a cognitōne humana ꝓpter cognoscendi modū. sicut salomon habuit noticiam animaliū z plantarū. vt habek. iij. Reg. iiij. non per exercitiū studij sed p inspiratōnem spūs sancti. Circa secundus notandū q ad prophetiam ꝓprie dictam requiritur cognitō intellectiua fm q̄ habetur Dañ. x. Intelligentia opus est in visione. z ideo si aliquis sancto cōmunicetur aliquid ad ꝓphetiaz pertinens. abi q̄ tali intelligentia non dicitur ꝓpheta. nisi forsitan valde large z improprie. quod cōtingit tripliciter. Uno modo sicut i visiōe. sicut pharao vidit spicas Gen. xli. Et balthasar manum scribentem in pariete Dañ. v. Ille dormiēs iste vigilans. neuter tamen eoꝝ fuit ꝓpheta. quia visionem non intellexit. sed Joseph z daniel qui visiones intellexerunt. Secundo hoc contingit in locutōne. sicut Cayphas Joh. xj. dixit quid ꝓphetice. q. Expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo. z non tota gens pereat. Intendebat enim solum dare cōsilium de morte xpi q esset expediens. q̄nis esset innocens. ne occasiōe ipius venirent romani z tollerent locū z gentez. sed a spiritusancto factum est q hoc consiliuz sic protulit. q moꝛs xpi futura foret p salute spirituali totius mundi ipo caypha ꝟ ignorante. z ꝓpter hoc non fuit ꝓpheta ꝓprie loquēdo. sicut nec asina balaam fuit animal rationabile. q̄nis per linguam eius fuerit ꝓlatum verbum rationale angelo linguam illius mouente absq̄ tamē cognitione asine. sicut plenius dixi sup Job. Tercio modo cōtingit hoc in operatōe. s. quando spūs̄ctūs impellit aliquez ad aliquid agendū. quod hz prosperuz euentuz. q̄nis homo sic motus hoc ignoret. sicut iudicum. xj. dicitur de iepte q irruit in eum spūs dñi. s. ad pugnandum contra filios ammon: tū non fuit sibi reuelata victoria futura: z ꝓpter hoc nō dicitur ꝓpheta: sed talis motus vocat spūsancti instinctus qui est casus ꝓphetie fm doctores. i. aliquid deficiēs a ratione prophetie. z talis motus est similis motui ipius bene fortunati. qui monet ad aliquid bene agendum sine tamen ratōne z cognitōne prenis: vt habek in libro de bona fortuna. differt tn. quia motꝰ bene fortunati est a causa naturali. s. ab influctia orbis vel intelligentie motricis. vt di-

cunt aliqui vel ab vtraq; simul: vt dicunt alij. Motus autem iepte et ꝓsiliū est a causa supnaturali ſ. ex motione spiritus diuini. Iste tamen instinctus magis appropinqt ad ratōnem ꝓphete vt videt q̄ duo alij modi ꝑdicti. Igit quia ad ratōnem ꝓphetie vere requirit intelligentia: vt dictum est: ideo ꝑm varietatem intelligentie accipiunt gradus ꝓphetie. quia ille gradus est excellentior vbi ceteris paribus est intelligentia clarior. dum tamen prophetie limites non transcendat: vt magis videbit infra. Primus igitur gradus est quando cum visione alicui cōmunicata datur visionis intelligentia sicut hiere. vidit ollam succēsam: et facies eius a facie aquilonis: vt habet hiere. j. et intellexit per hoc signari exercitum regis babylonis venturum ad ꝙburendam ciuitatem hierusalem. Secūdus gradus est qñ non fit talis visio seu apparitio: sed audit vox instruens de aliquo supnaturali. sicut. j. Regum. iij. Samuel audiuit vocem domini sibi loquentis: nec tamē vidit aliquā effigiem sibi apparentem. quod patet ex hoc q̄ credidit esse vocem hely ipsum vocantis: vt habet ibidē et iste gradus ꝓphetie est excellentior predicto. quia voces sunt signa magis expressiua veritatis q̄ figure predicte. Tercius aūt gradus est quando nō solū audit vox instruens: sed etiam cum hoc apparet ꝑsona aliqua loquens ꝓpter qō iste gradus est excellentior predictis. Iste tamen gradus variat tripliciter: quia ꝑsona instruens seu apparens in aliqua effigie aliqñ est homo sanct⁹. sicut. ij. Machabeo. xv. habet q̄ onias iam defunctus apparuit iude machabeo dicens ei de hieremia ꝓpheta similiter apparente hic est qui multū orat ꝓ populo et vniuersa sancta ciuitate hierusalē ꝛc. Aliqñ est angelus: de quo non oportet exemplum ponere. quia reuelatōes ve. ac no. testa. vt ꝓmunit deum. sicut Esa. vj. dicit. Vidi dñm sedentem sup solioꝫ excelsum ꝛc. Et sequit ibidem. Et audiui vocem domini dicentis mihi quē mittam ꝛc. Et iste tercius gradus ꝓphetie est excellentior scōo. et scōs primo. sicut deus est excellentior angelo: et angelus homine. Considerandū aūt q̄ oēs isti gradus ꝓphetie vere ꝑdicti variant dupliciter. quia tales apparitōes aliqñ fiunt in somno. et tūc vocatur reuelatōes per somnia. aliqñ autez in vigilia. et ꝓprie vocāt visiones. Et iste secundus modus qui vocat visio ē excellentior alt̄ero. quia maior illustratio mentis requiritur ad hoc q̄ ipsa distracta p operatōes sensuum exteriorum in vigilia capiat intelligibilem veritatem de supnaturalibus q̄ in somno in quo sensibus exteriorib⁹ quietis anima magis disponit ad capiendū hmōi veritatē Econtrario aūt est in cognitōe accepta via naturali que accipit p viam sensus memorie et experimenti: vt dicit. j. Methaphy. et ideo talis cognitio nō potest accipi in somno. Ad illū autem modū ꝓphetie qui fit in somno reduci tur ille qui fit in raptu vel extasi. quia pro tūc nō est vsus sensuum exteriorum sicut nec in somno. Quartus aūt gradus ꝓphetie proprie dicte est quando sine apparitōe alicuⁱ⁹ figure vel signi sensibilis capit veritas intelligibil' de occultis per diuinam reuelatōnem. et hoc modo facte sunt reuelatōes ipsi dauid. vt dicit in principio gloſe super ꝑsalmum vt superi⁹ est allegatum. Et iste gradus ꝓphetie est excellentior ceteris ꝑdictis. sicut eñ ille diceret melioris ingenij et clarioris qui caperet veritatem cōclusionum geometricalium sine descriptōne figurarum sensibiliū q̄ ille qui capere non posset absq; tali descriptōne sic in cognitōe ꝓphetica illa mens videt excellentius diuinius illustrata. que veritatem intelligibilem capit absq; sensibilibus signis. cuiusmodi sunt figure et voces ꝓdicte q̄ illa q̄ capit sub talibus signis sensibilib⁹ et sic patet scōm principale videlicz varietas graduꝫ ꝓphecie.

Circa tercium sciendū q̄ spiritussanctus aliquādo tangit mentē ꝓphete de ꝑsenti tm̄ et non de futuro nec de ꝓterito sicut Act. x. de nuncijs cornelij dixit spiritussanctus petro. Ecce viri tres querūt te. Et sic tūc facta est ei reuelatio de ꝑsenti. nō tm̄ de ꝓterita visione cornelij qua vidit angelum sibi dicentē. mitte viros in ioppen et accersi symonem ꝛc. quam visionem petrus postea cognouit p relatōnem cornelij. sicut ibidem habet. similiter ne de descensu spiritus sancti futuro sup cornelium et eius amicos verbum petri adituros. ꝓpter qō petrus hoc videns fuit valde admirat⁹. qō non fuisset si ꝑcognouisset. Aliqñ vo spiritussanctus tangit mentem ꝓphete tm̄ de ꝓterito. sicut moysi facta fuit reuelatio creatōnis mūdi cum dixit. In principio creauit ꝛc. Aliqñ vo tangit tm̄ de futuro. sicut Geñ. xxvij. Isaac benedicens filio suo iacob cognouit ea q̄ circa eum erant futura. tamen ipsum ꝓsentem non cognouit. q: dicebat ipsum esse Esau. nec consiliū Rebecce ꝓteritum qō dederat iacob p petitōne benedictōnis paterne. Aliqñ autē tangit de ꝑsenti et futuro simul sicut Geñ. xlviij. iacob qui p senectute videre non poterat manassen et ephraim ꝑsentes p spm̄ ꝓpheticum cognouit. propter qō cancellatis manibus dextram sup iuniorem posuit: et quid eēt futurū virtq; fratri ꝑdixit. Aliqñ vo tangit de ꝑsenti ꝓterito et futuro. sicut Luc. j. dicit q̄ Elyzabeth ad salutatōnem Marie repleta est spūsancto. et exclamauit voce magna: et dixit. Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus ventris tui. Ex quo pz q̄ cognouit per spm̄ eam habere in vtero ꝑsentialiter dei filiū. Sequit ibidem. Et beata que credidisti. ſ. angelo nuncianti tibi conceptionez xp̄i. Ex quo pz q̄ fuit illustrata de modo ꝓceptōnis ꝓterito. similiter fuit tacta de futuro: vnde subdit. Perficientur ea que dicta sunt tibi a dño. Spūssanctus em̄ operat in membris hoim̄ prout vult et ideo non solū modis ꝑdictis: sed etiam alijs pōt eas tāgere: tamē ille tactus qui est de ꝑsenti ꝓterito et futuro est perfectior q̄ ille qui est de duobus tm̄. et ille qui est de duob⁹ q̄ de vno solo. et inter illos qui sunt de vno solo. ille qui ē de futuris contingentibus videt perfectior: quia futura sunt magis remota a cognitōe nostra q̄ ꝑsentia vel preterita. q̄ possunt etiam via naturali cognosci. licet non illo modo quo spū ꝓphetico cognoscunt. His ꝑdictis descendendum est ad quartum principale. qō est de compatione dauid alios ꝓphetas. Circa qō sciendum q̄ Dauid pōt compari ad ꝓphetas noui testamenti. cuiusmodi fuerunt apostoli. et sic dauid non fuit excellentior ꝓphetaꝝ: quia apostoli fuerūt de secretis diuinis magis illuminati et in maiori plenitudine receperūt gratiam spiritussancti. vt habet. ij. ad Corinth̄. iij. si aūt comparet ad ꝓphetas vetesta. sic adhuc non fuit excellentior ꝓphetaꝝ: vt dicit sanctus Tho. de aquino scōa scōe. sed moyses fuit eo excellentior cuius rationem principalem assignat. eo q̄ fuit ei concessum videre diuinam essentiam in presenti vita existenti. ſm q̄ dicit Aug⁹. ad paulinam de videndo deum. Dictum est autem supra q̄ gradus ꝓphetie excellentior est: vbi est cognitio clarior. et sic dicit q̄ moyses fuit excellentior simpliciter. tamē dauid ſm quid fuit excellentior. quia plura xp̄i mysteria magis expressit. Ad hoc etiaz inducit rationem secūdam ex parte denunciatōnis. quia moyses prophetiam suam denunciauit toti populo iudeorum: nō sic aūt Dauid nec alij ꝓphete. Terciam rationem ad h̄ adducit ex pte confirmatōnis ꝓphetie nunciate. qō est per miracula. maiora eñ signa fecit moyses in egypto in mari robro et in deserto q̄ dauid et alij ꝓphete. Sed quicquid sit de conclusione. rationes tamen inducte nō vident valere ad ꝓpositū. quia claritas cognitōnis actum ꝓphetandi excludens non potest constituere excellentiorem graduꝫ dum ꝓphetie. quia idem constitueret et excluderet vt videtur. visio aūt diuine essentie excludit actum ꝓphetandi. sicut et actum fidei. quia vterq; actus est necessario enigmaticus. et ideo visio diuine essentie non potest constituere excellentiorem gradum ꝓphetie. licet faciat clariorem cognitionem seu aliquē clarius cognoscentem. ꝓpter h̄ superius dixi q̄ claritas cognitōnis maior ꝑstituit excellentiorem gradū prophetie. dum tamē talis claritas limites cognitōis ꝓphie nō trāscendat. Preterea si ꝑdicta rō videret sequit q̄ moyses fuit excellentior oīb⁹ aplis ꝓter paulū qb⁹ nō fuit ꝑcessum videndo diuinā essentiā in vita ꝑsenti. qō tm̄

ſpe negat ibidem dicēs q̄ apli fuerunt excellētiores moyſe. ergo ex tali viſione nō poteſt dici vt videt q̄ moyſes fuit excellentior ꝓpheta ipo dauid. Silr rō ſcōa nō videtur valere. q̄ denunciatio ꝓphetie eſt aliquid ſequēs cognitō nē ꝓphetica. ⁊ iō non videt variare gradū prophetie. ex ꝫ q̄ pluribus vel pauciorib⁹ denunciat. Silr tercia non valet eadē rōne. q̄ cōfirmatio q̄ ſignū ſeq̄tur ꝓphetiam. vnde ⁊ iohes baptiſta nullū ſignū fecit. vt dr Joh. x. ⁊ tñ a doctore cōcedit maior ꝓpha ipo moyſe. Silr nec ex gradibus ꝓphetie ſuprapoſitis pōt moyses dici excellentior dauid q̄ excellentior gradus eſt capere veritatez ſupernaturalē abſq̄ quibuſcūq̄ figuris ⁊ ſignis ſenſibilib⁹. q̄ gradus fuit in dauid. vt dictū eſt q̄ gloſam pſalmi ꝓallegataz Et idez videt q̄ illud q̄ habet. ij. Reg. xxiij. Sicut lux aurore oriente ſole mane abſq̄ nubibus rutilat. q̄ dr de dō Viſiones eñ imaginarie ⁊ ſigna ſenſibilia quecūq̄ ſunt q̄ſi quedā nubes claritatē ſolis excedentē virtutē viſus noſtri nobis cōtempātes. ille eñ acutioris ⁊ fortioris viſus ē q̄ claritatē ſolis pōt bene nude intueri q̄ ille q̄ nō pōt abſq̄ contēpamento tali. ⁊ iō dauid q̄ abſq̄ ſignis ſenſibilib⁹ capiebat radiū diuine lucis habuit excellētiſſimū graduz ꝓphetice cognitōis. Et ꝛ moyſes eundē gradū habuerit. Sm q̄ dr Nume. xij. de ipo palā ⁊ nō p enigmata deū videt id eſt abſq̄ figuris ⁊ ſenſibilib⁹ ſignis. vt ibidē fuit expoſitū. tamē nō habuit totiēs nec ita cōiter tales illuſtratōnes ſicut dauid. Itē Sm q̄ dicit doctor p̄dictus dauid plenius ⁊ clarius exp̄ſſit myſteria xp̄i q̄ moyses. lex aūt vetus ⁊ ꝓphete ordinabant ad xp̄m ſicut ad finē. vñ dicit apls Gala. iij. lex pedagogus noſter fuit in xp̄o. ⁊ Act. x. dr de xp̄o Huic oēs ꝓphete teſtimoniū phibēt. Et rabi moyses dicē in libro directōnis ꝑplexoꝝ q̄ oēs ꝓphete nō ſunt locuti niſi ad dies meſſie iō cū finis ſit nobilior his q̄ ſūt ad finē ꝓphetia dauid videt ſortiri quādā excellentiā. ⁊ p̄ ex hoc q̄ xp̄i myſteria ſic exp̄ſſit. ⁊ iō probabiliter videt poſſe dici excellentior prophēta ipo moyſe. q̄uis moyses excellentior fuerit alijs p̄dictis q̄ prophetiā transcendunt vel eam cōſequunt. Beatus etiā Greg. exp̄ſſe dicit q̄ dauid clariorem cognitōem q̄ moyses habuerit. Homel. iij. ſup finē ezech. Ad primū dicēdū q̄ illud eſt verbū ioſue ſcribētis de moyſe ⁊ rpe ioſue non ſurrexerat propheta maior moyſe. tamē non eſt contra illud dcm q̄ poſtea maior ſurrexit ⁊ oportet hoc dicere ſaltē de prophetis noui teſta. vt p̄dictuz eſt. Ad ſcm dicendū q̄ iohes baptiſta ptinet ad nouum teſta. vnde dicit ſaluator Matth. xj. Lex atq̄ prophete vſq̄ ad iohannē. ſ. excluſiue. vnde ⁊ prophetia iohannis in nouo ſcribitur teſtō. ⁊ iō excellentior dr̄ prophis veteris teſta. Ad maiorē aūt euidentiā dicendoꝝ ſciendū q̄ beatus Hiero. ter tranſtulit pſalterium. primo Sm. lxx. interpres: qō pſalterū romanum dr̄. eo q̄ eccia beati petri illo vtitur. Scōo fecit aliam tranſlatōem non multū diſtantez a prima. ⁊ tamē magis appropinquantē hebraico ⁊ vocatur pſalterium gallicanū. eo q̄ damaſus papa ad rogatuz Hiero. illud fecit cantari in eccleſijs gallicanis. propter ꝫ dr̄ in regula fratrū minoꝝ: clerici faciunt diuinū officium Sm ordinē romane eccleſie excepto pſalterio. quia fratres vtuntur pſalterio gallicano. Tercio ad preces ſophonij q̄ frequenter diſputabat cū iudeis. qui ſoluz recipiunt illud quod eſt in hebreo fecit tranſlationez immediate acceptā ab hebreo. propter quod vocatur pſalterium. Hiero. iuxta hebraicam veritatem. medio aūt tranſlatio eſt cōmunior inter latinos. ⁊ ideo in expoſitōne huius libri intendo eaz proſequi. ⁊ vbi notabiliter diſcrepat ab hebreo vel atranſlatione hiero. iuxta hebraicam veritatem tangā illud Sm q̄ſam a dño deo mihi datā. Item notandū q̄ Sm q̄ dicē hiero. in prologo ſup libū pſalmoꝝ. xvij. ſunt pſalmi ſine titulo. alij aūtē ſunt intitulati. ⁊ ꝫ idē patet in hebreo. qui aūt ſunt intitulati ⁊ qualiter ⁊ qui nō videbit in p̄ſecutōe libri. De titulis aūt iſtis eſt cōis opinio latinoꝝ q̄ oppoſiti fuerunt ab eſdra pſalmos in hoc volumine colligēte cōgregante. vt ſuprādictū eſt. tamē apud hebreos ſunt autē tici ſicut ⁊ pſalmi ceteri. ſicut ⁊ p̄mus pſ. ab eſdra per modū prologi cōpoſitus ſine appoſitus inter pſ. cōputantur vt infra dicetur. Sz ꝫ hoc videt illud q̄ dicit hiero. in epiſtola ad paulinū in deſcriptōe viri iuſti. cū eū dauid arborē q̄ eſt in paradiſo cōparet inter ceteras virtutes. ꝫ etiam intulit. In lege dñi volūtas eius. ⁊ in lege eius meditabit die ac nocte. ꝫ autē aſſumptū eſt de p̄mo pſ. q̄. dō fecit cū nō eſdras. Dōm q̄ hoc nomē dō aliq̄n accipit p libro pſalmoꝝ. ⁊ ſic dicit hiero. i prologo galeato q̄ p̄mittitur libris Regū q̄ inter agiographa p̄im⁹ liber eſt iob. ⁊ ſecūdus dauid ⁊ ſic p̄ñr. ⁊ ꝫ mō accipit hiero. in ꝓpoſito cū dicit. cū eū dauid ligno vadiſi cōparet cē. i. liber pſalmoꝝ. vnō ꝓſeq̄nter in eadem epla enumerat libros ve. ac no. teſtam. Et eſt ſiſis modus loq̄ndi cū dr̄. Dauid cōpat. ſicut cū dr̄ euangeliū ꝫ dicit. i. liber euāgelioꝝ. ⁊ iō nō valz argumētū q̄ dauid nō eſt ꝫ nomē actoris libri pſalmoꝝ. quoꝝ ſuerūt multi actores. vt dicet in expoſitōne p̄imi pſalmi.

Sequunt additōes dñi pauli burg. ad poſtillā venerabilis fratris Nicolai de lyra ſuper pſalterium. Et p̄mo circa p̄logum eiuſdem. debinc ſingule additōnes burgēñ. ſingulis pſalmoꝝ poſtillis ſubnectuntur cum replicis defenſuris poſtille eiuſdem fratris Nicolai de lyra edite a venerabili ⁊ religioſo patre fratre mathia doringck p. uinciali miniſtro ſaxonie ⁊ thuringie ordinis minoꝝ.

In plogo vbi dr̄ in poſtilla. tñ apud latinos inter libros ꝓpheticos reputat. Additio

Oppoſitū videtur ſentire beatus Hiero. q̄ in prologo galeato tripharie diſtinguens ſacrā ſcripturā ait. Tercius ordo agrographa poſſidet. ⁊ primus liber incipit a Job. ſcōs a Dauid cē. que quidē diſtinctio Hiero. triptita tenenda videtur. Nam vt actor poſtille in principio primi pſ. ait hiero. diligentius ſtuduit circa textum ſacre ſcripture. propter q̄ in hmōi magī eſt ſibi aſſentiendū cē. p̄ſertim cū ſua opinio in hoc auctoritate euangelica firmet. Nā Luce. xxiij. legit. Neceſſe ē implere oīa que ſcripta ſunt in lege moyſi ⁊ ꝓphetis ⁊ pſ. vbi ſatis pz q̄ pſalmi tercium ordinem tenent in ſacrīs ſcripturis diſtinctum a lege ⁊ prophetis.

In eodem plogo vbi dicitur in poſtilla: ſed quicquid ſit de concluſione. Additio.

Obiectōnes contra ratōnes ſancti Tho. q̄ poſtillatorem facte non vident habere vigorem. quod de prima obiectōne pz ſic. Nam viſio clara diuine eſſentie licet in beatis in termino exiſtentibus ꝓphetiā ſeu actum ꝓphetādi excludat non tñ in viatoribus. alīs enim ſequeretur q̄ xp̄c qui a primo inſtanti ſue conceptōis habuit clarā diuine eſſentie viſionem nō fuiſſet ꝓpheta. q̄ eſt contra vtriuſq̄ teſtamenti auctem. legit enim Deu. xviij. ꝓphetā ſuſcitabo eis de medio fratrū ſuorum. q̄ intelligitur ad literā principalr de xp̄o. put ibidem cōiter exponitur. Similiter Luce. xxiij. Duo diſcipuli de xp̄o adinuicem ꝓferentes dicebant. Fuit vir ꝓpheta potens i opere ⁊ ſermone: ⁊ ſic in alijs locis. Cum igit xp̄s verus viator ⁊ verus ꝓpheta fuerit oportet ꝓcedere q̄ claritas viſionis diuine eſſentie limites cognitōnis ꝓphetice in vero viatore non tranſcendat. ⁊ ſi hoc eſt ꝓcedendū de xp̄o. qui licet verus fuiſſet viator non tñ purus a fortiori de puris viatoribus vt de moyſe ⁊ paulo. Ratio aūt quare in ſtatu vie claritas cognitōnis diuine eſſentie nō excludit ꝓphetiā ſic in ſtatu termini eſt iſta. Nam viatores clare deum videntes licet ex pte ipſius cognitōnis nō ſint q̄ſi ꝑcul exītes. cuz talis viſio nō ſit enigmatica ex pte tñ cognoſcentium qui in ſtatu vie nō totaliter in vltima ſui pfectōne exiſtunt. ꝓcul exiſtere dicuntur. vnde. ij. Corinth. v. Dū in corpore ſumus. a domino peregrinamur. Poteſt etiam alia ratio aſſignari q̄re viſio clara diuīe eēntie excludit actū fidei non autem excludit actum ꝓphetie. Nam fides eſt eorum que non videtur ab ipſo credente ſed ꝓphetia eſt eorum que ſunt ꝓcul a cōmuni hominū cognitione cum q̄bus propheta conuerſatur ⁊ cōicat in ſtatu vie. licet ꝓphetā eadem clare videat. Ex quib⁹ ſequitur q̄ actus prophetandi non ſemper eſt enigmaticus ſicut actus fidei. Et iō

visio clara diuine essentie in viatore constituere debet excellentiore gradū prophetie ꝓpter clariorē cognitiōez.qō satis ostendit Nūe.xij.vbi ipe deus distinguēs inter prophetias moysi ⁊ alioꝝ sic dicit. Siquis fuerit inter vos prophetа dñi.in visione apparebo ei vel p somnū ⁊c. Et seqt Et non talis famꝰ meꝰ moyses. oze em̄ ad os loquor ei et palā ⁊ non p enigmata. Ex quibꝰ verbis duo manifeste habentur.primū q actus prophetādi non semp est enigmaticus.q patet in moyse.scōm q prophetia nō enigmatica excellentiorē gradū ꝓphetie constituit.vt patz recte intuēti verba p̄dicta. Item scōa obiectio postillatoris nonvidetur valere.s.illa in qua dicit q ex predicta rōe sancti Tho. sequeretur moysen excellentiorez fuisse oibus aplis ꝑter paulū ⁊c. Nam inter mīstros noui testa .⁊ veteris est tam lata distantia q ministri noui testamenti p̄ferendi sunt spantiquis etiā ipi moysi.q quidē ꝑeminentia q̄ ad donū ꝓphetie de quo agit p̄t considerari ex duob⁹. p̄ q⁊ ꝓphete antiqui ꝑut cōiter tenet ⁊ modus loq̄ndi scriptura ꝓtestatur.ipm donū habuerūt tm̄ mō in actu seu dispositiōe nō in habitu.⁊ iō in illis cōsuetū est dicere. locutus est dominꝰ ad ꝓpham talē loquere talia ⁊ hmōi. Sic factuz est verbū dñi sup talē seu manus dñi ⁊ hmōi.q quidē modus loq̄ndi manifeste denotat q mentes taliū prophetarū indigebant de singulis noua reuelatōe.qō nō contingeret si in habitu ꝓphetiam habuissent. Habitus em̄ est q̄ qs vtit cū voluerit.vt dicit comentator in tercio de aia. Aplis vo donū ꝓphetie videt fuisse habitualiter collatum. nō enim indigebant noua illustratōe de singulis q ex copiosa effusione spūssancti fuerūt de oibus etiā supnaturalib⁹ ad doctrinā ptinentibus salutis repente edocti testante veritate Job.xiij.c. Ipse docebit vos oia ⁊c. Sic Luce.xxj. Dabo vobis os ⁊ sapientiā cui non poterunt resistere oēs aduersarij ⁊c.q ⁊ sic ista manifeste denotant aplos habuisse in hmōi supnaturalib⁹ quasi habitualē illustratiōem p modū forme pmanētis.qua cū volebāt vtebant.non aut antiqui. Potest etiā hoc deduci ex gestis vtrozūq. Heliseus em̄ qui in illo statu magnus fuit ꝓpheta turbatus aliqualiter exintuitu regis isrl psalteriū fecit applicari vt per lau dē psalmodie spm̄ ꝓphetie attingeret.iiij.Reg.iij.c. Apostoli vo et alij ꝙplurimi eccie primitiue nō solū gaudentes contumelias patiendo.ꝙ in medio torm̄toz acerrime cruciati spm̄ ꝓpheticū retinebant.quo magnalia dei ⁊ supernaturalia que ad ꝓphetiam ptinent sepe referabant qō maximū signū est ipos habere ꝓphetiam habitualez atq immobilē. Constat autem q ille qui habet aliquam perfectōnem in habitu sicut scientiā vel hmōi. simpliciter p̄cellit in eadem pfectōne seu scientia illum qui tm̄ in actu seu dispositōne eandem habet pfectōnem seu scientiam: ⁊ sic moyses qui in actu seu in dispositōne tm̄ donum ꝓphetie habuit.nō potest dici excellentior in ꝓphetia apostolis qui habitualiter eam modo p̄dicto habuerūt. non obstante q aliquando clariorem cognitōnem ipse Moyses habuit.qua excellentior omnibus ꝓphetis antiquoꝝ dici debet. Et nota q licet sanctus Tho.in scōa scōe.qōne clxxj.articulo.ij.in.x.q.concludit q ꝓphetia non est habitus.hoc tamen intelligendū est de ꝓphetia fm suam propriam ratōnem. Ad hoc em̄ q̄ aliquis dicat ꝓpheta nō requirit q insit anime sue aliquis habitus ꝓpheticus p modum forme: vt patet de antiquis qui fuerūt ꝓphete sine tali habitu.licet ex hoc nō excludatur q q̄s posset hre donū prophetie habitualiter.prout dictū est de apostolis. Unde notanter concludit sanctus Thomas ibidem q ꝓphetia proprie loquendo non est habitus. id est q de propria sui ratōne non est q sit habitus. Secundo preeminentia prophetie apostolorum respectu antiquorum posset considerari ex hoc q donum prophetie cōmuniter acceptum prout in antiquis fuit est gratia gratis data tm̄: vt pz Matthei.vij.vbi respondet. Nunq̄ noui vos. his qui dixerūt in nomine tuo ꝓphetauimus.vnde Hiero.super illud verbum dicit. Prophetare ⁊ virtutes facere interdum nō est eius meriti qui operat. Sed in apostolis donum ꝓphetie fuit gratia gratū faciens vel ex ea immobiliter dersuatiꝝ. Ex ipsa em̄ repletōne spūssancti qua in gratia gratum faciente fuerūt ꝑfirmati omniū charismatū dona ꝑut communiter tenet habuerūt.inter que donū ꝓphetie ꝓnumerat: vt patet.j.Corinth.xij. Et sic manifestū est donum ꝓphetie in eis fuisse gr̄am gratum facientem vel inseparabiliter se hūs ad eam ⁊ p ꝑns donum ꝓpheticū in eis excellētius fuit q̄ꝫ in antiquis:sicut gr̄a gratum faciens excellentior est q̄ꝫ gratis data. Ad supradicta videt facere illud.ij. Corinth.iij.vbi aplus de se ⁊ alijs primitiue ecclesie dicebat. Nos vo omnes revelata facie gloriaz dñi speculātes ⁊c. ꝑut dño concedente ibidem declarabit. Item obiectio postillatoris ꝓtra scōam ratōnem sancti Tho. vbi dicit q cum denunciatio ꝓphetie est aliquid sequens ꝓpheticam cognitōnem:ideo nō debet variare gradū ꝓphetie ⁊c. non videt valere. Dignitas em̄ seu excellentia eorum que sunt ad finem ex maiori appropinquatōne seu adeptōne finis.sumi debet etiam si tatis finis nō sit de essentia rei:ꝫ eam aliqñ ꝓsequatur. Homo em̄ qui maiorem gratiā habet seu magis virtuosus est excellentior est alio hoc ñ habente.licet gratia et virtutes nō sint de essentia hominis: sed etiam qñq̄ ꝓsequunt. Cum igit finis ꝓphetie est vtilitas ecclesie.j.Corinth.xiiij. Qui ꝓphetizat hominibus loquitur ad edificatōnez.exhortatōnem ⁊ consolatōnem sequit q qui pluribus ꝓphetiam suam denunciat excellentior est illo qui paucioribus ceteris paribus. Bonum em̄ fm phm quanto vniuersalius tanto diuinius.vnde denūciatio ꝓphetica pluribus facta excellentiorem ꝓphetiā facit.⁊ sic altiorem ꝓstituit gradum ꝓphetie.p̄sertim cum toti populo cultui diuino mancipato suas denunciat ꝓphetias:vt moyses. Item obiectio ꝓtra terciā ratōnem sancti Tho.in qua dicit q ꝑfirmatio p signa sequit ꝓphetiaz ⁊c.nō videt valere ꝑut ex dictis ꝓtra scōam obiectōnez satis patet. Confirmatio em̄ p signa licet nō sit de essentia ꝓphetie ptinet tamen ad eius finem certius seu efficaci⁹ cōsequendum. Ad hoc q ꝓphetia credat dantur miracula.⁊ ideo turba videns xp̄m adolescentem resuscitare. quod ē de magnis miraculis.magnum ꝓphetam ipsum iudicabant Luce.vij. Propheta magnus surrexit in nob. Unde ⁊ cōfirmatio apostolice doctrine signis a deo factis attribuit.iuxta illud Marci vl. Domino coopante ⁊ sermonem ꝑfirmante sequentibus signis. Q⁊ autem dicit de iohanne baptista q nullum signum fecit: vt habet Johā.x. ⁊ tamen fuit ꝓpheta ⁊ plus q̄ꝫ ꝓpheta. Ad hoc possunt dari ratōnes. Prima.quia eius vita fuit tam p⁊reclara q non indigebat ꝑfirmatōne miraculorum. Scōa quia videbantur dicta eius impleri euidenter in xp̄o cui tanq̄ p⁊incipaliori miracula reseruabat. ꝑut ibidem ꝓmuniter dicit. Et potest ad hoc reduci illud verbum xp̄i de Johanne.scz q̄ est plus q̄ꝫ ꝓpheta. Nam ceteri confirmatōne miraculorū indigebant. ipse vo non.licet hoc verbum al's nō habeat expositōnes. Ad illud quod subiungit de gradibus prophetie ⁊c. Ex dictis patet q tam dauid q̄ꝫ moyses habuerunt ꝓpheticam illustratōnem absq̄ signis sensibilibus. qō est valde excellens in gradibus ꝓphetie non tm̄ est summus gradus. Nam visio clara diuine essentie in statu vie quam moyses habuit: vt dictum est excellentiorez gradū ꝓphetice cognitōnis ꝓstituit. Item q addit postil. moysen non habuisse totiens:nec ita cōmuniter illustratōnes ꝓpheticas sicut dauid:non videt habere aliquod fundamentum sacra scriptura.ne ipsemet aliquam allegat auctoritatem ad hoc facientem.⁊ tōo non requiritur aliqua solutio.p⁊esertim cum oppositum ex sacra scriptura rationabiliter posset deduci. Si em̄ numerent psalmi a dauid editi.⁊ prophetie singule ipius moysi in pentateucho cōtinente indubitanter ꝓphetie excedunt psalmos. ⁊ p consequens si in quolibet psalmo requiritur noua illustratio pari ratōne ⁊ in qualibet ꝓphetia mosaica. Nec em̄ verisimile videt q ille qui tamfamiliariter cum deo se habebat vt de illo legeret. Loquebatur deus moysi facie ad faciez sicut homo solet loqui cum amico suo Exo. xxxiij. habe-

ret pauliores illustratões q̄ ipse dauid. de quo nihil tale legit: sed potius aliud qđ est satis oppositum. legit enim deus misisse ꝓphetam suum nathan ad dauid. vt ei reuelaret aliqua de voluntate diuina erga eum. ij. Reg. vij. ℣. xij Hil'r. j. Reg. xxij. ℣. ij. Exe. vl. legit gad ꝓpha missus a deo ad ipm dauid vt eidem denunciaret quedā futura. Ex quibus satis demonstrat dauid nō habuisse tā freq̄ntes illustratões sicut moyses. qui nunq̄ legit instructus nisi a do vel angelo. Et notandū q̄ gad ꝓpha intitulat capło alle. videns dauid. i. ꝓpheta ipius dauid. Qui em̄ ꝓpheta dicitur hodie. vocabat olim vidēs. j. Reg. ix. Et quibus ptz q̄ gad prophetа freq̄nter denunciabat ipi dauid aliqua prophetica. qđ de moyse sile nunq̄ legitur. Itez ad hoc q̄ postilla. ait prophetiā dauid sortiri quandā excellentiā ex eo q̄ xpi mysteria magis exp̄ssit. cū finis totius legis est xps ℟c. Dicendū q̄ licet talis excellentia sit vera rō. nō tamē concludit excellentie simplr ꝛ fm quid. Excellentia em̄ ꝓphetie moysi ex omnibus que ad prophetiā efficacē cōiter requruntur consurgit. vnde excellentior debet dici simpliciter Excellentia tamē prophetie dauid ex maiori exp̄ssiōe mysteriorū xpi tm̄ cōsiderat. que quidē cōsideratio est fm q̄d Nec etiam fm hāc cōsideratões excellentior ceteris possz dici ꝓphetis. Nam ō Esa. ait Hiero. in eodē ꝓlogo q̄ ita vniuersa xpi ecclesieq̄ mysteria ad liquidum ꝓsecutus est vt nō eum putes de futuro vaticinari ꝛ de preteritis hystoriā texere. hec ille. Constat ḡ q̄ maior excellentia est vniuersa mysteria xpi ℣ ecclie in liquidū redigere q̄ illud q̄ doctores tradunt de dauid. de quo nō vniuersaliter dicit ꝛ infinite mysteria xpi exprimere. ℣ tamē nec ob ħ Esa. dr eximius prophetaꝝ ℣ a fortiori nec dauid sic dz dici. Circa q̄ etiam attendendū q̄ moyses ofa xpi mysteria implicite tradidit seu figuraliter lz nō explicite. totū em̄ nouū testamē. in veteri cōtinet iuxta sniam Greg. sup illud Ezech. j. Tanq̄ rota in medio rote. Cum igit moyses fuit ꝑcipuus ve. test. quasi de nouo legem ꝓponēs. ad cuius legis obꝛuatōem alij prophete ppm inducebant. sequitur q̄ moyses omia mysteria xpi tradidit. Nec ex hoc eius excellētia diminuit: qz non exp̄sse tradidit sed implicite. Nam hoc ex defectu ppi contingebat. qui rudis erat. vt doctores dicunt. ℣ iō non expediebat talia talibus exprimere sicut et xps aplis dicebat. Multa habeo vobis dicere sed non potestis portare modo Job. xvj. c. Cōclusio igr sancti Tho. non obstantibus p̄dictis obiectōnibus firmissime videtur tenēda tanq̄ vera in sano seu in plano intellectu sacre scripture fundata. illa em̄ verba Deu. vlt. Nō surrexit ꝓpheta maior moyse nō debēt intelligi vt postillator dicit vsq̄ ad tps iosue tm̄. qz si sic potius dixissz. Non surrexit vsq̄ ad hodiernū diem. put in similibus solet dici. ꝛ cum dr. Non surrexit vltra. denotat exclusionē respectu futuri tpis. nec ex hoc excluduntur ministri no. testam̄. quia status antiquorū in scripturis sub quodā secło quasi ꝓpetuo sepe noiantur. vt Nūe. xviij. c. Legitimū sempiternum erit vobis. qđ non se extendit ad rēpus noue legis. vt patet intuenti ℟c. Auctoritas igr dr. Greg. dicētis q̄ dauid clariorē cogniti onē habuit q̄ moyses. exponenda est vt intelligatur sic. q̄ dauid clarius exp̄ssit mysteria xpi modo ℣ rōne. Similit ℣ qđ glo. ponit dauid fuisse eximū prophetarū intelligendū est agiographorū. vnde. ij. Reg. xxiij. vbi tota excellentia illustratōis ipius dauid dr. d. Spūs dñi locutus est in me ℟c. ibidem intitulatur egregius psalmista israel. vbi notandū q̄ nō dixit egregius ꝓpha ꝛ egregius psalmista. in q̄ propositū satis innuit ℟c.

Replica.

Circa psalteriū burg. amplius q̄ circa aliū aliquez libū laborauit addēdo. In additōibus aūt illis q̄ nis nonnulla videāt absurda manebunt tm̄ a me intacta ea que directe non sunt ℣ra postil. Nam in hoc ope nō est intentōnis mee burg. maledicta reprehendere. ꝛ solū postil. bene dicta defensare cotra burg. inualida machinameta. Vnde cū i aggressu postillator dixerat q̄ liber psalmorū apud latinos reputat inter ꝓphetales. q̄nis apud hebreos cōputet inter agiographa. Burg. cōtradicit ex facto he. Hiero. qui latinus fuit qui in prologo galeato ponit ps. inter agiographa. Hic dico q̄ bene respicienti prologū galeatū q̄ est ꝓlogos in libros regū statim clare patebit q̄ illā distinctōz triplitā nō asserit he. hiero. nisi vt ostendat libros ab hebreis receptos distingui ꝑ apocriphos. ipe aūt nō asserit illā hebreoꝝ distinctōez. ꝛ allegat eoꝝ opinionē. ꝓstat em̄ agiogꝑpha sic ℣ ꝓphica multiplr dici. fm em̄ vocū ꝓpetatez agiogꝑpha dicunt oēs sacre scripture sic facti plēdo he. Dyo. c. j. eccliastice hierarchie dicit. Venerandissima eloqa dicunt eē q̄ in agiogꝑphis tradita sunt ℟c. Secūdo dicunt agiographa. vt abusio nomis per hebreos ꝑ phetica ℣ legalia distincta. ℣ bñ hebrei ꝑ noie abutunt qz agiogꝑphuz dr ab agios qđ est sanct⁹. ℣ graphos scriptura q̄si sctā scriptura vel a sanctis ꝓscripta. qđ nomē cū sit cōe legalibus prophetalibus ℣ aliis. per quādam anthomasiam hebrei fortassis spāliter dauid ℣ danielis iob ℣ aliorum scriptis deputarunt. Similiter propheticus liber fm hugonē de sācto victore dupliciter dr. vel qz scriptus stilo ꝓphetico. ſ. de futuris vel naturalr ign̄tis. vel qz script⁹ a ꝓphēta. In ꝓma acceptōe ℣ dō ℣ danielis ℣ iob libri ꝓphetales dici pñt. qz altissimas ꝓphetias stilo ꝓphetico texuerint prophete non tm̄ officio vel missione. iō libri eorum ꝓphates non cōputāt. qz ℣ inf legales etiā ꝓpte cōputari nō poterāt hebrei nomē agiographis eis imponebāt Illū igr modū hebreoꝝ he. Hiero. nō asserit nec laudat ꝛ allegat. vt ps studiose respicienti prologū eius. Nec valet qđ burg. ꝓ cōfirmatōne sue intētionis adducit Ju. xxiij. oportet ipleri oia que scripta sr̄ in lege propheris ℣ psalmis de me. Nā xps ñ intendit q̄ illa verba distinguere libros sed materias librorū. Non em̄ liber psalmorū excluditur a libris prophetic⁹. cum in eo omnia xpi ℣ eccie mysteria sunt stilo prophetico scripta. Nec auctor libri excluditur a ꝓphetis. cum sit eximius ꝓpheratū. q̄nis nō legat missus ad prophetandū tanq̄ ex officio. Sed q̄ ad materias libroꝝ distinguūtur psalmi ꝓphetie ℣ lex. q̄ tria in eodē reperiunt libro. Lex em̄ materia de agendis. ꝓphetia de futuris euentibus. ps. de diuinis laudib⁹ cantādis. Nūc aūt in libris moysi repitur lex dirigens actus hūanos in eisdez repit ꝓphetia pronūcias euētus futuros. reperiunt etiā in ipsis cātica ad psallendū ℣ laudandum deum. ℣ illa quadā ꝑcellentia dicunt agiographa. q̄ tres materie etiā reperiunt in psalterio ℣ q̄si in singulis libris sacre scripture. xp̄c igit ꝓ sua verba distinguere voluit librorū materias nō libros: vt dictū est. Item in eodē aggressu postil. monuit q̄nem an dauid fuit ꝓpheta ꝛ eximius. Et dicit q̄ sanctus Tho. vult q̄ non sed moyses. Ad quā questiones sanctus Tho. aliquas rōnes adducit. Postill'. nō faciens vim de illa q̄ne ꝓtractat rōnes adductas oīdens eas nō valere. Sed burg. assumit hic certamen ꝓ sancto Thom̄. putans soluere ℣ euacuare rōnes postil. ꝓtra sctm̄ Tho. facias. Sed potius videt eū inuoluere q̄ defensare. Ad qđ videndum tangā fm ordinem ratōnes sancti Tho. sigillatim ℣ obiectōnes postil. ℣ factum burg. ꝓtractabo. Est igitur prima rō sancti Tho. qz moyses vidit clare essentiam diuinā dauid nō. igit moyses est excellentior ꝓpheta q̄ dauid. Contra effectuz huius argumenti arguit postil. ꝑ sic. ex eo nemo pōt dici excellētior ꝓpha qđ rōnez ℣ actū prophetandi excludit. sed clara visio essentie diuine est hmōi ergo ℟c. Burg. aūt dicit hanc obiectrōnem nō valere. quia si valeret inquit. xp̄c nō posset dici ꝓpheta. qz semp clare vidit diuinam essentiā. Sed huic Burgen. obiectōi respondet sanctus Tho. sco̅a sco̅e. q. clxxiij. arti. v. in rōsione ad tercīū argumentū. d. xp̄c fuit ꝓphensor ℣ viator. ꝛ ꝓphensor nō ꝓpetit sibi ratō ꝓphetie sed solū inq̄tum viator. hec ille. Ex̄ apparet q̄ sanctus Tho. sic ꝑ burgen. nō velit defendi. Clarius etiā dicit idē ibidē. q. clxxvj. arti. vl. in solutōe tcij argum̄ti. vnde sicut clara visio excludit rationem prophetie a xpo fm sanctum Tho. sic eadem clara visio excludit rōnem ꝓphetie a moyse ℣ paulo durante vi

sione q̄ ꝑfis clara visio nullū gradū dicit ptinentē ad ratō
nem prophetie.quod est proposituꝫ postil. Ea aūt q̄ burg.
dicit de moyse arguūt eum fuisse pphetis sui tpis excellē
tiozē non rone visionis clare ꝫ magis familiaris locutōis
del ad ipm ⁊ hoc signatur cum dicitur. Bze ad os loquoz
ei palā ⁊ non p enigmata.qz ꝓcepta ⁊ leges loquebaꝫ de
us sine enigmatibus. Postil.etiā suā obiectionē ꝫ primā
rōnez sancti Tho.ꝑfirmat p hoc q̄ si clara visio arguit ex
cellentiozē gradū pphetie.igit moyses fuit excellētioz pro
pheta q̄ oēs aplī ꝑter paulus. quod sanctus Tho. negat.
Hanc ꝑfirmatōez burg. volēs euacuare ponit duas dīias
inter dīe spūs pphetie. Primo dicit q̄ antiqui ipm habue
rūt in quadā dispositōe ⁊ solo actu:aplī aūt habitu. Ideo
aplī habuerūt donū pphetie excellentius q̄ moyses. Se-
cunda dīia:qz antiq̄ habuerunt hoc donū vt gratiam gratis
datā.aplī aūt vt gratiam gratū facientē:ꝛō aplī erāt excellen-
tiozes pphete. Sed vtrūq̄ membꝝ illi⁹ distinctōnis est cō
tra sanctū Tho. Nam oppositū prime dīie disputat ⁊ cō-
cludit sanctus Tho. vbi supra.q.clxxj.arti.ij.p totū. osten
dens q̄ lumen pphēticū se hz p modū passionis ⁊ impssi
onis nō p modū habit⁹. Idem dicit.q.clxxiij.arti.iij.i re-
sponsione ad scām argu. ⁊.q.clxxvj.arti.vi. in rūsione ad
tercīū argu. Sed qđ addit burg.q̄ apostoli poterāt i actū
ꝓphetandi qñ volebāt.qđ est signū habitus hoc falsum
videt. Nam aplis dictum est:cum steteritis ante reges et
pīsides:nolite cogitare quō aut quid loquimini. dabit.n.
vobis in illa hora quid loquamini.nō em vos estis qui lo
quimini:ꝫ spūs pris vestri qui loquit in vobis. Qđ expo
nens b. Greg.dicit. Vos verba editis: ꝫ ego sum qui lo-
quoz:q̄ frustra essent apostolis ꝓmissa ꝓ certo tpe. si id ha
cere rone habitus esset semp in eoꝝ ptāte. Oppositū etiā
scđe dīie burge.disputat ⁊ ꝓcludit isdem sanctus Thom.
vbi supra a qone.clxxvj.vsq̄ ad qōnem. clxxix. in omni-
bus qōnibus ⁊ articulis ostendens pphetiā esse gratiam
gratis datā. Nec est quis doctoꝝ notabilium tractans id
apostoli prime Coꝝ.xij. vbi enumerat inter alias gratias
pphetiā. qui exponat illum passum de gratijs gratuitis.
Donūt em differentias inter gratias.qz gra gratum faci-
ens solū vtilis est habenti.gra aūt gratis data etiā nō ha-
benti:qz ecclesie ⁊ his quibus directōne opus est. Unde
puerile argu.facit burgen.arguens.qz apostoli ex repletō
ne spūssancti habuerūt charismatum dona.igit illa dona
omnia erāt gratuz facientia vel inseparabiliter se habentia ad
illa.nō fm Apo.j.coꝝ.xiij.illa cessabūt in brītudie. gratui
ta aūt non,sed ꝑficient:qz gloria dicit gra ꝓsummata.igit
nec inseparabiliter erāt in apostolis ꝓiuncta. Fateoꝛ q̄ post
missionem spūssancti illa dona fuerūt ꝓiuncta gre gratui
te:ꝫ ex hoc non sequit.igit illa facta sunt gratuita vel inse
parabiliter coniuncta sicut non sequit.albedo ⁊ dulcedo.
ꝓiungunt in lacte.igit albedo fit dulcedo.nec est verisimi
le aī missionē spūssancti aplos dona gratis data non ha-
buisse.qz regressi cum gaudio eo q̄ spūs eis in noie domi
ni subjicerent.audierūt dīm dicentē.in hoc nolite gaude
re.qz spūs vobis subjiciunt:ꝫ gaudete.qz noia vestra scri-
pta sunt in celis. Nec verisimile est illa dona post missio-
nem spūssancti facta fuisse alterius rōnis.manserunt igit
gratis data.cuius ꝑfectioni gratie ꝓiuncta. Et qz omnia di
cta que burgē.hic ad saluandum dicta sancti Tho. contra
obiectōnem primam postilla.adducit sunt ꝓra sanctum
Tho.ideo querit saluare eavnde sanctus Tho.saluari nō
vult. Male igit ingressus est certamen,p eo.qz cōtra eum
sentiens secum nō est ⁊c. Nūc sequitur scda ratio sancti
Tho.arguit sic.moyses pphetiā suā denunciauit toti po-
pulo.nō sic dauid nec aliquis alioꝝ.igit moyses fuit ꝓ-
pheta excellentioz. Contra illam rōnem arguit postil.sic.
Denunciatio ⁊ publicatio est accidens sequens prophetī
cam cognitōnem:ideo nō variat gradū pphetie. Burgen.
aūt dicit hanc obiectōnem nō valere dans instantiam de
homine habente magnā gīam ⁊ virtutem. qm̄ ille est ex-
cellentioꝛ homine tantā gīam nō habentē. licet gra et vir-
tus nō sit de essentia hominis.sicq̄ causa qñq̄ ꝓsequit ef-
fectum. Sed illud nō est scholastice dictū. nam homo ha
bens gram nō est p se ⁊ intrinsece excellentioꝛ hoie nō ha
bente:ꝫ bñ fm denoiatōnem virtutis ⁊ gīe. q̄ extrinsecus
adueniūt:ꝫ hoc nihil ad ꝓpositum.nam gradus rei ē ipi
rei modus intrinsecus.qui p nihil extrinsecus pōt variari
albus em̄ hō nō est magis hō q̄ niger.q̄uis sit ali⁹ vel al-
ter omnis em̄ qualitas aduenies variat. si intrinsecus in-
trinsece ⁊ si extrinsecus extrinsece. Nūc autē denunciatio
pphetie vni vel pluribus nō solū est accidens extrinsecū
ꝫ accidens ꝑ accidens rōne pphetie:ideo nihil taliū vari-
at gradum ei⁹ intrinsecum qui gradus etiā fm sctm Tho.
attendit penes maiorē ⁊ pfectiorē illustratōez luminis p-
phetici nō ex maiori pfectōne pphete saltem gratiali. Bñ
stat aliquē pphetam esse in gīa pfectiorē qui nō est pfecti-
oꝛ ꝓpheta vtputa hieremias sanctificatus in vtero nec
grauiter legit peccasse.⁊ p veritate multa sustinuisse dicit
ideo ille pphēta dī pfectioꝛ q̄ dauid cum quo stat q̄ Da-
uid fuit pfectioꝛ ppheta.quia pfectius illustratus.vt etiaꝫ
tenet Burg. Ꝓo consolatōne burgen.qui hic putauit p-
fectionē accipi a fine.dico q̄ stat moysen ꝑpter denuncia
tionem fuisse pphetā vtiliorē:ꝫ dauid ꝑpter illustratōnes
mentales excellentiorē. Exemplū familiare:sint duo do-
ctores.vnus excellentissime literature.aliter solū cōpeten
tis.iste ꝓpetentis literature bñ p̄dicat.alter balbutiēs nō
pōt p̄dicare.nunquid p̄dicans nō p̄dicanti dz censeri do-
ctoꝛ excellentioꝛ:certe nō.ꝫ bñ ꝓcedit vtilioꝛ:sic in ꝓpos-
to. Tandē sequit tercia rō sancti Tho. Arguit ei sic. Mo-
yses ꝓfirmauit pphetiā suā plurib⁹ miraculis q̄ dauid vel
quicūq̄ ali⁹. igit fuit pphēta excellentioꝛ. Cōtra illā ratio
nem arguit postil.sic ꝓra scām.qz talis cōfirmatio p mi-
racula est accidēs. Burg.min⁹ erudite dicit rndēdo ad
illā obiectōez sic ad primē. Nā facere miracula cū sit acci-
dens extrinsecū nō sequens de necessitate spūs pphēticuz
plura vel pauciora facere miracula nō variat rōnem nec
gradū intrinsecū spūs pphetie. Confirmat qz spūs faciē-
di virtutes ⁊ miracula ⁊ spūs pphetie sunt dona grat⁊ data
⁊ essentialiter distincta.ideo vnū nō specificat gradū al
terius. Stat igit excellentiorē pphetā. vtputa iohannem
baptistā pauciora vel nulla facere miracula et minorē p-
phetā facere plura. imo stat aliquem facere miracula qui
nunq̄ fuit ꝓpheta ⁊ ecōuerso esse ꝓphetam qui nun-
q̄ fecit miraculū. Burg.aūt inter alia duas assignat ratio
nes inualidas q̄re iohānes baptista cū esset plus q̄ ppbe
ta nullū legit fecisse miraculū ad colorandū suū erroꝛem
Prima est:qz vita ei⁹ fuit tam ꝑclara q̄ nō indigebat cōfir
matōe miraculoꝝ. Patet aūt q̄ vita xp̄i fuit multo p̄cla-
rioꝛ.cuius tota vita ⁊ oīs actio nostra est instructio. Si
igit rō burgē.valet xp̄c min⁹ q̄ Jobes debuit facere mira-
cula.cuius oppositum docuit dicens.opera que ego facō
testimonium perhibent de me. Secunda ratio Burgen.
ad idem est:q̄ Johannes operatōnem miraculorum chri
sto tanq̄ principali reseruabat. Nec illa valet.quia ea cri-
sto reseruare ad ipsum non pertinebat sicut nec ad eum p
tinebat facere nisi instrumentaliter ⁊ ministerialiter sicut
nec ad quemcunq̄ sanctum alium prout dictum est i coꝛ
rectōne prime additōnis circa octauum capitulū Exodi.
Nec valet Burgen. obiectio contra postillatoꝛem dicen-
tem q̄ moyses non habuit totiens nec ita communiter il
lustratōnes pphēticas sicut dauid specialiter intellectua-
les. Contra quod Burgen.arguit q̄,quia in scripturꝫ plu-
res reperiunt pphetie Moysi q̄ psalmi quos fecit Da-
uid.⁊ cum quelibet pphēta repuirit specialem illustratio
nem.sequitur moysen frequentius illustratum q̄ Dauid
Etiam qz dauid sepe fuit instructus ab hominib⁹ et alijs
pphetis sicut p nathan ⁊ gad.qō nō legit de moyse.igitur
amplius a deo illustratus. Ad hec dicendū q̄ posito:sed
non concesso q̄ moyses habuisset plures illustratōnes q̄
dauid.illa tñ habuit cōmuniter p sensibilia signa visui vl
auditui presentata,non sic dauid qui semper habuit intel-
lectuales illustratōnes sine huiusmodi sensibilium spēci-
erum p̄sentatione.igitur dauid habuit frequenti⁹ illū ex-

cellentissimū gradū prophetie q̄ moyses. Ratio em̄ legit moyses illustratus. nisi interuenerit aliqd̄ sensibilit visuz vel auditū p ministeriū angelorū p̄ntatū. Nec obstat si dauid aliqñ fuit informat⁹ ab alijs ꝓphetis in agibilibus vl' al's. h̄ em̄ fiebat illis tp̄ib⁹ qñ dauid non fuit capax ꝓphetaliuz illustrationū vtputa in fuga a facie saul. d̄ q̄. j. Reg. xxij. vel in cura ⁊ solicitudie quādo cogitauit de domo domini construēda. d̄ qua. ij. Re. vij. vl' in peccato. de quo. ij. Reg. xij. ⁊ vlt. In talibus em̄ dispositionibus non est mea apta ad ꝓpheticas illustratōnes maxime itellectuales. q̄a in his oportet aīm esse a sensibiliū occupationib⁹ absolutum. Sed ⁊ moyses hmōi instructiōes i agendis recepit ab hoīe. s. iethro. vt ptz Exo. xviij. Nec valet q̄ burg. respōdet ad rationem postil. acceptaz ex dictis. s. Tho. Nam excellētia dauid nō est fm quid et extrinsecuz sed simpliciter ⁊ intrinsecū. quia fm ꝓpriam rōnem. q̄z sic fm sanctum Tho. dauid plura mysteria xp̄i pleni⁹ ⁊ clarius expressit. ita etiam plenius ⁊ clari⁹ vidit. qui modi vidēdi constituunt eum in esse ꝓphete excellentiores simpliciter fm propriaz rationem prophete. qui olim ad hoc vidētes dicebant. Et quod arguit burgeñ. de Esaia non vrget. quia ⁊ si Esaias ꝓut dicit bea. Hiero. rōne pluralitatis mysteriorum de xp̄o expressorum fuit magnus propheta. ipse tamen illum gradum illustratōis intellectualis sicut dauid communiter nō habuit sed p imagines visas vel auditas. sicut moyses cōmuniter prophetiam texuit. Male igitur conludit burgeñ. pro opinione scti tho. q̄z p dicta a sctō tho. negata vt patuit. s̄. ¶ Ps̄. j.

Beatus vir. Quis beat⁹ Aug. dicat ip̄m dd̄ fuisse actorem omniū psalmoruz. tñ hiero. qui diligentius studuit circa textū sacre scripture. ꝓpt̄ qd̄ in hoc est magꝫ sibi assentiēdū. dicit cōtrariū in prologo em̄ super psalterium nominat decem actores psalmoꝝ. s. dauid. moysen. salomō. tres filios chore. asaph ethan. ⁊ hemā ⁊ iditū. Preter etiā istos dicit q̄ plures ps̄. facti sunt ab alijs sanctis ꝓphetis. quoꝝ nomīa ignorātur vnde ⁊ aliqui ps̄. sunt sine titulo. ⁊ aliqui habentes titulū nō exprimūt noīa actoꝝ. ⁊ videbit infra ꝓsequēdo. Silr̄ Ra. sa. sup principiū libri psal. noīat decē actores ip̄oꝝ. scz melchisedech. abraam. moysen. dauid. salomonē. ⁊ asaph tres filios chore ⁊ iditū. ⁊ sic in aliquo differt a hiero. quia ponit abraā ⁊ melchisedech inter actores psalmoꝝ. ⁊ omittit heman ⁊ ethan. Quid tñ videat veri⁹. videbit in locis suis ꝓseq̄ndo. Videret ḡ forsitā alicui q̄ fm actores ps̄. liber iste posset diuidi. sed hoc non potest cōuenienter fieri. quia psal. vnius actoris nō ponunt segregatim ad vnā partem. q̄z inter ps̄. dauid ponunt plures de ps̄. alioꝝ. ⁊ inter ps̄. alioꝝ a dauid ponunt aliq̄ ps̄. ip̄ius dauid. vt videbit. Itē post ps̄. lxxj. in cuius fine ponit in hebreo. explicit unt ps̄. dauid filij isai ponunt plures ps̄. ab ip̄o dauid intitulati tāq̄ ab actore. Rō aūt hui⁹ est. q̄z fm q̄ dicit hierony. i ꝓlogo sup psalteriū psalmi a diuersis actorib⁹ ꝯpositi postea per longum tp̄s fuerūt in vno libro collecti. ⁊ sicut inueniebāt sic scribebātur ꝓpter qd̄ aliq̄ ps̄. pri⁹ facti posterius sunt scripti. quia tardius fuerūt inuēti. Et eodē modo d̄ actorib⁹ q̄z oēs ps̄. vnius actoris nō fuerūt simul inuenti. nec immediate vni⁹ post aliū. ꝫ i medio fuerunt inuenti aliq̄ ps̄. alioꝝ doctorū ꝓpter qd̄ liber iste ñ potest diuidi fm ordinē actoꝝ nec etiā tempoꝝ. vt pz ex dictis. nec etiā materiaꝝ. q̄z in diuers̄ ps̄. ⁊ diuersoꝝ actoꝝ. ⁊ distant scriptꝫ eadē materia freq̄nter tāgit ⁊ ecōuerso aliqñ in eodē ps̄. de diuersis materijs agitur. ꝓpter qd̄ non video bñ qualr̄ artificiose posset diuidi lib̄ iste nisi in q̄daz generali. q̄z p̄ ponit p̄fatio ⁊ scd̄o executio. ⁊ tercio principaliter intēta conclusio. scd̄a ps incipit in principio scd̄i ps̄. tercia in principio centesimiquadragesimiq̄nti. Lauda aīa mea dñm. Huius em̄ libri intētio est diuina laudatio. Circa primū sciendū q̄ hic psal. est sine titulo in hebreo. ⁊ h̄ idez dicit hiero. in ꝓlogo super psal. ꝓpter qd̄ si in aliquibus libris inueniatur scriptū. psal. dauid nō videt esse verū. ꝫ magis ab aliquo nescio q̄ ꝓ sua voluntate appositū. ꝫ magis videt iste ps̄. esse cōpositus ab illo qui ps̄. collegit ⁊ in h̄ libro redegit. q̄ fm cōem opinionē ⁊ magis verisil'em credit fuiste Esdras. vt supra dictū est. ⁊ sue collectioni hunc psal. p̄posuit p modū cuiusdā ꝓlogi. qui tamē vere dr̄ ps̄. alijs cōpaginatus. fm q̄ hr̄ Act. xiij. vbi dr̄ sicut scriptū est psal. ij. Filius me⁹ es tu. ego hodie genui te. qd̄ hr̄ psal. seq̄nti. qui non posset vere scd̄s dici nisi iste esset primus. ⁊ merito inter psal. cōputatur. q̄z Esdras spiritū ꝓpheticū habuit. ⁊ eius liber int̄ scripturas canonicas ponitur. Igr̄ in h̄ p̄s. qui p modū p̄fatōnis ponit Esdras inducit ad studium sacre scripture que in hoc i libro continetur per modum laudis diuine. ⁊ hoc facit dupliciter. primo excludendo a fidelibus doctrinā puersam. secū cōcludendo in eis doctrinaz catholicam ⁊ sanam. ibi sed in lege. Circa primum sciendū q̄ in doctrina peruersa hic est processus. quia primo ad eaz audiendaz aliquis ab infidelibus inducitur. ⁊ hoc excludit dicens. a Beatus vir ⁊c̄. i. infidelium. sicut em̄ pietas ꝓprie respicit cultum legis dīne. ita impietas p oppositū studiuz doctrie puers

¶ Incipit ꝓlogus be. Hiero. presbyteri in psalteriuz

Psalterium rome dudū posit⁹ emēdaram ⁊ iuxta septuaginta interp̄tes: licet cursim magna tamē ex pte correxeram. Qd̄ quia rursum videtis o paula ⁊ eustochiū scriptorū vicio deprauatū: plusq̄ antiquū errorem q̄ nouā emendatōem valere: me cogitis vt veluti quodā nouali scissum iam aruū exerceā ⁊ obliq̄s sulcis renascētes spinas eradicem: equū esse dicētes vt quod crebro male pullulat crebrius succidat. Unde cōsueta p̄fatōe commoneo tā vos quib⁹ forte labor iste desudat q̄ eos q̄ exemplaria istiusmodi hr̄e voluerint vt que diligēter emēdaui: cū cura ⁊ diligētia trāscribant. Notet sibi vnusquisq̄ vel iacentez lineaz vel radientia signa. i. obelos vel astericos ⁊ vbicunq̄ viderit virgulam p̄cedentē ab ea vsq̄ ad duo pūcta que imp̄ssim⁹ sciat in septuagita trāslatorib⁹ pl⁹ baberi. vbi autez p̄spexerit stelle silitudinē de hebreis voluminib⁹ additū nouerit eque vsq̄ ad duo pūcta iuxta theodotiōis dūtaxat editōez qui simplicitate sermonis a septuaginta interp̄tib⁹ nō discordat. Hec ergo ⁊ vobis ⁊ studioso cuiq̄ fecisse me sciēs nō ambigo multos fore: q̄ vel inuidia vel supcilio malint ꝯtēnere videri p̄clara q̄ discere ⁊ d̄ turbulēto magis riuo q̄ de purissimo fonte potare.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit liber hieronymi vel soliloquiorum. Ps̄. j.

a Beatus vir q̄ non abijt in consilio b impioruz: ⁊ i via peccatoꝝ non stetit: ⁊ in cathedra pestilētie

qle autem qui se elongat ab ea dicit beatus beatitudine celesti non in re sed in spe. sicut dicit pbs. j. Ethico. q̄ pueros beatificamus. q̄uis non sint adhuc capaces felicitatis policite: sed quia ad hoc sunt dispositi p conditionem indolis bone. Secundo in doctrina puersa aliquis p frequentem auditum habituatur z hoc excludit cum dicit.

b Et in via zc. per stationem em̄ q̄ immobilitatez importat habitus doctrine puerse significat. quia habitus est de difficili mobil. Tercio habituatus i doctrina puersa doctor alios q̄ efficit ad sui z aliox casum miserū z hoc excludit cum dicitur. c Et in cathedra zc. in hebreo habetur. z in cathedra derisorum non sedit. peruerse em̄ doctrine doctores fm veritatem sunt derisores. quia errores docent sub specie veritatis. d Sed in lege. Hic psequenter cōcludit q̄ in fidelibus debet esse exercitium sacre scripture: et primo ostendit huiusmodi exercitium: z secundo exercij premium: ibi. Et folium eius non defluet. Circa p̄mū sciendū q̄ sicut in pgressu puerse doctrine triplex est gradus: vt pdictū est: sic est in pgressu sane doctrine. Primus est intenta auditō z deuota: qd̄ notat. cum dr̄.

d Sed in lege domini zc. Secundus est habituatio firma: ideo subdit. e Et in lege eius zc. p frequentem em̄ meditatōnem habitus scientie generatur z firmatur. Tercius est aliorum instructio profica ex habitu procedens z hoc notatur cum subditur.

f Et erit tanq̄ lignū qd̄ platatus zc. discipulus em̄ audiens deuote z intente accipit fructus sacre scripture a doctore: sed quādo habituatus incipit docere. tūc dat huiusmodi fructū alijs tempore sue doctrine. Comparat autez merito talis doctor ligno secus decursus aquarum plantato. quia fidelibus doctoribus ecclesie assunt fluenta diuine gratie z tandem glorie. fm q̄ dicit Eccli. xxiiij. Qui elucidant me: vitam eternā habebūt. Sancti em̄ doctores sunt sacre scripture que vera sapia est elucidatores.

g Et folium. Hic psequenter ponit predicti exercitij p̄miū z primo ostendit qualiter fidelibus conceditur. scōo qualiter puersis doctoribus denegat: ibi. Non sic impij. Circa primū dicit. g Et folium ei⁹ non fluet. fluxus enim folioꝝ est signū mortificatōnis arboꝝ: sed viroꝝ z pmanentia eoꝝ est signum euidens vite ipsoꝝ. vita autē spiritualis in p̄senti habet per gr̄am vsq̄ ad finem cōtinuatam: z q̄tum ad hoc dicit. g Et folium ei⁹ non defluet. i. doctor fidelis a gr̄a z charitate non decidet: quia in premium sui laboris p̄cedit ei in p̄nti continuatio gr̄e z adeptio gl̄orie in futuro: ideo subdit.

h Et omnia quecūq̄ faciet psperabunt. quia p opera sua ad beatitudinez sempiternam deducet Roma. viij. Diligentibus deū omnia cooperant in bonū zc.

i Non sic impij. Hic p̄seqūter dictū premium a puersis doctoribus excludit: z scōo ratio hui⁹ redditur: ibi. Quoniam nouit. Circa primū dicit. i Non sic impij. quia puersis doctoribus primo denegat vita gratie. z secundo vita glorie: ideo replicat. k Non sic: sed tanq̄ pul. zc. comparat aūt doctor puersus puluerī per ventū dejecto. q̄ doctor puersus ad fingendū errores z periculosas novitates per ventū superbie z inanis glorie impellit. et sic primo dejcit in foueam culpe. z postremo in foueam gehenne: propter qd̄ subdit. l Ideo non resurgūt impij zc. licet em̄ in extremo iudicio oēs generaliter resurgant. tū doctores puersi z eoꝝ sequaces non resurgent ad suam exaltatōnem: sed ad maiorē sui depressionem. q̄ tūc dejcient in foueam gehenne in aīa simul z corpore. Et q̄ non solū damnabunt puersi doctores sed etiam doctrine ipsoꝝ imitatores p mala opera: ideo subdit. m Neq̄ zc. sic em̄ dr̄ scribi in psilio. q̄ in hebreo z in translatione Piero. accepta immediate ab hebraica veritate hī in cōgregatōne iustoꝝ. ista aūt congregatio est in beatitudine celesti. fm q̄ dicit ps̄. xlvj. Principes populoꝝ congregati sunt cū deo abraham.

n Qm̄ nouit. Hic p̄ter ratio p̄dictoꝝ redditur. s. q̄re gr̄a z gl̄ia puersis doctoribus denegat: et bonis p̄cedit cū dr̄.

n Qm̄ nouit zc. i. p̄cessum eoꝝ p viā p̄ntis vite nouit noticia approbatōnis. viā aūt puersoꝝ nouit noticia reprobatōnis: ō subdit. o Et iter impiorum peribit: q̄ iter eoꝝ p viā p̄ntis vite in morte terminat ad damnatōez aie. z in futuro iudicio ad damnatōnez aie simul z corpis terminabit. z sic oīno peribūt puersi absq̄ aliqua spe redeundi.

¶ In psalmo primo beatus vir vbi dr̄ in postilla. Quis beatus Aug. Additio

Quod aūt dauid sit actor omnū ps̄. prout Aug⁹. ponit p̄t tribus ratōnib⁹ p̄probari. Prima ē. nam cōiter tenet q̄ dauid dr̄ p̄pheta anthonomatice seu p excellentiā. sicut etiam paulus dr̄ apls eodem modo put in glo. psalterij in plogo habetur. Et ratio hui⁹ est. quia dauid respectu aliox p̄pheraꝝ in cōi in duob⁹ excellebat. Primo q̄ sine apparitōne alicui⁹ figure vel signi sensibilis veritatē intelligibilē de occultis capiebat p diuinā reuelationē. q̄d̄ non: sic est de alijs p̄pheris cōiter dictis excepto moyse q̄ p q̄sdam similitudines rerū capiebāt diuina iuxta illud Ozee. xij. In manu p̄pheraꝝ assimilabor. Secundo q̄ alij p̄phete obscure z q̄si p enigmata de xp̄o p̄phetauerūt. Dñs sup illud p̄s. xvij. Tenebrosa aq̄ in nubibus aeris. glo. Obscura doctrina in dictis p̄pheraꝝ. Dauid aūt put dr̄ in glosa in plogo psalterij de incarnatōne. de passione. de eterna genitura xp̄i euidentissime disseruit. Sed constat q̄ he due excellentie p̄phetandi inueniūtur in p̄s. q̄ nō intitulant ipsi dauid sic in ipsis q̄ dauid intitulant. In p̄s. em̄ scōo. s. Quare fremuerūt gentes. qui p̄s. non intitulat ipsi dauid. exp̄sse fit mentio de generatōne eterna xp̄i cū dicit. Filius me⁹ es tu. ego hodie genui te. Similiter de regno xp̄i a deo p̄stituto cū dr̄. Ego aūt constitutus sum rex. Similiter etiam de pluribus alijs xp̄i mysterijs: vt latius patebit in sequenti p̄s. tam in postilla q̄z in additōne: z hoc sine apparitōne alicui⁹ figure vel signi sensibilis: sic in alijs p̄s. ipsi dauid intitulatis. Hoc idem pz in q̄plurimis p̄s. intitulatis filijs chore z asaph z alijs put est manifestū discurrēti p singulos. Pari igit ratōne asaph z filij chore z hmōi deberēt dici p̄phe p excellentiā z egregij psalmiste sīr sic z dō. q̄d̄ est inc̄ueniēs z p̄ oīs de hac mā loquētes tā hebreos q̄z catholicos. Scōa rō ē. Nam si p̄s. certū non hīs titulū nō debet ipsi dauid attribui. prout supponūt opinātes in hac pte contra be. Aug. Pari rōne omnes q̄ sine titulo reperiūt. non sūt Dauid attribuendi: sed ꝺ est manifeste falsum. Nā p̄s. cliij. q̄ incipit. Confitemini dño z invocate nomen ei⁹. z p̄s. xcv. qui incipit. Cātate dño oīs terra. sūt in psalterio fm hebraicā veritatem sine titulo. z tū manifestū est q̄ eoꝝ actor fuit dō: vt pz. j. Paral. xvj. e. vbi isti duo p̄s. cōiuncti attribuunt ipsi Dauid. prout etiam postil. ibidem dicit. z pari ratōne etiam dicendū est de alijs p̄s. titulū non habentib⁹ q̄ sunt ipsi Dauid attribuendi. Tercia ratio est. Nam si

pſ̃.qui aliter preter dauid intitulatur non debet attribui ipſi dauid.prout ſupponunt opinantes in hac ꝓte contra beatum ⁊ug.pari rõne oẽs pſ̃.alijs ad dauid intitulati ꝛ hoc eſt falſum. Nam pſ̃.lxxj.q̃ incipit. Deus iudiciũ tuũ ⁊c.intitulatur ſalomoni ⁊ nõ dauid. ⁊ tamẽ actor ipi⁹ pſ̃. fuit ipſe dauid. qõ patz ex hoc. nã in fine ipius pſ̃.dicitur Complete ſunt oratões dauid filij Iſai. ex quo eſt manifeſtum ꝙ dauid fecit hunc pſ̃.⁊ non ſalomon. Ridiculoſum em̃ eſſet apponere in fine euangelij ſm matth.cõpletum eſt euangelium ſm marcũ. Sunt etiam quedã alia ad hoc pertinentia.de quibus.j.videbit in additiõe ſuper pſ̃.xlj.qui incipit. Quẽadmodũ deſiderat cervus ⁊c.

In eo.pſ̃.primo vbi dicit in poſtilla. Compatur aũt doctor perverſus.

Additio.

Apud dyaleticos regulariter dr̃.ſicut ꝓpoſitũ de ꝓpoſitor oppoſitũ de oppoſito. Vnde cũ doctor catholicus ligno ſecus decurſus aquarũ plantato a pſalmiſta ꝓparatur.merito eius oppoſitũ.ſ.doctor puerſus non pulueri ꝛ aliquo ligno in deſerto ſeu ſiccitate habenti comparari debuiſſet.vñ ⁊ Hiere.xvij.cũ vir cõfidẽs in domino ligno ſup aquas tranſplantato cõparatur. ibidẽ hõ cõfidens in homie quaſi myrice in deſerto ⁊c.aſſimilat. Sz rõ differẽtie inter vtrãq; auctem ex ꝓte materie de qua predicte auctes tractant ſumi poſſet.Confidens em̃ in homie non eſt de ſe malus.niſi inq̃ntum ꝓncipaliter nõ cõfidat in dño.vnde ibidẽ ſubiungit.Et a dño recedit cor eius ⁊c. Et iõo ligno animato in ſiccitate degenti aſſimilat. quod aduenięte humore in vita pſeverat. Sed doctor puerſus ſeu hereticus etiam ſi doctrine ſue pniciose aliquantuluz va miſceat.penitus eſt piculoſus et execrandus. vnde nõ ligno aliqualẽ vitam habẽti comparari debet.ſed pulueri ꝙ ventũ deiecto.q̃ penitus infructuoſus eſt ⁊ inanimatus.

Replica.

Arca pſ̃.primũ poſtil.dicit be. Hiero.ſentire non oẽs pſ̃.factos a dauid.cuius oppoſitũ be. ⁊ugu. ſentire videt.xvij. de ci. di.c.xiij. In hac ꝓte tenet poſtil.opinionẽ be.hiero. burgẽ.aũt be. ⁊ug.in diuerſis locis.vnuſquiſq; ꝓ opinione rõnes plures adducit. dicit tñ vterq; poſtil.circa.pſ̃. Dñs regnauit.iraſcant populi.Et burg.circa pſ̃. Dñe deus ſalutis.ꝙ de titulis nõ eſt multũ curandũ.verũtamẽ ſtudioſus honeſtius eſt ſanctorum opiniones quantũ poſſibile eſt concordare quã argumentis inuoluere.idcirco ꝓ qualicunq; sanctor cõcordantia pono quedã veriſimilia dicta. Quorũ primus eſt iſtud.ꝙ auctorem alicuius rei eẽ cõtingit dupliciter. Aut em̃ ẽ auctor vt architectus.aut vt manufactor. Illam diſtinctiõez ponit ⁊riſto.j. Metaphy.oſtendẽs circa eandẽ rem illuz iſto dignioꝛem auctorẽ. Auctor em̃ principalis ⁊ dignior in edificatõne domus eſt architectus.apud cuius intellectum eſt rei fiende rõ ⁊ idea.ad quã aſpiciens mandat domũ ſic fieri.cuius mandati executor eſt ipe manufactor. qui more irrationabiliũ.vt inquit ⁊riſto.nõ ad aſpectuz idee .ſed ad mandatũ ⁊ directionẽ habẽtis ideã operatur Eſt igit vterq; auctor edificij q̃uis diuerſimode.ille vt dignior qui adminiſtrat formã ⁊ ſpem. iſte vt minus dign⁹ qz diſponit materiã. Sine illo fieret res irrationabilit. vt vult be. ⁊ug.lxxxiij.q.ſine iſto nõ fieret effectualiter. Eſt igr̃ vterq; rei auctor ꝓducit em̃ ille domũ intra.iſte domũ extra in effectu. Scõm dictũ eſt. Q̃ñcunq; due cauſe ꝓtiales cõcurrũt ad eundẽ effectũ.⁊ ſi diuerſimode.effect⁹ ille ꝑe dr̃ ꝓcedere ex vtriuſq; efficatia ⁊ auctẽ. Ideo ꝓles vere ꝓducit ab vtroq; parente.qz mr̃ adminiſtrat materiaz. pr̃ formã.vt quibuſdã placet.vel ſicut alijs vr̃. ſi mr̃ aliqd facit ad formã min⁹tñ principalit pr̃e. Illo etiã mõ ⁊ virgilius ⁊ guido ambo ſunt auctores hyſtorie de bello troiano.q̃uis ille deſcribit eã metro.iſte pſa. Terciũ dictum Q̃uis pncipalioꝛ auctor effect⁹ eſt adminiſtrator formeq̃ materie.Bẽ tamẽ intelligendũ eſt de forma intrinſeca et ſubſtantiali nõ extrinſeca ⁊ artificiali.qz alias manufactor eſſet potioꝛ architecto quod eſt contra primũ dictũ ⁊ ⁊riſto.Quarrũ dictũ. Viſio ⁊ viſionis intelligentia reuelate diuinitus ſunt de intrinſeca ⁊ formali rõne ꝓphetie.pz hoc dictum ex ꝑcedente correctõne. ꝓterea em̃ ꝓphete dicti ſunt videntes.⁊ quãto gradus viſionis eſt excellentioꝛ tãto prophera ⁊ ꝓphetia dignioꝛ ⁊ vt dr̃ Dañ.v. Intelligẽtia opus eſt in viſione. Nam nabuchodonoſoꝛ balthaſar et cayphas qz viſionis revelare intelligentiã non habebãt ꝓphete dici non merentur. Per hec dicta põt ſumi talis cõcordantia doctor ſanctorũ. Nam cũ be. ⁊ug.oim pſ̃. auctem dauid attribuit.titulos aſaph ⁊ alijs aſcriptos ponit ad ꝫ ſignificandũ.videlz ꝙ illi intelligebant illoz pſ̃.cantores vl̃ cõpoſitores ſm materiã a dauid miniſtra tam. Huius rei veriſimilitudo põt accipi ex verbo dauid infra cũ dixit. Am̃ nõ cognoui lr̃aturaz ⁊c. Dauid em̃ ab ineunte puericia patris ſui paſcebat oues.a paſtu ouium aſſumptus ad militiã.⁊ cito poſt iunctus in regem.conſequenter odiũ ſaul ⁊ pſecutõez fugiens ſtudio vacare nõ potuit.poſt mortẽ ſaul ſtatim vnctionẽ regiaz aſſecutus.bellis cõtra philiſtijm occupatus ⁊ alias gentes in circuitu a ſtudio lr̃arum fuit impeditus. Omñes tamẽ pſalmi vvulgate. Hiero.in hebreo ſunt metrice ⁊ ornate cõpoſiti quez ſtilum illitteratus ſm cõem curſum ſeruare nõ conſueuit niſi quis dicat dauid hmõi ſciẽtias liberales habuiſſe infuſas.quod auctẽ caret.nã ſi ſacrã ſcripturam legam⁹ quibuſdam infuſam que ad ſalutẽ ptinet.nõ tamẽ legim⁹ artes infuſas que vt plurium ſeruiunt advanitatẽ.Cum igitur dauid lr̃aturam nõ habens ignoꝛauerit colores rhetoricos ⁊ artificiales ornatus. veriſimile videt ꝙ dauid receptas ⁊ intellectas ꝓpheticas illuſtratõnes dederit filijs chore ⁊ alijs ꝓut illos vel alios apud ſe habebat materiam dictaminis.qui tanq; in hmõi artibus periti ex materia ſic miniſtrata ꝓpoſuerũt carmẽ ⁊ hymnũ ⁊ pſalmum. Sicq; dauid ꝓpter adminiſtratõem materie ex revelationibus diuinis ſibi factis poſt ſpiritũſanctũ eſt auctoꝛ omniũ pſ̃.principalis.⁊ ſic puto opinionẽ be. ⁊ug.foꝛe veriorem.Et inde dauid dictus eſt egregius pſalmiſta ⁊ eximius ꝓphetarũ.ꝓut ꝓcedit prima rõ burg.Cum hoc ſtat ꝙ aſaph ⁊ filij chore ⁊c.ſint auctores aliquoꝝ pſ̃. qz de mandato dauid ex miniſtrata materia pſ̃. illos cõpoſuerũt.⁊ metris ornauerunt ⁊ decantauerunt. ⁊ ſic ſm opinionem be. Hiero.illi in titulis nominati põt dici illoꝝ pſ̃.auctores qz compoſitores mõ ꝓdicto.⁊ ita dauid eſt auctoꝛ omnium pſ̃.ſm materiam ꝓ opinione be. ⁊ugu. ⁊ alij ſunt autores aliquoꝝ pſ̃.⁊ fortaſſis oim ſm formam ꝓ opinione be. Hiero. Et ſiquis obijceret ꝙ tũc illi cõpoſitores eſſent potiores auctores pſalmorũ q̃z dauid.ſicut principalioꝛ eſt ille qui adminiſtrat formã q̃z qui materiã. vt patet ex ꝉcio dicto ſuprapoſito. Huic obiectõi rñdet ꝓ idẽ dcm̃ qz forma quã illi cõpoſitores dederũt fuit ſoluz artificial⁹ extrinſeca.materia aũt quã dõ adminiſtrat ⁊ ſi fuit ſubſtantialis ꝙ ad illã formã extrinſecã.fuit tñ formata foꝛa intrinſeca ꝓ tinẽte ad naturã ꝓpꝛie puta intelligentia.⁊ ꝫ foꝛa dr̃ intrinſeca q̃ op⁹ eſt in viſiõe.ꝓut dcm̃ eſt in q̃rto dicto ſuprapoſito. Dõ aũt habuit vt ꝓpꝛia intelligentiaz materie.ꝓpoſite. igr̃ dignioꝛẽ formã materie.ꝓpoſuit q̃z illi cõpoſitores.qui fortaſſe pſ̃.q̃s ꝓpoſuerũt ex miſtrata materia nõ intellexerũt ſm eoꝛ myſteria.ꝫ ſolũ grãmaticalit ⁊ in ſuperficie ſm formã artificialẽ.quã materie dederũt.itelligẽtes ſi fuit metrũ ſpõdaicũ iambicũ ſaliẽs vl̃ alteri⁹ generis.⁊ ſic fuerunt ꝓpꝛie manufactores dõ aũt architect⁹. Vtz aũt ex ꝓdicto ſuprapoſito illũ illis foꝛe potioꝛẽ.qz ille tractabat materiam ſm intelligentiã.vt ꝓpꝛia.iſti ſm artis actũ ⁊ ꝓſtruendi nẽ.ꝓ q̃ñs nõ vt ꝓpꝛie.Quib⁹ſic ſtãtib⁹ remanet dubiũ.cuz dõ vt dcm̃ eſt nõ fuerit lr̃at⁹.⁊ pſalmi ꝓpoſiti ſint ab alijs ad ei⁹ inſtructõez q̃ ad materiã ſibi revelatã. q̃re aliq; attribuũt illi cõpoſitoꝛib⁹.⁊ aliq; ipi dõ ĩmediate vt pz in titulis pſalmoꝝ ſm hebraicã veritatẽ.Scõo remanet dubiũ ẽ pſ̃. lxxxvij.ititulato moyſi famulo dei. Siłe dubiũ ẽ pſ̃. cxlv.intitulato aggeo ⁊ zacharie. Ad pmũ pt dici ꝙ aliqñ dõ ad ꝓpoſitõez pſalmoꝝ ſumpſit pancos.vt filios aſaph ⁊ cetera hmõi aliqñ multos. Prio mõ aſcpſit ⁊ aſcribi fecit cõpoſitoꝛib⁹.ſcõo mõ non. qz in enumerãdo plures titu-

ll fuissent facti immoderati ⁊ tedioſi. Igit illos ps. ꝓpoſito
res ipſi dauid tanꝯ principali aſcripſerūt vtrobiꝯ ſm ex
lgentiā materie ps. Ad ſcām pōt q moyſi vel alijs ꝓphis
aliqui ps. aſcripti ſunt: ideo nō q ipſi eos fecerūt: ſz q ma
teria eoꝝ ſimilis ē materie q in libris ꝓphaꝝ illoꝝ ꝓtinet.
Cui hic modus ꝓcordandi ſanctos doctores non placue
rit, videat de modis potioꝝ. Siqs aūt ſeq voluerit opi
nionē bti Hiero, ſcitate bti Aug. ſp ſalua, put facit poſtil-
la. ad argumenta burg. poterit faciliter rndere. Cum enim
Burgenſ. arguit q ſi filij chore fuiſſent auctores. x. ps. eis
intitulatoꝝ. aſaph. xij. moyſes. xij. eman vnꝰ. ethan vnꝰ.
ſequit dauid nō eſſe illis plus egregiū pſalmiſtaꝝ. Rndet
q nō ſequit. q ois reſiduos ꝓpoſuit dauid q ſunt nume
ro ⁊ myſterio plures oībus ⁊ diſtributiue et collectiue.
Et q excellentioꝝ mō viſionis vidit materias pſalmorū
ps alij. Sed qō burg. arguit de ps. ſine titulo. ad ꝟ pōt di-
ci qō illi debent attribui auctori ꝓximi ps. ꝓcedentis. Et
ideo ps. lxxxvij. ⁊. xcvij. qui nō hnt titulū attribuunt mo-
yſi. q ſm btm Hiero. eſt auctor pſalmi. lxxxvij. Scōs ps.
q eſt ſine titulo attribuit dō ꝓpter auctem ſcripture Actuū
tij. vbi tanꝯ pſalmus dauid allegat. Per idem rndet fa-
ciliter ad alias rones q burg. in pleriſq locis factas p eus
cōtra btm Hiero. Et hec ſunt dicta meliori iudicio ſaluo.

Pſal. ij.

Quare fremuerūt gentes. Hic ꝓmter incipit execu-
tio hui⁹ libri ſeu narratio. Et pōt diuidi in duas p-
tes, q ꝑ agit de xpi regno. ſcō de ei⁹ ſacerdotō. eſt
eſm xpc res ⁊ ſacerdos vt declarat apls ad Heb. Scōa in-
cipit ps. cix. Dñs in illo ps. dr de xpo. tu es ſacerdos inek.
num ⁊c. Iſta tñ diuiſio nō eſt ꝑciſa. q in prima pte etiam
aliqn agit de xpi ſacerdotio. ⁊ in ſcōa de eius regno. nō ei
in hoc libro apparet mihi artificialis diuiſio ꝓpter ſupra-
dicta. tñ prima ps pōt diuidi in ſeptem ptes ſm ſeptez ei⁹
diſtinctones: ſcōa incipit in principio ſecūdi nocturni. ter
cia in principio tercij. ⁊ ſic de alijs. Circa primaz ptem nō
video aliā diuiſionē rōnabilem. niſi q quilibet ps. ꝓ ſe ex-
ponat: ⁊ maxime q intendo quantū potero ſenſuz inqui-
rere literalem. Sciendū igit q iſte ps. in hebreo ⁊ transla-
tione Hiero. q eſt iuxta hebraicā veritatez eſt oino ſine ti-
tulo: ⁊ ideo ſi in aliquibus libris inueniat aliquis titulus
vt ps. dauid. vel aliqd hmōi nō eſt de textu: ſz eſt appoſit⁹
ab aliq expoſitore: ſicut ⁊ in multis alijs ps. ꝓpter qō de
titulis pſalmoꝝ put cōiter ſcribunt in biblijs parum ē cu
randum: ſz ſolum put ſcribunt in hebreo ⁊ in translatione
Hiero. iuxta hebreū. Igī q iſte ps. nō habet titulū. ex ti
tulo nō appareret qs fuerit actor hui⁹ ps. dicunt aūt hebrei
moderni q dauid fecit hūc ps. laudando deuz de victoria
habita de philiſteis. qui aſcenderūt ad pugnandū contra
eum. qn audierūt eum fuiſſe inunctū publice ſup totuz iſ-
rael: vt hz. ij. Reg. v. licet em ꝑ fuiſſet inunct⁹ in domo pa
tris ſui ꝑ ſamuelē. vt hz. ij. Regū. xvj. hoc tñ fuit ſecrete. et
poſtea ſup tribū iuda ſolā. vt hz. ij. Regū. ij. tñ poſtea fuit
inunctus publice ſup pplm iſrael. q audito philiſtei aſcē-
derūt vt deſtruerent regnū eius. ⁊ ſm iſtū intellectū expo
nūt hebrei moderni ps. iſtum dicentes. Quare fremu
erūt gentes. i. philiſtei: q oēs qui nō erāt de gente iudeo
rum vocabant gētes ſiue gentiles: vt habetur in no. ⁊ ve.
teſta. in pluribus locis. Et populi. diuerſaꝝ. ſ. ciuitatuz in
terra philiſteoꝝ exiſtentiū. Meditati ſunt inania. intende
bant em deſtruere regnū dauid. ſed fruſtrati fuerūt ab in-
tentōne ſua. Aſtiterūt reges terre. i. quinq philiſtinorum
ſatrape. Et principes qui ſub eis regebant populuz terre.
Conuenerūt in vnū aduerſus dñm: q venerūt ꝓtra dauid
qui erat inunctus in regē ex ordinatōne diuina: ⁊ ſic dice
batur xpc dñi. i. vnctus ex ordinatōne diuina: ⁊ ſic venerit
ꝓtra dñm. ſ. ad deſtruendū eius ordinatōez. Dirumpam⁹
vincula eoꝝ ſm hūc intellectū verba ſunt philiſtinorū ſe-
ipſos exhortantiū ad bellandū ꝓtra dauid. ne regnū eius
inualeſceret: ⁊ ſic ſubijceret ſibi philiſteos. quib⁹ filij iſra-
hel pri⁹ erāt ſubiecti, ⁊ ꝟ mō loquedant. j. Reg. iiij. Cōfor-
taminī ⁊ eſtote viri philiſtijm. ⁊ ne ſeruiatis hebreis ſicut
illi ſeruierunt vobis: confortamini ⁊ bellate. Et ſic loque-
bantur in ꝓpoſito: ne eſſent alligati iugo ſeruitutis ſub he
breis dicentes. Dirumpam⁹ ⁊c. Qui habitat in celis: ver
bum eſt ipſius dauid oīdentis q virtute diuina fuerit fru
ſtrati ab intentōne ſua. q ei⁹ virtute fuerit debellati: vt ha-
bet. ij. Reg. v. ⁊ ſic fuerūt ab eo deriſi. Tūc loq̄tur ad eos
in ira ſua. i. vindicta q fuit locutio dñi ꝑ factū. Dñs ſubdit
Ego autem conſtitutus ſum ⁊c. in hebreo habetur. Ego
autem conſtitui regem meū. ⁊ in translatōne Hiero. iuxta hebraicā veritatem. Ego autem ordinatus ſum regez me-
um. ⁊ ſm hoc eſt verbū dñi. loquentis de dauid inuncto i
regem de ordinatōne dñi. quaſi diceret dñs philiſteis. fru
ſtra nitimini cōtra regem dauid quē inſtitui. q nō poteſt
reſiſtere mee ordinatōni. Sup ſyon monte ſanctū ei⁹. q̄d
hieruſalē erat metropolis in regno iſrael ⁊ in monte ſyon
erat fortalicium illius ciuitatis ⁊ domus regis. ibi fuit tem-
plum edificatum diuino cultui deputatum. Predicans
ꝓceptum eius: in hebreo habet. Narrabo dei preceptum
vel ſtatutū. ⁊ eſt principiū verſus ſequentis ⁊ ſimiliter eſt
in translatōne Hiero. iuxta hebraicum. qō exponit ſic ra-
bi ſalomon: vt ſit verbum ipſi⁹ dauid dicentis. Dñs ꝓce
pit mihi vt enarrez alijs illud qō ſequit. Dñs dixit ad me
ꝑ revelatōnem. Filius meus es tu. i. amicabilis ſicut fili-
us. Ego hodie genui te. qō exponit Ra. Joſeph ſic. id eſt
magnificauit te ꝓſtituens te principem ſup populū iſrael:
qui dicit primogenitus filius meus: ⁊ ꝑ conſequens tu ſpe-
ciali modo es filius meus. Poſtula a me. qñ debebis cō-
tra gentiles pugnare. ⁊ dabo tibi victoriam: ideo ſubdit
Et dabo tibi gentes ⁊c. Reges eos in virga ferrea. i. ſubij-
cies in gladio. Et tanꝯ vas figuli confringes eos. dic Ra
bi ſalomon q hoc ſpāliter fuit impletū qñ dauid ſup fili-
os Ammon debellatos circūegit ferrata carpenta. diuiſitq
cultris: ⁊ tranſduxit eos in typo laterum. vt habet. ij. Re.
xij. lateres aūt fiūt de luto ſicut vaſa figuli. Et nūc reges
intelligite. Hic ꝓuertit dauid verbum ſuum ad hortandū
reges ⁊ iudices ⁊ potentes terre: vt attendant ſe habē deū
unum regē ⁊ iudicē ſup ſe. cui debēt ſeruire i reuerētia ⁊ tō-
re: ne deuiēt a via veritat⁊ iuſticie. ⁊ p3 ſat⁊ſra ſm iſtū in-
tellectū. Licet aūt intellectui ꝓdicto in multis cōſonet lra
tñ nō videt mihi ad pōs tenēda. ꝑ q lra in plurib⁹ diſcor-
dat: vt videbit. ſcōo q apls ad hebreos. j. ꝑ illō qō dī in ꝟ
ps. ꝓbat xpm eſſe maiorē angelis. v. ad quē em aliqn dix
it angeloꝝ. Filius meus es tu: ego hodie genui te. ꝓbatio au
tem nō valz ex ſenſu myſtico: ſed tm ex literali. ſm q dicit
Aug. ꝓtra Vincentiū donatiſtā. Et iō ſm apl̄m q ſcinit
ve. teſta. ꝑ eruditōez gamalielis. ⁊ pfectius ꝑ illuminatio
nez ſpūſſancti: oportz dicere q iſte ps. intelligit ad lram de
xpo. Item Act. iiij. apoſtoli poſt receptōez ſpūſſancti hūc
ps. allegauerūt tanꝯ de xpo dictū: vt patebit infra. Item
Rabiſalomon in principio gloſe hui⁹ ps. dicit ſic. Magi
ſtri noſtri expoſuerūt hūc ps. de rege meſſia. ꝑ quē intelli
git xpc in lege ⁊ ꝓphis pmiſſus. vñ ſubdit: ſz ad intellectū
ps. planū. i. lram. ⁊ ꝓpter rñſionem ad hereticos expo-
nit de dauid. Ex hoc dicto Rabi ſalomonis tria habem⁹.
Unuz eſt q doctores hebreoꝝ antiqui intellexerūt hunc
pſalmū de xpo ad lram. Secm eſt q ꝓpter rñſionem ad
hereticos Rabi ſalomon ⁊ alij poſteriores doctores expo
ſuerūt hunc pſalmū de dauid. vocat aūt hereticos cōuer-
ſos de iudaiſmo ad fidem catholicam. qui ꝓtra alios pma
nentes in pfidia iudaica arguebant de hoc pſalmo. nō po
teſt aūt argumentū fieri niſi ex ſenſu lrali. vt ſupra dictuz
eſt. et ſic patet ſm hoīes literatos de iudaiſmo conuerſos
q pſal. iſte intelligit de xpo ad literaz ſic ſgit duo predicta
in verbo Rabiſalomonis incluſa vera ſunt. Sed tercium
quod ibi includitur videtur omnino confictum. ſcilicet q
pſalmus iſte ad literam exponendus ſit de Dauid. tum
quia confitet q antiqui doctores hebreorum hunc Pſal.
expoſuerunt de xpo. qui tm ſequebant literaz ſeu ſenſum
literalē. item quia confitet q expoſitio huius pſal. de da-

nid est ꝓpter responsionē ad cōuersos. ex qūo videt confi
cta ad euadendū apparent cōuersoꝝ argumenta Ego igr
volens sequi doctrinā apl'oꝝ z dicta doctoꝝ hebraicoꝝ an
ꝯquoꝝ exponā hunc. ps. de xpo ad lr̄am imꝓobando ex
textu expositōem p̄dictam. Ira. sa. z modernoꝝ hebraeoꝝ.

cōuento tū cū ipis i hoc q ipe psal. sit factus a dauid. q licz ꝟ non appareat ex titulo. cū nullus sit ibi. vt p̄dictū est nec ex ꝓcessu psal. q̄ de xpo intelligēdus ē. tamē ꝟ apparet manifeste ex alia scriptura cononica. ḋa Act. iiij. ca. apl'i spiritusctō repleti dixerunt. Dñe tu qui fecisti celum z terram z oīa que in eis sūt qui spūsctō per os patris nostri dauid dixisti. Quare fremuerunt gentes ꝛc. ex quo ꝓz q iste ps. a dauid descript⁹ est in quo describit regnū xpi: Et diuidit iste ps. in tres ꝑtes. q̄ ꝓmo describit regni xpi institutio. scōo instituti dilatatio: ibi. Postula a me. tercio dilatati veneratō: ibi. Et nunc reges. Circa ꝓmū ꝑ ponit remotio impedimēti. secūdo stabilitio regni ibi. Ego aūt cōstitutus. Circa ꝓmū sciendū q regnū xpi impedire voluerunt ꝓsequētes xpm in ꝓsona ꝓꝓria z etiam in mēbris suis. ꝓsequētes aūt eum in ꝓsona ꝓꝓria fuerunt ꝓncipes iudeoꝝ. herodes z pōti⁹ pylatus qui facti sunt amici in ꝓsecutōne xpi Luce. xxiij. Istoꝝ aūt aliqui fuerunt gentiles. s. pontius pylatus z sui milites xpm crucifigētes iudei autē fuerūt herodes z ꝑncipes sacerdotū ipm accusantes z mortem ei⁹ nequiter ꝓcurantes. z hoc mō exponit lra ista. Act. iiij. vnō post illō verbū supra allegatū. Quare fremuerūt gētes. z ppli mediteti sunt inania. Astiterunt reges terre. z principes cōuenerunt in vnū aduersus dñm. z aduersus xpm eius. subdit immediate ꝓ expositōne. cōuenerūt em̄ vere in ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuū iesum quē vnxisti. herodes z pontius pylatus cū gentibus z populis israel ꝛc. Primo igitur in hoc ps. ponit ꝓsecutio xpi a gētibus in generali. cū dicitur. a Quare fremurrunt gentes. i. gētiles. z est verbū ipius dauid admirantis malicīam persecutoꝝ xpi quā ꝑuidebat in spiritu. scōo a iudeis in generali cum dr̄.

b Et populi. scilicet israel. c Meditati sunt inania. cogitantes per mortē xpi destruere regnū ei⁹. cum tamē per hoc fuerit exaltatū z dilatatū. vnde post resurrectionē suam dixit Math. vlt. data est mihi oīs potestas in celo z in terra. Tercio describit ꝓsecutio xpi a iudeis z gētilibus magis in speciali. cū dr̄. d Astiterunt reges terre. i. herodes qui vocatur rex galilee Marci. vj. z Math. xiiij. z pōtius pylatus qui tenebat ꝙp tunc in iudea locum imꝑatoris. vnde z centurio sub eo ꝓstitutus vocat regul⁹ Joh. iiij. e Et ꝓncipes. s. iudeoꝝ vel sacerdotū.

f Cōuenerūt in vnū. ad tractandū de mōrte xpi. vt exp̄sse dicūt q̄tuor euāgeliste. ió subdit g Aduersus ꝛc. ex hoc aūt q dr̄ ꝟ aduersus xpm eius absolute apparet q nō intelligit de dō ꝛ de xpo in lege z ꝓphetis ꝓmisso. q̄ vbicūq in ve. resta. fit ꝓmo de xpo dñi. intelligit de xpo in lege z ꝓphetis ꝓmisso. qui anthonomatice dr̄ xp̄s nisi p lr̄am ꝓcedentē vel subsequentē manifeste appareat q sermo sit ō alio q̄ dr̄ xp̄s denoiatiue. sicut. ij. Reg. j. dixit dauid ō saule. Quō ausus fuisti mittere manū tuā in xpm dñi. Dixerat ei ille adolescēs se saulē interfecisse. sīr Esa. xlv. Hec dīc dñs xpo meo cyro cui⁹ apphendi dexteram ꝛc. Sz in ꝟ loco nō appet q dō dr̄ ꝟ xp̄s dñi. nec ex titulo psal. vt iā visum est. q̄ nō hz. nec ex ꝓcessu psal. vt iā visum est. z ampli⁹ videbit. z ió de xpo ad lr̄am intelligit h Dirūpam⁹ ꝛc. ꝟ bū ē ipi⁹ dō ꝓuidētis in spūsctō q colligatōes p̄dictoꝝ ꝑ

Psal. dauid. ij.

a Quare fremuerunt gētes: z populi meditati sunt inania Astiterunt reges terre z principes cōuenerūt in vnū: aduersus dominū z aduersus xpm eius
b Dirūpam⁹ vincula eoꝝ: et ꝓiciamus a nobis iugum ipsoꝝ. Qui hitat in celis irridebit eos: z dñs subsānabit eos Tūc loquet ad eos in ira sua: et i furore suo cōturbabit eos. Ego autē cōstitutus sum rex ab eo sup syon montē sanctū ei⁹: p̄dicans ꝓceptum eius. Dñs dixit ad me: filius meus es tu ego hodie genui te. Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatē tuā: z possessionē tuā terminos terre. Reges eos in virga ferrea: z tanq̄ vas figuli confringes eos. Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram. Seruite dño in timore: et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinā nequando irascatur dñs: et pereatis de via iusta. Cum exarserit in breui ira eius: beati oēs qui confidunt in eo.

i Qui hitat ꝛc. machinati fuerūt i mortē xpi. ne perderet locū z gentes. vt dr̄ Job. xj. z vt ipe dirent regnuz xpi z ꝓtingit eis cōtrariū ḋa ꝟ p̄diderūt locū z gentē z regnū xpi fuit exaltatū z dilatatū. Dñs z ad ꝟ ſḋit. k Tūc loquet. ira z furoꝝ in deo ñ hīt locū ꝓꝛie. ꝛ signifi cāt acerbitatē vindicte. quā fecit de⁹ de ꝑsequētib⁹ xpm. vt dcm̄ est. z sic de⁹ ad modū irati vl' furenti se habuit l Ego aūt. Descripta remotōe impedimenti regni xpi. ꝟ ꝓnit stabilitio eiusdē regni cum dicit. l Ego aūt ꝛc. z sm translatōez q̄ vocat psalterū gallicanū est verbū xpi hois. quē ōs pr̄ cōstituit regē sup omnē creaturā. sm q ad dr̄ ad Heb. j. Quē cōstituit heredē vni uersoꝝ. m Sup syon ꝛc. Signū aūt auidēs glorificatōnis xpi z stabilitiōis in regno celesti fuit missio spūsancti in signo visibili. sm q dr̄ Joh. vij. q. circa finē. c. Nondum erat spūs datus. q̄ nōduz erat iesus glorificat⁹. Hec autē missio in signo visibili facta fuit ad lr̄am m mōre syon sicut per centū viginti credentiuz nomia. sm q dicit Piero. in epl'a ad paulinū. z satis hr̄ Act. j. z ij. n Predicās preceptū ei⁹. in mōte etem syō fuit templū in q̄ xp̄s pluries ꝓsonalit̄ p̄dicauit. vt testāt q̄tuor euangeliste. z ibi p̄dicauit ꝓcepta moralia dei. ex illo etiā loco exierūt apl'i ad p̄dicādū ꝓ orbē verbū dei. sicut p̄dictū fuerat. Esa. ij. De syō exibit lex z verbū dñi de hierm. Scōm aūt trāslationē Piero. iuxta hebraicā veritatē que sic hz. Narrabo dei ꝓceptū z est principiū ꝟsus sequētis. z sequit in eodē versu. Ego aūt ordinatus sum. i. feci vel statui. Regē meū. verbū est xpi ordinantis ex volūtate seu ꝓcepto dei pr̄is. quō ōs pr̄ instituit eū regem sup oia o Dñs dixit ꝛc. sm translatōem z apl'i sniam Heb. j. istud est verbū xpi declarāris suā eternā generatōnem a patre cū dr̄ ei in ꝓsona patris. ꝓ Ego hodie genui te. i. eternalit̄. in eternitate em̄ nihil trānsit in ꝓteritū nec expectat in futuꝝ. z ió eterna generatio filij a patre cōuenienter exprimit̄. ꝓ ꝓsens rp̄s cū dicitur hodie. generatio aūt ipius dauid tā transierat in ꝓteritū. z sīr sua ꝓmotio ad regnū. z ió hoc verbū non potest intelligi de dō. vt vī. maxie cū apl'us dicat ad Heb. j. Ad quē ei dixit aliqñ angeloꝝ filiū me⁹ es tu ego hodie genui te. q. d. ad nullū. z multo minus ꝓt dici de dauid. q angeli sancti sunt magī filij dei ꝓ adoptiōez gr̄e q̄ dō z magis magnificati. sm q dr̄ Mat. xj. Qui ār mior ē in regno celoꝝ maior ē illo. Dñi z dicunt filij dei. Joh. j. Cūq assiste rēt filij dei ꝛc. z tñ filiatio hec exp̄ssa nō pōt intelligi de alio quō angeloꝝ. q̄ntūcunq magno sm apl'm. z multo minus de dō. Ex q̄ sequit q hec filiatio ꝟ exp̄ssa intelligit̄ de filiatōne naturali ipius xpi qua ꝓcedit eternalit̄ a pr̄e q Posstula a me. Hic ꝓnr describit regni xpi dilatatio q̄ facta est ꝓ ꝟ q̄ ꝓncipes terre z ppli ꝓ magna ꝑte subpositi fuerūt cōpla sua iugo xpi p fidē ei obediendo. z ꝓfectius subijcient circa finē mūdi z ꝓfectissime in extremo iudicio. q̄ ois ꝓfecta erunt sbiecta xpo. vt dicit apl'us ad Heb. ij. z ꝟ est qđ dr̄. q Postula a me. verbū est dei pr̄is ad filiū. quē filius frequēter orauit ꝓ salute fidelīū q̄ ē p fidē xpi. r Et dabo ꝛc. in veteri em̄ testō iudei dicebant hereditas z ps dei sed q̄ ad p̄dicatōem xpi z apl'oꝝ remāsert obstinati in ifidelitate. z gentiles receperūt fidē xpi devote. vt ꝑz ex decursu li. act. apl'oꝝ. ió gētiles ꝟ merito dicūt hēditas xpi.

s Et possessionē ꝛc. q: a tpe apl̄oꝝ fides xpi diuulgata ē
orbē vniuersum. fm q dr̄. j. ps. xviij. In oēm terꝛam exi
uit sonꝰ eoꝝ. Per ḣ etiā pz q hic ps. non pōt exponi ō da
tid ad lr̄am vt videt. q: regnuꝫ eiꝰ non se extendit vsq; ad
terminos terꝛe: ꝫ fuit satis strictū. Nec valꝫ si dicat q scri
ptura hic loquit de
terminis terꝛe israel
Tum q: illos termi
nos nō obtinuit da
uid. q: non fuerunt
integraliter obtenti
vsq; ad tps salomo
nis filij sui. Tum q:
indefinita vr̄ equi
pollere vniuersali.
t Reges eos ꝛc. p
hoc designat ptās
xpi insup abilis ꝛ et.
na. fm q dictū fue
rat Dauid. vij. Aspiciebā in visione noctis. ꝛ ecce cum nubi
bus celi q̄si filiꝰ hois veniebat. ꝛ vsq; ad antiquū dierū p
uenit. ꝛ in ꝓspectu eiꝰ obtulerūt eū. ꝛ dedit ei ptātem ꝛ ho
norem ꝛ regnū: ꝛ subdit. Ptās eius ptās eterna q̄ nō au
feret. ꝛ regnū q̄ non corrumpet. vel p vigā ferꝛeam po
test intelligi gladius materialis principū xpianoꝝ. qui re
belles xpō tanq̄ eiꝰ ministri debellauerūt. sicut pz tempe
Karoli magni ꝛ alioꝝ principū fideliū qui cōtra infideles
victoriosissime se habuerūt. v Et nūc reges. Hic con
sequēter describit regni xpi debita veneratio. q: cū sit rex
regū ꝛ dns dnantiū. vt habet Apoca. xvij. oēs reges po
tentes ꝛ dni debent ipm debite venerari. ideo dr̄. v Et
nūc reges intelligite. ipsiꝰ xpi regiam maiestatem.
x Erudimini ꝛc. i. scitote vos habere superiorē iudicem
oīs clare intuentem fm q dr̄ Heb. iiij. Omnia nuda et
aperta sunt oculis eius. y Seruite ꝛc. s. filiali. z Et
exultate ei. p cordis deuotionē ꝛ elevationē in deū. vñ di
cit exultatio q̄si extra saltatio. a Cum tremore ḣ addit
ne dicta exultatio in dissolutionē vertat. sicut faciūt disso
lute cantantes in ecclesia: cum tñ oīs cantus ecclesiasti
cus ad excitandū deuotionē fideliū ordinet. b Appre
hendite disciplinā. i. subijcite vos humiliter discipline xpi
In translatione vo Hiero. iuxta hebraicū habet. Adora
te pure. s. deum adoratione latrie sine fictione. antiqui he
brei dicūt hic. Osculamini filiū. i. facite xpo debitum ho
magiū. de cuiꝰ filiatōne eterna agit in hoc ps. vt p̄dictum
est: ꝛ bene dr̄. Osculamini. q: facientes homagiū fidelita
tis alicui ipm osculant. ꝛ de isto osculo dr̄ Can. j. Oscule
tur me osculo oris sui ꝛc. Ex̄o aūt dicte diuersitatis in hac
lr̄a est. q: in hebraico sunt ibi due dictōnes equiuoce. pri
ma est verbum. ꝛ sonat sic nasqu. ꝛ signat apprehendite ꝛ
adorate ꝛ osculamini. tñ frequētius accipit ꝓ osculamini
alia dictio sic sonat bar. ꝛ signat disciplinā ꝛ puritatem et
filiā. tñ frequentiꝰ accipit ꝓ filio. vñ dicit Matth. xvj. Bea
tus es symon bar iona. i. filiꝰ iona. lr̄a aūt sequens satꝫ con
uenienter pōt ꝓiungi triplici lr̄e p̄dicte cū dr̄. b Neq;
trascat. si nō apprehendat ꝫ eius disciplinā. vel si nō adoret ꝫ
eū pure. vel si nō osculemini filiū facientes ei debituꝫ ho
magiū ꝛ ꝓ ps. c Pereatis de via iusta. a via veritatis
declinādo. Et q: ad talem declinatōez sequit diuina puni
tio ꝛ frequenter in pūti. q̄ est signū diuine clemētie in illis
q̄ sustinet patienter: iō subdit. d Cū exarse. in breui. ira eiꝰ
inferēdo vindictā in pūti. ꝛ bñ dr̄ in breui. q: breuis ē ois
pena pūtis vite respectu future. e Beati oēs q̄ spe. in eo
q̄ in afflictōe positi nō frangunt in impatia seu desperatōne
fiducialiter expectant remunerationē vite future.

In ps. ij. Quare fremuerūt gentes.

Additio.

Circa materiā hꝰ ps. Iz ad eruditōez fideliū sufficiāt
auctes apl̄oꝝ in postil. allegate. s. ad heb. j. ꝛ Actu.
iij. qbꝰ manifeste asserit hūc ps. de xpo filio dei in
telligi. tñ hoc nō sufficeret ad ꝓuincendā hebraicā infide-

s tes hereditatē tuam: ꝛ pos
sessionez tuā terminos ter-
t re. Reges eos in virga fer
rea: et tanq̄ vas figuli cōn
v fringes eos. Et nunc regesꝫ
x intelligite: erudimini qui
y iudicatis terram. Seruite
z domino in timore: et exul-
a tate ei cum tremore. Appē-
b hendite disciplinam neq̄n-
c do irascatur dominus ꝛ pe
d reatis de via iusta. Cuz ex
arserit in breui ira eius: be
ati omnes qui confidunt i
eo.

litatē. q̄ auctores no. testa. minime recepit. Et iō ex necessita
te lr̄e assumēda est rō q̄re hic ps. non de dauid nec de aliq̄
puro homine posset intelligi vt allegationes apl̄oꝝ in p̄dictꝫ
locꝫ sint valide ꝓtra hebreos q̄s ꝓcludere intendebāt tanq̄
a sensu lr̄ali accepte. Nec ad ḣ sufficit rō postil. sumpta ex
illo aduerbio hodie
cuz dicē hodie genui
te. Nam licet eterna
generatio ꝓuenientius significet ꝙ ps
tps. qō ñ trāsit i ꝑte-
ritum. nec spectat fu
turum q̄ ꝙ alia tpa.
adhuc posset aduer
sarij dicē q̄ li hodie
nō sumit in ḣ loco
ꝓ eternitate: ꝫ ꝓ tpe
ꝓpinq̄ tpi pūti. ꝓut
frequēti ꝛ cōius ac-
cipit in tota sacra scriptura. Et qō addit postil. dicēs. q. cū
generatio ipsius dauid ꝛ eiꝰ ꝓmotio ad regnū iam transi
erat in ꝑteritū. ideo de ipso dauid nō poterat verificari ly
hodie ꝛc. nō videt valere. Nā sepe in scripturis sacris ho
die accipit ꝓ tpe ꝑterito. vel p modū recapitulatōis. vel in
sinuādo q̄ nō a longissimis tpibus ꝑteritis illud de quo
agit trāsiuerat. vñ Deu. viij. ca. Hodie te elegit dns in po
pulū peculiarē ꝛc. qō refert ad tps datōnis legꝫ. qō iā trā
siuerat ꝓ. xl. annos fere in ꝑteritū. ꝛ sic de multꝫ aliis. Pñ
nō obstāte rōne p̄dicta possent aduersarij intelligere illō:
hodie genui te. de ꝓmotōne dauid ad regnū. q̄ licet sit ꝑte
rita. nō tñ tam magnū trāsiuerat tps. Et iō ad oīendum
q̄ hic ps. ex necessitate lr̄e de xpo intelligat. ꝛ ꝙ pñs q̄ al
legatōnes apl̄oꝝ ꝓtra aduersarios de ḣ ps. sint efficaces
aliter videt dom. Ad cuiꝰ declaratōez attendenduz q̄ deꝰ
multipl̄r dr̄ pater in sacris scripturis respectu creaturarū:
silr̄ ꝛ generare fm q̄ diuersimode repñtatōez seu similitu
dinē suā in creaturꝫ producit. qz aut ꝙ solā creatōez fm quā
eiꝰ vestigiū in creaturꝫ repñtat. ꝛ sic intelligit illud Iob. xx
xviij. Quis est pluuie pater. aut quis genuit stillas rorisꝫ
Aut fm silitudinē imagis vt in creatura rōnali deu. xxxij
Ipse est pr̄ tuus. Et infra. Deum q̄ te ꝙgenuit dereliquisti.
Aut fm filiatōez adoptiuā ꝙ gram. vt ad Ro. viij. Sumꝰ
filij dei ꝛ heredes. Aut fm hereditatē glorie iā possessam:
vt ibi. Gloriamur i spe filioꝝ dei. ad Rom. v. Circa qō cōsi
derandū q̄ in nullo p̄dictoꝝ modoꝝ tota sacra doctrina de
us dr̄ pr̄ alicuiꝰ creature in singl̄ari nec aliquā creaturaz pu
ram singl̄r generat sed tm̄ in vl̄i respectu alicuius termini
cōis spēm significantꝫ: vt in supradictꝫ seu alicuiꝰ multitu
dinis collective: vt Exo. iiij. ca. Filiꝰ meꝰ ꝑgenitꝰ isral̄. qō re
fert ad totū ppl̄m. Ex̄o hꝰ est vt amoueat animꝰ legentꝫ ab
errore. ne forte q̄s credat deū generare seu hr̄e filiū in pu
ris creaturꝫ ꝙ generatōez nature fm quā filiꝰ ē de suba pa
tris. vñ Aug. sup oꝝonem dñicam. Noli orare dicēdo. pat̄
mi. solius xpi singularis est pater: nobis ꝙo omnibus in
cōi. illum em̄ solū genuit. nos aūt creauit. hec Aug. Pa
tet ergo q̄ apl̄us efficacissime ex necessitate lr̄e arguebat:
ad Heb. j. dicens. Cui em̄ aliq̄ angelorum dixit. Filius
meus es tu. ego hodie genui te. q. d. Scrutamini scriptu
ras in quibus nunq̄ inuenit deum alicui pure creature
in singulari dixisse. Filius meus es tu ꝛc. qz nec etiā ipsis
angelis qui licet filij dei dicant in cōi. vt Iob. j. ca. Nunq̄
tñ singulariter alicui eorū dixit. Filius meus es tu. p̄sertim
cum hac additōne genui te. que exprimit modū filia
tionis esse ꝙ generationem. Nec obstat illud q̄ legitur. ij
Reg. vij. ca. Ipse erit mihi in filiū ꝛc. que verba ad literaz
de salomone intelligunt. licet de xpo principaliter. Nam
dicendo. Erit mihi in filium. manifeste denotat filiatio
nem illam esse adoptiuaz. Adoptio em̄ est acceptio extra
nee psone in filiū. q̄ nō conuenit filio naturali qui est de
substātia patris inq̄tum naturalis est. licet possit ei com
petere ꝙ gram supaddita substantie. Silr̄ ꝛ illud. ps. Ipe

inuocabit me pater me⁹es tu ⁊c̄.optet intelligi de christo Nusq̄ enī legit de dauid nec de aliquo alio puro hoie vocasse deū in singulari p̄em ⁊c̄. Ex quibus satis pz q̄ necessitas intelligendi filiatōem xp̄i in h̄ p̄s. contentā fm generatōem eternā nō sumitur ex illo aduerbio hodie.qō fm xp̄iam significatōez tpaliter posset intelligi ꝛ sumit ex significatōe verboꝝ.quib⁹ antecedent ⁊ p̄n̄r adiungit.s.ex h̄ q̄ p̄dixit. Filius meus es tu in singulari.⁊ ex h̄ q̄ subiungit.genui te. Intelligentia enī doctoꝝ fm Hilariū ex causis est sumēda dicēdi. Et iō apl's ad Heb.j.totū versuz sumit ad xp̄ōsitū suū oñendū dicēs. Cui enī aliq̄ angelorū ⁊c̄. Silr ⁊ mgr in.j.dist.ij. volēs eternā generatōez filij p auctem hui⁹ p̄s. demonstrare sequēdo apl'i vestigia nō tm allegauit li hodie genui te.ꝛ totū versum.qō debet intelligi mō p̄dicto. Circa materiā hui⁹ p̄s. notandū q̄ decē mysteria xp̄i in eo p ordinē exp̄imunt. Primū est.q̄ regnuz xp̄i nullo suffragio hūano ꝛ potius regib⁹ ⁊ p̄ncipib⁹ gentibus ⁊ pp̄lis ⁊ toto suo posse aduersantib⁹ cōualuit. Vnde dicit. Quare fremuerunt gentes ⁊c̄. vsq̄ ibi. Aduersus dñm ⁊ aduersus xp̄m ei⁹: put declarat in postilla. Secūda est q̄ hmōi aduersarij dei ⁊ xp̄i eius duo p̄ncipaliter intendebāt seu intendūt dirūpere vincula in q̄bus fides catholica p̄cipue fundat.s.vnitatē essentialē p̄r̄is ⁊ filij ⁊ vni onē psonalē duaꝝ naturaꝝ in xp̄o. Ista enī nedū a phariseis ⁊ infidelibus negant.q̄ doctrinā xp̄i minime recipiebant.ꝛ etiā ab hereticis euangeliū recipientib⁹ puertunt. vt pz de arrio ⁊ silibus.in quoꝝ psona p̄s. dicebat. Dirūpamus vincula eoꝝ.s.dñi ⁊ xp̄i ei⁹. Nexus enī atq̄ vnio spūalis ab apl'o vinculū dr ad Ephe.iiij. Solicite seruate vnitatē spūs in vinculo pacis. Itē hmōi aduersarij intendebant obedientiā dei ⁊ xp̄i ei⁹ a se ⁊ toto vniuerso subtrahere que fuit cōis intentio psequentiū xp̄i ⁊ suoꝝ.vnde et in psona eoꝝ psalmista ait. Et p̄jciam⁹ a nobis iugū iporū. Iugū enī lex euangelica posset dici a iūgo gis. est enī lex amoris que adinuicē fideles iūgit.vñ Math.xj. Tollite iugū meū sup vos.vñ ⁊ hmōi aduersarij sicut vinculū vnitatis essentialis in diuinis psonis ⁊ vnionis psonalis in naturis xp̄i dirūpere p subuersionē fidei conabant. sic etiā vnitatē euāgelicā a se p̄jcē nitebant.in q̄b⁹ oēspsecutōes q̄ aduersꝰ dñz ⁊ aduersus xp̄z ei⁹ insurgūt vtualiter includi p̄nt.vt pz intuēti. Sed q⁊ hec intētio inanis est ⁊ vacua.iō subdit. Qui habitat in celis ⁊c̄.vt in postilla declaratur. Terciū est q̄ regnū xp̄i cōstitutū est a solo deo.cui⁹ ordinatōi nemo p̄t resistere.vñ dicit in psona p̄i iuxta hebraicā veritatē. Ego aūt constitui regē meū sup syon mōtem scīm meū. Quartū est q̄ xp̄s rex annunciaturus erat p̄ceptū dñi cū dicit iuxta hebraicā veritatē. Narrabo p̄i p̄ceptū.put in postilla declarat. Quintuz ē q̄ xp̄s rex est filius dei p̄r̄is fm generatōez eternā.ꝛ h̄ cū dicit. Dom⁹ dixit ad me ⁊c̄.put expositū ē. Sextū est q̄ regnū xp̄i cōprehensuꝝ est etiā tpalia.vnde dic̄. Postula a me.ꝛ dabo tibi gentes hereditatē tuā.put in postilla declaratur. Septimū ē q̄ regnū xp̄i potius cōsistit in spūalib⁹. ꝛ hoc cū dicit. Et nunc reges intelligite ⁊c̄.q.dicat. intus legite regnū xp̄i non sup̄ficietenus meditando.nā in interioribus seu spūalibus maxie cōsistit. Octuū q̄ huius regni.s.p̄i ⁊ xp̄i recognitio in cultu interiori cōsistit potius quā in exteriori. Juxta illud Luce.xx.c. Que sunt cesaris date cesari ⁊c̄. Vñ dicit. Seruite deo cuz timore.ꝛ exultate ei cum tremore. Cultus enī latrie p quē deus a nobis p̄ncipaliter colitur in fide ⁊ spe ⁊ charitate fm Aug. cōsistit.quib⁹ timor sanct⁹ filialis ⁊ exultatio deuotōnis cū cōtritōis tremore semp associant. Nonū. ad p̄ticipatōez regni xp̄i obtinendū necessaria est incorporatio mystica cū ipo xp̄o qō notat cū dicit. Apprehendite disciplinā.vbi in hebraica veritate aptē legit. Osculamini filiū.i.incorpamini filio.p osculū eius dic̄ glo.sup illud Cañ.j. Osculet me ⁊c̄.diuersa corpa coniungunt.qō designat vnionē corpis xp̄i mystici: iuxta illō apl'i.j.Cor.x. Quōnī vnū corpus sum⁹. Et sic simpl'r ⁊ p̄prie filiū.s. xp̄m sui fideles osculant. p osculū enī homagij de q̄ loq̄tur postillator nō dr q̄s simpl'r aliū osculari pedē eius vel manū. Decimū q̄ penā eoꝝ q̄ filiū.s.xp̄m p incorporationē nō osculant ē duplex Pena in hac vita p carentiā gr̄e q̄ est pena ꝓtracta ⁊ h̄ cum dic̄. Pereatis de via iusta. Tales enī filio sepati pereunt a xp̄o qui est veravia in p̄nti. Secūa eoꝝ pena est inflicta scz in futuro.ꝛ spāliter cū in finali iudicio tradunt in ignē eternū.vt ibi. Ite maledicti ⁊c̄. Nat.xxv.qō notabiliter inuit cū dicit. Cū exarserit in breui ira ei⁹.i.filij cui nolueri vniri.q̄ veniens ad iudiciū in forma seruī gloriosa terribilis impijs apparebit fm Aug.sup Joh. Et p̄prie dicit in breui. Nā iudiciū finale ⁊ si maximū sit ⁊ innumerabiliū suppositoꝝ ⁊ causarū diffinitiuū.breuissimū tñ est in determinatōe ⁊ executōne snie. inx illud apl'i. In momēto ⁊ in ictu oculi ⁊c̄.j.ad Coꝝ.xv.

Replica.

In psalmo iscō postillator arguit cōtra iudeos ex circūstantijs lr̄e generatōez hic exp̄ssam de dauid vel creatura alia non posse intelligi. Burg.aūt illā rōez p̄uipēdens quasi iudeis nō cōcludat p̄mittit aliam rōnem.q̄ vt ipe dicit ex necessitate lr̄e debeat cōcludere iudeis. Hic p̄ videndum est quō burgē. irrōnabiliter mouet rōnem postil. Scō oñendū est q̄ rō burg.quā p̄mittit etiā nec puro pho mīnus p̄cludit iudeo cōcludi ad p̄mum burg.dicit rōnem postil .nō valere q̄n ex dicto hui⁹ p̄s. Ego hodie genui te.p̄bat eternitatē generatōis q̄ dauid cōuenire nō p̄t. Et putat q̄ postil.arguat eternitatē ex solo aduerbio hodie.ꝛ noluit aduertere q̄ arguit eternitatem ex cōiunctōne verbi p̄teriti tp̄is.s.genui ⁊ hodie. q̄ est tp̄is p̄ntis.que cōiunctio nulli creature p̄uenire p̄t put oñsum ē circa terciū cap'm. Exo.j. in correctorio illi⁹ dicti Ero q̄ ero.vbi dictū est q̄ oñe coexistens oibus differentijs tēpoꝝ.ꝛ sil'r eas cōplectēs ē necessario eternū.ꝛ de⁹ solus coexistit omi dīe tēpoꝝ.ꝛ ē simul cōplectēs omnē hmōi tēpoꝝ dīam.igr solus de⁹ est eter⁹ puto infidelez nō posse negare maiorē.minor aūt p̄bat circa tercium cap. Exo.allegatū p lr̄am sacre scripture ⁊ sanctos doctores ibi vide. Ita vult postilla.hic arguere non ex solo aduerbio hodie sed ex aduerbio temporis p̄sentis ⁊ verbo adiuncto preteriti tp̄is. Cū igr illa tpa in nulla creatura currāt.ꝛ nulla creatura sil' illis differentijs tēpoꝝ coexistat cōstat q̄ solus de⁹ est talis de q̄ vtrūq̄ sil' verificari potest igr illa gnatio in h̄ psalmo descripta p hodie genui te nulli creature cōuenire p̄t.p cōseq̄ns nec ip̄i dauid.q̄ est obiectio quā intendit postil. Est igitur rō sua sufficiens contra iudeos.ꝛ ita de solo deo p̄t exponi illud Deus.p burgen. allegatū.dñs te elegit.vt vere xp̄i coexistentiā eternitatis respectu oim tēpoꝝ de⁹ poterit dicere vere .p̄prie.ꝛ sil' hodie elegi te nō creatura quecūq̄.ꝛ vere ꝛ p̄prie ꝛ sil' hodie dicere creaturā.hodie eligo te. Irrōnabiliter igr burgē. motus est ꝓ bonā rōnem postil. Quo ad fm videndū ē q̄ntum cōcludit rō burg.quā multū magnificat ponēs vim rōnis sue i eo qō dr. Filius me⁹es tu.qō vt dicit nulli creature respectu dei p̄uenire p̄t.igr nec ip̄i dauid.qō sic declarat. Nā si replicat in scripturꝫ q̄ de⁹ dicat p̄r̄ creature vt generare creaturam vel creatura filius dei.hoc soluz intelligendum est in quodam generali nō in singulari.probatur hoc per dictum Aug.dicētis q̄ nemo debet dicere deo pater mi.quia hoc dicere soluz christi est.sed homines debent dicere in communi .pater noster ⁊c̄. Sed q̄uis hoc dictum sit satis catholicum.tamen non cōuincit pertinacem iudeum. Tum quia non fundatur in litteree hui⁹necessitate prout burgen.p̄mittit concludere ex necessitate lr̄e. Tum quia vis sue rōnis est beatus augusti.cuius dictum nō grādipendit iude⁹. Tum quia ex necessitate bui⁹ius lr̄e non habeꝫ q̄ scripture sonantes deum patrem creature ⁊ creaturam filiū dei solum debeant intelligi in vniuersali non in singulari . ⁊ q̄ deus genauit creaturaz solum in vniuersali respectu alicuius termini communis speciem significantis.seu respectu alicuius multitudinis collectiue . Illud inquam dictum non conuincit pertinacem philosophum. multo minus pertinacem iudeum .cum non sit dictuz artificiose. Nam fm p̄incipia theologis et

phylosophis põt psuaderi oppositũ. Olim em̃ vna vox ẽ q̃ actus sunt suppositoꝝ. ita ꝛ passiões cũ igitur generare ꝛ generari sint actus ꝛ passio. erũt suppositoꝝ. suppositi ta aũt sunt singularia ꝛ indiuidua. igitur generãs oẽ generat indiuiduũ. Sed deus generat creaturas ſm scripturas Job. xxxviij. Deutr. xxxij. ad Ro ma. viij. ꝛ mlt̃ alijs locis. igitur generat eã ſm rõem indiuidualẽ ꝛ nõ ſm spẽs quæ spes sunt eterne i generabiles ꝛ incoꝛruptibiles. Hec est schola peripatetico rũ. Item omne generans multitudiez filioꝝ generat quod libet sinhgulare illi⁹ multitudinis. ſ. de⁹ est pater toꝝ multitudinis filioꝝ israel ꝛ genuit eã totã. vtz Deutr. xxxij. igitur genuit quodlibet suppositũ eiusdẽ multitudinis. taꝫ generatio nõ terminat ad aliqõ in cõi. quẽadmodũ somniat burgẽsis ſ potius ad p se singulare ꝛ pmo. Nec video cur de vtute sermonis q̃libet hõ a deo generatus nõ possit dicere deo. Pater mi. sicut creatus potest vere dicere. creatoꝛ mi. nisi qꝛ generare dei respectu creature accipit transsumptiue ꝓ facere q̃liter frequẽter in sacra scriptura terminoꝝ fit trãssumptio. sicut igit̃ q̃libet a deo factus põt dicere ꝓprie deũ suũ factoꝛẽ sicut redẽptoꝛẽ. ita ipso cõtra bea. Aug. cũ ſm ipm trãssumptiue ꝓpões nõ sunt vere eẽntialiter ſ nũcupatiue. ita ꝛ grãmaticus ebꝛardus cũ de masculinis posuisset multas acceptiões illi⁹ nomi nis pater di. Est pr̃ hic cura. pr̃ est ali⁹ genitura. cõcludit finaliter. Ac summũ regẽ vocat ipa creatio p̃iem. q̃si vlt dicere. De⁹ nõ est pater creature ꝓprie. ſ. ꝛ pr̃ quẽadmodũ de xpo ꝛ ouis leo petra ꝛc. q̃ ſm aug. sup ioh. ma gis sunt vera ſm silitudinẽ q̃ ſm ꝓprietatẽ. Et ista mlti plici acceptiõe p̃ris stãte nemo etiã modici itellect⁹ errare poterit q̃ intelligat q⁹ de⁹ ẽ pr̃ xpi rõne generatiõis. et igit̃ qđ apls ad Heb. j. de ꝟ psalmo alleganit. cui aliquã ꝟ ꝓprie. ſ ẽ pr̃ creature rõne factiõis ſ trãsumptiue. Hoc do angeloꝝ dixit de⁹. filj⁹ me⁹ es tu. ego hodie genui te. vtz ex dictis nõ ꝛcludisset iudeis ſm motiuũ vocale burgẽ. ſ ꝛcludit ſm motiuũ reale postil. Nec mgr̃ sniaꝝ hãc aucte allegat in sensu vocali quẽ ptẽdit burg. ſ i sensu reali postil. Et hũc sensũ iuuat lra q̃ sequit̃ in apl̃o. ego ero illi in p̃em ꝛc. vt significet in diuia generatiõe coexistere illi i p̃iem. ꝟ aũt ꝓcursus oim diarũ tpis nõ ẽ possibilis ni qđ est ꝓpositũ apli ꝛ postil.

Ps. iij.

Omine qđ mlt̃iplicati sunt. Iste ẽ pm⁹ ps. int hũ es titulos vtz i hebꝛaico ꝛ in trãslatiõe hiero. iuxta hebꝛaicũ Et ẽ titul⁹ ei⁹ taꝫ. Ps dõ cũ fugeret a facie absalõ filij sui. in q̃ titulo apparet actoꝛ ps. ſ. dauid et mã ei⁹. qꝛ in illa fuga dauid coꝛã dño se hũiliauit flẽs oppto capite ꝛ nudis pedib⁹ incedẽs. vt hr̃. ij. Reg. xv. ꝛ inuenit rias sibi illatas semel vbis ꝛ factꝫ patiẽter sustinẽs vt hr̃ ibidẽ. xv. ꝛ oꝛauit dñm vt respiceret afflictionẽ suã. ꝛ itelexit a dño se exauditũ. Et de istis fecit hũc ps. ꝛ plres alios. vt patebit infra. Igit̃ diuidit̃ ps iste in tres ptes. qꝛ p describit̃ mltitudo psequẽtiũ. ſcdo dei assistẽtꝫ aditoꝛiũ vel p̃sidiũ ibi. Tu aut dñe. tercio aduersarioꝝ exterminiũ ibi. Oñ tu pcusisti. Circa pmũ dicit. a Dñe qđ mlt̃iplicati sunt ꝛc. qꝛ sicut ꝟ. ij. Reg. xv. Facta ẽ ꝓiuratio valida. ſ. ꝛ dauid. pplusq̃ ꝛcurrẽs augebat̃ cũ absalõ. Et ſb

Psalmus dauid cũ fugeret a facie absalon filij sui.

a Omine qđ multiplicati sunt q̃ tribulant me: multi insurb gunt aduersum me. Multi c dicũt aie mee: nõ est salus d ipi in deo eius. Tu autem e dñe susceptoꝛ me⁹ es: gloria mea ꝛ exaltãs caput meum. f Voce mea ad dominum clamaui: ꝛ exaudiuit

b me de monte sancto suo. i Ego dormiui ꝛ soporatus k sum ꝛ exurrexi quia dominl mnus suscepit me. n Nõ time bo milia ppli circũdantis o me: exurge dñe saluum me p fac deus meus. Quoniaꝫ tu pcussisti omnes aduerq santes mihi sine causa: dẽtes peccatoꝛum cõtriuisti. r s Bñi ẽ salus: ꝛ su p pplum tuũ benedictio tua.

ditur ibidem. Venit ergo nũcius ad dauid di. Toto coꝛ de vniuersis ppls isrl̃ sequit̃ absalon. b Multi dicũt ꝛc. i. de aia mea. c Nõ est ꝛc. ad cui⁹ intellectũ sciẽduꝫ q⁹ bersabee vxoꝛ vrie fuit neptis achitophel. ꝛ ꝓpter hoc fuit p̃ncipalis p̃siliarius absalon in rebelliõe ꝺ dauid patrẽ suũ. ꝛ adinducẽdũ pplm ad ipi⁹ dauid p̃secutionẽ dicebat q⁹ dauid erat ipi deo odios⁹ pp adulteriũ cũ bersabee et homicidiuꝫ viri sui vrie. iõ pplus isrl̃ ce pit vulgariter dicere de dauid. Et q̃ furatus ẽ ouẽ ꝛ interfecit pastoꝛẽ poterit esse saluatio. q. d. non Ouẽ aũt vocabant bersabee qꝛ sic vocatur i pabola nathan ꝓphe. ij. Reg. xij. pastoꝛẽ ãt vocabãt vriam q̃ ipaꝫ nutrierat vt in eadẽ pabola ꝺr. ꝛ ſm hoc dicebat dauid. Multi dicũt aie mee. nõ ẽ salꝰ ipi i deo ei⁹. ſ qꝛ dauid p reuelatiõez intellexit deũ respexisse hũiliationẽ suã ꝛ audisse ei⁹ oõnẽ. iõ ſbdit. d Tu ãt dñe ꝛc. vbi incipit scda ps in q̃ describit̃ assistẽtia diuini adiutoꝛij cũ ꝺr. d Tu ãt dñe ꝛc. ꝓtegẽs me in psecutiõe absalon. e Glia mea ꝛc. qꝛ vidit se reditur̃ ad glaz regni sui ꝛ exaltationẽ suã. vñ erat fugitiu⁹. iõ subdit̃. f Voce mea scz cordis ꝛ oris g Ad do. cla. ꝛc. in psecutiõe absalõ ꝛ exaudiuit me. i. ꝺ mõte syon i q̃ erat tabnacl̃mad qđ archa dñi fuerat repoꝛtata de ꝑcepto dauid p sadoch ꝛ abiathar sacerdotes. vt hr̃. ij. Reg. xv. ꝛ ibi fiebãt sacrificia ꝛ oõnes ꝓ ipo dauid vel alit̃. h De mon. san. suo. i. de celoꝝ hitaculo. ad q̃ em̃ fiebãt oões ꝛ sacrificia i mõte syõ. vt exaudirenꝫ i celo sicut hr̃. iij. Reg. in oõne salomonis tu exaudies in celo ꝛc. i Ego dormiui ꝛc. soporãt i sacra scriptura accipit ꝓ magã tristicia. vñ Gen. xlv. ꝺr de iacob. q̃ fuerat nimis tristꝫ. ꝛ ꝓtinue de ioseph quẽ credebat mortuũ nũciauerũt ei dicẽtes. Joseph filius tu⁹ viuit. ꝛ dñat i tota terra egypti. q̃ audito iacob q̃si de gñi sõno euigilãs ꝛc. ꝛ sic loquit̃ dauid. Ego dormiui ꝛ soporat⁹ sũ. q̃si absoꝛpt⁹ ꝓ tristicia de afflictiõe sua ꝛ pplꝰ occasiõe sui ꝛ malicia absalõ filij sui k Et exurrexi. a tali tristicia l Qꝛ dñs ꝛc i sua ꝓtectiõe. iõ ſbdit̃ m Nõ tiebo ꝛc. exñtꝫ cũ absalõ n Circũdãtꝫ me. intẽtio ei erat absalõ ꝛ pplꝰ q̃ cũ eo eãt sic obsidẽ dauid i aliq̃ ciuitate q⁹ nõ possꝫ aliq̃lit̃ euadere vñ. ij. Reg. xvij. cũ dixissꝫ chusi de dauid q⁹ si vbẽ aliquẽ fuerit ingress⁹. circũdabit ois pplꝰ isrl̃ ciuitati illi funes ꝛ trahem⁹ eã i toꝛrẽtẽ. vt nõ repiat̃ nec calcul⁹ q̃dẽ ex ea. ſbdit̃. Dixitq̃ absalõ ꝛ oẽs viri isrl̃. melio⁹ ẽ ꝓsiliũ chusi ꝛc. o Exurge dñe ꝛc. victoꝛia ei quã hũit ꝺ absalõ fuit magis vtute diua q̃ hũana p Oñ tu pcussisti. ſ ẽ ecia ps i q̃ describit̃ aduersarioꝝ exterminiũ cũ ꝺr. Oñ tu pcus. ꝛc. absalõ ei ꝛ pplꝰ q̃ erat cũ eo pfecti fuerꝫ dauid sine cã iusta ex pte sua. ſ moti fuerꝫ ꝓpria malicia. q Dentes ꝛc. ſ. achitophel ꝛ aliꝰ q̃ detractiõib⁹ suis mordebãt dauid dicẽtes. ei q̃ rapuit ouẽ ꝛ interfecit pastoꝛẽ poterit eẽ saluatio. q. d. nõ. sicut. ſ. allegatũ ẽ. dẽtes aũt istoꝝ fuerũt ꝓtriti. qꝛ achitophel se suspẽdit. vt hr̃. ij. Reg. xvij. ꝛ magꝰ ps pplꝰ in bello cecidit. ꝛ alia ps debellata ꝛ ꝓtrita fugit vt hr̃. iij. Reg. xviij. r Dñi ẽ salus. ſ ꝺr ꝫ illud dicebat pplꝰ ei q̃ rapuit ouẽ ꝛ pcussit ꝛc. qꝛ sibi dictũ fuerat a domino p nathan ꝓphã de pctõ illo. dñs trãstulit pctm̃ tuum. ij. Reg. xij. vel qꝛ magis vtute diuia q̃ hũana fuerat dauid saluatꝰ a psecutiõe absalon ꝛ pplꝰ q̃ erat cũ dauid ꝛ iõ subditur. s Et sup pplm ꝛc. vel hoc dixit dauid i fine huius psalmi imꝓcãdo pplo suo mltiplicationem

Do

bonoꝝ ſpūaliū ⁊ tpaliū. que frequēter in ſacra ſcriptura. p būdictionē deſignāt. Myſtice p abſalon pſis pſecutorē intelligit̄ qlibet tyrānus apoſtatās a fide. pſequēs xp̄m ꝑem ſuū in mēbris ſuis. q̄lis fuit iulianus apoſtata ꝗ cū tūcūq; talis ꝓtāte ⁊ multitudine ſibi adherēte fulciat̄. tamē finaliter deijcit̄. ⁊ frequēter in p̄nti ſicut iulianus apoſtata fuit occiſus a ſcō mercurio ad ꝗ p gl̄ioſam v̄ginem miſſo. ⁊ ſp in futuro. niſi peniteat añ mortē. ⁊ ad hāc ſententiā pōt faciliter huiꝰ pſalmi lr̄a applicari.

In pſalmo tercio. Dñe q̄d multiplicati ſunt. Additio

Pſalmꝰ iſte duplici ſenſu lr̄ali dz exponi. iux̄ regulā be. Iſido. in p̄ de ſum. bo. ꝑut exponit a magiſtro huiꝰ poſtille in ꝓlogo ſcō ſup Geñ. in ſcā gloſa vicz. Primꝰ eñ ſenſus accipiēdꝰ ē ex ipō titulo. ⁊ ſic tractat de his q̄ ꝓtigerūt ipi dauid cū fugeret ab abſalō filio ſuo reddēs grās deo de ſua liberatiōe. Ad qđ ſatis reducitur lr̄a ſaltē ꝑ maiorē ꝑte ꝑut in poſtilla declarat̄. ꝗ qz i eodē pſ̄. primit̄ aliq̄ q̄ nullo mō recte applicant̄ ipi dō in illa fuga exiſti. ꝗ potiꝰ xp̄o cui oīa in ꝟ pſ̄. cōtentā ꝓpter iux̄ p̄mariā ſignificationē lr̄e applicant̄. idcirco alius ſenſus lr̄alis huiꝰ pſ̄. reſultat pfectior p̄ ſenſu ⁊ ad lr̄am prior. Cōtinet eñ in ꝟ pſ̄. Ego dormiui ⁊ ſoporatꝰ ſū ꝛc. qđ de dauid i illo ſtatu mīme pōt intelligi. Nā ſopor ⁊ ſōnus apō grāmaticos diſtinguunt̄ ſm ſupiꝰ ⁊ inferiꝰ. In q̄ cūq; ei ē ſopor in eodē ē ſomnꝰ. ꝗ nō ecōtra. Nā ſopor addit ad dormitionē ſomni ſuauitatē ⁊ quietudinē. qđ dauid in illa fuga nō legit̄ hūiſſe. ꝗ potiꝰ oppoſitū. Legit̄ ei ij. Reg. xvij. Nūc ḡ mittite cito ⁊ annūciate dauid dicentes. ne morem in iſta nocte in cāpeſtribꝰ deſerti ꝗ abſq; dilatione trāſgredimi ne forte abſorbeat rex ⁊ oīs ppl̄us q̄ cū eo eſt. ⁊ infra. Surrexit ḡ dauid ⁊ oīs ppl̄us q̄ cū eo erat ⁊ trāſierūt iordanē donec diluceſceret. Nullo ḡ mō ſuſtineri poſſet q̄ in illa fuga q̄uiſſet ⁊ ſoporatꝰ eēt. Oz aūt dicit mḡr poſtille q̄ ſopor i ſcriptura accipit̄ ꝑ magna triſticia potiꝰ hr̄ oppoſitū. Nā ſup illud Job. xxxiij. qñ irruit ſopor ſup homines ꝛc. gloſa cū ceſſant ab exteriori actiōe inde ſit quies mētis. nō ḡ q̄es mētis ꝓpriē ſecū magnā triſticiā. nec etiā facit ad ꝓpoſitū qđ allegat poſtillator de illo verbo Geñ. xlv. de iacob q̄ſi de graui ſomno euigilās ꝛc. Nō eñ dicit de ſopore ꝗ de ſomno. ꝗ inter ſoporē ⁊ ſomnū eſt drīa vt dictū ē. Nec valet dicere qđ in alia trāſlatiō ne legit̄. Et ſomnū cepi. Nā hebraica v̄itas teſtat ꝑ nr̄a trāſlatiōe. vba eñ oīno ſiłia ponūtur. ⁊ in ꝟ pſ̄. vbi dicit: ſoporatus ſum. ⁊ in ſeq̄nti vbi dicit. ⁊ reqeſcā. vñ oportet dicere q̄ dormitio in ꝟ pſ̄. ꝓtēta fuit in trāquillitate ⁊ q̄ete. qđ nō pōt ipi dauid applicari in ſtatu illiꝰ fuge. vt oſtēſum ē. Scōus ḡ ſenſus huiꝰ pſalmi lr̄alis ⁊ ꝓpriꝰ eſt. vt intelligat̄ de xp̄o in paſſiōe. morte. ſepultura. reſurrectione ⁊ pſequētiū punitiōe. ⁊ iuſtoꝝ remuneratiōe. dicit enim. Dñe q̄d multiplicati ſunt ꝛc. adeo eñ multiplicati ſūt pſequētes xp̄m. vt etiā eoꝝ numero adiūct̄ ſit infelix diſcipulus. Cōſequenter dicit. Multi dicūt aie mee ꝛc. Nā multi pſequētiū dicebāt. Si filius dei eſt deſcēdat nūc de cruce ⁊ credimus ei. Matḥ. xxvij. c. Cōſequēter. Tu aūt domine ſuſceptor meꝰ hūanitatis es. Natura eñ diuina humanam ſuſcepit. Et gl̄a mea. Principalis grā xp̄i ſm q̄ hō eſt tota trinitas. Et exaltās caput meū. i. mentē meā q̄ tāta pſecutiōe nō deprimit̄. ſequitur. Voce mea ad dñm clamaui. clamās eñ xp̄s in cruce voce mag̃ emiſit ſpm̄. Ju. xxiij. Sequit̄. Et exaudiuit me ō mōte ſcō ſuo. Nā apoſtolus ꝓmemorās clamorē validū xp̄i dicit. Exauditꝰ eſt ꝑ ſua reuerētia ad Heb. v. c. Que exauditio intelligitur q̄ ad reſurrectionē ⁊ efficaciā paſſiōis. Sequit̄. Ego dormiui. in cruce p mortē. ſepe eñ in ſcripturis accipit̄ dormire ꝑ mori. vt ibi dormiuit dauid cū p̄ribus ſuis. iij. regum. ij. ca. Et de ſtephano obdormiuit in dño Act. vij. et ſic de multis aliis. Et ſoporatus ſum. In ſepultura in q̄ p̄ requieuit a pſecutionib⁹ ⁊ obꝓbriis. Sicut eñ in morte xp̄i q̄ fuit abiectiſſima ⁊ ignominioſa ꝓſiderat̄ magnitudo patiētie ipi ⁊ ꝓſtātie. ſic eiꝰ ſepultura fuit honoratiſſima. ⁊ ore ꝓphetico taliter ꝓnūciata. vñ Eſa. xj. Erit ſepulchrum eius gloriosum. Ad denotandum fructus magnos mortis q̄ p intētionē occidētiū etiaz mortuꝰ honorifice ſepelit̄. Sequit̄. Et reſurrexi ꝛc. qz tercia die reſurrexit. ſequit̄. Nō timebo milia ppli ꝛc. ſ. cuſtodes ſepulcri. q̄ anctoritate plurimoꝝ xp̄m circūdabāt nec valuerūt reſurrectionē xp̄i impedire. Exurge dñe. i. fac me exurgere tua diuina p̄tētia. Saluū me fac dō me. a corruptiōe. iux̄ illo Et nō dimittes ſctm̄ tuū videre corruptionē. ſequit̄. Quoniā tu peuſſiſti ꝛc. nā oēs pſequētes xp̄m i paſſiōe ꝑter peccātes fuerūt ḡuit̄ puniti. vt latꝰ ptz in hyſtoꝝijs. vñ. Dñi eſt ſalus. cuiꝰ effectꝰ ē. Et ſup pplm̄ tuū bēdictio tua. eſſe tuctus ei paſſiōis xp̄i eſt gr̄a in p̄nti. ⁊ gl̄a in futuro. q̄ ē ſūmma bēdictio.

In tercio pſ̄. Dñe q̄d Replica.

multiplicati. vbi poſtil. rē e tituli p̄mū exponit pſ̄. iſtū de dauid in q̄ꝝ fuit figura xp̄i de q̄ principalit exponit vtvult idē poſtil. i ſuo reptorio moꝛali. burg. moꝛali. dicēs uet difficultatē vocalē ⁊ grāmaticalē de ly ſopoꝛat̄. dicēs ſoporē de dauid nō poſſe exponi. qz ſopoꝛ ſignificat tranquillā vel ſapidā q̄tē. q̄lē dauid non hūit in fuga a facie abſalon. Huic tñ vocabuli difficultati pōt ſatis fieri p id qđ ponit burg. Geñ. xv. vbi nr̄a trāſlatio cōiter hz. ſopoꝛ irruit in abrām. ⁊ horroꝛ magn⁹ ⁊ tenebroſus inuaſit eum. vbi burg. dicit trāſlationē nr̄am ſe ꝓprie hīe ad hebraicam trāl̄am. Dñ ptz ſoporē nō ſp accipi ꝑ mētis ſapida tranquillitate. Pſal. iiij.

Quom inuocarē. Huic pſ̄. p̄mittit̄ titulus talis ſm heb. Ad victoriā in organis pſ̄. dō. Dicit aūt ra. ſa. q̄ p ꝟ q̄ dz ad victoriā intelligit̄ q̄ pſ̄. iſte cātabat a leuitis cū quodā conatu vni⁹ chori ad ſuperandū alterū. Et ecōnerſo. ſicut in eccia in cātu alicui⁹ pſe vn⁹ chorꝰ nititur alterū ſuperare. Per ꝟ aūt q̄ ſbdit. In organis. itelligit̄ q̄ cātus huiꝰ pſ̄. magr erat aptus decātari in inſtrō muſicū cui qđ vocat organa ꝗ in aliis muſicis inſtrīs. ſicut vna nota magis appropriat̄ vielle ꝗ alio muſico inſtrō. ꝑ ꝟ aūt qđ dz pſ̄. dō. oñdit q̄ fuit auctor huiꝰ pſ̄. Ad intellectū vero p̄dictū reducit̄ titulus huius pſalmi q̄ ponitur i trāſlatiōe hiero. iux̄ hebraꝝ. q̄ talis ē. Victori i pſalmis cāticū dō. Et q̄ dz. Victori. ſubintelligit̄ chorō leuitarū. q̄a vnꝰ chorꝰ nitebat̄ aliū vincē mō p̄dicto. ⁊ cuz ſubdit. In pſ̄. accipit̄ cātus ꝑ inſtrō in q̄ cantat̄. ſ. ꝑ organis. ſicut e cōuerſo aliq̄n ponit̄ inſtrm muſicū ꝑ cātu q̄ in eo cāratur. ſicut dz cōiter viella facit hoīez tripudiare. qz ſonꝰ vielle facit ꝟ qđ addit̄. Cāticū dō id eñ penitus ſignificat ſicut pſ̄. dō qđ expoſitū eſt. Ad eūdē intellectū reducit̄ titulus q̄ cōiter ponit̄ i biblijs q̄ talis ē. In finē pſal. cāticī dauid. Finis ei hz rōem vltimi ⁊ optimi. ij. pbi. Jenite aūt in cātu huiꝰ pſ̄. faciebāt vltimū de potētia. vtz ꝑ pdicta. ⁊ hoc etiā eratoptimū in genere diuinaꝝ laudū. cetera huiꝰ titulī patēt ex dictis. Igitur ex p̄dictis titulis appet manifeste auctor hꝰ pſ̄. ſ. dō. ꝗ mā nō nō appet. ꝓpter qđ apō hebreos ⁊ ſilr apud latinos varie exponit̄ etiā in ſenſu literali quē ꝓut potero intendo ꝓſequi. ⁊ ꝓpter breuitatē ſequentiā omiſſis varijs expoſitiōibus. vnā accipio q̄ mihi videt magis cōuenire lr̄e ⁊ etiā rōni. ſ. q̄ iſte pſ̄. ſit grātiarū actio ipi⁹ dō ꝑ ei⁹ liberatiōe q̄n ſaul ⁊ eius exercitus eum ſequebāt dauid ⁊ viros ei⁹ in modū cozone ⁊ dō deſpabat ſe poſſe euadere. ⁊ tūc venit nūcius ad ſaul dicēs. feſtina et veni q̄m infuderūt ſe philiſtijm ſup trā. ⁊ tūc fuit ꝓut⁹ dimittere dauid ⁊ viros ei⁹. vt hr̄. j. Reg. xxiij. nō eſt enim verisīle quin dauid ederit pſalmū ſpecialē reddendo deo grās de iſta liberatione nec inuenit̄ alius pſalmꝰ ad ꝟ appropriatus. licet in aliq̄bus aliis pſalmis fiat mētio de ꝟ bñficio cū aliq̄bus aliis. q̄ idē bñficiū in pluribus pſ̄. recolit̄. vtz de eductione ppli iſrl̄ de egypto. ꝓpter qđ hic pſ̄ huic intellectui videt̄ ſatis rōnabiliter applicari. Igit̄ ſm hūc ſenſum pſ̄. iſte diuidit̄ in tres ptes. q̄ ꝑ ponit̄ grāriū actio de dicta liberatione. ſcō ſubditur aduerſatioꝝ allocutio ꝑ iniq̄ pſecutiōe ibi. Filij hoīm. tercio reſumit̄ diuina laudatio in pſalmi conſummatione ibi. Bedixit leticiam. ſicut frequenter fit in cantilenis q̄ ab eodem incipiūt et ad idē t̄miant. Circa p̄mū dō grās agēs dicit.

Victori in psalmis canticum dauid. .iiij.

a Cum invocarem exaudiuit me ds iusticie mee
c d e in tribulatione dilatasti mihi. f Miserere mei
g et exaudi orationem meam. Filij hoim vsq quo graui corde
t k l dati? vanitatem et quritis mendaciu. Scitote qm mirificauit
m ds sctm suum ds exaudiet me cum clamauero
o ad eum. Irascimini et nolite
p peccare q dicitis in cordi-
q bus vestris: et in cubilib⁹
r s vris ꝯpungimini. Sacrifi-
t cate sacrificiu iusticie et spe
v rate in domio multi dicut quis ostendit nobis bona
x Signatuz est super nos lu
y men vultus tui dne: dedisti leticiam in corde meo.
z A fructu frumenti vini et olei sui multiplicati sunt.
a In pace inipsum dormiaz
b et requiescam. Quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me.

a Cū inuocarez. deū denote orādo. b Exaudiuit me de manu saul liberādo. c Deus iustice mee. i. iusticie mee auctor inqtū hoiem iustificat. et remunerator inquā tū. p opibus iusticie mee remunerat. iō subdit. d In tribulatiōe. eo q erā circūdatus a saule et exercitu eius. e Dilatasti m. saciendo eū recedere. et sic hūi spaciū dilatatū ad eundē fm p positū volūtatē mee f Miserere mei ꝛc. in futuro sicut fecisti in ꝓterito. b fficium em obtentū ꝓtestat fiduciā. ad aliō obtinendū g Filij hoim. hic ꝓfr duid aduersarios suos alloquit p inq̄ psecutiōe. et p arguit eos de pctis tam ꝓpetratis. scdo inducit eos ad desistēdū ab inchoatis ibi. Irascimini. tercio ad exercendum opera equitatis ibi. Sacrificate. Circa pmū dicit sic. g Filij hoim. i. rōnabiliter et iuste viuētiū ales fuerūt abraam: ysaac et iacob. ex qbus descēderunt saul et viri eiꝰ. b Dsq quo graui corde. i. aggrauati ex peccati ꝓsuetudine. i Diligitē vanitatē. i. tanto effectu anhelatis ad me vane psequēdū. sicut ei medicina ꝺz vana q frustrat fine intēto. s. sanitate. vt hr ex. ij. phicoꝝ. ita psecutio saulis ꝫ dauid ꝺz vana. qz frustrabat intentio psequētiū intendētiū cape dō et occidere dō. k Et querentis mēdaciū. In h tangit dauid cām sue psecutiōis i pte. qz aliq̄ adulatoꝝ et detractoꝝ pessimi adinueniebant ꝓpter qd dauid dicētis sauli. q dauid q̄rebat eū occidē. qre andis ꝺba hoim loquētiū dō q̄rit malū aduersuz te. ecce hodie viderūt oculi tui q tradiderit te dns in manu mea in spelūca ꝛc. Trāslatio ꝺo hiero. iuxta hebraicū habet. Filij viri vsq quo inclīti ignominiose diligitē vanitatē. et q̄rentes mēdaciū sp. et ad eūdē intellectū reducit. cum em ꝺz. Filij virl. i. hoim ꝺtuoso. abraā ysaac et iacob. Et ponit h singulare. p plurali scz pirī. p viroꝝ. sicut Exoō. viij. ꝺz Venit musca ḡuissima. i. mltitudo muscaꝝ. Vsq quo inclīti. i. vos q deberetē esse inclīti moꝝ sicut estē inclīti ex pentib⁹. Ignominiose diligatis vanitatē. i. affectatis me psequi vane. vt supra expositū est. qō ē vob ignominiosum. vñ dixit dō sauli. j. Reg. xxiiij. quē psequeris rex isrl. quē psequeris canē mortuū psequeris et pulicē vnum. q. d. hoc est tibi valde ignominiosum. Querētes menda ciū. exponat sicut supra l Scitote qm dns mirificauit id ē mirabilē fecit. m Sanctū suū. i. meipm quē fecit mirabilē vocādo de gregibus ad regni iura. p samuelem vngēdo me in regē. et me liberādo frequēter mirabili mō de saule et exercitu suo. vocat aūt dō se sctm nō tactanter ḡ gratiter h attribuēs deo q sctificauit ipm. In trāslatiōe Hiero. iuxta hebr. hr. Misericordē suū. qz ꝺtus misecoꝝ die pollebat in dō. qz saulī manib⁹ eiꝰ tradito pluries peccit. vtz. j. Regū. xxiiij. et xxvj. n Exaudiet me ꝛc. In quicquid futuris sicut in ꝓteritē. o Irascimini. h ꝓfr duid inducit aduersarios suos ad desistendū a pctis ichoatis. Circa qō sciendū q pctm inchoat in cogitatiōe et manifestat in locutiōe. et ꝓsumat in opatiōe. dicit igit aduersarijs suis. o Irascimini et nolite peccare. i. irā quā cōtra me accepistis nolite in ope ꝓsumare. p Que dicitis in cordib⁹ vris. cogitando me psequi. q Et in cubilibus vris. i. in tētoriis et locis solitarijs ꝫ me tractatis. r Cōpungimi. p ꝓtritionē et ꝓpūctionē a psecutiōe talium desistatē. In trāslatiōe Hiero. iuxta hebraicū hr. Loquimi in cordib⁹ vris sup cubilia vra et tacete. et in eundem sensum reducitur. q. d. qui cogitatis contra me solitarij nō solū desistatis ab ope h etiā a manifestatiōe p locutionem cū alijs. s Sacrificate. h ꝓfr inducit aduersarios ad opa iusticie. cuius sunt due ptes. s. declinare a malo. ad qō induxit p te pcedenti. et facere bonū ad qō inducit in hac pte dicens s Sacrificate sacrificiū iusticie. i. exercete opa iusticie iuste viuēdo cū ꝓximo. qō ē sacrificiū acceptū deo. t Et spērate in dño. de recipiendo p talib⁹ premiū. h qz posset aliqs q̄rere q si ista bona opa iusticie. iō in psona taliū subdit dns. v Multi dicūt ꝛc. et hic ē pncipiū versus in hebr. et in trāslatiōe Hiero. iuxta hebraicū. q aūt ista qō nulla sit. et q p ignorātiā iusticie p dicte nullus excuset a peccato oñdit dicēs. x Signatum ē ꝛc. lumē em nāle intellectus hūani qō est q̄dam i pressio diuini lumis eo q hō fm ꝓtē intellectiuam est ad imaginē dei. sufficiēter oñdit q sint opa iusticie. qz sic prima pncipia speculabiliū sunt p se nota. ita et opabiliū ex qbus pñt deduci pclōes in lumine naturalis rōnis ꝓpter qō dicit ꝫpo. Ro. ij. Gētes q legē nō habēt nāliter ea q legis sunt faciūt ipi sibi sunt lex q oñdūt opus legis scriptū in cordibus suis. y Dedisti leticiā. h incipit ysus sequēs in hebr. et trāslatiōe hiero. iuxta hebr. vbi dō resumit pfessionē laudis dnie in psalmi psummatōne dicēs deo. y Dedisti leticiā in corde meo. nō solū de liberatione mea de manu saul. h etiā de liberatione ppli isrl ab infestatiōe philistinoꝝ. q venerāt ad occidendū et depdādū ppl'm et vastandū bona coꝝ. qbus p saulem debellatis et fugatis ppl's isrl' collegit pacifice fructus terre sue. iō sb ditur. z Ex fructu frumēti ꝛc. et p ista tria intelliguntur alia terrenascētia. tū in heb. nō est olei nec in translatione Hiero. iuxta heb. a In pace ꝛc. hoc dicit dō in psona sua. qz a tps fuit a psecutiōe saul securus. et sic potuit dormire et q̄escere secure. sil'r hoc dicit in psona ppli q liberatus ab infestatiōe philistinoꝝ potuit secure q̄escere et dormire. b Qm tu domie ꝛc. hoc dicit dō p psona propria. qz fuit certificatus p diuinā reuelationē de psecutiōe regni tpalis post mortē saulis. et finaliter de psecutiōe regni eterni. tū p mortē xp̄i ad qō nos pducat ꝛc. Moraliter exponendo psalmū istū p saule q abutens interptat demō pōt intelligi. qui bonis naturalibus a deo sibi datis q remāserūt in eo ꝓtinue abutit. p dauid. q interptat manu fortis intelligit q̄libet fidelis q cū dei adiutorio eiꝰ insultibus resistē nitit. fm illud. j. Pe. v. Aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiēs circuit q̄rēs quez deuoret. cui resistite fortes in fide. Et cū p internā psolationē seu diuinā reuelationē se intelligit exauditū. cōtra demones inuehit eius vtutē ꝓtemnendo et p deuotionē in deū erigitur grās agendo.

In psalmo quarto. Cū invocarē

Hec expositio postillatoris nō videt ꝫuenire. b Hōm ꝓsona nec lre. nam p dauid psalmū egit spāliter sup materiā historie. j. Reg. xxiij. quā postillator assignat p mā huiꝰ psalmi. q quidē p ꝫ. ē. liij. cuius titulus est talis. Ad victoriā in organis erudito dō qm venerūt ziphei. et dixerūt saul. nōne dauid abscōditus ē apd nos. Cōstat aūt q historia p̄dicta q̄ hr. j. Regū. xxiij. q agit de saul et de exercitu eius. q dauid cingebāt in modū coronē ꝛc. totā sumit rōem seu occasionē in illis ziphei vt sa

tis patet hīstoriam illam intuenti Si igitur dauid istum psalmum de illa materia edidisset. rōnabile videret hoc i seruisse in titulo huius psi. sic in alio. ꝫ qz hoc nō fecit vī q mā huius psi. nō ē eadē. Preterea lra huius psi. nō ꝓmittit i multis locis. vt pdicte hīstorie ꝓprie applicet. Nam illō qō dicit. Et ḡritis mēdaciū nō ꝓuenit hīstorie. ziphei em qui fuerūt ꝑncipales motores illius psecutiōis. nullū mēdaciū legunt ꝓtulisse ipi saul ꝫ rn veritatē ei de absconsiōe dō apō eos vere reuelasse lz maliciose. iproprie ei vt etiā sic eis diceret. ḡritis mendaciū. Item illud qō dicit. Mirificauit dns scm suū. nō videt ꝓprie ꝓuenire dauid in hac vita exīti qui licet scūs p innocentiā, seu grām dici posset. nō tn mirificatus in eadē sanctitate. Nec etiam saluatio dauid de q agit in pdicta hīstoria mira debz dici solet em sepe ꝓingere q reges vel ꝑncipes castra obsidētes ex aliq occasione a tali obsidione recedāt. etiā si nihil admiratiōe dignū supueniat. ꝑterea q dicit. Irascimini t nolite peccare tc. Et sacrificate sacrificiū iusticie tc. nō cō nenūt materie pdicte hīstorie. Nam dō in alio psi. pdicto ꝫaduersarios illos q ipm p modū corone pcingebāt impcabat deū p vltione di. Auerte mala inimicis meis. tc. qō mime videt cōsonare cū hac exhortatiōe seu inuitatiōe scz sacrificate tc. Sunt etiā in ℔ psi. alia imptinentia pdicte expositiōi q pūt patere intuēti. q cā breuitatis omitto tc. Dn̄ sequēdo glosam ordinariā. t alios q hūc psi. aliter intellexerūt vī dōm q dauid in eo ꝑncipalr intendit ꝫ idolatras. Fuit em magnus zelator diuini honoris ꝫ illos ꝓut satis ptz ex hoc q in ꝓmordijs sue iuuētutis se mortis periculo exposuit non potens tolerare q golias. licet gigas terribilis exprobraret deū agminū isr vt hr. j. Reg. xvij. vñ in hoc psi. ꝫ idolatras intēdere videt ꝓmo eos iprobādo. Ad cui⁹ intellectū sciendū q idola i sacris eloquijs dicūtur surda. iuxta illud psi. cuj. Aures hūt t nō audiūt. t iō eoꝝ cultores illudebat helias. iij. regum. xviij. ca. di. Clamate voce mag tc. q. d. Inuanū inuocatis eos q mime audiūt. Dauid g ꝫ tales dicit. Cū inuocarē exaudiuit me tc. hoc ē dicē. ego colo deū viuū t vex quē cū inuoco me exaudit. t in tribulatiōe mihi dilatat: nō sicut vos. q mortua t falsa inuocatis. Et dixit notanter. De⁹ iusticie mee. qz ad hoc vt inuocās deū exaudiat requirit q oro sit iusta scz q sit debite circūstantionata. t talis semp audit. ꝫ qz oās nō debet inniti ꝓprijs meritis ꝫ potius diuine misericordie subiūgit. Miserere mei t exaudi oronē meā. iuxta illō Dan. ix. ca. Nō in iusticijs nostris ꝓsternimus ꝑces nras coram te. ꝫ in miseratiōib⁹ tuis Cōsequēter dicit. Filij hoim. vbi in heb. hr. filij viri. i. virtuosi. Ad qō notandū q cultores idoloꝝ erāt in duplici dria. Nam qdā coꝝ ex simplicitate seu ignorantia tales deos colebāt sicut impīti t vulgares. alij vo. s. veri philosophi ꝫ dictamē rōnis eoꝝ ℔ faciebāt. vt Augu. narrat in vj. de ciui. dei. ca. iiij. de seneca q cultū idoloꝝ ad morem asserebat ptinere nō ad veritatē rei. vñ ꝫtales dauid dicebat. Filij viri. i. vtuosi. ac si diceret. de simplicib⁹ seu vulgaribus nō ē mirandū si a tramite rōnis deuenit. ꝫ vos sapiētes seu viri phi q dici debetis filij viri p assimilationem vtutis sic filij dei aliq qñq dicunt sm assimilationē gre. Oscqno graui corde. i. obstinati seu obdurati corde iuxta illud Exo. vij. ca. Obduratū est cor pharaōis. Diligitis vanitatē t ḡritis mēdaciū. Ad qō sciendū q rō seu mens humana volūtate t intellectu pficit. volūtatis aūt bonū est finis seu ꝓsecutio finis. malū aūt ipius ē finis intenti carētia. bonū etiā intellectus ē verū. malū aūt ipius est falsum. vt ex phīcis documētis hr. Et iō idoloꝝ cultores diligūt vanitatē. sic ḡrūt mendaciū vocātes deū illō qō nō est de⁹. t sic in tali cultura incurrit dupliciter malū rōnis scz intellect⁹ t volūtatis. q quidē duo mala hieremias explicat ꝫ idolatras Hiere. xvj. ca. di. Dne ad te gētes venient ab extremis terre. t dicēt. falsuz hereditauerūt pres nri t vanū absq vtilitate. Cōsequēter facta exp bratiōe talium ipos ad latriā inuitat q̄si ꝓphice p cognitionē xpi cui⁹ doctrina potissime idola destruxit. iuxta illō Esa. ij. Et idola penitus conterentur qō ꝓprie intelligit fiendū ptnte xpō. sic t veritas testat Joh. xij. Princeps huius mūdi eijciet foras. A ꝑma em etate vsq ad sextā etatē huius mūdi eijciet foras. A ꝑma em etate vsq ad sextā etatē cluſiue in q xpus venit. et doctrina euāgelica p orbē fuit diuulgata idolatria p vniuersum mundū publice viguit ꝑterq ꝫ in paucissimis scz israelitis q cultui diuino manebant licet nō oēs nec sp. vtz in sacris hīstorijs. Notant ergo dicit. Scitote qm mirificauit dns scm suū. Christus em q scūssanctoꝝ est Dan. ix. ca. Mirificat⁹ fuit a patre q nālis iusticia ꝫ dictat. Et qz de rone actus hūani est. vt ordinet in finē. Finis aūt vltimus t pcipuus hois est vltima beatitudo. q a solo deo expectari dz. iō subdit. t speretur in dño. q. d. sicut oblatio sacrificioꝝ soli deo ꝓuenit. ita ipius vera remuneratio ab eodē ē spectāda nō a vānis idolis. Cōsequēter qz multi varia circa felicitatē seu beatitudinē opinati sunt. vt phūs narrat in. j. ethi. idcirco subdit. Multi dicūt. qs oñdit nobis bona. vera em bitudo sm boetiū est status oīm bonoꝝ aggregatiōe pfect⁹. Dn̄ notāter dixit bona in plurali. q. d. qs oñdit nobis bona. ℔ est q sunt illa bona q aggregant in vera felicitate. qb⁹ sic querentibus rndit. Signatū est sup nos lumē vultus mi dne. hoc ē dicē sup nos. i. in supiori pte nri intellect⁹. ꝫ ē rō lumē intellectuale nāliter est signatū seu impressū. qō quidē lumē qz a deo deriuat. vultus dei posset dici. p qō lumē ꝑma ꝑncipia tam speculabiliū q̄ opabiliū ꝫ cognoscimus. a qbus cetera a nobis naturaliter cognoscibilia deducūtur. t sic illud lumē sufficiēs est ad oñdenduz nob q sunt illa bona in vera bitudine aggregata q̄tū naturaliter a nobis p̄t cognosci. t sic exponit cōiter iste vsicul⁹ Sz qz vltima t vera bitudo supnaturaliter nob ineſt nec naturali rone sufficiēter cognoscit. idcirco hic passus aliter videtur exponēdus. s. q rō nra naturaliter illustrata vultu dei dicat. Sicut em p vultū homo homī assimilat. sic assimilamur deo p rōem sm quā ad imaginē dei sum⁹. vt i ℔ di. iij. lumē aūt supadditū huic vultui ē gra p quam cognoscimus ea que ad salutem nostrā sunt necessaria. vñ

pō.no ãter dixit. Signatū est sup nos. qꝛ tale lumē nō ē sup int deles seu idolatras signatū. Si em̄ de lumine naturalis rōnis int ellexisset. q̄rētibus qs oñdit nobis bona ꝓprius ꝛndisset. Signatū est sup nos. Si aũt dicat q hec rnsio nō sufficit idoatris lumine gr̃e carētibus. dicendū q sic. Nam p libex arbitriū qlibz se posset ꝓpare ad grām. Vñ Prouerb. xvj. Hois ē ꝓpare aīm. licz in h requiratur motio diuina. Seqtur in alio versu fm hebꝛaicam veritatē Dedisti leticiam in corde meo. a fructu frumēti ꝛ vini mltiplicati sunt. In q̄ hoc loco ad lr̃am loquit de sacrificio altaris qō est sūmū cerdotē fm ordinē melchisedech ꝓsecratū. qui quidē sens ꝓprie applicat sic lr̃e. nam cū psalmista inuitasset ido latras ad sacrificandū deo in generali. In hac pticula reuertitur ad ꝓmendandū fructū huius summi sacrificij i spāli deo regratiando ꝛ alloquēdo sic. Dedisti leticiaz in corde meo. cū p spm̄ video ex infidelib⁹ seu idolatris qui mō sacrificare deo refugiūt fideles multiplicari ō fructu frumenti ꝛ vini ꝓsecrati. tūc em̄ incepit fideliū multiplicatio. cū hoc sacr̃m diuulgari incepit. vtz Act. ij. vñ h vtē dum est q̄rta regula bti Isido. de specie ꝛ genere circa expositionē sacre scripture. vide supꝛa in ꝓlogo sup Geñ. Nam cū de sacrificio in generali p tractasset trāsit ad vltimā ꝛ summā spēm sacrificij. Et qꝛ hoc sacrificiū est vnionis ꝛ vnitatis. in q̄ fideles in pace xp̄i ꝛ eccie requiescunt iō subdit. In pace in idipm̄ dormiā ꝛ requiescam. q. d. et si coꝛpaliter nō attingā hoc sacr̃m. In pace. i. in vnione. in idipm̄. p fidē. Obdormiā. i. pñti ꝛ in futuro. requiescā. firmiter spectādo diuina circa h̄ ꝓmissa q̄ sibi singularit fuerūt revelata. vñ subdit. Qm̄ tu dñe singlarit i spe pstiti me.

In expositiõe psalmi q̄rti quā facit postil. vt grāꝛmactionē ipius dauid p bñficio liberatiõis q̄n liberatus ē de obsidiõe saul circūdante ꝛ viros eius in modū coꝛone. vt ꝛ. j. Reg. xxiij. burg. dicit eā nec rōni nec lr̃e ꝓsonā. Primū oñdit sic. qꝛ nō vidēt ps. ē de illa materia vt dicit postilla toꝛē sentire. Irrōnabiliter igit hāc materiā huic ps. assignat. ß burg. nō vidēt ē trāstulisse q tractaꝛ de cā ꝛ occasiõe nō hz eādē materiaz cū tractatu de effectu ꝛ executiõe. Nā nō ē eadē materia primi libꝛi sniaꝝ ꝛ scōi. cū th̄ ꝓmo sit de cā. scōs de effectu ꝛ creatura. sic ē in ꝓposito q mā psal. liij. est de nūcio ziphe ozō quo saul inmotuit dauid apud ipos zipheos latitare Illoꝝ igit zipheoꝝ ingratitudinē ibi redarguit. vtz. ex q̄ denūciatiõe saul tanq̄z ex cā motiua se transtulit. ꝛ dō ad modū coꝛone circūdedit. adeo q de euasiõe dō q̄tū ō humano ingenio nō erat spes. ꝛ th̄ diuina dispositiõe id factē rōnabile duos ps. foꝛe de sic dicta mā quā burg. vnam se applicatiões lr̃e q̄s isdē burg. facē q̄ ad q̄rtū q̄ obijcit.

Verba mea. Huic psalmo ꝓmittitur titulus talis fm hebꝛe. Ad victoriam sup hanehloth ps. dauid. Ad cuius intellectū sciēdū q i hac dictione hanehlot ly ha nō est de substātia vocabuli. sed est articulare accusatiui casus in hebꝛeo. sicut cū ōr in latino o magr̃ ly o nō est de substātia dictiōis. ß est articulare vocatiui casus. Nehlot aũt dicto hebꝛaica est equnoca ad significandū quoddā instr̃m musicū. ꝛ sic est nomē singulare. ꝛ fm hoc sensus huius tituli ps. dauid sup nehloth. i. aptus ad cantandū in tali musico instrumento. Ad victoriā. i. cū conatu leuitarū sine cantoꝝ ꝓut expositū est in titulo psalmi p̄cedentis. Et ad significandū hereditates in plurali. qꝛ est plurale huius nominis nehila. qō significat hereditatē. Sic̃ habet frequēter in latino. pila em̄ vt est instr̃m terēdi est singulare. ꝛ vt sigt iacula est nomē plurale. vñ vsus. Pila terit pultes. sed pila gerunt in hostes. Et fm hoc sensus p̄dicti tituli fm aliquos hebr̃. est. ps. dauid sup hereditates. i. p cōseruatiõe hereditatū duodeci tribuū isrl. dicit em̄ ra. sa. q ps. iste factꝰ est a dauid ad hoc q̄ sacerdotes ꝛ leuite decantarēt ipm ad impetrandū diuinum

Victori sup hēditatibꝰ cāticū dauid. Psal. v.

a Verba mea auribꝰ pci pe dñe: intellige clamorem meū

c Intende

o voci oꝛonis mee rex meus ꝛ deus meus. Quoniā ad te oꝛabo domine mane exaudies vocē meaz. Mane

e f g h i k l m astabo tibi ꝛ videbo q̄niā

auxiliū cōtra hostes isrl irruētes in terrā suā. ꝛ sic ista dictio nehilot fm vtrāq̄ significationē ponit in hoc titulo qꝛ denotat mām psalmi ꝛ instr̃m in q cantabat. qꝛ leuite cātabāt psalmos vocibus hūanis ꝛ instr̃is musicis. Ad victoriā. i. cū conatu cātoꝝ vt. ō. expositū est. In idem redit titulus positus in trāslatione hiero. iux̃ hebꝛe. qui talꝰ est. Victori sup hereditatibus canticū dauid. hoc aũt q̄ ōr victori vel ad victoriā fm hebr̃. pōt referri ad modum antādi leuitarū. qui erat cū quodā conatu vincendi vt dictu est ps. p̄cedenti. vel pōt referri ad ipm deū cui dirigebāt hmōi cantus. vt esset victoꝛ hostiū. Igitur fm sensuz istū ps. iste diuidit in duas ptes. qꝛ p describit cātādi modus. ꝛ scōo effectus ibi. Mane exaudies. Circa pmū dicitur in ꝓsona cuiuslibet cātoris deputati ad detātiõez huius ps. a Verba ꝛc. exaudiendo ea in effectu.

b Intellige ꝛc. i. intentiõem affectus. vñ in heb. habet h cogitationē meā. qꝛ oꝛo debet esse vocalis ꝛ mētalis.

c Intende voci oꝛonis mee. replicatio est eiusdē sententie. sicut frequēter fit in his q̄ pnũciant ex magꝝ affectu.

d Rex meus ꝛ deus meus. i. rex meus p spālem ꝓuidētiam ꝛ ꝓtectionē. licet em̄ sit rex oim p potētiā ꝛ generale regimē. tñ dicebat spāliter rex heb. p spālem curam ꝛ ꝓtectionē. qꝛ dedit illi ꝓpło quē eduxerat de egypto p multa signa ꝛ ꝓdigia in mōte synai legem diuinā fm qō dicitur ps. cxlvij. Nō fecit taliter omni nationi. ꝛ iudicia sua nō manifestauit eis. e Et deus meus. licet em̄ sit deꝰ oim p creationē. tñ dicebat deus iudeoꝝ spāliter p verus cultū ꝛ fidē gentibus alijs ad idolatriā deditis f Qm̄ ad te oꝛabo. ꝛ nō ad idola. sicut gētiles faciebāt. ꝛ sic apparet modus cātandi deuotus. g Dñe mane exaudies. hic incipit vsus in hebꝛeo ꝛ in translatione hiero. iux̃ heb. vbi ponit oꝛonis siue psal. effectus q̄ est duplex. s. de iectio hostiū ꝛ ꝓtectio ciuiū. scōs ponit ibi. Et leuerunt. prima i tres. qꝛ p perit hostiū deiectio. scōo adhuc subdit deprecandi mō ibi. Ego aũt in multitudine. tercio resumit ipa petitio ibi. Dñe deduc me. Circa pmum dicitur

h Mane exaudies. i. exaudias. hebꝛei em̄ nō habēt modum optatiuum. ß ꝓ eo vtuntur futuro indicatiui.

i Vocem meam. faciendo de hostibus vindictam. ꝛ dicit mane duplici rōne. Prima est qꝛ illa hoꝛa in scriptura dicitur apta ad faciendū vindictam de peccatoꝛibꝰ fm q̄ dicitur infra ps. c. In matutino interficiebam oēs peccatoꝛes terre. vnde ꝛ illa hoꝛa fecit dominus vindictam de egyptijs submergendo eos in mari rubꝛo fm q̄ habetur Exo. xiiij. Jamq̄ aduenerat vigilia matutina. et ecce respiciens dominus sup castra egyptioꝛum per columnam ignis ꝛ nubis interficit exercitum eoꝛum. ꝛ subuertit rotas currunm. ferebanturq̄ in ꝓfundum. Secunda ratio est quia illa hoꝛa surgebant sacerdotes ꝛ leuite ꝛ disponebant se ad offerendum sacrificium matutinum qō cum diuinis laudibus offerebatur. ideo subditur.

k Mane astabo tibi. paratus ad tuum obsequium.

l Et videbo. delectionem hostium per te. cuius causa sb ditur.

m Quoniam non deus ꝛc. sicut demones qui a gentilibus ꝓ dijs colebantur. ideo subditur.

a Neq habitabit iuxta te malignus.i.idolatra malo ig
ne ignitus.licet eñ deus sit vbiq p eẽntiã pñtiã ⁊ potẽti-
am tñ dicebat spãliter hitare in irl'm.fm q'dr.ij.paly. vj.
Elegi irl'm vt sit nomẽ meũ in ea Et b rõe templi suo cul
tui deputati.⁊ iõ inf eũ dicebant hitare iudei in regno iu
dee.cuius metropo
lis erat irl'm.⁊ iõ nõ
erat dignũ q gentiles habitarẽt in terra illa q erant dediti idolatrie. o Neq pmanebunt iniusti.i.hostes nri iuadentes nos iniuste. p Ante oculos tuos q approbationẽ sed magis deijcies eos q reprobationem
q Odisti oẽs q operant iniqtatẽ id ẽ aduersarios nros i-
que nos psequẽtes r Perdes oẽs ⁊c. q multi de gentib9 circa iudeos existentibus fraudulenter simulabant cũ iudeis amicicia.cũ tñ q̃rerẽt eor subuersionem.fm q br Nemie.vj. s Viroz sanguinũ.i.effusorẽ sanguinis inocẽt. t Et dolosum.amicicia vt decipiat similantẽ q̃les erant hostes iudeor. v Abominabit dñs.eũ a se reijciẽdo. x Ego aũt. Hic ẏñr adhuc subditur de psallẽdi seu orandi mõ cũ dr in psona cuiuslibet cantoris huius psi.Ego aũt.⁊ incipit hic ẏsus in hebreo ⁊ in translatiõe biero.iuf heb. x Ego aũt ⁊c.i. psumens de tua mia nõ de mea iusticia. y Introibo ⁊c.i.tẽpluz tuo nomini dedicatũ. z Adorabo ad templũ sctm tuum.q3 iudei etiã ex irl'm exñtes ẏsa facie ẏsus irl'm adorabant. vt br.ij. Paral'.vj. Dañ.vj. a In timore tuo.i. reuerendo mõ. b Dñe.b ẏñr resumit petitio de subiectione hostiũ cũ dr in psona ppli iudaici. b Domine deduc ⁊c.i.deduc me in ꝓtectione tua vt sim instm iusticie tue ad deijciẽdũ hostes me iniuste psequẽtes.
c Dirige ⁊c.faciendo eam ꝓsperã.⁊ ad hoc allegat aduersarioz malicia tangẽ cãm di. d Qm nõ ⁊c.q3 p9 simulationẽ amicicie iimicicias exercebãt.vt supra dictũ ẽ
e Cor eoz ⁊c.nihil hñs amicicie stabilis. f Sepulcr patẽs ⁊c.q.d.vellent nos si possent deglutire. g Dolose ⁊c.ꝓpus amicicia simulãdo. h Judica ⁊c.ꝓdemnando eos ad penã ⁊ interitũ.vñ in trãslatiõe biero.iuf heb. habeb cõdemna eos deus. i Decidãt ⁊c.q̃bus cogitãt nos ꝓdere ⁊ hereditates nras possidere. k Scom mltitudinẽ ⁊c.multiplicatio eñ pcoz merek exterminium gentis. l Qm irritauerũt ⁊c.attribuẽdo veritatẽ tuaz idolis ⁊ demonibus.fm q dr ps.xv. Oẽs dij gentiũ demnia ⁊c. m Et letek ⁊c.h ẏñr ponit scos effect9 q ẽ ciuiũ ꝓtectio cũ dicit.Et letent ⁊c.habita victoria de aduersarijs ex q̃ causak leticia. n Jneternũ ⁊c.i.exultẽt.q3 sic dixi hebrei ꝓ mõ optatiuo vtunk futuro indicatiui.⁊ dic Jneternũ.vt in pñti in dño gaudeãt ipm laudãdo.⁊ pfectius in futuro. o Et hitabis in eis.in pñti p grãm.⁊ in futuro p gl'am.iõ subdit. p Et gl'iabunk ⁊c.⁊ sbdit cã.
q Qm tu ⁊c.in bonis tpalibus ⁊ spũalibus multiplicãdo.⁊ subdit ꝓ victoria de aduersarijs grãrũactio cũ dicit in fine ps. r Dñe ⁊c.i.p tuã bonã volũtatẽ.nõ p nram iusticiã vel fortitudinẽ. s Scuto.s.tue ꝓtectiõis ⁊ defensiõis. t Coronasti nos.dando victoriã de aduersarijs nris q̃ p coronationẽ designat eo q corona victoriq9 illos de9. Decidãt a cogi-
k tatiõib9 suis fm mltitudinẽ ipietatuz eoz expelle
l eos qm irritauerũt te dñe:
m Et letent oẽs q̃ sperant in
n te ineternũ exultabũt ⁊ ha
o bitabis in eis. Et gl'iabnn
p tur in te oẽs q̃ diligunt no
q mẽ tuũ quoniã tu bñdices
r iusto. Bñe vt scuto bone
s volũtatl tue coronasti nos

Victori in psalmis psalmus dauid sup octauã .vj

a Omine ne in furore tuo arguas me:neq ira tua corripias me.
b Miserere mei dñe qm infir
m9 sũ:sana me dñe qm cõ-
c turbata sk ossa mea. Et aia

Omine ne in furore. Nullo
d pñs. ꝓponitur
talis titulus in heb.
Ad victoriã in organis supra.viij. ps.vñ.
Et fm heb.octaua ẽ
hic nomẽ instri mu
sici eo q octo cordas
bẽat sic nolãt.sicut
monocorda q̃ est in
strm musicũ ab vni
tate corde nolãt.fm
hoc igit sensus huius
tituli ẽ.ps.dauid su
per octauã.i.aptus
decantari in instro
tali.Ad victoriaz in

organis.i.in cantibus eo mõ q̃ cantores consabant in cẽticis vn9 chorus aliũ supare.sicut supra expositũ est in titulo psi.viij.⁊ sic organis nõ ẽ hic nomẽ instrumenti ẽ cãtus.Et ꝓpter hoc biero.in trãslatiõe iuf hebraicũ ꝓ organis supra dictis transtulit hic in ps.di. Victori in psalmis ps dauid supra per octauã.⁊ ptz expositio ex his dictis ⁊ in titulo psi.viij. Et sik. Et patz expositio tituli q̃ cõiter ponit in bibliis q talis est. In finẽ psi.dõ ꝓ octaua.q3 p finez hic intelligit vltimũ de potẽtia in conatu cãtoz .sicut dictũ fuit supra titu.viij.psal. Igit ex pdictis apparet q dauid cor fuerit hui9 psal.ẽ mã seu de q̃ fecerit nõ apparet.ꝓpter qõ varie ⁊ multipliciter exponit apud hebreos ⁊ latinos ⁊ ꝓpter breuitatẽ sectãdã vnã expositionẽ accipio q mihi videk ire rõnabili9 applicari.s.q dauid fecerit istũ psalmus petẽs miam sup offensam diuinã.q̃ factãter ⁊ ꝓtra legez iussit ppl'm numerari absq dationc argenti qõ in ali numeratiõe ꝑcipit dari Exo.xxx.ca. ꝓpter qõ Gad ꝓphetans de mãdato dñi dixit ei. Triũ tibi datur optio ⁊c. vt hr.ij. Reg.xxiiij.⁊ ibidẽ subdit. Dixit aũt dauid ad gad. coarctor vndiq nimis ⁊c.dauid videbat seq pena horribilẽ super se ⁊ ppl'm occasione sui. Et fm hoc iste psal.q3 in duas ptes diuidit.q3 p ponit ipius dauid mirabiliter affecti deuota petitio.scdo ipius dei exauditio ibi. Discedite a me. Circa pmũ dauid p implorat diuinã miam.secundo ad ipam obtinendã allegat suã pniam ibi. Laborani Circa pmũ dicit sic. a Dñe ⁊c.i.ne punias me fm rigorẽ iusticie tue.ẽ magis fm dulcorẽ tue mie.⁊ dicit i furore tuo alludẽdo ei qõ scribit.ij. Reg.xxiiij.de ppl'i nũe ratiõe. Et addidit furor dñi irasci cõtra isrl' ꝓmouitq̃ David dicentem ad ioab.vade numera israel ⁊ iudam.
b Miserere ⁊c.ex visione eñ angeli ptulit ppl'm ꝓ numeratiõe ꝓdicta dauid fuit ira territus q̃ decetero fuit q̃si languidus intm q nõ calefiebat vestibus. vt habet ij. Reg.j. Et huius languide frigiditatis vna cã fuit iste terror.vt dicũt doctores sicut expositi.iij. Regum.j.
c Et aia mea ⁊c.vidẽs eñ angelũ cedentẽ ppl'm occasione sui ita fuit turbatus q̃ dixit ad dñm.Ego sum q̃ peccaui.ago sum qui inique egi.isti q̃ oues sunt q̃d fecerunt vertatur obsecro ira tua cõtra me ⁊ cõtra domum patris

mei.vt habek.ij.Reg.vlti. o Sed tu dñe vsq; quo. sub intelligitur sustinebis ppli pcussionē ⁊ meā afflictionem Et est modus loquēdi decurtat⁹ sicut hō anxiatus ⁊ territus nō ꝓfert intentionē suā ꝓplete ꝫ trūcat. e Conuertere. de rigore iusticie ad dulcorem mie. f Et eripe

o mea turbata ē valde ſed tu
e dñe vsq; quo. Cōuertē dñe
f g ⁊ eripe aiaz meā: saluū me
b fac ꝓpt miaz tuā. Qm̄ nō ē
k in morte q̄ memor sit tui in
inferno aūt q̄s ꝓfitebit tibi
l m Laborauī i gemitu meo la
uabo p singlas noctes lectū
meū lacrimis meis stratū
n meū rigabo Turbat⁹ ē a fu
o rore oculus meus: inuetera
p ui int oēs inimicos meos

mea turbata ē valde sed tu. e dñe vsq; quo. Cōuertē dñe. f g ⁊ eripe aiaz meā: saluū me. b fac ꝓpt miaz tuā. Qm̄ nō ē. k in morte q̄ memor sit tui. in inferno aūt q̄s ꝓfitebit tibi. l m Laborauī i gemitu meo. lauabo p singlas noctes lectū meū lacrimis meis stratū. n meū rigabo Turbat⁹ ē a furore oculus meus: inueteraui int oēs inimicos meos.

o. i. a dolore cordis. vñ in hiero. iuxta hebre. ꝓ furore hr̄ amaritudine. ex q̄ ꝓfluebāt lachrime in tanta abūdantia q̄ visus aie ꝓpinquaui. fm illō heb. viij. qō antiquat ⁊ senescit ꝓ pe interitū est. p Inter inimicos meos scz sathan ⁊ satellites suos. q̄ me ꝓuocāt ad pcm̄ numeratiōis populi fm q̄ hr̄. j. paly. xxj. Cōsurrexit aūt sathan ꝓtra isrl̄ ⁊ incitauit dauid vt nūeraret isrl̄. q Discedite a me. Hec ē scōa ps ꝓncipalis huius ps̄. in q̄ ponit diuina exauditio de qua certificatus fuit dauid p vbū gad ꝓphe dicentis. si bi ō mādato dñi q̄ edificaret altare in area oman iebuzei ⁊ sibi sacrificaret. deus aūt nō ꝑcipit sibi offerri sacrificiū ab hoie nisi placatus erga eū. scō ō intellexit q̄ descensum ignis de celo sup holocaustū suū. vt hr̄. j. paly. xxj. q̄ descensus est signū diuine placatiōis ⁊ acceptatōis sicut dictū fuit Gen̄. iiij. de oblatione abel. ⁊. iij. Reg. xviij. de oblatione helye. Nō est aūt verisile q̄ dauid tm̄ būficiuz traſierit sine spāli grārū actione nec inuenit alius ps̄. dauid ad ꝫ applicatus. ꝓpter ꝫ dixi in ꝓncipio huius ps̄. q

q Bisendite a me oēs q̄ opamini iniq̄tatē: qm̄ exaudiuit dñs vocē fletꝰ mei. Exaudiuit dñs depcatōz meā dñs oꝛoem meam suscepit t Erubescant ⁊ ꝓturbentur vehemenť oēs inimici mei ꝓ uertanť ⁊ erubescant valde velociter.

Pro ignorātia dauid qñ cecinit dño sup ỽba ethiopis filij gemini. .vij.

q Discedite a me oēs q̄ ꝛc. i. tu sathan ⁊ satellites tui qui me ꝛc̄tastis ad nūeratiōnē ꝑpli. r Qm̄ exaudiuit dominus vocē fletus mei. sicut em̄ demones ingerūt se peccatoribꝰ vt faciant eos ruere de pctō in pctm̄ sic refugiūt q̄n videt pctōrē a deo exauditū ⁊ liberatū. q̄ cū supbissimi sint abhoꝛrēt ab hoibus deuici ꝛc̄. s Exaudiuit dominus depcationē meā ꝛc̄. replicatio est eiusdē sniē ad oñendū maioꝛē gratitudinē diuine gr̄e sibi facte t Erubescāt ⁊ ꝓturbentur. ꝛc̄. reuertitur ad exp̄mendū ⁊ erubescentiā ⁊ turbationē demonū q̄n vident pctōrē resurgere ⁊ deū sibi placatū ꝓpter cām dictā. y Cōuertant. non cōuersione pnie q̄ nō cadūt in demonibus. ꝫ ꝓuersiōe eruptionem sue mie. iō subdit. z Et erubescant valde velocit

q. diuina gratia in instanti infunditur ⁊ p hoc diabolica instantia ꝓfusa cito repellitur. iste autem ps̄. potest exponi moraliter de quolibet peccatore veraciter penitēte ⁊ implorante diuinā misericoꝛdiam ꝓ sua liberatiōe a culpa ꝓmissa ⁊ pena incursa ⁊ post longaz ⁊ deuotā oꝛōem prōbabiliter se estimat a dño exauditū per datam sibi diuinit⁹ internam ꝓsolationem. ꝓpt qō iste ps̄ inter septē ps̄. penitentiales est ꝑm⁹. ꝫ hāc expositionē nō intendo ꝓseq; tum q̄z defacili ad ꝫ pōt lr̄a applicari. tū q̄a doctoꝛes nr̄i hāc expositionē ⁊ ꝓsimilē nō solū sufficienter ꝫ etiaz sufficientissime tractauerūt ⁊ in scriptis multiplicit reliq̄rūt. Ps̄. vij.

Domine deus meus in te spaui ꝛc̄. Huic psalmo ꝑponit talis titul⁹ in heb. Ignorantia dauid quā cecinit dño sup ỽba chus filij gemini. Ad cuius intellectū sciendū q̄ chus hic accipit ꝓ chusi. qō est nomē ꝓpriū ⁊ appellatiuū. Et fm ꝫ est hic duplex expositio huius tituli ⁊ ps̄. Prima ē ꝓut chusi ē nomē ꝓpriū cuiusdā hois q̄ fuit amicus ipi⁹ dauid. vt hr̄. ij. Reg. xv. q̄ ad istātiam dauid iunxit se ficte cū absalon. vt impediret ꝓsiliuz achitophel. ⁊ significaret ipi dauid ea q̄ tractarent cōtra eum in ꝓsilio absalon qō fecit. ij. Reg. xvij. Et iō qñ dauid audiuit q̄ achitophel dederat ꝓsiliū q̄ ipe cū. xij. milib⁹ bellatoꝛ ꝑseq̄ret dauid in campestribus anteq̄ posset ingredi aliqō fortalitiū ⁊ ad suggestiōem chusi in angustia posit⁹ disponeret se ad transeūdū iordanem vt esset in loco tutioꝛi. ne forte fieret ꝓsiliū achitophel cōtra eū fecit hūc ps̄. petens a dño ab illo piculo liberari. Et ad hāc sniaz satis cōcoꝛdat lr̄a psal. ꝫ lr̄a tituli videt discoꝛdare cū dicit Ignorantia dauid quā cecinit ꝛc̄. q̄z fm oēs expositoꝛes ignorantia accipit ꝫ p pctō ignoꝛātie qō ꝓmittit ex ignorantia crassa q̄ nō excusat a toto. ꝑsecutio aūt quā sustinuit dauid ab absalon ⁊ achitophel eius ꝓsiliario fuit ei inflicta ꝓpter adulteriū ꝓmissum cū bersabee ⁊ homicidiū vrie. fm q̄ ꝑdixit ei nathan ꝓpha. ij. Reg. xij. Hec dic̄ dominus. Ecce ego suscitabo sup te malū de domo tua ꝛc̄. Dicta vero peccata nō fuerūt ꝓmissa p ignorantiā sed ex certa scientia. vtz. ij. Reg. xj. Itē q̄z chusi ꝑdictus ibidē videtur fuisse de stirpe gemini. tum q̄z vocat arachites. ij. Reg. xv. tum q̄z nō est verisile q̄ dauid fecisset sibi amicū familiarem ⁊ ꝓsiliariū hoiez de stirpe gemini. de q̄ fuerat saul eius ꝑsecutoꝛ. Et iō est alia expositio quā sequit̄ ra. sa. vio nathan filius oziel in translatione chaldaica q̄ chus sine chusi est ꝫ nomē appellatiuū ⁊ significat ethiopem. Et hoc idē sentit Hiero. q̄ in translatiōe sua iuxta heb. huic psalmo ꝓmittit talē titu. Pro ignoꝛatione dauid qui cecinit dño sup ỽbo ethiopis filij gemini. Et vocat hic ethiops ipe saul. eo q̄ fuit denigratus in fama ⁊ moꝛibus ꝓ iqua ꝑsecutione dauid. ⁊ hoꝛrenda occisione sacerdotum nobe in odiū dauid. vt hr̄. j. Reg. xxij. cuius occisiōis dauid fuit culpabilis p ignorantiā crassam eo q̄ pīte doech ydumeo petiuit panes ⁊ gladiū ab achimelech sacerdote vñ q̄ abiathar filius achimelech fugit ad dauid nūciando ei mortē ꝓus sui ⁊ alioꝝ sacerdotū. vt hr̄. j. Reg. xxij. Dauid culpam suam recognoscēs dixit ad abiathar ego sum reus oīm aiarū ꝑis tui. ⁊ cām huius assignās dixit sciebam ei. i. scire poterā ⁊ debebā i illa die q̄ cū ibi eēt doech ydumeꝰ pcl'dubio anūciaret sauli ⁊ iō dō fec̄ hūc ps̄. oꝛādo dñm vt remitteret sibi dictū ignoꝛātie pctm̄. ita q̄ ꝓpter hoc non traderetur in manus saulis ⁊ alioꝝ ipm ꝑ

seqñtiū ꝛ ſm hoc ſenſus huius ti.eſt. Ignorātia dauid.i. culpa ignorātie dauid p̄dicta quā cecinit dño.id eſt ꝓpter quā remittendā cecinit dño huc ps̄. ſup ẏba ethiopis.i. ꝓpter ẏba ſaulis denigrati in fama ꝛ moꝛib⁹. Filij gemi. q̄ ſaul fuit de ſtirpe gemini vt dꝛ.j. Reg.ix. Per ẏba aūt iſta ſaulis intelligit p̄ceptū ei⁹ q̄ p̄cepit doech ydumeo int̄ficere ſacerdotes domini.ꝛ ciuitatē coꝛp̄cutere i oꝛe gladij. viros ꝛ mulieres.p̄uulos ꝛ lactātes.vt hr̄.j. Regū.xxij. Ad iſtū aūt intellectum vadit titul⁹ Hiero. in trāſlatiōe iux̄ hebꝛe.ꝛ patꝛ ex dictis. Aliū etiam ps̄. fecit dauid ꝓtra malicias ip̄i⁹ doech vt videbitur.j. Dñe ds̄ meus ꝛc. Igitur ſm ſē tentiā p̄dictā quā tenent hebꝛei ꝛ hiero. idēvī ſentire ex titulo ps̄. Pſalm⁹ iſte in duas ptes diuidit̄ q̄ p̄ dō petit ſuā liberatiōem ibi. Dñe deus.ſcō ad ẏ allegat multiplicez rōem ibi. Dñe deus me⁹. Circa p̄mū dicit ſic. a Dñe p oim generalē gubernatiōem. b Deus.p creatiōem. c Meus.p ſpālem cultū ꝛ deuotionē. d In te ſpaui ſcz de tua pietate p̄ſidēs plus cꝫ de mea eq̄tate. e Saluum me fac ꝛc.a ſaule ꝛ ſuis ꝓplicibus me pſequētibus: ꝓtegēdo. f Et libera me.ab ip̄is aſſecurādo. g Ne q̄ſ rapiat vt leo crudeliſſimus. h Animam meā.p occaſionē a coꝛpe ſepādo. i Dñ nō eſt ꝛc.ex hoꝛrēda ei occiſiōe ſacerdotū ꝓpter q̄ dō ip̄e ſciebat q̄ ſi caderet in manu ſaulis nullo p̄cio poſſet redimi nec p humanā potentiā ſaluari.eo q̄ ſaul tenebat potētiā regni k Domine deus.ẏ p̄ſr dauid ꝓ ſua liberatiōe allegat tripliciē rōnez.p̄ma accip̄ ex ſua innocētia.ſcda ex diuina iuſticia: ibi.Exurge dñe.tercia ex pſequētiū neq̄cia ibi. Cōſumet neq̄cia pctōꝝ.Circa p̄mū dauid allegat ſuā innocentiaz impēdo ſibi malū ſi in ip̄e ſit ꝛriū d. k Dñe ds̄ meus.exponat ſicut p̄us. l Si feci iſtud.de p̄terito.ſ.q̄ q̄ ſierim mortē ſaulis ꝓput ſibi ab eo ꝛ detractoꝛib⁹ impōebat.vñ dixit ei dauid.j. Reg.xxiiij. q̄re audis ẏba hominū loquētiū dauid q̄rit malū aduerſum te ꝛc. m Si ē iniq̄tas ꝛc.querens facere de futuro q̄d mihi imponit vt dictū eſt. n Si reddidi ꝛc.hoc ē ſi pſequētibus me reddidi malū ꝓ malo.q̄d ptz ex hoc q̄ ſaul pſequēdo dauid bis cecidit in manus ei⁹.ita q̄ potuit eū occidere vt hr̄.j. Reg.xxvj.ꝛ.xxiiij.ꝛ tñ dauid ei pepcit. o Decidā.i.ſine ẏtute.ita q̄ non poſſim me ab eis aliqualiter defendere.ꝛ ſm hanc lr̄am dauid imp̄catur ſibi maluz pene niſi fuerit innocēs a p̄dictis. In hēb.aūt ꝛ in trāſlatiōe hieronimi iux̄ hēb.ſic hr̄. Si reddidi retribuētibus mihi malū ꝛ dimiſi hoſtes meos vacuos.ſpoliādo ſaulē ꝛ boies ſuos bonis ſuis.imo haſtam ſaulis ꝛ cypbū aque q̄ acceperat in tentoꝛio ſaulis in certū ſignū q̄ potērat eū occidere reſtituit.vt hr̄.j. Reg.xxvj.ꝛ ſm iſtam lr̄am q̄ verioꝛ videtur in fine huius ẏſus. Si reddidi ꝛc.dauid nō imp̄catur ſibi malū ẓ allegat innocentiā ſuā ẓ in p̄ncipio verſus ſequētis incipit ẏ deꝑcari dī. p Perſeq̄tur ꝛc.id ē me ip̄m niſi fuerim innocēs a p̄dictis. q Et ꝓphendat ita q̄ nō poſſum effugere r Et ꝓculcet ꝛc.me occidendo.ita q̄ cadauer meū ꝓculcet ab boibus ꝛ beſtijs.
s Et gl'am meam.i.gl'am regni iſr'l mihi a deo ꝓmiſſaz p ſamuelem. t In pulue.de.p cadaueris mei inciner micoꝝ meoꝝ. Et exurge dñe de⁹ me⁹ in p̄cepto q̄ mādaſti: ꝛ ſynagoga pplorum circumdabit te. Et p pter hāc in altū regredere dñs iudicat pplos. Judica me dñe ſm iuſticiā meā ꝛ ſm innocentiā meaz ſup me Conſumet neq̄cia pctōrum: ꝛ diriges iuſtū: ſcrutās coꝛda ꝛ renes ds̄. Justum adiutoꝛiū meuz a domino: q̄ ſaluos facit rectos coꝛde. Deus iudex iuſtus fortis ꝛ patiens :nūq̄d ira ſcet p ſingulos dies. Niſi p̄uerſi fueritis gladiū ſuuz

ratiōem v Exurge dñe.ẏ ꝑ̄ allegat rōem ſue liberationis ex pte diuine iuſticie di. v Exurge dñe i ira tua. id eſt in effectu iuſticie tue p vindictam. x Et exaltare ꝛc.tuā iuſticiā oñendo. y Exurge dñe deus meus ꝛc. id eſt ſicut tu mandaſti iudicibus facere vindictaz de inimicis.ita facias tu vindictam de inimicis pſecutoꝛibus.q̄ nō habeo iudicez in terra ad quē poſſiz recurrere.eo q̄ me pſequitur rex terre.

z Et ſynagoga ꝛc. ẏ incipit ẏſus ꝛ ē ſē ſus.cōgregatio populoꝝ circūdabit te ſcz circa templū. in quo ē hitatio tua o rādo p vindicta iuſticie hiemda ꝛ genti les eos pſequentes iō ſubdit a Et p pter hāc ꝛc. i. ꝓpter iuſticiā faciendā et oñden dā de ſupnis p̄cede.dicit em⁹ q̄dāmō p̄cedere ad tū q̄ effectū ſue potentie oñdit q̄ patius b Dñs iudicat pplos.dicunt aūt ẏ populi iudeoꝝ aduerſarij.de q̄bus fuerūt viri frequēter vindicati diuinit⁹ ꝓpter oꝛoem eoꝝ deuotā.ſicut ptz i li. Regū ꝛ in li. Joſue ꝛ Judicū.ꝛ iō dō ꝓſilꝫ petit vindicari nō zelo vindicte ẓ amoꝛe iuſticie dī. c Judica me ꝛc.ꝛ pz ſnia ex dictis. d Cōſumet.ẏ ꝑ̄ ꝓpter ſuā liberatiōez allegat pſequētiū malicia dī. Cōſumet neq̄cia.in trāſlatione hiero.iux̄ hēb.hr̄. Conſumet.ꝛ in idem redit.i. finietur.ꝛ in hēb.habet finiatur. e Peccatoꝝ.i. Saul et ſuoꝝ ſatellitū me nequiter occidere querentiū. ꝛ iſta neq̄cia fuit terminata cꝫtum ad effectum q̄ dauid timens i. dicit.j. Reg.xxvij. Et nūciatū eſt ſaul q̄ fugiſſet dauid in geth. Et nō addidit vltra vt q̄reret deſpans ſe poſſe capi eum. f Et diriges iuſtū.ſ.me ſeruū tuum. g Scrutans coꝛ.ꝛ renes de⁹.i.tu deus facies p̄dicta qui es. h Et g Scrutans coꝛda.i.clare vidēs cogitationes. h Et renes.i.delectationes que p renes deſignantur.eo q̄ delectationes venereoꝝ que ſunt magis vehementes vigent in renibus viroꝝ.ſm q̄ dicit Greg.omel.xxxij.quia virtus luxuria in lumbis ſit ſemis in vmbilico.teſtatur dñs qui de diabolo ad be. Job loquitur d. virtus eius in lumbis eius ꝛ fortitudo illius in vmbilico ventris eius. Videbat em⁹ deus clare cogitationes iniquas ſaulis querētis occidere innocentem.ꝛ delectationes eius malas: eo q̄ aſſuetus malis delectabatur in eis.ſm q̄ dicit Prouer. ij.de talibus.Qui letantur cum malefecerint.ꝛ exultant in rebus peſſimis.Et cogitationes dauid rectas et eius delectationes bonas.ꝓpter quod dignū erat vt a deo diri geretur ꝛ adiuuaretur.ideo ſubditur.
i Juſtum adiutoꝛium ꝛc.ꝛ patet litera ex dictis.
k Deus iudex iuſtus.reddens iuſtis ꝛ iniquis ſm ſuas iuſticiam ꝛ iniquitatem perpetratam.
l Fortis.q̄ nullus p̄t impedire eius voluntatem.
m Et patiens.q̄ non ſtatim punit iniquitatem perpetratam.ẓ expectat dans tempus penitēne.ideo ſ̄bditur.
n Nunquid ꝛc.id eſt nunq̄d infert vindictaz ſtatim aliqs committit cōtra eū offenſam.q.d.nō.ẓ expectat ꝛ pus debitū dans pnie locū.ẓ q̄ quando pctōres bac die patia abuntur.grauius puniūtur.ideo ſubditur.
o Niſi ꝓuerſi fueritz.tu ſaul ꝛ ſatellites tui a mal' vīs.
p Gladium ſuum vibꝛabit.ad vos pforandum q̄d ſuit

impletū in mōte gelboe. vbi saul irruit sup gladiū suuz q̄ dī hic gladi⁹ dñi. ex hoc q̄ illud factū fuit ex ordine diuine iusticie inꝺꝛtuz fuit penale. q Arcū suū tetendit ꝛc. qz ibidē saul fuit vulnerat⁹ a sagittarijs. vt hr̄. j. Reg. vlt. quoꝝ arcus dicūt arc⁹ dñi. eo q̄ ordine sue iusticie fuit sic vulnerat⁹. ꝛ nō solū saul fuit sic mortu⁹ ꝫ etiā ꝓlices eius.

q vibrabit: arcum suū tetenr dit ꝛ parauit illum. Et in eo parauit vasa mortis. sa s gittas suas ardentibus ef- t fecit. Ecce parturit iniusti ciam concepit doloꝛē ꝛ pe v perit iniquitatem. Lacum lo mō dauid nec aliqs alⁱ bone mētis debuiſſz ꝓsumere q̄ saul tātā crudelitatē exercuiſſz i sacerdotes. q̄ penit⁹ ig noꝛabāt iimicicias intrinsec⁹. q̄ erāt int̄ saul ꝛ dauid. ꝛ cū ꝫ sciebāt illa cēꝛa q̄ achimelech dixit sauli. s. Quis i oīb⁹ fuis tuis sīc dauid fidelis ꝛ gener regī ꝛ gl̄iosus i domo tua ꝛc. put i ꝓdicto ca. Tū qz nōlegīt̄ in li. reguz nec pali. q̄ dauid petiuiſſz veniam ab ꝫ pctō sīc cō sueuit petē ab aliꝭ q̄ ipm ꝓmisis: Nec aliqs ꝓꝓa ex parte dei legīt̄ ipm arguere de ꝫ pctō sīc de aliꝭ: Nec etiā in hoc

aperuit ꝛ effodit euz: ꝛ incidit in foueaz quam fecit. x Cōuertet̄ doloꝛ ei⁹ i caput eius: ꝛ inverticē ipsius iniq̄tas ei⁹ descēdet. Cōfiteboꝛ dño ſm iusticiā eius ꝛ psallā nomini dñi altissimi

psal. fecit mētōez de peteēdo hmōi venā. Nō aūt allegat postillatoꝛ. o. q̄ dauid ꝓgnouit culpā suā dicens ad abiathar. Ego sū reus aiaꝝ oīm pꝛis tui ꝛc. nō valz. tū qz dicit grego. i. c. Id ei⁹. v. dis. q̄ bonaꝝ mentiū ē ibi timere culpa. vbi culpa minime repit̄. Tū qz talia ꝟba dauid itelligi dīt dctā cē ad ꝓsolatōz ꝛ maloꝛē securitatē abiathar vt firmīt̄ dauid crederet cē sibi magī obligatū Preterea posito q̄ dauid eēt culpabil̄ i occisione sacerdotū. ꝛ q̄ circa ꝫ materia psalmi ꝟsaret. tñ lr̄a nō vī retē appꝛopꝛiari isti ea sui. Dicit em̄ dauid i ꝓma allegatōe quā ꝓ sua liberatiōe facit i ꝫ ps̄. Dñe deꝰ me⁹ si feci istud si ē iniq̄tas i manib⁹ meis ꝛc. Sꝫ ꝓstat. q̄ ſm postillatoꝛē ipe dauid nō erat in nocēs i hoc pctō ꝛ̄ꝓpter culpabil̄. quō ḡ impcabat male dictōz si eēt culpabil̄ dicēs. pseq̄t inimic⁹ aiaz meā ꝛc. Ex q̄b⁹ ꝟbis maifeste apparet q̄ ipe erat inimic⁹ ab ꝫ q̄ sibi ab aduersario i ꝫ loco ꝫponebat qō nō pōt ꝙueire ꝓdicto casui ꝓut ponit a postillatoꝛe. Et iō circa titulū h⁹ psal. seq̄ndo trāslatōz hiero. trāq̄ veram. alit videt dicēduz. s. q̄ ethiops iste ē semei filⁱ gemini ꝛ ō cognatōe saul: q̄ fugiente dauid ab absalō egressus ē ad maledicēdū dauid et mittrēdū lapīdes ꝫ eū di. Egredere vir sanguinū ꝛ vir belial. reddidit tibi dñs vniuersū sāguinē dom⁹ saul. q̄ñ inuasisti regnū ꝓ eo. vt hr̄. ij. reg. xvj. ca. vñ ꝓz q̄ semei ille volebat ꝫponere dauid q̄ fuiſſz culpabil̄ i sanguie saul. eo q̄ successiſſet sibi i regnū. ex q̄ dauid sentit se valde afflictū: vñ circūstātib⁹ dicebat Si forte respiciat dñs afflictōz meam. ꝓut i eodē ca. Et ne tāta sua iniuria neq̄ſſima ꝫpunita remaneret dō ꝓcepit salomōi tpe mortis sue vt interficeret semei. vt hr̄. iij. reg. ij. c. vbi sic dī. Habes q̄z apō te semei filiū gemi q̄ maledixit in maledictōe pessima q̄ñ ibaz ad castra ꝛc. ꝛ seq̄t. Deducesq̄z canos ei⁹ cū sanguie ad infernū. Huic igīt hystorie ꝓprie reducit̄ sens⁹ lr̄alis tituli h⁹ ps̄. s. sic. Pro ignorātia dauid. ꝫ ē ꝓ culpa q̄ ꝫponebat dauid de morte saul cui⁹ culpe nullo mō erat sibi ꝓsci⁹. ꝛ sic eā penit⁹ ignorabat eo mō q̄ itelligīt illud ps̄. xxxiij. q̄ ignorabā interrogabāt me. qō expoit ad lr̄az. ꝫponebāt ꝫ me mala quoꝝ nō erā mihi ꝓscius. vt postillatoꝛ exponit ibi dē infra. ꝛ seq̄t i titulo: quā cecinit dño offerēdo sibi innocētiā suā. vt ꝫ deꝰ ꝙuerteret maledictōz semei i bñdictōz vt. ij. reg. ca. allegato. Forte respiciet dñs afflictōz meā et reddet mihi bonū ꝓ maledictōe hac hodierna. Et sequit in tit. sup ꝟba ethiopis. i. semei q̄ sic erat denigrat⁹ i vita vt nō eēt dign⁹ noīe ꝓprio vocari. vñ absāi in ꝓdicto ca. canē vocabat eū di. Quare maledicit canis iste dño meo regi ꝛc. vnde notant̄ dī in titulo sup ꝟba ethiopis nō sup facta. naz licet ꝓdict⁹ semei mittebat lapides ꝫ dauid ꝛ ꝫ suos ei⁹. ꝛ spargebat terrā aduersus eum in magnā cōtumeliam. vt hr̄. ij. Reg. ca. supꝛadicto. dauid tanc̄ꝫ magnanim⁹ tamē non curabat de factis suis ꝛ potius de īsamia quaz sibi pessime imponebat. ꝛ iō sup ꝟba ethiopis cecinit domio. ꝛ sic materia ꝓncipalis hui⁹ psal. supꝛadicta ꝟba illius ethiopis. s. semei fundat̄. lz cū ea de aliꝭ ad eam qōammodo ꝓtinentib⁹ tractet̄. Circa quā materiam decem facit. Primo em̄ dauid petit suam liberatōz tam ab absalon a quo ꝓtunc fugiebat q̄ etiam a semei

q vibrabit: arcum suū tetendit ꝛ parauit illum. Et in eo parauit vasa mortis. sagittas suas ardentibus effecit. Ecce parturit iniustiam concepit doloꝛē ꝛ peperit iniquitatem. Lacum

r Et in eo ꝛc. i. instrumēta mortifera q̄z in hebꝛeo instrumēta cuiuslibz artiꝫ dicunt vasa. ꝛ iō oñdēs q̄ sint ista vasa subdit. s Sagittas ꝛc. sagitte em̄ ille q̄rū ferra ignitunt̄ anteq̄ꝫ ꝓijciunt̄ grauⁱ nocēt. ꝙpt qō talib⁹ sagittis aliq̄n vt̄ in bellis maxie ꝛ obsessos. sagitte aūt philistinoꝝ q̄ dicunt sagitte dei rōne ꝓdicta fuerūt valde graues sauli ꝛ suis ꝓplicib⁹. ꝛ iō sagittis ardētibus ꝙpar̄t. causa autē hui⁹ nocumēti subdit: cū dī. t Ecce ꝙturit ꝛc. Hic ē ordo ꝓposter⁹. q̄z ꝓceptio ꝓcedit ꝙturitio nē. saul aūt ꝓmo ꝓcepit doloꝛē ex inuidia ꝛ dauid dolens q̄ plus ꝓbitas dauid laudaret cū cantaret in chozis. per cussit saul mille ꝛ dauid decē milia. vt hr̄. j. reg. xviij. Parturit aūt iniusticiā q̄n doloꝛe inuidie inualescēte q̄ similis ē doloꝛi mulieris ꝙturiētis filiā suā dedit ipi dauid. vt eū faceret ruere gladio philistinoꝝ. ita q̄ sub simulatiōe amicicie querebat eū inficere: ſm q̄ hī. j. Reg. xviij. Peperit aūt iniq̄tatez q̄n apte ꝛ manifeste voluit eū inficere vt hr̄. j. Reg. xix. tūc em̄ manifeste apparuit malicia sua q̄ ꝓⁱ⁹ latebat in ipⁱ⁹ coꝛde. sicut in ꝙtū apparet fet⁹ q̄ ꝓⁱ⁹ latebat in vētre. v Lacū aperuit ꝛc. qz saul quesiuit occisionē dauid ꝙ philisteos. vt dictū est. et ipe incidit i hoc malū. qz ab eis fuit occisus: iō subdit. x Conuertet doloꝛ ei⁹. i. malū qō ex doloꝛe inuidie ꝓcepit ꝫ me ꝙuertetur sup eū. ꝛ patz lr̄a ex dictis. ꝛ ꝙtz etiā ex dictis q̄ dauid hic ꝓbetando ꝓdixit mortē saulis ꝛ modum ꝛ eius causaz. y Confiteboꝛ dño. hic vltimo i fine psalmi ꝙuertit se dauid ad laudē dei de sua liberatōe a psecutōe saulis ſm oꝛdinē diuie iusticie. ꝛ pz lr̄a. Notandū aūt posset exponi psalm⁹ iste. vt sit oīo cuiuslibet positi in afflictiōe coꝛpoꝛis ex psecutiōe iniusta. vel in afflictiōe spūali ex tentatiōe dēmonū maligna. petēs diuinit⁹ liberari allegādo suaz innocentiā ꝛ psecutoꝝ malicia ꝛ ꝙtrāseo. tū qz ad hoc pōt insistere sensui lr̄ali.

In psalmo. vij. Dñe deus in te sperauī.

Additio.

t Titulus illius psalmi nō bene exponit̄ in postilla nec ꝙ ꝓpꝛis recte assignat̄ ꝓncipalis materia ei⁹. Ad qō sciendū q̄ Iz hoc nomen chusi appellatiue ꝫ sumat̄. put significat ethiopē ſm trāslatōz hiero. ꝛ etiā ethiops in hoc loco intelligat̄ ꝙ aliq̄ hoie denigrato in fama ꝛ moꝛib⁹. nō tñ oz intelligi de saul. Naz manifestū ē q̄ tanta fuit humilitas dauid q̄ nūq̄ legīt̄ vocasse saul nisi nomie ꝓprio vt̄ noie regio. vel xp̄m dñi. tā i abñtia q̄ in ꝓsentē vocauit eū xp̄m dñi. vtz. ij. reg. j. ca. Silr̄ i ceteꝛ ti. psal. in q̄b⁹ fit mētio ō saul. sꝙ vocat eū noie ꝓprio sine aliq̄ ignominiosa appellatōe. vtz i ps̄. q̄ icipit. Diligaz te dñe. ꝛ i miſeꝛ mei de⁹ miserere mei. ꝛ i ps̄. Eripe me de inimicꝭ meis de⁹ me⁹. ꝛ i aliꝭ. vt. j. suis locꝭ ptēbit. In q̄ruz ꝓprijs titul̄ sit exꝓssa mentio ō saul sb̄ ꝓprio noie sine tali cognoiatōe. Postillatoꝛ etiā dixit. j. ps̄. xvj. supꝛa illud Vt nō loq̄t os meū opa hoim. q̄ dauid nō relaxauit os suū irreuerent ō saul loq̄ndo ꝫ magꝭ reuerent. Nō ḡ vidi rōabilit̄ dictū q̄ ꝫ singularit̄ noiasset eū sic vitupose Preterea dicere q̄ dauid fuit culpabil̄ p ignorātiā crassaz in morte sacerdotū nō vī rōnabile. Tū qz ipemet postilla toꝛ excusat dauid ab hmōi pctō. vt. j. Reg. xxij. Tū qz nul

et a ꝓsanguinitate saulis quã etiam ꝓtunc rõnabiliꝫ time bat ex subito incursu ipius semei. vnde dicit. Saluũ me fac ex oĩb⁹ pseq̃ntib⁹ me. sub signo vniuersali vt ꝓpben dat psecutores exꝑte absalõ ⁊ exꝑte saul. Et qz iste due p secutões irruerẽt sup dauid subito ⁊ q̃si ex improuiso: idcir co dicebat. Neq̃ rapiat vt leo aiaz meã ⁊c. q. d. isti. pseq̃n tes insidiose ⁊ repẽte vt leo me rapẽ sine spe redẽptiõis in tẽdũt. scõo allegat suã innocentiã de culpa p̃dicta sibi ma liciose imposita di. Dñe de⁹ me⁹ si feci istud qõ mihi im ponit iste ethiops. s. q ꝓcurassem mortẽ saulis. si est iniq tas in maib⁹ meis. vt ꝑter illa mihi imposita aliq̃n malũ ei⁹ ꝓcurassez. Si reddidi retribuẽtib⁹ mihi mala decidã merito ab inimicꝫ meis inanis. totũ istud exponak sic in postilla vsq; ibi. in pulueres deducat. Tercio petit vindi ctam ex diuina iustícia dicẽdo. Exurge dñe i ira tua ⁊c. Quar to qz ethiops ille. s. semei volebat ꝑtendere q dauid inua sisset regnũ q̃si tyrãnice vꝫ intrusiue dicẽdo. qm̃ inuasisti regnũ ꝓut s. allegatũ ẽ. idcirco petit stabilitatẽ regni sui qõ legitime habuerat. tũm ex instõne diuina p samulem vñ di. Exurge dñe in p̃cepto qõ mãdasti: hoc ẽ i ꝓfirmati one regni mei qõ ex p̃cepto habui. tũ quia regnũ habuit etiã ex electõe seu ꝓstõne hũana ꝓfozmãdo se diuini insti tutioni: vñ dicit: ⁊ synagoga pplox circumdabit te. qz po pli ꝓgregati. s. in hebron ⁊ in birlm seq̃ndo mãdatũ dei ipm dauid receperũt in regem. vt in. ij. reg. v. c. Quito pe rit q hmõi iustícia ꝫ aduersarios suos notabili⁹ fieret ꝓ ter hãc infamiã sibi maliciose imposita. vñ dr. Et ꝓter hãc in altũ regredere. i. ꝓter hãc maledictiõez mihi mali ciose in tpe mee psecutõis imposita in altũ regredere. hoc est alti⁹ oñendo potentiã iustície tue iudicãdo populos aduersantiũ. vñ dic. Dñs iudicat pplos. ⁊ liberãdo ipsuz dõ iustũ ⁊ innocentẽ. vñ dic. Judica me dñe ꝫ iustícia me am ⁊ fm innocẽtiã meã sup me. vbi iustícia allegat q̃tuz ad vex ius qõ hẽbat i regno vt dictũ ẽ. innocẽtia vo q̃tuz ad ei⁹ imunitatẽ a pctõ p̃dicto sibi false imposito. Sexto qz dauid post mortẽ saulis ⁊ sibi ꝓ maiore pte adherẽtiũ crediderat se iã eẽ liberatũ ab illa psecutõe: ⁊ mõ videbat ex ea pte adhuc insurgere ꝫ eũ tribulatiões et ꝓtumelias idcirco petebat a deo q illa psecutio neq̃ssima iaz ex toto termiaret: vñ dicebat: Cõsumek. i. termiek seu finiak. neq̃ cia pctõx. i. saul ⁊ suox satellitũ q̃ sic antea manu armata eũ q̃rebãt occidere. sic ⁊ mõ iniuriãdo seu blasphemãdo ipm pseq̃bant: q̃ neq̃cia sic inmiata de⁹ q̃ scrutãs corda et renes dirigeret iustũ. s. ipm dõ: vñ ⁊ dic. Et diriges iustuz scrutãs corda ⁊ renes de⁹. q̃ q̃dez directio sibi debebak ex diuina iusticia ꝓt rectitudinẽ cordis quã hẽbat circa p̃ dicta. vñ sbdit. Justũ adiutoriũ meũ a dño q̃ saluos facit rectos corde. i. adiutoriũ qõ peto a dño est iustũ inq̃ntuz est ab eo ad quẽ ptinet saluare rectos corde. Septimo qz posset q̃s q̃rere. si de⁹ ex iusticia saluauerat dauid de ma nu saulis ꝓt rectitudinẽ cordis sui. ⁊ saul p oppositũ cõ dẽnauerat ex ei⁹ malicia: quo tãto tpe de⁹ tolerauit mali ciã ipi⁹ saul' pmittẽdo afflictiõz dauid ab eo. Ad qõ rñdz q hoc nõ ẽ ex iniusticia dei nec impotẽtia. qz de⁹ ẽ iudex iust⁹ ⁊ fortis: ꝫ hoc ꝓuenit ex diuina patientia seu miseri cordia p quã nõ statũ punit. ꝫ dat tpus pnie. vñ dicit. Fortis ⁊ patiẽs nunq̃d irascet p singulos dies. i. nũq̃d statim punit cũ aliquis offensam cõmittit. q. d. non. ꝫ q̃ꝫ dissi mulat pctã ꝓter pniaz. vt Sap. xj. ca. Octauo hortak se mei ⁊ alios seq̃ces saulis sicut siba filiꝰ bochri q̃ etiã erat gemini ⁊ ex illa pte conat⁹ est turbare regnũ dauid: vt hĩ. ij. Reg. xvj. ca. vt ꝙuerterent ab impugnatiõe ipi⁹ dauid: ne eis cõtingeret sicut cõtigerat ipi saul in q̃ de⁹ exercue rat vindictã sue iusticie: vñ dicit. Nisi cõuersi fuerit⁊ vos .s. ꝓsanguinei seu sequaces saul a psecutiõe mea. Gladiũ suũ vibrauit arcum suũ tetẽdit ⁊c. vsq; ibi. Sagittas suas ardentib⁹ effecit. que omia acciderãt ipi saul tpe sue mor tis ex ordinatiõe diuine iusticie ꝓut in postilla latius de clarak. q. d. dauid supradictis aduersarijs. Conuertimini ab impugnatiõe mea ne vob ꝓtingat iusticia diuina coo perante ea q̃ ꝓtigerũt sauli p̃decessox vio. s. ea q̃ in lra co tinenk. que dauid i hoc psal. narrat nõ ꝓphetãdo de futu ro. ꝓut postillator dicit: ꝫ pon⁹ narratiue ꝓminãdo. No no declarat cãm tante vltionis diuine circa saul vt oñdat q malicia saulis ꝓpria fuit causa hui⁹ vidicte diuine. nõ aũt dauid ꝓcurante. ꝫ pon⁹ iniusticiã ab ipo saul patien te: vñ dicit. Ecce parturit iniusticiã ⁊c. s. ipse saul. ⁊ expo nak totum sicut in postilla vsq; ibi. Et in verticem ipius iniquitas ei⁹ descendet. Decimo finaliter cõuertit se ad reddendas gr̃arumactiones deo excusans se ab infamia p̃dicta sibi imposita. eo q punitiões saulis ⁊ suox attri buende sunt iusticie diuine vt dictũ est. non aũt ad culpã ipi⁹ dauid. vñ dicit. Cõfitebor dño fm iusticiã eius ⁊c.

Replica.

In expositiõe psalmi q̃ incipit. Dñe de⁹ me⁹ in te speraui. Burg. notat postil. ex tribus. ꝓmo qz po stillator dicit qꝫ nomen ethiopis qõ ponit in titulo hui⁹ psalmi intelligit saul. Contra qõ arguit burg. sic. Dauid fuit adeo humilis q nunq̃ legit de saul irreuerenk locu tus. igit nõ vocauit hic saul ethiopẽ. Hic rñdeo q aliqua dicta. Primũ nõ est op⁹ humilitatis de ꝓximo bene lo qui. qz iustũ ẽ ꝓximo ꝓ mala ꝓmẽozare. Justicia aũt ⁊ hu militas sunt ỽtutes cõnexe: nõ est igit virtutis ꝫ cuiusdã crudelitatis opus. qõ de saul nõ legit. irreuerenk locut⁹. Scõm dictum. Dauid honeste loquẽs de saul de pta uato non habuit respectũ ad personaz ꝓnatã ꝫ publicã. nec habuit respectum ad aliquã eius virtutem. sed ad dei tolerantiam. Tercium dictũ. Dauid vel quicũq; alius dicens veritatẽ non loquit irrenerenk. qz verũ a quocũq; dr a spũsancto est. cui⁹ instinctus ⁊ generalis ⁊ spẽcialis ir reuerentia rõnabiliter dici nõ potest. Quartũ dictum. Nomẽ ethiopis de se non est nomẽ irreuerẽtiale. qz ẽ no men famose gentis. Quintum dictũ. Nomẽ ethiopis ꝓpter aliquam verã similitudinem ad saul translatũ nõ est irreuerentiale quia vere dictũ ad litterã vel transump tiue non est irreuerenter dictũ. Ex quib⁹ patz solutio ar gumẽti p burg. facti quo ad hoc. ⁊ mirũ est de burg. q ex ponit illũ ỽsuz hui⁹ psal. Cõsumek neq̃cia pctõx de saul ⁊ suis ꝓplicib⁹. quõ nõ arguit ibi dauid os suũ irreueren ter ꝓtra saul relaxasse. qz maioz irreuerẽtia est ipm dicere nequã ⁊ pctõrez q̃ ethiopẽ. qz illa ẽ irreuerẽtia ad litterã: ista p pulcrã transumptõez. neutra tñ ẽ vere irreuerentia. quia vtrũq; vex iuxta intellectũ tercij dicti supra positi. Ad laudem eñ dei cõmemorare peccata ꝓauozuz ⁊ pe nas correspondẽtes nõ est irreuerẽtiale. sicut dicere iudã mercatorem pessimuz ⁊c. Secũdo burg. notat postil. hic qz dicit dauid peccasse p ignorantiã crassam in nece sacer dotũ quos occidit saul. de quo. j. Reg. xxij. qõ dictũ dicit burg. irrationabile ex eo. ꝓmo qz vt dicit postil. in loco al legato excusat dauid a pctõ i illo fctõ. secũdo ex eo. qz nõ legit dauid de illo pctõ penituisse: Rñdeo hic q burg. fal sũ imponit postil. qz i loco allegato postil. nõ excusat da uid a pctõ. ⁊ si in aliq̃ alio loco ipm videak excusare. hoc intelligendũ ẽ de tãto nõ de toto. q̃si non peccauerit in ꝺ facto ex malicia sed ignorãtia crassa. vt hic dicit. de q̃ mõ vide i correctõe. ij. Reg. xv. Nec sequit. si dauid nõ legat penituisse de hmõi pctõ. q igit non peccauit cũ sit pctm venia dignũ. qz nõ ex malicia factũ. imo videt pniaz suas de hoc pctõ dauid descripsisse. j. reg. xxij. vbi dixit ad abia thar. Ego suz reus oĩm aiax patris tui ⁊c. Tercio burg. notat hic postil. quasi implicet exponẽdo illũ ỽsuz. Dñe de⁹ si feci istud ⁊c. Decidã merito ab inimicis meis ina nis. vbi dauid impcak sibiꝑsi malũ nisi sit innocẽs. ꝫ fm postil. dauid nõ fuit innocẽs imo reus in nece sacerdotũ igit impcak sibi malũ vt vicz deijciak. a q̃ tñ malo se petit hic liberari. ⁊ sic ẽ implicatio. Hic rñdeo q dauid in hoc psal. habuit duplicẽ respectũ. vnũ ad pctm ignorãtie quo ad necẽ sacerdotũ. de qua fmo: timẽs ne ꝓt hmõi pctm pmitterek a deo psecutio ipi⁹ dõ. vñ se petit liberari. ⁊ sic ille ỽsus põt ꝓtinuari q dicat dauid. Dñe de⁹ si feci istud scis q p ignorantiã igit venia merear ꝓut petiui in ꝓiñ.

bhij°psal.d. Saluū me fac ex oīb°. Aliū respectū habuit dauid ad pcīm infidelitatis qō ei aduersarij ei° ꝛ adulatiõ saul imponebāt. suggerētes q dauid sp tenderet ad spectū petit liberari a saulis iniusta psecutione. qr nihil eoꝝ fecit q ei sic imponebant. iō dixit. Dñe de° si feci istud ꝛc. Et fm illū duplicē respectū multiꝝ cōuenient applicāt titulus ꝛ mā huius psalmi.

Victoꝝ p torcularibus psal. dauid. viij.

Domine dñs nr̄ q̄ admirabile ē nomē tuū ī vniuersa terra. Qm̄ eleuata ē magnificētia tua super celos. Ex ore infantiū ꝛ lactentiū pfeciſti laudē ꝓp̄ inimicos tuos vt destruas inimicū ꝛ vltorem. Qm̄ videbo celos tuos opa digitoꝝ tuoꝝ: lunam ꝛ stellas

Domine dñs nr̄. Huic psalmo ꝓponit talis ti. in hebreo. Ad victoriāba guitit dauid. Ad cui° intellectū sciēdū q hec syllaba ba que ꝓponit huic vocabulo guitit est articulare accusatiui casus in hebreo. sicut in gallico dicim° lemestre. hec syllaba le est articulare accusatiui casus ꝛ notatiui: ꝫ i latino nō ponit talis articulatio. qr casus distinguunt ꝛ cognoscūt q variationē vocabuli i fine cū dicit. magister mgr̄i mgr̄o mgr̄m nisi in vocatiuo casu vbi dr̄ aliqñ o mgr̄. ita q ly o est articulare vocatiui casus. igit si supradict° titul° hui° psalmi de hebreo ponat in latino dz sic dici. Ad victoriā vel victoꝝ sup guitit psal. dauid. ita q hec ꝓpositio super sufficienē exprimit accusatiuū casuz in hoc vocabulo guitit q̄ est nomē hebraicū equocū vt dicūt hebrei: qr vno mō est nomen cuiſdam instr̄i musici sic vocati hebraice. eo q ꝑ hūc fuit i geth ciuitate philistinoꝝ. ꝛ sic exponit Aa. sa. ꝑdictū titu. psal. dauid est ille. supple sup guitit. i. apt° decātari in tali instr̄o musico. eo q diuersi cantus diuersis instr̄is appropriant. Ad victoriā siue victoꝝ. i. inq̄ dā conatu leuitarū. quoꝝ vn° chor° conabat in cantando supare alteꝝ. sicut pleni° fuit dictū supra in titulo psalmi liij. Aliꝫ vo hebrei antiq̄ dicūt q guitit hic accipit in alia significatione. videlz ꝓut sigt torcular dicentes q ꝑ hoc i telligit edom siue esau q̄ dicit torcular. Esa. lxiij. vbi dicit Quis est iste qui venit de edom tinctis vestib° de bosra Et sequit. Quare rubrū est indumentū tuū ꝛ vestimenta tua sicut calcantiū in torculari. Et rñdet. Torcular calcaui solus. Dicunt em̄ q hec scriptura loquit de messia. in cuius° aduentu expectāt regnū romanū ꝑ regnū edom destrui. gnatū calcandū ꝛ subijciendū iudeis ꝑ regē messiā. sicut torcular calcat. Et intelligūt regnū romanū ꝓut aliquā do cōtinuit sub se oīa regna terre que expectent sibi subij ciēda ꝑ regē messiā ꝛ maxime populū catholicū romane ecclesie subiectū. Et sic exponūt titulū ꝓdictū. Victoꝝ sup torcular. i. regi messie deuicturo edom ꝓdicto mō ps̄ dauid. i. dicat ad laudē ei° ps̄. factus ab ipso dauid cum dicit. Dñe dñs noster ꝛc. igit pz q fm heb. antiquos iste ps̄. est de victoria facta per xp̄m quod verū est. qr hoc expsal. scriptū de ipso q cū pueri in templo ad ei° laudē clamarent. Osanna filio dauid p̄ncipes sacerdotū indignanti dixerūt ei. Audis quid isti dicūt. q. d. non deberes sustinere talem falsum applausum. ꝛ rñdit eis. nunquid non legistis. qr ex ore infantiū ꝛ lactentiū pfeciſti laudē. i. vos qui legistis scripturas deberetis itelligere q hoc scriptū est de me. Hoc etiā pz ꝑ apo. in epla ad heb. ij. vbi magnā ptē hui° psal. induxit tāq̄ dictā de xp̄o ꝛ ꝑ ꝓns totū ps̄. d. sic. Quid est hō q memor es ei° ꝛc. vsq̄ ibi. Oia subiecisti sub pedib° ei°. Et postea subdit exponēdo de xp̄o di. Eū aūt qui modico q̄angeli minorat° est videam° ihesuz ꝑ passionē mortis gloria ꝛ honore coronatū. Nec pōt dici q iste expositiones fuerint mystice. sed sunt lr̄ales. qr xp̄s loquebat legisperitis. ꝛ apl's hebreis q̄ nō attēdebāt nisi ad sensum lr̄alem. ꝓpter qō hebrei antiqui bene dixerūt dicendo q iste ps̄. est de xp̄o intelligendus ad lr̄am: ꝛ q romanū imperiū erat ei subijciendum. sicut videmus impletū in capite a constātini tpe. alie etiā ptes orbis xp̄o subijcient ante finē mūdi. vt est ꝓphatū q Dan. vij. Dis pplus trib° ꝛ lingue seruiēt ei: sed istud q iudei expectāt scz futurū messiā est falsum. Accipiendo igit illud qō est veritatis falsitatē dimittēdo pōt exponi ti. hebraic° s̄ positus. ꝛ ti. hiero. in trāslatione iuxt hebraicū qui est oīno similis nisi q ponit plurale p singulari di. sic. Victori p torcularib° ps̄. dō. i. regi xp̄o victori. Pro torcularib°. i. p meritis suarū passionū que torcularia dicūtur si accipiant ptes passiōis: siue torcular: si accipiat tota passio simul; eo q sanguis ei° ibi fuit exp̄ssus sicut sanguis vue i torcularib° seu torculari. ꝛ b i spinee corone impositione: flagellatiōe ꝛ pedū ꝛ manuū p̄fixione: ꝛ lateris trāsfixione p que habuit plenā victoriā ꝛ gl'ie coronā ꝛ exaltationē sup oia creata ps̄ dō. i. iste ps̄ fact° est a dauid ad ei° gloriā ꝛ honorē. Ad diuisionē igit hui° psal. fm sniaz tituli p̄dictā cōsiderādū q iz triūphus xp̄i fuerit meritoꝝ rōne humanitatis patiētis rōne cui° ē sup oia exaltat° fm q dicit apl's phil. ij. Humiliauit semetipm fact° obediēs vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis. ꝓpter qō ꝛ de° exaltauit illū ꝛ donauit illi nomē qō est sup oē nomē. tñ fuit effectiue virtute dinitatis. vt pz aūctē apl'i iducta: ꝛ iō ps̄. dō ꝓfitet in xp̄o ptātē diuinitat'. ꝛ secūdo cōditionē humanitat': ibi. Quid est hō. Circa p̄mū dicit.

a Dñe. oīm q generalē gubnationē. b Dñs nr̄. p specialē cultū ꝛ fidē. ꝛ qr ex semie dō assūpsit carnē. c admirabile. i. valde admirabile. d Est nomē ꝛc. ꝓpt qō dicit apl's p° verba ꝓmissa. Exaltauit illū. ꝛ dedit illi nomē qō est sup oē nomē. Illa aūt q̄ sup excellētia sūt incōprehēsibilia sūt a nobis. ꝛ p ꝓns sunt admirabilia. e Qm̄ eleuata ꝛc. i. ipse xp̄s q rōne deitatis dr̄ dei sapia ꝛ virt° fm q dicit apo. j. ad Cor. j. Predicam° xp̄m dei virtutē ꝛ dei sapiaz. Ih istis aūt duob° ꝓsistit magnificētia eo p ista duo fuit magna facta circa q̄ ꝓprie est magnificētia. vt hr̄. liij. ethi. ꝛ nomē magnificētie hui° oñdit. f Sup celos. i. sup oēm creaturā celestē et angelicā sicut dicit apl's heb. j. tāto melior angelis effect° q̄nto differentī° p̄re illis nomē hereditauit ꝛc. g Ex ore ꝛc. diuinitas aūt xp̄i fuit cōfessa ab angelis cōfessione laudis ab hora ntitatis ꝓut hr̄ Luc. ij. Et subito fcta est cū angelo multitudo militie celestis exercit° laudātiū deū ꝛc. Sz laus ista fuit pfecta q̄n pueri in tēplo clamabāt ꝓfitētes diuinitatē xp̄i dicentes osanna. i. obsecro salua in excelsis. Salutē em̄ celestē null° dat nisi de°. fm q dicit in ps̄. Gl'iam ꝛ gloriā dabit dñs. pueri aūt isti nō erāt hoies lr̄ati qui ex scia legis ꝛ ꝑphetarū possent cognoscē diuinitatē xp̄i ꝛ sic cōfiteri ꝓpt qō ista laus pueroꝝ videt ꝓcessisse a spūsctō liguas eorū mouēte. sicut locutio asine balaam nō fuit ab ea nisi passiue tm̄. ꝫ effectiue fuit ab angelo linguā ei° mouēte. ꝛ sic ista laus pueroꝝ vr̄ pfectior fuisse q̄z angeloꝝ q̄tū ad hoc q efficiebat ꝫ mō imediate a spūsctō. q̄ pcellit oēs angelos i infinitū. h Propt inimi. ꝓfutādos. qr ꝑ istā laudē ꝛ scripture interpretationē a xp̄o factā p̄ncipes sacerdotum xp̄o inimicātes fuerunt confusi. i Vt destruas ꝛc. i. populum iudaicū xp̄m persequentē qui fuit ei° inimicus ꝛ etiā vltor inq̄tum sub titulo vltionis iniurie legis mosayce eū persequebant imponētes sibi trāsgressionē legis in violatione sabbati ꝛ quibusdaz alijs. ꝛ iste populus vltor ꝛ inimicus ꝓpter hoc postea fuit destructus per romanos xp̄o eos ad hoc incitāte ex ordine sue iusticie. k Quoniā videbo. Hic cōsequēt exprimit in xp̄o cōditionē humanitatis q̄tum ad humiliationē ei° ꝛ exaltationē dicēs. k Qm̄ videbo ꝛc. i. celū sydereuz in quo sunt stelle ꝛ empyreū in quo sunt angeli eminētiā eoꝝ cōsiderādo respectu nature humane in se considerate. ideo subditur.

Quid est hō.i.natura humana respectu angelice.q.d. modicū qd.t tñ. m Memor es eius.eam a pcō liberādo,videl.n.deus qdāmō oblit⁹ fuisse hūane nature cōdim dimisit eā sub malo culpe t pene.t recordat⁹ ipsius qñ venit liberare eā.sicut petebat dō. Veni ad liberādū nos tc hoc aūt nature angelice nō fecit cuius pctm̄ non remediauit. n Aut filius hois.i.filius virginis qz hō est generis cōmunis.q.d. natura humana xpi i se cōsiderata minor est angelica.t tñ.

i q̄ tu fundasti. Quid est hō
m q memor es eius aut filius
o hois qm̄ visitas eū. Minuisti eū paulomin⁹ ab an
q gelis gloria t honore coro
r nasti eū t pstituisti eū sup
s opa manuū tuaꝝ. Oia sub
t iecisti sub pedib⁹ eius oues
t boues vniuersas insup t
pecora cāpi. Volucres ce
li t pisces maris qui pam-
v lant semitas maris. Dñe
dñs noster q̄ admirabile ē
nomē tuū i vniuersa terra

o Visitas eū.assū mēdo illānaturā in supposito verbi vt sic esset vnus filius virginis t dei.hoc aūt nō fecit de⁹ nature angelice. quia nusq̄ angelos apphēdit sed semen abrae. vt dr̄ heb.ij.

p Minuisti tc.in sua passione. qz angeli nō sunt hūmō passibiles.s.passiōe corpali. q Gloria tc. qz p meritū sue passionis resurrexit t ascēdit in celū t coronat⁹ super angelos sedet ad dexterā dei patris sm q dr̄ Marci vlti. Et dñs qdē ihs postq̄ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celuꝫ t sedet a dextris dei. r Et cōstituisti eū tc. xpm qō dñs post resurrectionē suam Math.vlt.dixit. Data est mi ois ptās in celo t in terra.t iō subdit. s Oia subiecisti tc. qz etiā angeli supmi sunt hoi xpo subiecti. t Oues tc istō addit ad remouēdū errorē illox q̄ dixer̄t q̄ diuina pui dētia nō se extēdit ad ista inferiora.hꝫ tm̄ ad superiora in q̄x psona dr̄ Job.xxij.Circa cardines celi pambulabat nec nr̄a cōsiderat. v Dñe dñs nr̄ tc. Hic in fine psal.resumit dauid primū versum sicut in cātilenis fieri solet q̄ in fine reiterat principiū t iō exponat sic pri⁹. Nocalit aūt posset exponi pō.iste qui est de xpo capite.vt visum ē ō q̄ libet fideli q̄ est membrū xpi.q̄ p virtutē humilitatis t patiētie p diuinā virtutē sublimat ad coronā glorie. ad quā t nos pducat.

In psal.viij. Dñe dñs noster. Additio.

Hic pō.satis bene exponit in postilla exceptis pauc
b cis.in quib⁹ videt aliqō vlteri⁹ addendū. Primū ē qz cū dicit. Admirabile est nomen tuū in vniuersa terra.innuit nobis q̄ nomē xpi de quo agit nō in iudea tm̄ erat publicādū admirabile sicut nomē dei tpe ve. te. de quo in pō. Not⁹ in iudea de⁹ t in isr̄l magnuꝫ nomen ei⁹:hꝫ etiā in vniuersa terra.qō factū fuit p apl̄os q̄bus in iūctū fuit. Act.j.ca. Eritis mihi testes in iudea t samaria vsq̄ ad extremū terre qō t fecerūt. qz in oēm terrā exiuit son⁹ eox. Scōm est.qz cū dicit. Elevata est magnificētia tua.tc.itelligit magnificētia xp̄ie de humanitate xpi. nā sm pbm in.viij.ethi.ptinet ad magnificū p̄parare pueniētē habitationē. Cōstat aūt put dr̄ ad Col.ij.ca. q̄ in xpo habitat ois plenitudo diuinitatis.t hoc est qō dicit glo.i hoc loco. Magnificētia tua.i.fili⁹ tu⁹ de⁹ hō. Elevata est de terrena humilitate.sup celos.t sic magnificētia dei in hoc loco est ipse xpus. Terciū est q̄ cū dr̄. Ex ore infantiū t lactētiū pfecisti laudē.lz in hoc q̄ dicitis. Ex ore infantiū.intelligant pueri in tēplo.vt ipe allegat Mat. xxj.tñ hoc qō dicit lactētiū.nō xp̄ie applicat ipsis pueris q̄ iā trāscēderāt etatē lactētiū vt de se pz. hꝫ hz intelligi de simplicib⁹ fidē catholicā tpe apl̄oꝝ recipiētib⁹.ō quib⁹.j. pe. ij. Quasi mō genīti infantes lac ꝓcupiscite.t.j. Cox. iij. Lac potū dedi vobis.nō escā.vñ sicut i pueris seu infantibus laus dei vī pcessisse a spūsctō liguas eox mouēte.put dr̄ in postil.sic in lactētib⁹ q̄ lz vsum rōnis hūtes. non tñ altā doctrinā xpter simplicitatē suā capere possent. laus dei seu cōfessio fidei vī pcedere a spūsctō mētes eox illumināte.t sic ex ore vtroq̄ laus pficit in corde.s. t i ore qz corde creditur ad iusticiā.oris aūt pfessio fit ad salutem ad Ro.x.ca. Quartū est.qz cū dicit. Celos tuos opa digitox tuox.intelligendū est de empyreo.qō est celū spūale t iō dr̄. Opa digitox tuox:qō denotat opis subtilitatem celi aūt syderei qz corporei sūt nō dicunt opa digitorū.hꝫ poti⁹ opa manuū iux illud. Opa manuū tuarū sunt celi.

Quitū q̄rēdū est cū pō.dicit Lunā t stellas q̄ tu fundasti cur ptermisit facere mētionē de sole q̄ maxie principalior ē int̄ sydera. vī t in scripturis sacr̄ semp eis pfert.t de eo fit principalis mētio vt in pō. Solē i ptāt̄ dei. t lunaz t stellas in prātez nocti⁹. t sic de multis alijs. Ad qō dicēdū q̄ in hoc loco psal. loquit̄ de celo empyreo vt dictū est in quo p lunā designat vīs ecclia put i glo.t sic p stellas dñt intelligi singule bōrū psone tam angelice q̄ humane:sm quā pfiderationē xpus designat dz p solez q̄ est ver⁹ sol iusticie.iux illud malachie vlti. Vobis timētib⁹ nomē meū sol iusticie tc. q̄ dē sol est magnificētia dei sup celos vt dr̄ in.j.vsu h⁹ps. idcirco de sole nō facit h cū luna t stellis mētionē que tm̄ i celo empyreo sūt nō s celos sicut sol q̄ est magnificētia dei lorū. Quid est hō qō mēor es ei⁹. Sextū aduertendū ē q̄ hic psal.notabilit t xp̄ie cognōdet auctī apl̄i. ad Phil. ij.p postil.allegate.s. Propt̄ qō t de⁹ exaltauit illuꝫ tc.p̄ qz sicut ibi dr̄ p meritū humilitatis passionis xpi ei⁹ hūnitas fuit exaltata int̄m q̄ dedit ei nomē qō est sup oē nomen tc.pari forma psal.cū pmisit i ti. Victori sup torcularib⁹ qō passionē denotat subdit:q̄ admirabile est nomē tuū tc. Huic etiā qō dicit apl̄s. xpter qō t de⁹ exaltauit illū cognōdet psal.di.Exaltata est magnificētia tua tc. Sicut i firmitate passionis dr̄ ee extinanita. In eodē psal. viij. vbi dr̄ in postil.hec syllaba ha q̄ pponit huic vocabulo quitū.

Hec syllaba ha iux verā t cōem hebraice additio.
h lingue grāmaticā nec est articulare accusatiui nec alicui⁹ alteri⁹ casus.qz indifferent pponit cuilibet casui.qō sic pz.nā vbi hēm⁹ Gen.j.Terra aūt erat inanis vacua.in q̄ loco terra est manifeste nominativi casus.ibi ponit hec syllaba ha.vt ibidē pz.silr in eodē ca. vbi dicit Cōgregatiōesq̄ aquarū appellauit maria:in q̄ loco ly aq̄rū est genitui casus.ibi etiā pponit huic dictioni aq̄rum hec syllaba ha.silr Gen.ij.ca. vbi trāslatio nra hz. Percepitq̄ ei dī.in heb. hr̄. Precepitq̄ hoi de.qō idē est i sentētia cū ibidē de hoie loq̄t.in q̄ loco huic dictiōi hoi qō ē manifeste datiui casus pponit hec syllaba ha.silr Gen.j. vbi dī. Diuisitq̄ aquas q̄ erāt sub firmamēto:huic dictioni aq̄s q̄ est manifeste accusatiui casus pponit hec syllaba ha.vt ibidē pz.similit Deu.xxxij.vbi dicit. Audite celi que loq̄r.in q̄ loco ly celi est vocatiui casus vt est manifestū eidē pponit hec syllaba ha:silr Gen.ij.vbi dī. Complenitq̄ deus die septimo.vbi ly septimo manifeste ē ablatiui casus.pponit ei hec syllaba ha.; t sic in alijs cōplu-

fimis ⁊ innumerabilib⁹ locis. Ex quib⁹ pz ꝙ hec syllaba ha nō est i hebreo articular e accusatiui casus.nec alicui⁹ alteri⁹ casus vt dictū est:vñ apparet ꝙ hoc habuit postil. Sz videndū est q̄d significet hec syllaba ha i hebraica lingua:cū alicui dictioni ꝓponat. Ad qō sciendū ꝙ cū noia cōia seu appellatiua i ꝓpositionib⁹ ꝓponūt sine signo vl̄i intelligunt indifferent ꝑ quocūqꝫ vno qō illo noie posset appellari:vt cū dr̄.mgr̄ venit intelligit indifferent de quocūqꝫ q̄ mgr̄ dr̄.⁊ ad verificādū talez ꝓpositionē sufficit ꝙ vn⁹ mgr̄ venit quicūqꝫ sit ille.ꝫ cōtingit sepe ꝙ int mlt̄os mgr̄ notiores:vputa de q̄ frequenti⁹ fit ſmo i tali societate vel collegio q̄z de ceteris mgr̄is ꝓp̄ aliquā pertinētiā officij.vel alicui⁹ singularitatis ad mgr̄m ꝓtinētis i q̄ casu in hebraica lingua cū dr̄ mgr̄ venit sine additione.intelligit de quocūqꝫ indifferent sicut i ligua latina fit cōit. sed cū addit in hebreo hec syllaba ha huic dictioni magister tūc nō verificat nisi de illo mgro notiori mō p̄dicto vt dicū est.ita ꝙ existētib⁹ multis mgr̄is i eodē collegio q̄nq; vn⁹ eēt notior rōne p̄dicta falsuz eēt dicere mgr̄ venit. cū additione huj⁹ syllabe ha.nisi ille mgr̄ q̄ singularit mō p̄dicto determinat venisset.⁊ inde est quedā regula grāmatical⁹ in lingua hebraica ꝙ nūqꝫ noi ꝓprio fit additio illi⁹ syllabe ha.Iz ⁊ ꝓpria noia varient ꝑ casus cui⁹ rō pz ex dictis.qz illud qō significat noie ꝓprio nō exigit aliquod signū ꝑ qō distinguat ab alijs cū nihil significet ꝑ nomē ꝓpriū nisi aliqō singulare nisi forte sumat equoce quod est alteri⁹ rōnis. Cōtigit tñ qñqꝫ ꝙ ꝓponit h̄ syllaba ha sine hac ꝓpria significatione sicut ⁊ ꝓpheticis locutionib⁹ qñ ponunt plura verba vbi pauca sufficerent ſm modū cōem humanū ⁊ ista diligent sunt attendēda i exp̄positione multoꝝ passuū sacre scripture ad habendum ve rū sensum lr̄alem.sicut Esa.vij.ca.vbi dr̄. Ecce virgo cōcipiet.in hebraico addit huic dictioni virgo hec syllaba ha qō nō modice attētionis est.vt ibidē deo dāte videbit. his visis hoc nomē gaitit in hebraico ſm suā planā ⁊ vera acceptionē nō sigt torcular.vñ ra.abenhazra qui inter ceteros expositores hebraicos ꝓprius lr̄am sequit. ad ritū torcularib⁹.hoc em magis ptinet ad ethymologiā seu allegoriā q̄z ad sensum lr̄alem.vñ ſm illū ⁊ alios nō medio cris auctis hoc nomē gaitit sigt instrumētū musicū sic dictū eo ꝙ fuit datū ad decantandū obeth edon getheo. q̄ fuit leuita.⁊ sic gaitit est nomen adiectiuū. ac si diceret i latino instr̄m getheus.vel tō forte ſm alios istud instr̄m musicū fuit intitulatū a geth.eo ꝙ dauid inuenit eū. cuz habuit victoriā de golia.q̄ cognominabat de geth. vnde j.reg.xvij. Apparuit vir ille spuri⁹ ascendēs goliath nomine philiste⁹ de geth.maxim⁹ em robur philistinoꝝ qui israelem aduersabant residebat i geth.quapropter dauid in lamētationē saulis ⁊ ionathe cū dixisset. Quō ceciderunt fortes:subdit.nolite nūciare in geth.ij.reg.j.q.d. il li robusti de geth hoc audiētes veridēt de fortib⁹ isr̄l.vñ i memoriā illi⁹ maxie victorie quaz dauid habuit auxilio diuino de illo robustissimo philisteo de geth imposuit h̄ nomē alicui notabili instr̄o musico cū quo laudes deo de cantarent in recognitionē tante victorie. ⁊ ſm hec addit ista syllaba ha isti dictioni gaitit ad denotādū ꝙ illud instr̄m gaitit erat noti⁹ inter alia instr̄a talia musicalia alia rū speciez.vel forte qz aliqō singulare instr̄m gaitit noie erat noti⁹ ⁊ excellēti⁹ respectu alioꝝ in sua specie: ⁊ in tali cantabant hmōi psalmi.

COnfitebor tibi dñe. Huic psal.p̄ponit talis ti.in heb.ad victoriā almut laben pſ.dō. Ad cui⁹ intellectū sciendū ꝙ hec dictio almut ab aliquib⁹ in duas ptes diuidit.⁊ sic est sensus. Sup mortē laben importat filiationē.⁊ hoc mō accepit hiero.in trāslatione iuxta hebraicū di.sic. Victori sup mortē filij psal.dō.⁊ ſm hoc alii ꝙ expositores nr̄i dixerūt ꝙ dauid fecit hūc psal.ꝑ morte filij sui absolon. Sz be. Aug.hoc reprobat ⁊ merito vt vi

Cpſ.ix.

a Confitebor tibi dñe i toto corde meo narrabo oia mirabilia tua.

det:qz dauid in morte absolon nō cecinit carmen letitie: ſz magis carmen lugubre di. Fili mi absolon q̄s mi tribuat vt ego moriar ꝓ te ⁊c.ij. Reg.xviij. In hoc aūt psal.exprimit carmē letitie.qz in secūdo versu dr̄. Letabor ⁊ exultabo in te ⁊c.⁊ circa medium psal, Exultabo in salutari tuo. Alij dixerūt ꝙ dō fecit hunc psal. gr̄as agēs de morte ꝓmogeniti oꝝ egipti In exitu isr̄l de egypto vt hr̄ Exo.xij. ⁊ sic est p̄dicti ti. sensus. Ad victoriā super mortē filij ⁊c.i.filioꝝ accipiēdo singulare ꝑ plurali. sicut Exo.viij. Venit musca grauissima.i.mltitudo muscarū. Sz ista expositio nō hz magnā apparentiā. qz i toto psal.isto nō fit mentio apta de ista ꝑcussione ꝓmogeniti oꝝ egypti:nec de exitu filioꝝ isr̄l de egypto. Itē hec expositio ⁊ p̄dicta improbant ꝑ hoc ꝙ p̄dicta dictio hebraica almut in oib⁹ biblijs hebraicis q̄s ego vidi scribit ꝑ vna dictione:⁊ sic nō pōt signare post mortē. Acciptiēdo igit almut ꝓut est vna dictio adhuc ſm hebreos hz triplicem significationē:qz vno mō est nomē instr̄i musici. in quo cantabat iste pſ.vt dicūt aliq̄ hebrei. Sed hāc expositionē vt inconuenientē dimittit ra.sa. Alio mō signat inuentutē:sicut alma in hebreo signat inuēcūlā. ⁊ hāc sequit ra. sa.d.ꝙ dauid in spūsctō puerdit iuuenes fortes de isr̄l captiuādos ꝑ romanos ⁊ postea ꝑ maxi.nū tps relenādos Iz nō in eisdē nūero.ꝑ regē messiā quē i aduētu suo dicit subiectuꝝ orbē terraꝝ iudeis ⁊ sic est sensus ti.p̄di. Sup iuuentutē filij.i.filioꝝ ⁊c. Sed hec expositio supponit falsum ⁊ erroneū.s.xp̄m eē vēturū.⁊ iō totaliter ē vitāda. Tercio almut signat occultationē ⁊ ſm h̄ ponit ti.huj⁹ psal. cōit in biblijs nr̄is. In finē ꝑ occultis filij pſ.dō.quā significationē sequūt Aug.⁊ Cassio. ꝓter qō intēdo eā sequi. Ad cui⁹ intellectū sciendū ꝙ duplex est iudiciū dui nū.vnū est iudiciū discretionis q̄ discernunt fideles ab infidelib⁹.⁊ hoc potissime icepit a p̄dicatione xp̄i apl̄oꝝ:qz iusto dei iudicio Iz occulto nobis aliq̄ cōuersi sūt ad fidē ⁊ alij in infidelitate indurati cui⁹ rō est nobis valde occulta.vñ cū apl̄s dixisset Ro.ix.Cui⁹ vult miserē:⁊ quē vult indurat. Et postea.xj. Vide ḡ bonitatē ⁊ seueritatē dei. i eos q̄dē qui nō credūt seueritatē:in te aūt bonitatē dei:si pmāseris. Postea subdit. O altitudo diuiciarū sapiētie ⁊ scie dei.ꝙincōprehēsibilia sunt iudicia ei⁹. Et pſ.xxxv. Judicia tua abyssus multa. Aliud est aūt iudiciū dei qō dr̄ iudiciū discussionis.qō erit in fine mūdi. ⁊ Iz illud iudiciū futurū sit valde clarum.qz manifestabunt etiā occulta cordiū.tñ est nobis mō valde occultum ſm ꝙ dicit saluator Matth.xxiiij. De die aūt illa ⁊ hora nemo scit: neqꝫ angeli in celo.nisi sol⁹ pater. Utrūqꝫ aūt iudicium datū est ipsi xp̄o.ſm ꝙ ipse dicit Joh.v. Pater omne iudiciū dedit filio. Et de isto iudicio duplici sibi dato qō p̄nidit dauid in spūsancto fecit hūc pſ.⁊ sic est sensus ti. p̄di. In finē ꝑ occultis ⁊c.i.iste pſ.factus est a dauid pro occultis filij.i.ꝑ duplici iudicio p̄dicto dato filio. In finē i.dirigens nos ad cōsideratione finis mundi ⁊ beatitudinis.q̄ tūc retribuet iustis tāqꝫ vltim⁹ finis. Et sic iste pſ.ē de iudiciaria ptāte xp̄i sic p̄cedēs pſ. de sua exaltatione q̄tū ad sensuz lr̄alē. Nō em ois expositio psalmoꝝ ō xp̄o est mystica.sicut ſ oñsuz est pſ.ij.⁊.viij. Et idē dom est ō illo. Plura em ⁊ exp̄ssi⁹ ꝓphauit dō de xp̄o q̄z alij ꝓphete ꝓp̄ qō dr̄ eximi⁹ ꝓpharū.sic dictū fuit in pn.huj⁹li. Igit ſm h̄ iste pſ diuidit in duas ptes.qz ꝑ dauid se cantare p̄dicit.scdo materiā sui cant⁹ subiūgit ibi. In cōuertendo. Circa pmū dicit sic. a Cōfitebor tibi dñe.s. cōfessione laudis. b In toto corde meo.intellectu ⁊ afflictu.

c Narrabo oia ⁊c.i.excellentia mirabilia tua que sunt in duobus iudicijs tuis nobis valde occultis. ⁊ hic est hyperbolica locutio sicut dicit. Tota ciuitas currit ad tale spectaculū.ad denotādū mltitudinem euntiū: q̄uis

multi nō vadāt: sic sunt multa dei mirabilia q̄ nō narrāt in hoc ps̄. tñ dr̄. oia mirabilia. ad denotandū magnitudi nez hoz mirabiliū. d Letabor. inter⁹. e Et exulta bo exter⁹. dicit em̄ exultatio q̄si ex saltatio. vñ. j. ps̄. lxxiij Cor meuz z caro mea exultauerūt in deū viuuz. qz sm̄ q dic̄ be. Greg. omel. j. q̄uis iudiciū futu rū terribile sit iniu stis. tñ iust⁹ erit ma teria exultationis: pter qō dicit salus tor de illo iudicio apo. Luc. xxj. His aūt fieri incipientibus. respicite z leua te capita vr̄a. i. exhi larate corda prout exponit Greg. cui⁹ rō est. qm̄ appropin quat redēptio vr̄a. f Psallā nomi zc̄. In futuro em̄ iudi cio appebit xp̄i sub limitas. cui⁹ in p̄ ad uentu ostēsa est hu militas. f In cō uertendo. Hic p̄r dauid exp̄mit māz sui cantus q̄ est du plex iudiciū p̄dictū z p̄ exp̄mit iudiciuz discretionis: z se cūdo iudiciū discussionis sbi. Cōuertant zc̄. p̄ dicit.

f In cōuertēdo zc̄. q. d. pter hoc letabor z exultabo i te qz inimic⁹ me⁹. s. diabolus q̄ incitauit dauid ad numerā dū pp̄m: vt dr̄. ij. Reg. xxiij. z. j. paly. xxj. z etiā inimic⁹ humani generis in cui⁹ etiā psona loquebat dauid z nō solū in sua pte cōuertet. g Retrorsum. qz a tpe p̄dica tionis xp̄i z ap̄lor frequent demōes fuerūt expulsi z fu gati vt ps̄ i euāgelio Joh. xij. Nūc iudiciū est mūdi. nūc p̄nceps mūdi ei̇ciet foras. z in actib⁹ ap̄lorū in plurib⁹ locis. h Infirmabunt. qz ptās demonū fuit debilita ta ne possent tm̄ nocere hoib⁹ q̄ztū ante. iō subdit. i Et ꝓibūt zc̄. reputabāt em̄ in hoc quodāmodo se perire q̄ ar cebant a nocumēto hoim. vt dr̄ Marci. j. Quid nobis z tibi iēu nazarene: veniſti añ temp⁹ p̄dere nos. k Qm̄ que feciſti zc̄. i. facies tpe xp̄i a me desc̄suri sm̄ carnē: z loquit de futuro p modū p̄teriti. pter certitudinē p̄phe tie. quo mō loquēdi frequent vtunt p̄phete. l Sediſti sup thronū zc̄. p hoc designat ptās iudiciaria xp̄i q̄ztum ad iudiciū discretionis quo fideles credētes ab obstinatz infidelib⁹ sunt sepati. iō subdit. m Increpaſti gentes. p p̄dicationē ap̄lor de ydolatria cui erāt subdite.

n Et perijt impi⁹. i. diabolus. qz gētes p̄dicationē ap̄lo rū recipiētes cōfregerūt ydola i quib⁹ demones colebāt. o Nomē eor delesti. qz qui p̄⁹ vocabāt pagani modo vocant xp̄iani. Et noia ydolor pierūt de terra. sicut p̄dictū fuit zach. xiij. In illa die dicit dñs: pdā noia ydolorū de terra. z nō memorabūt vltra. p Inimici defecerūt framee. i. gladij diaboli quib⁹ quasi innumerabilit saucia bāt gen⁹ humanū. q Defecerūt. qz p magna pte eorū ptās diminuta est p xp̄m z ap̄los: vt p̄dictū est. r Et ciuitates zc̄. multe em̄ sunt ciuitates cultui demonū de dite p principes catholicos sunt destructe. vt p carolum magnū z alios p̄ncipes xp̄ianos. s Perijt zc̄. i. ydo latra z ydolor cultus. t Cū sonitu. i. p sonitū p̄dicatio nis ap̄lorū z alior p̄dicator: vt p̄dictū est. ſ. vel aliter. t Cum sonitu. s. armor z tubarū qui solet fieri in bellis q̄ztū ad illos qui pierant xp̄ianor armis. v Et dñs zc̄ qz regnū dñi nr̄i ihu xp̄i stabile est ineternū. y Para uit zc̄. p hoc notat xp̄i ptās iudiciaria q̄ztū ad iudiciū di scretionis. vt dictū est. ſ. Et est repetitio eiusdē sm̄ie: sicut

De Letabor z exultabo in te: psallam nomi tuo altissime.
f In puertēdo inimicū meū retrorsuz if irmabūt z peri bunt a facie tua. Qm̄ feci ſti iudiciū meū z cām meā l sediſti sup thronū qui iudi m cas iusticiā. Increpaſti gē n tes z perijt impi⁹ nomē eo o rū delesti in eternū z in se culū seculi'. Inimici defe p q cerunt framee in finem z ci r uitates eorum destruxiſti. s Perijt memoria eor cū so t nitu z dñs ineſnū pmanet v Parauit i iudicio thronuz x suū z ipe iudicabit orbem re i eqtate iudicabit pp̄los y i iusticia. Et fact⁹ ē dñs re z fugiuz pauperi: adiutor in opportunitatib⁹ in tribula a tiōe. Et sperēt in te q̄ noue c rūt nomē tuū: qm̄ nō dere c liquiſti q̄rentes te dñe d Psal e lite dño q̄ habitat in syon: f annūciate ink gētes studia g ei⁹. Qm̄ requirēs sangui nē eor recordat⁹ est nō est oblitus clamorē pauperū. h Miserere mei dñe vide hu militatē meaz de inimicis k meis. Qui exaltas me de l portis mortis vt annūciez oēs laudatiōes tuas i por m tis filie syon. Exultabo in n salutari tuo: infixe sunt gē o tes i iteritu quē fecer̄t. In laqo isto quē abscōderūt: p cōphēsus est pes eor. Co gnoscet dñs iudiciū faciēs

frequent fit in canticis. y Et fact⁹ zc̄. i. pp̄lo catholico qui fuit valde pauper z abiectus in principio. z Adiu tor in oportunitatibus. i. in tpe oppoztuno qō est tribula tionis temp⁹. iō subdit. z In tribulatiōe. i. martyrū tpe quor fuit adiutor: vt tormēta nō solū sustinerēt patienter. ſ. etiā gaudent. Ad. v. Ibant ap̄li gau dētes a cōspectu cō silij. qm̄ digni habi ti sunt p nomine ihu cō tumelia pati. iō sub dit. a Et sperent zc̄. p vera fidē.
b Qm̄ nō derelinq̄ sti. absq̄ cōsolatiōe c Querentes tc. mozib⁹ z fide. z iō p tantis bñficijs sub dit p̄pha d Psal lite dño. gras agen do. e Qui habi tat in syon. i. i ciuita te celesti hic exp̄ssa p syon q̄ speculū in terp̄tat. qz ibi facie ad faciez de⁹ videt: et iō lz sit vbiq̄ per essentiā z p̄sentiā z po tentiā tñ in celo spe cialit habitat p aptās visionem. f Qm̄ nūciate zc̄. i. legem euāgelicā quā studiose docuit verbo z facto. vt dr̄ Act. j. Cepit ihs facere z docē Hec aūt annūciatio euāgelij fuit iniūcta discipulis xp̄i iudeis ip̄am repellētib⁹: pter qō paul⁹ z barnabas dixerūt Act. xiij. Vobis oportebat p mū loq̄ verbū dei sz qm̄ repulistis illud z indignos vos iudicatis eterne vite. Ecce puertimur ad gētes: sic enim p̄cepit nobis de⁹. g Qm̄ requirēs zc̄. destruat sic, nō ei̇ oblit⁹. s. ipe dñs clamorē pauperū. i. martyrū. Qm̄ recor dat⁹ est. s. clamoris ip̄or. requirēs sanguinē eor de manu tyrānor. aliq̄n p penā tpalē. aliq̄n p eternā. z aliq̄n vtroq̄ modo. h Miserere mei dñe. loquit in p̄sona eccl̄ie. i Vide humili. meā zc̄. i. afflictionē mihi illatā a tyran nis. k Qui exal. zc̄. sicut in p̄martua eccl̄ia Johānes euāgelista ante portā latinā in feruētis olei dolio missus tāq̄ fortis athleta exijt vnct⁹ nō adustus z paul⁹ i dama sco z ir̄m de ianuis mortis fuit diuinit⁹ saluat⁹ vt habet Act. ix. z. xxj. z multi alij xp̄i discipuli fuerūt sic saluati. l Vt annūcie oēs lauda. tuas zc̄. i. in eccl̄ia militāte q̄ e filia triūphātis. Ad hoc em̄ fuit Johes p̄dicto mō saluat⁹ vt annūciaret p̄dicationes xp̄i in grecia. z apocalypsim scriberet septē eccl̄ijs q̄ sūt in asia. Sil⁹ paul⁹ vt p̄dicaret euāgeliū gentib⁹: vt dr̄ Act. ix. Vas electiōis mihi ē iste vt portet nomē meū cor̄ā gētib⁹ z regib⁹. Et ex eadem ca mors imminēs multis sanctis fuit diuinit⁹ retardata: vt ps i eor actib⁹. Propt̄ qō ex tāto bñficio a dauid p̄nisso sub dit. m Exultabo zc̄. q̄ sic saluabis electos tuos.
n Infixe zc̄. qz multi tyrāni i gētilitate obstinati i p̄secu tione martyrū subito mortui sūt z inferno dimersi. sicut Egeas in p̄secutione andree a demone suffoca t⁹ interijt. z Quintian⁹ sctā agatha interfecta. dei iudicio in flumine interijt. z sil⁹ de multis alijs accidit. vt ps in legēdis scō rū. o In laqueo zc̄. qz plures tyrāni laqueū mort̄ pa rāt̄es xp̄ianis. p̄occupati sunt morte diuino iudicio. z sic frustrati sūt ab intētiōe. sic iulian⁹ apostata i bello p̄sarus occisus ē a be. Mercurio iā añ defūcto ad p̄ces sci Basilij z pp̄li sui. eo q̄ ciuitatē z pp̄lm dispositerat destruere i suo reditu de illo bello z sic cōphēsus est pes ei⁹ i laqueū mortis quē alijs p̄parauerat. Et ex hoc z p̄dictis effecti⁹ ꝓcludit dauid. p Cognoscet zc̄. qz p effect⁹ iusti cie apparet ptās iudiciaria xp̄i q̄ztū ad iudiciū discretionis.

q Conuertant. Hic ꝓphr agit dauid de iudicio discussio nis.qđ erit in fine mūdi.r ꝑ describit hmōi iudiciū. scđo tempꝰ antixpi ꝓuiū:ibi. Vt qđ dñe. Circa primū dicit.

q Cōuertant ꝛc.qđ erit qñ p sniaz iudicis xpi deijcient in inferni pfundū r cuiusmōi sunt isti pctōres subdit dicens. r Oēs gētes ꝛc.i finevite mo riētes sine remedio pnie r qz sicut mali punient.ita boni ꝓmiabunt. iō subdit

s Qñ ꝛc. hoc est in finali iudicio.

t Obliuio ꝛc.vide tur enī pauperē obliuici in pñti nō libe rās eos de malis ꝓsentis vite cū tamē possit: sed tūc recordabit qñ eorū patiē tia remunerabit. iō subdit. v Patiē tia ꝛc.qz sicut p sententiā finalis iudicij iniusti ibūt in suppliciū eternū.ita iusti in vitā eternā. vt habeat Hab:b. xxv. Et qz hoc est desiderabile instz. iō petit david. x Exurge ꝛc.p ptātem iudicia riā inp alios hoīes qz talis ptās auferet in finali iudicio. iō subdit. y Judicent gentes.generaliter sine exceptiōe.

z In cōspectu tuo ꝗz ptās iudiciaria data est ipsi xpo .vt ꝑ.dictū est.iō subdit. a Cōstitue ꝛc.s.xpm legislatorez euāgelice ad iudicandū eos ꝼm qđ dicit Act.x. Ipse est qui cōstituꝰ est iudex viuoꝝ r mortuoꝝ. b Sciāt gentes ꝛc.puri excepto xpo q est deꝰ r homo.q in iudicio apparebit in forma humana in qua iudicatꝰ fuit coꝝ pilato:iudicabit tā auctoritatiue p formaz deitatis. c Vt qđ dñe. Hic ꝓphr dauid describit tempꝰ antixpi: qđ erit in finali iudicio ꝓuium. vbi p ponit antixpi psecutio.r scđo est futura psecutio ecclie tpe antixpi vt videat deus eā deseruisse si posset fieri.quā dauid ꝓuidens in spiritu dicit.

c Vt qđ dñe ꝛc.i.recedes tpe antixpi loquēs de futuro p modū ꝓteriti rōne ꝓdicta .videt enī deꝰ recedē quodāmodo a fidelibꝰ qñ nō liberat eos cum possit a tantis psecutionibꝰ. d Despicis ꝛc. Illos enī videt deꝰ despicere tāq̄ rem nulliꝰ pcij.quos nō liberat tpe opportuno qđ est tps tribulationis. e Dum supbit impiꝰ.i. antixps r loquit de futuro p modū pñtis ꝓpter certitudinē ꝓphie

f Incendit paup.i.pplus xpianꝰ sibi inobediēs cruciat oi genere cruciatꝰ:qđ p incendiū designat in scriptura: r aliquos ad lām incendet. g Comphendunt.i. cōprehendent.vñ in trāslatiōe hiero.inꝝ hebraicū hr. Capiant s.antixps r satellites eiꝰ.q ꝼm dicta doctoꝝ antiquoꝝ in mōte oliueti fulminabit.r magna ps adherentiū sibi de quo dicit aps.ij.ad Thessa.ij. Tūc revelabit ille iniquꝰ quē dñs noster ihs interficiet ſpū oris sui. h In cōspectu ꝛc.qua sicut cogitabūt cruciare xpianos.sic a deo cruciabunt. l Qñ laudat pctōr.i.antixps a sibi adulantibꝰ.q dr hō pcti r iniquꝰ.ij.ad Thes.ij. k Exacerbauit ꝛc.ex nimia adulatione adherentiū sibi elevabit in tā

i opibꝰ manuū suaꝝ cōphē
q sus est pctōr. Conuertant
r pctōres in infernū oēs gētes qui obliuiscunt deum.
s Qñ nō in finē obliuio erit
t pauperis patia pauperū nō
v peribit i finē. Exurge dñe
x nō ꝓhibeat hō: iudicēt gentes i ꝓspectu tuo. Cōstitue
y dñe legislatorē sup eos: vt
z sciāt gētes qñ hoīes sunt.
a Vt qđ dñe recessisti longe
b despicias i oportunitatibꝰ
c i tribulatione. Dum supbit
d impiꝰ icendit paup cōphē
e dunt in cōsilijs qbꝰ cogi
f tāt. Qñ laudat pctōr i de
g sideriis aie sue r iniquꝰ be
h nedicit. Exacerbauit dñm
i pctōr ꝓz mltitudinē ire sue
k nō queret. Nō est deꝰ i cō
l spectu eiꝰ inq̄nate sunt vie
m illiꝰ in oi tpe. Auferunt iu
n dicia tua a facie eiꝰ oīm ini
o micoꝝ suoꝝ dñabit. Dixit
p eñ in corde suo nō mouebor a generatione in gene-

ratione sine malo Cuiꝰ ma
s ledictiōe os plenū ēt ama
t ritudine r dolor sub lingua
v eiꝰ labor r dolor. Sedet i
x insidijs cū diuitibꝰ i occul
y tis vt interficiat innocētez
z Oculi eiꝰ in paupem respi
a ciūt:insidiat i abscondito
b q̄si leo in spelunca sua. In
c sidiat vt rapiat pauperem:
d rape pauperē duz attrahit
e eū In laqo suo humiliabit
f g eū inclinabit se r cadet cū
g dominatꝰ fuerit pauperuz
h Dixit enī in corde suo obli
i tus est deꝰ: auertit faciem
k suam ne videat in finem.
l Exurge dñe deꝰ r exaltet
m manus tua ne obliuiscaris
n pauperuz. Propter quod
o irritauit impius deum: dixit enim in corde suo non
p requiret. Vides quoniaz
q tu laborem r dolorem con
r sideras: vt tradas eos in
s manus tuas. Tibi derelictus est pauper: orpha-

ctis. z Sedet i insidijs.meditādo imponere insidias sctis. z Cū diuitibꝰ.huiꝰ seculi in hoc sibi adherentibꝰ

a Vt infīi.ino.i.pplm fidelē sibi nō obedientē b Occuli eiꝰ ꝛc.i.in pplm xpianū tūc depaupandū. ꝓsiderās q̄lit possit totaliter destruere ipm.iō subdit. c Insidiat ꝛc. r ꝓz lra ex dictis. d Rapere ꝛc.qz quos tormētis flectere nō poterit verbis dolosis ad se trahē studebit. r qz aliqs dolositate decipiet. iō subdit. e In laqo ꝛc. ꝗz qz ꝓpter hoc finaliter deijcient.iō subdit. f Inclinabit se. nō voluntarie.ꝗz diuina virtute. g Et cadet.s.a dñio suo. h Cū dñatꝰ ꝛc.s.xpianoꝝ suo tpe subiectoꝝ.r cā eiꝰ delectionis subdit cū dr. i Dixit enī ꝛc.no hīs noticiā factoꝝ meorū. k Auertit faciē suā ꝛc.Ex quo videt q antixps futurus fautor huiꝰ erroris sit q divina ꝓuidētia nō se extendat ad ista inferiora. l Exurge dñe. Hic ꝓphr describit ipsiꝰ antixpi finalis delectio q̄ fiet virtute divina ad pces sctoꝝ.qđ ꝓuidēs dauid de hoc silr oās dixit l Exurge dñe deꝰ. videbit enī q̄si dormire antixpi tpe.eo q tanta mala pmittat eū agere.r p ꝓphs videbit surgere qñ incipiet eū deijcere. m Et exaltet ꝛc.i.ptās tua ad eū deijciendū r punitēdū. n Ne obliuiscaris pauperū dimittēdo eos in antixpi psecutione r suoꝝ. o Propt qđ ꝛc.i.antixps suis blasphemijs ꝛ eū. p Dixit ei ꝛc. facta mea ad punitēdū tāq̄ nesciēs ea. vt ꝓdictū ē vl ipotēs ad me restringēdū: r ñ nō ē ita.iō sbdit. q Vides.tu deꝰ cuiꝰ oculis oia sūt nuda r apta. r Qñ ꝛc. qs infliget sctis tuis antixps. s Cōsideras.diligenter ad puniēdū. t Vt tra.eos.s.antixpm r satellites suos. v In ma. tuas.s.iusticie tue. x Tibi dere.est ꝛc.i.pplus xpianꝰ. y Orphano.i.pplo xpiano.q̄ antixpi tempore videbit quasi si re protegente: r matre compatiente.

z Tu eris adiutor.accipiēs eos in manꝰ tue misericor-
die. a Contere brachiū.i.ptātē. b Peccatoris ⁊ ma
ligni.i.antixp̄i.qui dr̄ hō pctī ⁊ filiꝰ pditionis.ij.Thess.ij.
c Quereꝝ pctm̄ illiꝰ.i.diligenꝝ discutiet neꝝcia ipsiꝰ an
sit ampliꝰ vtilis ad purgationē electoꝝ d Et nō inuenie
tur. ad hoc vltra vti
lis eo q̄ sufficienter
erunt purgati. ⁊ sic
antixp̄s cū suis deij
cieꝝ in ignē inferni.
p̄ p̄icit virgam in
ignē post debitā fi-
lij castigationē. Et
q̄ tūc appebit mā-
festa ptās ⁊ dñium
xp̄i. ideo subdit.
e Dñs reg.ineknū
q̄ ptās eiꝰ ptās eter
na q̄ nō auferet ⁊ re
gnū eiꝰ qō nō corrū
peꝝ.vt dr̄ Deut.vij.
Peribitis gētes.i.
tu antixp̄e ⁊ tui cō-

z a no tu eris adiutor. Conte-
b re brachiū pctōris ⁊ mali-
c b gni:q̄reꝝ pctm̄ illiꝰ ⁊ nō in
e uenieꝝ. Dñs regnabit ine-
ternum ⁊ in seculum seculi
peribitis gētes de terra il-
lius. Desideriū pauperuz
exaudiuit dñs prepationē
cordis eoꝝ audiuit auris
f tua Judicare pupillo ⁊ hu
g mili vt non apponat vltra
magnificare se hō sup frā.

plices.⁊ q̄ hoc erit ad petitionē sanctoꝝ.iō subdit. Desi-
deriū pauperū exaudiuit dñs ⁊c. Et finaliꝝ cōcludit dō.
f Judicare pupillo ⁊ humili.i.p ppl'o catholico ⁊ fide-
li.qō erit in extremo iudicio. g Vt nō apponat ⁊c.i.
antixp̄s q̄ erit hō purus lz p malicīā a demone obsessus:
xpter qō ostendit se tāq̄ sit deꝰ.vt dr̄.ij. ad Thes.ij.capi.
¶ In ps.ix.Cōfitebor tibi dñe.vbi dr̄ in postil.ad cuiꝰ in-
tellectu sciendū q̄ hec dictio almuth. Additio

Titulus huius psal. nō exponiꝝ fm hebraicā veri-
tatem. nec etiam lr̄a huiꝰ psalmi p̄prie applicatur
huic sensui.s.p occultis filij.put dr̄ in postilla Exō
pmi est.nā fm veritatē hebraice ligue hec dictio almuth
nō significat occultationē.nisi p̄ponaꝝ ei hec lr̄a n.vel h
ita q̄ dicaꝝ nalmuth vel halmuth.vnde impropꝛie vel nō
vere iste titulus interp̄taꝝ dicēdo p occultis. Itē filiꝰ in
hoc titu.hebraice posit⁹ nō est genitiui casus ꝛ datiui. cū
dr̄ laben.vt pz sciēti veritatē huiꝰ lingue.⁊ sic pz primum
s.q̄ titulꝰ huiꝰ psal.nō exponiꝝ in postil.fm hebraicā veri
tatē. Scōm pz.nā lz lr̄a psal.saltē p magna sui pte sit ap
plicabilis duplici iudicio filij dei put postil.dicit non tñ
psalmista in hoc p̄s.tractat de hmōi iudicio q̄tū ad eius
occultationē.ꝛ potiꝰ q̄tū ad eiꝰ iusticiā ⁊ potētiā atq̄ ma
nifestationē.vt pz diligenꝝ intuēti.vñ impropꝛie dr̄. Pro
occultis filij.potiꝰ em̄ debuisset dicere.p iudicijs filij vñ
meliꝰ videꝝ titulꝰ exponēdus.s.vt intelligaꝝ hec dictio al
muth.secūdo mō.s.put significat iuuētutē seu adolescē-
tiā.fm q̄ in multis locis sacre scripture accipiꝝ alma pro
adolescētula.⁊ elem p adolescēte.vñ in ti.psal.xlv.dictio
eiusdez significationis poniꝝ.s.alamoth. ⁊ exponiꝝ ibidē
p iuuētute.fm hiero.quā sniam ibidē sequiꝝ postil.ideo
fm hoc sensus p̄dicti ti.erit talis. Victori i iuuētute seu i
adolescētia filio psal.dauid.quā significationē sequendo
p̄s.iste diuidiꝝ in duas ptes.fm q̄ duplicē māmvideꝝ ha
bere.vnā.s.pmordialē ⁊ figuratiuā.⁊ aliā p̄ncipalē ⁊ figu
ratā.secūda ibi. Parauit in iudicio. Prima ps q̄ est pri-
mordialis tractat de victoria dauid.quā habuit cōtra go
liam.vt hr̄.j.Reg.xvij.cui materie p̄prie applicaꝝ titulus
s.sic. Victori filio in adolescētia.hoc est dicere. Iste psal
mus attribuiꝝ filio.qui fuit victoꝝ in adolescētia sua.s.da
uid.vñ verba huiꝰ tituli p̄rissime adaptantꝝ huic hysto-
rie.nō solū realiꝝ ꝛ etiā verbaliꝝ. legiꝝ enim ibi q̄ cū saul
vidisset dauid egredientē cōtra philisteū dixit ad abner:
cuiꝰ filiꝰ est iste puer: vbi in heb.hr̄.iste elem.quibꝰ verbis
p̄dictꝰ titulꝰ p̄prie cognōdet.vocaꝝ em̄ vtrobiq̄ victoꝝ iste
scz dauid filiꝰ.⁊ elem.s.puer. Circa igiꝝ istam materiā pri
mordialē primo dauid reddit gr̄arū actiones deo de ista
victoria dicens. Cōfitebor tibi dñe ⁊c. letabor ⁊ exultabo
in te.p̄ir exp̄imit beneficiū q̄ a deo habuit in eadem vi
ctoria dī. In cōuertēdo inimicū meū retrorsum.s. goliam
⁊ etiā in debellatiōe seu fuga suoꝝ: cū dicit. Infirmabūt
⁊ peribūt a facie tua.s.philistijm. Et q̄ hec victoria deo ē
attribuēda: iō dicit. Cm̄ fecisti iudiciū meū ⁊ cām meaz
Nō quidem iudiciū: q̄ ex mera iusticia diuina p̄cessit:
eo q̄ spurius ille.s.golias blasphemabat populū dei di.
Ego exprobrani agminib⁹ israel hodie: vt in predicto ca
pitulo.ideo sequiꝝ. Sedisti super thronum qui iudicas
iusticiam. Et quia in hoc conflictu exercitus aduersari-
orum nō equaliter fuit debellatus.gentes enim pro ma
iori parte fuerunt in fugam conuerse:⁊ per consequēs cō
fuse.sed caput eoꝝ ex toto perditū.ideo dicit. Increpasti
gentes.i.philistinos. Et periit impi⁹ id est golias. Et q̄
fama ⁊ gloria omniū eorū ex hoc actu fuit deceteroꝝ deni
grata.ideo dicit. Nomen eoꝝ delesti in eternū ⁊c. Ratio
enim huiꝰ deletionis.quia philistini p̄cipue confidebāt
de fortitudine sua ⁊ capitis sui.⁊ excellētia haste ⁊ gladij
⁊ aliorū armorū que habebant.cum aūt per vnū puerum
seu iuuenem inermem fuerunt deuicti:tunc fuit deletus
p̄dictū nomen eoꝝ. Unde dauid dicebat. Vt nouerit
ecclesia hec.quia non in gladio nec in hasta saluet dom⁹
nus ⁊c. Idcirco dicit. Inimici defecerūt framee in finem
id est framee inimici defecerūt in finem.seu a fine intēto
Et sequiꝝ. Et ciuitates eoꝝ destruxisti.i.tu deus qui indi
cas iusticiam destruxisti ciuitates philistinoꝝ.s.a gloria
sua.eo q̄ israel p̄sequendo philisteos venerāt vsq̄ ad por
tas Acharon: que est p̄cipalis ciuitas.ex quo memo-
ria audacie seu fortitudinis philistinoꝝ delebaꝝ. Unde
sequiꝝ. Perijt memoria eoꝝ cum sonitu.s.tubarū seu ex-
ercitus populi israel. Et vt ostenderet q̄ vltio diuina cō
tra eos adhuc nō erat cōsumata: sequiꝝ. Et dñs inetern⁹
permanet.i.paratus vltriora facere contra aduersarios
populi sui. Parauit in iudicio ⁊c. Hic incipit secūda
pars huiꝰ psalmi.s.principalis ⁊ figurata in qua psalmi-
sta tractat de iudicio seu de iudiciaria potestate xp̄i.

Ad quod sciendū q̄ hec hystoria.s. victorie dauid. tam
contra philisteū q̄ contra leonem ⁊ vrsum; de quibus in
predicto capitulo p̄mi Regū fit mentio. Figuratiua
est multiplicis victorie xp̄i. vnde glosa in predicto capi-
tulo sic ait. Pugna philistinoꝝ cōtra israel pugna demo
nū contra ecclesiam accipi pōt Goliath vero diaboli su
perbiā significat: quam dauid.i.xp̄s singulari certamine
prostrauit ⁊ populū dei eripuit qui leonem ⁊ vrsum ne-
cauit.i.diabolū scz ⁊ antixp̄m. alterū nūc latenter insidi-
antē. alterum postea manifeste seuientē. Hec in glosa.
Et iō postq̄ psalmista regratians deo: hystoriam figura
lem narauit consequenter in hac parte rem figuratam de
nunciat. Que cōsistit in duplici iudicio xp̄i scz discretio
nis ⁊ discussionis fm que tam diabolus q̄ antixp̄s ⁊ co-
rū membra penitꝰ prostrant. vnde hec pars diuidenda ē
⁊ exponēda put in postilla. excepto q̄ fm hāc expositio-
nem quidam versus exponunt melius fm figuraz: sicut
cū dicit. Infixe sunt gentes in interitu quem fecerūt: ⁊ in
laqueo isto quē absconderūt ⁊c. q̄ magis p̄prie exponiꝝ
de philistinis qui credentes laqueū parare populo dei q̄
goliam in ipso comprehensus est pes eoꝝ. Similiter co
gnoscet dñs iudicia facies ⁊c. nam ex hoc q̄ in opib⁹ ma
nuū suarū cōprehēsus est golias dei iudiciū cognoscit vt
sic.s.de re ad figurā vel ecōtra transeat locutio in eodem
cōtextu. nam fm Isido. de sum. bo. rr. ca. p̄ter cōtextū
quens de vno in eodem cōtextu trāsit ad loquendū de
altero. sicut Esa. xliij. loquēs de rege babylonis qui erat
diaboli membrū trāsit ad loquendū de principe demoniū
cū subdit ibidē quō cecidisti de celo lucifer. Si aūt cōtra
p̄dictā expositionē q̄s obijciat dicēs quō p̄s. iste fuit intit
tulatꝰ de victoria dauid adolescētis. cū in eodē p̄s. tractet
de iudicijs dei que maiora sunt: cū tñ denotatio fieri de-
beat semp fm plm a digniori. Ad hoc dicendū q̄ moris
est p̄pheratū in similib⁹ cuz de diabolo tractaꝝ ⁊ de aliq̄
eiꝰ membro notabili titulare p̄phetiā de mēbro: ⁊ deide

introducere tractatū de capite: sicut Ezech. xxviij. intitulat pphetia de pncipe Tyri. z ibidē transit ad loquēdum de dyabolo dicēs: tu signaculū similitudinis zc. z eadē rōne sub titulo victorie dauid ꝯ goliā tractat de victoria xpi ꝯ dyabolū z antixpm. qui quidē pcessus est nobis cōnaturalis fm phm in. j. phisicoz. i. a magis notis ad minꝰ notā.

Replica. In psal. Cōfitebor tibi do mine. Burg. ipobat titulū quez ponit. b. Hiero. iuxt hebreū: z quē exponit. b. Aug⁹. Cassi. Haymo. z magister in glo. eos sequit et postillatoz. in q̄ minus bñ se hz Burg. Nō q̄a improbat sanctos doctores: cū ei videat crimen lese maiestat̄ si qñ q̄ postillatoz declinat dicta sancti tho. ex mag rōne. Puta eñ oēs ante eū pfectē idomatis hebrei ignozasse. inde cuius fuit se cūctis opponere ex debili rōne. Irguit eñ sic ꝯ titulū q̄ est. p occultis filij zc. Utrūq; in q̄t iudiciuz xpi. i. discretionis z discussiōis. de q̄ hic tractat pś. nō est occultū. igit nō est applicabile titulo q̄ pponit huic psal. p occultis filij. Hic videt dicendū q̄ cuius vtrūq; iudicij erit manifestū i fine seculi. est tū nobis imo toti ecclesie occultū. p statu pñti. z sic de eo tractat psal. in q̄ psalmo. put declarat z bñ applicat postillatoz z magister in glo. Burg. aūt fingit aliū titulū talē. Victoz in inuētute filio pś. dauid ponēs inuētutē. vbi. b. Hiero. z sancti poñt occultatōez. ꝯ reuera titul⁹ nō videt ad ppositū huiꝰ psalmi. Nā dato ꝯ nō cōcesso q̄ q̄nq; pmi vsus huiꝰ psalmi exponi possent de victoria dauid ꝯ goliath q̄ ipi in iuuētute pungebat: sicut Burg. vult totū tū residuū hꝰ pliximo pertingebat ad hmōi iuuentutē nō ē applicabile iudicio xpi: qō cōtingit mūdo inueterato: nec respicit ad xpi iuuentutē. iuuentutē tū nullū hz respectū. nec est verisile q̄ titu. pś. debeat respicere tm ptē pbemialē: z ad ptē executiuā nullā hāt explicatōez: z solū ptinere ad figurā: vt vult Burg. Burg. in expositiōe pme ptis huiꝰ psal. de victoria dauid ꝯ goliath nō cogit. pter hoc recedere a sanctis doctoribꝰ mūdo titulū. nā titul⁹ p occultis filij seruit bene eidem expositioni. nā illa victoria z si in facto manifesta: tū q̄ ad virtutē qua facta fuit ipa victoria fuit inopinabilis z occultissima: q; diuino iudicio facta: qō est occultū filij: ꝗ̄ vis vt dictū est manifestandū.

Psal. x.

In dño cōfido zc. Huic pś. pponit talis ti. in heb. Ad victoriā dauid. In trāslatione vo Hiero. iuxt hebreū dr: Victoz dauid: z est eadē sntia. exponit aūt duo licit. Uno mō q̄ dauid fecit hūc psal. ad laudem dei victoris. vel q̄ dedit dauid victoriā de inimicis. Alio mō q̄ dauid fecit hūc psal. decantandū a leuitis: cū cona tu q̄ vnꝰ chorus nitebat aliū supare: vt dictū est. ꝯ. pś. iiij. De materia aūt huiꝰ psal. dicit ra. Sa. q̄ dauid fecit hūc psal. qñ fugiēs psecutionē saulis dixit illud qō hr. j. Reg. xxvj. Maledicti sunt in pspectu dñi q̄ eiecerūt me hodie vt nō inhabitē in hereditate dñi dī. Vade serui dijs alienis. Et postea subdit: qñ fugit ad regē Geth. ꝯ lra pś. nō videt cōcordare cū dr: In dño pfido quō dicitis aie mee trāsmigra in mōtē sic passer. fugiēs saulis psecutōz. Ista lra magis videt sonare q̄ remāserit in tra ex diuia pfidētia. Et eodē mō iprobat opinio: q̄ dic q̄ dauid fecerit hūc psal. eo q̄ dauid ad instātiā viroꝝ suoꝝ fugit ad loca mōtuosa: q̄ erant tutioza: vt hr. j. Reg. in pluribꝰ locis. nō tñ pfidebat in mōtibꝰ illis ꝯ in dño. Ista eñ hꝰ pś. magis vt sonare q̄ detestarꝰ fuerit fugā. Et iō videt mihi saluo meliori iudicio q̄ iste pś. sit exponendꝰ de reuersiōe dō in trā iuda ex diuia pfidētia vt hr. j. reg. xxij. vbi dr q̄ dauid fugit ad regē moab: cui gad pphā dixit ex parte dñi. Noli manere i pfidio: ꝯ pficiscē et vade ad trā iuda qō z fecit pfidēs de ptectōne diuia. Igit ꝯ hoc pś. iste diuidit i duas ptes: q̄a primo ponit pfidētia dō in psecutiōe. scōo assistētia dei eiꝰ in ptectiōe: ibi. Dñs in tēplo. Circa primū dicē sic. a In dño pfido. i. in eiꝰ ptectōne

1 Victori dauid psal. x.

a b 2 In dño pfido quō dicitis aie mee: trāsmigra in montē sicut passer. Ecce pctōres intēderūt arcū: parauerūt sagittas suas in pharetra: vt sagittent in obscuro rectos corde. Quoniā quē perfecisti destruxerūt: iustus autem quid fecit. Dominus in templo sancto suo: dominus i celo sedes eiꝰ. Oculi eius in pauperē respiciūt palpebre eiꝰ interrogāt filios hoim. Dñs inprobat iustū z impiū: q̄ aūt diligit iniquitatē odit aiam suā. Pluet sup pctōres laqos: ignis z sulphur z spūs procellaꝝ pars calicis eorum. Quoniā iustꝰ dñs et iusticias dilexit: equitatē vidit vultus eius.

3 Ad victoriā sup octauā canticū dauid. Psal. xj.

Saluū me fac dñe quoniā defecit sanctꝰ: quoniā diminute sūt veritates a filijs hoim. Vana locuti sūt

c d e f g h i k l m n o p q r s t

affecurarꝰ ex vbis gad pphe. b Quō zc. i. fuge ex trā isrl a facie saulis. c Sic pas. euolās a facie sagittātis: et dirigit dauid vbū illō ad viros q̄ cū eo erāt q̄ dictā fugā sibi psaluerāt: eo q̄ mlti eoꝝ eēnt amaro aio: z oppressi ere alieno: vt hr. j. Reg. xxij. d Quoniā ecce pec. intēderūt hoc allegabāt viri dō di. Fuge sic passer trā isrl: q; saul et cōplices eiꝰ oibus modis querūt te interficē. e Vt sagittēt i obscuro. i. insidione. f Rectos corde. i. dauid z fratres eiꝰ. g Quoniā. Hic dirigit dō sermonē ad eū di. ꝯ Quoniā quē pfecisti. i. achimelech sacerdotē quē in statu pfecto fecisti. h Destruxerūt. s. saul z doech z alij cōplices eius cū alijs sacerdotibꝰ: vt hr. j. Reg. xxij. in odiū dauid: iō dic. i Justꝰ aūt zc. q. d. achimelech iustꝰ nihil fecerat dignū morte. vel i Justus. id est dauid qui nihil fecerat: pter qō tāta strages pter eū deberet fieri. k Dñs. Hic pñr describit diuia assistētia in dō ptectōe cū dr: k Dñs i tēplo zc. vbi a sanctꝫ angel videbit clare. z sic ē ibi mō spāli. nō eñ pōt intelligi q̄ de tēplo materiali qō nōdū erat factū a salomōe. l Oculi eiꝰ i pauperē respiciūt. i. i dō z ppl'm eiꝰ depauperatū: q; cū eo erāt multi debitis multis obligati: vt dictū ē. s. respiciebāt ad oculi dei ipm dauid ipm ptegēdo. m Palpebre eiꝰ zc. i. scrutant actꝰ z cogitatiōes eoꝝ. n Dñs inqro. iustū. ad remunerādū. o Et impiū. ad puniēdū tpibꝰ tū debitis. p Qui aūt zc. q; p q̄ ducet ad gehēnā. In trāslatiōe Hiero. iuxt hebraicū hr sic. Dñs iustū ꝓbat. i. approbat ipiū aūt z diligētē iniqtatē odit aia eiꝰ. i. dei. pparans ei penā p suis iniqtatibꝰ: iō subdit. q Pluet sup zc. q; freqnt sbito z improuise morītūr q̄i capti laqo. r Ignis et zc. q; in gehēna ē tāta pena q̄ vbis nō pōt bñ exprimi. s Quoniā iustꝰ zc. sic omne animal diligit sibi. t Equitatē zc. ad remūerādū sic videt iniqtatē ad puniēdū: vt dcm ē

4 Saluū me fac dñe zc. Huic pś. pponit Pś. xj. talis ti. in heb. Ad victoriā sup octauā canticū dō Et q̄ accipit octaua p instro octo cordaꝝ in q̄ cantabat illud canticū: sicut dictū fuit supra pś. vj. Istū autē psal. dauid fecit quādo fugiens de ceila saluatus fuit cū viris suis de pditione habitatoꝝ ceile qui tractauerant de proditione eius in manu saulis: vt haberent fauorem eius. reddentes ipi dauid z viris eiꝰ malū p bono: quia saluauerat eos de philisteis: vt hr. j. Reg. xxiij. Dicit igit a Saluū me fac dñe zc. de ciuitate ceile. b Quoniā zc. operū z vboꝝ. c A filijs hoim. i. ab habitatoribꝰ ceile q̄ dicunt hic filij hoim z nō dei. z iō dicit d Vana zc.

mutuo se exhortãtes ⁊ occulte ad ꝓdendũ dauid i fauorẽ regis saulis. e Labia dolosa. sup. habent viri ceile.

f In corde ꝛc. qz in vbis suis ꝓtendebãt ipi dauid fidelitatẽ: ⁊ inẽ se ꝛñũ tractabãt. g Disꝑdat ꝛc. i. labia ceiletaꝝ. h Et linguã magniloquã ꝛc. qz erãt ꝓtendẽtes vbis ipi dauid q̃ fecerat magna ꝓ eo vel. h Linguam magniloquã. ꝺa ciues ceile dicebãt se facere magnũ ꝓ rege saule: vt sic hẽrent ei⁹ gr̃az. si traderent ei dauid: vñ subdit.

i Qui dixerũt. i. inter se tractauerũt.

k Linguã ꝛc. qz ꝓpendendo dõ magna ꝓ saule faciem⁹: et sic hẽbim⁹ oppoꝛtunitatẽ magna petẽdi ab eo. l Labia ꝛc. i. vba q̃ tractam⁹ ꝛ̃ dauid ꝓcedũt a nobis ⁊ nõ ex alioꝝ suggestiõe. et sic erũt magis placita coꝛã rege: ⁊ q̃ essent illa verba subdit.

m Quis nr̃ dñs est. sic em̃ dicebãt: ꝺs dubitat quin saul sit dñs nr̃: ⁊ nõ dauid. ⁊ iõ debem⁹ ei fauere: ꝫ rõ nõ valet qz rõ erat ꝛ̃ deũ ⁊ iusticiã. n Propt miseriã. Hic ꝓñr ponit ipius dei ꝓtectio circa dauid: cũ dicit in ꝑsona ei⁹.

n Propt ꝛc. s. dauid ⁊ viroꝝ ei⁹: q̃ mꝛtas miserias sustinebant tanꝯ fugitiui ⁊ depauperati. o Nũc exurgã. ad eos ꝓtegendũ a dicta ꝓditiõe. p Ponã in salutari. i. in ephor: vbi dñs dedit rñsum salutis ipi dõ petẽti. j. Re. xxiij. Si tradẽt me viri ceile: ⁊ eos q̃ mecũ sunt in manu saulis: ⁊ dixit dñs: tradẽt: ⁊ subdit. Nũciatũ est saul q̃ fugeret dauid de ceila: ⁊ saluaꝝ esset. q Fiducialit ꝛc. i. in dauid. ad hoc em̃ saluauit deus dauid: vt ꝑplus ꝓ cuz ꝓtegereꝝ: ⁊ fiducialiter ageret. r Eloquia dñi. que locutus ẽ ad abiathar reuelãdo ꝓditionẽ habitatoꝛũ ceile s Eloꝙa casta. sine macula falsitatis. t Argentũ ꝛc. hoc addit ad expꝛimẽdũ certitudinẽ veritatis in vbis diuinis: iõ subdit dauid. v Tu dñe ꝛc. s. ꝓtegendo ꝛ̃ ꝓdictã ꝓditionẽ. x Et custodies ꝛc. i. habitatoꝛib⁹ ceile et a saule. a Ineternũ. qz nõ ꝑmittes nos cadere in manib⁹ eoꝝ. b In circuitu ꝛc. i. habitatoꝛes ceile. et ipse saul q̃ q̃rebant dauid ⁊ viros eius deceptiõib⁹ inuoluere c Scõm altitutidinẽ tuã. i. fm altitudinẽ ꝓlij tui qõ ẽ incõpꝛehensibile. d Multiplicasti filios hoim. i. saul doech: ⁊ alios eoꝝ cõplices: ⁊ ceile hitatoꝛes in mea ꝑsecutione ad exercitũ patiẽtie mee ⁊ meritum vite future.

Posset aũt iste ps̃. exponi moꝛalit de quolibet viro iusto in ꝑsecutiõib⁹ posito ꝛ̃ quẽ paranꝯ machinatiões fieri. Deus tñ totũ ꝓuertit ad meritũ sue patiẽtie. ⁊ ipe ẽ sperans ab omibus liberari auxilio diuine gr̃e: ꝫ ptr̃aseo: qz defacili põt lr̃a ad hãc sñiaz applicari.

In ps̃. xj. Saluũ me fac. vbi dicit in postilla. Huic ps̃ ꝓponit talis titulus. Additio.

Littera hui⁹ psalmi nõ ꝓꝛie adaptat hist̃oꝛie dõ fugiẽtis de ceila: put postil. exponit. tũ qz i titulo de hoc nõ fit mẽtio sic in alijs ps̃. vbi de casib⁹ singularib⁹: q̃ ipi dauid ꝓtigerũt tractat: sic i psal. iij. vbi ꝑmittit in ti. psal. ps̃. dauid cũ fugeret ab absalon filio suo sil'r in psal. hoc in cui⁹ ti. ponit. Ad victoꝛiã ps̃. dauid qñ venit doech ydumeus. ⁊ nũciauit sauli ꝛc. et in psal. cxlj. in cui⁹ ti. ponit eruditio dauid cũ eẽt in spelũca. et sic de multis alijs: tũ qz verba psalmi manifeste vident loqui generalit q̃si de toto mũdo. vel saltẽ de generatiõe contẽ poꝛanea: cũ qua ipe dauid ꝓuersabat: in q̃ licz forte eẽnt multi ꝓbi viri ⁊ veraces: qz tñ ꝓ maioꝛi parte deficiebãt: ⁊ denoiatiões fm pbm fiũt a maioꝛi. Idcirco dicebat: Diminute sũt veritates a filijs hoim: ⁊ hmõi. vñ meli⁹ vr̃ dicẽdũ fm glo. q̃ in h̃ loco sic dic: vides sanct⁹ vir multiplicatã vanitatẽ h⁹ seculi: exclamat ꝓ magnitudine pcu li ⁊ ait: Saluũ me fac deus. et. j. Qm̃ defecit sanct⁹. i. nõ

e vnuſq̃ſq; ad primũ suũ: la-
f bia dolosa i coꝛde et coꝛde
g locuti sũt. Disꝑdat dñs vni
b uersa labia dolosa: ⁊ liguã
i magniloquã. Qui dixerũt
k liguã nr̃az magnificabim⁹
l m Labia nr̃a a nob sũt q̃s nr̃
n dñs est. Propt miseriã in-
o opũ ⁊ gemitũ paupeꝝ: nũc
p exurgã dicit dñs Ponã in
q salutari: fiducialiter agã in
r s eo. Eloquia domini eloq̃a
t casta: argentũ igne examinatũ: ꝓbatũ terre purgatũ
v septuplũ. Tu dñe seruabis
x nos: ⁊ custodies nos a ge
a b neratõne hac ineternũ. In
c circuitu impij ambulãt fm
d altitudinem tuã multiplicasti filios hominũ.

inuenit sanct⁹ in h̃ mũdo vbi tot mali sũt ⁊ h̃ opinio fuit in helya q̃ dixit: Dñe relict⁹ sum ego solus. Hec in glo. fm quã glo. baptitus est psalm⁹. nã in ꝓma gre psalmista petit a quersitate secti saluari. i secũda oñdit quõ ꝛ̃ hmõi mala seculi oporebat deuz exurgẽ ad remediandũ. ſcda ibi. Propt miseriã inopũ ꝛc. Ꝓꝛia ps facilit est applicabilis ad ꝓpositum: cõmõ q̃ exponit impostil. hoc mutato. s. q̃ illa q̃ referũt ad vros tm̃ ceile. referãt q̃si in vniuerso mõdicto. Sitr cũ dr i fine h⁹ ꝓtis. Quis nr̃ dñs est. nõ fferat ad saul. put i postil. sed intelligat sic q̃ mẽdaces viri de facũdie sue loq̃citate ꝓfidẽtes iactabãt se de ptãte ꝓꝛia labioꝝ q̃si a deo nõ sint. vñ dicebãt. Quis nr̃ dñs ẽ. i. ꝺs est cui⁹ regule nos subijciamur. q. d. null⁹. Scõa ps ꝙ vlte rioꝛẽ reqrit indaginẽ. Ꝓꝛo cui⁹ declaratiõe sciẽdũ: q̃z psal. ꝓncipalit attribuebat mala mõi ad defectũ veritat̃ in filijs hoim. Idcirco qz ꝛ̃ꝛia ꝛ̃ꝛis curant ꝓphetice dic: q̃ ad tollendũ hmõi falsitat̃ malicia ventur⁹ erat ille eloq̃a sũ maxie va: sic dicta impioꝝ sũme falsa, vñ sequit. Propt miseriã inopũ ⁊ gemitũ paupeꝝ. s. iustoꝝ qui de malis gemũt ⁊ ꝓ peccat̃ ꝓterunt. sup. tollendã. Nũc exurgã dicit dñs. i. apparebo. Ponã in salutari. i. in iesu cõsolatiõꝝ pauperũ. Et fiducialit agã i eo. i. potẽtialit: q̃ nihil ei resistit. Qñr dic: Eloq̃a dñi oñdẽs q̃ eloq̃a h⁹ saluati onis sũt ꝛ̃ꝛia ꝓdict̃: vt dictũ ẽ. sũt. n. q̃si argẽtũ igne examinatũ purgatũ: septuplũ. i. ꝙ septiformẽ spm̃ purificata atq; rutilãtia. qz tñ aduẽtũ hmõi actoꝛis veritatis nõ ita de ꝓpinquo psalmista ꝓspiciebat. idcirco petebat a generatione falsiloq̃ sibi ꝓpanea custodiri ⁊ fuari. vñ dicit: Tu dñe fuabis nos a generatiõe hac ⁊ vt magis ostẽderet se indigẽ tali custodia sbdit: In circuitu impij ambulãt: deuoꝛãdũ iustũ eo mõ q̃. j. Pet. v. ca. dr̃: Aduersarius vr̃ dyabol⁹ circuit q̃rens quẽ deuoꝛet. ⁊ sequit. Scõm altitudinẽ tuã. i. fm incõpꝛehẽsibilitatẽ ꝓlij tui. multiplicasti filios hoim. s. ipios de q̃bus i ꝓma pte dicebat. Diminute sũt veritatẽ a filijs hoim. q. d. ex duob⁹ maxie indigemus. vñ in circuitu ambulãt. Scõm ẽ: q̃ sũt multi numero. ꝓter eoꝝ multitudinẽ.

Replica.

In psal. Saluũ me fac. modica ẽ diuersitas: q̃ expostitio postil. ẽ de singulari casu. Hur. aut gnãliter extẽnia.

Ps. xij.

Usq;quo dñe. Huic ps̃. ꝓponit talis ti. In heb. ad victoriã dauid. vel fm Hiero. Victoꝛi dauid q̃ in idẽ redit. Et exponit dupl'r. Uno mõ vt sit sensus ꝓ suppletõez. Iste ps̃. fact⁹ a dauid decantãdus ad victoriã. i. cũ quodã conatu leuitaꝝ vt freq̃nt. s. est expositũ. Alio mõ vt sit sensus. Iste ps̃. fact⁹ est a dõ ad laudẽ dei victoꝛis sup oia: vel q̃ ꝓstat victoriã. Dem aũt hui⁹ psal. dic ra. Sa. q̃ factus ẽ de q̃ꝛuoꝛ regnis q̃ affligẽdi erant filij isr̃l. Primũ est regnum babyloniorũ q̃ dest̃uxit ciuitatẽ hierusalẽ ⁊ templũ ⁊ captiuauit populũ sub nabuch. rege: vt hr̃. iiij. Reg. vl. Scõm ẽ regnũ psaꝝ sub q̃ fuit ꝓhibita reedificatio tẽpli: vt hr̃. j. Esdre. iiij. ca. Terciũ est regnũ grecoꝛũ ꝓ q̃ fuit posita idolum abomiationis in templo ⁊ ꝑplus occisus ⁊ cõpulsus ad idolatriã sub antiocho rege: vt hr̃. j. Macha. j. ca. ij. et. iij. Quartũ est regnũ romanoꝛũ ꝓ quod fuit iterũ templuz dest̃uctũ ⁊ ciuitas ⁊ ꝑplus captiuat⁹ sub Tyto ⁊ Uespasiano impatoꝛibus: ⁊ a ꝓma afflictiõe fuerũt liberati filij israel ꝓ Cyrũ q̃ remisit captiuitatẽ vans lniaz reedificãdi templũ fm q̃ habeꝝ. j. Esdre. j. Et secũdaꝝ Dariũ hr̃ quo cõsummatum est templũ secũdum: vt habeꝝ. j. Esdre. vj.

A tercia q machabeos: vt pz.j.c.ij. Mach. A quarta expectant liberari q regē messiā. Sed istud dictū deficit in duob⁹. Vnū est: qz supponit falsum. s. xp̄m venturū. c q debeat termiari ista captiuitas iudeoꝝ q̄ vsq; ad finē mū di durabit: fm q dī Amos. ij. Sup tribus sceleꝝ sup quartū nō quiescā: qō sic exponit. vno mō q licz scelera tria ꝓpter q̄ incurrerūt tres ꝑmas afflictiones fuerūt eis remissa ꝓptū ad hoc q liberarent. nō tñ quartū scelꝰ qō fuit vēditioꝝ occisio xp̄i ꝓpter q̄ sūt in hac captiuitate: remittet eis. sic q ab ista captiuitate liberent. Secūdū est q dicit ꝑphm isr̄ grauit afflictū a regno psarū qō nō est verū: qz illud regnū remisit captiuitatē babylonie: vt dictū est. c ꝑmisit filios habitare i tra sua pacifice c vti legibꝰ suis. nec illud impedimētū reedificatiōis tēpli fuit a regibꝰ psaꝝ: vt dic̄ ra. sa. sup. j. Esdre. ß a samaritanis quibꝰ fuit cōcessū q nō ꝑmitterēt ciuitatis reedificationē c sub ß ptextu ꝓhibuerūt reedificationē templi plus faciētes q̄ eis mādatū fuerat a rege. Vnō c postea ꝑfectū est templū sub dario rege psarū. Et ex decursu ꝑmi Esdre c Neemie apparet q regnū illud tractauit in deos satis hūane ꝓpter qō dī Ezech. j. q illud regnū desinat ꝓ facie hominis: qz illud regnū satis hūane filios isr̄ tractauit. Sequēdo igit dictū ra. Sa. in pte dimittendū est regnū romanoꝝ c regnū psarū rōnibꝰ p̄dictis: c loco ipoꝝ ē accipiēdū regnū assyrioꝝ: qz captiuauit regnū isr̄ ꝓpte Osee: vt hī. xiij. Reg. xviij. Et regnū egyptioꝝ qō afflixit regnū inda ꝓpte ioathā quē pharao necbao vinctum misit in egyptū imponēs terre tributū magnū: vt hī. iiij. Reg. xxiij. Et sic terciū regnum est babylonioꝝ c quartū grecoꝝ. igit fm istā sniaz dauid p̄uidēs q̄ttuoꝝ afflictiones p̄dictas sibi succedētes facit q̄ttuoꝝ q̄stiones petēs c desiderans eas termiari. d. in psona ppli isr̄. a Vsq;quo c. s. i ppło meo in successuro ꝑmittēdo eū affligi ab assyrijs. b In finē. i. tādiu. videl em̄ afflicto q nūq; debeat termiari sua afflictio. c Vsq;quo auer. ꝛc. tamdiu dimittēdo ppłm meū i egyptioꝝ seruitute. d Q̄diu ꝛc tractans c ꝓsiderās quō possim liberari a captiuitate babylonica: c loquit dauid in psona iesu filij iosedech c zorobabel filij salathiel: q frequēter meditabant c deū dep̄cabant de captiuitatis huiꝰ reditu et dñs exaudiuit eos: q; factꝰ ē sup eoꝝ ducatu vt hī. j. Esdre. e Dolorē ꝛc. i. omni die: qz de destructiōe ciuitatis hierl̄m c templi dolebāt q̄si ꝓtinue. f Vsq; q ꝛc. i. antiochus q ꝑ supbiam ita fuit elevatꝰ vt videret sibi q hīet pelagus ad iter agēdum c terrā ad nauigandū ꝓpter mētis elationē: vt dī. x. Mach. vlti. g Sup me. qz ppłm isr̄ afflixit c nimis suppeditauit. c ido ꝓpha subdit: h Respice oculo tue misericordie. i Et exau. me. liberādo a tanta tribulatione. k Dñe ꝑ omniū gubernationē. l Deus ꝑ creationē. m Deus. ꝑ verū cultū c fidē. n Illumia ꝛc. lumie culpe c ꝑ dñs in morte gehenne fractus impatiētia c desperatiōe sub tanta tribulatiōe. p Neq; ꝛc. i. dyabolꝰ q Preualui ꝛc. qō ꝓtingit q̄ aliquē deiicit a morte culpe in morte gehenne. r Qui tribulant ꝛc. ad hoc em̄ vt transferēt eos de tra sua. vī sennacherib trāstulit filios isr̄ in assyrios. nabucho. tres tribꝰ in babylonē: c ꝓpha raō ioathā i egyptū: vt supra dictū est. sil̄r antiochus tribulauit iudeos: vt faceret eos trāsire ad ritū gentilem.

Victori dauid psal. xiij.

a Vsq;quo dñe obliuisceris me i finē vsq; q̄ auertis faciē tuā a me
b Q̄diu ponā cōsilia in aia
c mea: dolorē in corde meo
d per diē. Vsq;quo exaltabit inimicꝰ meꝰ sup me respice c exaudi me domine
f g h i k l m deus meus. Illumina oculos meos ne vnq; obdor-
n miam in morte neq; dicat
o inimicꝰ meꝰ ꝑualui aduersus eum. Qui tribulāt me
p exultabūt si motus fuero:
q ego aūt in misericordia tua speraui. Exaltabit cor meū i salutari tuo: cātabo dño qui
r bona tribuit mihi: c psallā nomi dñi altissimi.

Ad victoriā dō ps. xiij.

a Dixit insipiēs in corde

s Ego aūt in misc. tua. nō in iusticia mea. t Speraui. ab istis tribulatiōibꝰ liberari: iō subdit v Exultabit cor meū. leticia interiori. x Cantabo dño. leticia exteriori: fm q dicit. j. psal. lxxxiij. Cor meū c caro mea exultauerūt in deū viuū.

In psal. xij. Vsq; quo dñe. vbi dicit i postill. De materia aūt huiꝰ psal. dicit ra. Salo.

Additio.

Expositio ra. Sa. in ß ps. nō est lr̄alis. Ex ß em̄ q ꝓpha q̄ter repetit petitiōes seu q̄stiones sue tribulatiōis petens et desideras eas termiari. nō sequit q totidē sunt tribulationes separate a q̄bus liberari petit. Cōtingit em̄ sepe in scripturis sacris repetitio vnius c eiusdē ad maiorē firmitatē seu expssionē conceptus mētis: put. j. Attollite portas ꝛc. c iterū attollite portas ꝛc. c ideo ß expositio etiā inter hebreos nō reputat lr̄alis sed q̄si mystica. vñ c abenhazra et alij expositores q magis ꝓprie litterā sequūtur nō referūt q̄ttuoꝝ cōquestiones p̄dictas ad q̄ttuoꝝ tribulatiōes ab inimicē separatas: ß in vna c eadē tribulatiōe dicunt exp̄mi nouos sensus ꝓgrentes. vñ cū dī: Vsq;quo dñe obliuisceris me ꝛc. psalmista cōquerit ex hoc q deus tādiu reliq̄at eum in tribulatiōe qō videt iam q̄si obliuiscēs eū. Cū aūt dicit secūdo. Vsq;quo auertas faciē tuā a me. cōquerit de hoc q nō solū deus se oñdit q̄si obliuiscens qō cōtingit in humanis ex sola obliuione q̄ ꝓuenit ex labilitate memorie sed etiā deus se oñdebat vt volens obliuisci ex certa liberatione: qō ꝓprie significat cū dicit: Auertis faciē tuam a me. Dñs em̄ qui auertit faciē suaz a suo seruo manifestat ostēdit q vult eū obliuisci c nō ei ꝓsidere qō est signum maioris indignatiōis: put deut. xxxij. ca. c alt: Abscōdā faciē meā ab eis: que oīa de deo intelligenda sunt metaphorice. Cū aūt tercio cōquerit di. Q̄diu ponā consilia in anima mea. ꝓpha oñdit se esse valde anxiatū in anima c dolorosum in corde ex vehemētia timoris: q est de malo futuro. nam fm ꝑphm in. ij. rethorice. Timor cōsolatiuos facit. Cum aūt quarto cōquerit di. Vsq;quo exaltabit inimicꝰ sup me. oñdit se afflictū ex exaltatiōe inimici que int ceteras ꝑssuras est valde horribilis. vñ dauid dicebat. ij. Reg. xxiiij. Incidam⁹ in manus dñi c nō in manus hoim. Dñi meliꝰ videt dicendū ad litterā fm glo. s. q ꝓpha i hoc psal. in psona antiquoꝝ patrū q̄si de dilatiōe aduētus xp̄i p quē futurā redemptionē expectabant cōquerit. vel in psona sanctoꝝ modernoꝝ fm xp̄i aduentū desiderantiū. iuxta illud Phil. j. Cupio dissolui c esse cū xp̄o: vel potius fm virtūq; reddēdo singula singulis. Cū aūt dicit: Respice c exaudi me. petit illuminari ne cedat fraudibus inimici cōfidens in misericordia dei q exultabit in salutari suo ꝛc.

Replica.

Similiter in psal. Vsq;quo. postillatoris expositio est de tribulatiōibus isr̄l ad litterā. Burg. de tribulationibꝰ fidelū ꝑ aliegoriā. Liberatio em̄ populi isr̄l a tribulationibꝰ coꝛpalibus c tꝛpalibus est figura liberationis fidelū a tribulatiōibus spūalibus.

Psal. xiiij.

Dixit insipiens in corde suo. Huic psal. ꝑponit talis titu. in hebreo. Ad victoriā dauid. Et exponat sicut supra psal. ꝓcedenti. De materia aūt huiꝰ ps̄. dicūt aliqui q ē de sennacherib q̄ ꝑ nūciosꝝ lr̄as blasphemauit deū isr̄l: vt hī. iiij. Reg. xviij. c. xix. d. q non posset eruere Ezechiā de manibꝰ suis: c sic negabat diuinā po-

tentiã:z p ꝓñs deũ:qz est ídẽ cũ sua potẽtia. Et littera hu-
ius psal. satis põt ad hoc applicari excepto versu vltimo
qui videt discordare qui facit mẽtionẽ de reditu captiui
tatis plebis iudaice. sennacherib autem non captiuauit
Ezechiã et ppl'm ei⁹: z licz captiuauerit Osee regẽ isr'l et
ei⁹ ppl'm. illa tñ cap-
tiuitas nõ ẽ reduc-
ta: nec reducet ſm
sentẽtiã iudeoꝝ ꝓpt
qõ ra. sa. expõit huc
psal. de nabuch. qui
blasphemauit deum
isr'l verbo z facto qñ
iussit incẽdi ei⁹ tem
plũ p nabuzardan:
qõ non fecisset si re-
putasset eũ vez deũ
Et ſm ℌ diuidit iste
pś. in ꝗttuoꝝ ptes:
qz ꝓmo describit na
bucho. z populi sui
malicia. scõo circa ℌ
examiatio diuina:
ibi: Dñs de celo. ter
cio debita pena: ibi.
Nõne cognoscent.
ꝗrto liberatio popl'i
isr'l z dei miscõia ibi
Quis dabit. Circa
ꝓmũ dicit: a Dixit insipiẽs. s. nabuch. z eius exerci-
tus. b Nõ est de⁹. nõ negabat generalit deũ: qz cole-
bat deũ suũ: vt hz Dañ. j. ℌ negabat deũ isr'l esse verũ deũ
potẽtissimũ qõ est falsum z erroneũ. c Corrupti sunt
luxuria: qz babylonij erãt luxuriosi. d Et abominabi-
les idolatria q̃ est deo abominabilis. vñ z frequẽter i sacra
scriptura noiat abominatio. e In studijs suis. qz talia
studiose z a ꝓposito exercebãt. f Nõ est q̃ zc. s. merito
riũ: licz aliqñ faceret aliqõ bonũ de genẽ. g Nõ ẽ vsq̃
ad vnũ. hoc nõ est in hebreo. nec in trãslatiõe Hiero. inẋ
hebreũ: ℌ infra ponit vbi exponet. h Dñs de celo. hic
ꝓñr ponit dicte malicie examiatio: cũ dicit. h Dñs de
celo ꝓspexit zc. qz nihil penit⁹ põt latere ipm. i Vt vi
deat si est zc. p verã cognitionẽ. k Aut requirẽs deũ. p
bonã opatõez. Et ꝗles p̃dictos inuenerit oñdit. l Dẽs
declinauerũt. a rectitudine iusticie. m Simul inuti-
les zc. dr aũt res inutilis q̃ nõ valet ad finẽ intentũ: sicut
medicina q̃ nõ valet ad sanitatẽ. Homo aũ t ordinat ad
felicitatẽ ad quã isti erãt inepti. n Nõ est q̃ zc. s. meri-
toriũ: qõ nõ põt esse sine fide z charitate. o Nõ ẽ vsq̃
ad vnũ. ita q̃ nec vn⁹ talis repit in eis: qz sine fide impos
sibile est placere deo: vt dicit ad Heb. xj. Aliter exponit:
o Nõ est vsq̃ ad vnũ. exceptiue. i. in omnib⁹ ppl'is nõ ẽ
nisi vn⁹ ppl'us iudaic⁹ q̃ de deo habeat legẽ verã z cultũ.
Lex eñ data in mõte synai solũ fuit data ppl'o iudaico.
p Sepulcrũ patens zc. qz nitebant deglutire ppl'm iu-
daicũ. q Linguis zc. ꝺa malũ qõ inferre nõ poterant
potestate. inferre querebant fraudulẽtijs z dolositate.
r Nuoꝝ os zc. i. blasphemijs ⁊ deũ. s Et amaritu-
dine zc. ⁊ dei ppl'm quẽ videbãt interfici: z ad amaritudi
nẽ deduci mortis. ideo subdit: Deloces pedes eoꝝ zc.
t Cõtritio zc. Ad hoc eñ discurrebãt p terrã isr'l: vt po-
pul⁹ iudaic⁹ totaliter cõtereret z ad miseriã deduceret.
v Viã pacis zc. i. tenere noluerũt: et causa hui⁹ subdit
cũ dicit: x Nõ est zc. scriptũ est Prouer. xv. p timorẽ
dñi declinat omnis a malo. z idõ subtracto hui⁹ timoris
retinaculo currũt boies ad malũ sine freno. y Nõne
zc. Hic ꝓñr ponit p̃dictoꝝ pctõꝝ pena cũ dr: Nõne cog-
scẽt oẽs q̃ opant iniqtatẽ. s. dei iusticiã. q. d. sic. quã cog-
cent p pen e sibi inflicte expientiã. a Qui zc. qz delec-
tant in occisiõe: sicut in sapidi cibi comestione: ſm illud
Prouer. j. Letẽt cũ malefecerit z exultãt i reb⁹ pessimis.
b Dñm nõ inuo. in afflictiõe positi. qz nõ crediderũt in
eũ ꝓpter qõ dr Ro. x. quõ inuocabũt i quẽ nõ crediderũt
c Illic trepi. zc. ſm q̃ dr puer. xxviij. Fugit impi⁹ ne-
mine psequẽte. Dicit aũt ra. Sa. q̃ ℌ fuit impletũ in bal-
thasar nepote nabuch. q̃ vidẽs manũ scribentẽ in pariete
fuit ita territ⁹ q̃ cõpages renũ ei⁹ soluebant et genua ei⁹
ad seinuicẽ collide-
bant ex nimio tre-
more: vt hr Dañ. v.
z tñ manus illa eũz
nõ tãgebat nec scie-
bat q̃d significabat.
d Dñm dñs in zc.
In hebreo nõ ẽ ꝑn-
cipiũ versus. ℌ finis
versus est ꝑcedẽtis:
vbi reddit cã dicti ti
moris. eo eñ q̃ dñs
est in generatiõe iu-
sta. s. in cõgregatiõe
iustoꝝ imittit ab eo
tal timoꝝ aliqñ ma-
lis hoibus. e Cõ
siliũ. Hic ẽ ꝑncipiũ
versus: z est sensus.
f Cõsiliũ inopis. i.
ppl'i isr'l depauperati
bucho. z exercit⁹ ei⁹
.i. ꝓfusibile z obꝓo
briosum dixisti. et qõ sit illud consiliũ subdit.
g Quoniã dominus spes zc. Imꝓpabant enim filijs
israel babylonij in captiuitatẽ ductis q̃ sperabãt in deo
q̃ sic ꝑmiserat eos captiuari. h Quis dabit. Hic vltio
ponit liberatio ppl'i isr'l ex dei miscõia cũ dr p modũ op-
tãtis. h Quis da. ex syon. i. ex celo a syon desigto: eo q̃
ibi fuit tẽplũ dñi. vel aliter: h Quis da. ex syon p modũ
negãtis. i Salutare isr'l. q. d. null⁹: qz i captiuitate ba-
bylonica destructũ fuit tẽplũ: vt hr. iiij. Reg. vl. z sic non
poterat ibi offerri sacrificiũ ꝓ salute isr'l: z sic liberatio ab
illa captiuitate ex sola dei liberalitate erat expectãda: ꝓpt
qõ ſbdit: k Cũ auerterit zc. reducẽdo eã de babylone.
l Exultabit iacob zc. qz redierũt cũ magna leticia z exul
tatiõe. Mozalit aũt posset exponi pś. iste de q̃libet pec
catore i malis suis obstinato: q̃ licz vbis ꝓfiteat deũ tñ ne-
gat facto: ſm illõ ad Tyrũ. j. Cõfitent vbis se nosse deũ.
factis aũt negãt. Cui⁹ malicia de⁹ exmiat z punit: z ino
centẽ de manu eius eripit. Et ſm p̃dictã ad hanc senten-
tiã potest defacili littera applicari.

¶ In pś. xiij. Dixit insipiens. Additio.

Psalm⁹ iste apud catholicos melí⁹ z magis ꝓpie
põt exponi ad lr̃am de iudeo ꝓpter ꝓsonã xpi
q̃ de sennacherib vl nabuch. ꝓmo: qz sennacherib
z nabuch. nõ negabãt generalit deũ: qz colebãt deos suos
vt pz. iiij. Re. xviij. z Dañ. j. ℌ negabant deũ isr'l esse verũ
deũ potẽtissimũ. Iude⁹ aũt xpm ꝓtẽnens deũ negat ge-
neralit: cui⁹ rõ ẽ. nã ipe oẽs deos ceteraꝝ nationũ negat.
di. Dẽs dij gentiũ demonia zc. z cũ ℌ negãdo xpm ꝓpie
negat deũ isr'l: z p ꝓñs tl'is generalit negat deũ. vñ de ipis
sipiẽs q̃ in corde suo dicit: nõ est de⁹. qz licz i ore suo vnũ
deũ ꝓfiteat hẽ. s. creatorẽ celi z tre z hmõi. z etiã qñq̃ i-
plicite pharisei ꝓfiterent esse xpm deũ: vt cũ tentãtes di-
cebãt. Scim⁹ qm verax es z viã dei i vitate doces: vt hr
Math. xxij. c. ex q̃ seq̃bat xpm ee deũ cũ in doctrina sua
ℌ pluries ꝓtineat. nihilomin⁹ tñ in corde deũ verũ negat
ꝓtẽnens xpm q̃ est verus deus. Scõo q: ℌ qõ dicit. Illic
trepidauerũt timore vbi nõ fuit timor. nõ põt sane intelli
gi de balthasar ꝓut ra. Sa. dicit: Balthasar eñ licz nesci
ret i ꝑticulari q̃d man⁹ illa significabat at scribẽs Dañ. v.
bñ tñ ꝑcipiebat illud eẽ magnũ mõstrũ z alicui⁹ signifi-
catiuũ ꝺ statũ regni sui cũ in tãmagna solẽnitate sue fe-
stiuitatis ℌ apparebat. vñ optie ſm glo. ꝓpba in hoc pś.

agit ꝙ iudeos ꝓtēptores xpi ⁊ negātes verā deitatē eius. Circa qō tria facit. Duo em̄ ipos increpat di. Corrupti sūt ⁊c. vsq; ibi. Nō est timor dei ante oculos eor. et circa h̄ eos dīc a deo examīatos. d. Dñs de celo ꝓspexit ⁊c. si est ꝛz sequēdo mādata ei⁹: qō nō inuenit ꝛz oēs declinauerūt sīl. Scdo eis minat iudiciū cū dic: Nōne cognoscent oēs qui opant iniqtatē: hoc ē dicere: nunqd hi q verū deū negāt ⁊ de uorāt plebē meā sic escā panis. s. xpi discipulos ꝙsequēdo. nec de his timent: ꝛz potius trepidāt vbi nō ē timor: qz timuerūt pdere regnū terrenū. Job. xj. Si relinqm⁹ eū sic vt romani ⁊ tollēt locū nr̄m ⁊c. Nūquid nō cognoscēt oēs qui ignorātiā supplicio eor. Am̄ dñs in generatione iusta ē. q. d. sic cogīscēt. Iuxt est oīs dies pditiōis eor: Deut. xxxij. vñ lra istī⁹ ptis sic cōtexit. Nōne cognoscēt oēs q opant iniqtatē ⁊c. qm̄ dñs i generatione iusta est: ⁊ nō in ea generatione ꝓtaua q deū verū xpm. s. sibi ꝓmissum negat. q. d. ratiōe ꝓtaua cā q iudei ꝓtēpserūt xpm fuit ipi⁹ hūlitas ⁊ abiectio credētes talia ex ipotētia eē ⁊ nō volūtarie sūpta. vñ dicebāt Math. xxvij. Si fili⁹ dei ē descēdat nūc de cruce ⁊c. Idcirco ꝓfutat eos psal'. d. Cōsiliū inopis cōfudistis. i. hūilē xpm ꝓtēpsistis. iō quos vocabat eis cōsulebat i deo solo spem ponere nō in diuitijs seu trāsitorijs seculi. vñ dicebat Math. xix. ca. Si vis pfect⁹ eē vāde oia q̄ habes ⁊ da pauperibus ⁊c. Idcirco aduersus eos inuehit dicēs admiratiue. Cōsiliū inopis ꝓfudistis: qm̄ dñs spes ei⁹ est. q. d. ex h̄ debereris eū magis reuereri. Tercio eisdē ꝓdicit aliq̄ cōsolatoria ad ꝓpositū ptinētia. s. q i fine mūdi iudeor saluabunt p eundē deū saluatorē quē negauerūt vt dictū est. Idcirco eis vlteri⁹ alloquit. d. sic. Quis dabit ex syon salutare isr̄l. hoc ē dicere: Dos ꝓsiliū xpi ꝓfudistis sed dns est alt⁹ ex syon. s. de iudeis ꝓcedēs dabit salutare isr̄l. supple nisi ille quē hūlē spreuistis. vnd sequit: Cum auerterit dñs captiuitatē plebis sue ⁊c. i. cū ille dñs quez dixistis nō esse deū redimet ppl'm suū finalit a captiuita te dyaboli. Exultabit iacob ⁊c. ista expositio q extrahit ꝓ maiori pte a glo. ordinaria ꝓpri⁹ applicat lrē ꝙ illa pstillatoris fundata supra opinionē ra. Sa. vt pz diligēter intuēti. Et nota q in h̄ psal'. fm trāslationē nostrā ponūt tres versus q̄ in bibliis hebraicis minime inueniunt. scz Sepulcrū patēs ē guttur eor. Quor os maledictione ⁊c Cōtritio ⁊ infelicitas ⁊c. ⁊ isti tres versus nō leguntur in pš. huic.

Psalmus dauid. xiiij.

a Dmine qs habitabit
b d tabernaculo tuo: aut
c qs requiescet in mōte
d sancto tuo. Qui ingredit
e sine macula: ⁊ opat iusticiā
f Qui loquit veritatē in cor-
s de suo: q̄ nō egit dolū i lin-
b gua sua. Nec fecit ꝓximo
i suo malū: ⁊ obꝓbriū non
k accepit aduersus ꝓximos
k suos. Ad nihilum deductus est in conspectu eius
l malignus: timētes autem
m n dominum glorificat. Qui
iurat ꝓximo suo ⁊ nō decipit
o qui pecuniā suā non dedit
p ad vsurā: ⁊ munera sup in-
q nocentē nō accepit. Qui fa
r s cit h̄ nō mouebit in eternū.

Replica.

Sed circa' psal'. Dixit insipiēs Burg. facit argumētū inualidū ꝑ postil. exponentē ipm̄ de infidelib⁹ ⁊ gentilib⁹ ꝑ qō arguit sic. Gentiles etsi negabāt deū isr̄l esse verū deū: nō tñ generalit negabāt deū esse: qz colebāt deos suos. Exponit igit de iudeis negātib⁹ xpm esse deū. Sed reuera si argumētū burg. valet ꝑ postil. valet etiā ꝑ se: qz si iudei negabāt xpm esse deū: nō tñ negabant generalit deū esse: qz deū verū colebāt fm legē. vnd nō stant simul: iudei negabāt xpm esse deū: ⁊ nō negabāt deū esse. Stāt etiā sic: deū negabāt ⁊ nō negabāt deū. ꝓia ps patet p silogismū expositorū: qz illū negabāt ⁊ ille est deus: igit deū negabāt demōstrādo xpm p ly illū. ⁊ illa se cūda ps etiā manifesta ē p generalē ꝓfessionē ⁊ cultū oīm iudeor. Intellectū igit hui⁹ psalmi vide in Inf. ꝑ insipientē ⁊ doctorē subtilē. q. j. ij. dist. li. ꝓmi.

Dmine qs habitabit ⁊c. Huic psalmo ꝓmittit talis ti. in heb. pš. dauid. Ex q̄ apparet auctor psalmi. De materia aūt hui⁹ dicūt aliq̄ dauid fecit hūc pš. ad ostendū qs esset dign⁹ hitare in tra isr̄l in securitate ⁊ absq; trāsmigratiōe. s. ille q̄ hz additiones in h̄ psalmo descriptas cū dī: Qui ingredit sine macula ⁊c. vsq; in finez psalmi. Promisit em̄ de⁹ illis illi⁹ tre hitatōez q̄ diu colerent eū ⁊ facerēt iusticiā ⁊ eos de terra expellere si qñ facerēt ꝛz iū: vt pz Deut. xj. in plurib⁹ locis vetesta. Et cum dicit: a Dne ⁊c. p tabernaculū ⁊ montē intelligit ciuitas hierusalē cuius vna ps erat in mōte et i illa fuit templū. Et per ier'm q̄ erat metropolis in iudea in tel ligit tota tra illa. et ad hoc pōt satis applicari lra hui⁹ psal'. Videt tñ mihi q̄ dauid fecit hūc psalmū ꝓ sacerdotib⁹ ⁊ leuitis in templo mistrātib⁹ dño. ⁊ iō tenebāt ad maiorē pfectōz q̄ cēs populū: sic ecc'le mistri q̄ laici. Et fm hoc iste pš. diuidit in tres ptes: q̄ ꝓmo dauid circa h̄ monet q̄stionez. scdo ponit solutōez q̄onis: ibi. Qui in ingredit. tercio ꝓclusionē ibi. Qui facit h̄. Circa ꝓmū dicit: a Dne qs ⁊c. i. qs ē dign⁹ tibi seruire in loco sancto vbi est archa testamēti: ⁊ dicit in tabernaculo: quia tempore dauid archa fuit in tabernaculo qō ei retendit: vt habet'. j. Paral'. xvj.

b Aut qs re. ⁊c. hoc ē in q̄ere mētis ⁊ corpis tibi seruiet
c In mōte sancto tuo. i. in mōte moria quē elegit deus vt ibi fundaret templū suo nomi dedicandū. d Qui ingredit. Hic ꝓr ponit dauid rōsionē describēdo pfecti onē q̄ in mistris dñi req̄rebat cuz dī. d Qui ingredit ⁊c. s. corpis ⁊ mētis. ꝓcipit em̄ Leuit. xxj. q hō de semine aaron hns maculā corpalē repellat a sacerdotio: ⁊ plen⁹ declaratū fuit ibidē: ⁊ multomagis ē indignus mistrare deo hns maculā moralis culpe. e Et operet iusticiā. qz nō sufficit declinare a malo nisi etiā operet bonū. f Qui loquit ⁊c. i. put existit i corde suo: ⁊ h̄ facit quedā virt⁹ q̄ a pbo. ⁊ij. Ethi. veritas noiat: ꝙ quā hō talē in ꝓbis ⁊ factis se ostendit exteri⁹ q̄lis est interi⁹. g Nō egit ⁊c. aliuz verbis decipiēdo. h Nec fecit ꝓximo ⁊c. in facto. i Et obꝓbriū ⁊c. i. defect⁹ eor ꝓteritos improperādo vel ad eor infamiā alijs ꝓpalando. k Ad nihilū ⁊c. qz fm veritatē nō ē aliquo honore dign⁹: eo q honor deferēdus ē alicui in testimoniū sue ⁊utis: vt hī. iiij. li. Ethi. l Timētes aūt dñm. i. vere ⁊uosos. m Glorificat. eos manifeste ⁊ publice honorādo. reuerētia em̄ delata alicui in testimoniū sue virtutis etiā in secreto vel corā paticis dī honor. Si aūt h̄ fiat publice ⁊ corā multis dī gl'ia q̄si quedaz claria g mutata in ca claritate dicta. n Qui iurat ⁊c. qz facit iuramētū bonū ⁊ tenet ipm. In trāslatione hieron. iuxt hebraicū hī sic. Jurat vt se affligat ꝙ ieiunia ⁊ vigilias: carnē castigādo ⁊ nō mutat iuramētū seruādo: tñ ibi ponit iuramentū voto: quia vtrūq; est obligatorium. o Qui pecuniā suam ⁊c. etiam gentili: vt dicit hic glo. heb. Et ꝙ hoc videt q̄ iste psal. de pfectione sacerdotij et nō cōmunis populi intelligat: vt dictū est. quia lex moysi ꝓmittebat cōmuni populo tradere ad vsuram alieno q̄ non erat de gente iudeoruz vt habet Deut. xxiij. sed hoc non ꝓmittebat sacerdotibus: qui debebāt esse maioris ꝓfectionis. p Et munera su. ⁊c. ad accelerandū ei iusticie iudiciū. Cū em̄ aliquis casus dubius accidebat in aliqua ciuitate extra hier'm debebat reduci ad iudiciuz sacerdotū in hier'm: vt habet Deut. xvij. Et ꝓ determinatiōe illi⁹ iudicij nō erat licitū eis aliquid accipere ꝓ mercede. q Qui facit hec. Hic ꝓnter dauid infert cōclusionē di. q Qui facit hec. que dicta sunt in hoc psalmo r Nō mouebit. i. nō amouebit tanq; indign⁹ a suo misterio. s Ineternū. i. in vita ꝑsti: nec etiā a primo in vita

futura. Cõtraria vo faciẽs amouebiᵗ: fm q dī Esa.xxij. ca. Vade ⁊ ingredere ad deū q̃ habitat i tabernaculo ad sobnaz ꝓpositū templi ꝓpter maliciã suã dicẽs ei. Quid tu hic? aut q̃si q̃s hic.⁊ subdiᵗ: Ecce te faciet dñs asportari sic asportaᵗ gallis gallinacius ꝛc. Moralit autẽ posset exponi pſ. iste de pfectione mistroꝝ ecclesie: ⁊ posset textᵘ applicari defacili: ꝑ ptrãseo intẽdẽs sensum litterali.

In pſ. xiij. Dñe q̃s habitabit. vbi dicit postil. videt in mihi q̃ dauid fecit hunc psalmu.

Additio.

Eque in hoc psal. ponunᵗ ad virtutẽ ptinẽtia nõ videnᵗ ptinere ad mistros ecclie tm̃ ꝓut postillatoꝛ dic: ꝑ potiᵘ ad cõmunẽ pplm tanꝯ ea q̃ cõiter reqruntᵗ de necessitate salutis. naz cũ dicit: Qui ingrediᵗ sine macula. intelligit ō macula mẽtis tm̃ q̃ est p culpã mortalis peccati eo mõ quo dī Deuᵗ. xvij. ca. Absq̃ macula eris coram dño deo tuo. vbi loquit toti pplo ⁊ nõ sacerdotibᵘ tm̃: vt ibidẽ pz. Silr in ꝓhibitiõe vsurarũ nõ legit in vete. te. aliꝙ differẽtia inᵗ sacerdotes ⁊ populares: ꝑ indistincte ꝓhibebanᵗ eis vsure ex̃trũ ad israelitas Exo. xij. ca. indistincte etiã ꝓmittebant eis ex̃trũ ad alienigenas Deuᵗ. xxiij. Silr cum dicit: Et munera sup innocentẽ nõ accepit. intelligit plane ʒ eũ q̃ accipit munera ꝓ ꝺenatiõe innocẽtis: qõ ꝓhꝫ bet cõiter Deuᵗ. xvj. ca. Dñe ex his ⁊ aliꝭ in ꝯ psalmo cõtentis nõ sequit q̃ iste pſ. intelligat de pfectõne sacerdotũ ⁊ nõ cõis pplī: sicut postillatoꝛ ait: ꝑ potiᵘ oia in eo cõtenta videnᵗ esse de necessitate salutis. Et iõ melius videt dicendũ cũ glo. q̃ in ꝯ loco distinguit tabernaculũ a mõte sancto. intelligendo tabernaculũ ꝓ pñti ecclia in q̃ est ptinua militia. Jux illud. vij. ca. Militia est vita homis sup terrã. ꝓuiũ em̃ est belli atq; atq; militãtiũ in tabernaculis hitare. Dñi ⁊ cõtabernales milites dicunᵗ tanꝯ sit hñtes tabernacula. Ad quẽ sensuz facit hebraica veritas in q̃ vbi dī: Quis hitabit ꝛc. hī: q̃s pegrinabiᵗ in tabernaculo tuo: qz dī in scõa Coī. v. ca. q̃diu in hoc coꝛpe sumᵘ a deo pegrinamur. ꝓiter ꝓ mõte sancto intellīgẽda ẽ ecclesia supioꝛ: in q̃ est vera reqes. vñ dicit: Quis reqescet in mõte sancto tuo. qz nullᵘ in agone cõtendet vbi ẽ visio pfecte pacis. Prophet a igit qz in pñti ecclia ꝓpter coꝛporalẽ cohitatiõz bonoꝝ cũ malis quidã licz indigni iactãt se esse de ecclia cũ tñ ve nõ sint: q̃rẽs a deo dic: Dñe q̃s habitabit seu q̃s pegrinabiᵗ in tabernaculo tuo. i. in pñti ecclesia se sic hẽat: vt i mõte sancto tuo. s. in futura beatitudine sit dignᵘ reqescere. Ad qõ subdiᵗ rñsio dei. Qui ingrediᵗ sine macula ꝛc. vbi ponunᵗ. x. ṽtutes seu. x. effectᵘ virtutũ notabiliᵗ: vt hī in glo. vide ibi. Et finaliᵗ cõcludit q̃ facit hec nõ cõmouebiᵗ in eternũ: qz nõ solũ reqescet qõ q̃nq; quodãmõ in hac vita saltẽ impfecte ꝓtingit: ꝑ talem stabilitatẽ attinget de q̃ posset dici nõ mouebiᵗ in eternũ qõ nõ põt dici nisi ō reqescẽte in supioꝛi ecclia. de q̃ legit in pſ. Deus i medio eiᵘ nõ cõmouebiᵗ.

Replica.

Psalmũ. Dñe q̃s habitabit in taber. postillatoꝛ exponit specifice de heroicis. Burg. aũt generaliter de ecclia. spẽs ãt generi nõ ʒdicit: ⁊ talis varietas inᵗ postillatoꝛẽ ⁊ burg. sepe occurrit: de q̃ decetero nõ fit mẽtio: qz vtroq; ps stare põt in veritate.

Psal. xv.

Conserua me dñe ꝛc. Huic psalmo ꝓponiᵗ talis titulᵘ i hebreo. Humilis ⁊ simplicis pſ. dauid. qõ exponũt aliqui de psona ipiᵘ dauid simplicis ⁊ humilis: vt pateᵗ ex decursu. j. Reg. ⁊. ij. petentis a deo ꝓseruari in psecutiõibᵘ saulis ⁊ absalon filij sui. Sed ꝯ nõ vr verũ: qz petr' apl'us ad intelligendũ scripturas diuinitᵘ illustratᵘ dicit hũc psalmũ intelligendũ esse ō xp̃o. ⁊ non de dauid. Actᵘ. ij. vbi sic dicit de xp̃o. Quẽ deus suscitauit

a Conserua me domine
b qm̃ speraui in te: dixi
c dño deus meus es tu: qm̃
d bonoꝝ meoꝝ nõ eges. Sã
e ctis qui sunt in terra eius:
f mirificauit omnes volũta-
g tes meas in eis. Multipli
h cate sunt infirmitates eoꝝ
i postea accelerauerũt. Non
k cõgregabo cõuenticula eo
l rũ de sanguibᵘ: nec memoꝛ
m ero nominũ eoꝝ per labia
n mea. Dominus pars here
ditatis mee et calicis mei:

solutis doloꝛibᵘ inferni. inꝯ qõ impossibile erat teneri illũ ab eo: qõ ꝓbat p litterã hui' psal'. o. Dauid em̃ dicit in eũ. i. in xp̃m vel in pplm̃ xp̃ianũ. Prouidebã dñm coram me semp ꝛc. vsq; ibi. Notas m̃ fecisti vias vite: replebis me iocũditate cũ facie tua. allegans litterã huius pſ. fm lxx. trãslationẽ que tũc erat autentica. ⁊ subdit eã exponẽs. o. Viri fratres ly audẽter dicẽ advos patriarcha dauid qm̃ defunctᵘ ẽ ⁊ sepultᵘ: ⁊ sepulcꝝ eiᵘ est apud nos vsq; i hodiernũ diez. q. d. hec scriptura nõ intelligit de eo sed de xp̃o: cuiᵘ resurrectionẽ de resurrectõe xp̃i: qz neq; derelictᵘ ẽ i inferno. nec caro eius vidit coꝛruptionẽ. Ex q̃ ptz manifeste q̃ intẽtio beati Petri est hũc psal'. debere intelligi nõ de psona dauid: ꝑ resurrectiõe xp̃i. ⁊ iõ q̃rere ꝺ aliũ sensum lr̃alẽ videt q̃dã mõ iudaizare. Igit fm istã sniam exponit ti. pdi. Pusillis ⁊ simplicis dauid. i. iste pſ. factᵘ ẽ a dauid ad laudẽ pusillis ⁊ simplicis. s. xp̃i: qui de seipo dic Matꝺ. xi. Discite a me qz mitis sum ⁊ hũilis coꝛde. Et fm ꝺ iste pſ. diuidit i duas ptes: qz ꝑmo describit hois xp̃i actio virtuosa. scõo eius resurrectio gl'iosa: ibi. Propter ꝺ iteratũ est ꝛc. Circa ꝑmũ describit ꝑmo actio xp̃i vtuosa erga deũ. scõo erga ꝓximũ: ibi. Sanctis q̃ in terra sunt. tercio iterũ erga deũ ib. Benedicã dñm. Circa ꝓmũ dicit dauid in psona xp̃i homis. a Cõserua me deᵘ. p talẽ modũ loquebaᵗ xp̃s homo deo patri. Trãseat a me calix iste: Matꝺ. xxvj. b Qm̃ speraui in te. licz aũt in xp̃o nõ fuerit spes: ꝑ tã virtᵘ theologica eo q̃ ab instãti cõceptionis sue fruebat fruitiõe beata. ⁊ sic erat ibi tentio q̃ nõ stat cũ spe que est virtᵘ theologica hñs deũ nõ habitu ꝓ obiecto. tñ in xp̃o fuit spes gl'ie coꝛpis ante resurrectõez quã a deo expectabat. c Dixi dño ꝛc. sic loquebaᵗ deo patri positᵘ i passiõe: Heli heli lamazabathani: qõ interpꝛat: deᵘ meᵘ deᵘ meus: vt q̃d dereliq̃sti me Matꝺ. xxvij. d Qm̃ bonorũ ꝛc. deᵘ aũt pr̃ nullo creato bono eget. ⁊ iõo nõ eget bonis ipius xp̃i: vt homis. e Sanctis. Hic ꝓfr describit actio xp̃i erga ꝓximũ. ⁊ ꝑmo ex̃trũ ad apl'os di. e Sanctis ꝛc. i. apl'is aliꝭq; discipl'is xp̃i. f Mirificauit ꝛc. i. mirabiles fecit in eis illustrando eos scia ad p̃dicandũ ⁊ ꝓfirmãdo miraculis p̃dicatiões eoꝝ. Iste tñ actões xp̃i ei cõpetebãt rõne deitat̃: ⁊ qz ꝑ p̃dicatiões apl'oꝝ pueniebãt ad gẽtes ad fidẽ: q̃ ꝑius erãt idolatrie dedite. iõ subdit. g Multiplicate ꝛc. i. infirmitates idolatrie gentiliũ. qõ ps ex trãslatiõe Ytero. inꝯ hebꝛ. vbi dī: Multiplicabũt idola eoꝝ. h Postea accelerauerũt: qz dimissis idolis ad fidẽ xp̃i velocit cucurrerũt iudeis remanẽtibᵘ i infidelitate ꝑ maiorẽ ptẽ. i Non cõgregabo ꝛc. i. delubra vel pueniebãt ad colendũ idola. k De sanguinibᵘ. q. fiebat sacrificiũ idolis de sanguibᵘ aialiũ. ⁊ aliq̃ de sanguinibus hoũm. ⁊ talia puẽticula xp̃s ꝑ apl'os nõ ꝓgregauit ꝑ magis dissipauit. l Nec memoꝛ ero nominũ eoꝝ ꝛc. Et vocat ꝺ xp̃c labia sua labia gentiliũ puersoꝝ: q̃ fũt mẽbra xp̃i. Sacra em̃ scriptura frequẽter sub vno ꝓtextu lr̃e loquẽdo de xp̃o capite trãsit ad eius mẽbra ⁊ ecõtrario: fm q̃ dic Isiõ. li. de sum. bo. ꝓut plenᵘ declarauimus in pn. Geñ. Gentiles aũt puersi ad fidẽ catholicã iuramenta q̃ idola. ⁊ talia verba q̃ faciebãt ad eoꝝ reuerentiã totaliter dimiserũt tanꝯ oblita: cuiᵘ rõ subdit. m Dñs ps ꝛc. i. ps mea hereditaria. dñm em̃ iesum xp̃m elegerũt puersi ad fidem ꝓ pte sua hereditaria. n Et calicis mei. i. passionis mee que p calicẽ designat in scriptura. Dñi saluatoꝛ de sua passiõe dicit Matꝺ. xxvij. Si nõ põt hic calix transire nisi bibam illũ ꝛc. Multi aũt gentiles iam conuersionem christũ pſequẽtes: amoꝛe xp̃i postea ad passi-

onē se ꝓmpte ⁊ letātes obtulerūt. ⁊ hoc ꝓpter spem here
ditatis eterne ꝓsequēde: iō subdit. o Tu es q̄ restitues
tē. p Funes ceciderūt mihi i pclaris. i. in aplis q̄ p ce
teris fuerūt illumiati a spūsancto. ⁊ ipi p sortes missi fue
rūt ad pdicandū: q̄ sortes apl'oꝝ p funes intelligunt. Vñ
in lib. Josue. sortes
decē tribuū frequēt
ibi noiant funes et
funiculi. Et loquit
b scriptura i psona
xpi trāseūdo de mē
bris ad caput.
q Eteñ hereditas
tē. i. ecclia fideliū: q̄
vocat hereditas xpi
sic scribit in psona
dñi Hiere. lj. Qui
fecit oia ipse ē et isrl
sceptrū hereditatis
eius: dñs exercituū
nomē ei⁹. r Bñ-
dicaz. Hic reuertit
scriptura ad actiōez
xpi hois erga deuz
cui dr in psona eius.
r Bñdicā dominū
gras agēdo deo pī:
sic hr Job. xj. Pat
gras ago tibi qm ex
audisti me ⁊c. s Qui tribuit mihi intellectū. q. anima
xpi ab instāti creatiōis sue fuit replera sciētijs. t Insu
per ⁊ vsq̄ ad noctē. i. vsq̄ ad mortē que in scriptura nox
vocat. v Increpuerūt me re. mei. i. iudei de psanguīta
te mea nati. Xps em fm carnez nat⁹ fuit de iudeis. parē
tela antē eius designat p renes: eo q̄ ibi viget virtus ge
neratiua in sexu virili. Judei autē increpuerūt xpm i vi
ta dicētes ei. Demoniū habes: Joh. viij. Et dicētes xpo.
Ecce hō vorax ⁊ potator vini ⁊ pctōr ⁊ publicanoꝝ ami
cus: Math. xj. Et in passiōe dicebant. Vach q̄ destruis
templū dei ⁊c. Math. xxvij. v Prouidebā ⁊c. q. ia
xpi ab instāti creatiōis habuit cōtinue claritatem diuine
visiōis. x Eñ ⁊c. hūanitas aūt xpi est organū diuini
tatis cōiunctū. ⁊ iō nō pōt mouere ad aliq̄d: nisi fm volū
tatē diuinitatis: ꝓpter q̄ in xpo nō potuit esse aliq̄s mo
tus inordinat⁹ insurgēs ex pdictis iniurijs: vel ex q̄bus
cūq̄ causis alijs. y Propter h ⁊c. Hic ꝙnter describit
ipi⁹ xpi gloriosa resurrectio: cū dicit. y Propt hoc. i.
ꝓpter resurrectionē meā. que. j. ponit. q̄ erat causa leticie
ordinate ipsi xpo. Certitudo em boni expectati est causa
delectamēti: q. ꝓpter certitudinē obtinēdi bonū futurū
iam apphendit qsi pns. ⁊ sic est cā delectatiōis q̄ ē de bo
no apphenso in pnti. z Insup ⁊c. s. resurrectiōis futu
re. a Eñ ⁊c. i. i lymbo sanctoꝝ patrū: vbi aia xpi fuit
q. xxxix. horas tm. s. ab hora. ix. ferie sexte in q̄ fuit sepata
a corpe vsq̄ ad diluculū diei dñice qñ fuit corpi reiūcta. iō
sōdit: b Nec dabis ⁊c. i. corpus meū totalit ipollutū.
c Videre corruptionē. i. incinerationē vel putrefactio
nē. Fuit tm ibi corruptio accipiendo ꝓ morte: q. corpus
xpi fuit vere mortuū p sepationē aie. d Notas ⁊c. ac
celerando tpus resurrectiōis mee. e Adimplebis ⁊c.
q. tūc glia aie xpi quā habuit a pncipio: ⁊ q̄ cōsistit in vi
dendo deū facie ad faciē fuit derivata ad corpus i sua re
surrectiōe: q. extūc habuit corp⁹ gliosum. f Delecta
tiones ⁊c. q. xps assumpt⁹ ē ad dexterā patris fm q̄ dicit
Mar. vlti. Et dñs quidē postq̄ locut⁹ ē eis assumpt⁹ est
in celū: ⁊ sedet ad dexterā dei. g Vsq̄ in finē. i. vsq̄ in
eternū: q. dignitas sessionis hui⁹ inerit xpo homi sempi
terne duratiōis. Notalit aūt posset exponi ps. iste de
q̄libet fideli q̄ est mēbrū xpi expectās resurrectionē futu
rā ⁊ positionē sui ad dexterā cum alijs electis.

In psalmo. xv. Conserua me dñe. vbi dicit in postilla.

Huic psalmo ꝓponit talis titulus. Additio.

Dictio hebraica que in titulo hui⁹ psalmi ponitur
fm suam ꝓpriā significatōez non significat idē qđ
humilis ⁊ simplicis ꝓut in postilla: nisi forte fm
ethymologiā. sed ꝓpria significatio illi⁹ dictiōis derivat
ab vna dictōne que
ꝓprie significat aur
optimū. vñ Cant. v.
ca. vbi dicit: Caput
ei⁹ aur optimū. po
nit in hebraico h dic
tio tatē. a q̄ dictiōe
derivat in hebraico
hec dictio mitā. que
ponit in hoc titulo:
⁊ significat aliqđ cō
positū seu ornatum
auro optimo. vnde
sensus isti⁹ tituli fz
hebraicā veritatē ta
lis ē. Aurū optimū
ipsi dauid. Dauid
em in h titulo ē dati
ui casus. Vñ qa in
hoc psalmo agit de
passiōe xpi ⁊ ei⁹ re
surrectiōe: quar pri
ma int actiōes vir
tuosas xpi ē optia.
Similit ⁊ secūda ꝙtum ad ea que ad ipius pmiū ptinēt
idcirco ibi vtraq̄ simil bñ dr: aurū optimū ipi dauid. id ē
christo.

Psalm⁹. xvj.

Exaudi dñe ⁊c. Hic psalmo ꝓponit talis titul⁹ in
hebreo ⁊ in trāslatione Hiero. Oratio dauid. Ex
q̄ patet auctor hui⁹ psalmi accipiēdo large ps. p
oratione: q. accipiēdo ps. ꝓprie vt dr a psallēdo publice: vel
cū instrumēto musico sic nō est psalm⁹ fz est oratio dauid i
secreto facta apud deū p liberatiōe sua a psecutōe saulis
ꝓpter qđ ⁊ multas alias fecit orationes. Et diuidit in duas
ptes. Et pmo vt sua oratio exaudiat allegat dauid suā inno
centiā. scōo saulis et suoꝝ satellitū maliciā. Ista em duo
faciūt orationē alicui⁹ exaudibilē. secūda ibi. Et resistētib⁹.
Circa pmū dicit sic. a Exaudi dñe ⁊c. i. meipm ꝓpter
iusticiā meā quā tenui erga saul ⁊ domū suā: p quib⁹ dō
multiplicit ⁊ fideliter laborauit: vt pz ex decursu. j. Reg.
⁊. ij. b Auribꝰ ⁊c. loquit de deo p modū hūanū: q. in
deo nō sunt liniamēta corpis. c Nō ⁊c. i. orationē pci
pe factā a me veraciter ex corde ⁊ nō labijs tm: sicut oratio
eoꝝ de quib⁹ dicit Esa. xxix. Hic ppl⁹ labijs me hono
rat. cor aūt eoꝝ longe est a me. d De vultu ⁊c. q. d. pa
ratus suz sustinere quicqd decreueris. vñ dicebat saul. j.
Reg. xvj. Si dominꝰ incitat te aduersum me odoreꝝ sa
crificiū. e Oculi tui ⁊c. inter me ⁊ saulem. f Pro
basti cor meū: q. homo videt ea que patent. deus autem
intuet cor. vt habet. j. Reg. vj. g Et visitasti nocte. co
gnoscēdo ⁊ examinādo cogitationes meas nocturnas: q̄
magis latēt. diurne em aliqñ p aliqua indicia hoib⁹ patēt
b Igne ⁊c. s. igne tribulatiōis me purifi cātis ab aliqui
bus meis insolētijs. sine quib⁹ nō transit vita būana: fm
q̄ dicit Eccle. ij. In igne ꝓbat aurū ⁊ in camino argentū
⁊ homies receptibiles in camino tribulatiōis. i Et nō
est ⁊c. non intendit dauid p hoc se dicere immunē ab om
ni peccato: fz q. nō fecerat aliq̄d iniquū erga saul vñ de
beret eum psequi: fz magis pepcit ei a morte cū posset eū
occidere: vt patet. j. Reg. xxiiij. et. xxvj. k Vt non ⁊c.
quia nō solum cōtra saul eū psequētem nō extendit ma
nū suam pcutiendo eum cū posset: vt dictum est. sed nec
etiā relaxauit os suū trreuerēter de ipo loquēdo fz magis
reuerēter: vt dixit. j. Reg. xxvj. Nūc q̄ oro dñe mi rex ver
ba serui tui ⁊c. l Propter ⁊c. que dixisti Jeui. xix. Nō
queras vltionē: nec memor eris iniurie ciuium tuoꝝ.

o tu es q̄ restitues hereditā-
p tē meā mihi. Funes ecide
q rūt m̄ in pclaris etem bere-
r ditas mea pclara est mihi.
s bñdicā dñm q̄ tribuit mihi
t intellectū insup et vsq̄ ad
v noctē increpuer̄t me renes
v mei. Prouidebā dñm i cō
x spectu meo semp: qm̄ a de-
xtris est mihi ne cōmouear
y Propter hoc letatū est cor
meū: ⁊ exultauit ligua mea
z insup et caro mea requescet
a in spe. Qm̄ nō derelinques
b animā meā in inferno: nec
c dabis sanctū tuum videre
d corruptionē. Notas mihi
e feciſti vias vite: adimple-
bis me leticia cū vultu tuo
f delectatōes in dextera tua
g vsq̄ in finem.

Oratio dauid. Ps̄. xvj.

a Exaudi dñe iusticiam
meā: intende deprcatōz
b meā. Auribus pcipe
c oronem meā: nō in labijs
d dolosis. De vultu tuo iudi
e cium meū ꝓdeat: oculi tui
e videāt equitatē. Probasti
g cor meū et visitasti nocte:
h igne me examinasti et non
i est inuēta in me iniquitas.
k Ut nō loquatur os meum
l opera hominū ꝓpter ✠ba

m Ego custo.ꝛc. ꝺa ꝓpter verba mea ꝑdicta ego pepci saulí nõ ꝙrẽs vltionẽ:ꝛ sic oportuit me esse ꝓfugũ in mõtibus ꝛ rupib⁹ in ꝙbus sunt vie dure: ꝙ si interfecissẽ nõ oportuisset me ꝑ tales vias ambulare. n Perfice gressus meos ꝛc.vt nõ declinẽ a via veritatis. o Vt nõꝛc. a rectitudie iusticie.

p Ego clamaui ꝛc. ex hoc ꝙ iam alꝫs saluasti me habeo spẽ iterũ exaudiri ꝓpter qõ iterum clamaui deꝑcando dicens:

q Inclina aurem tuã mihi ꝛc. loquit̃ de deo more hũano ꝙ inclinat aurẽ suaz alicui qñ vult eũ exaudire. r Mirifica misericordias tuas.i. fac eas mirabiles: me pauperẽ liberãdo a rege tã potente ꝛ iniquo. s A resistẽtib⁹. Hic ꝓpter dauid ꝓ exauditiõe sue oratiõis allegat nequiciã saulis.d.

s A resistẽtib⁹ dextere tue.man⁹ que est organũ organoꝝ designat opus diuinũ: ita ꝙ opus misericordie dr man⁹ dextera.opus iuste iusticie sinistra: fz qõ dr Mat.xxv. Statuet oues a dextris: hedos autẽ a sinistris.

Dñs aũt posuit dexterã suã sup dauid ex sua miscõia.vngendo eũ in regẽ ꝑ samuelẽ:cui dextre saul ꝛ sui cõplices resistebãt. t Custodi me vt pupillã oculi.i.ita diligenter ꝙ nõ possit nocere mihi. v Sub vmbra alarũ tuaꝝ ꝓtege me.i.ad modũ galline sollicite ꝓtegẽtis pullos suos sub alis ne milu⁹ possit eos rape. x A facie impioꝝ.i. saulis ꝛ satellitũ suoꝝ. y Qui me afflixerũt.psequẽdo ad mortẽ de loco ad locũ. z Inimici ꝛc.qñ saul ꝛ viri eius cingebãt dauid ꝛ viros eius in modũ cozone:ita qõ dauid despabat se posse euadere.j. Reg.xxiij. a Adipẽ suũ ꝛcluserũt.psequẽdo me obstinate absq; vlla misericordia.ꝑ talẽ modũ loquit̃ Joh.j.Can.iij. Qui viderit fratrẽ suũ necessitatẽ hr̃e ꝛ clauserit viscera sua ab eoꝛtẽ

b Os eoꝝ locutũ ẽ supbiã.dicẽtes se me occidere ꝑ diuinã ordinatõez que disposuit me regnare post saulem.

c Proijciẽtes me.i.suis psecutiõibus me eijciẽtes a cõi hoim societate. d Circũdederũt me.mihi tendẽtes insidias circũquaq;. e Oculos suos ꝛc.intuitu eñ regni terreni psequebat dauid ad mortẽ ne regnũ saulis transiret ad eũ ꝛ ad domũ suã. f Susceperũt me sic leo paratꝰ ad prędã.i. apte me psequẽtes cũ maxia crudelitate.

g Et sic ꝛc. qz cũ hoc etiã ꝙrebant cape dauid occultis insidijs.ꝛ iõ exclamauit dauid.d. b Exurge dñe ꝓueni eũ.ꝛ loquit̃ de ꝓterito ꝙ modũ futuri:qz erat iã liberatus de inimicis suis:vt dictũ est. ꝛ facit ℔ ad expmenduz statũ in ꝙ fuerat posit⁹ i psecutiõe.dicit igit̃: b Exurge dñe ꝓueni eũ.dando ei impedimẽtũ ne ꝓueniat ad intentũ:sicut dictũ est.j. Reg.xxiij. qñ cingebat dauid i moduz cozone ne posset euadere:ꝛ ex ordinatiõe diuina venit subito nũcius dicẽs ad eũ. Festina ꝛ veni qñ infuderũt se philistei sup terrã:ꝛ sic ꝓtũc dimisit psequi dauid.

i Et supplãta eũ:qõ factũ est qñ saul psequẽs dauid ad mortẽ cecidit i man⁹ ei⁹;ita ꝙ dõ poterat eũ occidẽ:vt hr̃

l mlabioꝝ tuoꝝ ego custodiui
n vias duras. Perfice gres-
o sus meos i semitis tuis vt
nõ moueãt vestigia mea.
p Ego clamaui qñ exaudisti
q me de⁹:inclina aurẽ tuam
mihi ꝛ exaudi verba mea.
r Mirifica misericordias tu
as ꝙ saluos facis sperãtes
s i te. A resistentib⁹ dextere
t tue custodi me: vt pupillã
x oculi. Sub vmbra alarum
x tuarũ ꝓtege me: a facie im
y pioꝝ qui me afflixerunt.
z Inimici mei aiam meã cir
a cũdederunt:adipem suum
b cõcluserũt:os eoꝝ locutuz
c ẽ supbiã. Proijciẽtes me
d e nũc circũdederũt me:oculos suos statuerũt declina
f re in terrã. Susceperũt me
sicut leo paratus ad ꝑdam
g ꝛ sicut catulus leonis ha-
b bitãs in abditis. Exurge

i dñe ꝓueni eum ꝛ supplãta
k eũ:eripe aiaz meã ab ipio
l/m frameã tuã ab inimicis ma
n nus tue. Bñe a paucis de
o terra diuide eos in vita eo
p rum: ꝛ de absc̃oditis tuis
q adimpletus est venter eoꝝ
r/s Saturati sunt filijs ꝛ dimiserũt reliquias suas par
t uulis suis. Ego aũt in iusti
v cia apparebo ꝓspectui tuo
x satiaboꝝ cũ apparuerit gloria tua.

Ad victoriã huo dñi dauid qui locut⁹ est verba carminis hui⁹ in die qua liberauit eũ dñs de manu oim inimicoꝝ eius: ꝛ de manu saul ꝛ dixit. xvij.

a Diligaz te domine foꝛ
b titudo mea: domin⁹
c firmamentum meum
d e ꝛ refugium meum ꝛ libera
f toꝝ meus. Deꝰ me⁹ adiu-

gelboe illi ꝙ erãt foꝛtes ꝛ robusti: et sic relicta sunt bona eoꝝ paruulis suis remanẽtib⁹: et ꝙ respectu interfectoꝝ erant nullius momẽti: ꝛ qz dauid nõ ꝓfidebat in talibus bonis tꝑalib⁹ ꝛ terrenis ꝛ in spũalib⁹ ꝛ eternis.iõ subdit

t Ego aũt in iusticia.s. legali ꝙ cõtinet omnes virtutes,
v Apparebo in ꝓspectu tuo. in ꝑsentí ꝑ gratiã: et in futuro ꝑ gl̃iã.ꝛ iõ subdit. x Satiaboꝝ ꝛc.qz satiat appetitũ hũanũ eo ꝙ ibi ꝓsequit̃ bonũ infinitũ. Moraliꝫ põt exponi pñs.iste de ꝙliqet fideli posito i magna tribulatiõe coꝝpis ꝛ aie petẽti inde mirificoꝝdit diuinit⁹ liberari.ꝛ sm ꝑdicta lr̃a põt faciliter applicari.

Psal.xvij.

Diligã te dñe foꝛtitudo mea ꝛc. Huic psal. ꝓponit

d talis tit.i heb. Ad victoriã huo dñi dauid ꝙ locut⁹
e ẏba carmis h⁹. in die q̃ liberauit eũ dñs de mãu
oim inimicoꝝ ei⁹ ꝛ de manu saul ꝛ dixit: Diligã te ꝛc. In
h aũt tit.appet auctoꝝ psal.hui⁹.s.dõ: ꝛ mã ei⁹: qz sic ꝓcedẽs pñs.est oro dauid vt liberaret̃ a psecutoib⁹ inimicoꝝ
suoꝝ.ita iste pñs. ẽ gr̃arũactio ꝓ liberatiõe ab inimicis iã
adepta:ꝑ h aũt qõ i fine dr tituli.de manu oim inimicoꝝ
ei⁹.in q̃ generalitate includit̃ etiã saul:et nihilomin⁹ addit̃ ꝛ õ mann saul intelligit̃ ꝙ psecutio saulis põderabat
supra oẽs alias psecutiões:sm ꝙ dicit h ra. Ya. Dinidit
aũt iste pñs.in duas ptes:qz ꝓmo ponit̃ liberatiõis dauid
narratio.scõo intẽta ꝛclusio:ibi. Dinit dñs. Pria i tres
qz ꝓmo ponit̃ dei liberãtis efficacia. scõo liberatiõis forma:ibi. Ibi. Laudãs inuocabo.tercio liberatiõis fructus:ibi. Vi-
sit de sũmo. Circa ꝓmũ dic̃ dõ. a Diligã te dñe,charitatiua dilectiõe. b Foꝛtitudo mea.i. qui dediſti mihi foꝛtitudinẽ ꝛ insultos aduersarioꝝ. c Dñs firmamẽtũ meũ.i.dãs mi firmitatẽ patie ꝛ tolerãtiã aduersarioꝝ.
d Et refu.me.i magnitudie iminẽtiũ piculoꝝ. e Et liberatoꝛ me⁹.de manu ꝓualẽtiũ inimicoꝝ. f Deꝰ me⁹ ꝛc. sine cui⁹ adiutoꝛio iã nõ potuisse euadisse aduersarios

g Et spe.in eū.ꝫ ꝑmlovite future. h Protector me⁹ ⁊ insurgētes hostes. i Et cornu salu.mee.repellens ⁊ cōcutiens inimicos ⁊ aduersarios fortes. k Et suscepcio.ꝑ meus.cū declinauī hostes me fortiores. l Laudās.ħ ꝑ ponit liberatōis materia.ꝫ ꝑ ponit liberatōem sui.se cōdo liberatiōez isrl' de ira egypti: ibi cō mota est.cuj⁹ rō infra dicet. Circa pri mū ponit materiaz sue liberatōis.s.ma la illata sibi ab aduersarijs suis tā spi ritualia ꝙ cozpalia: ⁊ ꝙtū ad hoc dicit.

l Laudās ihu.do mīnū.pro euasione malox que sequūt cuz dr. m Et ab inimicis ⁊c̄ .i. sicut dns me saluauit ab inimicis meis cozpalibus.s.saulet ab salon. ⁊ eox cōplicibus.ita spero ꝙ saluabit me ab inimicis spualibus.s. demonibus. n Circūdederūt me ⁊c̄.sic.n.dauid aliqn ita circūdar⁹ ab aduersarijs ꝙ despabat se posse euadere: vt dicū est psal.ꝓcedēti. o Et torrē.⁊c̄.qz ꝑ pter iniq̄tatē ei⁹ cōmissam ꝛ viam in adulterio vxoris sue ⁊ homicidio vrie sustinuit psecutōez ab salon filij sui.vt habet.ij.Re.xij. Et ꝛpter iniquitatē numeratōis ppli sustinuit magnā turbatōez ⁊ anxietatē animi ex pestilētia populi sui.vt hr̄.ij.Reg.xxiiij. Et ꝓp hoc subdit. p Dolores inferni ⁊c̄.qz dolore motus rogauit vt gladi⁹ angeli p cutiētis ppl'm verteret in eū.vt hr̄.ij.Reg.xxiiij. ⁊ sic descenderet ad infernū vbi descēdebant oēs morietes ante xp̄i aduētū. q In tribulatōe ⁊c̄.ꝑ liberatōe a p̄dictis malis. r Et exaudiuit ⁊c̄.i.de celo.qđ ē tēplū gl'ie dei

s Vocē meā.i.sua gr̄a dando mihi liberatōem.

t Et clamor ⁊c̄.loquit ꝺ deo more hūano: q̄ clamor potentis introire aures postulati dr̄ qn̄ eius oro exaudit.

v Cōmota est ⁊c̄. Hic ꝓr̄ dauid introducit liberatiōez isrl' ab egypto.ꝑ sue liberatōis exēplo.qz sicut dicit ra.sa. modus antiquox hebreox fuit in pticularib⁹ liberatōib⁹ facere mentōem de liberatōe egyptiaca: q̄ fuit generalis toti ppło.⁊ hoc ptz in plurib⁹ locis sacre scripture. dic̄ g.

v Cōmota ē ⁊c̄.i.habitātes in terra fm modū cōem loquēdi.qz pp plagas egypti oēs hitantes egyptum fuerāt cōterriti ⁊ commoti. vt patet in exo. Et etiam ad litteraz inter plagas illas facte fuerī corruscatōes ⁊ tonitrua horribilia.vt hr̄ Exo.viij.ita ꝙ videbat tremere tota terra et cōmoueri montiū fundamēta. x Ꝟm ira.ē eis. talia eꝝ erāt ꝛ egyptios diuine iracūdie signa. y Ascendit fu.⁊c̄.loquit de deo ad modū hoīs irati ꝺ cuj⁹ore ⁊ naribus exit fum⁹. z Et ignis ⁊c̄.qz ignis ⁊ grando mixta pariter ferebant ad punitōez egyptiox.vt hr̄ Exo.ix. Et iste ignis dr̄ a facie dei exarsisse.qz ꝓcessit de ei⁹ p̄cepto ⁊ volūtate. a Inclina. ⁊c̄.nō ꝙ loci mutatōz q̄ deo ē impossibilis:sed ꝙ effectus exhibitōez egyptios in terra puniendo:⁊ hebreos liberādo. b Et cali.⁊c̄.qz fecit tenebras palpabiles tribus diebus in egypto,vt hr̄ Exo.x.

g Dor me⁹ ⁊ spabo i eū. h Protector me⁹ ⁊ cornu salutis i mee ⁊ susceptor me⁹. k Laudans inuocabo dñm: ⁊ ab l inimicis meis saluus ero. m Circūdederūt me dolores n mortis: ⁊ torrentes iniquitatis conturbauerunt me. o Dolores inferni circūdederunt me: preoccupauerūt me laquei mortis. p In tribulatione mea inuocaui dñm: ⁊ ad deum meuz q clamaui. Et exaudiuit de templo sancto suo vocē meam r ⁊ clamor meus in ꝓspectu s eius introiuit in aures ei⁹ t Commota est ⁊ cōtremuit v terra: fundamenta montiū conturbata sunt ⁊ cōmota x sunt: quoniā iratus est eis y Ascendit fumus in ira ei⁹ z ⁊ ignis a facie eius exarsit carbones succēsi sūt ab eo a Inclinauit celos ⁊ descen b dit: ⁊ caligo sub pedibus

c ei⁹. Et ascendit sup cherubin ⁊ volauit: volauit sup d pēnas vētox. Et posuit tenebras latibulū suū in circūitu ei⁹ tabernaculū eius e tenebrosa aqua in nubib⁹ f aeris. Pre fulgore i cōspectu ei⁹ nubes transierunt: g grando ⁊ carbones ignis Et intonuit de celo dñs ⁊ altissim⁹ dedit vocē suam: h grādo ⁊ carbōes ignis. Et i misit sagittas suas ⁊ dissipauit eos: fulgura mltiplicauit ⁊ cōturbauit eos Et k l apparuerūt fontes aq̄rū: ⁊ reuelata sūt fūdamēta orbis m frarū. Ab increpatiōe tua dñe ab ispiratiōe spūs ire tue. n Misit de sūmo ⁊ accepit me ⁊ assūpsit me ꝺ aq̄s o p multis. Eripuit me de inq micis meis fortissimis: et r ab his q̄ oderūt me: quoniam cōfortati sūt sup me. s Preuenerūt me in die affli

c Et ascēdit ⁊c̄.ꝑ hoc.n. designat velocitas dīuīni subsidij ad liberatōz ppli de egypto.qz oēs filios isrl' eadē die duxit sil' cū tū eēnt in maximo nūero.vt hr̄ Exo.xij.

d Et po.tene.⁊c̄.hoc intelligit de nube exīte inter exercitū egyptiox ⁊ filios israel sup mare rubꝝ:q̄ erat obscurissima et dēsissima ex pte egyptiox: ita q̄ nō poterant accedere ad filios israel ⁊ i nube illa erat angelus ꝑsonā dñi repsentās. vt hr̄ Exo. xiiij.ió dicit hic: Latibulū suū ⁊ tabnaculū. e Tenebrosa aq̄ ⁊c̄.qz ex nubis dēsitate fluebāt plurie grosse ad maiusipedimētū egyptiorū.verūtū quia nubes illa ex pte filiorū isrl' illūinabat nocte.vt ibidē dr̄.ideo subditur. f Pre fulgore ⁊c̄.qz ex illa nube circa vigiliam matutinā facta sunt tonitrua et fulgura rotas currū sbuertentia.ió subdit. g Nubes trāsierī ⁊c̄. ex q̄ ptz sniavsq̄ ibi h Et mi.sa.suas. i. fulguta q̄ a deo mittebant sicut sagitte sup egyptios.ió sbdit. i Et ꝓtur.eos ita eīn fuerī egyptij ꝓturbati q̄ volētes fugere aquas maris currebāt cōtra eos: fm q̄ hr̄ Exo.xiiij. Fugientib⁹ egūptijs occurrerī aq̄ ⁊c̄.

k Et apparuerī ⁊c̄.i fundo.n.maris sē fontes aq̄rū i aliq̄bus locis q̄ nō apparēt nisi denudet fundus maris.qđ tūc fuit factū.vt filij israel trāsirēt p maris aluceū.ió sbdit l Et reuelata ⁊c̄.i.ptes terre exīte sub aq̄s maris.q̄ hic dicunt fundamēta orbis ad silitudinē fundamēti domꝝ artificialis:in q̄ fundamētū ē ps inferior:qz sup terrā sūt alia elemēta ⁊ supius corpa celestia. m Ab increp.⁊c̄.p hoc oñdit a q̄ processit talis punitio ꝺ egyptios.s.a dei vindicta ꝺ eos. n Misit de sūmo. ħ ꝓr̄ describit forma liberatōis ipius dō. q̄ facta ē diuīa vtute. ⁊ ꝑ describitur forma liberatōis ei⁹ p modū euasiōis de manu aduersariox.scđo p modū insecutōis ⁊ destructōis eox ibi: Ꝟm in te eripiar. Pria in duas:in ptē principalē ⁊ incidētalē. scđa ibi:Cū scō sanct⁹ eris.Circa pmū dicit dō. o Misit de sūmo.i.de celo vñ venit auxiliū mihi. p Et accepit.s.deus. q Me.liberando sua gr̄a ⁊ virtute.

q Et assumpsit me ⁊c̄.i.de tribulatōnib⁹ multis saule ⁊ absalone me psequētib⁹.q̄ aūt p aq̄s tribulatōes intelligant ꝙ Esa.viij.vbi dr̄. Adducet dñs sup eos aq̄s fluminis fortes ⁊ multas regē assyriox ⁊ oēm gloriā ei⁹.i.exercit⁹ ei⁹. r Eripuit me ⁊c̄.s.a saule ⁊ absalōe. s Et ab his ⁊c̄.i.siba filio bochri ⁊ sibi adherētib⁹. vt hr̄.ij.re.xx. t Ꝟm ꝓphor.⁊c̄.hūtes magnā potētiā pp mltitudinē sibi adherētē. v Preuenerī ⁊c̄.qz saul ita ꝓuenit dō q̄ ad modū corone circūdedit dō. pp qđ despabat dō se posse euadere.vt hr̄.j.Re.xxiij. Et achitophel dedit absalō ꝓsilīū vt psequeret dō.ita q̄ ꝓueniret eū añq̄ posset intrare aliq̄ fortaliciū.vt hr̄.ij.Reg.xvij.⁊ siba filius bochri cōcitauit rebellionē cōtra dauid anteq̄ redisset ad ciuitatē ad domū regiam.

x Et factus est ꝛc.qꝛ ex ordinatõe diuina saul ꝓpulsus fuit insecutõem dauid dimittere eo q philistijm infuderant se sup terrã israꝫ.vt hr̃.j.Reg.xxiij.ꝛ nutu dei cõsiliũ achitophel fuit dissipatũ.vt hr̃.xj.Reg.xvij.ꝛ caput fuit sibi amputatũ de cõsilio mulieris sapiẽtis.ꝛ hoc deo faciente.vt hr̃.ij.Reg.xx. y Et edu.me ꝛc.s.regni israel.pdictis tribulatiõib⁹ terminatis. z Et retribuet ꝛc. ex hoc eñ q dedit mihi bona tpalia spero ab eo cõsequi eterna. z Et ꝑm puri.ꝛc.i. operuꝫ que p man⁹ designant:eo q manibus opamur. a Quia custodiui ꝛc. q̃tũ ad p̃cepta moralia affirmatiua. b Nec impie gessi ꝛc.agẽdo ꝫ negatiua. c Oĩa ꝛc.exequẽdo p̃cepta eius iudicialia. d Et iustitias ei⁹. .i.cerimonias eius e Nõ repuli a me. eas dimittendo. f Et ero imacula.ꝛc. qꝛ nõ patit cõsortiũ imaculatoꝝ: cuꝫ sit sanctus sanctoꝝ. g Et obser. me ꝛc. .i.cauebo a recidiuo adulterijꝛ homicidij in facto vie et consilijs. h Et retribuet ꝛc.exponitur isteversus sic.ꝫ. i Cũ sancto sanct⁹ eris. Hec est ps incidentalis in q̃ Dauid incidentaliter oñdit dei miaꝫ ꝛ benignitatẽ generalit erga bonos:eo q ꝓticulariter locutus fuerat õ bonitate dei erga se ꝓpter suã innocẽtiã.d.cũ sancto ꝛc.verbũ ẽ dauid ad deũ.q.d.sanctus te sanctũ cõfitebit a quo sua sanctitas derivat.vel aliter. i Cũ sancto.q.d. sancte vivit. k Sãctus eris.suã sanctitatẽ augmentãdo. l Et cuꝫ viro innocẽte.i.q̃ malũ alijs nõ facit. m Innocẽs eris malũ ei nõ inferẽdo:nisi forsitan malum tpalis pene ad purgatõem culpe ꝓterite vel ad exercitũ sue patiẽtie qõ cedit ei ad bonũ vite eterne. n Et cũ electo.ad vitam eternã p̃destinatoꝝ. o Electus eris.qꝛ elegit te omis sis alijs. p Oĩa tu pplm ꝛc.fm q dr̃ Jaco.iiij.Deus superbis resistit:hũilibus aũt dat grãm. q Oĩa tu illuminas ꝛc.lucerna ẽ lumen in testa.ꝛ iõ lumẽ naturale intellectus humani positi in corpe terreo bñ dicit lucerna hanc deus lucernã illuminat:qñ lumini nature addit lumen gre:qꝛ gra pficit naturã. r Deus meus ꝛc. Lumẽ naturale cõpatũ ad deum tenebra est.sicut ꝛ quelibet creatura.ꝛ iõ dauid petit ipm illuminari gra divina. vel aliter.Tenebre dicunt hic opa meritoria p pctm̃ mortale extincta:que recupata gra vivificant ꝛ illuminant. s Oĩa in te eripiar. Hic p̃r describit liberatio Dauid p modũ insecutõis aduerfarioꝝ cũ dr̃.qm̃ in te eripiar.i. p te eripiar a tentatõe.Tentatus.n.fuit Dauid occidere nabal cũ oĩbus de domo sua a qua tentatõe fuit ereptus p verbũ abigail a deo ad hoc directo ꝓpter qõ dixit ei dõ

y tectoꝛ me⁹. Et eduxit me i latitudinẽ:saluũ me fecit q
z niã voluit me. Et retribuet mihi dñs ꝑm iusticiã meã
z ꝛ ꝑm puritatẽ manuũ mea
a rum retribuet mihi. Quia
b custodiui vias dñi:nec im
c pie gessi a deo meo. Oĩa
d iudicia ei⁹ in cõspectu
e meo:ꝛ iusticias ei⁹ nõ re
f puli a me. Et ero imacula-
g tus cũ eo:ꝛ obseruabo me
h ab iniq̃tate mea. Et retribuet mihi dñs ꝑm iusticiã meã:ꝛ ꝑm puritatẽ manuũ mearũ in cõspectu oculoꝝ
i k l eius. Cũ sancto sanct⁹ eris
m ꝛ cũ viro innocẽte innocẽs
n eris. Et cuꝫ electo electus
o eris:ꝛ cũ puerso puerteris
p Oĩa tu ppl̃m humilẽ saluũ facies:ꝛ oculos superboꝝ
q humiliabis. Oĩa tu illumi
r nas lucernaꝫ meã dñe de⁹ me⁹ illũina tenebras meas
s Oĩa in te eripiar a tentatõ
t v ne:ꝛ in deo meo trãsgredi
x ar murũ. Deus meus im-
y pollũta via eius eloq̃a dñi
z igne examinata,protector est

a oĩm sperantium in se. Oĩa
q̃s de⁹ ꝓter dñm:aut quis
b deus ꝓter deũ nr̃m. Deus
c q̃ ꝑcinxit me virtute ꝛ posuit imaculatã viaꝫ meam.
d Qui perfecit pedes meos
e tanq̃ ceruoꝝ ꝛ sup excelsa
f statuẽs me. Qui docet ma
g nus meas ad p̃liũ ꝛ posuisti vt arcuꝫ ereum brachia
h mea. Et dedisti mihi,protectõem salutꝫ tue:ꝛ dextera
i tua suscepit me. Et disciplina tua coꝛrexit me in fi-
k nẽ:ꝛ disciplina tua ipa me
l docebit. Dilatasti gressus meos subtus me: ꝛ nõ sũt
m infirmata vestigia mea. p-sequar inimicos meos et
n comꝑhendã illos: ꝛ nõ cõ
o uertar donec deficiãt. Cõfringam illos nec potuerũt stare:cadẽt subtus pedes
p meos. Et ꝑcinxisti me vir
q tute ad bellum: ꝛ supplantasti insurgentes i me sub
r tus me. ꝛ inimicos meos
s dedisti mihi doꝛsuꝫ:ꝛ odiẽ
t tes me disꝑdidisti. clama-
v uerũt nec erat q̃ saluos faceꝛ ad dñm nec exaudiuit eos

Benedictus dñs de⁹ israꝫ q̃ misit te hodie in occursũ meũ.ꝛ vt hr̃.j.Reg.xxv. t Et in deo meo.i.in virtute dei mei. v Trãsgrediar murꝫ.capiẽdo aduersarios intra suũ fortaliciũ.qõ fm̃ est qñ cepit fortaliciũ iebuzeoꝝ in irñm.vt hr̃.ij.Re.v. ꝛ qñ cepit rabath filioꝝ ammõ. vt hr̃.ij.Re. xij. x Deus me⁹ ꝛc.ista ẽ lex divina in qua nõ ẽ aliq̃ iniq̃dicia ꝓcessa tãq̃ licita. z aliqua fuerint ꝓmissa pp̃ maꝫ piculũ eligtandũ.sicut vsura cũ extraneis ne fratres suos vsura grauarẽt: ꝛ li bell⁹ repudij ne vxores occiderẽt:deuteꝛo.xxiij.ꝛ xxiij. y Eloq̃a dñi ꝛc.i. pura ꝛ mũda sicut me talla in fornace,probata. z Protector est ꝛc.s.ipe de⁹:duꝫ tñ ista spes pueniat exigẽa ꝛ meritis, aliter.n. nõ eẽt spes ꝑ p̃suptio. a Oĩa quis ꝛc.q.d.nullus q̃m alij sunt dij ñr̃ pticipative.s. hoies sancti.fm illud ps̃. .lxxxj. Ego dixi dij estis.vel sunt dij falsi sicut idola gẽtiuꝫ b De⁹ q̃ ꝛc.comparatꝫ hostes visibiles ꝛ spũali ꝫ hostes invisibiles. c Et posuit imacu.ꝛc.auferẽs a me maculam adulterij cum bersabee ꝛ homicidij vie que macule fuerũt purgate ꝓ pniam: quaꝫ deus dedit dõ in psecutõe absalon fm q̃ p̃dixit ei nathan ꝓpha.vt hr̃.ij.Reg.xij. d Qui ꝑfe.ꝛc.dãdo mihi agilitatẽ ad hostes meos insequendũ. e Et sup excelsa ꝛc.i.stabiliẽs in regia dignitate. f Qui docet ꝛc.qꝛ deus docuit eũ artẽ p̃liandi artẽ. g Et posuisti ꝛc.dãs mihi fortitudinẽ cõuenientẽ ad exequendũ p̃liandi artẽ. h Et dedisti ꝛc.q.d.fortitudo mea parũ posset nisi ꝓtectio tua adesset. i Et disci.tua ꝛc.ꝓ tribulatões tpales me corrigẽdo. k Et disci.tua ipa me docebit.qꝛ veratio a deo inflicta dat intellectũ. l Dilatasti gressus ꝛc. in hebreo hr̃ passus meos.qꝛ q̃ pedes sunt cõiuncti hõ dispositus est ad cadendũ.ꝗ q̃ sunt ꝓuenienter elongati tunc est dispositus ad firmi⁹ stãdũ. ꝛ ꝓ hoc intellr firmitas in statu regio.q̃ inerat ipi dauid a deo. m Persequar ini.ꝛc.qꝛ nõ poterũt manũ meã effugere. n Et ñ cõuertar.ab eoꝝ insecutõne. o Cõfringã illos.qõ ꝓtigit in filijs ãmon q̃s capta civitate regia trucidauit:ꝛ trãsire fecit sup eos ferrata carpẽta trãsducẽs eos in typo latey vt hr̃.ij.Reg.xij. p Et ꝑcin.ꝛc.ꝫ Goliath getheũ ꝛ ꝫ alios philisteos q̃s divina vtute freq̃nt debellauit. q Et supplã.ꝛc.s.philisteos ꝛ alios ppl̃os infideles q̃s dauid redegit sub tributo.vt hr̃.ij.Reg.viij. r Et ini.me.ꝛc. ꝙuertẽdo eos in fugã coꝛã me. s Et odi.ꝛc.s.saulẽ et absalõ ꝛ sibã filiũ bochri cũ adherẽtib⁹ sibi. t Clamauerũt ꝛc.deficiente eis auxilio hũano. v Ad dñm cla mauerũt ꝛc.qꝛ erant indigni auxilio divino.

x Et cōminuā eos ꝛc.tanq̄ destitutos ab ol anxilio hu
mano ⁊ diuino vt dictū est. y Eripies ma.i.eripuisti.
z De ꝺi.ppli.s. qñ sub absalon ⁊ sub siba filio bochri
ppls israel rebellans ꝺixit mihi. a Cōstitues me.i.
cōstituisti. b In caput gentiū.cōseruās mihi stabili-
tatē regni. Et qz do
minū dauid se extē
debat etiā ad alias
gētes in circuitu q̄
erāt idolatre vt phi-
listei ⁊ āmonitez ce
teri.iō subdit. c
Ppls quē nō cog̃-
ui.noticia approba
tōnis pp eoz idola
triā. d Seruiuit
mihi. obediendo et
tributū reddendo.⁊
qz ñ solū obediebāt
dauid in ꝓpria pso-
na sed etiaz nunciis
ab eo missis.iō sub-
dit. e In au.au-
ris obe.mihi. De-
runtñ qz iste gētes
recesserūt ab obedi
entia regni Dauid
tpe roboam regis ne
potis sui ⁊ alioz se-
quentiū. iō subdit.
f Filij alieni ꝛc.qz
iurauerāt ei seruire
⁊ successoꝛib⁹ suis.
g Filij alieni inue-
terati sunt. Iz em in
pncipio bene obedierint: tñ ipo decedēte ab obediētia
declinauerūt.iō subdit. h Et clau.a se.suis.in hebꝛeo
hꝫ.Et timebūt in clausuris suis.⁊ in translatōe hiero.iu-
xta hebꝛeū hꝫ.Et ꝛbenk in angustijs suis.⁊ in eandē sen-
tentiā reuertit.qz hoies rebellare volētes recludunt se ⁊
sua in ciuitatibus ⁊ locis muratis timentes inuadi ab il
lis ꝺ quos rebellant. Istā aūt rebellionē futurā dauid p-
uidit in spū. i Viuit dñs.hic ponit hui⁹ps. intēta cō
clusio: vicz diuini nois magnificatio p bñficijs p̄dictis:
cū dr. Viuit dñs.qz est vita p eēntiam:⁊ oia viuunt in eo
fm q̄ dr Jo.j.Qꝺ factū est in ipo vita erat.qz creatura vt
est in deo ē ipa creatrix eēntia.que est idē qꝺ intelligere
diuinū. Intelligere aūt est supmus gradus vite. ⁊ qz in-
telligere diuinū est optimū eo q̄ vnico actu intelligit p-
fecte se ⁊ oia alia.iō dicit phs.xij.metaphi. q̄ deus vivit
vita nobilissima sempiterna⁊ optima. k Et bñdictus
deus meus.ex bñficijs mihi collatis. l Exaltet de⁹ sa.
mee.ñ in se cū sit magnitudis infinite ꝟ in creaturis ipm
laudantib⁹. m Deus q̄ das vin.mihi. Et pz snia ex di
ctis vsq̄ ibi. n Propterea cōfitebor tibi.pfessiōe lau-
dis tue. o In natōibus.qz psal.facti a dauid derivati
sunt ad oēs natōes in xp̄m credētes. p Magnificās
sa.re.eius.i.salutes meas q̄ sum rex ab eo institutus.
q Et faciens ꝛc.i.vncto in regē de eius mādato per sa-
muelē.vt hꝫ.ℌ.j.Reg.xvj. r Et semi.ei⁹ vsq̄ in seculū.
qz deus dedit regnū ipi dauid p se ⁊ successoꝛibus suis.
vt hꝫ.ij.Reg.vij. s In psal.xvij.Diligaz te dñe.vbi dr
in postil. Et posuit imaculata viam mea. Additio.
Macule adulteriꝫ ⁊ homicidij fuerūt ablate ab ani
mo pius dauid p suā cōtritōem ⁊ dei miam etiā afflic̄
p̄secutōem absalon patēter toleraret: Iz verū sit q̄
sublata macula adhuc remāsit reatus pene satisfactoꝛie:
vt satis hꝫ in textu p postillatoꝛē allegatū.ℌ.ij.Regū.xij.
vbi postq̄ dauid dixit ad nathan. Peccaui dño. statim
ei rndit. Dñs quoq̄ trāstulit peccatū tuū:intelligit q̄tuz
ad culpā: put etiā postillatoꝛ ibidē exponit. vnꝺ remissa
culpa manifestū est q̄ nō remanet macula: reat⁹ tñ pene
satisfactoꝛie remāsit. vñ sequit in lra. Derūtñ qz blasphe
mare fecisti inimicos nomē dñi:filiꝰ q̄ natus ē tibi moꝛ
te moꝛiet.⁊ ista bene tractant in ꝓma secunde.q.lxxxvij.
Vide ibi. In eo.psal.xvij.vbi dr i posti. Et semi ꝛc.

p Exponitur ⁊ versus

dñe ⁊ noi tuo psalmū dicā
p Magnificās salutes regis
q ei⁹:⁊ faciēs miam xp̄o suo
r dō:⁊ semi ei⁹ vsq̄ i seculū

Victori canticū dauid.

a Celi enarrāt ps.xviij
b c gloriā dei:⁊ opa ma-
c nuū eius annūciat fir
d mamtū. Dies diei eructat
e verbū:⁊ nox nocti indicat
f sciam. Nō sunt loq̄le neq̄
g sermones: quoz ñ audiāt
voces eoz. In oēm terraz
exiuit sonus eoz: ⁊ i fines
b orbis terre verba eoz. In
sole posuit tabernaculum
i suum ⁊ ipse tanq̄ sponsus
p̄cedens de thalamo suo.
k Exultauit vt gigas ad cur
l rendā viam: a summo ce-
m n lo egressio eius. Et occur-

Additio hoc quod dicitur.⁊ semini eius.de xp̄o q̄ factus est ex semi ne dauid fm carnē ad Ro.j. Cuius regnū est vsq̄ in seculū.qz regnū eius nō corrūpet: Dan.vij. ca. Et regni eius nō erit finis ꝛc. Ju.j.c.

Psalmus .xviij.

a Celi enarrant
b c gloriam dei.
Huic psal. p̄
ponit talis titulus i
hebꝛeo. Ad victoriā
psal.dauid.⁊ in trās
latōne hiero. iuxta
hebꝛeū. Victori cā-
ticū dauid. vt est.ℌ.
expositus in suo si-
mili psal.xij. Dicūt
ꝛ hebꝛei q̄ iste p̄s.
factus est a dauid p
grārū actōe ꝺ datōe
legis.quod fuit ma
gnū beneficiū ⁊ spā
liter datū filijs israel
vt hꝫ infra p̄s.cxlvij.
Qui annūciat ver-
bum suū Jacob iustīcias ꝛc.nō fecit taliter oi natōni ꝛc.
Et fm istū intellectū psal. iste diuiꝺit in duas ptes. qz p̄
Dauid oñdit magnitudinē diuine sapie generalit ex ex-
cellētibus creaturis p quas deuenit in cognitōem crea-
toris.scꝺo spāliter ex datōe legis ibi. Lex dñi ima. Circa
ꝓmū sciēdū q̄ ꝺō ad declaratōz diuie sapie ñ ēvsus crea-
turꝫ spūalib⁹ cuiusmōi st angeli.qz ñ st visibiles ꝟ corpib⁹
celestib⁹ q̄ sē mānifesta oib⁹. ꝺ. a Celi.i.orbes planetaꝝ
b Enarrāt glo.dei.i.patēt oñdūt magnitudinē sue po-
tētie ⁊ ordinē sue sapie. c Et opa ꝛc.i.magnitudinē sue
vtutis. ꝺ Annūciat firmamentū.i.q̄ st stelle fixe. Ex his.n.crea
turis excellētib⁹ declarat ordo diuie vtutis ⁊ sapie: fm q̄
dr sap̄.xiij. A magnitudie spēi ⁊ creature poterit cognosci
bilit creator boꝝ videri. e Dies di.ꝛc.variatio.n. die-
rū fm lōgitudinē ⁊ brevitatē calidītatē ⁊ frigiditatem. ⁊
alias variatōes q̄ q̄ motū celi causāt:⁊ fm certas plodos
ordiate reiterāt.oñdūt potētiā sapiaz motoris ꝓmi.ℌ.dei
⁊ qz ista st oib⁹ nota vel pñt cē.iō subdit. f Nō st ꝛc. ꝺ
ē gētes tā diuersaꝝ linguaꝝ. g Quoz ñ ꝛc.qz oēs hi-
tātes i tra p p̄dicta pñt edoceri de diuia sapia ⁊ potētia:
acsi docerēt p sonū vocis būane: h In so.ꝛc.i hebꝛeo
⁊ i trāsla.hiero.iuxta hebꝛeū hꝫ sic. Soli posuit tabnacu
lū i eis.⁊ ē finis vsus p̄cedētis.⁊ sic exponit. qz sol i me-
dio planetaꝝ ponit.bz.n.tres.ℌ.se.martē iouē ⁊ saturnū
⁊ tres infra se: venerē mercurīū ⁊ lunā.⁊ sic in orbib⁹ pla
netarū q̄ celi dicūt.bz bitaculū.⁊ fit spālis mētio de sole
magis q̄ ꝺ alijs stellis:qz p ipm ⁊ ei⁹ effect⁹ magis ēnotes-
cit ordo divie sapie hoib⁹. i Et ipe ꝛc.qz in ortu suo
egredit ꝺ emispio nobis occulto ornat⁹ suis radijs. sicut
spōsus egredit ꝺ thalamo suo ꝓposit⁹ ouāndi. k Ex-
ultauit vt gi. ꝛc.i.ad agēdū cursuz suū velocē: fm q̄ dr.ij
esdre.iiij. Velox cursus solis ꝓuertit i gyro celuz in locū
suū in vna die.qz vna die nāli circuit totū celū. qꝺ est ita
magnū q̄ terra nō ē nisi q̄si pūctul⁹ respectu ei⁹. Ex q̄ ap-
paret ꝓmi motoris vtus sapia ⁊ ingēs potentia. l A
sūmo celo.i.ab orīēte q̄ ē pncipalioꝝ ps celi. m Egres
sio ei⁹, vsq̄ ad occidētē. n Et occur.eius,de nocte.

o Vsq; ad sum. eius. reuertendo in orientē: sm qđ dicitur Ecci. j. Oritur sol ⁊ occidit: ⁊ ad locū suū reuertit ⁊c.

v Nec est qui ⁊c. qz ō die causat calorē in hemispio nr̄o ⁊ de nocte in hemispio opposito. q Lex dñi. Hic p̄mr oñdit ordo diuine sapie spālit ex legis vatōe q̄ dispone-

o sus eius vsq; ad sūmū ei⁹:
p nec est q̄ se abscōdat a calo
q re eius. Lex dñi imacula-
r ta p̄uertēs animas: testimo
s nium dñi fidele sapiaz p̄stās
t puulis. Justicie dñi recte
v letificātes corda: p̄ceptuz
x dñi lucidū illuminās ocu-
y los. Timor dñi sanctus p-
z manēs i seculū seculi: iudi
a cia dñi vera iustificata i se
b metipa. Desiderabilia sup
c aurū ⁊ lapidē p̄ciosum ml̄-
d tū: ⁊ dulciora sup mel ⁊ fa-
e

bat ad x̄pm dei sapiaz ⁊ virtutē. vt dicit apl's gal'. iij. Lex pedagogus nr̄ fuit i x̄po. et p̄ describit legis datre p̄ditio. scōo ei⁹ obseruatio ibi: desiderabilia. Circa p̄mū dr̄ q Lex dñi. qz dns dedit eā i mōte synai ⁊ Immaculata. qz si p̄cedit aliqđ imundū tanq̄ licitū. lz p-mittat aliq̄ min⁹ malū ad mai⁹ malū euitandū. vt dictū ē p̄s. p̄cedēti.

s Cōuertēs aias. ad ip̄z deū. ⁊ loq̄t b ō. v. li. moysi. q̄ p̄pe dicūt lex apō hebos

t Testimoniū dñi fidele. q̄tū ad libros x̄pbales. quoz fideliter implent. v Sapiam p. puulis. q̄tū ad alios libros ve. te. qui dicunt agiographa inter quos p̄tinēt libri sapiales ad eruditōem puuloz. vt hr̄ Prouer. j. Parabole salomonis ⁊c. ⁊ subdit. Vt det puulis astutia et adolescenti scia ⁊ intellectus. x Justicie dñi recte. reuertit magis ad describendū in spāli cōditōem legis mosaice: in qua erāt tria p̄ceptoz genera. s. cerimonialia p̄cepta que in veteri lege iustificatiōes vocant. ⁊ q̄tū ad hoc dr̄. x Justicie dñi recte. qz ad cultū diuinū erāt institute. y Letificātes corda. qz leuite cantabāt in sacrificiorū oblatōe. Alia erant p̄cepta moralia inter que p̄cipua sunt p̄cepta decalogi: ⁊ q̄tū ad hoc dr̄. z Preceptum dñi ⁊c. qz p̄cepta decalogi sunt q̄ quedā p̄clusiones immediate elicite a iure naturali. vt dcm̄ fuit Exo. xx. iō sūt lucide ⁊ clare. a Timor dñi sanct⁹. qz ppl's audiēdo vocem dñi dātis p̄cepta decalogi fuit valde pterritus. vt hr̄ Exo. xx. cui⁹ timoris dz eē mēoria ppetua. iō subdit. permanet in seculū seculi. Alia p̄cepta fuerūt iudicialia. ⁊ q̄tū ad hoc dr̄. b Judicia dñi vera ⁊c. qz cōtinēt ⁊ manifestāt iusticiā sicut appet de lege talionis ⁊ de multz alijs Exo. xxj. ⁊. xxiij. c Desiderabilia. hic describit p̄fir legis obseruatio q̄ p̄ dz eē in corde. iō p̄ dr̄. c Desiderabilia. suple sunt p̄cepta diuina. d Sup aurz ⁊c. inquā spūalia corpalibus p̄ferunt. e Et dulciora gustu mēis mee. f Sup mel ⁊ fauū. i. magis q̄ sit mel ⁊ fauū gustui corpis rōe ilā dicta. Scōo debēt p̄seruari i ope. iō subdit. g Etem̄ ser. tu⁹. q̄ vere seruit tibi. h Custodit ea ⁊c. ope adimplēdo. i In cu. illis ⁊c. s. beatitudo futura. Sz qz iam in lege sunt multa p̄cepta. s. sexcēta. et xj. sm hebreos. iō difficile ē obseruare ea absq; delicto. iō subdit. k Delicta q̄s intelligit. q. d. nullus pfecte. iōo subdit dauid. l Ab occu. meis mū. me. dulcedine mie tue. m Et ab alienis ⁊c. delictū. n. alteri⁹ trāsit ad aliquē pp̄ suā negligētiā. qñ negligit eos corrigē loco ⁊ tpe quos debet. ⁊ hoc correctōe fraterna q̄tū ad oēs vel correctōe coactiua q̄tū ad platos ⁊ p̄ncipes de quib erat dō ⁊ iō merito dicit. m Ab alienis p̄ce ser. tuo. qz impossibile est vel saltē difficile transire sine defectu in tali correctōe. n Si mei ⁊c. defectus p̄rij vel alieni mō dicto o Cūi ima. ero. in p̄scia p̄pria. p Et emōdabor ⁊c. qz q̄ cauet minora peccata cauet etiā maiora. Aliter exponitur ab aliquib⁹ ab illo loco. Ab alienis. hoc ē ab infidelibus. q̄ sunt alieni a fide. Parce seruo tuo. ita q̄ nō habeāt potentiā sup me. p quā inducāt me ad peccata infidelita-

g uum. Etem̄ seruus tuus cu
b stodit ea: in custodiēdis il
k lis retributio multa. Deli
l cta quis intelligit: ab oc-
m cultis meis mūda me: ⁊ ab
n alienis p̄ce seruo tuo. Si
o mei nō fuerint dñati: tunc
p imaculatus ero: ⁊ emūda-
bor a delicto maximo. Et
q erūt vt cōplaceāt eloquia
r oris mei ⁊ meditatio cor-
dis mei in cōspectu tuo sp
s Bne adiutor meus: ⁊ re-
t demptor meus.

tis sue sicut antiochus cogebat iudeos transire ad ritus gentilē ⁊ idolatrie. vt hr̄. ij. mach. vj. iō subdit. Si mei nō fuerint dñati infideles. Tūc imaculatus ero. ab eox culpa. ⁊ emūdabor a delicto maximo. i. ab idolatria ad quā me nō cogent. ⁊ sic manebo mūdus ab ea. q Et erūt vt cōplaceāt eloquia oris mei. qz eloquia ex corde mūdo p̄cedentia sunt deo placita. r Et medi. cordis mei ⁊c. ad recognoscēdū ⁊ amādū veraciter. s Bne adiutor me⁹. i. tribulatōib⁹ supuenientib⁹. t Et redemptor meus. de egypti seruitute: in qua dicit se David redemptus in suis patribus. Licz ātista expō satis p̄cordat lr̄e. tñ nō videt cōueniens vt dicat expō lr̄alis. p̄cio qz paulus apostolus in

lege ⁊ p̄phetis edoctus per eruditōem humanā ⁊ diuinā allegat litteram huius psalmi dictam de publicatōe euāgelij per apostolos ⁊ discipulos x̄pi. Roma. x. cōcludēs. Ergo fides ex auditu: auditus autem per verbum x̄pi. Sed dico. Nunquid non audierunt. q. d. sic: quod p̄bat per literam huius psal. d. Et quidem in omnē terraz exiuit sonus eox. ⁊ in fines orbis terre verba eox. Iteruz in fine huius psalmi dicitur. Domine adiutor meus ⁊ redemptor meus. per hoc em̄ q̄ dicit redemptor anthonomatice: i. solute intelligit ille qui est redemptor anthonomatice: sicut cum dicit phs absolute intelligitur Aristotiles. Redemptor autez anthonomasice dictus in scriptura ē ipe x̄pc. Redemptio enim a captiuitate egypti fuit particularis vnius populi. Redemptio autem facta per x̄pm ē generalis totius mūdi. quam redemptōem p̄uidit in spiritu p̄phetico ipe dauid. qz clarius ⁊ diffusius scripsit mysteria x̄pi q̄ alij. vt dictū est in p̄ncipio huius libri. ⁊ de hoc fecit hunc psal. Igit sm istum intellectū psal. iste in tres ptes diuidit. qz primo describit euangelij publicatō secūdo publicati cōditio ibi: Lex dñi. tercio eiusdē obseruatio ibi: Desiderabilia. Circa p̄mū dicit: Celi. i. apli q̄ dicunt hic celi metaphorice. qz fuerūt excellēter illuminati ⁊ in deū eleuati. Tali mō loquēdi vsus est Esa. j. ca. Audite celi ⁊ auribus p̄cipe terra. Non em̄ alloquebat corpa celestia ⁊ terrā que ē elementū. qz nō hūt sensum ⁊ intellectum. sed sub nomie celoz alloquebat maiores in pplo. ⁊ sub noīe terre minores. sicut Judi. ix. sub nomine ramni intelligit abimelech sm sensum lr̄alem. ⁊ sic in p̄posito apl̄i noiant celi cū dr̄. Celi enarrāt gloriā dei. quā x̄pc habuit in miraculis ⁊ gl'iam sue resurrectōis ⁊ ascensionis. hoc narrauerūt verbo sue p̄dicatiōis. Et opa manū eius annūciat firmamētū. p firmamētū in quo sunt stella fixe intelligit eccia q̄tū ad doctores sanctos. vt dicit Dan. xij. Qui aūt docti fuerint fulgebūt quasi splendor firmamēti. ⁊ qui ad iusticiā eruditi plurimos quasi stelle in ppetuas eternitates. Dies diei eructat verbū. p die intelligit no. te. in quo est veritas reuelata. p nocte vo ve. te. in quo veritas erat sub figuris ⁊ velaminib⁹ obumbrata. sic. n. loquit apl's ad Ro. xiij. Nox p̄cessit dies aūt appropinq̄uit. loquēs de tpe ve. te. ⁊ noui. Est igitur sensus. Dies diei eructat verbū. i. nouū testa. ab euāgelistis ⁊ apl'is descriptū pplo x̄piano. Eructat vbū. i. annūciat vbū incarnatū. Et nox nocti indicat sniam. qz ve. te. iudeis annūciauit x̄pi mysteriū: lz magis occulte: sic p̄z Esa. ix. Parvul⁹ nat⁹ ē nobis: ⁊ fili⁹ dat⁹ ē nobis. ⁊ voca.

nomē eius admirabilis: psi. deus fortis ⁊c. in quo oñdit
hūanitas xpi ⁊ diuinitas eius. ⁊ in multis alijs locis sa-
cre scripture ve. te. descripta sunt mysteria xpi Iz minus
clare q̄ tēpe veritatis reuelate. Nō sunt loquele neq̄ ser-
mones data ē gra linguaꝝ vt possent p̄dicare euangeliū xpi
q: ap̄lis alijsq̄ discipulis cū eis exūtibus in die pēthecos-
linguis oim gentiū. vt hr̄ Act. ij. q: spūssanct⁹ in linguis
igneis cecidit sup ap̄los ⁊ alios xpi discipulos. de q̄bus
dr̄ ibidē. j. ca. Erat aūt turba hoim fere. cxx. In oēm ter-
rā exiuit sonus eoꝝ. q: viuente. b. petro fides xpi p̄dicata
ē vsq̄ in francia: que ē in vltimo climate versus occidētē
vñ ⁊ senonis fundata ē eccia i noie beati petri viui. q: ip̄o
viuente p̄secrata ē. Cū igr̄ ap̄li alijq̄ xpi discipuli exier̄t
de ir̄m ad publicandū euangeliū p ozbē. fm q̄ hr̄ Act. j.
Eritis mihi testes in ir̄m ⁊ in oi iudea ⁊ samaria vsq̄ ad
vltimū terre. Hier̄m autem sita est in medio climate. et
io sicut euangeliū publicatū ē viuēte beato petro vsq̄ ad
vltimū clima versus occidentē: ita intelligendū ē versus
alias ptes mōi. In sole posuit tabernaculū suū. i. in bea-
ta virgine que noiatur sol ꝓpter plenitudinē gr̄e. quia in
ip̄a habitauit xp̄c sicut in tabernaculo. pp q̄ō in p̄sona e⁹
dr̄ Ecci. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo
meo. ⁊ ip̄e tanq̄ sponsus ꝓcedēs de thalamo suo. i. de v̄-
ginali vtero ad despōsandū sibi ecciam. Exultauit vt gi-
gas. ꝓpter magnitudinē virtutis. ad currēdā viā vite pñ-
tis. fm vo lr̄am hebraicā ⁊ hiero. trāslatiōem in q̄bus sic
hēt. Soli posuit tabernaculū suū in eis. exponendū ē ō
xpo q̄ est sol iusticie: cuius tabernaculū ē hūanitas que ē
tabernaculū diuinitatis. Et ꝑ tabernaculū posuit de⁹ p̄ī
eis. i. in alijs ap̄lis alijsq̄ discipulis cū q̄bus familiariter
habitauit. fm q̄ dr̄ Io. j. Verbū caro factū ē: ⁊ hitauit in
nobis ⁊c. Et ip̄e tanq̄ sponsus ꝓcedens de thalamo suo.
hoc est de virginali vtero. sicut ꝑus exponaꝫ vsq̄ ibi. A
summo celo egressio eius. in incarnatōe in qua visitauit
nos oziens exalto. Et occursus eius vsq̄ ad summū ei⁹.
in sua būdicta ascēsione in qua ascēdit ad dextrā patris.
vt hr̄ math. vl. Nec est qui se abscondat a caloze eius. hic
se: vt dicit Lucas. xij. Ignē veni mittere in terrā. ⁊ q̄d vo
lo nisi vt accendaꝫ. Lex dñi. Hic ꝑr̄ describit euangelij
publicati cōditio cū dicit: Lex dñi. q: imediate tradita ē
a dño incarnato. vt ptz math. v. Audistis os suuz docebat
eos dicēs. Beati paupes ⁊c. Lex aūt mosaica Iz sit a deo
nō tñ fuit data imediate ab ip̄o ꝑ mediāte angelo q̄ in p̄-
sona dñi loquebaꝫ ei. ꝓpter q̄ō in exo. aliq̄n āgelus aliq̄n
dr̄s noiaꝫ: fm q̄ dicit. b. Greg. ⁊. b. stephanus act. vij. di
cit de moyse. Hic est q̄ fuit in eccia ⁊in solitudine cū ange
lo q̄ loquebaꝫ ei in monte synai cū p̄ribus nr̄is. ⁊. j. c. ca.
arguens iudeos dixit. Qui accepistis legē in dispositōe
angelox ⁊ nō custodistis. Cōuertēs aias. i. ordinās mor⁹
interiozes aie. lex aūt mosaica ordiabat actus exteriozes
de mōtibus aūt interiox paruz se intromisit. pp q̄ō dr̄ in
glo. Philip. iij. q̄ lex vetus ꝓhibebat manū non aīm. Et
math. v. dr̄. Audistis q: dc̄m ē antiq̄s. Nō occides. q̄ aūt
occiderit reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis. q: ois q̄
irascit fratri suo reus erit iudicio. Testimoniū dñi. i. euā-
geliū. Fidele. q: adimplet q̄ō ꝓmittit iducēs obseruato-
res ad vitā beatā q̄ō nō faciebat lex vetus. fm q̄ dr̄ He
bze. vij. Nihil ad pfectū adduxit lex. Sapiam p̄stans p̄-
uulis. i. ap̄lis alijsq̄ xp̄i discipulis q̄ erāt simplices ⁊ būi
les. fm q̄ dicit saluator Math. xj. Cōfiteoꝝ tibi p̄r dñe
celi ⁊ terre q̄ abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊ reue-
lasti ea puulis. Justicie dñi recte. i. ꝓsilia euāgelica cōem
iusticiā excedentia: fm q̄ dr̄ infra. Justicia tua sicut mō-
tes dei. ⁊ ista cōsilia iustificāt ⁊ rectificāt ⁊ dirigūt hoiem
ad vite pfectōem. Letificātes coꝛda. ex cōsolatōe diuina
ꝓp q̄ō de ip̄is dicit saluator Math. xiij. Sile ē regnū ce-
loꝝ thezauro abscōdito in agro. quē cū inuenit hō abscō
dit. ⁊ p̄ gaudio illius vadit ⁊ vendit omia que hz: ⁊ emit
agrū illū. Nō exponens Greg. dicit. Thesaurus absco-
ditus ē celeste desideriū, ager vo in quo thezaur⁹ absco-
dit est disciplina studij celestis q̄ ꝓsistit i obseruātia cōsi-
lioꝝ. Preceptū dñi lucidū. q: clare ⁊ lucide traditū ē eua
gelio in quo veritas est reuelata. Timoꝝ dñi sanctus. i. ti
moꝝ filialis obediētie ac reuerentie. ꝑmanet in seculū se-
culi. q: ꝑmanet etiā id beatitudine. ⁊ hic timoꝝ dñi ptinet
ad nouū testm̄. Timoꝝ aūt pene magis ptinebat ad vet⁹.
q: terroꝛe penarū a peccatis retrahebat. pp q̄ō in terroꝛi
bus fuit datū. vt hr̄ Exo. xx. Judicia dñi vera. q: iudiciū
dñi extremū in quo xp̄c iudicabit erit verissimū. Justifi-
cata in semetip̄a. q: cuiliber manifeste patebit eq̄tas illi⁹
iudicij. ⁊ vocaꝫ hic iudicia pluraliter: eo q̄ erit oīm gene
raliter. Aliter p̄ōt exponi. Judicia dñi ⁊c. i. sñie a dño da
te in textu euāgelij que sunt vere ⁊ iuste. ⁊ hec expō ma-
gis cōcoꝛdat r̄fe sequēti. Desiderabilia. Hic ꝑr̄ describi
tur euāgelij publicati obseruatio que ꝑ debet eē in affe-
ctu. ⁊ q̄ntū ad hoc dr̄. desiderabilia sup aurū et lapidē ⁊c.
nō solū quantū spūalia coꝛpalib⁹ ꝓferūt: ꝑ etiā quantuz
euāgelij lege mosaica excellētius ⁊ ꝑfectius inuenit. vt
ptz ex p̄dictis. Secūdo in effectu ⁊ q̄ntū ad hoc dr̄. Etem
seru⁹ tu⁹. i. bon⁹ xp̄ian⁹ ⁊ maxime in statu ꝑfectōis posit⁹
q̄ nō solū tenet ad p̄cepta ꝑ etiā ad cōsilia. Custodit ea. i.
custodiet ope adiplendo. Retributio multa. q: fm mēsu
rā meriti maius ⁊ minus p̄miuz hr̄. ⁊ q: sicut dictū ē lex
euangelica nō solū oꝛdinat motus exteriozes ꝑ etiā interi-
oꝛes: ⁊ nō solū dat p̄cepta ꝑ etiā cōsilia in quib⁹ hō p̄ōt
defacili deficere abq̄ hoc q̄ auertat: iō subditur. Delicta
q̄s intelligit. q. d. null⁹ ꝑfecte. iō subdit. Ab occultis meis
mūda me dñe. talia remittendo. Et ab alienis p̄ce seruo
tuo. q̄ p̄nt ei iputari rōne negligentie coꝛrectōis fraterne
q̄ntū ad oēs. vel coꝛrectōis coactiue q̄ntū ad p̄latos ⁊ p̄n-
cipes. vt p̄dictū est. Si mei nō fuerint dñati. defectus p̄-
dicti. Tūc imaculatus ero. in p̄ñtz vite termino. Et emū-
daboꝝ a delicto maximo. i. in morte inueniar mūdus a q̄
libet pctō mortali. q̄ō etsi tūc ñ sit maximū ex genere. tñ
est maximū ex tp̄is cōditōe eo q̄ extūc nō ē remediabile
sicut nec pctm̄ demonū. q: sicut dicit damasce. q̄ō ē hoi-
bus moꝛs hoc est angelis casus. Et erūt vt cōplaceāt elo
quia oꝛis mei. i. oꝛōes mee vocales. Et meditatio coꝛdis
mei. i. mentales. In cōspectu tuo sp. i. tibi placētes. Illō
em̄ q̄ō est placidū alicui libēter respicit ab eodē. fm q̄ dr̄
Gen. iiij. Respexit dñs ad abel ⁊ ad mūera ei⁹. ad chayn
vo ⁊ ad munera ei⁹ nō respexit. Dñs adiutoꝛ me⁹ in tri-
bulationib⁹ ⁊ p̄ssuris. Et redēptoꝛ me⁹. p̄cio sui sanguis.
fm illud. j. Pe. j. Nō. n. auro vel argēto redēpti estis de
vana vr̄a ꝙuersatōe paterne traditōis. ꝑ p̄cioso sanguine
quasi agni incōtaminati ⁊ imaculati ihu xp̄i dñi nr̄i.

In psal. xviij. Celi enar. vbi dr̄ in postil. Iz aūt ista ex-
positio ⁊c. Additio.

Expositio hebꝛeoꝝ nō ꝓcoꝛdat r̄fe spāliter in illo v̄-
su vbi dr̄. Et ip̄e tanq̄ sponsus ⁊c. que ē quodam-
modo p̄ncipalioꝛ ptcula b⁹ p̄s. sicut sol coꝛpalis ē p̄n
cipalioꝛ ps celoꝝ ⁊ firmamēti sil̄r diei ⁊ noctis de q̄bus
agit. ꝓstat aūt q̄ sol coꝛpalis nō vere dr̄ ꝓcedere tāq̄ spō-
sus cū nulla hēat spōsam. sil̄r nec verificaꝫ de eo q̄ ꝓce-
dat de thalamo suo. cū ei⁹ motus sit tm̄ fm situ in q̄ mo-
tu nō ꝓcedit de uno loco ad aliū locū. sil̄r nec vere dicit
de sole coꝛpali q̄ exultat vt gigas. cū sit manifestū ꝑ cōi
ter tenet. ⁊ sic nō cadit in eo exultatio. q̄ oia ꝓprie dicunt
de xp̄o. Est. n. xp̄c verus spōsus cū spōsam hz. sil̄r ⁊ vere
ꝓcessit de thalamo v̄ginali egrediēdo ab ip̄o thalamo i
sua būdicta natiuitate p̄ verū motū localē. sil̄r exultauit
q: nō inuit⁹ sed letanter cū gaudio charitatis exiuit ad cur
rendū laboꝛē vie p̄ntis vite ⁊c. In eo. p̄s. xviij. vbi dr̄
in postil. Et ip̄e tanq̄ sponsus ⁊c. Additio.

In thalamo. s. in vtero v̄ginali deus hūane natu
re vt sponsus sponse copulatus ē. vt hr̄ expresse in
glo. sup hūc locum. vnde ꝓsensus virginis loco to
ti⁹ hūane nature expectabaꝫ tempe annunciatōis in spi-
rituali matrimonio inter filiū dei ⁊ hūanā naturā celebra-
to. vt in. iij. pte. q. xxix. Tho. in coꝛ. q. aū rñsionē ad argu-
mēta. nō. n. ꝙuenienter dc̄m est q̄ xp̄c ꝓcessit de virgine

li vtero ad desponsandā sibi eccīam vt in postilla. sed potius pcessit de thalamo virginali. sicut sponsus pcedit ō thalamo facta despōsatōe vt verba psalmiste sonant.

Exaudiat te dñs ⁊c. Huic psal. ꝑpo- nit talis titulus in hebreo. Ad victoriā dauid ps. q pōtvno mō expoīt sicut supra: psal. xij. Illo mō q sicut dicit ra. sa. iste ps. factus fuit a dō postq̄ viri eius iurauerunt dicentes. Jam non egredier nobiscū in bellū: ne extinguas lucernaz in israel. vt habet. ij Reg. xxj. Plus. n. poterat iuuare exñtes in plio suis ozōnibus abñs q̄ pugnando corpis viri bus pñs. sic ⁊ moyses fortius dimicauit pcibus ꝙ ōmalech q̄ exercitus abeo missus armis instructus. vt hr exo. xvij. vñ ibidē dicit: Cūq̄ eleuaret moyses manus suas deuote orando vincebat isral. si aūt paululū remisisset supabat amalech. Est igr sensus pdicti ti. psal. dauid. i. factus ab ipo dauid ad victoriā. s. impetrādā. p exercitu suo. ⁊ h est qō dr. a Exaudiet te dñs ⁊c. dando victoriā de aduersarijs. b Protegat te. q̄ eis exercitus israel.

Ad victoriā ps. dō. xix.

a Exaudiet te dñs i die
b tribulatōnis: ptegat
c te nomen dei Jacob.
d Mittat tibi auxiliū de scō
e ⁊ de syō teneat te. f Memor sit oīs sacrificij tui: ⁊ holo
g caustū tuū pingue fiat. Tri
h buat tibi ꝑm cor tuuz: ⁊ oē
k cōsiliū tuū cōfirmet. Letabimur in salutari tuo: ⁊ in
noīe dei nr̄i magnificabi-
l mur. Impleat dñs oēs pe
m titōnes tuas: nūc cognoui
n qm̄ saluum fecit dñs Xp̄m
o suū. Exaudiet illū de celo sancto suo: in potentatib⁹

q salus dextere eius. Hi in
r curribus ⁊ hi in eq̄s: nos
aūt in noīe dei nr̄i iuocabi
s mus. Ipi obligati sūt ⁊ ce
t ciderūt: nos aūt surreximꝰ
v x ⁊ erecti sumus. Bñe saluū
y fac regē: ⁊ exaudi nos i die qua inuocauerimus te.

Victori canticū dō. xx.

a b Omine in ꝛtute tua
c d letabit rex: ⁊ sup salu
e tare tuuz exultabit ve
e hementer. Desiderū cor
f dis eius tribuisti ei: ⁊ vo-
g luntate labiorum eius: nō
h fraudasti eum. Quoniam preueniſti eum in benedi-

c Nomē dei iacob. i. virtus noīs dei. ꝑ te inuocata. d Mittat tibi auxiliū de sancto. i. de celo ꝑ angelos sanctos tibi assistentes in bello. e Et de syon tueatur te. i. merito oīonū ⁊ sacrificioꝝ que fiebant in monte syon: eo q̄ erat ibi archa testamenti in tabernaculo qō tetendit ei dauid. vt hr. j. pal. xvj. ⁊ ibi faciebat sacrificia fieri ꝑ ppl'o suo pcedenti ad bellū. iō subdit. f Memor sit oīs sa. tui. i. sacrificij ꝑ te oblati. g Et ho. tuū ping. fiat. i. deo acceptū. h Tribuat tibi ⁊c. i. victoriaz de aduersarijs. ad hoc. n. tendit cor oīm exñtiū in pdijs. i Et oē cōsiliū ⁊c. scribit. n. Eccēs. ix. Melior est sapia q̄ arma bellica. ⁊ iō in bellis maxime valent cōsilia bona. que cōfirmātur qñ victoria obtinet. ad quā victoriā sequit victoꝝ letitia ſm q̄ dr Esa. ix. Letabunt coram te sicut q̄ letant i messe: sicut exultāt victores capta ꝑda ⁊c. iō subdit. k Letabimur in salu. tuo ⁊c. cuiꝰ virtute sup aduersarios exaltamur. l Impleat dñs ⁊c. de ꝓtectōe eiꝰ habenda ⁊ victoria obtinēda q̄bus habitis infert. m Nūc cogno. ꝑ expientiā bñficij diuini. n Qm̄ saluū fecit ⁊c. i. dō ō mandato eius inuncti. q̄ dicit saluat⁹. in salute sui exercitus. o Exaudiet ⁊c. auxiliū tribuendo. p In potentati. sa. dex. eius. i. ꝑ angelos sanctos potentes q̄ sunt ad dextrā eius. q Hi in curribꝰ ⁊c. supple cōfidunt. s. aduersarij nr̄i. r Nos aūt in noīe dei ⁊c. sperantes victoriā cōsequi virtute eius. s Ipi obli. sunt. i. ob supbiā suā ligati cathenis ⁊ cōpedibus tāq̄ victi. t Nos aūt surreximꝰ. eis ꝑualendo nō nr̄a ꝙ tua virtute. iō subdit. v Et erecti sumꝰ. auxilio manꝰ tue. x Dñe sal. fac regē. i. meipm saluādo exercitū meū. cuiꝰ salus redūdat in me. y Et exaudi nos in die ⁊c. i. in die belli in q̄ solent boīes inuocare dūm fortius rōne iminētis periculi

Moraliter pōt exponi ps. iste vt sit oīo eccie ꝑ exercitu pcedente ad bellū cōtra inimicos fidei vel iusticie ꝑ defensione regni. cetera patent.

In ps. xix. Exaudiat te dñs ⁊c. Addit̄io.

Nolla vr rō quare dō cu psonalit egrederet ad bellum nō indigebat orōnib⁹ sacerdotū ⁊ sacrificijs ꝑ victoria sua. ⁊ sic iste ps. magis ꝓprie ad lr̄am exponeret a dauid factus. vt ipm cantarent sacerdotes. ꝑ ipo dauid ad bellū exeunte ad impetrandā sibi victoriā a deo: ꝑut ꝓprie sonant ꝑba psalmi. ꝑ magna ꝓte spāliter vltimi versus: vbi tercia psona. Domine saluū fac regē ⁊c. ⁊ in psona sacerdotuz. Exaudi nos in die qua inuocauerimus te. Dñ restringere tps in quo factus fuit iste ps. ad illud tps tm̄. qñ dauid non egrediebat ad bellū nullū hz in lr̄a fundamentum. vt satis patet ⁊c.

Psalmus xx.

Omine in ꝛtute tua le. ⁊c
Huic psal. pmittit talis ti. in hebreo. Ad victoriam ps. dauid. ⁊ i trāslatōe hiero. iuxta hebreū. Victori canticū dauid. ⁊ ꝑz expō ex dictis. ꝑ. psal. ꝛ.

Ex quo ꝑz auctor psalmi. s. dō. De materia autē eiꝰ dicit ra. sa. Xp̄i nr̄i exposuerūt hūc psal. de rege messia. i. de xp̄o. ⁊ ibidē subdit q̄ ad hoc induxerūt ꝓcordantiā q̄ hr Dañ. vij. de xp̄o vbi dr sic. Ecce cū nubibus celi q̄i filius hoīs veniebat. ⁊ vsq̄ ad antiquū dierū puenit. ⁊ in cōspectu eius obtulerūt eū. ⁊ dedit ei ptātē ⁊ honorē ⁊ regnuz ⁊ oēs ppli tribus ⁊ lingue seruiēt ipi. ptās eius ptās eterna: que nō auferet: ⁊ regnū qō nō corrūpet. Per mgfos aūt suos intelligit ra. sa. doctores hebreoꝝ antiquos. Dicit tñ q̄ iste psal. ꝓuentēter exponit de rege dauid pp rōnē ad hereticos: ꝑ quos intelligit cōuersos hebreoꝝ q̄ ex lr̄a hꝰ psal. ⁊ expōne eius ſm antiquos ꝙ iudeos sui rē pozis arguebāt. Ex q̄bus ꝑz q̄ iste psal. ad lr̄am de xp̄o est intelligēdus ſm antiquos hebreos. ⁊ iō aliā expōnez lr̄alē sequi vel querere. vtpote de rege dauid vel alio q̄cū q̄ est magis iudaizare q̄ iudaizabant hebrei antiq̄ ⁊ dare occasionē modernis iudeis defendendi suū errorē: ꝑpter qō expō de rege dauid videt eē cōuicta vt ꝑz ꝑ ꝑdicta. Psalmus igitur iste ad lr̄am exponēdus est de magnificentia regni xp̄i. que cōsistit in eius exaltatiōe ⁊ aduersariorū deppssiōe. que ponit ibi. Inueniat manꝰ tua ⁊c. Igit circa primū dauid in spūsancto ꝓnidēs xp̄i hoīs regnū ad qō fuit exaltatꝰ in hūanitate dei pr̄is virtute ſm q̄ dr Act. ij. dextera igr dei exaltatus ⁊c. dicit sic. a Dñe .i. o tu dñe deus pr̄. b In vir. tua leta. rex. ſ. xp̄s rex regū ⁊ dñs dñantiū. q̄ inquātū hō letabit de virtute diuina in qua faciebat miracula. ⁊ mētes simplicium illustrabat sapia: ſm q̄ dr Luce. iiij. In ipa hora exultauit in spūsancto ⁊ dixit. cōfitebor tibi pr̄ celi ⁊ terre q̄ abscōdisti hec a sapientibꝰ ⁊ prudētibꝰ ⁊ revelasti ea pvulis. c Et su. salu. tuū. i. qz disposuisti saluare mundū ꝑ ipm. d Exultauit vehemēter. i. valde. qz excessus nō hz in xp̄o locum tiū vocatōe. que multū desideranit ⁊ rōnabiliter.

f Et volūtate ⁊c. i. orōnibꝰ suis. volūtatē interiorē exprimentib⁹ labijs. g Nō frau. eū. qz fuit exaudit⁹ in oībꝰ orōnibꝰ suis que ꝑcedebant ex voluntate deliberatiua q̄ sp erat cōformis volūtati diuine; que sp ipleť. h Qm̄ ꝑuenisti eū ⁊c. ista ꝑuent: o fuit a tpe abrae cui dcm fuit a dño Gen. xxij. Et bñdicēt in semine tuo oēs gentes terre. qō semen ē xp̄c. Et in sancta Elizabeth dicente virgini

Marie Luce.j. Et benedictus fructus ventris tui. Alit exponit Iueniſti eum in benedictōibus.i.in donis ſpūſti creatōis. ſic ꝓuenta. i Poſuiſti in capite ꝛc.dando ei dignitatē regiā ſup oēm creaturaz.ꝛ hoc auctoritatiue a principio vnionis cuz deitate.executione gūt in ſua reſurrectione. ꝓpter qō tūc dixit apoſtolis: Math.vl. Data eſt mihi ois ptās in celo ꝛ in terra. k Vitam petijt a te.ſ. gloriosam ḡtuz ad corpus quā obtinuit in ſua reſurrectōe iō ſubdit. l Et tribuiſti ei.ꝛ qz xps reſurgēs ex mortuis: iam nō morit mors illi vltra nō dñabit. ſm q dr Roma.vj. iō ſubdit. m Iō gi.die.in ſe.ſeculi.i. eternaliter. n Magna eſt ꝛc .i. in xpo cui9 magna fuit gloria in ſua aſcenſione. o Gloriā ꝛ magnū ꝛc.qō imple tū fuit qñ xps in hūanitate aſcēdēs poſitus ē ad dexterā patris.vt hr Mar.vl. p Oñ dabis eū ꝛc.oēs.n.bñdictōes eccie fiunt in noie xpi.ſicut ꝓdictū fuit abrae.vt hr ſupra. q Letificabis eū ꝛc.qz quanto hūanitas xpi ceteris creaturis intellectualib9 xpinquior ꝛ ꝑfectior ē deitati.tanto clarius videt eā:ꝛ ea fruit delectabilius. r Oñ rex ꝛc.lz em in xpo nō fuerit ſpes que eſt virtus theologica:tñ fuit in eo ſpes que ē certa expectatio future gloriē:quā ante paſſionē nō habuit ḡtū ad corp9:ſed eā ſperauit. s Et in mia ꝛc.qz hūanitas xpi a vbo mitur.qz etiā in triduo mortis corpus exīs in ſepulchro ſuit vnitū verbo ꝛ aīa que erat in limbo. t Inueniatur. Deſcripta magnificentia regni xpi in eius exaltatōe. hic ꝓſiter deſcribit eiuſdē magnificentia in aduerſarioz oppreſſione cū dicit. t Inueniat ma.tua ꝛc. Circa quod ſciendū q vtraq dr manus dei.i.opatina virtus.aliqñ q accipit in bono.ꝛ tūc man9 ei9 dextera reſpicit bona eterna.ꝛ ſiniſtra eius bona tpalia.ſm q dr ꝓuer.iij. Lōgitudo dierū in dextera eius:ꝛ in ſiniſtra illius diuitie ꝛ gloria. Aliqñ aūt reſpicit malū pene.qō a deo infligit iuſte. ꝛ ſm hoc dr hebre.x. Horrendū eſt incidere in man9 dei viuentis.ꝛ tunc p ſiniſtrā intelligit minor punitio. ꝛ per dexterā que fortius pcutit grauior.ꝛ ſm hoc dicitur. t Inueniat manus tua.puniens peccata. v Omnibus inimicis tuis.ḡtū ad penā cōem. x Dextera tua graviūs puniēs.ex ſpeciali cauſa. y Inueniat ꝛc. Si cut enim diligere deū eſt actus ꝑcipuus.ita odire eū eſt actus peſſimus:eo q odiū dei directe opponit charitati z Ponet eos vt cli.ignis.inuoluēdo eos igne gehēne a In tpe vul.tui.i.iudicij tui qñ ponet faciē tuā ad eos ꝓdēnandū. b Oñs in ira ſua.i.in vindicta ſua. c Cōturbabit eos.ꝓferens ꝑ eos ſniam. d Et deuorabit eos ignis.ſ.gehēne nō cōſumendo ḡ eternaliter affligendo. e Fructū eoz ꝛc.i.bona tpalia totaliter ab eo auferēs:q̄bus fruebant. f Et ſemen eoz.i.imitatores. g De filijs hoim.i.a ſocietate ſanctoz. Poſſz etiā lra ab illo loco. Inueniat ꝛc.exponi de punitōe iudeoz ꝓ mortē xpi.ꝓp quā ciuitatē irlm ꝛ templū incēderūt romani. ꝛ ꝓplm ꝑtim occiderūt ꝛ ꝑtim captiuū ꝓ mūdū diſperſerūt ḡtū ad hoc ſubdit. Oñ declinauerūt in te mala.ſ.pene xpm occidētes ꝛ affligentes. Cogitauerūt ꝓſilia q nō potuerūt ſtabilire.dr.n. Iob.xj.ꝓ habuerūt ꝓſiliū inſtficiēdi xpm ne occaſione ei9 venirent romani ꝛ tollerēt locū ꝛ gentē.ꝛ hoc cōſiliū nō fuit ſtabilitū ḡ magis accidit ꝓtiū.qz ꝓp mortē xpi romani deſtruxerūt locū ꝛ gentem vt dictū eſt. Oñ pones eos dorſum.i.terga vertētes coram aduerſarijs. et i reliquijs tuis.hoc eſt ſequentib9 pauc cis. Prepabis vultū eoz. oi cōfuſione que magis apparet in vultu ḡ in ceteris ꝑtibus corpis. Pro ſequendo vo expoſitōz de finali puni tōe vt.ſ.dcm ē reſumēda ē ab illo loco b Oñ declinauerūt. ponitur cauſa finalis punitionis :que eſt penitentia finalis.que notat cū dr Oñ declia. in te.i. ꝑte. i Mala.i. peccata q̄ ſunt ꝓtra deū.ꝛ bñ dr declinauerūt. qz ſicut declinatio in grāmatica eſt de cuſu in caſuz:ſic declinatio a iuſticia ē ruēdo ō peccato i pctm.qz ſic dicit Greg.pctm qō p pniam nō diluit mor ſuo pōdere ad aliud trahit. ꝛ tādē ad ꝓfundū ꝑcipz ꝛ obſtinatiōis deducit:ſm q dr ꝓuer.xviij. Impi9 cū in ꝓfundū pctōz venerit:ꝑtēnit. k Cogitauerūt ꝛc.qz repentine tollunt de felicitate tpali.in qua cogitabāt ꝑmanere. l Oñ po.eos dorſum.a facie tua eos deficiēdo in infernū.ſm q dr math.xxv. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. m In reliquijs tuis.i.in demonib9 q̄ ſunt a te totaliter relicti tāḡ irreuerſibiles ad bonū. n Prepabis vultū eoz.mittēdo eos ad ſocietatē eorū. Oñ math.xxv.dr. Diſcedite a me ꝛc.ꝛ ſbdit.q ꝓparatus ē diabolo ꝛ angelis ei9.in fine cōcludit pſal.d. o Exaltare dñe ꝛc.qō marie apparebit i finali iudicio. p Cātabim9 ꝛc.qz electi i patria ꝑtinue cātabāt laudes diuinas ſm illud pſalmi.lxxxiij. Beati q̄ hītāt in domo tua dñe i ſecula ſeculoz laudabūt te. Moraliter pōt exponi pſ. iſte de quolibet iuſto regnū ſuū bñ regēte.ſ.ḡtū ad vires interiores ꝛ ſenſus ꝛ actus exteriores cū dei adiutorio: ꝓp qō coronabit finaliter in celo. ꝛ eius inimici.ſ.demones punīt in inferno.

Pſalmus.xxj.

Deus deus meus reſpice ꝛc.antiq̄ hebrei hūc pſalm. expoſuerūt de tribulatōe ꝑ iudeos p aman excitata in q̄ aduerſarij eoz ad certā diē ſe ꝓpabāt ad occidēdū eos ꝛ ſpoliandū tractantes inter ſe de mō occidēdi ꝛ affligēdi p cōfixionē manuū ꝛ pedū in ligno : ſicut aman ꝓpauerat mardocheo.vt hr Heſter. vij.ꝛ veſtes ꝛ ſpolia eoz inter ſe diuidebāt p verba.ꝛ ira huius pſal. ſatis poſſet ad hanc ſniaz applicari. Dixerūt igit q cū dicit in tit.h9 pſal.q̄ talis ē in hebreo. Ad vincendū p cerua matutina pſal.dauid. Cerua matutina dicit heſter regina q̄ de liberatōe ppli ſui valde fuit ꝓuigil ꝛ ſollicita. Rab.ſa. dicit:q p ceruā matutinā hic intelligit ꝓgregatio populi iſrl q̄ cerua vocat:vt dr ꝓuer.v. Cerua charissima ꝛ gratiſſimus hinulus.q̄ fuit valde afflicta p Nabucho.iꝑam ſpoliatē ꝛ ꝑtī occidētē ꝛ ꝑtī captiuātē.ḡ p oronēs ſctoruz h9 ꝓgregatōis in oronib9 vigilantiū fuit liberata tpe cyri Et ḡuis poſſit ad hoc lra applicari.tñ iſte expōnes ꝛ cōſiles nō ꝑnt eē vere ſi dicant lrales.ꝑ qz xps math.xxvij. ꝑtulit ꝓncipiū h9 pſal.tanḡ dictū de ꝑſona ꝓpria dicens in cruce: Heli heli lamaſabathani.quod ē interpretatuz Deus me9 deus meus vt q̄d dereliq̄ſti me.ſic em iſte pſ. incipit in hebreo ꝛ in tranſlatōe biero.iuxta hebreuz q̄

aūt in translatõe cõi interponit. Respice in me. nõ est in hebreo nec in translatõe hiero. dicta: ꝫ sunt additū a. lxx. interptibus. Et pz sic fm sniam saluatoris pncipiū huius psal. t p ois totus psalmus ad lram de ipo ē intelligēd⁹ Item Math. xxvij. dr q illud qō infra scribit in hoc pō. diuiserūt sibi vestimenta mea ꝛc. impletū fuit in xpo. Et idē dicit Job. xix. Itē paulus aplus q̄ sciuit legē p exercitiuz studij. t postea pleni⁹ p instructõez spūssancti allegat literā hui⁹ psal. ō xpo dictā. Hebre. ij. di. de credentibus in xpo. Non pfundit eos frēs vocare. scz xpc dicens in psal. Annūciabo nomē tuū fratrib⁹ meis in medio eccie laudabo te. Propter qō merito quidaz noie theodorus q̄ exposuit hūc psal. ad literā de dauid posito i

b respice in me: quare me de
d reliq̄sti: lōge a salute mea:
e verba delictoz meoz. Be
f g us meus clamabo p diem
h t nō exaudies: t nocte: et
i non ad insipientiam mihi.
k Tu aūt in sancto habitas.
l laus isrl. in te sperauerunt
patres nostri: sperauerunt
t liberasti eos. Ad te cla-
mauerūt t salui facti sū i te
sperauerūt t nō sūt pfusi.
m Ego aūt sum vermis t nō
n o p q hō obpzobriū hoim: t ab-
r iectio plebis. Oēs viden
tes me deriserūt me: locu-
s ti sunt labijs: t mouerunt
t caput. Sperauit i dño eri-
piat eū: saluū faciet eū qm̄
v vult eū. Qm̄ tu es qui ex-
x traxisti me de ventre: spes
mea ab vberib⁹ mr̄is mee:
y in te, iectus sum ex vtero
z Deventre mr̄is mee deus
a meus es tu: ne discesseris
b a me. Qm̄ tribulatio pxia
c est: qm̄ nō est qui adiuuet.
d Circumdederūt me vituli
e multi: thauri pingues ob-
f sederūt me. aperuerūt sup
g me os suū: sicut Leo rapi-
h ens t rugiens. Sic aq̄ effu

psecutõe Saulis a qua tū diuinitus fuit liberatus. xpter hec t quedā alia fuit pdemnat⁹ in synodo toletana. Igit sequendo xpi Math. Job. t pauli sniam t det ermiatõz eccie iste psal. exponēdus ē ad lram de Xpi passione a q̄ fuit diuinitus liberat⁹ in sua gloriosa resurrectõe. Scõm hec igit in titulo h⁹ psal. supzapposito p ceruā matutinam intelligit hūanitas xpi. qz sic cerua denocte latitat in cubili suo a quo in mane, psilit appens in manifesto. sic humanitas xpi tpe noctis. i. in triduo sue mortis latuit q̄si in cubili corpus in sepulchroz t aīa in sanctoz limbo. sed in mane tercia die resurgens apparuit Marie magdalene t postea discipulis in manifesto. Nec mirandū si hūanitas xpi metaphorice dr cerua. qz tali mō loquendi freq̄ter vtit scriptura sicut Geñ. xlix. dicit. Neptalim cervus emissus dans eloq̄a pulcritudinis. a Deus de⁹ meus. Psal. iste diuidit in duas ptes. qz primo describit passio xpi ex carnis infirmitate. secūdo eius resurrectio ex deitatis virtute ibi: Tu aūt dñe. Prima in tres: qz tractat xpm passum. primo circa passionē xpi describit ei⁹ derelictio a pre. secūdo eius derisio a iudeoz gente ibi. ego aūt sum vermis. tercio eius afflictio in passione ibi: Qm̄ tu es. Circa primū dauid puidens in spū xpi passionem in psona eius dicit. a Deus deus meus. i. o tu pater deus meus rōne humanitatis a te create. b Respice in me. positū in afflictõe. tū hoc nō est in hebreo. vt predictum est. c Quare dereliq̄sti me. in manibus iudeoz me psequentiū traditū eoz voluntati. d Longe a salute mea. s. corpali. qz nō fuit pservatus a morte. e Verba delictoz meoz. delicta ppli sua dicit. tum pter membroz t capitis affinitatē. tum qz fecit ea sua quodāmodo sustinendo p eis penam. In hebreo aūt t in translatõne hiero. iuxta hebraicū habetur sic. Verba rugitus meiv̄ clamoris mei. qz xpc clamauit in cruce voce magna dicens. Heli heli ꝛc. Math. xxvij. f Deus meus clama bo p diem. qz circa horam nonaz diei clamauit in cruce. Heli heli. vt dicit Math. xxvij. h Et nocte. p̄cedente similiter clamauit ad patrem, p sua liberatõe di. Pater mi si possibile est transeat a me calix iste. g Et nō exaudies. quia nō fuit exauditus in ista orõne. non. n. pcedebat ex voluntate deliberatiua sed ex rōne afflictionis t motuū sensitiue ptis ad offendā in xpo veritatē hūane nature de cuius integritate est ps sensitiua. i Et ñ ad insipientiā mihi. supple hoc cōtigit q̄ nō sum exaudi

tus: imo in hoc apparuit maxima eius sapia. t ꝫtum ad diuinitatē t ꝫtum ad humanitatē. quia iste modus liberationis humane nature fuit cōuenientissimus. vt sic hō penam solueret qui debebat: t deus redimeret qui poterat. k Tu aūt ꝛc. i. oia sancte facis t ordinate. lz aliq̄n aliter ignorantibus videatur. l In te sperauerūt ꝛc. de fiducie egypti. de captiuitate babylōis que liberatões fuerunt quedaz figure b⁹ liberatōis p mortē meā facte. m Ego aūt. Hic consequenter describit ipius xpi derisio cū dicit in p̄sona ei⁹ Ego autē sum vermis. i. vilis t abhominabilis in cōspectu iudeoz. vnō expuerūt in faciē eius t colaphis eū ceciderunt tanq̄ cōtemptibilē. vt dr math. xxvj. n Et ñ hō. i. nō vtens rōne sed magis demonis agitatione. vnde dicebant ei Joh. vij. Demoniū habes. o Obpzobriū hominū. i. maioz⁹. scz sacerdotuz phariseoz. p Et abiectio plebis. i. populi cōmunis. lz enim populus primo eum honorauerit postea tamen deceptus a sacerdotibus eum cōtempsit: Math. xxvij. Pretereuntes aūt blasphemabant. iō subditur. q Omnes videntes ꝛc. s. tam maiores q̄ minores. vt dictum est. r Locuti sunt labijs. me vituperādo t blasphemando. s Et mouerunt caput. me sicut falsum ꝓphetam notando. quid aūt dicerent sacerdotes eum blasphemantes: subditur. t Sperauit in domino eripiat eum saluū ꝛc. Unde scribitur Mathei. xxvij. Principes sacerdotū illudentes cum senioribus t scribis dicebant. Alios saluos fecit seipm non pōt saluū facere. subditur. Confidit in deum: libe. eum nūc si vult. v Qm̄ tu es. Hic ꝓr describit passionis afflictio: in q̄ verus homo recurrit ad diuinū auxiliū dicens. v Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre. i. supna turam nasci me fecisti de virgine.

x Spes mea ab vberibus matris mee. quia sicut supra dictum est in xpo erat spes inquantū in eo erat certa expectatio future gloríe quo ad corpus.

y In te, iectus sum ex vtero. i. tibi in supposito verbi vnitus a conceptionis principio. z De ventre ꝛc. i. de um meū te cognoui. quia anima xpi ab instanti cōceptōnis fuit repleta virtutibus t scientijs. a Ne discesseris a me. subtrahendo auxilium tuum: cuius causa subdit.

b Quoniā tribulatio, prima est. i. acerbitas maxima mee passionis. c Quoniā non est qui adiuuet. eripiē de manibus iudeoz um. sicut supra dictum est. hec petitio t consimiles erant rationis non pro se sed veritatem nature passibilis ostendentis.

d Circumdederunt me vituli multi. i. iudei qui propter insolentiam t carnis petulantiam vocantur vituli.

e Thauri pingues obsederunt me. quia iudei erāt anari t diuitijs impinguati. f Aperuerunt super me os suum. desiderantes me deuorare.

g Sicut leo rapiens n rugiens. ex crudelitatis magnitudine. h Sicut aqua effusus sum. aqua enim perfectius effunditur de vase ex̄ alij liquores. quia de alijs liquoribus effusis remanet sapor t odor. per hoc intelligitur q̄ iudei ita intendebant eum annihilare. vt de eo nulla memoria remaneret.

l Et dispsa ꝛc.i.discipuli q̄ debebāt eē alijs robustiores
rū imminēte passiōe eū relinq̄ntes fugerūt dispsi:pp qō p̄dī
ctā.ꝛ me solū relinq̄tis.vl aliē ꝛ magis intra litteram.
m Sicut aq̄ ꝛc.i.destitut⁹ vigore in pte sensitiua pp pas-
sionis horrorē imi-
nētis. l Et dispsa
ꝛc.i.a iūcturis disso
luta.Tali mō dī ge-
nes.x.,Dñe inv̄isiōe
tua dissolute sunt cō
pages mee ꝛ nihil re
mānsit in me vltrium.
k Factū ē ꝛc. sic ei
cera a calore ignis re
solui̇t sic cor hūanū
inq̄tū ē sensitiue p-
tis organus horrore
terribilis imminēntis
passiōis: et ꝟ fuit in
xpo: nō tñ fuit in eo
aliq̄d deordinatum
ad cui⁹ pleniorē in
tellectū sciendum
q̄ ratō deliberatiua
aliq̄ mitigat seu mi-
nuit dolorē iteriorez
aiez aliq̄ dolorē exte
riorē sēsibilē i carne
q̄ p̄mū dolorē mitti
gat inq̄tū ibi ponit
modū vtut̄:ita q̄ ñ
trāsgredi̇t limites recte rōis.ꝛ ꝟ maxie fuit in xpo.scōm
dolorē ñ mitigat seu diminuit directe.q̄ ñ obediuit pti
tiā vtut̄ aie ad corp⁹:ꝛ ꝟ ñ fuit i xpo:q̄ sic dic Dam.ordi
natōe diuia fcm ē vt q̄libz ps faceē id q̄ erat sibi ꝓpriū vt
sic dolor sēsibil̄ i xpo eēt maxim⁹ꝛ maxie meritor⁹.inq̄tū
ad rōe deliberatiua erat maxie accept⁹ pp salutē hūani ge-
neris:ꝛ ad exp̄mēdū magnitudinē h⁹ dolor sēsibil̄ dicta st
ō xpo.effusus sū sicut aq̄. l Fruit tāq̄ ꝛc.q̄ humor ex
istēs i corpe xp̄i fuit q̄si exhaust⁹ p sudorē sanguineū.ō q̄
hz Luc.xxij.ꝛ p extractionē sanguis i flagellatiōe corona
tiōe:manuū ꝛ pedū p̄fixiōe ꝛ lateris aptiōe: i c⁹ signū p⁹
sanguinē exiuit aqua:vt hz Job.xix. ad oñendū q̄ cor-
pea p̄urbata sūt.q̄ deficiēte sanguie deficit vt⁹ ossium.
m Et lingua mea ꝛc.p defectu hūoris ꝛc. n Et in pul
nere ꝛc.i.ad mortē p quā corpa redigunt i puluerē:ramē
rationē:vt dictū fuit s.pš.xv. o Qñ circūdederūt ꝛc.
i.indei se hñtes ad me:nō sicut boies:ꝟ sicut canes rabi-
di. p Cōsiliū malignantiū obse ꝛc.fm q̄ dī mat.xxvij
Nane āt facto p̄siliū inierūt oēs p̄ncipes sacerdotū ꝛ se-
niores pp̄li aduersus Jesū vt eū morti traderēt ꝛ vinctum
ad iuxerūt ꝛ tradiderūt pōtio pylato p̄sidi. q Fodert
man⁹ ꝛc.clauis in cruce p̄fixādo.Et ls hoc fecerit milites
iudeor. r Dinūerauerūt ꝛc.i.dinūerare potuerūt.Ad
cui⁹ intellectū sciendū q̄ qñ alīqs affligebat cruci p̄fi⁹ acci
piebat mēsura corpis sui a manu in manū fm latitudinē
ꝛ a spatiū vsq̄ ad pedes fm lōgitudinē:vt in ligno crucī
fierēt foramia:p q̄ clauī facili⁹ possēt trāsire:ꝛ sic factū fu
it de xpo.qñ āt vna man⁹ fuit p̄forata ꝛ affixa:hūores cu-
currerūt ad illū locū:q̄ nāliē currūt ad locū lesū:ꝛ sic ner
ceret ad locū foraminis in ligno facti: oportuit eā violēt
trahi cū cordis.Et idē intelligendū ē de pedib⁹ ꝓpt̄ lesio
nē factā in pūb⁹ supiorib⁹: ꝓpt̄ q̄ ex tali violēta corpis ex
tēsione apparebāt ossiū iuncture:q̄ xps nud⁹ fuit crucifi
xus:ꝛ sic poterāt ossa eius dinumerari. s Ipi vo ꝛc.
estimātes me puꝝ hoiem eo q̄ videbāt me talia passum.

i sus sum: dispsa sūt omnia
k ossa mea. Factū est cor me
um tanq̄ cera liquescēs in
l medio ventris mei. Aruit
m tanq̄ testa vir⁹ mea:et lin-
gua mea adhesit faucibus
n meis:ꝛ in puluerē mortis
o deduxisti me. Qm̄ circūde
p derūt me canes multi cōsi-
liū malignantium obsedit
q me Foderūt manus meas
r ꝛ pedes meos. dinūerauer
s rūt omia ossa mea. Ipi vo
p̄siderauerūt et inspexerūt
t me: diuiserūt sibi vestimen
v ta mea:ꝛ sup vestē meā mi
x serūt sortē Tu autē dñe ne
elōgaueris auxiliū tuuz a
me: ad defensionē meā cō

y spice. Erue a framea deus
z animā meā:ꝛ de manu ca-
a nis vnicā meā. Salua me
b ex ore leonis ꝛ a cornibus
vnicornīū humilitatē meā
c Narrabo nomē tuū fratri-
d b⁹ meis:in medio ecclesie
e laudabo te. Qui timetis do
f g minū laudate eū. vniuersū
b semē iacob glorificate euz.
i Timeat eū omne semē isrl̄:
k qm̄ non sp̄reuit neq̄ despe
xit deprecationem paupe-
l ris. Nec auertit faciem su
am a me:et cum clamarem
m ad eū exaudiuit me Apud
te laus mea in ecclesia ma
n o gna vota mea reddam in
p conspectu timentium eum

t Diuiserunt sibi ve.ꝛc.fm q̄ dicit Job.xlx. Acceperūt
vestimēta ei⁹ ꝛ fecerunt q̄tuor ptes vnicuiq̄ militi partez
vnā. v Et sup vestē ꝛc.i.sup tunicā ei⁹ incōsutilē:vt di
cit ibidē.Et q̄ nō erat cōueniēter diuisibilis:miserūt sor-
tē q̄s haberet eaz totā. x Tu autē dñe.ꝟ p̄ñr describit
xp̄i resurrectō ex de
fectu vtute quā xps
hō primo postulat
dicens.
x Tu ār dñe ꝛc.q̄
factū ē p acceleratio
nē sue resurrectiōis
que facta est tercia
die.
y Erue a framea
ꝛc.i.a morte violēta
q̄ gladio solet iferri.
q̄ factū ē p hoc q̄ li
cet plage sibi̇ infricte
ꝛ tormēta de sua na
tura deducerent ho
minē pun̄ vsq̄ ad se
paratiōz aie a corpe
tñ nō fuit sic separa
tum xpo ꝟ ꝓpria volū-
tate.fm q̄ dixerat i
Johā.x. Ego pono
animā meā:ꝛ nemo
tollit eā a me:ꝟ ego
pono eā a meipo.id
ē p voluntate mea.
Q̄ō etiā fuit osten-
sū p magnitudiēz clamor⁹ in mor
te q̄nō potuit eē nāliter
in hoie sic ꝓpinq̄ morti ꝓpter q̄ centurio vidēs q̄ sic cla
māss expirasset ait. Vere ꝟ homo filius dei erat: vt habet
marci.xv. z Et de manu ꝛc.i.de potestate inferni. qui
devorat auide sicut canis. a Salua me ex ꝛc.i.indai-
ci populi q̄ vocat leonē ꝓpt̄ crudelitatē. b Et a cor
nibus vnicornīū.i.a p̄sumptione ꝛ superbia militū. qui
me putabant custodire intra sepulchr̄. c Narrabo no
men ꝛc.i.ap̄lis alijsq̄ discipulis quibus manifestauit sua
resurrectionē factam vtute dei patris fm q̄ exp̄mit ap̄ls
heb.ij. vt dictū ē s. d In medio ꝛc.i.in medio congre
gationis fideliū:in qua post resurrectionē annūciauit vir
tutem dei patris ad laudē ꝛ glorīā sui nominis. Vel alī
ter. d In medio ꝛc.i.factā te laudari p ap̄los alios q̄s
credentes.q̄ in die p̄thecostes recepta gratia sp̄iritussan
cti loq̄bant variis linguis magnalia dei:actuū.ij.
e Qui timetis dñm.ꝟ p̄ñr ex tanto būficio incitat alios
ad laudandū deū.d. e Qui timetis do.timore filiali.
f Laudate eū. corde ꝛ ore. g Vniuersū semen iacob
i.vniuersi imitatores fidei ei⁹ ꝛ opez. b Glorificate eū
corā oibus absq̄ timore ꝛ verecūdia honorātes eū:q̄ glo
ria ē honor exhibit⁹ alicui corā multitudine in testimoni
um sue vtutis vt dicit cōmentator sup p̄mū ethicor.
i Timeat eū ꝛc.nō carnaliter ꝟ spūaliē fm q̄ distinguit
ap̄ls Ro.ij.isrl̄.fm carnē ꝛ fm spūm. k Qm̄ nō ꝛc.i.
xp̄i q̄ in pauptate fuit nat⁹ ꝓuisor⁹ ꝛ mortu⁹: q̄ nudus
crucifixus:ꝛ in alieno sepulcro sepultus. l Nec auer-
tit faciē suā a me ꝛc.q̄ xps in oñi oratione sua ꝓcedente
ex volūtate deliberatiua fuit exauditus. vt dictum est s.
psal.xx. m Apud te ꝛc.verbum est xp̄i ad patrem di-
rectum:quia chr̄ist⁹ in nomine patris laudatur in eccle-
sia per orbem terrarum diffusa. n Vota mea.id ē cor
pus meum et sanguinem meum volūtarie a me oblata i
cruce. o Reddam.conuertendo substantiam panis ꝛ
vini in corpus meum ꝛ sanguinem in sacramento eucha
ristie. Ipe est em̄ sacerdos summus qui hanc cōsecratio-
nem efficit virtute diuinitatis. Sacerdos autem eccl̄esia
sticus est minister ꝓferens verba consecrationis in noie
eius. p In conspectu ꝛc.i.fideliū corā quib⁹ in eccl̄esia
conficitur hoc sacramentum.

q Edent pauperes. i. vere hūiles. r Et saturabūt. q; p-ficit eis ħ sacrm. s Et laudabūt dñm. q; cum diuinis laudib⁹ z gr̄arū actōib⁹ dz accipi ħ sacrm. t Viuēt cor da zc. q; viuificat spūaliť z eternaliť Joh. vj. Si qs manducauerit ex ħ pane viuet in eternū zc. v Reminiscen tur zc. verbū est ipi⁹ dō p̄uidēris conuer sionē oim gentium ad fidē xp̄i añ finem mūdi. ideo subdiť. x Et adorabunt. adoratione latrie. y Vniuerse zc. sic ꝫ dictū est Dañ. vij. Dis pp̄lis trib⁹ z lingue seruient ei. z Qm̄ dñi ē regnū gñaliť. a Et ipe scz xp̄s q̄ idē est cuz patre deitatis ratōe ħ Manducauerť z ado. zc. i. repleti diuinis z honorib⁹: cuiusmodi sūt p̄n cipes xp̄iani q̄ denote māducāt corp⁹ xp̄i. z bñ dř. Manducauerūt z adorauerūt. q; null⁹ dz corp⁹ xp̄i sumere ni si adoret. c In conspectu ei⁹ cadēt. ex latrie reuerētia. qō ptz ex eo qō dř in hebreo z intrāslatione hiero. iuxta hebreū. Et curuabūt genu. qō ē p̄prie latrie signū. p̄out diffusi⁹ declarauī hester. iij. d Dēs q̄ zc. i. oēs mortales hoies. e Et aia zc. q; dauid hūit fidē xp̄i venturi. f Et semē zc. i. imitatores mee fidei. In hebreo aūt habe tur. Et aiam suā nō viuificauit. cui p̄cordat trāsla. hiero. iuxta hebreū q̄ sic hz. Et aia ei⁹ nō viuet. z est finis versus p̄cedētis. z fm hec reddiť cā ei⁹ qō ꝫ dictū ē. Et adorabūt zc. Ex ħ em̄ q; xp̄s hūiliter z charitatiue exposuit se morti p hūano genere meruit talē honorē: fm q; dř philip. ij Hūlliauit semetipm factꝰ obediēs vsq; ad mortē. mortez aūt crucis. p̄pter qō z de⁹ exaltauit illū z donauit illi nomen qō est sup oē nomen. vt in noie Jesu oē genu flectatur zc. f Et semē zc. i. fideles q̄ sunt semē xp̄i. g Ānunciabiť dño zc. i. pp̄li xp̄iani q̄ regenerātur in xp̄o aq̄ z spūsctō. q̄ tpe dō adhuc erat ventura z p orbē diuulgāda h Et annūciabūt celi iusticiā ei⁹. i. ipi ap̄li aliiq; discipuli xp̄i q̄ noiati sunt celi ꝫ. psal. xviij. i Justiciā ei⁹. i. xp̄i z nō iusticiā ex opib⁹ legis. ex quib⁹ nō iustificabatur ad plenū hō. vt hř rom. iij. k Pp̄lo q̄ nascēť. i. pp̄lo xp̄iano ex aqua z spūscō nasciturο. l Quē fecit dñs. spēali z nouo genere factōis. de q̄ dř. nos fecit vt essem⁹ iusti in p̄spectu ei⁹. vbi dicit glo. p̄ma factio fuit de nihilo. secūda de sanguie p̄prio. z iō magis est attēdenda z considerāda q; p̄ma. Moraliť ār p̄t exp̄i. psal. iste de quolibet fideli q̄ ē in nēbrū xp̄i q̄ i afflictōe mentis vel corpis positus petit a deo liberari. a qb⁹cuz dei aditorio resurgit saltē spūaliter: z si nō corpaliter. q; de⁹ p̄mittit aliq̄ fideles suos in afflictōib⁹ corpalib⁹ mori. vt per meritū patie perueniāt ad maius p̄miū celestis glorie. In psal. xxj. De⁹ deus me⁹. vbi dř in postilla. Ānticq hebrei hūc psal. exposuerunt.

Additio.

Circa expositōz hui⁹ psal. duo videnť p̄cipaliť advenda. p̄mū. s. circa expositionem ti. scōm circa ea ad que posset lr̄a h⁹ psal. recte applicari. Circa p̄mū spēaliter cū in tit. dř. fm hebraicā veritatem. Pro cerua matutina. attendendum est q; in illis verbis p̄ter illa que a doctoribus communiter declarantur potest notabiliter intelligi tempus p̄propriū ad quod referenda sunt ea que in hoc psalmo continentur: quod quidem tēpus incipit a tempore quo passio xp̄i imminebat. z fmiatur in tempus quo sua resurrectio fuit manifestata. Ad cuius declarationem sciendum q; dies artificialis p̄out cōmuniter accipitur est latio solis super terram. Unde inter quemlibet diem z noctem immediate precedentem est quoddam tempus quod dicitur crepusculum matutinum quod incipit ab initio splendoris qui apparet ante ortum solis. z terminatur in ipso solis ortu. quod quidem tempus. scilicet huiusmodi crepusculū potest dici cerua matutina. eo q; nunciat ortum solis propinquus quod est quoddam desiderabile z iocundum. Ecclēs. xlv. capitu. Suauis est lux. Ceruus autem in scripturis velox nuncius pulcritudinis est. iuxta illud Gen. xlix. in postilla allegatum. cum autem tempus vel. testa. nox dicitur sicut z tempus noui dies appellatur: iuxta illud Rom. xiij. Nox p̄cessit dies autem appropiniq̄bit consequens ē vt inter diem noui testamen. z noctē veteris p̄cedentis aliq̄ tps intercipiatur quod se habeat vt crepusculum inter p̄dictam noctem z diem. quod quidem crepusculum in hac similitudine p̄prie incipit a tēpore quo passio xp̄i imminebat in quo splendor redemptionis incipiebat oriri. licet ēm de tēpore passionis dř abacuc vltimo. Ibi abscōdita ē fortitudo ei⁹. ibidē tñ de eadē dř. Splēdor ei⁹ vt lux erit. Terminaūt ħ crepusculū in manifestatione resurrectōis xp̄i. in q̄ aūt ħ crepusculū est sol iusticie. z dies euāgelica māifeste clarit. vñ i māifestatōe resurrectōis legiť Mar. xvj. c. Et valde māe veniūt ad monumentū orto iā sole zc. Psal. iste q̄ tractare icipit a tpe passiōis. z ēmiať i manifestatōis resurrectōis: p̄prie cōp̄rehendit crepusculū. Inter noctē testamenti veteris z diē noui. qō tps cerua matutina appellari debet rōne p̄dicta. Circa scōm ꝫo. s. ad que littera huius psal. applicari posset: attendendū est q; dicere p̄t postillator dicit q; lr̄a hui⁹ psal. satis posset applicari ad tribulatōz cōtra iudeos per aman exercitatam vt i libro Hester: vel ad tribulatōz eoz per Nabuchodonosor. vt rabi salo. dicit z hmōi. nō solū est a mente sanctorū z doctoz penitus alienū sed ēt veritati litere manifeste ꝫ rium. Primum pz ex allegatōne ap̄li ad Hebr. ij. de illo versu. Narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis. qō allegatur in postilla. nō em̄ ap̄l's p̄cluderet hebreos si sinia huius psal. ad lr̄am applicabilis eēt ad aliquā historiā p̄terq; ad materiā passionis z resurrectōis. imo ap̄l's peniť inutiliť allegasset. Evacuarēt em̄ hebrei suā allegatōz afferēdo hūc psal. nō de xp̄o ꝫ de alijs posse intelligi ad lr̄am p̄out postil. fatetur. Iz minus recte. vñ nō solū p̄dēnando est expositio hūc psal. de dauid ad lr̄am vel pp̄lo israelitico z huiusmodi p̄terq; de xp̄o: put in synodo toletana per postil. allegatur. ꝫ ēt asserēs q; litera hui⁹ psal. talibus est sat̄ applicabilis. est a mente sanctorum alienus. immo exp̄s se videtur cōtra auctoritatē xp̄i in cruce clamantis. Heli heli lamazabathani. in quo māifeste oñdit ꝫ verba dō ipo debere itelligi z p ꝑs illa q̄ in psal. sequūť. Dñi z glo. ordinaria in hoc loco sic dicit. Iste psal. sufficeret i testimoniū dñice passionis. ne q̄ sit alicui excusatōe: ne q̄ sit ambiguitas. Hec in glo. z sic pz p̄mū. Scōm pater. naz litera psal. plane loq̄ť q̄i de vna p̄sona singulari i maxima afflictōe exūti. que quidē p̄sona loq̄ť vt per se distincta. nō solū a p̄sequentibus sed etiā a fratribus z cōplicibus. vnde persona illa tribulatissima expresse dicebat. Narrabo nomen tuū fratribus meis. silr̄ z In medio ecclesie laudabo te. tanq; ab his fratrib⁹ z illa congregatōe p̄nus dilecta. ex quo pz q; lr̄a psalmi nō potest intelligi de congregatione fideliū in persecutione aman z nabucho. z similium: in quibus persecutionibus fideliū congregatio cōtra affligebatur. Que attendentes quidā hebrei ex p̄positores de dauid in p̄secutōe saulis posito. z ab illa diuturnus

liberato hūc psalmū exposuerūt: vt posset intelligi quasi in psona in singulari z nō de collectiōe seu ppli multitudine: qz ꝑ ē manifeste ꝫ totā formā psalmi: vt dictū ē. Sz nec ꝑ stare pōt, obstāt ei plures versus q̄ hoc nullo modo patiunt, sicut cū dr. Foderūt manꝰ meas z pedes meos zc. qō nūq̄ de dauid legit: nec etiā q̄ fuisset in psecutione Saulis q̄litercunq̄ vulneratꝰ: nec ossa sua dinumerata. Silr nec̄ vestimēta sua p aduersarios diuisa: nec sup vestē suā singularē aduersarij sortē misissent: vt ē manifestū in sua hīstoria. Nec etiā dici posset q̄ ꝑ esset de mente aduersariorꝫ. licet illud nō potuissent effectualit adimplere. nam cū dauid in sua psecutione pauprime viuebat z mēdicatuie: nulla ratio patit q̄ saul z sui cōcupiscerēt vestimēta ipsiꝰ dauid habere z multo mīꝰ sup eā sortes mittere: cū verisilr essent vilissimi preeij. milites aūt q̄ hoc fecerūt circa vestimēta xp̄i moti fuerūt ex alia ratione: put dixi in hoc passu in additione sup Johannē. xix. q̄ quidē ratio in dauid non habet locū. vt pz eandē rationē ꝓsiderāri ibidē. Silr sunt z alij versus circa finez psalmi: q̄ fm hebraicā vitatē ꝫmissime intelligendi sunt de xp̄o et de nullo alio: vt infra patebit zc.

In eo. psalmo. xxj. vbi dicit in postilla. Vt sic dolor sēsibilis in xp̄o esset maximus.

Non solū dolor sensibilis in xp̄o qui causat ex corpali nocīuo fuit maxímꝰ inter dolores pūtis vite: ꝫ eitā dolor interior q̄ causat ex apphēsione alicuius nociui q̄ tristicia dr: fuit etiā maxímꝰ inter similes dolores: vt sanctꝰ thomas sufficiēter declarat in tercia pte q. xlvj. Nec ē dicendū q̄ dolor interior xp̄i fm rationē moderatus fuit ꝑ rationē deliberatiuā: inq̄tū ponit ibi modū seu mensuratus p virtutis: put videt postillator sentire. Nā fm dictamē recte rōnis xp̄s habuit dolorē ꝑ oibus peccatis humani generis ꝑ q̄bus satisfaciebat: z quasi sibi attribuebat dr. Verba delictorꝫ meorꝫ. Silr habuit dolorē naturalit inf dictamē recte ratiōis ꝑ amissione vite corpalis: q̄ amissio tanto est magis dolenda rationabilit: quāto viuēs q̄ eam amittit est magis virtuosus fm ꝓbm in libro ethicorum. Ex q̄bus cōsiderationib⁹ dolor xp̄i interior etiā cuz moderamine rationis ꝓsideratus manifeste fuit maxímus. Ad nullū ei purū viatorē ptinuit dolere seu tristari ꝑ oibus peccatis hūani generis p modū satisfactionis. similiter nec aliq̄s purꝰ viator animā tāu virtuosam dimisit: et sic patet q̄ dolor interior xp̄i fm rationē moderatus fuit maximꝰ in suo genere. Vnde xp̄s de dolore corpali nō legit conqueri licet fuerit maxímꝰ in suo genere: de dolore tū interiori q̄ ē tristicia legit dixisse. Tristis ē anima mea vsq̄ ad mortē Marci. xiiij. ca. Vñ ad exprimendā magnitudine huiꝰ dolorīs interiorīs: q̄ in corde ꝓncipalit consistit dr. Factū ē cor meū tāq̄ cera liq̄scens zc. ex vehemētia em tristicie q̄ maxime ꝫtrahit roborī cordis cū dicit liq̄fieri: z quasi dissolui. Silr q̄ dicit. Fruit tanq̄ testa virtus mea. referendū ē ad dolorē interiorē. s. ad tristiciaz. q̄ ē valde exiccatiua. Vñ puer. xvij. c. Spūs tristis exiccat ossa. Alia āt vt cū dicit. Dispsa sūt oia ossa mea. silr z foderūt manꝰ meas z pedes meos z hmōi referēda sū ad expssionē acerbitatꝫ doloris sensibilis z exterioris.

In eodē psalmo vbi dicit. Foderunt manꝰ meas z pedes meos.

Addītio.

Hebrei tantū timuerūt ꝓcludi exīsto passu. s. cū dr. Foderūt manꝰ meas z pedes meos: q̄ nulli alteri de contentis in sacra scriptura nisi xp̄o in cruce manib⁹ z pedib⁹ pforato applicari possz q̄ eoꝝ puersitas ītam antiquā corrupit. vñ vbi dr foderūt. finxerūt ibi aliā dictionē q̄si sitis, platōis sic q̄ vbi līa hēbat caru: q̄ idez significat q̄ foderūt posuerūt caari: q̄ significat idē q̄si leo: q̄z neq̄tiā sensus līe restat. cū manifeste appeat incōsonꝰ z defectuosus. Est ei sensus ꝑdicte līe sic corrupte tales. Cōsiliū malignantiū obsedit me q̄si leo manꝰ meas z pedes meos, nulla ei ꝓuenientia rōnabil videt ad ꝑ vt leo obsideat specialiter manus z pedes.

In eodē psal. vbi dicitur in postilla. Erue a framea deus animam meam.

Addītio.

Causa ex q̄ mors xp̄i de directo subsecuta ē: fuerūt psecutores z occisores ipiꝰ q̄ sufficientē cām mortis et intulerūt cū intentōe occidēdi ipm in effectu subsequte. Sz xp̄s fuit cā sue mortis indirecte. s. qz ñ impediuit: cū ipedire potuisset vel aduersarios repmēdo: sic vt nō vellēt aut nō posset eū occidē: vl ꝓseruādo naturā carnis sue ne a q̄cūq̄ lesiuo oppmeret q̄ō ipedimētuz aīa xp̄i inq̄tū vnita ꝑbo dei poterat facē fm aug⁹. in. lib. de trini. ꝫ qz ꝑ nō fecit: dr suā aiam posuisse: put. s. tho. latꝰ. in. iij. pte. q. xlvij. arti. j. in cor. q. declarat.

In eodē psalmo. vbi dr in postil. Edēt pauperes z saturabuntur.

Addītio.

Notāda vī dīntia inf ꝑ q̄ō dicit. Edēt pauperes z saturabūt zc. Et q̄ō infra seq̄t. Māducauerūt z adorauerūt oēs pingues ere. nā lz vtrobiq̄ loq̄t ō māducatiōe corꝓis xp̄i: vt cōiter tenet: tñ pauperes spū q̄ sunt vere hūiles z imitatores xp̄i dicētis: Discite a me qz mit ꝫ sū z hūilis corde Math. xj. cū edūt ꝑ sacrm saturāt: qz in mēte reficiunt. Silr z laudāt deū q ꝑ sacrificiū laudis. similit z viuēt corda eoꝝ in sclm scli: inf illud Joh. vj. ca. Qui mādūcat hūc panē viuet ineternū. Sz pingues terre. s. q̄ terrenis sūt impinguati. lz māducēt sacralit. z adorēt corꝓalit: tñ nō saturant: qz mētalit nō reficiunt: nec viuēt q ꝑ in seculū ꝫ potꝰ in ꝓspectu eiꝰ cadēt. z descēdūt in terrā. Nā q̄ indigne mādūcat iudiciū sibi mādūcat. j. Corin. xj. Vñ notāter dicit: In cōspectu eiꝰ. qz solꝰ deꝰ videt quō cadūt. z discernit q̄ sumūt ad vitā z q̄ ad mortē. Hec expō istoꝝ versuū accipit a glo. ordinaria: z vī magis cōsona rei z lre q̄ expositio postillatoris.

In eodem psalmo. vbi dicitur in postilla. Et aia mea illi viuet.

Addītio.

Sciendū q̄ ab illo loco vbi dr in trāslatōne nr̄a. Et aia mea illi viuet zc. vsq̄ in finē psalmi hebraica vitas sic hz. Et aiam suā nō viuificabit: z ē finis precedētis ꝫbus: put postillator dicit. Et seq̄t in alio versu. Viuēt z annūciabūt iusticiā eiꝰ ppło qui nascet quē fecit dñs. Ad q̄z ꝫsuū planū intellectū ꝓsiderādū ē. q̄ cū psalmista in ꝑ psal. declarasset xp̄i angustias et obꝓbria et tormēta z huiusmōi passiōes silr z cū ꝑ ostendisset instātiā orōis xp̄i ꝑ sua liberatiōe: vt cū dicit. Ne discesseris a me. salua me ex ore leonis z hmōi. z ꝑūr expssit ipm fuisse exauditū: cū dicit: Nec auertit faciē suā a me: z cuz clamarē ad eū exaudiuit me. Cōseq̄nter etiā declarasset ꝓlimationē z vniuersalitatē regni eiꝰ dicēdo. Cōuertent ad dñm vniuerse familie gentiū. qm dñi ē regnū zc. māducauerūt z adorauerūt. Ex istis simul ꝓsideratis q̄dā ambiguū posset oriri specialit apō antiq̄s: q̄ ꝑ hēbant tm̄ ex ꝓphetico vaticinio: q̄ō quidē ambiguū seu dubiū possz cē tale. s. q̄lit xp̄s ex tāta afflictiōe fuisset liberatꝰ: z deuenisset ad tantū dñium z honorē: vtrū. s. ꝑ oppssionē ūnimico rū supando eos corꝓalit ꝑ se vel ꝑ alios, put cōtigerat ipi dauid: q̄ fuerat xp̄i figura. Vel alio modo. Ad quod declarandū dicit. Et animā suā nō viuificauit. hoc ē dicē q̄ victoria sua fuit ꝑ mortē ꝫpriā: inq̄bus vbis denotat mortē xp̄i eē voluntariā nō tm̄ ab ipo de directo causatā: vt dictū est dicēdo em̄. Animam suam non viuificauit: subintelligitur cuz hoc facere posset: z sic fuit voluntaria: q̄a tamen non dixit. Animam suam mortificauit. videtur innuere q̄ nō fuit causa sine mortis de directo sed ꝑ indirectū scilicet non remouendo causas mortificantes. Conseq̄nter restabat declarandum quomodo post mortem christi qui sine successione seu posteritate carnali discesserat: fides sua fuisset per orbem diuulgata: ad quod declarādū subiunxit. Semen seruiens ipsi annunciabitur domino in generatione. hoc est dicere q̄ licet christus non habuerit semen carnale: quod ei succederet in fide: sicut Abraā habuit tamen semen spirituale: scilicet apostolos et discipulos seruientes ipi qui reputantur apud deuz in gene-

ratõne.ſ.ſpirituali.qui q̃dẽ apl̃i ⁊ alij diſcipuli annuncia turi erãt iuſticiã xp̃i pp̃o fideli.q̃ naſcitur⁹ erat fm ſpũm q̃ quidẽ pp̃s a dño a q̃ fides ⁊ charitas infundũt factus eſt.⁊ hoc eſt qõ dicit. Dinẽt.ſ.apl̃i ⁊ hmõi.⁊ annũciabũt iuſticiã ei⁹ pp̃o q̃ naſcet quẽ fecit dñs. Et ſic ꝑ mãifeſte q̃ materia h⁹ pſal.incipit a tpe q̃ paſſio xp̃i imminebat.⁊ t-minat in tps in q̃ ſua reſurrectio ĩcipiebat mãifeſte diuulgari.qõ tps ꝓgrue cerua matutina nũcupat rõe p⁹dca ⁊c

¶ In eodẽ pſal.xxj.vbi dr̃ i poſtil. Moraliter ãt poſſet exponi ps.iſte ⁊c. Additio.

Difficile eẽt imo ⁊ veri⁹ ipoſſibile iſtũ pſal.veracẽ t exponere de quolibet fideli in afflictõe mẽtis ſeu corꝑis poſito ⁊c. ꝑut poſtil.dicit. Perſus em̃ h⁹ pſal. ꝑ maiorẽ ꝑte ſic dicũtur de xp̃o ꝑprie q̃ õ nullo alio verificãt.vñ recte tenendũ ẽ cũ glo. p̃allegata:q̃ pſal.iſte eſt ꝑprie teſtimoniũ ꝓphetice dñice paſſionis. ¶ Replica

In pſal. De⁹ me⁹ reſpi.in me ⁊c.burgen.ondit ſe p t ſenſũ delyrare. Nã ponit poſtillatori expoſitõez quã tñ ex intentõe reꝓbabat.⁊ de xp̃o expoſitionẽ ꝓſequitur cõtra iudeos ꝑ totũ. In q̃ expoſitõe notat poſtillator.q̃ rõ deliberatiua alit mitigat doloꝛẽ interiorem aie ⁊ alit doloꝛẽ exteriorẽ in ſenſu ⁊ in carne.ꝓño mõ mitigat directe ponẽdo ibi modũ virtutis:q̃ mitigatio habuit locũ in xp̃o.ſcõo mõ nõ mitigat niſi indirecte ꝑ modũ redundantie virtutis in carnẽ.⁊ hec in xp̃o nõ fuit.ſz ſuſpẽdebatur a diuinitate. Fuit igr̃ doloꝛ ille maximus. Huic mõ dicẽdi Burgen.valde moleſt⁹ audacter ſine diſtinctõe ꝓtradicit.volẽs q̃ ẽt xp̃i doloꝛ fuit maxim⁹ cũ moderamine deliberatiue ⁊ recte rõis ꝓſideraꝛ⁹.nõ ꝓpendẽt quãt di ſtinctõib⁹ vtatur doctor ſubtilis libro.iij.di.xv.tã ptinẽtibus ad diſtinctõz portionũ q̃s affectionũ. Cũ em̃ conſtet xp̃i paſſionẽ ꝑuiſam a deo vt ꝓbatur in vltimo tractatu primi libri ſniaꝝ.cõſtat ẽt ſic ꝑuiſam ex ſumma charitate exhibitã.q̃ maiorẽ charitat ẽ nemo hz q̃s vt animã ſuã ponat quis ꝑ amicis ſuis q̃ ſunt mitigatiua ꝑut ad rõnẽ ptinet deliberatiuã. Quo ad ꝑuiſionẽ dicit be.Greg. Jacula mín⁹ feriũt q̃ ꝑuidenṫ.vñ mala tolerabili⁹ ſuſcipiuntur ꝑuiſa. De charitatiua exhibitõe dicit be.Herñ. Seua ⁊ immania delectabilia facit amor:charitas em̃ nomẽ difficultatis erubeſcit.ſupple accidente plena deliberatione Vñ etſi affectõe cõmodi aia xp̃i triſtabat rõe ꝓiunctõnis ad appetitũ ſenſitiuũ.affectõe tñ iuſti talꝫ triſtitia mitigata fuit rõe deliberatiua coniuncta fini ꝑuiſo ⁊ ex ſumma charitate exhibito. Nec valet q̃ burgen.adducit:q̃ iõ doloꝛ ille eẽt rõe deliberatiua moderat⁹ debuit eſſe maxim⁹ qr ꝑ oib⁹ peccatis ſatiſfactoꝛi⁹. nam ſi ꝓcuiſum fuiſſet minim⁹ doloꝛ immo null⁹ ſuffeciſſet.ſicut em̃ ſolo verbo dei:cuncta ſunt creata:ita ſolo ipi⁹ nutu poterãt ſufficienter recreari collapſa.vñ ſcti doctores ⁊ nigr̃ ſniaꝝ licet de doloꝛe anie xp̃i modeſti⁹ loquũtur q̃s burgen. nõ audent in ea ꝓcedere doloꝛẽ paſſionis .ſz ſolũ ꝑpaſſionis. Vñ ẽt gloſantur dicta bea. Hilla.contra burgen. intentionem extreme loq̃ntis de xp̃i paſſione ad inſtar celi aerẽ ꝓfozãtis ⁊c. Id ẽt qõ burgẽ.ſcõo adducit nõ plus ꝓbat niſi q̃ doloꝛ aie xp̃i vt ꝓiũcte appetitui ſẽſitiue ex affectõe ꝓmoti fuit maxim⁹.q̃ ex rõne deliberatiua ꝓiũcta fini ⁊ intra affectõi inſti fuit.mitigat.primo modo reſpexit volita.ſecundo mõ acceptata. Et eſt quodãmõ ſimile de ꝑficiente merces tpe pericoloꝝ. Vñ penſando in hac matia deciſionẽ doctoris ſubtilis appet burg.temere locutũ ⁊ ad pauca reſpicientẽ ⁊ delyrando ſe in ꝓtradictoꝛijs inuoluẽtem. Dicit nãq̃ in fine huius coꝛruptionis q̃ xp̃s nõ legitur cõqueſtus de doloꝛe coꝛpali.⁊ ſtatim poſt concludit q̃ ea que dicit hic conquerendo.diſperſa ſunt omnia oſſa mea.⁊ ſimiliter foderunt manus meas ⁊ pedes meos ad doloꝛẽ coꝛpalem debeant referri.que eſt manifeſta cõtradictio. Vlterius quoq̃ delyrãdo circa illũ paſſuꝫ. Nan ducauerunt ⁊ adoꝛauerunt omnes pingues terre. cadent omnes qui deſcendunt in terram.dimittit hebraicaꝫ veritatẽ.⁊ innititur contra ſuum morẽ noſtre tranſlationi.et exponit li cadẽt in mala ſignificatõe:cũ tñ be.hiero.ex hebraica tranſlatione exponat in bono:ponens ꝓ li cadent:curuabũt genu.qõ ẽ ſignũ latrie ad oꝛatoꝛijs requiſite ad dignã ſacre euchariſtie cõionẽ. Et cũ poſtillator⁹ cuꝫ be.hiero.exponat fm allegatã ꝑ eũ hebraicã veritatẽ.burgen.tñ eũ quẽadmodũ conſueuit neq̃q̃ reprehendit. Et cum dicit poſtillator hunc pſal.moraliter poſſe exponi q̃libet fideli in tribulatõe poſito ⁊c. Burgen.dicit hoc fore impoſſibile ex ſophiſtica rõe.qr vt inquit ſic ꝑprie dicũtur in hoc pſal.contẽta de xp̃o q̃ de nullo alio poſſunt verificari.ſi vult dicere ꝑprie vex eſt.ſz nõ contra poſtil. qui nõ dicit ꝑprie ſed moraliter ⁊ tranſumptiue.cũ enim xp̃s tribulat⁹ dixit ad lr̃am ꝑprie.foderũt manus meas ⁊ pedes meos.quare ſic fidelis nõ ꝓt dicere trãſumptiue manus ſuas.i.opa ſua fodi.i.calumniari.⁊ ſic de alijs.vñ patet Burgenſem hic ⁊ alibi vel inuidum vel delyrum.qr ſine ratione lyre inconſonum.

ſ Pſalmus.xxij.

Dom⁹ regit me ⁊c. Huic pal.ꝑmittit talis titulus in hebreo. Pſal.dõ. Et in trãſlatõe hieronimi iuxta hebraicũ. Canticũ dõ.⁊ idẽ eſt. qr cantus et pſalmus idẽ ſignant.⁊ ꝓ expoſitio ex ſupra dictis.niſi q̃ dicit hic rabi ſa.q̃ aliquando ſpiritusſanctus ꝓprius tangebat mentem dauid.⁊ poſtea canebat pſalmum.⁊ tunc in titulo talis pſalmi ꝓponitur canticũ nomini ipius dauid Aliquando aũt econtrario Dauid incipiebat canere cuꝫ inſtrõ ad excitandũ deuotionẽ ſuã.ſicut legitur.iij.regũ. iij.de helizeo. Cũq̃ caneret pſaltes factus ẽ in eũ ſpũs domini ⁊c. Et poſt dauid ſentiebat tactũ ſpũſſancti.⁊ in tinto pſal.ſic facti ꝓponit vel ꝑmittitur nomen Dauid cantico. Dñs regit me.dicunt alíq̃ q̃ dauid fecit hũc pſal.ꝓuidens in ſpũ captiuitatis babylonice reditũ.in cui⁹ ꝑſona dicit. Dñs regit me.qr redijt in terrã iſrael diuina gubernatõe.⁊ nihil mihi deerit.qr in via defectum notabilẽ nõ habuit. In loco paſcue ibi me collocauit.i.in terra ſua fertili.que eſt fertilis. Sed iſtud nõ bene conſonat ei qõ dicit Neemie.v.vbi dr̃ q̃ popul⁹ q̃ redierat de captiuitate erat in tanta pauꝑtate q̃ aliqui diſponebãt vendere filios ſuos ⁊ filias in ſeruitutem.⁊ alij poſſeſſiones ſuas.vt poſſent habere alimẽta ad viuendũ.ꝑpẽ qõ Rabi ſalomõ aliter exponit.ſ.de ꝓpria ipi⁹ dauid.qui timoꝛe ſaulis cũ viris ſuis ad regẽ Moab fugit.vt hr̃.j.reg.xxij. Sed qr cuꝫ dauid fuerũt hoies fugitiui.⁊ debitis obligati:⁊ ꝓ dñs ad ydolatriã ⁊ alia mala ꝓni:Gad ꝑpheta de mãdato dñi dixit ipi dõ.q̃ nõ mãeret ibi.ſed iret in terrã iuda.qõ ⁊ fecit vñ ſibi ſubdit. Et ꝑfect⁹ ẽ dauid ⁊ venit in ſaltuz aret:confidens de ꝓuiſione diuina. Et dicit hic Rabi ſalomon:q̃ diuina virtute factus ẽ ille locus abundans fructib⁹ ⁊ animalib⁹ ⁊ irrigu⁹ fontib⁹.vt dauid ⁊ viri ei⁹ poſſent ſuſtentari ibi.⁊ nõ haberẽt occaſionẽ ydolatrandi remanentes in terra moab.q̃ erãt ydolatrie dedita. Poteſt ẽt dici abſq̃ tali miraculo:q̃ ille ſaltus erat fertilis.⁊ abũdãs victualibus.⁊ q̃ fuerit ille ſtat⁹ de quo dr̃.j.reg.xiij. Omneq̃ terre vulg⁹ venit in ſaltũ in quo erat mel ſup faciẽ agri ſcz fluens de arboꝛib⁹.in quibus apes mellificant in magna abundantia. Et de eadẽ materia ẽ pſalm⁹ decimus ſupra poſitus. Differt tñ in hoc q̃ ille eſt gratiarũactio de ꝓtectione contra inuaſiones ſaulis.iſte vero de ꝓuiſione dei in victualib⁹. Scõm igr̃ hunc ſenſum dicit dauid.

¶ Canticũ dauid.xxij.

a Dom⁹ regit me
b et nihil mihi de-
c erit:i loco paſcue

a Dñs regit me.ſz hoc dicebat de virtꝫ ſuis timentib⁹ redire i terrã iuda ꝓpter opia.eo q̃ erãt debitis obligati. vt hr̃.j. reg.xxij.⁊ ẽ ſenſus. a Dñs regit me.q̃ ꝓpham ſuũ i terrã iuda me reuocãdo. b Et nihil mihi deerit.exquo enim me in terram ſuo cultui deditam reuocauit teneo firmiter q̃ de victu conuenienti mihi ⁊ ſocietan mee ꝓuidebit. c In loco paſcue.id eſt bone ſufficientie vel bene ſufficientis ad viuendum.

d Ibi me collocauit. qz in saltu areth erat locꝰ sufficiēs ad viuendū: vt ꝓdictū ē: ex q̄ patz ſnia eiꝰ qō subdit.
e Sup aquā. cc. qz ꝑ timore saulis volebā manē in terra gentiliū: mō volo ꝛrīū. f Deduxit me cc. i. reduxit me in locū sue cultur e. q̄ ē iusticia pfecta. g Propter nomē suuz. i. ne ego vel viri mei aliquid agerem⁹ contra honorē noīs suī, vt ꝓdictū ē. h Naz z si cc. i. in piculo mortis ex ꝓsecutiōe saul' intra regnum suum. i Nō timebo mala ab eo excogitata. k Qm̄ tu mecum es, tāq̄ defensoz fortis. Et i b dirigit dauid verbū suum ad ipm̄ deū. l Virga tua et baculꝰ. cc. i. defensiōes tue z q̄ designant noīb⁹ baculi z virge.

d ibi me collocauit. Super aquā refectionis educauit me: animā meā conuertit.
f Deduxit me super semitas
g iusticie: pp nomē suū. Nā
h etsi ambulauero in medio
i vmbre mortis nō timebo
k mala quoniam tu mecū es
l Virga tua z baculꝰ tuus:
m ipsa me ꝓsolata sūt. Para
n sti in conspectu meo men-
sam: aduersus eos qui tri
o bulant me Inpinguasti in
p oleo caput meum: et calix
meus inebrians q̄ preclarus
q e. Et misericordia tua
subsequetur me omnibus
r diebus vite mee. Et vt inhabitem in domo domini
s in longitudine dieruz.

m Parasti cc. i. fictū sufficiēte. n Aduersus eos cc. scz saul' z eiꝰ ꝓlices. o Inpinguasti cc. q. d. nō solū p̄ uidisti mihi de cibo ꝫ ēt de potu ꝓueniētiq̄ ꝺimēto. qō noīe olei designat. p Et calix meꝰ cc. i. nō solū mihi ꝑ uidisti de cibo ꝫ etiā de potu ꝓuēnēti. q Et misericoꝛdia cc. ꝓuidēdo mihi sufficienē succedēti tpe. r Et vt inhabitē in ꝺomo dñi. i in terra vbi viget cultus dei.
s In lōgitudine dieꝝ. Moralit̄ ꝓt exponi ps̄. iste de boie deuote fugiēte a seculo tāq̄ loco piculoso z intrante locū religiōis maxime mēdicātis ꝓfidēs de diuina puisiōne z defensiōe ab aduersarijs nō solū coꝛpis ꝫ ēt mētis.

In ps̄. xxij. Dñs regit me. Additio.

Tribulatio Ra. sa. in hoc loco nullū hz fundamentū in sacra scriptura: imo ꝓtrariū huiꝰ qō asserit hz in ps̄. lxij. q̄ ps̄. factꝰ fuit in deſto iude: cū ibi esset fugitiuꝰ, put in illiꝰ titu. ꝓtinet: z ibidē exꝑsse dicit q̄ dauid erat in terra deserta inuia z insquosa: vñ apparet falsitas fictionis Ra. sa. dicētis q̄ ille locꝰ abūdabat fructibꝰ z fluminibꝰ z hmōi: q̄ q̄dē fictio malicioſe fabꝛicata ē ad euacuandū verū sensū hꝰ ps̄. in q̄ regimē ecclesie sub ꝫpo pastoꝛe denotat innuēdo excellentiā huiꝰ regiminis respectu antiq̄. Ad cuiꝰ declarationē sciēdū q̄ cū psal. i fi ne p̄cedētis psal. dixisset sentētionalit̄ q̄ ppl'us erat nasciturꝰ: quē fecit dñs noua. s. factione p regenerationē: in p̄senti igit̄ ps̄. hāc materiā ꝓsequit̄ declarando effectū seu fructū hꝰ noue factionis seu regeneratiōis. lz. n. ꝓtinuatō materie nō sit necessaria in oibus ps̄. sm hiero. in ꝓlogo nō ē inconueniēs: vt alq̄ duo ps̄. cōtinui inuicē in materia cōtinuent. imo sm glo. in ꝓlogo psalterij talis ꝓtinuatio scz duoꝝ psal. adinuicē sepe ꝓtingit: q̄ q̄dē effectꝰ seu fructꝰ ꝓncipalis huiꝰ noue factionis ē illū nouū popl'm diri gere seu deducere ad vitā eternā: qō notat cū dī i fine ps̄. vt inhabitē in domo dñi in lōgitudine dieꝝ. Dñs ps̄. iste nouꝰ deo regratiādo narrat quō ad vitā eternā deducitur ꝑ xp̄m pastoꝛē excellētioꝛi mō q̄ ppl's antiquꝰ deducebatur. Et i p ꝫ ondit in generali dicens. Dñs regit me: nihil mihi deerit. ꝫ ē dicē. sū sb regimie talis pastoꝛis qō notabile ē: vt nihil mihi deficiat: cuiꝰ oppositū in antiq̄ populo legit̄. Nihil. n. ad pfectū deduxit lex: ad hebꝛ. vij. c. Sed cūdo descēdit ad pticularia declarādo initiū hꝰ regimis dicēs. In loco pascue ibi me collocauit. pro loco pascue intelligende sunt diuine scripture: in quibus fideles pascuntur pout fuerat promissum Hieremie. iiij. capitulo Et pascet vos sciaz doctrina qō impletum fuit ꝑ cristum vñ luce. xxiiij. Tūc aperuit illis sensū vt intelligerēt scripturas. cuiꝰ oppositū de antiq̄ ppl'o legit̄: Esa. viij. ca. Liga testimoniū sig̃ legē. Cōsequenter tercio dicit. Sup aquā refectionis cc. qz postq̄ fidelis instruit̄ de fide in loco pascue: ꝓuꝛ deducit̄ sup aquā refectiōis. s. baptismi in q̄ reficiunt̄. q̄ vires ꝑ pctm̄ amiserāt: z sic aia cōsentit̄ ad statū iusticie. q̄ q̄dē aq̄ in antiquo ppl'o nō legit̄ nisi sm̄ ꝓmissionē: vt ibi Ezech. xxxvj. Effundam sup vos aq̄s mūdas: z mūdabimini. Conseq̄nter q̄rto dicit: Deduxit me sup semitas iusticie cc. vñ post baptismū requirit̄ ambulare sup semitas iusticie s. ꝓceptoꝝ ꝺī: qz sm aug⁹. in via dñi ñ ꝓgredi: regredi ē. p̄cepta āt dei in euangelio cōtēta semita iusticie dñt dici eo q̄ artioza sūt q̄ p̄cepta vetis legis: cum nō solū manū ꝫ etiā animū ꝓhibēt: iuxt illud Mathe. v. Nisi abūdauerit iusticia vīa plus q̄ scribaꝝ z phariseoꝝ cc. Consequenter dicit. Etsi ambulauero in medio vmbre mortis. s. i vmbra seculi qō caligine pctoꝝ obscurat: z ad mortē ducit. Nō timebo mala qm̄ tu mecū es. s. ꝓ disciplinā q̄ denotat ꝓvirgā iuxt illō Prouerb. xiij. Qui parcit virge odit filiū suū. Et ꝓ dulcē gubernationē seu sustentationē q̄ significat ꝓ baculū: iuxt illud thobie. v. z. x. Baculꝰ senectutis nre. In q̄bꝰ. s. virga z baculo sacramentū penitētie intelligi pōt. qō ē ꝓprium remediū ꝺ vmbrā mortis: qō quidē sacramentū penitentie ꝑ qō fit remissio pctoꝝ ꝓprie animā peccatricē cōsolat. Vñ Esa. xl. c. cū dixisset. Cōsolami cōsolami ppl'i cc. infra sbiūgit. Loq̄mini ad coꝛ ir'm. q̄ q̄dē ꝓsolatio in antiquis nō fuit: vñ hiere. ij. Elōgauit a me cōsolatoꝛē cc. Conseq̄nter sexto dicit: Parasti in ꝓspectu meo mēsam. s. cōmunionē coꝛpis xp̄i. Aduersus eos q̄ tribulāt me. qz idigne sumētibꝰ obest. Qui eī māducat indigne iudiciū sibi māducat. j. Coꝛin. xj. Quo q̄dē sacramento debite sūpto caput. s. mēs sumētis oleo leticie. s. gr̄a spūali impinguatur vñ sequit̄. Impinguasti in oleo caput meū. sm illud Eccle. ix. ca. Oleū de capite tuo nō deficiat. q̄ q̄dē mēsa i antiq̄s nō habuit locū nisi figuratiue. Exo. xxv. ca. vbi legit̄ de mēsa posita in tabernaculo sup quā erāt panes ꝓpositionis. Et sequit̄ septimo: Et calix meꝰ inebrians q̄ preclarus est. i. calix sanguinis xp̄i: q̄ sic inebꝛiat recte sumentē q̄ vat oblionē terrenaꝝ cogitationū z sic q̄ preclarꝰ est. Distinguit tū mensā z calicē: nō qz diuersa sacra ꝫ qz sub diuersis spēbꝰ sūpta z int ea intꝛponit. Inpinguasti i oleo ca. me. qz inpinguatio mētis debite sumentiū oleo spūalis leticie cōis effectꝰ ē vtriusq̄. Consequenter octauo dicit. Misericoꝛdia tua subsequetur me. quia ad huiusmodi gratiarum p̄cedentium reseruationem requirit misericoꝛdia subsequens ad custodiam: sicut in collecta dicit Gratia tua domine super nos p̄ueniat z sequatur. que quidem gratia subsequens non fuit in antiquo populo: cuius testamentum fuit quodammodo factum irritum. Hiere. xxxj. capi. Feriam cum domo isrl' z cū domo iuda pactū nouū nō sicut pactū qō pepegi cū patribꝰ eoꝝ qō irritū fecit. Consequenter nono dicit. Vt inhabitē in domo domini in lōgitudine dierū. s. in domo dñi nō manufacta sicut in antiquis: ꝫ in illa in qua eternaliter viuitur Vñ dicit ꝓcludendo oīm ꝓdictoꝝ finē. Vt inhabitez in domo dñi in longitudine dierū. Hec expositio ꝑ maiorē pte accipit̄ ex glosa ordinaria: z pōt dici sensus ꝓpius l'ralis huiꝰ ps̄. q̄ ē ꝓphetic⁹ z vaticinatiꝰ de futuro sicut z p̄cedens cc.

Replica.

In ps̄. Dñs regit me. Burg. laborat circa sensū eiꝰ mysticū l'ralē oīno dissimulando morꝰ ex debili ratione faciliter solubili immo reducibili contra se. Cu. n. postillatoꝛ exponit eū de dauid reuocato ꝑ ppha gad de terra moab: vt rediret in terrā in z veniſſet in saltū areth: vbi confidentia diuini p̄sidij dixit. Dñs regit me

ꝛ nihil mihi ꝛc. hystoria ps. j. reg. xxij. hoc expositõi burgen. se opponit motꝰ ex lra psal. huiꝰ qz vt ingt dõ in hoc statu nõ erat in loco pascue in quo nihil ei deesset. cũ saltꝰ areth describat desertꝰ inuiꝰ ꝛ inaquosus. vtz p expositõz sup psal. Deꝰ deꝰ meꝰ ad te de luce ꝛc. Ad hec dico dupliciter. Prio q verisimile est vallez areth fm aliquã eiꝰ ptẽ fuisse sterilẽ. vt describitur ps. s. allegato ꝛ fm aliquã eiꝰ ptez fuisse deliciosã. Hꝰ verisimilitudis ratio ẽ. qz cũ abiathar nũciaret dõ exũti in eodẽ saltu areth infectionẽ pris sui domꝰ ꝛ ciuitatis sue p saul dixit ei dõ: mãe mecũ ne tieas ꝛc. vt ps. j. reg. xxij. Sed nõ est verisimile q dauid sic afflictuz ad maiorẽ sui afflictõz voluit ad tamhorridũ locũ inuitare. put describit. Est igr verisimile ptẽ eiꝰ fuisse deliciosaz Et fortasse ps illa vallis erat locꝰ de quo dr. j. reguz. xiij. Omne vulgꝰ venit in saltũ in quo erat mel sup faciẽ terre scz fluẽs de arboribꝰ. Dico scõ q etsi totꝰ locꝰ fuerit inuius in aquosus ꝛc. tñ dauid vocat eũ hic locũ pascue ꝛc. p ter diuinaz illuminatõnũ ibi receptaz ꝑsolatões. ꝛ hoc videl dauid innuere in psalmo supza allegato: in quo pꝰ allegatas miserias corporales subiungit pro delicijs spiritualibus dicens sic. In sancto apparui tibi ꝛc. ꝛ fm illõ dictum argumentum burgen. potest reduci contra suam expositionem. Nam ecclesia primitiua nõ fuit collocata in loco pascue in quo nihil sibi deerat consolationis corporalis. quia aposto. ad hebre. xj. Consolatões temporales primitiue ecclesie describens ait. Circũierũt in melotis in pellibus caprinis egentes angustiati ꝛc. prout ertaz Burgen. infra ps. Voce magna exponit. Et q necessitudo in primitiua ecclesia fuerit. apls per totũ describit ꝛ vita sanctoꝝ docet. In sensu igitur literali de abundãtia corporaliũ sicut iste psal. nõ potest verificari de dauid sic nec de ecclesia. Sicut igitur Burgen. applicat ad ecclesiam spũa lẽ abundantiã. quod verum est per allegoriaz. ita potest eadem abundantia applicari ad dauid in dicta fuga ad litteram. Burgen. etiã in sua applicatione dicit precepta euangelica semitã dici: quia artiora q̃ precepta legis cum nõ solũ manũ sed etiã animũ cohibeant. de quo vide supra prima correctione Geñ. iij. Magis ꝓprie precepta noue legis dicerentur semite ratione cõpendij q̃ artationis: cũ ratione forme plusq̃ veteris legis videant extẽsa etiã vsq; ad hostes. ſõ dr math. iij. q debeant abundare .i. plus extẽdi q̃ precepta veteris legis. Vide ibi quomõ Burgen. male allegat ad suũ ꝓpositũ.

Psal. xxiij.

Omini ẽ terra ꝛc. Huic psal. ꝓponit talis ti. in hebreo ꝛ in translatõe hiero. iuxta hebreũ. Canticuz dauid ꝛ ps expositio ex dictis pcedẽtis psal. Dicũt aũt aliq q dauid i hoc psal. describit generale dñium dei sup oẽm creaturã ꝛ pnci. psal. satis consonat cum dicitur Dñi ẽ terra ꝛc. lz finis ps. videat ad aliud in spẽali tẽdere cũ dr. attollite portas pncipes vras ꝛc. ꝓpter qõ ra. sa. alit exponit dicens. q constructo templo per salomonem cũ archa portaretur a sacerdotibus. vt poneretur in templo intra sctãsctoꝝ: porte clauserunt se: nec fuerũt apte donec sacerdotes canerẽt psal. cxxxj. Memento dñe dauid. Et cũ venerũt ad locũ illũ psal. Propter dõ seruũ tuum nõ auertas faciẽ xp̃i tui. i. salomonis in regno tuo inuncti sicut pleniꝰ dixi. ij. paly. vj. ꝛ iij. reg. viij. Et tũc porte fuerũt apte: ꝛ archa fuit introducta i locũ suũ. Dauid igr ꝑ spẽ dẽs in spũsctõ fecit hunc psal. ꝛ psal. cxxxj. Nec obstat q isti duo psalmi in hoc loco sunt ita distãter abinuicẽ situati. qz sicut dicit hiero. in ꝓlogo hꝰ libri psalmi fuerũt scripti in hoc libro nõ fm ordinẽ q erãt facti. ꝑ fm ordinez q fuerunt repti. Contigit aũt in aliquibꝰ q illi q erãt primo facti fuerũt vltimo vel devltimis reperti. sicut pz de psal. cxliij. Benedictꝰ dñs deꝰ meꝰ q docet manꝰ meas ad prelium quẽ fm hiero. fecit dauid de victoria habita cõtra goliath philisteũ. Et sic fuit primꝰ vel saltẽ ꝓ primis factis a dõ. Et ecõtra tercius psalmꝰ quẽ fecit dauid fugiẽdo a facie filij sui absalon fuit ovltimo factis. s. circa finem vite dõ. Et sic dicendũ de istis duobꝰ psal. lz fuerit de ꝓpinquo facti tñ fuerũt distãter reperti ꝛ sic in ꝑ volumine scripti. Igr fm sensum istũ psalmus iste diuidit in duas ptes. qz ꝑ describit circa templũ salomonis debitus cultus. scõo archa igrediens. ibi attollite portas. Circa primũ dauid ꝑ probat deũ cultum. scõo ꝙ modũ questionis declarat colendi modũ ibi. Quis ascẽdet. Circa primũ facit talẽ rationẽ. Ille q ẽ deꝰ oim per creationẽ ꝛ dñs per generalem gubernatõnẽ est summe colendus. sic est de deo israel: cuius cultui deputatum fuit templum. ergo ꝛc. Huius rõnis ponit tñ minoz cum dicitur. a Dñi est terra ꝛc. per plenitudinẽ intelliguntur animalia ꝛ terra nascentia. b Orbis terrarum ꝛc. per hoc tollitur erroz manichei qui dixit ista inferiora corruptibilia non esse a deo bono sed a malo. qui posuit duo ꝓncipia vnũ boni ꝛ altez mali.

c Quia ipe super ꝛc. non est per hoc intelligendũ. q maria sint simplicit inferius terra. cum terra sit infimum elementum ꝛ grauissimũ. ꝑ solũ fm aliquas ptes terre. s. ripas maris que supereminent aque. ꝛ per talẽ modum loquendi dicimus q normandia est supra mare occeanum ꝛ terra tarraconensis super mare mediterraneũ ꝛ sili de fluminibꝰ q parisiꝰ est super secanã. ꝛ aurelianis sup ligerim ꝛ sic de alijs. Ad hoc ẽm sunt terre situate sup maria ꝛ flumina. vt deseruiant vtilitati hominum in nauigatõibus ꝛ piscatõibꝰ ꝛ alijs vtilitatibꝰ. d Quis ascendet. ꝑ hoc declarat colendi modũ p modũ q̃stionis dicens.

d Quis ascendet q. d. Exquo est ita excellenter coledꝰ. quis erit ad istũ cultũ dignꝰ ꝛ iõ dicit. d Quis ascendet in montẽ dñi. i. in montẽ moria in quo fuit fundatus tẽplũ ꝛ dño dedicatũ. vt hr. ij. paralyp. iij.

e Aut qs sta. ꝛc. stabilit ibi mistrãdo ꝓ vite sue merito. ꝛ rñdet ꝓpha dicẽs. f Innocens manibus ꝛ mõdo corde. q nõ accepit in vano animã suã: nec iurauit in dolo ꝓximo suo. g Hic accipiet bñdictõne a dño: ꝛ misericordiã a deo salutari suo. h Hec ẽ gñatio q̃rẽtiũ eũ: q̃rẽtiũ faciez dei iacob. i Attollite portas ꝑncipes vras ꝛ elevamini ꝑtes eternales. ꝛ introibit rex glorie. k Quis est iste rex glorie. l Dñs virtutum ipe est rex glorie. m Attollite portas ꝑncipes vras ꝛ elevamini ꝑtes eternales. ꝛ introibit rex glorie. n Quis est iste rex glorie. o Dñs virtutum ipe est rex glorie.

e Aut qs sta. ꝛc. stabilit ibi mistrãdo ꝓ vite sue merito. ꝛ rñdet ꝓpha dicẽs. f Innocens manibus ꝛ mõdo corde. q nõ accepit in vano animã suã: nec iurauit in dolo ꝓximo suo. g Hic accipiet bñdictõne a dño: ꝛ misericordiã a deo salutari suo. h Hec ẽ gñatio q̃rẽtiũ eũ: q̃rẽtiũ faciez dei iacob. i Attollite portas ꝑncipes vras ꝛ elevamini ꝑtes eternales. ꝛ introibit rex glorie. k Quis est iste rex glorie. l Dñs virtutum ipe est rex glorie. m Attollite portas ꝑncipes vras ꝛ elevamini ꝑtes eternales. ꝛ introibit rex glorie. n Quis est iste rex glorie. o Dñs virtutum ipe est rex glorie.

e Aut qs sta. ꝛc. stabilit ibi mistrãdo ꝓ vite sue merito. ꝛ rñdet ꝓpha dicẽs. f Innocens manibus ꝛ mõdo corde. q nõ accepit in vano animã suã: nec iurauit in dolo ꝓximo suo. g Hic accipiet bñdictõne a dño: ꝛ misericordiã a deo salutari suo. h Hec ẽ gñatio q̃rẽtiũ eũ: q̃rẽtiũ faciez dei iacob. i Attollite portas ꝑncipes vras ꝛ elevamini ꝑtes eternales. ꝛ introibit rex glorie. k Quis est iste rex glorie. l Dñs virtutum ipe est rex glorie. m Attollite portas ꝑncipes vras ꝛ elevamini ꝑtes eternales. ꝛ introibit rex glorie. n Quis est iste rex glorie. o Dñs virtutum ipe est rex glorie.

inter q̄ ponit illud.s.in festo pēthecostes cū sacerdotes de nocte intratēt templū ad agendū res diuinas p̄ senserūt quendā strepitū z motū:z postea subito audierūt vocem dicentē: ¶Nigrem⁹ hunc.q̄ fuit vox angelox deserentiū locra sacerdotes portātes archā domini: z eax aptio fuerit facte misterio angelico pp qđ dr. Attollite portas principes vras.i.apite eas. in hebreo.z i trāslatōe hieron.iux hebreus hr. Leuate porte capita vra.i. separate ores vestras supiores vtute diuina: et p consequēs partes inferiores. et idem redit. quia angeli sunt executores mandati diuini.

p cipes vestras:et eleuamini porte eternales z introibit rex glorie Quis est iste rex glorie:dominus fortis z potens dominus potēs in prelio. Attollite portas

q Et eleuamini.i.sepamini ad magnificentiaz dei.

r Porte eternales.qz dñs pmiserat ponere nomē suuz in tēplo illo in sempiternū.i.absqz tpis determiatōne:dū tñ ibi fideliť ei seruiret:fm q dicit.iij. Reg.ix. Sanctifica hūc domū hāc quā edificasti:vt ponerē nomē meū ibi i sēpiternū.zc. s Et introibit rex glorie.i.archa testamēti: sup quā erat sedes dei in ppiciatorio:sicut meli⁹ fuit expositū Exo.xxv. t Quis ē iste rex glie. ammiratiue dicit:qz excellētia glorie ei⁹ z honoris oi ē creature admirabilis:pp qđ respondeť. v Dñs fortis z potens.q̄ oēs potestates terrenas q̄ nihil sūt in ꝓspectu ei⁹. x Attollite portas.exponať sicut pus: qz repetitio ē eiusdem ad maiorē ꝓfirmationē vsqz ibi. y Dñs virtutū .i.angeloz⁹ ꝑ ēt superioz⁹. z Ipe ē rex glorie .i.sup oia glorioſus z bñdict⁹ in secula seculox. Qui āt vult tenere primā expositionē:vicz q in ℔ ps̄.describať solum generale dominiū dei:satis ptz expositio ex p̄dictis vsqz ad locū illū: Attollite portas zc. vbi loquiť de deo more hūano:qz boi excedētis magnitudis requiriť altior introit⁹.z p ℔ innuat ꝓpba q altitudo dei excedit oēm mensurā creatā Cetera possunt defacili huic sententie applicari.

In ps̄.xxiij. Domini est terra.vbi dicit in postilla ꝓpt quod Ra.salo.exponit.

Addition.

Ista fabulatio Ra. sa.de clausura portax q̄n fuit portata archa in templū salomōis z earū aptione miraculosa ñ video q̄ auctoritate creda k:p̄serti cū miraculū tānobile visiť scꝑtura ñ p̄misisset ꝗ pot⁹ ex ꝑsisset sic exꝑsit.iij. Reg.viij.q cū exisset sacerdotes ō sā ctuario nebula impleuit domū dñi intantū q nō poterāt sacerdotes ministrare q̄ quidē nebula erat signū diuie p̄sentie.freq̄nter ei legiť dñs apparuisse moysi in nube. Si militer.ij.paly.vij.legiť.q cū cōplesset salomō p̄ces:ignis descēdit de celo.z maiestas dñi impleuit domū. Sed de clausura vel aptiōe portax vtrobiqz nihil legiť. Preterea ℔ narratio ē exꝑsse ꝯ illam dicentē q dñs rex glorie z dñs fortis z potēs zc.erat ingressur⁹ p illas portas q̄ denoiati ones nullo mō ptinēt ad archā testamēti: lz sup eā eēt sedes dei in ppiciatorio: put postillator dicit. sedes.n. dei nō ē de⁹.z maxie qz cū dicit: Dñs virtutū dñs fortis.ponit vtrobiqz nomē dñi tetragrāmatō:qđ nō ē cōicabile creature. Dñi meli⁹ vī dicendū q in ℔ ps̄.p̄ncipaliť tractať de igressu xp̄i:q̄ ver⁹ de⁹ ē z hō in tēplo z in ciuitatē sanctam irꝛm in die rami palmax q̄ qđē ingressus ꝓphetizat⁹ fuit Zach.ix.c. Ecce rex tu⁹ venit tibi zc.in q̄ ingressu xp̄s fuit noiatus rex isrl cū gloria in excelsis: Natℏ.xxj.ca. Ynō z eccl̄ia istos vsus.s. Attollite portas zc.cōsueuit solēniť cātare in illa dñica qñ solennizať memoria h⁹ ingressus. Circa qđ psalmista p̄uidēs in spū introitū xp̄i in sua ciuitate z tēplo publice ℔ ti.regaliz dñio:p̄ ꝓponit generale dñium dei in toto orbe di. Dñi ē terra.ex q̄ scō q̄si mouē do hoies ad reuerentiā tāti dñi infert q ille q̄ ad cultū ei⁹ adheret dz eē vtutib⁹ tā interi⁹ q̄ exteri⁹ ornat⁹. Yñ dr. Quis ascēdet in montē dñi zc.exponeť totū sicut i postilla vsqz ibi exclusiue. Hec ē generatio q̄rentiū dñz:q̄rēciū faciē dei iacob. Ybi rercio p̄nūciat q generatio illa q̄ debebat exire obuiā xp̄o. vt eū deuote ac reuerēter recipet: sicut fuerūt turbe p tūc occurrētes xp̄o: z signa deuotōnis z hūilitatis erga eum ostendentes erat generatio bona z laudabiť:qz q̄rebāt deū z faciē dei iacob.i.p̄ sentiā dei incarnati de iacob.z alijs p̄narchis descēdentis fm carnē. Conseq̄nter q̄rto subiūgit fm veritatē hebraicā. Leuate porte capita vra zc.q.alloquēs portas irꝛm z tēpli more hūano dicat. O porte attēdite: qz ille dñs cui⁹ ē terra et plenitudo ei⁹ zc.c⁹ mistri debēt eē innocētes z mūdi zc.introire debet p vos. Leuare igr debetis capita vra zc.qz quē tot⁹ nō capit orb̄ p vos ingressur⁹ē. Cōsueuerūt ei ꝓphete q̄si pendē domos edificatas ad habitatōez dei ex respectu excellētie sue magnitudis.vñ Esa.lxvj. Hec dicit dom⁹. Celū sedes mea:z terra scabellū pedū meox.q̄ est ista dom⁹ quā edificabitis mihi. z isto mō psalmista reputabat portas irꝛm z tēpli nō sufficere ad altitudinē tāti dñi recipiendā. Conseq̄nter q̄nto sequiť: Quis ē iste rex glie zc.cui⁹ sensus ē.nā in p̄dicto ingressu. pueri hebreox ispiratiōe diuina clamātes eū noiabāt exꝑsse regē isrl z iplicite deū z regē glorie:vt ptz Mathei.xxj.c. Ex q̄ clamore z alijs solēnitatib⁹ insolitis occurrētib⁹:tota ciuitas cōmota ē:z q̄si admiratiue q̄rebāt:qs ē ℔ vt ibi hr:z ℔ ē qđ dr i ꝑsona p̄dicte ciuitatis: Quis ē iste rex glorie. Ad qđ ibidē respōdeť: Yhesus nazaren⁹ zc.in q̄ noie qđ fm reiveritatē est sup oē nomē:includiť vera diuinitas ei⁹ z regnuz z alia q̄ ad mysteriū redēptionis ptinēt. vñ in ꝑsona talium respondentiū dicit psalmista. Dñs fortis z potēs zc. Et idē dicendū de secūda interrogatiōe z respōsione:si itelligať repetitio ad maiorē firmitatē. Potest tñ dici q ℔ repetitio nō vacat a mysterio.nā xp̄s i ℔ aduēru ad irꝛm duo p̄ncipaliť intēdebat ad nīam salutē exꝑlē.s.passionē p quā dyabolū vicit z fm eā rūdeť p. Dñs fortis z potēs dñs potēs i ꝑlio. Vlteri⁹ vo intēdebat ꝓseq̄ gloriosam resurrectionē:fm quā i scda rnīōe dr. Dñs virtutū ipe ē rex glorie. Hec expositio vī satis ꝓsona lr̄e z sufficiēť i enāgelica narratiōe fūdata. Pōt etiā ista applicari ad introitus xp̄i i vlo vginali.vñ z eccl̄ia cātat istos vsus in officio annūciatiōis:ꝗ ℔ nō ē fm sensū līalē ꝗ pot⁹ spūalē.qz ñ fuerūt apte porte corpales i illo ingressu ꝗ tñ porte mentales recipiētes filiū dei i magn̄ latitudie charitatis z devotiōis iuxta illud Canti.v.ca. Surrexi ego ad apiendū dilecto meo.

principes vestras:z eleuamini porte eternales et introibit rex glorie. Quis ē iste rex glorie:domin⁹ virtutum ipse est rex glorie.

Replica.

In ps̄. Dñi est ra.qz ponit illa ps finat. Attollite portas zc.postil.allegat qđā dictū ra.sa. qđ dcm burg.dicit fabulā:qz ex scriptura nō hz auctoritate. Et ē argu.burg.ꝓsuetū more hussitox. Yñ ēt postillator narrationē ra.sa.ēt nō grādipendēs exponit finē plani ad modū cōclusionis sic. Ex q̄ psalm⁹ tot⁹ dicit de generali dei dñio ꝓcludiť more hūano:q ad ei⁹ ingressū q̄lēcunqz merito porte sūt attollēde zc. Burg.āt descendit ad speciē exponēs de ingressu xp̄i in hierusalem i die palmarū:que expositio etsi faueat fidei nostre patitur tamē instantias:primo ex eo quia eius ingressum colentes nō fuerunt sic dispositi sicut hic describuntur:cum dicitur. Innocens manibus zc.sed vt verum fatear ille cult⁹ fuit magis ex miraculosa inspiratione ꝗ virtute colentiū. q̄a dicitur Johannis.xij.de illis cum tanta signa feciſſet coram eis non credebant ei:ideo sero in tota hierusalē hospitio nō receptus redijt in bethaniam:abijtqz z absc̄dit

se ab eis.nec cultus ille mansuus fuit.qz cito post in eꝝ mortē consenserunt.Cetez qz ille igressus p ꝓphas descri bit humilis ⁊ mansuetus sup pullū asine de quo nō vide tur ꝓuenient expōi.qz portes sint attollende.Nec forma q stionis fm burgen.facte in cōmota hierlem fuit ꝓut hic describit.q̄uis que stio facta fuit.Quis est hic:nō rñ:Quis est iste rex glorie.nō enim q̄rētes de eo talia p̄dicata sentie bant vtz p oēs euan gelij partes.

Semper dauid.p̄s. xxiij

Psal.xxiij.

Ad te dñe le uaui ⁊c. Iste est primꝰ p̄s alphabeticꝰ.qz versus incipiunt ordia te a literꝫ alphabeti hebraici. Primus versus ab aleph.se cundus a beth:⁊ sic ꝓr̄ ḇ excepto q hic omittūtur due lr̄e. scz vau ⁊ coph.quia

a
b
A Ad te dñe leuaui aiam meā:deꝰ meꝰ i te confido nō erubescā
c Neq; irrideāt me inimici
d mei:⁊ eñ vniuersi q̄ susti
e nēt te nō ꝓfundentur.Cō
f fundantur oēs iniq̄ agen
g ḣ tes supuacue. Vias tuas
i domine demōstra mihi:et semitas tuas edoce me.
k Dirige me in ṽitate tua et
l doce me:qz tu es saluator

m meꝰ:⁊ te sustinui tota die.
n Reminiscere miserationū tuaꝝ dñe⁊ miscḃiaꝝ tuaꝝ
o p q̄ a sc̄lo sūt.Delicta iuuen
q tutꝫ mee.⁊ ignorātias me
r s as ne memineris.Secun
t dū miscḃiā tuam memēto
v mei tu ꝓpter bōitatē tuam
x dñe.Dulcis ⁊ rectꝰ dñs:
y ꝓpt ḣ legē dabit deliq̄n
z a tibꝰ i via.Diriget māsue
b tos i iudicio:docebit mi
c o tes vias suas. Vniuerse
e vie dñi miscḃia ⁊ veritas

mia.⁊ in coꝛ hōis ſ
ascēdit q̄ p̄gnōſ dill
gentibꝰ te.ad finez
aūt incognitū tora
litor nullꝰ pt se dirī
gere.⁊ iō opter ho
minē edoceri a deo
ad ꝓsecutoꝝ salutis
eterne. m Et te
sustinui ⁊c.i. ꝓpter
te sustinui ꝓsecutoꝝ
saulis:ꝓtinue.ꝓpter
qō decēs ē vt me cō
soleris p tuas illu
strationes. n Re
miniscere. Postq̄
dauid petijt diuinā
directoꝝ inter denia
hꝰ vite:hic ꝓr̄ petit
offendiculi remoti
onē. qō in via recta

ꝓt impedire.hoc aūt ē pcm̄ impediens a recto ꝓcessu.ad hanc aūt remotionē ipetrandā allegat primo diuinā mi sericordiā.d. n Reminiscere ⁊c. Misericordia ꝓpie loq̄ndo ē actus interioꝛ miserāt.miseratio vo effectꝰ ex terioꝛ ⁊ vtrūq; allegat dauid.s.actū dine misericordie q̄ ē idē qō ipe deꝰ.⁊ effectū eiꝰ q̄ recipit in eo cuiꝰ miseretur. o Que a se.sc.i.a mōi ꝓncipio.in oibꝰ ei opibꝰ diuinis relucet effectꝰ diuine miseratōis. Cōsequnter dō petit pec cati remissionē.d. p Delicta iuuētutis mee.i.pcā ex passione comissa qz passiones magis dñant tpe iuuētutꝫ q Et ignorantias meas.i.peccata q̄ sunt p ignorantiam ꝓmissa. r Ne memineris.ad me puniendū. De pecca tis ꝓpetratꝫ ex certa malicia non loquit.quia peccata q̄ fe cit ex certa scientia fuerunt facta post mortem Saulis.vt homicidium vrie ⁊ bis similia.hanc vero orationez fecit existens in ꝓsecutione faulis vt predictum est. s Se cundū misericordiā tua.⁊ ñ fm iusticiā meā t Memē mēto mei tu.remittēdo culpā ⁊ dādo gr̄am. v Propt bonitatē tuā dñe.de natura eñ boni est vt sit sui diffusiuꝰ et ideo bonitati tue infinite concedens est.vt diffundat se erga penitentes remittendo eis culpam ⁊ cōferendo gra tiam. x Dulcis ⁊ rectus dñs.i.misericors ⁊ iustꝰ.quia dulcedo misericordie sine rectitudine iusticie nō est mise ricordia.ḣ pusillanimitas.⁊ iusticia sine misericordia est crudelitas.ꝓpt qō dicit Greg.i pastorali li.j. Ineſſe bo nis rectoribꝰ debet iuste ꝓsulens misericordia ⁊ pie seuiēs disciplia ne iusticia sit aspa.⁊ pietas sit remissa. Sit ergo amoꝛ ḣ nō emolliēs.sit zelꝰ ḣ nō exaspās. sit pietas ḣ nō plus q̄ḣ expedit pcēs. y Propt ḇ ⁊c. q̄ lex ē. vt si vere peniteant misericordiam consequantur.finaliē.eternali ter puniāt tāq̄ḣ sua mificordia abutētes. z In via.s.ꝓ sentis vite.quia post mortem nō est locus pēnitentie. a Diriget māsuetos.i.tractabiles ⁊ benignos.quia mā suetudo est quedā mentis tractabilitas. b In iudicio id est.in ꝓceptis iudicialibus seruādis.p q̄ homo bene se habet ad ꝓximuz. c Docebit mites vias suas.q̄tum ad cerimonialia p̄cepta diuini cultus.p que homo bene se habet ad deū. d Vniuerse vie dñi.i.opa ei⁹ q̄ sūt q̄ dā vie deuenīēdi in ꝓgnitoꝝ ipiꝰ. e Misericordia ⁊ ve ritas.i.iusticia.qz lz in aliqbꝰ eiꝰ opibus magis appareat eius misericordia.vt i ꝓmiatōe sanctoꝝ.tñ ibi est etiam iu sticia inq̄ntum deus ordinauit q̄ ꝓ talibus opibus redde retur premium eternū. ꝓpter qō dicit apl̄us.ij.ad thim. iij. Bonū certamē certaui.cursum ꝓsummaui. fidem ser uaui.iō reposita ē mihi corona iusticie quaz reddet mihi

cia excedēte.q̄ tēdit ad pfectionē. k Dirige meꝛ̄.q.s. nō pt hr̄e hūana inuestigatōe. l Quia tu es deꝰ salua toꝛ meꝰ ad quā salutē dirigi nō possum nisi ꝓ tuā illustra tionē hō em̄ diuinitꝰ ordinatur ad finē excedentē ꝓgnitōz naturalē.fm q̄ dr̄ Esa.lxiiij. Oculꝰ nō vidit nec auris au

dñs in illo die iustus iudex. Et sīr licet in alīqb⁹ opibus magis iusticia appareat: vt in dānatione maloꝝ. tū ibi est misericordia inq̄tū punit citra cōdignū q̄ tāta ē offensa tīr de rigore iusticie p̄ pena infinita etiā intensiue: si posset esse. f Requirētibus testamentū ei⁹. i. legē a deo datam. g Et testimōia ei⁹. p̄ oracula ap̄bar̄um illis ei q̄ scrutātur talia apparet q̄ vniuerse vie domi sunt miscōia ⁊ vītas, vel alīt. g Requirenti bus. i. custodientib⁹ legē ⁊ ap̄bar̄ū monita. apparet p̄ expientiā diuinoꝝ bñficiorū q̄ vniuerse vie domini sūt miscōia et vītas: ⁊ ꝫ magis cōsonat litere hieroni. iuxta hebraeum q̄ sic hz. bis q̄ custodiūt pactū ei⁹ ⁊ testificationē ei⁹. Vlterius ꝓcludit dauid petitionē suā de remissione pctoꝝ dicēs. h Propt̄ nomen tuū dñe. i. pp̄ declarationē bonitatis tue. i Propiciaberis pctō meo. ip̄m remittēdo. k Multū ē ei. i. excedēs facultatē vīrtutis mee ad satisfaciendū: q̄ de nullo pctō pōt hō satisfacē: nisi ex dono dei. nullū em̄ op⁹ ē satisfactoriū absq̄ diuina gratia factū. l Quis ē hō. hic p̄fūr dauid petīt vite future degustationē dī. l Quis est hō ⁊c. timore filiali ⁊ p̄ ꝑfis cōsolationes ei⁹ sentiēs. q̄si dicēt istud ē summū desiderandū: cui⁹cā subdit cū dicit. m Legē statuit ei in via. s. legē diuinā ⁊ legē nature: q̄ dirigunt in viā iusticie: q̄ ē p̄ omnib⁹ eligenda. n Anima ei⁹ ⁊c. in bonis diuine gratie ⁊ cōsolatiōis: a q̄bus p̄ peccatum mortale nō amouebīt. o Et semē ei⁹ hereditabit terrā. exponīt ab aliq̄bus de terra isr̄l quā inhabitauit ille populus q̄diu deo debite seruiūt. Et inde fuit eiect⁹ q̄n ad ydolatriā declinauit: vt p̄z. iiij. Reg. Sz melī⁹ exponitur de terra viuentiū. p̄miū em̄ ē finis meriti: ⁊ p̄ ꝑfis melius ip̄o. q̄ finis ē melior his q̄ sūt ad finē. opa autē meritoria sūt maiora bona q̄ hereditas terrena. ⁊ iō nō pōt hīc rationē finis respectu operis meritorij: pp̄ q̄ vbicunq̄ in sacra scriptura p̄ operibus virtutū p̄mittīt bona terrena q̄ si p̄miū intelligunt bona spiritualia ⁊ eterna tanq̄ p̄ncipaliter intenta. p Firmamentū est do. ⁊c. q̄ stabilit tales in bono. In hebraeo habet. Consiliū domini timentibus eū. ⁊ in translatione hieronymi iuxta hebraicū habet: Secretū domini ⁊c. Et in idem reuertīt: q̄ dans aliq̄ bus bonū consiliū ip̄os firmat ⁊ stabilit. Et litera ꝫ vltia magis consonat sequenti. q Et testamētū ⁊c. q̄ occulta legis diuine reuelant talibus. r Oculi mei. Hic cōsequent dauid petit sibi liberationē a tribulationibus: vt quietius possit vacare cōtemplationi ⁊ diuinis cōsolationibus. di. r Oculi mei semp ad dñm. de cui⁹ vīrute cōfido. ideo subdit. s Cū ip̄e euellet ⁊c. ab insidijs mihi p̄ Saulē ꝑparatis. t Respice in me. tu dñe pietatis affectu. ⁊ miserere mihi in effectu. v Quia vnicus. respectu multitudinis saulē sequētis: p̄ talē modū dicit cōmuniter. rex est solus q̄ ꝫ paucā gentē secū respectiue. x Et paup sum ego. respectu saulis: q̄ ego sum fugitiuus: ⁊ ip̄e ē rex in potestate constitutus. y Tribulationes cordis ⁊c. q̄ in sanctōrē saul̄ multi ꝑsequebant dō: sicut p̄z. i. Reg. de cypheis ⁊ habitatorib⁹ ceile.

a Ne necessitatib⁹ ⁊c. i. tribulationib⁹ imminentib⁹ p̄ q̄s necesse habeo transire. b Vide humilitatē meā i corde. c Et laborem meum in corpore.
d Et dimitte vniuersa de. ⁊c. acceptando ista p̄ro satisfactione. e Respice inī. me. ad eos repmendū.
f Q̄m multiplicati sūt. ⁊ iō non possū euadē nisi p̄ tuuz adiutoriuz. g Et odio iniq̄ oderunt me. s. eo q̄ tua sācta voluntate ordīnasti me regnare. Et q̄ p̄ sequūt̄ me p̄ bono ope q̄ feci cuz sanct̄ ⁊ pop̄lo ei⁹ p̄ eis exponēdo me piculis vtz. j. Reg. in p̄libus locis: ⁊ sic reddunt mihi mala p̄ro bōis.
h Custodi animaz meā. i. vītā meaz: q̄a anima viuificat.
i Et erue me. de piculis mihi p̄paratis.
k Nō erubescam. capt⁹ ab aduersarijs.
l Q̄m sperauī i te. q̄ tu es p̄tector i te sperantiū. m Innocētes ⁊ recti ⁊c. hz aūt i p̄ncipio fuge dauid: aliq̄ oppressi debitis adhesissēt ei: vt hī. j. Reg. xxij. tū postea multi boni ⁊ iusti p̄sideantes ip̄i⁹ Saul malicia ⁊ dauid innocentia de diuersis tribub⁹ isr̄l venerūt ad dauid adherētes ei: vt hī. j. paly. xij.
n Quia sustinui te. i. p̄pt̄ te iniquā saulis p̄secutionem ⁊ q̄ ad bonū p̄ncipē p̄tinet nō solū bonū p̄priū optare ꝫ etiā cōe. iō subdit dauid deprecādo.
o Libera de⁹ isr̄l. id ē bonos de pp̄lo isr̄l. p Ex oibus tribu. i. a corpalibus ⁊ spūalib⁹. Moralit̄ posset exponi p̄s. iste de q̄libet fideli existenti in afflictione spūali a deo petente liberari qui debet facere easdē petitiones cū ipso dauid.

a mei multiplicate sūt de necessitatibus meis erue me
b Vide humilitatem meam
c d ⁊ laborē meum: ⁊ dimitte
e vniuersa delicta mea. Re
f spice inimicos meos: quo
g niā multiplicati sūt ⁊ odio
h iniquo oderūt me. Custo-
i di animā meam ⁊ erue me.
k l nō erubescā q̄m sperauī in
m te. Innocētes ⁊ recti adhe
n serūt mihi: quia sustinui te
o p Libera deus isr̄l ex omnibus tribulationibus suis.

Psalmus. .xxv.

a b Iudica me dñe q̄m̄ in
c innocētia mea ingres
d sus sū: ⁊ i dño sperās

f Requirētib⁹ testamentū ei⁹
g h ⁊ testimonia ei⁹. Propter
i nomen tuū domine, ꝓpicia
k beris peccato meo multuz
l est em̄. Quis ē homo q̄ ti-
m met dominū: legem statuit
n ei in via quā elegit Anima
ei⁹ in bonis demorabitur:
o ⁊ semē eoꝝ hereditabit ter
p rā. Firmamentū est domi-
q n⁹ timentib⁹ eū: ⁊ testamē
tum ip̄ius vt manifestetur
r illis Oculi mei semper ad
s dominū: quoniā ip̄e euel-
let de laqueo pedes meos
t Respice in me et miserere
v x mei q̄ vnicus ⁊ paup sum
y ego. Tribulatiōes cordis

e Proba me ꝛc. ꝓbatio aũt ⁊ tẽtatio ad ꝟ ordinant. vt aliq̃d ignotũ manifestet ipi tẽtati. ⁊ sic hõ tentat aliũ. deo aũt nihil ẽ ignotũ. ⁊ iõ nõ tentat vt sibi aliq̃d manifestet. ß alijs sic̃ geñ. xxij. dr̃. Tẽtauit de⁹ abraã ꝛc. q: ꝓ ꝟ q ad ꝓceptũ dei pat⁹ fuit filiũ imolare notũ fuit alijs bonũ obdiẽtie sue fm q pleni⁹ dictũ fuit ibidez Et ꝟ mõ petijt dõ se tentari a dño deo vt ei⁹ innocentia fieret alijs mãifesta. vt sic libẽti⁹ se ei subijcerẽt. Et sic factũ fuit: q:ꝓ ꝟ q Dauid i morte abner fleuit ⁊ seiunauit. cognouit ppls ei⁹ ⁊ israel vniuersus q nõ fuisset interfectus de scitu eius. fm q hr̃. ij. regũ. iij. Et cog̃uit oẽ vulg⁹ ⁊ vniuersus israhel in die illa qm actũ non fuisset a rege vt occidẽt abner. Hilr ꝓ ꝟ q non fuit letat⁹ de morte isboseth regis: ß magz interfectores ei⁹ morte puniuit. vt hr̃. ij. reg. iiij. notũ fuit oib⁹ q nõ ex ambitione vel ꝓsumptõe q̃rebat regnũ sed ex diuina ordinatõe pp qõ stati subdit ca. v. Qm̃ vniuerse trib⁹ israel venerunt ad eũ in hebrõ. vt vngerẽt eũ regẽ. Et q: ad pfectã innocẽtiã reqrit mũdicia cordis ⁊ corpis. iõ subdit. f Vre renes meos. ꝓseruãdo me a pctis carnalib⁹ g Et cor meum. ꝓseruãdo me a pctis spũalib⁹. Qm̃ misericordia ꝛc. ipam iugit meditãdo. i Et ꝓplacui ꝛc. i ipa delectãdo iõ supple. k Nõ sedi ꝛc. i. cũ hominib⁹ ꝓsumptuose incedere volẽtib⁹ querẽs ab eis ꝓsiliũ de mõ intrãdi regnuz l Et cũ iniq̃ ꝛc. i. cũ ioab ⁊ abisai ⁊ eor ꝓplicib⁹. q̃ iniq̃ interfecerunt abner. m Odiui ecclesiã malignantiũ. scz rechab ⁊ baana. q̃ erãt ꝓncipes latronũ. ⁊ insidiose occiderũt dñm suũ isboseth. ij. reg. iiij. n Et cũ impijs ꝛc. qa talib⁹ nõ fauit. ß magis eos interfici iussit. o Lauabo Hic ꝓñr petit ꝓfectatẽ i cultu dei. d. Lauabo ꝛc. i. vtinam lauẽ. hebrei em̃ nõ hñt modũ optatiuũ ß vtũtur ꝓ eo futuro indicatiui. Per man⁹ aũt designãt opera. eo q manus ẽ organũ organor vt dr̃. iij. de aia. per hoc autẽ petit dauid scitatẽ vite q̃ requirit i cultu dei. iõ subditur.

p Et circũdabo alta. tu. do. i. veniã ad offerẽdas oblationes ⁊ sacrificia. rñ ꝓ sacerdotes ad quor officiuz spectat talia offerre. q Vt audiã vocẽ laudis q: in talib⁹ oblationib⁹ leuite cãtores cãtabãt diuinas laudes.

r Et enarrẽ vni. mi. tua. i. faciã enarrari p leuitas. q: dõ fecit cãtica a leuit̃ decãtãda. vt hr̃. j. reg. xvj. ⁊. j. Eſdre. iij.

s Dñe dilexi ꝛc. ꝓpter ꝟ em̃ adduxit archam testamẽti irrem iuxta domũ regiã vt haberet cultũ dei ꝓ se. Et fecit eã introduci ĩtra tabernaculũ qõ ei tetẽderat ⁊ ꝓparauerat magnifice. vt hr̃. j. paly. xxv. ⁊ voluit ei ẽt edificare domũ cedrinã. vt hr̃. j. paly. xvij. ß dñs fecit ꝟ edificiuz retardari vsq̃ ad tps salomonis filij sui. Dauid tñ ꝓparauit impensas. vt hr̃. ij. paly. xix. Et dedit salomoni descriptõz templi ⁊ oim edificior ⁊ vtẽsiliũ. t Et locũ habitatõis glorie ꝛc. i. locũ q̃ vocat̃ sctm̃sctor. i quo erat archa testamenti ⁊ ꝓpiciatoriũ. qõ erat q̃ sedes dei sic̃ pleni⁹ exposui. exo. xxv

v Ne perdas. Hic consequenter dauid petit preseruari a malis. d. Ne perdas. id est perdi permittas.

x Cum impijs. i. cũ male se habentib⁹ erga deũ pietas em̃ est diuin⁹ cult⁹. ⁊ iõ impietas diuino cultui opponit.

y Et cũ viris sanguinũ. i. cũ hõib⁹ male se habentib⁹ ad ꝓximũ, sicut sunt homicide ⁊ raptores, qui dicuntur viri sanguinum. i. multi sanguinis effusores. cuiusmodi sunt raptores de alieno labore ⁊ sanguine viuẽtes. z In q̃rum manibus ꝛc. quia semper parati sunt inique agere.

a Et dextera ꝛc. i. ꝓ quibus innocentes condẽnauerũt seu vexauerunt seu interfecerunt.

b Ego aũt ꝛc. In hoc psalmi repetit innocentiã suã circa ingressum regni quaz allegauerat in ꝓncipio. sicut frequẽter fit i cãticis. in quib⁹ ꝓncipiũ repetit in fine: vexẽ tñ q: ꝓtẽ vitã nõ trãsit aliq̃s sine culpa aliq̃. iõ subditur. Redime me et miserere mei.

c Pes em̃ me⁹. i. affectio mea.

d Stetit i directo. appetens rectitudinẽ iustitie. e In ecclesijs bñdicã ꝛc. de bñficijs mihi collatis a te. Mozalit posset expõi ps. iste de q̃libz fideli q̃ vẽiẽs ad etatẽ adultã dz regnũ suũ ingredi ad laudẽ ⁊ cultum nõis diuini. Et pt ad hec ẽa defacili applicari.

Psal. xxvj.

Omin⁹ illuminatio mea ꝛc. Huic psal. ꝓmittit̃ tal' ti. in hebreo. Dauid ꝓponit̃ rñ lĩa lamech ad designãdũ q̃ est datiui casus. In trãslatõe vo hiero. nihil ꝓponitur ß absolute dr̃. dõ. ⁊ ꝓ hoc appet auctor psal. s. dauid. De materia ãt hui⁹ psal: ⁊ tpe q̃ fact⁹ fuit dicit hiero. in plogo h⁹ libri. q̃ dauid fecit hũc ps. p⁹ morte saulis ãnũciãs vngerẽt i regẽ. ⁊ fm ꝟ ñ ꝓt itelligi de vnctõe q̃ iunct⁹ fuit a samuele. sic̃ hr̃. j. reg. xvj. quia illa iunctio fuit longe ante mortẽ saulis. post mortẽ vo saulis bis fuit iunctus. ꝓmo super tribũ iuda. vt hr̃. ij. Reg. ij. ca. secundo sup totũ israel. vt hr̃. ij. Reg. v. De qua tñ istaꝛ duarum ꝛcionũ fact⁹ fuerit hic psal. Hiero. nõ dicit. vr̃ tñ q̃ factus fuerit ꝓ scõa: quia prima fuit particularis ⁊ fm quid. ista aũt generalis ⁊ simpliciter. Dicũt aũt hebrei ⁊ est satisverisimile. q̃ qñ deus ꝓmouet aliq̃ ad aliquã dignitatez datur sibi gratia ꝓ quã ꝓuenient possit exeq̃ illã. ⁊ hoc nisi promotus ponat sibi obicem. ꝓpter quod dõ ad illam vnctionẽ deuote se ꝓpauit. ⁊ hũc psal. fecit. Et diuidit in tres ptes fm tria petita a deo necessaria ad exequendum debite regie dignitatis officiũ. Primũ est contra aduersarios constantia. secundum est circa diuinum cultuz diligentia. quia per ipsum reges regnant. Tercium est ibo nis perseuerantia. sine qua alia sunt inutilia. secundũ petitur ibi. Vna petij a dño. tercium ibi. Iudicor me⁹ esto.

Circa primum dicit dauid.

a Dñs illuminatio mea. in cognitione agendor q̃ maxime requiritur in rege. b Et salus mea. in periculis bellorum. c Quẽ timebo. timore filialis reuerentie. d Dñs protector ꝛc. contra hostes. e A quo trepidabo. quando enim hostes veniunt contra aliquem regem debet formidare ne hos dominus per miserit propter suam culpam. ideo subditur. f Dum approprant ꝛc. i. mihi et populo meo nocere volentes.

g Vt edant. i. edi faciant a feris ⁊ auib⁹. h Carnes meas. id est populi mei interficiẽdi. Et quia dauid ex cõtritione aduersariorum suorum diuina virtute iam fãa confidebat de futura. ideo dicit.

e nõ infirmabor Proba me
f dñe ⁊ tẽpta me: vre renes
g meos ⁊ cor meũ. Qm̃ mi-
sericordia tua añ oc̃los me
i os ẽ: ⁊ ꝓplacui i ẽritate tua
k Nõ sedi cũ ꝓcilio vãitatis
l ⁊ cũ iniq̃ gerẽtib⁹ nõ ĩtroi
m bo. Odiui eccl̃iaz malignã
n tiũ: ⁊ cũ ĩpijs non sedebo
o Lauabo ĩter inocẽtes ma
p nus meas: ⁊ circũdabo al
q tare tuũ dñe. Ut audiam
r vocẽ laudis. ⁊ enarrẽ vni-
s uersa mirabilia tua Domi
ne dilexi decorẽ dom⁹ tue
t ⁊ locũ habitatõis gl̃ie tue
v x Ne ꝓdas cũ ĩpijs de⁹ ani
y mã meã ⁊ cũ viris sangui-
z nũ vitã meã. In quor ma
a nib⁹ iniq̃tates sũt: dextera
eorũ repleta ẽ muneribus
b Ego aũt i innocentia mea
c ingressus sum redime me⁹
et miserere mei. Pes ei me⁹
d stetit in directo i eccl̃esijs
benedicam te domine.

In finẽ ps dauid priusq̃ liniretur. Ca. xxvj.

a Omin⁹ illuminatio
b c mea ⁊ sal⁹ mea quem
d timebo. Bñs protee ctor vite mee a quo trepi-
f dabo. Bũ approp̃iãt sup
g ß me nocẽtes vt edant car-
di bñ regẽdo mor⁹ interiores ⁊ act⁹ exteriores. Et q: ꝓpter
pnitatẽ sensuũ ad malũ patit difficultatẽ circa regni h⁹
statum. iõ dz deum sollicite depcari. vt ꝓspetur stat⁹ sui regni ad laudẽ ⁊ cultum nõis diuini. Et pt ad hec ẽa defacili applicari.

d Omin⁹ illuminatio mea ꝛc. Huic psal. ꝓmittit̃ tal' ti. in hebreo. Dauid ꝓponit̃ rñ lĩa lamech ad designãdũ q̃ est datiui casus. In trãslatõe vo hiero. nihil ꝓponitur ß absolute dr̃. dõ. ⁊ ꝓ hoc appet auctor psal. s. dauid. De materia ãt hui⁹ psal: ⁊ tpe q̃ fact⁹ fuit dicit hiero. in plogo h⁹ libri. q̃ dauid fecit hũc ps. p⁹ morte saulis ãnũciãs vngerẽt i regẽ. ⁊ fm ꝟ ñ ꝓt itelligi de vnctõe q̃ iunct⁹ fuit a samuele. sic̃ hr̃. j. reg. xvj. quia illa iunctio fuit longe ante mortẽ saulis. post mortẽ vo saulis bis fuit iunctus. ꝓmo super tribũ iuda. vt hr̃. ij. Reg. ij. ca. secundo sup totũ israel. vt hr̃. ij. Reg. v. De qua tñ istaꝛ duarum ꝛcionũ fact⁹ fuerit hic psal. Hiero. nõ dicit. vr̃ tñ q̃ factus fuerit ꝓ scõa: quia prima fuit particularis ⁊ fm quid. ista aũt generalis ⁊ simpliciter. Dicũt aũt hebrei ⁊ est satisverisimile. q̃ qñ deus ꝓmouet aliq̃ ad aliquã dignitatez datur sibi gratia ꝓ quã ꝓuenient possit exeq̃ illã. ⁊ hoc nisi promotus ponat sibi obicem. ꝓpter quod dõ ad illam vnctionẽ deuote se ꝓpauit. ⁊ hũc psal. fecit. Et diuidit in tres ptes fm tria petita a deo necessaria ad exequendum debite regie dignitatis officiũ. Primũ est contra aduersarios constantia. secundum est circa diuinum cultuz diligentia. quia per ipsum reges regnant. Tercium est ibonis perseuerantia. sine qua alia sunt inutilia. secundũ petitur ibi. Vna petij a dño. tercium ibi. Iudicor me⁹ esto.

Circa primum dicit dauid.

a Dñs illuminatio mea. in cognitione agendor q̃ maxime requiritur in rege. b Et salus mea. in periculis bellorum. c Quẽ timebo. timore filialis reuerentie. d Dñs protector ꝛc. contra hostes. e A quo trepidabo. quando enim hostes veniunt contra aliquem regem debet formidare ne hos dominus per miserit propter suam culpam. ideo subditur. f Dum approprant ꝛc. i. mihi et populo meo nocere volentes.

g Vt edant. i. edi faciant a feris ⁊ auib⁹. h Carnes meas. id est populi mei interficiẽdi. Et quia dauid ex cõtritione aduersariorum suorum diuina virtute iam fãa confidebat de futura. ideo dicit.

i Qui tribulãt ꝛc.i.tribulauerunt de ꝓterito:qz in libro psalmoꝝ ꝙ cõpositꝰ ẽ metrice:ratione metri freqnt ponitur tps vnũ ꝓ alio.ꝛ qz loqntes ex magno affectu freqntr mutãt modũ loqndi de ꝓterito in futurũ ꝛ ecõtra. Hic aũt liber factus ẽ ꝙ modũ orõis seu diuie laudis in qbus reqrit affectꝰ deuotionis. k Ipi infirmati ꝛc.s.Saul doech ꝛ Idoeth et cõplices eoꝝ. l Si ꝓsistãt aduersuz ꝛc. de futuro. m Nõ timebit coꝛ meũ.cõfidẽs ex diuio adiutorio sicut inuit ꝺ ꝓterito.idõ subdit. n Si exurgat ꝛc.si curt fcm̃ ẽ ꝓ inũctionẽ ꝓdictã:vt hĩ.ij.regũ.v. Iudierunt ꝝ philistijm ꝙ vnxissent dauid i regẽ suꝑ isrl'ꝛ ascẽderunt vniuersi: vt ꝝrerent dauid. Et sequit ibi dẽ. Et cõsuluit Dauid dñm dicẽs. Si ascẽdãad philistijm ꝛ si dabis eos in manu mea Et dñs dixit ad dauid Ascẽde qz tradẽs tradam tibi philistijm in manu tua. o Vnaz penij. Hic ꝑñr Dauid petit circa diuinum cultũ diligẽtiã dicẽs vnã.s.rẽ. ꝓ Petij a dño.ꝓe ceteris.

q Hãc requirã.depcãdo dñm ꝓseuerãter ꝓ obtẽtu ipi ꝰ: qz ad ẞ ꝙ petitio sit exaudibil' a deo:nõ solum requirit ꝙ sit pia ꝛ ꝓ se sicut ista:ẞ etiã ꝙ sit ꝓseuerãs:ꝛ q̃ sit dicta pe titio ꝺz. r Vt inhabitẽ ꝛc.i. ꝙ dom⁹ habitatõnis mee sit ꝓpe locũ cultꝰ diuini. s Vt videã.i.sciã. Volũtatez dñi.qz ibi dabant diuia responsa. v Et visitẽ tẽplũ eꝰ. ad adorandũ ibidẽ freqnter ꝛ offerendũ. Et dicit templũ qz habuit ꝓpositũ edificãdi ipm:vt ẽ dictũ psalmo pcedẽti:ꝛ vna cã ꝓpositi subdit. x Qm̃ abscõdit me in tabernaculo ꝛc.i.in sui cultꝰ loco.s.qñ fugiẽs Saulẽ ipm inter sacerdotẽ:ꝛ ibi accepit panẽ ꝛ gladiũ:vt ꝺz.j.Reg.xxj.c. y In die malo. ꝓ. In hebreo hĩ. Job die pessima.eo ꝙ illa die ibi erat. Doech idumeꝰ:q̃ retulit Saulẽ ẞ factũ:ex q̃ secuta ẽ occisio sacerdotũ.j.Reg.xxij. z In petra exaltauit me.i. in loco sic vocato:qm̃ saul ꝛ viri eiꝰ cingebant dauid.ervi-ros eiꝰ in modum coꝛone ita ꝙ dauid desperabat se posse euadere:ꝛ a deo factũ fuit ꝙ nũcius venit ad Saul ꝺ. Festina ꝛ veni qm̃ in fudẽrt se philistijm supra terrã Reuersus ẽ ꝝ saul desistẽs pseq̃ dꝺ:ꝛ subdit ibi Propt ẞ vocauerũt locũ illũ petrã diuisionẽ.j.reg.xxij. a Et nunc exaltauit caput meũ coꝛonãdo me coꝛona regni isrl' pacifice et ꝗete. b Circuiui ꝛc.q̃ sacerdotũ manꝰ. ꝺ Hostiã vociferatõis immolauit ꝛc.ꝓ sacerdotũ manꝰ. ꝺ Hostiã vociferatõis qz hodie offerebant cũ vociferatiõe diuie laudis ꝙ cantores. e Cãtabo ꝛc.qz ipemet dauid cãtabat coꝛaz archa fm ꝙ hĩ.ij.Reg.vj.Exaudi dñe ꝛc.i.orationẽ. g Qua clamaui ad te.orãdo ex magno affectu ꝓ bono regni statu:ꝛ tuo cultu:vtz ꝙ ꝓdicta. h Tibi dixit coꝛ meũ. ꝺa nõ solũ orabat voceẞ ꝛ mẽte. i Exq̃siuit te ꝛc.i.facies coꝛpis exteriꝛ.et facies mentis interiꝛ.

k Faciem tuam domine requiram.id est gratiam tuaz Et loquit de deo moze hũano; qz qñ petẽs ẽ sibi gratꝰ ꝺt fac ad eũ:qñ aũt displicet auertit:ideo subdit.

l Ne auer.ꝛc.mihi tuã gratiã denegãdo. m Ne declti ꝛc.Talis em̃ declinatio facta ꝓ hoies signũ ẽ hois irati. n Adiutoꝛ meus. Hic ꝓñr dauid petit ꝑseuerantiã in bonis dicẽs.Adiutoꝛ meꝰ esto dñe.q.d.Sine tuo adiutorio nullũ ẽ opꝰ bonũ. o Ne derelinqs me. qz tunc nõ possẽ i bono stare. p Neqz despici.ꝛc. Illa ei q̃ sic relinquũt despiciꝺẽtur.ꝛ subdit cãz necessitꝛ ꝓpdicti adiutorij ꝺ. q Qm̃ ꝑ meꝰ ꝛc. i.adã ꝛ eua dereliq-rũt me exposituꝝ miseriis pnis vite:qz ꝓ eoꝝ trãsgressionem deriuat ad oẽs homines originale pecatũ: ꝙ qõ hñt ꝓnitatẽ ad malũ:ꝛ difficultatẽ ad bonum. r Dñs aũt assũ. ꝛc. qz recurrẽtib⁹ ad eũ nõ denegat suuz auxiliũ ꝺ difficultatẽ ad bonũ. ꝛ ꝓnitatẽ ad malũ:idõ subditur. s Legẽ põe ꝛc.lex dicitur a ligando ꝺ igit. Legẽ põe ꝛc.q.ꝺ. ita liga me lege naturali ꝛ diuia: vt nõ declinẽ a via regia mãdatoꝝ tuoꝝũ. t Et dirige me ꝛc. ꝓ semitã q̃ ẽ artioꝛ ꝛ rectioꝛ intelligit ꝙfectio maioꝛ:q̃ ẽ superogatiõis:quã dauid desiderabat. v Ne tradide.me ꝛc.i.in voluntates malignoꝝ spirituũ mihi aduersantiũ. x Qm̃ insurrexerũt ꝛc.Demões ei de iustoꝝ innocẽtia req̃siti falsũ respõdẽt:ꝛ ꝺ eos allegãt:sicut pz iob.j.ꝙ sathan req̃sitꝰ a dño de innocẽtia sãcti iob:falsũ rñdit:ꝛ ꝺ eũ falsũ allegauit ꝺ. Nũq̃d frustra timet iob deũ ꝛc. y Et mentita ẽ ꝛc.q̃a sathã mẽdax ẽ:ꝛ ꝑ eiꝰ.i.inuẽtoꝛ mẽdacij:vt ꝺ Job.viij. Alit exponit ab aliq̃b⁹ ab illo loco. Legẽ pone mihi dñe ꝛc.qõ ẽ petitio dauid petẽtis:vt a ꝺo sic dirigat ꝙ a saule ꝛ eiꝰ cõplicib⁹ nõ capiat. Et qõ subdit. Qm̃ insurrexerũt in me testes iniq̃.s.illi q̃ erga saul falso diffamabãt dauid fm qõ ipe dicit.j.reg.xxiiij. Quare audis ꝟba hominuz loquentiũ:dauid querit malũ aduersum te. Sed prima expositio magis consonat littere precedenti ꝛ subsequenti que loquitur de perseuerantia dauid in bonis pꝰ motem saulis.ꝓpt quod ex tali perseuerantia:quam ab eo obtinere sperabat:concludit in fine psalmi. z Credo videre bona domini.electis repromissa. a In terra viuentium.i.in vita beata:que est eterna. Spes em̃ est certa expectatio future beatitudinis ex gratia ꝛ meritis proueniens. Propt qõ dauid exhortatur seipsuz loquẽs ad seipm quasi ad aliũ dicens. b Expecta dñm.i.ꝟtutẽ spei beatitudinẽ ab ipo expectando. c Viriliter age de bono in melius ꝓficiendo. ꝺ Et confortet coꝛ tuum. virtute diuine gratie: que stabilit coꝛ propter qõ ꝺicitur hebreo.xvij. Optimum est gratia stabilire coꝛ.

e Et sustine dominum.patienter ferendo eius disciplinę flagellũz.quia ipse vulnerat ꝛ medetur:percutit ꝛ manus eius sanabunt: Job.v. Moraliter autem potest exponi psalmus.iste vt sit oratio cuiuslibet sapientis ad virtutem regiã:seu pontificalẽ se deuote ꝓparantis.qz primo debet petere cõstantiã cõtra insultꝰ malignorum spi-

rituū.scōo diligentiā circa diuinū cultū. tercio pseuerantiā in bonis.vt ptingat ad finale pmiū. qz q̄ pseuerauerit vsq; in finē h̄ salu⁹ erit Nath.x. ¶ In psal.xxvj. Dñs illuminatio mea.vbi dr̄ in postil. Exq̄siuit te facies mea.

Additio.

IN his ꝟbis cū dicit psal. Exq̄siuit te facies mea faciē tuā dñe requirā. vr̄ ꝓprie petere visionē facialē diuinā.in q̄ vltima bitudo cōsistit. Ne illa eñ dic̄ apost.j. cor.xiij.ca. Tūc aūt facie ad faciē.qō notāter inuit in pmissis ꝟbis.sed qz talis visio facial' nō h̄ dr̄ de cōi lege in statu vie:iccirco per verbum futuri tpis subiūxit. Faciē tuā dñe requirā.i.pseuerant instabo vt inueniā.z sic i pdict̄ verbis magis vr̄ petere psalmista gr̄am cōsummatā.q̄ ē i gl'ia q̄z gr̄am enigmaticā q̄ ptinet ad viam cū tū subdit. Ne auertas faciē tuā a me.p̄t intelligi ō gratia ꝓprie postilla.qz p eā deuenit ad facialē visionē.quam ꝓncipalit̄ petiuit. ¶ In eodē psal.xxvj.vbi dr̄ in postilla. quoniam pater meus.id est adam.

Additio.

QUm psalmista dicit. Pater me⁹ z mat̄ mea dereliquerūt me.ad lr̄am p̄t intelligi ꝓprie de dō. q̄ cū eēt minim⁹ fratrū ꝓtēpt⁹ fuit a parētib⁹.vñ nolebāt eū p̄sentare samueli ad vnctionē.q̄i ꝓtemptiue eū relinq̄ntes.a dño tū p samuelē fuit assumpt⁹.vtz.j. Reguz xvj.c.hec i glo.z ptinet ad sensum lr̄alē.qz ad ꝓpriā historiā ipius dauid.qō āt subdit: Legē pone mihi dñe zc̄.continuat ꝓprie cū pdictis.fm hāc expositōz sic. Nam qz ad regē ptinet regere pp̄m.fm legē diuinā. Iccirco regi p̄cipiebat. Deutero.xvij.c.vt scriberet sibi libz legis diuine z assidue in eo legeret.z h̄ est qō dr̄. Legem pone zc̄.

IN psal. Dñs illumiatio. pauca ponit Hurgen. ꝛ q̄ ponit magis tēdūt ad lr̄e discōtinuatōz q̄z expositōz p̄sertim circa illū passuz. Qm̄ pater me⁹ z mr̄ mea zc̄. Quē sic exponit q̄ parētes dauid cōtēnēdo eū z abijciendo:noluerūt eū samueli p̄sentare ad vnctionē:q̄i ꝓtēptiue eū derelinq̄ndo. Illud aūt nō vr̄ verū q̄ parētes dauid illud fecerāt ex contemptu ꝛ qz nō p̄sumebāt de iunioze:nec de illa p̄ima vnctione facta p samuelē.fact⁹ ē psal.iste qz fact⁹ ē post mortē saul.vt dic̄ beriero. Illa aūt vnctio longe ante mortē saul facta est. vtz j.reg.xvj.et h̄ vr̄.qz tpe p̄me vnctōnis dauid nihil habuit aduersi qō timeret.put hic allegat dicēs. Si surgat aduersum me p̄liū.castra zc̄.imo stati p⁹ p̄mā vnctōz factus ē amiciss̄im⁹ ipi saul ei⁹ psaltes armiger z gener.q̄ oia patēt.j.reg.p totū.q̄uis post fact⁹ sit saul ei⁹ psecutor. ō quo hūc psal.nō fecit.put btūs hiero.sentit z supra allegatū ē.

AD te dñe clamabo zc̄. Huic psal. ¶ Psal.xxvij. p̄mittit̄ talis ti.in hebreo.z in trāslatōne hiero. sic̄ psal.p̄cedē.ppt̄ qō ex dictis pz expositio. De materia aut h⁹ psal.z tpe q̄ fact⁹ fuerit vr̄ mihi saluo meliori iudicio q̄ dō fec̄ hūc psal.in psecutōe absalō ꝛ ipm qñ dō fugiēs de irl'em timore absalon ascēdēbat cliuū oliuaruz nudis pedib⁹ incedēs flens.z opto capite.z sadoch z abiathar apportauerūt archā dei volētes ipm cōcomitari.et ascēdit abiathar ad ꝓsulēdū dñm.vt h̄r.ij.reg.xv. Sz tūc nō hūit rñsum.ppt̄ qō dauid reputauit deū sibi non esse adhuc placatū.pp qō iussit archā reportari i ciuitatem ad locū suū sua comitiua reputās se indignū. Et tūc ascendēs summitatē mōtis.vñ tabernaculū dñi clare videbat. ex illo loco orauit versa facie ad locū sctm̄.sicut solit⁹ erat facere q̄n vēiebat ad locū illū.sicut z nūc fideles a loco vñ p̄t videri eccia alicui⁹ sct̄i ibi adorāt. z tūc veriss̄ime est q tūc fecerit psalmus istū ꝓ sua liberatōe ab illa psecutōe.z̄p spm̄ i relexeris se exauditū. z fm h̄ dixit iste psal. qz p̄ po nit ipi⁹ dauid deuota petitio.scōo eius exauditō.ibi. Bñdict⁹ dñs. Circa p̄mū dicit sic. a Ad te dñe clamabo.i. ex magno affectu orabo z q̄ sit ofo subdatur cum dicitur.

Ne⁹ me⁹ ne sileas a me. denegādo mihi rñsum q spm̄ tuū.sicut negasti mihi petēti q̄ abiathar sacerdotē. c Ne q̄n taceas a me repetitio ē eiusdē ad maiozē affect⁹ exp̄ssiōz. d Et assimila. zc̄.i.reputabo me mortuū.si nō des mihi rñsuz. e Exaudi dñe zc̄.i.ne differas lōge me exaudire f Dū extol. zc̄.qz ꝟsa facie orabat ad locū.vbi erat tabernaculū.in q̄ loco ꝓspm̄ sciebat fundandū eē templum. g Ne sil' tradas zc̄.q̄ sūt digni morte tpali. h Et cum opantib⁹ iniq̄. zc̄.pditōe gehēne. Et q̄ sūt illi oñdit dicēs. i Qui loquūtur pacē cū ꝓrio zc̄.i.mecū z de talib⁹ erat achitophel.q̄ fuerat ꝓsiliari⁹ dō. Et sil' absalō q̄ ꝟbis signis fingebat se diligere dō vt p̄iem suū.z tñ machinabatur cōtra dō i malū.qz absalō de ꝓsilio achitophel ꝓpiraui ꝛ p̄em vt h̄r.ij.reg.xv. k Da illis zc̄.eos fm dignā rita puniēdo.qō dixit dō nō zelo vidicte.ꝛ iusticie. l Et fm neq̄cia zc̄.i.fm neq̄cia ab eis studiose inuentā.quis ō cōsilio achitophel sub specie deuotōis init absalō ad locū ꝓspiratōis fiēde ꝛ p̄em.ij.reg.xv. m Scōm opa manū eo.zc̄. Repetitio ē eiusdē ad maiozē exp̄ssionem.

n Qm̄ nō zc̄.i.opa a dño p̄cepta.q̄ sc̄t sctā z bōa.talia nō intellexerūt practice.q̄uis achitophel q̄ erat valde sapiēs intellexerit speculatiue. o Et i opa zc̄.qz absalō fine filio mortu⁹ z iterfect⁹ ē.vt h̄r.ij.reg.xvij.z achitophel suspendio iterijt.ij.reg.xvj. Et vtrūq; ꝓtigit iudicio diuino.

p Bñdict⁹ dñs.h̄ ꝓpr̄ describit petitōnis dō exaudito. quā in spū p̄uidit in generali.nō tñ q̄tū ad oēs ꝓditōes ꝓticulares.dicit igr̄. p Bñdict⁹ dñs.tāq; grat⁹ de diuino bnficio. q Qm̄ exaudiuit zc̄.i.exaudiēdā reuelauit.

r Dñs ad.me.in factis arduis. s Et ꝓte.me.i pcur. t Et in ipso sperauit cor meum.z non lingua tm̄.

v Et adiutus sum.eo q̄ sperauī vere corde z ore.

x Et refloruit caro mea.qz ex letitia cordis interioris fit quedam refluentia in carne exteriori.fm q̄ dicitur puer. xvij. Animus gaudens etatem floridam facit. spiritꝰ aūt tristis exiccat ossa. y Et ex voluntate mea.id est ꝓprie deuotionis. z Confitebor ei.confessione laudis Et quid confiteatur subdit dicens.

a Dominus fortitudo plebis sue.q.d.Ego z plebs mea cum simus pauca nō possem⁹ resistere.nisi virtute diuina. b Et protector zc̄.id est mei qui sum xp̄s eius quia per eum in regem vnctus.Et quia ad bonum p̄incipem p̄tinet desiderare bonum populi sui.ideo subdit dauid.o. c Saluum fac zc̄.in periculis. d Et benedic hereditati tue.multiplicando populum tuum in bonis temporalibus et spiritualibus.

Dauid. Psal.xxvij.

a AD te domie clamabo
b deus me⁹ ne sileas a
c me neq̄ taceas a me
d z assimilabor descēdētib⁹
e in lacū. Exaudi dñe vocē
f orationis mee dum oro ad
g te:dū extollo man⁹ meas
ad tēplū sctm̄ tuū. Ne sil'
tradas me cum peccatoribus
b z cū opantibus iniq̄
i tatē ne perdas me. Qui loquuntur pacē cū ꝓrio suo:
mala aūt in cordib⁹ eoruz
k l Da illis fm opa eoꝝ z fm
neq̄tiā adiuētionū ip̄oruz
m Scōm opa mānuū eoꝝ
tribue illis:redde retribu
n tionē eoꝝ ip̄is. Qm̄ nō in
o tellexerūt opa dñi: z i opa
manuū ei⁹ destrues illos z
p nō edificabis eos. Bñdi-
q ct⁹ dñs:qm̄ exaudiuit vo-
r cē depcatōis mee. Bñs ad
s iutor me⁹ z ꝓtector meus
t z i ipo spauit cor meum et
x adiut⁹ sū. Et refloruit ca-
y ro mea:z ex volūtate mea
z confitebor ei. Dominus for-
a titudo plebis sue.et protec
b tor saluationum christi
c sui est. Saluum fac popu-
d lum tuum dñe: z benedic

e Et rege eos.ne deuient avia iusticie. f Et extolle il
los.pducẽdo eos ad celsitudinẽ celestis glorie. g Vs
qȝ ineternũ.i.sine fine. Moralit᷑ ãt põt exponi psal. iste ꝺ
qlibet fideli posito in afflictiõe corpali vel mẽtali:ꝛ iõ de
uote se petit liberari diuinit⁹:ꝛ sentiẽs se a dño exauditũ
studet ei deuote reg
tiari. Cetera patent.

m Et cõfringet dñs cedros lybani. hoc addit᷑ ad deno
tandũ magnitudinẽ principũ illi ppl'i q̃ erant capita tri
buũ. In monte em̃ libani crescunt maiores cedri q̄ȝ alibi
n Et cõminuet eos ꝛc̃.i.sicut vitulũ pascentẽ in libano
q̃ ex modico sonitu ꝛ fragore terret᷑ ꝛ tremuit sic isti fue
rũt mirabilit᷑ territi:

Psal.xxviij.
Afferte dño fi
lij dei ꝛc̃.hu
ic psal.pmit
tit᷑ talis ti.in hebreo
Psalm⁹ dauid. In
trãslatiõe ṽo hie.dr
Canticũ dauid.ꝛ in
idẽ redit ꝛ pȝ exposi
tio ex dictis s̃. psal.
xxij.ꝛ.xxiij. De ma
teria ãt h⁹ psalmi di
cit Hiero.in pȝlogo
h⁹ libri q̃ dauid fec
hũc psalmũ:in con
sumatione taberna
culi. q̃ fecit ad rpo
nendũ archã dñi.vt hr̃.j. Para.xxvj.q̃ cõsũmato erat ibi

e hereditati tue:ꝛ rege eos.
f ꝛ extolle illos vsq̄ȝ ineternũ

Canticũ dauid .xxviij.

a b Afferte dño filij dei af
c ferte dño filios arietũ
d Afferte dño gloriã ꝛ
e honorẽ:afferte dño gloriã
f nomi ei⁹: adorate dñm in
g atrio sãcto eius. Vox dñi
sup aquas:de⁹ maiestatis
h intonuit: domin⁹ sup aq̃s
i multas. Vox dñi in ṽtute
k vox dñi in magnificentia:
l Vox dñi cõfringentis ce
m dros et confringet domi
n n⁹ cedros libani. Et cõmi
nuet eas tanq̃ȝ vitulũ liba
o p ni:ꝛ dielctus queadmodũ
q fili⁹ vnicornũ Vox domi
ni intercidẽtis flamã ignis:
r vox dñi cõcutiẽtis desertũ
s ꝛ cõmouebit dñs desertũ ca
t des. vox dñi pparãtis ceruos

vt pdictũ ẽ:ꝛ q̃si cõ
minuti in mẽte:con
siderãtes diuinã ma
iestatẽ ꝛ suã fragili
tatẽ reputauerũt se
q̃si nihil. ꝛ sicut res
cõminuta: qꝛ tñ mo
yses non fuit in aliq̃
territus. vñ dixit ad
ppl'm. Nolite time
re ꝛc̃. ꝛ subdit᷑. Mo
yses ãt accessit ad ca
liginẽ in q̃ erat dñs
ideo subditur.
o Et dilect.s. moy
ses qui fuit deo dile
ct⁹:ꝛ hoib⁹:vt habe
tur Ecclesias.xlv.

deo deuote offerendũ ꝛ seruiendũ.ꝛ ſm hoc iste psal. di
uidit᷑ i duas ptes:qꝛ p̃ dauid inuitat ad offerenduȝ deo de
uote:secũdo declarat q̃ seruiendũ ẽ ei hũiliter ꝛ prompte
ibi:vox dñi. Circa pmũ dicit sic. a Afferte dño filij di
i.vos filij isrl' q̃ estis filij dei tãq̄ȝ ab eo specialit᷑ electi ꝛ di
lecti:ſm q̃ ipse dicit Exo.iiij. Fili⁹ me⁹ pmogenit⁹ israel.
Vel alit᷑. b Filij dei.i.vos sacerdotes ꝛ mistri q̃ int᷑ fi
lios isrl' estis specialit᷑ electi ad cultũ dei. a Afferte fi
lios arietũ.hoc dr̃ pp iuge sacrificiũ in q̃ offerebant᷑ quo
tidie duo agni immaculati:vn⁹ i mane:ꝛ ali⁹ in vespe:ꝛ p
hoc intelligunt᷑ alie oblatiões ꝛ sacrificia:q̃ offerebãt᷑ me
dio tpe:qꝛ añ sacrificiũ matutinũ nõ poterat fieri aliq̃ ob
latio seu sacrificiũ:silr nec post iuge sacrificiũ vesptinum
d Afferte dño ꝛc̃.oia opa vestra bona ad ei⁹ gloriã diri
gẽdo:ſm q̃ dicit aplus pma corin.x. Omia in gloriã dei
facite. Hoc ãt facit fides opans p dilectionẽ in q̃bus con
sistit cult⁹ dei interior:ꝑpt q̃ dicit aug⁹.in encheridion.
Fide spe ꝛ charitate diligit᷑ deus seu colit᷑. e Afferte
gloriã nomini eius.i.nomini ei⁹ tetragrãmaton:q̃ habe
bat᷑ in tãta reuerẽtia apud hebreos q̃ nõ nominabat᷑ in
publico ſz tñ in templo in bñdictionib⁹ sacerdotũ sup po
pulũ. f Adorate dñm ꝛc̃.i.in atrio sacerdotum vbi fie
bãt sacrificia q̃ erat sanctius alio atrio in quo erant alij
vulgares ad adorandũ ꝛ audiendũ ṽbum diuinum.
g Vox dñi. Hic ꝯñr dauid declarat q̃ deo sit obedien
dũ prompte:ꝛ hoc p multa exempla virtutis diuine cui
nullus potest resistere. Primũ ẽ exemplũ de trãsitu ma
tis rubri cũ dr̃ g Vox dñi.qꝛ sicut dictũ fuit Exo.xiiij
de nube intermedia inter castra isrl' ꝛ egyptioꝝ diuio iu
su pcesserũt tonitrua ꝛ fulgura subuertẽtia rotas curru
um egyptioꝝ ꝛ aqne reuerse sunt sup egyptios:iõ subdit᷑
h Dñs sup aq̃s multas. Secundũ exemplũ ẽ in datio
ne legis q̃ facta est in terrorib⁹ diuineq̧ ṽtutis. ſm q̃ dicit᷑
Exo.xix. Iã aduenerat dies tercius ꝛ mane inclaruerat:
ꝛ ecce ceperũt audiri tonitrua:ꝛ micare fulgura.ꝛ nubes
densissima operuit montẽ:clangorq̄ȝ buccine vehemẽti⁹
pstrepebat:ꝛ q̄ȝtũ ad hoc dr̃. i Vox dñi in virtute.po
stea locut⁹ ẽ dñs dicens: Ego sum dñs deus tuus. q̃ exau
di te de terra egypti.ꝛ cõseq̃nter ponunt᷑ decẽ pcepta de
calogi:ꝛ q̄ȝtũ ad hoc dicit᷑. k Vox dñi in magnificen
tia. Loq̃bat᷑.n.sicut rex magnificus imponẽs pcepta. Et
qꝛ filij isrl' fuerũt valde pterriti:ſm q̃ dr̃.ibi. Et pterriti ac
pauore cõcussi steterũt pcul dicẽtes moysi. Loquere tu
nobis ꝛ audiem⁹.nõ loquatur nobis dñs ne forte moria
mur. Et q̄ȝtũ ad hoc dr̃. l Vox dñi cõfringẽtis cedros
i.maiores illi⁹ ppl'i q̃ cõfracti timore sic loq̃bant᷑ moysi.

p Queadmodũ fili⁹ ꝛc̃.i.secur⁹ ꝛ impterrit⁹ sicut vnicor
nis. In trãslatiõe ãt hiero.iuxͣ hebreũ sic hr̃. Et dispergetie
eas q̃si vitulũ libani.ꝛ sarion q̃si fili⁹ rinocerontis. Et ea
dẽ ẽ snia:qꝛ multũ territi dispgunt᷑.vñ de filijs isrl' dr̃ vbi
s̃.pterriti ac pauore cõcussi steterũt pcul.ꝛ sarion.i.filius
p quẽ itelligit᷑ moyses a deo pdilect⁹. Sicut fili⁹. q̃si fili⁹
rinocerõtis.i.ita impauid⁹:sicut rinoceros:q̃ idẽ signat
q̃ vnicornis. Terciũ exemplũ ẽ de vindicta dñi facta in
deserto de chore ꝛ cõplicib⁹ eius vt hr̃ Nume.xvj.ex quis
aliq̃ fuerũt cõbusti p ignẽ a deo immissum:ꝛ aliq̃ a terra
absorpti:ꝛ q̄ȝtũ ad hoc dr̃. q Vox dñi intercidẽtis ꝛc̃.
qꝛ aaron p illa plaga sedãda obtulit thymiama:ꝛ sic ces
sauit incendiũ:ſm q̃ dr̃. Nume.xvj. Obtulit thymiama
ꝛ stãs inter mortuos ꝛ viuos p ppl'o depcatus ẽ:ꝛ plaga
cessauit. r Vox dñi cõcutientis desertũ.qꝛ tũc fuit ter
remot⁹ ꝛ terra aperuit os suũ ꝛ deglutiuit chore Dathan
ꝛ abyron:ꝛ tabernacula eoruȝ. s Et cõmouebit ꝛc̃.ħ
addit᷑.qꝛ ħ factũ accidit in deserto cades:vbi manserũt fi
lij israel lõgo tpe.vt hr̃ Deut.j. Quartũ exempluȝ ponit᷑
cũ dr̃. t Vox dñi pparãtis ceruos. Dicũt hebrei: vox
dñi occidẽtis ceruas. Hiero.in trãslatiõe iuxͣ hebraicum
dicit. Vox obstetricãs ceruas. ꝛ ſm hoc lr̃a ista multiplr̃
cit᷑ exponit᷑. Ra.sa.exponit de tempore messie i quo vt di
cit.iudei abundabunt omnib⁹ delicijs ac bonis. ꝛ sic ad
voluntateȝ eoꝝ dñs interficiet ceruos: ꝛ alia animalia sil
uestria que sunt comestibilia. Sed hoc dictum fundatur
super errorẽ eoꝝ quo dicũt vitã futuram fore animalẽ ci
bis indigentem sicut dixi plenius sup Gen.j.c. Et in hoc
errore conueniũt cum tartaris ꝛ saracenis. Dictio auteȝ
hebraica hic posita equiuoca est ad designandũ occisio
nẽ obstetricationem ꝛ pparationem. Scdm aũt trãslatio
nẽ hiero.iuxta hebraicã ponit᷑ de ṽtute dei dantis ceruis
virtutem pariendi.ꝛ etiam nutriendi fetus:ita q̃ supplet
ibi vicẽ obstetricis. Scdm aũt litterã cõem potest expo
ni de terra neptalim ſm q̃ scribit᷑ Gen. xlix. Neptali cer
uus emissus dans eloq̃a pulcritudinis q̃ exponit᷑ a do
ctorib⁹ hebreis ꝛ latinis:eo q̃ in sorte neptalim erat terra
primitiua añ alias sortes pferens fructus suos: sicut cer
uus velocius currit alijs animalib⁹:ꝛ ꝑpt᷑ hoc de illis fie
bant sacrificia in solennitate paschali de granis nouis et
tunc leuite cantabant diuinas laudes. que sunt eloquia
pulchritudinis. Scdm hoc igitur per ceruos hic intelli
guntur fructus de terra neptalim veloces ad maturescẽ
dum pre alijs:sicut ceruus velocior est in cursu alijs ani
malibus:q̃ q̃dẽ velocitas fiebat diuina virtute oia pdu
cẽte.ꝛ ſm ħ dr̃. Vox dñi pparãtis ceruos. Et qꝛ de ill' fru
ctib⁹ fiebat oblatõ i solẽnitate paschali:vt dictũ ẽ iõ subdit᷑

v Et reuelabit ꝓdēsa.i.atriū sacerdotū ⁊ tēplū.q⁊ tunc aperiebant ad solēni⁹ celebrandū diuina.⁊ dicitur.
x Cōdensa.eo q vulg⁹ nō hēbat illuc accessum liberu⁊.
y Et in tēplo ei⁹ ⁊c.q⁊ tūc diuine laudes forti⁹ cantabantur ꝑ leuitas ⁊ sacerdotes. Cū ꝟ accipiēt templū ꝑ tabernaculo qō ꝓparauit arche dñi.⁊ freq̄nt accipiēt vnū ꝑ alio in veteri test. z Dominꝰ diluuiū ⁊c. ꝟ ꝓñr ponit q̄tū expēplū ꝺ diluuio.qō tēpore noe fuit inductū diuia vtute sup trā ad puniēdū hoiz malicia. vt hr̄ gen. vij.⁊ c̄tū ad ꝟ dr̄. z Dñs diluuiū. id est trā dissipatā per diluuiū. a Inhabitare facit. ꝑ multiplicatōz hoim ⁊ aialiū q̄ i archa reseruauit. b Et sedebit dñs tāq̄ iudex oim c Rex ineternum. ſm illud Esa.ix. Multiplicabit ei⁹ impiū.⁊ regni ei⁹ nō erit finis.vltio dō ipcat ppō suo. d Dñs vtutē.ſ. patientie i aduersis. e Dabit ppō suo.i.det. Hebrei em̄ ñ hūt modū optatiuū ſ ꝑ eo vtūt futuro indicatiui modi. f Dñs bñdicet.i.bñdicat. g Ppō suo.eū i bōis tpalib⁹ ⁊ spūalib⁹ multiplicādo. h In pace. Quia sic dic̄ pstian⁹. Si q̄rat q̄d ē summū bonū in vita: bn̄ rñdet pax

Mystice posset expōi psal. iste de māali eccīa in q̄ q̄tidie offert agn⁹ imaculat⁹ ibs xp̄s ad honorē dei p̄is seu toti⁹ trinitatis.cui seruiedū ē.⁊ ꝑmpte obediendū ꝓpter mirabilia.q̄ facit in celo ⁊ in terris. Dño mirabili corresponder sacramentū baptismi: ſm illud Cor.x. Omnes in moyse baptizati sunt in nube ⁊ in mari. Scdo vo exēplo corrñdet publicatio euāgelij.ꝑ quā ꝓfracti sunt cedri libani.i.pncipes seculi submittēs hūilit colla sua iugo fidei. Tercio exēplo corrñdet repssio ignis iussu dei cōburendi virtutē amittētis in multis martyrib⁹. sicut pz ex eo rū legēdis.⁊ terremot⁹ oppnimēs tyrānos ⁊ eox ministros ⁊ corruere facies tēplo ydolox. sicut pz in legēdis plurīū martyx. Quartū vo exemplū repsentat primitiue ecclie statio.q⁊ tunc sicut terra primitiua ꝓtulit multos fideles gaudēter ⁊ ꝑmpte currētes ad martyriū.qō fuit materia exultatōis ciuiū celestiū in tēplo glorie deū tugit laudantiū. Quintū exēplū ꝓfigurauit statū mōi añ incarnatōnē xp̄i.in q̄ deo pmittēte suo iusto iudicio inundauit diluuium viciox.ſ ꝑ xp̄m ⁊ apostolos tanq̄ per alterum noe et filios ei⁹ hitata est terra ex multiplicatōe fideliū.

In psal. xxviij. Afferte dño. vbi dr̄ in postilla Vox domini obstericans ceruas.

Additio.

Apud hebreos duplex est vita futura. Primū ē in a tpe messie ꝑ eos adhuc expectati.in q̄ vitā animalē gerēdo: cibis ⁊ potib⁹ idigebūt. sicut ⁊ mō nisi q⁊ abundanti⁹ ⁊ supra modū.⁊ delectabili⁹ credūt se talia habituros. Scda est in alio seculo in qua ſm pncipaliores ⁊ magnis autenticos nō credūt hr̄e vitā corpalē.ſ spiritualem tm̄.vñ nō cōueniūt i hoc errore cū saracenis ⁊c.

Exaltabo te dñe ⁊c. Huic psal. Psal. xxix. ꝓmittit talis ti.in hebreo.⁊ in translatōe hiero.in xta hebraicū. Psalm⁹ cātici ꝑ dedicatōe dom⁹ dō Circa q̄ sciendū q⁊ ista dedicatio nō fuit dom⁹ dō in qua habitauit.lz aliqui hoc dicāt et male.q⁊ nō legit illi⁹ domus aliq̄ dedicatio.ſ tēpli edificati ꝑ salomonē.qō h dr̄ dom⁹ dauid.q⁊ voluit tēplū edificare.vt hr̄.ij.reg.vij.ſ de mandato dñi edificiū fuit retardatū vsq̄ ad tp̄s salomonis filij sui. Dauid tū tradidit ei descriptionē tēpli⁊ edificiox i circuitu ⁊ vtensiliū.⁊ ꝓparauit ipensas saltē ꝑ magna pte. vt hr̄.j.pal.xxviij. ꝓpt̄ qō hic ꝺr̄ dom⁹ dō. Dicūt aūt hebrei ⁊ satis verisimr̄.put plen⁹ declaratū fuit.iij.reg.viij.⁊.ij.paralip.vj.q⁊ in dedicatōe tēpli.cū sacerdotes pontifices archa vellent eā trasferre de tabernaculo dō in q̄ fuerat introducere intra sctōx. porte templi clauserāt se nec fuerunt reserate donec leuite cātātes psal. cxxxj. venirēt ad locū illū Propter dō fuū tuū ne auertas faciē xp̄i tui.i. salomonis in regē inūcti. Et rūc porte fuerūt reserate. Dō videntes oēs ppli cognouerūt q⁊ peccatū dō de adulterio bersabee ⁊ homicidio vrie erat totalit a deo remissum ⁊ vt q⁊ ad tp̄s illud plures de ppō tenebāt res ꝓpter dō ꝟ spūm. Ihr̄ dō ꝟ ꝓmissi

et reuelabit cōdensa: ⁊ in
y tēplo ei⁹ oēs dicēt gloriā
z Bñs diluuiū inhitare fac
a b c ⁊ sedebit dñs rex ineternū
d e Bñs ꝟtutē ppō suo da-
f g bit dñs bñdicet ppō suo i
b pace. Psal. cantici in
dedicatōe dom⁹ dō. xxix.
a Exaltabo te dñe qm̄
b suscepisti me nec de
c lectasti inimicos me
d os sup me. Bñe de⁹ meus
e clamaui ad te ⁊ sanasti me
f Bñe eduxisti ab iferno a-
nimā meā: saluasti me a de
g scēdētib⁹ i lacu⁊. Psallite
b dño sancti ei⁹: ⁊ ꝓfitemi me-
i morie sctitatī ei⁹. Qm̄ ira
in idignatōe ei⁹: ⁊ vita in
k volūtate ei⁹. Ad vesperū
demorabit flet⁹ ⁊ ad ma-
l tutinū leticia. Ego aūt dixi i abūdātia mea nō mo-
m ebor ineternū. Bñe i vo
lūtate tua: pstitisti decori
o meo ꝟtutē. Auertisti faciē
p tuā a me ⁊ factꝰ sū ꝓturbat⁹
q Ad te domine clamabo

dēs in spū fecit hunc psal. in q̄ describit pdicti pcī ꝓmissi
onē ex sua fragilitate.⁊ eiusdē remissionē ex dei misericor
dia ⁊ benignitate.⁊ ſm ꝟ iste psal. diuidit in duas partes
q⁊ primo dauid ꝓfitet diuinā benignitatē vel bonitatē. se
cundo ꝓpriā fragilitatē ibi. Ego aūt dixi. Circa primū da
uid primo dei bonitatē ꝓfitet. scdo alios ad idē hortat. ibi.
Psallite dño. Circa primū dicit sic. a Exaltabo te dñe.
nomē tuū publice collaudādo. b Qm̄ suscepisti me.
in tua gra. post tāta flagitia a me ꝑpetrata. ſ. in adulterio
bersabee ⁊ hōicidio vrie. c Nec delectasti ⁊c. ſ. achitophel ⁊ absalon. q̄ inducebāt ppl̄m ad me psequndū: allegā
tes ꝓpria me pdictū flagitiū. tū finaliter nō fuerūt delectati. q⁊ achitophel se suspēdit.⁊ absalō in bello iterijt.⁊ magna ps ppli seq̄ntis ipm. d Dñe de⁹ me⁹ ⁊c. corde et ore. e Et sanasti me. a pdicti pcī vulnere. f Dñe deduxisti ab inferno aniam meā ⁊c. q⁊ ꝓpt̄ dicta flagitia erās dign⁹ gehēna. ſ tu saluasti me tua misericordia.
g Psallite dño ⁊c. Hic ꝓñr alios hortat ad laudandū deū de misericordia sibi facta. d. g Psallite dño ⁊c. i.
h vos sacerdotes diuino cultui deputati.⁊ sctificati Et
ꝓfitemi ⁊c. ꝓfessione laudis. ad q̄m ꝓfessionē cuz dicerent.
i Memēto dñe dō: aptē fuerit porte tēpli. vt dcm̄ ē psal. hi-
cedē.⁊ sic oib⁹ appuit pctm̄ dō a deo dimissum. k Qm̄
ira ⁊c. cito transiens. vñ in hebreo.⁊ i trāsla. hiero. inq̄ hebraicū hr̄. Qm̄ ad momētū ira ei⁹ ⁊ vita in volūtate eius
q⁊ nō vult de⁹ mortē pctōris. ſ magis vt ꝑuertat⁊ viuat
Ezech. xviij. Quia ei⁹ mia superexaltat iudiciū Jaco. ij.
l Ad vesprū ⁊c. q. d. si i vespe iducat fletū pctōres puniēdo cito trāsibit.⁊ i mane dabit leticiā eos ꝓsolādo.
l Ego aūt dixi. h ꝓñr dō ꝓfitet ꝓpriā fragilitatē. Et circa ꝟ ꝓ
declarat suā miseriā.⁊ scdo dei clemētiā. ibi. Audiuit dñs
Circa primū dicit. l Ego aūt dixi. ⁊c. i. i pncipio regni mei
quando abundaui bonis temporalibus ⁊ spūalibus.
m Non mouebor ineternū. a via veritatis iusticie. Ex hoc
em̄ q⁊ in persecutōne saulis positus diu innocentiam seruauerat vt pater ex decursu primi Reg. de cetero eandem innocentiam se tenere confidebat. ideo dicebat.
n Dñe in voluntate ⁊c. fuit em̄ decorus corpe. vt habet
.j. Reg. xvj.⁊ magis mēte virtutis decore. Verumtamen
q⁊ in hoc nimis confidebat. deus ad horā eū dimisit.⁊ sic
grauiter peccando fragilitatem suam cognouit.⁊ hoc est
quod addit. o Auertisti faciem tuā a me. ad horā me
relinquendo fragilitati mee p Et factus sum conturbatus q⁊ ꝑ sathanā in flagitia grauia delectus.
q Ad te ⁊c. cor de ore.

r Et ad deū meū deprecabor. p victor peccatorū remissio ne allegādo qđ sequit. s Que vtilitas ꝛc.i.in peccato meo ex q̄ merui q̄ sanguis me⁹ effunderet. t Dū descendo ꝛc.i.si ppt eū incurrā mortē corpis ꝛ gehēne.q.dī. nulla:vñ sequit. v Nūqđ cōfitebit tibi pulvis.ſ. corpis mei incinerati.q.dī. nō: ꝛ iō meli⁹ est vt mihi remittas culpā ꝛ penā eternā eā cōmutando in penā tpalē. x Audivit dñs. Hic p̄fūr confidet diuinā clementiam.d. x Audivit dñs.deprecationē meam exaudiendo.

r et ad deū meū deprecabor
s Que vtilitas in sanguine
t meo: dū descendo in corru
v ptionē. Nunqđ p̄fitebit ti
bi pulvis: aut annūciabit
x veritatē tuā. Audivit domi
y z nus et misertus ē mei: do-
minus factꝰ ē adiutor meꝰ
a Cōvertisti planctum meum
b c in gaudiū mihi p̄cidisti sac
d cū meū: et circūdedisti me
e leticia. Vt cantet tibi glo-
f ria mea ꝛ non compungar.
g domine deus meus in eter
num confitebor tibi.

y Et misertꝰ ē mei. meū flagitiū remittēdo. z Dñs factꝰ ꝛc.insultꝰ sathane a me repellēdo. a Cōvertisti planctū meū. de pctī cōmissione. b In gaudiū mihi. de eiꝰ remissione. c Cōcidisti saccū meum. vestē lugubrē deponēdo. d Et circūdedisti me leticia. interi⁹ cōsolando. Hoc āt factū fuit qñ pꝰ pccatū bersabee vxie cōmissū ieiunavit david et flevit tacens sup terrā infirmato puero de bersabee nato. vt habetur.ij.Reg.xij. Postea mortuo puero surrexit de luctu: et mutata veste lugubri lotꝰ vnctꝰ ē in signū exultationis. Cognovit.n. peccatū suū dimissum q̄tū ad culpā: ꝛ pene ptē ppter luctū suum ꝛ pueri mortē. e Vt cantet tibi gloria mea.laude publica ꝛ clara. f Et nō cōpungar. remorsu cōsciētie mee ex peccati cōmissione:qđ cognovi eē dimissū q̄tū ad reatū culpe. g Dñe deꝰ meꝰ ꝛc.qz i patria erit cōfessio laudis divine p̄fecta p̄s.lxxxiij. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabunt te.

Moralit posset expōi p̄s.iste de q̄libet fideli:q̄ revelati peccatū a deo sibi dimissū:pp qđ grās agit; collaudando dei bonitatē:ꝛ recognoscēdo suam fragilitatem.

In psalmo.xxix. Exaltabo te. vbi dicitur in postil. Dicunt autem hebrei.

Additio.

Hoc dictū hebreoꝝ nulla vī hīe verisimilitudinē si cut dictū ē p̄s.in additiōe sup psal.xxiij. nec etiam oēs expositores hebrei. Ḥ dicūt nā rabi abenhazra q̄ magis sequit sensū literalē hūc psal.exponit de dedicatione domꝰ dauid:de q̄ ly nō legit facta aliq̄ solēnitas:cū illa nō erat cōstructa ad sacra seu sacrificia ministranda verisimile tū ē vt aliq̄ tocūditas in sua dedicatiōe fieret:cum illa fuit pma domꝰ ad honorē regie dignitatis i pplo isra belitico pstructa. Addit ēt abenhazra q̄ dauid p aliq̄ tē pꝰ añ p̄dictā dedicationē egrotavit ꝛ pvalvit:ꝛ sic de vtro q̄ grās agēs hūc psal.cōposuit:fm quā positionē satis ē ly applicabil:q̄ qdē expositio magis videt admittenda q̄ expositio Ra.sa. Tū qz illa p̄supp̄it miraculū de q̄ de nullem. Tū qz de remissione adulterij ꝛ homicidij fūt alij psalmi ppij:vñ nō ē necessariū:vt circa Ḥ p̄s.iste versetꝛ cetera.

Psalmus .xxx.

a In te domine speravi
b non cōfundar in eter-
c nū in tua justicia tua libera me
d Inclina ad me aurē tuam:
e f acceleravt eruas me Esto
g mihi in deū protectorē et in
domū refugij vt saluvz me
b facias. Qm̄ fortitudo mea
i ꝛ refugiū meū es tu: ꝛ p̄pt
k nomē tuū deduces me: et
l enutries me Educes me ō
laqo hoc quē abscondērūt
mihi:qm̄ tu es protector me
m us. In manꝰ tuas p̄mēdo
n spm̄ meū:r̄demisti me dñe

Replica.

In expositiōe psalmi.Exaltabo te. Burg.p̄fert rabi abenhazra rabi salomō. Et fm illū exponit istū psalmū de dedicatiōe domꝰ dauid addens q̄ David ān illā dedicationē egrotavit ꝛ cōvalvit: ꝛ sic de vtro q̄ grās agēs:hūc psal.cōposuit. Sz Ḥ expositio ea facilitate cōtemnit q̄ p̄bat. Nulli.n. auctoritati scripture innitit qđ ē argumentū apud Burg. valde cōe. Nec ē verisimile david domū suā dedicasse cū ān ꝛ pꝰ loc⁹ fuerit pphan⁹ i q̄ act⁹ cultus divini publice fieri nō p̄suevērt:nec ō egrotatione ꝛ cōvalescentia david scriptura allegat. Fundat igit illa expositio sup sola voluntate ꝛ imaginatione. etiaz nō ē verisimile q̄ david fecit psalmū singularē hūc de his q̄ cōtigerūt solum fm cursum naturalem q̄lia fūt illa de q̄bus dicit Abenhazra.p̄ut vult burg. Et cuz postillator exponit hūc psalmū de gratiarūactione david p remissiōe peccati adulterij et homicidij valde eleganter Burg.instat dicens q̄ de illa materia sūt alij psalmi facti. vbi respondeo q̄ non ē inconveniens devna materia p̄ces ē psalmos a dō factos vtz discurrēti per libz psalmorum.

Psalm⁹.xxx.

In te dñe speravi ꝛc. Huic psal. p̄mittit talis titulꝰ in hebreo. Ad victoriā psalmꝰ David. Et i translatione hieronymi tuꝫ hebraicū. Victori psal. david. Et pz expositio ex dictis supra psal.x.ꝛ.xiij. In aliq̄bus āt libris addit. Pro extasi. ꝫ nō ē in hebreo.nec i trāslatiōe hieronymi tuꝫ hebraicū:ꝛ iō vī ab aliq̄ doctore appositū forsan p eo qđ.j.dī. Ego aūt dixi in excessu mentis mee ꝛc. Excessus em̄ mentis ꝛ extasis idez signāt. Ex titulo aūt appareret auctor psalmi.ſ.david:ꝫ materia non appareret:pp qđ varie exponit. Dicūt em̄ aliq̄ q̄ david fecit hūc psalmū loquēs in p̄sona ppli de captivitate babylonica liberati p̄nidens in spū hāc liberationē. Aliq̄ autem dicūt q̄ fecit hūc psalmū loquēs in p̄sona ppli isrl liberati de servitute philistinoꝝ q̄ ipm david. Sz littera hꝰ psalmi nō videt bñ cōcordare.pp qđ Ra.sa. dicit q̄ fecit hūc psalmū exūs in p̄secutiōe saulis: p q̄ multos psalmos fecit:qz longo tempore:duravit. ꝛ fecit hunc psalmū grās agendo eo q̄ multa pericula p̄terita iam evaserat:ꝛ orando p evasione p̄sentiū ꝛ futuroꝝ:q̄ formidabat. Igit fm hanc sententiā q̄ videt mihi litere magis cōsona psalmꝰ iste dividitur in duas p̄tes:quia primo david ostendit p secutionis sue acerbitatem: secundo divine retributiōis equitatem:ibi. Erubescant impij. Prima in duas: quia primo ostenditur cōfidentie david stabilitas ꝛ secōo p̄secutionis atrocitas:ibi. Miserere mei. Circa primū dicit sic david. a In te dñe speravi.sicut in p̄tectore forti.

b Nō confundar ineternū. ly cōfūdar ad tps:qz erat exul ꝛ fugitivꝰ:ꝛ tāq̄ lesor regie maiestatis. c In iusti.tua libe.ꝛc.qz p̄fido de ea nō de mea. d Inclina ꝛc. loquit de deo more hūano:cuiꝰ ē aurē suā inclinare ad illud qđ vult audire:vel exaudire. e Accelera ꝛc.ne deficiā i p̄secutiōe f Esto mihi ꝛc.in p̄sentibus periculis.

g Et i domū refugij.p futuris: b Qm̄ fortitudo ꝛc. boies.n.ēt illi q̄ erāt de tribu iuda ꝛ david: ñ audebāt eū recipe timore saul reg: imo ēt cū eo erāt in p̄secutiōe david.fm q̄ dī.j.Reg.xxiij.q̄ si i terra se absconderit p̄scrutabor eū in cūctis milib⁹ iuda. i Et pp nomē ꝛc.p talem vīā q̄ saul ñ potit me cape. k Et enutries me.ſ.i deser tis locis vbi nō possū ab hoib⁹ victualia hīe. l Educes ꝛc.i.de occultis ysidijs zypheoꝝ:ꝛ p̄stitū q̄s faciebat ꝺ david i fauorē saul.vt hī.j.reg.xxiij. m In manꝰ ꝛc. qz ñ habeo p̄tectiōz seu defēsionē ex̄pte hoim. n Redemisti ꝛc.qz dō ō fortitudo egypti r̄dēpt⁹ fuerat i p̄lib⁹ antiquis.

o Odisti obſuãtes vanitates.i.ſomnia augurias ꝛ conſi
milia ꝙ quoꝝ obſeruatoꝛ aliq̃ ſperãt euadere piculum.
p Supuacue.qz talis obſuatio inutilis ẽ:imo nociua.
qz ẽ ſupſtitiosa. q Ego aũt ꝛc.nõ i talib⁹ ſomnijs vanis
i Exultabo ꝛc.me liberãte ab anguſtia.ꝛ ſicut pſecutio
ẽ cã triſticie.ſic liberatio ẽ cã letície.
k Qm̃ reſpexiſti ꝛc
Excelſus enim de⁹
hũilia reſpicit. ℣m
q̃ p̃s.cxxxvj.
l Saluaſti de ne-
ceſſitatib⁹.i.de picu
lis vrgentib⁹ in qui
b⁹ hõ ẽ neceſſitat⁹.
m Animã meam
.i.vitã meã.ꝛ q̃ fue-
runt illa picula vr-
gentia ſubdit.
n Nec ꝛcluſiſti ꝛc
.ſ.ſaulis ꝛ exercitus
ei⁹:q̃ cigebat dõz vi-
ros ei⁹ in moduz co
rone.ita ꝙ dõ deſpe
rabat ſe poſſe eua-
dere.vt hr̃.j.regum
xxiij. o Statuiſ
ti i lo.ꝛc.qz tũc ex-
ordinatõe diuia nũ
cius vẽit ad ſaul.di.
Feſtina ꝛ veni.qz i-
fuderũt ſe philiſtijz
ſup terraz. ꝛ ſic fuit
cõpulſus recedere:
ꝛ dõ q̃ fuit cõcluſ⁹
potuit q̃ voluit abi-
re. p Miſerere
mei.b ꝓfr̃ deſcribit
pſecutõis acerbitaſ
cũ dr̃. p Miſerere mei dñe ꝛc.pondere maloꝝ pñtiũ ꝛ
timore futuroꝝ iminentiũ. q Cõturbat⁹ ẽ ꝛc.iſta ira e-
rat ꝙ zelũ nõ ꝙ viciũ tñ ex ea dr̃ ocul⁹ coꝛpis turbari.quia
paſſio ire maxie apparet i facie ꝛ in oculis potiſſime.
r Anima mea.qz ira ꝙ zelũ oculũ mẽtis turbat. ℔ ira q̃ eſt
per viciũ illũ excecat. s Et vẽter me⁹.qz paſſio ire im-
mutat totũ coꝛp⁹. t Qm̃ defecit ꝛc.i.ad defectõẽ fuit
diſpoſita ex doloꝛib⁹ ꝛ anguſtijs.vñ de ipo dr̃.iij.regũ.j.
Et rex dauid ſenuerat.hẽbatq̃ etatẽ plurimos dies:cuiq̃
operirẽt veſtib⁹ nõ caleſiebat.ꝛ tñ tunc nõ hẽbat niſi.lxxx
annos.qz.xxx.annoꝝ erat cũ regnare cepiſſet ꝛ.xl. annis
tñ regnauit.vt hr̃.iij.reg.v. Oz.n.ita cito vẽit ad ſenium ꝛ
morte.vna cã fuit.ſ.ꝓpr̃ doloꝛes ꝛ anguſtias q̃s in pſecu-
tione ſaulis ſuſtinuit. v Infirmata ẽ ꝛc.in illa em̃ pſe-
cũtõe multas pauptates ſuſtinuit tãq̃ fugitiu⁹.vñ ꝛ ab a-
bimelech panes eſuriẽs petijt.vt hr̃.j.reg.xxj.ꝛ ab nabal
ſubſidiũ victus.vt hr̃.j.xxv.ex defectu aũt vict⁹ debilitat
coꝛpis virt⁹. x Sup oẽs ꝛc.qz eis ꝙ obꝓbꝛio diceba
tur q̃ erãt amici ꝓditoꝛis regis licet falſo. y Et timoꝛ
notis meis.qz tiore ſaulis nõ audebãt eũ recipe. ꝛ tiebãt
occaſiõe ei⁹ dãnificari a rege. z Qui videbãt me foras
ꝫ ẽ in deſertũ vbi erã fugitiu⁹. a Fugerũt a me Timen
tes ne ponereꝝ eis q̃ eẽnt de mea gente. b Oblitioni
dat⁹ ꝛc.ſ.amicoꝝ meoꝝ. c Tanq̃ mort⁹ de q̃ dr̃ vul-
gariter. Mortu⁹ nõ hz amicũ. d Fact⁹ ſum ꝛc.de quo
null⁹ ſperat recupatoꝛ. e Qm̃ audiui vitupatoꝛ mul-
to.ꝛc.vñ ꝛ nabal cui⁹ mãſio erat i carmelo i q̃ dõ ꝛ viri ei⁹
ſepe latitabãt vitupauit dõ ꝛ viros ei⁹ dicẽs. Quis eſt dõ:
ꝛ q̃s ẽ filiꝰ Iſai.q.d.nulli⁹ mometi.ꝛ ſubdit. Modie increuerũt fui q̃ fugiũt dños ſuos ꝛc. f In eo dũ conueni-
rẽt ꝛc.ſ.ſaul ꝛ exercit⁹ ei⁹. g Accipe aiam ꝛc.qz de mor
te mea tractabãt. h Ego aũt in te ꝛc.tãq̃ i meo ꝓtectoꝛe
i Dixi de⁹ me⁹ es tu.ꝓ vers fidẽ ꝛ cultũ. k In mani
b⁹ tuis ꝛc.i.ſoꝛtes tã vite q̃ moꝛtis mee ſunt in ma diſpo
ſitione. In hebꝛeo hr̃: In manib⁹ tuis tpa mea.i.aduiuẽ
dũ quãtũ tibi placuerit ꝛ nõ pl⁹. l Eripe me ꝛc.ſ.ſaul
ꝛ ſuoꝝ ꝓplicũ. m Et a pſeq̃ntib⁹ me.q̃cũq̃ alia occaſi
one. n Illuſtra
faciẽ ꝛc.i.ſuper me-
metipm me tua gra
illuſtrãdo. o
Saluũ me fac ꝛc.ſ.
in mea iuſticia.
p Dñe ñ ꝓfun.ab
aduerſarijs captus
ſeu acerbitate pſecu
tionis impatiaz fra
ctus. q Qm̃ ino
cui ꝛc.qz poteſ es
me exaudire.
r Erubeſcant. De
ſcripta acerbitate.ꝓ
ſecutõis.ꝛ ꝓfr̃ diſcri
bit eqtas dine reri-
butõis.ꝛ ꝓ q̃tũ ad ꝙ
ſequẽtes.ſcõo q̃tus
ad pſecutoꝛs ſuſtinẽ
tes.ibi q̃mag. Cir-
ca pmũ dicit.
r Erubeſcãt impij
nõ poterẽs aſſeq̃ iu-
dicium intẽtũ i pſecutio
ne iuſtoꝝ.ſic̃ tyran-
ni intẽdẽtes per to-
mẽta auertere mar-
tyres a fide.ꝛ nõ va-
lẽtes erubeſcebant
ꝛ ꝓfundebant de eo
rũ tolerãtia.ſic̃ pz ꝺ
Datiano ꝛ ſcõ paſchaſio
cẽtio.ꝛ ꝺ paſchaſio
ꝛ ſcã lucia.ꝛ in multis aliꝭ.ꝛ ſaul pſeq̃ns dõ eũ capere non
valẽs reuertebat i domũ ſuã ꝓfuſus .j.reg.xxiij.ꝛ.xxiiij
s Et deducãt in infernũ.poſt vitã iſtã ſi in ſua malicia ꝙ
ſeuerẽt. Hoc aũt dicebat dõ nõ zelo vidicte.ℌ zelo dine iu
ſticie.cui ẽ applaudendũ.ℑm ℔ p̃s.lvij. Letabit iuſt⁹ cum
viderit vindictã ꝛc. t Muta fiãt ꝛc.i.ſaulis q̃ aliq̃n vo
cabat dõ filiũ ſic̃ hr̃.j.reg.xxiiij.vbi dr̃. Dixit ſaul. Nũq̃d
℔ vox tua ẽ fili mi dõ.ꝛ leuauit ſaul vocẽ ſuã ꝛ fleuit q̃ ei
ꝓpatiẽs ad boꝛã.tñ poſtea q̃ſiuit eũ ad mortẽ. Et labia ba
bitatoꝝ celle ꝛ ziphęoꝝ q̃ ꝓtendebãt amicitiã ad dõ i ver-
bis.ꝛ tñ q̃rebãt eũ tradere i manu ſaulis.vtz.j.reg.xxiij.ꝛ
xxvj. v Que loquũtur aduerſus iuſtũ.i.memetipm q̃
etiã nihil eis nocui ſed benefici. x Iniquitatem.de me
dicentes q̃ quererem malum ſauli regi. ℑm q̃ habetur
.j.Regum.xxiiij. y In ſuperbia ꝛ in abuſione.quia
aliqui de dauid loquebantur ſuperbe iactantes ſe vt cape
rent regis inimicum.et aliqui in abuſione mendaciter de
trahentes ipi dauid.vt haberent gratiam ſaulis.
z Magna multi. Hic ꝓfr̃ deſcribit equitas diuine re
tributõis q̃tum ad ſuſtinentes patienter pſecutionem
ꝓpter deum.Et primo facit dauid quod dictũ eſt.ſcõo ex-
hoc inuitat fideles ad patiẽter ſuſtinendum.ibi. Diligite
dñm.Circa primũ dicit. z Magna.i.valde magna.
a Multitudo dulcedinis ꝛc.i futura beatitudine.quia
oculus non vidit nec auris audiuit que ꝓparaſti diligẽ
tibus te.vt habetur Eſai.lxiiij.
b Perfeciſti.i.perfectã rem feciſti ꝛ ꝓparaſti. c Eis
qui ſperãt in te.ſpe debita.q̃ eſt ex gẽa ꝛ ex meritis pueni
ens. d In ꝓſpectu filioꝝ hoim.qui non timẽt nec eru
beſcũt ſuam ſpem oſtẽdere coram hominib⁹ eos perſequẽ
tibus. e Abſcõdes eos in abſcondito facie tue.i.coram
facie tua.que hoib⁹ huiꝰ mundi eſt abſcondita.

f In cōturbatione hoim.qz visi sunt oculis insipiētium mori:illi aūt sunt in pace:vt habet Sap.iij.z qz nō soluz g Protegit eos in futuro seculo:ꝫ etiā aliqñ in pñti: iō subdit h In cōtradictione linguarū.s.ab illis q̄ linguis suis tractabāt ō morte eorū z qz istud cōtigit xpi dauid ab habitatoꝛib⁹ ceile:q̄ tractabāt inter se ipm tradere in manib⁹ saulis vt hr̄.j. Reg.xxiij. iō ꝯras agendo subdit dicens.

i Benedict⁹ dñs qñ mirificauit zc.me liberādo mirabiliter.

k In ciuitate munita.i.cella in q̄ credidit eū saul cape:eo q̄ erat ciuitas fortis z clausa: sm q̄ hr̄.j. Reg.xxiij. Nūciatū est aūt saul q̄ venisset dauid in cella:z ait saul. Tradidit em̄ dñs in man⁹ meas: cōclusus ꝫ est ingressus vrbē in qua porte z sere sunt. l Ego āt dixi zc. In trāslatione hiero.iuxta hebreū hr̄. Ego autem dixi in stupoꝛe meo.stupoꝛ em̄ est quidā excessus mētis. Dauid aūt tūc fuit posit⁹ i magno stupoꝛe:qñ audiuit q̄ saul veniebat ad obsidiēdū eū.z q̄ viri ceile traderent eū in manu saul:z tūc dixit dauid dño. m Proiect⁹ sum zc.q.d.videt q̄ ego sim posit⁹ extra custodiā tuā.

n Ideo exaudisti zc.me mirabiliter liberādo. o Dū clamarē ad te.corde z oꝛe posit⁹ in tāta anxietate.

p Diligite dñm. Hic p̄fr̄ inuitat fideles ad patienter tolerādū.d. p Diligite dñm oēs sancti ei⁹.ita q̄ nō recedatis ab amoꝛe ei⁹ positi in tribulatiōe. q Qm̄ verita zc.bñ remunerādo vos p vr̄is angustijs: z laboꝛib⁹.

r Et retribu.abundāter zc.i.vr̄is psecutoꝛib⁹ eos debite puniēdo:iō subdit. s Viriliter agite in bonis pseuerādo z psperādo. t Et cōfoꝛtet coꝛ vr̄m tribulationes sufferēdo. v Omnes q̄ speratis in dño.spe debita:que est certa expectatio future beatitudinis ex gratia z meritis p̄uenies. Expositio aūt hui⁹ psal. z sequēt̄ z cōsimiles:licet sint historiales seu litterales respectu ipius dauid:sunt tñ moꝛales respectu nr̄i.s.inquātū dauid dedit nobis exempla virtutis.

In psalmo.xxx. In te dñe speraui.vbi ōꝛ in postil. Igitur sm hanc sententiam.

Additio.

Littera hui⁹ psalmi nō pōt rōnabiliter videri cōsona sr̄e Hab.sa.quā sequit postillatoꝛ:nā iste vsus: In man⁹ tuas cōmēdo spm̄ meū: q̄ est ꝓpe p̄ncipiū psalmi necesse est vt exponat de xpo q̄ clamās in cruce eadē vba formaliter p se ꝓtulit.vt ptz luce.xxiij.ca .et iō sicut psal.ille q̄ incipit hely hely lamasabathani. ꝫ est. deus de⁹ me⁹ vt q̄d dereliquisti me:q̄ fuerūt verba i cruce clamātis:exponit ad lr̄am de xpo : sic z pari rōne iste ps.vbi ponunt hec vba a xpo etiā i cruce ꝓlata.s. In manu⁹ tuas cōmēdo zc.exponēdus est p̄ncipaliter de xpo sic tñ vt q̄cqz xps de se loquit̄ sm naturā assumptā: q̄cqz de membris suis:q̄ sunt coꝛpus eius mysticuz.s. eccl'ia vñ sm glo.in hoc loco. Qui em̄ dignat⁹ est ꝓnobis hō fieri : nō dedignat nos trāsfigurare in se.vñ in ꝫ ps.vtēda est regula Isidoꝛi q̄ ponit in ꝓlogo sup Geñ . In ꝫ igit̄ psalmo xps p̄mū sm q̄ hō oꝛat. In te dñe speraui q̄ verba vsqz ibi. Educes me de laqueo quē absconderūt mihi : inclusiue faciliter p̄nt applicari xpo in agone passionis existēti zc.scdo cū dicit. In man⁹ tuas dñe ꝯmendo spm̄ meum. sunt ꝓpria verba ab ipo xpo ꝓpe⁊uā sanctā expiratione ꝓlata:vt dictū est:in q̄b⁹ verbis spm̄.i. aiam a coꝛpe in ꝓximo separādā deo cōmēdat. Cōsequēter xps tercio in ꝓsona coꝛpis sui mystici p hmōi passionez redēpti gratias agēs dicit: Redemisti me dñe de⁹ vitatis vbi xps q̄ est veritas:de⁹ veritas vocat qz fecit qō ꝓmisit.z qz hmōi redēptionis xpi nō sunt ptices illi q̄ finē suū in vanitatibus seculi ponūt:ꝫ tm̄ illi q̄ hmōi vanitatib⁹ dimissis in dño sperāt:z in ipius misericoꝛdia letantur:iō sequit. Odisti obſuātes vanitates supuacue. Ego aūt in dño speraui exultabo z letaboꝛ in misericoꝛdia tua . vbi oñdit redēptio hmōi misericoꝛdie diuine attribuenda potiꝰ q̄ꝫ meritis:vnde vlteriꝰ dicit . Qm̄ resp exisi humilitatē meā.i.infirmitatē sez q̄ nō poteram p p̄ijs actib⁹ seu meritis redemi: z ideo. Saluasti de necessitatib⁹ aiam meā.ꝫ ē de necessitate moꝛtis spiritualis in q̄ multe misericoꝛdie iclusunt:z iō pluraliter de necessitatib⁹ dicit. Consequenter xps quarto sm naturā assumptā dicit. Nec⁊ pclusisti me in manu inimici.qz in sepulchꝛo posit⁹:z ab inimicis custodit⁹ nō fuit in manib⁹ eoꝛ cōclusus : ꝫ potius de illa clausura exiuit in spaciosum locū.s.in statu glorioſe libertatis.vñ Statuisti in loco spacioso pedes meos . z p̄fr̄ ꝫ verba spāliter referri ad ꝫ q̄ xps post resurrectionē iuit i galyleā i mōtē quē discipulis suis statuerat:vbi z pedes ei⁹ glorioſos tenuerūt Math.xxviij.ca . z qz statim post resurrectionē glorioſam xpi ei⁹ coꝛpus mysticū fuit i maximis tribulationib⁹ z psecutionib⁹ tā iudeoꝛ q̄ꝫ romanoꝛ.vt ptz in actib⁹ apl'oꝛ:z i alijs gestis discipuloꝛ xpi Idcirco p̄fr̄ xps q̄nto i ꝓsona coꝛpis sui mystici dicit oꝛādo:miserere mei dñe qm̄ tribuloꝛ zc.q̄ oia faciliter applicant eccl'ie p̄mitiue in his tribulationibus ꝓstitute vsqz ibi. Sup oēs inimicos meos zc. Circa q̄ sciēdū q̄ eccl'ia post xpi resurrectionē non solū fuit afflicta seu tribulata ab inimicis.s.iudeis z paganis:q̄ de directo eā p sequebātur:ꝫ etiā a falsis xpianis:z pseudo apl'is.de quib⁹.ij. Corinth.xj. Periculis ex genere:piculis ex gētib⁹ : piculis i falsis fratrib⁹. Falsi em̄ xpiani mali viuentes:silr̄ z pseudo apl'i falsa dogmatizātes obꝓbꝛiū z etiā timoꝛē subuersionis in religiōe xpiana quātū in se erāt causabāt : ꝓ q̄bus oibus xps in ꝓsona eccl'ie dicebat Sup oēs inimicos meos factus sum obꝓbꝛiū vicinis meis valde z timoꝛ notis meis:vt p inimicos intelligant iudei seu pagani:p vicinos pseudo apl'i:q̄ magis videbant appꝛopinq̄re ad sequelā xpi:licet false.p notos vo falsi xpiani vulgares:z sic cū ōꝛ. Vicinis meis z notis meis.intelligendū est sub sensu ablatiui casus nō datiui ex q̄rū p̄uersitate sequebat tāta diffamatio i vita z doctrina eccl'ie q̄ sim plices infideles viā salutis inq̄rere ab ipa doctrina eccl'ie discebāt:iō sequit. Qui videbāt me foras fugebant a me zc.moꝛs xpi salutifera tradita erat fere oblitioni . Vñ sequit sexto in ꝓsona xpi. Oblitioni fact⁹ sum tāq̄ moꝛtuus a coꝛde:z fact⁹ sum quasi vas pditū.qz p talem falsam doctrinā z infamiā quodāmō exuꝛ xpi videbat euacuari j.Coꝛinth.j. Cetera āt q̄ sequunt faciliter sunt applicabilia ad diuersas z varias tribulatiōes:psecutiōes: obꝓbꝛia:z cōminationes eccl'ie p̄mitiue post resurrectionez xpi vsqz ibi. In manib⁹ tuis sortes mee vbi in hebraico hr̄. In manib⁹ tuis tpa mea:cui⁹ sensus est:qz eccl'ia in ꝫ seculo cōstituta tāq̄ nauis in medio maris q̄ñq̄ fluctib⁹ seculi agitat:q̄ñq̄ vo ꝓcellis in aurā cōuersis aliquali letat trāquillitate:vt hr̄ infra psal.cvj.z in euāgelio : z hec sunt tpa q̄ in manib⁹ dei ꝓfitet eē eccl'ia .d. In manibus tuis tpa mea.q.d.tā i tpe fluctuatiōis q̄ꝫ i tpe serenitatis i te speraui.qz de⁹ me⁹ es tu.iuxta illud ad Roma . xiij. Siue viuim⁹ siue moꝛimur dei sum⁹ . Cōsequenter xps in ꝓsona coꝛpis sui mystici.s.eccl'ie oꝛat q̄ pdicte tribulatiōes nō cedāt i ꝓfusionē eccl'ie finalē.d. Nō ꝓfundar q̄ñ iuocaui te:ꝫ posti⁹ in ꝓfusionē veniant aduersarioꝛ spāl'r

eox q̄ nomē xp̄i blasphemāt vñ dicit. Erubescāt impij ꝛc. muta fiāt labia dolosa q̄ loquunt aduersus iustū .i. xp̄m. Iniq̄tatē in supbia ꝛ inabusione. In supbia em̄ hūane sapiētie se extollētes q̄dā phi loquunt aduersus xp̄m: ꝫ iudei inabusiōe. s. scripturis abutēdo. Cōsequenter dicit octauo. Magna multitudo dulcedis tue vbi pphetie xp̄s declarat q̄ oia p̄dicta aduersa cedēt in bonū inuisibilie iustox quox ineffabilis suauitas ē: ꝛ iō dicit. q̄ magna multitudo ꝛc. qō q̄dē bonū inuisibile ꝛ absc̄ditū est. vñ dicit. Quā absc̄disti timētibꝰ te. silr ꝛ bonū pfectū ē. vñ dicit. Perfeciſti eis. qō q̄dē bonū licet mō sit occultū sperāt tū i futuro iudicio maxie publicari: vñ dicit. Perfeciſti eis q̄ sperāt in te in pspectu filiox hoim. i q̄ statu .s. cū erūt tuſti intra absc̄ditū faciei diuine eū. s. videntes p speciē: tūc erūt oino absc̄diti. i. se pati a cōturbatiōe hominū: ꝛ silr ptecti a p̄dictiōe linguax: ꝛ ꝫ est qō dic̄. Absc̄des eos in absc̄dito faciei tue ꝛ sic pteges eos ꝛc. Cō seqnter nono. qz eccl̄ia licet in ꝫ seculo nō dū i absc̄dito faciei diuine trāquilla existēs: ꝫ in cōtradictione hoim ꝛ in cōtradictione linguax adhuc fluctuās: cū ꝫ tū mirifice misericordia diuina ptegit. idcirco in pſona ipius ecclesie dicit. Iudicꝰ dñs qm̄ misericordiā suā mirificauit mihi in ciuitate munita. i. in ꝫ mundo q̄ ciuitas munita: ōr p̄m glo. eo q̄ sapia carnis ꝛ philosophica traditione ꝺ deū armata est: q̄ quidē ptectio sic ē mirificata q̄ꝫ rōnem hūanā excedit. iō sequit. Ego aūt dixi in excessu mentis mee. i. in pauore meo: cū ꝺ me horribiliter insurgerēt gētes. Proiectꝰ sum a facie oculox tuox. ꝫ est qz p vīā hūanā nō possem euadere: ꝫ solū diuina miseratione fideliū p ces acceptāte: vñ sequit: Ideo exaudisti vocē oronis mee Cōsequēter decimo eccl̄ia seu ppl's fidelis p̄dictas ꝺdictiones atq̄ angustias hmōi expt̄: ꝛ ex his mirifica misericordia liberatꝰ iam alios hortat dicēs. Diligite dñm oēs sancti eiꝰ. ꝫ est dicere. ex his tribulationibꝰ nō debetꝫ desistere a vīa veritatis: ꝫ viriliter agere: qz q̄ abundāter superbiūt punient. ꝛ iusti sperātes p̄miabunt. vñ or. Diligite dñm ꝛc. ꝛ viriliter agite ꝛc. Et nota q̄ in hac vltima cōclusione exhortatoria tāgit psalmista tres virtutes q̄bus viriliter est agēdū ad vltimi finis cōsecutionē: q̄s nō tangit ordine nature: ꝫ dignitatis: vñ p̄ tāgit charitatē tanq̄ ceteris dignioꝛē: ꝛ ꝫ cū dicit. Diligite dñm oēs sancti eiꝰ scōo tāgit fidē: q̄ virtutū est fundamētū: ꝛ ꝫ cū dicit. Qm̄ pitatē req̄ret dñs. tercio spem cū dic̄. Qui speratis i dño.

In te dñe speraui. Hūc psalmū expo nit postillatoꝛ ad lr̄am de dauid ꝑm hystoria. Burgaūt putat illā expositionē irrōnabilē maxie q̄ q̄dā sunt v̄ba q̄ xp̄s in cruce ꝓtulit: que nō p̄nt ꝓprie de alio exponi: puta. In manꝰ tuas cōmēdo spiritū meū: ꝫ clax est argumētū illud modicū valere: q̄ sancti doctoꝛes dicūt illū versum ꝛ nōnulla alia verba xp̄i foꝛe doctrinalia plus q̄ꝫ formalia: ꝛ q̄ xp̄s ea dixerit plus gr̄a exempli q̄ꝫ pſonalis subsidij. Et q̄ p̄m sanctos doctoꝛes dauid sepe ꝛ multū figurat xp̄m: ꝛ gerit eiꝰ typū spal'r in pſecutione nō mirū q̄ multi psalmi de dauid p hystoriā exponendi xp̄m dñm p̄cipaliter ꝛ eiꝰ passionē describūt: sic q̄ q̄ꝫ sunt de dauid ad lr̄am facti sunt tū p spm̄sanctū ō xp̄o p̄n cipaliter intenti. Et p illū modū dicēdi tollunt multe diuersitates inter postillatoꝛē ꝛ Burg. circa psalteriū.

Beati quox remisse sunt ꝛc. Huic psal. p̄mittit talis ti. i. hebꝛeo. Dauid eruditio. ꝛ ponit lr̄a lamech ad designādū q̄ dauid] est datiui casus. In trāslatione Hiero. iuxta hebꝛeū ponit sic. Eruditio dō. tū nō mutat sensus. p ꝫ ei qō ponit ꝫ. Eruditio. dat intelligi q̄ aliq̄d ꝓfundū fuit ipi dauid reuelatū sed q̄d sit illud nō apparet in spāli ex littera titli: ꝓpter qō varie circa ꝫ ōr ab hebꝛeis doctoꝛibꝰ ꝛ latinis: ꝛ omissis alijs accipio vnū modū dicēdi: q̄ videt mihi magis pbabilis: ꝛ magis cōsonꝰ lr̄e. ꝛ ipm pseguit Saul. hebꝛeus videlicet q̄ dauid fecerit hūc psalmū qm̄ sibi fuit revelatū a deo dimissum sibi peccatū adulterij cū bersabee: ꝛ homicidij vrie: qō nō pōt sciri ab aliq̄ nisi per spāle dei reuelatiōes alioquin posset sciri aliqs certitudinaliter se habere gr̄am si ne qua non remittit culpa: qō est ꝺ illud

Eccl. ix. Nemo scit vtrū amoꝛe an odio dignꝰ sit. Sciendū igit q̄ circa dimissionē dicti peccati fuerūt plures reuelatiōes diuie. Pria fuit facta ipi nathā ꝓphete cui fuit reuelata dimissio dicti peccati: q̄ꝫtū ad ptem pene ipo dō pctm̄ suū humilit recognoscēte. vt hr̄. ij. reg. xij. dauid ad nathā Peccaui dño. Dixitq̄ nathan ad dauid. Dñs q̄z trāstulit pctm̄ tuū nō morieris ꝛc. Moꝛs em̄ coꝛporalis quā dauid meruerat: ꝓpter humilē confessionē suā trāslata fuit ad puerū de bersabee natū. tū cū ꝫ dixit sibi nathā q̄ esset affligendus tpaliter ꝛ q̄ dñs suscitaret ꝺ eū malū de domo sua vt ibidē habet. ꝛ reuelationes non fuerūt facte ipi dauid imediate: q̄z tūc nō erat dignꝰ: postea tū p penitētiā ꝛ oroes deuotas meruit: vt sibi reuelaret dimissio peccati p̄dicti q̄ꝫtū ad culpā ꝛ de ꝫ fec̄ hūc psal. In q̄ primo grās agit de peccati dimissiōe scōo orat vt pseruet a recidiuatiōe ibi. Pro hac oꝛabit. Prima in duas. q̄ꝑ describit remissiōis culpe fructū: Scōo remittēdi modū: ibi. Qm̄ tacui. Circa primū dicit. a Beati quox ꝛc. q̄ꝫtū ad culpā. Isti em̄ sunt beati i spe: ꝛ si nō ad huc in re. Remissio. n. culpe nō fit nisi p gr̄am: q̄ est quedā arra glorie. b Et quox ꝛc. s. ipi deo: non q̄ possit ei aliq̄d celari aut tegi. ꝫ q̄ nō respicit ad vlteriꝰ puniendā saltē pena eterna: ꝛ ꝓpter hoc subdit. c Beatꝰ vir cui nō ꝛc. ad eternaliter puniēdū. d Nec est in spū ꝛc. q̄ vere penitet mēte sicut exteriꝰ oꝛe. e Qm̄ tacui. Hic ꝓnr oñdit remissionis modus: ꝛ q̄ꝛ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt: iō describit primo remissionis impedimētū: scōo eiusdē factiuū. ibi. Delictū meū Circa primū sciendū q̄ impedimētū remissionis culpe est eiꝰ celatio sub sanctitatis specie ꝓpter qō dicit Prouerb. xxviij. Qui absc̄dit scelera sua nō diriget dauid aūt peccatū cū bersabee celauit: ꝛ ꝓpter eiꝰ maioꝛē celationē vriā occidi fecit ꝛ sic de peccato in peccatum miserabiliter fuit: deo iuste p̄mittente ꝛ dyabolo opante ꝛ hoc est quod dicit dauid. e Quoniā tacui. scelus meuz absc̄ondēdo. f Inueterauerunt ossa mea id est vires anie ex peccatorū contractione que p ossa designant: in quibꝰ cōsistit robur coꝛporis: sicut in viribus anime robur mentis maxime in viribus intellectiuis.

g Dum clamoꝛem tota die. iste clamoꝛ nō erat confessionis peccatoꝛū: sed an ꝛietas timoꝛis: ne sup eū appareret diuinū iudiciū in aliqua manifesta punitione. Ex verecundia em̄ nō aperiebat peccata sua faciendo ꝓ eis debita sacrificia in lege p̄cepta. que ꝓ varijs peccatis varie imponunt ꝛ sic merito formidabat ne sup eū veniret vindicta diuina aperta. et est hoc quod dicit.

h Qm̄ die ac nocte ꝛc. i. cōtinue timui aggraua tionem manꝰ tue sup me. i Cōuersus sum in erumna ꝛc. s. cōtritionis. Id verbū em̄ nathan ꝓphete fuit cōtritus ꝛ cōfessus peccata verecundia deposita: vt hr̄. ij. reg. xij.

k Delictū. Hic cōsequenter ponit id quod est remissionis culpe factiuū. quod est humilis ꝛ vera cōfessio quam fecit dauid ad verbū nathan ꝓphete vt dictum est. et ꝫ est quod dicit. k Delictū meū ꝛc. ꝓ verā cōfessionē ꝛ satisfactionem ꝛ sacrificioꝝ oblationē.

l Et iniusticiā meā nō abscōdi. post natbā reprehensionē.
m Dixi. i. firmiter ꝓposui ꝛ ope impleui. n Confitebor aduersum me iniusticiā meā dño. mō p̄dicto.
o Et tu remisisti ꝓ grām tuā. p Impietatem peccati mei. ḡtūm ad culpā. q Pro hac orabit. Hic ꝓfr dauid ozat vt ꝑseuer̄ a recidiuo: ꝛ p̄ facit qō dictū est: scdo ponit monitionē ergo alios: ibi. Nolite fieri. Circa ꝓmū dicit sic. q Pro hac. s. re q postea subdit. vñ ꝛ i trāslatione hiero. hr Pro hac orat ꝛc. r Orabit ad te ois sanct⁹. i. a culpa ppe trata ꝓ te emendat⁹. s In tpe oportuno. qō est tps remissionis culpe: tunc em̄ sunt p̄ces exaudibiles: q; in gratia facte ꝛ ꝓ quo tūc sit orādū subdit cū dr. t Verūtū in diluuio aquarū multarū. i. tēptationū vehemētiū. v Ad eū nō approximabūt. s. pctā p peccati recidiuū: de b dz orare deū ois emēdatus a pctō. ꝛ sic orabat dauid iō subdit. x Tu es refugiū meū ꝛc. i adulteriū ꝛ homicidiū p petrationē. y Exultatio mea. relaxādo culpā: q; sicut cōmissio culpe est penitentib⁹ cā tristicie. ita est remissio cā letitie. z Erue me ꝛc. i. a demonib⁹ querētib⁹ me ipellere ad recidiuū: fm qō dr. j. Pe. v. Aduersari⁹ vr dyabolus tanq̄ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret. a Intellectū tibi dabo. fm hebreos. b allegat dauid ꝓ cā qua debebat eū ꝑseuerare a culpa: ꝛ ꝓiungit sic lr̄e p̄cedēti. Erue me a circūdātib⁹ me. i. a demonib⁹ me tēptantib⁹: q; dixisti mihi. a Intellectū tibi dabo. ad cognoscēdū agēda

ꝛ iusticiā meā nō abscōdi

n Dixi ꝓfitebor aduersū me
o iusticiā meā dño: ꝛ tu re-
p misisti i pietatem pcti mei
q
r Pro hac orabit ad te ois
s sctūs i tpe opportūo Verū-
t
v tñ i diluuio aq̄r mltar̄. ad
x eū nō approximabūt. Tu
es refugiū meū a tribulatō
ne q̄ circūdedit me: exulta
y z tio mea erue me a circūdā-
a tib⁹ me Intellectū tibi da

b bo ꝛ istruā te in via hac q̄ gr̄
c dier̄ firmabo sup te oc̄los
d meos Nolite fieri sic̄ equ⁹
e ꝛ mulus q̄b⁹ nō est itellec-
f ct⁹ Inchamo ꝛ freno max
illas eor̄ ꝓstringe q̄ nō ap
g proximāt ad te. Multa fla
b gella peccatoris sperantē
i aūt i dño misericordia cir-
k cūdabit Letamini in dño
l m ꝛ exultate iusti: ꝛ gloriami
ni omnes recti corde.

gr̄a circa se ex sanctor̄ ꝛ angelor̄ societate grata: ꝛ iō in fine psalmi excitat iustos ad laudē dei. d. k Letamini in dño. gaudio interiori. l Et exultate. gaudio exteriori: q̄ exultatio dr̄ q̄si extra saltatio: inquātū gaudiū mentis ꝓrūpit exteri⁹ in vocib⁹ diuie laudis. m Et gloriami omnes recti corde: q; fm q̄ dicit ap'ls Corinth̄. j. Gl'ia nr̄a h̄ est testimoniū ꝓscie nr̄e. Hec ei est recta gloriatio q̄n̄ ꝓscia n̄ remordet ō g̃ui peccato.

In psal. xxxj. Beati q̄r̄u. vbi dr̄ i postilla. Accipio vnū modū dicēdi. q̄ videt mibi magis ꝓbabilis.

Additio.

Iste mod⁹ dicēdi quē inuenit. Rab. sa. n̄ videt rōnabilis: tu q̄si dauid in b psal. tractaret de casu q̄ sibi occurerat: rōnabiliter videret q̄ b exp̄ssisset i ti. sicut i ꝯplurimis alijs psalmis de se tractātib⁹ b fecit: vt ptz discurrēti p titulos: tū q; lra huius psal. bñ posset applicari cōi statui penitentiū ꝛ ꝓfitentiū fm̄ vniuersalē cōsiderationē: ꝛ sic materia p̄s. é dignior q̄ si ꝓticlarit ō dō loq̄ret. bonū em̄ fm p̄bm in. j. ethy. quāto vniuersali⁹ tāto diuini⁹ tū q; dō certificatus fuit de dimissione pcti adulterij ꝛ homicidij p nathā ꝓpham q̄ ex pte dei sibi dixit. Dñs q̄z peccatū tuū trānstulit ꝛc. ij. Reg. xij. qō verbū intelligendū est de dimissione culpe quo dō ꝓfitebat dicēs sibi. Peccaui dño. de necessitate. n. incūbit cuilibz credere ꝓpbe dñi. vt Deut. xviij. et sic fundamētū Rab. sa. nō valet: vñ in b psal. ꝓcipaliter videt dauid intēdere ad cōmēdationē ꝓtritionis ꝛ ꝓfessionis sīr ꝛ satisfactionis: q̄ sunt p̄tes integrales penitētie vñ ꝛ b psal. merito vn⁹ de penitētialib⁹ noiat. Circa qō ꝓmo oñdit indigētiā remissionis pctōr̄ respectu oīm i cōi. d. Beati quor̄ remissi sunt ꝛc. Nō em̄ dixit. Beati in q̄b⁹ nō inuenit peccatū: nā in oib⁹ de cōi lege iuenit: q; j. Jo. j. Si dixerim⁹: q̄m peccatū nō habem⁹ nosipos seducim⁹ ꝛ dicit Beati q̄bus remittunt: ꝛ sic apparet necessitas penitētie q̄ ad hoies in cōi. b etiā oñdit cū dicit. Et quor̄ tecta sunt pctā. Nō em̄ dixit. Quor̄ nulla sunt pctā. q; tales cōiter minime reperiūt ꝛ dic Quor̄ tecta sunt. i. peccata. q̄ in eis fuerūt sunt tecta ac si nō videant. sīr cū dicit. Beatus vir cui non iputauit dñs pctm̄. idē oñdit. q. d. lz habuit nō tā ei iputat a deo. ꝛ in his trib⁹ modis psal. loquit more hūano. Nō em̄ q̄ncz pcit simplr̄ remittēdo offensam quā sibi scit eē illatā nulla recōpēsatione vel vindicta ꝓuenietē: ꝛ de b dicit. Quor̄ remisse sunt iniq̄tates. q̄ncz aūt q; offensa illata alicui est occulta: idcirco nō punit q; ea q̄ nō apparēt idē est ac si nō eēnt fm iuris peritos. ꝛ de b dicit. Quor̄ tecta sunt pctā. Q̄ncz vo hō offensam sibi factā dimittit: q; nō curat de ea in modico eā reputās. q; qō modicū est q̄si nihil eē videt: fm p̄bm. ꝛ de b dixit. Cui nō iputauit dñs pctm̄. Sz q; de istis trib⁹ modis p̄m⁹ nō ꝓpetit deo: q; eēt p̄ ei⁹ iusticiā imēsam fm quā nullū malū dz esse ipunitū scōs modus etiā sibi nō ꝓpetit: q; est p̄ ipam infinitā sciam: fm quā oia sunt nuda ꝛ apta añ oculos ei⁹. Idcirco de tercio mō tm̄ ē agendū fm quē q̄ncz de⁹ nō iputat pctā boi ea reputās minima: ꝛ b rōne penitētie: fm quā hō de penitens ꝛ se accusans ei⁹ pctm̄ minime reputat a deo. Juxta illud de publicano q̄ se accusans descēdit iustificatus in domū suā: Luce. xviij. ca. Et b est qō sequit immediate. Nec est in spiritu ei⁹ dolus. vbi glo. querit. Cui nō imputauit dñs peccatū. ꝛ rñdit illi. s. In quo nō est dolus. q; se accusat cū sit peccator corde tenet qō ore fatet. hec in glo. Cōsequēter

scõo oñdit q nõ sufficit peccatori nõ habere dolũ in spũ sic q in spũ accuset se. ℔ recrik oris ꝓfessio sine q̃ nõ fit dimissio pcti cõmissi: ℔ potiꝰ augmẽtak culpa: si ꝓfessio oris indebite differak. vñ dicit. Quũ tacui inueterauerunt ossa mea. ℔ est q; tacui ꝓfessionẽ inueterauerũt ossa mea .i. interioꝝ fortitudo mentis: que ossa qñq; dicik in scriptura. vt i psal. Nõ est pax ossibꝰ meis a facie pctõꝝ meoꝝ. Cui taciturnitati pniciose plerũq; associak clamoꝝ quersus: et ℔ est cũ pctõr nõ solũ nõ cõfitek se peccatorẽ. ℔ potius clamat iactãdo se de iustícia vñ sequik. Dũ clamarẽ tota die vbi glo. Tacuit eñ q̃dã. ⁊ quedã nõ tacuit. tacuit ꝓfessionẽ. ⁊ clamat ꝓsumptionẽ sicut ille q̃ sana mẽbra medico oñdebat ⁊ vulnerata tegebat. ⁊ iõ nõ fuit curatꝰ: ℔ inueteratus: sicut phariseꝰ q̃ dicebat. Nõ sum sicut ceteri hoies ⁊c. Luc. xviij. c. Cõsequẽter tercio oñdit quo ad ꝓtritionẽ ⁊ cõfessionẽ puenit dicẽs. Quñ die ac nocte grauata ẽ sup me manꝰ tua ⁊c. Cuiꝰ sensus est. nã pctõres hmõi. s. qui pctã tacẽt dũ clamãt falsam iustíciã vt plurũũ nõ deueniũt ad cõtritionẽ ⁊ cõfessionẽ penitẽtialẽ. nisi ꝓius humilienk p aliquã afflictionẽ: iuxta illud Esa. xxviij. ca. tãtũmõ sola vexatio dat intellectũ auditui. Ideo psal. in p sona talis peccatoris ad deũ dicit. Quñ die ac nocte grauata est sup me manꝰ tua. ad hũiliandũ me supbũ. iõ cõuersus sum. i. cõtritis. In erũna mea. i. in anxietate mea. Dũ cõfigik spina. i. dũ cõpũcta est cõsciẽtia: cuiꝰ cõscie remorsus spine interiꝰ fracte seu fixe assimilak: tũc eñ sensi dolorẽ cõtritionis ⁊ inueni meã infirmitatẽ: ⁊ sic delictũ meũ cognitũ tibi feci. ℔ est dicere: sic cõuersus sum in erũna: vt in cõpũctione ꝓscie irẽ ꝺ̃no opposito ad aliud vt q̃ ꝓius tacebã delictũ meũ nũc cognitũ tibi feci. Et in iustíciã meã. i. merita mea falsa q̃ clamabãt. Nõ abscõdi. id est nõ opui ℔ apui p verã cõfessionẽ: vñ sequik. Dixi cõfitebor aduersum me ⁊c. in quo vsu notãda sunt aliq̃ verba: p cũ dicit. Cõfitebor aduersum me iniustíciã meã sunt eñ aliq̃ q̃ cõfitenk iniq̃tatẽ suã ℔ nõ aduersus eos. ℔ qñq; aduersus deũ dicẽtes deꝰ volnit ℔ fieri: qñq; aduersus cõstellationes syderũ dicẽtes. Stelle mihi fecerũt: vel dyabolus me decepit ⁊ hmõi: iuxta illud. Ad accusandas excusatiões in pctis: q̃ oia excludit psal. d. Cõfitebor aduersum me iniustíciã meã. q. d. ego sum q̃ peccaui: nõ fatũ: ñ fortuna: nõ dyabolus me coegit. ℔ ego psuadẽti ꝓsensi. ℔ in glo. Scõo notãdũ est cũ dicit. Tu remisisti impietatẽ pcti mei. qõ videk referẽdũ ad culpã. In pctõ eñ ꝓsidera tur culpa que est ipietas pcti: q̃si rõ formalis ipius consistak etiã pena debita: q̃ pctm̃ qñq; õr. vt. ij. Corinth. v. c. in fine vñ dicit Remisisti ipietatẽ pcti: q; in ℣a pnia culpa q̃ est ipietas pcti totaliter remittik: nõ aũt pena pcti remittik ex toto. Cõsequẽter quarto vt oñderet hãc remissionẽ ẽ õ cõi lege necessariã etiã sanctis q̃ in terra sunt: cũ dixisset. Et tu remisisti ipietatẽ ⁊c. subdit. Pro hac. s. remissione peccati. Orabit ad te ois sanctus. vñ glo. Inde eñ est sanctus q; dimisisti q; aliter non esset sanctus nec oraret q; oẽs sunt pctõres: ⁊ egẽt gratia dei. hec in glo. q̃ intelligi ꝺ̃z de cõi lege: que quidẽ oño vt digna sit exaudíri facienda est. In tpe oportuno. s. i statu gratie: cũ q̃ ꝺ̃z oñone ad ℔ q; sit efficax requirik vigilãtia: p quã etiã sanctus dũ in hac vita extitit abstineat se ab influentia carnaliũ: sm illud saluatoris. Mat. xxvj. Vigilate ⁊ orate. vñ sequik. Verũtñ i diluuio aq̃rũ multarũ ad eũ nõ approximabũt. q. d. licet sanctꝰ oret ls tps sit opportunũ: tñ diluuium aquarũ. s. cõcupiscẽtiarũ ad eũ. i. ad sanctũ nõ debẽt approximari: sm imitationẽ seu indebitã adhesionẽ: ⁊ q̃ lis sit oratio scti ad ꝓpositũ ptinẽs declarat cũ subdit Tu es refugiũ meũ a tribulatione. q̃ circũdedit me ⁊c. ℔ ẽ dicere: tu q̃ solus es refugiũ meũ: erue me ab ipugnationibꝰ carnaliũ voluptatũ ⁊ erroꝝ q̃ in hac vita cõiter circũdãt. Cõsequẽter quo deꝰ rñdet penitẽti ⁊ orãti. d. Intellectũ tibi dabo ⁊ instruã te in via hac q̃ gradieris. q. d. ls ego sim refugiũ tuũ. tñ opꝛ q̃ vtaris itellectu tibi dato naturaliter sil'r instructiõe divine legis tibi tradita: ⁊ sic. Firmabo sup te oculos meos. i. dabo tibi gram pseuerãtie: p quã hõ firmak in bono. Et ad declarandũ quo vti debeat naturali intellectu subdit. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus q̃bꝰ nõ est intellectꝰ. aialia eñ bruta semp sequũt ipasiones carnales sine aliq̃ moderatione rõnis q̃ in hominib⁹ est maxime vicioſum: vñ etiã phi tales increpãt ran q̃ vitã pecudũ eligẽtes. vt. j. ethy. Silr ad inueniendũ q̃ hõ debet instrui in hac via q̃ gradik instructione diuine legis subdit. In chamo ⁊ freno maxillas eoꝝ cõstrige. Pone cepta eñ diuina ad moderationẽ humanoꝝ actuũ bñ cõpank chamo ⁊ freno respectu bꝛutoꝝ: q; dirigũt actus bestiales manos ꝓhibẽdo ꝓcipiẽdo: sicut sessor dirigit equũ i via recta p chamũ ⁊ frenũ vñ bñ subdit. Qui nõ approximãt ad te. hoc est dicere: q; ꝓcepta diuina cõstringẽtia actꝰ humanos sunt necessaria iniustis. nõ aũt iustis q̃bꝰ lex nõ ẽ iposita: vt. j. ad Thi. j. ca. vñ dicit Qui nõ approximãt ad te. i. ad sanctũ orantẽ in tpe oportuno: cui deꝰ sic alloquitur. vñ sequik Multa flagella peccatoris. q; sunt milti sicut ꝓcta via deuiãtes: q̃bꝰ nõ sufficit chamꝰ ⁊ frenũ ꝓeproꝝcta via deuiãtes: q̃bꝰ nõ sufficit chamꝰ ⁊ frenũ ꝓeproꝝ: ℔ requirunk sup hoc flagella correctionis vel finalis punitionis. Sperãtẽ aũt in dño misericoꝛdía circũdabit .s. sperãtes spe formata. Misericoꝛdía. ℔ est gra gratificãs: q̃ misericoꝛditer dak ⁊ vndiq; tuek. Cõsequenter sexto vt q̃ misericoꝛditer dak ⁊ vndiq; tuek. Cõsequenter sexto vt oia ꝓdicta deo attribuank nõ meritis. finaliter cõcludit. Letamini in dño. s. attribuendo deo iustificationẽ vram potius q̃ ꝓꝛijs meritis.

Replica.

Beati quoꝝ. quẽ psal. postil. exponit ad lram de dõpnia ꝓ pctis adulterij ⁊ homicidij: ⁊ sic dõ i ℔ psal. dat exẽplũ vere penitere volẽtibꝰ. Burg. q̃ in pciꝓio sui coꝛruptoꝛij ꝓmisit velle ꝓseq̃ sensum Israelez ab eo longe recedit motꝰ debiliter. ꝓmũ q; dicit ti. huiꝰ psal. expositioni postil. nõ cõsonare: scõo q; dicit hũc ps. de cõtate penitẽtiũ nõ de solo dõ exponi debere ex eo mortuo q; bonũ de quãto cõius ꝺ̃ tãto diuiniꝰ: q̃si cõitas pctoꝝ sit aliq̃d magis bonũ q̃ vnꝰ pctoꝝ. Tercio q; dicit david certificatũ p nathã ꝓpham de remissione pctoꝝ ꝓdictoꝝ: q̃si p ℔ volẽs inuenire q; iõ dauid in ℔ psal. se formã penitẽtibꝰ dare nõ debuerit vel potuerit. ptz aũt illa duo vitima fore irrationabilia. q; ⁊ si p nathã fuerit sibi denũciata remissio q̃ ad ẽatũ culpe tñ nõ pene: q̃nimo isdẽ nathã ꝓdixit penã reseruatã. vt ptz. ij. Reg. xij. nũq̃d igik debuit se ꝓbere formã ⁊ exẽplũ penitẽtibꝰ: ꝓmũ grãs agendo ꝓ dimissione culpe: deinde se humiliãdo ꝓ relaxatione pene debite quẽadmodũ facit vt clare lra hꝰ ps. oñdit. Irrationabile quoq; ẽ dicere plures peccãtes vno peccatore existere qõ diuinꝰ: vel expositionẽ de pluribꝰ magꝰ cẽ diuinã: maxime qñ expositio de vno exẽplariter applicatur ad alios. Primũ aũt motiuũ Bur. ẽ oino falsum. nã ti. huiꝰ psal. ab hiero. ex hebraica ꝟitate translatꝰ est ille. Erudítio dauid. ⁊ sm glo. mgr̃alẽ intellectꝰ dauid. vt ex ti. dek intelligi qõ dõ in ℔ ps̃. velit oñdere se erudirũ in modis vere pnie: ⁊ in modis eisdem alios erudire. Erudítio. n. actiõs ⁊ passionẽ signat sicut alia noia verbalia. ps igik Bur. irrõnabilik postillatoꝝ irrõnabilitatẽ ipostille.

Psal. xxxij.

Exultate iusti in dño ⁊c. Huic ps̃.

Nõ pmittit ti. aliq̃s in heb. ꝓpter qõ dixerũt aliq̃ q̃ nõ est ps̃. distinctꝰ a pcedẽti: ⁊ occasione hꝰ dicti respexi tres biblias hebraicas: ⁊ tres libꝛos hebraicos editos sup libũ psalmoꝝ ⁊ in omnibꝰ inueni hũc ps̃. distinctũ a pcedẽti: nõ solũ in signatione p spaciũ vacuũ interpositum seu distinctionem. sed etiã i quotatione. q; iste ps̃ apud hebꝛeos q̃tuꝛ. xxxij. pcedẽs aũt. xxxj. ⁊ eodẽ mõ i trãslatione hieronimi hebꝛeũ distinguik a pcedẽti p lram magnã capitalẽ i ꝓncipio ⁊ p q̃tationẽ q; ℔ ps̃. ab eo q̃tuꝛ. xxxij. ⁊ pcedens xxxj. Itẽ hiero. i ꝓlogo libi psalmoꝝ facit mẽtionem de ps̃. cõiunctis apud hebꝛeos q̃ tñ sunt distincti apud nos ⁊ etiã eꝰ de cõiunctis apud nos distinctis tñ apud hebꝛeos nec tñ facit ibi mẽtionẽ de ꝓiunctione istoꝝ duoꝝ ps̃. Ex q̃ ptz q; sunt psal. distincti apud hebꝛeos: sicut ⁊ apud latinos saltẽ a tpe beati hiero. qõ diu valde est q; ꝓfluit. s. tpe datiani ⁊ valẽtiniani impatoꝝ: q̃ ceperũt imparẽ ãno dñi. cccl xxxj. Hoc aũt opus fuit scriptum anno domini.

M.cccxxvj. Notiuū etiā alioꝛ non valet: qꝛ multi sunt
: psal. sine ti. ꝛ distūcti ab alijs vicz. xvij. vt dicit btūs hie-
ro. in plogo libꝛi psalmoꝝ. Et iā habuim⁹ de trib⁹. s. de p
ex ti. nō pōt videꝛi ꝗs fuerit auctoꝛ huj⁹ pīs. qꝛ ti. non hz:
nec iueniꝫ ꝫ clare de-
terminatū nisi fm i-
tētionē aug. q dicit
oēs psal. factos a da
uid: ꝫ hāc intētionē
nō intēdo seq sicut
dixi a pncipio huj⁹
libꝛi. Tenēdū tn est
q hic pīs. sicut ꝛ alij
factus fuerit ab aliq
sancto ꝓpha qcunqꝫ
fuerit ille. s. dauid: vl
alj⁹: ꝛ ex circūstātia
lr videt factus ad ꝫ
q pleuitas cantaret
in tēplo: ꝓpter qd sa
tis ꝓbabile est q da-
uid eū fecerit q dīnas laudes pleuitas in tēplo decātan-
das ꝓ magna pte ꝓposuit: vt habet. j. palip. ꝛ. j. Esdre. iij.
Igit iste pīs. in duas ptes diuidit. qꝛ p auctoꝛ huj⁹ psalmi
inducit fideles ad dei pconiū: ꝛ scdo oñdit huj⁹ pconij p-
miū: ibi. Beata gens. Prima i duas. qꝛ p inducit ad dei
laudationē: scdo ad ꝫ inducit triplicē rōnē: ibi. qꝛ rectū ē
Circa primū dicit sic. a Exultate iusti i dño. i. ex vos
in deū saltate p deuotionē. b Rectos decet collauda-
tio ꝛ ꝫ duplici rōne: vna accipit ex pte laudātis. decēs ei
est vt laudet deū de rectitudine sua quā habere nō potest
nisi ex diuia grā. q subijcit ptē aie supioꝛē ipi deo ꝛ vires
inferioꝛes rōni: ꝛ in ꝫ cōsistit bois rectitudo. alia rō accī-
pit ex pte dei: qꝛ cū ei⁹ bonitas ꝛ maiestas sint infinite p-
ces peccatoꝝ cozā eo sunt idigne: fm illud Eccēs. xv. Nō
est speciosa laus in oze peccatoris. ꝫ decenter laudat a iu
stis. c Cōfitemini dño. cōfessione laudis. d In ci-
thara in psalterio ꝛc. Ex primū aūt ꝫ ista musica instīta:
qꝛ diuine laudes cātabant in tēplo p leuitas: nō solū vo-
cib⁹ buanis: ꝫ etiā musicis instrumētis vt ptz. iij. reg. ꝛ. ij.
Paralip. in plurib⁹ locis: dꝛ aūt ꝫ In psalterio decē coꝛ
darū. illud em instrumētū fuit factū in veneratione. x. de
calogi ꝓceptoꝝ. e Cātate ei cāticū nouū. Si em amoꝛ
carnalis: ꝛ lasciuus semp facit inuenire cātilenas ꝛ nouos
cātandi modos: multomagis amoꝛ diuin⁹ semp facit ad
inuenire nouos modos deuotionis ꝛ laudis diuine.
f Quia rectū est. Hic ꝓr ad ꝓbandū suū ꝓpositū indu
cit triplicē rōnē scda ponit ibi. Verbo dñi. tercia ibi. Do
min⁹ dissipat. Prima vo rō accipit ex dei fidelitate: qꝛ fi
delitas est in omnib⁹ laudāda: ꝛ maxie fidelitas diuia: q̄
est excellētissima: ꝛ ꝫ est qd ꝺꝛ. f Quia rectū est verbū
dñi ꝛc. q. d. Bene debetis laudare deū: qꝛ verbū dñi rectū
g Et opa ei⁹ in fide. i. in fidelitate. Rectū em ꝺꝛ cui⁹
medium nō exit ab extremis: verbū aūt medium est iter intē
tionē loquētis: ꝛ ei⁹ effectū: ꝛ iō tūc est verbū rectū qñ nō
declinat ab intētione loqntis: ꝛ ei⁹ ope: ꝛ sic est in deo qꝛ
ei⁹ verbū ꝓducit effectū: ꝓut egredit ab ei⁹ intētione. Fi
delitas aūt dei cōsistit in sua iustīcia misericoꝛdia tpata:
iō subdit. h Diligit misericoꝛdiā ꝛ iudiciū. Judiciū ei
est effect⁹ iustīcie: ꝫ qꝛ misericoꝛdia superexaltat iudiciū: vt
hr̄. Jaco. ij. iō sequit. i Misericoꝛdia dñi plena ē terra
k Verbo dñi. Hic ponit scda rō diuine laudis: q̄ accī-
pit ex infinita dei ptāte: ꝛ p ponit ipa rō: scdo ex ꝫ sequēs
vtilis monitio: ibi. Timeat dñm. Circa primū p declarat
infinitas ptātis diuie i coꝛpib⁹ celestib⁹ cū ꝺꝛ. k Ver
bo dñi celi firmati sunt. q. d. rōnale ē vt deū laudetis q est
tāte ptātis q solo ei⁹ verbo celi firmati sunt. i. stabiles et
incoꝛruptibiles facti: qꝛ nō sunt susceptiui pegrinaꝝ im-
ꝑssionū: etiā fm pīm. l Et spū oris ei⁹. ꝫ ē ꝺbo ipius
ꝛ loquit de deo hūano moꝛe qꝛ verbū ꝓgrediens de oꝛe
hois formal ex aere respirato ab oꝛe: fm qd hr̄. ij. de aia.
Aer aūt vocal frequēter spūs in scriptura. m Dis v-
tus eoꝝ. In trāslatione hiero. iuꝝ hebꝛeū hr̄. Dis ornat⁹
eoꝝ q quē intelligunt stelle: ꝛ in idē redit: qꝛ in varijs stel
lis sunt varie virtutes ꝛ influētie. Cōsequēter oñdit ptās
diuia in coꝛporibus
inferioꝛib⁹ cū dicit.
n Cōgregās sicut i vtrē aq̄s
o in maris ponēs i thesaurꝛ
p abyssos. Timeat dñm ois
q fra ab eo aūt cōmoueant
r oēs ihabitātes oꝛbē. Qm
ipe dixit ꝛ facta sunt: ipse
s mādauit ꝛ creata sūt. Dns
t dissipat ꝓsilia gētiū: repꝛo
bat aūt cogitatiōes ppꝛoꝝ
l bo dñi celi firmati sūt ꝛ spi
m ritu oris ei⁹ ois virt⁹ eoꝝ
n Cōgregās sicut i vtrē aq̄s
o in maris ponēs i thesaurꝛ
p abyssos Timeat dñm ois
q fra ab eo aūt cōmoueant
r oēs ihabitātes oꝛbē. Qm
ipe dixit ꝛ facta sunt: ipse
s mādauit ꝛ creata sūt. Dns
t dissipat ꝓsilia gētiū: repꝛo
bat aūt cogitatiōes ppꝛoꝝ
sunt dimissiones terra iuꝝ ripā ita in medio: qꝛ eq̄liter ten
dūt vndiq̄ ad centrū: vñ dicit Aug. sup Geñ. q deus sic
res q̄s cōdidit admīistrat: vt eas ꝓpꝛios motus agere si
nat: qd nō eēt si aque occeani plus distarēt a cētro mūdi
in ei⁹ medio q̄ i litoꝛe. Igit cōgregatio aquarū i vnū lo-
cū: vt hr̄. Geñ. j. facta fuit p ꝫ q ante terciū diē aq̄ p mo-
dū eu apoꝛationis eleuate erāt sup terrā: ꝛ p aerē diffuse:
ꝫ tercia die dedit eis de⁹ dēsitatē debitā: ꝛ sic occupau e-
rūt minoꝛē locū: fecit etiā cōcauitates ꝛ cauernositates i
terra. q̄ ꝓpter suā soliditatē bene pōt habere aliquas suas
ptes a cētro mūdi magis distātes alijs: vt ptz in altis mō
tib⁹. in q̄b⁹ cōcauitatib⁹ cogregarent aque ꝛ apparet ari-
da ad habitationē hoim ꝛ aialiū: sicut dictū fuit plenius
Geñ. j. Aque tn stāt in occeano tāq̄ in naturali loco. Et
sic dicunt ibi ꝓgregate sicut aq̄ in vtre. qꝛ prius erāt alibi
diffuse vt dictū est. o Ponēs in thesauris abyssos. i. i-
feriores aquas maris: q̄ sunt hoib⁹ occulte sicut illa q̄ re
ponunt in thesauris. Qꝛ aūt aque maris nominent abys
si vel abyssus ptz Geñ. j. vbi ꝛ tenebꝛe erāt sup faciē abys
si ꝛ spūs dñi ferebat sup aq̄s. Ibi em signat noie abyssi ꝛ
aquarū idē: vt dictū fuit plenius ibidē. p Timeat dñm
ꝛc. Hic ꝓr ex dictis ponit vtilis monitio cū ꝺꝛ. Timeat
dñm ois terra. i. habitātes in terra: qꝛ terra est elemētū in
sensibile in quo nō cadit timoꝛ. q Ab eo aūt cōmoue-
ant. cōmotione timoris est repetitio eiusdē sñie ad maio
rē expssionē. ꝛ rōnē hui⁹ timoris subdit dicēs. r Quīm
ipe dixit ꝛ facta sunt sicut em simplici volūtate oia crea-
uit de nihilo ita pōt i nihilū redigere. iō merito ꝺz eū cre-
atura rōnalis timere. ꝛ ꝫ timoꝛe filiali. s Dns dissi. ꝫ
ponit tercia rō diuine laudis q̄ accipit ex gubernationis
seu dominij generalitate. qꝛ pōt oia fm q sibi placet p-
mouere ꝛ impedire. ꝛ ꝫ ē qd ꝺꝛ. s Dns dissipat ꝛc. Hoc
apparet ex eo qd hr̄ Geñ. xj. in filijs noe: q̄ habuerūt iter
se cōsiliū edificādi turrim cui⁹ cacumē ptingeret ad celū:
ꝫ dns repꝛobauit ꝓsiliū eoꝝ: ita cōfundēs eoꝝ labiū: vt ñ
intelligeret vir suū ꝓximū. ꝛ sic destiterūt ab ope suo in-
choato. t Repꝛobat aūt ꝛc. ꝫ apparuit in egyptijs co-
gitātib⁹ filios isrl̄ capere inter desertū ꝛ mare rubꝝ: sed
dns eos submersit ꝛ filios isrl̄ liberauit. vt hr̄ Exo. xiiij.
v Et repꝛobat cōsilia ꝓncipū. sicut ptz in libꝛo iosue. qꝛ
multi reges cōuenerūt inuicē vt interficerēt iosue ꝛ filios
isrl̄ ꝫ fuerūt debellati ꝛ occisi. Aliter aūt pōt exponi iste
vsus de machinationib⁹ cōtra dauid a deo dissipatis cū
dicit. s Dns dissipat ꝛc. i. saulis ꝛ suoꝝ satellitū: q̄ ꝑse
quebant dauid moꝛe gentiliū infideliū sed ipsi nō obti-
nuerunt intentū. t Repꝛobat aūt ꝛc. i. philistinoꝝ qꝛ
audientes dauid iunctum sup isrl̄ venerūt cum exercitu
magno ad dissipandū eius regnū. ꝫ ipi virtute diuia ma
gis q̄ hūana debellati fuerūt ab eo ꝛ subiugati: vt. hr̄. ij.

Reg.v. v Et reprobat ꝓsilia ꝓncipū.i.absalō ⁊ achito phel:⁊ eox q̄ erāt ꝓncipales in tribub⁹ isrl̄ ꝫ dauid cōsur gētiū:ꝫ ꝑ magna pte fuerūt occisi:⁊ reliq̄ fugati:vt habe tur scdo Reg.decimooctauo.Et q̄ hec facta sunt diuina vtute ⁊ puidētia:q̄ in sua dispositione nō fallit:iō sbdit.

x Cōsiliū aūt dñi i eternuz manet. q̄ lz diuia snia aliqñ mu tet:vt ptz ō niniuit7 Jone.iij.tñ ei⁹ cōsiliū nō mutat. Cōsiliū em̄ dei ꝑprie accipit ꝓm diuinā ordinationē: ꝑut est i seipo. Snia āt aliquā do accipit ꝓm merita hoim̄ ⁊ demerita: q̄ sunt variabilia.

a Beata gēs. Hic ꝓr describit diuine laudatiōis siue cultus ꝓmiū:⁊ ꝑ ponit ipm̄ ꝓmiū. scdo huius ꝓmij cā siue ꝓncipiū:ibi.De celo respexit dñs.Circa pmū sciēdū ꝓm q̄ dic boeti⁹ de ꝓsol.li.iij. Beatitudo est stat⁹ oim̄ bonox cōgregatione pfect⁹ q̄ in re habebit in patria in fruitione dei: cui⁹ bonitas ē infinita. Ad hāc aūt beatitudinē puenit p verū dei cultū ꝓm q̄ dicit saluator ⁊Jo.xij. Ubi ego sum illic ⁊ minister me⁹ erit ⁊ sic hr̄ in spe in via p verū ⁊ debit tū dei cultū ⁊ ꝫ est qō ōr. a Beata gens cui⁹ est dñs deus ei⁹ p verā fidē ⁊ debitū cultū. b Populus quē elegit electione ꝑdestinationis:q̄ infallibiliter cōsequit effectū:iō subdit. c In hereditatē sibi.q̄ ꝑdestinati imobiliter adherebūt deo in patria celesti:ita q̄ erūt hereditas dei:⁊ de⁹ erit hereditas ispox:q̄ illos q̄s sic ꝑdestinauit ab eterno vocat tpaliter ad fidē suā:⁊ iustificat p gratiā finalē:⁊ sic ꝓm̄ eos magnificat p gr̄iam:ꝓm q̄ dic apl's Ro.viij.Quos ꝑdestinauit:hos ⁊ vocauit: ⁊ q̄s vocauit hos ⁊ iustificauit:⁊ q̄s iustificauit hos ⁊ magnificauit.et sic q̄ prius fuerāt beati in spe facti sunt bti in re. d De celo. Hic ꝓm̄ oñdit hui⁹ ꝓmiatiōis ꝓncipiū: Et ꝑ oñdit ꝓpositū:scdo declarat p exēplū:ibi.nō saluat rex.Circa p mū sciēdū q̄ opa meritoria nō sunt ꝓria cā ꝓpter quā aliqui ꝓmiant̄ i vita beata:ꝓm q̄ declarat apl's Ro.ix.de iacob ⁊ esau dicēs.Cū nōdū nati fuissēt aut aliq̄d boni aut mali egissent dictū est q̄ maior seruiet mīnori: sicut scriptū est Jacob dilexi:Esau aūt odio habui.Nec etiā meritorū futuroꝝ ꝓuisio.imo ꝓparatio gratie in tpe ꝓcedit ex eterna ꝑdestinatione:vt ꝑdictū est ⁊ ꝫ est qō ōr. d De celo ꝓspexit dñs.⁊ accipit ꝫ celū summe trinitatis.quod tdē ē qō de⁹ q̄ ab eterno oia ꝓuidit in seipo : iō subdit.

e Vidit oēs filios hoim̄.s.eccles i naturalibus : ꝫ aliq̄s elegit ex spāli gr̄a ad pticipationē btitudinis supnaturāl ad quā nō pōt hō attingere ex naturalib⁹. f De ꝑpato ⁊c.repetitio est eiusdē ad maiorē affirmationē. Et q̄s sic elegit ex sua mera volūtate ⁊ gr̄a hos disposuit iustificare in tpe p gr̄am finalē alijs dimissis iō subdit. g Qui finxit sigillatim cordaꝫeox.i.aias q̄s creauit eiusdē nature in specie distinctas indiuidualr̄ : ⁊ ꝓpter ꝫ hic ōr. Sigillatim. In trālatiōe vo hiero.iuxt hebraicū hr̄. Fingēs pariter cor eox.i.corda:q̄ ponit ꝫ singulare ꝓ plurali:ꝓsi cut Exo.viij. Venit musca grauissima. Quod aūt dicit hiero.ꝫ pariter referēdū est ad vnitatē specificā aiax. Nō aūt diuersitatis hui⁹ lr̄e ē q̄ dictio hebraica ꝫ posita.s. ia bat aliqñ accipit ꝓ singularitate:aliqñ ꝓ simultate. lxx. aūt interptes acceperūt vnā significationē. Hiero.aūt in trālatione iuxt hebraeū accepit aliā. Et credo q̄ in ꝫ loco. lxx.interptes melius acceperūt.⁊ licet aie sint eiusdem speciei:tñ variant in opationib⁹ cōtūcte corporib⁹: q̄ aliq̄s declināt ad bonū vex:⁊ aliq̄s ad bonū apparēs tm̄.⁊ sm̄ ꝫ diuersificant status bonox ⁊ malox:⁊ hec oia sunt deo clarissime nota:iō subdit. Qui intelligit oia opa eox.

b Nō saluat rex. Hic declarat ꝓpositū p exēplū.s. q̄ di

t ⁊ gigas non saluabit i mul k titudine virtutis sue. Fallax equus ad salutē in abū dātia aūt virtutis sue non l saluabit. Ecce oculi dñi su m per metuētes eū ⁊ in eis q̄ n sperāt sup mia ei⁹. Ut eru o pat a morte aias eox ⁊ alat q eos in fame. Aia nr̄a sustinet dñm:qm̄ adiutor ⁊ ꝓ r tector noster est. Quia in eo letabit cor nr̄m: ⁊ in s noie scto ei⁹ sperauimus. t Fiat mia tua dñe sup nos quēadmodū spauim⁹ i te.

uina puidētia est ꝓmū ꝓncipiū saluatis hoim̄. tā in corpalib⁹ q̄m in spūalib⁹:ꝓpter ꝫ eternis.⁊ ꝑ ponit exēplū in reprobatis:scdo in electis ibi. Ecce oculi dñi. Circa primū ōr sic. b Nō saluat rex p multā virtutē.s. sui exercit⁹ nisi cū ꝫ habeat diuinā ꝓtectionē ꝫ apparet Num. xxj.de seon rege:qui cū exercitu fortissimo egressus est obuiā filijs isrl̄: ꝫ statim cecidit in plio.

i Et gigas non saluabit ⁊c. ꝫ apparet ibidē de og rege basan:q̄ solus remāserat de stirpe gigātiū:vt ōr Deu.iij. Et tñ statim cozā filijs isrl̄:silr̄ in goliath gigante quē dauid adhuc adolescēs ictu lapidis interfecit. k Fallax equus ad salutē.ꝫ apparet in pharaone ⁊ exercitu eiusdez: de q̄ scribit Exo.xv. Ingressus est eques pharao cū currib⁹ ⁊ equitib⁹ eius i mare ⁊ reduxit sup eos dñs aq̄s maris. Ista aūt dicta sunt ad oñdēdū q̄ si nō potuerūt saluari corpaliter ⁊ tpaliter vtute hūana multominꝰ potuerūt ꝑseq̄ salutē spūalem ⁊ eternā absq̄ dei gr̄a spāli. l Ecce oculi dñi.ꝫ ꝓpr ponit exēplū q̄tū ad bonos cū ōr. Ecce oculi dñi sup metuētes eū vt eos diligenter custodiat: sicut hō figit oculos sup rē quā vult diligēter custodire.⁊ si aliq̄n ꝓmittat eos tribulari tpaliter:ꝫ tñ est ad bonū ipox:vt ꝑ patiētie meritū habeāt maius ꝓmiū:iō subdit. m Et in eis q̄ sperāt.⁊ p.i.in eis q̄ sperāt. n Sup mia ei⁹.et in q̄ sperent subdit cū ōr. o Ut eruat a morte.s.culpe. p Et alat eos in fame.s.pane celesti dānatis esurientib⁹ ꝓm q̄ ōr Esa.lxv. Hec dicit dñs de⁹. Ecce fui mei comedēt ⁊ vos esurietis ⁊c. Et q̄ dñs aliqñ liberat sperātes in se nō solū i futuro:ꝫ etiā in pñti:iō pōt aliter exponi. Ut eruat a morte.sicut helyā eruit de manu iezabel cū occiderevolentis.⁊ pauit eū tpe famis p coruos ⁊ mulierem viduā:vt hr̄.iij. Reg.xvij. Et eodē mō fuit de ꝓphetis q̄s absc̄odit abdias ne interficerent̄ p iezabel:⁊ pauit eos pane ⁊ aqua.vt hr̄.iij. Reg.xviij. ꝓpter q̄ subdit auctor huius psalmi. q Alia nr̄a sustinet dñm.i.patienter expectat ei⁹ bñplacitū. r Qm̄ adiutor ⁊c.in futuro ⁊ aliq̄n in pñti ꝓ suo bñplacito vt dictū ē. s Qm̄ in eo ⁊c.q.d. si tribulemur exteri⁹:tñ cōsolamur ab eo interi⁹.⁊ q̄ ista cōsolatio ꝓcedit ex spe tribulationis future:iō subdit. Et in noie sancto ei⁹ sperabim⁹. Propter q̄ finaliter ordādo cōcludit. t Fiat misericordia tua sup nos quēadmodū sperauimus in te.⁊ ꝫ spes debita q̄ est certa expectatio future beatitudinis ex gratia ⁊ meritis ꝓuenientis.

In psal.xxxij. Exultate iusti. vbi ōr in postil. sed hanc opinionē nō intendo ꝓsequi. Additio.

Opinio aug.ē ꝓbabilior.vt dictū ē in additione in ꝓncipiū huius libri.vñ ꝫ psal. sicut ⁊ oēs alij vō sunt attribuendi.

In eodē psal. vbi ōr in postilla. Fidelitas aūt dei cōstit in sua iustitia. Additio.

Non videt rō q̄re fidelitas ptineat ad tpam̄ iustitiā ⁊ misericordiā. vñ melius videt dicēdū cū glo. vbi sic ōr. Fidelis de⁹:ꝫ aliter de⁹:alr̄ hō fidelis ōr. Fi

delis esñ est deꝰ dās hoi qꝫ ꝓmisit. fidelis est ꝛ hō credēs ꝓmittēti deo. Hec in glo. q magis cōsonare videt rōni fidelitatis vel fidei ꝛc. In eodē psal. vbi ōr in postilla. Circa primū ꝑ declarat infinitas ꝓtatis. Additio.

In expositione huiꝰ vsus. s. Verbo dñi celi firmati sunt ꝛc. multū videt deuiare postillator a cōi sniaꝝ catholicoꝝ q in ꝫ loco distinctionē psonaꝝ i diuis insinuari dicūt. vt ptz ꝑ Ambro. in vj. de trini. vñ ꝑ sniaꝝ di. ij. inter ceteras testimoniales auctoritates de distincti one diuinaꝝ psonaꝝ ꝫ inducit. Tenēdū est igit in ꝫ loco cū glo. dicēte. Verbo dñi. i. filio pris. ꝛ spū oris eiꝰ. i. spū sancto: q pcedit a filio: q est os pris. Nec in glo. Dicere aūt q ꝫ loquit psalmista de ī. o more humano est nimis

In eodē psꝰ. xxxij. vbi ōr i postil. Cōgregās ꝛc. indaizare. sicut in vtre aqs maris. Additio

Quinto postillatoris in ꝫ loco circa cōgregationez quꝝ videt discordare ab illo qđ ipemet vꝝ opinari in hac eadē materia in ꝓuer. c. xxx. qđ tū in ꝫ ꝓba bilꝰ videat: Gen. j. est magꝫ ꝓprie tractādū ꝛc. Replica

In psalmo. Exultate iusti. Burg. notat postillatorē ꝑ qz exponēdo vsum istū. Opa dei i fide dicit. i. in fidelitate. Fidelitas aūt dei cōsistit in tpamēto iusticie ꝛ misericordie. Bur. putat ꝫ sine rōne dictū dicēs q fidelitas dei cōsistit in ꝫ qz dat hoi qđ ꝓmisit: ꝫ videt Bur. incidere i id qđ redarguit. Deꝰ em dās qđ ꝓmisit fidelis est: fm Burg. ꝫ cūcta q ꝓmittit ꝛ dat cōsonāt tpamēto iusticie ꝛ misericordie: qz in oi ope dei ꝙcurrūt: quē admodū circa quartū sniaꝝ declarari cōsueuit di. xlviij. vide ibi Scotū. Stat igit fidelitas dei in dicto tpamēto qđ Burg. calūniari nitebat. Scđo bur. notat postillatorē in expositione illiꝰ vsus. Verbo dñi celi firmati sunt dicēte: ꝛ ꝓba loquit de vbo ꝛ spū dei more hūano. In hoc dicit Bur. postillatorē nimis iudaizare ꝑ eo qz sancti doctores ꝛ magister sniaꝝ ex ꝫ loco arguūt trinitatez psonaꝝ. Ad id rūdeo q sancti doctores credētibꝰ psuasionē facere pūt de mysterio trinitatis bñdicte ex isto loco et alijs fm sensum lr̄alē: quē auctor sacre scripture spiritusꝰ sanctꝰ efflagitat. ꝫ nō est fm sensum lr̄alē: ꝑut voces pri marie significāt sine absurditate. si em i aliq̄ sacre scriptu ture vocū significatio primaria falsum aliq̄d inducit: vt iudi. ix. Ierūt ligna ad cōsulēdū sup electiōe regis: qđ qz falsum est ꝑ sensu litterali haberi nō debet: tūc ei sensus parabolicus ꝛ mysticus locū hz ꝑ sensu litterali. In ꝓposito aūt nō est sic qz cū nihil absurditatis sit in expositione postil. eiꝰ expositio est ꝑ lr̄alis: ex q̄ sumi pōt argumentū validū etiā apud infideles cū ꝫ stat eiusdē passus esse lr̄alē sensum ꝑncipaliorē: cuius nō cōiorē ꝛ prioꝝ. ꝑut bur. intēdit: a quo tū apud infidelē argumētū validū sumi nō pōt. Si em qs velit arguere iudeo vel pagano trāssumēdo terminos lr̄e: vt accipiēdo celos ꝑ apostolis: vbū do mini ꝑ filio in diuinis: argumētū ꝓcederet in equiuocꝫ: q ꝑns inualidū. Infidelis etiā ex hmōi argumēto sentiret pluralitatē deoꝝ ex ꝓpositione plurū psonarū: q̄ posito nō posset ei ex ꝫ loco psuaderi dei omnipotētia. Nā positis pluribꝰ dijs nullus eoꝝ esset oipotēs: qz alter alterū faceret nullipotētē: sicut arguit doctor subtilis: ꝛ añ ei. Ouidiꝰ de vetula. Ad euadendū hmōi infideliū erro rē ꝛ deriſionē. lxx. interptes mysteriū trinitatis occultauerūt in sua trāslatione: vt dicūt doctores sancti circa illū locū: Esai. ix. vbi loco illiꝰ dicti. Et vocabit nomē eius admirabilis deꝰ fortis ꝛc. trāstulerūt magni cōsilij angelus. Et qz ipe Bur. in vltimo articulo ꝓlogi sui in ꝫ opꝰ dicit postillā magistri nicolai fore adeo vniuersalē q̄ sepe etiā infideles ad eā habeāt recursum: idcirco placuit: immo decuit postillatorē huiꝰ passus oñdere expositionem fm significationē terminoꝝ oibꝰ cōem sine absurditate exposi. ionē fidelibꝰ spūalē nō reiſciēdo: imo ea vtik in disputatione de tpe messie ꝯ iudeos frustra igit bur. laborat calūniādo. Tercio bur. notat postil. circa illū passum Cōgregās sicut i vtre aqs ꝛc. asserēs q postilla. Prouer. iij. discordat ab eo qđ ꝫ oppinat: ꝫ falsum iponit ei: nam idē qđ ꝫ dic: dixit ex intētiōe bti augustini. de q̄ i scđo correctorio Gen. j. q̄. vide ibi. Psal. xxxij.

b Benedicā dñm i oi tpe ꝛc. Hic ē scđs ps. alphabeticus: qz incipiūt vsus ordinate p lr̄as alphabeti hebraici. ꝫ excepto q obmittit ꝫ lr̄a sexta. s. vau. quia nullꝰ vsus ꝑ eā incipit: tū sunt ꝫ. xxij. vsus: sicut sunt. xxij. lr̄e hebraice: qz sunt ꝫ duo vsus incipiētes ꝑ lr̄az phe. s. xvj. ꝛ xxij. Ad qđ aūt ponsite sint iste lr̄e in ꝑncipijs vsuū dictū fuit. s. ps. xxiij. Huic aūt psal. ꝓmittit talꝫ ti. in hebreo. Dauid qñ cōmutauit rōnē suā coꝝ abimelech ꝛ fuganit eū ꝛ abijt. huic tū nomini dō ꝓmittit lamech lr̄a ad designādū q ē dti casus. ꝛ ē sensus. Ipi dō fuit ꝫ ps. ꝑ gr̄arūactiōe: qñ cōmutauit rōnē suā. i. vbū suū. ꝛ silr̄ ti. ponit in trāslatione biero. inꝫ hebreū vbi sic hr̄. Dauid qñ cōmutauit os suū. ꝛ accipit os ꝑ vbo ꝓplato ore. Coꝝ abimelech ꝛ eiecit eū ꝛ abijt. Ad cuiꝰ intellectū sciendū q ista duo noia abimelech ꝛ achimelech hñt magnā ꝙuenientiā: ꝓpter qđ dixerūt aliq̄ q signāt eādē psonā dicētes q dō fecit huic ps. qñ fugiēs saulē venit in nobe ad achimelech sacerdotem: vt hr̄. j. Reg. xxj. Et tūc mutauit os suū coram eo: qz nō dixit se fugitiuū: ꝫ ꝑ negotijs vrgētibꝰ a rege missum. Sz huic dicto ꝓriat qđ sequit i ꝑdicto ti. ꝛ fuganit eū vel eiecit. qz abimelech nō fuganit dō: ꝫ magis eū amicabiliter: ꝛ honorifice suscepit; ꝓbēs ei panes ꝛ gladiū: vt hr̄ ibidem ꝓpter qđ aliter exponit cōiter a doctoribꝰ hebreis ꝛ latinis de fuga dō ad achis regem geth ad quē fugit recedēs ab achimelech. Erat ei būnomius qz vocabat abimelech noie regni ꝛ achis noie psone: fm q dicit Rab. sa. sicut ipatores romani dicebant cesares noie imperij: ꝛ tñ habebāt ꝓprium nomē psonale. s. iuliꝰ augustus tyberiꝰ: ꝛ sic de alijs. Et ꝫ dictū cōsonat ei qđ ōr Gen. xx. ꝛ. xxvj. q abraā fuit ad peregrinādū in gerarā vbi regnauit abimelech. ꝛ silr̄ postea ꝑ magnū tps ysaac. illa aūt ciuitas q̄ antiq̄tus; dicebat gerara postea vocata fuit geth. De gerara em ōr q erat i palestina: q̄ ē terra philistinoꝝ: ꝛ idē ōr de geth: ꝛ q̄libet rex vocabat abimelech noie regni. Nñ āt dō fugit i geth fuit cognitꝰ a philisteis: vñ dixerūt. Nūq̄d iste ē dō rex ⁊re: q. d. bonū eēt eū interficere ne veniat ad regnū ꝛ ūnaleſcat ꝯ nos: ꝓpt qđ adduxerūt eū ad achis vt moreret: ꝓpt qđ dō i tali ꝑiculo ꝓsitꝰ simulauit se insanū fm illud poeti cū. Stulticiā simulare loco prudētia summa est. Et ideo achis tāq̄ insaniētē eū eiecit: ꝛ sic dō de ꝑiculo liberatus abijt: ꝛ ꝑ gr̄arūactiōe hūc ps. ꝓposuit. Igit fm ꝫ iste ps. i duas ptes diuidit. qz ꝑ dauid ō sua liberatiōe dño regrat scđo alios ad bonū hortat: ibi. Accedite ad eū. Prima i duas qz ꝑ ponit gr̄arūactio. ꝛ scđo eiusdem augmētatio: ibi. Magnificate dñm mecū Circa primū dicit dauid.

a Bñdicā dñm. ei regtiādo. b In oi tpe. s. ꝓsperitatꝫ ꝛ aduersitatꝫ ꝯ multos q̄ bñdicūt deū tm̄modo tpe ꝓsperitatis: fm illud Zach. xj. Bñdicꝰ dñs deꝰ qm̄ diuites facti sumꝰ ꝫ male dicūt tpe aduersitatis: vñ vxor iob dicebat ei in aduersitate posito. Bñdic deo ꝛ more. i. maledic. vt ibidē fuit expositū iob. ij. c Semp laus eius in ore meo. li semp nō iportat ꝫ cōtinuitatē. Nō em pōt hō mortalis cōtinuare diuinā laudē qz oportet q aliqñ iterrūpat ex fragilitate carnis saltē tpe dormitiōis. ꝫ iportat frequētiā sicut de hoie eccl̄iam frequētāte ōr q semp est i eccl̄ia lz aliq̄bꝰ tpibꝰ sit extra. d In dño laudabit aia mea. i. si in me sit aliq̄d laudabile totū attribuat deo a q̄ illud habeo. Vel aliter. d In dño laudabit aia mea q. d. de laudibꝰ hoim nō curo: qz frequēter laudāt: qđ ē vituperabile: ꝛ eꝯ ꝫ laudari a deo desidero. cuiꝰ laus est

vera. Laudat aũt de⁹ hoiem qñ p aliquẽ effectũ vel signũ ꝓbet ei vtutis testimoniũ. Et h̄ mõ loquit̄ ap'lus .ij. Corinth.x. Qui gl'iat̄ i dño gl'iet̄.nõ em̄ q̄ seipm cõmẽdat il le ꝓbat⁹ est.i. approbat⁹ :ꝫ quẽ dñs cõmendat. Hoc ei mõ de⁹ pluries dõ cõmẽdauit. e Audiẽt mãsueti t le tent̄. Mãsuetudo ẽ vtus ire repssiua:q̄ i ter alias vtutes ma xime in dauid appa ruit:q; saul eum pse quẽs ad mortẽ bis in man⁹ ei⁹ cecidit:t tñ nõ solũ ei pepcit. ꝫ etiã viros suos ab ei⁹ interfectiõe repsit.vt h̄ī.j.Regũ.xxiij.t.xxvj. Et ꝓpter hãc mãsuetudinem spãliter de⁹ ipm i bonis tpalib⁹ t spũalib⁹ multiplicauit fm q̄ ipe dicit.ij.Regũ. xij. Mansuetudo mea multiplicauit me.ꝓpt̄ q̄ dicit dȭ. e Audiãt mansueti .bona m̄ a deo collata p mãsuetudine mea. f Et letent̄.sciẽtes q̄ ita fiet eis. g Magnificate. Hic ꝓm ponit̄ gr̄arũactionis augmẽtatiõ. Reputabat em̄ dauid diuinũ bñficiũ erga se ita magnũ q̄ nõ sufficiebat ad regratiandũ:t iõ inuitat alios ad adiuuãdũ ipm.d. g Magnificate dñm mecũ t̄c.de bñficio mihi collato: ꝓpter q̄ subdit̄. h Exq̄siui dñm t exaudiuit me t̄c.t ptz l'ra. i Accedite. Hic ꝓm dauid alios ad bonuz hortat̄ : p̄ ad bonũ vite cõtẽplatiue p quã hõ ordinat̄ ad deuz: scõo ad bonũ actiue vite p quam ordinat̄ ad ꝓximũ:ibi. Venite Primã i duas:q; p̄ ponit exhortationẽ: scõo inducit ad h̄ rõnẽ:ibi. Iste paup Circa primuz dicit. i Accedite ad eũ.s.ad deũ ad quẽ accedit̄ nõ passib⁹ corpis: ꝫ affecti b⁹ mẽtis p verã cognitionẽ t amorẽ:iõ subdit̄. k Et illuminamini. De⁹ em̄ est lux.vt h̄ī Joh.j.Et iõ sicut accedẽs ad lumẽ vel lucẽ corpalẽ corporaliter illuminat̄ : sic accedẽs ad deũ p bonũ mẽtis affectũ spũaliter illustrat̄. l Et facies vestre nõ ꝓfundent̄.i.nõ patiemini repulsaz in orationib⁹ vr̄is. Illi⁹ em̄ facies confundit̄ cui⁹ petitio repellit̄. m Iste paup. Hic adducit ad suũ ꝓpositũ rõnẽ:t p̄ exẽplo sui.d. m Iste paup clamauit.i. ego qui sum exul paup t fugitiu⁹. n Et dñs exaudiuit eum.liberãdo a philisteis mõ supradicto. o Et de oibus tribulationib⁹ t̄c.q; nõ solũ fuit mõ saluat⁹ a philisteis.sed etiã de manib⁹ saulis q̄ conat⁹ fuerat occidere eũ : vt habet̄ p̄ Reg.in plurib⁹ locis.q.d. Si ego q̄ sum paup t fugitiu⁹ inueni gr̄am apud deũ:sil'r illi q̄ vo corde accedũt ad deũ.scõo inducit rõnẽ ex pte spũs angelici dicẽs. Immittit.s.influxũ sue virtutis. p Angelus dñi t̄c. h̄ patet in plurib⁹ locis sacre scripture:vñ t angelus liberauit loth a sodomis Gen̄.xix.t tres pueros de camino ignis Dañ.iij.vbi dr̄.q̄ angelus dñi descẽdit cũ azaria t socijs ei⁹ in fornacẽ:t excussit flamã ignis de fornace: t sil'r liberauit daniel dr̄ lacu leonũ:Dañ.vj. Hoc allegat dõ ad oñdendũ cõdescẽsionẽ angelor̄ erga eos q̄ corde vo t puro accedunt ad deũ:tercio adducit rõnẽ ex pte ipius dei .d. q Gustate t videte.q.d.experimẽto potestis ꝓbare. r Qñ suauis est dñs.t loquit̄ ad modũ hoim dulcedinẽ vini ꝓbãtiũ q; p̄ modicũ degustãt:t ex h̄ cognita eius dulcedine alliciunt̄ ad ampli⁹ gustãdũ. sic hoies deuoti p̄ percipientes aliq̄d de dulcedine dei ãplius alliciunt̄ ad amplius sentiẽdũ. Sed aduertẽdũ q̄ ꝓbãtes dulcedinẽ vini illud modicũ qđ ꝓgustãt sup lingnã diu retinent: sic

f audiẽt mansueti t letent̄.
g Magnificate dñm mecũ. t exaltem⁹ nomẽ ei⁹ in id
h ipm. Exq̄siui dñm t exaudiuit me t ex omnib⁹ tribulationib⁹ meis eripuit me
i k Accedite ad eũ t illumina
l mini t facies vr̄e nõ ꝓfun-
m dent̄. Iste paup clamauit
n o t dñs exaudiuit eum:t de omnib⁹ tribulationib⁹ ei⁹
p saluauit eũ. Immittit angel⁹ dñi i circũitu timẽtiũ
q eũ:t eripiet eos. Gustate
r t videte quoniã suauis est
s dominus:beatus vir q̄ spe
t rat in eo. Timete dominũ
sentiẽtes diuinã bonitatẽ debent eã q̄diu pñt retinere:q; h̄ est qđã pludiũ beatitudinis future:ꝓpter qđ sequit.
s Beatus vir t̄c. Talis em̄ ꝓgustatio diuine dulcedinis auget spem future beatitudinis. Licet ãt aliqñ apud homines nimia familiaritas pariat cõtẽptũ.talis tñ familiaritas dei ad hoiem q̄ ei cõmunicat i pñti vita suã dulcedinẽ magis auget reuerẽtiã filialẽ hois ad deum ideo subdit̄.
t Timete dñm oẽs sancti t̄c. Ex hoc em̄ q̄ sentiũt in se diuinã pñtiã mõ p̄dicto sufficit eis p oi bono:immo alia bona eis desipiũt: nisi q̄n tũ necessitas exigit. Ecõtrario aũt est de cupidis hui⁹ mũdi q̄b⁹ oia deficiũt: ꝓt quod subdit̄.
v Divites egueŕt. q; fm qđ dicit Hieron̄y.in ep'la ad paulinũ. Antiq⁹ dictũ ẽ Zuaro deest taz qđ habet q̄ qđ non habet ſõ subdit̄. x Et esurierũt.q; nõ audent frui bonis habitis:ꝫ ea relinquũt alijs. y Inquirẽtes aũt dñm. fide t deuotione. z Nõ minuent̄ oi bono. q; abundãt in bonis spũalib⁹. Tẽporalia vo quãtũcũq; modica eis sufficiũt:imo p diuitijs ꝓputant̄.vñ dicit ap'ls ꝑma Thimo.vj. Habẽtes alimẽta t q̄bus tegamur: his cõtenti simꝰ. Et hiero.in ep'la ad paulinũ : Dict⁹ t vestitus diuitie sunt x̄pianor̄. a Venite filij. Hic ꝓm hortat̄ ad bonũ vite actiue q̄ cõsistit in vitatiõe peccati:t opatione boni ad ꝓximũ. Timor autẽ dñi facit vitare peccatũ:fm illud ꝓuer.xv. Pre timore dñi recedit oĩs a malo. iõ dicit
a Venite filij.p desiderijs discipline. b Timorẽ dñi t̄c.q̄ est iuitiũ sapiẽtie iustor̄. c Quis est hõ q̄ vult vitã.s.beatã in qua nullus morit̄. d Diligit dies t̄c.i beatitudine celesti:vbi dies nõ interrumpent̄ noctib⁹: faciat at supple qđ sequit. e Prohibe linguã tuã . vbi docet vitatio peccatoris.t primo respectu dei cũ dr̄. f Almalo.s.blasphemie t diuini contẽptus t silij: scõo respectu ꝓximi cũ dr̄. g Et labia tua ne loquant̄ dolũ.s. detractionis falsitates t hmõi ꝓximũ. h Diuerte a malo.t̄c. vitãdo peccatũ opis. i Et fac bonum. Iste em̄ sunt due ptes iustitie.põt etiam aliter exponi. h Diuerte a malo.i.observa p̄cepta negativa:q̄ malũ ꝓhibent : sicut nõ occides. i Et fac bonũ.i.observa mãdata affirmatiua q̄ inducũt ad bonũ sicut: Memento vt diem sabbati sanctifices:t honora patrem tuũ t matrẽ. talis em̄ observatio ducit ad vitã beatã. Math.xix. Si vis ad vitam ingredi serua mãdata. Et sic rñdet dauid ad illud . qđ supra quesierat. Quis est hõ q̄ vult vitã t̄c. k Inq̄re pacẽ que est sũmũ bonũ l Et ꝑsequere eã.i. ꝑfecte seq̄re: qđ fit quãdo p bona opa homo ad pacẽ eternã ptingit.
m Oculi domini Hostẽ dauid ĩduxit alios ad bonũ Hic ꝓm ostendit fructũ t q; opposita iuxta se posita magis eluceścũt:ideo mixtim agit̄ de fructu bonor̄ operũ et malor̄.d. m Oculi domini sup iustos.tãq̄ sup speciali⁹ dilectos. Oculos em̄ dirigit̄ ad id qđ specialiter diligit̄. n Et aures ei⁹ ad ꝑces eorum tanq̄ parate ad eas audiendũ. o Vultus aũt dñi.s.ire t turbationis.
p Super faci.ma.vnde in hebreo sic habet̄. Ire domini sup facientes mala.ad puniendũ:ideo subdit̄.
q Ut ꝑdat de terra t̄c.i. de terra viuentiũ in qua nõ habebũt locũ:t aliqñ etiã ꝑdit memoriã eor̄ de terra pñtis

vite.q̄ ē mortalitū.qz post eoꝝ vitā nō remanet fama . ꝯ famia fm qō ōz .puer.x. Memoria iusti cū laudib⁹ z nomen impioꝝ putrescet r Clamauerūt iusti deuote oz̄ do. s Et dñs exaudiuit eos.pmouendo eos in bonis t Et ex om.tribu.zc̄.,ptegendo eos a malis spūalib⁹.et etiā aliqñ a corpalibus .sicut liberauit uit danielez de lacu leonū.z tres pueros de camino ignis.p fecte tñ liberat eos qñ ducit eos ad req̄em transferendo de malis vite pñtis. v Iuxta est dñs zc̄ qz sp̄ pat⁹ ē eos adiuuare eos liberando. vl̄ vtutē patiētie tribuendo ad mai⁹me ritū ipsoꝝ. x Et būles spū saluabit. fm qđ ōz .puer.xxix. Būlē spū suscipiet gtia y Multe tribulatiões iustoꝝ. qz aliqñ dñs ꝑmittit vt p patientie meritū p ueniāt ad mains p̄miū. ō subdit. z Et de oib⁹ his zc̄. qz translati ad requiē liberant ab oib⁹ pñtz vite penalitatib⁹. a Custo.dñs oia ossa eoꝝ ꝑ ossa in quibus ꝓsistit robur coꝝ poris intelligunt virtutes in quib⁹ consistit robur mentz quas dñs custodit illesas finaliter i electz suis. b Mors peccatoꝝ pessima. Mors ei nature mala ē.qz ē ꝓuatio corpalis vite.mors aūt culpe peior.qz ē ꝓuatio spūalis vite.ꝫ tñ nō ē pessima.ꝫ cōdiu peccator ē i pñti vita pōt redire ad vitā spūalē p pniam ꝫ mors gehenne ē pessima ꝙ nō ē reuersio possibilis z hec ē mors peccatoꝝ in mortali peccato decedentiū. c Et q̄ oderūt zc̄.qz odiū fratrum est occasio multorum malorum.sicut econtrario amor proximi est causa bonoꝝ.quia qui diligit proximū legē impleuit. Roma.xiij. In hebreo z in translatiõe hiero.iuxta hebreū habet. Interficiet impios malicia z odientes iusticiā.qz malicia hois ē sp cā mortis eius spūalis.z aliqñ etiā corpal. sic malicia achitophel fuit occasio sue suspensionis.vt hr̄.ij.Reg.xvij. d Redimet dñs zc̄. ꝫ fuit adimpletū in xp̄o:q̄ nos redemit suo sanguine p̄cio so. e Et nō delinquēt .finaliter. f Oēs q̄ sperāt in eo speciozata charitate.q̄ ꝓuenit ex gr̄a z meritis z ꝫ intelligendū ē de p̄destinatis.

Psal.xxxiij.

Iudica dñe nocentes me zc̄. Huic psal.pmittit talis ti.iu hebreo z in translatione hiero.iuxta hebreū. Dauid tñ in hebreo p̄ponit lr̄a lamech ad ō signandū q̄ dō ē dti casus.z est sensus. Hic p̄s.appropriat⁹ ē ipi dauid tāq̄ eius auctoꝝ.z sic apparet auctoꝝ huius psal. Materia aūt e⁹ñ sic apparet.Expositores tñ hebrei z latini dicūt cōiter q̄ dō fecit hūc p̄s.ꝫ psecutionē saul patiens diuinū auxiliū.in q̄ psecutione multos p̄s. fecit qđ diu durauit.Et dividit in duas ptes.qz primo dō postulat auxiliū diuine defensionis.scōo declarat piculū sue psecutiōis ibi.Surgentes testes. Prima in tres.qz p̄ petit auxiliū diuinū.scōo ꝓphetice p̄dicit detectionē hostiū ibi.Cōfundant.tercio exprimit sue liberationis ꝫgaudiuz ibi.Tria aūt mea exultabit in dño.Circa primū dicit a Judica dñe nocē.me.iudicio cōdēnatiōis in ꝫ facto. qz iniuste psequūt me.sicut p̄z manifeste ex ōcursu primi Reg.qz dō nihil forefecerat sauli aut pplo suo , ꝫ fecerat eis multa bona.p qb⁹ reddebant ei mala. ꝓpt qō subdit dauid. b Expugna impug.me.qz nō possuz eos expugnare. c Apphende arma.loquit de deo more hūano qz aliqs volēs auxiliū p̄stare alicui munit se armis.z hoc duplicib⁹.s.armis ad sustinēdū ictꝰ.z q̄tū ad ꝫ dic. Scutū.z armis q̄tū ad impugnandū.z q̄tum ad ꝫ subdit. e Et funde frameā.i.euagina gladiū. f Et cōclude aduersus zc̄ ita q̄ nō possint amplius me psequi.

g Dic aie mee.p revelationē interiorez h Sal⁹ tua ego sū p effectū exteriorez. i Cōfundant. Hic ꝓphetice p̄dicit detectionē hostiū.s.saulis doech z ꝓsilium.d.Cōfundātur zc̄.hoc fuit ipletū qñ saul ꝓfusibilit de prelio fugiens se ipm interfecit.z sīr doech armiger ei⁹ z magna ps ppli fugiendo iterijt z isti pluries quesierāt dō ad mortē k Fiāt zc̄. qz sicut puluis non p̄t resistere ventoꝝ impulsui.sic ne saul z viri eius philistiorū impugnatiōi. l Et angelus zc̄.nō em̄ saul et exercitus ei⁹ fuissent sic debellati a philisteis .nisi angelus dñi iusto dei iudicio fuisset cōtrarius eius p peccatis suis fm qđ ōz Deutero.xxxij.de fugis isr̄ qñ psequebat vnus millez duo fugarēt decē milia nōne iō qz de⁹ suus vendidit illos.z dñs cōclusit illos.

m Fiāt vie zc̄.vt nō videāt nociua ad euitādū. n Et lubricū.vt nō possint stare. o Et angel⁹ dñi.hoc totuz p̄dixit dauid ꝓphetice.z motus zelo diuine iusticie.z cāz dicte punitionis subiungit qñ dicit. p Om̄ gratis. id est sine cā. q Absconderūt mihi.qz saul z cōplices sui ponebant insidias occultas ꝫ dō.vt hr̄.j.Reg.xxiij.

r Supuacue exprobrauerūt zc̄.dicētes vituperia ō mendacit.vt ꝫ expositū ē frequenter. s Veniat illi zc̄. in hoc p̄dicit p ꝓphetie modū mortē ipius saulis.qui voluit dauid maliciose occidere p manus philistinoꝝ vt hr̄ j.Reg.xviij.z ipe saul ab ipis philisteis fuit vulnerat⁹.et timens ab eis turpiter occidi seipm interfecit vt hr̄.j.Re.xxj.z sic cecidit in laqueū quē parauerat ipi dauid. qō a principio ignorauit.di. t Anima aūt mea. Hic ꝓpr ex primit gaudiū de sua liberatione futura de manu saulis. z omniū aduersariorū suoꝝ. t Anima aūt mea zc̄.sibi gratias devote reddendo. v Et delectabit zc̄.i.de ꝫ saluabit me p sue voluntatis beneplacito.nō dic de morte saulis z exercitus eius.de qua voluit z luxit.vt habet ij.Regū.j.Sed gaudere de ꝓpria salute ptin et ad charitatem quam habet homo ad seipsum. x Omnia ossa mea dicent.magna enim letitia et admiratio mentis redundat ad vires corporis.ideo di. x Omnia ossa mea dicent.id est manifestabunt gestibus exultationis gratitudinem mihi prestite saluationis. y Domine quis similis tui.q.d.nullus. a Eripiens inopem.i.meipm et populum mihi adherentem.Erat ei dauid a facie saulis fugitiuus.z per ꝓpr̄s bonis suis spoliatus conuenerūt eti am ad ipm homines depauperati z debitis obligati. vt hr̄.j.Regū.xxij.Et fact⁹ est eoꝝ princeps. b De manu fortiorū eius.s.saulis et sui exercitus.

t Egenū ⁊ pauperē ⁊c. bona ei mobilia ⁊ immobilia fu
gitiuoꝝ fisco regio applicantur. ⁊ sic bona dauid et eoꝝ
q̄ cū ipo erāt diripuerūt satellites saulis. d Surgētes
Postq̄ dauid postulauerat auxiliū diuine defensionis.
hic ꝓfr allegat ꝓcūlū sue ꝓsecutionis. ⁊ ꝑ ꝓpositū decla-
rat. secundo ꝓ se ⁊ sibi cōpatientib⁹ orat. ibi. Exultent. Ꝓma
in tres. q̄ primo oīdit ꝓpositū ex impositione falsi. secundo
ex cōspiratione cōi. ibi. Et aduersū me. tercio ex adiunctiōe
doli. ibi. Qm̄ mihi. Circa ꝑmū sciendū q̄ mḱti de pplo isra-
el ad habendū gratiam saulis ponebāt dauid multa falsa q̄
bus applaudebant saul. q̄ ꝓ hoc ꝓsecutō quā faciebat ꝫ dō
videbat eē iusta ⁊ ex hoc aggrauabat ꝓsecutio ꝫ dauid. ⁊ hoc
est qđ dic̄ d Surgentes testes iniqui q̄ alīq̄ de ꝓdictis ꝓ
ponebant falsa ꝫ dō coꝝ saule. ⁊ alij attestabant ad maiores.
assertiōꝫ. e Que ignoraui. i. ñ erā mihi cōsci⁹ illoꝝ maloꝝ f
Interrogabant. i. ꝓponebant ꝫ me ac si deberet rñdere. loq̄t
de se quasi de reo. q̄ hꝫ rñdere ptī aduersę. g Retribue
bant mihi mala ꝓ bonis q̄ mīta bona fecerat dauid saul
i ⁊ pplo eius pugnando ꝓ eis ꝫ philisteos. vt pꝫ. j. Reg.
in plurib⁹ locis. h Sterilitatē aie mee. q̄ ex ꝓsecutiōe
saulis cogebaī vitā austerā ducere in desertis. ⁊ sterilib⁹
locis. i Ego aūt cū mihi molesti eēnt iduebar cilicio.
ob insignū hūliatiōis ⁊ mortificatiōis ad impetranduꝫ
bñficiū diuine ꝫsolatiōis. k Hūliabā in ieiu. aiaꝫ meā.
i. vitā meā aialē. l Et oō mea in sinu meo cōuer. i. ad
bonū meū oīdinabīt. ⁊ q̄ dauid ex ꝓsecutiōe saulis a ca-
ritate fraterna nō decidit q̄ō maxime pꝫ ex hoc q̄ idē in
manu sua tradito bis a morte pepcit. vt hr̄. j. Re. xxiiij. ⁊
xxvj. m Quasi ꝓximū. iō dr. Et q̄i fratrē nr̄m sup. re-
putans saulē ⁊ eⁱ⁹ pplm. n Sic cōplacebā. in ꝓsperi-
tate eoꝝ ꝫ philisteos. vt dictū ē. s. pſ. xiij. o Quasi lu-
gens ⁊c. de eoꝝ aduersitate. vñ luxit ⁊ planxit de saulis ⁊
sui exercitus morte. vt hr̄. ij. Reg. j. p Et aduersuꝫ me
Hic ꝓfr oī dit grauitatē sue ꝓsecutiōis ex ꝓspiratiōe cōi
ꝫ eū. q̄ etiā illi q̄ erāt de tribu dauid cū saule aspirabant
ad mortē ipi⁹ Dauid. vt pꝫ de zipheis. j. Re. xxiij. Et ibi-
dē hr̄ q̄ saul dixit de dauid q̄ si terrā igressus fuerit ꝓscru
taboꝝ eū in milib⁹ iuda de q̄ tribu erat dauid. ⁊ multoma
gis illi q̄ erant de alijs tribub⁹ erāt cū saul. in ꝓsequendo
dō. ⁊ hoc ē q̄ō dicit. p Et aduersum me ⁊c. q̄ veniens
cū saule ad querendū dauid ꝓtendebāt hilarē facie ad ca
ptandā grām regis. q Cōgregata sunt ⁊c. q̄ nō sp̄ pu
debat ꝓcula sibi ꝓparata. vt pꝫ ex hoc q̄ō hr̄. j. Reg. xxiij.
vbi dr q̄ saul et viri eius cingebant dauid ⁊ viros eius in
modū coꝝone ita q̄ desperabat se posse euadere. Nō ei po-
suisset se in tali loco. vbi sic cingi potuisset. si paratū sibi
ꝓcūlū ꝑsciuisset. r Dissipati sū. a cōnexiōe charitatis
fraterne erga me. s Nec cōpuncti. de sua iniq̄tate
t Tentauerūt me. s. capere. v Subsānauerūt me ⁊c.
sād ē derisione dicta a naso rugato. Dicebāt ei adulatores
⁊ detractores vituperia de dauid in p̄ntia saulis eⁱ⁹ beni
uolentiā captantes. x Frenduerūt sup me ⁊c. ꝓtende
ei corā saule q̄ vellēt si possent cū deuorare. ⁊ iō cōtra ta-
lia cōuertit se ad deū deprecandū dicēs. y Dñe q̄n re-
spicies me. ocło tue
pietatis ⁊ misericor
die. z Restitue a
nimā meā ⁊c. i. pone
me i securitate ab co
rum ꝓsecutione. ita
q̄ siꝫ restituer⁹ ꝓsti
na pace. a A leo
nib⁹. i. ab hoib⁹ cru
delib⁹ modo leonū.
b Vnicā meā. i. vi
tā meā solā. hꝫ. n. plu
res eēnt cū dauid ta
mē ipm solū q̄rebat
interficere. c Cō
fitebor tibi ⁊c. i. vri
nā ꝓfitear tibi cōfessi
one laudis i loco cul
tus tui. Hebrei enim
nō hñt optatiuum
modū. ꝫ vtunt futu
ro indicatiui modi
loco optatiui. d
In pplo grauī. mo
rib⁹ ⁊ etate. cuiusmo
di sūt sacerdotes ⁊ le
uite. e Laudabo
te. i. vtinā laudē. vna
ei cā q̄re dauid affli-
gebaī in ꝓsecutione
saulis erat ꝓpter hoc
q̄ accedere nō aude
bat ad locū diuini cultus. vt ꝑt alīt exponi. vt sit ꝓphetia
de futuro cū dr. Cōfitebor tibi ⁊c. q̄ psalmi a dō facti can
tabaī a cultoribus dei in vete. testō. ⁊ etiā mō cantaniī in
uo. f Nō supgaudeāt mihi capitēdo me ⁊ tenēdo ad iu
am volūtatē g Qui aduersanī ⁊c. s. saul et cōplices eⁱ⁹
vt pꝫ ex p̄cedentib⁹. h Qui ode. me gratis. i. sine eā me
odientes in coꝝdib⁹ suis. i Et annuūt oculis. passiōes
ei odij ⁊ ire maxime apparent in facie ⁊ in oculis potissi-
me. h Qm̄ mihi. hic ꝓfr oīdit grauitatē sue ꝓsecutio
nis ex adiūctione doli q̄ maxime aggrauat ꝓsecutionē q̄
tūc nescit positus in ꝓsecutiōe in quib⁹ debeat cōfidere.
ꝓpter qđ apls. d. secundo ad coꝝinth. xj. enumerat ꝑicu
la in puib⁹ fuerat vltimo loco dicit ꝑicula in falsis fratrib⁹
q̄ illud fuerat maⁱ⁹ fm h igiī dicit dō. k Qm̄ mihi ⁊c.
p̄tēdētes mihi amicitiā l Et in iracūdia ⁊c. i. fm modū
hoim frenoꝝ. q̄ aliō hūt in coꝝde. ⁊ aliō in oꝛe. m Do
los cogi. s. ꝫ me. vt pꝫ de hitatoribus ceile ⁊ ziphęis. j. Reg.
xxiij. n Et dilatauerūt ⁊c. loquētes supbe. o Vide
rūt euge euge. interiectio ē gaudētis. p Viderūt ocu
li nr̄i. fugā ⁊ exiliū isti⁹ hois. q Vidisti dñe. ꝑcim
q̄nitatē ꝫ me. r Ne sileas. hoc ē ne dissimules ⁊ tran
seas absq̄ debita punitione. h dicebat dō nō zelo vindicte
ꝫ diuine iusticie. s Dñe ne diſ. a me. sūbtrahendo brachiū
defensiōis tue. q̄ nō possē tot laqos euadere. t Exur-
ge ⁊ intēde ⁊c. eos cōdēnādo. v Deⁱ⁹ me⁹ ⁊c. q̄ nō ha-
beo iudicē ad quē possim recurrē nisi ad te. q̄ ꝓs aduersa
erat rex tre. p Judi. me fm iusti. tuā. q̄ nō cōdēnat ino
centes ꝫ ipios. y Et nō supgaudeāt mihi capitēdo me
⁊ tenēdo fm suā volūtatē. z Nō dicāt ⁊c. gaudēres de
mea captiōe. sicut philistei gaudebāt de captōe sansonis
Judi. xvj. a Ne di. deno. eū. q. d. si tenerēt me stati ma
ctarent me interficere crudeli morte. b Erubescāt. im
ꝓ. c Et ꝫ reuereanī simul tanq̄ frustrati sua intentiōe.

d Qui gra.malis meis.ſ.querũt gratulari.ſ.ſaul ⁊ eiꝰ vi
ri. e Induant cõfuſiõe ⁊ reuerẽtia.ſ.timore.q.d.talibꝰ
circundent vndiq; ſic veſtimẽtũ circũdat hoiem ex oi pte
g Qui maligna ⁊c.loquẽtes de me falſa coꝛã ſaule h
Exultẽt. Hec ẽ vltima ps hꝰ pſal.in qua dõ oꝛauit ꝓſe et
patientibꝰ ſibi.d.Ex
ultẽt ⁊c.ſ. appꝛobãt
i Juſticiã meã ⁊c.
deũ laudãdo dõ mea
liberatiõe a piculis
grauibus.iõ ſequit.
k Qui volũt pacẽ
ſerui eius.ſ.mei q ſũ
ſeruus dñi. l Et
lingua mea ⁊c.ſ. oꝛe
⁊ coꝛde eã cõfitebit
m Tota die laudẽ
tuã.ſ.ſingulis diebꝰ
Myſtice aũt expõit
pſal.iſte de xpõ cuiꝰ
dõ fuit figura ſicut
dictũ fuit ſ.pſal.xij.
⁊.xiij.q paſſus ẽ in ſe
⁊ in membꝛis ſuis a
ppõo iudaico ⁊ tyrã
nis.⁊ iõ in hoc pſal.
fin hũanitatẽ loq̃ns
ꝑ petit a patre ſeu to
ta trinitate auxiliuꝫ
ꝓtectõis.⁊ ſecundo
exꝑimit grauitatez
ſue ꝓſecutionis ibi. Inſurgentes Quã grauitatẽ explicat
primo ex impoſitione falſi.qꝛ ſibi fuit impoſitũ q eẽt fal
ſus ꝓpheta: et membꝛis ſuis q eẽnt magi ⁊ deceptoꝛes. ſe
cundo ex cõſpiratione cõi.ibi. Et aduerſũ me.qꝛ ꝑ cũ cõ
uenerũt herodes ⁊ pontius pylatus cũ pꝛincipibꝰ ſacer
dotũ vt ſupꝛa expoſitũ fuit.ij.pſal. Tercio ex adiunctiõe
doli.ibi. Qm̃ mihi quidẽ pacifice loq̃bant qꝛ mꝛtos do
los cogitauerũt ꝑ xpm vt pꝛ ex textu euangelij.⁊ ꝑ mem
bꝛa eiꝰ.vt pꝛ ex actibꝰ apl'oꝝ.⁊ epl'is pauli. Reſiduũ aũt
hꝰ expoſitionis omitto.tũ ꝓpter bꝛeuitatẽ ſectãdã. tũ qꝛ
diffuſe traditur ín glo.ſup pſal.tum qꝛ cõſideratꝫ illis q̃ ſt
expoſita de dauid in hoc pſal.ꝑt de facili applicari lr̃a hꝰ
pſal.xpo ꝓtim ꝓ membꝛis ſuis in quibꝰ ſe dicit ꝓſecutio
nẽ pati. Actuũ.ix. Saule ſaule quid me ꝓſequeris.

d Dixit iníuſtus vt delin- Pſal.xxxv.
quat ⁊c. Huic pſal.ꝑmittit talis ti.in tranſlatiõe
hiero.in⁊ hebꝛeũ. Dꝛo victoꝛia ſerua dñi dõ. qõ
exponũt ſic aliq.q dõ fecit pſal.ꝓ victoꝛia ppli iſrl' glozi-
oſe exeuntis de ſeruitute egypti ad ſeruiendũ dño libere.
ſm q fuit dictũ pharaoni.Exõ.v. Hec dicit dñs deꝰ he-
bꝛeoꝝ. Dimitte ppl'm meũ vt ſacrificet mihi in deſerto.
Et ly lr̃a hꝰ pſal.poſſet ad hoc applicari.ſaluo tñ meliori
iudicio.mihi videt melius q dauid fecit hunc pſal. de ſe
ipo a ꝑſecutione ſaulis pluries diuinitꝰ liberato.qõ vr̃ ex
ti.pſal.qui talis ẽ in hebꝛeo. Ad victoꝛiã ſeruo dñi dauid
Et huic noi dõ ꝓponit lr̃a lamech.ad oſtẽdendũ q ẽ dti
caſus.⁊ ſic ly ſeruo dñi nõ refert ad ppl'm iſrael.ꝟ ad ipꝫ
dauid. Igit ſm hunc ſenſũ pſal.iſte dinidit in duas ptes
Et primo agit de malignitate ſaulis dõ ꝓſequẽtis. ſecun
do de benignitate dñi ipm liberantis.ibi. Dñe in celo mi
ſericordia tua. Circa primũ oꝛ ſic. a Dixi iníuſtus ⁊c.
i.ſaul firmiter diſpoſuit ⁊ deliberauit de interficiendo da
uid.ly iníuſte de q liberatiõe hr̃.j.Reg.xx. Et intellexit io
nathas q diffinitũ eẽt a patre ſuo vt interficeret dauid.
b Nõ ẽ timoꝛ ⁊c.q.d. Si añ oculos mẽtis eiꝰ timoꝛ dñi
poneret a tãto malo retraheret.ſm qõ oꝛ puer.xv. Per
timoꝛẽ dñi declinat oĩs a malo. c Qm̃ doloſe egit. ſcz
cũ dauid faciẽs eũ generũ ſuũ vt ſic occideret gladio phi
liſtinoꝝ.put hr̃.j.Re.xviij. d In cõſpectu eiꝰ.ſ.dei.qꝛ
nulla doloſitas lateꝛet eũ. e Vt inueniat ⁊c.cũ.n.ſaul ñ
potuit occidere dauid latenꝫ ac doloſe gladio phliſtino
rũ ꝓſecutꝰ ẽ eũ.patenter manifeſtans odiũ.qõ cõcepat ꝑ
ipm f Verba oꝛis ⁊c.qñſnauit ſonathe de quo ꝓſide-
bat dõ ſicut de ſe ipo q adduceret dõ vt mozeret.j. Regũ
xx. g Noluit intelligere ⁊c.qꝛ cũ ſonathas innocẽtiã
dauid allegaret.ſaul
intelligere noluit. ꝟ
magis indignãs ſo-
nathan lãcea pcute-
re voluit.vt ibidẽ oꝛ
h Iníquitatẽ ⁊c.
qꝛ de nocte vigilãs
cogitabat quõ poſſꝫ
dõ capere ⁊ eũ occi-
dere. i Aſtitit oĩ
vie nõ bone.ſ. male
qꝛ natus fuit ꝓſequi
dõ q vias peſſimas
ſ.ſuper abruptas pe
tras q ſolis ibicibus
ſũt pute.vt hr̃.j. Re.
xxiij.vel aliter. i
Aſtitit oĩ vie nõ bõe
qꝛ parat' erat oĩ con
ſilio malo acquieſce
re.iõ ſubdit. Nali-
ciã aũt nõ odiuit.
k Dñe in celo Hic
ꝑñr agit de benigni-
tate dei.q primo de
clarat generalit.ſe-
cundo ſpãliter ibi. Filij ãt hoim.tercio ſingulariť ibi. Nõ
veniat mihi pes ſuꝑbie. Dꝛio oñdit generalit erga oĩes
creaturas viuentes vita aiali. Circa qõ ſciendũ q mia ſu-
perexaltat iudiciũ. Jaco.ij. Dñs inter dei ꝓphetas tenet
quãdã excellẽtiã. ꝓpt qõ oꝛ.q miſereri ẽ eiuſ ꝓpriũ.⁊ ad hꝰ
oñdedũ oꝛ. k Dñe in celo mia tua.tanꝫ in loco ſupio
ri. l Et veritas ⁊c.q̃ ſunt inferiores celo m Juſticia
tua ⁊c.q vt in pluribꝰ ſunt inferiozes nubibꝰ. n Judi-
cia tua abyſſus multa .ſ. hoibꝰ abſcondita.verũtñ qꝛ iſta
apparet aliqñ p effectus.⁊ maxime dei largitas.de q pri-
cipalit hic agit.iõ ſubdit. o Hoies ⁊ iumenta ⁊c. qꝛ ñ
ſolũ creatura rõnalis ſaluatur p dei ꝓuidentiã ꝟ etiã bru
talis.qꝛ animalibꝰ dat pilos ꝓ veſtitu.⁊ auibus plumas
⁊ eis õ victu ꝓuidet ſufficienter ſine ſollicitudine eoꝝ
p Quemadmodũ mul.⁊c.q.d. Ex multitudine miſeri-
coꝛdie tue ꝓcedit q nõ ſolũ rõnabilibus creaturis.ꝟ etiã
irrationabilibꝰ ita ꝓuideres. q Filij aũt hoiꝫ. Hic cõ
ſequẽter oñdit diuia largitas ſpãlit.ſ.circa hoies.q eoſpo
q ſunt ad imaginẽ dei facti ſunt ad bonũ excedens crea-
turã irrationalẽ oꝛdinati.ſ.ad bonũ rõis.quo ſi bene vtãtur ad beatitudinẽ ſupnaturalẽ vlterius deducũt.⁊ hoc ẽ
qõ oꝛ. q Filij autem hominũ.ſ.rõnabilit ⁊ iuſte viuẽ-
tiũ. r In tegimine alarũ ⁊c.ſ.in beatitudine recta ⁊ ab
ſcondita apud te.ſm illud Eſa.lxiiij. Oculus nõ vidit. et
auris nõ audiuit.⁊ in coꝛ hominis non aſcendit.q̃ ꝓpara
ſti diligentibus te.iõ ſubditur. s Inebꝛiabunt.ſ. ſatu-
rabunt.abſq tũ faſtidio. t Ab vbertate domus tue.ſ.
domus celeſtis glozie.ſm q dictũ ẽ ſupꝛa pſal.xvj. Sati-
aboꝛ cũ apparuerit gloꝛia tua. v Et toꝛrente etc.hoc ad
dit ad oñendũ ꝓfectionẽ refectionis glozie qꝛ apud nos
refectio perficitur ex cibo ⁊ potu. x Qm̃ apud te ⁊c.
Deus em̃ eſt vita p eſſentiã.⁊ omnia ſũt in eo vita.ſm qõ
oꝛ Joh.j.qõ factum eſt.ſ.in creaturis. In ipo vita erat.
Creatura enim anteq̃ crearetur nõ erat aliud q̃ creatrix
eſſentia q̃ eſt per eſſentiã ipſa vita.vt dictũ eſt. y Et in
lu.⁊c.ſ.in lumine creato glozie videbimus lumen tue eſ-
ſentie quod videri non poteſt ab intellectu creato.niſi ad
hoc eleuetur per lumen glozie fortificans lumen naturale intellectꝰ creati.ſicut nec oculꝰ noctue poſſꝫ videꝝ luceꝫ
ſol niſi aliq̃ addito ſibi fortificaretur.ꝓpt qõ oꝛ. ij. meta.

q̄ sicut se hz oculus noctue ad lumen sōlis. ita intellect⁹ nr̄ ad ea q̄ sunt manifestissima in natura.p que intelligūt diuina.q̄ de se sunt manifestissima.ꝫ virtutē intellect⁹ nostri excedētia.sicut ꝛ lux solis ē maxime visibilis.tū ipo portionata noctue oculis.Et q̄ ad hanc visionē nō possumus ptingere nisi p diuinā gratiā.ideo subdit dō depcando

a Pretende miaz ꝛc.i.dirigētes cognitionē suā naturalez. quātū possibile ē ad te illustra fidei ꝛgnitione. b Et iusticiā ꝛc.id est viuentes fm rectū iudiciū rōis rectifica rectitudine gr̄e tue.q̄ sola iustificat pfecte.ꝛ sic semp cōtingit.q̄ gr̄a ē pfectio nature.ꝛ iō dirigentib⁹ se in deū quātū possibile ē virtute nature nō denegat pfectio gr̄e. c Nō veniat.hic ꝓnr̄ oñdit diuina liberalitas singularit ꝫtū ad ipm dauid.q̄ deprecādo dicit.Nō veniat ꝛc.i.pes saulis supbi.ꝛ suoz̄ sattellitū ad me p̄ sua voluntate cū culcandū. d Et manus pctōris.i.psuadentis mihi malū. e Nō moueat me.supbe a rectitudine veritatis ꝛ iusticie. Vel alit.Nō veniat ꝛc.i.demō q̄ p supbiā cecidit nō me subijciat sibi p peccatū mortale.Et manus peccatoris.i.ptās demonis in peccato obstinati.Nō moueat me.a statu gr̄e.Et vtrūq̄ fuit cōcessum aliq̄ mō ipi dauid ex diuina largitate.q̄ nō fuit dat⁹ in manu saulis.ipm psequētis.lz aliq̄n p sathan i peccatū mortale inciderit.tū p pniam surrexit.ꝛ in finali gr̄a decessit. f Ibi ceci.ꝛc.q̄ pseuerātes in peccatis freq̄nt tradūt i manib⁹ inimicoz tpalit ꝛ i ptātē demōis finalit.

In psal.xxv.Dixit iniustus vbi ōz in postilla.Circa q̄ō sciendū q̄ mia superaltat iudiciū. Additio.

Licet verū sit q̄ misereri ꝛ parcere p̄priū sit dei.vt in collecta cantat eccl̄ia.nec tū p̄pter hoc veritas diuina dz dici inferioz ꝫ mia dei.sicut nubes sunt inferiores celo.put postil.dicit.nā miaz ōr de deo ꝫ operationē in creaturis.inquātū defect⁹ alioz̄ subleuat.respectu cui⁹ ōz in psal.Miserationes ei⁹ sup oia opa ei⁹.ꝫ veritas diuina siue accipiat eēntialit siue psonalit approp̄ando eā filio patri coeterno.put Job.xiij.c.Ego suz via veritas ꝛc.nullo mō tū dz dici inferioz ꝫ ei⁹ mia. vt ē manifestū.Sz ad intellectū hoz̄ versuū attendendū ē q̄ dō in hoc loco tractat de quibusdā opationib⁹ diuinis.put referunt ad creaturā rōnalē.s.mia ꝛ veritas iusticia ꝛ iudiciū.ꝫ in hoc loco cū ōr. Veritas dei intelligit fides.vt.j. Thi.ij.Oñs hoies vult deus ad agnitionē veritatis venire.qō intelligit de veritate fidei.ꝛ sic in pluribus locis. Manifestū ē aūt q̄ mia dei maxie relucet in celo.vbi bti miam dei plene cōsequūtur.vt Math.v.c.Cui⁹ rō ē.Nā gloriā celestē null⁹ de ꝺdigno fm legē cōmunē meretur. Vñ ap̄l's ad Ro.viij.c.Nō sunt cōdigne passiones h⁹ seculi ad futurā gloriā.que revelabitur in nobis ꝛ sic manifestū ē q̄ in celo maxime relucet mia dei in beatis.ꝛ iō ōr Dñe in celo mia tua.sed fides dei nō hz locū in existentibus in celo.q̄ per clarā visionē excludit saltem ꝫtuz ad actū.ꝛ iō fides ōr eē vsq̄ ad nubes.q̄ q̄dem nubes sunt inferiores celo.ꝛ in regione coꝛruptibili ꝛ fm visū nr̄m ipsi celo approp̄inquāt.ꝛ sic p nubes ꝓprie intelligit stat⁹ iustoz̄ existentiū in via.in quib⁹ diuina veritas maxime relucet.fm fidez formatā.ꝛ sic ꝓprie ōr veritas tua.i. fides tua vsq̄ ad nubes.Cōsequēter q̄ iusticia diuina ē fortissima.sic q̄ nullus ei resistere possit.iccirco dic̄ Justicia tua sicut montes dei.sicut ei montes altissimi.q̄ dicunt montes dei sunt iaccessibiles.sic iusticia diuina etiā q̄ in reb⁹ inferioribus relucet ē irresistibilis.Judicia aūt dei q̄ investigabilia sunt.ꝛ incōp̄ehensibilia recte dicunt abyssus multa.q̄ sicut abyssus ē abscondita ab oculis hoim.sic diuina iudicia.Iste vr̄ sensus ꝓprius ꝓdictoz̄ versuum.ꝫ vlterius videndū ē quō continuat sn̄ia hoz̄ versuum p̄cedentib⁹ ꝛ seq̄ētib⁹.Pro quo sciendū q̄ hic fingit psalmista cuidā tacite questioni.Cū ei de ꝓdicto iniusto.scz saule tot mala dixisset intantū q̄ peccata sua nō ignorans tia simplici.ꝫ potius ex affectata ꝓcederent.ꝛ hoc cū dicit.Noluit intelligere vt bene ageret.ꝛ insup q̄ ipm dō p

mine tuo videbim⁹ lumen
a Pretēde miaz tuā sitienti-
b b⁹ te ꝛ iusticiā tuā his q̄ re
c cto sc̄ corō. Nō velat mihi
d pes superbie ꝛ man⁹ pctōris

ꝫ nō moueat me. Ibi ceciderūt q̄ operant iniq̄tatē expulsi sūt nec potuerūt stare.

David Psal.xxxvj

a Noli emulari in malignibus casib⁹ mouet.s.q̄nō de⁹ tolerat q̄ impius talis pecseq̄bat ex certa malicia.ꝛ ex odio iusticie ꝛ hoc cū dicit Noli emulari aūt nō odiunt. que quidē circūstantie magie aggrauāt delictū.Ex istis pōt oriri quedā questio admiratiua. que ali q̄n a ꝓphetis in simi

simus psequat seu opprimat innocētē ꝛ iustū. vñ abac.j. in simili deo sic alloquebat.Quare nō respicis sup iniq̄ agentes.ꝛ taces deuorante impio iustiozē se.Ad ꝫ rñdet psal.q̄ hoc nō ꝓuenit ex debilitate iusticie diuine.q̄ iusticia tua sicut montes dei.Neq̄ etiā ex hoc q̄ hec inferiora nō cōsideret.put quidā errantes dicebant iob.xxij. ca.Circa cardines celi perambulat nec nostra ꝓsiderat.ꝛ hoc cū dicit. Judicia tua abyssus multa.quasi ptigat penetrando vsq̄ ad infima ꝛ secreta.ꝫ potius ꝓdicta tollerantia ꝓuenit ex hoc q̄ vera felicitas ꝛ ꝑmiatio ē in celo. vbi misericordia dei relucet ꝑmiādo iustos in vita bā ꝛ i mortali.de quo dicit. Dñe in celo mia tua ꝛc.silr̄ in bonis

in hac vita exñtibus est infelicitas inchoatiua per gr̄am. de quo dicit. Veritas tua vsq̄ ad nubes.qō intelligendū est de veritate fidei formate.q̄ in hac regione coꝛruptibili attingit.Consequēter declarat quedā que ad btitudinē ꝑtinent.ꝛ primo ꝫtū ad btitudinē ꝛmpfectā. que ē status vie ꝑ spem.ꝛ hoc cū dicit. Filij aūt hoim in tegmine alarū tuaꝛ sperabunt.secundo ꝫtū ad btitudinē pfectā.que est in re.s.in statu gloríe.ꝛ hoc cū subiungit. Inebriabunt ab vbertate domus tue ꝛc.exponāt ois vt in postilla. vsq̄ ibi. Ibi ceciderūt. Vbi postq̄ oñderat vbi sit vera ꝑmiatio.ꝓnr̄ declarat vbi sit vera punitio.s.in vltimo supplicio infernali.vbi nulla est redemptio.de quo dicit. Ibi ceciderūt q̄ operant iniquitatē.expulsi sunt neq̄ potuerūt stare.qz nō ē ibi possibilitas redeundi ad statū gr̄e. Et sic ꝑz qualiter questio tacite in hoc psal.mota soluit sententialit.eo modo q̄.j.in psal.lxxij.s.quō bonus deus isr̄l.expresse mouet ꝛ soluit.put ibi latiꝰ patebit.

Replica.

In psalmo.Dixit iniustus ꝛc.Burgñ.notat positi latoē circa illū passum.Dñe in celo mia tua ꝛc. qz dicit ex congruentia miam inter ceteras dei ꝓprietates habere quādā ꝓcellentiā.iō ōr misericordia i celo.veritas aūt vsq̄ ad nubes ꝛc.Burg.rusticoꝛ more se opponit in his q̄ humano mō trāsferunt ad diuina.que trāslatio ex cōtrarijs congruentijs cōtrario mō fieri pōt.sic xp̄o ōr leo.nunc ouis.nunc rex.nunc vermis ꝛc.ita etiā nubes abyssus montes inferius.supius ꝛc.qz enim misericordie dei effectus sunt nobis magis familiares.possunt desci bi ꝑ montes nobis manifestos. Judiciū aūt ꝑ abyssum nobis occultatā.ꝛ econuerso mia rōne interminabilitatis spectu manifestū ē vt mōtes.put narrat btūs hiero.hanc vocē Venite ad iudiciū sp aurib⁹ suis insonuisse. Rusticale igit ē ex his facere materiā disputationis.q̄ ꝓrijs motus sic pñt interpretari ꝛ applicari

Psal.xxxvj.

Noli emulari ꝛc. Huic pſ̄ ꝑmittit talis titul⁹ i hebreo.ꝛ i trāslatione hiero. iuxt̄ hebreū Dō absq̄ alīq̄ additiōe nisi q̄ i heb. ꝑpōit lr̄a lamech ad designandū q̄ dō ē dti casus.ꝛ ē sensus q̄ h ps̄.approp̄iatur ipi dō tanq̄ auctoi. De malicia vo h⁹ ps̄.sciendus q̄ milites videntes saulē regē ꝛ doech armigeru suū ꝛ postea absolon ꝛ achitophel ꝛ plures alios inique agentes temporaliter ꝓsperari.ꝛ dauid innocentem ꝛ parentes suos. et fratres ꝛ multos alios iustos tunc et postea tempoꝛali-

ter affligi declinabant ad malū ⁊ recedebāt a bono. quasi deꝰ curā de actibꝰ hoim nō haberet. Et iō dō fec̄ hūc ps. oñdens q̄ ꝓsperitas malorū sit cōtēnēda. ⁊ iustorū appetenda ē. qz iusti semp sunt meliorīs conditiōis etiā in pñti. Iz hominibꝰ bona sensibia tm̄ ꝓsiderantibꝰ ꝛriū videat

Diuidit igit iste ps. in duas ptes qz ꝓio facit suā deductionē secundo ponit quā dā munitionē. ibi. Expecta dñm. Pria in duas qz primo declarat ꝓpositū ex eo qō iusti ⁊ iniusti i p̄senti pñt. secūdo ex eo qō in futuro recipiēt ibi. Nouit dñs. Prima in duas. qz primo oñdit ꝓpositū ex cōditōne boni secūdo ex adiunctione male. ibi. Obseruabit peccatoꝛ. Prima adhuc in duas. qz p̄mo oñdit ꝓpositū ex bonitōne. scōo ex eius duratione ibi. a Noli emulari. Circa pmū dō facit talē rōnē. Illa ꝓsperitas ē melioꝛ ⁊ magis appetenda in q̄s assequit maiꝰ bonū. ꝛ ꝓsperitas iustoꝝ i pñti ē hmōi. ergo est magis appetenda. Maioꝛē hꝰ rōis dō supponit tanq̄ ꝑse manifestā. qz nihil est appetibile nisi inquantū bonū. ⁊ iō q̄tū hz de bonitate. tantū hz de appetibilitate.

Minoꝛē aūt declarat oñdendo primo q̄ ꝓsperitas malorū in pñti modica est. scōo q̄ ꝓsperitas iustorū etiā in pñti ē magna. ibi. Spera in dño. Circa primū sciendū q̄ in ter bona bois bona tpalia: q̄ sunt exterioꝛa sunt modica. bona aūt aie q̄ sūt virtutes ⁊ scie sūt maxima. bona vero coꝛporis sunt media. ꝓsperitas aūt tpalis malorū ē in bonis exterioꝛibꝰ seu coꝛpis tm̄. ⁊ iō nō se extēdit ad maioꝛa bona ipꝰ hois. pp qō nō ē apprenda. ⁊ ꝑ ē qō dꝛ. a Noli emulari. ⁊c. i. noli imitari malignantes in suis opibꝰ. b Neq; ze. i. amaueris c Faciētes iniquitatē. tales ei nō ē imitādi nec amandi inquātū mali. qz licet nā sit ex charitate diligenda q̄diu sūt in pñti vita i q̄ pōt ad bonū reuerti. tm̄ eoꝛ malicia ē odienda. ⁊ sic loquit saluatoꝛ luc. xiij. Si q̄s venit ad me ⁊ nō odit pātrē suū aut matrē ⁊c. nō pōt ee meꝰ discipulꝰ. subdit aūt rōnē ꝓdictoꝝ. d Quia tāq̄ ⁊c. fenū ⁊ olꝰ cito desiccant. qz parū in terra radicant. ⁊ sic modicū attrahūt ꝺ hūoꝛe virozē nutriētē ⁊ cōseruantē. sic appetit malorū radicat in boni sensibili. qō hz modicū de bonitate. ⁊ sic eiꝰ appetibilitas cito trāsit. ⁊ eius adeptio ⁊ cōtinuatio. fastidiū inducit. sic patet de cibo quē famelicꝰ apperit. saciatꝰ vo abhoꝛret ⁊ reijcit e Spera i do. ℞ ꝓpter declarat q̄ iusti i pñti ex assequūt malꝰ bonū. qō ē bonū vtutz. ⁊ nō solū bonū vtutz pollitice. q̄ ē q̄ acq̄sitionē. ꝛ ex vtutis infuse. q̄ ē ꝑ gr̄am. ⁊ etiā aliq̄n ex hoc tpalē abundantiā. Iz non sp. qz ē de minoꝛibꝰ bonis ꝓpter qō eoꝝ ꝓsperitas etiā in pñti ē appetenda. ⁊ hoc ē qō dꝛ. e Spera in dño. figendo appetitū in summo bono. f Et fac bonitatē. i. opa bona. g Et inhabita ⁊c. qz sicut dcm̄ ē iusti cū bono virtutis aliq̄n assequūtur affluentiā in tpalibꝰ bonis. h delectare in dño. delectatio dꝛ q̄ de alio letatio. igit in dño delectari ē de bonitate eiꝰ letari q̄ fugit ꝑ cognitionē ⁊ amoꝛē. i Et dabit ⁊c. iusti ei nō petūt a deo simplr nisi bōa gr̄e ⁊ vtutz q̄ sp dant perennibꝰ q̄n petūt ꝓ se ⁊ pseuerant qō faciūt iusti. de alijs aūt bonis inferioꝛibꝰ nō faciūt petitiones nisi sub cōditione. i. si expediant honoꝛi diuino ⁊ saluti sue vl alioqn. ⁊ hoc etiā mō deꝰ eos exaudit. k Reuela dño ⁊c. nō ei aliq̄d manifestando. qz oīa nuda ⁊ apta sūt oculꝰ eiꝰ etiā ab etno. ℞ in oꝛone coꝛā eo tuū desideriū explicādo ⁊ direct̄one eiꝰ petendo. l Et ipe faciet. qz sicut natura non deficit in necessarijs. sic nec aūctoꝛ nature multominus. m Et educet ⁊c. ponendo opa iusticie tue alijs i exemplū virtutis. fm q̄ dicit saluatoꝛ Matḥ. v. Sic luceat lux vra coꝛā hoibꝰ. vt videāt opa vra bona. n Et iudiciū tuū ⁊c. iudiciū est effectꝰ iusticie. ⁊ p hoc designat q̄ deꝰ iustos facit ꝓsperari in opibꝰ iusticie vsq; ad pfectionē debitā. Et p talē modū loquit sapiēs ꝓuer. iiij. Iustoꝝ semita quasi lux splēdēs ⁊ crescēs vsq; ad pfectū diē. i. vsq; ad pfectionē iusticie. sicut ascēsus solis pficit i meridie. ⁊ qz deꝰ tanta bona ꝓfert iustis etiā in pñti. iō subdit tur. o Subditus esto dño. hūiliter ⁊ dete seruiēdo. p Et ora eū. q. d. tunc cōfidenter poteris ozare eū qz cōsequeris intētū si tm̄ oratio sit pia ꝓ te ⁊ pseuerans. qualis ē oratio iustoꝝ. q Noli emulari. Hic ꝓm oñdit q̄ ꝓsperitas iustoꝝ ē maioꝛ etiā in pñti ⁊ hoc ex duratione. qz ꝓsperitas maloꝝ ꝓsistit in bonis tē poralibꝰ. transitoꝛijs ⁊ coꝛruptibilibꝰ. vt pz ex ꝓdictis ꝓsperitas aūt iustoꝝ cōsistit principaliter in bonis aie q̄ sunt incoꝛruptibilia inquātū manent in aia sepata. ꝓpter qō dꝛ. q Noli emulari ⁊c. Hic ē peccatoꝛ q̄ nō vadit p viā legis diuine ⁊ rationis recte. ℞ fm impetū passionis sue fm q̄ dꝛ Esa. liij. Oēs nos quasi oues errauimꝰ vnusq;sq; in via sua declinauit. Et talis in via sua ꝓsperat. qñ obtinet qō intendit. Ista tm̄ ꝓsperitas ē magis aduersitas. qz etsi sit alicuiꝰ boni tpalis additamētū. est tm̄ boni spūalis detrimentum. ⁊ fm q̄ dicit Aug. in sermone de innocētibꝰ. Lucrū in archa dānū in cōscientia. tulit vestē. ⁊ pdidit fidē. acquirit pecuniā ⁊ amittit iusticiā. ⁊ iō de talibꝰ dꝛ ℞. p Noli emulari. i. imitari. r In eo q̄ ꝓsperatur i via sua. i. facta illius qui pdicto mō ꝓsperat cuiꝰ ꝓsperitas ē magis aduersitas tudicanda. s Desine ab ira ⁊c. s. talium q̄ frequent passiones ire nimiū excedentes patiūt ad cōplendū suas iniquitates. iō subdit. t Noli emulari vt malignerīs ⁊ subdit cā. v Quīm q̄ malignant ⁊c. saltē in morte naturali. ⁊ frequent anticipant ⁊ moꝛiūt moꝛte innaturali. s. gladio veneno vel aliq̄ hmōi. x Sustinētes aūt dñm. i. patienter expectantes eiꝰ beneplacituz y Ipi hereditabunt terrā. s. viuentiū quā ppetuo possidebunt. ⁊ frequenter in hac terra diuti ꝰ malis hominibꝰ viuūt. iō subdit. z Et adhuc pusillū. s. tpis. a Et nō erit peccatoꝝ. subtractus de medio mō ꝓdicto.

b Et queres locū ⁊c. qz frequenter ꝓ suis malicijs nō solū destruūt in psonis ꝓprijs. ℞ etiā loca eoꝝ ⁊ posteritas tota. c Mansueti aūt ⁊c. exponatur sicut pri ꝰ. qz mānsueti sunt illi qui expectāt patiēter beneplacitū domini d Et delectabunt in multitudine pacis. s. superne. q̄ ē ꝑfecta pax. frequenter etiā in multitudine pacis tpalis. qz mansueti nō mouent rixas ⁊ brigas. ꝓpter quas debeant ab alijs inq̄etari. pōt etiā hoc referri ad pplm isrl q̄ quamdiu seruiuit domino mansuete. ⁊ obedienter habitauit i pace in terra a deo sibi data. vt pz ex decursu vete. testa. e Observabit. Hic ꝓm oñditur q̄ ꝓsperitas iustoꝝ sit maioꝛ q̄ malorū ex admixtione mali. qz ꝓsperitas maloꝝ semper habet malū pene sibi annexum. Et hoc ꝓtingit vno mō. qz sunt diuisi a seipsis. eo q̄ sensualitas trahit ad bonū sensibile rōni ꝛriū. dictamen aūt rōnis siue synderesis ad cōtrariū. ꝓpter qō dicit phs. ix. ethico. De ipis contendit ipoꝝ anima. ⁊ hoc quidē huc trahi. hoc aūt illuc quēadmodū discrepantia. Et postea cōcludit dicens

Igit si sic miser ē esse. malū fugiēdū malicīā intēse Alio mō ꝓtingit ex hoc q̄ mali torquent inuidia de bono virtutis. qđ relucet in iustis ⁊ inde ē q̄ tyranni aliq̄n plᵒ affligebant de patīa ⁊ magnanimitate martyrū q̄ ipi martyres de afflictione sibi illata a tyrannis. sicut legit de dacia-

no ⁊ sancto vincētio vñ dixit ei bea. vincentius. Paratᵒ sū xp̄i seruus ad oīa vt dū deuotionē meaz punis in corpore acerbius ipe puniarꝛ in mēte. ⁊ sōdit. Ad hec martyris verba summa voce dacianus cepit infremere ⁊ rapido ore cū stridore dentiū anhelare: vt oīderet pfidia se potius q̄ martyrē dei lanare. ⁊ h ē qđ dr hic e Observabit peccator iustū ꝛc dolens de bono suo virtutꝛ. f Dñs āt ꝛc. qꝛ nō habebit intentū q̄ intendebat iustū auertere a vtute g Cū pspicit q̄ veniet dies eiᵒ. i. dies debite punitionis ꝑ suis malis. h Gladiū euaginauerūt ptōres ꝛc. qꝛ frequenter armant se quantū pñt ad destruendū iustos. i Gladius eoꝝ intret in corda ipoꝝ ꝛc. qꝛ ⁊ si psecutionē inferūt iustis in corpore. ipi prius psecutionē sustinēt in mente. vt dictū est de daciano. Itē qꝛ frequenter contingit diuino iudicio. vt mors quā ꝑpauerāt alijs veniat super eos. sicut aman fuit suspensus in patibulo qđ ꝑpauerat mardocheo. Hester. vij. Aliter pōt exponi lr̄a de iniquo saule ⁊ dauid iusto ab illo loco. Observabit pctōr iustū. i. saul ipm dō. cui frequenter insidias posuit. vt hꝛ. j. Reg. Et stridebit sup eū dētibᵒ suis. qꝛ frēqnter ex nimia iraꝛ desiderio occidendi eū frenduit sup ipm. Dñs aūt irridebit eum qꝛ ab itento fraudauit eū nō ꝑmittēs dō cadere in manᵒ eius. Cū pspicit q̄ veniat dies eiᵒ. s. mortis q̄ interfectᵒ fuit a philisteis Gladiū euaginauerūt peccatores. qꝛ saul ⁊ eius satellites cū gladijsꝛ arcubᵒ frequenter quesierūt ad mortē dauid ⁊ viros eius. Gladius eoꝝ intret i corda ipoꝝ. In hoc dauid vī ꝓphetice mortē saulis pdixisse ⁊ donec ydomei. qꝛ ipi irruerūt sup ꝓprios gladios. ⁊ sic se interfecerūt. j. Reg. vl. Et arcᵘ eoꝝ cōfringat. tota ei virtᵒ saul ⁊ sui exercitᵒ fuit ibi confracta. p Pauci ē modicū iusto. qꝛ q̄tumcūq̄ modicū habeat de bonis tpalibᵒ hꝫ ib sufficiētiā. eo q̄ appetitᵒ eiᵒ tendit ad bona spūalia in quibus q̄etat eᵒ aīa. l Sup diui. pec. mul. in quibᵒ nō hñt sufficiētiā ꝫ magis indigentiā. qꝛ eis abutunt ꝑ pdigalitatē seu auariciā a virtute declinantes. Si primo mō abutunt. s. ꝑ pdigalitatē stati diuitijs euacuāt. ⁊ sic ad tenēdo statū suū anxiātur diuitias indebite acq̄rendo. Si secundo mō. s. ꝑ auariciā sic incurrunt indigentiā. tū qꝛ nō audent vti suis diuitijs. tū qꝛ crescēte cōcupia vī eis q̄ spl eis deficiat. qꝛ si hñt centū anhelant ad habendū mille. ⁊ si mille ad decē milia. ⁊ sic sp augmentando ⁊ tū post ea totū perdunt in morte. ⁊ aliq̄n etiā ante. qꝛ ab eis ꝓdones vel latrones auferūt. ió subdit m Cū brachia ꝛc. i. diuitie in quibᵒ cōfidebant. n Confirmat aūt iustos dñs. qꝛ a bono virtutis ñ mouent in ꝓsperis vel aduersis. o Novit dñs. Hic ꝓfr oñdit ꝓsperitas iustorū excellētior ꝓsperitate malorū. ex eo q̄ in futuro recipient. ⁊ primo circa hoc tangit diuersitas recepti. ⁊ scōo meriti. ibi. Apud dñm. Circa primū sciendū q̄ iusti in futuro recipient ꝑ suis operibᵒ premiū glie. mali vero malū pene eter-

uabit pctōr iustū ⁊ stridebit sup eū dētibᵒ suis. Bomin. aūt irridebit eū quoniā prospicit q̄ veniet dies eius. Gladiū euaginauerunt peccatores. intenderūt arcū suū. Et decipiant pauperē ⁊ inopem: vt trucidēt rectos corde. gladiᵘ eoꝝ intret in corda ipoꝝ ⁊ arcus eoꝝ cōfringat. Melius est modicuz iusto sup diuitias peccatorꝝ multas. Cū brachia peccatorū conterentur: cōfirmat aūt iustos dñs Novit dominᵘ dies immaculatorū et hereditas eoꝝ inefnū erit.

p Nō cōfundētur in tpe malo ⁊ in diebᵒ famis saturabunt qꝛ peccatores pibūt.
r Inimici vero dñi mox vt honorificati fuerint ⁊ exaltati deficientes q̄ēadmodum fumus deficiēt. Mutuabitur peccator ⁊ nō solvet iustus aūt miserebit ⁊ tribuet. Quia bñdicentes ei hereditabūt terrā maledicentes aūte ei disperibunt Apud dñm gressus hois. dirigēt ⁊ viā eiᵒ volet Cuz ceciderit nō collidetur. qꝛ dominus supponit manū
b suā Junior fui etenim senui
t ⁊ nō vidi iustum derelictū

mei comedent ⁊ vos esurietis. r Inimici vero dñi ꝛc. in vita pñti. q̄ nō est nisi momentū respectu future. s Deficientes q̄ēadmodū fumus deficiēt. qꝛ quātoplᵒ fumus exaltat deficit. sic impij quantoplᵒ fuerint exaltati i cal'. xviij. Quantū glorificauit se in delicijs. tantū date illi de tormentis ⁊ luctu. t Mutuabit peccator ꝛc. mutuari est ab alio recipe. peccatores aūt in inferno sp recipient penā ꝑ suis demeritis. ⁊ nō solvent qꝛ tātū remanebunt obligati sicut pius. s. ad penā eternā. qꝛ in inferno nulla est redemptio. v Justus aūt miserebit ⁊ tribuet. iste iustus, vt dicit Ra. sa. intelligit ipe deus q̄ misereꝛ omnīū. ⁊ tribuit eis bona. ꝫ meliᵒ trahit hec lr̄a ad exprimendū misericordiā suā quā iustis tribuit glorie plenitudinē ideo subditur. x Quia benedicentes ei. id est ipsi deo quales sunt iusti.

x Hereditabūt terrā. scilicet viuentium z Maledicētes aūt ei. quales sunt impij. a Disperibūt. eterna pditione. b Apud dñm. Postq̄ descripta ē diuersitas istoꝝ ⁊ impioꝝ q̄tū ad receptionē premij ⁊ pene, hic ꝓfr describit diuersitas q̄tū ad meritū ⁊ demeritū. q̄ sunt rōnes recipiendi penā ⁊ premiū ⁊ primo oñdit hec variera in opib' vite actiue. ⁊ secundo cōtēplatiue. ibi. Dns iusti. Circa primū dr sic. b Apud dñm ꝛc. s. iusti. c Dirigent in via pñti. vt nō declinet a rectitudine iusticie. ideo subdit. d Et viā eiᵒ volet. i. approbabit eā ordinans ad meritū vite eterne. e Cū ceciderit p peccatū veniale. f Nō collidet. qꝛ p hoc a gratia nō decidet. ió subdit. g Quia dñs supponit manū suā. hᵒ aūt manᵘ suppositio ē diuine gr̄e ꝓseruatio. quā hñs pōt vitare oē peccatū mortale. ꝫ ipa priuatᵒ nō pōt. qꝛ pctm̄ qđ mox ꝑ priuꝫ ñ diluit suo pondere trahit ad aliud. vt. d. Greg. sup Ezech Sz qꝛ iusti ꝑdestinati aliq̄n cadunt q̄ pctm̄ mortale. sicut patz de dauid. ió pōt etiā exponi de casu mortalis peccati cū dr. e Cū ceciderit. p pctm̄ mortale. f Nō collidetur. i. irrepabilit nō frangēt. g Quia dñs ꝛc. per priuꝫ eum reducendo ad gr̄az. h Junior fui. etenim senui. ⁊ hoc apparet q̄ dauid fecit hunc pś. in sua senectute.
i Et nō vidi iustū derelictū. ⁊ intelligit de iusto ꝑdestinato. qui si aliq̄n derelinquat a deo ꝓpt suū pctm̄. tamen finaliter recipit ad statū gratie.

k Nec semē eius ⁊c. ⁊ accipit hic semē ꝓ oi ipm imitante in opib⁹ bonis. Cōtra ḃ vr qz dō q fuit iustus ⁊ pdestinatus ōstituit panē ab abimilech. j. Re. xxv. ⁊ a nabal. j. Re. xxv. Et helyas silr a mliere sareptana. iij. Reg. xvij. Dōm di. Dicit aūt cōiḟ qz nullꝰ ẽ est in foro qñ ſt ibi pauci in respectu ad alios vicos. qz illō qō modicū ẽ qſi nihil ꝓputat. ij. phi. Licz aūt semē iusti aliqñ ōrat seu mēdicet panē inuolūtarie. hoc tñ raro cōtingit niſi illis q sumūt statū mēdicantiū ⁊ rarꝰ cōtingebat tpeve te. testa. qñ dō ꝓtulit ꝑbū istō qz abūdantia bonoꝝ tpaliū ꝑ iusticie opib⁹ ꝓmitebat vt ptz Petro. xxviij. ⁊ Esa. j. cap. Si voluerit ⁊ audieritꝭ me. bona terre cōedetꝭ. iō subditur l Tota die miserek ⁊c. ꝙ ōtū ad actū pietatꝭ inſiozē. m Et cōmodat. ꝙtū ad effectū exteriozem. ⁊ hoc de bōis a deo fibi collatis. n Et semen illiꝰ ⁊c. i. in abundantia sufficiē ti bonoꝝ spūaliū ⁊ tpaliū. o Declina a malo obseruā do ꝓcepta decalogi negatiua. p Et fac bonū. obseruando affirmatiua. q Et inhabita in seculū seculi. i. ꝑ hoc inhabitatis in eterna beatitudine. ſm illō Mat. xix. Si vis ad vitā ingredi. serua mandata. ⁊ qz vita btā a solo deo datur. iō subdit ꝑ causa. r Quia dñs amat iudiciū. i. opa iusticie q ꝓcipiunt mandatꝭ decalogi.

s Et nō derelinquet sanctos suos. i. ꝑdestinatos q ab eo finaliter recipiunt. iō subdit. t Jn eternū cōseruabunt. in vita beata. Et qz sicut iusti ꝑ opib⁹ iusticie ꝓmiabunt. ita impij ꝑ opibus iniusticie punient. iō subdit. v Jniusti punient. pena eterna x Et semē impioꝝ ꝓhibit. i. imitatores ipsoꝝ. y Justi aūt hereditabūt terrā. ſ. viuentiū. 5 Et inhabitabūt ⁊c. i. eternaliter. vbi ei ūi vet. testa. dupliciter sc̄m siē hic. Intelligit ꝓpetuitas a pte finis Et ex ḃ pz q hic loqr dō ō terra viuentiū. qz ista terra iferioꝝ pꝰ iudiciū nō habitabitur. a Os iusti meditabit sapiaz. Posita varietate meriti ⁊ demeriti q̄tū ad iustos ⁊ impios ūt vita actiua. hic ꝙñr ponit i vita cōtēplatiua. cū ōr. a Os iusti meditabit sapiam. i. loquetur sapiam ex meditatiōe cordis sui. ꝓcedētē ſm dictū saluatoris Matḃ. xij. Ex abundantia cordis ei os loquit. Jō de bono thesauro suo ꝓfert bona verba. Sapia aūt ōr quasi sapida scia. q. ꝓprie est circa cognitionē diuinoꝝ. b Et lingua eius ⁊c. qō i portat rectitudinē cognitionis in agendis ad ꝓximū.

c Lex dei ei⁹i corde ipius. ꝑ iugē meditationē. d Et nō supplātabūt ⁊c. qz nō amouebit a via iusticie ꝑ demonisvel hois suggestionē. Sicut aūt meditatio iusti est circa legē dei. vt eā custodiat. ita meditatio impij ē vt malū ꝓceptū ꝑficiat. iō subdit. e Considerat peccatoꝝ iustū qualit⁹ ⁊ quō possit decipe ipm f Et querit mortificare eū. qz nō solū q̄rit ei nocere in bonis exteriorib⁹. ḟ etiā in ꝑsona ꝓpria. nec solū querit eū ꝓiuare vita coꝝpali ḟ etiā spūali. querēs eū auertere a via iusticie. ḟ qz de⁹ frequēter eripit iustū de manu impij. iō subdit. g Dñs aūt ⁊c. sicut ptz de ioseph. quē liberauit dñs de manibus fratrum suoꝝ. h Nec damnabit ⁊c. i. ad petitionē eius seu volūtatē. sicut liberauit ioseph ad iudicatū carceri ad petitōnē mulieris iniquē. Gen. xxxix. Et danielē a iudicatū leonibus ad suggestionē hoīm iniquoꝝ. dan. vj.

i Expecta dñm. i. Postq̄ oñdit ꝑsperitatē iniquoꝝ esse cōtemnēdā. ⁊ iustoꝝ appetendā. hic ꝙñr ponit suā monitōnē. vicz q hō cōmittat se fideliter dispositiōi diuine. nec moueat a rectitudie iusticie ex malorum transitoria ꝑsperitate. d. i Expecta dñm. i. eius dispositionē patienter.

k Et custodi viam eius obseruādo mādata eiꝰ. l Et exaltabit te. de valle p̄sentis miserie m Vt hereditate capias terrā. ſ. viuentiuz. n Cū perierint peccatores videbis. bti ei vidēt damnatiōz malorꝝ. et ē eis materia exultatiōis. inq̄tum euaserūt eā ex gratia diuine miseratiōis. o Vidi impiū superaltatū. i. ꝑsenti vita deo ꝓmittente. p Et eleuatū sicut cedros libani. hoc ē in maxima dignitate tēpali. in monte etiā libani crescūt maxime cedri. hoc ꝓz de nerone impijſſimo. q tñ imperauit toti mundo. ⁊ de multis alijs tyrānis. q Trāsiui ⁊ ecce nō erat. qz talis ptās est ita breuis. q nō ē niſi q̄dā transit⁹. ſm q dr Sap. ij. Vmbre ei trāsit⁹ ē tps nr̄m r Quesiui eū ⁊c. qz in ꝑfundo inferni est absconditus. s Custodi innocentiā. nulli nocumētū inferendo. t Et vide, equitatē iuste cū ꝓximo agendo. v Q̄ñ sunt reliquie ⁊c. qz bona opa q meritū remanent cū illis q trāscunt de hoc mundo ceteris eis deficiētib⁹. x Jniusti aūt disperibūt. ꝑ eternā damnationē. y Sic reliqe impioꝝ interibūt. i. filij q̄s reliquerūt ⁊ ſt imitatores sceleris paternoꝝ. z Sal⁹ aūt iustoꝝ a dño. i. sal⁹ eterna. q̄ datur a solo deo a Et ptector eoꝝ in tpe tribulationis. i. mortis. qz dñs eos ꝓtegit a ptāte demonis. b Et adiuuabit eos dñs. firmando eos ꝑ tētationes in p̄senti. Et liberabit eos. si ceciderit in manu inimici ꝑ peccatū. d Et cruet eos. ꝑ veram pniam. e ⁊ peccā. i. a demoni bꝰ in pcō obstinatis ⁊ pseverantib⁹. f Et saluabit eos deducendo eos ad gl̄iam dei. g Quia sperauerūt in eo spe ꝓbita. q̄ venit ex meritꝭ ⁊ gra diuina. Posset etiaz hoc exponi de ꝓtectione diuina q̄ ꝓtegit fideles suos in pūti ab hoib⁹ iniquis. sic liberauit filios isrl̄ de manu pharaōis. ⁊ dō mltoties de psecutione saul. ⁊ idē posset exēplificari i multꝭ alijs. Expositio aūt h⁹ psal. tota moralis est. ⁊ iō nō optet addere aliā moralitatē.

In psal. xxxvj. Noli emulari. vbi ōr i postil. Desine ab ira ⁊ derelinque furoꝛe. ¶ Additio.

Verba. i. desine ab ira. ⁊ derelinque furoꝛe. nō videtur ꝓprie exponi in postilla. tū qz malignꝰ de q̄bꝰ loquit nō solū sequūtur passiones irascibilis sed potiꝰ ⁊ frequentius cōcupiscibilis. q̄ sunt magis connaturales. tū qz impoꝛtune ōr. q hō desinat ab ira alteriꝰ vel ōrelinquat furoꝛē ei⁹. ſm ei istū intellectū deberet dici. Recede ab ira. ⁊ caue furoꝛē ⁊ hmōi. vñ melꝰ habet in glosa vbi sic ōr. Desine ab ira. i. nō iraſcaris de floꝛe malorū. qz inde iraſci ⁊ indignari est ꝛ deū murmurare ⁊ ꝓprie blasphemare. silr ⁊ derelinque furoꝛē. est eadē sententia sub alijs verbis. ⁊ quia ex tali emulatione murmuratiua homo efficit malignꝰ. iō subdit. Noli emulari vt malignēris

In eōdē psal.xxxvj.vbi dicit in postil.Mutuabit peccator.z nō soluet. Additio.

Licet pctōres in inferno recipiāt penas p suis ō meritis.nō tñ ex hoc.ꝓprie pñt dici mutuari.de rō ne.n.mutui est q obligat recipientē ad restituēdū illud qō recepit vel eq̄lens.ꝛ ꝑstat q pctōres in inferno ñ tenenť solue penas q̄s recipiūt.lz semp remaneant obligati ex demeritis ꝑteritꝫ Sz magꝫ ꝓprie dicē dū est fm glo.s.sic. Mutuabit pctōr q accipit corp⁹ z mētē ꝛc.a dō.z ñ soluet.q ō ꝛceptꝫ ñ facē fm dei ꝓcepta. Justꝰ aūt miserek z tribuet de his q̄ accepit a deo z sic soluit mutuū. Et sequit.Quia benedicētes ei.s.in omnib⁹ gr̄as agētes z confessa sequētes. Hereditabūt terrā.s.viuentiū.

In eodē psalmo.xxxvj.vbi dr in postilla. Iunior fui. etenim senui ꝛc. Additio.

Hec expositio nō videť sufficiens.tū q manifestū ē p experientiā.q ita frequēter contingit vt filij iustorū mendicent sicut z impiorū.imo quidā pdoꝛ assereb̄t.q dis diues ē iniquus aut beres iniq tū q lz q̄q illud qō modicū est q̄si nihil reputeť.tñ valde inconueniens vr q dauid ita spāliť testeť q nec in iuuentute nec in senectute vidisset iustū querentē panē.cū ipemet in pona ꝓpria oppositū fuisset expertus.vt patet in locis allegatis in postilla. Nō melꝰ vr dicendū cū glosa. fm quā panis in hoc loco intelligit cibus spūalis.iuxta illud Eccli.xv.ca. Cibauit illū pane vite z intellectꝰ.qō sp ē cū instor cū semine eius descendente p imitationē. Nec mirū si in hoc loco panis ad lr̄az intelligat p cibo spūali. q in ℔ psal.cū dr.terra.simplicit intellr terra spūalis.s.terra viuentiū vt ibi.Sustinentes aūt dñm.ipi hereditabūt terrā.qō exponit etiā a postillatore de terra viuentiū. Nō z postillator in fine hꝰ pō.dicit q tota eius expositio ē moralis seu spūalis ꝛc. Replica.

In psal.Noli emulari.Burgen.notat postill'. fine cā.Cum enī exponeret illū passum.Desine ab ira ꝛc.fm ꝓtinuatōnē vt q̄ ꝓhibeť ne emuleť ꝓuos suis passionib⁹ ꝓtinuo ꝓhibeť ne emuleť eorū irā z furorē.ſō dr.Desine ab ira ꝛc.Bur.nescio qd sufurrās de ꝓprie etate vocis.q magis ꝓprie debeat dici. Recede ab ira z cane furorē.tū ita ꝓprie z magꝫ dr q̄s nō emulari irā aliorū sicut recedere ab ira alior.necverū dicit Bur.q maligni frequenti⁹ monenť passionib⁹ cōcupiscibilis q̄, irascibil' Nā mot⁹ inordinati cōcupiscibil' pot⁹ attendunť penes fragilitatē q̄ malignitatē. Mot⁹ aūt irascibil' attendunť penes violentā iniq̄tatē z iusticiā z malignitatē.q̄ h dscr bunť.Et qō notat de mutuatione pctōr z de solutōne istor stat bñ fm vtrāq̄ expositionē. Illud aūt qō dr.Non vidi iustū derelictū nec semē ei⁹ querēs panē.Bur. expo nit d pane spūali.postill'.aūt de pane corpali.Et sic expiētia ostendit dicendū ꝑtū.vt ps.j.Reg.xxv.rndet postill'.q illa expositio dr intelligi vt in pl'ib⁹.qō ei modicū ē p nihilo cōputať.Nā q̄is iusti aliq̄n egeāt pane. finaliť tñ nō fraudanť.nec egestate pereūt. Ideo dixit pr̄ sanct⁹ francisc⁹ Nō ē formidandū q filij eterni regis fame pereant. q in paupcula religione sr̄ generandi ꝛc. Sz expositōi bur.occurrit difficultas.qr xp̄c clamauit in cruce ad dñz.Quare derelinq̄sti me. ſō vr postil. q subaudiať finaliť iustos nūq̄ derelinq̄. Sz de pane spūali maior difficultas ē.nō ei puto illū fore iustū q̄ panē spūalē nō ꝓtinuo req̄rat z q̄rat. De illo ei dr.Qui edūt me.adhuc esurient ꝛc. Nisi forte bur.velit recurrere ad forū spūs libertatꝫ.in q̄ dať aper p fectiōis vltra quā ꝓficere nō ꝑt de q̄ errore loquit clemētina ad nr̄m.de hereticis. Psal.xxxvij.

Cāticū dō in cōmēoratiōnē sabbati. xxxvij.

a Domie ne ifurore tuo arguas me. neqz i ira
b tua corripias me Mñ sagitte tue infixe sunt mihi
z cōfirmasti sup me manū
c tuā. Nō ē sanitas in carne
d mea a facie ire tue:non est
e pax ossib⁹ meis a facie pec
f catoꝝ meoꝝ. Mñ iniquita
tes mee supgresse sunt ca-
g put meū z sicut onus gra
ue grauate sunt super me.
h Putruerūt z corrupte sūt
i cicatrices mee a facie insi-

Domie ne ifurore tuo ꝛc. Huic ps̄o ꝓmittit tal' tit̄ in hebreo. Psal.dauid ad recordandū.in tranſla tiōe vo hiero.iux hebraicū sic hr̄. Canticū dauid in cōmēoratiōez sabbati.q añt hiero.addidit sabbati forsitan fuit ad denotādū q iste psal.cārabať a lenitꝫ in diebus sabbatorū tñ be bzei de ℔ nihil dicit qō viderim. Ex tra lo vero hebraico apparet auctor psal.s. dō. De materia aūt dicit Ra.sa.q dō fecit hūc hūc psal.in q sona totius ppli ifr collectiue ad recordandū pcā ppli cōrā deo ad humiliatiōz z divie mie impetrationē.fuit ei cōsuetū apud hebreos sic recordari cōe pctm̄ ppli. Aliq vo expositores latini dicūt q dō fecit hūc psal.loquens in pona pctōr diuisine.ita tñ q pōt expōi de ālibz pctōre. Alij aūt dicūt q fecit hunc psal.loquēs in pona bri iob.z hūc modū ꝓcedendi vr Cassiodor⁹ pseq. Sz saluo meliori iudicio oīs iste expositiōes videnť mystice.z morales.ꝓpr qō dōm q dō fecerit hunc psal.de seipo ad recordādū ꝓpria pctā notabilia cora dño. Licet ei fuissent dimissa q̄m ad culpā.z ꝓpr ipa sustinuit aliquā penā.timebat tñ ne ad huc alia adderenť sup se vr sup pplm suū. Et dato q fuisset certificat⁹ de dimissione tot⁹ culpe z pene.tñ vtile foret sibi ad sui hūliatōnē cora deo talia recordari.igit fm hoc psal.iste dividit in duas ptes.q̄ prio ponit hmōi recordatio.scdo intenta cōclusio in fine psal.ibi. Ne derelinq̄s me. Circa primū sciēdū q dō legit peccasse notabiliter primo in facto vie ethei vt hr̄.ij.Reg.scdo in nūeratione ppli.ij.Reg.xxiij. Primo igit dō recordat factū.z secundo.pmū ibi. Miser fact⁹ sum. Et circa vtrunq̄ culpā cōmissam z penā inflictā. Sciendū etiā q lz ō vtroq̄ fecerit psal.spāles.fecit tñ hūc psal.de vtroq̄ simul.Et primo recordat vltimū tanq̄ magꝫ vicinū tpi in quo fecit hūc psal.dicens. a Dñe ne in furore tuo arguas me.i. nō punias me fm rigorē iusticie tue.q̄ hoc eēt mihi intortabile.ꝛ magis fm tempamētū misericordie tue. Notandū etiā q codē mō incipit psal.sext⁹ quē fecit in angustate posit⁹ ex ppli percussione p ista numeratione.vt dictū fuit ibidē. b Mñ sagitte ꝛc.i.pene mihi denunciate ex parte tua p nathan ꝓpham dicentē. Hec dicit dñs aut septē annis veniet tibi fames in terra tua aut trib⁹ mēsib⁹ fugies aduersarios tuos.aut trib⁹ dieb⁹ erit tibi pestilētia in terra. Nō dauid istis sagittꝫ percussus dixit. Coarctor nimis vndiq̄.ij.Reg.xxiiij. c Et cōfirmasti ꝛc.i.firmiter disposuisti me puniri altero istor triū modor. d Nō ē sanitas ꝛc.i.punitiōis tue.q̄ dauid videns angelū cedentē ppl'm fuit supra modū pterritus.z ex hoc in gte secuta est in carne eius tanta frigiditas q̄.nō calefiebat vestibus.vt dictum fuit.iij.Reg.j.

e Non est pax ossibus meis.q̄ sunt fortiora carne.
f facie peccatorū meor.i. ꝓpter peccata mea.per hoc
insinuans q multoplus dolebat de culpa q̄ de pena.ſōo
subdit. f Quoniā iniquitates ꝛc.i.non sum sufficiens
ad satisfaciendū. Unde z pp hoc pctm̄ dō deus percutiebat populū.quod erat ipi dauid valde grave.ideo subdit
g Sicut onus ꝛc.in tantū q dicebat dño.ij.Reg.xxiij.
Ego sum q̄ peccaui.z ego qui inique egi.isti qui oues sūt
quid fecerunt.vertatur obsecro ira tua contra me z cōtra
domū patris mei. h Putruerunt ꝛc.quia peccatū adultrij.quod cōmiserat cū bersabee quodāmodo redijt in
peccato de populi numeratione.ideo subdit. i Facie insipientie mee.i.ꝓpter insipientiam meaz. De peccato enim huius numerationis dixit dauid .ij.Reg.xxiij.
Peccaui valde in facto isto.sed precor domine vt transferas iniquitatem serui tui.quia stulte egi nimis.

k Miser factus sum. Hic ꝓfr dauid recordat peccatus de adulterio cū bersabee ⁊ ea que secuta fuerūt ad illō.dī.
k Miser factus sum.qr deo ingratus cecidi in tamenor me pcm̄. l Et curuatus sum vsq; in finē.i.deiect⁹ sum totaliter a rectitudine iusticie. m Tota die ꝓtristа. igre

k pientie mee. Miser factus
l sum ⁊ curuat⁹ sū vsq; i finē
m tota die ꝓtristat⁹ ingredie-
n bar. M̄ lumbi mei ipleti
o sūt illusionib⁹:⁊ nō ē sani-
p tas in carne mea. Afflict⁹
q sum ⁊ humiliatus sum nи-
r mis:rugiebā a gemitu cor
s dis mei. Dñe ante te oм̄e
t desideriū meum: ⁊ gemit⁹
meus a te non est abscōdi-
v tus. Cor meus ꝓturbatum
x est:dereliquit me virt⁹ mea
y ⁊ lumē oculorū meorum et
z ipm non est mecuz. Amici
mei ⁊ ꝓximi mei:aduersuz
me appropinq̄uerūt ⁊ stete
a runt. Et qui iuxta me erant
b c delonge steterunt: et vim
faciebant q̄ querebāt aiam
d meam. Et qui inquirebant
e mala mihi locuti sunt vani
tates:⁊ dolos tota die me
f ditabant. Ego autez tanq̄
surdus nō audiebā:⁊ sicut

semei. Egredere vir sanguinū ⁊ vir belial:vt hī.ij.Re.xvj
f Ego aūt tanq̄ ⁊c.i.me audire dissimulabā patient⁹ susti
nens ei⁹ maledictōez. Dñs abisai volēti ipm interficē dixit
Dimitte eū vt maledicat ⁊c. Ex h̄ ꝓ3 sm̄ia vsq; ibi. g M̄s
in te ⁊c.i.exaudias.hebrei ei nō b̄nt optatiuū sic̄ ꝑ.dictū ē
ꝑ vtunt futuro indi
catiui loco eius.

mutus non aperiens os su
um Et factus sum sicut hō
non audiens: et nō hns in
g ore suo redargutōes. M̄s
in te dñe spaui:tu exaudies
b me dñe deus meus. Quia
i dixi nequādo supergaude-
k ant mihi inimici mei: ⁊ dū
l ꝓmouentur pedes mei sup
m me magna locuti sūt. M̄s
ego in flagella parat⁹ sum:
n ⁊ dolor meus in conspectu
o meo sp. Quoniā iniquita-
p tem meā annūciabo:et co-
q gitabo ꝓ pctō meo. Inimi
ci autem mei viuunt ⁊ ꝓfir
r mati sunt sup me:et multi-
s plicati sunt qui oderūt me
t iniq̄. Qui retribuunt mala
v ꝓ bonis detrahebāt mihi
x qm̄ sequebar bonitatem.
y Ne derelinquas me domi
a ne de⁹ meus:ne discesseris a
me. Intēde i adiutoriū me
c um: dñe deus salutis mee

h Quia dixi.s.tibi
in oratione mea.
i Neq̄ sup.⁊c. id
est neq̄ me teneant
ꝓ voluntate sua ad
me interficiendum:
qō summe desidе-
rant. k Et dū co.
mo.pe.mei. fugien-
do ꝓpt absalō de ci-
uitate regali.
l Sup me ⁊c. sic
ptz de semei:vt dcm̄
ē.⁊ silr Achitophel
dixit ad absalon .ij.
Re.xvij. Eligaz mi-
hi.xij.milia virox ⁊
ꝓsurgās sequar ꝺō
hac nocte:⁊ irruens
sup eū.quippe q̄ las
sus ē ⁊ solut⁹ mani-
bus ꝓcurā eū. Et sic
iste iactabat se ꝙ ꝓ-
cuteret dō fugientē.
m M̄s ego in fla.
⁊c.i. ꝓmpt⁹ aio ad
sustinendū flagella
q̄ dns mihi voluerit
inferre. Dñs dixit.ij.
Reg.xv.ad sadoch.
Reportа arcā dei in
vrbē:si invenero gr̄i
am in oculis dñi re-
ducet me:⁊ ondet mihi eā ⁊ tabernaculū suuz:si āt dixerit
mihi nō places:ꝑsto suz:faciat qō bonū ē coram se. n Et
dolor me⁹ ⁊c.qr scio me meruisse ꝓ pctō adulterij cuz ber-
sabee ⁊ homicidij vrie:⁊ ꝓ talē modū loquit.j.ꝑs.l. Pec-
catū meū ꝫ me ē sp. o M̄s iniqtatē ⁊c.stati em̄ eā reco
gnouit ad rephēsionē nathā ꝓphe:vt hī.ij.reg. Et ꝓ expia
tione ei⁹ multa postea obtulit sacrificia:q̄ q̄dām̄o ānūcia-
bāt pctā ꝓ q̄bus offerebant:qr alia sacrificia offerebant ꝓ
pctis ex certa malicia ꝓmissis:⁊ alia ꝓ pctis ignorantie:vtz i
Leui. p Et cogitabo ⁊c.cauēdo diligēter a recidiuo.
q Inimici āt ⁊c.s.absalon ⁊ achitophel ⁊ eox ꝓplices ꝓp
q̄x ptātem cui nō poterat resistē ꝓpalsus erat fugere.
r Et multiplici sūt.vñ.ij.Reg.xv.dī.Cūq; īmolaret victi
mas facta ē ꝓinratio valida.s.ꝫ dauid:ppluscq; ꝓcurrēs au
gebat cū absalō:⁊ ibi subdit: Nemt igit nunci⁹ ad dauid.
d.Toto cordevniuersus isrl̄ sequit absalō. s Qui ode
rūt ⁊c.qr dō multa bona fecerat eis:⁊ iōo sbdit. t Qui
retribuūt ⁊c.me psequēdo. v Detrahebāt mihi. me in-
famādo. x M̄s seque.bonitatē.i. ꝓ bonis q̄ fecerā eis
ista mihi inferebāt tanq̄ ingratissimi. y Ne derelinq̄s
me. Hic ponit hui⁹ psal. ꝓclusio intenta in q̄ dauid deum
depcatur:vt eū pserуet a recidiuo in ꝑterita mala dicens.
y Ne derelinq̄s me dñe.s.in ꝓdicta mala reincidere.
a De⁹ me⁹ ⁊c.q.d.si ad modicū dimiseris me fragilitati
mee nō potero tentatōnib⁹ resistē:iō subdit. b Intēde
⁊c. ꝓtinue pstādo mihi auxiliū. c Dñe deus salut⁹ mee
i.a q̄ efficient:⁊ i q̄ obiectiue ꝓsistit sal⁹ vite eterne: ad quā
nos ꝓducat qui sine fine viuit ⁊ regnat.

In psal.xxxvij. Dñe ne in furore: vbi dī in postil.
De materia aut ei⁹ dicit Ra.sa. Additio
Ec expō vī rōnabilior:qr ꝓtēta in h̄ ꝑs.cōia st pec-

catoribus:quia a deo in hac vita flagellant ꝓpter peccata cõmissa:z etiã post remissionẽ vni⁹ peccati in aliud reinci dunt:z iterũ penitent:sicut cõiter cõtingit in hoibus ꝓter q̃ in viris valde pfectis.vñ nõ optet appropriare istũ ps. Job:nec alicui psone singulari:z hanc expotõnem vi seq̃ glo.ad quã lr̃a facilit ẽ applicabilis:z fm ꝟ ꝓprie ponit in ter psalmos penitentiales.

Replica.

In psal.Dñe ne in furore: scdo. Postil.inter multas expositões eligit :z psequit illam de psona dõ multũ elegant. Sed burg.pelegit illã Ra.sa.expositõem:que ẽ de tota cõgregatõne ppli. Et iõ burg.dic eũ esse psal.penitentialẽ. Et fortasse mouet rõnibus qbus supra circa psal.Uti quo ꝙ. Sz q̃ntum rones sue cõcludant vide ibi. Et mir q burg.ꝟ Rab.sa.sequtur:quẽ sp reprobare cõsueuit. Et puto nullã aliã habuisse cãm:nisi q postillator hic ipsum reliquit.

Psal.xxxviij.

Dixi custodiã zc. Huic psal.pmittit talis titu. in hebreo. Ad victoriã iditũ ps.dõ. Istis tñ nominibus iditum z dõ pmittit lr̃a lamech ad designandũ q sunt dativi casus. Ad intellectũ aũt hui⁹ titu.considerandũ q sicut dr̃.j. Paraly.xxv.dauid cõstituit cãtores ad dominas laudes ducẽtos.lxxxviij.qui p vices canerent diuinas laudes in tẽplo:z in istis fecit tres pncipales cãtores scz asaph eman z iditũ.fecit etiã ps.ab istis cãtorib⁹ decãtandos.fm q hr̃.j. Paraly.xvj.z p Esdre.iiij. Est igit sensus hui⁹ titu. Psal.dõ.i.sibi appropriat⁹ tanq̃ auctori iditum.i.appropriatus cãtoribus existentib⁹ sub iditũ p eos decantandus. Ad victoriã.i.cũ quodaz conatu in q̃ntum vna ps cantorũ nitebat supare aliã: ꝓut exposituz fuit supra psal.iiij. In translatõe vo hiero.iuxta hebreuz ponit talis ti. Pro victoria iditũ canticũ dõ. In biblijs aũt nr̃is cõiter dr̃ sic: In finẽ canticũ dõ ꝓ iditũ. Et in istis ti.eadez penitus est sñia sicut in ti.hebraico: vt ps ex dictis ꝟ z supra ps.iiij. Per hũc igit ti.appet auctor.psal. z p q̃s erat decantandus z modus cantandi. Sed materia nõ appet ꝓpter qõ de ꝟ varie dr̃ apud hebreos z latinos. Et omissis multis ꝓpter ꝓlixitatẽ vitandaz accipiã duos modos exponendi:q̃ vident mihi magis lr̃e ꝓpinq̃ Un⁹ modus est quẽ ꝓsequit ra.sa.dicẽs:q dauid fecit hũc psal.p tribulationib⁹ venturis filijs israel vt sup pp̃m isr̃l maxie tpe captiuitatis babylonice:quã puidit dauid in spũ. Et iõ in ꝟ ps.oñdit q debeant eã patient sustinere cũ deprcatõne ad deũ ꝓ eius determinatõe. Et fm ꝟ exponit iste psal.sic:q dauid loquebat in psona pp̃li captiuati dicens'. Dixi custodiã vias meas.i.cũ diligentia me custodiã. Ut non delinquã in lingua mea.q.d.ne aliq̃ mõ murmurẽ de diuinis iudicijs qñ dimittit gẽtiles z ydolatras dñari z filios isr̃l p peccatis suis ad tps affligi z captiuari. Posui ori meo custodiã cũ cõsisteret peccatori.i.popul⁹ babylonicus ydolatrie deditus. Aduersuz me.Cũ em popul⁹ israel erat ibi in captiuitate:insidiabant babylonij aliq̃d rape de ore ei⁹ vt possent eũ accusare: ꝓpter qõ oportebat eũ tunc maiorẽ custodiã ori apponere. Obmutui z humiliat⁹ sum coram babylonijs. Et silui a bonis.i.a lege diuia:vt dicit Ra.sa. q de ea nõ audebat loqui corã babylonijs. Et dolor meus renouat⁹ ẽ.q: prius doluerat de sua captõe z iterũ ꝺ legis dei deprssione.. Concaluit cor meũ intra me. q: ira ẽ accẽssio sanguinis circa cor.etiã illa q̃ est p zelũ.qualis est ista:z sic causabat calorẽ intra. Locutus suz i lingua mea id est tacite orãdo. Notũ fac mihi dñe finẽ meũ.i.finẽ huius captiuitatis:vt sic possim manifeste z publice ꝓmere ꝟba diuine laudis vel legis. Et numerum dierũ meorum q̃s est.i.dierũ hui⁹ captiuitatis. Ut sciaz q̃d desijt mihi.i. q̃ntum desisto a redẽptõne hui⁹ captiuitatis. Et p acceleratõne redẽpptõis allegat brenitatẽ vite humane.ꝺ. Ecce mẽsurabiles.in hebreo hr̃. Ecce palmos.palm⁹ aũt ẽ mẽsura breuis: ꝓpter qõ Hiero.in translati.iuꝟ hebreũ dicit Ecce breues zc.idẽ signific q̃ dr̃ hic Ecce mẽsurabiles q: res breuis est defacili mẽsurabilis. Posuisti dies meos.q.d.nisi cito ꝼminet ista captiuitas: in ea moriar : ex q̃ ita breues sunt dies mei. Et ſba mea tanq̃ nihilũ ante te. q: illud q̃ est mõdicũ q̃si nihil reputat.iõ subdit. Verũtamẽ vniuersa vanitas ois hõ viuẽs.ex q̃ vita ei⁹ est ita breuis:z sicut est que duratõis:ita est que cognitõnis. iõ subdit. Verũtamẽ in imagine ptransit hõ. in hebreo hr̃. In obscuritate.z idẽ signat q̃ dr̃ ꝟ. In imagine. q: illud q̃ tñ cognoscit in sua imagine cognoscit imperfecte. Et sicut hõ est que cognitio nis.ita z frequẽter inutilis z noxie solicitudinis.iõ subditur Sz z frustra cõturbatur.i.vana sollicitudine anxiat.cum causa subdit. Thesaurizat.cũ magna sollicitudine. Et ignorat cui congregabit ea.q̃a forsitan circa

Ꝓ victoria iditũ canticum dauid. xxxviij.

a Dixi custodiam vias
b meas:vt ñ deliquã in
c lingua mea. Posui
ori meo custodiam:cum cõ
d sisteret peccator aduersum
me. Obmutui et humilia-
f tus sum : et silui a bonis :

mortẽ:z thesaurus suus ignotis relinquet.z iõ cõcludit q̃ solicitudo z spes hominis est ponenda in deo:cũ dicit Et nũc que ẽ expectatio mea:nõne dñs.q.d.sic. Et subsistia mea apũd te est.z accipitur ꝟ ſba ꝓ diuitijs. Diuitie em iustoꝝ reseruant apud deũ:fm illud Esa.lxiij. Et cẽs nõ vidit:nec auris zc. Et q: ex cõfidentia diuina insurgit hõ ad deprcandũ ipm deũ.iõ deprcando dicit. Ab oibus iniquitatibus meis erue me.nõ solũ q̃tuz ad culpã ꝟ etiã q̃tuz ad istius captiuitatis penã:vnde subdit. Obprobriũ insipienti dedisti me.i.populo babylonico ydolatrie dedito. Obmutui z nõ aperui os meũ.ad respondendũ ꝙ illatuz mihi obprobriũ. Quñ tu fecisti subijciendo me ei⁹ fruitui iõ subdit. Amoue a me plagas tuas.i. penes istas a te mihi inflictas:q̃ruz q̃uitas allegat:cũ dr̃. A fortitudine manus tue.i.punitõnis tue. Ego defeci.q̃i ñ potẽs vl saltẽ cũ difficultate sustinere. Et hic termiat ꝟsus in hebreo.z in latõe Hiero.iuxta hebreũ.z ꝟsus sequẽs incipit cũ dicit. In increpatõib⁹.i.duris punitõib⁹. Propter iniq̃tatẽ cor ripuisti hominẽ.i.israelẽ.q.d.ꝙ punitio tua sit dura : tamẽ iusta. Et tabescere fecisti sicut araneã. In hebreo z i traꝺ la.hiero.iuxta hebreũ hr̃ sic. Tineã aiam ei⁹.i.vitã ei⁹ reddidisti contẽptibilẽ z cõcultatã corazs babylonijs. Verũtamẽ vane ꝓturbat ois hõ.q.d.licet iuste posueris nos in captiuitate:tñ babylonij abutunt nostra seruitute:z ꝺ nos ꝓuocant sine cã.iõ subdit deprcatio de liberatõne ab ea cuz dr̃. Exaudi oronem meã zc. Ne sileas.i.ne dissimules audire te. Quñ aduena ego suz.in terra babylonis. Apud te q.d.tñ ibi colo te. Et pegrin⁹ sicut oẽs patres mei.i.abraã ysaac z iacob pegrinati sunt in terra aliena.vt ps in Gen. xij.z.xxvj. Remitte mihi.culpã z captiuitatẽ penã. Ut refrigerer.p tuã ꝙsolatõem. Priusq̃ abeam de via priti per morẽ. Et ãplius non ero.i.in statu merẽdi : vel in statu q̃ possim in regnũ iudee reuerti. Allio mõ põt exponi psalmus iste de ipo dõ:ita q fecerit ipm positus in fuga ac facie absolon filij sui:postq̃ audierat vitupia sibi illata a sei mei. Sicut em ꝓ psecutõe saulis fecit mlt⁹ psalmos ut ex dictis supra patuit.z infra adhuc patebit.sicut z de psecutõe sibi mota ab absolon. Et videt mihi q hec expositio scda est magis rõnalis z magis cõsona lr̃e q̃ precedẽs. Et scdm ꝟ psalmus põt diuidi in tres ptes.q: p describit ipi⁹ cursus dauid patientia.z secundo eius confidentia ibi. Locutus sum.tercio oronis instantia: ibi. Exaudi oronem meã. Circa pmũ dicit sic a Dixi.i.firmit in corde meo ꝓposui. b Custodiã vias zc.murmurãdo cõtra deuz de afflictõne mea c Posui ori meo zc.i.semel mihi male dicẽs z lapides z terrã ꝺ me ꝓijciẽs. vt hr̃.ij. Reg.vj. ꝺ Obmutui.nihil rñdendo sibi. e Et hũiliat⁹ suz.magna em hũiliatio erat :q rex patiẽter talia sustineret. f Et silui a bo. Iste em semei erat dign⁹ morte ꝓt crimẽ lese maiestatis: ꝓpter qõ dixit abisai. Quare maledicit canis moriturus dño meo regi vadã z amputabo caput ei⁹

Dauid aūt nō dedit sibi lniam ꝫ magis phibuit. Et sic sibi luit a bono iusticie fiende: nō tam peccauit: qz illa iniuria erat ꝓpria psonam suā. ⁊ sic poterat sine lesione iusticie dimittē vindictā vel differre: ꝫ magꝫ meruit sustinēdo patiēter ex hūilitate. vñ subdit ibidez. Dimitte eū maledicat: si forte respiciat dominus afflictōez meaz ⁊c. De duob⁹ eñ bonis vnū ē meli⁹ alio vnō dicit apls. j. ad Cor. vij. Qui iūgit virginē suā mātimonio: bñfacit: ⁊ q̄ non iungit: meli⁹ facit.

g ⁊ dolor meus renouat⁹ est
b Concaluit cor meum intra me ⁊ in meditatōe mea exardescet ignis. Locut⁹ suz
i in lingua mea notū fac mihi dñe finē meū. Et numerum dierū meoz qui est vt
k sciam q̄d desit mihi. Ecce mensurabiles posuisti dies meos: ⁊ substantia mea
l tanq̄ nihilum ante te. Ue
m runtamē vniuersa vanitas
o oīs hō viuens. Uerūtñ
p q imagine ptrāsit hō: sed et
r frustra ꝓturbat: Thesaurizat: ⁊ ignorat cui cōgregabit ea. Et nūc q̄ est expectatio mea: nonne dñs: et lba
s mea apud te est. Ab oīb⁹ iniq̄tatibus meis erue me
t obprobriū insipiēti dedisti
v me. Obmutui: ⁊ non aperui os meum: qm̄ tu fecisti
z amoue a me plagas tuas.
a A fortitudie manꝰ tue ego defeci i increpatōib⁹ ꝓpter
b iniq̄tatē corripuisti hoiem
c Et tabescere fecisti sic̄ aranea aiam ei⁹: verūtñ vane
d conturbat⁹ ois hō. Exaudi
f oīonez meā dñe ⁊ deprcationem meā: auribꝰ ꝑcipe lachrymas meas. Ne sileas
g qm̄ aduena ego suz apud te
b i ⁊ peregrinus sicut oēs patres mei. Remitte mihi:
k l vt refrigerer priusq̄ abeaz
m n ⁊ amplius nō ero.

scz de isrl: sm q̄ dī. ij. Reg. xv. Toto corde vniuersus israhel sequit absalō. Et isti vane ꝓturbabant⁹ dauid: tuz q̄a nō hēbant cām iustā: tum qz nō habuerūt intentū ꝫ magꝫ ꝓfusionē. e Exaudi. Hic vltimo ponit instantia orationis ipsius dauid cū dicit. e Exaudi ⁊c. p effectū liberatōis mee. f Auribus ꝑcipe lachrymas meas. fleuit. n. dauid in illa ꝓsecutione: sm q̄ dī. ij. Reg. xv. Dauid ascendebat clīuū oliuarum flens ⁊ opto capite ⁊ nudis pedib⁹ incedens. g Ne sileas. id ē. ne tardesseu dissimules audire de ꝓcatōez meam.

h Qm̄ aduena ⁊c. hoc dixit: qz erat fugitiu⁹ de sua ciuitate regia. i Sicut oēs ꝓres mei. i. patriarche scti q̄ in terra aliena fuerūt aduene ⁊ pegrini: vt p̄ dictuz est. k Remitte mihi. s. adultriū cum bersabee: ⁊ homicidū vrie: propter q̄ sciebat dō p secutōez absalō euenisse sibi: put̄ nathan ꝓpha sibi ꝑdixerat. ij. Reg. xij. Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo sup te malū de domo tua ⁊c̄
l Vt refrigerer. p tuā ꝓsolatōnez. m Priusq̄ abeam. de vita pñti p mortē. n Et am. nō ero. s. in statu merēdi ⁊ ꝓpter h̄ nūc est tps remittendi. qz post mortē nō fit peccati remissio. Notabiliter posset exponi ps. iste de q̄libet fideli exīti in afflictōne tpali p ꝑcis suis: ⁊ sustinet eā patienter: ⁊ ꝓfidens de diuina misēdia ipam implorat deuote et instanter. Et ꝓsideratis p̄dictis litera hui⁹ psal. pōt ad hoc defacili applicari.

In psal. xxxviij. Dixi custodiā. vbi dī in postil. Ad itelectum aūt hui⁹ tituli. Additio.

Ex hoc ti. pōt sumi argumentū p opione beati Augu. dicentis q̄ oīm ps. actoz est dō. Et rō q̄re aliq̄ intitulant filijs chore asaph ⁊ hmōi est. qz appropiant eis tanq̄ cantorib⁹: qō ꝓz manifeste in h̄ ps. cui⁹ actor est dō: ⁊ tñ appropriat idītū tanq̄ cantori: ⁊ sic de alijs intelligendū est: licet nō ita exprimat.

In eodē ps. xxxviij. vbi dī in postil. Accipiā duos modos exponendi. Additio

Duplex ist⁹ modus vī rōnabilis seu ꝓnabilis huius ps. Modꝰ eñ ka. sa. nō ꝓsonat principio h⁹ psal. cū dī. Dixi custodiā ⁊c. Et posui oī meo custodiā ⁊c. qō exponit in ꝓsona ppli exūtis i captiuitate babylonica: q̄ diligēter custodiebāt se a murmuratōe de diuinis iudicijs: cū de⁹ ꝓmitteret ydolatras dñari ⁊ filios isrl affligi ⁊c. nam h̄ ē manifeste ꝫ illud qō ꝓtinet. iiij. Reg. x. ca. ⁊. ij. paly. xx. ca. in qb⁹ locis ⁊ alijs ꝛplurimis testat lra q̄ captiuitas babylonica ꝓcessit ex vera iusticia in vltōez p̄uaricationū magnaz a ppło isrl ⁊ regib⁹ eoz ꝓtinue ꝓmissarū h̄ etiā hī Dañ. ix. cap. vbi dañ. in oīone sua exp̄sse ꝓfitebat diuinā iusticiā circa destructōez irl m ⁊ trāsmigratōez ppli vñ de h̄ null⁹ loc⁹ erat murmuratōi. Silr ⁊ qō dic̄. Notuz fac mihi finē meū. qō exponit de fine illi⁹ captiuitat: non vī rōnabilit dictū. nā finis babylonice captiuitat fuit notificat⁹ a deo p hieremiā: Hiere. xxix. ca. vbi dī. Cum ceperint ipleri i babylone. lxx. āni visitabo vos ⁊c. vñ nō optebat orare. Notū fac mihi finē meū. Silr cū dic̄: q̄ ppls ille non audebat loq̄ de lege dīna coz babylonijs: nullū ꝫ

Dauid aūt nō dedit sibi lniam ꝫ magis phibuit. Et sic silluit a bono iusticie fiende: nō tam peccauit: qz illa iniuria erat ꝓpria psonam suā. ⁊ sic poterat sine lesione iusticie dimittē vindictā vel differre: ꝫ magꝫ meruit sustinēdo patiēter ex hūilitate. vñ subdit ibidez. Dimitte eū maledicat: si forte respiciat dominus afflictōez meaz ⁊c. De duob⁹ eñ bonis vnū ē meli⁹ alio vnō dicit apls. j. ad Cor. vij. Qui iūgit virginē suā mātimonio: bñfacit: ⁊ q̄ non iungit: meli⁹ facit.

g ⁊ dolor meus renouat⁹ est
b Concaluit cor meum intra me ⁊ in meditatōe mea exardescet ignis. Locut⁹ suz
i in lingua mea notū fac mihi dñe finē meū. Et numerum dierū meoz qui est vt
k sciam q̄d desit mihi. Ecce mensurabiles posuisti dies meos: ⁊ substantia mea
l tanq̄ nihilum ante te. Ue
m runtamē vniuersa vanitas
o oīs hō viuens. Uerūtñ
p q imagine ptrāsit hō: sed et
r frustra ꝓturbat: Thesaurizat: ⁊ ignorat cui cōgregabit ea. Et nūc q̄ est expectatio mea: nonne dñs: et lba
s mea apud te est. Ab oīb⁹ iniq̄tatibus meis erue me
t obprobriū insipiēti dedisti
v me. Obmutui: ⁊ non aperui os meum: qm̄ tu fecisti
z amoue a me plagas tuas.
a A fortitudie manꝰ tue ego defeci i increpatōib⁹ ꝓpter
b iniq̄tatē corripuisti hoiem
c Et tabescere fecisti sic̄ aranea aiam ei⁹: verūtñ vane
d conturbat⁹ ois hō. Exaudi
f oīonez meā dñe ⁊ deprcationem meā: auribꝰ ꝑcipe lachrymas meas. Ne sileas
g qm̄ aduena ego suz apud te
b i ⁊ peregrinus sicut oēs patres mei. Remitte mihi:
k l vt refrigerer priusq̄ abeaz
m n ⁊ amplius nō ero.

scz de isrl: sm q̄ dī. ij. Reg. xv. Toto corde vniuersus israhel sequit absalō. Et isti vane ꝓturbabant⁹ dauid: tuz q̄a nō hēbant cām iustā: tum qz nō habuerūt intentū ꝫ magꝫ ꝓfusionē. e Exaudi. Hic vltimo ponit instantia orationis ipsius dauid cū dicit. e Exaudi ⁊c. p effectū liberatōis mee. f Auribus ꝑcipe lachrymas meas. fleuit. n. dauid in illa ꝓsecutione: sm q̄ dī. ij. Reg. xv. Dauid ascendebat clīuū oliuarum flens ⁊ opto capite ⁊ nudis pedib⁹ incedens. g Ne sileas. id ē. ne tardesseu dissimules audire de ꝓcatōez meam.

h Qm̄ aduena ⁊c. hoc dixit: qz erat fugitiu⁹ de sua ciuitate regia. i Sicut oēs ꝓres mei. i. patriarche scti q̄ in terra aliena fuerūt aduene ⁊ pegrini: vt p̄ dictuz est. k Remitte mihi. s. adultriū cum bersabee: ⁊ homicidū vrie: propter q̄ sciebat dō p secutōez absalō euenisse sibi: put̄ nathan ꝓpha sibi ꝑdixerat. ij. Reg. xij. Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo sup te malū de domo tua ⁊c̄
l Vt refrigerer. p tuā ꝓsolatōnez. m Priusq̄ abeam. de vita pñti p mortē. n Et am. nō ero. s. in statu merēdi ⁊ ꝓpter h̄ nūc est tps remittendi. qz post mortē nō fit peccati remissio. Notabiliter posset exponi ps. iste de q̄libet fideli exīti in afflictōne tpali p ꝑcis suis: ⁊ sustinet eā patienter: ⁊ ꝓfidens de diuina misēdia ipam implorat deuote et instanter. Et ꝓsideratis p̄dictis litera hui⁹ psal. pōt ad hoc defacili applicari.

In psal. xxxviij. Dixi custodiā. vbi dī in postil. Ad itelectum aūt hui⁹ tituli. Additio.

Ex hoc ti. pōt sumi argumentū p opione beati Augu. dicentis q̄ oīm ps. actoz est dō. Et rō q̄re aliq̄ intitulant filijs chore asaph ⁊ hmōi est. qz appropiant eis tanq̄ cantorib⁹: qō ꝓz manifeste in h̄ ps. cui⁹ actor est dō: ⁊ tñ appropriat idītū tanq̄ cantori: ⁊ sic de alijs intelligendū est: licet nō ita exprimat.

In eodē ps. xxxviij. vbi dī in postil. Accipiā duos modos exponendi. Additio

Duplex ist⁹ modus vī rōnabilis seu ꝓnabilis huius ps. Modꝰ eñ ka. sa. nō ꝓsonat principio h⁹ psal. cū dī. Dixi custodiā ⁊c. Et posui oī meo custodiā ⁊c. qō exponit in ꝓsona ppli exūtis i captiuitate babylonica: q̄ diligēter custodiebāt se a murmuratōe de diuinis iudicijs: cū de⁹ ꝓmitteret ydolatras dñari ⁊ filios isrl affligi ⁊c. nam h̄ ē manifeste ꝫ illud qō ꝓtinet. iiij. Reg. x. ca. ⁊. ij. paly. xx. ca. in qb⁹ locis ⁊ alijs ꝛplurimis testat lra q̄ captiuitas babylonica ꝓcessit ex vera iusticia in vltōez p̄uaricationū magnaz a ppło isrl ⁊ regib⁹ eoz ꝓtinue ꝓmissarū h̄ etiā hī Dañ. ix. cap. vbi dañ. in oīone sua exp̄sse ꝓfitebat diuinā iusticiā circa destructōez irl m ⁊ trāsmigratōez ppli vñ de h̄ null⁹ loc⁹ erat murmuratōi. Silr ⁊ qō dic̄. Notuz fac mihi finē meū. qō exponit de fine illi⁹ captiuitat: non vī rōnabilit dictū. nā finis babylonice captiuitat fuit notificat⁹ a deo p hieremiā: Hiere. xxix. ca. vbi dī. Cum ceperint ipleri i babylone. lxx. āni visitabo vos ⁊c. vñ nō optebat orare. Notū fac mihi finē meū. Silr cū dic̄: q̄ ppls ille non audebat loq̄ de lege dīna coz babylonijs: nullū ꝫ

fundamentū in lra. Silr qđ introducit. In imagine ptrā sit hō: ꝙ frustra cōturbat ꝛc. qđ exponit đ vanitate sollicitudinis hūane. lz sit in seſvex tū oino videt imptinēs huic ꝓpoſito ꝛ sic de multis alijs in ꝟ pſ. cōtentis. Scđs etiam modus exponēdi ad quē magis inclinat postil. ſ. q dauid fecerit hūc psal. positus in fuga absalon ꝛc. nō videtur rōnabilis. nā de illa pſecutōe absalon silr ꝛ de iniurijs sibi illatis a semei iā fecerat. psal. terciū ꝛ septimū: qui de ipa ꝓpria materia intitulant vnđ nō videt rōnabile q iste psal. de eadē pſecutōne exponat. tū q nō videt ratio quare alij psal. đicti de ꝟ intitularent exꝓſſe: ꝛ nō iste psal. tū q applicare hmōi psalmū ad aliquā singularē hystoriam cū posset intelligi ad lram de vniuersaliori materia nō est aliud quā lucernā accensam sub modio includere: qđ est incōueniens. Constat aūt qđ vniuersaliora sunt potiora ꝛ diuiniora ꝙ ꝓticularia seu singularia inꝯtum hmōi fm phm in p ethi. Tuz q si đ fuit actor psal. ipi intitulator tū ꝛ non alior ꝓut postil. opinat. ꝛ de istis maior ps applicatur casibus singularib⁹: q ipi dauid contigerunt. ꝓut ipemet postillator in hoc psal. ꝛ in alijs plurimis videt velle: sequeret q filij chore ꝛ asaph plures psal. cōposuissent de mysterijs xpi ꝛ eccie ꝛ de alijs vniuersalibus ad diuersos status eccie ptinētes ꝙ ipe dauid q ꝓ maiori parte de suis singularib⁹ casib⁹: vt plurimū tractat fm opinionē postil. ꝓut pz discurrenti p psal. intitulatos ipi dauid ꝛ p ꝓprias expositores eor a postil. assignatas. ꝟ autē videt valde incōueniens cū de dauid singulariť legat. ij. Regū. xxiij. ca. q fuit egregius psaltes isrl ꝛ doctores etiā ipsum dicant eximiū ꝓphetarū. qđ magis cōueniret filijs chore ꝛ asaph: si hmōi applicatōnes singlares postillatores eēnt vere. Cum q sunt ibi aliqui versus valde imptinentes ꝓpoſito: sicut vniuersa vanitas omnis hō: ꝛ in imagine pertrāsit hō ꝛ thesaurizat ꝛ ignorat cui cōgregabit ꝛ hmōi: q ꝛ similia verba lz sint in ſe vera: sunt tamē in hac materia impropria ꝛ imptinentia. Unde melius videt dicendum q hic psal. non applicatur alicui hystorie ꝑterite vel future in singulari: ꝟ intelligit indistincte de quolibet penitēte: qui mundana cōtemnit que homies cōmuniter sequūtur: ꝛ magnis plagis seu turbatōnib⁹ afflict⁹ a deo petit suam liberatōez. Uñ psal. iſte in. xj. particulas diuidit. Primo em̄ q: fm phm in. ij. rheto. homies irascunť ꝑsipue cōtra eos qui despiciunt ea circa q ipi maxie studēt. Idcirco penitens iste q de ꝓtemptu mūdi pncipľ intendebat loqui: merito timebat calūniosos ꝛ litigiosos. vñ dicit. Dixi custodiā vias meas: vt non delinquā in lingua mea nō solū ꝓ fatua vel ociosa ꝟ etiā ꝓ vera eloquia: q nō pacifice tolerant a calūniosis diligētib⁹ mundū: ꝛ iō subdit. Posui oi meo custodiā: dū cōsisteret peccator. i. mūdan⁹ aduersum me. Scđo q: ex ꝟ silentio seqbat q etiā a bonis alijs annunciandis abstinebat. ita q non poterat bonos docere: ideo dolor ei renouatus oñdit. vñ dicit. Silui a bonis ꝛ dolor me⁹ renouat⁹ est. Tercio q: ex hac taciturnitate sequebat in corde suo ꝛ animo magnus est⁹ ꝛ ardor: iuxta illud. hiere. xx. ca. Fuit in corde meo q si ignis estuans ꝛc. ideo ꝓpr q si cōpulsus habuit loqui. vñ dicit. Cōcaluit cor meū intra me ꝛc. Et locutus sum in lingua mea: que quidē locutio nō hominib⁹ mūdanis ꝛ cōtumeliosis ꝟ deo a q cū silentio audiri poterat dirigebat. Uñ ꝓpr q rto explicat deo suā locutōez q talis ē. Notū fac mihi dñe finē meum ꝛc. Ad qđ sciendū q iste penitēs mūdana cōtemnebat reputās ea vana ex sui breuitate ꝛ varietate. ꝛ iō soli đo loquebat. d. Notū fac mihi dñe. i. tu qui scis vniuersa fac mihi notū finē meū ꝛ nūer dierū meor: vt sciā qđ desit mihi. i. q̄ntuz debeo durare in ꝟ seculo: ꝛ sic possem scire breuitatē ꝛ diuturnitatē mee duratōis. Ad qđ rñdit. Ecce mē surabiles posuisti dies meos. i. breues. ꝛ q: etiā i illa modica duratōe nō est stabilitas ꝟ magna mobilitas ꝛ varietas iō dicē. Et ſba mea tāq̄ nihil añ te est. q: etiā illa breuis duratio in q̄ hō videt subsistere tanq̄ nihil ante te est. q: duratio mobilitaťz q̄ successiua est tanq̄ nihil reputat respectu eternitatis in qua est tota simul itermiabilis vite possessio fm boetiū: ꝛ sic cōcludit. Verūtamē vniuersa vanitas oīs homo viuēs. Quinto ostendit mūdana esse cōtemnenda. ex hoc q in hoie est aliquid perpetuo manens scz aia: fm quā est ad imaginē dei: in qua imagine de hac vita transit ceteris mūdanis exterioribus oino dimissis. iō subdit. Verūtamē in imagine ptranſit hō. i. hō de hac vita in sola imagine transit ad aliā vitā exteriora mundana totaliter relinquens ꝛ etiā corpus ꝓpriuz: quod nō ē de essentia imaginis. vñ dicē. Et frustra ꝓturbat. ſ. in actōnib⁹ ꝛ desiderijs mūdanor. Sexto q: forte q̄s diceret non esse frustrabilia ista mūdana: q: licet homo in ſeipo nō possit ea diuturne possidere p ſe: posset tamē p filiū vel heredez q reputatur eadē ꝑsona cū patre: ideo cōcludēs hunc errorem dicē. Thesaurizat ꝛ ignorat cui cōgregabit ea nescit ei si filius in eis sibi succedat an inimicus: ꝛ sic concludit q turbatio humana circa talia acquirenda vel conseruanda oino est frustrabilis. Septimo ex đictis cōcludit q in rebus mundanis non est ponenda spes sed in deo: apō quē substantia hominis est: ꝛ ꝟ est qđ dicē. Et nūc q̄ est expectatio mea nonne dñs ꝛ substātia mea apud te est. Et nota q in hebreo nō ponitur eadē dictio vbi hic dr̄. Et suba mea apud te est: ꝛ supra vbi dr̄. Et subſtātia mea tanq̄ nihil ante te est: ꝟ ponunt diuerse dictōnes que bene ꝓsonāt huic expositioni vt patet in illa lingua erudito. Octauo q: nemo sine peccato est vt expectatio sua in deo sit certa: petit erui ab oibus iniq̄tatib⁹. ſ. culpe. vnde dicē. Ab oibus iniq̄tatibus meis erue me. Et q: stultus q: remanet vanitate mundana irridet instos ꝛ bonos: iō sequit. Obprobrium insipiēti dedisti me. q. d. iō debes me eruere: q: dedisti me obprobriū insipiēti eo mō q̄ dr̄ alibi. Nō erubescat i me q̄ spectant te ōs isrl. qđ quidē obprobriū q: nō ex culpa dep cant̄z insurgeret oñdit. o. Obmutui ꝛ nō aperui os meū. i. nō egi cōtemnose ꝟ tacui. Et q̄ sit cā huj⁹ taciturnitatis vir tuose subdit cū dicē. Quōm tu fecisti. ſ. me talē dans mihi patientiā seu discretōez ad talia toleranda seu euadēda. Nono postq̄ petiuit remissionē culpe petit remissionē pene. vñ dicit. Amoue a me plagas tuas. ꝛ vt oñderet illas plagas esse grauiť illatas: sic q vix posset eas tolerare: subdit Ā fortitudine manus tue ego defeci. q. d. plage tue sic mo derēt erga me vt ꝓficiā: nō vt deficiā. Decimo ne forte q̄s estimaret qđ hmōi plage fortiť illate excederēt rōem iusticie: ꝛ eēnt q̄si vindicatiue: iō subdit. In increpatiōib⁹ ꝓpter iniq̄tatez. Corripuisti hoiez. q. d. ꝟ increpatio tua iusta est q: ꝓpter iniq̄tatem. Et pia est: q: ordinat ad correctōnem vñ dicē. Corripuisti hoiem. ꝛ modū correctōnis oñdit esse valde afflictiuū cū dicit. Tabescere fecisti sicut aranea animā ei⁹. nā aia penitētis in talib⁹ plagis grauib⁹ in hac vita cōstituta tabescit ꝛ attenuat sentiēs maximā fragilitatē suā. Et ex his sequit q hō ex tali increpatōe correctiua q̄n tumcūq̄ graui non rōnabiliť conquerit seu conturbat ex fragilitate hūana: vnde dicē. Verūtamē vane cōturbat oīs hō. ſ. sic correct⁹. lz affligat ꝛ tabefiat. Undecimo instanter petit suam liberationez tribus modis. Primo. ſ. per orationē que est eleuatio mentis in deum: secundo p dep catōnez que est frequens supplicatio. tercio per lacrimas que in precibus ad impetrandū misericordiam sunt efficaces. vnde dicit. Exaudi orationem meā domine. quo ad primū. Et deprecatōnem meaz. quo ad secundum. auribus pcipe lacrimas meas. quo ad terciū. Et reddens rōnem quare exaudire debet dicit. Ne sileas q̄m ego aduena sum apud te ꝛ peregrinus. hoc est dicere. ego iam sum apud te in spe: licet adhuc sum aduena ꝛ peregrinus in hoc seculo. in quo non habeo quietā mansionem: ad Ps. xxiij. ꝛ sequit. Quasi omnes pres mei iuxta illō apostoli. ij. Cor. v. ca. Qđdiu em̄ sum⁹ in corpe: a domino peregrinamur. ꝛ que sit sua petitio subdit. d. Remitte mihi vt refrigerer ꝟ ē dicere: remitte mihi iniq̄tates. ſ. culpe ꝛ plagas. ſ. pene de quibus supra dixerat. Ut refrigerer. ꝓ mitericordiam ab estu viciorum ꝛ penarum. Priusq̄ abeaz ab hac vita vbi nunc peregrinus sum. Et amplius nō ero scilicet in eo.

Replica.

Qrca ps. Dixi custodiam. cum' postil. ex multis expositonib⁹ vnam pelegisset. s. q exponat ps. iste de Dauid exīte in fuga tpe pſecutōnis ab absalon filio eius illate: t ad illū casum ps. hūc ptinenter applicasset: Burg. se putat lucernā accendere: dicit hūc ps. exponi debere nō de vno pticulari ꝫ de quolibet penitēte indistincte hīs p rōne principali: q vniuersalioza sunt potioza pticularibus t magis diuina allegans ad id Aristotelē 5. Ethico. Sed hec ratio q̄ Burg. vtīt frequenter brocardica videt: q nō distinguit de vniuersali in essendo pdicando t causando. Nam in essendo pstat pticularia vniuersalibus potioza: quia quicqd tale vniuersale pfectōis includit: includit particulare t vltra. idcirco vulgatū verbū est: q pioza ꝓmunitate sunt potioza pfectōne. Simile iudicium est de vniuersali in pdicando sed de vniuersali in causando puto Burg. nolle dicere. quia ꝓposito suo minime seruit. Nec allegat Aristo. in eo sensu in quo ipse allegata verba scribit: q intentio Aristo. est q bonū de quanto cōmuni⁹ de tanto diuini⁹. Nūc aūt p ꝓmuni⁹ nō intēdit vniuersali⁹ ꝫ cōicabilius. Et cū Burg. aliquem passum sacre scripture pſertim psalmoꝝ exponit de plurib⁹ vel de oībus peccatorib⁹: quē postil. fm sonū primariū terminoꝝ sine absurditate exponit de vno singulari pcōre alijs tamē applicabilis p modū exempli. semp ipse Burg. adducit p regula illud Aristo. ꝓra ipsi⁹ intentōez. Vniuersalia sunt potioza singularib⁹ putās se accendisse lucernā t aliquid diuinū in mediū deduxisse. q. d. de pluribus peccatoribus sit aliquid diuinius ꝫ dicere de vno: vel q̄si plures peccatozes sint aliq̄d plus boni ꝫ vnus singularis: quod quantū seruit literali expositoni pensent hui⁹ Bur. amatozes ei⁹ frastas grandipendentes. Ceterū putat burg. aliquid diuinū adduxisse arguendo ꝓra postil. q primo literaliter exponit multos ps. de singularib⁹ casib⁹ ipsi⁹ david volens fm opinionē beati Hiero. quaz sequit postil. de auctoribus psalmoꝝ: q tūc filij choze asaph idituz t̄c. plura mysteria xp̄i t eccie descripserūt ꝫ dauid q̄ vt pluri mū fm expositōnem postil. de se suisq casib⁹ scripsit. Ex quo respondeo q̄ Quis postil. primo ad lr̄am fm q termini cōpter ꝓtendūt sine absurditate multos ps. exponat ō david singulariter nō intendit tñ excludere sensus lr̄ales eozum dem ps. principales: q̄ sunt de xp̄o t eccia: quoꝝ typū dauid gerit: typū inq̄ xp̄i aliq̄n in regez ꝓstituti: aliq̄n p malos tribulati: aliq̄n vt victozis de tribulatōnib⁹ liberati t̄c. typū etiā gerit ecclesiā in sua ꝑsona describens: nūc a deo electā: nūc a ꝓauis abiectā: nūc tribulatā: nūc de tribulatōne gr̄as agentē t̄c. qui sunt sensus ab autoze spūsancto principaliter intenti: licet sint alij sensus ꝓiozes ꝫ non digniozes p voces p̄ sine absurditate significati. Et per ea dicta soluunt multe dr̄ie circa psalteriū inter burg. t postil. quoꝝ alter refert se ad casum singularē p voces p̄ significatū: alter ad sensum exemplarem p spm̄sctm̄ principaliter intentū. Et ad id correctoziū volo oīs dr̄ias hmōi referri vt nō oporteat inutiles fieri repetitōnes.

Psalm⁹. xxxix.

Expectās expectaui t̄c. Hunc ps. ꝓmittit talis ti. in hebreo. Ad victoziā ps. dauid. In translatōne vo Hiero. iuxta hebreū sic hz̄. Pro victoria canticuz dauid: t idem penit⁹ signat. Expositio aūt hui⁹ti. pz ex dictis supra ps. xij. vbi ponit ꝓsimilis ti. Ex ti. aūt isto apparet auctoz ps. s. dō: ꝫ mā nō apparet: t ꝓpter h̄ varie exponit. Dicit aūt Exa. saī. q dō fecit hūc ps. p bñficio exhibito pplo isrl in exitu de egypto q tūc fuit eductus de seruitute dura t vili: qō notat cū dī. Et eduxit me de lacu miserie t de lu. fe. t̄c. Et tūc trāsito mari rubro cecinit canticū nouū dicēs. Cantem⁹ dño gloziose t̄c. Exo. xv. Et sic literā sequentē applicat ad ea q̄ facta sunt pplo isrl in deserto. Sz huic expositōni videt repugnare manifeste qō sub dit. Sacrificiū t oblatōez noluisti t̄c. in q̄ describit euacuatio sacrificioꝝ t oblationuz ve. testa. vt magꝭ patebit ꝓsequēdo. Ista aūt nō fuerūt tūc reprobata ꝫ magꝭ deo instituta in mōte synai. ꝓpter qō aliter exponit a doctoꝝb⁹ catholicis. Et dicūt aliq̄ qō dauid fecit hūc ps. p gratiarum actōne de sua liberatōne a pſecutōne filij sui absalon. Sz ꝓra hoc videt q circa principiū h⁹ps dī. Misit in os meum canticū nouū t̄c. q: dō fuit liberat⁹ p mortem absalon de q̄ non cecinit carmen letitie: ꝫ planxit t luxit dicēs. Absalon fili mi q̄s mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te. ij. Re. xviij Item hec expō t cōsimiles vident eē ꝛ intentōez apl̄i manifeste Heb. x. vbi inducit lr̄am hui⁹ ps. dictā ad lr̄am in ꝑsona xp̄i: vt patebit infra lr̄am h⁹ps. pſequēdo: ꝓpter qō dicere q ad lr̄am intelligāt de dauid seu q̄ cū q̄ alio t mystice tñ de xp̄o videt esse quedā iudaici erroris ꝓfirmatio. Ad exponendū aūt hūc psalmū de xp̄o due regule exponēdi sacrā scripturam q̄s cū alijs exposui in principio sup Geñ. sunt hic repetēde. Prima est de dño t ei⁹ corpe qō est eccia seu fidelitū ꝓgregatio. Quia ꝓpter ꝓnexionē capit̄ ad corp⁹ t ecōtra sacra scriptura frequēter sub vno ꝓtextu trāsit de vno ad aliud loquēs q̄si de vna ꝑsona: sic Esa. lxj. Induit me vestimento salutz: t indumēto iusticie circūdedit me q̄si sponsum decoratū corona t q̄si spōsam ornatā monilib⁹ suis. Q ei dr̄ q̄si sponsum decoratū corona: referendū ē ad xp̄m: ad qō subdit. Quasi sponsaz t̄c. ad corp⁹ ei⁹ mysticum qō est eccia fm q dic Aug. iij. de doctrina xp̄ia. Hoc pz etiā clari⁹ in no. testa. Act. ix. vbi dī. Saule saule q̄d me pſequeris. i. corp⁹ meū mysticū. Saul⁹ em̄ nō pſeqbat xp̄m in ꝑsona xp̄ia ꝫ ei⁹ fideles qō aūt statim subdit. Ego sum ihs nazaren⁹. ad ꝑsonā dñi refert. Alia regla est de corpe dñi bipti to: q: in corpe dñi mystico ꝓtinent sil' mali cuz bonis vsq ad diē iudicij: ꝫ tūc segregabunt sic pastoz segregat oues ab hedis: t rōne h⁹ ꝓmixtōis aliq̄n vitupant boni cū malis Esa. j. Cognouit bos possessoꝛē suū t asin⁹ p̄sepe dñi sui. isrl aūt me nō cognouit: t pp̄l's me⁹ nō intellexit. Aliq̄n aūt mali ecōtra ꝓmēdant cū bonis sic Ozee. xj. Puer israel t dilexi eū. His igr̄ ꝓmissis ps. iste diuidit in tres ptes: q: ꝓponit circa mysteriū incarnatōis gr̄aruactio ex pte corpis mystici. scōo h⁹ mysterij rō ex ꝑsona xp̄i: ibi. Sacrificium tercio deuota depcatio p statu corpis mystici: ibi. Tu aūt dñe. Circa primū dr̄ in ꝑsona corpis xp̄i mystici. a Expectās expe. do. q: sci pres de corpe xp̄i mystico exītes p fidem cū magno desiderio expectauerūt xp̄i aduentū. vñ dicebāt Esa. lxiij. Vtinā dissrūperes celos t descenderes b Et intendit mihi. i. ozoni fideliū de aduentu christi. c Et exau. pre. meas. in mundū veniēdo. d Et eduxe. me de la. misē. t̄c. q: resurgēs a mortuis eduxit sctōs patres de inferno. e Et sta. su. pe. i. xp̄m: fm q dicit apl's. j. Coz. x. Petra aūt erat xp̄c. f Pedes meos. i. affect⁹ quibus aīa graditur: p pdicatōez em̄ xp̄i t apl'oz ceperūt boies ꝓtēnere tpalia: t totū affectū suum ponere in deuz. g Et direxit gressus meos. i. actus meos in vitā eternaz: t hoc p legē euangelicā q̄ introducit ad btitudinez: quod lex vetus facere non poterat: fm q dr̄ Hebreo. vij. Nihil ad pfectū adduxit lex. h Et misit in os meuz t̄c. Istud impletū fuit q̄n apl'i t alij discipuli recepto spūsancto i signo visibili loq̄bant varijs linguis magnalia dei Act. ij. i Videbūt mul. q: ad vocē apl'oz alioꝝq cū eis deum laudantiū ꝓuenit multitudo t mente ꝓfusa est ꝓe nimia admiratōne: vt ibidem dī. k Et timebūt t̄c. q: auditis verbis beati Petri multi compuncti sunt corde de christi

morte ⁊ cõuersi sunt ad fidẽ: ⁊ apposite sunt in die illa aie circiter tria milia: vt ibidẽ dr̃. vnde ⁊ subdit. l Beat⁹ vir cui⁹ est nomẽ dñi. s. iesu xp̃i m Spes ei⁹. q: fm q dicitur Act. iiij. Non est aliud nomẽ sub celo datũ hominib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. n Et non respexit i vanitates. i. in leges gentiliũ ydolatrie deditaruz. o Et insanias falsas. i. errores iudeoꝝ ꝛ̃pm obstinatorũ. qui proprie dicũt insanie: q: auertunt a mentis sanitate. Consequenter oñdit magnitudo mysterij icarnatõis: cũ dr̃. p Multa fecisti ⁊c. mõm creando ⁊ gubernãdo: ꝟ satis magis fuit mirabile ipm recreando p tuã bñdictã incarnatoz ⁊ passionẽ iõ sequit q Et cogitatõib⁹ tuis. quibus ab eterno disposuisti mysteriuz tue incarnatõis r Nõ est qui similis sit tibi. q. d. hoc mirabile excedit oñia alia. In hebreo hr̃. Et cogitatões tue nobis. i. pro nobis: fm q transfert hiero. in translatõe iuxta hebreũ: ⁊ est ibi finis ꝓ suis: ⁊ exponat sicut pr̃⁹. Et cogitatões tue quib⁹ ab eterno disposuisti carnẽ assumere. Pro nobis. s. sunt q: sunt causa nr̃e salutis r Non est q̃ si⁹lis sit tibi. p̃incipiũ est versus seq̃ntis: ⁊ cõiungit cũ lr̃a seq̃nti sic. r Nõ est q̃ si⁹lis sit tibi. s. in mirabilib⁹ faciẽdis maxie in mirabili incarnatõnis mysterio. s Annũciaui ⁊ locu. sum. fm possibilitatẽ meã. ꝟ q: excedũt facultatẽ humanã: iõ subdit.

t Multiplicati sunt sup numer. Ju transla. hiero. iuxta hebreũ hr̃. Plura sũt q̃ narrari queãt. s. mirabilia tua maxime in mysterio tue incarnatõnis cõtenta ⁊ iõ qõ dr̃ hic.

t Multiplicati. forte est lr̃a corrupta vicio scriptoꝝ ponẽtium multiplicati ꝓ multiplicata: vel si sit lr̃a vera supplẽdũ est sic. t Multiplicati sũt. s. effect⁹ mirabiliũ tuoꝝ.

v Sacrificiũ. Hic p̃ñr ostẽdit mysteriũ incarnatõis rõ: et ꝟ in ꝓsona x̃pi: q: ꝓpha transit de corpe ad caput p modũ p̃dictũ. Circa qõ sciendũ q vna cã huius benedicte incarnationis fuit ad supplendũ imperfectõem legis q ipm x̃pm incarnatũ: ꝓpter qõ ipe dicit. Matb. v. Non veni soluere legẽ ꝟ adiplere. Jn lege ãt erãt aliqua p̃cepta cerimonialia de sacrificijs ⁊ oblatiõib⁹ offerendis. Hec aũt sacrificia erãt imperfecta: q: nõ poterant auferre peccata. ⁊ iõ ista imperfectio fuit sublata p vnũ sacrificiũ pfectũ. s. corpus x̃pi in cruce oblatũ: qõ succedit oibus sacrificijs veteris legẽ. Et ꝟ est qõ dicit apl's ad hebreos. ix. Jmpossibile est em̃ sanguinẽ thaurorũ ⁊ hircorũ auferre pctã: ideo ingrediẽs mũdũ. s. dei filius p suã incarnatõem dicit Hostiã ⁊ oblatõez noluisti: corpus aũt aptasti mihi. i. corpus passibile aptuz immolationi. sicut diffusius exposui sup epl'am ad hebreos. ⁊ ꝟ est qõ dr̃ h. lz aliq̃ vocabula sint mutata. q: x̃pus ⁊ apl'i nõ sp allegauerũt scripturã ve. test. de ꝟbo ad ꝟbum dr̃ ꝧ in ꝓsona x̃pi hois loq̃ntis deo p̃ri vel toti trinitati.

v Sacrificiũ. qõ fiebat de aialib⁹ ⁊ auib⁹. x Et oblationẽ q̃ q̃ebat de reb⁹ inanimatis. vt de pane simila ⁊ oleo ⁊ similib⁹. y Noluisti. q: talia nõ erant deo accepta ꝟ se sicut est corpus x̃pi. qõ quotidie offert in altari ꝧ tm̃ ex fide offerentium. z Aures aũt perfecisti mihi. ad hebre. x. dr̃. Corpus aũt aptasti mihi: vt dictũ est. tamẽ eadez est sententia cum dicitur. z Aures autem perfecisti mihi. id est aures perfectas ad obediendũ. qõ fuit in hoc q fuit obediens deo patri vsq̃ ad mortẽ crucis. vt hr̃. ad phili. ij.

a Holocaustũ. hoc erat quoddaz genus sacrificij quod totum incendebatur ad honorẽ dei. b Et ꝓ peccato. hostiam ꝓ peccato: cui⁹ vna pars incendebat: ⁊ alia erat sacerdotũ. vt diffusius dixi super leui. c Non postulasti. quia talia non fuerunt de se deo accepta. vt dictum est.

d Tunc dixi. ecce vẽio. xp̃s e Ecce vẽio. ad offerendũ sacrificium acceptissimũ deo. f Jnicapi. liber ⁊c. Jste est liber diuine p̃destinationis. ꝟ quo scribitur in psal. lxix. Deleãtur de libro viuẽtiuz ⁊c. In capite autez huius libri dr̃ ee de scriptũ illud qõ principaliter ptinet ad diuinaz p̃destinatões sicut caput est p̃cipalis pr̃s homis. Mysteriuz aũẽ icarnatiõis x̃pi p qõ oñs hoies inducunt ad vitã eternam siue beatã ẽ illud quod p̃cipaliter ptinet ad diuinã p̃destinatõem. et ideo benedicit.

f Jn capite libri. s. diuine p̃destinatõis g Scriptuz ẽ de me ⁊c. ꝓpter quod dicit x̃ps Johã. vj. Descẽdi de celo non vt faciã voluntatem meã ꝟ voluntatẽ ei⁹ qui misit me Et quia voluntas deliberatiua x̃pi homis semp erat diuine voluntati conformis. ideo subditur. h Deus meus volui ⁊ legem ⁊c. s. legẽ euangelicã. i Annunciaui iustitiã tuã. i. legem euangelicam que continet iustificam pfectam. k In ecclesia magna. i. in templo vbi omẽs in dei conueniebant. in quo christus frequẽter docuit. vt describunt quatuor euãgeliste. Similiter in ecclesia magna per totum orbẽ diffusa in qua christus per apostolos euãgelium promulgauit: fm q dicitur psal. xviij. In oẽm terram exiuit sonus eorum.

l Ecce labia mea non prohibebo. a ꝑmulgatõne veritatis euangelice per me ⁊ alios doctores eccie m Justitiam tuam ⁊c. quia x̃ps eam manifestauit verbis ⁊ factis n Veritatem tuaz. qua implesti promissionem de xp̃o patribus factum. o Et salutare tuũ. i. me ipm a te missum ꝓ salute hominũ. p Dixi. oñta ista manifeste docuit x̃ps. vt pz ex decursu euangelij. q Non abscondi misericordiam tuam. quã per me voluisti mundo facere. r Et veritatem tuam. quia misericordia ⁊ veritas semp se cõmitantur in opibus dei. s A concilio multo. sic debet scribi p. c. quia sic est in hebreo ⁊ in translatõne hiero. iuxta hebreũ habet: in eccia multa: qõ idem est.

t Tu autem dñe. Hic p̃sequenter describit ipsius christi deuota depcatio ꝓ statu corpis sui mystici. ⁊ primo q̃ntz ad amotõnez mali: ⁊ secundo q̃tum ad adeptõnem boni: ibi. Exultent. Circa primum dicit. s Tu autẽ domine i. tu deus pater. t Ne longe facias ⁊c. i. a corpore meo mystico: pro quo x̃pc legit frequenter orasse in euangelio.

v Misericordia tua ⁊c. oratõnem meam semp exaudiendo. Omnis enim oratio christi procedens ex voluntate deliberatiua fuit exaudita: fm q dicit saluator Joh. xj. Ego autem sciebam quia semp me audis: quia voluntas christi deliberatiua semp fuit ⁊ est p̃formis voluntati diuine. Et causam huius deprecatõnis subdit dicens.

x Quoniam circũdederũt me mala scilicet pene.

y Quoꝝ nõ est numerus. multe em̃ penalitates fuerũt inflicte christifidelibus a principio ecclesie: vt patet i apostolis ⁊ martyribus z Comprehenderũt me iniquitates mee. quia a principio fuerũt aliq̃ mali cuz bonis in corpe

xpi mystico: vt ps de iuda ꝓditore ⁊ multis alijs. a ꝓncipio ecclie ⁊iã insurrexerũt hereses: vtz ex epl'is pauli ⁊ aliorum apl'oꝝ: ꝓpter qđ beatus Johannes in euangelio suo exp'sit diuinitatẽ xpi ⁊ra ebion ⁊ cherinnũ ⁊ eoꝝ sequaces eaz negantes fm q dicit Ihero. in libro illustriũ viroꝝ.

3 Et non potui vt viderem. qz hereses insurgẽtes multum obnubilabãt fidem simpliciũ.

a Multiplicate sũt supẽ. modus est loquendi hypbolicus ad designandũ multitudinẽ heresum: q̃ insurrexerunt in ecclesia dei: fm q pater ꝑ Aug⁹. de hereticis. b Cõplaceat tibi dñe: vt eruas me. i. corp⁹ meuz mysticũ a malis ꝓdictis. c Domine ad adiuuandum me respice. ꝓra mala insurgentia de futuro. d Confundant ⁊ reuereant ⁊c. i. fidelũ meoꝝ vitã cuiusmodi fuerunt tyrãni in primitiua eccia: q̃z multi fuerunt ꝓfusi corpaliter ⁊ spaliter fm ordinẽ diuine iusticie: ⁊ aliqui ꝓfusi ꝓfusione pnie q̃ est ꝓfusio adducens gloriã: qz multi videntes patiam martyꝝ ⁊ dei virtutẽ circa ipsos quertebant ad fidem. e Qui dicũt mihi euge euge. interiectio est exultantiz: q̃ aliq̃s ꝓferat ad gaudendũ: ⁊ sic ꝓferebat a fidelib⁹ de patia martyꝝ gaudentibus. aliq̃ etiã ꝓfertur ad deridendũ: ⁊ sic ꝓferebat a martyrum ꝑsecutoribus. f Exultent. Hic ꝓpter ponit depcatio xpi ꝓ suo corpe mystico q̃tum ad adeptõnẽ boni: cum dicit. f Exultent ⁊ letent sup te deũ patrez vel totam trinitatẽ de bono qđ daturus es eis. g Omnes q̃rentes te. i. fideles mei qui te querũt ꝑ verã fidem.

h Et dicant semp magnificet dñs. regratiando de bonis eius. i Qui diligũt salutare tuũ. i. me xpm quem misisti ꝓ salute hoim. k Ego aũt medicus ⁊c. si hoc referat ad ꝑsonam xpi: certũ est q vitã valde pauperez duxit in hac mundo: sicut ps ex euangelio: si aũt referat ad corpus xpi mysticũ: sic certũ est q fuerunt ⁊ sunt multi fideles ꝓpter xpm paupertatẽ eligentes. l Dñs solicitus est mei. q̃a sufficienter ꝓuidet talibus ex ꝓuidentia dei: fm q dicit salvator Math. vj. Primũ querite regnũ dei ⁊ iusticiã eius ⁊ hec omnia adijcient vobis: ⁊ ideo in fine psalmi concludit. m Adiutor meus. ad bonũ ꝓmouẽdo. n Et protector meus. a malis ꝓseruando. o Tu es deus meus ne tardaueris. mihi assistere in ꝓdictis.

Psal. xl.

Beatus qui intelligit. Huic psal. ꝓmittit talis titul⁹ in hebreo. Ad victoriã ps. dauid: ⁊ in transla. hiero. iuxta hebreũ. Ꝓro victoria canticuz dñ. ⁊ idem penit⁹ signãt. Ex ꝓdictis aũt patet expositio hui⁹ti. ⁊ ex ti. apparet auctor psalmi. s. dauid: ꝫ materia h⁹ps. nõ apparet: ꝓpter qđ varie dr a diuersis. Dicũt em aliqui q dauid fecit hũc ps. ꝓ salomone filio suo: quẽ disposuerat regnare post se de volũtate dñi vt apparet. j. Paraly. xxviij. ℞ tñ nõ obstante adonias frater ei⁹ volebat eũ supplantare: vt hz. iij. Reg. j. tum qz hẽbat ꝑ se abiathar summũ sacerdotem ⁊ Joab ꝓncipem militie: qui adiuuabant ꝑtem adonie: vt hr ibidẽ: tũ qz videbat ꝑem suũ senẽ iacentez in lecto tanq̃ impotentẽ: ꝫ ꝑ sapiam nathã ꝓphe adonias fuit fraudat⁹ a ꝓposito: ⁊ salomõ ꝑstitut⁹ i regno: vt hr. iij. Re.

j. Dicũt igit q de ℞ dauid fecit hũc ps. di. a Beatus q̃ intelligit ⁊c. i. beat⁹ sit nathã ꝓpha q̃ posuit intellectũ suuz ꝑ salomone egeno ⁊ paupe: inq̃tum adonias volebat eũ de regno eijcere. Et sic ꝓr quantũ pñt lram sequentẽ applicãt ad hanc mãm. Sed hec expõ ⁊ plures videnꝫ dissonare ab intentõe salvatoris: Johã. xiij. vbi allegat scpturaz h⁹ps. tanq̃ dictã de seipo ad lram dicẽs Ps vt impleat scriptura. Qui manducat meũ panẽ: leuabit calcaneuz suuz sup me. Cui ꝓcordat littera hebraica in hoc ps. q̃ sic hz. Comedens panẽ meũ magnificabit super me talũ: Et i trãsla. hiero. iuxta hebreuz q̃ sic hz. Qui manducabat panẽ meũ leuauit sup me plãtã. ⁊ fm oms expositoꝝ catholicos saluatoꝝ in Johã. xiij. allegat scripturã de ℞ ps. Dicendũ igit q dauid qui plura mysteria xpi descripsit q̃ alij ꝓphete: vt dictuz fuit in ꝓncipio hui⁹ libri ꝓuidens passionem xpi ⁊ eius resurrectõnem in spũ fecit hũc ps. qui fm hoc diuidit in duas ptes: in prima agit de xpi passione: in scõa de ei⁹ resurrectõe: ibi. Tu aũt dñe. Circa pmũ sciẽduz q passio xpi incepit a sua pauptate quã pati cepit ab hora natiuitatiz. Et ideo ꝑ agit de ei⁹ pauptate: ⁊ scõo de ei⁹ morte: ibi. Inimici mei. Circa primũ dic dõ.

a Beat⁹ qui intelligit ⁊c. i. xpm qui in pauptate fuit natus: vtpote de paupe matre ⁊ in paupere loco: ⁊ pauperibus pannis inuolutus: similiter in paupertate cõuersat⁹ Unde dicit de seipo Math. viij. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos: filius aũt homis nõ hz vbi caput suum reclinet. Sic fuit in pauptate mortuus: vtpote vestibus suis spoliatus: ⁊ i alieno sepulcro repositus. De isto igit paupere dicit dauid. a Beatus q̃ intelligit ⁊c. ⁊ intus legit: ita q sub pauptate quaz gessit in forma nre hũanitatis int⁹legit. ꝑ verã fidẽ charitate formatã diuitias sue deitatis: quas dabãt intelligere opa diuine ỽtutis que faciebat. b In die mala liberabit eum dñs. qz talem fidelem in die iudicij liberabit dñs a ptãte inimici. c Domin⁹ cõseruet eũ. in corpe. d Et viuificet euz. sua gra in mente. e Et beabit eum in terra. s. viuentiũ: in qua ẽ beatitudo ỽa. f Et non tradat eũ in aiam. i. ad volũtatem. g Inimicoꝝ ei⁹ corpaliũ ⁊ spualiũ. h Dñs opẽ ⁊c. i. cũ iacuerit sup lectũ afflictus dolore corpis seu mentis. i Uniuersum stratũ eius versasti. mutat ꝓpheta modũ loq̃ndi de tercia ꝑsona ad secundã: que mutatio fit valde freq̃nter in ꝓphetis. Et est sensus huius lre q̃ sic cõsoletur ⁊ sanet a deo. q non indigeat lecto pato ad iacenduz ꝫ magis reseruet tanq̃ lectus q̃ aliquis non indiget ãpli⁹ per talẽ modũ saluato: Joh. v. c. dixit languido ab eo curato in ꝓbatica piscina. Surge tolle lectũ tuũ ⁊c. ⁊ ℞ ꝓcepit ad manifestatõem miraculi ꝑfecte sanatõis. Cõsequenter dauid conuertit se ad orandũ ꝑ se sicut orauerat ꝑ alios. d. k Ego dixi dñe mise. mei. cui⁹cãm subdit. di.

l Sana aiam meã: quia peccaui tibi. in adulterio barsabee ⁊ homicidio vrie ⁊ populi nũeratõe. Virtus em diuinitatis xpi que sanat peccata est eterna: fm q dicit apostolus ad Hebre. xiij. Jesus xps heri ⁊ hodie ipe ⁊ in secula ꝓpter qđ poterat saluare aiam Dauid a peccatis.

m Inimici mei.hic cõsequnter agit ō xpi morte. ⁊ mutat dauid modū loquēdi.q⁹ prius locutus fuerat de xpo:ħ introducit xpm loquētem sicut psal.scdo cū locut⁹ fuisset ō xpo di.Quare. fremuerūt gētes.Cõsequenter introducit xpm loquētez in propria psona ⁊ dicentē. Ego aūt cõstitu

tus sum rex ab ⁊c.sicut fuit ibidē expositū: ⁊ hec mutatio fit frequnter in pphetis igit in psona xpi dicit. m Inimici mei dixerūt mala mihi .q⁹ iudei dixerūt ei vituperia frequēter sicut patz Joh.viij. Nōne bene dicim⁹ nos: q⁹ samaritan⁹ es tu⁊ demoniū habes. n Cū morietur ⁊ peribit nomē e⁹ Frequnter eñ tractauerunt de xpi morte: vt sic piret mēoria nois eius. Joh. xj. Ab illo die cogitauerunt vt interficerent eū. Alij etiā tres euāgeliste scribūt qualiter tractauerunt de ei⁹ morte o Et si ingrediebat ⁊c. Hic mutat similiter modus loquēdi. q⁹ scriptura frequnter loqundo de plurib⁹ in plurali transit ad loquēduz de illis q̄si de vno: eo q⁹ sunt cōiuncti ad aliqd vnū ⁊ maxie in scripturis prophetarū: ⁊ sic dr hic. o Et si ingrediebat.s. quilibet ō inimicis meis. p Vt videret me.docentē vel cōuersantē q Vna loquebat.q⁹ falsa referebat ad meā diffamatōez r Cor eius ⁊c.quia frequnter iudei posuerūt insidias xpo vt eū caperent in sermone vel in aliquo reprhēsibili facto sicut patet in pluribus locis in euāgelio. s Egrediebatur foras.ad vulgares tui bus. t Et loquebat in idipm diffamādo xpm vt auerteret deuotōez populi ab eo:sic hr Joh.x. Demoniū habet ⁊ insanit qd euz auditis. Pōt ēt ista lra ab illo loco.Et si ingrediebat vt videret exponi in singulari de ipo iuda qui aliquādo egrediebat ad tractādum cū iudeis de traditōe xpi: ⁊ iterū ingrediebat consortium xpi ⁊ apl'oz.vt videret tempus ⁊ locū quō posset eū caute tradere.⁊ sic mlta falsa ⁊ iniqua fingebat ⁊ dicebat hinc ⁊ inde ꝓut scribunt quatuor euāgeliste. v Aduersum me susurabant ⁊c.i.latenr detrahebāt. x Omnes inimici mei.s.scribe ⁊ pharisei ⁊ consil'es. y Aduersum me cogitabant mala mihi.s.inferre morte contēptibilez et dolorosam. a Verbū iniquū cōstituerūt aduersuz me. qui ordinauerūt xpm mortuum in sepulcro custodire:ne ei⁹ discipuli eū tollerēt ⁊ dicerēt eū resurrexisse.vt hr mat. xxvij.iō subdit b Nunqd q̄ dormit.i.iacet mortu⁹ in sepulcro. c Nō adijciet vt resurgat.q.d.nō. Sic eñ loqbant de xpo mortuo illud qō de resurrectōe sua pdixerat contēnendo. d Etenī hō pacis mee ⁊c.q.d.xps. Non est mirū si iudei q̄ erant inimici mei talia dicebant ⁊ faciebant ꝫ me q⁹ etiā discipulus me⁹ mihi familiaris ꝫ me cō spiranit cū eis.s.iudas scarioth. ⁊ ħ est qō dr. d Etenī hō pacis mee.i.mecū habitans pacifice e In quo spaui. id ē de q̄ oñdi q⁹ cōfiderē de eo.s.in eo q⁹ portabat ⁊ custodiebat illa q̄ ex deuotōe offerebunt ꝓ necessarijs xpi ⁊ discipulox ei⁹ ⁊ ad dandū pauperib⁹.vt hr.xij. ⁊.xiij.

f Qui ede.pa.meos ⁊ dicit panes in plurali.q⁹ iudas cū alijs discipulis in cena dñi duplicē panē māducauit.s.corpalem ⁊ sacramētalez q⁹ corpus xpi cū alijs sumpsit

g Magnificauit ⁊c.tradēdo me iudeis ad ħ q⁹ eēm toraliter deletus ⁊ conculcatus ꝓ morte ꝫ non habuit intentū q⁹ xps per ħ magis exaltatōez habuit tercia die resurgendo:tūc eñ dixit. Data est mihi ois ptās in celo ⁊ in terra.

h Tu aūt dñe. Hic cōsequnter agit de xpi resurrectōe cuz dr in psona xpi homis. h Tu aūt dñe.i.tu de⁹ pat vl'tota trinitas. i Miserere mei.vt nō dimittas diu aiaz mea m in inferno ⁊ corpus meū in sepulcro. k Et resuscita me.aiam corpi reuniendo:qō factū fuit tercia die qñ resurrexit in corpe glorioso.ꝓ glia eñ corporis quā nō habuit

mtibi. Inimici mei dixerunt
n mala mihi:qñ morietur ⁊ pe-
o ribit nomē ei⁹. Et si ingre-
p diebat vt videret vana lo-
r quebat cor ei⁹:cōgregauit
s iniqtatē sibi Egrediebatur
t foras ⁊ loqbat inidipsum.
v Aduersum me susurrabant
x omnes inimici mei : aduer
y sum me cogitabāt mala mi
a hi. Verbuz iniquum con-
b stituerunt aduersuz me: nū
c qd qui dormit non adijciet
d vt resurgat. Et eñ hō pacz
e mee in quo spaui:q̄ edebat
f panes meos magnificauit
g sup me supplantatōez .Tu
b aūt dñe miserere mei:⁊ re-
i suscita me ⁊ retribuaz eis.
k
l Jn hoc cognoui qm̄ volu-
m
n isti me:quoniam non gau-
o debit inimicus meus sup
p me. Me aūt ꝓpter innocen
q tiā suscepisti : et cōfirmasti
me in conspectu tuo ineter
r nū Benedictus dñs deus
israel a seculo in seculum:fiat fiat.

ante resurrectōez legik xps orasse Joh. xij. l Et retribuā eis.istud fuit adimpletū qñ pp's iudaicus fuit occisus ⁊ captinat⁹ p romanos ꝓpter pcm̄ qō ꝓmiserat in xpm:sic predixerat xps Lu.xix vidēs iesus ciuitatē sctām bierlm flenit super illaz.d. Quia si cognouisses ⁊ m.s. mala tibi vētura sūt ter fleres. m Jn ħ cognoui quoniā voluisti me. i. dilexisti vel approbasti.

n Qm̄ nō gaudebit ⁊c.i.pp's iudaicus. o Sup me s.finalit:q⁹ cēnis iudei ō morte xpi ad horā letati fuerint:tamē post resurrectōez magis fuerunt cōtristati.q⁹ tūc fuit magis declarata gloria xpi. Sed pōt ħ queri quō xps hō q̄ habuit pfectā noticiā ab instāti sue conceptōis p suā resurrectōez cognouit erga se dilectōem vel approbatōem pris. Ad hoc dicendū q⁹ ꝓter sciam diuinā que cōpetit xpo inq̄ntum deus ponit in xpo triplex noticia a doctoribus. Prima est qua cognoscit verbuz et alia in verbo.⁊ sm istā noticiā nō cognoscit vnā creaturaz p aliam vel vnū effectū p aliū.q⁹ in hac noticia nō sunt cognitōnes volubiles ab vno in aliud transeuntes ħ p ꝓhūmediate alia cognoscunt. Secūda noticia est q̄ a principio conceptōis sue cognouit res in genere ꝓprio p scientiam diuinitus infusam:⁊ ista noticia pōt cōsiderari dupliciter. Vno mō ꝯtum ad acq̄sitōez ⁊ sic nō cognoscit vnū p aliud:q⁹ cognitio oīm que sic cognoscit simul sibi fuit infusa. Alio mō ꝯtum ad vsum.⁊ sic bene cognoscit vnum p aliud:sicut habens noticiā acquisitam vtendo ea aliqñ ꝓcludit effectū p cām vel ecōuerso ⁊ vnū simile per aliud ⁊ sic de alijs modis cōcludēdi .⁊ ħ mō xps Mat.xvij.cū q̄siuisset a petro. Reges terre a quib⁹ recipiūt tributū:a filijs suis an ab alienis.rndit petrus ab alienis:ꝓclusit xps q̄ filij sunt liberi. Tercia cognitio est exp̄imentalis que sit acq̄sita per lumē intellectus agētis.⁊ ista cognouit vnū p aliū ⁊ nō solū ꝯtū ad vsuz ħ etiā ꝯtū ad acq̄sitōez. ⁊ sm ħ de xpo dic apl's Heb.v. Didicit ex his q̄ passus est obedientiā p Ne aūt ꝓpt ⁊c.lz eñ xps nō meruēit gl'am aie sue quā ab instāti sue cōceptōis habuit tamē meruit gl'am corpis ⁊ suā exaltatōez ⁊ ꝯtum ad ħ dic. p Ne aūt ꝓpter innocentiā.i. ꝓpt meritū innocētis vite. q Suscepisti.corpus gloriosum mihi cōferēdo ⁊ in eodem ad re assumendo:sm q⁹ dr Mar.vlt. Et domin⁹ q̄dez ihs postq̄ locut⁹ est eis assumpt⁹ est in celū. Et q⁹ hec assumptio est stabilis sm q⁹ ibidē subdit.⁊ sedet a dextris di.ió seq̄t. Et confirmasti me i ꝓspectu tuo ineternuz. Oltio i fine psal. ꝓpha dō gias agit de pdictis.d. r Benedict⁹ dñs deus israel.q⁹ ħ sit ds oim p creatōnez:tñ dicebat de⁹ isrl p debitū cultū et verā fidez s Fiat fiat.in hebreo āt hr. Amē amē.q⁹ imporat veritatis confirmationem.

Jn psal.xl. Beatus q̄ intelligit.vbi dr in postil. Sed pt. queri quomodo xps homo. Additio.

Et q⁹ defacili pt solui ex mō loqndi sacre scripture. Consueuit eñ scriptura de deo etiā sm deitatez aliqua dicere q̄ ei nō ptinent sm suā eternā noticiā sed solū sm suū effectū:co mō quo Geñ.xxij. legit. Nūc

cognoui qm̃ times deū:qđ cõiter exponit. Nũc alios feci cognoscere. Vnđ a fortiori pñt exponi hec ꝟba ps.ſ. In ꝟ cognoui qm̃ voluisti me.i. alios cogscere feci. Et sic in hoc loco nõ requirit altior altercatio. Replica.

1 In psal. Beatꝰ qui intelligit circa illũ passum. In ꝟ cognoui qm̃ voluisti me. postil. mouet qõnez q̃ genẽ noticie xp̃us cepit cogscere: ꝛ bñ soluit vide ibi. bur. aũt nitit ire p cõpen diũ volẽs hũc passũ exponi sic illũ: geñ. xxij. Nũc cognoui. i. cogscere feci: ꝟ expositio hec b. Aug. xvj. de ciui. c. xxxvij locũ hz vbi scriptura loquit de nouita te cognitõis dei: hic aũt agit de nouitate cognitõis humanitat̃ ad deũ. Verũ tñ eã expositõez sup allegatũ locũ geñ. burg. abjcit. ꝛ q̃uis sit be. Aug. ꝓtenit. hic aũt ꝫ postil. cũ nõ hẽat locũ grãdipendit: qđ est signũ incircũspecti vel inuidi.

Psal. xlj.

Quemadmodũ desiderat. Huic ps. ꝓmittit talis ti. in hebreo. Ad victoriã eruditio filijs chore ꝛ hic dictõni filijs ꝓponit lra lamech ad designanduz q̃ est datiui casus et est sensus. q̃ ps. iste est eruditio facta filijs chore a deo p spm̃ ꝓpheticũ: q̃ cantand⁹ est a leuit̃cũ quodã conatu victorie: sic supra frequẽter expositũ ẽ. Cũ ſm Aug. qui dicit oms ps. factos a dauid: iste ps. denoiatur a filijs chore: nõ q̃ ab eis factus: ꝟ q̃ ab eis decantandus. Sz ꝛtra hoc videt: q̃ licet filij chore fuerit de leuitis tñ nõ fuerũt cautores ꝟ ianitores: vt hĩ. j. Paralyp. xxvj. Item Ezech. ſa. ꝛ alij doctores hebrei ꝛ hiero. quib⁹ in ꝟ magis est credendũ vt vĩ dicũt q̃ iste ps. fact⁹ fuit a filijs chore: vtrũ aũt ab vno vel a plurib⁹ eoꝝ nõ inueni dictum ab hebreis. Sz hiero. vĩ sentire q̃ fuerit fact⁹ ab vno: q̃ inf filios chore fuit excellentioꝝ. vñ ꝛ in transla. iuxta hebreũ potñit talem titulũ. Pro victoria doctissimi filioꝝ chore: nec ꝟ dictũ infringit: q̃ hoc q̃ in ti. hebraico in plurali dr. Filijs chore. sic de alio libro vel tractatu edito ab aliquo fratre minore frequẽter dr. hec est doctrina fratrũ minorum. Sciendũ igit: q̃ licet filij chore p̃ fuerint cũ p̃re suo in illa rebellione ꝫ moysen: de q̃ hĩ Nũe. xvj. tñ audita reprehensione moysi penituerũt: alijs tñ se elongãtib⁹ a tabernaculis chore ꝛ sibi adherentiuz remãserũt: vt psuaderẽt p̃fato q̃ peniteret ꝛ obediret moysi: q̃ nõ acq̃escente rupta fuit terra: ꝛ chore cũ sibi adherentib⁹ penite factũ est grande miraculũ vt filij ei⁹ nõ perirẽt: ſm q̃ dr Nũe. xvj. vbi istõ miraculũ fuit pleni⁹ expositũ: ꝛ j. pleni⁹ dicit ps. xlv. Extũc aũt filij chore totis viscerib⁹ cõuersi sunt ad dñm ꝛ de⁹ dedit eis spm̃ ꝓpheticũ: ꝛ multa de futuris ꝓphauerũt: ꝛ ps. fecerũt: q̃ꝝ iste est vn⁹: in q̃ agit de statu ppli isrl exũtis in captiuitate babylonica: quã ꝓuiderũt in spũ. Et diuidit i duas ptes: q̃ꝝ p̃ a dicta captiuitate liberatio postulat. ꝛ secũdo ad ꝟ rõ allegat: ibi. Judica me de⁹. q̃ lz sit ps. distinctus ab isto apud nos. ꝛ in transl. hiero. in q̃ ponit. xlij. propter qđ sic q̃tani. q̃uis aliter nõ distinxerim: tñ nõ distinguit apud hebreos. Pria in duas: q̃ꝝ p̃ describit desiderium liberatõis: scđo tediũ dilatõnis: ibi. Fuerunt mihi lachryme. Circa primũ in psona deuotoꝝ iudeoꝝ in captiuitate babylonica exũtiũ dr. a Quẽadmodũ desi. cer. ꝛc. ꝫ vegat⁹ a venatorib⁹ ꝛ calefact⁹ multũ desiderat aquam. b Ita deſi. ꝛc. i. vt reducar ad locũ tui cult⁹. ſ. in irlm q̃m de⁹ ad ꝟ elegerat: vt hĩ. ij. Paralip. vi. c Sitiuit. i. summe desiderauit. d Ita mea ad deũ fort. vi. sic ẽ in hebreo. ꝛ in trãsla. hiero. iuxt̃ hebraicũ. Sz vicio scriptoꝝ positũ est fontẽ in libris nr̃is cõiter pp lr̃aꝝ similitudinẽ: vel ex imperitia aliq̃ꝝ correctoꝝ q̃ ex ig̃rantia vitat̃ hebraice posuerũt ꝟ fontem: eo q̃ ꝓmittit. Quẽadmodũ desiderat cerus⁹ ad fontes aq̃ꝝ ꝛc. e Q̃n veniã ꝛc. i. in loco cult⁹ dini: ꝟ mõ loquit scptura Exodi. xxiij. ter in ãno apparebit oñe masculinũ tuũ corã domino deo tuo.

l meã: qm̃ transibo in locum
m tabernaculi admirabilis:
n o vsq̃ ad domũ dei In voce
p exultatõis ꝛ ꝓfessiõis son⁹
q epulãtis. Quare tristis es
aia mea: ꝛ quare cõturbas
r s me? Spa in deo: qm̃ adhuc
t ꝓfitebor illi: salutare vult⁹
v x mei ꝛ deus meus: Ad me-
y ipm̃ anima mea cõturbata
z est: propterea memor ero
z tui de terra iordanis ꝛ her
a monijm a monte modico:

f Fuerunt mihi. ꝟ p̃ñr describit tediuz dilatiõis. ꝛ p̃ ex tpis longitudie: scđo ex afflictõnis multitudine: ibi. Abyssus. prima i duas: q̃ꝝ i p̃ exprimit tediuz: scđo subdit aliq̃le solatiũ ibi. Quare tristiz es. Circa primũ dicit. f Fuerũt mihi lachryme mee. q̃ populꝰ deuotꝰ frequẽter lachrymabat in babylone, p captiuitatẽ longitudine magz amore cult⁹ diuini q̃ patrie. vtrũq̃ em̃ erat tũc desertũ. g Panes die ac nocte. q. d. iste lachryme ex tedio ꝓcedẽtes auferebant mihi appetitũ comedendi: sic dr de anna. j. Reg. j. Porro illa flebat: ꝛ nõ capiebat cibũ. h Dum dr mihi q̃tidie. a babyloniis mihi exprobrãtib⁹. i Vbi ẽ de⁹ tuus. q. d. nullius vrtut̃ est: q̃ nõ p̃t ꝑp̃m suũ a captiuitate liberare: ꝛ de talib⁹ blasphemijs ꝫ deũ affligebant boni iudei supra modũ: iõ subdit. k Hec recordar⁹ sum ꝛc. cuz lachrymis orãdo. Hoc mõ dicebat anna. j. Reg. j. q̃ flendo orabat. Vinũ ꝛ oñe qđ inebriare potest nõ bibi: ꝟ effudi aiam meã in ꝓspectu dñi. l Q̃m transibo in locum tabernaculi. i. in irlm vbi dauid p̃ fecit tabernaculũ ad reponendũ archã dei. m Admirabilis. q̃ ibi dabant diuina rñsa ꝛ mirabilia. n Vsq̃ ad domũ dei. q̃ ibi fuit edificata dom⁹ dei p salomonẽ: ad quã translata fuit archa de tabernaculo qđ dauid fecerat: vt hĩ. iij. Reg. viij. o In voce exultatõnis ꝛ ꝓfessionis. ſ. diuine laudis: ibi em̃ leuite diuinas laudes cantabãt cum mentis exultatõne.

p Sonus epulantis. In translatõne hiero. iuxta hebreum habet. Multitudinis festa celebrantis. ꝛ tunc est plana litera. ad idem aũt potest referi quod dicit hic.

p Sonus epulantis. q̃ nõ solum leuite diuinas laudes cantabãt in pacificoꝝ oblatõne: ꝟ etiã offerentes: quoruz vna pars illius oblatõnis erat: de illa epulabant leta nter coram dño. q Quare tristis. hic ꝑñr ponit aliqualẽ solatium qđ surgebat ex hoc q̃ popul⁹ deuotus firmiter sperabat ab illa captiuitate liberari: sicut p hieremiã et alios ꝓphetas fuerat dictum: ꝓpter qđ sic dicebat populus deuotus loquendo sibi ipsi. q Quare tristis es aia mea. q. d. recipias ꝑsolatõez: ꝛ subdit cãm. r Spera in dño. firmit̃ ab eo expectãdo liberatõnez. s Q̃m adhuc ꝓfitebor illi. ꝓfessiõe laudis i loco deputato suo cultui: ꝛ qualis futura sit hec ꝓfessio subdit. t Salutare vult⁹ mei. i. dans mihi leticiã salutis. v Et de⁹ me⁹. tu es supple: ꝛ nõ alius. x Ad meipm̃ aia mea. ꝑturbata est ꝓpter p̃dicta. y Propterea ad aliqualẽ meã ꝑsolatõez. z Memor ero tui de terra iordanis. i. bñficioꝝ q̃ fecisti in terra iordanis q̃ꝝ fecisti p̃res nr̃os trãsire p alueũ arentẽ: ꝛ postea aq̃ fuerũt ſm cursum suũ: vt hĩ Josue. iij. a Et hermonij. i. de mirabilib⁹ factis in terra: q̃ sic noiata est a monte hermõ: ꝛ est ꝓpe iordanẽ. a Ab mõ. mo. q̃ ille mõs hermõ ẽ modic⁹ respectu mõtiũ i trã illa exũtiũ. Dic tñ ra. ſa. q̃ modicus ꝟ dr mõs synai: q̃ ẽ modic⁹ respectu montiũ in quibus mortui sunt aaron ꝛ moyses. in illo aũt monte dedit deus populo israhel beneficium legis: vt hĩ Exod. xix. et xx. Istoꝝ autẽ beneficioꝝ recordabant iudei i captiuitate

babylonica positi ad suā consolatōnez.q; ex illis habebāt spem sue liberatōnis.q; sicut dicit greg.omel.j. Sequentium rerū certitudo est p̄teritoꝝ exhibitio. b Abyssus Hic cōsequēter describit tediū dilatōis ex afflictōis multitudiez mixtim describit hic multiplex afflictio ⁊ interposita p̄solatio:dicit ḡ

b Abyssus abyssū inuocat.i. vna afflictio aliam. Dicit ei cōiter q; vnū dānuz siue maluz nō venit solitarū: ꝫ adducit secum alia.⁊ sic fuit in p̄posito q; cū malo captiuatōis ⁊ terra p̄dia euenit iudeis malū opp̄ssionis in seruitute ⁊ laboribus duris ⁊ cōtemptibilib⁹ vbis ⁊ huiusmōi. c In voce cataractarū.cataracte dei dicūtur fenestre celi:que p q̄ndaz similitudinē vident apiri i voce tonitrui ⁊ fulguris ⁊ pluuiarū magnarū in talibus descēdentiū:sm q; dicit Gene.vj.de diluuio: et cataracte celi apte sunt:⁊ p hanc siℓitudinē denotat multitudo ⁊ magnitudo afflictionū:q̄ sup populū israel venert tpe captiuitatis babylonice iusto dei iudicio p̄ sua iniq̄tate.ideo subdit d Oēmia excelsa tua ⁊ fluctus tui.i.pene inflicte a superioꝝ⁹ ⁊ inferioꝝ⁹ e Sup me transierūt sicut aque nimie terrā cooperiunt Verūtamē q; in talibus dz hō patientia.iō subdit. f In die mādauit ꝛc.p diem intelligit tp̄us p̄speritat̄:⁊ p noctē tp̄s aduersitatis.Est igit sensus:q; sicut de⁹ in p̄speritate ondit misēdam suā hominib⁹ ita tēpore aduersitatis q̄ ostendit iusticiā suā nō debz omitti canticū laudis eius: sm q; dictum fuit supra psal. xxxiij. Iudicā dōm in oī tpe.i.tēpe p̄speritatis: ⁊ aduersitatis.iō subdit. g Apud me oratio deo vite mee.id ē directa deo qui est autor ⁊ cōseruator vite mee h Dicam deo suscepto⁹ me⁹es.q; pp̄m isrl̄ suscepit tanq̄ sibi peculiarē educēdo de egypto mirabilit ⁊ dādo ei legem.

i Quare oblitus es mei.dimittēdo me tādiu in captiuitate:licet em̄ obliuio nō cadat in deo:tñ ad modum obliuiscētis se habet q̄n petētib⁹ auxiliū nō p̄bet. k Et q̄re cōtristatus incedo.per viā huius vite. l Dum affligit me inimicus.i.populus babylonicus. m Dū confringunt ossa mea.laboribus duris ⁊ verberibus: sicut in egypto fuerunt afflicti.vt p̄z Exo.v. n Exprobrauerūt mihi.verbis duris ⁊ blasphematoriis.iō subdit o Dū dicūt mihi ꝛc.⁊ exponat sic̄ supra p Quare tri.es ani. mea. Hic interponit cōsolatio ex spe liberatōnis. ⁊ expo natur sicut supra. In psal.xlj.Quemadmodū.vbi dicit in postilla. Iste psal.denotatur a filijs chore. Additio.

Non h̄ in lr̄a in.j. Paral.xxvj.q; filie chore sic simpliciter notati fuissent ianitores ꝫ quidā chorei tantū de filijs asaph.vñ sic ex ℏ q; aliq̄ de filijs asaph fuerunt ianitores:nō h̄ q; asaph nō esset de cantoribus. sic eadem rōne ex ℏ q; aliqui chorei erāt ianitores.nō sequit q; oēs filij chore essent ianitores.vñ illa auctoritas per postil.allegata nō facit cōtra opinionē be. Aug.m⁹ti em̄ doctores hebreoꝝ maioris auctoritatis apud eos q̄ ra.sa.tenent dō fuisse auctorē oīm psal.dicere autē q; filij chore a tpe p̄dictōnis patris eoꝝ qō fuit in defto habuerūt spiritū p̄phetic̄ .videt oino irrationabile.tū q; sine fundamento alicuius auctoritatis sacre scripture.tū q; nō est verisiℓe q; in tā longis tp̄ibus que fluxerūt a tpe moysi vsq; ad tp̄s dauid nō fuisset facta aliqua mētio in aliqua hystoria Jo sue vel iudicū vel samuelis ō ip̄is filijs chore si fuissent p phete vt postill' seq̄ndo Ra.sa.videtur velle. Ite de asaph eman ⁊ iditū non legit aliq̄ō miraculū in lr̄a. nec in dictis

b Abyssus abyssum inuocat
c in voca cataractarū tuaruz
d Omnia excelsa tua ⁊ fluct⁹
e f tui:sup me transierunt. In
die mādauit dñs miaz suā
g ⁊ nocte canticū ei⁹. Apud
b me oꝛo deo vite mee:dicaz
i deo susceptoꝛ me⁹es Qua
k re oblitus es mei: ⁊ quare
l cōtristatus incedo dū affli-
m git me inimicus. Dum con
n fringūt ossa mea:exprobra
uerunt mihi qui tribulant
o me inimici mei. Duz dicūt
mihi per singlos dies vbi
p est deus tuus: quare tristꝛ
es aia mee ⁊ q̄re cōturbas
me. Spera in deo q̄m ad-
huc cōfitebor illi: salutare
vultus mei ⁊ d̄r meus.

a Iudica me ps̄. xlij.
b d̄s ⁊ discerne cām me
c az de gēte nō sancta:ab ho
mine iniquo ⁊ doloso erue
d me. Quia tu es deus fortī-
e tudo mea:quare me repuli
f sti ⁊ q̄re tristis icedo dū af-
g fligit me inimicus. Emitte
h lucem tuam ⁊ veritatē tuaz
i ip̄a me deduxerūt ⁊ adduk
xerunt in montē sctm̄ tuum
l/m et in tabernacula tua. Et in
n troibo ad altare dei: ad de
um qui letificat iuuentutez
o meā. Confitebor tibi in ci-
p thara deus d̄s me⁹:q̄re tri

expositoꝛuz ⁊ tñ eis intitulant p̄les ps̄. vt p̄z psal.discurren ti. Et iō ista que ō p phetia filiorū chore narrant.vident magis ficticia q̄ vera: ex quibus cuz aliis q̄ dicta fuerūt in additōne supra primū psal.videt q; opinio Aug.stat i suo vigore.

Replica.

Circa psalmū. Quēadmodum monet burgen.differentias inter be. Hiero.⁊ bestuz Aug.auctoritatibus psalmoꝝ. ō q̄ busvide circa psal. primū. ps̄. xlij.

Iudica me. Postq̄m postulata est liberatio. Hic p̄fr ad ℣ allegat rō.⁊ accipit ex malicia gentis babylōice que erat dedita ydolatrie:⁊ iō rōnabiliter videbatur q; ppl's deū colens ab eius fultute liberaret.⁊ ℣ est q̄ō d̄r. a Judica me deus.i.fm iudiciū tuū iustum libera me. b Et discerne cāz ꝛc.i.babylonica dedita. c Ab homīe iniquo ꝛc.q; ppl's babylonic⁹ nō solū male se habebat erga deū q; ydolatriā ꝫ etiā erga homines q; iniusticiam. Et cā dicte liberatōnis allegatur:cū subdit. d Quia tu es deus fortitudo mea.q.d. nō possum liberarī per me ꝫ solū ex tua fortitudie. e Quare me repulisti.a ciuitate ⁊ terra deputata tuo cultui. f Et quare tristis incedo ꝛc.exponatur sic̄.ℊ. g Emitte cē tuā.ad educendū nos ō terra babylonica:sicut emisisti ad educendū patres nr̄os de egypto:sic̄ h̄ Exo.xiij.Nū ꝫ defuit colūna nubis p diem:nec colūna ignis p noctē cozā pp̄lo h Et veritatē tuā.q̄ promisisti q; moysen nos liberare de captiuitate qñ reuerteremur ad te: Deut.xxx. Si ad cardines fueris dissipat⁹:inde retrahet te dñs deus tuus ad terrā quā possederūt p̄res tui. i Ipa me deduxerūt.i.deducent:loquit̄ p̄pheta de futuro p modū p̄teriti p̄pter certitudinē p̄phetie:⁊ h̄ modus loquēdi frequēs est in p̄phis.vñ Esa.ix.d̄r de xp̄o p̄totūc futuro. Parulus natus ē nobis k In montē sanctū tuū. Iste est mōs moria:vbi salomon edificauit templū.vt h̄r.ij.paly.iij. l Et in tabernacula tua.dicunt hic tabernacula loca que erant circa tēplū oꝛoni deputata m Et introibo ad altare.i.ad offerendū sacrificia ⁊ oblatōnes q̄ offerebant in altari holocaustoꝝ:⁊ ad offerendū thymiama sup altare incensi. n Ad deū q̄ letificat ꝛc.inuent⁹ aūt ppl's iudaic fuisse exitu de egypto:fm q; dicit d̄s p Hiere.ij.ca. Recordat⁹ sum adolescētiā tuā qñ secuta es me in deserto. Et ista inuentus fuit q̄dammō renouata in liberatōe pp̄li ō captiuitate babylonica fm q̄ d̄r.j.p̄s.cj. Renouabit vt aq̄le iuuentus tua. o Cōfitebor tibi in cithara.q; diuine laudes cātabant a leuitis nō solū hūanis vocib⁹ ꝫ etiā musicis instrumētis vt h̄r.j.paral.xxv. p Quare tri. es aia mea: exponat sic̄ supra. Mystice posset exponi psal.iste a principio. Quēadmodū desiderat ꝛc.de qualibet p̄sona vento q̄ considerans miseriam p̄ntis vite reputat se esse in captiuitate babylonis que confusio interp̄retat.⁊ ideo totis

ꝓcordijs suspirat de pñti seculo neqtã eripi ⁊ ad terrã suã que est terra viuentiũ ꝓduci: ſm q̃ dicebat paulus apl's ō seipso: Phili. j. ca. desideriũ habens dissolui ⁊ esse cũ chri sto: ⁊ ideo talis ꝑsona sic deuota plangit se esse in miseria vite pñtis: ⁊ deꝓcatur ꝓduci ad gloriã celestis vite vbi deum ſnum videbit facie ad faciem: et vbi erit laus itegr: ſm q̃ dr̃. j. ps. lxxxiij. Beati q̃ hab. in do. tua dñe: in secula seculorũ laudabunt te. Et huic ſnie ꝑsideranꝫ prędictis posset lr̃a h̄ps. facilit̃ applicari: pp q̃ ꝓtranseo: ⁊ quia sensui lr̃ali insistere ꝓpono ſm gr̃am a deo mihi datã.

Psalm⁹. xliij.

Deus auribꝰ nr̃is audiuimus pr̃es nostri annũciauerũt nob. Opus q̃ operatus es in diebꝰ eoꝝ ⁊ in diebꝰ antiq̃s. Manus tua gẽtes dispdidit: ⁊ plãtasti eos: afflixisti pp'los: ⁊ expulisti eos. Nec eñ in gladio suo possederũt trãz ⁊ brachiuz eoꝝ nõ saluabit eos. Sz dextera tua ⁊ brachiũ tuũ ⁊ illũminato vultꝰ tui: qñ complacuisti in eis Tu es ipse rex meꝰ ⁊ deus meus: q̃ mãdas salutes ia

stis es anima mea ⁊ quare cõturbas me. Spera ī deo qñ adhuc ꝓfiteboꝝ illi: salutare vultus mei et deus meus.

Ad victoriã filijs chore eruditio.

Psal. xliij.

Deus auribꝰ nr̃is audiuimus pr̃es nostri annũciauerũt nob. Opus q̃ operatus es in diebꝰ eoꝝ ⁊ in diebꝰ antiq̃s. Manus tua gẽtes dispdidit: ⁊ plãtasti eos: afflixisti pp'los: ⁊ expulisti eos. Nec eñ in gladio suo possederũt trãz ⁊ brachiuz eoꝝ nõ saluabit eos. Sz dextera tua ⁊ brachiũ tuũ ⁊ illũminato vultꝰ tui: qñ complacuisti in eis Tu es ipse rex meꝰ ⁊ deus meus: q̃ mãdas salutes ia cob. In te inimicos nr̃os ventilabimꝰ cornu: ⁊ in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Nõ ei in arcu meo sperabo: ⁊ gladius meus non saluabit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos: et odientes nos cõfudisti. In deo laudabimur tota die: et ī noie tuo ꝓfitebimur in seculum Nũc aũt repulisti: ⁊ confudisti nos: ⁊ non egredieris ī virtutibꝰ nostris. Auertisti nos retrorsum post inimicos nr̃os ⁊ q̃ oderũt nos diripiebãt sibi. Dedisti nos tanq̃s oues escay: ⁊ in gentibꝰ dispersisti nos. Vẽdidisti populum tuum sine precio: et non fuit multitudo: in commutatõnibus eorũ Posuisti nos obprobriuz

ras mirabiles q̃s ōs dabat eis: attribuebãt eas dñe virtuti ⁊ ita sperabãt de futuris: ⁊ iõ sic dicebãt Tu es ipse rex meꝰ. p spãlez gubernatõez: pp q̃ etiam deꝰ dedit illi ppl'o legez ſm q̃ dr̃. j. psal. cxlvj. Nõ fecit talit̃ oi natõni: ⁊ iu. sua ſmanif. eis. Et h̄ fuit q̃ xp̃c de illo populo erat nasciturus.

b Et deꝰ meꝰ. p spectalẽ cultũ.

i Qui mã. salu. ias. i. victorias in bellis ppl's eñ iudaicꝰ exiuit de Jacob p. xij. pñarchas. a quibus denoiate sr̃t. xij. tribꝰ isrl̃. k In te. i. p tuã virtutẽ. l Inimicos no. ven. i. fugere faciemus.

m Cornu. i. ptãte nob a te data. Sic̃ eñ de ꝓterito ⁊ ō ꝓsenti hẽbant victorias ꝑ virtute dei: ita sperabãt de futuro. n Et in noie tuo ꝛc̃. i. nullo mõ timebimus de eoꝝ insultibꝰ de tua virtute ꝓfidentes: iõ subdit̃ o Non eñ in arcu meo ꝛc̃. ⁊ pz lr̃a vsq̃ ibi. p In deo laudabimur tota die. i. si laudemur de talibꝰ victoriis: totum attribuat deo: ⁊ nõ nobis. q Et in noie tuo cõfitebimur, ꝓfessione laudis ꝑ bñficijs collatis nob. r In seculũ. hoc est semp in futuro. s Nũc aũt. Hic ꝓpr̃ recolunt miserie in quibꝰ erat ppl'us iudaicus tpe antiochi regis: cũ dr̃. Nũc aũt repulisti. q: videbat gens iudeoꝝ a deo repulsa: sic̃ mulier cui dabat libellus rapudij.

t Et ꝓfu. nos. Vñ dr̃. j. mach. j. Et vniuersa domꝰ iacob iduit ꝓfusionẽ: ⁊ maxie q: antiochꝰ rex posuit abomiandũ ydolũ desolatõis sup altare dr̃: vt dr̃ ibidẽ. v Et ñ egre. ꝛc̃. in heb. ⁊ in trãslatõe hiero. h̄. In exercitibꝰ nr̃is: ⁊ idez ẽ tũ q: iudei nõ poterãt tũc ꝓgregare exercituz: tũ q: si tũc ꝓgregarẽt: pugr̃e tã ꝓ antiochũ regẽ ñ auderẽt. x Auertisti nos re. ꝛc̃. i. fugẽ nos fecisti: ⁊ inimicos nos iseq̃. vñ dr̃ j. mach. ij. q̃ matathias ⁊ filij eiꝰ fugerũt ad mõtes: ⁊ q̃ multi secuti fuerũt eos. y Et q̃ ode. ꝛc̃. q: ãtiochus ⁊ milites sui rapiebãt bona iudeoꝝ. z Vendidisti nos ꝛc̃. q̃ inficiũt vt evant: sic̃ tpe antiochi multi de iudeis valde fuerũt infecti. a Et in gentibꝰ dispersisti nos. q: multi de eis tunc fuerũt capti: ⁊ alijs gentibꝰ in seruitutẽ vẽditi. b Vendidisti pplm tuũ sine ꝓcio. tot eñ de iudeis vẽdebant q̃ dabant ꝑ modico ꝓcio: q̃ q̃si ꝑ nihilo reputabat: iõ subdit̃. a Et nõ fuit multitudo. scz pecunie vel ementium. b In ꝓmutatõnibꝰ eoꝝ. ⁊ ꝓpter hoc ꝓcium erat modicũ ⁊ quasi nullum: quia pauci erant emptores respectu vendentium. De hac autem venditõne iudeoꝝ ⁊ captiuatiõe ⁊ occisione dicit̃. ij. Mach. v. Erant aũt toto triduo. lxxx. milia interfecti. xl. milia vinci. nõ minus aũt venundati. c Posuisti nos obprobriũ vicinis nostris. i. gentilibus qui erãt circa terrã ꝓmissionis: qui gaudebant de infortunio iudeoꝝ exprobrãtes eis ⁊ deridẽtes eos: iõ subditur.

ſtra filijs chore: vt supra dictũ est: ita q̃ in hoc ps. recordãtur bñficia ppl'o isrl̃ ꝓstita ⁊ miserie in quibꝰ erat in babylone: ⁊ petit̃ liberatio ab ipsis: ꝛ ſm hoc ps. iste nõ differt a ꝓcedente in ſnia nisi forte modicũ ꝓpter q̃ alij exponũt de statu ppl'i in captiuitate facta ꝑ romanos: in qua sunt mõ. Sed h̄ nõ videt rõnabiliter dictũ: q: ab ista captiuitate nõ reducent ad terrã natiuitatis sue. Vñ dr̃ Lu. xxj. de ista captiuitate. Captiui ducent in oñs gentes: ⁊ hierlm a gentibꝰ calcabit̃: donec impleant tpa nationũ. Et ideo de ista captiuitate nõ diceret ꝓpha illud q̃ ponit̃ i fine huius ps. Exurge dñe adiuua nos: ⁊ redime nos ꝛc̃. Et iõ saluo meliori iudicio mihi videt melius dom: q̃ ps iste sit factus de psecutõne quã sustinuit ppl'us iudaicus sub antiocho nobili: vt h̄r. j. ⁊. ij. macha. quã in spũ ꝓuiderũt filij chore Scom hoc igit̃ iste ps. diuidit̃ in tres ptes: q: ꝑ describit antiquoꝝ dei bñficioꝝ recordatio: scõo pñtium malorum deploratio: ibi. Nũc aũt repulisti: tercio ꝑ liberatõne deprecatio: ibi. Hec oia. Prima adhuc in duas: q: ꝑ recordantur ꝓterita facta: scõo verba: ibi. Tu es ipse. Circa primuz dr̃. a Deꝰ auribꝰ nr̃is audiuimꝰ ꝛc̃. ſm q̃ dicit ysa. sa. ⁊ bñ. ex ista lr̃a pz q̃ filij chore nõ loq̃bant ꝑ seipsis: q: mirabilia q̃ fecit deꝰ in exitu de egypto ⁊ in deserto ppl'o isrl̃ nõ cognouerũt ꝑ narratõez patrũ suoꝝ. q: ipimet oculis ꝓprijs viderũt: ⁊ iõ loquunt̃ ꝑ ppl'o tũc futuro: q̃ impletũ fuit tpe machabeoꝝ: q̃ ppl's exijs in magna afflictõne: recolebat bñficia antiq̃s ꝓtibus collata. Vñ ⁊. ij. Macha. dr̃ de iuda machabeo. Admonuit aũt eos ⁊ de auxilijs dei q̃ facta sũt erga pentes: ⁊ q̃ cb̃ sennacherib centuz lxxxv. milia perierunt ꝛc̃. iõ subdit̃. b Opꝰ q̃ō opatꝰ es in diebꝰ eoꝝ. i. moysi ⁊ iosue ⁊ alioꝝ patruz. c Manus tua gen. dispdidit. q̃ habitabãt in trã ꝓmissiõis: q̃ō impletũ ẽ tpe iosue. d Et plãtasti eos. s. filios isrl̃ in eadẽ terra. e Afflixisti ppl'os. q: aliq̃ eoꝝ fuerũt in ꝓlijs trucidati: vt pote chananei ⁊ iebusei. f Et expulisti eos. q: aliq̃ eoꝝ

d Posuisti nos ꝛc.qñ.n.loq̃bant de infortunio aliq̃norum ponebant ꝓ exẽplo vel ſimilitudie infortuniũ iudeorũ. e Commotõez capitis ꝛc.ſolẽt em̃ boies mouere capita pre admiratõne:qñ vidẽt aliq̃d magnum repente deiectũ ⁊ annihilatũ qualis erat ſtat⁹ iudeor⁹. f Tota die verecundia ꝛc.i.occurrit mihi occaſio verecundandi.

g Et ꝓfuſio faciei mee ꝛc. bõ em̃ cõfuſus ſolz facie opire ⁊ ſe q̃ntum põt abſcondere h ℣ voce exprobrãtis ꝛc.ꝫ pp̃m iudaicum.

i ℣ facie iimi.ꝛc. q; nõ ſolũ moleſtabant eos verbis ſed etiã factis k Hec oia. Hic cõſeq̃nter ponit deꝑcatio pro liberatõne:⁊ ꝑ ad ꝟ allegat rõ ex pte populi afflicti: ſcõo ex pte dei ibi.Exurge. Rõ aũt que dz mouere deũ ad liberandũ pp̃m afflictũ ex pte ei⁹ eſt qñ ſuſtinet patienꝰ ⁊ nõ mouetur a lege dei.ſic fuit ꝓpoſito:q; in pſecutõe regis antiochi lz aliqui iudei legẽ dereliquerint:tamẽ maior ps ſatisfecit in lege dei.⁊ ꝓ ea ſuſtinẽs afflictões ⁊ tormẽta exq̃ſita.vt hr̃.j.macha.ꝛ.ij.⁊ ꝟ eſt qõ dr̃ ꝟ k Hec oia.ſ.mala ſupradicta. l Venerũt ſup nos ꝛc. q; colimus te ſic deũ nr̃m. m Et inique non egim⁹ ꝛc.in teſtõ tuo:mandata legis tue transgrediẽdo. n Et nõ receſſit ꝛc.ꝓ apoſtaſiam a fide o Et declinaſti ſemitas ꝛc.q; ꝓ afflictões quas ſuſtinem⁹ vr̃ q; repuleris nos a te. p Humiliaſti nos ꝛc.q; iudei tpe illo fugerũt ad loca deſerta q̃ erant afflictiua ita q; hẽbant afflictõez ſup afflictõz. Pñ dr̃.ij.macha.v. Judas aũt machabe⁹ ſeceſſit in deſertũ locũ:ibiq; inter feras vitã in montib⁹ cũ ſuis agebat ⁊ feni cibo veſcẽtes demorabanꝰ. Vnde ꝟ in hebreo ⁊ in tranſlatõe Hiero.iuxta hebraicũ hr̃.in loco draconũ.ꝓ quo nos hẽmus in loco afflictõnis q Et cooꝑuit nos vmbra mortis.q; in quolibet momẽto erãt in mortis periculo. r Si obliti sum⁹ ꝛc.ei⁹ recordatõez debitis tpibus omittendo.

s Et ſi expandim⁹ manus ꝛc.ſcelus ydolatrie cõmittendo. t Nõne deus req̃ret iſta.ad puniendũ ſuo iuſto iudicio.q.d.ſic.vnde ſubdit. v Ipe em̃ nouit ꝛc.ꝟ dr̃ cõtra errorẽ gentiliũ quorundã q̃ negabãt diuinã ꝓuidentiã ſe extẽdere ad actus hominũ. x Qm̃ ꝓpter te.i.ꝓp̃ cuſtodiã legis tue. y Mortificamur tota die. iuſſerat em̃ antiochus interfici iudeos:q̃ nollẽt ad ritũ gentiliũ trãſire.vt hr̃.j.Macha.j. z Exurge. Hic ꝓpr̃ ad liberatõez populi allegat rõ ex pte dei: cui ſeruiebat pp̃s iudaic⁹ ⁊ ipe poterat eum liberare in momẽto.iõ dr̃. z Exurge. ⁊ loq̃tur de deo more hũano.q; ille q̃ oppꝑſſo vult auxiliũ ferre ſurgit ad iuuandũ ipm. a Quare obdor.dñe de⁹ em̃ ad modũ dormiẽtis dr̃ ſe hr̃e qñ ꝓmittit malos dñari ⁊ iuſtos tribulari.vñ qñ aliq̃ talia videnꝰ:cõiter dr̃:ds dormit. b Exurge.repetit ꝟ verbũ ad exprimendũ deſideriũ liberatõnis.

c Et ne repellas.ſ.preces noſtras. d In finẽ.i.finaliter. e Quare faceim tuam auertis.loquitur de deo more haumno:q; q̃diu orationem aliquor non exaudit faciez ſuã auertit f Obliuiſceris inopie nr̃e.in tãta em̃ inopia erant:q; feni cibo veſcebanꝰ.vt ꝓdictũ eſt. g Et tribulatõnis noſtre.quia multis modis ⁊ varijs tribulabantur. vt pz.j.macha.ꝛ.ij. h Qm̃ hũiliata eſt in tribulatõe aia noſtra.i.vita noſtra.tũ q; in ſignũ humilitatis nr̃e vl̃ hũilitatõnis ponebãt cinerẽ ſup capita ſua:ſicut mos erat ꝭdeor:tum q; habitabant in montib⁹ inter feras.vt dictũ ẽ vbi non habebant lectiſternia:ꝫ iacebãt in pluuerib⁹.ꝛ iõ ſubditur. i Conglutinatus.i.immediate adherens.

k In terra vẽter nr̃.q; nec etiã paleas hẽbant:q̃s inter ſe ⁊ terrã ponerẽt.iõ cõcluditur. l Exurge domine: adiua nos tãtis malis oppreſſos m Et redime nos ꝛc.qõ colim⁹ ne ex malis q̃ ſuſtinem⁹ veniat aput gentiles in cõtentũ. Moraliter ꝓt exponi pſal. iſte de quolibet fideli i magna afflictõne poſito mẽtis vel corpis vel vtroq; modo:q̃ tamẽ patienter ſuſtinet.priſtina beneficia dei ſibi collata recolens:vt ſe oñdat gratum:⁊ ꝓ q̃is ſitũ ad alia in futuro recipiẽda ⁊ ſicvlterius explicat mala que ſuſtinet coꝛã deo petẽs hũiliter ⁊ deuote ab eis libe rari diuia miſericordia ⁊ virtute.

Exurge ꝛc. Huic pſal. ꝓmittitur Cor̃.xliij. talis ti.i hebreo. Ad victoriã ſup ſoſanim filijs cho re eruditio cantici dilectionũ. Circa quod ſciendũ q; iudei moderni dicũt q; ꝟ nomẽ ſoſanim ſignificat roſas in plurali. Hiero.aũ trãſfert lilia:q̃ ponit ꝟ talẽ ti. Victori ꝓ liliijs filior̃ chore eruditõis cãticũ amãtiſſimũ.credo tñ q; hiero.melius dicit in ꝓpoſito.⁊ q; tpe ſuo iudei dicebant ſignificotõz dicte dictõis lilia in plurali:⁊ liliũ q̃ ponit in ſingl̃ari ipſ⁹.vñ in totove.te.vbicũq; eſt iſta dictio in pl̃i vel ſingulari hiero.tranſfert lilia vel liliũ.⁊ in q̃dã glo. hebraica ſup locũ iſtũ ego reppi ſic dcm̃. Victoria ſup lilia. Quicq̃d tñ ſit de ſignificatõne iſta vel illa nõ mutat mẽ ſnia apud hebreos.nec apud latinos :q; ſm hebreos ꝓ liliavel roſas ꝟ intelligũtur filij iſrl̃:q̃ alios pp̃os in fide excellebãt ⁊ cultu vnius dei :⁊ in pſ.iſto exp̃mitur ꝓſperitas filior̃ iſrl̃:q̃ fuit ꝓuiſa in ſpũ a filijs chore. ⁊ ꝟ ab vno cor̃ vel plurib⁹:ſicut expoſitũ fuit ſupra pſ. xl. Tamẽ de iſta ꝓſperitate varie dr̃ ab hebreis. Dicunt em̃ aliq̃ q; fuit illa quã habuerũt ſub rege aſſuero ad ꝓcuratõez regie beſtie. Et ſm ꝟ pſ.iſte loq̃tur ad lrãz de rege aſſuero ⁊ regina heſter ⁊ ſtatu ꝓpo iudeor̃ tpe illo. Alij dicũt q; loq̃tur ꝺ ꝓſpitate q̃ fuit ſub ſalomone:q̃ ſatis apparet.iij. Reg.ꝛ.ij. paly. Et ſm ꝟ pſ.iſte loq̃tur ad lrãm de rege ſalomõe ⁊ filia pharaonis ei⁹ vxore. Vel ſm alios de regina ſaba q̃ venit ad regẽ ſalomonẽ.et dedit ei.c.xx.talẽta auri ⁊ aromata multa nimis ⁊ gẽmas ꝓciosas.vt hr̃.iij. Reg.x. Aliqui ãt doctores catholici dicũt q; pſ.iſte loquit ad lrãm ꝺ regẽ ꝺ̃ ⁊ berſabee.ex q̃b⁹ deſcẽderũt multi reges boni ⁊ iuſti:vt ezechias ⁊ Joſias ⁊ pl̃es alij:q̃ ꝓ roſas vel lilia deſignãt. Sz oẽs iſte expoſitões vel cõſiles excludunt ꝟ ꝟ q; de rege ꝺ q̃ fit ſermo in ꝟ pſal.j.dr̃.vt pz ex decurſu littere Sedes tua ds in ſeculũ ſeculi ỽga directõis. Item poſtea ſubdit de rege ⁊ regina ſil̃. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurem ꝛc. Et ſ̃bdit. Et ꝓcupiſcet rex decorẽ tuũ:qm̃ ipe ẽ dns ds tu⁹:⁊ adorabũt eũ. Et in trãſlatõe hiero.iuxta hebraeos hr̃. Et cõcupiſcet rex decorẽ tuũ.quia ipe eſt deus tu⁹ ⁊ adora eum. De aſſuero aũt vel ſalomone vel dauid ſeu quocunq; alio rege mortali non poteſt dici q; ſit deus ⁊ latria adorandus. Item hebreor̃.j.apl̃s allegat hunc pſal.dcm̃ ad lrãm de xp̃o dicẽs. Ad filium aũt. Thronus tuus de⁹ in ſeculum ſeculi : ꝓpter quod pſal.iſte loquit ad lrãm de

rege immortali ihu xpo: q̄ est vere deus latria adorandus et sua sponsa eccl'ia tanq̄ de regina. Item in translatione chaldaica q̄ apud hebreos est auctentica: t vocat targum vbi nos habem⁹ in hoc ps. Speciosus forma p̄ filijs hominū hz sic. Pulcritudo tua rex messia maior q̄ filiorum hois. Ex q̄ pz q̄ ps. iste intelligit d̄ xpo: etiam fm hebreos. Igit fm hoc p̄t ex poni ti. predicr⁹. Ad victoriā sup lilia ꝛc. vt sit sensus ps. iste est eruditio facta p spūm scm̄ filijs chore cātici dilectōnū sup lilia. i. d̄ cantico dilectionū xpi ꝛ eccl'ia p lilia designatoꝛ q̄: xpc virgo ē ꝛ eccia mr ꝛ pgo: ꝛ hic ps. idez ē q̄ istud canticū decantandū ad victoriam. i. cū quodaz conatu leuitaꝛ: sic frequēter superi⁹ expositum ē: ꝛ ad eundē intellectum defacili p̄t reduci ti. hiero. vtz de se. Scōm igitur hūc sensum ps iste diuidit in duas partes: q̄: p̄ premittit quedā p̄faro. ꝛ secdo subdit narratio: ibi. Speciosus forma. Premittit āt p̄fatio: q̄: de maxia re loqt ps. iste. s. de dulcissima dilectōne xpi ꝛ eccl'ie. In qua p̄fatione p̄ ponit principale agens hui⁹ ps. s. spūsanctus i q̄dam plenitudine: cum dicit. a Eructauit coꝛ meum. sicut em̄ venter ex plenitudine cibi coꝛpalis emittit eructationem sic coꝛ xpi ex plenitudine gratie spūalis emisit hūc sermonē: ideo subdit. b Verbum bonū. q̄: ē mysterij xpi ꝛ eccl'ie exp̄ssiuū. ꝛ ideo nō solū bonū sed etiam optimū. Et in hoc in hoc in quodam generali tangit materia hui⁹ ps. Tercio ostendit intentio cū subdit. c Dico ego opera mea regi. i. ad laudem regis regum ihu xpi Quarto modus loquendi cum dicit. d Lingua mea ꝛc. i. spūsancti: qui in docendo nō indiget interuallo temporis. e Speciosus forma. Hic p̄sequenter ponit narratio: ꝛ primo describit regis xpi magnificentia: scdo spōse decentia: ibi. Astitit regina: tercio p̄olis p̄uenientia: ibi. Adducent. Circa primū primo describit xpi magnificentia q̄tum ad humanitatē: scdo q̄tum ad deitatez: ibi. Sedes tua deus. Ista tñ diuisio nō est p̄cisa: q̄: in prima parte fit aliq̄ mentio de deitate: in scda de humanitate: sed est a pluri. Circa primū sciendū q̄ speciositas optime sedet in principe: p̄pter q̄d dicit. Species priami digna est impio ꝛ q̄tum ad hoc dr̄ de xpo. e Speciosus forma ꝛc. Fuit em̄ speciosus p̄ alijs ex pte coꝛpis: q̄: coꝛp⁹ eius fuit formatū spūsancti virtute: in cuius ope nō p̄t esse erroꝛ nec defectus. Silr ex pte aie: q̄: ab instanti creatōnis fuit repleta oñib⁹ gratijs virtutib⁹ ꝛ scientijs: fm q̄ dr̄ Jo. iij. q̄ datus est ei spūs nō ad mensurā. Scdo in principe sedet optime eloquētie claritas: ꝛ q̄tum ad h̄ subdit. f Diffusa ē gr̄a in la. tuis. vñ dr̄ Lu. iiij. Mirabant oñs in v̄bis q̄ p cedebāt de oze ei⁹. g Propterea bñ. te de⁹ in ec. ista bñdictio ē glorie coꝛpis collatio ꝛ ad celū assumptio: quam nō habuit xpc a principio: h̄ ex virtut⁷ merito. Tercio i p̄n cipe requirit p̄bitas: ꝛ q̄tum ad hoc subdit. h Accinge. Gladio tuo. nō mali quo xpc nō fuit vsus: imo vsum eius p̄hibuit petro. Joh. xviij. Dixit q̄ ihs petro: Mitte gladium tuū in vaginā. Et ideo gladius hic intelligit verbum dei: fm q̄ dic apl's Eph. vj. Et gladiū spūs q̄d est verbum dei. Et isto gladio vsus fuit xpc suo verbo p̄scindēs vicia ꝛ erroꝛes. i Sup femur tuū. p femur vbi viget vis generatiua intelligit humana natura: in q̄ xpc p̄dicauit ꝛ docuit. Consequēter redit ad describendū expressius speciositatē dicens. k Specie tua ꝛ pulcritudine tua. Circa q̄d sciendū q̄ speciositas p̄pie p̄sistit in vinacitate colorꝝ ꝛ p̄portōne membroꝝ: h̄ ad pulcritudinē cū istis requirit debita p̄fectio quantitatꝝ. Vñ. iiij. ethi. dicit q̄ pul p̄t dici formosi ꝛ p̄mēsurati nō tñ pulcri. In xpo aūt nihil defuit de his q̄ ptinent ad debitā formositatez ꝛ p̄fectiōez coꝛpis et aīe: iō nō solū a spē h̄ etiā a pulcritudie p̄mendat. l Intende, p̄spere. i. prosperitati ppl'i tui. ad hoc em̄ tendebat intētio xpi. m Procede. p viā mortalis vite. n Et regna. q̄: ea finita obtinuit regnū q̄tum ad executionē: p̄pter q̄d in sua resurrectōne dixit apl'is Matth. vl. Data ē mihi oñis ptās in celo ꝛ in terra. Et q̄: gloriā coꝛporis quā tūc habuit ex merito p̄cedenti accepit: vt iaz dictū est: ideo subdit. o Propter veritatem. s. vite ꝛ doctrine. p Et mansuetudinē. q̄: molestias ꝛ iniurias sustinuit sine mentis p̄turbatōe: fm q̄ p̄dixerat Esa. xlj. Nō erit tristis nec turbulent⁹. q Et iusticiā. abūdātez quā fecit in sua passione offerendo seip̄m deo patri p offensa generis hūani: ꝛ sic fecit reconciliatōez p viam iusticie. r Et deducet ꝛc. p dexterā q̄ est pars nobilioꝛ ꝛ fortioꝛ intelligit diuinitas xpi: cui⁹ organū p̄iunctū erat humanitas: ꝛ ideo in omnibus mouebat fm motum deitatis. s Sagitte tue ꝛc. fm q̄ dicit Isa. sa. Isa ista est reuersata sic in plurib⁹ locis sacre scripture: ꝛ ad habendū planum intellectū ei⁹ sic ē situāda. Sagitte tue acu. ca. in coꝛda inimi. regis p̄pli sb te. Per sagittas q̄ misse alonge ferūt: intelligunt apostoli a xpo missi ad p̄dicandū ꝛ destinati vt habet Mar. vlt. Euntes docete oñs gentes. Et iste sagitte ceciderunt in coꝛda inimicoꝝ xpi ita penetrantes corda infideliū ꝛ gentiliū q̄ multi p̄uersi sunt ad fidem p oꝛbem vniuersum. ꝛ sic facti sunt de inimicis amici: ideo subdit. Sub te. id est sub obedientia tua xpe. t Sedes tua. Hic p̄sequēter describit magnificentia regis xpi q̄tuz ad deitatem tamē cum hoc adiungit de humanitate: q̄a iste due nature sunt inseparabiliter cōiuncte in vno supposito: dicit igit. t Sedes tua deus. id est maiestas regia. Vñ in hebreo ꝛ in translatōne Hiero. iuxta hebreum ponit. Thronus tu⁹ deus. thronus autez dicit p̄pie sedes regie maiestatis. v In seculū seculi. In hebreo hr̄. Olam ved: ꝛ significat in sc'm sc'i ꝛ vltra: ꝛ ē regula apō hebreos: q̄ vbicūq̄ sic scribit intelligit duratio p̄petua a pte finis. ꝛ aliq̄n ab vtraq̄ pte. Ex q̄ pz q̄ h̄ fit sermo de reg̃ xpi de q̄ scribit Dan. vij. Ptās ei⁹ ptās etna q̄ nō auferet: ꝛ regnū ei⁹ q̄d nō corrūpet. x Virga directōnis ꝛc. Distinguit em̄ regnū a tyrānide: q̄ h̄ q̄ tyrān⁹ q̄rit vtilitatē p̄priaz p subditoꝝ oppressionē: rex aūt bonū cōe subditoꝝ p eoꝝ directōez fm lineā veritat⁷ ꝛ iusticie. y Dilexisti iusticiam ꝛc. hoc aūt dr̄ de xpo ratōne humanitatis: p̄pter illud q̄d subdit. z Unxit te deus ꝛc. xpc em̄ in humana natura vnct⁹ fuit plenitudine gr̄e ab instanti creatōnis anime. a Pre p̄sortibus tuis. i. oñib⁹ intellectualib⁹ creaturis: p̄pter quod dicit Job. iij. q̄ datus est ei spūs nō ad mensuram. b Myrrha ꝛ gutta ꝛ cassia. p istas species aromaticas possunt intelligi aromata que sancte mr̄ieres emerūt ad vngendū coꝛpus dñi: quia de talib⁹ speciebus

Victori pro lilijs filiorum chore eruditōnis canticum amantissimum.

Capl'm. xliij.

a Eructauit coꝛ meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribe: velociter scribentis
e Speciosus forma p̄ filijs hominum diffusa est gratia
s in labijs tuis: p̄pterea benedixit te deus in eternum
b i Accingere gladio tuo: super femur tuum potentissi-
k me. Specie tua ꝛ pulchri-
l tudine tua intende p̄spere procede ꝛ regna. Pro-
m n o p q r pter veritatem ꝛ mansuetudinem ꝛ iusticiam: et deducet te mirabiliter dextera
s tua. Sagitte tue acute: populi sub te cadent in coꝛ-
t da inimicoꝝ regis. Se-
v des tua deus in seculum se-
x culi: virga directōnis vir-
y ga regni tui. Dilexisti iusti-
z ciam: ꝛ odisti iniquitatē: p̄pterea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹
a oleo leticie p̄ p̄sortib⁹ tuis
b Myrrha et gutta et cassia

erant cõfecta. Et q2 corpꝰ dominicũ erat quasi vestimentum deitatis: sm q scribit philiꝑ.ij.ca. Habitu inuentus vt hõ. iõ subdit c A vestimẽtis tuis. r dr in plurali. propter diuersas ptes corpis. A domibꝰ eburneis domꝰ eburnee sunt pixides facte de eboze vel alabastro. qõ est simile eboꝛi: in quibꝰ illa aromato erant reposita sicut in domibus suis. e Ex q̃bus delectauerũt te q2 deuotõ illa ꝛ mulieruz fuit accepta a xpõ: licz nõ vnxerit corpus eiꝰ. q2 nõ inuenerũt eũ in sepulcro: iam em surrexerat teste angelo.

f Filie regũ. inter eas mlieres illas fuerunt maria iacobi r maria salome que fuerunt sozores beate ỽginis marie ex pte matris: de q̃ certũ est q descẽdit de stirpe dauid r alioꝛ regũ a dauid descẽdentium: r idẽ verisile est de suis sozoꝛibꝰ: iõ dicit hic.

f Filie regũ in honoze tuo. q2 illã vnctõnem facere volebant ad xpi honorẽ g Astitit. Hic ꝓñr describit regine decentia: cũ dr. Astitit regina. s. eccia xpi sponsa. h A dextris tuis. i. in potioꝛibus bonis eius: qõ paret de eccia triũphante: que est cũ bonis xpi celestis glie: sic de militante que astat ipi xpõ in bonis gre q̃ sunt maria bona p̃sentis vite. i In vestitu de aurato. p̃ intelligit decoꝛ sapientie: q̃ refulget in eccl'ia. k Circũdata varietate. s. charismatũ r virtutũ. l Audi filia. legẽ euangelicã. sic em eccia est xpi sponsa: ita r eiꝰ filia. m Et vide. intelligendo n Et inclina au. tuã. ad obediendũ ope adiplendo o Et obliuiscere ppl'm tuũ. i. indaicũ ppl'm de quo descẽdit primitiua eccia. sicut pz in apl'is q̃ fuerũt natõne iudei. p Et domũ patris tui. i. synagogã siue templuz in quo cõueniebãt iudei ad sacrificia offerendũ: q̃ cessauerunt eo q̃ essent figure oblatõnis corpis xpi in cruce. r iõ illis sacrificijs legalibus r impfectis succesit sacrificium vnũ pfectissimũ. scz eucharistie sacm q Et cõcupiscet rex rc. q2 xpc rex delectat i cultu spũali eccie q̃ est pulcrioꝛ q̃ cultus exterioꝛ synagoge in auro tẽpli r silibus cõsistẽs r Em ipe est dns deꝰ tuus. ꝓpter h xps dicebat Job. iij Spũs est deus r eos q̃ adoꝛãt in spũ r veritate optet adorare. s Et filie tyri in muneribus. tyrus fuit ciuitas gẽtium: r ideo p filias tyri intelligunt ciuitates gentiliũ designãdo a pte totũ. Et multe ciuitates gentiliũ cõuerse sũt ad fidem p̃dicatoꝛez apl'oꝛ offerentes xpo munera deuote. t Vultũ tuũ rc. videmꝰ em adipletũ q̃ pncipes mũdi r potentes honoꝛãt xpm r eccl'iam suã humilit se subijciendo eis. v Omnis glꝛia eiꝰ rc. gloꝛia em eccie ꝓsistit in ornatu iterioꝛi charismatũ r virtutũ r nõ in magno apparatu exterioꝛi: sicut synagoga gloꝛiabat in parietibus tẽpli deauratis r vasis aureis r ceteris pciosis in ministeriũ tẽpli deputatis: ideo subdit. a In fimbꝛijs aureis id ẽ sapie doctrinis b Circũamicta varietatibꝰ. s. diuersoꝛ statuũ q̃ sunt in eccia dei r in varietatibꝰ charismatuz r ỽtutũ q̃ sunt in psonis hmõi statuũ. c Adducent regi. Descripta magnificentia regis r regine in seipis. h ꝓñr idẽ ostendit i ple, pcedẽte ab eis. nõ p carnalẽ generatõz sed spũalẽ. s. p fidẽ r sacr'a. Et p̃ agit de filiabꝰ: scõo ꝺ filijs ibi Pro pr'ibꝰ. Circa primũ dr c Adducent regi rc. loquitur h de spõsa p silitudinẽ regine quã sequũtur domicelle ad eiꝰ honorẽ. vñ in hebze. dr sic. In brodatis ducet ad regẽ ỽgines sequũtur eã r i transla. hiero. iux hebꝛeũ br. In

c a vestimentis tuis: a domi
e bus eburneis: ex q̃bus de
f lectauerũt te filie regũ i ho
g nore tuo. Astitit regina a
h dextris tuis i vestitu deau
k rato: circumdata varietate
l Audi filia r vide r inclina
m aurẽ tuã: et obliuiscẽ ppl'm
n tuũ r domũ patris tui. Et
o cõcupiscet rex decoꝛẽ tuuz
p q̃m ipe ẽ dns deꝰ tuꝰ r ado
q rabũt eũ. Et filie tyri in mu
r neribꝰ: vultũ tuũ deꝑcabũ
s tur omnes diuites plebis
t Omnis gloꝛia eius filie re

a gis abintus in fimbꝛijs au
b reis circumamicta varieta-
c tibꝰ. Adducent regi virgi
d nes post eam: proxime eiꝰ
e offerentur tibi. Afferent in
f letitia et exultatione adducentur in templum regis.
a Pro patribꝰ tuis nati sunt
c tibi filij. cõstitues eos prin
d cipes sup omnẽ terrã. Me
e mores erunt nomis tui do
f mie: in oĩ generatõe r gene
g ratõe. Propterea ppli cõfitebuntur tibi in eternũ: r in
seculum seculi.

scutularis dũcet: h est in vestibꝰ pulcre r varie depictis r ornatis ducet eccia sponsa ad regẽ xpm: r virgis seruũtur eã: q2 mite nobiles puelle spreto maritali thoꝛo ỽginitatẽ suã consecrauerũt xpo qõ cedit ab honorẽ eccie d Pro xime eiꝰ rc. r in trãsla. bea. hiero. br. Amice eiꝰ ducent tibi: hmõi em virgines consecrate sunt amice eccie: r totũ oꝛdinat ad honorẽ sponsi xpi. e Afferent in leticia r exultatõ ne. s. mẽtis: aliter ei talis cõsecratio non placet xpo: vt potest fieret p violẽtiam Põt etiã dici aliter e Afferent in letitia rc. q2 talia facta pfectiõis fiũt angel' sanctis ꝓcurantibꝰ q̃ de talibꝰ letant et exultant. q2 scribit Luce. xv. q̃ gaudẽt de pnia pctõꝝ r per ꝓñs de ꝓmotõe istoꝝ ad ops superogatõnis f Adducent rc. i. ad fuiendũ xpo regi: alit nõ ei placerẽt: ꝙ magis displicerẽt: sic pz de ỽginibus q̃ ꝓsecbant ad fuiendũ deveste. a Pro pribꝰ tuis. Hic ꝓñr agit de filijs: r cõuertit psalmista ỽbũ suũ ad regẽ xpm. d. a Pro pribꝰ tuis. i. loco patrũ tuoꝝ sm hũanã naturã q̃ fuerũt pr'iarche reges sci r ꝓphe: ex q̃bꝰ descẽdit xps sm carnẽ b Nam sũt tibi. filij. i. apl'i r. lxx. discipuli q̃ pr'iarchis r ꝓphis successerunt. c Cõstitues eos prin. rc. in spũalibꝰ q2 constituti sũt epi p diuersas orbis ptes d Memores erũt nomis tui rc. q2 p doctrinã quã semiauerũt r quã in scpto dimiserũt reduxerũt r reducẽt ad mẽoriã facta regi xpi gnatõibꝰ sibi succedẽtibꝰ vsq̃ ad finẽ mũdi: iõ subdit e Propterea ppl'i. credẽtes p eoꝝ doctrinã. f Cõfitebũt tibi. ꝓfessiõe laudis. g Inetnũ rc. q2 ista laus nõ solũ ei pti: h erit potioꝛi i futuro sm qõ dr. j. ps. lxxxiij. Pri q̃ hitat in domo tua dne in scla seculoꝝ laudabũt te. Psal. xlv.

Deus nr refugiũ rc. Huic ps. ꝓponit tal'i. i. hebꝛeo
Ad victoriã filijs choꝛe sup alamot canticũ. Et dicũt aliq̃ hebꝛei q̃ alamoth ẽ nom musici instr'i sup
qõ vl'in q̃ cãrabit ps. iste. Alij vo dicũt q̃ ẽ nome cõe: r signific iuuẽtutes in plurali: r isti meli⁹ dicũt vt credo. cũ hũc sensuz seq̃t hiero. in trãslatõe iux hebꝛeũ: vbi ponit talẽ titu. Victoꝛ filioꝝ choze ꝓ iuuẽtutibꝰ cãticũ. Dicũt ãt aliq̃ expositoꝛes catholici q̃ dõ fec ps. hũc ꝓfitẽs diuinã ꝓtectõz circa se r circa regnũ suũ. Quz q̃ tpe dõ vl'it filij eiꝰ fuerit talis tremoꝛ q̃lis describit in pncipio hꝰ ps. cuz dicit. Propterea nõ timebimꝰ cũ turbabit tra. r trãsferent mõtes rc. nõ inuenik: ꝓpter h dicit Rab. sa. r alij hebꝛei q̃ filij choze fecerint hũc ps. q̃ miraculose fuerũt saluati pereũte choze. i. pre eoꝝ cũ alijs multis: sm q̃ dr Nũe. xxvj. Et factũ est grande miraculũ: vt pereũte choze filij eiꝰ nõ perirent. Dicit ãũt Ra. sa. r satis verisilr q̃ illud miraculuz fuit: q2 ad dictũ moysi alij recesserũt a tabernaculis choze r socioꝝ eiꝰ. vt hr Nũe. xxxij. Filij ãũt choze remãserunt suadẽtes pri: vt obediret moysi: r tunc ipo nõ acqescente subito apto fuit terra r choze cũ suis cõplicibꝰ adhinfernus descẽdentibꝰ filij eius diuina virtute steterũt in aere i medio illius apture: quousq̃ terra sub pedibꝰ eoꝝ fuit reclusa. et hoc fuit grãde miraculũ. Si em cũ alijs recessissent de tabernaculo pris sui ante terre apturã: nullũ fuisset miraculũ de salute eoꝝ: sicut neq̃ de salute alioꝝ. Vnde igit hoc miraculo dei circa se cõuersi fuerũt ad deũ toto coꝛde r requieuit in eis spũs ꝓphetie. r fecerũt hũc ps. r in istis bidicit Ra. sa. vt credo: r ad hoc cõcoꝛdat ti. psal. suprapo-

situs. Ad victoriā filijs chore sup iuuentutes canticuz: vt sensus: ps. iste appropriat filijs chore vt actoribꝰ q̄ ē canticū sup iuuētutes. s. filioꝝ chore miraculose saluatas: vt dictū est. Ad victoriā. i. q̄ est ps. decantandus a leuitis cum quodā conatu victorie: sicut frequēter supra expositū est.

Victori filioꝝ chore p iuuētutibꝰ canticū. ps. xlv

a Deus nr̄ refugiū z virtus: adiutor in tribu-
b lationibus: que inuenerūt
c nos nimis. Propterea nō timebimꝰ dū turbabit̄ ter-
d ra. z transferent montes in
f cor maris Sonuerūt z turbati sunt aq̄ eoꝝ: cōturbati sunt montes in fortitudine
g eiꝰ. Fluminis impetꝰ letifi-
i cat ciuitatē dei. sanctificauit tabernaculū suū altissi-
k mus. Deus in medio eius
l non ꝓmouebit: adiuuabit eam deus mane diluculo.
m n Conturbate sunt gentes z inclinata sunt regna dedit
o p q vocē suā mota ē terra. Dominꝰ virtutū nobiscū susce
r s t v x ptor nr̄ deꝰ iacob. Venite et videte opa dñi q̄ posuit
y pdigia sup t̄rā auferēs bella vsq; ad finē terre. Arcū conteret z ꝑfringet arma z
z a b scuta cōburet igni. Vacate z videte qm̄ ego sū ds ex
c altabor in gentibꝰ z exaltabor in t̄ra. Dñs virtutū nobiscuz: susceptor noster deus iacob.

Ad victoriā filijs chore psal. dauid. xlvj.

a Omnes gētes plaudite manibꝰ: iubilate deo i ab audacia et fortitudie sua: z dicit regna in plurali: quia xxx. reges z vnus fuerūt debellati a iosue z filijs isrl̄ vt hr̄ Josue. xij. o Dedit vocē suā. s. dñs z hoc p sacerdotes q̄ de ꝑcepto eius in circuitu hiericho tubis clangebāt: z in die septimo ex tali clangore z ppl̄i clamore muri hiericho fundituꝰ euersi corruerūt vt hr̄ Josue. vj. z q̄ hoc factū fuit p terremotū a deo imissum: ió subdit. p Nota est terra. Iste vo terremotꝰ nō ꝓtingit a cā naturali: ꝫ diuina vtute: ió subdit. q Dñs virtutū ꝛc. i. acceptator deprecationū nr̄aꝝ. r Venite. p devotōez. s Et videte. p attentōez. t Opa dñi. q̄ illud factū ꝓtigit vtute dina: nō hūana. v Que po. pro. in hebreo z i translatōe Hiero. iuxt̄ hebreū hr̄. Solitudines: q̄ ciuitas hiericho fuit posita sub maledicto ad reedificādū: vt pr̄ Josue. vj. Maledictus vir coram dño. q̄ suscitauerit: z reedificauerit ciuitatem hiericho. x Auferēs bel. vsq; ad fi. ter. q̄ habitatores terre. pmissionis ita fuerūt debellati p iosue z filios isrl̄ q̄ nullus audebat bellū mouē ꝯ eos: sm q̄ dī Josue. xj. Quieuitq; terra a ꝓlijs: ió subdit. y Arcū ꝓtex. z cō. arma ꝛc. qm̄ p talia nō potuerūt resistē filijs isrl̄. z ista q̄ fiebāt dina vtute: ió subdit in ꝑsona dñi. z Vscate z videte. p dilī gentē attentatōez. a Qm̄ ego sum deꝰ cuiꝰ vtuti nullus pōt resistē. b Exaltabor i gētibꝰ. i. ea; mirabili ꝓtritōe. c Et exal. in ter. q̄ p effectū videbit̄ q̄ nullꝰ pōt mihi resistere. d Dñs vtutū no. susce. ꝛc. istud vbū ē filioꝝ chore ꝓfitentiū in fine psalmi se saluatos de terre aptura dina virtute.

Psal. xlvj.

Omnes gētes plaudite ꝛc. Huic ps. ꝓponit tal' ti. i hebreo. Ad victoriā filijs chore ps. z ptz sensus hꝰ tituli ex supradictꝭ. In h aūt ps. spū ꝓphetico ponit̄ gratiarūactio a filijs chore p victoria futura sb Josue de ppl̄is habitātibꝰ in terra chanaā: circa quā exprimūt h aliq̄ dei bñficia in spāli q̄ nō fuerūt exꝑssa ps. pcedēti: z diuidit in duas ptes: q̄ ꝑ ppl̄s isrl̄ ad dei laudez inducit: secūdo ad rō inducit: ibi. Qm̄ dñs. Circa primū dicitur

a Omīs gē. i. omīs tribꝰ isrl̄: vñ in gebreo hr̄. Omīs popūli. z sīt i trāslatōe hiero. iuxt̄ hebreū. h em̄ nomē gētes cōiter accipit̄ p gētilibꝰ: q̄ nō erāt de filijs isrl̄. Sz h nomē populi indrūter accipit̄ p iudeis z gentilibꝰ. b Plaudite manibꝰ. in signū exultatōnis: in hebreo habetur. Tangite manibus. s. instrumenta musica: in quibus diuine lau-

des canebant a leuitis: ⁊ cū ꝫ etiā vocibus humanis. ℔o subdit. Jubilate deo in voce exultatōnis. c Cūm dñs: Hic cōsequenter rō ad ꝫ inducit. ⁊ scō diuina laus resumitur: ibi psallite. Circa primū ꝑ accipit rō diuine laudis ex sua excellentia: cū dr. c Cūm dñs excelsus. qz transcendit oēm intellectuz creatū: ⁊ ꝙ ꝑ oēm laudē sibi oblatā ꝫz ꝙ dr Eccli. xliij. Benedicētes dñm exaltate eū q̄ntum potestis. maiorest enī oi laude. Scō adducitur rō ex eis beneficijs cum dicitur d Terribilis. s. hostibus nr̄is: qō magis exprimit cū dicit e Subiecit populos nobis. i. chananeos ⁊ amorreos: alioscz q̄ habitabāt in terra promissionis Jn hebreo aūt hr. Pestilentiauit pplos nobis. i. pestilentia eos percussit ꝙ nobis vt hr̄emus victoriā. ⁊ ꝫ factū fuit pugnāte iosue ꝫ eos: r̄m ꝙ dr Josue. x. Cūcz fugeret filios israel ⁊ esset in descēsu bethoron: dñs misit sup eos magnos lapides de celo vscz ad azecha ⁊ mortui sunt multo plures lapidib⁹ grandis q̄z quos percusserūt gladio filij isr̄l f Et gētes sub pedib⁹ nr̄is ꝫ fuit impletū in q̄ncz regib⁹ q̄ tunc fugerunt in speluncā: vt ibidē hr. ⁊ postea inde educti sunt ad iosue: ⁊ ait ad principes exercitus q̄ secū erant Jte ⁊ ponite pedes vr̄os sup colla regū istoꝝ. ⁊ sequit postea. Sic enī faciet dñs cunctis hostib⁹ vr̄is ꝫ quos dimicabitis. g Elegit dñs ⁊c. dicebat enī terra promissionis speciali mō hereditas dei: eo ꝙ ibi viguit cultus dei.

h Speciē iacob. in hebreo hr. Gloriā iacob. ō ꝫ enī gloriatus fuit iacob pr̄iarcha: ꝙ illa terra fuit sibi ⁊ suo semini promissa: vel pōt ibi accipi iacob ꝑ ppl̄o isr̄l descēdente a iacob: ⁊ sic est sensus. h Spēm iacob. i. terrā speciosam quā dedit ppl̄o descendēti de iacob i Quā dilexit ⁊ istud pōt referri ad psonā pr̄iarche iacob. de q̄ dixit dñs Malach. j. Jacob dilexi Esau aūt odio habui: vel ad populū descēdentē de iacob q̄ fuit ppl̄s peculiaris ipi⁹ dei. vt hr̄ Deu. vij. k Ascēdit dñs in iubilo. Iste ascēsus fuit qñ habita ē victoria de ppl̄is hitanū⁹ in terra promissionis: r̄m ꝙ dr Josue. xj. Quieritcz terra a plijs. Filij autē israel posuerūt tabernaculuz dñi i sylo. vt hr̄ Josue. xviij. Cōgregati sunt oēs filij isr̄l in sylo: ibi fixerunt tabernaculū testimonij: ⁊ fuit eis terra subiecta. Sylo autē est i sorte ephraim q̄ est terra mōtuosa. tabernaculū aūt fuit apportatū de galgalis: q̄ locus ē ꝓpe iordanē. ⁊ sic demissior ꝓpter qō portantes tabernaculū ⁊ archā ad locū sylo incedebant ascendendo. ⁊ ꝙ talez modū dr de⁹ ascēdisse. qz ꝓpiciatoriū qō erat sup archā erat q̄si sedes dei sic dictū fuit Exo. xxv. Illa aūt deportatio fuit cū nihilo diuinaꝝ laudū. que cantabant vocibus humanis ⁊ musicis instr̄is: et licz ꝫ non sit scriptū iosue. xviij. tñ ꝫ ꝓbabiliter dr ex alijs locis scripture. in quib⁹ archa legit deportata cū tali solennitate vt hr̄. ij. Re. vj. qñ archa fuit deportata ad locū quē paterat dauid. ⁊ sic r̄. iij. Reg. viij. l Psallite. Hic ꝙ p̄ dictis dei bñficijs laus ei⁹ resumit cū dr. Psallite deo nostro. ⁊ dr q̄nquies psallite ad maiorē imitatōez r̄m numerū q̄ncz libroꝝ moysi: cui⁹ cā subdit. m Cūm rex oīs terre dñs. iō excellēter laudandus. iō subdit. n Psallite sapienter. i. mature ⁊ deuote. ⁊ nō insolenter seu dissolute. o Regnabit de⁹ sup gentes. lz mō regnet. tñ pfecti⁹ apparebit regnū suū in futuro iudicio. p De⁹ sedet super sedē sanctā suā. i. sup ꝓpiciatoriū r̄m modū p̄dictum: vel sup celū empyreū qō figurabat p sanctasctōꝝ in q̄ erat ꝓpiciatoriū: sicut plenius dictū fuit Exo. xxv. q Prīncipes pplorꝝ. i. xij. tribuū isr̄l r Cōgregati sūt cū deo abraam. i. ad locū diuini cultus in sylo: vbi cōgregati fuerunt principes populi israel. vt dictū est supra. ⁊ dr. deus abraam q̄ abraam primo publice fidē vnius dei p̄dicauit seu confessus est alijs ad ydolatriam declinantib⁹. s Cūm dij fortes terre. isti sunt iudices terre israel. de quib⁹ dr Exodi. xxij. Dijs nō detrahes ⁊ ꝓncipi ppl̄i tui nō maledices. t Vehemēt eleuati sunt. fuerūt multū exaltati qñ terra fuit sbiecta filijs isr̄l ⁊ locus diuini cult⁹ in sylo stabilitus.

c voce exultatōis. Cūm dñs
d excelsus terribilis: rex ma
e gn⁹ sup oēm terrā. Subie-
f cit populos nobis ⁊ gētes
g sub pedibus nostris. Ele-
h gīt nobis hereditatez suaz
i speciem iacob quā dilexit.
k Ascendit deus in iubilo: ⁊
l dñs in voce tube. Psallite
m deo nr̄o psallite: psallite re
n gi nr̄o psallite Cūm rex ois
o terre de⁹ psallite sapienter
p Regnabit de⁹ sup gentes:
q deus sedet super sedez san
r ctam suā. Principes popu
s lor congregati sunt cū deo
abraam: qm dij fortes terre vehementer eleuati sunt

In psal. xlvi. Oēs gētes ⁊c. Additō

Licet lra huius psalmi ꝯruz ad plura in eo cōtenta aliq̄liter possit tolerare expositōez postil. et Ra. sa. quē i hoc loco sequit: non tñ ex toto: vnde apud catholicos veri⁹ ⁊ magis ꝓprie exponit ad lr̄am de ascensione xp̄i ⁊ de ei⁹ sessione in celo ⁊ de regno ei⁹. Ad qō sciendū q̄ licet ꝓpciatoriū qō erat sup archā sit q̄si sedes dei. put postil. allegat: ex ꝫ nullo mō sequit q̄ ꝓpciatoriū dicat deus sic q̄ cum dr. Ascendit de⁹ in iubilo. sit idē ac si dicat. Ascēdit ꝓpciatoriuz arche in iubilo ꝓout postil. vult. Legit enī de celo q̄ sit sedes dei. Esa. vlti. nunc̄z tū ad lr̄am celū dr deus: silr ⁊ archa federis cū suo ꝓpciatorio in transitu iordanis, vbi maxie fuit glorificata ꝓpter miraculū ibi factū: vt ptz Josue. iij. nō tamē ibidez vocat de⁹: ꝫ dr. Ecce archa federis dñatoris ois terre: vñ ꝑsupposita catholica fide. Iste ps. ad lr̄am intelligitur in psona eccie reddent⁊ gr̄arū actōnes deo ꝓ ascēsione xp̄i ad celū. ⁊ ꝫ cū dicit. Ascēdit ds in iubilo ⁊c. qz in iubilo angeloꝝ dicentiū. Viri galilei q̄d aspicitis in celū ⁊c. Dñs in voce tube. s. apostolice. qz tpe ascēsionis aplis fuit iniunctū p̄dicatōnis officiū vniuersalit. Mar. xvj. Euntes in mundū vniuersum p̄dicate euangelīū ⁊c. silr eccia reddit gr̄as de sessiōe xp̄i in celū dicit. Deus sedet super sedē sanctā suā. silr ⁊ de extēsione regni xp̄i sup oēm terram: ⁊ sup gentes ⁊c. cū dicit. Rex ois terre deus: ⁊ regnabit deus sup oēs gentes: iuxta illud Matthei. xxviij. Data est mihi ois ptās i celo ⁊ in terra. silr ⁊ de hoc scz ꝙ principes populoꝝ. s. apostoli. de quib⁹ dr. Cōstitues eos principes sup oēm terraz. Conuenerūt. credendo. Cum deo abraam. i. cū xp̄o qui ē deus abrae: qui. s. abrāam habuit duos filios vnū de ancilla: ⁊ aliū de libera: qō allegorizat ap̄lo Gal. iiij. de duob⁹ testamentis: ⁊ sic eccia reddit gr̄as spāles de ꝫ. s. ꝙ principes populoꝝ. s. apli congregati fuerunt cū xp̄o deo abraam: coniungēdo sil duo testamēta cōtra deos fortes terre. s. iudeos terrena sapientes: qui de se p̄sumentes vehemēt elevati sūt. i. valde superbierunt: q̄ quidē beneficia eccie collata sunt tā maxia: vt pro eis cōdecenter eccia inuitat oēs gentes ad laudem dei: ⁊ sepe replicat. Psallite psallite sapienter. Cetera aūt q̄ in ꝫ ps. continētur facilit huic ꝓposito possent applicari. Et sic expositio hec dz teneri apud catholicos nō solū vt vera: ꝫ etiā vt ꝓprie lr̄alis tanc̄z ex prima ⁊ propria significatōne lr̄e cōsurgens: ⁊ fidei veritati oīno consona cū hoc tamē stare pōt ꝙ ex ea forte nō sumat argumentū efficax contra infideles: ꝓout continet in multis locis sacre scripture ⁊c.

Replica.

In expositiōe psalmi. Oēs gentes. Burg. adducit ꝫ postilla. q̄ ad lr̄am r̄m primū sonū vocis debeat exponi de xp̄i ascēsione. Postil. aūt generalit exponit de deo r̄m veram transumptōem: ꝙ videlicz ds videt ascēdere ipo ascēdente in q̄ creditur residere. vnde Burg. in fine sue expositōis fatet ex sua expōne ꝫ infidelē argumētum efficax sumi nō posse qō est vex signū expōnez burg. lr̄alez nō esse. Ex postilla. aūt expōne etiā infidelis cōuincit ꝙ ds israel ab oibus sit venerādus. qz est terribil⁹ rex magn⁹ put ꝓ ex miraculis in expōne postil. deductis: que negari nō pōt: ꝫ ad argumentū burg. cōe est ꝫ istā ipi⁹ expōnez ꝓsueuit cū

arguere vniuersalia sunt pticularib⁹ magis diuina ꝫ po-
stil. exponit voiuersalik de deo: vbi Burg. pticulariter ar-
tat ad xp̃m: igik expō postil. ē melioꝛ ꝛ diuinioꝛ: ꝫ argumē
tum reputo modicū ꝺ sic alibi ꝓpter ea q̄ supi⁹ dicta sunt

Magnus dñs ꝛ laudabilis nimis. ¶ Psal. xlvij.
huic pſ. in hebꝛeo ꝛ in translatōe Hierony. iuxta
hebꝛeū ꝓponik talis ti. Canticū psalmi filioꝝ choze:
pꝛs snia ex supradictis. De materia vo hui⁹ psalmi dicūt
cōter expositoꝛes nostri q̄ psal. iste loquitur ad literaꝫ de
de magnificentia aiuitatis hieruſalē ꝛ templi: q̄ salomon
rex valde magnifice fec̄ edificari. vt hr̃. iij. Regū: ꝛ. ij. Pa
ralypo. ꝛ ꝺ ad dei cultū ꝛ honorē: qō ꝓuidentei in spū filij
choze dixerūt. vel dauid ſm alios. Magnus dñs ꝛ lauda
bilis nimis i ciuitate dei nr̃i. i. i ir̃l'm: quā de⁹ elegit ad cul
tum nois sui: vt habek. ij. Paralyp. vj. In monte sctō ei⁹
quia in mōte moꝛia sine syon erat templū ꝛ regale palati-
um. Fundak exultatione vniuerse terre. Tota. n. terra isr̃l'
exultauit in templi ꝛ ciuitatis edificatōe ꝛ cōsūmatione:
multi etiā de alijs terris aliq̄ veniebāt ad templū cā de-
notionis. Nons syon latera aq̄lonis: q̄ syon est in paꝛte
aq̄lonari ciuitatis ir̃l'm: vt dicūt aliq̄ ſm alios magis ē in
pte australi: ꝛ sic lr̃a esset exponenda. Nons syon. s. a pte
australi. Latera aq̄lonis. i. ps ei opposita in ir̃l'm. Ciuitas
regis magni. i. faciūt ciuitatē regis nr̃i. i. dei. ad cui⁹ cultū
est electa cā deuotionis. De⁹ in domib⁹ ei⁹ cognoscek. q̄ i
edificijs ad diuinū cultū deputatis nō solū fiebāt sacrifi-
cia: ꝫ etiā ibi vigebat doctrina legis ꝛ ꝓphetaꝝ: vñ ꝛ xp̃s i
euangelio frequēter legik docuisse in tēplo ꝛ in sanctoscō
rum dabank diuina respōsa. Cū suscipiet eā. ꝓmouēdo ci
uitatem ad hāc gl'am. vñ ꝛ in translatōne Hierony hr̃ sic.
Deus in domibus ei⁹ agnitus est. in auxiliando. Qm̃ ec-
ce reges terre cōgregati sunt ꝛc. q̄ multi reges audientes
famā salomonis veniebāt ad audiendū eius sapiam: ꝛ ad
videndū ip̃ius ꝛ ciuitatis magnificentiā. Ip̃i videtes sic
admirati sunt. q̄ maioꝛa videbāt q̄ audierāt. ꝛ iō multū
admirabank: ſm q̄ ꝺ de regina saba. iij. Regū. x. Turba-
ti sunt ꝛ cōmoti sunt. q̄ ip̃i vel saltem multi eoꝝ iuidia p-
cussi turbabank: vt dicūt isti. Tremoꝛ apprehendit eos q̄
timebāt de suis regnis expelli p potentiā salomonis. ꝛ sic
toꝛquebantur doloꝛib⁹ multis. iō subdik. Ibi dolores ꝛc.
in spū vehementi cōteres naues tharsis: istud referk ad to
sophat regē iude. q̄ ad sik'itudinem salomonis fecit naues
ad asserendū auꝝ de ophir. ꝫ tempestate insurgēte contra
ctē sunt: eo q̄ cōtraxerat amicitiā cū ochozia rege isr̃l' pe-
ssimo. vt hr̃. ij. Paralyp. xx. Sicut audiuim⁹ sic vidimus
ista sunt verba hoim tpe salomonis existentiū: q̄ videntes
ciuitatis ir̃l'm magnificentiā: dicebāt se videre impletum
qō a filijs choze ꝛ alijs ꝓphetis audierāt esse p̄dictū. Sus
cepimus deus misc̄diam tuam ꝛc. q̄ in templo a salomo
ne edificato dabank diuina respōsa: ꝛ alia beneficia. Scōꝝ
nomen tuū de⁹. qō ē immēsum. Sic ꝛ laus tua i fines ter
re. s. diffusa est: vñ dixit dauid. j. paraly. xxij. Dom⁹ quam
edificari volo dño talis debet esse vt in omnib⁹ regionib⁹
nominetur. Letek mons syon. i. habitātes i eo: ꝓpter loci
magnificentiā. Et exultēt filie iude. i. ciuitates iude. Pꝛo
pter iudicia tua dñe. q̄ que subiecisti nobis gētes in circu
itu nr̃o. Circūdate syon ꝛ cōplectimini eā: validis nturis
ꝛ munitionibus. Narrate in turribus ei⁹. laudes dei cui⁹
beneficijs hec fiunt. Ponite coꝛda vestra in vtute eius. to
tum ei attribuendo. Et distribuite domos ei⁹. i. distinctis
officijs ad dei gl'am disponite. vt enarretis in ꝓgenie alte
ra. i. filijs vris succedentib⁹ dei būficia: iō sbdik. Qm̃ hic ē
deus nr̃ ipe ꝛc. Licet āt ꝫ expositio videak in plurib⁹ lite-
re cōcoꝛdare. tñ in aliq̄bus discoꝛdat. s. ab illo loco cum ꝺ
Qm̃ ecce reges ꝛe ꝓgregati sunt. qō ñ vr̃ posse itelligi ad
lr̃aꝫ de regib⁹ venientib⁹ ad regē salomonē: vt audirēt eius
sapiam. q̄ de illis ꝺ. j. palyp. ix. Desiꝝ reges terraꝝ desi-
derabant videre facie salomonis: vt audirēt eius sapiam.
Desiderium autem si compleatur delectat animaꝫ: vt ha
betur in pꝛouerbijs. ꝛ ideo valde dissonat q̄ subdik i ꝫ pſ
Ipſi videntes sic admirati sunt conturbati sunt ꝛc. imo
magis de eⁱ⁹ visione gaudebant ꝛ de ei⁹ amicitia acq̄sita
letantes recedebāt: sicut patꝫ ibidē de regina saba. Et idē
ꝓbabiliter intelligik de alijs: q̄ sik'i causa ad salomonē ve-
niebant. Item qō sequitur. in spū vehemēti. dicūt referri
ad ioſaphat: qō nō videk cōueniēter dictū eo q̄ fuit q̄ntus
rex a salomone: ꝓpk
qō ficticiū videtur q̄
scriptura in eodē cō
textu faciat talez sal-
tum: ꝓpter qō ꝛ alik
alij hebrei exponūt
psalmū istū de rege
messia: p quē intelli-
gunt xp̃m futuꝝ: in
cuius aduētu expe-
ctant hier'm ꝛ tem-
plum reedificatuꝝ magis magnifice q̄ vnq̄ fuerit: ꝛ sic ex
ponunt lr̃am istam. Magnus dñs ꝛ laudabilis nimis in
ciuitate dei nr̃i. vsq̄ ad locū illū Reges terre. Qui expo-
nunt locū illū de regibus gog ꝛ magog. ꝛ alijs regib⁹ sibi
adiungendis: q̄s dicūt venturos cōtra hier'm sic reedifi-
catam: ꝫ destruenk p regem messiā. Et ad hoc inducūt scr
pturam Ezech. xxxviij. vsq̄ in finē eiusdē libri: iō subdik.
Conturbati sunt cōmoti sunt ꝛc. ꝛ q̄ nō solū venient per
terrā. ꝫ etiā i mare in nauibus suis: q̄s cōteret dñs: iō sub-
ditur. In spū vehemēti cōteres: ꝛ tūc filij isr̃l' videtes ista
dei beneficia dicēt. Sicut audiuim⁹. s. per dicta ꝓphetaꝝ.
Sic vidimus in ciuitate dei nostri. esse adimpletuꝝ: ꝛ sic
applicant lr̃am sequētem ad suū ꝓpositū. Sꝫ expositio ꝫ
est erronea: q̄ supponit xp̃m ventuꝝ in mundū sicut pꝛo
bauī diffusius p scripturas veteris testamēti: in q̄dā que
stione quā disputauiꝺe aduentu xp̃i: que in plurib⁹ locis
hr̃ ꝓpter qō saluo meliori iudicio videk mihi melⁱ⁹ dicen-
dum q̄ iste p̄s. exponēdus est ad lr̃am de xp̃o: cui⁹ aduen
tus iam transijt: in quo aduentu ciuitatē ir̃l'm ꝛ templuꝝ
magis glorificauit sine cōparatōe ꝫ q̄ vnq̄ fuerit: q̄ ibi fu-
it oblatus a beata v̄gine: ꝛ ibidē pluries docuit: ꝛ hier'm
cū discipulis suis imminente passiōe cenauit: ꝛ in ir̃l'm ꝓ
nobis morti fuit adiudicatus. ꝛ ꝓpe portā ciuitatis passus
Joh. xix. In ciuitate āt ir̃l'm primo discipulis suis mani-
festauit suam resurrectionē: ꝛ de mōte oliueti: q̄ est iuxta
hier'm ascēdit in celū. ꝛ aplis in mōte syon exūtibus mi-
sit in signo visibili spm̃ sanctū: ſm q̄ dicit hiero. in episto-
la ad paulinū de oibus diuine scripture libris. vij. ca. que
epk'a ponik in ꝓncipio bibliaꝝ nr̃aꝝ tpe moderno: ꝛ ꝓpter
ista ꝛ alia multa in quibus deus noster ꝛ homo in vna p-
sona ciuitatē glorificauit ꝛ tēplū. vt dr̃ Aggei. ij. Adhuc
vnū modicū est. ꝛ subdik. Et veniet desideratꝰ cūctis gen-
tibus: ꝛ implebo domū istā gloria dicit dñs exercituum:
ꝛ ibidem subditur. Magna erit gloria dom⁹ istius nouis
sime plusq̄ ꝓme: ꝛ certum est q̄ ꝓpheta loquebatur de
de templo qō reedificabatur post reditum de captiuitate
babilonica ꝛ istud quasi nullius reputatōis fuit respectu
templi ꝓmi qō edificauerat salomon in edificijs ꝛ hmōi
propter quod in nullo ꝓt verbū ꝓphete verificari: nisi p ꝫ
q̄ christus glorificauit ip̃m p p̄dicta adhuc em̃ stabat illō
templum. igik ſm hunc sensum p̄s. iste diuidik in tres par
tes. quia p̄ ponitur ꝓphetie denunciatio: scōo eiusdē de-
nunciatōis impletio: ibi. Sicut audiuim⁹. tercio impleti-
onis publicatio: ibi. Circūdate syon. Circa ꝓmū dicitur

a Magnus dñs ꝛc. ꝛ hoc ex suis magnis beneficijs.

b In ciuitate dei nostri. s. ier'm q̄ fuit electa ad cultū dei

c In mōte sctō eius. q̄ in pte ciuitatis in q̄ erat mōs sy
on erat templū diuino cultui deputatū: ꝛ ideo dicebatur
mons sanctus: q̄ sanctū in vna significatōne. idem est qō
diuino cultui deputatum. ꝓpter qō vestes sacerdotales di
cuntur sancte. ꝛ cetera diuino cultui deputate. in loc̄ aūt
istis fuerūt p̄dicta beneficia ad dei laudē exhibita. ex hac
ecclesia. d Fundak. in fide catholica p xp̃m ibidē pꝛe-
dicantē in psona ꝓpꝛia. etiā miracula facientē. ꝛ p aposto-
los postea. vt hr̃. Actu. ij. ca. e Exultatiōe vniuerse ter
re. i. ad exultationem vniuerse terre: q̄ fides catholica de

Vt

hierusalez ad alias ptes orbis p predicationē discipulorꝝ xp̄i est derivata: fm q̄ erat p esaiam p̄dictū .ij. ca. De syon exibit lex ⁊ verbū dn̄i de hierl'm: qđ est cā exultationis omnibus fidelib⁹. f Mons syon latera aq̄lonis: q: sic dictum est mons sion ē in aq̄lonari pte hierl'm g Deus in domib⁹ ⁊c. christus em̄ deus ⁊ homo in templo fuit ꝓgnitus a sctō symeone iusto ⁊ ab anna ꝓphetissa ⁊ alijs fidelib⁹.

h Cū suscipiet eaz. s. hierl'm ꝓmouēdo eā ad talez gloriā. vñ ⁊ in translatōe hiero ny. iuxta hebreū hr̄. In auxiliādo.

i Ām ecce reges terre. isti fuerūt tres reges q̄ venerunt ad adorandū xp̄m natū.

k Ipi videntes admirati sunt. s. videntes stellā ductricem ad puer ibm ⁊ eius matrē. l Conturbati sunt ꝓmoti sūt: istud refert ad herodē regē ⁊ suos sautores q̄ audientes verba p̄dictoꝝ fuerunt valde ꝓturbati: fm qđ dr Matħ. ij. Audiēs āt herodes rex turbat⁹ ē ⁊ ois hierosolyma cū illo: ⁊ q: aduēt⁹ regū fuit cā turbationis herodis ⁊ suoꝝ: vt dictū ē: io sb eodē cōtexu ponit vnū iuxta aliud. sicut effect⁹ iuxta cām ⁊ ecōuerso: ⁊ etiā fm modū loquēdi scripture. q̄ variat de bonis ad malos fm illā regulā exponēdi sacrā scripturā quā posui i p̄cipio Geñ. q̄ ē de corpe dn̄i biptito. q: i eo ꝓmeñt boni ⁊ mali. ⁊ ꝓpter talē ꝓiunctionē in vno corpe frequēter fit transit⁹ de vno ad aliud. Et h̄ mō spōsa in cāticis dicit. Nigra sū ꝛ formosa. nigra ꝓpt peccatores: formosa ꝓpter iustos. sicut ibidē plenius fuit expositū. ⁊ h̄ mō p̄t dici in p posito q̄ scriptura sub vno ꝓcentu loquēdo de regib⁹ cupientibus xp̄m adorare trāsit ad loquendum de herode ⁊ suis fautoribus querētib⁹ eū occidere. m Tremor apprehendit eos. eo q̄ herodes timuit regnū suū pdere: ⁊ q̄a ex h̄ interi⁹ torquebat. iō subdit. n Ibi dolo. vt ptu. vel istud p̄t referri ad dolores matrꝝ q̄ filios herodes occidi fecit pp xp̄m Mat. ij. n In spū ⁊c. in hebreo ⁊ i trāslatione hiero. iuxta hebreū hr̄. In spū vredinis. ⁊ or ab vro vris. herodes em̄ audiens q̄ magi rediissent in terrā suā p mare i nauibus tharsis: irat⁹ eas succēdit: vt hr̄ in scolastica historia. ⁊ sic adimpleta ē ꝓphetia ista.

q Sicut audiuim⁹. Hic ꝓpr ponit ꝓphetie adimpletio cum dr. Sicut audiuim⁹. s. a filijs chore vel alijs ꝓphetis

r Sic vidim⁹. adimplerū in aduentu xp̄i. ⁊ loquit h̄ ps̄. in psona fideliū: q̄ dicebāt adimplerū xp̄i misteriū.

s In ciuitate dei virtutū. i. angeloꝝ angeli em̄ sancti ꝓpt reverentiam diuini cult⁹ frequentabant locū illū.

t Deus fundauit ⁊c. q: xp̄s de⁹ ⁊ hō fundauit eā i fide catholica vt p̄dictū ē. q̄ fundatio stabilis est ineternū.

v Suscepim⁹ deus miscōiam tuā ⁊c. h̄ fuit adūpletuz qñ xp̄s p quē miscōiam dei psecuti sum⁹ oblat⁹ ibi fuit. ⁊ veritatē euangelicā docuit.

x Scōm nomen tuū deus i. fm magnitudinem nominis tui: que est infinita.

y Sic ⁊ laus tua i fines tre. i. diffusa ē p orbē terraꝝ p p̄dicationē apl'oꝝ.

z Justicia. s. abundāte q̄ cōtinetur in vtrate euāgelij.

a Plena ē dextera tua. i. ꝓpiciatio seu largitas tua p quā ē p orbē diffusa.

b Letetur mons syon. vñ doctrina euāgelica accepit exordiū: vt p̄dictū ē.

c Et exultent filie iude. i. ciuitates iude i q̄b⁹ p̄dicauit

f terre: mōs syō latera aq̄lo
g nis ciuitas regis magni. Deus in domib⁹ ei⁹ cognosce
h i tur: cū suscipiet eā. Quoniam ecce reges terre cōgregati sunt: conuenerunt in
k vnum. Ipsi vidētes sic ad
l mirati sunt: conturbati sūt
m commoti sunt: tremor ap-
n prehendit eos. Ibi dolo-
o res vt ꝓturiēt: i spū vehe-
p mēti ꝓteres naues tharsis
q r Sic audiuim⁹ sic vidim⁹
s in ciuitate dn̄i xp̄tū in ci-
t uitate dei nr̄i: de⁹ fūdauit
v eā ineternū. Suscepimus
de⁹ misericordiā tuā: i me-
x dio tēpli tui. Scōm nomē
y tuū de⁹ sic ⁊ laus tua i fines
z a terre: iusticia plena est de-
b xtera tua. Letet mōs syon
c d ⁊ exultēt filie iude ꝓpt iu-
e dicia tua dn̄e. Circūdate si-
f on ⁊ cōplectimini eaz nar-
g rate in turrib⁹ eius. Ponite corda vestra i xp̄tute ei⁹
b ⁊ distribuite domos eius
i vt enarretis in progenie al-
k tera. Quoniam hic est de-
l m us de⁹ nr̄ ineternū ⁊ in se-
n culum seculi: ipe reget nos in secula.

C Victori filioꝝ chore canticum. .xlviij.

a Audite hec oēs gētes
b Auscrib⁹ ꝓcipite oēs q̄

ius ꝟtute magnalia faciebāt apl'i: vt h̄ in actib⁹ apl'oꝝ.

h Et distribuite domos ei⁹. i. ordiate loca ad cultū ipius q̄ fecerūt apl'i p i trāsl'm ⁊ ciuitatib⁹ iude: postea vo i orbe terraꝝ vbiq;: fm q̄ h̄ ex eoꝝ actib⁹. iō sb̄dit i Vt enarretis in ꝓgenie altera. i. gētilitate q̄ erat altera ꝓgenies a iudea q: p̄ p̄dicauerūt apl'i ⁊ xp̄i discipuli iudeis ⁊ postea gentib⁹ p orbē diffusis. Quid āt p̄dicauerint oñdit cum sb̄ditur.

k Ām h̄ ē de⁹. s. xp̄s cui⁹ diminitate p̄dicauerūt

l De⁹ nr̄: q̄ se dedit nob. ⁊ nō solū in p̄sti p grāz: ꝛ etiā in futuro p glāz: iō sequit.

m Ineternū ⁊ in seculū seculi ipe reget nos in secula. hebrei āt dicūt. Ipe reget nos simiter: q: diuina ꝓuidētia attigit a fine vsq; ad finē fortit: ⁊ disponit oia suauit. Hiero. āt i trāslatiōe iuxta hebreū dr.

n Ipe reget nos. q: tunc magis apparebit q̄ ipe ē rector xp̄ianoꝝ i h̄ q̄ deficientib⁹ hūanis auxilijs hēbit spālem curā ipoꝝ. Nō āt hui⁹ diuersitatis i lra ē ista: q: in hebreo sic habet. Ipe reget nos almut. almut āt si sint due dictiones signat sup mortē vel i morte. ⁊ sic accipit hiero. si aūt sit vna dictio sic sigt secta i plurale: ꝓut lra hz cōis: vel iuuenturē loco cui⁹ hebrei dicūt suauit: eo q̄ hō puer sum⁹ ꝓnulū ducit i suauitate: ⁊ nō rigore. fm q̄ dicit Ra. sa. sup istū locū Hiero. tñ min⁹ bñ vr dicē: q: i oib⁹ bibliis hebraicis q̄s vidi almut h̄ est vna dictio. ⁊ non due.

a Audite h̄. Huic ps̄ ꝓmittit tal'ti. Psal. xlviij.

Am heb. Ad victoriā filijs chore psal. ⁊ i trāslatōe hiero. iuxta hebreū. Victori filioꝝ chore cāticū ti. aute cōis ē. In fine filijs chore ps̄. ⁊ ē eadē sntia i istis: vt pz ex dictis s̄. psal. xlij. Et pz expō ex supradict̄. Sciendū tñ q̄ fm augu. ps̄. iste intitulat a filijs chore: q: ab eis decantandus ꝟ a dauid fact⁹: fm ꝟo hiero. ⁊ doctoꝝ hebreoꝝ: qb⁹ vr̄ mihi magis i h̄ assentiendū iste ps̄. ⁊ alij sic intitulati a filijs chore fuerūt ab eis facti. s. ab vno eoꝝ vel p̄lib⁹: vt dictum fuit supra psal. xlj. ⁊ ex dictis ibidem patet expositio huius ti. Dividitur autem iste ps̄. in duas partes. scilicet in ꝓhemium ⁊ tractatum: scōa incipit: ibi. Cur timebo. Circa p̄mum primo reddūtur auditores benivoli ex cōmuni vtilitate doctrine cū dicitur.

a Audite hec omnes gentes. quasi dicret. illud quod ē hic dicendum vtile est pro bono cōmuni omniū.

b Auribus percipite. i. aure corporis ⁊ mentis.

c Quicq terrigene.i.quarūcunq nationū ꝛ statuū: iō sb
ditur. Sil' in vnū dines ꝛ paup. Scōo reddunt attenti ex
dicendoꝝ pfunditate cū dr̄. d Os meū loquet sapiaz.
que ē noticia de altissimis. e Et meditatio cordis mei
pudentiā q̄ ē directiua i agibilib⁹ hūanis.tercio reddunt
docilef ex mō loquē
di: itelligibilitate cū
ōz. f Inclinabo
cc.i.applicabo itelle
ctū meū ad intelligē
dū vba legīs ꝛ pba
rū:q̄ frequenter sunt
pabolica: ꝛ tūc pote
ro lucide tradē alijs
ipa.iō sbdit. ꝑperiā
i.lucide tradā.
g In psalterio cc.
ꝛ dicit i psalterio qa
iste ps̄: erat aptꝰ de-
cantari i tali instro.
h Cur timebo. Hic
pr̄ ponitur tractaꝰ
in q̄ ꝑ mouet quedā
qstio ꝛ soluit: ꝛ scōo
declarat solutio: ibi.
Qui confidunt.tercio ex
q̄ dā monitio iduci
tur:ibi. Ne timueris
Circa pmū sciendū
q̄ ista qstio est de ex-
tremo iudicio.quod
erit valde formidabile iniustis:delectabile tñ iustis: tūc vi
dentib⁹ vindictā de pctōrib⁹:fm q dr̄ ps̄.lvij. Letabit iu-
stus cū viderit vindictā:manꝰ suas lauabit i sanguie pcc̄o
rum. Propt̄ qō saluatoꝛ luc.xxj.loq̄ns de aduēt̄u ad iudi
cium dicebat discipulis suis. His āt fieri icipientib⁹ respi
cite ꝛ leuate capita vr̄a.i.exhilarate corda vr̄a:fm q expo
nit Grego. Scōm b igit̄ ps̄.mouet qstionē.d. h Cur
timebo i die mala.i.in die iudicij:q̄ freq̄nter vocatur dies
generꝭ:i q̄ sunt plures mali q̄ boni:fm q dr̄ Eccl̄i.j. Stul
torum infinitus est numerꝰ. Cōsequenter rñdet ad questi-
onem.d. i Iniq̄tas calcanei mei circūdabit me.i.in b
habebo timere in iudicio si iniq̄tas circūdet me: sic rhete
inuoluēs auē captā vel bestiā: ꝛ ideo dicit. i Calcanei
mei.i.opis mei qz calcaneū hois facit vestigiū in pulvere
opa āt hoīm aliq̄ vocant in scriptura vestigia eoꝝ. ꝛ in b
intelligit̄ ps opposita: videlicet q absoluti ab iniq̄tate nō
habebūt tunc timere. k Qui cōfidūt. Hic pr̄ declara
tur dicta solutio ꝛ pmo q̄tū ad iniustos:scōo q̄tum ad iu
stos:ibi.ꝛ dñabunt eoꝝ iusti.Circa pmū sciendū q iniqui
tas circūdans ipīū ꝓpter quā i iudicio cōdemnabitur ex
duobus pncipaliter orit.s.ex pñtis ꝓsperitatis inordiato
appetitu:ꝛ ex future felicitatis cōtemptu.p̄ q̄ declarat pri
mū.ꝛ scōo scōm:ibi. Nō videbit interitū.Circa pmū ōz.
k Qui confidūt.i.fiduciā ꝛ finē ponūt. l In virtute
sua.i.in ptāte tpali.in se ꝛ amicis suis. m In multitu-
dine diuitiaꝝ cc.tanq̄ in summo bono:ꝛ p ꝑñs in abyssū
peccatoꝝ labunt:in quē ista duo faciūt ruere. tales inq̄t i
futuro iudicio habebūt timere:cuiꝰ causa subdit cū ōz.
n Frater nō redimet:qz nullꝰ ab illa snīa poterit redimi
cio amicoꝝ suoꝝ:fm q dr̄ ꝓuerb.vj. Velꝰ ꝛ furoꝛ viri nō
parcet i die vindicte.nec acq̄escet pcib⁹ cuiusq̄:nec recipi-
et ꝓ redemptōe dona pluria. o Redimet hō interro-
gatiue:q̄si dicat: ipe peccatoꝛ poterit ne se redimere:q.d.
nō ideo sequit. p Nō dabit deo cc.i.sacrificiū vel obla
tionē vñ placet sibi deꝰ. q Et pciū redemptōis anime
sue:sil' nō poterit dare:qz erit extra statū merendi: ꝓpter
quod sequitur. r Et laborabit ineternū.i.affliget pena
eterna. s Et viuet adhuc in finē.vt semp sentiat penaz
que a non viuentibus non sentit ꝓpter qō ōz Apo.ix. In
diebus illis q̄rent hoies mortē ꝛ eū non inuenient ꝛ desi-
derabūt mori ꝛ fugiet mors ab eis.Et hoc mō exponit hi
ero.passum istum. t Non videbit. Hic pr̄ declaratur
scōm.ex b enī q hoies mūdani vidēt iustos ꝛ iniustos sa-
pientes ꝛ stultos sil'r mori:reputāt q non sit alia vita post
mortē in qua isti premient:ꝛ illi puniantur: ꝛ hec est occasio
currēdi ad vicia sine freno: vñ ꝛ in psona taliū dr̄ sapie.ij. Ex
nihilo nati sumus:ꝛ pꝰ b erimꝰ tanq̄ si ñ fuerimꝰ. ꝛ postea cō
cludit. Venite g̃ et fruamur bonis que sunt. ꝛ sbdit. Nullū
pratū sit qō nō ptrāseat luxuria nr̄a et p
ꝑñs tales ponūt finē
suū vltimū i vita ista
nec q ꝑñs pꝰ mortez
querūt aliq̄d: nisi q
rmaneāt i hoīm me-
moria ꝑ ad penā iferni deueniūt q talia:
ergo fm istaz snīam
ōz hic. q Nō vide
bit interitū.s.gehēne.
v Cū viderit sapiētes cc.i.hō carnalis:
eo q vidit sapiētes q̄ sunt iusti:ꝛ insipientes q̄ sunt iniusti
sil'r mori nō credūt eē interitū gehēne. x Et relinquēt
alienis cc.transeūdo de vita pñti.qz sicut iniusti non por-
tant secum diuitias suas sic nec iusti. y Et sepulchra
eoꝝ. In hebreo ꝛ in translatōe hiero.iuxta hebreū habet
Et interiora eoꝝ:ꝛ i idē redit:qz sepulchra fit intra terram
ꝛ ideo sepulchra sunt interiora habitacula mortuoꝝ.
z Domꝰ illoꝝ ineternū. reputāt em̄ isti q iusti ꝛ iusti pꝰ
mortē nihil habeāt in se nisi q cadauera eoꝝ in sepulcris
remanent absq̄ alia resurrectōe futura ꝓpter qō voluerūt
ꝑpetuari q̄tū pñt in vita ista faciēdo alia ad eoꝝ famā pꝰ
mortē:vñ sbdit. a Tabernacula eoꝝ cc. faciūt em̄ aliq̄
magna ꝛ fortia edificia:q̄ pñt ꝓmanere i multis generatio
nibus:vt sic i illis remaneat eoꝝ fama:ideo subdit.
b Vocauerūt noia sua.i.q̄sierūt vocari ꝑ famā remanē-
tem. a In terris suis qz hō magis curat de fama i vita
ꝛ post vitā in terra ꝓpria q̄ꝫ i aliena:simile legit.ij. Regum.
xviij.de absalon vbi ōz. Porro absalon erexerat sibi titu-
lum cū adhuc viueret.dixerat em̄ nō hēo filiū in q̄.s.ma-
neat memoria mei:ꝛ b erit monumentū noīs mei cc. Hu
ius āt erroꝛis cā subdit. b Homo cū i honore cc.honoz
hoīs ꝓsistit i b q factꝰ ē ad ymaginē dei capax ipīꝰ p cogni
tionem ꝛ amorē:ꝛ sic ordinat ad btitudinē eternā quā hō
carnalis nō intelligit vt dcm̄ ē:vñ sbdit. c Comparatꝰ
est cc.eo q elegit vitā voluptuosam:q̄ vocat vita pecudū.
j.Ethi. d Et silis factꝰ est illis.qz sbtracto honore ima
ginis nō differt homo a brutis:vñ in ꝑsona taliū carnaliū
ōz Eccl̄i.iij. Vnꝰ ē interit⁹ hōis ꝛ iumentoꝝ ꝛ eq̄ vtriusq̄
conditio:sicut morit hō:sic ꝛ illa moriunt:nec hz aliquid
iumento ampliꝰ. e Hec via illoꝝ.i. ꝓcessus taliū in vi
ta pñti. f Scandalū ipīs.qz facit eos ruere de pctō in
pctm̄:vt p̄dictū ē. g Et postea in ore suo cōplacebunt
qz iactāt se de talivita tanq̄ assecuti felicitatē hōi possibilē
Sz qz nō vidēt nec cōsiderāt penā sibi patā pꝰ mortē.ideo
sbdit. h Sicut oues.s.ducte ad occisionē b ignorātes
sic isti. i In inferno positi sunt.pꝰ mortē. k Mors
depascet eos.s.mors gehēne:q̄ sp affliget eos ꝛ ruminabit
sicut vmes corrodūt ꝓcadauer in sepulchro.
l Et dñabuntur. Hic consequenter declarat solutionez
supza positā q̄tum ad iustos:q̄ nō hūt timere i iudicio.ꝫ
magis letari:vt supza dictū est:ꝛ b est qō ōz.

l Et dñabunt ꝛc.qñ iudex veniens ſua claritate illumiabit vniuerſa q̄ pus erāt i nocte. qz tunc clare diſcernentur pij ab impijs ꝛ iſti i btitudine dñabunt.ꝛ illi in infernū detrudent:iō ſbdit. m Et auxiliū eoꝝ. qō hēbāt ab iimicis carnalibus in vita pñti. n Veteraſcet in iferno ꝺa totaliter ceſſabit.

o Ā gloria eoꝝ.ſupple erit,tranſitus ad maximā ꝓfuſionem Sz qz iuſti a talibus erūt liberi: iō ſubdit p Verūtñ deus ꝛc i.de ptāte eiꝰ ꝛ loquitur h̄ pſ̄.in ꝓſona cuiuslibet iuſti.

q Cū accepit me.ſ. de pñti vita vel aliter Cū accepit me.i.me recepit ad ſuā gratiā r Ne timuerȝ. Hic ex p̄dictis ponit quedam vtilis monitio.ſ.q hō nō turbet ſen admiret cū viderit aliq̄s malos i pñti ꝓſperari:ꝛ ſe talibꝰ p̄uari:qz totū erit oppoſitū i futuro:ꝛ h̄ ē qō ör. Ne timuerȝ q̄ſi miſer ꝛ p̄uatus oibus bonis. s Cū diues factꝰ fuerit hō. viuēs carnaliter ꝛ mūdane. t Et cū multiplicata ꝛc.i pntibus ꝛ ꝓple. v Qm̄ cū interierit:p mortē cito ꝛ repēte.

x Non ſumet oīa. minꝰ dic̄ ꝛ plꝰ ſigt.ſ.q nulla portabit ideo ſubdit. y Nec̄ deſcēdet ꝛc.i.felicitas vite pñtis.

a Quia aia ꝛc.i.ꝓmendabit ab adulatoribꝰ q̄ aſſiſtūt talibus. b Cōfitebit tibi.te ꝓmēdans. c Cū benefeceris ei.i.opatus fueris ad eiꝰ lucr̄ tpale vel honorē vel aliq̄d ſiḱ. d Introibit vſq̄ i ꝓ.ꝛc deſcēdēs cū eis ad iferū ſic fuit imitator pñor̄ ſceler̄ e Vſq̄ in eternū non videbit lumē.gr̄e ꝛ gl̄ie. qz i inferno nulla ē redemptio.p h̄ āt intelligit oppoſitū de iuſtis.ſ.q videbūt lumē gr̄e et gl̄ie eternaliter. Oltio repetit cām erroris hoīm carnaliū cū ör. f Hō cū in honore ꝛc.ꝛ exponaḱ ſic p̄ꝰ. Ad hoc em̄ repetit vt p h̄ intelligaḱ q ē vbū mēoria dignū:ꝛ debz imprimi in cordibꝰ hominū.

¶ In pſ̄.xlviij. Audite h̄.vbi ör i postilla. Sciēdū tamen q ꝝm Augustinū. Additio.

Dē hac diuersitate opinionū augustini ꝛ hiero.circa ꝺactores pſalmor̄ ſatȝ dcm̄ ē i additōe ſupra pſ̄.pmū ꝛ.xlj.vñ ibi videndū ē q̄d circa h̄ rōnabiliꝰ ſit tenendū. Sz circa materiā huiꝰ pſ̄.inq̄rendū vr̄ q̄d tā magnus ꝛ ꝓfundū ꝛ tam aptū ad intelligendū vba legis ꝛ ꝓphar̄ in h̄ pſ̄.ptineaḱ. vt̄ ſuo ꝓhemio pſalmiſta tanta p̄ponat ad reddendū auditores attētos:tā ex dicēdor̄ ꝓfunditate dicēdo. Os meū loquet ſapiam.q̄ ex vtilitate i agēdis cū dicit Et meditatio cordis mei prudentiā:ꝛ cetera hmōi q̄ in h̄ pſ̄.ꝓhemialiter p̄ter modū cōez pſalmor̄ p̄ponuḱ Si āt dicaḱ q cā huiꝰ ē:eo q in h̄ pſ̄. declaraḱ quō hō debet formidare extremū iudicium:ꝛ nō ꝓfidē de mūdanis bonis:q̄ potiꝰ ſunt ꝓtemnēda: cū ſint modice durationis ꝛ hmōi.q̄ ꝛ ſiḿia in h̄ pſ̄.apte cōtinent h̄ nō vr̄ ſufficē:quia tam i aliis pſalmis p̄teritis vt in pſ̄. Dixi cuſtodiā.ꝛ etiaz in futuris:put.j.patebit.de iſtis multa tradūt: put in locis ſuis poſſet videri. Sz dicendū ad h̄ vr̄ q in h̄ pſ̄.clarius ꝛ aptiꝰ explicaḱ myſteriū redēptōis xp̄i:ꝛ h̄ incr̄tū apte tradit q hūanū genus cōiter tēdebat i dānationē infernalem.ꝛ h̄ cū dicit. Sicut oues i iferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos.qō loqtur q̄ſi de cōi lege:ꝛ cū h̄ etiā tradit q redēptio ab hmōi ꝑdemnatione infernali a nullo eſt niſi a deo:ꝛ h̄ cū dic̄. Verūtamē deꝰ redimet aiam meā de manu inferi. Innuit ec̄ q h̄ redēptio fiet p hoiez.ꝛ h̄ cū dicit. Redimet hō.vt.j.dicek. Et ſic patz q in i h̄ pſ̄.tradiḱ illō miſteriū a ſeculo abſcōditū:de q̄ ap̄ls colł.j. Myſteriū qō abſcōditū fuit a ſeculis generationibꝰ: nūc manifeſtū eſt ſctis:ꝛ qz iſta tāmagna ꝛ ꝓfunda ꝛ tāvtilia toti generi humano:tam in credēdis q̄ in agēdis nō ſic legūt apte ꝛ cō-

m iuſti i matutino: ꝛ auxiliuz
n eorū veteraſcet in inferno
o p a gloria eoꝝ. Verumtamē
deus redimet aiam meā ō
q manu inferi:cum acceperit
r s me. Ne timuerȝ cū diues
t factus fuerit hō:ꝛ cū multiplicata fuerit gl̄ia domus
v eius. Qm̄ cum interierit
x y non ſumet oīa:nec̄ deſcē-

a det cū eo gloria eiꝰ. Quia
anima eiꝰ in vita ipius be-
b c nedicet: cōfitebit tibi cum
d benefeceris ei. Introibit
vſq̄ in ꝓgenies patr̄ ſuo-
e rum:vſq̄ in eternū non vi-
f debit lumen. Homo cū in
honore eſſet non intellexit
compatꝰ eſt iumentis inſipiētibꝰ:ꝛ ſilis factꝰ ē illis.

pendioſe tradita in ꝓphetic̄ ſcriptūris veteris teſtamenti iccirco nō immerito muitat ꝛ incitat oēs gētes ꝛ oēs habitantes orbē cuiuſcūq̄ ſtatꝰ.ꝛ h̄ cū dicit. Oēs gentes ꝛc. quicq̄ terrigene ꝛc.ꝓmittētes ſe locuturꝝ ſapiaz de diuinis ꝛ prudentiā ꝛ de humanis.ꝛ h̄ cū dicit. Os meuz loquet ſapientiā ꝛc.ꝛ de ꝓpositionem ꝛc.ꝛ h̄ cū dicit. Inclinābo ad ꝓbolis legis ꝛ ꝓphetarum eis apire ꝓpoſitionem.ꝛ h̄ cū dicit. Ecce quare timebo ꝛc.q̄ dies malū aurē meaz ꝛc.q̄ oia ꝓprie ptinent ad miſteriū redēptiōis xp̄i: vt patet intuēti. ꝛc. Ex q̄bus rōnabiliter infert q auctoꝛ tas iſtius pſalmi nō niſi egregio pſalmiſte iſrl̄ eſt attribuenda.

¶ In eodem pſalmo vbi dicitur in postilla: Redimet homo interrogatiue. Additio.

Nulla rō nec aliq̄d ſignū apparz in lra hebraica nec latina:q̄re illud q̄ ör. Redimet hō.teneaḱ interrogatiue.vñ meliꝰ videḱ dicendū q illa vba intelligūtur plane:ſicut imediate p̄cedētia ꝛ ſequētia. Ꝛo quoꝝ intelligētia ſciendū q frater in ſcripturis ꝓter rōez cōiunctionis q̄ venit ex ꝓſanguinitate q̄nq̄ ſignificat ſocieratem vel ptic̄patōez i bono vel in malo. Exēplū ꝓmi Oēs frēs eſtis vos. Mat.xxiij.ca. Exemplū ſcōi. Gen.xlix.ca. Symeon ꝛ leui frēs.vñ qz nullꝰ hō q̄ ſit fraḱ in crimie cōi hūani generis p̄t redimē:qz indiget ꝓpiatōe ꝓ ſe:ꝛ ideo nō poſſet ꝓprie alijs ſuffragari. put ad heb.v.c.iccirco frater nō redimet.ſz hō ſupple q̄ nō ē fraḱ in hmōi crimis participatione poſſet redimē ꝛ h̄ eſt qō dic̄. Redimet hō.ſ.non frater in crimie ſz hō:q̄ tñ ptāte ꝛ auctoꝛitate talis hō redimat.poſtea declarat dicēs. Verūtñ deꝰ redimet aiaz meā in q̄ oñdit q h̄ redemptio facta ꝓ hoiem fit virtute diuina Conſequenḱ āt declarās qño fraḱ non redimat cū ſubdit. Nō dabit deo placationē ſuā ꝛc.exponaḱ vt in poſtil.interpoſuit tñ. Redimet hō.inter h̄ q̄ ꝑdixit. Frater non redimet.ꝛ h̄ eſt qō ſubiungit. Nō dabit deo placatōem ſuā vt excluderet erroꝛē.poſſet em̄ q̄s eſtimare q̄ ad nullū hominem ptineret redimē ex q̄ frater nō redimit.

¶ In eodē pſ̄.vbi ör i postilla. Homo cum in honore eſt non intellexit. Additio.

Ex hoc q hō eſt capax dei ꝓ cognitionē ꝛ amorē nō cōtingit eū nō intelligere:ſz potiꝰ ecōtra vñ impoſſia vr̄ expoſitio poſtillatoris in h̄ vſu.ſz potiꝰ videtur dicendū q honor̄ h̄ intelligiḱ de honore mundano:de q̄ ſ.loquiḱ circa p̄ncipiū pſalmi.d. Qui cōfidit in virtute ſua ꝛc.de q̄ honore.ſ. mūdano etiā imediate ſupra loquiḱ cū ör̄vocauerūt noīa ſua in terris ſuis ꝛc.ꝛ talis honor apparēs eſt ꝓpria cā vt hō nō intelligat qz abūdātia ꝛ amor terrenor̄ intellectū excecant humanū:vñ ꝓprie dicit. Homo cū in honore eſſet ꝛc.ſ.humano nō intellexit:vñ ꝛ cōparatur iumentis.ꝛc.

¶ In eodem pſ̄.xlviij.vbi dicitur in postilla Et auxilium eorum. Additio.

Hoc quod dicit. Veteraſcet.non ſignificat idem qō ceſſabit.prout poſtil.dicit. Nam licet qō veteraſcet ꝛ antiquaḱ ꝓpe interitū ſit: vt ad heb.viij.ca.tam ex hoc non dr̄ ceſſare: vnde iſta vba. Auxiliū eoꝝ veteraſcet in inferno a gl̄ia eoꝝ: potius vr̄ referenda ad auxiliuz q̄ homines habere putāt in memoria hominū poſt eos relicta.ad qō ptinet illud qō p̄ius dixerat. Vocauerūt nomina ſua in terris ſuis:quod quidem auxilium licet non ſtatim deletur cum morte.tamen veteraſcet in proceſſu tēporis donec ex toto deleatur.iuxta illud Eccl̄s.j. Non eſt memoria p̄ꝛoꝝ.ſed nec eoꝝ quidē que poſtea futura ſunt

recordatio.vnde sensus est. Auxilium eor.i.hominū qui faciunt magna ⁊ fortiora edificia. vt eor fama ꝑpetuetur Veterascet in inferno.s.hmōi auxiliū ipis iam in iferno exūtibus languet.⁊ veterascet a gloria eor. ꝟ est dicere q licet illa edificia fortia ꝓmaneāt in multis generationib⁹ tñ veterascent a gloria edificantiū: quia sepe cōtingit eē magna sepulchra ⁊ edificia antiq̄ quor nomina fabricantiū ignorant:⁊ sic veterascunt a gloria eorum s.edificantiū.

¶ Psal.asaph.xlix.

a Deus deor dñs locutus ē:⁊ vocauit terrā
b A solis ortu vsq̄ ad
c occasū ex syon spes decoris
d ei⁹ Deꝰ manifeste vēiet:deꝰ
e nr ⁊ nō silebit. Ignis i cō-
f spectu ei⁹ exardescet:⁊ i circuitu ei⁹ tempestas valida
g Aduocauit celū desursuz

Ex syon species decoris eius. Item in hoc psalmo fit mentio de reprobatione sacrificioꝝ veteris legis sm q dr.j. Non accipiā de domo tua vitl̄os.⁊ postea. Nū quid māducabo carnes thauroꝝ. In datione vo legis in mōte synai non fuerūt reprobata veteris legis sacrificia ꝛ magis instituta et approbata. ꝓpter qō dicit Ra.sa.hebre⁹ q iste ps̄.loquit ad lr̄az de rege messia i.xpo:cuius aduentus erit manifestus.q⁹ tūc fient multa mirabilia vtute diuina:inter que vt dicit erit vnū.s.q oēs iudei p orbē dispsi:q̄si in momēto congregabunt ad ipm in hierusalē ⁊ sm ꝟ exponit qō subdit. Congregate illi sctos eius. Et sic ꝟ applicat lr̄am ad suū ꝓpositū put potest. Omittat igitur opinio eius q̄tuz ad ꝟ qō cōtinet falsitatē s.q xps venturus sit in mūdū:⁊ iudei cōgregādi ad ipm: ⁊ accipiat id qō ē veritatis.s.q iste ps̄.loquit ad lr̄az ꝟ rge messia q̄ est xps dñs nr̄. Et diuiditur i duas ptes:q⁹ ꝓmo describit aduentus xpi: scōo vtus sui euāgelij:ibi. Audi ppl̄us meus. Prima in duas:sm duplicē xpi aduentum s.in carnē vel mūdum ⁊ ad iudiciū: ⁊ ꝓmo agit de primo scōo de scōo:ibi. Deꝰ manifeste veniet. Circa ꝓmū sciēdū q dij aliq̄n in plurali dicunt in scriptura ꝓphete ⁊ hōies sancti q⁹ ꝑ alijs sunt ptices deitatis:⁊ ꝟ mō dr infra ps̄ lxxxj. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi oēs:sm q exponit saluator Johānis.xj.c.d. Illos dixit deos ad quos sermo dei factus est:scōm hoc igitur dicitur hic.

a Deus deor dominus.i.ille qui est vnus verus deus ⁊ dñs dñorum.i.sanctorum ꝓphetarum.licet enim sit dominus omnium generaliter:tamen istor est domin⁹ specialiter: inquantum obediunt ei sicut fidelis seruus domio suo. b Locutus est.scilicet in humanitate pro nobis assumpta.vnde dr Johānis.viij. Principium qui ⁊ loq⁹ vobis. c Et vocauit ter.a solis ortu vsq̄ ad occasum:ꝟ est finis versus.vt predictum est:⁊ est sensus q vocauit habitantes in terra ab ortu solis vsq̄ ad occasum ad euangelicam legem per se ⁊ per apostolos quos misit in mundū scōm q dicitur ps̄.xviij. In omnem terram exiuit sonus eorum ⁊c. Lex autem mosaica fuit data tantum vni populo scilicet iudaico. Ex syon species decoris eius:chr̄ist⁹ enim docuit euangelium in monte syon: ⁊ ad eius confirmationem ibidem spiritumsanctum super apostolos misit.ex quo facti sunt constantes ⁊ loquentes omnibus linguis vt inde exirent ad predicandum in diuersis partib⁹ orbis:sicut predictum fuerat ysa.ij. De syon exibit lex.et verbum dñi de hierusalem:⁊ hoc est qō dicitur hic.

d Ex syon species decoris eius:quia puritas legis euangelice inde derivata est ad alias partes terre.

e Deus manifeste veniet. Hic ꝟ agitur de aduētu ad iudiciū:q̄ erit valde manifestus.sm q dicit saluator Mathei.xxiiij. Sicut fulgur exit ab oriente:⁊ apparet vsq̄ in in occidentē:ita erit aduētus filij hois.⁊ ꝟ est cū dr. Deus manifeste veniet.q⁹ deꝰ in humana natura apparebit i iudicio in q̄ fuit iudicatus coram pylato ꝛ apparebit in forma gloriosa omnib⁹ manifesta. f Et non silebit.q⁹ ꝓferet sententiā ꝟ ipios d. Ite maledicti ⁊c.⁊ ꝓ iustis d. Venite ꝟdicti pr̄is mei ⁊c.vt hr̄ Math.xxv. g Ignis in con. ei⁹ exardescet.ꝟ dr de igne flagratōis q̄ ꝓcedet aduētū iudicis. h Et i circuitu ei⁹ tēpestas valida.intm̄ q admirabitur ois creatura. i Aduocauit celū desursū.q⁹ āgeli cū eo descēdent ad iudiciū.sm q ipemet dicit Mathei. xvj. Filius hois vēturꝰ est in gloria patris sui cum angelis suis,⁊ tunc reddet vnicuiq̄ sm opera sua. Et iij

¶ Replica.

In psal. Audite hec oēs gentes.postil.se bene hꝫ exponens eū de iudicio:quō in illo null⁹ puersus cōfidēs i virtute sua ⁊c.redimi poterit neq̄ p frēm:neq̄ p se. Burgen. exponit de mysterio redēptiōis xpi sine cōtinuatōe litere ⁊ vt ꝓpositū suū elaborauerit accepit nomē frisvalde extra nec:vt ille dicat frat alicui⁹ q̄ ꝑticipat cū eo in crimie que acceptio nimis extorta ē:nec ꝓbat ꝑ cōcordantiā p eū ad ductam. Gen.xlix.q⁹ symeon ⁊ leui nō dicunt ibi frēs rō ne criminis.ꝫ rōe germinis.q̄uis eor posteri fuerāt futuri criminosi:vt ibidē dr:nec sonat catholice qō Burgen.ꝟ ꝑtendit. Pretēdit em̄ q frat q̄ iust⁹ est redimere ꝑt prauū ꝟ descriptū videlicet ꝓfidentē i vtute sua:⁊ in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ gl̄iantē ⁊c.pz a ꝛrio sensu q argumentuz Burg.sepe grādipendit. Arguit em̄ sic. Frater in crimie ꝑticeps in crimine nō redimet:igit nō ꝑticeps in crimine ꝛ innocēs redimere ꝑt:ꝓñs videt falsum etiā de xpo q redimit talē prauū iudicio diuino damnatū q⁹ efficatia sue redēptōis respicit patiēs dispositū q̄le nō ē id qō ꝟ describitur. Bene igit dic̄ postillator q⁹ li redimet hō.dz exponi interrogative:vt sensus sit:ex q̄ frater nō redimet an forte hō redimet se.q.d.nō ideo seq̄tur. nō dabit deo placatiōez ⁊ ꝑciū redēptionis aie sue:q⁹ ē extra statū merēdi:ꝛ laborabit in eternū.i.affliget:⁊ viuet adhuc in finē:q⁹ etsi desinet derabit mori mors effugiet ab eo. Et ꝟ mō etiā brūs hiero.exponit hūc passum:cui Bur.sine rōe audet se opponere. Notat etiā Bur.postil.exponentē illū passum. Homo cū in honore eēt nō intellexit:de honore sublimi ⁊ spirituali:q⁹ ad imaginē dei creat⁹. Burg.āt exponit de honore mūdano excecāte ne intelligat: ꝛ non videtur ꝓpheta honorē mūdanū sic grādipēdere:vt dicat hoiez in eo eē.ꝛ por⁹ videri esse.ꝛ loq̄tur de vero honore.de q̄ supra. Gloria ⁊ honore coronasti eū ⁊c. ⁊ cū carnalis homo de q̄ hic sm:illū vez honorē ñ aduertit: dr nō intelligere: q tñ ad ꝟ creat⁹ fuerat:vt intelligeret rōem imaginis:ꝟtracto em̄ honore imaginis nō differt a brutis:iō dr. Silis fact⁹ iumentis.subtracto āt honore mūdano adhuc remanet hō: ⁊ sepe a bestialitate fuertit ad ratiocinationē. Nec ē alicui⁹ ponderis qō Burg.dicit de veterascere:q⁹ idē ē cū dicto postil.posita em̄ resolutōe p tempus cessat quod veterascit,vt vult postil.

¶ Psalmus.xlix.

Deus deor dñs locutus est. Huic psal.in hebre.⁊ in trāslatōe hiero.iuxta hebreū ꝓponit talis tl. Psalmus asaph.⁊ sm Aug.attribuit ei solū sic cantori: q⁹ fuit vnus de ꝓncipalibus cantorib⁹:vt hr̄.j.paralyp.da uid āt sicut actori:sm scō hiero,⁊ oēs hebreos qbus i hoc magis assentio asaph non fuit tm̄ cātor:ꝛ etiā ꝓpheta.⁊ fecit hūc psalmū ⁊ plures alios,vt videbit.j. De materia vero huius psalmi dicūt alij doctores catholici q psal.iste loq̄tur de datione legis in mōte synai ad quē venit dñs in terroze tonitrui ⁊ fulgoris:vt hr̄.Exo,xix. Sz ꝟ videtur q in ꝓncipio hui⁹ psal,dr,Deꝰ deor dñs locut⁹ est:⁊ vocauit terrā a solis ortu vsq̄ ad occasum: ⁊ ibi est finis primi versus in hebreo ⁊ in translatione hiero. iuxta hebreum. Ad datonem aut̄ legis mosaice non vocant dñs habitatores terre a solis ortu vsq̄ ad occasum: ꝛ tm̄ pp̄lm iudaicum;cui soli data est lex illa;eo q̄ christus de pp̄o illo

k Et terrā. q; ad ꝓceptū eiꝰ mortui de terra resurgēt Jo v. Dēs q̄ in monumētis sunt audiēt vocem filij dei.

l Discernere ppl'm suū. tūc em discernent pīj ab ipīs. sic segregant oues ab hedis. t ibūt impij i suppliciū eternū. iusti aūt in vitā eternā: vt hī Matb. xxv. ideo subditur.

m Congregate illi i. xpo. n Sāctos eiꝰ. sic mēbra capiti t dirigit ꝺ ꝟbum ad angelos scōs q̄ erūt executores diuini iudicij in ꝺ. o Qui ordinat testm eiꝰ sup sacrificia. duplex āt ē testm. s. vetus t nouū. In veteri āt uerūt mlta sacrificia q; ipfecta. In nouo āt ē vnū pfectissimū i q̄ xps īmolat. s. eucharistia qꝺ istitutū est a xpo q̄tū ad id qꝺ est ceītiale. Et circa solēnitatē huiꝰ sacrificij mlta st ordinata a scīs pribꝰ noui testamēti: t eodē mō fuit de sacrificijs veteris legis a scīs pribꝰ illiꝰ tpis t isti pres et illi xpo aggregabūt p Judi ppl'm. ꝺ ꝓfr describit vtꝰ euāgelij q̄ ꝓsistit ꝓncipalit i duobꝰ. s. i actoris ꝓditione: t sacrificij oblatōe: q; p ꝓditionē actoris oia vera ꝓbant t ad sacm eucharistie oia sacra noue legī ordinant. Prio igit ponit ꝓmū. scꝺo scōm: ibi. Nō i sacrificijs Circa ꝓmū sciendū q ꝓria ꝓditio xpi q̄ ē actoris euangelij ē q deꝰ ē t hō verꝰ i vna ꝑsona. vñ dic leo papa. Pris em piculi ē si i filio dei vera hūanitas aut pris negef eqlitas. Humanitatē em declarauit iter hoies puersando in natura passibili: deitatē āt ꝟbis t factī oñdēdo: t ꝺ ē qꝺ ꝺ; ꝺ in ꝑsona eiꝰ. p Judi ppl'm tc. xps em i ꝑsona ꝓria ꝓdicauit filijs isrl': etsi aliqñ alijs ꝓdicauit vt samaritanis: tamē ꝺ fuit ita raro q ꝓ nihilo reputat respectiue. ꝓpt qꝺ dicit Math. xv. Nō suꝫ missus nisi ad oues q̄ pierūt domꝰ isrl'. q Et testificabor tibi. ꝟbis t factis. r Deꝰ deꝰ tuꝰ ego sum: deitatē āt testificat ē ꝟbis Joh. x. Ego t pr meꝰ vnū sumꝰ t i multis alijs locis: sil' factī faciēdo miracla p imperiū tāq̄ ꝓria ptāte: qꝺ ē soliꝰ deitatis. q̄ dic. Deꝰ tuꝰ: q; naturā humanā deitati vnitaꝫ assūpsit de ppl'o isrl': q; btā ꝟgo descēdit de semie ꝺ;. Pro ꝺ āt q actor euāgelij ꝺclarauit suā deitatē firmitatē dedit ꝟbis t factis suis: q̄ in euangelijs ꝓtinent: cū a deo q̄ ē ipsa ꝟitas fi possit tradi aliq̄ falsitas. s Nō in sacrificijs. Hic ꝓfr oñdit euāgelij virtus q̄tū ad eucharistie sacrificiū: t ꝑ declarat ꝓpositum: scꝺo cōcludit intentū ibi. Intelligite ꝺ. Prima i duas: q; ꝑ ponit sacrificioꝝ veteris legis euacuatio: t scꝺo sacrificij noue legis stabilitio ibi. Immola deo. Circa ꝓmū sciendū q sacrificia veteris legis habuerūt curſū vsq; ad mortē xpi: q̄ extūc fuerūt mortua: poterāt tñ seruari vsq; ad publicationē euāgelij: dū tñ hoies nō ponerēt ibi fidē: pꝰ publicationē āt euāgelij sunt mortifera. dicit ergo. s Non in sacrificijs. s. veteris testamēti. t Arguā te. tāq̄ reprehensibilē si omittant: t ꝺ a tpe passiōis. q; vsq; tūc offerenda erāt ex dei obediētia. v Holocausta tc. In heb. t in trāslati. hiero. hī. Et holocausta tua cora me sunt semper: t ſm q dicit Ra. sa. t bñ rōe huius copulatiue: t ly nō qꝺ est in principio versus ꝺ resumitur t est sensus. Et holocausta tua non sunt coram me semp. i. de cetero nō sūt mihi accepta. Et hoc mō loquitur scriptura psalmo ꝓcedēti vbi dicitur. Non dabit deo placationē suā. t preciū redēptionis aīme sue. subintelligitur similiter nō dabit mihi ꝓa dictū ē. r Nō accipiā de domo tua vitulos tc. q. d. sicut sacrificia veteris legis non sunt mihi ampliꝰ accepta ratione obedientie: ita nec rōne indigētie: nec a pte aialiū tuoꝝ q̄ eis indigeā: q; oia aialia tā domestica q̄ siluestria mea sunt. Y Cog nouī oia volatilia ce li. ꝺ dicit: q; de aliq̄ bus auibus fiebant sacrificia. s. de mutribus colūbis t pa seribus. z Et pul chritudo agri mecū est q; fiebāt oblationes i lege de frugibꝰ. a Si esuriero ñ dicam tibi. i. si ira esset q̄ esurirē nō oportēt q̄ a te aliq̄d petere. cum oia mi potestate mea habeā. ꝺ q; sic deus nō indiget ralibus ꝓpter defectum rex: sic nec ex conditione sue nature cuī repugnat comedere t bibere ingrīū deus iō seqtur. b Num quid māducabo tc. quasi dicat non c Immola deo sacrificiū laudis. i. sacrificiū eucharistie: quod immolat cū laudibꝰ diuinis. d Et redde altissi. vota tua. q̄ ꝓmisisti i baptismo inquantū ad oēs catholicos: t in susceptōe sacri ordinis vel ꝓfessiōe religionis: q̄ tum ad clericos t religiosos. q. d. sine istis sacramentū eucharistie non reciperetur digne a laicis t ab inferioribus nec administrarer digne a mistrīs eccl'ie t superioribꝰ: iō sḃdit. e Et inuoca me si fecerī ista. f In die tribulatōis. i. tēpatōis ergo. g Ernam te. quia sicut dicit. j. Cor. x. Fidelis autem est deus q̄ non patiet vos tentari vltra id quod potestis: sed faciet cum tentatione prouentū vt possitis sustinere. h Et honorificabis me. digne recipiendo vl' administrādo sacramentum eucharistie.

i Peccatori. Hic consequenter mīr indebitus excluditur cum dicitur. Peccatori āt dixit deus. ipm repellendo. k Quare tu enarras iustitias meas. euangeliū in missa recitādo vel exponendo. l Et assū. testm tc. q; epla t ceta q̄ sequūt vel dicūt i missa accipiūt ꝓ maiori pte de veteri vel nouo testamēto. m Tu ꝟo odisti disciplinā. mādata supioꝝ ꝓtemnēdo t ec mea. iō subditur. n Proiecisti ser. me. retroꝝ. qō explicat magī i pticari. d. o Si vide. fu. tc. i furto eiꝰ pticipādo: vel exēplo illiꝰ furtū aliud ꝓmittēdo: seqndo cōcupiscentiā oculoꝝ. p Et cū adulteris tc. sequendo concupiscentiā carnis. q Os tuū abundauit malicia. i. malis verbis t supbis sequendo supbiā vite: vñ seqtur. r Et lingua tua tc. Jn hebreo habet. Blasphemiā. peccatū em blasphemie procedit ex magna elatione supbie. Scōm āt lram nraz illud refertur ad deceptionē. r Et lingua tua cōcinnabat dolos. i. colorabat falsa t mendacia ad ꝓximi deceptionē. s Sedēs aduersus tc. falso accusando eū i iudicio vl' ca lumnioſe ipm obiurgādo. t Et aduersus filiū matris

carnes thaurorꝝ: aut sāguinē hyrcorꝝ potabo. Jmmola deo sacrificiū laudis t redde altissimo vota tua. Et inuoca me i die tribulatōis: eruā te t honorificabis me. Peccatori āt dixit deus: q̄re tu enarras iustitias meas: t assumis testm meū p os tuū Tu ꝟo odisti disciplinam t proiecisti ꝓmōes meos retrorsū Si videbas furē currebas cū eo: t cū adulteris portionem tuam ponebas. Os tuuz abūdauit malicia t lingua tua concinnabat dolos. Sedens aduersus fratrē tuum loquebaris: t aduersus filiū matris tue

bitur sacrificij noue legis stabilitio t prio īmolatio huiꝰ sacrificij ꝓcipit: scꝺo minister idebitus excluditur ibi.

d Peccatori. Circa primū sciendum q̄ christus instituendo eucharistie sacramentū simul precepit huius sacrificij exercitiū ſm q dicit Luc. xxij. cū dixisset. Hoc est corpus meū qꝺ ꝓ vob tradetur: statim subdit. Hoc facite i meam cōmemorationem. t hoc est quod dicitur hic.

c Jmmola deo sacrificiū laudis. i. sacrificiū eucharistie: quod immolat cū laudibꝰ diuinis. d Et redde altissi. vota tua. q̄ ꝓmisisti i baptismo inquantū ad oēs catholicos: t in susceptōe sacri ordinis vel ꝓfessiōe religionis: q̄ tum ad clericos t religiosos. q. d. sine istis sacramentū eucharistie non reciperetur digne a laicis t ab inferioribus nec administrarer digne a mistrīs eccl'ie t superioribꝰ: iō sḃdit. e Et inuoca me si fecerī ista. f In die tribulatōis. i. tēpatōis ergo. g Ernam te. quia sicut dicit. j. Cor. x. Fidelis autem est deus q̄ non patiet vos tentari vltra id quod potestis: sed faciet cum tentatione prouentū vt possitis sustinere. h Et honorificabis me. digne recipiendo vl' administrādo sacramentum eucharistie.

i Peccatori. Hic consequenter mīr indebitus excluditur cum dicitur. Peccatori āt dixit deus. ipm repellendo. k Quare tu enarras iustitias meas. euangeliū in missa recitādo vel exponendo. l Et assū. testm tc. q; epla t ceta q̄ sequūt vel dicūt i missa accipiūt ꝓ maiori pte de veteri vel nouo testamēto. m Tu ꝟo odisti disciplinā. mādata supioꝝ ꝓtemnēdo t ec mea. iō subditur. n Proiecisti ser. me. retroꝝ. qō explicat magī i pticari. d. o Si vide. fu. tc. i furto eiꝰ pticipādo: vel exēplo illiꝰ furtū aliud ꝓmittēdo: seqndo cōcupiscentiā oculoꝝ. p Et cū adulteris tc. sequendo concupiscentiā carnis. q Os tuū abundauit malicia. i. malis verbis t supbis sequendo supbiā vite: vñ seqtur. r Et lingua tua tc. Jn hebreo habet. Blasphemiā. peccatū em blasphemie procedit ex magna elatione supbie. Scōm āt lram nraz illud refertur ad deceptionē. r Et lingua tua cōcinnabat dolos. i. colorabat falsa t mendacia ad ꝓximi deceptionē. s Sedēs aduersus tc. falso accusando eū i iudicio vl' ca lumnioſe ipm obiurgādo. t Et aduersus filiū matris

tue.l.aduersus catholicū ecclesie matris tue filium.

v Ponebas scandalū.ꝓbendo ei occasionē ruine ex ver bis tuis malis ꝛ factis. Scandalū em̄ ē dictū vel scm̄ minus rectū ꝓbens alteri occasionez ruine. Oz ām oia mala ista ꝓdicta sint i multis ecclesie mistris:tā clericis q̄ etiaz religiosis malis:apret ad sensum.ꝛ ex ꝟ ꝓbent laicis ꝛ simplicib⁹ materie scādalū

x Hec feciſti ꝛ tacui:q:de⁹ mala nr̄a nō statī punit:ꝟ frequēter differt ſm oz dinē sapie sue et ideo vr̄ malis q̄ ñ debeat alias punire:ī subditur.

y Existimasti iniq̄ ꝛc.l.q̄ nō displiceāt in pct̄a tua eo q̄ nō statī punio ipa:ꝟ expecto tp̄s debitū:ī subdit.

z Arguā te. saltē in mente. a Et statuam z faciē tuā. q̄ remorsum conscie tue q̄ ē maḡ pena i damnatis:ꝓpter qd̄ vocatur vermis conscie mordens ꝛ corrodēs ꝓtinue ysai.lxvj.

b Vermis eoz nō morietur:ꝛ ignis eoz nō extinguet.

b Intelligite. Hic vltio ponit intenta cōclusio:q:ꝑdctā ad ꝟ sunt inducta q̄ mali añ mortē corrigant.ꝛ sic p sacrm̄ eucharistie qd̄ dr̄ viaticū ad p̄iam reducant.ꝛ ꝟ ē qd dr̄.

b Intelligite ꝟ q̄ obliuiscimini deū.ei⁹ mādata ꝓtēnēdo

c Ne qñ rapiat.s.vos de p̄nti vita. d Et nō sit q̄ eripiat:q:in iferno nulla ē redēptio. e Sacrificiū laudis.s. eucharistie vt dcm̄ ē. f Honorificabit me.si ꝓmissa debita p̄nia recipiat ꝛ administret. g Et illic iter q̄ oñdaz illi.in vtute hui⁹ sacrificij. h Salutare dei.i.vita beata in q̄ est salus nr̄a ad quā nos ꝓducat ꝛc.

In psal.xlix. Deus deoz:vbi dr̄ in postilla. Et lingua tua concinnabat dolos. Additio.

In biblijs hebraicis correctis nō dr̄ ibi blasphemiā nec alīq̄ dictio ad eā ptinēs:ꝟ ponit ibi q̄dā dictio q̄ ꝓprie significat dolum in singulari vel fraudem.

In eodem psal.vbi dr̄ in postilla. Sacrificiū laudis.i. eucharistie. Additio.

a Illic iter.glos. Illic.i.in sacrificio laudis. Est iter q:ꝟ sacrificiū ē iter ad deū ꝟ in glos.q̄ videt magis ꝓpria hui⁹ lr̄e. Et notandū q̄ ꝓut dr̄ Job.xiij.cap. Christus ē via veritas ꝛ vita q̄ tria p ordinē innuunt in ꝟ qd̄ dicit. Illic ē iter q̄ oñdam illi salutare dei.in ꝟ em̄ q̄ dicit. Illic ē iter.oñdit q̄ ibidē est via vt dictū ē:cū āt subdit quo oñdam illi.innuitur ibi eē veritas.id em̄ qd vere ostē ditur nō nisi veritas est.cū āt sequtur. Salutare dei.intelligitur vita.s.btā in q̄ est vera sal⁹.ꝛ sic p̄s.in p̄dictis vbis manifeste innuit q̄ in sacrificio laudis.s.in eucharistia est realiter ipe xp̄s:q̄ est veritas via ꝛ vita ꝛc. Psal.l.

a Miserere mei deus. Huic psal.p̄mittit talis ti.in hebreo ꝛ in translatōe hiero.ꝛ de cetero p talē modum orandi intelligat trāslatio hieron.iuxta hebreum: vt breuiter scribat. Ad victoriā p̄s.dauid cū veniet ad eū nathan ꝓpheta:qñ intrauit ad bersabee. Circa qd̄ sciendū q̄ ꝟ fuit immediate p⁹ adulteriū cū bersabee.ꝟ qñ post mortem vrie dauid accepit in vxorem bersabee:tunc em̄ venit nathan ad arguendum dauid:vt hr̄.ij.Reg.xij.ꝛ tunc dauid peccatum suū recognoscēs dixit:peccaui dño ꝛ de penitentia illa fecit psal.istum:ꝛ sic patet actor ꝛ materia huius psal.q̄ diuiditur in duas partes:ꝛ in p̄ima dauid petit culpe remissionē:in scōa gratie restitutōez:ibi. Aspges me. Licet autē ista duo sint idē re quia non remittit peccatum:nisi ꝑ gratiam iustificantē differūt tamē ratiōe q:remissio culpe respicit maculam que abūcitur.iustificatō gratiā q̄ acq̄ritur. Prima i duas:q:primo ponit imploratio remissiōis:scōo ad ꝟ inducitur allegatio multiplicis psuasionis:ibi. Qm̄ iniq̄tatē. Circa p̄imū dicit dauid.

a Miserere mei deus ſm magnam misericordiam tuam. Et ſm multitudinem miserationum tuarum:dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea:ꝛ a peccato meo munda me. Quoniam iniquitatez meā ego cognosco:ꝛ peccatum meum contra me est semper.

f Tibi soli peccaui ꝛ malum coram te feci:ꝛ subintelligit remitte mihi. h Vt iustificeris in sermonib⁹ tuis.i.vt ꝓmissio tua mihi facta impleatur ꝓout decz tuam veritatem. i Et vincas cū iudicaris. faciēdo ꝛrium illius qō de te iudicat a multis.s.q̄ tua ꝓmissio mihi fctā sit retractata. In hebreo habet. Et mūdaberꝛ cū iudicarꝛ i.apparebis mūdus adimplēdo ꝓmissuz:cū tū de te a malis iudicet contrariū mō p̄dicto. Tercia psuasio accipit ex humana fragilitate ex qua pctm̄ ei⁹ ē remissibile nō sic autem peccatū angeli in quo nō est talis fragilitas:ꝛ hoc est quod dicitur.

k Ecce em̄ in iniquitatibus conceptus sum.quia homo descendens ab adam per carnalem generationem in vnione anime ab corpus contrahit originale peccatū. quod est ad peccata actualia inclinatiuum ratione fomitis remanentis etiā in illis qui mundati sunt ab originali inq̄tum est culpa.

l Et in pec.ꝛc.repetitio est eiusdē ad maiorē expssionem Quarta āt psuasio accipit ex diuina vitate: ꝛ ē eadē cum scda:repetit tū b sub alijs vbis eo q est efficatior alijs. sic cōiter fit in psuasionib⁹ q rō magis efficax sub alijs vbis pluries replicat.dicit g. m Ecce em ve.ꝛc. tu q es ipsa vitas.q.d.ex pnti.decens ē q pmissiones tue vificent. n Incerta ꝛ oc.ꝛc. ad occulta .n. diuie sapie ptinēt futura ptingē ita:ō qb⁹ erat pmissio xpi. dauid fctā de successiōe regni i filijs:ꝛ de desceſu xpi ō semie ci⁹.q.d.decz vt ista ipleant: q nō implerent nisi pctm ñ remitteres. o Aspges. Hic pñr petit dauid gre restitutionez: ꝛ p ponit sua petitio:scdo ad b inducit multiplex persuasio:ibi. Docebo iniqs. Primo g petit gram iustificantē dicēs. o Aspges me dñe.i.aspgas. Hebrei em nō hūt optatiuū modum ꝛ p eo vtunt futuro idicatiui. p Hysopo ꝛ mūdabor.loqtur de mūdatōe spūali p modū emūdatōis corpalis.qz emūdatio leprosi ꝛ cōtamīati ex tactu morticinij fiebat cū hysopo.vt hr in leuitico:ꝛ i b ptitet dauid se incurrisse leprāz ꝛ mortē spūalem. q Lauab me.i.lanes me aq tue gre: de q dr Ezech.xxxvj. Effundā sup vos aquā mūdā ꝛ mundabimi ab oibus inquinamētis vris. r Et sup niue dealbabor.qz dealbatio spūalis maior ē corpali ꝛ melior: qa ibidē idē ē cē maⁱ ꝛ meliⁱ q̄nto spūalia corpalib⁹ pferūt. Scdo petit dauid spm pphetie:q ab eo recesserat xpt peccata pdicta.d. s Auditui meo dabis gaudiū.i.des gaudium auditui meo p b q facias me audire auribus mentis reuelatōes tuas sic añ. t Et exultabūt ossa humi.i.tanta erit exultatio i mēte mea q redundabit ad corpus meum i terra būliatū:qz ex pnia:dauid iacuit i terra.ij.Reg.xij v Auerte fa.tu.ꝛc.vt nō aspicias ea amplⁱ ad puniēdū x Et oēs iniqtates meas dele.sic delent scripture de qb⁹ nō curat:ꝛ qz b nō pt fieri sine gra iustificāte.ió repetit petitionē iā positā de iustificatōe p graz:sic effectuose petentes replicāt suas petitiōes:ió dr. y Cor mūdū crea ꝛc. ꝛ dicit crea.qz gra iustificās de potētia sbiecti nō educitur z in aia a deo creatur. z Et spm rectū.i.recte tendētem in deum. a Innoua in visceribus meis.qō fit p gre restitutionem:scdo repetit petitionē de gratia pphetie dicēs. b Ne proijcias me a facie tua.subtrahēdo a me tua secreta. c Et spm sanctū tuū.s.pphēticum. d Ne auferas a me.mihi nō restituēdo:qz adhuc tūc carebat ipso: ideo subditur. e Redde mihi.ꝛc.i.salutare tuū me letificās. f Et spū principi.i.spūsancto. g Cōfirma me.pscueranter me a recidiuo. h Docebo iniqs. Hic pñr ad pdictā petitionē impetrandā inducit multiplex psuasio. Et pma accipit ex pte boni ad alios deriuādi cum dicitur.

h Docebo iniqs vias tuas.q.d.si mihi petenti gratiam restitueris hōies iniq ex pnia mea edocti penitebunt.ꝛ sequitur. i Vias tuas.i.mandata tua.

k Et impij ad te cōuertent.p penitentiā ꝛ dicunt impij pprie peccātes ꝛ deū:iniqui vo contra primū:tū frequēter vnū pro alio accipit. Scda psuasio accipit ex bono qō eueniet ipi dauid deū laudandū ex restitutōe sue iusticie: ꝛ hoc est quod dicitur. l Libera me de sanguinib⁹.i.a peno mortis quam incurri: pter effusionē sanguinū vtiq̄ alioꝛ occasiōe eiⁿ interfectoꝛ. m Et exultabit lingua mea iu.tu.videt q deberet dici misericordiā tuā. Ad hoc dicendū q in oībus dei opibus semp se cōcomitant misericordia et iusticia ꝛ ideo cum dr hic. n Iusticiā tuā. sub intelligit misericordia tempata:ꝛ sic fuit in ppōsito: qz licet dauid non habuerit tūc penā mortis quā incurrerat in pria psona.tamen ea habuit in psona filij sui de bersabee nati: vt habet.ij.Reg.xij.cū hoc etiā psecutiones graues sustinuit a filio suo absalon contra eū mota in penā huius peccati.sic dr ij.Regū. Suscitabo aduersum te malum de domo tua.

o Dñe la.me.ape.i.apias. vt supra dictum est.ꝛ in b petit dō restitutionē gre: qa illi soli q sunt in gratia possunt debite corā deo os suū aperire ad ipm laudandum.qz non est laus speciosa in ore peccatoris.Eccli.xv. Tercia psuasio accipitur ex pmptitudine ipius dauid ad satisfaciendū q notat cū dr. p Qm si voluisses ꝛc.i.paratus eram ꝛ sum facere. Circa qō sciendū q sacrificia veteris legis nō erant deo accepta de se:z tm ex fide ꝛ deuotione offerentium: pter qō dr Gen.iij. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera ei⁹:qz ñ respexit ad munera:nisi pp̄ bonitatē offerētis:ꝛ ió dauid añ remissionē pcti nō erat ista tu offerēdi:ita q sue oblatōes eēnt deo accepte remissio ātē pcti acq̄ritur ex cōtritione sufficiēti. ió sbdit. q Sacrificium deo spi.cōtri.ꝛc.qz sacrificia deo oblata nō erāt accepta:nisi pcedēte pritōe debita. Quarta āt psuasio accipit ex diuina vitate:qz deⁱ añ pmiserat dauid templū edificandū p filiū suū nascitur.ꝛ.vt hr.ij.Reg.vij.qō ipletū nō fuisset:z dauid pp̄ pctm vrie mortuⁱ fuisset:z m rigoze iusticie:ꝛ qz decet deū adimplē pmissuz ió hoc allegat dauid.d.

r Benigne fac dñe ꝛc.i. pcede magis z m dulcoze misericordie:q̄z z m rigoze iusticie s Syō.i.mōti syō:ꝛ q sit illa bōa volūtas oñdit.d. t Vt edificent muri irl̄m.i.muri tēpli i irl̄m p filiū meū:qō fuit edificatū i illa pte vbi est mōs syō: tū cū b clausit salomō irl̄m xplici muro:vt dcm fuit.iij.Reg.iij. v Tūc accep.sacri.iu.i.pⁿ restitutionez iusticie mee sacrificiū meū erit tibi acceptabile vel pr b referri ad sacrificia salomōis oblata tēplo edificato:q̄z acceptationē deⁱ oñdit p descensū ignis de celo sup ea.vt hr.ij. Paralyp.vij. x Tunc imponent sup altare ꝛc.extunc enim cum maiori deuotione ꝛ fiducia obtulerunt ibi sacerdotes sacrificia.

In ps.l. Miserere mei deⁱ:vbi dr i postil. Licet autem ista duo sint idem in re.

Additio.

Et hoc q culpa nō remittitur nisi per gratiā iustificā tem nō seqt q iustificatio per gratiaz.ꝛ remissio culpe sint idez in re:pout postil.vr arguere sed potius oppositū.naz cū gra iustificans sit causa remissiōis culpe sequit q iustificatio per gratiā se habeat ad remissionem culpe sicut causa ad effectū:ꝛ sic sequit q differat in re cū idē nō sit cā suiipius:sed veritas huius est q si gratie infusio:ꝛ remissio culpe fm substātiā actus cōsiderent idem

sunt: cū eodē actu deus largitur gratiā ⁊ remittit culpam Si vero cōsiderent ex parte obiectoꝝ sic differūt ſm differentiā culpe: q̄ tollit: ⁊ gratie q̄ infundit: ꝓma scōe. q. cxiij.

In eodem pō. vbi dicit in postilla. Vt iustificeris in sermonibus tuis.

Additio.

Promissio facta ipsi dauid a deo ante pcm̄ de hoc q̄ firmaret regnū eius ad posteros: ⁊ q̄ filius suus edificaret tēplū dñi: poterat adimpleri absq; hoc q̄ deus remitteret dauid culpā quā incurrerat. Dato em̄ q̄ dauid fuisset eternalit cōdēnatus: posset ex eo descēdere salomon vel ali⁹ fili⁹ q̄ edificaret tēplū ⁊ ad posteros descēdere regnū suū etiā vsq; ad xp̄m. Xps em̄ ex multis descēdit peccatoꝝ⁹. vt pz ex eius genealogia. vñ hoc q̄ dī. Vt iustificeris in sermonib⁹ tuis: nō bene intelligēdo exponitur. vt ꝓmissio tua mihi facta adimpleat. put postillatoꝝ exponūt. ꝫ p̄dicta verba melius vident exponēda ſm glosam. que in hoc loco sic dicit. Precat q̄ dauid vt parcat: vt sic impleat q̄ ꝓmisit de venia ingemiscētis. d. Quacūq; hora peccatoꝝ ingemuerit oīm iniquitatū eius nō recordabor. q. d. Ideo me mūda vt iustificeris in sermonib⁹ tuis: q̄ sunt de p̄nitentione venie ingemiscenti. Et vincas. i. convincas eos: q̄ dicunt q̄ nō pceres mihi: eo q̄ graviter peccauī. Cū iudicaris ab eis. Nec in glosa. Nec mirū si deus dī iudicari ab hoie. nā ſm glo. deus tante iusticie est: vt se cū hoie vellet iudicari. vnde Isai. v. ca. Judicate inter me ⁊ vineā meā. Si aūt dicat q̄ sermones illi de venia concedenda ingemiscenti fuerunt dicti p Ezechielē qui magno tpe fuit post dauid. Ad hoc dicendū q̄ etiā moyses q̄ pus fuit: hoc idē videtur asserе Exoō. xxxiiij. vbi dicit. Dominator dñe deus misericors ⁊ clemens et patiens: ⁊ multe miserationis ac verax: qui custodis misericordiā in milia auferens iniquitatē ⁊ scelera atq; peccata ⁊c. q̄ intelligit circa penitentes. In hebreo aūt vbi nos habem⁹. Et vincas cū iudicaris: habetur. Et mundes cū iudicabis: quod magis correspondet sensui p̄dicto: hoc ē dicere iustificando seu verificādo sermones tuos de venia cōcedenda: peccatoribus mundabis peccatorem. s. penitentē cum ipsum iudicabis ⁊c.

In eodem psalmo vbi dī in postilla. Dicit igit. Ecce em̄ veritatē dilexisti.

Additio.

Successio regni in filijs dauid ⁊ descēsus xp̄i de semine ei⁹ poterant impleri etiā si peccatū nō fuisset remissum ipsi dauid. vt dictū est. ꝫ verba hec. Ecce em̄ veritatē dilexisti mihi. incerta ⁊ occulta sapie tue manifestasti mihi. aliter vident exponenda. s. vt referant ad revelationem factā ipsi dauid penitenti p nathan ꝓphetā dicentem sibi. Dominus transtulit a te peccatū tuū. ij. Regum xij. ca. que quidē remissio erat incerta multū: imo fere oēs scientes gravitatē delicti ipsius dauid credebant oppositum. ꝫ erat vera ⁊ occulta apud sapientiā diuinā. ⁊ manifestata dauid per ꝓphetam: vnde dicit sic. Exquo remissio peccati mei. licet sit incerta hominib⁹ ⁊ occulta: tamen eā mihi manifestasti. Precor ergo vt eam ad perfectū in publicum adducas: vnde ꝓprie subiungit. Asperges me domine ysopo ⁊c. nam Leui. xiiij. vbi agitur de ritu leprosi mūdati: q̄ significat peccatorē cui iam culpa ē remissa. Legitur q̄ cum sacerdos inuenerit lepram esse mundatā: facit circa eū quedā cerimonialia: inter que cū hysopo aspergit leprosum illū iam mundatū vt ibi latius continet ad quē ritū referenda sunt verba dauid in hoc loco. q. d. exquo iā manifestasti mihi per ꝓphetā occulta sapie tue. s. remissionem peccati mei p quā sum vere mūdatus ꝛz occulte: iam nō restat nisi vt ritu sacerdotali asperges me ysopo. ⁊ mūdabor. s. in publicum.

Replica.

In psalmo. Miserere mei de⁹. Burgē. de remissionis culpa: ⁊ iustificatōis identitate volens aliquid dicē ꝫ postillatorē sese inuoluit dicens ꝓmo iustificatione forē cām remissionis: ex hoc arguit q̄ nō sunt idē in re: q̄ nihil ē causa suipsi⁹. ꝫ illud dictū suū nō videt habere veritatē. q̄ prior ē de cōi lege remissio q̄m iustificatio: ideo vulgo dī q̄ expulsio vicij virtutis meretur ingressum. nullū aūt posterius ē causa prioris vt sic. Dicit scōo q̄ ē idē actus remissio ⁊ iustificatio. q̄ dictū etiā nō videt verū. q̄ stat q̄ detur gra ⁊ nō remittat culpa: sicut in btē virginis cōceptione iuxta doctrinā schole fratrū minoꝝ. Unde de idētitate ⁊ distinctione remissionis culpe ⁊ infusionis gre siue quo ad actū siue quo ad obiecta: grādis disputatio ē inter scotistā et thomistā. vide de hoc scotum. lib. iiij. dist. xvj. q. ij.

Ad victoriā psalmus da uid q̄n venit ad eum doech idume⁹ ⁊ nunciauit sauli ⁊ dixit ei: venit dauid in domum abimelech.

In eodē psalmo circa passum illum. Vt iustificeris in sermonibus tuis. cū postillatoꝝ exponit eum de verificatōne ꝓmissorum factoꝝ ipsi dauid de firmitate regni sui ad posteros ⁊c. Burgēsis exponit de veritate sermonum dñi q̄bus dī. Quacūq; hora pcōr ingemuerit ⁊c. sed replicat ꝫ se q̄ illi sermones de venia cōcedēda ingemiscēti fuerūt ezechieli lōge post tpa dauid dicti: nō igit dauid potuit ea exēplariter allegare ió adducit aliā auctoritatē de Exo. xxxiiij. ꝫ illi sermones nō sunt ꝓprie dei. ꝫ moysi. ⁊ sic esset sensus. Vt iustificeris in sermonib⁹ moysi. cui⁹ ꝓprie sunt vt pz in loco allegato. Per idē pz quātū valeat q̄ Burgē. subdit circa versum. Ecce em̄ veritatē dilexisti. nā stante iudicio hoīm q̄ ꝓpter gravitatē pcti dauid deus nō ꝓmittit filiū suū regnare post ipm̄ nec xp̄m nasci ex ei⁹ semine optime locū hz expositio postil. q̄ aūt hoies habebant illā opinionē oñdit Burgen. circa psalmū. Dñe probasti. allegans ad hoc illud psalmiste. Multi dicūt anime mee nō ē salus illi in deo eius.

Psalmus. lj.

Quid gloriaris. Huic psal. ꝓmittit talis ti. i hebreo Ad victoriā pō. dauid qñ venit doech idumeus. et annūciauit sauli ⁊ dixit ei. venit dauid in domū abimelech ⁊ in trāslatione Hiero. ponit ti. eiusdē sñie: ꝛz verba aliquātulū sint mutata. De hac aūt annūciatione habetur. j. Regū. xxij. quia cum saul turbatus de hoc q̄ dauid euasisset manus eius cōquereret de seruis suis tanq̄ fautoribus ipsi⁹ dauid: iste doech dixit sauli q̄ viderat dauid in domo abimelech sacerdotis ⁊ q̄ dederat ei panes ⁊ gladium adiungens etiā falsum ſm opinionē aliquoꝝ: sicut modus ē relatoꝝ. s. q̄ abimelech cōsuluisset p dauid deū: tñ cōtrariū videt mihi ꝓbabilius. s. q̄ cōsuluit sicut ibidē pleni⁹ fuit expositū: ꝓpter qō saul iratus iussit sacerdotes vxores ⁊ paruulos eoꝝ interfici: ⁊ ciuitatē eoꝝ destrui: cuius iussionis doech cū suis satellitib⁹ fuit executor. vt ibidem hī. ⁊ de hoc fecit dauid psalmū istū. ⁊ diuidit i duas partes. q̄ ꝓmo malicia doech arguit. scōo innocentia dauid oñdit vt opposita iuxta se posita magis eluceſcant. ibi. Ego aūt. Prima in tres. q̄ ꝓmo dauid arguit doech malicia. scōo p̄dicit penam: ibi. Propterea destruet te. tercio oñdit vtilitatis cōsequētia. ibi. videbūt insti. Circa primū dicit. a Quid gloriaris in malicia. q. d. hec est pessima gloria q̄ ꝓpria ē illoꝝ q̄ peccant ex certa malicia ⁊ habitu signū em̄ habit⁹ generati ē delectatio in ope. ij. ethico. ꝓt qō dī Prouerb. j. Qui letant cū malefecerint. ⁊ exultant in rebus pessimis. b Qui potēs es in iniquitate. i. potenter exercuisti iniquitatē sacerdotes vxores eoꝝ ac paruulos occidendo. vt dictū est. In hebreo ⁊ in translatione Hieronymi sic habet. Quid gloriaris in malicia potens in misericordia dei tota die. ita q̄ li tota die qō est principium versus secūdi in trāslatione nra ē finis primi in hebreo ⁊ in trāslatione Hiero. ⁊ ē sensus. Quid gloriaris in malicia potens. i. qđ gloriaris eo q̄ malicia tua potenter exercuisti in opere ⁊ in sacerdotum occasione. Misericordia dei tota die. i. misericordia dei que tota die sustinet te in vita. debuisset te retraxisse a tanta malicia.

c Tota die iniusticiã cogitauit lingua tua. In hebreo et in rrãslatõe hiero. sic incipit versus iste. Insidias cogitauit lingua tua. tñ nõ mutat smia. iste eñ doech q̃si cõtinue insidiabat dauid ꝛ amicis eius ipsos sauli falso accusando. qõ erat iniustũ. d Sicut nouacula acuta fecisti dolum nouacula bene acuta aufert pilos q̃ si isensibilit. Doech autez sic dolositates suas colorabat q̃ saul nõ ꝓcipiebat: ꝛ qz faciebat hoc ex habitu: q̃ causat delectationẽ in opevt dictũ est: iõ sequit. e Dilexisti malicią ꝛc. et pz lr̃a vsq; ibi. f Dilexisti oĩa verba ꝓcipitatõis. i. verba saulis q̃bus ꝓcipitanter ꝓcepit sacerdotes occidi: ad qõ eũz induxisti. g Lingua dolosa. vt pz ꝓ ꝓdicta. h Propkea. Hic ꝓñr dauid i spũ ꝓpketico ꝓdixit ipl9 doech penã dicẽs. Propterea de9 destruet te in finẽ: licet mõ sis potens cũ rege. i Euellet te ꝛc. animã de corpore auferẽdo: qõ fuit impletũ in mõte gelboe: vbi doech iusto dei iudicio inkfecit se. put dictuz fuit ꝓ Regũ. vltimo. k Et radicẽ tuã de terra viuẽtiũ. hoc fuit impletũ qñ dauid fecit interfici filiũ doech in q̃ sperabat post mortẽ suã manere. sicut in q̃dã radice remanẽtevt dictũ fuit. j. Reg. vlti. ꝛ. ij. Reg. j. l Videbũt iusti. Hic ꝓñr ponit vtilitatis ꝓñtia: qz iusti videtes punitionẽ iniq̃x: ex hoc magis firmant in bono: ꝛ cõtẽnunt ꝓsperitatẽ maloꝝ. ꝛ hoc ẽ qõ dr̃. l Videbũt iusti. s. doech destructionẽ. m Et timebũt. magꝫ offendere deũ q̃ ante. n Et sup eum ridebunt. cõtẽnentes ei9 ꝓsperitatẽ ꝓteritã. o Et dicẽt ꝛc. ꝓ bona merita. p Sed sperauit ꝛc. q̃s male acq̃siuit sauli adulando et munera ab illis q̃ hẽbant negociari cũ rege male accipiẽdo. q Et ꝓualuit ad tps: qz inter seruos saul erat potentissim9: vt hz̃. j. Reg. xxij. r In vanitate sua. qz ꝓsperitas eius trãsiuit velut vmbra. s Ego aũt Hic ꝓñr ostendit ipsi9 dauid innocentia. qz ꝓpter doech et saulis maliciã nõ reliq̃t suã innocentiã: qõ pz ex ℞ q̃ sauli bis in sua manu tradito bis a morte pepcit. vt hz̃. j. Regũ xxiiij. ꝛ. xxvj. ꝛ hoc ẽ qõ dicit. s Ego aũt ꝛc. nõ ẽ ꝓ hoc intelligendũ q̃ aliq̃ arbor oliue esset iuxta domũ dei: quia ꝓcipit Deut. xvj. Non plantabis lucũ iuxta altare dñi dei tui: neq; vllã arborẽ: ꝛ ꝓ oliuã fructiferã ℞ intelligit oleum qõ de fructu oliue exprimit q̃ lucerne in domo dei replebant. Vñ qõ dr̃ Leuit. xxiiij. Precipe filijs isrl̃ vt offerant oleũ de lignis oliuarũ purissimũ ad ꝓcinnãdas lucernas istarũ aũt lucernaꝝ alique ardebãt de nocte ꝛ de die: licet plures arderẽt de nocte: est igit sensus s Ego aũt sicut oliua ꝛc. i. sicut fructꝰ olive est fomentũ luminis ꝓtinue in domo dei: sic̃ innocẽtia mea lucebit corã deo nec extingue tur ꝓ doech vel saul' neq̃cią. t Speraui in misc. ꝛc. i. nõ tm̃ in vita ꝓñti ꝛ etiã in futuro. iõ subdit. v Confitebor tibi in sc̃m. ꝓfessione laudis x Quia feciſti. in miscoią in ꝓñti. y Expectabo ꝛc. in futura retributõne iustoꝝ. z Qm̃ bonũ ẽ ꝛc. q̃ laudãt cõtinue nomẽ tuũ: ꝛ in cõspectu iniq̃x nõ ẽ bonũ: q̃ frequẽter ꝟbis ꝛ factꝫ blasphemãt ipm̃. Moraliꝛ ãt posset exponi psalmꝰ iste de q̃libet iniq̃ detractore: q̃ ꝓ detractões ꝛ adulatões suas excitat aliquẽ potentẽ ad innocentũ ꝓsecutionẽ: ꝓ q̃ cõsequit finaliter penã eternã: et cũ hoc aliq̃n tpalẽ. ꝛ ad ℞ cõsideratis ꝓdictis põt defacili applicri literara huius psalmi.

In psalmo. lj. Quid gloriaris. vbi dicit in postilla. Circa primum dicit.

Additio.

Littera hebraica sic hz̃. Quid gloriaris in malicia o potens miscõia dei tota die. qõ sic exponit Abenhazra: ꝛ bene vt videt. o potens. i. doech qui potens erat apud regem saul. Quid gloriaris in malicia. i. in uanũ gloriaris i tua malicia me psequendo. naz misericordia dei tota die est. q̃ me ꝓpreget a tua ꝓsecutione: qõ cõsonat cũ fine psalmi vbi dicit Ego aũt sicut oliua ꝛc. speraui in misericordia dei.

Psalmus. lij.

Dixit insipiẽs hic psalmo in hebreo ꝓ mittitur talis titulꝰ Ad victoriã sup mahalat eruditio dauid. Et dicũt aliqui hebrei q̃ mahalat ẽ hic nomen instrumenti musici cui appropriabat cantus huiꝰ psalmi. Alij aũt dicunt q̃ significat choꝝ ꝛ hoc modo accipit Hiero. in translatione sua: vbi ponit talẽ titulum. Victori per choꝝ eruditio dauid. Fin ergo hãc significationẽ quã credo veriorẽ: sensus huiꝰ tituli est q̃ dauid fecit hũc psalmũ decantandũ a choro leuitarũ cũ quodaz conatu victorie sicut supra frequẽter est expositũ. In aliquibus bibliis titulo ꝓdicto addit ꝓ amalech. ℞ hoc ẽ falsum: qz hebreus ꝛ hiero. nõ hñt. nec psal. iste fuit factus ꝛ amalech: vt videbit in ꝓcessu. Sciendus ℞ q̃ psal. xiij. est multũ silis isti in smia ꝛ verbis vt pz intuenti: ꝓpter qõ dicit Rab. sa. q̃ dauid fecit hũc ps̃. ꝛ Tytũ q̃ destruxit tẽplũ scõm: ꝛ pplm iudaicũ partim interfecit ꝛ ptim captiuauit sicut fecerat psal. xiij. ꝛ nabuchononosoꝛ regẽ babylonis. qui primũ tẽplũ destruxit ꝛ pplm captiuauit. Dicit etiaz Ra. sa. q̃ in aduentu messie tẽplũ reedificabit ꝛ iudei perorbẽ dispersi ibi in momẽto cõgregabunt. Sed boc ẽ falsum ꝛ erroneũ: vt supra dictũ ẽ frequenter. ꝓpt qõ ps̃. iste põt exponi de afflictõe iudeoꝝ ꝓ regnũ grecoꝝ quo multi iudei fuerũt interfecti ꝛ multi captiuati: ꝛ maxime tpe antiochi illustris ꝓpter cui9 tyrannidẽ iudei: q̃ remãserant in terra fugerũt ad montes: ꝛ ad alia loca relinquẽtes oia q̃ hẽbant in ciuitatib9 ꝛ villis. vt hz̃. j. Mach. ij. ab hac autẽ miseria seu captiuitate fuerũt sublevati ꝓ machabeos qui ciuitatẽ ꝛ templũ recuperauerũt: ꝛ infideles de iudea finibus eiecerũt. qõ ꝓuidens dauid in spũ fecit hũc psalmũ q̃ diuidit in q̃tuor partes: quia primo describit grecoꝝ ꝛ specialiter antiochi malicia. secundo examinatio diuina: ibi. Deus de celo ꝓspexit. tercio debita pena: ibi. Nõne sciẽt. ꝛ quarto liberatio ppli ex dei misericordia. ibi. Quis dabit. Circa primũ dr̃.

a Dixit insipiens. i. antiochus.

b Non ẽ deus. qz cultũ veri dei amouit de hierlm ꝛ ciuitatibus iudee. ꝛ idolũ posuit sup altare dei. vt habet primo Mach. j. ꝛ sic facto ꝛ verbo negabat verũ deũ. c Corrupti sunt. peccato luxurie. greci eñ erant luxuriosi. et de antiocho nobili q̃ fuit figura antixpi dr̃ spãliter Dan. xj. c. ꝛ erit in cõcupiscentijs feminarũ. d Et abominabiles facti sunt. peccato ydolatrie. qõ vocatur abominatio frequenter in scriptura. ꝛ de antiocho dr̃. j. Mach. j. q̃ edificauit abominandũ ydolũ sup altare dei. e Non est q̃ faciat bonũ. s. meritoriũ. quod fieri nõ potest sine fide ꝛ charitate. licet aliquãdo facerent aliquod bonum de genere. Non est vsq; ad vnũ hoc nõ est in hebreo: nec in trãslatione hieronymi. sed infra ponit vbi exponetur.

f Deus de celo. Hic ꝓ̃r ponit examinatio malicie cum dicit. Deus de celo ꝛc.qz nihil penit⁹ latet ipm:ꝛ hoc specialiter dr̃ ꝺ illos q̃ negabãt diuinã ꝓuidentiã se extẽdere ad actus humanos. g Vt videat si ẽ intelligẽs.p verã cognitionẽ. h Aut requrens deũ.p bonã opationẽ q̃les autẽ inuenti fuerint subdit. i Oẽs declinauerũt.a rectitudine iusticie. k Simul inutiles facti sũt.i.inepti ꝓsecutionẽ vite beate:sicut medicina dr̃ inutilis: q̃ est inepta ad cõsecutionem sanitatis. l Nõ ẽ q̃ faciat bonum:exponat vt.s. m Non est vsq; ad vnũ.qõ dupl'r exponitur.vno mõ inclusiue. vt sit sensus q̃ nec vnicus talis repit in eis.s.in hoibus antiochi: qz sine fide ipossibile ẽ placẽ deo. Heb.xj. Alio mõ exclusiue.vt sit sensus. In oibus ppl'is nõ ẽ nisi vn⁹q̃ de deo habeat legem verã ꝛ cultũ.s.ppl's iudaicus:cui data fuit lex i mõte synai.de q̃ datione dr̃.j.ps.cxlvj. Non fecit taliter oi natõi ꝛ iudicia sua nõ manifestauit eis. n Nõne scient. Hic ꝓ̃r ponit determinatio pene debite cũ dr̃. Nõne scient ꝛc. q.d.imo ipsi sciẽt dei iusticiã ꝓpene infligende expientiã. vñ in ꝓsona taliũ dr̃ Sapie.v. Lassati sum⁹ in via iniq̃tat; ꝛ pditionis ꝛc.ꝛ subdit postea.talia dixerũt hi q̃ in iferno positi sunt. o Qui deuorãt ꝛc.i.ita delectant in spoliatione ꝛ occisione innocentũ.acsi comederẽt bonũ cibum. p Deũ nõ inuocauerũt.qz nõ crediderũt in eũ.ꝓpt qõ dr̃ Roma.x. Quõ inuocabũt eũ in quẽ nõ crediderũt. Illic trepidauerũt ꝛc.Fm qõ scribit Prouerb.xxviij. Fugit impius nemie ꝓsequẽte. ꝓpt eñ mala q̃ fecerũt timẽt in oñi loco sibi insidiari:ꝛ in oi cibo ipotionari. ꝓpt qõ dicit boe tius.iij.de ꝓsolatõe de dyonisio tyrãno:q̃ ꝓpt mala q̃ fecerat erat in cõtinuo timore sortis sue piculoz exptus tyrãnus regni met⁹pendẽtis sup verticẽ gladij terrore ꝛ simulauit:cũ eñ q̃dã amic⁹ suus diceret eũ felicẽ fecit eũ sedere in solio regali:ꝛ optima cibaria fecit apponi:ꝛ super ea put sedẽtis gladiũ acutissimũ tenui filo appendi:quẽ pci piens ille q̃ sedebat nullo mõ comedere poterat:ꝫ p timore timebat ꝛ pallebat:tũc dixit ei dyonisius. Quõ dicꝫ me felicẽ:q̃ continue sum in tali statu q̃li tu es mõ. r Qñ de⁹ dissi.ꝛc.i.ꝟtutẽ eoz. Qui hoib⁹ placẽt.sicut sunt vane glorioſi applausu hoĩm:ꝛ adulationib⁹ delectati de diuio bñplacito nõ curãtes. In heb.hĩ. De⁹ dispget ossa obsidẽtiũ te.ꝛ in trãslatõe biero. Circũdãtiũ te ꝛ idẽ ẽ:ꝛ referr̃ ad antiochũ ꝛ ei⁹ exercitũ q̃ obsedeſt ꝛ destruxerũt ciuitates iudee:ꝫ ipsi postea fuerſt fugati ꝛ debellati a machabeis. ꝛ antiochus miserabilit mortu⁹ fuit in montib⁹.cadẽs eñ de curru habuit ossa collisa.ꝛ tandẽ miserabilr mortuus ẽ vt hĩ.ij. Machab.ix. s Cõfusi sunt ꝛc.intantũ eñ fete bat antioch⁹ ex lãguore a deo imisso:q̃ ei⁹ fetore exercitus grauabat vt ibidẽ hĩ:qõ erat maxia cõfusio sibi ꝛ toti exercitui t Quis dabit. Hic ꝓ̃r describit ppl'i liberatio ex dei mia:ꝛ loquit dõ ꝓ modũ optantis ad exprimẽdũ desiderũ huj⁹ liberatõis dicẽs. t Quis dabit ex syon.i.ex habitantib⁹ seu ministrãtib⁹ in tẽplo:qõ erat i mõte syon. v Salutare isrl'.i.remediũ ꝺ̃ antiochũ ꝛ ei⁹ exercitũ: ꝛ ꝫ fuit adimpletũ qñ dñs dedit cõstantiã ꝛ audatiã matathie ꝛ filijs ei⁹ ad pugnãdũ ꝓ ppl'o:q̃ matathias fuit sacerdos ministrãs in tẽplo ꝛ mansit in hierl'm:vt hr̃.j. Machab.ij. x Cũ cõuerterit dñs ꝛc.inductã ꝓ antiochũ. y Exulta bitur iacob ꝛc.qõ factũ fuit qñ iudas machabe⁹:ꝛ ppl's q̃ erat cũ eo recupata ciuitate mũdauerũt tẽplũ reedificãtes altare:ꝛ sup illud offerẽtes cũ gaudio magno.vt habetur j. Mach.iiij.vñ ibidẽ dr̃. Facta est leticia in ppl'o magna valde. Noraliter añtẽ põt exponi ps̃.iste de q̃libet peccatore in malis suis obstinato.q̃ lz confiteat deũ vbis:negat tñ factis.fm illũ apl'i ad timo.j. Cõfitent se nosse deũ: factis añt negãt:cui⁹ malicia de⁹ examinat ꝛ punit:ꝛ innocentẽ de manu ei⁹ eripit:ꝛ huic snie defacili cõsideratis ꝺictis põt litera applicari.

a Illic trepidauerunt timore vbi nõ fuit timor. Qñ de⁹ dissipauit ossa eoz qui hominib⁹ placent. cõfusi sunt q̃ de⁹ sprevit eos. Quis dabit ex syon salutare isrl': x cum conuerterit deus captiuitatem plebis sue: exultabit Jacob et letabitur israhel.

In psal.lij. Dixit insipiens vbi dicitur in postilla. Propter qõ ps̃.iste.

Additio.

Psalmus iste magis ꝓprie põt exponi ꝺ̃ supposita veritate fidei de antixp̃o:et de afflictione fideliũ ꝓ ipsius tyrannicã potestatem:cuius antixp̃i figura fuit antiochus:put cõmuniter tenet a qua afflictione maxima liberandi sunt ꝓ xp̃m. Ad quod attendendũ est ꝙ sicut in ps̃. xiij.q̃ ꝓ maiori parte assimilat huic: agitur de iudeo xp̃o in persona tenente:q̃ rõne de ipso iudeo ꝓprie dicitur. Dixit insipiens in corde suo:nõ est deus.put in additione super eundẽ ps̃.fuit ostensum:sic in hoc ps̃.agitur de antixp̃o cui⁹ principalis ꝛ ꝓpria nequicia cõsistit in negando xp̃m esse deũ.ꝛ sic ꝓprie de ipso posset dici. Dixit insipiens in corde suo nõ est deus.nã licet antixp̃s in ore suo verũ deũ ꝓfiteatur esse in mũdo cũ legẽ penthateucã asserat verã esse.cuius legis cerimonialia ꝛ iudicialia ꝛ hmõi restaurare attentabit:vt doctores cõiter dicunt: in q̃ lege manifesta sunt testimonia de deo:nihilominus tñ in corde deũ negat verũ negando xp̃m esse verũ deuz eo modo quo supra fuit expositũ in ꝓdicta additione.vnde isti duo psalmi admirabilicẽ correspondẽt sicut ꝓmũ et vltimũ vnius rei:nã sicut ꝓsecutio iudeoꝝ facta in capite xp̃o fuit ꝓma et principalis inter oñs ecclesie ꝓsecutiones: sic ꝓsecutio antixp̃i est vltima ꝛ maxime principalis inter ꝓsecutões ecclesie in xp̃i mẽbris ꝙpetratis. Et iõ iste psalmus distinguendus est ꝛ exponẽdus sicut cõpar suus.lxxj.exceptis duob⁹ versibus:qui nõ ponunt eodẽ modo in vtroq; psal.s.quia vbi dicit in psal. Qñ dñs in generatõe iusta ẽ. consiliũ inopis cõfudisti: qñ deus spes eius est: in ꝟ ps̃. legitur. Qñ deus dissipauit ossa eoꝝ q̃ hoibus placẽt cõfusi sunt:qñ deus sprevit eos. Primus versus fuit expositus in additione super ꝓdictũ psalmũ applicãdo illa verba ꝓprie ad iudeos.q̃ consilia xp̃i inopis cõtẽpserũt: vide ibi. Sed versus cõtentus in hoc psalmo.s. Qñ deus dissipauit. ꝓprie applicat impijs adherentib⁹ antixp̃o quoꝝ ossa.s.mẽbra erunt dissipata quia separata a regno dei ꝛ etiã inter se cõfracta in contrariũ mẽbroꝝ xp̃i:cuius os nemo confregit:vt in epistola ad Tymo.ij.ca. vnde quia hec ꝓsecutio vltima terminat in sepatione perfecta mẽbroꝝ xp̃i a dyabolo ꝛ antixp̃o ꝛ eoꝝ mẽbris. Idcirco postq̃ dic psal. dixit de reprobis qñ deus dissipauit ossa eoꝝ.qui hominibus placent.s.antixp̃i ꝛ sequaciũ eius:q̃ hoibus placebũt largiendo eis bona tpalia: de q̃bus dicit. Qñ deus dissipauit.i.sprevit. Eos statim subiunxit de electis. Quis dabit ex syon salutare israel ꝛc.iuxta illud Matb.xxv. Jbũt in vitã eternã. ꝛ sic confundit manifeste insipiens.s.antixp̃s.qui dicebat in corde suo. Non est deus. que quidem verba.s. Quis dabit ex syon ꝛc.ꝛ cum auerterit dñs captiuitatem plebis sue.que in vtroq; psalmo finaliter contin̄etur:denotant salutẽ vniuersalem fideliũ: put fuit in passione xp̃i fm sufficientiã:ꝛ erit in aduentu secundo q̃tuz ad omnes electos:qõ nõ ꝓprie põt dici de liberatõe a captiuitate babylonica:nec ab oppssione antiochi:cũ i vtraq; populus israheliticus erat dispsus per orbem. ꝛ sic tales liberationes non erant vniuersãles. Cetera autem con-

tenta in hoc pſ. facilliter applicant ꝓposito ex his que dicunt in postilla. & etiam in additione supradicta mutatis mutandis ꝛc.

¶ In eodem pſ. vbi dicitur in postilla. Non est qui faciat bonum. Additio.

Veritas hebraica in hoc loco sic hz. Nō ē q̄ faciat bonū: nec etiā vn⁹. cui⁹ sensus ē: nā licet etiaz in tpe antixpi aliq̄ boni: q; tñ erūt pauci numero: idcirco in nihilū reputant. iuxta pbm. ij. phisy. qō modicuz est ōsi nihil reputat.

¶ Explica.

Circa psalmū

a Dixit insipiens. ostendit Burgē. suā insipientiam: sicut supra circa pſ. eiusdē ꝓncipij & ibi vide correctōez

¶ Psalmus. liij.

b Deus in nōie tuo. Huic pſ. ꝓponit talis titulus in hebreo. Ad victoriaz in organis eruditio dō. qñ venerunt zyphei & dixerūt sauli. Nonne dō⁹ absconditꝰ ē apud nos vt hī. j. Regū. xxiij. & xxvj. q̄uis em̄ eēnt de tribu iuda: sicut & dō⁹ tñ in fauorē regis voluerūt eū tradere in manꝰ eiꝰ. & sic ex ꝑ ti. pz actor & materia huiꝰ psalmi in generali. ꝑ hoc autē q̄ dī: in organis. signat q̄ cantꝰ huiꝰ psal. appropriatus erat huic instro musico. q̄ dī organa. titulus etiā ꝓsiliis ponitur in trāsla. hiero. ꝗ ponit ibi psal. ſ. cantꝰ ꝑ instrō: sic dictū fuit supra psal. xxij. Diuidit aūt iste psal. in duas ptes. q; ꝑ dauid ponit suā deꝓcationē. scōo vt sit magis exaudibilis facit deo votū seu ꝓmissionē: ibi. Voluntarie. Circa ꝓmū dicit.

a Deus in nomie tuo. i. in vtute noīs tui a me inuocati.

b Saluū me fac. a zyphei mihi insidiantibꝰ: & saule et viris eiꝰ me ꝓsequētibꝰ.

c Et in vtute tua iudica me. i. ꝑ me conseruās meā innocentiā: & puniens eoꝝ maliciā.

d Deus exaudi oratiōnē meā. ꝑ cōdescensum tue salutionis.

e Auribꝰ ꝓcipe vba oris mei. loquit de deo more hoīs. q̄ inclinat aurē ad petitionē quā vult exaudire.

f Qm̄ alieni insurrexerūt aduersuz me. i. zyphei volētes me ꝓdere: et in ꝗ alienati sūt a me. q̄uis sint de tribu mea

g Et fortes q̄sierūt aiaz meā. i. saul rex & exercitus eius.

h Et nō ꝓposuerūt deū añ ꝓspectū suū q; dei timore post posito q̄runt me innocentē interficē.

i Ecce em̄ deꝰ adiuuat me. i. spero q̄ me adiuuabit in hac tribulatione.

k Et dñs susceptor est anime mee. i. ꝓseruator vite mee.

l Auerte mala inimicis meis. i. auerte a me mala ab inimicis ꝫ me cogitata: et cōuerte sup eoꝝ capita. sm̄ q̄ dicit Prouer. xj. In insidijs suis capient iniqui.

m Et in veritate tua disperdes illos. ita q̄ nō possint ꝓficere q̄ cogitāt ꝫ me sicut veraciter ꝓmisisti innocentiā conseruare.

n Volūtarie. Hic ꝓpr dauid ꝓmissionē deo facit: vt sua deꝓcatio sit magis exaudibilis dicēs. Voluntarie sacrificabo tibi. sacrificiū laudis: & etiā sacrificiū legis. q̄ potero ad locū diuini cultus accedere. q; ꝓtunc nō poterat. eo q̄ exul & fugitiuus erat.

o Et cōfitebor ꝛc. i. cōfitebor noī tuo dñe cōfessione laudis bonitatē quā mihi exhibuisti.

p Qm̄ ex oī tribulatōe eripuisti me. de ꝓterito ex quo

Ad victoriā organis eruditio dauid q̄n venerūt zyphei & dixerūt sauli: nōne dauid absconditꝰ est apud nos.

¶ Psal. liij.

a Deus in nōie tuo saluū me fac: & in vtute tua iudica me.

b Deꝰ exaudi oratiōnē meā: auribus

c ꝓcipe vba oris mei.

d Qm̄ alieni insurrexerūt aduersuz me & fortes q̄sierūt aiaz

e meā & non ꝓposuerūt deū

f ante ꝓspectū suū. Ecce enī

g deꝰ adiuuat me: & dñs susceptor ē aie mee.

h Auerte mala inimicis meis: & in

i veritate tua dispde illos.

k Uolūtarie sacrificabo tibi & cōfitebor noī tuo dñe q̄m bo

l nū ē. Qm̄ ex oī tribulatōe

m eripuisti me: & sup inimicos meos despexit oculꝰ meꝰ.

¶ Victori in psalmis eruditio dauid. liij.

a Exaudi deꝰ orationez meā & ne despexeris

b deꝓcationē meā: intē de mihi & exaudi me. Contristatus sum i exercitatōe

c mea: & cōturbatꝰ sum a vo

d ce inimici & a tribulatione

e peccatoris. Qm̄ declinauerūt in me iniq̄tates: & in

f ira molesti erāt mihi. Cor

g meū ꝓturbatū ē in me & for

h mido mortis cecidit super

i me. Timor et tremor venerunt sup me: & contexerūt

k me tenebre. Et dixi quis dabit mihi pennas sicut columbe: et volabo et re-

l quiescam. Ecce elongaui fugiens: et mansi in so-

m

n

o

p

spero q̄ sic fiet de futuro: & ideo subdit. q Et sup inimicos meos despexit oculus meꝰ. i. ꝑ nihilo cōputaui eoꝝ insidias ꝫ me cōfidēs de tua bonitate nō de meis meritis vel vtute. Moraliter aūt pōt exponi iste pſ. ꝫ relatores pessimos excitantes potentes ꝫ innocētes: q̄ insidias innocentes euadūt ex diuina bonitate.

¶ In pſ. liij. Deꝰ in nōie tuo vbi dicit in postil. & super inimicos meos despexit oculus meus.

Additio.

In hebreo hz. Et sup inimicos meos respexit oculꝰ meꝰ q̄ō intelligenduz est cōmō q̄ dī. Iterabit iustus cum viderit vindictam ꝛc.

¶ Psalmus. liij.

Exaudi deus. Huic psal. ꝓmittit talis titulus in hebreo. Ad victoriaz in organis eruditio dauid. Et ē sensus q̄ dō eruditꝰ a dño fecit hūc psalmū ad eruditionem aliox: q̄ psal. decantandus ē in organis cū q̄dā conatu victorie: sic frequēter expositū ē. ō. Titulus aūt hiero. ē eiusdē sniē licz aliquātulū differat in lra q̄ talꝰ est. Victori in psal. eruditio dō. De materia vo huiꝰ pſ. varie dī ꝫm illud q̄ videt mihi ꝓbabiliꝰ & magis cōsonū lre ē: q̄ dauid fecit hūc pſ. grās agēs deo: q̄ fugiēs de ceila saluatꝰ fuit de manibꝰ saul. q̄ volebat eū in ceila obsidē & de manibꝰ ppli ceile. q̄ disponebat eū sauli tradē. vt hī. j. Reg. xxiij. cū tñ saluasset ppl'm illū ō manibꝰ philistinoꝝ vt hī ibidem. Igit iste psal. diuidit in tres ptes. q; ꝑ dauid orando suū piculuz exprimit: scōo ceile ppl'm arguit: ibi. Precipita dñe. tercio circa se diuinū bñficium recolit: ibi. Ego aūt. Circa ꝓmū dei auxiliū inuocat. d. a Exaudi deus oratiōnē meā. & ꝗter eandē sniam replicat subalijs verbis ad ostendendū magnū affectū siue orōnis. secundo cām allegat. d. b Cōtristatus sum ꝛc. i. eo q̄ ꝑ exercitū armoꝝ liberauī ceile ppl'm: & tñ tanq̄ ingratus voluit me tradere in manus saulis. c Et cōturbatus sum a voce inimici. ſ. saulis q̄ dixit me obsidere in ceila: vt audiui. d Et a tribulatione pcōris. i. a tribulatōe mihi ꝓparata ꝑ dolū ppli ceile q̄ in hoc peccauit grauissime. e Qm̄ declinauerūt ꝛc. illi em̄ q̄ volebāt eū tradere in manu saul dicebāt eū reū lese maiestatis q̄rendo malū saulis: ꝓpter q̄ nō debebāt eum saluare: licz pugnasset ꝑ eis. f Et intra molesti erāt mihi: q̄uis nō meruissem: ꝗ magis oppositū. iō subdit. g Coꝝ meū ꝛc. ex istoꝝ dolo & etiā meo piculo. iō subdit. h Et formido mortis ꝛc. tū ꝓpter potentiam saulis me ꝓsequētis: tū ꝓpter nequitiā ppli tradē me disponētis. i Timor. in corde. k Et tremor. in coꝝde poze causatꝰ ex timore. l Venerūt sup me. ꝓpter predicta. m Et cōtexerūt me tenebre. i. aduersitates durē aduersantes em̄ in sacra scptura frequēt tenebre noiant n Et dixi q̄s dabit mihi pēnas ꝛc. timuit em̄ dauid ne clanes clauderēt portas: & sic nō posset exire ꝑ sua voluntate ad saluandū se & viros suos q̄ erāt cū eo: q; tñ de ciuitate exijt. iō subdit o Ecce elōgaui fugiēs. saulēt ppli ceile

p Et mansi i solitudine. i. in deserto sm̄ q̄ hī. j. Reg. xxiij.

q Expectabã eũ ꝛc.q.d.licet manus saulis ptũc euasissem tñ magis cõfidebam de ꝓtectione dei ꝙ de asperitate deserti:qz saul postea q̃siuit eũ sup abruptissimas petras q̃ solis ibicib⁹ puie sunt.vt hz.j.Reg.xxiij. r ℨ pusillamitate spũs.i.a timore nimio cũ erã in ceila reclusus.

s Et tempestate.s. saulis volentis me ibi obsidẽ. t Precipita. Hic ꝓnter dauid arguit populuz ceile: t primo describit eoz culpã.t scõdo penã debitã:ibi. Deniat moꝛs. Circa primum dicit ozando. t Precipita dñe ꝛc. .i.fac hitatoꝛes ceile ita p̃cipitant loqui t discoꝛdant ab iuicẽ: q nõ possint pficere suã ꝓditionẽ tradendo me manibus saulis. v Qm̃ vidi.i. certitudinaliꝭ intelleꝛi ꝙ Iniq̃tatẽ ꝛc. qz q̃runt me inique tradere ℨdicentes innocentie mee.vt ptz ꝑ ꝓdicta:vel dicit. Cõtradictionẽ quia nõ oẽs cõcoꝛdabant ad tradendum eum. y Die ac nocte ꝛc. qz aliq̃ intantũ erãt maligni q discurrebant sup muros ad videndum ne dauid exiret donec saul cũ suo exercitu veniꝛet z Et laboꝛ in medio eius ꝛc.qz maligni t iiusti in hoc laboꝛabant nocte t die. a Et non defecit ꝛc.qz in ciuitate ceile erãt aliqui publici vsuꝛarij:t mercatoꝛes fraudulẽti. b Qm̃ si inimic⁹ ꝛc.eo q sibi nocuissem c Sustinuissem vtiq̃.i.habuissem cãm sustinẽdi patienter. d Et si is q oderat me manifeste. e Sup me magna locutus fuisset.cõminãdo mihi moꝛtẽ vel aliq̃d tale. f ℨbscondisse me ꝛc.si vidissẽ me ipotentẽ ad resistendũ. g Tu vo hõ vnanimis.alloq̃ꝭ pp̃lm ceile sub noie hois q̃ ostenderat sibi amicicĩã tanq̃ bñs cũ eo vnã mentẽ. h Dux me⁹.qz p nunciũ adduxerat dõ ad defensionẽ sue ciuitatꝭ i Et noꝛ me⁹.ex noticia eñ quã hẽbat dõ cũ eis venit ciuitatis in eoꝛ auxiliũ. k Qui siꝭ ꝛc.qz pp̃s ille comedebat cũ dõ sicut cũ amico familiari.in hebꝛeo hz. Dulcoꝛabim⁹ consiliũ.t in trãslatõe hiero. Sue siꝭ habuim⁹ dulce secretũ:qz maioꝛes ciuitatꝭ ceile aliq̃ tractabant ꝓsilia cũ dõ in signũ amicicie. l In do.ꝛc.in hebꝛeo hz. Cũ fremitu.i.cũ turba magna:vt exponit Rab.sa.t in idẽ redit: qz q̃ multi ꝓsentiũt vadũt siꝭ in turba. Sciẽdũ aũt ꝙ dominus dei nõ accipiꝭ hic ꝓ tẽplo qõ erat in hirꝛm ad qõ dõ tũc nõ poterat:nec audebat ascendẽ:ꝫ accipiꝭ ꝓ scholavel synagoga:q̃ hẽbat in q̃libet ciuitate iudeoꝝ:nõ ad sacrificandũ.qz ℔ solũ erat licitũ fieri in hirꝛm: ꝫ qz pp̃s ibi conueniebat ad audiẽdũ legẽ et ad oꝛãdũ deũ. m Veniat moꝛs. Hic ꝓñr ꝑdicit penã debitã dicẽs.veniat moꝛs sup illos.℔ dicit dõ nõ zelo vindicte: ꝫ zelo diuine iusticie. vel aliter. m Veniat moꝛs ꝛc.i.digni sunt ꝙ veniat sup illos moꝛs. n Et descẽdãt ꝛc.sicut choꝛe t cõplices eius vt hĩ Nũe.xvj.eo ꝙ ingrati de bñficijs moysi rebellauerãt ei:ita feceꝛt hitatoꝛes ceile ipi dõ.vt ptz ex ꝑdictꝭ o Qm̃ nequitie.s.multe sũt in eis.vt ptz ꝙ ꝑdicta. p Ego ãt. Hic tacio dõ recolit circa se dei bñficiũ tanq̃ gratꝰ di. Ego ãt ad deũ clamaui.tãq̃ ad saluatoꝛẽ meũ. q Et dñs saluauit me:de manib⁹ saul t hitatoꝛuz ceile. r Vespe et mane t meridie.i.trib⁹ tpib⁹ ꝙ die. s Narrabo t ãnũciabo.di uina beneficia in collata sic legitur de daniele. Daniel.vj. ꝙ trib⁹ tpibus in die adoꝛabat deũ ℨ hieꝛm. t Et exaudiet dñs ꝛc.ℨ futuro sic exaudiuit de ꝓterito. v Redimet in pa.ꝛc.i.vitã meã. x ℨb his q̃ꝛc.i.a ꝓditoꝛibus ceile:q̃ ap ꝓpinquãt mihi in signum amicicie. y Qm̃ int multos erant mecũ.i.in magno numero assistebant mihi ad me ꝓdẽdũ:t in ℔ erat grauius ꝑiculũ:tũ quia erãt multi.tũ qz doloſi. z Exaudiet de⁹.me scz depcantẽ a Et humiliabit illos.ad nihilũ deijciendo. b Qui est añ scꝛa.i. ille q̃ ẽ de⁹ eternus t potẽs oia t cãm h⁹ adiectõnis subdit. c Nõ eñ est illis ꝓmutatio de pctõ ad pniam:ꝫ sũt obstinati:t sic ñ merent veniã. Et nõ timuerũt deũ.ꝫ magꝭ cõtẽpserũt: sicut dꝭ de obstinato. Prouerb.xviij. impi⁹ cũ in ꝓfundũ pctõꝝ venerit cõtẽnit: tic dꝭ.

q t dñs saluauit me. Vespe
s t mane t meridie narrabo
t t annũciaboꝝ exaudiet vo
v cẽ meaz. Redimet in pace
x aiaz meã.ab his q̃ appꝛo-
y pinquãt mihi:qm̃ int multos erant mecũ. Exaudiet
z de⁹ t humiliabit illos:qui
a est añ scꝛa. Nõ eñ est illis
b cõmutatio t ñ timuerꝭt deũ
c extẽdit manũ suã in retri-
f buendo. Cõtaminauerunt
g testamẽtũ ei⁹:diuisi fũt ab
ira vult⁹ eius t appꝛopin-
b q̃uit coꝛ illi⁹. Molliti sunt
sermones eius sup oleũ: t
i ipsi sũt iacula. Jacta super
k dñm curã tuã t ipe te enu-
l triet:t non dabit ineternũ
m fluctuationẽ iusto. Tu ℣o
n de⁹ deduces eos in puteũ
o interitus. Viri sanguinũ t
p doloſi nõ dimidiabũt di-
q es suos:ego autẽ sperabo
in te domine.

c Extendit manũ suã in retribuẽdo.Fm aliq̃s istud refertur ad pp̃m ceile:q̃ nitebaꝭ retribuere ipsi dõ malũ ꝓ bono.Fm alios referꝭ ad deũ q̃ hz manũ extensam ad reddendum penã ꝓ pctõ tpe tũ debito:Fm oꝛdinẽ iusticie sue. et huic cõsonat lꝛa sequẽs cũ dꝭ. f Cõtaminauerũt testm̃ eius.i.dei legẽ:q̃ ꝓhibet ꝙsequi innocentem. g Diuisi sunt ab ira vultus eius ꝛc.i.vultus pp̃i ceile:qui in vultu erant pacifici cũ dauid.Et ℨliũ hẽbant in coꝛde h Molliti sunt ſmones eius sup oleũ ꝛc.qz in p̃tia dõ loq̃bant amicabilia t pacifica:t in occulto tractabant contraria. i Jacta sup dñm curã tuã. Hic dõ alloq̃ꝭ seip̃m.vt i deo ponat spem suã. k Et ipe te enutriet.qz in desertis loc̃ longo tpe vixit dauid cũ viris suis ꝙ dei ꝓuidẽtiã spãlem vt pz.j.Regũ. l Et nõ dabit ineꝭ ꝛc.i.ipsi dõ. t loquiꝭ de se tanq̃ de alio:fluctuationẽ aũt vocat ꝙsecutionẽ saul ꝙ quã dõ cõpellebaꝭ fugere de loco ad locũ:q̃ nõ ſp duraꝛit:qz moꝛtuo saule dõ in regẽ inunct⁹ fuit. m Tu vo deus ꝛc.ſ.ꝓditoꝛes t ꝙsecutoꝛes meos. n In puteum interit⁹.ℓ est ad moꝛtẽ:t subdit cãm.d. o Viri sanguinũ t doloſi.i.q̃rentes effundẽ sanguinẽ innocẽtẽ t doloſe p Nõ dimidiabũt dies suos.i.nõ viuẽt Fm medietatẽ vite sue naturaꝭ.qz moꝛs taliũ cõiter accelerat Fm dictũ saluatoꝛ. Matℏ.xxvj.oẽs q̃ acceperint gladiũ gladio pibũt q Ego ãt ꝛc.liberãtẽ me a ꝑicul:ita ꝙviuã Fm totũ cursũ vite mee:qõ pz ex.iij.Reg.j.vbi dꝭ. Et rex dõ senuerat:habebatq̃ etatꝭ plurimos dies. Mozaꝛ aũt põt exponi iste ps̃.de q̃libet iusto in ꝙsecutõe posito ℨ quẽ etiã ab ingratꝭ fabꝛicant machinatões doloſe ꝓꝛ qõ oꝛat deuote ab istꝭ liberari quẽ dñs exaudiuit:t aduersarios eius puniuit et ad hoc põt defacili applicari lꝛa cõsideratis ꝑdictis.

In ps̃.liij. Exaudi deus vbi dicit in postilla. Contaminauerunt testamentũ eius.

Additio.

Melius videnť ista verba referrí ad deū: vt sit sensus
Contaminauerūt testm̃ eiꝰ. i. legē dei. in cuiꝰ penā.
Diuisi sunt ab ira vultꝰ eiꝰ. s. dei. ꝛ hāc diuisionē et
discordia impcabat psalmista. s. in eodē psalmo. d. Precipita dñe ꝛ diuide linguas eoꝝ.

In eodem pš. vbi dī in postilla. Noꝛa liter aūt pōt exponi.

Additio.

Potius videť
tinere ad sensum ḣalē exponere istū psalmū de q̄libet iusto in p̄fectione positoꝛ ꝛc. ad quē sensuꝫ ꝓprie erit notabilioꝛ ꝛ vniuersalioꝛ q̄ exponendo ꝺ habitatoꝛes ceile: de q̄ hystoꝛia tā plures psalmos dauid fecerat. Replica.

In psalmo Exaudi deus: cuꝫ postillatoꝛ exponit illum passum. Cōtaminauerūt testamētū eius diuisi sunt ab ira vultus eiꝰ. de puersis quoꝝ vultus ꝛ ira sunt diuisi. q̄ per vultū publice blandiunť: ꝛ p̄ irā occulte seniūt. ponēs exemplū de ceilensibꝰ: q̄ dauid venerabanť in publico: ꝫ occulte apud saul eū tradere conati sunt. Burgēsis aūt vultmeliꝰ exponere dicens q̄ vultꝰ debeat ad deū referrí: vt sit sensus q̄ puersi diuisi sunt ab ira vultꝰ dei: ꝫ ista expositio nō videť ꝓpria q̄ mali in penā diuidanť ab ira vultus dei: nā esto q̄ diuidanť a grā ꝛ leuitate vultꝰ dei: nō tñ ab ira: q̄ huic merenť semp subijci ꝛ ab illa semp puniri: ꝛ habē vultū dei iracundū q̄si semp p̄sentē: p cōsequēs nō diuisi ab ira vultus dei. Nec valet qō Burgēsis addit q̄ iste pš. non pōt esse de ceilensibꝰ: q̄ multi psalmi alij sunt de illa materia. ex quo nō sequiť: igiť iste non. nec valet materia huiꝰ psalmi ē de puersis generaliter: quia cū hoc stat q̄ sit de ceilensibꝰ spāliter ꝛ exēplariter. Psalmꝰ. lv.

Miserere mei deꝰ. Huic psal. p̄mittiť talis titulus in hebꝛeo. Ad victoꝛiā super columbā mutā elongatio num dauid miktā q̄n tenuerūt eū philistei in geth Ad cuiꝰ intellectuꝫ sciendū q̄ ḟm aliquos hebꝛeos miktā est dictio cōpositā ex mik ꝛ tam: ꝛ sic sigt humilē simplicem vel p̄fectū. ꝛ hoc mō accipit hiero. q̄ ponit talē titulū Victoꝛi p colūba muta: eo q̄ p̄cul abierit dauid hūilis ꝛ simplex: q̄n tenuerūt eū philistei in geth. ꝛ ḟm istū sensuꝫ opoꝛtet hic supplere p talē modū. Dauid hūilis ꝛ simplex supple fecē pš. istū q̄n tenuerť eū ꝛc. Scōm alios ꝝ miktā est nomē cantici spālis sicut motettꝰ apud nos vel hoquetus ꝛ dicit ḣa. ſa. q̄ signat cāticū pulcrū vel decēs ꝛ ḟm ꝺ est sensus ti. hebꝛaici. Miktā dō. i. canticū dauid decēs ab eo factū q̄n tenuerť eū philistei. De ista aūt tētione dicūt aliq̄ expositoꝛes nr̄i q̄ intelligiť q̄n iesbidenob philisteus nisus fuit p̄cutere dauid: p̄ fidioq̄ ei fuit abisai filiꝰ saruie ꝛ p̄cussū philisteū inťecit. vt h̄. ij. Reg. xxj. ꝫ istud nō videtur ver: q̄ dō nō fuit ibi captꝰ imo habuit victoꝛiā: p̄terea illud bellū nō fuit in geth. ꝛ iō ḣa. ſa. exponit ꝺ de dō q̄n fugiēs a facie saul venit ad achis regē geth: quē cū cognouissent philistei dixerť. nunq̄d nō iste ē dō rex terre. vt h̄. j. Reg. xxj. ꝛ tūc tenuerūt eū adducētes ad achis vt interficereť: ꝫ achis credēs eū eē furiosū eiecit eū: ꝛ sic saluatus fuit. De ꝺ g̃ dō fecit hūc pš. ꝛ sil̄r. xxxiij. sicut dictum fuit ibidē: ꝫ psal. xxxiij. magz respicit euasionē dō ad mandatū achis ꝓpť qō ille pš. incipit a gr̄arūactōne sic. Benedicam dñm in oī tpe ꝛc. iste aūt pš. magz respicit captionē ipsiꝰ p quā fuit in p̄iculo: ꝓpť qō incipit ab iplorato̊e dīne mie sic. Miserē mei deꝰ ꝛc. De eadē em̃ materia dauid aliq̄n plures pš. fecit vt satis patuit p supꝛadicta. Sciēdū etiā q̄ dō ḣ vocať colūba muta elongationiſ: colūba quia fuit sine felle amaritudinis: quia saulē ipm̃ p̄sequentē ad mortē bis saluauit a mortevt h̄. j. Reg. xxiij. ꝛ xxvj. Muta q̄ tētus a philisteis nō audebat loq̄ idioma hebꝛaicū. ḣ mutauit os coꝝ achis ne amplíꝰ cognosceretvt h̄. j. Reg. xxj. Dicit etiā colūba elongatōnū: q̄ ri moꝛe saulis fugerat extra terrā ifrl̄ ad terram philistinoꝝ: q̄d autē significet p hoc q̄ dō ꝺ in titulo. Ad victoꝛiā. freq̄nter victoꝛiā ē. ſ. conaꝰ leuita rū: ꝛ sic pš ꝓnia titulihebꝛaici: ꝛ silr ti. hiero. q̄ est eadē in substantia. Pater etiaꝫ actoꝛibꝰ pš. ꝛ materia i generali. Scōz hoc igiť pš. iste diuiditur in tres partes q̄ ꝓmo ponit ipsiꝰ dauid deꝓcatio. secundo deꝓcationis exauditio: ibi. Sicut sustinuerūt. vel potiꝰ ibi. Pro nihilo: vt videbiť: tercio gr̄arūactio: ibi. In deo laudabo. Circa ꝓmū dicit dō a Miserē mei deꝰ ꝛc. i. homines eo mō loq̄ndi quo dī Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. plures em̃ philistei tenebāt eū impugnātes eū ꝛ cōculcantes sicut moꝛte dignū. ideo subditur. b Quoniam multi bellantes ꝛc. q̄ q̄rebant eū occidere vt p̄dictū ē. In hebꝛeo h̄ sic. Multi bellantes aduersum me altissime. q. d. tu deus q̄ es altissimꝰ libera me ab ista multitudine a q̄ nō possum̃ me defendere: ꝛ versus sequndus incipit sic. Quacūq̄ die timebo ꝛc. ꝛ tūc ḣa ē plena cū subdiť. Ego ꝝ in te sperabo. in q̄cunq̄ die occurrit mihi materia timēdi: ꝛ sic ꝓ eo qō dī in p̄ncipio huius versus in trāslatione nr̄a. c Ab altitudine. qō est de p̄cedenti versu: in hebꝛeo est altissime. ꝛ hoc mō signantur versus in translatione hieronymi. pōt etiā exponi translatio nostra sic c Ab altitudine diei timebo. i. tēpoꝛe altediei. q̄ fugitiui q̄lis erat dauid magis timent de die q̄ de nocte: quia nō p̄ūt ita defacili se abscondere ꝛ euadere de die sicut de nocte. g Ego ꝝ in te sperabo. i. in q̄cunq̄ timoꝛe nō desperabo. ꝫ magis sperabo de tua ꝓtectione. e In deo laudabo ꝛc. te deuote deꝓcando. f In deo sperabo ꝛc. i. hō carnalis. nec per hoc intendit a se excludere oēm timoꝛē hominis: sed tñ timoꝛē qui deiicit i desperationē ꝓpter qō simul ponit. In deo sperabo. g Tota die verba ꝛc. i. oīa verba de me dicta ad meā laudem retoꝛquebanť in meā condēnationeꝫ. dicebant em̃ philistei: nunq̄d nō iste ē dauid rex terre: nōne huic cantabāt p chos dicētes. Percussit saul mille: ꝛ dauid decē milia. ꝛ ex istis cōcludebāt q̄ deberet occidi ne posset eis vlteriꝰ nocē ꝛc. i. ad vt h̄. j. Reg. xxj. iō subdiť. ꝺ Oēs cogitationes ꝛc. i. ad inferendū mihi malum. i Inhabitabūt ꝛ abscondēr. i. publice ꝛ occulte q̄rent mihi nocere. k Ipsi calcaneuz meū obseruabūt. q̄rentes me supplātare. Et videť hic dō ꝓphetice loq̄ de maľq̄ q̄sierūt philistei facē sibi. q̄n audierunt ipm̃ eē vnctū in regē sup̄ isrl̄. q̄ tūc q̄sierūt eū occidē vt h̄. ij. Reg. v. l Sicut sustinuerunt ꝛc. in hebꝛeo ꝛ in trāslatō hiero. h̄. Expectātes aiaz meā. i. sperantes auferre animā meā de coꝛpoꝛe. ꝛ p̄iungiť cū ḣa p̄cedēti immediate: q̄ ē finis huiꝰ ꝝsus: ꝛ sequēs ꝝsus incipit: ibi. ꝓ nihilo. m Pro nihilo. Hec ē ps scōa hꝰ psalmi in q̄ describiť exauditio dō deꝓcantis: ꝛ p̄ q̄tū ad repssionē aduersariorū. cū dī. m Pro nihilo ꝛc. inkrogatiue ꝛ ē sensus saluabis aduersarios meos p nihiloi. q̄ nihil boni feceť. ꝫ tm̃ mala q. d. nō decet iusticiā tuā. iō subdiť. n In ira. i. vindicta iusticie tue o Populos. philistinoꝝ p Cōfringes deꝰ. ita q̄ ly deꝰ ē finis hꝰ ꝝsus. In hebꝛeo ꝛ i trāsla. hiero. ꝛ i tran

stione cōmuni est principiū versus sequētis: ⁊ hoc fuit adimpletū qū philistei venientes ad destruendū regnū dō fuerut diuina vtute debellati magis q̄ humana. ꝓpter qō tūc dixit dauid. Dimisit dñs cor̄a me inimicos meos sicut dimittūt aque. vt hī. ij. Regū. v. q Deus vitā meā ⁊c. i. periculaviteme an nūciauī tibi in meā or̄one. r Posuisti lachrymas ⁊c. eas ex audiēdo. s Sic ē in ⁊c. i. sicut ꝓmisisti mihi me in piculis custodire. t Tūc cōuertent inimici mei retror̄sum. i. cuz me exaudier̄ depcantē aduersarij mei fugient. q. d. hoc semp attribuā virtuti tue et nō mee. Ita hebraica sic hz ab illo loco. Deus vitam meā ⁊c. motionē meā numerasti: pone lachrymā meā in vtre tuo nōne in numero tuo tunc cōuertent inimici mei retror̄sum. ⁊ est sensus. Motiones meā numerasti. i. loca ad q̄ fugi a facie saulis. pone lachrymam meā in vtre tuo. vt sit reposita cor̄ā te q̄si in vase misericordie tue ad exaudiendum. Nōne in numero tuo. supple erit. q. d. sic: q⁊ tu pones eā in numero tuo cū aliis anxietatib⁹ qs sustinui. Tūc cōuertent inimici mei retror̄ sum. translatio vero hieronymi sic hz. Secretiora mea tu numerasti. i. nullū meū secretū absconditū ē tibi. Repone lachrymā meā in vtre tuo. exponat sicut prius: q̄ nō in narratione tua. q̄ feres sniam ꝛ malos. Tūc cōuertent ⁊c. exponat sicut prius. t In q̄cunq̄ die inuocauero te. sinceriter ⁊ deuote. v Ecce cogitaui qm̄ deus me⁹ es. exaudiendo me ⁊ saluādo. x In deo. Hec ē tercia ps huius psalmi in q̄ ponit ipse⁹ dauid gr̄arūactio ꝓ sua liberatione dicētis. x In deo laudabo verbū. i. tuū factū seu beneficiū grās referēdo. y In dño laudabo sermonē: repetitio ē eiusdē ad maior̄ē effectus expr̄essionē. z In deo sperabo: q⁹ me ꝓteget de futuro: sicut fecit de p̄terito. a Non timebo ⁊c. timore deijciente me in desperationē vel nimis pturbante rōnē. b In me sunt de⁹ vota. fecerat eñ aliq̄ vota spālia ipsi deo: si liberaret eū ab illo pericolo: licet nō sint exp̄ssa in scp̄ura q̄ desiderabat adimplere. c Que reddā laudatōes tibi. i. ad laudē nois tui: ⁊ subdit eām. d. d Qm̄ eripuisti ⁊c. i. q⁹ pfeciste illud ꝓpt qō vouī tibi. ⁊ iō iustū ē vt reddā vota tibi e Vt placeā ⁊c. In hebr̄eo ⁊ in trās la. hiero. hī. Vt ambulē cor̄ā deo. ꝓcedendo de bono in meli⁹. f In lumine viuentiū. i. q̄dit ero in vita p̄sti. vel in lumine viuentiū: hoc est in lumine gratie q̄ viuit in deo. Moraliter p̄t exponi ps. iste de quocunq̄ fideli q̄ posit⁹ in mortis piculo or̄at deū deuote ꝓ sua liberatōe ⁊ a deo exaudit⁹ agit grās deo tanq̄ gratus. In ps. lv. Miserere mei deus vbi dicit in postilla. Pro nihilo ⁊c.

q Be⁹ vitā meā annunciaui tibi: posuisti lachr̄ymas meas i ꝓspectu tuo. Sic ⁊ i ꝓmissione tua tūc ꝓuertent inimici mei retror̄sū. In q̄ cūq̄ die inuocauero te: ecce cognui qm̄ de⁹ meus es. In deo laudabo ℞bū: in dño laudabo ℞monē: i deo speraui ñ timebo q̄d faciat mihi hō. In me sūt de⁹ vota tua. q̄ reddā laudatōes tibi. Qm̄ eripuisti aiaz meā de morte ⁊ pedes meos ō lapsu vt placeā cor̄ā deo: in lumine viuentiū.

(Ad victoriā ne dispdas dō miletaz q̄ fugit a facie saul regis isr̄ in speluncā.

a Miserē mei de⁹ lvj: miserē mei: qm̄ i te cō fidit aia mea. Et i vm bra alaꝛ tuaꝛ sperabo donec trās̄eat iniquitas. Clamabo ad deum altissimū: deum qui benefecit mihi. Misit de celo et liberauit me: dedit in obpr̄obriū cō

Addītio.

In hebraica veritate vbi dī. Pro nihilo. ponit q̄dā dictio equoca: q̄ significat q̄ncq̄ nihilū: q̄ncq̄ vanitatem: q̄ncq̄ vero iniquitatē. Consequēter vbi translatio nostra hz. Saluos facies illos. in hebr̄eo hī. Saluabis ab illis. vñ hec verba fm lr̄am hebr̄aicā ꝓprie exponuntur sic. Pro iniq̄tate. s. aduersario⁹ de q̄ immediate añ dixerat. Saluabis ab illis. i. saluabis me ab illis: ⁊ sic exponit iste versus a q̄busdā hebr̄eoꝝ expositoꝛib⁹: fm quā expositōz nō oportet vt teneat introgatiue ꝫ plane. Psal. lvj.

Miserere mei deus. Huic ps. ꝓmittitur talis ti. in hebr̄eo. Ad victoriā ne dispdas dauid miletā q̄n fugit a facie saul in speluncā. Ad cui⁹ intellectū sciendū

q dauid legit bis fugisse in speluncā a facie saul. primo in speluncā adollā. vbi venerūt ad eū illi qui erāt de cognatione sua. ⁊ alij qui erāt in angustia cōstituti. ⁊ fact⁹ ē eoꝝ ꝓnceps. j. Regū. xxij. ⁊ de ista non loquit h̄: q⁹ de ista fuga intitulat⁹ est ali⁹ ps. s. cxlj. fm q⁹ dicit hiero. in ꝓlogo sup ps. Scōo q̄n saul p̄sequebat dō. sup abruptissimas petras q̄ solis ibicibus sunt pue: vt hī. j. Regum xxiiij. ⁊ tūc saul ītrauit eandez speluncā ad purgandū ventrē dauid aūt⁊ viri eius fugiētes saul ꝓs in trauerāt eandem speluncā latitantes i ei⁹ interiori pte: ⁊ tūc viri dauid volnerunt saulē occidere: ꝫ dauid hoc impediuit: ⁊ silenter or̄ā clamidis saul abscidit. et cū exisset saul de speluncа: post euz abijt clamans et ostidit ei pannū p̄cisum i argumentū q⁹ potuerat eū occidisse si voluisset qō recognoscēs saul grās egit ipsi dauid. ⁊ recedēs cū exercitu suo a psecutione dauid: tūc ad tp̄s cessauit. Et de fuga dauid ad hanc speluncā loquit ti. hui⁹ p̄s. ⁊ sic pz vltima ps hui⁹ ti. Ad intellectū vo ꝓme ptis ptz ex dictis q⁹ dauid erat in piculo mortis q̄n fugit ad speluncā illam ꝓpter qō in ti. hui⁹ p̄s. loquēs de deo dixit. Ne dispdas. i. ne dispdi ꝓmittas. dauid miletā. i. ipsi⁹ dauid canticū decens vel suaue: vt dicit Ra. sa. q. d. dauid si ꝓmitteres me perire nō possum ampli⁹ cantica dulcia ad laudē tuā facē ⁊ dicere. q⁹ aūt ꝓponit. Ad victoriā. signat conatū leuitaꝝ in cantu hui⁹ p̄s. vt frequēter dictū est. Scōm alios vero miletā signat humilē ⁊ simplicē. vt dictū ē p̄s. ꝓcedenti. ⁊ sic posuit hiero. ti. hui⁹ p̄s. dicēs. Pro victoria vt nō dispdas dauid humilē ⁊ simplicē q̄n fugit a facie saulis in speluncā. ⁊ pz finis ex dictis: igit psal. iste in tres ptes diuidit. q⁹ ꝓmo ponit ipsi⁹ dauid anxia depcatio. scōo diuina exauditio: ibi. Misit de celo. tercio gr̄arūactio: ibi. Exaltare Circa ꝓmū dicit. a Miserere mei ⁊c. ⁊ fm q⁹ dicit Ra. sa. semel dicit. Miserere de⁹ petens ne occideret a saule: scōo petens ne saul occideret ab ipso. vñ ⁊ tūc dixit dauid Propitiet⁹ sit mihi dñs: vt nō mittā manū meā in x̄pm dñi ꝓ Regū. xxiiij. potest etiā dici q⁹ replicat. miserere mei: ad maiorē affectus sui expr̄ssionē: sicut frequenter fit in oratio nibus deuotis. b Qm̄ in te cōfidit aia mea. hic dicit allegando q⁹ deus debeat sui miserer̄i: quia ꝓpriū est ipsius prestare misericordiā illis qui habent in ipso fiduciam. c Et in vmbra alarū tuarū sperabo. sicut pullus sub alis matris sue nc rapiatur a miluo. d Donec trans̄eat iniquitas. s. saulis me persequentis. e Clamabo. corde et or̄e. f Ad deum altissimū. ⁊ per consequens potentissimum ad me saluandum g Deum qui benefecit mihi. de p̄terito. ⁊ sic spero q⁹ faciet de futuro. In translatione Hieronymi habet. Deū vltor̄em meū. quia nolebat accipere vltionem de saul manu ꝓpria: sed expectabat eam de manu diuina: vnde dicebat: vlciscatur me deus de te. manus autē mea non sit in te. primo Regum. xxiiij.

h Misit de celo. Hic consequēter describitur diuina exauditio cum dicit. Misit de celo ⁊ liberauit me. omne eñ beneficium a deo p̄stitum conuenienter dicitur celitus datum. i Dedit in obpr̄obriū conculcantes me. scilicz saul ⁊ viros eius querentes me occidere. ⁊ sic me dare in conculcationem hominū et bestiarum. Q⁹ autem dauid tunc exp̄obrauerit Sauli ⁊ viris eius habetur primo Regum vigesimoquarto capitulo. vbi dicitur. Dixitq̄

ad saul.quare audis verba hominū loquentiū:dauid q̄rit malū aduersum te ꝛc̄.ꝛ postea.Quē psequeris rex israel quē psequeris:canē mortuū psequeris.Et pulicē vnū.q̄si diceret hoc vertit in obprobriū tuū. k Misit deꝰ misericordiā suā ꝛc̄.i.iusticiā suā quia semp concomitant se in operibus diuinis.

l Et eripuit animā meā ꝛc̄.i.hominū ferocium: cuiusmodi erāt saul ꝛ satellites eius. m Dormiui ꝓtur.q̄ fui in psecutione eoꝝ positus hō cū posit⁹ in tali p secution e nō potest dormire quiete. In trāslatione hiero.hī. ālia mea dormiuit i medio leonū ferocitū ꝛ pōt reduci ad eandem sniam: vt patet n Filij hoim. cum saule existentium.

o Dentes eoꝝ arma ꝛ sagitte:q̄ parati sūt mala dicere de ꝓpe p obiurgationē ꝛ delonge ꝛ p detractionē: sicut sagitte alonge percutiunt.

p Et lingua eoꝝ gladius acutus: q̄a sicut gladius acut⁹ separat cōiuncta naturaliter sic doech ꝛ alij cōsimiles per suas detractōes ꝛ oblocutōes diuidebāt amiciciā int dō ꝛ saulē:cū tñ saul deberet eū naturaliē diligē sic generū suū q Exaltare.h̄ ꝓr ponit gratiaꝝactio cū ōr.Exaltare sup celos.i.laus tua magnificet ab angel'sctis r Et in oēm terrā glia tua.supple magnificet a cūctis hoib⁹ devotis:ꝛ subdit cām ex ptc sui dicēs. s Laqueū parauerūt ꝛc̄.i. posuerūt insidias ad me capiendū. t Incuruauerūt aiam meā.i.incurvare voluert vitā meā deijciēdo me in mortē. v Foderūt ante faciē ꝛc̄.q̄rentes me ad mortē. x Et inciderūt in eā.q̄ saul in q̄ tanq̄ in ꝓcipe erat tot⁹ exercit⁹ in virtute intrauit in speluncā in q̄ dō potuisset eū si voluisset occidē: vt p̄dictū est:ꝛ q̄ ex hoc hēbat materiā laudādi deū subdit. y Paratū cor meū deꝰ.ad te laudandū:ꝛ tibi seruiēdū:ꝛ replicat idē.d. Paratū ꝛc̄.ad ostēdendū magnū affectū ꝛ eodē mō ōr. z Cantabo ꝛ psalmū dicā.q̄ est replicatio eiusdē p alia verba. a Exurge glia mea.glia ē clara notitia cū laude:ꝛ sic dauid seipsum excitat ad recognoscēdū diuina bñficia i laudib⁹ diuinis. b Exurge psalteriū ꝛ cythara.h̄ dicit q̄ aliq̄ laudes diuine ꝓueniētius cantabant i psalterio.ꝛ aliq̄ magꝭ in cythara. c Exurgā diluculo.i.ꝓmpte ꝛ expedite aio volēti. d Cōfitebor tibi in ppl'is dñe. p̄uidit em̄ dauid in spū q̄ laudes diuine ab eo cōpositе cantāde erāt i futuro i diuersis ppl'is ꝛ gentib⁹:sicut adipletū videm⁹. e Quñ magnificata est ꝛc̄.h̄ fuit adipletū tpe Josue:qñ sol stetit spacio vni⁹ diei:vt isrl' hēret plenā victoriā: vt habet Josue.x. f Et vsq̄ ad nubes veritas tua q̄ fuit etiā tūc adipletū q̄n dñs misit lapides magnos de nubib⁹ sup aduersarios isrl':vt ibidē hī. g Exaltare sup celos deꝰ ꝛc̄.exponatur sic.s. Mozalr pōt exponi p̄s.iste sicut p̄cedēs: q̄ est silis materia i vtroq̄ ꝛ eadē diuisio.vt pz p̄dicta.

In p̄s.lvj. Miserere mei.vbi ōr in postil. Magnificata est vsq̄ ad celos misericordia tua. Additio.

Nulla ratio videt q̄re statio solis miraculosa tpe Iosue attribuat mie diuine:ꝛ missio lapidū de nubib⁹ attribuat diuine veritati cū vtrūq̄ ptineat ad misericordiā vel iusticiā seu potentiā ꝛ hmōi. Sed sensus ꝓpi⁹ huiꝰ versus.s. Magnificata est vsq̄ ad celos misericordia tua:ꝛ vsq̄ ad nubes veritas tua:habet in additōe sup p̄s. xxxv. vbi similia verba ponuntur.s. Dñe in celo misericordia tua:ꝛ veritas tua vsq̄ ad nubes:vide ibi.

Psalmus.lvij.

Si vere vtiq̄. Huic p̄s.p̄mittit talis ti. in hebreo fm Ra.sa. Ad victoriā ne disp das dauid suaue cāticum siue decēs fm vero Hiero.ti. talis est. Victori vt n̄ disp das dauid humilē ꝛ simplicē.ꝛ patet expositio vtriusq̄ p̄ dicta in ti.psal.p̄cedentis. De materia vero hui⁹ psalmi dicit Rab.sa. q̄ dauid fecit hūc p̄s. q̄n saul ad denūciationē ꝓpheꝝ exiuit cū tribus milib⁹ virorꝝ electoꝝ ad q̄rendū dauid: vt h̄. j. Regum xxvj. q̄ cum cognouisset dauid p explooratoꝝes suos: acceto secuꝝ abisai clam venit ad castra saul de nocte: et inuenit oēs dormiētes: ꝛ cū abisai vellet saulē occidere dauid hoc phibuit:ꝛ assumpta hasta:que erat ad caput eiꝰ ꝛ cypho aque receſſerunt inde. Cunq̄ sic essent elongati q̄ erant in loco tuto dauid clamauit fortiter:euigilans abner ꝛ populum inculpans eos de hoc q̄ male custodierant dominuꝫ suū ostendens per hastam ꝛ cyphū aque q̄ poterat saulem occidisse si voluisset:ꝛ per hoc declarauit malicia saulis ꝛ aliorꝝ ipsum innocentē persequentiuꝫ:igitur fm hoc iste p̄s. dividitur in duas partes:in p̄ma dauid ostendit saulis ꝛ satellitū suorꝝ malicia:ꝛ in secunda p̄dicit penam debitā:ibi. Deus conteret. Circa p̄mū dicit. a Si vere vtiq̄ iusticiā loquimini.i.si iusticiam vultis loqui.

b Recte iudicate.quasi diceret per hastā ꝛ cyphum aque potestis manifeste perpendere iusticiā ꝛ innocentiā meaꝫ erga saul ꝛ eius malicia contra me. c Filij hominū.rationabiliter ꝛ iuste viuentiū: tales em̄ fuerunt patriarche ex quibus descenderat saul ꝛ populus eius ꝛ ex hoc debebant moueri ad recte iudicandū ꝛ viuendū sed quia facerent contrariū.ideo subditur. d Etem̄ in corde iniquitates operamini in terra.i.iniquitates quas cogitastis in cordibus vestris opere adimpletis. e Iniusticias manus vestre concinnat.i.ornant vel palliant apparenti iusticia ꝛ falsa.in hebreo habet. Iniquitatē manibus vestris cōponderate.i.iniquitatē qua me ꝓsequimini ponderate contra me innocentiā meā:vt sic videatis eius grauitatem ꝛ ab ea cessetis:ꝛ eandē sententiā habet litera Hieron.q̄ talis est. Iniquitates manuū vestrarū appendite.s.in statera iusta modo iā dicto. f Alienati sunt peccatores a vulua ꝛc̄.hoc dī ꝓ tanto:q̄ homines quasi in suis opibus dicunt male nati fm cōem modū loquēdi. Ra.sa.exponit hoc de illis cū adhuc i vtero mris existūt p aliq̄ signa figuratur eoꝝ vita mala futura:sicut esau in vtero mris ipellebat frēm suū iacob. g Furor illis fm ꝛc̄. in hebreo hī. Venenū illis:ꝛ ad eundē sensū refert.q̄ serpētes ex ira ꝛ furore effundūt venenū. h Sicut āspidis ꝛc̄.q̄ videns incantatorē ponit vnā aurē ꝓ terrā ꝛ aliā obturat cauda sua ne audiat carmē incantatoris:sic pctōres obstinati q̄ erant saul ꝛ eius viri nolunt audire vnde removent a suo errore.

k culcantes me. Misit deus misericordiā suā ꝛ veritatē suā: l ꝛ eripuit animā meā ō me m dio catuloꝝ leonū: dormi n ui conturbat⁹ filij hominū o dentes eoꝝ arma ꝛ sagitte p ꝛ lingua eoꝝ gladi⁹ acut⁹. q Exaltare sup celos deus. r s ꝛ in oīni terra glia tua. La queū pauerūt pedib⁹ meis ꝛ incurvauerūt aiam meā. v Foderūt ante faciē meā x fo ueā:ꝛ inciderūt in eā. y Paratū coꝝ meū deꝰ paratum z coꝝ meū:cantaboꝝ psalmū a dicam. Exurge gloria mea b exurge psalterū ꝛ cythara c exurgam diluculo. d Cōfiteboꝝ tibi in ppl'is dñe ꝛ psalmū dicā tibi in gentibus.

e Quñ magnificata ēvsq̄ad f celos mia tua ꝛ vsq̄ ad nu g bes veritas tua. Exaltare sup celos deus:ꝛ sup oēm terrā gloria tua.

Victori vt non dispdas dauid humilē ꝛ simplicem Psalmus.lvij.

a Si vere vtiq̄ iusticiaꝫ b loq̄mini: recte iudica c te filij hoim. Etem̄ in d coꝝde iniq̄tates opamini i e terra:iniusticias manꝰ vr̄e f cōcinnāt. Alienati sūt peccatoꝝes a vulua errauerūt g abvtero:locuti sr̄ falsa. Furoꝝ illꝭ fm similitudinē ꝓpētis b sic aspidis surde ꝛ obturāntis aures suas. Que nō exaudiet vocē incantantiū:ꝛ

l Deus cõteret. Hic ꝓr dauid ꝓdicit pena talib⁹ debita:z ꝑmo ꝓdicit hmõi penã:scõo utilitatẽ inde seqntẽ ibi
Letabit:Circa ꝓmũ dicit sic. i De⁹ cõteret dẽtes eoꝝ.qb⁹ mozdebãt alios vbis iniuriosis z detractorjs Di
cebãt em ipm dauid ee rẽũ crimie lese maiestatꝫ:cũ tamẽ
bonũ regẽ z regni q
fuisse. k Molas
leonũ ferotiũ.i.saul
doech z cõsiliuz:ad
modũ leois ferotiũ
l Cõfringet dñs qõ
fuit impletũ i mõte
gelboe vbi mortuꝰ
fuit saul z doech: et
mixti alij. m Ad
nihiluz deuenĩet ꝛc.
qz regnuz fuit amo-
tũ a saul z posteris
eiꝰ. n Intẽdit ar
cũ suũ ꝛc. istud põt
referri ad deum q p
cussionẽ maloꝝ ꝑm
ordinez iusticie sue
parat inferẽdã debi
to tpe.põt etiã refer
ri ad quẽlibz obstia
tũ in suo malo: q sp
tendit arcũ sue mali
cie ad nocendũ alijs
q̃diu põt viuere. Et huic ꝓcordat trãslatio hiero.q̃ sic hz
Intẽdat arcũ suũ donec ꝑterant. o Sicut cera q̃ fluit
auferẽt.de pñti vita mozte repẽtina.in hebzeo hr.Quasi
limax tabefacꝰ auferẽt.z i trãslatiõe hiero.Quasi ymis
tabefactꝰ ptrãseat.z est eadẽ snia.lz sint alia vba.qz p virtũ
qs designat subtractio pctoꝝ repẽtina. p Supcecidit
ignis.i.punitio a deo immissa.Et nõ viderũt solẽ.subtra
cti de ꝟ mũdo p mortẽ i hebzeo hr. Occidit abortiuũ mu
lieris q nõ vidit solẽ.z sic i trãslatõe hiero.z est eadẽ snia
q ꝟ em itelligit punitio diuina.q pctoꝛes ad nihilũ dedu
cit. q Priusq̃ intelligerẽt spine vre rhãnũ.p spinas in
telligunt ꝟ filij puuli iniq̃ꝝ:vt dicit Ysa.sa.p rhãnũ q acu
tius pũgit intelligunt filij eoꝝ adulti:q pl⁹ de malo sciũt
z faciũt.z ꝑm hoc ẽ sensus. q Priusq̃ intelligerẽt spi
ne vre.i.añq̃ filij vñi puuli haberẽt tm̃ intellectũ q posset
ista male agere sic adulti. r Sicut viuẽtes sic in ira ab
sorbet eos.i.eo tpe q̃ sperabit.de duratõe vite eoꝝ deꝰ au-
feret eos subito ꝺ põti vita. In trãslatõe hiero.sic hr. In
teq̃ crescãt spine vre i rhãnũ.i.añq̃ veniãt ad maliciã rhã
ni mõ supza exposito.Quasi viuẽtes i ira tẽpestas rapiet
eos:z ẽ lra planior:z eadẽ snia.i hebzeo aũt hr. Sicut vi
uidus z fortis cuius ꝑcussionẽs sic in ira absorbet eos.vt refert ad deũ. q sicut viuẽs
absorbet eos auferens repentine de presenti vita.
s Letabit. Hic ꝓsequent ponit utilitas seqnẽs ex malo
rũ punitiõe cũ dicit. s Letabit ꝛc.i.pctoꝝ punitionez
nõ motus zelo vindicte ꝓprie.sed zelo diuine iusticie.
t Manus suas lauabit.i.opa sua magis iustificabit.ꝑm
illud apoca.xxij. Justus iustificet adhuc. v In sang-
uine pctoꝛis.i.in punitiõe eiꝰ:que est occasio meliozatio-
nis vite sue:ꝑm illud ꝓuerbio.xxj. Mulctato pestilente
sapiẽtioꝛ erit ꝑuulus. x Et dicit homo.i.quicũq̃ rõna
biliter loquẽs. y Si vtiq̃ est fructꝰ iusto.z accipit hic
si ꝑ quia.qz ex punitiõe peccatoꝝ affirmabit ꝑmiũ iusto
rum per locum a contrarijs. z Vtiq̃ est deꝰ ꝛc.i. dãs
sniam pro eis.non solũ in futuro.ꝟ etiã frequẽti in pñti.

In psalmo.lvij. Si vere vtiq̃: Additio.

Materia huius psalmi ꝑm quosdã hebzeoꝝ exposi-
toꝛes vniuersalius z propriꝰ põt assignari.s. vt ex
ponat de falsis iudicib⁹ q̃ ꝓtendũt se iusticiã dili-
gere:z tñ iudicia falsa ꝓferũt.qbus ps.exprobrãs alloq̃t
Si vere vtiq̃ iusticiã loquimi recte iudicate.hoc est dice
re si iusticiã qnã vniuersaliter loquimini iudicijs partic
larib⁹ applicaretis deberetis recte iudicare ꝟ tamẽ oppo
situ facitis:qõ declarat.d.Etenim in corde ꝛc.exponatur
ꝓut in postil.z qz cõiter tales falsi iudices occultãt suaz
falsã iusticiã sub colorib⁹ apparentib⁹:ibi sequit. Iniusti-
cias manꝰ vre concinnãt.i. ornãt. prout in postill. In he-
breo hr. Iniquitatẽ manꝰ vre ponderãt z est sensus. Caliter
cõponeratis in falsis stateꝫ.rõnes falsas z apparẽtes cuz
veris z veridicis ac si eẽnt eiusdez valoris. Cetera aũt expo
nant vt in postil. applicando ea vniuersalit iudicib⁹ in
quis quos deus iudicat q̃nq̃ in pñti p repentinã z subitaz
eradicationem.

a Ripe me de inimicis meis deꝰ meꝰ:z ab in
surgẽtib⁹ in me libera
me. c Eripe me de operanti
bus iniquitatem: z de vi-
ris sanguinum salua me.
e Quia ecce ceperunt ani-
mam meã: irruerunt in me
fortes. g Neq̃ iniq̃tas mea
h neq̃ peccatum meum dñe
k sine iniquitate cucurri z di
l rexi. Exurge in occursum
m meuz z vide z tu domine

Victori vt nõ disperdas dõ hũilẽ z simplicẽ qñ misit saul z custodierũt domuz ad occidendũ eũ.ps.lviij.

a Psal.lviij. Eripe me.ꝛc. Huic ps.ꝑmittit talꝫ tit. in hebzeo. Ad victo
riã ne disperdas dauid canticũ decẽs.quãdo misit saul z
custodierũt domũ ad occidendũ eũ.hoc hr.j.Regũ.xix.
q saul voluit ꝓcutere lancea dauid psallentẽ cõrã eo: sed
declinauit dauid ictũ z fuit domũ suã:z tũc saul misit sa-
tellites suos nocte illa in domũ dauid vt custodirẽt eum
z interficeret mane.qõ cũ ãnũciasset michol ipi dauid de
posuit eũ ꝑ fenestrã.z sic abijt z salutatꝰ ẽ. Igit qz tũc fu-
it dauid i montis piculis.lõ sic incepit titulũ hui⁹ps. Ne
disꝑdas.i.ne disꝑdi ꝑmittas tu dñe deꝰ meꝰ dauid canti-
cũ.qz si ꝓret vlteriꝰ laudes tuas nõ cãtaret. In trãslatiõe
hiero.incipit sic ti. Victori vt nõ disꝑdas dauid humilez
z simplicẽ.residuũ huiꝰ ti.est sicut in hebzeo.Et ex supza
dictis ꝓz snia huiꝰ ti.ꝓz etiã auctoꝛ hꝰ ps.scz dauid. z ma
teria eiꝰ in generali ad habendũ aũt eius noticiã in spẽa
li ps.iste diuidit in tres ꝓtes.qz ꝑ ponit ipius dauid de-
uota petitio.scõo dei exauditio:ibi Et tu dñe.tercio ꝑ ex
auditiõe gratiaꝝactio:ibi.Ego aũt cantabo. Prima ad-
huc in tres:quia ꝓmo dauid in sua petitiõe allegat suam
angustiã:scõo ꝓpriaz innocentiã:ibi.Neq̃ iniquitas:terc
cio aduersarioꝝ nequiciã:ibi. Intende. Circa ꝓmuz di-
cit. a Eripe me.ꝛc.q.d.nõ possum eripi sine tuo adiu
torio. b Et ab insurgentib⁹ ꝛc.qz ad captandũ saulis
benivolentiã multi insurgebãt ad capiendũ dauid cuius
esset innocens.ideo subdit. c Eripe me de opantibus
iniq̃tatẽ.qz scient ꝑsequebãt innocẽtez. d Et de viris
sanguinũ ꝛc.i.de viris paratis ad effundendũ sanguinez
innocentẽ. e Quia ecce ceperũt animã meã.i.meipm
a ꝑte ꝓncipali.q̃ ẽ aia designãs totũ.reputabãt em̃ se da
uid cepisse:eo q custodiebant domũ in qua erat reputã-
tes q non posset eos effugere.ideo subdit. f Irruerũt
in me fortes.quoꝝ fortitudini non possuz bellãdo resiste
re. g Neq̃ iniq̃tas. Hic ꝓr allegat suã innocẽtiaz.d.
Neq̃ iniquitas mea.peccãdo cõtra ꝓmuz. h Neq̃
peccatũ meũ peccãdo cõtra deũ.supple meruerũt istaz ꝑ
secutionẽ.ideo subditur. i Sine iniq̃tate cucurri cur-
su vite pñtis. k Et direxi opera mea ad finẽ debitũ in
trãslatione Hiero.hr.Et illi currũt z ꝓparant.z ꝑm hoc
refertur ad satellites saulis qui discurrebant tanq̃ parati
dauid occisionem ideo subdit. l Exurge in occursum
meum.ad liberandum me anteq̃ me occidant.
m Et vide.meam innocentiam et eorum maliciam.
n Et tu domine z pro id est.i.tu domine.

o Deus vtutū.i.angelor. p Deus ſtrahel p verā fidē ⁊ ſpecialē cultū. q Intende hic ꝓñr vt ſua oño ſit exaudibilis:allegat aduerſarior malicīā:⁊ primo explicat eor culpā.ſcdo ꝑdicit penā debitā ibi. Deus oñdit Circa primū dicit. q Intēde ꝛc.qr diuina ꝓuidentia ſe extēdit ad oēs tā iuſtos ꝙ iniuſtos. ad reddendū eis ſm merita ⁊ demerita. ideo ſubdit. r Nō miſerearis omnib⁹ ꝛc. ex certa malicia et obſtinata: quia tales ſunt indigni miſericordia. s Cōuertent ad veſpam.ſatellites.n.ſaul venerūt veſpere ad cuſtodiēduz domū dō de nocte: vt ꝑdictuz eſt ⁊ Et famē patient vt canes .i. magno deſiderio ārētes occidere dauid. In hebreo.hr. Et latrēt vt canes. qr int ſe loq̄bant qūo eū occiderent. v Et circuibūt ciuitatē.qr non ſoluz cuſtodiebant domū dō.ꝙ aliq eorū currebāt ꝓ vicos ne man⁹ eor euaderet.vel qr poſtꝙ ſcierūt eū fugiſſe ſcrutabant loca ciuitatis. ſi forte alicubi lateret ⁊ Ecce loqnr in ore ſuo ꝛc.qr int ſe tractabāt de ipius dō occiſiōe. y Qm̄ q̄s audiuit.i .acſi nullus eos audiret.vñ in tranſla.hieron.hr. Quaſi nemo audiat.tamē michol audiuit.⁊ ipi dauid annūciauit. z Et tu dñe. Hic ꝓñr deſcribit petitiōs exauditio.⁊ primo ꝙtuz ad ipius dauid liberatōez.ſcdo ꝙtum ad aduerſarior ꝓnitionē:ibi. Deus oñdit Circa primū dicit. z Et tu dñe deridebis eos.fruſtrādo eos ab intētione.qr cū obſideret domū dauid fugit ꝓ feneſtrā vt ꝑdictū eſt. a Ad nihilū deduces ꝛc: malignātes ſilr ſicut ⁊ iſti. b Fortitudinē meā ꝛc.i.exponendā tuo ſeruitio. c Quia deus ſuſceptor me⁹ es.liberādo me a querentib⁹ me occidere. d De⁹ me⁹ miſericordia ꝛc.qr de⁹ miſericordit liberauit dauid anteꝙ veniret i mane in q̄ ſaul diſpoſuerat eū occidere. e De⁹ oñdit. Hic ꝓñr ponit exauditio petitiōis dauid ꝙtum ad aduerſarior punitionē cū dr. e De⁹ oñdit ꝛc.i.ſup ſaul ⁊ ſatellites ſuos. f Ne occidas eos vlciſcendo de manu ꝓpria:quia hoc faciā ꝓ alios in iuſticia mea.licet autē non ſit ſcriptū.qr deus morte ſaulis et ſuorū ſatellitū dō reuelauerit.tamē hoc credendū eſt:eo q cū eſſet ꝓpheta hoc dixit.⁊ hoc dō adimpleuit:qr ſaulis manib⁹ ei⁹ tradito a morte pepcit.vt hr.j.Reg.xxiiij. ⁊. xxvj. g Nequādo obliuiſcant populi mei. ſuis pſecutorib⁹ miſereri hec.n.miſericordia dauid regis data eſt in exemplū totius plebis. h Diſperge illos in virtute tua.hoc fuit adimpletū in monte gelboe.quādo corā phi liſteis ceperūt per diuerſas vias fugere.j.Reg.vltimo.

i Delictū oris eorū ꝛc.reſumat ly depone cū dicit Delictū oris eorū ꝛc.quia vba quibus ſaul ⁊ doech diſponebant dauid interficere:fuerūt depoſita ⁊ delecta quando ceciderūt in monte gelboe. k Et cōprehendant ꝛc.ꝙdiu em̄ ſaul fuit humilis placuit deo.⁊ electus fuit in regem:⁊ quādo ſupbiuit:domin⁹ eum ablecit.vt hr.j.Reg xv. l Et de execratōne ꝛc.quia imminēte morte ſaulis reꝓhenſus fuit a Samuele ſibi apparēte de tranſgreſſionib⁹ ſuis:vt hr.j.Reg.xxviij. m Et ſcient. q expienti ā punitionis ⁊ reuelatatiōez Samuelis.qr de⁹ ꝺñabitur ſa tob:tranſferēs regnū ad dauid ⁊ domū eius. o Cōuertent ad veſperā ⁊ famē patient.iſtud refert ad famē inducta tpe dauid in terra iſrl. vt hr.ij.Reg.xxj.q fuit inducta a deo trib⁹ annis ꝓpt pctm̄ ſaul.q iniuſte occiderat gabaonitas vt ibidez dr. ⁊ iō illi de cognatōe ⁊ tribu ſaul in illa fame fuerūt grauⁱ⁹ afflicti.⁊ ideo ꝙtū ad hoc dr. Conuertent ad veſpam. reuertēdo ad ꝓpria⁹ vt alio mos de agro vl alio laborīcio: ſicut moris ē. Et famē patiētur.qr nō inuenient ibi vnde reficiātur. p Circuibunt ciuitatē.querēdo victuz per mendicitatem. q Ipſi diſpgētur. trāſeundo ad alia loca q tpe illi⁹ famis erant min⁹ afflicta. r Ad māducandū .i.ad ꝙrendū victū. s Si vo ꝛc. ⁊ acciꝑit hic ſi ꝓ qr.qr ſi inueniebāt ad ſufficientiā:iō ſubditur. t Et murmurabūt ꝓ impatientiā. quia multi eorū impatiē ter illā penuriā ſuſtinebant. v Ego autē. Hec eſt vltia pars hui⁹ ꝑſ.in qua ponit ipius dauid gr̄aru actio ꝓ ſua liberatiōe cū dr. v Ego aūt cātabo.i.in deuotis cāticis laudabo. ⁊ Fortitudinē tuā.q̄ me eripuiſti de inſidijs ſaul. y Et exaltabo mane ꝛc.i.ſūmo mane ſurgā ad magnificandū miſericordiā tuaz. ⁊ ſubdit cauſam. z Quia fact⁹ es ſuſceptor meus.de aduerſarior meor manib⁹. a In die tribulatiōis mee.qr diſponebāt omnino me occidere. b Adiutor me⁹ tibi pſallā ꝛc.repetitio ē eiuſdē ꝛnie ad maiorē exꝑſſionem deuotionis ſue. c Moraliter poſſz exponi ꝑſ.iſte de q̄libet fideli i angu-

ſtia exīte:q ꝓces ſuas merēt liberari ⁊ pſecutores ſuos puniri. Allegorice vo exponit de xp̄o ꝓ dō figurato q cuſtoditus fuit in ſepulcro tanꝙ alter dauid in domo.ꝙ hoc nō obſtante ꝓ diuinā potentiā reſurrexit:⁊ iudei q illum in ſepulcro fecerāt cuſtodiri in penā hui⁹ fuerūt ꝓ romanos captiuati ⁊ ꝓ orbē diſperſi:tñ ad veſperaz hui⁹ mūdi cōuertent ad xp̄m:⁊ famē patient ꝓ fidei xp̄iane zelū contra hereſes ſicut canes latrātes:⁊ fidē xp̄i cū feruore ingno ⁊ deſidetio ꝑdicātes.ꝙ de hac expoſitiōe bꝛeuit ptāſeo.qr diffuſe tradit in gloſa ordinaria ſup libꝝ pſalmoꝝ

Additio.

In pſ.lviij.Eripe me.

Litera hui⁹ pſ. ꝓ magna ꝑte non pōt applicari ad hyſtoriā illā.j.Reg.xix.ſ.qū miſit saul ſatellites:vt cuſtodirēt dauid i domo ſua vt interficeret ꝛc.non em̄ recte appropriat huic ꝓpoſito qō dr. Et tu dñe de⁹ virtutū intēde ad viſitādas oēs gentes ꝛc. Cū iſte caſus ſit ſingularis in q̄ viſitatio diuina ſe nō extēdebat ad oēs gētes.ꝙ tm̄ ad liberationē dauid ⁊ ſuor. Et iā ſi dicat ꝙ liberatio ipius Dauid quodāmodo ſe extēdebat ad totū ꝓpulū iſrahelis:eo ꝙ erat ipor rex futurus adhuc impropꝛie ſeu imptinent diceret ſup hoc. Ad viſitandas oēs gētes. Similit vbi dr Nō occidas eos nequādo obliuiſcatur populi mei.ꝙ diſpge illos in vtute tua ꝛc. Dicere etiā ꝙ deus ꝓceperat dō ꝙ non interficeret ſaul:ne obliuiſceret ꝓp̄s miſereri ꝓſecutorib⁹ ſuis ē oino ſine fūdamēto: nuſq̄.n.tale legit in hyſtoria ꝓpria ipius dauid: nec ipſe

dauid abstinuit ab occisiõe saul ex mia ꝫ potius ex fideli
tate: vt hz. j. Reg. xxvj. ca. Quis em extẽdet manũ i xpm
dñi ꝛc. Sitr cũ dicit. Dispge illos in virtute tue. qđ ꝓprie
intelligit de aduersarijs: non fuit adimpletũ in gelboe: vt
dicit postillator. nã ibi saul ⁊ doech q fuerũt principales
aduersarij occisi sũt ⁊ nõ dispsi. Sitr dicere q illud qđ le
git. Cõuertent ad vesperã ⁊ famẽ patient vt canes ꝛc. re-
ferẽdũ ẽ ad illos de cognatõe saul: q fuerũt i illa fame gui
us afflicti ꝫ ceteri est oĩno sine fundamẽto. Nã in illa hy
storia. ij. Regũ. xxj. vbi de hac fame agit: nihil legit spẽa-
le de cognatiõe saulis ꝫtuz ad hoc q paterent gũiozẽ fa-
mẽ ꝫ ceteri. Insup ⁊ veritas hebraica i hoc loco vbi nos
habem⁹. famẽ patient hz: ⁊ rugiẽt vt canes. Dñi veri⁹ di-
cendũ ẽ ⁊ magis lr̃e cõsonũ: q licet i hoc ps̃. agat saltẽ in
sui pncipio. ⁊ forte etiaz in fine de custodia dõ p satellites
suos q fuit figura xpi in sepulcro a militib⁹ custoditi: tñ
p magna pte ps̃. iste ad lr̃am trãsit ad agendũ de re figu-
rata. s. de xpo i sepulcro custodito. ⁊ de ei⁹ resurrectiõe et
pena aduersariozꝝ ⁊ etiã õ recõciliatõe eozꝝ. put plene i glo
sa ordinaria hĩ: nec ẽ iste sensus allegoric⁹. put postil. di-
cit ꝫ ꝓprie lr̃a tanꝫ ex necessitate lr̃e cõsurgẽs. Si aũt obij
ciat de ti. in q ꝓtinet qñ misit saul ⁊ custodierũt domũ ad
occidendũ eũ. ex quo vr̃ q materia h⁹ ps̃. referẽda est tñ
ad illã custodiã ipi⁹ dõ ⁊ ei⁹ liberatoz ⁊ hmõi. Ad ꝫ rñde
tur q illa ỽba tituli nõ denotãt q tota mã psalmi lr̃a sit
de illa custodia dauid: ꝫ tñ q ps̃. fuit fact⁹ a dõ tpe illius
custodie. nõ em dicit titul⁹ q illud cãticũ ẽ de missiõe saul
ad custodiaz dauid in domo ꝛc. ꝫ q fuit fact⁹ qñ misit ꝛc.
vñ ti. demõstrat tps editiõis ps̃. nõ mãm. sicut in mult̃ p
pheticis locutiõib⁹ hoc hĩ. Dñi Esa. vj. ca. cũ legit i anno
quo mortu⁹ ẽ rex Ozias ꝛc. nõ intelligit q illa reuelatio
ꝓphetica debeat intelligi tñ de morte ozie: qz mꝫta mato
ra ⁊ diuiniora fuerũt esse reuelata ꝓtũc: vtz ibidẽ. ꝫ tãtũ
ille ti. denotat tps reuelatõis. ⁊ sic i ꝓposito Est tñ nõndũ
q qz vt dictũ ẽ: custodia dõ i domo fuit custodie xpi figu
ra i sepulcro. iõ tenendũ ẽ q dõ exñs i illo piculo petebat
a deo hec q sequunt. Primo petebat a deo suã liberatiõz
dicẽs. Eripe me de inimicis meis ꝛc. vsq ibi. Exurge in oc-
cursuz meũ ⁊ vide. ⁊ tũc dauid illuiat⁹ p spm̃ de custodia
xpi in sepulcro quã figurabat i qua xps custodiebat: nõ
vt occideret ꝼm carnẽ. cũ iã mortu⁹ eẽt. ꝫ vt occiderẽt ei⁹
famã occultãdo resurrectiõez ei⁹. ⁊ sic eũ tollerent de cor
dibus fidelitũ. q mime valuerẽt. sicut neq custodes dauid
eũ potuerũt occidere. Sup qđ dõ ꝓmr̃ scõo ꝓphetice orat
de resurrectiõe xpi a sepulcro. Et tu dñe de⁹ virtutũ intẽ-
de ad visitãdas oẽs gẽtes. vbi hebraica veritas hz. Resur
ge ad visitandas oẽs gẽtes. Resurrectio em xpi ordinata
fuit ad generalẽ iustificatoz mũdi ꝼm sufficiẽtiaz: iux illõ
ad Ro. iij. c. Resurrexit ꝓpter iustificatiõz nostrã. ꝫ qz nõ
oẽs participes sunt gr̃a resurrectiõis: iõ ꝓmr̃ subdit tertõ
Nõ miserearis omib⁹ q operant iniquitatẽ. hoc est dice
re. cuius visitatio tua sufficiẽs sit ad visitãdas oẽs gẽtes.
nõ tamẽ omib⁹ misereberis ꝫ quibusdã. s. ꝓdestinatis. iõ
ꝓprie dicit. Nõ miserearis oibus ꝛc. subintellige: sed qui
busdã vt hz. in glo. Et qz inter illos operãtes iniquitatem
circa psonã xpi ⁊ circa ei⁹ custodiã in sepulcro de q̃ agit
principales fuerunt iudei. ideo de ipis quarto tractat tri-
plicit. Primo de statu quorundã eorũ. s. q̃ uersi sunt ad
fidẽ post resurrectioz xpi ⁊ ascensionẽ ⁊ cõfirmatioz apo-
stoloꝝ. de quibus dicit. Cõuentent ad vesperã. i. tardius
seu serius: qz anteq eũ crucifigerẽt hoc debuissent facere
⁊ isti famẽ cõuertendi alios patient vt canes. vel ꝼm he-
braicã veritatẽ. Et rugient. s. latrando in reprehensiõe infi-
delitũ: vt patet de Paulo. similit ⁊ de stephano ⁊ de alijs
qui qdem cõuersi. s. in primitiua ecclesia euangelizando
Circuibãt ciuitatẽ. s. mundũ q circũstat vndiq; iudeã vbi
ista dicebant: sicut canes in nocte rugiũt cõtra fures ⁊ la
trones. Potest etiam intelligi Conuertent ad vesperam
de iudeis q per interualla tempoꝝ post diuulgatioz euã-
gelij cõuertunt quotidie: qui dicunt ad vesperã cõuerti.
id est in sexta etate seculi. Ex quib⁹ fuerũt similit ⁊ erunt
nonnulli q circuiunt ciuitatez. scz ecclesiaz contra hereti-
cos vel saltem cõtra iudaicas impugnatiões. vt patet in
gestis seu tractatibus taliuz q inueniunt precipue in hys
pania: vbi iulian⁹ pomerij de stirpe hebraica fuit tolera
nus archiepiscop⁹ tercj⁹ successor beati alfonsi ⁊ ei⁹ ma-
xime imitator: put in hystoria roderici toletañ. hĩ. Simi
liter ⁊ petrus alfonsi huius nationis qui edidit quendaz
dyalogũ solennez ad fidei catholice cõfirmationẽ. Simi
liter ⁊ magister alfonsus burgeñ. magnus phus ⁊ biblic⁹
qui in. lx. etatis sue anno fere fidez xpi ⁊ sacrum bap-
tismũ suscepit. Et cõsequenter cũ esset sacrista ecclesie ba
silolitañ. plura opuscula ad cõfirmationem fidei ⁊ confu
tationem iudaice perfidie edidit: ⁊ sic de alijs de quibus
dicit ⁊ principalius de primitiuis. Ecce loquuntur in ore
suo ꝛc quia etiaz ipsi conuersi loquuntur in ore suo ma-
gnalia dei que alijs intimant. vnde Gladius in labijs
eorum. s. gladius verbi dei penetrabilioz omni gladio: vt
in epistola hebreo. iiij. c. ⁊ sequitur. Nam quis audiuit. q.
. d. ideo instans predicatio taliũ conuersoꝝ ad fidez fuit
a deo suis temporib⁹ preordinata. Nam quis audiuit: qz
. s. pauci audiunt cũ effectu verbũ dei: et quãdoq; magis
inclinantur ad audiendum similiũ predicationes tanꝫ
magis cõtenti de testimonijs aduersariozũ. sed quia mul
ti sunt qui corde non audiunt istos nec illos. Sequitur.
Et tu domie deridebis eos. scz non audiẽtes. Cetera pos
sent faciliter applicari huic proposito scilicet vsq ibi. De
us ostendit mihi super inimicos meos ꝛc. vbi ostenditur
secũdus status iudeozũ scilicet perfidoꝝ qui obstinati re
manent in nequicia sua proteruiẽtes. quoꝝ statum vl̃ po
tius ruinam psal. declarat cum dicit. Deus ostẽdit mihi
super inimicos meos. i. ostẽdit mihi qualiter isti inimici
xpi suut puniendi ad gloriã dei ⁊ ecclesie vtilitatez. Pro
quo sciendum q licz magnitudo sceleris iudeozum chri
stum occidentium seu ipius occisionez consequenter ap
probantium tãta fuerit q videretur congruum diuine iu
stitie vt statim delerentur de terra: prout habetur Nu-
meri. xiiij. ca. consumã eos subito: tamen diuina sapien-
tia ordinauit ne funditꝰ ⁊ subito perirent de hoc seculo:
tum vt ex eis qñq; aliquo in tempoꝝ successione saluarẽ-
tur tũ vt eccl̃ia testimonia veteris legis ab eis hꝫet Sunt
em ꝓput dicit glo. quedã bibliothece nr̃i ⁊ baiuli codicuz
nostroꝝ a qbus tãto fiduciali⁹ i originalib⁹ sacre scriptu
re accipit testioniũ q̃nto nob auidi⁹ aduersant. Tũ qz vt
dicta diuina i eis magis relucet cũ in diuersis tpib⁹ ⁊ in
varijs locis delectio ⁊ obprobriũ eoꝝ demonstrat ꝫ si in
breui tpe ⁊ in qbusdã regionib⁹ cõsupti fuissent. qđ ꝓprie
orabat ps̃. d. Ne occidas eos neq̃ obliuiscant ppli mei.
. s. ne obliuiscant mie tue q̃ eos spectas vt ad quesiõz ꝓ
uocent: sitr obliuiscant sacraꝝ lr̃aꝝ tuaꝝ: q̃ apõ eos originali
ter residẽt. sitr ne obliuiscant iusticie tue videtes eos q̃
tidie affligi ⁊ suppremi i penã sceleris occisiõis xpi: q̃ oia
ps̃ tradi obliuioni si celeriꝰ fuissent ꝓsupti. Magꝭ enim
monẽt visa ꝫ audita. sicut sensus visus certioꝛ ẽ auditu ⁊
ceteris sensib⁹: put dr̃ in. j. metaphy. ⁊ qz si i vno loco seu
regione tantũ remãsissent puniẽdi: nõ seqrent ꝓdicte vti
litates in toto orbe. idcirco dicit. Dispge illos i virtute tua
. i. p oẽs gẽtes dispgant: vt testionia sacre scripture q̃ apõ
eos sunt: sitr ⁊ euidẽtia diuine vidicte vbiq; demõstrarẽt
vñ sequit. Et depone eos. s. vt sint obprobriũ hoim. et qz
illi pfidi ⁊ si ope nõ pũt tã ꝛ xpm recalcitrare vbis. tamẽ
nõ cessant eũ blasphemare. idcirco dicit. Delictũ oris eo
rũ sermonẽ labioꝝ ipoꝝ. ex q̃ sequit q ꝓprehendũt in su
perbia sua. Nam ꝼm glo. cõprehendit aliqs in superbia
sua: cũ videt se superbe egisse. ⁊ tamẽ frustra. quia factuz
eorũ irritũ vident: ⁊ tamẽ remanet delictũ eorũ apud ali
os in memoria. ⁊ hoc spẽalit in duob⁹. primo in execratio
ne in q̃ sunt cõiter inf gẽtes: sitr ⁊ in mẽdatio: inq̃tũ con
tra xpm mẽdaciuz finxerũt nõ solũ i vita dicẽtes eũ sedu
ctorẽ ꝛc. ꝫ etiã i morte asserẽtes ipm nõ resurrexisse ⁊ dã-
tes pecuniã ad occultandaz resurrectiõem. vt hĩ. Math.
xxviij. ca. ⁊ hoc est qđ dr̃. Et de execratiõe ⁊ mẽdatio an-

nũciabunt.ſ.ab aplis ꝛ alijs veris p̃dicatoꝛibus.vñ finis
aliũ.ſ.iudeoꝝ. in ꝓtenſa ſua ꝓtinacia est in conſũma-
tione ꝛ in ira cõſũmatiõis.i.in vindicta dei q̃ pcõꝝ consu
mit:ita vt finaliť pereat ab eẽ eterno ꝛ gl̃ioſo.de q̃ ſequiť
Et nõ erunt.ꝛ ſequiť.Et ſciẽt qꝛ dñs domiabiť iacob et fi
niũ terre.ꝫ ẽ.qꝛ iã in illa cõſũmatõe p experientiã ꝓgnoſcẽt
q̃ xp̃s quẽ ꝓtẽpſerũt dñabiť iudeis ꝛ gẽtib⁹ ꝛc. Cõſeq̃nť
declarat tercia ſtatũ iudeoꝝ.ſ.qñ i fine mũdi ꝓuertẽť:ꝛ de
his dicit Cõuertẽť ad veſperã.ſ.i fine mũdi q̃ est ei⁹ veſpa
ſimplicit.ꝛ põt cõſtrui cũ pcedẽti vſu ſic.Cũ illi iudei ſci
ent.qꝛ de⁹ dñabiť iacob ꝛ finiũ terre p verã fidem:tũc cõ-
uertent.exponať vſus ſicut pri⁹.ꝛ ſequiť de iſtis. Ipi iaz
diſpgent ad manducandũ.ſ.vt alios lucrent.ſi vo nõ fue
rint ſaturati.eo q̃ multi remanebũt increduli murmura
bũt cõtra tales.i.increpabũt. Sed notandũ vbi trãſlatio
nẽa hz:ꝛ murmurabũt.hebꝛaica lẽa hz q̃ndã dictoz eq̃uo
cã.q̃ vno mõ ſignificat murmuratiõez.alio mõ ſignificat
mãniõz ſeu q̃retz quã hõ dz hẽ in nocte:cũ iacz in domo
recollect⁹ ꝛ ceſſat a laborib⁹ diurnis.eo modo q̃ dz Gen.
xxiij.ca.loc⁹ ſpacioſus ad manẽdũ.vbi em̃ dz ad manen
dũ ponit ſiſtis dictio ſic h̃.ꝛ ad iſtã vltimã ſignificatoz ma
gis tẽdit lẽa ꝑus ꝓut hic ꝓꝛie ſyllabicať.ꝛ ſic erit ſenſus
Si nõ fuerit ſaturati.ſ.qꝛ nõ oẽs cõuertent tũ iã quieſcẽt
ſeu ceſſabũt.qꝛ iã finis hui⁹ mũdi erit in q̃ talia hũt ceſſa-
re.Cõſequent q̃nto cõcludit in ꝑſona xp̃i hois q̃ totã lau
dẽ ꝛ victoriã deo attribuit. Ego aũt cantabo fortitudinez
tuã:ꝛ exultabo mane miaz tuã.qꝛ vt ait ps̃. Ad veſpaz de
morabiť fler⁹:ꝛ ad matutinũ leticia: in q̃ inſinuať leticia
reſurrectois q̃ mane dñice diei ꝑmo fuit maifeſtata. qꝛ fa
ctus es ſuſcepto:r me⁹ ꝛc.me reſuſcitas ꝛ refugiuz meũ.a
cuſtodia aduerſarioꝝ liberans:q̃ oia diuine miſericoꝛdie
attribuit cõcludens. Deus meus miſericoꝛdia mea.

Replica.

In ps̃.Eripe me ꝛc.quẽ poſtil.expoit d̃ dõ cuſtodi
to i ſua domo ꝛc.put ti.h⁹ ps̃.formaliť ſonat burg.
q̃ ꝓſecuit titulos magnificare.ꝛ fm formã ti.mãz
ps̃.affligre.hic dimittit formã ti. exponẽs ps̃.iſtuz de xp̃o
cuſtodito i ſepulcro redarguẽs poſtil.q̃ fm formã ti.acci
pit materiã ps̃.ad cauendũ ſiniaruz inuolutoz. Catholice
põt dici qꝛ lr̃alis ſenſus hui⁹ ps̃.ꝑmus ẽ de dauid iuxt̃ foꝛ
mã ti.ꝫ p allegoriã ẽ de xp̃o cui⁹ figurã geſſit dauid i mul
tis:vt.s.ſepe dictũ est ꝛ ſpẽaliť i hac materia hui⁹ ps̃.Et
cũ burg.dicit hũc ſenſũ foꝛe lr̃alez de xp̃o: ꝓcediť ei.ſicut
s.qꝛ ẽ ſenſus ꝓncipalis.ꝫ nõ ꝑmus ad lr̃az fm vocũ ſig
nificationẽ.est igiť ſenſus lr̃alis ꝑmus de dauid tanꝯ de
figura.ꝫ ꝓncipalis ẽ de xp̃o tanꝯ figurato. argumẽta au
tẽ burgẽ. de applicatiõe quoꝛundã vſuũ modici põderis ſũt.nã ſunt quedã cõgruentie applicabiles ꝑ ꝛ ꝑ.que
de neceſſitate rationis nihil concludunt.

Psalmus.lix.

Deus repuliſti. Huic ps̃.ꝑmittiť talis tit.in hebꝛeo
fm ra.Sa.Ad victoriã ſup roſe teſtioniũ ſuaue cã
ticũ dõ ad docendũ qñ pugnauit ꝓtra arã fluuioꝝ
ſyriã ſoba ꝛ reuerſus est ioab:ꝛ pcuſſit edom i valle ſali
naꝝ.xij.milia. Ad cui⁹ itellectũ ſciendũ q̃ dõ miſit Ioab
ꝛ oẽm exercitũ bellatoꝝ ꝑ filios ammõ:q̃ iniuriati fuerãt
nũcijs dõ:vt hr̃.ij. Reg.x. ꝛ debellatꝫ filijs ãmon et ſyris
q̃ veneṙt in eoꝝ auxiliũ:ioab redijt in hirſm: vt hr̃.ij.reg.
.x. ꝛ poſtea dõ cum toto exercitu ſuo expoſuit ſe:vt iret
ad pugnandũ ꝑ ſyrios:vt ibidẽ hr̃. Dicit igiť ra.Sa.q̃ ſy
ri hoc audiẽtes miſerũt nũcios ad dauid dicẽtes: q̃ non
erat ei licitũ venire cõtra ipos ꝓpter fedus ꝛ iuramentuz
q̃ fecerat iacob cũ Laban ſyro:vt hr̃ Gen.xxx.j.et tunc
dauid cõſuluit ſapiẽtes legꝫ q̃ rñderũt ei q̃ erat licitũ: eo
q̃ ſyri ꝑus fregerãt iuramẽtũ veniẽdo ad bellũ ꝑ ſuos da
uid i auxiliũ ãmonitaꝝ:vt dictũ est.ꝛ qꝛ cuſaurasarhaim
rex ſyrie impugnauerat filios iſrahel eos ſubijciẽs fuitu
ti ſue p octo ãnos.vt hr̃. Judi.iij. Dicit igiť ra.Salo.q̃ in
ti.p̃dctõ p roſaz itelligiť cer⁹ ſapientũ:q̃ teſtificãs fuit ipi
dauid.q̃ licite poterat ꝑ ſyrios ad bellũ ꝓcedẽ.ꝛ ꝯnuz ad
hoc dz Sup roſe teſtioniũ.i.rñſum datũ ipi dauid ꝑ cetũ
ſapientũ.de q̃ rñſo ꝛ victoriis ſeq̃ntib⁹ q̃ tangunť in q̃daz
generali i ti.cũ ſubdiť. Qñ pcuſſit arã fluuioꝝ ꝛc.fecit dõ
ps̃.iſtũ.fm hoc igiť ſenſus hui⁹ ti.est. Canticũ ſuaue da-
uid.ſupple ẽ iſte ps̃.ab eo fact⁹ ſup roſe reſtioniũ.i.ꝓter
rñſum ſibi datũ a cetu ſapientũ ꝑ roſaz deſignato. Ad vo
cẽduz.ſ.ipm dõ q̃ li
citũ erat ſibi pugna
re ꝫ ſyrios.qd aũt ſi
gnificez.Ad victoriã
in princi.ti.freq̃nter
ſ.dictũ est. Qñ per
cuſſit arã fluuioꝝ.
arã ẽ nomẽ ciuitaſ
i q̃ habitabat laban ſy-
rus.ꝛ dz fluuioꝝ.qꝛ
erat in medio duoꝝ
fluuioꝝ.ꝓpť qõ alio
noie vocaťur meſopo-
tamia.a meſo qõ est
mediũ i greco.ꝛ po
tamos qõ ẽ fluuius

Et reuerſus ẽ ioab.ſ.in hirſm debellatis ãmonitꝫ ſyris
vt p̃dictũ ẽ.Et pcuſſit edõ ꝛc.iſta victoria attribuiť dauid
.ij.reg.viij.vbi dz Fecit q̃z ſibi dauid nomẽ cũ reuerteret
capta ſyria in valle ſalinaꝝ ceſis duodeci milib⁹.ꝛ ſeq̃ť.ꝛ
facta ẽ vniuerſa idumea ſeruiẽs dauid. Et ꝑmo paraľ.at
tribuiť abiſai.de q̃ dz.j.paraľ.xviij. Abiſai vo filius ſaruie
pcuſſit edom in valle ſalinarũ.hic aũt attribuiť ipi ioab.
Dicendũ q̃ iſti tres fuerũt in illa victoria.qꝛ facta fuit in
reditu dauid de ſyria.ad quã capiẽdaz iuerat cũ toto exer
citu ſuo:vt p̃dictũ ẽ.Et attribuiť hec victoria ipi dauid tã
q̃ regi.ioab vo tanq̃ principi militie.abiſai vo tãq̃ duci
vni⁹ aciei.q̃ fecit ꝑbitarẽ notabilẽ in illa victoria. ꝓpť qõ
attribuiť abiſai tãq̃ duci. Nõ est cm̃ inconueniẽs idẽ attri
bui diuerſis ꝑſonis rõnibus diuerſis:xij.milia.j. paraľ.
xviij.ponunť.xix.milia:nec ẽ ꝓtradictio.qꝛ minoꝝ nũer⁹
includiť i maioꝝ.nec ponit h̃ minoꝝ nũer⁹ cũ pciſiõe par
tis excedentꝫ.que.j.paraľ.exprimit In tranſla. vo hiero.
talis ponit tit. Victori ꝑ lilijs teſtimoniũ humiľ ꝛ perfe
cti dauid ad docendũ qñ pugnauit aduerſuz ſyriã meſo-
potamie ſoba ꝛ reuerſus eſt ioab:et pcuſſit edom in valle
ſalinarũ.xij.milia. Ad cuius intellectũ ſciendũ q̃ vbicun
cũq̃ in vete.teſtõ.hiero.trãſfert liliũ vel lilia:hebꝛei dicũt
roſam vel roſas:ſicut dictũ fuit.s.ps̃.xliiij.ideo idem in
portať ꝑ vtrũq̃.ſ.cer⁹ſapientũ. Et licet hic ponať ſingula
re.ſ.roſa ꝫ hebꝛeos. Hiero.tñ trãſfert plurale dicẽs lilijs
eo q̃ q̃libet de cetu ſapientũ poterat dici roſa vl̃ liliũ .ꝓť
pulcritudinẽ ſpiẽtie.ꝛ ſic tot⁹ cetus dz lilia i plurali qõ
ſubdiť. Humilis ꝛ pfecti dauid ẽ.qꝛ dictio hebꝛaica mik
tam fm ra.Sa.ſignat canticũ decẽs vl̃ pulcꝝ: fm hiero.
milis ꝛ perfecti dauid.nõ dicit teſtimoniũ dauid eo q̃ de
derit ipm.ſed quia a ſapientib⁹ fuit ſibi datũ: vt ꝓdictuz
est.ꝛ ſic ptz expoſitõ ti.hiero.ex his que dicta ſũt in expo
ſitiõe ti.hebꝛaici.

a Deꝰ repuliſti. Ad intellectũ h⁹ ps̃.ſciendũ q̃ añq̃ reg
nũ iſrl̃ fuiſſet in manu dauid ſimpl̃r:fuerat multiplicit af
flictũ ꝛ vaſtatũ.vt ptz ꝑ tpe iudicũ.ꝛ in ꝓncipio regni ſaul.
in q̃ philiſtei tenebãt ipm in tãta ſeruitute: q̃ faber ferra-
rius nõ erat in tota terra iſrl̃. cauerãt em̃ philiſtei.ne face
rẽt hebꝛei gladiũ aut lãceã:ne poſſẽt rebellaẽ.vt hr̃.j.reg.
xiij. Itẽ mortuo ſaule philiſtei itrauerũt ciuitates r̃gni iſrl̃
vñ fugerat ppl⁹: ꝛ hitauerũt ibi:vt hr̃.j.reg.xxxj. Itẽ p⁹
mortẽ ſaul fctã ẽ lõga ꝓcertatio ꝺ regno inť domũ dauid
ꝛ domũ ſaul:vt hr̃.ij.reg.iij.ꝓť qõ gẽtiles i circuitu r̃gni
iſrl̃ exũtes mltiplicit vaſtauerũt illõ ñ hũtes validã reſiſte
tiã ꝓť dictã cõtentoz.ꝺ igiť hec ꝓſideras fecit ps̃.iſtũ in
q̃ ꝑmo vaſtatoz regni plãgit.ſcõ reſtitutoz ei⁹ ꝓphice ꝑ
dicit ibi.vt liberẽť. Circa ꝑmũ dz. a Deꝰ repuliſti nos
ꝓť pctã noſtra. b Et deſtruxiſti nos.i.deſtruiſti pmiſi-
ſti. c Iratꝰ eſt.ꝫ regnũ iſrl̃ tribus ꝓteritꝫ: vtz ex dictis.

d es ꝛ misertus es nob. Cõmouisti terrã et cõturbasti
f eã sana cõtritõnes eius qꝛ
g cõmota ẽ Ostendisti ꝓplo
h tuo dura. potasti nos vino
i cõpunctõis. Bedisti metu
k entib⁹ te significatiõez. vt
l fugiant a facie arcus. Et li
m berentur dilecti tui. saluũ
n o fac dextera tua et exaudi
p me Beus locutus est i san
q r cto suo letabor et partibor
s sichimam et conuallem ta
t bernaculorũ metibor. Me
v us est galaad et meus est
x manasses et ephraim fortitudo capitis mei. Juda rex
y meus moab olla spei mee.
z In idumeam extendaz cal
a

b ciamentum meuz: mihi ali
c enigene subditi sunt. Quis deducet me in ciuitatẽ mu
d nitam quis deducet me vs
e qꝫ in idumeam. Nonne tu
f g deus qui repulisti nos et non egredieris deus i vir
h tutib⁹ nris Ba nobis auxi liũ de tribulatione: et va na sal⁹ hois. In deo facie mus virtutem: ꝛ ipse ad ni hilum deducet tribulãtes nos.

Ad victoriam super organum psal. dauid. lx.

g Audi de⁹ deprcatio
b nem meã: intende ora tioni mee. A finibus
f g terre ad te clamaui dũ an

mis. d Quis deducz me vsqꝫ in idumeã. vbi erãt multi fortes ꝛ bellicosi. Respondẽt. e Nonne tu de⁹. q. d. nullus alius põt mihi hoc facere f Qui repulisti nos temporib⁹ pteritis. vt ptz ex predictis. g Et nõ egredieris ꝛc. i. exercitib⁹ nostris interrogatiue. q. d. imo tu egredieriz: aliter nihil facere possem⁹. ꝓpter ꝟ subdit. h Da nobis auxilium ꝛc. et patet litera ex dictis. Mozaliter põt exponi pſ. iste de qlibet vere penitẽte: q considerãs regnũ anime sue per pctã pterita dissipatuz lamentat. ꝛ p restitutione ipius ad statũ virtutis ꝛ gre deprecatur: ad hoc aũt ad iuuat p qmoz. Primũ est pura cõfessio q̃ per iudã designat q confessio interpꝛtatur. Scõm est a recidiuo pseruatio: q̃ p manasses intelligitur. eo qꝫ interpꝛetat obliuio. talis em̃ sic se habz ad pctã pterita q̃si oblit⁹ sit iterũ opari ipa Tercium est boni opis multiplicatõ: q̃ designat p ephraim: q̃ interpꝛetat crescens aut fertilitas. Quartũ ẽ ꝓpie pscie testificatio. Fm illud apli. ij. coꝛ. j. Gl'ia nra hec est testimoniũ pscie nre. ꝛ figurat p galaad. q̃ interpꝛtat aceru⁹ testionij. ꝛ talis subijcit sibi cõcupiscentiã carnis p moab designatam: q̃ interpꝛetat ex pre. hec aũt ꝓcupiscẽtia trahitur ex carnali generatione. ꝛ cõcupiscentiaz oculoꝝ q̃ figurat p idumeã: q̃ terrena interpꝛetat ꝛ superbiã vite. q̃ p philisteaz designat. eo q oze cõtendẽs interpꝛtat. supbi em̃ vbis displicabilib⁹ nituntꝫ alios prendere. sed qꝛ oia ista emanãt a deo. ideo sibi est tota victoria attribuenda.

Psalmus. lx.

Audi õs. Huic pſ. pmittit talis ti. i hebr. Ad victoriã sup organũ ipi dõ. ꝛ ptz ei⁹ expositio ex dictis. s. pſ. lij. De mã aũt hui⁹ pſ. dicũt doctoꝛes cõiter q dõ fecit istũ pſ. exñs in saul' psecutiõe. sed vbi et qñ nõ dr clare. Saluo aũt meliozi iudicio vr mihi q fecit istũ pſ. postq euaserat man⁹ saul' ipm i modũ cozone cingentis: vt habetur. j. Re. xxiij. propter qõ dõ ascẽdit inde vt. j. Reg. xxiij. ꝛ habitauit i locis turissimis engaddi. q̃ erant versus finẽ regni saul'. vt sic si saul ipm insequeret posset citi⁹ exire de ptãte ei⁹. ꝓpt qõ ꝛ finaliter tñsiuit ad terrã philistinoꝝ: vt hr. j. Reg. xxvij. Sciendũ tñ q licet pſ. lij. Cũ inuocarẽ ꝛc. sit de eadẽ mã. tñ differt ab isto. quia ille pſ. quart⁹ ẽ ꝓprie de bñficio illi⁹ euasionis de manu saul ipm i modũ cozone cingẽtis. iste vo ẽ de hoc bñficio tã exhibito ꝛ alijs exhibẽdis. vt ptẽbit in ꝓcessu. Item qꝛ pſ. quartũ fecit dõ imediate post recessũ saul' ab ipo: istũ aũt postea qñ tã dõ elongat⁹ erat in fi. regni saul'. Vigit in hoc pſ. pmo dõ diuina beneficia sibi pstita recolit. scõo pstanda ꝓphetice pdicit ibi. Inhabitabo. tercio p vtrisq gras agit: ibi. Sic psalmũ dicã Circa pmũ incipit ab oratione deuota sicut gratus et deuot⁹ dicens. Exaudi deus deprecationẽ meã. ꝛ patz. b A finibus terre. s. israhel. c Ad te clamaui faciẽs hũc pſ. vt iã dictũ est. vlteri⁹ recolit beneficiũ sibi pstitũ in euasiõe de manib⁹ saulis. di. d Dũ anxiaret coꝛ meũ. eo q saul ꝛ eius exercit⁹ cinxerat me in modũ cozone: ne posset euadere. vñ ibidẽ dicit q dauid desperabat se posse euadere. ꝓpt qõ anxiebat: ꝫ

d Et misertus es nobis. qꝛ regnum in parte cõseruasti.
e Cõmouisti terrã ꝛc. i. ꝓmouere ꝛ ꝓturbari pmisisti ha
f bitãtes in ẽra nra ab aduersarijs. Sana ꝓtritiões ei⁹
g tempe meo. Ostendisti populo tuo dura. ꝓpter ei⁹
h pctã. Potasti nos vino cõpunctiõis. hiero. hz vino
i meroꝛis: ꝛ idẽ est. qꝛ
k meroꝛ est cõpunctõ
l de pctis. i Bedi
m sti metuentib⁹ te sig
n o nificatiõez. respectu
p futuri tpis. k Vt
q r fugiant a facie arc⁹.
s me iusticie q̃ exten
t ta est ad ꝓcutiendũ
v peccãtes. et hic arc⁹
x effugitur caudo a
y peris. l Et liberẽ
z tur. Hic ꝓñr restitu
a tionẽ ꝛ ampliatiõez
b regni põdicit: ꝛ b pri
c mo põdicit. scõo cui
d attribuendũ sit ostẽ
e dit: tbi. Quis dedu
f cet. Circa primũ in
g cipit ozando. di.
h l Et liberẽt dilecti
i tui. i. pp̃s israhel q̃
k dicitur dilect⁹ deo.
l Osee. xj. Puer isra
m bel ꝛ dilexi eum.
n Saluum fac. s.
o p populum israhel.
q r Dextera tua. q. d. nõ põt fieri virtute hũana. o Et
s exaudi me. deprcantẽ p regno meo. ꝛ ad hoc impetrandũ
t allegat diuinã ꝓmissionẽ. d. p Deus locut⁹ ẽ i sancto
v suo. i. samuele: cui dñs reuelauit futurã regni ꝓsperitatez
x tpe dõ. ꝓpter qõ dixit. j. Reg. xiij. Quesiuit sibi dñs virũ
y iuxt coꝛ suũ. ꝛ ꝓcepit ei vt esset dux sup populũ suũ: et hãc
z reuelatiõz samuel dixit ipi dauid. ꝓpt qõ subdit q Le
a taboꝛ in deo salutari meo. r Et partiboꝛ sichimã. i. diuidã spolia ẽre. Sichem bellatoꝛib⁹ meis: q̃ fuerat occupata ab aduersarijs regni isrl'. s Et ꝓuallẽ tabernaculoꝝ metiboꝛ. locus ẽ ꝓpe iordanẽ: vbi iacob reuertens de mesopotamia declinãs esau fratrẽ suũ fixit tentoria et appellauit nomẽ loci illi⁹ sochoth. i. tabnacla: Gen. xxx. ij. In illa em̃ vallis erat de regno israhel: ꝫ occupata fuit ab aduersarijs: qb⁹ expulsis dauid restituit terrã filijs israhel vniuersꝫ fm mensurã sibi debitã: ꝛ quia in istis dauid fuit adiut⁹ spẽaliter ab aliqbus tribub⁹. iõ ꝓñr exꝑmit eas dicẽs. t Me⁹ est galaad. ibi fuerũt hoies bellicosi sicut iair ꝛ ceptẽ de qbus descenderunt homines foꝛtes.
v Et me⁹ est manasses. ꝫ dicit q̃tum ad illã partẽ q̃ erat
x circa iordanẽ. de q̃ fuit gedeon vir foꝛt. v Et ephraim
y foꝛtitudo capitis mei. i. regni mei y Juda rex me⁹. i. custos ꝛ defensoꝛ regni mei. Iste em̃ due trib⁹ fuerũt foꝛtiores ꝛ bellicosioꝛes alijs. ꝓpter qõ fuerũt situate in duab⁹
z extremitatib⁹ regni: tribus ephraim in extremitate aq̃lonari ꝛ tribus iuda i extremitate australi. sicut pleni⁹ fuit
a dictũ. cũ ageret de diuisione tre i libro iosue z Moab olla spei mee. i. semp spero in deo q terra moab erit mihi subdita ad seruiendũ sicut olla q̃ hõ vtit in ministerium suũ. In hebreo hr. Moab olla lauatiõis mee. i. ppls mo
b ab erit mihi ita subiect⁹ sic̃ olla ad lotionẽ pedũ ꝓparata
c a In idumeã extendã calciamentũ meũ. i. calcabo eã: ꝛ subijciam p plenã victoriã. b Mihi alienigene subditi sunt. i. alie natiões in circuitu regni mei mihi sunt subiecte. In hebreo hr. Mihi philistena associata est. i. addita regno meo. qꝛ seruiuit dauid sub tributo vt hr. ij. Reg. viij. c Quis deducet. Hic ꝓñr oñdit q̃ pdicte victorie sunt deo attribuẽde. vnde dicit dauid. Quis deducet me in ciuitatẽ munitã muris: victualibus. bellatoꝛibus ꝛ ar-

ſicut ibidē dr:ex ordinatiōe diuina nūci⁹ venit ad saul.d. Feſtina ⁊ veni.q⁹ philiſtini effuderūt ſe ſup ſraz. ꝓpt qō fuit ꝓpulſus recedē a dauid. ꝓpt qō vocauerūt locū illuz petrā diuidentē.vt hī.ibidē.⁊ hoc ē qō dr. e In petra exaltaſti me liberādo me a ꝑdicta anxietate. f Deduxiſti me ad locū tuti orez:vt ꝑdictum eſt. g Quia factus es ſpes mea.in omi angustia h Turris fortitudis a facie inimici.i. ſaul me ꝓſequentis. i Inhabitabo. Hic ꝓpr ꝓphetice ꝑdicit bñficia a deo ſibi ꝓſtanda: ⁊ ꝓmo i cultu di uino qō dauid deſiderabat.d. i Inhabitabo i tabernaculo tuo. dauid em tetendit tabernaculū iuxta domū ſuaz i quo poſita fuit archa ⁊ diuin⁹ cultus ordinat⁹.⁊ dauid illū locū freqntabat: et deuz laudabat.vt habeť.j. Paraľ.xvj. k In ſecťa.hoc exponit ra.fa.dr. q⁹ ſic dauid ꝓuidit ſe habitaturū in tabernaculo dei in ꝓnti ſeculo.ſic ꝓuidit ſe habitaturū in ſeculo futuro in tabernacło dei q̄ eſt loc⁹ ſctōz l Protegar in velamēto ⁊c.ita q⁹ aduerſarij mei nō poterūt me capere. Secūdo in regno cū dicit. m Quoniā tu de⁹ me⁹ ⁊c.teneo firmiť q⁹. n Dediſti hereditatē .i.regnū iſrabel. o Timētibus nomē tuū.i.mihi et filijs meis me imitantib⁹.hāc em hereditatē dederat ds dauid auctoritatiue qñ fuit inunct⁹ ꝓ ſamuelē: ſed executiue qñ fuit inunct⁹ i regē ſup totū iſrť.vt hī.ij.Kreg.v. Ter etiū ꝯtū ad vite ſue curſum:cū dr. p Dies ſup dies regis adjcies.i.facies eū viuere ſm curſuz vite ſue.iō ſubdit. q Annos ei⁹.ſupple multiplicabis. r Uſq; in diē ⁊c.ſic.n.fuit de dō.vixit em.lxx.annis: vt hī.ij.reg. .v.⁊ ſic potuit videre filios vſq; i tertiā gñatōz. s Permanet ineternū ⁊c.i.ſic ꝓmanebit regnū meū:q⁹ ꝓpr deſcēdit a dō ſm carnē:cui⁹ regnū eſt eternuz. t Miam ⁊ veritatē ⁊c.i.qs poterit explicare:ꝓbū eſt ipi⁹ dauid recognoſcentis circa ſe miam ⁊ veritatē dei inexplicabilē. v Sic pſalmuz.hic ꝓpr dō ꝓ bñficijs ꝑdictis gras agit dicēs. v Sic pſalmū dicā ⁊c.i.ꝯdiu viuam. x Vt reddā vota mea.i.laudes a me tibi ꝓmiſſas y De die in diē.i.ꝑ ſingłos dies.vel alit. Sic pſalmū dicaz noi tuo in ſeculū ſeculi.i.vſq; ad finez mūdi.q⁹ pſalmi ab ipo dō facti cantabunt ſp in eccłia dei:⁊ eodē mō reddunt ab eo ꝓmiſſe laudes que ſunt idem quod pſalmi.

¶ Pſalmus.lxj.

In Nonne deo.huic pſ.ꝓmittit tal'ti.in heb. Ad victoriā ſup iditū pſ.dō. Dicit aūt ra.ſa.q⁹ iditū ē h nomē inſtr̄i muſici cui approꝑriabat cāt⁹ huius pſ. Alij vo dicūt q⁹ iditū ē nomē vni⁹ de trib⁹ pncipalib⁹ cā torib⁹ a dō inſtitut⁹: ꝓut dictū fuit.ſ.pſ.xxxviij. ⁊ ſm h ſenſus h⁹ti.ē q⁹ pſ.iſte factus fuit a dō decātād⁹ ꝑ leuitas q̄ erāt ſb iditū. De mā vo h⁹ pſ.dicūt aliq⁹ dō fecit ipm poſtq; adept⁹ fuerat regnū iſrť.qñ philiſtei voluerť ipſuz deijcere a regno:vt hī.ij.reg.v.⁊ iō ꝓfidēs de deo dicebat. Nōne deo ſbiecta erit aia mea ⁊c. Et ꝓpr inhebebat ꝺ philiſteos ſbdēs. Quouſq; irruitis ſup hoiez ⁊c.i.ſup meipz ad me deijciendū. Sed h nō vr dñi dictū.q⁹ de eiſdē ſbdit Oze ſuo bñdicebāt.ſ.mihi:⁊ corde ſuo maledicebāt.philiſtei aūt ⁊ alie gētes ñ bñdicebāt ſibi'oze; ꝯ maledicebāt ſic ⁊ male dicebāt corde Et iō ſaluo meliori iudicio videť ñ q⁹ fecerit pſ.iſtū cū eēt i ꝓſecutōe ſaul.⁊ ꝯ poſtq; ad ꝓbū gad ꝓphē de ſra moab redijt ad ſraz iuda: vt hī.j.reg. xxij. de q⁹ etiā fecit pſ.x.vt.ſ.dictū ē.tū illū fecit i ſuo redi tu.iſtuz aūt poſtq; p aliq̄ tps i ſra iuda māserat Et q⁹ redijt ⁊ iudea māſit ex dī nina ꝓfidētia:iō pſ. x.ab ea icipit cū dr. In dño ꝓfido ⁊c.ſiť ⁊ iſte cuz dr. Nonne deo ſbiecta erit ania mea:ab ipo em ſalu tare meuz. Igiť ſm hoc pſ.iſte diuidiť i duas ptes. q⁹ ꝓmo deſcribiť ipi⁹ dō de deo ꝓfidētia.ſcōo ar guiť aduerſarioꝝ malicia: ibi. Quouſq; irruitis. Circa ꝓmū dicit ſic a Nōne deo ſubiecta erit aia mea.obe dīēdo mādato ei⁹ q gad ꝓphetā.q.d.ſic. et ſubdit cām dicēs b Ab ipo ei ſalutare meū.i.expecto ſalutē meā i aia ⁊ corꝑe:qō ꝓbat ꝑ hoc qō ſubdiť. c Nā ⁊ ipe de⁹ meus ⁊ ſalutaris meus ſuſceptor meus non mouebor amplius. Quouſq; irruitis in hominem :interficitiť vniuerſi vos tanq; parieti incliato ⁊ macerie depulſe. Ueruntamen pciuz meum cogitauerunt repellere:cucurri in ſiti:oze ſuo benedicebant et corde ſuo maledicebāt. Ueruntamē deo ſubiecta eſto ania mea quoniam ab ipſo patientia mea. Quia ipſe deus me⁹ at ſaluator meus: adiutor meus: ſuſceptor meus: non mouebor amplius. In deo ſalutare meum et gloria mea: deus auxilij mei: et ſpes mea in deo eſt. Sperate in eo omnis congregatio populi: effundite coram illo corda vestra: deus adiutor noſter in eternum. Filij quidem hominum vanitas: filij autem viri mendax: in ſtateris ut decipiant ipſi de vanitate idipſum locuti ſunt. Nolite confidere in iniquitate: et rapinas nolite concupiscere: divitie ſi affluant nolite cor apponere. Semel locutus eſt deus duo hec audiui quia potestas dei eſt: et tibi domine misericordia: quia tu reddes unicuique ſecundum opera ſua. Pſalmus.lxij.

Deus deus meus ad te de luce vigilo. Sitiuit te anima mea quam multipliciter tibi caro mea. In terra deſerta et inuia et inaquoſa: ſic in ſancto apparui tibi ut videam virtutem tuam et gloriam tuam. Quoniam melior eſt misericordia tua ſuper vitas: labia mea laudabunt te. Sic benedicam te in vita mea: et in nomine tuo levabo manus meas. Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea: et labijs exultationis laudabit os meum te. Si memor fui tui ſuper ſtratum meum: in matutinis meditabor in te. Quia fuiſti adiutor meus: et in velamento alarum tuarum exultabo. Adheſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua. Ipſi autem in vanum quesierunt animam meam introibunt in inferiora terre. Tradentur in manus gladij partes vulpium erunt. Rex vero letabitur in deo: laudabuntur omnes qui jurant in eo: quia obſtructum eſt os loquentium iniqua. Pſalmus.lxiij.

Exaudi deus orationem meam cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam. Protexiſti me a congregatione malignantium: a multitudine operantium iniquitatem. Qui acuerunt ut gladium linguas ſuas: intenderunt arcum rem amaram. Ut ſagittent in obſcuris immaculatum: subito ſagittabunt eum et non timebunt. Firmauerunt ſibi ſermonem nequam: narraverunt ut abſconderent laqueos ſuos. Dixerunt quis videbit eos. Scrutati ſunt iniquitates: defecerunt ſcrutantes ſcrutinio. Accedet homo et cor altum: et exaltabitur deus. Sagitte parvulorum facte ſunt plage eorum: et infirmate ſunt contra eos linguas eorum. Conturbati ſunt omnes qui videbant eos. Et timuit omnis homo: et annunciauit opera dei et facta eius intellexerunt. Letabitur iuſtus in domino et ſperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde. Pſalmus.lxiiij.

Te decet ymnus deus in ſion et tibi reddetur votum in hieruſalem. Exaudi orationem meam ad te omnis caro veniet. Verba iniquorum prevaluerunt ſuper nos: et impietatibus nostris tu propitiaberis. Beatus quem elegiſti et aſſumpſiſti inhabitare in atrijs tuis. Replebimur in bonis domus tue: ſanctum eſt templum tuum mirabile in equitate. Exaudi nos deus ſalutaris noſter: ſpes omnium finium terre et in mari longe. Preparans montes in virtute tua accinctus potentia. Qui conturbas profundum maris ſonum fluminum eorum. Turbabuntur gentes et timebunt qui habitant terminos a ſignis tuis: exitus matutini et veſperi delectabis. Uisitaſti terram et inebriaſti eam: multiplicaſti locupletare eam. Flumen dei repletum eſt aquis: parabis cibum illorum quoniam ita eſt preparatio eius. Rigans ſulcos eius multiplicans genimina eius in ſtillicidijs tuis letabitur germinans benedices corone anni tui: et campi tui replebuntur ubertate. Pinguescent ſpecioſa deſerti: et exultatione colles accingentur. Induti ſunt arietes ouium: et valles abundabunt frumento clamabunt etenim et hymnum dicent. Pſalmus.lxv.

Jubilate deo omnis terra pſalmum dicite nomini eius date gloriam laudi eius. Dicite deo quam terribilia ſunt opera tua domine in multitudine virtutis tue mentientur tibi inimici tui. Omnis terra adoret te et pſallat tibi pſalmum dicat nomini tuo altiſſime. Uenite et videte opera dei terribilis in conſilijs ſuper filios hominum. Qui conuertit mare in aridam in flumine pertransibunt pede: ibi letabimur in virtute eius. Qui dominatur in virtute ſua in eternum oculi eius ſuper gentes proſpiciunt. Qui exacerbant non exaltentur in ſemetipſis. Benedicite gentes deum nostrum et auditam facite vocem laudis eius. Qui poſuit animam meam ad vitam et non dedit in commotionem pedes meos. Quoniam probaſti nos deus ignisti nos ſicut ignitur argentum. Induxiſti nos in laqueum: posuiſti tribulationes in dorſo nostro. Imposuiſti homines ſuper capita nostra: transiuimus per ignem et aquam: et eduxiſti nos in refrigerium. Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea que diſtinxerunt labia mea: et locuta eſt os meum in tribulatione mea. Holocausta medullata offeram tibi cum incenſo arietum: offeram tibi boues cum hircis. Uenite audite et narrabo omnes qui timetis deum quanta fecit anime mee. Ad ipum ore meo clamaui: et exaltatum eſt ſub lingua mea. Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo non exaudiet dominus. Propterea exaudiuit deus et attendit voci deprecationis mee. Benedictus deus qui non amouit orationem meam et misericordiam ſuam a me. Pſalmus.lxvj.

Deus misereatur nostri et benedicat nobis illuminet vultum ſuum ſuper nos et misereatur nostri. Ut cognoſcamus in terra viam tuam in omnibus gentibus ſalutare tuum. Confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes. Letentur et exultent gentes quoniam judicas populos in equitate et gentes in terra dirigis. Confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes. Terra dedit fructum ſuum benedicat nos deus deus noſter benedicat nos deus et metuant eum omnes fines terre. Pſalmus.lxvij.

Exurgat deus et diſſipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant ſicut fluit cera a facie ignis ſic pereant peccatores a facie dei. Et iuſti epulentur et exultent in conſpectu dei et delectentur in letitia. Cantate deo pſalmum nomini eius iter facite ei qui aſcendit ſuper occaſum nomen illi dominus exultate in conſpectu eius turbabuntur a facie eius. Pater orphanorum et judex viduarum deus in habitaculo ſancto ſuo. Deus qui inhabitare facit unanimes in domo: qui educit vinctos in fortitudinibus qui exacerbant qui habitant ſepulchra. Deus cum egredereris in conſpectu populi tui cum pertranſires in deſerto. Terra mota eſt etenim celi distillauerunt a facie dei ſyna: a facie dei deus iſrael. Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue: et infirmata eſt tu perfecisti eam. Animalia tua habitabunt in ea parabis in dulcedine tua pauperi deus. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. Rex virtutum dilecti dilecti et ſpecie domus dividere ſpolia. Si dormiatis inter medios cleros pennae columbe deargentate et poſteriora dorſi eius in pallore auri. Dum discernit celeſtis reges ſuper eam nive dealbabuntur in monte ſelmon. Mons dei mons pinguis mons coagulatus mons pinguis. Ut quid suspicamini montes coagulatos mons in quo beneplacito habitare deus in eo etenim dominus habitabit in finem. Curus dei decem milia multiplicis milia letantium dominus in eis in ſina in ſancto. Aſcendiſti in altum captiuam duxiſti captiuitatem accepiſti dona in hominibus etenim non credentes inhabitare dominum deum. Benedictus dominus die quotidie proſperum iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorum. Deus noſter deus ſalutum faciendi et domini domini exitus mortis. Verumtamen deus confringet capita inimicorum ſuorum verticem capilli perambulantium in delictis ſuis. Dixit dominus ex basan convertam in profundum maris. Ut intinguatur pes tuus in ſanguine inimicorum tuorum lingua canum ex inimicis ab ipſo. Uiderunt ingreſſus tuos deus ingreſſus dei mei regis qui eſt in ſancto. Preuenerunt principes conjuncti pſallentibus in medio iuuenculis tympanistriarum. In eccłijs benedicite deo domino de fontibus iſrael. Ibi adoleſcentulus in mentis exceſſu principes iuda duces eorum principes zabulon principes nepthalim. Mane deus tuus virtutem tuam confirma deus hoc quod operatus es in nobis. A templo tuo in hieruſalem tibi offerent reges munera. Increpa feras arundinis congregationem taurorum in vacis populorum ut excludant eos qui probati ſunt argento. Dissipa gentes que bella volunt dabunt amicitiam egipti et cus prevenit manus eius deo. Regna terre cantate deo pſallite domino pſallite deo qui aſcendit ſuper celum celi ad orientem. Ecce dabit voci ſue vocem virtutis date gloriam deo ſuper iſrael magnificentia eius et virtus eius in nubibus. Mirabilis deus in ſanctis ſuis deus iſrael ipſe dabit virtutem et fortitudinem plebi ſue benedictus deus. Pſalmus.lxviij.

Saluum me fac deus quoniam intrauerunt aque uſque ad animam meam. Infixus ſum in limo profundi et non eſt ſubſtantia. Ueni in altitudines maris et tempeſtas demerſit me. Laboraui clamans raucus factus eſt guttur meum defecerunt oculi mei dum ſpero in deum meum. Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderunt me gratis. Confortati ſunt qui perſequuntur me inimici mei mendaces. Quę non rapui tunc exolebam. Deus tu ſcis imprudentiam meam et delicta mea a te non ſunt abſcondita. Non erubeſcant in me qui exſpectant te domine deus virtutum. Non confundantur ſuper me qui querunt te deus iſrael. Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium operuit confuſio faciem meam. Extraneus factus ſum fratribus meis et peregrinus filijs matris mee. Quoniam zelus domus tue comedit me et opprobria exprobrantium tibi cecidere ſuper me. Et operui in ieiunio animam meam et factum eſt opprobrium mihi. Et poſui vestimentum meum cilicium et factus ſum illis in parabolam. Aduersum me loquebantur qui ſedebant in porta et in me psallebant qui bibebant vinum. Ego vero orationem meam ad te domine tempus beneplaciti deus in multitudine misericordie tue exaudi me in veritate ſalutis tue. Eripe me de luto ut non infigar libera me ab his qui oderunt me et de profundis aquarum. Non me demergat tempeſtas aque neque abſorbeat me profundum neque urgeat ſuper me puteus os ſuum. Exaudi me domine quoniam benigna eſt misericordia tua ſecundum multitudinem miarum tuarum reſpice in me. Et ne auertas faciem tuam a puero tuo quoniam tribulor velociter exaudi me. Intende animę mee et libera eam propter inimicos meos eripe me. Tu enim ſcis improperium meum et confuſionem meam et reuerentiam meam. In conſpectu tuo omnes tribulantes me. Improperium exſpectauit cor meum et miariam et ſuſtinui qui contriſtaret me et non fuit. Et quęſiui qui conſolaretur me et non inueni. Et dederunt in escam meam fel et in ſitim meam potauerunt me aceto. Fiat mensa eorum coram ipis in laqueum et in retributiones et in ſcandalum. Obſcurentur oculi eorum ne videant et dorſum eorum ſemper incurua. Effunde ſuper eos iram tuam et furor ire tue comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deſerta et in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet. Quoniam quem tu percuſſiſti perſecuti ſunt et ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt. Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum et non intrent in iuſtitiam tuam. Deleantur de libro viuentium et cum iuſtis non ſcribantur. Pauper ſum ego et dolens ſalus tui deus ſuſcepit me. Laudabo nomen dei cum cantico et magnificabo eum in laude. Et placebit deo ſuper vitulum nouellum cornua producentem et ungulas. Uideant pauperes et letentur quęrite deum et viuet anima vestra. Quoniam exaudiuit pauperes dominus et vinctos ſuos non deſpexit. Laudent illum celi et terra mare et omnia reptilia in eis. Quoniam deus ſaluum faciet ſion et edificabuntur ciuitates iuda et inhabitabunt ibi et hereditate acquiſient eam. Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea. Pſalmus.lxviij.

Deus in adiutorium meum intende domine ad adiuuandum me feſtina. Confundantur et reuereantur inimici mei qui querunt animam meam. Auertantur retrorſum et erubeſcant qui cogitant mihi mala. Auertantur ſtatim erubeſcentes qui dicunt mihi euge euge. Exultent et letentur in te omnes qui querunt te et dicant ſemper magnificetur deus qui diligunt ſalutare tuum. Ego autem egenus et pauper ſum deus adiutor meus et liberator meus es tu domine ne moreris. Pſalmus.lxix.

In te domine ſperaui non confundar in eternum in iuſtitia tua libera me et eripe me. Inclina ad me aurem tuam et ſalua me eſto mihi in deum protectorem et in domum refugij ut ſalum me facias. Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris et de manu contra legem agentis et inique et de manu inuadentis contra me. Quoniam tu es patientia mea domine deus ſpes mea a iuuentute mea. In te confirmatus ſum ex utero de ventre matris mee tu es protector meus. In te cantatio mea ſemper tanquam prodigium factus ſum multis et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude ut cantem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam. Ne proijcias me in tempore ſenectutis cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi et qui custodiebant animam meam conſilium fecerunt in unum. Dicentes deus dereliquit eum perſequimini et comprehendite eum quia non eſt qui liberet. Deus ne elongeris a me deus meus in auxilium meum respice. Confundantur et deficiant detrahentes animę mee operiantur confuſione et pudore qui querunt mala mihi. Auertantur confuſione ſua qui dicunt mihi euge euge. Exultent et letentur in te omnes qui querunt te et dicant ſemper magnificetur deus qui diligunt ſalutare tuum. Ego autem egenus et pauper ſum deus adiuua me. Adiutor meus et liberator meus es tu domine ne moreris. Pſalmus.lxx.

In te domine ſperaui non confundar in eternum in iuſtitia tua libera me et eripe me. Inclina ad me aurem tuam et ſalua me eſto mihi in deum protectorem et in domum refugij ut ſalum me facias. Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris et de manu contra legem agentis et inique et de manu inuadentis contra me. Quoniam tu es patientia mea domine deus ſpes mea a iuuentute mea. In te confirmatus ſum ex utero de ventre matris mee tu es protector meus. In te cantatio mea ſemper tanquam prodigium factus ſum multis et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude ut cantem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam. Ne proijcias me in tempore ſenectutis cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi et qui custodiebant animam meam conſilium fecerunt in unum. Dicentes deus dereliquit eum perſequimini et comprehendite eum quia non eſt qui liberet. Deus ne elongeris a me deus meus in auxilium meum respice. Confundantur et deficiant detrahentes animę mee operiantur confuſione et pudore qui querunt mala mihi. Auertantur confuſione ſua qui dicunt mihi euge euge. Exultent et letentur in te omnes qui querunt te et dicant ſemper magnificetur deus qui diligunt ſalutare tuum. Ego autem egenus et pauper ſum deus adiuua me. Adiutor meus et liberator meus es tu domine ne moreris. Pſalmus.lxx.

in deū.ꝛ exp onaꝫ sic̄ i ꝓncipio psalmi:qꝛ ē eadē sn̄ia:vtz in lr̄a vsq; ibi. p In deo-salutaē meū.i.tota salus mea. q Et gl̄ia mea.ſm illō apl̄i cor.x. Qui gl̄iaꝫ i dño gl̄iet r Deꝰ auxilij.i.datoꝛ auxilij mei tpe p̄ſenti. s Et spes mea in deo ē.respectu vite future. Spes eñ ē certa expectio future bitudinis ex gr̄a ꝛ meritis p̄cedēs vł p̄ueniēs Et iō ad hāc spē in ducit fideles ꝓpl̄m. t Spate in eo ois ꝛgregatio ꝓpl̄i. .ſ. fidelis. infideles eñ nō hñt vñ vitam beatā spare valeant. v Effudite coꝝam illo ꝛc̄.i.p̄ces ex deuotis coꝛdib⁹ proce dētes. x Deꝰ adiutoꝛ ꝛc̄. sine cuius adiutoꝛio nullū opꝰ est meritoꝛium. y Verūtn̄ postq̄ dō arguit p̄secutoēs suos de crudelitate hic ꝑnter arguit eos ō cupiditate, ꝛ p̄mo arguit eoꝝ auaricīā.scōo subdit cām ibi. Semel. Circa p̄mū dicit. y Verūtamē vani filij hoim.dicūt eñ vani boies q̄ n̄ oꝛdināt opa sua ad finē debituꝫ:cuiusmōi sūt quaꝛi finē suū ponētes i diuitijs.sic̄ medicina dī vana q̄ nō oꝛdinat ad sanitatē. z Mēdaces filij ꝛc̄.hoies.n. cupidi i falsis pōderib⁹ studēt alios decipe a De vani tate in idipm.oia ei talia studia dicūt vana vł vanitas:qꝛ sūt ad malū oꝛdinata.qꝛ talia acq̄sita in morte dereliquūtur. Licet eñ rex saul talib⁹ deceptiōib⁹ nō vteret in p̄ozpria p̄sona.tñ qꝛ erat cupidꝰ.qō ptz ex hoc q gabaonitas in iuste occidit cupiditate hereditatꝫ eoꝝ ducꝰ: vt hr̄. ij. reg. xxj. credibile ē q talē per alios exercebat.doech aūt ydumeus ꝛ alij satellites eiꝰ p se ꝛ p alios talia exercebāt. In heb.sic hr̄. Mēdaces filij hoim i stateris ad ascendēdū.i. ad ponendū i statera. Ipi ꝛ vanitas simł.i.sūt eiusdē ponderis:vt expoit ra.sa.qꝛ tales nihil valent sic̄ nec ipa vani tas. b Nolite spare i iniq̄tate. p fraudulentiā. c Et rapinas nolite ꝛcupiscere.auferēdo aliena p violentiam. d Diuitie si affluāt ꝛc̄.ponēdo ibi finē vltimū:qꝛ ista ducūt ad gehēne interitū. e Sel̄.hic reddit p̄dictoꝝ cām q̄ accipit ex rigoꝛe iusticie ad puniēdū malos.ꝛ dulcoꝛe sue mie ad p̄miādū bonos.ꝛ hoc ē qō dī. Sel̄ locutꝰ ē deꝰ.qꝛi deo vnicū ē ꝓbū:q̄ oia exponūt ꝛ dicūt.lex hoibꝰ diuersꝫ reuelatōibꝰ notificent.iō sb̄dit.duo hec audiui.et q̄ sint illa sb̄dit.d. f Quia ptās dei ē ad puniendū ſm rigoꝛē sue iusticie. g Et tibi dñe mia ad p̄miādū ſm dulcoꝛē sue gr̄e. Nec mirandū q mutat modū loq̄ndi de tercia p̄sona ad sc̄dam.qꝛ mutatio freq̄nt fit i ꝓphis ꝛ maxie i li.p̄s.q̄ metrice sc̄ptus ē in heb. h Quia tu reddes ꝛc̄ qō bonū irremuneratū. Notalit p̄t exponi p̄s. iste de q̄ libet iusto.q̄ ex obediētia ad deū p̄secutōes iniustas pati ent tolerat:ꝛ vicia p̄secutoꝝ arguēs coꝝā deo memoꝛat ꝛ eoꝝdē diuine retributōis ꝓ vtriscq; expectat.

In p̄s. lxj. Nōne deo. vbi dī in postilla. Duo hec audiui.

Additio.

Quia eñ ꝓphēta plura audiuerat.dicit tñ se hec duo audisse:qꝛ ſm glo. oia q̄ dicta sūt i lege et ꝓphetis ad hec duo referūt.s.ad hoc q ptās dei est ꝛ iō timēdus. Et tibi dñe mia.ꝛ iō diligēdus. Inē has eñ duas molas aia fidelis dz ꝛteri:ne ꝓpt̄ tioꝝ ptātis desperet:vł ꝓpt̄ suauitatē miseratiōis p̄sumat: ꝛ ne ds putet q sola miseꝛicoꝛdia vratur in puniendis. et sola miseꝛicoꝛdia sine iusticia in p̄miandis.ideo dicit. Et tibi domie miseꝛicoꝛdia.quia tu reddis vnicuiq; ſm opa sua. Nam in vtroq; mia vtit̄ p̄emiando vltra cōdignū ꝛ puniendo citra:ꝛ sic in reddēdo vnicuiq; ſm opa sua vtit̄ miseꝛicoꝛdia. Non eñ dī.quātū opa sua:sed ſm opa sua: hoc ē.quia mali punient.ꝛ boni p̄miabunt.nō tñ ſm cōdignitatē. ꝫ mō p̄dicto.

Psalmꝰ. lxij.

David cū esset in deserto iudee.ꝛ similis ti.ponit i translatione. Hiero. Et ex hoc ptz falsitas ti. q̄ cōit ponit i bibliis nr̄is.

Psal. dauid cū essz in deserto idumee. Itē qꝛ oēs expositores tā hebꝛei q̄ latini dicūt q̄ dauid fecit hūc p̄s. fugiēs a facie saulis. In tota aūt illa fuga nō legitur dō fuisse in idumea sed tm̄ in terra moab ꝛ terra isrl̄ ꝛ vltio in terra philistinoꝝ. ꝓpt̄ qō sicut dixi a ꝓncipio de ti. psalmoꝝ pax est curandū:nisi p quā to accipiunt immediate ab hebr̄. vł trāsla. hiero. inꝝ hebr̄. qꝛ in alijs multa sūt apposita ſm fantasias expositoꝝ. De mā vo huiꝰ p̄s. sciēdū q dauid in ꝓnci. p̄secutōis sue a saule fugit ad regē moab: vt hr̄. j. Reg. xxij. Sz inde ad dictū gad ꝓphēte rediit ad terrā iuda: vt ibidē dī. ꝛ hītauit i locis desertis: quia in ciuitatib⁹ nō poterāt habitare ꝓpt̄ p̄secutionē saulis ꝛ ideo indiguit cōsolatiōib⁹ diuinis. qꝛ erat in terra sui p̄secutoꝛis. tamen qꝛ erat in locis desertis et sterilib⁹ omib⁹ bonis: decēs fuit q deꝰ eum ꝛsolaret. qꝛ ad eiꝰ mandatū venerat ad locū illū: ꝛ de istis fecit dauid p̄s. istū in q̄ primo gloriat de cōsolationib⁹ diuinis. scōo vaticinat defectionē suis aduersarijs: ibi. Ipi vero. tercio letat in laudib⁹ ꝛditoꝛis: ibi. Rex vo. Circa ꝓmū dicit sic a Deus deꝰ meꝰ ꝛc̄. quia summo mane ad diuinas laudes cōsurgebat. hoc est cōtra ꝓncipes qui vsq; ad altam diem volunt dormire. b Sitiuit in te ania mea. desiderans cōsolationez tuā in hoc deserto in tempalib⁹ ꝛ spiritualib⁹ ꝛ maxime de xp̄o. quia dauid summe desiderabat xp̄m de suo semine ſm carnez nasciturū: quia de ipso ad dauid facta fuit repꝛomissio. ideo subditur. c Oī multipliciter tibi caro mea: quia multi de dauid carnaliter descendētes: vt ezechias. iosias. esaias ꝛ daniel ꝛ multi alij sancti qui fuerūt de semie regio hoc desideraverūt. vnde dicit saluatoꝛ apostolis Luce. x. Multi reges ꝛ ꝓphete desideraverūt videre que vos videtis.

d In terra deserta. quia tūc dauid erat in deserto iudee. vt dictum est.

e Inuia ꝛ inaquosa.i. carens vīs ꝛ aquis. qualis est terra deserti. f Sic in sancto apparui tibi.i. sic in tali loco deserto habui illuminationē ꝛ cōsolationez tuā. acsi essez in loco sanctuarij tui vbi fiebant diuine reuelationes eo q̄ erat ibi archa testamenti ꝛ cultus dei.

g Vt viderez vtutez tuā. a persecutiōe saulis me ꝓtegentem. h Et gloriam tuam: quia talis ꝓtectio cedebat ad dei gloriam. vel aliter. g Vt viderem virtutem tuam.i. chr̄istum de me nasciturum: qui est virtus dei ſm illud apostoli. j. ad Chorin. j. Predicamus xp̄m dei virtutem. h Et gloriā tuam. gloria est clara noticia cū laude. omnia autē ad noticiā pertinentia in diuinis filio appꝛopriant. ꝛ ideo dicitur dei gloria: sicut ꝛ dei virtus.

i Qm̄ melioꝛ ē ꝛc̄. vita eñ nature vita gr̄e ꝛ vita gl̄ie de

pendēt ex dei mīa tanq̄ ex re meliori.lō subdit. k Labia mea ꝛc.p ꝓsolatiōib⁹ mihi exhibitis. l Sic bñdicā te in vita mea.i.in tota vita mea m Et in noīe tuo.i.in vtute noīs tui. n Leuabo man⁹ meas in oꝛōe deuota o Sicut adipe ꝛc.i.sic coꝛp⁹ reficit pignib⁹ sic aīa mea tuis illuiationib⁹ et ꝓsolatiōib⁹. p Et labijs exultatōis ꝛc q: de tātis bñficijs ī ero tibi ingratus. q Sic ;mēoꝛ ꝛc.cogitās de tua boitate nō solū de die ꝫ etiā de nocte. r Et in velamento ꝛc. i. de tua ꝓtectiōe gaudebo s Adhesit aīa mea post te. feruēti dilectiōe. t Me suscepit dextera tua in sua ꝓtectiōe ꝛ cōsolatiōne. v Ipsi vo. Hic ꝓñr vaticinatur deiectionez suis aduersarijs di. v Ipi vo.s.saul et cōplices sui. x Inuanuz quesierūt ꝛc. q: frustrati sunt sua iurētiōne: q̄ q̄rebant dauid occidere.

y Introibūt i īferioꝛa terre:q: q̄rebāt aliq̄ dō ī cauernis ꝛ spelūcz ꝛre:vl'i inferioꝛa ꝛre.i.gehēnā q̄ ē in inferioꝛib⁹ terre z Tradēt ī man⁹ gladij.q: gladio ceciderūt ī mōte gelboe. a Partes vulpiū ꝛc.cadauēa.n.coꝛp remāsert sup trām:ita q̄ vulpes ꝛ alie fere poterāt dūoꝛare b Rex vo letabit. Hic vltimo dō letat de ꝓsolatiōib⁹ cōditoris di. b Rex vo letabit in deo.ꝛ loqt de se sic ō alio ꝛ vocat se regē.tū q: iunct⁹ fuerat p samulē:vt hr̄.j.reg.xvj.tū q: erat certificat⁹ diuina reuelatione: q̄ regnaret p⁹ saulē c Laudabunt oēs ꝛc.iuramētū.n.debite factū ē act⁹ virtutis.q: fundat sup reuerentiā diuine veritatz. ideo dicit Deut.x. Per nomē illius iurabis. d Quia obstructū ꝛc.s.doech ꝛ aliox detractox saulē ꝫ dauid mēdacit ꝓ quo cantiū q̄x os fuit obstructū:qū ceciderūt in mōte gelboe ꝛ loquit ħ dō de futuro p modū p̄teriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. Moralit pōt exponi pō.iste de q̄libz iusto in p securiōe hoīm posito.q tū fouet diuis ꝓsolatiōib⁹.ꝛ eius aduersarij finalit destruunt. ꝓpt q̄ dō i dño letat nō zelo p prie vindicte ꝫ iusticie diuie. In pō.lxij. Deus deꝰ meꝰ. vbi dī in postil. Sic i sancto apparui tibi. Additio.

In hebr̄.hr̄. Sic i scō vidi te.s. p illu nīatiōz ꝛ cōsolatōz:qō ad idē redit hē in trāsla.nr̄a. In eo.pō. vbi dr in postil. Laudabūt oēs q̄ iurāt i eo. Additio.

Orare p creaturas ꝑncipalit seu simplr̄ vr̄ illicitū vñ hiero.sup illud matħ. Ego dico vob nō iurare oīno nec p celū nec p trā ꝛc.dicit q̄ saluator ñ p deuz iurare ꝓhibuit ꝫ p celū ꝛ trā.vñ fm canones cīc⁹ per creaturas iurās punit.xxij.q.j.i decretz.scdario tñ et fm q̄d inēztuz i creaturz diuia vitas maifestat.posz de eis sumit iuramētū sic iuram⁹ p euāgeliū ꝛ p scōs.i.p deū:cui⁹ vitas i euāgelio ꝛ p scōs maifestat. Cū ḡ pō.simplr̄ ħ dicat. Laudabūt oēs q̄ iurāt i eo. Meli⁹ vr̄ dicendū q̄ itellit gat de xpo q̄ ē ver⁹ rex:i q̄ laudāt oēs q̄ i eo iurāt debite: eo q̄ ē signū diuie reuerētie Et lz i ꝑmissis de dō ad lr̄am loq̄rek:ñ ē mir si reuertat ad loq̄ndū de xpo cū de figura ad figuratū freq̄nt fit trāsit⁹ i sacris scpturz.

Psal.lxiij.

Exaudi deꝰ oīones meas. Hunc pō.ꝑmittit tal ti.in he. Ad victoriā pō.dō ꝛ i tñsla.hiero. victori cāticū dō.ꝛ idē signāt ptz āt expositio ex sup dictz lit plib⁹ il.sil b⁹ Dic ātra. Salo.q̄ doctores ātiq hebrei exposuert hūc pō.de daniele q̄ fuit de semie dō.vñ esaias dixit regi exechie.xliij.Reg. xx.de filijs tuis qui egredientur ex te q̄s generabis tollent: ꝛ erunt eunuchi in palatio regis babylonis.qō fuit ipleti in daniele ꝛ so cijs et vt hr̄ Dañ.j. Dauid igit puidēs i spū q̄ daniel ō suo semie erat nascitur⁹: ꝛ pinat malignātiū foēt diā malignātiū foēt i lacū leonū ꝓiciēdus:ꝛ inde mirabiliter liberandus fecit hunc pō.loq̄ns in p sona danielis. ꝛ fm ħ diuidit i tres ptes q: ꝓmo recolit diuinū bñficiuz. scdo describit malū aduersantiū:ibi. Quia exacuerūt.tercio ꝏdit bonū ꝓsiderantium ibi. Cōturbati sī Circa ꝓmū dī. a Exaudi ōs oꝛōes meaz cū ōpcoꝛ.i.de corde pcoꝛ. ralit eni daniel deprecabat dominum intra lacū leonum ꝛ timore inimici ꝛc.i. a timore leonum:quibus datus

b A timore inimici ꝛc.i. a timore leonum:quibus datus sum ad deuoꝛādum ꝛ sic factum est: quia deus misit angelum suum:ꝛ conclusit oꝛa leonū:vt hr̄. Dañ.vj.ꝛ sic sigillum suum:ꝛ conclusit oꝛa leonū:vt hr̄. Dañ.vj.ꝛ sic signe tioꝛe potuit cū eis eē.ꝛ accipit ħ singulare ꝓ pli cū dī. Inimici.i.inimicoꝛ.sic exo.viij. Dein musca gustima.i. multitudo muscaꝝ. c Protexisti me ꝛc.i.machinātium malū i coꝛde ꝛ etiā i ope. ꝓpt q̄ dixit d A multitudine opantiū iniqtatē. Circa q̄ sciēdū q̄ dari⁹ rex disponebat ponē danielē sup totuz regnū.vt hr̄. Dañ.vj. ꝓpt q̄ ꝓcipes ꝛ satrape inuidētes ꝓgregati sī ad inicē q̄rētes occasiōz mortz ꝫ danielē vt sic morerek.iō dicit. ꝓtexisti me a q̄etu malignātiū.q: ōs ipz mirabilit libēauit. e Quia exacuert vt gladiū.ħ ꝓñr describit malū ipoꝝ aduersātiū danieli. Et p̄ describit malum eoꝝ culpe.ꝛ scdo pene:ibi. Scrutati sī. Circa ꝓmū dī e Quia exacuert ꝛc.tractādo de morte inocentz danielis. f Intēdert arcū rē amarū.in ħ hebr̄.hr̄ vbū amaz.arc⁹ aūt ferit a lōge.ꝛ isti simplr̄ ꝓpheb.hr̄ vbū amaz.arc⁹ aūt ferit a lōge.ꝛ isti simplr̄ ꝓpheuert a lōge vba p q̄ daniel finalit morerek:vt post videbik. g Subito sagittabūt eū.ħ.n.intēdebāt.s.ipz finalit ex improuiso occidē. h Et ñ timebūt. q: nō videbant dei vindictā sup se vēturā i Firmauert sibi fmonē nequā q: erāt i sua malicia obstiati. k Narrauert vt absconderēt laqos.i.modos capiendi danielē maliciose. l Dixert videbit eos.q.d.null⁹ videbit intētū nr̄m donec hēam⁹ effectū.ꝛ ita accidit.q: vt hr̄. Da.vj.ꝓncipes ꝛ satrape surripuert regi vt ponēt edictū.vt ois q̄ petert aliquā petitiōz a q̄cūq deo ꝛ hoīe vsq ad.xxx.dies nisi a te rex mittatur i lacū leonū.ꝛ ħ dicebāt ꝓtextu bōi ei⁹: vt sic honiem magz redigerēt sb tioꝛe darij i ꝓncipio ei⁹ regni:vt ibidem pleni⁹ exponit.p ħ intēdētes cape danielē: ō q̄ tenebāt q̄ nō dimittēt adorare deū suū ꝓpt regz edictū:qō ꝛ accidit vt hr̄ ibidē. Rex ār i ꝓncipio ñ ꝓcepit eoꝝ fraudē. q: ñ posuisz illā legē:qō ptz ex ħ q̄ posuit coꝛ suū vt libertāt daniele:ne mitterek i lacū leonū vt hr̄ ibidē. m Scrutati sī. Hic ꝓñter describit malū pene ipoꝝ cū dī Scrutati sīt. iniqtates:q: cū magna diligētia q̄siuert vias iniq̄s ad inficiendū danielē. n Defecert scrutātes scrutinio.i.desecerūt ab intēto:q: finalit daniel fuit liberatus.ꝛ ipi fuerunt a leonibus deuorati.ꝛ ideo subditur.

o Accedet hō ad eoꝝ altūm. in heb. hꝫ. Coꝝ pfundū. fm illū modū loquēdi q̄ hꝫ Job. iij. pteꝰ altus est. i. pfundus. Iste hō fuit dariꝰ rex q̄ pfunde pſiderās pfundita tem diuie sapie ꝛ iusticie in mirabili salutatōe danielis a leonibus iussit accusatoꝛes eiꝰ mitti in lacū leonū cum filijs ꝛ vxoꝛibus

p Et exaltabiꝫ ōs. qꝛ tūc dariꝰ scripsit vniuersis populꝫ regni sui. vt oēs timerēt ꝛ pauerēt deum danielꝫ vt hꝫ ibidez.

q Sagitte puuloꝝ facte sunt plage eoꝝ ꝛ infirmate sunt ō eos lingue eoꝝ. Conturbati sꝫ oēs q̄ videbāt eos: ꝛ timuit ois hō. Annūciauerūt opa dei: ꝛ facta eius intellexerūt. Letabiꝫ iustꝰ in dño ꝛ spabit in eo: ꝛ laudabunꝫ oēs recti corde.

Victoꝛi psal. dauid canticū. .lxiij.

a Te decet hymnꝰ ōs in syon ꝛ tibi reddet votū i irlm. Exaudi oō nē meā ad te ois caro veniet. Verba iniqꝝ pualuerūt sup nos ꝛ impietatibꝰ nostris tu ꝓpitiaberis. Beatus quē elegisti ꝛ assumpsisti inhabitabit i atrijs tuis

k Replebimur in bonis domus tue: sanctū est templū tuū mirabile in eq̄ate. Exaudi nos ōs salutaris noster spes oium finiū ꝛre ꝛ in mari lōge. Preparans montes i ꝛtute tua accinctꝰ potētia q̄ pturbas pfundum maꝛis sonū fluctuū eiꝰ Turbabuntur gentes et timebunt qui habitant termios a signis tuis: exitus matutini er vespere delectabis.

v Visitasti terram ꝛ inebriasti eā multipliciter. Riuus dei repletus est aquis. parasti cibum illoꝝ. quoniam ita est p̄parasti eum. Rigans semitas eius multiplica genimina eius. In stillicidijs eius lętabitur germinans benedices coronę anni tui. et campi tui repleti sunt ubertate. pinguescent speciosa deserti. et exultatione colles accingentur. Indute sunt arietes ouium. et uallis abundabit frumento. clamabunt etiam et hymnum dicent.

Victoꝛi. psal. cantici. Psalmꝰ. Cantate deo adiutoꝛi nostꝛo. iubilate deo iacob. Sumite psalmum. et date tympanum. psalterium iocundum cum cithara. Buccinate in neomenia tuba. in insigni die solemnitatis uestre. quia precepta israel hec sunt. et iudicia deo iacob. Testimonium in ioseph posuit eum. cum exiret de terra egipti. Linguam quam non nouerat audiuit. Separauit a portantium dorso manus eius. Pectora autem in cophino seruiuerunt. In tribulatione inuocasti me. et liberaui te. Exaudiui te in abscondito tempestatis. Probaui te apud aquam contradictionis. Audi populus meus. et contestabor te. Israel si audieris me. non erit in te deus recens. Neq̄ adorabis deum alienum. Ego enim sum dominus deus tuus. qui eduxi te de terra egipti. Dilata os tuum. et adimplebo illud. Et non audiuit populus meus uocem meam. et israel non intendit mihi. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum. Ibunt in adinuentionibus suis. Si populus meus audisset me. si israel in uijs meis ambulasset. Paulo forsitan inimicos eius humiliassem. et super tribulantes eos misissem manum meam. Inimici domini mentiti sunt ei. et erit tempus eorum in sempiternum. Et cibauit eos ex adipe frumenti. et de petra mel saturauit eos.

Victoꝛi. psal. cantici. Psalmꝰ. Deus stetit in synagoga deoꝝ. in medio autem deos discernit. Usquequo iudicatis iniquitatem. et facies peccatoꝝ sumitis. Iudicate egenum et pupillum. humilem et pauperem iustificate. Eripite pauperem. et egenum de manu peccatoris liberate. Nescierunt neq̄ intellexerunt. in tenebris ambulant. Mouebuntur omnia fundamenta terre. Ego dixi dij estis. et filij excelsi omnes. Vos autem sicut homines moriemini. et sicut unus de principibus cadetis. Exurge deus iudica terram. quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.

Victoꝛi. psal. cantici. Psalmꝰ. Deus quis similis erit tibi. ne taceas neq̄ compescaris deus. Ecce enim inimici tui sonuerunt. et qui oderunt te extulerunt caput. Super populum tuum malignauerunt consilium. Et cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Dixerunt uenite. et disperdamus eos. ne sit populus. et non memoretur nomen israel amplius. Quoniam cogitauerunt unanimiter. simul disposuerunt testamentum. Tabernacula idumeoꝝ et ismaelite. moab et agareni. Gebal et ammon et amalech. alienigene cum habitantibus tyrum. Etenim assur uenit cum illis. Fecerunt brachium filijs loth. Pharetratus fac eos deus. sicut madian et sisaram. sicut iabin in torrente cison. Disperierunt in endoꝛ. facti sunt ut stercus terre. Pone principes eoꝝ sicut oreb et zeb. et sicut zebee et salmana. omnes principes eoꝝ. Qui dixerunt hereditate possideamus nobis speciem dei mei. Deus ponam illos ut rotam. et sicut stipulam ante faciem uenti. Sicut ignis qui combuꝛit siluam. et sicut flamma comburens montes. Ita persequeris illos in tempestate tua. et in ira tua conturbabis eos. Impple facies eoꝝ ignominia. et quęrent nomen tuum dne. Confundantur et conturbentur in seculum seculi. et exultent et pereant. Et sciant quia nomen tibi dns. tu solus altissimus in omni terra.

Victoꝛi. psal. cantici. Psalmꝰ. Quam dilecta tabernacula tua dne uirtutum. Concupiscit et deficit anima mea in atria dni. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum uiuum. Etenim passer inuenit sibi domum. et turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos. Altaria tua dne uirtutum rex meus et deus meus. Beati qui habitant in domo tua dne. in seculum seculi laudabunt te. Beatus uir cuius est auxilium abs te. ascensiones in corde suo disposuit. In conualle lacrimaꝝ in loco quem posuit. Etenim benedictionem dabit legislator. ibunt de uirtute in uirtutem. uidebitur deus deoꝝ in syon. Dne deus uirtutum exaudi orationem meam. auribus percipe deus iacob. Protector noster aspice deus. et respice in faciem christi tui. Quoniam melior est dies una in atriis tuis super milia. Elegi abiectus esse in domo dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatoris. Quoniam misericordiam et ueritatem diligit deus. gratiam et gloriam dabit dns. Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia. dne uirtutum beatus homo qui sperat in te.

Victoꝛi. psal. cantici. Psalmꝰ. Benedixisti dne terram tuam. auertisti captiuitatem iacob. Remisisti iniquitatem plebi tue. operuisti omnia peccata eoꝝ. Mitigasti omnem iram tuam. auertisti ab ira indignationis tue. Conuerte nos deus salutaris noster. et auerte iram tuam a nobis. Numquid in eternum irasceris nobis. aut extendes iram tuam a generatione in generationem. Deus tu conuersus uiuificabis nos. et plebs tua letabitur in te. Ostende nobis dne misericordiam tuam. et salutare tuum da nobis. Audiam quid loquatur in me dns deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam. et super sanctos suos. et in eos qui conuertuntur ad cor. Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius. ut habitet gloria in terra nostra. Misericordia et ueritas obuiauerunt sibi. iustitia et pax osculate sunt. Veritas de terra orta est. et iustitia de celo prospexit. Etenim dns dabit benignitatem. et terra nostra dabit fructum suum. Iustitia ante eum ambulabit. et ponet in uia gressus suos.

Victoꝛi. psal. cantici. Psalmꝰ. Exaudi dne iustitiam meam. intende deprecationem meam. Auribus percipe orationem meam. non in labijs dolosis. In medio autem tui fac dne. Et intendat anima mea uerbis tuis. Sperauit anima mea in dno. Sicut in die ire dei. Sicut in die ire dei. Sicut in die ire dei

x Multiplicasti locupletare eā. qz ex fertilitate terrena scentiū q̄ sunt diuitie nāles multiplicātur vlterius diuitie artificiales. y Flumē dei ⁊c. hic ē fluui⁹ iordanis q̄ ōz dei fluuius. qz ad ingressum arche dei nudatus fuit eius alue⁹. vt hr̄ Iosue. iij. ⁊ qz in illo baptizat⁹ fuit xp̄us deus ⁊ hō. z Parasti cibū ⁊c. fm ei q̄ aq̄ iordanis st maiores vel miores. fm ꝟ tra illa pfert fructus ampliores vel pauciores. put audiui ab aliq̄b⁹ q̄ habitauerunt ibi.

a Riuos ei⁹ ineb. In heb. ⁊ in trāsla. Hiero. hr̄. Sulcos ei⁹ inebriās qz cum sulci tre q̄ st q̄si q̄dā riuuli humectant illa q̄ sunt semiata vl plātata ad germinandū vel fructificāduz disponūtur. b In stillicidijs eius. i. in pluuijs de celo stillātib⁹ a deo. c Letabit germinās. i. terra germia pferēs: q̄ ōz tūc letari metaphorice: sicut et pratū ridē qñ incipit viresce. vel ōz terra germians letari. qz tūc ē cā letīcie colētib⁹ eā ⁊ hitantib⁹ in ea. d Bñdices corō. ⁊c. i. ex benignitate tua bñdices circulo anni dando rores pluuias ⁊ calores ⁊ hmōi tpib⁹ debit⁹ put expedit fecūdatiōi terre. ꝛō subdit. e Et cā tui ⁊c. s. fructū: ⁊ vocant h̄ cāpi terre culte. f Pinguescēt ⁊c. pferēdo sine bois cultura pascua aialib⁹ nutriēdis. g Et exul. ⁊c. i. herbis virētib⁹ circūdabūtur. ⁊ sic exultabūt colles metaphorice. sicut pratū virēs ōz ridere. qz tales herbe st cā exultatiōis pastorib⁹ ⁊ aialib⁹. h Induti st ⁊c. in h̄ designat abūdātia lanax q̄ st indumēta arietū ⁊ ouium. i Et valles ⁊c. in terra em̄ illa in vallib⁹ semiant meliora grana k Clamabūt etem̄ ⁊c. dicunt clamare ⁊ hymnū dicere metaphorice. sic. s. expositū est. vel qz ex frumētis illis dabant pmitie sacerdotib⁹ ⁊ decime leuitis diuinas laudes cātātib⁹. Moraliter pōt exponi ps̄. iste ō q̄libet vere penitēte tanq̄ recedēte de babylonica captiuitate ⁊ ad fertilitatē bonox opex totꝯ viriḃ⁹ anhelāte tā in se q̄ aliꝭ ⁊ ꝓsideratꝯ p̄dictꝯ pōt ad h̄ lra facili applicari

Im ps̄. lxiij. Te de. ⁊c. vbi ōz i po. In aliq̄b⁹ ātib⁹ bibliꝭ. I

N bibliꝭ hebraicꝯ. nec i trāsla. chal. nlla ⁊ Additō mētio fit in h̄ ti. ō hieremia. aggeo ⁊ ezechiele. nec de vbo pegrinatiōis. sic nec in ps̄. aliq̄ mētio fit ō captiuitate chaldaica. nec de chaldeis vtz intueri. Et vbi ōz in trāsla. nra. Verba iniq̄ x. in heb. hr̄. Verba iniqtatū. vñ in h̄ loco plani⁹ ⁊ magꝯ ꝓsonū lre se hz quidā expositor hebraex. q̄ dicit q̄ iste ps̄. fuit fact⁹ p tpe sterilitatis qñ ppl's deū orabat p pluuia ⁊ deus exaudiebat eos. ⁊ Id qō sciendū q̄ inf cetera bona tpalia q̄ de⁹ pp̄lo iudaico p mittebat p ꝓseruatiōe legꝯ diuie. vnū pcipuū erat pluuia opportuna. ⁊ ecōtra minabat eis in penā pctōx clausuraz celi. s. sterilitatē. vñ Deut. xj. Si obedieritꝯ mādatꝯ meis ⁊c. dabo pluuiā tre vre tpaneā ⁊ serotinā. ⁊. j. Cauete ne forte recedatꝯ a dño. ⁊ sequit. Iratusq̄ dñs claudat celuz ⁊ pluuie ñ descēdāt ⁊ inde ē q̄ inf alias orōes q̄s salomō fecit i dedicatōe pmi tēpli. vna ē taf. s. Si clausū fuerit celū ⁊ nō pluerit ,pf pctā eox. ⁊ orātes in loco isto ⁊ pniaz egerit ⁊c. exaudi ōs in celo ⁊ dimitte pctā seruox suox. et sequit. Da pluuiā sup terrā tuā quā dediſti pp̄lo tuo ⁊c. vñ ps̄. iste p totū applicat huic māe. s. cū aliq̄n p⁹ edificatione tēpli ꝓtingebat sterilitas ex pctō pp̄li: ⁊ pp̄s ꝓuertebat ad deū orās in tēplo irm ⁊ de⁹ miserebat eis. tunc ,pr̄ie ps̄. iste erat decātādus. in q̄ ps̄. ōz. Te decet hymnꝯ ⁊c. i. cōdecens est nos te laudare in hoc sctō loco. ⁊ reddē vota nra tibi. vbi nos dignare exaudire. vñ sequit. Exaudi oratiōem meā. vbi veritas hebraica habet. Exaudiēs orationem meam. qō ꝓstruit cū p̄dictꝯ. s. tibi reddēdū ē votū q̄ exaudis orōnē meā. s. pp̄li in q̄x ꝓsona loquit. Et qz hūficiū pluuie opportune nō solū ad hoies ꝛ ad oia animalia se extēdit. ideo scēdo dicit. Ad te omis caro veniet. eo mō q̄ ōz. ⁊ iples oē aial bñdicit one. Cōsequenter tercio qz cā sterilitatꝯ fuit ,pp̄ pctā. q̄ qdē pctā dei⁹ miserādo pepercit. put i orōne salomonis p̄dicta ꝓtinebat. ibi ꝛ. ideo ꝛ. ꝑ q̄ ꝛ. ⁊ ꝛ. ⁊ ꝛ. ⁊

dationem. Hic ℣r addicit ad hoc multiplicē rōes. t ad ducit p rō ex mirabiliū opatiōe. t scōo ex ppli gti libera tiōe ibi, Benedicite. tcio ex spūali ꝓsolatiōe ibi. Venite au dite. Circa ꝑmū dic g Veni. t vi. opa dñi. q̄ fuerūt valde mirabilia i liberatiōe ppli isrl̄ de egypto. vt hr̄ in Exo.

b Terribilis in cōsiliis sup filios hoiz id ē sup egyptios q̄ ex decreto diuini cōsilij freq̄nter t terribiliter pcutiebant.

b opa dei terribilis i ꝓsilijs i sup filios hoim. Qui ꝑuertit mare in aridā: in flumine ptransibūt pede ibi letabimur i ipō. Qui dñat i ℣tute sua ineꝛnū: octi eius sup gētes respiciūt q̄ exaspant nō exaltentur in semetipis Benedicite gētes deū nr̄m: t auditā facite vocē laudis ei⁹. Qui posuit aiaz meaz ad vitā t nō dedit i cōmotionē pedes meos. Quoniaz ꝓbasti nos de⁹: igne nos examiasti sic examiat argentū. Induxisti nos in laqueū: posuisti tribulationes i dorso nr̄o imposuisti homies sup capita nostra. Trāsiuim⁹ p ignē t aquaz

i Qui ꝑuertit mare in aridaz. qz deus mare rubꝛ diuisit: vt filij isrl̄ trāsirent ꝓ siccū. t egyptij eos insequētes mergerē tur in maris ꝓfundo vt habet Exo. xiij.

k In flumine ptrāsibunt p pede. i. in flumie iordanis vbi filij isrl̄ sicco pede trā sierūt Josue. iij.

l Ibi letabimur in ipō. qz tūc ppls isrl̄ fruit in deo.

m Qui dñat i vir tute sua ineternum qz ptās ei⁹ ptās eterna q̄ nō auferet Da niel. vij. n Oculi ei⁹ sup gētes respiciūt. qz oia nuda et apta sunt oculis eius. Heb. iiij. o Qui exaspant. deo nō exaltent in semetipis. qz etsi ad hoc ℣r accipit rō diuine laudis ex liberatiōe a laboꝛib⁹ duꝛis: a q̄bus liberatus fuit isrl̄ in exitu de egyptu: t q̄tum ad ꝓ dr. Benedicite gētes deū nr̄m. q̄ sic liberauit nos ꝺ afflictiōe egyptioꝝ. r Qui posuit aiam meā ad vitā. q̄a q̄to ppls isrl̄ pl⁹ oppmebat ab egyptijs. tāto magꝛ multiplicabat t crescebat vt hr̄ Exo. j. s Et nō dedit ꝛc. i. nō ꝓmisit me cadere ꝓ idolatriā t ℣m ꝓbasti nos de ꝺ ta sint ab eterno. q̄ vt patiam t fidelitatē nr̄am notā faccres toti mūdo. v Igne nos examiasti. i. in afflictione ignis q̄ cogebant coquere lateres vt hr̄ Exo. v. ꝓpter qꝺ dicit dñs Hiere. xj. Eduxi eos de fornace ferrea egypti

k Induxisti nos in laqueū. i. iduci ꝓmisisti. qz pharaonis serui ei⁹ ip ꝙrebāt occasiōes implicādi filios isrl̄ maioꝛibus laboꝛib⁹. vñ dicebāt. Vacāt t idcirco vociferant dicētes. eamus t sacrificem⁹ dño deo nr̄o oppmant opib⁹

y Posuisti tribu. ꝛc. qz cogebant ab egyptijs portare onera grauia luti t lateris.

z Imposuisti boies ꝛc. s. exactores pharaonis q̄ ꝓpellebāt eos ad opa nimis grauia q̄ laboꝛē ignis ad coquēdū. b Et aquā. quā portabāt ꝓijs hūeris ad ꝓmiscendū cum terra. t inde lateres fortā seruitute. vel aliter. Trāsiuim⁹ p ig. qz murmurāte populo isrl̄ ꝑtra deū in deserto accēsus fuit ignis. t deuoꝛauit extremā ptē castroꝝ. q̄ oꝛante moyse fuit absoꝛpt⁹. vt hr̄ Nume. xj. b Et aquā. s. fluuij iordanis q̄ siccata fuit in trāsitu ppli. c Et eduxisti nos in refrigeriū. i. traz ꝓmissam lacte t melle manantē. d Introibo i domū tuā. i. locū tui cultus nō tñ vacuus. iō subdit e In holocaustis. i. sacrificijs ad honoꝛē dei totaliter incensis.

f Reddā tibi vota mea q̄ distin. i. distincte a ꝓposito emiserūt labia mea. g Et locutū ē ꝛc. boies em̄ in tribulatione exītes solent vota facere dño si euadant.

c t eduxisti nos i refrigeriū

d Introibo domū tuā in holocaustū: reddam tibi vota

f mea q̄ distixerūt labia mea

g Et locutū ē os meū: in tri-

b bulatiōe mea. Holocausta

i medullata offeram tibi cū

k incēso arietū offerā tibi bo

l ues cū hirc. Venite audi

m te. t narrabo oēs q̄ timetis

n deū q̄nta fecit aie mee. Ad

o ipm oꝛe meo clamaui t ex-

p ultaui sub lingua mea Iniq̄

q tatē si aspexi in coꝛde meo

r nō exaudiet dñs. Propterea exaudiuit ds: t attēdit

s voci deꝓcati ōis mee: Bñ-

t dictus deus: q̄ nō amouit oꝛationem meam t miseri coꝛdiam suam a me.

h Holocausta medullata. i. bona t pīgnia. i Offerā tibi cū incenso arietū. i. cū arietibus totaliter incēsis ad honoꝛē tuū. k Offerā tibi oues cū hircis. de istis tribus fiebāt sacrificia maioꝛa scz de bobus. hircꝛ t arietib⁹ minoꝛa aūt fiebant de ouibus. l Venite. h ꝓn̄ inducitur rō diuine laudis ex spūali consolatōne cū ōr. Venite et audite oēs q̄ timetis deū. talib⁹ ei narrāda sunt diuina beneficia q̄ hūt ea reuerentia. non aūt in malicia obstinatis q̄ despiciūt ea. pp q̄ dic̄ saluatoꝛ Matth. vij. Nolite dare scīm canibus: neq̄ margaritas vestras ponatis aī porcos. i. sb̄ditur. m Et narrabo vobis ꝛc. eam spūaliter ꝓsolando. fuit. n. ppls isrl̄ valde ꝓsolat⁹ q̄n videꝛt egyptios moꝛtuos post trāsitū marꝛ rubꝛ: t in datiōe legꝛ t in alijs bñficijs diuinis. n Ad ipꝛ oꝛe meo clamaui ei regratiando

o Et exultani ꝛc. id ē gaudiū t dulcedinem sensi ūterius in coꝛde. cum laudarem exteri⁹ oꝛe. Consequēter oñditur quibus talia cōcedunt vel denegātur cū dicit. p Iniquitatē si aspexi ꝛc. ꝓscius ñ mortalis peccati. q Nō exaudiet dñs. qz oīo talis nō est exaudibilis. r Propterea exau. de. supple deꝓcationem meā. qz nō fui taliū mihi ꝓscius t qz hoc etiaz ꝓcedit ex dei bñficio. ideo subditur. s Bñdictus deus qui non amouit oꝛationē meā repellendo ꝓpter peccati malicia t Et miam suā a me. supple nō abstulit: ꝛ magis beneficia sue mie contulit. Et loquit̄ hic scriptura deo ppl̄o isrl̄ ꝓ illis qui erant boni t deuoti. rōne quoꝝ ꝓmendat⁹ totꝰ ppl̄us. sicut ecōuerso rōne maloꝝ vituꝑatur fm regulaz de coꝛpe dñi pmixto quā posui in Gen. j. Moraliter pōt exponi ps. iste sicut t ꝓcedēs de quolibet de pcti seruitute educto tanq̄ de egypto q̄ tenebꝛa interꝑtatur. t ad dei laudem insurgit ex sua mirabili liberatione. qz magis est impiū iustificare ip̄m celū t terrā creare. fm Aug. sup Job. t ex graviū laboꝝ euasiōe qui sunt in opibus peccatoꝝ. vnde dicitur in ꝑsona peccatoꝝ Sap. v. Lassati sum⁹ in via iniquitatis t pditionis. ambulauimus vias difficiles ꝛc. t etiam ex diuina consolatione que frequēter magis sentitur post veram penitentiam de peccatis q̄ ante peccatoꝝ perpetrationem.

In ps. lxv. Jubilate deo. vbi ꝺr in postil. Bñdictus deus qui non amouit oꝛonem meam. Additio

Quom oꝛatio repellit̄ ꝓpter peccati malicia nō ꝓpt hoc ꝓprie ꝺr amoueri oīo q̄ effect⁹ oīois. vñ meli⁹ vt iste ꝙsus exponi sic. s. ps. regr̄atur deo in ꝑsona ppli vel suꝝpius ex ꝺ q̄ taliter eduxit cū seu gubernauit q̄ nūq̄ posset deserere oīoem inq̄tū cōiter erat in tribulatiōe t afflictiōe. t sic erat sibi necessariū oꝛare. similit nunq̄ pōt deserere grārū actiōem inq̄tū semp affuit sibi diuina mia. t hoc est qꝺ dicit. Bñdictus deus qui non amouit oīoem meam t miam suam a me. nā si munq̄ esset in tribulatiōe oꝛatio tepesceret: t si mia nō affuisset gratia ꝓ actio non inualesceret: que est de essentia oīonis deuote. vt ap̄lus dicit. t ad hoc videtur glo. declinare.

Deus misereat nr̃i. Huic ps̃. p̃mittit Psalm⁹. lxvj. itur talis ti. in heb. Ad victoriã in organis ps̃. cantici. Et in trãsla. hiero. ōr. Victori in ps̃. cãticũ carminis. ꝛ ẽ eadẽ ſnia i vtroq; ti. q̃ ptz ex ſuprad̃ictis ps̃. iiij Ex ti. aũt iſtis nõ appet auctor ps̃. nec mã. Dicũt aũt circa hoc aliqui q̃ ps̃. iſte eſt gr̃arũactio p̃ ſertilitate cuiuſdam anni. iudei em̃ colligebãt in ſeptẽbri in ir'm. qui mẽſis erat q̃ſi totus feſtiu⁹. q̃a in illo mẽſe erat feſtum tubarũ ꝛ feſtũ expiatõis ꝛ tabernaculox ꝛ feſtũ cetus ſeu collecte. vt habetur Leuiti. xxiij. Et q̃n annus fuerat fertilis: ꝓſuetus erat q̃ aliq̃s vir ſanct⁹ ꝛ denotus faciebat cãticũ ſpãle p̃ gr̃arumactione. ꝛ ſic fuit de iſto ps̃. vt dicũt: ꝛ nõ exp̃mũt q̃s fuerit actor ille. Secõm hoc igit̃ ps̃. iſte diuidit̃ in duas ptes q̃z p̃ ponit̃ huius fertilitatis imploratio. ſcõo p̃ obtentu iſtius gr̃arũactio ibi. Cõfiteant̃. Circa primum dicitur.

a Deus misereatur nr̃i. pctã remittendo. b Et benedicat nobis. in bonis ſpũalib⁹ ꝛ corpalibus nos mltipli cãdo c Illuminet vultũ ſuũ ſup nos. loquit̃ ſcriptura de deo ad modum bois q̃ q̃n vult gr̃am facere alicui oñdit ei vultũ hilarẽ ꝛ iocũdũ. d Vt cognoſcam⁹ in terra. i. in fertilitate terre. e Viã tuã. i. veſtigia tue gratie p̃ effectũ fertilitatis cõceſſe. f In oibus gen. ſalu. tuũ. .i. vt ſit notũ oib⁹ gẽtib⁹ q̃ tu hẽs ſpãlẽ curã ō ſalute nr̃a iõ ſubdit̃. g Cõfiteant̃ tibi ōs. i. p̃ effectũ nobis p̃ceſſũ p̃fiteant̃ tu â bonitatẽ ac deitatẽ. ꝛ ad te p̃uertant̃ ſicut legitur q̃ q̃n iudei fuerũt liberati mirabiliter de p̃ſecutione aman multi gẽtiles p̃ diuerſas ptes eox cerimonijs iũgebant̃. vt ōr Heſter. viij. h Letent̃ ꝛ exultẽt ꝛc. ſicut patuit in aman q̃ diuino iudicio fuit ſuſpẽſus cũ filijs ſuis. i Et gẽtes in terra dirigis. q; p̃ tales effect⁹ dirigis gentiles ad cognitionẽ tue veritatis. k Cõfiteant̃ tibi populi deus. h̃ ꝓ̃r ponit̃ gr̃arũactio p̃ fertilitate adepta cũ dicitur k Cõfiteant̃ tibi ppli de⁹. ſ. p̃feſſiõe tue laudis ꝛ q̃re debeãt ſic p̃fiteri. iõ ſubdit̃. l Terra dedit fructũ ſuũ. in magna abũdantia. p̃ tue gr̃e bñficiũ. ideo ſubdit̃.

m Bñdicat nos deus ōs nr̃. de futuro. ſicut iam fecit ō p̃terito. n Et me. eũ oẽs fi. ter. tanq̃ iudicẽ oim ad puniendũ mala potentiſſimũ. Licet aũt hec expoſitio i pluribus p̃cordet lr̃e: tñ vi aliq̃ mõ exp̃nea q̃ p̃ fertilitate i iudea q̃ eſt pua terra inuitarent̃ oẽs gẽtes ꝛ ppli totius mundi ad p̃feſſionẽ diuine laudis: ꝛ maxime q; talis fertilitas nõ erat in alijs terris. ꝓpter q̃ ſaluo meliori iudicio videtur mihi q̃ ps̃. iſte nõ eſt gr̃arũactio p̃ p̃teriti bñficio. ꝛ magis ẽ ꝓphetia de futuro. ſ. de xp̃i incarnatiõe ꝛ ei⁹ cõuerſatiõe inter hoies. q̃ quidẽ bñficiũ fuit a ſctis p̃ribus ſumme deſideratũ ꝓpter q̃ aliq̃s ſctus ꝓpha q̃cũq; fuerit ille vi de h̃ ps̃. iſtũ feciſſe di. De⁹ miſereat nr̃i. mittendo nob ſaluatorẽ. Et bñ nõ. p̃ferẽdo grãm ſuã. Illumiet vul. ſu. ſu. nos. clarificãdo miraculis filiũ ſuũ: q̃ ōr vult⁹ p̃ris. q; ẽ ei⁹ imago ad Col. j. ōr. Trãſtulit in regnũ filij dilectiõis ſue q̃ ẽ imago inuiſibilis dei. hoc. n. petebat ſaluator Joh. xvij. p̃ clarifica fili. tu. ꝛ ip̃e rñdit. Clarificaui ꝛ iterꝫ clarificabo. q; clarificauit eũ miraculañ mortẽ ꝛ p⁹ reſurrectiõem. Et miſereat nr̃i. liberãdo a gehẽna p̃ ſanguinẽ filij ſui. Vt cognoſ. in ter. vi. tu. ps̃. cõuertit vbũ ſuum ad xp̃m: cui⁹ vita hoibus fuit cognita inter hoies cõuerſando docẽdo ſanitates donando. In oibus gen. ſa. tu. q; ſalus q̃ xp̃m facta notificata ẽ oibus gẽtibus q̃ p̃dicationem apl̃oz. ſm q̃ dicitur ps̃. xviij. In oẽm terr. exi. ſonus eox ꝛc. Cõfiteant̃ tibi ppli deus. cõfitẽdo tuã deitatẽ. cõfiteant̃ tibi p̃li oẽs. impẽdẽdo latrie ſeruitutem Letent̃ ꝛ exul. gen. d. ſua vocatiõe ad fidẽ xp̃i. Q̃m iudi. po. in equi. vocãdo ad fidẽ ſe diſponẽtes q̃ opa iuſta ſine p̃ſonarũ acceptione

Victori in pſalmis canticũ carmis. .lxvj.

a Deus miſereat noſtri
b ꝛ bñdicat nob: illumi
c net vultũ ſuũ ſup nos ꝛ mi
d ſereat nr̃i. Vt cognoſcam⁹
e in terrã viã tuã in oib⁹ gẽ
f tibus ſalutare tuũ. Cõfite-
antur tibi ppli deus: cõfi-
b teant̃ tibi ppli oẽs. Leten
tur ꝛ exultẽt gẽtes: q̃n iu-
i dicas pplos i eq̃tate ꝛ gẽ-
k tes in terra dirigis Cõfite-
antur tibi ppli deus: cõfi-
l teant̃ tibi ppli oẽs terra de
m dit fructũ ſuũ. Benedicat
nos de⁹ 3s nr̃ bñdicat nos
n nos de⁹ ꝛ metuant eũ oẽs

Victori fines terre. dauid pſalmus cantici.

Pſalmus. lxvij.

a Exurgat deus ꝛ diſſi-
b pentur inimici eius ꝛ
c fugiant qui oderunt eum:
d a facie ei⁹. Sic deficit fu-
m⁹ deficiãt ſicut fluit cera a
e facie ignis. ſic pibunt peccatores a facie dei. f Et iuſti epulentur. g Et exultent in conſpectu dei. h Et delectentur in leticia. i Cantate deo. k Pſallite nomini eius. l Iter facite ei q̃ aſcendit ſuper occaſum. m Dñs nomen illi. n Exultate ante faciem eius. o Turbabuntur a facie eius. p Qui eſt pater orphanorum. q Et iudex viduarum. r Deus in habitaculo ſancto ſuo. s Deus qui inhabitare facit unanimes in domo. t Qui educit vinctos in fortitudine. u Similiter eos qui exacerbant qui habitant in ſepulchris. x Deus cum egredereris in conſpectu populi tui. y Cum pertranſires in deſerto. z Terra mota eſt. aa Etenim celi distillauerunt a facie dei. bb Sinai ipſe mouit a facie dei dei iſrahel. cc Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue. dd Et infirmata eſt tu perfeciſti eam. ee In animalia tua habitabunt in ea. ff Parabis in dulcedine tua pauperi deus. gg Dominus dabit verbum euangelizantibus. hh Virtute multa. ii Rex virtutum dilecti dilecti. kk Et decori domus diuidere ſpolia. ll Si dormiatis inter medios cleros. mm Pennae columbe deargentate. nn Et posteriorum dorſi eius in pallore auri. oo Dum discernit celeſtis reges ſuper eam. pp Nix dealbabitur in monte pinguis. qq Mons coagulatus. rr Mons pinguis. ss Ut quid suspicamini montes coagulatos. tt Mons pinguis. uu Mons in quo complacuit deo habitare in eo. xx Etenim dominus habitabit in finem. yy Quadrigae dei decem milia multiplicia. zz Millia letantium. aaa Dominus in eis in sina in sancto. bbb Aſcendens in altum captiuam duxit captiuitatem. ccc Dedit dona hominibus. ddd Etenim non credentes inhabitare dominum deum. eee Benedictus dominus die quotidie. fff Prosperum iter faciet nobis deus. ggg Deus ſalutarium nostrorum. hhh Deus noster deus saluos faciendi. iii Et domini domini exitus mortis. kkk Verumtamen deus conquassabit capita inimicorum suorum. lll Vertex capillorum perambulantium in delictis suis. mmm Dixit dominus. nnn Ex basan convertam. ooo Convertam in profundum maris. ppp Ut intinguatur pes tuus in sanguine. qqq Inimicorum tuorum. rrr Lingua canum tuorum ex inimicis. sss Ab ipso. ttt Vidi gressus dei. uuu Gressus dei mei regis qui est in sancto. xxx Praeuenerunt principes coniuncti psallentibus. yyy In medio iuuenculae tympanistriarum. zzz In ecclesiis benedicite deo domino de fontibus israel. aaaa Ibi adolescentulus in mentis excessu. bbbb Principes iuda duces eorum. cccc Principes zabulon principes nepthalim. dddd Mandauit deus virtuti tue. eeee Confirma hoc deus quod operatus es in nobis. ffff A templo tuo in hierusalem. gggg Tibi offerent reges munera. hhhh Increpa feras arundinis congregationem taurorum in vaccis populorum. iiii Ut excludant eos qui probati sunt argento. kkkk Dissipa gentes quae bella volunt. llll Venient legati ex aegypto. mmmm Aethiopia praeueniet manus eius deo. nnnn Regna terrae cantate deo. oooo Psallite domino qui ascendit super celum celi ad orientem. pppp Ecce dabit voci suae vocem virtutis. qqqq Date gloriam deo super israel. rrrr Magnificentia eius et virtus eius in nubibus. ssss Mirabilis deus in sanctis suis. tttt Deus israel ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi suae. uuuu Benedictus deus.

Exurgat deus. Huic ps̃. p̃mittit talis ti. in heb. Ad victoriã dauid ps̃. cãtici ꝛ in trãſla. hiero. Victori dauid ps̃. cãtici ꝛ eſt eadẽ ſnia vtrobiq;. q̃ ptz ex p̃dictis i aliꝫ ti. Ex ti. aũt iſto appet auctor h⁹ ps̃. ſ. ōd. Demã vo h⁹ ps̃. di. ra. ſa. ꝛ alij hebrei et ẽt aliq̃ doctores catholici in h̃ eos ſequẽtes q̃ dõ fecit hũc ps̃. p̃ gr̃arũactione de bñficijs collatis pplo iſrl̃ p̃tim in egreſſu de egypto ptim in p̃greſſu p̃ deſertũ. ꝛ ptim in ingreſſu terre p̃miſſionis ꝛ p⁹ egreſſum. Dicũt tñ q̃ iſta bñficia nõ ponũtur in h̃ ps̃. eodẽ ordine q̃ fuerũt facta. ꝛ q̃ñ ad aliq̃ poza p⁹ ponunt̃ poſterioꝛib⁹ ꝛ ecõuerſo. ꝛ q; iſta expõ ẽ multũ intricata. ꝛ in aliq̃bus vi extorta. ꝛ cũ h̃ etiã ſatis ꝓlixa. iõ eã dimitto ꝛ accipio aliã q̃ magis ꝓſonat ſcripture ſiſta. Paulus em̃ apl̃s ad Eph. iiij. exponit ſcripturã huius ps̃. de miſſiõe ſpũſcti poſt aſcẽſionẽ xp̃i di. Vnicuiq; noſtrũ data ẽ gr̃a ſm mẽſurã donatiõis ihu xp̃i. p̃ q̃ dic. Aſcẽdens in altũ captiuã duxit captiuitatez. dedit dona hoibus ꝓpter q̃ vr̃ q̃ ps̃. iſte ad lr̃am nõ ſit gr̃arũactio ō p̃teritis bñficijs. ꝛ magꝫ ꝓphetia de futuris p̃ xp̃m exhibẽdis q̃ p̃uidẽs dõ in ſpũ fecit ps̃. iſtũ. Secõm igit̃ hũc ſenſum ps̃. iſte in duas ptes diuidit̃. q; p̃mo agit̃ de xp̃i reſurrectiõe. ſcõo de eius aſcenſiõe: ꝛ cuz filijs agit̃ de bñficijs ſequẽtibus ad ea. ſcõa incipit ibi. Cãtate deo. circa p̃mũ dauid poſtulat xp̃i reſurrectiõem.

a Exurgat deus. q; xp̃us mortuus fuit ex humanitatis infirmitate. ſed reſurrexit ex̃ diuinitatis virtute.

b Et diſſipentur inimici eius. i. iudei qui i vindictã mortis xp̃i p̃ tytum ꝛ veſpeſianum p̃im fuerunt trucidati ꝛ partim captiuati. et per orbem diſperſi. vel aliter. Inimici eius. id eſt ſpiritus maligni. qui xp̃o reſurgẽte fuerunt confuſi ꝛ ſpoliati.

c Et fugiant qui oderunt eum. id eſt. demones.

d A facie eius. q; poſt reſurrectionẽ in noie xp̃i fugabãtur demones de obſeſſis. e Sicut deficit fumus deficiant. nõ eſt p̃ hoc intelligẽdũ corruptio eox̃ q̃tũ ad nãm. eox̃: cũ ſint immortales. ꝛ defectio eox̃ a ptãte: quã habebant ſup homines. Adorabantur em̃ cõmuniter i idolis que idolatria per orbem eſt annihilata.

f Sic pereant peccatores.i.demones mō p̄dicto. q̄ p̄
p̄ie vocant̄ pctōres.qz sunt in pctō obstinati. qz irreme-
diabile ē pctm̄ angeli. g Et iusti epulent̄ ꝛc.qz post re
surrectionē xp̄i fideles simul hitantes in ir'm reficiebant̄
in dño exultātes.fm q̄ dz Act.ij.q̄durātes vnanimit̄ i tē
plo ꝛ frāgentes cir-
ca domos panē sūe
bant cibū cū exulta
tione ꝛ simplicitate
cordis collaudātes
tes deū f Cātate
Hic p̄ñr agit̄ de xp̄i
ascēsione ꝛ ei⁹ bñfi-
cijs.ꝛ p̄ inuitant̄ an
geli ad laudādū cri
stū ascendentē.scōo
homies ibi. Regna
terre cātate deo. Cir
ca p̄mum p̄ inuitant̄
angeli ad ei⁹ miste-
riū.scōo ad p̄sortiū
ꝛ ad vtrūq; cū exul-
tatiōe.scōa ibi. Cur
rus dei.p̄ma adhuc
in duas.qz p̄ dauid
facit p̄positū.secun-
do ad h̄ inducit exē
plū ibi. Deus cū egrederēris. Circa p̄mū dicit sic. Canta
te deo ꝛ dirigit̄ hoc vbū p̄ncipaliter ad angelos q̄ xp̄o a
scendēti exhibeāt misteriū cū laudib⁹. vñ in eius ascensu
apparuerūt angeli. vt h̄r Act.j. g Iter facite ei.i.mini
sterīū exhibete xp̄o ascēdēti nō p̄p̄t̄ sui indigētiā q̄ ad ei⁹
magnificētiā. h Qui ascēdit sup occasū.in heb.h̄r.in
araboth.ꝛ vt dicūt hebrei:nomē ē p̄p̄riū vni⁹ de.vij.celis
q̄liter aūt distinguūt.vij.celos nō ē p̄ntis speculatiōis .q̄
fm eos h̄ ē vera lr̄a. Qui ascēdit in celū.q̄ōppetit xp̄o qz
xp̄s ascēdit ad celū empyreū.qō anthonomatice celū dz.
ꝛ iō dz h̄ celū additiōe.eadē vo sūia designat̄ p hoc qō h̄
dz. Qui ascēdit sup occasum.iudei em̄ adorabāt ad occi-
dentē.sicut declaratū fuit plen⁹ in Exo.ꝛ.iij. Reg. in q̄-
bus agit̄ de dispositiōe tabernaculi moysi ꝛ tēpli salomo
nis.p h̄ q̄ qō dz xp̄s ascēdisse sup occasū.intelligit̄ ascen-
disse sup locū adoratiōis hūane.s.ad locū adoratiōis an-
gelice q̄ loc⁹ est celū empyreū vbi angeli adorāt ꝛ venerā
tur deū.iō de xp̄o subdit̄. i Dñs nomē illi.ꝛ dz dñs ab
solute.qz p̄est oñi creature.fm q̄ dz Matḥ.vl. Data est
mihi omis ptās in celo ꝛ in terra. k Turbabunt̄ a facie
ei⁹.s.inimici sui.de q̄bus dictū ē in p̄ncipio hui⁹ psalmi.
l Patris orphanoꝝ ꝛ iudicꝫ viduaꝝ.i.a facie illi⁹ q̄ est
p̄ orphanoꝝ ꝛ iudex viduaꝝ. p̄priū.n.ip̄i⁹ dei ē misereri
orphani aūt ꝛ vidue magis indigēt diuia mia q̄ alie p̄so
ne.ꝛ iō xp̄s verus de⁹ dz pater orphanoꝝ eos nutriendo
ꝛ iudex viduaꝝ eas de iniurijs sibi illatis q̄ eis solēt infer
ri.eo q̄ nō p̄nt se defendere vindicādo. m De⁹ i loco
scō suo.hoc ē in celo empyreo.licz em̄ fz deitatē sit vbiq;
p̄nti.essentiā ꝛ potētiā.in celo tm̄ empyreo dz esse spāli
ter p gl̄e refulgētiā.fm etiā hūanitatē assumptā est ibi sic
in loco .p̄prio ꝛ determinato. n Deus q̄ inhitare ꝛc.p
quā pōt intelligi eccia triūphans qz oēs ibi hitātes sunt i
caritate p̄fecta ꝓcorditer viuētes. Pōt etiā domus dei di
ci eccia militans q̄ fuit valde vnānimis post ascēsionē xp̄i
sb ap̄lis.fm q̄ dz Act.iiij. Multitudinis autē credētium
erat cor vnū ꝛ aia vna.nec quisq; eoꝝ q̄ possidebat aliq̄d
suū esse dicebat.q̄ erāt illis cia cōia. Et qz illo tpe m̄lti de
iudaismo ꝛ de gētilibus ad fidē xp̄i p̄uertebant̄.vt habet
Act.ij.ꝛ in pluribus locis.iō subdit. o Qui educit vi
ctos in fortitudine ꝛc. Circa qō sciendū q̄ dicit Aug.sup
Job. Maius ē iustificare impiū q̄ creare celū ꝛ terram.
ꝛ iō iustificare impiū est opus magne fortitudinis.ꝛ ma
xime qñ tenet̄ in peccato ligatus vinculo p̄suetudinis.et
hoc notat̄ cū dicit. Qui educit vinctos in fortitudine. q̄

f facie ignis sic peant pctō-
g res a facie dei Et iusti epu
lent̄ ꝛ exultēt i p̄spcū dei ꝛ
f delectent̄ i leticia . Cātate
deo psalmū dicite noi ei⁹:
gh iter facite ei q̄ ascēdit sr̄ oc
i casum. dñs nomē illi Exul
k tate i p̄spcū ei⁹:turbabunt̄
l a facie eius patris orpha-
norum ꝛ iudicis viduarū.
mn Be⁹ in loco scō suo :deus
q̄ ihitare facit vni⁹ moris
o in domo. Qui educit vin-
p ctos in fortitudine simili-
q ter eos q̄ exasperāt q̄ habi
r tāt in sepulcris . Deus cū
egrederer̄ in p̄spectu ppli
s tui cū ptransires in deṡto.
tv Terra mota ē:etēm celi di
stillauerūt a facie dei synai
x a facie dei isr̄l. Pluuiā vo-
lūtariā segregabis de⁹ he-
y reditati tue ꝛ infirmata est
za tu vero p̄fecisti eam. Ani-
malia tua habitabunt̄ i ea:
b Parasti in dulcedine tua
c pauperi deus. Dominus
dabit verbum euangelizā
d tibus:virtute multa. Rex
e virtutum dilecti : dilecti.

adhuc maioris fortitudinis ē:q̄ aliquis nō solum p̄dicto mō ligatus h̄ etiā actu p̄sequēs fidē p̄uertatur.ꝛ de i
fidelitate educatur q̄lis fuit paulus ꝛ plures alij.iō sb̄dit
p Silr eos q̄ exasperāt.s.p̄tra xp̄m v̄bis ꝛ factis . p̄pter
qō dixit xp̄s paulo. Act.ix. Saule saule.q̄d me p̄sequer̄.
Sed adhuc diffici-
lius vī.q̄ aliq̄ mor-
tui i infidelitate seu
mortali pctō r̄suscita-
rent̄.ꝛ ad fidē seu
pniam reuertantur
sicut fuit de iuuene
resuscitato a scō io
hanne euāgelista.et
de illo qui p̄suspen-
dium se interfecerat
resuscitato a b. mar
tino.ꝛ de m̄lt̄ alijs.
diuina v̄tute sic re-
suscitatis in nomie
xp̄i.iō subdit.
q Qui habitāt in
sepulcris.translatio
hiero.sic hz.Educit
vinctos in fortitudi
ne.increduli autem
habitauerūt in sicci
tatibus.ꝛ sic est alius sensus talis. Incredulī scz i infide-
litate obstinati. Habitanerūt in siccitatibus.i.caruerunt
humore virtutis ꝛ gratie. r Deus cum egrederer̄.h̄
cōsequēter adducitur exemplū ad p̄positum vel potius
argumentū ex exemplo deductū.qz maius fuit xp̄m i ce
lum ascendere q̄ angelū in p̄sona dei loquentē ad dādū
legem sup montē synai descendere. ꝛ iō qz tunc facta fuit
spālis gr̄a pp̄lo fideli.multo fortius debuit in xp̄i ascēsi
one fieri.ꝛ hoc est qō dicitur. r Deus cū egrederēris
ꝛc. exeūt̄ de egypto quē p̄cedebat dñs p̄ diē i colūna nu
bis:ꝛ p̄ noctē in colūna ignis Exo.xiij. s Cū ptransie
res in deserto.s.vsq; ad montē synai. t Terra mota est
qz mons synai videbat̄ tremere. v Etem̄ celi ꝛc.i.dei
descendentis in monte synai.qz nubes densissima opuit
montem synai Exo.xix.ex qua nube stillabant pluuie ex
hoc cōcludit dī. x Pluuiam voluntariam ꝛc.i.m̄lto
magis ecclesiam tuam que est hereditas tua empta tuo
sanguine irrigabis voluntarie pluuia gratie tue. y Et
infirmata est.quia post ascensionē christi ecclesia in hie-
rusalem collecta multas p̄secutiōes sustinuit .vt h̄r Act.
viij.ꝛ.ix. za Tu vero p̄fecisti eam.quia deus tantā vir-
tutem contulit credentibus q̄ ex illis p̄secutōibus magꝫ
creuit ꝛ cōfirmata fuit fides catholica.
a Animalia tua ꝛc.i.fideles tui qui in plurib⁹ locis sa-
cra scripture dicunt̄ oues dñi.ꝛ eodē mō hic dicūtur ania
lia eius.ꝛ hoc mō accipit ra.sa.q̄ aialia dei sunt filij isr̄l.
b Parasti ꝛc.i.pop.lo catholico qui fuit pauꝑ ꝛ abie-
ctus in p̄ncipio pasti ad sufficientiam:fm q̄ dicit Actuū
iiij. Gratia magna erat in omnibus illis.neq; em̄ quisq;
egens erat inter illos.
c Dominus dabit ꝛc.qō fuit tunc impletum: fm q̄ di-
citur Act.iiij. Virtute magna reddebant apostoli testio
nium resurrectionis domini nostri iesu christi.
d Rex virtutum dilecti.transla.Hiero. habet. Reges
exercituū federabunt̄.qz p̄ p̄dicatiōem apostoloꝝ aliorū
q̄ discipuloꝝ xp̄i non solum vulgares homines.sed mul
ti reges p̄ncipes ꝛ potentes fuerunt federati cū christo p̄
susceptiōem fidei.ꝛ hoc est qō dicitur hic. d Rex vir-
tutū.i.reges potētes.ꝛ accipit h̄ singulare p̄ plāli: sicut
Exo.viij. Dēit musca grauissima.i.m̄ltitudo muscaruꝫ.
e Dilci.i.fci sē dilci ip̄i⁹ xp̄i q̄ ē dilcūs p̄ris.fz q̄ dz mat.
iij.h̄ ē fili⁹ me⁹ dilcūs. f Et spe.do.ꝛc.qz p̄ncipes ꝛ po
tētes aduersi ad fidē dedēt eccie p̄ciosa dōaria ex q̄b⁹ dz
nata ē eccia vtz i plīb⁹ hist.ꝛ scōꝝ legēdis,ꝛ h̄ ē qō dicit.

f Et speciei domus hoc est ad spēm ⁊ decorē domꝰ dei q̄ est eccia primet. a Dividere spolia.ḃ ē diversis eccle sijs ⁊ pſonis eccleſiaſticis diuidere p̄dicta donaria.Cōsequēter oñdit k̄ q̄li tpalibꝰ talibꝰ sit vtēdū cū dr. b Si dormiatis.Ad cuiꝰ intellectū sciendū q̄ cleros grece idē ē q̄ sors ltīe ātīcolū ba ḃ accipit p eccia q̄ frequēter colūba noiat in cāticis. pēne aūt hꝰ colūbe sūt vtutes eam ad cele stia eleuātes.dic̄ g̃. b Si dormiatis:i. q̄escatꝭ. c Inter medios cleros.i.int status eccl'ie.ſ.militātis ⁊ triūphantis. qō fit qō sic vtuntur boies bonis p̄sentꝭ vite vt ñ amittāt bona eterna ꝫ magꝭ ac q̄rāt q̄ sicut diuitie impedimēta sūt reprobis.ita p̄bis sūt adiuuamēta vtutis.vt dicit Amb.sup Luc.⁊ sic.

[a] et speciei domus: diuide-
[b] re spolia. Si dormiatis in
[c d] termedios cleros pēne co
[e] lumbe deargētate: ⁊ poste
[f] riora dorsi eius in pallore
[g] auri Dum discernit celeſtꝭ
[h k l] reges super eam niue deal
[m] babunt in selmon mōs dī
[n] mons pinguis. Mons co
[o] agulatus mōs pinguis vt
[c] q̄d suspicamini mōtes co-
[p] agulatos. Mons in q̄ bñ-
placitū ē deo hitare in eo:
[q] eteñ dñs habitabit i finē
[r s] Currus dei decez milibus
[v] multiplex: milia letantium
[t v] dñs i eis i synai i scō. As-
[x] scēdisti i altū cepisti capti-
[y] uitatē: accepisti dona i ho
[z] minibꝰ Eteñ nō credētes
[a] inhitare dñm deū. Bñdi-
[b] ctus dñs die quotidie pro
sperum iter faciet nobiſ de
[a] us salutarium nostrorum.
[b] Beꝰ nr̄ ōs saluos faciendi
[b] ⁊ dñi domi exitus mortis.

d Pēne colūbe deargētate sc̄.q̄ p̄ñs vita ducit in p̄scie puritate. e Et posteriora dorsi eiꝰ.i.supiores ptes pennarū q̄ sunt sup colūbe dorsum. f In pallore auri.id est terminat in pfecta caritate q̄ hr̄ in statu pr̄ie. Cōsequēter oñdit p quoꝝ misteriū deꝰ talia agit:cū dr. g Dux discernit celestis.i.pater celestis. h Reges.i.rectores. i Sup eā.i.sup eccliaz qō fuit factū qñ deꝰ decreuit mittere aplos ad diuersas ptes orbis ad regendā ⁊ ordinandā eccīam.ad cuiꝰ regimē ⁊ ordinationē apli instituerūt p diuersas ptes orbis epos ⁊ sacerdotes.vtz ex eoꝝ gestꝭ iō subdit. k Niue dealbabūtur in selmon .selmō vno mō ē ꝓpriū nomē cuiſdā mōntꝭ.vt hr̄ Judi.ix.alio mō ē nomē appellatiuū ⁊ significat obscuritatē.⁊ sic accipit ḃ ab hebreis.⁊ sic ē sensus huiꝰ lr̄e. k Niue dealbabuntur.i.sup niuē dealbabūtur.⁊ ē modus loquēdi hebraicꝰ vñ.ē.p̄s.l.vbi habemꝰ.Sup niuē dealbabor.in heb.hr̄ ō niue albabor.i.plus q̄ nix. In selmō.i.illi q̄ fuerūt in obscuritate errorꝭ.q̄ p̄ magistros eccl'ie infideles ꝓuersi ad fidē baptisabāt.⁊ sic q̄ fuerāt i obscuritate errorꝭ sup niuez dealbabant.q̄ maior ē dealbatio mētis q̄ corpis q̄to spiritualia corpalibꝰ p̄ferunt . ⁊ q̄ sic augmētata fuit eccl'ia iō subdit. l Mons dei mons pinguis.⁊ incipit ḃ versus sequēs p̄cedentē in heb.⁊ in trāsla.hiero.Et dr hic ecclesia mōs pinguis ꝓpt abūdātiā gr̄e divine.i pmitiua ecclesia maxie m Mōs coagulatꝰ.in heb.⁊ in trāslatio. hiero.hr̄.mons excelsus ⁊ idē sigt.q̄ coagulatio ḃ accipitur ꝓut iportat appositionē ad rē aliquā p quā inaltatur Et dr eccl'ia mōs excelsus vel coagulatꝰ.q̄ fm dictū salvatoris Mach.xiij.assimilat ḡno sinapis.qō cū sit minimū ascēdit arborē magnā p fidei dilatationē.pp qō de ea dr Esa.ij.Erit in nouissimis diebꝰ mōs domꝰ dei in vrtice montiū ⁊c. n Vt q̄d suspicami ⁊c.p̄s.ꝓvertit sermonē ad gētiles idola colētes i delubris ⁊ phanis .d. n Vt q̄d suspicami.i.falso creditis o Mōtes coagulatos.i. loca salutis ex̄ eccliaz esse.ſ.tēpla vr̄a ⁊ idola. p Mōs in q̄ bñplacitū ⁊c.i.ille solus ē vere mons coagulatꝰ ⁊ piguis in q̄ bñplacitū ē deo cohitare.cuiusmodi ē eccia militans.vñ dicit saluator Matḃ.vl.Ecce ego sum vobiscū oibus diebꝰ vsq̄ ad ꝯsūmationē seculi Et eccia triūphās in q̄ eternaliter cū sctis hitabit.iō subdit. q Eteñ dominus hitabit in fi.in trāsla.hiero.hr̄. In sempiternum.

r Currus dei.ḃ ꝓpr̄ p̄s.invitat angelos ad deferenduz xp̄o ascendēti ꝓsortiū.ad magnificentiā eñ regis nō solū facit multitudo mīstrantiū ꝫ etiā multitudo associantiū. fm q̄ dr Proverb.xiiij. In multitudine ppli dignitas regis in paucitate vero plebis ignominia p̄ncipis.Et p̄mo invitat p̄sal:angelos ad christi ascendentis consortium.secundo declarat ecclesie ꝓfectū ibi. Benedictus dñs. Circa p̄mū p̄s.ad suū ꝓpositū p̄mittit exemplū de multitudine angeloꝝ assistentium in datione legis fm q̄ hr̄ Deutef. xxxiij.vbi dr. Dñs de synai venit ⁊ subdit. Et cū eo sctoꝝ milia.i.angeloꝝ.vt ibidē fuit expositū. ex ḃ est qō dicit hic. r Currus dei.dicit tur aūt āgeli dī currus dei:eo q̄ sibi ſb sunt.⁊ ꝓpter hoc dr in eis sedere sicut in curru vel in sede. Fz q̄ dr.j.p̄s.lxxix.qui sedes sup cherubin s Decē milibꝰ mltiplex.i.duplicatus vñ i heb.legit. bis decē milia milia le-tantiū.q̄ angeli sci semp laudāt deum. t Dñs in eis ⁊c.i. associatus fuit q̄ eos in legis datione sup montē sanctū synai.Et ex hoc arguit q̄ maior multitudo debuit esse in ascensu xp̄i dī.

v Ascēdisti in altū.i.in celū empyreū. x Cepisti captiuitatē. i.accepistiſti illos qui in lymbo detinebant captiui eos recū ad celestia deducēdo.qō fuit maius q̄ dare legem mosaicā.⁊ iō debuisti habere recū maiorē angeloꝝ multitudinē. y Accepisti dona in hoibus.i.accepisti dona spūssancti a deo p̄e seu tota trinitate distribuenda hoibus.i.aplis aliisq̄ discipulis in die pēthecostes Nec est p hoc intelligendū q̄ xp̄us hō in sua ascēsiōe acceperit spm̄sctm̄:cū ab instanti ꝯceptiōis fuerit plen' spiritu gr̄e ⁊ veritatis. Joh.j. Sed p tanto dicit xp̄s accepisse dona spūssancti in sua ascensione.q̄ ad declarationez sue pfecte glorificatiōis.ad dexterā p̄ris datus fuit spūssanctus in signo visibili aplis.ꝓpter qō dicit Joh.vij.Nondū erat spūs datus.q̄ nondū erat Iesus glorificatus . Et q̄ spūssanctus non solū datus fuit in signo visibili aplis qui iudei erant ꝫ etiā gentilibus vtz Act.x.de cornelio et amicis eius.⁊ in pluribus alijs locis eiusdem libri de aliijs gentilibus.ideo subditur.

z Eteñ non credentes ⁊c.q.d.etiam p dona spūssancti sacrum est q̄ gentiles nō credentes sc̄z p̄ius in vnū deū. habitent dominum deum . ⁊ habitentur ab eo.quia per gratiam sancti spiritus deus habitat in hominibus ⁊ homines in deo.fm q̄ dicitur.j. Joh.iiij.Qui manet in caritate in deo manet ⁊ deus in eo.⁊ ideo ly credentes p̄ teneri nominative vel accusative.

a Benedictus. Hic consequenter p̄salmista enarrat ecclesie p̄fectum quod facit dupliciter. Uno modo declarando eius p̄motiōem. Alio modo aduersariorum fidei depressionem.secundum facit ibi. Veruntamē deꝰ Circa p̄mum dicit.

a Benedictus dominus deus quotidie id est per singulos dies.laudetur a fidelibus.⁊ causa subditur cum dicitur. b Prosperum iter faciet ⁊c.p̄movendo ecclesiam de bono in melius ad salutem electorum . Et q̄a fm apostolum.j.Thimo.ij.Deus vult omnes homines salvos fieri.et ad agnitionem veritatis venire.iō subditur. a Deus noster deus saluos faciendi. quia ab eo est salus hominum.perditio autem ex malicia eorum. fm q̄ dicitur Osee.xiij. Perditio tua ex te israel . tātummodo ex me auxilium tuum.

b Et dñi dñi exitꝰ mortꝭ.i.a morte q̄ sic ꝓpriū ē dei saluos facere.ita etiā a morte culpe ⁊ gehēne facere declinare.Et notandū q̄ cum dicitur hic. Dñi dñi.nō est nugatio.q̄ in hebreo sunt duo noia.ꝓmū est nomē domini tetragrammaton qō signat dei purā substantiam.scōm est

adonai:qđ impoꝛtat dominũ.ꝛ ꝓ ꝓñs respectũ ad creatu
rã.ꝛ sic nõ ẽ ibi nugatio.qꝛ sꝛ noĩa a diuersis ꝓphetatibus
imposita ꝓpꝛ qđ hiero.trãstulit dñi dei mortẽ egressus.qꝛ
vbicũq; ponitur nomẽ dñi tetragrãmaton qđ ẽ ineffabi-
le.hiero.trãsfert ꝑ nomẽ dñs.ꝛ ió ꝓ adonai trãstulit dei.

c Verũtñ.ꝑ ꝓñr ꝺ
clarat aduersariox
fidei delectio.ꝛ ꝓ cꝫ
tũ ad iudeos.scdo cꝫ
tũ ad gẽtiles tyran-
nos ibi. Increpa fe-
ras.ꝓma in duas qꝛ
ꝓ ponit in deox de-
lectio.scdo xp̃ianox
exultatio ibi. ꝓuene
rũt. Circa ꝓmũ dic
c Verũtñ ꝺs ꝓfrin
get ꝛc.q.d.cꝫuis ꝺs
velit oẽs saluos fie-
ri.tñ vult capita ini-
micox suox puniri
ſm ordines iusticie
sue. cuiusmꝺi fuerũt
sacerdotes.ꝛ ꝓncipes iudeox.vt hꝫ in textu euangelioꝝ.
d Verticẽ capilli ꝛc.i.ciuitatẽ irl'm q̃ erat caput r̃gni iu
dee.ꝛ ꝺr ꝓtex capilli.i.capilloſos.qꝛ ꝓpꝛ muros.ꝛ turres
eã circũdãtes videbãt inexpugnabilis sic ꝓtex capillos ꝺr
fortis.ꝛ tñ fuit destructa.ꝛ incẽſa a romanis ꝓpꝛ pctã iu-
deox eã inhabitantiũ.modꝰ aũt destructiõis eiꝰ subdit cuz
dicit. e Dixit dñs ꝛc. Ad cuiꝰ intellectũ sciendũ q̃ iu
dea in q̃ metropolis erat irl'm ẽ sita ex vna ꝑte sup lozda
nẽ fluuiũ.iuꝛ quẽ ẽ terra basan.vtz ex li.nume.ꝛ ex alio
latere sup mare mediterraneũ. Vespesianus aũt missus
a nerone ꝙ iudeã aggregauit sibi exercitũ ex vtroq; latere
scz ꝑ terrã basan ꝛ ꝑ mare.ꝛ ꝫ ẽ qđ ꝺr. Dñs dixit.qꝛ ex di-
uina dispositiõe facta ẽ destructio iudee in vltionẽ mor-
tis xp̃i.sicut ꝑdixerat saluator Iu.xix.ca. Ex basan conuer-
tam:conuertã in ꝓfundũ maris.i.cõuertã exercitũ ꝙ iudeã
ex ꝑte terre basan ꝛ ex ꝑte maris. f Vt intinguat pes
tuus ꝛc.qꝛ in destructiõe irl'm tãta fuit occisio iudeox q̃
pedes ambulantiũ tingebant in sanguine ꝛ canes ſm su
um appetitũ poterãt sanguinẽ occisox lingere. Princi
pio em̃ belli vsq; ad finẽ fuerũt decies cẽtena milia indeo
rũ occisi.vt dicit Josephꝰ li.de iudai.bel.cã aũt tante oc-
cisiõis subdit cũ ꝺr. g Viderũt ingressꝰ tuꝰ ꝺs.iudei.n.
derãt ꝓcessum xp̃i ꝑ terrã eox ꝓdicãdo.miracula faciẽ
do.ꝛ ió erãt magis puniẽdi tanq; excusationẽ sui sceleris
nõ hñtes ꝓpter qđ dicit saluator Jo.xv.ca. Si opa non
feciſſem in eis q̃ nemo aliꝰ fecit:pctm̃ nõ hꝫent.nũc aũt vi-
derũt ꝛ oderũt me ꝛ ꝑrem meũ ꝛc. Et ibidẽ ꝓmittit.si nõ
veniſſem:ꝛ locutꝰ eis nõ fuiſſem.pctm̃ nõ hꝫent.nũc aũt
excusationẽ nõ hñt de pctõ suo h Ingressus dei ꝛc.in
hoc psalmista ꝓfitet deitatẽ xp̃i ꝛ eiꝰ hũanitatẽ in q̃ descẽ
dit a ꝺõ ꝛ aliꝭ regibus. i Qui ẽ in sctõ.i.in celo em-
pyreo sctis angelis ꝛ spiritibus appꝛopriato. k Pre-
uenerũt. Hic ꝓñr ponit xp̃ianox laudatio q̃ ꝓcessit non
ex zelo vindicte.ſ diuine iusticie.cũ ꝺr. Preuenerũt.Cir
ea qđ sciendũ q̃ anteq; venirẽt romani ad destruendam
irl'm ꝛ terrã in circuitu.xp̃iani ibidẽ exhñtes monitu ange
li transierũt in regnũ agrippe.qđ erat cõfederatũ romãis
put hꝫ in ecclesiastica hiſtoria.ꝛ hoc est qđ dicitur.
k Preuenerũt ꝓncipes.i.apli ꝛ aliꝭ ꝓncipales int̃ xpia
nos.qꝛ sicut dictũ est.ꝓuenerũt destructiõem terre inde
recedẽdo ꝛ ad regnũ agrippe transeũdo:vbi cũ aliꝭs fide
libus insistebant diuinis laudibus.ió subdit. l Cõiũ
cti psallentibus ꝛc.i.vginũ deuotarũ.qꝛ a ꝓncipio eccl'ie
alique virgines fuerũt deo cõsecrate sicut patet de sctã te
cla ꝛ de pluribus aliꝭ vt magis ptẽbit.q̃.ꝛ vocantur hic
tympanistrie.nõ qꝛ vterent tympanis materialibus ſ ea
cũ apl'is insistebãt diuinis laudibus.ꝛ hoc mõ be. Aug.
virginẽ mariã noiat tympanistriam in sermone de nati-

uitate ipius ꝺ. Audite igitur quẽadmodu tympanistria
nostra cantauerit.ait em̃. Magnificat aia mea dñm ꝛc.
m In ecclesijs bñdicite ꝛc.hoc dicit.qꝛ apli ꝛ ꝓmi disci
puli xp̃i fuerunt de populo isrl'.vtz ex decursu euangeliq̃
ꝛ ab istis tanq; a fontibus oꝛigĩaꝝ est deuotio laudis i
ecclesijs. n Ipse
beniamin.i.paulus
qui fuit de tribu be
niamin. ſm qđ dicit
Roma.xj. qui quer
sus ad fidem iunxit
se cum aliꝭs fidelibꝰ
vt hꝫ Actu.ix.
o Adolescentulꝰ.
qꝛ ſm veritatem ad
huc erat adolescens
qñ fuit cõuersus.vt
dicitur Actu.vij. Et
testes deposuerũt ve-
stimenta sua secꝰ pe
des adolescẽtis qui
vocabat saulus.ꝛ sa
tis cito post fuit cõ-
uersus. Vel dicit adolescẽtulus.qꝛ inter alios apl'os fu
it vltimo ad fidem vocatus. p In mentis excessu.qa
fuit raptus vsq; ad terciũ celũ.vt habet.ij. Co.xij.
q Principes iuda duces eoꝝ.dñs em̃ noster iesus chri
stus fuit de tribu iuda ſm carnem.vt hꝫ Roma.j.ꝛ ꝓ cõ-
sequẽs iacobus.iohannes.symon ꝛ iudas ꝛ iacobus mi
noꝝ eius cognati germani fuerũt de eadẽ tribu.vt videt.
ꝛ isti fuerunt cum aliꝭ apl'is duces xp̃ianoꝝ In trans-
latione hieronimi habetur ꝓncipes iuda in purpura sua.qꝛ
ꝓpter christum sustinuerunt martyrium suo sanguine pur
purati.ꝛ licet iohannes non trãsierit ꝓ gladiũ. tamen pa
ratus fuit sustinere martyrium quando fuit missus in fer-
uentis olei dolium. ꝓpter qđ dicit Augu.li.de bono con
iugali. Non est impar meritum martyrij in iohanne qui
passus non est.ꝛ in petro qui passus est. r Principes
zabulon ꝛ principes neptalim.iste due tribus acceperũt
sortes suas ꝓ magna parte in galylea.vt habetur in io-
sue.de qua fuerunt plures discipuli christi. vnde vocabũ
tur galilei Actu.j.ꝛ.ij.ꝛ ideo de tribu zabulon ꝛ neptali
fuerunt ibi aliqui. s Manda deus virtuti tue.verbũ
est psalmiste loquentis in persona ꝓmitiue ecclesie.ꝛ ẽ
sensus. s Manda deus virtuti tue.id est potestati an
gelice que tua mandata exequitur scz vt ꝓtegat nos ꝛ de-
fendat.quod tunc fuit factum quia sicut dictum est eccle
sia fidelium de monitu angeli trãsiuit ad agrippe regnuz
tanq; ad locum securum. Item tunc petrus fuit eductꝰ
de carcere per angelum Actu.xij.
t Confirma hoc deus quod operatus es in nobis. nos
docendo ꝛ resurrectionez tuaz manifestando.ꝛ spiritum
sanctum nobis mittendo.
a A templo tuo.quia in illo templo christus frequen-
ter docuit.in monte etiam syon in quo erat templum su-
per apostolos aliosq; discipulos spiritumsanctum misit
ſm qđ dicit Hieron.in epistola ad paulinum de omni-
bus sacre scripture libris.
b Tibi offerent reges munera.per hoc enim q̃ xp̃s apo
stolos aliosq; discipulos sic confirmauit.q̃ constanter fi-
dem ꝓdicauerunt ꝑ orbem multi reges ꝓuersi dederunt
multa ꝛ magna munera ad edificatiõem eccleſiarum et
sustentatiõem pauperum xp̃ianoꝝ amore xp̃i.sicut patz
ex gestis apl'oꝝ ꝛ aliox xp̃i discipulox. c Increpa fe-
ras. Hic ꝓñr inuehit ꝑs.ꝙ gẽtiles tyrãnos.inter qs ma-
iores fuerũt impatores romani ꝛ eoꝝ ꝓfecti.q̃ conati sũt
fidẽ catholicã destruere.vtz de nerone.domiciano.decio
dyocleciano ꝛ valeriano ꝛ multis aliꝭ.ꝛ cõtrũ ad ꝫ dicit.
c Increpa feras.ꝛ vocat ꝓncipes romanos feras. qꝛ
dabant feris martyres deuorandos.ꝓout patet in mul-
tis martyrum gestis.

o Arūdinis.arundo eñ vento mouet.z ita pncipes romanoꝝ vēto vane gle mouebant.vel qz ad quēlibet errorem idolatrie defacili ꝓuertebant.Fm q dicit leo papa in sermone setōꝝ p etri z pauli de roma q magnā credebat se fecisse religionē.cū nulli⁹ gentz respuisset falsitatē z bñ dicit. c Increpa feras zc.qz pñ.punidit ꝓstantinū imperatorē post multā stragē xpianoꝝ a ño lepra pcutiēdū z a pncipib⁹ apl'oꝝ petroꝝ paulo increpādū. z sic ad fidē ꝓuertēdū vt hr̄ in gestis be.silvestri. e Cōgregatio thauroꝝ zc. i. pncipes romani q vocati st fere pp crudelitatē. e Cōgregatio thauroꝝ in vaccz ppl'oꝝ.compant eñ thaurz domesticis.qō notak p ꝟ qō dz. In vaccz ppl'oꝝ.qz thauri indomati nō sunt sic ꝓgregati cū vaccis boim.z rō hui⁹ ꝓpatiōis.qz nō solū conabant subuertere xpianos p tormēta tāꝯ fere ꝛ etiā p blādimēta tāꝯ thauri domestici ꝓmittēdo eis honores.diuitias z sl'tia.dū tñ vellēt rcedē a fide xpiana vt i mlt̄z martiꝝ gestz.lō sbdit f Vt excludāt.s.a vitate fidei. g Eos q ꝓbati st argento.i.magz ꝓbati in fide q̄ argētū in fornace h Dissipa gētes q̄ bella volūt.iste gētes sunt romani q p bella totū orbē sibi subiugauerūt. i Veniēt legati ex egypto ꝟ ꝓñr pōt exponi de philone q cuz socijs suis de alexandria egypti fuit missus legat⁹ ad ipatorē claudiū.z tūc ꝟxit familiaritatē cū petro apl'o rome exñti.z reuertēs alexandriā ecciam sci marci ꝓgregatā honorauit.z i libris suis magnifice ꝓmēdauit.put scribit i libro illustriū virꝝ k Ethiopia ꝓueniet man⁹ ei⁹ deo.ethiopia.n.ē iuxt egyptū.z citi⁹ z vniuersali⁹ fuit ꝓuersa ad xpm q̄ egypt⁹.videlicet p be.matheū apl'm q̄ veniēs ad illā ꝓuinciā baptizauit regē z ei⁹ filiū quē a morte suscitauerat.z filiā e⁹ ephigeniē ꝟginē xpo ꝓsecrauit.z eā ducētis ꝟgib⁹ ꝓfecit z ppl'm regni ꝓ maiori pte baptizauit. vt hr̄ in ꝓdicto li. illustriū virꝝ.z ꝟ ē qō dz. k Ethiopia ꝓueniet.s.egyptū. l Man⁹ ei⁹ deo.i.clare deo man⁹ p ꝓfederatiōez ad xpm.Cōfederatio.n.in plurib⁹ locz sacre scripture dr dextraꝝ datio.qz boies fed⁹ inīetes i multz ptib⁹ dāt iuicem dexteras man⁹. m Regna tre.ℏ vltio pñ. inuitat boies ad psallēdū deo ascēdēti dī. m Regna tre.i.hitātib⁹ in oib⁹ regnis tre. n Cātate deo.iꝑz devote laudādo o Psallite deo q̄ ascēdit sup celū celi.i.ad extremitatē celi empyrei qō ē excelsi⁹ inter celos. p Ad orientē.ℏ dr qz xps ascēdēs in celū ascēdit de mōte oliueti. vt hr̄ Act.j.q mōs ē in orientali pte iuxt it'm:in q̄ ꝓpletum fuit mysteriū redēptiōis hūane. q Ecce dabit zc.hoc cōiter exponit de voce q̄ xps suscitauit mortuos a sepulcris in finali iudicio.ꝛ vt ꝓtinuet lr̄a ꝓcedētib⁹ pōt exponi de voce ꝓdicanciꝝ apl'oꝝ alioꝝq discipuloꝝ xpi.q̄bus xps ascendēs ꝓcepit ꝓdicare p orbē euāgeliū.Fm q habe Mar.vl.Eūtes i mūdū vniuersū ꝓdicate euāgeliū oī creature.z huic voci q̄ dr vox xpi eo q fuit de ei⁹ mādato Vedit vocē ꝟtutis ꝓfirmādo ꝓdicationē eoꝝ miraculis. vñ ibidē subdit. Illi aūt ꝓfecti ꝓdicauerūt vbiq dño cooperante z sermonē ꝓfirmāte seqntib⁹ signis r Date gloriā deo sup isr̄l.i.ꝓpt bona q̄ fecit isr̄l p quē notak ppl'us xpian⁹ cui facta sunt bñficia ꝓdicta vñ dicit apl'us Ro.ij. Nō eñ q̄ i manifesto iude⁹ ē.neq̄ q̄ i manifesto i carne ē circūcisio ꝛ q̄ i abscōdito iude⁹ ē.z circūcisio cordis i spū nō lr̄a. s Magnificētia ei⁹ zc.qō exponit ab aliqbus de nubib⁹ mālib⁹ ex qb⁹ ꝓcedūt pluuie chorꝰscationes z tonitrua p q̄ appet boib⁹ ptās dei z ei⁹ magnificētia. ꝛ vt ꝓtinuet lr̄a.vr̄ meli⁹ exponi de apl'is alijsq discipulis ad ꝓdicandū missis.de qb⁹ dr Esa.lx.Qui sūt hi q vt ꝟnubes volant.Ex istis eñ nubib⁹ ꝓcesserūt pluuie sacre doctrine.z in illud Deut.xxxij.Cōcrescat vt pluuia doctrina mea z tonitrua annūciādo terrorē diuinoꝝ iudicioꝝ chorꝰscationes miraculoꝝ ꝓpter qō subdit t Mirabil⁹ de⁹ in sanctz suis.qz p eos fecit mirabilia.cecos illuminādo, leprosos mūdando mortuos suscitādo, z ꝓsl'tia. v Deus isr̄l.i.ppl'i xpiani sic ꝓpositū est. x Ipe dabit virtutē.opandi predicta. y Et fortitudinem ad tolerādū ꝓstater illata sibi tormenta sic ptz in martiribus. z Plebis sue.id ē, ppl'o xpiano. z ꝓpt bñficia p dicta fideli

g q celi:ad orientē. h Ecce dabit r voci sue vocē ꝟtutis:date s gloriā deo sup isr̄l magnificentia eius z virtus ei⁹ in t nubibus . u Mirabilis de⁹ v in sanctis suis:deus israel x ipe dabit virtutem z fortiy z tudinem plebis sue benedictus deus.

bus collata ponitur in fine p gratiarumactione.
z Benedictus deus.in donis suis in secula seculoꝝ amē. ñ mirek aliqs si totiēs i expositiōe h⁹ pñ. vl⁹ sū sensu metaphorico.qz alr̄ nō ꝑt fieri.vñ ra.sa.exponēs iudaice tñ vel plus vtl̄.ꝓhete eñ cōiter pabolice loquunt.

In pñ.lxvij.Exurgat ⁊s.vbi dr in postil.Qui ascendit sup occasum. In heb.hr̄ araboth. Additio.

Araboth in heb.ꝓrie significat occasum. vñ qz put amū celū mobile ꝓut cōiter tenēt mouet celos inferiores motu diurno ab orientē in occidentē.idcirco illud celū vocat apō eos araboth.i.tendēs ad occasū. q̄s fm phm mot⁹ denoiat a termio ad quē.z qz put cōiter tenetur.in corpib⁹ celestib⁹ ē ali⁹ mot⁹ tendēs ab occidēte in orientē.z est mot⁹ ꝓpri⁹ solis z planetaꝝ.z etiā stellarū fixarū.q̄ mot⁹ dz denoiari orientalis.s.a termio ad quē zc. De illo pōt intelligi illud qō ponit in fine pñ.Qui ascendit sup celos celoꝝ ad orientē.ita vt p ista duo intelligat ad lr̄am q xps ascendit sup oēs celos corporales nō excludendo q̄n ascēderit altius.nō eñ dixit q̄ ascendit in occasum vel in orientē ꝛ sup occasum.z sup celos celoꝝ ad orientē.Cū aūt dicit. Ascendisti in altū zc.intelligēdū est de summa altitudine q̄ attingit ad sessionē a dextris pris q̄ est summa altitudo.ad quā nā humana attingere possit.qō declarak cū subdit. Accepisti dona in hoibus.inde eñ xps hūit accipe dona spūssancti hoibus distribuenda Jn eo.pñ.vbi dicitur in postil.Et accipitur hic singulare ꝓ plurali. Additio.

Translatio hiero.in hoc loco ē ꝓpria sicut in hebrc. t ideo nō oportet vt accipiatur singulare ꝓ plurali. nec in heb.in hoc loco habent verba que sonēt nominaliter vel ptcipialiter:dilecti dilecti.sed potius ꝟbaliter scz federabuntur federabūtur.seu amicabunt amicabūtur.z est sensus q multi reges vel pncipes caterua vel successiue confederarent z amicarent cum fidelibus xpi fidem suscipientes Consequenter vbi dicit Et speciei domus diuidere spolia. In heb.habetur. Et species domus diuidit spolia.z species domus vulgariter inter hebreos dicit vxor.vñ idem ē ac si dicat q spēs domus.id est ecclesia q̄ est sponsa xpi diuidet spolia pncipum z potentum.eo modo quo dicitur in postilla.

In eodem pñ.vbi dicitur in postilla. Nue dealbabuntur in selmon. Additio.

Hec nomen selmō appellatiue sumptū in hebraico significat vmbrā que nō semp accipitur ꝓ obscuritate vel errore.sed sepe significat gratie defensacionem vbi. Scapulis suis obumbrabit tibi.z Luce pmo Virtus altissimi obumbrabit tibi. Vñ fm glo.qz vmbra fit ex corpore z lumine.lumē est verbū.caro xpi est corp⁹ accessit lumen corpori.i.verbum carni z sic causatur quedam vmbra ineffabilis q̄ ecclesia ꝓtegit z sic ecclia dicit selmon.i. mons vmbraculosus in q̄ dealbant homines p remissionē peccatoꝝ.de quo selmō statim sbdit. Mons

del mons pinguis: de quo Esa.v.⁊ Michee.iij. In nouissimis dieb⁹ erit mons dom⁹ oñi sup verticē montiū: put in postilla.

In eo.psal.lxvj.vbi dicit in postilla. Viderunt ingressus tuos deus.

Additio.

Victori p lilijs dauid. Psalmus.lxviij.

a Saluum me fac deus
b quoniã intrauerũt aq̃
c vsq; ad aiam meã. Infix⁹
d sum in limo profundi et non
e est substãtia. Veni in alti-
f tudinẽ maris: ⁊ tempestas
g demersit me. Laboraui cla
h mans rauce facte sunt fau-
i ces mee: defecerunt oculi
k mei: dum spero in deũ meũ
l Multiplicati sũt sup capil-
m los capitis mei qui oderũt
n me gratis. Cõfortati sunt q̃
p̃secuti sunt me inimici mei
o iniuste que non rapui tunc
p exoluebam. Deus tu scis
q insipientiam meam: ⁊ delicta mea a te non sunt abscõ
r dita. Nõ erubescant in me qui expectant te domine:

Hebraica veritas hz: Vi derũt gressꝰ tuos deꝰ gressus dei mei: qđ meli⁹ videt adaptari ꝓposito q̃ ꝓ trãslatio nra q̃ dicit vtrobiq; ingressus. Nã iudei ꝓprie loquẽdo nõ viderunt ingressũ xpi in terra seu in mũdo licz viderint eius ꝓgressũ seu ꝓcessum p suos effectus.

Capitulũ.lxviij.

Saluũ me fac deus. Huic ps̃. ꝓmittit talis ti. in heb. Ad victoriã sup rosas dõ. In trãslatiõe vo Hiero. sic hz: Victori p lilijs dauid: ⁊ est eadẽ sñia vtrobiq; p hz autẽ q̃ dr ad victoriã vel victori significat conaꝰ leuitarũ in cantãdo: sic frequẽter dictũ est. Per rosas aũt fm hebreos intelligunt filij isrl q̃ fuerũt pplus a deo electus: et fm eos ijdẽ intelligunt p lilia: qz vbicũq; i ve. testa. Hiero. transfert liliũ vel lilia in plurali: hebrei dicũt rosã vel rosas: vt dictũ est.s.ps̃.lxiiij. Filij aũt isrl fuerũt in afflictiõe positi captiuitate babylonica ⁊ i caꝙtiuitate p romanos in q̃ sunt adhuc: q̃s ꝓuidit dõ. ⁊ iõ fecit hũc ps̃. ad lrãz: vt diceret ꝓ liberatiõe eoꝝ: quã liberatõez aliqui hebrei referũt ad captiuitatẽ babylonicã: aliq̃ ad istã in q̃ sũt. Alliq; expositores etiã catholici referũt hz ad liberatõez ipi⁹ dõ ⁊ viroꝝ ei⁹ de psecutõe saulis. Et hz expositionũ variatio videt quedã a varietate deviatio: ꝓpt qđ Aug. ⁊ Cassiod. dicũt q hz ps̃. ad lrãz loquit de xpo: cui⁹ mysteria pleni⁹ ceteris ꝓphetis dõ ꝓuidit ⁊ exposuit scripsit: sic pleni⁹ fuit dictũ in pn.h⁹ libri. Et iõ ꝓuidẽs passionẽ xpi i se ⁊ i mẽbris futurã fecit hũc psal. qđ pot declarari p scripturã nouã. Saluator em Joh.xv. de seipo dic: Vt impleat ser mo q̃ in lege eoꝝ script⁹ ẽ. Gratis odio me habuerũt gratz. ⁊ sic qđ dr in hz psal. Multiplicati sũt sup capillos capitz mei qui oderũt me gratis. dicit impletũ ad lrãz in seipo. Vnde Paulus apl⁹ Ro.xj. allegat qđ hr in hz psal. Fiat mẽsa eoꝝ coram ipis in laqueũ ⁊c. dictũ ad lram de iudeis excecatis: eo q̃ psecuti sũt xpm. Item Ro.xv. qđ hr. j. Et obprobria exprobrãtiũ tibi ceciderũt sup me. dicit dictũ esse ad lrãz in ꝓsona xpi. Item Joh.ij. scribit: q̃ cũ xps templo recordati sũt discipuli ei⁹: qz scriptũ ẽ. Zelus domus tue comedit me. Et p hz insinuat euãgelista ⁊ hz scriptura q̃ hr in hz psal. tũc ad lram fuit impleta de xpo: ꝓpt qđ dicit Aug. de hz psal. qz xps hic loquit: omno dubitare nõ ꝓmittimur. Hic em vba illa expssa sunt: q̃ in ei⁹ passione cõpleta sunt. Apli etiaz loquẽtes de xpo testimonia ex isto psal. dederũt. Quis aũt deuiet a sentẽtijs eoꝝ: aut ds agnus nõ sequat arietes. Igit fm hũc sensum ps̃. iste dividit in tres ptes: qz ꝓmo dõ loquẽs i ꝓsona xpi ⁊ coꝝ poris ei⁹ mystici petit a penis liberatiõez. scõo ꝓdicit inimicos punitõez: ibi. Fiat mẽsa eoꝝ eoꝝ. tercio eõuertit se ad dei laudationẽ: ibi. Laudabo. Pria in duas: qz ꝓmo ponit penaꝝ explicatio. scõo petit liberatio: ibi. Ego vo orationem. Pria adhuc in duas: qz ꝓmo ponunt pene illatis factis. scõo vbis: ibi. Quã ꝓpter re. Pria adhuc i duas qz ꝓmo plãgit penaꝝ illatio. scõo inferentiũ multiplicatio: ibi. Multiplicati sunt. Circa ꝓmũ dicit: a Saluũ me fac deꝰ. s. a penis illatz. b Quã itrauerũt aq̃ ⁊c. p aq̃s intelligunt psecutiones seu psequẽtes: fm q̃ dr Esa.viij Adducet dñs sup eos aquas fortes ⁊ multas regẽ assyriorũ. Et iõ hec lra pot intelligi de capite xpo: qz psecutiões iudeoꝝ intrauerũt vsq; ad aiaz eius. i. vsq; ad sepatõez aie a corpe ⁊ de corpe ei⁹ mystico: qz Stephanũ ⁊ Jacobũ ⁊ plures alios occiderũt. c Infixus sũ in limo pfundi. hoc etiã intelligi pt de xpo capite rõne sue sepulture: qz fuit positus intra trã Similit de fidelib⁹ suis quoꝝ multi fuerũt in carceribus reclusi: vt hr in actib⁹ apl'oꝝ.viij.c.⁊ alijs pluribus locis. d Et nõ est substãtia. i. diuitie: qz xps etiaz ꝓprijs vestib⁹ spoliatus fuit positus i cruce. Vel aliter. d Nõ est substantia. i. virt⁹ subsistendi in corpe mortuo ⁊ sepulto: et loquit de virtute naturali nõ de diuina que nõ fuit a corpe separata. e Veni ad altitudinẽ maris. i. in pfundũ psecutiõis: que noie aquarũ designat: vt supra dictũ est. quelibet autẽ cõgregatio aquaꝝ mare vocat in hebreo. f Et tempestas demersit me. i. acerbitas passionis ex qua obijt in cruce. g Laboraui clamãs. s. in cruce: qũ voce magna clamãs emisit spm̃: Matth.xxviij. h Rauce facte sunt fauces mee. Raucedo em causat ex siccitate humoꝝ in faucib⁹ ⁊ arterijs. xps aũt in passiõe multos humores emisit de corpe: vtpote i sanguineo in dore: de quo habet Luc.xxij. In flagellatiõe: in corone spinee impositiõe: ⁊ in manuũ ⁊ pedũ trãsfixione. i Defecerũt oculi mei: qz oculi ei⁹ corpales in morte fuerũt extincti. k Dũ spero in deũ meũ. qz certitudinaliter expectabat gloriã sui corpis i resurrectõe: q̃ facta ẽ diuina ꝓtute. l Multiplicati sũt. Hic ꝓpr xps homo plangit aduersantiũ multiplicationẽ. v. l Multiplicati sũt ⁊c. modus ẽ loquẽdi ad designandũ magnã aduersantiũ multitudinẽ. m Qui oderũt me gratis. i. sine cã cũ ecõtrario deberẽt eũ diligere ꝓpt bona que fecerat eis veritatẽ docẽdo sanitates donãdo. ⁊ sic de aliis. ꝓpter qđ dixit eis Joh.x. Multa bona opa ostendi vobis ex pie meo: ꝓpter qđ eoꝝ opus vultis me lapidare Isti aũt odiẽtes xpm fuerũt multiplicati: qz pharisei primo cõceperũt ꝺ eũ odiũ. scõo scribe. tercio sacerdotes. et vltimo pplus a sacerdotib⁹ decepti⁹: ꝓpter qđ petiuit liberationẽ Barrabe ⁊ christi crucifixionẽ: Marci.xv. n Cõfortati sũt ⁊c. qz herodes ⁊ pylatus pfiterũt eis fauorẽ. Herodes em illusit eũ ⁊ spreuit: Luc.xxiij. Et pylatus i fauorẽ iudeoꝝ dedit iniquã sniaz ꝺ xpm. o Que nõ rapui ⁊c. mod⁹ ẽ loquẽdi q̃ quẽ significat q̃ tũc soluit penã p peccatis hũani generz q̃ nõ ꝓtraxerat. p Deꝰ tu scis insipientiã meã. hz nõ intelligit de psona xpi i qua nulla fuit insipiẽtia ꝛ oĩmoda sapia: sed sic passionẽ oĩm mẽbroꝝ suoꝝ dicit suã: Act.ix. Saule saule qđ me psequeris. ⁊ Zach.ij. Qui tangit vos tãgit pupillã oculi mei. et hoc ꝓpter cõnexionẽ capitis ad mẽbra sic insipia mẽbroꝝ suoꝝ ⁊ delicta sua eẽ dicit. Et qz ꝓ istis penã portauit ⁊ satisfecit: sic hõ satisfaciẽs ꝓ debitis alteri⁹ facit quodãmõ illud debitũ eẽ suũ: sic etiã cõiter dr on⁹ multi ⁊ cameli: qz illud on⁹ dr eẽ suũ solũ ad portãdũ nõ ẽ̃tũ ad possessionẽ ⁊ dominiũ. ⁊ hñ dicit: q Delicta mea ⁊c. qz delicta eoꝝ q̃ ea abscõdũt nolẽtes deserere et ꝓfiteri xps nõ fecit sua ꝓ eis satisfaciẽdo ꝛ solũ delicta eoꝝ q̃ vere ꝓtriti cõfitent. r Nõ erubescãt ⁊c. loquit ꝓ sanctis pfib⁹ in lymbo salutẽ xpi expectib⁹ cũ magno desiderio. ⁊ iõ nisi ad eos descẽderet xps: eẽt eis ꝓfusio ⁊ maxie ꝓphetis ibidẽ exstib⁹ q̃ talia ꝓdixerãt vẽtura: nec ozat sic xps hõ dubitãs ꝺ aduẽtu futuro: ꝛ sic ozauit i suscitatõe lazari: q̃s

tñ sciebat cert⁹ tu dinalit futurã. vñ dixit tũc. Bias ago ti bi pr̃: qm̃ audisti me. ego aũt sciebã q: sp me audis: Iob. xj. Ꝟ sic ozãdo oñdedat i se veritatẽ hũane nature: in q̃ mi norẽ pr̃e. s Nõ ꝓfũdant ꝛc. b dixit ꝓ apl'is alijsq; discipulis q̃z ꝓfirmatoez petebat a pr̃e: ita q nõ timerẽt seu erubescerent de xp̃i cõfessiõe: sed magis gl'iarenť: qõ ꝛ factũ fuit p missionẽ spũs sancti. postq; ỏ ipis dĩ Act. v. Et illi qui dẽ ibant gaudẽtes a cõspectu cõsilij: qm̃ digni habiti sunt p noie iesu cõtumeliã pati. t De⁹ isr̃l. i. ppl'i xp̃iani vt dictũ est in psal. p̃cedẽti. v Qm̃ ꝓpt̃ te. Hic ꝓpter saluator explicat penas suas i verbis dicẽs: v Qm̃ ꝓpter te ꝛc. q: iudei vocabãt eũ infidelẽ ꝛ demoniacũ: Iob. viij. Nõne bñ dicimus nos: q: samarit⁹es ꝛ demoniũ hẽs. Et q: cũ tenerẽt eũ vinctũ plures dicebãt ꝫ eũ falsũ testimoniũ: Matb. xxvj. x Operuit cõfusio faciẽ meã. q: velãtes faciẽ suã pcutiebãt eũ dicentes: Prophetiza q̃s ẽ q̃ te pcussit. reputãtes eum ꝓphetã falsũ: Iuc. xxij. y Extran⁹ fact⁹ sum fratrib⁹ meis. i. iudeis q̃s vocat fratres: eo q ipe erat iudeus. z Et pegrin⁹ filijs matris mee. s. synagoge. ꝛ est repetitio etiã dẽ sñie p alia verba ad maiorẽ expssionẽ. a Qm̃ zelus dom⁹ tue comedit me. qõ oñdit xp̃s maxie qñ de domo dei eiecit negociatores: Iob. ij. di. Nolite facere domum patris mei domũ negociatiõis. b Et obprobria exprobrantiũ tibi. miracula em̃ xp̃i attribuebãt iudei virtuti demonis: Matb. xij. Hic nõ ejcit demonia nisi in beelzebub ꝓncipe demoniox: q̃ tñ fiebãt virtute tot⁹ trinitatis ꝛ sic inferebãt obprobria patri. c Ceciderunt sup me. q: occasiõe miraculox q̃ xp̃s faciebat virtute deitatis: que est cõis toti trinitati ꝛ maxie in suscitatiõe Lazari. iudei q̃sierũt occasionẽ mortis xp̃i dicẽtes: Quid facim⁹ q: h̃ hõ multa signa facit ꝛc. Iob. xj. Et hoc ẽ qõ dr̃: c Ceciderũt sup me. obnũbrũ morte: sic lapides ꝓiecti a machina ꝫ turrim infrãgibilẽ resiliũt cadẽtes supra domũ turri ꝓiunctã eã frangẽtes ꝛ destruẽtes: sic obprobria iudeorũ ꝓiecta ꝫ virtutẽ deitatis cui nocere nõ poterãt: resilierũt supra fragilitatẽ hũanitatis deitati cõiunctã. ꝛ eã obruerũt morte. d Et operui in ieiunio ꝛc. xp̃s em̃ ieiunauit. xl. dieb⁹ ꝛ. xl. noctib⁹: Matb. iiij. e Et factũ ꝛc. q: dyabol⁹ accepit ex hoc occasionẽ tentãdi xp̃m ꝛ psuadendi ei vt eũ adorare: vt ibidẽ hr̃. qõ xp̃s sibi reputauit obprobriũ. ꝓpter qõ repulit eũ indignanter dicẽs: Vade sathana ꝛc. f Et posui ꝛc. doctores em̃ cõiter dicũt q ꝓ cilicio h̃ intelligit fier⁹ xp̃i i suscitatiõe Lazari: Iob. xj. eo q antiqtus flẽtes mortuũ indnebãt cilicio. Sed m̃ videt q cõueniẽter p cicilio põt intelligi aspitas vestiũ xp̃i. cũ em̃ reprobauerit molliciẽ vestiũ: Matb. xj. dicẽs: Ecce q mollib⁹ vestiunť i domib⁹ regũ sũt. satis apparet q asperis vestib⁹ vtebať: q: cepit facere ꝛ docere: Act. j. vnde ꝛ Iob. xix. dr̃: q eius tunica erat incõsutilis desup contexta p totũ. et hoc mõ fiũt vestes cilicine ꝛ aspere. g Et factus sũ illis in pabolã. hoc est in derisum: q: de eo dicebant. Ecce hõ vorax ꝛ potator vini: publicanox ꝛ pcõx amicus: Matb. xj. h Aduersũ me loqbanť ꝛc. i. ꝓncipes ꝫ sacerdotũ: qui eũ iudicauerũt mortis reũ: Mar. xiiij Et isti vocanť sedẽtes in porta duplici de causa. tũ q: sedebant inꝛ portã templi ad docendũ ppl'm. tũ fm modũ iudicũ antiquox aliqñ sedebant in portis ciuitatũ ad iudicandũ popnlũ in cõmunib⁹ cansis. romani em̃ retinebant sibi cãs sanguis. i Et in me. i. de me. k Psallebant. derisorie. l Qui bibebant vinũ. scribit em̃ in quodã libello hebraico q̃ intitulať: cõdẽnatus iudicio: q ꝓpter vbũ salomonis: Prouerb. xxxj. Date sicerã. i. potũ in ebriatinũ meretibus: ꝛ vinũ his qui amaro sant aio. Ba plẽtes indeox ordinauerũt: q cõdẽnatis ad mortẽ daret plen⁹ cyphus de vino fort: vt magꝭ hilarit sustinerẽt mort̃. et illud vinũ fuit acceptuz p xp̃o et duob⁹ latronib⁹ cũ eo crucifigẽdis: sed iudei vinũ illud acceperũt ꝛ biberũt cũ derisione xp̃i: ꝛ ꝓt talẽ derisionẽ dr̃ hic In me psallebant q bibebãt vinũ. ꝛ i locũ vini p̃dicti posuerũt acetũ vt dr̃. j. Alit etiã põt exponi: q de crucifixiõe xp̃i tanq̃ de re insolita ꝛ notabili fuerũt facte cantilene derisorie i fauorẽ sacerdotũ q ei⁹ mortẽ ꝓcurauerãt tanq̃ ỏ falso ꝓpha volẽte regnare ꝛ nõ potente: q̃ decãtabanť p tabernas: ꝛ sic dr̃: In me psallebant ꝛc. Dẽs aũt iste pene pñt ad mẽbra xp̃i applicari: q: ꝓpt xp̃m sustinuerũt obprobria ꝛ ꝓfusiões ꝛ psecutiões ab amicis intimis tanq̃ ab extraneis afflixerũt: etiã se ie iunijs ꝛ cilicijs: ꝛ sustinuerũt etiã cõdẽnatiões puerũ tis sanctox martyrũ gestis. m Ego vo. Hic ꝓpr̃ petit ipius xp̃i capitis ꝛ membrox liberatio a penis. Et ꝓmo ponit dicta petitio. secũdo ad hoc inducit rõ: ibi. Exaudi me. Circa ꝓmũ dr̃: m Ego vo oꝛonem ꝛc. s. dirige. n Temp⁹ bñplaciti deus. i. expectãs tẽpus liberatiõis fm dispositionẽ sue volũtatis. o In multitudine ꝛc. orabat em̃ xp̃s nõ solũ ꝓ se in ꝓsona ẽ etiã ꝓ mẽbris suis que sunt multa. ꝛ ideo petit multitudinẽ misericordie. p In veritate salutis tuc. i. salutis a te ꝓmisse: q ꝓmissio est in veritate. q Eripe me ꝛc. supius dixit: infixus sum in limo. q limus idẽ est qõ lutũ: ꝓpter qõ sciẽdũ q aliqñ dr̃ aliqs infigi i lutũ qñ cadit ibi: licꝫ cito resurgat: sed magis ꝓprie dr̃ infigi qñ nõ potest inde retrahi. Supius aũt xp̃s dixit se infixũ in luto: eo q mortuus fuit et positus i sepulcro intra terrã. hic autẽ petit vt nõ infigat. i. q nõ diu ibi remaneat ꝓ sue resurrectiõis acceleratione m. r Libera me ab his ꝛc. i. iudeis a quox potestate fuit taliter liberatus in resurrectiõe. s Et de ꝓfundis aq̃rũ. i. psecutionũ: vt. ꝫ. dictũ est. ad quarũ ꝓfundũ homo deducit qñ occidit. et in hoc petit suã resurrectionẽ sicut ꝓpus: q alia tñ verba: qõ solet fieri in talibus oꝛonibus. et ideo de hoc subdit: t Nõ me demergat tempestas aq̃ supius dixit: ꝛ tempestas demersit me. eo q mortu⁹ fuit in cruce. Oꝛ ergo hic dicit: Nõ me demergat tempestas aque. sensus est. i. me per mortẽ demersum nõ diu teneat in morte. v Neq; absorbeat me ꝓfundũ. id est corpus meũ intra sepulcrũ nõ putrefiat seu corrumpat: et a vermibus corrosum absorbeat. x Neq; vrgeat ꝛc. Et ita hebreo habeť. Nõ obturet sup me puteus os suũ. ꝛ dicit hic pute⁹ lymb⁹ inferni ad quẽ descẽdit alia xp̃i ad extrahendũ inde pr̃es detẽtos: fm illud Zacharie. ix. c. Tu ꝺz in sanguie testamẽti tui eduxisti vinctos de lacu in q̃ nõ erat aq̃. Sic igit petit xp̃s vel port⁹ dõ in ꝓsona xp̃i q: alia xp̃i cito de inferno redeat ad corp⁹: ꝛ resurrectio cõpleat

ita q̄ corp⁹ nullā corruptionē seu putrefactionē patiat: qđ ꝛ factū fuit sicut.s. dictū est pđ.xv. y Exaudi me. Hic ꝓñr adducit ratio sue exauditiōis: ꝛ accipit ꝓmo ex parte ꝓphetatis diuine: cuius ꝓphetas est mia ꝛ benignitas.ꝛ p ꝓñs ad exaudiēdū ꝓnitas. ꝛ hoc est qđ dicit: Exaudi me dñe:qm̄ benigna ē ꝛc.ꝛ ptz lra. Secūdo accipit ex parte obediētie xp̄i: q̄ fuit obediēs pr̄i vsq; ad mortē: ꝓpt qđ vocat ħ puer. noie em̄ pueri freq̄nt i sacra scriptura designāt seru⁹ valde obediēs et fm ħ xp̄s vocat puer: Act.iiij. Conuenerūt em̄ vere i ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuum Iesū quē vnxisti herodes ꝛ pōti⁹ pylatus ꝛc.ꝛ fm ħ dr̄ ħ.

5 Ne auertas ꝛc. Orationē meā repellendo: et loquit de deo ad modū hois qui auertit faciē q̄n nō vult exaudire depcationē petentis.

a Intēde aie mee. id est vite me corporali. b Et libera eam.resuscitando a morte. c Propt inimicos meos.id ē ꝓpt iudeos: qđ duplicit exponit. vno mō de iudeis obstinatis: vt p resurrectionē xp̄i ꝓfundāt Filio mō de ꝙuertēdis vt audita xp̄i resurrectōne cōuertant: sic legit Act.ij. q ꝓdicante petro xp̄i resurrectionē multi ꝙuersi sunt ad fidē: ꝛ ibidē subdit. Et apposite sūt in die illa aie circiter tria milia. d Tu scis improperiū meū.i.mihi illatū i verbis iniuriosis: vt patet ex pdictis e Et ꝓfusionē meā.q: captus sum ad modū latronis. f Et reuerentiā meā.hic accipit reuerētia p verecūdia: sicut irreuerēs dr̄ inuerecūdus: ꝓpter qđ in trāsla. hiero. dicit. Ignominiā meā.i. in sputis et colaphis mihi a iudeis illatis. g In cōspectu tuo ꝛc.q̄si diceret.p volūtate tua pores eos punire. h Improperiū expectauit ꝛc.q: post colaphos ꝛ sputa a iudeis illata a militib⁹ p̄si dis fuit illusus ꝛ crudeliter occisus. i Et sustinui ꝛc. hoc videt falsum:q: apl̄i i morte xp̄i simul cōtristati sunt fm q̄ dixerat eis Joh.xvj. Amē dico vobis:q: plorabit ꝛ flebitis vos. Dicendū q̄ loquit hic fm cōmunē modū loquēdi quo dr̄ null⁹ adesse:vbi pauci sunt respective:sic dicit: null⁹ est in eccl̄ia vel in foro: q: pauci sunt ibi: fm q̄ deberent vel consueuerūt esse:ita in morte xp̄i fuerunt pauci contristati:cum tū debuissent oēs cōpati ei cui insensibilia cōpati videbant:q: in morte xp̄i sol obscurat⁹ ē ꝛ terra mota:ꝛ petre sciss̄e sunt.ꝛ monumēta sunt aperta vt p̄z ex decursu euāgelij. k Et q̄ cōsolarer ꝛ nō inueni.q: etiā ꝓncipalis eius discipul⁹.s.petrus eū in sua pre sentia ter negauit. l Et dederūt i escā meā fel.sic dicit Matħ.xxvij.Et dederūt ei vinū bibere cum felle mixtū. Et q: fel erat de nā sua magꝛ edibile q̄ potabile. ſō notat ꝓpm escā. m Et in siti mea potauerūt me aceto: Joh. xix.Cū ergo accepisset iesus acetū. n Fiat mēsa. Hic ꝓñr ꝓdicit iudeoꝝ punitio:cū dr̄. Fiat mēsa eoꝝ ꝛc. Qm̄ em̄ hierl̄m fuit obsessa a romanis iudei illuc cōuenerunt ad celebrandū paschale ꝙuiuiū:qđ nō poterat fieri extra hierl̄m.ꝛ sic fuerūt illaqueati:q: fuerūt a romanis circūclusi:sic̄ aues in laqueo o Et i retributōes penarū debitaꝝ ꝓpter mortē xp̄i illatā. sicut em̄ pdixerat Luc.xix. Circūdabūt te inimici tui:ꝛ nō coangustabūt te ꝛc̄.sequit eo q̄ nō cognouerīs ips⁹ visitatiōis tue. p Et in scandalū.ruendo de malo i malū:q: ꝓmo passi sūt famē i illa obsidiōe: intantū q̄ mulieres comedebāt parulos suos: vt dicit Joseph⁹ libro de iudaico bello: et ex consequēti mortis pestillētiā:ꝛ vlterius captionē ꝛ occisionē q̄tum ad multos: ꝛ captiuitatē q̄tum ad alios.

q Obscurent oculi eoꝝ ne videant:q: remanētes ꝛ p orbē dispsi sunt i sua infidelitate excecati: fm q̄ dicit ap̄lus Ro. xj.allegās scripturā istā. r Et dorsum eorū semp incurua pōdere pctōꝝ supra positorum. s Et effunde sup eos irā tuā.i. defectuz iustīcie tue. t Et furoꝝ ire tue.i. rigoꝝ tue iustīcie. v Cōprehēdat eos. qđ factū est i destructiō e eoꝝ per romanos.

x Fiat habitatio eorū deserta. ꝗa romani destruxerūt ciuitates eoꝝ ꝛ loca. y Et in taber.eorū ꝛc.q: expulsi et captiuati fuerūt totalit̄ de iudea. et h⁹ punitiōis cā ſbdit cū dr̄: z Qm̄ quē tu pcussisti ꝛc.s. xp̄m occidēdo eum dicit em̄ ap̄lus Ro.viij.de deo p̄e. Proprio filio suo nō pepcit ſ̄ p nobis oib⁹ tradidit illū.ꝛ sic pcussit eū:q: pſecutiōib⁹ iudeoꝝ exposuit.hoc tū fuit ex maxīa charitate: fm q̄ dr̄.s. Joh.iij. Sic de⁹ dilexit mūdū:vt filiū suū vnigenitū daret. Sed iudei pſecuti sūt eū ex inuidia ꝛ iniqtate: ꝓpter qđ puniti fuerūt. a Et sup dolorē ꝛc.q: nō solū pſecuti st ad mortē xp̄m i pſona ꝓpria ſ̄ etiā mēbra ei⁹ Stephanū lapidādo. Jacobū occidēdo:alios incarcerādo ꝛ flagellādo:vt p̄z in Act.ap̄lor. b Appone iniqtatē.i.appones.s.pmittēdo:q: de⁹ nō est cā iniqtatis effectiue:ſ̄ tm̄ pmittiue. c Sup iniqtatē eoꝝ.q: sup pctōꝝ pmissionē etiā apposuerūt obstinatōez.ſō ſbdit d Et nō intrēt in iusticiā tuā.reuertēdo de culpa ad gratiam.

e Deleant de li.viuē.p finalē reprobationē ꝛ eternā dānationē. f Ego sū paup.xp̄s em̄ in pauptate fuit nat⁹.cōuersat⁹.mortu⁹:ꝛ i alieno sepulcro posit⁹. g Et dolēs. q: dolor in passiōe xp̄i fuit maxim⁹. h Sal⁹tua deus suscepit me.resuscitādo a morte. i Laudabo. Hic ꝓñr vltio ponit gr̄ārūactio cū dr̄: Laudabo nomē dei.ꝛc. nō est intelligēdū q̄ ex laude hūana aliq̄d deo accrescat:sed ips⁹ laudātib⁹. k Et placebit deo ꝛc.sacrificiū em̄ diuine laudis magꝛ ē deo placitū q̄ sacrificiū aialiū etiā a tpe veteris legis:q: sacrificia aialiū nō erāt accepta nisi ex deuotiōe offerētiū.tpe vo noue legis talia sacrificia sūt tāq̄ mortua reprobata:ꝛ ħ ē qđ pdixit saluator Joh.iiij. Venit hora ꝛ nūc ē q̄n veri adoratores adorabunt pr̄ez in spū ꝛ vitate. l Videāt pauperes.i.xp̄iani q̄ i pmittūt eccl̄ia fuerūt pauperes. m Et letent.de mutatiōe cult⁹ coꝛpal⁹ veteris legꝛ i spūalē noue. n Queritе deū.i fide ꝛ charitate. o Et viuet anima vestra.vita gratie. p Qm̄ exaudiuit pauperes domin⁹.p̄ces eoꝝ exaudiendo.

q Et vinctos suos ⁊c. pīes in lymbo detētos cū xp̄o re-
surgēte educēdo. pōt etiā hoc referri ad fideles q̄ in p̄mi-
tiua eccl'ia i carceribꝰ vinciebant. ⁊ aliqñ fractis carceribꝰ
diuinitꝰ liberabant. r Laudēt illū celi ⁊ terra. i. ciues
celestes ⁊ hoies in ⁊ra habitātes. s Mare ⁊ oia repti-
lia in eis. nō q; talia
irrōnabilia deū lau
dent p̄prie: sed q; ſt
homibꝰ mā diuine
laudis q̄ eū laudāt
ex suis creaturis.
t Qm̄ deꝰ saluā fa
ciet syon. hoc expo-
nit dupliciter. vno
mō de eccl'ia militante que p syon signat: eo q̄ incepit ibi
p xp̄i p̄dictionē: q̄ frequēter legit p̄dicasse in templo qō
erat i mōte syon: ⁊ ibi cōfirmata fuit p spūssancti missionē
i signo visibili sup apl'os aliosq; xp̄i discipulos: fm q̄ di-
cit Hiero. in epl'a ad paulinū de omibꝰ sacre scripture li-
bris. v Et edificabunt ciui. iude: q; apl'i aliiq; discipu
li de mōte syon missi sunt ad p̄dicandū p orbē vniuersū
vbi p eos cōstitute sunt ⁊ ordinate eccl'ie que dicunt ci-
uitates: eo q̄ ciuitas est ciuium vnitas. ibi autē vniebant
fideles i fide ⁊ charitate. dicunt etiā ciuitates iude. i. xp̄i
qui sic noiant: eo q̄ fuit de tribu iuda: sicut et Gen̄. xlix.
Samson nomiat Dan fm oēs expositores catholicos ⁊
hebreos cū dī: Dan coluber in via: q; fuit de tribu Dan.
x Et inhabitabūt ibi. fideles xp̄i. y Et hereditate ac-
quirēt eā. q; decedētibus p̄mis: alij q̄si hereditarie succe-
dūt eis. z Et semē seruoꝝ eius. i. xp̄i. et vocant h eius
serui sui discipuli: quorū semē. i. imitatores eoꝝ possidēt
eccl'esias p orbē. a Et q̄ diligūt nomē eius. existētes i
charitate. b Habitabūt i ea. numero ⁊ merito: q; sola
charitas diuidit int̄ filios p̄ditionis ⁊ regni. Allo mō ex-
ponit de eccl'esia triūphante que syon appellat. Heb. xij.
Accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatē dei viuentis hier'm
celestē ⁊ multoꝝ miliū angeloꝝ frequētiā. Hāc aūt syon
celestē deꝰ saluā fecit: qō p homies illuc ascēdentes ange
lorum ruinā repauit. ⁊ Et edificabunt ciuitates iude
id est xp̄i: ⁊ p̄ūt dici he ciuitates diuersoꝝ angelorū ordi-
nes. x Et inhabitabūt ibi. sancti illuc assumpti.
y Et hereditate acquirent eā. i. īmobiliter: sic̄ hereditas
dicit res īmobilis. z Et semē seruoꝝ eiꝰ. i. fideles disci
puloꝝ xp̄i imitatores. a Possidebit eā. etnaliter absq;
absq; amissione. Et q̄ diligūt nomē eius: habitabūt in ea
q; in ciuitate celesti est charitas p̄fecta. est em̄ ibi vna vo
letantiū: ⁊ vnus ardor cordiū ad quā p̄ducat ⁊c.

q diuit paupes dñs: et vin-
r ctos suos nō despexit. Lau
s dent illū celi et ⁊ra mare et
t oia reptilia i eis. Qm̄ deꝰ
v saluā faciet syon et edifica
x bunt ciuitates iude. Et in-
y habitabūt ⁊ hereditate acqui
z rent eam. Et semē seruoꝝ
a eius possidebit eā et q̄ dili
b gūt nomē eiꝰ habitabūt in ea.

de sacrificijs veteris legis tractat. ⁊ sic hec verba in sen-
su litterali vident oino supflua ⁊ infructuosa. Unde fm
doctrinā Grego. xxxj. moral'. cū ratio littere defecisse co-
gnoscit. restat vt ad sensum mysticum fine dubitatiōe re-
curratur: quapropter in hoc loco recurrendū est ad sensum
spūaliorē fm quem
cum dicit: Lauda-
bo nomē dei cū can
tico ⁊c. intelligit de
futura laude. scz pa
trie: que magis pla
cet deo q̄ omis vita
gratie: que quidē. s.
vita gratie significa
tur per vitulū nouellum ex nouitate vite p̄ducentē cor-
nua quibus expugnent heretici ⁊ ecclesie aduersarij. silr
⁊ p̄ducentē vngulas quibus aspera seculi calcet. Et eos
quibus tm̄ terrena sapiunt vngulis exciter: put in glo.
largius habet.

Replica.

Siluum me fac deus. vbi postillator dicit xp̄m ho
minē orare: vt ostēdat veritatē humane nature in
se in qua minor est patre. Burgen̄. autē iuxta intē
tionem sancti Tho. put eum allegat tercia parte. xxj. q.
christū dicit orasse non solū fm humanitatē. sed etiā fm
deitatem: quod satis errone sonat. nā orare sicut ado
rare est actus latrie: qui est actus seruitutis inferioris ad
superiorē. Xp̄s aūt fm cōem catholicoꝝ doctrinam sic nō
dicit se habere ad patrē fm deitatē: sed solū fm humani-
tatem. Notiua etiā Burgen̄. ad sic dicendū nō cog unt.
Nam primū cum dicit christū orasse: vt ostēderet se esse
a patre: fm illud Job. xj. Propter populū qui circūstat
dixi vt credant quia tu me misisti. Nam nō oportet illaz
oratōnem de deitate intelligi: sed humanitate in qua fuit
missus missione visibili. Nec orauit christus in ap̄osita
allegatiōe: vt crederent eum facere miracula virtute dei
interpellati qui eum misit. Multi em̄ dixerunt eum face
re miracula in potestate demonū. Orauit igit ad omi-
nū vt hunc errorem excluderet. dum nō a dyabolo sed a
deo postularet. Ad idem est Hilari. x. de trinitate. et. xj.
Qz autē allegat beatꝰ Ambro. q̄ christus orauit vt daret
nobis orandi exemplū est contra Burgen̄. nam dare ex-
emplū pertinet ad humanitatē christi: quia dicit beatus
Augꝰ. nisi esset verus deus. nō afferret remediū: nisi esset
verus homo non p̄beret exemplū. Nec cogit si christꝰ
sciuit aliqua fienda oratione sua mediante: quia anima
christi vidit in verbo ea que verbū vidit. ideo iuxta ea que
vt homo vidit in verbo orauit fieri vt homo nō vt deus:
sed consulamus senectuti Burgen̄. vt delyrantis dicere
possumus fm cōmunicationē idiomatum christū deus
orare: sicut Damascenus dicit puerum stellas creare.

In eodem psalmo circa illum passum. Et placebit deo
sacrificiū diuine laudis super vitulum nouellum
p̄ducentem ⁊ vngulas: vbi glosa magistralis ad litteras
hīs verbis dicit non plus significari: nisi q̄ vitulus no-
uellus in sacrificio offerendus nōdum habeat cornua et
fortes vngulas. ideo talis dicitur p̄ducere ea virture au-
gmenti naturalis. nam in lege p̄hibitum fuit defectuosa
animalia in naturalibus offerri. Non sunt igit talia ver-
ba supflua sicut putat Burgen̄. nam in multis passibus
sacre scripture sensus allegoricus plus pensat verba. et
ad maiorē vtilitatem refert q̄ litteralis sensus. nō igit se-
quit litteralē sensum esse inutilem vel abijciendū. et p̄i-
mo recurrendū ad sensum mysticum fm doctrinā beati
Augꝰ. ⁊ be. Grego. xxxj. moral'. q; hoc solū faciendū est
vbi littera fm primariā vocū significationē esset falsa vel
absurda: qualiter non est in ap̄posito: q; in ap̄posito sensus
littere est siue offerant p̄fecti boues iam habētes cornua
⁊ vngulas: siue vituli adhuc naturaliter ea p̄ducentes.
adhuc placebit amplius sacrificiū laudis q̄ legis: prout
intendit postillator.

In psal'. lxviij. Saluū me fac. vbi dicit in postilla. Nec
orat hic christus homo. Additio.

Christus orauit nō solū vt oñderet veritatē hūane
nature in q̄ minor est p̄re. sed etiā vt oñderet se eē
a patre. vñ ipe dicit Job. xj. ca. Propter pp̄lm qui
circūstat dixi. s. verba orōnis vt credant: q; tu me misisti.
qō intelligit etiā fm deitatē. vnde Augꝰ. x. de trinitate di
cit: q̄ orauit xp̄s ne filius ignoret. orauit etiā xp̄s vt nob
exemplū daret orādi. Unde Amb̄. sup Lucā in materia
orōnis xp̄i dicit ad p̄cepta virtutē nos informat exemplo
Itē q; xp̄s sciuit quedā esse fienda mediāte sua oratione
idcirco cōueniēter orat put in. iij. pte. q. xxj. arti. j. in rñsi-
one ad secūdum argumentū.

In eodem psal. vbi dicit in postilla. Et placebit deo su
per vitulum nouellū.

Additio.

Postillator relinquit sine expositione illa verba q̄
in littera continent. s. Cornua p̄ducentē ⁊ vngu-
las. que quidem verba non vident applicari sacri
ficijs veteris legis in quibus nusq; fit mentio de hoc q̄
thauri vl' vituli de quibꝰ sacrificia fiebāt p̄ducerent cor-
nua vel vngulas: vt patet in Leuitico ⁊ in alijs locis. vbi

Psalmus. lxix.

Deus in adiutoriū ꝛc. Huic psal. ꝑmittit talis titu. in hebreo. Ad victoriā dauid ad recordandū. In translatiōe Hiero. sic dicit: Victori dauid ad recordandū. ꝛ est eadē sentētia: vt patet ex supradictis. Or aūt dicit ꝟ ad recordandū: dicunt expositores cōiter ꝙ ꝟ dicit eo ꝙ dauid fecit hunc psalmū ad ꝟficia sibi ꝑstita a deo recordāda: ꝓpt ꝙ in aliq̄b⁹ biblijs post illud verbum. Ad recordandū. addit ꝙ dñs fecit eum saluū. ꝗ hoc additū fuit ab aliquo expositore quicunq̄ fuerit ille: qr hoc nō habet in hebreo nec in translatiōe Hiero. iuxta hebraicā veritatē. Itē �fm hoc ea dem eēt rō ꝙ i quolibet psalmo quem dauid fecit ꝑ sua liberatione a periculis poneret ad recordādū: ꝙ nō est verum ꝛ ideo saluo meliori iudicio videt mihi ꝙ hic ps̄. est ꝓphetia de futuro. Preuidit em̄ dauid in spūsancto ꝙ principium huj⁹ psal. recordandū esset in ecclesia dei in principio oīm horarum canonicarū: vel iuxta principiū: sicut videmus adimpletū. ꝛ ꝓpter hoc in titulo posuit ad recordandum. Item de hoc psal. ꝛ sequenti qui incipit. In te dñe ꝛc. dicunt aliqui expositores ꝙ est idem ps̄. in hebreo. alij aūt opponitur. ꝓpter qō vidi plures libros hebraicos: ꝛ in alis quibus ponit idem ps̄. in alijs autē distinctus. primū tñ videt mihi verius: licz Hiero. dicat duos esse ps̄. qr hūc quotat. lxix. ꝛ aliuz. lxx. nō tamē mutat sentētia: siue hoc teneat siue illud: quia vtraq̄ videt esse factus a dauid: cum esset i psecutiōe absalon filij sui: vt mihi dicet saluo meliori iudicio. fm igitur hunc sensum diuidit ps̄. iste in duas partes: quia primo dauid petit celerem liberationem. secūdo ad hoc inducit multiplicē rationem: ibi. In te domine. Circa primū dicit: a Deus in adiutoriū meū intende. quia nō possum absalon filio meo resistere sicut ipsemet dicit. ij. Regum. xv. Surgite: ꝛ fugiamus. neq̄ em̄ erit nobis effugium a facie absalon. b Domine ad adiuuandū me festina. quia Achitophel nitebatur eum psequi ꝛ comꝓhendere eadez nocte: vt habet. ij. Regum. xvij. c Confundant ꝛc. qō ꝛ factum est: qr achitophel se suspēdit: vt habet eodem capi. et absalon interfectus fuit: vt habet sequēti ca. d Auertant retrorsuz ꝛc. qr ꝓpīus qui erat cū absalon eo denicto fugit in tabernacula sua: vt habet. ij. Reg. xviij. ꝛ ad idē refert qō subdit. e Auertant statim erubescētes: qr fugiētes de prelio merito erubescāt. f Qui dicūt mihi euge euge. interiectio est gaudētis: qr ꝓpīus existens cū absalon erat i tanta multitudine ꝙ gaudētes dicebant. statim habebimus eū in manib⁹ nr̄is captū. g Exultent ꝛ letent ꝛc. id est ego ꝛ viri mei qui querim⁹ iusticiā tuā ꝛ ꝙ te libera ri. h Et dicāt sp magni. dñs. de būficijs nobis ꝑstitis. i Ego vo egen⁹ ꝛc. qr in illa fuga siba ꝑstitit cibaria: vt habet. ij. Reg. xvj. Et i termio berzellai galaadites ꝛ machir filij amiel ꝑstiterunt ei necessaria: vt habet. ij. Regū xvij. ꝛ iō subdit. k Deus adiuua me. q. d. sine tuo auxilio nō possum resistere. ꝛ iō subdit. l Adiutor me⁹. ꝛ liberator me⁹ es tu. i. a piculis hostes inuadēs. m Et liberator me⁹ es tu. i. a ꝓcuratore iminētib⁹. n Dñe ne moreris. ꝛ in ꝟ petit celerē liberationē sicut in principio psal.

In psal. lxix. Deus i adiutoriū. vbi dr̄ in postill. Itē de hoc psal. ꝛ sequēti ꝙ incipit. In te dñe spaui. Additio.

Apud hebreos isti sunt duo ps̄. distincti: qō ꝓz in a quotatiōe ps̄. ꝛ etiā in eor⁹ ordinib⁹: qr vterq̄ ps̄. ꝙ se legit inter eos seu cantat.

Victori dauid ad recordandū. Ps̄. lxix.

a Deus i adiutoriū meū
b intende: dñe ad adiuuā
c dū me festina. Cōfundant ꝛ reuereant: ꝙ querūt
d aiaz meā. Auertant retrorsū ꝛ erubescāt: ꝙ volūt mi-
e bi mala. Auertant statim
f erubescētes: ꝙ dicunt mihi
g euge euge. Exultēt ꝛ letent
h in te oēs ꝙ querūt te: et dicant semp magnificet dñs
qui diligūt salutare tuum.
i Ego vo egen⁹ ꝛ paup sum
k ł deus adiuua me. Adiutor
m meus ꝛ liberator meus es
n tu: dñe ne moreris.

Psalm⁹. lxx.

a b In te dñe spaui nō cū
c fundar ineternū: in iusti
cia tua libera me et eripe
d me. Inclina ad me aurem
e tuam ꝛ salua me. Esto mihi in deū ꝓtectorē ꝛ in locū
munitū: vt saluū me facias
f g Quīm firmamētū meū: ꝛ re-
b fugiū meū es tu. Deꝰ me⁹
eripe me de manu pctōris
i et de manu cōtra legē agen
k ł tis et iniq̄. Quīm tu es pati-
m entia mea dñe: domine spes
n mea a iuuētute mea. In te
o ꝓfirmat⁹ sū ex vtero de vē-
p tre mr̄is mee: tu es ꝓtector
q me⁹. In te cantatio mea sp

Psalmus. lxx.

In te dñe speraui ꝛc. Licz hic ps̄. nō sit ali⁹ a ꝑcedēti: vt credo: qr tñ a Hiero. et alijs nr̄is doctorib⁹ ponit ali⁹: iō volui ponē aliquā distinctionē ꝛ ꝓpt psalmorū quotatōz: put hr̄ in libris nr̄is. Sciē dū igit ꝙ i aliquib⁹ biblijs ponit ꝟ talis titul⁹. Ps̄. dauid filioꝝ ionadab ꝛ ꝓoꝝ captiuoꝝ. ꝛ in heb. et i trāslatiōe hiero. nullus simplicit ponit ti. et iō iste videt apposit⁹ fm imaginationē vel opinionē alicui⁹ expositoris: qr nec iste titul⁹ videt multū cōcordare sequēti lr̄e: ꝓpter qō sic dictū est videt magz scda ps huj⁹ ps̄. in q̄ dauid ad sui liberationē a deo inducit multiplicē rōnez. ꝛ diuidit i duas ptes: qr ꝓio dauid inducit hmōi rōnes. scdo ꝑmittit multiplices gr̄aruactiōes: ibi. Ego aūt sp spabo. Prima in tres: qr ꝑmo inducit rōnes ex pte dei. scdo ex pte sui: ibi. In te cantatio mea sp. tercio ex pte aduersarij: ibi. Cōfundant. Circa ꝑmū allegat primo dei magnificentiā. scdo eius iusticiā: ibi. Deus me⁹ eripe me. Circa ꝑmū sciēdū ꝙ ad magnificū ptinet adiuuare cōfidentē de se: ꝛ maxie qñ habet iusticiā ꝑ se: ꝛ ꝟ allegat dō dicēs: a In te dñe spaui. tanq̄z in adiutore potenti. b Nō cōfundar ineternū. i. finaliter: qr i psecutōe absalon reportauit honorē. ꝛ absalon cū suis cōfusionē. c In iusticia tua libera me. q. d. tibi ꝓpriū est iustos liberare: cuiusmodi sum ego in hac psecutiōe. d Inclina ad me aurem tuā. loquit de deo ad modū homis: ꝙ inclinat aurē qñ vult exaudire depcantē. e Esto mihi i deū ꝓtectorē ꝛc. q. d. nulla ꝓtectio aut munitio valet mihi sine te. f Quīm firmamētū meū. dans mihi firmitatē cōstantie. g Et refugiū meū es tu. in omni tribulatione. oīa ista oñdunt fiduciā quā hēbat dauid i deo ꝓpter quā exaudibilis erat sua petitio. h Deus me⁹. Hic ꝓpr̄ dō allegat diuinā iusticiā: ad quaz ptinet iniqs punire. q̄les erāt psecutores dō. ꝛ ꝟ est qō dicit: h Deus me⁹ ꝛc. i. pctōr: qr multi i fauorē absalon iniuste psequebant eum. i Et ve manu ꝛ legē agētis. i. ipīus absalon: ꝙ agebat ꝛ legē naturalē ꝛ diuinā ꝛ būanā psequendo patrē suū: quez oīs lex pcipit honorare. k Et iniq̄. i. achitophel ꝙ fuit cōsiliari⁹ dō. ꝛ ꝛ eū dabat iniq̄ ꝓsilia: ꝛ de eius ꝓsilio absalon ꝛ patrē rebellauit: vt dictū fuit. iij. Reg. xv. l Quīm tu es ꝛc. i. ꝑstans mihi patiētiā in hac tribulatiōe. fuit em̄ tūc valde patiēs: vt hr̄. ij. Regū. xvj. qr iniurias semei sibi maledicētis: ꝛ lapides ꝛ eū mittētis valde patiēter portauit. m Dñe spes mea ꝛc. q. d. nihil boni spaui obtinere nisi ꝙ te. n In te cōfir. sū ex vtero. nō est ꝙ ꝟ intelligēdū ꝙ fuerit i vtero mr̄is sanctificat⁹: ꝟ hoc dr̄: qr in vtero mr̄is fuit a deo ꝓtect⁹ sine q̄ ꝓtectiōe nō fuisset de vtero mr̄is nat⁹. vñ ꝛ i trāsla. Hiero. hr̄: Ate suscitat⁹ sū ex vtero ꝛc. o De vētre mr̄is mee. i. ab hora natiuitatis mee vsq̄ nūc. p Tu es ꝓtector me⁹. sic fuisti anteq̄z essem nat⁹. q In te cātatio mea sp. Hic adducit rōnes sum-

ptas ex pte sui ad ostēdendū q̄ oīo sua sit exandibilis. et accipit ꝓma rō ex sua deuotiōe. scōa ex corpis defectiōe: ibi. Ne ꝓijcias. Circa ꝓmū sciendū q̄ ad deū ptinet audire oīones deuotoꝝ. qualis erat dauid: q̄ cōtinue erat intētus diuinis laudib⁹. ꝛ hoc ē q̄ dicit: q Jn te cantatio mea semp. te deuote laudādo. r Tā q̄ ꝓdigium ꝛc. fuit em̄ multū mirabile q̄ dauid adhuc iuuenis leonē et vrsum suffocauit: ꝛ gygantē fortissimū in funda ꝛ iapide debellauit: vt hī. j. Re. xvij. s Et tu adiutor fortis. q. d. tu fecisti ista mirabilia ꝛ nō ego. ꝛō subdit. t Repleat os meū laude ꝓ diuinis būficijs. v Vt cantē gloriā tuā. i psalmis a me cōpositis. x Ne ꝓijcias. Hic ꝓm̄ accipit rō ex pte defectōnis ipius dauid q̄ iam erat senex et tendens ad defectū roboris q̄n absalon cōtra eū rebellauit, ad eū autē q̄ fortissimus ē ptinet adiuuare deficiētes maxime in cā iusta: sic erat in ꝓposito. et ꝫ est q̄ dic. x Ne ꝓijcias me i tpe senectutis ꝛc. i. tpe senectutis ꝛ defectibi litatis mee nō subtrahas a me auxiliū virtutis tue.

r tanq̄ ꝓdigiū factus sum
s multis: ꝛ tu adiutor fortis
t Repleat os meum laude
v vt cantem gloriā tuaz: tota
x die magnitudinē tuaz. Ne ꝓijcias me in tpe senectutis: cū defecerit virt⁹ mea
y ne derelinq̄s me. Quia dixerūt inimici mei mihi: et q̄
z custodiebāt aiam meā cōsiliū fecerūt in vnū. Dicentes de⁹ dereliqt eū: pseqmini ꝛ cōprehēdite eū: q̄ nō
c est q̄ eripiat eū. De⁹ ne elōgaueris a me: deus me⁹ i auxiliū meū respice. Confundant ꝛ deficiāt detrahētes
f aie mee: opiant cōfusione ꝛ pudore q̄ querūt mala mi
g hi. Ego aūt semp spabo: et
b adijciā sup oēm laudē tuā.
i Os meū annūciabit iusticiam tuā: tota die salutare
k tuū. Qm̄ nō cognoui litteraturā introibo i potētias
l dñi: dñe memorabor iusti-

m cie tue solius. Deus docuisti me a iuuētute mea ꝛ vsq̄ nūc pronūciabo mirabilia
n tua. Et vsq̄ in senectā ꝛ seniū: deus ne derelinq̄s me
o Donec annūciē brachium
p tuū: generationi omni que
q ventura est. Potentiā tuā
r et iusticiā tuā deus vsq̄ in
s altissima q̄ fecisti magnalia
t deus quis similis sit tibi.
v Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes multas ꝛ males
x y ꝛ cōuersus vuificasti me:
a ꝛ de abyssis terre iterū re-
b duxisti me. Multiplicasti
c magnificentiā tuā: ꝛ cōuer
d sus cōsolatus es me. Naz
e et ego cōfitebor tibi in vasis psalmi veritatē tuā de⁹
f psallā tibi in cithara sanct⁹
g isr̄l. Exultabunt labia mea
b cū cātauero tibi et aia mea
i quā redemisti. Sed et lingua mea tota die meditab
k bit iusticiā tuaz: cū confusi

de diuinis: quā noticiā nō hūit dauid ꝓ studij exercitatī onē: ꝫ ꝓ diuinā infusionē: ꝛ ꝫ est q̄ dicit. k Qm̄ non cognoui lr̄aturā ꝓ doctrinā humanā: q̄ ꝑz ex hoc q̄ iunenis exp̄s fuit deputat⁹ ad custodiā ouiū: vt ꝑz. j. Reg. xvj ꝛ inde factus fuit armiger saulis. ꝛ inde assumpt⁹ ad militiā in bello ꝯ goliarh: vt dictū fuit. j. Reg. xvij. l Introibo in potentias dñi. ad cognoscēdū eis ꝓtures ꝛ magnificētias ꝓ ipis impletionē. ideo ſbdit.
m Deus do. mea iuuē. mea. q̄ iuuenis erat q̄n fuit inuctus per samuelē. j. Regu. xvj. ꝛ exinde spūs dñi directus ē in dauid vt ibidē dr̄. Et cepit ꝓphetare ꝛ ps̄. facere. n Et vsq̄ in senectutē ꝛc. vixit em̄ dō vsq̄ ad senectutē: fm q̄ hr̄. j. Reg. j. Et rex dō senuerat. habebatq̄ etatis plīmos dies nec fuit⁹ derelict⁹ a dño nisi ad tps mo dicū ꝓpter bersabee ꝛ vrie peccatū.
o Donec annūci. bza. tuū. i. magnitudinē virtutis tue.
p Generatiōi omi q̄ ven. est. q̄ ꝑz impletū: q̄ ps̄. dō a rēpore ipi⁹ generatio nib⁹ sibi succedētibus recitari fūt: ꝛ vsq̄ ad finē mūdi recitabunt⁹ int̄ fideles
q Potētiā tuā ꝛc. hoc refert ad illud q̄ ꝓdicit. Donec annūciē. r Vsq̄ in altissima que fecisti. id est facies.
s Magnalia. q̄ de mysterijs xp̄i q̄ sunt maxia diffusi⁹ ꝛ clari⁹ scripsit ap̄s ceteri ꝓphe: vt dictū fuit in p̄ncipio h⁹ libri. t De⁹ q̄s sit⁹ sit tibi. q. d. null⁹: q̄ virt⁹ oīs creature distat in infinitū a creatoris virtute. v Quantas oñdi. mihi ꝛc. s. malo pene: q̄ dō fuit in multis tribulationib⁹ ꝛ piculis mortis: vt patet ex decursu. j. Reg. xj.
x Et quersus. erga me oculis tu misericordie. y Vinif. me. de piculis mortis eripiēdo. a Et de abyssis terre iterū reduxisti me. q̄ dauid frequēter se absc̄odit in spelūc̄is ꝛ caruernis terre: de quib⁹ postea exibat deo ipm de piculo educēte. b Multiplicasti magnificentiā tuā. me frequēter magnifice liberādo. c Et cōuersus cōsolat⁹ es me. post aduersitatez ꝓsperitatem cōferendo. que tūc est magis ꝓceptibilis: ꝛ causa maioris cōsolationis.
d Nā ꝛ ego. Hic ꝓm̄ reuertit ad ꝓpositū. s. laudes ꝛ gratiarūactiōes deo ꝓmittēdo. d. Nā ꝛ ego ꝓfitebor tibi: cōfessione laudis. e Jn vasis psalmi. ꝫ est in instr̄is musicis: q̄ instr̄a cuiuslibet artis dicunt⁹ vasa. Dauid aūt diuinas laudes canebat non solū voce: ꝫ etiā instr̄is musicis: vt frequēter apparuit ex p̄dictis. ꝛō subdit
f Psallā tibi i cythara sanct⁹ isr̄l. i. tibi q̄ es de⁹ sanctus ip̄ius isr̄l. g Exultabūt labia mea cū can. ti. q̄ magna deuotio mētis redūdat etiā ad sens⁹ corpales ꝓ delectationē. h Et aia mea quā redemisti. i. vita mea quā eripuisti a p̄cedētib⁹ piculis: ꝛ redimes a futuris. i Sed ꝛ lingua mea ꝛc. i. ex meditatiōe cordis cōfitebit⁹ iusticiā tuā. k Cū cōfusi ꝛ reueriti fuerint ꝛc. q̄ ꝓtigit absalon ꝛ achitophel: ꝛ cōplicib⁹ eor̄ qui querebāt aiam dauid.

Moraliter pōt exponi ps. iste de quolibet fideli existē-
ti in magna tribulatiōe: q̄ corā deo narrat picula sibi imi
nētia petēs ab eis velocit liberari: ꝛ ꝓmittēs deo deuote
ac fideliter regratiari.

In psal. lxx. In te dñe speraui. vbi dicit i postilla. Cir-
ca ꝓmū allegat dei magnificentiā.

Additio.

Significētia
ꝓprie dicta
sm pbm in
qrto Ethic. est circa
opa magne sūptuo-
sitatis: q̄ ad ꝓpositū
nō ꝑtinent. vñ in ex-
positiōe huⁱ ꝟsus.
sez In te dñe spaui.
improprie introdu-
cit magnificētia. sed in ℔ ꝟsu vt videt dauid duo allegat:
ꝓpter q̄ debet a deo exaudiri. Primū qz in eo sperat q̄ est
eternⁱ: et nō in rebꝰ mūdanis q̄ sūt caduce seu momēta-
nee. ꝛ ℔ est q̄ dicit. In te dñe spaui nō cōfundar ineternū
sc̄o qz hz iusticiā: ꝛ sic ꝑtinet ad deū q̄ ē sūme iustus ez
liberare. vñ dicit: In iusticia tua libera me.

In eodem psal. vbi dicit in postilla. Nm non cognoui litteraturā.

Additio.

Pōi lra nostra habet lrāturā. in hebrēo hī quedā di
ctio q̄ significat ꝑncipalit numerū seu numerati-
onē. vñ sm quosdā expositores hebreoꝝ sensus ē
Non cognoui seu nescio numerare omnē laudē tuā: seu
iusticiā tuā: de quibus imediate añ loquebat eo mō quo
dī alibi in psal. Annūciaui ꝛ locutⁱ sum. multiplicati sūt
super numerū: ac si diceret. Tota die annūciabo salutare
tuū in vⁿ. q̄m nō cognoui numerare ꝑticularia.

Explica.

In psal. In te dñe spaui. postil. post diuisionē dic
dauid i ꝓma ꝑte allegare dei magnificētiā. Burg.
añ dicit q̄ improprie introducit ℔ magnificentia
allegās ad hoc Aristotelē. iiij. Ethi. dicētē q̄ manificētia
est circa opa magne sūptuositatis q̄ ad deū non ꝑtinent.
Hec dico q̄ sm ꝓpriā rōnem virtutis moralis nulla vir-
tus hz locū in deo: nec sm illā rōnem vbi ē circa ardua et
circa difficilia: q̄ locū in deo nō hz. ꝛ iō ꝓpter effectus q̄ a
deo fiūt: vel a deo fieri petunt assignari in scripturis deo
rō ⁊rutis illiⁱ vel alteriⁱ cōsueuit. Nūc aūt liberatio quā
in ꝓposito dō fieri petiuit: sine maximis sumptibꝰ more
hūano fieri nō potuiſſz. ꝑ deū igit facta ex effectu trāsfert
ad deū virtus magnificētie: q̄si id ꝑ deū factū dicat opus
magnificū: qō ꝑ hoiem maximis expēsis fieri oportuiſſz
ꝛ iō be. Aug. lxxxiij. q. xliij. q. dicit magnificētiā esse ad-
ministrationē rerū excelsaꝝ: q̄ administratio i ꝓposito apō
deū ꝓprie locū hz. vñ ꝛ sm hūc sensū Burgen. infra circa
ps. Bndic. ij. allegādo suū autorē abenhazra dicit ex opi-
bus creatiōis deū ꝓprie dici magnificū: qz Aristoteles di
cit magnificentiā virtutē a qua magna opa fiūt. et fortas-
sis opus cōseruatiōis qō petiuit ℔ dauid ab ope creatio-
nis sm magnitudinē ꝑfectiōis nō longe distat. potest igit
ꝓprie dici magnificū: sic ꝛ be. Martinⁱ dicit triū mortuo
rū suscitatoꝝ magnificus ꝛc.

Psalmus. lxxj.

Deus iudiciū tuū ꝛc. Huic psal. ꝓmittit talis ti. in
hebrēo. Salomoni. ꝛ in translatiōe Hiero. dicit:
In salomonē. ꝛ est eadē sntia. s. q̄ ps. iste attribuit
salomoni. hoc tñ varie exponit. Dicūt em hebrei moder-
ni ꝛ aliqui doctores nr̄i: q̄ dauid fecit hūc psal. orās ꝑ fi-
lio suo salomone: vt regnū sub manu sua ꝑsparet in iu-
sticia ꝛ veritate. ꝛ iō intitulat a salomone tanq̄ ab eo ꝓ
q̄ fiebat oō. Hieronymⁱ aūt in ꝓlogo sup libū istū dic
q̄ salomon fecit hūc ps. ꝛ sic intitulat ab eo tāq̄ ab acto-
re. De mā ꝟo huⁱ ps. mihi videt saluo meliori iudicio:
q̄ nō sit ꝑpetas regni sb salomone: ℔ magis ꝓphetia de
xp̄o rege: ꝓpter plura in ℔ psalmo ꝓtēta: q̄ nō ꝑt cōueni
enter de salomone dicī: ℔ solū ō xp̄o rege: vt patebit infra
ꝓsequēdo. Et hūc sensum ꝓsequit Hiero. Aug. et Cas-
siodorⁱ. ꝛ sm ℔ ps. iste i duas ptes diuidit: qz ꝓmo ꝓpha
denūciat xp̄i regiā dignitatē. sc̄o ex ℔ collaudat diuinā
maiestatē: ibi. Benedictⁱ dñs. Pria in duas: qz ꝓmo decla
rat i xp̄o auctas iu-
dicis. sc̄o bonitas
regimis: ibi. Descē-
det. Circa ꝓmū ꝑ-
pheta ad exprimēdū
eius desideriū de re
ꝑnunciata ꝑ modū
orōis denūciat xp̄i
ptātez iudiciariā di.
a Deꝰ iudiciū tuū
regi da. i. tu deus ꝑ
da regi xp̄o ptātem
iudiciariā: qō factū
est: vt hī Job. v. ca. Pat oīe iudiciū dedit filio. b Et
iusticiā tuā. i. ptātis ꝑdicte executionē. c Filio regis. i.
xp̄o q̄ sm deitatē filiⁱ ē regis eterni. s. ꝑis. ꝛ sm hūanita
tē ē filiⁱ dauid regis: vt hī Matth. j. Qui descēdit de ipo
dauid sm carnē: Rom. j. et sm vtrāq̄ naturā data ē ei ptās
iudiciaria. licz em eadē sit ptās ꝑis ꝛ filij i diuinis. tñ illā
habet filiⁱ a ꝑe: sic ꝛ substantiā. sic sm hūanitatē data ē
xp̄o ptās iudiciaria: qz i extremo iudicio apparebit i for-
ma hūana in q̄ fuit iudicatⁱ corā pylato. apparuit tñ corā
eo in nā passibili: ℔ i iudicio apparebit in forma gloriosa.
d Judicare ꝑpl'm tuū ꝛc. hoc cōtinuat ei qō ꝑdicit. Da
iusticiā tuā filio regis. d Judicare. i. ad iudicādū actu
e Populū tuū. i. xp̄ianū qui est ꝑpl'us ꝑis sicut ꝛ filij.
f In iusticia. reddēdo ei sm merita. g Et pauper tu
os in iudicio. vt ꝑ abiectione quam sustinent in p̄senti
recipiant exaltationem ꝛ honorē in futuro: sm q̄ dicitur
Matth. v. Beati pauper spū: q̄m ipⁱorū est regnū celorū.
h Suscipiā mōtes. i. angeli: sm q̄ dī infra ps. cētesimo
xxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: sm qō exponit
Aug. i Pacē ꝑpl'o. q̄ receperūt mādatū a deo denū-
ciando pacē fideli ꝑpl'o in xp̄i natiuitate sm q̄ hī Luc. ij.
Facta est cū angelo multitudo milicie celestis exercitus
laudātiū deū ꝛ dicentiū: Gloria i altissimis deo: et in ēra
pax homibꝰ bone volūtatis. k Et colles iusticiā. ꝑ col
les qui sūt mōtes mⁱores intelligunt apl'i alijq̄ xp̄i disci
puli: q̄ acceperūt mādatū a xp̄o de ꝓmulganda lege eua
gelica: in q̄ cōsistit iusticia sm q̄ declarat apl'us Roma.
iij. et. v. l Judicabit pauper ꝑpl'i. hec subdit ꝓpheta
ad oīendū q̄ ꝓphetia sua esset in effectu adimplenda. ꝛ
exponat sic ꝑ⁹. m Et saluos faciet filios pauperū. i.
imitatores xp̄i ꝛ apl'oꝝ aliorūq̄ discipuloꝝ q̄ fuerūt pau
peres euāgelici. n Et humi. calūniatorē. i. deijciet ty-
rānos fideliū xp̄i ꝑsecutores: sic patet de Nerone q̄ ꝓmā
ꝑsecutionē mouit ꝛ ecclesiā: ꝛ Domiciano q̄ mouit secū-
dā: ꝛ vterq̄ fuit de impio deiectus. ꝛ ꝓmus se interfecit.
secūdⁱ a senatu interfectⁱ fuit: ꝛ multis alijs tyrānis idez
cōtingit. Vel ꝑ calūniatorē pōt intelligi antixp̄s qui ad-
uersabit ecclesie et extollet sup omne qō dicit deⁱ: aut qō
colit: quē deus iesus interficiet spū oris sui: ꝛ destruet il-
lustratiōe aduētus sui: vt hī. ij. Thessa. ij. o Et ꝓmane
bit cū sole. i. eternalit apte post: sic sol est incorruptibilis
qō verificat de xp̄o non solū q̄tū ad deitatē: ℔ etiā q̄tum
ad hūanitatē. p Et ante lunā. i. anteq̄ crescat luna: qō
verificat de xp̄o sm deitatē: q̄ ē etna: ꝓpt qō dī Heb. xiij.
Jesus xp̄s heri ꝛ hodie ipe ꝛ i secula. q Descēdet. hic
ꝑ̄r describit bonitas regimis: ꝛ qz incipit a māsuetudie
principis: sm q̄ dī ps. lxxxix. Cm supuenit māsuetudo et
corripiemur. iō ꝓmo describit māsuetudo xp̄i. sc̄o ma-
gnitudo sui imperij: ibi. Et dñabit. Circa ꝓmū sciendū q̄
xp̄s i ꝓmo suo aduētu nō venit i magnitudine sue ptātis
℔ in benignitate sue hūilitatis: sm q̄ fuit ꝓphetatū Zach.
ix. ca. Ecce rex tuⁱ venit tibi iustⁱ ꝛ saluator: ꝛ ipe pauꝑ
q̄ trāstulit Matth. xxj. ca. Ecce rex tuⁱ venit tibi māsuetⁱ

ꝛc.ꝛ ꝑ est qꝫ dr: q Descẽdat sic̃ pluuia i vell⁹.i.suauit ꝛ impceptibiliter descẽdit i virgine p suã incarnationẽ ita q̃ latuit etiã mõi pncipẽ.s.demonẽ. et notandũ q̃ pluuia in vellere recipit:ꝛ ab eo expmit sine corruptiõe velleris sic xp̃s fuit cõcept⁹ ꝛ natus absq̃ corruptiõe virginis.

r Et sic stillicidia ꝛc. q̃ cũ quadã suauitate cadũt in eam ꝛ oia ista dicunt ad oñendũ benignitatẽ ꝛ hũilitatẽ xp̃i in suo pmo aduentu.

s Oriet in diebus eius iusticia.i. fides catholica: q̃ cõtinet pfectam iusticiã.

t Et abũdantia pacis.hoc exponũt alii qui de pace tpali: q̃ fuit p orbẽ vniuersum tpe natiuitatis xp̃i ꝓpter qꝫ augustus cesar tunc iussit pp̃m p totũ orbem numerari Luce.ij.ꝫ hoc nõ bñ cõsonat lr̃e sequẽti qũa dr Donec auferat luna. qr cico post insurrexerũt bella. etiã in iudea iudeis adinuicẽ pugnãtibus:ꝛ iterũ cõtra romanos rebellantib⁹:p̃m q̃ dicit Ioseph⁹ libro de iudaico bello.ꝓpter qꝫ ciuitas hier̃m ꝛ terra in circũitu fuit destructa.ꝛ tõ meli⁹ exponit ꝑ de pace quã angeli clamauerũt in xp̃i natiuitate dicẽtes: Gloria in altissimis deo: ꝛ i ẽra pax hominib⁹ bone volũtatis. ꝛ hec cõsistit in trãquillitate ꝓscie:pmanet i iustis omni tpe: Prouer.xij. Nõ cõtristabit iustũ quicqd ei acciderit:ꝛ sic pmanet in iustis vsq̃ ad finẽ mũdi: cui succedit pax celestis: que exuperat omnẽ sensum.ꝛ sic manet eternalit̃ a pte finis: sic̃ ꝛ luna q̃ ẽ incorruptibilis. v Et dñabit. Hic ꝓter describit magni tudo regni xp̃i.ꝛ pmo q̃tũ ad eius dilatationẽ. scõo q̃tũ ad fame diffusionẽ:ibi. Sit nomẽ. Prima i duas:qr pr mo describit regni dilatatio. secũdo adducit ad ꝑ rõ:ibi. Qui liberabit. Circa pmũ dr: v Et dñabit a mari vsq̃ ad mare.i.sup totã terrã mari circũdatã. licz em̃ oceanus sit vnũ mare.tñ p̃m diuersas sui ptes varie noiat: vtpote mare orientale a pte orientis.ꝛ occidẽtale a pte occidẽtis.et eodẽ mõ a pte austri ꝛ aq̃lonis. In omnib⁹ em̃ istis ẽris aliqui receperũt fidẽ xp̃i p p̃dicationẽ ap̃lor aliorũq̃ discipulor:p̃m q̃ dictũ fuit.s.ps.xviij. exponẽdo illud. In omnẽ ẽrã exiuit sonus eorũ ꝛc. x Et a flumie.s.padisi terrestris. y Vsq̃ ad termios orbis ẽrar.ꝛ i trãslatiõe Hiero.dr: Vsq̃ ad termios orbis ẽre.i.vsq̃ ad terminos orbis cõstituti circa ẽrã p circuitũ. ꝛ isti termini ptẽdunt vsq̃ ad vltimũ celũ:ꝛ tantũ ptendit ptas xp̃i ꝓpter qꝫ dicit Math.vlti. Data ẽ mihi ois ptas in celo ꝛ in ẽra. Ex p̃dictis pz q̃ ps.iste nõ põt verificari ad lr̃az de salomõe qr pax q̃ fuit sub eo nõ multũ duranit: ꝫ eo mortuo statim regnũ eius scissum fuit.iij.Reg.xij.imo etiã añ mortẽ salomonis dñs ei aduersarios ꝓpter ei⁹ peccata suscitauit. iij.Reg.xj. Itẽ qr monarcha nõ fuit ꝫ tm̃ in iudea ꝛ i aliquib⁹ ẽris ꝓpinquis regnauit. a Coram illo ꝓcedent ethiopes.hoc cõueniẽter põt exponi ad lr̃am de celeri cõuersiõe ethyopũ ad xp̃m ad p̃dicationẽ beati Mathei sicut dictũ fuit supra ps.lxvij.exponendo illud.Ethiopia ꝓueniet man⁹ eius deo:ꝛ p̃m ꝑ dr hic. a Coram illo ꝓcedent ethiopes.fidẽ eius hũiliter recipiendo:ꝛ eũ deuote adorãdo. b Et inimici ei⁹ terrã lingẽt.i. ethiopes qui ꝓus erãt inimici eius p idolatriã inclinauerũt se ad ip̃m ad adorandũ deuote ac si terrã p̃ deuotõe ꝛ hũilitate vellent lingere:ꝛ in ꝑ impletũ fuit dictũ Esa.lx.ca. Venient ad te q̃ detrahebãt tibi: et adorabũt vestigia pedũ tuorũ. Aliter exponit ab aliqb⁹. b Et inimici eius.de iudeis obstinatis ꝛ xp̃m qui obsidione Tyri fuerũt ita fame cõ

r pluuia i vellus ꝛ sicut stilli
s cidia stillãtia sup ẽrã. Orie
t tur in diebꝰ eius iusticia ꝛ
abũdãtia pacis: donec au-
v ferat luna. Et dñabit a ma
x ri vsq̃ ad mare ꝛ a flumine
y vsq̃ ad termios orbis ẽra-
a rũ. Coram illo ꝓcidẽt ethio-
b pes: ꝛ inimici eiꝰ ẽrã lingẽt
c Reges tharsis ꝛ insule mu
nera offerent: reges arabũ
d et saba dona adducent. Et
adorabunt eum omnes re-
ges: omnes gentes seruiẽt
e ei. Quia liberabit pauperem a potente ꝛ pauperem cui non erat adiutor. Parcet pauperi et inopi: ꝛ animas pauperum saluas fa-
f ciet. Ex vsuris ꝛ iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorũ
ꝫ coram illo. Et viuet et da-
i bit ei ꝺ auro arabie: ꝛ ado-
k rabunt de ip̃o semper: tota
l die benedicent ei. Erit firm

stricti:q̃ ip̃i querebãt ad comedendũ illa q̃ de emũdatõe cibi fuerũt ꝓiecta ad terrã:et i sterqlinijs ꝫ lr̃a magis cõtinuat̃ fm p̃mã expositionẽ. c Reges tharsis ꝛ insule munera offerent.hoc exponit ab aliqbus de regib⁹ q̃ venerãt adorare xp̃m q̃ erãt de illis ptibus. põt etiã hoc exponi de pluribꝰ ptibus vel natiõib⁹:q̃ hic noiant: quar reges ꝛ pncipes fidei xp̃i acceperũt ꝛ munera deuote dederũt ad ecclesiar cõstructionẽ: et pauperũ xp̃ianor sustẽtatiõs d Et adorabũt eum oñs reges terre ꝛc. qꝫ impletũ fuit in Cõstantini cõuersione: cui tanq̃ monarche obediebant reges terre, ꝛ ip̃e ꝑcepit vbiq̃ terrarũ ad honorẽ xp̃i eccle sias edificari: et sic

oñes reges terre adorauerũt eũ.i.xp̃m: qꝫ duplicit põt intelligi. Uno mõ qr caput eor.s. impator in q̃ oñs alii erãt in virtute:adorauit xp̃m deuote. Alio mõ põt exponi q̃ ex ei⁹ impio p̃miserũt ecclesias ad honorẽ xp̃i edificari. Itẽ alio mõ põt exponi ꝓ tpe moderno:q̃ idolatria fere cessauit in mũdo.ꝛ sic oẽs reges ꝛ gentes eis subdite adorant vnũ verũ deũ:ꝛ p ꝑs xp̃m q̃ est verus deus:licẽ oẽs reges et gentes eis subdite credant deũ hũanati ꝓ mũdi salute. e Quia liberabit. Hic ꝓter ponit dicre dilatatiõis rõ que ẽ iusticia: ad quã sequit̃ pax regni: quã desiderãt oẽs mortales:vt habeꝫ Hester.xiij. ꝛ ideo maxie facit ad dilatationẽ regni.ꝛ ꝑ est qꝫ dr: e Quia liberabit pauperẽ a potente.q.d. merito dilatabit ei⁹ imperiũ:qr potentes arcebit a tyrannide sup paupes: quod factũ est ꝓ hoc:q̃ maximi pncipes mũdi subdi sunt iugo xp̃i.ꝛ sic inferiores ꝛ impotẽtes a tyrannide eripiunt̃:ꝛ ꝑ rõne potentũ:ꝛ timore xp̃i.ꝛ pz lr̃a vsq̃ ibi. f Ex vsuris ꝛc.qr summus pontifex est q̃ xp̃i vicarius,ꝓhibet vsuras in iure canonico. ꝛ multi pncipes xp̃iani eius edicti edocto ꝓhibent vsuras ꝛ ꝓhibuerunt:et ad earum restitutionẽ subditos cõpulerũt. g Et viuet.hoc intelligit̃ de vita christi post resurrectionẽ: que est imortalis p̃m q̃ dicit Roma.vj.Christus resurgẽs ex mortuis iã nõ moritur.ꝛ ideo illa vita sola dicenda est vita simplex:qr vita ꝑsens potius dicenda est mors q̃ vita: p̃m q̃ dicit beat⁹ Grego.homelia.xxxv. h Et dabit ei de auro arabie. qr post resurrectionẽ xp̃i multi pncipes et potentes ad fidem cõuersi dederunt donaria ꝑciosa ad edificationem ecclesiarũ.ꝛ sic verisimile est q̃ dederunt de auro arabie qꝫ est ꝑciosissimũ. i Et adorabunt de ip̃o semp.i.pro eius bñficijs adorabũt deũ. k Tota die.i.assidue quãtum potest fieri bono modo. l Benedicent ei. de suis beneficijs regratiando. m Erit firmamentũ ꝛc. In hebreo habeꝫ:Erit abundantia frumenti: ꝛ in translatione Hiero.sic dicit:Erit memoriabile triticum.ꝛ ideo trãslatio cõmunis videt corrupta p scriptores ex similitudine dictionũ habens firmamentũ ꝓ frumentũ: quod exponunt hebrei dicentes:q̃ in aduentu messie quem false expectant frumenta crescent in tanta altitudine:sicut cedri libani:ꝛ faciant spicas magnas et latas: ex quibus vento flante decidet simila de qua iudei ꝓ sua voluntate poterunt satiari. Sed qr istud est oino irrationabile ꝛ erroneum. ideo melius exponit de sacramẽto eucharistie in quo christus continet vbiq̃ in ecclesijs sub specie panis triticei: ꝓpter quod se cõparat grano frumẽti: Joh.xij.c. et ideo dicit hic.

m Erit frumentũ.id est eucharistie,sacramentũ.

n In terra in summis montiū. qz epi z sacerdotes qui in eccia dei sunt qi mōtes sup capita sua eleuāt h̄ sacrm.
o Superextollet zc. qz fructus h⁹ sacrī extollit hoiem ad altitudinē celi Job. vj. Siqs māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. p Et flōi. de ciuitate. i. de eccia in qua vniunt fide z charitate xp̄iani. ciuitas est. n. ciuiū vnitas.
q Sicut fenū fre. sicut. n. fenū subito multiplicat. sic xp̄iani q ordem in quo tpe fuerūt multiplicati. r Sic nomē b̄ñr describit magnitudo regni xp̄i: ꝙtū ad diffusionez fame. qz nomē xp̄i z xp̄ianoz dilatatū ē q ordbē z magis dilatabit. z h̄ ē qd dr h.
r Sit nomē eius bñdictū. i. solēni memoria diuulgatū
s In secula. i. in generatōibus sibi succedentibus.
t Ante solē pma. no. eius. qz ab eterno ē nomē xp̄i fm eius deitatē. z ex hoc cū p̄cedentib⁹ ptz q psal. iste nō pōt cōuenienter ad lr̄am exponi de salomone. de cui⁹ nomie nō erat verbū nec memoria ante ipius tempa.
v Et benedicēt in ipo zc. qz in oibus ptib⁹ mūdi bñdicunt fideles in noie xp̄i. x Oēs gen. magni. eū. tanq̄ saluatorē z dñm oim. y Bñdictus. Hic vltimo ponit grārū actio p beneficijs p̄dictis cū dr. Bñdictus dns de⁹ israel. i. ppli xp̄iani. sicut. s. expositū est. z Qui fa. mi ra. solus. maxime. n. mirabilia in mysterio xp̄i cōtinētur que in hoc psal. describunt vt visum est. e Et bñdictū nomē maie. eius ineternū. qz angeli z hoies sancti eterna liter landabūt deū. fm q h̄ infra psal. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua dñe zc. b Et replebi. maie. eius ois terra. qō fuit impletū in missione spūssancti. qz tunc spūs dñi replenit orbem terrarū. hoc etiam aliter exponi tur de miraculis factis p orbem terrarū ad p̄ces sanctoz que miracula sunt maiestatis diuine declaratiua.
c Fiat fiat. in hebreo dr. Amen amē. qd signat fideliter z duplicat ad designandū huius ꝓphetie certitudinem.
Cōplete sūt ozōes dauid filij ysai. fm hiero. z doctores hebreos istud adiungit huic psal. z ex hoc videt q dauid fecerit hunc psal. z nō salomon. Sed querit hic quō hoc sit verū q ozones dauid in hoc psal. sunt cōplete. cuz postea in hoc libro sint plures psal. a dauid tanq̄ ab actore intitulati. Ad qd rident aliqui doctores nr̄i q hoc dr p tanto. qz in hoc psal. agit de xp̄i regno. ad qd oēs psal. facti a dauid sunt ordinati tanq̄ ad finē. finis aūt importat cōplementū. Aliter aūt pōt dici z magis lr̄aliter q psal. iste fm veritatē fuit vltimus inter psal. factos a dauid. tū nō fuit scriptus in vltimo loco. qz psal. scribebant i libro psalmoz fm q inueniebant. sicut dictuz fuit in p̄ncipio huius libri. z ex hoc cōtigit q ps. cxliij. qui fuit primo factus. vel saltē de p̄mis pōit circa finē libri. qz fuit vltio in uēr⁹. z eodē mō iste q fuit vltio fact⁹ pōit circa mediū libri. qz sic fuit innēt⁹. z hāc solutōz tangit ra. sa. in glo. sua

In psal. lxxj. Deus iudiciū tuū. vbi dicit in postil. Et manebit cū sole zc. Additio.

Q Hec translatio nr̄a hz. Et ꝓmanebit cū sole. veritas hebraica dicit. Et timebunt te cum sole zc. z sic pōt intelligi hic versus de duratiōe xp̄iane religionis. vt sit sensus q q̄diu tēpa reuoluūt iuxta cursum solis et lune. fm quē distinguunt tpa. semp timebit xp̄s in eccia ꝫ illos qui dicūt eccliam aliqñ defuturā. z fm hūc sensuz magis ondit q̄ li dicat q xp̄c manebit cū sole. qz vt dicit glo. nō est magnū ꝓmanere cū sole ei q quē oia fctā sunt.

In eo. psal. vbi dicit in postil. In hebreo habetur. Erit abundātia frumenti. Additio.

In hebreo in hoc loco cū hoc qd dr frumētū supponit quedā dictio que sonat picat. que nō significat abundantiā. sed potius placentā seu placentulam frumēti. z sic vera translatio fm hebraicā veritatem in hoc loco talis est. Erit placenta seu placentula frumēti qō ꝓprie applicatur sacro eucharistie. in quo sub spē placentule frumēti verum corpus xp̄i continetur. z cū hoc cōcordat translatio chaldaica in qua vbi dr In summis mōtiū exp̄sse dicit. In capitibus sacerdotū.

In eo. psal. vbi dē in postilla. Ante solem ꝑmanet nomē eius. Additio.

In hoc loco hebraica veritas vbi dr. Permanet nomen eius. dicit Hynon nomē eius. que nō ē eiusdem significatōis cū hoc qd dicit: Permanet. sed significat filiatōem. vñ rab. Abenhasra in sua glo. in hoc loco sic dicit. Hec dictio hynon ē verbū passiuū. qd derivat ab hoc noie nyn. qd ꝓprie significat filiuz. Hec ille. et sic sensus est. qante solē filiabit nomē eius. ac si dicat ab eterno iste rex fuit filius. vñ ex isto loco ex necessitate lr̄e hebraice pōt sumi efficax argumētū ad hoc q in diuinis est dare filiū seu filiatōem ab eterno. Et nota q in hoc loco z in p̄cedenti immediate fauorabiliorē ē lr̄a hebraica veritati fidei q̄ cōis nr̄a translatio. z sic ē in q̄plurimis alijs locis sacre scripture.

In eo. psal. lxxj. Deus iudiciū vbi dicit in postilla. Cōplete sunt ozōes dō filij ysai. Additio.

Ex quo dō fecit hūc psal. fm Hiero. z omēs doctores hebreos. put veritas lr̄e in fine testat. Sumit argumentū ꝓ opinione aug. dicentis q psal. etiaz intitulati alijs ꝓsonis p̄ter dauid sunt attribuendi ip̄i dauid. tanq̄ actori. nam iste psal. intitulatur salomoni. z tñ eius actor fuit dauid. Silr ex psal. immediate p̄cedenti, scz. In te dñe speraui. q nō intitulat alicui actori. z tñ totus intelligit factus in ꝓsona dauid. put patet etiā in pola sumit argumentū ꝓ p̄dicta opinione aug. dicentis q etiā psal. nullū habentes titulum attribuendi sunt dauid tanq̄ actori.

Ps. lxxij.

Quambonus israel. deus zc. Huic ps. p̄mittit tal titulū in hebreo. Ps̄ asaph. Et in trāsla. hiero. Canticuz asaph. z est penitus eadē sntia. Scōm aug. iste ps. intitulat ab asaph nō tanq̄ ab actore sed tanq̄ a cantore. qz fm eū dauid fecit oēs ps. ꝛ alīqs fecit decātādos per asaph q erat vnus de p̄ncipalib⁹ cātorib⁹ fm vo hiero. et doctores hebraicos q̄b⁹ vr̄ in hoc magis assentiēdū. sicut dixi a p̄ncipio h⁹ libri asaph nō solū fuit p̄ncipalis cāto sed etiā habuit spm̄ ꝓphetie. z fecit hūc ps. z plures alios put videbit infra. Fec aūt hūc ps. ad ondēdū bonitatē diuine, puidentie. q attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter. z disponit oia suauiter: Sap. viij. lz frequēter hoibus ignorātibus z infirmis videat ꝫtiū eo q videt frequēter malos tpaliter ꝓsperari z iustos multipliciter tribulari. In h̄ igit ps. sic p̄cedit. qz p̄ ponit intentā ꝓclusionē. scōo adtrāq̄ ptē adducit rōnē ibi: Mei aūt. tercio ponit veritatis determinatōem ibi: Existimabā. Circa p̄mū dr. a Ozbonus. i. valde bonus ē sup. b Deus israel. qz licz sit deus oim p creatōem. dr tñ deus israel p verā fidē. verūtū qz bonitas diuina nō sentit ab iniq̄s sicut nec claritas delectabilis est oculis infirmis ꝛ solū sentit z degustat a bonis, ideo subditur. m Mis qui recto sunt corde. quia recte tendunt in deum sicut in summū bonum.
o Mei autem. Hic ꝓsequēter arguit ad vtranq̄ ptem

r primo ad oppositū.scōo ad ꝓpositū ibi: Si dicebā. Cō
tra bonitatē diuine,puidentie accipit rō ex duob⁹ maxie
scz ex,pſperitate maloꝝ r ex tribulatōe iustoꝝ.r ꝑ arguit
huc r duas.qꝝ ꝑ ponit,pſpitas maloꝝ. scōo iniqtas ipoꝝ
ibi: Jōo tenuit. Circa primū loquit ꝓ
pheta in ꝑsona ppli
infirmi.qui videns
pſperitatē malorū
incipit dubitare de
bonitate diuie ,puidentie.vñ multi ta
lia videntes dicunt
deū dormire. q̄ nō
habeat ,puidentiaz
de hūanis actibus.
sicut dicit Tulli⁹ et
plures alij.in quoꝝ
ꝑsona dicit Iob.xxij
Circa cardines celi
pambulat. nec nra
ꝑsiderat. Dicit ergo
ꝓpheta in ꝑsona in
firmoꝝ. d Nei
aūt pene moti sunt
pedes ꝛc.i. fere cecidi a rectitudine sen
tiendi de bonitate diuine,puidētie. e Quia zela.sup
iniquos.i.motus sui ꝙ quandā ꝓcupiam ad sequēdū eos
vñ dr Eccl.ix. Ne zeles gliam r opes pctōris.i. nō cōcu
piscas eas.r motiuū dicte ꝓcupie tangit.d. f Pacem
pec.videns.i.eoꝝ tpalē felicitatē. Visa.n.magis mouēt
aīm q̄ audita. Et ꝓr magis explicat in ꝑticulari eoꝝ fe
licitatē.d. g Quia nō ē respect⁹ morti eoꝝ.i. nō videt
cito mori ꝛ diu viuere r diutius q̄ iusti Eccl.vij. Justus
perit in iusticia sua.r impius multo viuit tpe in malicia
sua. h Et firma.in pla.eoꝝ.i. nō est longa duratio in
plaga eoꝝ q̄i sit firmata.qꝝ si infirmenť aut vulnerenť ci
to curanť hūtes in ꝓmptu remedia curationū.ꝓp abun
dantiā diuitiarū suaꝝ. i In laboꝛe hoim nō sunt. ꝛ in
delitijs r solatijs viuunt. k Et cū hoibus nō flagella-
bunť. qꝝ ꝓp diuitias suas eis pcit de grauib⁹ r duris la
boꝛib⁹ q̄ alijs imponūť. Et frequēter etiā cōtingit q̄ bo
nis iustoꝝ in tempestatib⁹ destructis.eoꝝ bona remanēt
illesa. l Jō tenuit. Hic ꝓr describit eoꝝ iniquitas cū
dr. Ideo tenuit eos supbia.qꝝ tpalis ,pſpitas frequenter
est occasio supbiendi.r dicit tenuit.qꝝ talis supbia nō est
ad horā ꝙ modū passionis trāseuntis ꝛ ꝙ modū habitus
pmanētis. m Operti sunt iniqtate.peccādo ꝭ ꝓximū
n Et impietate.peccando ꝭ deū. qꝝ sicut pietas signat
dei cultū.sic impietas eius oppositū.r dicit opti sunt.qꝝ
vndiq̄ ad peccandū intenti sunt. sicut vestimētū operit
hoiem circūquaq̄. o Prodijt q̄i ex adipe ꝛc.i.ex diui
tiarū pinguedie q̄ pstant fomentū oibus vicijs. qꝝ pecu
nie obediūt oia Eccl.x. p Trāsierūt in affectū cordis.
.i.habituati sunt in malis.r sic afficiūť r letāť in ipis fm
illud,puer.ij. Qui letanť cū malefecerint.r exultant i re
bus pessimis. q Cogitauerūt intellectū suum r indu
striā applicādo ad malicia. r Et locuti sunt neqtiam.
ꝓcipientes suis satellitib⁹ exequi ipam ad iustoꝝ afflicti-
onē.sicut patet in tyrānis tam in nouo q̄ in veteri testō.
s Iniquitatē in excelso locuti sunt blaphemias dicen
do de deo.sicut pharao dicebat Exo.v.ca. Nescio dñm r
ſrael nō dimittā. Et sennacherib.iij. Regū.xviij.dicebat
q̄ deus nō posset liberare Ezechiā r ppl'm suū de manu
eius. Et in nouo testō mlti tyrāni blaspemias magnas
dixerūt de xpo. t Posuerūt in ce. os suū. ꝓcientes se
adorari sicut deū.qō ptz de nabucho.q̄ pcepit holoferni
exterminare deos oēs terre.vt ipe solus deus diceretur:
Judith.iij. Et caius impator misit statuā suā vt i ea ado-

sunt pedes: pene effusi sūt
e gressus mei. Quia zelaui
f sup iniquos. pacē peccato
g rū vidēs.qꝝ nō ē respectus
h morti eoꝝ. r firmamētū in
i plaga eoꝝ.in laboꝛe hoim
k nō ſt̄ r cū hoibus nō flagel
l labūť. Jō tenuit eos sup-
m bia.opti sť iniqtate r ipie-
n o tate sua. Prodijt q̄i ex adi
p pe iniqtas eoꝝ: trāsierūt i
q affectū cordis. Cogitauerť
r s r locuti sť neqtiā: iniqtatē
in excelso locuti sunt. Apo
t v suerť i celū os suū: r lingua
x eoꝝ transiuit in terra. Jōo

rarek tanq̄ deus ab vniuersis.fm q̄ dicit Josephus li.ō
iudaico bello.r alij historiographi.ſō subdit. y Et li.
eoꝝ transi.in terra.i.lingua eoꝝ intantuz transiuit metas
rōnis.acsi nō eēnt hoies terreni ꝛ magis dij celestes.
x Ideo querek. Hic ꝓnter arguit ex iustoꝝ aduersitate
.d.ſō quereť ppl's meus hic.qꝝ ppl's
meus hic.qꝝ ppl's
infirmus conuertit
ad ꝑsiderandū pro-
speritatē maloꝝ in
xta aduersitatē bo-
noꝝ. y Et dies
plēi.s.vigilijs r me-
ditatōibus. z In
uenient in eis.in cō
sideratiōe taliū. a
Et dixerūt. post ta-
lem cōsideratiōem.
b Quō scit deus.
.i.mirant quō deus
ꝓmittit talia.si ad ꝛ
se extendat sua pui
dentia. ꝓpter qō ſbi
dit repetendo breui
ter,pſperitatē malo
rū iuxta aduersita-
tē iustoꝝ. qꝝ oppoſi
ta iuxť se posita ma-
gis elnceseunt. c Ecce ipi peccatores ꝛc.i.in malis b⁹
seculi. d Obtinuerūt diuitias.quib⁹ hūtur corpales
delicie.r subdit. e Et dixi. ego exercitatus in iusticia
cōcludens ex p̄dictis. f Ergo sine cā.i.frustra.
g Justificaui cor meū.cauendo a pctō cordis.
h Jaui inter innocē.ꝛc.cauēdo pctā opis. r cā subdit.
i Et fui fla.tota die.i.q̄i ꝓtinue. frequēter.n.ꝓfigit q̄ iu
sti p totā vitā suā vel magnā ptē sue vite sunt in afflictōe
k Et casti.mea in matutinis.i. velociter adhibita.qñ.n.
electi cadūt in pctm.deus nō differt punire vsq̄ in futuꝝ
sed punit in p̄ti.r cito ō curſu cōi. vñ dicit.ij. Mach.vj.
Etem̄ multo tpe nō sinere pctōrib⁹ ex ſnia agere. ꝛ statim
vltōes adhibere magni būficij r indicij. l Si dicebā
Hic ꝓr arguit ad oppositū ex exemplo iustoꝝ.q̄ freq̄n
ter legunť afflicti in vita p̄ti ad magnitudinē premij cō
sequēdi in futuro.r hoc ē qō dr. l Si di.nar.fic.i.re
tenebo istā opinionē appetēdo cū pctōrib⁹ tpalē,pſperi-
tem. m Ecce na.fi.tuoꝝ.i.iustoꝝ q̄ sunt filij dei ꝙ gra
tiā. n Reprobaui.qꝝ ipi ꝓtēpserūt terrena r patienter
sustinuerūt aduersa ,ꝓpter p̄miū in futura vita. sicut patz
de abraā r ysaac r alijs sanctis patrib⁹.ſ.patriarchis r ꝓ
phetis. Jō r esaias fuit serratus r hieremias lapidatus
r daniel in lacū leonuz,iectus. ꝓpter qō dr iudith. viij.
Omnes qui placuerūt deo ꝙ multas tribulatōes transie
rūt fideles. Et Act.xiiij. Per multas tribulatiōes opoꝛ
tet nos trāsire ad regnū celoꝝ. o Existimabā. Hic cō
sequēter ponit veritatis determiatio.r ꝑ ponit hec determi
natio.scōo determiatōis declaratio ibi: Defūti. Cir
ca primū oñdit qualiter habeatur veritas huius qōnis.
.ſ.ꝙ diuinā reuelatōem.r nō ꝙ humanā inuestigatōnem.
qꝝ de premiatione bonoꝝ r de punitione maloꝝ in vita
futura nō habek aliqua certitudo ex inquisitōe humana
sed tm̄ ex reuelatione diuina.r hoc est quod dicitur.
o Existimabam vt cognoscerem.i.vt possem cognosce
re veritatem de predictis ꝙ inuestigatōem rōnis.
p Hoc laboꝛ estante me.quasi diceret quantūcunq̄ ad
hoc laborem non possum attingere ad hanc veritatem.r
de talibus dicit Eccl.viij. Quantoplus laboꝛauerit ho-
mo ad querendum tantominus inueniet.
q Donec intrem in sanctaariū dei.i. ad intellectum sa-
cre scripture diuinitus reuelate quaz vocant sanctuariū
eo q̄ deus illa loquitur,sicut in sanctuario .diuinitus re-
sponsa dabantur.

r Et intelligā in nouissimis eoꝝ.i.intelligā punitões et pnia vite future.de qbus apte loquit scriptura in veteri testō ⁊ nouo in pluribus locis.duo tñ tangā ad pñs.vnū de veteri testō ⁊ aliud de nouo:Dañ. xij.dicit. De bis q dormiūt in pulvere terre evigilabant . alij in vitā eternā

r riū dei:⁊ intelligā in nouis
s simis eoꝝ. Verūtñ pp do
t los posuisti eis : dejecisti
v eos dū alleuarēt. Quō fa
x cti sunt in desolatōem subi
y to defecerūt : perierūt pp
z iniquitatē suā. Velut som
a niū surgentiū: dñe in ciui
b tate tua imaginē ipsoꝝ ad
c nihilum rediges. Quia in
d flamatū est coꝛ meum: ⁊ re
e nes mei cōmutati sunt : et
f ad nihilum redactus sum:
g ⁊ nesciui. Ut iumentum
b factus apud te:⁊ ego sem
i per tecum. Tenuisti manū
k dexteram meam . ⁊ in vo
l luntate tua deduxisti me .
m ⁊ cum gloria suscepisti me
n Quid enim mihi est in ce
lo ⁊ ad te quid volui super
o terram . Defecit caro mea
p ⁊ coꝛ meum : deus coꝛdis
q mei:⁊ pꝰ mea deus ineter
r nū. Quia ecce q̄ elongāt se
s a te peribunt:pdidisti oēs
t v q̄ fornicant abs te . Mihi
x autē adherere deo bonū est
y ponere in domio deo spez
z meā. Ut annūciē oēs pdi
cationes tuas: in portis fi
lie syon.

vitā vt videant sp. Silr Math.xxv. Ibunt bi in suppliciū eter nū.iusti aūt in vitaꝫ eternā. s Verū tñ. Hic pñr dictam determinatōꝫ declarat.⁊ p̄ q̄tū ad penā malorꝝ.scdo q̄tum ad bonū iustorū ibi Quia inflamatū ē. Circa primū dicit. s Verūtñ pp dolos.qbus iniusti defraudauerūt ⁊ afflixerūt innocentes ⁊ iustos. t Posui sti eis.s.finē sue pꝛo speritatis tpalis eos subtrahēdo de pñti vita.hoc dicit ꝫ illō qō supꝛa fuerat idu ctū ad oppositū de longa vita malorꝝ.qꝛ nō est respectus morti eoꝝ. qꝛ etiaꝫ aliqñ cōtingit ꝫriū ex divina ordinatōe. ⁊ hoc ad terrorē aliorꝝ malorꝝ ⁊ cōsolatōem bonorꝝ.iō subdit. v Dejecisti eos dū alleuarēt.i.dū adhuc eēnt in augmēto sue pꝛsperitatis tpalis.sicut pꝛz de antiocho illustri ⁊ de mltis alijs tyrannis. x Quō fa.sunt in desolatōem. qꝛ non solū aliqñ moꝛiūt̄ ꝫ etiā possessiones eoꝝ ⁊ domicilia destruunt. y Subito defecerūt.de pñti vita. z Perierūt.in gehennali pena. a Pꝛopter iniq̄.suā. qꝛ mortui sunt cū finali ipenitētia. b Velut som.surgentiū.illa .n.que vident in somnis nō sunt res vere ꝫ imaginarie. iō statim evanescūt hoie evigilāte.sic pꝛspitas tpalis ppta ad eternā nulla ē.⁊ iō cōpat somnio. qꝛ statim evanescit p mortē.que oc̄os aperit quos culpa clausit vl̄ clausos tenebat in pñti vita. c Dñe in ciuitate.q̄ addit tua in aliq̄bus libris nō est in hebꝛeo. In trāsla.vo hiero.sic hꝫ. In ciuitate eoꝝ imaginē ipoꝝ ad nihilū rediges. potentib⁹ .n.hui⁹mūdi fiebāt antiquitus imagines in ciuitatib⁹ .qbus populares reverentiaꝫ faciebāt.⁊ qñ divino iudicio ejciebant a sua tyrānide vel pāte ⁊ interficiebāt iste imagines in detestatōem eoꝝ cōfringebant. Vel per imagines intelligunt filij eoꝝ.qꝛ filius ē naturalis imago patris.⁊ tales tyranni leguñt frequēter interfecti cuꝫ tota ple sua.vt hꝫ.in li.Reg.in pluribus locis ⁊ in pluribus alijs hystorijs. d Quia inflamatū.est. Hic pñr describit p̄miatio bonorꝝ in pñti q̄tū ad bona gr̄e . ⁊ in futuro q̄tū ad bona glorie. Dicit igit pꝰ.in pꝛsona taliū. d Quia inflamatū est ⁊c.istud qꝛ nō refert ad p̄cedētia quasi hic reddat rō p̄dictorꝝ sed magis sequētiū. Dicit ergo. d Quia inflamatū ē coꝛ meū.p dei purā dilectōꝫ. e Et renes me.cōmunt.sunt.p carnis pꝛcupie remissionē aut repssionē q̄ viget in renib⁹ q̄tū ad masculos.vt dicit Grego. omel.xxxij. f Et ego ad ni.re. sum ⁊ nesciui.q.d. ex hꝫ q̄ dilexi deū ex toto coꝛde repssi impetū luxurie secutū est q̄ ego ad nihilū redactus sum in mea reputatōe.

g Et nesciui.i.me ignorātē reputaui . quāto.n.hō plus p charitatē deo cōiungit̄.⁊ a carnali libidine retrahitur. tanto minus se reputat per hūilitatē.⁊ magis cognoscit suam ignorantiā.iō subditur. b Ut iumentū factus sum apud te.i.in scientie tue cōpatōe.que magis excedit cognitōez humanā q̄ humana brutalem. i Et ego sp tecum.qꝛ qñ homo resilit in ꝑtiā pꝛauitatē,⁊ ignorantiā cōmittit sese totaliter divine dispōni.⁊ ipe eū recipit.Fm q̄ dicit̄ psal.liij. Jacta sup dñm curam tuā ⁊ ipe te enutriet.ideo subdit. k Tenuisti ma.de.meā.me dulciter in tua ꝓtectōe recipiendo. l Et in volū.tua dedu.me. a deuys vite pñtis mihi pcavendo.

m Et cum glo.suscepe.me.de pñti miseria ad vitaꝫ beatam transferendo.iō subdit. n Quid enī mi est in ce. ⁊c. q.d. nec in celo nec i terra est aliqua creatura q̄ mihi sufficiat p̄ beatitudine mea que cōsistit obiective in solo deo.qui ē bonitatis infinite. iō subditur.

o Defecit ca. mea ⁊ coꝛ meū.in consideratōne bonitatis tue que nō pōt ꝓphendi a finita virtute. fm q̄ dr̄.i. Coꝛ. .ij. Qđ oculus non vidit ⁊ auris nō audivit : ⁊ in coꝛ hois nō ascendit q̄ pparavit deus his q̄ diligunt eum.ideo subditur. p Deus coꝛdis mei.i. anime mee creatoꝛ ⁊ beneficiatoꝛ.ideo subditur.

q Et pars mea deus ineternū .i. adimplens desideriuꝫ meum. r Quia ecce qui elongant se a te. p peccatum mortale. s Peribunt.pdītōne gehenne.

t Perdidisti oēs ⁊c.per peccatū idolatrie. quod in scriptura fornicatio nominat. v Mihi aūt adherere deo bonum est.per fidem ⁊ charitatē in pñti.

x Ponere in dño deo spem meam.per certā future beatitudinis expectationē.spes enim est certa expectatio future beatitudinis ex gratia ⁊ meritis pueniens.

y Et annunciem ⁊c.i.illa que debent annunciari fidelibus ad gloriā tuam ⁊ coꝝ vtilitatez. z In portis filie syon.hoc non est in hebꝛeo nec in translatione Hieroñ. sed fuit appositū ab aliquo expositoꝛe. eo q̄ in veteri testamento pꝛophete ⁊ doctoꝛes annunciabant revelationes sibi factas.⁊ legis expositōes in portis atrioꝝ domus domini que erat in monte syon. pꝛopter quod fuit dictum Hiere. vij. Sta in porta domus domini ⁊c.

¶ In psalmo.lxxij. Quā bonus israel. vbi dicitur in postilla. Secūm vo Hiero.⁊ doctoꝛes hebꝛeos.

Additio.

Non omes doctoꝛes hebꝛei hoc sentiunt.s. q̄ dauid non fecit omnes psalmos.nec in hoc videtur magis assentiendū Hieronymo cꝫ augustino. sed potius contra.vt dictū est supꝛa in pꝛincipio libri.⁊ in pñs. immediate p̄cedentibus.⁊ in quibusdā alijs ⁊c.

¶ In eodem psalmo vbi dicitur in postilla. Quia zelavi super iniquos.

Additio.

Iste zelus potest exponi in bonum.scilz de zelo iusticie eo modo quo dicitur in psalmo.zelus domꝰ tue comedit me. Justi enim videntes pꝛsperitatem malorꝝ frequenter zelant zelo iusticie non concupiscētie timentes.scilz ne simplices ex talium pꝛsperitate decipiātur. vnde dicit infra. Ideo convertetur populus meus hic ⁊c. Et quia zelus coꝛdis ⁊ cetere passiones animi cuꝫ valde intenduntur turbant motus coꝛpales fm philosophum.ideo pꝛedixit psalmista. Pedes aūt pene moti sunt pedes ⁊c. quod intelligitur de motu ⁊ gressibus coꝛpalibus que ex vehemētia celi iusticie p̄cipitabant.

In eo.psal.lxxij.vbi dr in postil. Quia nō ē respectus mozti eoz. Additio.

In hebraico ponunt in hoc versu alique dictōnes obscure et equoce fm quas quidā hebreoz expositozes hunc versum sic interptant. Quia nō sunt ligamenta in morte eoz.qō sic exponūt Quia isti pctōres moziūt absq; penis corpalibus acsi nō eēnt anie eoz ligate suis corpsbus. z sic sine pena corpali vt saltē cum leuissima migrant ab hac luce qō non cōtingit cōiter hoibus. similiter z qō sequit. Et firmamentū in plaga eoz. interptatur iuxta ebraicam q̄ videt sonare sic. Et est sana valitudo eoz.qō sic exponūt.s.q; tales impij in vita sua sunt fortes z validi z moziunt sine penis saltē grauib⁹.z iō subdit imediate. In labore hoim nō sunt zc.q.d. Isti nec laborant in vita.qz fruunt suauitate corpali.nec in morte qz sine agone moziunt.cuius oppositū frequēter cōtingit etiā in viris iustis z sanctis zc. In eo.psal.vbi dr in postilla. Perūtn pp dolos. Additio.

In hebreo hr. Peruntn in dolis seu fraudibus pō suisti eos.qō exponit ab aliquib⁹ hebreis sic q; impij q̄ innocētes defraudāt seu affligūt finaliter defraudant z decipiunt.s.in istis mūdanis. qz frequēter cōtingit eis qō subdit.s. Deiecisti eos dū alleuiarent. exponat put in postilla. In eo.pō.lxxij.vbi dr in postilla. Quia inflamatū est. Additio.

Hec cōiunctio.s.qz melius videt referēda ad p̄cedēcia in pncipio psal. Ad qō sciendū.q; cū psalmista dixerat q; zelo pspitatis impioz pene moti essent pedes eius visi ꝓpter ea que fuerunt sibi revelata in sanctuario dei.s.in sacra scriptura ō punitōe maloz z pmia tōe bonoz.ad que cognoscēda attingere nō poterat p in uestigatōem naturalis rōnis.sed p illustratōem diuinaz. idcirco dicit q; inflamatū est coz eius ex zelo p̄dicto. z renes cōmutati p vehementiā cōsideratōis circa inq̄sitōez cause hmōi.renes.n. q̄q; dicunt erudire hoiem eo mō quo dr. Increpuerunt me renes mei. Et qz oia ista non sufficiebāt ad habēdū quesitū.iō dicit. Et ego ad nihilu redactus sum z nesciui.q.d. tota inquisitio mea frustrata fuit.qz nesciebā de his reddere rōnē.vñ sequit. Vt iumētū fact⁹ sum apud te.i.in cōpatōe tue iusticie z puidētie.qz tū in illis inquisitiōibus nūq; deniabat a cōfessiōe iusticie z bonitatis diuine. lz in pticulari nesciret rōnem reddere.iō subdit. Et ego sp tecū.s.in vera fide p quā talia attribuebat diuīe pietati.z iō subdit. Tenuisti manuz dexterā meā zc.exponāt sicut in postilla. Ps.lxxiij

Quid deus repulisti. Huic psal. pmittit talis titulus in hebreo z in transla.hiero. Eruditio asaph. z hz multiplicē intellectū.qz eruditus fuit a deo per revelatōz de cōtentis in hoc pō.z scripsit hūc pō. ad eruditōez alioz. De materia vo hui⁹ pō.dicit ra.sa.q; asaph in spū p̄uidens captiuitatē pp̄li israel p tytū z vespasianū fiendā z diu duraturā.fecit hūc pō.orans p liberatōe pp̄li ab ista captiuitate in qua nūc est.quā liberatōez expectant iudei fieri p regē messiam q̄ reedificabit eis ciuitatē irl̄m z templū.z restituet eis archā testamēti z vasa sanctuarij.ꝯ hec expō hz erroneū fundamētū.s. q; xp̄c futurus sit in mūdū.cū hoc iā trāsierit in p̄teritū vt frequēter dcm.ē.fil̄r q̄tū ad hoc q; dicit dicit de archa testamti: z alijs vasis sanctuarij.q; sint eis reddēda.qz dr Hiere.iij In diebus illis ait dns: nec dicēt vltro archa testamenti dñi.neq; ascendet sup coz.neq; recordebunt illius nec visitabunt nec fiet vltra. ꝓpter qō saluo meliori iudcio mihi videt:q; psal.iste loquit ad lram de captiuitate babylonica.quā p̄uidit asaph futurā.z in hoc psal.orauit.p eo liberatōe. Scōm igit sensum hūc psal. iste diuidit in q̄ tuoz ptes. Pria em asaph p liberatione pp̄li allegat pristinā dei amicitiā.secundo aduersantiū malicia ibi: Leua manus tuas.tercio deus potentiā ibi: Vsq; quo.quarto populi miseriā ibi: Ne tradas bestijs. Circa p mū sciēdū q; ad magnanimuz ptinet q; si amicus ei⁹ familiaris in aliquo offenderit eū.citius ei recōciliari dz pp p̄stinā amicitiā.deus

Eruditio asaph.

Psalmus.lxxiij.

a Ut qd deus repulisti i
b finē:iratus ē furor tu⁹
c sup oues pascue tue.
d Memor esto cōgregatōis
e tue quā possedisti ab initō
f Redemisti virgam here-
g ditatis tue mons syon in
h quo habitasti in eo. Leua
i manus tuas in superbias
k meoz in finem:quanta mali-
l gnatus est inimicus in scō
m Et gloriati sunt q̄ oderunt
n te in medio solēnitatis tue
o posuerūt signa sua signa:
p z non cognouerūt sicut in
q exitu super summū. Qua-
r si in silua lignoz securib⁹
s excidēt ianuas e⁹ i idipm
t in securi z ascia deiecerūt eā
v Incendēt igni sanctuariū

aūt elegit pp̄lm israel tanq; sibi familiarē z peculiarē. et ex hoc allegat asaph diuinā recōciliatōem. lz multipliciter deū pp̄ls offenderit ante babylonicā captiuitatē. z b est qō dicit. a Ut qd de⁹ repulisti.s. pp̄lm tibi familiarē z electū. b In finē.i.tamdiu sustinēdo ei⁹ captiuitatē. c Iratus est fu.tuus.p hoc nō est intelligēd⁹ i deo aliqs motus passionis ꝛ rigoz sue vltōnis. d Super oues pa.tue.i.sup pp̄lm tuū isral̄ quē pauisti mānā.et annis in deserto vsq; quo introduxisti eū in terrā melle z lacte fluentē.vt hr Josue.v.cap. e Memor esto cgregationis tue.qz dns cgregauit filios israel in ramasse. qñ debuer egredi de egypto vt dcm fuit Exo.xij. f Quā poss.ab initio.s.exitus de egypto.qz p legē susceptā pp̄ls israhel obligauit se deo ad seruiendū sibi spāli virtute. g Hereditatis tue.i.ille demisti virgā.i.sceptrū regiū. h Hereditatis tue.i.ille dee q̄ dicit hereditas dñi.eo q; ibi viguit cultus diuinus vbi aūt spāliter hēbat locū sceptrū regiū oñdit cum dr. i Mons syon in quo habitasti in eo. qz in monte syon fuit templū in quo dicebat deus spāli mō hitare.z etiam dom⁹ regia.sicut freq̄nt dcm ē.s. k Leua ma.tuas.h ꝓr allegat ꝓpha aduersantiū malicia. pp quā decēs ē q; de⁹ eā puniat.z liberet detentos ab eis. Circa h p allegat malicia babylōioz.scdo apostatātiū iudeoz ibi: Signa nra. Circa primū dicit. k Leua ma.tuas.i. virtutes tue ptātis.qz in deo ñ hñt locū lineamēta corpis. l In subeo.i fine.i.ad frāgēdū totalit supbia babyloniozqō fem fuit qñ dns p cyz z darium babyloniā destruxit. vt hr dan. v. Et h⁹ destructōis allegat cām mouētē.d. m Quata ma.zc.i.rex babylonis z ei⁹ pp̄ls. n In sancto.i.in templo diuio cultui deputato.ꝓr explicat magis in pticulari mala fcā a babyloniis in ciuitate z in tēplo dei cū dr. o Et glo.ſt.tāq; fecissent ꝓria virtute.cū tñ a te factū fuerit pp pp̄li correctiōez. p Qui ode.te.i.babylonij qui erāt idolatre. q In me.lo.tue.i. in irl̄m quā destruxerūt babylonij in q̄ iudei manētes in circuitu cōueniebāt ter in anno ad celebrādū festiuitates dñi.s.in festis pasce pentihecostes z tabernaculoz.vt hr Exo.xxiij. r Posuerūt si.sua.i.vexilla sua in signū victorie. qz capta ciuitate chaldei posuerūt vexilla sua sup portas. z loca solēnia in signū captōis z victorie.iō subdit. s Et nō cogueſt.s.chaldei h facientes q; pp peccata pp̄li isral̄ dabat de⁹ illis tantā victoriā.ꝯ attribuebant sue ptāti. t Quasi in silua lig.secu.excide.ianuas zc. .i.ianuas ciuitatis a deo electe. ita irreuerēter exciderūt z destruxerūt sicut ligna de siluis. v Incenderūt igni sanctuariū tuū.i.templū tuo cultui deputatū z dedicatū vt habetur.iij.Reg.vltimo.

z In terra.q.d.sanctuariū tuū qđ est in celo nō potuerūt destruere. a Polluerūt ꝛc.qz capto templo imolaue runt suis idolis victoriā eis attribuētes.sicut cōsueuerāt in victoriis aliarū gentiū. b Dixerūt in corde suo ꝛc. .i.de ꝫ habuerūt cōe ꝫsiliū chaldei.qđ subdit. c Quiescere faciam⁹ oēs ꝛc erat.n. eoꝝ intentio vt de⁹ hebreoꝝ amplius ibi nō coleret ꝓpter qđ templum fundituꝰ destruxerūt. d Signa nostra. Hic ꝙnter alle gat malicīā apostatantiū iudeoꝝ. multi.n.iudeoꝝ trāsierūt ad chaldeos.vt hr Hiere.xxxviij.z illi erant acriores z ciuitatez z templuz tanq̄ apostate a iudaismo.sicut z đ rapsace q iudeus fuerat. vt hr.iiij. Reg. xviij.z isti dicebant d Signa nra nō vidimus.i. talia qualia data sūt patrib⁹ nris in exitu de egypto. e Jam non est ꝓpheta.q̄ annūciet nobis dei voluntatē. z sic debem⁹ eū derelinquere sicut reliqt nos.iō subdit. f Et nos nō cognoscet amplius.i.facta nra nō approbabit. Reputabant.n.deū totaliter repulisse ppl'm iudaicū. Z ꝫ illud qđ dicit hic. Jam nō est ꝓpheta.videt manifeste qđ habe tur.iiij. Re.z hiere.xxxij.z plurib⁹ aliis capitulis.q̄ hieremias ꝓphetabat eis in noie dñe. Ad qđ dicendū q̄ nō reputabant eū ꝓphetā dñi.imo etiā illi q̄ remanserant in iudaismo dicebāt ei.nō misit te dñs z mēdaciū loqueris Hiere.xliij.z multomagis apostate iudeoꝝ putabant eū falsum ꝓphetā. g Usq̄quo. Hic ꝙnter ꝓpheta allegat dei potentiā que tanta est.q̄ solo nutu poterat destruere illos qui tantū vituperiū fecerant ciuitati.z loco suo noi deputato.d. Usq̄quo de⁹.i.q̄diu. h Improperabit inimicus.improperabant.n.chaldei iudeis captiuatis. quia deus eoꝝ nō erat ver⁹ deus.qz eos nō saluauerat.z qz istō in iniuriā noīs dei resultabat.subdit. i Irritat aduersarius nomē tuū in finē.i.nimis diu.iō subdit. k Ut qđ auertis ma.tuā ꝛc.supple extrahere. l De me.sinu tuo in finē.i.tamdiu. Et loquit de deo ad modū hois. q̄ q̄diu differt ꝓcurere dr manū suā in sinu tenere. Et q̄ ista dilatio nō ꝓcedat ex impotētia oīdit.d. m Deus ār rex nr ante secla.qđ pōt exponi dupliciter. Uno mō sic: rex nr qui est deus ante secula.i.ab eterno. nō tū rex ab eterno.qz nomē regis cōnotat respectū ad creaturā subditā. Alio mō vt p secula intelligant revolutōes multorū iubileoꝝ.seculū.n. cōiter accipit in sacra scriptura p revolutōe.l.annoꝝ.ab exitu eiꝰ de egypto vsq̄ ad fundatōem templi p salomonē fluxerūt anni quadringenti octoginta.z inde septē anni vsq̄ ad ꝙsūmatōem eius.vt hr.iij. Reg.vj. Et inde vsq̄ ad destructōem eius p nabu. quadringenti decē.sm doctores hebreoꝝ.z sic pz multi iubilei fluxerūt ab exitu de egypto z ingressu terre ꝓmissionis vsq̄ ad tps asaph.q̄ erat cōtemporaneus ipi dauid. z multoplures vsq̄ ad tps captiuitatis babylonice.p q̄ loquebat in hoc psal.d. Ante secula operatus ē salutez. Et sm istā expōnē scōam.li ante secula.nō notat eternitatez diuinitatis.ꝫ tps qđ fluxit a salute filiorū isrl de egypto. p ingressum terre ꝓmissionis vsq̄ ad horā in qua asaph fecit hunc psal.vel vsq̄ ad captiuitatē babylonis. p cui⁹ relaxatōe orabat. n Operatus ē sa.in me.terre.adducē do filios israel in signis z ꝓdigiis in trām z ꝓmissiōis terram.q̄ est in medio climate ꝛre habitabilis. o Tu cōfir.in vir.tua mare.qz in transitu maris rubri aque erant filijs israel.p muro a dextris z sinistris.vt hr Exo.xiiij. p Cōtribulasti capita draconū in aq̄s. qz aque reuerse sunt sup egyptios. vt ibidē hr.qui quidē egyptij noie draconū designant.qz regnū egypti draconi ab Ezechi. xxix. Draco magne q̄ ex cubas in medio fluminuz ꝛc. q Tu cōfre. capita draconis ꝓncipales egypti submergendo. r Dedisti eū escas ppl'is ethiopū.i.aurib⁹ corruini generis qui pascunt cadaueribꝰ.mare.n. rubrū proiecit Egyptios mortuos i mari ad littus deserti. vt hr Exo.xiiij. Et sic fuerunt in escā auibus corruini generis. q̄ vocant hic ethiopes ꝓpter similitudinem nigredinis.scdo qz in aliqua pte ethiope boues comedūt dracones z serpētes.z egyptij vocant hic noie draconū. s Tu diru.fon.ꝛc.qz eduxit aquā de petra in deserto in tanta abundantia.q̄ ppl's bibit z iumēta.vt hr Nu.xx.c. t Tu sic.flu.ethan.in transla.hiero.hr. Flumina fortia ethan.ethan.n.vno mō est nomē ꝓpriuz cuiusdā deserti. vt hr Nume.xxiij. Alio mō est nomē appellatiuū z significat fortitudinē.z sic transtulit Hiero.hic. Dicit aūt ra. sa.q̄ p fluuios ethan seu fortitudinis intelligit fluuios Jordanis.qui fuit siccatus diuia vtute in transitu filioꝝ isrl Josue.iij. Et accipit plurale p singulari cū dr.fluuios.i. fluuiū.sicut Exo.xxxij.isti sunt dij tui isrl. z tū nō erat nisi vnus vitul⁹ cōflatilis. v Tu⁹ē di.ꝛc.qz tibi obediūt sicut creatori. x Tu fe.oēs ter.terre.p qđ intellr creatō corpoꝝ celestiū. y Tu fe.oēs ter.terre.p qđ intelligit creatio inferioꝝ corpoꝝ.z p hoc intelligit vlterius creatio medioꝝ. z Estatē z ver tu plamasti ea.q.d.tu es factor oīm tempoꝝ. Dia aūt ista induxit ꝓpheta ad oīdēdū magnitudinē diuine ptātis.qua poterat liberare ppl'm suum z vindictā accipe de blasphemijs.iō concludit.d. Memor esto.z quid sit illud oīdit.d. a Inimicus ipro.dño. quia improperando captiuis iudeis q̄ deus nō poterat eos saluare.improbabāt ipi deo. b Et ppl's insipiens .i.babylonicus qui dicit insipiens eo q̄ nō habebat verā cognitōem de deo in quo solo est vera sapia. c Incitauit nomen tuū.i.ex blasphemijs noi tuo irrogatis mertit q̄ excitetur iusticia tua ad faciendū vindictā de ipis. d Ne tradas. Hic vltimo allegat ꝓpheta ppl'i isrl miseriā qui in babylonia frequēter dabat morti sine cā. sicut pz in tribus pueris in ignē ꝓiectis eo q̄ nolebant adorare statuam aureā Dan.iij. Et daniel fuit ꝓiectus in lacū leonū eo q̄ orabat deum. Dan.vj. ꝓpter qđ dicit asaph. d Ne tradas bestijs.i.leonib⁹ sicut daniel. quia nō ē tāta iusticia in alijs sicut in daniele qua mererent saluari. vel aliter. d Ne tradas bestijs.i. babylonijs bestialit viuentibus z crudeliter.lz.n.extunc essent traditi babylonijs q̄tū ad captiuitatē nō tū q̄tū ad mortē inferendā nisi p regis sniam. e Animas.i.homines.denoians totū a parte digniori. Sicut Exo.j. Omnes anime que egresse sunt de femore iacob. f Confitentes tibi.confessione fidei z laudis.

g Respice in testm̃ tuū. q̄ ꝓmisisti filios israel liberare de captiuitate qñ ꝙ ꝓniam ꝙuerterent ad te Deutro.xxx. Si ad cardines celi fueris dissipat⁹ inde te retrahet dñs deus tu⁹ ꝛc̄.allegat etiā babylonioꝝ pctm̃.d. h Quia repleti sunt domib⁹ iniquitatū.i.in iniquitatib⁹ in quib⁹ ꝙseuerant tanq̄ habitātes in domib⁹.

perū tuoꝝ ne obliuiscaris
g in finem. Respice in testa-
b mentū tuū: quia repleti sūt
i qui obscurati sunt terre do
k mib⁹ iniquitatū. Ne auer
l tat humilis factus ꝓfusus
m n pauper ꝛ inops laudabūt
o nomen tuū. Exurge deus
p iudica causam tuā memor
a esto impꝛoperioꝝ tuoꝝ
que ab īsipiēte sūt tota die
b Ne obliuiscaris voces in
c imicoꝝ tuoꝝ: supbia eoꝝ
q̄ te oderūt ascendit semp.

i Quia obscurati sunt terre.i. a terrenis desiderijs q̄ obscurant lumē rōnis k Ne auertatur.a tua mia. l Humilis factus ꝓfusus.i. ppl's israel ꝙ captiuitatez hūliatus et ꝓfusus. m Pauper ꝛ inops.i. ppl's israel ꝙ captiuitatē depauperatus ꝛ inops factus.

n Laudabūt no.tuū.in reditu de babylone in ir'm. qō ꝛ factū fuit qñ zorobabel ꝛ alij cū eo redeūtes edificauerūt altare dei.vt offerrent in eo holocaustomata. ꝛ fecerī festū tabernaculoꝝ.vt hr̄.j.Esdre.iij. o Exurge deus. ad liberandū ppl'm tuū. p Judica ꝛc̄.inferēdo penaz ꝙ iniurijs irrogatis ꝝ tuā maiestatē.iō subdit.

a Memor esto ipꝛo.tuoꝝ ꝛc̄.ꝛ ptz lr̄a ex ꝑdictis.

b Ne obli.vo.ini.tuoꝝ.i.babylonioꝝ te blasphemātiuz ꝛ ꝓpter hoc dicunt inimici dei.ꝛ qz erāt idolatre pessimi

c Supbia eoꝝ.q̄ te oderūt ascendit sp.intantū.n.ascendit supbia regz babylonis ꝙ faciebat se adorari tāq̄ deū in aurea statua quā erexit: Dañ.iij.put ibidē fuit expositū. Moraliter pōt exponi psal.iste vt sit oro eccie ꝙ ppl'o catholico q̄ aliq̄n ꝙ demones detinet in captiuitate peccati.ad cuius liberatōez allegat ꝑ eccia dei amicitiā.qua ppl'm catholicū recepit ꝙ grāz baptismalē. secūdo demonū maliciā obstinatā.tercioꝝ dei potentiā ad pctōꝝ iustificatōem.quarto ppl'i miseriā q̄diu detinet in captiuitate peccati qō ꝙ babylonē significat.qz babylō cōfusio interꝓtatur.ꝛ ad hoc lr̄a pōt facili cōsideratis ꝑdictis applicari. ¶ In psal.lxxiij. Vt q̄d deus.vbi dr̄ in postilla.pp qō saluo meliori iudicio. ¶ Additio.

Psalmus iste nō videt ronabiliter exponēdus de babylonica captiuitate. nā.n.ꝑmus versus qui est tm̃ q̄i thema totius psalmi hoc nō tolerat. manifestuz est.n.ꝙ captiuitas babylōica ꝓcessit ex euidentissima iustitia diuina cui oēs ꝓphete de illa captiuitate loquētes attribuunt illā captiuitatē.vt pz.iiij.Reg.xvij. vbi ꝙ extē sum recitant maxima scelera decez tribuū israel. ꝓpter q̄ ex dei iustitia fuit ablatus a cōspectu dei. ꝛ ibidem hr̄ ꝙ etiā ipe iudas ambulauit in erroꝛib⁹ israel. donec ꝓiceret eos a facie sua.siī.ij. Paraī.vlti.de iuda dicit ꝙplurimas abominatōes.ꝛ cōcludit donec ascēderet furoꝛ dñi in inda.ꝛ nō cēt vlla eoꝝ curatio. ꝛ multa ad hoc ptinentia: Hiere.xliij.ca.ꝛ in multis alijs locis.vñ nō videtur cōuenienter dictū ꝙ ps̄.q̄i cōquerēs vel saltē admirās dixisset. Vt q̄d de⁹ repulisti in finē. iratus ē furoꝛ tu⁹ ꝛc̄.cū cā h⁹ repulsiōis erat manifestissima ꝛ iustissima.vt dcm̃ ē vñ daniel iā exās q̄i in fine seu termino illius captiuitatiz scz. lxx.annoꝝ cū oꝛasset ꝙ liberatōe ppl'i ꝛ reedificatōne templi: nō allegat nisi miseratō es diuinas.vt patz Dañ. ix.ca.vbi inter multa ad hoc ptinentia dicit. Tibi dñe iustitia.nobis aūt cōfusio faciei ꝛ oi israel ꝛc̄. Hier ꝛ Zach. j.de hac materia angelus ad deū loquit sic. Vsqz quo nō miserebēris ir'm ꝛc̄.nō.n.isti ꝓphe cōquerētes seu admirantes ꝙ tali liberatōe oꝛabāt.cū in hoc nō habuissent locū ꝝ solū miam hūiliter petentes.ꝛ idē ptz de oib⁹ ꝓphetis de hac materia loquētibus. Et hec ē rō q̄re ra.sa.ꝛ alij expositoꝛes hebꝛeoꝝ nō exposuerūt hunc psal. de illa captiuitate.lz multa in eo cōtenta possent de illa captiuitate exponi.vñ maioꝝ sp reuerentia salua ps̄.iste videt loq̄ ꝑncipaliter de afflictōe fideliū xp̄i ꝙ tyrannidē romanorū a tpe passionis xp̄i vsq̄ ad tps cōstantini cesaris. sub quo status eccie fuit in trāquillitate. ꝓut in hist oꝛijs ecclesiasticis largi⁹ cōtinet. vñ ps̄. ꝓuidens tācrebras ꝛ acerbas ꝓtinuas atq̄ diuturnas psecutōnes ꝓtra fideles xp̄i ꝓillo tpe insurgere.fecit hūc ps̄.circa qō quartodecimū fac̄. Nā ꝑmo quasi cōquerens vel saltē admirans de diuina iustitia inquantuz oues pascue xp̄i sic tradebat seu tradi ꝙ mittebat in manib⁹ infideliū.ꝛ spāliē ro māoꝝ alloquit deo .d. Vt q̄d de⁹ repulisti nos in finē.i.totaliter seu perpetuo nos repulis a tua ꝙ tectōe.in qua repulsione deus oñdebat se q̄i iratū super oues pascue sue.tō sequit. Irat⁹ ē furoꝛ tu⁹ sup oues pascue tue.vñ q̄uis tribulatōes ille seu psecutōes in bonuz spūale fideliū cedebāt.tñ fm hūanā apparētiā videbant fideles a deo repelli.ꝛ ꝫ eos furoꝛ dei icēdi. qō ē magna admiratōe dignū.cū fideles in ꝑmitiua eccia erant valde deuoti.ꝛ in amoꝛe dei feruētes.vt patz ex eoꝝ gestis ꝛ ex eoꝝ vitā. Dñ ꝓprie poterāt dici oues pascue xp̄i.nō sic ꝫ his q̄ in babylonica captiuitate existebāt.q̄ ꝙ maioꝛi pte idolatrabāt.vt pꝛz ꝙ mgr̄m historiaꝝ dicētē.q̄ oēs ibidē exāntes ꝓter socios danielis adoꝛauerūt statuā nabucho. ꝛ idē tenēt hebꝛeoꝝ doctoꝛes.vñ lz inter eos cēnt pauci simi iusti.nō ꝓp hoc totus ppl's potuit dici oues pascue xp̄i.qz qō modicū ē ꝙ nihilo reputat fm ꝑm. Cōsequēter scō allegat rōnē qua ad deū ptiere videt ꝓtegere seu liberare oues suas ꝑdictas ab hmōi psecutoꝛibus.ꝛ hoc ex memoꝛia patrū antiq̄rū q̄bus fideles xp̄i in fide succedūt.d. Memor esto cōgregatōis tue quā possedisti ab initio.hoc ē dicere a tpe antiquo quo fuit segregat⁹ ppl's dei a ceteꝛz natōib⁹ ad cultū diuinū.ꝛ sic ab eo possessus cōiter fuerī a deo ꝓtecti ꝛ liberati ab afflictōibus aduersantoꝛū ꝙ signa ꝛ ꝓdigia ꝑtim i tpibus in q̄bus leges diuinas obseruabāt.vt pꝛz ex decursu veteris testamenti ꝙ magna ꝑte.qō bꝛeuiter epilogans dicit. Redemisti virgam hereditatis tue.i.ꝙ virgā mosaicā ꝙ quā fuerūt multa ꝓdigia facta.redemisti hereditatē tuam a captiuitate egyptiaca. Et sequit. Et mōs syon in quo habitasti in eo. Ex quib⁹ allegat psal.vbi ꝑtermissis ꝑplurimis medijs de directōe ꝙ desertū ꝛ acq̄sitōe terre.facit mentōez de vltima quiete quā habuerūt qñ tēplū dei fuit circa montē syon edificatū.in quo dicit deus habitare.vt hr̄. iij.Reg. viij.ca.vñ dicit. Et mōs syon in quo habitasti in eo. ex q̄ bus allegat ps̄.ꝙ deus nō debuisset min⁹ ꝓtegere oues pascue sue.i.ppl'm acq̄sitōis noue legis q̄ cōgregatōem antiquā patrū. Cōsequēter tercio petit suppssionē romane supbie ex duob⁹. Primo ex hoc ꝙ tēplū deo dedicatū destruxerūt. Pꝛo quo sciendū ꝙ lz destructio ciuitatiz ꝛ templi secūdi ꝙ romanos fuit a deo oꝛdinata in vltōez occisionis xp̄i.vt pꝛz Dañ.ix.ca.ꝛ in alijs locis. romani tñ nō tendebāt ad illū finē.ꝫ vt iudeos debellarēt tāq̄ rebelles romano impio.qō manifeste pꝛz ex hoc ꝙ ita tyrā nice ꝛ crudeliter ꝓsecuti sunt discipulos xp̄i sicut ꝛ iudeos.vñ sicut ꝛ nabuch.lz in destructōe tēpli ꝑmi fuit executoꝛ diuie iustitie.vt hr̄ hiere.xxix.ca. tñ qz eius initio hoc nō ferebat.sed potius in ꝓpriā elatōem ꝛ supbiā. idcirco de hoc fuit culpabilis.ꝛ idē dicēdū est de romanis in destructōe templi secūdi.vñ circa hoc dicit. Iena manus tuas in supbiam eoꝝ.i.romanoꝝ ꝛc̄.vsq̄ ibi. Polluerūt tabernaculū nois tui. exponūt hi versus sicut in postilla.hoc excepto ꝙ ea q̄ in postilla applicant babylonijs circa destructōz templi ꝑmi applicent romanis respectu tēpli secūdi. Cōsequēter q̄rto dicit. Dixerī i corde suo ꝛc̄.in hoc versu ps̄.ponit scdam rōnē q̄ romani ꝓse-

quentes fideles xpi tpe supadicto erant digni pmitõne
diuia.eo.s.q ꝓpria intentio eoꝝ erat amouere gloriã no-
minis dei de terra.in qua pessima intentõe oẽs fere pue-
niebant.vñ cũ dicit. Dixerũt in corde suo.denotat q hoc
erat ex ꝓpria intentõe eoꝝ. Intentio.n.cõiter dicit esse in
corde. In hoc etiaz qõ dicit. Cognatio eoꝝ sit denotat q
oẽs senatores vel imperatores z alij eoꝝ psidentes erant
vnius intentõnis in hac psecutõe.z que sit illa intẽtio de
clarat.d. Quiescere faciamus dies festos dei a terra. Cir
ca qõ sciendũ q fideles xpi in pmitiua eccia vsq ad tps
Cõstantini pdictũ nõdũ pmittebant hre eccias seu tem-
pla sacra ad cultũ diuinũ publice dedicata.sicut in anti-
quo testamẽto erat templũ hierosolymitanũ dedicatum
ad hoc q cultus diuinus apud fideles cõsistebat totalit
in mentis tranquillitate z deuotõne.que sunt ꝓpria festa
in quibus deus fm aug.colit.qõ intendebãt romani a fi
delibus xpi amouere.z hoc est qõ dicit. Quiescere facia
mus oẽs dies festos dei a terra.sic q gloria nois dei ces-
saret in terra. Consequẽter quinto psal.in psona fideliũ sic
tribulatoꝝ dicit. Signa nra nõ vidimus.lz.n.in pmitiua
eccia tpe pdicto multa signa z miracula fiebant a deo p
apl'os z alios discipulos xpi ad fidei ꝯfirmatiõem.iuxta
illud Marci.xvj. Dño cooperante z sermonẽ cõfirmãte se
quentib⁹ signis. nõ tñ p illa signa tollebat vniuersalit p-
secutio xpianoꝝ.sicut i antiquo tpe p signa facta p moy-
sen fuit ppl's totaliter a captiuitate redemptus. ꝫ sp re-
manebat crudelitas psecutõis.vñ notanter dicit. Signa
nra nõ vidimus.nõ.n.dicit. signa nõ videmus.q multa
signa z miracula occurrebãt.sed dicit. signa nra.s. signa
que cõgregatio dei ab initio a deo possessa. de qua in pn
cipio psal.locutus fuerat.p que ppl's dei totaliter libera-
ret ab afflictõe.talia signa nõ vidimus in toto isto tpe.et
idem intelligit cũ dicit. Jam nõ est ꝓpheta z nos nõ co-
gnoscet amplius.s. ꝓpha talis.qui totuz ppl'm liberet ab
hmõi psecutõe. Cõsequẽter sexto repetit admiratõez seu
querelã suã in pncipio psal. ꝓpositã addens vel explicãs
querelã de diuturnitate hmõi psecutõis.z hoc cuz dicit.
Usquo deus improperabit inimicus. sil'r z declarãs q
hoc videbat redundare in dedecus diuini nois:z hoc cũ
dicit. Irritat aduersarius nomẽ tuũ in finẽ.sil'r dicit. Ut
quid auertis manũ tuã zc.exponat sicut in postilla. Cõ-
sequenter septimo allegat rõnez quare huic generationi
noue.s.fideliũ xpi.de qua loquit.deberet potius succur-
ri p diuinã potentiã z miam.z hoc cũ dicit. Deus autez
nr rex ante secula zc.q.d.lz idem deus z rex sit moderno
rũ z antiquoꝝ eiusdẽ virtutis z potentie tñ opatus est sa-
lutẽ in medio terre.q.d.tpibus nris opatus est salutẽ in-
carnatiõem z passionẽ in medio terre.i. in irl'm que dicit
ee in medio terre habitabilis.vñ ab hebreis dicit vmbili
cus mũdi. z iõ potius debuisset succurrere suis fidelib⁹
ꝫ ante ꝑsertim cũ eis pmisisset. Ego aũt vobiscũ suz vsq
in cõsummatõz seculi Math.vl. Que pmissio nõ fuit fa
cta antiqs sic absolute nisi sub cõditõe. Cõsequẽter octa-
uo allegat signa z ꝓdigia que fuerũt facta patrib⁹ tam in
redemptõe egyptiaca ꝫ in deductõe p desertũ . vt oñdat
q diuina potẽtia excedit ptãtem oim corpoꝝ in regione
actiuoꝝ z passiuoꝝ exñtiũ.z a fortioꝛi ptãtẽ tyrannoꝝ ex
cedit.vt ex hoc ꝯcludat q deus posset eos faciliter suppe-
rare.z hoc cũ dicit. Tu cõfirmasti in virtute tua mare zc
vsq ibi: Tuus est dies zc.z exponant illi versus sicut in
postilla. Cõsequẽter nono oñdit q diuina potentia nõ so
lũ se extendit ad transmutatõem horꝝ inferioꝝ. sed etiaz
ad creatõem celestiũ z terrestriũ corporꝝ.que quidẽ crea-
tio est i infinitũ maioris potẽtie ꝫ trãsmutatio vt est ma
nifestũ.z circa hoc dicit. Tuus est dies z tua est nox. vsq
ibi. Memor esto.exponãt sic in postilla. Cõsequẽter de-
cimo petit liberatõem ppli fideliũ.ex hoc q eoꝝ afflictio
redundabat in ꝓperiũ diuinũ.sicut etiã iam supra dixe-
rat.z hoc cũ dr. Memor esto hui⁹.inimicus impropera
bit dño z ppl's insipiẽs zc.exponant sicut in postilla. Cõ
sequẽter vndecimo petit liberatõem ppli fideliũ a roma
nis z eoꝝ sequacib⁹ ex hoc q illi.s.aduersarij erant bona
les.eo q carebãt cognitõe diuina.z fideles erãt cõfitẽtes
deo cõfessione vere fidei z laudis.z hoc cũ dicit. Ne tra-
das bestijs.s.romanis qui lz vt homines viuerent. bestie tñ
debent dici in cõpatõe fideliũ.vñ z Dañ.vij. monarchia
romanoꝝ in bestia quarta designat.homines aũt ꝓsueuerũt
in scriptura dici aie,pnt in postilla allegat. Et notãter di
cit. Vitas pauperũ tuoꝝ.q veri fideles xpi ꝓprie dici de-
bent pauper spũ Math.v.ca.ꝑsertim q tpe illo de q ps.
hic loquit.quo tpe pñt notari pauper simplr. eo q nihil
appropriabãt sibi sed vinebãt in cõi: Act.ij.ca, Cõsequẽ-
ter.xij.petit liberatõz ex pmissione diuia in nouo testõ.s.
de assistentia circa fideles vsq ad ꝯsummatõem seculi.,put
est allegatũ.vñ dicit. Respice in testm tuũ.s.nouũ. qõ est
ꝓprie tuũ.q cõfirmatũ in tuo sanguie.iuxta illud Zach.
ix. Tu aũt in sanguine testamẽti tui emisisti vinctos tu-
os zc.qõ ppl's existens in captiuitate babylonica nõ re-
cte potuisset dicere.s.respice in testm tuuz.q illa captiui-
tas fuit ordinata in vltõem testamenti dei. q irritũ fece-
rant Hiere.xj.ca. Et vt oñdat quantũ necessaria cẽt diui
na ꝓuidentia ad custodiã h⁹ testamẽti subiũgit. Quia re
pleti sunt q obscurati sunt terre domib⁹ iniqtatũ. hoc est
dicere.q illi qui sunt obscurati carẽtes.s.lumine gratie:
z fidei.z terrenis adherẽtes.s.romani repleti sunt domi-
bus iniquitatũ.s.q oia quecũq hñt ordinant in exercen
dã iniquitatẽ suã ꝑ diuulgatiõez diuini nois.z sic diuina
ꝓuidentia erat valde necessaria. Cõsequẽter tredecimo
petit hmõi liberatõem ex pterate xpi. que maxime i pau
peribus z hũilibus relucet.vt in psal. Vitas pauperũ sal
uas faciet.z hoc cũ dic. Ne auertat hũilis factus confusus
in illo.n.statu eccie.s.pmitiue ꝺ quo hic tractat.in ppto
fideliũ maxime vigebat hũilitas z pauptas. vt pz in eoꝝ
gestis. qui etiã expectabant z petebant laudare nomen
dñi glorioſe z publice.sicut fuit tpe cõstantini q eccias fe
cit edificari p orbẽ ad laudẽ diuini nois.z iõ dicit. Pau
per z inops laudabũt nomẽ tuũ . Cõsequẽter.xiiij.petit
vt supra allegans q ista cã erat dei potius q sua. vñ dic.
Exurge de⁹ z iudica cãm tuã.hoc est dicere. nõ peto vin
dictã seu vltõem sanguinis seruoꝝ tuoꝝ.sicut antiq pete
bant.vt in ps. Innotescat in gentib⁹ vltio sanguis suoꝝ
tuoꝝ.ꝫ peto vt iudices cãm tuã.s. blasphemiã tui nois.
vñ dicit. Memor esto improperioꝝ tuoꝝ z ne obliuiscã
ris voces inimicoꝝ tuoꝝ zc.inimici eñ.i. romani nõ cre
debãt q martiria sanctoꝝ cederẽt in magnã eoꝝ gloriam
ꝫ solum cõcludebãt ex hoc impotentiã dei.z hoc public
e asserebant.vnde sequit. Ne obliuiscaris voces inimi-
coꝝ tuoꝝ.ex quib⁹ vlterius sequebat q aduersarij neduz
nõ corrigerent.sed q eoꝝ peccata q ꝑcipue fundabantur
in supbia quotidie augerent.vñ supbia eoꝝ ascẽdit sp in
tantũ.n.creuerat romanoꝝ supbia vt quidam eoꝝ facie-
bant se adorari vt deos.vt ps de hadriano qui posuit sta
tuam suam in templo vt ibi adorarẽt.vbi deus cõsueue
rat adorari.in quo grauius vidẽt peccare ꝫ nabuchodo
nosoꝛ.qui seipm fecit in statua adorari.z hoc ꝓpter circũ
stantiã loci. Ex quib⁹ diligẽter cõsideratis ptz q ps. non
petit in hoc psal.exprẽssevindictã de aduersarijs.sed po
tius eoꝝ correctõem p suppssionẽ eoꝝ supbie. Unde cũ
incepit cõtra eos orare dixit . Plena manus tuas in sup-
biã eoꝝ.nõ in psonis eoꝝ sed in vicia. Sil'r in fine hui⁹ in
uit dicens. Supbia eoꝝ qui te oderunt.z est ꝓpri⁹ mo-
dus sanctoꝝ noui testamenti qui nõ mortẽ peccatoꝝ ꝫ
eoꝝ correctoꝛ desiderãt. Ꝺ fideles antiq testamẽti exprsse
petebãt vltoꝛ z vindictã corpalẽ Ꝺ babylonios. vt pz.i. in
ps. Sup flumina babylonis.vbi br. Filia babylõis mi-
sera.beat⁹ q retribuet tibi. qõ ad lr̃am intell'r de destruc-
tõe regis babylonis p ꝓphas.qõ fuit in penã destructõis
irl'm.z ẽ ꝓprius modus antiq̃rũ qbus a deo ꝑcipiebatur
interficere corpaliter omẽs chananeos z amalechitas z
hmõi.vt in.j.Reg.xv.ca.qõ nõ ptinet ad pfectõem stat⁹
sanctoꝝ noui testamẽti. Et ex hoc satis patet q materia
huius psal.intelligenda est vt supra.

In psal. Vt quid deus. Cū postil. inter ceteras expōnes eā que de captiuitate babylonica elegisset t optime applicasset bur. ex debili cā dicit eā irrōnabilē. Nam vt dicit: ꝓphe dicūt illā captiuitatē eē ex instissima t manifestissima cā. t allegat ad hoc multa loca ꝓphetarū. iō psalmista non potuit rōnabiliť cōqueri. d. Vt q̄d de⁹ dicit ad hoc rñdeo p̄ q ꝓphetis allegatis p burg. cōstetit cā illius captiuitatis. q̄a fuerūt cōtemporanei illoꝝ paruoꝝ reguꝝ pp quos captiuitas fuit inflicta. palpauerūt et captiuitatē ex ea cā p̄dixerunt. Dauid āt vel asaph solū in spū p̄uidebat captiuitatē nō cām cuius scirēt eā nō futurā sine cā. cām tñ in spē fortasse nō viderūt. Stat. n. mentē ꝓphe tangi de vno t nō de alio. ita dixit helizeus. iiij. Regū. iiij. Et dñs celauit hoca me ꝛc. Rñdeo scdo. q̄ dato q̄ viderint t cām t effectū in spū nō sequiť. igiť nō poterāt rōnabiliter orare p̄ liberatōe allegando ad id familiaritatē t amicitiā dei ad pplm illū añ hmōi peccata habitā. put exponit postil. Nec opter dici q̄ illa oratio hz formā querimonie. ſ potius admiratōis et desiderij. t in ea forma dixit angelus Zacha. j. Dñe de⁹ exercituū vsq̄quo tu non misereberis irlm t vrbiū iuda q̄bus iratus es. t ꝓpoca. vj. Talis forma ē. nō querimonie sanctoꝝ ſ desiderij fm ordinē iusticie complendi fm glo. q̄ dr ibi. Vsq̄quo dñe nō vindicas. Ps. lxxiiij.

Confitebimur tibi deus. Huic psal. p̄mittiť talis titulus ī hebreo. añ victoriā nō dispdas psal. asaph cantici. t in transla. biero. Victori nō dispdas ps̄. asaph cantici. t est eadē sntia vtrobiq̄ que talis ē. Iste est psal. cantici asaph ne dispdas. i. vt nō p captiuitatē dispdas pplm isrl. sicut fecisti in captiuitate babylonica. Sicut. n. psal. p̄cedens ē oratio asaph p liberatiōe pplī a dicta captiuitate. vt dictū est. ita iste psal. est descriptio pplī reuersi in terrā natiuitatis sue sub cyro rege. Q̄ aūt p̄mittiť ad victoriā vel victori fm translatōez biero. designat conatū leuitarū in decantatōe hui⁹ psal. vt frequēter supra dictū est. fm igiť hunc sensum psal. iste diuidiť i tres ptes. q̄ p̄mo describiť reuersoꝝ cōditio. scdo aduersariorū punitio ibi: Dixi iniq̄s. tercio p ambobus gr̄arūactio ibi: Ego aūt. Circa p̄imū dicit in psona pplī de captiuitate babylonica reuersi. a Cōfitebimur tibi de⁹. q̄ iuste nos captiuasti p peccatis nr̄is. b Cōfitebimur. q̄ misericorditer nos reuocasti. c Et inuocabimus nomē tuum. ista duo cōfitendo. vñ dicit Neemie. ix. c. de reuersis a captiuitate babylonica. Quater in die t quater in nocte cōfitebant. t orabant in p̄fessione t orōne. de nocte cōfitētes dei iusticiā. t de die eius miam. fm illud psal. xlj. In die mādauit dñs miam suā: t nocte canticū eius. d Narrabimus mira. tua. hoc dr̄ in psona pplī q̄ narrabat mirabilia dei. q̄bus deus patres eoꝝ liberauerat de egyptiaca captiuitate. t ipos de captiuitate babylonica. e Cum accepero tps ego iusticias iudicabo. Ha. sa cōiungit hanc lr̄am cū p̄cedente. d. q̄ est verbū pplī israel. t est sensus. Cū accepero tps. ſ. festiuū. ego iusticias iudicabo. i. laudes tuas narrabo. nō sicut gentiles q̄ in vanitatib⁹ t idoloticis expēdūt festos dies. Sz q̄ iudicare nō inuenitur dictū in sacra scriptura p narratōe laudis. iō aliter dicit a doctoribꝰ nr̄is. ſ. q̄ ꝓpheta mutat hic psonā. t loquiť in psona dei dicentis. e Cū acce. tps. i. cū venerit tps dispositū fm ordinē sapie mee. q̄d expectať in oibus opib⁹ diuinis. f Ego iusticias iudicabo. i. snias iusticie ponā in effectu iustos de afflictiōib⁹ liberādo. t ipios punie do. g Liquefacta est terra. ſ. israel. h Et oēs q̄ habitant ea. q̄ sicut virtute ignis metalla resoluūť t liquescūt. sic terra iudee t habitantes in ea. t eoruť edificia p incendiū a chaldeis fuerunt destructa. i Ego cōfir. co. eius. in reuersione de captiuitate. t vocanť hic colūne terre israel zorobabel iesuſ filius iosedech esdras nemias aggeus t zacharias ꝓphete. t certi q̄ cōfirmauerūt corda pplī ad recti ficatiōem tēpli t ciuitatis. k Dixi. Hic p̄ñr describiť aduersantiū punitio. q̄ babylonij q̄ filios isrl captiuauerāt p psas t medos fuerūt debellati t destructi. vt hr̄ Dañ. v. t q̄tū ad hoc dicit in psona dei. k Dixi. cuius dicere est facere fm illud psal. xxxij. Dixit t facta sunt. l Iniquis. i. babylonijs.

Nolite extollere in altū cornu vr̄m: p nolite loqui aduersus deū q iniquitatez. Quia neq̄ ab oriente neq̄ ab occidente neq̄ a desertis montibus r q̄m deus iudex est. Hunc ſ humiliat et hunc exaltat: q̄a t calix manu dñi vini meri v plenus mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc: veruntñ x fex eius non est exinanita: y bibent oēs peccatores tre z Ego aūt annūciabo in sa b cula. Et cornua oīm peccatorum confringam: et exaltabuntur cornua iusti.

m Nolite iniq̄ agere. q̄ abstulit eis p̄tātem exercendi vltra suam nequitiam. n Et delinquētibus nolite exaltare cornu. i. p̄tātem regiam. quia ad medos t psas transtulit eam Dañ. v. o Nolite extollere in altū ꝛc. repetitio est eiusdē ad maiorem confirmatōem.

p Nolite loqui aduersus ꝛc. in hoc tangitur causa delectionis potentie babylonis. q̄ cōtra deū blasphemias loquebaťr. vt dictū est in psal. p̄cedenti. q Quia neq̄ ab oriente ꝛc. i. ex nulla p̄te poteris diuinū iudiciū effugere. iō subdiť. r Qm̄ deus iudex est. qui est p̄sens vbiq̄ p essentiā potentiā t p̄sentiam fm q̄ dicit infra psal. cxxxviij. Si ascendero in celū tu illic es. si descēdero ad infernū ades ꝛc. s Hunc humiliat. euz ejiciens a sua p̄tāte. t Et hunc exaltat. a statu humilitatis paupe. t hoc facit de quolibet p̄ sua volūtate. t hoc patet in rege babylonis quē deiecit p cyrū quem a statu miserabili ad monarchiam p̄duxit. Qm̄ em̄ fuit natus de filia regis astragis fuit in nemore expositus feris t auibus deuorand⁹: sed diuina virtute fuit saluatus. t postea ad monarchiaꝝ exaltatus. put plenius dicit in scolastica hystoria super Dañ. Et cā efficiens dicte deiectionis supbiaꝝ a sublimitate subdiť cum dicit. v Quia calix in manu dñi. per calicē in scriptura intelligiť pena a deo inflicta vt infligē da. vñ hr̄. ſ. psal. x. Pluit sup pctōres laqueos ignis sulphur t spūs procellarū ps calicis eoꝝ. x Vini meri. i. puri sine aqua. t in hebreo hr̄ Vini fortis. y Plenus mixto. i. in calice cū vino forti mixta est aliqua spēs fortificatiua t inebriatiua sicut solet fieri in clareto. oia ista dicunt ad designandū acerbitatē vltionis diuine. z Et inclinauit. ſ. calicē suū. a Ex hoc in hoc. ad inebriandū vnū pplm post aliū puniēdo pctōres successiue fm ordinē sue iusticie. sicut punuit iudeos p babylonios. t postea babylonios p medos t psas. t postea medos t persas p grecos: t grecos p romanos. b Verūtamē fex eius nō est exinanita. i. fundus in q̄ feces resident calicis nō est euacuatus. q̄ sp in deo remanet virtus ad puniendum peccatores. iō subdiť. Bibent oēs peccatores terre. a Ego autē. Hic vltimo ponit gratiarūactio p populi liberatōe. t aduersariorū punitōe cū dr̄. Ego aūt annūciabo. ſ. dei virtutē t laudē. b In seculū. q̄ psal. iste a tpe asaph vsq̄ nūc decantatus est ad laudē dei. t adhuc decantabiť. iō subditur.

c Can. deo iacob. Iz ei sit deꝰ oim ꝓ creationē. ōz tū deus iacob spālit. eo ꝙ ppl's isrl' descendēs a iacob susceperat dei legē. nō alij ppli. vñ ōz. j. pſ. cxlvij. Qui ānunciat verbū suū iacob. iusticias ꝛ iudicia sua isrl'. Nō fecit taliter omni nationi ꝛc. d Et oia cornua. i. supbias ꝛ ptātes.

e Peccatorū cōfrigā. i. cōfrigenda denūcō ꝓ ptāte diuinā vel alit pōt dici ꝙ ꝓpheta ꝑ mutat mōdū loquēdi. qz ꝓꝛ dicebat in ꝑsona ꝓpria. Ego aūt annunciabo ꝛc. ꝛ ōnr trāsit sine ō scēdit ad loq̄ndū i ꝑsona dei. d. Dia cornua pctōꝝ ꝓfrigā. qz deꝰ fecit de pctōribꝰ vidictā. ꝛ transitꝰ talis frequēt fit in ꝓphetis. ꝛ in illis maxime q̄ metrice scripserūt. q̄les fuerūt illi q̄ pſ. fecerūt.

f Et exaltabūt cornua iusti. i. xpi q̄ ōz anthonomatice ūtus. eo ꝙ iustificat alios. ſm ꝙ ōz Esa. liij. In scia sua iustificabit ipse seruus meus multos. ꝛ iniquitates ipsoꝝ ipe portabit. In resurrectione aūt xpi exaltata fuerūt ei cornua. ꝓpt qō dixit tunc Natū. vlt. Data est mihi oīs ptās in celo ꝛ in terra. ꝓpt qō sanctus Zacharias noiauit xpm cornu Luce. j. Erexit nobis cornu salutis in domo dauid pueri sui. Xps em descendit de dauid ſm carnem Ro. j. Qui factus est ei ex semine dauid ſm carnē Nō ralit pōt exponi pſ. iste de quolibet vere penitente. qui egressus de captiuitate peccati confitet deo iusticiā ꝛ eius miam ꝛ ptātē demonū cōtēnit. ꝛ deo grās agit.

In pſ. lxxxiij. Confitebimur. vbi ōz in postilla. Cū accepero tps ꝛc. Additio.

q Quidā expositores nostri intelligūt hec verba. scz cū accepero tps ꝛc. a filio dei dicta ān carnis assūptionē. vt sic sensus. Cū ego. q̄ sum eternꝰ accepero tps. i. fuero factus hō tpaliter. tunc iusticiā iudicabo. iuxta illud Joh. v. c. Omne iudiciū dedit pater filio. ꝛ sic cū ōz Liquefacta est terra ꝛc. intelligit a soliditate virtutuz. eo ꝙ oēs fere leprosi erant in peccato ān aduentū xpi. ꝗ dic. Ego cōfirmaui cōlūnas eius. i. apl'os ꝛ correspondenter ad istū sensū pñt exponi tā p̄cedentia q̄ sequēcia.

In eodē pſ. vbi ōz in postilla. Quia neq; ab oriente. Additio.

t Tendendū e quō intelligantur ista verba. Neq; a desertis montibꝰ. qz nō vident cōrndere huic qō ꝓmittitur. nec ab oriente neq; ab occidente. potius em debuisset dicere. Nec ab aq̄lone ꝛ mari. sicut cōsueuit scriptura loqui. cū de q̄tuor ptibus mundi agit. vt in plurimis locis. Sz ad hoc ꝓpius intellectū sciendū ꝙ ſm astronomos terra habitabilis se extendit ab oriente in occidentē. sic ꝙ cōtinet cētū. lxxx. gradus. q̄ est medietas totius orbis terre. ꝛ hec distantia q̄ ē ab oriente terre vsq; ad occidentē ōz longitudo terre. latitudo em terre habitabilis. q̄ cōsiderat ab aquilone ad austrū nō ē tante distantie. qz nō occupat nisi. lxvj. gradꝰ fere. vñ totū residuuz tam ex ꝑte aquilonari q̄ australi ſūt deserta loca. ꝓut philosophi ꝛ astronomi de hoc loquentes tam rōnibus q̄ inuestigationibꝰ demōstrant. Hñ igit psalmista volens quatuor ptes mundi notare nominauit ꝑtem orientalē ꝛ occidentalē sub ꝓprijs noibus. eo ꝙ ab oriente in occidentē se extendit habitatio humana. q̄ ꝑtē aquilonarē ꝛ australē nominauit desertos mōtes. qz subtracta ꝑte habitabili in latitudie terre ex vtraq; ꝑte remanent magna loca deserta. in quibꝰ verisiſr sunt mōtes ꝛc.

In eodē pſ. lxxiij. vbi ōz in postilla. Vini meri.

v Vi translatio nostra hz. Meri in hebraico hr q̄dā dictio q̄ magis sonat spissum vel lutosum. qō q̄dam hebreorū sic exponunt. ꝙ in hoc calice. ſ. vltionis diuine est vinum lutosum ꝛ spissum. qō generat in fundo multas feces sic ꝙ de inferiori ꝑte vbi sunt feces bibunt peccatores grauissimi. ꝛ de supplicio bibunt. alij q̄ nō tā grauiter peccarunt. ꝛ hoc ad designandū ꝙ seruatur ꝓportio diuine iusticie circa punitionē transgressoꝝ.

Notus in iudea deꝰ. Huic pſ. ꝓ- mittit talis ti. in hebreo. Ad victoriā in organis pſ. asaph cantici. ꝛ in translatione Hiero. Victori in carminibus pſ. asaph cāticī ꝛ ptz snia vtriusq; tituli ex dictis supra pſ. liij. De makia ät huius pſ. dicit Rasa. ꝙ asaph ꝓuidens in spū afflictionē regni iude ꝑ sennacherib tpe ezebie. ꝛ eius pcussionē a deo. ſm

a culum cantabo deo iacob
b Et oia cornua pctōꝝ ꝓfrin
c gā: ꝛ exaltabūt cornua iusti
d Victori in carminibꝰ
e ad assyrios pſ. Asaph cā
f tici. lxxv.
a Notꝰ in iudea deꝰ i isrl'
b magnū nomē eiꝰ. Et
c factꝰ ē i pace locꝰ eiꝰ ꝛ hita
d tio eiꝰ in syon. Ibi ꝓfregit
e potētias. arcū scutū gladi
f uz ꝛ bellū. Illuminans tu
g mirabiliter a montibꝰ eternis
h turbati sūt oēs insipiētes
i corde. Dormierūt somnū
k suū ꝛ nihil inuenerūt oīes

q̄ habet. liij. Regū. xix. q̄ angelꝰ dñi percussit in castris assyriorū. clxxxv. milia. qō videns sennacherib fugit cōfusus ad terrā suā ꝛ ibi fuit occisus a filijs suis. vt hr ibidē. fecit etiā de hoc pſ. istum. ꝛ huic dicto concordant plures doctores ꝛ expositores catholici. ꝓpter qō intendo illud sequi. igit ſm hoc pſ iste diuiditur in tres ptes. qz primo ō scribitur rrgni iude conditio. secūdo sennacherib deiectio ibi. Ibi confregit. tertio gratiarū actio. ibi. Cū cogitasō hominis. Circa primū sciendum ꝙ in regno iudee metropolis erat hirl'm in qua erat templū. ꝓpter qō vigebat ibi diuinus cultus ꝛ scia legis ꝛ ꝓphetarū. ꝛ hoc est qō ōz.

a Notus in iudea deus. non sic aūt in alijs terris vbi ñ vigebat verus dei cultus. nec scia legis ꝛ ꝓphetarū.

b In isrl' magnū nomen eius. hoc est nomen dñi tetragramaton. qō est ꝓpriatum altissimo creatori. in quo nomine sacerdotes in templo benedicebant ppl'm.

c Et factus est in pace. i. in tempore pacis. d Locus eius. i. templum in quo habitat deus ꝑ spālem effectum: dando ei responsa sup ꝓpiciatoriū. hoc enim templū fuit edificatum tpe salomonis. qui ꝓpter hoc nominatꝰ fuit salomon. i. pacificus. qz maxima pax fuit in regno iudee temporibꝰ eius. vt hr. iij. Regū. e Et habitatio eius in syon. qz templū fuit edificatū in illa ꝑte ciuitatis hirl'm. vbi erat mons syon. f Ibi confregit. Hic ꝓpr describitur ipsius sennacherib deiectio. eo ꝙ volebat destruere ciuitatem hirl'm. ꝛ templū in ea edificatū cultui diuino deputatum. ꝛ hoc est qō ōz. f Ibi confregit. ſ. deus.

g Potentias. i. bellatores exercitus sennacherib.

h Arcum scutum ꝛc. i. oia instrumenta bellica qz interfectis bellatoribus arma bellica ad nihilum valebāt vltra ipsi sennacherib. ꝓpt qō fuit territus ꝛ confusus. vt ꝑ dictū est. i Illuminans tu mirabiliter montibus eternis. montes eterni dicūtur angeli q̄ sunt imortales qz ministerio angelico facta ē exercit' sennacherib ꝓstratio. ꝛ factū est mirabilit. qz corpa eorū redacta fuerūt i cineres. vestibꝰ eoꝝ ꝛ armis remanentibus illesis. ita ꝙ ezechias ꝛ viri sui sine difficultate aliqus poterant colligere arma ꝛ spolia. ꝛ per hoc illuminati sunt in cognitione diuine virtutis. In hebreo habetur. De montibus rapie. ꝛ in translatione Hiero. A montibus captiuitas. ꝛ tunc referendū est ad montem syon. ꝛ montem mortā. vbi tēplū erat fundatū. hz sennacherib intendebat spoliare ꝛ captiuare habitantes in eo. sed sacrificijs ꝛ orationibus ibi factis ordinatione dei pcussit angelus castra assyriorum. vt ꝑdictū est. ꝛ sic accidit cōtrariū.

k Turbati sr oīes insipientes corde. i. bellatores sennacherib. q̄ erant adhuc idolatre. ꝛ sic insipientes de deo verā noticiā nō hñtes. l Dormierūt som. su. dormitione mortis. ſm qō ōz Joh. xj. Lazarus amicus nr dormit. i. mortuꝰ ē vt ibidē subdit. m Et nihil inue. oīes viri ꝛc. qz bellatores sennacherib multas diuit as ꝑ bella acquisierant q̄s ibidem dimiserūt. qz mortui nihil potuerunt ibi hre ꝛ illi pauci viri qui ibi remanserant ita repēte fu-

gerũt cũ sennacherib q nihil potuerũt de ill' secũ portare
u Ab increpatiõe tua dei iacob dormitauerũt. i. mortui
sũt nõ morte naturali. ꝫ tua virtute fm ordinẽ iusticie tue
d Qui ascẽdit. eqs. i. eqtes exercit⁹ sẽnacherib. p Tu
terribilis es. in iudicijs tuis. q Et qs resistet tibi. q. d.
nullus. cuz infinita
sit tua virt⁹. r
Extunc ira tua. i. sta
ti cũ decreuerit pu-
nitionẽ alicui⁹. pce-
dit in effectu fm mo
dũ tue iusticie vel sen
tentie. s De celo
auditũ fecisti iudici
um q punitionẽ sẽ-
nacherib et exercit⁹
eius deus nũciauit
esaie. t esaias ezechie
vt hr̃. iiij. Reguꝫ. xix.
t Terra tremuit. i.
habitãtes i terra iu-
da p timore tremuerũt ex aduentu sennacherib ꝫ eos.
v Et quieuit. q audientes peussionẽ sui exercit⁹ t fugã
eius. in securitate quieuerũt. io subdit x Cũ exurgeret
in iudicio deus. i. ad faciendũ vindictã de sennacherib et
exercitu ei⁹. y Vt saluos faceret ꝛc. i. ezechiã t ppm
eius. z Qm cogitatio hois. Hic vltimo ponit gratiarũ-
actio p ppli liberatiõe t supborũ punitiõe cũ dr. Qm co
gitatio hois. i. ezechie rõabilit viuẽtis t ppli sui. a Cõ
fitebit tibi. confessione laudis p sua liberatione mirabili
b Et reli. cogi. ꝛc. reliquie cogitatiõis dicunt hic memo
rie de illo facto. q ezechias t ppls suus nõ solũ egerũt gra
tias deo semel. s. qñ liberati fuerũt. sed etiã postea qñ istõ
bñficiũ occurrebat memorie eor̃. ꝓpter qõ in ve. testa. fue
rũt aliqua festa annuatim ordinata ad beneficia diuia re-
colenda. sicut festũ pasche p exitu de egypto. t festũ pen
thecostes p datione legis. t sic de alijs. t sic in no. testa.
de natiuitate xpi t eius resurrectione t ascensione. t consi
bus translatio Hiero. hz sic. Quia meror hois cõfitebit
tibi reliquijs meroris accingeris. qõ sic põt exponi. Qr
meror hois. s. ezechie t populi sui qui fuerũt i meroꝛe po
siti p verbis t lris blaphematorijs cõtra deũ. ipsius sen-
nacherib t nũciorũ ei⁹. vt hr̃. iiij. reg. xix. Cõfitebit tibi. qr
tunc ezechias orauit dñm cõfidens q p peccatz suis po
puli talia contigissent. Reliquijs meroris accingeris. qr
postꝫ ezechias ex meroꝛe sciderat vestimenta sua t idu
tus fuerat sacco. vt habet ibidẽ. Ascendit in domũ dñi. t
expandit illas lras blasphematorias coꝛã altari dñi qsi ac
cingens illud. In hebreo aũt sic habet. Qm ira hois cõ-
fitebitur tibi t reliquias ire cinges vel retinebis. t expõit
Ra. sa. sic. Qm ira hois. i. sennacherib. q irat⁹ ꝑtra regnũ
iude volebat illud destruẽ. Cõfitebit tibi. i. erit occasio ti
bi cõfitendi cõfessione laudis. qr ppls a psecutione ei⁹ libe
rat⁹ habuit maiorẽ occasionẽ gratias agendi deo. t se oc
cupando in diuinis laudib⁹. Et reliqas ire cinges vel re-
tinebis. qõ exponit Ra. sa. de regib⁹ psequentib⁹ ppm is
rael. q qñ videbãt liberationẽ eius mirabilẽ retinebãtur
ab ira. t cõuertebãt ad dei laudẽ. sicut nabuchodonosoꝛ
ex ira fecit proijci tres pueros in caminum ignis. ꝫ quã
do vidit liberationẽ eoꝝ mirabilẽ. fuit cõuersus in man
suetudinẽ deũ laudans t dicẽs. Hñdict⁹ de⁹ eoꝝ sidrach
vicz misac t abdenago. ꝫ qr sennacherib ex liberatiõe eze
chie t ppli isrl̃ mirabili nõ legit conuersus ad dei laudez.
ꝫ magis ad oppositũ. qr fugiens ad terrã suã adoꝛauit in
templo vesrac deũ suũ. vt hr̃. iiij. Reg. xix. Iõ alit expõit
ista lra. Et reliqas ire cinges vl retinebis. qr sẽnacherib fugi
ens t irã ꝯ iudeã retinẽs cogitabat si posset iterũ exercitũ
cõgregare ad destructionẽ iudee. sed fuit impedit⁹ a deo
ex c⁹ ordinatione filij sui adramelech t sirasar occiderunt
eũ. vt hr̃ ibidẽ. Consequẽter ꝓpheta inuitat ppm suũ ad
dei laudẽ dicens. c Vouete t reddite dño. i. vota que

viri diuitias ꝛ in manib⁹ suis
n Ab increpatõne tua deus
o Iacob dormitauerũt q ascẽ
p q dert eqs Tu tribil es t qs
r resistet tibi extunc ira tua.
s t Be celo auditũ fecisti iudi
v ciũ terra tremuit t quieuit
x Cũ exurgeret i iudiciũ de⁹
y vt saluos faceret oẽs man
z suetos terre Qm cogitatõ

a hois cõfitebit tibi. t reli-
quie cogitatiõis diẽ festũ
c agẽt tibi. Vouete t reddi
te dño deo vr̃o. oẽs q i cir
e cuitu ei⁹ afferti mũera Ter
f ribili t ei q aufert spm pri-
g cipũ: terribili apud reges
terre.

Victori sup iditũ psal.
asaph. lxxvj.

fecistis vt liberaremini a sennacherib pfectione reddite
exquo estis liberati. qr displicet infidelis ꝓmissio Eccls.
v. d Oms qui in circuitu ei⁹. i. de tota terra iudee q ei i
circuitu hirl̃z trpli. e Offertis munera tribili. i. deo q
terribile iudiciũ fecit de sennacherib t exercitu ei⁹. In he
breo t in translatiõe
Hiero. li terribili est
finis h⁹ versus. t ver
sus sequens incipit
ibi. Et ei qui aufert
spm principũ vbi red
ditur rõ quare deus
dr terribil' in fine pre
cedentis versus. t ẽ
sensus continuãdo
ad lram pcedentem
e Offertis munera
terribili. t ei t p id ẽ
f Et q aufert spiri-
tu principũ. i. vitã eo-
rũ. sicut dictũ est de
sennacherib t principibus sui exercitus. g Terribili
apud reges terre. qr alij reges audientes punitionẽ sen-
nacherib deũ isrl̃ timuerũt. Mozaliter põt exponi pñ.
iste de qualibet cõitate fideli seu psona singulari. q de. af-
flictiõe magna corpali tpali vel spuali a deo magnifice li-
beratur. t ex hoc ad dei laudẽ dñote excitat.

In pñs. lxxv. Not⁹ i iudea de⁹. vbi dr in postilla In he-
breo hr. De montib⁹ t rapinis. Additio.

In hoc loco lra hebraica hz vocabula diuersimodo
interptabilia. sicut in multis alijs locis ꝫ vn⁹ mo
dus intelligẽdi ꝓpinquior talis est. Terribilis es
tu mirabiliter ꝫ montes ferarũ. i. rapacium animaliũ. t est
sensus q sicut homines cõsueruerũt terreri a montibus i q
bus fere habitant. sic fuit magis territ⁹ sennacherib. t illi
qui cum eo remansi erũt a deo inferente illã plagã terri-
bilẽ. vñ sequit. Turbati sunt oẽs insipientes corde.

Pñs. lxxvj.

Voce mea ad dñm clamaui. Ad victoriã
Huic pñs. ꝓmittit talis tt. in hebreo. Ad victoriã
sup iditũ ipi asaph pñs. t in translatione Hiero.
Victori sup iditũ pñs. asaph. t ẽ eadẽ smia in vtroqꝫ. vt pz
ex supra dictis in plurib⁹ locis. Dicũt aũt aliqui. seqntes
in hoc opinionẽ Aug. dicentes q dñs q fecit oẽs pñs. p p-
cũ fuit in principio h⁹ libri diffusius fecit hunc pñs. p p-
secutorib⁹ qs sustinuit a saule t absalon filio suo. ꝫ istõ
dictũ ẽ qõ in tit. dr Pñs. asaph. ppt qõ isti refugiũt ad int
ptationẽ nois dicentes q asaph interptat transiliens. dõ
aũt in hoc pñs. instruit calcantes tribulatiões h⁹ vite p vir
tutẽ fortitudinis. t transilientes ad deũ p cõfidentiã in ipo
sicut ipe in psecutione saulis t absalon filij sui. Sup idi-
tũ. q p fuit cantat⁹ pñs. iste p eũ. ꝫ ista expositio prima fa
cie videt extorta. ꝓpter qõ Ra. sa. dicit q asaph fecit hunc
pñs. q habuit spm ꝓpheticũ. vt dictũ ẽ. t sic puidit tribula
tionẽ in q modo sunt iudei p romanos factã de qua fecit
hũc pñs. orans p liberatione ppli isrl̃ ab ista captiuitate a
qua ipse t alij iudei expectant liberari p regẽ messiã ven-
turũ. t sic dr in hoc tit. pñs. asaph. i. fact⁹ ab ipo asaph. Su
per iditũ. dicens q iditũ nõ est hic nomen ꝓpriumvnius
cantoris. put accipitur. s. Paral. xxv. ꝫ est nomen appel
latiuũ t significat leges in plurali fm ꝓprietatem chalda
ici sermonis q vtuntur frequenter ꝓpbete. t maxime in
hoc libro pñs. t p leges intelligunt hic diuine scie. quib⁹
decreuit ppm isrl̃ affligi p romanos fm ordinẽ sue insti-
cie. qr frequent in sacra scriptura lex accipit p sententia q
per legem profert. Expositõ aũt ista q̃tum ad aliquid est
falsa. s. q xps sit venturus. t iudeos p orbem dispersos in
hierusalem congregaturus. propter quod aliter est expo
nendus iste titul⁹. scilicet q asaph in spiritu preuidit ca-
ptiuitatem babylonicam futuram. ꝓpter peccata malor
i iudeorum. vt patet. iiij. Reg. in fine. t eam terminandã
per orationes bonorum virorũ. scilicet danielis. vt patet

Dañ.ix.r Ezech.r aliorū sanctor illius tpis. r fm leges sue sapie r iusticie.q̄ p iditū signant.r sic fecit hūc ps̄.de futuritione hr captiuitat̄ r eius terminatōe. Scōm hoc igit̄ ps̄.iste diuidit̄ in duas ptes.qr asaph primo ꝓponit intentū.secundo declarat ꝓpositū.ibi. In die tribulationis. Circa primū dicit in psona ꝓpria et sanctor futuri erant in captiuitate babylonica.d. a Voce mea ad dñm clamaui.qr ipse orauit ꝓ liberatione illius captiuitat̄ futurę. r sic sancti q̄ fuerūt tēpore captiuitatis.s. hiere.r ezechiel dani el.r ceteri ꝓ eodem orauerūt. b Et iradit mihi. qr a deo exauditi fuerunt.captiuitas em illa fuit liberata in fine. lxx. annor fm cōe dictū fm hebreos in fine quinq̄gitaduorū annor c In die. Hic pr̄ter declarat ꝓpositū.r p q̄tū ad pdictorū sanctor orōnē.scōo q̄tū ad ppli liberationē.ibi. Memor fuit. Prima in duas.qr primo ponit orō sanctorū deuota.scōo eor afflictio ex fragilitate humana.ibi. Nunquid ineternū. Circa primū in psona sanctor ꝓ liberatiōe depcantiū dr. c In die tribu. mee.i.tpe captiuitat̄ babylonice d Deū exqui.i.diligēt q̄siui miam ei ꝓ deuota orōne.ideo subdit e Manib⁹ meis.s.ad deū extēsis. f Nocte.i.tribulatōis tpe.qō p noctē ōsignat̄ g Cōtra eū.s.versus hierl'm vbi dicebat̄ habitatio dei. ꝓpter templū qō fuerat ibi. ꝓpt qō iudei extra terrā ꝓmissionis in captiuitate positi versa facie contra hierl'm adorabant vt habeb̄t Dañ.vj.r.iij. Regū.viij. h Et nō sum decept⁹.qr secut⁹ est finaliter orōnis effect⁹ s.liberatio populi p cyrū regē ps̄arū.vt hr̄ Esdre.j.r.ij. Paralip̄.vlti. in translatione Hiero.habet. Manus mea nocte extendit̄ scz in oratione tribulationis tpe.r non quiescit .qr sancti orabant ꝓ liberatione ppli q̄si continue. i Renuit cōsolari aia mea.s. in corpalibus delectationibus.a qui bus sancti tunc se abstinebant.vt dei misericordiam faciliꝰ impetrarent.vñ dr Dañ.x. In diebus illis ego dani el lugebam triū hebdomadarū diebus panē desiderabilē nō comedi ꝛc.r hiere.dixit Baruth Hiere. xlv. Ecce q̄s edificaui ego destruo.s.ppl'm meū isrl'.sequit̄ ibi. Et tu q̄rris tibi grandia.q.d.non debes querere captiuitatis tempore ppli dñi. k Memor fui ꝛc.qr in talibus afflictiōibus deus respicit sanctos suos.visitans eos spūalib⁹ consolationibus. l Et exercitatus sum.i.in diuinis laudibus. m Et defecit spūs meus.qr aliq̄n homines deuoti ex feruenti deuotione rapiuntur a sensibus.r sic deficit spūs q̄tum ad vsum actualem exteriorum sensuum. Sic tra. Hiero.sic habet. Recordans dei conturbabar.loquebar r deficiebat spūs meus.r eadem sntia est in hebreo. q̄ sic pōt exponi. Recordans dei.i.diuinorum būficiorū erga ppl'm isrl'. Conturbabar ex offensa eius contra deum. ex qua merui captiuari. Loquebar.conferendo diuinaz bonitatem ad ppli ingratitudinem et econuerso.r deficiebat spūs meus.p nimia admiratione.r loquit̄ ꝓpheta i psona ꝓpria pūidens ista.r in psona iustorū in captiuitate babylonica detētorū n Anticipauerūt vigilias oculi mei.s.excitatus a somno aperui oculos meos añ vigilias.i.antеq̄ esset tps surgendi ad matutinū.r ad dicendū laudes diuinas de nocte.fm modum consuetū.sic ei faciunt homines deuotione feruentes.qr surgent ante alios ad orandum. o Turbatus sum.de ira dei excitata

a Voce mea ad dñm clamaui voce mea ad deb uz r intendit mihi. In die tric bulationis mee deū exquisiui manib⁹ meis nocte contra eū. r non sum deceptd Renuit cōsolari aia mea. memor fui dei r delectat⁹ sū r exercitatus sum r defecit spūs me⁹. Anticipauerūt vigilias ocli mei turbat⁹ sum r nō sum locut⁹. Cogitaui dies antiq̄s r annos eternos in mente habui. Et meditat⁹ sū nocte cum corde meo r exercitabar r scopebam spūm meuz Nunq̄d ineternū proiiciet deus. aut non apponat vt complacitior sit adhuc Aut in finē misericordiaz suā abscidet.a generatiōe in generationē. Aut obliuiscetur misereri deus aut continebit in ira sua misericordias suas . Et dixi nūc cepi. hc mutatio dextere excelsi. Memor fui operū ꝓpter declarat ꝓpositū.r p q̄tū ad ppli liberationē.ibi. Memor fuit. Prima in duas.qr primo ponit orō sanctorū deuota.scōo eor afflictio ex fragilitate humana.ibi. Nunquid ineternū. Circa primū in psona sanctor ꝓ liberatiōe depcantiū dr. c In die tribu. mee.i.tpe captiuitat̄ babylonice d Deū exqui.i.diligēt q̄siui miam ei ꝓ deuota orōne.ideo subdit e Manib⁹ meis.s.ad deū extēsis. f Nocte.i.tribulatōis tpe.qō p noctē ōsignat̄ g Cōtra eū.s.versus hierl'm vbi dicebat̄ habitatio dei. ꝓpter templū qō fuerat ibi. ꝓpt qō iudei extra terrā ꝓmissionis in captiuitate positi versa facie contra hierl'm adorabant vt habeb̄t Dañ.vj.r.iij. Regū.viij. h Et nō sum decept⁹.qr secut⁹ est finaliter orōnis effect⁹ s.liberatio populi p cyrū regē ps̄arū.vt hr̄ Esdre.j.r.ij. Paralip̄.vlti. in translatione Hiero.habet. Manus mea nocte extendit̄ scz in oratione tribulationis tpe.r non quiescit .qr sancti orabant ꝓ liberatione ppli q̄si continue. i Renuit cōsolari aia mea.s. in corpalibus delectationibus.a qui bus sancti tunc se abstinebant.vt dei misericordiam faciliꝰ impetrarent.vñ dr Dañ.x. In diebus illis ego dani el lugebam triū hebdomadarū diebus panē desiderabilē nō comedi ꝛc.r hiere.dixit Baruth Hiere. xlv. Ecce q̄s edificaui ego destruo.s.ppl'm meū isrl'.sequit̄ ibi. Et tu q̄rris tibi grandia.q.d.non debes querere captiuitatis tempore ppli dñi. k Memor fui ꝛc.qr in talibus afflictiōibus deus respicit sanctos suos.visitans eos spūalib⁹ consolationibus. l Et exercitatus sum.i.in diuinis laudibus. m Et defecit spūs meus.qr aliq̄n homines deuoti ex feruenti deuotione rapiuntur a sensibus.r sic deficit spūs q̄tum ad vsum actualem exteriorum sensuum. Sic tra. Hiero.sic habet. Recordans dei conturbabar.loquebar r deficiebat spūs meus.r eadem sntia est in hebreo. q̄ sic pōt exponi. Recordans dei.i.diuinorum būficiorū erga ppl'm isrl'. Conturbabar ex offensa eius contra deum. ex qua merui captiuari. Loquebar.conferendo diuinaz bonitatem ad ppli ingratitudinem et econuerso.r deficiebat spūs meus.p nimia admiratione.r loquit̄ ꝓpheta i psona ꝓpria pūidens ista.r in psona iustorū in captiuitate babylonica detētorū n Anticipauerūt vigilias oculi mei.s.excitatus a somno aperui oculos meos añ vigilias.i.antеq̄ esset tps surgendi ad matutinū.r ad dicendū laudes diuinas de nocte.fm modum consuetū.sic ei faciunt homines deuotione feruentes.qr surgent ante alios ad orandum. o Turbatus sum.de ira dei excitata

p ppl'm. p Et non sum locut⁹.i.non habui audaciam aliquid petendi a deo p confusione. Sic enim loquebantur tres pueri in camino ignis Dañ.iij. Et nūc nō possumus aperire os.confusio r obprobriū facti sumus ꝛc.

p Cogitaui dies antiquos.i.creatōnis mundi.qñ hō factus est ad imaginē dei dñans oib⁹ creaturis inferioribus.r tñ p culpā suam fuit electus de delitijs paradisi.sicut r nos de terra nostra. r Et an.eter.in mente habui.repetitio est eiusdem sntie ad maiorē expressionē.r dicuntur hic anni eterni anni primi sicut r montes dicunt eterni in plūb⁹ locis sacre scripture ad designādū longitudinē durationis. s Et me.sū nocte cum cor.meo. recolēs nr̄am culpā r diuinam iusticiaz.

t Et exercitabar.in talibus meditatiōibus v Et sco. spūm meū.diligērer inuestigando ne ibi lateret aliqua grauis culpa dei offensiua. x Nunquid. Hic pr̄ter describitur iustorū afflictio ex fragilitate hūana.dr em Prouer. xiij. Spes q̄ differtur affligit aiam. Iusti aūt in captiuitate positi sperabant inde liberari.qr tñ ista liberatio differebatur.mens eorū affligebatur r dicebant.

x Nunq̄d ineternū ꝓiciet deus.nos a terra nr̄a. mod⁹ est loquendi hominib⁹ in afflictione longa positis. qr sic apprehendit̄ ab eis ex humana fragilitate.quasi semp deberet durare. y Aut non apponet vt complacitior sit adhuc erga ppl'm suuz quē propter culpam suam de terra sua captiuanit tanq̄ abiectum. z Aut in finē. hoc ē totalit̄. a Misericordiam suā. abscidet a nobis

b In generatione in generationem.i.in generationibus sibi succedentibus. c Aut obliuiscetur misereri deus. nobis cum tñ eius ꝓpietas sit misereri r parcere.

d Aut contin̄e.in ira sua mias suas.ita q̄ non extendet eas amplius ad nos tales querelas r consil'es solēt facere homines etiam boni in afflictione positi ex parte sensualitatis moti.licet per rationem sentiant contrarium.sicut xp̄s fm sensualitatē dicebat. Transeat a me calix iste r fm rationem dicebat. Verūtn non sicut ego volo ꝑ sicut tu.ideo subditur.

e Et dixi nunc cepi ꝛc.in hebreo r in trāslatione Hiero. habetur.Et dixi imbecillitas mea est.

f Hec mutatio dextere excelsi.r est sensus.Et dixi.fm rōnis iudicium. Imbecillitas mea est hec.i.talis querela tio quā p̄misi procedit ex imbecillitate humana. Mutatio dex.excel.p dexterā intelligitur misericordia dei .r p sinistrā eius iusticia.est igitur sensus. f Hec mu.dex. excelsi.i.mutatio effectus sue pietatis.qua nos in terraz israel introduxit.r nunc per sinistram sue iusticie inde eiecit r afflixit.processit fm ordinem sue sapientie.et iusticie ad nostram correctionem .

g Memor fui. Hic pr̄ter declarat ꝓpositū q̄tum ad ppli liberationē.quā declarat futurā p sil'e vel maius.qr ppls isrl' diutius r grauius fuit afflictus in captiuitate egyptiaca q̄ in babylonica.r tñ ab illa fuit liberatus p orōnes r merita iustor.ex q̄ concludit q̄ multofortius liberabitur ab ista p orōnes eor.virtutem hui⁹ rōis ponit diffuse.scz liberationē ppli de egypto diuina virtute.r p in generali scōo magis in spāli.ibi. Viderūt te. Circa primū dicit.

g Memor fui operū dñi.q̄ fecit p liberatione ppli de egypto.penitens egyptū multis plagis.vt hr̄ in Exo.

h Quis memor ero ab initio ꝛc.i.mirabiliū q̄ fecisti in principio hꝰ liberationis.ſ.apparendo moyſi in rubo in ſpē ignis rubū nō cōburenꝫ Exo.iij.ꝛ de verſione virge moyſi in colubrū.ꝛ iterū in virgā.ꝛ de manu ei⁹ apparēte leproſa.ꝛ iterū ſana.ꝛ de cōuerſione aque flumis in ſanguinē.q̄ mirabilia fecit deꝰ in ꝓncipio liberatiōis de egypto mittēs ad ꝫ moyſen Exo.iiij. i Et medi.in oib⁹ ope.tuis. q̄ feciſti in liberatōe ppli de egypto.

k Et in adinuē.tuis exerceboꝛ.i.in p̄ceptis legis.q̄ ſpāliter adinueniſtiꝛt dares ea ppło ō egypto exiſtenti l Deus in ſctō via tua.i.in āgelo ſctō tuo.q̄ p̄cedebat caſtra filioꝝ iſrl' in colūna ignisꝛ nubis.oñdens eis viaz p diē ꝛ noctē.Exo.xiij.ꝛ.xiiij.ꝛ p̄ñr ps.ex talib⁹ admirās cōuertit modū loquēdi.d. m Quis deꝰ ma. ſicut deꝰ nr̄.q.d.nullꝰ.qꝛ nullꝰ aliꝰ p̄t facere opa virtutē totius creature excedentia.ſō ſubdit. n Tu es deꝰ q̄ facis mirabilia.nō ſolū hominib⁹.ꝫ etiā angelis.qꝛ mirabilia diuina nō ſolū excedūt facultatē humanā ꝫ etiā angelicā.

o Notā feciſti in ppłis.totiꝰ oꝛbis terre. p Virtutē tuā.qꝛ multiplicit̄ pcuſſiſti egyptū.ꝛ hoc p ſcripturas legis ꝛ ꝓphaꝝ q̄ diffuſe ſunt ad oēs ppłos diuulgate p p̄dicationē apłoꝝ.alioꝝq̄ xp̄i diſcipuloꝝ.ꝛ etiā p iudeos diſperſos p oꝛbē terraꝝ. q Redemiſti in brachio tuo .i. i fortitudie tua.q̄ p brachiū deſignat. r Populū tuū.ſi lios iacob ꝛ ioſeph.dicit filios iacob q̄tū ad illos q̄ cū iacob deſcenderūt in egyptū de quib⁹ hr̄ Gen.xlvj.ꝛ q̄tuz ad poſteritatē eoꝝ dicit. Aut filioſ Joſeph.qꝛ illi fuerunt nati in egypto.ꝛ iſti ꝛ illi fecerant vnū ppłm a deo electū eo q xp̄s de illo populo erat naſcitur⁹. s Viderūt te Hic deſcribit liberatio ppłi de egypto magis i ſpāli p diuiſionē maris rubri ipſam ſpecificādo cū oꝛ. s Vide rūt te aque ꝛc.i.ita diuiſe fuerūt aque marꝫ rubri ad impium tuū ac ſi te viderēt ꝛ timerēt.qꝛ etiā creatura inſenſibilis obedit creatoꝛi. t Et tur.ſt abyſſi.inq̄tū ꝫ naturā ſuā ſolidate ſt.ꝛ erāt ꝓ muris filijs iſrl'a dextris ꝛ ſiniſtris Exo.xiiij. v Multi.ſoni.aquaꝝ.qꝛ aq̄ marꝫ rubri cū magno fremitu ꝛ fragoꝛe reuerſe ſt ſup egyptios.ſubuertentes curꝰ ꝛ equites eoꝝ.vt hr̄ ibidē. x Do. dederūt nubes.qꝛ dñs ex columna ignis ꝛ nubis fecit p̄cedere ꝫ egyptios fulgura ꝛ tonitrua.vt dictū fuit ibidem. y Etenī ſa.tue tranſeūt.qꝛ illa fulgura ꝓcedebant q̄ſi q̄dā ſagitte a deo immiſſe. a Vox to.tui in rota.i.ad ſimilitudinē rotaꝝ.qñ ei audit̄ ſonꝰ rotaꝝ curruū.vr̄ aliq̄ q̄ ſit tonitruū.vel alit̄. b In rota.qꝛ ſonitꝰ tonitrui cātur in nubib⁹ q̄ voluūt circa terrā. c Illuxe.coꝛu.tue oꝛbi terre.qꝛ ille coruſcatiōesꝛ tonitrua denenerūt ad noticiā oīm habitantiū in terra vt p̄dictū ē.ſō ſubdit. d Cōmo.ē ꝛ ꝑtre.tra.qꝛ ex tali noticia in oib⁹ terre ptib⁹ aliqui moti ſt ad diuinā reuerentiā ꝛ timoꝛē. e In mari via tua ꝛc.qꝛ viā fecit ppło ſuo p mediū maris. f Etveſti.tua ꝛc.qꝛ poſtq̄ aque reuerſe fuerūt ad locū ſuū illa via ab hoib⁹ nō fuit viſa. g Dedu. ſicut oues ꝛc.p deſertū ad modū ouiū. h In ma.moy.ꝛ aarō.qꝛ moyſes erat dux ppłi.ꝛ aaron fr̄ ei⁹ ſumm⁹ ſacerdos offerēs hoſtias ꝛ ſacrificia ꝓ ſalute ppłi iſrl'.vñ Exo.vj.oꝛ. Iſte eſt aaron ꝛ moyſes q̄b⁹ p̄cepit dñs vt educerēt filios iſrl' de egypto. Notanr̄ ꝑt exponi p̄s iſte de q̄cunq̄ cōgregatione fideli ſeu ꝓna ſingłari exīte in tribulatiōe tpali ſeu ſpūali rogāte deū ōuote ab ea liberari.ꝛ q̄tū cūq̄ ex infirmitate hūa

b dñi.qꝛ mēoꝛ ero ab initio
i mirabiliū tuoꝝ Et medita
k boꝛ i oīb⁹ opib⁹ tuis.ꝛ i ad
inuentionib⁹ tuis exerce-
l boꝛ. Be⁹ in ſancto via tua
m q̄s deꝰ magnꝰ ſic deus nr̄
o tu es q̄ facis mirabilia No
p tā feciſti i ppłis virtutē tu
q az.redemiſti i brachio tuo
r populum tuū.filios iacob
s ꝛ ioſeph. Viderunt te aq̄:
t timuerūt ꝛ turbati ſunt ab
v yſſi. Multitudo ſonitꝰ aq̄
x rum vocē dederūt nubes.
y Etenim ſagitte tue tranſe
a b unt. vox tonitrui tui in ro-
c ta Alluxerunt coruſcatio-
d nes tue oꝛbi terre.cōmota
e eſt ꝛ contremuit terra. In
mari via tua ꝛ ſemite tue i
f aquis multꝫ.ꝛ veſtigia tua
g non cognoſcent. Deduxiſti ſicut oues populum tu
h um in manu moyſi ꝛ aaron

tū dicūt q̄ ꝺditū.vel ē ꝓpriū nomē illiꝰ cātoꝛis.de q̄.i. Paraſ.xxv.vl ē nomē alicuiꝰ muſici inſtrī ſeu modulamis q̄ cantoꝛ ille frequentius vtebat.

C In eodē pſal.vbi oꝛ in poſtilla. Scōm hoc igit̄ pſal. iſte diuidit in duas ptes. ꝺditio.

n On ꝓprie videt̄ applicari matia hꝰ ps. captiuita
ti baby.tū qꝛ in illa captiuitate rariſſimi inſti repie
bant vt dictū ē ſ.in additōne ſup ps.lxxiij. Vt q̄d
deꝰ.tū qꝛ q̄ dicit poſtil.de ſanctis q̄ abſtinebāt a delecta
tionibꝰ tpe hꝰ captiuitatis nullū fundamentū hz in lra ni
ſi ſolū de daniele in illo ieiunio triū hebdomadaꝝ. Illud
ei q̄ allegat de baruth. Hiere.xlv.manifeſte deuiat a ve
ritate lre tā hebraica q̄ latina.nō ei legit̄ ibi. Et tu queris
tibi gaudia.ꝓut poſtil.allegat.ꝫ dicit. Tu q̄ris tibi gran
dia.ꝓut manifeſte hebraica veritas hz.ſil'r ꝛ in libris noſtris coꝛrectꝫ hr̄. Tū qꝛ q̄ oꝛ. Nunq̄d ieternū p̄iciet deꝰ ꝛc. vſq̄ ibi. Aut cōtinebit in ira ſua miſericoꝛdias ſuas. i cluſiue nullū videt̄ hīe locū in illa captiuitate cū eſſet tanta a deo duratio illiꝰ captiuitatis.ſ.lxx. annoꝝ. hiere. xxix.q̄ quidē taxatio nō erat ſaltē ſanctis q̄ ꝓ liberatione ppłi oꝛabant ꝓut ꝑz Dañ.ix.c.in quoꝝ ꝑſona ps iſte loq̄tur ſm poſtil.vñ meliꝰ videt̄ dōm q̄ ps iſte loquit̄ de afflictione ppłi xp̄iani ſub tyrannica ptāte romani imperij in primitiua eccl'ia.de qua materia tractat ps. lxxiij. Vt q̄d deus.ꝓut in addi.ibidē fuit expoſitū. De fidelib⁹ enī illius tpis p̄ſt oīa cōtenta in hoc ps.exponi.ipi enim ꝓprie renuebāt cōſolari in delectatiōib⁹ mūdi.ꝛ memoꝛes dei ꝓ ſpem ꝛ charitatē delectabant etiā in martyrio cōſtituti.ſil'r in diuinis laudib⁹ quotidie exercebant anticipādo vigiliasꝛ hmōi. Iſti ei poterāt dicere admiratiue. Nūq̄d ineternū ꝛc.qꝛ duratio illius p̄ſecutiōis nō legebat ꝓtaxata in ſacris ſcripturis.vñ ex fragilitate humana vna cū ignorantia termini illiꝰ p̄ſecutiōis admiratiue cōqueꝛebāt ac ſi eſtimaret q̄ ille p̄ſecutiōes eēnt imppetuū duꝛature.vñ ad ꝓſalatōnē oīm p̄dictoꝝ dic̄. Nūc cepiſtiꝛ. Sciēdū q̄ potētia dina q̄ manifeſtata fuit inve.le.p miracla ſub uertētia aduerſarios coꝛpaliꝛ liberātia ppłm dei.vt in egypto.in no.le.potiꝰ fuit oñſa p mirabilē patiaz ſanctoꝝ in acerbiſſimis cruciatib⁹ ꝛ p̄ſecutionibus aſſiduis.ꝛ hāc diam innuit apo.ad Heb.xj.ca.vbi dicit. Sancti p fidē vi. re.ꝛc.obturauerūt oꝛa leonū extinxerūt impetū ignis.ca ſtra verterunt ꝛ hmōi.q̄ oīa ptinent ad ſtatū antiq̄.ſ.ve. leg.vbi oīa iſta ꝛ ſil'ia legunt̄.ꝫ poſtea ſubdit. Illi vero diſtenti ſt nō inueniēt̄es redēptōnē ꝛc.qō ptinet p̄cipue ad ſtatū ſctoꝝ no.te.q̄ꝝ q̄plurimi p̄ſertim in p̄mitiua eccl'ia nō inuenerūt redēptionē.ſ.coꝛpalē vt meliꝰ inueniret redēptionē.ſ.ſpūalē.de quibus ibide dicit. Lapidati ſunt

se.s.in occū.gladij mortui sunt ꝛc.q quidē fuerī maxime in testimonio fidei.vt ibidē cōcludit apo.d.Et hi oēs testimonio fidei ꝓbati sunt.ex quib⁹ ꝑz q in statu primitiue eccl̄ie de qua hic tractat.Cepit mutatio ꝛc.s. potentia dei que manifestabat antiquis p destructionē aduersarioꝝ cozpalē nūc.s.in statu ꝑmitiue ecclesie principali⁹ manifestabat p mortē ꝛ psecutionē fidelīū illatā ab aduersarijs.ꝛ hoc nō immerito.qz isti sequebāt vestigia xp̄i.q mo riendo vicit hostē. Illi vero nōdū tā pfecti sequebant vestigia,moysi ꝛ alioꝝ patrū q nō moriendo ꝫ supando,vt cebant.vñ ꝺr.Et dixi ꝛc.hoc est in solutione ꝓdictaꝝ admirationū ꝛ cōsolatione psecutionū sup quib⁹ cogitabaz annos eternos ꝛ hmōi.Dixi.Nūc cepi.i.nūc in primitiua eccl̄ia incepit mutatio dextere ex modo suprādicto.et ponit ibi cepi in prima psona,p cepit qō ē in tercia psona sicut in plurib⁹ locis hr̄.ꝛ sic sancti remanēt ꝓsolati de p secutionib⁹ suis inq̄tū cedebat in gloriā dei p testimoniū fidei.ꝑ cōmemorat miracula antiquoꝝ patrū.d. Nemoz sui operū do.ꝛc.exponat sicut in postilla ꝛc.mutatis mutandis vsq ibi.Deduxisti sicut oues pp̄lm tuū ꝛc.Ꝫ ē dicere q oia miracula illa ptinebāt ad illū statū imꝑfectū q ꝑ ꝓmissiones tpales deducebat.vt prīa secūde.q. xcix. arti.vlti.in cozpe.q.sicut ꝛ a puris hominib⁹ regebant.s. a moyse ꝛ aaron.secus aūt oportuit fieri in quib⁹ xp̄i q̄z ipe est pastoꝝ ꝛ exemplar quē sequētes nō dīt admirari ō mundi psecutiōib⁹.iuxta illud.Qui vult venire post me abneget semetipm.

In ps̄. Voce mea.sil'is est altercatio postil.bñ applicando exponit illū ps̄.de captiuitate babyloni ca terminanda p oꝛones sanctoꝝ illi⁹ tpis.in q̄rū p sona ps̄.iste loquit.Burgen. aūt exponit de psecutiōe ecclesie ꝑmitiue sub tyrannide romāi imperij asserēs q expositio postillatoris sit irratiōabilis.ꝑ ex eo q̄z in illa caꝑmitiuitate rarissime inueniebant sancti ꝛ iusti. vbi dico q sufficiūt Dañ.tres pueros Ezechiel Abacuc Aggeꝰ Zacharias Neemias Zozobabel.de quib⁹ cōstat ex canone sacre scripture ꝓter plures alios in quoꝝ psona ꝓpheta h oꝛonē texit.Qz aūt hi delectatiōes cozpales abiecerūt de daniele ꝛ trib⁹ pueris constat Dañ.j.dictū.De alioꝝ abstinentia nō oꝑtet dubitare.nec vrget q tps captiuitatis illi⁹ erat taxatū q̄si lō nō habeat locū qō hic ꝺr.Nūq̄d ineternū ꝓiciet de⁹.aut cōtinebit in ira sua ꝛc.qz ꝓphetie nō st sp diffinitiue.ꝛ si diffinita foꝛet taxatio adhuc deus vult rogarī.vñ ꝛ angelus Zach.j.nō obstante illa taxatione sibi nota dixit.Dñe de⁹ exercituū ꝓut in ꝓcedenti coꝛrectioꝛ ellegatū ē.Burgñ.aūt expositio q̄ putat aliquid magni reperisse maloꝛes sustinet difficultates.Primum oim cū exponit illū passū.Nūq̄d ineternū ꝓiciet de⁹.de q̄relis sanctoꝝ no.te.extranee videt sonare cū sacro cano ne nō legim⁹ q̄relas primitiue eccl̄ie qñ applī gaudebāt in cōspectu cōsilij.sit'ter ꝛ alij q̄m digni habiti st ꝓ nomine iesu cōtumelijs pati Act.iij.Et ipe burgñ.dicit eosdē sanctos renuisse cōsolationes mūdi.ꝫ memoꝛes dñi p spē et charitatē delectabant etiā in martyrio cōstituti.nec valz prima rō querele sanctoꝝ p burgñ.hic cōficte q̄si ideo q̄rulabant.qz terminū psecutiōis ecclesie ignoꝛabāt. nam pax ecclesie ꝓtaxata in Apocal.legit.vbi clare oīs statꝰ ecclesie,p tunc ꝛ nunc futur⁹ distinguit.nec secūda rō sua multū deꝯat statū ecclesie primitiue.qz dicit eā querulasse ꝓter ignoꝛantiā terminiꝛ humanā fragilitatē. Illa eñ ecclesia nō catholice dicit fragilis fuisse q tantas victoꝛias exercuit vt etiā regnaꝛ imperiū subiugaret.nec edocto.p spiritūsanctū edocti de oī veritate ad illū statuꝫ ꝓuenire iuxta xp̄i ꝓmissū.nec minoꝛ difficultas oꝛit ex alio dcō burgñ.q ad mutationē dextere excelsi nitit distinguere eccl̄iā ꝑmitiuā a synagoga p agē ꝛ pati.quasi synagoga in suis victoꝛijs fuerat in spera actiuoꝝ.ecclesia aūt ꝑmitiua fuerit in spera passiuoꝝ.Allegat ad hoc apo. ad Heb.xj.ca.vbi ꝑm expositionē suā de synagoga ꝺr Sancti p ſi.vi.reg.ꝛ ea q̄ sequunt vsq ibi.Alij vo distēti st nō inuenientes redēptionē.lapidati st.secti st ꝛc.q dicit ꝓtiere ad ecclesiā ꝓmitiuā sed ficta ē ꝫ glo.Burgñ.silr ꝛ distinctio in illa glo.fundata.nā apl's tā actiōes q̄ passiones allegatas de sctis ve.le.dixit ꝓut oēs exponut,ꝛ appl's oñdit ibidē in principio ca.xij.vbi post inducta exempla patientie ꝛ virtutū sanctoꝝ ve.te.inducit exēpla virtutū xp̄i e uidētius.ꝛ sanctoꝝ no.te.Et qz expositio burgñ.ē ꝑ rotundā lr̄az.male applicat doctm apl'i sic male expositu ad exponēdū illud illi⁹ ps̄.ꝫ mutatio dexte.excelsi in no.test.nec valere videt fundamentū qō assumit ex dictis sancti Tho.p̄ia scde.q.ix.q vicz miracula p apl'm in illo loco allegata ꝓtinebāt ad illū statū imꝑfectū ꝺductū p ꝓmissiones tpales.ꝛ directū p puros hoies.s.moysen ꝛ aaron.qz de illo statu ꝺr ꝑtr.nō suscipiētes redēptionē.s. tpalē. vt meliꝰ inueniret resurrectionē.ꝛ sequit de eoꝝ statu quib⁹ dign⁹ nō erat mund⁹.vñ ꝑz q illa miracula ñ ꝓtinēt ad ꝓmissiōes tpales.ꝫ spūales ꝛ eternas.ꝑ vult glo.mgr̄alis.ꝛ cōiter oēs sic exponūt apl'm ꝛc.

Attendite pp̄le me⁹ ꝛc. Ps̄.lxxvij.

Huic ps̄.ꝓmittit talis ti.in hebꝛeo ꝛ in trāslatione Hiero.Eruditio Asaph.ꝛ accipit duplr̄.s.actiue ꝛ passiue.qz de his que in hoc ps̄.cōtinēt Asaph fuit edoct⁹a parentib⁹.vt ꝑz in textu.ꝛ p spm̄sanctū pleni⁹ scripsit etiā ps̄.istū ad eruditionē pp̄li.de materia ꝺo h⁹ ps̄.saluo iudicio meliori,mihi videt q asaph fec̄ hunc ps̄ volens oñdere ex scripturis ꝛ hystoꝛijs antiq̄s q regnū isr̄l ꝓtinebat ad dō ꝛ posteritatē ei⁹ ex diuina electione. Inter alias aūt trib⁹.trib⁹ ephꝛaim videbat magis aspirare ad regnū.tū qz ephꝛaim fuit filius ioseph.q habuit dominiū sup alios fratres suos in egypto.tū qz iacob patriarcha adoptauit ephꝛaim ꝛ manassē i filios.vt hr̄ Ge. xlviij.tū qz bñdicēs eis ꝓposuit ephꝛaim q erat iunioꝝ ipi manasse.vt ibidē hr̄.vñ ꝛ hieroboam q̄ inuasit regnū q̄ꝫtū ad decē tribus fuit de tribu ephꝛaim Propt̄ qō asaph licet toti pp̄lo isr̄l i hoc ps̄.loquat.tñ spāliꝫ ꝫ tribū ephꝛaim inuehit. Igit̄ ꝑm hunc sensum ps̄.iste in tres ptes diuiditur.qz primo asaph ꝓmittit quandā ꝓfationē.ꝛ secūdo subiungit suā narrationē.ibi. Quanta audiuim⁹.tercio ꝓcludit,interꝙ cōclusione.ibi.Et repulit.Circa primū asaph reddit auditoꝛes benivolos dociles ꝛ attentos sic̄ solet in ꝓfationib⁹ fieri.reddit autē auditoꝛes eos benivolos in ꝑsona dñi dicēs. a Attendite.po.me⁹ ꝛc.q.d.vos q estis mihi pp̄le peculiaris ꝛ elect⁹ debetis eē benivoli ad audiendā legē.quā ꝑ ceteris pp̄lis dedi vobis in mōte syna.secundo reddit eos dociles.d. b Inclina.aurē ꝛc. mod⁹ eñ ē docilis discipuli aurē suā būlit inclinare ad verba mgr̄i sui.tercio reddit eos attentos ex difficultate dicendoꝝ.ad que dīt hoies attendere.d. c Aperiā i pabol's os me.vocant̄ ꝫ pabole facta ꝛ dicta ve.te.qz fuerūt figure noui.j.Coꝝ.x. Dia in figura cōtingebāt illis. d Loquar ꝓpōes ab initio.i.q̄ solent tractari inter sapiētes ab antiquo.vnde in hebꝛeo ꝛ i translatione Hiero.habet Loquar enigmata antiqua. e Quanta.Hic ꝑr ꝺdit narratio :in q̄ primo describit bonitas dei ꝛ magnitudo pp̄li in quodā generali.scdo magꝫ in spāli.ibi. Filij ephꝛē Circa primū oñdit bñficia dei collata pp̄lo iudaico fuisse sufficienter et manifestata.vt de ingratitudine nō posset p ignoꝛātiā excusari.d. e Quanta audiuim⁹.s.dei bñficia collata pp̄lo iudaico in egressu de egypto.ꝛ in progressu p desertū.ꝛ in ingressu terre ꝓmissionis.q̄ diffuse scripta sunt in libris moysi.ꝛ Iosue eius ministri f Et cognouim⁹ea.ꝛ mod⁹ cognoscendi subdit cū ꝺr. g Et

patres nostri ꝛc. quibus debemus credere tanꝯ sollicitis de nostra salute b Non sunt occultata ꝛc. qz patres narrauerũt filijs in succedentib⁹ sibi generationib⁹ i Narrantes laudes dñi. hoc refert ad illud qđ ꝓmittit Patres nr̃i narrauerũt nobis laudes dñi. qb⁹ moyses ꝛ alij iusti laudauerunt deũ in exitu maris rubri dicentes. Cantemus dño l'gioseꝛ ꝛc. Exo. xv. k Et virtutes eius. qbus ꝓcussit egyptũ decẽ plagis. l Et mirabilia eius q̃ fecit. ducendo patres nostros p mare rubrũ ꝛ p desertũ. m Et suscitauit ꝛc. qz p⁹ eductionẽ populi ỏ egypto dedit eis legẽ in monte syna Exo. xx. que vocat testimoniũ. eo q decẽ ꝓcepta decalogi fuerũt scripta in tabulis lapideis. vt in posterũ essent in testimoniũ diuine locutionis cũ ppl'o. n Moyses silr̃ scripsit Deut. ꝛ ꝓcepit poni in latere arche. vt esset ibi in testimoniũ ꝫ ppl'm. vt habet Deu. xxxj. Dicit etiã lex a ligando. qz filij isrl̃ eã suscep erũt p se ꝛ p posteris suis. ꝛ sic ligabat oẽs pũtes ꝛ absentes futuros sm q ỏz Deut. xxix. c. Nec vobis solis ego hoc fed⁹ ferio. ꝛ ꝑ iuramenta cõfirma. ꝯ cunctis ꝑsentib⁹ ꝛ absentib⁹ ꝓpt̃ qđ ỏz. n Quanta mãdauit ꝛc. ex q eũ patres legẽ recepe rant. p seꝛ p sua posteritate tenebant eis notificare ꝓpter qđ ỏz Deu. vj. narrabis filijs ea ac nepotib⁹ tuis. o Vt cognoscat gene. altera. qz patres tenebant notificare filijs de generatione in generationẽ. iõ subdit. p Filij q̃ nascent̃. ꝛ ptz lr̃a ex dictis. ꝛ h⁹ notificationis subdit cã final' duplex. vna ẽ adeptio boni q̃ notat cũ ỏz. q Vt ponant in deo spẽ suã. de futura retributiõe. r Et non obliuiscant̃ operũ dei. Minus dicit ꝛ plus significat. i. in sua memoria teneant firmit̃ opa dei. s Et mãdata ei⁹ exquirant. sanũ intellectũ a sapiẽtib⁹ inq̃rendo. vt sic impleãt ope. nõ solũ sm verba legꝫ ꝯ etiã sm intentionẽ mãdãtꝫ. Scõa cã ꝓdicte notificatiõis ẽ cuitatio mali. q̃ notatur cũ ỏz. t Ne fiãt sic patres eoꝝ ꝛc. i. irã dei ꝓuocãs Ex eñ patres de egypto exeũtes ꝑ magna pte fuerũt praui ꝛ deũ exasperantes. ptz in fabricatione vituli aurei. ꝛ i multis alijs q̃ tangũt in Exodo. ꝛ in libro Numerorũ. p pter qđ dixit Moyses ꝓpinqui⁹ morti sue Deut. xxxj. ca. Ꝫ die q̃ egressus es de egypto semp aduersus dñm cõtendisti. iõ subdit. v Generatio q̃ nõ dire. coꝝ suũ. ad deũ diligendũ ꝛ in ꝓceptis ei⁹ ambulandũ. x Et nõ ẽ creditus ꝛc. qz increduli fuerũt e⁹ ꝓmissionib⁹. vt ꝑz Num. xiiij. ꝛ loquit hic asaph p malis hominib⁹ illi⁹ ppli. rõne quorũ simul etiã vituperant̃ boni sm illã regulã quã ego posui in principio Gen̄. de coꝝpe dñi ꝓmixto ex bonis et malis. y Filij ephrem. Dic ꝫr̃ oñdit dei bonitatẽ. et ppli ingratitudinẽ magis in spãli. ꝛ p ꝯtũ ad ipi⁹ ephraĩ tribũ. scõo ꝯtũ ad totũ ppl'm. ibi. Et obliti sunt. Circa p̃mũ sciendũ. q aliqui hebrei exponũt hanc lr̃am de filijs ephraim. q̃ viuẽte adhuc patre multiplicati sũt ꝛ fortificati ꝛ ꝑsumptuosiores effecti rõnib⁹ supradictis exierũt de egypto vt isti dicũt ꝛ p viã breuiorẽ igredi voluerũt terraz ꝓmissiõis. s. p terrã philistijm. q̃ vicina ẽ vt hr̃ Exo. xiij. Gz interfecti sũt a philisteis q̃ habitabãt in geth. ꝛ cris circũstantib⁹. eo q̃ occupabant tps a deo ꝓstitutum. q̃ dixit abrahe Gen̄. xv. Semen ei⁹ futurũ pegrinũ in terra aliena q̃dringentis annis. qui nõdũ erãt cõpleti. ꝯ h nõ videtur verũ. qz. j. assignat̃ cã h⁹ ingratitudinis. Coꝝ patrib⁹ eoꝝ fec̄ mirabilia in terra egypti. nulla aũt mirabilia legunt̃ facta ꝑ ppl'o isrl̃ in terra egypti añ tps moysi. q ꝛ go tpe nat⁹ ẽ p⁹ morte ephraim patriarche. Ire añ temp⁹ moysi filij isrl̃ erãt in egypto in magna seruitute ꝛ sic non est verisile q̃ possent ingredi ꝑ sua voluntate ꝛ maxie cũ exercitu. ꝓpter qđ istud melius exponit de filijs isrl̃ q̃ ꝫ voluntatẽ moysi ꝓcesserũt ad ꝑlũ ꝫ amoꝛreos ꝛ amalechitas vt hr̃ Num. xiiij. Et in illis filij ephraim fuerũt principales ꝛ alios mouentes. eo q̃ ꝑ ceteris aspirabãt ad dñm rõtibus supradictis. ꝛ ꝫ ẽ qđ ỏz. y Filij efrem. in hebreo ꝛ in translatione hiero. hr̃. Filij ephraim. ẽ eñ idẽ nomẽ effrem ꝛ ephraim. Sicut ei noia latina ꝓpria frequẽter variant̃ a pte finis. vt guillermus guillerot⁹. ita etiã in hebreo. tñ eandẽ psonã signiñcãt z Intendentes ꝛ mittentes arcũ. i. tendentes arcũ ꝛ mittentes sagittas ex eo. a Cõuersi sũt in die belli. qz statim fuerũt debellati. ꝛ fugerũt cõfusi. vt hr̃ Num. xiiij. b Nõ custo. testa. dei ꝛc. qz ad mandatũ dei ꝑ moysen nolueruũt ꝓcedere ad bellũ ꝫ aduersarios. ꝯ volebant in egyptũ diuertꝫ vel reuerti. et postea ꝓpria capitositate moti prexerũt ꝫ ibibitõnẽ moysi factã ex pte dei. ꝛ tñ in susceptione legis cũ alijs petiuerãt q̃ mandata dei fierent eis ꝑ moysen ꝓmittẽtes q̃ bumilit obedirẽt. sm q̃ hr̃ Exo. xx. dicẽtes moysi. loquere tu nobis ꝛ audiemus. nõ loquat̃ nobis dñs. ne forte moriamur. ꝛ ꝓpter ꝫ ỏz hic. Nõ custodierũt testñ ꝛc. c Et obliti sunt. Hic ꝫnter describit bonitas dei ꝛ ingratitudo ppli generalit̃. ꝛ primo in cõparatione ad bñficia dei ingressum terre ꝓmissionis ꝑcedentia. secundo ꝯtũ ad sequẽtia. ibi. Et induxit eos in mõtẽ sanctificatiõis. prima in duas. qz primo describuntur beneficia dei. scõo ingratitudo ppli. Et apposuerũt Prima in tres. qz primo describũtur beneficia ꝑstita ppl'o in egypto. scõo in mari rubro ibi. Interrupit mare. tercio in deserto. ibi. Interrupit petrã ꝛc. Circa primũ dicit sic. c Et obliti sũt. s. filij isrl̃ generalit̃. d Bñficiorũ ei⁹. qz flagellando egyptios ꝛ peroza eorũ saluauit hebreos ꝛ substãtiã eoꝝ. e Et mirabiliũ ꝛc. qz egyptijs exũtibus in tenebris tribus diebꝫ lucebat magna erat vbicũq habitabãt filij isrl̃. vt hr̃ Exo. x. qđ fuit valde mirabile. ꝛ silr̃ in alijs plagis egypti a ꝙbus filij israel fuerũt immunes ꝛ saluati. f Coꝝ patrib⁹ ꝛc. vi. dek q debeꝛet dicere coꝝ eis. qz loquit de eis q exierũt de egypto. vt ꝑz p lr̃am ꝓcedentẽ ꝛ subsequẽtẽ. ꝫ qđ dicẽdũ. q cõit filij etiã ita ꝓuecti exierũt cũ patrib⁹ suis. sic nason cũ aminadab patre suo ꝛ sic de alijs. Et licet patres ꝛ filij ista mirabilia vidissent. tñ scriptura facit memoriã de patribus magꝫ ꝯ de filijs. qz erat honorabiliores ꝛ principaliores Põt etiã dici de mirabilib⁹ factis i psona moysi. de q̃ dicũt hebrei. ꝛ satis ꝓbabilit̃ sicut ego posui supra lud Exo. iiij. Quis fecit surdũ ꝛ mutũ videntẽ ꝛ cecũ. q cũ adductus fuisset coꝝ pharaone vt occideret ꝓpter infectionẽ egyptij Exo. ij. Speculatoꝝ qui debebat eũ occidere. fuit tũc ꝑcussus cecitate. ꝛ sic moyses euasit. pharaonẽ etiã vidẽs eũ recedentẽ factus ẽ mutus ad horã ita q̃ nõ potuit seruis suis ꝑcipe vt caparet. ꝛ serui sui ita attoniti ac si essent surdi ꝛ ceci. ꝛ sic ex talibus miraculis moyses fugit libere. Ista aũt mirabilia fuerunt facta in tute moysi. q̃ in egressu de egypto fuit. lxxx. annoꝝ Exo. vij. ꝛ sic ista mirabilia nũ fuerũt visa a iuuenibus de egypto exeuntibus. ꝯ solum a patribus eoꝝ.

g In campo thaneos. thamnis ciuitas ē egypti regia ꝓ
pter qđ tenebāt ibi regia cōsilia ſm qđ đr Esa. xix. Stul
ti pricipes thaneos sapientes cōsiliarij pharaonis dede
rūt cōsiliū insipiens. Et qꝛ ꝓpter obstinationē regis tota
egyptꝰ flagellabat diuersis plagꝫ. citas regia ⁊ tra ꝓpinq̄
grauis pcutiebat. ꝓ
pter qđ de illa fit h
spālis mentio. Silr
si referat h lra ad mi
rabilia circa moysen
facta vt pdictū ē. ve
risile ē ꝙ hoc fuerit i
thamnis. in qua rex
frequentius habita
bat h Interrupit
Hic ꝯnr describunt
dei beneficia in ma
ri rubro exhibita. cū
đr. Interrupit mare
⁊ pduxit eos. qꝛ sic
co pede fecit eos trā
sire. vt hr Exo. xiiij.
i Et statuit aquas
quasi in vtre. aque ei
detinent in vtre ne
effluant. ⁊ eodē mō
aque maris diuise ex
vtraq̄ pte detinebāt
diuina virtute. ne ef
fluerent sup filios isrl. qꝛ vt ibidē đr. erāt eis quasi ꝓ mu
ros a dextris ⁊ a sinistris k Et deduxit eos in nube di
ei ⁊c. i. colūna nubis ⁊ ignis vt ibidē hr. Et colūna nubis
ꝓtegebat eos ab ardore solis. ⁊ colūna ignis oñdebat eis
viā in tenebris noctis in q̄ transierūt mare rubrū. ⁊ alijs
etiā tpibus qñ de nocte incedebat exercitꝰ. Vtrū aūt eēt
vna colūna ignis ⁊ nubis vel due dictū fuit Exo. xiiij.
l Interrupit. Hic ponūt bñficia exhibita in deserto nō
oia ſ aliqua. ⁊ spālit fit hic mentio de beneficio aque. đ q̄
hr Exo. xvij. qñ educte fuert aque de petra oreb. ⁊ h ē qđ
dicit. l Interrupit petrā in heremo. i. loco sicco ⁊ đser
to m Et adaquauit eos. i. abundant potauit n Ve
lut in abysso multa. qꝛ egresse fuerūt aque in magna abū
dantia. qꝛ in exercitu hebreorū erāt sexcenta milia absq̄
mulieribꝰ ⁊ puulis ⁊ pecoribus. ⁊ iō optuit ꝙ eēt aq̄ mul
ta. vñ tanta multitudo ppli posset adaquari. Simile etiā
factū legit Nūe. xx. vbi đr ꝙ moyses pcussit virga bis sili
cē. ⁊ egresse sunt aq̄ largissime. ita vt ppls biberet ⁊ iumē
ta. ⁊ ꝓpt hoc subdit. o Et eduxit aquā de petra ⁊c. Qꝛ
em ista eductio aq̄ de petra fuerit alia a pcedente pꝫ. qꝛ il
la fuit ante dationē legis. ista vo post vt pꝫ intuenti librū
Exo. ⁊ Nūe. Sciendū tñ ꝙ illa q̄ narrant in hoc psal. ⁊ i
alijs nō sp narrant eo ordine q̄ fuerūt facta. ſ aliq̄ priꝰ fa
cta postea scribunt ⁊ econuerso. sicut pꝫ in alijs libris sa
cre scripture. ⁊ maxie in illis q̄ metrice scripti st. q̄lis ē li
ber psalmoꝝ p Et apposuerūt. Hic ꝯnr oñdit ingrati
tudo ppli. ⁊ p̄ q̄tū ad ingratitudis magnitudinē. scđo q̄
tū ad eiꝰ multitudinē ibi. Quotiēs exacerbauerūt. Pria
in duas. qꝛ p̄ oñdit ꝓpositū in his q̄ cōtigerūt añ missio
nē exploratorū. secundo post missionē eoꝝ. ibi. In oibus
his. pria adhuc in duas qꝛ p̄ describit ppli ingratitudo. se
cundo dei mansuetudo. ibi. Ideo audiuit. Circa pmū đr.
p Et apposuerūt adhuc peccare ei. ⁊ p h qđ đr. Et appo
suerūt. apparet recidiuū eoꝝ i peccatū. ex q̄ aggrauat ne
gociū. anteq̄ em transissent mare rubrū peccauerūt cōtra
moysen ⁊ deū dicentes. Quid hoc facere voluisti vt edu
ceres nos de egypto ⁊ subdit. Multo em meliꝰ ē seruire
egyptijs q̄ mori in solitudine Exo. xiiij. q In irā exci
tauerūt ⁊c. i. in deserto in q̄ erat defectꝰ aq̄. qꝛ post transi
tū maris rubri frequēt murmurauerūt ꝯ deū ⁊ moysen i
deserto. vt pꝫ in libro Exo. ⁊ Nūe. r Et tētauerūt deū
⁊c. i. ex pmeditatione ⁊ certa malicia. Tētare aūt ē accipe

g tra egypti i cāpo thaneos
h Interrupit mare ⁊ pduxit
i eos ⁊ statuit aquas q̄si in
k vtre Et deduxit eos in nu
be diei ⁊ tota nocte in illū
l nutione ignis. Interrupit
m petrā in heremo ⁊ adaqua
n uit eos velut in abysso mlt
o ta. Et eduxit aquā de pe
tra. ⁊ eduxit tanquā flumi
p na aquas. Et apposuerūt
q adhuc peccare ei in irā ex
citauerūt excelsū i inaquo
r so Et tētauerūt deū in cor
s dibus suis vt peterent e
t scas aiabus suis. Et male
locuti sunt de deo dixerūt
v nunquid poterit deus pa
x rare mensā in deserto Qm
y percussit petraꝫ ⁊ fluxerūt
z aque ⁊ torrentes inunda
a uerunt. Nunq̄d ⁊ panē po
b terit dare aut parare men
c sam populo suo. Ideo au
d e diuit dñs ⁊ distulit ⁊ ignis
f accensus est in iacob ⁊ ira
g dei ascendit in isrl. Quia
non crediderūt in deo nec
sperauerūt in salutari eius
h i Et mādauit nubibꝰ desup
k l ⁊ ianuas celi aperuit. Et
pluit illis manna ad man

expimentū de aliq̄. isti aūt voluerūt expiri in sensibili si
gno. an deꝰ haberet curā de eis ꝓuidendo eis de victuali
bus. iō subdit. s Vt peterent escas ⁊c. i. ad sustentamē
tū vite ipoꝝ. cū deberent hoc tenere firmiter ex pcedenti
bus signis. Legunt aūt hoc bis petiuisse. semel añ datio
nē legis. vt hr Exo.
xvj. vbi dixert moy
si. Cur iduxisti nos
in desertū istđ. vt oc
cideres oēm mltitu
dinē istā fame. ⁊ als
post legē datā. vt hr.
Nume. xj. dicentes.
Quis dabit nobis
advescēdum carnes
⁊c. Et q̄tū ad istud
scđm sbdit. t Et
male locuti sunt de
deo. ⁊ modꝰ loquēdi
subdit cū đr. Dixert
v Nūq̄d deꝰ pote
rit parare mensaꝫ in
deserto. i. referctōnē
splendidā carniū. qꝛ
erant attediati esu
māne dicētes Nūe.
xj. Ania nra arida ē
nihil respiciūt oculi
nri nisi man. ⁊ ꝙ de
us deberet hoc facere arguebāt p signū datiōis aq̄ de pe
tra dicentes x Quoniā pcussit petrā. id est pcuti fecit
p moysen. y Et fluxerūt aque. hoc đr de prima educti
one aq̄ ante dationē legis q̄ tangit Exo. xvj. z Et tor
rentes inundauerūt. qꝛ aque in magna abundantia exie
rūt. vt supradictū est. a Nūq̄d ⁊ pa. po. dare. ex modo
loquēdi apparet ꝙ nō loquebāt assertiue vt fideles ſ ma
gis dubitatiue ⁊ deū tētantes. Sciendū etiā ꝙ locutio h
nō intelligit de datione māne. q̄ pcessit eductionē aq̄ de
petra immediate pdictā. qꝛ māna fuit prius data. vt habe
tur Exo. xvj. ⁊ pria eductio aq̄ de petra subdit. Exo. xvij.
Sed p petitionē panis h itelligit petitio cibi delicati car
niū q̄ ponit Nūe. xj. iō subdit. b Aut parare mensam
pplo suo. i. refectionē splendidā ⁊ delicatā. In he. ⁊ in trā
sla. Hiero. hr. Aut parare carnē pplo suo. c Iō audi
uit. Hic describit dñi mansuetudo. qꝛ nō statim puniuit
eoꝝ ingratitudinē. ſ primo impleuit eorū petitionē ⁊ di
stulit penā tpe debito inferendā. ⁊ circa hoc primo ponit
deordinatio. secundo ordinationis executio. ibi. Et man
dauit. Circa primū đr. Iō audiuit dñs. eoꝝ petitionē nō
ꝓpter meritū ſ ad sue potentie declarationē. d Et di
stulit. inferre eis penā debitā. e Et ignis accensus est
in iacob. i. furor dñi. q̄ frequent in scriptura p ignē đsigna
tur. accensus est ꝯ pplm descēdētē de iacob. iō subdit.
f Et ira dei. ⁊ ē expositio pcedentis vbi. Et ꝓ. i. id ē ira
dei ascendit sup isrl. ad puiendū ipm vt videbit. j. ⁊ cā hꝰ
ire subdit cū đr. g Quia nō cre. ⁊c. ex miraculis em p
cedentibꝰ debebāt credere firmiter ⁊ sperare ꝙ deus non
deficeret eis in necessarijs. Aliter etiā exponit ab aliqui
bus. Et ignis accensus est in iacob. de igne q̄ denorauit
extremā partē castroꝝ Nūe. xj. Sed prima expositio ma
gis consonat ordini historie h Et mādauit. Hic ꝯnter
describit diuine ordinationis executio. ⁊ primo q̄tuꝫ ad
piā exauditionē. secundo q̄tum ad iustam punitionem.
ibi. Adhuc esce. Circa primū primo ponitur exauditō pe
titionis panis cum dicitur. h Et mandauit nubibꝰ de
super. qꝛ manna data eis ꝓ pane Exo. xvj. generabat sur
sum in aere. vbi est locus nubium.
i Et ianuas celi. s. aerei k Aperuit inq̄tū manna inde
descēdere fecit. iō subdit. l Et pluit illis manna. descē
debat. n. cū rore vt habet Nūe. xj. Hos aūt ⁊ pluuia diffe
runt solum ſm multitudinē ⁊ paucitatem materie. iō đr

hic manna descendere p modū plantē. m Et panē celi dedit eis.i.formatū in celo aereo. n Panē ꝑangelox ꝛc.q; manna formabatur ꝛ descendebat misterio ꝯgelico o Cibaria misit ꝛc.q; quilibet colligebat q̄tū edere poterat Exo.xvj. Consequēter ponit petitiōis carniū exaudītio cū ōr p Trā stulit austrū de celo ꝛc.auster ē ventꝰ meridionalis.qnē tunc deus fecit cessare a flatu suo ꝛ fecit flare aphricū.qui ē ventꝰ occidentalis, lateralis tñ versus meridiem.q; in regione opposita castris q̄ erāt versus vētū illū.erat magna mltitudo coturnicū q̄s vētus ille transportauit vltra mare rubrum ad locū vbi erāt castra hebreox.vt habetur Nūe.xj.vbi ōr. Vētus aūt egrediens a dño arrepta trās ma re coturnices ōtulit ꝛ dimisit i castra. iō subdit q Et pluit sup eos sicut puluerē.i.valde abundanter r Carnes.non mortuas ꝫ vivas.iō subdit.Et ꝓ id est. s Sicut harenam maris ꝛc.ꝛ dicit sicut harenā maris ꝓpter abundantiā.q; inde habuerūt satis ad comedendū vsq; ad mensē Nūe.xj. t Et ceciderūt ꝛc.ita q; poterant eas capere sine aliqua difficultate. v Et manducauerūt ꝛc. q; multi tātū comederūt q; vertebat in nauseā ꝫm q; ōr Nūe.xj. Donec exeat ꝓ nares vestras.ꝛ vertat in nauseā. x Et desiderīū eox attulit eis i.abundantiā carniū sicut desiderauerāt. y Nō sīt fraudati a desiderio suo .q; cōsecuti sunt effectū.tñ ad malum ipox vt statim subdit. z Adhuc esce. Hic ꝓfr describitur executio diuine ordinationis q̄tū ad eox punitionē cū ōr. z Ad huc esce eorū ꝛc.q; nō totū adhuc comederant.ꝛ ꝓbabile est q; ipi vel plures eox actu comedebāt. qñ dei punitio venit sup eos.iō subdit. a Et ira dei ascendit sup eos,i.ad puniendū eos potestatiue.iō subdit. b Et occi.pin.eox.i.diuites repletos diuitijs c Et electos isrl.i.fortes ꝛ nobiles.q.d.sine acceptione ꝓsonax puniit magnos ꝛ paruos morte repentina.ꝓpter qō locus ille vocatus fuit sepulchra cōcupiscētie.q; ibi sepelierūt ppl'm q̄ desiderauerat carnes Nūe.xj.in fine d In oib⁹. Hic ꝓfr oñdit bonitas dei ꝛ ingratitudo ppli i his q̄ acciderūt post missionē exploratorū.de q̄ hr̄ Nūe. xiij. q; exploratores de sua legatione reuertētes terruerūt populū.ita q; volebāt reuerti in egyptū.vt hr̄ Nūe.xiij. Caleph aūt filꝰ iephone ꝛ iosue filius Nun ecōtrario cōfortabant ppl'm dicentes.q; poterāt hostes debellare ita facilit sicut poterant comedere panē ꝫ pplus nolebat eis credē ꝫ magꝫ voluit eos cū moyse ꝛ aaron lapidare ꝛ B ē qō ōr. d In oibus bis.i.nō obstantib⁹ p̄dictis dei bñficijs ꝛ punitionibus. e Peccauerūt adhuc.ex nimia ingratitudine. f Et nō crediderūt in mirabilibus eiꝰ. q; ꝓpter miracula q̄ fecerat educendo eos de egypto debebant credere firmit q; introduceret eos in terrā ꝓmissionis valde faciliter qō fuisset.nisi eox malicia impediuisset.iō subditur. g Et defecerūt ꝛc.q; ꝓpter illud pctm omnes qui exierūt de egypto a.xx.annis vt supra ex diuina sententia mortui sunt in deserto.vt hr̄ Nume.xiiij. ꝑt caleph filiū iephone ꝛ iosue filium Nun ꝛ leuitas q̄ non fuerant numerati a.xx.annis ꝛ supra ꝫ ab vno mense supra.vt ibidem fuit expositū. b Et anni eox cū festinatione.q; mors mlto⁹ accellerata fuit in rebellīōe chore

m ducādū : ꝛ panē celi dedit
n eis Panē angelox mādu-
o cauit hō cibaria misit eis i
p abūdātiā Trāstulit austrū
de celo.ꝛ induxit i virtute
q sua aphricū. Et pluit sup
r eos sicut puluerē carnes.
s ꝛ sicut harenā maris vola
t tilia pēnata Et ceciderūt i
medio castroruz eox circa
v tabernacula eorum Et mā
ducauerunt ꝛ saturati sūt
x nimis ꝛ desiderū eox at-
y tulit eis non sunt fraudati
z a desiderio suo. Adhuc e-
sce eox erāt in ore ipsoruz
a ꝛ ira dei ascēdit super eos
b Et occidit pingues eoruz
c ꝛ electos israel impediuit
d e In oibus his peccauerūt
f adhuc ꝛ nō crediderūt in
g mirabilib⁹ eiꝰ Et defecerūt

b in vanitate dies eox ꝛ ānī
i eox cum festinatione. Cuz
occideret eos q̄rebāt eū et
reuertebant ꝛ diluculo ve
k niebant ad eū Et rememo
rati sunt q; deus adiutor ē
l eox ꝛ deus excelsus redē-
mptor eox ē. Et dilexerūt euz
n in ore suo ꝛ lingua sua mē
o titi sunt ei. Cor aūt eox nō
p erat rectū cū eo:nec fide-
les habiti sunt in testō eiꝰ
q r Ipe aūt est misericors ꝛ p
s pitius fiet peccatis eorū ꝛ
t non disperdet eos Et abundauit vt auerteret iram
v suam.ꝛ non accendit om-
x nem iram suam. Et recor-
y z datus ē q; caro sūt spirit⁹
a vadēs ꝛ nō rediēs Quoti
ens exacerbauerūt eum in
deserto:i irā ꝓcitauerūt eū

tos nū erat ex amore iustīcie ꝫ timore pene.iō subdit.
m Et dilexerūt eū in ore suo q; in exteriorib⁹ verbis p-
tenderūt signa diuine dilectionis n Et lingua sua mē
titi sunt ei.q; non sic habebant in mēte ꝓut ꝓtēdebāt ore
iō sequit. s Cor aūt eorū nō erat rectū cū eo. ꝑ verā dī
lectionē. p Nec fideles habiti sunt in testamento eius
i.in ꝓceptis legis.q̄ ōr testm̄ ꝑ debitā implētionē in ogatione. q Ipse aūt est misericors.q; eiꝰ ꝓpriū est misereri ꝛ parcere. r Et ꝓpicius fiet peccatis eox. puniēs eos citra condignum. s Et non disperdidit eos. tota liter delendo sicut meruerant t Et abundauit vt auerteret irā suā.i.effectū vindicte sue quē auertit ꝓ parte.iō sequit. v Et nō accendit ꝛc.i.vindictā sed solū ptē⁹ eiꝰ cui⁹ cā subditur ex ꝑte fragilitatis humane.cū dicitur.
x Et recordatus est ꝙa est ad modū recordantis se habuit.quia obliuio in deū non cadit.
y Quia caro sunt id est fragiles ꝛ ꝓni ad casum ꝓpter fomitem ex carne ꝓcedentem.ꝓpter quod etiaz peccatum hominis remediabile est non autem angeli q̄ carnē ꝛ ossa nō habent. z Spūs vadens ꝛ nō rediens id est tendens ad mortem ꝑ seperationem a corpe non q; spūs hois moriatur.qui ē incorruptibilis.ꝫ q; homo cōpositus ex corpore ꝛ spū moritꝛ.Et nō rediens .q; spūs separatus a corpe ad ipm nō redit vrute nature. a Quotiens. Postq̄ descripsit ingratitudinē ppli q̄tū ad eiꝰ mignitudinē. Hic ꝓfr describit eā q̄tum ad multitudinē.et ꝓio cōmittēdo.scōo obmittēdo.ibi. Nō sīt recordati.Circa primū dicit. a Quotiēs exacerbauerūt ꝛc.sua pctā multiplicit reiterantes. q.d.multociens.vnde dixit Nume.xiiij.Tentauerunt me iam per decem vices.ꝛ tamen dixit illud anno secundo egressionis de egypto.a eiꝰ egressu vsq; ad ingressum terre promissionis fluxerūt.xl. anni.ex quo patet q; in residuo tempore.xxxviij. annorū multis vicibus offenderunt eum.nec omnes offensiones sunt scripte.ideo subditur.

b Et cõuersi sunt. ad mala ꝓterita. c Et tẽtauerunt deũ ꝛc. ꝛ ꝓ id est. i. deũ sanctificatẽ isrl̃. d Exacerbane rũt. q̃ de sua natura dulcissimꝰ est. e Nõ sunt recordati. Hic oñdit ꝓpositũ ex omissione qꝛ tenebant recordari bñficia eis ꝓstita in egypto. qõ omittebãt ex sua i gratitudine. ꝛ ꝫ est qõ dicit Non sunt recordati manꝰ eiꝰ. i. ꝓtãtis diuine die q̃ redemit eos de manu tribulantis. i. pharaonis quẽ submersit i mare cũ suo exercitu ꝓ liberatione ꝓpli sui. f Sicut posuit in egypto signa sua. i. decẽ plagas q̃bus ꝓcussit egyptum. g Et ꝓdigia sua ꝛc. istud est supꝛa expositũ. b Et cõuertit ꝛc. vt hr̃ Exo. vij. i Misit in eos cynomiã. i. muscã canina. Ista fuit plaga q̃rta egypti. de q̃ dicit Exo. viij. Immittã i te ꝛ in seruos tuos ꝛ in ꝓplm tuum. ꝛ in domos tuas omnem genꝰ muscarũ. ꝛ sic inter illas fuerũt muscę caninę. q̃ hic singulariter expꝛimuntur eo q̃ fuerũt aliꝰ grauiores. k Et ranã ꝛc. plaga rana xa fuit secda de q̃ habet Exo. viij. i ꝓncipio ꝛ ponit hic singulare ꝓ plurali Ranã. id est ranas. ꝛ idẽ dicendũ de cynomia. l Et dedit eruginẽ. i. vẽto vrẽti q̃ corrũpit segetes ỗ ista eruginẽ nõ fit mẽtio in Exo. qꝛ solũmõ ponunt ibi plage notabiles. cũ q̃bꝰ fuerũt alie q̃ nõ sunt ibi scripte. sicut ỗꝛ hic de eruginẽ. ꝛ sequẽti versu de pruina. m Et labores eoꝝ. i. fructꝰ ꝓ laborẽ eoꝝ ꝓductos. n Locuste. i. locustis. Ista fuit plaga octaua ỗ q̃ hr̃ Exo. x. o Et occidit ꝛc. Ista fuit plaga septima. de qua. hr̃ Exo. ix. p Et moꝛos eoꝝ in pruina. In trãsla. hiero. hr̃. In frigore. folia moꝛoꝝ corrũpẽte. q Et tradidit grãdini iumẽta eoꝝ ꝛ qꝛ aialia tũc i cãpis exñtia ex magnitudine grãdinis fuerũt interfecta. vt ibidẽ hr̃. r Et possessionẽ eoꝝ igni. q̃ grãdo et ignis mixta pariter ferebant. vt ibidẽ hr̃ s Misit in eos irã indignationis sue. i. effectuꝝ ire sue ꝛ indignatiõis ꝓ plagas dictas ꝛ seqntes. t Immissio nes ꝓ angelos malos ỗ ỗꝛ ad oñendũ q̃ angeli mali fuerũt executoꝛes diuine iusticie in ꝓsecutionibꝰ egypti. tñ aliq̃ boni angeli aliq̃ũ sunt executoꝛes in talibꝰ sicut dictũ fuit plenius Exo. xij. v Viam fecit semite ire sue qꝛ puniẽdo egyptios declinabat ab hebreis. x Nõ pepcit ꝛc. indifferenter ꝓcutiẽs magnos sicut ꝛ ꝓuos. y Et iumẽta eoꝝ ꝛc. Ista fuit quita plaga q̃ ꝓcussit aialia in cãpis pestilẽtia. vt hr̃ Exo. ix. in ꝓncipio. z Et ꝓcussit oẽ ꝓmogenitũ ꝛc. Ista fuit decia plaga. de q̃ habet Exo. xij. in medio capitulũ. a Primitias om. la. co. in taber. cham. i. i tabernaculis egyptioꝝ descẽdẽtiũ a chã. qꝛ mesraim fuit filiꝰ cham. vt hr̃ Gen. x. Ab isto aũt mesraim denoiata ẽ egyptꝰ. qꝛ ibi denoiatꝰ fuit vñ in totoꝛe. festõ vbiin nr̃a trãsla. ponit egyptꝰ in hebreo hr̃ mesrai. b Et abstulit de egypto ꝛc. s. ꝓplm isrl̃ diligẽter custodiendo. sicut pastoꝛ custodit oues. c Et ꝓduxit eos tanq̃ gregẽ in deserto. vbi posuit eos pane celesti. vt ꝓdictũ est d Et eduxit eos in spe. ꝓ. inimiẽdi in terrã ꝓmissam. e Et nõ timuerũt. lꝫ eñ timuerint sup mare videtes exercitũ egyptioꝝ appꝛopiq̃ntẽ eis. tñ moyses eos assecurãte secuti sunt eũ per mare. ita q̃ timoꝛ ille nõ fuit tãtꝰ q̃ ipediret eos a sequela moysi. f Et induxit. b ꝓpr oñdit bonitas dei. ꝛ ingratitudo ꝓpli post ingressum terre ꝓmissiõis ꝛ diuidit i tres ptes qꝛ ꝓ describit dei bonitas. scõo ꝓpli malignitas: ibi. Et tentauerũt. tercio pene acerbitas: ibi. Iudiuit deꝰ. Circa primũ ỗꝛ. f Et induxit eos ꝛc. i. in hierlm. q̃ est metropol̃ indee. in q̃ edificatũ fuit tẽplũ in mõte moria. ij. paralip. iij. g Mõtez quẽ ꝛc. qꝛ fuit acqsitꝰ magꝰ ꝑ tute diuina q̃ ꝑ hũana. h Et eiecit a facie eoꝝ gentes. i. chananeos ꝛ alios ibi habitãtes. vt diffuse tradit i libꝛo iosue. i Et sorte diuisit ꝛc. de q̃ diuisione hr̃ iosue. xiij. cap̃. vsq̃ ad. xvij. ca. iclusiue. k Et habitare fecit ꝛc. i. in domibꝰ ꝛ villis a gẽtilibꝰ edificatis.

l Et tẽtauerũt. Hic ꝓpr ponit ꝓpli malignitas exercendo pctã antiq̃ patrũ suoꝝ cũ ỗꝛ. Et tẽtauerũt diffidẽtes ỗ diuia ꝑ tute. m Et exacerbauerũt. ꝓuocãtes ad iram n Deũ mitissimũ. o Et testimonia ꝛc. i. legẽ ꝓcepta p Et auerterũt se sclẽter recedẽtes ad diuia ꝓ tute. q Et nõ seruauerũt pactũ. i. legẽ quã pepigerãt obseruare dicẽtes Exo. xxiiij. Dia q̃ locutꝰ est dñs faciemꝰ ꝛ erimꝰ obedientes. r Quemadmodũ patres eoꝝ. q̃ adoꝛauerũt vitulũ ꝛ multipliciter offenderũt deũ in deserto. s Cõuersi sunt in arcũ ꝓuũ. ꝓ ꝓmptitudinẽ ad male agendũ. sicut arcus cũ ipetu emittit sagittas. t In irã ꝓcitauerũt ꝛc. Circa qõ sciẽdũ q̃ añq̃ poneret archa dñi i sylo ꝛ post destructionẽ sylo vsq̃ ad edificatiõꝫ tẽpli salomõis licitũ fuit hebreis offerre oblationes ꝛ sacrificia votiua alibi q̃ vbi erat archa: qꝛ illis tpibꝰ archa nõ habuit stabilẽ mãsionẽ. ꝫ q̃diu fuit i sylo ꝛ i tẽplo salomonis nõ fuit ꝫ licitũ. sicut pleniꝰ fuit dictũ Deut. xij. ꝑ Post edificationẽ ãt tẽpli isti imolabãt i excelsis deo q̃ ỗ erat illicitũ nisi ex dispẽsatiõe spãli. sic Helyas obtulit sacrificiũ i mõte carmeli. iij. Reg. xviij. ꝛ nõ solũ imolabãt i collibꝰ deo ꝫ ẽt demonibꝰ i ydol̃ q̃ ỗ erat gñissimũ. iõ] subdit.] v Et i ꝛc. i. vidictã. Eũ ꝓuocauerũt. x Audiuit deꝰ. ꝫ describit pene acerbitas: cũ ỗꝛ. Audiuit deus ꝓdictã ꝓpli neq̃tiã. y Et spre. ꝛc. pp suã neq̃tiã vl̃ malitiã. z Et ad nihilum ꝛc. tradens eũ post mortẽ iosue dure futuri alioꝝ ppl̃oꝝ. eo q̃ declinauerat ad ydolatriã. vt ꝑ ex decursu libꝝ indicũ ꝛ primi regũ. a Et repulit tabernaculum sylo. quia capta archa dominiq̃ fuerat in sylo. vt hr̃. j. Reg. iiij. ci uitas sylo fuit destructa.

b Et tradidit ꝛc.q3 philistei fortes ppli eos occiderunt ꝛ captiuauerũt. c Et pulcritudinẽ eoꝝ ꝛc.i.archaz testamẽti q̃ erat gl'ia ppli isrl' quã ceperũt philistijm ꝓpter qđ vxor phinees morientes dixit.j.Reg.iiij. Trãslata ẽ gl'ia de isrl'.q3 capta est archa dei. d Et cõclusit i gladio populũ suũ .s. philistinoꝝ. e Et hereditatẽ suã .s. terrã isrl'. f Spreuit.intantũ em̃ erãt spreti sub seruitute philistinorũ. q̃ faber ferrari9 non inueniebak'in isrl'. ne hebrei sibi facerent gladiũ aut lanceã.j.Reg.iij.

g Iuuenes eoꝝ comedit ignis. accensus ꝓ philisteos.

h Et ỿgines eorũz nõ sunt lamẽtate.q3 q̃libet ꝓrebat locum fugiẽdi dimittendo occisos insepultos ꝛ in lamentatos.

i Sacerdotes eoꝝ ꝛc.i.ophni ſꝛ phinees.j.Reg.iiij.

tabernaculũ suũ;vbi habitauit in hoib9. Et tradidit in captiuitatẽ virtutẽ eorũ ꝛ pulcritudinẽ eoꝝ i man9 inimici. Et cõclusit in gladio ppl'm suũ ꝛ hereditatẽ suã spreuit Iuuenes;eorũ comedit ignis: ꝛ ỿgines eoꝝ nõ sũt lamẽtate Sacerdotes eoꝝ i gladio cecidert̃ ꝛ vidue eoꝝ nõ plorabank' Et excitat9 ẽ tãq̃ dormiẽs: dñs tãq̃ potẽs crapulat9 a vino Et pcussit inimicos suos in posteriora: obꝓbriũ sempiternũ dedit illis. Et repulit tabernaculũ ioseph: ꝛ tribũ effrem nõ elegit Sed elegit tribũ iuda: mõtẽ syon quẽ dilexit. Et edificauit sicut vnicornis sanctificiũ suuz i terra quã fundauit in scla Et elegit dauid ꝑuũ suum ꝛ sustulit eũ de gregibus ouium: de post fetantes accepit eũ ꝓpascere iacob seruum suũ ꝛ israel hereditatem suam Et pauit eos in innocentia cordis sui ꝛ in intellectibus manuum suarũ deduxit eos.

k Et vidue eoꝝ nõ plorabank' eadẽ rõne q̃ dictũ fuit de virginib9. l Et excitat9 est. Hic ꝓn ponit diuia cõsolatio cũ ỏr. Et excitat9 est tanq̃ dormiẽs dñs.q̃diu dimisit sic ppl'm affligi videbak' q̃si dormiẽs. m Et tãq̃ potẽs.sic dz scribi.q3 in hebreo ꝛ in trãsla. Hiero. habek' q̃si fortis. Crapulat9 a vino.ille em̃ q̃ fortis est roboꝛe qũ sopit9 est a vino nõ põt vti sua fortitudine.ꝛ sic videbak' mltis de ppl'o isrl' de ipo deo q̃diu fuerũt in tãta afflictione ꝝ tũc visus fuit eis q̃si excitat9 qñ cepit eos iuuare ꝛ aduersarios ꝓcutere.iõ subdik'. n Et pcussit inimicos suos in posteriora.q3 pcussit philisteos in secretioꝛe ꝓ natiũ.j.Reg.v.ꝛ cõputrescebãt ꝓminẽtes extales eoꝝ. vt ibidẽ habek'. o Obꝓbriũ sempiternũ dedit illis. q3 coacti fuerunt remittere archã ad terrã isrl'. vt eoꝝ plaga turpis ꝛ vitupabilis ab oib9 cognoscerek'.q3 cũ archa remiserũt anos aureos recognoscẽtes plagã suã vilẽ. q3 etiam ỿ factũ redactũ ẽ in sacra scriptura.q̃ vsq̃ hodie vbiq̃ diuulgak'. p Et repulit. Hic ponik' intẽta cõclusio i ỿ psal.s.q̃ dignitas regia ꝓtineat ad dõ ꝛ ei9 posteritatez ex diuina electiõe ꝛ nõ ad tribũ ephraim: ꝛ ỿ est qđ ỏr. Et repulit tabernaculũ ioseph.i.ciuitatẽ sylo in quo reposita fuit archa in tabernaculo Josue.xviij. Et dr tabernaculũ ioseph:eo q̃ sylo erat in sorte ephraim filij ioseph.

q Et tribũ effrem nõ elegit.i.ephraim.s.ad regiã dignitatẽ Jeroboã em̃ de tribu ephraim q̃ regnauit sup decem trib9:nõ regnauit ex diuina electione ꝝ vsurpatiue ex ppli rebellione ꝺ filiũ salomonis.vt hr̃.iij.Reg.xij. r Sed elegit tribũ iuda.ꝓ dignitate regia. s Montem syon quẽ dilexit.i.elegit ad suũ cultũ.q3 altare de mãdato ei9 fuit ibi edificatũ ꝓ dauid.ij.Regũ.xxiiij.ꝛ postea ibidem fuit edificatũ tẽplũ ꝓ salomonẽ.ij.Paralip.iij.iõ subdik'. t Et edificauit.i.edificari fec̃. v Sicut vnicornis sanctificiũ suũ.i.sanctũ edificiũ suo nomini deputatũ. Et dicit sicut vnicornis.q3 sic vnicornis nõ ꝑmittit aliud aial ad suũ latibulũ accedere:sic de9 ꝓhibuit oẽm alienigenã a sacerdotib9 sibi cõsecratis intra tẽplũ ministrare.ſm q̃ scribit Nũe.iij.ca.Extern9 q̃ accesserit ad ministrãdum morte morial'.vñ ꝛ ozias rex q̃ voluit thurificare ibi: statim fuit lepra ꝓcussus.sicut hr̃.j.Paralip.xxvj. x In terra quã fundauit in secula.i.in iudea quã fundauit ꝓ cultu suo ꝛ regali solio stabiliter quãtũ fuit ex pte sua. et ita fuisset nisi pctã ppli israel impediuissent. y Et elegit dauid seruũ suũ.in tribu iuda ꝛ inter filios ysai.q̃uis esset iunior. z Et sustulit eũ de gregib9 ouiũ pascebat em̃ actualiter gregẽ q̃ fuit vocat9.vt samuel vngeret eũ in regẽ.j.Regũ.xvij. a De post fetãtes.i.post oues fetas.vnde trãsla.hiero.habet.Sequẽtẽ fetas adduxit eas. id est oues hũtes fetus. b Pascere iacob seruũ suum id est populũ isrl' descendentẽ de iacob. ꝛ sic de pastoꝛe ouiũ factus est pastoꝛ fideliũ. c Et israel hereditatẽ suaz. vocat autẽ populus israel hereditas dñi. eo q̃ fuit specialiter a deo electus.ꝛ ꝓ talẽ modum loquit moyses Deut.xxxij. Pars autem dñi populus ei9 iacob. funiculus hereditatis ei9.

d Et pascebat eos .i. gubernauit. e In innocentia cordis sui id est in pũritate cõscientie. f Et in intellectib9 manuũ suarum.i. prudẽter se habens i opib9 suis ſm q̃ ỏr.j.Regũ.xviij. In omnib9 quoq̃ vijs suis prudẽter agebat dauid. g Deduxit eos.vnde.ij.Reg.v. Dixerũt em̃ filij isrl'.cũ esset saul rex sup nos tu eras educens ꝛ reducẽs isrl'. Mystice exponit psal.iste de regno xpi.cuius figura fuit regnũ dauid. ꝓpter qđ in hoc psal. ꝓmouet attentionẽ iudeoꝝ tanq̃ ad mysteriũ excellẽtissimũ.scdo oñdit bonitatẽ xpi ꝛ ingratitudinez iudeoꝝ ab illo loco. Quãta audiuim9: vsq̃ ibi. Et repulit tabernaculũ ioseph oia em̃ beneficia ibi narrata ꝓtulit xps iquãtũ de9 ipis iudeis.vñ ỏr. De.xiij. Jesus xps heri ꝛ hodie ipe ꝛ in secula. Et licet in ỿ psal.arguak' ingratitudo iudeoꝝ generalik'.tñ ingratitudo sacerdotũ spãliter q̃ ꝓ ephraim designank'.q3 sicut ephraim in bñdictione iacob fuit ꝓpositus manasse sic sacerdotes ꝓcellebãt ppl'm ex sua cõsecratione:ꝛ isti fuerũt magis ingrati deo xpo. q3 moꝛtes ei9 ꝓcuranerũt.ꝛ regnũ iude qđ quodã spãli mõ dicebat regnũ xpi voluerũt vsurpare rebellãtes romanis vt dicit iosephus libro ỏ iudaico bello. Vltimo asaph ab illo loco. Et repulit tabernaculũ ioseph ꝛc. vsq̃ ad finez psalmi scribit dilationẽ regni xpi ꝛ eccl'ie ꝓfectu: sicut impletus videmus ꝓ oꝛbem terrarum.

In psal.lxxvij. Attendite vbi dicit in postilla. De matetia vero huius psalmi,

Additio.

Non solum voluit asaph oñdere in hoc psal. q̃ regnũ isrl' ptineret ad dauid ꝛ posteritatem eius. sed etiam q̃ cultus diuinus debebat esse in monte syon ex diuina electione. nõ autem in sylo vel alibi. vndei fine dicit cõcludens. Et repulit tabernaculũ ioseph. ꝛ tribum ephraim nõ elegit. sed elegit tribũ iuda montẽ syon quem dilexit. vnde simul de vtraq̃ repulsione .s. ioseph ꝛ sylo ꝛ de vtraq̃ electione scz iude ꝛ syon agit.

In eodẽ psal. vbi ỏr in postil. Propter qđ meli9 expo

Additio.

nitur de filijs israel.

Hec expositio nõ videk valere. tum quia in illa hystoria Nume.xiij. nulla fit tribuum distinctio nec aliq̃ mentio specialis de ephraim vel iuda ꝛ hmõi immo nõ est verisimile q̃ ephraim fuisset ibi principalis motoꝛ cũ iosue qui erat de tribu ephraim assignat9 in explozatorẽ contradicebat alijs explozatoꝛibus sicut ꝛ caleph de tribu iuda. vt i hystoria ptz. tũ q3 illa hystoria nõ ptinet ad ꝓpositum. nam hic psal. vult improbare decem tribus israel. qui vt dicit se separauerunt a regno dauid in

dekto.ꝛ nulla talis ſepatio legit nec poſtea vſq; ad tp̃s roboam. Vñ meliꝰ videt dicẽdũ ad ꝓpoſitũ ꝙ hic loquit̃ pſal. ꝓphetice de illo futuro bello qđ fuit initũ inter abiam regẽ iude ꝛ ieroboã regẽ iſrl̃.q̃ erat de tribu ephraim vt hr̃.ij. Paralip̃.xiij.qđ đdẽ bellũ fuit initũ ſpãliter ſup diuiſione regni vñ abias ipm monuit ieroboã ꝛ alios eu ſequẽtes.di. Num ignoratis ꝙ deꝰ iſrl̃ dederit regnũ dõ in ſempiternũ ꝛc̃.ꝛ ſurrexit ieroboaz filius ſalomonis et rebellauit ſimiliter ibidẽ abias redarguit hieroboã ꝛ alios ẽ electione ſacerdotũ ꝛ de ſemine aaron.qđ ptinet ad reprobationẽ diuini cultꝰ pnicioſe factã p ieroboã ꝛ iſrahelitas.ꝛ poſt multa ꝛcludit. Filij iſrl̃ nolite pugnare ꝛ deũ vr̃m:in q̃ bello exercitꝰ ieroboã cũ iſrahelitis excedebat exercitũ abie cũ iuda in duplum.ꝛ tñ ꝯclamãtibꝰ virꝫ iude ꝛ ſacerdotibꝰ canẽtibꝰ cũ tubis pterruit deꝰ ieroboã ꝛ pcuſſit eos abias ꝛ ppl̃s eiꝰ plaga magna . ꝛ pſecutꝰ eſt abias ieroboã fugiẽtẽ.ꝛ cepit aliq̃s ciuitates eiꝰ ꝛc̃ . put ibidẽ latiꝰ ptinet̃. De h̃ igit̃ bello ꝓphetãdo pſalmiſta ſummit exordiũ ſui ꝓpoſiti valde ꝓprie.eo ꝙ deꝰ ibidẽ oñdit q̃ſi miraculoſe ꝙ ieroboam rex q̃ erat de tribu ephraim ꝛ alie tribꝰ eũ ſequẽtes iniuſte ſepauerũt ſe a regno dauid. ꝛ iõ cõuerſi ſunt.ſ.in fugã in die belli ſmpr̃adicti. ꝛ loquit̃ de futuro ꝙ modũ ꝑteriti ex certitudine ꝓphetie. put ſepe cõſueuerũt loq ꝓphete.ꝛ ſequit̃. Nõ cuſtodierũt teſtamẽtũ dei.ſ.ꝺ electiõe dauid ꝛ poſteritatis eiꝰ. Et in lege eiꝰ noluerũt ambulare.ſepando ſe a cultu dei qđ erat in hierl̃m ꝛ fabricãdo ſibi vitulos Et obliti ſunt bñficiorũ ꝛ eiꝰ ꝛc̃.ꝛ q̃ ſint illa bñficia vniuerſaliter ſubiũgit dicẽs. Coram patribꝰ eoꝝ fecit mirabilia in terra egypti in cãpo thaneos.cõcludẽs hic in vniuerſali oia illa q̃ fuerũt facta in egypto ꝛ pharaonẽ ꝛ egyptios.de qbꝰ ꝓprie dr̃. Cozã patribꝰ eoꝝ.qz illi q̃ fuerũt tpe belli ꝑdicti nihil viderunt exiſtis.ſ ex narratiõe patrũ h̃ habuerũt.Et ſequit̃ narratio ꝑticularis miraculoꝝ ꝛ bñficioꝝ dei vſq; ad electionẽ david ꝛ ſyon.de qbꝰ ꝓncipaliter intẽdebat.Et exponat̃ totꝰ ꝓceſſus pſalmi ſin narratiõe hmõi bñficioꝝ ꝛ miraculoꝝ ꝛ electionis dõ ꝛ ſyon ſicut in poſtilla.

In eodẽ pſ. vbi dr̃ ī poſtil.Et ſic iſta mirabilia.

Iſta mirabilia nullũ hnt fundamẽtũ ī ſacra ſcriptura.vñ ſm verã expoſitionẽ illiꝰ v̄ſus. Filij ephraim intẽdẽtes ꝛc̃.quã ſupra poſui nõ indigemꝰ iſtis fabulationibꝰ. In eodẽ pſal.lxxvij . vbi dr̃ in poſtil. Myſtice exponit̃ pſal.iſte.

Magiſter Raymudus mar.in ſcda pte pugiõis ca.j. ponit multas ſilitudines figuratiuas inter diuiſionẽ iudeoꝝ tpe hieroboaz ꝛ iſralitas q̃ ſub ephraim ſepe notant̃ ꝛ iter iudeos q̃ coiter notant̃ tribꝰ iuda ꝛ iter diuiſionẽ tpoꝝ iudeoꝝ in iudeos ꝛ xp̃ianos poſt paſſionẽ xp̃i.ſ.in hebdomada.lxx.danielis Nã ſicut in prima diuiſione maioꝝ hebreoꝝ numerꝰ.ſ. decẽ tribꝰ receſſerũt a regno dauid.q̃ fuit verꝰ rex a deo electꝰ.ꝛ adheſerũt ieroboã ſeruo eiꝰ ꝛ minoꝝ ps eoꝝ.ſ.tribꝰ iuda ꝛ alia tribus ſtetit in veritate deũ colẽdo ꝛ domũ dõ ſequẽdo. ſic in ſeda diuiſione maioꝝ ps iudeoꝝ receſſit a regno xp̃i dicẽtes. Nõ habemꝰ regẽ niſi ceſarem Joh.xix.ca. Et minoꝝ ps.ſ.apl̃i ꝛ lxx.diſcipuli ꝛ q̃dã alij pauci reſpectu pſequẽtiũ ſecuti ſunt dñm xp̃m verũ meſſiã. Sil̃r ſicut in prima diuiſiõe ps illa q̃ a dauid receſſit.turpiter incidit in errorẽ.qz duos vitulos coluerũt tãq; deũ.vt Exo.xxxij.ca.ſic in ſeda diuiſione iudei a xp̃o recedẽtes duos meſſias falſos ſibi ſtatuerũt vnũ poſt altũ.ſ.vnũ in hierl̃m noie barcozba.ꝛ alterũ poſtea i ciuitate q̃ dr̃ byter noie bencozbã ꝓput in hyſtoꝛijs Talmuticis ꝛ in hyſtoꝛia ioſephi iſta latiꝰ tradunt̃.hec ꝛ alia notabiliter ponit magiſter p̃dictus vbi ſupra.Ex qbꝰ oñdit̃ ꝙ nõ ſolũ de regno dauid dici debet ꝙ fuit figura regni xp̃i in vniuerſali ſ̄ etiã diuiſio vel ſepatio iſraelitaꝝ ſeu ephraitaꝝ a regno dauid et a cultu diuino in hierl̃m.fuit ꝓpria figura ſepationis iudeoꝝ prio maioꝛi ptea regno xp̃i ꝛ eiꝰ eccl̃ia.qđ facit ad maiorã attẽtionẽ ꝛcẽtoꝝ in h̃ pſal.ad quã attẽtionẽ pſal.inuitat i ꝓncipio huiꝰ pſal.d. Jttẽdite ppl̃s meꝰ.in q̃ pſal.ꝓclusio finalis eſt ꝓdẽnare ephraim ꝛ ſylo.q̃ figurãt magnã ptẽ iudeoꝝ recedẽtiũ a vero xp̃o.ꝛ ſynagogã reprobatã eoꝝ ſil̃r ꝛ ꝓmẽdatio iude q̃ figurat paucos de genere hebreoꝝ ꝙi tẽtes xp̃m.ſil̃r ꝛ cõmẽdatio ſyon q̃ ſignificat eccl̃iam xp̃i ſicut ſyon erat ciuitas dauid.

Replica.

In pſal. Jttẽdite poſtil.exponit ſatis cõtinuando materiã pſal.de electione dei . q̃ dauid ꝛ ſua domꝰ electa fuit ad regnũ ꝛ q̃ electionẽ nulla alia tribꝰ ꝑ ephraim ꝓſumpſit. iõ cũ generali reprehenſiõe ingratitudinis iudeoꝝ ſpãliter reprobat̃ ꝓſumptio ꝛ ingratitudo illiꝰ tribꝰ ſpãliter ꝛ q̃ſi incidentaliter. Bur.aliter aſſumit.ſ valde diſcõtinuat materiã huiꝰ pſal . Nã cũ a principio dicat de bñficijs dei erga ppl̃m iudaicũ in exitu de egypto ꝛ de plagis ꝛ egyptũ ꝛ ita generaliter ꝓſequit̃.q̃ nullis aliq̃ ſpãlia de diſtinctione tribuũ iuda ꝛ ephraim interſerat. Nõ eſt aũt rõnabile nec veriſimile vt de actis in egypto in mari rubro ꝛ in dekto ſubito vadat ad hyſtoriã abie ꝛ hieroboã ꝓput h̃. Bur. vult ꝛ poſt modicũ reuertat̃ ad egyptũ ꝛ deſertũ ſine cã meliori quã hic Bur. allegat dicit pſal. ꝓphetice loq̃.cũ tñ totꝰ pſal.ſit hiſtoriacꝰ.vt ptz eiꝰ materiã diſcurrẽti Neliꝰ igit̃ poſtil.ꝓtinuat materiaz huiꝰ pſal.qz ſic nõ vagat̃ vt Bur.nec motiuũ bur.fundatũ ſup auctoritate negatiua videt valere. Nam nõ ſequit̃ Nũe.xliij.vbi tractat̃ de infauſto bello iudeoꝝ nõ fit ſp̃alis mẽtio de tribu ephraim niſi ꝙ ioſue de illa tribu reſtitit ne bellarẽt:igit̃ tribꝰ ephraim nõ fuit motrix ad illud bellũ.ꝙ qđ poſtil.lr̃am ꝛ materiã huiꝰ pſal.ꝓtinuat. ſufficit ei viſibilitudo ſumpta ex rõnibꝰ poſtil.q̃s vide ī poſtil. nec legit̃ ꝺ tali bello ab exitu ꝺ egypto vſq; ad tp̃s pſal .q̃ materia huiꝰ pſal.põt ꝓtinuari.bellũ aũt iter abiã regẽ iuda ꝛ hieroboã regẽ iſrl̃.qđ bur.h̃ ꝑdicto mõ vagãdo itrodicit hz ꝛ ſe idẽ argumẽtũ qđ bur.facit ꝛ poſtil. nã in illo bello ꝛ eiꝰ hyſtoria nulla fit mentio de arcu filioꝝ effrem igit̃ nõ eſt ad ꝓpoſitũ bur.expoſitio. Tale ei argumẽtũ ẽ apud bur.cõiter achilles q̃uis apud doctos modicũ cõcludat.qz eſt ab auctoritate negatiua.qđ grãdipẽdũt etiã hẽtici ivyckleff ꝛ hus Sz ꝛ h̃ falſuz vr̃ qđ bur.ad ꝓbatiõz ſui ꝓpoſiti adducit.vicz ꝙ pſal.vult reprobare decẽ tribꝰ iſrl̃.q̃ ſe a regno dõ ſepauerũt cũ tñ pſal. iſte loquit̃ generalit̃ de bñficijs dei toti ppl̃o exhibitis.ꝛ generalr̃ de toti⁹ ppl̃i ingratitudie ab exitu de egypto vſq; ad tpa pſal. q̃ in ſpũ vidit exaltationẽ ephraim in pſona hieroboã reliq̃s ptibꝰ huiꝰ pſal.hyſtoriaiter intellectis.iõ illa tribꝰ ꝙ incidẽtia in h̃ pſal.ꝓnoſtice abijcit̃ de alijs tribubꝰ faciendo mẽtionẽ. Eſt igit̃ diſtinctio tribuũ iuda ꝛ ephraim ñ ꝓncipaleī pſal.ſ incidẽtale. Sz qđ addit bur.hieroboã ꝛ tribꝰ euz ſeq̃ntes iniuſte ſe a regno dõ ſepaſſe nõ vr̃ vex. nã de illa ſepatiõe dixit dñs.iij. Reg.xij. Et me factũ eſt h̃ vbũ de qua materia vide correctionẽ q̃ntã Geñ . xlix.

Deus venerũt gẽtes ꝛc̃. Huic pſal. Pſal.lxxviij. ꝓmittit̃ talis titulꝰ in heb.pſal.aſaph.ꝛ in traſlatione hiero.Cãticũ aſaph.i h̃ actoꝛ apparet huiꝰ pſal. De materia vo huiꝰ dicũt aliq̃ expoſitores nr̃i ꝙ loquit̃ de pſecutione iudeoꝝ ſub antiocho rege q̃ polluit tẽplũ ponẽdo ibi abominãdũ ydolũ ꝛ ppl̃m iſrl̃ occidit q̃ nolebãt trãſire ad gẽtilẽ ritũ. vt hr̃ diffuſe ꝓmo ꝛ ſcõo Mach Sz huic expoſitioni nõ ꝛſonat qđ dr̃ ī ꝓncipio pſal. Poſuerũt hierl̃m in pomoꝝ cuſtodiã loco cuiꝰ in hebreo ponit̃. Poſuerũt hierl̃m ī aceruũ. Et in traſla. Hiero . In aceruis lapidũ.ꝙ qđ maiſeſte exꝓmit̃ deſtructio ciuitatis ꝛ templi.qđ nõ fecit antiochus.ſ polluit tẽplũ ponẽdo ibi ydolũ.vt ꝑdictũ eſt. ꝓpter qđ melius dicit̃ ꝙ pſal. iſte loquit̃ de deſtructione ciuitatis ꝛ tẽpli facta ꝙ nabuchodonoſoꝛ regẽ babylonis vt hr̃.iiij. Regũ.vltimo . Et de reparatione ꝙ cyrũ regẽ pſarũ q̃ dedit licẽtiã reedificãdi templũ.j. Eſdre.j. Igit̃ ſm hũc ſenſum pſal.iſte diuidit̃ in tres ptes.quia primo ponit̃ pſalmiſte lamẽtatio.ꝙ dicta deſtructione.ſecundo eius deprecatio ꝓ reparatione.ibi. Effunde iram tuã.tercio ipſius conſolatio ꝓ exauditione:ibi. Nos autem Circa primum dicitur lamentando.

a De⁹ venerũt gẽtes.i.babylonij.q̃ erãt gẽtiles.
b In hereditatẽ tuã.i.in iudeã q̃ dicebat dei hereditas. eo q̃ eã filijs isrl̃ dedit.ꝛ qꝛ in ea fides ꝛ cult⁹ dei viguit.sicut dictũ est.ã.pã.lxxv. Not⁹ in iudea de⁹. c Pollue rũt tẽplũ ꝛc.xpm destruẽdo ꝛ vasa diuini cult⁹ asportãdo ꝛ hũanis vsib⁹ applicãdo Dañ.v.
d Posuerũt hierusalẽ in pomoꝝ custodiã. Custodes ei pomoꝝ factiũt magnũ aceruũ lapidũ.vt desup ascẽdẽtes videant p totũ pomeriũ ꝛ sic ista trãslatio redit in idẽ cũ trãslatõne hieroni. ꝛ lra hebraica : vt ptz p̃dicta
e Posuerũt morti cinia.i.corpora mortificata.vñ trãsiatio hiero. habet. Dederũt cadauera seruoꝝ tuoꝝ.qꝛ indifferẽter cũ alijs occidebãt leuitas et sacerdotes diuis ministerijs intendentes.
f Escas volatilib⁹ celi. qꝛ sup terrã remanserũt insepulta.
g Carnes sanctoꝝ tuoꝝ quia indifferẽter occidebãt iustos et pctõres exceptis paucis a deo reseruatis. h Effuderũt sanguinẽ ꝛc.ex dictꝫ patet sñia. i Facti sum⁹ obꝛobꝛiũ vicinis nostris.qꝛ philistei ꝛ alij in circũitu iudee habitãtes faciebãt de iudeis suas derisiões subsannatio est modus derisionis dictus a rugatione nasi. k Vsq̃quo domine irascẽris in finẽ tenendo populũ tuũ in afflictione ꝛ captiuitate tã continue ꝛ plixe. l Accendet velut ignis zelus tuus. ita q̃ nõ extingnat nec mittiget.ꝛ loquit psalmista in p̃sona ppli in captiuitatẽ ducti sicut p̃uidebat.
m Effunde. Hic p̃ꝛ ponit psalmiste depcatio.ꝛ primo implorat diuinã iusticiã cõtra hostes.secũdo eius misericordiã erga ciues.ibi Ne memineris.Circa primũ dicit.
m Effunde irã tuã.i.effectũ iusticie tue p vindictã.
n In gentes que te nõ nouerũt.quia nõ habebãt fidem vnius veri dei.sed erant ydolatre pessimi colentes ydolum belis ꝛ etiam draconem Dañ.xiiij.
o Et in regna.qꝛ sub rege babylonis multa regna erant subiecta. p Que nomẽ tuũ nõ ĩnuocauerũt quia non habebant ei⁹ fidẽ. ꝓpter qõ dicit ap̃s Roma.x. Eũo ĩnuocabũt eũ in quẽ nõ crediderunt.
q Quia comederũt iacob.i.ppl̃m descẽdentẽ de iacob quẽ dicunt comedisse.eo q̃ bona ei⁹ diruꝑuerũt.ꝛ populũ in magna pte occiderũt ꝛ captiuauerũt.sicut tyrann⁹ dicitur comedere subditos suos.
r Et locũ ei⁹ desolauerũt.qꝛ ciuitates iudee depopulauerũt ꝛ destruxerũt. s Ne memineris. Hic p̃ꝛ iplorat dei miam erga ciues.d.Ne me.mineris.no.anti.i.ab ãtiq̃ a patrib⁹ nostris inceptaꝝ.vt ptz in ꝓcessu libri indicũ.
t Cito anticipẽt ꝛc.cui⁹ anticipatiõis cãm subdit.
v Quia pauꝑes facti ꝛc.i.spoliati ꝛ afflicti . ꝛ iõ anticipent nos miscõie tue ne ex nimia tristicia absorbeamur p impatiẽtiã seu desperationẽ.ꝛ loquit asaph ĩ p̃sona populi infirm i.cui⁹ captiuitatẽ futurã p̃uidebat.
x Adiuuanos de⁹ saluturis noster .i. qui saluasti nos de egypto ꝛ in alijs periculis ꝓteritis.ꝛ in hoc allegat diuina magnificẽtia.qꝛ modus est magnifici libenter audire bona que cõtulit.vt habek.iiij.ethicoꝝ. y Et ꝓpter glo.no.tui ꝛc.q.d.qꝛ tu noiaris deus noster.ꝛ nos pp̃lus tuus.ꝛ iõ nostra liberatio q̃tinet ad gloriã nois tui.
z Et ꝓpicⁱ⁹ esto pcatis nostris ꝓpt nomen tuũ.i.ꝓpter tuã bonitatẽ nõ ꝓpt nostrã iusticiam.
a Ne forte dicant in gentibus .i. inter gentiles.
b Vbi est de⁹ eoꝝ q.d.nullius momenti ꝛ virtutis est.ex quo nõ saluauit ipp̃lm suum. Sic em loquebãt babylonij ꝛ alij gentiles de deo iudeoꝝ. c Vt inotescat in na.corã oculis nostris vltio sang. seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est. Hic terminat vsus in hebreo ꝛ in trãslatione Hiero. ꝛ ẽ sensus. Vltio sanguinis seruoꝝ tuoꝝ ꝛc. q̃ effusus est.a babylonijs. Innotescat i nationib⁹.ita q̃ omnes nationes sciant Corã oculis nostris ita.s.q̃ nos etiã videamus ad laudẽ tue iusticie.sicut factum fuit de aman ꝛ filijs
d Ad gemendũ ꝛc. Hic ꝓpr ponit psalmiste depcatio.ꝛ primo implorat diuinã iusticiã cõtra hostes.secũdo eius misericordiã erga ciues.ibi Ne memineris.Circa primũ dicit.
e Ingrediat in cõ.tuo.ge.cõpe.vt a vinculis ꝛ carcere liber⁹ absoluant. e Secũm magnitudinẽ brachij tui.i. fortitudis tue q̃ p brachiũ designat. f Posside filios mortificatoꝝ.i.morti ꝓpinquoꝝ ex nimia afflictione. vñ trãslatio Hiero.habet. Filios interitus filij aũt interiẽ⁹ dicunt illi q̃ sunt dispositi ad interitũ sicut filij mortis q̃ sunt digni morte ſm modũ loq̃ndi scripture g Et redde de vicinis nostris.s.philistheis ꝛ alijs nationib⁹ ĩ circũitu iudee positis. h Septuplũ in sinu eoꝝ.i. vindictã que septenario designat.cui⁹ cã subdit. i Improperiũ ipoꝝ ꝛc.captiuitatẽ em iudeoꝝ attribuebãt ipotentie diuine.ꝛ sic iustũ erat q̃ talis blasphemia puniret.
k Nos aũt. Hic vltimo ponit gratiarũactio ꝓ depcatõnis exauditiõe:quã vidit asaph futurã:ꝛ iungit se cũ populo tpe liberatiõis future.eo q̃ erãt ẽ eadẽ lege.d. Nos aũt pp̃l⁹ tu⁹.cui in mõte synai legẽ dedisti. l Et oues pascue tue.qꝛ manna celesti nos pauisti. m Confitebimur tibi in seculũ.ꝓfessione laudis ꝓ liberatione nostra. ꝛ nõ solũ semel ſ futuris tpib⁹.iõ subdit. n In generatione ꝛ generationẽ.i.i generationib⁹ sibi succedẽtib⁹.
o Annũciabim⁹ laudẽ tuã.qõ videm⁹ ipletũ:eo q̃ psalm⁹ iste recolit.vt sit oõ eccl̃ie i generationib⁹ sibi succedẽtib⁹ ad magnificationẽ laudis diuie. Nozalit põt exponi psa.iste.vt sit oõ eccl̃ie ꝫ infideles eccl̃ias ꝛ sancta loca ꝓbanãtes occidẽtes pp̃lm xp̃ianũ ꝛ ei⁹ terrã destruentes ꝓpter qõ eccl̃ia in principio huiꝰ psal. banc destructionẽ lamẽtat.ꝛ scõo devote ꝛ humilit ꝓ restauratione depcat:ibi.Effunde ꝛc.iplorãdo dei iusticiã ꝫ infideles.ꝛ ei⁹ miscõiam erga fideles.ꝛ vltimo regratiat in speciali exauditionis:ibi. Nos aũt. In psal.lxxviij. De⁹ venerũt gentes.vbi dicit in postilla. De materia p̃o eius.

Cãticũ asaph. lxxviij.

a Deus venerũt gentes
b c hereditatẽ tuã:polluerũt tẽplũ sctũ tuũ
d posuerũt hierl̃m i pomoꝝ
e custodiã. Posuerũt mortí
f cinia seruoꝝ tuoꝝ escas vo
g latilib⁹ celi: carnes sctõrũ
h tuoꝝ bestijs terre Effuderũt sanguinem ip̃oꝝ tanq̃ aquã in circuitu hierl̃m :et
i non erat q̃ sepeliret. Facti sumus obꝛobꝛiũ vicinis nr̃is:subsannatio ꝛ illusio his q̃ in circuitu nr̃o sunt.
k Vsq̃quo dñe irascẽris in
l finẽ accẽdet velut ignis zelus tu⁹ Effunde iram tuã
m in gẽtes q̃ te nõ nouerũt:ꝛ
n o p in regna q̃ nomẽ tuũ nõ in
q uocauerũt. Quia comede
r rũt iacob:ꝛ locũ ei⁹ desolauerũt. Ne memineris iniq̃
s tatũ nr̃arũ an tiquarũ :cito
t anticipent nos miserationes tue:qꝛ pauꝑes facti sumus nimis.
v x m⁹ nimis. Adiuua nos deus salutaris nr̃:ꝛ ꝓpt gloriã nois tui dñe libera nos
y z Et ꝓpicⁱ⁹ esto pctis nr̃is
a ꝓpter nomẽ tuũ : ne forte
b dicãt ĩ gẽtib⁹ : vbi est de⁹
c eoꝝ. Vt innotescat i nationib⁹ coram oculis nr̃is. Vltio sanguis seruoꝝ tuoꝝ q̃
d effusus est introeat in conspectu tuo:gemit⁹ cõpeditoꝝ. Scõm magnitudinẽ
e f brachij tui : possíde filios
g mortificatoꝝ Et redde vi
h cinis nr̃is septuplũ in sinu
i eoꝝ improperiũ ip̃oꝝ qõ exprobꝛauerũt tibi domie
k l Nos aũt pp̃l⁹ tu⁹ ꝛ oues
m pascue tue:cõfitebimur tibi in seculũ In generatio-
o nem ꝛ generationẽ annunciabim⁹ laudẽ tuã.

Additio.

Hec ria huⁱ⁹ psal. nō potest applicari ad destructionem ciuitatis ⁊ templi p nabucho. vt postil. vult primo qꝛ nullo modo cōsonat huic qō ōr. Posuerunt morticinia seruoꝝ tuoꝝ ⁊c. ⁊ carnes sanctoꝝ tuoꝝ. Cōstat em̄ q tota fere multitudo indeoꝝ q fuerūt captiuati vel occisi in tpe nabuch. nec erāt serui dei nec sancti ꝛ potiⁱ⁹ ydolatre seu apostate a fide dei vt in multis locis hr̄a ꝓphetis. vñ ⁊ ezechiel q in medio illiⁱ⁹ captiuitat̄ babylonice ꝓphetauit. dicit in ꝑsona dei. Fili hois mitto te ad filios isr̄l ab gētes apostatrices ⁊c Ezech. ij. Licet em̄ inter eos fuissent aliq̄ paucissimi iusti. s. hieremias daniel ezechiel esdras ⁊ hmōi. illi tū nō fuerūt occisi nec eorū sanguis effusus ⁊c. nec ab eis nominãda est tota illa multitudo seruos dei ⁊ sanctos: q̄nimmo sacra scriptura vniuersaliter loq̄ndo eos noīat apostatas. vt ptz i p̄dicta auctoritate Ezech. ⁊ Esa. simplicit eos noīat gentē peccatricē. d. De genti peccatrici ⁊c. Esa. j. ca. ⁊ sic in multis alijs locis diuersimode appellabant a ꝓphetis transgressores diuinoꝝ peccatoꝝ nō aūt serui dei nec sancti. Itē nō ꝓsonat huic expositioni qō ōr. Polluerūt templū sanctū tuum. qꝛ chaldei cōbusserūt ipm̄ ⁊ penitⁱ⁹ destruxerūt. qō ē alteriⁱ⁹ rōnis a pollutione. Itē nō ꝓsonat huic expositioni qō ōr. Ne memineris iniq̄tatū nr̄aꝝ antiquarū. ipi em̄ de p̄nti habebāt cꝫplurimas iniq̄tates. p qb⁹ potiⁱ⁹ debebāt deꝑcari deū cꝫ p iniq̄tatib⁹ antiq̄s seu antiquoꝝ. vñ de melⁱ⁹ ⁊ ꝓprius exponit p doctores nr̄os iste p̄s. s. de p secutione indeoꝝ tpe antiochi. in q̄ tpe maiores eoꝝ. s. sacerdotes ⁊ coꝝ sequaces a qb⁹ multitudo ōr denominati eo q ꝓpter honorē dei ⁊ ne ydola colerēt disponebant se morti. vt ptz in libris macha. Antiochus etiā nō cōbussit nec destruxit tēplū. ꝫ potiⁱ⁹ polluit ydolo abominabili ibidē ostituto. sūr ⁊ ist̄i ꝓprie dicebāt. Ne memineris iniq̄tatū nr̄aꝝ antiq̄rū. cū eēnt recteviuētes. ⁊ iō recte credebāt q ille tribulationes eis aduenissent ex peccatis antiquoꝝ. vñ hebraica lr̄a in ꝫ loco hꝫ. Ne memineris iniq̄tates ātiquoꝝ. Nō aūt obijcit a postil. ex ꝫ q ōr. Posuerūt hierl'm in pomoꝝ custodiā nō valet p̄ p̄dicta intelligi cum em̄ fm quosdā q fecerūt hierl'm vilē ⁊ abiectā sicut custodiā pomoꝝ q̄ pomis collectis in modicū reputāt. Iꝫ ñ sit destructa. Scōm vo quoꝛūdā hebraeoꝝ expositionem quā in ꝫ loco credo eē verā dictio q̄ hic ponit vbi trāslata seu subterranea. vñ dicūt q greci in ꝑsecutione antiochi fodebāt hierl'm in multis locis ad q̄rendos thesauros. put sepe faciūt debellatores ciuitatū famosaꝝ. ⁊ sic i telligūt illud. Posuerūt hierl'm in foueas seu fossas infimas seu subterraneas rōne p̄dicta ⁊c.

Explica.

In psal. Deⁱ⁹ venerunt gentes ⁊c. postil. dicit materiā eiⁱ⁹ eē destructionē ciuitatis ⁊ tēpli p nabuchodonoſoꝛ. ⁊ bñ applicat. Sꝫ burg. dicit illā applicationē nō valere. primo ex eo qꝛ oēs in illa captiuitate erāt apostate ⁊ ydolatre. iō de eis nō p̄t exponi. Posuerunt morticinia seruoꝝ tuoꝝ ⁊c. ⁊ carnes sanctoꝝ ⁊c. Ad illud dico indicio melioꝛi saluo q ipia est sntia bur. in hac pte. qō sic ptz. qꝛ captiuitatē ⁊ miserias ꝫ descriptas deus cō minabat ꝑꝓlo in diuio cultu bñ reformato p ioſiaꝫ optimū regē. cuiⁱ⁹ cōminatiōis cā assignat ꝓphetas manasse regis. vt ptz p lr̄am planā. iiij. Reg. xxiij. ⁊. xxiiij. Et quia post ioſiā nō fuit rex ita ꝓphetauus ⁊ potēs q ꝑꝓlm̄ quersus ioſiaꝫ ita generaliter auerteret a deo: vt ipse sentit bur. Nā ioachi post ioſiā reguit tribⁱ⁹ mēsib⁹ ⁊ vinctⁱ⁹ a pharaone rege egypti ductⁱ⁹ est i reblata. vt ptz. iiij. Reg. xxiiij. post quē regnauit eliachim alⁱ⁹ dictⁱ⁹ ioachim. huiⁱ⁹ tpib⁹ iste miserie inceperūt p regē babylonis latrūculos chaldeoꝝ ⁊ syrie moab ⁊ amon ⁊ totū ꝓpe manasse pctm̄. vt ōr eo. ca. Nec bur. ipiā sntiam suā ꝓbat p Ezechielē. qꝛ ille fuit missus ad residuū ꝑꝓli iā captiuati ad eiⁱ⁹ potētes q erāt desperati ex vehemētia tribulatiōis ⁊ rōe illiⁱ⁹ desperatiōis dom⁹ exasperās dicebant. qb⁹ nō obstātibus sanguis multⁱ⁹ sanctoꝝ innocētiū in circuitu hierl'm fuit effusus añ ꝫsummatā captiuitatē iuxt̄ mēte huiⁱ⁹ p̄s. Nū sine ipietate dicere possumⁱ⁹ oēs sacerdotes leuitas ⁊ innocētes apostatasse ⁊ nō mꝛtos in ꝑꝓlo bonos remāsisse de q̄ occisione ꝫ ōr. Cū ⁊ ipe bur. leuitas i pleriſq̄ locis sic laudat. q nec i adoratiōe vituli nec morte xp̄i ꝫsenserūt nec vnq̄ ydolatriā cōmiserūt. vt ꝓbat infra in scda additiōe Joh. xj. Nō erāt igit̄ oēs ipij ⁊ apostate tpe captiuitatis babylonice. put vult bur. ꝑdicēdo sibipli. modi aūt loq̄ndi ꝓphaꝝ p bur. allegati de quersis exponant. Nō aūt scōd obijcit burg. q destructio tēpli nō ōr pollutio vocalis est difficultas. Nō tercio obijcit de oratione sic tribulatoꝝ. Ne memineris iniq̄tatū nr̄aꝝ ⁊c. put bur. allegat ē ad ꝓpositū postil. qꝛ nō ꝓpt pctā sua ꝫ pdecessoꝝ suoꝝ actaꝫ ⁊ potissime manasse passi sunt. vt hꝫ lr̄a plana. s. allegata. Ad scōm etiā qō bur. facit. p vitate sue expositionis faciliter p̄t deduci. p expositiōe postil. Cū ei dicit q tpib⁹ antiochi ab bonis sacerdotib⁹ ⁊ coꝝ seq̄cibus debeat denoiari tota multitudo. sic etiā i materia postilla q̄ erāt plures ꝓphete sacerdotes ⁊ iusti. put dictū est ꝫ tpe antiochiane cladis.

Psalmus. lxxix.

Qui regis isr̄l intēde. Huic psal. ꝑmittit talis titulⁱ⁹ in heb. Ad victoriā sup sosanym testimoniū asaph psal. Circa qō sciēdū q sosanym fm hebraeos modernos significat rosas in plurali: fm vo hiero. significat lilia. ⁊ dicit melⁱ⁹ vt credo fm q dixi pleniⁱ⁹. s. in ti. psal. xliiij. tñ p ꝫ nō mutat sntia. qꝛ idē ꝫ intelligit p rosas ⁊ lilia eodē mō q dictū fuit psal. xliiij. Dicit igit̄ Rab. sa. q p lilia intelligunt filij isr̄l. ad ꝫ inducēs illud. Cāticoꝝ. ij. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. qō exponit de synagoga seu de ꝑꝓlo isr̄l. lilia igit̄ ista post tps asaph fuerūt iñstribⁱ⁹ notabilib⁹ ꝓsecutionib⁹ designat̄ p spinas. s. p babylonios. ⁊ p ātiochū illustrē ⁊ p romanos in q̄ sunt mō. a ꝑma aūt ꝓsecutione fuerūt liberati p cyr q dedit eis libertatē redeundi ad terrā suā deo ꝫ illi inspirāte. j. Esdre. j. a scōo p machabeos: ⁊ a tercia expectāt iu dei liberari p messiā futurū. ⁊ ꝓpter ꝫ in ꝫ p̄s. ter ōr. Conuerte nos. s. de luctu ad ꝫsolationē. put ipe Rab. sa. dicit scz quarto vltimo ⁊ octauo ⁊ vltimo. Et ad hunc sensum adaptat lr̄am huiⁱ⁹ psal. put p̄t. Sꝫ hec expositio est erronea q̄tū ad ꝫ q dicit xp̄m vētuꝝ qꝛ loq̄t̄ de ꝑmo eiⁱ⁹ aduētu. q iā trāsiuit in ꝑteritū. put diffuse declarauī in q̄dam q̄stione de q̄libet p scripturas ve. te. Itē i aliq̄bⁱ⁹ valde exorte exponit lr̄am q̄ habet infra. Fiat manⁱ⁹ tua sup virū dextere tue ⁊ sup filiū hois quē ꝓfirmasti tibi quaꝫ exponit de esau p quē intelligit ꝑꝓlm̄ romanū vel potiⁱ⁹ ꝑꝓlm̄ catholicū romane eccl'ie subiectū. d. sic. Fiat manⁱ⁹ tua. i. vindicta tua sup virū dextere tue. i. sup esau q est vir stās scz vt signū ad sagittā vt faciat vindictā dextera tua ō ipo ptz q ista expositio est extorta. qꝛ vir dextere dei ⁊ ꝓfirmatus sibi: nō accipit̄ i scriptura nisi in bono. Cassiodorus aūt ⁊ aliq̄ alij doctores catholici exponūt hūc psal. ad litterā de xp̄o. ⁊ bñ vt credo. tū qꝛ lr̄a valde cōsonat. vt videbit̄ exponēdo. tū qꝛ ꝫ dictū cōsonat dictis hebraeoꝝ antiq̄rū. Dicit em̄ Rab. moy. exponēs illud Geñ. xl. Videbaꝫ coram me vitem ⁊c. vna expositio est. Hic est isr̄l de egypto transplantatus in terraꝫ ꝓmissionis. Alia expositio est. Hic est messias. sicut scriptum est psal. lxxix. Et ꝓfice eam quā plātauit dextera tua. ⁊ est plantatio a superiori ad inferius. Et hoc dictum. Rab. moyſi valde cōsonat p sone xp̄i in quo est duplex natura scz diuina natura ⁊ humana diuina a superius humana ab inferius. Et patet q ipe allegat hanc scripturam de messia dictā. per quem intelligit xp̄m. Igit̄ fm hunc intellectum sensus p̄dicti ti. cum dicit. Ad victoriā super lilia testimoniū asaph psal. talis est psal. iste est testimonium asaph sup lilia vel p lilijs. vt habet ti. hiero. id est sup xp̄m ⁊ ecclesiam suam vel corpus mysticum que p lilia designantur. vt plenius fuit dictum supra psal. xliiij. Qꝛ autem in ti. ꝑmittitur ad victoriam significat conatū leuitarū incantādo hūc psal. sicut frequēter supra dictum est.

a Qui regis ísrl' ꝛc. Ad intellectū hui⁹ psal. sciendū q vna est eccl'ia ve.ꝛ no.testa.q̄ frequenter in ve.ꝛ no. testō dr vinea dei. vñ dicit Greg. omel'. vij. sup euāgeliū. Quis ꝺo patrisfamilias similitudinē recti⁹ tenet q̄ cōditor noster. q̄ regit q̄s cōdidit. ꝛ electos suos in ꝟ mūdo possidet q̄si subiectos dñs in domo q̄ hz vineā suam. s. eccl'iaz que ab abel iusto vsq̄ ad vltimū electū q̄ in fine mundi nascitur⁹ est quot sanctos ꝓtulit q̄si tot palmites misit. Isaph igit̄ ꝓcessum hui⁹ vinee i spiritu ꝓuidēs scripsit hunc psal. In q̄ ꝓio describit statū hui⁹ vinee ante xp̄i aduē tū. ꝛ scꝺo post ei⁹ aduentū ibi. Deus virtutū cōuerte. ꝓma i duas: q: ꝓ premittit oꝺo psal. scꝺo ꝓcessus hui⁹ vite. ibi. Vineā ꝺ egypto .ꝓma adhuc in duas. q: ꝓ ponit asaph oꝺo. secūdo orandi rō: ibi. Excita. Circa ꝓmū dicit. a Qui regis ísrl' intēde oꝺoni mee.

Ad victoriā sup lilia testimonij asaph. Psal. lxxix

a Qui regis ísrl' intēde q̄
b q deducis velut ouē ioseph. Qui sedes sup
c cherubi manifestare: coram
ephraim beniami ꝛ manasse
f Excita potētiā tuā ꝛ veni
g vt saluos facias nos.
b Deus q̄uerte nos. ꝛ oñde faci
i em tuā ꝛ salui erim⁹ Dñe
k de⁹ virtutū: q̄usq̄ iraſce
l ris sup oratione serui tui.
m Cibabis nos pane lacry
n marū ꝛ potū dabis nobis
o in lachrymis in mensura.
p Posuisti nos i ꝓtradictio
q nē ꝛ inimici nr̄i ꝟsannaue
r rūt nos Deꝰ virtutū ꝙuer
s te nos ꝛ oñde faciē tuā et
v salui erim⁹. Vineā de egy
x pto trāstulisti: eiecisti gen
y z tes ꝛ plantasti eā Dux iti
a neris fuisti in cōspectu ei⁹
b ꝛ plātasti radices ei⁹ ꝛ im
c pleuit terrā. Operuit mō
d tes vmbra eius: ꝛ arbusta
e ei⁹ cedros dei. Extendit
f palmites suos vsq̄ ad ma
g re: ꝛ vsq̄ ad flumē ꝓpagi
b nes eius. Ut quid destruisti maceriam ei⁹: et vīdemiāt eā omnes q̄ ꝓtergrediunt eam Exterminauit
i eam aper de silua: ꝛ singularis ferus depastus ē cā.

Qui deducis velut ouem ioseph. aliq̄ exponūt ꝟ dicētes. q̄ filij ísrl' de egypto exeuntes ꝓpter inundationē nili nō poterāt inuenire sepulcū ioseph. cui⁹ ossa tenebant secū aspoꝛtare. sicut fuit eis imꝓsitū. Gen̄. l. ca. ꝛ q̄dā ouis ductu angelico natauit vsq̄ ad locū sepulcri ioseph ad oñendum locū vbi debebāt ossa ei⁹ accipere. ꝛ ꝓpter ꝟ fuit vocata ouis ioseph. q̄ accipiēs moyses secū poꝛtauit. vt hr̄ Exo. xiij. ꝛ fm ꝟ ē sensus huius lr̄e. b Qui deducis .s. ppl'm ísrl' ꝓ angelū ꝓcedētē castra eoꝝ. vt hr̄ Exo. xiiij. c Velut ouē ioseph q̄ silr' ducta fuit ad sepulcrū ꝓ angelū mō ꝺdicto. Sz q: ꝟ dictū de oue ioseph ꝛprobaui Exo. xiij. aliter exponenda est hec lra sic. b Qui deducꝫ ioseph. i. ppl'm ísrl' denominatū a ioseph. eo q̄ ipm saluauit tpe famis in egypto. c Velut ouē. i. diligenter custodiēs eū: sicut paſtoꝛ gregē suū. d Qui sedes sup cherubin. q: ꝓciatoꝛiū q̄ ꝺ dicebaꝫ sedes dei erat sup cherubin. sicut plenius fuit expositū Exo. xxv. e Manifestare coram ephraim ꝛc. Iste tres trib⁹ figebāt tētoꝛia ad occidētalē plagā tabernaculi vt hr̄ Nu. ij. In occidētali ꝟo ꝓte tabernaculi erat sanctū sanctoꝝ vbi erat ꝓciatoꝛiū i quo dabant diuina rūsa. ꝛ ꝓpter hoc dicit. e Manifestare coram ephraim ꝛc. dando nobis ꝓcia rūsa. f Excita. Hic ꝓir ponit dicte oratiōis rō. q: asaph ꝓuidebat ppl'm dñi multipliciter affligendū a diuersis populis. ꝛ iō ꝓ ei⁹ liberatione ꝓcabaꝫ. ꝺ. f Excita potentiā tuā. cui nullus pōt resistere. g Et veni p effectū tue potētie. b Vt salvas facias nos. ab affligentib⁹ nos: ꝛ ꝓnumerat se asaph ppl'o futuris tpib⁹ affligēdo rōne ꝓdicta pō. ꝓcedēti.

i Deus ꝟtutū. i. angeloꝝ. k Cōuerte nos. a culpa ad gr̄am ꝛ a luctu ad letitiā. l Et oñde faciē tuā. loquit ꝺ deo ad modū hois q̄ q̄diu tenet irā ℨ aliquē: auertit ab eo faciē. ꝟ qñ placat⁹ est oñdit sibi faciē hilarē: ꝛ in ꝟ petit asaph diuinā placationē. m Et salui erim⁹ q: sine tua gr̄a nō pōt nobis esse salus. n Dñe de⁹ vir. quousq̄ iras. i. q̄diu. o Sup oꝺonē serui tui. i. sup illud de q̄ te rogo. s. de liberatione ppl'i. q. dicat. ista dilatio est signū ire tue in ppl'o. p Cibabis nos. resumak li quousq̄ vt sit sensus q̄diu. Cibabis nos pane lacrimarū .i. ꝓmittes nos. in captiuitate ꝛ afflictione. q: hoies in tali statu viuūt in lachrymis ꝛ luctu. q In mēsura .i. fm mēsurā peccatoꝝ nostroꝝ. q. ꝺ. nos meruim⁹ hāc afflictionē ꝓpter pcā nostra. ꝟ tu nos libera ex tua gr̄a. r Posuisti nos in ℨdic. ꝛc. vicinis nr̄is. s. samaritani q̄s rex assyrioꝝ fecit habitare in ciuitatib⁹ ísrl'. vt hr̄. iiij. Reg. xvij. odiebāt iudeos ꝛ econuerso. ꝛ iō impediebāt quātuz poterāt reditū iude ozū in terram suā. ꝛ postq̄ redierāt ꝺ licētia cyri fuerūt eis multū molesti. vt ꝓs tet. j. Esdre ꝛ neemie q̄si ꝓ totuz. s Et inimici nostri ꝛc. sic ꝺz Neemie. iiij. Fabricātū est āt cū audisset sanaballath q̄ edificarem⁹ murū. irat⁹ est valde ꝛ mot⁹ inmis subsannauit iudeos ꝛc. t Deus virtutū ꝛc. exponāt sicut ꝓius. q: repetitio est eiusdē. sicut fre quēter fit in oꝺonib⁹. v Vineam ꝟ describit ꝓpr̄ ecclīe sus ecclie añ xp̄i aduētū. q̄. ꝓio noīe ꝺz synagoga ꝛ ꝓ descri

bit ꝓcessus in ꝓsperitate. scꝺo in aduersitate: ibi. Vt q̄d destruxisti. Circa ꝓmū dicit. v Vineā. i. ppl'm ísrl' cultoꝝ Esa. v. Vinea dñi exercituū dom⁹ ísrl' est. x De egypto trāstulisti. educēdo ppl'm illū mirabiliter de egypto q̄ erat terra ydolatrie dedita. sicut agricola trā splātat vineā de terra mala in bonā. y Eiecisti gentes ꝺ terra ꝓmissionis. vt hr̄ in libro Josue: cui⁹ victorie cōtra reges chanaan fuerūt magis virtute diuina q̄ hūana. z Et plātasti eā. ꝺāꝺo ppl'o ísrl' in terra ꝓmissionis quite. fm q̄ ꝺr Josue. xj. Cepit ergo ioſue oēm terrā sicut locutus est dñs ad moysen ꝛ tradidit eā i possessionē filijs ísrl' fm ptes ꝛ tribus suas. quieuitq̄ terra a plijs.

a Dux itineris fuisti in ꝓspectu ei⁹ in colūna nubis per ꝺiē. ꝛ in colūna ignis p noctē. vt dux esses itineris vtroq̄ tpe Exo. xiij. a Et plātasti radices ei⁹. i. sanctos pres vt ioſue ꝛ simules. q̄ in cultu ꝛ fide dei erāt radicati.

b Et ipleuit terrā. p mltiplicationē ꝓlis. c Operuit mōtes vmbra eius ꝛc. p adeptionē honoꝝ ꝛ dignitatis. q̄ maxime fuit tpe dauid ꝛ salomonis ꝛ aliozū regū boꝝ. c Extēdit palmites suos vsq̄ ad mare. s. mediterraneū. ꝺ Et vsq̄ ad flumē. s. euphraten. e Propagines ei⁹. ꝛ in ꝟ denotat ꝺilatatio possessionis. q: tota terra intermedia subiecta fuit regno ísrl' tpe salomonis. vt vt frequēter supra dictū est. f Vt q̄ꝺ. Hic ꝓir ꝺescribit ꝓcessus in aduersitate cū ꝺr. Vt q̄ꝺ destruxisti maceriā ei⁹. i. āgeloꝝ custodiā eo q̄ ppl's erat ꝙuersus ad ydolatriā. vt ptz. iij. ꝛ iiij. Reg. in multis locis. vel p maceriā intellīgit̄ clausura hierl'm quā destruxerūt chaldei.

g Et videmiāt eā ꝛc. q: reges syrie ꝛ multi alij añ destructionē ciuitatꝫ p Nabuchodonosoꝝ ꝛ post fuerūt eis molesti bona eoꝝ rapientes ꝛ pp'm occidentes. vt ptz. iij. ꝛ iiij. Reg. ꝛ i libro Esdre ꝛ neemie ꝛ. j. ꝛ. ij. mach. h Et terminauit eā aper ꝺ silua. i. nabuchodonosoꝝ q̄ sic notatur. eo q̄ diu habitauit inter feras Dañ. iiij. i Et singularis ferus depastus est eā. Iste fuit ātiochus rex q̄ fuit valde singularis in ſupbia q̄si haberet terrā ad nauigandū ꝛ mare ad ambulādū ꝓpē mētis elationē. ij. Mach. v. fuit etiā valde ferus p toꝛmēta inhūana ꝛ exq̄sita iudeis ppl'm ísrl' ad trāsgressionē legis. ij. mach. vij. i heb. hr̄. Et cōmotio agri de pasta est eā. p cōmotionē intelligunt

omnes bestie que communiter mouentur per agrum ad depascendum ipsum. ꝓpter quod Hiero. trāstulit. Et oēs bestie agri depaste sunt cā. p qō pōt itelligi mltitudo diuersarū gētū. q̄ erāt i exercitu antiochi ꝛ aliox regū iuuantium deuastātiū. k De⁹ virtutū. Hic ꝑ̄ describit statꝰ ecclie pfectꝰ post aduentū xp̄i. quaꝝ pfectionē petit Asaph deuote dicēs Deus virtutū ꝙuerte. p cōfessionē bonitatꝫ tue. l Respice de celo ꝛ vide. oc̄o tue clemētie. m Et visita. in ꝓpria psona. n Vineā istā qō fecistī i sua būdicta incarnatione: in q̄ visitauit nos oriēs ex alto luce. j. o Et pfice eam ꝛc̄. Status ēm vere. testatus fuit ipfectꝰ. fz q hr̄ ad Heb. vij. Nihil ad pfectū adduxit lex. ß hec pfectio refuabat xp̄o. ꝓpter qō dicit Math. v. Nō veni soluere legē ß adiplere. qz moralia p̄cepta ad impleuit ꝑfidia superaddēdo. iudicialia vo adipleuit rigorem cōperādo vt homines cauerēt a malis. ꝛ studerēt bonis magis ducti amore. boni. qō ē ꝓpriū pfectox q̄z timore mali pene qō est ipfectox. vñ dicit poeta. Oderūt peccare mali formidine pene. Oderunt peccare boni virtutis amore. Cerimonialia vo q̄ tm̄ figuralia erāt. adipleuit i sua incarnatiōe ꝛ passione cuiꝰ erāt figure ꝛ sacramēta efficaciora instituit. que cōferūt gr̄am. ꝛ introducūt ad gl̄iaz. qō nō poterāt facere sacramēta vete. legis. ꝓpter qō dicunt ege na ꝛ infirma Gal̄. iiij. p Et sup filiū hois. resumat̄ ly Respice. s. sup xp̄m hoiem q̄ in euāgelio vocat̄ filiꝰ hominis. i. vginis. qz b nomē hō est generis cōis. alij aūt sunt filij hoim. s. viri ꝛ mulieris. q Que cōfirmasti tibi. i. immobiliter assumpsisti. qz qō semel assumpsit nunq̄z dimisit. vt dicit damascen⁹. vñ ꝛ in triduo mortꝫ xp̄i aia exīs in lymbo ꝛ corpꝰ in sepulchro fuerūt cōiuncta vbo.

r Incēsa igni ꝛ suffossa. p ß intelligunt̄ sacerdotes inde ox q̄ in vltionē mortis xp̄i a romanis fuerūt obsessi ꝛ tā dē in incēdio tēpli aliq̄ eox fuerūt mortui ꝛ alij fugerūt ad subterranea loca vbi fuerūt capti ꝛ interfecti: i ō subdit. s Ab increpatione vultꝰ tui pibūt. qz ex rigore diuine iusticie q̄ hic increpatio ox in vltionē mortis xp̄i pertinet. t Fiat manꝰ tua sup virū dextere tue. vir iste ē xp̄s hō ad dexterā dei p̄fis assumptꝰ Marci vlti. Et dominꝰ q̄dē iesus postq̄z locutꝰ est eis. assumptus est in celū ꝛ sedet a dextris dei. sup vix istū post eiꝰ ascēsionē facta est spāliter manꝰ diuine vtutis declarādo eiꝰ gl̄iam ꝛ deitatē ꝑ miracula facta ab apl̄is aliisq̄ discipulis i noie xp̄i. v Et sup filiū hois ꝛ accipit hic ꝛ ꝑ id est. vt illud qō subdit sup filiū hois sit expositiuū illiꝰ qō p̄mittitur. Sup vix dextere tue. vt p ß hō xp̄s intelligat de quo .s. dixerat. Sup filiū hois ꝛc̄. x Et non discedim⁹ a te. p auersionē a fide vñ dicit apl̄s Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate q̄ est in xp̄o hiesu. tribulatio fames nuditas aut gladius ꝛc̄. quasi diceret nō. sicut l̄ra sequens oñdit. y Viuificabis nos. vita gratie in p̄nti. ꝛ gl̄ie in futuro. z Et nomē tuū invocabim⁹. tpaliter in p̄nti ꝛ eternaliter in futuro. fm illud psalme. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua dñe. in secula seculox laudabūt te. a Domine deꝰ virtutū cōuerte nos. ad te pfecte diligendum.

b Et oñde nobis facie tuā. p apertā visionē. c Et salui erim⁹. qz in clara visione ꝛ pfecta fruitione cōsistit eterna salus. Manifestare coram ephraim ꝛ beniamin.

q Dicā expositores hebreox aliter assignāt eam noiationis harū tribuū. s. ephraim beniamin. ꝛ manasse dicētes q̄ qū iacob būdicebat filijs suis Gen. xlix. in būdictione Joseph dixit ista verba In

de pastor egressus est lapis isr̄l. Ex quib⁹ verbis dicūt q̄ sumit exordiū hui⁹ psal. cū dicit. Qui regis isr̄l. qō in hebreo in hoc loco ꝓpie sonat. Qui est pastor seu rector isr̄l. ꝛ ī subiūgit p̄s. Qui deducis velut ouē ioseph. s. filium illū in cui⁹ būdictione de⁹ fuit nominatus pastor seu rector isr̄l. Et qz psal. noiauerat in hoc loco ioseph rōne p̄dicta. vlterius noiat duos filios ioseph scz ephraī ꝛ manasse. nominauit etiam beniamin cum istis duob⁹ duplici de cā ꝑma eo q̄ dixerat. Qui sedes sup cherubin manifestare. archa em̄ testamēti vbi erāt cherubin. ꝑ mo fuit i sorte ioseph. qz in sylo. scdoin sorte beniamī. s. i hierl̄m. ꝛ ī noiauit beniamī cū aliis Item qz ioseph ꝛ beniamin ambo erāt filij rachel q̄ quidē fuit vxor iacob ꝑma in intētione. licet scda in executiōe. vt ptz Gen. xxix. ꝛ ī simul noiat oēs tribus ab ea descendētes ꝛc̄.

v per virū dextere tue: ꝛ sup filiū hois quē cōfirmasti tibi. x Et nō discedim⁹ a tevificabis nos ꝛ nomē tuū y invocabim⁹ Bne de⁹ virtutum cōuerte nos: ꝛ ostē z de faciem tuam ꝛ salui erimus.

In eodē psal. vbi dicit in postil. Deus virtutum.

Secundū Augustī. iste versus. s. De⁹ virtutū cōuerte nos. summā totꝰ ꝑtinet religionis. vñ trina repetitione cōmēdat. hec ille. Sed attendendū est q̄ trina repetitio huiꝰ versus nō debet a mysterio vacare. ꝑ quo dici pōt q̄ facies dei q̄ est xp̄s vt hr̄. j. Cor. xiij. tripliciter nobis oñdit ad salutē. ꝑ in statu vie p fidez q̄ est oñsio enigmatica. scdo in patria p apertā ꝛ clarā visionē. q̄ dicit esse facie ad faciem vñ. j. Corinth. xiij. capi. Videm⁹ nūc p speculū ꝛ in enigmate tūc aūt facie ad faciem. Tercio in statu resurrectionis gl̄iose in q̄ nobis oñdit xp̄s nō solū q̄ ad mentē ß etiā q̄ ad corpora cuꝝ oculi corporales gl̄iosi xp̄m in gl̄ia respiciēt: de q̄ pōt intelligi illud Esa. lij. ca. Oculo ad oculū videbūt cū converterit dñs syon. In qb⁹ oñsionib⁹ triplici mō ꝙuertimur ad deum: in ꝑ p fidē iustificatē. in scdo p visionē beatificatē. in tercio p gl̄iam ꝓsumantē. vñ merito ter repetit psal. Dñe de⁹ cōuerte nos. ꝛ oñde facie tuā ꝛ salui erim⁹.

In eodē psal. vbi ox in postilla. In hebreo habet cōmotio agri depasta est eam. Additio.

In hebreo. nō habet in ß loco dictio significās cōmotionē. ß est ibi quedā dictio q̄ fm quosdā est nomen speciei cuiusdam auis nobis ignote. ꝛ similis dictio ponit supra in p̄s. xlix. vbi trāslatio nra habet Erucitudo agri mecū est ꝛc̄. q̄ quidē quis ox esse inter volatilia sicut leuiathan inter pisces. In eodē psal. lxxix. vbi ox i postil. Cerimōialia q̄ tm̄ figuralia erāt. Additio.

Cerimonialia vetera. no tm̄ erāt figuralia: habebāt eīm duplicē rationē. s. l̄ralem que ad cultum dei ꝑ illo tpe ordinabat. ꝛ figuralem que ordinabat ad figurandum xp̄m ꝛ eius mysteria. ꝓut largius habet prima secunde questi. cij. ar. ij. arguendo in oppositum. nihilominus tm̄ veniente xp̄o cessabāt cerimonialia ꝛ omnes rationes eorum vt habet in eadez parte. q. ciij. ar. iij. in corpore questi. Replica.

In psal. lxxix. Qui regis isr̄l intende ꝛc̄. Burgen. notat postil. qui dixit. Cerimonialia tantum fore figuralia volēs Burgen. fm intētionē sancti Tho. q̄ etiam sint litteralia. Ad hec cōcordandum dico q̄ postillator loquitur fm principalem intentionem instituētis qualis nō nō est litteralis rō em̄ legaliū specialiter cerimonialiū duplex est: opus ꝛ exercitiū. s. opus operans ꝛ opus operatum primū respicit principalem intentionē instituentꝫ. quia ad hoc primo respicit. ideo respexit deus ad abel ꝛ ꝙm ad munera eius Gen. iiij. Ad secūdū aūt. s. opus operatum sola occasione deus respexit immo fm se ꝛ ꝓpriam rationem l̄ralē, despexit quia hmōi

facta sunt ei molesta imo odita. vide ca.j. Esa. hec est sñia beati Aug.j.r.ij. retractationū r mgri in pncipio .liij. et cōiter oim catholi. doctoꝝ. vñ de solo ope opante habente respectū ad instituentē dixit postil. ad occasionale qō respicit lram occidētē. r ad opus operatū dixerit. Burg. suū respectū adhuc vt apparet indalzās

Psal.lxxx.

Victori in torcularibus asaph. Psal.lxxx.

a Exultate deo adiutori nr̄o iubilate deo iacob. Sumite psalmū r date tympanū: psalteriū iocūdū cū cythara Bucciate in b neomenia tuba in isigni die solēnitatis vr̄e. Oz pceptū in isrl̄ē: r iudiciū deo iacob l Testimoniū in ioseph posuit illud: cū exiret ō terra egypti linguā quā nō nouerat audiuit Diuertit ab onerib⁹ dorsum eius: manus ei⁹ in cophino fuierūt

a Exultate deo. Hic psal. pmittit talis ti. in hebre. Ad victoriam sup Haguitit asaph. Ad cui⁹ intellectū sciendū q pria syllaba hui⁹ dictiōis haguitit nō est ō substātia vocabuli ꝫ est articulare accusatiui casus. sicut oz in latino. o magister ly o non est de substātia dictionis. ꝫ est articulare vocatiui casus. Guitit aūt in hebre. bz duplicē significationē qz significat istrm musicū sic noiatū. eo q repertū fuit in ciuitate geth. vt dicit Rab. sa. significat etiā torcular. r ꝫ mō trāstulit Hiero. q ponit talē ti. Victori in torcularib⁹ asaph. ita q fm eū ibi accipiat singulare p plurali. s. torcular p torcularib⁹. sicut frequēter fit in scriptura r ecōuerso pōt aūt cōuenienter dici q Guitit hic accipit in vtraq significatiōe. Ad cuius intellectū sciēdū q psal. iste specialiter erat decantandus in festo tubarū. vt magis videbit psequēdo. qō incipiebat prima die septēbris q apud hebreos est in nouilunio pncon eqnoctio autūnali siue sit añ eqnoctiū siue p⁹ siue in ipo eqnoctio. illo aūt tpe cōiter cōplete sunt vindemie in terra pmissionis q calida est. r iō de vino tūc exps so de torcularib⁹ fiebāt libamina sacrificioꝝ in tēplo. pp qō psal. iste intitulat a torcularib⁹ seu torculari. Itē qz leuite cātabāt psal. nō solū vocib⁹ būanis ꝫ etiā musicis instrumētis. vt frequēter dictū ē r cantus hui⁹ psal. magis ppria cātabat instrumēto musico. qō hebraice vocat Guitit. pter ꝫ etiā iste psal. intulat haguitit. put est nomē instrumēti musici r sic accipit in ꝫ ti. in significatiōe duplici. His pmissis sciedū q vna de causis qb⁹ iste pō cantabat in festo tubarū erat p gr̄arū actione de fructib⁹ anni collectis. quoꝝ collectio tūc erat ꝓpleta. vt dictū ē. Et iō psal. iste diuidit in duas ptes. qz p inducit pp̄s ad gratitudinē erga deū. scdo oñdit ei⁹ ingratitudo p oppositū vt opposita iux̄ se posita magis elucescāt: scda ibi. In tribulatione. pria in duas qz p pp̄s ad dei laudē incitat. secūdo ad ꝫ rō adducit ibi. Quia pceptū. Circa pmū oz.

a Exultate. denotione. b Deo adiutori nr̄o. in oib⁹ piculis r negotijs. c Jubilate oze vocis. fm illud pō. lxxxij. Coz meū r caro mea exultauerūt in deū viū. d Deo iacob. Dicit aūt de⁹ iacob. eo q votū fecit ei de cultu spāli Geñ. xxviij. d. Si de⁹ fuerit mecū rc̄. Sequit. Erit mihi dñs in deū. r lapis iste quē erexi in titulū vocabit dom⁹ dei rc̄. e Sumite psalmū. ad decātādū nō solū vocib⁹ ꝫ etiā instrumētis musicalib⁹. iō subdit.

f Et date tympanū. Nō expmit hic instrm̄ Guitit. q̄uis sit magis ppriū cātui hui⁹ psal. q̄ alia. qz pncipalē mētionē fecerat de ipo in ti. pſ. Scōm em̄ hebreos tituli fuerūt appositi in principijs psalmoꝝ ab auctoꝛib⁹ ipoꝝ.

g Buccinate in neomenia tuba. i. in nouilunio. r dicit a neos grece qō est nouū latine. In oib⁹ em̄ nouilunijs faciebāt festū ppter officiū diuine gubernationis eo q i nouilunio cōiter magis apparet trāsmutatio tpis. ꝫ i nouilunio mēsis septimi cū ꝫ cōcurrebat festū tubarū quod erat valde solēne apud iudeos vt hr̄ Leui. xxiij. r Num. xxix. iō subdit. h In insigni die solēnitatis vestre. i. festi tubarū. In hebreo hr̄. In termino diei festi nr̄i. r est ea dē sñia. qz terminus dicti festi q̄tū ad ei⁹ inchoationem erat pria dies mēsis septimi. In trāslatione ꝟo hieronymi sic hr̄. In medio mēse die solennitatis vestre. r ad idē pōt referri. quia prima dies mensis septimi est in medio anni. fm q incipit annus a principio martij. alio tū mō incipit a principio septēbris. put dictū fuit plenius Geñ. viij. r Exo. xij. Si aūt referat hoc ad mediū mēsis septimi. sic dies solēnitatis refert ad quintādecimā diem eiusdē mēsis. i qua incipiebat solennitas tabernaculoꝝ: Leui. xxiij. et Nume. xxix.

i Quia pceptū. hic ꝓr̄ ponit dicte indūctionis ratio cū dicitur. Quia pceptum in isrl̄ est. quasi dicat bñ debetis deū laudare in dicta solenni tate quia dominus pcepit hoc in isrl̄ in lege Leui. xxiij. r Nume. xxix. vt pdictū est. k Et iudiciū deo iabob. id est faciat vindictam de pcepti omissione. Ratio vero quare dominus pcepit illam solennitatē turbarū fuit ppter memoriā liberationis ysaac ab immolatione. vel potius ppter memoriā obedientie abrae. qui paratus fuit filiū immolare. r ipius ysaac q paratus fuit ex eadē obedientia ad deū immolationē sustinere. sicut plenius fuit declaratum Geñ. xxij. vñ. r i festo pdicto indei clāgebāt i cornib⁹ arietis oblati p ysaac. l Testimoniū i ioseph posuit illud. Dicit Rab. sa. q eodē die post reuolutionē annoꝝ ioseph eductus fuit de carcere r sic illa dies fuit solennis etiā p ioseph liberatiōe. m Cū exiret ō tra egypti. In hebreo hr̄ sup terrā egypti. qō fm istā expositionē fuit qñ ioseph factus fuit ꝓpositus sup egyptū. et tūc iuit ad videndū terrā egypti r ad puidendū de seruatione frumēti. fm qō oz Geñ. xlj. Egressus e itaq ad terrā egypti rc̄. n Linguā quā nō nouerat audiuit. Dic rasa. q ḥ accipit lingua p idiomate: sicut frequēter accipit in scriptura r etiā in mō cōi loqndi. dicit ō q Gabriel docuit ioseph. lxx. ideomata q añ nō nouerat ꝫ tm̄ hebraicū

o Diuertit ab onerib⁹ dorsuz ei⁹. qz liberat⁹ fuit a fuitute pncipis militie. q ipm emerat i Egyptū Geñ. xxxix. p Manꝰ ei⁹ i cophino fuierūt. sicut modus ē ministrāti i domib⁹ pncipū Nō aūt dictū ē in hac expositiōe gratiū i domib⁹ pncipū hebraice oia idiomata ioseph docuisse falsuz ē. qz ad ꝫ sc nō extēdit vt⁹ angeli. vt in instanti vel tpe tābreui ꝫ faciat ꝫ solū ad vtutē spūssancti. q donū linguarum dedit apl̄is Act. ij. Preterea sancti r doctores catholici dicūt cōiter q ꝫ donū ꝓ datū fuit apl̄is vt possent pdicare fidē catholicā in oi lingua. q rō nō habuit locū in ioseph. r iō aliter exponit hec scriptura ab illo loco. Testimoniū in ioseph rc̄. i. i pp̄lo isrl̄ noiato noie ioseph. qz pp̄m illū saluauit in egypto tpe famis. vt dictū ē in psal. pcedēti. m Cū exiret de terra egypti. qz cito post exitū de egypto dedit dñs pceptū de festo tubarū moysi in deserto. ꝫ sicut dictū est in hebre. habet. Sup terrā egypti r tūc supplēdū ē li. bere. qz añ hr̄ retinebat pp̄s isrl̄ in aliqb⁹ ciuitatib⁹ subiuture. vñ nō poterat exire. ꝫ pmogenitis interfectis habuerūt licētiā exeūdi ad aliā terrā egypti. r eūdi p quam ptē vellēt. n Linguā quā rc̄. qz pp̄s audiuit deū loquentē dādo decē legē pcepta Exo. xx. n Diuertit ab onerib⁹ dorsum ei⁹ qz pp̄s de seruitute egyptiaca fuit diuinitus liberat⁹. in trāsla. hiero. habet. Amouī ab onere humeruz ei⁹ r est eadem sententia nisi q mutat modus loquendi de deo de tercia psona ad primā. que mutatio frequens est in pphetis. p Manus eius in cophino seruierūt. i. in instrumento facto ad exportandum feces de ciuitatibus. ad qō cōpellebant filij isrl̄ in egypto put dictū fuit Exo. j. In hebreo r in trāslatiōe Hiero. habet Manꝰ eius a cophino trāsierūt vel recesserunt. r sic re-

tē ista referr ad tps q̄ fuerāt in fuitute occupati. q In tribulatiōe. Hic ꝑr describit igratitudo ppli. t p̄ ēptum ad culpā. scdo ēptū ad penam: ibi. Et dimisi eos. Circa p̄mū dr in psona dei p̄ recolētis sua būficia prestita.

q In tribulatione q̄ fuisti oppssus i egipto dura fuitute

r Inuocasti me vt te liberarē. s Et liberaui te. in signis t pdigijs te educendo. t Exaudiui te in abscōn. tēpestatis. i. q̄si tēpestas vehebat sup egiptios exaudiuit te saluando q̄si in abscōdito t loco turto. v Pro baui te apō aquā cō tradictiōis declarādo tuā ingratitudinē t rebellionē Nu. xx. x Iudi ppls cui specialē legē dedi in monte synai. y Et cōtestabor te. i. ero ꝑ te testis sicut t iudex si legem meam transgressus fueris: ideo subditur.

z Si audieris me. obediēdo ei qō dixi tibi i datōe legis Exo. xx. Nō habebis deos alienos coā me. a Non erit i te deꝰ recēs. i. nulla creatura nālit vl artificialit facta erit apō te a te. p ōo reputata. ois. n. creatura in tpe ē facta t p̄ p̄is ē r ecēs respectu eternitatis. b Nec adorabis deū alienū. vñ Exo. xx. sbdit. Nō adorabis ea nec coles Ego em sū dns deꝰ tuꝰ tc. t nō aliꝰ sicut falso dixisti de vitulo Exo. xxxij. Isti sūt dij tui isrl q̄ te eduxerūt ō egypto c Dilata os tuum petendo tibi vtilia.

d Et implebo illud. dādo petitionē tuā. si tū me solū recognouerī. e Et nō audiuit ppls vocē meā. mihi obediēdo. f Et isrl nō intēdit mihi. mādata mea quipēdē do. i q̄ apparet maxia ingtitudo. g Et dimisi eos. h cō sequēter ponit hꝰ ingtitudinis sequēs pena q̄ ē mltiplex. Prima ē p̄uatio gre spūalis. q̄ notat cū dr. Et dimisi eos sbtrahēdo ab eis meā gram a pctis ꝑseruantē. iō subdit.

h Scdm desideria cordis eoꝝ. i. fm inclinationē fomitis ad malū. i Ibūt in adinuētionibꝰ suis. i. in peccatis enormibꝰ ab ipis inuētis. Scda pena ē subtractio sbsidij tpalis. q̄ notat cū dr. k Si ppls meꝰ. i. popls isrl quē redemi de egypto. l Audisset me. mihi obediēdo

m Si in vijs meis ambulasset ꝓcepta mea obsuādo q̄ sūt vie q̄ ducūt ad beatitudinē Math. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. n Pro nihilo. i. gratis.

o Forsitā inimicos eoꝝ humiliassē. eos ad nihilū deducēdo. t dicit forsitā nō pp mutabilitatē diuīe volūtatis. q̄ ē immutabil ꝛ pp tribulitatē hois de bono ad malū. ppt q̄ frequēt impedit diuīe ꝓmissiōis effectꝰ. q̄ ē sub cōditione. s. si hō ꝑseueret in bono. p Et sup tribulātes eos eos mississe manū meā. eos inficiēdo. sicut feci pharaōi i mari rubro. q̄ subsidia eis nō feci pp eoꝝ ingtitudinē de ꝓteritis būficijs. Tercia pena ē inflictio supplicij gehēna lis q̄ notat cū dr. q Inimici dñi mēriti sūt ei. i. sti sūt p uersi iudei q̄ ꝓmiserāt obsuare legē dei. Exo. xxiij. dicētes. Oia q̄ mādauit nob dne faciem⁹. t erim⁹ obediētes. t tñ sciēter t a ꝓposito cito trāsgressi fuerūt enormitatē vitulū ꝑflatilē adorātes Exo. xxxij. r Et erit tps eoꝝ i secula. i. tps punitiōis hꝰ pcti. q̄ ꝛ tūc i pte fuerit punitum vt abidē hī. q̄ ceciderī i illa die q̄si. xxiij. milia. tū adhuc ꝑseuat punitio i futuꝝ. fm q̄ dixit dns moysi pꝰ illā mortalitatē. Ego āt i die vltiōis visitabo ꝑ pctm eoꝝ. s Et cibauit eos tc. i. de pane fcō de simila tritici. q̄ ñ obstāte dicta trāsgressiōe introduxit ppl̄m ad terrā ꝓmissam tritico abundantē. t Et de petra tc. q̄ apes mellificabant in rupibꝰ tre ꝓmissiōis. vbi abundanē mel colligit. vñ t tra illa dr manās melle Exo. iij. Moralit pōt exponi ps. iste vt sit gratiarū actio ecclie ꝑ aliquo seu ꝑ aliqbꝰ būficijs a deo exhibitis ppl̄o xpiano. verūtñ q̄ fm dictū saluatoris Math. xiij. Ecclia ē sicut fagena nōdū tracta ad linꝰ t sic habz bonos cū malis ꝓmixtos. iōo gtitudiez bonoꝝ ꝑsiderās erga deū p̄ in p̄s. in deū p exultationē t iubilū elevat scdo ingtitudiez maloꝝ ꝑsiderās eos in psonaꝝ dīi detestatur. t patēt ptes fm predicta.

¶ In Psalmo. lxxx Exultate deo. vbi dr in postil. Et io psal. iste diuidit in duas partes.

Additio.

Psalmꝰ iste nō vī vere exponi i postil. eo q̄ ꝑsupponit falsū tā circa cantaz celebrationis festi tubaꝝ q̄ etiā circa tēpus cōplete collectiōis fructuū i era ꝓmissiōis. qō pz sic nā festū tubaꝝ nō celebrat ꝑ gratiarū actiōe de fructibus collectis ipius āni sicut nec collectio fructuū tūc erat cōpleta. put postil. supponit in p̄ loco. cuiꝰ ꝛrōi ipemet fatetur infra ps. lxxxiij. vbi dicit q̄. xxij. mēsis septēbris erat tps ad p̄ assignatū. Falsitas āt ꝑsuppositi p̄dicti pz. Legit ei Deut. xvj. Solēnitatē q̄z tabernaculoꝝ celebrabis p septē dies q̄n collegeris de area t de torcular fruges tuas. ex q̄ pz manifeste q̄ in festo tabernaculoꝝ de p̄ agebatur: t q̄ ꝑ tūc erāt fructꝰ collecti nō āt in festo tubaꝝ. Itē pz Leui. xxiij. vbi sic dr. Quintadecima ergo die mēsis septimi q̄n ꝛgregaueritis oēs fructꝰ tre vestre celebratis festas dñi. vij. dieb⁹. Dñ ad veriorē intellectū hꝰ psal. ꝓmittēda sūt duo. Primū ē q̄ inf festa ve. testa. de q̄bꝰ agit le uitici p̄dicto ca. t i alijs locis q̄dā erāt celebrāda cuz gaudio t letitia in memoriā ꝓteritoꝝ būficioꝝ: sicut festū pasche i memoriā redēptiōis egyptiace. t festū pēthecostes i memoriā datiōis legis. t festū tabernaculoꝝ q̄ celebrabatur. xv. die mēsis septimi in memoriā būficioꝝ dei i deserto exhibitoꝝ: de q̄ festo dicit i p̄dicto ca. Habitabitis i umbraculis septē dieb⁹ t. j. Vt discāt posteri vestri q̄ in tabernaculis feceri habitare filios isrl. in q̄ q̄dē festo. s. tabernaculoꝝ reddebant gratiarū actiones cū magna letitia de fructibus. collectis eodē anno. Jvñ in capitulo ꝓallegato cū dixisset. Quādo ꝛgregaueritis oēs fructꝰ terre vestre celebrabitis ferias dom̄i septē dieb⁹. postea subditur. Sumetisq̄ vobis in die primo fructus arboris pulcerrime. spatulasq̄ palmaꝝ. t sequit. Et letabimini coā dño deo vestro septē diebus. Quedam vo alia festa celebrantur adhoc vt in illis tpibus ad deum cōuerterētur t ideo talia festa licet essent celeberrima nō tamē cū gaudio saltem corporali celebrabāt: que quidē festa duo erāt primū. s. prima die mensis septimi in qua excitabant ad contritionem. vt ad deum ꝓuerterent. t ideo illa dies vocabatur dies clangoris: Numeri. xxix. Dies clangoris ē t tubarum. similiter vocabatur t festum memoriale Leuitī. xxiij. quod quidem memoriale potest intelligi dupliciter vno modo respectu celebrantium qui habebant reducere ad memoriam flagitia ꝓterita vt conterentur alio modo respectu dei qui memores essent iusticie patrum t ꝓmissionum quas eis fecerat t sp ecialiter abrae filios eorum reduceret ad statum penitentie. t auerteret ab eis iram suam. vt patet Exodi. xxxij. capi. vbi agit de ꝓpiciatione peccati vituli et in alijs locis ꝑplurimis. vbi

memoria patrū p venia posteritatis eoꝝ allegabāt. Secundū vo festū erat decia die huius mensis septimi. quod vocabāt dies expiationis celeberrimus ⁊ sctūs ppt expiationē peccatoꝝ.quā in illa die a deo spectabāt: Leui.xvj. in quo q̄dē festo cessabāt gaudia quecūq; tpalia: imo tenebant affligere aias. Dicit em̄ leui.ca. p̄allegato. Dis aia q̄ nō fuerit afflicta die h̄ pibit a pplis suis. Hō autem q̄re dies p̄ma ⁊ dies decima mēsis septimi erat assignata ad hmōi penitentiā ⁊ ppiciatōz Nume.p̄dicto ca.est videnda. Scōo p̄mittendū ē q; tube inveteri lege duplr accipiuntur.vno mō p tubis ductilib⁹ q̄ de metallo fiunt. que quidē tube vocantur in heb.hacosrot.⁊ istis vtebant in solēnib⁹ leticijs ⁊ in bellis ⁊ in alijs congregatōib⁹.simlr ⁊ in festis primo mō dictis ⁊ neomenijs. cōibus.vñ Numeri.x. Si qñ habebitis epulū ⁊ dies festos ⁊ kalendas canetis tubis sup holocaustis ⁊c.que quidē tube erant argentee.vt ibidē dr̄. ⁊ vocabant hacosrot.vt dictū est. Alio modo accipitur tuba pro cornea q̄ qñq; dicitur buccina. ⁊ talis tuba sp vocatur in hebr.nō hacosrot sed sophar. et talib⁹ tubis vtebant spēaliter qñ de⁹ vel ei⁹ ministri populum intendebant excitare ad attentionem alic⁹ magni.sicut in datione legis legit. Clāgoreq; buccine vehementi⁹ pstrepebat.vbi loco buccine habetur in hebr.sophar: exodi.xix.similiter qñ pphete exhortabant pplm ad penitentiā.talis exhortatio assimilabatur in scriptura voce tube cornee.vt Esa.lviij.ca. Quasi tuba exalta vocē tuam.⁊ Ezech.xxxiij. Si audiēs aūt ds sonitū buccie nō se observauerit ⁊c.sanguis ipi⁹ sup caput ei⁹ erit. vñ in quolibet istoꝝ locoꝝ ꝓsimiliū hr̄ in heb.sophar nō hacosrot. licet trāsla.nostra indifferenter videat ista accipe vt in plurib⁹ In hoc igit festo.s.clangoris seu tubaꝝ nō tubaductilis sed cornee ad p̄uocatōz penitentie clangebat rōe p̄dicta. His p̄missis psal.iste fuit p̄rie ordinat⁹ p festo tubaruꝝ sicut etiā hodie hebrei eundē ps.cātant in eodē festo.sed nō ordinatur ad gratiarūactiones de fructib⁹ collectis vt in postilla.ꝯ potiꝰ vt pparentur p timorē dei ad expiatiōnē seu indulgentiā in p̄mo futurā.s.in decia hnⁱ⁹ mensis vt dictū ē. Vñ psal.circa h̄ octo facit. Primū p̄ponit q̄ cōiter.s.in alijs tpib⁹ pśertim festiuis exultāduꝝ est deo ⁊ iubilandū tanq̄ vero aditoꝝi ⁊ gubernatoꝝi.⁊ h̄ nō solū mente ⁊ ore ꝯ et cū musicis instrīs ⁊ de hoc intelliguntur duo vsus p̄mi.s. Exultate deo ⁊c. Date tympanum. Conseq̄nter scōo dicit q; in festo tubaꝝ aliter est agenduꝝ scz q; nō in musicis instrīs iocūdis sed potius i tuba cornea est clangendū seu buccinandū.eo q; hoc festū nō ordinatur ad gr̄arūactionē de p̄teritis sed potiꝰ ad contritionē de cōmissis ⁊ ad disponendū pplm ad suscipiendaꝝ expiationē.vñ dicit. Buccinate in neomenia tuba.s.cornea vñ in hebr.in hoc loco dr̄ sophar.qđ nullo mō significat nisi tubā corneā.qđ facit ad excitatōz peccatoꝝ ad penitētiā ꝓuocando eos nō ad leticiā sed ad timorē. ⁊ q; neomenie sunt duodecim in quolibet anno sicut ⁊ duodeciz lunationes.idcirco declarat q̄ sit ista neomenia.de q̄ in h̄ psal.loquit.d. In insigni die solēnitatis vr̄e. Cetere autē neomenie nō erant solēnes.qđ pz ex hoc q; nō connumerabant inter alias ferias dñi sctās Leuit.xxiij.vñ ⁊ in eis poterāt opa seruilia facere sicut ⁊ in alijs diēb⁹ ꝓbantis sed hec neomenia.s.septimi mēsis erat solēnis ⁊ sctā.in q̄ nō licebat aliquid opari vt in p̄dī.ca.h̄. Et hoc notat cū dicit. In insigni die solēnitatis vr̄e.i.i illa neomenia tm̄ debet buccinari tuba cornea mō p̄dicto ⁊ nō in alijs. In ceteris aūt neomenijs tube ductiles clāgebant.vt Nume.x.vbi supra cui⁹ rōnē reddit.d. Quia p̄ceptū in israel ē ⁊c exponat vt in postilla. Conseq̄nter tercio.q; homines sepe retrahunt a diuino timore: igr̄ psalmista ducit cōtra tales testimoniū.d. Testimoniū in ioseph posuit illud.cui⁹ sensus est.q; in hystoria ioseph h̄ manifestum testimonium q; homo dz p̄ponere diuinū timorē timori humano. Joseph em̄ cū ab vxore dñi sui agitaretur vt cōmitteret adulteriū diuinū timorē allegauit dicens. Quō possum facere malū hoc ⁊ peccare in deū meū: Gen.xxxix. q̄ quidez ioseph licet ob hanc cāz fuerit acriter incarcerat⁹. de eo ē legitur in psal.ca.iiij. Humiliauerūt in cōpedib⁹ pedes eius ⁊c. postea tū de carcere educt⁹ p̄posit⁹ fuit sup totam terrā egipti. vt h̄ Gen.xlj.⁊ hoc ē qđ dicit. Testimonium in ioseph posuit illud ⁊c. hoc est dicere. manifeste videm⁹ quod ioseph fuit ab oneribus ⁊ seruitutibus in quib⁹ fuerat positus diuinitus liberatus eo q; timuit deū plus cēteris hoies.⁊ nō solū hoc sed ēt sup terrā egipti q̄si dñs exiuit Gen.xlj.ca. cui⁹ regionis linguā nō noverat. qđ est magis mirabile. q̄ hꝫ dominū in p̄ria patria. Et q; his pz ꝓprie expositio hoꝝ versuū vsq; ibi excludit. In tribulatione. Consequnter q̄rto inducit aliud testimoniū de populo israelitico. d. In tribulatōe invocasti me ⁊c. Ad qđ sciendū q; testimoniū de ioseph p̄dictū.nō omno sufficisset ad inducendū peccatores ad p̄niam. cū ipe ioseph esset iust⁹ de quo null⁹ defect⁹ pcti in scriptura legit. qđ nō inuenit in cōi statu hoīm. de quib⁹.j. Job.j. cap. Si dixerim⁹ q; pctū nō hēm⁹. misericordia igr̄ diuia circa ioseph fcā fuerit nō esset trahenda ad p̄ntia q̄tū ad manifestos pctōres ⁊ō psal. sufficiēs inductiuū allegat q̄ ad pctōres vt timore pctōꝝ p̄missoꝝ a p tritōe nō dēsistant. vñ dicit. In tribulatione invocasti me ⁊ liberaui te. vbi loquitur pp̄lo israelitico quē de⁹ liberauit a tribulatōe egyptiaca. de q̄ vt in glo. metu egyptioꝝ nō audebant gemere cū affligerent. vnde exo.ij. Post multū vo tpis mortu⁹ est rex egypti. ⁊ ingemiscentes filij israel pp seruitiū qđ erat dnꝝ ⁊c. Ex q̄ apparet q; in tpib⁹ lōgis retroactis gemere nō audebant. et ⁊ō dicit. Exaudiui te in abscondito tēpestatis. qz tribulationes illas q̄ in cordib⁹ abscōdebāt. h̄ q; hec liberatio nō fieret eis tanq̄ bonis ⁊ iustis. sicut facta fuit ioseph ostēdit cum sequitur. Probaui te apud aquā ꝺdictōnis. de q̄ legitur Nume.xx. in qua cōtradictōe de potentia diuina ⁊ ei⁹ bonitate detraxerunt dicētes vt in psal. Nunq̄d potest de⁹ mensaꝝ parare in deserto. Ex quib⁹ ꝯcludit q; non solū bonis deus p̄uidet de sua misericordia h̄ ēt peccatoribus⁹. qđ introducit psal. ad excitandū pplm vt p̄uerteret ad deū. Conseq̄nter q̄nto. qz hoies freq̄nter retrahūt a tioze diuino ꝓpter falsas suggestiones demonū q; vt plurimū in ydolis colunt. idcirco psal. dicit. Audi ppls me⁹ ⁊c. q̄ verba plane referuntur ad ydolatriā quā duplr p̄hibet. p̄ scz in corde cū dicit. Nō erit i te. s.intra te. De⁹ recens. qz fm glo. cū imago recētis dei. s. nō eterni in mente ponat tunc imago veri dei in ipa creatōe aie ipressa remanet vetusta. scōo idolatriā p̄hibet in exteriori cultu. ⁊ hoc cum dicit. Nec adorabis deū alienū ⁊ qz ad ista erant obligati p p̄cepta diuine legis in p̄ma tabula ꝓtenta q̄ incipiebat a cognitōe dei Exo.xx.ca. Ego sum dñs deus tu⁹ q̄ eduxi te ⁊c. Idcirco psal. h̄ ꝓmemorat illud verbū. s. p̄mū in decalogo. cui imediate sequūtur p̄dicta p̄cepta vñ ꝓprie p̄misit. Audi ppls me⁹ ⁊ ꝓtestabor te. i. testimonium sciptum. Paꝝ p̄habo qđ dicā tibi. Nō erit in te de⁹ recēs. Consequnter sexto quia multi retrahunt a diuino timore seu cultu timentes ne deficiāt in tpalibus q̄ credebant hr̄e a demonib⁹ q̄s in idolis colebāt. iuxta illud Osee.ij.ca. Vadam post amatores meos q̄ dant panes mihi ⁊c. idcirco psal. ꝯ hoc dicit. Dilata os tuū ⁊ implebo illud. qđ pt duplicit intelligi. primo respectu bonoꝝ tpalīū. qz de⁹ nūq̄ deficit in necessarijs. iuxta illō psal. Rechrētes aūt dñm nō minuentur omni bono. scōo respectu bonorum spūaliū. q̄ in bonum infinitum ordinantur. circa quod notanter dicit. Dilata os tuū. qz desideria tpalium lz multa ⁊ varia sint. Angusta tñ sunt ⁊ modici valoris. sed spūalia ea q; sunt infinita requirunt magnā dilatatōz seu capacitatē in recipiente. ⁊ō dicit. Dilata os tuū. q. d. nō desideres breuia et finita sed infinita ⁊ eterna. Et ego ꝯplebo illud. quia solꝰ deus pt tale desiderium satiare. Conseq̄nter septio qz finaliꝑ plures sunt quos sensus certificat. q̄ quos rō ꝑsuadet. idcirco psal. ad certificatōz p̄dictoꝝ inducit testimonium expimentale de ipo populo israel. qui q̄dīu recesserunt a deo ⁊ adheserunt ydolis fuerunt deserti a diuia ꝓtectione. vtz in multis hystorijs sacris specialiter in libro Judi.

quasi p totū.z hoc est quod dicit. Et nō audiuit populꝰ vocē meā ꝛc. Et dimisi eos.i.pmisi eos ambulare. Scōz desideria cordis eoꝝ.z exponat ꝓut in postil.z sequitur. Jbūt in adinuētionibꝰ suis:iuxt illud Osee.ix.c. Facti sūt abominabiles sicut ea q dilexerunt.z loquit de ydolatris.

Cōsequenter.viij.idez intēdit inducere ab oppositō qz.s.qñ populꝰ ille obediebat mādatis dei ꝓficiebat in duobꝰ.p.s.qz a deo ꝓtegebat specialit ab hostibꝰ. secundo qz ꝓuidebat ei a deo non solū circa necessaria vite ꝫ etiā circa quedā delectabilia q̄ ꝓferunt ad vite ꝓseruationez ꝓmū oñdit cū dicit. Si ppls meꝰ audisset me. Et nota q in hēb. nulla dictio ponit hic q̄ sonat forsā vl forsitā q̄ est dictio dubitādi.ꝫ hz sic. Jsrael si in vijs meis ambulasset q̄si p modico inimicos eiꝰ humiliassem.q.d.sine vlla difficultate qz qđ modicū ē q̄si p nihilo reputat ꝓ pbm i de celo.z ꝫ ē manifestū.qz volūtati diuie nō ē q̄ ꝓsistat. Et qz q̄cūq; ppls dei i vijs eiꝰ ambulat tribulātes eos sunt inimici dei.eo q ꝓsequūt ppl'm suū z turbāt eiꝰ cultū.idcirco cū pūs.dixisset. Sup tribulātes eos misisse manū meā subdit. Inimici vo dñi mēruti sūt ei.q.d.tribulātes ppl'm dei inimici dñi sūt:eo mō q̄ dr Exo.xxiij.c.in sūa materia Inimicꝰ ero inimicis tuis.sūr z tales inimici deo mentiunt.inquātū denegēt eiꝰ dñium generale: ꝓut q tenet seruos suos ꝓuare z nō turbare cultū eiꝰ z sequit. Et erit tps eoꝝ in secula.exponat ꝓut in postil. Quo ad scōm dicit. Cibauit eos ex adipe frumēti ad oñendū q deꝰ ꝓuidebat ppl'o suo de ptinentibꝰ ad ꝓseruationē vite q̄ in nomine panis icludūt.sūr ꝓuidebat eis de alijs delectabilibꝰ ad cōseruationē vite cōferentibꝰ.z circa ꝫ dicit. Et ō petra melle saturauit eos qz ꝛra ꝓmissiōis de oibus abūdabat. ex q̄bus pūs.intēdit inducere ppl'm ad diuinū timorē per clangorē tube cornee in ꝓma ꝓre signatū oñendo eis ex ēpla de bōis tpalibꝰ.q̄bꝰ ppls ille ad actꝰ virtū iducebat

Replica.

In psal.Exultate deo.postil.z Burg.satis concordāt i cōclusiōe.qz qđ burg. exponit de timore dei. postil.de laude dī.qz timor filialis nō ē sine laude nec laus sine timore. In q̄bꝰ vo dissonāt ptinēt ad cultuz iudeoꝝ.quē puto ꝑm vsū modernū burgensi fuisse magz notū.postil.tñ ꝑm vsū antiquū in scriptura satis ostendit fundamentū.nec multū ptinet ad itellectū sensus literal' ille vel iste vsus cultus.certuz ē nō eē omnino eundē ꝛc.

Psalmus.lxxxj.

Deus stetit in synagoga. Huic psal.ꝓmittit talis titulꝰ in hebreo z in trāslatōe Hiero. Psal.asaph. ex q̄ apparet actor. De materia vo huiꝰ psal.dicūt expositores hebrei z catholici:q asaph fecit hūc psalmū ꝛuersos iudices arguēs eoꝝ nequitiā z petens sup ꝫ di uinā iusticiā ad lineā eq̄tatis talia reducentē: dicit igitur. a Deꝰ stetit in synagoba.i.in cōgregatione z dī a syn qđ ē cō z goga aggregatio. b Deoꝝ.i.iudicū. ꝑm q dicit Exo.xxij. Ad deos vtriusq; cā puenīet.i.ad iudices Et dī deus stare in ꝛgregatiōe iudicū. qz clare videt z attēte facta z dicta eoꝝ.iō subdit. c Jn medio aūt deos diiudicat.i.discernit vtrū iudices iuste vel iniuste iudicēt. z iōo subdit asaph ꝛ iudices ꝛuersos. d Usq; q̄.i.q̄diu. e Judicatis iniq̄tatē.iustificādo ptē iniquā ꝓp munera vel fauorē. f Et facies pctōꝝ sumitis.i.psonas malorꝝ ꝓp eoꝝ pntentiā vel aliā causā malā acceptatis. g Judicate egeno z pupillo.eius iusticiam declarando.

h Humilē z pauperē iustificate.i.suā iusticiā cōseruate i Eripite pauperē de manu.diuitis inīq̄. k Et egenū de ma.pec.li.q̄ eū calūniat iuste. l Nescierūt neq; intellexerūt.s.talia facē nō ꝓp ignorantiā legis ꝫ ꝓp errorez electiōis quā ignorat oīs malꝰ.vt hz.iij.ethi. qz etiā ille q̄ peccat ex certa scientia ignorat.s. q̄ tale malū sit dimittēdū ne ꝓueniat aliq̄ bono apparēti.qđ tūc elegit ex ꝛuersa affectione ipum ad ꝫ inclinātē.z iōo sequitur.

m erunt neq; intellexerūt in n tenebris ambulant mouebuntur omnia fundamēta o p terre. Ego dixi dij estis: z q filij excelsi oīs. Vos aūt sicut homines moriemini r et sicut vnꝰ de principibꝰ s t cadetis. Surge deus iudica terram quoniam tu hereditabis in v omnibus gētibus.

m In tenebris ambulant.qz ꝛuersitas affectꝰ inducit tenebrā in intellectu.

n Mouebunt oīa fundamēta ꝛre.in finali iudicio in q̄ ista ꝛuersa ad debitū ordinē iusticie reducētur. o Ego dixi dij estis.s.ptic̄patiue. eo q̄ iudices ex officio sūt executores diuine iusticie. p Et filij excelsi oēs.inq̄ntū ad eiꝰ imaginē sūt facti. q Vos aūt sicut homines moriemi.qz ptās vīa nō ꝓseruabit vos a morte. r Et sicut vnꝰ de p̄cipibꝰ.i. de angelis superbientibus. s Cadetis.in foueā gehēne p eq̄tatē diuine sentētie.iōo subdit. t Surge deꝰ iudica terrā.i. surgēs ad iudicandū habitātes terrā generalit. v Cūm tu hereditabis in oibꝰ gētibꝰ. qz finali iudicio pacto oēs electi erūt subiecti ordini sue miscōie immobilit z reꝛobi ordini sue iusticie

Mystice ꝑt expōi pūs.iste ꝛ sacerdotes z scribas iudeoꝝ q̄ xp̄m humilē z pauperē condēnauerūt ad mortē.pp qđ p diuinū iudiciū a romanis fuerūt tpalit occisi z captiuati.z in iudicio extremo erūt eternaliter condemnati

Psalm.lxxxij.

Deus q̄ similis erit tibi. Huic psal.ꝓmittit talis ti. in hebre.z in transla. Hiero. Canticū asaph psal. ex q̄ apparet actor psal. De materia vo ipsiꝰ dicūt cōiter expositores hebrei z latini q̄ asaph fecit hūc psal. ꝛ hostes inuadētes terrā z ppl'm iudeoꝝ. z lra cōcordat. ꝫ ꝛ q̄s hostes vel q̄ tpe nō dicūt.ꝫ lram exponūt parti de hostibꝰ q̄s habuerūt a ꝓncipio exitus de egypto vsq; ad tempus asaph.z partim de hostibus qui fuerunt postea. Sed contra hoc videtur q de illis petit asaph. Fac illis sicut madian z sysare ꝛc.z postea subdit. Deus meus pone illos vt rotam ꝛc. Ex quibus videtur q̄ loquitur ō hostibus israel futuris post tempus suum. Non enim fit petitio de ꝓteritis ꝓpter quod saluo meliori iudicio videt mihi q asaph fecit hunc psalmū contra sennacherib z eiꝰ exercitum sicut de psalm.lxxv. supradictum est. psalmiste em̄ de eadem re plures aliquādo psal. fecerunt. sicut supra pluries dictum est de dauid. z eodem modo dicit hic de asaph.verūtamen psal.iste differt.a.lxxv. quia ille pūs.loquitur ꝓncipaliter contra sennacherib non exprimens populos in odium iudeoꝝ sibi adiunctos. Jn ꝫ autem fit econuerso.quia exprimuntur principaliter populi in circuitu iudee habitantes qui incitauerunt sennacherib ad veniendum contra terram iuda rēpore ezechie duplici ratiōe vna quia inuidebant iudeis z eos odiebāt alia.quia illi populi tam sennacherib subditi erant.q̄ deos eorum exterminauerat.ꝑm q dr.iiij.Reguz.xix. Vere domine dissipauerunt reges assyriorum gentes et terras omnium:z miserunt deos eorum in ignem. solatiuz est autem misero habere socium: z ideo incitauerunt sennacherib.vt veniret in iudeam ad subijciendum sibi gentem z destruendum inde diuinum cultū. Jgit ꝑm ꝫ pūs. iste diuidit in duas partes.q̄a asaph primo deprecando narrat hostiū nequiciam.secūdo contra eos implorat diuinā iusticiā;ibi. Fac illis. Circa primū dicit.

a Deus quis similis erit tibi trãsla.hiero.hz. Deus ne taceas tibi.t rõ hꝫ diuersitatis ẽ.qz dictio hebraica q̃ ponitur ibi.s.domym equoca ẽ ad significandũ similitudinẽ t taciturnitatẽ.credo tñ q̃ ista translatio melioz est in hoc.qz stati subdit. Ne taceas.t iõ in translatõe hiero.est quedã apparẽs nugatio. exponat igit ista translatio.

a Deus q̃s simil erit tibi.q.d. diꝫ gentiũ q̃s destruxit sennacherib nõ erãt similes tibi. fm q̃ dr iiij.reg.xix. Nõ em̃ erãt diꝫ ꝛ opa manuum hoim.iõ subdit

b Ne taceas.i.ne dissimules iniuriaz hostiũ nr̃oz.q̃ reputant te deijciendum p sennacherib sicut deos suos. c Ne q̃ cõpescaris deus .i.ne retinearis amplius ab illatõe vindicte eꝰcã subditur.

d Quã ecce inimici tui.q̃ volũt destruere locũ.cultus tui.

e Sonuerũt.i. ad ꝟb cũ fremitu armorũ t sonitu tubaruz venerũt. f Extulerũt caput.p te supbietes.vñ dixit sennacherib scribẽs ezechie. Nõ seducat te deꝰ tuꝰ.iiij.reg.xix.credebat em̃ q̃ nõ posset saluare ezechiã t pp̃lm eius de manu sua.d. Num igr̃ solꝰ poteris liberari. Nunq̃d liberauerũt diꝫ gentiũ singulos ꝛc.

g Sup populũ tuũ malu.cõsiliũ vt.s.excitarẽt sennacherib cõtra pp̃lm dei t tẽplũ vt dictũ est. h Et cogitauerũt aduer.sanctos tuos.i.sacerdotes t leuitas tuos.cultui deputatos.sicut ẽt res inanimate dicunt sancte.eo q̃ sunt diuino cultui deputate.vt vasa vestes t hmõi. i Dixerunt.adinuicẽ mutuo se exhortãtes. k Venite t dispdamꝰ eos de gẽte ꝛc̃.i.sic deleamꝰ eos q̃ nõ remaneat hꝰ gentis memoria. l Quã cogitauerũt vnanimit.i.pcorditer in malo. m Simul aduersum te testm̃.i. pactuz firmũ ad destruendũ terrã t templũ cultꝰ tui.

n Disposuerũt.i.firmit̃ statuerũt. Et q̃ fuerint isti populi.explicat.d. o Tabernacula idumeoꝝ.i.hitãtes in tabernaculis idumeoꝝ.isti aũt descẽderũt ab esau q̃ altero noie vocatꝰ ẽ edom t sicut iste odiebat iacob frẽm suum querẽs occidere eũ vt hr̃ geñ.xxvij.sic idumei descendentes ab eo odiebãt filios israel descẽdentes a iacob.

p Et ismaelite. Isti descẽderũt ab ismael filio abrae.geñ. xvj. Et odiebãt filios israel,q̃ descẽderãt de ysaach.sicut t ysmael pseqbat ysaac fm q̃ dr̃ Galath.iiij.

q Moab.iste fuit filiꝰ loth.t sic ammon q̃ postea ponitur.vt hr̃ geñ.xix.t ab istis denominati sunt duo pp̃li.scz moabite t ammonite.t isti odiebãt pp̃los israel imponẽtes eis lz falso q̃ tulissent ptẽ terre ipoꝝ qñ ascenderũt de egypto.vt hr̃ Judi.xj. a Et agareni. Isti fuerũt filij cethure.q̃ alio noie dicta est agar.vt dictũ fuit Geñ.xxv. et isti odiebãt filios israel:sicut t ismaelite fratres sui.

b Jebal.de isto nõ hr̃ clare ozigo:nisi forte fuerit sobal filius seyr horrei Geñ.xxxvj.noia em̃ hebrea aliq̃n sic variantur a pte ꝓncipij sicut t latina. Nicolaꝰ ei t colinꝰ st idẽ nomẽ.variatũ tñ a pte ꝓncipij. Isti igitur descẽdẽtes de iebal fuerũt molesti filijs israel sicut t idumei habitatores montis seyr. c Et amelech.pp̃los iste odiebat filios israel,t p̃ invasit eos in deserto cũ ascẽderẽt de egypto

Cãticũ psalmi asaph.

Psalmus. .lxxxij.

a Deus q̃s simulis erit
b tibi: ne taceas neqz
c cõpescaris deꝰ. Quã
e ecce inimici tui sonuerunt
f t q̃ oderunt te extulerunt
g caput. Sup pp̃lm tuũ ma-
b lignauerũt cõsiliũ: t cogi-
k tauerũt aduersus sanctos
tuos. Dixerũt venite t di-
sperdamꝰ eos de gente. et
nõ memoret nomẽ isr̃l vl-
l tra. Quã cogitauerũt vna-
m nimiter sil aduersum te te-
n o stamentũ disposuerũt ta-
p bernacula idumeoꝝ t ys-
q maelite. Moab t agareni
a b Gebal t ãmon t amelech
c d e alienigene cũ hitantibꝰ ty
f rũ. Etem̃ assur venit cũ illꝭ
facti sũt in adiutoriũ filijs
g loth. Fac illis sic madian
b t sysare: sic iabin in torren
i te cyson. Disperiꝭ i endoꝝ
k facti sunt vt stercus terre.
l Pone principes eoꝝ sicut
oreb t zeb t zebee t salma
m na. Oẽs principes eorum:
n q̃ dixerũt hereditate possi-
o deamꝰ sctũariũ dei. Deꝰ
meus pone illos vt rotam
t sic stipulã añ faciẽ venti.
a Sic ignis q̃ pburit siluam
b t sic flama cõburẽs mon-
c tes. Ita pseqris illos i tẽ-
pestate tua: t in ira tua tur
d babis eos. Imple facies
e eoꝝ ignominia. t querent
nomẽ tuũ dñe. Erubescãt

Exo.xvij. d Alienigene. In hebr.hr̃ philistei.q̃ fuerũt multũ infesti iudeis.vtz.j.reg. e Cũ habitantibꝰ tyriis z em̃ habitatores tyri fuerint confederati iudeis,tpe salomonis t hyrã rege tyri.vt hr̃.iij.reg.v.tñ postea fuerũt eis inimici. Et oẽs isti populi fuerũt habitãtes icircuitu terre filioꝝ israel.t inclinauerũt sennacherib regẽ assyrioꝝ ad veniendũ p̃ regnũ iudee tpe ezechie rõnibus p̃dictis. iõ subdit. f Etem̃ assur venit ꝛc̃. Q̃ nõ dr̃ eo q̃ filij loth cẽnt p̃cipales in illo exercitu. ꝛ sennacherib rex assyrioꝝ vt dcm̃ ẽ.ꝛ Q̃ dr̃ ō filijs loth eo q̃ ipi vẽdicabant ius in aliq̃ pte terre vt p̃dictũ est.t sic ille exercitꝰ faciebat q̃ dãnõ ad eoꝝ aditoriũ. g Fac illꝭ. Q̃ p̃ir asaph implorat p̃ dictos hostes vindictã diuinaz.d. Fac illis sicut madian t sysare. quos miraculose debellauit deꝰ p barach Judi.iiij. h In torrente cyson.bellum illud fuit ꝓpe torrẽtẽ illũ.t multi fuerũt ibi submersi.vñ dr̃ Judi.v. Torrens cyson traxit cadauera eoꝝ. i Dispierunt in endoꝝ nomẽ est loci vñ fuit illa mulier phitonissa.quam ꝓsuluit saul.j.reg.xxviij.t bellũ illud fuit ꝓpe. k Facti sunt vt stercꝰ terre.q̃ cadauera eoꝝ remanserunt sup terrã ꝛc̃ pulta. l Pone p̃ncipes eoꝝ ꝛc̃.istos debellauit dñs miraculose p̃ Gedeonẽ t trecentos viros cũ eo Judi.vij

m Omnes p̃ncipes eoꝝ.i.pp̃loꝝ supra memoratorum

n Qui dixerunt ꝛc̃.i.terr̃em in q̃ erat templũ dei t p cõ sequens terrã iudee cꝰ metropolis erat hierusalem.

o Deus meus pone illos vt rotã.i.fac illos instabiles Dicit ãt ra.sa.q̃ p rotã intelligitur ꝟb q̃dã spẽs tribuli seu herbe.q̃ in summitate facit quandã sperã albaz lanugini similẽ.q̃ ad modicũ flatũ venti dispgitur t disparet. t silr stipula flatui venti resistere nõ p̃t.t ita factũ fuit de exercitu sennacherib.q̃ angelꝰ dñi vna nocte interfecit ibi centũ octogintaquinq̃ milia. vt hr̃.iiij.reg.xix. a Sicut ignis qui cõburit siluã.ex magna potentia. b Et sicut flama cõburens montes.ex ardoris vehementia.

c Ita pseqris illos ꝛc̃.q̃ corpa mortuoꝝ in exercitu sennacherib fuerũt redacta in cineres ita q̃ ezechias t viri eꝰ poterant colligere spolia absq̃ aliq̃ difficultate.

d Imple facies eoꝝ ignominia.quod tunc fuit impletũ.q̃ sennacherib mane surgẽs t vidẽs illã pestilentiam sui exercitꝰ fugit cũ paucis ad terrã suã ꝓfusus. e Et querẽt nomẽ tuũ dñe.hoc nõ dr̃ ꝓpꝫo sennacherib q̃ videns illã plagã diuinitus inflictã nõ q̃siuit deũ p pniam ꝛ magis tãq̃ ydolatra pessimꝰ adorauit i templo nesrach deũ suũ.vt hr̃ ibidẽ.ꝛ Ꝟ dr̃ p aliq̃bꝰ cũ eo fugientibꝰ. qui considerãtes dei israel potentiã exhibuerũt sibi reuerentiã.vñ t plurimi quoꝝ amici fuerãt in illa pestilẽtia mortui imputãtes ꝟ supbie sennacherib.eo q̃ blasphemauerat deũ israel disponebãt eũ interficere. ꝓpter q̃ ꝓmittẽs ei q̃ imolaret ei duos filios ad ramelech t sarasar.si posset illꝰ piculũ euadere: quod illi intelligẽtes interfecerũt eũ.vt dictũ fuit plenꝰ. iiij.reg.xix. f Erubescãt t ꝓturbẽt ꝛc̃.Ꝟ dr̃ de sennache-

ntib ⁊ alijs cū eo in malo obstinatis frequēter ei scriptura sub eodē ꝓtextu de malis trāsit ad bonos et ecōuerso. sic dictū fuit in ꝓncipio Gen. ſm regulā illam de corpe dñi bipartito. ⁊ habitū ē exēpluz ꝥ.ps̄.lxxvij. vbi dr. Cū occidere eos q̄rebāt eū. qđ nō ꝑt intelligi de eisdē nūero. sed q̄ aliqb⁹ occisis pp̄ suam malicīā. alij ꝓ vt dēres conuerterentur ad deū p̄ penitentiā saltes ad bonā. vt tibi dictuz fuit. ꝑ Et cognoscāt. p expientiā pene sibi inflicte b Quia nomē tibi de⁹. ⁊ nulli alteri est diuinitas attribuenda. ꝓ ei demones et dānati cognoscunt.

ꝓ conturbentur in seculuz seculi: ⁊ confundātur ⁊ pereant. Et cognoscant quia nomen tibi dominꝰ tu solus altissimus in oīni terra

Ad victoriam Haguitit filiozum chore.

i Tu solꝰ altissimꝰ in oīni terra. q̄ nulli alteri ꝑt cōpete re potētia infinita. Moraliter ꝑt exponi ps̄. iste sic oratō ecclie ꝙ hostes fidelīū referēs hūiliter coram deo eoz nequitiā ⁊ sup̄bā petēs deuote diuinā vindictā exēplo malorū antiquoz a deo iuste punitoz.

In ps̄.lxxxij. Deꝰ quis sīlis erit tibi. vbi dicitur in postilla. Propter quod saluo meliori iudicio.

Additio.

Hec expositio nullū hz fundamentū in scripturis sacris. nusq̄ enim legit in sacra scriptura nec in glo. autenticis q̄ gētes in ꝓ ps̄. exīsse vel aliq̄ eoz incitassent sennacherib adueniendū ꝙ hierusalē seu ꝓtra iudeos. ꝓ potiꝰ ex plano textu hystorie sacre habet alia causa potissima q̄ sennacherib ascēdit ꝓtra iudeā ⁊ eiꝰ regem ezechiā. legit. iiij. Regū. xvj. q̄ achaz rex iuda tribulatus a rege syrie ⁊ a rege isrl: q̄ ꝙ eū cōsurrexerunt habuit refugiū ad regē assyrioz. ⁊ recepit eū in dūm. vt eū liberaret a ꝓdictis aduersarijs: vnō litera ibidē sic dicit. Misit achaz nūcios ad regē assyrioz dicēs. Seruꝰ tuꝰ ⁊ filius tuus ego sū. ascēde et saluū me fac de manu regis syrie ⁊c. Et postea cū ezechias filiꝰ ꝓdicti regis achaz regnasset rebellauit ꝙ regē assyrioz. put legit. iiij. Regū. xviij. vbi loquēs de exordio regis Ezechie dicit sic. Rebellauit q̄z ꝙ regē assyrioz. ⁊ nō seruiuit ei. nulla em̄ requirit alia iusta causa idumeoz vl̄ ysmahelitaz ⁊ hmōi. put postillatoz asserit ad ꝓ q̄ sennacherib insurgeret cōtra ezechiā ⁊ regnū eiꝰ. q̄ ꝓdicta rebellio fuit sufficiēs cā ad hoc. vt ex dictis ꝓtz. ꝑsertim cū sennacherib manifeste anhelabat ad monarchiā volēs sibi oēs gētes subijcere. vñ legit scripsisse ezechie regi. iiij. Regū. xix. sic. Tu. n. ipe audisti q̄ fecerūt reges assyrioz vniuersis terris. quō deuastauerunt eas ⁊c. Ex quo ꝑz q̄ nō indigebat incitatorib⁹ ad ꝓ vt iudeā subiugaret: q̄ potētissime intēdebat sibi subiugare nationes vñ ps̄. iste nō vr̄ appropandus sennacherib nec exercitui eiꝰ nec etiā alicui de ꝑsecutorib⁹ gētis iudaice in singula ri. ꝓ psalmista in hoc psal. intēdit generalīt loq̄ contra aduersarios ⁊ impugnatores ppl̄i israhelitici q̄ fuerūt tempore regni ipiꝰ dauid ⁊ successoz eiꝰ ⁊ specialīt eoz q̄ erāt instī sicut ezechias ⁊ iosias ⁊ hmōi. Pro q̄ sciendū q̄ tpe iudicū q̄libz ppl̄s israhelitic⁹ recedebat a deo ⁊ adherebat ydol: tradebat eos deꝰ in manib⁹ inimicoz circūstantiū. vt hr̄ Judi. ij. Silr̄ ⁊ q̄n surgebāt aliq̄ iudices ꝓ uidē tia diuina saluabāt ab hostib⁹. vt in eodē ca. hr̄ in generali ⁊ ꝑr q̄si p totū libz in spāli. regnāte āt dō cuiꝰ regnū fuit a deo imꝑpetuū stabilitū. put q̄plurime auctoritates sonāt fuit eis ꝓphetice dictū a deo p natbā ꝓphetā q̄ decete ro ppl̄s dei n turbaret sic p aduersarios vñ. ij. Reg. vij. sic legit. Ponā locū ppl̄o meo isrl̄. ⁊ nō turbabit amplius nec addēt filij iniq̄tatis vt affligāt eū sicut ꝓus ex die q̄ cōstitui iudices sup ppl̄m meū isrl̄: ꝙ q̄ in ꝓncipio regni ipiꝰ dauid sup isrl̄ stati ascēderūt philistei ꝙ eū. ij. Reg. v. ⁊ postea in ꝓcessu tpis habuit agere bella eū diuersis nationib⁹ i circuitu ⁊ specialīt cū syria moab ⁊ amō ⁊ philistijm ⁊ amalech ⁊ ydumeo. ꝓut ꝓt haberi. ij. Regū. viij. dicit̄ eo dauid ꝓuidēs in spū ista bella futura tpe ꝓpheto et etiam alia tpe successoz cōposuit istū psal. petēs a deo vindictā de suis aduersarijs eo mō saltē q̄ ꝓsueuerūt facere tpe iudicū. q̄n iudex erat deo gratꝰ ⁊ iō dicit. Fac illis sicut madiā ⁊ sisare. Nō notandū q̄ sicut illi q̄s ꝓ nominat de q̄busfuerat facta vindicta a deo tpe iudicū. s. madiā ⁊ oreb ⁊ zebe ⁊ hmōi nō currerūt simul ꝓ successiue in diuersis tpib⁹ sic intelligendū ē de inimicis de q̄b⁹ in hoc ps̄. vñ dictā petit psalmista. s. tabernacula ydumeoz ⁊ ysmahelitarū ⁊ hmōi. nec obstat qđ dicit. Cogitauerūt vnanimit̄ simul ⁊ hmōi. q̄ inq̄ntū in hoc oēs cōuenichāt: vt dispderēt israhelē de gente in ꝓ vnanimes dici possunt. sic vna dicit fides vel opinio diuersoz q̄n̄ ꝙueniūt in eodē credibili seu opinabili. ꝙ nō sint in eodē tpe nec loco. ⁊ norant dicit psalmista. Ecce inimici tui sonuerūt. similit̄ ⁊ aduersum te testimoniū disposuerūt. q. d. ꝓ ampliꝰ debes vindictā exercere in istos q̄s in alijs aduersarijs q̄ fuerunt tpe iudicū. q̄ tūc israhelite erāt ydolatre ꝓ ꝓns q̄ aduersabātur eis nō aduersabant deo. ꝓ tpe dauid ⁊ similiū q̄ verū deū colebāt eoz aduersarij inimici dei debēt dici ꝙ eum testimoniū disponere. vñ potius erant puniendi. Ex q̄b⁹ bñ cōsideratis satis patet ꝓpria applicatio litere huiꝰ ps̄. ad hanc expositionem. ⁊c.

Replica.

In ps̄. Deus q̄s similis. postil. applicat hystoriam ꝑsecutionis ⁊ punitionis sennacherib ad materiā huiꝰ psal. ꝓ ꝓpter gētes iudeis vicinas in ꝓ ps̄. cōmemoratas addit postil. q̄ iō fit illaz gentiū cōmemoratio. quia ille incitabant sennacherib ad inuadendū ⁊ destruendum iudeos. Et puto ad hoc bonā forē verisimilitudinē. q̄ ille gentes valde oderant iudeos ⁊ sepe eos infestabant: ita vt achaz contra eos inuocaret auxilium sennacherib. vtz. iiij. Reg. xvj. ⁊ sic auxilio ipius recepto i iudeos nō poterant desenire. Audientes autem ezechiam rebellare ⁊ a tributo sennacherib recessisse gauisi, peruldubio ipm ad inuadendum iudeos concitabant auxilia ꝓmittentes. vt est cōmune in populis. Burg. attendēs rationabilem applicationem materie huius ps̄. ad sennacherib tā quo ad inuasionem q̄z sui exercitus detectionē solum obijcit ꝙ id qđ postil. addidit de cōcitatione ⁊ facit argumentū satis debile qđ fundat sup falsa imaginatiōe vtz q̄ eiusdē effectꝰ nō possunt eē plures cause ptiales occasionales. vl̄ sine q̄b⁹ nō. Arguit. n. sic ꝑ. nō legit de illa concitatione. ꝓ nō sequit. igr̄ nō ē verisīlis. q̄ sup̄ verisīlitudo oīsa ē. Et scdo arguit. Rebellano ezechie fuit cā mouēs sennacherib. igit̄ nō gentiū ꝓcitatio. Sz ꝑstat nō seq̄. q̄ cōe ē in effectib⁹ plures causas ptiales cōcurrere. nec expō burg. de bellis dauid ꝙ hostes iudeoz valet. q̄a philistei fuerūt ꝑmi ⁊ acerbiores ꝑpugnatores dō. vtz. ij. Reg. v. q̄ tñ ꝓ iter hostes non nominant. ⁊ sic valet argumentū ꝓ se tū. valet ⁊ meū in silī forma. Non legit assur vnq̄ ꝙ dauid pugnasse. tū in hoc ps̄. dr̄. Et em̄ assur vēit cū ill̄ facti sunt in adiutoriū filijs loth. ⁊ sic de multis alijs que contra Burgen. obijci possent ⁊c.

Psalmus. lxxxiij.

Quam dilecta tabernacula. Huic ps̄. ꝑmittit talis titu. in heb. Ad victoriā sup̄ Haguitit filioz chore ps̄. In q̄ ſm hiero. ⁊ doctores. hebreos apparet actoz ps̄. vel actores. s. filij chore. nō tñ dicūt vtrū fuerit factus ab vno eoz vl̄ a ꝑ̄bus. De materia vo hui⁹ ps̄. dicūt docto. heb. q̄ psal. iste exꝑmit desideriū filioz isral̄ existentiū in captiuitate ad tēpli reedificationē. Sz saluo meliori iudicio vr̄ mihi q̄ magis exꝑmat desideriū sanctoz ad huc in hac valle miserie degentiū deueniēdi ad gaudiuz supnoz ciuiū. de quoz nūero erant filij chore spūs ꝓphetico habētes. Et ſm hoc ista dictio haguitit in duplici significatione defuit q̄ significat instrumentū musicū cui appropriat cātus hui⁹ ps̄. ⁊ q̄ significat torcular. vt supra dictū est pleni⁹ ps̄. lxxx. eo q̄ iste ps̄. ꝓprie cantabat i mēse septēbr̄ collectis vindemijs ⁊ in torcularibus expressis s. in festo cenis vel collecte. quod fiebat. xij. die hui⁹ mensis

vt lehl.xxiij.z Nūe.xxix.In memoriā vel potiꝰ figurā collectionis ſctōꝝ in regno celoꝝ.ꝓpter qō illud feſtū dr̄ celeberrimū atq; ſanctiſſimū ibidē. Igf.fm hoc ꝑps. iſte diuiditur i duas ptes qr̄ ꝑ oñdit̄ felicitas ſupna debet ſupoia ꝓcupiſci.ſcōo ſubdit̄ q̄lit̄ hō valeat ipam adipiſci.ibi Btūs vir. Circa primū dicitur.

a Q̄ dilecta.i.valde dilecta.

b Tabernacla tua ꝛc.i.angeloꝝ.z dic̄ tabnacula tua i plurali ꝓpter diuerſos btōꝝ ſtatꝰ fm varia eoꝝ merita. ꝓpt̄ qō dicit ſaluator Joh. xiij. In domo pr̄is mei mānſiones multe ſunt. c Cōcupiſcit z deficit ꝛc. qr̄ oīs itellectꝰ z affectꝰ hois exñtis in via deficit a pfecta ꝓgnitōne z dilectōe btitudinis ſupne. fm illō Coꝝ.ij. Oculꝰ non vidit nec auris audiuit. z i coꝝ hois ñ aſcēdit q̄ ꝑparauit deꝰ his q̄ diligūt illū.

d Cor meū z caro mea ꝛc. ſortes cī motꝰ aie redūdāt ad corpꝰ. ſic ex magno tioꝛe boues infrigidant z palleſcūt. et ex maxima ira calefiūt z rubeſcūt. z iō cū aīa fortiter exultat i deo fit q̄dā redundantia in ſenſu corporeo. Cōſequēter oñdit. q̄ btitudo ſuperna q̄etat hois appetitū dicens.

e Etenim paſſer inuenit ꝛc. i. locū ad quieſcendū. q. d. multomagis rōnabilis creatura hz locū in q̄ q̄etat z hec ē btitudo celeſtis. ꝓp q̄ ſubdit̄.

f Altaria tua dñe ⁊tutū. i. angeloꝝ ſupple ſūt illa in q̄b quietat appetitꝰ hūanꝰ z vocat h altaria electoꝝ diuerſa ꝓportia fm varia eorum merita. qr̄ in illis iugit̄ offerūt̄ ſacrificia diuine laudis ꝓpter q̄ ſubdit̄ur.

g Beati q̄ hitāt i domo tua dñe. i. in celeſti btitudine.

h In ſecla ꝛc. In hebr. hr̄ cela. vbi nos hēmꝰ in ſecula ſeculoꝝ. z fm doctores hebreos illa dictio ſignat ꝓpetuitatē a pte pr̄. z ꝓpter hoc hiero. trāſtulit ſp. talis aūt laudatio ꝓpetua nō ꝑt verificari ad lr̄am ō laude celebrata in tēplo pr̄ captiuitatē babylon cā reedifi cato. tū qr̄ illud tēplū durauit tm̄. cccc xx. annis fm hebreos. tū qr̄ medio tpe laus diuina fuit interrupta. ſ. tpe antiochi illuſtris. q̄ poſuit ibi abominandū ydolū. z fecit ibi immolari carnes ſuillas z aīalia īmunda fm cultū ydoloꝝ. j. mach. j.

i Btūs vir. h ꝓpr̄ oñditur q̄lit̄ hō beatitudinē ſupnā valeat adipiſci. z ꝑ oñditur qr̄ hoc nō ꝑt fieri ſine ſpeciali dei adiutorio. ſcōo ad hoc porrigit̄ deprecatio. ibi. Dñe deꝰ virtutū. circa primū dicitur.

k Beatus vir. ſ. i ſpe. q̄ ē certa expectatio future btitudis.

l Cuiꝰ ē auxiliū abs te. i. a ⁊te. Iſte em̄ due ꝓpoſitōnes abs z a idē ſignificāt. q. d. ad btitudinē ſupnā nullus ꝑt attingere niſi q̄ tuū auxiliū ſpeciale. qr̄ excedit facultatē creature. ꝛ ille q̄ ad hoc p te dirigitur ꝑt attingere. z modꝰ ſubdit̄ cū dr̄.

m Aſcēſiones i corde ꝛc. i. gradꝰ ⁊tutuꝫ p quos aſcenditꝰ ad celū. quos hō gr̄a dei illuminatꝰ in ſe diſpoſuit. quia vſus liberi arbitrij cum dei gr̄a ad meritū cōcurrit.

n In valle lachrymaꝝ. hoc ē i ſtatu pñtis miſerie. i quo eſt meritū z demeritū.

o In loco quē poſuit. i. ꝓſtituit ipe deꝰ ad merendū vitā beatā z p lachrymatōꝫ z fletum. fm q̄ dicit ſaluator Mathei. v. Beati qui lugent. q̄m ipſi conſolabuntur.

p Etenim benedictionem ꝛc. Hic ē xp̄s legiſlator euangelice qui dat benedictiones gratie ſue lugentibus pro remiſſione culpe cōmiſſe z pro dilatione celeſtis glorie. z de talibus ſubditur.

q Ibunt de virtute in virtutē. ſemp ꝓficiēdo in augmento gratie. donec perueniant ad terminū viſionis beate. iō ſubditur.

r Videbitur deꝰ deoꝝ in ſyon. ſ. celeſti. de qua dr̄ hebr. xij. Acceſſiſtis ad ſyon montē z ciuitatē dei viuentis ierlem celeſtē z multoꝝ milīū angeloꝝ freqntiā.

s Dñe deꝰ. Hic ꝓpr̄ ponit̄ deprecatio ꝓ auxilio diuino ipetrādo ad hāc beatitudinē ꝓſequendā z ꝓ pſ. deprecationez iſtā ꝓſequitur ſcōo ad cōmendatōꝫ ſupne btitudinis reuertit ibi. Quia melioꝛ est. Dic reuertitur pſal. ad oſtendū excellentiā ſuperne beatitudinis. ꝓpter quod ē ſumme deſiderabilis. d.

t Exaudi oꝛonem meā. pducendo ad beatitudinem.

u Auribus ꝓcipe. oñdēdo p effectum.

x Deus iacob. qō dr̄ eo qr̄ fec̄ deo ſpeciale votū. vt dictuꝫ eſt ſupra pſal. lxxx.

y Protector nr̄. ꝓ inſultꝰ demonū.

z Aſpice deꝰ. ꝓces nr̄as acceptādo. ſic dr̄ Gen. xiij. Reſpexit dñs ad abel z ad munera eiꝰ.

a Et reſpice ꝛc. Ille q̄ exponūt pſal. iſtū de deſiderio exiſtentiū in captiuitate babylonica ad templū reedificandū exponunt h de zorobabel. z aliq̄ alij de neemia ſacerdote. ſed vtrūq; infrigit̄. tum quia zorobabel non fuit rex nec per conſequens inunctus vnde poſſet dici xp̄s. ſimiliter neemias non fuit ſacerdos ſummus: qui ſolus conſecrabatur per inunctionem ꝓpr̄ie dictam. ſicut declaratum fuit Leui. viij. tū quia fm hebreos iudei non habuerunt aliquam vnctionem regum vel pontificum poſt captiuitatem babyloni cam. ꝓpter quod etiam Ra. ſa. exponit hoc de Dauid vt ſit ſenſus. q̄ oratio populi reuerſi de captiuitate ſit exaudibilis per merita eius. ſicut moyſes in ſua oratione allegabat merita patrum abrae yſaac z iacob Exo. xxxij. Memento. quia ſicut dictum eſt pſal. iſte non poteſt conuenienter exponi ad litteram de ſtatu populi iſrael inter captiuitatem babylonicam z aduentum xp̄i. ideo melius exponitur de ihesu nazareno qui eſt vere chriſtus anthonomatice dictus. quia per eius meritū omnes orationes eccleſie hūt effectū. ꝓpter quod in oibus orationibus eccleſie ponit̄ in fine. per dominū noſtrū ieſum chriſtū ꝛc. vel aliquid ſimile.

b Quia melioꝛ est. Hic reuertitur pſal. ad oſtendū excellentiā ſuperne beatitudinis. ꝓpter quod ē ſumme deſiderabilis. d.

b Quia melioꝛ est dies vna in atrijs tuis. ſ. in celeſtibus conſortijs. vt predictum ē ſup ꝛa.

c Super milia. ſcilicet bonarū dierum q̄ poſſent haberi in preſenti vita. ideo.

d Elegi abiectus eē i domo dei in humilitate viuere. ſine qua ad illam beatitudinem nō poteſt peruenire fm dictū ſaluatoꝛis Luce. xviij. Quicūq; nō receꝑit regnum dei vt puer nō introibit in illud. i. q̄ humilitatē vt paruulus.

e In domo dei mei. id eſt in eccleſia militante que eſt domus dei inferioꝛ. ſicut eccleſia triūphans eſt domus dei ſuperioꝛ.

f Magis q̄ habitare in tabernaculis peccatoꝝ. id eſt excellentijs ſuperboꝝ. quia ſuperbia includitur in omni peccato mortali. ꝓ quod homo ſubtrahit ſe a debita obedientia dei.

g Quia miſericordiam z veritatē. i. iuſticiam. b Diligit deus. ꝓpter quod ſe concomitantur in operibus diuinis.

i Gratiam in preſenti.

k Et gloriam in futuro.

l Dñs dabit vere humilibus. ꝓpter q̄ dicitur Prouer. xix. Humilē ſpū ſuſcipiet gl̄ia. z Jaco. iij. dr̄. Deus ſuperbis reſiſtit. humilib⁹ aūt dat gratiam.

m Nō ꝑuabit bonis.s.gr̃e ⁊ glie. n Eos q̄ ambulāt in innocēcia.hz freq̄nt̄ ꝓuenk in pñti bonis tpalib⁹ ꝓpter ꝟ cōcludit in fine. o Btūs hō q̄ sperat in te.p spē forma tā charitate ⁊ nō in bonis trās itoꝛijs ⁊ caducis.

In pś.lxxxiij. Q̄dilecta.vbi in postil. Cōcupiscit ⁊ deficit anima mea.

Additio.

Q Vidā exponūt hꝰ ꝟba.s. Cōcupiscit et deficit aia mea. aliꝫ sic.s. vt aia ex vehemēcia cōcupiscentie seu desideriꝫ rendendi in deuz pfecte. qō q̄dē desideriū in hac vita nō cōplet. Deficit id ē affligitur eo mō q̄ ōr. Defecerūt oculi mei in eloquiū tuū dicētes. Q̄n cōsolaberis me.cui⁹ rō ē.q; spes q̄ differt affligit animū Prouer.xiij.ca.⁊ hꝰ sniaꝫ magis cōsona r̃e.in q̄ nulla fit mētio de cognitiōe ꝛ solū de affectu ⁊ defectu q̄ ꝓprie intelligunt:cū dr̃. Cōcupiscit ⁊ deficit.mō p̄dicto:neq; cū gaudio charitatis stat lāguoꝛ dilationis iuxta illud Cantcoꝛ.ij.ca. Amoꝛe langueo ⁊c.

m dominus. Non priuabit
n bonis eos qui ambulant
in innocentia domine vir-
o tutum beatus homo q̄ spe
rat in te.

In eodē pś. vbi dr̃ in postilla. Cōsequenter ostendit q̄ beatitudo superna quietat hominis appetitum.

Additio.

Hec rō quā postil. assigt ad ostendēdū q̄ beatitudo superna q̄tat hois appetitū sūpta ex ꝟ q̄ passer ⁊ hirundo aialia inuenīt locū ad q̄escendū nō vī, hr̃e efficatia. q̄ multi ēt pꝛoꝛ posuer̄t finē vltimū in coꝛpalib⁹ delectationib⁹. Fm q̄s ēt rōnalis creatura in talib⁹ q̄tat. vt in p̄ ethi. Dñi ꝓpt̄ planū intellectū hꝰ ꝟsus.s. Etem̄ passer ⁊c. q̄dā exponūt totum illud qō legit̄ a p̄ncipio psal.s. Q̄dilecta tabernacula tua dñe vsq; ibi. Beati q̄ habitant inclusiue de tabernacul̄ manufactis.s. materialib⁹ in q̄b⁹ de⁹ colebat̄, ⁊ vbi archa testamēti residebat. ad q̄ taberna cula deuoti in remotis agētes maxie ꝓ desideriū tēdebāt vī ⁊ dauid cū ab archa dñi ⁊ ei⁹ tabernaculo habuisset se parari dixit. Si inuenero gr̃am in oculis dñi reducet me oñdet mihi eā ⁊ tabernaculuz suū.ij. Reg.xv. vī in p̄sona cuiuslibet talium pś. dicebat. Q̄dilecta tabernacula tua.si milit̄ ⁊ Cōcupiscit ⁊ deficit aia mea ⁊c. maxie ei desidera bāt viri iusti iuxt̄ talia tabernacula collocari. vt ad dei cultū māciparent̄. Fm quē sensū intelligendū ē q̄ dr̃. Etem̄ passer inuenit sibi domū ⁊c. eo mō q̄ saluatoꝛ dicit Lu.ix.ca. Vulpes foueas hūt. ⁊ volucres celi nidos: filius aūt hois nō hz vbi reponat caput suū ⁊c. q̄. d. psalmista. Passeres q̄nq; nidificāt i tēplo dei. ⁊ vbi sunt ei⁹ altaria. vbi ego colocare seu habitare desidero. ⁊ fm hāc expositionē ꝓgruē ti⁹ ꝓtinuat̄ lr̃a q̄ dicit. Et turt̄ nidum vbi reponat pullos suos. cū hoc q̄ sequit̄ imediate. Altaria tua dñe ꝟtutum q̄ fm expositionē postil. est ei sensus talis. Etem̄ passer inuenit sibi domū. ⁊ turtur nidū iuxt̄ altaria tua dñe ꝟtutuz vbi ego desidero cohabitare. Et nota q̄ vbi translatio nr̃a hz turtur. hebꝛaica veritas hz hyrūdo. q̄ magis cōsonat huic expositioni. cū hyrūdo cōiter in magnis edificijs cō sueuit nidificare. q̄ ād sequit̄. Beati q̄ habitant in domo tua. intelligit de domo celesti. put postil. exponit. vī cōe nit̄er pś. fecit mētionē p̄ de desiderio iustoꝛ ad tabernacula manufacta ꝓpt̄ cultū dei ibidē exhibendū. vt ex hoc magis oñderet vehemētia desideriꝫ ipoꝛ ad habitandu i domo celesti. vbi beatificāt̄ de q̄ dic̄. Bti q̄ hitāt i domo tua. q. d. tabnacula tua. s. hꝰ eccl̄ie militāt̄ sī tādilecta q̄ i eis coꝛ ⁊ caro exultāt i deū. ꝛ hꝰ exultatio ē ipfecta ꝓpt̄ qō i ducit exemplū d. Sicut passer inuenit sibi domū ⁊c. ad istnuandū q̄ hꝰ exultatio q̄dāmodo ē bntalis in cōpatione celestis exultationis. eo q̄ nō beatificat nec pticipat eternitatē. q̄ tñ duo facit habitatio in domo celesti. Primū ostēdit cū dicit. Beati q̄ habitāt in domo tua. scōm cū dic̄. In secula seculoꝛ laudabūt te. Cōseq̄nter dicit. Beatꝰ vir cui⁹ ē auxiliū a te. vbi oñdit qnō habitatio dom⁹ celestis in qua hō eternalit̄ beatificat̄ haberi possit. ⁊ exponat̄ totū sicut in postilla excepto q̄ in hꝰ translatō nr̃a in q̄busdā deuiat ab hebꝛaica ꝟitate. nā vbi nos habem⁹. Ascensiones in coꝛde suo disposuit in valle lachꝛymarū in loco quē posuit. hebꝛaica veritas sic hz. Semite in coꝛdib⁹ suis transeūtes in valle lachꝛymarū fontē posuerūt eū. Etem̄ bñdictiones ⁊c. cui⁹ sensus ad ꝓpositū talis vī eē.s. q̄ vir ille q̄ ē beat⁹ in spe. eo q̄ hz auxiliū diuinū ad hoc vt in beatitudinē tē dat. hz semitas suas in coꝛde suo. s. tēdēdi in beatitudinez ad quā nō p̄ lata viā ꝛ p̄ stricta q̄ semita ē homo deducit. vt Mathei. vij. ca. ⁊ mutat̄ singulare in pl̄ale. put frequēter in scripturis cōtingit. Conseq̄nter oñdit q̄ sunt iste semite in q̄bus hō habet auxiliū diuinū. vt in verā beatitudinē tendat. ⁊ hoc cū dicit. Trās euntib⁹ i valle lachꝛymarū fontē posuerunt eū Pro q̄ sciendū q̄ ꝟ pus q̄ veras semitas tendēdi in beatitudinē hominibus oñdit. de q̄bus semitis Esa.ij.ca. Ambulauim⁹ in semitis suis. ꝓcipue ⁊ succincte hoc legit̄ ostēdisse Marci.xvj.ca. cū apl̄is ꝓcepit ⁊c. Euntes in mundū vniuersū ⁊c. Qui crediderit et baptizatus fuerit ⁊c. Trās euntes igit̄ apl̄i de mādato ꝟ pi In valle lachꝛymarū. s. in vniuersū mundū. Fontē. s. baptismū. Posuerūt eū. s. auxiliū diuinū de q̄ ꝟ pus dixerat. q̄ q̄dem fons. s. baptismus ꝓpt̄ ꝓstat auxiliū diuinū tendendi in beatitudinē cū ꝟbis ꝟ pi q̄ sunt forma sacramēti. de q̄ dicit. Etem̄ bñdictionē dabit legislatoꝛ. Et nota q̄ vbi nos habem⁹ bñdictionē in singulari. hebꝛaica ꝟitas habet bñdictiones in pl̄ali. qō ꝓt itelligi de alijs sacramētis in q̄bus bñdictio ꝟ pi. s. gr̃a a ꝟ po deriuata augeat̄ seu conferat̄. Itē vt oñderet q̄ ille fons baptismalis hz efficaciā instrumētalit̄ ad tendendū in beatitudinē p̄suppositā tñ fide recta. put in ꝟbis saluatoꝛis p̄dictis oñdit: idcirco añq; dixisset pś. Fontē posuerunt eū. p̄misit. Semite in coꝛdibus suis. Fides em̄ formata ꝓpt̄ sunt semite tēdēdi in diuinam cognitionē ⁊ amoꝛez ⁊c.

In eodem pś. vbi dicitur in postil. In secula seculoꝛuz laudabunt te in hebꝛeo habetur Cela.

Additio.

Hec dictio cela licz fm aliq̄s hebꝛeoꝛ doctoꝛes mihi nus bñ sentiētes significet ꝓpetuitatē. fm tñ doc. hebꝛaicos in eadē lingua eruditos ⁊ fm doctoꝛes nostros hoc nō significat. primū pz. nā rabi abenhazra super pś. iij. s. Dñe q̄d multiplicati ⁊c. dic̄ q̄ hꝰ dictio cela nihil significat. ꝛ in q̄busdā locis ponit̄ ad supplendū modulamē cantus. ad qō duas rōnes inducit. Prima est q̄ hꝰ dictio. s. cela nō inuenit̄ in tota sacra scriptura ve. testa. nisi solū in psalterio. qō ordinatū fuit vt cantaret̄. similit̄ in cāt̄ico abacuc qō est ꝓ modū psalmi. ⁊ hoc est verum. Ex quo sequit̄. q̄ si ꝓpetuitatē significasset. cū in q̄plurimis locꝭ sacre scꝑture itērio ꝓpetuitatꝭ hr̃ q̄ ibidē q̄nq; hꝰ dictio cela interponeret̄. Secūda ratio ē. q; hec dictō cela ponit̄ sepe in psalterio ⁊ in p̄dicto cāt̄ico abacuc. vbi nullo modo significat ꝓpetuitatem seu sempiternitatem vnde s̄. in psal. Exultate deo. vbi translatio nostra dicit. Probauit te apud aquā contradictionis. in hebꝛeo additur cela. similiter abacuc. iij. vbi dicitur. Deus ab austro veniet. ⁊ sanctus a monte pharan. supaddit̄ in heb. cela. Sed constat q̄ ꝓbatio apud aquam contradictionis nō fuit ꝓpetua. similiter nec aduentus dei de monte pharaan. ⁊ sic inuenitur in alijs locis vbi nulla perpetuitas habet locum. Hieronymus etiam videtur esse istius opinionis. quod patet ex hoc. nam nunq; inuenitur. q̄ ipe trāstulisset istam dictionem cela. sed semper dimisit eam ac si non esset ibi posita. sicut patet in hoc psalmo. nam vbi dicitur. Auribus ꝑcipe deus iacob. superaddit̄ in hebꝛaico cela. in cuius loco nihil posuit. ⁊ sic fecit per totū psalterium. vnde manifestum est. q̄ qui apposuit in hoc loco semper. hoc fecit p̄ter mentem Hieronymi. cum in nullo alio loco inueniatur hanc dictionem cela transtulisse. Fm vo gloſaz nr̃az hꝰ dictio cela significat diapsalma vbicunq; in psalterio cela ponitur. licet Hieronym⁹ ni-

bil loco etꝫ ponat. glo. nr̃a ponit ibi diapsalma. qđ̃ significat fm catholicũ requiẽ distincte ꝓtinuatõis. s. pausatõnẽ Cassiodorus, ãt dicit q diapsalma vbicũq reptũ fuerit fit ꝑ quandã sonoꝝ mutatõz. pz igr̃ fm hos doctores. q cela nõ dicit ꝓpetuitatẽ. vñ qđ̃ i trãslatõe nr̃a dicit in ℔ versu. In secula scꝺoꝝ laudabũt te nõ hr̃ ex hac dictõe cela. ℟ ex alia dictõe q põit in hebraica. s. od. qđ̃ cõiter significat vltra. ⁊ qñq ꝓpetuitatẽ. vt in psal. xcv. Dñs regnauit in seculũ ⁊ vltra. ¶ In eo. ps. Dilecta, vbi dr̃ i postil. Quia misericordiã ⁊ veritatem. Additio.

Hi trãslatio nr̃a hz. Quia miscõiam ⁊ vitatẽ dilexit deꝰ. hebraica vitas sic dicit. Quia sol ⁊ scutuz, seu ꝓtector ẽ deꝰ, ⁊ nulla ꝥba ponunt ibi eq̃uo ex qb⁹ ista varietas posset oriri. sensus aũt hoꝝ verboꝝ iuxta hebraicã vitatẽ talis videt ee. dicturꝰ eñ ps. Gram ⁊ gloriã dabit dñs. ꝓmisit qũo deꝰ ℔ dat. Vno q̃ sciẽduz q cũ aliq̃ fora introducit ab agẽte de nouo in aliq̃ qñq post introductõz fore nõ ẽ necessaria actio agẽtis ad illã forme ꝓfuatõz. sic cũ ignis introducit formã ignis in aliq̃ ꝟiecto qñq tũ est necessariꝰ ꝓtinuꝰ influxꝰ agẽtis i subiecto etiam post introductõz fore ad ipã forme ꝓseruatõz sic fit in illuminatõe. corpꝰ eñ luminosum nõ solũ introducit i aere disposito formã lumis de nouo. ℟ ẽt requirit etꝫ influxꝰ continuꝰ ad ꝓseruatõz illiꝰ forme introducte. sic q cessante tali influxu stati cessat illa illuminatõ. ⁊ isto mõ dñs dat gratiã ⁊ gloriã. s. q nõ solũ eã infundit ℟ etiã ꝑ influxũ ꝓtinuũ q̃diu durat eã ꝓseruat. cꝰrõ est. qz gr̃a fm ℣ugu. in li. de natura ⁊ gr̃a ẽ quedã lux aie: silr̃ ⁊ gloria q̃ est gr̃a ꝓsummata fm eundẽ. ⁊ qz nulla lux tñ cozpalia luce solis ẽ lucidioz. idcirco ꝓpat deũ in conferẽdo grãm ⁊ gloriã soli ñ hñs aliqõ lumẽ sensibile altiꝰ cui ista ꝓparentur. Consequẽter qz hõ sic i gr̃a ꝓstitutꝰ fm statũ pñtis vite adhuc indiget. vt eũ diuinũ auxiliũ ꝓtegat ꝑ tentatõnũ impulsus vt i gr̃a ꝑseueret vsq̃ ad finẽ vite. put ẽt aug. dicit i libro de ꝑseuerãtia. idcirco psalmista vocat deũ ꝓtectorem seu scutũ respectu eoꝝ q in gr̃a ꝓstituti ꝑ illuminatõz diuinã ⁊ ꝑ eiꝰ ꝓtectionẽ in eadẽ ꝑseuerãt vsq̃ ad glorie ꝓsecutõz.

¶ Replica.

In psal. Dilecta. Cũ postil. ex lra illa. Etenim passer inuenit sibi domũ ⁊c. oñdit q btitudo superna q̃etat hois desideriũ faciẽs talẽ rõz. Si aialia bruta ꝓuidentia inuenunt sui appetitꝰ q̃etatõz. multo amplius rõnabilia. quã deductõz Burgen. dicit nõ hr̃e efficaciã. qz multi pbi posuerũt beatitudinẽ in corpalibꝰ delectationibꝰ. ecce ꝑ deo q̃ efficacit burgẽ. efficacez rõnem postil. vult ifirmare. Efficacia eñ rõnis postil. fundat̃ super regula q̃ a nullo docto negat̃ videlicet. Si illõ quod minꝰ videt̃ inesse inest. ⁊ id qđ̃ magis. id aũt q̃ infert ex consequẽti. ℟ sola btitudo supna q̃etat appetitũ rõnabilẽ. hoc ꝓbat btus Aug. in li. ꝓfessio. d. Inquietũ ẽ cor meũ donec q̃escat i te. Illud aũt qđ̃ burg. ꝑ illã subsumptõnẽ adducit de pbis erroꝝ ẽ. nõ igr̃ valet factũ pboꝝ. Illi eñ loquũtur de q̃etatõe irrõnabilis appetitꝰ. qz bestiaℓ. Si ei nulla rõ adesset. experientia docuisset i nulla re causata ⁊ finita rõnabilẽ appetitũ q̃etari. sup fundam̃to igr̃ erroneo Burgen. fundat aliã illiꝰ desiderij de q̃ ℔ sermo q̃etatõnẽ sed erroneã. Scõm falsum qđ̃ dicit Burgen. est q videlicet totũ ꝓncipiũ psal. exponat̃ de tabernaculis manufactis. ad q̃ denoti sic afficiunt̃. sicut hic dicit. Et si fm iudaismũ hr̃et hmõi expositio colorẽ. tñ fm euangeliuz sapit errorẽ. qz dicit Joh. iiij. Venit hora qñ neq̃ in hierosolymis neq̃ in mõte hoc adorabitis patrẽ. sed veri adoratores adorabũt pr̃em in spũ ⁊ vitate. Cuiꝰ eñ appetiꝰ ex vemẽtia deficeret iure manufacta nisi accipiẽdo signum ꝓsignato. vt si affecto xp̃i sepulcꝝ. veri⁹ xp̃m sepultũ procurabe. Ambro. dicit i sermone paschali. Quid inq̃t q̃siẽt mulieres in sepulcro nisi Jhesum. ⁊ qđvos q̃rit̃ in ecclesia nisi saluatorẽ. manufacta eñ oia plꝰ deficiũt appetitui rõnali q̃ appetitꝰ rõnalis tabernaculis manufactis.

Benedixisti dñe terrã ⁊c. Huic psal. .lxxxiiij. ꝑmittit̃ talis ti, in hebraico, Ad victoriã filioꝝ chore psal. ⁊ intrãslatõe hiero. Victoꝝ filioꝝ chore canticũ. ⁊ ẽ eadẽ smia vtrobiq̃. q̃ satis pz ex supradictis. De materia vo hꝰ psal. dicũt hebrei cõiter. q sic ꝓcedẽt loq̃t fm opinionẽ eoꝝ de desiderio redeundi de captiuitate babylonica ad reedificandũ templũ: sic iste psal. ẽ gr̃arũactio ꝓ sua reuersiõe ⁊ ꝑ bono et pacifico statu terre eis collato, sed sicut nõ sũ secutꝰ eoꝝ ordinẽ in precedenti psal. seqndũ in isto saltez in toto. qz post reditũ captiuitatis babylonice nõ legitur populus isr̃ tantaz pacẽ ⁊ ꝓsperitatem habuisse vsq̃ ad aduentũ xp̃i. q ad ℔ ꝓpr̃ie applicari illud qđ̃. j. dr̃. Converte nos deꝰ salutaris nr̃: ⁊ auerte iram tuam a nobis finẽ psal. vt videbit̃ ꝓsequẽdo. imo ppl⁹ de captiuitate babylonica reuersus fuit freq̃nter ꝓhibitus ab edificatõe tẽpli. j. Esdre. ⁊ in reedificatõe muri ciuitatis multipliciẽt afflictus ⁊ impedit⁹. ꝓpter qđ̃ vna manu faciebãt op⁹. ⁊ altera tenebãt gladiũ ad se defendendũ ab hostib⁹ irruenti-
a Benedixisti domine terram tuam. i. indeam. cuius metropolis. s. hierusalem fuit electa a deo. vt poneret nomen suum ibi. ij. Paral. vj. quam dicitur deus benedixisse. quando reduxit populum de captiuitate. vt ibi deo seruiret. ideo subditur.
b Auertisti captiuitatem iacob. id est populi descendentis a iacob. c Remisisti iniquitatem plebis tue. propter quam fuerat captiuata in babylone.
d Peruisti omnia peccata eorum. id est non vis ea amplius videre ad puniendum. et loquitur de peccatis preteritis. propter que populus fuerat ductus in captiuitatem babilonis.
e Mitigasti omnem iram tuam ⁊c. quia relaxatio pene signum est mitigationis ire.
f Converte nos. Hic consequenter ponitur deprecatio pro liberatione spirituali que fienda erat per christũ. cuius dicit. Converte nos deus salutaris noster. ad te clarius cognoscendum ⁊ perfectius amandum quod factum est per doctrinam christi. que figuras et obscuritates veteris testamenti explanauit. ⁊ rigorem eius temperauit propter quod dicitur lex amoris. vetus testamentum lex timoris. g Et auerte iram tuam a nobis. quod factum est per christi satisfactionem. vsq̃ enim ad illam omnes

quātūcunq; iusti descendebāt ad infernū. ⁊ sic ira dei nō fuit totalit auersa. b Nūqd ineternū irascēris nob. q. d. nō: cū ꝓcere ⁊ misereri sit tibi ꝓpriū. i Aut extendes ira tuā ⁊c. sibi sp succedēnb⁹. generationib⁹. q. d. nō. qz ad uētus xpi fuit ꝓmissus ira certū tps vt dī dañ. ix. p hebdomadas ab eo pdictas. ⁊ Aggei. ij. dicitur adhuc vnū modicum ⁊c. ⁊ sbdit. Et veniet desiderat⁹ cūctis gētib⁹. qō exponit de xpo ab hebreis doctorib⁹ ⁊ latinis k Deꝰ tu ꝙuersus. ad nos p tuaz benedictā incarnationez l Viuificabis nos p tuā gratiā Job. j. Gratia et vitas per ihm xpm facta est m Et plebs tua letabit in te. p plebem intelligit ppl⁹ simplex ⁊ cōis. In natiuitate vō xpi pastores q fuerūt simplices letati sūt. Luc. ij. Et reuersi sūt pastores glificātes ⁊ laudātes deū. ⁊c. Sil⁹ qū xps venit in trīm ꝓpe suā passionē recepit⁹ fuit a pplo cōi letant ⁊ pueris clamātib⁹ Osanna filio dō Matb. xxj. n Ostēde nob dñe misericordiam tuā. In aduētu ei xpi in mūdū. fuit visibilit oīa dei misericordia. In punitiōe em adā ⁊ diluuio et sillib⁹ fuerat oīa dei iustitia. Et salutare. ⁊ p id ē.

o Salutare tuū da nob. i. filiū tuū. pp qō Esa. ix dixit. ix. Filiꝰ dat⁹ ē nob. vt vocabit nomen ei⁹ admirabil⁹ consiliari⁹. deus fortis ⁊c. ⁊ loqt de futuro p modū preteriti: ꝓpt certitudinē ꝓphie: ⁊ sic scēa ps hui⁹ vsus ē expositiua pme. p b ei q de⁹ pat dedit nob filiū suū in incarnatione oīdit nobis visibilit misericordiaz suā. p Audiā. b ꝓnūciat dictā dep̄cationē exaudiendā. ⁊ p ꝓnūciat incarnationē filij dei. scōo modū incarnādi. ibi. Veritas de terra. Circa ꝓmū dicit. Audiā. attēte. q Quid loquat in me dñs. p internā reuelationē ⁊ qd sit illud sōdit dicēs r Cum loquet pacē ⁊c. qz ipo nato angeli stati cāuerūt Gloria in altissimis deo. ⁊ in tra pax hoib⁹ bone volūtatis Luc. ij. ⁊ dic. in plebē suā ꝙtū ad ppl'm isrl' cōmunem s Et sup sanctos suos. ꝙtū ad maiores. s. doctores ⁊ dei ministros. de qb⁹ multi crediderūt in xpm vt dī Job. xij. t Et in eos q ꝙuertunt ad cor. i. veracit ⁊ ex corde ꝙuertunt ad xpm qō dī ꝓpt gētiles q relicta gētilitate fidez catholicā susceperūt deuote. In heb. ⁊ in trāslat. hieron. hb. Et nō ꝙuertent ad stulticiā. i. ydolatriā q ē maxima stulticia. s. attribuere creature deitatē. ad quā ydolatriā nō sūt gētiles ꝙuersi. vel reuersi p⁹ fidē xpi susceptā. imo ydolatria cessauit fm q pdixerat dñs Zach. xiij. In die illa dic dñs pdam noia ydolox de tra. v Veruntū ꝓpe timentes ⁊c. qz xps nō solū pstat salutē his q sūt pfecte ꝓtriti ꝛ etiā his q sūt attriti. q dimittūt peccare ꝓpt timorē dei. q timor ꝛ sit fruitus saltē ꝙtū ad aliqd tū introducit charitatē. sicut seta filū fm Aug. put allegat mgr. iij. sent. distin. xxxiij. ⁊ iō dicit b q ē ꝓpe timētes. inq̄ntū talis timor ō ꝓpinq̄ disponit ad charitatē. x Vt ihabitet gloria ⁊c. i. xps q ē gloria pris. in q verbū caro factuz ē ⁊ hitabit in nobis: iō subdit. Et vidim⁹ gloriā ei⁹: gloriā q̄si vnigeniti a patre: Job. j. y Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi. i. simul ꝙuenerūt in psona xpi. qz ex dei misericordia vbum assūpsit carnē ad ꝓplendū vitatē ꝓmissiōis facte pribus ve. tes. de incarnatiōe filij dei. z Justicia ⁊ pax osculate sunt. qz xps in sua passiōe satisfecit p nob p viā iusticie: qua iusticia stati pax fuit osculata. qz p suū sanguinē pacificauit ea q sūt i celis ⁊ i tris. Colo. j. a Veritas. b ꝓr describit modū natiuitatis xpi qz nat⁹ ē de vgine ⁊ hoc ē quod ōz

a Veritas. i. xps q dicit de seipo Joh. xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita. b De terra orta ē. i. de vgine q̄ fravocatur Esa. xlv. Aperiat tra ⁊ germinet saluatorē. illa ei q̄ orit unt de tra nō oriūt ex ꝓmixtiōe maris ⁊ femine. sic beata vgo cōcepit ⁊ pepit sine virili ꝙsorti o. ⁊ pp b de isto cōceptu ⁊ ortu prędixit Esa. liij. Ascēdet sic virgultuz coram eo ⁊ sicut radix de terra sitiēti. i. de vgine nō fecūdata semie virili. ⁊ fm docto. catholicos ⁊ hebreos aut quos. c. liiij. Esa. loquit de xpo vt magis declarabit ibidē dño ꝓcedēte.

b Nunquid ineternum irasceris nobis: aut extendes iram tuam a generatōne in generationem. k Deꝰ tu conuersus vuificabis nos: et plebs tua letabitur in te. n Ostende nobis domie misericordiam tuam: ⁊ saluta re tuū da nobis. Audiam quid loquatur in me dominus deus: quoniaz loquet pacē in plebē suam. Et sup sanctos suos: ⁊ in eos qui

v cōuertuntur ad cor. Verū tamē ꝓpe timētes euz salutare ipius vt inhabitet gloria in terra nostra. Miseri cordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi: iusticia ⁊ pax oscu late sūt. Veritas de terra orta est: ⁊ iusticia de celo ꝓspexit. Et em dñs dabit benignitatē: ⁊ terra nostra dabit fructuz suum. Justicia ante eum ambulabit: et ponet in via: gressus suos

Et iusticia ō celo ꝓspexit. i. pr iust⁹ et tota trinitas disposuit vt dei filiꝰ acciper de vgine carnem. vt sic p viā iusticie homo verus satisfaceret. sicut ꝓm⁹ hō deum offēdit. ꝓnr oīdit q̄ vtute beata vgo fuit fecūdata cū dicit. d Etem dñs dabit benignitatē. i. gie siue plenitudinē nō solū ad sanctificationē mētis vginis. ꝫ etiā ꝙtuz ad fecundationē vētris. e Et terra nra. i. beata vgo inuemerata. f Dabit fructū suū. qz i ptu vgo ꝓmansit et p⁹ partū ꝓnr agit de xpi ꝓcursore: cū dī. g Justicia ant te eū ambulabit. i. iobes bap. q dī iusticia eo q̄ penitentiam pdicauit p quā fit iusticia de offensis ꝓmissis. ꝓpt qō dicit saluator Mat. xxj. Venit ad vos iobes in via iusticie. Et qz nō solū iusticiā pnie pdicauit. ꝫ ēt p eā tenuit in aspitate vestit⁹ ꝛpcitate victꝰ: fm q dī Mat. iij. Johes habebat vestimetū de pilis camelox ⁊ zonā pelliceū circa lūbos suos. esca aūt ei⁹ locuste ⁊ mel silueſtre: iō subdit.

h Et ponet in via. s. pnie. i Gressus suos: vt facto osderet in seipo. qō alijs pdicaret vbo. sicut de xpo dī. act. j. Cepit iesus facere ⁊ docere ꝫ malicia sacerdotū ⁊ scribarū. de qb⁹ dic saluator Matb. xxiij. Dicūt ei ⁊ nō faciunt qb⁹ sic̄es sē q̄ vtutū opa pdicāt vbo ⁊ destruūt exemplo suo malo.

In ps̄. lxxxiiij. Ondixisti. vbi dī in postil. Ad cui⁹ intellectu sciendū q liberatio a babylonica captiuitate.

Additio.

Psalm⁹ iste nō ptinet in aliq̄ ad gratiarūactionē ꝓ liberatione de captiuitate babylonica. qnīmo ꝓut hī in glo. iste ē vn⁹ de ꝓncipalib⁹ ps̄. q̄ de aduē tu p xpi tractat. qō sic pz. Nā ꝓma ei⁹ ps q̄ cōtinet i trib⁹ ꝓmis vsib⁹ quā postillator appropiat redēptioni babylonice nullo mō vī rationabilit posse ei adaptari. tū qz hoc qō dr. Fuertisti captiuitatē Jacob. nō ꝓt de illa liberatōe intelligi fm quā nō fuit auersa captiuitas Jacob eo q̄ de cē trib⁹. q̄ erāt maxia ps descendentiū de Iacob. q̄ cōit vocabant israel fuerūt trāsmigrativltra flumina gazā. vt. iiij Reg. viij. ⁊ nō fuerūt ꝓncipes hui⁹ liberatiōis. vñ nō ē verū dicere q in illa liberatione babylonica fuerit auersa captiuitas Iacob. ꝫ sola captiuitas inde seu irm. tū qz ettaz illi de iuda ⁊ alijs tribub⁹. q̄ fuerūt trāsmigti in babylonia lz eis fuisset data licētia reedificādi templū ⁊ ciuitatē hierusalē. nō tñ fuerūt liberati seu redēpti a fuiture: qz sem p remāserūt sb fruitute ⁊ tributo regis ꝑsax ⁊ alioꝝ succedētiū. put postil. deducit i ꝓn. expositiōis h⁹ ps̄. vñ meli⁹ vī dōm q̄ tot⁹ iste ps̄ loqt notabilit de aduētu ꝓ xpi i ꝓsona fidaliū iustoꝝ q̄ ꝙcurreīt tpe sui aduēt⁹. ⁊ b triplici mō ꝫ triplicē eoꝝ ꝙsideratōez. erāt ei aliq̄ eoꝝ q̄ scrutētes scpturas cognoscebāt q̄ iā plēitudo tpis sui aduēt⁹ imminebat ⁊ isti loqbāt p modū gtiarūactōis. ⁊ q̄si ex certitudie scpturaꝝ. b reputabāt tāq̄ pritū iā. ⁊ i ꝓsona taliū loqt vsq; ibi.

Cõuerte nos deus ꝛc̃.exclusiue.ꝫ qz tales iusti adhuc nõ cognoscebãt visibilit mysteriũ ipletũ.idcirco orabãt vt ipleret nõ tãꝯ dubij de impletõe.ꝫ tanꝯ ad eã deuoti ꝓut freq̃nter i sacris scripturis sit̃ hr̃.ꝛ in psona taliũ loq̃t vsq; ibi. Veruntamẽ ꝓpe exclusiue.qñ vo tales iam visibiliter cognouerũt aduentũ xp̃i hmõi ipletũ.tunc de eo aliq̃ notabilia mysteria p modũ laudis narrauerũt.ꝛ i psona taliũ loquit vsq; in finẽ ps. Circa primũ dicit. Bñdixisti dñe terrã tuã. In q̃ vbo valde notandũ est fm glo.q qz i cõdemnatõe ade.pma maledictio quã deꝰ ꝛ eũ sniali ter diffiniuit fuit maledictio terre Gen.iij. Maledicta terra in ope tuo.Cõuenienter igr̃ in aduentu xp̃i pmisit.ps Bñdixisti dñe terrã tuã.q.d. O dñe in aduẽtu filij tui reuocasti illã sniam latã ꝛ adã.qz p aduentum xp̃i bñdixisti terrã.quã ꝓpter adã iã maledixeras.ꝛ declarans q̃ sit illa bñdictio dicit. Auertisti captiuitatẽ iacob. Jacob eñ ibi i telligi dz eo mõ quo Ju.j.ca.Et regnabit i domo iacob i eternũ.put.s.ꝓphẽdit oẽs iustos.hec igr̃ domus iacob q̃ sub dyabolo ꝛ lege mẽbroꝝ captiuabãt fuit liberata per xp̃m.Et notandũ q plenitudinẽ hmõi tpis bñdictionis ꝛ redẽptõis iusti scrutãtes scripturas ꝓsiderabãt iã imine re ꝓcipue ex dañ.ꝓphia.cui angelus declarãs determinatũ tẽs aduẽtꝰ xp̃i p certas hebdomadas.vt hr̃ Dañ.ix.ibidẽ ei exp̃ssit q̃sdã effectꝰ hmõi aduẽtꝰ dicẽs.lxx.hebdomade vt ꝓsumetur p̃uaricatio ꝛ finẽ accipiat pctm̃ ꝛ deleat iniq̃tas. Vñ vba psal.i hoc loco i psona taliũ scrutãtiũ scripturas p̃dictas ꝓprie ꝓsonãt sniali hmõi dictis danielis. et hoc cũ dicit. Remisisti iniq̃tatẽ plebis tue ꝛc̃. Mitigasti irã tuã ꝛc̃ .q.d . exquo tps assignatũ p danielẽ i hebdomadis iã iminet.iã certi sumꝰ ex certitudine ꝓphie q remisisti iniq̃tatẽ ꝛc̃.ꝛ opuisti pctã.ꝛ mitigasti oẽm irã tuam ꝛc̃ vñ pz q hec pma ps hꝰ psal.ꝓp̃issime adaptat huic ꝓposito ꝛc̃.p̃r i scõa pte dicit. Cõuerte nos deꝰ ꝛc̃.vbi glo.qõ dixi vt ꝑteritũ ozo vt fiat.ꝓphetice ergo dixit vt ꝑterita .s. ea q̃ ꝑtinenẽ i pma pte.b ãt.s.in secũda orat vt vere sint futura.hec i glo.ꝫ sic pz rõ distinctiua inter pmã ptẽ iam exposita.ꝛ hãc scdam.in q̃ psal.in psona eoꝝ q̃ ex testionio scripturaꝝ nouerãt tps aduentꝰ xp̃i iminere.qz tñ nõdum hoc ipletũ visibiliter viderãt vt ipleatur orãt.ꝛ exponanẽ isti vsus vsq; ibi. Veruntñ ꝓpe timẽtes eũ. exclusiue sic in postilla excepto illo vsu vbi dr̃. Audiã q̃d loq̃t in me deꝰ ꝛc̃.q fm hãc expositõz videt eẽ exponẽdꝰ.s.q iusti orãtes ꝓ aduẽtu xp̃i nõ petebãt solũ eũ videre vi. Vñde nobis misericordiã tuã ꝛc̃.ꝫ ẽt doctrinã suã saluberrimã audire iuxta illud.ꝛ h ẽ q̃ dicit. Audiã q̃d loq̃tur in me deꝰ hoc est.nõ solũ peto suã visionẽ.sed ẽt audire suaz doctrinã.q̃ quidẽ doctrina.s.xp̃i ꝑntipaliter ꝛ finaliter ꝓsistit in pace.s.spũali hñda.ꝓ quã filiatõz dei adoptiuã ꝓprie attigimꝰ iuxta illud Mat.v.ca. Beati pacifici qm̃ filij dei vocabuntur ꝛ hoc ẽ q̃ dr̃.Qm̃ loq̃tur pacẽ in plebẽ suaz.i. sermone eñ dñi i mõte xp̃s ꝓpo locutꝰ fuit pacẽ in plebẽ suã mõ p̃dicto.Et sup sctõs suos.s.apl̃os q̃ ibi ꝑncipaliẽ assistebant sil̃r.Et in eos q̃ ꝓuertuntur ad coz.s.in futuris tpibus doctrinã xp̃i recipiẽtes.Circa primũ dicit. Veruntamen ꝓpe timentes eũ ꝛc̃.q̃ ꝓprie ꝑt intelligi esse dictũ in psona eoꝝ q̃ iam natiuitatẽ xp̃i iminere ꝓcipiebant et spẽaliter beate vginis q̃ tps ꝓceptõis certiꝰ ceteris creaturis cõgnouerat.ex q̃ poterat p̃cognoscere tps natiuitatis.q̃ quidẽ tps fuit ꝓporcionatũ tpi ꝓceptõis.vñ Ju.ij Impleti sunt dies vt peret.ꝛ sic i psona eius ꝛ ẽt Ioseph.q̃ iam ꝓsciꝰ erat hꝰ misterij appropiquante tpe bñdicti prꝰ psal.dicebat vba p̃dicta.s. Veruntamẽ ꝓpe timentes eũ hoc est dicere hoc p quo oratur in pte p̃cedenti iam adest qz ꝓpe timentes eũ salutare ipi⁹.vbi cũ dicit timẽtes ĩtelligẽdũ est de timore filiali ꝛ sctõ q̃ manet i seculũ seculi.qualiter aũt erat ꝓpe timẽtes eum.declarat cum seq̃t. Vt inhabitet gloria in terra nostra. exponatur ꝓut i postil. Consequenter in psona taliũ narrat q̃dã notabilia circa hoc misteriũ.ꝛ hoc cũ dicit. Misericordia ꝛ veritas obuiauerũt sibi ꝛc̃. Ad hoc sciendũ q iste versus ꝛ seq̃ntes multifarie exponunt in glo,ꝛ ab aliis doctoribus quoꝝ sentẽtiebene possunt adaptari litere.sequẽdo tñ p̃dictã expositionẽ vr̃ rõnabiliter posse dici q hoc qõ dr̃. Misericordia ꝛ veritas obuiauerũt sibi.continuat cũ duabꝰ ptibꝰ p̃cedentibus sic. Nam iusti p̃dicti q̃ ꝓ aduentu xp̃i orabãt innitebant diuine misericordie.cui ofo sp innitit.ꝫ cũ tales q̃ scripturaꝝ aduentũ xp̃i iminere repiebãt innitebant veritati diuine.ꝛ iõ cũ tales aduẽtũ eiꝰ visibilit ꝓceperũt. tunc misericordia q̃ petebãt in ofone ꝛ veritas q̃ in scripturis reperiebãt ꝓpe obuiauerũt sibi.Conseq̃nter ostenditur quid gestũ sit q̃n misericordia ꝛ veritas obuiauerũt sibi.ꝛ de hac subdit. Justicia ꝛ pax osculate sunt in quibꝰ vbis incarnationẽ xp̃i inuit.fm quã hũana natura in iusticia originali potissime ꝓstituta.Et pax.s.spũalis q̃ vnionẽ ꝛ fruitõz appetitaꝝ vtutũ in summo bono fm dionisiũ significat. Osculate sunt.s.vnite deo p verã fruitõz sine qua vnione fruitiua ꝓfecta pax hr̃i nõ ꝑt.Cõseq̃nter innuit hanc vnionẽ hmõi nature assumpte ad deũ eẽ psonalẽ.s. factã i p̃sona filij dei.ꝛ hoc cũ dicit. Veritas de terra orta ẽ. i q̃ loco veritas itelligẽda ẽ ꝓ filio dei.de quo Jo.xiij. Ego sũ via veritas ꝛ vita.sed cũ ipam veritatẽ q̃ ẽ verꝰ deꝰ impossibile est nasci nec oriri tpaliter nisi tñ fm assumptõz nature cui hoc ꝓpetere posset.ꝛ sic p cõicatõz ydiomatuz de ipo filio dei verificari posset tpaliter oriri.idcirco cũ dicit. Veritas de terra orta ẽ.ꝓprie innnitur q illa veritas ẽt vnita nature nascibili tpabilit. Innuit ẽt cũ dr̃. De terra. modꝰ natiuitatis xp̃i.qz.s.natus fuit de virgine.put dicitur i postilla. Cõseq̃nter dicit. Et iusticia ꝺ celo ꝓspexit q̃ intelligit fm glo.sic. Veritas.i.xp̃s. De terra.i. de vgine natus est.vt iusticia de celo ꝓspiceret.hoc est dicere.vt iustificarenẽ hoies a deo.p̃t etiã intelligi hoc quod dr̃. Et iusticia de celo prospexit.pro eo q̃ nascente domino facta ẽ multitudo militie celestis laudantium ꝛc̃. Luce.ij.quod ad iusticiam pertinet,scz vt creature honorem debitum tribuant creatori suo. similiter dicendum est de stella q̃ apparuit in oriente nato domino Mathei.ij.que magos direxit ad orõnem christi quod etiam pertinet ad iusticiã modo predicto.ꝛ sic cum veritas orta est de terra iusticia de celo prospexit.quod autem sequitur. Etenim dominꝰ dabit benignitatẽ .vsq; ad finẽ psalmi.exponatur vt in postilla excepto verbo vltimo in quo dicitur. Et ponet i viam gressus suos.quod melius videtur referri ad christum.õ quo ꝓncipaliꝰ loquitur psal.ꝛ sensus talis est. Justicia scilicet Johannes.ante ipm.id est christum ambulabit. qui quidem christus. Ponet in via gressus suos.scz in decursu presentis vite.eo modo quo de ipo christo legitur supra in psal.Exultauit vt gigas ad currendam viam ꝛc̃.

Replica.

In psal. Benedixisti. Cuz postil. rõnabiliter reprobauit expositõz indeoꝝ exponentium hunc psal. de gratiarumactione pro reductione a captiuitate babylonica.mozem tamen gerere volens hebreis cõcedit q̃ ꝓma pars huius sine absurditate potest illi materie applicari. Burgen. Sed inuehitur.q.sit impossibile sic applicari ꝓmã ptẽ ps. Ad id motꝰ primo qz dicit p illã redemptionẽ captiuitatẽ iacob auersam.cum tñ maioz ps iacob steterit in decẽ tribubꝰ nõ redemptis vsq; i hodiernũ diez p reductõz igr̃ a captiuitate babylonica non est auersa captiuitas iacob.sed solum iude ꝛ hierlem. Nec etiam sic fuit illa captiuitas redempta quin semper manserũt sub tributis ꝛ tribulatõibus.hec sunt motiua Burgen. Ad q̃ dicendum videtur primo q̃ nominat hic indam ꝛ hirlm nomine iacob tanꝯ ptem digniorem de iacob apud quez ex dei ordinatõe residebant regalia ꝛ sacerdotiuz. Ad ꝓncipaliori aũt consueuit fieri denoiatio. De illa igitur ꝓncipaliore portõe iacob liberata.conuenienter ꝛ sine absurditate dici potuit captiuitas iacob auersa.secundo potest dici q̃ recedentibus,ꝛ. tribubus a regno roboam.non sic recesserunt ẽnimo de singulis tribubꝰ in hierusalẽ ꝛ aliis ciuitatibꝰ iude:remanserunt ex deuotione.nolentes a solatio templi arche et cultu vnius dei secludi. vt innuit Burg.sup psal.p̃cedenti,ꝛ idem videri potest.iij. Reguz

xij. vbi postq̄ dī. Nec secut⁹ est q̄sq̄ domū dauid p̄ter tribū iuda solā. stati p⁹ subdiť de tribu beniamin q̄ ēt seq̄batur domū dauid. ⁊ de reliq̄s addiť: cito p⁹ cū dī. Missus ꝓpheta Semeyas vt loq̄reť regi roboā. ⁊ ad oēm domū iuda ⁊ beniamin ⁊ reliq̄s ppl'os. Et ad idē facit q̄ i eo. ca. sequiť. Et abijt isrl' i tabernacula sua. super filios āt isrl' q̄cūq̄ habitabāt i ciuitatibus iuda regnāuit roboā. ⁊ idē factū plani⁹ de reliquijs isrl' tpe iosie pz. ij. Paralip. xxxiij. nec leuite sensērūt in factura vitulox hieroboaz. aut pbať auctēr gētes. ió ēt dī in eo. c. iij. reg. xij. q̄ó hieroboaz fec̄ sacerdotes ō extrēis ppli. q̄ ñ erāt ō tribu leui vñ ⁊ trib⁹ iude ⁊ leui sp dicūť fuisse ꝓiucte q̄ bus sic stātib⁹ si itel ligat burg. auersiōz captiuitat' iacob vniuersaliť sicut vī ptēdere: dico q̄ illa distributio debeat itel ligi accōmoda ñ ꝓ singul' genex ȝ ꝓ generib⁹ singulorū. aut sepe cōtingit i sacra scriptura. Sz ad illud q̄ó Burg. addit q̄ ēt redeūtes de trāsmigtione babylonica mansēr sp sub tributis ⁊ tribulationib⁹. dico q̄ nō pōt ex hoc iferre q̄ captiuitas iacob nō sit auersa. q̄ multe gētes fuiūt sub tributis tñ libere a future captiuitatis. nec postil. voluit absolute ꝓncipiū hui⁹ pī. intelligere de liberatiōe babylonice captiuitatis. ȝ solū ꝓ q̄nto ē figura redēptionis būani generis q̄ p xp̄m facta ē. de q̄ redēptiōe etiā ad litterā ꝓncipaliť pī. iste loquiť ꝓut postillator clari⁹ expōit

Psalmus .lxxxv.

Inclina dñe aurē tuā. Huic pī. ꝓmittiť talis tit. in hebreo. Ió dauid. Ex q̄ pz actor pī. De materia vo ei⁹ dicūt cōiter docto. hebraicī latini. q̄ dauid fecit hūc psal. in psecutiōe saulis exīs ꝓ sua liberatōe de um oās. Dīo āt ꝑm damas. ē petitio decentiū a dō. hō ei in oratōe nō dz a deo petere nisi q̄ decet deū dare. ⁊ ió dauid in hac oīone p̄ allegat exauditiōis diuīe decentiā. scdo explicat petitiōis sue formā. ibi. Deduc me dñe. Prima i duas. q̄ p̄ dauid allegādo dictā decentiā ꝓmo inducit ad hoc rōes sūptas ex pte sui. scdo ex pte dei: ibi. Qm̄ tu dñe suauis. Circa primū allegat tres rōnes q̄rum ꝓma accipiť ex sua indigētia q̄ cū de⁹ sit ditissim⁹ ꝑm q̄ dī. xxj. ꝓpositiōe de causis. Primū ens cū sit diues ꝓ seipm. ⁊ nō ē diues mai⁹ eo. decet eū inopē sublenare. q̄lis erat dauid et alij q̄ erāt fugitiui cū eo. ꝑm q̄ dī. j. Reg. xxij. Cōuenerūt ad eū oēs q̄ erāt i angustia ꝓstituti ⁊ oppīssi erc alieno ⁊ facti⁹ ē ꝓnceps eox. ⁊ ꝑ allegat dō. di. a Inclina dñe aurē tuā. ⁊ loquiť de deo more hois. q̄ iclinat aurē suā ad illud q̄ vult exaudire. b Qm̄ inops ⁊ pau⁹ sū ego. scda rō accipiť ex sua innocētia. q̄ cū de⁹ sit iustissim⁹ decet eū innocētes liberare. ⁊ ꝑ allegat dō. di. c Custodi animam meā. i. vitā meā. d Qm̄ sctūs sū. i. inocēs erga saulem q̄ō pz ex ꝑ q̄ cū saul eū ꝓsequereť. dauid actu saluauit eū bis a morte. vt hī. j. Reg. xxiiij. ⁊ xxvj. e Saluū fac fīlium tuū tuū. i. me. ꝑm in innocētia tibi fiuentē. f Sperātē in te. q. d. nō possē saluari de manu saul nisi p te. tercia rō accipiť ex orōis instātia quā decet deū exaudire. qñ ē pia ⁊ ꝓseuerās q̄lis erat oīo dauid ⁊ ꝑ allegat. di. g Miserere mei dñe qm̄ ad te clamaui tota die. i. ꝓseuerank ⁊ istāter. h Letifica animā fui tui. liberādo me de ꝓsecutōe saulis. i Qm̄ ad te dñe leuaui. i. cozā te nō solū oze sed etiā cozde. q̄ ꝑm damas. oīo ē elevatio mentis in deum.

Oratio dauid. .lxxxv.

a Inclina domine aurē
b tuam et exaudi me. q̄-
c niam inops ⁊ pauper
d sum ego. Custodi animam
e meam quoniam sanct⁹ sum
f saluum fac seruum tuū de-
g us meus sperantem in te.
b Miserere mei domine qm̄
b ad te clamaui tota die leti-
i fica animam serui tui. quo
niam ad te domine animā
k meam leuaui. Qm̄ tu dñe
suauis ⁊ mitis: ⁊ m̄lte mi-
sericordie omnibus inuo-
l cantibus te. Aurib⁹ ꝓcipe
domine oratiōnē meam: ⁊
intende voci deprecatiōis
m mee. In die tribulationis
n mee clamaui ad te: q̄ exau
o disti me Nō est similis tui
p in dijs domine: ⁊ nō ē ꝑm
q opera tua. Omnes gētes
r quascūq̄ fecisti venient et
adorabunt coram te domi
s ne: ⁊ glorificabunt nomen
t tuum. Qm̄ magnus es tu
v et faciens mirabilia tu es
x deus solus Deduc me do
y mie i via tua: ⁊ igrediar in
z ueritate tua leteť cor meum

k Qm̄ tu. ꝑ ꝓm allegat rōes sūptas ex pte dei ⁊ sic q̄tuor. Prima accipiť ex dei clemētia quā decet exaudire deprecātes ⁊ ꝑ allegat dō. di. Qm̄ tu dñe suauis ⁊ mitis.

l Aurib⁹ ꝓcipe oza. meā. dādo mihi effectū orōis ⁊ deprecatiōis mee. Secūda rō accipiť ex dei magnificētia quam decet exaudire recognoscētes ꝓpria bñficia. q̄lis erat dauid. ⁊ ꝑ ē q̄ō dic. m In die tribulatiōis mee id est tpe h⁹ tribulatiōis. in q̄ sū confident clamo ad te.

n Quia exau. me. tpl⁹ ꝓteritis. dādo mihi victoriā ꝑ vsū ⁊ leonez ⁊ ꝑ goliath gigantē. j. Re. xxvij. Tercia ratio accipitur ex dinia potētia q̄ cū sit infinita ꝓt sta ñ adiuuare. ⁊ ꝑ allegat dauid dicens.

o Nō ē si. tui. q̄ō ē vex si accipiat ō dijs gentiū. q̄ sūt dij falsi. iste sol⁹ē de⁹ ver⁹. Sīlr sīstit elligatur de dijs ptcipatiōe: cuiusmōi sūt āgeli ⁊ boies sācti. q̄ sūt vtutis finite. p Et nō ꝑm opa tua. q̄ ex infinita tua potētia potes facere opa: oēm vtutē creature trāscēdētia. q. d. tu potes me stati liberare. ꝓvolūtate tua. q Dēs gētes q̄scūq̄ fecisti. ꝑ ponit q̄rta q̄ accipiť ex dei honorificētia ꝓponebat ei dauid si a saule liberareť ⁊ ad regnū promovereť: sicut dns dixerat p samuelē q̄ edificaret domio tēplū samosū ⁊ augmētaret diuinū cultū. ad q̄ templū venirēt cā orōis: nō solū iudei ēt gētiles longinq̄. ꝓpť q̄ tēplo edificato dixit salomō. iij. Reg. viij. Insup ⁊ alienigena. q̄ nō ē de ꝓpl'o tuo isrl' cū venerit de tra longinq̄ ꝓp nomē tuū. Audieť ei nomē tuū magnū. ⁊ man⁹ tua fortē ⁊ brachiū tuū extentū vbiq̄ cū venerit ⁊ orauerit in loco isto tu exaudies i celo ⁊c. Et ex hac dei honorificētia oīo dauid erat exaudibil': ⁊ ꝑ ē q̄ō allegat dō. d. Dēs gētes q̄scūq̄ fecisti. i. aliq̄ ex oib⁹ gētib⁹ sicut dī. oē animal fuit in archanoe. i q̄ fuerūt aliq̄ idiuidua de oib⁹ spēb⁹ aialiū vel ꝑ dici q̄ ē hybbole ad significādū q̄ multi de gētilib⁹ venirēt sicut dī tot⁹ ppl's ciuitatis currit ad tale spectaculū. ad designandū mltitudinē euntiū. ꝓz maior ps nō vadat.

r Venieť ⁊ adorabūt cozā te dñe. in tēplo a me edificādo. sic em̄ voluit facere vtz. ij. Regū. vij. Nec tamen edificatio fuit dilata vsq̄ ad tēpus filij sui de ꝓcepto dñi ibidē tñ dauid ꝓpauit impensas ꝓ magna pte. ⁊ tradidit exemplar tēpli ⁊ edificiox in circuitu salomoni filio suo. vt habetur. j. Paral'. xxviij. ⁊ sic quodammō edificauit.

s Et glorificabūt nomē tuum. ad honorez dei em̄ pertinebat q̄ gētiles venirent adorare in loco suo nomi deputato. m Qm̄ magn⁹ es tu. ⁊ facies mirabilia. ex mirabilib⁹ ei ei⁹ audiť ī ptib⁹ lōginq̄s deueniebāt adorare i isrl'm. vt dictū ē i oīoe salomōis. v Tu es de⁹ solus. ex mirabilib⁹ em̄ ei⁹ vtutē tot⁹ creature trāscendentibus cognoscebatur etiā a gētibus q̄ erat deus ⁊ nullus alius.

x Deduc me. Postq̄ allegauit decētiaz diuine exaudītionis. ꝑ ꝑm ponit formā sue petitionis. ⁊ ꝓmo respectu boni opandi. scdo respectu mali euadēdi ibi. Quia misericordia ī cio ꝑspectu regni ꝓseq̄ndi ibi. Et tu dñe. Circa ꝓmū dic. x Deduc me dñe i via tua. i. i via iusticie. per quā nō possū absq̄ dubio icedē sine tua directione.

y Et ingrediar in veritate tua. i. in veritate vite a te tradita in lege.

z Letetur cor meum. ex tua consolatione.

a Vt timeat ꝛc. ꝟ addit ad excludendū leticiā ineptam.
b Cōfitebor tibi dñe de⁹ ꝛc. q bonū op⁹ nō hēo a me ꝫ a te. c Et glorificabo nomē ꝛc. in oib⁹ opib⁹ meis tuaz gloriā ꝓncipaliť q̄rēdo. ſm illud. j. Cor. x. Sīa in gloriaz dei facite. d Quia miſericordia. ꝟ ꝓ̄r formar petitōz reſpectu mali amouendi. ꝛ vt petitō ſit magis exaudibiľ de futuro. ꝓfitetur ſe liberatū ꝟ ꝓterito. di.

a vt timeat nomē tuū. Confiteboꝛ tibi dñe deꝰ meꝰ i
c toto coꝛde meo ꝛ glorificabo nomen tuum ineternū
d Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me. ꝛ eruiſti
g animā meā ex inferno infe
b l rioꝛi. Deꝰ iniqui inſurrexe
k runt ſuper me: ꝛ ſynagoga
l m potentiū q̄ſierūt animam
n meā: ꝛ nō ꝓpoſuerūt te in
o cōſpectu ſuo Et tu dñe deus miſeratoꝛ ꝛ miſericors
p q patiēs ꝛ multe miſicordie ꝛ verax. Reſpice in me et
r miſerere mei da ꝑperiū tuū
s t puero tuo: ꝛ ſaluū fac filiū
v ancille tue. Fac mecum ſignum in bonū vt videant
x q oderūt me ꝛ ꝓfundātur
y Qm̄ tu domine aduuiſti me: ꝛ ꝓſolatꝰ es me.

d Quia miſericordia tua magna ē ſuper me. liberando me de ꝑiculo ꝓterito. qō explicat di.
e Et ꝓ id eſt.
f Eruiſti animam meā .i. vitā meam.
g Ex inferno inferioꝛi. In hebꝛeo. hꝫ ſcol. qō aliq̄ accipitur ꝓ inferno. ꝛ aliq̄ accipiť ꝓ foſſa. ꝛ ſic accipiť hic ſm hebꝛeos aliq̄s. q̄ Dauid fuerat in ꝑiculo mortis ꝓpinq̄. q̄ ſaul fecit cuſtodiri domū eius nocte vt occideret mane. ꝛ ſic poneret in foſſa terre. ſed euaſit ex dei adiutorio. vt hꝫ. j. reg. xix. Et ꝟ eſt qō dicit dauid. g Eruiſti aiam meā ex inferno inferioꝛi. ꝟ ē a foſſa ſepulture q̄ ſit infra terrā. Rabi ſalomon exponit de inferno ꝓprie dicto. vbi meruerat ꝺō deſcendere ꝓpter adulteriū berſabee ꝛ homicidiū vrie. ſed nathan ꝓpha dixit ei. Tranſtulit dñs ꝑcm̄ tuū ꝛ ſm ꝟ dixit dauid Eruiſti aniam meā ꝛc. Sed iſtud nō vꝫ ꝓuenīēter dictum q̄ dauid fecit pſal. iſtū in ꝑſecutōe ſaulis exñs. ꝑcā autez illa ꝓmiſit dauid pꝰ mortē eiꝰ ꝙ magnū tꝑs. vtz. ij. reguz xj. Nec ꝑt ꝓuenīēter dici q̄ dauid ꝟ dixerit ꝓphetando ō futuro. q̄ nō habuit ꝑcognitōz ſui caſus q̄ req̄ť ad ꝓphetiā dāielis. x. Intelligētia eſt op⁹ in viſionez ſō accipiēdo ſcol ꝓ inferno: ꝑt aliť dici. ſ. q̄ dauid ibi demeruerat deſcēdere ꝓ occiſione ſacerdotū nobe cꝰ dauid fuit in culpa. vt declaratū fuit. j. reg. xxij. qō ꝛ recognouit dicens ad abiathar. Ego ſum reꝰ oim aniaꝝ ꝑris tui. ꝛ reuelatuz fuit ꝺō q̄ illud ꝑcm̄ erāt ſibi relaxatum a deo. ꝛ ſic dixit. Eruiſti animā meā ꝛc. ꝓ̄r poſtulat liberari a malo de futuro. di.
h Deꝰ iniq. ſ. ſaul doech ꝛ coꝝ ſatellites. i Inſurrexerūt ſup me. q̄rētes me occidere iniuſte. k Et ſynagoga .i. ꝓgregatio. l Potentiū. q̄ potentes de regno adherebāt ſauli regi. m Queſierūt aniam meā auferre eaz de coꝝpe. n Et nō ꝓpoſuerūt ꝛc. i. ñ facīūt ꝟ amoꝛ eius iuſticie ſed liuoꝛe inuidie. ꝛ ſic ꝫ legē tuā querūt innocentē interficere. q. d. ex ꝟ decet te me liberare. o Et tu dñe. ꝟ ꝓ̄r formar petitōz de adeptōe regni. ꝛ ꝓ allegat diuinā miſeri coꝛdiā q̄ elegit eū ꝑ tribus ſuis di. Et tu dñe miſeratoꝛ ꝛc. Scō eꝰ veritatē. ad quā ꝑtinet iplere illud qō dixerat ſamueli de regno dauid futuro cū dicit. p Ec verax. implēdo ꝓmiſſa. iō ſubdit. q Reſpice in me. oculo miſericordie. r Da imp̄iū. i. regnū iſrael. s Puero tuo. .i. mihi tibi obedīēti t Et ſaluū fac filiū ancille tue. matrē aūt ſuā vocat dei ancillā. i. fidelē ꝛ deuotā. v Fac mecū ſignū i bonū. de regno pacifice obtinēdo. qō factū fuit ſibi q̄n philiſtei aſcēderūt ꝫ cū ad deſtruēdū eius regnū. eo q̄ audierāt eū de nouo inunctū ſup totū iſrael. vt hꝫ. ij. reg. v. Et ꝺns dedit ei ſignū q̄ intret bellū ꝫ philiſteos q̄n audierat ſonitū gradiēīs in cacumine piroꝝ. ꝙ qō ſignū deſignabat ſibi aſſiſtēs auxiliū angeloꝝ ſicut dictū fuit ibidē. x Vt videant q̄ oderūt ꝛc. q̄ tunc philiſtei fuerūt debellati ꝓfuſibiliter ꝛ in fugā verſi. qō ꝓuenit dauid futuꝝ. iō ſubdit. y Qm̄ tu dñe aduuiſti ꝛc. ꝛ loquitur de futuro ꝓ modū ꝑteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. Moraliter ꝑt exponi ꝑs. iſte de quolibet fideli poſito i afflictōe coꝛpali ab hoib⁹ excitata. vť ſpūali a demonib⁹ q̄ ꝙ ſua liberatōe oꝛat deū deuote allegans ꝟ decentiā exaūditōis diuine ex ꝑte ſui. allegās ſ indigentiā innocentiā. oꝛōnis inſtantiā ꝛ ex ꝑte dei clementiā. magnificentiā. potentiā. bonoꝛificentiā. ꝛ vlteriꝰ formar petitōz ſuam ibi. Deduc me. vt i bono ope ꝑſeuerē. ꝛ a malo culpe ꝛ pene ꝑſeuetur. ꝛ ſic tandē in regno glorie coꝛonet. ꝛ ſic conſideratis ꝑdictis ꝑ ad ꝟ lr̄a iſta defacili applicari ꝛ ꝑtes diſtingui.

¶ In ꝑs. lxxxv. Inclina dñe. vbi dꝫ in poſtil. De matia vocis dicunt coīt doctoꝛes hebraici ꝛ latini.

Additio

Doctoꝛes latini ꝛ oēs hūc pſal. exponētes nō oēs exponūtes de dō in ꝑſecutōne ſaulis poſtꝛo vt poſtil. vꝫ aſſerere. nam glo. communis tenet hunc pſalmum que eſt quedam oratio ꝓout in eius titu. ꝓmittitur intelligi de chriſto. ꝓout in eadem latius continetur. que quidem expoſitio glo. in hoc loco non videtur eſſe miſtica ſed literalis. tum quia hoc quod dicitur. Cuſtodi animam meam qm̄ ſanctus ſum. non poteſt ꝓprie dici de dauid in hac vita exiſtente. in qua quandoq̄ fuit peccatoꝛ quandoq̄ iuſtus. nunq̄ tamen ſanctus dum viueret ab aliquo legitur vocari. preſertim a ſeipſo quod elatōne ſapit. tum quia illud quod dicitur. Omnes gentes quascunq̄ feciſti. non recte applicatur ad edificationem ēplī quam dauid ꝓponebat facere. vt poſtil. aſſerit tale enīz ꝓpoſitum nec edificium non continetur in litera huius pſal. neq̄ congrue homo petit gratiam ꝓ eo quod pōit ſeu ꝓponit ſe facturum. quia ſm pḥm. iij. ethicoꝝ. non fortes ſed agonizantes coꝛonantur. tum quia illud quod dicitur. Saluum fac filium ancille tue. valde inconſonū eſt vt attribuatur dauid. de cuius matre nulla mentio penitus legitur in ſcriptura fieri. De patre enim dauid ſepe fit mentio tam tempoꝛe ſno vt paret i ꝓmo Reg. xvj. ꝙ etiam poſt: Eſa. xj. ca. Egredietur virga de radice yeſſe et in multis alīs locis nuſq̄ tñ de matre. vñ poſſ⁹ debuiſſet dicere. Saluuz fac filiū tui tui. Rectiꝰ igī iſte ꝑs. ſeu oīo ſm glo. intelligenda eſt a dauid facta in ꝑſona xp̄i. q̄ i forma ſeruī legiť oraſſe. Oꝛat etiā ꝓ nob vt ſacerdos noſter. oꝛat etiā i nobis tāq̄ caput nr̄m ꝛ iſtructio nr̄a. Vñ ꝓ oīa do declarat fragilitatē ſuā i foꝛa fui. d. Inclia dñe ꝛc. q̄m inops ꝛ pauꝑ ſum ego. Cōſeq̄nť inuit ſcītatē ſuā. d. Qm̄ ſanctus ſum ego. que nō ad ſuperbiā elati reputāda ē. ſed potius ad confeſſionē nō ingrati. vt in glo. q̄ vba ꝓprie ad xp̄m pertinent. alij vo quātūcūq̄ ſcti de ſeipſis nūq̄ leguntť talia vba ꝓtuliſſe. Abraā em̄ Gen. xviij. capi. dixit. Ego ſum puluis ꝛ cinis. Siľ ꝛ beatꝰ Johānes bapt. de ſe dicit. Qui de terra ē de terra loq̄ť. Joh. iij. cap. vñ fatet ſe eſſe de terra terrenꝰ. ꝛ talis fuit modus cōmunis ſanctoꝝ. qui licet de ſeipſis quādoq̄ dicant ſe eſſe iuſtos non tñ ſanctos. lz alios a ſe q̄nq̄ ſctōs vocent. vt in pſal. Sanctis qui in terra ſunt eius. Cōſeq̄nter ꝓclamat diuinam miſericordiā ex aſſiduitate oſonis ꝛ eleuatōe mentis dī. Miſerere mei dñe ꝛc. ꝓ̄r dicit. Qm̄ tu domine ſuauis. allegans rōnes ſue exaūditōnis. ꝛ exponant iſtiverſus ſicut in poſtilla referendo eos ſuo modo ad xp̄m vīq̄ ibi cum dicitur. Omnes gentes ꝛc. qui q̄dē vſus recte intelligendꝰ eſt ꝓbice dictus. ꝓout in glo. ꝓnūciat enim ecclesiam dei eſſe vbiq̄ dilatandam. cum dicit. Omnes gentes quascūq̄ feciſti ꝛc. ſimiliter et nomen dei vbiq̄ predicandum: cum dicit. Et glorificabunt nomen tuum. Conſequēter ꝓnunciat q̄ per glorificatōz ſeu ꝓdicatōz nominis dei. ꝛ ꝙ miracula hoc confirmantia. excludūtur dū ſalia a

terrā.z hoc cū dicit. Qm̄ magnus es tu z faciēs mirabilia tu es de⁹ sol⁹.hoc ē dicē.sic glorificabit nomē tuū p p̄dicationē in oib⁹ gentib⁹ q̄scūq; feciſti: z etiā demōſtrabis magn⁹.qa facies mirabilia:ex q̄ manifeſtabit q tu es de⁹ ſolus z nō ali⁹. Conſeq̄nter dī. Deduc me dñe in via tua.vbi pſ.orat in pſona xp̄i p mēbris ſuis de qb⁹ dixerat. Dēs gētes q̄scūq; feciſti venīēt z adorabūt te ꝛc. p q̄bus nō orat vt veniant ad vitā:qz in eadē iā ſūt.ſz vt in via dñi iā exītes deducāt ne labant i ea.aliud ē ei fm glo.duci ad vitā.aliud deduci in via.qđ ē adiuuari ne in ea cadat Et ingrediar i vitate tua.i.vlteri⁹te ducēte pficiā in vitate tua z ſic pficiēdo. Letet cor meū vt timeat nomē tuuz. Timor ei dei cū letitia ſpūali admiſcēd⁹ē i hac vita.qz letitia ſeu iocūditas animū trahit.timor vo a via recedere nō ſinit:z ſequit. Cōfitebor tibi dñe ꝛc. exponat vt in pſilla:vſq; ibi. Eruiſti aiam meā ab inferno inferiori.i q̄bus vbis pfitet in pſona eccleſie q fuerit liberata a dānatione inferni p miſſionē filij.dī aūt infern⁹inferior:qz pēs vita vbi ē corruptio z mortalitas infern⁹ ē reſpectu habitationis celeſtis vbi ē vita ineffabiliū gaudioz.ſz habitatio dānatoz adhuc ē inferior reſpectu iſti⁹vite. Conſeq̄nter dicit. De⁹ iniq̄ ſurrexerūt ſup me q p̄t exponi tā p xp̄o in ſua paſſiōe q̄ p mēbris in aſſidua pſecutiōe tyrannorū z hereticoz. Et tu dñe de⁹ miſeratoz.qz ꝓprium ē ei miſereri. Et patiēs.qz expectat malos:z inde ē. Multe miſcōie et verax.in p̄miſſis. Reſpice in me z miſerere mei:da imperiū tuū.z iudiciū poteſtatē.iuxta illud Job.v. Poteſtatē dedit ei iudiciū facē. Puero tuo.i.ſeruo.ſ.xp̄o in forma ſerui. Et ſaluū fac.ſ.reſuſcitādo. Filiū ancille tue .i.beate virginis:iuxta illud. Ecce ancilla dñi. Luc.j.ca. Si āt p mēbris intelligat intelligendū ē. Da impiū tuum puero tuo.ſ.ſanctis q̄ ſedebūt ad iudicandū math.xix.z accipit ſingulare p plurali.put ſcriptura ſepe pſuevit. q quidez ſūt filij ancille.i.eccleſie z ſequit. Fac mecū ſignū in bono.qđ in pſona xp̄i intelligendū ē de ſigno reſurrectiōis: iuxta illud ſequit math.xij. Signū nō dabit ei niſi ſignum ione ꝓphete z ſequit. Vt videāt q oderūt me z pſundant ſ.iudei.z alij pſeq̄ntes q pfundant in reſurrectōe xp̄i. Poteſt etiā ꝟ intelligi de mēbris p redundantiā capitis.z qz p reſurrectionē vtus dei declarat z ſpes credentiū pfirmat ex q̄bus dicit. Qm̄ tu de⁹ adiuuiſti me z pſolat⁹es me.

In eo.pſ.vbi dī in poſtill. Pōt alit dici.ſ. q dauid ibi demerueraſ deſcēdere p occiſiōe ſacerdotū nobe.

Additio.

Hec opinio poſtil.fuit īmprobata ſ.in additiōe.ij. Reg.xv.ca.vbi rōnabilit ē oſtſū q dauid nō fuit in culpa circa occiſionē ſacerdotū nobe.lz fuiſſet i cauſa.nec ex ꝟ qđ dixit ad abyathar.Ego ſū re⁹ omnium animaꝝ patris tui ꝛc.ſequit qđ poſtil.intēdit.placz ei mētiū ē ibi apponere culpā vbi nulla ē. Qz aūt dicit q reuelatū fuiſſet dauid illud peccatū eē relaxatū a deo. nullus ꝟ fundamentū in ſcriptura. Exeplica.

In pſ. Inclina.cū poſtil.exponit materiā h⁹ pſal. de dauid:put cōiter exponūt doct.burg.ſe opponit.d.q nō oēs doctores ſic exponūt nec poſtil.dicit oēs ꝟ cōit. Opponit ſcō burg.p ꝟ qđ dī in pſ. Cuſtodi aiam meā:qz ſanct⁹ſū.qđ ſine iactātia dauid de ſe ꝓprie dicere nō potuit. Ad qđ rñdet poſtil.q ſanct⁹ trāſſumit p innocēte.z ſic dauid ſe potuit i hac pte bñ dicere innocētē.tercio opponit burg. Ꝟ applicationē illi⁹ paſſus omēs gētes q̄ſcūq; feciſti.volēs q qz de edificatōne tēpli in lra nō fit mētio.tō ad illā nō debeat fieri applicatio. Etiaz vt dicit nemo ꝓgrue potit grām ad id qđ pōit vl ꝓponit ſe factuꝝ:z allegat ad idē Ihres.dicentē. Nō fortes ſz agoniząres coronari Ad illud dōm q illud argumētū ſi vz hz locū in multi pſ.i qb⁹ de materia non fit mētio ſz p debitas applicatiōes inq̄rit ſepe materia pſalmoꝝ. Nūc āt p⁹ p̄mā inūctionē factā p ſamuelē:dauid ꝓpoſuit cultū dñi dilatare,z ad id tēplū pſtruere ad qđ oēs gētes fm diſtributionē accōmodā vl hypbole vētura erāt ad deū honorādū. Accipit igit dauid ex ꝟ materiā orōnis petēs vt det ei grām id pficiēdi qđ ꝓpoſuit.nō petit coronari nec ꝟmari ſz i ope p̄mēte ad meritū adiuuari. Brocardica igit allegatio Arist.q nō ē ad ꝓpoſitū. nec vex vl aſſumptum burg.q vicz nemo cōgrue petit grām ad id qđ ſe facturū ꝓponit.qz magis ꝓgrue petit q̄s p grāz iuuari i faciēdis q̄ i his q iā facta ſūt.nā p̄mū reſpicit meritū in q totū ē gratioſū.ſcōm āt petit p̄miū qđ apl's declarat iuſtum ſcribēs.ij.ad thy.iiij.vbi p⁹ enūerata p grāz merita:exigit coronā de iuſticia quā inq̄t reddet iuſt⁹ index.q̄rto bur. opponit q dauid nō potuit ſibi attribuē illud h⁹ pſ. Saluū fac filiū ancille tue.z rō ſua ad hoc ꝟ vl valde puerilit ſonare.qz vt inq̄t nuſq; in ſcripturis fit mētio de mre dauid ꝟ bñ de patre.iō nō debuit ꝟ allegare matrē ſuā ꝟ potius dixiſſe. Saluū fac filiū ſerui tui nō ancille. Cuius em̄ illa ꝓſenq̄tia nullū habeat colorē:errat tū i añcedēte:imo cōtradicit ſibi ipi.qz fm ipi⁹ corruptoriū ſup pſ. Dñs illūinatio mea.fit mētio de mre dauid ad lram. Qm̄ p̄ me⁹ z mī mea dereliq̄rūt me ꝛc:pſ.l.ad lram fit mētio de matre dauid ꝛc. Et mix q̄re dauid i orōis ſue hūilitate ñ poſſit vel debeat mīs ſue carnalis vl et ſpūalis ſynagogeri⁹ eccl'ie memoriā facē dicēdo. Saluū fac filiū ācille tue. ꝛc. In ꝟ loco ei z.j.pſ. Credidi. Burgē.dic q fideles p̄t ſe dicē filios ancille dei.i.eccl'ie.ſz excludit vtrobiq; dauid ſine rōe:q̄ſi dauid ad eccleſiā tāq̄ matrē nō ꝓtinuerit. vel q̄ſi fidelis nō fuerit. In q oſtdit ſe burg.iudeū fidelē non eē vel fuiſſe.ſic ſuū optimū regē dauid de eccl'ia eijciēdo. z inf fideles nō ꝓputādo:ſz q ſpālit tāgit de occiſione ſacerdotū nobe.vide corr'gi.ij. Ixeg.xv.

Pſalmus.lxxxvj.

Fundamēta e⁹ in mōtib⁹. Huic pſal.p̄mittit talis ti.in hebreo z in trāſla.hiero. Filioꝝ chore pſ. cā. Et pz expoſitō ex ſupradictis pſ.lxxxiij.z.lxxxiiij De materia vo h⁹ pſal.dicut alīq hebrei q loq̄t de ciuitate hirl'm quā edificauit ſalomō eā claudendo triplici muro.z de tēplo qđ ibi edificauit valde notabilit z ſūptuoſe vtz.iij. Reg.z.vj. Paral. Sz ꝟ nōvī poſſe ſtare.qz cū dī.ſ. Gloriоſa dicta ſūt de te ciuitas dei. In heb.dī. Cela. qđ ꝓpetuitatē ſignificat a pte p⁹. vt dictū ē.ſ.pſ. lxxxiij.pp qđ hiero.addidit ꝟ ſp qđ ē omiſſū i trāſlatōe cōi. Ciuitas āt z tēplū qđ edificauit ſalomō nō durauit in ꝓpetuz ſz ſolū.ccccxx.ānis.fm heb.z tūc nabuchodonoſoz ciuitatē z tēplū deſtruxit.z ſuccēdit.iiij. Reg.vl.pp qđ aliq alij hebrei docto.dixerūt q pſ.iſte loq̄t de ciuitate hirl'm z templo reedificādis p regē meſſiā quē adhuc expectāt nobiliuſz alti⁹ q̄ fuerit tpe ſalomōis.vñ dixerūt aliq ipoz q in aduētu meſſie mōs ſyō eleuabit i altū qz dñs trāſferet ibi montem ſynai.z montem thaboz. z montem carmeli. et ſuper iſtos eleuabitur mons ſyō inducētes ad hoc illud Iſa.ij. Erit in nouiſſimis diebus mōs domus dñi in vertice montiū z eleuabitur ſuper colles.z ſic fm eos dicit i p̄n.hui⁹ pſal. Fundamēta eius in montibus ſanctis ꝛc. z tres dicūtur montes ſancti p̄dicti.quia in vno data fuit lex.Exodi.xx.in alio oſtenſa victoria barach Judicuz. iiij.in tercio deſcendit ignis de celo ſup ſacrificium helye iij. Reg.xviij. Sed dictū iſtoz p̄ma facie videtur ridiculum z ficticium.ꝓpter quod Rabi ſalo.reprobat ipſum ſup Iſa.d. Qz elevatio domus domini ē intelligēda fm magnitudinē ſignoꝝ z mirabilium que fient ibi in aduētu meſſie.qui reedificauit templum z ciuitatem hirl'm in monte ſyon.z ibi adducent iudei qui ſunt diſperſi per orbē.qz gentes apud quas ſunt diſperſi audientes mirabilia dei que tunc fient ibi.filios iſrael quos inuenient in terris ſuis mittent honorifice. offerentes eos ꝺonū dño. Et inducit ad hoc auctem Iſa.lxvj. Annūciabunt gloriam meam gentibus z adducent omnes fratres vros ō cūctis gētib⁹ donū dño in eqs z q̄drigis z lecticis z in mul' z carrucis ad mōtē ſcm̄ meū irl'm dic dñs z ad ꝟ applicat liam ſeq̄ntē. Nēoz ero raab z baby.ꝛc ꝓfir.put p̄t. Sz ꝓ ſecutionē h⁹ adaptatōis dimitto.advitādū plixitatē z q̄ſūdat ſup erroneū fundamentū.ſ.xp̄m ventuꝝ ad ſalutē hominum.quod iam tranſijt in ꝓteritū: fm q tenet tota

ecclesia tanꝯ diuinis miraculis ꝓfirmata. fm q̄ dr Marci vl. Illi aũt ꝓfecti p̄dicauerũt vbiq; dño coopante ⁊ sermonẽ ꝓfirmante seq̄ntib⁹ signis. Ad qđ sequit verã eẽ fidẽ ecclesie. vel deũ eẽ testẽ ⁊ ꝓfirmatorẽ falsitatis. quod ẽ manifeste ipossibile. Et hãc veritatẽ declarauit diffuse per scripturas veteris testamenti in quadã q̄stione de quolibet q̄ a multis habet. ꝓpt qđ hic solũ repeto vnã auctoritatẽ que habetur Aggei. ij. q̄ est. Adhuc vnũ modicũ est ⁊ ego mouebo celũ ⁊ terrã mare ⁊ aridã. ⁊ mouebo omnes gentes ⁊ veniet desideratus cunctis gentibus. ⁊ implebo domũ istã gloria dicit dñs exercituũ. Aggeꝰ autez ꝓpha tunc loquebatur de domo dñi q̄ a zorobabel ⁊ alijs patribꝰ deuotis edificabatur post reditum captiuitatis babylonice exhortãs ppl'm ad illius edificatõis opus. dicẽs in ꝑsona dñi q̄ esset glorificanda mirabilit in aduentu desiderati cunctis gentib⁹. ꝑ quẽ intelligitur xp̄s fm expositores catholicos ⁊ hebreos. qđ nõ esset vex nisi xp̄s venisset stante adhuc illa domo q̄ iam diu destructa est p romanos. s. xlij. post passionẽ xp̄i anno. Item in auctoritate predicta subdit ꝓpheta. Magna erit gloria domꝰ istiꝰ nouissime plusq̄ prime. dicit dñs exercituũ. ex quo duo manifeste oñduntur videlicet q̄ illa domus que tunc edificabatur erat nouissima. ⁊ sic non erat tercia expectanda futuris tribus edificanda. vt iudei expectant ꝓpt quod dicitur hyere. vij. Nolite confidere in verbis mendacib⁹ dicẽtes. Templũ dñi. tẽplũ dñi templũ dñi. q̄ nõ reedificabit tercio. Aliud ẽ q̄ ꝓpha asseruit domũ ſcõam p zorobabel ⁊ alios patres edificatã. fore magis glorificandã q̄ prima fuerit qđ nullo mõ ꝑt itelligi nisi p b̃ q̄ fuit honorificata glosiose de xp̄i pũtia q̄ fuit ibi oblatus a matre sua. Luc. ij. ibi ẽt pluries ꝑsonaliter p̄dicauit. vt ꝓcorditer dicũt q̄tuor euangeliste. ibi ẽt multa miracula fecit. vtpote cecos ⁊ claudos curãdo math. xxj. ⁊ alia mirabilia opãdo. In monte ẽt syon in quo erat templũ misit spm̃ sctm̃ sup apl'os. vt dicit hiero. in epl'a ad paulinũ de omnibus sacre scripture libris. qđ fuit mirabile maximũ. s. q̄ boies illiterati ⁊ simplices stati oẽs scripturas sacras intelligerent. ⁊ omnib⁹ linguis loq̄rent. ⁊ q̄ prius erãt timidi nulla aduersa ꝑ xp̄o formidarẽt pati. ꝫ magis gauderẽt. fm qđ dr act. v. Ibãt apl'i gaudẽtes a ꝑspectu cõcilij. q̄m digni habiti sunt ꝑ nole ihesu ꝓtumelia pati. ⁊ ista ⁊ consimilia facta p xp̄m sunt illa signa maiora. q̄ ra. sa. dicit fienda in ierl'em ⁊ in monte syon in aduentu messie. Sed in hoc errat q̄ expectat fiẽda illa q̄ iã sunt facta. Auctoritas vo Esa. quã allegat ꝑ se loquitur de p̄dicatõe apl'oꝝ aliorũq; xp̄i discipulorꝝ: ꝑ quã adducti sunt de oib⁹ mundi partib⁹ aliq̄ ad fidẽ xp̄i. q̄ adductio nõ fit ꝑ motũ localẽ. sed ꝑ motũ aie ad fidẽ. ⁊ fm hoc dicit saluator Joh. x. de vocatione gentiũ ad fidẽ. Et alias oues hẽo q̄ nõ sunt ex hoc ouili. ⁊ illas oues oportet me adducere. ⁊ fiet vnus ouile et vnꝰ pastor. ꝓpter p̄dicta ⁊ plura alia q̄ cã brevitatis omitto. sancti doctores nr̃i: hiero. augu. Cassiodo. dicũt q̄ iste psal. ad lr̃am loq̄tur de misterio xp̄i ⁊ ecclesie. qđ quidem misteriũ cognouerũt filij chore ꝑ spm̃ ꝓphie in hoc psalmo designãtes ecclesiã noie syon ⁊ hierusalẽ q̄ fm veritatẽ ecclesia ꝓut restringit ad statũ noui testamenti fuit ibi fundata ⁊ inchoata ꝑ xp̄i oblatõs. p̄dicatõs. mortẽ ⁊ resurrectõs ⁊ spũssancti missionẽ. ⁊ hoc est qđ dr hebr. xij. Accessistis ad montẽ syon ⁊ ciuitatẽ dei viuentis hierusalez celestẽ ⁊c. Igr fm hoc psal. iste diuiditur in duas partes fm duos ecclesie status. s. militantis ⁊ triumphantis. ũ secundo agitur. ibi. Sicut letantiũ. Circa pmũ describitur hui⁹ ciuitatis. s. ecclesie militãtis fastigiũ. scõo multiplicatio ciuiũ. ibi. memor ero. tercio vtriusq; effectiuũ ꝓncipiũ ibi. Nunqđ syon. Circa pmũ dr.

a Fundamenta ei⁹. id est ecclesie.

b In montibus sanctis. i. in monte syõ vbi xp̄s p̄dicauit. ⁊ in alio monte vbi legẽ euangelicã ꝓmulgauit. math. v. vj. ⁊. vij. ⁊ in monte thabor. vbi coram trib⁹ discipulis petro iacobo ⁊ iohanne futuram gloriaz sue resurrectionis in transfiguratõe ꝓtendit math. xvij vel aliter.

b In montibus sanctis. id est in xp̃o ⁊ apostolis ⁊ hoc modo loquitur Jaban. apoc. xxj. Et murus ciuitatis habens fundamenta. xij. ⁊ in ipis. xij. noia apostolorum ⁊ agni.

c Diligit dñs portas syon. i. appropriat. Et dicuntur hic porte syon illa per que fit ingressus ad ecclesiam militantem. s. exorcismus ⁊ catheciſmꝰ ⁊ baptismus.

d Super oia tabernacula iacob. id est super cultum veteris legis q̄ fuit i pluribus tabernaculis primo in tabernaculo a moyse fcõ: exodi. xxvj. secundo in tabernaculo facto a dauid. ij. regum. vi. ⁊ tercio in tẽplo salomonis. iij. reg. vj.

e Gloriosa dicta sunt de te. i. ve. ⁊ nota. testa. vt patet in hec psalmorum libro. ⁊ in alijs libris ꝓphetis patebit dominicis concedente. In nouo vo testamento patet vbiq;.

c Ciuitas dei. Ciuitas enim est ciuium vnitas. In ecclesia vo de omnibus nationibus vniuntur homines per fidẽ ⁊ charitatem christi. per quod efficiuntur cines celestes. fm q̄ dicitur Ephe. ij. Jam non estis hospites ⁊ aduene. sed estis ciues sanctorum ⁊ domestici dei ⁊c.

f Memor ero. Hic consequẽter describitur ciuiũ multiplicatio. Circa quod sciendũ q̄ lex mosayca nõ fuit publicata omnib⁹ nationibus. ꝫ tm̃ iudeis fm q̄ dicitur. s. psal. cxlvij. Non fecit taliter omni nationi. ⁊ iudicia sua non manifestauit eis. quia alie gentes nõ tenebant ad eã sed ad legem euangelicam omnes obligabantur. propẽ quod xp̄c precepit eam per apl'os alios q̄ xp̄i discipulos vbiq; publicari Mar. vl. Euntes in mundũ vniuersum predicate euangeliũ omni creature. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit saluus erit. bui vo non crediderit ꝑdenabitur. ⁊ per talem multiplicatõz multiplicat⁹ est numer⁹ fideliũ per orbẽ. ⁊ hoc est quod dicitur.

g Memor ero raab ⁊ babylonis ⁊c. Hic nominant aliqui populi circa terram iudee habitantes qui per predicationem apostolorum conuersi fuerunt ad fidem in magna parte. ⁊ per istos intelliguntur alij populi per orbem dispersi. ex quibus aliqui a tempore apostolorum fuerũt ad fidem conuersi. sicut dictum fuit supra psal. xviij. Sciendum tamen q̄ fm hebreos ⁊ etiam bea. Hyero. in trãslatione iuxta hebreum hoc nomen raab. quod hic ponit non est nomen proprium illius mulieris que recepit nũcios iosue ⁊ abscondit: Josue. ij. sed est nomen appellativum. ⁊ significat superbiam vel superbam. ꝑ qđ designat gens egypti. q̄ tpe moysi per superbiã fuit valde rebellis deo. vt habet in exo. sed post mortẽ xp̄i humiliter suscepit fidem xp̄i catholicã per predicationez be. marci. sicut ethyopes per predicationẽ be. mathei. Item vbi trãslatio nostra habet. Ecce alienigene. in hebreo ⁊ in transla. hyeronimi. ro. habetur. Ecce palestina. in illa terra aliquando multum viguit fides xp̄iana.

h Hi fuerunt illic. i. aliqui de istis ppl'is p̄dictis recepti sunt in ecclesia q̄ dr ciuitas dei. vt dictum est. In hebreo ⁊ in transla. hiero. habetur sic. Iste natꝰ est ibi. ⁊ est eadem ista. q̄ ly iste refertur ad quẽlibet ppl'm predictum. vt sic sensus iste. i. quilibet de ppl'is predictis ad ecclesiaz receptus natꝰ ẽ ibi. i. renatꝰ ꝑ baptismũ. fm q̄ dicit salua. Joh. iij. Nisi quis renatꝰ fuerit ex aq̄ ⁊ spũsctõ. non potest introire in regnũ dei.

i Nunqđ syon. Hic cõsequenter ponit duoꝝ p̄dictoꝝ principium effectiuũ. qđ ẽ xp̄s verꝰ homo ⁊ verꝰ deꝰ cũ dr. Nunqđ syon dicet homo. quasi. di. sic ille

hebreo.z in trāsla.hiero.hī.ad syon dicēt cē.Et sic ptz q̄ in trāslatiōe ista ly syon ē dativi casus: vt sit sensus: hō dicet ipi syon.iste hō pt intelligi iohānes bap.pnūciās xpi aduētū fm q̄ dī Jo.j. Fuit hō missus a deo cui nom̄ erat iohānes ℔ venit in testimoniū vt testimoniū phibēt ō lumine cē. Alit expo-
nit vt iste hō sit ipse xps.q̄ aduentū suuz dixit in monte syon vbi freq̄nter predicauit ipm eē cōpletuz Et etiā eccl̄ie p syon significate aduentū suū pmū eē cōpsetū dixit.s. apl̄is alijsq̄ discipulis. in q̄b⁹ eccl̄esia fm statū nouū testa.incepit: ideo sb-
dit. k Et hō nat⁹ ē in ea.i.in eccl̄ia p syō significata vt pdictū ē.q̄ xps nat⁹ ē de vgine.q̄ ē nobilissimū membrū eccl̄ie.Et dicit in ea.q̄ xps ab instāti pceptiōis fuit in vtero matris hō pfect⁹ vtutib⁹ z sciētijs.lz ñ fm q̄ntitatē corpis. l Et ipe fūdauit eā altissim⁹.i. ipe hō xps q̄ ē altissim⁹ fm naturā diuinā fūdauit vginē eā pfirmādo sua gratia ita q̄ nec mortalit nec venialit peccauit.vel eam.i. ecclesiaz quā fundauit mō supradicto. m Dñs narrabit.i.narrari faciet. n In scripturis pplorz.i.in euāgelijs ad oēs pplos derivatis mō supradicto.Et dicit narrabit.q̄ ipe xps nihil scripsit.ℨ scribē euāgelia euāgelistis i spirauit. o Et pncipū horz q̄ fuerūt in ea .i.in scripturis aplorz.q̄ fūt pncipes eccl̄ie p̄ xpm.z ipi scripserūt xpi z eccl̄ie mysteriū vtz in epl̄is pauli aplī z aliorz. In heb.z in trāsla.hiero.hī. Dñs narrabit i scripturis pplorz iste nat⁹ ē in ea sp.z vt dicit Ra.sa.z bñ in ℔ ly sp refert ad pmā ptē huī⁹ vsus sic. Dñs narrabit.i.narrari faciet mō predicto. Sp in scripturis pplorz.q̄ iste scripture vsq̄ ad finez mūdi narrabunt int pplos credētes. in q̄bus cōtinet q̄ō subdit. Iste nat⁹ ē in ea.i.ipe xps nat⁹ ē de vgine.z ecclie mō pdicto. p Sicut letantiū. Hic pōr describit secundus stat⁹ eccl̄ie.s.triūphātis.in q̄ ē laus iugis z ppetua.si cut.ℨ.dictū ē ps.lxxxiij. Beati q̄ habitāt in domo tua do mine in secula seculorz laudabūt te cē.z ℔ ē q̄ō dī hic. Sicut letantiū oim habitatio ē in te. nō.n.pt dici ita genera lit q̄tū ad statū vite pñtis.nec q̄tū ad leticiā spūalē.q̄a sp sūt aliq̄ mali mixti cū bonis. q̄bus nō ppetit leticia spiritualis.nec q̄tū ad leticiā corpalē.q̄ in eccl̄ia sp sunt aliq̄ afflicti mestitia temporali.

¶ In psal.lxxxvj. Fundamēta ei⁹ vbi dī in postil. In hebreo additur cela. Additio.

O Stensū fuit in additione ℨ.ps̄.lxxxiij.additōe.iij. q̄ cela in heb nō significat ppetuitatē.nec ē necessaria ista allegatio. q̄ ex alijs q̄ ptin̄ ent in psalmo hoc.satis manifestatur eius materia.

¶ In eodem psalmo, vbi dicit in postilla. Auctoritas vo Ysaie qua allegat.p se loquitur de predicatiōe aplorum. Additio.

a Auctoritas Esa.Et adducēt oēs frēs cē. Esa.lxvj. nō xpiane exponit de his q̄ adducunt ad fidē xpi p b⁹ impdōpe dicerēt q̄ adducūt in eccl̄s z q̄drigis z hmōi. q̄ ad talē adductionē.s. ad fidē xpi nō ptinet adductio p talia z mīkomin⁹ ad hmōi fductionē ptinet illud qō ibi-
dē imediate sequit vbi sic dī. Quō sūferāt filij israel munꝰ in vase mūdo in domū dñi.nō ei portant hi q̄ ad fidē xpi no uiuentiūt in vase mūdo sicut munꝰ cē.ℨ i hac auctē. Esaias pnūciat q̄dā valō nouū i eccl̄ia dei qō i synagoga an tiq̄ fputabat sacrilegiū.s.q̄ ossa sctorz martyrz seu pfessorz z hmōi portāt cū mag̃ veneratiōe ad eccl̄iaz tāq̄ sacre reli
quie i capsis seu reliquarijs pciosis z mūdis.z sic pprie addu cūt frēs.i.sācti i eorz reliquijs i q̄drigis z hmōi z tāq̄ munꝰ sacratū deo offerūt i vasib⁹ mūdis. Ipō antiq̄s āt.s. ve.testa.nulla ossa nec aliq̄d de corpe mortuorz q̄tūcūq̄ sanctorz intrabāt tēplū imo tāgētes talia.erāt phibiti ab ingressu tēpli.donec purgarēt vtz Leui.xxj.z ℔ vī eē vna ō aucūb⁹ validis ℨ iudeorz pfidiā. z ibidē dño pcedēte plenit⁹ videbit. ¶ In eo.ps̄.vbi dī in postilla.Circa primū dicit. Fundamēta ei⁹.i.ecclesie. Additio.

In hī ut ista cui referat illud relativū.s.ei⁹ nec i ℔ ps̄.pcessit aliq̄ mētio de eccl̄ia. q̄ pmū vbū huius psal.ē q̄ō dī. Fundamēta ei⁹ nō expmēdo cē. Ad q̄ō bñ rūdet i glosa.vbi sic.nō refert ei⁹ ad aliq̄ō pmissū.Ad cordis ppbe meditationē q̄ nunq̄ de illa.s.ecclesia corde tacuerat.z si dre aliq̄s omisisset.hec in glo.

¶ In eo.ps̄.vbi dicit in postilla. Diligit dñs portas syō. Additio.

Per portas syon sorte melioꝰ intelligerent gratia z virtutes q̄b⁹ pseverāter hītis infallibilit fit ingress⁹ ad ecclesiā nō solū militātē ℨ etiā triūphantem. p baptismū ātē fit hmōi ingressus mānti p eū gra pfert.q̄ fit pbm. Vnūq̄dq̄ pp aliōz illud magis.inde ē ingressus ad ecclesiā magis ē attribuēd⁹ gre q̄ baptismo pserti cū de⁹ nō alligauit potētiā suā sacris. z sic sine baptismo pt fieri hmōi ingressus nūq̄ tū sine gratia z vtutib⁹ theologicis. bas igr̄ portas ppe sup oia diligit de⁹ tabernacla iacob in q̄b⁹ gra ñ pferebat.gia enī vitas p ibm xpm facta ē Jo.j.

¶ In eo.psal.vbi dī i postil. Nūq̄d syon. Additio.

Ad malorē declarationē h⁹ vsus z seq̄ntiū sciendū ē q̄ dicē q̄ qs fūdauit aliquā ciuitatē añq̄ fundator i ea nesceret iplicat q̄ tal⁹ fūdator fuit añ talē fūdationē. z tū fuit nat⁹ i eadē ia fūdata.q̄ō nō pt itelligi nisi de xpo fm duas naturas in psona sua vnitas q̄ fuit ab eterno fm fūdationē eccl̄ie.z tū tpalit i ea nat⁹. z q̄ hoc mysteriū excedit oēm cognitionē nālē humanā. idcirco nullo mō eēt credibile nisi deo revelāte: vñ circa ℔ ps̄.dicit. Nūq̄d syon dicet: z hō nat⁹ ē in ea cē.q.d. cui hoi puro credēdū eēt tātū mysteriū .s.q̄ aliqs nat⁹ i ciuitate fūdasset eā añ suā natiuitatē: cui rūdet. Dñs narrabit i scripturis pplorz.q.d.lz nō eēt credēdū alicui puro hoi annū ciāti tātū mysteriū.ℨ tū ℔ credēdū ē deo revelāti. z ℔ ē q̄ sībdit. Dñs narrabit i scripturis pplorz.℔ ē dicē.de ℔ non crederet alicui puro hoi nisi q̄ dñs narrabit i scripturis.et exponat ℔ vsus.put in postil. Si āt vbi dī in trāslatiōe nostra. Nūq̄d syon: legat. Id syō dicet.tūc itelligēdū est admiratiue: vt si dicat. Quō ad syon dicēt tamardua q̄ hō nat⁹ in ea ē fundator ei⁹.ad q̄ō rūdet. Dñs narrabit i scripturis cē. z est eadem sententia cum prima.

¶ In eo.psal.vbi dī i postil. Sic̄ letantiū. Additio.

Attendendū ē q̄re dic̄ ps̄. Sicut letantiū z nō dicit simplr.letātes erim⁹: ℨ sicut letātiū. Cui⁹ rō ē.q̄a fm glo.tal erit leticia future beatitudis q̄lē ℔ ñ nouim⁹ expmē.vñ cū ñ posset expmi dixit vt potuit.q̄ Esa. lxiij.ca. Q̄ō ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit cē. Et notādū q̄ fm glo.iste ps̄.breuis ē nūero vboz.magn⁹ āt ponderis sniaz q̄ō sic pz.nā in ℔ psal.innuunt septē excellentie notabiles ecclesie spūalis. q̄rū tres sumunt ex pte sui edificij. Pria.s.ex fūdamētis q̄ sit pma ps edificij. z de ℔ dic̄. Fūdamēta ei⁹ mōtib⁹ sāctis.secūda est ex portis ipsius q̄ sūt vltia ps edificij. z ℔ cuz dicit. Diligit dñs portas syon.tercia vo excellētia sumit ex pte illaz ptiū q̄ cōtinēt int pdicta duo extrema. vtputa ostructio parietū z tecti z hmōi.de q̄bus dicit. Gloriosa dicta sūt de te.q.d.inenarrabilia sunt q̄ dicta sunt de te.s.de fabrica z cōstructōe tua spūali p xpbetas in scripturis z iō breuiter sub genere ea concludit di. Gloriosa dicta. q̄rta excellentia sumitur ex multiplicatione ciuiū. quia nō ex vna natione tm̄ sed ex omnibus.z de hoc dicit. Memor ero raab et babylonis cē.vsq̄ ibi. Hi fuerūt illic. q̄nta sumit ex parte edificatoris qui fuit verus de⁹ z verus homo. put traditur in scripturis.z de hoc dicit. Nunquid syon dicet homo. z dñs narrabit cē.sexta sumit ex parte leticie habitantiuz in ea q̄ talis est qualis non posset expmi.z de hoc dicit. Sicut letantiū omnium. put ℨ.exponit.septima est ex capaci-

tate illi⁹ ciuitatis.q̄ tāta'ē vt oēs electos quoꝝ nūerus soli deo est cognit⁹ in se letanter recipiat.ꝛ de hoc dic̄. Omnium nr̄oꝝ habitatio est in te q̄liter aūt iste lr̄e applicentur ex dictis in postil.cū additōib⁹ facilit̄ pt hr̄i ꝛc. Clxxxvij

Domine de⁹ ꝛc. Huic psal. p̄mittit talis ti.i hebreo

Cānticū psal. filijs Chore ad victoriā sup mahalath ad rn̄dendū eruditioni hemon ezraite. Ad c⁹ intellectū sciēdū q ō isto hemon ꝛ de ethan ezraite a q̄ intitulant̄ ps. seq̄ns duo sunt modi dicendi apud hebreos. vn⁹ ē q fuerūt leuite cantores sicut vī ptēdere lr̄a .j.palyp.xxv. q̄ habuerūt spm̄ ꝓphie.ꝛ sic psal.fecerunt. et sm̄ ꝟ dicūt ezraite a loco ezrai. vñ fuerūt oriūdi.ꝛ hūc modū dicēdi secut⁹ sum.iij reg.iiij.ꝛ.j.palyp.vj. vbi de ipis fit mentio. Alij⁹ mod⁹ dicēdi est q fuerūt de tribu iude descēdētes ab eo p zarā filiū eius.q⁹ genuit phares ꝛ zarā de thamar. ꝛ ꝟ vr̄ lr̄a ptenderc.j.palyp.vj. Et sm̄ hunc modū dicēdi dicūt ezraite.i. de tribu zare.ꝫ quicq̄d sit de tribu eoꝝ nō multū refert ad ꝓpositū q⁹ teneꝫ ab oīb⁹ hebreis ꝛ hiero.q hūerūt spm̄ ꝓphetie p quem fecerūt psalmos ab eis intitulatos. ꝛ sm̄ hoc in titulo isto patet auctor psalmi h⁹.s. Heman ezraita. Itē sciendū q hec dictio hebraica mahalath est equoca.q⁹ significat quoddā instr̄m musicū ꝛ choꝝ ꝛ infirmitatē. Et in hac triplici significatōe hic accipitur. q⁹ cant⁹ h⁹ psal. magis ꝓprie cantabat in instr̄o musico nomine mahalat q̄m in alijs. Itē q⁹ cantabat a choro leuitaꝝ nō solū instrumentis musicis.ꝫ ēt vocib⁹ hūanis. Itez q⁹ sm̄ hebreos ps. iste loquit̄ de afflictōnib⁹ ꝓpli israel ipm debilitātib⁹ ꝛ infirmantib⁹. Scōm latinos ꝟo loquit̄ ō passione xp̄i q̄ sm̄ infirmitatē hūane nature assumptā cōueniebat sibi. Q⁹ aūt in titulo ponit̄ ad victoriā designat conatū leuitaꝝ in mō cantandi hunc psal. Q⁹ aūt pōit̄ ibi filijs chore ad rn̄dendū. designat q illi de choro hemā incipiebant cantū psalmi ꝛ filij chore respondebant. sicut dicitur.ij. Esdr.j. Jonatha inchoante ceteris aūt respondentibus ꝛc. ꝛ sic in titulo illo tangitur actor psalmi ꝛ modus cāndi q̄m ad cantores ꝛ instr̄a ꝛ conat⁹ in cantu ꝛ materia psalmi in generali. Ad eūdē itellectū defacili reducit̄ titul⁹ q̄ cōiter ponit̄ in biblijs. sed auertēdū q habz ꝓ mahalath q⁹ ꝓcessit ex ignorātia ydiomatis hebrei et sic fuit male scriptū p lr̄as latinas. similiter ꝓ ad victoriā hz in fine. ꝛ est eadē sn̄ia. q⁹ finis ꝟ accipit̄ ꝓ vltio de potētia quod faciebant leuite in cantando hūc ps̄al. sicut̄ plenius fuit expositū supra titulo psal. iiij. sil̄r ad dictū intellectū reducit̄ titulus posit⁹ in trāsla. hiero. nisi q ꝓ hac dictione mahalat ponit chorum ꝛ sic accipit vnā ei⁹ significatōnē tm̄. ꝛ alias duas omittit. sicut predictuꝫ ē. Ra.sa. dicit q materia h⁹ psal. sunt afflictōnes q̄s ppls iudaicus sustinuit. ꝛ maxime in babylonica captiuitate. q̄s ꝓuidit heman ezraita ꝛ sic fecit hūc psal. deū depcando ꝓ populi liberatōe. In cuius psona loquit̄ in hoc psal. q̄ sm̄ hoc diuidit̄ i duas ptes. in ꝑma eñ diuinū auxiliū implorat. in scōa ad ꝟ rō multiplex allegatur ibi: q⁹ repleta ē malis

Canticum psalmi filijs chore ad victoriā sup mahalat ad respondendū eruditioni hemā ezraite.

Psalmus .lxxxvij.

a Domie de⁹ salut̄ mee
b
c
d i die clamaui ꝛ nocte
e coraī te. Intret in cō-
f spectu tuo oro mea: inclina
aurē tuam ad ꝑcem meam
g ꝟ Quia repleta est mal̄ ania
i mea: ꝛ vita mea iferno ap-
k propiq̄uit. Estiat⁹ sum cū
l descēdentib⁹ in lacum: fact⁹ sum sic hō sine adiuto-
m n rio inē mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes
o in sepulcris quoꝝ non es
p memor ampli⁹: ꝛ ipi ō ma
q r nu tua repulsi sunt. Posuerūt me in lacu iferiori. in tenebrosis ꝛ ī vmbra mor
t tis. Sup me ꝓfirmat⁹ ē fu
v ror tu⁹ et oēs fluct⁹ tuos
ꝟ ꝟ iduxisti sup me. Longe fe-
z cisti notos meos a me: po
suerunt me abominatōnē
a sibi. Tradit⁹ sum ꝛ ñ egre
b diebar: oculi mei langue-
c runt pre inopia. Clamaui

ra cuz subditur. e Coraī te intret in conspectu tuo oro mea. Exquo ostendit seruens ꝛ deuota. q̄ se ingerens. et ista.tria faciūt orationē exaudibilē. ō subdit. f Inclina aurē tuā ad pcē meā. exaudiendo eam p effectum.

g Quia repleta. Hic consequt̄ener ad ꝓpositū allegat ratio multiplex. ꝛ p ex horrore illati supplicij. fuerat em̄ iudei in captiuitate babylonica horribilit̄ afflicti ex quo decens erat. diuinā misericordiā sup hmoue ri. ꝛ hoc allegat cuz dr̄. g Quia re.ē malis.s. pene corporalis. b Ania mea. q.d.nō possum pl⁹ sustinere. ō subdit. i Et vita mea inferno appropiquauit. In heb. āt habetur ad scol appropinḡuit. Scol āt significat fossam ꝛ infernū. ꝛ vtroq; mō ꝟ accipitur. q⁹ p mortez corpalē quā psal. allegat ꝓpinquā corp⁹ descēdit ad fossam ꝛ aīa p illo tpe ad infernū. q⁹ aie quantūcunq; iuste descendebant ad lymbum patrum.

k Estimatus sum cū descendentibus in lacū. q.d. ita sū absorptus corpalibus penis. sicut descendentes in lacuz ꝓfundum absorbent aquis. l Factus sum sicut hō sine adiutorio. q⁹ tu subtraxisti a nobis tuū adiutoriū cōtra babylonios ꝛ hūanū adiutoriū nō habem⁹. m Inter mortuos liber. q.d. ab istis afflictōib⁹ nō apparet liberatio nisi p mortē. exquo sum⁹ destituti adiutorio diuino et hūano. n Sicut vulnerati dormiētes in sepulcris. i. sicut mortui. o Quoꝝ nō es memor ampli⁹. q⁹ cito dātur oblitioni. p Et ipi de manu tua. i. de manu tue protectionis q̄tū ad statū vite p̄ntis. q Repulsi sūt. q⁹ nō admittunt̄ amplius ad act⁹ vite p̄ntis. sm̄ q dr̄ Job. xvij Semitā per quā non reuertar ego ambulo. r Posuerunt me in lacu inferiori. Lacus freq̄nter accipitur in scriptura ꝓ carcere. qui aliquando fit super terram. aliquando sub terra. ꝛ tunc dicitur lacus inferior. i captiuitate babylonica multi de iudeis fuerunt posiri in carceribus quia etiam sedechias rex eorum fuit incarceratus. Ex q̄ rationabiliter colligitur q⁹ aliqui fuerunt posiri in carceribus subterraneis. ꝛ q̄tum ad hoc dicitur hic. Posuerunt me in lacu inferiori in tenebrosis quia ibi est defectus lucis. s Et in vmbra mortis. quia non possunt homines diu ibi viuere per naturam.

t Super me. Hic conseq̄nter secūdo allegatur ratio ex rigore diuini iudicij. sm̄ quem populus iudaicus tunc fuit punitus. ꝛ ideo decens erat vt rigor iusticie temperetur per dulcorem misericordie. ꝛ hoc allegat ps. v.

t Super me confirmatus est furor tuus. id est rigor iustitie tue. v Omnes fluctus tuos. id est impetus tribulationum. x Induxisti super me. ꝛ loquitur de eo ad modum maris procellosi.

y Longe fecisti notos meos a me. vocat hic notos idumeos quia iudei ꝛ idumei ex duobus fratribus descenderunt. s. Iacob ꝛ esau. ꝓpter hoc dicitur Deut. xxiij. Non abominaberis idumeū. q⁹ fr̄ tu⁹ ē. vñ dicūt hebr. q⁹ q̄n duxerūt captiuati i babylonē spabāt hr̄e ꝓsolatōz aliquā abidumeis q ꝙ r̄ā debāt trāsire. ꝫ ipi magz ibi inenerūt derisionē ꝛ desolatōz. ō subdit. z Posuerūt me abominationē sibi. a Tradit⁹ sū. i māu babilonioꝝ. a Et nō egre. de afflictōe ꝛ futuris eoꝝ. b Oculi mei ꝛc. Afflictio ei mētz ꝛ corpis magz apparet i oc̄lis q̄m in alijs ptib⁹

c Clamaui ad te dñe ꝛc. i. oze ꝛ corde petiui assidue vt ri

gor me iusticie erga nos conuertatur in dulcore miscole.
d Nunqd mortuis. Hic tercio allegat rō ex decore diui
ni obsequij. ad qō terra iudee erat electa a deo t pplus iu
daicus. ꝓpter qō spālem legē accepit a deo: Exo. xx. Et iō
decēs erat q iste cult⁹ restitueret. p b q pplis iudaic⁹ de ba
bilone in iudeā redu
ceretur. qō b allegat
psal. oñendo q alij
modi nō sunt ita cō-
nenientes d.
d Nūqd mortuis
facies mirabilia id ē
suscitando iudeos
mortuos t sepultos
i terra iuda ad serui-
endū tibi. q. d. non. lz
eñ aliq fuerūt suscī-
tati: tñ fuerūt valde
pauci: qō ār modicū
ē q. nihil reputatur
.ij. phisicoꝝ.
e Aut medici susci
tabūt et cōfitebūtur
tibi. ꝓfessione laudis
illi. s. q p medicos fu
erunt suscitati. q. d. nō. qz nō se extēdit ad b ars ipoꝝ.
f Nunqd narrabit aliqs in sepulchro miscōiaz tuā. q. d.
nō: qz in sepulcro nō est nisi corpus inaiatū t putrefactū.
g Et veritatē tua i pditōe. i. in iferno dānatoꝝ q ꝓprievo
catur pdi. io. q. d. nō. qz exītes ibi magis blasphemāt deū.
h Nūquid cognoscent i tenebr⁷. i. i gētib⁹ obtenebratis
ignorātia t errore. i Mirabilia tua. q. d. nō. impediēte
b malicia ipsoꝝ. Sap. ij. Excecauit eñ illos malicia eoꝝ.
k Et iusticia tua i terra oblitōis. i. in terra ab hoib⁹ non
habitata. ꝓpter qō dr oblitioni data. q. d. qz ad obsequiuz
diuinū sola creatura itellectualis ē apta. Iste āt vie resti-
tuendi diuinū cultū ad b sunt excluse. vt p hoc oñdat ex-
auctenda via p dicta. s. p reductōez ppli in iudeā. t tal⁹ mo
dus loquēdi freqnter ē in ꝓphetis. t maxie in li. psal. qui
metrice scptus ē. s. q ad plenū itellectū vbi aliqd ē supplē
dum. l Et ego. Hic qrto allegat rō ex pte hūani desi-
derij. in dei eñ deuoti q erāt i babylōe feruēti desiderij q-
rebāt redire i iudeā magis ꝓpter cultū diuinū qꝫ ꝓpr̄ nāle
solaciuz: t b allegat cū dr. l Et ego ad te dñe clamaui.
ore sil⁷ corde. m Et mane oño mea ꝓueniet te. i. ante
aliqd opari incipiā dirigā oñonē meā ad te n Ut quid
dñe repellis oñonez meā. eā nō exaudiēdo. o Auertis
faciē tuā a me. loquit de deo more hūano qz hō auertit fa
ciem ab illo quē nō vult exaudire. ꝓr allegat necessitatez
exauditōis di. p Pauꝑ sum ego. t i la. a iuuē. mea. Ju
uentus āt ppli isrl intelligit ꝓ tpe q fuit i egypto. sm illō
Jere. ij. Recordat⁹ sum tui miserās adolescentiā tuā t cha
ritatem despōsatōis tue qñ secuta es me in deserto. s. in ex
itu de egypto. t tūc ppls isrl fuit valde pauꝑ t afflictus.
q Exaltat⁹ āt. in adeptōe terre ꝓmissiōis regib⁹ chanaā
debellat⁹ tpe iosue. t adhuc pl⁹ tpe dauid t salomonis. qa
tūc ppls isrl fuit maxime exaltat⁹. r Humiliat⁹ suz et
cōturbatus. p nabucho. regē babylonis. ciuitatē t tēpluz
destruentē. t ppl'm captuantē. s Jn me. i. super me.
t Trāsierūt ire tue rc. i. effect⁹ punitōis tue venerūt sup me
v Circūdederūt me sicut aq̄ tota die. i. sicut aq̄ tangit in
trantem ipaz circūquaqꝫ. ita punitōes tue tetigerūt me in
anima t corpe x Circūdederunt me simul. t b facit ad
aggrauationē qz qñ aliq̄ mala pene eueniūt succesiue fa-
cilius portant y Elōgasti a me amicū t ꝓximū. i. illos
q fuerūt añ amici mei t ꝓximi. ita q non possum hre ab
eis consiliū t auxiliū. z Et notos meos a miseria. sup.
mea. ita q p eos nō pt releuari. Jn transla. vo Jhero. hr.
Et notos meos abstuliſti. ita q nō pñt auxiliū ferre mihi
sm doctores nros catholicos. Aug. t Jhero. rc. qbus in
hac pte est magis adherendū. materia huj⁹ psal. est passio

ad te dñe: tota die expādi
d ad te man⁹ meas. Nunqd
mortuis facies mirabilia:
e aut medici suscitabūt t cō-
f fitebunt tibi. Nūqd narra
bit aliqs in sepulcro mise-
g ricordiā tuā: t ꝟitatē tuaz
b i pditionē. Nūqd cognos-
i cent in tenebris mirabilia
k tua: t iusticia tua i terra ob
l liuionis. Et ego ad te do-
m mine clamaui: t mane ora
n tio mea ꝓueniet te. Et qd

domine repellis orationē
o meam: auertis faciē tuam
p a me. Pauper sum ego t i
laboribus a iuuētute mea:
q r exaltatus autem humilia-
s tus sum t cōturbatus. Jn
t me transierunt ire tue t ter
rores tui conturbauerunt
v me Circumdederunt me si
x cut aqua tota die: circūde-
y derunt me simul. Elonga-
sti a me amicum t ꝓximū:
z t notos meos a miseria.

dñi nr̄i ihesu xp̄i. quā psal. ꝓuidit p spm̄ ꝓphetie t etiā scri-
pſit in b psal. loquēs in ꝑsona xp̄i. Sz hāc expositionē ñ
ꝓsequor. qz clare t lucide tradita ē in glo. sup psalteriū q̄
hr̄ vbiqꝫ. t sic ad eā pt qlibet recurrē. t sm b expositio quā
posui ē tm̄ figural. qz oia i figura ꝓtingebāt ill'. j. Cor. x. ca.

¶ Jn psal. lxxxvij. Dñe deus vbi dr̄ in
postilla. Cāticū psal.
filijs chore.

Additio.

Titulus huius psal. videt singularis iter ce
teros. e eñ duplicatus. qz cū dr̄. Cantī-
cum psal. filijs chore videt idē titul⁹ oīno
cū titulo. xlvij. q̄ icipit. Magn⁹ dñs qui
bz ꝓ titulo. Cānticū psal. filioꝝ chore. Et
sic in quibusdā alijs cū āt addit ad victo-
riam sup mahalath rc. videt alius titul⁹
cum ibi nominet alij⁹ tanqꝫ actor psal. Item in q̄cunqꝫ ti.
ponit hec dictio ad victoriā seu victori sp ab ipa eadē dictī
one incipit titu. vtz discurrēti ꝓ oēs ti. psal. vbi b dictio po
nitur. ſz cū in b titu. postqꝫ dixerat. Cantīcū psal. filioꝝ cho
re. Postea subdit. ad victoriā rc. Ex b pz q̄ sit scōs titu. q̄
q̄dem ti. sic duplicat⁹ manifeste facit ꝓ opinīõe be. Aug.
attribuētis auctem oim psal. ipi dauid t diuersitatē titu-
loꝝ. in q̄bus alij dicunt q̄si actores attribuit officio cātoꝝ
rus. s. eo q dauid actor distribuebat q̄sdam ps̄. q̄busdā cā-
toribus. qō satis hr̄ ex b ti. vbi duo q̄si actores notant. s. fi-
lij chore t heman qō nō ꝓtingit in ꝓpheticis locutionib⁹
bz eñ ꝓphe ꝙcurrāt frequēter i eadē ſnīa. nō tñ in eadē for-
ma verboꝝ. nec vnqꝫ legit q vna t eadē ꝓphia numero du
obus ꝓphis simul t semel attribuat. Cum igit iste ps̄. at-
tribuat ꝓmo filijs chore. secūdario vo heman. manifestuz
est q isti non ponūtur b tanqꝫ actores. ſz potius tanqꝫ can
tores. filij eñ chore erāt leuite. similiter t isti ezraite. vt hr̄
in locis allegatis ꝓ postillatorem ad planū t vez sensum.
vnde t vtrisqꝫ tanqꝫ cantoribus dauid. distribuit istū psal-
mum q̄ rōe eis intitulat. possunt etiam multi cōformiter
vnū t eundē psalmū vel hymnū cantare sub omnimoda
conformitate sonoꝝ t modulaminū. nō tamē eandē ꝓphe
tiam sub eisdē vbis t sillabis ꝓferre. qlibet eñ ꝓpheta ha
bet suū ꝓpr̄iū modū loquēdi seu scribendi in ꝓphetijs. vñ
t Jhero. in ꝓlogo sup Esa. dicit q ipe fuit vrbane eloquē
tie. non autē Jere. t sic de alijs. vnde apud veros hebraici
stas modus loquēdi totius psalterij est conformis q̄si ab
vno ꝓpheta seu actore ꝓpositus. sicut t penthateucus t
alij libri q̄ tm̄ vnū habent actorem. postillator vo volens
fugere rōnez: q̄ ꝓ be. Aug. manifeste facit: asserit q actor
hui⁹ psal. fuit heman ezraites volens excludere filios cho
re: qō nō valet. cū psal. iste ꝓmo intitulet filijs chore. t se-
cundario heman. vt dictū est. Sciendum etiā q multi he
breoꝝ expositores sunt istius opinionis. s. be. Aug. allegā
tes ad hoc illud qō legit. ij. Reg. xxiij. ca. vbi de ipso legit
q fuit egregius psalmista isrl vt ibidē. que q̄dem allega
tio videt valida. si eñ psalmi intitulati filijs chore t asaph
oēs eēnt ab eis cōpositi potiori mō potuissent vocari egre
gij psalmiste isrl q̄s ipe dauid. psalmi eñ eis intitulati vt cō
ter tractāt ad lrāz ō altiorib⁹ mysterijs xp̄i t eccl'ie q̄s psal.
intitulati ipi dauid. q̄ ꝓ magna pte tractāt lr̄aliter de suis
casib⁹ singularibus. put pz i q̄tuor psal. imediate p̄ceden
tibus ps̄. eñ q̄ incipit. Quā dilecta tabernacula tua rc. intī-
tulat filijs chore. in q̄ q̄dē psal. tractat de beatitudine cele-
sti. similiter ps̄. q̄ incipit. Benedixisti dñe. intitulatus eisdez
tractat egregie ad lrāz de ꝓximo aduētu xp̄i. ps̄. etiā q̄ inci

pſt. Fundamenta eius. eisdem intitulatus tractat notabiliter ⁊ valde compendiose de ecclesia triumphante ⁊ militante. vt supra dictū est. Psalm⁹ vo inter ꝑdictos positus qui incipit. Inclina dñe. intitulatus ipi dauid agit ad literam ſm postillatorem de pſecutione quā passus est dauid a saule. ⁊ alijs suis pſecutoribus. que quidē materia ad literam incompabiliter est minoris dignitatis respectu ꝑdictarum. ⁊ similiter inueniet in toto psalmo q̄si ꝑ magna parte. Valde improꝑe igitur attribueret soli dauid q̄ eēt egregi⁹ psalmista. cū filij chore ⁊ asaph. similiter ⁊ heman poti⁹ debuerūt dici egregij si psalmoꝝ q̄ sunt eis intitulati fuissent actores. ⁊ dauid esset actor eoꝝ tm̄. q̄ ei intitulantur. Sūt etiā alie rōnes ꝑ opinione be. ⁊ aug. q̄ fuerūt supra tacte in suis locis. ista autē ponunt ꝺ eo q̄ respiciunt singularitatē istius tituli. Item sciendū q̄ hec dictio mahalat que ponit in ꝺ titulo sumēda est in illa ꝓma significatione. s. ꝓut significat quoddā instrumentū musicū vel certū modū cantādi cui ꝓcordat ꝺ q̄ꝺ stati sequit ad respōdendū. Sunt āt quedā cātica que cantant ꝑ modū respōsorij. vt in eccl̄ia frequentat. vñ circa titulos psalteriꝝ videt dicendū q̄ sunt q̄ꝺam q̄ exprimūt materiā ꝓncipalē psalmi vel saltē illud a q̄ ꝑs. incipit exordirī. sicut ꝑs. xij. Dñe q̄d multiplicati. cui⁹ titu. est. Psalm⁹ dauid cū fugeret ab absalon filio suo ⁊ sic de similibus. Sūt alij tituli in q̄bus non exprimitur materia nec aliq̄d de ꝓtentis i psal. ꝑ quod declaratur modus cātandi. ac si diceret in ꝓmo tono vel in ſcᵒo tono ⁊ hmōi. vel declarat organū musicū in q̄ talis cant⁹ ꝓpri⁹ debet poni. ⁊ istis modis intelligunt. negumoth q̄ ponit in q̄rto psalmo. ⁊ nehiloth que ponit in q̄nto. ⁊ malach q̄ ponit in ꝺ psal. ⁊ sic de multis alijs. ⁊ istius opinionis ē rabi abenhazra q̄ inter alios expositores hebreos fuit pfectior in sua grāmatica. Vñ nō est curandū ē̄tum ad sensum lr̄alem. de istis titulis q̄ ad ostensionē modi cātandi vel psallendi ponunt nisi forte ꝑ modū etymologie que nō ptinet ad sensum lr̄alem. vñ ⁊ ecclesia vniuersalis cuius auctoritas maxia ē. nō cōsueuit legere hos titulos in ecclesia. His obmissis circa materiā hui⁹ psal. postillatoꝝ videt nō modicū a veritate deuiare. ⁊ postponit etiaꝫ sniam doctoꝝ nr̄oꝝ q̄ cōiter tenēt hūc psalmū de passione xp̄i tractare. ⁊ adheret opinioni rabi sa. singulari qui ip̄m exponit de afflictōe iudaici ppli in babylonica captiuitate. quā quidē expositionē ra. sa. lr̄a nō patit. vtꝫ manifeste in certis locis. ⁊ ꝓmo in ꝺ q̄ dicit. In die clamaui et nocte coram te ⁊c. ostensum est em̄ supra in additione q̄ populus ille in babylonia exūs totus vel maxio ꝑs eius a q̄ totum debet denoiari erant ydolatre. tres autē pueri ⁊ daniel ⁊ esdras tanq̄ pauciſſimi ꝑ nihilo sunt reputādi. ſm ꝑh̄m in. ij. ꝓhicoꝝ. Vñ oīo taliū ydolatraꝝ nō erat exaudibilis vsq̄q̄q̄. Item ꝺ q̄ꝺ dr̄. Inter mortuos liber. nō ꝓprie intelligit ſm hāc expositionē. liberatio em̄ ꝑ mortem falsa liberatio est. nisi in illis q̄ alīā vitā melioꝛē certitudinaliter spectant. vnde ⁊ ꝑh̄us improbat in ethicis occidētes seipos quantumcūq̄ sunt in angustia summa positi. Item q̄ꝺ sequit. Nunq̄d mortuis faciet mirabilia ⁊c. vsq̄ ibi. In terra oblionis. valde insufficienter exponūt ſm hanc expositionē. vult em̄ postillator allegare in ꝑsona illius ppli q̄ nulla via esset ad restituendū diuinū cultum nisi ꝑ reductionez ppli in iudeā. q̄ꝺ est falsum. poterat em̄ diuin⁹ cult⁹ reparī ꝑ alias natiōes. eo mō q̄ dr̄ Math. iij. ca. Potēs est deus ex lapidib⁹ istis suscitare filios israel. q̄ q̄dē auctoritas bene intellecta ꝺicit huic expositioni postillatoris. sīr ꝺ q̄ꝺ dr̄. Vt q̄d dñe repellis oīonē meā ⁊c. nō verificat de babylonicis. q̄ vt dictū est indigni erant exauditioni. vñ inuanū quererēt. Vt q̄d dñe repellis. Vñ ꝓter ista ⁊ multa alia q̄ ex istis possent deduci tota litera fere ꝑs. nō ē applicabilis huic expositioni. Nec rōnabilit hec expositio debuisset occupare mēbrana. q̄ nec ē lr̄alis nec figuralis. vera igit expositio hui⁹ psal. q̄renda ē i glo. nr̄a vbi singularia verba ponderant ⁊ applicant passioni xp̄i. qui q̄dem christus fuit vere inter mortuos liber. vt in glo. cū quibusdam suis circumstantijs.

Replica.

In psalmo. Dñe deus salutis mee. Burg. dicit non esse curandū de titu. ido ecclesia vniuersalis que est maxime auctoritatis. non cōsueuit legere hos titulos. ⁊ tamē in multis locis fecit de eis magnos tractatus Ꝺ in materia huius psalmi burg. valde inuadit postil. dicens ipm multū a ꝟitate deuiare. ⁊ postponere sententiaꝫ doctoꝝ nr̄oꝝ qui cōiter tenēt hunc psalmū tractari ꝺ passione xp̄i. Inspicienti āt diligenter factum postil. patet q̄ burg. falsum imponit postil. nam ipe amplectit cum sanctis doctoribus eandem veritatē sic dicens circa finē huius psal. ſm doctores nr̄os catholicos aug ⁊ Piero. ꝛc. quibus in hac ꝑte magis adherendū est materia hui⁹ psalmi est passio dñi nostri ihesu christi. quā ꝓuidit psal. q̄ ſpūs ꝓpheticum ⁊ eam scripsit in hoc psal. loquēs in ꝑsona xp̄i que expositio quia clare tradita est. ⁊ in glo. nr̄is cōiter recipitur eam nō resumo ꝛ̄ solum expono lr̄am vt figuralē iuxta illud. j. Cor. x. Omnia in figura contingebant illis hic modus dicendi debuit sufficere burg. in multis locis psalmoꝝ. nec calumniaret postil. figuraliter exponentem figuratam. tamē ⁊ ꝓncipaliter a ſpūsancto materiam intētam non reijciendo. Illa autē que burg. opponit contra illam figuralem expositionem non sunt insolubilia. Vbi dicit q̄ populus tpe captiuitatis babylonice fuit cōiter malus. ⁊ per cōsequens frustra oraret. quia nō meretur exaudiri. Ad q̄ꝺ respōdeo q̄ ista oīo non ponit hic exaudibilis merito populi captiuati. ꝛ̄ merito ꝓphete ꝑsonam populi captiuati assumētis ⁊ ꝑ ꝑpām oratiōnes exauditōis allegantis. scᵒo obijcit burg. de eo q̄ꝺ dicitur. Factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. q̄ꝺ de eis verificari nō pōt. q̄ mors peccatorum pessima non igit libera. Ad q̄ꝺ dico q̄ nō est allegatio populi ꝛ̄ ꝓphete credentis ⁊ sperantis meliorīs gr̄a reposite onem ꝑ mortē. tercio obijcit burg. ꝺ illud q̄ꝺ dr̄. Numquid mortuis facies mirabilia ⁊c. q̄ꝺ dicit incōuenienter exponi. q. non sit via reparandi cultū diuinū nisi ꝑ liberationē populi a captiuitate ꝓdicta. Ad hoc rñdetur q̄ ꝓstillator exponit nō de necessitate ꝛ̄ de ꝓgruitate. q̄ magis decuit diuinū cultum reparī ꝑ ppām in datione legis despōsatus in lege educatū. ⁊ vnde cōstabat ex diuina ꝓmissione xp̄m nasciturū. Ne igitur ꝓmissio facta patrib⁹ frustraretur de potentia ordinata id fieri oportuit. Cuius de ptāte absoluta multiplex ali⁹ modus possibilis fuit iuxta allegatū burg. de math. iij. Potest dē de lapidib⁹ suscitare filios abrae. quam auctoritatē burg. pensat valde ꝺ postillatorē. cū nō laboret in equiuocis. q̄ iste loquit de potētia ordinata. ille āt de absoluta q̄ respicit potentiā obiectiuale. ſm quam quodlibet pōt fieri ex quolibet. non aūt ſm ordinatā scām quā ex azimo vl lapide nō pōt fieri homo q̄ꝺ vltimo obijcit burg. vicz q̄ populus captiuus. q̄ prauus nō meruit exaudiri. ideo frustra i ꝑsona ei⁹ dr̄. Vt q̄d dñe repellis oīones meā ⁊c. Soluit ex respōsis ad ꝓmā obiectionem.

Psalmus. lxxxviij.

Misericordias domini. Huic psal. ꝓmittit talis titulus. In hebreo ⁊ in translatione Hiero. Eruditio Ethan ezraite in quo notatur actor huius psalmi sicut dictum est plenius psal. ꝓcedēti. Dicit aūt psal. iste eruditio ethan. quia de ipo fuit eruditus ꝑ spiritum scām ⁊ ipm scripsit ad eruditionez alioꝝ. De materia autem huius psalmi dicunt cōcorditer doctores hebrei ⁊ latini q̄ psalmus iste loquit de stabilitate ⁊ ꝑpetuitate regni dauid que completa est i xp̄o ⁊ in nullo alio. de cuius regno dr̄ Dan. vij. Aspiciebam in visione noctis. ⁊ ecce quasi filius hominis veniebat ⁊c. ⁊ subdit. Potestas eius ptās eterna que non auferetur. ⁊ regnū eius q̄ꝺ non corrumpet. ſm expositores hebreos ⁊ latinos. ꝛ̄ in ꝺ est differentia q̄ inde expectant ꝺ esse cōplendū in messia futuro. Catholici vo dicūt ꝺ ē completū in christo q̄ descendit de semine dauid ſm carnem Romanoꝝ ꝓmo. ⁊ Mathei ꝓmo. vbi eius generatio describitur ꝑ Dauid. ⁊ de perpetuitate regni eius dixit angelus ad virginem Luce ꝓmo. Dabit illi dñs deus sedem

dauid patris eius ⁊ regnabit in domo iacob ineternū ⁊ regni eius nō erit finis. Diuidit aūt pō. iste in duas ptes. qz primo psalmista se excitat ad dei laudationem. scdo explicat huius laudis rationē. ibi: Qm̄ dixisti. Circa pmū dic. a Misericordias dñi. licet em̄ i deo sit tm̄ vna misericordia sicut ⁊ vna volūtas. tm̄ hz mltos effectus ex quibus nominatur in plurali. b Ineternū cātabo i. hoc carmine laudabo. ⁊ dicit ineternuz qa puidit hūc psalmū vsqz ad finē mundi decantandū in ecclesia. ⁊ ista laus diuina adhuc erit pfectior i prima sicut dictū fuit s. pō. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua domine ⁊c. Innunciabo veritatez tuā i ore meo dicit quia misericordia ⁊ veritas iusticie sp se cōcomitātur i opibus diuinis licet in aliquo opere pl⁹ reluceat iusticia ⁊ i alio misericordia sicut dictum fuit s. plenius pō. xciij. d Qm̄ dixisti. b pōr explicat huius laudis rationē: ⁊ p̄ in generali. scdo magis in speciali. ibi. Confitebunt. Circa pmū sciendū q rō huius laudis principaliter ē ppetuatio regni dauid in xp̄o. que describit pn cipaliter in p̄ psal. vt dictū est ꝛ quia lex disponebat ad cristum. fm q dr Gal. iij. Lex pedagog⁹ nr̄ fuit in xp̄o. ⁊ ideo data fuit illi soli ppl'o de quo xp̄s erat nasciturꝰ. put dictū fuit plenius in pn. Exo. ⁊ io secūdaria rō dicte laudis est data li. pmittitur tm̄ modus qliter pcesserūt ex ordinatōe dei cum dicitur. d Qm̄ dixisti. i. ordinasti. e Misericordiam edificabitur in celis. qz effectus diuine misc̄ie prius renelātur sanctis angelis. q̄ sunt executores operū diuinorum q̄ hominibus. dicit etiam. Edificabit in celis. quia p effectum diuine misc̄ie circa xp̄i mysteriū reparatur ruina angelorū. f Preparabit veritas tua in eis. i. vitas iusti cie tue q̄ sp̄ ꝓcomitatur opus misc̄ie. pōr pcedit ad duo beneficia p̄dicta. ⁊ pmo ad legis dationē cū dr̄ i psona dñi. g Disposui testamentū. i. legem q̄ frequēter in veteri testamento vocat testamentū. h Electis meis. i. filijs isrl' quos elegi in ppl'm peculiarē. pōr pcedit ad beneficium principale d. i Iurauī dauid ser. vsqz ineternū ꝑpa. semen tuū. i. nō deficiet generatio tua de semine tuo vsqz ad xp̄m. qđ pz impletū p xp̄i genealogiā Mat. j. k Et edificabo. in gene. ⁊ ge. sedē tuā. i. regnū tuū continuabo succedentib⁹ generationib⁹ vsqz ad xp̄m. ⁊ ita factū fuisset nisi reges a dauid descendētes posuissent impedimentū. qđ ista pmissio sicut ⁊ multe alie in scriptura fiūt sb̄ ꝓditione si reges a dauid descēdentes deo obedirēt. ꝛ q: multū declinauerūt ad idolatriā. vtz. iiij. Reg. io regnū dō tpe sedechie fuit interruptū. l Cōfitebunt. Hic pōr explicātur duo p̄dicta bñficia i ptculari. ⁊ p̄ q̄tū ad legē datōez. scdo q̄tū ad regni dō ppetuationē. ibi. Tūc locut⁹ es. Circa pmū sciendū q lex fuit data satis cito p⁹ exitū de egypto. ⁊ io bmēdio fit de isto exitu ⁊ aliq̄b⁹ bñficijs illo ppl'o exhibitis ⁊ p̄ de bñficijs exhibitis añ igressuz terre pmissionis. scdo p⁹ ingressuz. ibi: Thabor. Circa pmū dr̄. l Cōfitebunt ⁊c. Dane patuz de celo p̄stitisti eis ⁊c. m Et veritatē tuā.

Eruditio ethan ezraite. Psalm⁹. lxxxviij.

a Misericordias dñi ineternū cantabo. In generatione ⁊ generatione annunciabo vitatē tuā b in ore meo. Qm̄ dixisti ineternū misc̄ia edificabit i c celis preparabit veritas tua in eis. Disposui testamentū electis meis: iurasti d dauid seruo meo vsqz ineternū prepabo semen tuū. e Et edificabo in generatōe ⁊ generatōez: sedem tuam f Cōfitebunt celi mirabilia g tua dñe: etem̄ vitatem tuā h in ecclesia sctōz. Qm̄ quis i in nubibus equabit dño k simulis erit deo i filijs dei. l Deus q̄ glorificat in cōsilio sctōz: magnus ⁊ terribilis m sup oēs q̄ in circuitu eius n sunt. Dñe deus virtutū quis o simulis tibi: potens es do p mine ⁊ veritas tua in circu q itu tuo. Tu dñaris potesta r ti maris motum autem flu s ctuuz eius tu mitigas. Tu t humiliasti sicut vulneratū v superbum: in brachio virx tutis tue dispersisti inimi y cos tuos. Tui sunt celi et z tua est terra: orbem terre ⁊ plenitudinem eius tu fun a dasti aquilonem ⁊ mare tu b creasti thabor ⁊ hermon i c nomine tuo exultabūt: tuū rētia ⁊ honore. eo mō q̄ dr̄. gen. xviij. q̄ tribilis ē loc⁹ iste. i. reuerēd⁹ ⁊ venerabil'. t Sup oēs ⁊c. i. sup oēs angelos q̄ ei assistūt v Dñe deus ⁊c. i. ageloꝝ q̄ executores sūt diuine volūtatis. vñ vn⁹ ordo noiat vtutes. x Quis similis tibi. q. d. null⁹ p eqlitatē. qz āgeli supmi distāt a do ip̄oportionabiliter. ⁊ alie creature multo forti⁹. io sbdit y Potēs es dñe. potētia infinita. q̄ soli deo ꝓuenit. z Et vitas. ⁊c. Veritas itellect⁹ nīi cātur a reb⁹. q̄ vitas itellect⁹ diuini ē cā rex. cā vo relucz i effectib⁹ suis. ⁊ io vitas diuina in oib⁹ relucz creaturis. vñ glo. sup psal. xj. Defeceūt vitates ⁊c. sic ab vna facie rsultāt multe similitudines i plib⁹ speculis sic a vitate diuina multe vitates i creaturis. Dicūt āt creature eē i circuitu dei ñ qz icludat i eis. q̄ qz itimior ē oi creture q̄ ipa sibi. ei⁹ pncipia intrinseca vniēs ⁊ i eē ꝓseruās. a Tu dñaris ⁊c. qz ad ei⁹ impiū mare fuit diuisū. vt ꝓberet filijs isrl' trāsitū p siccū b Motū āt flu. ⁊c. qz tūc aq̄ fcē st q̄si mur⁹ solid⁹ ex vtraq̄ pte diuisus. Exo. xiiij. c Tu humi. sic vul. su. i. pharaonez ⁊ ei⁹ exercitū eos sbi sōmergēdo d In brachio vtutis tue. q. d. ista pfcā sunt p tuā potētiā. vel q̄ dr̄ b. In bra. v. tue dis. iimi. tuos. pt referri ad victoriā filijs isrl'. quam dedit eis dñs de amelech Exo. xvij. e Tui sūt ce. ⁊c. q. d. ñ ē mirandū si feciste talia. qz tu feciste. oēz creaturā celestē ⁊ trestrē. ⁊ io ē in obediētia tua. f Aqlonē ⁊ mare ⁊c. i heb. ⁊ trāslarbiero. hz Aqlonē ⁊ dextr̄ tu creasti. p dextr̄ fm q̄ dic̄ ra. sa. itelligit ps australis opposita aqloni. qz si hō vtat facie suā de occidente vsus quē iudei adorāt ad orientē. hz austr̄ ad ptē dextrā. a Thabor. b pōr describunt bñficia p⁹ ingressū terre pmissionis. cū dr̄. Thabor ⁊ hermō ⁊c. thabor ē mōs in tra pmissionis in q̄ fuit denūciata victoria barach de sisara ⁊ de ei⁹ exercitu. Judi. iiij. q̄ victoria fcā fuit vtute diuina vt sequit ibidē. v. ca. De celo dimicatū ē ꝫ eos. ⁊ p grāruactōe delbora ⁊ barach cātauerūt cāticū Judi. v. de mōte vo hermō ñ recolo aliq̄ nobile scm̄. ibi. nisi dicat illō qđ supra posui psal. xlj. s. q̄ hermō ē mōs pinqu⁹ loco iordanis. vbi trāsierūt filij isrl' sicco pede de q̄ bñficio deum laudauerunt ꝓpter quod dicit. a Thabor ⁊ hermon in nomine tuo exultabūt. i. erunt occasio exultationis p effectibus tue virtutis ibi ostensis.

b Firmet manꝰ tua. Inimicos nros. c Et exaltetur dextera tua. eos debellādo. qđ fuit impletū qñ iosue debellauit reges chanaan eoꝝ. d Justicia ⁊ iudiciū p̄patio sedis tue. Sedes ār dei dicebāt ꝓpciatoꝝiū. vt dictū fuit Exdi. xxv. Ista sedes fuit p̄parata qñ archa testamenti supra quā erat ꝓpciatoꝝiū habuit stabilē mansionē. qđ p̄ fuit i sylo Josue. xviij. scđo in tēplo salomonis. iij. Reg. viij. Ad ꝓparationē ār huiꝰ p̄cessit iustitia dei ⁊ iudiciū qbꝰ chananei fuerūt debellati: ⁊ etiā ꝓpter necđtias suas electi ⁊ silr̄ tpe salomōis qñ data ē pax ꝓpło ilr̄ ne turbaret ab oibꝰ aduersarijs in circuitu. iij. Reg. iij.

e Miscdia. erga nos. f Et veritas erga patres nostros qbus ꝓmisisti dare terrā chanaā in eoꝝ filijs. g Precedēt facie tuā. expellēdo aduersarios de terra illa vt archa tua ⁊ ꝓpciatoꝝiū hēant dētam māsionē. ⁊ quia diuie laudes ibi cantabāt: iō sūbditur.

h Beatus ppłus q̄ scit iubilationē. Isti erāt sacerdotes ⁊ leuite ad diuinū obsequiū deputati. de qbus adhuc sūbditur.

i Dñe in lumie vult⁹ tui ābulabūt i. in lumre nālis rōis qđ ē q̄dam impressio diuini luminis vt dictū fuit s. ps. xij. ⁊ in lumie dinie legis in q̄ lumie sacerdotes ⁊ leuite alios p̄cedebāt tāq̄ magis edocti.

k Et in noie tuo exultabūt. te devote laudando.

l Tota die. i. singulis dieb⁹. horis tū ad b ꝓpetenb⁹: q̄a oportebat eos aliqñ refici ⁊ q̄escere. m Et i iustitia tua exaltabunt. qr ad sacerdotes leuitici generꝫ casus dubij referebant vt viderēt q̄d eēt iustū vel iniustū. ⁊ eoꝝ sntia inuiolabiliter obseruabat. vt hī Deut. xvij. n Qm̄ gl'ia virtutis eoꝝ tu es. b est virtus eoꝝ ⁊ sapia ad tuā gl'iaz ordinat. o Et in beneplacito tuo exaltabit cornu nr̄m. i. ptās nr̄a q̄ p cornu designat in scptura. cuius cā sūbdit. p Quia dñi ē assumptio nr̄a. sua virtute educēdo nos de egypto ⁊ i terrā ꝓmissiōis inducēdo. q Et scti ilr̄. ⁊ p idest. i. dei ilr̄ael q̄ est sctūs sctoꝝ. ita q ilr̄ est b gti casus. sicut Esa. j. Blasphemauerūt sctm̄ ilr̄. i. sctm̄ deū ilr̄ael. r Regis nostri. Ab eductione eīm ilr̄ de egypto vsq̄ ad tps salutꝫ. nullꝰ habuit ꝓpie ptātē regiā sup illos nisi deꝰ. sicut declaratū fuit s. li. Josue ⁊ Judi. ꝓpter qđ cū ppłs petiuit regē dñs dixit ad samuelē. j. Reg. viij. Nō te abiecerūt ꝫ me ne regnē sup eos. s Tūc locutꝰ es. Hic p̄ñr describit i speciali p̄ncipale būficiuz. s. de ppetuitate regni dauid. Circa qđ pō. primo ꝛcitat diuinā ꝓmissionē. scđo regni dauid de iectionem: ibi. Tu vo repulisti. tercō implorat eiꝰ restitutionem ibi. vsq̄q̄ dñe. p̄ma adhuc i tres. qr primo recitatur ꝓmissio de regni dauid ꝓmotōe. scđo de successoꝝ eiꝰ correctione. ibi. Si ār. tercio de regni dauid ppetuatōne: ibi. Misericordiā. Circa p̄mū dr̄. s Tūc. s. illo tpe q̄ saul tāq̄ rex fuit ppło plat⁹. t Locutꝰ es in vi. r. i. samueli de inunctione dauid. j. Regū. xvj. ⁊ ipi nathan de successione regni dauid. ij. Reg. vij. v Et dix. po. adiu. s. meū.

x In potente. i. in ipo dauid q̄ a iuuentute leonē ⁊ vrsus ⁊ gigantē interfecit. j. Reg. xvij. y Et exaltaui electum i. dauid. z De phebe mea. i. de humili statu. quia nunc pascebat oues actu. j. Reg. xvj. ideo subditur.

a Inueni dauid seruum meum. i. sernū fidelē ⁊ bonū.

b Oleo sancto vnxi eū. p̄mo p samuelem. j. Reg. xvj. scđo sup iudā tm̄. ij. Reg. ij. tercio sup totū ilr̄ ij. Reg. v.

c Manus eīm mea i. fortitudo mea.

d Auxiliabit ei. cōtra hostes. e Et brachiū meus ⁊c. repetitio est eīmsdē sententie ad maiorē expressionem. f Nichil ꝓficiet ⁊c. i. saul cum satellitibus.

g Et filiꝰ iniq̄tatis i. absalon cū sibi adherentib⁹. q̄ valde inique rebellauit ꝛ patri suū q̄rens eius mortem.

h Et ꝓcidaz a facie eiꝰ inimicos eiꝰ. i. philisteos q̄rētes destruere fgnū eiꝰ. ij. Reg. v. i Et odientes ⁊c. i. āmonitas et syros q̄ fugerūt a facie exercitus dō. ij. Reg. x.

k Et vitas mea plendo sibi ꝓmissus

l Et miscdia. remittēdo ei multiplex peccatum. s. adulteriuz cū bersabee. homicidiū vrie. ⁊ superbiā in populi numeratione. vt hī. ij. Reg. xj. ⁊. xxiij. Iz eīm dauid fuerit punitꝰ tpaliter: nō tū eternaliter.

m Et in noie ⁊c. i. ptās regia. ꝓpter qđ subdit.

n Et ponā ⁊c. qr dauid sbiecit sibi terrā philistinoꝝ situataz sup mare mediterraneū.

o Et i flumibus ⁊c. in syria vbi sunt plura flumina vñ ⁊ mesopotamia syrie dr̄ a meso qđ ē mediū ⁊ potamos fluuiꝰ. qr ē i medio fluuioꝝ hinc ⁊ inde currentiū. sic dcm̄ fuit plenꝰ Deū. xxiiij. ⁊ b fuit impletū qñ dauid debellauit syros ⁊ tributo sbiecit. ij. Reg. x.

p Ipe inuocauit me. Dauid eīm fuit valde devotꝰ ⁊ freq̄nter inuocauit deū ⁊ laudauit eū. vtz in b li. psal. in pluribꝰ locis.

q Et ego primogenitū ponā illū. i. honorabilē sic filiꝰ ꝓgenitꝰ ē honorabilior aliis.

r Excelsū p̄ regibꝰ terre. s. illiꝰ tpis. vel p̄ regibus terre q̄ erāt i circuitu iudee q̄s dauid sbiecit sibi. vt hī. ij. Reg.

a Ineternū seruabo illi miaz meā. qr saluatꝰ est salute eterna.

b Et testamētū meū fidele ipi. i. fideliter adimplebo. qđ sibi ꝓmisi de successione regni ⁊ aliis bonis. ⁊ b p nathan ꝓphaz. ij. Reg. vij.

c Et ponā i seculū seculi semē eiꝰ. i. i succedētibꝰ generationibꝰ seruabo semē ipiꝰ vsq̄ ad xp̄m in q̄ ppetuabit regnū eiꝰ: iō sūbdit Et thronū eiꝰ sic dies celi.

d Si ār. Hic p̄ñr psal. recitat ꝓmissionē fcāz ipi dō de successoꝝ eiꝰ benigne correctione q̄ hī. ij. Reg. vij. ⁊ b ꝛcitat i psona dei. d. Si ār dereliq̄rint filij eiꝰ i. reges ab eo descēdētes.

e Legē meā ⁊c. qđ fcm̄ fuit tēpe achaz manasses ⁊ sedechie. vt hī. iiij. Reg.

f Si iusticias meas ꝓphanauerint coꝝ aliq̄ ydolatriam inducendo etiam intra templum domini.

g Visitabo in virga iniq̄. eoꝝ ⁊c. q. d. nō extermiabo eos totaliter vtens de austeritate iudicis. ꝫ castigabo eos afflictionib⁹ tpalib⁹ zelo p̄fne correctōis ⁊ b maxime fctm̄ fuit qñ rex sedechias captꝰ fuit. ⁊ i babylonē ductꝰ. ⁊ sic regnū

dauid interruptū fuit. h Miscōiam. Hic ꝓ̄r psal. recitat ꝓmissionē dei de regni dauid ꝑpetuitate q̄ hz̄. ij. Reg. vij. z̄ h recitat in ꝑsona dei di. Miscōiam āt meā nō dispgam. i. totaliter auferā. i Ab eo. i. eius successione.

k Neq; nocebo. i. nocumentū irrepabile inferā. l In veritate mea. modꝰ est asserēdi. q. d. sicut sum verꝰ deꝰ. ita tale nocumentū ñ iferā. m Neq; ꝓphanabo testamentū meū i. ꝓmissuz ipi dauid factū. n Et q̄ ꝓcedūt de labijs meis. i. de labijs nathā prophete in ꝑsona mea loquentis ipsi dō. ij. Reg. vij. o Non faciaz irrita. ꝙ sequet effectus tpe debito a me dispositō: vñ subditur. p Semel iurauī in sctō meo. i. in me sctō. sic Genesis xxij. dī. q memetipz iurauī dicit dñs.

q Si dauid mētiar accipit si ꝓ nō. i. ñ mentiar ipi dauid.

r Semē eiꝰ in eternū manebit. q. generatiões a dauid vsq; ad xp̄m puenerūt vt ꝓdictū ē. in q̄ ꝓpetuatū ē eiꝰ regnū. ioō sb dit. s Et thronꝰ eius sic sol. q. sic sol z luna durabūt ippetuū. ista xpi fgnū.

t Et testis i celo fidelis. q. nō solū ē iudex ꝙ ec̄ testz coraz pfe de his q̄ fiūt i kris. z maxie de ꝙ sustinuit ꝓ salute hūani generz. ꝓpt q̄ in corpe eiꝰ refuate sūt cicatrices ad testimoniū vitatis.

v Tu vo. Hic ꝓ̄r psal. declarat delectionē regni dō q̄ maxie ꝓtigit p captiuitatē babylonicam quā psal. huidēs dicit. Tu vo repulisti z despexisti l. regnū dauid tpe sedechie. x Distulisti xp̄m tuū. in q̄ ꝓmisisti ppetuare regnū dauid a captiōe eiꝰ sedechie vsq; ad natiuitatē xpi fluxit magnū tps in q̄ scti pres illiꝰ tpis ꝓtali dilatōe suspirabāt z affligebāt. Fm q̄ dr ꝓuer. xiij. Spes q̄ differt affligit aiaz.

y Euertisti testm̄ fui tui. i. ꝓmissum fcm̄ dō fuo morꝰ retardasti: ioō dr h: auertisti z nō abstulisti.

z In terra sctuariū eiꝰ. i. templū q̄ dr sctuariū dauid eo q̄ cepit illō edificari p salomonē filiū suū z prepauit impensas z tradidit exēplar edificiorꝫ z vasorꝫ. j. paral. xxviij. q̄ fuit ꝓphanatū q̄n p chaldeos fuit ꝓbustū. iiij. Reg. vlt. z bn̄ dr ꝓphanasti i terra sctuariū. q. sctuariū q̄ ē in celo ꝓphanari ñ ꝑt.

a Destruxisti oñes sepes eiꝰ. i. muros ierl̄m z aliaꝝ ciuitatū q̄s destruxerī chaldei.

b Posuisti firmamentū eiꝰ. i. hirl̄m q̄ erat fortior ciuitas tanq̄ metropolis.

c Formidinē. q. ꝙtiā pꝰ reditū captiuitatiz babylonice illi q̄ habitabāt ibi. erāt i magā formidine. vt hī Ieremie. j.

d Diripuerūt eū oēs trāseūtes viā. q. samaritani z alij q̄ erāt ipis ꝓpinq̄ irruētes in ppl̄m iudeorꝫ homicidia faciebāt z p̄das rapiebāt: z ioō sb dit.

e Factus est obꝓbriū vicinis suis. q. gloriabant de p̄dis z occisionibus in ppl̄o isrl̄ factis. z ex ꝙ pz sīia seq̄ntis vsus. Exaltasti dexterā z̄c.

f Auertisti. i. fugere fecisti.

g Inimicos eiꝰ. Auertisti ad iutoriū gladij eiꝰ: z nō es auxiliatus ei in bello.

h Destruxisti eū ab emundatiōe z sedem eiꝰ i terra collisisti

i Minorasti dies tpis eius

k pfudisti eū ꝓfusione

l Vsq; quo dñe auertis in finem:

m exardescit sic̄ ignis ira tua

n Memorare que mea substantia: nunquid eīn vane cōstituisti oñes filios hominum.

o Quis est homo q̄ viuet z non videbit mortē

p eruet animam suam de manu inferi.

q Vbi sunt misericordie tue ātique domine:

r sicut iurasti dauid in veritate tua.

s Memor esto domine obꝓbrij seruorum tuorum quod cōtinui in sinu meo multarum gentiū.

t inimicorum tuorū gladij eiꝰ. z̄c. i. maiestatem regni abstulisti.

u Minorasti z̄c. q. tūc multi viuētes vtriusq; sexꝰ fuerūt occisi z mortui. z sic dies vite eorꝫ fuerunt minorati.

n Perfudisti z̄c. q. ad terrā lōginquā fuerūt filij isrl̄ ducti captiui cōfusibilit̄ valde.

o Vsq; q̄. Hic ꝓ̄r psal. iplorat regni dauid restitutiōez di. Vsq; q̄ z̄c. s. ocios miscōie tue a nobis

p In finē. i. ita diu

q Exardescet z̄c. q. di. ita exardescet ira tua q̄ nūq; extinguet sicut nec ignis hūs ꝓbustibile appositū cū tū ꝑcere z misereri tibi sit ꝓpriū: ideo sb dit̄

r Memorare q̄ z̄c. q; fragilis est hūana nā ad casum fm q̄ dr Gene. viij. Sēsus. n. z cogitatō cordis humani ꝓna sunt ad malū ab adolescentia sua: z iō sp indiget tua mia. z bn̄ ꝓ̄r oñdit ex vltio fine hōis di.

s Nūq̄d eīn vane cōstituerit oēs z̄c. q. d. nō. q; de⁊ natura z natura nihil faciūt frustra. dr̄ eīn aliq̄d vane factū vel ꝓstitutū. q̄n nō attingit finē intentū. sicut medicīa dr frustra ꝓfecta z ꝓpinata q̄n nō iducit sanitatez. nullꝰ āt hō ꝑt ptingere ad vltimū finē vite hūane q̄ ē felicitas supna nisi ex dei mia z iō si hūano generi nō adesset vane videret cōstitutū gen⁹ humanū. Sciendū tn̄ q; nō frustra sunt cōstituti q̄ nō ptingūt ad hūc finē: q; bn̄ etiā cedit ad gl̄az dei ꝓpter quā ꝓncipalit̄ oia sunt ꝓdita. Prouer. xvj. Oia eīn ꝓpter semetipm operatus ē dñs. bn̄ etiā cedit ad gl̄az electorꝫ q̄ ex dei mia attingūt finē vltimū. z hāc sniaz deducit apl's satis diffuse Ro. ix. ij. thimo. ij. In magā domo nō solū sūt vasa in honorē ꝙ etiā i ꝓtumeliā z̄c.

v Quis est homo q̄ viuet z̄c. q. d. null⁹: q; statutū ē hōibus semel mori.

b Eruet aiaz suā de manu iferi. q. d. nullꝰ ꝑ tpe isto in q̄ oēs descendūt in ifernū q̄ntūcunq; iusti. z bn̄ durauit vsq; ad redēptionē fcāz p xp̄m ipi dō ꝓmissaz. vt pz p ꝓdicta. z iō iplorat eiꝰ aduentū di.

c Vbi sunt misēōie tue antiq̄ dñe. q; ab ātiq̄ fuit ꝓmissio fcā de xp̄o ipi abrae Geñ. xxij In semie tuo benedicent oēs trib⁹ t̄re. z postea ipi dauid ij. Reg. vij. p ip̄m nathan. vt s. expositū est. iō subdit.

d Sicut iurasti dauid in vitate tua. i. i teipo q̄ es vitas.

e Memor esto obꝓbriū seruorꝫ tuorꝫ. i. obꝓbriū illati seruis tuis.

g Multaꝝ gentiū. i. a multis gētib⁹ a tēpe captiuitatis babylonice vsq; ad xp̄m: q; toto illo tpe q̄si cōtinue ppl̄us expectās xp̄m fuit in obꝓbrio. licet tpe machabeorꝫ fuerit sublevatus auxilio paruulo. Dañ. xj. Et iō concepto xp̄o. btā vgo dixit in cantico suo. Iu. j. Depo suit potētes de sede z exaltauit humiles. Fuit eīn natura humana mirabiliter exaltata p bn̄ q; fuit in vnitate suppositi a vbo assumpta. z maxie ppl's de q̄ fm carnē fuit natus. q̄ntum ad credentes.

f Quod cōtinui in sinu meo i. dissimulaui z patienter sustinui obꝓbriū mihi illatuz ab infidelibus. Et loquitur ꝓpheta in persona populi expectantis xp̄i aduentū. vel potest istud referri z meliꝰ ad populū catholicū. q̄ in primitiua ecclesia sustinuit multa

obꝓbria patienter ꝓpter xꝑm ſm q̄ dr̄. Act.v. Ibāt gaudentes a ſpectu conſilij.q̄m digni habiti ſunt ꝓ noie Jeſu ꝓtumelijā pati:iō ſubditur. b Quod exꝓbrauerūt cōmutationē xꝑi tui.quod ſm hebreos intelligit de meſſia. Ex hoc em̄ xꝑc & etiā catholici ſuſtinuerunt multa ob ꝓbria. q: ꝓ doctrinam xꝑi & apoſtolorum reꝓbatur vita & doctrina ſcribarum & phariſeorū in quo erat quedam cōmutatio. In hebreo & in traſlatōe Hiero. hr̄. Quod exꝓbrauerunt. veſtigia chriſti tui: & tunc eſt plana littera: q̄a facta & verba xꝑi que ſunt eius veſtigia fuerūt a ſacerdotibus & legiſperitis reꝓbata. & ꝓpter eo: ſequelam catholici a ſacerdotibus & ſcribis: & poſtea a tyrannis multa obꝓbria ſuſtinuerunt & tormenta. & quia talia ſuſtinebāt non ſolum patienter ſ̄ etiā gaudēter. vt dictum eſt. iō ſubdit̄ i ꝑſona eo:. i Benedictus dñs meternū. de oībus que fecit nobis in ꝓſperis & aduerſis. ſm illud pſal. xxxiij. Benedicā dñm in oñi tpe. ſ. ꝑſpitatis & aduerſitatis. k Fiat fiat i. ita ſtabiliamur ꝓ eius grām. ſm illud hebre. xiij. Bonū eſt gr̄a ſtabilire co:. q̄ in aduerſis & ꝓſperis in ipo ſtabiliter maneamus.

¶ In pſal. lxxxviij. Miſericordias dñi. vbi dicit in poſtil. Tui ſunt celi ꝛc. Additio.

Quidam expoſitores hebreo: dicūt & forte bene. q pſal. b numerat ſex differētias poſitionis mundi. ſ. ſurſum & deorſum. & b cū dicit. Tui ſunt celi & tua eſt terra ꝓr̄ ſiniſtr̄ & dextr̄. & b cū dicit. Aquilonem & dextr̄ tu creaſti. ꝓr̄ ante & retro. & b cū dicit. Thabor & hermō. thabor em̄ eſt in ꝓte occidētali reſpcū terre ꝓmiſſiōis & ſic retro. & hermō in orientali. & ſic eſt ante. q. d. pſal. oñes differentie poſitōis in quib⁹ mūdus ꝑſiſtit i tua ſunt potentia ſm quā expoſitionē nō requirit̄ q̄ in thabor vel i hermon aliquod notabile eſſet factum.

¶ In eodem pſal. vbi dr̄ in poſtilla. iō ſubdit̄. Beatus populus qui ſcit iubilationem. Additio.

Expoſitio hui⁹ verſus. ſ. beat⁹ ppl'us q̄ ſcit iubilatiōz in poſtilla tradita nō vr̄ cōſona rōi. tum q: nō videtur aliq̄ rō q̄ ſ̄ beatitudo. ſ. ſciēdi iubilationē appropriet̄ ſacerdotib⁹ & leuitis tm̄. cū iubilatio in laudez dei de q̄ agit̄ b toti ppl'o p̄cipit̄. vñ legit̄ in pſ̄. Jubilate deo oñis terra. & in alijs ꝯplurimis locis. tum q: ex b q̄ ſacerdotes ad diuinū cultū deputant̄: nō ſequitur q̄ in lumine ambulent. ſ̄ q̄ in eo ambulare debēt. Neli⁹ g̃ vr̄ dōm cū glo. dicēte q̄ iubil⁹ eſt gaudiū q̄ verbis explicari nō ꝑt. nec tñ penit⁹ reticeri. vñ & vociferatōes iubiloſe cōſueuerunt fieri q̄n tāta letitia adeſt. q̄ exꝑmi nō ꝑt. ꝓut ꝺ elizabeth legit̄ Lu. j. ca. q̄ cū cognouiſſet aduentū mr̄is dei ad ſe. tm̄ fuit plena letitia ſpūſſcti q̄ exclamauit voce magna q̄ſi iubiloſe vociferās. ppl's g̃ ille q̄ ſcit de illo gaudenduz eſſe q̄ dici nō ꝑt. nouit de gr̄a adepta iubilare: & de deo ñ de homine. vñ ſequitur. Dñe in lumie vultus tui. ſ. in illuminatōe ſpūſſancti. cui ſnie ꝓprie adaptant̄ ſequētia. vſq; ibi. Et ſanct i iſrabel regis noſtri.

¶ In eodem pſal. vbi dr̄ in poſtil. Miſericordiā ār meam non diſpergam. Additio.

Helius vr̄ dōm q̄ b q̄ ꝺr̄. Nec; nocebo. refert̄ ad b q̄ ꝓdixit. Miſericordiā ār meā. & ad b q̄ ſequitur immediate. In veritate mea. & eſt ſenſus ſic. Miſericordiā ār meā. ab eo totaliter nō auferam. & veritas mea quam illi ꝓmiſi remaneat illeſa. ſi em̄ miſcōiam ab eo abſtuliſſet ſequerēt nocumentū. i. defect⁹ in veritate diuina q̄ q̄dem ſnia replicat̄ ſub alijs verbis. cū ſequit̄. Teſtamentum meum.

Pſalmus. lxxxix.

Omine refugiam. Huic pſal. ꝓmittit̄ talis titu. i hebreo & trāſlatōe Hiero. Oꝛō moyſi viri dei. & eiuſdē ſnie eſt titu. q̄ cōiter ponit̄ in bibliis q̄ talis eſt. Oꝛō moyſi hōis dei. dicit ār glo. ſup pſal. iſtū q̄ intitulat̄ a moyſe nō ſicut ab actore. ſ̄ q: fuit legiſlator veteris teſtamēti & ꝓpha noui. & i hoc pſal. aliq̄ tangunt̄ ꝓtinentia ad vet⁹ teſtamentū & aliq̄ ad nouum: iō intitulatur a moyſe. q̄uis dauid hūc pſal. fecerit glo. vo iſta ꝓcedit ſcōm opinionē auguſtini q̄ dicit q̄ dō fec̄ oēs pſal. Sz btūs hiero. q̄ plus ſtuduit in taliibus & oēs doctores hebr̄ei dicunt q̄ pl⁹ alij fecerūt pſal. inter ꝗs actores ab ipis ponit̄ moyſes. ſicut plen⁹ dixi in ꝓncipio hui⁹ libri. Et iſtud dictū tāḡ veriſimili⁹ ſecut⁹ nec ratio data i glo. valet. q: eadē raṫone multi alij pſalmi in ꝗbus ponunt̄ aliq̄ ꝓtinētia ad vet̄ teſta. & aliq̄ ad nouū intitularent̄ a moyſe: q̄ eſt manifeſte falſum ex p̄cedentibus & ſeq̄ntibus. iō ꝓr̄ dico ꝓut vi ñ q̄ pſ̄. iſte ſit oratio moyſi ad impetrandū bñficia dei ppl'o iſr̄l quē eduxit de egypto. Ad impetrandū ār bñficia de futuro modus optimus eſt oñdere ḡtitudinē de bñficijs receptis i ꝑterito. iō pſ̄. iſte i duas ptes diuidit̄. q: ꝓ moyſes tāḡ grat⁹ recolit ꝑterita bñficia. & ſcōo p̄ces porrigit ad alia impetrāda. ibi. Quis nouit. Circa ꝓmū recolit bñficia collata būana nature generaliter. ſcōo nature lapſe ſpāliter. ibi. Ne auertas. Prima in duas q: ꝓ recolit bñficia. ſcōo errorē circa b excludit. ibi. Priuſq; mōtes. Circa ꝓmū ſciēdum q̄ duplex bñficiū fuit collatū hōi etiā añ lapſuz. ſ. bñficiū creatiōis q̄ ad ymaginē dei creat⁹ eſt ſ̄m aiam. capax ipi⁹ p cognitionē & amorē. Scōm bñficiū eſt gubernatōis. q: hō vltra creaturas alias corꝑales ordinat̄ ad beatitudinē ſupnaturalē ad quā ꝓſequendā idiget ſpāli gubernatōe & ꝓuidētia dei de q̄ dicit apl's. ſ. Cor. ix. Nō eſt cura deo de bob⁹. & b duplex bñficiū recolit moyſes. ꝺ. a Dñe refugiuz fact⁹ es nob⁹. i. hūane nature a te ex nihilo ꝓducte. q̄ ꝓ tua ſpecialem directionem & ꝓtectionem dirigit̄ i finem vite beate. b A generatione in generationez. quia & in ſtatu nature condite & nature lapſe indiget homo p̄dicta directione ad ꝓſecutionem vite beate. c Priuſq;. Hic ꝓr̄ remouet occaſionē errādi. q: dixerat Dñe refugiū fact⁹ es nob ꝛc. poſſet aliq̄s credere q̄ aliq̄ factio vel nouitas eēt i deo. qō eſt falſum & erroneū. & iō b remouet oñdens dei eternitatem q̄ includit̄ imutabilitatē. & b eſt qō dr̄. Priuſq; mōtes fierent ꝛc. i. anteq; mūdus crearet̄. g A ſeculo et in ſeculū tu es deus. i. eternaliter. & iō q̄ de⁹ dr̄ factus refugium nobis. nō eſt p aliquā mutabilitatē i deo vel nouitatē ſ̄ tm̄ in creatura factā. ad quā ſequit̄ realis relatio in ipſa & rōis tm̄ in deo q̄ ſic noiat̄ de nouo ſiue ex tpe. ſicut & dr̄ homo factus vel creat⁹. & ſic de alijs. c Ne auertas. b ꝓr̄ ponit̄ dei beneficiū erga humanā naturā p⁹ lapſum. qō eſt reuocatio de culpa ad grām qō q̄dem bñficiū deus nō deſiſtit p̄ſtare nature lapſe eam reuocādo: alq̄n monitis. aliq̄n beneficijs. aliq̄n flagellis. & alijs modis ſm ordinem ſue ſapie infinite. ꝓmo g̃ hoc beneficiuz ꝓponit. ſecundo errorē humanū circa hoc excludit ibi. Cm̄ mille. Circa ꝓmū dicit. e Ne auertes. i. ne dimittas. f Hominem in humilitatē. i. hōiem p pctm̄ deiectū a ſta tu ſublimi in q̄ ordinabatur creaturis ad ſtatū pūtis miſerie in quo patit̄ etiam a muſcis g Et dixiſti cōuertimini ꝛc. q. d. pſal. ita feciſti: q: dixiſti pctōrib⁹. Conuertimini filij hominū. ꝓ pniam reſurgēdo de culpa ad grāz. Qz ār b fecerit de⁹ a ꝓncipio ptz. q: adam & eua ſtatim p⁹ tranſgreſſionem reꝓhendit. & ſic̄ chayn p⁹ obitū fratris dī. Cur concidit facies tua. Gen̄. iiij. & p⁹ ei⁹ occiſionez dixit. Vbi eſt abel frater tuus. quaſi inducēs eum ad penitentiā. Et iſtā

reuocationem pctoꝝ sp cõtinuauit aliqñ p seipm. aliqñ p angelos. aliqñ p hoies sanctos. vt patet in decursu veteris ⁊ noui testamenti. h Qm̃ mille. Hic remouet circa hꝝ errozẽ humanũ ⁊ hꝝ p pte añ diluuiũ. scdo pꝰ. ibi. Que p nihilo habent. Circa pmũ sciendũ q hões differũt a pecatis ꝙuerti sperãtes lõgam vitã. ⁊ hꝝ maxime cõtigit añ diluuium. in ꝙ hoies diu viuebãt sez nõgentis ãnis ⁊ octingentis ⁊ aliqñ plus vtz Gen̄. v. hꝝ remouet dr.

h Qm̃ mille anni añ oculos tuos. i. respectu eternitatis q̃ diuina ꝙgnitio mensuratur. i Tanq̃ dies hesterna q̃ ptez rijt. hꝝ addidit q: tps ptez̃itũ iam nihil ẽ. ⁊ tps q̃ntũcunq̃ lõgũ eternitati cõparatũ q̃si nihil est. k Et custodia i nocte. Istud est de eodẽ vsu. ⁊ accepit hꝝ custodia p vigilia. ꝙa nox distinguit in q̃tuoz vigilijs in ꝙbus solẽt mutari milites de nocte ꝙ custodia exercitus. ⁊ sic vna vigilia in eꝙnoctio vernali q̃ꝝ hꝝ solẽt reges ad bella ꝓcedere non hz nisi tres hozas ⁊ sp diminuit ꝓcedẽte tpe vsq̃ ad solsticiũ estiuale ⁊ p hꝝ designatur diminutio tpis hũane vite p mortẽ accidẽtalem q. d. ⁊ si cursus naturalis vite hois duraret mille ãnis ante diluuiũ: tñ aliqñ breuiabat q̃ntũ tres hoze vel pautioꝛes distãt a die integra. xxiiij. hozaꝝ p mortẽ accidẽtalẽ ex infirmitate supueniẽte vel occisione: sicut vita abel fuit abbreuiata ⁊ multoꝝ aliozꝝ. l Que p nihilo. Hic ꝙñr remouet fiduciã vite lõgioꝛis pꝰ diluuiũ. ex q̃ erronee hoies diffe runt referri a pctis. q: tunc vita hois fuit magis breuis. Circa qõ sciendũ q hꝝ incipit vsus sequẽs fm hiero. ⁊ hebraicã veritatẽ. lra tñ hebraica sic hz. Fluctuasti eos somnus erũt. q: in diluuio erãt fluctibꝰ aq̃ꝝ submersi exceptꝫ octo ꝙsonis. s. noe ⁊ filijs eius ⁊ eoꝝ vxoꝛibꝰ (Gen̄. vij. ⁊ postea vita hois fuit abbreuiata intantũ q̃ non videbat nisi somnus breuis. ⁊ eadẽ est ꝭnia lre hiero. q̃ hꝝ hz pcutiẽte te eos. s. aqs diluuij somniũ erũt. i. q̃si nulli pꝰ reputatiõis. sic somniũ ⁊ ad hꝝ reducit lra cõis q̃ sic hz. l Que p nihilo habent eoꝝ anni erũt. i. anni vite hõis de cetero erũt de numero eoꝝ q̃ p nihilo habent: iõ subdit. m Mane sicut herba trãseat ⁊c. p mane itelligit ꝓncipiũ vite. p vespe finis. ⁊ sic aliquãdo herba flozet mane ⁊ vespe desiccatur. sic etiã finis vite hũane eius ꝓncipio cito succedit: cuius causa subdit cũ dr. n Quia defecim⁹ in ira tua. i. in vindicta quã fecisti p diluuiũ vita hũana sic ꝓcessit ad defectum. ⁊ q: vindicta illa ꝓcessit ex multiplicatõe pctoꝝ fm q̃ dr Gen̄. vj. Repleta est terra iniq̃tate a facie eoꝝ ⁊ ego dispdã eos cũ terra. iõ subdit o Posuisti iniq̃tates nostras in cõspectu tuo. s. ad puniendũ. sicut iudex ponit coram se reũ quẽ vult punire. p Seculũ nostꝝ. i. decursum tpm nostroꝝ. q In illuminatõe vultus tui. i. i palam cozã te. sicut illũ qõ est in lumie. fm illud Eccĩ. xxiiij. Oculi dñi multo lucidioꝛes sup solẽ vias hoim circũspiciunt. r Qm̃ oẽs dies nr̃i defecerũt ⁊c. repetitio ẽ ꝭnie ꝓdicte ad maioꝛem expõssionẽ. a Anni nr̃i sicut aranea meditabunt. In hebꝛeo ⁊ i trãsla. hiero. hz. Cõsumpsim⁹ ãnos nr̃os sicut fmonẽ. i. sicut fmo cito trãsit ⁊ desinit eẽ sic ãni nr̃i. ⁊ ptinet ad ꝭniaꝫ ꝓdictã de breuitate vite hũane lra ãt cõis refert ad inutilitatẽ laboꝛis q̃ frequẽter ꝓtingit

b filij hoim. Qm̃ mille anni
i añ oculos tuos: tanq̃ dies
k hesterna q̃ ptez̃ijt Et custo
l dia in nocte: q̃ p nihilo ha
m benẽ eoꝝ anni erũt Mane
sicut herba transeat mane
flozeat ⁊ trãseat: vespe de-
n cidat iduret ⁊ arescat. Q:
defecim⁹ i ira tua ⁊ in furo
o re tuo turbati sum⁹. Posu
isti iniq̃tates nr̃as in ꝓspe-
p q ctu: seculũ nr̃m in illumina
r tione vult⁹ tui. Qm̃ oẽs di
es nr̃i defecerũt ⁊ i ira tua
a defecim⁹. Anni nr̃i sic ara
b c nea meditabunt: dies ãno
rum nr̃oꝝ in ipis septuagi-
d ta anni. Si autem in poten
e tatibus octoginta anni: et
f g ampli⁹ eoꝝ labor ⁊ dolor.
b Qm̃ supuenit mãsuetudo
l k ⁊ corripiemur. Quis no-
uit potestatem ire tue: ⁊ p
l timoꝛe tuo iram tuam di-
m numerare. Dexteram tuaꝫ
n o p sic notam fac: et eruditos
q r corde in sapientia. Cõuer-
tere dñe vsq̃quo: ⁊ de
precabilis esto sup seruos
s tuos. Repleti sumus ma-
t ne misericoꝛdia tua: exul-
tauimus et delectati sum⁹
in omnibus dieb⁹ nostris
v Letati sum⁹ p dieb⁹ q̃b⁹
nos hũiliasti: annis q̃bus
x vidimus mala Respice in

ín vita hois. q: sicut aranea multũ occupat ad texendum telam q̃ modico vẽto dissipat sic homies multũ studẽt ⁊ meditant ad ꝓsequendũ honoꝛes vel diuicias q̃ velociter amittunt. ⁊ sic dr. a Anni nr̃i. i. hoies in annis nr̃is viuentes. b Meditabunt. inutilia sicut aranea multum intendit p tela faciẽda. Cõsequnter ꝓsequitur magis in pticulari ⁊ determinate vite hũane breuitatez di. c Dies annoꝝ nr̃oꝝ in ipis. lxx. ãni de cõi cursu. d Si ãt in potẽtatib⁹ i. in bene ꝓplexionatis. e Octoginta anni. in statu cõuenienti. f Et ampli⁹ eoꝝ. i. tps vltra pcedens. g Labor et dolor. q: senect⁹ non est nisi q̃dã languoꝛ. h Qm̃ supuenit mãsuetudo. in heb. ⁊ in trãsla. hiero. hr̃. Qm̃ trãsiuim⁹ cito q. d. vita pñs non est nisi q̃dam transitus breuis. Et auolauimus. de pñti seculo. sicut auis de nido: ⁊ sic cõtinuatur sententie pcequenti de breuitate vite nr̃e. lra ãt cõis pt reduci ad diuinã ꝭniam q̃ imisit diluuiũ: q: peccata hoim demeruerũt deletionẽ humani generis simpliciter. ß p mãsuetudinẽ diuinã saluat⁹ est noe cũ filijs suis ⁊ eoꝝ vxoꝛibus ad cõtinuatõez generis humani. ⁊ q̃tum ad hoc dr. h Qm̃ supuenit mãsuetudo. s. diuini iudicij ipm cõtempans a rigoꝛe. i Et corripiemur. q: homies sapiẽtes dictã punitionẽ attẽdentes a suis insolẽtijs emẽdantur. k Quis nouit. Postq̃ pꝰ. recoluit beneficia dei ptez̃ita. hic ꝙñr ꝓcedit ad alia beneficia impetranda. s. de legis datione ⁊ tabernaculi ꝓstructõe. scõm ibi petitur Respice dñe. Circa pmũ pꝰ continuat se ad pcedentia d. k Quis nouit ⁊c. q. d. Exq̃ vita hois est ita breuiata ⁊ scientia acq̃ritur p experientiã longi tpis. Quis nouit potestatem ire tue. i. qs in tam breui tpe posset scire excellentiaz tue potestatis ⁊ vindicte. q. d. nullus nisi ex tua speciali instructione. iõ ꝙñr petit hanc instructionẽ. d. l Dexterã tuã. i. ptãtẽ tuã q̃ p dexterã i scriptura designat m Sic notã fac. nos illustrãdo. n Et eruditos coꝛde. i. fac eruditos coꝛde. o In sapientia. a te nobis infusa ⁊ data. et hꝝ fuit impletũ qñ dedit illi ppl̃o legis diuine beneficium. ⁊ ꝓpter hꝝ de illa lege dicit moyses. Deut. iiij. ca. Hec ẽ sapientia nr̃a ⁊ intellectus coꝝ ppl̃is. p Cõuertere dñe respiciendo nos oculis tue misericoꝛdie. q Usq̃quo i. vsq̃ ad aliqꝺ tps. vñ alia translatio hz aliquantulũ. q. d. illud qõ tibi placuerit q̃ntũcunq̃ apud te sit modicuz sufficiet mihi. ⁊ erit mihi magnũ. r Et deꝑcabilis esto sup seruos tuos. pces eoꝝ exaudiẽdo. ⁊ vt sint magis exaudibiles recolit beneficiũ in transitu maris rubꝛi exitũ di. s Repleti sum⁹ mane misericoꝛdia tua. q: submersit dominus exercitũ egyptioꝝ in mari rubro ꝑbens filijs ysrl̃ transitũ sup siccũ hꝝ fuit fcm̃ in vigilia matutia. Exo. xiiij. t Exultauim⁹ ⁊ delectati sum⁹ ⁊c. q: statim mari transito cantauerũt canticũ exultatõis di. Cãtem⁹ dño gl̃ose ⁊c v Letati sum⁹ p die. q̃ nos hu. i. hũiliari nos pmisisti in dura ⁊ vili ꝙuitute egypti. Opposita em̃ iuꝝ se posita magis elucescũt: ⁊ iõ q: dura ꝙuitus ꝓcedẽs adhuc habebat in recenti memoria. ex hꝝ augebat populi leticia.

x Respice. Hic ꝙñr ponit bñficiũ de ꝓstructõe tabernaculi ad cultũ diuinũ. ad ei⁹ ꝓstructõez seniozes ppl̃i obtu-

lerunt donaria ⁊ mínozes operati sunt faciendo opus tabernaculi ⁊ vasa ad místerīū nccía.ſ.bezeleel filius huri ⁊ plures alij.⁊ ꝟ est qꝺ petit moyses dí. ꝛ Respice dñe ı ſuos tuos.ı.seníozes ınspirādo eis volūtatē offerēdi donaria ad opus tabernaculi. ɣ Et ín opa tua.ı. ín opere tabernaculi ⁊ vasoꝛuz ad cultū tuū. ȝ

ɣ ſuos tuos ⁊ ı opa tua ⁊ dı
ȝ rige filios eoꝛ. Et sit splē-
ā doꝛ dñi dei nr̄i sup nos: et
b opus manuū nr̄arū dirige sup nos: ⁊ opus manuum tuaꝛ dirige.

Viride filios eoꝛuz. vans eis ad ꝟ sapiaz ⁊ intellectū. ⁊ ꝟ fecit dñs. vt hr̄ Exo.xxxj vi. Ecce vocaui bezeleel ex noie filiū huri.⁊ impleui ıpm spíritu dei sapia ⁊ intelligentia ⁊c.⁊ Exo.xxxvj. Fecit ḡ bezeleel ⁊ ooliab ⁊ oēs vírí sapiētes.qb⁹ dñs dedit sapiaz ⁊c. a Et sit splendoꝛ dñi dei ⁊c.ı.deitas dās ín tabernaculo rūsa. sicut factum ē ꝓstructo tabernaculo vbi dabanť diuia rūsa de ꝓpiciatorio ſm qꝺ dr̄ Exo.xxv. Inde ꝓcipiā ⁊ loqr̄ ad te sup ꝓpiciatoriū. b Et opa manuū nr̄aꝝ dirige. Istud bis repetitur ſeᷣ ꝓ cōstructōe tabernaculi.⁊ semel ꝓ sacrificijs ibidem ꝓ manꝰ sacerdotū offerendis Expositoꝛes nr̄i cōiter exponūt hunc psal.de xp̄o ab illo loco. Dexterā tuā ⁊c.q ín sacra scriptura ꝺr̄ pr̄is dextera.ꝯ hāc expositōez nō ꝓsequoꝛ tum qꝛ nr̄i vr̄ magis mistica ꝙ lr̄alis.tum qꝛ expositio ista valde sufficiēter ponit ín glo. Mozaliter āt p̄t exponi ps̄. íste vt sit oꝛo cuiuslibet fidelis.q̄ vt oꝛo sua sit exaudibilis ꝓmo recolit diuina beneficia hūano generi p̄stita.⁊ sic vlterius petit diuina sapiētia illustrarī ıteriꝰi mēte.⁊ ı opib⁹ suis exterius dirigi diuina virtute.

In psal.lxxxix. Dom ine refugium. Additio.

Quictū est pluries ín p̄cedentib⁹ nō oēs doctoꝛes hebꝛei tenēt opinionē be.hiero. ꝯ multi eoꝝ tenent sicut Augu.ſ.ꝙ solus dauid fuit actoꝛ oím psalmoꝝ ín psalterio p̄tētoꝝ.⁊ p ꝯs ísti⁹ psal.ītitulat āt a moyse rōe tacta in glo.q̄ qꝺem rō valida ē nō obstāte eo qꝺ ꝫ eam obijcit a postil.nō.n. qꝛ in ꝟ ponūť aliq̄ ꝓtinentia ad vet⁹ testa.⁊ aliq̄ ad nouū ex ꝟ solo ıntitulat íste ps̄.a moyse.qꝛ sic loquereť ꝙ alij q̄ꝫ plures psalmi eidē ıntitularenť ꝓut postillatoꝛ allegat. Sꝛ ıō psal.íste ıntitulari vr̄ moysi qꝛ ín eo tangunť bꝛeuiter ea qb⁹ lex mosaica ē ímpfecta licet bona ⁊ a deo data.q̄ qꝺem lex debebat pfici p christū ꝛ̄d cui⁹ declaratōez sciendū ꝙ ſm apostolum ad hebꝛeos vij.ca. Nihil ad pfectū adduxit lex.de cui⁹ legis ímpfectione est ꝙ ín ea terrena ꝓmittebanť: silr̄ ⁊ ꝓminabanť trās gressoꝛes p penas tpales nō ꝓpetuas.vꝛ ex cōi decursu veteris testamēti.cui⁹ rō est qꝛ ſm Augu.contra faustū.iiij. libꝛo. Popul⁹ ille carnalis reb⁹ vite p̄ntis totaliter ínhere bat.ꝯ cōstat ꝙ talia momētanea sunt.⁊ q̄ſi nulli⁹ duratōis respectu eternitatiſ .ꝯ lex xp̄i tāq̄ pfecta bona sempiterna ⁊ spūalia ꝓmittit.silr̄ ⁊ de penis ꝓpetuis cōminat. Dñ ín p̄ntí psal.moyſi ıntitulato. ꝑ oñdit ímpfectio veteris legꝫ ex bꝛeuitate vite p̄ntis cui tpali a in eadē lege ꝓmissa oꝛdinantur seu cōminanť.scōo petitur lex xp̄i pfecta q̄ oꝛdinatur ad eternitatē cōsequendā.scōa ibi. Dexterā tuā sic notam fac. Circa ꝓmū nouē facit. Nā ꝑ ꝓmittit ꝙ deus ē factus refugiū a generatiōe ín generationē.ſ.a generatione antiq̄ testamenti:q̄ generatio dicit.vt Mar.viij.ca. Generatio ista signū q̄rit: in q̄ generatōe felicitas eterna nō artingebatur ad generationē.ſ. noui testamenti q̄ etiam generatio ꝺr̄ Math.xxiiij.ca. Nō transibit generatio hec donec oīa fiant.ī qua talis felicitas.ſ.eterna adipiſcit.circa quod notanter dicit. Dñe refugiū factus es nobis. qꝛ deꝰ eternus factus homo tempaliter. est ꝓtium ⁊ singulare refugium a ꝓma generatione imperfecta ad scōam generationem perfectam. Consequēter scōo ostendit immensitatem eternitatis diuine :⁊ hoc cum dicit. Priusq̄ mōtes fierent ⁊c.ſ.añ mundi constitutionem. Et a seculo in seculum tu es deus. ad designandū interminabilitatem eternitatis a parte post sicut a parte ante. Licet enim duratio eterna non sit successiua: sicut ꝓtus ⁊ posterius tamen in cogitatione humana que temporalis est non potest intelligi nisi cū quadā successione infinita. Cognita eñ sunt in cognoscente ꝙ modū cognoscentis. Consequenter tercio ostendit bꝛeuitatē humane durationis.⁊ eius causam ſm statum p̄ntis vite.⁊ ꝟ cum dicit. Ne auertas hominē. Circa quod sciendū ꝙ hebꝛaica vītas in hoc loco nihil quod sonat negationē ponit.ꝯ sic dicit. Auertisti hoiem in humiliatione ⁊ dixisti. Cōuertimini seu reuertimini filij hominum.quod exponit Abenbazra hebꝛeus de necessitate moꝛiendi quā incurrit ꝓmus homo ꝙ peccatum.⁊ ē sensus. Auertisti hominē.ſ. Adam. In humiliatione seu abiectione.⁊ hoc post lapsum cui homini. Dixisti reuertimini filij hominū.ſ.in terram. Legitur eñ Gen.iij.i hac mani filij hominū.ſ.in terram. Legitur eñ Gen.iij.i hac maledicta. Donec reuertatis in terram de qua sumptus es.qꝺ puluis es.⁊ in pulueꝛem reuerteris.⁊ notāter dicit. Auertisti hominē in humiliatione in singulari ⁊ postea in plurali. Reuertimi filij hominū. quia licz Adam primo fuit abiectus ⁊ humiliatus in peccato:⁊ sibi soli videbatur de⁹ loqui in predicta auctoꝛitate. tamen peccatū ⁊ eius pena transiuit in posteros.quia oēs ex hoc incurrerūt necessitatem moꝛiendi: ⁊ ideo pluraliter dicit. Reuertimini scilicet ad terram moꝛiendo. Consequenter quarto ostendit ex hoc ꝙ vita humana ſm statum p̄sentis vite rationē predicta terminabilis est ꝙ ipsa est momētanea ⁊ ínhilum reputanda. ⁊ hoc ex considerationē partium temꝓoꝛis huius vite.ſ.preterite.presentis ⁊ future.nam pars ín se nihil cum iam transiit tota eius duratio:⁊ de ꝟ dicit. Quīm mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna que preteriit.⁊ hec verba possunt dirigi ad deū vel etiā ad hominem.pars ꝺo p̄ns hui⁹ durationis est bꝛeuissima.quia solū ꝓsistit in aliq̄ pticula ꝛpinq̄ nūc indiuisibili: ⁊ de hoc dicit. Et custodia in nocte.ı.q̄dam vigilia noctis.q̄ est ipsi⁹ noctis tercia vel quarta ꝑs vt plurimū ⁊ sic in nihilum reputanda ꝓ sua bꝛeuitate.qꝛ ſm pḃm.ij.phīsicoꝝ. Nō modicū est q̄ſi nihil reputat. vñ de vtraq̄ pte durationis humane.ſ.preterita ⁊ p̄nti cōcludit dí. Que ꝓ nihilo habetur.pars ꝺo durationis humane.quia nondū est i actu ꝯ solū in potentia.idcirco non est duratio existens sed q̄ſi fantastica seu imaginaria.⁊ de hoc dicit ſm veram literaz hebraicā ⁊ translationez Hiero. Fluctuasti eos somnus erunt.q.ꝺ.ꝙ fluctuatio durationis humane q̄ ꝓcedit a ꝓsenti tpe in futuꝝ.est sicut somn⁹.ı.sicut ea q̄ vident i somnis.q̄ in fantasia cōsistūt ⁊ nō in re. Cōsequēter ꝺnto ostēdit defectū hūane vite p̄ntis ex duob⁹.ſ.ex sui mobilitate seu ínstabilitate.⁊ quia rēdit in deteri⁹ ꝓmū oñdit cum ꝺr̄ Mane sicut herba trāseat.q.ꝺ.hec duratio humana non solum est in nihilū reputāda rōnibus p̄dictis ꝯ etiā quia mobilis ē ⁊ sp in trāsitu:⁊ ꝟ est qꝺ dicit. Mane sicut herba trāseat.scōm oñdit cū dicit. Mane floꝛeat ⁊ trāseat ⁊c. ꝛ̄d qꝺ sciendū ꝙ licet duratio hūana distinguať ꝙ mītas etates tñ p̄t distingui ꝓncipaliter ī tres ptes.ſ.in tps augmenti:de q̄ dicit. Mane floꝛeat:⁊ in tps mediū in q̄ nō videtur augmentū nec diminutio in viriꝫ sensibiliter.ꝯ solum trāsitus tpis.de q̄ dicit. Et trāseat.⁊ tps diminutiōis de q̄ dicit. Vespe decidat induret ⁊ aresc̄at.in q̄ vespe ꝓtingunt tria cōiter.ſ.diminutio viriū coꝛpis:⁊ de ꝟ dicit. Decidat.scōo frigidatio senilis ex q̄ mēbꝛa q̄ſi terrestria indurantur.de q̄ dicit. Induret.tercio moꝛs ꝙ quā hō ī pulueꝛē aresc̄it.de q̄ dicit. Et aresc̄at. Consequēter sexto reddēs rationem p̄dictoꝝ dicit. Quia defecim⁹ in ira tua ⁊c.hoc est dicere ꝙ totum hoc contíngit ex ira ⁊ furoꝛe diuino cōtra humanum genus.qui quidem furoꝛ ⁊ ira in deo metaphoꝛice ıntelligenda sunt.scz ꝙ sic se habet vt iratus ⁊ furoꝛe plenus. ⁊ ne quis estimaret hanc vindictaz diuinam esse iniustā:subdit. Posuisti iniquitates nostras in cōspectu tuo.ı.ira tua ꝓuenit ex hoc.quia iniq̄tates nostras dissimulasti.ꝯ posuisti eas ín cōspectu tuo vt nos puniꝛes ꝓ eis.vbi autem translatio nostra dicit. Seculū nostrū ín hebꝛeo hr̄. Abscondita nostra.⁊ est sensus peccata nr̄a

etiã si essent occulta fuerũt detecta. In illuminatõe vult⁹ tui. vt puniret. Ex q̃bus infert q̃ brevitas ⁊ defectus humane vite de q̃ pus cõquerebat ẽ attribuẽda ire diuine p̃dicto mõ intellecte. vñ dicit. Q̃m oẽs dies nr̃i defecerũt. ⁊ in ira tua defecim⁹. Septimo declarat amplius defectuz huj⁹ vite hũane ex duob⁹. q̃z p̃mũ est ex inani labore. q̃a vt plurimũ hec vita brevis cõsumit in occupatõib⁹ inutilibus. ⁊ de ꝟ dicit. Anni nr̃i sicut aranea meditabunt. eo q̃ sine vtilitate ⁊ fructu boni opis trãseunt. scõm ẽ ex mẽsura huj⁹ duratõis cui⁹ spaciũ includit in numero. lxx. annorum vt plurimũ in longenis ⁊ rarissime attingũt. lxxx. annos. ⁊ de ꝟ dicit. Dies ãnoz nr̃oz septuaginta ãni ⁊c̃. Et si forte in paucissimis ꝟ spaciũ excedatur. s. vltra. lxxx. ãnos necesse ẽ vt multiplicet labor ⁊ dolor. eo q̃ ipsa senect⁹ grauis mor⁹ ẽ vt plurimũ. Et ex ꝟ satis apparet q̃ ꝟ psalm⁹ nõ fuit a moyse cõpositus. in cui⁹ tpe homes frequẽter excedebant istã mẽsurã ãnoz. Ipse em̃ moyses cum octogenarius fuisset incepit eẽ cũ pharaone. vt Exo. vij. ca. ⁊ postea supuixit p. xl. ãnos. Aaron etiã fuit tante etatis fere. silr et Caleph cũ esset. cxx. ãnoz dicebat: hodie. lxxxv. ãnoz sum sic valens. Josue. xliij. ca. ⁊ sic p̃sumẽdũ ẽ de alijs illi⁹ temporis. scptura em̃ nõ recitat ista tanq̃z insueta. Conseq̃nter octauo vt oñderet q̃ ira diuina cui hec brevitas vite attribuit. nõ fuit rigorosa ꝟ potius mãsueta: subdit. Q̃m supervenit mãsuetudo ⁊ corripiemur. ꝟ est dicere q̃ diuina mãsuetudo supuenit in hac punitõe dando locuz hoibus vt corriperent cũ potuisset eos totalit delere ꝓpter pcm̃.

Cõsequẽter nono oñdit q̃ cõminatões veteris legis q̃ de tpalib⁹ malis fiũt: sunt impfecte. ⁊ ꝟ cũ dicit. Quis novit ptãtẽ ire tue. Ad q̃ sciendũ q̃ ptãs ire diuine magis cognoscit in futura pena q̃ est eterna. q̃z in pñti q̃ est tpalis ptãs em̃ ire hois est corpus occidẽ et post nihil facẽ. Deꝰ aũt hic punit ⁊ post in gehennã mittit. Vñ Matb. x. Nolite timere eos q̃ occidũt corpus. Vñ potius timẽdus est de⁹ ꝓpter penas futuras q̃ sunt ppetue. q̃z ꝓpter penas huius vite terminabil⁹. q̃ quas ad obseruantiã legis mosayce pplis ille inducebat. idcirco dicit. Quis novit potestatem ire tue. s. future. Vbi magis ptãs ire diuine dinoscit. ⁊ vt oñderet q̃ estimatio hmõi magne ire diuine ẽ vtilis ad inducendũ diuinũ timorẽ saltẽ initialẽ seu seruilem: subdit. Et p̃ timore tuo irã tuã dinumerare. ⁊ ẽ sensus. Quis novit ptãtẽ ire tue. s. future. ⁊ q̃s novit dinumerare hmõi irã tuã p̃ timore tuo. q. d. nullus vel pauci. Ex q̃ apparet q̃ cõminatões veteris legis modice vtilitatis sunt sicut ⁊ eius ꝓmissiones. vt dictũ ẽ. Ex q̃bus oñditur impfectio ve. le. Sequit aũt in lr̃a. Dexterã tuã ⁊c̃. vbi incipit scõa ps huj⁹ psal. in q̃ psalmista petit pfectionẽ noue legꝭ p quã hoies bona eterna consequunt. Circa q̃ dñ q̃z facit. q̃m p̃mo petit q̃ncipiũ p̃cipuũ ⁊ summũ huj⁹ pfectõis q̃ ẽ xp̃s. nã si cut lex p moysen data ẽ. sic gr̃a ⁊ veritas p ihm xp̃m facta est. Joh. j. xp̃s aũt dextera in scpturis q̃q̃z noiatur. vt ibi. Dextera dñi fecit vtutẽ. vñ dicit. Dexterã tuã sic notã fac spualib⁹ ⁊ eternis q̃z tpalibus ⁊ trãsitorijs. ⁊ sic erũt corde eruditi in sapia. nõ duri ⁊ carnales sicut antiq. sapia em̃ ẽ de sũmis ⁊ eternis reb⁹. vñ snia huj⁹ versus talis ẽ. Dexteram tuã dñe sic notã fac: ⁊ fac eruditos corde in sapia vt ly ter scdo ad inclinandã diuinã miserationẽ allegat diutur nitatẽ p̃terite aduersitatis. vñ dicit. Cõuertere dñe vsq̃q̃. i. vt te talẽ exhibeas vt possis a pctõrib⁹ exorari vñ subdit. Et deꝑcabilis esto sup̃ seruos tuos. Consequẽter tercio oñdit q̃ sunt illa bona q̃ cõsecuti sunt illi q̃ p noticiã dexterre dei eruditi fuerit in sapia. de q̃ dicit. Repleti sumus matutino de q̃bus hic agit nõ bene pñt intelligi de tpalibus nisi ⁊c̃. Ad q̃ sciendũ q̃ repletio miscẽre ⁊ exultatio ⁊ delectatio cũ ia illa reprobauerat in pte p̃cedenti ex sui brevitate. ⁊ ẽ sensus. Quis novit dinumerare hmõi irã tuã p̃ timore tuo. q. d. nullus vel pauci. Ex q̃ apparet q̃ cõminatões veteris legis modice vtilitatis sunt sicut ⁊ eius ꝓmissiones. vt dictũ ẽ. Ex q̃bus oñditur impfectio veteris legis. Sequit aũt in lr̃a. Dexterã tuã ⁊c̃. vbi incipit scõa ps huj⁹ psal. in q̃ psalmista petit pfectionẽ noue legꝭ p quã hoies bona eterna consequunt. Circa q̃ dñ q̃z facit. q̃m p̃mo petit q̃ncipiũ p̃cipuũ ⁊ summũ huj⁹ pfectõis q̃ ẽ xp̃s. nã si cut lex p moysen data ẽ. sic gr̃a ⁊ veritas p ihm xp̃m facta est. Joh. j. xp̃s aũt dextera in scpturis q̃q̃z noiatur. vt ibi. Dextera dñi fecit vtutẽ. vñ dicit. Dexterã tuã sic notã fac spualib⁹ ⁊ eternis q̃z tpalibus ⁊ trãsitorijs. ⁊ sic erũt corde eruditi in sapia. nõ duri ⁊ carnales sicut antiq. sapia em̃ ẽ de sũmis ⁊ eternis reb⁹. vñ snia huj⁹ versus talis ẽ. Dexteram tuã dñe sic notã fac: ⁊ fac eruditos corde in sapia vt ly ter scdo ad inclinandã diuinã miserationẽ allegat diuturn

cantabo tibi dñe.qm̃ in nullo istor in principio fit mētio de dauid.vel q̃libet alio doctore vel ꝓpheta t iō referunt ad moysen tanq̃ actorē. sicut t ps̄.imediate p̄cedens. Et sunt.xj.psalmi correspondētes q̃tū ad numerū vndecim benedictionū.q̃bus moyses benedixit filijs israel. Deutero. xxxiij. Et sicut moyses psalmo p̄cedenti petijt bñficia dei populo exeunti de egypto. ita in h̄ psalmo denūciat multiplex dei beneficiū sup populū. Et fm hoc diuidit in tres ptes. qr̄ ꝑmo denunciat eis adesse diuinā ꝓtectionē. scōo inimicorū detectionem:ibi. Cadent a latere tuo mille.t tercio ppli exaltationez:ibi. Qm̃ in me sperauit.Circa p̄mū dicit. a Qui habitat in adiutorio altissimi .i. cōfidēter sperat de eo adiutorio . cuiusmodi erat ppls israel in exitu de de egypto.q̃tum ad bonos t deuotos illius populi. b In ꝓtectione dei celi cōmorabit. Isti em̃ semp fuerūt a deo ꝓtecti vsq̃ ad ingressum terre ꝓmissionis.vt pz ex decursu libri.Exodi.t Numeri:lz frequenter mali fuerint puniti t mortui i deserto. c Dicet dño scz ppls deuotꝰ recognoscēs dei bñficia. d Susceptor meus es tu.qr̄ pharaone pplm̃ psequente deus suscepit eū in sua ꝓtectōe.vt hī Exo.xiiij. e Sperabo in eū.de futuris bonis ab eo cōsequendis. f Qm̃ ipse liberauit me de laqueo venantiū.i.egyptioꝝ me psequentiū tanq̃ illaqueatū.vnde dixit pharao.Coartati sunt in terra cōclusit eos desertū.q.d.nō pñt effugere manus nr̄as.Exo.xiiij. g Et a verbo aspero.qr̄ pharao dicebat se eos capere t interficere.ꝑ psal.dirigit verbū ad pplm̃ in dicto piculo posito di. h Scapulis suis ꝛc.vñ Exo.xiiij.dī.Tollensq̃ se angelus dñi q̃ p̄cedebat castra israel.abijt post eos. t sequit postea.Et erat nubes tenebrosa t illuminans noctē.ita vt ad seinuicē toto noctis tpe accedere nō valerēt.vel pōt illud referri ad colūnā ignis et nubis q̃ diuino ꝓcepto per diē cōtrabat pplo israel ardorē solis p modū obumbrantis t de nocte oñdebat eis viā.vt sic deus eēt eoꝝ ductor vtroq̃ tpe.vt habet Exo.xiij. i Scuto circūdabit te.i.,pteget. k Veritas eius.q̃ ꝓmisit moysi se eē ductorē pplī.iō subditur. l Nō timebis a timore nocturno.i.a latrōibus t p̄donibus.q̃ de nocte solent inuadere. m A sagitta volante in die.i.inuadentib⁹ de die cū sagittis.qō fuit ipletū qñ amalechite venerūt ad pugnādū cū israel in deserto.Exo. xvij.q̃ fuerūt sagittarij.sicut t Esau a q̃ descenderūt Geñ. xxxvj.Qr̄ aūt esau fuerit sagittarius pz Geñ.xxvij.vbi dixit ysaac.Sume arma tua pharetrā et arcū.Noyse autē orante fugati fuerūt amalechite.Exo.xvij. n A negocio pambulante in tenebris ꝛc. In heb.hī. A debere deambulante in tenebris t quereb vastante in meridie.Et dicit hic Ra.sa.q̃ deber t q̃reb sunt nomia demonū t p̄mo eis ꝓmissa est ptās magis nocendi in tenebris.scōo vo magis in meridie siue de clara die.Et videt dictū eius satis ꝓbabile qr̄ sicut erāt angeli deputati sancti.ad ꝓtectionē pplī israel:vt.s.dictū ē.t apparebit.j.ita a deo ꝓmissi sunt angeli mali ad tentandū pplm̃ t illi q̃ erant in pplo sancti et boni a tentionib⁹ istoꝝ diuinit⁹ sunt ꝓtecti.t q̃tū ad istos loquit hic psal.mali vo in illo pplo fuerūt pluries delecti in pctm̃ ꝑ demonū tentationes.vt pz in fabricatōe vituli. Exo.xxxij.t in alijs eoꝝ malis.vt pz li.Nume. in pluribꝰ locis. o Cadent. Hic ꝓr denūciat pplo aduersariorū detectionē dicēs. o Cadent a latere tuo mille ꝛc. Hoc fuit impletum qñ seon rex amorreoꝝ t og rex basan t balach filius sephor venerūt ad pugnandū ꝑ populū israel. t fuerūt debellati magis diuina virtute q̃ humana. p Ad te aūt nō appropinq̃bit. s.gladius aduersarioꝝ ad nocendus tibi.hoc fuit impletum Numeri. xxxj. vbi dī q̃ debellatis madianitis ꝓceps exercitus israel tribuni t centriones dixerunt ad Moysen. Nos serui tui recensuim⁹ numerum pugnatoꝝ quos habuimus sub manu nr̄a. t nec vnus quidē de fuit ꝓpter quod recognoscēres hoc eē diuinitus factū obtulerunt dño quicq̃d auri potuerūt inuenire in p̄da.vt ibidē hī.et iō subdit. q Pe

Laus cantici ipsi dauid.

a Qui habitat ps̄.ꝛc.

b In adiutorio altissimi

c In ꝓtectōe dei celi cōmorabit.

d Dicet dño susceptor meus es tu:t refugiū

e meū:deꝰ meꝰ sperabo i eū.

f Qm̃ ipe liberauit me de la

g queo venantiū : t a verbo

h aspero. Scapulis suis ob-

umbrabit tibi:t sub pēnis

i eiꝰ spabis. Scuto circūda

k bit te veritas eiꝰ nō time-

l bis a timore nocturno. A

m sagitta volāte i die a nego-

n cio pambulāte in tenebris

ab incursu demonio meri

o diano. Cadent a latere tuo

p mille:t decē milia a dextris

q tuis ed te aūt n̄ appropin-

q̃bit. Verūtn̄ oculis tuis

r ꝯsiderabis:t retributionē

s pctōr videbis. Qm̃ tu es

t dñe spes mea:altissimū po

v suisti refugiū tuū . Non ac

x cedet ad te malū t flagellū

nō appropinq̃bit taberna-

y culo tuo. Qm̃ angelis suis

mādauit de te vt custodiāt

z te in oibꝰ vijs tuis. In ma

a nibus portabūt te ne forte

offendas ad lapidē pedez

b tuū. Sup aspidem t basi-

liscū ambulabis:t conculca

c bis leonē t draconē. Qm̃

d in me sperauit liberabo eū

rūtamen oculis tuis cōsiderabis.talem ꝓtectionē diuinā sup te tanq̃ gratus. r Et retributionē pctōr videbis. id ē detectionē aduersariorꝝ ꝑ suis pctis.Et ex ista cōsideratione tanq̃ gratus dño dices qō sequit. s Qm̃ tu es dñe spes mea.qr̄ in te cōfido nō in virtute mea t altissimū posuisti refugiū tuū.i.p̄buisti te nobis tāq̃ refugiū altissimū.ad qō nō pōt accedere malū.ꝑ psal.cōuertit verbum ad pplm̃ dicēs. v Nō accedet ad te malū.i.q̃dū pones in deo spem tuā sicut in refugiū non accedet ad te malum.s.mortalis culpe. x Et flagellū.s.tpalis pene. Non appropinq̃bit tabernaculo tuo.cuius cām subdit. y Qm̃ angelis suis ꝛc.qō pz ex hoc q̃ angelus p̄cedebat castra israel in colūna ignis t nubis Exo.xiiij. z In manibus portabunt te.i.suo mysterio dirigent te in via.

a Ne forte offendas ad lapi.ꝛc.ambulando ꝑ loca saxosa t abrupta t hoc ē qō dī. Deut.viij. Adduxit te dñs per desertū.xl.annis.vestimentū tuū quo opiebaris non defecit.t pes tuus nō ē attritus t istud fuit verificatū in bonis licet mali aliqñ fuerit labore afflicti.sicut ibidē fuit expositum hanc aūt scripturā.Qm̃ angelis suis ꝛc.alleganit diabolus dictā de xpo.Matth.iiij.ꝟ fm Hiero.ipse falso allegauit. b Sup aspidē ꝛc.quia dñs deduxit eos per desertū vbi erāt animalia venenosa t ferocia.t tñ nō nocuerunt pplo pmanēti in bono.fm q̃ dī Deut.viij. Dñs doctor tuus fuit in solitudine magna atq̃ terribili in q̃ erat serpēs flatu adurens t scorpio ac dipsas. Et ponit hic singulare ꝑ plurali.serpēs.i.serpētes.t sic de alijs sicut dicit Exo.viij. Venit musca grauissima.i.multitudo muscaꝝ. t fm hoc dī. b Sup aspidē t basiliscū ambulabis q̃ etiā erāt i deserto.sicut t p̄dicta q̃ sunt exp̄ssa.nō em̃ fuerūt exp̄ssa oia genera animaliū venenosoꝝ t ferociū q̃ erāt in illo deserto.ꝟ sufficit aliqua exprimere Deuteronomij.viij.capitulo. q̃ que intelliguntur alia. c Quoniā in me sperauit. Hic vltimo denunciatur populi exaltatio que maxime fuit quando intrauerunt terram ꝓmissionis quā obtinuerunt tempore ioſue cum gloria t triumpho.t per hoc significabatur ingressus terre viuentium apertus per xp̄m.t hoc est quod dicit psalmista.loquens in persona dei.

c Quoniā in me sperauit.populus israel. o Liberabo eum.de impedimentis occurrentibus.

e Protegã eum.a gladijs aduersarioꝝ. f Qm̃ cognouit no mẽ meũ.fm q dr̃ ē.ps.lxxv. Notus in iudea deus in israel magnũ nomẽ eius. g Clamauit ad me.orãdo sue. h Et ego exaudiã.dando ei effectuz petitionis tie. k Eripiã eum cõpetenti tpe l Et gloificabo eum.per adeptionẽ terre promissionis gloriose et pfectius p adeptõez terre viuẽtiũ p illam significate.pmiũ eẽ. nõ deficit a merito ꝛ magl excedit. bonũ aũt tpale minus est bono ꝑtis. ꝛ ideo qũcunqꝫ p ope ꝑtis pmittit aliqõ tpale bonũ per illud intelligit bonũ spũale:qõ est principale pmiũ sicut declaratũ fuit plenr. Gen̄.xv. ꝛ lra sequẽs huic vltimo concor terminũ. n Et ostendã illi salutare meũ.i.meipm:in q̃ cõsistit salus eterna in visione dei apta. Vnde alr psal.iste põt exponi de qlibet fideli sperãte in dño spe formata charitate:q̃ est ex gra ꝛ meritis pueniẽs:corã quo cũ dei aditorio exercitr cadit demonũ debellatr ꝛ sic finaliter exaltat in celestibus coronatus.

Tu psalmo.xc.Qui habitat. Additio.

Quod psalmr iste sit ad lram intelligẽdus de multiplici beneficio dei sup ppm israeliticum in deserto put postil. asserit est oino irrõnabile:nã ppls ille in tota scptura notat dure cervicis ꝛ inobediẽs deo ꝛ mãdatis eir:de qbus in psal.xcv. dr̃. Et dixi sp hi errãt corde ꝛc. qõ nõ solũ intelligendũ ē de his q cõsumpti fuerũt in deserto:ꝫ etiã de filijs eoꝝ q terrã pmissionis ingressi sunt. vñ Nume.xxvj.postꝫ dixit moyses. Iratusqꝫ est dñs aduersus isrl:circũduxit eũ p desertũ.xl.ãnis:donec cõsumeretur vniuersa generatio ꝛc.subdit. Et ecce inqt vos surrexistis p pibus vris incremẽta ꝛ alũni hoim pctoꝝ vt augeretis furorẽ dñi ꝫ isrl.nõ g de talib9 posset verificari qõ in fine psal. dr̃. Qm̃ in me sperauit liberabo eũ ꝛc. hereditatem em terrestrẽ et oia bñficia exhibita illi ppl̃o attribuit pmissionr ib9 patrũ nõ aũt meritis illi9 ppli dure cervicis: vt hr̃ exõsse Deut.ix. Et inde ē q nõ solũ ab expositorib9 catholicis ꝑput pz in glo.cõi:ꝫ etiã ab expositorib9 hebreo rum ꝓcipuis iste psal.exponit ad lram de qlibet seruo dei q eidẽ p veram charitatẽ adheret vt ptz p rabi abenhazra in glo.sup ps.sitr ꝛ rabi moyses egypti9 in suo libro notabili apud hebreos de directõe pplexoꝝ.iij.q.c.v.vbi istũ psal. notabilit allegat applicãdo ea q̃ in eodẽ cõtinent cuilibet hñti diuinã cognitionẽ cũ vehemẽti dilectõe:vt ibidẽ hr̃: ꝫ etiã cõsonat huic qõ dr̃ in euãgelio Matb.iiij. Scriptũ est em. Angelis suis mãdauit de te.vbi lz verũ sit:ꝑput ait hiero.q dyabolus ibidẽ false allegauit:hoc hz intelligi ex eo q dyabolus nõ cõcludebat ꝓpositũ.s.q deberet se xps mittere deorsum:qr ꝫ esset manifeste ꝫ illud. Nõ tentabis dñm deũ tuũ.cũ hoc tñ stat q auctoritas illa p dyabolum allegata intelligẽda sit de qlibet filio dei:alꝰ magis ꝓprie enacuasset xps allegationẽ dyaboli dicẽdo q illa verba intelligebant nõ de aliq̃ singulari ꝫ de pplo israelitico. Sũt etiã alia ꝫ sniam postil.q̃ cã brevitatꝫ omitto. Vñ melius videt dicendũ q ꝫ psal.cõtinuat cũ imediate p̃cedenti:lz em psal.cõter adinuicẽ nõ continuent in materia.qñqꝫ tñ aliq̃ psal.adinuicẽ ꝓximi continuant:vt in ꝓhemio glose sup psalteriũ hr̃:qr igit psal.in vltima parte p̃cedẽtis psal. tractat de trib9 ꝓximis effectib9 gre:vt ibipẽ dictũ fuit. In hoc vo psal.tractat de alijs duob9 effectib9 vltimis:quoꝝ vnus ē pseverare in bono gre:alius vo est pervenire ad gloriam:de q̃ primo effectu tractat vsqꝫ ibi. Qm̃ in me sperauit. Primo em dicit q ille q̃ est in gra cõstituendus indiget vt protegatur a deo taliter vt ei pseverãtia in bono detur:ꝛ hoc ē qõ dicit. Qui habitat in adiutorio altissimi hoc est dicere ille q̃ habitualiter ē in gra dei q̃ est verũ adiutoriũ altissimi adhuc indiget vt in ꝓtectione dei celi cõmorẽt. vñ notanter in pma pte versus:dixit. Qui habitat in adiutorio p verbũ de pñti ad denotandũ q talis in gra est ꝓncipaliter cõstitutr. In scda vo pte versus:dixit. Cõmorabit:p vbũ de futuro:vt intelligat q ꝓtectõe pseverantie indiget q̃ ad futurũ.iuxta illud.j.Cor.x.ca. Qui stat videat ne cadat.

Consequẽter scdo dicit q talis.s.in gra ꝓstitutr dr̃ orare p pseverãtia p̃dicta:ꝛ ꝫ cũ dicit. Dicet dño susceptor meus tu ꝛ refugiũ meũ sperabo in eũ.ꝫ est dicẽ:q habitãs in adiutorio altissimi mõ p̃dicto dicẽ dr̃ deo orando. Susceptor meus tu.i.sis tu. Et refugiũ meũ. a tentationib9 sclr huius:ꝛ qr talis oño fundari dr̃ in vera spe:iõ dicit. Sperabo in eũ. Consequẽter tercio declarat q̃ sunt illa in qb9 maxime ꝓtectione indiget:q̃ habitat in adiutorio altissimi.s.in gra ꝓstitutr de q̃ dicit q sunt duo in genere cõiter. scz ꝓspera ꝛ aduersa.hoies em̃ p ꝓsperitatẽ sclr elenati sp incidũt in laqueũ supbie:ꝛ de hoc dicit. Ipse liberauit me de laqueo venantiũ.sicut em̃ aial capit̃ a venatore p aliqõ bonũ apparẽs:puta cibũ vel hmõi:sic homines a dyabolo seu a mũdo capiunt̃ p aliq̃ bona apparẽtia mundana. De aduersis aũt dicit. Et a verbo aspero.solent em̃ hoies ꝓpt vitandas asperitates sclr vtputa detractiões hoim seu insultatões vel psecutões a via recta deviare:a qbus q̃ habitat in adiutorio altissimi indiget a deo ꝓtegi p pseverãtiã.

Consequẽter q̃rto declarat modũ ꝓtectõnis.d. Scapulis suis obumbrabit tibi ꝛ sub pẽnis eius sperabis. Scuto circũdabit te veritas eius. Hic finit iste versus in hebreo in q̃ denotant̃ duo modi ꝓtectõis divine circa existentem in gra vt in ea pseveret. Primus em̃ modus ē fovẽdo eũ q̃si p modũ nature.sicut em̃ avis instinctu nature pullos ꝓtegit ab estu ꝛ a frigore ponẽdo eos sub scapulis ꝛ sub alis sic deus ꝑstat auxiliũ exñti in gra:ne ab estu vicioꝝ inflametur:neqꝫ etiã a frigore pigricie seu hebetudinis eius fides seu spes tepescat:ꝛ de hoc dicit. Scapulis suis obumbrabit tibi:ꝛ sub pẽnis eius sperabis. Scdo vo modo ē q̃si artificialis.sicut em̃ hõ p scutũ ꝓtegit a iaculis inimici: sic deus p veritatẽ sne fidei ꝓtegit exñtem in gra:ne iacula inimici ei nocẽat:de q̃ dr̃. Scuto circũdabit te veritas eius.qõ notabiliter ꝓcordat cũ eo qõ dr̃.j.pet.v.c. Aduersarius vr̃ diabolus circuit:cui resistite fortes in fide. vñ manifeste apparet q scutũ veritatis divine q̃ est fides debet circũdare fidelẽ ad hoc vt non ledat̃ ab aduersarijs:qõ xps nos docuit in sua tentatione. Matb.iiij. in q̃ cũ aduersarius tentando circuiret p diversa vicia:sicut p gulã inanẽ gloriaz ꝛ hmõi xps circũdedit se scuto veritatis:quãlibet em̃ tentationẽ contra eũ cõmissam evacuavit per auctoritatẽ sacre scripture que est veritas divina.primã scz tentationem gule cũ dixit. Scriptũ est. Non in solo pane vivit hõr ꝛc.secundã cũ dixit. Scriptũ est. Non tentabis dñm deũ tuũ. terciã cũ dixit. Scriptũ ē. Dñm deũ tuũ adorabis. Consequẽter quinto dicit. Non timebis a timore nocturno. Et sagitta volante p diem.sic cõtinuat̃ versus in hebreo in q̃ denotant̃ ad lram duo genera piculoꝝ:que homini qñqꝫ cõtingũt insidiose:sic vt ab eis nõ bene ꝓvaleat preservari. Primũ est qñ in nocte occulte insidiant̃ inimici.ꝛ de hoc dicit. Non timebis a timore nocturno. Scdm est qñ etiã in die per artẽ sagittandi alonge inimicus insidiat:a quibus qui habitat in adiutorio altissimi a deo ꝓtegitur:ne subito ꝛ improvisa morte decedat:ꝛ per ista possunt intelligi duo genera tentationũ quoꝝ vnũ est ex ignorantia et est nocturnũ ex defectu manifestatõis:aliud vero est ex defectu recte deliberationis circa ea q̃ sunt manifesta:ꝛ de ꝫ põt intelligi. Et sagitta volante per diem. Consequenter sexto dicit. Et negocio pambulante in tenebris ab incursu ꝛ demonio meridiano. Et notandum q vbi dicitur in translatione nostra:negocio.in hebreo habetur adeber. q̃ significat pestem vbicunqꝫ ponitur:ꝛ vbi habemus incursu. habetur coneteb. que quidem dictio significat mor-

sum pestiferū. Vnde Deutro.xxxij.vbi dī. Morsu amarissimo.ponit cōneteb in hebreo. siḷr Osee.xiij. Ero morsus tuus o inferne loco morsus ponit cōneteb.ꝛ est rō:nā duo genera sunt morboꝝ pestilentiū:ꝙꝝ vnū est qñ nō apparet abextra aliq̄ cā pestifera:ꝛ de tali peste dī q ambulabat i tenebris.i.in occultꝫ. Aliud genꝰ ē qñ apparet signū vtputa antraꝝ seu apostema in aliq̄ mēbro vel morsus alicuiꝰ animalis venenosi.vt Nume.xxj.legit de serpētibꝰ ignitis:q̄ momorderūt pplm:de q̄ morsu piclitabant ꝛ de isto dicit. A morsu et demonio meridiano. qꝛ talia signa sunt manifesta sicut ea q̄ fiunt in meridie:ꝛ sunt q̄si morsus demoniacus:vñ sensus ē q a q̄cunq̄ peste liberabit q̄ in protectione dei celi cōmorabit:ne subito ꝛ improuise decedat Per ista etiā pñt intelligi duo genera tētationū:ꝙꝝ vnū ē qñ psecutores occulte ipugnāt:ꝛ de hoc dicit. Perambulante i tenebris. Scōm ē qñ psecutores publice ꝛ palā pse quunt.de q̄ dicit. Et demonio meridiano. Opinio aūt ra. sa.circa deber ꝛ conneteb quā allegat postil.fabulosa est ꝛ nulliꝰ fundamēti in scptua. Cōsequēter septimo dicit. Cadent a latere tuo mille ꝛc.vbi denotat q̄ ille q̄ hītat i adiutorio altissimi sic ab eo protegit gr̄a pseuerātie:q̄ etiā si contingat eū cē in aliq̄ magno piculoꝝ dictoꝝ seu platoꝝ vbi plurimi piclitant ex vna pte ꝛ alia:tñ ipse erit a deo protectꝰ ꝛ de ꝫ dicit. Ad te aūt nō approximabūt. Cōsequēter octauo denotat q̄ existētia iusti de q̄ loquit i medio hoꝝ piculoꝝ pōt cē sibi vtilis.inq̄ntū ex ꝫ cōsiderat diuinā iusticiā circa eos q̄ in vtroq̄ latere cadūt:ꝛ de ꝫ dicit. Verūtamē oculis tuis pconsiderabis:ꝛ retributionē pctoꝝ videbis. Consequēt nono psal.reuertit ad deū dī. Quīm tu es spes mea ꝛc. ꝛ ē sensus:rō tante protectōis ē:qꝛ tu deꝰ q̄ es spes mea:posuisti refugiū tuū. Altissimū.i. potētissimū. Loca em̄ que sunt altissima sunt tutioꝛa ab impugnatōe hostiū. Consequēter decimo quertit ad illū q̄ hītat in adiutorio altissimi.d.q̄ erit tutꝰ a q̄cunq̄ malo ꝛ flagello vniuersalit ne accedat ad eū vel appropinquet tabernaculo suo.sic vt eum faciat a rectitudine vite deuiare:de q̄ dicit. Nō accedet ad te malū nec flagellū ꝛc. Consequēter.xj.dicit. Quīm angelis suis mādauit de te ꝛc.ad denotādū q̄ista protectio non solū fit a deo imediate:ꝫ q̄nq̄ etiā ab angelis de eiꝰ māda to.vñ dicit. Quīm angelꝫ suis deꝰ mādauit de te ꝛc. In manibus portabūt te ꝛc. Consequēter.xij.dicit. Sup aspidē ꝛ basiliscū ambulabis ꝛc.ad denotandū q̄ sic protegit a dño iustꝰ p dictus vt etiā calcando venenosa aialia ei non nocebunt.qđ spūaliter itelligi ꝺz de dyabolo q̄ in figura serpētis apparuit in pma tētatione hūana: ꝓpt qđ ꝛ cōculcādꝰ est a iustis. Gen.iij.ca. Ipsa cōteret caput tuū. Et qꝛ multe sunt spes seu indiuidua huiꝰ hostis siḷr ꝛ ꝑplurime eiꝰ versutie.idcirco noiat eū multis noibꝰ aialiū ferociū ꝛ venenosoꝝ.s.aspidē ꝛ basiliscū leonē ꝛ draconē. Consequēt dicit. Quīm in me sperauit ꝛc.vbi tractat de quinto effectu gr̄e:qđ ē producere ad gloriā. Circa qđ tria facit: qꝛ pmo p̄mittit cām hmōi effectuū p modū meriti:ꝛ ꝫ cū dic. Quīm in me sperauit. Vbi notādū q̄ vbi i trāslatōe nr̄a habetur sperauit.in hebreo hī basach.qđ significat amorē nō solū simplr ꝫ etiā vehemētiā amorꝫ:sm quā talis diligēs oīno fertur in sinū dilectū:put ꝫ a.moy.manifeste oñdit libro ꝛ pte ꝛ capło allegato. Vñ Deut.x.vbi dī. Et cuꝝ patribꝰ tuis cōglutinatus ē deꝰ ꝛ amauit eos.vbi trāslatio nr̄a hꝫ. Cōglutinatꝰ ē deus. In hebreo hī idē verbū.s.basach.vñ in psona xp̄i dicit psal.q̄ qꝛ ille q̄ habitat in adiutorio altissimi:vehemēter dilexit me seu cōglutinatꝰ ē mihi:idō a me fuit liberatꝰ ꝛ protectꝰ vt esset pseuerās:q̄ quidē dilectio tā vehemētissima nullo mō pōt adaptari pplo israelitico in deserto existenti ꝫ tm̄ patribꝰ seu viris valde pfectis. Et vt oñderet q̄ hec dilectio nō ē fundata in aliq̄ vana seu falsa cognitiōe:idcirco dicit. Quīm cognouit nomē meū.s.per verā fidē. Scōo ad denotādū q̄ etiā hñs grām ꝛ charitatē oꝛare ꝺz p hmōi protectōe:vt in pncipio psal.dictū ē:vt sc̄z ei pseuerātia doneꝫ:put Aug.declarat sup illō vbū oꝛōis dñice vbi dī. Sanctificet nomē tuū.idcirco dicit. Clamauit ad me ꝛ ego exaudiā eū.q.d.iste q̄ me vehemēter dilexit:ꝛ sic nō ꝓsumpsit de se:ꝫ adhuc oꝛauit clamādo vt ēēt a me protectꝰ p pseuerantiā:idcirco Eripiā eū ꝛ glorificabo eū.s.dando sibi nō solū protectionē vt pseueret ꝫ etiā finalē gloriā. Cōsequēter tercio declarat in q̄ consistit illa glorificatio. Pro q̄ sciendū q̄ btitudo q̄ est vera glorificatio pncipaliter cōsistit in clara visione dei. vñ Am Aug. visio ē ro ta merces de q̄ dicit. Et oñdā illi salutare meū.s.xp̄m i maiestate.ꝫ qꝛ aliq̄n visus fuit deus p essentiā nō tñ beatifice sicut pz de paulo i raptu.vt.ij.Coꝛ.xij.ca.idcirco addēdū est ad ꝫ q̄ visio dei sit beatificata q̄ sit eterna.vñ dicit. Longitudine diex replebo illū.i.vita eterna q̄ sufficit ad replēdum seu satiandū affectū hūanū.oēs em̄ alie lōgitudines citra eternā nō replent pfecte humanā voluntatē:q̄ fertur in bonū infinitū. Et notandū est q̄ rabi abenbazra in sua exposītione declarās istud verbū. Et ostendā illi salutare meū.sic dicit. Sensus huiꝰ ē vt delectent in splendoꝛe diuino:qđ ē verū salutare dei: vel etiā significat messiā.hec ille:q̄ sunt ꝛba notandissima i testimoniū dei. Itē notādū q̄ iste psal.pcipuus ē ꝑ tētationes q̄ fidelibꝰ sepe ꝛingunt ꝛ iō frequētat in eccl̄ia in tpibus in q̄bus magis dyabolꝰ nititꝫ ad decipiendū.s.in diebꝰ ieiunij ꝛ in cōpletoꝛijs: put hī in glo.hebrei etiā vocāt eū canticū occisionū: ꝛ lz apud eos incipiat psal.ab illo loco vbi dī. Qui hītat i adiutorio altissimi.sicut apud nos:tñ q̄cunq̄ eū cantant vel recitāt in suis officijs incipiūt a pte vltima pcedētis psal.s.vbi dī. Et sit splendoꝛ dñi dei nr̄i ꝛc.ꝛ sic cōtinuant vsq̄ ad finē.s. vbi dī. Ostendā illi salutare meū.qđ valde consonat huic exposītioni:qꝛ ab illo loco incipiūt narrare q̄nq̄ effectus gratie supradictos:ꝛ cōtinuant vsq̄ ad finē huius psal.vt dictum est.

Replica.

In psal. Qui habitat.qꝛ postil.cū exponit vt q̄dā psal.denūciare beneficia dei sup pplm exeuntē de egypto. Burg. temere redarguit.d.illā postil.expositionē oīno irrōnabilē ex motiuis debilibus in pcedenti coꝛrectōe solutis. In spāli obijcit p̄:qꝛ ppls isr̄l in deserto fuit dure cernicis ꝛ puersus igit merito ppli illiꝰ non puerunt bñficia ꝫ enumerata. Rūdet q̄ postil.ñ dicit de meto illiꝰ ppli q̄ ad illa bñficia:ꝫ dicit q̄ sicut in pcedenti pſ. psal.petijt a deo pplo exhiberi illa bñficia:ita in ꝫ psal.denunciat ea sup pplm futura.nihil igit cōcludit Burgē. Scōo obijcit Burgē.q̄ ꝓpter puersitatē pplī non pōt ille significat vltra modū cōtendēs de eiꝰ pmatu etiā in ecclesia xp̄iana:vt pz Gen.ix. Hic aūt vilificat pplm illum ad vltimū:q̄ tñ deo fuit valde peculiaris ꝛ spāliter desponsatus.vt pz per totū librum exodi:ꝛ de illo pplo dī. Non est alia natio tāgrandis ꝛc. Deut.iiij. Huic popplo dicit. Eritis mihi in regnū sacerdotale:gens sancta pplꝫ acquisitionis. Exo.xix.ꝛ in psal.cxiij. Facta est iudea sanctificatio eius ꝛc.ꝛ alibi. Notus in iudea deus ꝛc. Quicq̄d tamē sit de adoptione huiꝰ populi:dicendū ē q̄ beneficia ꝓtita illi populo ꝛ ꝓmissa etiā in hoc psalmo contenta nō ꝓpterunt ꝓpter merita populi sed ꝓpter fidē ꝛ merita patrū ad satisfaciendū ꝓmissionibꝰ eis factis:ꝛ cōtigerūt illi populo in figura nr̄i qui ad illa beneficia spūaliter itellecta aspiramus nō nostris meritis ꝫ merito xp̄i patribus ꝓmissi ꝛ nobis exhibiti. Vnde si Burgen. fuisset memor earū causarū diuine miserationis ꝛ beneficioꝝ quas p longam dīgressionē assignauit supra Exodi.xxxiij.non coꝛruptorio abstinuisset ab his obiectionibꝰ hic ꝛ pceden ti psalmo factis: quia illis ibi dictis formaliter contradicunt. Et cū vltimo Burgen. obijcit auctoritate hebreoꝝ doctoꝝ aliquoꝝ qui hunc psalmū exponunt de quolibet seruo dei. Respondeo q̄ nō sequitur:illi sic exponūt. igit alio modo exponi nō potest. Burgen. etiā habet vnū argumentū sibi familiare:q̄ bonū de quanto cōmunius de tanto diuinius:igitur exposītio de pluribus sine bonis sit ue malis melioꝛ est ꝫ de vno vel singulis: ꝙus aūt sepe ostenderim illud argumentū nō volere cōtra postillatorē. valet tamen contra facientē.

Psalmus.xcj.

Bonū est confiteri dño. Huic psal. ꝓmittit talis ti. in hebreo ⁊ in trāsla. hiero. ⁊ in trāsla. cōi. Psalm⁹ cantici in die sabbati. ⁊fm hebre. moyses fecit hūc psalmū decantandū in die sabbati q̄ celebris est apud hebreos in memoriam bñficij creatōnis fm q̄ dī Geñ. ij. Et benedixit de⁹ diei septimo ⁊ scrificauit illuz ⁊c. Et dicit ps̄. iste in tres ptes: q⁹ ꝓmo psal. inducit ꝓ beneficio creatōis ad gratiarum actionē. scōo ostendit ingratos ꝓ punitionem: ibi. Vir insipiens. tercio gratos ꝓmotionem: ibi. Et exaltabit. Circa primū dī. a Bonū ē confiteri dño. s. ꝓfessio ne laudis diuine: et q⁹ talis cōfessio non soluz fiebat simplici uerbo ꝫ aliqñ cū cantu solēniz potissime i die sabbati: iō subditur. b Et psallē noi tuo altissime .i. ad gloziā nomis tui ad quā dz talis laus ordinari nō ad tpale lucrū ꝓncipaliz. licet ministri dei secundario possint intendere ad victū suū ⁊ vestitū ſm decentē statū. c Ad annunciandū mane .i. tpe ꝓsperitatis. d Misericordiam tuā. q⁹ quicqd ꝓsperi habem⁹. venit ex dei misericordia. e Et veritatē tuā. i. iusticiā tuā. f Per noctē. i. tpe tribulationis. q⁹ quicqd asperi nobis cōtingit: ex veritate diuine iusticie ꝓcedit. Vel pōt hoc referri ad solennitatem sabbati in q̄ sacerdotes ⁊ leuite nō solū canebant diuinas laudes de die ꝫ etiā de nocte ꝓ aliq̄ eius pte. Et quia nō solum canebāt laudes diuinas vocib⁹ humanis ꝫ etiā musicis instrumētis: iō subdit. g In decachordo psalterio na. i In cythara. q⁹ varijs instrumētis vtebanť in canticis diuersis: ⁊ rō motiua hui⁹ cantus tangit cū dicitur. k Quia delectasti me dñe in factura tua. quia creature a deo ꝓducte sunt cā exultationis ⁊ delectatōis hoi. tū quia creature corporales facte sunt in eius obsequiū: tū q⁹ gradus creaturarū animⁿbois eleuať ad deū cognoscendū ⁊ amandū: verūtū quia hō rōnes creaturarū non pōt ꝓfecte attingere fm q̄ dī Eccēs. j. ca. Cuncte res difficiles: nec est q̄ possit explicare sermone. iō subdit admiratiue. l Quā magnificata sunt ⁊c. ⁊ ex hoc apparet magnitudo diuine potentie. m Nimis ꝓfunde facte ⁊c. q⁹ diuina secreta nō possunt attingi ab aliq̄ creatura virtute ꝓpria: ⁊ nō solum ꝓut sunt in deo: sed etiā ꝓut sunt in effectib⁹ mirabilibus. nullus em̄ vnq̄ ꝓ rōnē inuestigare potuit in particulari q̄litatē magnetis q̄ ferrū attrahit. ⁊ iō dī q⁹ hoc bz a tota specie: quia ꝓprietas illa sequiť spēm magnetis: sed que sit illa ignorať. ⁊ idē est de virtutib⁹ aliarū rerū occultionē ⁊ laudē ꝓditoris. n Vir insipiēs. Hic ꝓñr oñdit ingratoꝝ punitionē: ⁊ ꝓmo tangit eoꝝ viciū. d. n Vir insipiens nō cognoscet. Dicit aūt insipiens ille q̄ nō sapit beneficiū sue creatōis: ⁊ iste merito tanq̄ ingrat⁹ repellit a beneficio diuine illustratōis: ⁊ iō subdit. o Et stultus nō intelliget hec. i. intra se nō legit diuina beneficia meditando ex q̄ mereť a deo puniri ꝓpť q̄ subdit. p Cū exorti fuerint pctōres sicut fenū. q̄ cito arescit ⁊ desiccatur.

Psalmus cantici in die sabbati. Psal. xcj.

a Bonū ē cōfiteri dño ⁊
b psallere noi tuo altissi
me. Ad annūciandū
mane miam tuā ⁊ veritatē
tuā p noctē. In decachor-
do psalterio cuz cantico in
k cithara. Quia ōlectasti me
dñe in factura tua: ⁊ i opi-
bus manuū tuarum exulta
l bo. Q̄ magnificata sť opa
m tua dñe: nimis ꝓfunde fa-
n cte sūt cogitatōes tue Vir
o insipiens non cognoscet ⁊
p stult⁹ nō intelliget hec. Cū
q exorti fuerit pctōres sicut
r fenū ⁊ apparuerint oñs q̄
s opanť iniq̄tatē. Ut intere-
t ant in sc̄m sc̄i: tu aūt altis-
v simus ineternū dñe. Q̄m
ecce inimici tui dñe: q̄m ec
ce inimici tui pibūt: ⁊ disp
genť oēs q̄ opanť iniq̄tatē
x Et exaltabit sicut vnicor-
y nis cornu meū: ⁊ senectus
mea in misericordia vberi
z Et despexit oculus meus
a inimicos meos ⁊ insurgen
tib⁹ in me malignātib⁹ au-
b diet aurť mea. Just⁹ vt pal
c ma florebit: sicut cedrus li
d bani multiplicabiť. Plan-
e tati in domo dñi: in atrijs
dom⁹ dei nostri florebūt.
f Adhuc multiplicabunť in
g senecta vberi: ⁊ bene patiē
b tes erūt vt ānuncient. Q̄m
rectus dñs deus noster et
non est iniquitas in eo.

q Et apparuerint. modico tpe florentes tpali ꝓsperitate
r Oēs q̄ opanť iniq̄tatē. q⁹ deus aliqñ ꝓmittit ꝓsperari tpaliter ꝓpter aliq̄d modicū bonū ipsoꝝ: q⁹ nō mereť eternam mercedē ꝫ tm̄ tpalē. iō subdit. s Ut intereant in sc̄m sc̄i. i. eternaliť ꝓpter suas iniq̄tates: q⁹ ꝓcedit ex alto dei cōsilio: iō subdit
t Tu aūt altissim⁹ ⁊c. et p ꝓñs potens ꝓut ⁊ qñ ⁊ q̄dm placuerit tibi iniquos multipliciter punire. iō subdit. v Q̄m ecce inimici tui dñe ⁊c. ⁊ patet sñia ex dictis
x Et exaltabiť. Hic ꝓñr describit gr̄az ꝓ motio ⁊ ꝓmo q̄ctum ad tpale dominiū. secundo, q̄ctū ad diuinum obsequiū: ibi. Plantati. Circa primū dicit. x Et exaltabitur sicut ⁊c. q⁹ fuit impletū tpe Josue: qñ. xxx. ⁊ vn⁹ reges fuerūt a populo isrl̄ debellati: vt habetur Josue. xij.
y Et senect⁹ mea ⁊c. In hebreo habetur. Et linitio mea i oleo romoso. i. abundāti: ⁊ hoc fuit impletuz tpe dauid q̄ fuit linitus. i. vnctus in regem oleo romoso. i. abundanti: q⁹ ter fuit inunctus: primo ꝓ samuelē. j. Regū. xvj. scōo sup tribū iuda. ij. Regū. ij. ⁊ tercio sup totuz isrl̄. ij. Reg. v. ⁊ ad eandē sñiam reducit lr̄a Hiero. q̄ talis est. Et senect⁹ mea in oleo vberi. ⁊ vocatur tps dauid senectus respectu tpis sub Josue: quia multi āni fuerūt intermedij. Ad eandē sñiam reducit lr̄a cōis. Et senectus mea in misericordia vberi. q⁹ dauid suscepit vnctionē regni a deo nō solū ꝓ ꝑsona sua ꝫ etiā ꝓ filijs ab eo descendentib⁹. vt habetur. ij. Reg. vij. ⁊ hoc ꝓcessit ex magna dei misericordia q̄ ꝓ oleū designať in scriptura.
z Et despexit oculus ⁊c. q⁹ dauid cōfidens de dei adiutorio insultū philistinoꝝ et aliorꝝ aduersariorꝝ suorꝝ reputauit ꝓ nihilo.
a Et insurgentib⁹ in me ⁊c. q. d. taľ rumor tangit aures meas tantūmodo ⁊ nō coꝝ q̄ cōtingit in dō nō ex supbia vel ꝑsūptōe de vtute ꝓpria ꝫ ex diuina ꝓfidētia.
b Justus vt palma florebit. vocat moyses ipm̄ dō iustū: q⁹ deo accept⁹ fuit: et floruit i fama ⁊ vtute ⁊ etiā sublimitať honore. iō subdit.
c Sicut cedrus lybani multiplicabitur. q⁹ cedrus valde inaltať.
d Plantati. Hic ꝓñr describit exaltatio ppli q̄ctū ad cultū diuinū q̄ tpe dō valde fuit augmētat⁹ ꝓ ipm q̄ctū ad ordines sacerdotū ⁊ leuitarū. vt hz. j. Paraľ. xxiij. vsq̄ ad. xxvij. excluſiue: ⁊ hoc ē q̄ dī.
e Plantati i domo dñi. i. sacerdotes ⁊ leuite ad diuinū cultū ibidē deputati.
f In atrijs dom⁹ dñi q⁹ in atrio sacerdotū hostias imolabāt. ⁊ in alijs atrijs legē docebāt.
g Adhuc multiplicabunť ⁊c. q⁹ nō solū in iuuētute multiplicabanť i bonis opibus ꝫ etiā in senectute.
h Et bene patiēres erūt. i. bona recipientes a deo. fm em̄ phm bñficiat⁹ dī bñ passus a bñfactore ⁊ h sonat lr̄a hiero. clari⁹ q̄ talis ē.
i Adhuc in senectute fructificabūt pingues: ⁊ frondentes erūt. i. ex pinguedine gratie: bona opera ꝓducentes.
k Ut annuncient ⁊c. Hic incipit versus vltim⁹ in hebreo ⁊ in translatione hieronymi que sic habet. Annūciantes quia rectus dominus. ⁊ est sensus q⁹ non solum in iuuentute sed eť i senectute annūciarēt ppl̄o ꝓstāter iusticias dñi rectas

In psalmo. xcj. Bonū est cōfiteri dño. vbi dī in postilla. Et fm hebreos moyses fecit psalmū istum.

Additio.

Dictū est supra q nō oēs hebrei sunt illi⁹ opinionis mo plurimi eoꝝ attribuunt istum psal. sicut t oēs alios ipi dauid: t qz frequēs repetitio vni⁹ t eiusdē est fastidiosa: idcirco decetero nō intendo aliqd addere circa auctoritatē psalmoꝝ: nisi aliqd noui alleget in sequentibus.

¶ In eodem psalmo vbi dicit in postilla. Vir insipiens. Dic ꝓsequenter ostendit ꝛc. Additio.

Hoc qō dicit psalmista. Vir insipiēs nō cognoscet t stult⁹ nō intelliget hec: videt ptinere ꝓprie ad defectū cognitōis seu intelligētie nō aūt ad defectuz gratitudinis: ꝑut dicit postil. de q in lra hui⁹ psal. nō videt fieri aliq mētio. vñ circa h alit videt dicendū. Pro q scien dū est q psal. in pcedēti versu nō solum ꝓfitet ꝓductionē rerū a deo: de q dicit q magnificata sunt opa tua dñe sed etiā ꝓuidentiā t gubernationē rerū ab ipso deo: de qbus dicit. Nimis ꝓfunde facte sunt cogitatōes tue. Ad ꝓfectionē eiñ ꝓuidentie ptinet oia intima t pticularia ꝓsiderare. qō reqrit ꝓfundas cogitatōes: t iō dicit. Nimis ꝓfunde facte sunt cogitatōnes tue. s. circa res gubernādas: ꝙ sicut fuerūt aliq vt platonici q diuinā ꝓuidentiā amouerunt a singularib⁹ generabiliū t corruptibiliū ꝓpt eoꝝ instabilitatē: vt Aug⁹. narrat. viij. de ciui. dei: sic etiā fuerūt multi q amouerūt ꝓuidentiā diuinā circa res hūanas: ꝓpt hoc q videbāt in h mūdo cꝫplurimos iniustos florere t ꝓsperari: sīl t iustos sepe magnas pati aduersitates: ex q concludebāt q taliū ꝓuidētia seu gubernatio nō ptineret ad deū q summe iust⁹ ē: t iste erat error dicentiū de deo. Job xxij. Sup cardines celi pambulat: t nr̄a nō ꝓsiderat: t qa taliū ratiocinatio ē stulta: idcirco dicit ps̄. Vir insipiens nō recognoscet hec. i. nō cognoscet q cogitatōes dei circa rerū hūanarū gubernationē sunt ꝓfunde t valide. t reddens cam q̄re stultus h nō intelligit subdit. Cū exorti fuerint pctōres sicut fenū. i. multiplicant in hoc scl'o plus ꝙ alij. iuxta illud Eccl's. j. Stultoꝝ infinit⁹ ē numer⁹. Et apparuerint oēs q opant iniquitatē: hoc ē q nō solū multiplicant numero. ꝙ etiā ꝓsperant florentes: t h est motiuū insipiētis t stulti p̄dicti q nitit amouere diuinā ꝓuidentiā seu gubernationē ab hmōi reb⁹ humanis: qō quidē ps̄. reprobat cū dicit. Vt intereant in scl'm scl'i. hoc est dicere: talis multiplicatio t ꝓsperitas nō ē reputāda. In scl'm scl'i. scz in vita futura. Cui⁹ rō ē: eo q tales licet mō floreant interibūt tñ. qz deus q ē altissim⁹ t potētissim⁹ in eternū non ptmittit talia impunita. vñ sequit. Tu aūt altissim⁹ ꝛc. qñ ecce inimici tui ꝛc. vsqz ibi: Qui opant iniqtatē. Cōsequēter tractat ps̄. de istis q lz qñqz supprimant: finaliter tñ q̄si trūphaliter eleuant. de qbus dicit. Exaltabit sicut vnicor nis cornu meū. cui⁹ rō est. qz dī. j. Joh. v. c. Hec ē victoria q vincit mundū fides nr̄a. Et quia qñqz ptingit q magna ps vite iusti sit in tribulatōe: dicit q etiā tales in senectute sepe reflorent. t de hoc dicit. Et senect⁹ mea in mia vberi. q quidē iusti sepe videtes punitionē maloꝝ letant in manifestatione diuine iusticie eo mō q dī. Letabit iustus cū viderit vindictā. t de h dicit. Despexit oculus me⁹ ꝛc. t qa qñqz hec vindicta nō videt ꝙ audit. iō dicit. Et insurgētib⁹ in me malignantib⁹ audiet auris mea. supple vindictā seu punitionē eoꝝ. Cōsequēter oñdit p exēplū differētiā qnā posuerat int iustos t impios d. Just⁹ vt palma florebit ꝛc. q. d. sicut int plantas sunt q̄dā q cito florent t cito arescūt sicut fenū t hmūi. t sunt q̄dā alie q nō ita cito florent sed paulatim: t tales solide t recte crescūt in altū sicut palma t cedrus: sic int hoies qñqz cōtingit: q impij exorti sunt sicut fenū qō modice duratōis ē. Just⁹ aūt sicut palma t sicut cedrus: t iō sicut assimilauit ꝑmo pctōres feno. d. Cū exorti fuerint pctōres vt fenū. sic mō assimilat iustos palme t cedro ꝛc. d. Just⁹ vt palma flo. ꝛc. Est etiā alia differētia int plantas ex loco vbi plantant: qz quedā loca sūt magis apta ad fructificandū ꝙ alia. t iō dicit de iustis. Plantati in domo dñi. hoc ē dicere: nō solū iusti h̄nt excellētiā ex ꝓle sui ꝙ etiā ex loco vbi plantant. Quia in domo dñi. Et in atrijs dom⁹ dei. s. in gra t virtutib⁹ q ptinēt ad iustos in qbus deus habitat. Consequēter qz circa punitionē impioꝝ oñderat q erāt in eternū puniēdi: t hoc cū dixit. Vt intereant in scl'm scl'i. nūc aūt dicit q iusti in alia vita ꝑficiaūter ꝑficiabunt. t hoc ē qō dic. Adhuc multiplicabūtur in senecta vberi. vñ ꝓ senectā recte posset intelligi vita futura q vltimū locū tenet in duratōne hūana: q quidē senecta in viris iust; vberrima ē: iuxta illud. Inebriabimur ab vbertate dom⁹ tue. t notant dixit. Adhuc q̄si dicēt: nō solū in hac vita qñqz ꝑficiunt iusti: ꝙ ꝓcipalius in futura vñ notanter subdit. Et bene patiētes erūt. qz in actib⁹ beatificis iusti solū passiue se hūt. visio eiñ in q ꝓcipaliter cōsistit brītudo sīl t gaudiū seu leticia q talē visionē consequunt: nō nisi q̄dā passiones sunt. De visione eiñ manifestū ē q videtes nihil agit in visam rē ꝙ ecōtra. De gaudio vero t leticia seu delectatōe ps̄ ꝓ Aug⁹. xiij. de ciui. dei: q eas numerat int ceteras passiones aie. vñ ꝓprissime t valde notabiliter dicit. Et bene patiētes erūt. t qz iusti in illa vita beata ex cōsequēti hūt quādā actionē. s. laudare deū iuxta illud Esa. lxij. c. Sup muros tuos hierl'm idcirco dicit. Vt annūcient qñ rectus dñs nr̄ t nō est iniqtas i eo. vbi li vt cū dī. Vt annūcient tenet nō causaliter ꝙ cōsecutiue. Et ē sensus q tales i senecta vberi bene patiētes mō dicto cōtinue annūciabūt rectitudinē diuine iusticie circa ꝑmiū bonoꝝ: t q nō est in eo iniqtas. s. circa punitionē maloꝝ: lz em̄ multa alia de attributis essentialib⁹ diuinis t eius effectib⁹ circa creaturas sunt laudāda: tñ de rectitudine iusticie t de amotione iniqtatis facit mētionē: vt cōcludat insipiētiā stulti supradicti q diuinā gubernationē amouebat ab hūanis actib⁹ ex iniustic a q in eis apparebat vt supra dictū ē: oñdens q in alia vita finaliter demonstratur q rect⁹ est dñs ꝛc. Si aūt obijciat ꝙ pdicta de h qō dī Eccs. ix. Vniuersa eque eueniūt iusto t impio bono t malo mundo t immūdo ꝛc. Ex q̄ ꝑz q ista bona tpalia indifferenter se hūt ad bonos t ad malos: qō etiā sepe videt ꝙ expientiā. Cui⁹ oppositū videt innuere psal. in qbusdā versibus hui⁹ psal. vt dictū ē. Ad hoc dicendū fm Tho. ꝑma scōe. q. vlti. ar. vlti. in cor. q. q deus tantū dat iustis de bonis tpalibus t etiā de malis q̄ntū eis expedit ad pueniendū ad vitā eternā. Malis aūt qñqz ptmittit euenire bona tpalia: vt in eis inuoluant in penā pctōꝝ. vñ psal. in h loco loqtur de iustis qbus deus aliqñ exhibet bona tpalia vt inde adiuuent ad cōsecutionē spūaliū eo mō quo dī in psal. timentes aūt dñm nō minuent omni bono. Notandum etiā q iste ps̄. ꝓprie ptinet ad diē sabbati. in ipsi⁹ enim exordio tractat de sabbato legali qō ad memoriā creatōis rerū fuit principaliter a deo institutū. vt ꝑz Exo. xx. ca. de quo dicit. Delectasti me dñe in factura tua t in operibus manuū tuarū exultabo. t sic reddit grās de creatione rep ad qō sabbatū illud institutū fuit: in fine autē psal. tractat de sabbato vltimo t finali in quo est vera requies animaꝝ in quo sancti bene patientes laudes diuinas indesinenter annunciabunt. de quibus dicit. Adhuc multiplicabūtur in se. ꝛc. t bene patientes erunt vt annuncient ꝛc. vt supra expositum est.

Replica.

Circa psal. Bonum est confiteri. Et dominus regnauit decorem indutus ꝛc. diuersificantur postillatores t Burgensis in applicatione non in sententie veritate.

Psalmus. xcij.

Dominus regnauit. Huic psalmo ꝓmittit talis titulus in trāslatōne cōmuni. Laus cantici ipsi dauid die ante sabbatū qñ fundata est terra. Et fuit iste titulus appositus ab aliquo doctore ꝓ sua voluntate seu imaginatione: qz in hebreo t in trāslatōe hiero. nulli⁹ horum est ti. nec iste psal. factus fuit a dauid fm hebre. ꝙ magis a moyse: vt supra dictū ē. t dicit Ra. sa. q psal. iste loquit de tpe messie cui subijcienda sunt regna mundi: t tunc iudei hoc videntes dicent. Dñs regnauit decorē indutus est ꝛc. q autē dicit hunc psal. loqui de regno xpi verum est. quia de ipso ꝓphetauit moyses: fm q dicit saluator Joh. v. ca.

Si crederetis moysi crederetis forsitan ꝛ mihi: de me enī ille scripsit: ꝛ Luce vlti. dī. Et incipiens a moyse ꝛ oibus pphetis dicēs. Interpretabat illis in oibus scripturis que de ipso erat: qō aūt dixit xpm venturū ē falsum ꝛ erroneum qz iā diu ē qvenit: ꝛ regla mūdi sibi subiecit p fidē eius in oibus regnis publicatā quā aliqui in oī bus regnis suscipiētes venerunt ad xpi obedientiā: ꝛ sic lra buī psal. iā impleta est in regno xpi. Et fm hoc pn̄s. iste diuiditur in tres pt es. qz pmo describit regni xpi inchoatio. scdo eiusdē impugnatio: tercio eī cōfirmatio: ibi. Mirabiles. Circa pmū dicit

Laus cantici dauid i die ante sabbatum qñ fundata est terra.

Psalmus. xciij.

a Dominꝰ regnauit de- b corē indutꝰ ē: indutꝰ ē c dōs fortitudinē ꝛ pre- d cinxit se. Etenī firmauit orbem tre: q nō cōmouebit. g Parata sedes tua extūc a

ı seculo tu es. Eleuauerūt flumina dñe: eleuauerūt flumi k na vocē suā. Eleuauerūt flumina fluctꝰ suos: a vocibꝰ l aq̄rū multarū. Mirabiles m elatōes maris: mirabilis i n altis dns. Testimonia tua o credibilia facta sūt nimis: p domū tuaz decet sctitudo dne in lōgitudine dierum.

a Dns. f. iesus xps verus hō verꝰ deꝰ. b Regnauit. qz in sua resurrectōe ptātē sup oēm creaturā accepit. xpt qō dixit Matḥ. vltō. Data ē mihi ois ptās in celo ꝛ in terra c Decorē indutꝰ ē. Indumentū em̄ diuinitatis ē vel fuit hūanitas xpi: fm q dī Phil̄ ij. In similitudinē hoim factus ē ꝛ habitu inuētus vt hō: ꝛ ꝑ indumentū ante resurrectionē fuit passibile ꝛ mortale ꝛ deturpatum in passione fm q dī Esaie. liij. Non ē ei spēs neq; decor. ꝑ in resurrectione fuit glorioſum ꝛ sic decoratū. d Indutꝰ est dns le. e Et pcinxit se. qz tanq̄ fortis pcinctus in iferno detentos poterēr eduxit ꝛ ad celestia deduxit. fm q dī supra pn̄s. lvij. Ascendēs in altum captiuā duxit captiuitatē ꝛc. f Etenī firmauit orbē terre. i. stabilē fecit. q̄uis sit de nihilo vtute sne deitatis. q. d. nō ē mirū si fecit pdicta: cū sit tante vtutis. g Parata sedes tua extūc. qz a creatione celi empyrei parata ē sedes hois xpi ibidē sup̄ angelos. h Asculo tu es. fm q dī Heb. xiij. Jesus xps heri ꝛ hodie ipe ꝛ in scla. i Eleuauerūt. Hic pn̄r describit impugnatio regni xpi: qō pmo fuit impugnatū p principes sacerdotū volētes impugnare xpi resurrectionē et ascensionē ꝛ xpi regni pdicationē. vt hī Act. iiij. ꝛ in plurib⁹ alijs locis. postea per impatores romanos ꝛ alios tyrānos qui vbiq; terrarū extirpare nitebant ppl̄m xpianum vt sic de xpi regno nō eēt amplius memoria in terra: ꝛ hoc ē qō dī i Eleuauerūt flumina. i. potētes hui⁹ mūdi q̄ p flumina suā. qō fuit impletū qñ impatores romani ꝛ alij tyrāni vo ce publica pcipiebāt xpianos vbiq; exterminari. k Elenos: q talē parabolā loquit Esai. viij. Adducet dns super eos aq̄s fluminis fortes ꝛ multas regē assyriorē. l Mirabiles. Hic pn̄r describit regni xpi cōfirmatio q̄ facta est per duo spāliter. pmū est. qz inter psecutōes atrocissimas tyrannor maxim⁹ creuit numer⁹ xpianor. vt pz ex gestis apostolor ꝛ martyrū ꝛ cronicis tēpor: ꝛ hoc est qō dicit. l Mirabiles elationes maris. i. psecutōes ptātis sclaris ꝑ fidē catholicā m Mirabil̄ in altis dns ꝛc. q̄ fecit eam maxime crescere in psecutionib⁹. Scōm fuit multitudo magnitudo miraculor in testimoniuz veritatis pdicate p apl̄os aliosq; xpi discipulos: fm q dicit Marci vltimo. Illi aūt pfecti pdicauerūt vbiq; dño coopante ꝛ sermonē cōfirmāte sequētibus signis. i. miraculis sola diuina vtute factis. ꝛ ideo erant testimonia certa veritatis: cū deus nō possit eē testis falsitatis: ꝛ hoc est qō dī. n Testimonia tua. per opa: sola diuina vtute possibilia. p Credibilia qz illa accipiunt ex experientia sensuū q̄ possunt falli ꝛ deludi: vt fraquēter repertū est. ꝗ veritas diuina nō pōt fallere neq; falli. p Domū tuā dne decet ꝛc. quia domus dei que est ecclesia militans pmanebit in sanctitate fidei vsq; ad fin̄ mundi: ꝛ in ecclesia triūphante nō recipit aliud ni si sanctū: fm q dī Apoc. xxj. Non introibit in eā aliquid coinquinatū ꝛ durabit ineternum.

In psalmo. xcij. Dns regnauit. vbi dicit in postilla. Et pcinxit se.

Additio.

Impugnatio regni xpi pncipaliter ē duplex. nā aut p falsam seu hereticam doctrinam: ꝛ de hoc xpte dī. Eleuauerunt flumina vocē suā. qz tales aduersarij p verba q̄ vocib⁹ exprimuntur xpte impugnāt doctrinā xpi. Impugnatur etiaz p persecutōnes atroces seu tyrannicas: ꝛ de hoc intelligit. Eleuauerūt flumina fluctꝰ suos: quia nō solū vocibus sed tumultuosis psecutionib⁹ eam impugnant.

In eodē psalmo vbi dī in postilla. Etenī firmauit orbē terre.

Additio.

Continuādo expositionē hui⁹ psal. ad lraz de regno xpi, put postillator ait ꝛ bene fm hoc dī. Etenī firmauit orbē terre q̄ nō cōmouebit. meli⁹ exponitur de fundatōe eccl̄ie q̄ orbis terre dī: iuxta illud Sap̄. j. ca. Spūs dñi replevit orbē trar. q̄ quidē expositio correspōdet auctoritati psalmiste p postil. allega. s. ascēdens in altū captiuā duxit captiuitatē. ibidē em̄ subdit imediate. Accepisti dona in hoibus. p illa em̄ dona spūsscti data a xpo hoib⁹ fuit eccl̄ia fundata: iuxta illud Proner. ix. c. Sapia edificauit sibi domū ꝛc. et. j. Excidit colūnas septē. vñ sic pn̄s. i illa aucte. Ascēdēs in altū. postq̄ fec mētionē de eductione captiuitat̄ ab inferno: statim subiūgit xps de fundatione eccl̄ie mō pdicto: sic pari forma in ꝟ loco postq̄ fecit mentionē de hmōi deductōe cū dixit. Et pcinxit se. s. fortitudine ad deducendū detētos in inferno statim subdit de fundatōe eccl̄ie. d. Etenī firmauit orbē terre.

In eodē psal. xcij. vbi dī in postil. Mirabiles. Hic pn̄r describit regni xpi cōfirmatio.

Additio.

Littera hebraica in hoc loco sic sonat. Plus q̄z voces aq̄rū multaz. Et q̄z mirabiles elatōes marī mirabilis in altis dns. i. mirabilior. ꝛ totū ē vn⁹ ꝓsus in hebreo cui⁹ sensus ē: q mirabilior est dns. i. xps fortitudine indutꝰ in altis q̄z voces aq̄rū multaz ꝛ elatōes marī: que sunt due impugnatōes regni xpi supradicte. Et rō ē: quia xps vincit oēs pdictas psecutōes: sicut eccl̄ia q xpm firmata nō cōmouebit: qō cedit i magnū testimoniū fidei: ꝛ ideo subdit. Testimonia tua credibilia facta sūt nimis. ꝛ q̄ sunt illa testimonia declarat dī. Domū tuā decet sctitudo ꝛc. s. q dom⁹ dei q̄ ē eccl̄ia nō obstantib⁹ ipugnatoib⁹ pdict̄ remanet in sua sctitate vsq; in fin̄ scli duratura: iuxta illud Matḥ. vlti. ca. Ego aūte vobiscū sum ꝛc. ꝛ de ꝟ dicit. Dñe in longitudine dierū. put in postil.

Psalmus. xciij.

Deus vltionū. Huic ps. ꝑmittit tal̄ ti. in transla. cōi. a Psalmꝰ dauid q̄rta sabbati. ꝗ videt apposit⁹ ab aliq̄ expositore. qz in hebreo ꝛ i trāsla. hiero. nullꝰ penit⁹ est ti. nec ex lra hui⁹ ps. aliq̄d apparet vñ debeat appropriari ad decantādū in q̄rta die sabbati. i. q̄rta die a sabbato: q̄ est tercia dies creatōis mūdi in q̄ distincta fuerūt elemēta vt hī Gen̄. j. Itē fm hebreos dō nō fecit hūc ps. ꝗ moyses: vt dictū ē. De materia vo hui⁹ ps. dicūt hebrei q loq̄t de captiuitate ista in q̄ sunt mō p diuersas ptes orbis dispti i q̄b⁹ sustinēt obprobria mlta ꝛ afflictōes maxias a xpianis a q̄b⁹ expectāt libari p regē messiā vēturū: ꝛ iō dicūt q moyses ꝟ puidēs i spū fecit hūc ps. inꝑpellās diuinā vidictā ad ppl̄i isrl̄ libationē. Sz ꝟ fundamētū ē erroneū: qz aduēt⁹

xpli ã transiyt in pteritũ: sicut frequẽter dictũ est t iõ quantũ mihi videt saluo meliori iudicio dicendũ q in hoc pũ. moyses ntendit reuocare ppl'm isrl'a quodã errore pestifero currẽte tpe suo. Circa qõ sciendũ q circa diuinã puidẽtiam aliq errauerũt dicẽtes: q ista inferiora corruptibilia xpter eox variabilitatem nõ subiacent diuine puidẽtie t maxime actus humani q nõ videbãt ẽliter infallibilitas diuine puidentie stet cũ libertate arbitrij: in q̃rum psona dic Job xxij. Nubes latibulum eius circa cardines celi pambulat: nec nra psiderat. Et iste error ẽ valde piculosus vel pnicios⁹. ex hoc em sequitur q hoies sine freno currãt ad vicia p bonis vel malis suis actib⁹ nõ expectãtes penas aliqs vel premia xpter qõ fuit cura sanctis hoib⁹ hũc errorẽ extirpare. Qz aũt iste error euenrerit tpe Job ptz: quia allegat libro Job capi. pdicto q̃si currens illo tpe: t p pñs tpe moysi: q fuit ei cõtẽporaneꝰ: qz beluꝰ busites q fuit vnus de q̃tuor amicis. Job p eũ di sputantib⁹ fm cõem opinionẽ dr fuisse balaã: de q certũ ẽ q fuit cõtẽporaneus moysi: vt pz Nume. xxij. Ex quo sequitur q moyses t Iob fuerũt cõtanei: t p pñs error predictus currebat tpe moysi t aliq de ppl'o isrl' erãt hoc errore infecti: qz erãt ad mala pni. vt pz ex libris moysi: xpter qõ moyses videt fecisse hũc psalmũ ad reuocandũ eos ab errore pdicto: qõ facit oñendo punitionẽ maloꝝ manifeste factã a deo qõ verũ nõ esset nisi eiꝰ puidentia ad ista inferiora t ad actꝰ humanos se extenderet. Et fm hoc pũ. iste in duas ptes diuidit: qz pmo oñdit xpositũ i punitione egyptioꝝ: quã filij isrl' viderãt. scõo in punitõe iudeoꝝ quã ipsi expti fuerãt: ibi. Quis cõsurget mihi. Prima in tres. qz pm o pdictus error in egyptijs esse oñdit. scõo a filijs isrl' excludit: ibi. Intelligite insipientes in ppl'o. t tercio ex dictis quoddã corrolariũ cõcludit ibi. Btus hõ. Circa pmũ dicit moyses.

a Deus vltionũ. i. punitionum iuste pcedentiũ:
b Dñs. quia est iudex supioꝝ oibus.
c Deus vltionũ libere egit: qz nõ est subditꝰ alicui legi. t iõ põt parcere a pena fm q sibi placet cuicũq̃ delinq̃nti: nec facit in ꝟ iniusticiã alicui: t iõo sup punitionẽ maloꝝ depcandus est: xpter qõ subdit depcando.
d Exaltare oñdendo tuã potentiã.
e Qui iudicas terrã. inferendo peccatoribꝰ penã.
f Redde retributionẽ supbis. i. egyptijs ex supbia nolentib⁹ obedire tuis mãdatꝫ de dimissiõe ppl'i isrl' vt pz in Exo. a q̃nto cap'o vsq̃ ad. xiij. c. inclusiue
Et sciẽdũ q moyses in ꝟ loco loquit p tpe in q̃ filij isrl' in egypto detinebant: p quẽ modũ xphete frequẽter de pteritis loquunt: iõo subdit.
g Vsq̃quo pctores dñe. i. egyptij ydolatrie dediti.
h Vsq̃quo pctores gloriabunt. detinẽtes ppl'm in seruitute vili.
i Effabunt t loquent iniquitatẽ. sicut pharao. Exo. v. dixit inique. Quis ẽ dñs vt audiã voce eius t dimittã isrl'. Nescio dñm: t isrl' nõ dimittã.
k Populũ tuũ dñe humiliauerũt. in opib⁹ duris luti t lateris. Exo. j.
l Et hereditatẽ tuã. i. filios isrl' qui sunt hereditas tua: fm illud. Hereditas mea israel.
m Vexauerũt. intantũ q vitã eox ad amaritudinẽ pduxerũt. Exo. j.
n Viduã t aduenã interfecerũt. i. psonis q̃bus deberent cõpati nõ pepercerũt: qõ pz ex hoc q̃ pue-

Psalmꝰ dauid q̃rta sabbati. Psal. xciij.

Deus vltionũ dominꝰ deꝰ vltionũ libẽ egit.
Exaltare qui iudicas trã redde retributionẽ supbis.
Vsq̃q̃ pctores dñe: vsq̃q̃ pctores gloriabunt
Effabũt t loquẽt iniq̃tatẽ loq̃nt oẽs q̃ opant iniusticiã. Populũ tuũ dñe humiliauerũt: t hereditatẽ tuaz vexauerũt. Viduã t aduenã interfecerunt: t pupillos occiderũt. Et dixert nõ videbit dñs: nec itelliget deus iacob. Intelligite insipientes in pplo: t stulti aliq̃n sapite. Qui plãtauit aurem nõ audiet: aut q̃ finxit oculũ ñ psiderat. Qui corripit gentes non arguet: q docet hoiem scientiã. Dominus scit cogitatões hominũ: q̃m vane sũt. Btus hõ quẽ tu erudieris dñe: t de lege tua docueris eũ. Vt mitiges ei a diebꝰ malis donec fodiat peccatori fouea. Quia non repellet dñs plebẽ suã t hereditatem suam non derelinquet. Quoadusq̃ iusticia cõuertatur in iudiciũ: t q̃ iuxta

r pientes in pplo: t stulti aliq̃n sapite. Qui plãtauit aurem nõ audiet: aut q̃ finxit
b oculũ ñ psiderat. Qui corripit gentes non arguet: q
e docet hoiem scientiã. Dominus scit cogitatões hominũ: q̃m vane sũt. Btus hõ quẽ tu erudieris dñe:
b t de lege tua docueris eũ.
i Vt mitiges ei a diebꝰ malis donec fodiat peccatori
l fouea. Quia non repellet
m dñs plebẽ suã t hereditatem suam non derelinquet
n Quoadusq̃ iusticia cõuertatur in iudiciũ: t q̃ iuxta

ros natos statim in flumen pisci pceperũt: t sic nullã crudelitatẽ exercere p populũ israel horruerũt t causa huius subdit. o Et dixerũt. corde suo tenẽdo t ozel pferendo p Nõ videbit dñs ꝛc. qz tenebant q diuina puidentia nõ se extenderet ad ista inferiora. vt pdictũ est: t sic sine freno timoris dei faciebãt horribilia. q Intelligite. Hic consequenter hunc errorẽ excludit a ppl'o israhel q diu mozaꝰ fuit cũ egyptijs. t sic plures eox erant infecti errozibꝰ et vicijs: qõ pz ex hoc q post vocem dñi loquẽtis eis in mõte synai Exo. xx. cito declinauerũt ad ydolatriã p fabricationẽ vituli t adorationẽ. Exo. xxxij. t iõ errozem taliũ arguit moyses dicens. Intelligite insipientes in populo. id ẽ vos de ppl'o isrl q estis infecti errore egyptioꝝ intelligite efficaciã diuine puidentie ad omnia se extendentis. r Et stulti aliq̃n sapite. i. exquo estis separati ab egyptijs veritatẽ circa diuinã puidentiã cognoscite. Sapia em ẽ cognitio de diuinis. a Qui plantauit aurẽ nõ audiet ꝛc. q. d. hoc est absurdũ q hoies corruptibles cognoscãt ista inferiora t deꝰ ignozet: qz quicq̃d perfectionis ẽ in istis inferioribꝰ totũ pexistit eminẽtius in prima cã: xpter qõ pbs. j. de aĩa arguẽs p empedoclem ducit eũ ad inconueniẽs q deꝰ aliq̃ ignozaret q̃ inferiozes cognouit. s. litem q̃ dicebat simile simili cognosci: ista aũt inferioza dicebat cõposita esse ex amicicia t lite: ꝟ in superioribus lis nõ hz locũ nec p pñs cognitio litis. b Qui corripit gentes. i. q egyptios gentiles corripuit nobis videntibus terribiliter puniẽdo. c Nõ arguet silr opa vestra mala. q. d. imo. d Qui docet hoiem sciam. i. deus a q̃ ẽ ois scia. q. d. quõ ignozabit illud qõ hõ scit. e Dñs scit cogitatões hoim. q. d. etiã cogitatões intra mentẽ latẽtes ipse cognoscit vsq̃ ad minima. f Q̃m vane sunt. i. ad malũ pne: fm q dr Geñ. viij. Sensus t cogitatio cozdis humani in malũ pna sunt. g Btus hõ. Hic quoddaz corrolariũ cõcludit ex dictis. ex q̃ em cogitatões hoim vane sunt t ad malũ pne cito declinant ad errozes: nisi assint diuina correctio. iõ dr. g Btus hõ quẽ tu erudieriz dñe ipm illustrando de mẽte. h Et de le. tua docueris eũ. i. docueris eũ ad sequendũ dictamẽ legis naturalis: q est quedam impssio diuine legis in nobis: t cũ hoc instruxeriz eũ de lege a te data in mõte synai t de lege q te vanda i euangelio: de cui⁹ datione figura habuit moyses noticiã: xpter qõ dicit saluator. Joh. v. ca. Si crederetis moysi: crederetis forsitan t mihi. i Vt mitiges ei a diebꝰ malis. i. diuine vltionis pctã punitis. k Donec fodiat peccatori fouea. i. mozs corporal: p quã corpus ponit in fossa terre: t mozs eternalis p quã ponit aĩa in fouea gehẽne vsq̃ ad diẽ iudicij in q̃ simul corpus t aĩa ponent in gehenna. l Quia nõ repellet dñs plebẽ suã. i. mãdatis suis obedientẽ. m Et hereditatẽ suã nõ derelinquet. q̃ in fidelibꝰ adherentibꝰ sibi psistit: q̃s in pñti fouet p grãm t in futuro per gloriã. iõ subdit. n Quoadusq̃ iusticia. s. diuina, iudicio: in quo oĩa reducent ad debitũ ozdinem iusticie. o Cõuertat in iudiciũ. i. ponat in executione in extremo p Et qui iuxta illam. i. qui tunc secure poterunt expectare tenozem diuine iusticie respondet.

q Omnes qui recto sūt corde. ꝓpter qō saluator loqns extremo iudicio dicit apls. xxj. His aūt fieri incipiētib⁹ respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate corda vra vt ex ponit bea. Greg. ⁊ Sap. v. ōr. Tūc stabūt iusti in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt ⁊c.

r Quis ꝓsurget. h ꝓ nr oñdit diuinam ꝓuidētiā se extēdere ad actus hūanos ꝙ punitionē hebreoꝝ. qui licet pluries fuerint puniti in deserto. tñ fuit ibi duplex notabilis punitio. vna ꝓ adoratione vituli. alia ꝓo rebellione cōi q̄ ꝓpls voluit in egyptū reuerti. scda ponit ibi Nūquid. Circa primū sciendū ꝙ ꝓma punitio facta ē de ꝑcepto moysi. Exodi xxxij. vbi dixit. Si q̄s est dñi iungat mihi. ⁊ postea subdit. Ponat vir gladiū sup femur suū. ⁊ occidat vnusquisq; frēm ⁊ amicū ⁊ ꝓximū suū ⁊c. ⁊ subdit. Et ceciderunt in die illa q̄si. xxiij. milia. ⁊ hoc est qō ōr. hic. Moyses loquēs in ꝓsona ꝓpria de ꝓterito ꝙ modū ꝓntis vel futuri. qō frequēter fit in ꝓphetis d. r Quis ꝓsurget mihi aduersus malignātes. i. aduersus incitātes multitudinem ꝓpli ad fabricationē vituli. fuerūt em ibi alīq incitātes aduersus malignātes. i. aduersus sequētes ꝓdictoꝝ institutionē. t Nisi qr dñs adiuuit me. i. nisi mihi affuisset dei auxiliū spāle. v Paulominus habi. in infer. anima mea. i. vita mea. ⁊ accipit hic infernus ꝓ fossa vel sepultura. ⁊ est sensus. fuissem mortuus ⁊ sepulture traditus. vñ ꝏra hebraica sic hz. Habitasset in taciturnitate aia mea. qr ꝙ morte auferet loquela. aaron em timore mortis que sibi iminebat a ppl'o fecit vitulū: ⁊ libenti⁹ ppl's moysen inter repressus diuina vtute timorē ei incutiēte. vñ subditur.

s Si dicebā motus ē pes me⁹. i. ex q̄ disposui discedere de mōte synai ad ꝑceptū dñi dicēt mihi. Exo. xxxij. Vade descēde: peccauit ppl's tu⁹ quē eduxisti de tra egypti.

t Misericordia tua dñe adiuuabit me. i. extūc fui certificatus ꝙ ꝙ tuā miam me ꝓtegeres a ppl'i furore. ⁊c. subditur.

v 3 Scōm magnitudinem dolorū meoꝝ in corde meo. i. q̄s sustinui ꝓpter pctā ppli in adoratiōe vituli ꝓpt q̄ dolore ⁊ iracūdia motus moyses ꝓiecit tabulas ⁊ fregit eas ad radices mōtis. Exo. xxxij. a Cōsolationes tue. leti. aiam meā. q̄ post multā ꝑcū instantiā dñs ꝑces moysi acceptauit ⁊ nouas tabulas testamenti sibi dedit Exo. xxxiiij. b Nunqd adheret. Hic ponit scōa punitio notabilis hebreoꝝ. ex q̄ oñditur ꝙ diuia ꝓuidentia se extēdit ad regimē actuū hūanoꝝ. ⁊ ista punitio fuit quā do ppls territ⁹ verb exploratoꝝ voluit reuerti in egyptū. Nume. xiiij. reputās ꝙ nō posset implere dei ꝑceptuꝫ de transitu ad terrā ꝓmissiōis ꝓpter multitudinē ⁊ magnitudinē ppl'oꝝ ibidē bitantiū. ⁊ ꝓpter hāc rebellionē explo ratores q̄ ppl'm terruerāt pcussi fuerūt morte repentina a dño. ⁊ ista mortⁿ diffinita fuit a dño sup oēs q̄ nūerati fuerant in exitu de egypto a. xx. annis ⁊. s. ita ꝙ mortui sūt in deserto oēs ꝓter Josue ⁊ caleph filiū iephone vt ibidē habetur. ⁊ ex ista punitione ⁊ ꝑcedēti debuerūt filij isrl ab erroꝛe suprādicto reuocari. ⁊ hoc est qō ōr.

b Nunqd adheret tibi sē. iniqtatis. i. bituatio in malo.

c Qui singt sedes iniqtatē: qui fingit laborem in ꝓcepto. Capta būt in aiam iusti ⁊ sanguinem innocentē ꝏdēnabunt

f Et factus est mihi dominus in refugiū: ⁊ deꝰ meꝰ in adiutoriuꝫ spei mee. Et reddet illis iniquitatē ipo rum ⁊ in malicia eoꝝ disp det eos disperdet illos dominus deus noster.

q illā oēs q̄ recto sunt corde

r Quis ꝓsurget mihi aduersus malignātes: aut q̄s stabit mecū aduersus opantes iniqtatez. Nisi qr dñs adiuuit me: paulominꝰ habitasset i inferno aia mea Si dicebā motꝰ ē pes meus: mia tua dñe adiuuabat me

z Scōm multitudinē dolorū meoꝝ i corde meo: ꝓsolationes tue letificauerūt aiaz

b meā. Nunqd adheret tibi

c sedes iniqtatꝫ: qui fingꝫ laborem in ꝓcepto. Capta

e būt in aiam iusti ⁊ sanguinem innotentē ꝏdēnabunt

f Et factus est mihi dominus in refugiū: ⁊ deꝰ meꝰ

g in adiutoriuꝫ spei mee. Et reddet illis iniquitatē ipo

p rum ⁊ in malicia eoꝝ disp det eos disperdet illos dominus deus noster.

id est captauerūt. e In aiam iusti. i. iustoꝝ volentes eos interficere. ꝫ qr defensati fuerūt ꝓtectiōe diuia sm ꝙ ibidē ōr. Cunqz clamaret ois multitudo ⁊ lapidib⁹ vellet eos obruere vel oppmere apparuit glia dñi ⁊c. iō subdit.

f Et factus est mihi dñs in refugiū. i. mihi ⁊ alijs tribus mecum existentib⁹

g Et reddet ill' iniqtatē ipoꝝ. qr explo ratores q̄ terruerāt ppl'm statim pcussi fuerūt morte repentina. h Et in malicia eoꝝ disp. eos. qr alij eis acḋescentes vagabūdi fuerūt ꝙ desertū q̄sq; ꝓstrata sunt ibi cadauera eoꝝ vt ibidem hr. ⁊ ideo subditur.

i Dispdet illos dominus deꝰ nr. cuⁱ ꝓuidētia ad oia se extendit ꝗtūcunq; minima. Cin psal. xciij. Deus vltionum. vbi dicit in postil. Et ideo ꝗtum mihi videtur. Additio.

Error iste circa diuinā ꝓuidentiā nō solū tpe moysi vel iob cucurrit ꝫ etiā in alijs vatijs ⁊ diuersis ⁊ q̄si in oibus tpib⁹ occurrit: ꝑsertim in his q̄ fide carent q̄ nō solū diuinā ꝓuidentiā negāt: ꝫ etiā ipm deum asserūt nō esse: iuxꝫ illud. Dixit insipiēs in corde suo non est deus. tpe etiā ꝓphaꝝ q̄ longe post moysen fuerūt i ipo pplo isrlitico hic errorꝫ manifeste viguit. legit em Ezech. viij. de israelitis idola colētibus. Dixerūt: dñs non videt nos. dereliqt dñs terrā in q̄ exp̄sse negabant ꝓuidentiam diuinā circa ista inferiora vñ nō oportet pōs. istū appropare illis q̄ fuerūt tpe moysi. supfluū etiā videt moysi ad reuocandū hūc errorē aliquē pōs. ordinare. cuꝫ in tota lege mosaica h̄ docet duplici mō. Primo historialiter. vtꝫ de ꝓmis pentib⁹ a deo punitis ꝓpter trāsgressionem ꝑcepti Gen. iij. ca. sil'r ⁊ de chayn a deo punito ꝓpter fratricidiū Gen. iiij. ca. sil'r de generatiōe diluuij a deo destinata ꝓpt pctā. Gen. vj. ca. Itē de sodomitꝫ diuia iustitia sꝫuersis Gen. xix. c. ⁊ sic de alijs ꝗplurimis in pētateucho ꝓtētis Ex q̄bus oñdit ꝙ deus ꝙ suā ꝓuidētiā iustissimam punit reprobos. ⁊ ꝓmiat bonos. Scōo ꝓz hoc ex lege mosaica ex ꝑceptis diuinis q̄ in ea dant. q̄ oia fundant in timore ⁊ amore diuino ⁊ in penis ⁊ ꝓmijs a deo ꝓmissis seu cominatis hoibus sm diuinā ꝓuidentiā. vtꝫ cuilibet intuēti. non ꝙ videt h̄ psal. ex hoc moysi appropriari sicut nec egyptijs. Sz melius vr dōm sm glo. cui etiā ꝓcordāt ꝑcipui expositores hebreoꝝ sczꝫ ꝙ iste psal. loquit generaliter ꝓtra oēs malefactores postponētes diuinū timorem ex incredulitate diuine ꝓuidētie siue sint de ppl'o isrlitico siue de alijs nationib⁹. De manasse em rege iuda ō q̄ legit. iiij. Reg. xxj. ꝙ implenit irl'm sanguine innocentiū ab ore vsq; ad os. ꝓpie pūt verificari q̄ dicūtur in hoc pōs scz Viduā ⁊ aduenā interfecerūt ⁊ pupillos occiderūt. ꝙ aūt h̄ fecisset ex incredulitate diuie ꝓuidētie ptz. ij. Paral. xxxiij. vbi de ipo manasse p⁹ ei⁹ pniam legit. Cognouit manasses qm dñs ipe est ōs. ex q̄ ptz ꝙ ante hoc nō cognoscebat dñm esse deū nec ꝙ ꝓs ꝓuideri humano generi. ⁊ sic de multis alijs tam paganis ꝗ infidelib⁹ seu hereticis ⁊ etiā falsis xpianis ꝓtingit sepe in multis ⁊ in diuersis ꝓtib⁹ ⁊ nō tm in vno tpe seu in vna generatiōe vl regione determinata. ⁊ iō dicit pōs. Vsqquo pctōres dñe vsqquo gloriabunt. qō exponēs ra. abenhazra dicit ⁊ bñ ꝙ ꝙ iteratiōem ly vsqquo intelligitur assiduitas h⁹ peccati ⁊ eius frequētia i multis ⁊ varijs tpibus. ad quā sententiā facile adaptat lra: put cōtinetur in postilla spālita te mutata ad generalitatē. Et notandū ꝙ licet in hoc pōs. nullus ponat ti. in hebreo. nec in transla. hiero. tñ vex est

xp̃ iste pſ̃. inter hebreos legit̃r in q̃libet q̃rta feria. rō aūt ōte quarte ferie appropriet. habet in glo. vide ibi.

In eo. pſ̃. xciij. vbi dr in postil. Quoaduſq; iuſticia. ſ. Ebraica lr̃a in hoc additio. diuina. loco nō habet illud relatiuū qui. ꝫ sic r iuſ illā oēs qui recto ſt corde. r intelligit plane nō admirative: ꝫ sic. Quoaduſq; iuſticia. i. diuia cōuertat ad iudiciū ſcz in executōe extremi iudicij. Et quoaduſq; iuſ illā. ſ. iuſticiam. Sunt oēs q̃ recto ſt corde. vñ ly r cū dr. Et iuſ illā. iteruz repetit ly quoaduſq: sicut ſepe in ſcripturis contingit ꝛc.

a Venite exultemus dño. pſ̃. xciiij. b ultemus dño iubilemus deo saluatori nostro. c Preoccupemus faciē eius in cōfessione r in psalmis iubilem⁹ ei. d Quīa deus magn⁹ dñs r rex magnus e sup omnes deos. f Quia in manu eius sunt omnes fines terre. r altitudines mōtium ipius sunt. g Quīa ipi⁹ h est mare r ipe fecit illud: r siccam manus eius formauerunt. i Venite adoremus et procidamus r ploremꝰ k ante dñm qui fecit nos: qr ipe est deꝰ nr̃. l Et nos populꝰ pascue eiꝰ r oues manus eiꝰ. m Hodie si vocē eiꝰ audieritis: nolite obdurare

Circa pſ̃. Deus vltionū. diuersificantur. Replica qr postilla applicat pctā r eox penas corrigentes ad spāles pplos r ad spālia tpa. Burg. aūt r gl. magistralis generaliter applicāt ad oia tpa ꝛc. q̃ applicatio videt̃ moralis: qr sic in toca sacra scriptura spālia vicia rephendunt r punita describunt. quatenus talis punitio cūctis sit morale exemplū: ne ad silia vicia defluāt. r similē punitionē incurrāt. Nec ē inconueniens moysen vel quēcūq; certis scripturis generaliter aliq̃d facere r p decantationē carmis vel pſ̃. ad spālia applicare. r p ea solūtur obiectiones burg. in ꝓposito. Psalmus. xciiij.

Venite exultemus dño. Huic pſ̃. nullus dnō titulus ꝓponit in heb. nec in transla. hiero. iuſ hebreū. Et ſm hebreos iste pſ̃. factꝰ ē a moyse circa finē vite sue q̃n mortui fuerāt in deserto oēs q̃ post exitū de egypto nūerati fuerāt a. xx. annis r supra p̄ter caleph r iosue vt dictū est p̄cedēti pſ̃. in q̃ pſ̃. inducit filios mortuoꝝ de quib⁹ dixit dñs. Que. xiuj. q̃ ingrederent terrā ꝓmissiōis loco patrū suoꝝ ad dei laudē r obiam ne ex rebellione r inobedientia ipedirent ab ingressu terre ꝓmissiōis sic r patres eoꝝ. r ſra hui⁹ pſ̃. ad hoc faciliter p̄t applicari. Sz apls heb. iij. r. iiij. ponit magnā ptē hui⁹ pſ̃. ſ. ab illo loco. Hodie si vocē eius audie. vsq; ad finē di. q̃ p dictū fuit a dauid ad qō sequit q̃ ē actor toti⁹ pſ̃. dicit etiā ibidez apls q̃ pſ̃. iste nō loquit̃ de ingressu terre ꝓmissiōis q̃ tā ante annos multos trāsierat tpe iosue. ꝫ de ingressu terre viuentiū apiendo p xp̃m tpe gr̃e: qr p suā būdictā passionē amonit impedimētū. Et ſm hoc pſ̃. iste i tres ptes dividit. qr p pplus maxime hebraicus ſm intentiōem apli ad xp̃i laudē inducit. scōo ad hoc multiplex rō adducit. ibi. Quīa deus magn⁹. tercio ꝓncipalis intentio ꝓcludit. ibi. Hodie si vocē eiꝰ audieritꝛ. Circa ꝓmū dicit dō puidens xp̃i aduētū in q̃ erat exultandū. vñ in eius natiuitate angeli exultauerūt Luc. ij. Facta ē cū angelo multitudo celestis exercit⁹ vel militie laudantiū deū ꝛc. r multo fortius hoīes debebāt exultare. tū qr venit in natura humana assumpta nō in angelica: ſm q̃ dr Heb. ij. Nusq; angelos ap̄hendit: ꝫ semen abrae: tū qr venit satisfacere p pctō generis humani nō angeli. q̃ ē irremediabile. dicitur igitur. a Venite. nō passibus corpis ꝫ affectib⁹ mentis p fidē r deuotionē. b Exultem⁹ dño. non solū interius sed etiam exterius deuotionis signo q̃ notatur cum dicitur. c Exultemus r iubilemus. quia exultatio dicitur quasi extra saltatio q̃ fit q̃ndo mentis deuotio resultat exterius in sensibili signo. simīliter iubilus dicitur cordis gaudium ita intensum. q̃ non potest interius contineri: quin appareat in signo exteriori.

d Deo saluatori nostro. i. ad laudem iesu christi. qui est deus verus r nostra salus. ꝓpter q̃ fuit sic nominatus. Matb. j. Vocabis nomen eius iesum. ipe em̃ saluū faciet populum suum a peccatis eoꝝ. Iesus enim interpretatur saluator. e Preoccupemus faciem eius in confessione. sue deitatis r humanitatis. r dicit. Preoccupemus id est tentatiōem diaboli ab hac confessione intentis nos impedire anticipemus. f Et in psalmis. i. laudib⁹ devotis. g Jubilemus ei. Quoniam deus. Hic cōsequenter ad ꝓpositum multiplex ratio adducit r primo ex regia dignitate cum dicitur g Quoniam deus magnus dominus. q. d. bene debemus iubilare christo. q̃n ipe est deus r p consequens magn⁹ dominus. h Et rex magnus sup omēs deos. i. sanctos angelos r ꝓphetas dei amicos. qui in scriptura dicunt̃ dīj ꝓticipatiue. secundo ex eius potestate cum dicitur.

i Quia in manu eius sunt omnes fines terre. i. in eius potestate qua potest eos ad nihilū redigere. q̃ ꝓbat cōsequenter dicens. k Quoniam ipius est mare r ipse fecit illud. cōgregans aquas in vnum locū Gen. j. l Et siccam. i. ꝓtem terre aridam. m Manus eiꝰ formauerunt. p hoc em̃ q̃ congregauit aquas in locū vnum qui dicitur occeanus apparuit pars terre aquis discoopta Gen. j. r hoc ꝓpter habitatiōem hominū r animaliū Tercio adducitur rō ex beneficijs humane nature collatis specialiter. inter que ꝓmum est creatio hominis ad imaginem dei. q̃ non conuenit alijs corporalibus creaturis r in recognitiōem huius dicit. n Venite adoremus. humiliter adorando. o Et procidamus. humiliter adoratione latrie. p Et ploremus. peccata nostra confitendo.

q Ante deum qui fecit nos. ad imaginem r similitudinem suam. r Quia ipe ast dominus deus noster. dans se nobis suam p benedictam incarnatiōem. Secundum beneficium est diuine gubernationis. que speciali modo se extendit ad humanam naturam vltra bruta animalia ꝓpter quod dicit apostol⁹. j. Cor. ix. Non ē cura deo de bobus. r q̃tum ad hoc dicitur. s Et nos populus pascue eius. quia nobis prouidet speciali modo. potest etiā hoc referri ad populum hebraicum: quem deus pauit manna. xl. annis in deserto r ad populum catholicū q̃ē in ecclesia pascit quotidie eucharistie sacramento.

t Hodie. Hic consequenter concluditur intentum ꝓncipale quod ſm apl̃m est inducere populum maxie hebraicum ad obediendum christo humiliter r deuote. ne impediatur ab ingressu terre viuentium. sicut patres eiꝰ impediti fuerunt ab ingressu terre promissionis ꝓpter rebellionem ipozum. Et circa istam conclusiōem ꝓmo ponitur monitio. secūdo adducitur exemplū ibi. Sicut iurritatione. et tercio pena illata exprimitur ibi. Quadragīta. Circa ꝓmum dicitur: t Hodie. i. tempore gratie: quod vocatur dies. Roma. xiij. Nox precessit: dies autez appropinquauit ꝛc. vbi p noctem intelligit vete. te. ꝓdies nouum. v Si vocem dñi audieritis. r accipitur b ſi ꝓ quia. qr vox domini audita est in lege noua. que data est a deo in carne apparente. vetus autem testamentum fuit datum per angelum loquentem in persona dei. ſm q̃ dicitur Actu. vij. Hic moyses ꝛc. r subditur. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo. qui loquebat ei in monte synai.

x Nolite obdurare ꝛc. legem euangelicam repellendo. Obduratio enim cordis humani in malo nō ꝓuenit ꝓmo ex parte dei sed ex parte liberi arbitrij hominis a deo se auertētis. r iō ꝓpr̃ iuste deus retrahit grāz suā cor mollificantem. r sic in infidelitate r malo obduratur.

y Sicut in irritatõne. Hic ꝓ̃r ad ꝓpositũ adducit exẽplũ de illis q̃ territi vbis exploratoꝝ rebelles fuerũt dño z moysi: z voluerũt reuerti in egyptũ. Nũe.xliij. z hoc ẽ qđ dicit y Sicut in irritatiõe. i. nolite obdurare coꝛda vꝛa sicut fecerũt in deserto. In irritatione �fm dic̃ tentati

y re coꝛda vꝛa. Sicut in irritatiõe �fm dic̃ tẽtatiõis i ẽ
3 serto. Vbi tẽtauerũt me pa
a tres vꝛi: pbauerũt z vide
b rũt opa mea. Quadragita annis offensus fui generatiõi illi z dixi sẽp hi errant
c coꝛde. Et isti nõ ꝓgnouerũt
d vias meas: vt iurauι in ira
e mea si itrabũt i req̃em meã
f g
b Dñs. dõ qñ dom⁹ edificabaꝭ p⁹ captiuitatẽ. .xcv.

ab Cantate dño cãticum
c nouũ: cãtate dño ois
d fra, Cãtate dño z bñ
f dicite noi ei⁹: ãnũciate de
g die i die salutare ei⁹. Annũ
b ciate inꝰ gẽtes gl̃az ei⁹: i oi
i b⁹ ppl̃is mirabilia ei⁹. qm̃
k magn⁹ dñs z laudabil̃ ni-
l mis: f̃ribilis sup oẽs deos
Qm̃ oẽs dij gẽtiũ demõia
m dñs aũt celos fecit, Con-
n n fessio z pulcritudo in con-

ti. videtur appositus ab aliquo expositoꝛe �fm imaginatiõnẽ suã lr̃am hui⁹ ps̃. ad dictũ edificiũ applicante. Habi sa. vero dicit q̃ hic ps̃. loquit ad tẽpus futuꝝ. z vocat tẽpus futurũ tps messie qđ ipe z alij iudei dicũt esse futuꝝ z tunc edificabit eis templũ nobilissimũ in q̃ fiẽt iste laudes z oblationes. q̃ videnꝰ tangi in hoc ps̃. cũ ꝛ in ꝓncipio Cãtate dño ꝛc. z postea in medio subditur. Tollite hostias ꝛc. Sꝛ istud scõm ẽ erroneũ scz q̃ xp̃us sit venturus in mũdum z reedificatur⁹ mãle templũ. sic̃ frequẽter supius exp̃sum ẽ. Sꝛ ꝓmũ est verũ. q̃ iste ps̃. loq̃t ꝓpe xp̃i qđ ꝓprie incepit a ꝓncipio p̃dicationis euãgelij: et extunc incepit templũ reedificari p xp̃m nõ ex lapidibus insensibilibus sed ex xp̃ifidelibus q̃ sunt lapides viui in edificio celesti⁹ irr̃z collocãdi. Et �fm B ps̃. iste diuidit in duas ptes. q: ꝑ psalmista indu cit ad xp̃i ꝓconiũ. z scõo ad eius debitũ obsequiũ ibi. Cõfessio. ꝓma in duas. q: ꝓmo inducit ad actuꝝ ꝓconij. scõo ad diuulgatiõem euãgelij ibi. Annunciate. Circa ꝓmũ dicit. a Cantate dño. i. dño iesu xp̃o qui ẽ rex regũ z dñs dñantiũ Apocal. xix. b Canticũ nouũ ad nouũ em̃ testm̃ ptinet canticũ nouũ: �fm q̃ ꝛ. Nouus rex noua lex noua gaudia. vñ z angeli nouũ canticũ cantauerũt in natiuitate xp̃i. Lu. ij. Glia in altissimis deo ꝛc̃
c Cãtate dño ois terra. i. oẽs hitatoꝛes terre q̃bus aduẽtus xp̃i fuit cã letic̃le. d Cãtate dño. repetitio est eiusdẽ ad maioꝛẽ excitatiõem sicut solet fieri in canticis.
e Et bñdicite noi ei⁹. grãs agendo de tanto beneficio
f Annũciate de die in die. i. cõtinuate hmõi laudem.
g Annũciate. Hic ꝓ̃r ps̃. inducit ad ꝓdicationẽ euãgelij q̃ facta ẽ nõ solũ iudeis ꝫ etiã gentilib⁹ q̃ orbem dispsis. z B ẽ qđ ꝛ hic. g Annũciate inꝰ gẽtes gl̃iam eius id ẽ gl̃am sue resurrectiõis z ascensiõis z alia ad fidẽ ptinentia. h In oĩbus ppl̃is ꝛc̃. i. opa miraculosa xp̃i q̃ annũciauerũt ap̃li aliiq̃ xp̃i discipuli nõ solũ vbo ꝫ etiaꝫ facto faciẽtes miracula in noie z vtute xp̃i. fm q̃ dicitur Mar. vl. Illi aũt ꝓfecti ꝑdicauerũt vbiq̃ dño coopante z sermonẽ ꝓfirmante sequẽtib⁹ signis. i Mñ magn⁹ dñs. q. d. nõ est mirũ si talia fiunt vtute eius. qꝛ magnus ẽ in potentia cuius magnitudinis nõ ẽ finis. k Et laudabilis nimis. qꝛ transcẽdit limites cuiuscũq̃ create virtutis ꝓpter qđ ꝛ Eccl̃. xliij. Magnificate eũ q̃ntũ potestis maioꝛ est em̃ omni laude. l Terribilis sup oẽs deos. qꝛ terribilis est demonibus: qui ꝓ dijs colebaꝰ in idolis a gentilibus. ideo subditur. Quoniam omnes dij gẽtiũ demonia. m Dominus autem celos fecit. nõ autẽ dij gentium. n Confessio. Hic ꝓ̃r ps̃. inducit ad obsequium xp̃i debitum. z scõo adducit ad hoc motiuũ ibi. Commoueatur. ad debitum aũt obsequium xp̃i ꝓmo requiritur interioꝛ z exterioꝛ mundicia. quia ipe est sanctus sanctoꝝ Dañ. ix. z q̃ntum ad hoc dicitur. Confessio. q̃ tolluntur immundicie interiores.
m Et pulcritudo. i. mũdicie exteriores apposite. n In ꝓspectu ei⁹. i. in cultu ipius: hoc dicit ad excludendũ immundicias que fiebant in cultu gẽtiliũ. sicut in sacris ꝓphetis viri z mulieres incedebant nudi. z fiebant ibi alie vilitates quas non facerent modo meretrices. Similiter i cultu ve. le. erant alique immundicie coꝛpoꝛales in effusione sanguinis animalium immolatoꝝ que non sunt in cultu noue legis vbi offertur coꝛpus z sanguis chr̃isti sb̃ speciebus panis et vini.

Psalmus. xcv.

c Cantate dño. Huic ps̃. ꝓmittit talis ti. in trãslatiõe
Ps̃. dõ cũ domus edificabaꝭ post captiuitatẽ. Et fm istũ ti. dauid fecit hũc ps̃. fm aũt hebreos moyses fecit hũc ps̃. vt dictũ est. s̃. ps̃. lxxxix. Sꝛ B varietas aꝛis nõ multũ refert ad ꝓpositum. qꝛ vterq̃. s. moyses z dauid spm̃ ꝓphicũ habuit z de xp̃i mysterijs ꝓphauit. vt patuit p ꝑdicta. Sꝛ de mã hui⁹ ps̃. a q̃ depẽdet act⁹ l̃r̃al est magis curandũ Et fm ti. istũ ps̃. iste est diuinarũ gr̃aruactio seu diuina laudatio de reedificatiõe tẽpli p⁹ captiuitatẽ babylonicã tẽpe zoꝛobabel vt h̃r̃ Esdre. j. Sꝛ B dictũ ipugnat hiero. p B q̃ dicit in ꝓncipio hui⁹ ps̃. Cantate dño ꝛc̃. qđ nõ legit tũc factũ. ꝫ magis cantauerũt cantico antiquũ: fm q̃ ꝛ. j. Esdre. iij. Steterũt sacerdotes in ornatu suo cũ tubis. z leuite filij asaph i cymbalis. vt laudarẽt deũ p manũ regis dauid. i. p cantica ab eo facta: vt ibidẽ fuit dictũ. a tpe vero dauid vsq̃ ad illã reedificationem fluxerũt q̃ngẽti anni vel circiter. qꝛ ꝓmũ templum fundatũ q̃rto anno salomonis stetit. ccccx. annis. z tẽp⁹ captiuitatis durauit. lxx. annis. Ite p hoc qđ subdit. Annũciate inter gẽtes ꝛc̃. gentiles nõ fuerũt admissi ad illaz reedificatiõem ꝫ magz repulsi. vt h̃r̃. j. Esdre. iiij. Ezechiel in heb. z in transla. hiero. nullus penit⁹ est ti. z iõ ꝑdictus

o Sanctimonia.i.applicatio ad diuina. p Et magnificentia in sctificatiõe eius.i.in cultu no.le.q̃ sctificatio ꝺr eo q̃ sctificat cultores qõ nõ faciebat cultus ve.le.ꝑpt qõ dicit apl's Heb.x. Impossibile em̃ ē sanguine thaurorꝫ t hircorꝫ auferri pctã.iõ subdit. Sctificati sumus p oblatiõnē corpis ihu xpi.

In hac igit sctificatione t magnificentia.qr in eucharistia totus xps ꝓtinetur. q̃ nõ pōt aliq̃d maius cogitari rõe sue deitatis.iõ subditur

q Afferte dño patrie gentiũ. ad fidez xpi ꝓuersarum.

r Afferte domino &c.fm ꝓmẽtatorem j.Ethi. Honorẽ reuerẽtia exhibita alicui i testioniũ sue bonitatis:etiã si fiat in secreto siue coram paucis:ꝫ tũc ē gl'a qñ exhibet el in palã coram multis.p hoc em̃ inducimur ad exhibendũ reuerentiã dño nr̃o iesu xpo in publico t secreto. s Tollite hostias.i.laudibus diuinis extollite corpus t sanguinẽ iesu xpi sub speciebus panis t vini q̃ dicunt hostie in plurali.qr licet sit vnũ sacr̃m pfecte.tñ sunt ibi due ꝓsecratiões distincte:q̃rũ vna alterã nõ expectat. Itẽ qr hoc sacrificiũ oib⁹ sacrificijs t oblatiõibus ve.le.t multiplicibus succedit tanq̃ pfectũ impfectis. t Et introite in atria eius.i.loco cultui xpi dedicata.qr tñ in oibus est vnica eccl'ia. iõ subdit. Adorate dñm in atrio sctõ eius. v Cõmoueat.hic cõsequẽter adducit ad hoc motiuũ pcipuũ.t sctõ subditur exultatio fideliũ ibi. Letent celi. Circa ꝑmum dicitur.

v Cõmoueat &c.i.habitatores terre moueant coram xpo motu timoris t reuerẽtie.cui⁹ causa subditur cum dicit.

x Dicite in gentib⁹.qr dñs scz ihs xps. y Regnauit. id ē regnũ sup totã creaturã accepit in sua resurrectiõe t ascẽsione fm q̃ dicit Math.vl. Data ē mihi &c.t Marc. vlti. Et dñs q̃dẽ ihus postq̃ locutus est eis assumptus ē in celũ t sedet a dextris dei. Aug.t Cassi.hic addũt dicẽtes.qr dñs regnauit a ligno.ꝫ h̃ additio ꝑa ligno nõ est in heb.nec in greco nec in transla.hiero.loquẽdo de trãslationib⁹ eius quas vidi.t credo q̃ assumptũ sit de translatione theodotiõis vel symachi vel alicui⁹ alteri⁹.qr plures fecerũt diuersas trãslatiões. Et qr xps exaltatiõem regni meruit p suã passionẽ in cruce:fm q̃ ꝺr Phil'.ij. Humiliauit semetipm fact⁹ obediẽs vsq̃ ad mortẽ: mortẽ autẽ crucis. ꝓpter qõ t deus exaltauit illũ.iõ aliq̃s trãslatorũ hoc addidit.a ligno scz crucis:t fm hoc dicit in hymno ecclesiastico. Impleta sunt q̃ ꝓcinit dõ fidelis carmie di. in nationibus regnauit a ligno deus.t ptz q̃ iste hymn⁹ ꝓcedit fm opinionẽ Aug.dicẽtis q̃ dõ fecerit hũc psal. t oẽs alios. z Etem̃ correxit orbẽ terre.ab errore idolatrie q̃ a tpe pdicatiõis xpi t apl'orꝫ cepit cessare fm q̃ pdictũ fuit Zach.xij. In illo die pdã noia idolorꝫ de terra a Qui nõ ꝓmouebit scz a vitare xpiane fidei q̃ stabit vsq̃ ad finem mũdi q̃tũcũq̃ tribulatiõibus impellatur.

b Iudicabit.qõ intelligit de iudicio discretiõis qõ a tẽpore xpi incepit.qr p pdicationẽ eius t suorꝫ discipulorũ aliq̃ vocati sũt ad fidez alijs in infidelitate dimissis iusto dei iudicio ꝫ nob occulto.de q̃ dic̃ saluator Joh.xij. Nũc iudiciũ ē mũdi.iudiciũ aũt discussiõis ꝓpenis t ꝑmijs reddẽdis expectat in fine mũdi.t de isto duplici iudicio est non⁹ ps̃.sicut dictũ fuit supra in ps̃.illo. c Letent celi.h ꝓr ponit exultatio fideliũ.qr aduẽtus xpi in mundũ nõ solũ fuit cã exultatiõis fidelib⁹.ꝫ etiã creaturis omnibus.t hoc ē qõ ꝺr. Letent celi.i.ciues celi cuiusmõi sũt angeli sancti qui in natiuitate xpi cãtauerũt canticum letic.vt dictũ est in ꝓncipio huius ps̃.Celi etiã materiales letati sunt:qr xpo nato stellã nouã miserũt Mat.ij. d Et exultet terra.i.ꝓncipes terre qõ impletũ ē qñ reges venerũt xpm natũ adorare Math.ij. Cõmoueat mare et ple.ei⁹.i.mare t ei⁹ vnde sibi reuerẽtiã exhibebãt qõ factũ fuit qñ mare t eius vnde se ei calcabiles pbuerũt. Matthei xiiij. f Gaudebũt campi.qõ impletus fuit qñ pastores i cãpis ꝓgregati sũ gregẽ suũ vigilãtes xpm natum adorauerũt gaudẽtes. Luce.ij. Et reuersi sũt pastores gl'ificãtes et laudantes deum.

g Tunc exultabũt id ē signa exultationis erũt. h Ligna siluar.hoc impletũ ē in aduentu xpi ad ir̃m qñ ppli cedẽtes ramos ꝺ arboribus sternebãt in via clamãtes t dicẽtes, Osanna filio dauid. Matthei xxj.i signũ exultatõis magne. Qr ãt ꝺr ligna oia hyboli ce ē:sicut ꝺr.oẽs de ciuitate cucurrerũt ad spectaculũ licz plures remaneãt q̃ vadant. i Qm̃ venit iudicare terram.iudicio scz discretiõis sepando fideles ab infidelib⁹ vocãdo electos ad fidẽ p suã t ecclesie pdicationẽ: ꝓpter qõ dicit saluator Joh.xij. Nũc iudiciũ est mũdi.iudiciũ em̃ discussionis ꝓpenis t ꝑmijs reddẽdis de q̃ agitur sequẽti ps̃.expectat in futuro k Iudicabit orbem terre &c. Judiciũ em̃ discretiõis q̃ aliq̃ vocant ad fidẽ t gratiaz aliꝫ nõ ē valde iustũ.licet hoc sit nob occultũ. ꝓpt q̃ dicit ps̃.xxxv. Judicia tua abyssus multa Mozaliter potest exponi ps̃.iste de quolibet fideli q̃ est dei filius p gratiaz t adoptiõem.sicut xpus est dei filius p nãm.t iõ sic christo ꝓperit iudiciũ discretiõis sup alios mõ pdicto. ita cuilibet fideli ipositũ est iudiciũ discretiõis sup ꝓximas cogitatiõis locutiones t opatiões.vt nulli iusto ꝓsentiat coꝛ de.nullum iustum ꝓferat oꝛe. Nec exerceat in opere.

Ps̃.xcvj.

Dominus regnauit. Huic ps̃.ꝑmittit

d talis titulus in trãsla.cõi. Psalmus dauid qñ terra ei⁹ est ei restituta.t fm hũc titulũ dauid fecit hunc ps̃,fm heb.vero moyses fecit ipm vt dictũ ē.s.ps̃.lxxxix. ꝫ de hac varietate nõ est magna vis. vt dictũ ē ps̃.precẽti.ꝫ magis curandũ est de mã hui⁹ ps̃.Et fm hũc titu. dicũt doctores aliq̃ q̃ ps̃.iste est grãtiactio ipius dõ qñ debellatis philistets q̃ regnũ eius invaserãt t alijs gẽtilib⁹ in circuitu q̃ regnũ suũ molestabãt:terra sua fuit restituta in pace t quiete. Sed litera hui⁹ ps̃.nõ videt ꝓcorꝺare cũ dicit. Nubes t caligo in circuitu eius.t post subdit. Ignis ante ipm ꝓcedet.qr in bellis ipius dõ ꝺaduersarios nõ legim⁹ apparuisse talia signa. Itẽ apl's Hebr. j.allegat scripturã hui⁹ ps̃.dictã ad l'ram de xpo ꝺ. Et cũ introducit ꝓmogenitũ in orbẽ terre dicit. Et adorent eum oẽs angeli dei.qõ accipit ex hoc ps̃.cũ ꝺr. Adorate eum oẽs angeli eius. Apl's em̃ allegãtes scripturã ve.re.non sẽ acceperũt eam de vbo ad vbũ.ꝫ suffecit eis aliq̃n accipe sensum.cuius hic nõ sit magna mutatio in vbo.qr in hoc ps̃.ponit imperatiuũ scõe psone cũ ꝺr. Adorate hebrei imperatiuũ tercie psone. Sciẽdũ est etiã q̃ duplex ē xpi aduentus scz in mũdũ qui ꝓterijt t ad iudiciũ q̃ futurus est psalm aũt iste loquit de aduẽtu ad iudiciũ. t sic intelligit apl's vbũ. Et cũ introducit ꝓmogenitũ.i.pdicit introducẽdũ ad iudiciũ. sic̃ exposui ibidẽ .tũc em̃ apparebit i pte testate ꝓstitutus tanq̃ ꝓmogenitus. In p aũt aduẽtu apparuit humilis t abiectus.huic aũt smie ꝓcorꝺat. Ysa. in pte dicẽs. q̃ hic ps̃.loquit ad futurũ qõ vocat tempus messie.ꝫ expectat ꝓmũ eius aduentũ adhuc futurũ erro-

p spectu ei⁹:sctimonia t magnificẽtia in sctificatiõe ei⁹

q Afferte dño pr̃ie gentium

r afferte dño gl'az t honorez

afferte dño gl'az nomi eius

s Tollite hostias t introite i atria ei⁹:adorate dñm in

v atrio sctõ ei⁹. Cõmoueat a

x facie e⁹ vniuersa tra dicite

y in gẽtib⁹ qr dñs regnauit.

z Etem̃ correxit orbez tre:q̃

a nõ ꝓmouebit iudicabit po

c pulos i eq̃tate. Letent celi

d t exultet tra ꝓmoueat ma

f re t plenitudo ei⁹:gaudebũt cãpi t oia q̃ in eis sunt

g Tũc exultabunt oia ligna siluarũ a facie dñi qr venit

i qm̃ venit iudicare terram.

k Judicabit orbẽ terre in eq̃tate:t populos in veritate sua. Psal. ipsi dauid quando terra eius restituta est ei. Psalmus .xcvj.

nee.vt frequēter supra dictū est Patet igitur fm sentētiā apli & ra.sa.q̄ pō.iste ad lram intelligitur de xpo nō de da uid nisi figuratiue.nec titu.in pncipio positus valet mul tū ad oppositū.qz in heb.& in transla.hiero.null⁹ est om nino titu.& iō videt iste titulus appositꝰ fuisse ab aliquo

expositore p sua vo
lūtate. Dom igitur
q̄ pō. iste loquit de
aduentu xpi ad iu
diciū discussiōis: sic
pcedens de aduētu
eius ad iudiciuz di
scretiōis.& diuidit i
tres pres.qz p descri
bitur ipius xpi gña
le dom iniū.scdo ad
uentus ad iudiciuz
ibi. Nubes.tcio ex
ultatio fideliuz ibi.
Iudiuit. & ista tria
se psequūtur adinui
cē.vt vi debit prose
quēdo. Circa pmuz
sciendū q̄ xps i sua
resurrectiōe & ascen
sione accepit super
oia creata generale
dñiū. pter qō dixit
dicit. a Dñs regnauit.s.dñs nr ihesus xps. b Exul
tet terra.i.habitantes in terra.qz xpus p resurrectionē et
ascensionē suā pbuit alijs ingressum ad gl'az. c Leten
tur insule.qz fides catholica pdicata ē p apl'os aliosq̄ xpi
discipulos habitātibus in insulis maris occeani.vtz dan
glia & hybernia & etiam maris mediterranei vtz de sicilia
& cypro & plūb⁹ alijs. d Nubes & cali.qz ad gñale do
miniū sequit extremū iudiciū a q̄ nō pōt appellari.iō p⁹
xpi dominiū hic pnr describit eius generale indicium ad
qō veniet in magna ptāte.& hoc est qō dr. d Nubes &
caligo in circuitu eius &c.xps ascendēs ad celū hūit nu
bem in obsequiū fm q̄ dr Act.j. Videntibus illis eleuat⁹
est.& nubes suscepit eū ab oculis eoꝝ.& subdit. Hic ihs
qui assumptus est a vob in celū sic veniet scz ad iudiciū.
Ex q̄ innuit q̄ obsequio nubis vretur.fm q̄ dr Luc. xxj.
Tūc videbūt filiū hoisveniētē in nube cū ptāte magna
iō subditur. e Justicia & iudiciū correctio sedis eius.
id ē correctio orbis pcedēs a ptāte eius iudiciaria que p
sedē designat.eo q̄ sīa iudicis sedendo dar.erit. e Ju
stitia & iudiciū.i.recta & irreuocabilis. f Ignis añ ip
sum pcedet.s.ignis pflagratiōis q̄ pcedit iudiciū g Et
inflāma.in circu.inimi.eius.qz data sīa iudicis reprobi
illo igne inuoluent & sic in inferno retrudent. h Illu
xerūt fulgura eius orbi terre.qz añ iudiciū fient mīte im
pressiones ignee & terribiles.iō subditur. i Vidit & cō
mota est terra.i.habitantes in ea q̄ vidētes talia pmouebū
tur pmotione timoris. k Mōtes sicut cera fluxerunt
id ē fluent.qz loquit de futuro p modū pteriti pter certi
tudinē pphetie.qz tūc erūt terremotus magni p loca.fm
q̄ dr Matth.xxiiij. ex q̄bus ruent mōtes. l Annūcia
uerūt celi &c.qz p signa in celo apparētia manifestabit in
dicis aduēus pinquus m Et vide.oēs ppli &c.quia
oēs tam electi q̄ reprobi videbūt xpm hoiem venientez
in ptāte & gl'a.que visio erit terribilis reprobis.& delecta
bilis electis.iō subdit. n Confundant.i.confundent.
o Omnes q̄ adorāt scul.i.oēs idolatre q̄ tūc maxie con
fundent q̄m creaturis attribuerūt cultū soli deo debituz
nō solū ab hoibus q̄ etiā ab angelis.iō subdit. p Ado
rate eū.i.adorate xpm adoratiōe latrie.qz est verus deus
q Audiuit. Hic incipit vsus in hebreo & in transla. hie
ro.vbi describit exultatō fideliū.qz sicut iudiciū extremū
erit reprobis terribile.ita iustis erit delectabile.vñ dr Lu
ce.xxj.de illo iudicio Arenscētibus hoibus p timore & ex

a Dominus regnauit exultet tra letent insule
b mlte Nubes & caligo
c i circuitu ei⁹ iusticia & iudi
d ciū correctio sedis ei⁹. Ig
e nis añ ipm pcedet: & iflam
f mabit in circuitu inimicos
g ei⁹. Alluxerūt fulgura ei⁹
h orbi tre. vidit & cōmota est
i tra Mōtes sic cera fluxerūt
k a facie dñi: a facie dñi ois
l tra. Annūciauerūt celi iu
m sticiā ei⁹: & viderūt oēs po
n puli gl'az ei⁹. Confundant
o oēs q̄ adorāt sculptilia & q̄
p gl'iant in simulachris suis
q Adorate eū oēs angli ei⁹:
r audiuit & letata est syō. Et
s exultauerūt filie iude: pter
t iudicia tua dñe Quīa tu do
v min⁹ altissim⁹ sr oem terrā
x nimis exaltat⁹ es sup oēs
y deos. Qui diligit dñm o
z dite malū: custodit dñs a
a nimas scōꝝ suoꝝ de manu
b pctōris libauit eos. Lux
c orta ē iusto & rectis corde le
d titia. Letami iusti i dño: &
e cōfitemi memorie sctificati
onis eius Psalm⁹. xcvij

Marb. vl. Data ē mihi &c. & hoc ē qō
tet terra.i.habitantes in terra.qz xpus p resurrectionē et
ascensionē suā pbuit alijs ingressum ad gl'az. c Leten
tur insule.qz fides catholica pdicata ē p apl'os aliosq̄ xpi
discipulos habitātibus in insulis maris occeani.vtz dan
glia & hybernia & etiam maris mediterranei vtz de sicilia
& cypro & plūb⁹ alijs. d Nubes & cali.qz ad gñale do
miniū sequit extremū iudiciū a q̄ nō pōt appellari.iō p⁹
xpi dominiū hic pnr describit eius generale indicium ad
qō veniet in magna ptāte. & hoc est qō dr. d Nubes &
caligo in circuitu eius &c. xps ascendēs ad celū hūit nu
bem in obsequiū fm q̄ dr Act.j. Videntibus illis eleuat⁹
est. & nubes suscepit eū ab oculis eoꝝ. & subdit. Hic ihs
qui assumptus est a vob in celū sic veniet scz ad iudiciū.
Ex q̄ innuit q̄ obsequio nubis vretur. fm q̄ dr Luc. xxj.
Tūc videbūt filiū hoisveniētē in nube cū ptāte magna
iō subditur. e Justicia & iudiciū correctio sedis eius.
id ē correctio orbis pcedēs a ptāte eius iudiciaria que p
sedē designat. eo q̄ sīa iudicis sedendo dar. erit. e Ju
stitia & iudiciū. i. recta & irreuocabilis. f Ignis añ ip
sum pcedet. s. ignis pflagratiōis q̄ pcedit iudiciū g Et
inflāma. in circu. inimi. eius. qz data sīa iudicis reprobi
illo igne inuoluent & sic in inferno retrudent. h Illu
xerūt fulgura eius orbi terre. qz añ iudiciū fient mīte im
pressiones ignee & terribiles. iō subditur. i Vidit & cō
mota est terra. i. habitantes in ea q̄ vidētes talia pmouebū
tur pmotione timoris. k Mōtes sicut cera fluxerunt
id ē fluent. qz loquit de futuro p modū pteriti pter certi
tudinē pphetie. qz tūc erūt terremotus magni p loca. fm
q̄ dr Matth. xxiiij. ex q̄bus ruent mōtes. l Annūcia
uerūt celi &c. qz p signa in celo apparētia manifestabit in
dicis aduēus pinquus m Et vide. oēs ppli &c. quia
oēs tam electi q̄ reprobi videbūt xpm hoiem venientez
in ptāte & gl'a. que visio erit terribilis reprobis. & delecta
bilis electis. iō subdit. n Confundant. i. confundent.
o Omnes q̄ adorāt scul. i. oēs idolatre q̄ tūc maxie con
fundent q̄m creaturis attribuerūt cultū soli deo debituz
nō solū ab hoibus q̄ etiā ab angelis. iō subdit. p Ado
rate eū. i. adorate xpm adoratiōe latrie. qz est verus deus
q Audiuit. Hic incipit vsus in hebreo & in transla. hie
ro. vbi describit exultatō fideliū. qz sicut iudiciū extremū
erit reprobis terribile. ita iustis erit delectabile. vñ dr Lu
ce. xxj. de illo iudicio Arenscētibus hoibus p timore & ex
ultatione. & post subditur. Vlis aūt fieri incipientibus re
spicite & leuate capita vra. i. exhilarate corda vra. fm q̄
exposuit Greg. omel. j. & hoc dictū fuit apl'is p omnib⁹
electis. Igit circa hoc p ponit exultatio fideliū. scdo q̄d
dam correlariū ibi. Qui diligitis. Circa pmū dicitur.

q Audiuit syō. id est ecclesia p verbuz xpi & apl'oꝝ q̄ pnun
ciauerūt iudiciū futurū. r Et letata est. qz ꝑ est mā exul
tatiōis p electis. vt dictū est. s Et ex
ultauerūt filie inde id ē fideles aie & ele
cte. & subdit cā hui⁹ letitie cū dicitur.
t Propter iudicia Et dic iudicia i plu
rali qz nō solū iudi
ciū datū p gl'a elcō
rū erit eis cā letitie.
ꝛ etiā iudiciū datuz
p damnatiōe reprobo
roꝝ fm q̄ōr pō. lvij
Letabit iustus cuz
viderit vindictaz. et

qz tunc oia xpo pfecte subijcētur. iō subdit v Quoni
am dñs altissimus sup oēm terrā. i. sup oēs hoies q̄ in ter
ra nascūtur. x Nimis exaltatus es sup oēs deos. id ē.
angelos sanctos qui dicūtur dij ptcipatiue. Dañ. ij. exce
ptis dijs quoꝝ nō est cū hoibus cōuersatio. y Qui di
ligitis. Hic vltimo cōcluditur quoddā correlariū. qz iu
diciū extremū terribile erit iniustis & delectabile iust⁹. vt
pdictū est. iō pō. hortatur hoies ad iusticiā & ab iniusticia
retrahit dicēs. y Qui diligitis dñm. odite malū. s. cul
pe q̄ opponitur bonitati diuine. & q̄ possint pctm mor
tale euitare ostēdit di. z Custodit dñs aias sanctoꝝ su
oꝝm. q̄ in tentatiōibus recurrūt ad eius auxiliuz. fm q̄
dicit. j. Cor. x. Fidelis deus qui nō patiet vos tentari su
pra id q̄ potestis. ꝛ faciet cū tentatiōe puentū vi possit
sustinere. iō subditur. a De manu peccatoris lib. eos
id est de manu demonis qui obstinatus est in pctō & sem
per hoies retrahere nititur ad peccatū. & qz hec liberatio
fit p grām diuinam. io subdit b Lux orta est iusto. id ē
lux gratie diuine. c Et rectis corde leticia. qz lux gr̄e ē
quedam arra glorie. pter qō repetitur idem cum dicit.
d Letami iusti in dño. que est leticia deuotionis.
e Et cōfitemini me. sancti eius gr̄as agentes de dono gra
tie vos sctificantis. Moraliter pōt exponi psalm⁹ iste
de quolibet fideli q̄ est dei filius p adoptionē sicut xps ē
dei filius p nām. & ideo sicut ad xpm ptinet iudicium dis
cussionis generale. ita ad quēlibet fidelem ptinet iudici
um singulare. priam pscientiam discutiēdo. vt qō ibi in
uenerit de male actis dictis & cogitatis. sic p penitentiaz
puniat. vt penam iudicij futuri euadat. fm q̄ dicit apl'us
j. ad Cor. x. Si nosmetipos iudicaremus. nō vtiq̄ iudi
caremur. Explicit hic sextus nocturnus psalterij.

Psalmus. xcvij.

Cantate dño. Huic pō. pmittitur talis titulus i he
breo & in transla. hiero. Psalmus sine aliqua ad
ditione Et sic p titulū istū nō apparet actor pō. nec
eius tua. Scōm hebreos Moyses fecit pō. istū. vt dictū
est. ꝛ. pō. xc. fm Aug. vero dauid fecit huc psalmū & om
nes alios. ꝛ de hac varietate nō est magna vis vt dictum
est pō. xcv. De materia vero huius pō. dicit ra. sa. hebre⁹.
q̄ psalmus iste loquit de tpe futuro p qō intelligit tēpus
messie: qō iudei expectant futurū in q̄ dicunt multa mi
rabilia fienda p regem messiam. i. xpm. & fm hoc dicitur
in pncipio huius pō. Cantate dño canticū nouum. quia
mirabilia fecit. i. faciet fm ipm. qz scriptura hic loquit de

futuro q modū ꝓterīti ꝓpter certitudinem ꝓphetie.tempore em̄ q factus est iste psal.xp̄us erat venturus in mūdum.ꝫ mirabilia q̄ dicit ista fienda iam sunt facta i aduētu xp̄i.q; q dei filius in humana natura apparuit virgo cōcepit t peperit t cetera mirabilia q̄ xp̄us fecit nō soluz sunt mirabilia ꝫ etiam mirabilissima.t ſm̄ b doctores nostri exponūt p̄s.istū de duplici aduentu xp̄i.s.in mūdū t ad iudiciū generale et vltimū qō vocat iudiciū discussionis.ꝫ saluo meliori iudicio videt in q; conuenienter p̄ōt exponi de aduentu christi i mūdū t de iudicio discretiōis qō incepit a tpe p̄dicatiōis xp̄i t apl̄oz.vt.s.dictū est.Et ſm̄ b p̄s. iste.t.xcv.sunt circa eandē mām.vñ t ſilr incipiunt t magnam habēt conuenientiā nō solū in ſnia ꝫ etiam in verbis Hñ em̄ repiunt p̄s.plēs de eadē mā facti nō solū a pluribus actoribus ꝫ etiā ab vno actore.vt in supius dict̄ patuit in p̄s.ipius dauid. Igitur ſm̄ hoc p̄s.iste in duas ptes diuidit.in ꝑma ponit grārūactio de būficio incarnationis.in scōa de būficio iudicij discretiōis q̄ electi sūt ad fidē vocati.scōa ibi.Jubilate ꝛc̄.Circa ꝑmum dicitur.

a Cantate dño.s.iesu xp̄o. b Canticū nouū.tanq̄ actori no.te.in cuius ortu nouū canticū cantauerūt angeli Luc.ij. c Quia mirabilia fecit nascēdo.languidos curādo.mortuos suscitando.resurgēdo t ascendendo.et spm̄sctm̄ in signo visibili mittēdo:q̄ simplices t illiterati sunt noticia scripturaꝝ illuminati t linguis oim loq̄bantur Act.ij. d Saluauit.i.salutē fecit. e Sibi.hoc ē ad honorē suū scz dei patris. f Dextera eius t brachi. ꝛc̄.i.xp̄s dei patris filius q̄ dicit eius virtus.j.ad Cor.j.c. Predicamus xp̄i dei virtutem.virtus aūt cōsistit in parte dextera.ꝓpter qō t frequēter dextera noiatur i scriptura.silr xp̄s brachiū dei dicit:Esa.liij.Dñe q̄s credidit auditui nr̄o t brachiū dñi ꝛc̄.que scriptura intelligit ad literam de xp̄o.vt plenius oñdet dño ꝓcedente qñ ad locum illū veniemus. g Notū fecit dñs.i.deus pater

a Cantate dño canticuz
b nouū:qz mirabilia fec̄
c Saluauit sibi dexte-
d rā ei⁹:t brachiū sctm̄ eius
e Notū fec̄ dñs salutare suū
f in ꝓspcū gētiū reuelauit iu
k sticiā suā. Recordatus est
mie sue t veritatl sue domui
l isrl̄ Viderūt oēs fmini ter
m re salutare dei nr̄i:iubilate
n dño ois ſra cātate t exulta
o te t psallite. Psallite dño
p in cythara in cythara t vo
q ce psalmi i tub̄ ductilib⁹ et
r voce tube cornee. Jubila-
s te i ꝓspcū regl dñi: mouea
t tur mare t plenitudo eius
v orbis t qui habitāt in
x eo. Flumina plaudent ma
y nu simł mōtes exultabunt
z a cōspcū dñi:qm̄ venit iudi
a care t̄rā. Judicabit orbem
b terraꝝ i iusticia t pp̄los in
c equitate. Psalm⁹.xcviij

b Saluare suū.i.filiū suū ꝓ salute mūdi humanatum t sic visibilē factū. i In cōspectu gentiū reuelauit iusticiam suā.i.fidē catholicā iustificantē q̄ ꝑ p̄dicationem apl̄oz t alioz xp̄i discipuloz publicata est gētib⁹ dispsis p orbē terrarū. k Recordatus ē mie sue t veri.sue domui isrl̄.i. ꝓmissionis facte p̄ribus eius sicut Gen̄.xxij.ꝓmissum fuit abrae.Bñdicent in semine tue ꝛc̄.q̄ ꝓmissio misericorditer t veraciter impleta ē in xp̄o nato de semine abrae p iacob qui alio noie dict⁹ ē isrl̄.Gen̄.xxxij.t q; effectus hui⁹ ꝓmissionis extēsus est ad oēs gentes.ideo subdit. l Viderūt oēs termi terre.i. p fidē cognouer̄t t p miracula coz̄ā eis facta. m Salutare dei nr̄i.i.dñz nr̄m ihm xp̄m p quē est salus hoim.ſm̄ q; dr̄ Act. iiij.et nō est in aliquo alio salus. n Jubilate.hic incipit versus in heb.t in transla.hiero.vbi ponitur inuitatio gratiarūactionū ꝓ iudicio discretiōis q̄ electi ad fidē t grām sunt vocati cū dr̄. Jubilate deo ois terra, q; de oibus terre ptibus aliqui sunt vocati. o Cantate.i.laudate i cordibus vestris interius. p Et exultate.in signis devotionis exterius. q Et psallite.recitando ore psalmos a ꝓphetis ad dei laudē factos.Et q; iste p̄s.tpe ve.te.cantabant a leuitis ꝓ expectatiōe dicti būficij q̄ talia cātabant nō solū vocibus hūanis:ꝫ etiam musicis instrument̄.iō subditur. Psallite dño in cythara ꝛc̄. r In tubis ductilibus.i.cū martello factis. s Et voce tube cornee.quia aliquando vtebantur instrumentis de cornibus animalium factis maxime in festo tubaꝝ.qō celebrabat in principio septimi mensis. t Jubilate in cōspectu re.dñi scz iesu christi.qui est rex regum t dñs dñantiū. Apoca.xix. v Moueatur mare ad eius reuerentiā qō factū fuit qñ pedibus eius se cabilem ꝑbuit x Et plenitudo eius orbis t qui habitāt eo.Flumina plaudent manu simł mōtes exultabunt a cōspcū dñi:qm̄ venit iudicare t̄rā. Judicabit orbem terraꝝ i iusticia t pp̄los in equitate. Psalm⁹.xcviij

x Et plenitudo eius orbis t qui habitāt in eo.Flumina plaudent manu simł mōtes exultabunt a cōspcū dñi:qm̄ venit iudicare t̄rā. Judicabit orbem terraꝝ i iusticia t pp̄los in equitate. Psalm⁹.xcviij

z Qui habitant in eo.qz nō solum de insulis maris sed etiā de terris oibus aliq̄ sunt ꝓversi ad fidez. a Flumina plaudent.i.habebūt occasionem exultatio nis si haberent sensum.t hoc fuit impletū qñ xp̄s tactu sue sanctissime carnis vim regenerativā dedit aq̄s in baptismo. b Simul mōtes exultabūt.i.causa exultationis erūt:qō fuit impletū qñ xp̄s in mōtibus legē cuāgelizaz p̄dicauit.t ibi miracula fecit.vt hr̄ Matth.v.t Jo.vj. t in pluribus locis.t qz p suā p̄dicationē cepit vocare electos ad finē qō ptinet ad iudiciū discretiōis.iō subdit p causa p̄dicte exultatiōis seu grārūactiōis. c Quoniaz venit iudicare t̄rā.t qz istud iudiciū ē iustū q̄uis sit nobis occultū.iō subdit. Judicabit orbē terraꝝ i iusticia ꝛc̄. Hic p̄s.iste moralit̄ p̄ōt exponi eodē mō sic t.xcv.qz ſt de eadē mā.vt dictū ē in ꝓncipio hui⁹ p̄s. Psal.xcviij.

Dominus regnauit. Huic p̄s.nullus tl. ꝓponitur in hebreo.nec in trāsla.hiero. Dicunt aūt hebrei q; moyses fecit ipm vt dictū est p̄s.xc. Sed hoc non videt verū.qz in hoc p̄s.dicit moyses t aaron in sacerdotibus eius ꝛc̄.t subdit. Ipi inuocabant dñm t exaudiebat eos.t sic actor huius p̄s.videtur loqui de ipis tanq̄ de ꝑteritis.ꝓpter qō psal.iste videtur esse factus nō solum post tempus moysi ꝫ etiam post tēpus samuelis.Et ido doctores nr̄i dicūt ipm factū esse a dauid qui samuelis ꝓphetie peruixit.t dicūt q; fecit psalmū istū de regno xp̄i. Sz saluo meliori iudicio ista expositio videtur mihi magis mystica q̄ literalis.qz in hoc p̄s.fit inuitatio ad dei cultū ſm modū vete.legis.vt patebit ꝓsequendo.qui modus non habet locum in christi regno. Ra.sa.vero dicit q; psalm⁹ iste loquitur de regno messie:qui debellaturus est reges gog t magog t multos alios populos eū eis ſm q; videtur ꝑtendere dictum Ezechielis.xxxix.t tunc regnū mūdi pacifice obtinebitur a iudeis. Sed hoc dictum est erroneum.tum qz aduentus messie transijt in ꝑteritū.tū quia ſm dictum Aug.xx.de ciui.dei.xj.ca.t alioz sanctorum gog t magog de quibus loquitur Ezechiel nō sunt aliqui populi determinati.sed sunt ꝑsecutores eccl̄ie a diabolo ad hoc inducti t inducendi maxime circa finē mūdi. Igitur saluo meliori iudicio p̄sal.iste mihi videtur esse factus a dauid ad inducendū populum ad diuinum cultum.de quo fuit valde solicitus.vt patet ꝓmo Paralyp. t.ij. Regū. Et hoc fuit postq̄ debellatis philistheis t aliis cōtra regnum eius insurgentibus ipe adduxit archā do mini in montem syon intra tabernaculum quod ei tetenderat:t constituit ibi sacerdotes t leuitas ad cultum dei celebrandum vt habetur.j. Paralyp.xvj. Et ſm hoc p̄s. iste i duas ptes diuiditur.quia ꝓmo dauid incitat populum ad cultum diuinū.scōo ad hoc recitat exempla sanctoz patrū ibi. Moyses. Prima in duas.qz ꝑ dauid declarat ꝓstitutiōem sui regni.scōo inducit ad laudē dei ibi Confiteantur.Circa ꝑmum dicit.

a Dñs regnauit.i.regnare me fecit.p talem modum dicit dñs Gen.xxij.ad abraam. Nūc cognoui q timeas deum.i.cognoscere feci. Oꝛ cū dñs fecerit regnare dō patꝛ ij.Reg.vij.ſ dic̄ dñs exercituū. Ego te tuli de pascuis segnitē greges vt cēsduꝛ ſr ppl'm meū isrl.pp qō regnū dō dꝛ regnū dei.j. pal'. xxix. Sedit̄ salomon sup soliū dñi i regē.p dō pīe suo. b Iraſcant̄ populi.qꝛ philistei audita vnctone dō fuer̄t irati.t conati sūt regnū eius destruere. ij.Reg.v.t sīlr alienigene q erāt in circuitu iudee.ſ q̄ fuerūt debellati a David magis vtute diuina q̄ būana.ideo subditur. c Qui sedes sup cherubin hoc dic̄t.qꝛ ꝓpiciatoꝛiū sustentabatur ab ipis cherubin.vt dictū fuit Exo.xxv. t dicebat̄ sedes dei eo q inde dabant diuina responsa. d Moueat̄ terra.in trāsla.hiero.hr̄. Cōcutiat̄ terra.id ē habitantes in terra inimicoꝛ nr̄oꝛ ꝓcutiant̄ timoꝛe.t nobis subijciant̄.t q hoc sit decēs fieri allegat di. e Dñs i syon magnus.i.ille q a nob colitur in monte syon est magnus dñs.t excelsus sup oēs ppl'os. g Cōfiteant̄.hic ꝓr̄ dauid inducit ppl'm ad cultū dei dirigēs sermonē ad deū di. Cōfiteantūr noi tuo magno cōfessione debite laudis. h Nām terrible.i. venerabile:sicut Gene. xxviij. Oterribilis ē locus iste ꝛc̄. i Et sāctū.formaliter t effectiue.qꝛ omis sanctificatio fit in dei nomie. k Et honoꝛ regis.in heb.t in transla.hiero.habet.Et imperiū regis.t in idē redit.qꝛ obedire impio dei est eū honoꝛare. l Judiciū diligit.i.eqtatē sicut ptz in vete.t no.test.vbi eam fieri p̄cipit. m Tu parasti directiones.i.p̄cepta moralia q̄ dirigūt in finem vltimū Math.xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. n Judiciū.i.p̄cepta iudicialia. o Et iusticiā.i.ceremonialia que dicunt iustificationes in scriptura vete.testa. p Jn iacob tu fecisti. ad hec em̄ tria genera p̄ceptoꝛ reducunt̄ oia mādata que dedit ppl'o isrl in monte synai.ō subdit dauid. q Exaltate.i.ē̄tum potestis laudibus extollite. r Domum deū nostrū.p recognitione suoꝛ bñficioꝛ. s Et adoꝛate scabellū pedū eius.i.añ scabellū pedū ei9.t istō scabellū dicebat̄ archa testamēti q̄ erat sub ꝓpiciatoꝛio: ita q ꝓpiciatoꝛiū erat q̄si sedile dei.t archa testamēti tanq̄ scabellū illius sedis.sicut dictum fuit Exo.xxv. t Q̄m sanctū est.dicebatur em̄ archa sācta.eo q̄ sancta cōtinebat scꝛ tabulas digito dei scriptas.t virgam aaron ꝓ vnam auream manna plenam. v Moyses.hic ad ꝓpositum adducitur exemplū sanctoꝝ patrū cum dicit. Moyses t aaron in sacerdotib9 eius hoc est fuerunt inter sacerdotes deum colentes.quod patet de Aaron. qa fuit summus sacerdos. Silr moyses officio sacerdotali vsus est in cōsecratione aaron t filioꝝ eius.vt dictū fuit Exo.xxviij. x Et samuel inter eos qui invocabant nomen eius. perat em̄ cuncta ꝓpheraꝝ dñm colentiū. vt hr̄.j.Regū xix. y Jnvocabant dñm.humiliter t deuote. z Et ipe exaudiebat eos.sicut patet de moyse t aaron in Exo. t pluribus alijs locis t de Samuele.j.Reg.vij.t xij. a Jn columna nubis loquebat̄ ad eos.hoc invenit̄ scriptū de moyse t aaron in pluribus locis.t idem credēdū est de samuele.eo q̄ hic dicitur t maxime qꝛ de9 cepit loqui cū eo a iuuentute vt hr̄.j.Reg.iij.t causa huius exaditionis subditur cū dicitur. b Custodiebant testimonia eius.ē̄tum ad iudicialia t ceremonialia:que dicunt quedam dei testimonia. c Et p̄ceptum qō dedit illis id est p̄cepta moralia que magis ꝓprie dicūtur p̄cepta.t exponitur hic singulare p plurali:eo mō quo dicit Exodi.viij. Venit musca grauissima.i.musce. d Domine deus noster tu exaudiebas eos. repetitio est eiusdē ad maiozem affirmationē e Et vleiscens in omnes adinuentiones eoꝝ.i.puniens defectus eoꝝ qui nō ꝓcedebant ex iusticia tuo.ſ magis ex eoꝝ arbitrio.sic patet de moyse t aarō Nume.xx. vbi dicit ꝓpter aquas contradictiōis.dixitq̄ dominus ad moysen t aaron.qꝛ non credidistis mihi vt sanctificaretis me coram filijs isrl nō introducetis hos ppl'os

1 Dominꝰ regnauit iracant̄ ppli.q̄ sedes super cherubin moueat̄ terra. Dñs in syon magnꝰ t excelsus sup oēs ppl'os. Cōfiteātur noi tuo magno qm̄ terribile t sanctum est: t honoꝛ regis iudiciū diligit. Tu parasti directiōes iudicium t iusticiam in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deū nr̄m t adoꝛate scabellū pedū eius: qm̄ sanctum est. Moyses t aaron in sacerdotibus eiꝰ: et samuel inᵗ eos q̄ invocāt nomē eiꝰ. Jnvocabāt dñm t ipe exaudiebat eos in colūna nubis loq̄bat̄ ad eos. Custodiebāt testimonia eiꝰ t p̄ceptū qō dedit illis. Dñe deꝰ nr̄ tu exaudiebas eos deꝰ tu ꝓpitiꝰ fuisti eis t vleiscens in oēs adinuentiones eoꝝ. Exaltate dominum deum nostrum t adorate in mōte sancto eiꝰ qm̄ sctūs dominus ds noster.

in terram quā dedi patribus eoꝝ.qꝛ in penam huius fuerunt morte ꝓuenti. f Exaltate.i.laudibus extollite. g Dñm.rōne generalis gubernatiōis. b Deum.rōne creationis. i Nostrū.rōne cultus specialis. k Et adoꝛate in monte sancto eius.i.in monte syon qui iam erat diuino cultui applicatus.qꝛ ibi erat archa testamenti ad mysteriū a leuitis t sacerdotibus celebrandum vt p̄dictum est. Mystice exponitur pō.iste de regno christi qō accepit in sua resurrectiōe t ascensione.qō quidem regnū principes iudeoꝝ irati conati sunt destruere.t postea ꝓncipes romanoꝝ.ſ ecōtrario factū est qꝛ principes romani volūtarie submiserūt colla regno xp̄i a tempe cōstantini t iudei in seruitutem xp̄ianoꝝ ꝓncipū sunt redacti. Hoc igitur dauid in spū ꝓuidens p regnū suū figurari introduxit xp̄m regnantē dī. Dñs regnauit ꝛc̄.t ad eiꝰ laudem inducit ppl'm catholicum ad hoc adducens exempla antiquoꝝ patrū qui de regno xp̄i noticiam habuerunt.t devotione letati sunt.vñ t saluatoꝛ Joh.viij.dixit de abraam. Abraam pater vester exultauit vt videret diem meum.t eū vidit t letatus est. Hanc autem expositionē in ꝓticulari non ꝓsequoꝛ.qꝛ diffuse tradita ē i glo. sup pō.q̄ vbiq̄ hr̄ t in expositiōibus aliorum doctoꝝ

In pō.xcviij. Dñs regnauit vbi dꝛ i postil. Circa ꝓmū dicit. Dominus regnauit. Additio.

Non videtur ꝓpria expositio quam facit in hoc loco postil. de hoc qō dicit. Dñs regnauit. i. regnare me fecit.quia eadem rōne cum saul regnauit posset dici. Dominus regnauit.qꝛ dñs fecit eum regnare vt ptz j.Regū.x.c. vbi samuel dicebat sauli. Ne misit deus vngere te in regem.sed cum dicitur. Dñs regnauit. ꝓprie debet intelligi de regno christi.in cuius regno dominꝰ vere et ꝓprie regnat.qui quidem est dominus qui sedet super cherubin.vt statim psal.declarat.vnde expositio huiꝰ pō. de christo ꝓut glo.t doctoꝛes communiter tenent non ē mystica sed literalis

In eodem psal.vbi dicitur in postil. Et vleiscens i omnes adinuentiones eius. Additio.

Licet plerūq̄ deus coꝛrigit seu punit iustos.non tamen dicitur vleiscens nisi contra aduersarios tantum.vt patet discurrenti p scripturas. Et ideo melius videtur dicendum q deus fuit vleiscens in adinuentiones moysi et aaron.eo q iniurias contra eos illatas p dathan t abyron t eoꝝ complices vindicauit vt ptz Nume.xvj.ca.t sic magis ꝓprie ꝓtinuatur cum eo qō p̄mi serat dī. Domine tu exaudiebas eos.

Ubilate deo. Hanc ps. ymittit talis ti. in heb. Ps. ad cõfitendũ & in trãsla. hiero. & in ista q̃ cõiter vtimur ois. Psalm⁹ p confessione. et idẽ penit⁹ ipontak. Ex ꝟ aũt ti. nõ appet actor ps. ꝟ a iude is oi fuisse moyses. ab aug. vo ipe oũ. ꝟ de hoc nõ ẽ ma gna vis. qz actor ei⁹ q̃cũq; fuerit spũs sanctũ h ũit. ꝟ ex titu. ꝟ dicto satis appet ad qđ ps. iste fact⁹ fuerit scz vt cantaret in oblatiõe hostie pacifice de q̃ hr Leui. vij q̃ offerebat dño pro aliq̃ beneficio ab eo obtinẽdo. ad qõ ois igitur diuia placatõ vel p bñficio obtento: ad qõ oz seq̃ grãrũactio & pp ꝟ talis oblatio dicebat q̃dã confessio diuie laudis & sic ps. iste q̃ decãtabat in oblatiõe e⁹ Et diuidit in tres ptes. In pma ad dei laudẽ inducunt oẽs generaliter. in scda pp's iudaic⁹ offerẽs spãliter ibi. Introite in cspectũ. tercio mistroꝝ cet⁹ singulariter ibi. Populus ei⁹. Circa pmũ sciendũ q ois hõ a deo recipit spãle bñficiũ. s. rõem & intellectũ p qõ ẽ capax ispi⁹ dei. quod alijs creaturis inferioꝝ⁹ nõ cuenit. pp qõ ad laudẽ oi reneꝫ assurgere. & ꝟ est oz. a Jubilate deo ois tra. i. habitantes in oi terra. b Seruite dño in leticia. qz nõ placent deo seruitia coacta ꝟ volũtaria. & ꝟ sunt delectabilia c Introite. hic pñr inducit pp's hebraic⁹ spãliter q̃ offerebat hostias pacificas ad ostiũ atrij sacerdotũ. ita q̃ videbat oblatiõez sui sacrificij. & cꝟtũ ad ꝟ oz. c Introite in cspectũ ei⁹. i. ad locũ vñ cspici poterat diuin⁹ cult⁹ in altari holocaustoꝝ qõ nõ ꝓmittebat gẽtilib⁹. d In exultatiõe. i. in mẽtis deuotiõe. cui⁹ rõ subdit. e Scitote q̃ nia dñs ipe ẽ os. i. creator oim. qõ declarat in hoie cũ oz. f Ipe fecit nos. dando aiam intellectualẽ q̃ nõ educit õ potẽtia mãe. vñ dicit pbs libro de aialib⁹ q intellect⁹ est ab extrinseco & sic p creatiõem q̃ soli deo cpetit q̃ est ẽtutis infinite. q̃ ad creationẽ reqrit eo q̃ ink eius & nihil nulla est cportio. & ex ꝟ seq̃t q̃ sit creator oim. qz ẽtus infinita multiplicari nõ põt. ꝟ est vna tm̃. g Populus eius Hic inducit mistroꝝ certus spãliter. qz in oblatiõe hostie pacifice sacerdotes & leuite intrabãt ad altare. illi ad offerendũ. isti ad cantãdũ. & cꝟtũ ad ꝟ oz. Pp's eius et oues pascue ei⁹ ꝛc. Iz em̃ oẽs hebrei eẽnt pp'us dei. tñ sacerdotes & leuite spãli mõ dicebant ei⁹ pp's. qz ad ei⁹ obsequiũ deputati erãt. h Et oues pa. ei⁹. qz de oblatiõib⁹ & decimis deo oblatꝫ erãt nutriti & sustẽtati: eo q̃ deseruiebãt diuino cultui. iõ subdit. i Introite portas ei⁹. ad altare diuini cultus. k In cõfessione. s. laudis diuie offerẽdo sacrificia & cãtãdo cãtica. & ad ꝟ ptinet qõ subditur.

l Atria eius. i. introite in atria ei⁹. qz altare holocaustorũ erat in atrio sacerdotũ qõ dicebat atriũ interius & sic p alia atria vbi laici erãt trãsibãt pus. m In hymnis. i. laudibus ad hoc factis a sanctis cphetis. n Cõfitemi illi. cfessione laudis. o Laudate nomen eius qm̃ suauis est dñs. i. cito placabilis. hostijs & laudibus deuotis. p Jneternũ mia eius. qz semp patus est indulgere penitentibus. q Et vsq; in gene. & genera. veri. eius. fidelit adimplẽdo ꝓmissa Jtoraliter põt exponi ps. iste vt sit imitatio ad dei laudẽ pp'li cõis & mistroꝝ ecclie in oblatione eucharistie q̃ cũ diuinis laudibus debet offerri deo patri. qz ꝟ est ostia vere pacifica. p cui⁹ oblationẽ summus sacerdos ibus cps pacificauit omnia que in celis & i terris sunt colenda.

Psalmus. c.

Misericordiam. Hanc ps. ymittit talis ti. in heb. & in trãsla. hiero. & cõi Psalmus dõ. Ex quo ti. apparz actor huius ps. s. dauid q̃ videt fecisse hũc ps. quãdo cognouit se stabilitũ in regno isrl'a deo: sm q̃ habet. ij. Reg. v. Et cognouit dauid q̃m cõfirmasset eũ dõs regẽ sup isrl. & iõ tunc firmiter cposuit bñvti regia potestate ad sui meritũ & aliorũ exemplũ. Iz ex cpria fragilitate & diaboli instigatiõe ab ꝟ pro posito aliq̃n ceciderit vt in facto vite et pp'li numeratõe seu aliq̃bus alijs de qb⁹ tñ vere penituit. Et diuidit in tres ptes q̃ p oñdit qliter dõ se hũit deuote erga deũ. scdo mũde ad seipm ibi. Perambulabã. tercio iuste ad pp'm ibi. Nõ p.

a Misericordiã & iudiciũ b cantabo tibi dñe psal c mã & intelligã i via im maculata q̃n venies ad me d Perãbulabã in innocẽtia e cordis mei: i medio dom⁹ f mee. Nõ cponebam ante g oculos meos rẽ inustã: fa b cientes ꝓuaricatões oduu i Nõ adhesit mihi cor pra k uum: declinantẽ a me malu l gnũ nõ cognoscebam. Be m trabentẽ secreto ꝓrio suo: n hũc pseqbar Supbo ocu o lo & insatiabili corde: cum p ponebã. & in istis tribus ostitit bonus vsus regie dignitatis. Circa pmũ dicit a Misericordiã & iudiciũ. tibi dñe scz laudib⁹ recognoscẽs miam tuã q̃ me ad regnũ pmouisti. Et iudiciũ. q̃ sanlẽ & domũ ei⁹ abiecisti. Aliter exponit ra. sa. sic. Miam & iudiciũ cãtabo tibi dñe. i. recognoscã tuã miam in cspis. attribuẽs illa tue mie & nõ mee iustitie seu potẽtie. & iudiciũ tuũ in aduersis illa attribuens eqtati tue iustitie p demerito mee culpe. b Psallam & intel. qñ ve. ad me. renelando mihi secreta tua p spũm p phetie q̃ ẽ gra gratisdata & ab hõte certitudinaliter cognita nõ sic aũt ẽ de gra gratũfaciẽte. c In via imacu. qz ispiritus nõ tangit cozda cpbaꝝ qñ sunt actu maculan macula carnaliũ voluptatũ cpter qõ moyses q̃ cũ deo solit⁹ erat loq̃ retraxerat se ab actu mrimoniali vt dictum fuit. Nũe. xij. d Perambulabã. ꝟ pñr oñdit qliter mundese hũit ad seipm cũ oz. Perambulabã. i. in opib⁹ meis p cedebã. e In innocẽtia cordis mei. i. i puritate pscie. f In medio dom⁹ mee. q. d. maltop⁹ ex qz hoies & mame cpime pncipes & potẽtes magꝫ sẽ solliciti seruare honestatẽ inter exneos q̃ inter domesticos. g Nõ cponebam. Hic pñr oñditur iustícia dauid ergs pp'm. & pmo q̃tum ad malos. scdo q̃tum ad bonos ibi. Oculi mei ad fideles. Circa pmũ oñditur pmo dauid affectus cum dicitur g Nõ cponebam ante oculos meos rem iniustam. s. ad cupiscendũ aliq̃d iniustum cupiditate ductus exẽplo raptoꝝ. b Faciẽtes ꝓuaricatiões. i. diuine legis transgressiones. i Odiui. s. eoꝝ maliciam. qz eiusdẽ virtutis est diligere bonum & odire malum et oppositum.

k Non adhesit mihi cor pranũ. q. d. etsi ex passione fui mot⁹ ad horã ad aliquã malicią. nõ tñ adhesit mihi p obstinationẽ. l Declinantẽ a me malignũ. i. malo igne ignitũ. s. igne inuidie. ire. supbie & hmõi. qui declinabat a dauid talia detestante. m Non cognoscebã. p approbationẽ q̃tucunq; esset mihi cpximus. sicut patet de Jobate nepote suo. cui⁹ malicią non approbauit. ꝟ magis reprobans eũ interfici iussit. & qz dauid non solũ puniebat peccata opis. sed etiã amoris. iõ subdit. n Detrahẽtẽ secreto cpximo suo. i. in eius abñtia. & sic est ei celatũ. qz ñ põt audire. o Hunc pseqnebar. ad puniendũ. & quia nõ solũ puniebat peccata opis & oris sed etiam apparentia in alijs signis. iõ subdit. p Supbo oculo. qz dispositio cordis maxime apparet in oculis. q Et insatiabili corde. qualis est auarus. cpter qõ dicit auarus quasi nuidus eris. qz non põt satiari pecunia. r Cuz hoc nõ

edebã.i.tales nõ erãt cõmẽsales mei nec de domo mea.
s Oculi mei. Hic ꝓñr oñdit q̃liter se habuit ad bonos: ꝛ scdo iterat q̃liter se habuit ad malos:ibi non habitabit. Circa ꝑmũ dicit. s Oculi mei ad fi.terre.i.fui solicit⁹ ingrere vbi tales possent inueniri ꝛ mihi sociari. t Vt sedeãt mecũ.in cõsli|s ꝛ iudicijs et mẽ|sis.ꝛ qꝛ non solũ ha|buit bonos ꝑsiliari|os:ꝫ etiã bonos mi|nistros:ĩõ subditur.
v Ambulãs i via imaculata.ꝑ vite sã|ctitatẽ ꝛ honestatez
x Hic mini.minis|trabat.i. in domo mea seruiebat.
y Nõ habitabit. Hic reuertit ad ostẽden|dũ q̃liter se habuit ad malos eos a se re|pellẽdo cum dicit.
y Non habitabit in medio dom⁹ mee id est int ministros meos z Qui facit supbiam.alios despiciendo vl̃ con|culcãdo. a Qui lo.mi.nõ di.in ꝑspe.oculoꝝ meoꝝ.qꝛ tales nõ audebãt loq̃ in pñtia dauid nec etiã apparere:et qꝛ alíq̃ sunt ita mali ꝙ nõ solũ sunt a ꝓncipibus bonis re|pellẽdi ꝫ etiã vita ꝓuandi vt iusticia seruet:ꝛ alij terreant ĩõ subdit. b In matutino.i.celeriter sine expectatiõe ne supuenireꝛ ipedimentũ. c Interficiebã oẽs pctõres terre.q̃ ꝑ pctis suis erãt digni morte:qõ ptz de rechab et baana q̃ ꝓditiose interfecerãt isboseth:ꝑ hoc credẽtes pla|cere ipi dauid:ꝫ ipse eos interfici statim iussit.ij.Reg.iiij. Si aũt in ꝛriũ arguat de ioab q̃ ꝓditiose interfecit abner ij.Reg.iij.ꝛ tñ distulit punitionẽ ei⁹ vsq̃ post mortẽ suaz. Dicendũ ꝙ dauid nũq̃ fuit ita firmat⁹ i regno nec ita po|tẽs sicut salomõ filꝰ suus:vtz ex.ij.ꝛ tij.Reg.ꝛ ĩõ nõ po|tuit eũ in vita sua ita punire absq̃ ꝓculo seditionis sicut fice absq̃ ppli seditiõe.ꝛ ĩõ punitiõez ei⁹ rõabilit distulit: ꝓut dictũ fuit.ij.Reg. Ad q̃d aũt dauid interficiebat pec|catoꝛes subdit. d Vt dispderẽ de ciuitate dñi.i.de hie|rusalẽ quã dñs ad cultũ suũ elegit:vt hr̃.ij.Paral.vj.ꝛ ꝑ ipam intelligit totũ regnũ dauid in q̃ hierl̃m metropolis erat. e Oẽs operantes.iniquitatẽ quãtũ poterat fieri ꝑ vĩã humanã. Moralitas aũt h⁹ psal.ẽ ꝙ q̃libz ꝓnceps se habeat fm formã hic a dauid traditã deuote se hñs er|ga deum:mũde ꝛ honeste ad seipm:ꝛ juste ad pplm sibi subiectum.

Psalmus Cj.

Domine exaudi. Huic psal.ꝓmittit talis ti.In hebr̃ ꝛ in trãsla.hiero. Vñ paupis cũ anxiareꝛ.ꝛ coraz dño effunderet eloquiũ suũ Ex q̃ ti.nõ apparet ali|qs actoꝛ determiat⁹:tñ fm Aug.dauid fecit hũc psal.fm hebreos ꝙ actoꝛ in ꝓticulari est incognit⁹:tenet tñ absq̃ dubio ꝙ aliqs hñs spm̃sctm fecit ipsuz q̃cunq̃ fuerit ille. De matꝛia ꝙ hui⁹ psal.dicũt expositoꝛes aliq̃ qꝛ loqui tur ad lfam de anxietate in q̃ fuit ppls syon tꝫ est illi q̃ re|manserũt ibi de volũtate dauid ipo fugiente inde ꝓpt ab|salon.ij.Reg.xv.ca.ꝛ isti fuerunt Sadoch ꝛ abiathar et alij sacerdotes ibi ꝙ mãdato dõ archã repoꝛtãtes:ꝛ chusi arachites amicus Dauid ꝛ decẽ cõcubine ad custodiam dom⁹ derelicte:vt hr̃ ibidẽ.ꝛ isti afflicti ꝓpt fugam dauid dñi sui vacabãt oꝛõni ꝑ ei⁹ reditu:ꝛ sic intitulat iste psal. Ꝙ paupis.f.ppli i syon remanẽtis mõ ꝓdicto. Sz hec expositio nõ hz apparẽtiã:qꝛ i hoc psm̃.fit mẽtio de edifica|tiõe syon q̃ in reditu dauid nõ fuit edificata:qꝛ absalõ ni|hil ibi legit destruxisse. Itẽ multa que dicunt in hoc psal. nõ pñt ad hoc applicari nisi valde extoꝛte. Ꝓpt qõ alij dicũt magis apparẽter ꝙ psm̃.iste loquit ad lfam de anxie|tate populi isrl̃ in captiuitate babylonica detẽti:qꝛ denoti|oꝛes illius populi erãt valde anxiati de destructõe ciui|tatis ꝛ templi vbi vigebat cult⁹ dei:ꝓpter qõ vacabãt oꝛa|tioni ꝑ populi liberatiõe ꝛ ciuitatis ꝛ templi reedificati|one:ꝛ posset ad hoc lfa satis applicari. Sz hec exposi|tio ꝛ consilꝫ videnꝫ infringi ꝑ dictuz apli. Hebꝛe.j. vbi apls al|legat lfaz hui⁹ psal. que habetur infra. Initio tu dñe terraz fundasti ꝛc.vsq̃ ibi. Et anni tui nõ defi|cient.dictuz de xpo ad lfam:probans ꝙ eam equalitatẽ filij ad patrem in poten|tia ꝛ duratiõe:vt dic|tum fuit ibidem:et satꝫ apparet aposto|li ꝓcessuz intuenti Et fm hoc psal.iste loquit ad lfaz de tẽ|poꝛe christi. Huic autez dictoq̃tuz ad hoc concoꝛdat. Exa.sa.di.ꝙ psal.iste loquit ad lfam de an|xietate populi isrl̃ in hac captiuitate positi oꝛãtis et desi|derantis ab ea liberari ꝑ regẽ messiam venturũ ꝛ reedifi|caturũ templũ ꝛ ciuitatẽ:ꝛ sic fm eũ loquit de tpe xpi:ꝫ ꝙ dicit ipm ventuꝝ ꝛ tẽplũ materiale reedificatuꝝ falsuz ẽ:vt dictũ ẽ supꝛa psm̃.lxxxvj. Accipiẽdo igit de dictꝫ eius q̃ verũ est:videt mihi saluo meliori iudicio ꝙ psm̃.iste ad lfam loquit de anxietate populi isrl̃ cũ desiderio depcan|tis ꝑ aduẽtu xpi:qõ maxie contigit tpe antiochi illustris q̃ supꝛa modũ afflixit pplm isrl̃.vt hr̃.j.ꝛ ij.macha.ꝛ quã|toplus affligebat:tãtomagis depcabat ꝑ aduẽtu salua|toꝛis. Et fm hoc psal.iste in duas partes diuiditur:qꝛ ꝓ|mo ponit afflicti ppli depcatio.scdo ipi⁹ ꝙ xpm subleua|tio:ibi. Tu aũt dñe. Prima i duas.qꝛ ꝓmo ponit ppli pe|titio.ꝛ secũdo ad hoc allegat rõ:ibi. Quia defecrũt. Cir|ca ꝓmũ dicit psal.in persona populi anxiati.

a Domine exaudi oratiõnẽ meam. ꝓcedentẽ ex coꝛde:qꝛ oꝛo est ascẽsus mẽtis in deũ fm Damascenũ. b Et clamoꝛ me⁹. ꝓcedẽs ex oꝛe. c Ad te veniat.i.acceptus sit coraꝫ te. d Ne auertas faciẽ tuã a me.repellẽdo oꝛa|tõz meã:sicut hõ auertit faciẽ ab eo quẽ nõ vult exaudire e In quacunq̃ die tribuloꝛ inclina ꝛc.loquitur de deo ad modũ homis q̃ inclinat aurẽ ad audiendũ petitionez quã vult exaudire:ꝛ quia nõ soluz petit exauditionẽ sed etã exauditiõis velocitatẽ ꝓpter magnitudinẽ tribulatio|nis pñtis:ideo subdit: Velociter exaudi me.

f Quia defecerũt. Hic ꝓñr ꝓo dicta exauditiõe allega|tur rõ:ꝛ primo ex facto.secũdo ex verbo:ibi. Tota die ꝛc. Factũ q̃ primo allegat est pondus tribulatiõis ppli iu|daici tempe antiochi q̃ nitebat totaliter destruere legem dei:vt patet.j.Macha.ꝛ.ij.ꝛ hoc est qõ dicit.

f Quia defecerũt sicut fum⁹ dies mei.i.sunt ꝓpinqui de|fectui:nisi tu adiuues. g Et ossa mea sicut cremium aruerũt.cremũ dicitur a cremo mas:ꝛ est illud quod in patella remanet de frixione.antiochus vero nolentes di|mittere ritum iudaicum: faciebat frigi in sartaginibus et cremari:vt habet.ij.Machabe.vij. h Percussus sum vt fenũ.quia sicut fenum ad ardoꝛẽ solis desiccat:sic po|pulus israhel ex ardoꝛe tribulatiõis antiochi ꝓ magna parte deficiebat aliq̃ per mortẽ:ꝛ aliqui per transituz ad ritũ gentilẽ:vt habet.j.Macha.j. i Quia oblitus sum comedere panẽ meũ:quia multi de populo fugerunt ad loca deserta:vbi non habebant panem ad comedenduz: fm ꝙ dicit.ij.Macha.vj. Judas aũt machabeus secessit in desertum locum:ibiq̃ inter feras in montibus cũ suis viram agebat:et feni cibo vescentes demoꝛabantur.

k A voce gemit⁹ ꝛc. Hic accipit caro ꝓ cute ꝙ dicit hiero. ꝛ hebꝛei: qꝛ tã ex fame q̃ ex animi anxietate caro ta bescebat: ꝛ sic cutis ossib⁹ adherebat. l Similis fact⁹ suꝫ pelli. solitudis. qꝛ sicut dictũ est ppl's fugerat ad deserta. m Fact⁹ sum sicut nocticoꝛax. q̃ nõ apparet de die nec clamat: sic multi de ppl'o abscõditi in locis occultis nõ audebãt de die comparere nec etiam alique strepitũ emittere ne deꝓhenderent n Vigilaui nõ potẽs dormire ꝓ anxietate animi. o Et fact⁹ sum sicut pas. solitari⁹. fugitiui. n. non vadũt vniti sed magis dispersi: et q̃ liber abscõdit se vbi põt. p Tota die. Hic ꝑ̃r allegat rõ exauditiõis ex vbis iniurtosis ꝛ imꝛoperiosis que satellites antiochi ꝓferebãt ꝛ deũ et populũ ꝛ ꝙ est qõ dr: Tota die. exꝓobꝛabant mihi inimici. ꝛ plus affligebat populus ex bꝛasphemijs cõtra deũ q̃ cõtra seipm. q Et qui laudabãt me. s. derisorie: sicut homini timido aliqñ dicit Ecce homo magne ꝓstãtie: ꝛ tale imꝛoperiũ ꝙ oppositũ irrogatũ magis solet pũgere. r Aduersuꝫ me iurabãt .i. iurantes execrãdo sibi malũ ponebant me tanq̃ exemplũ dicẽtes: Si nõ fecero hec ita male accidat mihi sicut popnlo iudeoꝝ: ꝛ q̃ sensus sit iste oñdit trãsla. hiero. que sic habꝫ: Exultãtes mihi ꝙ me iurabãt. exultãtes mihi. i. deridentes me modo ꝓdicto. Per me iurabãt. execrationis iuramẽto ponẽtes miseriam meã ꝓ exemplo: q̃ magis exꝓimit cũ subdit. s Quia cinerẽ tanq̃ pa. mandu. modicũ habẽs de pasta eã decoquẽs in cinerib⁹: ꝛ sic cineres erant admixti in pane. t Et poculũ meũ cum fletu miscebã. i. lachꝛyme fluebãt de oculis meis ꝓ dolore: ita q̃ cadebãt de cypho vl' in vase in quo debebã bibere. Et qꝛ ista miseria cõtigit ppl'o ex dei ꝓmissiõe ꝛpt̃ peccata populi cõmissa: iõ subdit. v Ad facie ire indignationis me. i. vidicte tue: fm q̃ dicit. j. Macha. j. Et facta est ira magna sup populũ valde. x Quia eleuãs allisisti me. i. grauiter: sicut graui⁹ allidit qui de alto deijcit. Potest etiã dici q̃ iudei fuerant eleuati tempe hester ꝛ Mardochei: vt hr̃ in li. hester. ꝛ hoc tpe monarchie ꝓsaruꝫ: cui successit regnũ grecoꝝ: de quo exiuit radix peccati Antiochus illustris. j. Macha. i. ꝛ iste grauius afflixit iudeos q̃ aliq̃s ꝓcedentiũ regum. y Dies mei sicut vmbꝛa declinauerunt. i. q̃si ad nihilũ redacti sũt sic vmbꝛa. z Et ego sicut fenũ aruí. i. ꝓ feruoꝛe tãte tribulatiõis q̃si defeci a Tu aũt. Hic ꝑ̃r describit ppl'i ꝓsolatio ꝙ aduẽtũ xp̃i q̃ hic ꝙ psalmistaꝫ ꝓdicit: ꝛ sic ꝙ xp̃m postea fuit impleta. Et diuidit residuũ hui⁹ psal. in tres ptes: qꝛ ꝓmo describit ecclie ꝓmotio ꝙ aduentũ xp̃i: scõo futura tribulatio tpe antichꝛisti: ibi. Exfidit ei. tercio vite pñtis cessatio in fine mũdi: ibi. Initio tu dñe. Prima i duas. qꝛ ꝓmo describit ecclie ꝓmotio. scõo ex hoc cõcludit gꝛarumactio: ibi. Scribant hec. Prima in duas: qꝛ ꝓmo ponit ecclie ꝓmotio ꝙ xp̃m immediate. scõo mediatib⁹ apl'is: ibi. Qm̃ placuerũt. Circa ꝓmũ sciendu⁹ q̃ xp̃s rõne deitatis pmanet ineternũ: ꝛ hãc veritatẽ ꝓfessi fuerũt iudei: Job. xij. dicẽtes. Nos audiuim⁹ ex lege: qꝛ xp̃s manet ineꝛnuꝫ: ꝛ sic ꝙ suaꝫ eternã potentiã mutat tpa et etates: tranſert regna atq̃ ꝓstituit. Dañ. ij. ꝛ sic aliqñ de tribulatõib⁹ releuat ad ꝓperitatẽ: ꝛ ecõuerso deijcit fm suã volũtatẽ. ꝛ ꝓ est qõ

k A voce gemit⁹ mei: adhesit os meũ carni mee. Similis factus suꝫ pellicano
m solitudinis factus sum sicut nocticoꝛax i domicilio
n o Vigilaui ꝛ factus sum sic̃ passer solitarius in tecto.
p Tota die exꝓobꝛabãt mihi inimici mei: et q̃ lauda
q r bãt me aduersũ me iurabãt
s Quia cinerẽ tanq̃ panem
t manducabã: ꝛ poculũ meum cũ fletu miscebã.
v x A facie ire indignatõis tue: qa
y eleuans allisisti me. Dies mei sic̃ vmbꝛa declinauerũt
z a ego sic̃ fenũ aruí Tu autẽ
b dñe ineꝛnũ pmanes: et memoriale tuũ i generatiõe et
c generationẽ. Tu exurgẽs
d e miserebeꝛis syon: qꝛ tp̃s mi
f serẽdi eius qꝛ venit temp⁹
a Qm̃ placuerũt seruis tuis
b c lapides ei⁹: ꝛ ꝛre ei⁹ mise
d rebunt. Et timebũt gẽtes
e nomẽ tuũ dñe: ꝛ omẽs re-
f ges terre gloꝛiã tuã. Quia
g edificauit dñs syon: ꝛ vide
b bit in gl'ia sua Respexit in
oꝛõez humiliũ: ꝛ non sprevit p̃cem eoꝝ. Scribantur
i k l hec in generatiõe altera et

dicit. a Tu aũt dñe ineternũ pmanes. i. stabiliter: ꝛ qꝛ stabilis manẽs dat cũcta moueri: vt dr. ij. de ꝓsolatõe. iõ subdit. b Et memoriale tuũ in generatõe ꝛc. qꝛ vno intuitu videt successionẽ oim generationũ. ꝛ subdit cõsolatio iudeoꝝ xp̃m expectantiũ. c Tu exurgens dñe. videl em hoib⁹ iacere qñ nõ ꝓbet eis auxiliũ: ꝛ ꝙ oppositũ surgere quando ꝓbet. d Miserebeꝛis syon. i. populi colẽtis deũ in syon: de quorũ numero erat sanctus symeõ: Luc. ij. xp̃e qõ responsũ accepit a spiritusctõ. non vsurũ se moꝛtẽ nisi pꝛ⁹ videret xp̃m domini: quez omẽs alij iusti eiam expectabant: qõ fuit adimpletuꝫ quãdo ibi in templo fuit oblatus: quod erat i mõte syon: ꝛ quãdo ibi ꝓdicauit ꝛ miracula fecit: ꝛ quãdo i cena lo syon sup apostolos spũsanctũ misit: fm q̃ dicit Hiero. in epl'a ad Pauliñ de oib⁹ sacre scripture libꝛis: ꝛ tũc fuit adimpleta ꝓphetia Zacharie. ix. Exulta satis filia syon: iubila filia hierusalẽ: ecce rex tu⁹ veit tibi iust⁹ ꝛ saluatoꝛ ꝛ ipe pauꝑ: fz q̃ allegat Matth. xxj. Et ꝙ hoc qõ dicit hic pauꝑ maiseste patz q̃ cõsolatio populi in aduẽtu xp̃i nõ erat intelligenda ꝙ exhibitiõez bonoꝝ tpaliũ fz spualiũ: q̃ tanto meliora sunt: quãto q̃ sunt aie coꝛpalib⁹ ꝓferunt. e Quia veit tp̃s miserẽdi ei⁹: fm q̃ fuerat dcm̃ ꝙ ꝛpbas ꝛ maxie dañ. ix. vbi aduẽt⁹ xp̃i sb certis ebdomadis annoꝝ diffinitur.

f Quia veit tp̃s ꝟ reduplicat ad maiozẽ assertiõez.
a Qm̃ placuerũt. Hic ꝑ̃r ponit ꝓmotio ecclie q̃ fctã ẽ ꝙ xp̃m mediatib⁹ apl'is q̃ ꝓdicauerũt fidẽ xp̃i ꝓmo i hir'm ꝛ iudea: vt hr̃ i actib⁹ apl'oꝝ: iõ subdit. a Qm̃ placuerũt fuis tuis. i. apl'is b Lapides ei⁹. i. fideles de iudeis conuersi q̃ fuerũt ꝓmi lapides in edificio spũali ecclie posiri sic̃ ꝓdictũ fuerat Zacharie. ix. post ꝟba. s. ꝓmissa de aduẽtu xp̃i Et saluabit eos dñs de⁹ eoꝝ in die illa vt gregẽ populi sui: qꝛ lapides sancti eleuabunt sup trã ei⁹. c Et terreabũt. i. iudee in q̃ ꝓmo apli ꝓdicauerũt: ꝛ multa miracula fecerũt: Act. ij. Multa quoq̃ ꝓdigia ꝛ signa ꝙ apl'os in hier'm fiebant: ꝛ ibi subdit. Omẽs etiã q̃ credebãt erãt piter ꝛ hẽbãt oia cõia possessiões q̃s ꝛ substãtias vendebãt ꝛ diuidebãt oia oib⁹ put vnicuiq̃ op⁹ erat. ꝛ iõ lapides isti sup trã eleuati ꝙ ꝓtemptũ tpaliũ apl'is meritoꝝ placuerũt. d Et timebũt gẽtes nomẽ tuũ dñe. qꝛ fides xp̃i ꝙ apl'os aliosq̃ discipl'os diffusa ẽ ad gẽtes q̃ alias oꝛbis ꝓtes. e Et oẽs reges trę gl'iaz tuã: qꝛ nõ solũ vulgares receperũt fidẽ xp̃i ꝛ etiã ꝓncipes maximi: vt ꝓtz impletũ i pl'ib⁹ regnis trax: ꝛ i oib⁹ implebit añ finẽ mõi. f Qꝛ edificauit dñs syõ. i. ecclziaz q̃ merito syon vocat: qꝛ ibi icepit ꝙ xp̃i oblatiõz: ꝓdicatiõz miracloꝝ opatiõz ꝛ spũsci missiõz. vt. s. dcm̃ ẽ. g Et videbit i gl'ia sua. ibi. n. maiseuit gl'iaz sue resurrectiõis apl'is ꝛ etia ascẽsiõis: qꝛ ꝛ oꝛa. holiueti ascẽdit q̃ ẽ inꝛ hir'm: Act. j. h Respexit ꝛc. adiplẽdo petitõz illoꝝ q̃ hũiliꝛ ꝛ deuote perebãt e⁹ aduẽtũ. i Scribãt Hic ꝑ̃r ꝓcludit gꝛaꝛactõ. qꝛ tm̃ bñficiũ nõ ẽ dãdũ oblitiõi: ꝛ iõ dic. Scribãt h. qꝛ scꝑtura debuit mẽoꝛie. k In gñatõe altẽa. i. vt gñatões seqntes hẽant de ꝟ noticiã: ꝛ sic factũ ẽ ꝙ euãgelistas ꝛ apl'os q̃ docturaz xp̃i ꝛ opa descripseꝛt: vt fideles ppl'i assurgerẽt ad laudes xp̃i: iõ subdit. l Et ppl's q̃ creabit lau. dñm. i. ppl's xp̃ian⁹ q̃ creat ꝙ baptismũ ꝙ quẽ ꝓstituit in eẽ gr̃e q̃ creat i aia

m Quia ꝓspexit ꝛc.tūc.n.ꝑle terrā ꝓspexit ockis sue mie:qñ visitauit nos oriēs ex alto in sua incarnatiōe.
n Ut audiret gemit⁹ cōpeditoꝝ.i.pctōꝝ q a dyabolo te nebanť cōpediti ꝓsuetudie peccādi. o Ut solueret filos interēptoꝝ a vinculis ignorātie ꝛ infidelitꝫ ꝑ Ut annūciēt in syō nomē dñi ꝛc.i.i eccl'ia q̄ no mie syon ꝛ birl'm de signatur:sm q dicit apl's Hebre.xij. Accessistis ad syon mōtē ꝛ ciuitatem dei vi uētis hierl'm celestē ꝛc.in q̄ fideles ānūciant nomen dñi et⁹ fidē libere ꝓfitendo et p̄dicādo ꝛ laudes eide bitas exhibēdo q In cōueniendo pp'los.p diuersas orbis ptes dispersos. r In vnū.i.in vnitatē fidei p charitatē formate:ꝛ qꝛ non solū vulgares venerūt ad vnitatē fidei. sed etiā p̄ncipes:ideo subdit.Et reges vt seruiant dño.
s Ñūdit. Hic p̄r describit tribulatio fidelium tpe antichristi q̄ erit acerbissima:tñ breuis in tpe:sm q dī Matb di vsq; mō:neq; fiet ꝛ nisi abbreuiati fuissent dies illi non fieret salua ois caro:q; ꝓpt electos breuiabunť.ꝛ hec breuitas ponit h in ꝑsona eccl'ie tūc tribulāde cum dicitur.
s Ñūdit ei.i.eccl'ia ipi xp̄o:ꝛ loquit de futuro p modum ꝓteriti ꝓpt certitudinē ꝓphetie. t In via vtutis sue.i. patiētie q̄ tūc maxie erit necessaria. v Paucitatē dierū meoꝝ.i.dierū afflictiōis mee. x Nūcia mihi.vt ex breuitate valeā aliq̄liter ꝓfotari. Ita hebraica ꝛ Hiero.plani.qꝛ tūc fortes i fide.ſ. modū affligent ꝛbbreuiabit dies meos.i.dies afflictiōis mee ꝓpt electos:vt p̄dictū ē:et qꝛ tūc tanta erit tribulatio q videbit aliq̄bus de eccl'ia q eccl'ie. y Ne reuoces me.totalit auferēdo de p̄nti vita 3 In dimidio dierū meoꝝ.i.ante mūdi terminū qō ē tēpus statuū durationis ecclesie militātis:sm q dicit salua tor Matb.vlti. Ecce ego vobiscū suꝫ oibus diebꝰ vsq; ad cōsummationēz seculi. a In generatiōe ꝛ generationez anni tui.q.d.tu dñe cui⁹ duratio est eterna potes facilit h facere ꝑ volūtate tua. b Initio tu dñe. Hic p̄r describit vite p̄ntis cessatio q̄ erit in generali resurrectōe. mot⁹ eñ celi ordinat ad cōpletionē nūeri electoꝝ:ꝛ iō ipo bito cessabit:ꝛ hoc est qō dī Apoca.x.ca. Jurauit p viuentē in secula seculoꝝ:qꝛ temp⁹ amplius nō erit:ꝛ qꝛ talia ꝓcedēt ex prāte ꝛ volūtate dei q̄ vna est in patre ꝛ filio ꝛ sp̄ūsctō. ideo dicit. b Initio tu dñe terrā fundasti.i.tu dñe iesu christe fundasti terrā initio.i.p̄ncipio tp̄is .ꝛ dicit fundasti.qꝛ terra est centrū mūdi. c Et opa manuū tuarū sūt celi.ꝛ per ista duo intelligunť oēs alie creature.
d Ipi peribūt tu aūt ꝑmanes.sicut eñ eternitas sequit oīmodas stabilitatē ꝛ immutabilitatem:ita tp̄s motuū ꝛ mutationū:solus aūt de⁹ est oīno īmutabilis:celi aūt superiores sunt mutabiles q̄tuz ad sitū:inferiores autē vt ser q̄tum ad alterationē.in omi aūt mutatiōe est aliq̄ deperditio:qꝛ cessat aliq̄d esse qō pus erat.ꝛ sic in fine mundi celi peribūt non q̄tuz ad substātiaz sed q̄tuz ad aliquā dispositionē:quia corpa celestia cessabūt a motu locali:ꝛ elemētaria a mutua actione ꝛ alteratione substantijs eorū remanētibus.ideo subdit. e Et omēs sicut vestimē tū veterascent.a statu in quo sunt. f Et sicut opertoriū mutabis eos,quia aduenīēte estate vestis hyemalis mutatur.quia non est ampli⁹ necessaria remanente tamē el⁹ substantia:sic corpora celestia ꝛ elemētaria mutabunť a statu in quo sunt q̄ non erit amplius necessarius complet⁹ nūero electorū. g Tu autē idē ipe es.ſ.omnino immutabilis. h Et anni tui nō deficient.non est p hoc intelligendū q in eternitate que est mēsura durationis diuine sit aliqua successio. sed quia eam apprehendere non possumus:nec per consequens exprimere nisi per cōtemplatiōz ad tempus.
k Filij ꝓuorꝝ tuorꝝ .ſ.apl'orꝝ quos genuerūt p vbū euāgelij sm q dicit apl's corinthijs: In xp̄o iesu per euāgeliū.ego vos genui.et isti sūt veri xp̄iani l habitabunt.ſ.eternalit cora te post terminū huius vite. m Et semē eorꝝ in seculū dirigeť.qꝛ semp actu ꝛ cōtinue in deū ferenť. Mozaliter potest exponi p̄s.iste de q̄libet vere penitente qui de peccatis cōmissis affligit p penitentiaz: ꝛ deum deprecat:vt ad se veniat p gratiā ꝛ ipm in aduersis stabiliat per patientiā:vt sic m termino vite p̄ntis perueniat ad gloriam.

In p̄s.cj. Domie exaudi.vbi dī in postil. Circa p̄nuum dicit psal.

Additio.

Clamor in scripturis sepe significat affectu cordis iuxta illud: Verba mea auribꝰ pcipe domie intellige clamorē meū.vbi glo. Clamorē.i.affectū cordis. Verba eñ auribꝰ pcipiunť. Clamor aūt q̄ est affectꝰ cordis intelligit:qꝛ q̄si int⁹ legit.vñ in hoc loco cuz dicit: Exaudi orōez meā.ꝓpri⁹ intelligi dz de orōne vocali q̄ cadit sub auditu. Cū aūt dicit: Et clamor meus ad te veniat ꝓprius habz intelligi de affectu cordis qui sine vocis strepitu ad deum venit ꝛc.

Psalmus.cij.

Benedic aia mea. Huic psal. p̄mittit tal'ti.in heb. ꝛ in trāsla.hiero. Dauid nisi q ꝓponit lra lamech ad designandum q ē datiui casus. Et videť q ps̄. iste sit quedaz laus diuina ab ipo dauid cōpōsita. Et sm hoc diuidit in tres ptes:qꝛ ꝓmo dauid ad dei laudē excitat naturā hūanā:scōo angelicaz.ibi. Dñs in celo.tercio omnē creaturā:ibi. Benedicite dño oia. Pria in tres:qꝛ primo dauid inuitat ad dei laudē ex bñficijs a deo sibi collatis singulariter.secūdo ex beneficijs collatꝫ pp'lo israhel spāliter:ibi. Faciens misericordias.tercio oibus iustꝫ generaliter:ibi. Misericordia. Circa p̄mū dicit sic dauid se excitans ad dei laudē. a Benedic aia mea dño.ꝛ accipit hic bñdictio cōfessionis.ſ.laudis diuine q̄ minor bñdicit maiorī:ꝛ nō ꝑ bñdictiōe ꝓsecratiōis qua fit ecōuerso.sm q dicit apl's Hebre.vij. Sine vlla ꝛtradictiōe qō minus est a meliori benedicit:p hoc aūt qō dicit. b Omia mea intelligunť potentie aīme exteriores:vt visus auditus.et sic de alijs. c Et omnia que intra me sunt.supple benedicite. d Nomini sancto eius.ꝛ per hoc intelliguntur omnes potentie interiores.ſ.intellectus volūtas fantasia sensus cōmunis ꝛ appetitus sensitiuus:omia enim ista diuinis laudibus debēt applicari. e Benedic anima mea domio.exponať sicut p̄ius. f Et noli obliuisci omēs tribulationes eius.quia sm q dicit Seneca libro de beneficijs. Omniū ingratissim⁹ est qui bñficij accepti oblitus est.dauid aūt a iuuentute a deo magna beneficia recepit q̄ extunc leonē vrsuz ꝛ goliath gigantē inť

fecit:z cũ iunior inter frẽs esset i regẽ vnctus fuit p samuelem g Qui ꝓpiciat oibus iniq̃tatibus tuis.dauid.n. valde grauiter legit peccasse i adulterio cũ bersabee z homicidio vrie z in nũeratiõe ppli:z tñ de istis obtinuit remissiõez a deo.vt hr̃.ij.reg.xij.z vlti.z p ꝓñs de alijs miorb⁹ pctis. b Qui sanat oẽs infirmitates tuas .s.spũales: vt dictũ est z etiã corporales.quia dauid bellis assuet⁹ aliq̃n sustinuit plagas et graues ictus:de q̃bus bñficio dei fuit sanat⁹, i Qui redimit de inte.vitam tuã.q̃n saul fecit custodiri domũ dauid de nocte:vt interficeret mane et fugiens saluar⁹ est.j.Regũ. xix. Similiter quãdo saul et viri eius cingebant dauid in modũ corone:ita q̃ desperabat se posse euadere:z tamẽ saluatus fuit dei ordinatione.j.Reg.xxiij. k Qui coronat te in misericordia.q̃n fuit coronatus in regem sup tribũ iuda. .ij.Regũ.ij. l Et miserationibus.quãg tributões ei⁹ Qui ꝓpicia b tur oib⁹ iniq̃tatib⁹ tuis:q̃ sanat oẽs infirmitates tuas i Qui redimit de interitu vik tã tuã:q̃ coronat te in mial m z miserationibus. Qui replet i bonis desideriũ tuum renouabit vt aq̃le iuuent⁹ o tua Faciẽs mias dñs:z iudiciũ oib⁹ iniuriã patiẽtib⁹ p Notas fec vias suas moyq si:filijs isrl̃ uolũtates suas r Miserator z misericors dñs s lõganimis z multũ miseri t cors. Non imppetuũ irascet:neq̃ ineternũ cõminabit. Nõ ꝑm pctã nr̃a fecit nob:neq̃ ꝑm iniq̃tates nox stras retribuit nobis Qm̃ ꝑm altitudinez celi a terra: z corroborauit miam suã suz per timẽtes se. Quantum distat ortus ab occidente:
a longe fecit a nobis iniq̃tab tes nostras. Quomõ miseretur pater filiorum:misertus est dominus timẽti c b⁹ se:qm̃ ipe cognuit figmẽ d tũ nr̃m. Recordat⁹ est qm̃ e puluis sum⁹:hõ sicut fenũ f g dies ei⁹ tanq̃ flos agri sic b efflorebit. Qm̃ spũs ptrãsibit in illo z nõ subsistet:et nõ cognoscet amplius locũ k suũ. Mia aũt dñi ab eterno l z vsq̃ ineternũ sup timẽtes m eũ. Et iusticia illius in filin os filiorũ:his q̃ seruant testamentũ ei⁹ Et memores sunt mãdatox ipius:ad fa o ciẽdũ ea Bñs in celo parauit sedẽ suã:z regnũ ipius p oibus dñabit Benedicite q dño oes angeli eius potẽ

ne. z Quantũ dist⁹ ab occidẽte .i.m mensurã maiorem suę mię.
a l̃ge fecit a nobis iniq̃tates nr̃as. liberãdo nos a malo culpe b Nũo miseretur. Hic ꝑñr hui⁹ miserationis potnit ratio:et ꝓmo exꝑte diuine bonitat cũ dicit:Nũo miseretur pat filiorũ ꝛc. Scõo ex ꝑte hũane fragilitatis.z primo c q̃tuz ad aiam cũ dñ Qm̃ ipe cognouit figmentũ nostrũ .i.fomitẽ inclinantẽ nos ad peccatum.z sic exponunt hebrei iuxta illũ Gen.viij. Sensus z cogitatõ hũani cordis ꝓna sũt ad malũ ab adolescentia sua:secundo q̃tũ ad corp⁹ cũ dr̃. d Recordat⁹ ẽ q̃m puluis sum⁹.

do fuit coronat⁹ postea sup totũ isrl̃.ij.Reg.v. m Qui replet in bonis desideriũ tuũ.dauid dãdo de aduersarijs victoriã.ij.Reg.v.z.vj.z diuitias z gliam. n Renouabit vt aq̃le iuuẽt⁹ tua.s.i resurrectiõe futura q̃ resurgẽt in etate virili.dauid aũt mortu⁹ fuit i etate senili.iij.Reg.ij. vel põt referri ad coronatiõz salomõis q̃ viuẽte adhuc ꝓie institut⁹ ẽ rex ab eo cũ eẽt adhuc iuuenis.z sic senect⁹ dõ fuit quodãmodo mutata i iuuẽtutẽ inq̃tum fili⁹ repñtat ꝓñs ꝓsonã.ꝑm illõ Eccli.xxx. Mortu⁹ ẽ pater eius.z q̃si nõ ẽ mortu⁹.reliquit.n.silez sibi p⁹ se. o Faciẽs. Hic ꝓsequenter recitat bñficia populo isrl̃ collata.vt sic nõ solũ ipe ꝛ etiã tot⁹ populus israhel ad dei laudẽ exciteꝛ.Et diuidit in duas.q⁹ ꝓmo recitat bñficiorũ collatõ.scõo adhoc inducit rõ:ibi.Nũo miseret.Circa ꝓmũ ꝓmo ponit bñficiũ liberationis de egypto cũ dicit. o Faciẽs mi. dominus z iudi.om.iniuriã patientib⁹.i.filijs isrl̃ q̃ multas iniurias passi fuerunt ab egiptijs.vtz in Exo.q̃bus fecit misericordiã eos liberãdo.z iudiciũ egiptios multiplicit puniẽdo. Secundo ponit bñficiũ date legis cũ dicit. p Notas fe.vias suas moysi.i.ꝓcepta legz q̃ erãt vie veniẽdi ad salutẽ. q Filijs isrl̃ volũtates suas.i.mãdata sua siue volũtatis exꝑssiua:q̃ nota fecit filijs isrl̃ ĩmediate p seipm q̃tuz ad ꝓcepta decalogi Exo.xx.z p moysen q̃tũ ad alia. Tercio ponit bñficiũ diuine miserationis cũ dicit. r Miserator z misericors dominus.q̃ dicit misericors ratione affectus interioris et miserator actu ratione effectus exterioris. s Lõganimis.diu expectans pctõres ad pniam t Et multũ misericors:q⁹ mia superexaltat iudiciũ.Jaco.ij. v Nõ imppetuũ irascet.s.electz suis q̃b⁹ finaliter placat. x Non ꝑm pctã nr̃a fecit nob.puniendo nos citra ꝓdignũ.q⁹ tãta ẽ offensa quãt⁹ille q̃ offẽdit. De⁹ aũt infinit⁹ ẽ.z p ꝓñs offensa p pctm mortale cõmissa. y Qm̃ ꝑm altitudinem celi a tra.Altitudo celi a tra accipit ꝑm medietatẽ dyametri celi.z adhuc deficit spissitudo tre a superficie vsq̃ ad centrũ.pũctus aũt orientis distat a pũcto occidẽtali in celo ꝑm totũ celi dyametrũ.z

q̃tũ ad corp⁹q̃ in puluerẽ resoluit.vnũquodq̃ ei resolvit i ea ex q̃b⁹ ꝓponit. c Nõ sic fenũ.virẽs ad tps modicũ. f Dies ei⁹.i.vita ei⁹ g Tanq̃ flos agri sic efflorebit.q⁹ sicut flos agri ad calorẽ solis desiccat:sic vita homis ad calorẽ febris vel alteri⁹ infirmitatis statim exterminat h Qm̃ spũs ptrãsibit i illo z nõ subsistet:q̃ põt dupl̃r exponi.vno mõ de spũ vitali q̃ egredit a corde:z in alijs ptib⁹facit sensuz z motũ:z ipo deficiẽte deficit corpis vita. Alio mõ de spũ rõali q̃ cũ ptrãsit a corpe desinẽs ipm informare deficit vita:ꝑm q⁹ dr̃.j.de aia i fine:q⁹ egrediẽte aia corp⁹ expirat z marcescit. i Et non ꝓgnoscet ampli⁹ locũ suũ. In trãsla.hiero.hr̃. Et nõ cognoscet ultra loc⁹ ei⁹:z vtrũq̃ vex ẽ:q⁹ sic exũtes i vita pñti nõ cognoscũt ea q̃ fiũt i receptaculis defunctox:sic nec defuncti ea que fient in locis viuentiũ:ꝑm q⁹ dicit Augu.li.de cura ꝓ mortuis agẽda:z ẽ intelligendũ ꝑ de lege cõi:q⁹ aliq̃n fit aliter ex reuelatiõe spãli. Sciẽdũ ertã q⁹ beati videnꝛ in ꝟbo ea q̃ faciũt ad augmentũ beatitudis sue:et sic vidẽt ea que fiũt hic inferi⁹ ad reuerentiã eox z honorẽ. k Misericordia. Hic ꝓñr accipit rõ laudãdi deũ ex bñficijs oibus iustis collatis cũ dr̃: Misericordia aũt dñi ab eterno vsq̃ ineternũ.i.absq̃ termio a ꝑte finis. l Super timẽtes eũ.timore filialis reuerẽtie:q̃ manet etiam in patria:ꝑm illud psal.xviij. Timor dñi sanct⁹ pmanẽs seculũ seculi. m Et iusticia illi⁹ in filios filiox.q̃ sunt imitatores paternox bonox. n His q̃ seruãt testamentũ ei⁹. corde retinẽdo z ope adimplẽdo:z p hoc patz lr̃a ꝟsus sequẽtis. o Dñs in celo. Hic ꝓñr inducit dauid ad dei laudẽ angelicã creaturã. Circa quod sciendũ q⁹ lz de⁹ sit vbiq̃ p essentiã põtiaz z potentiã:tñ ẽ in celo spãli mõ.s.p apertã visionẽ.z hoc est q̃ dr̃: Dñs in celo ꝛc.z q⁹ ibi videt clare a sanctis angelis.ĩo subdit. p Benedicite omẽs angeli eius.bñdictõe laudis diuine:qua minor benedicit maiori:vt supra dictũ est. q Potẽtes virtute.q⁹ virtus eox etiã naturalis supra modũ excedit virtutẽ omniũ corpaliũ:z q⁹ hec virtus remansit in demonib⁹:ĩo dr̃

Job.xlj. Non est ptās supꝝ terraꝝ que ei cōpareť. veruntā qꝫ sancti angeli oino sunt obediētes diuine volūtati: ideo subdiť: r Facientes ꝟbū illius ad audi.vo.ser.eiꝰ. Isti supioribꝰ ꝫ p illos mediꝰ: ꝫ p medios inferioribꝰ: ꝫ p inferiores sanctis hoi

r tes virtute: faciētes ꝟbuꝫ illius ad audiēdā vocē ser
s monū eius. Bñdicite dño oēs ꝟtutes eiꝰ: mīstri eiuſ
v q facitť volūtatē eius. Bñ dicite dño oia opa eius: in omni loco dñatōnis eius: benedic ania mea domio.

bus fm dionysi. de angelica hierarchia. s Bñdicite domino oēs virtutes eiꝰ, hoc exponiť dupliciter. vno mō de oibus angelis cōiť. q aliquādo dicuntur dei virtutes ꝓpť excellentiā sue virtuť. Alio mod o spēaliť de ordine medio angelorū secūde ierarchie: qui dicit ordo virtutuꝫ: eo q mīsterialiť opanť in miraculis factis diuina virtute ꝑ soli tū cursuꝫ nature: iō subdiť. t Ministri eius q fa. volū. eiꝰ. q talia. n. miracula ostendit q deꝰ in creaturis nō agit ex necessitate nature ſꝫ ex libera volūtate. v Bñdicite dī. Bñdicite dño oia opa eiꝰ. Creature em̄ intellectuales laudāt eū ꝓpie. qꝛ capaces sunt ipiꝰ. p ꝟgnitionem et amorē: alie aūt creature laudāt eū metaphorice inquātū in eis t in eaꝝ ꝓpietatibꝰ relucet dei sapia t bonitas eiꝰ: ſꝫ inq̄tū sūt materia laudis diuie creaturť intellectualibꝰ

In psal.cij. vbi dicitur in postilla. Notas fecit vias suas moysi. i. p̄cepta legis.

Additio.

Legitur Exo.xxxiij. q moyses petiuit a dño: vt oñ deret sibi vias suas: in q capl'o deꝰ sibi dixit. Ego ostēdā oē bonū tibi. t infra. c. xxxiij. legiť q tūse mēs patiens t mīte miseratōis ꝛc. vbi fm verā expositōꝫ vniuersaliť in datiōe legis. t sic ꝓpie intelľr. Notas fecit vias suas moysi. s. vias diuine misericordie. Et filiꝫ isrāel volūtates suas. i. p̄cepta sua in q̄bus diuina volūtas manifestať. q aūt sint ille vie quas deꝰ notas fecit moysi ps̄. stati subdit cū dicit. Miserator t misericors dñs ꝛc. vsq ibi. Misericordia aūt dñi ab eterno t vsq in eternū. in q̄bus versibꝰ multa ponunť ad miserationes divinas ptinentia de his q moysi fuerūt notificata. Exo. c. xxxiij. allega. vt ptꝫ vtrāq auctoritatē intuenti. Cōsequenť tanť hoc cū dicit. His q seruāt testimoniū eius t memores sunt mandatorū ipius ad faciendū ea.

In eodem psal. cij. vbi dicitur in postil. Qm̄ fm altitudinem celi a terra.

Additio.

Licet verū sit q maior ē distātia inť punctū orientiť t punctū occidētis q̄ inť altitudinem celi et terre: ſꝫ put postilľ. ait. tamē attente cōsideratť verbis ps̄. ista diuersitas nō proprie applicať ad remissionē pene et remissionē culpe: put ipe vult applicare: nam in hoc qđ dicitur. Corroborauit misericordiā suā super timētes se. ꝓpie intelligiť infusio gr̄e gratificantis p quā timētes deum sunt in sua mia corroborati. p hoc aūt q dī. Longe fecit a nobis iniquitates nr̄as. intelligiť elongatio a malo culpe: put etiā ipe postil. exponit. Constat aūt q infusio gr̄e ē causa remissiōis culpe. sicut introductio lucis est cā expulsionis tenebraruꝫ: vt in ꝓma scōe. q. cxiij. ar. viij. in rūsiōe ad ꝓmū argumētū: dato etiā q aliq̄ respectu puus esset remissio culpe. nūq̄ tū minoris dignitatť seu vtilitatis esset infusio gr̄e q̄ remissio culpe. vñ nullo mō est dicendū q infusio gr̄e sit maior q̄ remissio culpe. t iō ad veritū intellectū hoꝝ versuū. s. Qm̄ fm altitudinē celi ꝛc. aliť vť dicendū. Pro q sciendū q ꝛs magis distet oriēs ab occasu q̄ celū a terra vt dictuꝫ ē: tū maior diuersitas est fm naturā inter altitudinē celi t infimitatē tre q̄ inter orientē t occidentē. ꝓma em̄ diuersitas ē talis q nunq̄ de vno extremoꝝ naturaliť pueniť ad reliquū. nūq̄. n. aliq̄ ps celi accedit ad terrā nec eꝝ: ſꝫ aliq̄ ps orientalis p motū celestem deueit ad occidētalē t eꝝ: t iō infusio gr̄e i eo q̄ pus ee nō hēbat ꝓpie ꝓpť altitudi celi a terra: eo q deo q i ꝟ loco cōpať celo ꝓpriū ē misereri t gr̄aꝫ infūdere: creature aūt q ꝟ ꝓpať tre nullo mō ptinet misereri respectu dei seu deitatť. Remissio aūt culpe ꝓpie ꝓpť distātie oriētis ab occasu: q ꝛs sint maxie distātie tū de vno pueniť ad reliquū q: de statu gr̄e q̄q̄ deveniť ad lapsū culpe t eꝝ: sic signa vť stelle q sūt i oriēte: q̄q̄ sť i occasu t eꝝ. vñ qđ dī. Scōs altitudinē celi referendū ē ad infusiōꝫ gr̄e: qđ aūt sequiť Quātū distat oriꝰ ab occidēte. referendū ē ad remissionē culpe mō p̄dicto. Et notādū q nō dixit psal. quātū distat celū a terra: sicut dixit quātū distat oriꝰ ab occasu: ſꝫ dixit Scōm altitudinē celi a terra ad denotādū q nō cōpať in hoc loco celū ad terrā fm distantiā tm̄: ſꝫ potiꝰ fm diuersitatē nature: q: sic celū ē altū simplr: t terra infima simplicitť: sic t deꝰ ē summꝰ gr̄e largitor: t creatura rōalis infima in ordine nature respectu recipientium gratiam.

In eodē ps̄. cij. vbi dī in postil. Bñdicite dño oēs virtutes eius. hoc exponitur dupliciter.

Additio.

In hoc loco hebraica ītā hꝫ. Bñdicite dño oēs exercitꝰ eiꝰ. qđ ꝓpie intelľr de coꝛpibꝰ celestibꝰ q dicūtur exercitꝰ dei: vñ Esa. xl. ca. Leuate in excelsū oculos vros t videte qs creauit hec: q educit i nūero militā. i. exercitū eoꝝ. Et oēs ex noie vocat. vñ i his q̄uoꝝ ꝟsibꝰ vltimis hui ps̄. notabiľ designat ps̄. v. distinctiōes in vniuerso. In ꝓmo. n. denotat xp̄m q in sede celesti sibi pata. s. empireo oibꝰ dñať t de hoc dicit. Dñs in celo parauit sedē suā: t regnū illi oibꝰ dñabiť: in scōo loco ponit naturā angelicā btām: t de hoc dicit. Bñdicite dño omēs angeli eiꝰ. in tercio loco ponit coꝛpa celestia. de qbꝰ dicit Bñdicite dño oēs exercituꝰ eius ministri eiꝰ q facitť volūtatē eius. vñ notanť dicit in angelis Facientes ꝟbū eius ad audiendā vocē sermonū eiꝰ. ad denotandū q angeli p intellectū exequunť diuinā voluntatē tanq̄ intellectuales nature. sed de coꝛpibus celestibus dixit. Faciētes voluntatē eiꝰ: qꝛ cū sint inanimata fm cōem sctōꝝ opinōes ꝛs faciant voluntatē diuinā nō tamē audiunt vocē sermonū eius. In quarto loco ponit omia opa comꝑhendēdo omia ista inferioꝛa dicēs. Que sunt in omi loco dñatiōis dei. t qꝛ in hac regione inferiori ania būana specialiꝰ deū ꝛs benedicere: cuiꝰ est capax p cognitiōez t amoꝛē: idcirco in. v. loco cōcludit coꝛrespondenter ad ꝓncipiuꝫ: Benedic anima mea domino.

Exeplica.

In ps̄. Bñdic. Circa illū passum. Notas fecit vias suas moysi: burgñ. adducit resumēdo quedaꝫ per ea dicta. s̄. Exo. xxxiij. Sꝛ vide ibi illa coꝛrecta q̄st quedā delyramēta: qꝛ non soluꝫ a lyra: sed ab omibus recedentia. illud aūt qđ circa illum passuꝫ Qm̄ fm altitudinē celi a terra. Burg. applicat de ordine remissiōis culpe t infusiōis gr̄e: vide coꝛrigi. s̄. circa ps̄. Miserere mei deꝰ ꝛc. Circa illū passuꝫ aūt. Benedicite dño omēs ꝟtutes eius. Burg. est singularis distinguēs inter angelos t coꝛpa celestia ex eo. quia angeli faciētes voluntatem dei audiunt vocem sermonū eius: coꝛpora aūt celestia cum sint inaiata t faciāt voluntatē dei nō tñ audiūt vocē fmonū eius. ꝓpie burgeñ. volēs loqui ꝓpie vť se inuoluere circa vocem sermonū dei. Est em̄ illa vox nō sensibilis. ſꝫ intelligibilis significatio diuine inspirationis quam petiunt t aniata t inaiata. qꝛ nihil excludiť ab inspiratiōis diuie illapsu. iō de coꝛpibꝰ celestibꝰ: dī baruth. iij. Stelle vocate reſpōderūt assumꝰ. de modis loquēdi dei. t idiomatibus grandis sermo ē apud docto. circa. ij. senten.

Benedic ania mea ꝛc. Huic ps. nullus titu. ꝓponit in hebraeo nec in trāsla. hiero. ꝙꝛ qđ dixerūt aliq̄ q nō ē ps. distinct⁹ a ꝓcedēti: ꝫ i libris hebraicis ꝗs vidi ponit ps. distinct⁹: et sic in trāsla. hiero. qz quotat ps. ciij. ꝓcedēr aūt. cij. Et hoc idem dicit hiero. in ꝓlogo sup libꝝ ps. Et diuidit in tres partes: ꝑ ps. ad dei laudē se iducit: scđo ad hoc ratones adducit: ibi. Cōfessionē. tercio dictā laudez resumit: ibi. Cantabo dño Circa ꝓmū dicit. a Benedic ania mea dño. et dicit ania mea. q. d. nō tm̄ lingua: sic faciūt ypocrite. Esaie xxix. Populus h labijs me honorat. coꝛ aut̄ eoꝝ longe est a me. b Dñe deus me⁹ magnificat⁹ es vehemēter. i. tāte excellentie es q nō potes laudari a creatura quantū es laudabilis: Eccl. xliij. Maiꝛ em̄ est omni laude. c Cōfessionē. Hic ꝓpr̄ adducit rō motiua ad dei laudē: t ꝓmo ex ordinata ꝓductiōe mūdi ptiū: scđo ex debita ꝓuisiōe viuentiū: ibi. Qui emittis. Circa ꝓmū sciendū q ꝓma ps t ꝓncipal⁹ mūdi ē celū empyreū a ꝓncipio sue creatiōis angel⁹ repletū sic dictū fuit in ꝓncipio geñ. t hoc notat cū dicit. c Cōfessiōz t decorē induisti. ita q ꝙ decorē intelligit celū empyreū dictū a pyr. qđ ē ignis: nō q sit igneū. ꝫ splendidū: t sic aliq̄ mō ꝙuenit cū igne in splēdoꝛe. ꝙ ꝓfessiōez intelligit ꝙgregatio āgeloꝝ sctoꝝ deū ꝓfitentiū ꝓtinue cōfessiōe laudis diuine. t ist̄ duob⁹ modis dr̄. De⁹ indutus metaphoꝛice: qz sic idumētū facit ad ornatū hois iduti: sic in istis creaturis ꝓncipalit̄ relucz gl̄ia dei: t iō subdit̄. d Amict⁹ lumie sicut vestimēto qz lumē magł ꝓꝛie est in spūalib⁹ substātijs q̄ i coꝛpalib⁹ Scđa ps machie mūdi ē celū crystallinū t sydereū cōtinēs sperā stellaꝝ fixarū t oꝛbes septē planetaꝝ t q̄tuz ad h dr̄. e Extēdēs celū .s. sydereū. f Sicut pellē vł em̄ extēdi sup emisperiuz nr̄m quasi tentoꝛiū. g Qui tegis aq̄s supioza ei⁹. In hoc tāgit̄ celū crystallinū: qđ ē supra sydereū. qđ dr̄ aqueum Geñ. j. eo q ꝙueit cū aq̄s in dyaphaneitate: sic et empyreū dr̄ igneū mō ꝑdicto. Tercia ps ē elemētuz ignis et aeris ꝓtinēs spaciū q̄si intra sperā lune t supficiē ꝛre t aq̄ et q̄tuz ad hoc dr̄. h Qui ponis nubē ascensuz tuū. in hebreo t in trāsla. hiero. hł Currū tuū. qz nubes p aerē vident ferri ad modū curruū: t qz tal⁹ mot⁹ fit cōiter p ipulsuz vētoꝝ: iō ſbdit̄. i Qui ambulas sup pēnas vētoꝝ. t dicūt pēne vētoꝝ metaphoꝛice ad designāduz velocitatē mot⁹ ipoꝝ. q aūt dicit hic deus ambulare sup pennas ventoꝝ t agitare nubes q̄si currū suuz. ꝙ hoc designat q tales impꝛessiōes t ꝙsimiles fiūt in aere ex diuina dispositiōe. t qz deus naturā coꝛpalez p angelos administrat: vt dicit ꝫug. sup Geñ. iō subdit̄. k Qui facł angelos tuos spūs. i. spūales substātias facis angelos tuos. i. nūcios tuos. Angelus. n. est magis nomen officij q̄ nature. l Et mini. tu. ignē vrentē. hoc dr̄ qz angeli legunt freq̄nter apparuisse in spē ignis: vt moysi in rubo ardēti. Exo. iij. Vocał tū angel⁹ ille dñs: qz ꝙsonā dñi reqūtabat. vt dicit Greg. Itē. iiij. Reg. ij. in trāsla. helye: q̄ facta ē ministerio angeloꝝ apparuit curr⁹ igne⁹ t eq̄ ignei. silr. iiij. Reg vj. Apparuit mōs plen⁹ eq̄ꝝ t curruū igneoꝝ i circuitu helyse. qz sic dicit Hiero. ad defensiōez ei⁹ venerūt angeli. t dic Ignē vrentē. qz angeli ardēt charitate t sūt effica

Benedic aia mea dño: dñe ds meus magnificat⁹ es vehemēt̄. Cōfessiōz t decorē induisti: amict⁹ lumie sic vestimēto. Extēdens celū sic pellez: q̄ tegł aq̄s supioza ei⁹. Qui ponis nubē ascēsum tuum: q̄ ambulas sup pēnas vētoꝛuz. Qui facis angelos tuos spirit⁹: et ministros tuos ignē vrentez Qui fundasti terrā sup stabilitatē suā ñ incliabit̄ i seculū seculi Abyssus sic vestimētū amict⁹ ei⁹: sup mōtes stabūt aq̄. Ab increpatiōe tua fugiēt: a voce tonitrui tui formidabūt. Ascēdūt mōtes t descendūt cāpi: in locū quē fundasti eis Terminū posuisti quez nō transgredient: neq̄ cōuertent opire terrā. Qui emittis fōtes i cōuallib⁹: inter mediū montiuz ptransibūt aq̄. Potabūt omēs bestie agri: expectabūt onagri in siti sua. Sup ea volucres celi habitabūt ꝺ medio petrar dabūt voces. Rigās montes de supioꝛib⁹ suis.

ces ad executōz volūtat⁹ diuie. Quarta ps ē elemētū tre t aq̄ qđ sit̄ ꝓtinet cū spera ꝛre: t de ꝓmo dr̄. m Qui fundasti terrā. qz sic fundamētū est inferioꝛ ps dom⁹ sic ꝛra ē inferioꝛ ps machine mūdi. n Sup stabilitatē suā. i. sic per centrū mūdi ad qđ vndiq̄ tendūt naturalit̄ ptes ꝛre: iō subdit̄. o Nō inclinabit̄ in seculū seculi. declinās a cētro i aliq̄ ptē: q: ꝺ est sibi inaturale. de clemēto ꝺo aq̄ subdit̄. p Abyssus. i. occa nº q dr̄ abyssus ꝓpter sui ꝓfunditatem. q Sic vesti. amic. ei⁹. qz ocean⁹ circūdat terrā vndiq̄ excepta vna ptē que remansit arida ꝓpter vtilitā hoim t aialiū terrestriū: vt dictū fuit plenius Geñ. j. r Sup mō. sta. aq̄ Ex ꝺ loco dicit Ra. sa. q̄ aq̄ i medio occani sunt altiores q̄ mōtes i terra positi Ex hoc falsuz est. qz cū aque sint graues t fluide eq̄liter tendūt ad centrū vndiq̄: t sic nō sunt altiores in medio q̄ in ripa: t iō illō qđ dr̄ hic intelligendū ē de aquis pluuialib⁹ q̄ generāt in nubibus: fm q dicit Iob. Qui ligat aq̄s in nubib⁹ suis. nubes aūt generant sup cacumia mōtiū. s Ab increpatione tua fugiēt: qz nubes pluuiose mouēt de loco ad locū fm ordinē volūtatis diuine. Alit̄ exponit̄ hoc referendo ad boies. In nubib⁹ em̄ freq̄nter generant imꝑssiōes terribiles vt tonitrua fulgura t turbines q̄ dicunt increpationes diuine. q̄ frequent sunt signa ire sue: t sic boies territi fugiūt de cāpis ad loca magis secura. Consequent⁹ re uertit̄ ad dispositōz elemēti terre q̄ in aliq̄b⁹ locis ē mon tuosa i alijs plana: t q̄tuz ad hoc dr̄. t Ascēdūt mō. et descē. cā. t iste ascēsus t descēsus nō ē ali⁹ q̄ eleuatio maioꝛ mōtiū t minoꝛ cāpoꝝ. vlteri⁹ reuertit̄ ad dispositōem elemēti aq̄ dr̄. v Terminū posuisti. s. aquis oceani. x Neq̄ cōuer. opi. terrā. sicut fecerūt tpe diluuij: sic ꝓmisit dñs noe Geñ. ix. dr̄. Neq̄ erit deinceps diluuiū ad disperdēs omē terrā. y Qui emit. Hic ꝓpr̄ adducit rō diuine laudis ex ꝺbita ꝓuisiōe viuentiū: t ꝓmo ex ꝓuisiōe habitantiū in aquā: t sup aquā: scđo ex ꝓuisiōe habitantiū intra aquā: ibi. Hoc mare. tercio q̄tuz ad vtrāq̄ naturā: ibi. Dia a te expectāt. ꝓma i duas: qz ꝓmo describit̄ diuina ꝓuidentia circa viuentia sup terrā i cibo coꝛpoꝝ: scđo in alimentatione tpm. ibi. Fecit lunā i tpe. Circa ꝓmū describit mixtim ꝓuisiōz animaliū aquatiū t hoim: t ꝓmo q̄tuz ad ꝓuisiōz humidi sine quo vita sensitiua nō pōt cōtinuari. d. y Qui emittis fon. in cōual. qz in descēsu vel pede montiū oꝛiunt̄ cōiter fōtes magni ex ꝗbus oꝛiunt̄ fluuij natabiles: t hoc ē ad sustentatōz viuentiū. iō subdit̄. z Potabūt oēs bestie ꝛē. qz multū bñt de calido interioꝛi. a In siti sua. i. refrigerii dicł aq̄s in sua siti: vñ t trāsla. hiero. sic hz. Et refician onagri sitim suā. b Sup ea volu. ce. ha. qz sūt aliq̄ volucres aq̄tiles in fluminib⁹ habitantes vel ꝓpe: alie etiā volucres cāpales. vel nemoꝛose veniūt illuc ad bibendū et ad loca sua reuertunt gaudentes. iō subdit̄. c De medio petrarū dabunt voces hoc dr̄ ꝓpter aues in foꝛaminib⁹ muroꝝ habitātes vel etiā in rupib⁹: sicut dr̄ de aq̄la Iob. xxxix. In petris moꝛat t iacessis rupib⁹: in hebr̄. tū hr̄. De medio ramoꝝ. t i trāsla. hiero. De medio nemoꝝ. t ꝺ q̄tū ad aues i arboꝛib⁹ cāpoꝝ l̄ silnaꝝ ꝙmoꝛātes d ꝫ gās mō. s. ꝺs e De su. suis. i. ꝺ nubib⁹ pluuiosis sup mōtes. q. d. ꝺs

f De fru.ope.tu.sa.terra.i.de effectu pluuie q̄ ē opꝰ tuū fecūdabit̄ ſra.ıō ſubdit̄. g Producēs fe.in.ad eoꝝ nutrimentū. h Et her.ſer.ho.i.vſui gn̄ū ei ſemiarū in ſra pmo ꝓducit herbā:poſtea ſpicaz t vltio gn̄ū vū fit panis ad vſuz hois:ıō ſbdit̄ i Vt edu.pa.de ter.t qz ad ſuſtātōz vite hūane nō ſolū requirit̄ cibus ß etiā potus q̄ pncipalit̄ eſt vinū de vite.ideo ſubditur. k Et vi.le.coꝝ ho. reqrit̄ etiā ꝓdimētū ıō ſubdit̄. l Vt exhi.fa. in oleo.et p oleuz qđ ē pncipale ꝓdimentū intelligū tur alia:t qz pluuia terrā humectans fe cūdat arbores:ıō ſbditur. m Saturabūt ligna cāpi ꝛc. Dicit em̄ pbs.ij.de aia.q; i arboꝛib⁹ radices ſunt ſiles oꝛi in animalibus:qz p radices attrahit̄ alimentū arboꝛis ad eiꝰ nutritionē et fructificationē. In heb. aūt t in trāſla.hiero.bF ſic. Saturabunt̄ ligna dn̄i.t fm ra.ſa. ligna dn̄i ß intelligūt̄ ligna paradiſi terreſtris. Sz qz illa modo nō veniūt in vſuz hois niſi enoch et helye:t ß agit̄ de lignis ſeruiēt⁹ ad vſuz hois:ıō pōt dici q; oia alia ligna ꝓueniēter dicunt̄ ligna dn̄i.qz ſūt eiꝰ creature. n Illic paſſeres nidificabūt.in heb.t in trāſla.hieron. bF ſic. Aues nidificabūt.aues ei alteriꝰ ſpēi magis nidificāt i cedris q̄ paſſeres q̄ cōiter nidificāt in tectis domoꝝ. o Herodij domꝰ dux eſt eoꝝ ꝛc. Herodiꝰ ē nomē anis pdalis q̄ gallice vocat̄ griſant t nidificat i cedris:t dī dux paſſeꝝ vt auīū eo mō loq̄ndi q̄ leo rex dī aialiū:t ıō cū dī cat herodiꝰ:cuiꝰ nidꝰ dī domꝰ eiꝰ.t qđ ſequit̄ dux ꝛc.referr ad herodiū mō ꝓdicto. p Mōtes excelſi.ſupple ſt refugia.C eruis:ſic Petra cauernoſa ē refugiū herinaciꝝ ē aūt herinaciꝰ aial puū ſpinoſuz q Fecit lu. Hic ꝓpr oñdit̄ ſliter deꝰ ꝓuidet viuentib⁹ in alternatiōe temporū cū dī Fecit lu.in tpe:fm em̄ variū motū lune magis apparet ſenſibilis mutatio aeris q̄ fm alios planetas. r Sol cognouit occaſuz ſuū.i.determiate vadit ad occaſuz acſi hr̄et intellectū:qz talis motꝰ ē ab intellectu intelligentie motricis:p talē modū dī q; opus nature eſt opꝰ intelligentie. s Poſuiſti tenebras.in hemiſperio nr̄o occaſum ſolis. t Et facta eſt nox.quia ſicut dies eſt latio eiꝰ ſup terrā.ita nox eſt latio eiꝰ ſub terra. v In ipa p. tranſibūt omēs beſtie ſilue.qz tūc magz diſcurrūt ad q̄rēdā ꝓdā q̄s de die:ideo ſubdit̄. x Catuli leonū ꝛc.t qz oia illa ꝓcedūt ex diuina ꝓuidētia.ıō ſbdit̄. y Et que rāt a deo eſcā ſibi.t qz hita p̄da reuertunt̄ ad ſua latibula ideo ſubdit̄. Ortus eſt ſol ꝛc. z Exibit homo ad opus ſuū.ſicut em̄ fere diſcurrūt p noctē vel de nocte ꝓpter victum querēdū ſic ecōtrario:hō q̄ ē aial manſuetū natura de nocte quieſcit t de die exit ad opa ſua:t qz ex talib⁹ effectib⁹ apparet altitudo diuine ꝓuidētie nob incōprehenſibilis:ıō āmiratiue ſbdit̄ dō. a Q̄magnificata.i.valde magnificata. b Sūt opa tua dn̄e oia i ſa.feciſti.qz ipſa ē regula veritat̄ c Impleta ē ter.poſ.tua.i.hoib⁹ t aia lib⁹ q̄ ſunt dei creature. d Hoc mare. Hic ꝓpr agit̄ de ꝓuiſiōe viuētiū intra aquā:t p̄ deſcribit locū eoꝝ:cū dī. Hoc mare magnū.ſ.ocean⁹ vbi currūt omēs aque. e Et ſpacioſuz manib⁹.i.locis.dicto em̄ hebraica b poſita equoca ē ad ſignandū manꝰ t loca. f Illic reptilia, .i.piſces diuerſoꝝ generū. g Quoꝝ nō ē nūerus.quia nō pōt ab hoie nūerari.ß deo t oia ſunt numerata. h Animalia puſilla cū magnis. In mari em̄ ſūt piſces aliq̄ valde parui t aliqui valde magni:vt cetegrandia.q̄ rū magnitudo eſt q̄tuoꝝ iugerū terre.vt dicit plinius. i Illic naues ptrā ſibūt. vt bona i vna terra abūdātia deportent̄ p nauigiuz ad aliam talibus carentem et ecōuerſo. k Draco iſte ꝛc.in hebreo t in tranſla. hiero.bF Leuiathan iſtuz tu formaſti ad ludēduz in eo.dicūt hebrei q; eſt vnꝰ piſcis ſingularis incredibilis magnitudinis ıō dī leuiathan iſtuz in ſingulari. dicunt tamen hebrei q; deꝰ a pncipio creauit duo idiuidua huiꝰ ſpeciei maſculū t feminā:ß quia deꝰ ꝓuidit q; ſi multiplicarent̄ nauigatō impediret̄ q̄ defuit vtilitati mūdi:ideo occidit femellā t ſale cōdiuit reſuās eā iuſtis poſt reſurrectiōez.quod aūt ſubdit̄. Que formaſti ad ludendū in eo.dicunt ipi hebrei q; tribus horis in die deus ludit cū leuiathan. Sed primū dictū eſt contra ſacrā ſcripturā Gen̄.j.qz formatis generaliter omib⁹ piſcibus dixit deꝰ. Creſcite t multiplicami:t ſic nō creauit aliquā ſpeciē in maſculo t femia quā nō vellet multiplicari. Itē q; dicūt carnes femelle reſeruatas iuſtis in reſurrectione:eſt erroꝛis ſaracenoꝝ:i quē iudei moderni cecideꝛūt credētes q; reſurrectō ſit futura ad vitā animalē cibis indigentē. Et qđ dī q; deꝰ ludit i eo vt cū eo tribus horis in die puerile ē t ficticiū. Et ıō aliter dicēdū q; pſ. hic loquitur de cete cuiꝰ ſunt plura individua in mari noīans euz leuiathan:ſicut iob.xl.q̄ noīat etiā draco in tranſla. ꝓmuni:qz Gen̄.j.vbi dī cete grandia.in hebreo hF dracones magnos:in ſb iſtis noīb⁹ intelligit̄ b pncipalit̄ dyabolū:t ſicut in li.iob.fuit dictū. Et ideo lra primo eſt exponēda de ꝓpriet̄atibus cete:t ſcōo de ꝓpriet̄atibus dyaboli p illas ſignificatis. Qđ ergo pmo dī. Draco iſte.in cōmuni trāſlatiōe vel leuiathan iſtū in trāſla.hiero.p pnomen demōſtratiuū t nomē cui adiūgit̄ deſignat̄ eiꝰ magnitudo euidenter excedēs magnitudinē aliorū animaliū terreſtrium t marinoꝝ:t p hoc quod ſubdit̄. Ad illudendū ei vt ludendū in eo.nō eſt intelligendū q; li ad teneat cauſaliter q̄ſi ad hoc leuiathan:finaliter ſit formatus ß tenet cōſecutiue:qz ad eiꝰ formatōz ꝓſecuta ē illuſio illa. Ex hoc em̄ q; leuiathan factus eſt a deo in coꝛpe tāmagno ſequit̄ q; neceſſaria ſit ei magna cibatō ex alijs piſcib⁹ marz q̄s devorat:.ꝓpter qđ piſces cetū videntes ex inſtinctu naturali fugiunt vſus ripā vbi cetus natare nō pōt ꝓpter aque puitatez t ıō cet⁹ eos i ſequēs impigit ad terrā et a piſcatoꝛib⁹ ibi occidit.qz ñ pōt ſe mouere:t ſic illuſus ſua ſpe fruſtrat.p ß aūt pncipalit̄ intelligūt̄ ꝓpriet̄ates demoīs:qz p demōſtratōz coꝛpis eiꝰ excedētē cū dī Draco iſte.itelligit̄ ptās demoīs oēz ptātez coꝛpalē excedēs:ſi ſibi dimittat̄:p illuſiōez vo ceti dictā intelligit̄ illuſio demoīs:qz credēs xp̄z i ſe devoꝛare i ſua paſſiōe t mēbra ſua i tpali ꝓſecutōne p eū ꝛ eos excitata defraudat̄ ab intēto.t remāebit poſt iudiciū ligat⁹ i inferno:qz ñ erit āpliꝰ ad exercitiū ſctōz i ß aere caliginoſo. l Omia a te expectāt.hic incipit vſus in heb.in trāſla.hiero.vbi pſ.declarat ꝓuiſiōz diuinā circa vtrāq; nāz ꝓdictā ſil'.d. l Omia.ſ.viuētia ſup trā t i aq̄s.

m Ate expectãt vt des illis escã. qz p appetitũ nãlem et
sen̄sitiuũ tendũt ad id qđ ẽ a deo circa ipa ordinatũ: z sic
dictũ ẽ supza q op⁹ nature est op⁹ intelligẽtie. n Dan
te te illis colligẽt. hoc dicit spãlit ꝓpt illa vinẽtia q nõ so-
lũ q̃rũt cibũ ad horã ꝫ etiã ꝓgregãt ꝓ tpe futuro: sic̃ formi-
ca colligit ğna i esta
te: vñ vinit i hyeme.
o Aperiẽte te ma-
nũ tuã. p diffusionẽ
bõitat; tue in effecti
b⁹. p Dia imple.
boni. i. bono pueniẽ
ti sue nature.
q Auertẽ. te aũt fa
ciẽ. denegãdo predi
cam diffusionem.
r Turbabũt ex de
fectu nutrimenti.
s Auferes spm̃ eo
rũ. i. vitã. t Et de
ficient. a vita pñti. v Et in pul. su. reuertent. i. in mate-
riã vñ fuerũt formata: q̃ ꝓ maiori pte ẽ terra. x Emit-
te. i. emittes sic̃ hr̃ in hebreo z in trãsla. hiero. y Spm̃
tuũ. i. tue voluntatis effectũ. z Et creabunt. i. de nouo
formabunt eadẽ in spẽ fm cursuz nature: z aliqñ eadẽ in
nũero ad declarationẽ ptãtis diuine in opibus miraculo
sis. a Et renouabis fa. ter. sic̃ ptz in estate. q: tũc renou-
at herbis z floribꝰ z fructibꝰ q̃bus priuata fuerat in hye
me. b Sit gloria dñi. i. laus z honor sibi debit⁹ impẽ
dat. c In se. se. i. absq; termio a pte finis. d Letabit
do. in in ope. suis. i. in creaturꝛ ad suã gloriã ordinatꝛ: fm
q dr̃ Prouerb. xvj. Vniuersa ꝓpter semetipm opat⁹ est
dñs e Qui respi. ter. z fa. eã tre. vtz i motu terre ꝓcedẽ
te ex diuina ordinatõe f Qui tan. mon. tactu fulgurꝛ.
qđ freq̃ntius cadit in mõtib⁹ altis. g Et fumigant. q:
ignis fulgurãs magis fumigat q̃z inflamet. Sciendũ aũt
q oia p̃dicta de ordine creaturaꝝ z ꝓuisiõe viuentiuz ad
hoc inducta sũt vt ex eis rõnalis creatura insurgat ad lau
dẽ z honorẽ cõditoris. h Cãtabo. Hec ẽ vltima ps in
qua ps̃. resumit dei laudẽ in ꝓncipio ps̃. inchoatam di.
h Cãtabo do. i vi. mea. i. q̃diu viuã: tõ subdit i Psal
lã deo meo q̃diu sum. Et dicit cãtabo z psallã: q: diuina
laus dz ꝓcedere ex corde z ore. k Jocundũ sit ei elo-
quiũ meũ. i. corã eo placitũ. l Ego vo delecta. in dño.
. i. in cõsolatõnib⁹ diuinis z nõ terrenis. m Deficiant
pec. a terra ⁊c. Loquit de peccatorib⁹ z iniquis in sua ma
licia obstinatis. n Benedic aia mea dño ⁊c. z sic ter-
minat canticũ sicut incepit ipm qđ frequẽter fit in cãtile-
nis. z exponat sicut in ꝓncipio psal.

Jn ps̃. ciij. Bñdic. vbi dr̃ in postil. Bñdic aia mea dño.
z dicit aia mea. Additio.

Hic ps̃. vł cõtinuari ꝓpie cũ vbo vltio ꝓcedẽt; ps̃.
h ibi. n. ꝓclusit Bñdic aia mea dño. nõ exp̃mẽs mo-
dũ seu mãm hui⁹ bñdictiõis seu laudis. In ł ver
bo psal. resumẽs illud vbũ vltimũ. s. Bñdic aia mea dño
declarat materiã hui⁹ laudis seu benedictiõis sumptã ex
rerũ creatiõe. vñ ra. aben. i sua glo. sup psal. in hoc narrat
opa a deo facta in creatiõe mũdi. Gen. j. Ex q̃bus opib⁹
de⁹ dz ꝓpie dici magnific⁹: q: magnificẽtia fm phm. viij
ethi. est vnus a qua magna opa fiunt. que q̃dem magnifi
centia excedit nr̃az narrationẽ: z iõ dicit Vehement z q:
hũana mens nõ attingit naturalit ad noticiã dei nisi ínẽ
tum a cognitione creaturarũ ꝓcedit in cognitõz creatorꝛ
iuxta illud ad Ro. j. ca. Inuisibilia dei a creatura mundi
p ea que facta sũt intellecta ꝓspiciunt. Idcirco dicit Con
fessionẽ z decorẽ induisti Pro quo sciendũ q sicut aliq̃s
homo maxie potens z virtuosus sit vndiq; cooptus aliq̃
pulcerrimo z ꝓciosissimo indumento: talis nõ põt videri
nec p ps̃ laudari a videte ipm: nisi ex decore z ꝓciositate
indumẽti: sic de⁹ nõ põt a nobis cognosci naturalit ne
q; laudari nisi p creaturas ab ipo factas: ex qua cõsidera-
tiõe psal. dicit. Cõfessionẽ z decorẽ induisti. q. d. Ex de
m a te expectãt vt des ill' escã
n i tpe. Bãte te illis colligẽt
o apiente te manũ tuã omia
p implebũt bõitate. Auertẽ
q te ãt te faciẽ turbabũt: aufe
r res spm̃ eoꝝ z deficiẽt. z i
s puluerẽ suũ reuertẽt Emit
t te spiritũ tuũ et creabũtur.
v z renouabis faciẽ tre. Sit
x gloria dñi i seculuz: letabit
y dñs in operibus suis Qui
z respicit terrã z facit eã tre-
a mere qui tangit montes et
b fumigãt. Cantabo dño in
c vita mee: psallaz deo meo
d q̃diu sum. Jocunduz sit ei
e eloq̃ũ meũ: ego vo delectã
f boz i dño. Deficient pctõ-
g res a terra: z iniq̃ ita vt nõ
h sint: bñdic ania mea dño.

co re tui indumẽti qõ cõsistit in opib⁹ tuis habem⁹ te lau
dare seu ꝓfiteri: z q̃ sũt illa opa subdit. d. Amict⁹ lumie ſ
cut vestimẽto. q: in ꝓncipio creatõis rex̃ fit mentio de ꝓ
ductiõe lucis. Gen. j. Fiat lux. vñ lumẽ hic dictũ p ps̃. re
ferendũ ẽ ad illũlumẽ ꝓmo creatũ q̃litercũq; acciptat ſi-
ue corꝛpalit siue ſpi-
ritualit siue vtroq;
modo: vt ibidem est
videndũ. Cõsequen
ter dicit Extendens
celũ sicut pellẽ q̃ te-
gis aq̃s supioza ei⁹:
vbi tangunt opa se-
cũde diei: in qua fa-
ctũ fuit firmamẽtuz
diuidens aquas su-
periores ab inferio
rib⁹: z sic postea suc
cessiue facit mentio-
nem de fundamẽ-
to terre: z de plantis: z de lumiaribus: z de piscibus: z de
bestijs: z de hoie lz nõ seruato sp ordine q̃ Gen. j. tradunt
Introducit etiã quedã ad ꝓuidentiã viuentiũ primitus
sicut de pluuijs: fontib⁹ z ventis: z de nutrimentis aialiũ
z hmõi. Et ꝓ̃r ꝓcludit de vltimo fine creaturaꝝ q̃ sũt ad
clarã noticiã deitatis cũ laude facte z hoc cum dicit. Sit
gloria dñi i seculũ ⁊c. In fine aũt declarat vltimũ finẽ ho
minis iusti: cũ dicit. Ego vo delectabor i dño. siñr z puni-
tionez impioꝝ: cũ dicit. Deficiant pctõres. z sic resumit.
Bñdic ania mea dño. q. d. sic sumit ex creaturis bñdictio
seu laus diuina. Ad quã expositionẽ satis bene posset ap
plicari lra p̃suppositis aliꝭ de his que tradunt in postil.
per mõtes stabunt aque. In eodẽ ps̃. vbi dr̃ i postil. Su-
la ad hoc pertinentib⁹. Additio.

Opinio ra. sal. in hoc loco verior ẽ. Rõ aũt quam
apparet manifeste. q: ciconia cõiter habitat seu ni-
dificat in altis edificijs seu altis arboribꝰ: z p ps̃ in abie
tibus seu cedris: z ꝓsonat cũ hoc qđ sequit. Montes excel
si cervis: vbi hebraica lra cũ dr̃. Cervis. hz ibi ibicis: q̃ cõ
munit habitant in altis montibus sicut ciconia in altis ar-
boribus seu edificijs. Replica.

In ps̃. Bñdic scdo: burg. laudat suũ auctorem ra.
aben. dicẽs eũ ꝓpie dicere deũ magnificũ i ope cre
atiõis ⁊c. Circa psal. aũt. In te dñe spaui scdz. ibidẽ
burg. dicit magnificentiã eẽ circa opa magna ex pensaꝝ
allegans ad id aristo. q̃ magnificentia in ope creatiõis p
pie locũ nõ hz. q: de⁹ creãdo nullos sumptus fecit: q: de
nihilo cuncta produxit: z ita burg. fantasiando ł laudat in
abenhazra qđ supra reprehendit i postil. circa ps̃. In te do
spaui: z vide ibi corr. circa illũ passum. Supra mõtes sta
bũt aque. burg. allegat quod dixerat circa. j. ca. Gen. vi-
de ibi corr. Psalmus. Ciij.

Confitemi dño ⁊c. fm q dicẽ hiero. in ꝓlogo sup li-
bꝝ istũ psal. iste ꝓm⁹ est inẽ illos q̃ dicunt alleuia
tici: z fm hoc alla qđ ponit inẽ ꝓncipiuz hui⁹ ps̃. q:
z finẽ ꝓcedẽtis nõ ptinet ad ps̃. ꝓcedentes q̃uis hoc aliq̃
dicãt. ł ponit magz i ꝓncipio hui⁹ ps̃. tanq̃ ei⁹ titul⁹: q:
psalmi a titulis suis denoiant. Sciendũ etiã q alla nõ est
vna dictio vt credũt aliq̃: ł due in hebreo: q: allelu signifi
cat laudate: z est vbũ impatiui modi: ia significat deũ: et
tenet h i actõ casu. pz igit q ps̃. iste ẽ q̃dã inuitatõ ad lau
dẽ diuinã z duo seq̃ntes sil'r. Et fm aug. facti sr̃ a dõ: fm
vo hiero. z hebreos actor ignorat in ꝑticulari: tenetur tñ
q facti sunt ab aliquo viro sancto vel pluribꝰ spũsanctũ

dabentib⁹. Diuidit aūt psal. iste in duas ptes: qz p ps. excitat pplm ad laudē diuinā: scdo ad hoc efficaci⁹ agendū dicit ps. a Confitemini dño. pfessione laudis p beneficijs ab eo obtentis. b Et inuocate nomē ei⁹ p obtinendis: qz gratitudo deteritis bñficijs est optima dispositio p alijs impetrandis. c Innūciate inter gen. opo ei⁹. sue bonitatis et ptātis declaratiua q explicātur infra. d Cantate ei. oze. e Et psal. ei. cozd. f Narzate om. mi. ei⁹. i. aliq̄ ex oñibus qz oia nō pñt narzari siue enumerari particulariter. g Laudamini in no. san. ei⁹. i. opa facite bona de genere z ex intentōe glozie diuine vt sic ex illis opib⁹ laudemini in nomie dñi ad quaz opa illa sunt directa h Letef cor q̄. do. grens em aliq̄d habet māz leticie q̄ ē cert⁹ē de inuentōne querentes aūt dñm fideliter inueniūt eū infallibiliter: fm illud Matb. vij. Oñis q̄ querit inuenit zc. ideo subdit. l Querite do. z pfir. i. sitis certi de inuentōne. k Que rite faciē ei⁹. i. placete in pspectu ei⁹. l Memētote. hic pñr recitat dei bñficia ad laudē ei⁹ excitatiua. Et diuidit in quinq̄ ptes: fm quinq̄ patres quoz tribus de⁹ bñficia pcitat israeli: ptes patebunt psequendo: prima ps cōtinet tps abzae vsq̄ ad iacob dicit igit. l Mementote mi. ei⁹ q̄ fecit in egipto dicta eo q̄ ca effectiua taliū est hoib⁹ incognita vel occulta. qz fiūt pter cursum nature z sic imediate dependēt a diuina volūtate q̄ nobis occulta ē. n Et iud. ultricie. pōt etiā lra h⁹ vsus referri ad mirabilia: q̄ facta fuerūt in terra egypti p moysen z aaron ad punitōez illi⁹ populi: q̄ explicāt. j. ps. isto. o Semē abzaā. i. vos q̄ estis semē abzaā debetis ydolatriā declinātib⁹ abzaā pfessus ē se soli deo seruire tēpe nemroth q Filij iacob. i. vos q̄ estis filij iacob debetis ista memozari: qz fides abzae p ysaac deriuata est ad iacob aliis ad infidelitatē declinātib⁹. r Electi e⁹. qz cū adhuc eēt in vtero mris ei⁹ cum esau: elect⁹ fuit a dño esau reprobato: cū tñ nihil boni aut mali adhuc egissent vt dīc apl's xo. ix. s Ipse dñs de⁹ nr̄. p verū cultū z fidē: lz sit dñs z de⁹ oīm p creatōez z gubernatōez: tō subdit. t In vniuer. ter. iu. ei⁹. qz p sua volūtate pōt peccatores punire. v Memoz fui in se. te. sui. vbi q̄ mā. in mil. ge. i. i oñes gnātiones fideles. z ponit ibi nūerus determinat⁹ p indeterminato: qz nūeri trāscendētes millenariū nō sūt nisi replicatōnes ei⁹ vel ptiū ei⁹. x Qd dispo. ad Abzaā. d. ei zc. sequit. bñdicā tibi z multiplicabo semē tuuz sic stellas celi: z subdit postea: Bñdicent i semie tuo oēs gētes tre q̄d implerū est i xpo. y Et iura. sui ad ysa. fm q̄ dicit dñs abzae Geñ. xxj. i ysaac vocabit tibi semē. z Et statuit. b

a Alleluia. Cantate
b Confitemini dño z inuocate nomē ei⁹ annūciate inr gētes opera
d ei⁹. Cantate ei z psallite ei
f narrate oñia mirabilia ei⁹
g Laudamini i noie sctō ei⁹
b letetur cor q̄rentium dñm.
i Querite dñm z pfirmamini
k querite faciem eius semp.
l Mementote mirabiliū ei⁹
m que fecit pdigia ei⁹. z iudi
n cia oris ei⁹. Semē abzaaz
o serui ei⁹ filij iacob electi e⁹
q Jpe dñs de⁹ nr̄: i vniuersa
r terra iudicia ei⁹. Memor
s fuit in sclm testi sui: vbi qd̄
t mandauit i mille generatō
x nes. Qd̄ disposuit ad abza
y ham z iuramēti sui ad ysa-
z ac. Et statuit illud iacob i
a pceptum z isrl̄i testiñ eter-
b nū. Bicēs tibi dabo terraz
c channaā funiculū hereditā
d tis vre. Cuz essent numero
breui: pauciss̄imi et incole
e ei⁹. Et ptransierī de gente
in gentē: z de regno ad po
f pulū alterū. Nō reliqt ho-
g minē nocere eis: z corripu
b it p eis reges. Nolite tan-
i gere xpos meos: z i pphis
k meis nolite malignari. Et
l vocauit famē super terram
m et omne firmamentum pa-
n nis contriuit. Misit ante
o q̄ eos virum in seruum venū
q r datus est ioseph Humiliaue
s rūt i pedib⁹ pedes ei⁹ fer
t rum ptrāsijt aiaz ei⁹ donec

pñr describit tps a iacob vsq̄ ad ioseph. cū dī. Et statuit illud iacob in pceptū. s. verbū dñi ad abzaā z ysaac de cultu dei. eo q̄ de semine ei⁹ erat xp̄c nasciturus: vñ dixit ei dñs Geñ. xxvij. Ego sum dñs de⁹ abzaā pris tui z de⁹ ysaac: terrā in q̄ dormis tibi dabo z semi tuo: z i illa ẽra xp̄c nat⁹ fuit z mysteriuz nre redēptōis implenit p bñ aūt q̄ dixit dñs. Ego de⁹ abzaā pris tui zc. iniunxit sibi cultum vni⁹ veri dei vñ z iacob euigilās dixit. Erit mihi dñs in deū zc. a Et israel in testiñ eternū Jste ē iacob pdict⁹: q̄ p vocat⁹ est iacob. eo q̄ nascēs tenebat plantā fris sui Geñ. xxv. postea aūt vocatus ē isrl̄: eo q̄ cū angelo fortit luctatus fuit Geñ. xxxij.

b Dicēs ti. da. terr. chanaā. sic tā allegatuz ē q̄ in illa iacob dormiebat. c Funiculum heredi. ve. eo q̄ illa terza sorti-bus erat diuidenda qd̄ implerū fuit tpe iosue postea.

d Cū eēnt nu. bze. zc. s. iacob z familia sua. e Et ptrāsi. de gen. in gen zc. q̄ iacob cū familia sua de ẽra chanaā trāsiuit in egyptum Geñ. xlvj. pōt etiā b referri ad abzaā q̄ cū familia sua trāsiuit de chaldea i syriā Geñ. xj. z de syria in ẽrā chanaā z inde in egyptū Geñ. xij. z inde rediit i ẽrā chanaā: Geñ. xiij z inde pegrinat⁹ē in gerar: Geñ. xx. Silr ysaac de terra chanaā pegrinat⁹ fuit in gerar: Geñ. xxvj. f Nō reli. ho. no. eis. notabili nocumēto: vñ z laban pseqntē Jacob phibuit ne ei malū ageret: Geñ. xxxj. Et silr interfectis habitatoz ib⁹ sychē terroz dei iuasit oñs p circuituz ciuitat z nō sē ausi pseq̄ iacob z filios ei⁹ inde recedētes genes. xxxv. g Et coz p eis reges. s. pharaonē regē egypti z abimelech regē gerare: vt dictū est s. h Nolite tang. xpos meos. vnctio aūt coz palis regū z pontificū p fuit ordinata a deo tpe moysi: z tō isti dicunt h xpi. i. vncti non ab vnctōne coz pali: z spūali q̄ ē p gram dei. i Et in pphetz meis no. mali. q̄ em abzaā ppha fuerit hr̄ Geñ. xv. sr̄ militer ysaac ppheice pdixit vētura iacob z semi ei⁹ Geñ. xxvij. silr iacob futura pdixit nouissimis tpib⁹ Geñ. xlix. k Et vocauit Hic describit tps ioseph vsq̄ ad moysen q̄ ex ordinatōne diuina vendit⁹ fuit in egyptū ad meritū sue patie: z ad prouidēdū pri suo z fratrib⁹ tpe famis future ō q̄ dicit h. k Et vocauit. s. dñs. l Famē sup ter. s. septem annoz: de q̄ hr̄ Geñ. xlj. m Et oñe firma. pa. i. sustentatōez vel nutrimētū. n Cōtriuit. Per h nō intelligendū q̄ panis simplr defecerit: qz tūc etiā vendebant alimenta in egypto: vt hr̄ Geñ. xlij. z qz tūc fuit maxia sterilitas z defect⁹ pānis. o Misit añ eos. s. iacob z ei⁹ filios: p Virū. s. ioseph: q̄ dr̄ vir a virtute. eo q̄ noluit adultēio sue dñe pssentire: geñ. xxxix. q Jn seruū venū. ē ioseph principi malicie egypti: geñ. xxxix. r Humiliauerunt in pedibus pedes eius. qz ad falsam accusatiōez dñe sue fuit in carcerē relegat⁹. s Ferrū ptrāsijt animam eius. qz ex cōpedibus ferreis nō solum fuit afflictus in corpore sed etiā in mente. q̄uis nō ceciderit a virtute patientie.

t Donec veni. ver. eius. quādo a deo instructus exposuit somnia pincerne regis z pistoris ipsius. z hoc veraciter sicut probauit rei euentus: Gene. xl.

y Eloquiũ do.mfla.eũ. In transla.hiero. hr̃. Probauit eũ.s.hr̃e dei spũ:z qz aurũ probaꝫ in igne:ꝛ hic ponitur. Inflamauit ꝑ probauit. y Rex misit z soluit eũ. audito ꝙ mgr̃m pincernarũ ꝙ optime interptatus fuerat somnia p̃dicta:geñ.xlj. ꝙ ꝑ interp̃tatoez sõnij sui cognouit euz hr̃e spũ dñi.geñ.xlj z Et p̃cipem ois possessionis sue fm ꝙ dr̃ geñ.xlj. Dixit quoq; rursum pharao ad ioseph. Ecce eõstitui te super vniu saz terrã egypti. z er Vt erudi. p̃cipes ei⁹ ꝛc.qz nõ habebãt sciam nisi humanitus acq̃sitaz ꝑ exercitiũ studij: qõ ꝑ viguit in ẽra egypti.vt hr̃.j.methap. ibi ꝑ gens sacerdotũ vacare cõcessa est ꝛc. a Et senes ei⁹ prudentiaz doceret qz nõ solum docuit eos de diuinis. sed et ꝺ agibilib⁹ hũanis. b Et intrauit isrl̃ in egyptũ. cũ filijs z familijs eorũ. z ꝑ ad mandatũ ioseph: vt possent ibi viuere famis tpe.vt hr̃ geñ.xlvj. c Et iacob accola fuit in terra chã. i.i egypto que sic noiatur: eo ꝙ esraiz a quo denominata est egyptus fuit filius chãꝯ geñ.x. vnde vbicunq; in ve.te.hr̃ egyptus in latino in hebreo hr̃ mesraim. ꝺ Et auxit ppl'm suũ vehemẽter.s.dñs cius ppl's dicebaꝫ iacob z filij ei⁹:eo ꝙ eũ colebãt: alijs ad ydolatriã declinãtib⁹ e Et firmauit eũ sup inimicos e⁹ qz ꝓpter potentiã ioseph tenebanꝫ oẽs de cognatõe eius. f Conuertit coz eoꝝ.s.egyptioꝝ. g Vt odirent ppl'm ei⁹.s.filios israel.ꝺa sicut dr̃ Exoꝺ.j. Surrexit rex nouus in egypto:qui ignorabat opa ioseph.z icepit affligere filios isrl̃ ꝑ se z ppl'm suũ:ita ꝙ ad amaritudinẽ ꝓducebãt vitã eoꝝ.vt dr̃ ibidez. h Et dolũ facerent in seruos eius id est in filios isrl̃.qz rex egypti p̃cepit obstetricib⁹ vt in partu hebreaꝝ interficerẽt masculos:siꝫando ꝙ passe fuissent aborsum Exo.j. t Misit moysen. Hec est quarta pars in q̃ describit tps moysi. Et p̃ ponit miracula facta in egypto:scõo facta in deserto:ibi. Petierũt. Circa primũ ponũt plura de miraculis factis pro filijs isrl̃ tpe moysi: ꝗ nõ ponunt fm ordinẽ hystorie ꝓpter qõ ꝺimitto istã ptez indiui sam.dr̃ igit̃. i Misit moysen seruũ suũ.ad liberanduz filios isrl̃ de egypto:de q̃ missione hr̃ Exo.iij. k Aaron quẽ elegit ipm. Hunc eñ adiunxit moysi vt ꝑ eo loq̃ret multitudini eo ꝙ erat eloq̃ns fm ꝙ dr̃ Exo.iiij. Aaro frater tu⁹ leuites.scio ꝙ eloq̃ns sit ꝛc.seq̃t. Ipe loq̃t ꝑ te ad ppl'm. l Posuit in eis ẏba signoꝝ suoꝝ illa eñ signa fiebãt ẏtute diuina:ad ẏbs'tñ moysi z aaron iõ ad ꝗ exprimendũ cõuenienter dr̃. Posuit in eis verba signoꝝ suoꝝ z ꝓdigioꝝ in terra chã.i.in terra egypti rõne suprꝺicta. m Misit tenebras z obscu.ista fuit plaga egypti nona: fuerũt tenebre palpabiles in terra egypti:ita ꝙ tribus diebus nemo vidit frẽm suũ nec mouit se de loco in quo erat vbicunq; aũt habitabãt filij isrl̃ lux erat. Exoꝺ.x. n Et nõ exaꝺ.ser.suos.qz eũ pharao ꝓmittebat pniaz.deꝰ remouebat plagã.z sic dulcorabat suũ sermonẽ. o Cõuertit aquas eoꝝ in sanguinẽ ꝛc.ꝗ fuit ꝓma plaga q̃ hr̃ Exo. vij. p Et dedit terra eoꝝ ranas in tanta multitudie q̃ intrabãt oia loca z officinas egyptioꝝ. z ꝗ fuit scꝺa plaga q̃ hr̃ Exo.viij. q Dixit z venit cynomia id est musca canina tũ cũ ꝗ venerunt muscẽ gnes diuersi generis. z ꝗ fuit q̃rta plaga q̃ hr̃ Exo. viij. r Et cynifes in oibus finib⁹ eoꝝ: ꝗ fuit tercia plaga: Exo.viij. s Po fuit pluuias eorum grandinẽ ignẽ ꝛc.et ista fuit septima plaga in qua grando z ignis mixta pariter ferebanꝫ Exo.ix. t Et pcussit vineas eoꝝ ꝛc.s. in grãdine z igne p̃dictis. v Dixit z ve.locusta z bruc⁹. Ista fuit octaua plaga in q̃ corrosuz fuit qõ remanserat ex igne z grãdine Exo.x.ideo subdit̃.Et cõedit oẽ fenũ ꝛc. x Et percussit omne pmogenitũ i terra eoꝝ.z ꝗ fuit plaga decima i q̃ sũt mortua oĩa pmogenita hoim et bestiaꝝ Exo.xij. Deinta vo plaga z xta nõ fit ꝗ mentio. y Et edu.eos cuz argento z auro. ꝺa de mãdato dñi acceperũt mutuo a vicinis vasa argentea z aurea.z sic spoliauerũt egyptiuz.Exo. xij.non tñ in ꝗ cõmiserũt furtũ qz ꝺ mãdato dei fuit: cui⁹ sũt oia:sic ibidẽ pleni⁹ fuit dcm̃ z Et nõ erat in tribub⁹ eoꝝ infirm⁹ ꝗ a deo factũ fuit. vt oẽs sil' absq; ipedimẽto possent egredi de egypto a Ierata ẽ egypt⁹ in pfectõe eoꝝ. Cui⁹cã subdit̃:cũ dr̃. Qz icubuit timor eoꝝ sup eos Ex ꝗ em ꝙ oẽs pmogeniti erãt sbito mortui: timebãt oẽs alij mori si ampli⁹ in ẽra filij isrl̃ morarent: fm ꝙ hr̃ Exo. xij. b Expãdit nubẽ in ptectõez eoꝝ.z solis estũ. c Et ignẽ.i.colũnã ignis ꝺ Vt luceret eis ꝑ noctẽ. fm ꝙ dr̃ Exo.xiij. Dñs aũt p̃cedebat eos ad oñendã viã ꝑ ꝺie in colũna nubis:z ꝑ noctẽ in colũna ignis vt dux eẽt itineris vtroq; tpe. e Petierũt. Hic ꝓr describit miꝛabilia facta in deserto p⁹ exitũ de egypto. qz deficiẽtib⁹ cibarijs q̃ acceperãt i egypto ceperũt murmurare dicẽtes. Vtinã mortui eẽm⁹ ꝑ manũ dñi in egypto qñ sedebam⁹ sup ollas carnium z cõedebam⁹ panẽ in saturitate. z tũc dñs fecit admirare mltitudinẽ coturnicũ:z ꝗ ẽ qõ dr̃. e Petierũt z venit coturnix.i.mltitudo coturnicũ.sic Exo.viij. Venit muscaria gnissima.i.mltitudo muscaruz f Et pane celi saturauit eos.i.mãna de celo descẽdẽte vt hr̃ exo.xvj. g Diripuit pe.z flu.aq̃ ꝛc.ꝗ hr̃ exo.xvij.z Nũe.xx. h Cm̃ memor fu.vbi scti sui.q.ꝺ.ista bñficia nõ fuerũt illi ppl'o collata ꝓpter merita sua cũ eẽt rebell' z murmurãs ꝺ deũ.ꝓpẽ rita abrae z adiplendũ pmissionẽ ei factã.Geñ.xxij. i Et eduxit. Hic vltimo ponũtur beneficia facta tpe ioſue q̃ pr̃ mortẽ moysi eduxit ppl'm isrl̃ de deserto z introduxit in terrã pmissiõis de mãdato dñi vt hr̃ ioſue.j.z ꝗ est quod dr̃. i Et eduxit.s.dominus.

k Populū suū.sub ducatu Josue. l In exulta. quia multū fuit gaudisus.s.ppl's qñ iordanis in suo transitu fuit desiccatus Josue.iij. Et dedit illis regiones gentiū. vicz totā terrā chanaā vbi prius gentiles habitabāt vt diffuse tradit in li. Josue. n Et la.po.pos.i.ciuitates edificatas laboribus aliorū:et alia bona eoꝝ laboribus acquisita. o Vt custodiāt iustificationes eius. i.mandata eius in lege tradita: et q̄diu ea seruauerūt in illa terra pacifice habitauerūt:vt ex ōcursu ve.testa. Sciēdū q̄ Ꝑ nō erat principale p̄miuz ꝛ possessio terre vinentiū p illā principaliter intellecta sic̄ frequenter dictū est supra:premiuz em̄ principale est q̄d melius meritorio ope. opus aūt virtutis melius est simplicit̄ ꝗ q̄ncuq; possessio talis xp̄i qō nō pōt esse virtutis p̄ mū principale.

In ps.ciiij. Confitemini dño vbi dicitur in postil. Querite faciem eius.

Additio.

Quom aūt vltimus finis humane vite sit visio facialis dei:iuxta illud.j.Coꝝ.xiij.c. Videmus nūc in speculo ꝛ in enigmate tūc aūt facie ad faciez.ℏ ps. nos ām̄onet vt sp queramus faciez eius:hoc est q̄ habitualiter vel actualit̄ sp in Ꝑ tendamus tanq̄ in vltimū finem.

Psalmus.cv.

Confitemini dño qm̄ ꝛc. Huic ps p̄mittit talis tit. in hebreo.ꝛ in transla.cōi. Alla alleluia. Semel p laude dei in p̃ti:ꝛ iterū p laude eius in ciuitate celoꝝ dicentiū alla ꝛc.ꝛ sequit̄ postea. Et iterū dixerūt alla. ꝓpter qō in eccia qñ cantat̄ versus alla in principio dī alleluia.ꝛ in fine resumit̄. Diuidit aūt ps.iste in duas partes principales. In prima inuitat ad laudē diuinā:scdo postulat ei⁹ gr̄az:ibi Memēto nr̄i. Circa primum dicit. a Confi.do.qm̄ bonus.bonitate cuius nō est finis:ꝛ qz nō solū bonus est in se:ß etiā bonitatē suā cōicat creaturis:iō subdit. b Qm̄ intellectuali:iō subdit. c Quis lo.po.dñi auditas faci.ꝛc cit.xliij. d Beati q̄ custo.iudi.recte iudicando q̄tuz ad iudices. e Et faciūt iusti.recte viuēdo cū p̄mo q̄tum ad oēs. f In oī tpe.qz q̄ pseuerauerit vsq; in finez in bono ope saluus erit:sm̄ dictū saluatoris Matth.x. g Memēto. Hic ꝓ̄r ps.implorat diuinā gr̄am.ꝛ ꝑ ꝓcio resumit̄ dicta depcatio ibi. Saluos fac nos. Circa primū dicit. g Memēto nr̄i do.ꝓferendo tuā gr̄am:ideo subdit. h In būpla.ppli tui.qz suā gr̄am hūs placet et i Visita nos in salu.tuo.i.ad saluatōez nr̄az nō ad damnatōez qualiter visitas reprobos:ꝛ qz salus eterna cōsistit in visione diuina:iō subdit. k Ad videndum.s.te facie ad faciē. l In bonitate electoꝝ tuoꝝ.q.d.ad hanc visionem solū pducent̄ electi decedētes in bonitate finali. m Ad le.in le.gen.tue.qz illā visionē inseparabiliter cōcomitat delectatio summa ꝛ letitia. i.cū electis q̄ sit hereditas tua. o Peccauim⁹.qz ꝥa humiliatio facit depcatōez nr̄am efficacē:sm illō Eccl.xxxv. Deo humiliātis se nubes penetrabit ꝛc.ideo ps.sue depcatōni interponit pctōꝝ confessionē ꝛ cū hoc recolit diuinorum būficioꝝ exhibitiōez:vt sic nō solum p̄siteat pctā sed etiā aggranatōez eorū ex diuinoꝝ būficiorū ingratitudine ꝓsurgentez. Et diuidit in octo ptes sm octo pctā ꝛ dei būficia.ptes patebūt ꝓseq̄ndo. Primuz aūt pctm̄ est infidelitat̄ qz cū ppl'us vidisset tot dei būficia ꝛ mirabilia in egypto.tū diffusus est ō dei potestate i trāsitu mar̄ rubri dicens moysi Exo.xiiij. Forsitan nō erant sepulcra in egipto:nō tulisti nos vt moreremur i hac solitudine: ꝛ hoc est q̄ dr̄. o Peccauim⁹ cuz pa.no.i.sic̄ p̄res nr̄i eorūz pctā imitantes. Et q̄uis ps. eēt sanct⁹ tū conuēerat se pctōribus eo q̄ erat mēbꝝ illi⁹ ppli. p Iniuste egi.ꝫ primum.

k rit populum suū in exultatōe:ꝛ electos suos i leticia m Et dedit illis regiones gētiū:ꝛ labores ppl'oꝝ possederūt. n Vt custodiant iustificatōnes eius:ꝛ legē eius requirāt.

Alla alla.

Psal.cv.

a Confitemini dño qm̄ b bonus:qm̄ in seculuz c misericordia eius. Quis loquetur potentias dñi:auditas d faciet oēs laudes eius. Bti e q̄ custodiūt iudiciū:ꝛ faciunt iusticiam in omni tpe. f g Memēto nr̄i dñe in būplacito ppli tui visita nos i salutari tuo. k l Ad videndū in m bonitate electoꝝ tuoꝝ:ad letandū in leticia gentis tue n vt lauderis cuz hereditate o tua. Peccauim⁹ cuz pr̄ib⁹ nr̄is iniuste egim⁹: iniq̄tatē p fecim⁹. q Pres nr̄i in egypto nō intellexerūt mirabilia tua. s nō fuerūt memores multitudinis misericordie tue. Et irritauerūt ascēdētes i mari t mari rubro: ꝛ saluauit eos v ꝓpter nomē suū: vt notam x faceret potentiā suā. Et increpuit mare rubꝝ ꝛ exiccatū est:ꝛ deduxit eos i abyssis sic̄ in deserto. Et saluauit eos de manu odientiū: a ꝛ redemit eos de manu inimici. b Et operuit aq̄ tribulantes eos: vn⁹ ex eis nō remāsit. c Et crediderūt ꝟbis eius: ꝛ laudauerūt laudez e f eius. g Cito fecerunt: obliti b sūt opez eius:ꝛ nō sustinuerūt ꝓsiliuz eius. i Et ꝓcupierūt k ꝓcupiam in deserto:ꝛ tentauerūt deum in inaquoso

q Iniq̄tatē feci.ꝫ deū. r Pres nr̄i i egy. nō intel. mi. tua.qz si būa intellexissent deo decetero firmit̄ adhesissent. s Nō fu.me.mi.ꝛc.ꝓ eis egyptios multipl'r affligēdo ꝛ eos a flagellis p̄seruādo:sic̄ ps ꝓcedēti ps.ꝛ hāc ingratitudinē patrū oūdit p effectū.d. t Et irri.ꝛc.s.moysen super mare rubꝝ:ꝛ p ꝓ̄s in eo dīm dicētes. Forsitā nō erāt sepulcra ꝛc.vt ꝓallegatū ē. v Et sal.eos pp no.suuz ꝛ nō pp iusticiā eoꝝ. x Vt no.fa.po.suā.qz oīa opa dei ordinant ad ei⁹ gl'iaz:puer.xvj. Vniuersa pp semetipm operat⁹ ē dñs. y Et increma.ru.ꝛc.Ꝑ hr̄ sat̄ diffuse Exo.xiiij. 5 Et sal.eos de ma.odientiū.i.egyptioꝝ pseq̄ntiū eos ad occidendū. a Et rede.eos de ma.ini.i.de ptāte pharaonis reg̃ egypti. b Et opuit aq̄ tri.eos.i.pharonē ꝛ eius exercitū eos pseq̄tes:ꝛ sm qō dī Exo.xiiij. Reuersuz ē mare ꝑ diluculo ad priorē locū fugiētibusq; egyptijs occurrerūt aq̄ ꝛ inuoluit eos dñs in medijs fluctibus. c Vn⁹ ex eis ꝛc.sic̄ ibidē subdit: nec vn⁹ quidez supfuit ex eis. d Et credi.ver.ei⁹. Dicit Ꝑ ra.sa.q̄ filij isr̄l timebant egyptios seq̄ eos in deserto p aliā viā q̄uscq; viderunt egyptios mortuos sup litt⁹ mar̄:ß videtes tūc crediderūt ꝟbis dei ꝛ moysi. e Et lau.laudē eius.dicētes illō canticū. Cantem⁹ dño gloriose ꝛc. Exo.xv. f Cito fecerūt. Hic ponit̄ scōm pctm̄.s.murmuratōnis ꝓ defectu cibi et pot⁹:vt hr̄ Exo.xvj.ꝛ.xvij. Item Nūe.xj.de murmure ꝓ defectu carniū.ꝛ.xx.ꝓ defectu aq̄:ꝛ Ꝑ est qō dr̄. f Cito fecerūt.i.parꝝ steterūt in dei laude. g Obliti sūt opez eius quib⁹ eis ꝓuiderat in piculis maioꝝ. h Et non sustinuerūt cōsiliū ei⁹.i.nō expectauerūt sufficientē tps in q̄ de⁹ disposuerat eis sbuenire sm ꝓsiliū volūtat̄ sue:ß puenerūt illō murmurādo sine rōne. i Et ꝓcu.ꝓcu.ꝛc.s.carniū vt dcm̄ est k Et ten.de.i aq̄so.i. in loco aq̄ penurioso:ꝛ dic̄ tentauerūt:qz ñ solū petierūt aq̄s ad siti suā releuandā:ß etiā ad experiendū sensibili exemplo si deus esset in eis vel nō sm q̄ dicitur Exodi.xvij.

l Et dedit eis petitionē ipox .s. carnes t aquas vt plenius cōtinet in locis allegatis. m Et misit satu. in aias eorū. q; dedit eis carnes ad vescendū vsq; ad mensez integr ita q; ẏtebant eis in nauseā ex nimia repletōne. vt hī Nume. xj. in hebreo t in transla. hiero. hī. Et misit tenuitatez in aias eox. i. defectū viuificādi corpa q; sic dī ibi. Adhuc carnes erant in ore eox. t ecce furor domini cōcitatus i populū pcussit eū plaga mag̃ nimis: vocatusq; ē locꝰ ille sepulcrū ꝓcupie ibi ei sepelierunt pplm q; desiderauerat carnes n Et irritaue. Hec est tercia ps in q; scribit pctm̃ seditionis chore t sibi adherentiū: q; p ambitōne sacerdotij mouit seditōez ꝛ moysen t aarō. Nu. xvj. put ibidē diffusius fuit dcm̃. t h ē qō dī n Et irri. mo. i. ca. aaron sctm̃ dñi. i. cōsecratū ad fungēdū sacerdotio corā dño ſm q; hī Leuit. ix. Irritatio ā ista fuq; chore t sibi adherentes dixerunt eis sufficiat vobis q; ois multitudo sctox est. q. d. dz vob̄ sufficere q; sitis in eodē g̃du cū aliis. vñ sbdit ibidē. Cur eleuamini sup pplm dñi. o Apta ē tra t deglutiuit dathā ꝛc ꝓut diffusi⁹ tradit Nu. xvj. p Et exārsit ig. in synagoga eox. t inkfecit. cc. qn q̃ginta viros q; offerebāt incensuz tanq̃ vē dicātes sibi illicite sacerdotiū: vt hī ibidē. q Et fecerunt. Hec est q̃rta ps in q; describit pctm̃ adorationis vituli: tamē istud p̄cessit tpe imediate ꝓscripto: ſm q; hī Exo. xxxij t h̄ est qō dī. q Et fecerūt vi. in oreb. i. ꝓpe montē oreb. r Et adorauerūt sculptile. t ponit h̄ sculptile p cōflatili. q; vitulus ille nō fuit factꝰ p sculpturā ſ̄ p fusurā. vt habetur Exo. xxxij. ꝓpt qō in hebreo t in translatiōe hiero. hī. Et adorauerūt cōflatile. q; tū vtrūq; est nomē ydoli: iō ponit h̄ vnū p alio in translatōe cōi s Et muta. glaz suā. id ē deū vez in q; debebāt gl̄iari t q; gl̄ose eos adduxerat ō terra egypti. t In simi. vi. comedētis fenuz. q; e aial irrōnale. t p ꝓs extraneꝰ a diuinitate v Obliti sunt deū qui saluauit eos de seruitute dura egypti. x Qui fecit magna. in egypto. egyptios multiplicit flagellādo y Mirabilia in tra chā. i. in egypto sic notata: rōe supradicta: populū isrl̄a plagis egyptioꝝ ꝓtegēdo. z Terribilia i mari rubro. pharaonē eiꝰ exercitū submergēdo. a Et dixit scz dñs b Vt disperderet eos. ꝓpter eox ingratitudinē c Si nō moyses eleꝰ ste. in ꝓfra. suis oratōnibꝰ impediendo effectū diuīe vindicte: vnō dixit dñs Exo. xxxij. Cerno q; ppl̄s iste dure ceruicꝛ sit: dimitte me vt iracscat furor meꝰ ꝛ eos t deleā: t ibidez sbdit. placatusq; ē dñs ꝛc. t sic ꝓz sntia eiꝰ qō subdit. Vt auerteret ira eius ꝛc. d Et primi. Hic incipit versus in hebreo t in translatōe. hiero. t ē q̃nta ps in qua ponit pctm̃ rebellionis q̃ populꝰ territus verbis explorantoꝝ voluit reuerti in egyptū put diffuse traditur. Nume. xiij. t hoc est quod dī. d Et p nihilo hater. desidera. i. terrā abrace ꝓmissam lacte t melle fluentē siue manantē: eaz em̄ p nihilo habuerunt q̃ in egyptū reuerti voluerūt. e Nō credidēt verbo eiꝰ. quo ꝓmiserat eos introducere in terraz illā. f Et murmur. in tabernaculis suis nō exaudierūt vocē dñi. Et eleuauit manū suā sup eos vt ꝓsterneret eos i deserto. Et vt deijceret semē eorū i nationib⁹ t dispgeret eos i regionib⁹ Et initiati sūt beelphegor: t comederūt sacrificia mortuoꝝ. Et irritauerūt eū in adinuentionibus suis: t multiplicata est in eis ruina. Et stetit phinees et placauit t cessauit q̃ssatio Et reputatū est ei in iusticiam: in generatōe t generationē vsq; in sempiternum. Et irritauerūt eū ad aquas ꝛ dictōis: t vexatꝰ est moyses propter eos. quoniam exacerbauerunt spm eius: t distinxit in labiis suis. Non disperdidērunt gentes quas dixit dñs illis. Et admixti sunt inter gentes: t didicerunt opa eox. t seruierunt sculptilibus eox: t factum est eis in scandalum. Et immolauerunt filios suos: t filias suas demonijs. Et effuderunt sanguinem innocentem. sanguinem filiox suox t filiarum suarum quas immolauerunt sculptilibus chanaan. Et interfecta est terra in sanguinibus. Et contaminata est in operibus eox: t fornicata est in adinuentionibus suis. Et iratus est furor dñi in populum suum: t abhominatus est hereditatem suam. Et tradidit eos in manus gentium: t dominati sunt eox qui oderunt eos. Et tribulauerunt eos inimici eox: t humiliati sunt sub manibus eox. Multis vicibus liberabit eos: ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio suo. Et humiliati sunt in iniquitatibus suis. Et vidit cum tribularentur: t audiuit orationem eox. Et memor fuit testamenti sui: t penituit eum secundum multitudinem misericordie sue. Et dedit eos in misericordias coram omnibus qui captiuos habuerant eos. Saluos fac nos dñe deus noster: t congrega nos de nationibus. Vt confiteamur nomini sancto tuo: t gloriemur in laude tua. Benedictus dñs deus israel ab eternō: t vsq; in eternum. Et dicet omnis populus fiat fiat. Alleluia. Psalmus. cvij. Confitemini dño quoniam bonus: quoniam in eternum misericordia eius. Dicant nunc qui redempti sunt a dño: quos redemit de manu inimici. Et de regionibus congregauit eos: a solis ortu t occasu. aquilone t mari. Errauerunt in solitudine in inaqusa: viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Esurientes t sitientes: anima eox in ipsis defecit. Et clamauerunt ad dñm cum tribularentur: t de necessitatibus eox eripuit eos. Et deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis. Confiteantur dño misericordie eius: t mirabilia eius filiis hominum. Quia satiauit animam inanem: t animam esurientem satiauit bonis. Sedentes in tenebris t umbra mortis: vinctos in mendicitate t ferro. Quia exacerbauerunt eloquia dei: t consilium altissimi irritauerunt. Et humiliauit in laboribus cor eox: infirmati sunt t non fuit qui adiuuaret. Et clamauerunt ad dñm cum tribularentur: t de necessitatibus eox liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris t umbra mortis: t vincula eox disrupit. Confiteantur dño misericordie eius: t mirabilia eius filiis hominum. Quia contriuit portas eneas: t vectes ferreos confregit. Suscepit eos de via iniquitatis eox: propter enim iniquitates suas humiliati sunt. Omnem escam abhominata est anima eox: t appropinquauerunt vsq; ad portas mortis. Et clamauerunt ad dñm cum tribularentur: t de necessitatibus eox saluos fecit eos. Misit verbum suum t sanauit eos: t eripuit eos de interitionibus eox. Confiteantur dño misericordie eius: t mirabilia eius filiis hominum. Et immolent hostiam laudis: t annuncient opa eius in exultatione. Qui descendunt mare in nauibus: facientes negotiationem in aquis multis. Ipsi viderunt opa dñi: t mirabilia eius in profundo. Dixit t stetit spūs procellarum: t exaltati sunt fluctus eius. Ascendunt vsq; ad celos t descendunt vsq; ad abyssos: anima eox in malis tabescebat. Turbati sunt t moti sunt sicut ebrius: t omnis sapientia eox deuorata est. Et clamauerunt ad dñm cum tribularentur: t de necessitatibus eox eduxit eos. Et statuit procellam eox in auram: t siluerunt fluctus eox. Et letati sunt quia siluerunt: t deduxit eos in portum voluntatis eox. Confiteantur dño misericordie eius: t mirabilia eius filiis hominum. Et exaltent eum in ecclesia plebis: t in cathedra seniorum laudent eum. Posuit flumina in desertum: t exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in salsuginem: a malitia habitantium in ea. Posuit desertum in stagna aquarum: t terram inuiam in riuos aquarum. Et collocauit ibi esurientes: t constituerunt ciuitatem habitationis. Et seminauerunt agros t plantauerunt vineas: t fecerunt fructum genimis. Et benedixit eis t multiplicati sunt nimis: t iumenta eox non minorauit. Et pauci facti sunt t vexati: a tribulatione malorum t dolore. Effusa est contemptio super principes: t errare fecit eos in auio t non via. Et adiuuit pauperem de inopia: t posuit sicut oues familias. Videbunt recti t letabuntur: t omnis iniquitas oppilabit os suum. Quis sapiens t custodiet hec: t intelligent misericordias dñi. Psalmus. cviij. Paratum cor meum deus: paratum cor meum. Exurge gloria mea exurge psalterium t cithara: exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis dñe: t psallam tibi in nationibus. Quia magnificata est vsq; ad celos misericordia tua: t vsq; ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus: t super omnem terram gloria tua. Vt liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua t exaudi me. Deus locutus est in sancto suo: exultabo t diuidam sichimam t conualles tabernaculorum dimetiar. Meus est galaad t meus est manasses: t effraim susceptio capitis mei. Iuda rex meus: moab olla spei mee. In idumeam extendam calciamentum meum: mihi alienigene subditi sunt. Quis deducet me in ciuitatem munitam: quis deducet me usq; in idumeam. Nonne tu deus qui reppulisti nos: t non egredieris deus in exercitibus nostris. Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis. In deo faciemus virtutem: t ipse ad nichilum deducet tribulantes nos. Psalmus. cviij. Deus laudem meam ne tacueris: quia os peccatoris t os dolosi super me apertum est. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa: t sermonibus odij circumdederunt me. t expugnauerunt me gratis. Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi: ego autem orabam. Et posuerunt aduersum me mala pro bonis: t odium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem: t diabolus stet a dextris eius. Cum iudicatur exeat condemnatus: t oratio eius fiat in peccatum. Fiant dies eius pauci: t episcopatum eius accipiat alter. Fiant filii eius orphani: t uxor mea uidua. Nutantes transferantur filii eius t mendicent: eiciantur a domibus suis. Scrutetur fenerator omnem substantiam eius: t diripiant alieni labores eius. Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius. Fiant nati eius in interitum: in generatione una delebitur nomen eius. In memoria patrum eius ascendat iniquitas: t peccatum matris eius non deleatur. Fiant contra dñm semper: t disperdat de terra memoriam eorum. Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam: t persecutus est hominem inopem t mendicum. Compunctum corde mortificare. Et dilexit maledictionem: t veniet ei. Et noluit benedictionem: t elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum suum: t intrauit sicut aqua in interiora eius. t sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut oleum quod bibit: t sicut aqua quam potauit. Hec est opus eorum qui detrahunt mihi apud dñm: t qui loquuntur mala aduersus animam meam. Et tu dñe dñe fac mecum propter nomen tuum: quia suauis est misericordia tua. Libera me. quia inops t pauper ego sum: t cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ego abiectus sum: excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio: t caro mea immutata est propter me. Et ego factus sum opprobrium illis: conspexerunt me decliuauerunt capita sua. Adiuua me dñe deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec: t tu dñe fecisti eam. Maledicent ipsi t benedices tu: qui insurgunt in me confundantur: seruus autem tuus letabitur. Induantur qui detrahunt mihi pudore suo: sicut diploide operiantur confusione sua. Confitebor dño nimis in meo: t in medio multorum laudabo eum. Quia astitit a dextris pauperis: vt saluam faceret a persequentibus animam meam. Psalmus. cix. Dixit dñs dño meo sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Virgam virtutis tue emittet dñs ex syon: dominare in medio inimicorum tuorum. Tecum principium in die virtutis tue in splendoribus sanctorum: ex utero ante luciferum genui te. Iurauit dñs t non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Dñs a dextris tuis confregit in die ire sue reges. Iudicabit in nationibus implebit ruinas: conquassabit capita in terra multorum. De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput. Psalmus. cx. Confitebor tibi dñe in toto corde meo: in consilio iustorum t congregatione. Magna opa dñi exquisita in omnes voluntates eius. Confessio t magnificentia opus eius: t iustitia eius manet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors t miserator dñs: escam dedit timentibus se. Memor erit in seculum testamenti sui: virtutem operum suorum annunciabit populo suo. Vt det illis hereditatem gentium: opa manuum eius veritas t iudicium. Fidelia omnia mandata eius confirmata in seculum seculi: facta in veritate t equitate. Redemptionem misit populo suo: mandauit in eternum testamentum suum. Sanctum t terribile nomen eius: initium sapientie timor dñi. Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in seculum seculi. Psalmus. cxj. Beatus vir qui timet dñm: in mandatis eius volet nimis. Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur. Gloria t diuitie in domo eius: t iustitia eius manet in seculum seculi. Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors t miserator t iustus. Iucundus homo qui miseretur t commodat: disponet sermones suos in iudicio. Quia in eternum non commouebitur: in memoria eterna erit iustus. Ab auditione mala non timebit: paratum cor eius sperare in dño. Confirmatum est cor eius non commouebitur: donec despiciat inimicos suos. Dispersit dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum seculi. Cornu eius exaltabitur in gloria: peccator videbit t irascetur. Dentibus suis fremet t tabescet: desiderium peccatorum peribit. Psalmus. cxij. Laudate pueri dñm: laudate nomen dñi. Sit nomen dñi benedictum: ex hoc nunc t vsq; in seculum. A solis ortu vsq; ad occasum: laudabile nomen dñi. Excelsus super omnes gentes dñs: super celos gloria eius. Quis sicut dñs deus noster qui in altis habitat: t humilia respicit in celo t in terra. Suscitans a terra inopem: t de stercore erigens pauperem. Vt collocet eum cum principibus: cum principibus populi sui. Qui habitare facit sterilem in domo: matrem filiorum letantem. Psalmus. cxiij. In exitu israel de egypto: domus iacob de populo barbaro. Facta est iudea sanctificatio eius: israel potestas eius. Mare vidit t fugit: iordanis conuersus est retrorsum. Montes exultauerunt sicut arietes: t colles sicut agni ouium. Quid est tibi mare quod fugisti: t tu iordanis quia conuersus es retrorsum. Montes exultastis sicut arietes: t colles sicut agni ouium. A facie dñi mota est terra: a facie dei iacob. Qui conuertit petram in stagna aquarum: t rupem in fontes aquarum. Non nobis dñe non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Super misericordia tua t veritate tua: nequando dicant gentes vbi est deus eorum. Deus autem noster in celo: omnia quecunq; voluit fecit. Simulacra gentium argentum t aurum: opa manuum hominum. Os habent t non loquentur: oculos habent t non videbunt. Aures habent t non audient: nares habent t non odorabunt. Manus habent t non palpabunt: pedes habent t non ambulabunt. Non clamabunt in gutture suo: similes illis fiant qui faciunt ea t omnes qui confidunt in eis. Domus israel speravit in dño: adiutor eorum t protector eorum est. Domus aaron speravit in dño: adiutor eorum t protector eorum est. Qui timent dñm speraverunt in dño: adiutor eorum t protector eorum est. Dñs memor fuit nostri t benedixit nobis: benedixit domui israel benedixit domui aaron. Benedixit omnibus qui timent dñm pusillis cum maioribus. Adiciat dñs super vos: super vos t super filios vestros. Benedicti vos a dño: qui fecit celum t terram. Celum celi dño: terram autem dedit filiis hominum. Non mortui laudabunt te dñe: neque omnes qui descendunt in infernum. Sed nos qui viuimus benedicimus dño: ex hoc nunc t vsq; in seculum. Alleluia. Psalmus. cxiij. Dilexi quoniam exaudiet dñs: vocem orationis mee. Quia inclinauit aurem suam mihi: t in diebus meis inuocabo. Circumdederunt me dolores mortis: pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem t dolorem inueni: t nomen dñi inuocabo. O dñe libera animam meam: misericors dñs t iustus t deus noster miseretur. Custodiens paruulos dñs: humiliatus sum t liberauit me. Conuertere anima mea in requiem tuam: quia dñs benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos a lacrimis. Pedes meos a lapsu: placebo dño in regione viuorum. Credidi propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis. Ego dixi in excessu meo: omnis homo mendax. Quid retribuam dño pro omnibus que retribuit mihi: calicem salutaris accipiam t nomen dñi inuocabo. Vota mea dño reddam coram omni populo eius: pretiosa in conspectu dñi mors sanctorum eius. O dñe quia ego seruus tuus: ego seruus tuus t filius ancille tue. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis t nomen dñi inuocabo. Vota mea dño reddam in conspectu omnis populi eius: in atriis domus dñi in medio tui hierusalem. Psalmus. cxiiij. Laudate dñm omnes gentes: laudate eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: t veritas dñi manet in eternum. Alleluia. Psalmus. cxv. Confitemini dño quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc israel quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Dicat nunc domus aaron quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Dicant nunc qui timent dñm quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. De tribulatione inuocaui dñm: t exaudiuit me in latitudine. Dñs mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo. Dñs mihi adiutor: t ego despiciam inimicos meos. Bonum confidere in dño: quam confidere in homine. Bonum sperare in dño: quam sperare in principibus. Omnes gentes circuierunt me: t in nomine dñi quia ultus sum in eis. Circumdantes circumdederunt me: t in nomine dñi quia ultus sum in eis. Circumdederunt me sicut apes: t exarserunt sicut ignis in spinis. t in nomine dñi quia ultus sum in eis. Impulsus eversus sum ut caderem: t dñs suscepit me. Fortitudo mea t laus mea dñs: t factus est mihi in salutem. Vox exultationis t salutis: in tabernaculis iustorum. Dextera dñi fecit virtutem: dextera dñi exaltauit me. Dextera dñi fecit virtutem: non moriar sed viuam t narrabo opa dñi. Castigans castigauit me dñs: t morti non tradidit me. Aperite mihi portas iustitie: ingressus in eas confitebor dño. Hec porta dñi: iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi quoniam exaudisti me: t factus es mihi in salutem. Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic factus est in caput anguli. A dño factum est istud: t est mirabile in oculis nostris. Hec est dies quam fecit dñs: exultemus t letemur in ea. O dñe saluum me fac: o dñe bene prosperare. Benedictus qui venit in nomine dñi: benedixim̄us vobis de domo dñi. Deus dñs t illuxit nobis: constituite diem solemnem in condensis. Usq; ad cornu altaris: deus meus es tu t confitebor tibi. Deus meus es tu t exaltabo te: confitebor tibi quoniam exaudisti me t factus es mihi in salutem. Confitemini dño quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Psalmus. cxvij. Beati immaculati in via: qui ambulant in lege dñi. Beati qui scrutantur testimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Non enim qui operantur iniquitatem: in viis eius ambulauerunt. Tu mandasti mandata tua custodiri nimis: utinam dirigantur viie mee ad custodiendas iustificationes tuas. Tunc non confundar: cum perspexero in omnibus mandata tua. Confitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iustitie tue. Iustificationes tuas custodiam: non me derelinquas usq; quaq;. In quo corrigit adolescentior viam suam: in custodiendo sermones tuos. In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me a mandatis tuis. In corde meo abscondi eloquia tua: vt non peccem tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labiis meis pronunciaui: omnia iudicia oris tui. In via testimoniorum tuorum delectatus sum: sicut in omnibus diuitiis. In mandatis tuis exercebor: t considerabo vias tuas. In iustificationibus tuis meditabor: non obliuiscar sermones tuos. Retribue seruo tuo vivificabo me: t custodiam eloquia tua. Revela oculos meos: t considerabo mirabilia de lege tua. Inquilinus ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Increpasti superbos maledictos: qui declinant a mandatis tuis. Auerte a me obprobrium t contemptum: quia testimonia tua exquisiui. Etenim sederunt principes t aduersum me loquebantur: seruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. Nam t testimonia tua meditatio mea est: t consilium meum iustificationes tue. Adhesit pauimento anima mea: vivifica me secundum verbum tuum. Vias meas enarraui t exaudisti me: doce me iustificationes tuas. Viam iustificationum tuarum instrue me: t exercebor in mirabilibus tuis. Dormitauit anima mea a tedio: confirma me in verbis tuis. Viam iniquitatis remoue a me: t de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus. Adhesi testimoniis tuis dñe: noli me confundere. Viam mandatorum tuorum cucurri: cum dilatasti cor meum. Legem pone mihi dñe viam iustificationum tuarum: t exquiram eam semper. Da mihi intellectum t scrutabor legem tuam: t custodiam illam in toto corde meo. Deduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui. Inclina cor meum in testimonia tua: t non in auaritiam. Auerte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua vivifica me. Statue seruo tuo eloquium tuum: in timore tuo. Auerte obprobrium meum quod suspicatus sum: quia iudicia tua iocunda. Ecce concupiui mandata tua: in equitate tua vivifica me. Et veniat super me misericordia tua dñe: saluum fac secundum eloquium tuum. Et respondebo exprobrantibus michi verbum: quia speraui in sermonibus tuis. Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usq; quaq;: quia in iudicia tua supersperaui. Et custodiam legem tuam semper: in seculum t in seculum seculi. Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisiui. Et loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum: t non confundebar. Et meditabor in mandatis tuis: que dilexi nimis. Et leuabo manus meas ad mandata tua que dilexi: t exercebor in iustificationibus tuis. Memor esto verbi tui seruo tuo: in quo michi spem dedisti. Hec me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum vivificauit me. Superbi inique agebant usq; quaq;: a lege autem tua non declinaui. Memor fui iudiciorum tuorum a seculo dñe: t consolatus sum. Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Cantabiles mihi erant iustificationes tue: in loco peregrinationis mee. Memor fui nocte nominis tui dñe: t custodiui legem tuam. Hec facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiui. Portio mea dñs dixi custodire legem tuam: deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo. Miserere mei secundum eloquium tuum: cogitaui vias meas t conuerti pedes meos in testimonia tua. Paratus sum t non turbatus: ut custodiam mandata tua. Funes peccatorum circumplexi sunt me: t legem tuam non sum oblitus. Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustitie tue. Particeps ego sum omnium timentium te: t custodientium mandata tua. Misericordia tua dñe plena est terra: iustificationes tuas doce me. Bonitatem fecisti cum seruo tuo dñe: secundum verbum tuum. Bonitatem t disciplinam t scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi. Antequam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum custodiui. Bonus es tu dñe: t in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego autem legem tuam meditatus sum. Bonum mihi quia humiliasti me: vt discam iustificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui: super millia auri t argenti. Manus tue fecerunt me t plasmauerunt me: da mihi intellectum t discam mandata tua. Qui timent te videbunt me t letabuntur: quia in verba tua supersperaui. Cognoui dñe quia equitas iudicia tua: t in veritate tua humiliasti me. Fiat misericordia tua vt consoletur me: secundum eloquium tuum seruo tuo. Veniant michi miserationes tue t viuam: quia lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis. Conuertantur michi timentes te: t qui cognouerunt testimonia tua. Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis: vt non confundar. Defecit in salutare tuum anima mea: t in verbum tuum supersperaui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando consolaberis me. Quia factus sum sicut vter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies seruo tui: quando facies de persequentibus me iudicium. Narrauerunt michi iniqui fabulationes: sed non vt lex tua. Omnes mandata tua veritas: inique persecuti sunt me adiuua me. Paulominus consumabant me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua. Secundum misericordiam tuam vivifica me: t custodiam testimonia oris tui. In eternum dñe verbum tuum: permanet in celo. In generationem t generationem veritas tua: fundasti terram t permanet. Ordinatione tua perseuerat dies: quoniam omnia seruiunt tibi. Nisi quia lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis vivificasti me. Meus es ego saluum me fac: quia iustificationes tuas exquisiui. Me exspectauerunt peccatores vt perderent me: testimonia tua intellexi. Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis. Quomodo dilexi legem tuam dñe: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecit mandatum tuum: quia in eternum mihi est. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: quia mandata tua exquisiui. Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam eloquia tua. A iudiciis tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem viam iniquitatis. Lucerna pedibus meis verbum tuum: t lumen semitis meis. Iuraui t statui custodire iudicia iustitie tue: humiliatus sum usq; quaq; dñe. Vivifica me dñe secundum verbum tuum: t eloquium oris mei complacita fac. Voluntaria oris mei complacita fac dñe: t iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semper: t legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum michi: t de mandatis tuis non erraui. Testimonia tua hereditate acquisiui in eternum: quia exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Iniquos odiui: t legem tuam dilexi. Adiutor t susceptor meus es tu: t in verba tua supersperaui. Declinate a me maligni: t scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum t vivam: t non confundas me ab expectatione mea. Adiuua me t saluus ero: t meditabor in iustificationibus tuis semper. Sprevisti omnes discedentes a iudiciis tuis: quia iniusta cogitatio eorum. Prevaricantes reputaui peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudiciis enim tuis timui. Feci iudicium t iustitiam: non tradas me calumniantibus me. Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnientur me superbi. Oculi mei defecerunt in salutare tuum: t in eloquium iustitie tue. Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: t iustificationes tuas doce me. Seruus tuus sum ego da michi intellectum: vt sciam testimonia tua. Tempus faciendi dño: dissipauerunt legem tuam. Ideo dilexi mandata tua: super aurum t topazion. Ideo ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odiui. Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea. Declaratio sermonum tuorum illuminat: t intellectum dat parulis. Os meum aperui t attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam. Aspice in me t miserere mei: secundum iudicium diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: t non dominetur mei omnis iniquitas. Redime me a calumnijs hominum: t custodiam mandata tua. Faciem tuam illustra super seruum tuum: t doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Iustus es dñe: t rectum iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua: t veritatem tuam nimis. Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vehementer: t seruus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego t contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus. Iustitia tua iustitia in eternum: t lex tua veritas. Tribulatio t angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum: da michi intellectum t viuam. Clamaui in toto corde meo exaudi me dñe: iustificationes tuas requiram. Clamaui ad te saluum me fac: vt custodiam mandata tua. Preuenerunt in maturitate t clamaui: quia in verba tua supersperaui. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua. Vocem meam audi dñe secundum misericordiam tuam: t secundum iudicium tuum vivifica me. Appropinquauerunt persequentes malitie: a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu dñe: t omnes vie tue veritas. Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in eternum fundasti ea. Vide humilitatem meam t eripe me: quia legem tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum t redime me: propter eloquium tuum vivifica me. Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes tue non exquisierunt. Misericordie tue multe dñe: secundum iudicium tuum vivifica me. Multi qui persequuntur me t tribulant me: a testimonijs tuis non declinaui. Vidi prevaricantes t tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi dñe: in misericordia tua vivifica me. Principium verborum tuorum veritas: in eternum omnes iudicia iustitie tue. Principes persecuti sunt me gratis: t a verbis tuis formidauit cor meum. Letabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa. Iniquitatem odio habui t abhominatus sum: legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam: t non est illis scandalum. Exspectabam salutare tuum dñe: t mandata tua dilexi. Custodiuit anima mea testimonia tua: t dilexit ea vehementer. Seruaui mandata tua t testimonia tua: quia omnes vie mee in conspectu tuo. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo dñe: secundum eloquium tuum da michi intellectum. Intret postulatio mea in conspectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea ymnum: cum docueris me iustificationes tuas. Pronunciabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua equitas. Fiat manus tua vt saluet me: quoniam mandata tua elegi. Concupiui saluare tuum dñe: t lex tua meditatio mea est. Viuet anima mea t laudabit te: t iudicia tua adiuuabunt me. Erraui sicut ouis que perijt: quere seruum tuum quia mandata tua non sum oblitus. Psalmus. cxix. Ad dñm cum tribularer clamaui: t exaudiuit me. Dñe libera animam meam a labijs iniquis: a lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam: sagitte potentis acute cum carbonibus desolatoriis. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitaui cum habitantibus cedar. Multum incola fuit anima mea: cum his qui oderunt pacem. Eram pacifica cum loquebar illis: impugnabant me gratis. Psalmus. cxx. Leuaui oculos meos in montes: unde veniet auxilium michi. Auxilium meum a dño: qui fecit celum t terram. Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet qui custodit te. Ecce non dormitabit neque dormiet: qui custodit israel. Dñs custodit te dñs protectio tua: super manum dexteram tuam. Per diem sol non vret te: neque luna per noctem. Dñs custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dñs. Dñs custodiat introitum tuum t exitum tuum: ex hoc nunc t vsq; in seculum. Psalmus. cxxj. Letatus sum in his que dicta sunt michi: in domum dñi ibimus. Stantes erant pedes nostri: in atriis tuis hierusalem. Hierusalem que edificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipsum. Illuc enim ascendunt tribus tribus dñi: testimonium israel ad confitendum nomini dñi. Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domum dauid. Rogate que ad pacem sunt hierusalem: t habundantia diligentibus te. Fiat pax in virtute tua: t habundantia in turribus tuis. Propter fratres meos t proximos meos: loquebar pacem de te. Propter domum dñi dei nostri: quesiui bona tibi. Psalmus. cxxij. Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis: Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum. Sicut oculi ancille in manibus dñe sue: ita oculi nostri ad dñm deum nostrum donec misereatur nostri. Miserere nostri dñe miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione. Quia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus t despectio superbis. Psalmus. cxxiij. Nisi quia dñs erat in nobis: dicat nunc israel. Nisi quia dñs erat in nobis: cum exurgerent homines in nos. Forte vivos deglutissent nos: cum irasceretur furor eorum in nos. Forsitan aqua absorbuisset nos: torrentem pertransiuit anima nostra. Forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem: benedictus dñs qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer ereptus est de laqueo venantium: laqueus contritus est t nos liberati sumus. Adiutorium nostrum in nomine dñi: qui fecit celum t terram. Psalmus. cxxiv. Qui confidunt in dño sicut mons syon: non commouebitur in eternum qui habitat in hierusalem. Montes in circuitu eius: t dñs in circuitu populi sui. Ex hoc nunc t vsq; in seculum: quia non relinquet dñs virgam peccatorum super sortem iustorum. Vt non extendant iustus ad iniquitatem manus suas: bene dñe bonis t rectis corde. Declinantes autem in obligationes adducet dñs cum operantibus iniquitatem: pax super israel. Psalmus. cxxv. In conuertendo dñs captiuitatem syon: facti sumus sicut consolati. Tunc repletum est gaudio os nostrum: t lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes: magnificauit dñs facere cum eis. Magnificauit dñs facere nobiscum: facti sumus letantes. Conuerte dñe captiuitatem nostram: sicut torrens in austro. Qui seminant in lacrimis: in exultatione metent. Euntes ibant t flebant: mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione: portantes manipulos suos. Psalmus. cxxvj. Nisi dñs edificauerit domum: in vanum laborauerunt qui edificant eam. Nisi dñs custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam. Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris. Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hereditas dñi filii. Merces autem fructus ventris: sicut sagitte in manu potentis. Ita filii excussorum: beatus vir qui implet desiderium suum ex ipsis. Non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta. Psalmus. cxxvij. Beati omnes qui timent dñm: qui ambulant in viis eius. Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es t bene tibi erit. Vx

trā ꝓtulit verbū dubitatiuū. dī. Nū de petra hac aquā vo
bis poterim⁹ eīcere: vt ibidē plenius fuit expositum: ido
subdit. y Et distin. in la. suis. i. manifeste ostēdit in mo
do loquendi hesitatōnez cordis sui: ꝓpter qō statim fuit a
deo reꝓhensus ꝛ ab ingressu terre ꝓmissionis exclusus.

babylonis ō carcere abstulit. ꝛ inter maiores regni sui cō
stituit. iiij. Reg. vl. s Saluos fac. Hec est vltima pars
huiꝰ ps. in q̄ resumit psalmista suā deprecatōez ad ꝓpīi is
rael liberatōez dicens. Saluos fac nos dñe deus noster ō
seruitute ꝛ angustijs: in quibus ꝓpīs tuus est afflictus in
diuersis terris. quia
a tpe iudicū fuit po
pulus isrl̄ frequēter
captiuat⁹ a diuersis
gentib⁹. t Et cōgre. nos de natiōib⁹
in loco tui cultus. s.
in iudea. v Et
ꝓfi. no. san. tuo ꝓfes
sione tue laudis.
x Et glo. i lau. tua
in pīti q̄ ḡiam et in
futuro per gloriam
y Bñdict⁹ do. deus
israel. in oībus q̄ fa
cit ꝛ faciet nob ī ad
uersis et ꝓsperis.
z Et dī. i. dicat: qa
Hebrei. p optatiuo
vtunt futuro indica
tiui. z Fiat fiat.
In heb. hz. Amen
qō significat stabili
tatē veritatis: ꝛ po
nit hic semel tm.

ses ꝓpt eos: qz exacerbaue
y rūt spīm ei⁹. Et distinxit in
z labijs suis. nō disperdide
rūt gētes q̄s dixit dñs de⁹
illis. Et ꝑmixti sūt int gen
tes: ꝛ didicerūt opa eoꝝ ꝛ
fuierūt sculptilib⁹ eoꝝ ꝛ fa
a ctū ē illis ī scādalū. Et im
molauerūt filios suos ꝛ fili
as suas demonijs. Et effu
derūt sanguinē innocentez
sanguinē filioꝝ suoꝝ ꝛ filia
rū suarū: q̄s sacrificauerūt
b c sculptilib⁹ chanaan: Et in
fecta ē terra ī sanguib⁹ ꝛ cō
d taminata ē in opib⁹ eorū et
e fornicati sūt in adinuētōib⁹
f suis. Et iratus est furoꝛe
g dñs in ꝓplm suū: ꝛ abomi
h natus ē hereditatē suā. Et
i tradidit eos ī manꝰ gētiū ꝛ

dñati sūt eoꝝ q̄ oderūt eos
k Et tribulauerūt eos inimici
l eoꝝ: ꝛ hūiliati sūt sub ma
m nib⁹ eoꝝ: sepe libauit eos.
n Ipī aūt exacerbauerūt euꝝ
o in cōsilio suo ꝛ hūiliati sūt ī
iniq̄tatib⁹ suis. Et vidit cū
tribularēt: ꝛ audiuit oꝛoez
p eorum. Et memoꝛ fuit testi
q sui ꝛ penituit eū ꝑm multi
r tudinez mie sue. Et dedit
eos in misericordias in cō
spectu oīm q̄ ceperant eos
s Saluos fac nos dñe ds nr̄
t ꝛ ꝓgrega nos de natōib⁹.
v Et cōfiteamur nomini sctō
x tuo: et gloriemur in laude
y tua. Benedictus dñs deꝰ
israel a scło ꝛ vsq̄ in sclm:
z et dicet omnis populus fi
at fiat.

Additio.

In hac vltima pte deꝓcatoꝛia ps. nō loquit̄ de ser
f uitute seu angustijs iudeoꝝ q̄ fuerūt a tpe iudicuꝫ
ꝛ citra vsq̄ ad templū scōm: qz iam de his dixerat
gras agēdo: ꝛ dedit eos in miscōiam cc. ꝟ loquit̄ ad lr̄am
de captiuitate vltima iudeoꝝ ꝛ oīm fideliū a q̄ erant saluā
di ꝑ xp̄m de quo dicit. Saluos fac nos dñe deꝰ nr̄: similit̄
erāt ꝓgregandi de natōnibus. s. vniuersis in ꝓfessione vere
fidei: de quo dicit. Vt ꝓfiteamur noī scto tuo. ꝑ quā ꝓfessi
onem adepturi erant gloriā de quo dicit. Et gloriemur in
laude tua q̄ oia facta fuerūt ꝑ illū benedictū q̄ venit i noie
dñi. ꝛ ideo ꝓcludit. Bñdict⁹ dñs deꝰ israel a seculo ꝛ vsq̄ i se
culū. s. a seculo ve. te. vsq̄ ad seculū nouī: vel a seculo hu
ius vite vsq̄ ad seculū future: de quo dixerat. Et gl̄iemur
Et q̄ hec sit expō literalis. pz ꝑ ra. abenhazra. q̄ inꝛ hebꝛe
os fuit maxim⁹ expositoꝛ ad lr̄am qui in hoc loco sic dic̄.
psalmista loquit̄ in spūscto in ꝓsona filioꝝ captiuitet̄ nr̄e
hec ille. q̄ quidē ꝟba ꝛ implicēt falsitatē inꝛtum ꝓtenꝺ
dūt messiā adhuc venturū ad saluandū gnāliter. ostendit
tū veritatē in hoc q̄ psalmista loquebat̄ de saluatōne que
suo tpe erant fienda ꝑ xp̄m.

Replica.

In ps. Cōfitemi scō: vltimū passum. Saluos fac
nos deꝰ cc. cū postil. totū ps. exposuiſſz sine burg.
oppositōe. de tbulatōib⁹: trāsgressionib⁹ ꝛ redēptō
nib⁹ filioꝝ isral̄ tpe tēpli ꝓmi: expoit de epilogatōe ꝛ resum
ptōe deꝓcatōis ꝑ ppīi isral̄ libatōe. Bur. āt discōtinuās lite
rā dic̄ hūc passuꝫ exponēdū de supplicatōe ꝑ liberādis iu
deis ab ista vltia captiuitate: vt ob ꝟ dicat̄. Saluos fac cc
ꝟ vide q̄ argumētū a bur. ꝫ postil. sepe factū ꝟ ꝫ bur. locū
bz. arguit ei sepe superi⁹ sic: frustra iudei tēpe captiuitatis
babylonice rogāt liberari: qz fuerāt puersi ꝛ dom⁹ exaspanſ
cc. iō ñ merēt exaudiri: iōq̄ sic arguo i ꝓposito: peiozes sūt
iudei sb̄ pīti captiuitate negātes sine rōne xp̄m dīm: ido
frustra oꝛāt. Saluos fac n. d. cc. Fm bur. qz nō merent̄ ex
audiri: cū sint blasphemi ꝫ xp̄z ꝛ eccliaz: ꝟ ꝑ ꝓsolatiōe bur.
solutū ē argumētū supꝛa q̄ vicz si liberatio ñ bz respectuz

ad populi merita habet tamen respectum ad merita patr
z ad dei promissa cōplenda. ¶ Ps̄. Cvj.

Confitemini dño. Huic ps̄. pmittit talis ti. i heb.
Alleluia. z p3 sñia ex supradictis psal. citij. De ma
teria aūt hu⁹ psal. dicit Aug. q est gratiarūactio p
redēptōne generali facta p xp̄m quam psalmista puidit in
spū: z ad hoc iducit
qō subdit Dicant q
redēpti sunt a dño.
Et sequit vnō facta
sit illa redēptio. A
solis ortu z occasu
ab aquilone z mari
Sed hꝛa sequēs nō
ꝓsonat que nō vidēt
loq̄ de redēptōe per
xp̄m facta: hꝫ magis
de liberatiōe a q̄bus
daz ꝓiculis corpali
bus: vt magis vide
bitur ꝓseq̄ndo: ꝓp
qō hꝛa. sa. dic̄ q iste
ps̄. est quedā inuita
tio ad gratiarūactō
nē quorūcunq; libe
ratoꝝ diuinit⁹ a pi
culis z āgustijs. Et
hic sensus saluo me
liori iudicō vꝝ mihi
hꝛalis. Expositio ve
ro aug. magꝛ mysti
ca vꝝ: nec valet mo
tiuū qō pro ea indu
citur. Dicāt q redēp
ti sunt. Ab ortu so
lis ꝛc̄. qꝛ sicut patet
ex decursu libꝛ iudicū z q̄rti regū: illis tpibus ppls israel
frequēter fuit captiuatus: et si nō totalit tñ ꝓticulariter ad
oēm positōez terrarū in circuitu terre ꝓmissionis existen
tiū: z p ps̄ inde potuerunt redimi z in iudeā reduci. Igi
tur fm istū sensum ps̄. iste in duas ptes diuidit: qꝛ p psal.
inducit ad gr̄arumactōez liberatos a periculis generalit:
scō liberatos a quibusdā periculis spālit: ibi. Errauerūt
Circa primū sciendū q psalmista inducit ad gr̄arumactio
nē nō solū a periculis liberatos hꝫ etiā alios p ipos: z ideo
pstructio ꝑme ptis incipit ibi. c Qui redēpti sūt. i. libe
rati a q̄buscūq; periclis. d A dño. i. p dñm e Quos
redemit de ma. inimi. eos affligentis q̄litercūq; f De re
gio. di. vbi erant dispsi. g Cōgregauit eos. in hꝛa sua. s.
iudea. h A so. ortu z occa. ꝛc̄. i. ab oib⁹ terris circa iude
am positis in quacūq; plaga ꝑpe vel longe. Isti inquā di
cant deū laudādo z alios ad ꝺ inuitādo: sic dō liberat⁹ de
manib⁹ achis regis geth dixit. s̄. xxxiij. psal. Magnificate
dñm mecū ꝛc̄. ita isti liberati dicāt alijs. a Cōfitemi dño
qm̄ bon⁹. cui⁹ bonitatē in nꝛa liberatōe expti sumus.
b Qm̄ in seculū mia ei⁹. qꝛ nunq; denegak vere peniten
tib⁹. i Errauerūt. Hic ꝓfr inuitat liberatos ab aliqbus
ꝓiculis spālit q̄ cōmunius solent accidere hoib⁹. Et diuidit i sex ptes fm sex ꝓicula: z patebūt ptes ꝓseq̄ndo. Pri
mū ꝓiculū est deuiatōis in itinere ad qō sequūtur alia. s.
famis z mortis z cōsiliūm ad ꝺ hꝛ exemplū Gen̄. xxj. de
agar z ysmahele filio suo q̄ errabat in solitudine barsabee
z comsumpta aq̄ in vtre puer fuit in ꝓiculo mortis: hꝫ dñs
mꝛem z puerū liberauit de ꝓiculo p angelū: z sic̄ cōtigit
multis alijs: z ꝺ est qō dꝛ i Errauerūt in soli. in inaq̄so.
qꝛ in talibus desertis nō sūt aq̄ nisi valde raro. k Viā
ci. ha. nō inue. i. nō inuenerūt vnā stratā ducentē ad aliquā
ciuitatē vbi possent habitare secure. qꝛ in desertis nō sunt ta
les vie. Et ex hoc sequit ꝓiculū famis z sitis: eo q victua-

Alleluia. Psal. Cvj.

a Confitemi dño qm̄ bo
b nus: qm̄ in seculū mi
c sericordia ei⁹ Dicāt qui re
d e dēpti sūt a dño: q̄s redemit
f de manu inimici: de regio-
g b nib⁹ ꝯgregauit eos. A sol'
ortu z occasu: ab aquilone
i z mari. Errauerūt in solitu
k dine in inaquoso viā ciuita
tis habitaculi non inuene-
l rūt. Esurientes z sitientes
m aīa eoꝝ in ipis defec̄ Et cla
mauerūt ad dñm cū tribula-
n renť: z de necessitatib⁹ eoꝝ
o p eripuit eos. Et eduxit eos
q in viā rectā: vt irēt in ciuita
r tē habitatiōis. Confiteant
s dño mia eius: z mirabilia
t eius filijs hoim. Quia sati
v auit aiam inanē: et aiaz esu
x rientem satiauit bonis. Se
y dētes i tenebꝛis z i vmbꝛa
z mortis: vinctos in mēdici-
z tatet ferro Quia exacerba
uerūt eloquia dei: z ꝓsiliuz
a altissimi irritauerūt. Et hu
miliatū ē in laboꝛib⁹ coꝛ eo
b c rū z infirmati sunt: nec fu
d it q̄ adiuuaret. Et clamaue
e rūt ad dñm cū tribularēť z
de necessitatib⁹ eoꝝ libera-
uit eos. Et eduxit eos ꝺ te
nebꝛis z vmbꝛa mortī: z vi
f cula eoꝝ dirupit. Cōfiteāť
dño mie eius: z mirabilia
eius filijs hoim Quia cō-
triuit portas ereas z vectes
g ferreos cōfregit. Suscepit
eos de via iniquitatis eoꝝ
b ꝓpter iniustīcias eōꝝ suas
i humiliati sunt. Oēm escaz
k aboiata est aia eoꝝ: z ap-
ꝓpinq̄uerunt vsq; ad poꝛ-
l tas mortis. Et clamauerūt
ad dñm cū tribularenť: z ꝺ
necessitatib⁹ eoꝝ liberauit
m eos. Misit verbum suuz z
n o sanauit eos: z eripuit eos
p ꝺ interitionib⁹ eoꝝ. Confi

lia non inuenīunť in desertis: ideo subdit. l Esuri. z si
ti. aīa eo. in ipis defecit: qꝛ ex defectu victualiū sequit defe
ctus virtū vitaliū. m Et cla. ad dō. vt liberarēť n Et
de necess. ip. i. de dictis ꝑiculis o Eripuit eos. clamātes
ad se deuote. p Et edu. eos in viā rectā. sua puidentia
nō hūana. q Vt
irent in ci. ha. i. in q̄
possent habitare se-
cure. z sibi de victu
alib⁹ puidere: z q̄s
ad ꝺ debz sequi gra
rūactio: iō subdit
r Confiteant dño
mie ei⁹. i. inducant
ad cōfitendū illos q̄
bus facti sunt.
s Et mira. e⁹ fi. ho
mi. i. q̄ facta sunt fi-
lijs hoim inducant
supple eos ad gr̄as
agendū t Quia
satiauit aiaz inanē.
id ē debilitatā ex di-
nino itinerꝛ v Et
ani. esu. ex ꝺfectu ci
bi. x Satiauit bo
nis. z accipit ꝺ aia
ꝓ ipo boie eo mō q̄
totū denoiat a nobi
liori sui ꝑte y Se
dētes. Hic ponit li-
beratio a scō pcu-
lo. s. captiuatiōe ab
hostib⁹ a q̄ multi li-
berati sūt diuinit⁹.
exēplꝫ h⁹ hꝛ. ij. pa-
ralyp. xxxiij. de ma
nasse rege iuda libe
rato diuinitus a carcere z cōpedibus z in suo regno resti-
tuto. z simile contigit multis: z hoc est quod dicitur.
y Se. in tene. z vm. mortis. qꝛ carceres sunt cōiter in lo-
cis tenebꝛosis. z Vinctos in mendici. z ferꝛo. qꝛ talib⁹
dak strictus victus z austerus: z cā talis captiuatōnis sub
dit. z Quia exacerbauerūt eloquia dei. i. deū loquen-
tem ꝑ legem z ꝓphetas. a Et humiliatum est in labori
bus coꝛ eoꝝ. i. a superbia deiectū afflictōne donec eis intelle
ctum. b Et infirmati sunt debilitati virtute. c Nec fu
it q̄ adiuuaret. auxilio humano eis deficiēte tales supple
dūs freq̄nter liberauit: z cā subdit. d Et clamauerunt
ad dñm. vere penitētes z petētes eius auxiliū. e Et ꝺ
necessitatib⁹ eoꝝ. i. de ꝑdictis malis exq̄ tenenť ad gr̄arū-
actōez. liberauit eos: iō subdit. f Confiteanť dño: z ꝑz
lra ex dictis. g Suscepit eos. Hec est tercia ps in q̄ po
nit liberatio a tercio ꝑiculo. s. infirmitatī coꝛpalis q̄ aliq̄n
a deo inducit ꝓpter pctā z a deo sanat aduemente vera pe
nitētia. exemplū hꝛ. iiij. Reg. xx. de ezechia rege iuda: z si-
mile multis alijs ꝓtigit de quib⁹ dꝛ. g Sus. eos de via
iniqui. eoꝝ. s. ad puniendū infirmitatē coꝛpis: sic̄ pater ac-
cipit filiū ad castigandum. h Propter iniustici. cm̄ su.
bu. sunt. i. fracti z debilitati infirmitate. i Oēm escam
abominata est aia eoꝝ. infirmitate ingraueścente. k Et
appꝛo. vsq; ad poꝛ. mortis ex desperatione recupande sa-
nitatis sicut ezechias infirmat⁹ dixit. Ego dixi in dimidio
dierū meoꝝ vadā ad portas inferi: Esa. xxxviij. eo q Esa
ias dixerat sibi ex pte dñi. Dispone domui tue mozieꝛ. n.
tu z nō vives. l Et cla. ꝛc̄. exponak sic̄ supꝛa. m Mi
sit verbū suū. i. effectū verbi sui. n Et sanauit eos. q: di
cere dei est facere. ps. xxxij. Ipse dixit z facta sunt.
o Et eri. eos de interitōnibus eoꝝ. i. ab infirmitatib⁹ ꝺu-
centib⁹ eos ad interitum mortis. p Confiteanť dño. ex
ponak sicut ꝓius.

¶ Vt sacrificent sa.lau.qꝝ in veteri lege sacrificia offerebant cū diuinis laudibus: ꝛ sic est in noua lege de sacrificio eucharistie. r Et annūcient opa ei⁹. in seipsis experta ꝑ mirabilē sanatōez. s In exultatōne. deuotōnis et nō dissolutōnis. t Qui descendūt mare. Hec est q̄rta ps in q̄ ponit gr̄arū actio ꝓ liberatōne a quarto piculo qō ē tempestas in mari a deo immissa. ꝛa q̄ freq̄nter hoies diuinitus liberant. exēplū hz Jone. j. qꝝ ꝓpter tempestatem a deo imissam piclita banᵗ et diuinit⁹ fuerūt liberati: ꝛ ꝟ ē qō dz. t Qui descendūt mare in nauib⁹ mare eñ distat a cētro circūquaq; eq̄lit ꝛ iō est inferi⁹ ipa t̄ra vbiq; sic̄ in ripa: ꝓut dictū fuit s. ps. ciij. v Faci. opa. in aq̄s multis. Ibi eñ est magn⁹ labor dirigēdo nauē et remigādo: ꝛ sic ꝺ alijs x Jpsi vide. opera dñi. qꝝ multa insolita videnᵗ in mari. y Et mirabilia ei⁹ in ꝓfundo aliq̄ eñ descendūt aliqui de nautis ad recolligē dū anchoras ꝓiectas vsq; ad ꝓfūdū maris. z Dixit ꝛ stetit spūs ꝓcelle. qꝝ ad implū dñi excitatur ventus ꝑmouēs mare: ꝛ iō cū dr ꝟ. Stetit. nō importa quietatio venti: ꝟ magꝫ fortificatio: sic̄ hō stans fortior est q̄ iacēs vel sedēs: ꝓpter qō in transla. hiero. hz dixit et surrexit vent⁹ tempestatꝫ. a Et exaltati sūt flu. ei⁹ ascenta sup vndā ascendit vsq; ad magnā ꝓtem aerꝫ q̄ vocaᵗ celū in scriptura: vñ dicunᵗ volucres celi q̄ volitāt ꝑ aerē: ꝛ q̄ vnde altitudie descēdūt vī q; debeāt descendē vsq; ad ꝓfū dū maris qō dr abyssus. b ℣lia eoꝝ i ma. tabe. ꝓpt̄ periculū iminētis naufragij. c Turbati sᵗ ꝛ mo. sᵗ sic̄ ebri⁹ qꝝ ex magna ꝑmotōne maris mouet̄ cerebꝝ ꝛ ꝑ ꝑns turbaᵗ caput ꝛ vires aie sensitiue. d Et ois sa. eoꝝ devora ab actu suo: qꝝ fm q; dr. iij. de aia. Intelligētib⁹ nob necessꝛa. f Et statuit ꝓcellā ei⁹. i. ptātem. g In aurā. i. in ventū suauē siue tranq̄llitatez. h Et silue. flu. ei⁹: q̄ fluct⁹ maris ꝺturbati faciūt terribilē sonitū q̄ cesset fluctibus q̄ratꝫ. i Et letati sunt. s. hoies i nauib⁹ exñtes. k Et deduxit eos. s. dñs. l In por. vo. eoꝝ. i. in portū ab eis desideratū ꝛ qꝝ ad ꝟ dz seq̄ gr̄arū actio: iō subditur. m Confi. dño ꝛc. exponaᵗ vt s. n Et exaltēt eū laudes debitas reddēdo. o In ec. ple. i. in loco diuini cultus: vbi ꝓuenit ppl⁹ fidelis. p Et in cathe. senioꝝ ꝛc. ꝟ dicitur qꝝ in ve. le. doctores magꝫ ꝓfecti scia ꝛ etate docebant legē ꝛ ꝓphas iuxta templū: ꝛ in no. le. ꝑdicatores ānūciāt verbū diuinū. q Posuit flumia. Hec ē q̄rta ps in q̄ ō scribit liberatio a pículo q̄nto: qō ꝓcedit ex sterilitate terre ꝗ cōter cōtigit ex nimia siccitate q̄ aliq̄n a deo ꝓpter pctā hoim imittit ꝛ fm ordinē diuine sapie remittit: ꝛ de ꝟ habetur exemplū. iij. Reg. xvij. De siccitate facta tpe achab ad verbū helye ꝛ ad ꝑces ei⁹ revocata. iij. Reg. xviij. et sic̄ pluries ꝓtigit vel in toto vel in pte: q̄tum g̃ ad ꝟ dicit. r q Posuit flumina in desertū. ea desiccādo ad modū deserti qꝝ aliq̄n ex magna siccitate ꝛ longa nō solū desiccanᵗ torrētes generati ex aq̄s pluuialib⁹: sed etiam desiccanᵗ fontes ex quib⁹ flumia oriunᵗ: ideo subdit. a Et exit⁹ aquarꝝ. i. fontes ex q̄b⁹ aq̄ exeūt de subterraneis locis. b In sitim i. in aridītatē: ꝛ quia ad ꝟ sequit̄ desiccatio terre sequit̄.

p sia plebis: ꝛ in cathedra seq̄ niorum laudent eum. r Posuit flumina in desertum: ꝛ b c exitus aquarꝝ in sitim. Terram fructiferam in salsugid nem a malicia inhabitanti e um in ea. f Posuit desertuz in stagna aquarꝝ ꝛ terrā sig ne aq̄ in exit⁹ aq̄rū. Et collocauit illic esurientes ꝛ con h stituerūt ciuitatē habitatōi nis Et seminauerūt agros k ꝛ plantauerūt vineas ꝛ fecerunt fructum natiuitatis m Et benedixit eis ꝛ mltipli n cati sᵗ nimis: ꝛ iumēta eoo rū nō minorauit. Et pauci p facti sunt: ꝛ vexati sūt a tribulatōne maloꝝ ꝛ doloꝛe. q Effusa ē ꝓtētō sup ꝓncipes r ꝛ errare fecit eos in inuio: s ꝛ nō in via Et adiuuit pauv perē de inopia: ꝛ posuit sicut oues familias. Videbūt recti et letabunᵗ: ꝛ ois z iniq̄tas oppilabit os suū.

ꝓ Et exaltent eum in eccle-

a Et exit⁹ aquarꝝ. i. fontes ex q̄b⁹ aq̄ exeūt de subterraneis locis. b In sitim i. in aridītatē: ꝛ quia ad ꝟ sequit̄ desiccatio terre sequit̄.

c Terrā fruc. i. salsuginē. i. posuit ꝛraz q̄ pri⁹ ꝓferebaᵗ fructus vberes in sterilitatez. sal eñ reddit terrā sterilē: ꝛ cā subdit. d ℣ malicia habi. in ea. i. talia facit de⁹ in punitione habitantiū: ꝛ qꝝ succedēte vera pnia cō descēdit diuina mia iō subdit. e Posuit desertū. i. terraz ꝓdicto mō desiccatā. f In sta. aquarū. dando pluuias ꝛ niues in tanta abundantia q; in statum ꝓistinuz reducunᵗ torrentes fontes: et flumina. g Et collo. illuc esuri. reducendo habitatores qui inde fugerāt ꝓpter nimiā sterilitatē. h Et cōsti. ciui. ba. repando locaq̄ ꝓpter inhabitatōez facta fuerāt in pte ruinosa ita q; fuerᵗ apta ad hitandū. i Et sem. agros ad hūdū cibū. k Et plā. vineas ad hūdū potū. l Et feceᵗ fru. nati. i. fructū naturalez ꝛ bonum: terra eñ q̄ diu quieuit a cultura: qñ iteruz incipit coli solet ferre fructus multiplices ꝛ bonos. m Et benedixit eis. multiplicando eis tempalia ꝛ spūalia n Et iumenta eoꝝ nō minorauit. minus dicit ꝛ plus significat. id est multiplicauit.

o Et pauci. Hec est sexta ps in qua ponit liberatio a sexto piculo: qō est dissensionis inter ꝓcives: q̄ quanto ē intimioꝝ tanto est piculosioꝝ: ꝛ in ea solent pire maioꝛes qui sunt capitanei dissensionū: ꝛ paupes euadere ꝑ oppositū ꝛ q̄tum ad hoc dicit. o Et pauci facti sunt. ꝓcives alicuius ciuitatis vel ꝓpatriote. p Et vexati sunt a tri. interius ꝓsurgente: ꝛ vnde ꝓsurgat subdit. q Effusa ē cō. su. ꝓtin. vꝛ manifeste in ciuitatib⁹ lombardie: ꝛ in alijs locis. r Et erra. fe. eos in inuio. i. iusto suo iudicio ꝓmisit eos errare deuiando a iudicio ratōnis recte.

s Et nō in via. ꝑ quā possent hz intentū: licet eēt maiuz ꝛ sic defraudanᵗ nō solū a bono rōnis: ꝟ ēt a bonis sensualitatis ab eis optato. t Et adiu. pau. de mo. qꝝ ꝓtentō tyrānoꝝ ꝛ mutua occisio e pauperū oppꝝssoꝝ ab eis ꝓbleuatio: ꝛ multiplicatio. nō solū in bonis tpib⁹: ꝟ etiā in ꝓle: iō subdit. v Et posuit sicut oues fami. ꝛ qꝝ talis mutatio dextere excelse est bonis causa leticie: ideo subditur.

x Videbūt recti ꝛ leta. ꝛ quia est tristicie occisiō malis ꝛ iniquis: iō subdit. y Et omis iniqui. i. omis homo iniquus. z Oppilabit os suum. ex sua delectōne factꝰ tacens ꝛ mutus in fi. concludit ꝑ omnibus predictis.

a Quis sa. ⁊ custo. hec in archa cordis sui tanq̃ thesau
rū charissimū. b Et intelli. i. intra se leget frequēter me
ditando. c Misericordias dñi. q̃ subueniūt hoi in omni
necessitate fidelit̄ inuocāti. Nūerus aūt p̄dictor̄ piculorū
a q̃b⁹dā liberat: p̄t sic accipi q⁹ piculū aut ꝓtigit a p̄ncipio
intrinseco vl̄ extrin
seco. si p̄ mō aut est
paucarū psonar̄ vl̄
tot⁹ cōitat̄ si p̄ mō
ꝟtingit aut ex pte
aīe: ⁊ sic cōtingit pi
culū deuiatōis i iti
nere ꝓcedēs ex ignorātia vel ex pte corpis: ⁊ sic accipitur

a Quis sapiens et custodiet
b hec: ⁊ intelliget misericor
c dias domini.

piculū infirmitatis cōtingētis ex humorū distpantia. Si ab intrinseco ⁊ est cōitatis: sic accipit̄ piculū dissensionis. Si aūt sit ab extrinseco ꝟ contingit duplicit̄. Uno mō ab hoste. ⁊ sic accipit̄ captiuitas. Alio mō a continēte. s. aere q̃ ꝓpter impulsionē ventor̄ cōturbat mare: ⁊ sic accipitur piculū tēpestat̄ ⁊ p nimiā siccitatē reddit terrā sterilē ⁊ sic accipit̄ piculū sterilitatis.

In ps̄. cvj. Confitemini ⁊c.

Hic ps̄. nō p̄mittit alleluia in hebreo. Additio. De materia vo el⁹q̃tum ad primā partē. s. vsq̃ ibi Errauerūt in solitudie exclusiue vt tenendū cū augustino. s. q̃ agit psal. ad lr̄am de redēptiōe generali facta p xp̄m quā ꝓphice p̄uidebat. de illis ei ꝓprie dr̄ q̃ sūt redē pti a dño ⁊ cōgregati a regionib⁹: ⁊ a q̃tuor ptib⁹ mūdi: q̃ mō loq̃ndi plures vsi fuerūt ꝓphete cū de ꝓgregatōe fideliū in vna ⁊ eadē eccia ꝓphetarēt ⁊ sic cōtinuat̄ p̄ma pars hui⁹ psal. cū vltima ps̄. p̄cedētis vbi dixerat. Et congrega nos de natōib⁹ ⁊c. qō aūt dicit postil. q⁹ popul⁹ i srael fuit freq̃nt̄ captiuat⁹ ꝑticularit̄ ad oēm positōr terrar̄ in circui tu terre ꝓmissionis existentiū: lz tm̄ ad aliq̃d teneat veritatē nō tm̄ ꝓprie de ꝟ verificaret̄. De regiōib⁹ cōgregauit eos a solis ortu ⁊ occasu ⁊c. qō plano mō intelligit̄ de eisdē simul redēptis. ⁊ a quatuor ptib⁹ mūdi simul cōgregatis. vñ sup illud verbū. De regionib⁹ ꝓgregauit eos ⁊c. ait augu. ne vidēs hoc sibi attribuat q⁹ liberat⁹ fuit a pharaone vel hmōi: iō ait. De regionib⁹ ꝓgregauit eos. i. ō q̃tuor climatibus mūdi. Hz aūt obijcit postil. de lr̄a seq̃nti. s. errauerūt in solitudie ⁊c. vsq̃ ad finē ps̄al. q̃ vr̄ loqui de liberatōe a q̃busdā piculis corpalib⁹ nō valet. Pro q̃ sciendū q⁹ fideles q̃ sūt redēpti a dño ⁊c. credēt̄ q⁹ solus ōs liberat a cūctis piculis sic ipi cōfitent̄ dño cōfessiane laudis ⁊ gr̄arūactōis: ⁊ sic alios q̃scūq̃ a piculis liberatos inuitant ad hmōi cōfessionē ⁊ gr̄arumactōem. Uñ ⁊ ꝓmalꝑs hui⁹ ps̄ cū seq̃ntibus sic est cōstruēda. s. q̃ redēpti sunt a dño quos redemit de manu inimici. Et de regionib⁹ cōgregauit eos ⁊c. Dicāt nūc. ꝟ qō seq̃tur. s. q⁹. Qui errauerūt in solitudie esurientes ⁊ sitiētes ⁊c. Et clamauerūt ad dñm et eripuit eos. Cōfiteant̄ dño mie ei⁹ ⁊c. ⁊ rō hui⁹ est. Quia satiauit aīam inanē ⁊c. illud qō in principio dr̄. Dicāt cōstruit̄ cuz hoc qō dr̄. Confiteant̄ dño mie ei⁹ ⁊c. ⁊ est sensus q⁹ redempti a dño. s. fideles xp̄i imitari dñt oēs a quibuscūq̃ piculis liberatos ad hoc vt gratiarūactōes deo psoluant: ⁊ sic confiteātur dño miscōie eius: ⁊ isto modo persequit̄ in sequētibus periculis ⁊c. In eo. ps̄. cvj. vbi dr̄ in postil. Et mirabilia eius filijs hominu. Additio.

Quod dicitur. Et mirabilia eius filijs hominuz. videtur sic intelligendū. s. q⁹ illi qui huiusmodi mirabilia a deo receperunt in sui liberatione confitean tur ista mirabilia non solum deo: sed etiam filijs hominū vt deus laudetur ab audientibus ⁊ eadem ratione dicit infra in simili. Et exaltent eum in ecclesia plebis ⁊c.

In eodem psalmo vbi dicitur in postil. Qui descendūt mare in nauibus. Additio.

Quod mare distet a centro equaliter circunquaq̃: prout postilla. dicit est manifeste falsum loquēdo de centro terre seu de centro mundi: quod idem est prout in talibus cōmuniter accipitur. nam si equaliter distaret mare ab huiusmodi centro: sic tota terra esset aquis cooperta: sicut fuit prima die creationis. Si autem loquitur de partibus terre que non fuerūt discooperte. ⁊ de his tm̄ dicit q⁹ equaliter distant a centro. ex hoc non sequitur. q⁹ mare esset inferius: terra vbiq̃ prout ipe ꝓcludere intendit sed potius oppositum. scz q⁹ mare esset altius ipsa terra vbiq̃ consequentia ē manifestissima: quia quāto aliq̃d magis distat a centra: tanto magis accēdat ad circumferentias: et per consequens est altius. verum est tamen q⁹ incedentes per terram versus mare communiter dicunt in sacra scriptura descendere sicut cuz hic dicitur. Qui descendunt mare: ⁊ Jone. j. legitur de iona eunte ad mare. Descendit in ioppē qui est portus maris: ⁊ sic de multis alijs locis. Et est ratio. quia cum omnia flumina vadunt ad mare. vt Eccle. j. ⁊ fm̄ cursum fluminū cōsueuerūt homines vocare ptes terre a quibus fluūt superiores: similiter et partes ad quas fluunt inferiores: ideo cūtes aduersus mare descendentes dicūtur sicut et ipse fluētes aque: ꝟ ex hoc non sequitur q⁹ ptes maris se habeant in altitudinez respectu terre sicut in ripa ꝓut postil. videt̄ velle. quomō aūt sit intelligendum hoc videnduz est. Gen̄. j. vbi agitur de congregatōne aquarū ⁊ apparitōne aride.

Replica.

In psal. Confitemini. iij. Cum postil. diceret expositionē beati augus. fore mysticā q⁹ exponit psal. de redemptōne populi facta per xp̄m: et diceret materiam huius psal. fore gratiarū actionem a liberatione a q̃ busc̄q̃ periculis corporalibus sicut pericula corporalia in lr̄a describuntur. Burgen. contendēs expositōnem beati augustini. fore non mysticam ꝟ lr̄alem quod tamen puto de mente augusti. non fuisse. Nam fm̄ eundem be. augusti. supra allegatum sepe ille est sensus litteralis p̄imus quē voces vel res sine absurditate significant. Omnis autez mysticus meretur dici. Nūc autem redemptio christi ad pericula corporalia: de quibus hic psal. dicit. non se extendit principaliter. ⁊ christus etiam sibi charissimos illis periculis ⁊ ad ea sustinendum animauit dicens. Nolite timere eos qui occidunt corp⁹ ⁊c. Matth. x. voluit eñ suos charos his periculis exerceri: vt probat apostolus ad hebreo. xj. in fine frigore ⁊ nuditate. Ipse etiā apostol⁹ gloriatur se huiusmodi periculis expositum. Concludēs periculis in falsis fratrib⁹. ij. cor. xj. Redemptio igit̄ per Xp̄m facta principaliter respicit spūalia: de quib⁹ beatus aug. hunc psal. exponit: ⁊ hoc est mysticare transferre corporalia ad spūalia circa illum passum. Qui descendunt mare in nauibus ⁊c. cum postil. dicit q⁹ mare distat a centro terre equaliter: ⁊ p ꝟsequēs inferius dicit̄ ad qō hic dicitur fieri descensus. Burgen. dicit illud manifeste falsuz ⁊ ratio sua est: quia sic aqua maris totam terram cooperiret. Ibi dico q⁹ Burgenf. non attendit ad legem positam aquis ne transirent fines suos. Prouerbio. viij. Ad quaz legē postil. respexit ⁊ cū burg. subsumit si postil. vult ꝟ inferi⁹ terra: ꝟ potiꝰ oppositū. Ad qd dico q⁹ bñ seq̃tur in respectu q̃ ad nos q⁹ sicut terra est ꝟ pedib⁹ nostris ita ⁊ mare: sed q̃ ad naturam est aqua super terram. quia continet terraz in sui concauitate preterq̃ ex ea parte qua deus voluit vt appareat arida. quomodo autem fuit factum vide in cor̄. Gen̄. j.

Psalmus. Cvij.

Paratum cor meum deus ⁊c. Huic psalmo p̄mittitur talis titulus in hebreo ⁊ in translatōne Hirro. Canticum psalmi dauid. per hoc autem quod ponitur. Canticum datur intelligi q⁹ dauid gratias agendo hunc psal. percantabat: ⁊ sic venit super eum spiritus ꝓphetie reuelans ea que in hoc psal. sunt descripta: sicut de Helizeo dicitur. iiij. Regum. iij. Cunq̃ caneret psalles facta est super eum manus domini ⁊c. De materia huius psalmi patet ex circumstantia litere q⁹ est gratiarumactio de restitutione regni Israbel in statum bonum. tempore Dauid victoria sibi a deo concessa de aduersarijs: ⁊ potissime de idumeis q̃s redegit ꝟ tributo. ij. Re. viij. ꝟ etiam

pz titulū ps.lix.qui ps.venit cū isto nō solū in sua:ꝫ etiam in verbis ab illo loco:vt liberent dilecti tui ꝛc. vsq; ad finē pncipiū tn differt hic ꝛ ibi: qz ps. ille incipit a planctu eo q dō ibi plangit delectōez regni israel añ tps suum Iste aut ps.incipit a leticie cātu ex victoria ipi dō cōcessa Et sm ꝟ ps.iste i duas ptes diuidit:et ponit ꝟ exultatō:et secdo exultatōnis rō ibi. Vt liberent. Circa primū sciendum q qñ exultatio mentis in deū sm ptē superiorē aie intendit fit quedā redūdātia ad vires inferiores eā seqntes suo mō: sic aut fuit in dō qñ fecit istū ps. ꝟ ē qđ dicit. a Paratus cor meum de⁹.i.aia in pte superiori.

b Paratū cor meū in pte inferiori p cor esm ex q̄ pcedit sensus ꝛ mor⁹ ad alias ptes cōpis intelligitur aia q̄ est pncipium vite in corpore.

c Cantabo.ore.

d Et psal. mēte ꝫ illō ps. lxxxij. Cor meū ꝛ caro mea exultauerūt in deū. e In gloria mea. Gloria est clara noticia cū laude. Dauid autē inter alios ꝓphas habuit valde clarā noticiā:ꝛ ꝓphetiā suā ꝓtulit per modū diuine laudis:vt dictū fuit in pncipio hui⁹ li. diffusius ꝓpter qđ ꝓphetia sua:bñ vocat hic gl̄ia. f Exurge psal.ꝛ cithara.quia dauid ps.suos cantabat voce ꝓpria ꝛ musicis instrumentis g Exurgā diluculo. Illa enim hora homes deuoti surgūt ad laudē dei: vñ ꝛ angeli deum laudantes dicunt astra matutina. Job.xxxviij. Cum me laudarēt astra matutina ꝛ iubilarēt oēs filij dei: Et Genē. xxij. Angel⁹ dñi luctās cū iacob dixit ei. Dimitte me iaz em aicendit aurora.q.d.iam est hora laudandi deū nō lucrandi:sic dictū fuit ibidem. h Confitebor tibi. ꝓfessione laudis. i In populis ꝛc.puldit em in spū q psal.sui forent in futuris gnātōnib⁹ decantādi: sic videm⁹ impletum in eccia. k Quia magna ē sup celos misericōdia tua. Qz em aliquib⁹ angelis de celo cadētib⁹ alij remanentes fuerūt ꝛfirmati: ꝓcessit ex misericōdia dei. l Et vsq; ad nubes veritas tua.i.veritas iusticie tue p quā angeli superbiē tes ceciderūt in hoc aere caliginoso vbi generant nubes: ꝓpter qđ dicūt aeree ptātes. m Exaltare sup celos de⁹ quā excellentia dei excedit in infinitū. n Vt liberentur dilecti tui ꝛc. Hic incipit vsus in hebreo ꝛ in translatiōne Hiero. vbi dauid reddit rōnem sue exultatōnis q̄ est restitutio regni israel in meli⁹ quā exprimit p̄ p modū petitionis a deo dicēs. n Vt liberent dilecti tui ꝛc. ꝛ expona

In ps.cvij. Paratū cor meū. vbi dī in postil. in gloria mea. Gloria est clara noticia. Additio.

Quod ꝓphia dauid inter alias ꝓprie dicat gl̄ia rōne inducta p postil.ꝟ facit p opinione Aug.dicentis q oim ps.fuit actor ipse dō.si em asaph ꝛ filij chore tam essent actores ps.sibi intitulator pari rōne cuius libet eor ꝓphie seu ps.gl̄ia deberēt dici. qz eodē mō clarā noticiā p modū diuine laudis in suis ps.mysteria diuina tradiderūt vt dictū fuit in additōne sup ploguz ps. ꝛ in q̄busdam alijs additōnibus.

In eodem ps. vbi dicit in postil. Quia magna est sup celos misericordia tua. Additio.

Similia verba ponunt ps.xxxv. vbi dī: Dñe in cēlo misericordia tua ꝛ veritas tua vsq; ad nubes: q̄ q̄dez verba fuerūt in additōne sup p̄dictū ps. exposita ꝛ eodem mō vident hic exponēda: vide ibi. Nec obstat q in hoc loco dicit. Magna est sup celos ds misericordia tua. ꝛ ibi dicit. Domine in celo misericordia tua.q̄ qđ dicit hic. Magna est sup celos refert ad hoc q misericordia excedit merita beator. Qz autez ibi dicit. In celo misericordia tua.refertur ad beatos qui in regno celorum existentes misericordiam pfecte ꝓsequuntur:sicut legit Mathei.v. capitulo.

Canticū ps.dō. Cviij.

a Paratū cor meū deus
b paratū cor meū: cantabo ꝛ psallā in gl̄ia mea.
c Exurge psalteriū ꝛ cythara exurgā diluculo. d Cōfitebor tibi i pplis dñe et psallam tibi in natiōib⁹? Quia magna est sup celos misericordia tua:ꝛ vsq; ad nubes veritas tua . e Exaltare sup celos de⁹ ꝛ sup omnez terraz gl̄ia tua: vt liberent dilecti tui. Saluū fac dextera tua:ꝛ exaudi me:deus locut⁹ ē in sctō suo. f Exultabo ꝛ diuidā sichimā ꝛ conuallē tabernaculoꝝ dimetiar. g Deus est galaad ꝛ meus est manasses: et effraim suſceptio capitis mei. h Juda rex meus: moab lebes spei mee. i In ydumeā extēdam calciamentū meū:mihi alienigene amici facti sūt Quis deducet me in ciuitatē munitam: q̄s deducet me vsq; in idumeā. k Nōne tu deus qui repulisti nos ꝛ nō exibis de⁹ in virtutib⁹ nostris. l Da nobis auxiliū de tribulatōne: qz vana salus hominis. m In deo faciem us virtutē:ꝛ ipse ad nihilū deducet inimicos nostros.

Pro victoria Dauid cantitum. Cviij.

a Deus laudē meaz ne
b tacueris:qz os pctō
c rum. Gurgen.facit applicatōnes non necessarias.de q̄ vide circa ps. Dixit iniustus.

Psal.Cviij.

Deus laudē meā ꝛc. Huic ps. pmittit talis ti. in hebreo. Ad victoriā dō psal.ꝛ in trāsla. hiero. Pro victoria dō canticū: ꝛ pz sua ex supradictis psal.liij. ꝛ.xij. De materia vo hui⁹ psal. dicit btus petr⁹ Act.j.q lra h⁹ intelligit de passiōe xp̄i spāliter q̄tuz ad ꝟ q fuit tradit⁹ a iuda ꝓditorie:q mor⁹ fuit ad ꝟ auaricia ꝛ iudi ex inuidia vñ dī Act.j. In dieb⁹ illis exurgēs petr⁹ in medio fratrum dixit. Viri frēs oportet ipleri scpturā quā p̄dixit spūssanct⁹ p os dō. De iuda q̄ fuit dux eor q̄ ꝓphendert ihm:ꝛ subdit postea. Scriptū est ei in li.ps. Fiat cōmoratio eor deserta ꝛ nō sit q̄ habitet in ea.ꝛ epatū ei⁹ accipiet alt. Dicta vo ps h⁹ verbi hr̄.ē.psal.lxviij. ꝛ scda in ꝟ psal. tn beatus petr⁹ cōiunxit vtrāq; scpturā. Act.j. vt allegatū ē:q: vterq; psal. loquit de xp̄i passiōe. Et pma ps exprimit penā iude ozū ꝓ xp̄i morte:qz fuerūt captiuati p romanos ꝛ terra eorū destructa. Scda vo ps exprimit substitutōez mathie loco iude. Ad ꝓditōez vo xp̄i cōcurrerūt isti.s.iudas vendēdo ꝛ iudei emēdo:vt describūt q̄tuor euāgeliste. Igit sm ꝟ dauid in ꝟ psal. loquit in psona xp̄i hoīs. q̄ freq̄nter legit deū patrē orasse:ꝛ potissime imminēte sua passione.et sm hoc psal.iste diuidit in tres ptes:qz p ponit oīois xp̄i inchoatio.scdo ad ꝟ adducit rō:ibi. Quia os peccatoris. ꝛ tercio subdit oīonis inchoate cōsummatio:ibi. Et tu domie. Circa primū dī in psona xp̄i. a De⁹.s.pr̄ quē xp̄us hō legit freq̄nter deū suū vocasse Mat.xvij. heli heli lama sabathani:qđ interpt̄at de⁹ meus ds me⁹ q̄re me dereliq̄sti. b Laudē meā ne cacueris.i.oīonem meā ad te directā. In oi ei oīoe debita laudat de⁹:nō dissimules nec differas exaudire. c Quia os pctōris. Hic cōseq̄nter adducit rō vt sua oīo fiat cito exaudibilis.ꝛ accipit ex dolositate sue traditōnis imminētis :vbi p̄ describit ꝓditoruz culpa:ꝛ scdo pena:ibi. Fiant dies. Proditores aūt fuerūt iudei emētes:ꝛ iudas vēditor ꝛ culpā vtroruz̄q; simul describit sic ꝟba emētis ꝛ vēdentis sūt cōcurrūt: ꝛ q̄tuz ad ꝟ dic c Qz os pecca.s.cet⁹ sacerdotū q̄ p̄ habuerunt noticiā de xp̄o q esset a deo missus sm q dcm fuit sup illō matt.xxj.

Agricole aũt vidẽtes filiũ dixerũt: hic ẽ heres. Sz qz xps cepit reph̃dere eoz vicia z hr̃e gr̃az coz̃ cõi ppl'o. ista cognitio de xpo fuit in eis obscurata inuidia z odio ꝑ xpm que obscuritas magꝛ aggrauabat q̃ alleuiabat pctm̃. z iõ cetus sacerdotũ dr̃ os pctõris. d Et os dolo. i. iude. pditoris q̃ sciẽs principes sacerdotũ ꝓgregatos ad tractandũ de morte xpi: accessit ad eos tractans cũ eis de ei⁹ venditione. Luc. xxij. cap. e Locuti sunt adversum me lingua dolosa. s. iudei z iudas sic tractando de traditõe mea. Itez q̃tuz ad iudeos singulariter verbis dolosis querẽtes eum capere in sermone Mat. xxij. dicentes Mgr̃ scimus q: vera⁊ es ⁊c. h dicebãt dolose vt facili⁹ posset eũ cape vt hr̃ ibidem. Itẽ Joh. viij. ꝓponentes qõnez ꝺ muliere depheñsa in adulterio vt si diceret eã dimittendam arguerẽt eũ legꝛ trãsgressorẽ. si lapidãdaz: dicerent eũ crudelem z sic redderẽt eũ populo odibilem:: vt pleni⁹ dcm̃ fuit ibidẽ. e Et sermonib⁹ odij circũdederũt me. dicẽtes ei ex odio Joh. viij. Samaritan⁹es tu z demõiũ habes z Jo. ix. dicẽtes ꝺ eo. Non est ꝺ hõ a deo q̃ sabbatũ nõ custodit. f Et expugnuerũt me gratis. vñ dixit eis Joh. x. Multa bona opa ostendi vobis ex pr̃e meo: ꝓpter qõ eoz opus vultis me occidere: z in tota passione sua expugnauerũt eũ gratis. i. sine causa. g Pro eo vt me diligerẽt. i. pro bono qõ eis feci. vñ me diligere deberẽt. h Detrahebant mihi. dicentes ꝺ me. Lu. xj. In beelzebub pncipe demoniorum ejicit demonia. z Mat. xj. Ecce hõ vorax z potator vini publicanoz z pctõz amicus. i Ego aũt orabã. vñ de eo dr̃ Lu. vj. ca. q⁹ erat pnoctans in oratione dei. k Et posuerũt adversum me mala ꝓ bonis. reddẽtes verba iniuriosa detractiones z psecutiones ꝓ bonis que feci inter eos docendo sanitates cõferẽdo: sicut pz in euãgelio. l Et odiũ ꝓ dilectõe mea. q: ex dilectõe magna erga populũ iudaicũ opabatur salutẽ in medio terre ꝓpter qõ dr̃ Mat. xxiij. Quotiens volui cõgregare filios tuos quẽadmodũ gallina cõgregat pullos suos sub alas. z ꝓ ista dilectõe cõcepit ppl's iudaicus maximũ odiũ cõtra xpm. m Cõstitue super eũ. i. constitues. n Peccatorẽ. i. caypham q̃ erat pontifex anni illius qui dr̃ hic peccator eo q⁹ vltimatũ cõsilium dedit ꝺ morte xpi. Joh. xj. o Et diabolus stet a dextr⁊ ei⁹. i. stabit: q: ad hoc a diabolo excitabat pncipalit q: cuz esset tunc põtifex poterat alios ad suã sententiã inclinare. p Cũ iudicat. istud ad iudam specialiter referr̃. cui⁹ iudicium a xpo fuit ꝓlatũ in cena. Cum dixit de iuda. Vae homini illi per quẽ filius homis tradet ⁊c. Math. xxvij. Est aũt ve cõminatio pene eterne q Exeat cõdemnat⁹. q: post verba ꝓdicta xps dedit inde panẽ intinctũ: q̃ accepto introiuit in eũ sathanas ad ampli⁹ eũ possidẽduz: z exiuit cõtinuo de societate xpi z apl'oz. vt hr̃ Jo. xij. z iuit ad pficiendũ pditõez suã: accipiendo cohortẽ z a pontificib⁹ z phariseis mistros vt traderet i manib⁹ eoz ihm: vt hr̃ Jo. xviij. iõ subdit x Et oro ei⁹ fiat in pctm̃. Hic accipit oro ꝓ rõe oris: fm interptatoz nois oro est oris rõ z ꝺ oro nõ fuit directa ad deũ: ꝛ ad pncipes iudeoz vt traderent sibi societatẽ armatoz s Fiãt. Hic ꝓphr̃ ponit pdicte culpe debita pena: z ꝓ ipi⁹ iude spãliter: scõo ppli iudaici, gñalit: ibi. Nutãtes. Circa pmũ dr̃. s Fiãt dies e⁹ pauci. q: cito suspẽdit seipm postq̃ tradiderat xpm. Matt. xxvij. z Act. j. t Et epatum ei⁹. i. apl'atum vñ z epi in eccia sunt successores apl'oruz vt hr̃ in decretis di. xxj. c. In nouo. resti. v Accipiat alter. s. beat⁹ mathias qui loco ei⁹ fuit electus Act. j. x Fiãt fi. eius or. z vxor ei⁹ vt dus. s. ipms inde ꝓ qbus sustentãd⁹ fur erat: z loculos hns tradẽdo vxori z filijs ea q̃ dabant ꝓ egenis: vt dicit hic quidã doctor z satis cõ cordat ei qõ dr̃ Jo. xij. vbi cũ dixisset iudas de vngẽto effuso. Quare h vngentũ nõ venijt. i. vẽdit trecentis denarijs z datũ ẽ egenis z subdit euãgelista Dixit aũt h non q: de egenis ptinebat ad eum sed q: fur erat z loculos ⁊c. y Nutãtes. Hic ꝓphr̃ ponit pena ppli iudaici generalit̃ qui in pena mortis xpi ꝓ romanos fuit captiuatus z destruct⁹. z ꝓ describit hec pena. scõo recolit cã: ibi. Pro eo ⁊c. Circa pmũ dr̃ y Nutãtes transferant filij ei⁹. i. iudaici populi. z Et medicẽt. oibus bonis suis spoliati. a Ejciantur de hitatoib⁹ suis. q: de tota iudea fuerũt electi b Scrutet generatoz oẽm substãtiã iudeoz dilectoz z iste fuit typus q̃ cepit oẽm substantiã iudeoz dilligent inquiri z auferri: ideo subdit. c Et diripiant alieni labores ei⁹. Nõ sit illi adiutor nec sit q̃ misereatur pupillis ei⁹ Fiãt natu ei⁹ in interitũ: in generatõne vna deleat nomẽ eius d In memoriã redeat iniquitas patrũ eius in cõspectu dñi: z pctm̃ mris ei⁹ nõ deleatur. Fiant cõtra dñm sp̃ z dispeat de terra memoria eorum: pro eo q̃ non est recordatus facere misericordiam. Et persecutus est hominẽ inopem: z mendicum q̃ z cõpunctũ corde mortificare. Et dilexit maledictionẽ et ipsa⁊ longe fugit ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum. Et intrauit sicut aqua in interiora eius. Et sicut oleum in ossibus eius. Sit ei sicut vestimentum quo operitur. Et sicut zona qua semper accingitur. Hoc opus dñi a detrahentibus michi. Et qui loquuntur mala aduersus animam meam. Tu autem dñe dñe fac mecum propter nomen tuum. Quia suauis est misericordia tua. Libera me. Quia inopes et pauper ego sum. Et cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ego abiectus sum. Excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio. Et caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum opprobrium illis. Viderunt me et mouerunt capita sua. Adiuua me dñe deus meus. Et saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec. Tu fecisti eam. Maledicent illi et tu benedices. Qui insurgunt in me. Et qui loquuntur mala aduersus animam meam. Tu autem dñe dñe fac mecum propter nomen tuum. Quia suauis est misericordia tua. Libera me. Quia inopes et pauper ego sum. Et cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ego abiectus sum. Excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio. Et caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum opprobrium illis. Viderunt me et mouerunt capita sua. Adiuua me dñe deus meus. Et saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec. Tu fecisti eam. Maledicent illi et tu benedices. Qui insurgunt in me.

ris et os dolosi sup me aptũ est. Locuti sũt aduersuz me lingua dolosa: z sermonib⁹ odij circũdederũt me z expugnauerũt me gratis. Pro eo vt me diligerẽt detrahebant mihi: ego autez orabam. Et posuerunt adversuz me mala pro bonis: et odiũ pro dilectõne mea. Constitue super eum peccatorẽ: z diabolus stet a dextris eius. Cum iudicatur exeat condẽpnat⁹ z oro ei⁹ fiat i peccatũ. Fiãt dies ei⁹ pauci: z epatum ei⁹ accipiat alter. Fiant filij e⁹ orpha nu z vxor ei⁹ vidua. Nutãtes trãsferant filij ei⁹ z mẽdicẽt: eijciant de habitatõnib⁹ suis. Scrutetur fenerator oẽm subaz ei⁹: z diripiant alieni labores ei⁹. Nõ sit illi adiutor nec sit q̃ misereatur pupillis ei⁹. Fiãt nati ei⁹ in interitũ: in generatõne vna deleat nomẽ eius. In memoriã redeat iniquitas patrũ eius in cõspectu dñi: z pctm̃ mris ei⁹ nõ deleatur. Fiant cõtra dñm sp̃ z dispeat de terra memoria eorum: pro eo q̃ non est recordatus facere misericordiam. Et persecutus est hominẽ inopem: z mendicum z cõpunctũ corde mortificare. Et dilexit maledictionẽ et ipsa⁊ longe fugit ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum. Et intrauit sicut aqua in interiora eius. Et sicut oleum in ossibus eius. Sit ei sicut vestimentum quo operitur. Et sicut zona qua semper accingitur. Hoc opus dñi a detrahentibus michi. Et qui loquuntur mala aduersus animam meam. Tu autem dñe dñe fac mecum propter nomen tuum. Quia suauis est misericordia tua. Libera me. Quia inopes et pauper ego sum. Et cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ego abiectus sum. Excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio. Et caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum opprobrium illis. Viderunt me et mouerunt capita sua. Adiuua me dñe deus meus. Et saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec. Tu fecisti eam. Maledicent illi et tu benedices. Qui insurgunt in me. Et qui loquuntur mala aduersus animam meam. Tu autem dñe dñe fac mecum propter nomen tuum. Quia suauis est misericordia tua. Libera me. Quia inopes et pauper ego sum. Et cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ego abiectus sum. Excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio. Et caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum opprobrium illis. Viderunt me et mouerunt capita sua. Adiuua me dñe deus meus. Et saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec. Tu fecisti eam. Maledicent illi et tu benedices. Qui insurgunt in me.

s Et veniet ei.q; psecutōez atrocissimā sustinuit a romanis. t Et noluit benedictōez.q̄ in lege impcabāt ꝑ optbus miscōie. v Et elon.ab eo.q; romani nō fuerūt missi pplo iudaico. x Et indu.male.sic vestimentū. id ē fuit circūdat⁹ maledictōnib⁹:sic hō circūdat vestimēto:et

s nē t veniet ei t noluit bñ-
v dictionē:t elōgabit ab eo.
x Et induit maledictōnem si cut vestimētū: t intrauit si cut aq̄ in interiora ei⁹ et sic
y oleū in ossib⁹ ei⁹. Fiat ei si-
z cut vestimētū q̄ opit: et si cut zona q̄ semp p̄cingitur.
a b Hoc op⁹ eox q̄ detrahunt
c mihi apud dñm: t q̄ loquū tur mala aduersus animaz
d e f g meā. Et tu dñe fac mecum ꝓpter nomen tuum: q; suā
b uis est miscōia tua Libera
i me q; egenus et paup ego
k sum:t cor meū ꝓturbatum
l est intra me. Sicut vmbra cum declinat ablatus sum
m et excussus sum sic locuste
a Genua mea infirmata sūt a
b ieiunio:t caro mea imutata est ꝓpter oleū. Et ego fa-

f Adiuua me do.de.me⁹,i passiōe ꝓortādo. g Saluū me fac.a morte suscitādo. h Et sci.q; ma.tue ℔.id ē prās tua q̄ sola mortui resurgē p̄nt. i Male.il. q; iudei i malicia obstinati aplīs gloriā resurrectōis xp̄i p̄dicātid⁹ illi maledicebant: Act.xix. Cū ārt q̄dā indurarent t nō crederēt maledicentes viā dñi cōrā oi multitudie:paul⁹ discedēs ab eis segregauit discipl̄os ꝛc̄. k Et tu dñe be.ꝛc̄.q; p̄dicatiōez apl̄oꝝ confirmauit ꝑ curatōes lā guidoꝝ t suscitationes mortuoꝝ:t alia dei bñficia q̄ dicunt bñdictōes i scpturꝫ: tō subdit. l Qui insur. ad me cōfun. q; ex dictꝫ miraculis ꝓfudebant aduersarij veritatꝫ. m Se tuus ārt tu.le. q; xp̄s letabat i se t i membris suis. n Indu.q̄ detra.mi.pū.l. vndiq; hēant cāz ve recūdie:sic vestimētū circūdat vndiq;.
o Et opiank sic dicꝫ.ꝛc̄.in transla. hiero. hī. Sic pallio. et exdictꝫ ps̄ lnia q; est repetitio eiusdem lnie ℔ alijs ꝓbis sic solet fieri i oronib⁹ t cantici. p Cōfitebor do.ꝓfessione laudis. q Et in me. mul.lau.eū.qđ verificatū fuit i xp̄o qñ p⁹ resurrectiōez discipulis suis appuit manifestās resurrectiōez suā ad laudē dei p̄is:t etiā i mēbris suis ꝑ q̄ laudauit deū p̄em: t laudat vbiq; in eccia. r Quia asti.a dex.pau.i.xp̄i hois in se t in mēbris suis. s Vt sal.fa.a pse.ai. meā.me resuscitando t membra mea ꝓtegēdo t sua gra vivificando.

¶ In psal.cviij. Deus laudē meaz. vbi dicit in postil. Os peccatoris t dolosi.s.iude. Additio.

Iudas p̄dito:ꝓprie dr dolosus:q; dolose cū osculo pacꝫ dñm tradidit.sacerdotes ārt q̄ patēt xp̄m blasphemabāt t in eū man⁹ sceleratas iniecerūt: nō dolosi dicunt ꝓprie:℔ trāsgressores seu peccatores.

¶ In eodem psal. vbi dicit in postil. Hoc opus eorum.id est hec pena. Additio.

Cōm glo. p̄cedentia q̄ fuerūt singulariter dicta applicanda sūt ipsi iude.cum añt ℔ dr pluralit. Hoc opus eox q̄ detrahunt mihi ꝛc̄.intelligit de iudeis qđ vr magꝫ ꝓprie dictū licet vtrūq; sit applicabile ꝛc̄.

Dixit dñs ꝛc̄. Hic incipit scda ps pn- ¶ Ps̄.Cix.
cipalis i executōe h⁹ libri sic dictū fuit a p̄incipio: i q̄ agit de sacerdotio xp̄i tñ ista divisio nō ē p̄cisa: qr cū ℔ tractank mīta alia:℔ ē p reductōez ad istud qđ in ℔ ps tāgit cui p̄mittit talis ti.in heb. Ps̄.dō:℔ ꝓponit līa la mech ad designādum q; dō ē datiui casus.t sic appet actor h⁹ps.q; appropriat ipsi dō sic actori. De mā vo h⁹ps.dicūt aliq̄ hebrei q; ē grārū actio ꝑ victoria divinit⁹ concessa abrae ō q̄tuor regib⁹: vt hr pleni⁹ Gen.xiiij. t sic exponūt qđ dr i p̄ncipio. Dixit do.do.meo: vt sint vba eliezer serui abrae.d. a Dixit dñs.i.de⁹ q̄ ē dñs oim. b Dño meo s.abrae. c Sede a dex.meis.i.sis secur⁹ de ꝓtectōne mea in bello ꝓtra Amraphel:t alios qui erant cum eo.
d Donec ponā inimi.tu.i.reges p̄dictos:qui dicunt inimici abrae eo q; captiuauerūt Loth nepotem suum.
e Scabellum pedum tuorū.habendo de eis plenam victoriam: t sic q̄uenienter applicant literā ad suum ꝓpo-

s Et veniet ei.q; ꝓsecutōez atrocissimā sustinuit a romanis. t Et noluit benedictōez.q̄ in lege impcabāt ꝑ optbus miscōie. v Et elon.ab eo.q; romani nō fuerūt missi pplo iudaico. x Et indu.male.sic vestimentū. id ē fuit circūdat⁹ maledictōnib⁹:sic hō circūdat vestimēto:et q; pena hui⁹ maledictōnis:nō tñ tetigit indeos in exteriorbus bonis: ℔ etiā in interiorib⁹ corpis et aie:tō subdit. Et intrauit sicut aq̄ in interiora ei⁹. Fiat ei sicut vestimentum ꝛc̄.ptz ex dictis lnia. z Et sic zona q̄ semp p̄cingitur. a b Hoc op⁹ eox q̄ detrahunt mihi apud dñm: t q̄ loquū tur mala aduersus animaz meā. Et tu dñe fac mecum ꝓpter nomen tuum: q; suā buis est miscōia tua Libera me q; egenus et paup ego sum:t cor meū ꝓturbatum est intra me. Sicut vmbra cum declinat ablatus summet excussus sum sic locuste a Genua mea infirmata sūt a b ieiunio:t caro mea imutata est ꝓpter oleū. Et ego fa-

ctus sum obprobrium illis c videruīt me t mouerūt capi- f ta sua. Adiuua me dñe de- g us me⁹:saluū me fac ꝓpter b miscōiam tuā. Et sciant q; man⁹ tua ℔: t tu dñe feciſti k eā. Maledicēt illi t tu bñ- l dices:q̄ insurgūt in me cōmfundank:seru⁹ aūt tu⁹ letan bik. Induank q̄ detrahunt o mihi pudore: et opiank sic̄ p diploide ꝓfusiōe sua. Cōfitebor dño nimis i ore meo q t i medio multo laudabo r eum. Quia astitit a dextris s pauꝑis vt saluā facēt a psequentib⁹ aiam meā. dō

Ps̄al.Cix.

a b Dixit dñs dño meo c sede a dextris meis. d Donec ponā inimicos tue os:scabellū pedū tuorum.

ticis. p Cōfitebor do.ꝓfessione laudis. q Et in me. mul.lau.eū.qđ verificatū fuit i xp̄o qñ p⁹ resurrectiōez discipulis suis appuit manifestās resurrectiōez suā ad laudē dei p̄is:t etiā i mēbris suis p q̄ laudauit deū p̄em: t laudat vbiq; in eccia. r Quia asti.a dex.pau.i.xp̄i hois in se t in mēbris suis. s Vt sal.fa.a pse.ai. meā.me resuscitando t membra mea ꝓtegēdo t sua gra vivificando.

¶ In psal.cviij. Deus laudē meaz. vbi dicit in postil. Os peccatoris t dolosi.s.iude. Additio.

Iudas p̄dito:ꝓprie dr dolosus:q; dolose cū osculo pacꝫ dñm tradidit.sacerdotes ārt q̄ patēt xp̄m blasphemabāt t in eū man⁹ sceleratas iniecerūt: nō dolosi dicunt ꝓprie:℔ trāsgressores seu peccatores.

¶ In eodem psal. vbi dicit in postil. Hoc opus eorum.id est hec pena. Additio.

Cōm glo. p̄cedentia q̄ fuerūt singulariter dicta applicanda sūt ipsi iude.cum añt ℔ dr pluralit. Hoc opus eox q̄ detrahunt mihi ꝛc̄.intelligit de iudeis qđ vr magꝫ ꝓprie dictū licet vtrūq; sit applicabile ꝛc̄.

Dixit dñs ꝛc̄. Hic incipit scda ps pn- ¶ Ps̄.Cix.
cipalis i executōe h⁹ libri sic dictū fuit a p̄incipio: i q̄ agit de sacerdotio xp̄i tñ ista divisio nō ē p̄cisa: qr cū ℔ tractank mīta alia:℔ ē p reductōez ad istud qđ in ℔ ps tāgit cui p̄mittit talis ti.in heb. Ps̄.dō:℔ ꝓponit līa la mech ad designādum q; dō ē datiui casus.t sic appet actor h⁹ps.q; appropriat ipsi dō sic actori. De mā vo h⁹ps.dicūt aliq̄ hebrei q; ē grārū actio ꝑ victoria divinit⁹ concessa abrae ō q̄tuor regib⁹: vt hr pleni⁹ Gen.xiiij. t sic exponūt qđ dr i p̄ncipio. Dixit do.do.meo: vt sint vba eliezer serui abrae.d. a Dixit dñs.i.de⁹ q̄ ē dñs oim. b Dño meo s.abrae. c Sede a dex.meis.i.sis secur⁹ de ꝓtectōne mea in bello ꝓtra Amraphel:t alios qui erant cum eo.
d Donec ponā inimi.tu.i.reges p̄dictos:qui dicunt inimici abrae eo q; captiuauerūt Loth nepotem suum.
e Scabellum pedum tuorū.habendo de eis plenam victoriam: t sic q̄uenienter applicant literā ad suum ꝓpo-

situ̅ put p̃t. Alij vo hebrei dicunt q̃ est gr̃arũactio ipius dauid. de hoc q̃ dn̄s eũ assecurauerit in psecutõe saulis q̃ nõ traderet in manib⁹ ei⁹: ꝛ sic cũ dr̄. Dixit dn̄s ꝛc. verbuz est ipius dauid dicẽtis p̃ gr̃arũactõne. a Dixit dn̄s. i. deus dixit mihi. b Dño meo. i. p̃ meo dño saule me psequẽte. c Sede a dextris meis. i. sis securus de protectõne mea q̃ nõ trades in manibus ei⁹. d Donec po. iimitu. i. oẽs illos qui nitunt̃ te impedire a regni cõsecutõne e Scabellũ pedũ tuoꝝ. i. totalit̃ tibi subiectos: qõ fuit impletũ. vt p̃z. ij. Re. ꝛ. j. paraly. ꝛ sic p̃ñr nitũtur applicare lr̃am ad istud p̃positũ. Istas duas expositõnes nõ intendo p̃sequi: tũ ad prolixitatẽ vitandam: tũ q̃ cõtinent fallitatẽ ꝛ a lr̃a dissonantiã: qõ̃ p̃z de p̃ma expõne: fm illud qõ̃ in p̃ncipio dr̄. Dixit dn̄s dño meo ꝛc. est verbũ eliezer: ꝛ p̃ ꝑñs alia q̃ sequũtur: ad qõ̃ videt seq̃ q̃ sit actor p̃s. cui repugnat psalmi titulus. vt dc̃m est. Itẽ scõa expositio q̃ dicit. Dixit dn̄s domino meo. i. p̃ meo dño saule: videt extorta mãifeste. Itẽ illud qõ̃ dr̄. j. Tu es sacerdos ineternũ ꝛc. nõ põt p̃uenire ipi dauid nec etiã abrae: q̃ non fuerunt sacerdotes vt p̃z de dauid manifeste: silr̃ de abraam q̃ dedit decimas melchisedech sacerdoti Geñ. xiiij. Preterea dato q̃ fuissent sacerdotes illud sacerdotiũ non fuit eternũ. ꝛ iõ hec lr̃a dr̄ de illo solo cui⁹ sacerdotiũ est eternuz. s. xpo fm qõ̃ diffuse tractat apl̃s ad hebreos. vij. dicẽs. Jhus aũt eo q̃ maneat ineternũ sempiternũ hz sacerdotiũ: ꝛ iõ p̃s. iste ad litteraz loquit̃ de xpo. itẽ ꝫ p̃z p̃ dc̃m saluatoris Mat. xxij. vbi dr̄. Congregatis aũt phariseis interrogauit eos ihesus dicẽs. Quid vobis vr̄ de xpo cui⁹ filius est. dicũt ei dauid: ait illi Quõ ergo dauid in spũ vocat eũ dominũ. di. Dixis dn̄s dño meo sede a dextris ꝛc. ꝛ subdit. Si ergo dauid vocat eũ dn̄m quõ filius ei⁹ est. ꝛ nemo poterat ei respondere verbuz: q̃ phariseꝰ diuinitatẽ xpi ignorabãt p̃ quã xp̃s est dn̄s ipius dauid ꝛ filius eius fm carnẽ. Exo. j. Qui factus est ei ex semine dauid fm carnem. Ex verbis aũt p̃dictis duo apparent manifeste. s. q̃ dõ fuit actor hui⁹ p̃s. ꝛ q̃ p̃s. iste loquitur de xpo ꝫ etiã apparet p̃ dc̃m apostoli Heb. j. Ubi per lr̃am huius psal. p̃bat xp̃m maiorẽ angelis. d. Ad quẽ autẽ angelor̃ dixit aliq̃n. Sede a dextris meis: ꝙadusq̃ ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuor̃. q. d. nulli: iõ subdit Nõne oẽs sũt admistratorij spũs in ministeriũ missi. probatio aũt nõ fit nisi ex sensu lr̃ali: fm q̃ di. aug. ℈ vincẽtiũ donatistã. ex q̃ patet fm sniaz apostoli q̃ ꝫ p̃s. loq̃t̃ ad litterã de xpo. Itẽ hoc põt declarari p̃ dicta doctor̃ hebreor̃ antiquor̃. p̃ q̃ ionathan filius oziel q̃ tante auctoritatis fuit. ꝛ est apud hebreos q̃ nullus fuit ausus ꝓtradicere sibi in sua translatõe chaldaica vbi nos hẽmus. Dixit dominus dño meo ꝛc. transtulit sic. Dixit dn̄s. verbo sua. sede ꝛc. Abraã aũt nõ põt deci dei verbũ nec dõ: ꝫ tm̃ dei filius ihs xp̃s fm q̃ dr̄ Joh. j. In principio erat verbũ ꝛc. ꝫ etiã p̃z per quãdam glo. hebraicã q̃ est rabi ioden sup illõ p̃s. xvij. Et dedisti mihi ꝓtectõez salutis tue ꝛ dextera tua suscepit me. glo. in futurũ deus sanct⁹ ꝛ benedict⁹ cõuertere faciet regẽ messiã ad dexteraz suã. sic̃ scriptũ est p̃s. cix. Dixit domin⁹ dño meo: sede a dextris meis. ꝛ idẽ dicit Hab. moy. hadarsan sup illud Geñ. xviij. Appuit aũt illi dn̄s ad ilicẽ mãbre ꝛc. p̃z igit̃ ex dictis xp̃i ꝛ apl̃i pauli ꝛ doctorũ antiq̃or̃ apud hebreos: ꝛ adhuc appebit ꝓsequndo hunc p̃s. q̃ p̃s. iste intelligendus ẽ de xpo. His p̃missis p̃s. iste in duas ptes diuidit̃ q̃ ꝑ describit̃ xp̃i ꝓditio. scõo agitur de ei⁹ sacerdotio: ibi. Jurauit domin⁹. Cõditio aũt ipius xp̃i ẽ q̃ est de⁹ ꝛ hõ in vna p̃sona: ita q̃ fm naturã humanã est minor p̃e: fm diuinã equalis ei: p̃ ꝙ ostẽdit ista minoritas. et scõo equalitas ibi. Tecum principium. minoritas autẽ fuit ostensa per hoc q̃ xp̃s in natura humana fuit exaltatus deo patre in sua benedicta ascensione: nullus cñ exaltatur nisi a maiore se ꝛ hoc ẽ quod dicit dauid loquens de futuro per modũ preteriti: ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie. a Dixit dominus. i. deus pater. b Domino meo. ipi xpo quẽ dauid vocat dn̄m suũ rõne deitatis. c Sede a dextris meis. q̃ impletũ fuit in sua ascẽsione fm q̃ dr̄ Mar. vl. Et domin⁹ q̃dez ihesus postq̃ locutus ẽis assumpt⁹ ẽ in celum ꝛ sedet a dextris dei d Donec ponã inimicos tuos. i. iudeos q̃ p̃secuti fuerunt xp̃m ad mortem e Scabellũ pedũ tuor̃. i. subiectos tibi: q̃ videm⁹ impletũ q̃ illi q̃ de iudeis credentes crediderunt sunt xpo subiecti per fidẽ. Illi vo q̃ increduli remãserunt sunt mẽbris xp̃i subiecti: q̃ in terris principaliũ xp̃ianor̃ manent sicut serui ꝛ abiecti: inter sarracenos aũt habitare nõ p̃mittunt̃ vt a fidedignis audiui. Ad ascensionẽ vo xp̃i secuta est missio spũssancti in signo visibili: vt hr̃ Act. ij. ꝓpter q̃ dr̄ Joh. vij. Nondum erat spũs datus: q̃ Ihesus nondũ erat glorificatus. Ista vero missio fuit facta in monte syon. vt dicit hieroni. in epl̃a ad paulinum. de oibus sacre scripture libris. ꝛ apl̃i aliiq̃ discipuli spũsancto cõfirmati: de syon exierunt ad p̃dicandũ per or bẽ gloriã xp̃i fm q̃ dixerat eis saluator Act. j. Accipietis virtutẽ supuenientis spũssancti in vos ꝛ eritis mihi testes in hierusalẽ ꝛ in omni iudea ꝛ samaria ꝛ vsq̃ ad vltimum terre. Et hoc est quod p̃dixit hic dauid dirigens sermonez ad xp̃m. a Virgam vir. tue. i. ptãtem docendi ꝛ faciendi miracula ad p̃firmatõez doctrine.

b Emittet dominus. i. deus pater qui cuz filio misit spiritumsanctum conferentem potestatem istam apostolis.

c Ex syon q̃ spũssanct⁹ ex syon vel in syon apl̃is fuit missus. vt p̃dictũ est. Et ex syon missi sũt apl̃i ad p̃dicandum nõ solũ a filio: ꝫ etiã a p̃re. ꝛ q̃ p̃ doctrinã ꝛ miracla apl̃or̃ illi q̃ p orbẽ pp ydolã xp̃m p̃sequbant̃ ꝙuerti sẽ ad fidem et subiecti ipsi xpo: iõ subdit. d Dñare. s. tu christe.

e In medio inimicor̃ tuor̃. Notandũ vo q̃ ptãs doctores hebreoꝝ p̃dicta ꝙuenienter significar̃ p̃ virgã: q̃ doctores hebreorũ antiq̃tus virgã portabãt in signũ doctrine: ꝛ silr̃ bacul̃ portant pastores eccie: vñ ꝛ apl̃is ad p̃dicandum missis Mar. vj. dr̄ q̃ nõ portẽt aliq̃d in via nisi virgã tm̃. similit ptãs miracula faciendi p̃ virgaz designar̃: vñ moysi misso a deo in egyptũ dr̄: Exo. iiij. Virgã q̃z hãc sume in manu tua in q̃ factur⁹ es signa. f Tecũ prin. Hic p̃ñr ostẽdit eq̃litas xp̃i ad patrez q̃ ꝙuenit ei rõne diuine nature q̃ est eadẽ in p̃e ꝛ filio: ꝛ ꝫ est q̃ dr̄. f Tecũ prin. principiũ dicit ꝫ ipse p̃r fm q̃ dr̄ Jo. j. In principio erat verbuz. i. in p̃re filio⁹ q̃ ẽ cũ filio inq̃ntum ẽ vn⁹ cũ eo in nã ꝛ distinct⁹ in psona. ꝫ aũt importat ꝫ dictio tecũ. s. vnionẽ distinctorum

g In die vir. tue. ꝫ est in charitate p̃ie: q̃ est dies sine nocte ap̃oc. xxj. Nox cñ nõ erit illic: i q̃ die vr̄ apte virt⁹ xp̃i ꝙtum ad deitatẽ ꝛ humanitatez. q̃ scti in patria reficiunt interi⁹ in aspectu deitat̃ ꝛ exterius in aspectu humanitat̃ vt dicit Aug. sup Jo. iõ subdit.

h In splen. sanctorum. qui illuminati lumine glorie eleuant̃ ad dictaz visionem.

i Ex vte. an. lu. ge. te. ꝫ dicit in psona p̃is: nec mirum q̃a modus loquendi freq̃nter mutat̃ in ꝓphis. ꝛ maxie in p̃s. vt freq̃nter apparuit in p̃dictis ꝛ ostendit̃ hic co eternitas filij ad patrẽ.

k Ante lu. ge. te. i. ante ꝓductiõez stellar̃: q̃ noie luciferi designant̃: sic̃ totũ a nobiliori pte denoiat̃: ꝛ p̃ ꝑñs generatio filij ꝓcedit creatõez celi cũ quo facte sũt stelle. tp̃s aute sequit̃ motũ celi: ꝛ p̃ ꝑñs añ tp̃s est generatio filij: ꝛ p̃ ꝑñs eterna: q̃ ante tp̃s nõ est nisi eternitas. lr̃a aũt hebraica sic hz. Populi tui principes in die vrutis tue in decore sctõ de matrice auroze tibi ros adolescentie tue: ꝛ fm ista lr̃am in prima pte hui⁹ versus nõ ostendit̃ eq̃litas filij ad p̃em ꝫ magꝫ ꝓtinuat̃ snia vsus ꝓcedentẽ: in q̃ agit̃ de ptãte docendi ꝛ miracula faciẽdi apl̃is dato: p̃ quã facti sũt p̃ncipes super omnẽ terram in spiritualibus: fm q̃ dr̄ ps. xliij. Constitues eos principes sup oẽm terram ꝛc. ꝛ hoc ẽ q̃d dr̄ b.

Populi tui.i.apostoli alijq discipuli cū eis exītes in die pentecostes. Principes.supple sunt ꝓstituti:qz cōiter hoc verbū est in omnib⁹ suis modis ꝛ tempibus supponit in hebreo. In die virtutis tue.i.in die pentecostes qua declarata est virtus tua in missione spiritussancti in signo visibili:ſm q dicit Actu. ij. Dextera igit dei exaltat⁹ effudit hūc quē vos videtis ꝛ auditis. In decore sancto.qz gratia spūssāncti sanctificat ꝛ ōcorat. De matrice auroze ꝛ cetera. H ostēditur q sicut apostoli ꝓfirmati fuerūt virtute spūssancti: sic eadem virtute formatum fuit corp⁹ xpi ō virgine ꝛ hec est sententia rabi barachie exponentiz sup geñ. illud Trenoz vlti. Pupilli facti sumus absq patre:deus sanct⁹ ꝛ bñdictus ait israheli vos dixistis cora me :pupilli facti sumus absq patre:redemptor quez ego ex vobis suscitabo sine pre erit:sicut scriptū est ps.cix.de matrice auroze tibi ros infantie tue. Ex H igit dicto ptz q ps. iste ſm intentōez illi⁹ doctoris loquit de xpo q expectabat vt redēptor. ꝛ q nascitur⁹ erat in terris de matre sine patre: et ſm hoc exponit ista lra. De matrice auroze.i.de vtero vginis q auroza dicit:qz sicut sol visibilis ozit de loco auroze sic xpc de virgine ortus est q dicit sol iusticie Malachie.iiij. Orietur vobis timentib⁹ nomen meuz sol iusticie. Tibi ros i.corpus formatū virtute spūssancti de purissimo sanguine beate virginis sicut ros generat virtute celesti in materia humoris. Adolescētia tue:qz dei fili⁹ immutabilis ꝛ ex nus in corpe assumpto de virgine factus est infans ꝛ adolescens ꝛ tandē vir ꝓfectus. a Jurauit dñs. Hic ꝓnter agit de xpi sacerdotio:ꝛ qz ad sacerdotiū in difficilibus et dubijs ꝓsuebat vltimū iudiciuz: Deu.xvij. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū esse ꝓspexeris. Surge et ascēde ad locū quē elegerit dñs deus tuus: venieſq ad sacerdotes leuitici gnis ꝛc.iō hic ꝑ agit de sacerdotio xpi:scōo de ei⁹ iudicio finali:ibi. Judicabit. Circa primū dic. a Jurauit do.ꝛ nō pe.eum.i.firmiter statuit ꝛ absq retractōne: Geñ.xxij. Per memetipm iurauī dicit dñs ꝛc.sequit. In semie tuo bñdicent oēs gētes terre:qō ipletū ē in sacerdotio xpi de semie abrae descendentz: bñdictio em ꝓtinet ad officiū sacerdotz. b Tu es sa.in e.qō intelligit de sacerdotio xpi:vt s.declaratū est:ꝛ idez dic ra.moy. Nadarsan sup illud Geñ.xiiij. Et vo melchisedech rex salē H ē si dixerit scriptura ps.cix.Tu es sacerdos in eternum ſm ordinem melchisedech iust⁹ ꝛ saluator:vt dī zach.ix. Jubila fi lia ihrlm:ecce rex tu⁹ venit tibi iustus ꝛ saluator. Ex H dicto hr q melchisedech q interptat rex iusticie:fuit figura xpi. ꝛ q hec scriptura h⁹ ps.cix.intelligenda de xpo.

a Jurauit dñs et non penitebit eū:tu es sacerdos in eternum ſm ordinez melchisedech

b

c

d

e

f

g

h

i

k

H dñs a dex.tuis ꝓfre.in die ire sue ꝛges

c Scōm oz.mel.qz sic melchisedech obtulit panem ꝛ vinū in sacrificiuz Geñ.xiiij.sic xpc in sacrificio eucharistie ꝓsecrat corp⁹ suū ꝛ sanguinē:qz in H sacrificio ipse ē sacerdos ꝛ hostia. d Dñs a dex.tuis ꝓfre.in die ire sue ꝛges Isti sunt q aduersus xpm surrexerūt.s.herodes ꝛ pontius pylatus ꝛ principes iudeoz regētes pplm.sic dictum fuit diffusi⁹ ps.ij.exponēdo illud Astiterunt reges terre ꝛc. Et isti fuerūt ꝓfracti in die ire dei.i.vindicte ipsius:qz pylatus ꝛ herodes fuerūt relegati in exiliū ꝑ impatorē romanum ꝛ principes iudeoz ꝑ romanos extermiati. e Judicabit. Hic ꝓnr agit de iudicio finali qō fiet ꝑ xpm auctatiue ex diuinitate:executiue in humanitate:qz in forma humana in iudicio apparebit:ꝛ H ē qō dr. e Judica.in nati. hreo hr Funera:qz corpa defunctoz q ꝑ morte fuerunt a vita pīti resuscitabunt dīna virtute:ꝛ sic replebunt aiabus ea viuificātib⁹:vt sic iusti sint bti i aia ꝛ corpe ꝛ impij dānati in vtroq.iō sequit. g Conq̄ssabit ca.i. grauit dānabit tyrānos h⁹ mūdi.q fuerūt sup alios ꝓncipes et capitanei. b In ter.mul.qz i multz terrz magz viget ꝛ viguit tyrānis q regnū. Conseq̄nt oñdit vñ ptās iudicādi meitorie ꝓcessa ex̄po homini cū dī. i De tor. in.ꝛc.i.ō fluxu seu ipetu ebꝛtātis bibit in via vite pīs. ꝛ marie in sua passione:ꝓpt qō dixit iacobo ꝛ Johī Matb.xx. Potestz bibē calicē quē ego bibiturus sum. Oz autem ꝑ torrentem intelligatur impet⁹ tribulationis pater: Esaie.xxx. Spirit⁹ eius velut torrens inundans vsq ad mediuz colli ad perdendas gentes in nihilum. k Propterea exaltabit caput.potestative iudicando ꝛ omnibus dominando:ſm q dicit Phili.ij. Humiliauit semetipsum factus obediens vsq ad mortē:mortē āt crucz:pp qō et de⁹ exaltauit illū ꝛc

H In ps.cix. Dixit domin⁹.vbi dī in postil. Donec ponā inimicos tuos Additio.

Licet int saracenos q̄plures iudeoz habitent vt est manifestū in hispania ꝛ apud transeūtes in terraz sanctā.tamē etiā ibi seruilit ꝛ abiecte viuunt: sic q fideles ibi habitātes eis in oibus ꝓferunt:qō magis cedit in honorē fidei eo q saraceni nō habēt aliqnā rōnem ad H nisi iudeoz generalē abiectōnez. H In eo.ps. vbi dī in postil. Implebit ruinas. Additio.

Dī translatio nostra dic ruinas:in hebreo hī quedā dictio que significat cadauera:quod magis applicatur sententie postil. Ps.Cx.

c Confitebor tibi dñe ꝛc. In ꝓcedēti ps.actū est de sacerdotio xpi ꝛ ei⁹ sacrificio qō est eucharistia:i isto agit de eucharistie efficatia:qz sicut baptismus est quedā spūalis generatio:sic eucharistia est regeneratoriuz spūalis nutritio:m cū boc agit hic de quibusdā alijs opibus diuis:ex q̄bus oibus est laudād⁹:ꝛ iō huic ps.ꝓmittitur ꝓ ti. Alleluia.qō significat laudare deū ꝛ est H duplex dictio:sic dcm fuit.s.psal.ciiij. Dividit aūt psal.iste in duas ptes:qz ꝑ psalmi.deū se laudare ꝓmittit : scōo ad H rōnes adducit ibi. Magna opa dñi. Circa ꝓmū dicit. a Cōfitebor ti.do.ꝓfessione laudis. b In to.cor meo. intellectu.s.ꝛ affectu:ꝛ iō non solū labijs sicut illi de quib⁹ dixit dñs Esai.xxix. Populus H labijs me honorat. cor aūt eorū longe ē a me. c In ꝓsil.iusto.ꝛ cōgre.ꝛ nō in cōuenticulis infideliū ꝛ hereticoz. d Magna opa dñi. H ad ꝓpositū rōnes adducit:ꝛ ꝑ ex diuis opib⁹ generalit:scōo ex bñficio eucharistie spāliter ibi memoriā fecit. Circa ꝓmuz dicit. d Magna opa dñi.qō ps in rex ꝓductōe ꝛ eaz gubernatōe. e Exquisita in oēs vo.ei⁹.qz si aliqs q̄rat rōez opez dei:inueniet q oia dependent ex ei⁹ mera volūtate et gra ꝓpter qō ex suis opib⁹ est magis laudādus ꝓpter qō subdit. f Confessio ꝛ magni.opus eius.qñ em aliq ꝓp etas alicui cōuenit excellēter nō solū dī talis in cōcreto:ſz etiā in abstracto:sicut ille cui largitas cōuenit ꝑ excellētiā nō solū dī largus ſz etiā ipa largitas.deus aūt ex suis opibus est excellenter laudandus vt dictū est.iō cōuenienter dr hic. f Confessio ꝛ magni.op⁹ eius.i.op⁹ dei ē ꝓfessio laudis siue laus ipa ꝛ magnificētia g Justicia ei⁹ ma.in se.se. Justū em est q eius voluntas semper impleatur.

h Memoriam. Hic ponit rō diuine laudis ꝛ benedictō eucharistie spāliter:ꝛ primo ponit huius sacramenti conditio:scōo eius institutio : ibi. Redemptionem.prima in

duas: q; p̄ ponitur ei⁹ conditio respectu p̄ntis vite: scō respectu future: ibi. Memor erit. Conditio autē eucharistie respectu vite p̄ntis ⁊ nutritio spūalis q̄ fuit figurata in veteſta. in māna. de quo; de⁹ nutriuit filios isr̄l ō dekto. Exo. xvj. cibus aūt ille sapidus erat valde ⁊ nutritiuus bonis: fm q̄ dr̄ Sap̄. xvj. Panē paratū de celo prestitisti eis sine labore. omne delectamētuz in se hūtem: malis autē erat insipidus ⁊ abominabilis: vnde dicebāt Nume. xxj. Nauseat aīa nr̄a sup cibo isto leuissimo. sic eu charistie cib⁹ sapid⁹ est gustui spūali. et nutritiu⁹ i gr̄a ip̄is bonis. ꝓpter q̄ dic̄ saluator Jo. vj. Si q̄s māducauerit ex h̄ pane viuet inek-nū. malis aūt est valde nociuus fm q̄ dr̄. j. Cor. xj. Qui māducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi manducat ⁊ bibit. ꝓpter h̄ ⁊ quedā alia dr̄ a doctoꝛib⁹ q̄ istō māna fuit aucharistie figura potissima: figuratū aūt reducit ad memoriaz ip̄am figurā ⁊ hoc dr̄ hic Memori. se. do. mira. suo.

i Escā de ti. se. s. cor⁹ suū. in sacro eucharistie: p q̄ō reducunt ad memoriā mirabilia dei q̄ fecit filijs isr̄ael in māna

k Memor erit. Hic p̄n describit ꝯditio seu efficatia eucharistie respectu vite future: hz em̄ efficatiā introducendi ad vitā brām si deuote sumat. ⁊ ꝓpter h̄ viaticū noiat: ⁊ q̄ tum ad h̄ dr̄. k Memor erit in se. te. sui. h̄ est hui⁹ sacr̄i q̄ō dr̄ testm̄. vt videbit. j. l Virtute ope. su. i. efficaciam hui⁹ sacr̄i a deo nobis collati. m Annūciabit ppl̄o suo q; xp̄s p semetip̄m h̄ annūciauit aplis. ⁊ apl̄i eccie p̄mitt-ue: ⁊ sic p̄n̄r annūciat i eccia q̄tidie q̄ āt sit vtus ānnūciata hic subdit n Vt det illi he. gen. i. vitā brām ad quā introducit hoc sacramentum. et dicitur vita brā hēditas gētiū eo q̄ oēs gētes inq̄ntuz sūt facte ad imaginē dī hūt q̄ndā aptitudinē ad hanc hereditatē: ꝓpter q̄ō dr̄. j. Thi. ij. q̄ de⁹ vult oēs hoies saluos fieri: ⁊ ad agnitōez vitatis venire: q̄ō est verū volūtate antecedēte nō tm̄ volūtate p̄nte.

o Opa manuū ei⁹. maxie i h̄ sacro. p Veritas. q; tbi cōtinet cor⁹ xp̄i vex q Et iudiciū. s. vite sumētib⁹ deuote: ⁊ iudicium mortis sumētib⁹ indebite. r Fidelia oia man. ei⁹. ⁊ maxie mandatū ei⁹ de cōsecratōe ⁊ vsu sacr̄i. q̄ō h̄ in textu euangelij. s Confirmata in se. scl̄i. q; mandata euāgelica sunt miraculis cōfirmata: fm q̄ dr̄ mar. vlti. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerūt vbiq̄ dño cooperante ⁊ sermonē p̄firmāte seq̄ntib⁹ signis. ⁊ ꝓpter hoc nō p̄t subesse falsitas cū de⁹ nō possit esse testis falsitatis. iō subdit. Facta i veritate ⁊ eq̄tate. t Redēptōez. Hic ponit ip̄ius eucharistie institutio. h̄ aūt sacr̄m xp̄us instituit in cena iminente sua passione: vtz in euāgelio. ⁊ h̄ est q̄ō dr̄ h̄. t Redem. mi. do. po. suo. tūc em̄ deus p̄r misit populo suo redēptionē. q̄n xp̄s ex obedientia dei p̄r̄is venit ad suā passionē p quā redēptuz est genus humanū. v Mādauit ineter. te. su. q; tūc instituit eucharistie sacr̄m: q̄ō vocat testm̄: vn̄ dixit xp̄s i ei⁹ institutōe Mat. xxvj. Hic est sanguis me⁹ noui test. ⁊c. ⁊. j. Cor. xj. dr̄. Hic calix nouū testm̄ ē in meo sanguie p h̄ aūt q̄ dr̄ ineternū: designat q̄ huic sacro non succedēt alia sic̄ sacmentis ve. le. successerūt noui te. sacra huic aūt sacro succedet vita brā: in q̄ est plena fruitio ip̄i⁹ xp̄i cōtenti in h̄ sacro: cuius dītate brā reficiunt interius ⁊ humanitate exteri⁹ fm q̄ dicit Aug. sup Joh. q̄ aūt mandatis dei ⁊ specialiter mādato eius ō eucharistia sit firmiter obediendū. ostēdit cū dr̄. x Sctm̄ ⁊ ter. ⁊c. dā sctm̄ ē in se fozalit ⁊ effectiue obedientib⁹ ⁊ tribile iobedientib⁹. ⁊ q; p timorē dei declinat oīs a malo. Prouer. xv. iō subdit y Initium sa. timor dñi. quia recedēs a malo accedit ad bonum sibi oppositum. z Intellectus bo. om. fa. cuz. id est intellectus diuini mandati est valde bonus illis qui adimplēt mandatū in ope fm verū intellectū ei⁹. illis aūt q̄ non adimplēt talis intellectus ē magis nociuus q̄ ꝓfi-cuus. fm q̄ō dicit Ju. xij. Seru⁹ q̄ cog. volū. do. sui. ⁊ nō se ꝓparauit ⁊ non fecit fm voluntatez ei⁹: vapulabit multis plagis. q̄ aūt nō cognouit volūtatez dñi sui: ⁊ fecit digna plagaz. vapsabit pauc̄is. a Laudatio eius q̄ implenit mādatū dei fm verum intellectū. b Manet in secu. seculi. q; eternaliter manet p̄miū opis ꝟtuosi⁊c.

misericors ⁊ miserator dñs escā dedit timētib⁹ se. Memor erit in seculū testamēti sui virtutē opex suox annūciabit ppl̄o suo. Vt det illis hereditatē gentiuz opa manuū eius veritas ⁊ iudicii. Fidelia omia mandata ei⁹: cōfirmata in seculū seculi: facta in veritate ⁊ eq̄tate Redēptōez misit dñs ppl̄o suo mādauit ineternū testm̄ suum. Sanctū ⁊ terribile nomē ei⁹: initiū sapiētie timor dñi. Intellectus bonus omnibus faciētib⁹ eum: laudatio eius manet in seculum seculi.

k l m n o p q r s t v x y z a b

Fin psal. cx. Confiteboꝛ tibi.

Additio.

Circa expositōez hui⁹ p̄s. attendendū est q; p̄mi versus hui⁹ p̄s. ꝙs exponit postil. de diuinis opib⁹ in generali p̄nt ꝓprius adaptari sacro eucharistie: de q̄ p totū psal. agit: q̄ō sic pz. nā cū in p̄ vsu dr̄. Confitebor tibi dñe in toto coꝛde meo in cōcilio iustoꝝ ⁊ congregatōne. ꝓpie p̄ōt intelligi de sacro: cuius institutio fuit facta i cōcilio. s. in secreto apl̄oꝝ vbi em̄ nos hēmus i ꝯcilio: hebraica veritas hz in secreto. Fuit aūt h̄ sacr̄m institutū i senaculo secreto vt Mat. xxvj. ⁊ p p̄ns in ꝯcilio iustoꝝ. s. xp̄i ⁊ apl̄oꝝ. vsus etiā eius ē in congregatōe: q; in vnitate ecclesiastica ad quā ordinat ⁊ figurat: vn̄ sacr̄m vnitatis dr̄. ⁊ sic ē in cōgregatōe iustoꝝ. s. fideliū. Conseq̄nter cū dicit. Magna opa dñi. intelligi p̄ōt ꝓprie de h̄ sacro in q̄ sunt due consecratōnes: sicut ē duplex materia q̄ quidē cōsecratōes sūt. Magna opa dñi. nihil em̄ maior⁹ est seu mirabili⁹ q̄ p ver ba sacralia sb̄a panis ⁊ vini in corpus ⁊ sanguinē xp̄i transubstātialit cōuertant in q̄ cōuersione plura difficilia sunt q̄ in creatōne. put sanc. Tho. in. iij. pte. q. lxxv. arti. viij. in rōne ad terciū argumentū deducit. vnde ō istis cōsecratōib⁹ posset dici. Magna opa dñi. sequit aūt tercio. Exquisita in oēs volūtates ei⁹. Nam q̄ sciendū q; iz volūtas diuina q̄ est ei⁹ eēntia simplicissima sit. tñ dicunt m̄re diuine volūtates p modū signi seu effectus. vnde magister in. j. di. xlv. ex hac auctoꝛitate p̄s. s. Exquisita in oēs voluntates. arguit q; dei volūtas multis modis accipit. vn̄ ibidem quinq; modos ponit: quibus diuina volūtas. s. signi accipitur in scripturis. Dicit em̄ deus velle illud q̄ō p̄cipit fieri. Et isto mō innotuit volūtās diuina circa h̄ sacmentū cū de eo dñs dixit: Ju. xij. c. h̄ facite. Secūdo dr̄ de⁹ velle illud q̄ō ꝓhibet. q; hoc em̄ q; deus ꝓhibet aliq̄d fieri significat se velle q; non fiet: que quidē volūtas diuina. s. ꝓhibitiua circa hoc sacramentū innotuit. vnō. j. Cor. xj. c. Quicunq; manducauerit panē ⁊ biberit calicē dñi indigne ⁊c. tercio dicitur deus velle illud q̄ō p̄mittit fm Aug. in enchiridion dicentē. Non fit aliquid nisi deus omnipotens fieri velit vel sinēdo vt fiat vel ipe faciendo. ⁊ iste modo volūtas dñi innotuit in hoc sacramēto cū peccatoꝛi occulto p̄mittit hoc sacramentū dispēsari. vt Aug. dicit super illud p̄s. Manducauerunt ⁊ adoꝛauerunt omnes pingues terre. Quarta dicitur deum velle illud quod consuluit fieri: et hoc modo innotuit voluntas diuina circa hoc sacramentum. nam licet Johannis. vj. legitur. Nisi manducaueritis carnem filij hominis non habebitis vitam in vobis. per hoc tamen fm docto. non imponitur p̄ceptū necessitatis ad sumptionē huius sacramenti: sed tm̄ rem sacramenti ꝓput Aug. sup̄adictū verbū Joh. declarat: vn̄ sumptio hui⁹ sacramēti coꝛpaliter q̄ntuz ad populū vel laicos cadat sub p̄cepto: q̄nto dr̄ deū velle id q̄ō fit: ⁊ hoc mō volūtas diuina manifeste innotuit in hoc sacramēto in ei⁹ institutōe p xp̄m facta: ⁊ in eius vsu ab ec-

clesia frequentato: sic igit. Magna opa dñi: pdicta exquisita sūt in oīs volūtates eī. qz exq̄site a fidelib⁹ circa illō volūtates dei sunt obseruāde. Conseq̄nter. iij. dicit. Confessio t magni. op⁹ eius: vbi opus ei⁹ accipit p̄ sacro ad qō ptinet pfessio: qz sacrificiū laudis: silr t magnificētia ex cedenti versu noiant hoc sacrm in pali: cū dicit. Magna opa dñi: ad designandū duplicē pfectōez: vt dictū est in hoc aūt versu noiat singulariter: cū dicit. Opus ei⁹ ad denotandū vnitatē hui⁹ sacri qō ē vnū im formalr t pfectiue quē modum noiandi eccia tenet in quadā collecta in q̄ loquens de p̄ sacro: p̄ noiat illud pluraliter: cū dicit. Purificent nos sacra q̄ sumpsim⁹. Conseq̄nter aūt noiat illō singulariter cū subdit. Hoc sacrm nō sit nob reat⁹ ad penam t. Conseq̄nt q̄nto de effectu h⁹ sacri dicit. Ex iustitia eius manet in seculum seculi: nā p hoc sacrm pfert gra dicente xpo Joh. vj. Panis quē ego dabo caro mea ē p mūdi vita. scz spūali gra: aut iustitia dī: iux illos ad Ro. iij. Justificati gratis p gram: p quā quidē graz gloria etiā adipiscit in eternū t sic ppie dī. Justitia eī. s. h⁹ sacri manet in scm seculi. Conseq̄nter. vj. dicit. Memoriā fecit mirabiliū suorum t. Circa qō notandū q lz māna fuit figura h⁹ sacri ñ tñ ad memoriā illi⁹ referenda sunt h̄ ẏba ps̄. s. Memoriā fecit mirabiliū suoz: ꝓut postil. dicit: tū qz alie figure pcesserūt hoc sacrm in ve. le. sicut agn⁹ paschalis t oblatio melchisedech t hmōi: ad q̄ nō p̄t h̄ verba referri cum de eis nō verificarē q eēnt mirabilia. tū qz est figuratū mei figura q̄ ad ip̄m ordinat: sic rex dignior ē q̄ ei⁹ imago: vñ valde inconuenienter dī q res figurata sit ad h̄ vt deueniatur in memoriā sue figure: h̄ potius dom ē ecōtra: vñ verius dom est q h̄ est esca salutaris quā dedit deus timentibus se: t memoriā suoz mirabiliuz. s. dñice passionis in q̄ maxima mirabilia nr̄e saluti ptinētia inueniunt: vnde cū xp̄c hoc sacrm instituer et expresse dixit. Hoc facite in meaz memoratōez Lu. xxij. Ad quā memoriā ꝓprissime adaptant verba ps. cum dicit. Memoriā fecit mirabiliū suoz vnde fm doctores sacerdos celebrās debet actualiter memoriā passionis in mente habere.

¶ In eodem psal. vbi dicit in postil. Sanctum t terribile nomen eius.

Additio.

Possibile est vt q̄s p timorē dñi. s. seruilem recedat a malo: t cum h̄ tñ nō accedat ad bonuz: nam timor hoc versu. s. Initiū sapie timor domini: nō videt sufficienter dicta: h̄ hec verba ps. ad lr̄am exp̄ssius t veri⁹ exponūtur a magro in. ij. di. xxxiij. vbi dicit q̄ vterq̄ timor dei scilz seruilis t initialis: dī initiū sapie diuersis tamē rōnibus. Nam seruilis dī inictū sapie: inq̄tum p̄parat locū sapie tie t ducit ad ipsam. Initialis vo dī initiū sapie: q̄ est inchoata sapia: q̄ nō solū recedit a malo ꝓpter vitandas penas sicut seruꝰ: h̄ etiā ad vitandā offensam diuinā: sic filiꝰ huic tamē scdo timori. s. initiali ꝓprius applicant ẏba ps̄. pcedentia hūc versum. s. cū dicit. Sctm t terribile nomen ei⁹. Nam timor initialis refugit terribilitatez dei. s. penas ab eo inflictas: ozit etiaz excellentia diuine sanctitatiꝰ quaz timet offendere seu amittere: t sic timet deū inq̄tum sanctū: t inq̄tum tertibile nomē ei⁹. Continuant etiā h̄ verba. s. Initiū sapie timor domini cuz immediate sequētib⁹ magis ꝓprie si intelligant ō timore initiali q̄ ō seruili. Initialis em timor est. Intellectus bon⁹ omnibus facientibus opera in eo facta sunt bona simplr inq̄tum meritoria: eo q̄ talis timor nō est sine charitate saltem inchoata t sic tamē timor est intellectus bonus omnib⁹ facientib⁹ cū: qō nō p̄t dici de timore seruili quē charitas foris mittit. j. Jo. iij. ca. Est aūt attendendus q̄ timor dei in sacra scriptura aliquādo dī q̄ est ipsa sapia: vtz Iob. xxviij. qō videt ꝓprius huic q̄ dicit in ps̄. Initiū sapie timor domini. nihil em p̄us est seipo: h̄ ad hoc dom q̄ timor ille qui dī ipsa sapientia intelligit de timore filiali qui ꝓpat ad totā vitā bumanam p sapientiā regulatā sicut radix ad arborē. vnd Eccl. j. Radix sapie est timor dñi: cui⁹ rō est: nam sic radix totaz arborē ptinet virtute: sic filialis timor q̄ semp est in charitate firmatus totā vitam viri pfecti ptinet.

Replica.

In psal. Confitebor. quē t postil. t burgē. exponūt de sacro eucharistie sine magna cōtrarietate. Burtū extendēs alas ad volandū inter cetera dic. In tranſſubstātiatōe plura difficilia q̄ in creatōe: t allegat ad hoc sctm Tho. iij. pte. q. lxxv. vbi ozit dubium an illa difficultas se teneat ex pte dei: rei: vel intellect⁹ nostri. non primū: qz apud dcū nihil est difficile: imo apud intelligentias sepatas fm p̄bos difficile est impossibile: alias em oporteret eas ponere fatigabiles. Nec sctm. qz impossibilitas seu difficultas rei fiendi attendi videt penes incōpossibilitatem termino⁹: sed termini creatōnis sunt magis incompossibiles q̄ termini transſubstātiatōis: qz potius se compatiunt aliquid t aliquid: subſtantia t substantia q̄ aliq̄d t nihil: nec terciū dari pōt: qz intellectus facilius capit ex aliquo fieri aliquid vel aliquid fieri post aliquid q̄ aliq̄d ex nihilo: suppositā: igit dei omnipotentia facilius intellectus capit tranſſubstātiatōnez q̄ creatōnem. In eodem psal. Burgen. de vsu eucharistie allegat id Johā. vj. Nisi mānducaueritis carnem filij hominis t. asserens q̄ quo ad populum laicū ꝓmunio corpalis est p̄ficiua: sed p hoc nō satisfit hereticis modernis: quia ex litera nō habet illō dictū fundamentuz. ideo de sacramentali ꝓmunione: nec quo ad clerum nec quo ad laicum habet vim precepti ad oīes fm verū eius intellectū: quia in eodem ꝓtextu litere declarat de qua manducatōne t potatōne intelligi debet videlicet de spūali: quia sequit. Qui manducat meaz carnem t bibit meū sanguinem in me manet t ego in eo qō beatus Aug. exponens ait. Hoc est manducare illam escam t bibere illum potū in xpo manere t xp̄m manentem in se habere: qō nihil aliud est q̄ esse in charitate xp̄i: hoc aūt omnibus indifferenter est ꝓceptum saltem implicite: sed nihil directe ptinet ad sacramentalem vel corporalem manducatōnem hoc verbum. Nisi manducaueritis t. Nam hoc verbū fuit dictū diu anteq̄ sacrm eucharistie fuerit institutū: ex illa igit litera de sacrali ꝓmunione nō pōt fieri argumentū efficax. Nam primo dz existere in rerū natura: de quo agit. C. de iud. codi. l. quidam referunt. §. j. Nec ad futuras causas extendit rescriptū eo. tit. ea. penū. In cui⁹ ca. glo. vide de hoc plures reales ꝓcordātias: qm̄ es q̄ nondū est ñ dat priuilegiū: nec pōt dici verum vel bonū qō nunq̄ fuit nec mortuuz qō nunq̄ vixit. de eucharistia igit sacrali que nondū fuit tamalta sententia pferri nō potuit: qua dicit. Nisi mānducaueritis t. nisi quis curiosus hereticus diceret illa verba dicta ō vsu sacramenti eucharistie, pnostice p modū ꝓphetie. h̄ sic dicere nō pōt in aliquo passu sacre scripture fundari: ea igit facilitate ꝓtemnit q̄, pbat taliter dictū: p̄sertim cum constet ex euangelij rotundo textu quosdā huic p̄cepto satisfeciſſe: quos ꝓstat sacraliter nunq̄ ꝓmunicasse vt patet de latrone Lu. xxiij. t quosdam sub sub vtraq̄ specie ꝓmunicasse: t tñ huic p̄cepto non satisfeciſſe: vt patet de iuda. dic igit magister sūa ꝓ in. iiij. di. ix. ad intentōnem beati Augustini has ꝓpositōnes simul esse veras: non manducās manducat manducans non manducat. Similiter potest dici de poratōne, patet illa ex dictis: qz stat aliquez satisfacere p̄cepto allegato t xpo p charitate incorporari. t sic mānducare t bibere qui tñ sacraliter nihil p̄cepit t econuerso. quia dato oppositō sequeret neminem esse in charitate nisi sacramentaliter ꝓmunicantem: qō est erroneū dicere.

In ps̄. eodem cū postil. exponeret hunc passum. Memoriam fecit mi. suo. t. De figuris t miraculis in ope dei exhibit ponēs exemplū de māna in deserto ministrato: prout habet Exo. xvj. hoc burgen. valde inconuenienter dictum putat. Primo obijcit quia alie figure huius sacramenti p̄cesserūt: sicut esus agni paschalis t oblatio melchisedech: que tamē non possunt dici opera mirabilia. Ad

quod rideri pōt q secus est dicere ō opibus diuinis ꝛ humanis in figura factis. Esus em̄ agni ꝛ oblatio melchisedech fuerunt figure hūano tñ ope facte. ꝛ iō si illa opa fuerunt figuratiua nō tñ mirabilia. Sed dare māna ō celo fuit opus diuinū ꝛ mirabile. iō sacrm̄ eucharistie institutuz pōt cōgrue dici memoriale: operuz dei mirabiliū pfigurātium ipam eucharistiaz iter que exhibitio mānatis fuit mirabilius. Et cū scō burg. obijcit. figura tū est pstātius figura: sicut rex dignioz q̄ regis imago: valde aūt inc̄ueniens videt q pstanti⁹ dicat in cognitōez vilioris: igit figuratum nō deseruit ad mēoriam figure. Ad ꝟ dico primo q artis est noticiā aliq̄ precedere a minus notis nobis: ꝫ magis notis nature. ꝛ sic p ceditur demonstratiue q̄ cōclusio scitur p pncipia. q̄ ante actualē demōstratōez est ignota. ex. j. posterioꝛ. Illa via pcessum est in angelis a cognitōne matutina ad vesptinā videlicet a cognitōe rerū in diuina essentia relucentiuz ad cognitōez rerū in ꝓprio genere. Res aūt cognoscibiles pstantius esse habent in essentia diuina. quia eminēs: q̄ in ꝓprio genere. q: dependēs: qō ostendere reqrit aliū tractatū: ꝫ sufficit q pncipiū in quo fundat burg. suū argumētū nō est generaliter verū. Scō dico q oppositus pcessus sciendi prouenit ex defectu intellect⁹ cōiunct. ꝛ iō dicitur pcessus quo ad nos. sic em̄ procedim⁹ a cōfusis ad determinata: sicq̄ accidētia magnā ptez ꝓferūt ad cognoscēdū q̄ qd est. Scōm illū modū pncipiū burg. pōt hr̄e colorē. Sz ad ꝓpositū dico q sicut. s. circa Exo. iij. co. dcm̄ est figura aliq̄n pcedit figuratū vt in ꝓposito. aliq̄n ecōtra: sic in signis pnosticis. Prio mō figuratuz ē rememoratiue figure: pz ꝟ quādo xp̄s eqtauit sup pullū: dr̄ q recordati sūt discipuli q: hec scripta sunt de illo. Et quādo expulit vendētes de tēplo recordati sunt discipuli q: scriptū est. Zel⁹ dom⁹tue comedit me ꝛc. Ecce factū ducēs in recordatōez signi. Sic r̄ ē in exēplo burgē. q: imago ē posterioꝛ rege ꝛ imperfectioꝛ: tamē facies regis ducit in cognitōnem imaginis. in pnosticis aūt secus est. put dictū est. s. sepi⁹. Oz aūt burg. dicit illum passum exponi debere de mirabilib⁹ in passione xp̄i gestis. quoꝝ mirabiliū memoriā dicit eucharistie institutōz. Sz cū memoria ꝓprie sit pteritoꝝ. mirabilia aūt in passione xp̄i exhibita tpe institutōnis eucharistie nō erāt pterita ꝫ futura. Imprope igr̄ diceret psalmista hanc institutōez illoꝝ memoriā. dixisset potius illoꝝ ꝫ ambulū ꝛ significatōez: puto bene celebratōez ꝛ cōsecratiōnē eucharistie foꝛe memoriale passionis. ꝛ ad ꝟ tendunt argumēta burg. ex illa lr̄a. Hoc facite in meā cōmemoratione ꝫ institutio nō est memoria. prout dictū est. Illō aūt rē qō burg. mouet circa illud. Initiuz sapie timoꝛ dñi ꝛc. non est contra postil. bene visum.

Ps̄. cxj.

Beatus vir qui timet ꝛc. Huic ps̄. pmittitur ꝓ titulo. Alleluia. cui⁹ expositio est dicta. s. in aliquibus tamē libris addit ipi alia reuersionis aggei ꝛ zacharie. ꝫ ꝟ nō est in heb. nec in translatōe hiero. ꝛ iō videtur esse additū ab aliq̄ expositoꝛe ꝓ sua volūtate. Ad intellectū aūt hui⁹ ps̄. sciendū q lz beatitudo sit reddēda ꝓ opibus ꝟtuosis generalit̄: tamē p q̄ndaz appꝛopriatōnez dr̄ reddēda ꝓ opibus misericordie spāliter. vñ dic̄ saluatoꝛ Mat. xxv. Venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnū a constitutōne mūdi. esuriui em̄ ꝛ dedistis mihi māducare. sitiui ꝛ dedistis mihi bibere ꝛc. ꝛ ꝓpt ꝟ in hoc ps̄. dr̄ rēddēda felicitas ꝓ opib⁹ mie. ꝛ p ostēditur ꝓpositū. ꝛ scō de misericordibus opponitū: ibi peccatoꝛ. Pria in duas. q: p ostendit ꝓpositū de felicitate in via

a Beatus vir q̄ timet do
b minū: in mādatis ei⁹ volet
c nimis. Potēs in terra erit
d semē ei⁹: generatio rectoꝝ
e bñdicet. Glia ꝛ diuitie in
f domo eius: ꝛ iusticia eius
g manet in seculū seculi. Ex-
h ortum ē in tenebris lumen
k rectis misericors ꝛ miseraꝛ
l toꝛ ꝛ iustus. Jocūdus hō
m q̄ miseretur et comodat di
n sponit sermones suos in iu
o dicio q: ineternū nō cōmo
p uebit. In memoria eterna
q erit iustus ab auditōe ma-
r la nō timebit. Paratuz coꝛ
s ei⁹ sperare in dño cōfirma-
t tū est coꝛ ei⁹ nō ꝛmouebit

scō in patria: ibi. In memoria eterna. Circa primū sciendū q felicitas que pt̄ hr̄i in vita pñti principalit̄ cōsistit in opibus bonis aie interioꝛib⁹. scdario vo ꝓsistit seu accidētaliter in bonis exterioꝛib⁹. prout sūt ipis ꝟtuosis quedā instrumēta virtutis: sm q dicit Amb. sup Lucā. Sicut diuitie impedimenta sunt reꝓbis: ita ꝓbis sunt adiumēta ꝟtutis. ꝛ ideo psalmista in hac pte permixtim loquitur ō istis ꝛ de illis. ō.

a Beatus vir. s. in pseuti in q̄ ꝓ bono virtutis habito i re habeꝭ brītudo futura in spe. b Qui timet dñm. timoꝛe filiali q̄ reformidat offensam. iō subdit.

c In mādatis ei⁹ volet nimis istud nimis nō importet viciū ꝫ affectū immensum ad implendū dñi ꝑceptū. ꝛ potissime in opibus mie. ꝛ qꝛ inter oīa bona exterioꝛa bonū ꝓlis est ꝑcipuū. iō sequitur. d Potēs in terra erit semen eius. ꝟ frequēter videm⁹ contingere q̄ hoīes misericordes hñt filios potentes sibi succedētes sicut salomon potentissim⁹ successit dauid pio ꝛ misericordi. Et qꝛ potētia tpalis nō est laudabilis nisi habeat bonitatē moꝛis annexam. iō subdit. e Generatio rectoꝝ benedicet. qꝛ bonū ei impꝛecabit a popul⁹ ꝓpter bonū virtutis. f Gloria. i. bona fama. g Et diuitie. i. tempaliū abundātia. h In domo ei⁹. i. in familia timentis deum ꝛ opa misericordie facientis. i Et iusticia eius. i. meritū sue iusticie. k Manet in seculū seculi. ꝟ est dictū in filijs suis sibi succedētibus: sm q dr̄ Exodi. xxxiij. Qui custodit miam in milia ꝛc. l Exoꝛtum est in te. lu. re. coꝛde. qꝛ recte viuētes in pñti inter peccatores tanq̄ in tenebris illuminant specialiter a deo lumine sue gratie. per quā inhabitat mentem. ꝛ ꝓpter hoc subditur. m Misericors ꝛc. q. d. illud lumen est ipe deus illuminans mentem ꝛ per illuminatōez creatā speciali modo inhabitat mentem qui est misericors q̄tum ad habitū misericordie. n Et miseratoꝛ. q̄tum ad actū: non est p hoc intelligendū q in deo sit aliqua distinctio habitus et actus sicut in nob. ꝫ perfectōem diuinā apprehendere nō possumus. prout est in se nec per consequēs nominare: ꝫ sicut est in nobis vbi habitus virtutis ꝛ actus realiter distinguuntur. o Et iustus. qꝛ semper iusticia cū misericordia concurrit in diuinis operibus. In translatōne vo lxx. addit dom⁹. ad ostendendū q illud qō dicitur hic. Misericors ꝛ miseratoꝛ ꝛ iustus. refertur ad ipm̄ deum. p Jocundus homo qui miseret. dando liberaliter non potentibus reddere. q Et cōmodat. gratis perennibus reddere. ille em̄ qui sic operat: ex habitu misericordie operatur iocūde: qꝛ sm pbm. ij. ethi. signū habitus generati est delectatio in ope. r Disponit ser. su. in iu. s. recte rōnis vt in oīno caueat a temeritate locutiōis. s Quia inet. nō cōmo. s. a stabilitate ꝟtutis ꝛ In memoria. Hic ostr̄ agit felicitate post hāc vitā reddēda ꝓ opib⁹ mie cū dr̄. In memoria eterna erit iu. ꝛ accipitur hic iusticia ꝓut dr̄ de virtute mie. Justicia em̄ vno mō accipit ꝓ oi virtute.

v Ab auditōe mala nō timebit. quā audiēt immisericordes i die iudicij. Mat. xxv. ite maledicti i ignē eternū. sitiui ꝛ non dedistiꝭ mihi bibere ꝛc. Sed bonam auditionem quā audiēt misericordes Venite benedicti patris mei ꝛc. sicut allegatum est supra. x Paratū est coꝛ eius sperare in domino non in rebus caducis ꝛ defectibilibus. y Confirmatum est coꝛ eius. in bono per habituz virtutis ꝛ gratie. sm q dicitur ab hebreo. xij. Bonum est gratia stabilire coꝛ.

z Non commouebitur. a stabilitate virtutis deo ipsum conseruante.

3 Donec despiciat'int.su.i.spūs malignos q̄ tūc ab homine despiciunt qñ de eis habet plenū trīūphū qō est in morte qñ decedet i statu gr̄e. Et q̄ p̄dicta meret homo p opa misericōle.iō subdit: a Dispsit. ꝓpter amorē dei sine aliqua acceptatōne. b Dedit.liberalit absq̄ spe retributionis terrene.

c Paupib⁹. xp̄m repsentātib⁹: Nat. xxv. Qd̄ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis: t non adulatorib⁹ seu histrionib⁹: qb⁹ multi dant abūdanter t nihil pauplbus.

d Cornu ei⁹.i. potētia tpalis q̄ vsus ē ad bonū virtutis.

e Exaltabit i gl̄ia. s.celesti: vbi augmētabit eius potentia.

f Pctōr. Hic p̄fr ostendit q̄ misericordibus reddet oppositū.s.dolor t tristicia: qō p̄t exponi ō p̄ñti vita sic. Peccator videbit t irascet: q̄ impi⁹ videns ꝓsperitatē iusti cō turbabit. t nō solū interi⁹ sed etiā exteriori signo.iō sequit.

g Dentib⁹ suis fre. t tabe. q̄ motus animi redūdat ad cor⁹. h Desideriū pec. pe. q̄ pctōres desiderāt pmanere i tpali ꝓsperitate: t deficit eis i morte: t aliq̄n valde repente. Alio mō exponit de vita futura in q̄ impij torquebunt nō solū de pena sibi inflicta: ꝫ etiā de iustor⁹ gloria: q̄ licz ipam nō cognoscant intuitiue t pticulariter: tñ cognoscāt abstractiue t generalit inq̄tū in quodā generali scīūt eos ee in maxia delectatiōe: qō facit ad augmētum sue miserie.

In psal. cxi. Beatus vir ꝛc. Additio.

Psalmus iste sumit exordiū ex vltio vsu pcedētis ibi em̄ tractauit p̄s. de timore filiali cū dic: Intellectus bon⁹ oibus faciētib⁹ eū. vt. s. expositū est. In h aūt declarat opa pia ad timentē deū tali timore ptinētia: q̄ꝛ pncipale ē diuīnis mādatis obediri cū ꝓmptitudine volūtatis. de q̄ dic: In mādatis ei⁹ volet nimis. i. vehementer t ꝓmpte: ad timentē dñm tali timore ptinet etiā opa facere exemplaria: q̄bus videtes ad sīlia ꝓuocētur. t de h dicit: Potēs in terra erit semē eius. qō intelligi debet de semie spūali: qō in terra bona potēs est multū fructū afferre. Sed cū dicit. Generatio rector⁹ benedicet. nō est intelligendū de generatiōe carnali: cū multi timētes deū tali p⁹ole careant: ꝫ potius intelligendū est de generatiōe fm imitationē operū: iuxta illud Joh. viij. c. Si filij abrahe estis ꝛc. exponant ꝓut in postil. ꝛc.

Psalmus. cxij.

Laudate pueri dñm ꝛc. Huic psal. p̄mittit p⁹o ti. Alleluia. q̄ in eo p̄s. inducit ad laudē dei ex cōsideratiōe sue excellētis ꝓuidētie: q̄ abiectos t despsos instituste aliq̄n subleuat ad statum magni honoris et gl̄ie: q̄ ioseph subito eleuauit de carcere ad h q̄ esset ꝓpositus egypti t secūd⁹ a rege: Gen. xlj. Et fm hoc p̄s. iste i duas ptes dividit: q̄ ꝓmo psalmista ad laudē dei inducit. scdo ad h rōnes adducit: ibi. Excelsus. Circa ꝓmū dī: a Laudate pueri dñm. nō accipiunt h pueri rōne etat⁹ discretiōe carētes: ꝫ accipiunt h pueri ꝓ subiectis t ministris sic dixit achimelech ad dauid de viris q̄ erāt cū eo i. Reg. xxj. Si mūdi sunt pueri maxie a mulierib⁹ mādu cent ꝛc. t h mō loquit frequēter scriptura. Dēs aūt sunt deo subiecti t eius seruitio t laudib⁹ obligati. b Sit nomē dñi bñdictū.i. sicut ē in seipo bñdictū: sic bñdicat a subditis nō bñdictiōe cōsecratiōis q̄ fit tm̄ a maiori sed bñdictiōe laudis q̄ impēdit a minori. c Ex hoc nūc t vsq̄ i seculū.i. fm extēsionē ois duratiōis.

z donec despiciat inimicos
a suos. Dispsit dedit paupe
b rib⁹: iusticia ei⁹ manet i se
c culū seculi cornu eius exal
d tabit in gl̄ia. Peccator vi-
e debit et irascet dentibus
f suis fremet t tabescet: desi
g derium peccatorum peribit.

Alleluia. Ps̄. cxij.

a Laudate pueri dñm:
b laudate nomē domini
c Sit nomen dñi bñdi-
ctū: ex h nūc t vsq̄ i seculū

d A solis ortu vsq̄ ad occasum laudabile nomen dñi.
e Excelsus sup oīs gentes
f dñs: t sup celos gl̄ia eius.
g Quis sicut dñs de⁹ nr̄ q̄ in
h altis habitat t hūilia respi
k cit in celo t in terra. Susci-
l tans a terra inopē t de ster
m core erigens pauperē. Ut
n collocet eū cū pncipib⁹: cū
o pncipib⁹ populi sui. Qui
p habitare facit sterilē in do-
q mo: matrē filior⁹ letantē.

r Excelsus. Hic p̄fr psalmista inducit rōnez ad ꝓpositū q̄ accipit ꝓ excellētia sue ꝓuidētie: ex q̄ merito dz laudari. iō dī: Excelsus sup oēs gen. do. quātūcūq̄ sint magne t diuerse. f Et sup celos. i. sup angelos q̄ st ciues celestes. g Gl̄ia ei⁹. q̄ꝛ de oib⁹ homib⁹ t angelis ad suā gloriā ordinat t disponit. ideo subdit. h Quis sicut dñs de⁹ nr̄. q. d. nullus. i Qui i altis hītat ꝓ sue gl̄ie refulgentiaz. k Et hūilia respicit. ꝓ suā ꝓuidentiā. l In celo q̄ꝛ supbientes angelos inde deiecit et hūiliter sibi adherētes i gl̄ia confirmauit. m Et in t̄ra. q̄ꝛ in ꝑma etate rebellantes hoies i diluuio sōmersit: t hūilē Noe cū sua familia saluauit. t q̄ꝛ sīlit frequēter i ꝓticularib⁹ ꝑsonis: iō subdit. n Suscitās a t̄ra inopē t de stercore. i. de loco vili t fetido. o Erigens pauperē. h patuit i manasse rege iuda q̄ ꝓpt supbiā de regno suo fuit deiectus a deo: t ab inimicis suis i carcere fetido reclusus: t fame afflict⁹: t ꝓpter hūilitatē suā inde a deo fuit releuat⁹: t in regnū restitutus. ij. Paral. xxxiij. iō subdit. p Ut collocet eū cū pncipib⁹. tanq̄ eis ꝑsidens: ꝓpter q̄ō subdit. q Cū pncipib⁹ ꝓpli sui. p̄t aūt h referri ad exaltatiōz humiliū in gl̄ia celesti: in q̄ collocant hūiles cū angelis q̄ dicunt i scptura pncipes t distinguūt p tres hierarchias. hierarchia āt idē est q̄ō sacer pncipat⁹. t q̄ꝛ dicta exaltatio nō solū fit i sexu virili: ꝫ etiā mulieb⁹. iō subdit. r Qui habi. fa. steri. in domo dans ei fecūditatē p quā est honorabilis i domo mariti i q̄ pus erat ꝓptibilis t abiecta ꝓpter sterilitatē. iō sbdit. s Matrē filior⁹ letantē. exemplū hr̄. j. Reg. j. de Anna: q̄ ꝓpter sterilitatē ꝓtenebat in domo helchane a fenēna: t cōcessa sibi a deo fecūditate ꝓplis fuit honorabilis t letabūda. vñ fecit canticū illud: Exultauit cor meū in dño ꝛc. j. Reg. ij. Allegorice exponit ps̄. iste de abiectiōe ppli iudaici ꝓpt incredulitatē t exaltatiōz ppli gētilis in bonis gr̄e: eo q̄ deuote recepit fidē catholicā. et sic synagoga facta est sterilis t abiecta: t eccl̄ia in fide gentiū facta ē fertilis t letabūda. et hoc mō loquit ap̄lus Gal. iiij. inducēs illud Esa. liij. Letare sterilis q̄ nō paris: erūpe et clama q̄ nō parturis: q̄ꝛ multi filij deserte magis q̄ꝫ ei⁹ q̄ habet virū. Et vocat gentilitatē sterilē t desertā: q̄ꝛ multo tpe fuit deserta a deo ꝓpter pctm̄ idolatrie. t sterilis i ple ad dei cultū educate. t ibidē p̄mittit ap̄lus. Scptū ē q̄m abrahā duos filios habuit. vnū de ancilla: t vnū de libera. t sequit: Hec sunt p allegoricā dicta. hec em̄ sunt duo testamēta ꝛc. hāc aūt expositionē nō ꝓsequor: q̄ꝛ diffuse tractata est ab alijs in pluribus locis.

In psal. cxij. Laudate pueri. Additio.

Iste ps̄. cū. v. sequētib⁹ vsq̄ ad ps̄. Btī imacalati. exclusiue vocat ab hebreis al'a magnū. i. hymn⁹ magn⁹. de q̄ singularē faciūt solēnitatē. nā i trib⁹ ꝑcipuis festis t i neomenijs stātes istū hymnū cū maiori cantāt solēnitate q̄ꝫ ceteros oēs. toti⁹ psalterij. Insup i nocte pasche qñ agn⁹ paschalis comedebat: post ei⁹ comestionē recūbētes ad mēsā: ip̄m hymnū solēniter dicebāt. vñ de h hymno ex istis sex psalmis cōpositō intelligi dz illud qō imminēte passiōe Math. xxvj. c. legit. Hymno dicto ꝛc. eo q̄ xp̄s post agni paschalis comestiōz hmōi ritū ꝛsuetū seruās hymnū p̄dictū cū ap̄lis recitauit: qō etiam hebrei hodie agno paschali carētes i illa nocte. s. pasche

istū hymnū cū azimis solēniter ꝓut pūt cantant: in q̄ vident ꝓphetizare nesciētes: sic̄ legit de caypha Joh. xj. ca. Nā ipi solū attendūt ad hoc q̄ in ℔ hymno fit mentio de redemptiōe egyptiaca: cui⁹ memoriā i paschate celebrāt. Sed ampli⁹ ꝓsiderāti in hoc hymno ꝓtinent nō modica mysteria eccl'ie vniuersalis spūalit̄ a deo redēpte incipiētis ab abel iusto vsq̄ nūc. int̄ q̄ fit mētio de redēptōe egyptiaca suo loco: vt. j. patebit. vñ in hoc hymno pſ. sex pcipaliter facit. Nā in ꝓmo pſ. ponit quādā pfationē generalē ad diuinā laudē ptinentē: in qua de exordio eccl'ie militātis añ legē t eius ꝓgressum vsq̄ aduētū xp̄i p quē gr̄a facta ē ꝓmittit. In secūdo. ſ. In exitu isr̄l' ꝛc. de statu eccl'ie sub lege agit. In tercio pſ. ſ. Dilexi qm̄ ꝛc. agit de statu eccl'ie i tpo exordio redēptiōis añ ipius publicatōz In q̄rto vo. ſ. Credidi ꝓpter ꝛc. agit de statu ꝓmitiue ecclesie publicate. In quinto. ſ. Laudate dñm. agit de statu eccl'ie ex duab⁹ gentib⁹ tā vnite. In sexto vo pſ. ſ. Cōfitemini ꝛc. agit de statu eccl'ie nō solū dilatate t vnite: ꝫ etiā florēte t ꝓualescēte ꝓut lati⁹ patebit in expōne hoꝝ psal'. in singulari. In hoc igit̄ ꝓmo pſ. pfationali hui⁹ hymni pſ. viij. facit q̄ ſt notabilia ad dei laudē ptinētia. Primo eñ ondit q̄s ē laudādus. ſ. de⁹ trin⁹ t vnus: qō sic pz. naz in ꝓncipio hui⁹ pſ. ter inuitat ad laudē dei. ꝓmo. ſ. cū ꝓmittit alla: qō idē est qō laudate deū. scdo inuitat ad laudē dei cū dicit: Laudate pueri do. Tercio cū dicit: Laudate nomē dñi. q̄ quidē trina inuitatio ad laudē dei i eodē versu seu cōtextu singularit̄ est in ℔ psal'. vt pz discurrēti p alios. t sic satis innuit̄ trinitas eius q̄ laudat̄ eo mō t forte clariori quo i illo vbo psalmi. Bñdicat nos deus deus nr̄ bñdicat nos de⁹. t i silib⁹ solet cōiter exponi. vnitas aūt ei⁹ q̄ laudat̄ ondit in hoc q̄ nō deos dicit laudandos ꝫ deū. Sil'r nec dixit: Laudate noīa dñi: ꝫ nomē. eo mō quo dr̄ Matth. vlti. c. In noīe patris t filij t spūssancti. Secūdo ondit etiā a quib⁹ dr̄ laudari: q̄ a pueris. scz animi puritate viuētes. Tercio ondit etiā q̄diu est laudādus. ſ. in hac vita t i futura. t hoc cū dicit: Sit nomē dñi bñdictū: ex hoc nūc t vsq̄ i seculū. Quarto ondit etiā vbi est laudādus. ſ. vbiq̄. t ℔ cū dicit: A solis ortu vsq̄ ad occasum. Quito ostēdit etiā quō est laudādus. ſ. sup omnē laudē cuiuscūq̄ creature terrestris t celestis. t hoc cū dicit: Excelsus sup oēs gentes dñs. t sup celos gloria eius. Sexto ondit quedā materia ꝓncipalis ad dei laudē in ℔ hymno ꝓncipalit̄ ꝓsiderāda. ſ. diuina ꝓuidētia circa regimē creature rōnalis. t hoc cū dicit: Quis sicut dñs deus noster q̄ in altis hitat t hūlia respicit. ſ. genus hūanū qō in pte infima vniuersi cōmorat. Septio ondit quidā effectus hmōi diuine ꝓuidētie quo eccl'ia fideliū sumit exordiū. ſ. suscitare hoiem a terrenis t fetorib⁹ pctōr: t eū erigere ad statū gratie t glorie: qō est maximū opus. iuxta illud: Miseratiōes eius sup oīa opa eius. vñ Aug. super Job. dicit q̄ mai⁹ opus est: q̄ ex impio fiat iustus q̄ crea re celū t terrā. t de hoc dicit: Suscitās a terra. i. a terrenitate. Inopē. in virtutib⁹. Et de stercore. i. de fetore pctōr Erigens pauperē vt collocet eū cū ꝓncipib⁹. i. cū angel̄. Cū ꝓncipib⁹ ppli lui. i. cū patriarchis t ꝓphetis: t in hoc innuit statū eccl'ie ante legē in quo nōdum erat alicui⁹ populi diuino cultui mācipat⁹: sed q̄si singularit̄ sumebāt singuli iusti i diuersis ptibus ad societate sanctoꝝ. Octauo ondit q̄ ex tali suscitatiōe inopū t pauperū t collocatione eoꝝ in celestib⁹ fecūdata est eccl'ia in ꝓgressu tpis t sic q̄ prius fuerat sterilis mō multos hz filios. iuꝝ illud Gal'. iiij. ca. t Esaie. liiij. Letare sterilis ꝛc. t de hoc dicit: Qui hitare facit sterilē in domo matrē filioꝝ letantē. t in hoc ꝓtinuat se dicēdis in ceteris psalmis hui⁹ hymni: vt videbit. vñ pſ. iste videt ꝓprie pfatio in hmōi laude diuina.

Replica.

In psal'. Laudate pueri dñm. vt dicit Burgē. incipit hebreoꝝ hymn⁹: t cōtinuat̄ vsq̄ ad Beati immaculati. exclusiue. hūc hymnū cōsueuerūt cum multa solēnitate dicere post esum agni paschalis. vnde opinat̄ Burg. q̄ illud Matth. xxvj. Et hymno dicto exierūt in montē oliuaꝝ. debeat intelligi de isto hymno: q̄ si ira est nō indico: nec suā singularē expositionē reprobo.

Psalmus. cxiij.

In exitu israel de egypto. Huic psal. in trāsla. hieron⁹. premittit alleluia ꝓt. tamē in heb. est finis psal. ꝓcedētis. In ℔ aūt psal. inducit pſ ad dei laudē ex cōsideratione beneficij populo israel exhibiti in exitu de egypto. t ꝓmo illō bñficiū recolit. secūdo ex hoc dei laus concludit: ibi. Non nobis. Circa ꝓmū recolunt plura mirabilia a deo facta in exitu de egypto. nō tamē fm ordinē hi storie aliqua narrā do: post que tamen fuerūt ꝓus facta sic frequēter fit in scriptura: t maxie metrice cōposita qualis est ista. dic̄ igit̄:

a In exitu isr̄l de egypto. qui habet Exo. xiij. b Domus iacob. q̄ totus ppl'us isr̄l descēdit de Jacob q̄ alio nomie dictus est israel: Gen. xxxij. c De populo barbaro. oēs populi dicunt barbari exceptis hebreis. grecis t latinis. q̄ alia idiomata dicunt barbara. d Facta ē iudea sanctificatio eius. q̄ in iudea viguit cultus diuin⁹ t sciētia legis t ꝓphetaꝝ. e Israel potestas eius: exercitus regis dicit̄ eius potestas: q̄ deus p filios israel tanq̄ p exercitū suū eiecit chananeos de terra illa: vt habet in libro Josue. t sic israel dicit̄ potestas dei inq̄ntum p potestatē a deo sibi cōcessam eiecit gentē illā: t fm hoc littera ista facta ē in iudea ꝛc. respicit terminū exitus de egypto. in hebreo aūt t in trāslatiōe Hiero. sic habet: Facta est iudas ꝛc. t fm hoc respicit ꝓncipiū exit⁹ de egypto: q̄ trib⁹ iuda ꝓma intrauit mare rubrū sequēs moysen alijs formidātibus t tardātibus. t sic facta est dei sanctificatio inq̄ntum factum istud declarauit dei sanctitatem: in cui⁹ confidentia tribus iuda cōstanter secuta est moysen. Isr̄l potestas eius: quia p israhele pugnauit cōtra egyptios: Exo. xiiij. t dixerunt egyptij. fugiamus israelē. dñs enī pugnat p eis contra nos. f Mare vidit t fugit. q̄a se in partes diuisit retrahendo se a medio ad ꝓceptum dñi ac si haberet sensum t intellectū: q̄ creatura obedit creatori ad nutū. g Jordanis cōuersus est retrorsum. hoc fuit in exitu de deserto: vt habet Josue. iij. q̄ aq̄ iordanis ex origine sua descēdētes steterūt t eleuate fuerūt ad modū collis: t sic in pte reuertebant versus locū originis: sicut a qua fluminis inueniens obstaculū resultat versus originis locū. h Montes exultauerūt vt arietes ꝛc. i. cāp exultatiōis dederūt filij isr̄l: q̄ in trāsitu fluuij arnon sopuli ex vna pte inclinati sunt vsq̄ ad ripā oppositā fluminis. t sic ꝑbuerūt transitū filijs isr̄l: t interfecerūt insidias ibi latētes cōtra filios israel: sicut dictū fuit Nume. xxj. vbi scribit sic. Sicut fecit i mari rubro: sic faciet i torrentibus amon: scopuli torrentiū inclinati sūt ꝛc. t sic dicunt etiā se exultasse metaphorice: sic et de mari rubro dictū est: Mare vi. t fu. q̄ ad modū cognoscēt̄ iter siccū filijs isr̄l ꝓbuit: t sic̄ scopuli dicto modo inclinati videbant applaudere aduētui filiorū israel t transitui. i Quid est tibi mare q̄ fugisti ꝛc. q. d. vnde venerūt ista mirabilia in mari rubro t iordane t collibus: vt dictus est: t rūder. k A facie dñi mota est terra. quasi diceret. a diuina volūtate ꝓcesserunt ista cui obediunt etiā insensibilia: quia sicut ad dei nutum mota est terra qū absorbuit dathan et

abyron: sta aque ꝛ colles in p̄dictis ꝛ cōsimilib⁹ alijs. vñ ꝛ subdit aliud mirabile factū qđ fuit in deserto cū dicit:

l Qui cōuertit petrā i stagna aquaꝝ. dando abūdantiā aq̄ de petra: Exo. xvij. m Et rupē in fontes aq̄ꝝ. Nuꝛga bis silicē egresse sunt aque lagissime ꝛc̄. n Nō nobis. Hic ex p̄dictis miraculis diuinus bonoꝛ concludit. et ꝑmo ostendit q̄ sit bonus: ibi. Nō mortui laudabūt te. Pria i duas: qꝛ primo dei gloria ex dictis concludit. secūdo idolatria excludit ibi. Simulacra gentiū. Circa ꝑmū dic̄ psalmista. n Nō nobis d. attribuat gloria ō p̄dictis mirabilib⁹ ꝛ ꝑsitib⁹. o Sed nomi tuo. qꝛ i talib⁹ tota rō facti ē potētia faciētis: ꝑm q̄ dicit Aug. p Sup misēdia tua ꝛ veritate tua. talia em̄ facta sunt a deo ppl'o isrl': ad declarationē diuine veritatis q̄ impleuit ꝓmissiones factas patrib⁹. s. abrahe. ysaac ꝛ iacob. ꝛ sibi ad declaratōez diuine misēdie: qꝛ q̄uis ppl'us israel ip̄m frequēter ꝓuocaret ad ira vt in adoratione vituli ꝛ alijs malis q̄ fecit in deserto: tñ adimpleuit ꝓmissum patrib⁹ factū in b̄ declarans misēdie sue effectu. q Neq̄ dicāt gentes. i. genti les idola cōlētes. r Ubi est de⁹ eoꝝ. s. hebꝛeoꝝ. si em̄ nō adimpleret ꝓmissa eis facta videret gentilib⁹ q̄ defecisset virtus sua: et qꝛ tot mirabilia fecit ꝑ eis poterāt ligis relucet sua ptās: verūtñ qꝛ se extēdit ad oia inferioꝛa: qđ ꝑz ꝑ eius miracula facta in mari ꝛ in terra: vt p̄missuz est. ibi subdit. Hic p̄ excludit idolatria cui⁹ ꝑmo ostendit vtilitas: ibi. Dom⁹ isrl'. Primū ostendit p b̄ q̄ idola facta sunt de sensibili materia artificialit ꝛ b̄ est qđ dicit. Simulacra gentiū argentū ꝛ aur. qꝛ materia artificialiū est tota suba eoꝝ ꝑm phīm. ij. phisicoꝝ. v Opera manuū hoim. ꝑ sculpturā sic̄ sūt lignea ꝛ lapidea: vel ꝑ fusuram sicut metallica. x Os hñt ꝛc̄. cōcidit euidēter q̄ carent vita ꝑ carentiā affatus visus auditus olfatus tactus ꝛ gressus. q̄bus vita manifestat in homib⁹ ꝛ aīalib⁹: ꝛ ꝑz littera vsq̄ ibi. y Similes illis fiāt q̄ faciūt ea. s. artificēs qꝛ carēt vita spirituali sicut illa sensibili. z Et oēs qui confidunt in eis. s. idoloꝝ cultoꝛes: qꝛ cōfidunt in nichilū: sicut et idolū nichil est. j. Corinth. viij. a Domus israel. Hic ꝑ̄ter oñdit latrie vtilitas: ꝛ ꝑmo in enasione boni: ibi. Dñs memoꝛ. ꝑmū ꝑz ꝑ hoc q̄ colentes dominū ꝓtegunt ab eo in periculis: ꝛ hoc est qđ dicit. a Domus israel sperauit in domio, ip̄m devote colēdo. b Adiutoꝛ ꝛ ꝓtectoꝛ eoꝝ est. sicut ꝑet ꝑ pharaonē ꝛ eius exercitū: Exo. xiiij. ꝛ cōtra reges chananeoꝝ: vt ꝑz libꝛo Josue. c Domus aaron ꝛc̄. ꝛz domus aaron cōtineret in domo israel: sicut ps in toto. tñ de ea fit specialis mētio: qꝛ ad eaz ꝓtinebat sacerdotiū qđ est latrie officiū. d Adiutoꝛ ꝛ ꝓtectoꝛ eoꝝ est. sicut ꝑet i devotiōe Choꝛe a terra; eo q̄ volebat sibi ꝛ suis vsurpare sacerdotiū cōtra aaron ꝛ filios eiꝰ: Nume. xvj.

e Qui timēt dominū sperauerūt in dño. dicit ra. Sa. q̄ hoc dicit ꝓpter cōuersos de gentilitate ad iudaismū q̄ nō erant de filijs israel: ꝛ tamē deus erat adiutoꝛ eoꝝ simul cū filijs israel: qꝛ multi de talibus ascenderūt cum eis de egypto: vt hī Exod. xij. ꝑt etiam hoc exponi de gentilibus deuz colētibus qualis fuit sanctus Iob ꝛ multi alij.

f Domin⁹ memoꝛ fuit nostri. Hic consequēter ostēdit vtilitas latrie i ꝓsecutione boni tēporalis ꝛ spūalis. ꝛ hoc ē q̄ dicit: Domin⁹ memoꝛ fuit nostri. licz obliuio nō cadat in deo: nec ꝑ cōsequēs recordatio ꝓprie dicte: tamē ꝑm cōmunem modū loquēdi hoim dicit recordari aliquoꝝ quādo facit eis bonū. ibi subdit. g Et benedixit nobis. multiplicando in spūalibus et tēporalibus bonis: qđ declarat cōsequēter i toto populo isrl' cum dicit. Benedixit domui isrl'. scdo specialit in tribu sacerdotali. d. Benedixit domui Aaron. tercio generaliter i omnib⁹ deū colētib⁹: sive sint cōuersi ad iudaismū sive gentiles recte viuētes: quib⁹ psalmista imprecat bonoꝝ augmenta. d. h Adijciat dñs. iterū alia bona cōferēdo. i Benedicti vos a dño. ꝑ cōsecutōez gre i p̄nti ꝛ gloꝛie i futuro. k Qui fecit celū ꝛ terrā. ꝓpter qđ pōt dare suā benedictionē gratie in p̄nti vita que ꝑ terrā designat. ꝛ glie i futuro q̄ ꝑ celū significat: qđ adhuc ampli⁹ declarat di. l Celū ce. dño. qꝛ ibi magꝛ relucet gloria sua in angelis sanctis. m Terrā aūt dedit filijs hominū. i. habitatiōi eoꝝ ꝑ vita p̄nti: in qua si debite viuāt ꝛ deū colāt assument⁹ ad habitationē celestē cuz angelis: ꝑm q̄ dicit Matth. xxij. In resurrectiōe erūt sicut angeli dei in celo. n Nō mortui. supra ostēdit q̄ deus ē colēdus: hic cōsequēter ostēdit a q̄bus: ꝛ loquit de cultu meritoꝛio. d. Nō mortui laudabūt te dñe. qꝛ sunt extra statū merendi: qꝛ ꝑm Damascenū. Qđ est homib⁹ mors. hoc est angelis casus. o Neq̄ oēs q̄ descēdūt i infernū. qꝛ si accipiat ꝑ inferno dānatoꝝ ibi nō est dei laus ꝛ magis blasphemia. si aūt de lymbo patrū vel pueroꝝ in originali decedentiū iam sunt extra meritū statū. p Sed nos qui viuim⁹. in vita p̄senti. q Benedicim⁹ dño. meritorie. qꝛ status meriti durat vsq̄ ad mortē: ꝓpter qđ i ipo laudat deus meritorie. r Ex hoc nūc ꝛ vsq̄ in seculū. id est vsq̄ ad finē p̄ntis seculi: qꝛ tūc deficiet tp̄us meriti. ꝑmanebit tñ laus scdoꝝ i patria. ps. lxxxiij. Beati q̄ habitant i domo tua dñe in se. se. laudabūt te. In b̄ psal. moralit intellecto inuitat q̄libet pctoꝛ miscōiaz ꝓsecutus ad dei laudem ꝑ bñficio exitus de peccato qđ ꝑ egyptū designat: eo q̄ egyptus tenebꝛa interꝑtat cuius iudea fit sanctificatio: eo q̄ interꝑetat cōfessio: tunc fugit mare. id est amaritudo culpe. Jordanis qui interꝑtat riuus iudicij. Retroꝛsum conuertet. s. a iudicio cōdemnatiōis ad iudiciū salutionis. Terra mouet a facie domini. quia homo dictus ab humo mouet motu bone opationis. De petra. i. corde ꝓius duro fluūt aque devotionis. idolatria abijci

tur: qz idolatria que est idolorũ seruitus: Ephe.v.ca. per liberalitatẽ eijcitur: z deus fide spe z charitate colitur. et sic ab homie viuificato p gratiã bñdicit.

In psal. cxtij. In exitu israel de egypto.

Additio.

Opia in pmo pſ. huius hymni pdicto pſ. initauerat ad oi laudem cũ suis debitis circũstantijs includens statũ ecclie añ legẽ. s. anteq̃ aliqs ppl̃us eẽt cultui diuino mãcipat⁹: in q̃ aũt psal. agit de statu ecclesie sub lege. circa quod sex facit Nã pmo oñdit vnõ sumit initiũ: vt popul⁹ isrl̃ segregarek ad cultũ diuinũ: z õ hoc dicit: In exitu isrl̃ de egypto ꝛc. Secũdo ostẽdit quõ hmõi popul⁹ fuit a deo sanctificat⁹ p dationẽ legis: p quã speciali⁹ fuit sb eius regimie z prãte: de quo dicit: Facta est iudea sanctificatio eius. Exo. eñ. xix. ca. legit deũ dixisse ppl̃o añ legis dationẽ. Vos vidistis q̃ fecerim egyptijs ꝛc. s. in exitu isrl̃. Si g̃ audieritis vocẽ meã ꝛc. Eritz mihi in regnũ sacerdotale et gens sancta. Et sic facta est iudea sanctificatio eius ꝛc. Cõsequẽter tercio oñdit quõ illi populo sic deo mãcipato fuerũt magna miracula diuinitus facta. de quo dicit: Mare vidit z fugit ꝛc. vsq̃ ibi in stagna aquar. et exponat vt in postilla. Cõsequẽter quarto ostẽdit q̃ ois hmõi miracula attribuẽda sunt diuine gloie z in idolatrie detestationẽ: que quidez idolatria pmo fuit exhibita in secũdo pcepto decalogi: z pñter i toto pcessu legis mosaice multiplicit detestata. z de ꝑ dicit Nõ nobis dñe ꝛc. Simulacra gentiũ ꝛc. vsq̃ ibi: Et oẽs qui pfidunt in eis. z exponant sicut in postilla. Cõsequẽter quinto cõmendat populũ deo mãcipatũ z p suos ordines distinctũ eos multiplicit bñdicendo. de q̃ dicit: Domus isrl̃ speravit in dño ꝛc. vsq̃ ibi: Qui fecit celũ z terrã exponat ꝑut in postilla. Cõsequẽter sexto innuit quẽdã defectũ hui⁹ status. s. existẽtiũ sb lege mosaica. Pro quo sciendũ q̃ in lege mosaica nõ fuit ꝑmissum regnũ celoz in premiũ sed tñ terrenu. In lege autẽ gratie hoc fuit ex presse ore christi ꝑmissum: Matb. v. Beati pauperes spũ: quoniã ipoz est regnum celorũ. z sic in alijs sequẽtibus. vnde psalmista innuens istũ defectũ dicit: Celũ celi dño. q. d. regnũ celoz deo tñ remanet. nõ est eñ homib⁹ pmissum: q̃ in lege mosaica terrã tñ dedit filijs hominũ q̃ nõ celũ. Ex quo sequit q̃ illi qui sb lege mosaica decesserunt quãtũcunq̃ iusti nõ laudabant dominũ p adeptõez gloie neq̃ meritoie: cum in alia vita cesset status meredi. z de hoc dicit: Nõ mortui laudabũt te dñe. s. in illa lege post hanc vitã: z multo minus cõdẽnati in infernũ: de quo dicit: Neq̃ oñs qui descendũt in infernũ: q̃ tamen in illa lege viatores iusti in hac vita existentes meritorie deũ laudabũt. iccirco dicit: Sed nos qui viuimus bñdicimus dño. z q̃ hoz meritũ extendebat vsq̃ in eternam vitam post redemptionẽ a xpo factaz. ideo dicit: Ex hoc nũc z vsq̃ in seculũ.

Psalmus. cxtiij.

Dilexi. Huic psal. ꝓponitur pro titulo Alleluia in translatione Hiero. tamẽ in hebreo ponit in fine pcedentis psalmi. Scõm autẽ hebreos alios q̃ doctores cõmuniter dauid fecit hunc psalmũ pro liberatione sua a piculis in psecutiõe saulis. de qua materia fecit plures psalmos: vt patuit per pdicta. Et diuidit in duas ptes: q̃ pmo cõfitet suã liberatiõz. secũdo monet ad gratiarũactionẽ: ibi. Cõuertere. Circa pmũ sciendũ q̃ psalmista aliq̃n mutat modũ loquẽdi de futuro ad ꝓteritum vel ecõuerso: licz sit locutio de eodem facto: q̃ hic mod⁹ frequẽs ẽ in ꝓphetijs. z maxime in canticis metrice scriptis qualis est iste psalmus z alij psalmi. dicit igitur.

a Dilexi. s. dominũ. b Quoniã exaudiet dominꝰ ꝛc. licz eñ deus sit propter se diligẽdus et sup oia tamẽ q̃n alicui cõdescendit pre bet ei occasionẽ magis diligẽdi ipsum. c Quia inclinauit aurẽ suam mihi loquit ꝺ deo more humano qui inclinat aurẽ ad petitionem quã vult exaudire. et tõ auris inclinatio i deo nõ est aliõ ꝙ exaudiri. d Circũdederunt me dolores mortis sez iminẽtis quãdo saul fecit custodire domũ ipi⁹ david vt mane mozerek. j. Reg. xix. z quãdo Saul z eius exercitus cingebant dauid in modũ cozone: ita q̃ dauid despe rabat se posse euadere. j. Regũ. xxiij. e Et pericula inferni inuenerũt me. in hebreo ꝓ inferno ponit scol: quod nõ solum signat infernũ: sed etiã signat fossam siue sepultura. z z sic accipit hic: eo q̃ sequit ad mortem. f Tribulationẽ. in corpe. g Et dolorem. in mente. h Inueni. in psecutiõe Saulis iniuste me psequentis. i Et nomẽ dñi invocaui. frequẽter eñ dauid rogauit ꝓ liberatiõe a Saulis psecutiõe. k O dñe libera animã meã. i. vitã meã. l Misericors dñs z iustus: q̃si dicẽt. decens est vt a te cõsequar misericordiã in mea liberatõe z iusticiã in saulis cõdemnatiõe. m Custodiens parvulos dñs. ꝓpriũ est deitatis succurrere in casib⁹ desperatis. paruuli eñ nõ ꝑnt se defendere a potẽtibus. z ideo decens est vt deus succurrat eis. in tali vo statu erat dauid respectu saulis regis. vñ dicebat. j. Regũ. xxiij. Quẽ persequeris rex israel quem psequeris canem mortuũ persequeris z pulicẽ vnũ. iõ subdit: n Humiliatus sũ. mente coza deo z potestate coza mũdo. o Et liberauit me. sua gratia z virtute. p Cõuertere. Hic post sue liberationis cõfessionẽ cõuertit ad gratiarũactionẽ. d. Cõuertere aia mea in requiẽ tuã. i. in deũ p gratiarũactionẽ: in quo solo mens hũana quietat: sm q̃ dicit Aug. lib. ꝓfessionũ. Inquietũ est domine coz meũ donec requiescat in te. q Quia dñs bñfecit tibi. ꝓpter quod debes ei regratiari z repetit beneficiũ supra positũ. d. r Quia eripuit animã meã de morte iminente: vt patet ex dictis. s Oculos meos a lachrymis. legit eñ dauid plozasse in psecutiõe saulis. j. Reg. xx. vbi dicit: Fleuerũt pariter. s. dauid z ionathas. z subdit: dauid autez amplius. t Pedes meos a lapsu. s. in manu saulis: q̃ quãtũcunq̃ sollicite z ardenter quereret eũ: vt pater. j. Regũ. tñ in manib⁹ eius nõ cecidit deo ipm ꝓtegente: sm q̃ dr. j. Reg. xxiij. Querebat saul dauid cũctis diebus: z non tradidit eũ dñs in manus ei⁹. iõ cõcludit dõ. v Placebo dño. ei devote seruiẽdo. x In regione viuoz. i. in vita pñti et postea in vita celesti: q̃ dicit terra viuentiũ. Mozaliter potest exponi pſ. iste de q̃libet fideli liberato viuinit⁹ ab afflictione corpali vel spuali qui recognoscẽs suã liberationem surgit ad gratiarũactionem.

Additio.

In psalmo. cxtiij. Dilexi quoniã.

Missis alijs expositiõibus tam hebreoz q̃ aliorũ que varie sunt: z sequẽdo expositionẽ hui⁹ hymni inceptã postq̃ pſ. tractauit de statu ecclesie sub lege in pcedenti psal. in hoc vo qui est tercius in ordine pdictorũ videt agere de statu ecclesie in ipso exordio redemptionis. s. tempore aduentus christi z ipius passiõis

anteq̄ tamen lex euangelica per apostolos publicaret
Circa quod sex facit. Primo em̄ ostendit firmitatem fidei formate eiusdē ecclesie circa aduentū xp̄i tādiu desiderati: t hoc in psona iusto⁹ ptūc existētiū. de q̄ dicit: Di lexi q̄m exaudiet dñs vocē orōnis mee. q. d. credo q̄ de⁹ exaudiet vocē orō-
nis mee deprecantis
paduētu xp̄i: t hūc
ipm diligo. i. valde
placet mihi: q̄ dile-
ctio i scripturis non
solū psuenit dici de
aliqua re diligēda:
ꝟ etiā de aliq̄ annū-
ciabili complexo et
placito: sic cū dicit i
ps̄. Q̄m dilexi legē
tuā dñe. t hmōi t sequit. Quia inclinauit au. suā. i. iā vi-
deo effectū mee exaudition̄is p aduētū redēptoris: cui⁹ no
mē tpe meo pncipalit̄ invocabo. de quo dicit: et in dieb⁹
meis invocabo. Cōsequēter secūdo: q̄ eccl̄ia exp̄s in hoc
statu multa incōmoda t pricula patiebat maxie i capite q̄
hoc tpe fuit passus. iccirco dicit: Circūdederūt me dolo-
res mortis. s. xp̄i: cui⁹ dolorib⁹ fideles illi⁹ tp̄is licz pau-
cissimi cōpatiebant. silr et pricula inferni: ꝟ est sepulture
xp̄i t eius descēsus ad inferos: quib⁹ simplices t devote
psone maxie affligebant: vt patet de Maria magdalena
plorāte: t hmōi. in q̄bus tribulationib⁹ t doloribus⁹ pstitute
nō cessabāt xp̄m q̄rere: t ipm dñm invocare. vñ Job. xx.
ca. Tulerūt dñm meū ꝛc̄. t de ꝟ dicit: Tribulationē t do
lorē invent: t nomē dñi invocabo. Cōsequēter tercio ec-
clesia orat deū p effectu hmōi passionis xp̄i. q̄ quidē e fe-
cius est liberatio aiar. d. O dñe libera animā meā ꝛc̄. s. a
culpa. Cōsequēter q̄rto eccl̄ia iam certificata de passione
xp̄i denūciat hāc liberatōez eē cōpletā. d. Custodies par-
vulos dñs. s. hūiles corde qui soli pticipant redemptiōez
xp̄i. t q: hāc humilitatē eccl̄ia hz t p q̄s hmōi liberatiōz
debet pticipare. iccirco subdit: Humiliatus sum t liberauit
me. Consequēter quinto reddit gratiarūactiones de hmōi
liberatiōe animā cōsolādo: t hoc cū dicit: Cōuertere aīa
mea in re. tuā. i. in requiē a tē desideratā. Quia deus bū-
bi fecit tibi. t sic ei soli obligaris: t q̄ sunt illa būficia que si-
culpe. t oculos meos a lachrymis. in futuro q̄n absterget
deus omnē lachrymā sanctor̄: Apoc. xxi. t pedes meos
a lapsu. i. affectus q̄bus aia incedit: sicut hō movet̄ p pe-
des. Cōsequēter sexto q: ista būficia pncipalit̄ in futura
vita pficiunt. iccirco cōcludit. placebo dño in regione vi-
vorū. i. ex ista liberatione aie a morte ꝛc̄. finaliter expecto
placere deo in regiōe vivor̄ q̄ est finis vltim⁹ hūane vite
t nota circa istū psal. duo. Primū q: in toto pcessu ipi⁹
nō nominat aliquē pp̄m dei: sicut i pcedēti psal. noīat do
mū david t isr̄l t hmōi. silr ꝛi sequēti dicit: In cōspectu
dis populi eius ꝛc̄. t hmōi. cui⁹ rō est. nā eccl̄ia xp̄i exp̄s
in tpe passiōis. de quo tpe hic ps̄. pncipalit̄ loquit nō ha-
bebat pp̄m: Dan. ix. ca. Occidet̄ xp̄s t nō erit ei⁹ popu-
lus. Secūdū nota q̄ sicut in fine psal. pcedētis dixit: Nō
morīar sed vivam: et narrabo opera dñi. sic in fine hui⁹ ps̄. declarat q̄ p liberationē xp̄i
mortui laudabūt te dñe. ad denotandū q̄ p legē mosaicā
q̄ oppositū in fine huius ps̄. declarat q̄ p liberationē xp̄i
eripit aīa de morte. s. spūali vt placeat dño in regione vi-
vorū. scz in vita eterna ꝛc̄.

Psalmus. cxv.

Credidi. Huic psal. null⁹ oīno ti. pponit. in heb.
quē exponit ra. Sa. de david posito in psecutiōe
absalon: in q̄ legit peccasse p deceptōez t tolerasse
patrēter illā psecutionē t gr̄arūactionē pmisisse ad suam
liberationē: vt magis videbit̄ psequēdo. t iōo ps̄. iste in
tres ptes dividit: q: pmo ponit pmū. secūdo secūdū: ibi.
Quid retribuā. tercio terciū: ibi. Vota mea. Circa pmū
sciendū q̄ fugiente david de hierlm pter absalon Siba
seruus miphiboseth occurrit ei cuz duob⁹ asinis onera-
tis panib⁹ t alijs victualib⁹ querens p hoc david favorē
quem credebat firmiter reverti ad dignitatē regiā: t diffa
mavit miphiboseth cōcupiscens eius hereditatē: quib⁹
factis t verbis david deceptus dixit ei. Tua sunt oia que
fuerūt miphiboseth:
vt habet̄. ij. Re. xvj.
t hoc ē q̄ dicit dō.

a Credidi. vbis si-
be nimis faciliter.
b Propter q̄ locu-
tus sum. nimis p̄
cipitāter cōcedēdo
ei hereditatē domi-
ni sui. c Ego au
tē hūiliatus sum ni
mis. q: pter absa-
lon erat fugitiuus. Ju hebreo habet: Afflictus suz nimis
ex filij mei psecutione: qui deberet me honorare. homines
aūt afflicti sunt improvidi ad loquēdum. pter q̄ dicit
pbus. ij. Elenchor̄. Cōturbati minus p̄vident. t ideo sub-
dit david. d Ego dixi in excessu meo. i. cōvent⁹ dicta
turbatiōe. vñ in hebreo habet: Ego dixi in festinatiōe vl̄
subitatiōe mea. q: ex turbatiōe mētis p̄cipitāter locutus
fuit. e Dis hō mēdax. videbat em̄ filiū p̄prium se perse-
quētem: t totū ppl'm isr̄l quē a piculis multotiens libera
verat ei faventē: fm q̄ dicit. ij. Reg. xv. Toto corde vni-
versus isr̄l sequit̄ absalon. t ideo cito credidit q̄ etiā mi-
phiboseth in ꝟ seq̄ret̄ absalon cū alijs. vnō postea david
videns se deceptū retractavit sentētiā q̄tū ad hereditatis
medietatē. ij. Reg. xix. et licz tūc david gravit̄ peccaverit
equādo serūū dño: vt dictū fuit. ij. Reg. xix. tñ tenendū ē
p̄babilit̄ q̄ postea penituit: t q̄ p alia mediet̄ate quā di-
misit Sibe: eo q̄ sibi adheserat in piculo posito in alijs
satisfecit miphiboseth: licz nō sit scriptū: quia nō oia sunt
scripta. f Quid retribuā dño. Hic p̄ter describit pa-
tiētia david in illa psecutione q̄ p̄z ex hoc: q̄ verba semel
sibi maledicētis valde patiēter portavit. ij. Reg. xvj. t iō
illā psecutionē p suis peccatis t p būficijs a deo sibi col
latis acceptavit. t hoc ē q̄ dicit: f Quid retribuā do.
p oibus q̄ retribuit mihi. de manib⁹ saul me liberādo et
ad regnū p̄movēdo: t mortē mihi debitā p adulterio et
homicidio relaxando. t rñdet: g Calicē salutaris acci
piā. i. atrocitatē psecutōis: que in scriptura calix dicit ac-
ceptando. h Et nomē dñi invocabo. p mea liberatōe
a dicta psecutione. i Vota mea. Hic p̄ter ponit gra-
tiarūactio ab eo p̄missa in p̄dicta fuga: fm q̄ hī. ij. Reg.
xv. vbi dixit ad sadoch. Reporta archā dei in vrbē. Si in-
venero gratiā in oculis dñi reducet me t ostēdet mihi eā
t tabernaculū suū: hoc aūt dicebat p̄ponens t p̄mittens
ibi facere sacrificiū. iō dī hic. i Vota mea dño reddaz
corā omī ppl'o eius. i. in templo vbi cōveniebat ppl'us. t
sībdit cām. d. k Pretiosa. in p̄spe. dñi mors san. eius. i.
nō defacili p̄mittit eos mori: sicut res p̄tiosa nō p̄temnit
defacili: t p hoc intelligit liberationē suā a morte: nec po
nit se in numero sanctor̄ t ex elatiōe: sed magis cōfitens
dei bonitatē in se: sicut Ezechias. iiij. Reg. xx. dixit de se
ipo. Memēto dñe quō ambulaverim corā te in veritate
t corde perfecto ꝛc̄. cām aūt sue liberatiōis ostendit dicēs.
l O dñe q: ego serv⁹ tuus. te colēdo. m Et filius an
cille tue. in hoc denotās merita matris sue. vel sicut dicit
ra. Sa. vocat se serūū natū in domo patrisfamilias q̄ est
magis dilect⁹ a dño ex̄s ille q̄ est emptici⁹ de foro. ipse aūt
erat natus i domo dei. i. a fidelibus parētibus deo serviē
tibus. gentiles aūt ad fidē cōversi dicebant magis serui
dei empticij. n Dirupisti vincula mea. i. pter p̄dicta
liberasti me de psecutiōe absalon t alior̄ sibi fautōrū im-
pedientiū mea regni mei regimīe: sic vincula materialia
impediūt boiem ne possit libere agē. Jtē q: psecutio ab-
salon fuit mota ꝛ david in penā peccati p adulterio ber-
sabee t homicidio vrie: fm q̄ p̄dixit sibi nathan. ij. Reg.

xij. Hec dicit dñs: ecce ego suscitabo sup te malū de domo tua ꝛc. ꝛ iō dauid liberat⁹ ab illa psecutiōe dixit se liberatū a vinculis dictoꝝ pctōꝝ:eo q ꝓpter illa erat obligatus ad illā penā sustinendā. o Tibi sacrificabo hostiā laudis.s. p sacerdotes hostias offerētes ꝛ cantores in sacrificijs laudes diuinas dicentes:

p Et nomē dñi invocabo:q; non solū per alios laudauit deū: sed etiā ī ꝓpria psona hūc psal.ꝛ alios decantādo.

q Vota mea. que feci posit⁹ in psecutione absalon.

o la'mea:tibi sacrificabo hop stiā laudis ꝛ nomē dñi inq uocabo. Vota mea domis no reddam in cōspectu ois t ppli eius ī atrijs dom⁹ dñi v in medio tui hierusalē.

r Dño reddā.sicut ꝓmisi. s In ꝓspectu ois ppli ei⁹ id est i loco diuini cultus vbi poterat ꝛ debebat ascēdere ois popul⁹ isrl'ꝫtū ad masculos trib⁹ tpibus i anno: sm q dicit Exo.xxiij.ꝛ vbi erat talis cultus oñdit.d. t In atrijs dom⁹ dñi.i.tabernaculi in q̄ erat archa posita:q; tēplū tpe dō nō erat adhuc edificatū. v In medio tui hierusalē. q; illud tabernaculū erat in ciuitate dauid.ij.Re. vij.q̄ ciuitas dicebat sozalicū ipius hierlm. Mozalit pōt exponi ps̄. iste de quolibet fideli q̄ si aliq̄ deficiat p alterius deceptionē suā ignorantiā confitet būiliter:ꝛ tribulationē insurgentē sustinet patiēter: ꝛ a qua liberatus agit deo gratias reuerenter.

¶ In psal.cxv.Credidi ꝓpter'ꝛc. Additio.

Derogatoꝝ videt excellēte ꝓphete ipius dauid qui egregius ps̄.israel dicit.ij.Regū.xxiij.ca. ꝛ a multis eximius asserit ꝓphaꝝ:quia tot ipius ps̄. sine titulis positi applicent suis psecutōnib⁹ tpalibus et transitoꝝijs.s.Saul ꝛ Absalon ꝛ hmōi.sicut ra.Sal. exponit:cū magnis mysterijs ecclesie possent ꝓprius ꝛ facilius applicari.hebrei em̄ nimirū si hoc faciāt nō.habentes similia spūalia de quib⁹ tales psal.verificent:ꝫ catholici ipos in hoc sequētes nimis vident iudaizare. Vnde dicenduz q ps̄.iste q̄ quartus est in hymno pdicto ꝓphe videt cōtinuari ps̄.pcedenti in materia. Nā postq̄ ps̄.in pcedenti psal.egit de statu ecclie in ipo exordio redēptionis.s.tpe aduētus xpi ꝛ ipius passiōis vt dictū est. in hoc agit cōsequēter de statu ꝑmitiue ecclesie ī quo fides fuit p apostolos ꝛ ceteros discipulos pdicata.in quo statu potissime claruerūt duo.s. pdicatio fidei ꝛ martyꝝiū q̄ sancti in testimoniū fidei sustinuerūt. et de hoc tractat ꝓncipaliter hic ps̄.in quo psal.quattuoꝝ facit. Nā ꝓmo ponit fidei pdicationē. ꝛ de hoc dicit: Credidi ꝓpter q̄ locut⁹ sum. nā sm apostolū ad Roma.x. Coꝝde creditur ad iusticiā:oꝝe aūt cōfessio fit ad salutē.vñ fideles ꝑmitiui nō solum credebant coꝝde: sed etiā loquebant fidei rudimēta ea pdicando ad alioꝝ eruditionē. vnde in psona cuiuslibet taliū ꝓprie dicit: Credidi ꝓpter quod locut⁹ sum.ꝛ q; ꝓ tali pdicatione fidei magnas patiebant psecutiōes: vt patet in actib⁹ apostoloꝝ ꝛ in hystoꝝijs ecclesiasticis.iō subdit:ego aūt būiliatus sum nimis.i. afflictus ꝓpter fidei pdicationē pdictā. Cōsequēter secūdo dicit: ego dixi in excessu meo omnis homo mendax. Pro quo sciendū q; martyꝛes xpi dicunt testes fidei.martyꝛ enim grece sm Hiero.idē est quod testis latine. Vnde in ꝑmitiua ecclesia vt sancti verbū dei q̄ pdicabāt fort⁹ in coꝝdib⁹ audientiū imp̄imerēt martyꝛio se subijciebant in testimoniū fidei.ꝛ iō ps̄. in psona cuiuslibet taliū dicebat. Ego dixi in excessu meo.s.inspiratiōe diuinit⁹ mihi facta. Dis hō mēdax.q.d.pdicatio mea nō erit efficax: cum possit esse suspiciosa:eo q credent me verba mēdaciter fingere: ꝗa ois hō de se mendax est.i. ꝓnus ad mēdacia fingenda:et ideo subdit: Quid retribuā dño ꝓ omib⁹ que retribuit mihi.hoc ē dicere:q̄d possū retribuere dño in testimoniū sue fidei ꝓ omib⁹ bonis q̄ retribuit mihi.s. naturalib⁹ et gratuitis,ad q̄ rñdens subdit: Calicē salutaris accipiaꝝ sez martyꝛiū.de quo Math.xx.dicit:potestis libere calicem quē ego bibiturus sū. Et sic nomē dñi invocabo.s. martyꝛiū accipiā invocādo nomē dñi.s.pdicando eius fidem.vñ p acceptionē hmōi calicis nomē dñi invocabo. Vota mea reddā dño coꝝā omi ppl'o eius: q; p testimoniū martyꝛij implebo vota mea.s. vt inducat fides i coꝝdibus audientiū.ꝛ hoc publice.s. coꝝā omi ppl'o eius et vt ostēdat hoc opus.s.martyꝛij ꝓ fide xpi accepti esse dño gratissimū subdit: Pretiosa ī ꝓspectu dñi mors sanctoꝝ eius ꝛ notāter dicit ꝑciosa:q; nō solū grata seu acceptā est mors sanctoꝝ:q̄ cōpetit cuilibet actui meritorio sed ꝑciosa q̄ denotat excellentiā seu ꝑciositatē martyꝛij quo ad meritū.ꝛ notāter dicit: In cōspectu dñi.q; q̄uis in ꝓspectu hoim insipientiū talis mors est vilis:in cōspectu tū dñi ꝑciosa est.vñ Sap.iij. Visi sunt oculis insipientiū mori. illi aūt sunt in pace. Cōsequēter tercio dicit: O dñe q; ego seru⁹ tuus.que quidē verba pñt cū pcedentibus cōtinuari sic:vt sit sensus. O dñe ego me obtuli ad mortē martyꝛij pdictā.Quia ego seruus tuus sū ꝛ filius ancille tue.ꝛ vocat se bis seruū: eo q̄ duplici ratōne esset obligat⁹ deo.s.p susceptionē bonoꝝ naturaliū ꝛ gratuitorū.dicit se etiā filiū ancilie dei:q; filius ecclie est p obedientiā. dicē em̄ q̄ dauid se vocat filiū ancille dñi nullā habet rōnem: ꝓput pleni⁹ dictū fuit.s. in additioe sup psal. lxxxv. vel alio mō pdicta verba.s. O dñe q; ego seruus tuus.pñt exponi ꝓtinuando ea cū sequētib⁹: vt.s.sit sensus. O dñe q; ego sū seruus tuus ꝛc.iō Dirupisti vincula mea.s. vincula pctoꝝ quib⁹ vinctus erā. In martyꝛio em̄ oia dimittunt peccata: ꝓput cōiter tenet sicut in baptismo.vñ sic p te patiēdo. Tibi sacrificabo hostiā laudis et nomē dñi invocabo. Et nota q̄ ꝑmo dicit:Et nomē dñi invocabo. Et nota q̄ ꝑmo noiauerat martyꝛiū calicē ꝓpter eius amaritudinē eo mō quo dicit Treno. Sup te transibit calix mō vocat ipm martyꝛiū hostiā laudis referēdo illud ad actū charitatis q̄ in martyꝛio exercet:ꝛ ipm facit hostiā dño in odoꝛē suauitatis.ꝛ de vtroq; dicit:Et nomē dñi invocabo. q; in vtroq; talis cōpetit invocatio. Cōsequēter q̄rtorepetit impletiōez suoꝝ votoꝝ in b actu.d. Vota mea dño reddā in cōspectu ois ppl'i eius:exponat vt.s.sed sup b addit. In atrijs domus dñi.s.in eccl'ia militāte:vbi vota meritorie reddunt Cōsequēter aūt dicit: In medio tui hierlm.s. celestis: in qua martyꝛes gl'iosi triūphāt. Pōt etiā hic ps̄. reduci ad statū sctoꝝ cōfessoꝝ exponēdo illud q̄ dī: Calicē salutaris accipiā ꝛ tibi sacrificabo hostiā laudis. de sacramēto altaris ꝛc.ad hoc ꝓpositū reducēdo:ꝫ ꝑma expositio magis videt lr̄e cōsonare p̄sertim huic q̄ dicit: Pretiosa i cōspectu dñi mors sanctoꝝ eius. Si aūt querat cur ps̄. in hoc psal. nullā facit mentionē de miraculis q̄ in ꝑmitiua eccl'ia de qua agit frequēter fiebāt ad cōfirmationē fidei pdicate.de quib⁹ Mar.vlt. Dño coopante ꝛ sermonē ꝓfirmāte sequēnib⁹ signis. Ad hoc dicendū q; in b ps̄. psal.intēdit agere de his q̄ singulariter claruerūt in ꝑmitiua eccl'ia q̄ nō fuerūt in antiqua: sicut fūt martyꝛia q̄ in antiqs ve.testa.minime seu rarissime fuerūt. Secus aūt est de miraculis q̄ potissime in statu antiquoꝝ fuerūt et sepissime diuulgata.ꝛ iō in ps̄.pcedēti.s. In exitu isrl'ꝛc. vbi agit de statu ecclie sub lege facit expssam mētionē de miraculis cū dicit: Mare vidit ꝛ fugit ꝛc. In b aūt ps̄.in quo agit de statu ꝑmitiue ecclie miracula ptermittit que cōia sunt vtriq; statui: ꝛ solū agit de martyꝛio q̄ ē ꝓpriū ecclie xpi sequētis el⁹ vestigia i sua passiōe ꝛ implētis verbū ipi⁹.s. Qui vult venire post me ꝛc. Math.xvj.ca. Exdē rōne fit mētio in b ps̄.de pdicatiōe cū dic: Propē q̄ locut⁹ sū.ꝛ nō in pcedēti.nā pdicatio vniuersalis singulis fuit i eccl'ia xpi ipo pcipiēte. Eūtes i mūdū vniuersū pdicate euāgeliū ꝛc. Mar.xvj.ca.

¶ Replica.

Sed circa ps̄.Credidi ꝓpter q̄ ꝛc. inuehit Burgē. ꝫ postil. dicēs eū nimis iudaizare: q; sequēdo ra. Sa.exponit ps̄.illū de dauid posito in psecutiōe filij sui absalon. Et ad id vtik imaginatiōe apud eū ꝑsue-

ta: videlicet q̄ psalmi fm sensum eoꝝ ꝓncipalē ab auctore ꝓncipalit inrentū dicti de xp̄o vel eccl'ia tanq̄ de figuratis de dauid tanq̄ de figura exponi nō debere: cui⁹ oppositū. s. sepe oīsum ē spāliter circa psal'. Dixi custodiā. nā ꝓmo fm sanctos doctores req̄rēdus ē scp̄ture sensus verus fm significationē vocū vel rerū q̄ si nihil absurditatis hz vere lr̄alis est etiā si modū figurā di vel figure teneat: cū ꝫ nō stat q̄ sens⁹ ab autore ꝓncipalit intē⁹ sit de figurato debita applicatōne facta: z q̄ postil. ponit hic ꝓmū sensum s. figuratiuū. Burg. aūt sequēs glosā magistralē ponit figuratū. ſō nec ille recte dī iudaizare nec iste xp̄izare: cū vterq̄ fm debitā applicationē dicat veritatez. ille de figura: iste de figurato. Illud etiā q̄ ꝫ dicit Burg. de filio ancille: correctū est. s. in psal'. Inclina domine.

Psalmus. cxv.

Alleluia. Laudate dñm. Huic p̄s. in transla. Hiero. ꝓponit inducunt oēs pp̄li tā gētiles q̄ iudei ad laudē dei ad aduentū ip̄ius xp̄i: q̄ instituit vnā eccl'iā ex iudeis z gentib⁹ ad dei gloriā z honorē. z ꝫ mō allegat ap̄lus scripturā huj⁹ psal'. Ro. xv. d. Dico em̄ ibm xp̄m ministrū fuisse circūcisiōis. i. pp̄li iudaici i fide instruēdi: et postea sb̄dit de gentilib⁹, gentes aūt sup misericordia honorare deū: sicut scriptū ē. Propterea p̄fitebor tibi i gentib⁹ ꝛc. z sequit ꝛex. Laudate oēs gentes dñm: et magnificate eū oēs pp̄li. q̄ accipit ex ꝓncipio huj⁹ psal'. ista aūt ꝓuidēs p̄s. in spū di cit: a Laudate dñm oēs gentes. ad xp̄m vel ad fidem xp̄i vocādi. b Laudate eū oēs po. i. iudei i duodecim tribub⁹ diuisi. z ꝓponit gētiles iudeis: q̄ pauci de iudeis ꝓmo crediderūt: z multi de gentilibus: fm q̄ dicit ap̄lus Ro. xj. Cecitas ex pte cōtigit in isr'l donec plenitudo gentiū intraret. z sic oīs isr'l saluus fieret: q̄ iudei cōuertent circa finē mūdi. z iō hic inuitant ad laudē post gentiles: z ꝓdicte laudis subdit rōnez. d. c Qm̄ confirmata ē sup nos misericordia eius. loquit de futuro p modū ꝓteriti: ꝓpter certitudinē ꝓphetie. in aduētu em̄ xp̄i z nō ante fuit misericordia dei cōfirmata p effectū q̄ ante expectabat p magnū desideriū. d Et veri. do. i. ip̄e xp̄s q̄ dicit de seipo Joh. xiij. Ego sū via veritas z vita. e Manet in eternū, fm q̄ dicit ap̄lus Heb. xiij. Jesus xp̄s heri et hodie ip̄e z in secula.

In psal'. cxvj. Laudate dominū. Additio.

Hic ps. cōtinuat cū p̄cedenti. Nā postq̄ p̄s. egit de statu ꝓmitiue eccl'ie in q̄ maxie floruerūt martyres ꝓut dictū est. In hoc aūt psal'. agit de statu eccl'esie dilatate p orbē post ꝓmitiuos: in quo quidē statu gentilitas fuit iudeis adiūcta sub cultu vni⁹ dei. ideo in hoc psal'. cū dicit: Oēs gentes ꝛc. intelligit gentilitas. cū aūt sequit: Oēs pp̄li. intelligit de israhelitis: eo q̄ fūt in tribub⁹ diuisi. z ad istū intellectū videt ap̄lus reducere istū psal'. z fm hoc ꝓpositū exponat p̄s. ꝓut in postil.

Psalmus. cxvij.

Confitemi dño. Huic psal'. in transla. Hiero. ꝑmittit ꝓti. Alleluia. q̄ p̄s. inuitat ad dei laudē. et dicit aliq̄ q̄ dauid fecit hunc psal'. inuitans populū ad dei laudē ꝓ sua liberatiōe de saulis ꝓsecutiōe z populi isr'l a gentiliū circūstantiū ꝑturbatiōe sub suo regimie: vt p̄z. ij. Re. z ꝫ facit in ꝫ p̄s. vsq̄ ad locū illū. Aperite mihi portas iustic̄ie ꝛc. ab illo vo loco vsq̄ ad finez inducit ad laudē dei ꝓ edificatiōe tēpli q̄ ꝓuidit z ꝓdixit edificādū ꝑte salomonis filij sui: z fm ꝫ q̄ ibi subdit. Lapidē quez reꝓbauerūt edificātes ꝛc. exponūt ō quodā lapide illi⁹ edificij: q̄ frequēter a lathomis fuit oblat⁹ i edificio muri sed semp inueniebat nimis lōgus vel nimis curtus. z sic pluries reiectus fuit ab eis tanq̄ inept⁹: ꝫ in cōsūmatiōe muri i copulatiōe duoꝝ parietū inuēt⁹ fuit aptissim⁹ q̄ ꝓ mirabili fuit tūc reputatū: q̄ ꝓuidit dauid: z scripsit fiendū. z sic sensus lr̄alis est hic de illo lapide materiali: et ō xp̄o mystice tm̄ exponit. Sz saluo meliori iudicio ꝫ ñ videt mihi bñ ꝓcordare verbis christi: Mat. xxj. q̄ loquēs de seipo a iudeis reꝓbando dicit eis. Nunq̄ legistis in scripturis. Lapidez quez reꝓbauerūt edificātes ꝫ fact⁹ ē in caput anguli. Et dño factū est istud ꝛc. z idē hz Luc. xx. Itē Act. iiij. Petrus oīdens ꝓncipib⁹ sacerdotū xp̄i glorificationē post eius passionē: Act. iiij. dicit de eo. Hic est lapis q̄ reꝓbatus ē a vobis edificātib⁹ q̄ fact⁹ ē in caput anguli. z nō est i aliquo alio sal⁹. Ex quib⁹ patet q̄ p̄s. iste q̄rtū ad istā ptē est intelligēdus de xp̄o ad litterā. tū q̄ ꝓbatio nō valet ex scriptura sacra nisi per sensum litteralē: fm q̄ dicit Aug. ꝓtra Vincētiū donatistā. tū q̄ iudei nō recipiebāt nisi sensum litteralē. Itē hoc dicit ra. Sa. hebreus super illud Michee. v. Et tu bethleē ephrata ꝑuulus es i milibus iuda: ex te mihi egrediet q̄ sit dñator ꝛc. glo. ex te mihi egrediet q̄ sit dñator. Messias fili⁹ dauid: sic ipse dicit p̄s. cxvij. Lapidē quē reꝓbauerūt edificātes: ꝫ factus est i caput anguli. Ex ꝫ eius dicto tria patent fm ei⁹ sentētiā. ꝓmū est q̄ dauid hūc psal'. fecit fm q̄ i hac ꝑte loquit de xp̄o ad litterā. terciū q̄ xp̄s ꝓus erat reꝓbādus z postea glorificādus: sic narrāt euāgeliste. Q̄ aūt supra inducit ō lapide angulari i edificio templi salomonis nō obsistit. cū q̄ illud dictū nō habet ex biblia. iij. Reg. z. ij. Paral'. vbi agit ad litterā de illo edificio neq̄ a Josepho sed solū ꝫ inueni dictū a magistro Petro comestore i historia scholastica sup terciū Regū. z sic eius dictū secut⁹ fui: Matb. xxj. z iō suppono q̄ dictū eius sit verū: tū sensus lr̄alis in ꝫ psal'. est de xp̄o. sensus em̄ lr̄alis ē qui p̄mo intēdit a scriptore. z iō si de hoc lapide fuisset scriptū tercio Regū. vbi intendit descriptio historica illius edificij sensus lr̄alis eēt ō illo lapide materiali: ꝫ vbi scribit illi⁹ lapidis mysteriū. sensus lr̄alis est de xp̄o figurato p lapidem illū: sic est in ꝓposito: vt p̄z ꝑ dicta xp̄i z beati petri. z ra. Sa. hebrei: sicut Exo. xvij. vbi moyses intendit scribere historiā aque de petra ꝓducte. sensus lr̄alis ē de ista petra materiali: sed. j. Cor. x. vbi paul⁹ ap̄lus intēdit scribere mysteriū hui⁹ historie dicit. Bibebāt aūt de spiritali ꝓnte eos petra. petra autē erat xp̄s. sensus lr̄alis ē de xp̄o z nō de lapide māli. His igit̄ ꝓmissis p̄s. iste i duas ꝑtes diuidit: q̄ ꝓmo dauid inducit ad dei laudationē. secūdo adducit ad ꝫ rōnez: ibi. De tribulatiōe. Circa ꝓmū inducit ad dei laudatiōz pp̄lm generalit. d. a Cōfitemi. cōfessione laudis oēs generalit. b Dño qm̄ bon⁹. bonitate cui⁹ nō est finis. c Quoniā in seculū misericordia eius. q̄ subuenit eum semp deuote requirētib⁹. Secūdo inuitat specialit pp̄lm isr'l. d. Dicat nūc isr'l. Tercio speciali⁹ tribū sacerdotalē. d. Dicat nūc dom⁹ aaron ꝛc. z patet sentētia ex versu p̄cedēti: z q̄ nō est speciosa laus in ore peccatoris: Eccl'iastici. xv. iō circa p̄dictos ad dei laudē inuitatos ostēdit: quoꝝ laus est deo accepta: dicēs d Dicant nūc qui timent dominū, timore filiali q̄ vitat patris offensam. Quoniā bonus ꝛc. exponat sicut supra e De tribulatiōe. Hic cōsequēter dauid adducit rationes inducētes ad dei laudē. z ꝓmo ex liberatiōe sui. secūdo ex redemptiōe generis hūani: ibi. Fortitudo. Prima in duas: q̄ ꝓmo recolit suā liberationē. secūdo assurgit ad grattarū actionē: ibi. Vox exultatiōis. Circa ꝓmū

dicit dauid. e De tribulatiõe inuocauí dñm. positus eñ in psecutõne saulis legit dñm cõsoluisse.j.Reg.xxiij. t in psecutiõibus filij sui absalon.iij.Reg.xv.t in illis psecutiõibus multos ps̃. fecit ad dei laudẽ: vt patuit ex supra dictis. f Et exaudiuit me in latitudine dñs. dilatãdo potestatẽ meã t dominiũ. g Dñs in adiutor.vtpote i bello ꝺ goliath gigãtẽ: t in piculis xp̃i saulẽ me psequẽtẽ:t cõsimilib⁹.t idõ dicit: h Non timebo qd faciat mihi hõ.s. timore deijciẽte a virtute. aliqñ.n.dauid in piculis posit⁹ timuit: sicut qñ mutauit os coꝝ achis.j.Reg.xxj. sed ille timor nõ fuit vicios⁹ deijciens in desperationem de deo.

i Dñs mihi adiutor.cui⁹ virtuti nullus potest resistere. k Et ego despiciaꝫ inimicos meos. sic Goliath despexit ꝺ diuino auxilio cõfisus xp̃ra cũ.vñ dixit ei.j.Regũ.xvij. Tu venis ad me cũ gladio t hasta t clypeo:ego aũt venio ad te in nomie dñi.t sequit:Et auferã caput tuũ a te:t dabo cadauera castroꝝ philistijm hodie volatilibus celi et bestijs terre ꝛc. l Bonũ est cõfidere in dño.qui nõ deficit in necessitate. m Qz cõfidere in homie. hoc dicit xp̃ habitatores ceyle t zipheos in q̃bus cõfidebat: eo q̃ ceylã ab hostibus liberauerat:t de genere zipheoꝝ erat.t cũ isti voluerũt eum in manu saul tradere.j.Regũ.xxiij. n Bonũ est sperare in dño. qui reddit p̃miũ p virtutũ operib⁹ absq; dubio. o Qz sperare in p̃ncipib⁹.hoc dicit xpter p̃ncipes duodecim tribuũ isrl̃ qui adheserunt absalon in psecutiõe dauid reddẽtes ei malũ ꝓ bono. p Oñs gentes circuierũt me.i.filij isrl̃ agẽtes erga me sicut extranei t gentiles: qz exũtes cũ absalon intẽdebãt dauid obsidere: ita q̃ nõ posset euadere: v hĩ.ij.Re.xvij. q Et in nomĩe dñi. supple cõtingit ptrariũ. r Quia vltus sũ in eos.qz multi occisi fuerũt t alij cõfusibiliter fugerũt.ij.Reg.xviij. s Circũdantes circũderũt me.repetitio est eiusdẽ sentẽtie ad maiorẽ assertionẽ. t Circũdederũt me sic apes.volẽtes me pungere gladijs suis tanq; aculeis. v Et exarserũt.nimia ira ꝺ me. x Sicut ignis in spinis.nitẽtes me velocit̃ ꝓsumere ad modũ ignis spinas velociter cõburentis. y Impulsus.i.cõpulsus fugere de loco ad locũ in psecutiõe saulis:t i psecutiõe absalon de ciuitate regia ad desertũ. z Euersus sum vt cadedẽ.videlicz q̃n Jesbidenob nisus fuit peutere dauid:q; p̃fidio fuit ei abysai filij⁹ saruie.ij.Reg.xxj. ideo subdit. a Et dñs suscepit me.succurrẽs mihi:qz p abysai t in alijs multis piculis dñs succurrit ei. b Fortitudo. Hic ꝓter post sue salutationis narrationẽ insurgit ad gr̃arũactionẽ.d. Fortitudo mea t laus mea dñs.q.d. exquo de p̃dictis piculis diuina virtute sũ saluat⁹ a me ẽ magnifice laudãdus:t ideo ꝓter inuitat dei mĩstros ad laudandũ di. c Vox exultatiõis t salutꝫ.i. p mea salute resonet.no Jn taberna.iustoꝝ.i.i loco diuini cult⁹ circa quẽ mĩstri habitãt. e Dextera dñi.i. virtus eius que p dexterã significat:eo q̃ est fortior man⁹. f Fecit virtutẽ.me de psecutione saulis liberãdo. g Dextera dñi exaltauit me.loco eius ad regnum me ꝓmouendo.

f inuocaui dñm: t exaudiuit
g me in latitudine dñs. Dñs
h mihi adiutor: non timebo
i quid faciat mihi hõ. Dñs
k mihi adiutor: et ego despi-
l ciam inimicos meos. Bo
nũ est confidere in domino
m q̃ cõfidere in homie. Bo-
o nũ est sperare i dño: q̃ spe-
p rare in p̃ncipib⁹. Oẽs gen
q tes circuierũt me: t in noie
r domini qz vlt⁹ sum in eos.
s Circũdãtes circũderũt me
et in nomine dñi qa vltus
t sum in eos. Circũdederũt
v me sicut apes t exarserunt
x sicut ignis in spinis: t i no
mine dñi quia vltus sum in
y z eos. Jmpulsus euersus sũ

a vt caderem: t dñs suscepit
b me. Fortitudo mea et laus
mea dñs: t fact⁹ ẽ mihi i salu-
c tẽ. Vox exultatiõis t salu-
d tis: i tabernaculis iustorũ.
e f Dextera dñi fecit virtutẽ:
g dextera dñi exaltauit me:
h l dextra dñi fecit virtutẽ. Nõ
k moriar ꝫ viuaz et narrabo
l opera dñi. Castigans casti
m gauit me dñs et morti non
n tradidit me. Aperite mihi
o portas iustitie: ingressus i
p eas ꝓfitebor dño hec por-
q ta dñi iusti intrabũt in eaz.
r Cõfitebor tibi qm̃ exaudi-
sti me: t fact⁹ es mihi i salu
s t tẽ. Lapidẽ quẽ reprobaue
v rũt edificãtes h fact⁹ est in

h Dextera domini fecit virtutẽ.me ab absalon saluan-
do.ideo subdit. i Nõ moriar sed viuã.post dictas ꝑse
cutiones fm totũ cursum vite mee naturalis: fm q̃ dicit
iij.Regũ.j. t rex dauid senuerat. habebatq; etatis plu-
mos dies ꝛc. k Et narrabo opa domini. qz circa finez
vite sue p̃cepit salo-
moni edificare tem
plũ dans ei exẽplar
ipius t edificioꝝ in
circuitu: vt habet.j.
Paral.xxviij. am-
pliauit etiã cultũ di
uinũ p ordines sa-
cerdotũ t leuitarũ.
j.Paralip.xxiij.et
xxvj. l Castigãs
castigauit me dñs.
psecutio eñ filij sui
absalon ĩmissa fuit
sibi a deo ad puniẽ
duz eius adulteriũ
cũ bersabee t homi
cidiũ vrie: fm q̃ ꝺ-
dixit ei Nathan.ij.
Regũ.xij. m Et
morti non tradidit
me. licz meruissem
xpter adulteriuz et
homicidiũ q̃ morte
puniunt fm legem
n Aperite mihi.
q̃n psecutio t salus
tio ipius dauid fuerũt figura psecutõnis ipius xp̃i t sue
saluatiõis i se p resurrectionẽ t coꝝpis glorificationẽ t in
mẽbris suis p gr̃e collationẽ in p̃senti t glorie in futuro.ꝺ
postq̃ dauid adduxit rõnem laudãdi deũ ex liberatione
sui.hic cõsequẽter adducit ad hoc rationẽ ex saluatione
generis humani p christũ.t diuidit in duas ptes: qz pri-
mo describit dicta saluatio.secũdo ex hoc subdit gratiaz
actio:ibi. Hec est dies. Circa primũ sciendum q̃ saluatio
generis hũani facta est p fidẽ xp̃i passi t glorificati:xpter
qꝺ dauid loquẽs in psona generis hũani ꝓmo petit sibi
aperiri ingressum huius fidei.d. n Aperite mihi por-
tas iusticie.i. accessum ad fidẽ t sacramẽta ecclie p q̃ dat
ingressus ad locũ gl̃rie.sacramẽta eñ vere. legis nõ iusti-
ficabant: fm q̃ dicit Ro.iij. ex opibus legis nõ iustifica-
bit ois caro.t subdit: Justicia aũt dei est p fidẽ ihesu xp̃i:
sed sacramẽta nove legis iustificant. et ideo dicunt̃ porte
iusticie. o Et ingressus i eas ꝓfitebor.t q̃d debeat cõsi
deri subdit. p Hec porta dñi.i.ipe xp̃s qui dr̃ hic por-
ta in singulari:qz oẽs articuli fidei t eiã sacramẽta eccle-
sie que dicunt̃ porte in plurali nõ habẽt efficaciã nisi ab
vno xp̃o.qz oñs articuli sunt de eius diuinitate vel hũa-
nitate:t oia sacramẽta fluxerũt de latere eius dormientis
in cruce:t idõ dicit hic porta in singulari: fm q̃ ipe dicit
Joh.x.ego sum ostiũ:p me si q̃s introierit saluabit̃.t idõ
subdit. q Justi intrabũt in eã.p fidẽ t devotionẽ:t sic
p eã intrabũt gloriã. r Cõfitebor tibi qm̃ exaudisti me
dauid eñ t alij sancti in lymbo detenti hoc confessi sunt
quando christus eduxit eos de loco inferni: et quia hoc
fuit per meritũ sue passionis.ideo subdit. s Lapidem
scz christum qui vocatus est lapis vt supra allegatum est
et etiam Danieľ.ij.vbi dicitur de christo. Lapis ante qui
percusserat statuam factus est mons magnus: et imple-
uit vniuersam terram. quod intelligit̃ de christo fm ex-
positores hebraicos et latinos.
t Quem reprobauerũt edificantes. id est sacerdotes siu
deorum et doctores: ad quorũ spectabat officium edifi-
care in fide t moribus populum.
v Hic factus est in caput anguli.constituens vnam ec-
clesiam ex iudeis et gentibus cuius ipse est caput et pa-

stor:propter quod dicit Johan. x. Et alias ones habeo que nō sunt ex hoc ouili:t illas opter me adducere t fiet vnū ouile t vnus pastor. x A dño fcm ē istud.i. a dño Iesu xpo facta ē ista vnio. y Et ē mi.in ocu. nr̄is. fideles.n.q ex iudeis crediderūt in xpm admirati fuerūt: qñ viderūt spm̄sanctuz

x caput anguli. A dño fcm ē
y istud:t ē mirabile i oculis
z nr̄is. Hec ē dies quā fecit
a dñs exultemus t letemur i
b ea. O dñe saluuz me fac: o
c dñe bene ꝓsperare: bene-
d dictus qui venit in nomie
e dñi. Benedixim⁹ vobis
f de domo dñi dñs de⁹
s t illuxit nobis. Constitui-

b te diem solennez in condē
t sis vsq; ad cornu altaris.
k Deus meus es tu: t cōfi-
l m teboꝛ tibi deus me⁹ es tu:
n t exaltabo te. Confiteboꝛ
o tibi quoniā exaudisti me:
p t factus es mihi in salutez
q Confitemini domino quo-
niam bonus:qm̄ in seculū
misericoꝛdia eius.

dari in signo visibili. Cornelio et aliis gentib⁹ q erant circ eo: Iccu.x.t obstupuer̄t ex circūcisiōe fideles q venerāt cū petro: qz in natiōes gratia spūssancti ef fusa ē: que gr̄a vnit gētiles t iudeos in vna xpi eccia.

z Hec ē dies. Hic ꝓfr̄ ponit gr̄a actō cuz dr̄. Hec dies.i. tps noui testamēti: qō vocat dies rōne veritatis revelate.que latebat in vetri testō sub figurarū obscuritate. ꝓpter qō paul⁹ Ro.xiij. vocat vetus testm̄ noctē t nouū diē.d. Nox ꝓcessit:dies aūt appropinquabit ꝛc. a Quā fecit dñs. Iz faciat oia tps generaliter:dicit̄ tm̄ facere aliqō tp⁹ spāliter pp bonū qō in illo cōtingit fm modū vsitatū loquendi quē tenet hic scriptura loquēdo de tpe xpi. a Exultemus t letemur in ea.i. interius t exterius.tm̄ cū modestia deuorūt in deū viuū. Cōsequēter cōuertit se ad dauid ad deprecandū xpm de salute eterna obtinenda p ipm.d. b O dñe saluū me fac.educendo me de lymbo cū patrib⁹ sanctis. c O dñe bñ ꝓspare.multiplicādo ecciam tuaz in fidelibus tuis. d Bñdictus q̄ venit in noie dñi.i.xps qui venit in noie patris ꝓ salute mundi.t hoc mō cantabant pueri xpo ad passionē venienti Matb.xxj.t de illa laude videt hic dauid ꝓphetasse. e Bñdixim⁹ vo.de do.dñi.hoc ē verbū ap̄lor xpi qui fuer̄t ꝓmi in domo ei⁹ que est eccia.t benedixerūt pp̄lis veritatē euāgelij nūciādo t sacra ministrādo.t vñ habuerūt hāc ptātē subditur f Deus dñs t illuxit nobis.i.xpc dñs nr̄ q̄ est verus de⁹ ipe illuxit nobis spm̄sanctū ꝓferendo ad scripturas intelligendū:t sacramenta eccīastica ꝓferēdū. t qz ea dē ptās remanet in rectoꝛib⁹ eccie.iō ad eos sermo dirigit̄ cū dr̄. g Cōstituite diē solēnē.i.dies solennes nativitatis xpi resurrectōis ascensionis t cōsiles:q̄ cōstituti sunt solennes p eccīam. h In ꝓdēsis.i.vt pp̄s fidelis cōueniat ad eccīam in dēsitate plebis.iō subdit. i Vsq; ad cornu altaris.q.d.ita q̄ eccia impleat pp̄lo t clero.

k Deus meus es tu.iesu xpe. l Et cōfi.tibi.|cōfessio ne laudis. m Deus meus es tu t exal.te.tua magnalia narrando.in dieb⁹.n.solennib⁹ maxime dz in eccia fieri talis cōfessio t enarratio. n Cōfiteboꝛ ti.dñe.vox ē eccie deū laudātis. o Qm̄ exau.me.dep̄cātē te devote, p Et factus es mi.in salutē.ꝓferendo grām in p̄senti t gl̄iam in futuro. ꝓpter qō inuitant oēs generaliter ad dei laudē cū dr̄. q Cōfitemi dño ꝛc.t exponat sicut in ꝓncipio psal.qz hic versus in fine resumit:sicut in cantionibus solet fieri.

In pš.cxvij.Cōfitemini dño. Additio.

Iste psal.ē vltimus istius hymni magni q̄ incipit ab illo psal. Lauda.pueri ꝛc.vt dcm̄ est.t finitur in hoc psal.q̄ cōtinuat p̄cedenti sic. Nam in p̄cedenti psal.psalmista tractauit breuissime de statu eccie p oꝛbez dilatate post primitiuā.de qua solū declarauit vnionem gentiū cuz iudeis in vnā eccīam.vt dictū est. In hoc vo psal.agit de statu eccie sic dilatate in quo floruerūt multi sancti doctoꝛes t pontifices.sil'r t cōfessoꝛes t virgines Circa qō.xj.facit. Nam p̄ vniuersal'r inuitat ad dei laudē oēs.d. Cōfitemini dño qm̄ bonus ꝛc.cui⁹ nia est. Nā deo reddenda est ꝓfessio laudis p̄cipaliter ex duob⁹. Prīo ex sua bonitate ineffabili in seipo.de qno dicit. Qm̄ bonus.supple est.s.naturaliter t fm eētiā. Scō'mō quia ex sua mia alios facit bonos.t de hoc dicit. Qm̄ in secu. mia eius.t sic cōtinuat se psal. cū vltimo versu p̄cedētis pš. vbi dixerat. qm̄ cōfirmata est super nos mia eius.volēs in hoc psal. specialius ōclarare quō misericoꝛdia dei ptic̄pat in eccīa.que q̄dem ptic̄patio aliq̄ mō in distictōe sanctoꝛ relucet. Cōsequenter secūdo distinguit gradus seu ordines sanctoꝛ in eccīa p̄dicto modo dilatata p varijs tp⁹ b⁹ exp̄ssiū.zb triplici

ter.s.cū dicit. Dicat nūc isr̄l ꝛc. Dicat nūc dom⁹ aaro ꝛc. dicant nūc qui timent dñm ꝛc.vt intelligat̄ q̄ dicit. Dicat nūc israel.spāliter de sanctis cōfessoꝛibus q̄ videntes deū p fidē.iuxta illud.j.Coꝛ.xiij.ca. Videmus nūc per speculū.alijs eandē fidē cōfitent̄. Intelligit̄ etiā q̄ dicit Dicat nūc dom⁹ aaron.de pontificib⁹ seu sacerdotib⁹ sanctis.t cū hoc de sanctis doctoꝛib⁹.ex officio.n. cōpetit sacerdotibus t maxime p̄tificibus doctrina legis divine Malach.ij. Labia sacerdotis custodiunt sciam:t legem requirent de oꝛe eius. Intelligatur etiam quod dicitur. Dicant nunc qui timent dñm.de his qui ex timoꝛe dei filiali carnis maceratōe se castigāt:vt virgines t ceteri religiose viuentes. Consequenter terc⁹o specialius declarat diuinam mīam circa eccīam dilatatā.d. De tribulatione invocauī dominū.t est sensus q̄ ecclesia p̄mitiua maximis angustijs tribulata invocabat dominū.p revelatione harum tribulationum:quam deus exaudiuit eaz dilatando.ideo subdit. Et exaudiuit me in latitudine domus. Consequenter quarto ostendit quomodo facta fuit talis dilatatio .s. per diuinum adiutoꝛium contra humanas persecutōes.t de hoc dicit. Dominus mihi adiutoꝛ:non timebo quid faciat mihi homo. Et domin⁹ mihi adiutoꝛ t ego despiciam inimicos meos. Consequenter quinto ex dictis concludit q̄ bonum est confidere in domino.t q̄ hoc per experientiam videat impletuz in dilatione ecclesie que fuerat p̄ius oppressa tam sub hominibus vulgaris status q̄z sub p̄ncipibus terre.vt patz in hist oꝛijs.vnde dicit. Bonum est confidere in domino q̄z confidere in homine. Et bonum est sperare in domino q̄z sperare in p̄ncipibus. Consequenter sexto dicit. Omnes gentes circumdederunt me. Ad quod sciendum q̄ licet in ecclesia iam dilatata cessauerunt seu mitigate fuerunt acerbe persecutiones coꝛporales q̄ntum ad publicum statum.surrexerunt tamen persecutiones spirituales latentes. Unde Gregorius in homelia. Pugnauit ecclesia.scilicet p̄mitiua aduersus leonem.pugnat modo aduersus draconem ꝛc. Cuius quidē pugne tria sunt genera p̄ncipalia. quoꝛum vnum est hominū male viventium.quoꝛ vite exemplo sepe simplices decipiunt: t de istis dicit in persona ecclesie.s.iustoꝛ. Omnes gentes circumdederunt me.id est gentiliter viuentes: quos ecclesia dei quandoq; superat. Nam sepe tales in nomine domini.id est diuina virtute conuersi ad iusticiam penas sustinente penitendo.t de hac vltione dicit. Et in nomine domini quia vltus sum in eos. Secundum genus pugne est diabolica tentatio:de quo dicit. Circumdātes circūdederunt me.diabolus ei⁹ ad devoꝛandum homines cōmuniter circuit. Unde.j. Petri.v.capi. Aduersarius vester diabolus circuit querens quem devoꝛet. Et Job.j.capi.in persona diaboli dicit. Circuiui terram ꝛc.

ꝛ de ſtis intellígiť. Circũdantes circũciderunt me.q.d. dyaboli q̃ ex rabieſiue malicie circũdantes ſunt p orbem mõ p̃dicto circũdederunt me ad deorãdũ. ꝛ qꝛ in ſtos diuina virtute ſp̃ inflígunť pene gehennales. iõ dicit. Et in noie dñi.qꝛ vltus ſum i eos. Terciũ genus p̃dicte pugne eſt hereticoꝝ q̃ falſas doctrinas ſuggerẽtes quotidie impugnãt eccĩam.de quibus dr̃. Circũdederũt me ſicut apes. Apes.n.mel portãt.ꝛ cũ aculeo pungũt. ſic hereti ci eloquía diuina.de q̃bus dicit. q̃dulcia faucibus meis eloquía tua ꝛc.allegant.ſed cũ hoc ledunt fidẽ verã impungendo ſeu corrũpẽdo. Silr tales q̃ꝫ fingũt ſe illuminare ſcripturas qõ nõ facĩũt.ſed eas deuaſtant ꝛ cõſumunt.vñ de eis dicit. Et exarſerũt ſicut ignis.heretici.n. eo q̃ fideles quãtũ in ſe eſt cõſumũt. Ignis dicunť a ſctis patribus.vñ in decretis.xxiiij.q.iij. Arrius vna ſcintilla erat in alexandria ꝛc.dr̃ aũt. In ſpinis.qꝛ ſicut cõiter exponiť illud verbũ Eccl'ſ.vij.ca. Sicut ſonitus ſpinarum ſub olla ardentiũ ſic riſus ſtulti ꝛc. Ignis in ſpinis magnũ ſonũ ꝛ inutilẽ facit.ꝛ cito ꝓſumit ꝛ deuaſtat. qõ etiã faciunt heretici nõ magna ſed ſonoroſa loquẽtes ſine ali qua vtilitate:ſed potiꝰ cũ deuaſtatõe ſp̃uali.ſequiť. Et in noie dñi:quia vltus ſum in eos.ſ.eos q̃ꝫ cõuertẽdo. et ſic patiunť penas pñie.vt ſupradictũ eſt.vel q̃ꝫ pyltõz ſeu vindictã tpalẽ.ſ.q̃ igni rradunť iudicio eccie.ꝛ ſic in noie dñi:qꝛ vltus ſum.ꝛ qꝛ hmõi pſecutões ſp̃aliter hereticoꝝ aliq̃ fuerũt tamualide q̃ videbať fides q̃ſ ſubuerti:ſicut ptz de hereſi arrianoꝝ:que totã eccĩam maxime turbauit.ꝛ ſic de alijs hereſibus:ꝓut in hiſtoriis eccĩaſticis hr̃.iõ ſubdiť: Impulſus euerſus ſuꝫ vt caderẽ: ꝛ dñs ſuſcepit me. Qualiter aũt dñs ſuſcepit eccĩaz ne caderet ſubdit.v. Fortitudo mea ꝛ laus mea dñs. ꝛ qꝛ nõ ſolum dedit deus fortitudinẽ eccĩe vt poſſit aduerſarijs reſiſtere declinando pricula p eos inducta.ſ̃ etiã de eis triumphũ p̃ſtando dicit. Et factus es mihi in ſalutẽ. Cõſequẽter ſeptimo oñdit q̃ p doctores ſanctos eccie ſp̃ualis triũphꝰ hr̃ de hereticis.ꝛ de hoc dicit. Vox exultatõis ꝛ ſalutis i tabernaculis iuſtoꝝ. nam talis victoria nõ attingiť p arma corpalia ſ̃ p vocẽ ſacre doctrine que letificat.iuxta illud pſal. Juſticie dñi recte letificãtes corda.doctrina aũt vera ſalutaris cõiter acquiriť a viris vacantibꝰ ſtudio i tabernaculis.iuxta illud Deutro.xxxiij.ca. Letare yſachar in tabernaculis tuis.qõ ſic exponiť.nam illi de tribu yſachar nõ intendebant negociatõibus ſicut illi de tribu zabulon cõuicini ſui:ſ̃ vacabãt in tabernaculis ſtudio ſcripture.ꝛ iõ de eis cranť q̃ꝫplurimi doctores legis diuine: vt ibidem.vñ ꝑpꝛie pr̃s. dicit q̃ vox iſtius ſalutis q̃ ab hereticis eccĩam tuebať pſonabat in tabernaculis iuſtoꝝ.ſ. in ſtudijs ſanctoꝝ doctoꝝ.ꝛ ne iſta victoria hũano ingenio attribueret ſubdit. Dextera dñi fecit virtutẽ.ꝛ notanter repetit ter. Dextera dñi.ꝛ in ꝓmo loco ꝛ in tercio ſeu vltimo ſubiungit. Fecit virtutẽ.in medio aũt loco dicit. Dextera dñi exaltauit me.ad denotandũ q̃ ꝓncipiũ ꝛ finis huiꝰ victorie ſoli virtuti diuine attribuendũ ẽ.mediũ aũt huiꝰ.ſ.victorĩ attribuendũ ẽ hũano ingenio tanq̃ inſtrumento a deo exaltato.vñ in medio loco dixit. Dextera dñi exaltauit me. Cõſequẽter octauo dicit. Nõ moriar ſed viuã.qõ videť referri ad illud qõ dixerat in pr̃s. Credidi ꝑpter qõ ꝛc.qui eſt quartus pr̃s.hꝰ hymni.ibi.n.pr̃s.tractans õ martyribꝰ dixit. Precioſa in cõſpectu dñi mors ſanctoꝝ eius.vt ibidẽ fuit expoſitũ. ꝛ ne quis putaret q̃ ſancti doctores nõ eẽnt magni in cõſpectu dñi eo q̃ non fuerũt talẽ mortẽ p̃cioſam cõſecuti.iõ dixit. Nõ moriar ſ̃ viuã ꝛ narrabo opa dñi.q.d.quilibet ſanctus doctor.ls ego nõ moriar ꝑ deo tanq̃ martyr.viuo tñ deo vt narrez opa dñi cõ hereticos impugnatores.ꝛ qꝛ iſti doctores ſancti ls nõ fuerũt mortui ꝑ xp̃o p martyriũ corpale. fuerũt tñ multa paſſi incõmoda ꝛ anxietates.ſilr martyria intrinſeca p abſtinentias ꝛ vigilias ꝛ hmõi.iõ ſubdit. Caſtigãs caſtigauit me dñs:ꝛ morti nõ tradidit me. hoc eſt dicere ls morti ñ fui traditus a deo p martyriũ extrinſecũ: eo q̃ diſpoſuerat de me vt narrarẽ opa dñi. Caſtigans tñ caſtigauit me.ſ.multipliciter caſtigauit me mõ p̃dicto quodãmõ ẽ martyriũ. Cõſequẽter nono quaſi loquens ppls fideliũ ad hmõi doctores ſanctoſ dicit. Aperite mihi portas iuſticie.i.exponite mihi doctrinã ſacre ſcripture p quã hõ iuſtificať.talis.n.expõ ſeu declaratio aperit dr̃.vñ Luce.xxiiij. Aperuit illis ſenſum vt intelligerent ſcripturas. Et ingreſſus in eas ꝓfitebor dño.q̃ꝫ ſcripturas recte intellectas intrať ad cõfeſſionẽ dei.ſ.cõfeſſionẽ fidei ꝛ laudis.ꝛ ſequiť. Hec porta dñi iuſti intrabũt p eã cuius ſenſus eſt q̃ intellectus ſanus ſcripture ſacre p ſanctos doctores apertus ẽ porta dñi p quã iuſti intrant ad laudẽ dei ꝛ fidei cõfeſſionẽ. Cõſequẽter decimo populus hoc qõ petebat hñs.ſ.apertõem portarũ iuſticie deĩ alloquiť reddens grãrũactões.ꝛ hoc cũ dicit. Cõfitebor tibi qñ exaudiſti me.ſ.aperiẽdo mihi p tuos ſanctos doctores portas iuſticte quibꝰ poſſem tibi recte cõfiteri ꝛ vere cognoſcere. Quia factus es mihi in ſalutẽ.i.meus ſaluator.cõſequẽter.xj.oñdens quõ factus ẽ deus ſaluator ſubdit. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãteſ hic factus ẽ in caput anguli.exponať hic verſus ꝛ ſequẽtes de xp̃o lapide angulari ꝓut in poſtilla.

Cꝑſalmus.cxviij.

Beati immaculati. Huic pr̃s. pmittiť p ti. Alleluia: cuius expõ patuit.ſ̃.p ti. vo nõ apparet actor pr̃s. teneť tñ q̃ fuit ꝓpheta ſanctus q̃cũq̃ fuerit. Eſt aũt iſte pſal.alphabeticus.alio tñ mõ q̃ꝫ alij alphabetici. qꝛ iſto ſub qualibet lr̃a hebraici alphabeti ponũť octo verſus p ordinẽ:ita q̃ oẽs verſus primi octonarij incipiũt p lr̃am aleph que ẽ ꝓma lr̃a.ꝛ oẽs verſus ſecũdi octonarij p beth.que eſt ſecũda:ꝛ ſic ꝓnr de alijs. Et qꝛ trãſlator nõ potuit ſic tranſferre q̃ oẽs verſus primi octonarij incarẽt ab a que ẽ prima lr̃a alphabeti latini.iõ ꝓmo octonario ꝓpoſuit aleph.ad ſignificandũ q̃ oẽs verſus illiꝰ octonarij p aleph incipiũt in heb.incurrebat aũt tunc q̃dam modus ſp̃aliſ verificandi ſm ordinẽ lr̃arũ alphabeti.ſicut apud nos in illo hymno. Ad ſolis ortu cardine.in quo vſ. ſus incipiunt ordinate p lr̃as alphebeti latini incipiẽdo ab a vſq̃ ad g incluſiue.vt ptz intuenti hymnũ illũ. ſ̃ in hoc pſal.octo verſus incipiunt a qualibet lr̃a. ibi aũt vnꝰ tñ. Nec video ibi aliã ſignificatõem niſi p modũ veri candi ſp̃alẽ.vt dixi loquẽdo õ ſenſu lr̃ali. De materia hꝰ pſal.ſciendũ q̃ aliqui doctores exponũt eũ totum de dõ ad lr̃am.ſed qꝛ in quolibet octonario caſdẽ hiſtorias de dauid repetũt.qõ alibi nõ inueniť in eodẽ pſal.nec videť ꝓbabile fuiſſe intentõis pſalmiſte in eodẽ pſal.totiẽs eãdem hiſtoriã repetere.ideo alia via intendo ꝓcedere. Circa quã ſciendũ q̃ fm plures expoſitoreſ catholicos pſal. iſte loquitur de beatitudine que frequenter in hoc pſal. ſub nomie beatitudinis vel vite ſp̃ualis memorať. Beatitudo aũt dupliciter habetur.vno mõ in re. ꝛ ſic habeť tñ in patria.alio mõ in ſpe.ꝛ ſic habeť in via p bonorum operũ merita.ſicut dicit pr̃s.j.ethico. de felicitate politica que conſiſtit in vſu virtutũ: q̃ pueros beatificamus i ſpe:nõ qꝛ adhuc operenť virtuoſe.ſed qꝛ videnť bone in dolis ꝛ apti ad habendũ virtutes politicas tpe ꝓcedẽte. igiť de beatitudine vt habetur in via loquiť pſalmꝰ iſte. Et diuiditur in duas partes:quia primo agitur de beatitudine in generali.ſecundo de pertinentibus ad ipam.ꝛ magis in ſpeciali ibi. In quo corrigit. Prima in duas: quia primo agitur de beatitudinis ſtatu. ſecundo de eiꝰ appetitu ibi: Vtinam dirigant. Prima adhuc in duas: qꝛ primo oſtendiť qui ſtatum beatitudinis aſſequuntur. ſecundo qui ab ipſo excludunť ibi: Non.n. Circa primũ ſciendu q̃ beatitudo ꝓut habeť in via cõſiſtit in ꝓfectõe vite actiue ꝛ cõtemplatiue.vita vo actiua ꝓcedit cõtemplatiuã.quia mens non poteſt eleuari libere in contemplatione veritatis:niſi paſſiones appetitus ſenſitiui fuerint moderate per exercitiuꝫ moralis virtutis.quod pertinet ad vitam actiuã.vnde dicit Gregorius.vj. moraliũ Cum aliqui contemplationis arcem tenere deſiderant: prius ſe in campo p exercitium operis ꝓbent:vt ſollicite

sciant si nulla tā mala primis irrogāt: si irrogata ab alijs equanimiter portant: si obtētis bonis tpalibus nequaq̄ mēs leticia soluit: si subtractis ñ nimio dolore sautiat ꝛc̄. ꝛ iō p̄ ponit pfectio vite actiue cū dr̄. a Beati imaculati. c Qui ambulant in le. dñi. mādata ei⁹ ope adimplēdo. q: nō sufficit declinare a malo: ꝛ cū hoc requirit opera boni. ꝓpter qō dicit Gregor. omelia xxij. Minus ē mala nō agere nisi etiā quisq̄ studeat ꝛ bonis opibus insudare. Secūdo tangit pfectio vite cōtemplatiue cum dicit. o Beati q̄ scru. te. eius. i. eloquia diui nap ꝓphetas nobis tradita: que sunt miraculis tanq̄ diuis testimonijs ꝓfirmata. Marci. vlti. Illi aūt pfecti p̄dicauerunt vbiq̄ dño cooperante ꝛ sermonem ꝓfirmante sequentibus signis. e In to. cor. exq̄. eū. i. intellectu ꝛ affectu. differt. n. cōtemplatio sanctor a cōtēplatōe phor. q: cōtēplatio phor est pp pfectōem cōtēplātis. ꝛ iō sistit in intellectu. ꝛ cōtemplatio sctor que ē cōtēplatio theologica est pp amorē ipius ꝓtemplati. s. dei. ꝛ iō nō sistit in intellectu p cognitōem: ꝛ transit ad affectū p amorē. ꝛ iō sancti in cōtēplatōe ista ponūt amorē dei tanq̄ ꝓncipaliter intētū. f Nō em̄. b ꝓñr oñdit q̄ a pfectōe p̄dicta excludunt. s. delinquētes. qō notat cū dr̄. nō. n. q̄ opant iniquitatē in vijs eius amb. ꝛ etiā negligentes qō notat ibi cū dicit. g Tu māda. man. tu. cu. nimis. i. cū magna diligētia ꝛ sollicitudine q̄ carēt negliqua ptinēt ad vitā actiuā. s. illa q̄ ptinēt ad charitatem ꝓmi. aliqua vo ad cōtēplatiuā. q̄ directe ptinent ad amorē dei. b Vtinā. Hic ꝓñr agit de beatitudis apmee. i. ꝓcessus cogitationū ꝛ operū meor. i Ad cu. iustifi. tuas. i. mādata tua ad vitā actiuā ꝛ cōtēplatiuā pti nentia: q̄ cōtinēt iusticiā pfectā. ꝛ qz hoc non pōt fieri nisi ꝛ iō subdit. k Tūc nō cōfun. cū ꝓspexero. i. pfecte inspexero. In oibus mandatis tuis. cognoscendis. ꝛ qz ad hoc requirit illustratio ꝛ directio dei. iō subdit. l Cōfitebor tibi in directōe cordis. i. q̄ directio cordis mei ad intelligendū p̄dicta sit a te. iō subdit. m In eo q̄ didici iudicia iusticie tue. Iustificatōes tuas cu stodiā nō me derelinquas vsq̄quaq̄.

Alleluia. .cxviij.

Beati imaculati in via qui ambulant in lege dñi. Beati q̄ scrutant testimonia ei⁹: in toto corde exq̄rūt eū. Nō. n. q̄ opant iniquitatē in vijs eius ambulauerūt. Tu mādasti: mandata tua custodiri nimis. Vtinā dirigāt vie mee ad custodiēdas iustificatiōes tuas. Tunc nō cōfundar: cum ꝓspexero in omnibus mandatis tuis. Cōfitebor tibi in directiōe cordis: in eo q̄ didici iudicia iusticie tue. Iustificatōes tuas custodiā nō me derelinquas vsq̄quaq̄.

a In quo corrigit adolescētior viā suā in custodiendo sermones tuos. In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me a mandatis tuis. In corde meo abscondi eloquia tua vt non peccem tibi. Benedictus es domie: doce me iustificationes tuas. In labijs meis ꝓnunciaui omnia iudicia oris tui. In via testimoniox tuox delectatus sum: sicut in oibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: et considerabo vias tuas. In iustificatio-

scōo assecutio ꝓmotiui octonario. v. ibi. Legē pone. Circa primū sciendū q̄ ad pfectōem vite actiue triplex ē impedimentū. s. passionis impulsus. vtutis hūane defect⁹. ꝛ corpis aggrauātis pōdus. p̄ ponit ꝓmū. scōo scōm ibi: Retribue. tercio terciū. ibi: Adhesit pauimēto. Ad euidētiā dicendor sciendū q̄ pfectiōes vite actiue ꝛ cōtēplatiue sunt ꝓnexe. qz sicut dictū est activa disponit ad cōtemplatiuā. ꝛ ꝓtemplativa ex amore dei fac descendere ad actiuaz ꝓ necessitate ꝓximi relenanda: in cuius figura angeli describunt ascēdētes ꝛ descendētes in scala iacob: gen. xxviij. ꝛ ꝓ ꝓns ptinētia ad vtranq̄ vitā hñt ad inuicē cōnexionem ꝛ multo fortius diuersa ad actiuā ptinentia adinuicē cōuectunt. ꝛ sil̄r pertinentia ad ꝓtemplatiuā. ꝓpter qō in singulis octonarijs ꝑsuū plura de cōtentis in alijs octonarijs ponūt. variatis tñ verbis ꝛ ordine sicut patet intuenti lr̄az h⁹ ps̄. pp qō diuisio ei⁹ p octonarios quā incepi ꝛ psequar nō ē ꝑcisa. verbi gra. q̄ in hoc scōo octonario ꝑcise agit de repssione passionū. ꝑ si cuz hoc plura alia ponūt in alijs octonarijs ꝓtenta. tñ ponūt hic p quandā reductōz ad hmōi repssionē. s. p modū añcedentie vel psequētie ꝛ hmōi. Iz talis reductio aliqñ sit longinqua. ꝛ eodē mō dicendū de alijs octonarijs. His igit̄ ꝓmissis. qz iste octonarius intitulat a repssiōe passionū. s. irascibilis ꝛ cōcupiscilis q̄ magis vigent de cōi cursu tpe iuuentutis. iō dr̄ p modū qōnis. a In q̄ corri. adole. viā suā. sequēdo passiones ire ꝛ ꝛcupie ꝛ rūdetur. b In cu. ser. tuos. q̄ inducūt ad repssionē passionū. ꝛ qz ꝛcipientes spm̄ correctōis vt frequēter ex magno feruore monent in ꝓncipio. iō in ꝓsona alicui⁹ talis subdit. c In to. cor. meo exq̄. ꝛc̄. minus dicit ꝛ plus significat. d Ne repallas me. i. admittas me ad cognitō. ꝛ ipletōz mādatox tuox. ꝛ qz incipiens intelligere diuia mādata afficit ad ea. iō subdit. e In cor. meo absconde. elo. tua. tanq̄ thesaurū dilectū q̄ abscondit vt seruet. f Vt nō peccē tibi. qz mādata dei sic abscōdita ꝑseruant ab offensa dei. ꝛ qz tal⁹ ē grat⁹ erga deū. iō p modū gr̄arūactionis subdit. f Benedictus es dñe. ꝺ bono qō i me cepisti b Doce me iu. tuas. pficiēdo qō inchoatū ē. gratitudo em̄ de iam accepto est meritoria respectu accipiēdi. ꝛ qz hñs noticiā mādatox vult etiā alios venire ad cognitōz eox. iō subdit. i In labijs meis ꝓnūciaui. alijs indicando. k Via iudicia oris tui. vt intendat sue correctiōi. ꝛ qz p tale exercitiū generat habitus q̄ facit delectabiliter opari. iō subdit. l In via testi. tu. de. sum. qz signū habitus generati vl̄ acq̄siti ē delectatio in ope. vt dr̄. xj. ethi. m Sicut in oi. diuitijs. li sicut nō iportat eq̄litate tm̄. ꝑ etiā supabundantiā. Fm illud Sap̄. vj. ca. ꝛ diuitias nihil ee dixi in cōpatōe illius. ꝛ qz delectatio inducit ad fortē operandū ꝛ meditandum. ideo subdit. n In mandatis tuis exercebor ꝛ considerabo vias tuas. ꝛ quia cessatio ab actu considerandi tandē inducit obliuionē. ideo subdit. o In iustificatiōib⁹ tu. me. ꝛc̄. ꝛ patet ex p̄dictis sententia.

In quo corrigit. Hic incipit secūdus octonari⁹ vbi ps̄. incipit tractare de ptinentib⁹ ast beatitudinē q̄ cōsistit in opibus vite actiue ꝛ cōtēplatiue. vt dcm̄ est. ꝛ p̄ de ptinentib⁹ ad actiuā. scōo ad cōtemplatiuā. xj. octonario ibi. Defecit in salutari ꝛc̄. Prima in duas. qa circa pfectōem vite actiue. p̄ ponit remotio impeditiui.

Retribue. Hic remouet secundū impedimētū pfectiōis vite actiue: qō pnenit ex defectu virtutis humane. que nō possit facere opus bonū ō genere: nō tñ opus meritoriū vite eterne: ad qō requirit gra dei: Roma. vj. Gratia dei vita eterna: et iō istud impedimentum nō est p aliqō positiuum ꝛ magis negatiuū forme p quam fit opus meritoriū. ista autē negatio siue defectus tollit p collatōz gre supplētis defectū nature. igit p petitur hmōi supplemtū. scdo tāgit hmōi suppletionis impedimētum ibi: Increpasti. Circa p mū sciendum q duplex ē meritū. s. cōgrui et ꝓdigni. meritū aūt cōdigni supponit grām habitualē in merēte. meritum vo cōgrui ipam p̄cedit. qz meritū cōgrui ē qñ hō ex vtute naturali studet bonū opari: et sic facit qō i se ē. et p ꝓs meret de ꝓgruo q deus det sibi grām p quā vlteriꝰ meret de cōdigno. et hoc ē qō petit hic i psona nature hūane cū dr. a Retribue ser. tuo. i. hoi ad bonū conanti fm facultatē nature. Retribue de cōgruo grām tuā. iō subdit. b Viuifica me. qz gra aiam viuificat vita gre: sicut aia corpus vita nature. c Et custo. ser. tui. i. mādata tua meritorie q̄tū ad meritū cōdigni. Et qz gra illumiat intellectū ad supnaturalia cognoscēda. iō subdit. d Revela oculos. me. ꝛc. et necessitatē hꝰ illūinatōis subdit. d. e Incola ego sum in terra. q. d. incole celi. s. angeli sancti clare vidēt talia: ꝛ hoies terreni nō pñt videre talia absq illūinatōe tua. f Nō absco. ꝛc. i. reueles mihi ea: qz minus dicēdo plus signat. et qz diuine reuelatōes fiūt desiderantibꝰ eas: Sap. vj. ꝓoccupat eos q se cōcupiscūt: vt se illis ꝓrozōndat. iō subdit. g Cōcupiuit aia ꝛc. ista aūt ꝓcupiscentia est in appetitu intellectiuo q reflectit sup actus suū. sicut. n. intellectus intelligit se intelligere: ita voluntas vult se velle vel potius aia p volūtatē. et dicit. Cōcupiuit aia mea desiderare iustificatōes ꝛc. qz sicut noticia intellectus ꝓcedit de impfecto ad pfectū. sic amoz volūtatis. h Increpasti. Hic tangit collatōis gre impedimentū qō ē supbia: sicut hūilitas ē gre meritoria. vñ dicitur Jaco. iiij. Deus supbis resistit: hūilibus aūt dat grāz et fm hoc dr. Increpasti supbos. s. angelos supbiētes de celo ejiciendo. et ꝑmos parētes ꝓtēnētes mādatū dei de paradiso terrestri. i Maledicti q decli. a mā. tuis. ꝓmi. n. parētes pp trāsgressionē diuini mādati incurrerūt maledictōem: fm q dr Gen. iij. Maledicta terra in opere tuo ꝛc. iō ꝑ̄ petit hꝰ impedimēti amotio. k Aufer a me obꝓzobriū. maledictōis. l Et ꝓtēptū. trāsgressiōis m Nam ia te. tua exq̄siui. ad sciēdū ea et intelligēdū. et iō si trāsgrederer nō eēt ex ignozātia ꝛ ꝓtēptu. et cā dicte petitionis subdit cū dr. n Etem se. ꝑn. et aduer. me loq̄bant. isti ꝑncipes sunt demones. fm q dr Ephe. vj. Non est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē ꝛ aduersus ꝑncipes et ptates tenebraꝝ baꝝ ꝫ spūalia neqtie. et isti ꝑncipes frequēter tractāt ad inuicē qualit possint hoies sanctos et lrātos deijcere p ꝓtēptū diuinoꝝ mādatoꝝ. sic narrat Greg. in d yalo. q iudeus in phano idoli ascōdit audiuit demones tractātes de deiectōe andree epi fūdane ciuitatis. o Seruꝰ aūt tuꝰ ꝛc. qz quāto hō ꝓcipit se a demonibꝰ fortius impugnari: tanto magis dz in bonis opibus exerceri ad qō requirit diligēs mētis ꝓsideratio:

a Retribue seruo tuo vi
b Viuifica me et custodiaz
c sermones tuos. Re-
d uela oculos meos. et cōsi-
derabo mirabilia de lege
e tua. Incola ego sum in tra
f nō abscōdas a me mādata
g tua. Cōcupiuit aia mea de
siderare iustificatōes tuas
h i oi tpe. Increpasti supbos
i maledicti q declināt a mā
k datis tuis. Auser a me ob
l ꝓbriū et ꝓtēptū: qz testio
nibus tuis meditabor: nō
obliuiscar sermones tuos
m Retribue seruo tuo vi
n Viuifica me et custodiaz
o sermones tuos. Re-
p uela oculos meos. et cōsi-
derabo mirabilia de lege
q tua. Incola ego sum in tra
r nō abscōdas a me mādata
a tua. Cōcupiuit aia mea de
b siderare iustificatōes tuas
c i oi tpe. Increpasti supbos
d maledicti q declināt a mā
e datis tuis. Auser a me ob
f ꝓbriū et ꝓtēptū: qz testio
g nia tua exq̄siui. Etem sede
h rūt ꝓncipes et aduersum
i me loquebāt: ꝟuus āt tuꝰ
k exercebat in iustificatōibꝰ
l tuis. nā et testionia tua me
m ditatio mea ē et ꝓsiliū meū
n Iustificatōes tue.
o Adhesit pauimēto aia
p mea viuifica me fm ꝟbū tuū. Vias meas enūcia
q ui et exaudisti me: doce me
r iustificatōes tuas. Viā iu
a stificationū tuaꝝ īstrue me
b et exercebor i mirabilibꝰ tu
c is. dormitauit aia mea p te

Adatoꝝ tuoꝝ que iustificant hoiem.

g Adhesit. Hic ponit terciū impedimentū qō ē ponderis corpis aiam aggrauantis ab oppositis virtutis: fm q dicitur Sap. ix. Corpus qō corrupit aggrauat aiam et deprimit sensum multa cogitantē terrena inhabitatio. hoc aūt impedimentū aggrauās auferet in resurrectiōe qz tūc gloria aie redundabit ad corpus: faciens ipm gloriosum aie obediēs ad nutū. fm q dr Ro. viij. Ipa creatura liberabit a seruitute corruptōis in libertatē glorie filiorum dei. in pñti aūt non aufert nisi p modum alleuiatōis qō fit vno mō p augmētū gre aiam fortificātis ad dcm pondus leuiꝰ portādū: sicut ille q grauiter portat decē si multū augeat ꝟtus eiꝰ cū dicto pondere nō solū poterit ambulare ꝛ etiā currere. et de tali alleuiatōe dr Ro. viij. Infelix hō qs me liberabit de corpe mortis hꝰ. et rndet. Gra dñi nri iesu xpi inquātū fortificat ꝑ corpis aggrauatōem. igit in hoc octonario q̄rto p petit hmōi alleuiatio. scdo alleuiatōis cōfirmatio ibi: Dormitauit. tercio vtriusq declaratio ibi: Viā mādatoꝝ. Circa primus dr. a Adhesit pa. aia mea. pauimētū ē terra vel aliqd terreū vt lapides. et iō cū dr. Adhesit pauimēto aia mea. sensus est. aia mea corpi terreo et corruptibili aiam aggrauanti ē cōiūcta. b Viuifica me. i. fortifica in me vitaz gre ad pōdꝰ corpis leuiꝰ ferēdū. c Scdm ver. tuū. ō q̄ scribit Deutro. viij. Nō in solo pane viuit hō ꝛ in oi verbo qō egredit de ore dei. qz sicut cibus corpalis fortificat robur corpis. sic ꝟbū viuinū robur mentis. d Vias meas. i. ꝓgressus meos difficiles in via ꝟtutis pp aggrauatōez corpis. e Enūciaui tibi. p ozōnē deuotā petēs alleuiari. f Et ex. me. p augmētu tue gre. et qz augmentū istud sp dz plus et plꝰ appeti. iō subdit. g Doce me iu. tuas. q̄ doctrina fit p augmētū gre amplioꝰ illuminātis h Vias iusti. ꝛc. repetitio ē eiusdē sñie ad maiozē affectꝰ expssionē. i Et exer. in mi. tuis. i. in opibꝰ ꝟtutū mozalibus infusaꝝ q̄ sūt mirabiles. tū qz causant in nobis ex diuina infusione: fm q dicit aug. Virtꝰ ē bōa q̄litas mētis q̄ qs bñ vtit: et nullꝰ male vtit. quā deꝰ in nobis sine nobis opat. tū qz bñt aliud mediū et aliū finē q̄ ꝟtutes acq̄site: qz intpantia seu in ꝟtute tpantie acq̄sita in sumptiōe cibi boꝝ mediū institutū a rōne est: vt non noceat valitudini corpis: nec impediat actū rōnis. in tpantia infusa mediuz statutū a lege diuia ē vt castiget corpus et i seruitutē aie redigat. Silr finis ꝟtutis mozalis acq̄site ē vt hō bñ se habeat in politia hoim. finis aūt infuse vt bñ disponat ad politiā ciuiū supnoꝝ. fm q dr ephe. ij. Jā ñ estis hospites et aduene ꝛ estis ciues sctoꝝ et domestici dei ꝛc. k Dormitauit. h ꝓnr pōit ꝓdicte alleuiatōis ꝓfirmatio. qz sp hō dz timere casum a gra alleuiāte pp variabilitatē fragilitatis hūane. iō dr. Dormitauit aia mea ꝑ tedio. fm q vic hCassiodoꝝ: dormire ē ꝛpriū pigri: fm illud puer. xxiij. Desq̄ piger dormis. dormitari aūt ē lassi seu fatigati ꝛ eris aūt hoibꝰ tediosa ē sarcina corpis cui dz ꝓdescēdē ꝓcedēdo ei refectōz sufficiēt ē et q̄tē. in q̄ cōdescensu facilit deficit hō nimis cōpatiēdo. et sic disponit ad casum. iō subdit.

l Cōfirma me.grām tuā in me cōseruando.ᵗ qz ad hoc facit diuini verbi frequēs meditatio.ió subdit. Inverbis tu. m Diā iniquitatis.i.dispositōem ad lapsum p ni miū ꝺdescensum ad corpus. n Amoue a me.tua grā mihi ꝓcauēdo.ᵗ qz in talibus nō est tanta ꝓseruatō quin aliq̄n incurratur ali qō pctm̄ saltēvenia le.ió subdit. o Et de lege tua mise re.mei.s.si ab ea declinaui ꝙ peccatuz mortale.vel in ea ce ssauī seu retarda tus fui ꝙ ventale. et huiꝰ miseratōis cāz allegat ex pte sui.d. p Diā veri. elegi. fm ptem aie supio rē que ad optia dep cat. q Iudi. tua nō sum oblitus. qui bus pcōzes terribi lit puniuisti cos sb mergendo tpe diluu ij.ᵗ igne sulphurᵗ incēdendo q̄n sodo mā subuertisti. ᵗ in cōsilibus.ᵗ qz ex ter roze taliū hō a ma lo retrahit ᵗ ad bo nū cōuertit. ió subdit. r Adhesi.te. tu.dñe.firmiter.ꝓpo nens ea custodire. s Noli me confundere.i.ꝑmittere cōfundi ꝙ recidiuū peccati. t Viam. Hic ꝓñr descri bit vtriusq̄ petiti declaratio.s.alleuiatōis ᵗ cōfirmatōis que fiunt ꝙ augmentū gre alleuiātis ᵗ stabilitātis.vt dcm est.augmētata vo grā:charitas auget.qz sunt idē realit. vel saltē cōnexa inseparabiliter.ꝙ charitatē vo coz dilatat. ᵗ sic qō a principio erat sibi graue leuiter portat. ᵗ hoc ē qō dr. t Diā manda.tu. cucurri.in via vtutis facilit ambulando. v Cū dilatasti coz meū.ꝙ domū charita tis q̄ mandata diuia facit leuia.fm ꝙ dr.j. Joh.v. Mandata eius grauia nō sunt.glo.amāti.qz charitas vires au gmentat.fm ꝙ dicit Greg.omel.xij. Vires quas ꝑi tia denegat charitas administrat.

l Legem pone. Postq̄ actū est de remotōe ipedimē ti circa pfectōem vite actiue.hic ꝓñr agit de affectu tōe,ꝑmotiui qō est triplex.s.fides dirigens.spes sō levans.ᵗ charitas stimulās.ᵗ ꝑ ponit ꝑmuz.scdo scōm: ibi. Neōz esto.tercio terciū ibi: Bonitatez fecisti. Circa primū sciendū ꝙ fides habeᵗ dupliciter. Uno mō quan tū sufficit ad ꝓpriā salutē.ᵗ sic dr etiā a simplicibus fideli bus. Alio mō cū hoc q̄tū ad eius defensionē ꝺ hereticos ᵗ infideles.ᵗ sic dr a maiozib⁹.ꝑ ꝙ agit de fide simpliciū ᵗ secūdo de fide maioꝝ ibi:Et veniat. Prima adhuc in duas.qz ꝑ petit fidei directio.scdo denuꝝ remotio ibi: Inclina coz. Circa primū sciendū ꝙ lz veritas ꝑma sit obiectū fidei formale.ᵗ fm hoc ptinet ad vitā cōtemplatiuā: tñ materialiter ᵗ ꝙ reductōem ad fidē ptinent oia que ordinant in ipm deū q̄ est veritas ꝑma.inter hec aūt ptinē tur opa virtutū q̄,ꝓcedūt ex fide ꝙ dilectōem opantē:ᵗ ꝙ tinēt ad pfectōem vite actiue.ᵗ hoc mō agit hic de fide,ꝙ ut dirigit in opib⁹ vite actiue.ᵗ fm hoc dicit psal. loq̄ns in ꝑsona hūane nature. a Legē pone mihi dñe viam iust̄i.tuaꝝ.sicut.n.lex hūana dirigit in opibus iustīcie po litice:sic fides in opibus iustīcie diuine. b Et exq̄.eaz sq.qz habita fide ꝙtū ad prima credibilia excitat animꝰ ad inq̄rēdū de his q̄ sequunt ad ipa.ᵗ qz ad hoc requirit ꝙ intellectꝰ a deo moueat.ió subdit. c Da mihi intel. ᵗ scru.le.tuā.pfecte cognoscēdo.ꝙ si possem,sine tuo auxilio.ᵗ qz talis cognitio ordinat ad opus.ió subditur. d Et custo.l.ᵗ.q̄tū ad actus interiozes. e Deduc me in se.ᵗ.q̄tū ad actus exteriozes.ᵗ qz ex tali exercitio aggenerat quedā inclinatio ad actus sīles. ió subdit, ꝺa ipam volui. f Inclina. Hic ꝓñr petit remotio impedimenti qō est triplex. Primū est cōcupia oculoꝝ q̄ respicit aggregatiōez bonoꝝ tpaliū. ᵗ q̄tū ad hoc dr. Inclina coz meū in testimonia tua.ᵗ nō auaricia. aim a diuinis opibus retrahentē. Secundū est cōcupiscētia carnis:que vt plurimū accendi tur ex aspectu ipudico.ᵗ q̄tuz ad hoc subdit. g Auerte ocu.me. ne vi.vanitatē.i. spectacula ad malū luxurie inducentia. Tertium est supbia vite.ᵗ q̄tū ad hoc subditur. h Statue ser. tuo eloq̄.tuū in ti. tuo. timoz.n.dñi facit hominē veraciter hūiliari. i Amputa obꝓo.meū.i.occasionē labendi in peccatū qō est obꝓbrioſum.

b in via tua viuifica me. Statue seruo tuo eloquiū tuū. i in timoze tuo. Amputa ob k probriū meū qō suspicaᵗ⁹ l sum: qz iudicia tua iocūda m Ecce ꝓcupiui mādata tua n in eq̄tate tua viuifica me.

a Et veniat sup me misericordia tua dñe:salutare tuū fm eloquium tuū. c Et respondebo ex d probrantib⁹ mihi verbum e quia speraui in sermonib⁹ f tuis. Et ne auferas de oze g meo verbum veritatis vsq̄quaq̄:quia i iudicijs tuis supsperaui. Et custodiā k legem tuam semp: in seculū ᵗ in seculū seculi. Et ambulabā in latitudie: qz mā

k Quod suspicatus sum.i.timui. vñ in translatiōe hiero.hr.Quod reueritus sum. l Quia iudicia tua iocūda.decedētib⁹ absq̄ mortali culpa.vñ Luce.xxj.saluatoꝝ loquēs de signis ꝓcedentib⁹ extremū iudiciū dicit. His fieri incipientib⁹ respicite ᵗ leuate capita vra.i. exhilarate coꝛda vra.ᵗ dicit Greg.ibidē, Nec mirū. qz audiēt illam dulcem sniam. Venite bñdicti patris mei ꝛc.math. xxv. m Ecce cōcupiui mandata tua.scire ᵗ opari. n In equitate tua viuifica me.augmētando in me vitā gratie.ᵗ dicit in equitate tua.qz talis equitas iustīcie per quā hō dirigit in deū meritoꝛie nō est nisi ꝙ grām a deo homini datā que iustificat impium.

a Et veniat. Hic ꝓñr petitur fides nō solū ad simplicem credulitatē.ꝑ ad eius ꝓstantē cōfessionē ᵗ defensionē.quod frequēter factum est etiam in simplicibus ꝙ spūssancti assistentiam.ᵗ hoc est qō dicitur.

a Et veniat super me misericordia tua domine.largiēdo fidem modo dicto.ᵗ ideo subdit. b Salutare tuū fm eloquium tuū.vt.s.spūs tuus loquatur in me:fm ꝙ dicitur Math. Non.n.vos estis qui loquimini sed spūs patris vestri qui loquitur in vobis. c Et respondebo exprobrantibus mihi.i.obꝓbrioſe loquētibus mihi ꝙ pter fidem.sicut factum est multis catholicis.

d Verbū.s.veritatis a spūsancto mihi administrandū e Quia spera. in sermo.tuis.i. in sermonibus a te mihi cōferēdis ᵗ nō in sermonib⁹ ex mea scia,pferendis: ió subdit. f Et ne aufe. de oze meo. minus dicēdo plus signat.i.cōferas ozi meo. g Verbū veritatis.qz a spū sancto nō pōt,pgredi falsum. h Quia in iudi. tu.sup spera.diuino em̄ iudicio licet hoibus occulto fiunt aliq̄n simplicibus:tales illustratōes veritatis.ᵗ qz ad talē illustratōem sequit diuine legis impletio.ió sequitur.

i Et custo.legem tuam sp.eam ope adimplendo.

k Et ambu.in latitudine.s.charitatis que ē tante latitudinis.ꝙ etiam se extendit ad inimicos: Math.v. Diligite inimicos vros:benefacite his q̄ oderunt vos.

l. Quia mandata tua exquisiui. nō solū speculatiue: ꝑ

etiã practice. ex tali vo exercitio merek charitas augeri: vt tandẽ mereak t pfici. iõ sequik. m Et loquebar ō testimonijs tuis. cõstanter intrepide. n In cõspe. regũ. vt pz de sydrach misac t abdenago cozã nabu. rege: dañ. iij. t de petro t ioh. cozã pncipibus sacerdotũ. Act. iiij. et de mltis alijs. vt pz de sctã lucia t agnete t pslibus. o Et medi. i. mã. tu. q di. dilectio. n. alicuius rei facit de illa re frequenter meditari. p Et leuaui manꝰ meas ad mãdata tua. ea ope adimplendo sine quo nõ sufficeret meditatio. iõ subdik. q Et exer. in iu. tuis. .i. in opibus mãdatoꝝ tuoꝝ que iustificãt hoiem dũ tamẽ mõ debito ipleant.

Memor esto. h Hic pñr ponik sectũdũ ꝓmotionum in pfectõevite actiue qõ ẽ spes sbleuans. ex hoc entz q spes subleuat ad expectatõz vite beate in patria cõfortak hõ in operibus vite actiue in via. Spes aũt ẽ certa expectatio future beatitudinis ex gr̃a t meritis, pueniẽs. aliter nõ eẽt spes ẽ psumptio. p igik agik de spe, put respicit gr̃am dei. secũdo, put respicit vsum bonũ liberi arbitrij ibi: Portio mea. Prima in duas. qꝝ p agik de spe, put respicit diuinã gr̃am. secundo de timore respiciẽte fragilitatẽ ꝓpriã ibi: Defectio Circa primũ dr̃. a Mẽor esto ver. tui ser. tuo. i. qõ dixisti seruo tuo. iste seruus fuit abrahã cui deus, promisit vitã beatã t semini eiꝰ: Gen. xv. Suspice celũ t numera stellas si potes. t dixit ei. Sic erit semẽ tuum. in quo, promisit abrae t imitatoribus fidei sue gloriã celestis patrie vt ibi plenius fuit dcm. vñ accipik in officio mortuoꝝ illõ. ¶ Significer sanctꝰ michael repñtet eas i lucẽ sanctã quã olim abrae, promisisti t semini eius. b In q̃ mi. spem dedisti .i. oi imitãti fidẽ abrae cui reuelatũ fuit mysteriũ xpi. vñ dixit saluator Joh. viij. Abrahã pr̃ vester exultauit vt videret diẽ meũ: vidit t gauisus est. c Nec. s. spes future beatitudis. d Me pso. ẽ in hũi. mea. in hebreo hr̃: In afflictõne mea. fideles. n. a tyrãnis oppssi t afflicti ex ista spe fuerũt in tormentis multipliciter cõsolati: intantũ q nõ solũ patiẽt ꝑ etiã gaudẽter sustinebãt. e Quia elo. tuũ. q, promisisti abrae t semini eius vitã beatã. f Viui ficauit me. i. cõfortauit in afflictõe. t qz ex patia t pstãtia fideliũ tyrãni affligebãt excogitates adhuc graniora tormenta ꝓ eos. iõ subdik. g Superbi iniq̃ age. vsqꝫquaqꝫ. querẽtes affligere fideles multimode. h Nisi lege autẽ tua nõ declinaui. qz fideles in talibus pstanter steterũt. i Memor fui iu. tuoꝝ rr̃. qbus malos pdidisti. t pfidẽtes in te liberasti vt noe de diluuio. loth de subuersiõe sodome t gomorre: t tres pueros de camino ignis.

k Et pso. sum. sperãs q liberabis me. qz etsi aliqñ dñs nõ liberet fideles suos a morte tpali: sicut machabeos si liberauit de tormẽtis antiochi. ij. macha. vij. tñ fuerũt melius liberati qꝫ tres pueri de camino ardẽti. fm q dic augu. qz illi fuerũt liberati de igne postea morituri. machabei vo fuerũt liberati de pñti miseria ĩeternũ victuri.

l Defectio. Hic pñr agik de timore ꝓprie fragilitatis: qꝫ quãtũcũqꝫ hõ sperare debeat de deo. tñ debz timere ne labak in peccatũ ex ꝓpria fragilitate. t sic frustret sua spe. iõ dicik. l Defectio tenuit me. i. timor magnꝰ. vñ in trãslatõe hiero. dr̃. horror tenuit me. m Pro pec. delin. lege tuã. q sunt multi valde. fm q dr̃ Ecclesiastes. i. Stultoꝝ infinitus ẽ nũerus. t Matth. vij. Lata ẽ porta t spaciosa via que ducit ad pditõem. t multi sunt q intrant per eam. t ideo quilibet quãtũcunqꝫ iustus debet semp timere: ne sibi accidat ex ꝓpria fragilitate cũ sit eiusdẽ speciei t nature. t qz ad talẽ casum euitandũ multũ valet ozo per quã mẽs a terrenis retrahit̃ t ad diuina subleuat. iõ subdik. n Canta. mi. erant iustis. tue. i. laudes diuine. o In lo. pere. mee. i. in via pfectis vite qua tẽdimus ad patriã sicut pegrini. t qz diuine laudes nõ solũ dicẽde sunt de die ꝫ etiã de nocte. iõ subdik. p Memor fui no. no. tui dñe. t qz ozonẽ dz comitari sctã opatio. iõ subdik. q Et cu. le. tuã. p mãdatoꝝ tuoꝝ impletõez. t qz ista hz hõ a dei gr̃a. iõ subdik. r Hec fa. ẽ mihi. i. hec gr̃a mihi a deo facta ẽ. vñ t i trãsla. hiero. ixta hebreũ hr̃ Hoc fcm̃ ẽ mihi. s Quia iusti. tu. ex. vñ dicit saluator Math. vij. Querite t invenietis.

Portio mea. Hic pñr agik de spe, put, puenit ex bono vsu liberi arbitrij cũ dr̃. a Portio mea dñe. .i. firmiter spero q tu sis pars t portio mea in futura beatitudine. t vñ surgat ista spes sequik. b Dixi custodire. iõ subdik. q Et cu. le. tuã. p bonũ vsum liberi arbitrij tua gr̃a informati. t qz ad hmõi vsus cõtinuatõem facit oõ devota sequik. c Deprecatus sum fa. tuã in toto coz. meo. i. in intellectu t affectu. a Miserere mei. ꝓtinuando in me bonum vsum liberi arbitrij: cuiꝰ ꝓtinuatio pcedit ex gratia dei.

e Scõm eloquiũ tuũ. quo dixisti. petite t accipietis.

f Cogitaui vias meas. i. pcessus in bono q̃ sunt tardi ex fragilitate hũana ꝫ festini ex diuina gr̃a. iõ subditur.

g Et ꝓver. pe. me. in testi. tua. vigoratus ex tua gr̃a. iõo subdik. h Paratus sum t nõ sum turbatus. habitus ẽm facilitat hoiem ad opus. t iõ habẽtes habitus ordinati dispositi sunt ad facilik agendũ bona opa vite actiue in q̃ bꝰ alij difficultatẽ patiũt. t qz cursum bonoꝝ demões nituntur impedire suis tentatõibus. iõo subdik. i Funes peccatoꝝ. i. tentatões demonũ. k Circũplexi sunt me ad impediẽdũ me in bono ope. l Et le. tu. nõ sum oblitus gr̃a tua cõfortatus. t qz de hoc debet hõ deo eẽ gratus subdik. m Media nocte surgebã ad confitendũ tibi. cõfessione laudis. n Super iudicia iusticatõis tue. .i. de hoc q tuo sancto iudicio voluisti me in iusticia custodire. iõ subdik. o Particeps ego sum. ex tua bonitate. p Omniũ timentiũ te. timore filiali qui cauet offensam. q Et custodientiũ mandata tua. p sanctã operatõem. iste. n. sunt due partes iusticie: fm q dcm fuit. s. pñ. xxxiij. Declina a malo t fac bonũ. t qz pdicta gratia

anima cōfert oibus se ad eā debite disponentib⁹.iō subdit. r Misericordia tua dñe ple. est terra.z q; quanto plus hūtur bona spūalia tantomagis desiderant.iō subdit. s Et iusti.tuas doce me. bona spūalia in me augmentando.

b Bonitatē fecisti. Hic pontur terciū p motuū in pfectōne vite actiue qō ē charitas stimulans ad opus bonuz. fm q; dr.ij.Cor.v. Charitas xpi vrget nos, stimulat aūt ad op⁹ bonū ex ꝯsideratōe bñficioꝝ dei in mente z corpe receptoꝝ z p ponit stimulatō charitatis ex beneficijs ex pte mētis, et secundo corpis ibi: Manus tue. Circa primū sciēdū q; sic charitas stimlat ad bonū ita recalcitrat ō malū. z p ponit p mū. scdo scōm ibi: Multiplicata ē. beneficia aūt dei ex pte mētis sunt duplicia.s. bona naturalia z gratuita.z cōtū ad hoc dr. a Bonitatē fecisti cuz ser.tuo dñe. aiam ei cōferendo ad imaginē tuā creatā, et bona gre supaddēdo que fuerūt data hoi in statu innocentie: z post lapsum dant in bapt⁹mo.z ante dabant regulariter in circūcisione. b Scōm verbū tuū. put hr Gen.j.z ait deus. Faciam⁹ hoiem ad imaginē. cōtuz ad bona nature: z silitudinē nram.cōtū ad bona gre. Et q; ō dz hoc hoi sufficere ꝛ sp dz pfectū i spūalib⁹ quērere: fm q; dicit aug.ii.de pfectōe iustitie. Nemo cū multū pfecerit dicat mihi sufficit.exiuit.n.de via ante terminū.iō vltra petit.d. c Bonitatē.cōtū ad pfectōem appetitus. e Doce me.illustratōe tue gre ampliore.z dicit. Disciplinā.cōtū ad cognitōem moraliū z sciam cōtum ad cognitōem speculabiliū. f Quia in mandatis tuis credidi.oportz.n.discipulū mgr̄o credere si velit pficere. heb. xi. Accedentē oportet credere q; ē ꝛc.z Esa. vij.fm aliaz trāslatiōem. Si nō crediderit nō intelligetis.z q; inter dei bñficia ad aiam ptinentia nō solū est collatio gre sed etiā correctio culpe: puer.iij. Quē.n.diligit dñs corrigit sine qua nō transit pñs vita: iō subdit. g Priusq; humiliarer.p tuā correctōem. h Ego deliqui.incurrēdo culpā. i Propterea eloquiū tuū custodiui. ex diuina em correctōe experit hō quantū bonū sit deo obedire: p quō efficit magis sollicitus eius mādata custodire. k Bonus es tu.grām cōferendo z culpā corripiendo: z q; bonū est suū diffusiuū. iō subdit. l Et in bo. tua ꝛc.bonitatē tuā mihi cōicando. m Multiplicata hic cōsequenter ponit recalcitratio charitatis ꝑ malu quō fit resistendo tentationib⁹ demonū.z hoc notat cuz dicitur. m Multiplicata ē sup me iniq̄.supboꝝ.i.demonū nitentū me impellere ad peccatū. n Ego aūt.charitate stimulatus. o In toto corde meo.i.intellectu z affectu. p Scrutaboꝝ mandata tua. ad intelligenduz z opandū: vt sic euadam eoꝝ temptamēta. q Coagulatū est sicut lac coꝝ eoꝝ.i.in malicia cōpressum. q; spūs maligni sunt in malicia obstinati. r Ego vo legē tuā medi.sum.ad facilius eis resistendū. s Bonū mi.qa bū.me.i.p insultus demonū dediti mihi cognitioz fragilitatis mee:ne ex donis tuis caderē in supbiā. hoc mō docebat paulus.ij.ad Cor.xij. Ne magnitudo revelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee. angelus sathane qui me colaphizet. t Vt di.iusti. tuas.ex perimēto.n. ꝓle fragilitatis monet hō ad magis addiscēdū artē se defendendi ꝑ impugnatiōez demonis: que hr p no.z ve. testm. iō subdit. v Bonū mihi lex oris tui q; decē pcepta decalogi locutus ē dñs in monte synai p angelū eius psonā rep sentantē: z legē euāgelicaz locut⁹ē dñs nobis p filiū in carne apparētez. fm q; dr hebre.j. Locut⁹ē nobis in filio quez cōstituit heredēvni uersoꝝ ꝛc. x Super milia auri z argenti. q; bōa spūalia excedunt tpalia. que quāto sunt aie corpalibus pferunt

m Manus tue. h Timor ponit stimulatio charitatis ex bñficijs receptis a pte corpis. Circa qō sciendū q; materia ē ꝓpe formā: z corpus ꝓpter aiam. z iō cōpetit ei formatio fm ꝓportōem ad aiam.aia aūt hūana ad imaginē dei creata est capax ipius p cognitōem z amorē.z ideo corpus ei⁹ a deo formatū est in statura recta.vt ex figura corpis disponat.z quodāmō doceat cōtemplari z amare celestia. vñ dicit poeta. Os homini sublime dedit celum videre. Jussit z erectos ad sydera tollere vultus. Et silr cū quereret ab empedocle cur viueret.rñdit vt astra aspiciā.celū subtrahe null⁹ ero.hoc igit bñficiū recognoscit cū dr. a Manus tue dñe fe.me ꝛc.in statura recta ad videdū celū. b Da mihi intellectū.hoc est eleuatōem intellectus ad te cognoscendū z amandū. c Vt discā mandata.vt sic possim ea ope adimplere stimulatus tua charitate. d Qui timent te.timore filiali annexo charitati e Videbūt me z leta.q; charitas dei gaudere facit ō bono ꝓximi: fm q; dr.j.Cor.xiij.de charitate. Nō gaudet sup iniq̄tate.cōgaudet aūt veritati. Et q; hoies boni aliqñ ex fragilitate būana cōmittūt aliqua.ꝓ que a deo puniunt in pñti.ne postea grauius puniant: sicut patz.iij. Reg.xiij.de viro dei q; seductus a falso ꝓpha in bethel redijt.ꝓpter qō a leone occisus fuit: tñ leo cadauer eius nō tetigit sed magis pseruauit ad oñendū peccatū eius illa pena deletū: z in alijs eius actib⁹ vite sue meritū. ideo subdit. f Cognoui dñe q; equitas iudicia tua qb⁹ punis.lz aliqñ sunt occulta. g Et in veri.tua hu.me. me corripiendo iuste. h Fiat mia tua.in offensarū meaꝝ deletōem. i Vt cōso.me.de spe vite eterne.

k Scōm eloquiū tuū seruo tuo.i. ipi abrae cui ꝓmisisti vitam eternā z eius semini.vt dictū est supra.vij.octonario hui⁹ pš. l Veniant mi.mise.tue z viuā.vita gratie in pñti z glorie in futuro. m Quia lex tua meditatio mea ē.que quidē meditatio est dispō ad grām habēdam z habitā augmentādā.z q; ex pfectu bonoꝝ causat cōfusio demonū: sequit. n Cunfundant supbi.i.spiritus maligni qui de celo ꝓpter suam supbiaz sunt delecti. o Quia iniuste iniq̄tatē fecerūt in me.lz.n.iuste a deo ꝓmittant nos tentare. tū ptāte sibi concessa vtuntur iniqua voluntate.

p Ego aũt exer. in man. tuis. q; quanto hõ sentit se a de
monib⁹ plus tentari: tanto magis debet in bonis opib⁹
exerceri. ꝛ q; in pugna ꝯ demones indiget hõ suffragijs
bonoꝝ. iõ subdit. q Cõuertãt mihi. i. ad auxiliũ meũ
r Timẽtes te. timo
re filiali. s Et q̃ noue. testi. tua. in
telligendo ꝛ operãdo. ꝛ q; p bonũ ex
ercitiuꝫ purificatur
coꝛ hũanũ. iõ subdi
tur. t Fi. coꝛ me.
ima. in iu. tu. i. in ex
ercitio mandatoꝝ
tuoꝝ iustificantiuꝫ
v Vt nõ ꝓfundar
iu pñti p lapsuꝫ cul
pe. ꝛ in futuro pla
ssum in foueam ge
hẽne.

p ego aũt exerceboꝛ in man
q datis tuis. Cõuertãt mihi
r s timẽtes te: ꝛ q̃ nouerũt te
t stimõia tua. Fiat coꝛ meuꝫ
immaculatũ in iustificatõi
v bus tuis: vt nõ cõfundar.

a Defecit in salutari tuo
b d aĩa mea: ꝛ in verbum
c tuũ supspaui. Defece
rũt oculi mei i eloquiũ tuũ
d dicẽtes qñ ꝓsolaberis me
e Quia factus suꝫ sicut vter
in pruina: iustificatões tu
f as nõ sum oblit⁹. Quot sñt
g dies serui tui: qñ facies de
psequentibus me iudiciũ.
b Narrauerunt mihi iniqui
t fabulatões: sed non vt lex
k tua. Omnia mandata tua
l veritas: iniqui persecuti sñt
m me adiuua me. Paulomi
n nus consũmaueruut me in
o terra: ego autem nõ dereli
p qui mãdata tua. Scõm mi
sericoꝛdiã tuã viuifica me:
q ꝛ custodiã testimonia oꝛis
tui.

Defecit. Post ꝓ̃ actũ est de beatitudie, p
ut ꝓsistit in pfectõe vite actiue. hic ꝓ̃r
agit de ea, put est in actibus vite cõtem
platiue. Circa qõ sciendũ q; vita cõtem
platiua delectabiliꝛ ꝛ sublimioꝛ ẽ actiua. q; cõtemplatio magis ꝓprie versat circa deũ, actio vo circa primũ. ꝓpter qõ dicit saluatoꝛ Luce. x. Martha martha sollicita es: ꝛ turbaris erga plurima. Maria aũt optimã ptẽ elegit. et iõ primo agit de ei⁹ suauitate. scõo de eius sublimitate ibi Mirabilia. Prima in duas. q; p oñdit eius suauitas ex pte obiecti cõtẽplati. scõo ex mõ cõtẽplandi ibi: Quõ di lexi le. tu. Prima adhuc in duas. q; p oñdit dicta suauitas. scõo suauitatis stabilitas ibi: Ineternũ dñe. Prima adhuc in duas. q; p ponit dicte suauitatis delectamẽtũ. secũdo subdit eius impedimẽtũ ibi: Narrauerunt mihi iniq̃. Circa primũ sciendũ q; quãto aĩa in cõtẽplatõe magis eleuat: tantomagis ab occupatõe exterioꝝ sensuum retrahit. ꝛ qñ cõtemplatio multũ intendit: sensus exteri oꝛ ab actu suo cessat ꝛ impedit. vt in raptu: ꝛ sic aĩa quo dãmõ deficit inquantũ cessat ab actu exterioꝛi absoꝛpta i cõtẽplatõe sũmi boni ꝛ delectatõe sequẽti: ꝛ hoc ẽ qõ dr.

a Defecit in sa. tuo aĩa mea. q; talis defectio ẽ valde salutaris. b Et in v. tuũ supspaui. quo ꝓmisisti abꝛaeviãtã beatã ꝛ ei⁹ semini. quãto. n. aliquis plus in cõtẽplatõe eleuat tantomagis de veritate h⁹ ꝓmissionis certificat.

c Defece. ocu. mei in elo. tuũ. q; quãto oculi interioꝛes aĩe plus eleuant in deũ: tantomagis ꝓcipiunt diuinã bonitatẽ ꝛ veritatẽ que in sacra scriptura diuis eloquijs ex primũt trãscendere oẽ bonũ creatuꝫ in infinitũ. ꝛ p ꝓ̃s accendit eius desideriũ ad videndũ deũ immediate ꝛ eo fruendũ. iõ subdit. d Dicẽtes qñ conso. me. in pfecta beatitudine. ꝛ q; ex tali eleuatõe ad diuina reddit hõ q̃si insensibilis circa exterioꝛa agibilia subdit. e Quia factus sum si. vter in pruina. vter. n. in pruina derelictus videt nõ applicabilis vltra hũanis vsibus. ꝛ iõ hoies excellenter cõtẽplatiui reputant in agibilib⁹ ꝛ politicis quasi stolidi. vñ ꝛ iij. Reg. ix. Principes exercitus q̃ erant cũ iesu dixerunt de ꝓpheta q̃ venerat ad eũ insungẽdũ. quid venit insanus iste ad te. ꝛ in figura hui⁹ facies moysi apparuit coꝛnuta ex cõsoꝛtio sermonis dñi: Exo. xxxiij. q; excellẽter cõtẽplatiui ab hoib⁹ mũdanis reputant fatui: ꝛ tñ fm veritatẽ sunt sapiẽtissimi: q; sapia ꝓprie ꝓsistit in cõtẽplatõe ꝓme cause ñ solũ fm sanctos ꝫ etiã fm phos vt hr. j. metaphi. ꝛ q; excellẽter ꝓcẽplatiuis vita pñs vertitur in tediũ. iõ subdit. f Quot sñt dies ser. tui. i. q̃diu retardaboꝛ a beatitudie celesti. hoc mõ dicebat Paulus apl's Phil. j. desideriũ hũs dissolui ꝛ cẽ cum xpo.

g Nñ fa. de pse. me iudiciũ. extremũ. n. iudiciũ in q̃ pse
cutoꝛes hũani generis. s. demones detrudent in infernũ
a sanctis. ꝛ maxime a ꝓcẽplatiuis desideraꝛ. q; tũc vita cõ
tẽplatiua nũc inchoata cõsũmabit. vñ dicit aug. sup ioh.
exponẽs illud verbũ dñi. Sic eũ volo manere donec ve
niã. i. inchoata ꝓ̃
platio maneat do
nec veniã pficiendo
cũ venero. s. ad iudi
cũ. b Narraue
rũt. hic tangit dicte
suauitatis que ẽ in
cõtẽplatõe impedi
mentũ. qõ cõtingit
p falsas suggestões
hereticoꝝ ꝛ infideli
um. iõ dr Narraue
rũt mihi iniq̃ fabu
latões. q; hereses ꝛ
secte cõtinent mul
ta fabulosa ꝛ ficta.
i Sz nõ vt lex tua
que nullã falsitatẽ
cõtinere põt. cuꝫ sit
a prima veritate de
riuata. iõ subditur.
k Dia mã. tua ve
ritas. s. infallibilis.
l Iniq̃ psec. st me.
infideles. n. ꝛ hereti
ci illos psequũt querẽtes occidere quos non pñt verbis
auertere a veritate. ideo subdit. m Adiuua me. ꝫ coꝛ
deceptões ꝛ psecutões. n Paulomin⁹ cõsũ. me i ter.
aliqñ. n. fuit talis psecutio ꝛ tãta q; ab aliq̃b⁹ timebãt sci
ꝓemptatiui deficere. sicut qñ helyas fugit a facie iesabel
ꝓphas dñi inficiẽtis. iij. Reg. xix. ꝛ qñ manasses ipleuit
irlm sanguine ꝓphaꝝ vsq; ad os. iiij. Reg. xxj. ꝛ tpe Arrij
heretici in q̃ catholici fuerũt in maxima psecutõe. ita q;
q̃i videbant deficere. q; tñ in oib⁹ psecutiõibus aliq̃ fide
les reseruati sunt cõstãtes. iõ subdit. o Ego aũt ñ de
reli. mã. tua. ꝛ q; hoc nõ ꝓcessit ex vtute hũana: sed ma
gis ex bonitate diuia. iõ subdit. p Scõm miam tuaꝫ
viuifi. me. cõfirmãdo me in psecutõe. q Et custo. testi
monia oꝛis tui. i. ꝓcepta decalogi. ꝛ verba sancti euãgelij
que ꝓcesserunt ex oꝛe dei. sicut dcm ẽ. s. octonario. ix.

Ineternũ. Hic ꝓ̃r describit cõtemplatõis stabilitas. ꝛ p ponit hmõi stabilimẽtũ. scõo tangit impedimẽtũ ibi. Nisi q; lex tua. Circa primũ dr. a In eternũ dñe ver. tu. pma. in ce. Istud verbũ quo de⁹ alloq̃tur ciues celestes sunt diuine illumiatões seu reuelatões angelis facte. quaꝫ alique pmanebũt tñ vsq; ad diẽ iudicij. s. ille q̃ sunt de salutis hoim, pcuratõe seu, pmotõne q̃ tunc terminabit. ꝫ illuminatio q̃tũ ad noticiã diuie cõtie ꝛ psonarũ durabit ineternũ. Et q; reuelatões ptinẽtes ad, pcuratõem nr̃e salutis p angelos reuelant hoib⁹ sanctis fm disponẽ diuine sapie. iõ subdit. b In gene. ce gene. ve. tua. p angelos hoibus reuelata in oibus generatõibus sibi succedẽtib⁹. sicut enoch ꝛ noe in generatõne ante diluuiũ abꝛae ꝛ aliis priarchis ꝛ ꝓphetis in generatõib⁹ vsq; ad xpm. ꝛ a tpe xpi vsq; ad iudiciũ. c Fundasti ter. ꝛ pma. q. d. cũ terra sit facta pp habitatiõem hominũ. multofoꝛtius pmanebũt tue illustratiões necessarie ad salutẽ eoꝝ. Vlterius oñdit hocidẽ alio exemplo. d Ordinatõe tua pse. di. sensibiles. e Nñ oia ser. sed seruabit dies intelligibil. i. reuelatio tue veritatis necessaria. ad directõem nr̃e salutis. f Nisi q; lex. h ꝓ̃r tan
git qõdã impedimẽtũ. ꝛ ẽ duplex. s. ab intrinseco ꝛ ab extrinseco. secũdũ ponit ibi. Ne expectauerit. Circa primũ sciẽdũ q; coꝛp⁹ coꝛruptibile aggrauat aiam. vt dr Sap. ix. pp qõ minus pcipit diuinã illustratõez. ꝛ min⁹ sequit ei⁹ directõem, ꝛ p hoc habz aliq̃n ruendi occasionẽ. contra

qō periculū maxim e valet diuine legis frequēs meditatio.vñ dicit Hiero.ad rusticū monachū. Alma sanctarū scripturarū studia:z carnis vicia nō amabis. z ꝓpt̄ h̄ dicit pō. f Nisi q̄ lex tua meditatio mea ē.i.nisi fuissem occupat⁹ in tali meditatiōe. g Tūc forte perissem. p lapsum in culpā gra

g ditatio mea ē tūc forte pe-
b rissem in humilitate mea.
i Ineternū nō obliuiscar iu-
k stificatiōes tuas q̄ i ipsis
vuificasti me. Tuus sum
m ego saluū me fac q̄m iustifi-
o catiōes tuas exq̄siui. Me
expectauerunt peccatores
p q vt pderēt me testionia tua
r intelleri. Dis ꝓsummatio
s nis vidi finē: latū mādatū
t tuum nimis.

Quomō dilexi legem
b tuā dñe tota die me-
c ditatio mea ē. Super ini-
d micos meos prudentē me
f feciſti mādato tuo q̄ ieter
g nū mihi est Sup oēs docē

nē. b In humili tate mea .i. ipulsus corruptiōe mee carnis q̄ ex sua vilitate rō est mee humiliati onis:ſm illud Michee.vj. Humiliatō tua in medio tui. et q̄ tale cōseruatiuuz dz diligenter custodiri tanꝫ valde necessariū:iō subdit.
i Ineternū nō obliuiscar iustifi. tuas.q̄ ptinent i lege tua.
k Quia in ipis vi-
uificasti me. p eoruz meditationē pcruā do ma a pcti morte: iō cludit vlterius.
l Tuus suz ego .eo q̄ vitā meā seruasti dicto mō m Sal uū me fac.de futuro sicut z feciſti:de ptē-
rito. n Qm̄ iustificationes tuas.in lege cōtētas. Exq̄-
siui intellectu z affectu. o Ne expectauerūt. Hic tangit impedimētū ab extrinseco q̄ est insidiatio demonū bonos subuertere querētiū ꝓpter q̄ dz. Ne expectaneꝓderēt me.p lapsū mortalis culpe. q Testimonia tua intellexi.i.intra me legi.intelligere.n.est int⁹ legere: z sic eoz insidias euasi q̄ sacre scripture deuota meditatio ē armatura ꝯ tētationes demonū.z q̄ ex tali meditatione intelligit finis pfectionis hūane subdit. r Dis cōsummatiōis.i.hūane pfectionis. s Vidi finē.z q̄s sit iste finis pfectiōis hūane oñdit cū dz. t Latū man.tu. nitēdit vsq̄ ad inimicos: vt dictū ē.s. q̄ aūt sit finis pfectionis hūane ptz.j.ad thimo.j. Finis p̄cepti est charitas. z denē.x.dz. Quid petit dñs de⁹ tu⁹ a te nisi vt timeas ꝛc. sequit. Et vt diligas eū in toto corde tuo ꝛc. ꝓpter q̄ saluator Matth.xxij.dicit. In his duob⁹ mādatis tota lex pendet z ꝓphe.z loquit de duob⁹ p̄ceptis dilectiōe.s.dei

q Quomō dilexi. Hic ꝓñr oñdit suauitas z ꝓmi. bonitas vite cōtēplatiue ex pte modi cōtēplādi. et oñdit ꝓpositū.scō excludit oppositū ibi. Iniq̄s odio habui. Prima in duas q̄ ꝓmo oñdit ꝓpositū inq̄ tū cotēplatio pficit intellectū.scō inq̄tū dirigit affectuz ibi. Ab omni via mala. Circa ꝓmū sciendū q̄ modus cōtēplādi philosophoꝝ est p sciētiā vtute intellect⁹ agentis ex sensib⁹ acq̄sitā cui pōt falsitas admisceri ex intellect⁹ erroꝛe.cōtēplatio vo fideliū est p sacram scripturā vtute spūssācti a supnis reuelatā ꝓpter q̄ nō pōt ibi falsitas inueniri: ꝓpter q̄ talis modus cōtēplādi melioꝛ est z amabilioꝛ:z iō dicit pō. in populi fidelis ꝓsona. a Quo di lexi.id est valde dilexi. a Legē tuā dñe.q̄ in sacra scriptura cōtinet.z maxime legē euāgelicā q̄ dz lex amoris.
b Tota die medi. mea est.q̄ oculus mentis dirigit.ad illud q̄ intēse diligit:z cā hui⁹ dilectionis q̄tū ad pfecti onē intellect⁹ subdit cū dz. c Sup inimicos meos .i. sup infideles:q̄ licet q̄tū ad naturā sint amici. sunt tñ q̄tū ad infidelitatē inimici. d Pru.me fe.i.cognoscētez q̄ nō habēt sacrā scripturā.q tñ hūanit⁹ repertā q̄tū ad gentiles.vel si hūt:nō tñ intelligūt eā vere q uerse:cuius

b tes me itellexi q̄ testimonia tua meditatio mea est.
k Sup senes intellexi :quia
l mandata tua q̄siui. Ab oi
m via mala prohibui pedes
n meos vt custodiā ꝝba tua
o p A iudicijs tuis non declinaui q̄ tu legē posuisti mi
q r hi. O dulcia faucib⁹ meis eloquia tua:super mel ori
s meo. A mādatis tuis itellexi: ꝓpterea odiui oēm vi
t am iniquitatis.

Lucerna pedib⁹ meis
a ꝝbū tuū: z lumē semi
b tis meis Juraui: z statui
c custodire iudicia iusticie
f tue. Hūiliat⁹ sum vsq̄ q̄q

modi sunt iūdei z heretici. e Mādato tuo.i. p mādatū tuū a me vere intellectū ex tua illustratiōe. f Quia ineter.m̄ est.i.mihi impōssum inseparabiliter. g Su.oēs docētes.de sacra aūt scriptura edocet hō duplicit. Uno mō ab hoie perito in intellectu sacre scripture: z i tali noticia discipul⁹ aliq̄s trāscendit magistrū: q̄ habet clari⁹ ingeniū z diligēti⁹ exercitiū:sicut ꝓtigit i plurib⁹ fidelib⁹:z in ꝓsona taliū dz.
g Sup oēs docentes me itellexi. sacre scripture veritatem cui⁹ cā subdit:
b Quia testimonia tua medi.me.est id ē meditatio mea circa testimonia tua cōtinue versat:q̄ntū hūana fragilitas patit. Alio mō docet a deo:sicut edocti fuerūt apli:de q̄b⁹ dicit Hieroni.in epla ad paulinū d oib⁹ sacre scripture libris. q̄cquid em̄ alijs exercitatio z q̄tidiana i lege meditatio tribuere solet h illis spūssanct⁹ suggerebat.z erāt iuꝛ q̄ scriptū est:docibiles deo.h etiā mō fuerūt edocti pres alij sancti sicut de btō frācisco legit z plurib⁹ alijs.z iste modus sciendi est excellētioꝛ p̄cedēti. ꝓpter q̄ in ꝓsona taliū subdit i Sup senes.p exercitiū lōgi tpis sacre scripture noticiam habentes. k Intellexi.cui⁹ cā subdit. q̄ mandata tua quesiui.i.intellectū verboꝝ tuoꝝ a te inferuēti z deuota oratione postulaui.z dediſti m̄ sicut scribit sap. vij. Innocaui z venit in me spūs sapie. l Ab omni. Hic ꝓñr ponit bonitas cōtēplationis ꝓpt dirigit affectū.z primo in vitatione mali.scō in ꝓsecutiōe boni.ibi. Lucerna pedibus q̄tū ad ꝑmū dz. l Ab oi via mala.q̄ ducit ad pditionē. m Prohibui pedes meos.direct⁹ p cōsiderationē legis tue. n Ut custodiā verba tua.i.māda ta negatiua q̄ phibēt malū. o A iudicijs tuis. in lege diuia ꝓtētis. p Nō declinaui.ad iniustā sniam timoꝛe humano vel fauoꝛe. q Quia tu le.po.m̄.quā teneoꝛ se q̄ absq̄ declinatione. Et q̄ ex tali exercitio expectaꝛ optima retributio delectās aim ideo subdit. r O dulcia fau.me.elo.tua ꝛc.os z fauces ibi accipiūt metaphoꝛice p viri⁹ superioꝛib⁹ aie:q̄b⁹ dulcedo celestiū in p̄ti aliq̄ mō sentit z pgustaꝛ.z p ꝓñs pctm̄ q̄ est hui⁹ dulcedinis ipeditiuū oidit.iō sequit. s A mādatis tuis intellexi. dulcedinē tue retributiōis.ſm q̄ dz Esa.lxiiij. Oculꝰ nō vidit de⁹ absq̄ te:z auris nō audiuit q̄ ꝓpasti diligētibus te. t Propterea odiui oēm viā iniq̄tatis.q̄ ipedit cōsecutionē p̄dicte dulcedinis z suauitatis.

Lucerna pedib⁹.h ꝓñr ponit directio ꝓtēplatiōis i
l ꝓsecutiōe boni.z p ponit hmōi directio. scō ipedimēti remotio ibi. Humiliat⁹ sum. Circa ꝓmū dz
a Lucerna pe.meis.i. pgressui meo i opib⁹ bonis.
b Verbū tuū.a me diligēter ꝓsideratū. c Et lumē semitꝫ meis.repeticio ē eiusdē sniē sub alijs ꝝbis ad māiorē expssionē vel h addit.q̄ ꝝbū diuinū nō solū dirigit in adiplēdis p̄ceptis diuis ꝫ etiā i ꝓsilijs euāgelicꝫ:q̄ dicuntur semite q̄si vie strictioꝛes z magis ꝓpēdiose: z q̄ talis ꝓsecutio ēvalde bona.z p ꝓñs diligent custodiēda.iō subdit. d Juraui z statui.i.firmiter z sine mutatiōe ꝓposui vel disposui. e Custodire iudicia iusticie tue.p quā iusticiā puenit hō ad salutē. f Hūiliatus sum. h ꝓñr

ponit impedimẽti remotio: qđ est duplex. s. a carne & ab hoste. scđm ponit ibi. Posuerũt peccatores. pmũ impedimẽtũ est a carne corruptibili q̃ aggrauat aiam ipdiẽs ipam ab expedita psecutione boni. & q̃tũ ad ꝫ ōr. f Humiliat⁹ &c. i. multũ inclinat⁹ & aggrauat⁹ a carne: q̃ est etiaz mihi cā humiliationis rone vilitatis sue g Viuifica me. fortificādo me ꝫ grauitatẽ dictā. h Secūdũ verbũ tuũ. i. vt possim exequi facilius legẽ tuā: & qz ad ꝫ impetrādũ facit ōio deuota: subdit.

i Voluntaria oris mei. i. pcamia voluntarie & deuote ex ore meo ad te directa.

k Beneplacita fac do. i. vt accepta sint coram te. l Et iudi. tua doce me nõ solũ intelligẽda ꝫ etiam ope adiplẽda. & subdit cā huiꝰ petitiõis cũ ōr. m Ania mea in manibꝰ meis semp. aiam i manibꝰ habere in scriptura signat in piculo eẽ: pter qđ iudi. xij. Iepte de bello piculoso qđ accepat ꝫ filios amon dixit. Posui aiam meā in manibꝰ meis. & idẽ ōr ꝺ dauid de bello ꝫ golyath. j. Reg. xix. p ꝫ g̃ q̃ dicit ꝫ Ania mea &c. intelligit piculũ aie de lapsu ex carne aggrauãte cõtinue. ꝓpter qđ ꝫ ō idiget ad diuinũ auxiliũ iploꝛandũ recurrere p qđ obtinet qđ subdit. n Et legẽ tuā nõ sum oblit⁹ meditãs eā in coꝛde & exequẽs i ope. o Posuerũt. ꝫ ponit scđm impedimẽtũ ab hoste q̃ semp nititꝰ executionẽ boni opis impedire. & q̃tũ ad ꝫ ōr. Posuerunt pctõres. i. demones. p Laqueũ mihi. i. deceptionẽ ad impediẽdũ me a psecutione boni. q Et ꝺ mãdatis tuis nõ erraui. eoꝛ suggestionibꝰ ꝓsentiẽdo p gratiã tuã me pseruante. & qz ꝫ tenẽdũ est firmiter sequit. r Hereditate acq̃siui testimonia tua. i. imobiliter quãtũ ē ex desiderio meo. sicut hereditas ẽ imobilis possessio. s Quia exultatio coꝛdis mei sunt. ꝓpter ꝫ Matꝫ. xiij. Figurat per thesaurũ in agro absc̃ditũ: quẽ q̃ inuenit hõ absc̃dit: & ꝓ gaudio illiꝰ vadit & vẽdit oia q̃ hz: & emit agruz illũ: & qz ad ꝫ requirit diligẽtia magna & laboꝛ. iõ subdit.

t Inclinaui coꝛ meũ ad faciẽ. iustifica. tuas. & nõ audiẽdas tñ: qz non auditoꝛes legis ꝫ factoꝛes iustificabunt: Ro. ij. ca. v In eternũ. i. pseueranter: qz q̃ pseueranerit vsq; i finẽ: ꝫ saluus erit. Matꝫ. xxiij. iõ subdit. x Propter retributionẽ. q̃ est idẽ qđ salus eterna.

a Iniquos. Ostensa bonitate ꝓtẽplationis sacre scripture ꝫ ꝑ excludit oppositũ. scz malicia deceptionis erronee doctrine. & ꝓ ostendit detestabilis. et scđo formidabilis: ibi Feci iudiciũ. Circa pmũ dicit ꝑ. in psona cuiuslibet fidelis. a Iniquos odio habui. q̃rũ natura est diligẽtia: ꝫ infidelitas detestãda: & p oppositũ veritas fidei diligẽda. iõ subdit. b Et legẽ tuã dilexi. & qz ad hoc requirit auxiliũ dei subdit c Aditoꝛ in euitatione falsitatis. ꝺ Et susceptoꝛ me⁹. in fide veritatis. e Es tu. q̃ es veritas infallibilis. ꝓpter qđ subdit. f Et in verbũ tuũ supsperaui. quo vitã beatã pmisisti abere & semini eiꝰ. i. omni fidẽ eiꝰ imitanti Heñ. xv. vt dictũ est. g Et qz infideles rõne infidelitatis nõ solum sunt odiendi sed etiã fugiendi ꝓpter periculum coꝛrupti onis ab eis ideo subdit. g Declí. a me malignitate scrutaboꝛ mãdata dei mei. sinceriter sine admixtione erroꝛis & quia deus tales recepit vt filios charissimos: fm illud ij. Coꝛ. vj. Exite de medio eoꝛũ scz infidelitũ: & seperamini dicit dominus sequit. Et recipiam vos & ero vobis in patrẽ &c. ideo subditur. h Suscipe me fm eloquium tuum iam allegatum. i Et viuã. vita gratie.

k Et nõ cõfundas me. id est confundi permittas in frustratione spei mee ꝓpter quod subditur.

l Ꝺb expectatione mea. spes eñ est certa expectatio future beatitudinis: & quia homo nõ potest caz cõsequi virtute ꝓpria ideo subdit.

m Adiuua me et saluꝰ ero quasi dicerem nullo mõ possem sine tuo auxilio n Et medit. in iustificia. tuis semp fm q̃ dicit apoca. xxij. Justus. iustificetur adhuc. & quia peccatoꝛes a spe dicte beatitudinis defraudãtur. ꝺ Defecit anima mea &c. ideo subdit. o Sprevisti omnes discedẽtes a iudi. tuis. q̃ t i. cũ a deo spreti qz nõ sunt ad gratiã suã admissi: nec ꝓ ꝑ ꝓs ad gloriã: cuiꝰ cā subdit. p Quia iniusta est cogitatio eoꝛ. i. retoꝛta a rectitudine veritatis ad malũ operãdũ: ꝓpter qđ adhuc subdit. q Preuaricãtes. reputaui &c. ꝓuaricantes. i. a lege dei variantes seu declinantes. r Ideo dilexi testimonia tua. que recte faciũt incedere p viã veritatis & iusticie. & qz carnis petulãtia frequẽter impedit in hac vita subdit. s Confige timo. tuo carnes meas id est motus carnales mortifica.

t A iudicijs eñ tuis timui. quibꝰ totũ mũdũ submersisti aquis diluuij ꝓpter pctm luxurie. ois eñ caro corruperat vitã suã vt hr Heñ. vj. & sodomã cũ alijs quatuoꝛ civitatibꝰ igne sulphureo succẽdisti ꝓpter enormitatẽ luxurie Heñ. xix. & hoꝛ iudicioꝝ ꝓsideratio carnẽ cõfigit timoꝛe motus eius illicitos repimendo.

Feci iudiciũ. Hic ꝓ nr ondit malicia deceptionis erronee formidabilis. quia demones q̃ sunt malicioꝛes & nobis inuisibiles maxime conant hoiem inducere ad errorẽ in fide. & iõ circa ꝫ immũnet homini piculũ maximũ nisi pseueꝛet p diuinũ auxiliũ: ad qđ impetrandũ multũ facit q̃ hõ cũ ꝓmo iuste vixerit de ꝓterito. & iõ hic allegat cũ ōr. a Feci iudiciũ & iusti. non tradas me. i. tradi ꝓmittas. b Calũniantibꝰ me. i. demonibꝰ mihi nocere semp querẽtibꝰ: valet etiã ad dictũ auxiliũ impetrãdũ obsequiũ deo ꝑstitũ qđ allegat cũ dicit. c Suscipe fuũ tuũ in bonũ. ꝓtectionis tue. ꝺ Non calũnient me supbi. i. spũs maligni q̃ sunt supbissimi: fm q̃ ōr Job. xlj. de demone: ipe est rex sup oes filios supbie e Oculi mei deficerũt in salutare tuũ. q. ꝺ. nõ possum ipm assequi virtute ꝓpria: quia trãscendit naturalem hominis facultatem. f Et in eloquiũ iusticie tue. & qz ascendit virtutẽ naturalis intelligentie. ꝓpter qđ subdit. g Fac cũ seruo tuo fm mi. tuã supplẽdo defectũ humane nature p tuã gratiã. h Et iusti. tu. doce me. vt possim eas intellectu capere & opere ad implere; & ad hoc ratio allegat cum subdit.

i doce me. Seruus tu⁹ sum
k ego: da mihi intellectū vt
l sciā testimonia tua. Tēp⁹
m faciēdi dñe: dissipauerunt
n legē tuā Ideo dilexi man
o data tua: sup aurū ⁊ topa-
p zion. Propterea ad oia mā-
q data tua dirigebar oēm vi
am iniquā odio habui.

a Mirabilia testimonia
b tua: iō scrutata est ea
c aia mea. Declaratio
d monū tuoꝝ illuminat. ⁊ i
e tellectū dat paruulis. Os
f meū apui ⁊ attraxi spm̄ qz
g mandata tua desiderabaz
Aspice in me ⁊ miserere:

b mei ꝑm iudiciū diligētiuz
i nomē tuū. Gressus meos
k l dirige ꝑm eloquiū tuū: et
nō dominet mei oīs inu-
m sticia. Redime me ꝑa calū-
n nijs hoim vt custodiā mā
o data tua. Faciem tuā illuia
sup ꝑuū tuū: ⁊ doce me iu-
stificatiões tuas. Exit⁹ aq̄
rū deduxerūt oculi mei: qz
nō custodierūt legē tuā.

a b Iust⁹ es dñe. ⁊ rectū
c iudiciū tuū Mādasti
d iusticiā testionia tua:
e f ⁊ veritatē tuā nimis. La
g bescere me fecit zel⁹ meus

misc̄oia subdit. g Aspice i me ⁊ miserere mei. elenando itellectū meū ad capiēdū vitatē trāsc̄dētē intellect⁹ mei facultatē. h Scom iudiciū diligētiū nomē tuuz .i. sicut iuste disposuisti facere diligētib⁹ te: qz sicut ꝺz sup septimū capi. celestis hierarchie vbi scia foꝛis stat dilectio itrat. g Gressus meos. h ꝓpr petitur ipedimēti remotio. Circa qō sciēdū q in ꝓtēplatiōe diuine vitatis ipedit curiositas pscrutantis ꝑm q ꝺz puer. xxv. q̄ pscrutator ē maiestat⁊ oppmet a gl̄ia: ⁊ iō h ꝓ petit remoueri cū dicit.

i Gressus meos. i. ꝓcessus meos in cō tēplatione. k Dirige ꝑm eloquiū tuū ⁊ non ꝑm motū animi curiosuz ⁊ p̄sumptuosum. l Vt ñ dñe mei oīs iniust. ⁊ accipit h iniusticia q̄libet pctō: qō potest ꝓtingere ex inq̄rēt⁊ curiositate: sicut ei oīs vt⁹ ꝺz q̄dāmō iusticia sic oīs deviatio a vtute. niusticia, noiat scdo i cōtēplatiōe vitatis ipedit pturbatio ab extriseco mota ⁊ h petit moueri. d. m Redime me a co. ho. vt nō ipediāt a q̄ete ꝓtēplatiōis aim meū. n Vt custo. mā. tua. q̄ cu nō ꝑnt absq̄ eoꝝ noticia: ⁊ ꝓtēplatiua dirigit actiuā. ⁊ qz illumiat⁹ a deo i ꝓgnitiōe vitat⁊ desiderat ap̄li⁹ illustrari subdit. o Faciā tuā tc̄. verūtū qz deo pmittēre ⁊ dyabolo istigāte i tali altitudine ꝓtēplatiōis surgit aliqñ mo t⁹ vane gl̄ie. ꝑm q ꝺz. j. Coꝝ. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me tc̄. q̄ mot⁹ statim cū pcipit ꝺz purgari lachrymis ꝓtritionis. iō subdit. Exit⁹ aq̄rū deduxerūt tc̄.

Justus es dñe. Postq̄z descript⁹ ē ꝓtēplatiōis ascēsus: h ꝑnr descriait seq̄ns zel⁹: discipuli ei ꝓficiētes ꝛgnitiōe alicui⁹ doctrie solēt p ea mirabilit zelare Circa qō notādū qz calꝝ naturalis duplr accēdit. Uno mō ab extriseco ad pniam sui ꝛrij: pp qō vētres aialiū in hyeme, sunt caldissimi: ꝑm q dic̄ phs. Alio mō ab itrinseco ex vtute naturali: sic̄ calꝝ naturalis fortioꝝ ē i iuuētute q̄z in senectute. Eodē mō zel⁹ diuie legis duplr accēdit Uno mō ex p̄tia trāsgressiōis ipius. sic̄ .j. Macḥ. ij. ꝺz o mathathia. Accēsus ē furoꝝ ei⁹ ꝑm iudiciū leg⁊. ⁊ insili ens trucidauit illū sup arā. s. iudeū i ꝓspectu ei⁹ ydolis imolātē. ⁊ Nu. xxv. ꝺz o phinees q̄ factū fec̄ sic̄ zelo meo pmot⁹ ē tc̄. Alio mō ex cōditione vbi diuini qō ē icētiuū ad diuie legis zelū: ꝑm q ꝺz Deut. xxxij. In dextera eius ignea lex. Primo igit ponit prim⁹ mod⁹: scdo scōs: ibi Ignitū eloquiū. Circa primū sciēdū q q̄nto ē lex rectioꝝ ⁊ iustioꝝ tāto zel⁹ p ea ꝺz ee feruētioꝝ: ⁊ iō p ponit rectitudo legis diuie cū ꝺz. a Justus es dñe. qz ē regula iusticie: ꝓpr q lex ab eo data nō pōt ee nisi recta: iō subdit.

b Et rectū iudiciū tuū. i. lex tua ꝑm quā de alijs ꝺz fieri iudiciū: qz q̄cq̄d inuenit ei repugnās iudicādū ē falsum: ⁊ p ꝑns lex diuina ē summe desiderāda ⁊ custodiēda: ideo subdit. c Mādasti iusti. i. legē tuā iusticiā ꝓtinentē.

d Testimonia tua. ⁊ p id est. i. testimonia tua q̄ sunt idē qō ipa lex a deo data ⁊ restificata ⁊ q̄ iste ꝑsit itellect⁹ ptz ex trāslatiōe hiero. iuxt. hebꝛe. q̄ sic hz. Precepisti iusticiā testimonij tui ⁊ vitatē tuā. i. vitatē legis tue. e Nimis .i. valde ⁊ sbintelligit: custodiri: ⁊ iō exꝑmit i trāslatione cōi: pp qō zelatoꝛes ipi⁹ videtes eā trāsgredi iteri⁹: accendunt: iō subdit. f Tabescere. i. liq̄fieri. g Ne fe. ze

i Seru⁹ tu⁹ sum ego. ⁊ iō teneoꝛ implere mādatū tuuz qō nō possum nisi intelligā ipm: iō subdit. k Da mi intellectū vt sciā testimonia tua ⁊ sic adimplere valeam ipa. l Tenpus faciēdi dñe. q. d. nō differas intellectū mihi dare qz tp̄s est dādi cui⁹rō subdit cū ꝺz. m Dissipauerūt legē tuā. heretici ⁊ doctoꝛes peruersi puertētes eius verū intellectū ⁊ iō necessariū est vt seruis tuis des ⁊ pser ues verū ei⁹ intellectū: ⁊ qz ꝺ debet haberi tanq̄ domum charissimū subdit. n Ideo dilexi mādata tua veraciter intellecta. o Sup aurū ⁊ topazion .i. lapidē p̄ciosum: ꝑm q ꝺz Sap. vij. Nec ꝓparaui illi lapidez p̄ciosum q̄m omne aurū in cōparatione illius harena est exigua. s. in cōparatione sapie q̄ cōsistit in vero intellectu mandatoꝝ dei. ⁊ qz quanto plus p̄ciositas sapiēte cognoscit tāto plus querit ⁊ amat. iō subdit.

p Propterea ad oia mādata tua dirigebar. toto conatu intellect⁹ ⁊ affect⁹: ⁊ p ꝑns a me oppositū odio habeꝝ: iō sequit. q Omnē viā iniquā. i. erroꝝ ad peccata ducentem odio habui.

Mirabilia testimonia. Descripta bonitate vite contēplative. Hic ꝑnr describit ei⁹ sublimitas: ⁊ scdo annexa ei⁹ locū ditas: ibi. Principes. Circa p̄mū notādū q ad sublimitatē ꝓtēplationis ascēdit frequenti meditatiōe ⁊ feruēti oꝛone: igit p̄ ponit p̄imū: scdo secūdū ibi. Clamaui. p̄ima in duas: qz primo ponit cōtēplationis ascensus. scdo ex ꝺ ꝑns zelus. ibi. Justus es dñe. Prima adhuc in duas. qz primo circa contēplationē describit mētis elevatio: scdo petit ipedimēti ablatio: ibi. Gressus meos. Circa primū notādū q ascēsus cōtēplationis philosophice incepit ab admiratiōe ꝑm q ꝺz. j. Ne tha. Propter admirari ceperūt hoies philosophari: videtes em̄ effect⁹ nature mirabilis: vt choꝛuscatiōes: fulgura, terremot⁹: ⁊ sil̄ia: inceperunt causas pscrutari ⁊ sic philosophari: ⁊ eodē mō ad sublimitatē contēplationis theologice sancti doctoꝛes: vt hiero. aug. ⁊ sil̄es iceperūt ascēdere ex admiratione: qz videtes sacras scripturas mirabiles p̄fidētes de diuio auxilio. intellectū eaꝝ sanū inq̄rere ceperūt ⁊ deo adiuuāte reperierūt ⁊ q̄ntū ad ꝺ ꝺz.

a Mirabilia testimonia tua. i. mirabiles scripture sacre testimonijs diuinis ꝓmunite: ꝑm q ꝺz Nar. vl. Dño cooperāte ⁊ ꝑmonē ꝓfirmāte sequētibus signis. b Ideo scrutata est ea aia mea. q̄rēdo eaꝝ itellectū i tui adiutoꝛij p̄fidētia, qz vna scriptura intellecta apit viā ad aliaz intelligendā. iō subdit. c Declara. ser. tu. illu. ⁊ intel. dat puulis. i. vere hūilib⁹: q̄ abscōdit a supbis. ꝑm q dicit saluatoꝛ matḥ. xj. Cōfiteoꝛ tibi pater dñe celi ⁊ terre: qz abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ p̄udētib⁹ ⁊ reuelasti ea puul⁹ ⁊ qz cognitio vitatis excitat appetitū ad ampli⁹ cognoscēdū iō subdit. d Os meū aperui. i. intellectū p cona tū extēdi ad capiēdū vbū dei. qō est cibus aie: ꝑm illud Deut. viij. Nō in solo pane vt inthō q̄ in oi vbo qō ꝓcedit de oꝛe dei: ⁊ iō intellect⁹ ꝺ noie oris designat: qz i aiali b⁹ os ꝺz illa ps coꝛpis p quā cib⁹ accipit. e Et attraxi spm̄. s. intelligētie q̄ dat desiderātib⁹ ipm: iō subdit.

f Quia mā. tua desiderē. Et qz ꝺ ꝓcedit ex dei libertate ⁊

lus me⁹.circa legē tuā. h Quia oblit.sunt ẏba tua ini
mici mei.facientes ꝫ eā ac si eā ꝓ nihilo reputarēt: ⁊ oēs
tales reputat pⁿs.inimicos suos:qz sunt aduersarij verita
tis. i Ignitū.h ꝓpr ponit scōs modus accēsionis zeli
scz ex cōditione verbi diuini:cū dr. Ignitū eloquiū tuuz
qz inflamat ad amo
rem diuinū q ꝓprie
dr zel⁹ eo q ē amor
singularis.
k Adolescē.sum .h
dicit psalmista in p
sona ppli diuine le
gi subiecti.lex aūt ve
t⁹ fuit data post duo
milia annoꝝ vel cir
citer a principio mū
di ⁊ sic populus sub
hac lege existens dr
adolescētulus respe
ctu ppli qui pcessit a
principio mundi: ⁊
multo fortius popu
lus xp̄ian⁹ q postea
cepit ē p duo milia
annoꝝ vel circiter.
l Et contēptus.qz
post legem datā ⁊ in
gressum terre ꝓmis
sionis ppls iudaic⁹
fuit multipliciter ser
uituti subiectus va
rijs gētib⁹: vt ptz li
bro iudicū.
m Justificationes
tuas nō sum oblit⁹.

b quia oblīti sunt verba tua
i inimici mei Ignitū eloqui
um tuū vehemēter: ⁊ ſu⁹
k tuus dilexit illud. Adole-
scētulus sum ego ⁊ ꝓtēpt⁹
l iustificatiōes tuas nō sum
m oblitus. Justicia tua iusti-
n cia ieternū ⁊ lex tua Vitas
o Tribulatio ⁊ angustia inue
p nerūt me:mādata tua me-
q ditatio mea est. Eq̄tas te-
r stimonia tua ieternū: intel
s lectū da mihi ⁊ viuā.
a Clamaui i toto corde
b exaudi me dñe iustifi
c cationes tuas requirā.
d Clamaui ad te ⁊ saluū me
e facvt custodiā mādata tua
f Preueni in maturitate et
g clamaui qz in verba tua su
h pſperaui Preuenerūt ocu
i li mei ad te diluculo vt me
k ditarer eloq̄a tua. Elocem
l meā audi ſm misericordiā
m tuā dñe: ⁊ ſm iudiciū tuū
n vuifica me. Appropinq̄-
o uerūt pſequētes me iniq̄ta
p ti:a lege aūt tua longe fa-
q cti sunt. Prope es tu dñe:
r ⁊ oēs vie tue veritas. Ini
s tio cognoui ō testimonijs
t tuis:qz ineternū fundasti ea
v Vide humilitatē meaz
x ⁊ eripe me.quia legē
y tuam nō sum oblitus
z Judica iudiciū meū ⁊ re-
a dime me. ꝓpter eloquiū tu
b um vuifica me. Longe a
c peccatorib⁹ sal⁹: qz iustifi
d catiōes tuas nō exq̄sierūt
e Misericordie tue mⁿte do
f mine: ſm iudicium tuum:

b Quia obliti sunt verba tua. Quia in verbis alioꝝ quo-
rūcūq.qz verba tua falsitatē nō pñt cōti
nere. i Preuene
rūt oculi mei.i. intel
lect⁹ ⁊ affectus.
k Ad te diluculo.
id est a tpe inuētutis
l Ut medita.eloq̄.
tua.q̄ sunt a tpe iu-
uētutis meditanda:
ſm illud Eccles.xij.
Memēto creatoris
tui in dieb⁹ iuuētu-
tis tue:⁊ qz oīo tali-
um debet exaudiri
sequit. m Vocē
meam audi.me illu
strādo. n Scōm
miscōiam tuaz dñe.
qz dona dei ꝓcedūt
ex sua misericordia
⁊ liberalitate.
o Et ſm iudicium
tuū.s.primū in q̄ iu
dicas cū trāquillita-
te ⁊ misericordia:
p Vuifi. me. luie
tue gratie. q Ap-
ꝓpinquauerūt. Hic
ꝓpr ponit impedimēti remotio:qō est maloꝝ pſecutio tur-
batiuū p h mētes deuote ꝓtēplantiū: quoꝝ militia pāo
ponit ibi cum dicit. q Appropin.pse.me iniquitati.i.
appropinquauerūt mihi pſequentes me inique. r Ie
lege aūt ꝛc.q̄ ꝓhibet pſecutionē innocētū. s Prope
es tu dñe.ad me seruādū ⁊ eos repellēdū si tibi placuerit
t Et oēs vie tue veritas.q.d.siue dimittas me in tribu-
latione siue liberes totū facis iuste:qz aliqñ iusto suo iu-
dicio innocētes pmittit tribulari ad augmētū sui meritī
sicut ptz de sancto iob ⁊ alijs multis. v Initio cogno-
ui de testimonijs tuis.i.a principio ex q̄ habui visum rō-
nis ⁊ incepi testimonia tua intelligere. x Quia ineter
nū fundasti ea.⁊ h est verū generaliter de testimonijs no
ue legis ⁊ de testimonijs veteris legis q̄tū ad moralia p
cepta q̄ manēt in noua lege.⁊ affectus iſtoꝝ in pmio ma
nebit in eternū.
y Vide humilitatē. Hic ꝓpr agit de altitudine ꝓtēpla
tionis ꝓut acquirit hūilitate oratis cū dicit.
a Vide hu.me.ſm q scribit Ecclesiasticī.xxxv. Oratio
hūiliātis se nubes penetrabit:⁊ donec aspiciat altissim⁹
nō ꝓsolabit. b Et eripe me.ō tenebris ignoratie eleuā-
do ad cōtēplationē vitatis tue. c Quia legē tuā non
sum oblit⁹.q.d.illud modicū qō ō lege tua cape potui fir
miter retinui:⁊ iō decens videt vt addas ampli⁹. Et qm
tpe q̄ qs̄ loq̄bat totū gen⁹ hūanū erat ipeditū a visione
btā in q̄ pficit vita ꝓtēplatiua iō subdit. d Judica iu-
diciū meū.i.fer ꝓ me sniam ꝫ dyabolū me detinētem ca
ptiuū. e Et redime me.tuo sanguie ab ei⁹ ptate.
f Prop̄t elo.tuū vuifica me.qō Osee a te ispirat⁹ dixit
vj. Vuificabis nos post duos dies in tcia die suscitabis
nos vbi loq̄t ꝓpha ō resurrectiōe xp̄i p quā gen⁹ hūanū ē
vuificatū vita gre ⁊ glie.⁊ qz pctm̄ demōis nō ē sic reme
diabile.iō subdit. g Long a pec.sa.i.a demonib⁹ i pctō
obstinatz. h Quia iu.ꝛc.subijciendo se hūilit dispōni
tue.ſ magz ꝓ supbiā ab ea resilierūt i Miscōie tue ꝛc.
erga gen⁹ hūanū cui⁹ pctm̄ ē remediabile. k Scōm

iudiciū tuū.s. discretiōis q̄ nūc discernis ꝓos ab impijs
l Diuisi.me p augmētū tue gratie.cui⁹ necessitatē sub-
dit.d. m Multi q̄ ꝓsequunt me ꝛc.q.d.multi sunt de
mones ꝛ mali hoies a cōtēplatiōe tua bonos ipediētes
ꝑpter qđ indigēt auxilio tue gr̄e vt possint in bono ꝓsecue
rare iō subdit
n Testionijs tu.
nō declinaui . vult⁹
roboꝛe auxilij tui.
o Vidi p̄uaricantes.i.ipsos legē tuā
trāsgredientes.
p Et tabesce .i. lachrymis fluebā: vñ i
translatiōe Hiero.
hb̄r.Et merebā . sicut
em̄ ad vtuosum pti-
net letari de obsua-
tione diuine legis .ita
ꝛ tristari de ei⁹ trās-
gressione nō solū in
se ꝙ etiā in alijs: ꝛ qz
ꝙ est meritoꝛium au
gmēti gr̄e subdit.
q Vide qm̄ māda
ta tua di.dñe.zelans
r In miscōia tua vi
uifica me ꝓ augmen
tum gr̄e. Pcedēs ex
tua miscōia ꝛ libera
litate:ꝛ ad ꝙ cōseq̄n
dū allegat vtas di-
uina ad quā ptinet
implere ꝓmissa au-
gmentatiōis gr̄e di-
sponētib⁹ se ad eā cū ōz. s Principiū verbo.tuo.veri-
tas.i.vba tua ꝓcedūt a mēte tua q̄ est veritas increata ꝛ
oisveritatis create regula:ꝛ iō sunt stabilia. ꝑpter qđ sub
dit. t Ineternū oia iudicia iusticie tue.qz sntia dei i ex
tremo iudicio ō gl̄ia bonoꝝ ꝛ pena reꝓbоꝝ stabit ieter
nū fm q ōz Mat.xxv.Et ibūt hi i ignē eternū:iusti autē
in vitā eternā

Principes p̄secuti. Postq̄ descripta est vite ꝓtēplatiue sublimitas. Hic ꝑ̄ describit ei annexa iocunditas ꝛ ꝓ ponit hmōi exultatio.scōo petit ei⁹ augmētatio:ibi Appropinquet depcatio.Circa primū p̄mittit pturbatio a quiete cōtemplatiōis : vt ꝙ ꝓ exultatio sequēs cōtemplationē euidenti⁹ appareat.hec aūt pturbatio vno mō est ab extrinseco.s.a demonib⁹ de uotos a cōtemplatione ꝛ oratione pturbantib⁹: sicut le-
git frequēter de multis sanctis:ꝛ q̄tū ad ꝙ ōz. a Pri-
cipes psecuti sunt me gratis.i.demones ō q̄bus ōz Eph.
vj.ca. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē ꝛ sangui-
nē:ꝙ aduersus p̄cipes ꝛ p̄tātes ꝛ aduersus mūdi recto-
res tenebraꝝ harū ꝑ spūalia nequicie ꝛc. Illo mō ab itrin
seco.s.a fragilitate hūana ꝑpter quā hō quātūcūq̄ instus
timoꝛe cōtutit ne fiat trāsgressoꝛ legis dñe . ꝛ q̄tū ad ꝙ
ōz. b Et a verbis tuis formidauit coꝛ meū.ꝙ qz advtrū
q̄ cōtemplatio affert solatiū subdit. c Letaboꝛ ego su
ꝙ eloquia tua.meditādo ipa. d Sicut q̄ inuenit spolia
multa.cui⁹ gaudiū duplicat.s.de obtētu victorie ꝛ p̄de
magnitudine sic cōtemplatiu⁹ delectat de victoria ꝑ ho-
stes quā hz in spe.ꝛ ꝙ ꝑ̄s de obtentu gl̄ie.qz spes est cer-
ta expectatio future beatitudinis.ꝛ qz amoꝛ vni⁹ ꝑsonē
ducit odiū alteri⁹ ꝛ ecōuerso subdit. e Iniqtatē odio
habui ꝛ abomi.sum tanq̄ qđ vile. f Legē aūt tuā di-
lexi.tanq̄ qđ vtile ꝛ honoꝛabile eā iugiter meditādo.ꝛ qz
ꝙ ꝓpter hō ꝑfecte laudē diuinā iō subdit. g Septies i
die laui.dixi tibi.i.septē hoꝛis canonicis. h Sup iudi.
iusti.tue.ꝓfitēdo oia opa tua iusta:q̄ sunt quedā executi-
ones iusticie tue latētis in tua mente.ꝛ qm̄ vita ꝓtēplati
ua est quieta respectu actiue q̄ habet laboꝛē annexū sub-
dit. i Pax.mul.dili.le.tuā.qz ex tali dilectione q̄si iu
giter meditant sacrā scripturā. k Et nō est illis scādalū.i.tāta occasio ruendi in pcm̄:sicut actiuis q̄ frequēter
hūt materiā turbatiōis:ꝑpter qđ dñs dixit Luc.x. Mar-
tha martha solicita
es et turbaris erga
plurima ꝛ sequitur.
Maria optimā ptē
elegit ꝛc.ꝛ qz vita cō
tēplatiua ꝑficit i pa-
tria subdit.
l Expectabā sa.tu.
dñe.i.claritatē visio-
nis tue ꝛ fruitionis
btē.ꝛ qz ad ꝙ ꝑuenit
ꝓ obseruationē man
datoꝝ dei fm q ōz
Mat.xix. Si vis ad
vitā ingredi serua mā
data.iō subdit.
m Et mādata tua
dile.ea tāq̄ rem cha
rissimā diligenter cu
stodiendo.
n Custo. aia mea
testi.tua.i.illa q̄ ptinēt ad cultū latrie:
qz sunt q̄dā testificationes deitatis.
o Et dilexit ea ve-
hemēter.i.valde in-
tense:ita q ꝙ ly vehe
mēter non intelligit
aliq̄s excessus inde-
bit⁹ vel inoꝛdinatus
ꝛ hui⁹ obseruationis cā subdit cū ōz Seruaui ꝛc.
p Quia oēs vie mee in cōspectu tuo.i.oia facta dicta ꝛ cogitata mea patēt in cōspectu tuo.qđ ōz mouere hoies ad tue legis obseruātiā absq̄ aliq̄ obliquatione ꝛ remissio
ne. ꝑpter qđ dicit. Boeti⁹.v.de ꝓso. O viri magna est vo-
bis indita necessitas ꝓbitatis si dissimulare non vultis:
qm̄ cūcta agitis añ oculos iudicis cūcta cernētis.

Appropiquet Hic ꝑ̄ petit augmētatio dicte iocū
ditatis annexe ꝓtēplationi:ꝛ qz ꝑpter talē annexio
nē augmētata cōtēplatione augmētat talis exulta
tio:iō petit.augmētū ꝓtēplationis cū ōz. a Appropi-
quet depca.meā in cōspectu tuo.ꝙ effectū exauditionis:
ꝛ q̄ sit illa petitio subdit cū ōz. b Juxta eloquiū tuuz
da mihi intel.ꝙ est fm altitudinē eloquij tui q̄ trāscendit
facultatē hūani ingenij eleua intellectū meū ad ipm̄ itel-
ligēdū. c Intret postulatio mea.repetitio ē snie ꝓmis
se ad exprimēdū magnū desideriū petitionis sue.
d Scām eloquiū tuū eripe me.i.fm eloquij tui altitu-
dinē eripe me a meditatione terrestriū : ad q̄ meditanda
natura hūana est ꝓna.eleuādo me ad cōtēplationē cele-
stiū ꝛ qz ad talē elevationē sequit laus cordis ꝛ oris seq̄-
tur. e Eructa.lab.mea hym.cuz docue.me.ꝛc. ꝓdicto
mō eleuādo ꝛ qz ex cognitione diuinoꝝ eloquioꝝ descē
dit hō ad docendū ꝓximū subdit. f Pronū.lin. mea
elo.tuū.ex charitate docēdo ꝓximū.cui⁹ necessitas sub-
dit cū ōz. g Quia oia mādata tua eqtas.qz sunt recta
via veniēdi ad salutē: ad quā nō pōt aliter deveniri .ꝛ qz
talis doctrina nō ē efficax sine spāli adiutoꝛio dei:fm qđ
ōz ꝓuer.xvj. Hois ē aīm ꝓparare:ꝙ dñi gubernare liguā
iō subdit. h Fiat manꝰ tua vt saluet me.i.dirigat lin-
guā meā in docēdo ad meā ꝛ alioꝝ salutē. i Qm̄ mā-
data tua elegi.ꝑ oib⁹ tpalib⁹ ad ea meditādū opandū et
docendū.ꝛ qz ad ꝙ mouet amoꝛ eterni ꝓmij: subdit.
k Cōcupiui salutare tuum dñe.i.salutem eternam que
est in te.obiectionc.

a Et lex tua meditatio mea est. eo q̄ dirigit ad cōsecutiō
nē huiꝰ salutis Prouer. vj. Mādatū lucerna ē: et lex lux
cē. et q̄ ad ħ sequit augmētū gr̄e i q̄ est spūalis vita sequit
m Viuet aia mea. vita gr̄e in pūti et gl'ie in futuro.
n Et laudabit te. laude ipfecta in pūti vita: ꝛ laude pfecta in futuro: sm q̄
dr̄. s. ps. lxxxiij. Beati habitant in domo tua dñe in scl'a scl'oꝝ laudabunt te.

a cupiui salutare tuū dñe: et lex tua meditatio mea est.
mn Viuet aia mea et laudabit te et iudicia tua adiuuabūt
o me. Errani sicut ouis q̄ pe
p rijt. quere ſuū tuū: q̄ mā-
q data tua non sum oblitus.

o Errani sicut ouis q̄ perijt: ħ nō vī itelligi de errore in moribꝰ. q̄ statim subdi
tur. Mādata tua nō sum oblitꝰ. ꝛ de errore sm cōem moduꝫ loquēdi hoim mūdanoꝝ. Ad cuius itellectū sciēdū q̄ ouis dr̄ errare qñ segregat se a grege. hoies aūt tēdētes ad pfectionē cōtēplationis segregāt se a cōi habitatione hoim: vt libere possint vacare ꝓtēplationi diuie: et tales ab hoibꝰ mūdanis reputanť stulti et huic scl'o pditi: vñ et religiosi mūdo mortui dicunť et sm ħ dicit ps. in psona ꝓtēplatiui. o Errani sicut ouis q̄ perijt q̄ꝫtū ad reputationem hoim mūdanoꝝ. et q̄ refugiētibꝰ amore dei mūdanū cōsortiū ꝓcedit diuinū sm illud Osee. ij. ca. ducā eā in solitudinē et loquar ad cor eius cē. iō subdit p Quere ser. tu. eū interi cōsolādo. q Quia mādata tua nō sum oblitus terrenis imberēdo p amorē ꝛ celestia appetendo ad q̄ tendit mādatoꝝ tuoꝝ obseruatio.

Ps. cxviij. Beati immaculati cē. Additio.

Quia sunt in ħ ps. singularia q̄ in nullo alioꝝ inueniunť. Primū est q̄ sub q̄libet lr̄a alphabeti hebraici ponūť octo vsus. put dr̄ in postilla. scōm singulare ē q̄ put dicūt expositores hebrei in quolibet vsu fit mētio ō aliq̄ ptinēte ad deū p ꝓpationē ad salutē hūanā vt via dñi vel testimoniū dñi seu mādatū eius seu eloquiū vel p̄ceptū iudiciū vel iustificatio seu iusticia. et ħ est verꝫ put ptz discurrēti p oēs vsus huiꝰ psalmi: in q̄rū q̄libet est aliq̄ dictio hmōi excepto illo vsu vbi dr̄. Suscipe seruū tuū in bonū nō calūnieť me superbi: in q̄ non apparet talis dictio sm q̄sdā: licet etiā in illo vsu ħ idē habeať: nā cū dicit. Suscipe seruū tuū i bonū idē ē ac si dicat i bonitatē tuā. Terciū singulare i ħ psalmo ē q̄ semp psalmista in eodē loquiť deo tāq̄ alloquēs scōe psone: et ħ inuariabiliť p totū ps. exceptꝫ tribꝰ vsibꝰ pmis. s. Beati immaculati Beati q̄ scrutāť: cē. Nō ei q̄ opanť iniq̄tatē. q̄ q̄dē tres vsus sunt q̄si ꝓlogus totiꝰ psalmi. Excipiť etiā iste versus vbi dr̄. Declinate a me maligni i q̄ versu loquiť de deo: vt de tercia psona cū dicit. Et scrutabor mādata dei mei. in ceteris aūt oibꝰ semp loq̄ť deo tāq̄ scōe psone: q̄ non fit in aliis psalmis totiꝰ psalterij imo frequēter i eodē psalmo loquiť psalmista deo q̄nq̄ i tercia psona q̄nq̄ i scōa vt cū dicit. Deꝰ misereat nr̄i cē. in q̄ versu loquiť deo i tercia psona: et statim subdit. Vt cognoscam viā tuā. in scōa psona: et adhuc ꝓtingit q̄ nedū i eodem psalmo ꝛ in eodē versu mutat modū loquēdi de tercia psona in scōaz vt cū dr̄. Dñi ē salus. ecce locutio in tercia psona: et sequitur stati i eodē vsu. Et sup pplm tuū bñdictio tua. vbi loq̄ť deo i scōa psona. In ħ tñ pūti psalmo lz sit maior nūerus vsuū q̄ꝫ in multis psalmis psalterij simul iūctis cū i ħ ps. sint. clxxvj. vsus nūq̄ tñ ps. variat modū loquēdi ad deū. s. vt ei loquať in tercia psona sed semp in scōa vt dictū est: q̄ quidē singularitates nō debēt vacare a mysterio sic vt cēseanť casualiter ꝓtingere seu p̄ter itentū actoris p̄serti cū hic psalmꝰ sm sniam sanctoꝝ doctoꝝ: vt hr̄ i glo. quāto in supficie videť aptior tāto mysterioꝝ altitudine est pfundior: vñ circa pdicta aliq̄d videť dicendum. Et q̄ꝫtū ad primū. s. de octonario alphabetico in ħ ps. obseruato p̄ter rōnē mystícā que in glosa cōiter hr̄: pōt alia rō assignari q̄ videť magis lr̄alis. s. q̄ qr̄ in ħ psal. generaliter intēdit psalmista ꝓphēdere vitā oim in beatitudinē
tēdētiū tā actiuoꝝ q̄ꝫ ꝓtēplatiuoꝝ: put ptz i pmis duobus versib. s. Beati immaculati cē. Et beati q̄ scrutanť cē.
Et sm expositionē postillatoris: et cū stat. ppli israelitici
quadrupliciter distīguebať: vt hr̄. j. ps. cxxxiij. s. i domū
isr̄l q̄ꝫtū ad. xij. tribꝰ: et in domū aaron q̄ꝫtū ad sacerdotes et
in domū leui q̄ꝫtū ad leuitas et in timentes dñm q̄ꝫtū ad
quersos de gentilitate ad iudaismū. put ibidē exponet et
q̄libet istoꝝ statuū poterat diuidi in duas ptes sm duos
choros psallētiū put cōsueuit in eccl'ia fieri. Idcirco ps.
in qualibet distinctione huiꝰ psalmi posuit octo versus:
vt quelibet ps pdictoꝝ haberet in q̄libet octonario vnum
versum: et ħ sub q̄libet lr̄a alphabeti ad designādū extrēsi
onē hmōi doctrine p totū corpus policie fideliū sicut alphabetū ꝓphēdit oia lr̄aꝝ elemēta. Q̄ꝫtū vo ad scōam et
terciā singularitatē vlteriꝰ videť dicēdū. Ad cuius euidentiā attēdendū est q̄ ad pfectionē vite actiue et ꝓtēplatiue
de q̄bꝰ in ħ psal. agiť put postillator exponit: et bñ requiriť deuotio q̄ est actꝰ religiosi: put sm tho. in scōa scōe
q. lxxxij. articulo. ij. in cor. q. hr̄. Ille em q̄ vitā actiuaz bñ
exercet oportet q̄ nō solū agat illa q̄ ad hmōi vitā actiuā
ptinēt: ꝛ etiā vt talia deuote agat. s. cū pmptitudine voluntatis faciēdo illa in dei obsequiū. vñ. Exo. xxv. Multitudo filioꝝ isr̄l obtulit mente pmptissima aiq̄ deuota
primitias deo. Idē dicēdū et fortiꝰ ō vrta ꝓtēplatiua que
magis cōsistit in mēte In ħ igiť psalmo agit ps. de actiuis et cōtēplatiuis nō solū inq̄tū sunt simpliciter tales ꝛ
inq̄tū sunt in vtraq̄ vita deuoti: q̄ō facit ad pfectionem
vtriusq̄ vite. et q̄ deuotio sm Hug. est feruor bono voluntatis quē mēs cohibere nō valēs certis manifestat indicijs. idcirco in ħ psalmo ponit ps. plurima signa exteriora ad deuotionē ptinētia in vtraq̄ vita. In vita em actiua ptinet ad deuotū agere ea q̄ ad obsequiū diuinum ptinēt pmpte et expedite: de quo dicit. Via mādatoꝝ tuoꝝ
cucurri: silr et talia agere gratanť et sine turbatiōe: de q̄
cit Parat. sum et nō sum turbat. vt custodiā cē. similiť i
vita cōtemplatiua ptinēt ad deuotū assiduitas vacādi diuinis p̄sertim in tpib. in q̄b. hoies cōiter cōsueuerūt q̄rti corpali et somno vacare: et de ħ dicit Media nocte surgebā ad cōfitendū tibi. Preuenerūt oculi mei ad te diluculo vt meditarer et hmōi silr et eleuatio manuū: de quo
dicit. Et leuaui manꝰ meas ad mādata tua et ꝓsternatio
corpis ō terra de q̄ dicit. Adhesit pauimēto aia mea. silr
et fluxus lachrymaꝝq̄ cōtingit sepe deuotis ex cōsideratione ꝓprie fragilitatis: et de hoc dicit. Exit. aquarū deduxerūt oculi mei. et sic de multis aliis exterioribꝰ q̄ significāt feruoꝝ mentis silr ponit ps. aliq̄ in ħ psalmo intrinseca q̄ ad deuotionē ptinēt vel p modū cause sicut est frequēs meditatio in sacris scripturis: de quo dicit Quo dilexi legē tuam dñe tota die meditatio mea est. Et meditaboꝝ in mādatis tuis q̄ dilexi: et sic de q̄plurimis. Ponit
etiā alia q̄ ptinēt ad deuotionē p modū effectꝰ sicut est leticia spūalis q̄ sequiť deuotionē. dr̄ em in collecta. Ipa q̄q̄
sancta deuotio letificet. et de ħ dicit Letabor ego super
eloquia tua. Et q̄dulcia faucibꝰ meis eloquia tua cē. et
sic ō multis aliis ptinētibꝰ ad p̄dicta q̄ cā breuitatꝫ omittunť. Ex quibꝰ deducit q̄ frequētatio assidua tā in mente q̄ꝫ in ore de lege diuina et de mandatis eius seu eloquijs
iudicijs et testimonijs et hmōi ptinet ad deuotionē p modū cause. q̄ō in quolibet versu huiꝰ psalmi in q̄ ꝓncipaliter ps. intēdit agere de deuotione tā circa actiuos q̄ꝫ cōtēplatiuos: vt dictū est: merito ponit aliq̄d pdictoꝝ q̄ō ē
singulare in hoc ps. silr et alloq̄ deo semp in scōa psona vl
deb ptinere ad deuotionē p modum effectꝰ. Ille ei cuius
mens feruet in famulatū seu obsequiū alicuiꝰ semp videtur cū habere ante oculos q̄si principaliter constituū ne
deuiet a pmptitudine obsequij eius. vñ ps. Preuidebam
dño in cōspectu meo semp. Quapropter in hoc p̄ octonario q̄ quasi pambulū est ad sequētia in tribꝰ primis v
sibus oñdit ps. de quibꝰ intendit. s. de viris actiuis et contēplatiuis quibꝰ beatitudo cōpetit in spe exponanť pdi-

cti versus.vt in postil.excepto cū ōr. In toto corde exqui
rūt eū.qō referēdū est ad hoc q̄ quis vitā suā ad dei serui
tiū ordinat:ꝛ p ꝓ̄s oia q̄ ꝓpter seipm agit virtualiter or-
dinanť in deū qō ptinet ad deuotionē:vñ cū dicit i quar-
to versu.Tu mādasti mādata tua custodiri nimis:reddit
rōnē p̄dictor ac si p̄s. Dicat deo merito exq̄rend⁹ es i to
to corde:q: tu mādasti mā data tua custodiri nimis qō i
telligēdū est p̄incipaliter de duob⁹ mandatis charitatis
in qb⁹ tota lex pēdet ꝛ ꝓphete Matħ.xxij.cap. Manda-
uit ei de⁹ Deuť.vj. Diliges dñm deū tuū ex toto corde,i
q̄ manifeste oñdit q̄ ad pfectā dilectionē nō sufficit deuz
diligere nisi ex toto corde diligať. Silr circa charitatē p
ximi dicit Matħ.xxij.c. Diliges ꝓximū tuū sicut teipm
vñ nō sufficit solū ꝓximū diligere nisi qs diligat eū sicut
seipm.Ex quib⁹ sequiť q̄ in vtraq; vita req̄riť deuotio vt
sit p̄fecta.Cū em̄ qs diligit deū ex toto corde ꝛ ex tota ꝛ
ſtātia ꝛc. ꝓmpte ꝛ deuote deū diligit. silr q̄ ꝓximū sicut
seipm diligit ꝓmpta volūtate eū diligit.tali em̄ volūtate
scz ꝓmpta q̄libet seipm diligit vt cōiter:ꝛ sic cū ōr.Custo
dīri nimis ly nimis non significat plus q̄z oportet:ꝫ mo-
dū iponit.s.vt nō solū mādata p̄dicta custodianť q̄tū ad
materiā act⁹:ꝫ etiā nimis.i.cū ꝓmptitudine affect⁹ ꝓut
de⁹ mādauit mādata sua ꝛ dicta custodiri: vt dictū est et
sic in hoc quarto versu p̄s.fundat mētionē suā in lege di-
uina.s.q̄ ad pfectionē vite spūalis tā actiue q̄z contēplati
ue requiriť deuotio qō est p̄incipale intētū hui⁹ psalmi:
ꝛ qz talis custodia diuinor mādator.s.p deuotionē ē dif
ficilis.qz vt dicit Phy.in lib.ethi. Operari iusta.s.ea q̄ iu
stus operať nō est difficile:ꝫ eo mō q̄ iustus operať diffi
cile est.s.q̄tū ad iniustos:idcirco dicit in.v.ꝟsu Ptinā di
rigant vie mee ꝛc.q.d.difficile est mihi vt taliter cogitati
ones ꝛ op⁹ mea dirigant ad custodiēdas iustificationes
tuas.s.mō p̄dicto:ꝫ ħ opto seu desidero:ꝛ de ħ dicat. Pti
nā dirigant ꝛc. Cōsequēter qz ē alia difficultas ex pte mā
datoꝝ eo q̄ sunt plurima:p̄sertim in legeveteri in q̄ man
data diuina post duo p̄incipalia p̄dicta in magno nūero
fuerūt.vt ptz ex decursu pentateuchi:iō dicit in.vj. versu
Tūc nō confundar cū ꝓspexero in oib⁹ mandatis tuis.s. q̄
nō solum ſm diligens in opando seu cōtēplādo deuote
ħ etiā in ꝓspiciēdo oia mādata nullo ꝑtermisso. Et qz iste
due difficultates q̄rū vna est circa directionē viaꝝ : ꝛ alia
circa ꝓspectionē mādatoꝝ spectabat p̄s. vt p deū toleren
tur:idcirco in.vij.ꝟsu ex certitudine spei reddit gr̄as de
vtroq; de p̄ cū dicit. Cōfitebor tibi in directiōe cordis.s.q̄
tu dirigis cor meū a q̄ vie mee ꝓcedūt.de scō ꝟo cū dic.
In eo q̄ didici iudicia iustitie tue.ħ est. Cōfitebor tibi q̄
a te adiut⁹ didici iudicia iustitie tue:ꝛ sic possum ꝓspice
re oia mādata tua. Cōsequēter p̄s.q̄si tā a deo adiut⁹ in p̄
dictis in.viij.ꝟsu dicit. Justificatiōes tuas custodiā.ꝏffe-
rēdo se cōfidēs de dei adiutorio ad custodiēdas iustifica-
tiones dei seu mandata.de quib⁹ in exordio dixerat. Tu
mādasti mādata tua dñe ꝛc. Sed qz vt in eodē ꝟsu dictū
fuit ad pfectionē custodie mādatoꝝ dei requiriť deuotio
q̄ intelligiť i ħ q̄ dicit. Custodiri nimis:idcirco subdit in ħ
viij.versu. Nō me derelinq̄s vsq̄q̄q; Circa q̄ sciendū q̄
vbi nos habem⁹. Nō me derelinq̄s vsq̄q̄q;. lr̄a hebraica
hz.Nō me derelinq̄s vsq; nimis. Eadē em̄ dictio ponit ħ
in heb:q̄ etiā i illo loco custodiri nimis supra dicto . ꝛ est
sensus. Ego iustificatiōes tuas custodiā a te adiut⁹:vt di-
cū est.ꝛ peto q̄ Nō me derelinq̄s.i.q̄ me adiuues. Do-
nec illas custodiā vsq; nimis.i.vsq; ad custodiaz deuotā:
vt dictū ē. Et sic optīe ꝓcordat ħ q̄ subdit i fine hui⁹ octo
narij cū dicit. Nō me derelinq̄s vsq; nimis:huic q̄ dixe-
rat i exordio allocutiōis ad deū. Tu mādasti mādata tua
dñe custodiri nimis. Ad eo.p̄s.vbi ōr i postil. In q̄ cor-

Distinctio postil.circa hunc ꝑsalmū p octonarios.ꝛ octonarioꝝ p versus. lz ar-
tificialis sit fm se:nō tn̄ corrūpit lr̄e q̄ ad maiorē p-
cidūt inuicē Et iō melio⁹ vr q̄ req̄rat ꝓtinuatio cuiuslibet
octonarij ad p̄cedēs:silr:ꝛ versuū cuiuslibet octonarij in
ter se nō exorbitādo a p̄incipali materia qua intēdit p̄s. q̄ ē
deuotio q̄ ad pfectionē vite spūalis ptinet:vt dictū ē. In
ħ scō octonario p̄s . agit ō q̄busdā ad deuotionē ptinēti
b⁹:q̄rū aliq̄ ꝓsiſtūt i actib⁹ exteriorib⁹:ꝛ ptinēt ad deuoti
onē dispositiue.q̄rū vnū ē custodire fmones diuinos .s.
mādata:ꝛ de ħ dicit in p̄ versu. In q̄ corrigit adolescētior
viā suā ꝛc.q.d.q̄liter hō disponit se ad custodiēda māda-
ta diuina nimis de q̄ dixerat i p̄ octonario:qō optabat vt
difficile:de q̄ dixit. Ptinā dirigant vie mee ꝛc. Ad qō rñ-
det. In custodiēdo fmones tuos.ꝛ dixit adolescētior .i.
incipiēs tēdere ad vitā spūalē:q̄ est sicut adolescēs i vita
corpali q̄ nōdū hz mēbra seu vires pfectas.req̄riť etiā di-
spositiue ad p̄dictā pfectionē deuotiōis hūda intētio af-
fect⁹ ad exq̄rēda mādata:ꝛ ō ħ dic i scō ꝟsu. In toto cor
de meo exq̄siui te:qō ōr ex toto corde intelligiť ex itētiōe
affect⁹ q̄ ꝓsistit in corde.ꝛ qz tali affectu de⁹ nō subtrahit
effectū.iō dixit. Ne repellas me a mādatis tuis.i. idecēs
ē vt me repellas.ꝛ qz q̄nq; aliq̄ diligēter exq̄runt:ꝛ tn̄ in-
caute fuanť.iō dicit i.iij.ꝟsu. In corde meo abscōdi elo
quia tua vt nō peccē tibi.ħ ē dicere. Illa q̄ exq̄siui ex to-
to corde circa doctrinā mandatoꝝ tuoꝝ i ipo corde sunt
abscōdita seu recondita apud me,nō tn̄ i libro vt ide pos-
sim repellere tētatiōes .iō subdit. Vt nō peccē tibi. Cōse-
quēter qz ad pfectionē vite spūalis p̄dictā nō suffucit di-
spositio hūana:ꝫ requiriť auctoritas diuina:iō dicit i quar
to versu. Benedict⁹ es dñe doce me iustificatiōes tuas .i. p
infusionē tue bñdictiōis doce me iustificationes tuas .i.
da mihi doctrinā fidei p quā iustificer:ō q̄ abacuch.ij. Ju
st⁹ in fide sua vivit. Nec obstat qō in p̄cedenti octonario
dixerat didici iudicia iustificatiōis tue.qz in hoc psalmo
sepe petit qō hz.qō ptinet ad feruorē mētis.ꝛ qz ad maio
rē cōfirmationē seu habituationē diuine doctrine i men
te req̄riť repetitio eiusdē ꝛ platio p verba vt menti tena-
ti⁹ infigak.idcirco in.v.versu dicit. In labijs meis ꝓnun-
ciaui oia iudicia oris tui.ꝛ qz p talē frequentationē ꝛ pfir
mationē habitualē sequiť delectatio in ope q̄ pficit opa-
tionē fm phm:idcirco in.vj.ꝟsu dicit. In via testimonio
rū tuoꝝ delectat⁹ sum ꝛc. Ex q̄ q̄dē delectatione sequiť q̄
hō ꝓtinuat talia in qb⁹ delectak:idcirco subdit q̄ in vtra
q; vita iā delectat⁹ frequētat opationes ad eā ptinentes.
vñde de actiua dicit. In mādatis tuis exercebor ꝛc. Exer
citū em̄ mādatoꝝ ad actiuā ptinet sicut ꝛ meditatio cor-
ad cōtēplatiuā:ꝛ iō subdit. In iustificationib⁹ tuis medi
tabor. Ex dictis in additionib⁹ horū duoꝝ octonarioꝝ ꝛ
etiā ex cōtētis vlteri⁹ in postilla pōt lector reducere cetē-
ra in ħ psalmo cōtēta ad ꝓpositū p̄dictū .s. ad excitandū
deuotionē mētis in vtraq; vita p̄dictaꝝ : ꝛ iō discurrere
p singula q̄tū ad ħ omitto ad vitādū ꝓlixitatē.

In lodē p̄s.cxviij.vbi ōr in postilla. Retribue.

On pōt hō ex sola virtute naturali ali Additio.
qō opus facere p qō mereat de ꝓdigno nec de con-
gruo q̄ de⁹ det sibi gr̄am:qz ipa ꝓparatio ad gr̄am
habituale nō est ex sola virtute naturali. Presupponit ei
aliqō auxiliū gratuitū ex pte dei interi⁹ aiam mouentis
siue bonū ꝓpositū inspirātis.lz tale auxiliū nō fit p donū
habituale:vt Tho.ꝑma scōe.q.cix.arti.vj.in corpe.q.vn-
de glo.sup ist̄nd verbū qs. Retribue seruo tuo dicit. Nō vti
q; p meritū bonis redde ꝫ retribue.i.ita ꝛ ita da: vel p
malis meis retribue bonū:qm̄ ante fidē nō debek hoi ni-
si mala ꝓ malis:retribuit aut de⁹ p gr̄am bona ꝓ malis
hec in glo.Ex quo ptz q̄ retribue in ħ loco non intelligiť
p modū meriti cuiuscūq; ꝫ sicut ōr retributio cuz mala
reddunť ꝓ bonis fm illud p̄s. Retribuētes mala ꝓ bo-
nis retrahebāt mihi ꝛc. Eadē rōne posset dici retributio
cū bonū dat ꝓ malo.ꝑut etiā in glo. hr̄ ꝛ sic intelligiť in
ꝓposito cū ōr. Retribue seruo tuo.i.hoi q̄ seru⁹ dei est fm
creationē.retribue ei etiā nihil boni mereti gr̄am tuā per
quā vivificek. In eo dē psal.vbi ōr i postil. Increpasti.

Humilitas nec aliq̄ dispō seu virt⁹ pure Additio
p hūana nō est p̄me gratie meritoria,put dictū fuit
in p̄cedenti additione:nec eadē rōne de⁹ supbis re

sistit q̄ humilib⁹ dat gr̄am. Nā supbis resistit ex iustitia: humilibus dat gratiā p miserico:diā.

In eodē psalmo. Memor esto. vbi ō: in postil. Honor tenuit me ꝛc.

Additio. v.

Meli⁹ vr̄ iste versus exponēdus r̄m glo. s. vt in b oñ-dat virtus pietatis q̄ in sancto viro q̄cq̄ tāta est vt magis doleat aliena culpa q̄z sua ꝓtumelia: ꝛ de b̄ ap̄s. ij. Cor. xj. ca. Quis infirmat ꝛ ego nō infirmor. Et r̄m hāc sniam isteversus cōtinuat cū p̄cedēti sic. Dixerat eñ Memor fui iudicior tuor ꝛ ꝑsolat⁹ sum. in q̄ appa-ret q̄ iustus in pena inflicta reprobis r̄m iudiciū diuinū est cōsolat⁹ eo mō q̄ ō: in p̄s. Letabit⁹ iustus cū viderit vi dictā: vñ ne intelligeret q̄ iusto culpa pcto⁹ placeat: iō subdit. Defectio tenuit me. s. de b̄ q̄ peccatores derelin-quūt legē diuinā qō ptinet ad culpā. ꝛ qz q̄cq̄ hmōi pec-catores derelinquētes legē diuinā tolerāt in hac vita ꝛ eo rū punitio reseruat in futura in q̄ iustificationes dei ma-gni relucēt: iō subdit. Cātabiles mihi erāt iustificatiōes tue i loco pegrinatiōis mee. Cui⁹ sensus est. Licet de cul-pa delinquētiū doleā: vt dictū ē: gaudeo tū in loco pegri-nationis mee. i. in b̄ seculo ꝑsiderās iustificationes tuas i alia vita: ꝛ iō Cātabiles mihi sunt. i. delectabiles.

In eo. p̄s. vbi ō: in postil. Nec facta est ñ. Additio. vj.

Hec ꝓnomē hec cū ō: Nec facta est mihi. nō ē plu-ra-le neutri generis qz si sic debuisset dicere. Nec fa-cta sunt mihi vñ oportet dicere q̄ hec ꝓnomen sit se-ge. in singulari. vñ r̄m glo. refert ad b̄ qō dixerat in p̄cedē-ti vsu. Memor fui nocte nois tui dñe. vbi ꝓ nocte intelli-git⁹ loc⁹ pegrinationis: de q̄ in p̄cedēti vsu dixerat i quo ꝓtingūt multe aduersitates ꝛ miserie in qb⁹ vir sctūs ō: ē memor nois dei ꝛ custodire legē ei⁹. vñ p̄s. q̄si reddēs deo gr̄as de aduersitatib⁹ ꝛ miserijs hui⁹ pegrinatiōis ꝓ q̄s iust⁹ reꝓmit a supbie dicit. Nec facta est mihi. i. b̄ nor tribulationis facta est mihi a te de⁹. Quia iustifica-tiones tuas exq̄siui. i. vt iustificatiōes tuas exq̄rā eo mō q̄ ō: in sequētib⁹. Bonū mihi q: humiliasti me vt discā iu-stificationes tuas ꝛc.

In eodē psal. Ineternū. vbi dicit in postil. Ordinatiōe tua pseuerant dies. Additio. vij.

Vbi trāslatio nr̄a hz. Ordinatiōe tua pseuerāt dies hebraica lr̄a hz Ordinationi tue pseuerāt hodie ꝛc. ꝛ ꝓtinuāt cū p̄cedētib⁹ ꝛ sequētib⁹ r̄m quosdā he-breoꝝ expositores sic. Dixit eñ p̄s. Ineternū dñe ꝟbum tuū ꝓmanet in celo. In q̄ intelligit q̄ celestia corpa q̄ ver-bo dñi firmata sunt manēt ineternū. s. a pte post r̄m sna-ꝟbam. Silr ꝛ cū dicit. In generatione ꝛ generationē veri-tas tua: intelligit q̄ i istis iferioribus remanet ꝟitas dñi ꝓ quā sub sistūt ꝓ successionē generationū adiuicē. sub qb⁹ generationib⁹ sibi succedētib⁹ terra q̄ ē q̄si cētrū vniuersi fundata ꝓmanet: ꝛ de b̄ dixit. Fundasti terrā ꝛ ꝓmanet. ꝛ qz tā celestia corpa q̄ ad individua q̄z inferiora q̄ ad spe-cies hñt ꝓpetuitatē durationis iuxt̄ diuinā ordinationē: id circo dicit. Ordinationi tue pseuerāt hodie .q.d. celestia sil⁹ ꝛ terrestria vsq̄ hodie seruāt ordinationē tuā eo q̄ oia fuiūt tibi. Et qz ex hmōi pseuerātie ꝓpetuitate aliq̄ pos-sent errare estimātes q̄ talia entia fuissent ab eterno sicut multi gētiles phylosophātes estimauerāt: eo q̄ mūdū in cepisse nō p̄t demōstratiue ꝓbari: idcirco subdit: Nisi q̄ lex tua meditatio mea est. tunc forte pissem i humilitate mea. q.d. ex pseuerātia durationis creaturaꝝ sub vno or-dine potuissem i hūilitate mea. s. in fragilitate intellect⁹ mei pire. s. errare. Nisi q̄ lex tua meditatio mea est. In le-ge eñ diuina. s. mosaica moyses ꝓphetando de p̄teritis ꝓ ut dic̄ Gre. i omel. dixit. In ꝓncipio creauit deus celū ꝛ trā i q̄ nouitas mūdi apte tradit. vñ lz ineternū. s. ippetu-um celū duret sicut ꝛ terra fundata ꝓmaneat: non tñ ab eno fuerūt testāte lege diuia oppositū: vt dictū est ꝛc.

In eodē. Mūo dilexi. vbi ō: in postilla. Quia ineternū mihi est. Additio. viij.

Do lege cōi nemini ipr̄imit mādatū diuinū inſepa-biliter: cū q̄libet viator ꝓ pctm̄ possit separi a deo ꝛ a mādatis ei⁹: vñ cū ō:. Quia ineternū m̄ est: meli⁹ expo-nit vt intelligat q̄ fidelis interp̄tat mādatū diuinū vt ad eternitatē sibi valeat. Inde⁹ aūt seu heretic⁹ interp̄tat mā-data dei referēdo ea ad p̄mia tpalia. vñ in b̄ fidelis effi-cit magis p̄udēs ꝛ in ei⁹ psona ꝓpr̄ie ō:: Sup inimicos meos p̄udētē me feciſti mādato tuo: qz ineternū m ē: rō ne p̄dicta. Cōsequēter qō ō:. Sup oēs docētes me intel-lexi. nō videt itelligēdū de b̄ q̄ discipulus aliq̄n trāscēdit mgr̄m ꝓ psp̄icuitatē ingenij seu assiduitatem studij: vt po-stil. dicit: qz b̄ cōe est tā fidelib⁹ q̄z infidelib⁹ ꝛ b̄ ꝓuenīēter posset referri ad scribas ꝛ phariseos q̄ sup cathedrā moy si sedētes: vt Mat. xxiij. ca. legē dei videbant docere: ꝛ tñ sup tales fideles intelligit; q̄ nō in lr̄a q̄z in spū q̄escit: vñ di-cit. Quia mādata tua meditatio mea est. meditatio ei ꝓ pr̄ie est illoꝝ q̄ intrinsec⁹ sunt vt spūalia: qō āt sequit. Su ꝓ seues intellexi. intelligēdū ē in psona fideliū q̄ ꝓ ꝛēporꝝ successionē plura explicite cognoscūt de his q̄ ad fidē pti-nēt q̄z antiq̄ ꝑplicite talia ꝓgnoscebāt in fide antiq̄ꝝ. Pōt daici seniorisvñ posset dicere pp̄s nou⁹ q̄ sup seniores sc̄z antiq̄tate tpis itellexit: qz mādata dei q̄siuit nō māda ta h oīm. sicut illi de qb⁹ esaias dic̄. Erat timor dei ꝛc.

In eodē. Feci iudiciū. vbi ō: in postil. Non tradas me id est tradi ꝓmittas. Additio. ix.

Hoc qō dicit. Nō tradas me calūniatib⁹ me. plani⁹ b̄ posset itelligi ō ꝓpauis hoib⁹ q̄ calūniāt cōiter eos q̄ iudiciū seu iusticiā psequunt seu iudicialit exer-cēt. vt freq̄nter ꝓ expientiā hr̄: vñ Mat. v. ca. Beati q̄ pse-cutionē patiūt pp iusticiā: vñ i psona taliū p̄s. orat ne tar-dant hmōi hoib⁹ calūniantib⁹ ꝓtegēdo eos in hac vita vel ad eos ad aliā pducēdo a talib⁹ calūnijs imunes.

In psalmo. Beati imaculati. nō variant Replica multū postil. ꝛ burg. nisi in applicatiōe q̄ nō variat vitatē. Sed circa illā ptē Retribue. dic̄ postil. q̄ bō ex nāli virtute p̄t mereri ō ꝓgruo: q̄ facto qō i se est petit deū vt retribuat gr̄am q̄ mereri valeat ō cōdigno. Burg. Ꝺdicit ex opinione. s. Tho. ꝑma scōe. q. cix. Dic dico q̄ ō merito ꝓgrui ꝛ ꝺdigni grādis restat disputatio. sco. Ꝺtho. Nō eñ; min⁹ rñdet de⁹ hoi ꝓ virtutē naturalē hūi bonū vsum liberi arbitrij q̄z angelo. Sz angelo in ꝑma mora-la existēti in beatitudine naturali que nihil est nisi bon⁹ vsus rōnis. rñdit de⁹ ꝓ collationē gr̄e in scōa mora tuitū vel ꝓpositionē gratuitā ꝛ solū gratis data q̄ ꝓtine-tur sub naturali facultate: q̄ patēt ꝓ mgr̄m libro. ij. di. iij. ꝛ iiij. vide ibi. Sco. qz hic disputare de b̄ nō ptinet ad sen-sum lr̄alem in ꝓposito quesito.

Psalmus. cxix.

Ad dñm cuz tribularer. Huic psalmo ꝑmittit talis titulus in hebreo. Cāticū graduū ꝛ similiter i alijs quatuordecim sequētib⁹. ꝛ in aliquib⁹ eoꝝ fit alīq̄ addītio vt videbit. Dicunt aūt isti q̄ndecim psalmi can-tica graduū r̄m doctores hebreos ꝛ latinos: eo q̄ in ascē-su templi qui erat ꝓ quindecim gradus cantabant a sa-cerdotibus ꝛ leuitis: primus psalmus in primo gradu ꝛ scōs in scōo: ꝛ sic de alijs. Sed vtrū isti psalmi ad b̄ fue-rint facti varie ō:. Dicūt eñ aliqui q̄ dauid q̄ p̄cepit salo-moni edificare templuz ꝛ tradidit ei descriptionem tēpli ꝛ porticuū ꝛ ꝓ p̄s graduū: vt hr̄. j. Paralip. xxviij. fecit p̄s. istos ad decantandū in gradib⁹ modo p̄dicto. Dicūt etiam q̄ ꝓ ascensum graduum corporalium intelligitur ascensus in gradibus virtutum: q̄ tanguntur in psalmis istis gradatim ascendendo. Sed cōtra primum videtur esse quia tertius psalmus. quintus duodecimus. ꝛ quar-tusdecim⁹ intitulāt a dauid sic. Cantic̄ graduū dauid si-militer octau⁹ a salomone sic. Cantic̄ graduum salomis vel salomoni. Ceteri aūt omnes intitulant sine tali addi-tione sic. Cantic̄ graduū. Et ex tali variatiōe intitulati-onis videtur q̄ nō omnes facti sunt a dauid: sed solū illi qui ab eo sunt intitulati: nisi appareat aliunde q̄ dauid fecerit: sicut dicetur infra de aliquibus psalmis: ꝛ q̄ octa-uus factus sit a salomone: ceteri vo ab aliquib⁹ aljs spi-

ritū .xpheꝛle hñtibꝰ qꝛoꝝ noīa sunt ignota. Et exhoc seq
tur q̄ nō fuerūt facti a dauid vt decātarent mō supꝛadcō
Contra scōm dictū videt eē q̄ ita alt⁹ gradus virtutis
ponit in primo psalmo. sicut in aliq̄ sequentiū fm expo
sitionē eoꝝ quā exponūt illi. Heu mihi qꝛ incolatus me
us pl̄ogatus est qō
exponūt de homine
sic pfecto. q̄ ex desi
derio vite celestis vi
ta pñs ei efficit tedi
osa. qō est maxie pfe
ctōis in vita pñti fz
q̄ dicebat paul⁹ de
seipo phil.j. Deside
riū hns dissolui et eē
cū christo Nec oꝛdo
istoꝝ psalmoꝝ ostē
dit talē oꝛdinē gra
dnū vtutū lr̄am ipo
rū cōsideranti. Igit̄ ꝓpter p̄dicta et similia saluo meliꝛi
iudicio videt mihi dicendū q̄ omnes isti psalmi nō fue
runt facti ab eo dē actoꝛe. nec ad hoc vt decantarēt in gra
dib⁹ mō p̄dicto. sed aliquis vel aliqui de sacerdotibus
seu cantoꝛib⁹ deuotis psalmos istos ab alijs factos oꝛdi
nauerunt decantari in solennibus dieb⁹ mō p̄dicto ascē
dendo gradus templi. sicut Ezechias Gꝛego. q̄ oꝛdinauit
officiū ecclesiasticū psalmos a dauid factos et alijs anti
quis applicauit ad diuersa festa. qꝛ aliqui decantant in fe
stis apl̄oꝝ. alij in festis vginū. et sic de alijs. et aliq̄n ex mo
dica cōuenientia. sicut benedic scōs appꝛopꝛiat angel⁹ ex
primo exponere psalmos istos lr̄aliter fm modicitatem
intellectus mei. postea in fine aliquid addere bꝛeuiter de
mystica expositione. a Ad dñm cū tribularer. Et titu
lo huⁱ⁹ psalmi suppꝛaposito nō apparet eius actoꝛ. De
materia vero eius dicit Ra. sa. q̄ est oꝛatio ꝓ liberatione
ppli isr̄l a tribulatione captiuitatis in qua nūc sunt ꝓ oꝛ
dem dispersi a q̄ expectant iudei p̄ messiā futurū liberari
cuius aut oꝛio sit. nō dicit. sed supponit q̄ sit facta ab aliq̄
sancto spiritū dei habente qō est verū. ꝯprimū eius dictū
est falsum. qꝛ aduentꝰ xp̄i iā transijt in ꝓteritū. sicut freq̄n
ter dictū est. ꝓpter qō videt mihi melⁱ⁹ dicendū q̄ sit oꝛio
alicuius sancti viri quicunq̄ fuerit ꝓ liberatione ppli isꝛ
rael de captiuitate babylonica in q̄ multi illus tpis psal
mos et oꝛōes fecerūt. vt patet de Daniele. ix. ca. et in hoc li
bꝛo psalmoꝝ in pluribus locis. Et fm hoc psalm⁹ iste in
tres partes diuidit. qꝛ primo petit dicta liberatio. secun
do p̄dicitur babylonioꝝ punitio ibi. Quid det tibi. tercō
plangit liberatiōis dilatio. ibi. Heu mihi. Circa primuz
sciendū q̄ gratitudo de beneficio ꝓterito est dispositō ad
impetrandū futurū. ꝓpter qō ps. in ꝑsona ppli israel tan
q̄ gratus recognoscit ꝓteritū beneficiuz dicēs. a Ad
dñm cū tribularer ꝛc. qō cōuenienter intelligit de tribu
latione quā passus fuit ppl⁹ ꝓ sennacherib añ captiuita
tē babylonicā; ꝓ q̄ ezechias rex et esaias ꝓpheta et ppl⁹
clamauerūt ad dñm exauditi fuerūt. qꝛ dñs misit angelū
suū et peussit i castris sennacherib cētū octogitaquīq̄ mi
lia bellatoꝝ. ꝓpt qō cōpulsus fuit fugere ad terrā suā. vbi
interfect⁹ fuit a filijs suis. vt hr̄. iiij. Regū. xix. cōsequēter
ps. petit liberationē de captiuitate babylonica in ꝑsona
ppli captiui dicens. b Dñe libera aiam meā a labijs i
quis babylonioꝝ q̄ inique blasphemabāt deū dicētes in
deis. q̄ de⁹ eoꝝ erat impotēs ad liberandū eos de mani
bus suis. et tales diuine iniurie magis grauabant deuo
tos q̄ ꝓprie. c Et a lin. do. qꝛ babylonij frequēt impo
nebant eis falsa. vt sic dolose extoꝛquerent eoꝝ bona.
d Quid det. Hic p̄dicit babylonioꝝ punitio q̄ facta fu
it postea ꝑ Cyrū et Dariū destruentes ciuitatē babyloni
cā et occidentes ppl⁹. vt hr̄ Danieⁱ. vj. et hoc dicit ps. con
uertēs verbū suū ad ppl̄m babylonicū d Quid detur
tibi aut q̄d appo. ti. ad lin. do. i. q̄ pena inferet tibi ad pu

Cāticū graduū .cxix.

a Ad dñm cū tribularer clamaui: et exaudiuit
b me. Dñe libera aiam meā
c a labijs iniq̄s et a ligua do
d losa. Quid det tibi aut q̄d
apponat tibi ad linguā do
e losam. Sagitte potentis a
cute cum carbonib⁹ desola
f toꝛijs. Heu mihi quia ico
g lat⁹ me⁹ ꝓlongat⁹ ē habi
taui cuz hitantibus cedar
multū incola fuit ania mea
h Cū his qui oderūt pacem
i k l erā pacificus cū loq̄bar ill̄
m impugnabant me gratis.

nti endū peccata lingue tue p̄dicta. et rñdet. e Sagitte potentis acute. i. ppl̄i psarū et medoꝝ q̄ sagittis interfecerūt ppl̄m babylonicū. fm q̄ dꝛ esaie. xiij. Suscitabo sup eos medos q̄ argentū nō querāt et aurū nō velint. ꝑ sagittis interficiant puulos ꝛc. vel aliter. e Sagitte potēt id est ip̄i⁹ dei oipotentis. cui⁹ pse et medi fuerunt instrumēta ad puniendū babylonis peccata. f Cū carbonib⁹ desolatoꝝ. qꝛ incenderūt babyloneē et facta est ita desolata q̄ nō habitat ab homi nib⁹ sed a feris et venenosis animalibus fz q̄ p̄dixit Esa. xiij. ca. de babylone. Nō habitabit vsq̄ in finē et sequit. Sz habitabunt tibi bestie et domus eoꝝ replebunt draconib⁹. In translatione hiero. et in hebꝛeo hr̄. Cū carbonib⁹ iuniperoꝝ. qui diu cōseruant ignē. s. per annū. vt dicit in libꝛo q̄ vocatur catholicon. q̄n carbones cineribus sunt operti. vñ dꝛ iuniperus a gigno gignis. et pir q̄ est ignis. quasi gignens ignē. Et vt dicit Ra. sa. per hoc intelligit ignis gehenne extinguibilis in quo puniuntur babylonij qui fuerūt ydolatre pessimi f Heu mihi. Hic ꝓter plangit p̄dicte liberatiōis dilatio cum dicit in ꝑsona ppl̄i in babylonia detenti. Heu mihi qꝛ incolat⁹ me⁹. i. moꝛa mea in terra aliena vñ in habꝛeo et translatione hiero. hr̄. Peregrinatio mea ꝓlongata est. valde enim tristabile est populo fideli cū ydolatris diu moꝛari. et maxie in eoꝝ seruitute. g Habitaui cū habitantib⁹ cedar. i. cum habitantib⁹ in terra cedar q̄ fuit filius ysmael Geñ. xxv. de quo ysmaele ꝓ se et sua posteritate dꝛ. Geñ. xvj. Hic erit ferus hō manus eⁱ⁹ contra omnes ꝛc. et ꝓ istos intelligunt babylonij qui cōtra filios isr̄l fuerūt crudeles et duri. ideo replicatur planctus de moꝛa cū ip̄is. cuz subditur. Multū incola fuit anima mea. cui⁹ etiā cā replicatur cū dꝛ. h Cum his qui oderūt pacē. i. cū babylonijs rationib⁹ dictis. i Erā pacifi cus. nō reddendo eis iniurias ꝓ iniurijs. k Cū loquebaꝛ illis. modeste et rōnabiliter l Impugabāt me. calūnijs. m Gratis. i. sine causa. Notandꝝ ꝓt exponi ps̄ iste de quolibet fideli exīte in tribulatione coꝛpali seu spirituali ex demonū tētatione a q̄ petit deuote liberari. et q̄ demones arceant ab ipugnatōe fideliū in gehennā retrusi. et suspiꝛat ꝓ dilatione sui remedij. In ps. cxix. Ad dñm cū tribularer clamaui ꝛc. vbi dꝛ in postil. Et ex tali variatione intitulatiōis. Additio .j.

Et auctoꝛitate hoꝝ canticoꝝ. s. graduū ide videt dom sicut de ceteris psalmis quoꝝ actoꝛ est dō. lz aliqui ei nō intitulant immo videant intitulari alijs vt frequēter .s. dictū est. et nōnullis rationib⁹ ꝑsuasum. vñ nō oportet amplius his immoꝛari. De significatione aūt huⁱ⁹ tituli cū dicit. Canticū graduū. q̄dā de antiquis expositoꝛib⁹ hebꝛeoꝝ dicūt et forte ꝓbabilit q̄ designat q̄ndā speciez cantus q̄ eleuando voce gradatiz decātabāt et inde fuerūt ista cantica appꝛopꝛiata ad ascēsum templi q̄ erat ꝑ. xv. grad⁹. ita q̄ sicut coꝛpaliter sacerdotes et leuite ascendebant de gradu in gradū ad ingressum templi. ita voces eoꝝ gradatim eleuabātur. Et quic quid sit de hac materia hoꝝ canticoꝝ lz prima facie non videatur totaⁱ ad lr̄am cōtinuari. tñ a diligent ꝓsideranti reperi ꝑt aliq̄lis ꝓtinuatio hoꝝ cāticoꝝ adinuicē ꝓut vi debit̄ ꝓsequēdo ꝛc. In eodem psalmo. cxix. vbi dicitur in postilla. ꝓpter quod videtur mihi melius dicēdum. Additio .ij.

Istud canticum non videtur pertinere ad captiuitatez babylonicam. Primo quia in illa captiuitate non fuit oppꝛessus populus israeliti-

cus p fraudē seu dolositatē. ꝫ p vrā violentiā ⁊ armoꝝ potentiā obsidendo ciuitatē irl'm. quā cū machinis ⁊ alijs bellicis artificijs acquisiuerūt babylonici ⁊ totaliter deuastauerunt. Silr ⁊ regē eoꝝ Sedechiā fugientē violenter captiuauerūt vt ista ⁊ alia ptinentia ad hoc patent ꝝro Reg. vlt. ca. Incōueniēter igit̄ ꝓquereret̄ ꝗs in psona ppli israeletici in illa captiuitate existentis de lingua dolosa cū dicit. Libera aiam meā a lingua dolosa ꝗd apponatur tibi ad linguā dolosam. Secundo qz babylonij descendebant a Cham filio Noe. vt habet̄ Geñ. x. Cedar ät descendit ab Ismael filio abrae. vt legit̄ Geñ. xxv. Qui quidē abraam descendit de sem. Non eñ vere diceret̄ q ppls israeleticus in captiuitate babylonica existens habitasset cuꝫ habitantibꝰ cedar cū valde remote essent iste natiōnes nō solū quo ad originē. vt dictū est. ꝫ etiaꝫ ꝗ ad locū. Babylonia eñ est in parte orientali terre. s. in asia. Arabes vero qui sunt in cedar sūt in aphrica. Tercio ꝗa hoc qō ōr. Cū his ꝗ oderūt pacē eram pacificus. ⁊ cū loq̄bar illis impugnabāt me gratis. valde impropē applicaret̄ israelitic̄ in babylonia captiuatis. Captiui eñ impropꝛie dicerent̄ ee pacifici dominis suis. ꝫ subiecti ⁊ subditi ⁊ hmōi. Et cū dñs pcutit vel aliquod damnū vel lesionez infert seruo suo valde impropꝛie diceret̄ impugnare ꝫ eū affligere vel oppꝛimere ⁊ hmōi. vñ ꝓpꝛie videret̄ iste psalmus exponi de statu eccl̄ie tribulate a paganis ⁊ hereticis ⁊ specialit̄ a saracenis a ꝗbus eccl̄ia diu fuit tribulata. et etiā hodie tribulatur in diuersis regionibꝰ vt pz p experientiā. in qua tribulatiōe eccl̄ia nō ōr captiuata ab eis nec debellata. sed pōt dici turbata p eos seu tribulata de qua tribulatione iste pś videt̄ tractare. Circa quod sex facit. qz primo orat deū dicēs. Ad dominū cū tribularer. Non eñ facit mentionē de captiuitate. qz deꝰ nunq̄ permisit eccl̄iam vniuersalē ab illis supꝑimi in captiuitate sz bene tribulari. ⁊ qz sperat diuino adiutorio ab eoꝝ tribulationibus liberari. idcirco dicit clamaui. ⁊ exaudiuit me. intelligendo ꝑteritū ꝓ futuro. vt moris est in talibus. Consequēter secundo declarat q̄ sit hec tribulatio a qua petit liberari dicens. Dñe libera aiam meā a labijs iniquis: ⁊ a lingua dolosa. Pro quo sciendū q lz saraceni sepe impugnant eccl̄iam p viā potentie ⁊ manu armata. tñ in ꝟ psalmo potius intendit psalmista de eoꝝ impugnatione spirituali que est duplex. Uno mō blaphemādo christuꝫ nostrū ⁊ doctrinam eius. ⁊ de hoc intelligitur qō dicit ꝟ. Libera me a labijs iniquis. Alio modo fraudulenter iactando se seruare legē ⁊ euangeliū. ⁊ in hoc seducunt mltos fideles presertim in exordio sui erroris. Nam in eoꝝ alchorano nephandissimo sepe precipitur seruare legē et euangeliū. ⁊ tñ totaliter despiciunt vt patet ad sensum. vñ de hoc ꝓpꝛie intelligit qō ōr. Et a lingua dolosa. qz mendaciter ⁊ dolose pseudo ꝓpheta suus machometus loq̄t ⁊ p̄cipit ea ꝗ nō vult fieri vt dictū est. Consequēter tercio psalmista querit qō remedium sit adhibendū tali lingue dolose. vñ dicit. Quid detur tibi aut ꝗd apponat tibi ad linguam dolosam. Ad quod respondet. Sagitte potentis acute. idest scientia sacre scripture que sagitte potent̄ s. christi sunt ⁊ acutissime. vt ad hebreos. iiij. cap. Sermo dei penetrabilior est oi gladio acuto. Et qz hmōi sententie sacte scripture non solum penetrant ad modum sagitte seu gladij. ꝫ etiam vt ignis. iuxta illud Hiere. xxiij. ca. Nōne verbū meū sicut ignis dicit dñs. iō subdit. Cū carbonibus desolatorijs. vel potest referri hec responsio cuꝫ dicitur. Sagitte potentis. ad destructiōem eoꝝ futuram ante aduentum christi. fm quā quarta bestia a daniele visa cū cornibus suis penitus destruetur. inter que cornua potestas tyrannica saracenoꝝ includit̄ ꝓut declarat̄ in additione sup danielem. vij. ca. Consequēter quarto p̄uidens ꝓphea hanc turbationem ee valde diuturnā. Excedit eñ in temporis duratione ceteras turbatiōes quas passi sunt fideles tam in antiq̄ testamēto q̄ in nouo. Ite pore eñ oꝛtus sui vsq̄ hodie fluxerūt plus q̄ dccc. anni ⁊ adhuc est in magna valitudine. vñ merito psalmista de tam longissima diuturnitate huius turbationis plangendo dicit. Heu me qm̄ incolat⁹ meꝰ plongatus est. Et nō ta q non dixit captiuatio mea. nec suppressio ⁊ huiusmōi sed incolatus seu peregrinatio fm translationē hieronymi. in quo denotat̄ q ppls fideliū nō erat ab eis totaliter

Cāticū graduū. .cxx.

a Leuaui oculos meos
b in montes vñ veniet
c auxiliū mihi Auxiliū
meū a dño. q̄ fecit celum ⁊
d terram. Non det in com-
e motionē pedem tuum neq̄ dormiet qui custodit te.

suppꝛimendus. sed q captiuandus. sed q cū eis habeat cōuersari audiendo eoꝝ dolositates circa ea que sunt fidei. aut se pe contingit xpiaīs in terris eoꝝ dītōi subiectis commoꝛā tibus qō ē maxime molestū viris fidelibus. Et si queratur qui sunt illi cum q̄ bus erat iste incolatus seu peregrinatio. hoc exꝑimit dicens. Habitaui cū habitantibus Cedar. Isti enim ꝓpꝛie sunt agareni descendentes ab ysmael per agar. vt dictū est. qui postea falso nominabantur saraceni. quasi per saram liberaz ab abraam descendissent. Ex istis eñ sunt arabes habitantes i tabernaculis Cedar. s. in tentoꝛijs denigratis. de quibus canticoꝝ primo. Nigra sum sicut tabernacula Cedar.

Consequenter quinto. vt amplius declararet qualiter se habet ecclesia cum huiusmodi habitantibus cedar subdit. Multum incola fuit anima mea cuꝫ his qui oderūt pacem. Hic finitur versus in hebraico. ⁊ est sensus q ecclesia habitat cuꝫ istis tanq̄ cum aduersarijs cum quib⁹ non habet pacem. ꝫ tamen nec totaliter ab eis deuincit. nec totaliter eos deuincit. Et ista est ꝓpꝛia comparatio fidelium ad saracenos quo ad potentiam mundanam. ꝗa vt communiter cum eis conuersantur tanq̄ cū his ꝗ oderunt pacem modo ꝓdicto. Consequent er vt sexto ꝏderet q̄ defectus huius pacis non pꝛocedit ab ecclesia. ꝫ potiuꝰ huiusmodi habitantibus cedar nolentes recipere verbum veritatis. idcirco subdit. Eram pacificus cuꝰ sensus est. qz ecclesia non dedit eis aliquam occasionez impugnationis nisi inq̄tū ꝓponebat eis verbum fidei et veritatis quod ipsi non possunt pacifice sustinere. ⁊ ideo subdit. Cum loquebar illis. s. verba salutis ⁊ pacis. Impugnabant me. s. non solum per linguam iniquam seu dolosam. sed etiam per potentiam inuasiuam. que pꝛopꝛie dicitur impugnatio. et qz talis inuasio est penitus irrationabilis. ideo cum dixit. Impugnabant me. subdit. Gratis. id est absq̄ causa rationabili.

Psal. cxx.

Leuaui oculos. Titulus huiꝰ psalmi est. Canticū graduū de quo dicendū est sicut in psalmo p̄cedēti. De materia ꝟo huiꝰ psalmi videtur mihi saluo meliori iudicio. q̄ sicut precedens est oratio alicuius sancti spiritum dei habentis ꝓ reditu ppli israel de babylonica captiuitate sic psalmus iste est oratio ꝓ bono statu ppli de captiuitate reuersi de quo habetur. j. Esdre. Dicē igitur psalmista in populi ꝑsona. a Leuaui oculos meos in mōtes. boc est ad deū ⁊ ciues celestes. ꝗ dicunt mōtes. j. psalmo. cxxxiij. Montes in circuitu ei⁹. i. angeli vt exponit Aug. b Unde ven et auxiliū mihi. Diuina enim adiutoꝛia hoibus p̄stita cōiter p angelos administrāt principaliter tñ sūt a deo. ꝓpter qō subdit. c Auxilius meū a dño q̄. fecit celū ⁊ terrā ⁊ non ab ydolis ꝗ nullā habent virtutē. nec ab angelis sanctis nisi ministerialiter tñ vt dictū est. qz nō sūt creatoꝛes celi et terre. Cōsequēt psalmista cōuertit sermonem suū ad ppl̄m israel dicens. d Nō det in cōmotionē pe. tuū. i. nō ꝑmittat ampli⁹ te duci in captiuitatem extra terrā tuā. e Neq̄ dormiet ō custodit te. s. deus ⁊ angeli sancti quibus cōmittit custodiā fidelitū qui dicuntur ab hominibus dormire quando subtrahunt suffragiuꝫ. verūtñ fm veritatē in eis nō cadit

somn⁹ q̄ est passio sensitiue ptis ꝓpter qȝ dicunt vigiles Dañ.iiij. In sententia vigilū decretū est ꝛc.iō subdit.

e Ecce nō dormitabit neq̄ dormiet ꝛc. f Dñs custodit te .in bono. f Dñs ꝓtectio tua.ꝫ malū tibi inferē dū. g Super manū dexterā tuā.i.plusq̄ man⁹ tua dex

e Ecce non dormitabit neq̄ dormiet: q̄ custodit israel.
f Dñs custodit te dñs ꝓte
g ctio tua sup manū dexterā
h tuā. Per diē sol nō vret te
i k neq̄ luna p noctē. Dñs cu
l stodit te ab omni malo cu
stodiat animaꝫ tuam dñs.
m Dñs custodiat introitum

tera tua posset te p tegere ꝛ custodire et per manū dexterā i telligit ois ptās humana. h Per diem sol nō vret te.i. ñ vrat te.qz hebrei nō hñt optatiuū modū sed loco eius vtuntur futuro indicatiui modi.q. d. ardor solis nō exurat te p diē sicut fecit in babylonia. vbi cogebaris opari in agris in feruore diei sicut cogunt serui. i Neq̄ luna p noctē id ē gelu in hyeme qȝ maxime intendit de nocte qñ aer ē depurat⁹ a nebulis.ꝛ luna lucet clare.ꝓpter qȝ dicebat Jacob Gen.xxxj. Die noctuq̄ estu vrebar ꝛ gelu.

k Dñs custodit te ab oi malo.i.potens est te custodire a malo culpe ꝛ pene. l Custodiat aiam tuā dñs.i. vitā tuā corpalē ꝛ spualē. m Dñs custo.introitum tuū ꝛ exi.tu. id est dirigat te in omnib⁹ opibus tuis a ꝓncipio vsq̄ in finē. n Ex hoc nūc ꝛ vsq̄ in seculū.i.sp.

n tuū ꝛ exitū tuū ex hoc nūc ꝛ vsq̄ in seculū.

Canticū graduū cxxj.

a Lętatus sum in his q̄
b dicta sunt mihi in do
mū domini ibimus.
c Stantes erant pedes no
d stri.in atrijs tuis hierlm.
e Hierusalez que edificatur

In psalmo.cxx. Leuaui oculos. Additio.

Sicut psalm⁹ ꝓcedens ꝓprie posset exponi in ꝓsona eccl'ie turbate ab habitantib⁹ cedar. vt supradictū est.in cuius fine cōcludit q̄ ipsi aduersarij ecclesiā impugnāt gratis.s.sine cā rōnabili.sic psalm⁹ ꝓsens videt exponend⁹ in ꝓsona eccl'ie sic impugnate petētis a deo ꝛ nō ab aliq̄ creatura quātūcūq̄ excelsa adiutoriū. Circa qȝ sex dicit. Nam primo dirigens oculos mentis: superiora ad querendū auxiliū seu ꝓtectionē ab hmōi impugnantib⁹ dicit. Leuaui oculos meos in montes.id est ad sublimes ptātes in quibus diuina ptās maxime relucet. Quid aūt querat in hmōi leuatōne oculoꝝ subdit dicēs. Dñ veniet auxiliū mihi. Et qz hoc auxiliū est sperandū a solo deo principaliter.iō subdit dicens. Auxilium meū a dño. Et qz multe sūt creature q̄ dicūtur seu possūt dici dñi ad exclusionē taliū dicit. Qui fecit celū ꝛ terram Cōsequenter secūdo psal. ꝓuidens q̄ eccl'ia ꝓdicto mō tribulata quantūcūq̄ a ꝓdictis aduersarijs turbaret. nunq̄ tñ pateret lapsū piculosuz saltē in vniuersali. idcirco subdit q̄ modū ꝓphetice orationis pp'lm alloquēs. Nō det i cōmotionē pedē tuū. Casus em ruinosus pp'li assimilat in scripturis lapsui pedis. vñ Deut.xxxij.c.ōr In tpe vt labatur pes eoꝝ. Et cām huius ꝓtectiōis dicit eē diuinaz ꝓuidentiā incessabiliter pp'lm ꝓtegentē ad silitudinē alicuius potentis viri q̄ vigilanter custodit atriū suū. ꝛ ō hoc dicit. Nec dormiet qui custodit te. ꝛ etiā addit dicēs. Ecce nō dormitabit neq̄ dormiet ꝛc. qz homines qñq̄ ꝛ si ñ dormiunt p somnū ꝓfundū. dormitant tñ leuiter sic vt p talem dormitationē cesset eoꝝ ꝓuidentia qȝ excludit a custodia diuina circa pp'lm fidelium in hoc casu dicēs. Ecce ñ dormitabit ꝛc. Cōsequnt tercio qz ista custodia diuina se extendit etiā ad illa in quib⁹ ꝓuidētia hūana nō cōsueuit sufficienter ꝓuidere.iō subdit. Dñs ꝓtectio tua super manū dexterā tuā. Pro quo sciendū q̄ impugnātes cōtra ꝓtem sinistrā ꝓtegūt plusq̄ dexterā. viputa cū scutum insup ꝓtegente ꝛ silib⁹. q̄ cōtra supra ponunt ad partem sinistram ꝛ nō ad dextrā eo q̄ manu dextera nō pōt cooperiri scuto. vt sit expeditior ad inuadendū ꝛ sic dextera manus indiget vlteriori ꝓtectione. ꝓpter qȝ dicit. Dñs ꝓtectio tua sup manū dexterā tuā.s.q̄ manus dextera licet nō cooperiat scuto sicut sinistra. erit tñ a deo protecta ꝛ ista dicuntur metaphorice ad designādū excellentiā ꝛ diligentiā diuine custodie. Consequnt quarto dicit Per diem sol non vret te ꝛc.qȝ exponitur cōiter ad literam de custodia diuina ab estu solis ꝛ humectatione lune que nocent sanitati corporis cū in aliquo excessu ptingunt. Sed vlteri⁹ hec ꝛba pñt intelligi de alijs influentijs celestiū corpoꝝ. Ad qȝ sciendū q̄ gētiles ꝛ maxime saraceni ꝫ quos hic agit ꝫm expositionē predictā in principio ordinis sue secte consueuerunt aspicere i iuditijs astroꝝ. et ꝫm ea dirigere bella sua ꝛ alia facta publica vt ptz in gestis eoꝝ. qȝ etiā plures gentiles facere cōsueuerūt vñ Esaie.xl.vij.capᵒlo Saluent te augures tui q̄ cōtēplabātur sydera ꝛ supputabant menses ꝛc. vñ ad remouendū hunc errorē Deut. iiij.legit. Ne forte oculis eleuatis ad celū videas solē ꝛ lunā ꝛ oia astra celi. ꝛ erroꝛe deceptꝰ adores ea ꝛ coles que creauit deꝰ tuus in ministeriū cunctis gentib⁹. ꝛ ad hanc intentionē reducenda videntur ꝛba psalmiste in hoc loco .q.d. taliter dñs custodit te q̄ nulle influentie celestiuz corpoꝝ tibi nocebunt inter que corpora celestia sol habz plenioꝛē potestatē de die ꝛ luna de nocte. vñ in psalmo. Sol in potestatē diei ꝛc. Consequēter quinto ꝛ omnia pticula particularia quasi sub clausula generali cōprehenderet subdit. Dñs custodit te ab omni malo.s.corpali. ꝛ sequitur. Custodiat animā tuā dñs.s.a malo spirituali qȝ ꝓprie est in anīa. Consequēter sexto ne ex dictis intelligeret q̄ deus custodiret populuz hmōi ab omni malo sic q̄ nūq̄ alicui eoꝝ cōtingeret i particulari aliquod malū pene seu culpe. idcirco subdit. Dñs custodit introitum tuuz ꝛ exitū tuū ex hoc nunc et vsq̄ in seculum. Cui⁹ sensus est: q̄ principalia ad pp'lm dei ptinentia semp a deo custodirent. Introitus enim qȝ est principiū vie vel motus rei ē plus q̄ dimidiū totius iteneris ꝫm phīm. j. ethicoꝝ. Exitus etiā q̄ finis est habet rōnem optimi. ꝛ sic eccl'ia ꝓphetice dicitur custodiri a deo. Ex hoc nunc ꝛ vsq̄ in seculuz eo modo quo dicitur Math. vlti. Ego autem vobiscū sū vsq̄ in cōsummationem seculi.

Psal.cxxj.

Lętatus sum. Titulus. Canticū graduū. Et patet sententia ex supradictis. De materia aūt h⁹ psalm videtur mihi saluo meliori iudicio .q̄ sit oratio dauid exultantis in domino de edificatione ciuitatis ꝛ templi quā ꝓuidit fiendā p salomonem filiū suū sicut dixit ei nathan ꝓpheta de mandato dñi. ij. Regū. vij. Et diuiditur in duas ptes. quia primo ponitur exultatio ꝓ huiusmodi edificatione. Secundo subditur deprecatio ꝓ edificij conseruatiōe ibi. Rogate. Circa primū ōr. a Letat⁹ sum i his q̄ dicta sunt mihi. p diuinā reuelationē factā nathan prophete. ꝛ q̄ sint illa subdit cū ōr.

b In domū dñi ibimus. vbi exprimitur templi edificatio. quo edificato pp'lus ibat illuc in diebus solennib⁹ ꝓpt quod subditur. c Stantes erant pedes nostri. loquit de futuro per modū ꝓteriti. ꝓpter certitudinem prophetie. ꝛ licet dauid ante illud tempus mortuus fuerit tamē connumerat se futuris hominibus. eo q̄ erat pars populi ꝛ princeps. sequitur.

d In atrijs tuis hierusalem. Erant enim ibi tria atria. ꝑ Salomonē edificata. s. atrium sacerdotum. vbi erat altare holocausti. ꝛ atriū mundoꝝ vbi orabant homines mundi. ꝛ atriū immundoꝝ vbi erant immundi.

e Hierusalem que edificat vt ciuitas. s. valde notabilis sicut de aliquo notabili clerico ōr. Hic est clericus. s. per excellentiam. Et eodem modo dicitur hic.

f Vt ciuitas.ſ.valde excellens.in ꝗ exprimitur edificatio ciuitatis quã fecit Salomon valde notabilẽ claudẽs eã triplici muro.et edificia valde solennia faciẽs in ea vt pz.iij.Reg.iij.z iiij.Reg.xxij. g Cuiꝰ pticipatio eiꝰ in idipsum.i.cũ ipo templo.de cuius edificatõe p̃missum ẽ

Quod fecit salomõ valde notabile. vnõ dicit.ij.paralip.ij.

Domꝰ quã edificaꝝ cupio magna est nimis z iclita.z ad coꝛ respondentiã nobilitatis templi edificauit ciuitatẽ irl'm valde notabilẽ.iõ de ea ꝺr. g Cuiꝰ participatio eiꝰ in idipm vñ in heb hꝫ. Hierl'm q̃ edificak vt ciuitas

f vt ciuitas.cꝰ pticipatõ eꝰ
b in idipm: Illuc ei ascẽdeꝛt
k tribꝰ tribꝰ dñi testimoniũ
l isrl'.ad cõfitẽdũ nomi dñi.
m Quia illic sederũt sedes i
o iudicõ sedes sup domũ dõ
p Rogate que ad pacẽ sunt
q hierusalem.z abundantia

r s diligentibꝰ te. Fiat pax in
t virtute tua z abũdantia in
v turribꝰ tuis. Propter fra-
x tres meos z proximos me
y os loquebar pacem de te.
z Propt̃ domũ dñi dei no-
ꝛ stri.quesiui bona tibi.

Canticũ graduũ.

associatur ei simul.i.q̃ associak templo priꝰ edificato in nobilitate z fama edificij. h Illuc ei ascenderũt tribꝰ scz duodecim. i Tribꝰ dñi.qz in pplo isrl'in duodecim tribꝰ diuisus erat verꝰ cultꝰ dñi.ceteris gentibꝰ ad ydolatriã declinantibꝰ. k Testamoniũ isrl'.i.fm testimonium ipsiꝰ isrl'.q̃ alio noie vocatꝰ ẽ iacob.q̃ testificando predixit edificationẽ tẽpli futurã.Geñ.xxviij. l Ad cõfi. noi dñi.confessione laudis z oblatiõis. m Quia illic sederũt sedes.i.sup sedes. n In iudicio.ad determinãdũ casus dubios in alijs ciuitatibꝰ z locis cõtingentes. q̃ determinabant̃ p sacerdotes z reges.fm q̃ ꝺr Deut.xvij. iõ subdit. o Sedes sup domũ dõ.p domũ dõ intelliguntur reges ab eo descendentes. p Rogate. Hic ꝓñr ponit deprecatio ꝓ ciuitatis z templi cõseruatione. ꝓ q̃ psalmista nõ solũ ozat ꝫ ad ozandũ alios inuitat dicens. p Rogate q̃ ad pa.ſt irl'm.hoc ẽ ad tranquillũ statũ i ea habitantiũ. q Et abundantia supple sit bonoꝝ tpaliũ z spiritualiũ. r Diligentibꝰ te.qz es ciuitas ad dei cultum electa.ita q̃ psalmista verbũ suũ dirigit ad ciuitatez irl'm. s Fiat pax in virtute tua.i.fortitudo murorũ et edificioꝝ tuoꝝ tanta sit q̃ aduersarij nõ possint pturbare pacẽ ciuitatis.vñ in translatione Hiero.habeť. Fiat pax in muris tuis.zqz pax ciuitatis nõ cõseruak ex muris tm̃ ꝫ cum hoc ex abundantia victualiũ z armoꝝ:iõ subdit. t Et abundantia in turribꝰ tuis.in quibꝰ solent arma z victualia reponi. v Propter fratres meos.i. ꝓpter iudeos natõe quos psalmista vocat fratres fm modũ consuetũ scripture. x Et ꝓximos meos.i.cõuersos de gẽtilitate ad iudaismũ.qz plures tales erãt inter iudeos i iudaismo. y Loquebar pacẽ de te.ozando deũ ꝓ tua pace.Tempe em̃ ozatiõis hõ fidelis cum deo loquit. Et q̃a psalmista nõ solũmodo desiderabat pacẽ ꝓpter cõuersos z iudeos.ꝫ principalit ꝓpter cultũ dei q̃ vigebat in ierl'm iõ subdit. z Propter domũ dñi dei no.i.ꝓpter tẽplum diuino cultui deputatũ. z Quesiui bona tibi.a deo tibi ipendenda ꝓ ozationẽ meã.

In psalmo.cxxj. Letatus sum. Additio.

AD declarationẽ hꝰ psalmi z eiꝰ continuationẽ cũ pcedentibus cõsiderandũ est q̃ sicut hꝫ.ij.Regũ. vij. Postq̃ dauid habuit quietẽ z aliqualẽ securitatẽ ab hostibus exteꝛioꝛibus.cõsideꝛauit de tẽplo dei edificando.de quo locutus est̃ nathan ꝓpheta.vt ibi latius habeť.vñ pari forma postq̃ dauid in psalmo pcedenti fuit a deo in pson̄a ecclie ꝓphetice ab hostibꝰ finaliter securatus.in hoc psalmo agit de domo dñi z eiꝰ ciuitate.vñ ꝫ psal.duplicẽ sensũ vꝫ habere lꝫalẽ.vnũ.ſ.minꝰ principalẽ z impfectũ in q̃ agit de ecclia militante p irl'm materialẽ figurata.z aliũ magꝫ principalẽ z pfectũ.in q̃ agit de irl'm q̃ sursum ẽ mater nostra Gal'.iiij.ca.Qui q̃dẽ sensus duplex lꝫalis quõ intelligak habeť a postillatoꝛe in tercia regula exponẽdi sacrã scripturã in secundo prologo super Geñ.Et sic quodãmõ intellexerũt hunc psalmũ pcipui

z antiqui hebꝛeoꝝ exponentes situ versum.ſ. Hierl'm q̃ edificak vt ciuitas ꝛc.de coꝛfidentia vtriusq̃ irl'm pdicte Vnde psalmista in hoc psalmo septẽ facit Dꝛimo em̃ in pson̄a ecclie quasi securatus de custodia diuia. vt in fine psalmi pcedentis ad vlterioꝛa se extendit.ſ.ad consideradũ de letitia spirituali q̃ in ecclia celesti iã sedatis tribulationibꝰ habeť.z de hoc dicit. Letatꝰ sum in his q̃ dicta sunt mihi.ſ.p reuelatõnẽ ꝺi uinã in scripturꝫ cõtentã. Et q̃ sint illa dicta subdit dicens. In domũ dñi ibimꝰ ſ.i ecclia supioꝛi. vbi eternalit erimꝰ.inꝛ ta illud. Vt inhabitem in domo dñi in longitudine dierũ. Consequenter secundo vt ostendat q̃ nõ solũ letabit ex hoc q̃ tẽdebat seu ibat in domũ dñi.ꝫ qz quodãmõ ibidẽ existebat saltes in spe.iõ subdit. Stantes erãt pedes nostri ꝛc. vbi notanter dixit. Stantes erant.p modũ pteriti impfecti.z nõ dixit Stantes fuerunt neq̃ sunt ad designandũ q̃ in hac vita habeť inchoatõ tm̃ exitie i illa domo dñi.nõ tm̃ pfecta statio nec oĩmoda carẽtia illius. Consequenť tercõ declarat q̃ sit ista irl'm inuisibilis z immaterialis quã vocat domũ dñi de q̃ hic loquit.z hoc p modũ cuiusdã similitudiarie ꝓpoꝛtiõis dicens. Hierl'm q̃ edificak vt ciuitas cꝰ pticipatio eiꝰ in idipm. Ad qõ sciendũ q̃ antiqui hebꝛeoꝝ z etiã multi moderni vt Ra.ſa.z alij ex hoc versu intelligunt q̃ irl'm cũ templo suo materialit sumpta coꝛrñdet irl'm celesti in situ.ita q̃ in loco summi celi supꝛapposito cenith capitis irl'm materialis illic est celestis irl'm vbi deus vꝫ a sanctis suis. Et licet ista sit coꝛpalit z materialiter intellecta aliena sint a veritate.cũ celũ empyꝛeũ vbi sancti ãgeli z anime sanctoꝝ glorioſe existunt nõ restrũgit ad certũ locũ illius empyꝛei vniuersos oꝛbes coꝛpales ꝓtient cũ in pncipio creationis reꝝ totũ fuit repletũ angel. vt habeť in.ij.ſententiaꝝ. Est tm̃ verũ q̃ hierusalẽ materialis cũ cultus diuinꝰ ibi vigeret.fuit figura ecclie militantis. z ipa ecclia militãs fm̃ dyonisiũ de ecclĩastica hierarchia est figura celestis ecclie.z hoc est qõ dicit psal. Hierl'm q̃ edificak ꝛc. Cuiꝰ sensus ẽ. Hec hirl'm materialis z visibil ſ. que edificak est supple. Vt ciuitas.ad similitudinẽ ciuitatis. Cuiꝰ pticipatio ẽ in idipsum.ſ.in deum.cuius est domus inquantũ ibidẽ plene participatur. Que quidẽ hierusalem secundo loco hic intellecto potest intelligi de ecclesia militante.in qua deus participatur p gratiã.Is imperfecte.vel altius de ecclesia triumphante in qua deus pticipatur plene per gloriam.z vterq̃ sensus est verus et consonus litere.licet secundꝰ sensus sit aptioꝛ inquantũ pfectioꝛem participationem includit. Consequenter ꝛgꝛto ostendit in quibus hierl'm illa materialis coꝛrespondet ꝓportionabiliter militanti.z ecclesia militans celesti. Et sunt duo principaliter quoꝝ primum pertinet ad cultum dei.secundum vero ad directiones proximi. De primo autem dicit. Illic enim ascenderunt tribus tribꝰ domini. Illud enim ꝓprie pertinet ad cultum dei. qõ ad protestationem vere fidei et confessionem diuine laudis pertinet .que quidem testificabantur seu protestabantur tribus israel ascendentes ter in anno ad hierusalem materialem.vt Exodi.xxiiij.capitulo.vt ibidem offerrent sacrificia laudis in testimonium diuine excellentie quod erat singulare in illa ciuitate hierusalem materiali. cum alie ciuitates gentium protunc idolatrarent.z hoc est qõ dicit. Illic ascenderunt z cetera. Testimonium israel ad confitendum nomini domini.qui quidem cultus precipue viget in ecclesia militanti. vbi tribus domini .scilicet .fideles quodie ascendunt per gradus virtutum ad

testimoniū fidei expressi exhibendū et offerendū confessio
nē laudis. pfecti aūt iste cultꝰ viget in hierusalē celesti ad
quā ascendūt soli electi q̄ sunt vere tribꝰ dñi ⁊ testificant
dei excellentiā pfecte p̄ clarā eꝰ visionē. vñ Job. iij. c. Nō
vidimꝰ testamur. Similr ⁊ p̄fitent noi dñi. p plenā ⁊ assi-
duā confessionē laudis
vt s. in ps. Beati q̄ ha
bitāt i domo tua do
mine in secula secu
lor laudabūt te. De
inde aūt dicit. Quia
illic sederūt sedes in
iudicio. i hierlm em̄
materiali determia-
bant quecūq̄ cōes
⁊ dubia in lege diui
na exorta put ōr in
postilla. Quod maxime ptinet ad directionē p̄simi. ⁊ ō
hoc subdit Illic sederūt sedes in iudicio sedes sup domū
dō. qō p̄cipue viget in eccl'ia militante. vbi cōe ptinentes
ad fidē ⁊ opationē fideliū determinant vniuersalit ⁊ p̄n
cipalit p̄ summos pontifices. cꝰ sūmi pontificis auctoritas
fūdatur sup domū dō. s. s. xp̄m dicētē petro. Pasce oues
meas. Job vlt. ca. ōr tñ in pl'ali sedes cū sit tm̄ vna p̄nci
palis. q̄ p̄ successionē st multi sedētes in p̄a sede petri.
etiā p̄pter sedes ptículares cathedraliū eccl'iarū q̄ etiā sūt
in iudicio eccl'iastico posite ⁊ fundate sup domuz dō. s. p
auctoritatē xp̄i. cui sedes dō ptinet. vñ Luc. j. c. Dabit ei
dñs sedē dauid patris eiꝰ ⁊c. a q̄ oēs ptās eccl'iastica de-
riuat. Ad eccl'iā aūt triūphantē ꝑ maxime ptinet ⁊ p̄cipue
in iudicio finali. vñ saluator math. xix. c. ait ap'lis. Sede-
bitis ⁊ vos sup duodeciz sedes iudicantes duodeci tribꝰ
israel. vñ p duodecim sedes intelligit̄ pfectio tribunalis.
scz vniuersitas iudicantiū q̄ sūt oēs pfecti. sicut p duode-
cim tribꝰ vniuersitas iudicādoꝝ vt magister i. iij. dī. xl vij
Et sic manifestū ē q̄ ꝑ scōa p̄eminētia irlm matriał circa
iudicanda pfectꝰ ptinet ad eccl'iam militantē. pamplius
etiā ⁊ pfectꝰ ad irlm supiorē. cuiꝰ pticipatio plena ē i id-
ipm. vt dcm̄ est. Cōsequent quito ꝓsiderans pś. q̄ ad hie
rusalē illā de qua letabat in cūdo ad illā. vt in p̄io versu.
Et in eꝰ atrijs iam quodāmō erant stātes pedes sui ⁊ fra-
trū p̄ spē. vt in secundo versu dictū fuit nō poterat habe-
re accessuz nisi p̄ verā charitatē ex q̄ pax pfecta celestis at
tingit̄ idcirco hortat fratres ad orādū seu petēdū caritatē
illā q̄ a solo deo infundit seu donat iuxta illud ad Roma. v.
Charitas dei diffusa est in cordibꝰ nr̄is p̄ spiritūsctm̄ q̄
datꝰ ē nobis. ⁊ de hoc dicit. Rogate q̄ ad pacē sunt hirlm
i. petite vt illa q̄ ad pacē verā q̄ ad eundū ad ierlm ptinet
habeat(. ⁊ q̄ sunt illa subdit dicens. Et abundātia diligen
tibꝰ te. abundantia ei in ꝑ loco fm̄ lr̄am hebraicā cui con
cordat glosa nr̄a est abundātia pacis q̄ in solis habētibꝰ
caritatē hr̄. Impijs ei nō est pax. Esa. xl viij. ca. Abundā-
tia igit̄ pacis ē diligentibꝰ te. s. deū. Cōsequēter sexto ipe
psalmista petit a deo illa ad q̄ hortabat alios vt eā pete-
ret. ⁊ de hoc dicit. Fiat pax in virtute tua. s. in caritate q̄
est virtꝰ diuina p̄ excellentiā cū sit maior ceteris virtutibꝰ
theologicis. vt. j. Corin. xiij. ⁊ in hoc distinguit̄ pax vera
q̄ ē circa appetitū boni veri a pace apparente q̄ ē circa ap
petitū boni apparentis tm̄. q̄ prima pax p̄cedit a carita-
te q̄ ē virtus diuina tanq̄ effectus eius. secunda vo p̄ce-
dit ab appetitu boni simulati tm̄. qō quidem bonū appe
tendo seu consequendo nō habet pax sed potiꝰ bellū. vñ
Sapiē. xiiij. In magno viuentes in scie bello tot ⁊ tanta
mala pacē appellāt. ⁊ q̄ pax vera nō equalit̄ requirit in
omnibꝰ in hirlm de q̄bꝰ dixerat in quarto versu. Illic ei
ascenderūt tribꝰ ⁊c. sed abundantiꝰ requirit̄ in his q̄ alijs
p̄sident de q̄bꝰ dixerat in quarto versu. Illic sederūt sedes
in iudicio. idcirco subdit. Et abundantia in turribꝰ tuis
scz abundātia vere pacis sit in turribꝰ tuis. s. in his q̄ sūt
alioꝝ p̄positi. sicut turres p̄ponunt in custia muri. Conse
quēter septimo conuertit̄ ad hierlm celestē de qua p̄nci-

Psal. cxxij.

a Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas in celis
b Ecce sicut oculi seruoꝝ in manibꝰ dñoꝝ suoꝝ. Sicut
oculi ancille i manibꝰ dñe
c sue. ita oculi nr̄i ad dñm deum nr̄m donec misereatur
e nr̄i. Miserere nr̄i dñe miseretur nr̄i qz multū repleti su
f mꝰ despectione Quia mul tum repleta est anima nr̄a
g obprobriū abūdantibus: ⁊ despectio superbis.

palit̄ agit delarans dño bona ptinentia ad ipam ierlm
q̄ bona p̄ p̄dictā oꝛonē a deo intendit impetrare. quoꝛuz
primū est augmentū numeri ciuium celestiū. ⁊ de hoc di
cit. Propter fratres meos ⁊ p̄simos meos multiplitan-
dos. Loquebar pacē de te. Secundū est integritas domꝰ
dei q̄ p̄ assistentiam
oīm electoꝝ in ea pfi
citur. ⁊ de hoc dicit
Propter domū dei
nostri. s. integrandā.
Quesiui p̄dicta bo-
na tibi.

Psal. cxxij.

A Ad te leuaui oculos. Titulus huius
psalmi est. Canticuz
graduū. Cuius p̄z sententia ex supradictis. Et videt psal
mus istē eē oratio alicuiꝰ sancti p̄phete p liberatione po
puli isrl' ab afflictione inducta p antiochū illustrē in qua
ppl's mirabiliter fuit afflictꝰ ⁊ despectꝰ. vt hr̄. j. Mach. ⁊
secundo. qō p̄euidens p̄pheta dixit in psona ppli in illa
afflictione futuri a Ad te leuaui oculos meos. coꝛdis
⁊ coꝛporis. b Qui habitꝛs in celis. licet enim deus sit
vbiq̄ p essentiam. p̄sentiā ⁊ potentiam. tñ speciali mo-
do dicitur habitare in celis. vbi facie ad faciē videtur a sc̄
tis. Populus enim positus in illa afflictione sub antio
cho p̄ sua liberatione pluries oꝛauit deum deuote. vt hr̄
j. Mcchabeoꝝ ⁊ scō. c Ecce sicut oculi seruoꝝ ⁊c.
Seruus enim ⁊ ancilla nihil habent nisi a domino ⁊ do-
mina. ⁊ p̄ consequens filij seruoꝝ tuoꝝ totum auxiliū sū
um expectant a domino patrum. ⁊ sil'r ancilla a domina
sua. ⁊ hoc modo populus in dicta tribulatione consti-
tutus nō videbat se posse liberari via humana. p̄pter qō a
deo erat tota expectatio ⁊ spes sua. ideō subditur. d Ita
oculi nostri ad dominū deum nostrū donec misereat no
stri. liberando nos de persecutione antiochi. e Misе-
rere nostri domine miserere nostri. Ad hoc enim replicat
petitio vt ostendatur afflictionis intentio. p quā sit magz
exaudibilis ⁊ ad hoc subditur rō cum ōr. f Quia mul
tū repleti sumus despectione. qz antiochus in templo po
suit abominandū idolū. vt habet. j. macha. j. ppm̄ etiam
iudaicū cōpellebat multū afflictiue ⁊ contemptiue tran-
sire ad gentilē ritum. ideō subditur. f Quia multum re
pleta est anima nostra. id est vita nostra. ⁊ supplendum ē
afflictione ⁊ contemptu. ⁊ est modus loquendi dolentis
qui ex vehementia doloꝛis truncat verba sua p̄pter qō a-
liquid est supplendū ad habēdū intellectū. g Obpro-
bri. abun. i. antiocho ⁊ eius exercitui qui abundabant di
uitijs. eo q̄ spoliauerant regnū egypti ⁊ templū dñi i hie
rusalē. ⁊ etiā ciuitatē vt hr̄. j. Mach. j. h Et dspectō su
perbis. qz p̄pter ista erant valde elati in superbia. in tantuz
q̄ de antiocho ōr. ij. Macha. v. q̄ erat ita elatus ac si ha-
beret pelagus ad ambulandū ⁊ terram ad nauigandū.

In psal. cxxij. Ad te leuaui oculos meos. vbi dicitur in
postilla. Et vr psalmꝰ iste. : Additio.

In afflictione inducta p antiochū nō solū obpro-
briū ⁊ despectionem passi sunt isra elitici. ꝛ occisi
ones ⁊ magnas p̄das ⁊ strages. sil'r ⁊ tēpli mul
tiplicē p̄phanationē. vt ptz in libris Macha. vñ nō p̄o
p̄rie applicatur lr̄a hꝰ psalmi illi hystorie. ꝛ cōuenientius ⁊
magis p̄prie pōt intelligi in ꝓtinuatōne cū p̄cedenti in p
sona eccl'ie xp̄i. q̄ etiā tpe trāquilitatis ⁊ pacis de qua pa
ce locutus fuerat in p̄cedenti psalmo. vt dictū est sustinet
multa obp̄obria ⁊ despectionē ab his etiā fidelibus qui
abundant in seculo. ⁊ in multitudine diuitiarū suaꝝ glo
riant. sil'r in potestatibꝰ mundanis. tales em̄ cōiter despi
ciunt bonos ⁊ deuotos. vnde in glo. sup hunc psalmū ōr
Irridetur ei a timente qō amat. qui sperat nō visa. ⁊ ei ōr
Quid credis insane. quid credis. reuersus est aliquis ab
inferis ⁊ retulit tibi. quid ibi agitur. ecce qō ego amo vi-

deo ꝛ fruor. Nec in glo. De hac igit ōspectiōe ꝛ de hmōi obꝛobꝛio qō tpe trāqllitatis sepe in eccl'ia contingit pſ. ꝙquerit in ꝑsona iustoꝝ eccl'ie dicēs. Miserere nr̄i dñe. qz multū repleti sum⁹ despectiōe vñ si querat a qbus despiciat. subdit. Multū repleta ē aia nr̄a obꝛobꝛiū abundātib⁹. i. ab abūdātib⁹. Ad qnē sensū lr̄a facilit applicat. nec requirit q aliq dictio de cōtētis in ℔ psalmo intelligat nisi in sensu lr̄ali. vtz intuēti. Et nota q ꝑ. i. cantico graduū qō incipit. Leuaui oculos me. in mōtes pſ. petit in ꝑsona eccl'ie auxiliū a dño. in ℔ vo psalmo petit miam. c⁹ rō talit ꝑt assignari. qz in nll'o psalmo eccl'ia innititur iusticie diuie. eo q tribulantes eam. s. hitantes cedar de quib⁹ ibi loquit manifeste ſt ꝑ deū. Sz in hoc psalmo eccl'ia poti⁹ innitit mie diuine qz patit ab his q de gremio sūt. s. de xp̄ianis abūdātibus ꝛ supbis. vñ de rigoꝛe iustic̄ie poti⁹ eēt puniēda eccl'ia saltē in tpalib⁹ ꝓ talib⁹ ei⁹ ꝙciuib⁹. sicut frequēter etiā iusti puniūt tpalit eū suis ꝙciuib⁹. sic̄ pz in captitate babyloni ca in q̄ nonulli iusti fuerūt puniti sicut hieremias ꝺanihel ꝛ hmōi. ꝛ iō pluries petit miam dicēs. Miserere nr̄i dñe miserere nr̄i ꝛc. q. d. Nō purā iustic̄iā ſ miam petimus.

Psal.cxxij.

In tit talis ti. in hebꝛeo. Canticū graduū ꝺauid. et sic apparet actoꝛ psal. De matia aūt ei⁹ mihi vr̄ q ꝺauid fecerit hūc psalmū gratias agens de sua liberatione ꝛ ꝓpl'i sui a philistеis ascēdentib⁹ ꝑ eū qñ eū audierūt eē inunctū in regē sup isr̄l. ij. Regū. v. vt sic dō occiderent ꝛ regnū eius destruerēt. ſ fuerūt debellati virtute diuina auxilij. vt ibidē hr̄. Et dixit dñs ad ꝺauid. ꝺabo tibi philistiim in manu tua. Scōm hoc igit dō inuitat populū ad deū laudandū dicēs. b Dicat nūc isr̄l. i. ꝓpl's isrāel habita victoria de philistеis. c Nisi qz dñs erat i nobis. ꝑ adiutoꝛiū spāle. ꝛ replicat hoc dicendo. Nisi qz ꝛc. ad oñendū maioꝛē gratitudinē de auxilio diuino.

d Cum exurgerent ho. in nos. i. philistei. vt ꝓdictū ē.

e Forte viuos deglutissent nos. i. nō potuissemus resistere eoꝝ impetui sicut nec illud qō deglutit deglutienti

f Cū irasceret furoꝛ eoꝝ in nos. qz philistei venerūt ꝑ ꝺauid ꝛ ꝓpl'm ei⁹ cū magno furoꝛe ꝛ desiderio eos destruēdi. iō subdit.

g Forsitan aqua. s. tribulatiōis q ꝑ ipetū aque designat esaie. viij. Adducet dñs sup eos aq̄s fortes et multas regem assyrioꝝ ꝛc.

h Absoꝛbu. eos. includendo nos vndiq̄ sicut ille q absoꝛbetur aqua vndiq̄ circūdat ea. q. d. nō potuissem⁹ aliqualit̄ euasisse.

i Toꝛrentē ptransisset aia nostra in hebꝛeo ꝛ in translatione hiero. hr̄. Toꝛrēs transisset sup aiam nr̄am. ꝛ ꝑ toꝛrentē intelligit impet⁹ philistinoꝝ q ꝺauid ꝛ ꝓpl's fuisset obꝛuti nisi fuissent diuinit⁹ saluati. ꝛ iō cū ōꝛ ℔. Toꝛrētē ptransisset aia nr̄a. locutio ē figuratiua. sicut illud poeticū. Perflauit fistula buccas. ꝛ sic̄ cū subdit.

k Forsitan ptran. aia nr̄a aquā intol. qz in heb. ꝛ in trāslatiōe hiero. hr̄. Forsitan ptransissent sup aiam nr̄am aq̄ superbie. vr̄ fortes. iō subdit ꝑ gratiarūactione.

l Benedict⁹ dñs ꝛc. minꝰ dic ꝛ pl⁹ signat. qz nō solū eos a philistеis capi non pmisit. ſ etiā philisteos eis subiecit. iō subdit

m Anima no. si. pas. ere. ē de la. venan. i. de insidijs philistinoꝝ. ꝛ ꝑ quē modū sbdit.

n Laqus ꝓtrit⁹ ē ꝛc. pr exercit⁹ philistioꝝ a dōꝛ ꝓpl'o suo fuit debellat⁹ ꝛ qz ℔ fuit virtute diuina subdit.

o Adiutoꝛio. no. in no. dñi q fecit ce. ꝛ terrā. q. d. nō in noie ydoloꝝ q nulla hūt virtutē. qō iō ꝺr qz philistei tunc fugientes reliquerūt ydola sua ad saltē ꝓpl'i philistinoꝝ ꝛ etiā sui impotentia. qz ꝺauid ꝛ viri eius tulerunt ea. vt hr̄. ij. Regū. v. ca.

In psalmo. cxxiij. Nisi qz dñs vbi ꝺr̄ in postilla. De ma

Additio.

Non videt ꝙ pria materia h⁹ psalmi assignaria postillatore. qz de istis psecutionib⁹ cozpalib⁹ q ꝛepoze dō ꝓtigerūt. iā plures psalmi fuerūt facti i ꝑticulari ꝛ etiam generalit. vt ptz in illo pſ. Niligā te dñe. In c⁹ ti. fit mentio de liberatiōe ipl⁹ cis suis. tū qz ipoꝛe applicaret illi hystoꝛie ℔ qō ꝺr. Nia nr̄a sic̄ passer erepta ē de laqo venantiū. qz vt ibidē ꝑpz. philistei nō insidiose insurrexerūt ꝑ dō ꝛ ꝓpl'z suū sed palā ꝛ manu armata. vt hr̄. ij. Reg. v. vñ meli⁹ videt dōm. q ℔ psalm⁹ ꝓtinaꝛ ad ꝑdcōs sarūs exterioꝝ⁹. vt in ꝑio ꝛ secundo cāt̄ico. ꝛ ꝑ in tercō cāt̄ico. ꝑ ur et iā petiuit vt miscōit liberaret ab intrinsecis cā tribulantib⁹. vt in psalmo ꝓcedēti. In ℔ vo psalmo vult oñdere q. qñcūq ꝛ a qbuscunq psecutionib⁹ eccl'ia liberatur. ascribendū ē soli pietati diuine. vñ dicit. Nisi qz dñs erat in nobis ꝛc. q. d. Nō potentie nec viribꝰ hūanis attribuenda ē. ſ soli deo in nobis exñti p sua. puidetiā ꝛ ꝓtectionē. ꝛ iō in ℔ psal. tangit multa genera psecutionū q ꝙdā ꝓcedunt a ferocitate seu in hūanitate psequētiū. ꝛ ō hoc dicit. Forte viuos deglutissent nos cū ira. s. fuꝛ. eoꝝ in nos. Quedā aūt ꝓcedūt ex insipiētia psequētiū. sic cū vulgares indocti nō ex passione ire. ſ potiꝰ ex quadā insipientia psequunt fideles. ꝛ de ℔ dic̄. Forsitan aq̄ absoꝛbuisset nos. Aqua ei sepe ppl'os significat. vt apoc. xvij. ca. Et qz tales vt p̄imū tanq̄ indiscipliati ipetuose psequūt iō subdit. Toꝛrē tē ptransiuit aia nr̄a. Vr̄sm hebꝛaicā litterā. toꝛrēs ptransisset aiam nr̄am. toꝛrēs ei fluit cū impetu. Quedā aūt psecutiōes ꝓcedūt ex deceptione diabolica vel hūana vel ēt mūdana qb⁹ hō q̄ñ capit sic passer i laqueo. qui quidem laqueus diuina virtute cōterit vt iusti liberent. ꝛ de ℔ dicit. Nia nr̄a sicut passer ꝛc. ꝛ sic de omnib⁹ cōcludit. Adiutoꝛiū nr̄m i noie dñi. coꝛrespondet ad p̄ncipiū psalmi. i. sentētia. i. liberatio nr̄a. de omnib⁹ ꝛ silib⁹ ascribenda ē diuino adiutoꝛio tm̄ ad quam sniam faciter litera applicatur

Psal.cxxiiij.

Qui cōfiduut. Titu. huius psal. est. Canticū graduū cuius sententia ꝑz ex supꝛadictis. De materia vero huius psal. nō videt q intelligat de irr̄ materiali. cuius nunq̄ fuit tanta pax ꝛ sublimitas quanta describitur in hoc psalmo vt videbit. qz multotiens fuit impugnata ꝛ pluries destructa. bis totaliter. s. semel q nabucho. ꝛ semel per romanos. ꝛ pluries partialiter quātū ad aliquam partem murozum ꝛ edificioꝝ. vt patet ex libris Regū. paralip. ꝛ macha. Et ideo exponit de hierusalem spirituali. scilicet ecclesia. de q dicitur apoc. xxi. Vidi ciuitatem sanctaz hierusalem descendez de celoꝛ⁹. in qua per fidem christi habitant xp̄iani. quod prenūdēs psalmista in spiritu ꝓphetico dixit.

a Qui confidunt in domino. nō in ydolis vanis. nec in rebus mundanis

b Sicut mons syon. qz sicut mons syon est immobilis. ita qui vere confidunt in domino a

stabilitate fidei non mouentur. ideo subditur.

c Non

Psalmoꝝ

cõmouebit ineternũ qui habitat in hierlm.spiritualiꝑ fidẽ charitate formatã. Et cãm hꝰ stabilitatẽ subdit dicens
d Mõtes i circuitu eiꝰ.i.angeli ad custodiã ecclie deputati. e Et dñs in circuitu ppli sui.ꝑpter qõ dicit Nat.
vlt.Ecce vobiscũ sũ oibꝰ diebꝰ vsqꝫ in ꝯsũmationẽ seculi
f Quia non relin.
do.vir.pctoꝝ.i.ptã
tẽ eoꝝ. g Super
sortẽ iustoꝝ.i. ꝓua
lere iustis intantũ vt
moueant a statu fi
dei ⁊ virtutis.qz facẽ
cũ tẽtatione ꝓuẽtũ
vt possint sustinere.
vt dicit apls Coꝝ.x.
iõ subdit. Vt nõ ex
ten.iu.ad iniq.ma.
suas. Et qz boni me
rent ꝑmiari. ⁊ mal
puniri.subdit psalmꝰ
sta. h Bñfac dos
bo.⁊re.coꝝ. cõferen.
eis bona gfe in pre
senti ⁊ glie in futuro
i Declinates autẽ.
a recitudine fidei et
virtutis. k In ob
ligationibꝰ.i.ad peccata q̃ obligant ad penã.iõ in transla
tione hiero.hr sic.Qui aũt declinant ad prauitates suas
iniq̃tatẽ.i.cũ demõibꝰ obstinatis in iniq̃tate ꝑpter qõ ỏr
Nab.xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ q̃ parꝰ ẽ dyabo
lo ⁊ angelis eiꝰ. n Pax sup isrl.nõ sup isrl fm carnẽ ꝫ
fm spm.s.sup ppm catholicũ ꝑpt qõ in natiuitate xpi cã
tauerũt angeli. Lu.ij. Gloria in altissimis deo ⁊ in terra
pax hoibus bone voluntatꝫ. Per bonã em voluntatẽ hũt
pacẽ coꝛdis internã.fm q ỏr ꝑuer.xij. Nõ cõtristabit iu
stũ dcqd ei acciderit ⁊ q illã disponũt ad pacẽ ſnpnam
In ps.cxxxiij. Qui cõfidũt. vbi ỏr in postil. De maxia
huius psalmi.

Additio.

Iste psalmꝰ cõtinuat cu ꝓcedenti sic. Nã cũ dixisset ꝓalmista in ꝓcedenti. Adiutoriũ nrm in noie
dñi ⁊c. In hoc psalmo declarat q̃ sint illi qbꝰ adest
tale adiutoriũ.s. Qui cõfidunt in dño imobilit ⁊ habitãt i
hierusalẽ.q vera rharitatẽ.⁊ de hoc dicit. Sicut mons sy
on nõ cõmouebit ineternũ q̃ habitat in ierlm ⁊c. Cetera
exponuntur ꝑut in postil.

Psal.cxxv.

In cõuertẽdo. Titulꝰ bꝰ psal. ẽ. Canticũ graduũ.
sine aliq̃ additiõe.⁊ ꝑz ſnia ex supradicta. De ma
teria vo bꝰ psal. ꝑz ex circumstantia lre q loqt de
reditu ppli isrl a babylonica captitate.qz ỏ captitate facta
ter supradictũ ẽ. Dicit igit ps. a In cõuertendo dñs
captiuitatẽ syon.reducendo ppm de babylone in hierlm
in q̃ ẽ mons syon. vbi fuerat tẽplũ ⁊ domꝰ regia. b Fa
cti sumꝰ sicut cõsolati.magna em cõsolatio fuit eis redire ad locũ cultus diuini. c Tunc repletũ ẽ gaudio os
nrm ⁊c.qz statim cũ venerũt in irlm erexerũt altare ⁊ ob
tulerũt hostias cum diuinis laudibꝰ.vt hr.j.Esdre.iij.
d Tũc dicẽt inter gentes ⁊c. Cyrus em rex psarũ ꝑ totũ
regnũ suũ fecit publicari edictũ in q̃ hitabãt gentiles ỏ re
ditu iudeoꝝ in terrã suã in q̃ edicto cõtinebat ꝓceptũ dñi
de hoc sibi factũ Esdre.j. ꝑpt qõ gẽtiles hoc audientes di
cebãt deũ celi magnificasse ppm isrl.⁊ aliqui eoꝝ cõuer
tebant ad iudaismũ. d Magnificauit dñs fa.no. de reditu nostro ⁊ ꝓuersiõe
gentiliũ. e Facti sumꝰ sicut letantes.verũtn qz adhuc
nõ erat edificatũ tẽplũ nec ciuitas reparata.iõ subdit.
f Cõuertẽ dñe capti.no.⁊c. ventꝰ australis ẽ pluuiosus.
⁊ iõ facẽ fluere coꝛrẽtes prꝰ desiccatos ⁊ sic petit ps.q gra
diuina effluat in ppm de captiuitate reducto. sic tẽpe sa
lomõis ꝑ reedificationẽ ciuitatis ⁊ templi vbi dabant di
uina rnsa. Et ad hoc impetrãdũ allegat ps.ppli pniam q̃
ẽ dispõ ad gfam impetrandã.d. g Qui se.in la.ꝑ verã
cõtritionẽ de pctis. h In exultatiõe metẽt.ex cõsecutione gfe diuine. Et ꝯr applicat ad ppm isrl dicens.
i Euntes.in captiuitatẽ babylonicã. k Ibãt ⁊ flebãt ex cõtritione de peccatis ꝑpt q̃ pctã q̃ captiuitatẽ meruerãt.
l Mittẽtes se.sua.
sicut ei fructꝰ ꝑducit ex semie.sic exvera ⁊ pfecta pnia suo
mõ reportat bñficiũ
dine gfe.iõ ꝛbditur.
m Veniẽtes ãt ve
ni.⁊c.⁊ ptz lra ex dictis. Notalit ãt ꝑt
exponi ps.iste de q̃
libet redeũte de pec
cato mortali tãqꝫ de
babylone q̃ ꝓfusio i
terptat.⁊ ꝑ verã pe
nitẽtiã ꝓficit donuꝫ
gfe in ptti ⁊ glie i futuro. Ps.cxxv.
In cõuertẽdo dñs.
vbi ỏr in postil. De
Additio.

repletũ est gaudio os nrm
⁊ lingua nra in exultatione
o Tunc dicent inter gentes
magnificauit dñs facere cũ
e eis. Magnificauit dñs facere nobiscũ facti sumꝰ le
f tantes. Conuertere dñe ca
ptiuitatẽ nostram.sicut toꝛ
g rens in austro. Qui semi
h nant in lachrimis in exul
k tatiõe metẽt. Euntes ibãt
l ⁊ flebant mittentes semia
m sua. Venientes autẽ venient cum exultatatione poꝛtantes manipulos suos.

materia ỏo hꝰ psalmi.

Iste psal.nõ loqt de reditu ppli isrl a babylonica captiuitate qz in illo reditu nunqꝫ fuerit tã repleti
gaudio q̃ de ipis ꝓuenienter verificaret.Tũc ꝛple
tẽ gaudio os nrꝝ,vtz ex hystoꝛijs Esdre ⁊ Neemie.sil nec
ꝑpetie de eis possꝫ dici. Tũc dicẽt inꝰ gẽtes magnificauit
dñs facẽ cũ eis.lz ei cyrꝰ dedissꝫ eis lniaz reedificãdi gẽtes
tũ circũstates mltiplr impediebãt ⁊ eos fatuos ꝛputabant
vt hr.j.Esdre.iiij.⁊ Neemie.j.sil nec de eis ꝑpetie possꝫ di
ci. Venientes ãt venient cũ exultatiõe.cũ nũqꝫ legũt ꝑ ma
ioꝛi pte fuisse i ba pnia.vñ expõitoꝛes hebꝛeoꝝ spalit Ra.
abẽhazra.istũ psal.exponũt ỏ tpe messie quẽ false spectãt
ꝫ nos veriꝰ de tpe xpi veri i q̃ sumꝰ debemꝰ exponere illũ
in q̃.s.tpe ꝓuertit deꝰ captitatẽ syõ.⁊ ꝓtinuat psal.iste cuz
ꝓcedenti sic. Nã cũ dixisset q deꝰ ẽ i circuitu ppli sui ad
custodiã.⁊ q nõ relinq̃t virgã pctoꝝ sup sortẽ iustoꝝ.ne
forte q̃s ex ꝫ crederet q in tpe xpi ꝓtũc vẽturi cessassent
oẽs ꝑsecutoꝛes.iõ dic. In ꝓuertẽdo dñs captiuitatẽ ⁊c.facti sumꝰ sic ꝓsolati.q.d.nõ ex toto erimꝰ ꝓsolati.ꝫ sic ꝓsolati.eo mõ q̃ apls.ij.Coꝝ.vj.c.dic. q̃i tristes sp ãt gaudentes.qõ q̃dẽ gaudiũ statim declarat di.Tũc ꝛpletũ ẽ gaudio
os nrm ⁊c.qz apli ⁊ ꝑmitiue ecclie ñ solũ gaudẽtes ꝓnũciabãt xpm eẽ i bonis.circa qõ ipoꝝ os ⁊ lingua assidue
vsabat.ꝫ ẽt obꝓbꝛia ⁊ ꝓtuelias cũ gaudio suscipiebant
actu.v.c. Ibãt apli gaudẽtes.qz digni hiti st ꝑ noie xpi
ꝓtuelias pati.⁊ qz multi de gẽtibꝰ ꝫ ꝯgnoscebãt ꝑdicatibꝰ
apls.iõ subdit. Tũc dicẽt inꝰ gẽtes. Cõsequẽt psal. declarat modũ istius ꝓuersiõis de q̃ dixerat. In ꝓuertẽdo dñs
captiuitatẽ syõ ꝑ modũ oꝛonis ꝓphetice di. Cõuerte dñe
captiuitatẽ nram sic toꝛrẽs i austro. Ꝛro q̃ sciẽdũ q pla
ga seu regio australis ẽ sicca nakalit pluſꝫ alie regiões ⁊ iõ
cũ in terra aliq̃ australi supuenit toꝛrẽs q̃ irrigat.tũc talis
tra ꝓuertit a sterilitate ad fertilitatẽ.cui assimilat ꝓuersio
captiuitatꝫ syon.s.ecclie ꝑ aduentũ xpi.qz prꝰ erat q̃si sitiens.⁊ iõ xps assilat radici de terra sitiente.ysa.liij. ⁊ post
fuit irrigua sic Ysere.xxxj. Et alia coꝝ sic ortꝰ irriguꝰ ⁊c.
Cõsequnt ps.declarat ꝓcessuz illoꝝ q̃x os ⁊ lingua replebit gaudio.s.aploꝝ ⁊ ꝑmitiuoꝝ ecclie.⁊ de ꝫ dic. Qui semiat in lachrymis.qz ꝓdicti cũ maxis laboꝛibꝰ ⁊ ꝑsecutionibꝰ semiabãt vbũ dei vñ. Euntes ibãt ⁊ flebãt mittẽtes
semina sua.postea tñ. Cũ exultatiõe poꝛtabãt manipulos
suos.s.fructũ sue ꝓdicatiõis.

Psal.cxxvj.

Nisi dñs. Huic psalmo ꝑmitit talis titulus in he
bꝛeo ⁊ translatione Hiero. Canticũ graduũ salo
monis. Et fm q dicit Rab.sa.iste ps. intitulat a

ſalomone nō ſicut ab actore ꝑ q̄ factus fuit ab ipo dauid q̄ ſicut ꝓuidit eū edificatuꝝ domū dñi. ita ꝓuidit eū acceꝓturū i vxorē filiā pharaōis ꝫ legē diuinā q̄ ꝓhibet iudeis accipere mulieres alienigenas. ꝛ ſm ꝫ dixit. Niſi dñs edificauerit domū inuanū laborauerūt q̄ edificāt. eā .q.d. frustra edificat domū dño q̄ transgredit eiꝰ mandatū. q̄ melior ē obedientia ꝫ victime. j. Regū. xv. Et ad hanc sentētiā applicat litteraz sequētē. Sz istud dictū videt eē manifeste ꝫ sacrā scripturā q̄ dicit. iij. Reg. viij. ꝛ. ij. Paral'. v. q̄ edificata domo nebula impleuit eā in signū diuine acceptatiōis ꝛ. ij. Paralip. vij. q̄ ignis tunc descendit de celo ꝛ deuorauit holocausta ꝛ victimas. ꝛ maiestas dñi impleuit domū.

Itē. iij. Reg. ix. dr q̄ dñs apparuit salomoi sicut apparuit ei in gabaon. dixitq̄ dñs ad eū. Exaudiui oꝛonē tuā ꝛc. ꝛ ꝓbdit. Et sanctificaui domū hanc quā edificasti. ꝛ ꝓ oia ista oñdit q̄ illa edificatio fuit deo accepta. Itē salomon nō videt in aliquo peccasse accipiendo filiā pharaonis i vxorē sicut dictū fuit diffuse. iij. Reg. iij. Et ꝛō dicendū q̄ salomon fecit psalmū istū. q̄ tū reputabat se ꝛ totū ppl̄z suū nō sufficē ad edificatōnē domꝰ dñi. ſm q̄ ipe dixit. ij. palip. ij. Quis eñ ꝓualere poterit vt edificet ei domū dignā. q. d. nullus niſi ipsemet deus apponat manū suā. ſō ſm ꝫ dixit. Niſi dñs edificauerit domū inuanū laborauerūt ꝛc. Circa q̄ sciendū. q̄ domꝰ dñi ſ duplr edificat. Uno mō corpalit ex lignis ꝛ lapidibꝰ. Alio mō ſpūalit ꝓ doctrinā in fide ꝛ moribꝰ ꝛ in vtraq̄ edificatione req̄rit diuinū auxiliū. Igit in hoc psalmo agit ꝓ̄o de edificatōe corpali. ſcdo de ſpūali. ibi. Cū dederit dilectis suis. Circa ꝓmū dicit salomon. a Niſi dñs edificauerit domū. dirigendo ꝛ confortando artifices. b Inuanū labo. ꝛc. vñ ꝛ lapis angularis cōſūmans edificiū parietū. pluries fuit reiectꝰ ab artificibꝰ sicut inutilis. ꝛ tñ in cōſummatiōe edificij fuit aptissimꝰ. q̄ ō a dño factū fuit ſm q̄ dictū ē. s. pſ. cxvij. Lapidē quē reꝓbauerūt edificantes hic factꝰ ē in caput anguli. A dño factū ē istō ꝛc. Et ad ꝫ udducit exēplū de custodia ciuitatis humana q̄ nō valz sine diuina cū ōr. Niſi dñs custodierit ꝛc. Et ſm sniam ꝓdictā alloquit psalmista artifices dicens. c Uanū ē vobis añ lu. sur. id ē de mane. vt hz translatio Hiero. ꝛ hoc ē añ solis oꝛtū niſi ſupple assit diuinū adiutoꝛiū vt ꝓmissū ē. d Surgite postq̄ sede. q̄ man. pa. doloꝛis. ſ. in hebreo sic hr̄. Retardantes sessionē ꝛ manducantes panem laborantiū. ꝛ est sensus sic̄ vanū est vobis mane surgē ad incipiendū opꝰ niſi assit diuinū adiutoꝛium ita sine tali adiutoꝛio vanū est Retardare sessionē. i. quietē ab ope opus multū cōtinuādo. Et manducantes panē laborantiū. isti ſt artifices manualiter opantes translatio aūt cōis pōt sic exponi.

d Surgite postq̄ sederitis. q. d. nō optet vos nimis cito surgere ad opꝰ q̄ ſi vobis assit diuinū adiutoꝛiū plus faciet q̄ ſolicitudo vestra nimia. ꝛ ſō. d Surgite postq̄ sederitis. i. postq̄ cōueniēter quieueritis e Qui māducatis panē doloꝛis. i. vos oparij q̄ hētis victū ex labore corpali acq̄situ. q̄ laboꝛ ē cā doloꝛis in corpibꝰ vr̄is f Cū dederit. Hic ꝓ̄r agit de edifitio ſpūali ꝓ doctrinā ſanā fidei ꝛ moꝛū. Circa q̄ sciēdū q̄ hec ē vera littera hebraica. vt dicūt hebrei ſaltē moderni. Sic dabit excitanti se a somno. ꝛ ē finis versus ꝓcedentis in hebreo ⁊in translatione Hiero. ꝛ cōtinuatur sententie ꝓcedenti q̄ dixerat oparios habere victum ꝓ magnū laboꝛē corpalez subdēs Sic dabit. ſ. dñs victū cōuenientē sine tali laboꝛe excitāti se a somno ꝓpter amoꝛē studij legis diuie. sicut facit doctoꝛ studiosus ꝛ subditur. Ecce hereditas dñi. quā magis approbat deus q̄ domū materialē. Filij. i. discipuli edocti a doctoꝛe ꝓdicto. Circa q̄ sciendus q̄ ly filij ꝓut scribitur in hebreo nō pōt eē genitiuꝰ singularis ſnumeri sed ntūs pluralis. ꝛ quid sit illud bonū q̄ acq̄rit dict̄ dī scipulis. oñdit cū ōr

Canticū graduū salomonis. cxxvj.

a Niſi dñs edificauerit
b domū inusnū laboꝛa
uerūt q̄ edificāt eā Niſi dñs custodierit ciuitatē
frustra vigilat q̄ custodit
c eā. Uanū ē vobis añ lucē
d surgere surgite postq̄ sede
e ritis q̄ māducatis panē dolo
f ris. Cū dederit dilectis suis
g somnū ecce hereditas dñi
i filij merces fructꝰ vētris.
l Sic̄ sagitte i manu potētis:
m ita filij excussoꝛ. Beatus
vir q̄ ipleuit desideriū suū
n o exips. nō ꝓfundet cū loq̄t
inimicis suis in porta.

Merces fructꝰ ventris. i. bonū q̄ ꝓportant discipuli ē fructus legis. q̄ ē sapia. Et ōr fructꝰ ventris eo q̄ latet in corde. q̄ hic vocat venter eo mō loquēdi q̄ ōr puer. xxij. Appone coꝛ tuū ad doctrinā meā q̄ pulcra erit tibi cum seruauerīs eā in ventre tuo. sic expōit Ra. ſa. Ad hūc aūt intellectū pt aliq̄ mō reduci trāslatio cōis q̄ sic habet f Cū dederit dilectis suis. i. studiosis doctoꝛibꝰ in doctrina fidei ꝛ moꝛ q̄ sunt a deo dilecti. g Somnū. i. requiem ꝓ moꝛte q̄ ōr somnꝰ in scriptura. Job. xj. Lazarus amicus nr̄ dormit ꝫ vado vt a somno excitē eū. h Ecce hereditas dñi filij. i. fideles edocti ab ipsis in fide ꝛ moꝛibus. q̄ dicunt eoꝝ filij in scriptura ſt hereditas dñi magis dilecta q̄ domus materialis. ꝛ q̄d sit bonū q̄ reportāt filij nalit oñdit cū ōr. i Merces fru. ven. i. xps q̄ est fructꝰ ventris ṽginalis. ē merces eoꝝ. q. est btitudo obiectiue. in aspectu eiſue diuinitatis reficiūt bti intrius. ꝛ in aspectu sue hūanitatis exterius ſm q̄ dicit aug. ſuper Job. k Sicut sagitte in manu potentis. q̄ sunt pate ad aduersariorū destructionē l Ita filij excussoꝝ. i. de nūero expeditoꝝ ad pugnā tanq̄ excussi ab ipedimentis. in hebraūt hr̄. Ita filij iuuētutis. ꝛ ē eadē ſnia. q. iuuenes ſt magis expediti ad pugnādū. ꝛ isti sūt illi filij ō quibꝰ ꝓdictū ē q̄ ſt edocti in fide ꝛ moꝛibꝰ a sanctis doctoꝛibꝰ. ꝛ sic sūt parati debellare aduersarios veritatis. ſm q̄ ōr ad tytū j. Amplectentē eū q̄ ſm doctrinā ē fidelē sermonē vt potens sit exhortari in doctrina sana. ꝛ eos q̄ cōtradicūt arguere m Hea. vir q̄ imple. desi. suū ex ipis. p quā intelligit transla. Hiero. hr̄. Pharetrā suā ex ipis. p quā intelligit schola doctoꝛis vel eccl̄a boni pastoꝛis vbi cōgregant tales filij sic edocti. ꝛ adeundē sensum reducit lra cōis cum ōr. Desideriū suū ex ipis. q. bonꝰ doctoꝛ desiderat hr̄ eta les filios ꝛ sil'r bonꝰ pastoꝛ. ꝛ q. bonitas eoꝝ redundat ad meritū doctoꝛis vel pastoꝛis ꝓpter q̄ talis doctoꝛ vel pastoꝛ ē beatꝰ vir. ſ. cōgregatione eoꝝ. n Nō ꝓfundet. talis doctoꝛ vel pastoꝛ. vel ꝫ refer cur̄ ad quēlibet discipulum edoctoꝝ. o Cū loquet inimicis. i. aduersarijs veritatis eos potent arguendo. p In porta. hoc ē in loco patenti. vel In porta. i. in iudicio. q̄a iudices antiquitus in portis sedebāt. ꝛ ibi coram eis aliq̄n facte sunt disputationes fideliū cū infidelibus.

In pſ. cxxvj. Niſi dñs. vbi ōr in postil. Huic psalmo ꝫ mittit talis titulis.

Additio.

Psalmꝰ iste pōt exponi de edificatōe corpali sine aliq̄ distinctione. veri tñ ꝛ magis confident ad ꝓ pſ. ꝓcedentes expōit totꝰ de edifitio ſpūali. Pro q̄ nota q̄ quatuoꝛ tāgunt ꝫ a psalmista ptinentia ad bonū ciuitatis seu domꝰ in quoꝝ ꝗlibet psalmista asserit q̄ hz a deo efficatiā principalit. Primū est ipa edificatio de q̄ dicit. Niſi dñs edificauerit domū ꝛc. Scōm ē custodia eius de q̄ dicit. Niſi dñs custodierit ciuitatē. Tertiū ē industria ciuiū ad querenda ea q̄ requirunt ad ſustentatiōnē seu cōſeruationē eoꝝ. ꝛ q. hoc nōnulli credunt dependere a solicitudie humana tm. ſō dicit. Uanū ē vobis añ lucē surgere ꝛc. q. d. nō cōfidatis de nimia solicitudine vestra surgēdo mane ad opationes exercendas ꝛ retardādo sessionem ꝓut in hebreo habetur. ſ. nimiā moꝛam faciēn

do circa eas. z qtare hoc sit vanū declarat cū dicit. Cū dederit dilectis suis somnū: hoc est dicere q dilecti deo qui ab eo in agendis dirigunt ista omnia hūt: licet hēant somnū quietū sine hmōi solicitudinib⁹ magnis eo mō q dī in ps. Inqrentes aūt dñz nō minuent oi bono. Quantū aūt pō ptinet ad bonuz ciuitatis seu domuz est pluralitas ciuiuz seu domesticoꝝ: de quo dicit. Ecce hereditas dñi filij. q. dī. hīe filios nō dependet totaliter ex hūana industria: ſ recrīatur auxiliū diuinuz fecundās ꝓiuges et dans eis mercedem fructꝰ ventris q quidem filij sunt qsi arma pentuz ad eoꝝ defensionē z iō subdit. Sicut sagitte in manu potentis: ita filij excussoꝝ. vbi i hebreo hz vt postil. ait filij iuuentutis. Et iō q filij senectutis cōiter nō attingūt p fectā etatē in vita parentū vt possint eis adiuuare z qꝝ de talibus filijs. ſ. adiuuātibꝰ pentes melioꝰ est hīe plures iō sub dit. Beatꝰ vir q implevit pharetrā suā ex eis ſm hebreos cū dixisset eīn q filij sunt sic sagitte: iō ꝓgregatioꝝ eoꝝ coꝝrīdent dicit esse i pharetra in q sagitte ꝓsuenerūt ꝓgregatis pōt hō resistere aduersarijs: iō dicit. Nō cōfundet. Pro scdo. ſ. de edificatōne spūali sciendū q quoꝝ pdicta pūt applicari ad ciuitatē spūalem q est eccl'ia dei: de cuiꝰ edificatōne fuerat locutꝰ i cantico supradicto: vbi dī Nisi dñs q edificat vt ciuitas. z ō eiꝰ circuitu ei⁹. z in ꝟ cantico adiūgit tercio de solicitu die hūana. de q in hmōi ciuitate nō est ꝓfidendū: z cuz ꝟ dicit. Vanū est vob añ lucē surgere vsq ibi. Cū dederit dilectis suis somnū. Addit etiaz quarto q in hac ciuitate. ſ. spūali maxie est appetenda ꝓcreatio filioꝝ spūaliū: de q dic. Ecce hereditas dñi filij zc. qui quidē filij multū valent in defensione spūali hmōi ciuitatis: z de hac dī. Beatꝰ vir q implevit zc. vsq in finem.

Psal. cxxvij.

Beati oēs. Titulus huiꝰ ps. est. Canticū graduum cuiꝰ sīnia ꝓz ex supradictis. De materia vo hꝰ psal. videt q sit quedā inuitatio ad timoꝝ dei: ꝓmittēdo deū timentibꝰ ꝓsperitatē talem ſm modū ve. testa. i quo ꝓ talibꝰ bona talia ꝓmittebant: ſm q dī Esaie. j. Si volueritis z audieritis me bona terre comedetis. z ꝟ dicitur. a Beati oēs q timēt dñm. z dī oēs indifferenter: q nō est ꝓsonaꝝ acceptio apud deuz: Act. x. b Qui ambu. i vijs eiꝰ. mandatis suis obediēdo q sunt vie deuenīēdi ad salutē. c Labores ma. tu. q̄a man. i. si timueris deū habebis abundantiā bonoꝝ tpaliū: ita q nō oportebit te ō alie no viuere. scdo. ꝓmittit abundātia in ple q est magz reputanda q̄ diuitia z abundātia cū dī. d Uxor tua sic vitis abundās: qz pariet tibi filios multos. e In lateribus domus tue. qz hēbis abundāter: vnde poterūt nutriri in domo tua: z nō solū nutriri: ſ etiā ad augmentū peruenire. ſ. Filij tui sicut nouelle oliuaꝝ. gratiarum. g In circuitu mense tue. parati ad ministrandū tibi honorifice. Tercio ꝓmittit celebritas fame cū dicit. b Ecce sic benedicet homo. i. commendabit: z ei bona imprecabunt: qz quilibet dicet de eo. i Benedicat tibi dñs ex syon. i. in templo q̄ erat in mōte syon vbi fiebāt oblatōnes ꝓ salute timentiū deū z dabant diuina responsa. k Et videas bo. irl'm oibꝰ dieb⁹ vite tue. magna em̄ erat ꝓsolatio ppl'o deuoto q̄ ciuitas irl'm i q vigebat cultus diuinꝰ erat in bono statu. l Et videas fi. fi. tuoꝝ i. longā vitā habeas. m Pacē sup isrl'. resumat ly vide as. ſ. pacez sup totuz ppl'm magna enim erat ꝓsolatio timentibꝰ deū vidē populi pacificū statum.

In psalm̄ .cxxvij. Beti oēs. vbi dicit i postilla. De mā vo huiꝰ psal.

Additio.

Iste psal. vī cōtinuari ad ꝓcedentē sic In ꝓcedēti em̄ ipzo bat nimiā solicitudinē hūanā circa ea q̄ bus hō indiget et ꝟ cū dicit. Vanū ē vobis añ lucē surgere. In ꝟ āt cātico dicit q talia nō deficiunt timēti deū: eo mō q̄ ſ. i alio loco dictū ē Inqrentes aūt dñz nō minuēt oi bono z ꝟ dic. Beti oēs q̄ ti. do. zc. vsq ibi. Et bñ tibi erit. Sīlr in ꝓcedēti ps. dixerat q ꝓcreatio filioꝝ erat valde appetenda dī. Ecce hereditas dñi filij: In ꝟ āt cātico dicit q hāc abundātiaz filioꝝ hz timēs dñs. Et de ꝟ dicit Uxor tua sic vitis zc. ista āt intelligi dñt ad lr̄az spūalit. nā si tpaliter intelligerēt de filijs carnaliter z hmōi. manifestā caperēt instantiā. Cōstat em̄ q multi timētes deū non hūt filios carnales nec occupant in manibus laboribus zc.

Psal. cxxvij.

Sepe expugnauerūt me. Titulus huius ps ē. Canticū gduū. z ptz sīnia ex supradictis. De materia vo hꝰ psal. saluo meliori iudicio q sit gr̄arūactio ꝓ liberatōe ppli isral'a psecutōibꝰ suis q̄ freqnter legit facta a deo Et dīndit i duas ptes: qz ꝑ ponit dicta liberatio: scdo psequētū punitō ibi. Dñs iustꝰ. Circa primū dī. b Dicat nūc isral'. gratāter recoḡscendo liberatōez sui a periculis. c Sepe expug. me a iuuē. mea. iuuentꝰ āt isral' dī q̄n fuit in egypto: vñ dixit dñs hiere. ij. ca. Recordatꝰ suz adolescētiā tuā q̄n secuta es me in deserto. z loq̄tur de ꝓgregatōne ppli israel. tunc em̄ liberauit eos dñs ab egyptijs eos psequētibꝰ in mari eos submergēdo: Exo. xiiij. z postea ab amalechitis eos inuadētibꝰ: Exo. xvij. et iō replicat. Sepe expugnauerūt me zc. d Etenī nō po. mi. ſ. ꝓualere: qz egyptij fuerūt sūmersi z amalechite debellati. e Supra dorsum me. fa. pctōres. i. egyptij filijs isral' grauia onera imponētes: vt hī in Exo. f Prolonga. iniq. suam nolētes dimittere ppl'm ad dei mandatū: z sic nō solū fuerūt filijs israel crudeles: ſ cū ꝟ deo rebelles. g Dñs iustꝰ. ꝟ ꝓnponit dictoꝝ psecutoꝝ punitio cū dī. Dñs iustꝰ ꝓcidet cervices pec. eos malis gratibꝰ suis hūiliādo. h Confundant z quertant retrorsuz: tanḡ debellati a deo. i Omnes q̄ odērt syon: q̄ tūc erat locꝰ diuini cultus: z p ꝟ intelligunt filij isral' q̄ locū istū cā deuotōis frequntabāt. k Fiāt sic fenū tectoꝝ zc. qō pꝰ modicū viroꝝ cito desiccat z desicit z in ꝟ petit ps. q ꝓspitas ꝓsequntiū ppl'm isral' cito trāseat z deficiat. l De q̄. i. de feno tectoꝝ. m Nō implet manū suā q̄ metet zc. qz reputat ipm inutile. z in ꝟ desigt ps. q ꝓsperitas tpalis maloꝝ nō ē vtilis ſ magz nociua. n Et nō dixerūt q̄ ꝑteribāt zc. modus est boim transeūtiū iuxta terrenascentia bonū fructuz facientia imprecari benedictōnem domini super ipsa. z non super terrenascē-

tã nullũ bonũ frũctũ făcientia: ꝛ per hoc petit psal. q̃ pse-
cutozib⁹ populi israel nõ imprecent ꝓspera ꝫ magis ad
uersa ſm ordinẽ diuine iustície mala coꝛ punietia

¶ In pš.cxxviij. Sepe expugnauerũt me vbi dr̃ in postil.
De materia vo huius psalmi. Additio.

QVntinuatur
hic pš.cũ p̃-
cedenti sic.
Dixerat em̃ in psal
mo p̃terito q̃ timẽs
deũ haberet multa
bona ꝛ spãliter vide
ret pacez sup isrl̃.s.
sup totũ pp̃z fidelẽ
ne quis putaret q̃ il
la paꝛ esset tpaliter i
telligẽda: iõ subdit.
Sepe expugnauẽ-
rũt me a iuuentute
mea. q.d. intelligas
q̃ populus dei sem
per hẽat pacẽ tpalẽ
nã frequẽter cõtingit oppositũ. qz Sepe expugnauerunt
me a iuuentute mea. i. a principio exoꝛdij fideliũ: qõ satis
patet in ꝓcessu vtriuscz testamenti: ꝛ vt ostendat q̃ ex tali-
bus impugnatõibus nõ sequit subuersio fideliũ finaliter
iõ dicit. Sepe expugnauerũt me etem̃ nõ potuerũt mihi
Cetera aũt exponant̃ ꝓut in postilla. reducẽdo tm̃ illa nõ
solũ ad pp̃m antiquũ veteris testamẽti: ꝫ etiã ad populũ
nouũ fidelĩ vtriscz em̃ cõtigerũt ea que in hoc pš. cõtinẽ-
tur. vt patet intuenti.

¶ Psal.cxxix.

DE pfundis. titulus. Canticũ graduũ ꝛ ptz snia per
pdicta. De materia vero huiꝰ psal. dicũt alicꝫ q̃ est
oõ ipius dõ ꝓ sua liberatõe a peccatis adulterij
cã bersabee ꝛ homicidij vrie: sed finis psal. videtur magis
ptendere q̃ sit oõ ꝓ liberatõe populi isrl̃. a babylonica ca
ptiuitate facta ab aliquo spm̃ dei hũte: q̃ loquẽs in psona
populi dicit. a De pfundis. i. de terra babylonis que ẽ
demissa respectu iudee: ꝛ etiã qz in babylone aliq̃ de iude-
is erãt positi in carceribꝰ subterraneis. b Clamaui ad
te dñe. orandũ coꝛde ꝛ oꝛe. c Fiant aures tue intẽden-
tes. loq̃tur de deo ad modũ hois cuiꝰ aures sũt attente ad
petitõez quã vult exaudire. d Si iniquitates obserua-
ueris dñe. volẽdo eas vsq̃ ad vltõez punire. e Dñe q̃s
sustinebit. q.d. nullus: qz pctã ꝓpter que ppl̃s fuit captiua
tus fuerũt mlta ꝛ grauia valde. vtz ex. iiij. Reg. ꝛ. ij. paly.
a Quia apud te ꝓpiciatio ẽ ꝛ ꝓpter legẽ tuaz sustinui te.
dñe. in hebꝛeo hr̃. Quia tecũ est ꝓpiciatio ꝓpter hoc time
beris. qõ exponit Ra. sa. sic. Quia tecuz est ꝓpiciatio. i. qa
tu solus potes pctã dimittere: vel remittere. Propter hoc
timeberis. i. es timẽdus: si em̃ alius posset pctã remittere
nõ sic esset: qz ad illũ posset esse recursus. Et ad idẽ videt
tendere translatio hiero. q̃ sic hz. Quia tecuz est ꝓpiciatio
cũ sis terribilis. ſm vero translatõez ꝓmunẽ hic allegatur
ratio q̃ deus nõ puniat peccata ad plenũ ex allegatõe sue
mie: cũ dr̃. a Quia apud te ꝓpiciatio est. q.d. qz ꝓpriuz
tibi est miserẽri ꝛ parcere: nõ decet te iniq̃tates p̃dicto mõ
obseruare. b Et ꝓpter legẽ tuã. que ꝓmittit vere penitẽ
tibus miam. c Sustinui te dñe. expectando beneficiuz
tue mie. d Sustinuit aia mea in verbo eius. qõ ꝓmittit
miam penitẽtibꝰ. ꝛ sic est repetitio eiusdẽ ſnie sub aliis v̄-
bis ad maiozẽ expssionẽ affectꝰ: sicut cõiter fit in deuotis
oõnibus. e Spauit aia mea in dño ꝛc. hic est ꝓncipiũ
versus qui talis est in hebꝛeo ꝛ in trãslatõe hiero. Anima
mea ad dñm a vigilia matutina vsq̃ ad vigiliã matutinã.
ꝛ sic exponit̃. Alia mea ad dñm. intẽta ꝓ deuotõez expectã
do suã miaz. A vigilia matutina vsq̃ ad vigiliã matutinã
idẽ a ꝓncipio diei naturalis vsq̃ in finẽ includẽdo diem
ꝛ noctẽ. ꝛ ꝓ hoc insinuat psalmista q̃ aia iusti dz sp esse ad
dñm intenta: nõ solũ tpe ꝓsperitatis significato per diem
ꝫ etiã aduersitatis significato ꝓ noctẽ. ꝛ sic cũ in translatõ
ne cõi dr̃. f A custodia matuti. vsq̃ ad noctẽ. ly vsq̃ ad
noctẽ: intelligit inclusiue. g Spet isrl̃ i dño. h est ꝓnci-
piũ versus seq̃ntis in hebꝛeo ꝛ in trãslatiõe hiero. dicit igit
Spet isrl̃ in dño. miaz eiꝰ patiẽter expectando: cuiꝰ rõem
assignat dicẽs. h Quia apd dñm mia. q̃ sup exaltat in
dictũ: vt dr̃ Jaco. ij.
i Et copiosa apud
eũ redẽptio. q.d. po
tens est multis mo
dis redimere ppl̃m
israel de captiuitate
ꝛ nõ solũ de captiui
tate coꝛpali: ꝫ etiaz
spũali: iõ subditur.
k Et ipe redi. isr. ex
oibus iniq̃. eiꝰ q̃ sp
verificat de vere pe
nitẽtibꝰ: ꝛ sic ex sine
huiꝰ psalmi apꝑet
q̃ est oõ ꝓ toto po
pulo israel: sicut ꝓ-
dictũ ẽ i ꝓncipio eiꝰ

f in dño. A custodia matuti
g na vsq̃ ad noctẽ: speret isrl̃
h in dño. Quia apd dñm mi
i sericoꝛdia ꝛ copiosa apud
k eũ redẽptio Et ipe redimet
isrl̃ ex oibus iniq̃tatibꝰ eiꝰ.

Canticũ graduz. cxxx.

a DOmine nõ est exaltatum coꝛ meũ: neq̃ ela
b tũ sunt oculi mei. Neq̃ am
c bulaui in magnis neq̃ i mi

¶ In psal.cxxix. De ꝓfundis. vbi dr̃ in postil. De mate-
ria vero huius psalmi ꝛc. Additio.

QVntinuat iste psal. cũ p̃cedẽti sic'. Nã in p̃cedenti
tractauerat de impugnatõe hũana cõtra populuz
dei: in qua dixit q̃ deꝰ est vltoꝛ taliũ aduersarioꝝ di
cens. Dñs iustus cõcidet ceruices peccatoꝝ ꝛc. In hoc au
tẽ psal. intẽdit de impugnatõe intrinseca eccie q̃ fit ꝓ mul
ta ꝛ varia peccata in ipa ecclesia ꝓpetrata: ꝫ em̃ eccia pñs
ẽtuz ad iustos est sine macla ꝛ ruga: semꝑ tamẽ in ea sũt
mixti mali cũ bonis. Et qz isti peccatozes sunt multi ꝛ se-
pe in ꝓfundo malozꝝ submersi. iõo eccia taliũ oꝛans dicit
De ꝓfundis clamaui ad te dñe. i. de ꝓfundis pctoꝝ. sicut
em̃ deus in altis dr̃ habitare, sic eadẽ rõe dr̃ lõge esse a pec
catoꝛibꝰ: iuxta illud. Longe a pctoꝛibꝰ salus. ꝛ cũ altum q̃
ꝓfundũ sunt opposita ꝛ valde remota: ideo petit Exaudi
oõnez meã. q.d. moꝛe humano a longe ad te clamo. ꝛ iõ
reqr̃itur vt Fiãt aures tue intendẽtes ad vocẽ depcatõnis
mee. ille em̃ qui vult audire aliquẽ existentẽ i valde remo
tis optet q̃ habeat aures attẽtas ad audiendũ. Cetera aũt
patent ex his que dicunt̃ in postilla. applicando ad hoc q̃
positum. ¶ In eodẽ psal. De ꝓfundis. vbi dr̃ in postil
la. Quia apud te ꝓpiciatio est. Additio.

LIttera hebꝛaica in hoc loco veriꝰ sonat vt timearis
ꝛ põt exponi sicut in postilla ꝛ est alius sensus vt i
telligat sic: qz Tecũ est ꝓpiciatio hoc est q̃ tu po-
tes remittere pctã. ideo timẽdus es. Si ei deus nõ posset
peccata remittere effrenate ꝛ intrepide qui lapsi essent in
vno peccato: cõtinue ꝛ incessanter vlterius peccarent q̃si
de venia despantes: ꝛ hic sensus magꝭ ꝓcoꝛdat cũ ira. Nõ
em̃ dicit: qz apud te solũ est ꝓpiciatio ꝛ timoꝛ sequeret ex
exclusione alteriꝰ ꝓpiciantis: ꝫ simplr̃ sine exclusione dic.
Tecum ẽ ꝓpiciatio: qõ cõsonat secũdo sensui ¶ Ps. cxxx.

DOmine nõ est exaltatũ. Huic psal. p̃mittit talis ti
tulus in hebꝛeo. Canticũ graduũ ipi dauid. Exq̃
ptz q̃ dauid fecit psalmũ istũ. Circa qõ sciendũz q̃
sic in coꝛpe naturali bona ꝛ mala dispositio capitiz redun-
dat in mẽbꝛis: sic meritũ et demeritũ ꝓncipis redũdat in
subditis: vñ ꝛ ppl̃s isrl̃ fuit pcussus ꝓpter pcm̃ dõ in pp̃li
nũeratõe. vt hr̃. ij. Reg. xxiiij. Iõ dõ ẽ cõsideras in ẽ pš.
ꝓponit coꝛã deo meritũ vite sue nõ ad iactãtiã ꝫ in se reco
gnoscens diuinã misericoꝛdiã ꝛ grãm ad pp̃m sibi subditũ
ꝑseruatõez. sic. iiij. Reg. xx. Ezechias dixit Obsecro dñe:
memẽto quõ ambulauerim in veritate coꝛaz te ad ipetran
dũ ꝓlongatõez vite sue. Et qz hũilitas ẽ fundamentũ alia
rũ vtutũ. ideo in hoc pš. magis facit mentõez de sua hũili
tate q̃ ẽ insinuãs alia bona supedificata a deo. dicit igitur
a Dñe nõ est exaltatũ coꝛ meu moru superbie interioꝛi.
b Neq̃ elati sũt oculi mei. in signo exterioꝛi. dispositio ei
coꝛdis magis apꝑet in oculis q̃ in ptibꝰ aliis. c Neq̃

ambu.in mag.oñendo supbiã in facto. d Neq in mi rabilib⁹ sup me.i.transcendentib⁹ statũ meũ vt q̃ eẽm in admiratõne hoim:qõ maxie querũt supbi. e Si nõ bu militer senti.de meipso. f Si exaltaui aiam meã.i.me ipm a pte denoiando totũ me q̃ supbiã eleuando fiat sup ple de me punitio i modũ q̃ sequit.

g Sicut abla.ẽ su. ma.suã.a q̃ mr̃ subtrahit mamillã sic a deo subtrahat mihi ois ꝓsolatõis dulce do:ꝫ q: nolebat po pulũ puniri ꝓpt̃ ipsum: ideo subdit.

b Ita retributio i aia mea. fiat punitõ in ꝓpria ꝑsona: sic ei loquebat.ij. Exeguz xviij. Ego suz q̃ pec caui ego q̃ iniq̃ egi. isti q̃ oues sũt q̃d fecerunt vt̃ obsecro ira tua ꝫ me. tõ subdit. i Speret isrl̃ in dño. ꝑfec̃ bona ab ipso:ita q̃ occasione mei nõ puniat in aliq̃. k Ex h̃ nũc z vsq̃ i seculuz l.q totũ tps futurũ. Moralitas autẽ hui⁹ps. ẽ vt princi pes mũdi exemplo dauid zelent p salute ppli sui.

In ps̃.cxxx. Dñe nõ est exaltatũ: vbi dr̃ in postil. Circa q̃s sciendu.

Addino.

Quia in psalmis ꝓteritis multa ponunt ad dignitatem eccie ptinẽtia:ne ex h̃ forte aliq̃ iactantia ozire tur in singularib⁹ ꝑsonis:idcirco in hoc ps̃. Dauid agit de humilitate sua nõ iactãter ꝫ deo regratiãs et vt ab eo alij discãt. Humilitas eñ in magnis viris z vtuosis ẽ ꝓcipue ꝓmendãda:vñ Bern.sup missus ẽ home. Non est magnũ eẽ hũilez in abiectõne:rara ꝓsus z ꝓciosa virt⁹ est hũilitas honorata:vñ dic̃. Nõ ẽ exaltatũ cor meũ zc̃.expo naẽ put in postil. ꝫ vbi translatio nr̃a dicit. Sed exaltaui aiam meã. In heb. hr̃ verbũ q̃ significat subiectõez:vnõ lr̃a sic hz. Si nõ hũiliter sentiebã z subieci aiam meã:z q̃lis sit ista subiectio subdit.d. Sic ablactat⁹ ẽ sup marrem suã. Ablactat⁹ eñ nõ ꝓsumit neq tẽtat ambulare in magnis:ꝫ sp nitit directõni mr̃is. Ad cui⁹ ꝓfirmatõez p modũ oõnis vel iuramenti dicit. Ita retributio in aia mea. s.a deo qui retribuendo eũ q̃ se hũiliat exaltat z ecõtra: Luc. xviij.ca. Finaliter aũt inuitãs fideles ad hũc modũ viuendi in vera hũilitate ꝓcludit. Speret isrl̃ in dño.i.nõ in viri bus nec meritis ꝓpr̃ijs ꝓfidat.ex q̃ ꝓsumptio supba oritur ꝫ in deũ sp speret:q̃ quidẽ spes vera nõ ex meritis seu viri bus ꝓpr̃ijs tm̃ ꝓuenit:ꝫ principaliter etiã ex gratia.

Psalmus.cxxxj.

Memẽto dñe dauid. Titul⁹ h⁹ps. Canticũ graduz licet in h̃ titulo nõ ponat nomẽ dauid.tamẽ fuit actor h⁹ ps̃.vt dictũ fuit s̃.ps̃.xxiij.z appar̃ebit i p cessu hui⁹ ps̃.in quo dõ fac̃ mentõez principaliter de duobus:vicz de deuotõne quã habuit:de edificatõne templi: z de ꝓmissione sibi facta a deo c̃tuz ad successionẽ regni in filijs suis:de quib⁹ duob⁹ hr̃.ij. Reg.vij.p q̃ ponit ꝓmũ scõo scõm:ibi. Iurauit dñs. Prima in duas:q: ꝑ ponitur deuotio dauid erga templi edificatõnem:scõo circa arche translatõez:ibi. Ecce audiuim⁹. Circa primũ dicit.

a Memento dñe dauid. ꝓferendo eis ei bona gr̃e z gl̃ie.
b Et ois mansuetudinis e⁹. q̃ manifeste patuit in hoc q̃ sauli ipm ad mortẽ ꝓsequenti: bis a morte pepcit cũ possz eũ occidere:z q̃ plus est de manib⁹ viroz suoz saulẽ accidere volentiũ liberauit ipm: vt hr̃.j. Reg.xxiiij.z.xxvj. Et q: nõ solũ fuit mãsuet⁹ ꝫ etiã valde deuot⁹: iõ subdit.
c Sicut iurauit dño votũ vouit deo iacob.Iz eñ sit deus omnium generaliter,tm̃ dicit deus iacob spãliter: quia voluit ei exhibere spãlem cultum:Gene.xxviij. dicens. Erit mihi dñs in deum: z lapis iste quem erexi in titulum vocabitur domus dei zc̃.z quale fuerit votum dauid subdit
d Si introiero.i.nõ introibo. e In taberna. domus mee.ibi habitabo in mentis quiete.
f Si ascendero.i. non ascendam.
g In lectum strati mei. ibi dormiendo delitiose. h Si dedero.i.non dabo.
i Somnuz oculis meis.ꝓfectũ z quietum. k Donec inue.lo.do.i. aptuz ꝓ templi edificatiane: ideo subdit. l Taber.deo iacob.id est vt edificẽ ei templũ q̃ aliq̃n vocat tabnacl̃m .sic ei ꝓposuit dauid firmiter facere: supposita tm̃ dei volũtate:nec est per hoc intelligendũ q̃ nullo mõ intraret domũ suã vel lectũ seu dormiret:ꝫ q̃ talia nõ faceret cum bona z ꝓfecta quiete mentis: donec domum dñi ꝓpleret:z in hoc exprimit magnũ ei⁹ desideriuz ad domus dñi ꝓplementũ:z hoc mõ dr̃ fm cõem moduz loquendi de hoie multũ desiderante finẽ alicui⁹ negocij q̃ nõ dormiet bonũ somnũ donec ꝓplenerit tale negocium Et q: dñs noluit q̃ ipse edificaret ꝫ expectaret tps filij sui salomonis:fuit liber a voto:dñs tm̃ habuit acceptuz eius bonũ ꝓpositũ fm q̃ dr̃.ij.reg.viij.q̃ cogitasti in corde tuo edificare domũ noi meo bñ fecisti hoc ipsuz mente pertractans:verũtm̃ tu nõ edificabis mihi domũ ꝫ fili⁹ tuus zc̃.
m Ecce audiuim⁹. Hic ꝓñr ostendit deuotio Dauid in arche translatõne facta:z primo c̃tum ad translatõez factam tpe dauid:scõo c̃tum ad translatõez tpe salomonis ibi. Surge dñe. Circa primũ sciendũ q̃ archa primo hũit stabilem mansionẽ in sylo vbi posita fuit tpe Josue q̃ erat de tribu ephraym:fm q̃ hr̃ iosue.xix. Congregati sũt omnes filij israel in sylo ibiq̃ fixerũt tabernaculũ testimonij: ibi fuit archa circiter annis.ccc.z.x.s. vsq̃ ad illud temp⁹ quo capta fuit a philisteis z portata in terrã eoz: vt habet j.Reg.v.z extũc nõ habuit stabilẽ mansionẽ quousq̃ fuit posita i tẽplo p salomonẽ edificato:ꝫ i tra philistinoz fuit trãslata ꝺ citate i ciuitatẽ:vt hr̃.j.Re.v. z inde remissa i trã isrl̃:vt hr̃.j.reg.vj.z tũc fuit posita i cariathiari:vt hr̃.j. regũ.vij.z ide trãslata fuit i maspha:z inde in galgala:vt dr̃ lt.de hebraicz qõntib⁹:z postea fuit trãslata i nobe vbi erat tpe salutz.fm q̃ hr̃.j.reg.xxj.z inde trãslata ẽ postea in gabaa i domũ aminadab:z ide trãstulit eã dõ i domũ obededõ:z ide i citatẽ dõ:vt hr̃.ij.reg.vj. Igr̃ dõ in transla.arche de oib⁹ istis loczñõ facit mentõz:ꝫ tm̃ de sylo vbi fuit ꝑ posita:z ꝺ gabaa vñ accepit eã:z de loco vbi eã posuit cũ dic̃.
n Ecce au.eã.s.archã fuisse posita ꝑ.
o In ephrata.i.i sylo q̃ ẽ i sorte ephraym: z iõ nõ accipit h̃ ephrata ꝓ citate bethleẽ q̃ alio noie vocata ẽ ephrata: vt hr̃ genñ.xxv. q: archa nũq̃ legit fuisse i bethleẽ.
p Inue.eã i cã.silue.i.i gabaa q̃ ẽ i territorio cariathiari:q̃ citas siluaz inkprat:gabaa ei ꝓpt̃ h̃ accipit z cariathiari sẽ loca ꝓpinqua: vt dictũ fuit pleni⁹.fi.reg.vj. p Introi.in ta.ei⁹.z loqtur de tabnaculo q̃ tetẽdit ei dõ in irl̃m:vt hr̃ ibidẽ.
q Adorabi.i lo. i.dñus locũ.
r Ubi ste.pe.ei⁹: ꝓpiatoriũ ei q̃ dicebat sedes dei:erat sup archã ita q̃ opculũ arche erat q̃si scabellũ dei sedẽtz sup ꝓpiatoriuz vt dictũ fuit pleni⁹ Exo.xxv.
s Hoies ãt venientes ad tabnaculũ oõnis cã: adorabãt vsq̃ facie ad locũ arche. s Surge dñe.h̃ ꝓñr describit trãslatio arche ad tẽplũ edificatũ a salomone: vbi hũit stabilez mãsionẽ z q̃etã:quã trãslatõez puidit dõ fieri p⁹ mortẽ suam:iõ dic̃. s Surge do.in re.tuã.h̃ est in domũ a salo-

mone filio meo edificandā: vbi elegisti stabilē mansionē ꝛ
q̄etam t Tu ꝛ archa sctificatōis tue. q̄ sic noiaꝝ eo q̄ cō
tinebat. sctā. s. tabulas digito dei descriptas ꝛ v̄gā aaron ꝛ
vrnā aureā manna plenā. v Sacerdotes tui. i. ad tuuz
obsequiū deputati. x Induaꝝ iusticia. ita q̄ nō solū oꝛ
nētur exterius oꝛna
mētis coꝛpalib⁹. sed
etiā interi⁹ virtutib⁹
y Et sancti tui. i. sa
cdotes ꝛ leuite tuo
obseqo deputati: sā
ctū em̄ in vna signi
ficatōe idē est qō di
uino cultui deputa
tuz: vñ ꝛ etiaz vestes
ad hoc deputate di
cuntur sancte.

z Exultēt. i. te lau
dēt cū deuotiōe mē
tis in signo exterio
ri apparēte: fm illō
ps. lxxxiij. Coꝛ meu
m ꝛ caro mea ex
ultauerūt in deū vi
uum a Propter dauid seruū tuū. i. ꝓpt merita ei⁹ ꝛ de
ꝓcatōez. b Nō auertas faciē xp̄i tui. salomonis de mā
dato tuo in regē vncti. dicūt ei hebꝛei q̄ cū sacerdotes trās
ferrēt archā ad tēplū salomonis poꝛte clauserūt se ꝫ eos ꝛ
cū oꝛarēt dōm ꝛ cātarēt psal. istū q̄n venerūt adversuz istū
Poꝛte aperuerūt se. ꝛ sic vidit oīs ppl's q̄ dō erat deo ac
ceptus. vsq̄ em̄ ad illud tp̄s multi de ppl'o tenebāt cōtrariu
m ꝓpter adulteriū ꝓpetratū cū bersabee ꝛ homicidiū
Vrie: ꝛ ad declarandū q̄ illa peccata erāt sibi dimissa fuit
facta illa clausio poꝛtaꝝ ꝛ aptio sicut dcm̄ fuit pleni⁹. iij.
Reg. viij. ꝛ. ij. paly. vj. c Jurauit do. Hic ꝓm̄ agit de p
missione successionis regni in ꝑle dō. ꝛ p̄ describit dicta p
missio. scdo ꝓmissiōis rō ibi. Qm̄ elegit. Circa ꝓmū dicit
c Jurauit dns dō. i. ipi dō veritatē. q̄ ē veritas ꝓma.
d Et nō frustrabit eū. denegādo ꝓmissuz. ꝛ q̄d sit illud
subdit. c De fructu vētris tui po. su. sedē tuā. ꝫ em̄ ei ꝓ
misit q̄ nathan ꝓphām. ij. Reg. vij. ꝛ ꝫ ꝓmissum p̄ fuit im
pletū in salomōe filio dō. q̄ in regno ei successit ꝛ multo p
fectius in xp̄o descēdente a dauid fm carnē cui⁹ salomon
figura fuit. ꝛ in q̄ dauid regni accepit ꝓpetuitatē. f Si
custodierint filij tui testa. meū. i. decē legis p̄cepta. que dns
ꝓtulit in mōte synai. Exo. xx. g Et testimonia mea. q̄s
tum ad alia mādata q̄ dns dedit ppl'o q̄ moyseu. h Et
filij eoꝝ. vs. in sc'm. i. absq̄ tp̄is determiatōe. i Sedebūt
sup sedē tuā. s. regni tui. ꝛ ita fuisset factū si p̄dicta seruas
sent. ꝫ qz reges a dauid descēdētes multipl'r trāsgressi fue
rūt legē diuinā. vtz ex decursu. iiij. Reg. ꝛ. ij. paly. ideo ista
successio ī dignitate regni tpe sedechie fuit inꝛupta. vt hr̄
iiij. Reg. vlt. k Qm̄ elegit. Hic ponit p̄dicte cōmissio
nis rō q̄ fuit deuotio ipius dauid ad diutuz cultū. ꝛ ideo
dns voluit q̄ locꝰ sui cultꝰ esset ꝓpe dō palatiū. ꝛ ꝫ ē q̄d dr
k Qm̄ elegit dns syō. i. montē syō vt ibi edificaret tēplū
suū. ió subdit l Elegit eā in hitatōez sibi. lz ei de⁹ sit vbi
q̄. dicebaꝝ tñ ibi spāliter hītare. eo q̄ dabanꝝ ibi diuia rñsa
de ꝓpciatoꝛio q̄ dicebaꝝ sedes dei. electōez autē hui⁹ loci
oñdit de⁹ q̄n deus p̄cepit ipi dō p gad ꝓphām vt extraeret
ibi altare ꝛ offerret hostias ꝛ exaudiuit eū dns in igne ō ce
lo descendēte sup altare. vt hr̄. j. paly. xxj. ꝓpter q̄ dō hoc
vidēs dixit. Hec ē dom⁹ dei. ꝛ ꝫ altare in holocaustū i isr̄l
ꝛc. vt hī ibidē id p̄ncipio. xxij. c. m Hec reqes mea. q̄a
archa dñi inde nō fuit ad aliō tēplū trāslata. n Viduā
ei⁹ bñdicēs bñdicā ꝛc. i. psonas hītes deuotōez ad hūc lo
cū q̄tūcunq̄ sint qui pōderis in ppl'o in bonis, spūalib⁹ et
tpalib⁹ multiplicabo. o Sacerdo. ei⁹ ꝛc. i. saluabo eos
vndiq̄. sic̄ indumentū circūdat boiez circūq̄q̄. p Et scī
ei⁹. i. leuite mistrātes ei deuote q Exultatōe exultabūt. i.
exultatōe mētis ꝛ coꝛpis. nō p dissolutōez ꝫ p deuotōnem

t tu ꝛ archa sctificatōis tue.
v Sacerdotes tui induaꝝ iu-
x iusticia ꝛ sancti tui exultent
z Propter dō ꝛuū tuū nō a-
a uertas faciez xp̄i tui. Jura-
b uit dns dō veritatē: ꝛ non
c frustrabit eū de fructu ven
d tris tui ponā sup sedē tuaz
e Si custodierint filij tui te-
f stamentū meū ꝛ testimonia
g mea hꝫ q̄ docebo eos. Et fi-
h lij eoꝝ vsq̄ in sc'm sedebūt
i sup sedē tuā Qm̄ elegit do

r Illuc ꝓducā coꝛnu dō. i. dignitatē regiā ipius ꝓlonga
bo ī filijs suis ꝓpt ipm. ió subdit s Paraui lu. xp̄o ꝛc.
id ē mēoꝛiā regni ipi dō. vñ. iij. Reg. xj. vbi agit ō trāslatio
ne decē tribuū ad hieroboā. dī de roboā nepote dō. Filio
aslt ei⁹ dabo vnā tribū, vt remaneat lucerna dauid seruo
meo ꝛc. ꝛ sīle verbū
dī de plurib⁹ regib⁹
a dauid descendēti-
bus q̄ ꝓpt pcta sua
meruerāt destructō
nē regni q̄ ꝫ tm̄ fie-
bat vt remaneret lu
cerna dauid. t In
imicos ei⁹ induā cō
fusiōe. q̄d factū fuit
tpe dauid ꝛ salomo
nis ꝛ plurīū aliozꝫ
regū a dauid descen
dentiū. q̄n bñ se hē-
bāt ad cultū diuinū
vt ꝑz de ezechia. cu-
ius tpe angel⁹ dñi p
cussit centū octogi-
taq̄nq̄ milia i castrꝝ
l mun⁹ syō: elegit eā in hita-
m tōez sibi. Hec reqes mea ī
sc'm sc'i: hic habitabo: qm̄
n elegi eā. Viduam ei⁹ bñdi
cēs bñdicā: paupes ei⁹ sa-
o turabo panib⁹. Sacerdo-
p tes ei⁹ induā salutari: ꝛ sc̄ti
q ei⁹ exultatōe exultabūt Il-
s luc ꝓducā coꝛnu dō: para-
t ui lucernā xp̄o meo. Jnimi
cos eius induaz cōfusione
v sup ipm aūt efflozebit sctī-
ficatio mea.

sennacherib. ꝛ sic fuit cōpulsus fugere cū cōfusione. vt hꝫ
iij. Reg. xix. v Sup ipm aūt. q̄tū ad ꝓlonā ei⁹ ꝛ domū
ipius. x Efflozebit sctificatio mea. i. vnctio regia q̄ durā
uit vsq̄ ad sedechiaz. In hebꝛeo hr̄. Lucebit coꝛona mea.
q̄d ꝑt intelligi de coꝛona regni materiali q̄ erat de auro et
gēmis fulgētib⁹. In ps. cxxxj. Memēto dñe dauid
vbi dicit in postil. Circa ꝓmum dicit. Additio.

David fec̄ mentōez de hūilitate sua. petēs a deo retri-
butōez hui⁹ hūiliatis in aia sua dicēs. Ita retribu-
to in aia mea ꝓut exposītū ē in additōe ps. p̄cedētis. In
ꝫ aūt cātico dauid declarat quō deus exaltauit illū in ꝓe
miū p̄dicte hūilitatis ꝓmittēdo ei xp̄m vēturū de semine
suo eo mō q̄ abꝛae in ꝓmiū imolatōis filij sui ꝓmiserat q̄
in semie suo. s. xp̄o benedicēnt oēs gētes. Gen. xxij. c. Cir-
ca q̄ō ps. duodecim facit. Nā ꝑ ꝓphetizās p modū oꝛōis
dicit. Memēto domie dō ꝛ oīs māsuetudis ei⁹. i. remini-
scaris eū remunerare ꝓ sua hūilitate ꝛ māsuetudie. Cō-
seq̄nter scdo incipit exoꝛdiri ꝓmissionē illaz de xp̄o ab eo
descēsuro digressionē faciēs a ꝓposito suo circa edificatio
nē tēpli. cui⁹ rō est. nā ꝓtūc fuit sibi ꝫ ꝓphetatū q̄ nathan
vt ꝑz. ij. Reg. ꝛ ō illa hystoꝛia agit vsq̄ ibi. Et scti tui exul
tatōe exultabūt. ꝛ exponāt ꝑsus intermedij sic̄ in postil.

Conseq̄nter tercio qz etiā illa q̄ sunt a deo ꝓmissa quan
doq̄ reqrunt oꝛōes sctoꝝ vt ope ipleanꝝ. idcirco oꝛat ne
impediaꝝ p̄dicta ꝓmissio. ꝛ de ꝫ dicit. Ꝓpt dō seruū tu-
uz nō auertas faciē xp̄i tui. i. veri xp̄i q̄ anthonomatice dr̄
xp̄s dei. hec em̄ verba. Nō auertas faciē xp̄i tui. nō possūt
rōnabiliter intelligi de salomone: nam si salomon nō re-
gnasset valde ꝛpoꝛtune diceret q̄ ipse salomon auerteret
faciem suā a regno: sed potius q̄ regnū auerteret faciē su-
am a salomone. ꝛ fm hunc sensum debuisset dicere. Pro
pter dauid seruū tuuz nō auertas faciem regni a xp̄o tuo.
Nō aūt hec fabulanꝝ hebꝛei de sacerdotib⁹ trāsferentib⁹
archā ad templū salomonis ꝛc. ficticiū est. Nō hz fun da-
mentū in scriptura: nec est verū q̄ ppl's nō credebat fuisse
dimissum ipsi dauid adulteriū ꝛ homicidiū vsq̄ ad tp̄us
translatōnis ipsius archē. tum qz. iij. Reg. vl. fuerūt signa
manifesta quibus totus ppl's debuissz credere q̄ deus ac-
ceptauerat sacrificia ꝛ holocausta oblata ab ipso dauid q̄
nō fuisset ipso nō existente in gr̄a. tum qz salomon fili⁹ ber
sabee cum qua dauid ꝓmiserat adulteriū fuit assumptus
in regnū ꝛ approbatus a deo alijs fratrib⁹ exclusis qō eēt
valde incōueniens si pcm̄ patris ꝛ matris nonduz fuisset
dimissum. Nec esset verisimile qz nō fuisset obiectuz salo-
moni nouiter regnanti q̄ populū vel aduersarios. Cōseq̄n
ter q̄rto dicit quō sua oꝛō fuit exaudita dicēs. Jurauit dns

dauid ꝛc.quod non dz intelligi de successione salomonis in regnū. Primo qz in illa hist oria in q̄ agit de dimissiõe Nathan ad dauid vbi fit mentio de successione filij dauid in regnū patris q̄ hz in duob⁹ locis scz.ij. Reg. vij.ꝛ. j.paralyp.xvij.nunq̄ legit q̄ de⁹ iurasset sup tali successionez ß solū ß simplr legit fuisse ꝓphice denūciatū: vtz in vtroq̄ ca.p̄dicto ꝛ: vñ cū ß dr. Iurauit dñs ꝛc. Nõ est referendus ad ꝓphiam nathā vbi nullū iuramentū interuenit. Secdo qz valde inconueniẽs videt q̄ sup successionez salomonis i regno tpali ꝛ caduco de⁹ tam firmiter iurasset: tū qz plurimi reges regnāt ex ordinatõne vel ꝑmissione diuina sine tali iuramẽto: idcirco potⁱ⁹ dicendū est ꝛveriⁱ⁹q̄ ß iuramẽtū fuit factū ipsi dauid sup aduentū xp̄i de fructu ventris sui qđ fuit int̄ ꝑmissa diuina qđ ꝓcordat ꝓphie cū illa hist oria Gen.xxij.ca. vbi cū de⁹ int̄ quedā alia denūciasset abrahe q̄ in semie suo bñdicent̄ gentes. qđ intelligit ad literaz de xp̄o interposuit firmū iuramentū dicẽs. Per memetipm iurauī dicit dñs ꝛc. sup qđ apl's ad Heb.vj. reddẽs rõnez ꝙre de⁹ abrahe iurasset sic dicit. In q̄ abūdantⁱ⁹ volẽs deus ostẽdere pollicitatõnis heredib⁹ imobilitatẽ ꝓsilij sui interposuit iuramentū. Ex q̄ pz q̄ ex maxia excellẽtia rei ꝑmisse de⁹ interposuit iuramentū: qđ tñ nõ ꝓpterit regno salomonis tpaliter: vt de se pz. Si aũt dicat vñ hz auctem istõ iuramentū cū ß nõ inuenias int̄ in ca. sup̄adict̄ vbi de successione regni dauid agit: ad ß dicendū q̄ sufficit anctas ipsi⁹ dauid q̄ magnⁱ⁹ ꝛ egregiⁱ⁹ pⁱ⁹. fuit in isr̄: vt.ij. Reg.xxiij Manifestū est em̄ q̄ sepe euãgeliste de vna ꝛ eadẽ re tractantes quidã explicãt aliq̄ q̄ ab alijs fuerit ꝑtermissa. põt etiã rõnabilr dici q̄ nathā q̄ nõ erat tanti gradⁱ⁹ in ꝓphia fuit revelata successio salomonis tm̄ q̄ figurativa erat successionis xp̄i: sup quã iuramentū interuenit ꝓpter arduitatez ꝛ magnitudinẽ rei ꝑmisse. Cõcordat etiã cū ß q̄ legit ꝙ. in ps̄. de sacerdotio xp̄i. Iurauit dñs ꝛ nõ penitebit eum: tu es sacerdos in eternū. qđ quidẽ iuramẽtū nõ legit in alijs hist oriis ꝓphicis: ꝛ tñ credendū ẽ firmit̄ ex testimonio ipsius dauid q̄ de⁹ ß iurauit ꝓpt̄ magnitudinẽ excellẽtie talis sacerdotij. Conseqnt̄ qnto int̄ ponit illa q̄ fuerūt denūciata p nathā ipsi dauid q̄ ptinẽt ad salomonez ꝛ ẽt ad alios successores: ꝛ ß cū dicit. Si custodierint filij tui testamentū meū ꝛc. ꝛ exponat̄ sic in postil. Nec ẽ necessarium q̄ ista includant̄ ꝙ iuramẽto supradicto: ß solū fuit successio xp̄i ꝙ iuramẽto ꝛ sine aliq̄ ꝙditõne ꝑut dictū est valleta. Illud aũt qđ sequit. Si custodierint filij tui: ẽ ꝙditõnaliter: vtz in lr̄a. Conseqnt̄ sexto ne q̄s putaret q̄ cãpacipalis hⁱ⁹ iurate ꝑmissionis fuisset meritū ipsi⁹ dauid eo q̄ diuerat. Propter dauid seruū tuū ꝛc. idcirco cãz verã hmõi reddit dr. Cm̄ elegit dñs syõ ꝛc. Ad quod dicendū q̄ ꝓncipalis cã hmõi ꝑmissionis facte ꝛ iurate ipsi dauid nõ ẽ dicenda denotio dauid ꝛ hmõi. Sic em̄ dic apl's ad Ro. viij.ca. Nõ sunt ꝙdigne passiones hⁱ⁹ seculi ad futurã gloriã q̄ revelabit̄ in nob. Pari rõne dicendū ẽ q̄ nõ sunt cõdigne ozones ꝛ merita sanctoz ad ß vt deⁱ⁹ tantū bñficium iureturãdo hũano generi ꝑmisisset: ß ß ꝓphie ꝛ principali ter ꝓcessit ex dina liberalitate: ꝛ ideo dic. Cm̄ elegit dñs syõ electio em̄ vt dr. iij. ethi. libertatẽ importat: vñ qz deⁱ⁹ elegit syon. i. eccl̄am cuⁱ⁹ figura erat syon illa mãlis. q̄ quidẽ electio non solũ fuit ad diuina rñsa ibi danda ꝛ hmõi. nec ad sacrificia legalia ibi offerẽda. qz ista in ꝯplurimis alijs locis fuerit facta. vtz in decursu scripture sacre: ß hec electio fuit ꝓncipalr ad ß vt in ea deⁱ⁹ habitaret. s. p carnis assumptionẽ: vñ subdit. Elegit eaz in habitatõnez sibi: sm̄ illud Job.j. Et habitauit in nob. Et nota q̄ bis dixit elegit. scilicet syon: ꝛ elegit eã in habitatõez. forte ad denotandũ duplicẽ electõnez illiⁱ⁹ syon. primã. s. minⁱ⁹ principalẽ q̄ ptinebat ad cultũ diuini ve. testa. ibidẽ celebratã. scõam̄ vo scilz principalẽ ad inhabitatõez diuinitat̄ s. dictã. q̄ est electio potior ꝛ dignior. Et vt amplⁱ⁹ declaret q̄ ß habitatio erat inseparabilis ꝛ ineternū duratura: ideo sbdit. Hec reqes mea in seculū seculi. s. ineternū q̄ nõ põt intelligi de ꝛrena syõ q̄ sepe fuit ꝛ ẽ eversa: ꝛ sequit. Hic habitabo qm̄ elegi eaz scz nõ ex merit̄ principalr: ß electõe: vt dictū est. Conse ꝙnter septio qz habitatio xp̄i in eccl̄a p̄nti sm̄ nām assumptã in ꝓpria effigie nõ duranit in eccl̄a militãte nisi vsq̄ ad ascensionẽ. posset qs obijcẽ ꝛ ß qđ dr. Hec reqes mea i seculũ seculi. ß habitabo qm̄ elegi eã. dicẽs q̄ nõ habitauit xp̄c in eccl̄a ꝓpetue sm̄ nām assumptã: ideo subdit. Vidua ei⁹ bñdicẽs bñdicã: circa qđ notãter attẽdẽdũ ẽ q̄ vbi trãslatio nr̄a hz vidua hebraica lr̄a hz ceda. qđ nullo mõ significat viduã. ß ꝓphie significat escã. ꝛ spãlit illã q̄ dat viatoribus ꝙ modũ viatici cibi. vñ oino ꝙsimilis dictio hr̄ Gen. xlij.c. vbi dr. Datisq̄ supra cibarijs in via: vbi em̄ nos habem⁹ cibarijs in via. hebraica lr̄a hz ceda: Sic̄r Job.xxxviij.c. vbi dr. Quis pauit corno escã suã vbi li escã suã significat ꝙ silem dictõez. s. ceda: vñ sm̄ veritatẽ hebraicã sens⁹ h⁹ est: q̄ deⁱ⁹ ꝑmittebat se bñdictur⁹ escã eccl̄e viaticã qđ ꝓphie significat sacr̄m eucharistie de q̄ fideles xp̄i. s. pauperes spũ saturant̄: ꝛ ideo subdit. Pauper ei⁹ saturabo paib⁹ ꝛ iuxta illud ps. Edẽt pauper ꝛ saturabunt̄. Et sic ꝓstat q̄ ꝙ dictũ sacr̄m xp̄c ꝓpetuo habitat in eccl̄a. Ad qđ vno mõ applicat illud. Ego aũt vobiscũ sum vsq̄ ad ꝓsummationẽ seculi Matb. vl. Et nota q̄ Ra. abenhazra exponẽs illud vbũ scz ceda eiⁱ⁹ bñdicẽs bñdicã sic dic: ceda significat idẽ q̄ cibaria ad viã: ꝛ est sensus q̄ bñdictio inueniret̄ i cibo quẽ transeũtes ꝙ viã portarẽt de syon. Hec ille. In q̄bus vbis iste Ra. manifeste ꝓphauit ꝙdictã expõnez lz nẽ sciens. Conseqnt̄ octauo declarat excellentiã mistrozuz h⁹ sacri cũ dicit. Sacerdotes eiⁱ⁹ induã salutari: vbi notanda ẽ dicta int̄ hmõi sacerdotes ꝛ illos qb⁹ paulo ante in hoc ps̄. dixerat. Sacerdotes tui induant̄ iustitia: illi em̄ erant sacerdotes vete. legis q̄ corã archa federis mistrabãt: vñ cum dixisset. Tu ꝛ archa sctificatõis tue: stati subdit. Sacerdotes tui indnant̄ iustitia: q̄ qdẽ sacerdotes indui dicunt iustitiã: eo q̄ fide iustificabant̄. Iust⁹ ei i sua fide viuit abac. ij.c. isti vo sacerdotes de qb⁹ ß loco loquit si no. te. q̄ paucitatⁱ⁹ spũ panes mistrabãt qbus saturant̄ q̄ qdẽ sacerdotes nõ solũ iustitia induunt̄: ß etiã salutari. sal⁹ ei nunq̄ fuit data aut ꝑmissa nisi ꝙ xp̄m. de q̄ Mat.j.c. Ipse ei salvũ fa. po. su. a pctis eoz: sic̄r de ꝑmissis dixerat. Et sancti tui exultabũt: de istis vo dicit. Exultatõe exultabũt: duplicãs exultatõez vt intelligat̄ maior seu pfectior exultatio. Cõsequnt̄ ꝙnter nono declarat duo maxie attẽdẽda circa ß sacr̄m: ꝛ ß cũ dicit. Illuc ꝑducã cor. dõ paui lucernã xp̄o meo: circq̄ notãdũ q̄ int̄ multa ineffabilia que i sacro eucharistie p̄nt ꝓsiderari duo st maxie attẽdẽda: q̄ꝛvnũ ẽ ptãs institutis. s. xp̄i: ꝛ de ß dicit. Illuc ꝑducã cornu dõ: cornu em̄ i scpturꝫ significat eminẽtẽ potentiã vt ibi. Exultabunt cornua iusti. Sz ꝓstat q̄ ß sacr̄m nõ nisi ꝙ potẽtiã xp̄i infinitã ꝑducit̄ i effectu: ꝛ ideo dicit. Illuc. i. i eccl̄a de q̄ loq̄t. Producã cornu dõ. i. ꝑducã potẽtiã dõ infinitã i effectu. s. mõ ꝓdicto. Scõz ꝓsiderãdũ ẽ circa ß sacr̄m vtilitas eccl̄e cui ꝓcessum fuit: ꝛ de ß dicit. Parauī lucernã xp̄o meo. Pro q̄ sciendũ q̄ vtilitas hⁱ⁹ sacr̄i in eccl̄a ꝓcipue cõsistit in ß q̄ deus q̄ invisibilis ẽ visibilr a nob cogñscat vt sic in eiⁱ⁹ amorem transformemur: qđ vtiq̄ fit ꝙ lucẽ diuinaz oculis nostris mentalibus infusam: vñ eccl̄esia in ꝓfatõne cantat. Per incarnati verbi mysterũ noua nr̄e mentis ocul⁹ lux tue claritatis infulsit: vt dum visibiliter deuz cognoscim⁹ ꝙ hũc in invisibiliũ amorẽ rapiamur. ꝓpter qđ in hui⁹ sacramenti mysterio ꝓphie dr̄ q̄ deus parauit lucernam xp̄o suo. s. lumen diuinũ infusum in mentib⁹ digne sumẽtibus q̄ xp̄m invisibilez sub visibili sacro exñtem cogñscim⁹ ꝙ fidem ꝛ ꝙ charitatẽ amamus: qđ aũt allegat postil. de ß qđ dr. iij. Reg.xj. Filio aũt eius dabo vnũ tribũ: vt ꝛ remanẽat lucerna dõ seruo meo ꝛc. in hebraica veritate nõ dr̄ i illo loco lucerna ß nouale: vt ibidẽ fuit dictuz in additõne.

Et nota q̄ istis vbis ps̄. s. producã cornu dauid. et parauī lucernã xp̄o meo: in ꝓpria forma vtunt̄ hebrei i suis oronib⁹ vbi solẽniter petut aduentũ sui messie inaniter spectati sic dicentes. Producas cornu dauid xp̄i tui: ei para lucernã xp̄o tuo: ex quo patet manifeste q̄ ista verba intelligunt̄ dicta fuisse de vero messia ñ de salomõe. Cõsequnt̄ decimo qz multi infideles seu heretici non capiẽtes ß mi-

sterijs credunt de hoc confundere fideles dicẽtes eos in ꝑ sacro idolatrare. idcirco. ps. p oppositũ dic̃. Inimicos eiꝰ induã confusione. iuxta illud Iere. xvij. c. Confundant q̃ me ꝓsequũtur. ꝛ nõ confundar ego. ꝛ merito sicut sacerdotes xpi induuntur salutari. ita inimici eius indui debẽt cõfusione. Conseq̃nter vndecimo dicit. Sup ipm autez efflorebit sanctificatio mea. Vbi est attẽte notandũ q̃ vbi translatio nra dicit. Sctificatio mea. i hebraica veritate habet nyzro. Pro cuiꝰ declaratõe sciendũ q̃ in veteri lege illi q̃ erant cõsecrati ꝛ sanctificatiꝫ certũ votũ sic vt sepeuntur ab imundis contagionibꝰ plus ꝙ ceteri de ppl̃o ꝛ quedã alia obseruarent dicebant nazarei. vt ptz Nume. vj. c. que q̃dez cõsecratio seu sanctificatio abstractiue sumpta nazareitas in lingua latina dicenda est. in hebreo vo talis significatio abstracta dr̃. nazarus. si aũt referat ad habentẽ illaz cõsecratõem tunc in hebreo dr̃ nizro. qõ significat idez qõ cõsecratio sua vl nazareitas sua. put in p̃dicto. c. Nũe. vj. pluries ponit talis dictio. s. nizro sub hac significatõne ꝛ forma. vnde in ꝓposito idẽ est dicere. Sup ipm aũt efflorebit nyzro et dicere. Super ipsum autem efflorebit nazareitas sua seu consecratio sua quod pertinet ad xpm qui maxie fuit a cõtagijs peccati immunis. ꝛ deo singularissime ꝓsecratꝰ. ꝛ sic q excellentiaz est nazareus. vñ ex hac auctoritate ꝓprie iuxta veritatẽ lre hebraice acceptã xps fuit ꝓphetice a dauid nazareus vocatus tanꝙ hñs nazareitatez. vt dictũ est. vñ qõ legit Mat. ij. de xpo. vt impleret qõ dctm̃ est. q̃ nazareꝰ vocabit. ad istã auctoritatẽ est referendũ nusq̃ eꝫ legit in ꝓpheticis scripturis. q̃ xpus nazareꝰ vocaret nisi tm̃ in hoc loco. Et postilla. ibidẽ ꝫ nitit fundare in dictis Esaie vbi dr̃. Et necet ꝺ radicibꝰ eiꝰ ascẽdet: qõ etiã ponit in glo. nõ videt valere. nã necer scribit cũ lra. c. nezer vo cũ z inter quas dictões est magna dria tã in ꝓferendo ꝙ in significando. Nõ eꝫ xps vocat ab euãgelista nacareus. ꝫ nazareꝰ. Judei vo xpm in suis scripturis mẽdaciter improperãtes cõiter vocãt cũ nacareũ ad excludẽdũ ab eo nazareitatẽ. que significat cõsecratõez ꝛ sanctificationẽ. vt dictũ est qõ absit a veris catholicis. Dicit aũt fm glo. florere sanctificatio xpi seu nazareitas inq̃ntum in eo solũ est ptãs sanctificatõis actiua. ipe eꝫ solus sanctificat seu nazareos facit. iuxta illud qõ in ꝑsona dei legit amos ij. c. Suscitaui de iuuenibꝰ vestris nazareos. Replica.

Ten ps. Memẽto dñe dauid Burg. putat incouenienter exponi de salomone illud ps. Nõ auertas faciẽ xpi tui ex debili motiuo. Id qõ dici pt. q̃ i hac expositõe intelligendũ ẽ in lra poni genitiuũ ꝑ ablatiuo more grecoꝝ. ꝛ sic est sensus. Nõ auertas faciẽ a xpo tuo. scz salomone. sic est ꝓpria. Nec est illa expositio noua vel ficta. q̃ mgr̃ in glo. sup illo ps. Purgatũ terre purgatum septuplũ. dic̃. ponitur gtũs ꝑ ablto more grecoꝝ. ꝛ sic sensus est. Purgatũ terre. i. purgatũ a terra. Et cũ postill. dic̃ hic aliquos de ppl̃o habuisse opinionẽ de dauid q̃ nõ eẽt deo gratus nec peccata adulterij vel homicidij dimissa. Burg. dicit ꝫ nõ esse vez ꝙ ꝓcipitãter dictũ est ꝑ burgeñ. q̃ ipe sibi infra circa. ps. Nũe ꝓbasti. cõtrodicit sic dicẽs. Dauid ꝓtunc se sciuit esse in gr̃a. lz apud plurimos crederet ipi dauid nõ fuisse pctã dimissa. put supra in ps. tercio dicebat. Multi dicũt aie mee nõ est salus illi in deo eiꝰ. ꝫ Burg. vbi vr̃ duplex cõtradictio. vna de illa hoim opinione. alia de loci allegati expositõe. q̃. ps. iij. ꝺ quo sumpsit allegatõez supra exponit de xpo volens q̃ de dauid iste ps totalit ñ possit exponi. ꝫ euz adducit q̃si de dauid exponẽdũ. Nec valet illud qõ inducit burg. ad sic dicendũ in hoc loco q̃ vicz dauid deũ placabat. put hr̃. ij. Reg. vl. Nam illa placatio ptinebat solũ ad casum numeratõis ppl̃i. vtz ibi in lra iuncta glo. vñ ppl̃s scire nõ potuit deũ ipi dauid placatũ q̃ ad pctã priora. psertim q̃ vindicta illoꝝ nõ pertinebat ad solũ dauid ꝫ ad oẽz domũ eius put dr̃. ij. Re. xij. Non recedet a domo tua gladius vsq̃ in sempiternuz Esto igr̃ q̃ pctã dauid erant abolita quo ad culpã non tm̃ quo ad vindictã ꝛ penaz. q̃ illa debebat manere in domo eius in sempiternũ. Cum aũt videret ois ppl̃s in delatiõe arche ꝛ templi dedicatõe illa magnã signa clemẽtie de q̃ bus. iij. Reg. dicit. tunc primo populus omnis receperit contrariũ opinionis prius habite ex cõminatõne pene dicte taxate. ij. Reg. xij. Nec in placatõe dauid. ꝺ qua. ij. Regũ. vlti. prout allegat burg. omñis israel fuit presens. sicut i isto facto dedicatõis templi. Potuit igitur dauid gratam oblatõem deo facere existens in gratia non tamẽ absolut⁹ a pena put supra tactũ est. q̃ idez tollit q̃ burg. post obijcit q̃ videlicet inconueniens videtur si populus habuisset talem opinionẽ q̃ salomon fuisset in regnũ assumptus ꝛ sic illud adulteriũ nõ fuisset ei obiectũ. tum q̃ assumptio salomonis fuit de voluntate dei. tum de voluntate patris adhuc vinẽtis quibus non erat resistendus Nec iuste salomoni fuisset obiectum adulteriũ. q̃ ipse fuit legittimus filius dauid. frater autẽ eius ex adulterio natus fuit mortuus. vt ps. ij. Reg. xij. Nec sine periculo fuisset ex opinione populi aliquid fedtatis obijcere regi. Sed ꝛ burg. vlterius obijciendo dicit valde ingõueniẽs deũ interponere iuramentũ in re caduca qualiter hic exponit postil. de successione salomonis in regno. Id quod dico. Deus iurauit patribus sup adeptõe terre promisse. Deut. xxxiij. Et in pluribꝰ alijs locis. Et siquis dixerit q̃ illa promissio cũ iuramento principaliter respiciebat terrã viuentiũ. ita dico in ꝓposito q̃ istud iuramentũ de salomone ad lraz principaliter respicit regnũ xpi cuiꝰ nõ erit finis verũtamẽ burg. immemoꝝ fuit scripturarũ qñ voluit sic dicere. Nam iurauit deus ad ysaac ps. cv. Jurauit deꝰ sup desolatione regni indee. Iere. xxij. ꝛ xliij. ꝛ lij. Et generaliter notandũ q̃ pro cõcordantia finali q̃ postil. exponit hunc ps. de dauid ꝛ salomone tanꝙ de figura deficiente xpm. Burg. autem de xpo tanꝙ figurato fm modũ dictũ circa psal. Dixi custodiã. ꝛ circa ps. Laudate pueri.

Canticum graduum ipsi dauid. cxxxij.

a Ecce ꝙbonũ ꝛ ꝙiocũdum hitare frẽs i vnũ
b Sic vnguẽtũ in capite: qõ
c descẽdit in barbã barbam
d aaron. Quod descendit in
e oꝛã vestimẽti eiꝰ sicut ros
f
g

Ecce ꝙbonũ. Hunc ps. ꝑmittit talis (Ps. cxxxij.) actoꝛ huius psal. De materia vo eiꝰ dicũt expositores cõiter q̃ loq̃t de vnitate populi israel adinuicẽ ꝑ charitatem sub vno rege ꝛ sub cultu vniꝰ dei. de q̃bus factꝰ fuerat sermo ps. precedenti. Et fm hoc dicit dauid. a Ecce ꝙ bonũ ꝛ q̃iocundũ. i. valde bonũ ꝛ valde delectabile. s.
b Hitare frẽs. i. filios israel qui dicunt frẽs ꝓpter vnitatem
cultꝰ diuini. vñ dr̃ Deu. xxiij. Non fenerabis fratri tuo ad
vsurã. i. iudeo ꝫ alieno. i. gentili. c In vnũ. ꝑ concordiaz
charitatis sub vna lege ꝛ sub vno rege. Id hoc adducit duplex exemplũ. Primũ est de vnguẽto vñ cõsecrabat summus sacerdos q̃ erat valde ꝑciosum redolẽs ꝛ suaue cum
dr̃. ꝺ Sicut vnguentuz in capite. s. summi sacerdotis.
Dicit eñ Exa. sa. q̃ vnctio illa fiebat cũ digito consecrãtis
intincto vnguẽto. q̃ digitꝰ ꝓmo applicabat capiti ipiꝰ consecrãdi. ꝛ trahebat versus palpebras ex vtraq̃ ꝑte. ꝛ sic descẽdebat versus barbaz ideo subdit. e Quod descẽdit
in barbã non cuiuscũq̃ ꝫ. f Barbam aaron. i. summi
sacerdotis tm̃ ab aaron descẽdentis. Alij eñ miozes sacerdotes nõ consecrabant ꝑ talẽ vnctõnem. sic dictũ fuit plenius Exo. xix. ꝛ Leui. viij. g Nõ descẽdit i oꝛã vestimenti
eiꝰ. hebrei dicũt. Nz descẽdit sup vestimentoꝝ os eiꝰ. ꝛ est
istud de versu ꝓcedẽti ꝛ refert ad barbã summi sacerdotis
q̃ descẽdabat sup oꝛam supioꝛez tunice hiacynthine ꝛ sup
humerali q̃ oꝛa dr̃ os vestimẽti. ꝛ iõ ptz q̃ cũ dr̃ in trãslatio
perioꝛ. Et referẽda ẽ snia huiꝰ vsus ad ꝓcedentẽ. vt sit sensus. Sicut vnguentũ tale est valde redolẽs ꝛ suaue sic habitare frẽs in vnũ mõ ꝓdicto est valde bonũ h Sic ros
hermon. ꝫ est pncipiũ tercij vsus ꝛ vltimi huius ps. vbi
ponitur fm exemplum ad ꝓpositum de descensu roꝛis

qui est valde suauis ⁊ bonus terrenascētibus: ita sit̄ valde bonū est habitare fratres in vnū ⁊ c̄tum ad hoc dicit.
b Sicut ros hermon.i.descendens in montē hermon.q̄ mons est fructuosus ⁊ pascualis virtute roris ibi descendentis. i Qui descen.in mon.syon.nō est intelligendū q̄ idem ros numero de monte hermō descendat sup̄ montem syon. tum quia vn⁹ mons multū distat ab alio: tuz quia mons hermon ē demissior c̄ sit mons syon. ꝓpter ꝫ dicit̄ modicus ℈. ps̄. xlij. De terra iordanis ⁊ hermonij a monte modico ꝫ idem ros spē et in q̄litate suauitatis ⁊ fecunditatis descendit sup̄ vtrūq; montē: ⁊ sic est sensus q̄ sicut ros descendēs in montē hermō ⁊ ros descēdens in montem syon sunt valde boni: sic etiaz habitatio fratrū ꝫ supradicto ē valde bona. ⁊ q̄ sit rōnabile talē rorem in montē syon descendē oñdit cum subdit. k Qm̄ illic mandauit dñs bñdictōez.i.in monte syon vbi erat tē plū ⁊ sacerdotes bñdicebāt pplm̄. l Et vitaz. in hebreo habet. Bñdictōez vite: q̄ sacerdotes bñdicentes impetrabāt: pplo bona tpalia ⁊ spūalia q̄bus ꝓtinuāt ⁊ pseruatur vita corpis ⁊ aie. Et eandem sniam importat translatio cōmunis q̄ hz. Et vitā vsq; in seculū: vt pz de se.
C In ps̄.cxxxij. Ecce q̄ bonū. vbi dicit in postilla. De materia vero huius. Additio.

Quia in ps̄. p̄cedēti principal̄r de regno xp̄i in sede dauid positi factus fuit sermo: ideo in p̄nti ps̄. agit de vnitate ppli xp̄iani p charitatē ꝫ hmōi rē xp̄o iuxta illud. Oñs frēs sum⁹ in xp̄o. s. p vnitatē fidei et charitatis. Ad q̄ inducit duo exempla. primū scz de vnguento q̄ descendit in capite aaron ⁊c. Pro q̄ sciendum q̄ hoc exemplū inducit nō solū ꝓpter redolentiā ⁊ suauitatē vnguenti: ꝫ q̄ nomiauerat xp̄m q̄ intelligit vnctus. ne forte q̄s putaret q̄ vnctio xp̄i esset tm̄ regia: sic fuit vnctio ipsius dauid: cui⁹ sedes data est xp̄o. idcirco ostēdit q̄ vnctio xp̄i nō solum est regia: ꝫ etiā sacerdotalis: ⁊ cum hoc dicit. Sicut vngentū in capite aaron: licet em̄ nō equiparet sacerdotiū aaron momentaneū sacerdotio xp̄i eterno. ꝓpter tm̄ similitudinem arte q̄ modū exempli. In ꝫ aūt q̄ dr̄ de vnguento aaron. q̄ descendit in barbam barbā aaron: ⁊ in oram vestimēti ei⁹: dat intelligi q̄ vnctio xp̄i capitaliq̄ est plenitudo gre ei⁹ deriuat in barbā scz in fortes ⁊ strenuos sibi cōiunctos. i. apl̄os q̄ viriliter tanq̄ barbati p̄ssuras sustinuerūt. p xp̄o sic̄ ⁊ q̄ vestes intelligenda est eccl̄ia q̄ significat q̄ tunicaz inc̄sutilem xp̄i. tota em̄ gr̄a membroz eccie q̄ p vnctiōez designat a plenitudine gre xp̄i derivatiue descendit: vñ Joh. j. De plenitudine ei⁹ oēs nos accepimus. Sc̄m ꝺo exemplū. Sicut ros hermon: inducit etiā ad excludēdum errorē q̄ posset cōtingere ex ꝫ exemplo. posset em̄ q̄s putare q̄ vnctio xp̄i esset aliq̄liter p humanaz industriam seu obsequiū ministrata sicut vnctio ipsius aaron q̄ celebrata fuit p moysen: vt Exo. xxx. ca. ad q̄ excludendum dicit. Sicut ros hermō ⁊c. Ros em̄ q̄ terra fecundat nō p opus humanum: ꝫ celit⁹ infundit. vñ Michee. v. Quasi ros a dño q̄si stille sup̄ herbā: q̄ nō expectāt virū non p̄sto nec filios hoim̄. Cetera aūt exponant̄: vt in postil. reducendo ad hūc ꝓpositū ⁊c.

Ecce nūc bñdicite. Hunc ps̄. p̄mittit tal̄r. i. heb. Cāticū graduū ⁊ pz sua ex s̄. dicti. De mā ꝺo h⁹ ps̄. laudē dei cū dr̄. a Ecce nūc be.⁊c. i. vos sacerdotes ⁊ leuite q̄ ad diuinū obsequiū est̄ deo electi: ꝓpter hoc subdit

Psal. cxxxiij.

i hermon: qui descēdit i mō
k tem syon. Quoniam illic
l mandauit dominus bene-
dictōnem: ⁊ vitam vsq; in
seculum.

Cānticū graduū. cxxxiij.

Ecce nunc benedicite
domino omnes serui

b domini. Qui statis in do-
c mo domini in atrijs dom⁹
d dei nostri. In noctibus ex
tollite manus vestras i sā-
e f cta: ⁊ benedicite dominuz
f Benedicat te dominus ex
g syō qui fecit celum ⁊ terrā.

dom⁹ dei nr̄i. ⁊ q̄z in atrijs ⁊ ꝫpe atria erāt hītacula eoz vt cēnt sp̄ pati ad sua officia: ñ solū de die: ꝫ ēt de nocte: ideo sb̄dit. d In nocti. ex. ma. ve. in sctā. deuote orando vsa facie ad sctm̄ sctōz: vbi erat archa ⁊ ꝓpiciatorium. e Et bñdicite dñm. bñdictōne ꝓfessionis dine. laudis q̄ impendit maiori a sb̄ditis ⁊ ñ bñdictōne ꝓsecrationis q̄ ꝛrio mō ꝛpendit. s. inferioribus a superiori de q̄ dr̄ heb. vij. Sine vlla ꝺdictione qđ min⁹ ē a melliori bñdicit. Consequenter p̄s. posteaq̄ seruos dei ad dei laudē inuitauerat eisdē bñdictōez dei optat dicēs. f Bñdicat te dñs ex syon. i. ex tēplo qđ est in monte syon in quo templo erat ꝓpiciatorium vbi dabant̄ diuina rēsa: ⁊ inde ꝓcedebat ꝓpiciatio ⁊ benedictio diuina ⁊ dicit. f Bñdicat te. in singulari. q̄z in principio p̄s. dixerat q̄ deberent esse vnū ꝓcordia charitatis. g Qui fecit celū ⁊ terrā. hoc dr̄ ad excludendū manicheū errorem q̄ dicūt inferiora a dyabolo esse creata. Ultio circa quindecim psalmos graduū ꝺdictos ponēda ē quedam breuis expositio mystica ad dandū occasionē vlteriꝰ meditandi magz deuotis. Ad cui⁹ intellectū sciendum q̄ macrobi⁹ sup̄ somnū scipionis distinguit virtutes i politicas purgatorias purgati animi: ⁊ exemplares. exēplares ꝺo ponit in deo inc̄tum in eo sunt exemplaria omnium ⁊ p̄ ꝑs virtutū: ⁊ ideo de istis nihil ad ꝓpositum: q̄z hic agit de virtutib⁹ put pficiūt status hoim̄. Virtutes autez a bonis habent̄ dupl̄r. vno mō cōi ⁊ humano: ⁊ sic dicunt virtutes politice. q̄z hō est aial politicū. Alio mō excellenter quasi mō diuino. ⁊ tales virtutes a plō vocant heroice siue dine. vij. ethi. Hūc aūt modū habendi virtutes distinguit macrobius in duos. Dnus est put hō est in tēdentia ad talē pfectōnem diuinā: ⁊ sic dicunt virtutes purgatorie. Alius modus est put hō iam assecut⁹ est terminū dicte tendentie quantū pōt haberi in p̄nti vita. et sm̄ ꝺ dicunt virtutes purgati animi. Hec aūt distinctio virtutū in tribus gradib⁹ sub alijs verbis ponit a catholicis doctoribus sm̄ tres gradus hoim̄ vel pot⁹ in statu hominū: p̄ut gradatim tendūt ad pfectōnem. ita q̄ p̄im⁹ gradus est incipientiū. scōs pficientiū. tercī⁹ puenientiū seu pfectoz̄ ⁊ tangunt in trib⁹ q̄narijs q̄ndecim p̄s. graduū. Igit circa p̄imū q̄nariū in q̄ tangit pfectio incipientiū ꝑsiderandū q̄ incipiēs aggredi statū virtutis patit difficultatē ⁊ turbationē pp̄ resistentiā passionū sensitiue ptis ita q̄ ei⁹ ꝓantia magz ē dicenda ꝓtinētia q̄ cū difficultate tenet se ꝫ passiones: ⁊ sic dr̄ dōm de alijs trib⁹ virtutib⁹ cardinalib⁹: q̄ de ficiūt sm̄ suū modum a pfectōne virtutis. ꝓpt̄ qđ necesse hz recurrere ad diuinū auxiliū implorandum: ⁊ sm̄ ꝺ dr̄ in p̄ ps̄. Ad dñm cū tribularer clamaui ⁊c. Scdo ex ꝺ vlteri⁹ ꝓcipit quandā fiduciā bñdi cū diuino auxilio de passionibus triūphū: ⁊ c̄tum ad ꝺ dr̄ in p̄ ps̄. scdo. Leuaui oculos meos in mōtes vnd̄ veniet auxiliū meū ⁊c. Tercio ex ꝺ vlteri⁹ ꝓcipit spez deueniēdi ad deū debite colendū passionib⁹ q̄etaz. iō dr̄ tercio p̄s. Letat⁹ sum in his q̄ dicta. ⁊c. Quarto ex hoc vlteri⁹ ꝓcipit spem reportandi celeste p̄miū ex dicto obsequio: ⁊ sm̄ ꝺ dr̄. iiij. p̄s. Ad te leua. oculos meos q̄ habitas in celis. Ecce sicut oculi seruoz in manibus dñoz suoz: s. ad recipiendū mercedē ab eis. Ita oculi nr̄i ⁊c. Quint⁹ grad⁹ ē vt de inchoata pfectōne sm̄ ꝺicta hō nō gloriet̄ ꝫ totū attribuat diuie gre ⁊ sibi nihil. sm̄ dictū saluatoris Ju. xvij. Cū oia fecerit̄ q̄ ꝓcepta sūt vob dicite. Serui inutiles sum⁹: ⁊ sm̄ ꝺ dr̄ in q̄nto p̄s. Nisi q̄z dñs. Circa sm̄ q̄nariū in q̄ describit stat⁹ pficientiū. p̄im⁹ grad⁹ ē q̄ sedat̄ iam passionib⁹ p exercitiū virtutis ꝓficiat de stabilitate in bono cū dei adiutorio pp̄ qđ dr̄ in p̄ psal.

Qui cōfidūt in dño sicut mons syon ꝛc. Scōs gradus est vt liberatus a passionib⁹ ipm primus vt captiuū detinētib⁹ ad pcipiendū diuinas cōsolatōes assurgat. ꝓpter qō in secūdo psal. dr. Inconuertēdo dñs captiuitatē syon facti sumus sicut cōsolati. Tercius gradus est vt pfectōez in qua cū dei adiutorio iaz ꝓfecit ad alios deriuet q ꝓxi edificatōnez. in q̄ scit se nihil posse agere sine dei assistētia speciali. ꝓpter qō dr in. iij. ps. Nisi dñs edificauerit domū ꝛc. Quartus gradus ē. vt ex edificatōe ꝓmoꝝ sumptus debitos ñ requirat. ꝫ grat⁹ im pēdat. Sm q dic apostol⁹. ij. thesa. iij. Nocte ꝛ die opātes ne quē vr̄m grauarem⁹. nō q̄si non habuerim⁹ ptātem. ꝫ vt nosmetipos formā darem⁹ vobis ad imitandū nos ꝛ ꝓpter ℟ in q̄rto ps. dr. Beati oēs q timēt dñm q ambulāt in vijs eius. gratis exēplo ꝛ vbo ꝓmū edificādo. lō subdit. Labores manuū tuaꝝ māducabis. beatus es ꝛc. Quintus gradus est vt ꝓpter tribulatōez insurgentē a pdictis bonis opibus non desistat. lō subdit in. v. psal. Sepe expugnauerunt me a iuuētute mea ꝛc. Circa tercū quinariū in quo describit stat⁹ pfectoꝝ considerandū q sicut dr Jaco. j. Patiētia opus pfectū hz. Patiētia vo hr in duplici gradu. pim⁹ est q hō tribulatōes patient sustinet. ꝛ ꝓpter eas a bono ope nō desistit. ꝛ hic ē vltim⁹ gradus pcedētis q̄narij vt dcm est. Scōs q̄ est altior ꝛ vbi incipit tercius quinarius est qñ nō solū hō psecutiones patient tolerat. ꝫ etiā psecutorib⁹ bonum optat ꝓ eis orando exēplo xpi in cruce dicētis Lu. xxiij. Pater ignosce illis. qz nesciūt qd faciūt. ꝛ ꝓpter ℟ dr in pmo psal. De ꝓfundis clamaui ad te dñe. i. de ꝓfundo tribulatōis orādo etiā ꝓ inimicis. vñ subdit. Si iniq̄tatis obseruaueris domine ꝛc. ꝛ qz ex tāta pfectōe habita defacili insurgit aliqs motus saltē leuis ꝓprie elatōis diabolo instigāte q̄ insidiatur hoibus pfectis. lō scōs gradus est vt ex pfectōe habita nullus motus elatōis surgat interius. nec aliquod signū appeat exterius. lō subdit psal. ij. Dñe nō est exaltatus cor m eū neq̄ elati sunt oculi mei ꝛc. Tercius aūt gradus est vt hō q̄cquid est cordis ꝛ opis applicet ꝓ votū diuinis obsequijs. lō dr. xij. psal. Memento dñe dauid ꝛ ois mansuetudinis ei⁹. Sicut iurauit dño votū vouit deo iacob ꝛc. ꝛ qz charitas est vinculū pfectōnis sm q dr. Col. iij. ꝛ lō q̄rtus gradus est vt hō sit in charitate pfectus sm modū qui traditur Act. iij. Multitudinis credentiū erat cor vnum ꝛ aīa vna ꝛ ꝓpter ℟ dicit in. iiij. psal. Ecce q̄ bonū ꝛ q̄ iocūdū habitare fratres in vnū ꝛc. Quintus gradus est q hō ex pfectōe charitatis q̄ntuz possibile est obliuiscat hui⁹ seculi ꝛ occupet in diuinis laudib⁹ quasi mēte habitās i ciuitate celesti. sm illud Phil. iij. Nostra conuersatio in celis ē. ꝛ ꝓpter ℟ dr psal. v. Ecce nūc benedicite dñm oēs serui dñi. Qui statis in domo dñi ꝛc. In. psal. cxxxiij. Ecce nūc bñdcite dñz. vbi dr i postil. In noctib⁹ extollite ꝛc.

Hebreo li In noctib⁹. est finis primi versus. Pro quo est sciendū q ℟ psal. loquit de sacerdotib⁹ ꝛ leuitis ꝓut postil. dicit. ad ꝗs ꝓncipaliter ptinet benedictio dei. s. laudis. sil⁹ benedicere populū bonuz eis impcando. de q̄ in fi. psal. Bñdicat te dñs ex syō. qz in ꝓncipio dixerat. Bñdicite dñm oēs serui dñi. qō ꝓhendit oēs seruos dei etiā si nō sint sacerdotes neq̄ leuite. ad ꝗs nō ptinēt pdicta ex officio. idcirco adiungit. In noctib⁹. p qō necessarie intelligunt tm̄ sacerdotes ꝛ leuite. Ceteri aūt de pp̄lo nō stabant in domo dñi nisi tm̄ de die. Continuat tm̄ hic psal. ꝓcedēti sic. Nā sicut ab eccia tā cōgregata sub vno rege xpo ꝛ sacerdote. ꝓut in ꝓcedenti bñdicendus ē de⁹ ab oibus p gratiarū actiōem de quo dic Ecce nūc benedicite dñm ꝛc. ita ꝛ ꝓsūr bñdicendus ē populus sub hmōi ꝓncipe ꝓstitut⁹ a sacerdotibus q̄bus talis benedictio ex officio competit ꝛc.

Alleluia. Psal. cxxxiij.

a Laudate nomen domi
b ni laudate serui domi
c nū. Qui statis in domo do
mini: in atrijs dom⁹ dei no
d stri Laudate dñm: qz bon⁹
e dñs: psallite nomini ei⁹ q̄
niam suaue est. Quoniā ia
cob elegit sibi dñs: israel i
f possessionē sibi. Quia ego
cognoui q magnus est do
g min⁹: ꝛ de⁹ noster pre oñi
b bus dijs. Omnia quecun
q̄ voluit dñs fecit in celo:
k ꝛ in terra in mari ꝛ in omi
l bus abyssis. Educens nu
m bes ab extremo terre: ful
n gura in pluuiam fecit. Qui
pducit vētos de thesauris
o suis: qui ꝓcussit primoge
nita egypti ab homine vsq̄
p ad pecus. Et misit signa et

Replica.

In canticis. xv. gduū inst postil. ꝛ burgen. sunt nonulla q̄ vident cōraria. Sz stant vt plurimū in diuersa applicatiōe ad materiā ps. quā cōiter postil. ꝓ historias assignat ad lr̄az tanq̄ figurā burgē. ät moralitatē refert ad xp̄m vel ecciam tāq̄ ad figuratū. reliqua non sunt multum disputabilia.

Psal. cxxxiiij.

Laudate nomē. Huic psal. ꝓmittitur talis titu. i heteo. Alleluia. i. laudate deū. ex quo titu. nō apparet actor psal. ꝫ satis apparet q̄ psal. iste est q̄daz imitatio ñdeliū ad laudē dei. et ꝓ ponit imitatio in generali. scōo magis in spāli sm diuersos status: ibi. Dom⁹ israel: primo in duas. qz primo ponit dicta imitatio. scōo subdit ad hoc multiplex rō: ibi. Laudate dñm. Circa primuz dicit psal. a Laudate no. do. ipm laudib⁹ extollendo.
b Laudate fui do. cū oēs tenent seruire deuote ꝓ beneficio creatōis ꝛ generalis gubernatōis c Qui sta. in do. dñi in atri. ꝛc. qz ꝓter atriū sacerdotū vbi offerebant hostie erant alia atria vbi vulgares vacabāt oꝛoni. ꝛ in vno eoꝝ recipiebant gentiles. quiveniebant in hierusalē cā oꝛonis sm q dr Job. xij. Erant aūt gentiles quidā ex his q̄ ascēderāt vt adoraꝛent i die festo d Laudate. Hic ꝓr indicitur multiplex rō laudis diuine. ꝛ ꝓ ex sue deitatis veritate. scōo ex idoloꝝ falsitate ibi. Simulacra gentiuz. veritas aūt deitatis ex duob⁹ allegat. ꝓ ex sua bonitate. scōo ex sua ptāte ibi. Quia ego cognoui. Circa primū dicit psal.
d Laudate do. qz bo. do. est em̄ infinite bonitatis. ꝓpt qō est summe laudabilis. lō dr e Psallite noi ei⁹ qz suu. est. ē em̄ nomē dñi mel i oꝛe. melos i aure. ꝛ inbil⁹ in cordе. vt dic b. Bern̄. ꝛ lz oēs teneāt deū laudare. vt ꝓdictū ē. tñ principal⁹ pp̄s israel quē elegit vt inde i hūanitate assūpta nascereť. ꝓpt qō legē diuinā ei dedit. ꝛ ℟ est qō dr. Qm̄ iacob elegit sibi dñs ꝛc. f Qz ego coḡui. ℟ accipit rō diuie laudis ex sua ptāte q̄ appet i effectib⁹ ꝛ bñficijs hoib⁹ exhibitis ꝛ ꝓ ℟ oñdit in bñficijs exhibitis oib⁹ generaliť. scōo populo israel⁹ spāl⁹ ibi. Qui ꝓcussit. Circa ꝓmū dic ps. f Qz ego coḡui. ꝛc. q. d. ℟ dz eē rō laudādi deū qz ego coḡui q magn⁹ ē dñs magnitudie c⁹nō ē finis. g Et dñs nr̄ ꝛc. ꝛ accipit ℟ dij ꝓticipatiue cuiusmōi sc̄ ägeli sci. qb⁹ ꝓest ipe dñs tanq̄ mistris dñis. lō subdit. h Dia q̄cūq̄ vo. ꝛc. aliqs angelos aliqs hoies ꝓ grām suā vocādo. ꝛ alios iustо dī iudicio. lz occulto dimittēdo k In mari ꝛc. aliqs ide ꝓpe tēpe statz mirabil⁹ saluādo. alijs pciitātib⁹ ꝓpt vētoꝝ flar⁹. ido subdit. l Educēs nubes ꝛc. i. a mari occeano vñ vt plurimū eleuant vapoꝛes hūidi ex qb⁹ nubes generant. ꝛ iste ocean⁹ ē ꝛe habitabilis em̄in⁹ m Fulgura in plu. ꝛc. qz fre q̄nt in dictz nubib⁹ generāt tonitrua. ꝛ ide ꝓcedūt coruscatiōes ꝛ fulgura q̄ em̄inant ꝓ ℟ q nubes i pluuiā resolnūt. n Qui ꝓdu. vē. ꝛc. i. de locis hoib⁹ occultis o Qui ꝓcussit. Hic ꝓr adducit rō diuie laudis ex effectib⁹ admirabilib⁹ ꝓ pp̄lo israel⁹ factz cū dr. Qui ꝓcussit ꝓmogenita egy pti ꝛc. ō q̄ ꝓcussiōe hr Exo. xij. p Et misit sig. ꝛc. ꝓ pp̄lo israel⁹ liberatōe. sic pz i Exo. vbi describūt decē plage egypti.

q In phara.ꝛ in oīs ser. eiꝰ q̄s ptꝰ multa flagella finaliꝫ submersit in mari rubro: vt hī Exo.xiiij. r Qui pcus. gen. mul. in ꝓspectu filioꝝ isrl̄ pꝰ egressuꝫ ō egypto. ſ. amalechitas Exo.xvij. s Et occi. re. fort. ꝛ q̄ sint illi subditur ꝛ Seō re. amor. ꝛ og re. basan. ō q̄ꝝ occisione hī Nu. xxj

v Et omia regna chanaan. vbi interfecit p iosue ꝛ filios israhel reges. xxxj. vt hī Josue. xij.

x Et dedit ter. eoꝝ here. nō cuiqꝫ: sed ppło isrl̄. vt hī li. Josue. ꝛ q̄ ex istis est q̄ filiꝰ isrl̄ ſpāliter laudabilis subditur.

y Dñe no. tuū in eternū: sit laudabile a nob. ¶ Domine memo. tuū. i. remaneat memoria bñficioꝝ tuoꝝ. ¶ In gene. ꝛ generatōem i. in gñatōnibus sibi succedentibꝰ. sic videmꝰ impletum.

a Quia iu. do. po. suū. dando p eo sentiā ꝫ pſecutores eiꝰ iniuste. b Et i seruis tuis depcabitur. i. depcabilis efficiēt oīones eoꝝ exaudiendo. c Simulacra. h adducit rō dine laudis ex fabricate idoloꝝ: q̄ pro dijs a gentibꝰ colebant: ꝛ h est q̄d dr̄.

c Simulacra gen. i. a gentibꝰ p dijs venerata. d Argentū ꝛ auruꝫ. supplesunt cōtum ad māi. e Opa ma. hoim. cōtū ad formaꝫ p artificiū factaꝫ. f Os hūt. ſ. silitudinarie. q̄d pbat p h q̄d subdit. g Et nō lo. q̄ carēt ꝓpło oris ope. Vnūq̄d q̄ eīs hz ꝓpriū opus in q̄d cū pōt dr̄ illud. cū aūt nō pōt dr̄ illd̄. nisi equoce. sic oculꝰ lapideꝰ aut depictꝰ eo q̄ ñ pōt vidē: vt dicit pbs. ij. de aia ꝛ eodē mō exponendū ē q̄d subdit.

h Ocu. hūt ꝛc. q̄ꝝ rō reddit cuꝫ subdit. i Neq̄ eīs est spūs i ore ipsoꝝ. ꝛ ī eā nō hūt spm̄ nō pūt hīe opa vite. q̄ mediātibꝰ spiritibꝰ exercent: vt dr̄ li. de dīa spūs ꝛ aie.

k Siles illis fi. q̄ fa. ea. q̄ carēt sensu discretōnis ꝛ motu bone opatōnis. l Et oīs q̄ ꝓfidūt in eis. q̄ ꝓfidūt i nihilo eo q̄ idolū nihil ē fm q̄ dicit apl̄s. j. Coꝝ. viij. m Domus isrl̄. Postq̄ induxit pś. ppl̄m ad dei laudē in generali. h ꝓpr inducit ad idem magis in spāli distinguēdo status ppl̄i isrl̄: cū dr̄. m Domꝰ isrl̄. cōtum ad. xj. tribus.

n Bñdicite dño. bñdictōne q̄ ꝓstitit in ꝓfessione laudis.

o Domꝰ aaron. cōtum ad sacerdotes q̄ distinguebant ꝫ alios de tribu leui. p Bñdicite do. bñdictōe laudis. isti eīs tenebant ad h p̄ ceteris rōne officij. q Domꝰ leui. cōtum ad leuitas. i. put distinguebant ꝫ sacerdotes: isti tñ ꝛ illi erāt de tribu leui. r Bñdicite do. eū laudādo p certos ppl̄os ex officio impositō. s Qui timēt dūm. h dr̄ apt̄ ꝓuersos de gētilitate ad iudaismū q̄ ñ erāt de aliq̄ tribuū. t Bñdicite do. eo q̄ de gra sua iunxit vos ppło suo v Bñdictus do. ex syon. i. de templo q̄d erat in monte syō. q̄ ibi cū magna solēnitate celebrabāt laudes dīne. x Qui habitat in irl̄m. q̄d dr̄ eo q̄ elegit eā vt ibi eēt templū suo noī dedicatū: vt hī. ij. Parali. vj. Elegi irl̄m vt sit nomē meū in ea ꝛ in illo templo erat ꝓpiciatoꝝium. q̄d sedes dī dicebāt: vt dictū fuit diffusiꝰ exo. xxv. Psꝰ. cxxxv

Qonfitemini. Titulus hui⁹ ps̄. est: Alleluia ex q̄ p̄z q̄ ps̄. iste ē inuitatio ad dei laudē. sic ꝛ pcedēs facta ab aliq̄ viro sctō. cui⁹ nom̄ fm hebreos ꝛ hiero. ſg̃at. Et diuidit in tres ptes. q̄ꝝ p̄ ponit inuitatio ad laudē dei ex bñficijs collatꝫ oibus generaliter. scdo ex collatꝫ ppło isrl̄ spāliter ibi. Qui pcussit egyptuꝫ. tcio ex bñficio collato oī viuēti vita sensibili: ibi. Qui dat escam. Circa primū dic̄ ps̄ a Confitemini do. ꝓfessione laudis.

b Nām bo. bonitate cui⁹nō est finis.

c Nām in seculum miscōia eiꝰ. q̄ꝝ sp patus ē parcē ꝛ misererivere penitentibus Et notandū q̄ in q̄libet versu hui⁹ ps̄. ponit ista clausula. Nām ineternū misericordia eiꝰ. in heb. ita q̄. xxvj. vicibꝰ ponit in h ps̄. eo q̄ sic dicit Ra. sa. a principio mūdi vsq̄ ad dationē legis in mōte synai fuerunt. xxvj. generatōes in q̄bus mōs fuit sustentatꝰ sola diuina miseratione. ꝛ ñ ex alicui⁹ legis date a deo obseruatōne. Iste autem xxvj. generatōes sic colligunt ex scriptura Gen̄. v. hī q̄ adā genuit seth. qui seth genuit enas. q̄ caynam. q̄ malalehel: q̄ iared: q̄ enoch: qui mathusalē: q̄ lamech: q̄ noe: q̄ sem: item Gen̄. xj. habetur q̄ sem genuit arphaxat q̄ sale: q̄ heber: q̄ phalech: q̄ reu: q̄ saruch: q̄ nachor: q̄ thare: q̄ abraā. abraam vo genuit ysaac Gñ. xxj. Isaac genuit iacob. Genes. xxv. iacob Leui Gen̄. xxix. Item Exo. vj. habet q̄ leui genuit caath q̄ amram: q̄ moysen: q̄ genuit gerson: Exo. ij. ꝛ in hac generatōne fuit data lex Exo. xx. d Confite. deo de. i. angeloꝝ q̄ dicūt dij participatie. e Confitemi do. do. i. principiū terre puer. viij. Per me reges regnāt ꝛc. f Qui facit mi. ꝛc. mirabile dr̄ alicui q̄d trāscēdit cognitōez eiꝰ: ꝛ ī aliq̄ sunt mirabilia simplicibꝰ q̄ nō sūt mirabilia sapientibꝰ: sic eclipſ solis vel lune mirabilis ē laico: nō aūt astrologo: ꝛ p hunc modū aliq̄ sūt mirabilia hoibꝰ: nō tñ āgelis. illa vo sūt mirabilia simplr̄ sine mag̃ q̄ trāscēdūt facultatē totiꝰ nāe create. ꝛ hꝫ sunt soli deo possibilia. g Qui fe. ce. in intel. i. p intellectū ꝛ volūtatē: ꝛ nō p nāe necessitatē. h Qui fir. ter. sup aq̄s. i. iuxt aq̄s fm cōem modū loq̄ndi q̄ dr̄ talis ciꝰ. s ē sup mare: ꝛ tal sup̄a secanā. i Qui fe. lu. ma. ꝛ q̄ sunt illa sbdit. k Solē i po. diei. q̄ dies ē latio solis sup̄ terrā. l Lunā ꝛ stellas in ptātem noctis. i. ad illuminandū noctem. m Qui pcussit. Hic ponit inuitatio ad laudem dei ex bñficijs diuīs collatꝫ israeli: cū dr̄. m Qui pcussit egyptū. nouē plagꝫ ꝓpter ppl̄m isrl̄ liberandū: vt habet in Exo. n Cum p̄geni. eoꝝ. ista fuit decima plaga Exodi. xij. o Qui eduxit isrl̄ de medio eoꝝ. i. egyptiorum p In manu poten. ꝛ brachio excelso. timebāt eīs oīes egyptij mori si ppl̄s isrl̄ amplioꝰ detineret ī egypto Exo. xij. q Qui diuī. mare rubruꝫ in diuisiones: ex hoc dixerunt aliq̄ q̄ mare rubrum fuit diuisum in. xij. locis: ita q̄ quelibet tribus habuit viā p se distinctam ab alijs. Sed hoc fu

it imꝓbatū Exo.xiiij. Et licet mare diuisuꝫ fuerit iuxta tm̄ loco. ptes tm̄ illius diuisiōis dicunt hic diuisiones. qꝝ aque erāt eis ꝑ murū a dextris ⁊ a sinistris. r Et eduxit isrl̄ ꝑ mediū ei⁹. ꝑbēns ei iter siccū. s Et excussit pharaonē ⁊ virtutē eius. i. exercitū ei⁹. t In mari rubro. vbi ꝑsequebant ppl̄z isrl̄ ex nimia obstinatione contra deum.

v Qui transduxit ppl̄m suū ꝑ desertū xl. annis q̄usq; mortui fuissent oēs qui exierunt de egypto ꝓter caleph ⁊ iosue ⁊ filios leui eo q̄ territi verbis exploratoꝝ voluerūt reuerti in egyptū. vt dcm̄ fuit plenius Num̄. xiiij. x Qui percus. re mag. ⁊c. expositū est hoc ps̄. precedenti vsq; ibi. Hereditatē israel seruo suo. inclusiue ꝫ excepto. q̄ iste versus Et oia regna chanaan. nō ē in hebr̄. nec in trāsla. hiero. et iō videt hic appositus ab aliq̄ expositore sicut ponit in textu psal. ꝓcedentis.

z Qui in hu. nr̄a q̄ fuimus valde dejecti ⁊ contēpti in seruitute egyꝑti. z Memor fu. nr̄i nos inde liberādo: ideo subdit. a Et rede. nos ab inimicis nostris. i. egyptijs. q̄ vitā filioꝝ israel ꝓducebāt ad amaritudinē afflictōib⁹ durz vt hī Exo. j. b Qui dat. ꝫ ponit inuitatio ad dei laudē ex beneficio collato omni viuenti vita sensibili. cum dicit b Qui dat escā omni carni. viuentia em̄ vita vegetabili tm̄. vt plante. nō habent carnē. sīr nec angeli in quib⁹ est tm̄ vita intellectiua. qz spūs carnē ⁊ ossa nō hz. Luce. vl. c Confitemini deo celi. Iz em̄ sit deus totius creature. tm̄ spāli mō dr̄ deu⁹ celi. eo q̄ videt ibi clare. d Confitemini dño dominoꝝ ⁊c. totus iste versus videtur hic appositus ab aliquo expositore. quia non est in hebreo. nec in trāslatio. hiero. In psal. cxxxv. Confitemini. vbi dr̄ in postilla. Et notandū q̄ in quolibet versu. Additio.

non videt necessariū esse reddere rōem d̄ numero ꝑ
noꝝ versuū. tum quia in alijs psal. fuit ꝓposita illa clausula. s. Qm̄ ineternū misericordia eius. sub alio numero. vt ꝑz in psal. Confitemini. ⁊ in alijs. tum qz quilibet versus habet specialē rōem regratiandi deo ⁊ laudandi miam eius. vt ꝑz intuenti. vnde rōnabiliter nostri sancti doctores q̄ vlterius rōnes ptinentes ad sensum spālem scrutati sunt non curauerunt de reddēda rōne hui⁹ nūeri. Dixerūt tn̄ q̄ iste. ps̄. inter alios est notandus. qz hz oīes vsus vnifines. ⁊ q̄cq̄d ibi dr̄ ad miam dei refert. Rō aūt assignata ab ipo ra. sa. inualida vr̄: tū quia nō mn̄s attribuēda est sustentatio mūdi mie diuine post datōez legis q̄ aīmo forte magis. tū qz si iste generatōes nūerent ꝑ iudam filiū iacob sicut in genealogia xp̄i. tunc erunt. xxvij. generatōes. q̄d patet sic. Nam iuda posito loco leui fratre suo cōstat q̄ iudas genuit phares. q̄ esrom q̄ arā. q̄ aminadab q̄ naason. in cui⁹ generatōe data est lex. q̄bus generatōib⁹ additis supradictis alijs vsq; ad iacob inclusiue sūt. xxviij generatōes ⁊ etiā si ꝑ leui cōputent sunt. xxvij. vtz discurrenti ꝑ eas. Si forte q̄s de hmōi nūero oīno vult hr̄e aliq̄lem mysticā rōem ꝓt ea accipe sic. Nā fm cōputatōez euā

gelicā Mat. j. a dō vsq; ad transmigratōez babylonis fuerūt gn̄atōes. xiiij. ⁊ a trāsmigratiōe babylōis vsq; ad xp̄m xiiij. ⁊ sic sūt a dō vsq; ad xp̄m generatōes. xxviij. a q̄b⁹ si subtrahant due generatōes. s. dō ⁊ salomonis remanent xxvi. q̄ incipiūt a generatōe robaā in q̄ filij isrl̄ recesserunt a deo instituto sed a cultu diuio faciētes sibi publice vitulos argenteos. ⁊ sic ꝓ in illis generatōib⁹ ꝑ maiorē ptē venia uerūt a via dn̄i vsq; ad generatōez xp̄i i q̄ reformata sūt oīa fm sufficiētiā. vñ ꝓdicte. xxvj. generatōnes vident in misericordia dei sustētari.

Ps̄. cxxxvi.

a Super flumina babylonis illic sedimus ⁊ fleuim⁹: dū recordaremur
c tui syon. In salicibus i medio eius ꝓspēdim⁹ organa
f nostra Quia illic interrogauerūt nos qui captiuos duxerūt nos verba cantionū.
g Et q̄ abduxerūt nos: hymnum cantate nob̄ de cantici
i cis syon. Quō cantabim⁹
k canticū domini i terra alie-
l na. Si oblit⁹ fuero tui hie-
m rusalez: obliuioni detur dex
n tera mea. Adhereat lingua
o mea faucibus meis: si non
p meminero tui. Si non proposuero tui hierlm in principio leticie mee. Memor
q esto dñe filiorum edom: in
r die hierusalem. Qui dicūt
s rasa fm hiero. ⁊ heb. ⁊ diuidit i duas ptes. qz ꝑ describitur ppl̄i captiuati lamntatō. scdo aduersantiū punitio ibi. Memor esto. Circa primū dr̄. a Sup flumia baby. qz terra illa abūdat aqis fluuialib⁹ b Illic se. i. diu habitauim⁹ sic dr̄ Deu. j. Sedistis ꝑ in cades barne multo tpe. c Et fle. hitando ibi i amaritudie. c⁹cā subdit cū dr̄ d Dū recor. tui syō. i. tēpli qd̄ erat i mōte syō incēsi ⁊ destructi. de q̄ destructōe pl⁹ affligebāt ꝙ de sua raptiōe e In salicibus me. i. i medio babylōis q̄ ē plēa salicib⁹ xp̄t abūdantiā fluminū f Suspēdim⁹ ⁊c. i. subtraxim⁹ nos ab oī carmine letitie ñ solū rōe captiuitatis ⁊ destructōis tēpli. ℏ etiā rōe exaggeratōis mali. qz babylonij exigebant carmia letitie ab hoib⁹ in tāta amaritudie cōstitutis. ⁊ ꝫ ē qd̄ dr̄. Qz illic interroga. nos ⁊c. g Et q̄ abdux. ⁊c. de iudea i babylonē capti nos. dicebāt nob̄ supple. h Hymnū cā. ⁊c. ꝫ est de cāticis q̄ cātabant in tēplo qd̄ fuit i mōte syō. ⁊ subdit rūsio iudeoꝝ i Quō cātabim⁹ cāticū dn̄i. i. deputatū diuio cultui. k In ter. aliena. i. idolatrie subdita. q. d. nullo mō dz ꝫ fieri. vñ ⁊ baltasar rex applicās vasa diuini cult⁹ hūanis vsib⁹ stati fuit a dō punit⁹. vt hī Dañ. v. l Si obli. fue. tui hie. id ē destructōis tue cātās cāticū leticie q̄si oblit⁹ destructōnis tue. m Obliuioni det ⁊c. i. tota vtus mea ꝑ infirmitatē vel mortē. n Adhereat lin. mea fau. meis. ita q̄ nō possim loq̄. o Si nō me. tui dolēdo q̄si ꝓtinue ō tua destructōe ꝑ Si nō ꝓpo. ⁊c. i. si accidēte mihi cā alicui⁹ letitie nō recordabor in principio de tua destructōe dolēdo. et supplendū est. puniar a deo. vñ dr̄ Eccia. xj. In die bonorū ne immemor sis malorū. q Memor esto. Hic ꝓ ponit aduersantiū punitio. ⁊ ꝑ idumeoꝝ q̄ sp fuerūt iudeis molesti. sic esau a q̄ descēderūt idumei. q̄rebāt occidere iacob a q̄ descēderūt iudei. vt hī Gen. xxvij. ló dic q Memor esto dñe filioꝝ edom. i. idumeoꝝ ad puniēduꝫ eoꝝ ne quitiā. r In die hirlm. i. destructōis hirlm in q̄ fuerūt idumei cū babylonis eos incitātes ad totalē destructōez ciuitatis. ló subdit. s Qui dicunt. i. dixerunt babylonis

t Extinanite extinanite.i.totaliter exterminate hir'm.
v Usq ad fundamenta. Conseq̃nter petit pn̄s.punitōem babylonioꝝ dī. x Filia baby.i.gens babylonica.
y Misera in heb.z transla. Hiero.hī. Vastata z loquit de futuro p modū p̄teriti ꝓpter certitudinem ꝓphie p̄uidit eñ regnū babylōis destruendū p Cyrū z darīū:iō subditur.
z Beatus q̃ retri. tī.retri.tuaz.i.penaz tibi debitam.
a Quā retri. no.i. ꝓpter mala q̃ fecisti nobis. b Beatus q̃ te.z alli.puu.suos in hebreo hī. Tuos z in transla. Hirro. ex q̃ ptz q̃ lr̄a cōis q̃ hz puulos suos: intelligit de parvulis babylonis. q̃s crudeliter interfecerūt medi z pse in babylonis destructōe fm q̃ dr̄ Esa.xiij. de babylonijs suscitabo sup vos medos q̃ argentū non querant: nec aurum velint:ꝫ sagitt puulos interficiēt. z lactantibus vterꝫnō miserebunt et sup filios nō pcet oculs eoꝝ. c Et alli.eos ad pe.ex crudelitate eñ accipiebant pueros p pedes z allidebāt capita eoꝝ ꝫ parietes. Moralit p̄t exponi p̄s.iste de q̃libet penitente q̃ lamentat se fuisse in caꝑuitate demonis p pctm̄ mortale z penit punitōnem demonis z membroꝝ suoꝝ in gehenna fm ordinem diuine iusticie.

Psal. cxxxvij.

Confitebor tibi dñe. Huic p̄s.p̄mittit talis ti.in hebreo. Ipsi dauid:ex q̃ apparet actor p̄s. nō tñ eius materia:ꝫ ex circūstantia lr̄e videt q̃ sit gr̄arūactō ipsius dō postq̃ liberatus fuit a psecutōe absalon z rebellione sybe filij bochri:z venit ad templū dñi ad adorandū ij.Reg.xv. Et dixit rex ad sadoch. Reporta archā dei i vrbem:si inuenero gr̄am in oculis dñi:reducet me et ondet mihi eā z tabernaculū suū. Et fm hāc sniam p̄s. iste in diebus ptes diuidit.q̃ p̄ dauid ipsi deo regratiat:scdo ad simile alios reges hortat:ibi. Confiteant tibi. Circa primū dic dauid. a Cōfitebor tibi dñe. ꝓfessione laudis z gr̄arum actōnis. b In toto coꝝ.meo.i.in toto intellectu z affectu. c Qm̄ audiuer.oris mei.hoc nō est in hebreo: nec i transla. Hiero. vñ videt q̃ p̄ fuerit q̃daz glo. ad oñendū cām q̃re dō gr̄as deo agebat.s.eo q̃ oratones suā exaudiuerat q̃ petierat a psecutōe absalō liberari:et postea hec gl. forte interlineariꝫ fuit inserta textui p imperitiā scriptoruꝫ sic z in multis aliis locis biblie factū ē sic'e. d In ꝓspectu angeloꝝ.tibi assistentiū:fm illud Mat.xviij. Angeli eoꝝ sp videt faciē p̄tis q̃ in celis ē. e Psallā tibi. q̃rens tibi placē z angelis:z nō hoib⁹ vanis. f Adorabo ad templū scm̄ tuū.i.ꝑsa facie z extēsis manib⁹ad ip̄m:sic enim orabāt in dei vbicūq̃ eēnt:vt hī.iij.Reg. g Et ꝓfiteboi tuo:in laude z gr̄arūactōe:z subdit cā. h Sup mi.tua quā mihi fecisti liberādo me de psecutōe absalō:z dissensione excitata p sybā.ij.Reg.xx. i Et ve.tua.i.iusticia tua quā fecisti puniēdo eos p̄ sua culpa:q̃ absalon cū suo exercitu fuit debellatus:z syba decapitatus. k Qm̄ ma. i.magnificare fecisti. l Sup oēm.i.sup omnē virtutez creatā. m Nomen tuū,oñs eñ boies boni audientes p̄dictam miscōiam dei erga dauid:z iusticiaz erga absalō z sybam magnificabāt deū nomē ei⁹ laudib⁹ extollendo.
n In quacūq̃ die inuo.te exaudi me.boc dixit q̃ beneficiū diuinū iam p̄stitū p̄bet p̄fidentiā obtinendi futurum: ideo subdit. o Multiplicabis in aia mea virtutem.s. patientie z obtinen de victorie.
p Confiteant. hic p̄n̄ inducit alios reges ad laudem dei. ex cui⁹ virtute depēdet status z dignitas eoꝝ dī. Confiteātur tibi dñe oñs reges terre recognoscētes tuū dñium generale. q Quia audierūt oia ꝑba oris tui. i.illa q̃ fecisti mihi ꝫ absalō z sybā. z non loquit de regib⁹ terre gñaliter:ꝫ de regib⁹ i circuitu iudee exñtib⁹ ad q̃s venit rumor p̄dictoꝝ q̃ cito diuulgat. Et bñ noiant facta dei ei⁹ ꝑba.q̃ ei⁹ facē z dicere sunt idez fm q̃ dī s.p̄s.xxxij. Dixit z facta sunt. r Et cantēt in vijs dñi.i. ꝓpter vias dñi. q̃ sē eius opa. s Qm̄ magna ē gl'ia dñi.istud dr̄ cantare cantatio laudis diuine Et q̃ nō solū gloria dñi ē magna:ꝫ etiā in effectu:iō subdit. t Qm̄ excel.dñs z hu.re.vt attollat. v Et al.alon.cog.i.supba ab eterno coḡscit vt deprimat: vñ in heb. hī.Et alta alonge ꝓspicit.z p̄ dī spāliter ꝓpter hūilitatez dō fugientiꝫa facie absalon nudis pedib⁹ incedēdo z lamētādo:vt hī.ij.Reg.xv.Et iniurias semei hūilit dissimulādo.ij.Reg.xvj.Quā humilitatē de⁹ respexit.ip̄m dō in regno restituendo.z ꝓpter supbiā absalon q̃ deiecit a regno q̃ inuaserat p mortē vilē z aspam:nec p⁹se relict plem masculinā ad sui memoriā:vt hī.ij.Reg.xviij. Et q̃ hūficiuz a deo obtentū p̄stat ꝓfidentiaz obtinēdi aliud de futuro in casu silī:iō subdit dō. x Si am.in me.tri. sic fecit fugatus absalon. y Vivificab me.i.salvabis me a morte imminenti. z Et sup irā inimi.meoꝝ.s. absalon.achitophel. sybe z ꝓsiliū. z Extendisti ma.tuā.faciēdo de eis vindictā. a Et sal.me fecit a psecutōib⁹ eoꝝ. b Dexte ra tua.i.virt⁹ tua z nō mea. Et q̃ dō sic spabat de futuro si casus ꝓsimilis p̄tingeret subdit. c Dñs retri.p me.penā mihi aduersantib⁹. d Dñe mi.tua in se.q̃ sp patus est recipe recurrētes ad ip̄m. e Opa ma.tuaꝝ.i.me z regnū meū.q̃ō p te psecut⁹sum. f Ne despicias. sōtrahē do a me manū p̄tectōis tue. Moralit p̄t exponi p̄s.iste vt sit gr̄arūactio devota cuius libz liberati divinit⁹a persequentium tribulatōne z inuitatio aliorū ad ꝓfessionem debitam laudis divine.

In p̄s.cxxxvij. Confitebor tibi dñe:vbi dicit in postilla Dñs retribuet p me. Additio

Hebreus habet. Dñs pficiet p̄ro me. vel supplebit p me:z sic erit sensus q̃ dauid petebat a deo vt opa sua imꝑfecta vel diminuta p suā misericordiā ꝓficeret z supplereꝝ eius defectus.

Psal.cxxxviij.

Domine p̄obasti me. huic psalmo premittitur talis titulus in Hebreo. Ad victoriam psal. Dauid in quo apparet actor psal. scilicet dauid z modꝰ cātādi huic p̄s.cū p̄mittit. Ad victoriā.q̃ cātabat a leuitis cuz

quodã conatu vnius chori cõtra alterũ ad habendũ victoriã in cãtu sicut freq̃nter dictũ fuit.ꝫ.de materia ꝓ huius ps̃.vf ex circũstantia lre.q̃ sit quedã assurrectio ad confessionẽ diuine laudis ex ꝓsideratõe eminẽtie diuie. Et diuidit in duas ptes.q2 ꝑ dõ describit dei eminentiã. scõo consurgit ad ei9 reuerẽtiã ibi. Nz tu possidisti.ꝑma i duas.q2 ꝑ dscribit celsitudinẽ diuie scie.scõo latitudinez sue pñtie: ibi. Quo ibo. Circa ꝑmũ dic. a Dñe ꝓbasti me z co.me. id ẽ cognosci me fecisci:hõ em̃ ꝓbat aliqd ad ꝫ q̃ noticiam accipiat de illo ꝫ deus cuius scia est infinita nõ sic ꝓbat vt accipiat noticiã ꝫ vt alij accipiãt.z ꝫ mõ loquitur Heñ.xxij. Nũc cognoui q̃ timeas deũ.i. cognoscere feci.ꝓ hoc enim q̃ abraam ad mãdatũ dei voluit filiũ immolare fuit nota hominũ9 ꝓmptitudo sue obedientie.z silit ꝑ tribulatões quas dõ sustinuit a saule absalon z alijs pati enter.nota fuit holbus pfectio sue patientie b Tu cog.sed.meaz.i.q̃dq̃ feci sedendo vel surgẽdo.q̃descendo vel ambulãdo. Alit exponit sic. b Tu cogno.sed.meã.i.intronizatõez meã sup regnũ isrl̃ c Et resurre.meã.in regno post mortẽ absalon.q2 vtrũq3 a deo fuit. Et q2 nõ solũ cognoscit exteriora. ꝫ etiã latẽtia in corde. iõ subdit. c Intellexisti cogitatões me.delon.i.ab eterno e Semitã meã z su.me.i. iusticie exercitiũ.fm q̃dã ij. Reg.viij. Et mẽsus est dauid duos funiculos vnum ad occidendũ z aliũ ad viuificandũ. f Inuestigasti.i. perfecte cognouisti sicut res q̃ inuestigat vsq3 ad minima pfecte cognoscit.q2 inuestigatõ ꝓpriẽ dicta q̃ importat discursum vnius rei note ad aliã cognoscendã est in deo g Et oẽs vi.meas ꝓui.anteq3 essem in rerũ natura. b Quia nõ est fmo in lingua mea sup.sufficiẽs ad explicandũ celsitudinẽ tue sapie.iõ ad ꝫ subdit. i Ecce tu dñe cognoia nouissi.z antiq̃.i.oia que erunt z q̃ fuerũt q̃ntũcunq3 sint alijs latentia. k Tu formasti me.ꝑncipalit. q2 cause scõe nõ agunt nisi in virtute ꝓme l Et posuisti super me manũ tuã.ad tenendũ me in esse: artifex em̃ creat9 cõpleto artificiato remouet manũ suã ab eo.sicut carpẽtator a domo facta.q2 non est ei9 conseruator. ꝫ tm̃ factor.ꝫ artifex oim de9 formata creatura nõ subtrahit manum suã ab ea.q2 nõ est tm̃ factor ei9 ꝫ etiã cõseruator.z iõ si retraheret manũ suã ab ei9 cõseruatõe decideret in nihilũ z ꝓpter ꝑdicta cõcludit. m Mirabilis facta est scia tua ex me.i. mirabilior q3 ego possim cogitare. ꝓpter qd̃ hiero. trãstulit. Mirabilior est scia tua a me. Hebrei em̃ nõ hñt cõpatiũ gradũ ꝫ vtunt positiuo ꝓ eo cũ ablatiuo casu fm q̃ hz̃ ps̃.psal.cxvij. Bonũ est cõfiteri in dño ꝛc.i.melio9 n Confortata ẽ.i.sup oia elevata o Et nõ potero ad eã.s.comp hẽdẽdaz p Quo ibo.hic ꝓñr oñdit latitudinẽ diuie pñtie q̃ se extẽdit ad oẽm locũ ꝓpter qd̃.d. p Quo ibo a spiritu tuo.i.a teipo.q2 spũs est dei9 Job.xiij. q Et quo a facie tua fugiã.i.a pñtia tua.q.d.ꝫ est impossibile. qd̃ probat conseq̃nter dicẽs r Si ascẽdero in celũ tu illic es.ꝓ cognouisti me:tu cognouisti sessionez meã et resurrectiõez meaz. Intellexisti cogitatões meas de longe semitã meã z funiculũ meum inuestigasti. Et oẽs vias meas ꝓuidisti q2 nõ ẽ ꝫmo in lingua mea. Ecce dñe tu cognouisti oia nouissima:z antiq̃:tu formasti me z posuisti sup me manũ tuã Mirabilis facta est scia tua ex me cõfortata ẽ z nõ potero ad eã. Quo ibo a spũ tuo: et quo a facie tua fugiam. Si ascẽdero in celũ tu illic es:si descẽdero ad infernũ ades. Si sumpsero pẽnas meas diluculo z habitauero in extremis maris Etenim illuc man9 tua deducet me:et tenebit me dextera tua. Et dixi forsitan tenebre conculcabunt me z nox illuminatio mea in delitijs meis. Quia tenebre obscurabunt a te:et nox sicut dies illuminabit: sicut tenebre eius ita et lumen eius. Quia tu possedisti renes meos:suscepisti me de vtero matris mee. Confitebor tibi:q2 terribilit magnificatus es:mirabilia opa tua z aia mea cognoscet nimis. Nõ est occultatũ os meũ a te: quod fecisti in occulto: z substãtia mea in inferioribus terre. Imperfectum meum viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur

z cet me:ei tenebit me dextera tua. Et dixi forsitan tenebre conculcabunt me z nox illuminatio mea in delitijs meis. Quia tenebre obscurabunt a te:et nox sicut dies illuminabit: sicut tenebre eius ita et lumen eius. Quia tu possedisti renes meos:suscepisti me de vtero matris mee. Confitebor tibi:q2 terribilit magnificatus es:mirabilia opa tua z aia mea cognoscet nimis. Nõ est occultatũ os meũ a te: quod fecisti in occulto: z substãtia mea in inferioribus terre. Imperfectum meum viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur

refulgentiã tue glorie. s Si descẽdero in infer.ades.ꝑ exercitiũ tue iusticie. t Si sump.pen.me.diluculo.i. si habere pẽnas q̃bus possem citissime vel altissime volare ad illa rã die.z sic puenire ad extrema maris v Etem illuc manus tua dedu.m.sine q̃ nulla creatura ꝑt aliquod op9 facere x Et tenebit me dextera tua alit decidere in nihiluz. vt ꝓdictũ ẽ. z sic nõ possum effugere penitentiã tuã. y Et dixi forz.cc.q.d.posset aliquis ignarus dicere.lz deus sit ꝓsens vbiq3. tñ nõ videt ea que fiunt i tenebris. sicut hõ existens in loco tenebroso nõ videt ea q̃ sunt in pñtia sua.ꝫ remouet dicẽs.

3 Et nox illu. mea in deli.meis .q.d.ipsa nox illuminata ẽ coz̃ deo vt videant ibi ab ipo õlicie carnales q̃ cõiter fiunt in tenebris. fm illõ Job. xxiiij. Oculꝰ adulteri obꝑuat caliginẽ z ꝓbat pñr q̃ nox ita nota sit deo sicut z dies di.

a Quiã tene. non obscu.a te.q2 nihil ei9 exñs latet te.

b Et nox sic̃ di.illu.i.ita clare ꝑz ꝓspectui tuo sicut z lux ꝓpt qd̃ subdit c Sicut te. ei9 .ita z lu.ei9.i.eodẽ mõ patẽt ipi deo z ea q̃ fiũt invtroq3. d Nz tu pos. Hic ꝑñr ex ꝓcedentib9 dõ cõsurgit ad laudẽ diuinã. z ꝑ ad laudandũ deũ in se.scõo in amicis suis:ibi. Mihi aũt ꝛc. Circa ꝓmũ dicit. d Nz tu pos.re.me. formãdo me i vtero mris e Suscepisti me ꝛc.i.in vita me cõseruando z in pfectõ nib9 ꝓtegendo.z ad dignitatẽ regni ꝓmouẽdo.q.d.ꝓpter ista z ꝓ ia. f Confitebor ti.bonitatẽ tuã recognoscendo g Nz terribilit magni.es.in transla.hiero.hr̃. Quia terribiliter magnificasti me.z est eadẽ sñia.q2 deus magnificãdo dõ mõ ꝑdicto declarauit hoibus magnitudinẽ sue bonitatis z potẽtie.iõ subdit dõ. h Mirabilia opa tua non solũ in me.ꝫ in oibus creaturis.q2 mima etiã creatura nõ ꝑt ad plenũ inuestigari ab hoie.vtpote ꝓ quã virtutẽ ferꝓ trahit a magnete. i Et aia mea cog.ni.i.conabit q̃ntuz poterit ad cognoscendũ opa tua. z maxie bñficia mihi scã inẽ que ẽ formatio mea.iõ subdit k Nõ est occulta.os meũ a te.z accipit hic os ossis q̃d latet in carne. iõ subdit. l Quod fe.in occul.q.d.quõ eẽt tibi occultatũ q̃ feci tibi lud intra carnẽ vbi occultatur alijs ꝫ nõ tibi m Et sub. mea i ife.ter.i.suba corꝑis mei nõ latebit tibi cũ adhuc essem i materia vñ facta ẽ.q̃ q̃dẽ materia ꝓ maiori pte ẽ terra q̃ est infer9 elementũ n Imperfectũ me.cc.in trãsla. hiero.hr̃. Informẽ me adhuc videt oculi tui. res em̃ q̃dq3 formata est imperfecta. Est igr̃ sensus. Cũ eẽm adhuc in fieri videt me oculi. tui q2 de9 cogñscit res pfecte anteq3 sint infacto eẽ. o Et in li.tuo.i.in noticia tua q̃ dr̃ liber eo q̃ ibi oia retinẽt firmit absq3 oblioõe. p Oẽs scribẽt.in noticia em̃ ꝓdestinatõis diuie que dr̃ liber vite soli electi scripti.z in noticia ꝓscie sine reprobatõis que ꝑt dici liber mortis.soli reprobi sũt scripti.ꝫ in noticia diuia generalit sumpta ꝓut se extẽdit ad ꝓdestinatõez z ꝓsciam oẽs sunt scripti.z sic accipit ꝫ liber dei.vt dcñ est. q Dies formabuntur.in futuro sicut tu ꝓuidisti.

r Et nemo in eis.q; nemo est in rge futuro qꝫ nondū est adhuc q hoc intelligit dauid q tps futurum ⁊ ea q̄ futura sunt in eo sunt perfecte cognita ipsi deo.q; ei⁹ noticia mē surat eternitate q̄ assistit oi tempoi pñti pterito ⁊ futuro.
s Mihi aūt.h ꝓfr dō oñdit se hr̄e reuerentiā ad deū nō solū in se ꝫ in amicꝫ suis.⁊ ꝑ oñdit i amicis dei ꝓpositū:scdo in ei⁹ inimicꝫ oppositū:ibi. Si occideris. Circa primū dicit. s Mihi aūt nimis honorati sūt amici tui deus i hēbreo hr̄. Sodales tui.⁊ per h intelligūtur angli sancti qui sunt in societate dei ⁊ ei⁹ amici:de quib⁹ dixit dauid in ps.p̄cedenti. In ꝓspectu angelo ꝝ psallā tibi.
t Nimis cō.ē.i.firmiter stabilitus.
v Principatus eoꝝ.angeli em̄ sancti per ordines triuꝫ hierarchiaꝝ sunt distincti. hierarchia vo est idem q̄ sacer principatus:⁊ q; iste tres hierarchie ⁊ tres ordines in singulis hierarchijs imobiliter stabiliunt. ideo ꝓnienter dicit. Nimis ꝓfortatus est principat⁹ eoꝝ Et q; angeli sunt in maximo numero.sm illud Job.xxv. Numqd est numerus militū ei⁹:ideo subdit. x Dinumerabo eos ⁊ su.ha.mul.i.si vellem eos numerare nō possez sicut nec maris harenā.videm⁹ em̄ sensibiliter q̄ corpa celestia q̄ sunt incorruptibilia supra modū excedūt corpora elemētaria ⁊ mixta q̄ sunt corruptibilia in ꝓtinua quātitate.Et eodem mō valde ꝓbabile est. q̄ angeli q̄ sunt ad huc supioris nature excedāt in numero omnē corporalez creaturā.ꝓpter qō dr̄ Dañ.vij. Milia milliū ministrabant ei.⁊ decies milies centena milia assistebāt ei.vbi designat maxima multitudo angeloꝝ nobis incognita p replicatōnez ⁊ multiplicatōez maximoꝝ numeroꝝ.⁊ q; ꝓpheta dauid cognouit p reuelatōez se futurū in societate angelorū ad quā electi assumunt:ideo subdit. y Exurrexi. p tuā gr̄am a pctis que ꝓmisi.s.adulterij cum bersabee.⁊ homicidij vrie.⁊ numeratōnis ppli. z Et adhuc sum recum. in pñti per gr̄am ⁊ in futuro per glorią. de q̄ loquebat dauid per modū pñtis ꝓpter certitudinem sibi facte reuelatōnis. Hic ꝓsequit̄ oñdit opposituz de inimicis dei.vicz q; nō sint honorabiles sibi sed magis detestabiles dr̄.
a Si occi.de pec.⁊ accipit.hic si ꝑ q; vt sit sensus. quia certū est q tu occides pctōres obstinatos morte gehenne q̄ dicit mors scda Apoc.xx.ideo supple dico. b Viri sanguinū declinate a me.q; horreo etiā vos videre.cuius cā subdit:cum dr̄. c Quia dicitis in cogitatōne.s.vra. d Accipiant in vani.ciuita.suas.viri em̄ sanguinū semp cogitant quō possint alienas ciuitates ⁊ loca capere. popūlū occidere.⁊ bona rapere ⁊ istud ꝓcedit ex vanitate supbie exūtis in eis.Et q; tales sunt deo ⁊ hominib⁹ iustis odibiles:ideo subdit dauid. e Nōne q̄ oderūt te dñe oderaz q.d.sic.q; eoꝝ vicīū est odiendū bonis hominibus:sicut est odiosum deo. f Et sup inī.tuos tabe.i.resoluebar intrinsecus ex zelo iustic̄ie tue ꝓtra eos irat⁹:ió subdit. g Per fecto odio oderā illos. ⁊ q; hō iustus semp dz timere ne i tali zelo excedat modū ⁊ incurrat aliqd̄ pctm̄ saltē leue:ió subdit dauid. h Proba me de⁹ ⁊ scito cor meum.i.fac me scire ea q̄ latent in meo corde. ꝓbatio em̄ dei nō est ad hoc q ipse noticiā accipiat:ꝫ ali⁹ sicut dictū fuit in princi. huius ps. i Interroga me ⁊ cognosce.i.fac me cōgscere. k Semitas meas.i.facta ⁊ cognita mea occulta. l Et vide.i.fac me videre. m Si via iniq̄.in me ē.i. aliq̄ latens culpa.vt p verā pniam expediar ab ipsa. n Et deduc me in via eterna.i.ad beatitudinē eternā ad quā nullus pōt ꝓuenire. nisi fuerit totaliter expeditus a pctō. sm q dr̄ Apoca.xxj. Non intrabit in eā aliqd̄ coinquinatum
Moralitas hui⁹ ps.est q̄ quilibet exēplo dauid diligēter ꝓsideret dei noticiā omia intuentē.⁊ attendat ipm vbiq̄ ꝓsentem ⁊ sic assurgat ad dei sanctorūq̄ eius reuerentiaz ⁊ ad detestatōez iniquorum.

r ⁊ nemo in eis. s Mihi autez
t nimis honorati sunt amici
tui deus. nimis ꝓfortatus
v x est principat⁹ eorū. y Dinumerabo eos ⁊ super harez
y nam multiplicabunt:exur-
z rexi et adhuc sum tecum.
a Si occideris de⁹ peccato-
b res viri sanguinuz declina
c te a me. Quia dicitis in co
d gitatione:accipiant in va-
e nitate ciuitates suas. Nō-
ne qui oderunt te domine
f oderam:et super inimicos
g tuos tabescebam. Perfecto odio oderā illos:inimi
b ci facti sunt mihi. Proba me deus et scito cor meum
t k interroga me ⁊ cognosce se
l mitas meas Et vide si via
m n iniquitatis in me est:⁊ deduc me in via eterna.

In ps.cxxxviij. Nōne ꝓbasti me.vbi dicit in postilla. De materia hui⁹ psal.

Additio.

Licet multa in hoc ps. ponant ad excellentiā diuinā ptinentia. tñ principal intentio psalmiste in eo videt esse quedaz ꝓclusio supplicatoria quā in duob⁹ vltimis versibus ponit sc̄z cuz dicit. Proba me deus ⁊c. Et vide si via iniquitatis in me est. Ceteri aūt versus ꝓcedentes a principio ps. vsq̄ ad illū locū sunt q̄sdā notabilia pambula ad illā supplicatōez seu oꝛonez intentā. Ad cui⁹ declaratōez ꝓsupponēda sunt q̄daz. Primū est.q̄ licet de lege cōi null⁹ scit se certitudinaliter eē in gr̄a vñ Eccl.ix. Nemo scit vtrū sit dign⁹ odio vel amore. Dauid tñ ex reuelatōne diuina sciebat seipm eē in gr̄a spāliter cū hūc ps. ꝓposuit.qui quidē ps. ex circūstantia lr̄e vr̄ esse factus pōstq̄ deus ei dimiserat pctā q̄ ꝓmiserat.s.homicidij ⁊ adulterij ⁊ nūeratōnis ppli. de quoꝝ dimissione fuerat certificatus p ꝓphām Nathan.ij.Reg.xij. q̄ ad prima duo pctā.⁊ de tercio per acceptatōez sui sacrificij.ij.Regū vlti. Et q; remissio peccatoꝝ nō est nisi p gr̄am.vñ ad Ro.iij.ca. Justificati per gr̄am ipsius.Idcirco dauid ꝓtūc credendus est hoc sciuisse.s.seipm esse in gr̄a.licet apud plurimos crederet nō fuisse dimissa illa pctā ipsi dauid.de q̄bus supra in ps.dicebat. Multi dicūt aie mee: nō est sal⁹ ipsi in deo eius. Scōm ꝓsupponendū est q̄ dauid ex hoc nō sciebat certitudinaliter se esse adepturū gloriā. ꝓut est de lege cōi.nec de hoc legit sibi fuisse aliq̄ reuelatio facta: ⁊ iō in prima ꝓte hui⁹ ps. deo refert gr̄as ꝓpter iustificationem suā ⁊ in vltima ꝓte petit certitudinē finalē sue salutis sc̄z in duob⁹ vltimis versibus p̄dictis.inter q̄ ponit quedā notabilia tam circa ꝓuidentiaz diuinam q̄ etiam circa ꝓductōnem ⁊ formatōnem hois q̄ circa p̄destinatōnem sanctoꝝ similiter ⁊ maloꝝ reꝓbatōez. Circa q̄ oia tredecim facit. Nam p̄ 3 multos philosophātes q̄ a cognitione diuina ammouebāt indiuidua seu singularia. vt Iob.xxij ca. Sup cardines celi pambulat.nec nr̄a cōsiderat. ps. attribuit deo pfectā ⁊ singularē cognitōez de hoie:⁊ de hoc dicit. Nōne ꝓbasti me ⁊c. dicit aūt. Probasti nō vt deus noticiam accipiat p ꝓbatōez sed ad excludendū quoꝝdam errorem dicentiū. q̄ diuina cognitio est p applicationem vniuersaliuz causaꝝ ad effect⁹ pticulares vel p alios certos modos mediāte q̄b⁹ res cōgscunt qō nō ptinet ad dei cognitōez:ꝫ designat q̄ noticia dei ē p euidētiā imediatā.q̄ quodāmō assimilat cognitōi hūane q̄ p experimentalem ꝓbatōnez acquirit sine aliq̄ discursu.a tali em̄ noticia sc̄z experimētali tota cognitio hūana deriuat cū nihil sit in intellectu q̄n prius fuerit in sensu.q.d. Cognitio tua ō me est ꝓbatissima absq̄ discursu.sic̄r est intelligendū illud qō infra dr̄. Inuestigasti.qō hz referri ad pfectōez cognitiōis nō autem ad modū inuestigatōnis que deo nō ptinet. In hoc aūt q̄ dicit. Cognouisti me.oñdit ipm fuisse a deo approbatū sm noticiaz approbatōnis.de q̄.ij.Thimo.ij.ca. Nouit dñs qui sunt eius. Consequēter scdo tangit q̄tu oz singularia circa hoiem.s.sessionem ⁊ resurrectiōem ⁊c. Pro quo sciendū q̄ Deut. vj. circa explicatōnez ꝓcepti

de dilectõe dei dr. Meditaberis.s.in his q̃ ad diuinã dilectionẽ pertinẽt. Sedens in domo tua ⁊ ambulans in itinere.⁊ dormiẽs seu cubãs atq; cõsurgẽs qõ exponitur sic. Nã hõ dz meditari in his q̃ ad dilectõez dei pertinẽt tã in tpe q̃etis q̃ in tpe laboris.sil̃r in ingressu lecti ad dormiendũ.⁊ in egressu ad vigilandũ.ad que quatuor .lz nõ eodez ordine referenda sunt verba psal.in hoc loco.q.dr. Domine tu cognouisti sessionẽ meã.s.an in sessione mea tpe quietis meditor in his q̃ ad dilectõez tuã ptinẽt.Et resurrectõnẽ meã.s.cũ surgo de lecto ad vigilandũ.Et semitã meam scz cũ ambo in itinere.Et funiculũ meũ.quod i hebreo habet.Accubitũ meũ.s.lectũ intro.ad qõ translatio nr̃a posset reduci.Nã lectus est hominib⁹ q̃si funiculus hereditaris.Cum eñ hõ in lecto dormiẽs iacet nihil aliud videtur hr̃e tanq̃ ꝓprium sibi.⁊ qz ista q̃tuor q̃ntum de se indifferentia sunt quo ad meritũ vel demeritũ nisi in q̃ntum cadunt sub cogitatõe hois eo debite ordinatis in deũ vl̃ alit.idcirco inꝓposuit. Intellexisti cogitatões meas ō lõge.i.intellexisti q̃s cogitatões habeã in hmõi varietatib⁹ meis supradictis.s.vtrũ sint digna mercede vel nõ. Dicit aũt a longe eo q̃ finis cogitatõis qui est vltimus in executõe ⁊ p q̃s longe est principalis quo ad meritũ ⁊ demeritũ.⁊ iõ dicit q̃ deus cogitatões hũanas q̃liter q̃cunq; de longe.s.de fine ꝓprie intelligit. Et ne q̃s estimaret q̃ cognitio diuina circa hoiem solũ ad quatuor p̃dicta se extẽderet.iõo dicit. Et oẽs vias meas ꝓuidisti.vt oñdat oẽs hũanas actões q̃ p vias intelligunt cõprehendi in cognitõe diuina q̃ eas ab eterno ꝓuidit. Et reddẽs rõnez quare sub clausula vl̃i cõprehẽdit vias hũanas ⁊ nõ eas discurrendo spãliter expressit.sicut incepat.subdit dicẽs. Quia nõ est sermo i lingua mea.s.sufficiens ad exp̃ssionẽ singulo⁊ eo mõ q̃ dicit Eccli.j. Cũcte res difficiles nõ p̃t eas homo applicare sermone.Et neq̃s putaret q̃ hmõi diuina cognitio se extẽdit solũ ad p̃tia eo q̃ sunt in actu ⁊ nõ ad p̃terita ⁊ futura q̃ nõ hñt esse actuale in seipis.iõ subdit. Ecce tu dñe cognouisti oia nouissima ⁊ antiqua.q.d.nõ solũ p̃tia ſ etiã preterita ⁊ futura. Conseq̃nter tercio oñdit quasdã eminentias singulariter ad cognitõem spãliter dei ptinẽtes.⁊ ō ſ dicit. Tu formasti me ꝛc. Ad qõ sciendũ q̃ ſm Aug.in li. de trinitate vniuersas creaturas spũales ⁊ corpales nõ qz sunt iõ nouit deus sed iõ sunt.qz nouit. Cui⁹ rõ est. Nam sic se habet scia dei ad oẽs res creatas sicut scia artificis ad artificiata ab ipo artifice ꝓducta. Ad qõ oñendum postq̃ dixerat. Tu cognouisti oia nouissima ⁊ antiqua: subdit. Tu formasti me.ac si dicat.Cognitõ tua est cã mee formatõnis mõ p̃dicto.ſ ne putaret q̃ cognitio seu ꝓuidẽtia diuina nõ requirit ad conseruatõnez rei postq̃ est creata seu formata sicut nõ requirit cognitio artificis finito ope. iõo subdit.Et posuisti sup me manũ tuã.exponit sicut in postilla. Conseq̃nter quarto ex p̃dictis cõcludit tria mirissima circa diuinã cognitõez.primo cũ dicit. Mirabilis facta est scia tua ex me.valde eñ mirabile est q̃ cognitio sit cã rez naturaliũ cognitarũ cũ in creaturis est cõiter oppositũ. Scõo dicit etiã.Cõfortata est.qz hmõi cognitio seu ꝓuidentia diuina sic est cõfortata q̃ res p eã cõseruant in esse ⁊ ipa a reb⁹ subtracta deficiũt.qõ ad maximã fortitudinez ptinet.Tercio dicit.Et nõ potero ad eã.ſ. vt ab ea qualitcũq; possem me subtrahere. Consequẽter q̃nto ſ vltimuz qõ dixerat declarat.ſ.Nõ potero ad eã.vt ab ea q̃litercunq; possem me subtrahere.⁊ hoc ex tribus.p̃ ex diuine p̃tie imensitate.qz cũ sit vbiq; null⁹ põt a sua p̃tia abesse.⁊ de ſ dicit:.Quo ibo a spũ tuo. exponit sicut in postilla. vsq; ibi.Si sumpsero pẽnas meas diluculo.cui⁹ sensus ẽ. Si haberẽ pennas sic̃es diluculo.qõ in instanti volat ab oriẽte in occidentẽ.⁊ sic cũ tanta velocitate trãsirẽ ad extrema maris hoc nõ sufficeret ad ſ vt me subtrahere possez a tua p̃tia.rõ q̃re.Quia illuc man⁹ tua deducet me.⁊ ſ põit se cundã rõez p quã hõ nõ posset se subtrahere a diuina scia que est eadẽ cũ sua potẽtia.⁊ qz deus p suã potentiã ẽ vbiq; sicut p suã essentiaz.iõ dicit. Illuc.s.in extremis maris. vl̃ vbicũq; Deducet me man⁹ tua.i.ero sub ptãte tua quo cũq; me deducas.nec potero ꝺclinare a deductõe tua.Nz tenebit me dextera tua.⁊ sequit. Et dixi forsitan tenebre. vbi ponit tercia rõ in q̃ dicit q̃ hõ ñ posset se subtrahere a cognitiõe diuia ꝓpter tenebrositatẽ seu obscuritatẽ loci.qz nihil in eis latet deũ.⁊ exponit lr̃a ꝓut in postil. Conse q̃nter sexto ꝓbat qõ vltimo dixerat.s. q̃ deus cognoscit ⁊ opatur in locis tenebrosis sicut in luminosis.⁊ ſ cũ dicit Quia tu possedisti renes meos. renes ei sunt i corpe hũano valde occulti ⁊ obtenebrati.qz cõiter sũt opati adipib⁹ ⁊ viscerib⁹ aialis.⁊ tñ hoc nõ obstante a ꝺo possident.⁊ sic infertur ꝓpositũ.ſ qz nõ solũ deus possidet interiora mẽbra humana ſ etiã ea format ⁊ organizat in vtero matris iõ subdit. Suscepisti me de vtero matris mee.vbi hebraica lr̃a habet. Repegisti me in vtero matris mee.idẽ enim verbũ habet hic ⁊ Job.x.vbi dr. Pssib⁹ ⁊ neruis ꝓpegisti me.⁊ sic est sensus q̃ de⁹ in vtero matris format totã compaginẽ humani corpis ibi existẽtis.ad qõ necessariũ reqrit vt cognitio ⁊ potẽtia diuina se extẽdant etiã in obscuris ⁊ latebris qõ erat intentũ. Conseq̃nter septimo qz in cõpositõne organica humani corpis sũt q̃ plurime ma xime subtilitates de quib⁹ tã phi quã medici tradũt multa.vt phi in li.ō aialib⁹.⁊ galienus in sua anathomia. que tñ ipi phi potẽtie formatiue naturali attribuũt. q̃ lz sit verũ ipi phi potẽtie formatiue naturali attribuũt. q̃ lz sit verũ inſtkaliter ⁊ secũdario.principalit tamẽ oia sũt attribuenda summe cognitõi ⁊ potẽtie.s.diuie instituẽtis naturã. idcirco dicit. Confitebor tibi.s.confessione laudis.qz terribiliter magnificatus es.s.in cõpositõe corpis humani organica de q̃ prius dixerat.que tãte subtilitatis est.vt in eo q̃ eam diligenť considerat nõ solũ causat admiratiõez sed etiã terrorẽ. Illa eñ que magne ꝓfunditat̃ sapie sũt terrorẽ causant.vnde in p̃s.dr deo. Terribilis in cõsiliis sup filios hominũ.⁊ sequit. Mirabilia opa tua.s.in hoc q̃ corporis humani dispositio supradicta est optima fm cõuenientiã ad aiam humanã ⁊ ad ei⁹ opatõnes. ꝓut Tho.in ꝑma pte.q.xcj.arti.iij.in cor.q.⁊ iõo subdit. Et aia mea cognoscet nimis.i.cognoscere põt q̃ ad ipius existentiã ⁊ eius opatões corpus hũanũ est optime cõpaginatũ seu organizatũ.talis eñ cognitio exquisita ⁊ cõpleta cadit sb cognitõe humana.vt pz p Galienũ in libro de iuuamẽtis mẽbroꝝ.vbi de quolibz mẽbro ⁊ iunctura humani corporis reddit rõnem conuenientẽ ad opationes aie. vnde respectu hui⁹ bñ dr. Et aia mea cognoscet nimis.qz ꝓfecte talia ab hoie cognosci possunt.qõ aũt supi⁹ dixerat. Mirabilis facta est scia tua ex me ⁊ nõ potero ad eã.intelligitur de scientia dr̃i que est sua essentia ineffabilis.hic aũt loquit de opatõibus ab ea ꝓcedẽtib⁹ que sub humana cognitione cadere possunt.p̃sertim illa que in humana natura continentur. Cõsequẽter octauo circa hmõi mirabilia opa dei dicit. Non est occultatũ os meũ a te. Circa qõ attẽdendũ q̃ cũ aia humana sit rõnalis magis ꝓuenit cũ angelis q̃ cũ aialibus brutis.⁊ ideo sua creatio cũ angelis in primordio fuisse facta videret esse conueniẽs . tñ deus aliter disposuit.ſ.vt in corpore humano sibi ꝓportionato creare tur.⁊ hoc est qõ dicit. Non est occultatum os meum a te. Os eñ hic accipit ꝓ corpulentia hũana i vtero matris organizata.quod est magnũ opus dei.iuxta illud Eccia.xj. Sicut ossa cõpaginata in vtero pregnãtis. illa aũt ossa sũt a deo facta in esse cõpleto per infusionem anime rationalis.⁊ de hoc dicit. Quod feciſti in occulto ⁊ substãtia mea in inferioribus terre.substantia eñ accipitur ꝓ anima q̃ ē forma essentialis ⁊ p p̃s p̃cipua ps substantialis ipi⁹ homis.⁊ sic deus os.scz corpulentiam in ventre pregnantis fecit cum substantia sua.i.cum anima in inferioribus terre.quia in vtero per infusionem fuit creata . ⁊ sic excludit errorem dicentium q̃ anima humana fuit creata cum angelis quod aliqui voluerunt ex dictis augusť.in.vij.super Geñ.ad litteram intelligere.quod tamẽ ipe non asserendo dicit.vt ibidem patet. Excluditur etiam error dicentiũ q̃ angeli in virtute diuina causant seu ꝓducunt animas rationales.quod tamẽ est falsum cum p̃s. soli deo loq̃ns dicit. Qõ feciſti in occulto ꝛc. vñ in productiõe p̃mi ho-

minus Gen.ij.dr q̄ spirauit deus in faciē hois spiraculuꝫ vite in alijs vo aialibus que mediantibus causis secūdis ꝓducunt dixit. Producat terra.ꝛ producant aq̄ et hmōi. Consequēter nono agit de alio ope dei magno circa hominē.in hoc.ſ. q̄ ptinet ad cōsecutōez vltimi finis ad quē fuit creatus.ꝛ de hoc dicit. Impfectū meuꝫ viderūt oculi tui.ꝛ in libro tuo oēs scribētur. Pro quo sciendū q̄ illi q̄ a deo p̄ordināt ad vitā beatā consequendam qua est vltimꝰ finis hūane vite peligunt a deo nō ex meritis eoꝝ futuris vñ ad Ro.ix.de electōe Jacob ꝛ reprobatōe Esau tractās dicit. Cum nondū nati fuissent aut aliq̄d egissent boni vel mali.vt fm electōem ꝓpositū dei maneret nō ex opib⁹ sed ex volūtate dictū est ei q̄ maior seruiet minori.ꝛ hoc est qō dr. Impfectū meū viderunt ꝛ versus. Informē meuꝫ fm Hiero.viderunt oculi tui.q̄.ſ.anteq̄ hō formaret nec sit in rerū natura videt a deo cui⁹ visio se extēdit admonētia ꝛ seq̄tur. Et i libro tuo oēs scribent. q̄ anteq̄ sint ꝛ aliq̄d mereant.oēs iusti nō solū predestinati ad finalē gloriam cōsequendā.sed etiā electi ad grāz.qua gloriam merentur licet eā finaliter nō cōsequant scribunt in libro dei. ſ. vite. de quo libro ꝓput refert ad diuinā predestinatōez immobilem nullus delet.vnde Apoca.iij. Non delebo nomē ei⁹ de libro vite.ꝓput aūt i seipis hoies mutabiles sunt deleri possunt de hoc libro.iuxta illud pſ. Deleant de libro viuē tiū.vnde cū dicit. Et in libro tuo oēs scribētur.ꝺ oibus p̄t intelligi.nō solum de p̄destinatis q̄ gloriam finaliter cōsequūtur.ß etiam de his q̄ fm p̄item iusticiā gloriā merentur.lz eam postea p eoꝝ defectus amittant.ꝛ sequit. Dies formabunt ꝛ nemo in eis. Ad qō sciendū q̄ dies in scptura ad lr̄am accipit q̄nq̄ aūt pro statu gr̄e.vt ad Rom.xiij. Dies aūt appropinq̄bit.q̄nq̄ aūt p statu glorie. vt in pſ. Melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. Et q̄ in libro dei scribuntur.vt dictū est non solū illi qui per eternā predestinatōez ad gloriam ordinant.ß etiā illi qui per p̄item iusticiā gloriā merent licet eā postea.vt dictū est amittant idcirco dicit in ꝑli. Dies formabunt. dies.ſ.vtrorumq̄ p dictoꝝ formabunt in li.dei:quia vtrozūq̄ ordinatio est notitia dei immutabiliter ex parte sui:ß mutabiliter ex parte eoꝝ qui scribunt:vñ pſ.de notitia dei circa h⁹mōi dies dicit. Novit dns dies immaculatos. Et q̄ hec notitia in q̄ formant isti dies est abeterno anteq̄ ipsi ꝓscripti in rerum natura essent:ideo subdit. Et nemo in eis. Nemo scriptorum in eis.ſ.in dieb⁹ formatis mō p̄dicto:qō aūt interponit hic postil.de libro mortis nō inuenit in sacra scriptura aliq̄d dici liber mortis.q̄ vt dicit sanctus Tho.in ꝑma pte.q.xxiij.arti.ij.in rōsione ad vltimū argumentuꝫ non est ꝓsuetum ꝓscribi illos qui repudiant:ß eos q̄ eligūtur. vñ tales nō dicunt scribi in aliquo libro dei.ſ.celesti: ß dicunt in terra scribi:iuxta illud Hiere.xvij. Recedētes a te in terrā scribant. Consequenter decimo dicit. Mihi autē nimis honorati sunt amici tui deus:ꝛ nimis ꝓfortat⁹ē principatus eoꝝ. Ad cui⁹ declarat ōez attendendū q̄ q̄ cōscriptio in libro vite de qua fecerat mentiōez est mere gratuita vt dictū est:idcirco surgit quedā tacita murmuratio cōtra deū ab his qui minus bñ de diuinis sentiūt:eo q̄ videtur deus in hoc esse acceptor p̄sonaꝝ q̄ ex quo nulla precesserūt merita in his qui abeterno ꝓscripti sunt. similiter poterāt ibi ꝓscribi ceteri hoies quoꝝ nec merita nec demerita p̄cesserūt. Ad quā tacitā murmuratōez pſ. rndet. Mihi antē nimis honorati sunt amici tui deus:hoc est dicere iudicio meo valde sunt digni honore quos de⁹ ex sua liberalitate recipit in amicos.q.d.quos em deus summe bonus ꝛ sapiens dignificat temerariū est:vt ab hoibus contemnant sed potius honorari debent. Et isto modo videt apostolus loqui de ista materia ad Ro.viij.cuz dicit. Si deus ꝓ nobis quis ꝓra nos.quis accusabit aduersos elē ctos dei ꝛc.q.d.ipsa electio diuina abeterno p̄ordinata sufficit ꝓ rōne ad hoc q̄ tales sint digni glorificatōne. Et notandū q̄ in ß ꝑsu videt pſ. tangere vtrūq̄ gen⁹ ꝓscriptorū in libro dei de quib⁹ Aug. de ciui. dei. quoꝝ vnū est coruꝫ qui sunt ꝓscripti tm̄. fm p̄item iusticiā ꝓ gr̄am: ꝛ de istis dicit. Mihi aūt ni.ho.sunt amici tui deus. Amici em̄ possunt dici quicūq̄ sunt in gratia dum in ea sunt: vñ Joh̄. xv.ca. Vos amici mei estis si feceritis ea que precipio vobis. Sed constat q̄ multi implent p̄cepta diuina.q̄ tñ postea gloriā dei nō ꝓsequunt ꝓpter eoꝝ defectū. Scōm genus ꝓscriptoꝝ in libro vite est illoꝝ qui fm eternam p̄destinatōnem ꝓscribunt:ꝛ de iōis ꝓprie intelligit. Nimis cō fortatus est principatus eoꝝ.ꝺscriptio em̄ talium est confortata q̄ immutabilis.similiter est principatiua. q̄ oēs tales ꝓscripti regnant cū xp̄o.ꝛ p̄ñs. Confortat⁹ est principatus eoꝝ. Consequenter vndecimo oñdit q̄ ꝓscriptio p̄dicta ꝓpendens vtrūq̄ genus ꝓscriptorū est valde numerosa.licet em̄ pauci sunt electi. multi tam̄ vocati sunt p gr̄am qui nō attingūt gloriā:ideo sequitur. Dinumerabo eos ꝛ sup arenā multiplicabunt.q̄ nō solus p̄t intelligi de solis electis p diuinā p̄destinatōez.q̄ vt dr̄ Matth. vij. ca. Arta est via que ducit ad vitā ꝛ pauci sunt qui inueniunt eam. Sz lata ꝛ spaciosa est via q̄ ducit ad p̄ditionē ꝛc. Nec etiam de angelis conuenienter intelligit.q̄ in hoc psalmo agit tm̄ de formatōne hois ꝛ de alijs p̄ditōnibus humanis.nō aūt de angelicis.sequit aūt. Resurrexi ꝛ adhuc sum tecū. Pro quo sciendū q̄ dauid dum p reuelatōez cognouit se resurrexisse a peccatis.ꝛ p cōsequēs cognouit se esse in gr̄a.vt supra dictū est:tū post illā remissionem peccatoꝝ ꝓcedente tempore nō sciebat certitudinaliter se esse in gr̄a:sed tm̄ ꝓiectualiter inq̄ntum p̄cipiebat se diligere amicos dei:ꝓput in p̄cedenti versu dr̄. Mihi aūt nimis sibi ꝛ odio hr̄e iimicos dei.ꝓput in v̄sib⁹ immediate seq̄ntib⁹ hr̄ ꝛ ideo dicit. Resurrexi scilicet a peccatis ꝓput mihi fuit reuelatum. Et adhuc sum tecum:scilicet p gr̄am.q̄ quidez scio p coniecturas in hoc psalmo ꝓtentas mō p̄dicto de q̄ dicit. Et adhuc sum tecum.quasi diceret adhuc sum.licet non sciam certitudinaliter.si em̄ sic sciuisset ꝓpius dixisset Resurrexi et tecum sum. Dr̄ aūtem posti.dicit q̄ David cognouit p reuelatōnem se esse futurum in societate angelorum nullum fundamentum habet in sacra scriptura.imo eius oppositum statim in sequentibus comprobatur Si em̄ reuelatum sibi fuisset diuinitus se gloriam adepturum inuanum dixisset. Vide si via iniquitatis in me ē ꝛc vt patet intuenti. Consequenter duodecimo ostendit illud quod conlecturaliter dixerat. Adhuc sum tecum.scilicet p gratiam.ꝛ hoc ex nimio zelo quem habebat contra peccatores et inimicos dei:et hoc cum dicit. Si occideris deus peccatores.si pro quia.quia scio domine q̄ occides peccatores.scilicet morte spirituali:ideo dico. Viri sanguinum declinate a me.quorum quendaz errorem ad materiam istam pertinentem exprimit. cum dicit. Quia dicitis in cogitatione accipiant in vanitate ciuitates suas. cui⁹ sensus est. Nam heretici ꝛ alij inimici dei inuidentes predestinatis quos deus ad gloriā preelegit anteq̄ quicq̄ merer̄t:vt dictū est.dicūt de eis detrahendo in cogitationib⁹ suis. Accipiant in vanitate ciuitates suas.hoc ē dicere. Illi qui predestinati dicunt accipiunt ciuitates suas scilicet ecclesiam presentem ꝛ celestem.quarum viam dicunt accipere per gratiā ꝛ aliam per gloriam.ꝛ hoc in vanitate:quia nullis meritis p̄cedentibus talem predestinationem dicuntur tales ciuitates accipere. Possunt etiam ista verba intelligi dicta esse ab hereticis qui aliam vitam negant.sicut saducei ꝛ huiusmodi. Isti em̄ dicunt de iust q̄ accipiunt in vano ciuitates suas.quasi dicerent q̄ in vano laborant cum non sit aliquod premium eternum in illis ciuitatibus. Et quia talia dicta sunt horribilia sanctis viris:ideo dicit. Nonne qui oderunt te domine oderaz illos ꝛc.que satis patent i litera. Consequenter terciodecimo ponit conclusionem supplicatoriaz quam principaliter in hoc pſ. intendit:ꝛ hoc cum dicit. Proba me deus ꝛc. Circa quod primo aspectu ad literā dubiū occurrit scilicet quomodo psalmista qui in principio hui⁹ psalmi testatus est. Dñe ꝑbasti me ꝛ cognouisti me ꝛc. Nō querit

Proba me deus ⁊ tenta me. Si em cū iam ꝓbauerat deꝰ ⁊ cognouerat. supflue ⁊ inutiliter videt petere ⁊ iterū ꝓ bet. Ad qđ sciendū correspondēter ad p̄dicta q ꝓbatio p̄mo mō dicta ⁊ cognitio seu probatio intelligenda ē quo ad p̄ūrem iusticiā. s. vtrū dauid essz in statu gr̄e. ⁊ qz dauid de hoc iam erat certificatus vt p̄dictum est. ideo dixit. Dñe probasti me ⁊ cognouisti me. i. approbasti. vt dcm̄ est. Sed ꝓbatio hic secundo loco data intelligēda est quo ad eternaz predestinatōez. s. vtrū dauid esset securus ad gloriā finaliter consequendā qđ ipi dauid non constabat certitudinaliter per reuelatōez. vnde rōnabiliter timebat filiali timore ne forte incurreret in aliquā dei offensam ex qua impediret a consecutōe glorie eo modo quo dr̄. Si quis se existimet stare videat ne cadat. j. Cor. x. c. Et ideo petit iterū a deo ꝓbari. ⁊ subdit. Et vide si via iniqtatis in me est. vbi nota q non dixit. Si iniqtas in me est. qz hz certitudinaliter sciuisset p reuelatōez non esse in ipo iniquitatē. vt dictū est. propter qđ dixerat alibi. Probasti cor meū ⁊ non est inuenta in me iniquitas. nō tamē sciebat si erat in eo aliqua via iniquitatis. s. dispositio tendendi ad iniquitatē. qđ pōt eē in existentibus in gratia. ⁊ sic petit vt nō ꝑmittat a deo tēdere in talē viā. vñ dicit. Deduc me in via eterna. s. ad eternā vitā cōsequendā. Qualiter aūt intelligat hec probatio respectu dei ꝓbantis dcm̄ est in p̄ncipio p̄s. Et nota q ibi dixerat. Dñe ꝓbasti me ⁊ cognouisti me. i. ppprobasti. vt dictū est. hz hic dic̄. Proba me ⁊ cognosce me. i. approba me qz p̄ma approbatio erat de ꝓterito ⁊ p̄nti q̄ erat iam immutabiliter approbata. hz scda approbatio est de futuro qđ respectu flexibilitatis humane semp hz naturā cōtingētis ideo nō ꝓprie peteret approbari hz magis ꝓprie petitur deductio in via eterna.

Replica.

In p̄s. Dñe ꝓbasti Burg. introducēdo materiam p̄s. fm suā applicatōez q̄ nō est directe ꝓtra postill'. dicit dauid se sciuisse absolutū a culpa. ⁊ esse in gratia cuius opinio multoꝝ fuit ad contrariū. ⁊ sic h ponit q sepe in odiū postil. improbauit. sicq sepius sibiipi cōtradicit. Circa illū passuz. Et aia mea cognoscet nimis. s. opa mirabilia dñi. put in p̄s. enumerat. glo. burg. est. Cognoscet nimis. i. pfecte. vt inquit talia ab hoie pfecti cognosci p̄nt. Allegat ad h ea que scripsit Galienus. Sed attendat burg. quid aristoteles de hoc sentit dicēs. Ea q̄ sum⁹ minima sunt in compatione eoꝝ q̄ ignosam⁹. ⁊ phs. j. phycoꝝ dicit. Tūc arbitramur vnūquodq scire. s. pfecte. cū causas cognoscimus ⁊ p̄ncipia. vsq ad elemēta. dīe em̄ ꝓprie rū que sumunt a ꝓprijs p̄ncipijs sunt nobis ignote. q̄ntum em̄ de eis dicere vel scribere poterit. soluz sunt circūlocutōes fm doctrinā eiusdē aristotelis. Omis nostra cognitio intellectualis ortū habet a sensu. oportet em̄ intelligē tem fantasmata speculari. phs. iij. de aia. Sensus aūt solū oñdit accidentia. ex. ij. de aia. q̄ cuius magnāvim cōferunt ad cognoscendū q quid est. hoc solū est argutiue. Intellectus em̄ coniūctus ⁊ si abstractiue cognoscit naturaz substantie. vix tamē vt nullatenus intuitiue. cognitio aūt rei ex suis opationib⁹ ⁊ alijs accidētibus nō est nisi argutiua ⁊ a posteriori. nō igr̄ pfecta. Psalmista igr̄ fortasse voluit dicere q mirabilia dei cognoscēt nimis. i. pfecte. nō ex sciētie acquisitōne: sed diuina inspiratōne. ⁊ hoc bene credo. Sed de libro vite que hic dicuntur. vide. s. Exo. xxxij. correctorio vlē. Id aūt qđ interponit postil. q reprobi p̄nt dici in libro mortis sicut electi in libro vite. h est burg. valde molestū qz vt inquit in sacra scriptura nō dī de tali libro. hec est burg. cōsueta rō seu inualida. ⁊ erroi vichleff ⁊ bohemoꝝ valde propinq̄. Nec postil. talē librū mortis ponit fm rē hz fm dici. ⁊ illud dici pōt fundari sup argumento a contrario sensu. qđ burg. sepe grandipendit pōt etiaz fundari super regula. Sicut ꝓpositū in ꝓposito. ita oppositū in oppositō. si saltē alterum ineesset a natura. Nec burgē. reddit rōnem cum aliqui dicant scripti. quoꝝ nec merita nec demerita ꝓcesserunt. quare non potest dici h de oib⁹ q eadē rōne sint scripti. fm em̄ irraditōez ideale difficile ē negare oēs hoies. immo oēs res fore in ꝑspectū diuie cognitōnis: ⁊ fm hūc moduz oēs dicunt scripte sicut picte. Platus em̄ dr̄ plāctu nature ea rōe dixit vestē fronesis omniū rerū formas quasi depictas continere. Sed qđ de hoibus oibus fm illū modū scriptis aliqui sunt p̄destinati. aliq̄ p̄sciti. h ꝓuenit ex determinatōe diuine volūtatis fm doctrinā doctoris subtilis hec autē determinatō diuie volūtatis cum sit respectus adextra ad diuinā voluntatē terminat⁹ non in ea fundatus. si ponat nūc scriptio nunc deletio nulla sequitur ex h in diuia volūtate mutatio. sicut nec ex alijs respectib⁹. s. creatōis incarnatōis ⁊c. Burg. etiam illū passuz. Mihi aūt nimis honorati sunt amici tui. exponēs ō hoib⁹ nō de angelis ꝓput postil. facē modicā adducit rōez. s. ꝓpter h qđ dr̄ matt. vij. Arta est via ⁊c. ⁊ mat. xx. c. Multi sunt vocati: pauci vo electi. Burgē. non audet exponere amicos dei solos electos qui pauci sunt ꝓpter hoc qđ sequit. Hic dinumerabo eos ⁊ sup arenam multiplicabunt. ideo exponit amicos dei de oīmbus p̄ceritis p̄ūtibus ⁊ futuris qui sunt amici fm p̄ūrem iusticiaz etsi nō fm eternam p̄destinatōnem: hz videt q ꝓ hyppolicā locutōnem burg. ad sic dicendū nō fuit ꝓpulsus: cuius em̄ electi in ꝓpatōne ad reprobos sint pauci absolute tamē intelligendo nō sunt ita pauci quin humanā noticiā excedant sub sola numeratōne diuina ꝓprehensi. qz apoca. vij. post visa multa milia sanctoꝝ descripta dicit. Post h vidi turbā magnā quā dinūerare nemo poterat ⁊c. Non ē inq̄s burg. ꝓpulsus ad dicendū eos dei amicos. qui anteq̄z nati fuerūt. fuerūt a deo oditi. qz in eterna p̄scientia nullum actū positiuū deus habuit circa p̄scitos: nisi p̄uidendo eorum esse nature fm doctrinā Scoti li. j. distin. xlj. Et ideꝝ iudiciū est de oīmbus p̄scitis. de esau aūt scribit Mal. iacb. j. q fuerat oditus anteq̄z natus. Et si ipse vel quiscunq̄z alius fuerit amicus fm p̄ūrem iusticiam: hoc est soluz fm dici nō fm esse. Nam dicit Prouer. xvij: Omni tpe diligit qui est amicus: planior igit est expositio postil. de angelis cuius etiā de electis hominib⁹ sit absurda. Et cū postil. dixit hic dauid fuisse reuelatuz q esset futurus in gloria in societate dei. Burg. obijcit p argumentū suū ꝓueū apud hereticos cōe vicz: nō hī in scriptura sacra. igit non est credendū. Arguit aūt ex scriptura oppositū: vt ipse patet ⁊ arguit sic. Infra scribit. Et vide si via iniquitatis in me ē ⁊c. Vane dixisz sic dō. si fuisset sibi reuelatū q esset futuris in gl̄a. Id h dico dupl'r. Pmo q dauid h dixit nō hūdo respectū ad factā sibi reuelatōez hz ad zelū quē dixit habuisse p iniquos. ne forte si essz excessiuus q distrahere posset a beatitudine sibi reuelata: q tūc deus zelū suū moderando ducat in vita eterna. Scō rndeo. q qz dauid sciuit dei potentiā illis reuelatōibus nō esse alligatā. nec via toris liberū arbitriū hmōi reuelationib⁹ limitatū. q̄nimo cū eis constat contingentia ad vtrūlibet quare ꝓbabiliter habuit dubitare an reuelatio ꝓcessisset ex diuina diffinitō ne sicut distingui solent ꝓphetie cōminatōis ⁊ diffinitōis iō dauid nō frustra dixit. Et vide si via iniquitatis i me ē. ⁊ deduc me i via eterna ⁊c. Sicut em̄ cōtingit p̄scitū esse i via fm p̄ūrē iusticiā sic ꝓtingit p̄destinatū ñ obstātib⁹ reuelatōib⁹ esse extra viā fm p̄ūrez iusticiā. qz al's sequeret error q gr̄a semel habita amitti nō possit si vera fuit q̄ reprobatur. de pe. distin. ij. §. charitas. Et pōt etiā sic dici breuiter q dauid frustra nō dixit. qz bonaꝝ mentiū est ibi culpam aḡscere vbi culpa nō est. inquit beatus Gregorius ⁊ habetur. v. distin. ad eius.

Ps̄al. cxxxix.

Eripe me dñe. Huic p̄s. p̄mittit talis ti. in heb. ⁊ in transla. hiero. Id victoriā p̄s dō. Et pz snia ex dictis in ti. p̄s. p̄cedētis. De mā vo hui⁹ p̄s. vī ex circūstantia lr̄e. q fuerit ab eo fact⁹ cum esset in p̄secutōe saulis. petens ab eo diuinitus liberari. ꝓ quo fecit multos alios psalmos: vt patet ex supradictis. quia illa persecutō fuit longa et Dauid fuit in maxis piculis. vt pz ex decursu primi Regum. Igitur scōm hoc. psalmus iste diuidit in duas partes. In prima dauid petit suaz liberationem.

In secūda ꝑphetice p̄dicit psecutoꝝ punitiōz: ibi. Caput circumitus. Prima i duas. qz ꝓmo dauid ꝑ sua liberatione impetrāda allegat psecutoꝝ neqtiaz. Scōo suā i deo ꝓfidentiā: ibi. Dixi dño. Circa ꝓmū sciendū q cū deꝰ sit iustissimꝰ ad eum ptinet liberare innocētes de psecutiōibus iniqruz. iō dicit

Ad victoriā ps̄. dauid. Cxxxix.

a Eripe me dñe ab homie malo: a viro iniq̄
b eripe me. Qui cogitauerunt iniquitates in cor-
d de: tota die constituebant
e prelia. Acuerūt liguas suas sicut serpētes: venenuz aspidum sub labijs eorum
f Custodi me dñe de manu
s peccatoris: t ab hominibus
b iniquis eripe me. Qui cogitauerūt supplantare gressus meos: absconderūt superbi laqueum mihi. Et funes extenderūt in laqueuz
l uxta iter scādaluz posuerūt
m mihi. Dixi dño deꝰ meus
n es tu: exaudi dñe vocez de
o precatōnis mee. Dñe dñe
p virtus salutis mee: obumbrasti sup caput meuz i die
r belli. Non tradas me dñe
s a desiderio meo peccatori
t cogitauerunt contra me:
v ne derelinquas me: ne forte exaltentur. Caput circui
y tus eorum. labor labioruz
z ipsorum operiet eos. Cadent super eos carbones
a in ignez deijcies eos in mi
b serijs non subsistent. Vir liguosus nō diriget in terra: virum iniustuz mala ca
e pient in interitu. Cognoui
f quia faciet dominus iudicium inopis: et vindictam
g b i pauperū. Veruntamen iusti confitebuntur nomi tuo et habitabunt recti cū vultu tuo.

Ps̄. dauid. Cxl.

a Domie clamaui ad te
b c exaudi me: intēde voci mee cū clamauero
d ad te. Dirigat̄ oꝛo mea sic incensum in conspectu tuo

bus inīqruz. iō dicit dauid. a Eripe me dñe ab hoie malo. i. a saule reddēte mihi malū ꝓ bono
b Viro iniq̄ eripe me. i. a doech incitāte saulē ad persequendum me.
c Qui cogi. iiqtates in corde. cogitātes multi machinatōibus me occidere
d Tota die cōstituebāt ꝓlia. qz de cōsilio doech t aliorum malignantium saul frequēter eduxit exercitū ad capiendum dō. e Acuerunt linguas suas sicē serpētes ꝛc. qz doech t alij detractores incitabāt maligne saulē ad psequendum dauid iniquē ꝑt qō dixit dauid ad saul. j. reg. xxiij. quare audis ꝟba hoim loquenti um. dauid q̄rit malū aduersuz te ꝛc. iō subdit. f Custodi me de manu peccatoris. i. saulis obstinati in pctō odij ꝫ me. g Et ab hominib⁹ iniquis eripe me. i. a doech t alijs sibi i malicia adherentib⁹. h Qui cogitauerūt supplātare gressus meos. vt ad regnū quanire nō valeā sicut a dño ꝓmissuz est mihi ꝑ samuelē. i Abscōderūt supbi laqueuz mihi: qz freq̄nter posuerūt insidias occultas ꝫ dō. k Et funes extēderūt in laqueū. q̄rētes me capere etiā p illos q̄ deberēt me diligere. s. p hitatores celle, q̄s dō liberauerat de phisteis t p zipheos. de q̄z genere dauid erat. t tñ isti voluerūt eū i maibꝰ saul tradere. vt bñ. j. reg. xxiij. l Juxta uter scādalū posuerūt mihi. i. quesierūt me capere p ꝓsidera tionē locoꝝ vbi ꝓsueuerā ire. vñ. j. Reg. j. xxiij. dixit saul zipheis. Abite q̄ t diligētius ꝓpate t curiosiꝰ agite: t ꝓsiderate locū vbi sit pes eiꝰ ꝛc. m Dixi dño. Hic ꝓfir dauid ꝓ sua liberatiōe allegat suā in dño ꝓfidentiā. modus ē em̄ magnifici liberare ꝓfidētes in eo ꝑter qō dixit dō. n Exaudi dñe vocē deꝓcatiōis mee. liberādo me a saulis psecutiōe. t qz gratitudo de bñficio iā ꝑstito ē dispositiō ad aliud obtinendū: iō dauid ad impetrādū liberatiōnē suā de psecutiōe saulis recolit tanē grat⁹ bñficiū qō ei deus ꝑstiterat liberādo eū de manu goliath gigantis. o Dñe do. vir. sa. mee. i. ꝓ cuiꝰ ꝟtutē fui saluatꝰ ꝓ umbrasti sup caput meū me ꝓtegēdo. q In die belli. qō accepi cū goliath gerheo r Nō tradas me dñe a desiderio meo. i. exī desideriuz meū. s Peccatori. i. sauli obstinato i pctō odij ꝫ me. minꝰ ei dicit t plus significat. p hoc em̄ q̄ dicit q̄ talis traditio eēt extra desideriū suū sig nificat q̄ eā horrebat. sicut i cōi mō loq̄ndi q̄ ꝓtingit ali cui qō est sibi horridū dicit. b nō desiderabā. vel non petebā ad significādū illiꝰ qō accidit sibi horroꝛē. t ꝑdit causas diuersas me occidere. v Ne forte exaltēt. hūtes de me intentū. ꝑt hoc supple peto ne tradas me in manibꝰ eoꝝ. t ē modus loq̄ndi trūcatꝰ. sic solēt loq̄ homines in tioꝛe positi. x Caput circuitꝰ. postq̄ dauid petijt suā liberatiōz. Hic ꝫñr ꝓphetice p̄dicit psecutoꝝ suoꝝ punitōz. Ad cuiꝰ intellectū sciendū q̄ saul psequēs dauid ex desiderio occidēdi eū cigebat eū. t viros eiꝰ i modū coꝛone ne posset euadere vt hñ. j. reg. xxiij. Ad hoc aūt inducebat a doech t alijs detractoribꝰ falso diffamātibus dō. apud eū. t ista iniq̄tas saul t detractoꝝ cōtra dauid fuit occasio q̄ deus ꝑmisit eos occidi in monte gelboe. vt puniret ista malicia eoꝝ. t B est qō dñ. Caput circuitꝰ eoꝝ. i. saul qui erat caput exercitus circūdāt̄ dō mō dicto. y Labor labioꝝ ipsoꝝ. i. freq̄ns detractō doech t aliorū siꝝiū. z Operiet eos. i. erit occasio q̄ opiant morte i mōte gelboe sicut anē captā optabāt rhete Et qz nō soluz fuerūt opti tali morte sed etiā igne gehēne ꝛz cōem opinionē. iō subdit Cadent sup eos carbones ꝛc. a In mi. nō subsistēt. qz pena ifernal⁹ est ꝑportabilis. Et qz doech detractoꝛ pessimꝰ nō solū fuit punitꝰ in se ꝛz etiā in ꝓle. qz dauid filiū eiꝰ fecit occidi. eo q̄ dixit se saulez interfecisse: q̄ rēs p ꝛz ipi dō placere. vt dictū fuit. ij. reg. j. ideo subdit.
b Vir ling. nō dirigit in tra. qz doech nō reliq̄t filiū supstitē: iō adhuc subdit. c Virū iniustū. s. doech idumeum.
d Mala capi. i inte. s. suo t filij ꝑsui: t iō subdit ꝛz mala in pdi. Et qz sic dcm̄ ē ista punitio fuit facta ad vindicādū mala q̄ fuerāt dō t viris eiꝰ: iō subdit. e Cognoui. s. p ꝓphie spm̄. f Quia faciet dñs iu. inopis. s. ipiꝰ dauid q̄ fuit inops in fuga saulis intātū q̄ a nabal petijt cibū. j. Reg. xxv. g Et vin. pau. i. viroꝝ dauid q̄ erāt pauperes ꝑm q̄ dñ. j. Reg. xxij. Et q̄uenerūt in eū oēs q̄ erāt i angustia ꝑstituti t oppꝑssi ere alieno t amaro aio. t factꝰ est eoꝝ ꝓnceps. Et qz dauid t viri eiꝰ i illa psecutiōe nō declinauerūt a fide vniꝰ dei t ipiꝰ cultu: iō ꝛz subdit. h Verūtm̄ iu. ꝓfi. noi tuoꝛt. i tribulatiōibꝰ positi. i Et habitabūt recti cū vultu tuo. i. placētes in ꝓspectu tuo.

Ps̄. cxl.

Domie clamaui. Huic ps̄. ꝓmittit tal⁹ ti. i heb. Ps dauid Ex q̄ appareret actoꝛ ps̄. De mā vo eiꝰ videt ex circūstātia lre q̄ dō exptus se peccasse pctō lingue. vt apparebit i ꝓseq̄ndo fecit hūc ps̄. petēs a dño vt nō patereꝛ amplius recidiuuz. Et diuidit i duas ptes. qz ꝓmo dauid exaudiri postulat. scōo petitiōz suā explicat: ibi. Pone dñe. Circa ꝓmū dicit. a Dñe clamaui ad te corde t oꝛe deꝓcādo. b Exaudīme. petitiōz meā adimplēdo. c Intēde vo. mee ꝛc. repetitio ē eiusdez siñe ad maioꝛē affectū exꝑssionē. d Dirigat̄ oratio ꝛc. oblatis em̄ sacrificijs i altari holocaustoꝝ. qō erat sub diuo sacerdotes q̄ obtulerūt sacrificia lauabāt manꝰ pedes. t sic intrabāt ꝓmā portā tēpli. vbi erat altari incēsi ibi cremātes thymiama. qō h dī incēsuz. t tūc dicebat sacrificiū ꝓsummatū Heb. ix. In ꝓxi q̄dē tabernaculo introibāt sp sacer-

dotes oblatiõz sacrificioz cõsũmãtes illa em̃ sacrificia nõ erãt deo grata ex se. ꝛ ex deuotõe offerentiũ. q̃ q̃dez deuotio significabat ꝙ crematiõz incẽsi: iõ tũc dicebant sacrificia ꝓsũmari. ꝙ h̃ ḡ q̃ dicit dõ. Dirigat oõ mea ꝛc. petit q̃ sua oõ sit ꝓsũmate exaudita. ꝛ idẽ petit ꝙ h̃ q̃ subdit.

e Eleuatõ ma. me. sacri. vesp. qz p̃ oblatõz iugis sacrificij in vespe non offerebat aliõ vsq; i mane diei seq̃nt̃z f Põe dñe. Hic ꝓñr dõ explicat suã petiõez. ꝛ diuidit i duas. qz p̃mo petit p̃seruari a lingue culpa. scõo a culpe pẽa: ibi. Nũm adhuc. ꝙ lignã ei hõmitip̃r peccat. ꝛ cõtra hoc petit dicens

e eleuatõ manuũ meaz sacri
f ficiũ vesptinũ. Pone dñe
g custodiã oi meo: ꝛ ostium
circumstantie labijs meis
p l Nõ declines coz meũ i ỽ-
k ba malicie: ad excusandas
l excusatões in peccatis Cũ
hoib⁹ opantib⁹ iniq̃tatem
m ꝛ nõ cõicabo cũ electis eoz
n Corripiet me iust⁹ i miseri
o cordia ꝛ increpabit me oleũ
p ãt pctõris nõ ipinguet ca-
q put meũ Nũm adhuc ꝛ oõ
r s t v f mea in bñplacitis eorũ ab
sorpti sunt iũcti petre iudi-
ces eorũ Audiẽt ỽba mea
z qñ potauerũt: sicut crassitu
do tre erupta est sup terraz
a b Bissipata sunt ossa nr̃a se-
c cus infernum: qz ad te dñe

f Pone dñe custodiã oi meo. vt nõ peccẽ ꝙ p̃cipitatiõz loq̃ndi. sic al's fecit dicẽdo sybe omia tua sũt q̃ fuerũt miphisobeth. in q̃ peccauit dauid. sic dcm̃ fuit. ij. Reg. xvj. ꝛ supra pr̃. cxv. g Et ostiũ circũstãtie labijs meis. Dicit aũt ostiũ circũstãtie. qõ retractat ỽbũ male ꝓlatũ. cui⁹ zriũ fecerat dõ q̃n nũeratiõz ppli male p̃cepit. nec ad ỽbũ ioab retractare voluit. fz qõ hr̃. ij. reg. vlt. ꝛ iõ petit dauid vt h̃ vlteri⁹ sibi nõ ꝓtingat dicẽs. Et ostiũ circũstãtie ꝛc.

h Nõ declines. i. declinare ꝑmittas. i Coz meũ in ỽba malicie. i. ad ꝓferendũ ỽba maliciose ꝓposita. sicut feci q̃n dixi vxie vt descẽderet in domũ suã ꝛ lauaret pedes vt sic cũ vxore sua dormiret. vt puer de me ꝓcep⁹ sibi attribueret. ꝛ adulteriũ meũ celaret: vt hr̃. ij. Reg. xj.

k Ad excusãdas ꝛc. resumat li. Nõ declines coz meũ. i. declinare ꝑmittas. k Ad excusandas excusatões i peccat̃z. i. vt ꝑtinacit̃ defendã pctm̃ meũ excusationib⁹ falsis.

l Cũ hõ. ope. iniq̃tatẽ. i. cũ saul ꝛ sibi similib⁹. q̃ pctm̃ snũ ꝺ reseruatõe agag regi amalech. ꝛ pinguiũ aialiũ ꝺ dei ꝓceptũ ꝑtinacit̃ defendit ꝺ samuelẽ cũ arguentẽ. j. Reg. xv.

m Et nõ cõ. cũ ele. eoz. in heb. ꝛ trãsla. hiero. hr̃. In delitijs eoz. ẽ igit̃ sensus. q̃ dõ nolebat cõicare cũ talib⁹ etiã in mẽsa vbi hñtur cibaria delicata sine electa Et qz hũilit recipiebat correctiõz iustoz. vtz. ij. reg. xij. vbi correctiõez nathan ꝓphe de adulterio cũ bersabee et homicidio vrie hũiliter recepit. ꝛ sic̃r correctiõz gad ꝓphe de apli nũeratione. vt hr̃. ij. Reg. xxiiij. iõ subdit.

n Corripiet me iust⁹ in mia. qz vsq; ꝓphã p⁹ ei⁹ pniam denũciauit sibi veniã. vt ptz ibidẽ.

o Oleũ aũt pctõris nõ imping. ca. mexz. in heb. hr̃. Oleũ aũt capit̃z ñ ꝓhibebit caput meũ. qõ exponit Ra. sa. de vnctiõe regia ꝛ sic dõ dicit. Oleũ capitis. i. vnctio regal' i capite meo recepta. Nõ ꝓhibebit caput meũ. s. ab hũilitate debita ipz p supbiã eleuãdo. vt nõ acq̃escã correctiõi iustoz sic eleuauit saulẽ. vt ꝓdictum ẽ. Ad hũc aũt sensuz põt reduci trãslatio cõis.

o Oleũ autẽ pecca. i. vnctio regia hois inde supbientis q̃ dr̃ pctõr eo q̃ in oi pctõ icludit supbia.

p Nõ impinguet caput meũ ꝓtra deũ ꝛ ei⁹ nũcios supbiẽdo. ꝛ h̃ mõ dr̃ de supbo Job xv. Cucurrit aduersus deũ ꝛ erecto collo ꝛ pingui cerui-ce armat⁹ ẽ. Trãslatio hiero. hz. Oleũ amaritudis nõ impinguet caput meũ. Rõ h⁹ diuersitat̃z ẽ. qz dictio hebraica hic posita. s. ros ẽ equoca ad significandũ caput. quaz significatiõz sequunt̃ hic hebrei. ꝛ ad significandũ fel. loco cui⁹ trãstulit Hiero. amaritudis. qz frequent i scptura amaritudo significat noie fellis. ꝛ ecõuerso põt tñ trahi ad sẽsuz ꝓcedentez vt ꝙ amaritudinẽ intelligat supbia ꝓcedẽs aliq̃n ex vnctiõe regia. sic̃ patz in saul. Ista tñ lra Oleũ aũt pctõris nõ impinguet caput meũ. exponit cõiter a doctoribus nr̃is de ỽbo adulatoris significato nomie olei sic̃ dr̃ ps. lxiij. Nolliti sunt ẽmones ei⁹ sup oleũ ꝛ sic petit dõ q̃ ꝙ ỽba adulatoz nõ erigat i supbiã ꝛ dei ꝓceptũ ꝓma tñ expositio vr̃ mihi magz̃ lralis.

q Nũm adhuc. Hic ꝓñr dauid petit p̃seruari a pena ꝙ pctõ lingue debita. ꝛ ꝓmo a pena infligẽda in pñti. scõo a pena inferni: ibi Sicut crassitudo. Circa ꝓmũ dicit q Nũm adhuc ꝛ oõ mea. supple ꝓtendit ad impetrãdũ q̃n sbdit. r In placitis eoz. In hebreo hr̃. In malis eoz. cui ꝓcordat trãslatio hiero. q̃ sic hz Ꝓco malicijs eoz. vt nõ sint mihi occasio deliquẽdi. ꝛ p cõseq̃ns q̃ debeãt puniri in pñti. Ad hũc etiã sensuz põt reduci translatio cõis cũ dr̃. r In bñplacitis eoz. i. in malis eoz in q̃b⁹ delectantur eo q̃ peccant ex habitu q̃ causat delectatiõz in ope malo ꝑm illõ Ꝓuerb.

s Absorpti sunt iũcti petre iudices eoz. vbi hz trãslatio hiero. ꝛ silr̃ lra hebraica. Ablati sunt iuxt̃ petrã iudices eoz. ꝛ est eadẽ sñia hic ꝛ ibi. ꝛ exponũt hoc hebrei de moyse ꝛ aaron q̃ iudices fuerũt ppli isrl̃ ꝛ scti ꝛ tñ ꝙ murmuratiõib⁹ ppli ꝓtra deũ peccauerũt ad aquas ꝓradicti onis dubitãtes de impletiõe verbi diuini q̃ eis dixerat. Loquimi ad petrã cozã eis ꝛ illa dabit aq̃s. ꝛ ꝙ illo pctõ fuerũt ꝓuati ingressu terre ꝓmissiõis. vt hr̃. Nume. xx. ꝛ hoc est q̃ dr̃ hic.

t Iũcti petre. i. iuxt̃ petrã de qua debebãt aquã ejcere.

v Judices eoz. i. moyses ꝛ aaron. q. d. dauid multo fortius debeo mihi timere ꝛ ꝙ p̃ñs deuz ozare ne ꝓpter ỽba maloz trahar ad peccandũ. ꝛ ꝙ p̃ñs ad penã sustinendus ꝓ

x Audient. i. audiant. qz hebrei ꝙ optatiuo vtunt̃ futuro indicatiui: vt frequẽter dictũ est.

y Verba mea qm̃ potuerũt. In hebreo ꝛ in translatõne Hiero. habet. Verba mea quoniã decora sunt. ꝛ in hoc dauid sermonez dirigit ad maliloquos. ꝛ est sensus. Audient ỽba mea. maliloqui corrigentes se a sua malicia. Quoniã decora sunt. i. ad decorem honestatis inducentia. ꝛ ꝙ cõsequẽs receptione digna. Ad hũc sensum põt trahi lra cõmunis. Audient verba mea. s. maliloqui ad suã correctionẽ. Nm̃ potuerũt. s. se corrigere ad monitionẽ ỽborũ meorum.

z Sicut crassitudo terre ꝛc. Hic incipit versus i hebreo ꝛ in translatione Hieron. vbi dauid petit p̃seruari a pena gehenne. ꝓmo tamẽ ostendit modũ hanc penã incurrendi. secũdo petit ab ea liberari: ibi. Quia ad te domine.

Circa ꝓmũ sciendũ q̃ hec est lra i hebreo. Sicut findẽs ꝛ scindẽs in terra. Et in trãsla. hiero. Sic agricola cũ scindit terrã sic dissipata sunt ꝛc. ꝛ est eadẽ sñia vt ptz. ꝛ est sensus. qz sicut ille q̃ scindit terrã facit ibi q̃ndã ꝓfunditatez ꝛ terre dissipationem: sic.

a Dissipata sunt ossa nr̃a. i. sic dissipata est virtus mẽtis nostre q̃ per ossa designat in quibus est robur corporis.

b Secus infernũ. i. ꝓpe infernũ. vñ in hebreo ꝛ in translatiõe Hiero. habet. In ore inferni. dissipatio eñ virtutis que fit per vicia facit appropinquare ad penã gehenne. ad eundem sensum reducit lra cõmunis cũ dicit. Sicut crassitudo terre ꝛc. Crassitudo ꝓprie ẽ in animali. ꝛ latet sub pelle: ꝛ ad similitudinẽ hui⁹ crassitudo terre dicit̃ que latet sub eius superficie. quando vero terra arat̃ superficies subuertitur. ꝛ sic crassitudo eius sursum erigitur. Est igit̃ sensus. sicut crassitudo terre sursuz apparet ex terre scissiõe cũ vomere: sic ossa nr̃a dissipata sunt ꝛc. Hic incipit ỽsus in hebr̃. ꝛ i trãsla. hiero. vbi ꝓñr dauid petit p̃seruari a dicta pena gehẽne: ꝛ incipit h̃ ꝓstructio. Nõ auferas aiaz meã. i. nõ ꝙmittas eã auferri a ꝓspctũ gr̃e tue. ꝛ ꝙ ꝓñs trahi ad pe

nã gehẽne. Quia ad te dñe dñe oculi mei: tãq̃ ad ꝓtectorẽ meũ. d In te spauí. q. d. decz vt me ꝑfues a pena gehẽne. qz modꝰ ẽ magnifici liberare sperãtes i se. e Custodi me a laqueo. s. deceptõis. f Quẽ statuerũt mihi .s. spũs malignꝰ. g Et a scãdalis ꝛc. Scãdalũ ei ẽ dcm vꝰ factũ mínꝰ rectũ ꝑbens alteri occasionẽ ruine. ꝛ sic petit dauid ne pctm̃ lingue aliene ꝑbeat sibi occasionez ruine. h Cadent in retiaculo eius pctõres. i. occasionẽ peccandi peccãdi amãtes: fm illud Eccli. iij. Qui amat ꝑiculum i illo ꝑibit. i Singulariter suz ego. i. a soci erate male loq̃ntiuz me sõtrahabo: ne sint mihi peccandi occasio. k Donec trãseaz. de pũti vita ad scõz requiẽ. Moralitas autez huius psal. est vt homo qui alꝰ expertus est per linguaz se peccasse vel ad hoc pctm̃ sentit se ꝓnũ esse: exẽplo dauid penitreat: vt sic a recidiuo ꝑ deuotã oꝛõem ꝑseruetur. ꝛ a pena debita liberetur

In pš. cxl. Domie clamaui. vbi dꝛ in postilla. De materia vero eius

Additio.

Ncõueniẽs videt q̃ ḣ psal. applicat ad singulares hystorias ipi⁹ dauid. put postill. vult: tũ ꝓpt rões allegatas in additiõe secũda sup pš. xxxviij. sil'r in additiõe sup pš: cxv. q̃ ibi possũt videri. tum qz in ḣ psal. sunt aliq̃ vbus imptinẽtes tali expositiõi sic cũ dꝛ. Ad excusandas excusatiõz in pctis. Si em̃ dauid petebat ḣ preseruari ab his i q̃bus iã peccauerat: supfluũ erat sibi petere vt nõ ptinacit defenderet pctm̃ suũ excusatiõib⁹ falsis. cũ hoc nũq̃ legit fecisse: vt ptz i suis hystoꝛijs. Sil'r cũ dꝛ Dissipata sunt ossa nꝛa ꝛc. nũq̃ em̃ ossa dauid fuerũt dissipata. ꝓ potiꝰ aduersarioꝝ suoꝝ. Qz autẽ ꝑ ossa intelligat vꝰ mẽtis: put postil. ibidẽ expoit hoc maifeste exoꝛbitat a sensu lr̃ali. ꝛ sic de plurimis alijs vbus q̃ nõ videtur in postilla ꝙgrue exponi: put bñ intuenti ꝑbit. Pñ melius videt dicendũ cũ glo. fm quã christus in hoc pš. q̃q̃ ꝑ membꝛis q̃q̃ ꝑ se loquit. sic vt a suis ꝓꝛijs ad nꝛa redit: ꝛ a nꝛis interdũ ad sua ꝓꝛia trãsit: put ista ꝛ alia ad hoc ptinẽtia latius cõtinẽt in glo. que notabiliter hũc psal. exponit. Et ideo q̃ vult hr̃e expositionez lr̃alem verã ꝛ mysterioſam huius pš. ibi q̃rat.

Replica.

In pš. Pñe clamaui. quẽ postilla. expoit de dauid petente se de cetero ꝑseruari a peccato oꝛis excusãdũ pctm̃. Burgẽ. illã expositionẽ abijcit tanq̃ irrationabilẽ. allegat ad hoc deliramẽta sua posita circa pš. Dixi custodiã ꝛ Memento dñe dauid. que vide in coꝛre ctorio in locis allegatis. Nec valet qõ burg. spãliter hic obijcit dicẽs. q̃ dauid nunq̃ ꝓposuit falsas excusatões tẽdentes ad peccati defensionẽ: qz vt dicit in suis hystoꝛijs nõ reperit. sed hoc est falsuz: quia vt ḣr̃. ij. Reg. xj. dauid ꝑplura malicioſe dixit ꝛ scripsit in materia vꝛie q̃ tendebant in excusationẽ peccati cũ eius vxoꝛ bersabee ꝓmissi: q̃bus verbis quia vꝛias satisfacere noluit: vt vicz cũ bersabee doꝛmiret. idcirco dauid scripsit vl' scribi fecit malicioe ad moꝛtẽ vꝛie. qui casus ẽ ibi valde ꝓpriꝰ: quia petit de cetero ab huiusmodi ꝑseruari dicẽs. Nõ declines coꝛ meum in verba malicie. i. declinari permittas. fuerunt enim illa verba ꝛ plata ꝛ scripta verba malicie ptinentia ad excusationẽ peccati Et cũ in eodẽ psalmo postillatoꝛ illum passuz. Dissipata sunt ossa mea. exponit de mentis sueroꝛe ꝛ virtute. Burgeñ. obijcit dicẽs illã expositionẽ non esse lr̃alem q̃ ꝑ ossa accipiat mẽtis robur ꝛ virtus. ꝛ hoc est manifestũ deliramẽtũ ꝑtendẽs q̃ nullus sit sensus lr̃alis nisi q̃ ꝑ voces significat q̃ falsuz est. qz in sacra scriptura nõ solũ voces significant: sed etiã res sunt significatiue. quia alꝰ omẽs ꝓpositiões moꝛe hũano de deo dicte essent: absurde: puta Oculi dñi super iustos. Et fiant aures tue intendentes. Inmanus tuas ꝛc. Similiter ꝛ de angelis et homibus: vt puta Qui facis angelis tuis ignẽ vrentẽ. Et iustus vt palma florebit ꝛc.

a Voce mea ad dñm clamaui voce mea ad dominũ deꝓcatus suz
c Effundo in cõspectu eius
d oꝛationẽ meã ꝛ tribulationẽ meã ante ipm ꝓnuncio
e Inꝺeficiendo ex me spiritũ meũ et tu cognouisti se
f mitas meas In via hac q̃
g ambulabam: absconderunt
h laqueũ mihi. Cõsiderabaz
i ad dexterã ꝛ videbã: ꝛ nõ
k erat q̃ cognosceret me. Pe
l rijt fuga a me: ꝛ nõ est qui
m req̃rat aiam meaz. Clama-
n ui ad te dñe dixi tu es spes
o mea portio mea i terra vi-
p uentiũ. Intẽde ad deꝓcatiõnẽ meã: qz hũiliatus sum
q nimis. Libera me a ꝑsequẽn
r tibus me: qz cõfortati sunt

Psalmus. cxlj.

Voce mea ꝛc.

Huic psal. ꝑ mittit talis titulus i hebꝛeo. Eruditio dauid cũ esset in spelunca oratio. ꝑ hoc autẽ q̃ dicit. Eruditio. ostẽdit q̃ dauid in cõpositiõe huiꝰ psal. fuit eruditꝰ a spũsancto: ꝛ illũ scripsit ad eruditionẽ alioꝝ. ꝑ hoc aũt q̃ dicit: Oratio designat q̃ factus fuit ꝑ modũ simplicis oꝛõnis. ꝛ ꝑ hoc q̃ dicit. Cũ esset in spelũca ostendit locus vbi fuit factꝰ. Et fm q̃ dicit Hieronymꝰ in ꝓlogo sup libꝝ psalmoꝝ. intelligit de spelũca odollã: ad quã fugit dauid postq̃ euaserat de manibꝰ philistinoꝝ volentiũ eũ occidere in geth: vt habet. j. Reg. in ꝓncipio. xxij. capit. ꝛ in fine. xxj. Et fecit hũc psalmũ anteq̃ venirẽt ibi ad eũ illi de cognatiõe sua. ꝛ homies amaro aimo ꝛ oppressi ere alieno existentes. igit fm hoc psalmus iste in duas partes diuidit. qz primo dauid ostendit anxietatẽ animi sui. scõo petit diuinitus cõsolari: ibi. Clamaui ad te. Circa primũ dicit.

a Voce mea ad dñm clamaui. quia ex magna anxietate nõ poterat a clamoꝛe cõtinere. b Voce mea ad dominũ deꝓcatus sum. repetitio est eiusdẽ ꝛnie ad maioꝛem affectꝰ expꝛessionẽ. c Effundo in ꝙspectu eius ꝛc. hoc dicit. quia oꝛãdo lachꝛymas effundebat. ꝛ hoc modo loquebat anna. j. Reg. j. Effudi animã meã in ꝙspectu dñi. d Et tribulationẽ meã ante ipm ꝓnũcio. nõ ad aliquid sibi manifestandũ: qz oia nuda ꝛ aperta sunt oculis eiꝰ: ꝛ ad consolatiõez aliquã impetrandã cuiꝰ causa subdit cuz dicit. e In deficiendo ex me spiritũ meũ. q. d. in tanta afflictõne sum q̃ fere expiro. f Et tu cognouisti semitas meas. ꝑ quas ego possuz incedere magis secure. q. d. illas nõ video nisi dirigas me: iõ subdit. g In via hac qua am. ab. la. mihi. qz saul ꝛ eiꝰ satellites in terra israhel querebant ꝑ multas insidias eũ cape ꝛ cũ inde fugeret in geth: philistei voluerũt cũ occidere: iõ subdit. h Considerabã ad dexterã. i. vbi possez inuenire aliquã ꝓsperitatẽ q̃ ꝑ dexterã designat. i Et nõ erat q̃ cognosceret me qz in tra israhel nullꝰ audebat ei hũanitatẽ ꝑstare tioꝛe regis saulis. k Perijt fuga a me. qz dauid fugiẽs in trã philistinoꝝ fuit ibi in ꝑiculo maioꝛi: vt ꝓdictum ẽ. iõ subdit. l Et nõ ẽ q̃ req̃rat aiaz meã. i. vitã meã ad salnãdũ ipaz. m Clamaui. postq̃ dauid explicauit anxietatez animi sui: hic ꝓꝛ petit ab ea liberari. d. Clamaui ad te dñe. positus in dicta anxietate. n Dixi tu es spes mea. qz ꝑ te soluz spero liberari. o Portio mea in tra viuẽtiũ. i. inter viuẽtes huius seculi nõ habeo vnde viuã nisi ꝑ tuã ꝓuisionẽ q̃ dixit. qz erat exul ꝛ ꝓfugus ab hereditate sua tꝑali. p Intende ad deꝓcationẽ meã: qz hũiliatus fuz nimis. q. d. ita afflictus sum ꝛ abiectus q̃ cũ magna difficultate possum sustinere. iõ subdit. q Libera me a ꝑsequẽtibꝰ me. s. saul. doech. ꝛ similibꝰ. r Quia cõfortati sunt sup me. i. fortioꝛes me. intantũ q̃ nõ possum resistere. ꝓpt re-

glā potestatē me psequentez. s Educ de custodia.i.de carcere.sicut dī Gen.xlij.Tradidit illos custodie tribus dieb⁹ z tribus noctib⁹.tercio vo die educt⁹ de carcere zc. vñ in hebr̄.z in trāsla.hiero.hr̄ b:Educ de carcere animā meā.i.meipm de a nobiliori pte denoiando totuz.Carcerē aūt vocat dō illaz speluncaz i qua erat abscondit⁹: nec audebat exire. t Ad cfitendū nomi tuo, ad hoc cm̄ pncipaliter desiderabat dō, a psecutiōe saulis liberari:vt posset libere accedere ad tabernaculū dñi:z ibi cōfiteri dño cōfessione laudis. v Me expectāt iusti.s.samuel z alij iusti de pplo israhel:q expectabāt cū desiderio cozonationē dauid in regez sicut dixerat p samuelez. x Donec retribuas mihi.p psecutiōe quā patioz p pter dignitatem regni. In hebr̄.hr̄. Me cozonabunt iusti cū retribuer⁹ mihi. qō fuit impletū qn̄ senioz̄es de oibus tribubus israhel vnxerūt dauid i regē.ij.Reg.v. Mozaliť posset exponi ps̄.iste de qlibz fideli i magna afflictōe exīte exēplo dauid explicāte cozā deo anxietatē ani sui petēdo deuote ab ea diuinitus liberari:vt sic cfessione laudis diuine posset libere domino confiteri

Psalmus.cxlij.

Domīe exaudi ozōez meā. Huic ps̄.pmittť talī. in hebr̄.z i trāsla. Hiero. Psalm⁹ dauid.in aliq̄b⁹ tū biblijs ponit talis additō.ps̄.dauid qn̄ psequebat eū filj⁹ su⁹ absalon.q̄ q̄dz additio videt apposita ab aliq̄ doctoze seu expositoze.co q lra huj⁹ ps̄. videt satz ad hoc pcozdare.illa em̄ psecutio durauit plurib⁹ dieb⁹.et iō dō i illa exīs fecit pl̄es ps̄.vtz ex supradictis ozādo deuz deuote p sua liberatiōe. Igit fm hoc ps̄.iste i duas ptes diuidit. In pma poit petitio lachrymosa.scō subdit exauditio gratiosa:ibi. Spūs tu⁹. Prima adhuc i duas.qz pmo ponit dicta petitio.scō petitiōis ratio:ibi. Quia p secut⁹ ē. Circa pmū dicit dauid. a Dñe exaudi ozōem meā.a psecutōne absalō me liberādo. b Auribus pcipe obsecratiōz meā.repetitio ē eiusdē snie ad maiorē devotionis expssiōez. c In veritate tua exaudi me i tua iustitia.i.i veritate tua q̄ ē idē q iustitia tua:z i hoc allegat vbū diuinū q̄ pcepit filijs parētes honozare.Exo.xx. Honoza patrem tuū zc.z iō ad veritatē diuinaz et iustitiā ptinebat liberare dauid a psecutōe filij sui a q̄ debebat honozari. d Et nō intres i iudiciū cū seruo tuo:qz nō iustificabit i cōspectu tuo omnis viuens. f Quia psecut⁹ est inimicus aiam meā būliauit i terra vitā meaz:Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi:z anxiat⁹ est sup me spūs me⁹ in me turbatū est

s sup me. Educ de custodia
t animā meā ad confitendū
v nomi tuo: me expectant iu
x sti donec retribuas mihi.

Psalmus dauid quādo psequebat eum filj⁹ suus. absalon. .cxlij.

a Domine exaudi oratiob onem meaz:auribus p cipe obsecrationē me
c am in veritate tua exaudi
d me in tua iustitia. Et non
intres in iudiciuz cū seruo
e tuo:qz nō iustificabit i cō-
spectu tuo omnis viuens.
f Quia psecut⁹ est inimicus
g b aiam meā būliauit i terra
i vitā meaz:Collocauit me
k in obscuris sicut mortuos
l seculi:z anxiat⁹ est sup me
m spūs me⁹ in me turbatū est

n cor meū Memor fui dierū
o antiquoz meditat⁹ sum in
p omib⁹ opib⁹ tuis in factis
manuū tuaruz meditabar.
q Expandi man⁹ meas ad te
r ania mea sicut terra sine aq̄
s tibi. Velociter exaudi me
t dñe defecit spūs me⁹. Nō
v auertas faciē tuā a me:z si
milis ero descēdētib⁹ i la-
x cū. Auditā fac mihi mane
y z misericordiā tuam qz in te
a speraui. Notā fac mihi vi-
b am in qua ambulē:qz ad te
c leuaui animā meaz. Eripe
me dō inimicis meis dñe ad
d te confugi doce me facere vo
luntatē tuam quia de⁹ me
e us es tu Spūs tuus bon⁹
f deducet me in terrā rectaz
propter nomē tuū dñe vi-

hoc allegat dauid q deceat deū rigorē iusticie temperare p hūana fragilitate. f Quia psecutus. Hic ponit pte dicte petitōis ratio q̄ accipit ex atrocitate psecutiōis quā dauid sustinebat:ideo dicit. f Quia psecut⁹ est inimicus.i.absalon z achitophel eius pfiliarius. g Aniam meaz.i.vitā meaz:q rebat em̄ eū occidere. h Būliauit i terra vitā meā.tunc em̄ fugit dauid pedi tādo siens z operto capite:vt hr̄.ij.Reg xv. Iniurias etiam Semei valde humiliť sustinuit.ij.Reg. xvj. i Collocauit me in obscurz:qz dauid fuit cōpulsus se abscondere in locis desertis z cauernosis. k Sicut mortuus seculi.qui ponunt in foueis subterraneis. l Et anxiatus ē sup me spūs me⁹.ex nimia afflictione. m In me turbatū est cor meū:appt maliciam filij mei me q sequētis. n Memor fui dierū antiquoz.i.dierum Noe in qbus mundus submersisti diluuio p peccato luxurie.z in qbus p noe amicū tuū maledixisti ipi cham p patris derisione: Gen.ix. q.d.dauid:ex istis dauid valde timeo punitionē meā pro pctō adulterij cū bersabee z damnatione filij mei p mea psecutiōe. apter qō eū mortuū valde luxit:vt hr̄.ij.Reg. xviij.vt ibidē plen⁹ fuit dictū. o Meditat⁹ sum in oibus opibus tuis.i qbus sp̄ occurrit iusticia. p In factis manuū tuaz.repetitio ē eiusdē snie ad maiorē affect⁹ expressionē.z qz diuina iusticia est formidāda.ideo subdit dauid. q Expandi man⁹ meas ad te.s.būliter deprecādo r Ania mea sicut terra sine aqua tibi. In hebreo hr̄. Sicut terra lassata.z est eadē snia.qz terra sine aqua in pulueres resoluit.z quasi res lassata dissipat z ex hoc bñ desiderat dauid q erat tot⁹ dissolutus timore diuine iusticie. apter quod subdit adhuc. s Velociter exaudi me domine defecit spūs meus.i. apter defectuz:sicut de hoie ad mortē appropinquāte dr̄.iā est mortu⁹. t Nō auertas faciē tuā a me.tāq offensus cōtra me.z loquit de deo ad modū hois q̄ indignant auertit faciē suā ab eo cōtra quē est offensus. v Et similis ero descendētib⁹ i lacū.s.si auertas faciē tuā a me modo pdicto. x Auditam fac mihi mane.i.celeriter sine retardatōe. y Misericordiā tuā. p effectū euidentē. z Quia in te speraui.nō i virtute būna. a Notā fac mihi viā in q̄ ambulē.vt sic ad locū securitatis peruenia. hoc dixit dauid.quia fugiebat vagabundus per desertū. b Quia ad te leuaui animā meā. am.de auxilio tuo sperando. c Eripe me de inimicis meis.i.absalon z sibi adherentibus. d Doce me facere voluntatē tuam.homies em̄ cōturbati min⁹ prudent: re voluntatē tuam.homies em̄ cōturbati min⁹ prudent: z ideo tunc maxime indigent a deo edoceri. e Spūs tuus. Hic psequēter ponit exauditio gr̄osa.habuit enim dauid responsum ex diuina revelatōne se fore liberandū de persecutōne absalon.z in regno suo restituendū:vt dictum fuit supra.psal.xij.ideo dicit dauid. e Spiritus tuus bon⁹ deducet me in terrā rectā.i.in hierm vbi erat tabernaculū z archa domi. f Propter nomē tuū dñe vivificabis me.de periculo mortis mihi imminente.

g In eꝯtate tua.ꝛ nō mea. h Educes de trib̄n.aiam meā.i.vitā meā vl̄ meipm. i Et i mia tua disp.ini.meos.qz illi q̄ erāt cū absalon ad ꝓsequenduz dauid fugerūt dispsi ad diuersa loca:fm q̄ dr̄.ij.Reg.xvij. Dis aūt isrl̄ fugit i tabercula sua ꝛc̄. k Et ꝓdes oēs q̄ tribulāt aiaz meaz.qz achitophel se suspēdit.ij. Reg. xvij.ꝛ absalon interfect⁹ fuit.ꝛ multi de ppło cū eo.ij. Reg. xviij.ꝛ seba filꝰ bochri monēs ꝓtra dauid seditionez decapitatus fuit.ij. Reg xx. Moraliter exponit pſ̄.iste de q̄li bet fideli exīte in p̄secutiōe grauī a q̄ la chrymose petit diuinis liberari xp̄i qō mereꝛ gr̄ose exaudiri. ¶ In pſ̄.cxliij. Dñe exaudi.vbi dr̄ in postil. Et non intres in iudiciū cum seruo tuo. Additio.

g viuificabis me i eꝯtate tua
h Educes de tribulatōe animā meā:ꝛ ꝛ i misericordia tua dispdes inmicos meos. Et ꝓdes omēs q̄ tribulant animā meā:quoniam ego seruus tuus sum.

¶ Psalmus dauid aduersus golyam. Cxliij.

a Benedictus dñs deꝰ meus qui docz manꝰ meas ad ꝓeliū:ꝛ digitos meos ad bellū. b Misericordia mea et refugium meum susceptor meus ꝛ liberator meus. c Protector meus ꝛ in ipo speraui qui subdis populum meū sub me. d Dñe quid est hō qz innotuisti ei:aut filꝰ hominis quia reputas eum. e Homo vanitati silis factus ē dies eius sicut vmbra ꝓtereunt f Dñe inclina celos tuos et descēde:tāge mōtes et fumigabunt. g Fulgura chorusc̄ationez ꝛ dissipabis eos emitte sagittas tuas et cōturbabis eos. h Emitte manū tuā de alto:eripe me:et

f berator meus. g Protector meus ꝛ in ipo speraui qui subdis populum meū sub me. h Dñe quid est hō qz innotuisti ei:aut filꝰ hominis quia reputas eum. i Homo vanitati silis factus ē dies eius sicut vmbra ꝓtereunt k Dñe inclina celos tuos et descēde:tāge mōtes et fumigabunt. l Fulgura chorusc̄ationez ꝛ dissipabis eos emitte sagittas tuas et cōturbabis eos. m Emitte manū tuā de alto:eripe me:et

Hꝛ tendenduz videt qūo dauid q̄ exaudiri petebat in iustīcia cū dixerat pauloante. Exaudi me in tua iustīcia.modo dicit. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo.cu iustīcia in iudiciū terminat iuxt illud psal. Donec iustīcia ꝙuertat i iudiciū. Ad qō dicendū fm glo. q̄ iustīcia fm quā petebat exaudiri dauid non intelligit iustīcia hūana quā cōiter iustīciā vocam⁹:ꝫ iustīcia diuina q̄ deꝰ penitētib⁹ ꝛ se accusantib⁹ indulget:vñ Esa.xliij. Dic tu ꝓr iniq̄tates tuas vt iustificeris.vñ nō dixit Exaudi me in iustīcia sed in tua iustīcia. Cōsequnter aūt qz i iudicio diuino penitentes liberant non dixit. Non intres in iudicium tuū cū seruo tuo:sed non intres in iudiciū.s.cōmunit dictū:fm q̄ peccatores iuxt mēsuraz delicti puniunt. Dñe exponit melꝰ de persecutōne spūali in qua iusti in hac vita afflicti ad deū clamant.ꝛ considerantes defectus suos petūt liberari p iustīciā diuinā qua veri penitētes liberant ꝛ nō intrare iudiciū ꝓmunit dictū:quo delinquētes etiā si peniteant ꝛ cōfiteantur:nihilomin⁹ punitur pena suis defectibus ꝓportionata. Et ad hūc sensum faciliter reducit lr̄a:quē quidez sensuz penultim⁹ versus testat cū dicit. Spūs tu⁹ bonus deducet me i terrā rectā. quod valde impropꝛie exponit de hierl̄m:qō nusq̄ legit noiari terra recta sicut nec alia loca vbi fuerūt tabernaculū ꝛ archa dñi recta noiant:sed ꝓ terra recta intelligendū est celū:qō etiā dicit terra viuentiū.ꝛ ideo cū dixisset. In terrā rectā statī subiūxit. Propter nomē tuū dñe viuifica bis me.s.deducendo me in terrā ꝓdictaz:que est vera terra viuentium.

¶ Explica.

In pſ̄. Dñe exaudi.ij.quē postil.exponit de dauid petēte se liberari a filij sui absalō pſecutiōe.ꝛ sic dauid se potꝰ ꝓ exēplo morali alijs tribulatꝫ.de q̄b⁹ expoit burg. Sz q̄ dicit burg.hierl̄m nō vere dici ẗraz recta:igit nō ē vex.pōt em̄ rōnabilit dici ẗra recta ex effectib⁹:qz in hierl̄m p sacrificia oblatiōes ꝛ alios cult⁹ ibi ꝗrebat rectitudo q̄ alibi fieri nō debuit edificato tēplo:ibi rectificabāt errātes p sanā legꝫ doctrinā ibi rectificabāt peccātes p oblatōes ꝛ sacrificia ꝓut dcm̄ ē. ¶ Psal.cxliij.

b Benedictꝰ dñs. Huic pſ̄.ꝓmittit talis ti.in hebr̄.et in transla.hiero. Dauid.sine aliq̄ additōe.dicit tm̄ hiero.in ꝓlogo sup lib.psalmoꝝ.q̄ dō fecit ꝓ hunc psal.cū stetit ꝫ golyā getheuz.de q̄ hr̄.j.reg.xvij. Circa qō sciendū q̄ dicit Augu.de pugna dō ꝛ golye.q̄ dō accepit bāc pugnā ex inspiratu spūssctī.ꝛ ex reuelatiōe ꝓuia q̄ dñs volebat p eꝰ victoriā philisteos debellare.ꝓpter qō dixit

golye.j.reg.xvij. Tu venis ad me cū gladio ꝛ hasta ꝛ clypeo.ego aūt veio ad te i noie dñi ꝛ sbdit. Et dabit te dñs i manū mea:ꝛ pcutiā te ꝛ auferā caput tuū a te:ꝛ dabo cadauera castroꝝ philistīm hodie volatilibus celi ꝛ bestijs terre:vt sciat oīs ẗra qz ē dñs deꝰ i isrl̄ ꝛc̄. Igit fm istā sententiā pſ̄.iste i duas partes diuidit:qz ꝓ dauid diuinū sibi assistēs adiutoriū cōfitet:scōo laudare dominuz pollicet:ibi. Deꝰ canticū nouū. Prima adhuc i duas:qz ꝓmo ꝓfitet assistētiaz adiutorij diuini:scōo hoc attribuit bonitati diuine ꝛ non sibi:ibi. Dñe ds est hō. Circa primū sciēduz q̄ dauid ꝓcessit ad pugnaz ꝫ golyath inermis excepto baculo ꝛ funda:vt hr̄.j.reg.xvij. vt p hoc in eꝰ victoria magis reluceret

n Homo.i.dauid. o Vanitatati silis factꝰ est ꝛc̄.i.nulli⁹ momēti ꝛ in se ꝛ in sua reputatione ꝓpt qō postq̄ tā adeptꝰ fuerat regiā dignitatē:dixit.ij.Regū.vj. Vilior fiam plꝰ q̄ factꝰ suz:ꝛ ero hūilis in oculis meis. Secūdo attribuit diuine bonitati obtentū victorie.di. p Dñe inclina celos tuos ꝛ descende.nō p loci mutatiōnē sed pietatis cōdescensiōz. q Tange mōtes.i.pcute philisteos supbos. r Et fumigabūt.i.virtus exercitus eoꝝ extinguet sicut ticio.cuius flama extincta fumigat. s Fulgura chorusc̄ationez.i.ostende tue virtutis euidentiā. t Et dissipabis eos.i.acies eoꝝ. v Emitte sagittas tuas.i.dirige lapides i eos q̄ dicūt hic sagitte. eo q̄ emittūt a lōge de fūda sic̄ sagitte de arcu. x Et cōturbabis eos.qz ꝓstrato golya ictu lapidis philistei ꝓturbati ꝛ stupefacti fugerūt ꝛ filij isrl̄ eos inseq̄ntes mltos occiderūt.j.reg.xvij. y Emitte manū tuā ō alto ꝛ eripe me de manu golye. z Et libera me de aq̄s mltis.i.de phi-

listeis eo mō loq̄ndi q̄ dī Apoca.xvij. Aque q̄s vidisti super q̄s mulier sedet ppli sūt ꝛc. a Et ō manu filioꝝ alienoꝝ.ꝛ p id ē.i.de manu philistinoꝝ q̄ dicunt filij alieni. eo q̄ erāt idolatrie dediti. b Quoꝝ os locutū est vanitatē.qz golyath noie oim philistioꝝ exprobrabat agminib⁹ isrl'hodie.j.Reg. xvij. c Et dextēa .i.vtus ad bellāduz d Dextera iniq̄tatis.qz ꝫ isrl' habebāt iniustū bellum. e De⁹ canticū nouū. Hic p̄fr dauid p bñficijs p̄dictz deuz laudare ꝓmittit: in q̄ q̄dem laude primo diuinū bñficiuz recognoscit.et scōo prosperū statū gentis sue deposcit:ibi. Quoꝝ filij.Circa p̄mū dicit. e De⁹ canticū nouū canta bo tibi.in recognitione noui beneficij.

a libera me de aq̄s multis:ꝛ de manu filiorū alienoruz.
b Quoꝝ os locutū ē vanita
c tem ꝛ dextera eoꝝ dextera
d iniq̄tatis. e De⁹ canticū no
f uum cantabo tibi in psalte
g rio decachordo psallā tibi
h i Qui das salutē regibus q̄
redemisti dauid seruū tuū:
k de gladio maligno eripe
l me. Et erue me de manu fi
lioꝝ alienoꝝ:quorū os lo-
cutū est vanitatē:ꝛ dextera eoꝝ dextera iniquitatis.

m Quoruz filij sicut nouelle plantatōes in iuuētute sua Filie eoꝝ cōposite:circumornate vt similitudo tēpli.
n Promptuaria eoꝝ plena:
o eructantia ex hoc in illud.
Oues eoꝝ fetose abūdantes in gressib⁹ suis boues
p eoruz crasse Non est ruina
q macerie neq̄ transitus:ne
q̄ clamoꝝ in plateis eoruz
Beatum dixerūt populuz
r cui hec sunt:beatus populus cuius dñs deus eius.

f In psalterio decachordo.i.decem chordas habente.
g Psallā tibi.cantus em̄ hui⁹ psal.magis appropriabatur huic instrumēto q̄ alteri quē decantabat dauid nō solum voce hūana.sed etiā instrumēto musico. h Qui das salutē regib⁹.i.mihi ꝛ sauli.vocat em̄ se regem:eo q̄ erat inunctus p samuelē ꝛ similit saulē:eo q̄ adhuc actu tenebat regnū.ꝛ vtq̄.tunc fuit saluat⁹.qz dō hūt victoriā de golya.et saul de exercitu philistinoꝝ.qz tū hoc p̄cessit ex victoria dauid:vt p̄dcm̄ ē:iō subdit. i Qui redemisti dauid ser.tu.de gla.ma.i.de gladio golye.cui⁹ hastile erat q̄si liciatoriū texētiū.ꝛ ferꝝ sexcētos siclos hēbat ferri.vt hr̄.j.Reg.xvij. k Eripe me ꝛ erue me. Hic icipit versus seq̄ns imediate p̄cedentē in hebr̄.ꝛ transla.hiero. l De manu filioꝝ alienoꝝ ꝛc.exponat sicut.s.qz ē repetitio eiusdē sicut frequēter fit in cāticis. m Quoruz filij ꝛc. Hic cōsequēter dauid ꝓsperitatē israhel deposcit: put sonat lr̄a hebraica ꝛ translatio hiero.que sic habent. Vt sint filij nr̄i.i.filij isrl' iuuenes. Quasi plātatō crescēs in adolescentia sua.id est ꝓficiant in vtute corporis ꝛ mētis. Filie nostre quasi angeli ornate ad similitudinē templi.id est vt ornent ꝛ tradant nuptui:vt sic possit melius populus multiplicari:ꝛ in hoc petit dauid ꝓsperitatē populi israhel q̄tuz ad multitudinē psonaꝝ. Cōsequēter idē petit q̄tuz ad multiplicationē bonoꝝ temporaliū:sine q̄ non potest multiplicatio ppli sustentari:ꝛ ꝑmo in terre nascentibus.s.blado ꝛ vino ꝛ similib⁹ dicens. Promptuaria nostra plena ꝛ supeffundentia ex hoc in illud.secundo in animalib⁹:cum subdit. Pecora nostra in milibus innūerabilia in compitib⁹ nostris thauri nostri pingues. sic habz translatio hiero.ꝛ lr̄a hebraica est eadē in sententia q̄ talis est. Oues nostre a milib⁹ in decē milia i egressibus nostris:boues nr̄i pingues.tercio in edificijs ꝛ clausuris:cum dicit. Non est interrupto.scz in muris ciuitatuz. Et non est gressus.vnde possint fugere illi qui apud nos detinent captiui de alienis gentibus. Et nō est vlulatus in plateis nostris.ꝓpter inimicos nostros subito irruentes.quasi diceret.sint ciuitates nostre ita fortes et munite q̄ non habeam⁹ timere incursum subituz hostium: nec mirandū est de mutatione modi loquēdi:videlicz de optatiuo modo ad indicatiuū.ꝛ de futuro ad p̄s:qz tal' mutatio frequēs est in prophetis ꝛ maxie i scripturꝝ metrice compositis:cuiusmodi est liber psalmoꝝ:ꝛ quia prosperitas temporalis nō est ad bonū male vtentiū sed tm̄ bñ vtentiū:sm̄ q̄ dicit btūs ambro.sup Lucā. Sicut diuitie impedimēta sūt reprobis:ita ꝓbis sūt adiuuamēta vtutis:iō subdit. Beat⁹ populus cui⁹ talia sunt.si tm̄ bñ vtat. ꝓpter q̄ subdit. Btūs ppl'us cui⁹ ē dñs de⁹ suus:qz ille q̄ verū deū colit bñ vtit tpali ꝓsperitate. Illiq̄ vo exposito res nr̄i lr̄am p̄dictā ab illo loco. m Quoꝝ filij.put iacet i trāsla.cōi exponūt de philisteis ꝓtugendo lr̄e p̄ceden ti:qz vt isti dicūt:gl'iabant' de mltitudine ꝛ pulcritudie p lis masculie ꝛ feminine ꝛ de abūdātia in terrenascētibus ꝛ anialib⁹ ꝛ de fortitudie ciuitatū.et sic in fine subdit. Beatū ot xerx.s. philistei. Populū cui hec sunt vt btūs ppl's cui⁹ sunt talia iactādo se de p̄dictis. Sed qz male vtentes cuiusmodi erāt philistei nō erāt p hoc beatiores sed miseriores.iō ad repellendū dictā cōtū subdit. Btūs ppl'us cui⁹ dñs de⁹ eius.q̄ lis erat ppl's indeorū colens vnū verū deū. Sz qz hebrei ꝛ hiero.lr̄am p̄dictā non referūt ad philisteos.ꝫ magis ad hebreos vt visuz est:iō trāsla.cōi ꝑōt reduci ad intellectū eoꝝ supra positū:sic vt ab illo loco. Quoꝝ filij ꝛc.sit cōstructio suspensiua vsq̄ ad illū locū: Beatū dixerūt ꝛc.ꝛ ibi incipiat cōstructio. Beatū dixerūt ꝛc.beatitudine q̄ habet in p̄senti. Populū cui sunt hec.s.p̄missa in litera cū dī. m Quoꝝ filij sicut nouelle plantationes ꝛc.i.q̄ abūdant in bona prole masculina ꝛ femina ꝛ in terrenascentib⁹. ꝓpter qō subdit. n Promptuaria eoꝝ plena:eructantia ex magna abūdantia.
o Ex hoc in illud. ꝓpter diuersas spēs terrenascentium abūdantes:ꝛ sil'r in aialib⁹. ꝓpter q̄ subdit. Oues eoꝝ fetose ꝛc.ꝛ similiter in fortib⁹ ciuitatib⁹.propter qō subdit. p Non est ruina macerie neq̄ trāsit⁹.vbi hostes possint facilit incurrere.ꝛ p ꝑōs. q Neq̄ clamoꝝ in plateis eorū.ꝛ subito incursu hostiuz:ꝛ q̄ deceat deū laudare.talia pp'lo israhel oñdit cū subdit. r Btūs ppl's cui⁹ dñs deus ei⁹.q.d.hic solus est pp'ls iudaic⁹ in quo ꝓtunc vigebat fides vnius dei ꝛ ei⁹ cultus.ꝛ ideo cū ex hoc fit beat⁹ ꝓncipaliter decet q̄ habeat abūdantiā bonoꝝ temporaliuz q̄ in homib⁹ bonis facit aduersoriū virtutis. Moraliter pōt exponi p̄s.iste de q̄libet fideli q̄ habita victoria de hoste visibili seu inuisibili cuiusmodi est spūs malign⁹ exē plo dauid insurgit ad laudem dei.

In p̄s.cxliij. Benedict⁹ dñs.vbi dī in postill. Qui das salutem regibus. Additio.

Hoc qō dicit:regib⁹ in plurali nō est necesse:vt ferat ad saul ꝛ dauid:ꝫ generalit intelligendū est q̄ dauid attribuit deo victoriā quā habēt reges quicuq̄ sint:qz omne datū optimū desursuz est descēdēs Jacobi.j.ca. Incōueniens est em̄ dicere q̄ dauid vocasset se regē tpe hui⁹ pugne:cū postea pluries vocabat se filiū regis:vt ptz.j.Reg.xxiiij.ꝛ in alijs locis. Additio.

In eo.p̄s.vbi dicit in postil. Quoꝝ filij.

Hoc loco non est dictio in hebreo q̄ significat q̄rū ꝓput in transla.latina hr̄:nec etiaz que significat idem qō vt sint:ꝓput in translati. Hieron.habet. sed vera lr̄a hebraica sic habz. Oñs filij nostri q̄si plātatio ꝛc.vel q̄ filij nostri q̄si plantatio. Ad cui⁹ sensuz ꝓpri⁹ intelligendū est ꝛ attendendū q̄ dauid in hoc loco nō petit beneficia futura circa ꝓsperitatē pp'li:sed poti⁹ regratiat de preteritis beneficijs pp'lo dei exhibitis mediāte victoria sua.vnde cū dixisset. De⁹ canticū nouū.de duobus intendit deuz laudare.ꝓmo.s.de liberatiōe sua.secōo de prosperitate que secuta fuit in populo dei p eum.ndē victoriaz. De ꝓmo dicit. Qui redemisti dauid seruuz tuū.ꝫ q̄ ꝓpu-

debat se adhuc in multis certaminib⁹ futurū.cū hmōi alie
nigenis philistinis.ideo regratiādo de hmōi victoria iā p
terita introducit petitionē de sua liberatōe futura ab eis.
ꝛ de hoc dicit. Eripe me ꝛ erue me de manu filioꝝ alieno
rū.q.d.q̄ nūc eripuisti me de hmōi gladio maligno conti
nua ꝓtectionē tuā eripiendo et eruēdo me vlterius ab hmōi manu filioꝝ alienorū ꝛc. De secūdo ve
ro regratiando dicit Eōrum filij nostri ꝛc. Pro q̄ sciendū q̄ si victoriā certaminis Golyas habuisset: filij israhel omnes essent serui philistiorū, put hr̄.j.Regū. xvij.ꝛ p ons tot⁹ status eoꝝ subuersus: ꝛ p victoriā quā de⁹ dedit ipi dō fuit per oppositū.q̄ status ppli fuit valde ꝓsperatus.ꝛ ideo in hac victoria singulariter legit q̄ de omib⁹ ciuitatib⁹ israhel exibant mulieres psallētes. Reg.xviij.ca.qō non sic legit de alijs victorijs. vnde dauid de hac regratiādo deo dicit. Eōrum filij nr̄i q̄si plantatio.i.merito decantandū est tibi canticū nouū sup hac victoriā.q̄ per eā iuuenes nostri non viuēt seruiliter sed ꝓficient in virtutib⁹ tanq̄ liberi.similiter ꝛ filie nr̄e quasi angeli ornate ꝛc.exponant ꝓut postilla.non tamē per modū petitionis:sed p modū regratiatiōis.q̄ p hanc victoriā fuit ppl's multiplicat⁹ in psonis ꝛ in victualibus ꝛ in ceteris que in litera cōtinent ꝛ finaliter in pace politica q̄ ꝓncipaliter consistit in securitate ab hostib⁹ ꝛ a calūniatorib⁹ intrinsecis.ꝛ hoc ex vigore iusticie que tempe pacis potius colit.vnde Esa.xxxij.ca.Erit opus iusticie pax.ꝛ de hoc dicit finaliter. Non est vlulat⁹ in plateis nostris.ꝛ vrūq̄ significat per dictionē hebraicā in hoc loco posita.ꝛ est sensus q̄ iam nō erat in ppl'o vlulat⁹:qui cau sat ab incursu hostiū.nec clamor q̄ causat ab oppressione calūniatorū conciuiū.ꝛ q̄ omia ista pertinēt ad felicitatē policitā.ꝓcipue hec clausula vltima q̄ tranquillitatē populi significat:qō est maximū bonū.quod intendit in regimine politico.vt habet.ix.Ethi.ideo subdit. Btūs ppl's cui⁹ hec sūt.qō intelligit ō beatitudie ciuili:ꝛ q̄ felicitas vera nō ꝓsistit in his.ꝛ poti⁹ i adhesiōe ad deū p cognitionē ꝛ amorē.iuxta illud. Mihi aūt adherere deo bonū ē ideo subdit. Btūs ppl's cui⁹ dōs deus eius.

Hymn⁹ dauid Cxliiij.

a Exaltabo te de⁹ meus
b rex:ꝛ benedicā nomi
e ne tuo in seculuz et in se
f culuz seculi. Per singulos dies benedicam tibi ꝛ laudabo nomē tuū in seculuz:
g et in seculum seculi. Magb nus dōs et laudabilis ni
i mis ꝛ magnitudinis eius
k non est finis. Generatio et generatō laudabit opa tua
l ꝛ potentiā tuā ꝓnunciabūt.
m Magnificentiā glorie san
n ctitatis tue loquent̄:et mi
o rabilia tua narrabunt. Et virtutez terribiliū tuoꝝ di
p cent:ꝛ magnitudinē tuam
q narrabūt. Memoriā abun
r dātie suauitatis tue eructa
s bunt ꝛ iusticiam tuam ex
t ultabunt. Miserator ꝛ mi
y sericors dom⁹ patiens ꝛ
z a multū misericors Suauis

Replica.

Nps. Benedict⁹ dōs deus meus.cōcordant postilla.ꝛ Burgen.ꝑterq̄ in expositōe illi⁹ passus. Qui das salutē regib⁹.hoc exponit postil.de dauid ꝛ saul nō excludēs quin de alijs iudeoꝝ regib⁹ potuerit exponi ꝓphetice. Obijcit aūt burg.q̄ tpe pugne cū goliath dauid se non potuit dicere regē:qz sepe post se dixit seruū regis:vt ptz.j.Reg.xxiij.ꝛc. Ad qō respōdeo q̄ dauid se vere illo tpe potuit dicere regē.quia ante illam pugnā a Samuele inunctus fuit in regē.vnde q̄uis nōduz habuit executionē regie maiestatis.fuit tamē vere rex cōstitutus a deo.q̄uis nondū assumpt⁹ a ppl'o.sic ꝛ christ⁹ se dixit regē:quādo tamē nullā fecit regie maiestatis executionez:qz venit iudicari nō iudicare ꝛc.dauid igit vere se cōnumerauit regib⁹.qz habuit ius ad regnū:q̄uis nōdū in regno ꝛc. In reliquis hui⁹ ps. Burg.variat applicationē veritate nondū mutata, ꝓut sepe consuevit.

Psalmus.cxliiij.

Exaltabo te. Huic psal.ꝑmittit talis ti.in hebreo et in trāsla.hiero. Hymn⁹ dauid. Circa qō sciendū: q̄ hymn⁹ ꝓprie est laus diuina cū cātico seu exultatiōe:ꝛ ideo si nō sit laus dei ꝛ alteri⁹ psone nō ē hymn⁹: etiā si fiat cū exultatiōe:ꝛ similit si sit laus diuina ꝛ nō fiat cū cantico seu exultatione:ꝛ magis cū fletu sicut planctus hieremie nō ē ꝓprie hymn⁹:ꝛ ideo p hoc qō dicit in titulo. Hymn⁹ dauid.designat q̄ dauid fecit hunc psalmū ad dei laudē cū cantico seu exultatione. Et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo dauid deū laudat.secūdo alios ad hmōi laudem excitat:ibi. Generatio:Circa ꝑmū dicit. a Exaltabo te de⁹.p creationē. b Me⁹ per fidē ꝛ specialē devotionē. c Rex.per omniū gubernatiōz rex eōrum dicit a regendo. d Et bñdicaz nomī tuo.nō benedictiōe cōsecratiōis que a maiore ipēdit minori:Hebre. vij. Sine vlla cōtradictione.quod mín⁹ est a meliore benedicitur.sed benedictiōe gratiarū actiōis ꝛ laudis que a minori exhibet maiori. e In seculū ꝛ in seculum seculi.ꝓuidit em̄ dauid q̄ pō.iste ꝛ alij ab eo facti essent cātandi i futuris generationib⁹ ad laudē dei. f Per singulos dies bñdicaz tibi. qz dauid singulis dieb⁹ aliq̄ hora vel plurib⁹ intendebat diuinis laudib⁹.cui⁹ ratio subdit ibi. g Magn⁹ dōs. nō magnitudie molis ꝛ virtutis. h Et laudabilis nimis.i.plus q̄ possit a creatura laudari.Eccli.xliij.Benedicētes dominū exaltate illū quātuz potestis.maior ē em̄ omi laude. i Et magnitudinis ei⁹ nō est finis.qz potestas ei⁹ nō est determinata ad aliquē certū effectū:sed omī facto potest semp maius facere. k Generatio. Hic cōsequenter dauid alios ad dei laudē excitat.ꝛ ꝓmo excitat patres veteris testamenti.secūdo nouī:ibi. Confiteantur tibi.tercio omēs in cōmuni:ibi. Alleluat dom⁹. Circa ꝓmū dicit. k Generatio ꝛ generatio laudabit opa tua.i.laudet.hebrei em̄ ꝓ optatiuo vtunt̄ futuro indicatiui modi.p hoc aūt quod dicit hic.Generatio ꝛ generatō intelligit̄ generatio fideliū veteriz testamēti que ꝑcessit captiuitatē babylonicā ꝛ generatio q̄ secuta ē vsq̄ ad xp̄m. l Et potentiā tuā ꝓnunciabūt:q̄ eduxisti hebreos potēter de egypto.vt ptz in Exoō.ꝛ etiā de captiuitate babylonica:vt habet Esdre.j. m Magnificentiaz glorie sanctitatis tue loquent̄:quā oōdisti in datione sancte legis. n Et mirabilia tua narrabūt.que tūc virtute diuina apparuerūt:vt habet Exoō.xix. o Et virtutē terribiliuz tuoꝝ dicent.id est iudicia tua terribilia i apertiōe terre et deuoratiōne chore ꝛ alioꝝ sibi adherentiuz in rebellione: Nūeri.xvj.ꝛ i alijs punitōib⁹ terribilib⁹. p Et magnitudinē tuā narrabūt.quā ostēdisti i rebelliōe og regis basan:ꝛ seon regis amorreoꝝ. q Memoriā abundantie suauitatis tue.qua pauisti eos māna in deserto ꝛ potasti eos aquis productis de saxo durissimo. r Eructabūt. id est de corde devoto ꝓferent ꝛ narrabunt. s Et iusticia tua.qua chananeos de terra ꝓmissionis eiecisti:et filios israhel ibi habitare fecisti. t Exultabūt.i.cū exultatione devota referent hec ꝛ p̄dicta opera tua. v Miserator.q̄tum ad effectū. x Et misericors dōs.q̄tum ad affectū. y Patiens.quia nō statim infert punitiōez pro peccatis:sed aliquando differt etiā per totam vitam peccatoris:quod videt hominibus nimis differre:ideo subditur. z Et multum misericors.tamen totum bene facit ꝼm ordinem sue sapientie. a Suauis dōs vniuersis.qz oībus creaturis dat esse qō ē desideratissimū hoib⁹ ꝼm se.licz aliqñ rōne mali aduēcti efficiat aliq̄b⁹ tedioſuz ꝛ cū h aliq̄b⁹ dat viuere vt vegetabilib⁹.ꝛ vltra hec sentire anialib⁹.ꝛ vltra p̄dicta intelligere hominibus ꝛ angelis.

b Et miserationes eius sup oia opa eius.q3 diffusio sue bonitatis ad omnē creaturā modis ꝓdictis nō ꝓcedit ex aliqua obligatōe seu debito ex pte dei.ꝫ ex mera bonitate ⁊ pietate ipi⁹. c Cōfiteant. Hic ꝓphr incitat fideles noui testamēti ad laudez dei dicēs. c Cōfiteant tibi dne oia opera tua.i.laudent te ſm suū modū.q3 etsi irrationabilia et insensibilia nō laudēt deuz ꝓprie:eo q carent intellectu.bonū quod habēt i deum referente: tamē laudāt deū inq̄ntum sūt materia diuine laudis intelligibilibus creaturis.

d Et sancti tui.id ē fideles noui testamenti tibi cōsecrati p sacramēta noui testamenti que sūt efficacia ad sanctificationē.nō sic autē erāt sacramenta legalia que apostolus appellat infirma ⁊ egena:ad Gal.iiij.

e Benedicant tibi .p̄z patribus veteris testamenti eo q in ipsis completū ē mysterium christi. f Gloriam regni tui dicent.i.predicabūt gloriā regni celestis.quod fecerūt apostoli aliiq di scipuli per orbē dispersi.patres autē veteris testamēti annūciauerūt gl'iaz regni terreni. Deut.xxviij. Si audieriz vocē dñi dei tui ⁊c. Sequit. Faciet te dñs deus tu⁹ excelsiorem cunctis gentib⁹ que versant in terra.⁊ Esa.j. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis.tū in istis ꝓmissionibus ⁊ cōsimilibus intelligebant bona spūalia ꝓncipaliter ꝓmissa vt frequēter dictū est supra.q3 tamen populus rudis illa nō capiebat.ideo patres veteris testamenti illa tacebāt que per patres noui testamēti sunt apte predicata. g Et potentiā tuā loquent.i.ostendent p miracula doctrinā euangelicā ꝓfirmātia:ſm q dī. Mar. vltī. Illi aūt ꝓfecti ꝑdicauerūt vbiq3 domio cooperāte: ⁊ sermonē cōfirmante sequētib⁹ signis. g Vt notam faciant filijs hoim potentiā tuā.p opera totam virtutem nature create transcendētia. i Et gloriā magnificentie regni tui.gloria est clara notitia cū laude:in regno aūt celesti:de quo hic est sermo ē clara dei visio ⁊ iugis laudatio:ideo regnū illud dicit gloriosum.ē etiā eternū:ꝓpter quod subdit. k Regnū tuū regnū oīm seculorum ⁊c. ſm q dicit Luce.j. Regni eius nō erit finis. l Fidelis dominus ⁊c.totus iste versus videt hic appositus ab aliq translatore vel expositore:quia nō ē in hebreo nec i translatione hiero.pōt tamen sic exponi. l Fidelis dñs in omnib⁹ verbis suis.quia semp implent ⁊ non transeunt inuacuū:ſm q dicit saluator Matth.v. Iota vnū aut vn⁹ apex non ꝓteribit a lege donec oīa fiant ⁊c.

m Et sanctus in omnibus operib⁹ suis.sanctū em dī qō est ad dei gloriā ordinatū.ꝓpt quod res etiaz insensibiles vt calix ⁊ vestes ⁊ huiusmodi dicunt sancte.eo q sunt ad diuinū cultū ordinate.oia autē opera diuina sunt ad dei gloriā ordinata.ſm q dī Prouerb.xvj. Vniuersa ꝓpter semetipm operatus est dñs.⁊ ideo dicit sanct⁹ in oib⁹ suis operibus. n Alleuat dominꝰ. Hic cōsequēter psalmista inducit omēs generalit ad laudē dei:⁊ hoc ex bñficijs cōmunit omnibus exhibitis.⁊ ideo ꝓmo dicta bñficia ad memoriā reducit.scōo ꝓpositū cōcludit:ibi. Laudationē dñi. Circa ꝓmū ꝓmo tāgit diuina bñficia releuando a malis dicens. n Alleuat dñs omēs q̄ corruūt.q3 corruentes in culpam semp paratus ē releuare q̄tuz in se ē. licet aliqui rēnuant:ſm q dī Proverb.j. Extendi manū meā:⁊ nō fuit qui aspiceret.⁊ ex hoc sequit q paratꝰ ē releuare a pena gehēne q̄ ꝓ culpa mortali debēt.corruentes aūt i penā tempalē aliqñ releuat sicut ꝓz de manasse rege iuda.iiij. Reg.⁊.ij. Paralip.xxxiij. quē de captiuita te ⁊ carcere releuauit ad suuz regnū.⁊ sil'r de sancto Job ⁊ multis aliis ꝙs tpaliter releuauit ō misericordiā dilect⁹ suis vt ꝓz i sanctis martiribus: ꝫ allenauit eos meli⁹ eos trāsferendo de miseria presenti ad gloriā celestem. o Et erigit omēs elisos. eodez modo exponat.q3 ē repetitio eiusdē sententie sub alijs ybis. Cōsequēter tāgit diuina bñficia in bois ꝓmouendo dicens p Oculi oīm in te sperant dñe.per hoc aūt quod subditur Et imples oīe aial ⁊c.patz q hec scriptura nō loquit generalit de oi creatura vt exponūt alīq:ꝫ tm̄ de creatura aiata ania sensibili:cuiusmodi ē hō ⁊ aial brutū ꝓpter hominē factū.dicit igit. p Oculi oīm in te sperāt dñe.q̄a deo expectāt ꝓuisiōez victualiū non solū boies.ꝫ etiā bestie ⁊ aues:ſm q dicit. Math.vj. Cōsiderate volatilia celi ⁊c.⁊ subdit:⁊ pat̄ vester celestis pascit illa. q Et tu das illis escā i tempe oportuno.aliqua em̄ aialia sunt que ſm cōditiōem nature ꝑ magnū temporis spaciū nō comedūt sed nutrimēto ꝓprio recepto viuūt sicut hirūdines nō comedūt in hyeme: sed viuūt de alimēto recepto in estate.vt dicit commēta-
tor Albert⁹ sup secundum de aīa.⁊ de pluribus aliis potest exēpla. r Aperis tu manū tuā.p bonitatis diffusionē. s Et imples oīe anial bñdictiōe.i.cōuenientī refectiōe. t Justus dñs i omnibus vijs suis.id ē ꝓcessibus suis cū sit ipa regula iusticie ⁊ veritatis. v Et scūs in omnibus operibus suis.exponat sicut supra. x Prope ē dñs omnibus inuocātib⁹ eū:sed q3 hoc ē intelligendū de fidelit̄ inuocātibus tm̄:iō subdit. Omnibus inuocātib⁹ eū in veritate.quia inuocātes eū pie.i.de ptinētibus ad salutē ꝓsequerāter sp ab eo exaudiunt:tempe tñ debito:iō subditur. y Voluntatē timentiū se.timore filiali qui est annexus charitati. z Faciet.quia tales supponūt voluntatē suā diuine volūtati.⁊ sic sicut diuina volūtas impletur ita ⁊ sua. a Et deprecatiōez eoz exaudiet.si sit pia ꝓsequerās:vt predictū est. b Et saluos faciet eos.salute eterna:⁊ aliquādo etiā tempali.vt dictum est supra. c Custodit dñs oēs diligētes se.sic amicos charissimos in ciuitate celesti collocādos. d Et oēs pctōres dispdet.de ꝑditōe gehēne. f Laudationē. Hic ex ꝑdictis bñficijs ꝓcludit psalmista deū ab oib⁹ homib⁹ eē laudandū.⁊ ꝓmo incipit a seipso dicēs Laudatiōz dñi loq̄t os meū:⁊ scōo alios ad idē inuitat. g Et bñdicat ois caro.i.ois hō q̄ freqñter i scptura caro noiat:ſm q dī supra ps.lxxvij. Et recordat⁹ est q3 caro sūt ⁊c. Gen.vj. Nō ꝓmanebit spūs me⁹ in hoie istorū:q3 caro est. h Nomini sancto ei⁹.i.dei a q̄ ois sanctitas derivat. i In seculū ⁊ in seculū seculi.i.eternalit: vbicūq3 em̄ fit talis replicatio hui⁹ dcōis seculū eternitas designat saltez a pte post:ſm doctores hebreoꝝ. Sēnsus aūt lr̄alis hui⁹ psalmi ē etiā moralis:vt ꝓz ex dictis.ꝓpt qō nō oportet aliā moralitatē addere.nec i ꝓcedentib⁹ psal-

q i te spant dne ⁊ tu das escā
r illoz i tpe oportuno. Aperis tu manū tuā.et imples
s oīe aial bñdictōne. Justus
t dñs i oib⁹ vijs suis ⁊ sanct⁹ i oib⁹ opib⁹ suis. Prope ē dñs oib⁹ inuocātib⁹
v eū oib⁹ inuocātib⁹ eū i veri
x tate. Voluntatē timētiū se faciet:⁊ deprecatiōz eoz exaudiet.⁊ saluos faciet eos
y Custodit dñs oēs diligentes se ⁊ oīs pctōres disp
z det. Laudationez dñi loq̄
a tur os meuz.⁊ bñdicat ois
b caro nomi sctō eius in seculum ⁊ in seculū seculi.

Laꝺa anima mea dñm. Hnic ps. p titulo ꝓponit Alleluia. qꝺ significat laudate deu. vt dictū ē. s. Circa mām huius ps. ꝯsiderandū est: q ex decursu veteris testamēti patet q ꝙdiu filij isrl cōfidentiā habuerūt in dño bene fuit eis. qñ aūt diffidētes ꝺ diuio auxilio recurrerūt ad humanum malū fuit eis. vnde ezechias rex cōfidens ꝺ adiutorio regis egypti ꝛ regem babylōis fuit captꝰ ꝛ excoriatus. ꝛ ciuitas irl'm destructa. ꝛ ppls captiuatus. vt hr. iiij. reg. c. ij. paralyp. in fine. multa ēt alia exēpla possent ad hoc adduci ꝺ scriptura. ꝛ ꝓpter breuitatem omitto. qꝺ cōsiderans actor huius ps. q fm heb. ignoratur. in hoc ps. declarauit q nō de hominibus ꝙ de deo ē cōfidendū Et diuiditur in duas ptes. q ꝓ ps. laudat deū fm huius ps. titlm scꝺo descēdit ad ꝓpositū ibi. Nolite. Circa ꝑmum dicit.

a Laꝺa anima mea dñm. q. ꝺ. nō laudet eū labia mea tm sicut illoꝝ de qbus dicit Esa. xxix. Ppls iste ore suo ꝛ labijs suis glorificat me: cor aūt eius longe est a me.

b Laudabo dñm in vita mea. i. in vita pñti ꝙdiu durabit:

c Psallā deo meo ꝙdiu fuero. i. in futuro. laus ei diuina nō tollit a sctis p mortē. ꝙ magis pficit.

ꝺ Nolite cōfidere. Hic ꝛpr descendit ad ꝓpositū. ꝛ oñdit primo q cōfidentia in hoibus est fugiēda. scꝺo q ꝓfidentia i ꝺo est amplectenda ibi. Beatus cuius. Circa ꝑmum dicit.

ꝺ Nolite cōfidere in ꝑncipib⁹. qui sunt ꝑncipales ꝛ potentiores int alios: ꝛ iō si nō est ponenda cōfidentia in talibus multo minus in alijs: iō subditur.

e In filijs hoim in qbus non est salus. i. nō possunt seipos saluare: qꝺ statim declarat dicēs.

f Exibit spūs eius. i. aia cuiuslibet hois egrediet de corpe etiā malis gdibus suis.

g Et reuertet. s. corpus.

h In terrā suā. vñ habuit ozias. Gen. xlj. Donec reuertaris i terram de qua sumptus es. q puluis es ꝛ in puluerē reuerteris.

i In illa die scz sepationis aie a corpe.

k Peribūt oēs cogitationes eoꝝ. q nō poterūt exequi qꝺ facē ꝓposuerant. Per dicta non est intelligenduz: q hō nullo mō debeat de hoie ꝓfidere. fz q nō cōfidat in hoie ꝑncipaliter ꝛ ex diffidentia diuini adiutorij de q debet ꝑncipalit confidere. ex ꝑnti vero de hoie inqꝝtū est instrm vel coadiutor ipius dei.

l Beatus. Hic ꝛpr ostendit qꝫ de deo ꝑncipaliter ꝓfidendū est dicens. Beatus cuius deus Jacob adiutor eius. ꝛ magis nominat hic deus iacob qꝫ alterius patriarche. q hic loquit psalmista de confidentia in deo qui dixit iacob vt haberet cōfidentiam in eo Gen xlvj. Noli timere descēdere in egyptū. Et sequitur. Ego descendam tecū illuc. ꝛ ego adducā te inde reuertentem.

m Spes eius in dño deo ipius. tanqꝫ in suo ꝓtectore ꝛ saluatore. Cuius rō ꝛpr reddit. ꝛ ꝓ ex diuina ptate cū ꝺr.

n Qui fecit celū ꝛ terram ꝛc. ꝛ sic pōt vbiqꝫ saluare. qꝺ eius potestas attingit vbiqꝫ. scꝺo ex diuina veritate q ad implet ꝓmissa. iō subditur.

o Qui custodit veritatez in seculum. tercio ex dei equitate cū dicit.

p Facit iudiciū iniurtā patientibus. eos vindicando. quarto ex dei pietate cum ꝺr.

q Dat escam esurientibus. supplens defectum nutrimenti.

r Dñs soluit compeditos a carceribus liberando.

s Dñs illuminat cecos. visum restituendo.

t Dñs erigit elisos. claudos erigendo. Dñs

Alleluia. .cxlv.

a Laꝺa aia mea dñm.
b laudabo dñm in vita
c mea psallā deo meo ꝙdiu
ꝺ fuero. Nolite cōfidē i ꝓn
e cipib⁹: in filijs hoim in q-
f bus nō ē sal⁹. Exibit spūs
g h ei⁹: ꝛ reuertet i terrā suam
i k in illa die ꝑibūt oēs cogi-
l tatiōes eoꝝ. Beat⁹ cuius
m ꝺs iacob adiutor ei⁹ spes
n ei⁹ in dño deo ipi⁹ q fecit
celū ꝛ terrā mare ꝛ oia q in
o eis sūt. Qui custodit ꝛitatē
p in seculū facit iudiciū iniuriā
q patiētib⁹ dat escā esurientibus dñs soluit ꝓpeditos
r dñs illūinat cecos. Dñs
s erigit elisos: dñs diligit iu
t stos. Dñs custodit aduenas pupillū ꝛ viduā susci
v piet ꝛ vias peccatoꝝ disp
x y z a b c ꝺet Regbit dñs in secla ꝺs
tu⁹ syō in generatione ꝛ generationem. Alleluia

.cxlvj.

a Laudate dñm qm bo
b nus est psalmus: deo
c nr̄o sit iocunda deco
racꝫ laudatio. Edificans

c Dispdet. sicut frequēter factū est ex diuino beneficio spāli. Et q ptās dei est eterna. iō in fine concluditur.

ꝺ Regnabit dñs in secula deus tu⁹ syon. licet em sit de⁹ oīm locoꝝ. tamen dicitur hic specialiter deus syon. quia ibi fuit templum suo cultui dedicatum ibi etiaz misit spiritumsanctū sup apostolos in signo visibili in die pēthecostes.

e In generatione ꝛ generatiōem alleluia. id ē. laudate deum in omnibus generatiōibus sibi succedentibus. ꝛ sic terminat ps. in laudem dei a qua incipit

In ps. cxlv. Laꝺa aia mea. vbi dicitur in postil. Qui custodit veritatem in seculum. ꝛAdditio.

In hebreo habetur. Qui custodit veritatem seclo exponitur sic ab hebreis q deus nō solum fecit celum ꝛ terram. scz totum mundum: sed etiaz custodit veritatē seculo. s. ꝓseruando eam in esse.

Ps. cxlvj.

Laudate dominū. Iste psalmus in hebreo est sine titulo. quia alleluia positum in nliquibus bibliis ꝓ titulo huius psalmi est de psalmo ꝓcedenti nisi dicatur q alleluia positum in ꝑncipio huius psalmi sit eius titulus. vbi em nos habemus. Laudate dñm quoniam bonus est psalmus ꝛc. In hebreo habet Alleluia qm bonus est psalmus ꝛc. Et fm hoc iste ps. potest dici alleluiaticus. q apud hebreos non solū psalmi. sed etiam alii qui libri noiant ab eo quod ponit in ꝑncipio sicut liber Gen. nominatur apud hebreos bresit qꝺ signat in principio. ꝛ eodem modo alij libri Moysi denominantur a suis principijs. Et fm iste psalm⁹ dicitur alleluiaticus. qꝺ incipit ꝓ allelui. ꝛ diuiditur in duas ptes. quia ꝑ psalmista ad dei laudem nos inducit. secundo ad hoc rationes adducit ibi. Edificans hierusalem. Circa ꝑmum dicit.

a Laudate dominum quoniam bonus est psalmus. id est bonum est psallere ad honorem diuini nominis. ideo subditur.

b Deo nostro sit iocunda decoraq; laudatio. id est. processus ex mentis ꝛ corporis iocunditate. fm illud psal. lxxxiij. Cor meum ꝛ caro mea exultauerunt in deum viuum. per deuotiōem ꝛ non per dissolutiōem ꝛ ex decore conscientie seu puritate. quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Ecclesia. xv.

c Edificans. Hic consequenter psalmista adducit rationes diuine laudis sumptas ex ei⁹ beneficijs. Et primo ex beneficijs factis populo israhel specialiter'. Secundo omnibus generaliter: ibi. Precinite. Beneficium autez factum filijs israhel quod hic recolitur est liberatio a

captiuitate babylonica.circa quã ꝓmo oñdit diuinã ꝓtentiã dicẽs. c Edificans hierl'm dñs.s.p Neemiã:cui volũtatem dedit ꝛ ptãtem reedificandi hierusalem.
d Dispsiones isrl' ꝓgregabit scz p zorobabel ꝛ ihm filiũ iosedech ꝓmo.ꝛ postea p esdram ꝛ p neemiaz. e Qui sanat cõtritos corde id ẽ filios isrl'q erãt in amaritudine animi in babylone.
f Et alligat ꝓtritiones eoꝝ. reducẽdo eos cũ leticia ad terram natiuitatis eorũ.scõo circa hoc tãgit diuinã sapiaz dicẽs.
g Qui nũerat multitudinẽ stellaꝝ. qa fecit eas ũi certo numero. h Et oñibus eis noia vocat noia eñ imponunt a ꝓprietatibus rerũ ipe aũt ꝓgnoscit vsq; ad minima oñs ꝓtutes ꝛ ꝓprietates stellaꝝ.cõ subditur.
i Et sapientie eius nõ est numerus.qz infinita est q̃tum ad cognita.qz nõ solũ cognoscit facta ꝛ fienda.ꝫ etiã possibilia fieri.silr q̃tum ad modũ ꝓgnoscendi est infinita. qz claritas sue cognitiõis est infinita q̃ ꝓhendit se ꝛ omnia alia.Tercio circa hoc tangit dei miam dicẽs k Suscipiens mansuetos dñs.i.filios isrl' de babylone educẽs q̃ inter babylonios erant humiles ꝛ mansueti nõ reddẽtes iniurias ꝓ iniurijs.Quarta tangit eius iusticiam dicẽs.
l Humilians autem peccatores.i.babylonios in peccatis obstinatos. m Usq; ad terram.p Cyrum ꝛ Darium qui ꝓ magna parte babylonis populũ occiderunt. ꝛ babylonem destruxerunt.ita q̃ facta est inhabitabilis hominibus sicut dictũ est supra pñs.cxix. n Precinite Hic cõsequẽter adducit rõnes diuine laudis ex beneficijs collatis generaliter.ꝛ ꝓmo incitat ad dei laudẽ dicẽs Precinite domino in confessione.id est in laude oris.
o Psallite deo nostro in cythara.q.d.non soluz est laudandus vocibus humanis.ꝫ etiam musicis instrumentis quibus vtebantur leuite cantores.secũdo subditur beneficiũ cõmuniter a deo ꝓstitum cum dicitur. p Qui operit celũ nubibus.ꝛ ad quid subditur. q Et pat terre pluuiã.vt fecundetur ad terrenascentiũ ꝓductionem itõ subditur.Qui ꝓducit in montibus fenum.ꝛ herbaz seruituti hominũ.ꝛ qualiter deseruiat ostendit dicens.
q Qui dat iumentis escam ipoꝝ.iumenta dicunt quasi iuuamenta:vt equi ꝛ muli ꝛ cameli ꝛ huiusmodi animalia quibus vtitur homo in vecturis ꝛ agriculturis ꝛ huiusmodi.ꝛ sic terrenascentia que sunt esca istoꝝ aialiũ cedũt in seruitutem hominũ Et qz deus non solũ prenidet istis animalib9 ꝫ etiã alijs ꝛ auibus.iõ subditur. r Et pullis corui oꝝ inuocantib9 eũ.dicit eñ Isido.q̃ corui nõ ministrant cibũ pullis suis.donec videant eos nigrescẽ plumis.qz tũc recognoscũt eos tanq̃ suos.ꝫ añq̃ habeãt plumas nigras nutriunt roze celesti.ꝛ sic dicunt a deo nutriri.p hoc aũt qõ dicit. s Inuocantibus eũ.non ẽ intelgendũ q̃ ista inuocatio sit p aliquam recognitiõem i pullis existentem.ꝫ qz vnaquęq; res p appetitũ naturalẽ rendit ad suam pfectiõem.sic dicunt inuocare deũ a quo recipitur omnis pfectio ꝛ omne bonũ. t Non in fortitudine equi.hoc est in equitibus de sua fortitudine confidẽtibus magis q̃ꝫ de deo. v Volũtatem habebit.i.non placent sibi. x Nec in tybijs viri.hoc est in peditibus in suo roboze cõfidentibus magis q̃ꝫ in deo. y Beneplacitũ erit ei.qz tales frequenter debellant a pauc̃ ꝛ male armatis.ita q̃ victoria magis apparet facta virtute diuina q̃ꝫ humana. ꝓpter quod subditur. z Beneplacitũ est dño sup timentes eũ.ꝛ ideo nõ ꝓfidũt de virtute sua ꝫ diuina. z Et i eis qui spe.sap mia eius.qz non ꝑsumunt in sua iusticia.ꝫ de dei misericordia.ꝛ iõ talibus frequẽter datur victoria.licet sint pauci ꝛ quasi inermes.ꝛ de ꝫ

o hierl'm dñs :dispsiões isrl'
e ꝓgregabit. Qui sanat contritos corde:ꝛ alligat con
f tritões eoꝝ.Qui numerat
g multitudinẽ stellaꝝ:roib9
b eis noia vocat .Magnus dominus nr̃ ꝛ magna virtus eius :ꝛ sapiẽtie ei9 nõ
i est numerus . Suscipiens
k mãsuetos dñs:hũiliãs ãt
l pctões vsq; ad frã. Prę-
m cinite dño i cõfessiõe :psal
n lite deo nr̃o i cythara Qui
o opit celũ nubib9:ꝛ pat ter
p re pluuiã Qui producit in
q mõtibus fenũ: ꝛ herbã ser
r uituti hoiz. Qui dat iumẽ
s tis escã ipoꝝ : ꝛ pullis cor
t uoꝝ inuocantib9 eũ. Non
v in fortitudine equi volũta
x tem hẽbit:nec in tybijs vi
y ri bñplacitũ erit ei . Bene
z placitũ ẽ dño sup timẽtes eum:ꝛ in eis qui sperãt super misericordia eius.

a Alleluia cxlvij.
b Lauda hierl'm dñm:lauda deũ tuũ syon Mñ habenꝫ exẽpla multa in libris Regum Judith ꝛ Machabeoꝝ que ꝓpter bre uitatem omitto. Et quia sunt satis nota

Psalmus.cxlvij.

Luda hierl'm. Huic pñs .prenmittit p titulo in aliquibus lib.
Alleluia aggei ꝛ zacharie.qõ videt apparet positum ab aliq; trãslatore seu exposito re.eo q̃ videbaꝫ sibi q̃ pñs.iste esset ꝗdaz laus p reedificatiõ ne templi ꝛ ciuitatẽ hierl'm.qõ factũ fuit tempoꝛib9 aggei ꝛ zacharie ꝓphetarum.ad hoc populum exhortantiũ.ꝫ hebraeo nullus penitus est titulus .nec videtur mihi saluo meliori iudicio q̃ psalmus iste loquatur de reedificatione hierl'm post captiuitatem babylonicam qz in hierusalem tunc reedificata nõ fuit tanta paz ꝛ abũdantia quã tilibus circũstantibus.ꝛ subiecta fuit seruituti psaz ꝛ medoꝝ.ꝛ postea grecoꝝ ꝛ postea romanoꝝ.fuit etiam tanta penuria bonoꝝ tempaliũ q̃ tempore Neemie qui ciuitatem tunc reedificauit multi de populo israel disponebãt vẽdẽ filios suos i fuos ꝛ filias i ancillas vt de pręcio eoꝝ possent habere alimenta.vt habeꝫ Neemie.v.ca. Et ideo videtur mihi q̃ pñs.iste loquaꝫ de edificatione spũal hierusalem que est ecclesia ꝛ qz dr̃ Apocal'.xxj. Oñdit mihi ciuitatem sanctam hierl'm descendentem de celo ꝛc.q̃ edificata est a xpo non de lapidibus materialibus sed de spũalibus que sunt fideles adinuicem caritate ꝛ fide coniuncti.igitur ꝛ hoc psalmus iste diuiditur in duas partes.quia ꝓmo ecclesia ad dei laudem inuitatur.secundo ad hoc ratio assignatur ibi.Qm̃ cõfortauit Circa ꝓmum sciendum q̃ sicut ecclesia vocaꝫ hierl'm ita etiam nomiatur syon.eo q̃ in monte syon fuit templũ diuino cultui deputatum.ꝛ qz in hierl'm in syon fundata fuit ecclia.vñ dicit hebraeo.xij. Accessistis ad montem syon ꝛ ciuitatem dei viuentis in hierl'm ꝛc.ꝛ sub vtroq; nomine inuitaꝫ ecclia ad dei laudem cum dicit. a Lauda hierl'm dominum ꝛc. Potest etiam dici q̃ hic inuitaꝫ hierusalem ꝛ syon ad lꝛam ad dei laudem ꝓpter hoc q̃ ibi ecclesia incepit p doctrinam xpi.qz in templo qõ erat in hrl'm ꝛ in monte syõ frequenter docuit ꝛ doctrinam suam miraculis cõfirmauit.in hierusalem etiam passus fuit ꝛ resurrectiõez suam discipulis manifestauit.ꝛ ibidem spũm sctm̃ in die penthecostes aplis dedit.vtz ex decursu euangelioꝝ ꝛ actuũ.ij. b Quoniam confortauit. Hic ꝓñr dicte inuitatiõis rõ assignatur.que ꝓmo accipit ex beneficio noue legis.scõo ex beneficio veteris ibi.Qui annũciat.ꝓma in duas.qz ꝓponitur dictum beneficium.secundo declaratur quoddã dictum ibi.Qui dat niuem.Circa ꝓmum dicit psalmista
b Quoniam cõfortauit seras portarũ tuarũ.supple debes laudare deum.dicunt autem hic porte hierusalẽ sacramenta noue legis:ꝛ maxime sacramentum baptismi q̃ quod est ingressus ad ecclesiam. Sere autem huiusmodi portarũ sunt virtutes sacramentoꝝ que dicunt hic cõfortare.qz sacramẽta noue legis habẽt ṽtutẽ sanctificãdi q̃ ṽtus nõ erat in sacramẽtis veteris legis.ideo subditur

c Bñdixit filijs tuis in te.bñdictiõe gre. d Qui posuit fines tuos pacẽ. ꝓpter qõ nato xpo angelꝫ nũciauerũt eam Lu.ij .di. Gria in altissimis deo. Et in terra pax hoibus bone volũtatis. q̃ est pax cordis intrina p quaz acq̃rit pax celestis ꝛ eterna. e Et adipe frumẽti satiat te. i sacramento eucharistie qõ ꝓficitur i pane de frumẽto .ꝛ est spũalis refectio. f Qui emittit eloquiũ suũ terre. i .verbũ euãgelicũ qõ ꝓcepit publicari p orbem terraꝝ p apl'os alioſqꝫ discipl'os cristi ad ꝫ missos mar. vlt. Ites in mũdũ vniuersũ ꝓdicate euangeliũ oi creature. g Velociter currit sermo eiꝰ. qa euangelium in breui tẽpe fuit publicatum vbiqꝫ i tota terra habitabili. s. viuẽte adhuc beato Petro. sicut declaratuz fuit diffusius. ꝑ. ps. xviij. h Qui dat niuem. Hic ꝓꝛ declarat vltimo dicũ. de veloci publicatione euangelij. ꝛ hoc p effectꝰ mirabiles qui fiũt velociter ex volũtate dei cũ dicit h Qui dat niuem sicut lanã. hoc est ad modũ lane albã ꝛ mollẽ ꝛ hoc fit valde velociter cũ in dissolutione nubiũ in pluuia congelat anteqꝫ ascendat ad terrã. a Nebulam sicut cinerẽ spgit. i .ad modũ cineris colorată colore subalbido. Et talis sperſio nebule sit valde subito. b Mittit cristallũ suã. in heb. habek. Mittit glacie suã. ꝛ idem ẽ qꝛ cristallus est glacies longo tempe indurata. ꝛ est valde mirabilis mutatio cum aqua tam mollis ꝛ fluida in glaciem tã duraz ꝛ solidam ita cito mutat. vicz aliqñ in vna nocte vel minori tpe. c Ante faciẽ frigoris eius q̃s sustinebit. q. d. nullus hõ si deus velit ipm intendere. tãtuz eñ posset a deo frigus intendi: qõ nõ posset sustineri. ꝛ sicut aqua velociter indurat ꝛ solidat in glaciẽ ita cito mollis ꝛ fluida eius volũtate efficitur. ꝛõ subdit. Emittet verbum suũ ꝛ liq̃faciet ea ꝛc. d Qui annũciat. Hic cõsequẽter ponit rõ diuine laudis ex bñficio vet. le. Circa qõ sciendũ q̃ qꝛ xp̃us erat nascitur⁹ de ppl'o isrl'a iacob descendere. ꝛõ ppl'us ille pollere debuit p ceteris spãli sctita te. sicut dictũ fuit diffusius in principio Exo. ꝓpter qõ illi ppl'o facte fuerũt cõiter reuelatiões ꝓphetice. ꝛ spãliter data fuit lex diuina in monte synai. vñ dicit apl's Rom̃. iij. Quid ergo amplius iudeo ẽ. ꝛ ñdet multũ p omnez modũ. pmũ quidẽ qꝛ tradita sunt illis eloquia dei ꝛc. ꝛ ꝫ est qõ dicit hic. d Qui annũciat ꝟbum suũ iacob. habuit eñ reuelationẽ de xp̃o ꝺ tribu iuda nasciturο. vt patet Gen̄. xlix. vbi dixit. Nõ auferet sceptrũ de iuda ꝛ dux de femore eius donec veniat qui mittendus ẽ. i. xp̃s. Vñ ꝛ in trãslatiõe chaldaica habet. donec veniat messyas. e Et iudicia sua isrl'. i. legẽ ppl'o isrl' in qua cum alijs preceptis ponũtur iudicialia. f Nõ fecit taliter oi natiõi. reuelationes eñ ꝓphetice nõ sic facte fuerũt alijs gẽtib⁹ cõiter. ꝫ valde raro: vt sancto Iob ꝛ aliquibus alijs valde paucis. g Et iudicia sua nõ manifestauit eis. i. legem veterẽ quã solũ dedit iudeis. licet aliqñ gentiles admittentur ad ritum illius legis.

In psal. cxlvij. Lauda hierl'm vbi ponitur in postilla.

Quoniam confortauit seras portaꝝ Additio.

Qua rõne sacramentum baptismi posset dici porta hierusalem eo q̃ p ipm est ingressus ad eccl̃iam. eadem rõne sacrm̃ pñie dici põt porta irl'm. qꝛ p illõ est regressus ad eccl̃iam post lapsum. ꝛ sic possunt hic accipi porte hierusalem in plurali.

Psꝰ. cxlviij.

Laudate dñm de celis. Huic ps̃. ꝑmittitur talis ti. in hebreo ꝛ in translatiõe hiero. Alleluia. in aliq̃bus biblijs addit aggei ꝛ zacharie qõ fuit additũ ab aliquo trãslatore seu expositore: nescio tñ quare. qꝛ ps̃. iste nõ videt plus facẽ ab eis q̃ ab alijs ꝫ est quedaz inuitatio oĩm creaturarũ. ad laudandũ deum facta ab aliq̃ viro sc̃to q̃cũq̃ fuerit cuiꝰ nomen ignorat spm heb. ꝛ ꝓphetauit de ꝑmo xp̃i aduẽtu in fine huiꝰ ps̃. q̃ diuiditur in duas ptes. qꝛ p ad laudẽ dei inuitant creature superiores. scõo inferiores: ibi. Laudate dñm de terra. Circa ꝑmũ ꝑmo ponitur dicta inuitatio. scõo inuitationis rõ: ibi.

a Laudate dñm de cel': laudate eũ in excelsis
b Laudate eũ omẽs angeli eiꝰ: laudate eum oẽs
c ꝟtutes eiꝰ Laudate eũ sol ꝛ luna: laudate eũ oẽs stelle ꝛ lumẽ. Laudate eũ celi
d celoꝝ ꝛ aq̃ oẽs q̃ sup celos
e sunt: laudent nomẽ domi.
f Quia ipe dixit ꝛ facta sunt ipe mandauit ꝛ creata sũt.
g Statuit ea i seculũ ꝛ i seculuz seculi: ꝓceptũ posuit et
h nõ ꝑteribit.

a Laudate dñm. Ps̃. cxlviij.

b Laudate eũ omẽs angeli eiꝰ qui sunt in tribus hierarchijs ꝛ nouẽ ordinibus. c Laudate eũ oẽs ꝟtutes eiꝰ. ad laudẽ dei inuitat spãliter ordo virtutũ. qꝛ p angelos illius ordinis fiunt effectus mirabiles in admiratiõem diuine potestatis hoies inducentes. ꝛ p ꝑs ad eius laudem. scõo natura celestis corpea. ꝛ ꝑmo q̃tũ ad celum sydereũ qõ ẽ nobis magis notum cum dicitur. d Laudate eum sol et luna ꝛc. licet eñ corpora celestia sint inanimata. vt dicit Damascenus: tamen dicũtur laudare deum inq̃tum ex sua pulcritudine ꝛ ꝟtute ducunt homines in cogitatiõez ꝛ laudem ipius dei. Consequenter inuitat celum empyreum dicens e Laudate eum celi celoꝝ. dicitur eñ empyreum celum celoꝝ. quia est super alios celos. Qꝛ autem ponitur hic celi in plurali: hoc est ꝓpter diuersas mansiones electoꝝ ibi existentes. sm q̃ dicit saluator Joh. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sũt. Consequenter inuitat celum crystallinum quod dicitur aqueum ꝓpter similitudinez i diaphaneitate sicut empyreum dicitur a pyr quod est ignis ꝓpter similitudinem in claritate dicens.

f Et aque que super celos sunt. quia celum crystallinũ est super celum sydereum.

g Laudent nomen domini. eo modo quo dictum est

h Quia ipe dixit Hic consequẽter ponitur dicte laudationis ratio. que est duplex. vna ex beneficio creatiõis cũ dicitur. Quia ipe dixit ꝛ facta sunt ꝛc. ꝛ sic habent ab eo esse: et per hoc excluditur error illoꝝ qui dicũt: q̃ creature incorruptibiles: vt intelligentie ꝛ corpora celestia non habent deum ꝑ causa efficiente. sed tantum ꝓ finali. Secunda ratio accipitur ex duratione earum eterna a parte post cum dicitur.

i Statuit ea in eternum ꝛc. ꝫ quia ista conseruatio in esse dependet ex diuina voluntate. ideo subditur

k Preceptum posuit. q̃ maneant in ꝑpetuũ q̃tum ad suam substantiam. l Et non ꝑteribit. reducendo eas ad nihilum licet posset facere sicut ꝛ de nihilo creauit.

m Laudate dñm. Hic ꝓsequenter inuitantur ad dei laudem creature inferiores: que sunt in regione elementari. ꝛ ꝑmo inuitatur natura irrationalis. secundo rationalis ibi. Reges terre. Circa ꝑmum dicitur.

m Laudate dñm de terra.ꝛ in tangitur infimū elementum.ꝛ cōsequenter elemantum aque cum dicitur.
n Dracones ꝛ omnes abyssi.dicunt aūt hic abyssi loca pfunda occeani vbi habitant cete grandia q̄ dicūtur hic dracones.vñ Geñ.j.vbi nos habemus.Creauit deus cete grandia.i hebreo habek.Creauit deus dracones magnos. ꝓñr tāgit elemētū ignis ꝛ aeris cū dicit.
o Ignis.ꝫtum ad supius elementum
p Grando nix glacies ꝛ spūs procellax id ē venti facientes procellas in mari.ista eñ generant i aere.
q Que faciūt verbū eius.qz faciūt illud ad qđ ordinant ex diuina institutōe
m non pteribit. Laudate do
n minū de terra: dracones ꝛ
o oēs abyssi. Ignis grando nix glacies spūs procellax
q que faciunt verbum eius.
r Mōtes ꝛ omnes colles
s Ligna fructifera
t
v
x
y
ż
a Bestie et vniuersa pecora serpētes ꝛ volucres pēnate Reges terre ꝛ oēs ppli
b principes ꝛ omnes iudices
c terre. Juuenes ꝛ virgines
d senes cū iuniorib⁹ laudēt
e nomē dñi: qz exaltatū ē no
f men eius solius. Cōfessio
g eius sup celū ꝛ terrā ꝛ exal
i tauit cornu ppli sui. Hym.
k nus omibus sanctis eius:
l filijs israel pp̄lo appropin quanti sibi.

Cōsequēter reuertit ad elemētū terreꝫ tū ad illud qđ supeminet ꝛ eleuat in aere di.
r Mōtes ꝛ omnes colles dicunt aūt colles mōtes minores
s Ligna fructifera ꝛc.arbores eñ adherēt terre.ꝛ iō cū ipa pputant.vñ ꝛ tercia die pducte sunt arbores sicut ꝛ terra distincta.Geñ.j.
Cōsequēter descēdit ad ea q̄ mouent in terra cū dr.
t Bestie.ꝫtū ad aialia siluestria.vñ dicunt bestie quasi vastie.
v Et vniuersa pecora.ꝫtū ad domestica.
x Serpētes.ꝫtū ad aialia reptantia q̄ nō mouentur pedibus.
y Et volucres pēnate.ꝛ i hoc tāgit aiata se mouentia p aerem.oia aūt ista inuitant ad dei laudē.ꝛ ipm laudāt inꝫtū in ipis relucet diuina bonitas ꝛ sunt materia laudis diuine intelligibilibus creaturis.
ż Reges terre.h ꝓñr inuitat ad dei laudē rōnalis creatura q̄ est humana.ꝛ p̄ ponit dicta inuitatio.scdo inuitationis rō :ibi. Laudent nomē dñi.Circa pmū inuitant pmo superiores: cum dicit.
a Et oēs ppli.s.regibus subiecti.Et vlterius inuitantur magis in spāli cū dicit.
b Principes.qui dominātur sb regibus.
c Et oēs iudices terre.q̄ sunt instituti a regibus ꝛ principibus ad terminandū causas. Cōsequēter inuitantur alij cuiuscūꝫ sexus ꝛ etatis cum dicitur. Juuenes ꝛ virgines ꝛc.
d Laudent. Hic incipit versus i hebreo ꝛ translatione hieronymi vbi ponitur ratio dicte inuitationis ad laudem dei.ꝛ ponitur hic duplex rō. Prima accipitur ex diuina celsitudine cū dicit.
e Laudēt nomen domini scz omnes p̄dicti
e Quia exaltatū est nomen eius solius.quia omnis creatura nihil est in cōparatione ipius.ideo subditur.
f Confessio eius.id ē. confessio laudis ipius.
g Super celum ꝛ terram.id ē fiat ab habitantibus in celo ꝛ in terra. Secunda ratio accipitur ex condescensione diuina in sua incarnatione benedicta.quod notatur cum dicitur.
h Exaltauit cornu populi sui.qz p hanc incarnatiōem natura humana ē supra modum exaltata.vnde ꝛ christus ꝓpter hoc vocat cornu in nouo testamento ꝛ veteri.vnde dixit zacharias habita reuelatione de christi incarnatiōe ꝓpinqua.Erexit dominus nobis cornu salutis:in domo dauid pueri sui. Luce.j.Et anna mater samuelis similiter de hoc ꝓpheta uit dicens.j.Regum.ij.Dabit imperium regi suo.ꝛ sublimabit cornu christi sui.Et quia aduentus christi in mundum fuit angelis valde iocundus .ꝓpter quod cantauerunt.Gloria in altissimis deo.in natiuitate ipius: Lu.ij. ideo subditur.
i Hymnus omnibus sanctis eius.id ē angelis beatis qui speciali modo dicuntur sancti Deuk. xxxiij.Dominus de syna venit.ꝛ subditur.Apparuit de monte pharan et cum eo sanctox milia.id angelorum vt ibidem fuit expositum.Et quia non solum fuit iocūdus angelis:sed etiam hominibus.ꝛ maxime debuit esse iocūdus populo israel de quo fuit natus fm carnem. ideo subditur
k Filijs israhel.resumatur ly hymnus qui sit gnat laudem de deo cum cantico seu exultatiōe. vt dictū est supra pš.cxliij.
l Populo appropinquanti sibi.i. opulo israel fm genus ꝓpinquo sibi.vt dictū est supra.qz Maria mater eius fuit de populo illo.

In psalmo.cxlviij Laudate dñm de celis.vbi dicitur i postilla. Circa pmum primo ponitur.

Additio.

Nota synagoga hebreox recitat quotidie istos septē psalmos qui incipiunt ab illo. Exaltabo te domine deus meus.ꝛ terminantur in fine psalterij premittens eis ꝛ subiungens alias orationes.in quibus oronib⁹ expresse asserunt q̄ isti psalmi sunt facti ab ipo dauid. vn de ininus vere dicitur q̄ fm hebreos nomen illius q̄ hos psalmos composuit ignoratur.imo ex hoc sumitur ratio ꝓpinione Augustini circa auctoritatem psalmox: vt sepe dictum fuit supra. Item circa declaratiōem hui⁹ pš ꝛ duox sequentiū attendendum est.q̄ hi tres psalmi prie possunt applicari tribus statibus ecclesie principaliter dō. Primus eñ status ecclesie consideratur in singulis suo modis.in quibus laus dei consideratur in singulis suo modo. Primus eñ status ecclesie consideratur in lege antiqua.in qua diuina veritas in scīpa nondum manifestata erat:nec adhuc via sanctox ꝓpalata :ad Hebreos.ix. Erat tamen excellentior status ille respectu ceterarū nationuz in sex. Primo in hoc q̄ cognoscebat deum esse creatorez mundi.quod quidem creationis beneficium celebrant: in cuius memoria sabbatum seruabatur.vt patz Exo. xx
Et ad istum statum referri posset psalmus iste.s. Laudate dominum de celis.in quo fit mentio expressa de creatione mundi correspondenter ad ea que continent Geñ. j.licet non omnino eodem ordine.Exprimūtur etiam in hoc psalmo angeli qui non fuerunt expressi in creatione mundi ꝓpter populi ruditatem sed includuntur in hoc q̄ dixit. Fiat lux.fm Augu.de q̄bus creatur⁹ dixit Quia ipe dixit ꝛ facta sunt:ipe mandauit ꝛ creata sunt. ꝓfitendo iparū creatiōem. Secundo iste status preferur ceteris in hoc q̄ non solum deum ꝓfitebatur esse creatorē mundi.sed etiam conseruatorem rerum creatarum .quarum quedam sic ab eo conseruantur vt habeant ꝓpetuitatem etiam fm indiuidua sicut sunt celestia.de quibus dixit. Statuit ea ineternum ꝛc.quedam vero perpetuitatem a deo habent fm speciem.sicut ista inferiora de quibus dicit. Laudate dominū de terra ꝛc .exponātur ceteta sicut in postilla. Cōsequēter facit mentiōem de regimine politico humano:eo q̄ deriuatur a lege naturali a deo ꝓmor dialiter instituta:in quo regimine principales sunt reges tanꝫ capita.ꝛ populi tanꝫ corpora.de quibus dicit. Reges terre ꝛ omnes populi:principes ꝛ omnes iudices terre. Minus vero ꝓncipales in hmōi regimine sunt illi q̄ nō habent ꝓfectam rōem ad regendum.sicut illi qui non dum attigūt ꝓfectam etatem.de quibus dicit . Juuenes ꝛ virgines. Similiter ꝛ illi qui iam transierūt etatem virilem ꝛ ex senectute debilitātur.de quibus dicit. Senes. Tercio preferur iste status in hoc q̄ ꝓfitebat vnitatem dei exclusa pluralitate deox:quā cetere nationes ꝓnitiose estimabant.et de hoc dicit. Laudent nomen domini q̄ exaltatum est nomen eius solius . Quarto preferur iste status in exclusione idolatrie.vtz Exo.xx.ca. Multi eñ phylosophantes ꝛ alij credebāt tantum vnum deum esse. qui tamen aliquas creaturas colebant tanꝫ deos. vt

paret.iiij.Regum.xvij.de his quos rex assyrioꝝ habitare fecit in ciuitatibus Samarie.ꝛ qz hmõi idolatre colebãt vt deos qñq creaturas celestes.qñq terrenas.iõ subdit. Cõfessio eiꝰ.s.fidei vnitatis dei ẽ.Sup celũ ꝛ terrã. ꝓfite bañ em̃ q nullus aliꝰ deꝰ erat in celo nec in terra. vt habet Deut.iiij.c.Scito g hodie ꝛ cogita ī corde tuo q dñs ipe ẽ deꝰ in celo sursũ ꝛ in terra deorsũ.ꝛ nõ sit aliꝰ. Quito ꝓferꝝ iste status.qz sb fide ꝛ cultu vnꝰ dei miraculose exaltatũ fuit cornu ppli dei.s.p regiã ptãtẽ sublimẽ multis miraculis acqsitã.vtz in hist'a dauid.j.ꝛ.ij. Regum Exaltatio.n.cornu in b loco nõ ẽ necessariũ vt intelligaꝝ de regno xpi spũali.put in postilla g de regia ptãte sublimi Deut.xxxij.de ephraim legit. Cornua rinocerõtis cornua illiꝰ qõ dicit ꝓpter regnũ decẽ tribuũ qõ ab eo descẽdit nõ ꝓpter regnũ xpi.qz nõ descẽdit de tribu ioseph et ephraim sit cũ ozTreno.ij.ca. Cõfregit in ira furoꝛis sui omne cornu isrl'.intelligit ad lram de oblatiõe regie ptãtis a iudeis tpe hieremie nõ de regno xpi. Sexto ꝓferꝝ iste statꝰ.qz nõ solũ adepti fuerũt filij isrl' regiã ptãtẽ mõ ꝓdicto.g etiã q̃ndã sctitatẽ sortiti sunt Vñ Exo.xix.ca.le gitur. Vos eritis mihi in regnũ sacerdotale ꝛ gens sctã. ꝛ de b dicit. Hymnꝰ oibꝰ sctis eiꝰ.ꝛ sequit. Filij isrl' ꝓpulo approꝑinquãti sibi.eo q nõ fecit taliter omni nationi vt dictũ ẽ in fine ꝓcedẽtis ps. Scõs vo statꝰ eccie cõsideraꝝ sb lege euãgelica ad quẽ q̃dez statũ ꝛpie applicaꝝ sequẽs ps.s. Cãtate dño ꝛc.qõ sic ptz.nã hic status ꝓfertur ꝓcedẽti in sex. Primo in ipius nouitate. b em̃ status nouus oz.tñ respcũ antiq̃ q̃ verꝰ ẽ.de q̃ apl's ad Heb. viij ca.dicẽdo. Nouũ veterauit ꝑus.tñ respcũ legislatoris.õ q̃ ad Eph.iiij. Induite nouũ hoiem q̃ fm deũ creatus est tum respcũ mãdati ꝑncipaꝝ.vñ Iob.xiij.ca. Mãdatũ nouum do vob.tñ respcũ cuiuscũq legẽ euãgelicã suscipiẽtis ad Gal'.vl.ca. Nec circũcisio aliq̃d valet nec ꝑputuz ꝛ noua creatura.ꝛ iõ in statu no.test.merito canticũ nouum cãtari oz.vñ Esa.xlij.ca.vbi de xpo in p̃ sui aduentu ad lram agit oz. Cãtate dño canticũ nouũ:laus eiꝰ ab extremis terre.qõ ꝛpie ꝓcordat in forma vboꝝ cũ p̃ versu huiꝰ ps.s. Cãtate dño canticũ nouũ laus eiꝰ in eccia sctoꝝ nisi qz vbi oz b. Laus eiꝰ in ecclesia sctoꝝ ibi oz. Laus eiꝰ in extremis terre. Ex q̃ intelligit q eccia sctoꝝ.s.euangeli ca de q̃ ibi ꝛ hic agit.diffundenda erat in extremis terre. s̃z p orbẽ terrarũ. Secũdo ꝓferꝝ b status nouus respcũ ꝑmi in p̃tia xpi.fuerat em̃ xpus in antiq̃ testõ sb figura. mõ ẽ in reali p̃tia.ꝛ de b dicit ps. Lerez isrl' in eo q̃ fecꝝ il lũ.ꝛ filie syon exultẽt in rege suo.q.d.statꝰ nõ solũ letaꝝ ī deũ q̃ fecit cũ.s.tanq̃ in creatorẽ ꝓput in p̃ statu.g etiã tanq̃ in regẽ suũ.s.in regẽ saluatorẽ iuꝫ illud Esa.xxxiij.ca. Ps rex nr ipe saluabit nos. Tercio ꝓferꝝ in exaltatione humilitũ. In veteri.n.licet ꝑmẽdeꝝ hũilitas:nõ tamen sic laudaꝝ sicut in nouo.vbi xps q̃si totã doctrinã suã ī b fundauit Matb.xj. Discite a me qz mitis sum ꝛ humilis corde.silr ꝛ ꝑmiũ vltimũ q̃si totũ humilitati attribuit d. Iu.xiij.c. Qui se humiliat exaltabiꝝ.ꝛ de b dicit ps. qa bñplacitũ ẽ dño ī ppl'o suo.ꝛ exaltabit mãsuetus in saluteꝫ.b ẽ dicere. Populus hꝰ noui statꝰ ī q̃ bñplacitũ est do sunt mãsueti q exaltabunꝝ in salutẽ. Quarto ꝓferꝝ b status reꝑ ꝑmi ī purificatõe interioꝛ bois.s.ꝓcie. In p̃ ei statu vt Aug.dicit.manus ꝓhibebañ nõ animꝰ.s.vt in pluribꝰ.in statu vo nouo tota glia iustoꝝ in ꝓscia interiori ꝓsistit.vñ.ij.Cor.j.c. Glia nra b est testimoniũ conscientie nre.de q̃ glia dicit ps. Exultabũt scti in glia :letabunꝝ in cubilibꝰ suis.s.in ꝓsciẽtijs suis purificatis. vñ in glosa Justi de actibꝰ suis bonis nõ letañ extra.s.in ppl'ari facuoz:g in cubilibꝰ suis scz in ꝓsciẽtijs. vñ Matb.vj.c. Intra cubiculũ tuũ.ꝛ oza ꝑem tuũ. Quinto vo ꝓferꝝ b status ꝓcedẽti in ptãte duplici sibi data.s.tpali ꝛ spũali.put exponiꝝ illud vbũ euãgelij. Iu.xxij. Eccè duo gladij.ꝛ ois dicit. Et gladij ancipites ī manibꝰ eoꝝ.s.gladiꝰ tẽpalis q̃ apud imperialẽ ptãtẽ ꝑncipaliter residet. ꝛ gladius ꝛpualis scz ligandi ꝛ soluẽdi q̃ residet apud petrũ ꝛ eius successoꝛes:cũ ꝑmo em̃ gladio qñq fit. Vindicta in nationibus.cum scõo. Increpatiões in ppl'is. Et ex hoc em̃ puenit q qñq Alligaꝝ reges eoꝝ in compedibus.quia fm glo.in ꝓceptis dei.q̃ dicuꝝ vincula ferrea q̃ q̃si dura sunt ꝛ insolubilia vt cũ oz. Quod deus ꝓiũxit hõ non seperet Matb.xix.ca. Alligatus es vxoꝛi:noli q̃rere solutionẽ.j.Coꝝ.vij.ca. His.n. vinculis ligaꝝ gentiũ reges ꝛ nobiles seculi ab infirmis hutꝰ mũdi q̃s elegit dñs.vt fortia queq ꝓfunderet.h in glo.ꝛ sequit. Vt faciant ī eis iudiciũ ꝓscriptũ.qz oia ista in p̃ statu fuerũt ꝓscripta saltem ī figura ꝛ mõ ꝓplenꝝ. Sexto ꝓferꝝ h statꝰ ꝓcedẽti.qz ꝑmꝰ ptinebat tm̃ filijs isrl' ppl'o approꝑinquãti sibi vt in fine ꝓcedẽtis ps. Ꝛcludit. Glia.tñ hutꝰ status. Est oibus sanctis scz p oẽs gentes ꝛ p totũ mundũ.vt in glo. Tercius vero status ecclesie consideratur in lege beatifica ꝛ eterna.s.in statu glozie ad quem quidem statũ ꝛpie applicatur psalmus vltimus scz laudate dñm in sanctis eius. ꝛ exponatur sicut vltimo loco exponiꝝ in postilla ad istud ꝛpositum reducendo vsq ibi cum oz. Omnis spũs laudet dominũ.qõ verbũ ꝓeter expositiõem postill'. que satis cõpetens est.potest etiam aliter exponi ꝛ forte magis ꝛpie Ad qõ sciendũ q fm Greg.in ecclesia ꝓsenti immolaꝝ deo sacrificiũ ꝛpunctiois.iuxta illud. Sacrificiũ deo spiritus ꝛtribulatus.in celesti vero sacrificiũ laudis.vñ ps. Dirupisti vincula mea:ꝛ tibi sacrificabo hostiam laudis Cuius ratio est. Nam in hac vita retardatur spiritus ne feratur totus in ipm deũ.qñq ex grauedine peccatoruz qñq ex impedimento molis carnalis. que sunt vincula aiãe quibus diruptis in statu glozie sacrificaꝝ deo hostia laudis.in qua quidem hostia nihil reperitur quin feratur in deum.ideo dicitur. Omnis spũs laudet dominum.i.totus spũs.dictio em̃ hebraica in hoc loco posita vtrunq signific at indifferenter scz totum ꝛ omne. Notãdum est etiam q vltimus versus huius ps. vltimi correspondet primo versui primi psalmi: sicut vltima ꝓfectio alicuius rei ꝑme inchoate ꝓfectioni ipius. Beatitudo ei de qua intelligitur illud. Beatus vir qui nõ abijt in consilio impioꝝ.est beatitudo vie nondum ꝓfecta.sed incipiens p recessum a malo. Sed in hoc verbo vltimo intelligitur perfecta ꝛ consummata beatitudo que terminaꝝ in totali adhesione ad deum p claram cognitiõem ꝛ ꝓfectũ amoꝛem in quibus consistit summum gaudium ꝛ vera laus dei:de quibus Esa.lj. Gaudium et exultatio reperient ur in ea gratiarũactio ꝛ vox laudis:ad quod nos perducat dei filius Amen.

Replica.

In psalmo. Laudate dominũ de celis.vbi postil. dicit ex titulo non esse notum nomen auctoris apud hebreos. Burgensis vult q dauid sit auctoꝛ huius psalmi sicut ꝛ omniũ aliorꝝ fm opinionem beati Augustini:de qua opinione vide correctoꝛium circa ps. primum. Sed probatio Burgen. est ꝓbatio ignoti per ignotius.qz nititur ꝓbare p orationes quasdam q̃s nunc facit synagoga.que orationes nobis sunt magis ignote ꝛ dato q essent nobis note:non essent tñ autentice. Et ab sit eius orationes esse autenticas ꝛ efficaces.quia per synagoge orationes iudei singulis diebꝰ ecclesie xpi ꝛ xpianis maledicũt vt dicitur in glosa ordinaria Esa. Circa illum aũt passum. Et exultauit cornu populi sui.quez postillatoꝛ exponit de incarnatiõe xpi.in qua exaltauit nob cornu salutis.put auctoꝛitatibus ꝓbat postillatoꝛ. Burgan.exponit da potestate regia in veteri testamẽto miraculose data populo isrl'.in quo burgen. multipliciter peccat. Primo quia dicit potestatem regiã inter iudeos miraculis multis acquisitam.cum tamen peccatis ppli mitũ reeꝑhsibiliter fuerint regalia iudeoꝝ exacta ꝛ introducta.de quo vide primi Regum.viij.in correctorio satis lato. Secundo peccat.quia cum cornu hic accipiatur ī bono.et sic dicatur exaltatum. Burgen.ad probandum suum ꝓpositum adducit concordantiam.in qua cornu accipitur in malo.ꝛ dicit de ipius cornu delectione. Nam quod allegat Deut.penul.de ephraim cornua rinocerõtis cornua illius accipitur p regno.x.tribuũ fm omnes.

qꝫ regnū.ſ.ſepe deteſtatus eſt.ꝛ.ſ.Heñ.xlix. vtz in eiuſ-
dē.c.correctorio.v.Sīlr qꝫ allegat Treno.ij. ſonat in de
lectionē comu ꝛ regalie.hic ät ſonat i exultatiōz qꝛ ex op
tima cā ꝓſurgentē.ꝺꝛ ei h.Cōfeſſio eiꝰ ſup celū ꝛ terrā et
ꝓ qꝛ exaltauit comu ppli ſui.Ad ꝓbandū ineptias ſuas
adducit.ꝓcordātias
vocales tm̄ non rea
les more vſitū colle
ctoꝝ ꝛc. Ps.cxlix

Cantate dño. Huic pſ.i he
c bre.ꝛ in trāſla
tio.hiero. ꝓponitur
ꝓ ti.Alla.ꝛ ꝓ h deſi
gnat qꝫ ē qdā laus
diuina.ꝛ fm hebre.
eſt diuina laus ꝓ vi
ctoria quā expectāt
ſibi affuturā ꝓ regez
meſſiā q̄ fm eos ſb̄-
jciet ppl̄o indeorū
oēs natōes ꝛ reges
eoꝝ.fm q̄ vī lr̄a p̄tē
dere.ſ.Ad faciendā
vindictā in natiōibꝰ ꝛc̄. Sz h̄ expoſitio innuit falſo fun-
damēto.ſ.qꝫ xp̄s ſit vēturꝰ in mūdū.cū iſte aduētus iam
trāſierit i p̄teritū.vt freq̄nter dictū ē.ſ.ꝛ iō q̄ſtū ad h̄ iſta
expoſitio tanq̄ erronea dimittat.ꝛ ꝓ q̄ſto p̄t hr̄e verita
tē accipiat vt pſ iſte ſit q̄dā laus facta ab aliq̄ ſctō viro ꝓ
victoria ꝓfecta quā habituri ſunt fideles ppli in ſcō ad-
uentu xp̄i.ſ.ad iudiciū.qꝛ tūc tyranni ꝛ potētes hꝰ mūdi
q̄ fideles afflixerūt in coꝝpe ꝛ aīa detrudent in infernū.et
ſancti cū xp̄o regnabūt ineternū.qꝫ ꝓuidēs in ſpūſancto
aliqs vir ſctūs cuiꝰ nomē ignorat fm heb.fecit pſ. iſtum
fm vo b.Aug.dō fecit ipm. Igit fm hāc ſniam pſ. iſte i
duas ptes diuidit.qꝛ ꝓ fidelis ppls ad laudē inducit.ſe-
cūdo ad h̄ rō adducit ibi.Quia bñplacitū ē. Circa ꝓmuz
dicit pſ. a Cantate dño can.no.ꝓ nouo bñficio fideli-
bus affuturo. b Laus eiꝰ in eccīa ſctōꝝ.ſ.vet.ac noui
teſt.quoꝝ vna ē eccīa.lz aliqñ eccia magꝛ ſtricte accipiat.
ꝓut ꝺ ſynagogā diuidit. c Letet iſrl̄ in eo ꝛc̄.i.in xp̄o
vēturo ad iudiciū.q̄ potētia ſue deitatis fecit totū mūdū
Et vocat h̄ ppls fidelis q̄cūq̄.ꝛ potiſſime xp̄ianꝰ iſrl̄.vñ
dicit Ro.ij. Nō em̄ q̄ in manifeſto iudeꝰ ē:neq̄ in anife
ſto in carne ē circūciſus.ſz q̄ in abſcōdito iudeꝰ ē.ꝛ circū-
ciſio coꝛdis in ſpū nō lr̄a. d Et filie ſyon.i.eccie q̄ voca
tur ſyon vt dictū ē.ſ.pſ.cxlvij. e In rege ſuo.i.in xp̄o
q̄ in iudicio apparebit i regia maieſtate. ſicut in p̄ aduētu
apparuit in nr̄a infirmitate. f Laudēt nomē eiꝰ i cho-
ro.i.in ſocietate ꝓcoꝛdi caritate qꝛ de bñficijs cōibꝰ deus
in cōi ē laudādus. g In tym.ꝛ pſal.pſallāt ei.ꝓ iſta in
ſtrumēta deſignat ſpūalis gaudij redūdantia de mēte in
teriozi adextra. fm illud pſ.lxxxiij. Coꝛ meū ꝛ caro mea
exultauerūt in deū viū.ꝛ etiā qꝛ nō ſolū in ve.teſt.ſz etiā
in no.eccia vtiq̄ nō ſolū ſono vocū ſz etiā inſtrumētoꝝ.vt
tympanis ꝛ oꝛganis i pluribꝰ locis. h Quia bñplaci
tū.h̄ adducit rō laudādi deū.Circa qđ ſciendū qꝫ lz aduē
tus xp̄i ad iudiciū futurus ſit valde terribilis iniuſtꝫ.erit
tñ delectabilis iuſtis.ꝓpter qđ ſaluatoꝛ Lu.xxj.loquens
ap̄lis de ſignis p̄cedētibꝰ extremū iudiciū ſubdit dicēs.
His aūt fieri incipientibus reſpicite ꝛ leuate capita vr̄a.
id ē exhilarate coꝛda.fm q̄ exponit be.Greg.omet.j.ꝛ iō
aduentus xp̄i ad iudiciū debet eſſe delectabilis iuſtis.qꝛ
habebūt indicē gratū.ꝛ hoc eſt qđ ꝺꝛ. h Quia bñpla-
citū eſt dño in ppl̄o ſuo. licet em̄ oēs boni ꝛ mali ſunt ſui
generaliter.tñ iuſti dicūtur ppls ſuus ſpāliter q̄ ſūt a ꝺo
electi ad regnandū cū eo in ciuitate celeſti. i Et exalta
uit māſuetos in ſalutē.loquit h̄ de futuro ꝓ modū p̄teri-
ti ꝓpter certitudinē ꝓphetie.Et dicunt h̄ mānſueti potiſ-
ſime illi q̄ dulciter ſuſtinent oppſſiones tyrannoꝝ amoꝛe
ꝺei.q̄ in iudicio futuro erūt exaltati.ideo ſubditur.

Alleluia Pſal.cxlix

Cantate dño cāticum
a nouū laus eiꝰ i eccīa
t ſcōꝝ.Letet iſrl̄ i eo q̄
c feꝫ eū ꝛ filie ſyō exultēt i re
d ge ſuo.Laudēt nomē eiꝰ i
e choro i tympano ꝛ pſalte-
f rio pſallāt ei. Quia bñpla
g citū ē dño i ppl̄o ſuo:ꝛ ex-
b altauit māſuetos in ſalutē
i Exultabūt ſcti in glia:leta
k būtur in cubilibꝰ ſuis. Ex
l ultatōes ꝺei in gutture eo
m rū:ꝛ gladij ancipites i ma
nibꝰ eoꝝ.Ad faciēdā vin-
dictā i natiōibꝰ increpatio-
nes i ppl̄is Ad alligādos
reges eoꝝ i ꝓpedibꝰ ꝛ no-
bile ꝛ eoꝝ i manicl̄ ferreis
p Ut faciāt in eis iudicium
q ꝓſcriptū:gloria h̄ ē oībus
ſanctis eius.

Alleluia. Pſal.cl.

a Laudate dnz i ſcis eiꝰ
b laudate eū i firmamēto
c virtutl̄ eiꝰ.Laudate eū
k Exultabunt ſancti in gloria.quia poſt iudiciū ſci erūt
glorioſi in anima ꝛ coꝝpore.ꝛ ſic augmentata gloria au-
gmentabit eoꝝ exultatio ꝛ letitia.ꝛ qꝛ tūc totaliter quie-
tabitur anime appetitus.iō ſubdit. l Letabunt in cu-
bilibus ſuis.qꝛ cubile eſt locus quietis.Et dicit in plura
li cubilibus.ꝓ di-
uerſis glorie gradi-
bus ſeu manſioni-
bus.qꝛ licet ſit eadē
virtudo oīm obiecti
ue nō tamen forma
liter.qꝛ licet omnes
ſancti videant deuꝫ
et eo fruantur.tamē
vnus videt ipm cla
rius altero.ꝛ dulci-
fruitur ipō.ꝛ qꝛ tūc
in coꝝpibus glorio-
ſis erit laus vocalis
fm q̄ dicūt aliq̄ doc-
toꝛes ꝛ ꝓbabiliter.
ideo ſubditur.
m Exultationes
ꝺei in gutture eoꝝ.
quia laus vocalis incipit a gutture ꝛ arterijs.
n Et gladij ancipites.i.ex vtraq̄ ꝓte ſcindentes.
o In manibus eoꝝ ad faciendam vindictam ꝛc̄.ꝓ hoc
intelligitur conſtantia ſanctoꝝ ꝛ potentia in extremo iu
dicio contra illos qui iniuſte oppreſſerūt eos in hoc mū
do.fm q̄ dicitur Sapiē.v. Tunc ſtabunt iuſti in magna
conſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerūt ꝛc̄. Vl̄ po
teſt referri illa litera ad angelos ſanctos qui erunt execu
toꝛes diuini iudicij ſeperando impios a iuſtis.ꝛ mitten-
do eos cū demonibus i ignē inferni.fm q̄ dicit Matth.
xiij. Exibunt angeli ꝛ ſeperabunt malos de medio iuſto-
rum ꝛ mittent eos in caminum ignis ꝛ quia ab illa pena
non poterunt ſolui ſeu liberari.ideo ſubditur. Ad alligā
dos reges coꝝum in compedibus ꝛc̄.
p Ut faciant in eis iudicium conſcriptum.i.executio-
nez extremi iudicij in diuina p̄ſcientia ab eterno cōſcri
pti.et etiam in libꝛis veteris ac noui teſtamenti. Et qꝛ ta-
lis executio diuine iuſticie cedet ad augmentum glie ele-
ctoꝝum.fm q̄ dicitur ſupꝛa pſal.lvij. Letabitur iuſtus cū
viderit vindictam.ideo ſubditur. q Gloria hec eſt oī
bus ſanctis eius.vel iſtud poteſt referri ad ſententiaz da
tam ꝓ electis.quia ſicut angeli erunt executoꝛes diui-
ni iudicij mittendo malos in gehennam.ita erunt execu-
toꝛes tranſferendo electos in animā ꝛ coꝝpe ad glaz ſem
piternam. Pſalmus.cl.

Laudate dominum in ſanctis eius. Huic pſal.p̄e-
mittitur talis titu.in hebꝛeo ꝛ in tranſlatione hie-
ronimi. Alleluia.ad deſignandum q̄ pſal.iſte eſt q̄
dam inuitatio ad laudem ꝺei. ꝛ exponitur communiter
ad literam referendo ad tēpus veteris teſtamenti.ꝛ fm
hoc in hoc pſalmo tria tanguntur. Primum eſt laudati
onis locus cum dicit. a Laudate dñm in ſanctis eiꝰ.
Et vocatur hic ſancta p̄ma pars templi que dicebatur
ſanctum ſiue ſancta.ꝛ ſecūda que dicebatur ſctm̄ſanctoꝝ
vbi ſacerdotes dicebant diuinas laudes.quia p̄mā par
tem intrabant quotidie ſacercerdotes ſacrificioꝝ officia
cōſūmantes.ſecundā vero ꝓcem intrabat ſummus ſacer
dos ſemel in anno.vt habet Hebꝛe.ix.ꝛ quia deus nō ſo
lū eſt laudādus i terris ſz etiā i celis.iō ſbdit b Lauda
te eū in firmamēto virtutis.ꝛ vocat hic celū empyꝛeū fir
mamentū.eo q̄ ē īmobile ꝛ firmū.ꝛ ſic diuine cōtempla
tioni ꝛ eius laudi aptiſſimū. c Laudate eū. Hic ponī
tur ſcōm.ſ.ipius ꝺei laudandi magnificus ſtatus cū dici
tur. Laudate eum in virtutibus eius. licet em̄ diuina vir
tus ſit vnica ſicut ꝛ eius ſubſtantia.tamen eſt multiplex
in effectibus.ita q̄ nunq̄ tot effectus ꝓducit quin poſſit
adhūc ꝓducere plures.ideo dicitur.

d In ꝟtutib⁹ eius.i.in effectibus suis iam factis ꝛ fieri possibilib⁹ ꝛ qꝝ magnitudo ꝟtutꝫ ei⁹ est nob incomphensibilis.iō subdit. e Laudate eū ꝟm multitudinez magnitudinis ei⁹.i.ꝙtūcunqꝫ poteritis.qꝝ adhuc ad debitā ei⁹ laudē nō attingetꝫ.Eccli.xliij.Q̄dicētes dñm exaltate eū ꝙtum potestꝫ maiꝛ ē em̄ oī laude f Laudate eū.hic ꝑr ponit tertiū scz laudatiōis modus. ꝛ qꝝ in ve.test. nō solum laudabūt deuz vocibus hūanis sed etiā musicis instrumentis.iō ꝛ. Laudate eū i sono tube. ꝛc.ꝛ noiank h plura instrumēta musica quib⁹ vtebank sacerdotes ꝛ leuite.ꝛ descriptionē eoꝝ ptā seo.qꝝ sunt satis nota excepto vno cum dicitur g Et choꝛo.Et dicūt aliq̄ q̄ chorus ē instrumētū de coꝛio factū.ꝛ hꝫ duas fistulas de ligno.vnā p quam inflak.ꝛ altā p qnā emittit sonū.ꝛ vocak gallice cheurete. credo tñ magis q̄ h accipik chorus ꝓ laudātū societate. h Laudate eū in coꝛdis.i.in instrumētis hūtibus choꝛdas de ere seu intestinis.ꝟ qꝝ iste modulatiōes instrumētoꝝ seu vocū deo nō sunt accepte:nisi inq̄tū ꝓcedūt ex mentis denotiōe.iō ꝟcludit in fine. i Omis spūs laudet dñm. Videk aūt mihi q̄ ps̄.iste pōt alik exponi vt sit cōclusio totī libꝛi psalmoꝝ ꝛ ꝑr se habēs ad ꝓcedentē ps̄. qui terminat in trāslatiōe electoꝝ ad celestē gl'am pacto iudicio extremo.ꝛ iō in hoc ps̄.inuitank omēs ciues celestes ad dei laudē ꝑpetuā ink q̄s p̄ iuitank hoies ad gl'az assumpti.qꝝ xp̄s in hūanitate assumpta ꝛ btā ⁊go maria ecedūt oēs angelos in celesti gl'a.ꝛ iō ꝛ. Laudate dñm in scīs eius.i.in societate scōꝝ ex hoibus. Laudate eū i firmamēto ꝟtutis eius.i.in celo empyꝛeo q̄ē bonoꝝ loc⁹. ꝛ ꝛ firmamentū rōne p̄tacta.scōo inuitank ciues celestes q̄tū ad angelos cū ꝛ. Laudate eū in ꝟtutib⁹ ei⁹.i.in societate angeloꝝ q̄ noiank noie ꝟtutū:eo q̄ medi⁹ ordo medie hierarchie noiak ordo ꝟtutū.extrema aūt aliq̄ nominank a medio . Laudate eū ꝟm multitudinē magnitudinis ei⁹.licet aūt magnitudo diuīa sit vna ꝛ nō multiplicata in se.dicit tñ quodāmō multiplicari inq̄tū ab ea ꝓducūtur multi effect⁹ magni.ꝛ qꝝ isti effect⁹ maxime relucēt in ciuibus celestib⁹ tam angelis q̄ hoibus.iō vtriq̄ dicit Laudate eū ꝟm multitudinē magnitudinis ei⁹. Laudate eū in sono tube ꝛc.ꝟm q̄ dicit be . Greg. Salbutiendo ꝓut possum⁹ excelsa dei resonam⁹.s.p sensibilia nob nota.iō hic exꝑmunk multa instrumenta musica.nō qꝝ hā beant locū in celesti patria ꝟ ad designandū magnitudinem iocūditatis celestis.in q̄ licet sit laus vocalis ꝟm alī quos doctoꝛes.vt dictū est ps̄.ꝓcedenti.tamen laus mentalis siue spūalis est ꝓncipalioꝛ.iō in fine cōcludit.Omis spūs laudet dñm.i.spūs angelic⁹ ꝛ humanus.qa ibi continue laudant deū ꝟm q̄ dicit supra psal.lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua dñe.in secula seculoꝝ laudabūt te Ad quā laudem nos ꝓducat qui cum patre ꝛ spiritusancto viuit ꝛ regnat in secula seculoꝛum Amen.

Explicit postilla supra libꝛum psalmoꝝ edita a fratre Nicolao de lyra ex ordine minoꝛum sacre theologie doctoꝛe excellentissimo.

Expositio plogi in ꝑuerbia salomonis incipit.

Ingat epl'a ꝛc. Hunc plogū ꝑmittit hieronymus tribus libꝛis salomonis scribēs chromatio ꝛ heliodoꝛo epīs. Q̄ñ ipe dicit in scōo libꝛo cōtra rufinū.salomonis libꝛos q̄s olim iuꝛ additis obelis ꝛ asteriscis in latinū vertera ex hebꝛaico trāsferēs ꝛ dedicās sctis epīs chromatio ꝛ heliodoꝛo h in ꝑfatiōcula le mee fine ꝑiuꝛi.sicui sane. xx.interp̄tatū ꝛc. vñ nō debet appꝛopꝛiari pabolis cū oib⁹ sit cōis. In ꝓma ꝓte ist⁹ plogi captat hiero.eoꝝ benivolētiā ꝓmēdans in eis caritatē.cū dicit iūgat epl'a ꝛc . in scōa qꝝ postulatiōi nō satisfecerat rōnabilem ꝓtendit excusationē ibi. Cōmentarios in osee ꝛc. In tercia dicit q̄ licet multi ab eo diuersa poscerēt ist⁹ ꝛ ꝓteritus obnoxi⁹ tenebak ꝛpter sumptuū admīstratiōem ibi. Mittis solatia sumptuū ꝛc. In q̄rta dicit se eis tria salomonis volumia trāstulisse cū duobus libꝛis apocryphis q̄ licet nō habeāt auctē.valēt tñ ad ecclesie edificationem ibi. Itaq̄ lōga egrotatiōe fractus ꝛc. Vltimo trāslatiōi.lxx.quā coꝛrexerat ꝓfert istam editiōem ibi. Sicut sane.lxx.interptum ꝛc.aliq̄ libꝛi habent istā salutatiōem in ꝓncipio.Chromatio ꝛ heliodoꝛo epīs. Hieronymus salutē.ꝛ postea sequit.iūgat epl'a ꝛc.cōstrue sic.Epl'a.ista singularis ꝛ indiuisa ab epi q̄ē est supra.ꝛ stolon missio. qꝝ sup itētiōe mittet gerit officiū nūcij. Jungat.i.iūctos nos esse oñdat. Quos sacerdotiū.i.epalis dignitas. Jungit.qꝝ ambo estis epi. Immo.i.certe vel poti⁹. Chartam ꝓ diuersas epl'as diuisam ꝛ dicit a careo qꝝ caret pilis et carnibus. Nō diuidat.i.nō diuisos ostendat vos. Quos amoꝛ xp̄i nō mūdi. Nectit.i.colligat ꝛ coniūgit.q.d. vnicā ꝛ indiuisam epistolam vobis scripsi . quia estis in dignitate socij.ꝛ per caritatem connexi ne si diuersa scriberem diuisionem inter vos aliquam denotarem. Commētarios.id est.expositoꝛios tractatus. a commento dicitur commentarios ia ium.id ē .expositoꝛius.nam commentum dicitur quasi cum mente.cōmentum em̄ est pluriꝝ studio vel doctrina in mente habitoꝛum in vnū collectio vel dicitur cōmentum a ꝑminiscoꝛ sceris cōmentus sum cōminisci.qō significat ꝑmemoꝛare ad memoꝛiam reducere.mentiri.fingere.componere vel adinuenire.forte vicio scriptoꝛum inuenimus cōmentarios ꝓ commētaria.dicitur em̄ hoc commentariū ꝛ inde hoc commentariolū diminutiuum ꝓ scripto interp̄tatiuo . Q̄ñ Isi . in vj.etymo.Cōmentaria dicta.quasi cum mente. Sūt em̄ interp̄tationes vt commenta iuris.in osee.amos.zachariam.malachiā ꝛc.in abacuc dicit glo. cōmentatoꝛ hieronymus sup osee.ioel.ꝛ amos.abdiam.ꝛ ionam pammachio.super naum.michebm.sophoniam.ꝛ aggeum paule ꝛ eustochio.super abacuc chromatio.sup malachiam exuperio tolosane ecclesie pontifici et mīneruo ꝛ alexandro monachis super zachariam exuperio tolosano epō.

b Pre valitudīne.id ē.pre infirmitate .naꝫ valco vales in bona significatione dicitur firmū esse vigere sanum esse.vel posse ꝛ precium denotat Item valere in mala significatione dicit perire vel infirmari.ꝛ inde vale valeto valetote vbū defectiuū qō ptinet ad salutationē in recessu. vñ vsus differētialis.Dicit aue venīes tibi iure: valeq̄ recedēs. Hoc vbū salue ꝓphēdit aueq̄ valeq̄.ꝛ qꝝ post ꝓactā sepl'turā recedēs amici dicebāt mortuo vale qō erat signū q̄ ampli⁹ nō debebāt eū videre dicūt q̄dā q̄ ab isto

vale ór valitudo ꝑ ſtfirmitate. vel. b Pre valitudine id ē firmitate deficiente. valitudo .n. ór firmitas vel infirmitas. Vñ greciſ. Infirmi tibi ſit valitudo ſit q̄z firmi. dicas ad; valeo diſſiliꝫ mō. ſ. fm diuerſas ſignificatiōes.

c Solatia ſũptuũ q ē expẽſaꝝ ſine q̄b⁹ nullū ē ſolatiū. inꝝ illō Si ſumpt⁹ deſinit tibi nulle de litie ſint d Notarios. i. ſcriptores. e Librarios. i. librorum cuſtodes vl̃ poti⁹ notarios appellat q̄ ꝑ ſcribebāt i cedulis de minuta lr̃a ꝫ librarios notat illos q̄ ſcripta a notarijs redigebāt in libros ſcribentes de groſſa lr̃a. vñ Iſi. in vj. etymo. liꝫ eſt interior tunica corticis q̄ iugo adheret. vñ & liber ór in q̄ ſcribimus eo q̄ añ vſum charte vel mẽbrana rũ de libris arborũ volumia fiebāt & cõpagiabanť. vñ & ſcriptores a libris arborũ librarios vocauerũt f Diuerſa poſcẽtiũ. q̄ vos petitis ꝓmẽtaria in dictos ꝓphetas. Et alij petũt alias ſcripturas.

ꝑ valitudine. g Mittit ſolatia ſumptuũ h Notarios noſtros & liberarios ſuſtẽtat vt vobiſ potiſſimũ nr̃m deſudet ingeniũ. i Et ecce extere freq̄ns turba diuerſa poſcẽtiũ q̄ſi aut equũ ſit me vobis eſurientib⁹ & alijs laborare: aut in rõe dati & accepti: cuiq̄ ꝑter vos obnoxius ſim. k Itaq̄ lõga egrotatiõe fact⁹ ne penit⁹ ꝟ anno reticerẽt apõ vos mut⁹ meẽm tridui op⁹ noi vro ꝓſecraui interꝑtationẽ vicz tũ l ſalomõis voluminũ: maſloth q̄ hebrei parabolas vulgata ãt editio ꝓuerbia o vocat: coeleth: q̄ grece eccleſiaſtẽ: latine ꝓcionatorẽ p poſſum⁹ dicere ſyraſiri: q̄ q in lingua' nr̃a ẏtit canticũ r canticoꝝ. Fertur & panare s thos ieſu filij ſyrach liber t & ali⁹ pſeudographus qui ſapia ſalomonis inſcribit. Quorũ priorẽ hebraicum repperi: nõ eccleſiaſticum vt apõ latinos ſz pabolas v pnotatũ. Cui iuncti erãt ecclesiaſtes & canticũ cãticorũ: vt ſilitudinẽ ſalomõis non ſolũ numero liborꝝ. ſ ẽt materiaꝝ genẽ coeq̄ret. Scõs apõ hebreos nuſq̄ x ẽ q̄ & ipe ſtil⁹ grecã eloq̄ntiã redolet & nõnll scptoꝝ vetes: hũc eẽ iudei philõis a affirmant. Sic̃ g iudith et tobie & machabeoꝝ liboſ legit q̄dẽ eos eccl'a ſ inter b canonicas ſcripturas ñ re

g Equũ. i. iuſtũ. h Vob eſurientib⁹. i. valde dicta ꝓmẽtaria deſiderãtib⁹. ſicut valde deſiderat cibũ q̄ eſurit. i Alijs laborari. i. ad petitionem aliorꝝ q̄b⁹ nõ teneor ſicut vob & tũ inſtãter petunt quaſi. l Obnoxi⁹ ſim. i. obligat⁹ obnoxi⁹ ex ob & noxi⁹. i. ſubtus. vl̃ obnoxi⁹ cõponit ab ob & noxa. ꝓprie q̄dẽ obnoxi⁹ alicui ór q̄ ꝓp noxã. i. culpã. vl̃ ꝓp offenſaꝝ aliquã illi ẽſſup poſit⁹ debit⁹ vel obligat⁹. ſ ponit ꝓ ſubiecto ſubdito. q̄cunq̄ mõ. k Cuiq̄ alij ꝑter vos. in rõne dati & accepti. q. d. nulli ſum obligat⁹ niſi vob. q: nullus ali⁹ dedit mihi expẽſas & a nullo alio accepi eas. m Triduí. i. pui tpis. & tũc q̄ſi ponit finitũ ꝓ infinito. vel triduí. i. modici laboris a tris. i. tres & dies. n Maſloth. q̄. ſ. volumẽ hebrei vocãt pabolas maſloth hebraice: pabole grece. ꝓ uerbia ltie. ẽ aũt pabola rex genere diſſiliuꝫ ꝓpatio. ſicut xxx. puer. diabol⁹ ꝓpat ſanguiſuge q: ſp ſitit ſanguinem pctõꝝ. Itẽ in eo. ca. leoni fortiſſimo ꝓpat ſalomon xp̃m de morte triũphantẽ. gallo q̄ annũciat horas noctis compat p̃dicatorẽ. arieti q̄ eſt ducꝝ gregis ꝓpat ſacerdotẽ. Vñ dicit Iſi. in. vj. etymo. Salomõ libũ iſtũ pabolas appellauit. eo q̄ in ipo ſub ꝓpatiua ſilitudine figuras ẏborũ et imagines ẏtatis oñderit. ipam aũt ẏtatẽ ad intelligendũ legẽtib⁹ reſerauit. pabola ór a para q̄ ẽ iuxt & bole q̄ eſt ſnia. q̄ſi ſilitudo vel ꝓpatio ex diſſilib⁹ ſumpta iuxt ſententiã. ꝓuerbiũ aũt ẽ pabola vel ſilitudo vbi aliud ór et aliud intelligit. ſicut Iu. vij. ſemẽ ór ẏbũ dei. & volucres diaboli. Vñ ór ꝓuerbiũ q̄ſi ꝓ verbo poſitum. vel q̄ſi verbũ ꝓ alio. o Coeleth. hebraice q̄ volumẽ. Poſſum⁹ dicere eccleſiaſten &c. coeleth hebraice. eccleſiaſtes grece ꝓciõator ltie. ꝓcionor ꝓcionaris ór loq̄ ad ꝓcionẽ. & ide cõcionator ór lib iſte. eo q̄ ſermo ei⁹ nõ ſpãliter ad vnũ ſic i ꝓuerbijs. ſ ad vniuerſos generaľ dirigat. docẽs oia q̄ in mũdo cernim⁹ caduca eẽ & breuia & ob ẏ mime appetenda. ita dicit Iſi. in. vj. etymolo. p Syraſirim q̄ in lingua nr̃am ẏtit. i. trãſferť vel interꝑtat. q Canticũ canticoꝝ. q. d. ſyraſirim hebraice epithalamiũ grece. carmen nuptiale latine q̄ canit epithalamiũ. i. nuptialẽ cantũ ꝓ

cõiunctione xp̃i & eccleſie. dicit aũt canticũ canticoꝝ: eo q̄ oib⁹ cãticis ꝓferat q̄ in ſacrꝝ ſcripturꝝ hẽm⁹. ſicut q̄daꝫ in lege dñi dicunť ſcta q̄b⁹ maiora ſť ſctaſctoꝝ. ita dic̃ Iſi. vj. ety. Et ſubdit. Hoꝝ ãt triũ liboꝝ carmia exametris & pẽthametrꝝ ẏſib⁹ ꝓpoſita phibenť vt ioſeph⁹ hieronim⁹ ꝙ ꝓſcribũt e Epithalamiũ. i. cãt⁹ q̄ ſit ſť thalamũ. i. ſ. ſpõſť thalamũ. i. ſ. ſpõſi vel ſpõſaz. vñ epithalami⁹ ia iũ. fm Hugut. Papiaſ ve ro ſic dic̃. Epithalamia ſť carmia nuptiarũ q̄ decantantur a ſcholaſticꝝ ad honorẽ ſpõſi vel ſponſe. Hoc ꝓ ſalomõ edidit ad laudes xp̃i & eccie. ex q̄ gẽtiles epithalamia ſibi vendicauerũt. Dictũ ẽ aũt q̄ in thalamis ꝏ cãteť. Hiero. i epla ad paulinũ. Salomõ pacific⁹ & amabilis dñi mores corrigit. naturaꝫ docet ecciaz iugit pit & xp̃s ſctarũ q̄z nuptiarus dulce canit epithalamiũ r Panare thos. i. eccia ſticus a pan q̄ ẽ totꝝ ares q̄ ẽ ẏt⁹. & theſis q̄

b Canonicas ſcripturas ñ re

g Equũ. i. iuſtũ. h Vob eſurientib⁹. i. valde dicta ꝓmẽtaria deſiderãtib⁹. ſicut valde deſiderat cibũ q̄ eſurit. i Alijs laborari. i. ad petitionem aliorꝝ q̄b⁹ nõ teneor ſicut vob & tũ inſtãter petunt quaſi. l Obnoxi⁹ ſim. i. obligat⁹ obnoxi⁹ ex ob & noxi⁹. i. ſubtus. vl̃ obnoxi⁹ cõponit ab ob & noxa. ꝓprie q̄dẽ obnoxi⁹ alicui ór q̄ ꝓp noxã. i. culpã. vl̃ ꝓp offenſaꝝ aliquã illi ẽſſup poſit⁹ debit⁹ vel obligat⁹. ſ ponit ꝓ ſubiecto ſubdito. q̄cunq̄ mõ. k Cuiq̄ alij ꝑter vos. in rõne dati & accepti. q. d. nulli ſum obligat⁹ niſi vob. q: nullus ali⁹ dedit mihi expẽſas & a nullo alio accepi eas. m Triduí. i. pui tpis. & tũc q̄ſi ponit finitũ ꝓ infinito. vel triduí. i. modici laboris a tris. i. tres & dies. n Maſloth. q̄. ſ. volumẽ hebrei vocãt pabolas maſloth hebraice: pabole grece. ꝓ uerbia ltie. ẽ aũt pabola rex genere diſſiliuꝫ ꝓpatio. ſicut xxx. puer. diabol⁹ ꝓpat ſanguiſuge q: ſp ſitit ſanguinem pctõꝝ. Itẽ in eo. ca. leoni fortiſſimo ꝓpat ſalomon xp̃m de morte triũphantẽ. gallo q̄ annũciat horas noctis compat p̃dicatorẽ. arieti q̄ eſt ducꝝ gregis ꝓpat ſacerdotẽ. Vñ dicit Iſi. in. vj. etymo. Salomõ libũ iſtũ pabolas appellauit. eo q̄ in ipo ſub ꝓpatiua ſilitudine figuras ẏborũ et imagines ẏtatis oñderit. ipam aũt ẏtatẽ ad intelligendũ legẽtib⁹ reſerauit. pabola ór a para q̄ ẽ iuxt & bole q̄ eſt ſnia. q̄ſi ſilitudo vel ꝓpatio ex diſſilib⁹ ſumpta iuxt ſententiã. ꝓuerbiũ aũt ẽ pabola vel ſilitudo vbi aliud ór et aliud intelligit. ſicut Iu. vij. ſemẽ ór ẏbũ dei. & volucres diaboli. Vñ ór ꝓuerbiũ q̄ſi ꝓ verbo poſitum. vel q̄ſi verbũ ꝓ alio. o Coeleth. hebraice q̄ volumẽ. Poſſum⁹ dicere eccleſiaſten &c. coeleth hebraice. eccleſiaſtes grece ꝓciõator ltie. ꝓcionor ꝓcionaris ór loq̄ ad ꝓcionẽ. & ide cõcionator ór lib iſte. eo q̄ ſermo ei⁹ nõ ſpãliter ad vnũ ſic i ꝓuerbijs. ſ ad vniuerſos generaľ dirigat. docẽs oia q̄ in mũdo cernim⁹ caduca eẽ & breuia & ob ẏ mime appetenda. ita dicit Iſi. in. vj. etymolo. p Syraſirim q̄ in lingua nr̃am ẏtit. i. trãſferť vel interꝑtat. q Canticũ canticoꝝ. q. d. ſyraſirim hebraice epithalamiũ grece. carmen nuptiale latine q̄ canit epithalamiũ. i. nuptialẽ cantũ ꝓ

est positio. qz ẽ ꝓtẽtiu⁹ & instructiu⁹ ẏtutũ oim tã theologicaꝝ q̄ politicaꝝ. vel ór a pan q̄ ẽ oẽ & a rethe q̄ ẽst ẏt⁹ cũ ei a latinis indistincte ór ẏt⁹ vel ai vel coꝝpis. grece aũt a rethe ór tm̃ animi. dynamis ẏo i coꝝpe & in ania ór. Remigi⁹ dic̃ i interꝑtatiõib⁹. Panarethos: liꝫ eccie vl̃ eccias tic⁹ de q̄ dic̃ Iſi. ety. vj. Libũ eccias ticũ certiſſime ibs fili⁹ ſyrach hieroſolimita ibu ſacerdotꝝ magni nos pos ꝓpoſuit. de q̄ meminit & zacharias. q̄ libri apud nos pp eloquij ſilitudinẽ ſalomonis titulo p̃notanť. dict⁹ ãt eccias tic⁹ eo q̄ de toti⁹ eccie diſciplina religioſe ꝙerſatõnis magẽ cura & rõe ſit edit⁹. ſ & apõ hebreos repit. ꝫ inter apocryphos hť. s Filij ſirach. ad dẽiam ieſu filij naue t Pſeudogꝑh⁹. i. falſo inſcript⁹ vl̃ intitulat⁹. qz. ſ. Sapiẽs. ſalomõ iſcri. cũ tm̃ nõ a ſalomõe ꝫ a philõe ſit edit⁹. & dicitur pſeudogꝑh⁹ a pſeudo q̄ ẽ falſus & gꝑhos q̄ ẽſt ſcriptura. i. falſo inſcript⁹ q̄ẽtũ ad titulũ ſupradictuꝫ. Etiam pſeudogꝑh⁹ aliq̄ñ exponit falſ⁹ ſcriptor. & ꝓ hac dictõe & ꝓſilib⁹ vt pſeudoapls pſeudoꝓꝓha eẽ ꝓpoſitio vl̃ appoſitio. Et ẽ pſeudo indeclinabile i vtroq̄ nũero & omis generꝝ fm hug. Quidã tm̃ dicũt q̄ pſeudo ẽ tm̃ nũeri plis. Sz tene q̄ ꝑius dictũ ẽ & coꝛripit penultimã pſeudo. gꝑh⁹ de ẏ dicit Iſi. in. vj. ety. & ſumit a hieronymo. liꝫ ſapie apõ hebreos nuſq̄ ẽ. vñ & ipe ſtil⁹ grecã magꝝ eloq̄ntiã redolet. hũc ei iudei philonis eẽ affirmãt. q̄ ꝑide ſapientia noiať. qz i eo xp̃i aduẽt⁹ q̄ ẽ ſapia p̃ris & paſſio eius euidẽter expmit. De philone dicit hiero. in libro illuſtrium virorꝝ. q̄ fuit iude⁹ natiõe alexãdrin⁹ de genere ſacerdotũ. v Prenotatũ. intitulatũ. Scõs. ſ. liꝫ ſapientie. & Ipe ſtil⁹. i. ipe modus ſcribẽdi. y Eloquẽtia redolet. i. ſapit. q. d. ita luculenť & tã excellẽter loquit q̄ ex ipo mõ loquẽdi apparet hũc libũ greco eloquio fuiſſe ſcriptũ. qz philo in greca lingua fuit peritus licet eſſet iude⁹ a Sicut ergo iudith &c. Iſi. in. vj. ety. dicit & iudith thobie machabeoꝝ libri quibus auctoribus ſcripti ſt minime cõſtat. habẽt aũt vocabula ex eoꝝ noibus q̄z geſta in eis ſcribunť b Canonicas. i. regulares i q̄b⁹ dãtur recte regule viuendi. Que recte regunt que recte ducunt.

nec alioꝝſũ trahũt.q̃ diſtoꝛtũ ꝓauũꝯ coꝛrigũt vñ dicunt canonice a canõ grece qõ ẽ regula latine ſiue conſuetudo approbata ſiue inſtitutio.ꝛ ſcias q canõ recto nõ dꝫ in fine ac cẽtuari cũ coꝛripiat penꝫ. obliq;. Inde canonic⁹.i. regularis vt dictũ ẽ in ꝓlogo galeato ſup libꝛos regũ inuenies q̃ libꝛi ſint ꝺ canone. et qui non.

c Nõ recipit.ſ. vetꝰ ẽ de oꝛiẽtali eccleſia ꝫ occidẽtalis recipit vt dicit aug. in li. de ciuitate dei. vl̃ forte nõdũ tpe ſuo erãt recepti. ꝺ Vel nõ recipit int̃ cano. ſcriptu.i. nõ cõputat in canone ve.le. aut noue. ſũt tñ canonici libꝛi ab eccl̃ia catholica approbati.

ꝺ Sicut ſane ꝛc. lĩa plana ẽ. ſnĩa ei talis ẽ. ſi alicui magꝭ placet editio. lxx. q̃ nĩa ꝑt eã hĩe olim a me coꝛrectã. e Cudim⁹. i. fabꝛicam⁹ vl̃ facim⁹. Cudo is. dr̃ fabꝛicare. ferire. polire ſculpẽ. ꝛ tondere.

f Sz cũ diligẽtiſſime legerit ꝛc. ꝫ ꝓbat q ſil̃e ſuã editionẽ ꝑualere. ſicut ei vinũ trãſſuſũ de ꝑmo vaſe in ſcm̃. ꝛ de ſcõ in tercĩũ coꝛrumpit̃. ꝛ acreſcit ita editio. lxx. de hebꝛeo in grecũ. ꝛ de greco in latinũ q̃ſi in tercĩũ vas trãſfuſa. minꝰ vz q̃ nr̃a q̃ ĩmediate de ipo fõte vitatis hebꝛaice ẽ aſſũpta. ꝛ hoc ẽ qõ ipe dic̃. g Sciat magis noſtre ſcripta itelligi. i. magis eẽ itelligibilia. qꝛ puꝛioꝛa ſũt ꝛ veꝛioꝛa q̃ editio. lxx. h Que nõ in tercĩũ vas trãſfuſa coacuerit. i. coꝛrupta fuerit ad modũ vini nimis de vaſe in vas trãſfuſi qõ amittut coloꝛẽ ꝛ ſapoꝛẽ ꝛ valoꝛẽ. Coacuerint a coaceo qõ cõponit̃ a cõ ꝛ aceo. i. eẽ vel fieri acidũ. i Sz ſtati. i. imediate. k De ꝓlo. i. õ toꝛculari. l Puriſſime. cõmẽ. te. i. vaſe penit⁹ icoꝛrupto. Cõmendata a ꝑmẽdo qõ ꝓponit̃ a cõ ꝛ mãdo. ꝛ ẽ ꝑmẽdare. tradẽ. cõmittere. laudare. magnificare ꝛ extollere. Teſta q̃ſi toſta a toſt⁹ ta. tũ. qꝛ cũ ꝑus mollis ſit toſta p⁹ hac deſiccat̃ ꝛ indurat̃ dũ coquit̃. Et dr̃ olla vel etiã q̃cq̃d ex creta vel argilloſa terra coquit̃. Vñ q̃dã ſilitudie dr̃ teſta capitis. m Saporẽ ſuũ ſeruauerũt. Prelũ a ꝑmendo dr̃ ꝑſſoꝛiũ. ꝛ ꝓpie plũ dr̃ illud longũ inſtĩm q̃ ꝑmuntur vue. vel cõponit̃ plum. q. pre aliꝭ longum.

Poſtilla venerabilis fratris Nicolai de lyra cuꝫ additionibus Pauli burgenſis. ꝛ replicis defenſuꝝ mathie doꝛinck ſuper ꝓuerbia ſalomonis incipit feliciter.

Ece deſcripſi eam tibi tripliciter Prouer. xxij. ſm q dicit̃ in ꝓncipio libꝛi de plantis. Tria vt ait empedocles in tota rerũ varietate. ꝑcipue excellentiſſimũ diuine munificẽtie donũ phĩam. ſ. extollũt magnifice mobilis affluẽtie contẽptus. future felicitatis appetit⁹ mẽtis illuſtratio q̃ꝛ ꝓmo nihil honeſtius. ſecundo nihil felici⁹. tercio nihil ad amboꝛ adeptionẽ cõpendioſã efficatius. Vera autẽ phĩa tradit̃ in ſacra ſcriptura ꝛ quodã ſpeciali mõ in libꝛis ſalomõis q̃ pp hoc ſapiẽtiales dicũt̃. phĩa ei antiq̃tus ſapia dicebat̃. ꝛ phĩ ſapientes. Sz pythagoꝛas nomẽ ſapiẽtis refugiens ne arrogantie notã icurreret phm̃ ſe eẽ rñdit. i. amatoꝛẽ ſapie. qõ ꝑt dici ſine nota arrogãtie. ꝛ extũc vocati ſũt phĩ. q̃ ꝑus ſapiẽtes dicebant̃. ꝛ ſapiẽtia extũc phĩa noiari cepit. Igit̃ i libꝛis ſalomõis q̃ ſm noiationẽ antiquã ſapiẽtiales dicũt̃ tria ꝑdicta phĩam ſeu ſapiam extollẽtia cõtinent̃. vidz mobil̃ affluẽtie ptẽptus. future felicitatis appetit⁹. ꝛ mẽtis illuſtratio. Licet ãt mẽtis illuſtratio int̃ iſta tria ponat̃ vltio. tñ ordine tpis ꝛ nature ꝑcedit alia duo. qꝛ ẽ via ad cõpendioſam adeptionẽ eoꝝ vt dictũ ẽ. Igit̃ in ꝑ libꝛo ſalomonis q̃ oꝛ parabole. mentis illuſtratio cõtinetur. qꝛ ibi documẽta ponunt̃ ad eruditionẽ ſimplicium. ꝛ ad augendũ ſciam intelligentiũ. ſm q oꝛ in ꝓncipio libꝛi. Parabole ſalomõis filij dauid regis iſrl̃ ad ſciendaꝫ ſapiam ꝛ diſciplinã ꝛc. In ſcõo vero libꝛo ei⁹ q̃ eccleſiaſtes dr̃ cõtempt⁹ mũdi docet̃. ſm q in ꝓncipio libꝛi dr̃. Vanitas vanitatũ dixit eccleſiaſtes vanitas vanitatũ ꝛ oĩa vanitas. In tcio vero libꝛo ei⁹ q̃ dicit̃. Canticũ canticoꝝ. ſupne felicitatis appetit⁹ exprimit̃. ſm q in ꝓncipio libꝛi oꝛ in ꝑſona eccleſie q̃ a ꝑ abel inſto incepit. vt dicit Greg. omel̃. vij. Oſculet̃ me oſculo oꝛis ſui ꝛc. qõ quidẽ oſculũ hr̃ in fruitiõe beata. igit̃ in vbo ꝓaſſũpto circa libꝛos ſapiẽtiales tangũtur q̃tuoꝛ cauſe. ſ. effectiua ſubtectiua. formalis ꝛ finalis. Cauſa vo effectiua duplex ẽ. vna ꝓncipalis. ſ. de⁹ reuelãs ſapiaꝫ in his libꝛis contentã. Alia inſtrãlis. ſ. ipe ſalomõ q̃ habuit hãc ſapiẽtiã diuinit⁹ infuſam. vt ptꝫ. iij. Reg. iij. ꝛ eam deſcripſit ſpũſancto dictãte in trib⁹ libꝛis ꝑdictis. ꝛ ꝫ notat̃ cũ dicit̃. Ecce deſcripſi. vñ dr̃ Eccl̃. xij. Cunq; eẽt ſapientiſſim⁹ eccleſiaſtes docuit pop̃lm. ꝛ enarrauit q̃ ſe cerat ꝛ inueſtigãs cõpoſuit ꝓbolas multas. q̃ſi uit verbꝝ vtilia. ꝛ cõſcripſit ſermones rectiſſimos ꝛ vitate plenos. Circa ſcõm cõſiderandũ q̃ ſicut coꝛpus mobile ſub ratione abſoluta ſubiectũ ẽ in tota phĩa naturali. in ptial⁹ vo libꝛis ſub rõmbus cõtractis. ꝛ in libꝛo de celo ꝛ mũdo ſb iectũ ẽ coꝛpus mobile ad ſitũ ꝛ ſic de aliꝭ. ita de⁹ ẽ ſubiectũ in tota ſacra ſcriptura ſub rõne deitatis abſolute. ſõo dicit̃ theologia q̃ſi ſermo de deo. In ptibus vo ſacre ſcripture ẽ ſubiectũ ſub rationib⁹ magis determinatis. vt in veteri teſta. ſubiectũ ẽ deus vt creatoꝛ. ꝛ in nouo vt redemptoꝛ. In libꝛis vo ſapientialib⁹ ẽ ſubiectũ vt ſapientie doꝛ. nec obſtat ſi dicat̃ q ꝫ ẽ ratio cauſe effectiue. qꝛ i tota ſacra ſcriptura deus ẽ cã efficiens ꝛ ſubiectiua. efficiẽs inquantũ ab eo infundit̃ ꝛ regulat̃. Subiectiua vo inquantum ꝑ ipam infuſam ab hominib⁹ cognoſcit̃. ꝛ iſta cauſa ſubiectiua tangit̃ cũ oꝛ. Eam. ſ. ſapiam q̃ ẽ idẽ qõ ipe de⁹. ꝛ qꝛ eius cognitio ẽ ſumme deſiderabilis. ſõo de ea dicit̃ Sapien. viij. Hãc amaui ꝛ exq̃ſiui eã a iuuẽtute mea. ꝛ amatoꝛ factus ſum forme illius. Tercio aũt tangit̃ in verbo ꝓpoſito cauſa finalis cum dicit̃. Tibi. i. ad vtilitatẽ tuã ad bonũ ei totius eccleſie deſcripti ſũt iſti libꝛi continentes doctrinã ſapientie. ꝑ quã habeẽ gratia in pñti. ꝛ gloria i futuro. ꝓpter qõ de ipis oꝛ Prouer. iij. Longitudie i dieꝝ ꝛ annos vite ꝛ pacẽ apponent tibi. Et dicit annos vite q̃tũ ad gratiã in pñti viuificantẽ. Pacẽ. ſ. triplicẽ. interñ fraternã ꝛ ſupnam. ꝛ quia ſuperna hꝫ eternitatẽ annexã. ideo dicitur. Longitudinẽ dierũ. qꝛ eternitas a nobis nõ capit̃ in pſenti niſi ſm imaginationẽ tpis infiniti. Cauſa vo formalis tangit̃ cum dr̃. Triplicit̃. eſt aũt duplex forma. ſ. forma tractãdi. ꝛ forma tractatus. forma tractandi ẽ modus agẽdi. q̃ triplex ẽ in libꝛis ſapiẽtialibus qꝛ ꝓcedunt monitiue. cõminatiue. ꝛ pmiſſiue. De q̃ põt accipi qõ oꝛ Eccl̃. ij. Funicul⁹ triplex difficile rũpit̃. qꝛ ſi aliqs nõ acq̃eſcit monitis. cõpellit̃ tñ cõminatiõib⁹. vl̃ attrahit ꝓmiſſis. ꝛ in ꝫ ẽt h⁹ doctrine ſoliditas deſignat̃. Forma vo tractatus ẽ diuiſio h⁹ doctrine q̃ vt iam dictũ ẽ i tres libꝛos diuidit̃. ſ. ꝓuerbia eccleſiaſten. ꝛ cãticacanticoꝝ ceteri vo vt liber ſapientie. ꝛ eccleſiaſticus nõ ſunt de cano ne. vt patꝫ ꝑ Hieroni. in ꝓlogo galeato. nec habentur in hebꝛeo. ideo eoꝝ expoſitionibus ad preſens intendere non ꝓpono.

Incipit plog⁹ i libros eosdem salomonis.

Rib⁹ nominib⁹ vocatū fuisse
Salomonem: scripture manifestissime docēt. Pacificū. i. salomonē: ⁊ idida: hoc est dilectū dñi: ⁊ qđ nunc dr coeleth. i. eccleſiastē. Eccleſiastes aūt greco ſermone ei⁹ appellat⁹. qz cetū. i. eccleſiam ꝯgreget: quē nos nūcupare possum⁹ coci onatorē: eo ꝙ loquat ad pplm. ⁊ sermo ei⁹ nō spēaliter ad vnū. ꝫ ad vniuersos dirigat generaliter. Porro pacific⁹ ⁊ dilectus dñi ab eo ꝙ regno ei⁹ pax fuerit ⁊ eū dñs dilexerit appellat⁹ est. Hā ⁊ psalm⁹ quadragesimusquartus ⁊ septuagesim⁹ prim⁹ dilecti ⁊ pacifici titulo pnotant. Qui tñ etsi ad ppbetiā xpi eccleſie ꝙ ptinentes felicitatē ⁊ vires salomonis excedūt: tñ ꝑm hyſtoriā sup salomonē scripti sūt. Itaqꝫ iuxta numerū vocabulorū: tria volumina edidit. puerbia: eccleſiastē canticū canticorū: in puerbijs puulū docens: ⁊ quasi de officijs p ſnias erudiēs. Unde ⁊ ad filiuz sermo crebro repetitur. In eccleſiastē vero maturevirū etatis inſtituēs: ne quicꝫ in mundi rebus putet eē ppetuū sed caduca ⁊ breuia vniuersa q̄ cernim⁹. Ad extremū iā ꝯsummatū virū: et calcato seculo ꝑpatū in cāticis canticorū spōse iūgit āplexib⁹. Nisi ei pri⁹ reliq̄rim⁹ vicia ⁊ pōpis seculi renūciātes expeditos nos ad aduentū ꝑpauerim⁹ nō possum⁹ cātare cāticū canticorū. Ez ⁊ hoc diligēti⁹ attendēdū. tres libros auctore diuerso eē ītitulatos. In prouerbijs ei notant puerbia salomonis filij da uid regis iſrael. In eccleſiastē vo. vba eccleſiastes filij dauid regis hieruſalē. Supfluū q̄pe ē iſrael hic qđ male i grecis ⁊ latinis codicib⁹ iuenit. In cātico aūt cāticorū nec fili⁹ dr nec rex iſrl siue irl̄m pscribit. ꝫ tñ cāticū canticoz salomōis. Sic ei puerbia ⁊ rudis istitutō ad duodecī trib⁹ ⁊ ad totū ptinet iſrael. ⁊ qūo cōtēpt⁹ mōi nō nisi metropolitis cōuenit hoc ē hītatorib⁹ hieruſalē. Ita cāticū cāticorū ad eos ꝑprie ptinet: q̄ tñ supna desiderāt. Ad incipiētes ⁊ pficiētes: ⁊ paterna dignitas. ⁊ regni ꝑprij merito vēdicat auctoritas. Ad pfectos vero vbi nō tiore erudit: ꝫ amore ꝑprīū nom̄ suffic. ⁊ eql̄ mgr ē ⁊ nescit eē se regē. Que oia referunt ad xp̄m. Incipit alius plogus.

Res libros salomonis. i. puerbia eccleſiastē: ⁊ cāticū canticoz: veteri septuagita interp̄tū auctoritati reddidi vel anteposītis lineis. supflua quecꝫ designās. vel stellis titulo p̄notatis. ea q̄ minus habebātur interserēs. vt plenius paula ⁊ Eustochiū cognoscatis. qđ in libris nr̄is minus sit qđue redūdet. Necnō ēt illa q̄ ipiti trāslatores male i liguā nr̄am de greco sermone verterāt oblitterās ⁊ ātiquās curiosissima vitate correxi. Et vbi ꝑpostero ordine atq; p. uerso sniaz fuerat lumē ereptū suis locis restituēs feci itelligi qđ latebat. Porro i eo libro q̄ a pleriscꝫ sapiētia salomonis iscribit. ⁊ in ecclesiastico quē eē iesu filij sirach nullus ignorat calamū tpaui tñmodo canonicas scripturas vobis emēdare desiderās: ⁊ studiū meuz certis magis q̄ dubijs cōmēdare. Jō greco ⁊ hebreo p̄fatiuncula vtraqz i libro pmissa est qz nōnulla de greco hoc ad illuminatōnez sensus ⁊ legētis edificatōz. vel iuserta hebraice trāslatōi: vel extrisecus iūcta sunt. Et idcirco qui legis semper peregrina memento.

Capitulū. j.

Parabole salomonis. Circa primū librū salomonis qui dicitur pabole. aliq̄ dicunt q̄ iste liber fnit ordiate conscript⁹ a salomone vsqꝫ ad. xxiij. ca. inclusiue ⁊ in residuo huius libri continentur parabole a sapiētib⁹ q̄ fuerūt cū Ezechia rege Juda cōposite. Sed hoc videt falsuz qz in pncipio xxv. c. premittitur quasi pro prologo. He quoꝫ parabole salomonis quas transtulerunt viri ezechie. Ex quo patet q̄ illas cōposuit salomon. sicut ⁊ precedentes. ꝓpter quod dicunt alij. q̄ salomon omnes fecit. sed viri ezechie omnes de cedulis ⁊ membranis vbi fuerant descripte audientibus illas collegerunt in hoc libro reponendo. ⁊ hec vocatur translatio. Sed nec istud videtur verum: qz in principio libri non fuisset positum. He quoꝫ pabole ⁊c. de omnibus vniformiter predicendo. vel in fine de oibus precedentibus concludendo. hoc etiam videtur per hoc quod ibi dicitur. He quoꝫ ⁊c. quod videtur facere quandam distinctionem inter precedentes ⁊ subsequentes per modum aduinctionis sequentium ad precedentes ⁊ subsequentes. propter quod alij dicunt ⁊ melius videtur q̄ omnes parabole in hoc libro contente sunt verba notabilia a salomone dicta inter viros sibi assistentes ⁊ eius sapientiam audientes. vt dixit ei regina saba tercio Reg. x. Beati viri tui ⁊ beati serui tui qui stant coram te semper ⁊ audiunt sapientiam tuam. ⁊ ab istis verba predicta salomonis scribebantur in membranulis. postea fuerunt collecta ⁊ in vno libro collocata. sed a quo facta fuit hec collectio non habetur in hebreis doctoribus vel latinis. ⁊ hoc vsqꝫ ad. capit. xxv. exclusiue. Ab illo vo loco verba salomonis notabilia. que non erant hoc modo collecta tempore Ezechie regis iude in quo homines fuerūt studiosi in verbis prophetarum ⁊ dictis sapientum residuum fuit collectuz. ⁊ precedenti collectioni in vno volumine coniunctum. vnde ⁊ vltime collectioni premittitur He quoꝫ parabole salomonis quas transtulerunt viri Ezechie regis iuda. In hebreo vo habetur. Quas fortificauerunt viri ezechie. quia prius erant in cedulis dispersse ⁊ quasi neglecte. ⁊ sic fuerunt quodāmodo fortificate ꝙn do fuerunt prime collectioni coniuncte. que iam inter libros sacros computabatur. Prima vo collectio capitulum capitulum exclusiue. alia a decimo capitulo vsqꝫ ad. xxiij. capituluz inclusiue. Unde et in principio. x. ca. quasi pro nouo prologo ponitur parabole salomonis ⁊c. Sciendum tamen q̄ non omnes parabole a salomone prolate reposite sunt in hac triplici collectione. quia dicitur. iij. Reg. iiij. Locutus est salomon tria milia parabolas. tot vo non continentur in hoc totali libro. Sciendū etiam q̄ actores istarum collectionum non sunt nec dicit̄ tur actores huius libri. sed salomon qui parabolas cōposuit. sicut esdras non dicitur actor libri psalmorum vel q̄cunqꝫ alius qui psalmos in vno volumine collegit. ꝫ ipe dauid qui psalmos pro maiori parte composuit. eo mo-

do lequēdi q̄ totū3 a maiori pte denoiaꝛ. vtriuſq꜓ tū̄ libri
de⁹ ē actor ṗncipalis ſic ⁊ toti⁹ſacre ſcripture. His igiꝛ p̄
miſſis accedendū ē ad diuiſionē libri.q̄ in tres ptes diui-
diꝛ ſm̄ triplicē pabolarū collectionē ⁊ cuilib et eaꝝ ſua p̄
facio p̄mittiꝛ.ſcḋa ps incipit.x.ca.tercia vō incipit.c.xxv.
nō tū̄ ſūt tres libri ſ꜒

lem ⁊ politicum.ſcilicet.capi.viij. Prima in duas: quia
primo docet a quibus ſit abſtinendum. ſecundo quibus
ſit adherendum.ſcilicet.iij.capitl'o. Prima adhuc in du-
as.quia primo docet vitare rapinam ⁊ auariciam. ſecun-
do ydolatriam.ca.ij. Prima adhuc in duas.quia primo

vn⁹.q̄rvnus actor et
vn⁹ mod⁹ pceḋdi.
⁊ materia ſilis in q̄li
bet collectiōe habeꝛ
Prima in duas ſcꝫ
in phemiū ⁊ tracta
tū.q̄ incipit:ibi. Ti-
mor dn̄i. Prologus
aūt iſte nō vꝫ eſſe fa-
ct⁹ ſalomōe ſꝫ ab eō
q̄ fecit primaꝫ pabo
larū collectionē. ſic
⁊ in libro pſalmorū
dictu3 fuit.q꜐ prim⁹
pſalm⁹ ē plogus re-
ſpectu toti⁹ libri fa-
ct⁹ ab eo q̄ pſalmos
collegit ⁊ in vno vo-
lumine reponendo.
In hoc autē plogo
primo poniꝛ loquē-
di modus cu3 diciꝛ.
a Parabole pabo
la dr̄ a pa qḋ ē iuxta
⁊ bole qḋ ē ſentētia.
q̄ nō accipiꝛ directe
ſm̄ vba prolata.ſed
iuxta.ſ. p aliq̄d aliō
ſignificatū.ſicut per
mulierē ſapientē in
telligiꝛ ſana doctria
p adulterā vō ſeu meretricez.doctrina falſa ⁊ ſupſtitioſa.

Incipit liber prouerbiorum.

Capitulū. .j.

Parabole ſalomo-
nis filij Dauid re-
gis iſrael: ad ſciē-
dam ſapientiam:
et diſciplinam: ad
intelligenda verba prudē-
f tie: ⁊ ſuſcipiendam erudi-
g tionem doctrine iuſticiam
h et iudiciū ⁊ equitatem. Ut
k detur paruulis aſtutia et a
m doleſcenti ſcientia ⁊ intel-
n lectus. Audiēs ſapiēs ſa-
o pientior erit: ⁊ intelligens
gubernacula poſſidebit.
p Animaduertet pabolam ⁊
q interptationē. verba ſapiē-
r tum et enigmata eorū. Ti-
mor dn̄i principiū ſapiētie
s Sapientiā atq꜓ doctrinā
t ſtulti deſpiciunt. Audi fili
mi diſciplinam patris tui
v et ne dimittas legem mr̄is
x tue vt addatur gracia capi
y ti tuo: ⁊ torques collo tuo
3 Fili mi ſi te lactauerit pec-
a catores ne acquieſcas eis
b Si dixerint veni nobiſcu3
c inſidiemur ſanguini abſcō-
d
e dam⁹ tendiculas cōtra in-
f ſontē fruſtra deglutiamus
g
eū ſicut infern⁹ viuentez et
integrū q̄ſi deſcendentē in
h lacū omnē pcioſā ſubſtan-
i tiaꝫ reperiem⁹ implebim⁹
k domos nr̄as ſpolijs ſortē
l mitte nobiſcū marſupium
ſit vnū omniū noſtru3: fili
m mi ne ābules cū eis. Pro-
hibe pedem tuū a ſemitis
n eoꝝ. Pedes eñ illorum ad
malū currūt: ⁊ feſtinant vt
o effundāt ſanguinē Fruſtra
autē iaciꝛ rhete an̄ oculos

docet propoſitū mo
do familiari. ſic pa-
ter docet filium. ſe-
cundo modo magiſ
cōmuni ſicut iudex
vel doctor docet po
pulum ibi. Sapien
tia foris predicat.
Sciendum tamē q꜐
in toto iſto libro nō
bene poteſt inueniri
artificialis diuiſio.
quia nō eſt liber or-
dinate conſcriptus.
vt ſupra dictum eſt.
ſed verba notabilia
ſalomonis diuerſis
temporib⁹ ab eo p-
lata. Poſtea reuela
ta ſunt modo ſupra
dicto abſq꜓ ordie ar-
tificiali.ſicut dictu3
fuit de libro pſalmo
rum. propter quod
de diuiſione parum
eſt curandum. Igi-
tur in p̄ma parte di
citur.
r Timor domini
principium ſapiētie
timor enim conſilia
tiuos facit. vt dicit
phs ſcḋo rethorice. Conſiliatio vero eſt inquiſitio ſapiē-
tie. s Sapientiaꝫ atq꜓ doctrinā.ſtul. de ſpi. quia ſola
bona ſenſibilia attendunt.⁊ vt brutaliter viuentes cōcu-
piſcunt.ideo ſubditur. t Audi fili mi diſci plinam pa
tris tui.i.ipius dei vt dicit Rabi ſalo.quia pater eſt omni
um p creationem.⁊ iuſtoru3 ſpecialiter per gratie adopti
tionem. v Et ne dimittas legem matris tue.i.eccleſie
que a primo abel iuſto incepit.vt dicit Gregorius. ome-
lia.vij. x Ut addatur gratia capiti tuo.i. corona gra-
tioſa regalis.vel mitra pontificalis. que ſapientum capi-
tibus debent imponi. x Et torques collo tuo. Antiq-
tus.enim ſapientes vtebantur torque aurea in ſignu3 ſa
pientie: eo q꜐ eſt ornamentum pectoris.⁊ quia per ſapiē-
tiam euitatur iniquitas.ideo ſubditur.
3 Fili mi ſi te la.pec.verbis dulcibus ad malum te tra
here volētes. a Ne acquieſcas eis: ſed magis reſilias.
b Si dixerint veni nobiſcum.promittendo tibi fidele3
ſocietatem.vſq꜓ ad mortem. c Inſidiemur.ſanguini.
quia per iſtam viām citius poſſumus ditari q꜓ p aliam.
d Abſcondamus tendiculas.id eſt deceptionu3 laque
os. e Contra inſontem.i.innocentem vel ignorante3.
f Fruſtra.i.ſine cauſa. g Deglutiamus ⁊c.i.factum
noſtrum ita erit occultum ⁊ opertū.ſicut illud qḋ deſcē-
dit in infernū ſeu in lacū pfundū. h Omnē pcio.ſub
repe.in domo ei⁹. i Implebim⁹ domos noſtras ſpo
lijs.i.diuitijs exinde raptis. k Sortē nobiſcū mitte.i.
cōica nobis cōſentiendo. l Marſupiū ſit vnū omniū
noſtꝝ.i.oīa ſunt cōia: ita q꜐ inter nos eq̄liꝛ diuidentur.
m Fili mi ne ambules cū eis.cōicans eoꝝ opibus ma
lignis.ideo ſequitur. n Pedes eñ illoꝝ ⁊c ⁊ patet in
litera. o Fruſtra aute3 ia.ret.ante ocu.pen.i. an̄ aues
acute videntes periculum.⁊ vitantes per volatum.p re-
the hic intelligitur deceptio predicta malignantiu3 que
fruſtra pponitur ſapientibus qui ſunt oculati ad viden-

vt dicit h Rabi ſa.⁊ tali mō loq̄ndi vtiꝛ cōiter liber iſte. Se
cūdo notaꝛ actoris nomē ⁊ genus cum diciꝛ. b Salo
monis filij dauid regis iſrael. Tercio notatur huius libri
fructus ſequens q̄ eſt eruditio ſimpliciū vt fiant ſapiētes
⁊ ſapientum vt efficiantur ſapientiores.⁊ q꜓tum ad p̄mū
diciꝛ. c Ad ſciendā ſapientiā.de diuinis. d Et diſci
plinaꝫ de moribus humanis. e Ad intelli.ver.pru.q̄
dirigunt in agendis. f Et ſuſcipiendā eru.doct.in do-
ctrinalibus ſcientijs.vt grāmatica.logica ⁊ huiuſmodi.
g Iuſticiam.q꜓tū ad habitū. h Et iudiciū q꜓tum ad
executionē.q; iudiciū ē executio iuſticie.⁊ hec duo perti-
nent ad maiores. i Et equitātē. q꜓tum ad populares
q̄ ſm̄ determinationē iudicu debent inter ſe eq̄tatem ſer-
uare. k Ut detur paruulis.i.ſimplicibus p adeptōe3
pdictorū. l Aſtutia.in malis euitādis. m Et ado.
ſci.⁊ intel.eſt autē intellect⁹ ppꝛie cognitio p̄ncipioꝝ.ſciē
tia cōcluſionū tam in ſpeculabilibus q꜓ in agibilibus.q꜓-
tū vō ad ſecundū.ſ.vt ſapiētes efficiantur ſapiētiores ſub
diꝛ. n Audiens ſa.ſapientior erit.quia in his que p̄us
ſciebat magis habituaꝛ.⁊ ex hoc aliqua ſibi apparent de
nouo.ita q꜐ eius ſapientia intenſiue ⁊ extenſiue augetur.
o Et intelli.guber.poſſi.quia non ſolum ſciet ſe regere.
ſꝫ etiam alios. p Animaduertet parabolā ⁊ interpta-
tionem videndo verum eſſe intellectum. q Uerba.ſa
pi.et eni.eorum loquunꝛ enim ſapientes aliquando eni-
gmatice vt occultentur ſententie eorum deſidioſis ⁊ ape
riantur ſtudioſis. r Timor domini. Hic incipit tracta
tus prime collectionis que ab aliq̄bus dicitur eſſe facta
viuente adhuc ſalomone ⁊ de precepto eius ppter quod
videtur magis ordinata.⁊ magis poteſt ibi diuiſio repe-
riri q꜓ in alijs duabus ſequentibus. Et diuiditur in duas
partes.quia primo ponitur doctrina per modum famili
arem ſeu domeſticum.ſecundo per modum magis lega-

dūm sequēns malū. ꝛ p virtutē sunt pennati ad euitandū
p Ipi q̄z. s. deceptores maligni p̄dicti ꝫ sanguinē suum insidiant. q2 freq̄nter in suis malis capiunt ꝛ iugulantur vtz de latronib9 ꝛ homicidis. p Et moliūtur fraudes ꝫ animas suas. q2 p talia merent mortē gehenne.

pene mali. q̄tū ad vīdētes. q̄nalis fuit pnia regis antiochi ꝑpter qd nō fuit exaudita. ij. Mach. ix. Dato ēt q̄ sit vera pnia nō tn̄ sp exaudit a deo q̄tū ad amotionē tpalis pene q̄ ē quedā medicina. sed sp exauditur q̄tū ad amotionē culpe. Ista tn̄ lr̄a vr̄ loq̄ i duob9 modis p̄mis. iō subdit.

q Sic semite ois auari. i. cogitatōnes ei9 ꝛ machinatōes ad rapiendū alienū r Aīas possidentiū. s. bona aliena. s Rapiūt ad infernū. t Sapia. hic p̄ūr docet sapie acq̄sitōz. ꝛ mali vitatōz p modū magis cōmunē cū dr̄. Sapia. s. icreata. v Foris p̄dicat. p ꝑphas et doctores. x In pla. dat vo. su. ꝛc̄. q2 h̄ntes sanā doctrinā docēt i locis publicis. sicut econtrario h̄ntes malā doctrinā ꝛ suspectā docēt i locis occult9 Job. iij. ca. Qui male agit odit lucē ꝛ nō venit ad lucē. ne arguantur opa ei9. q̄ aūt facit vitatē venit ad lucē. vt manifestent opa ei9 q2 i deo sunt facta. y In forib9 por. vrbis ꝑfert v̄ba sua. h̄ dr̄ q2 antiquit9 iudices ꝛ sapiētes eis assistētes hēbāt locū in port9 vrbiū. vt oēs tā itranei q̄z extranei h̄rent ad eos facilē accessū. et ibi fiebāt correctiones delinquentiū. iō subditur.

p pennatoꝝ. Ipi q̄z ꝯtra san
p guinē suū insidiantur: et
moliuntur fraudes contra
q aīas suas. Sic semite ois
r auari: anias possidentium
s t rapiunt. Sapia foris p̄di
v x cat in plateis dat vocē suā
In capite turbaꝝ clamita
y in forib9 portaꝝ orbis pro
z fert v̄ba sua dicēs. Usq̄ q̄
a puuli diligitis infantiam:
b ꝛ stulti ea q̄ sibi sunt noxia
c cupiēt: ꝛ iprudentes odibūt sciaz. Cōuertimini ad
correptōz meā. En ꝑferā
vobis spiritū meū: ꝛ osten
d dā vobis v̄ba mea. quia
e f vocauit: ꝛ renuistis exten
g di manū meā: ꝛ non fuit q̄
h aspiceret. Despexistis om
i ne ꝯsiliū meū: ꝛ increpati
k ones meas neglexistis.
l Ego q̄z in interitu vestro
m ridebo: ꝛ subsannabo cuz
vobis id qd timebatis ad
n uenerit. Cū irruerit repen
o tina calamitas ꝛ interitus
p quasi tempestas ingruerit
qn̄ venerit sup vos tribu

q r latio: ꝛ angustia. Tunc in
s uocabunt me. ꝛ nō exaudiā: mane cōsurgēt ꝛ nō i
t ueniēt me. eo q̄ exosaz ha
v buerint disciplinā: ꝛ timo
x rē dn̄i nō suscepint: nec ac
y q̄euerint ꝯsilio meo: ꝛ detraxerit vniuerse correpti
z oni mee. Comedēt igit fru
a ctus vie sue: suisq̄ cōsilijs
b saturabūtur. Auersio puulorꝝ inficiet eos ꝛ ꝓspitas
c stultoꝝ pdet eos. Qui āt
d me audierit absq̄ terrore
e req̄escet: ꝛ abūdantia pfru
f etur: tiore maloꝝ sublato.

Capitu. .ij.

a Fili mi si suscepis ser
b mones meos: ꝛ man
data mea abscōderis
c penes te vt audiat sapien
d tiā auris tua inclina cor tuum ad cognoscendam pru
e dentiā. si enim sapiam iuo
f caueris: ꝛ iclinaueris cor
g tuū prudētie: si q̄sieris eā
quasi pecuniā: ꝛ sic thesau
h ros effoderis illā. tūc itelliges timorē dn̄i ꝛ sciētiaz

t Eo q̄ exosaz ꝛc̄. sicut crinosus odit pectinē. v Et tio rē dn̄i nō susceperit. q̄ facit declinare a peccato. x Nec acquieuerit cōsilio meo de bonis agendis. y Et detrax. vni. ꝛc̄. dicentes eaz esse iniustam. z Come igr̄ ꝛc̄. fm opa sua mala punient. a Suisq̄ cō. si. ꝛc̄. q2 displicebūt eis sed nimis tarde. b Auersio puulo. ꝛc̄. Ex h̄ em̄ q̄ multi sunt puuli sensu ꝛ stulti q̄tū ad deū a q̄ auertūtur. ꝛ tamē in vita p̄nti bōis tēporalib9 ꝓsperant. ex h̄ alij accipiūt occasionē eos imitandi. ꝛ sic auersio puulorꝝ. ꝛ ꝓspitas stultorum ē eis occasio mortis culpe. ꝛ pditionis gehenne. sic exponit Ra. salo. c Qui aūt me audierit. p̄ceptis diuinis obediendo. d Absq̄ terrore requiescet. i pn̄a vbi terror locū non habet. e Et abundantia pfruet. adeptōz sum mi boni. f Timore maloꝝ. sublato. q2 nullū malū poterit ibi esse. potest etiam hec littera exponi de statu iustorum in presenti cum dicitur. d Absq̄ terrore requiescet. quia iustus fortunas aduersas si superueniant optime feret. vt dicitur. j. ethi. ꝑpter qd dr̄. j. xij. ca. Non contristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. e Et abundantia pfruetur bonoꝝ sp̄ualiū q̄ tanto sunt meliora corpalib9 q̄nto anima est melior corpore. f Timore malorum sublato illo. scilicet qui non cadit in constantem virum.

z Usq̄quo puuli sensu. lz nō corpore. a Diligitis infan. i. insolentiā. b Et stulti ea q̄ sibi sunt noxia cupiēt. i. bona delectabilia. sicut bruta aialia. c Et iprudētes odibūt sciaz horrentes laborē studij q̄ ē in acq̄sitōe scie vel volentes ignorare licētius peccēt absq̄ remorsu conscie. ꝛ q2 h̄ est pessimū. subdit. Cōuertimini ad correptōz meā ꝛc̄.
d Quia vocaui. p sapiētes. s. ꝛ pphas. e Et tenuistis ꝯtēnēdo eoꝝ monitōes. f Extēdi manū meā. q2 deus sp parat9 ē hoiem leuare a pctō. dū tn̄ faciat qd in se est.
g Et nō fuit q̄ aspiceret. i. pauci fuerūt q̄ aspicerēt ꝯpatiōne. illud aūt qd modicū ē. quasi nihil ꝯputatur p talem modū cōit dr̄ null9 est in foro qn̄ pauci sunt ibi in cōpatione ad multitudinē q̄ solet ibi esse. h Despexistis omne cōsiliū meum. de bonis agendis illa renuendo.
i Et increpatōnes meas. de malis pactis. k Neglexistis. pniam nō agendo. l Ego quoq̄ ꝛc̄. i. derisibiles ꝛ subsānabiles vos faciā. Est aūt subsānatio quedā spēal9 derisio q̄ fit cū naso rugato. m Cū vobis ꝛc̄. p amissionē bonoꝝ tpaliū ꝛ delectabiliū h9 vite. n Cū irru. ꝛc̄. q̄ grauior est qn̄ subito supuenit iocūditati tpali q̄z si vēiret paulati. o Et inte. ꝛc̄. i. cū tāta violētia q̄ nō poterit euitari. p Qn̄ venerit sup vos tribulatio. in corpe.
q Et angustia. in mente. r Tunc inuocabūt me. pena apiente oculos quos culpa tenebat clausos. s Et nō exaudiā. q2 trāsijt tp̄s meriti q̄tuz ad defunctos. Vel q2 nō vere penitebūt. s. amore bōi sed tn̄ timore ꝛ horrore

Capitulum. ij.

Fili mi si suscepis. In capit. p̄cedenti docuit vitare auariciā. Hic ꝯn̄ter docet vitare ydolatriā. ꝛ quia p sapiam euitat. ideo primo inducit ad amorez sapientie. scd̄o ostendit q̄ p hoc euitatur viciū ydolatrie. ibi Si intrauerit. Circa primū dr̄. a Fili mi si susce. ser. meos. sicut discipulus docilis. b Et manda. mea. abscon. penes te. nō celādo ea alijs q2 talia sunt p̄ximis cōmunicanda sed ea custodiendo tanq̄ rem preciosam.
c Ut au. sapien. auris tua. auris. s. corporis ꝛ mentis.
d Inclina cor tuū ꝛc̄. intentio em̄ sapie desiderij facit ad eam citius peruenire. ideo subditur. e Si em̄ sapientiam inuocaueris. deuote orando vt tibi detur a deo.
f Et iclinaueris cor tuū. ad acq̄sitōz ei9 q̄ntū poteris conādo. iō seq̄t. g Si q̄sieris eā q̄i pecuniā. i. cū tanto conatu sicut auar9 petit pecuniā ꝛ sicut fossor querit thesaurum absconditum. h Tunc intelliges timo. do. ꝛc̄. i. obtinebis intentum cuius causa subditur cū dicitur.

l Quia do.dat sa.ſ.deſiderātib⁹ cā. vñ sapia fuit data da nieli eo q̄ erat vir deſideriox. vt hī dañ.x. k Et ex ore ei⁹ prudētia ꝛ scia. sapia. ei. ꝓpie ē cognitio diuinox. ꝛ prudētia agibiliū hūanox. scia aūt speculandox. l Custodiet rectox salutē. corpalē ꝛ spūalē. m Et ꝓteget gradientes simplr. ſ. sine plica duplicitatis.

n Seruās. ſ. seruare faciens. o Semitas iusticie. q̄ pro pe respicīt epikeyam q̄ dirigit ad legē intentionē ꝛ nō ad lr̄am. sicut semita dirigit ad terminū declinās a via cōmuni p Et vias iustox custodiēs. ſ. custodire faciēs. Alit expo nit ista lr̄a. ita q̄ semite iusticie dicunt cōsilia vie iustorū ꝓcepta. q Tūc intel. iudi. ꝛ iusti. ꝛ eq̄. exponat ꝫ vt s. ſ. ca. r Et oēm semitam bonaz. ſ. virtutē altā q̄ cōpendiose ducit ad felicitatē.

s Si intrauerit. ꝫ ꝑñr oñdit q̄ p sapiētiā ydolatria excludit cū dī. Si itrauerit sapia cor tuū ꝛc. seq̄t. t Vt eruaris a via mala. ſ. ydolatria. vt dicit ra. sal. q̄ p illā hō directe a uertit a deo. v Et ab ho. q̄ puersa loq̄t cuiusmōi. sunt sacerdotes ydolox ꝛ doctores ifidelium.

x Qui relinquunt iter rectū. ſ. legē nālē ꝛ diuinā. y Et am. p vias tene. ſ. in tenebris erox q̄ de vno erroꝛe ꝓcedunt ad alium.

z Qui le. cū male. q̄ ex cōsuetudine male agēdi acq̄rit habit⁹ vicios⁹ q̄ facit delectari i malo ope. signū ei habitus generati ē delectatio in ope. ij. ethi. Et dī ꝫ. Letantur q̄tū ad animū interi⁹. a Et exultāt. q̄tū ad corpus exteri⁹. q̄ motus aie redūdant exteri⁹ in corpe. b Quorū vie puerse q̄ q̄ soli deo ꝓpriū ē attribuūt creature.

c Et infames gressus eox. in opiniōe bonox hominuz. d Vt eruaris a muliere aliena. ſ. ydolatria q̄ alienat a deo. vt exponit Hab. sa. e Que mollit sermōes suos. ꝓmittēdo ydolatris delectabilia carnis. vnō in lucis ydolox exercebant luxurie: maxime in veneratione veneriz ꝛ papi. f Et relinq̄t ducē pubertatis sue. ſ. deū q̄ dī dux pubertatis synagoge de egypto eā educēdo ꝛ in datione legis eā desponsando. quē reliq̄t multiplicit ydolatrādo. vtz ex libris iudicū ꝛ regū. iō subdit. g Et pacti dei sui oblita ē. ſ. legis sibi date. h Inclinata ē em̄ ad mortez ſcz tpalē quā multi incurrerūt pp ydolatriā. vt pz in Exodo. p adoratione vituli. ꝛ in libro Numeroꝛ. p pctō phegor. vt pz in multis alijs locis veteris testamenti. i Et ad īferos. ſ. ad mortē gehenne. k Semite ipi⁹. ſ. doctrine ei⁹ ꝛ opa. l Omnes q̄ ingrediūt ad eā nō reuertent. ſ. pauci reuertent ad latriā. q̄ ydolatria laxat habenas vicij. ad q̄ boies sūt ꝓni. ꝛ ē hic hyꝑbole. sicut cū dī oēs de ciuitate currūt ad tale spectaculū. ad denotandū multitudinē eunti ū q̄uis plures nō vadant. Posset etiā istud exponi de muliere adultera q̄tuz ad pctm̄ luxurie.

m Vt ambules in via bona. vtutū ꝛ refert hoc ad illō q̄ supradictū ē. Si intrauerit sapia cor tuū q̄ sicut facit declinare a via mala. ita facit ābulare p bonā. n Qui ei recti sūt ha. inter. ſ. viuentiū. de qua impij ꝓdent ꝛ auferent. nō q̄ illic actu fuerūt. ꝫ tm̄ in potētia inq̄tū ois homo fact⁹ ad imaginē dī ē capax ipi⁹ p cognitionē ꝛ amorē. ꝛ sic q̄dāmō ad beatitudinē ordinat⁹. Pōt etiā ꝫ lr̄a exponi de tra ꝓmissionis quā inhabitauerūt iudei q̄z diu fuerūt recti deo debite fuiēdo. ꝫ cuz p impietatē declinauerūt ab eo fuerunt ab ea delecti. vtz de decē tribub⁹. iiij. regū. xvij. ꝛ de duab⁹ iij. Regum. vltimo

Capitulū iij.

a Fili mi. P⁹ q̄ docuit a malo declinare. ꝫ ꝑñr docz bono adherē. Iste em̄ sūt due ptes iusticie. et diuidit i duas ptes. q̄ p inducit ad bñficentiā. scdo ad bñficētie diligentiā. c. vj. Prima i duas. q̄ p inducit ad bonū vbo scdo exēplo. ca. iiij. Prima adhuc i duas. q̄ p inducit ad bñficentiā. scdo ad sapientie ꝓcupiscētiam: ibi. Beat⁹. Circa pmū dī. a Fili mi ne obliuiscaris legis mee. i. legis nālis. q̄ a deo impressa ē cordib⁹ hūanis. ꝛ legis diuie a deo p reuelationē date ꝛ q̄ nō ꝓficit eā hre in corde nisi exerceat in ope. iō seq̄tur.

b Et ꝓcepta mea cor tuū custodiat opere adimplendo.

c Longitudinē ei dier. i. vitā longā. in pūti. d Et ānos vite. i. sanitatis lāguores ei animi magis sunt mortis.

e Et pacē internā ꝛ fraternā. f Apponent tibi. Illi ei q̄ ꝓcepta diuia custodiūt vt freq̄nter ꝫ cōsequūtur in pūti Potest eciā hec lr̄a exponi de ꝓmio futuro cum dicitur.

c Longitudinē em̄. dier. i. eternitatē q̄ ē de rōe vere beatitudis. d Et annos vite. i. clarā dei visionē q̄ ē vita etna Joh. xvij. Hec ē āt vita eterna vt cognoscāt te deum solū ꝛc. e Et pacē. i. bonā fruitionē beatā q̄ totalit q̄etat appetitū. g Miscōia. erga infirmos ꝛ paupes.

h Et vitas. erga oēs. i Nō te deserāt. i. ñ deserāt a te q̄ vtutes ñ deserūt hoiez. nisi q̄ deserit eas. k Circūcida eas gutturi tuo. eas docēdo. l Et describe in tabul⁹ cordis tui. firmit retinēdo. m Et inuenies gratiā. iustificantē i mēte. n Et disciplinā bonā. i. modestiā ꝛ honestatē i exteriori ꝓuersatiōe o Corā deo. q̄tū ad primuz p Et hoib⁹. q̄tū ad scōz. q Habe fi. ꝛc. q̄ ñ deficit in nccitate. r Et ne ini. ꝛc. ꝑsumēdo de te. s In oibus vijs ꝛc. i. i oib⁹ opib⁹ tuis dirige intētionē tuā ad ipsum. t Et dirigat gressus tuos. i. opa tua ad finem bonum. v Ne sis sapiens apud temetipm. de tua industria ꝑsumēdo. x Time deum timore filiali. y Et recede a malo diligenter cauendo ab offensa dei.

z Sanitas q̄ppe i vmbilico tuo erit ⁊ irrigatio ossium tuoꝝ. In heb. hꝫ. Et medulla ossiū tuoꝝ q̄ fortia sūt q̄ diu sunt medullis plena. Et ē h̄ methaphorica locutio. p sanitatē eīm vmbilici itelligit bona dispositio aie in psperis ⁊ p irrigatōz ossiū eiꝰ pstantia i aduersis. ⁊ qz hō nō solum dz esse bñ dispositus ad seipm. ꝫ ēt ad deum. ideo subditur.

a Honora dñm ō tua substantia. faciēdo ei oblatōz de ꝓpꝛio. nō de alieno. b Et ō primitijs oīm frugū tuaꝝ de melioꝛib⁹ bonis sicut abel Geñ. iiij. ⁊ qz pauperes sūt mēbra dei subdit. Da pauperibus. c Et iplebūtur horrea tua saturitate. i. bonis. vñ tu ⁊ familia tua saturari poteris. Et qz deꝰ aliq̄n flagellat bonos vt p meritū pꝛtietie eoꝝ ꝑmiū augeat. iō sequitur.

d Disciplinā dñi fili mi ne abijcias ⁊c. e Hūs hō. h ꝓpꝛ iducit ad ꝓcupiscentiā sapie. Et diuidit i duas ptes. qz p ꝓmendat sapiam. scdō inducit ad eiꝰ ꝓcupiam. ibi. Fili mi. Circa ꝑmū dic. e Hūs hō. s. i spe q̄ ē certa expectatio future btitudinis.

f Qui iuenit sapientiā. i. noticiā de diuinis g Et cui affluit pꝛudētia. i agibilib⁹ humanis.

a Melioꝛ ē acq̄sitio eiꝰ negociatione auri ⁊ argenti. q̄nto melioꝛ sunt spūalia bona coꝛpalib⁹.

z Sanitas q̄ppe erit vmbilico tuo ⁊ irrigatio ossium
a tuoꝝ. Honora dñm ō tua
b substantia: ⁊ de primitijs
c oīm frugū tuaꝝ da pauperibus. ⁊ iplebuntur horrea tua saturitate: ⁊ vino tor-
d tularia redūdabūt. Disciplinā dñi fili mi ne abijcias nec deficias cum ab eo coꝛripis. Quem ei diligit dñs coꝛripit. ⁊ q̄i pꝛi i filio
e cōplacet sibi. Btūs hō q̄
f g inuenit sapiam ⁊ cui affluit
b pꝛudētia. Melioꝛ ē acq̄sitio eiꝰ negociatōe auri et
i argenti primi ⁊ purissimi fructꝰ eiꝰ. Pꝛecioſior ē cūctis opibus sapia. ⁊ oia q̄ desiderāt huic non valent
k cōpari. Lōgitudo dierum
l in dextera eiꝰ ⁊ in sinistra
m illiꝰ diuitie ⁊ glia. Vie eiꝰ vie pulcre ⁊ omēs semite
n eiꝰ pacifice. Lignū vite ē his q̄ apphenderint eam ⁊ q̄ tenuerit eā bti. Dñs sapiētia fūdauit trā. stabiliuit celos pꝛudētia. Sapia
o p q r s t
v illiꝰ eruperūt abyssi: ⁊ nubes roꝛe cōcrescūt. Fili mi ne affluāt hec ab oculꝫ tuis Custodi legē meā atz cōsi-
a b liū meū: ⁊ erit vita a nime
c tue ⁊ gratia faucibus tuis
d Tūc ābulabis fiducialiter
e in via tua. ⁊ pes tuꝰ nō im
f pinget. Si dormieris nō
g tiebis: q̄esces ⁊ suauis erit
b somnꝰ tuꝰ. Ne paueas repētino terroꝛe: ⁊ irruētes
i tibi potētias ipioꝝ. Dñs eīm erit i latere tuo: ⁊ custodiet pedē tuū ne capiaris.
k Noli phibere bñfacere eū q̄ pt: si vales ⁊ ipe benefac
l Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuerteꝛeꝛ cras dabo tibi: cū statim possis dare
m Ne moliaris amico tuo malū: cū ille i te bēat fiduciā. Nō cōtēdas aduersꝰ hoiez frustra cū ipe tibi ni-
o hil mali fecerit. Ne emuleris hoiem iniustū nec imiteris vias eiꝰ: qz abomia
p q tio ē dñi ois illusor: ⁊ cum simplicibus sermocinatio
r s t v eiꝰ. Egestas a dño in domo ipij: bitacula āt iustoꝝ
x bñdicēt. Ipe deludet illu
y soꝛes. ⁊ mansuetis dabit
z gratiā. Gloriam sapiētes possidebūt: stultoꝝ exaltatio ignominia.

i Primi ⁊ purissimi fructꝰ eiꝰ. Et dic ꝑmi. qz nullū opꝰ hois bonū ē nisi virtute pꝛudētie dirigat. Et purissimi. qz bōa spūalia nō hñt aliq̄d malū admixtū. sicut frequenter hñt bona coꝛpalia. sicut auꝝ ⁊ argentū ⁊ sīlia hñt annexaz mentis sollicitudinē eleuatōz mentis in deū ipedientem iō subdit. Pꝛecioſioꝛ ē cunctis opib⁹ ⁊c. k Longitudo dierū in dextera eiꝰ. qz pꝛio ⁊ pncipaliter hñt aspectum ad celestia ⁊ eterna. l Et sīm. ii. illiꝰ ⁊c. qz secundario ⁊ ex cōseq̄nti hz aspectū ad tpalia bñ administrāda.

m Vie eiꝰ vie pulcre ⁊c. qz nullā turpitudinē admittit ⁊ ad decoꝛē virtutū inducit. ⁊ sic hoiem pacificū reddit. redigēdo vires inferioꝛes in obsequiū rōnis. n Lignuz vite ē ⁊c. sicut ei p lignū vite ꝓtinuabat vita. vt sic hō manēs i statu innocētie de vita nature trāsisset ad vitā glorie sine morte media. sic sapia ⁊ pꝛudētia de vita gre ducit hominē ad vitā glorie sine morte mortalis culpe itermedia dū tñ hō in eis pseueret. iō seqt.

o Et q̄ tenuerit eā beati. qz certitudinaliter ad btitudinē deducentur. p Dñs. Postq̄ aūt ꝓmēdauit sapiam ex pfectōe hūana. h ꝓpꝛ cō mēdat eā ex pfectione diuina cū dr. q Sapia. i. p sapiētiā suā q̄ lz sit idē cū eēntia diuina. tñ significat p modum dicit pbs. j. etbi. Pertrāseūtib⁹ āt a vigilia. s. ad sommum melioꝛa sūt fantasmata vtuosoꝝ q̄ q̄ucūq̄ b Ne pauerepē. ⁊c. i. ab aliq̄ tribili repēte tibi supuenīēte. ⁊ cā subdit.
i Dñs ei erit ⁊c. qō si nō vult te custodire a pena tpali. h erit ad bonū tuū. s. ad exercitiū patie. ⁊ meritū glorie.
k Noli phi. ⁊c. qz talꝫ omissio bōi iputaꝛet tibi. l Ne di. ⁊c. qz acceleratio dōi augmētat meritū. Fm q dr cōter q̄ cito dat bis dat m Ne mo. ⁊c. h ei ē pessimū. nulla ei pestꝫ ḡuioꝛ ad nocēdū q̄ familiaris inimicꝰ. n Nō cō tē. ⁊c. i. sine rōnabili cā. o Ne emuleris. i. imiteris
p Quia abo. ⁊c. q̄ ꝓmittit bonū i oꝛe ⁊ cogitat maluz in coꝛde. q Et cū sim. ⁊c. s. illusoꝛis qz facilꝰ decipit simplices q̄ astutos. vl aliter. Sermociatio eiꝰ. s. dñi q̄ simplicib⁹ reuelat secreta sua Mat. xj. Abscōdisti hꝫ a sapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹. ⁊ reuelasti ea puul.
r Egestas. i. effectꝰ boꝝ tpaliū ⁊ spūaliū. s A dño. s. missꝰ t In do. ⁊c. i penā ipietatꝫ sue. v Bitacla āt ⁊c. i. mltiplicabūt i pluribꝰ ⁊ spūalib⁹ bōis. x Ipe de. ⁊c. i. eos deluſos/q̄nder māifeste puniēdo. y Et mās. ⁊c. Mānsuetudo eni reddit hoiem gtiosum nō solū coꝛā deo hꝫ ēt coꝛā hoib⁹.
z Gloriā sapiētes possidebūt. ꝓmētaꝛ sup ꝑmū etbi.

dicit q̄ ista tria reuerētia honorꝫ gloria se hñt p additiōez Est em reuerētia qñ aliq̄s defert honorē alicui q̄cūq̄ causa.etiā si ex timore ℔ faciat.si āt ℔ facit pp vtutē honorati tūc ppie dī honor pp q̄ dī ibidē q̄ honor ē pmiū virtutis ꝫ ℔ qñ fit i secreto vī corā paucis ꝫ qñ exhibet pp vtutē ꝫ corā multis.tūc pro pie ē ei gloria q̄ ē clara notitia cū laude. Sapia āt reddit hominē honorabilē corā multitudie. nō solū in ꝛa. ꝫ ēt in celesti patria. ℨ Stultor exultatio ignominia .i. ignominiosa. q̄ letant cū malefecerit. ꝫ exultāt in rebus pessimis. vt dicū ē ℨ.ca.j.in hebr. dī. Stultor exaltatio ignominia.quia tūc magis apparet turpitudo sue fatuitat̄.sicut turpitudo posterior fimie magis apparet.qñ ascēdit in altū.ꝫ trāslatō nīa vī viciata p scriptores.pter similitudinez dictionum.

Capitulum .iiij.

a Audite filij disciplinā patris:ꝫ attēdite vt sciatis prudentiaz
b Bonū bonū tribuā vobis
c legem meā ne derelinquatis.
d Namꝫ ego filius pris
e f tenellus ꝫ vnigenit⁹ corazi
g matre mea et docebat me
h atq̄ dicebat. Suscipiat ✠ verba mea cor tuū.custodi p
k cepta mea ꝫ viues. Posside prudentiā. Ne obliuiscaris neq̄ declines a ✠ bis oris mei. Ne dimittes eā ꝫ custodiet te.dilige eam ꝫ
l conseruabit te. Principiū
m sapiētie posside sapientiaz
n ꝫ in omni possessiōe tua ac
o quire prudentiā. Arripe illam et exaltabit te:glorifiberis ab ea cū eam fueris
p q r s amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarū: et corona inclyta ꝓteget te.
t v Audi fili mi et suscipe verx ba mea:vt multiplicent tiy bi anni vite. Viam sapien
z tie monstrabo tibi: ꝫ ducā
a te p semitas equitatis: q̄s cū ingressus fueris nō arb tabuntur gressus tui:ꝫ currens non habebis offendi

deos dices i psona xp̄i. Audite filij disciplinā pris .i. dei. Donū bonū tribuā vobis.i. legē euāgelicā diligētissime custodiendā. Naz ꝫ ego fui.ab eterno. Filiꝰ pris mei.i. dei pris a q̄ distinguit filiꝰ psona lz sit idē deꝰ eētia. Tenellus ꝫ vnigenitꝰ.qz fuit ꝫ ē vnigenitꝰ deo pri ꝫ marie vgini. Et tenellꝰ.teneritudine pietatiz i vtra q̄ natura.s.diuina ꝫ hūana. Iñ matrem meā.qz p̄cessit mīez i natura diuia Et docebat me.deꝰ pz scīētiā diuinā ꝫ hūanaz qz lz sit eadē scia diuina i pre ꝫ filio.illā tñ hz filiꝰ a pre.sic et naturā Itē xp̄s non hz sciaz infusā a deo ab istāti ꝛceptionis. Istas tres expositōnes ℔ posuit vt lector eligat quā voluerit. Pria tñ mihi vī magis ꝓsona lre ℔.et.j. Paral.iij. tñ tenendo illā soluēduz est vnū qđ dic ℔ fī Kai mūdꝰ i expōe sua d. q̄ ℔ ē lra. Tenellꝰ et vnigenitꝰ añ matrez meā.ita q̄ p li añ fm eū significat añcessio durationis filij añ matrē.qđ nō pōt eē vez de salomōe.ꝫ solū de xpo tm. mō ꝓdicto.ꝫ i ℔ dictū suū nō valet. qz dictio hebraica hic posita.s.li phue indifferēt significat añcessionē ꝫ assistentiā sicut ꝫ ℔ ꝓpositio añ.in latio.dī ēt de xpo:q̄ fuit añ tē poza fm naturā diuinā.ꝫ añ faciē pylati fm hūanā.ꝫ frēqntiꝰ accipit dictio hebraica ℔ posita.p assistētia q̄z p añcessione. k Posside sapiam.℔ p̄ir salomō exeq̄t ꝓpositū.ꝫ p iducit ad amorē sapie.scdo ab actꝰ bone vite: ibi. Ne delecteris. Circa pmū dic. l Principiū sa.pos. sa.qđ sic exponit cōit.i.possessio sapie in via.ē p̄ncipiū habēdi sapiam i patria q̄ ꝓsistit i clara visiōe. Ka.sal.expōit sic. Principiū sapie.eme sapiētiā.sic ē i hebreo.i.p̄ncipiū acq̄rendi sapiam ē cōpare sibi p̄cio vel obseqo doctorē sapientē q̄ dī ℔ sapiētia in abstracto eo mō loquēdi q̄ alijs notabiliter liberalis dicit liberalitas. Et in omni possessione tua acquir.pn.id ē pre oñibus que emi possunt vī haberi ab alio quocunq̄ modo. Et ad eundē intellectū qui videt magis litteralis potest trahi nostra littera.

l Principium sapientie.i.acquirendi sapientiam.
m Posside sapientiā.i.stabiliter ad modū possessionis adhereas sapienti doctori. n Et in oñi possessiōe tua. i.pre omni re que potest a te possideri. o Arripe illaz. i.festina ad eiꝰ acquisitionē. p Et exaltabit te in p̄senti ꝫ futuro. q Glorificaberis ab ea.i.honorāberis corā multis ꝓpter eam. r Cum eaz fueris amplexatus sicut rem valde dilectam. s Dabit ca.tuo aug. gra. et ꝓdest.Co.inclyta ꝓte te. Antiquitus ei sapientib⁹ dabāt corone in signū q̄ debebāt ab alijs honorari.ꝫ in periculis adiuuari. t Audi fili mi.aure'corpis. v Et suscipe ✠ba mea.aure mētis. x Vt multiplicēt tibi anni vite qz sapiētes sciūt euitare pericula mortis i p̄senti vita ꝫ p sapiētiā veniūt ad vitā eternā. y Diā sa.mō tibi.s.p̄cessū i ✠tutib⁹ itellectualib⁹ꝫ moralib⁹. y Ducā te p semitas eq̄tatis.qz vie ✠tutū nō hñt aliq̄d distortū. a Quas cū ingressus fueris nō artabunt gressus tui.in principio eēt via virtutis videtur arta.quia difficile est tenere medium rōnis.nō habenti habitū virtutis.ꝫ p ꝓsuetudinē operis dilatatur ℔ via.ꝫ efficit facil'ad tenendū. ideo subditur.
b Et currens nō habebit offendiculum.quia habitꝰ acq̄situs facit ꝓmpte et delectabilit operari.

Capitulū .iiij.

a Audite filij. ℔ p̄ir inducit ad sapiaz ꝫ bñficētia exemplo. Et p̄mo ponit exemplū.scdo exequit ꝛpo
b sitū:ibi. Posside sapiaz. Prima ps exponit tripl'r. Uno mō q̄ exemplū ℔ positū intelligat de salomōe.ꝫ iste modus duplicat.vno mō q̄ dō dicat ℔ pz salomōis.ꝫ bersabee mr eiꝰ ꝫ sic loquit hic. a Audite filij disciplinā patris.sapiamq̄ meliorē auro ꝫ argēto.vt dictū ē in
c ca.p̄cedēti. c Legē meā ne derelinq̄tis .i.documenta
d ℔ viuēdi a me vobis tradita.ꝫ iducit ad ℔ exemplū ō se
e ꝓpo dicēs. d Nāꝫ ego fui filiꝰ pris mei dauid. e Tenellus.vñ dicit dō.j. Paral.xxix. Salomonē filiū meuz
f elegit deꝰ adhuc puerꝫ tenellū. f Et vnigenitꝰ corazi
g matre mea bersabee.lz ei tres alios filios habuerit bersabee.vt hī.j.paral.iij.tñ illi fuerūt filij vrie nāles ꝫ ip̄ius dō
h adoptiuꝰ.tm ei ille quē habuit de dauid añ salomonē nō
i putat ibi negꝫ ℔.tū qz fuit adulterinꝰ. tū qz fuit mortuꝰ
k añ diē octauū.ꝫ sic incircūcisus.ꝫ p p̄ris nō nūerat i filijs
l de pplo isrl.qz circūcisio ē signū distinguēs isrl a gētilib⁹.
g Docebat me.s.pz meꝰ dō. In hebreo ei hī.vaiorem.i. docebat me q̄ modꝰ loq̄ndi nō dī nisi de masculo si āt refert ad matrē.dicēt i heb.vathorē. h Suscipiat verba
m mea cor tuū.sic ei dicebat dō salomoni istruēs eū de cultu dei.ꝫ de mor⁹ꝫ de edificatiōe tēpli.vtz.j.paly.xxviij.
n ꝫ.xxix. i Custodi p̄cepta mea ꝫ viues vita gre.q̄diu ei
o salomō custodiuit p̄cepta dauid p̄ris sui habuit gr̄az dei
p Alio mō exponit exemplū ℔ positū.ita q̄ deꝰ dicat pz salomōis sic.ij.Reg.vij.dicit ō eo dns.Ego ero illi i patrez
q ꝫ ipe erit mihi i filiū.ꝫ mr eiꝰ dicat synagoga siue pplus
r isrl sic ecclia dī mr cuiuslibet xp̄iani ꝫ sic expōit ra.sa.cū
s ōr. Audite fi.dis.pa.s.dei q̄ ē pz oīm p creationē. Donum
t bo.tri.vo.i heb.hī. Tributvob.s.legē i mōte synai.q̄ dz cū
u diligētia custodiri.nā ꝫ ego sa.fui.fi.pa.mei.i.dei.vt allegatū ē.ij.Reg. Tenellꝰ.qz a deo i puericia electꝰ.vt dictū
x ē.Et vnī.corā ma.mea.i.dilectꝰa synagoga. sic vnigenitꝰ
y filiꝰ diligit a matre sua nāli. Et docebat me.s.deꝰ pz meꝰ.
z qz salomō habuit sciam diuinitꝰ infusā.vt hī.iij.Reguz.iij.
a Tercio mō expōit vt exēplū ponat ℔ de xpo deo patre ꝫ maria ✠gie.ꝫ sic exponit fr Kaymū.i q̄dā lib⁹ quē fec̄ p in

e Tene disciplinã.i.formã disciplinã magis desiderãs ad discere ab alijs q̃ docere. d Quia illa ẽ vita tua. ß est ꝓfectus in vita tua. e Ne delecteris.ß ꝓ̃r inducit ad act⁹ bõe vite.ꝛ ꝑ respectu sui.scõo respectu dei.c.v. Pria adhuc i duas.qꝛ ꝑ inducit ad euitãdũ malũ.scõo ad operandũ bonum .ibi.

Fili mi. circa ꝑmũ dicit. e Ne delecte.i se.ipi.qꝛ cũ aliq̃s icipit i aliq̃ õtra hit ad illud p ꝓsensum ꝛ opatõz.iõ subdit. f Fuge ab ea.ne appꝛopinquãdo ad eam trahatis ad ꝓcupiscẽdum et opandũ ꝛ seq̃ndum eã.sicut auicula laqueo appꝛopinq̃ns capit. g Nõ em dormiũt ꝛc. habentes em habitũ vicio sum inclinãtur ad opa mala q̃ sibi cõ naturalia.eo q̃ hit⁹ iclinat ꝑ modũ nature.ꝛ iõ sicut lapis nõ q̃scit nisi in centro.ita mali nõ hũt q̃tẽ mentis nisi in opib⁹ malis.

h Et nõ capi.somn⁹ ꝛc.i.simplices deceperint t Comedũt panẽ iniq̃tatis. .i.ex iniq̃tate acquisitũ. k Justoꝝ aũt se. q̃ lux splendens q̃ em facit veritatem venit ad lucẽ Jo.iij l Procedit ꝛ crescit vsq̃ ad ꝓfectum diẽ. in cedendo de virtute in virtutem donec videat deus deoꝝ in syon vbi est dies ꝓfecta sine nocte sequẽti. m Via ipioꝝ tenebꝛosa.tenebꝛis erꝛoꝝ. n Nesciũt vbi coꝛruãt.s.in infernum quẽ casum mõ nolunt attẽdere. o Fili mi.ß ꝓ̃r inducit ad opatõz boni cui ꝑuia ẽ doctrina bõa.ideo dicitur. o Fili mi auscultа.i.attẽde cum diligẽtia. p Ne recedãt ab oculꝫ tuis.ea iugiter meditando. q Custodi ea. firmiter retinẽdo. r Vita em sꝫ.i.cã vite gꝛe. s Et vniuerse carnis sanitas.qꝛ cũ ß faciũt bonã dispositõnez coꝛpis seruãtib⁹ ea t Omni custodia serua coꝛ tuũ.sic castꝫ obsessum a carne mõo ꝛ diabolo.ꝛ ꝑ carnẽ põe custodiã castitatis ꝑ mõm custodiã liberalitatis. ꝑ demonẽ custodiã charitatis. v Quia ex ipo vita ꝓcedit. sicut ei a coꝛde carneo ꝓcedũt spũs q̃ sũt cã mot⁹ ꝛ sensus i mẽbꝛis exꝛioꝛib⁹.sic ab aia q̃ vocat ß coꝛ bñ dispositа p gꝛãz opa exꝛioꝛa vinificãt ꝛ meritoꝛia efficiũt. x Remoue a te os pꝛauũ.i.vba mala detractõis murmuratõis ꝛ buiusmodi. y Et detrahẽtia labia.s.alteri⁹ z Sint pꝛocul a te.fugiẽdo detractoꝛes. a Dirige se.ꝛc.i.affectib⁹ tuis q̃b⁹ aia incedat. b Et oẽs vie tue.i.opa. c Stа culũ. Tene disciplinaz.ne dimittas eã. Custodi illaz q: illa ẽ vita tua. Ne delecteris i semitis ipioꝝ: nec tibi placeat maloꝝ via. Fuge ab ea nec trãseas ꝑ illã declina ꝛ desere eã. Nõ ei dormiũt nisi cũ malefecerint ꝛ nõ capitur somn⁹ ab eis nisi supplãtauerit. Comedunt panẽ ipietatis. et vinum iniquitatis bibunt Justoꝝ autꝫ semita q̃i lux splẽdens ꝓcedit.ꝛ crescit vsq̃ ad ꝓfectã diẽ. Via ipioꝝ tenebꝛosa: nesciunt vbi coꝛruãt Fili mi auscultа sermones meos . et ad eloq̃a mea iclina aurẽ tuaz Ne recedãt ab ocꝫis tuis custodi ea i medio coꝛdis tui. Vita em sũt inuenienti bꝰ ea.ꝛ vniuerse carni sanitas. Omni custodia serua coꝛ tuũ. qꝛ ex ipo vita ꝓcedit. Remoue a te os pꝛauũ. Et detrahẽtia labia sint ꝓcul a te. oculi tui rectа videãt ꝛ palpebꝛe tue pꝛecedãt gressus tuos . Dirige semitas pedib⁹ tuis: ꝛ omnes vie tue stabilientur. ne declines ad dexteram neq̃ ad sinistram. Auerte pedẽ tuũ a malo. Vias ei q̃ a dextris sũt: nouit dñs que sinistris. Ipe em rectos faciet gressus tuos: itinera autẽ tua in pace pꝛoducet.

Capitu. v.

Fili mi attẽde sapiam meã ꝛ pꝛudentie mee inclina aurẽ tuam vt custodies cogitatõnes. et disciplinã labia tua cõseruent. ne intẽderis fallacie mulieris. Fauꝰ em distillans labia meretricis ꝛ nitidꝰ oleo guttur eiꝰ. nouissima aũt illiꝰ amara q̃i absinthiũ: ꝛ lingua eiꝰ acuta q̃i gladiꝰ biceps. pedes eiꝰ descẽdũt in mortẽ: ꝛ ad inferos gressus eiꝰ penetrãt per semitã vite nõ ambulant vagi sunt gressus eiꝰ ꝛ inuestigabiles. Nũc ergo fili audi me et ne recedas a ꝓbis oris mei . Lõge fac ab ea viã tuam: ꝛ ne appꝛopiques foꝛibus domꝰ eꝰ. Ne des alienis honoꝛẽ tuũ. ꝛ ãnos tuos crudeli. ne forte ipleant extranei viribꝰ tuis . ꝛ laboꝛes tui sint in domo aliena et gemas i nouissimis q̃n cõsumpseris carnes tuas et coꝛpꝰ tuũ. ꝛ dicas. Cur detestatus sum disciplinam: ꝛ increpatõib⁹ nõ acq̃euit coꝛ meum. Nec audiui vocem docentiũ me. ꝛ mg̃is nõ inclinaui aurẽ meã: pene fui in omni malo: in medio ecclesie ꝛ synagoge.i.inter illos de populo meo.quasi diceret.dum adhuc essem viuẽs i cõ-

bilitẽtur. ex intentõe bõa dũ tñ opa sint bõa de genere d Ne declines a via iusti. ꝛc.i.attractꝰ ꝑpis vl̃ ꝑmissis e Neq̃ ad sinistrã.fractꝰ aduersis. f Auerte pe.i.affectũ tuũ. g Vias em ꝛc.totũ istud nõ ẽ de textu vsq̃ ad finẽ ca.qꝛ nõ ẽ i hebꝛeo.ß vt credo fuit q̃dã glosa postea vicio scriptoꝝ textui inserta.sicut ꝛ in pluribꝰ alijs locis veteris ac noui testa.cõtigit. Cap.v.

Fili mi.hõr inducit ad bonũ respectu ipi⁹ dei. Et diuidit in duas ꝓtes. qꝛ primo sub methaphoꝛa meretricis retrahit a vicio ydolatrie Scõo iducit ad stiam sapie.ibi. Bibe aquaz. Hoc mõ exponit ra.sa.d. q̃i ß ca.ẽ pabola seu methaphoꝛica locutõ. Circa ꝑmũ dicitur. a Fili mi attẽ.same.ꝛ nõ va.ꝛ supstiosam b Ne itẽ. fal.mu.ß nõ ẽ i hebꝛeo.nec i libꝛis coꝛrectis. c Fauus distil.ꝛc.i.ydolatrie cꝰ doctrina ꝓcedit ꝺ lectabilia carnis. d Et nitidius oleo ꝛc.i.doctria ei⁹ videtur isipiẽtib⁹ pulcra e Nouissima.ãt illiꝰ amara amaritudie culpe ꝛ pene. f Et lig.ei⁹ ꝛc.i.scidẽs ex vtraq̃ pte.qꝛ vulnerãt ß vulnere culpe et i futuro vulnẽ gehẽne.iõ subditur g Pedes eꝰ ꝛc.alĩ q̃ libꝛi hñt ß ipositũ ꝛ ligua eiꝰ.ħ nouest i hebꝛeo nec in libꝛis coꝛrectis. h Perse.vite nõ am.i.p semitaz moꝝ q̃ ducit ad vitã btõrũ. i Vagi sꝫ ꝛc.qꝛ nõ hñt fundamentũ habẽt ex rõe seu diuina lege. k Lõge fac ab ea viã tuã.ne decipiaris ab idolatris. l Et ne appꝛo.ꝛc.i.pbani in quo idolatria exercẽt seu docẽt. n Ne des alienis.s. dijs o Honoꝛẽ tuũ.i.honoꝛẽ deo debitũ a te q̃ dꝫ tuꝰ. quia honoꝛẽ i honoꝛãret nõ in honoꝛato.i.ethi. p Et ãnos tuos cru.i.demoni q̃ colit i idol' q Ne foꝛ ꝛc.i. sacerdotes ꝛ doctoꝛes idolatrie.q̃ sꝫ a cõ aliẽi r Viribꝰ tu.i.opi b⁹q̃s acq̃sisti viribꝰ tuis idolis offerẽdo ꝛ coꝝ sacerdotib⁹ dãdo. s Et laboꝛes tui ꝛc.i.i domib⁹ idoloꝝ ꝛ domo sacerdotũ. t Et gemas ꝛc.i.pꝰ mortẽ.iõ seq̃t. q̃n cõsumpseris carnes ꝛc. v Et dicas.pẽitẽdo lꝫ sero.sic Sapiens dꝫ de exñtib⁹i iferno dicẽtes ĩtra se. Pniam agetes ꝛc. v. x Cur detestatꝰ sũ disciplinã.legis diuie. y Et increpatio ꝛc.p emẽdatoꝝ vite.iõ subdit. z Pene fui ꝛc.culpe ꝛ pene.

gregatione populi mei pax distabā a gehēna. vt exponit Ysa.sa. vñ de hoie nequā adhuc viuēte dr vulgarit q̄ habet vnū pedē in inferno. idē āt significāt eccl'ia t synagoga.nisi q̄ eccl'ia dicit cōuocatio ppl'i.synagoga vo congregatio. b Bibe aquā. b ꝓpr inducit ad studiū sapie cū dr.

b dio eccl'ie et synagoge Bi-
c be aquā de cisterna tua: et
d fluenta putei tui. Deriuen-
e tur fontes tui foras: et in
plateis aquas tuas diuide
b c d habeto eas solus: nec sint
e alieni pticipes tui. Sit ve-
f na tua bñdicta t letare cū
muliere adolescentie tue:
g b cerua charissima: t gratissi-
i mus hinnulus Vbera ei⁹
k inebrient te omni tpe: t in
amore eius delectare iugi-
l ter. Quare seducer̄ fili mi
ab aliena: t foueris in sinu
m alteri⁹. Respicit dñs vias
hominis: t oēs gressus e⁹
n ꝓsiderat. Iniq̄tates sue ca-
o piūt impiū: t funib⁹ pctō⁹
p suo⁹ cōstringit. Ipe mori
q etur qr nō habuit disciplī-
r nā t in multitudine stulti-
s cie sue decipietur.

annos tuos crudeli.i. vitā tuā homicide ī pstibulo latēti. Ne impleant ex̄nei.i. meretrices t eax ribaldi. Viribus tuis.i. bonis q̄ tuis virib⁹ acq̄sisti. ceta exponāt vt.s. Bibe aquā b ē scōa ps i q̄ inducit ad mrimoniū qō ē ꝓcupie carnalis remedium. de quo tū loquit metaphorice. d. Bibe aquas de cisterna tua. id ē si non potes vel nōvis continere refrigera te cum vxore tua. Deriuent fōtes tui foras. i. pueri a te in matrimonio geniti. Et in plateis aquas tuas diuide. id ē pueros tuos tā adultos cōiugio trade Habeto eas sol⁹ i. sic custodi vxorem ꝓpriaz q̄ pueri ex ea sint tui. ideo sequit. Nec sint alieni participes tui i propria vxore vel ple. Sit vena tua benedicta. i. proles tua de vero matrimonio nata. Cerua charissima fidelis spōsa. t gratissimus hinnul⁹. fidelis sponsus. Vbera eius inebriēt te omni tempore. t in societate eius delecteris in iuuentute t senectute. Quare seduceris fili mi ab aliena scz muliere fornicaria vel adultera. q. d. nulla ē causa vel excusatō tua ex quo tu habes vxorē ꝓpriam. Respicit dñs ꝛc. exponat vt supra.

Capitulum. .vj.

a Fili mi si spoponderis
b ꝓ amico tuo: defixi
sti apō extraneum ma
c nū tuā. Illaqatus es verbis
oris tui t capt⁹ ꝓprijs ser-
monibus. Fac ergo qō dico fili mi t temetipum libera qr incidisti in manū ꝓxi
d e f g mi tui. Discurre festina: su
scita amicū tuū. Ne dederis somnū oculis tuis nec dormitent palpebre tue.
g Eruē quasi damula ō manu: t quasi auis de insidijs
i aucupis. Vade ad formicam o piger: t cōsidera vias eius t disce sapientiam
k Que cum nō habeat ducē
l m necp̄ceptorē nec ꝓncipē pa
n o rat i estate cibū sibi: t congregat i messe quod comedat

Capitulū .vj.

a Fili mi. Supius salomō induxit ad beneficentiaz b ꝓpr inducit ad bñficētie diligētiā. Et primo b diligētia cōsulit. scdo ei⁹ oppositū excludit: ibi vaō ad formicā. Circa primū dr. a Fili mi si spopon. p amico tuo. obligādo te alteri p ipō. b Defixisti apō ex. ma. tuā tal' ei obligatio p dationē man⁹ fieri ꝓsueuit. c Illaqatus es. i. obligat⁹. fac q̄ dico. s. ea que facūt ad tui amici liberationē diligēt exeq̄ndo. d Discurre. ad loca tue liberatōni apta. e Festina. qr ptculū ē in mora. f Suscita amicū tuū. p q̄ spopōdisti. monēdo eū sollicite. vt se t te expediat. vl' alit. f Suscita amicū tuū. i. sitū t ille p q̄ spopōdisti estis impotētes ad istā expeditionē. quere ab amicis tuis aliis consiliū t auxiliū. qō enim p amicos facimus quodāmodo p nosipos facimus. quia amicus ē alter ipe. g Ne dederis somnū oculis tuis. i. non sis negligens in hoc negocio. h Eruere q̄si damula. i. velociter de manu. s. illius cui te obligasti.

i Vade. Hic ꝓpr excluditur vicīū oppositū. Et primo excludit pigritiā. scdo apostasiā: ibi homo apostata. k cio luxuriam: ibi. Conserua. consequētia partū patebit ꝓsequendo. Circa primum dicit. i Vade ad formicam o piger. eius diligentiā considerando. k Que cum non habeat ducez. eam dirigentē. l Nec p̄ceptorem. cogētē. m Nec ꝓncipē. sibi mandante de diligentia in pui sione sui. n Parat. cum magna sollicitudine.

o Estate cibū sibi. qr tūc inuenit grana in cāpis que comedat. In aliq̄b⁹ libris addit. In hyeme. q̄ nō ē i hebreo nec in libris correctis. sbintelligit tñ. pp qō aliqs doctor posuit in glosa interlineari q̄ postea tracta est ad textū p scptores ignorātes. qō āt dr b q̄ formica non habet ducem ꝛc. intelligendum est in istis inferioribus sed hz eo modo quo opus nature dicitur opus intelligentie. qa ab intellectu

diuino ꝓcedũt incliatões. ⁊ sic formica ꝑ instinctũ natu-
ralẽ a deo sibi datũ mouet ad sibi ꝓuidendũ. hz ẽt ꝓnci-
pẽ incẽtũ subdit diuine ꝓuidẽtie. a Usqꝫq̃ piger dor-
mies, piger eñ vr̃ q̃i sp̃s omnolent⁹. b Et veniet tibi q̃
si viator egestas. i. cito ⁊ ex iꝓuiso. c Et paupies q̃si
vir armat⁹ ita q̃ tu ñ
poteris ꝺ eã te ꝺfen
dere. d Si vo i-
pi. ⁊c. iste ꝺus nõ
est in hebreo pz tam
sñia. e Hõ apo-
stata. h detestat apo
stasiã a fide q̃ solet
seq̃ ad negligentiaz
sciẽdi ea q̃ sũt de ne
cessitate credẽda cũ
dr̃. e Hõ aposta
ta vir inutil⁹. i. efficit
vir inutilis. Tanta
eñ ẽ grauitas hui⁹
pcti q̃ vix ꝑt hõ ad
bonuz repari. h mõ
loquit apl's. ad He
bre. vj. Impossibile
eñ ẽ eos q̃ semel sũt
illumiati ⁊c. s. ꝑ fidẽ
⁊ sacra seq̃t ibidem
Et, plapsi sũt. s. per a-
postasiã. Rursus re
nouãt. ad pniaz. Et
accipit ibi ipossibi-
le illõ qõ de difficili
est possibile. Hic ẽ
eñ vn⁹ mod⁹ ipossi
bil' vt hr̃. v. methap.
f Gradit ore puer
so, loq̃ns mendacia
g Annuit oculis.
oñdẽs mulieribus
ipudicicie signa.
h Terit pede. va-
gabũd⁹ ꝑ loca inbo
nesta. i Digito
loq̃t. i. cũ supbia. vñ
Esa. lxviij. Si desie
ris digitũ extẽderez
loq̃ qõ nõ ꝓdest ⁊c. k Pra. cor. machi. ma. ꝫ inocẽtes
l Et oi ⁊c. i. nitit semiare int̃ ꝓcines m Huic extẽplo
. i. repẽte. n Veniet pdi. sua i morte. i. subdit. o Nec
ha. vl. me. qz nõ ẽ loc⁹ pnie p⁹ morte. Et qz i oi pctõ morta
li ẽ q̃dã apostasia a deo ⁊ maxie in pctis enormib⁹. iõ sub
ditur. p Sex sũt q̃ odit do. tãq̃ horrida. q Et sep. ⁊c
tãq̃ horribili⁹. r Oculos sublimes. ꝑ sig̃ supbie mani
festa. s Linguã mẽ. s. mẽdacio pnicioso assuetam.
t Man⁹ ef. san. ino. volũtarie ⁊ ex electõe. v Cor ma
chi. ⁊c. ꝫ illos q̃b⁹ oñdit amicitie sig̃. x Pedes ve. ⁊c.
ex habitu vicioso ad h̃ inclinãte. y Profe. mẽ. ⁊c. s. in
iudicio. qz tũc nõ solũ peccat ꝫ ꝓximũ ꝫ ẽt ꝫ publice iusti
cie bonũ. z Et eũ ⁊c. q̃ ñ solũ dñt eẽ amicicia ꝓiũcti ex
cohitatõe i vna ẽra vel ciuitate. ꝫ ẽt sanguis ꝓpiq̃tate. vl' ẽt
i vna religione. sicut omẽs xp̃iani sũt frẽs gñal'r. ⁊ religiosi
eiusdẽ religionis magis spẽal'r. a Cõfua. h ꝓr excluꝺ
dit lasciuiã q̃ solet sequi ad desidiã de q̃ pri⁹ locut⁹ ẽ. vnde
dicit poeta. Pocia si tollas piere cupidinis artes. Et diui-
ditur i duas ptes. qz ꝑ retrahit a luxuria ex meretricis vili
tate. scõo ex ei⁹ iuerecũdia. ⁊ iportũitate. ca. vij. Pria i du
as. qz ꝑ retrahit a luxuria ex meretricis vilitate. scõo ex cri
minis gũitate. ibi. Nõ grãdis. Et qz talis luxuria ꝑ sapiẽ-
tiã euitat. iõ ꝑ iuitat ad ipam. d. a Cõfua fili mi ꝓcep-
ta pris tui. s. dei. b Et ne dimittas legẽ mris tue. i. sa
cre scꝑture vel ecclesie. c Liga eã iugit̃ i corde tuo. sit
miter retinẽdo. d Et circũda gutturi tuo. debis loqñ
do. e Cũ ambulaueris gradiant̃ tecũ. ea meditando.
f Cũ dormieris custodiãt te. qz obdormiendo in eorum
meditatõe obdormis in dño. ⁊ sic es in eius ꝓtectõe.
Et euigilãs loq̃re cũ eis. i. resume meditationẽ de ipsis.
h Quia mandata
scz diuinum.
i Incerna ẽ. s. mi-
noribus vel ipnion
b⁹ qz min⁹ clare itel
ligũt. lucerna] est ei
lumẽ i testa. k
Et lex lux, maiori-
bus q̃ capiũt clari⁹.
l Et via vite incre-
patio disciplie ex ig
gnoratia seu ifirmi-
tate peccantibus.
m Ut custodiant
te. s. predicta.
n A muliere ma-
la. i. fornicaria.
o Et a blã. lin. ⁊c.
. i. adultere q̃ a vi-
ro suo extran eat se
vel cũ viro suo reci-
pit extraneum.
p Nõ ꝓcupiscat eẽ.
qz hz vilitatẽ anne-
xam. iõ subditur.
q Preciũ ei scorti
vix ẽ vni⁹ panis in
hebreo hr̃. Frustũ
panis qõ ẽ modicũ
⁊ tñ accedens ad eã
ꝓdit maximũ. Ideo
subditur. r Mu-
lier aũt viri ꝓciosaz
aiam capit. tãq̃ la-
queus diaboli. Dr̃
aũt aia ꝓciosa qz ad
imaginẽ dei facta ⁊
ad supnaturalẽ bea-
titudinẽ ordinata.
s Nũq̃d ꝑt ⁊c. q̃si
di. sic ipossibile est

a Usqꝫq̃ piger dormies: qñ
ꝓsurges e somno tuo: pau
lulũ dormies: paululũ dor
mitabis. paululum conse
res man⁹ tuas vt dormias
b ⁊ veniet tibi q̃i viator ege
c stas: ⁊ paupies q̃i vir arma
d tus. Si vo impiger fueris
veniet vt fons messis tua
⁊ egestas lõge fugiet a te
Hõ apostata vir inutilis
f g h i gradit ore puerso: annuit
oculis: terit pede: digito
k loq̃t: prauo corde machia
l tur malũ ⁊ oi tpe iurgia se-
m n minat. Huic extẽplo veni
et ꝓditio sua ⁊ subito ꝓte-
o retur: nec hẽbit vltra medi
p cinã. Sex sũt q̃ odit dñs:
q ⁊ septimũ detestat ania e⁹
r s Oculos sublimes linguã
t mendacẽ. man⁹ effunden-
v tes innoxiũ sanguinez cor
machinãs cogitatões pes
x simas: pedes veloces ad
y currendũ in malũ. pferẽtẽ
z mendacia: testẽ fallacem ⁊
eũ q̃ seminat inter fratres
a discordias. Conserua fili
mi ꝓcepta patris tui: ⁊ ne
dimittas legẽ mris tue: liga
d e eã in corde tuo iugiter
⁊ circũda gutturi tuo. Cũ
ambulaueris gradiant̃ te-
f cũ: cũ dormieris custodi-
g ant te: ⁊ euigilãs loq̃re cũ
d i k eis. quia mandatũ lucer-
l na ⁊ ẽ lex lux ⁊ via vite icre
m patio disciplie vt custodi-
n o ant te a muliere mala: et a
p blãda lingua extranee. nõ
cõcupiscãt pulcritudinem
ei⁹ cor tuũ: ne capiaris nu
q tib⁹ illi⁹. Preciũ ei scorti
r vix ẽ vni⁹ panis: mulier aũt
viri preciosam aiam capit
s Nunq̃d ꝑt hõ abscõdere
ignẽ in sinu suo vtvestimẽ
ta illi⁹ nõ ardeãt: aut ãbu-
lare sup prunas vt nõ plãte
ꝓburãt ei⁹. Sic q̃ igre-
ditꝫ ad mulierem proximi sui
nõ erit mund⁹ cũ tetigerit
t eã. Nõ grandis est culpa
cum quis furatus fuerit.
t Furatur eñ vt esurientem
x impleat animã. Deprhen-
sus ꝓcꝫ reddet septuplum
a ⁊ oẽm ꝛbam dom⁹ sue tra
b det ⁊ liberabit se. Qui aũt

ignẽ in sinu abscondere aut super prunas ambulare abs-
q̃ cõbustione vestium ⁊ plantarum. sic impossibile est q̃
adulter sit sine macula culpe. t Non grandis. Nic cõ
sequenter retrahit ab adulterio ex grauitate criminis. qz
multo grauius est furto. quanto vxor est res magis dile-
cta ⁊ chara in qua adulter facit iniuriam proximo q̃ res
que subtrahitur furto. Item quia per hoc substituuntur
frequenter heredes falsi. Item quia furtum frequenter
cõmittitur ex defectu rei necessarie ad victum vel vestitũ
et hoc est quod dicitur. t Non grandis est culpa scili-
cet furtum respectu adulterij. v Furatur enim vt esu-
rientem impleat animã. id est vt sibi de re ne cessaria pro-
uideat ad victum vel vestitum.
x Deprehensus quoq̃ reddet septuplum Exoꝺ. xxij. dici
tur q̃ de rebus in animatis reddatur duplum. de ouibus
quattuor ones ꝑ vna. ⁊ de bob⁹. v. ꝑ vno. ita q̃ in lege nõ
scribit̃ q̃ debeat reddi septuplũ. Iõ dicendũ q̃ ꝛpter iere
mentũ furti fuit additũ ad plenã legis vt hõines a furto co
hiberẽtur. nec ẽ contra legẽ q̃ nõ ibibuit adderej ad penã
ꝑ bono reipublice. a Et oẽm substantiam domus sue tradet. ꝑ
sua redẽptõe ⁊ si nõ sufficeret debat vẽdi ⁊ de ꝓcio eius sa
tisfieri. b Qui aũt adulter ẽ ꝛpter corꝺis inopiã. adul-
teriũ eñ nõ cõmittitur ad supplendũ indigentiã vic⁹ vel
vestit⁹ sicut dictũ ẽ de furto. ꝫ ex defectu rõnis q̃ vocat̃ h
cor q̃ negligẽs ẽ fr̃mẽ ꝓcupiscibilẽ q̃ nata ẽ ei ibijci rõi. s.

c Perdet ãiam suã. cõmissiõe culpe. d Turpi. t iğ. ogre. sibi. q; vicia carnis sũt maioris infamie. e Et ob ꝓbriũ ei⁹ñ delebit. Intermiabil' ẽ ei pena gehẽne ad quã iudicabit snia irretracta bili in die iudicij. iõo subditur. f Quia zel⁹ t furor viri. i. dei q dr̃ b vir. q; freqnt in vete

adulter ẽ ꝓp cordis inopiam perdet animã suã Turpitudinẽt ignominiã ogreget sibi t obprobriũ illius nõ delebit. Quia zelus et furor viri nõ ꝑcet in die vindicte: nec acꝯescet cuiuscꝫ precibus nec suscipiet pro redẽptione dona plurima

ri testõ legit apparuisse in hũana spẽ. Et q; xp̃s de⁹ t hõ i forma hũana gl'iosa tũ apparebit in iudicio ad ck. i. b ibus q assũ pt⁹ẽ a vob sic veniet ad iudiciũ quẽad modũ vidistis eum ascẽdentẽ in celũ. in corpe glorioso.

Capitulũ. vij.

Fili mi. h ꝓuz retrahit a luxuria ex mẽtricis illecebrecũdia t i portunitate. t q; eni tat ꝓ sapiam tõ ꝑ inducit ad sapie amorẽ. scõo describit pciculũ mulieris adultere: ibi de fenestra. tercio monet ipam fugẽ: ibi. Nũc ergo.

Circa primuz dr̃.

a Fili mi custo. f. me. ope adiplendo.
b Et ꝓcepta mea reconde tibi. sit the saurũ ꝓciosum.
c Fili honora dñz ẽ. Iste ꝑsus nõ ẽ in heb. pp qõ ipm transeo. t q; ptz ei⁹ snia.
d Serua mãdata mea t viues. vita gr̃ie in pñti. t gl'ie i futuro. e Et legez meã sicut pupillam oculi tui. i. valõ dili gẽter t sollicite.
f Liga eã in digit⁹ tuis. ope adimplẽdo q; man⁹ẽ organum organo⁹ kcio de aia
g Scribe illã in tabulis cordis tui. idelibiliter retinendo.
h Dic sapie soror mea es. i. dilige eã charissime i Dicto. te a mu. extranea. i. adultera q extraneũ recipit cuz marito. k Que verba sua facit dulcia. blãditijs t adulatiõib⁹ hoiem decipiẽdo. l De fenestra. h ꝓuz describit mulieris adultere pciculũ ex sua ipoꝛtunitate dicens.
l De fenestra ei dom⁹ mee. i. de secreto ꝓscie mee ꝓsidet. aui pciculũ mulieris male. vl potuit eẽ ad l'raz q salomõ ꝺ fenestra dom⁹ sue vidit iuuenes in cõtinẽtes ad domos meretricũ declinãtes q solẽt manẽ ꝓpe domos magtum eo q; pces eis fuiẽtes subiecti sũt vicio incõtinẽtie sic̃ dauid pater eius vidit mulierez se lauantem ex aduerso domus sue. ij. Regum. xj.
m Et video paruulos. i. incõtinentes qui sunt sensu paruli.
n Cõsidero vecordem iuuenem. i. habẽtem ve in corde ex dñio carnal' ꝓcupiscẽtie.
o Qui trãsit p pla. iu. an. vt ꝓueniat ad meretricẽ domũ q solet eẽ i locis angulari
p In obscuro q; qui male agit odit lucẽ. Job. xxj.
q Et ecce mul'. oc. illi. ad captãdum ei⁹ benivolentiam.
r Ornatu mere. ad magis accẽdendã concupiscentiaz.

s Prepata ad capi. alias. loqo ꝓcupie carnal'.
t Garrula. multiplicatiõe locutiõis.
t Et vaga. ex mobilitate mẽtis.
v Quietz ipatiẽs. p tract⁹ t gestus impudicos.
x Nec valẽs i domo ꝓsistẽ. q; sp vult ad spectacula t loca ihonesta currẽ.
y Nũc. fo. i aliena domo.
z Nũc in plateis. i publico
a Nũc iux' ang. isti. q. d. mod⁹ẽ mẽtricis p oẽz viã t modũ inducẽ ad actũ ꝓcupte scẽtie carnal'. iõo sbdit.
b Appheñsũq; brachijs amplexantibus.
b Deosculat' inuenẽ. sibi cõsentiẽtẽ.
d Et ꝓcaci vultu. i. iprobo t effrõti.
e Victimas p salute deuoui hodie reddidi
f vota mea. Idcirco egressa sum in occursũ desiderans
g te videꝫ t repperi. Intexui funib⁹ lectulũ meuz stratis tapetib⁹ pictis ex egypto
h aspsi cubile meũ myrrha t
i aloe et cinnamomo. Veni inebriemur vberib⁹ et fruamur capitis amplexib⁹ do
k nec illucescat dies Ilõ est ei vir i domo sua abijt via
l longissima. Sacculũ pecunie secuz tulit in die plene
m lune reuers⁹ẽ in domum
n suã. Irretiuit eum multis ꝑmonib⁹ t blãditijs labiorũ ꝓtraxit illũ. Statim eã
o sequit' q̃si bos duct⁹ ad victimã: et q̃si agn⁹ lasciuiẽs
p et ignorans: t nescit q; ad
q vincula stultus trahat' donec transfigat sagitta iecur
r ei⁹ velut si auis festinet ad laqueum: et nescit q; de periculo anime illius agitur.
s Nunc ergo fili mi audi me

ad decipiendas animas.
t Garrula et vaga quietz impatiẽs: nec valẽs in domo
x consistere pedib⁹ suis: nũc foris nũc in plateis nũc iuxta angulos insidiãs. Ap
b phensũq; deosculat' iuuenem et ꝓcaci vultu blandi
c tur dicẽs. Victimas p salute deuoui hodie reddidi
d vota mea. Idcirco egressa sum in occursũ desiderans
e te videꝫ t repperi. Intexui funib⁹ lectulũ meuz stratis tapetib⁹ pictis ex egypto
f aspsi cubile meũ myrrha t aloe et cinnamomo. Veni inebriemur vberib⁹ et fruamur capitis amplexib⁹ do
g nec illucescat dies Ilõ est ei vir i domo sua abijt via longissima. Sacculũ pecunie secuz tulit in die plene lune reuers⁹ẽ in domum suã. Irretiuit eum multis ꝑmonib⁹ t blãditijs labiorũ ꝓtraxit illũ. Statim eã sequit' q̃si bos duct⁹ ad victimã: et q̃si agn⁹ lasciuiẽs et ignorans: t nescit q; ad vincula stultus trahat' donec transfigat sagitta iecur ei⁹ velut si auis festinet ad laqueum: et nescit q; de periculo anime illius agitur.
f Nunc ergo fili mi audi me

t Straui tapeti. i. curiose ornaui.
k Aspsi cu. meum zc̃. vt odore taliũ fiat i ea delectabilior ꝓcubit⁹.
l Veni inebriem. i. satiemur
m Vberib⁹ zc̃. i. cũ tactu vbez q ẽ cõcrbẽtiũ adiuicẽ maxie nudi cũ nuda i lecto t q; tiõz i tali actu ꝺlectatõnẽ minuit iõ ꝛmouet cũ dr̃.
n Nõ ẽ ei vir. s. meus.
o In do sua abijt via lõ. q. d. potes ibi
ẽ secur⁹.
p Sac. pe. se. tu. ad emẽdũ mercimonia i lõ gicis ptib⁹.
q In die ple. zc̃. i heb. hr̃. In ꝛmio ꝓstituto q adhuc sat⁷ distat. nescio ãt q̃re trãslator nr̃ posuit in die ple. lũe. nisi q; ãtiq; t⁹ gẽtiles t alij in h̃ eos seqntes q̃ credebãt oia ista iferiora puẽire ex corpm celestiũ dispõe: r deũtes ꝺ mercatiõib⁹ libẽt itrabãt domos ꝓpos plenilunio. vt sic plẽitudo lucri seqret. Dñ i aliq̃b⁹ t'ris xp̃iani volẽtes encẽtare domũ nouã l' mutare dõiciliũ. si faciũt h̃ libẽt i defectu lũe ne seq̃t defect⁹ bonor tpaliũ. h̃ faciũt h̃ in augmento lune vel eius plenitudine vt sequatur plenitudo bonorum temporaliũ. t hoc est de reliquijs gentilium ꝓpter qõ est magis vitãdum.
a Irretiuit zc̃. i. detinuit passiõe ꝓcupie q̃si rheti uoluit.
b Statim zc̃. i. credẽs ire ad bonũ suũ. cũ tñ vadat ad malũ maximũ.
c Igr̃as q; advicula. s. penez culpe.
d Donec zc̃. s. diuie vltionis.
e Velut zc̃. q ex appetitu modici cibi illaq̃t t ifficit sic icõtinẽs ex appetitu delectatiõis momẽtanee incurrit laq̃um culpe t mortem gehenne.
f Nũc ergo. Hic conseq̃ter monet dictũ periculũ fugere dicẽs. Nũc ergo fili

mi audi me. aure corpis. g Et attende verbis oris mei aure mentis. h Ne abstrahat in vijs illi⁹ mens tua p ꝯsensum. i Neq; decipiaris. p opis ꝯplementum k Multos em̄ vulneratos. vulnere ꝯcupie. l Deiecit a statu gr̄e. m Et fortissimi q̄q;. vtz de adā maxio quia erat in statu innocētie pfect⁹ scia ⁊ v̄tute. ⁊ de sansone fortissimo. ⁊ dauid sanctissimo. ⁊ salomone sapientissimo. et multis alijs in veteri ⁊ nouo testamēto n Vie inferi dom⁹ eius. q; in domo ei⁹ ꝯmittitur culpa q̄ ē via ad gehennā.

Cap. viij.

a Nunq̄d non sapia. Supius salomon docuit domestice sicut pr̄ filiū. h consequenter docet scholastice vt doctor discipulū. vel pollitice vt legislator subiectū. Et diuidit in duas ptes. q; p̄ facit h v̄bo magis plano. scd̄o magis parabolico. c. ix. Pria adhuc i duas. q; primo salomō loquit i psona sapie create. scd̄o increate. ibi. dominus possedit me Circa p̄mū dicit. a Nunq̄d nō sapientia clamitat. i. freq̄nter clamat. q; clamitare ē v̄bū freq̄ntatiuū. b Et prudentia dat vocē suā dr̄ āt sapia noticia d̄ diuinis. prudentia de agibilib⁹ hūanis c In summis excelsisq; v̄ticib⁹. i. i ꝓphetis ⁊ sacris doctorib⁹. d Sup viā. i. in publico vbi debz doceri sana doctrina. e Juxta por. ci. ibi em̄ antiq̄tus sedebāt iudices ⁊ sapiētes eis assistētes vt dcm̄ ē s̄.

g et attēde verba oris mei.
h Ne abstrahatur in vijs il-
i lius mens tua neq; decipi
k aris semitis ei⁹. Multos
l m eni vulneratos deiecit: et
fortissimi q̄q; interfecti sūt
n ab ea. Vie inferi domus
ei⁹: penetrantes interiora
mortis.

Cap. viij.

a Nunq̄d nō sapia cla-
b nitat ⁊ prudētia dat
c voce suā. In sūmis excel-
d sisq; v̄ticib⁹ supra viā in
medijs semitis stās iuxta
portas ciuitatis in ip̄is fo
e f rib⁹ loq̄tur dicēs. O viri
ad vos clamito. ⁊ vox mea
g ad filios hoim. Intelligi-
h i te puuli astutiā ⁊ insipien-
k tes aniaduertite. Audite
qm̄ de rebus magnis locu
l tura sum: ⁊ apientur labia
mea vt recta p̄dicēt. Veri
tatem meditabitur guttur
meū ⁊ labia mea detesta-
buntur ipiū. Justi sūt oēs
sermones mei. nō est i eis
prauū q̄d neq; peruersum
m Recti sūt itelligētibus: ⁊
n eq̄ inuenientib⁹ sciam. Ac
cipite disciplinā meā ⁊ nō
pecuniā: doctrinā magis
q̄q; aur̄ eligite. Melior ē ei
sapia cūctis opib⁹ p̄ciosis-
o simis ⁊ omne desiderabile
p q ei nō p̄t ꝯpari. Ego sapia
r habito in cōsilio ⁊ eruditi

s intersum cogitatōib⁹. Ti-
t v x f z a mor dn̄i odit malū arrogā
tiā ⁊ supbiā ⁊ viā prauam
⁊ os bilingue detestor: me
b um est consiliū ⁊ eq̄uitas.
Mea ē prudentia: mea est
c fortitudo. Per me reges
d regnāt ⁊ legū conditores
iusta decernunt. Per me
principes iperāt: ⁊ poten-
e tes decernūt iusticiā. Ego
diligētes me diligo: ⁊ qui
mane vigilauerit ad me in
f uenient me. Mecū sūt di-
g h uitie et gl̄ia opes superne
i et iusticia. Melior est fru
ctus me⁹ auro et lapide p̄-
cioso: et genimina mea ar-
k gento electo. In vijs iu-
l sticie ambulo: in medio se
a mitarū iudicij vt ditē dili-
gentes me ⁊ thesauros eo
b rū repleam. Dn̄s possedit
c me in initio viar̄ suar̄: an̄
q̄q; q̄cq̄ faceret a principio
d ab eterno ordinata sū ⁊ ex
e ātiq̄s. an̄q̄ t̄ra fieret. Nō
dū erāt abissi: et ego iā cō
d cepta erā. Necdū fontes
e aquar̄ eruperāt: necdum
montes graui mole ꝯstite
f rant. An̄ omēs colles ego
g pturiebar: adhuc terrā nō
h fecerat et flumia: et cardi-
i nes orbis terre. qn̄ p̄pabat
k celos aderā. qn̄ certa lege
et gyro vallabat abyssos
l q̄ndo ethera firmabat sur

ip̄m fugiēs ꝓpt̄ dei offensām ⁊ nō tm̄ ꝓpt̄ penā q̄d facit amor seruilis. v Arrogantiā. in ore. x Et superbiā i corde. y Et viā prauā. in opere. z Et os bilingue. q̄d placētia loq̄t in p̄ntia. ⁊ ꝯriū loq̄t in absentia. a De testor tanq̄ horribilia. b Meū ē ꝯsiliū ⁊ eq̄tas ⁊c. i. p me sunt ista.
c Per me reges regnāt iuste. d Et legū ⁊c. ista em̄ ex sapiētia ꝓcedūt.
e Ego diligentes me diligo. q; studētes ad hn̄dū sapiaz ex ei⁹ amore ip̄am i ueniūt. ⁊ in eis manet. ⁊ in ea delectabiliter viuūt.
f Mecū sunt diui. .s. spūales ⁊ al's ēt corpales. g Et gl'a. i. honor coram multi q̄ ipēdēd⁹ est sapiētib⁹.
h Opes supbe. i. supeminētes ita q̄ supbia nō sonat h i viciū. Per talē modū dicit dn̄s Isa. xl. Ponā te i supbiam seculor̄. i. in eminētiā. i Melior est fruct⁹ me⁹ auro. quāto aia ē melior corpore. k In vijs iusticie ambulo. id est ambulare facio i In medio semitarū iudicij. quia v̄t⁹ ꝯsistit i medio.
a Vt ditē diligentes me. diuitijs spūalib⁹ q̄ sūt thesauri veri. b Dn̄s posse. me. h ꝯn̄r salomon loq̄t i psona increate sapie cum dicit. Dn̄s possedit me i initio viar̄ suarū. i. oper̄ suor̄.
c Anteq̄ q̄cq̄ fa. an̄ em̄ oēm creatōz nō erat sapia nisi increata. iō sequitur.
d Ab eterno ordinata sum. vbi āt est ordo. ibi ē aliqua distinctio. lz āt in deo sit vna simplex essētia indistincta. tn̄ ibi ē distinctio filij a p̄re q̄ ꝓprie noiatur verbū seu sapia gēita. e Nōdū erāt ⁊c. v̄bū ei i nob est ꝯcept⁹ mētz. ⁊ sic i diuis v̄bū ē ꝯcept⁹ p̄ris siue sapia gēita d Necdū fō. ⁊c. d̄ locz subt̄raneis. e Necdū mō. ⁊c. super t̄rā planā eleuati. f An̄ oēs ⁊c. i. ꝓcedebā a fecūditate pat̄na iste ei ꝓcess⁹ et̄nitate mēsurat. g Adhuc ⁊c. .i. creaturā visibilē. h Et car. ⁊c. i. ptes mdi p̄ncipales q̄ sūt oriēs: occidēs. austr̄ ⁊ aq̄lo. Vel cardies h dicūt duc extremitates axis mdi. s. pol⁹ artic⁹ ⁊ ātartic⁹. q; circa eos voluit celū sic ostiū circa cardies suos. i Qn̄ p̄. ⁊c. indiuisa sūt ei opa trinitatz. ⁊ iō fili⁹ q̄ ē sapia gēita. vt dcm̄ ē sp̄ opat cū p̄re Jo. v. Pat̄ me⁹ vsq; nūc opat ⁊ ego operor. k Qn̄ cer. ⁊c. i. ꝯcauitates vbi ꝯgregate sūt aq̄ vt apperet arida hītatōi hoiz ⁊ aialiū t̄restriū apta l Qn̄ ethe. ⁊c. i. sperā ignis q̄ naturalit̄ fert̄ sursū. Illa em̄ ps elementorū

f O viri ad vos clamito. nō ad bestias irrationabiles. g Intelligite puuli. s. sensu. h Astutiā. ad p̄cauendū mala. i Et isipiētes aiaduertite. i. sapiam accipite. k Audite qm̄ de ma. re. lo. sum. s. de diuinis q̄ sūt maxia ⁊ auditu digna l Et apien. la. ve. i. tūc poteris loq̄ recte Cetera patēt vsq; ibi. m Recti sūt intelligentib⁹ nō intelligētib⁹ āt videntur distorti. sicut hn̄ti ocl'os ifectos humore sanguineo videntur rubea illa que sunt alba. n Accipite disciplinā meā ⁊c. q; melior ē q̄q; bona tpalia quāto melior ē aia corpe. o Et oē desiderabile. s. appetitu sensitiuo. p Ei nō p̄t ꝯpari. q; nō sunt eiusdē generis. ⁊ q; excedit iproportionabiliter talia. q Ego sapia hito i ꝯsilio. q; p sapiam dat̄ sanū ꝯsiliū. r Et eruditi itersum cogitatōib⁹. q; tales cogitatōes ꝓcedūt ex sapia ⁊ eā augmētāt. s Timor dn̄i. s. filialis. t Odit malū

que contigūat spere sūe: ether vocat. m Et libzabat fontes aquaz pstitūt eos in pōdere nūero t mensura.
n Qñ circūdabat mari terminū suū. ne affl ueret t operiret arida. o Qñ appē. fū. ter. i. ptes tre iferiozes circa cūcta ꝓponēs. qz in diuisa st opa trinitatis vt dictū est.
q Et delectabar p singlos dies. i. eksalt gaudebā cū pie t spūsco. r Judēs cozā eo oi tpe t quid sit iste lud9 subditur
s Judēs i ozbe terraz. i. ludū faciēs ō ozbe terraz q sūis ē ludo pile que ō vno trāsfert i aliū fm ān dā reuolutionez. qa regna tre trāsfert atz pstituit ō gēte in gētē. s Et deli. mee eē cū fi. ho. s. p gfaz istud ei eē ē delicio-
sū respectu eē dei p pūtiā t potētiā. t ꝑ mō. s. p gfam ē in so la creatura itellectuali. t nō i oi ß soluz i
iusta. t Nunc ğ. ꝑ ñr iuitat ad amorē sapie di. Nūc ğ fili. p adoptionē.
v Judite me p deuotā attentionem.
x Beati q custo. vias meas. i. viā mandatoz t viā pstitoz.
y Judite disciplinā. ō moztb9 huanis
z Et estote sapientes. i diuinis. a Beat9 hō q audit me. mihi obediēdo.
b Qui vi. ad fo. meas ātidie. in loco diuini cult9 deote ozādo. c Qui me inuenerit. p gfaz. d Inueniet vitā. eternā. e Et ha. sa. a do. q ē fōs saluti. f Qui āti me peccauerit ledet animā suā. qz mihi ñ pt inferre lesionē. g Oēs q me oderint. q sūt vitas t vita. h Diligūt mortē. ñ qz moz sit p se eligibil aut diligibilis. ß qz diligūt inordiate delectabilia mūdi t carnis ad qō sequtur
moz culpe t gehēne.

Capitulū ix.

Sapientia. Hic ꝑ ñr describit eminētia ipi9. i. sapiē
tie magis ꝓpabolice. s. sub metaphoza dñe vocātis ad ꝓuiuiū intra palatiū suū. Et qz oppositū inxta se
posita magis elucescūt. iō p ponit h inuitatio sapiētie. secūdo inuitatio insipiētie: ibi. Mulier stulta. ꝑma i duas
qz p ponit sapie inuitatio scdo inuitatoz ꝓditio: ibi. Siqs
ē paruul9 veniat ad me. Circa ꝑmū ōz de sapia increata.
cōtinuādo sniam ad finē capti pcedētis. a Sapia edifi. sibi do. s. eccleſiā quā edificauit vbo t exēplo in hūanitate assūpta. b Excidit colūnas septē. i. septē dona spūs sanct i dedit vt septē sacramēta istituit qb9 fulcit tota
eccīa. c Immolauit victi. suas. i. seipm i cruce. qō dr victime i pcali. qz ptinet vtutē cuiuslibet alteri9 sacrificij.
t h9 victime memoriale ē sacm eucharistie i q sub spē panis ptinet cozp9 xpi imolatū qō ē fideliū cib9. d Miscuit vinū. i. dedit nobis sanguinē suū qō cōficit i vino aq
mixto. e Misit ancillas suas. i. apos alioscz discipulos q dicūt h ancille qz fuerūt hūiles t obsequiosi. vñ ra. sa.
ancillas vocat h moysen t aarō q fuerūt hūiles t pmpti
ad diuinū obsequiū. f Vt vocarēt ad arcē. i. xpi fidez.
m suz. t librabit fontes aqrū
n Quando circūdabat mari terminū suū t legem ponebat aquis ne trāsirēt fines
o suos. Qñ appendebat fun
p damēta terre. cū eo erā cū-
q cta cōponens. Et delecta-
r bar p singlos dies ludens
s cozā eo oi tpe. t ludens in
s ozbe terrarū: t delitie mee esse cum filijs hominum.
t v Nunc ergo filij audite me
x Beati q custodiūt vias me
y z as. Audite disciplinam: t estote sapientes: et nolite
a abijcere eam. Beat9 hō q
b audit me t q vigilat ad fores meas ātidie: t obſuat
c ad postes ostij mei. Qui
d me inuenerit: inueniet vitā
e t hauriet salutem a domi-
f no. q aūt in me peccauerit
g ledet aiam suā. Omnes q
b me oderūt diligūt mortez.

Capitulum .ix.

a Sapiētia edificauit si
b bi domuz: excidit co
c lumnas septem. Immo-
d lauit victimas suas: miscuit vinum: t ꝓposuit mēsam
e f suā. Misit ancillas suas vt
g vocarēt ad arcem et ad me
b nia ciuitatis. Siquis ē parui l k uul9 veniat ad me. Et insipi
i entibus locuta est. Venite
t comedite panem meum:
m t bibite vinū qō miscui vo
n bis. Relinquite infantiaz
o p t viuite t ambulate per vi
q as ꝓdentie. q erudit deri
r sozē: ipe iniuriā sibi facit
s t q arguit impiū sibi macu
t laz generat. Noli arguere
v derisozem ne oderit te. Ar
x gue sapientez: t diliget te.
y z Da sapiēti occasionē t ad
a dek ei sapiētia. Doce iustū
b c t festinabit accipe. Prin-
cipium sapientie timoz domini: t scientia sanctoz
d e f pudētia. Per me enī multiplicabunt dies tui: et ad
g b dent tibi anni vite. Si sapiēs fueris tibimetipi eris
q Qui eru. derisozē. sane doctrine. r Ipe sibi iniuriā facit qz ꝓuocat derisozē ad iniuriandū sibi. iō dicit saluator matthei. vij. Nolite sanctū dare canib9 neqz mittatis margaritas añ porcos ne forte cōculcent eas pedibus suis t canes conuersi dicūpant vos. s Et qui arguit impium rē. qz impius quantū in se ē infamat arguentem se
t Noli ar. de. ne ode. tez sic efficiēt peioz concipiēs odium de nouo cū impietate pcedenti. v Argue sapientē quia omnis homo ētūcunqz sapiens hz aliquid arguendum. j. Job. j. Si dixerimus q peccatū nō habemus ipi nos seducim9 rē. x Et diliget te gratus de tua bōa correctione. y Da sapienti occasionē. cogitandi aliquid vtile. z Et addetur ei sapientia. q p bonas cogitatiōes accipit incrementū. a Doce iustum. de meliozi bono
b Et festinabit accipere. ope adimplendo. c Principium. sa. ti. do. etiā seruilis quia introducit eam sicut seta filum. ß sicut seta eijcit de foramine trāte filo. sic timoz seruilis expellitur perfecta sapientia intrante. j. Joh. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorem. Timoz vo filialis cum sapientia manet. pp qō ē pncipiuz intrinsecum. sapientie. timoz vo seruilis est pncipium extrinsecum.
d Et sciētia sanctoz prudentia. qz talis scientia nō soluz est sciētia speculatiua ß etiā practica. e Per me enim s. sapientiā. f Multiplicabunt dies tui. in psenti. qz sapientes sciunt euitare pericula. g Et addentur tibi anni vite. in futuro. h Si sapiens fueris tibimetipi eris i. ad bonū tuum pncipaliter t etiam alioz ꝓxi. iō subditur in aliquibus libris. Et primis tuis. ß nō ē de textu immo est quedā glosa t p scriptozes textui inserta.

Confiteoz tibi pater dñe celi t terre. quia abscōdisti ß a sapiētib9 t prudētib9 t reuelasti ea paruul. et dicūt h paruuli specialit apli et alij de iudeis vocati. Cōsequēter subdit de vocatiōe gentiū cuz dr
k Et insipiētib9 locuta ē. i. gētilib9 q diuinitatē attribuebāt lignis t lapidib9 qō insipientissimū erat
l Venite t co. pa. meū. i. cozp9 meum sub spē panis exhibitū. m Et bi. vinū qō mi. vo. i. sāguinē meū sub spē vini
n q admiscet aqua In vtraqz ei spē cōcabāt antiqtus fideles ß pp piculū effusionis sanguinis ordinatū est q dak laycis sub spē pānis tm.
m Relinqte infan. i. inutilia t vana.
o Et viui. in gratia
p Et ambu. p vias pru. s. mādatoz t cōsiliozū. Consequenter ostendit q sūt repellendi a cōuiuio sapientie cum dicitur.

i Si āt illusor.sane doctrine. k Sol⁹ portabis malū.pene ꝛ culpe. l Mulier stulta.h ꝯñr iuxta suū oppositū ponitur inuitatio insipientie ad suū ꝯuiuiū cū dr.
l Mulier stulta.i.doctrina supstitiosa ꝛ vana. m Et clamosa.q: nō hꝫ nisi verba. m Plenaqꝫ illecebris.q̄ nō solū ꝓcedit.ꝫ etiam ab ea inducit.

ustat ad amorē sapie ṗncipalit.ꝛ ex h ꝯmendatōe sapiētie ꝛ sapie.lꝫ alia intersecant. Pñtis aūt ca.ṗma pabola est ista. b Fili⁹ sa.le.pa.tū q: iuuat eū i regimie dom⁹ ꝛ negocioꝝ.tū q: pater cōsiderat ꝙ p⁹ mortē suaꝫ talis fili⁹ honorifice repñtabit ꝑsonā suā. c

o Et nihil omnino sciens.q: ita modicū ē ibi de veritate ꝙ q̄i nihil reputatur.ꝛ ēt q: illud qd̄ est ibi veritatis vel honestatis ponit ad hoc ꝙ ꝛ facili⁹ falsitatib⁹ credat.alit talis doctrina seipam destrueret si nihil veritatis cōtineret. sicut dicit phs.j.li. ethicoꝝ.ꝙ si maluꝫ eēt integrum seipm destrueret p Sedit in forib⁹ dom⁹ sue ꝛc.q: tal' doctrina aliqñ docet autētice maxie inter infideles. q Vt vocaret trāse.ꝑ viā latā vicioꝝ. r Et ꝑgentes itinere suo.i.seqñtes impetū sue passionis. s Quis est puul⁹.i.idigēs sensu t Declinet ad me q.d.docebo eum. v Et vecordi.i.secutori passionū.q.s. dr vecors quasi ve habens in corde. x Locuta est.q: talis libēter audit doctrinā supstitiosam. y Aque furt.ꝛc. in doctrina supstitiosa sꝑ est aliq̄d boni admixtū.vt predictū ē ꝛ illud bñ docet in publico.illud aūt qd̄ ē falsum et supstitiosum in secreto.sicut ṗnosticatio de futurꝭ ꝑ astrologiā q̄ꝫtū ad id qd̄ respicit cursus ꝛ ꝯiunctōes planetaꝝ ex qb⁹ ṗnosticant aliq̄ futura bñ docetur in publico.sed q̄ꝫtū ad illud q̄ docent fieri imagines sub determiatis cōstellatōib⁹ vt dent responsa de occultis ꝛ futuris hoc docetur in occulto.q: ē supstitiosum.ꝛ talē doctrinā multi libenti⁹ audiūt ꝛ auidi⁹.iō designat ꝑ aquas furtiuas ꝛ panē abscōditū. z Et ignorauit.auditor talis doctrine.
a Q: ibi sint gigātes.i.demones.q: talia responsa ꝑ demones fiūt. b Et i.ꝓfundis ifer.ꝛc.i.tali doctrina ibuti ꝛ refecti descēdūt ad penā inferni cū demonib⁹ eos seducētib⁹. c Qui em̄ applicabit.ꝛc. h nō est de textu vsqꝫ ad finē ca.ꝑꝑ qd̄ ꝑ trāseo.ꝛ q: satꝭ pꝫ snia ex ṗmissis.

i k Si aūt illusor: solus por-
l tabis malū. Mulier stulta
m n ꝛ clamosa: plenaqꝫ illece-
o p bris: ꝛ nihil oīno sciēs: se
det in forib⁹ dom⁹ sue sup
sellā: in excelso vrbis loco
q vt vocaret trāseūtes ꝑ viā
r et pergentes in itinere suo
s Quis ē puul⁹: declinet ad
t v x me. Et vecordi locuta est.
y Aque furtiue dulciores sūt
ꝛ panis abscōdit⁹ suauior
z Et ignorauit ꝙ ibi sint gi-
a b gantes ꝛ i ꝓfundis infer-
c ni ꝯuiue ei⁹. Qui ei appli-
cabitur illi descēdet ad inferos. Nā q̄ abscesserit ab ea saluabitur. Capit.x.

a Parabole salomonis
b fili⁹ sapiens letificat
c patrē: fili⁹ vo stultus
d mesticia ē matris sue. Nil
ꝓderūt thesauri ipietatis
e f iusticia vo liberabit a mor
g te. Nō affliget dñs fame
h animā iusti: ꝛ insidias im-
i pioꝝ subuertet. Egestatē
k opata ē man⁹ remissa: ma
nus āt fortiū diuitias pat
l Qui nitit mēdacijs h pa-
scit vētos.idē āt ipe sequi
m tur aues volātes. Qui cō
gregat i messe fili⁹ sapiens
n est: q̄ āt stertit estate: filius
o p cōfusionis est. Bñdictio
q dñi sup caput iusti: os aūt
r impioꝝ opit iniq̄tas. Me
s moria iusti cum laudib⁹ ꝛ
t nomē ipioꝝ putrescet. Sa
piēs corde ṗcepta suscipi-
v x et stult⁹ cedit labijs. Qui
y ambulat simplr: ambulat
z cōfidēter q̄ āt depꝛauat vi
a as suas manifestus erit.
b c Qui annuit oclo dabit do
d lorē ꝛ stult⁹ labijs vberabitur.
e Vena vite os iusti:
f ꝛ os impioꝝ opit iniq̄tatē
g h Odiū suscitat rixas ꝛ vniuersa
i delicta opit caritas.
k In labijs sapiētis iuenit
l m sapia: ꝛ vga in dorso eius

Filij⁹ vo stult⁹ mesticia ē sue mris.q: talis nō mittitur ad negocia sed manet i domo cuꝫ matre.q̄ vidēs ei⁹ stulticiam ꝯtinue hꝫ materiam mestice. d Nil ꝓderint thesauri ipietatis.i.male acquisiti.q: sꝑ sunt occasio mortis culpe ꝛ gehēne.nisi sequat penitētia.ꝛ freq̄nter sꝫ occasio mortis corpalis. e Iusticia vo q̄ nō q̄rit aliena f Liberabit a morte.s.triplici dicta. g Nō affliget do.ꝛc.lꝫ aliqñ affligat corp⁹ q: egestatē paciēt tolerat iustus h Et isidias impioꝝ subuertet sic ptꝫ de saule dd̄ ꝑseq̄nte q̄ tñ cecidit bis i manu dd̄ vtꝫ.j.Reguꝫ.xxiiij.ꝛ.xxvj. i Egest.ope.ꝛc.q: talis ꝯtinue expēdit sed paꝝ acquirit. k Man⁹ aūt ꝛc.q: plus acq̄rit q̄ꝫ expēdat. l Qui nitit mendacijs aliq̄d ꝓb tinere. l Hic pascit vētos ꝛc.i.ꝑdit laborē suū.q: qd̄ sic acq̄rit nō est vtile sed damnosum. m Qui ꝯgre.ꝛc.q: ꝓuidet sibi ꝯgruo tpe. n Qui aūt ꝛc.i.dormit vt occisus. o Fili⁹ confusionis ē.i.dign⁹ sicut dr fili⁹ mortis ille q̄ ē dign⁹ morte.j.reg.xxvj. p Bñdictio dñi sup caput iusti.q: multiplicat eū in bōis spūalib⁹ ꝛ cū h aliqñ tpalib⁹.
q Os aūt ipi.ope.iniq.q: ex ore ei⁹ ꝓcedunt verba iniq̄ detractionis ꝛ murmurationis ꝛ consimilia.
r Memoria iusti cum laudibus.quia post mortem magis apparet bonitas eius q̄ꝫ ante. s Et nomen impiorum putrescet.quia non recolitur in aliquo honorabili.ꝫ tantum in facto vili. t Sapiens corde precepta suscipiet; obtemperando. v Stultus ceditur labijs.reputat em̄ flagella labia sui correctoris.
x Qui ambulat simpliciter.id est sine duplicitate.
y Ambulabat confidenter.q: nō timet reprehēdi de falsitate. z Qui aūt depꝛauat vias suas p⁹ bona vba operando mala. a Manifestus erit.ꝑ effectū malicie sue.
b Qui ānuit oculo.signū ipudicitie ostendens mulieri aliene. c Dabit dolorē.s.marito ei⁹. d Stultus labijs verbe.exponatur vt supra. e Vena vite os iusti.quia de tali ore verba vite exeunt inq̄ꝫtū ꝓpria delicta vere ꝯfitetur. f Os aūt impioꝝ opit iniquitatē.s.ꝓpriā ipam palliando. g Odiū.in corde. h Suscitat rixas.in ore. i Et vniuersa delicta operit charitas.q: sicut odiū ꝑ rixam manifestat defect⁹ alioꝝ.sic charitas celat nisi q̄ꝫtum correctio fraterna requirit. k In labijs sa.inuen.sa.q: ex abundantia cordis os loquit Math.xij.
l Et virga.i.punitio debita. m In dorso ei⁹ qui indiget corde.q: nō habet cor aggrediēdi op⁹ virtutis.

Parabole salomōis.h icipit scd̄a parabolaꝝ collectio.ꝑꝑ qd̄ ṗpōit tāqꝫ q̄dā ṗfatio vt dictū fuit a ṗncipio libri.ꝛ i hebreo ē de integritate text⁹. Sciēdū ꝛ ꝙ pabole in hac collectōe ꝯtente nō habent talē cōnexionē adinuicē.sic ṗcedentes ꝑꝑ qd̄ nō inuenit ibi diuisio artificialis.ꝫ q̄libet pabola ē q̄i vna snia ꝑ se.ꝛ cōiter iuxta vtutē tāgit oppositū viciū. Pōt tñ h collectio i generali sic diuidi i tres ptes.q: in ṗma instruitur ps rōnalis.scd̄o reṗmit irascibil.c.xv. Rñsio mollis frangit irā ꝛc. Tercio restringit ꝯcupiscibilis ca.xx. Luxuriosa res ē vinū ꝛc. Sciēdū tñ ꝙ h diuisio.accipitur fm ṗncipia capituloꝝ q: i ꝓsecutōe cuiuslibet ptis facit mentionē de alijs vt videbit ꝓseq̄ndo. Pria diuidit in q̄nqꝫ partes fm q̄nqꝫ capi. In p̄ vero caplo qd̄ ē decimū h⁹ libri in- Capitu.x.

h Sapiētes abscondūt sciam derisorib⁹. o Os autē stulti ꝓfusioni ꝓximū ē.q⁹ loquit qō nō decet⁊ sine freno rōis. p Substātia diuitis vrbs fortitudinis ei⁹. q⁹ ꝓfidit i magnitudie diuitiaꝝ suaꝝ sicut obsessus i fortitudie muroꝝ. q Pauor paupeꝝ egestas eoꝝ.q⁹ hoies mali

n qui indiget corde. Sapiē-
o tes abscondūt scientiā:os
aūt stulti ꝓfusioni ꝓximuz
p ē. Substātia diuitis vrbs
q fortitudis ei⁹:pauor pau-
r perū egestas eorū. Opus
s iusti ad vitā fructus autez
t impij ad peccatū. Via vi-
v te custodienti disciplinam
x qui autē increpationes re-
y linquit errat. Absondunt
z odiū labia mendacia:q̄ ꝓ-
a fert cōtumeliā insipiens ē
b In multiloquio nō deerit
c peccatū: q̄ aūt moderat la
bia sua ꝓudentissimus est
d Argentū electuz lingua iu
e sti:cor aūt impioꝝ ꝓ nihi-
f lo. Labia iusti eruditū plu
g rimos:q̄ aūt indocti sūt in
cordis egestate morientur
b Bñdictio dñi diuites faē:
i nec sociabitur ei afflictio.
k Quasi ꝓ risum stultus ope
l ratur scelus: sapientia aūt
m n ē viro ꝓudētia. Qō timet
impi⁹ veniet sup eū: deside
o riū suū iustis dabit. Quā-
si tēpestas trāsiēs non erit
p impius iust⁹ āt quasi fūda
q mentū sempiternū. Sicut
r acetū dentib⁹ ⁊ fum⁹ ocul:
a sic piger his q̄ miserūt euz
b i via. Timor dñi apponet
c dies ⁊ āni ipioꝝ breuiabū

d tur. Expectatio iustoꝝ leti
e cia spes āt impioꝝ peribit
f Fortitudo simplicis via dñi
g ⁊ pauor his q̄ operant ma
b lū. Justus ineternū nō cō-
i mouebit impij āt nō babi
k tabūt sup terraz. Os iusti
l pturiet sapiētiā:ligua ꝓua-
uoꝝ pibit. Labia iusti ꝓsi-
m derāt placita: ⁊ os impio-
rum peruersa.

Capitulū. .xj.

a Statera dolosa aboia
b c tio ē apud deū et pon
dus equuz voluntas eius
d e Ubi fuerit supbia ibi erit
f ⁊ cōtumelia: vbi āt ē hūili
g tas ibi ⁊ sapia. Simplici-
b tas iustorū diriget eos: et
i supplantatio puersorum.
k l vastabit illos. Nō ꝑderūt
m diuitie i die vltionis: iusti
cia aūt liberabit a morte.
n Justicia simplicis diriget
o viā eius: ⁊ i impietate sua
p q corruet impi⁹. Justicia re-
r s ctoꝝ liberabit eos: ⁊ i insi-
dijs suis capientur iniqui
t Mortuo homie impio nul
v la erit vltra spes ⁊ expecta
x tio solicitoꝝ pibit. Justus
de angustia liberat⁹ ē ⁊ tra
z det impius ꝓ eo. Subla-
a ore decipit amicum suum:
b iusti autem liberabuntur:

b Just⁹ ineternuz nō cōmouebit.a sta bilitate virtutis.
i Impij āt nō ha. sup ter. s. viuentium
k Os iusti ptu. sa. alios docendo.
l Lingua pra. per i bit. vñ diues epulo i inferno exñs magis cruciabat in lingua q̄ i alijs ptib⁹ Luce xvj. m Labia iu sti ꝓsi. pla. deo ⁊ bo minib⁹ bonis.
n Et os impioꝝ p uersa. blasphemias ꝓra deū ⁊ iniurias contra ꝓximum.

Capitulū. .xj.

c Statera. In B ca. iducit salomon ad act⁹ iustitie dicens.
a Statera dolosa. q̄ vēdētes decipiunt emētes. b Aboi natio ē apō deū q⁹ ē furtū coloze iustitie palliatū. c Pon dus equū voluntas ei⁹. q⁹ i iustitia ꝓxi mi tatiua reqrit tale me mediū. d Ubi fu erit supbia in corde e Ibi erit cōtume-lia. in ore. f Ubi āt hūilitas: ibi sapiē tia. q⁹ hūilitas ē de-bita dispositio ad sa pientiā diuinā vt d ctū ē s. ca. ix.
g Simplicitas iu stoꝝ. q̄ ꝓcedūt in fa-ctis suis sine plica dolositatis.
b Dirigет eos. ad beatitudinē. i Et supplātatio puersoꝝ. q̄ decipiūt sim plices. k Vastabit eos i pena inferni. ⁊ aliqñ etiā ꝓpt hoc destruūt in pñti vita. l Nō ꝑderūt diuine i die vl tiōis. i. iudicij extremi. m Justicia aūt tūc liberabit a morte. s. gehēne. n Justicia sim. diri. viā e⁹. i. opa e⁹ ad beatitudinē. o Et i ipie. sua. i. ꝓ. ipietate sua. p Cor ruet impi⁹. in gehēnā. q Justicia rectoꝝ. i. iudicium. r Liberabit eos. a culpa ⁊ pena. s Et i insidijs suis capi. ini. sic iniq̄ iudices insidiātes susāne fuerūt adiudicati morti Dañ. xiij. Mortuo hoie ipio nulla erit vltra spes. sue salutis. q⁹ i iferno nulla ē redēptio. Hoc non itellexit origenes dicēs q⁹ ꝓ⁹ lōgū tps dānati ⁊ demōes saluabūt
v Expectatō sollicitoꝝ. i. illoꝝ q̄ sollicite futebāt impio sperātes ab eo ꝓmoueri. x Peribit. q⁹ ñ poterit ab eo vltra adiuuari. y Just⁹ de angu. li. ē. q̄ ꝓz ō dō iusto q̄ fuit i reḡ ꝋstitut⁹ ⁊ impi⁹ absalō occisus. ij. Reg. xviij.
z Simulatoz. i. hypocrita. q̄ simulat sanctitatem.
a Ore deci. ami. su. i. illū a q̄ sperat ꝓmoueri cui. s. ad-lak. b Insti āt liberabunt. ab ista deceptione.

c Scientia.q̄ decernit inter sanctitatē verā ꝛ fictā.
d In bonis iustoꝝ exaltabit ciuitas.qz iusti bōa sua expendūt ꝓ bono reipublice. e Et in ꝓditione impioꝝ erit laudatio.qz turbāt bonū cōe. f Bñ dictōe iustoꝝ .i.oꝛone eoꝝ q̄ est exaudibilis. g Exaltabit ciuitas.a deo sicut sctūs basilius oꝛone saluauit suā ciuitatē a Juliano apostata ꝛ ezechias irlem a sennacherib.iiij.Reg.xix.
h Et ꝛe impio. subuer.qz sūt ꝓditores ciuitatis.
i Qui despi. ami. suū.ipm deridendo ꝛ defectū ei⁹ publicā do. k Indigens ē corde.qz hz coꝛ defectuosuz. l Vir āt pru.tac.i. celabit defectus amici sui nisi quantuz exigit correctio fraterna.
m Qui ambu.ꝛc. sue fidelitati ꝓmissa
n Qui āt ñ. ē.ꝛc. .i.secretuz sui amici cōmissum sue fidelitati. o Ubi non est guber.ꝛc. sic nauis carēs gubernatoꝛe piclitatur.
p Sal⁹ āt.s.ppli.
q Ubi multa consilia ꝓ q̄ cauent mala ꝛ obtinent bona.
r Affliget ma.ꝛc. qz timet ne ille deficiat ꝛ ipe debitū incurrat. s Qui āt cauet laq̄os.tal' obligatōis. t Securus erit.ab incursione debiti v Mulier gratiosa.i.bone sta ꝛ pudoꝛata.
x Inueniet gloꝛiā .i.famā bonā.vtz de iudith ꝛ hester. y Et ro.ha.di.q̄ ꝓ robur mentis ꝛ coꝛpis acq̄rūt ꝛ acq̄site possident.
z Benefacit aie sue vir misericoꝛs. qz sola misericoꝛdia comes est defunctoꝝ ꝼm augu. a Qui aūt crudelis ē ꝛ ꝓpiq̄s abijcit.subtrahendo eis debitū ꝓsiliū ꝛ auxiliuz b Ipius facit op⁹ instabile.aggregās sibi bona tpalia q̄ sunt trāsitoꝛia ꝛ coꝛruptibilia. c Seminanti aūt iusticiam.verbo ꝛ facto. d Merces fidelis.i.retribūtō eterna q̄ nō est aliq̄liter defectiua. e Clementia p̄pauit vitā ē āt clemētia ꝓprie ꝓ quā relaxant vel mitigant pene.ꝛ sic p̄pat vitā coꝛpalē illi⁹ q̄b⁹ relaxat vl mitigat pena mortis ꝛ vitā spūalē relaxanti si bñ ꝟ faciat. f Et sectatio maloꝝ.s.pene. g Mortē.s.coꝛpalē illis q̄b⁹ iponit malū cui pena mortꝫ dētur ꝛ mortē spūalē iponēti si iniuste ipōat. h Abomi.ꝛc.q̄ ē malicie assuetū. i Et vol ei⁹.ꝛc.i.sine plica malicie ꝛ doli k Man⁹.in ma.ꝛc.hō. mal⁹ ꝛ si nihil opet ex ꝟ teneat vnā manū i alia sic ociosꝰ nō tñ ē inocēs.qz cogitat mala iteri⁹. l Semē āt ꝛc.i. filij coꝝ i bono dirigent.qz sic a p̄rib⁹ coꝝ docentur.
m Circul⁹ au.ꝛc. Sus em̄ si hēat circulū aureū circa rostrū suū pōit ipm intra lutū.sic mulier fatua siue inconti nēs ornamentū pulcritudis a deo sibi datū pōit intra luxurie lutū. n Desi.in.ꝛc.oē bonū ē.qz desiderāt deuz in q̄ ē eminēt oē bonū. o Prestolatio ꝛc.s.dei i die iudicij. p Alij diuidūt ꝓpria.paup⁹ largiēdo ꝛ sp diuites fiūt.qz de⁹ eoꝝ bōa multiplicat vt ꝛtinuare valeant opa pietatis. q Alij rapi.ꝛc.vt tyranni. r Et sp in egestate st.qz iutilit expēdūt. s Alia q̄ be.oꝛādo deū et instruēdo ꝓximum t Impiguabit.pinguedie gre. v Et q̄ iebriat.i. primuz reficit bōa doctrina x Ipe q̄z iebriabit qz docēdo sua sapia augmētabit. y Qui abscōdit tpe quo dñt exponi vēditōi ꝓpt q̄ aliq̄ libri bñt additū ite poꝛe. sed nō ē de textu.subintelligit tam pp q̄ fuit positum i glo.in li.ꝛ postea p scriptoꝛes insertū textui. z Male dicet in pplis q̄ fame afflictū maledicūt sibi.ꝛ vēdentib⁹ bñdicūt a Bñ cō. di.ꝛc. op⁹ ei bonuz ē cito inchoandum b Qui āt inue.ꝛc. sic saul q̄rēs pbitoniſſam audiuit ibi moꝛtis sue sniam ō quo ꝓsternatus cecidit in terrā.i. Regū. xxviij. c Qui cō fi.ꝛc.magꝫ q̄ in deo epu re. Dixit autē ad illuz dñs. stulte. hac nocte repetent aiam tuā a te ꝛc.
e Justi āt ꝛc.i.ꝓfici ent de bono i meli⁹. f Qui ꝛc.i.cognitōz suā q̄ frequēter dī dom⁹ i scꝑtura.ꝛ maxie veteꝛ testamti.ps.cxxxiij. Dom⁹ leui bñdicite dño ꝛc. g Possidebit vē.qz electꝰ a cognatꝫ expōit vētis. h Et q̄ stul.ꝛc.ille dꝛ furer sa pīēs dñari vt hr.j.politi. i Fruct⁹ iu.ꝛc.i.op⁹ iusti ōdu cit ad esū lignivite q̄ ē xp̄s i btā fruitōe k Qui suscipit aias.i.curā aiaꝝ. l Sapiēs ē.i.dꝛ eē. qz sic dic greg. in pastoꝛ. Ars artiū ē regimē aniaꝝ.vel alit. Sapiēs.q. elegit bonū si sit ad ꝟ sufficiēs.ad Tym.iij. Qui epatū desiderat.bonū op⁹ desiderat. m Si iu.ꝛc.a deo flagella. sic pꝛ ō scō iob. n Quātomagis impius ꝛ peccatoꝛ.i. flagellabuntur a deo in futuro.

Capi.xij.

Qui diligit disciplinā.ꝑ.x.cap.iduxit salomon ad q amoꝛē sapie.ꝛ i.xj.ad acq̄ iusticie.ad q̄ dispōit ma xie bōa disciplia.ió ad eā iduc i ꝟ ca.d. a Qui āt ꝛc. dili.ꝛc.qz ꝓ disciplinā suscipit a doctoꝛe. b Qui āt ꝛc. silis em̄ est furioso qui refugit medicinā salubrem.
c Qui bon⁹ est.bñ vtendo gratia sibi data a deo.
d Hauriet sibi gratiā.q̄ mereꝫ augeri.vt aucta mereaꝫ et perfici. e Qui aūt confidit in cogitationib⁹ suis. de sensu suo p̄sumendo. f Impie agit.quia iuste a deo dimittitur ꝛ sic cadit. g Non roborabitur homo ex impietate.sicut Saul impie occidens sacerdotes.j.reg.xxij

p ꝓ̄s nō fuit roborat⁹ in regno. quod tamē querebat.
h Radix āt iustoꝝ nō ꝓmouebit. ꝟ est stabilitas in ⁊bute ⁊ honore ꝟ̄ dauid fuit stabilit⁹ i reg̃ p se ⁊ sua posteritate
i Mulier diligēs. in bono regimīe sui ⁊ domus sue.
k Coꝛona est viro suo. i. causa honoris.
l Et putredo i ossibus suis. i. mulier ꝛ.
m Que confundit. res dī. gerit. i. q̄ adultera tur. ꝟ̄ Nume. v. dr̄. de mulīe suspecta a viro de adulterio q̄ adducta ad scacerdotem bibebat aq̄s q̄ si erat veꝝ crimē ei imꝓpositū a viro causabant tumoꝛē i ei⁹ iteriorib⁹ ⁊ putrefactionem. ⁊ tandē moꝛē.
n Cogitantes iustorum iudicia. cogitāt eñ eū primo seruare eq̄tatē iustīcie.
o Et consi. impio. fraudu. q̄ decipiunt primū sub sani cōsilij spē. p Verba impioꝝ insidiant sanguini. q̄ testificātur ꝓtra iustū i causa criminali. sic̄ ptz de falsis testib⁹ ꝰ naboth iij. Reg. xxj.
q Os iustoꝝ liberabit eos. sicut os danielis liberauit suſanam ad moꝛtē iuste ꝯdemnatā Dañ. xiij
r Perte impios. i. conuerte ad bonū.
s Et nō erūt. s. impij. vel aliter. Perte impios ꝛc̄. i. ad modicā mutationē defi ciet eoꝝ ꝓsperitas.
Et huic sīnie magis cōcoꝛdat lr̄a sequens cū dī ꝓ oppositū. t s. cū b etiā freq̄nter in ꝓsperitate ꝛpali. v Doctrina sua
s. bona. x Noscit̄ vir. i. appaꝛet ei⁹ ⁊tus. y Qui āt vanus est. i. scia ⁊ ⁊tute vacu⁹. z Et excoꝛs ē. i. sine bonitate coꝛdis. a Patebit cōtē. alioꝝ. Melioꝛ est paup b est de infimo statu. a Et sufficiēs sibi. in victu ⁊ vestitu ꝓ̄m statū suū. b Q̄ gloꝛiosus. i. bona sua expēdens in vanitatib⁹. c Et indigēs pane. i. victu sufficienti ꝓ̄m suū statū. d Nouit iu. iu su. aias. i. seruoꝝ suoꝝ q̄ sunt ei⁹ instrumēta in opib⁹ suis: ⁊ ī dicunt b iumēta q̄si adiumamēta Dñs. n. iustus ꝓsideraꝛ diligēter laboꝛē seruoꝝ suoꝝ ⁊ fidelitatē vt sic eis mō iusto recōpēset. Pōt etiā b exponi ad lr̄az de iumētis. iudei. n. erāt crudeles: ⁊ ī lex nō tm̄ induxit eos ad pietatē circa hoies ꝟ etiā circa bruta aialia q̄ p̄cepit q̄escere i die sabbati. Exo. xx. vt sic eēnt magis miſericoꝛdes erga hoies. Igit̄ ꝓ̄m b dī.
d Nouit iustus ꝛc̄. i. cōsideraꝛe ꝓsuevit ne iumēta sua excessīuis laboꝛib⁹ affligant̄.
e Viscera āt impi. cru. erga seruos suos ⁊ iumēta.
f Qui opat̄ terrā suā. eā debite colendo.
g Satiat̄ panib⁹. i. hꝫ victū ⁊ vestitū cōuenientem.
h Qui āt sec. ocium stul. ē. q̄ ꝓ b icurrit ōfectū bonoꝝ tpa liū ⁊ spūaliū: ꝓ̄m q̄ dī Eccl̄i. xxxiij. Multā malicīā docuit ociositas i Qui sua. ē ꝛc̄. iste ⁊sus ñ ē i hebꝛeo: ꝓz tñ ei⁹ ſnia; q̄ ille q̄ suauis ē p mānsuetudinē moderat⁹ ē i ⁊bis ⁊ in factis. pp q̄ mōnēdo alios nō vtit ⁊bis ꝓtumeliosis.
k Desideriū ipi. moni. est pecc̄. Ex abūdātia. n. coꝛdis os loq̄t Natb. xij. ⁊ ī ipi⁹ ñ reducit ad mēoꝛiā nisi mala.
l Radix āt iustoꝝ. i. stabilitas eoꝝ ī ⁊tute.
m Profici et ō bono i meli⁹ ꝓcedēdo.
m Propt̄ pec. la. rui. ꝓx̄i. malo. q̄ p pcīm̄ oris ruit hō i pcīm̄ oper ꝛ ⁊ sic īcurrit malū cul pe ⁊ pene.
n Effugiet āt iust⁹ de angustia. q̄ euadit remoꝝsū ꝓscie ⁊ penā gehēne.
o De fructu oris sui. i. de bōa sua doctrīa.
p Replebit bonis q̄ ꝓfectus discipuli redūdat in meritu mgr̄i: ꝓpt̄ q̄ doctoꝛes sacri ñ solū hēbūt aureā i celo: ſ etiaz aureolā.
q Vīa stulti rcā i ocul⁹ ei⁹. sic̄ būti ocꝛos humoꝛe sanguineo repletos oīa videt̄ rubea.
r Fatu⁹ idē. sta. irā su. q̄ seq̄t passionē ⁊ nō rōnem.
s Qui āt dissimulauit. iniur. cauit. est. sic̄ saul dissimulauit se audire ⁊ba iuriosa q̄ ꝓtenebāt suā electōez i regem. i. Reg. x.
t Qui q̄ nouit. s. esse veꝝ. vñ i heb. hēt Loquens ⁊itatē iudex iustīcie c̄. q̄ ꝓfert veritatē maxime i iudicio.
v Qui āt mētitur. in iudicio.
x Testis ē frau. q̄ p b ꝓxim⁹ defraudat.
y Est q̄ ꝓmittit. et supple non soluit.
z Quasi gladio pūgit̄ ꝓscie. q̄ ꝓscia dictat sibi q̄ teneat adimplere ꝓmissuz.
a Lingua āt sa. ē sanitas q̄ sic̄ ꝓmittit ita adimplet. ⁊ sic ē ibi q̄dā eq̄litas ⁊boꝝ ⁊ factoꝝ. sicut sanitas ē adeq̄tio hūoꝝ.
b Labiū ⁊itatis firmū. q̄ nō variat̄ de vno i aliud.
c Qui ēt testis ē re. cō lin. mē. q̄ falsū q̄ testificat⁹ ē īcōsiderate nititur mēdacijs tāq̄ veꝝ colorare.
d Dolus i coꝛde cogi. ma. q̄ tales q̄ nō pūt adimplē ptāte cogitāt adimplē dolositate.
e Qui au. pa. ineūt cō. eis acq̄escendo
f Sequit̄ eos gau. q̄ seq̄t ad pacē sic̄ tristicia ad turbatiōnē.
g Nō cō. iu. tristicia ejciente a ⁊tute.
h Quic q̄d ei acci. q̄ foꝛtunā aduersaz patiēter tolerabit.
i Impij āt. impatiētia fracti.
k Replebunt ma. quia malo pene supueniet malū culpe ⁊ postea gehenne si pseueret.
l Abominatio ē dño la. mē. q̄ ipe ē ⁊itat̄ regla.
m Qui autē fi. agūt pla. ei. q̄ in hoc ei assilunt: assilatio ⁊bo ē cā dilectōis: iuxta illō Eccl̄i. xiij. Pē aial diligit sibi sile.
n Homover. i. astut⁹.
o Celat sci. i. animum suū vsq̄ ad tp̄s opoꝛtunū.
p Et coꝛ insi. p stul. s. alienā ꝓtra se: q̄ statim manifestat se p cōtumeliā.
q Man⁹ for. do. ꝛc̄. b ptz i scripturis veteris ac noui testamenti: q̄ reges foꝛtes alios subiecerūt sibi ⁊ remissi seruerūt alijs sub tributo. Pōt etiaz exponi de foꝛtitudine mētis seu rōis q̄ sibi sbijcit vires sensitiuas: si āt fuerit remissa sensualitas ei dñat
r Meroꝝ in coꝛ. vi. iu. de aliq̄ iuxta opera manuū suaruz q̄ ꝛtribuetur ei.
s Ira stulti recta in oculis eius qui autē sapiens est audit consilia.
t Fatuus statim indicat irā suam qui autem dissimulat iniuriam callidus est
v Qui quod nouit loquitur iudex iusticie est: qui autem mentitur testis est fraudulētus
x Et qui ꝓmittit ⁊ quasi gladio pungit conscientie: lingua autem sapientiū sanitas.
y Labium veritatis firmum erit imperpetuū. qui autem testis est repentin⁹ concinnat linguā mēdacij
z Bolus in coꝛde cogitantium mala: qui āt pacis ineunt consilia sequitur eos
a gaudium. Non ꝓtristabit
b iustum quicq̄d ei acciderit impij autez replebunt ma
l lo. Abominatio est dominо labia mendatia: qui autem fideliter agunt placēt
m ei. Homo versutus celat
n scientiam: ⁊ coꝛ insipientium ꝓuocat stulticiaz.
o Man⁹ foꝛtiū dñabit̄ q̄ āt remissa ētributī seruiet. Meroꝝ

Pom⁹ āt iustoꝝ ꝓmanebit. i ⁊tute

v Doctrina sua

x Noscit̄ vir. i. appaꝛet ei⁹ ⁊tus.

y Qui āt

z Et excoꝛs ē. i. sine bo-

a Patebit cōtē. alioꝝ. Melioꝛ est paup

b Q̄ gloꝛiosus. i. bona sua expēdens

c Et indigēs pane. i. victu sufficienti ꝓ̄m

d Nouit iu. iu su. aias. i. seruoꝝ suoꝝ q̄ sunt

e Viscera āt impi. cru. erga seruos su

f Qui opat̄ terrā suā. eā debite colendo.

g Satiat̄ panib⁹. i. hꝫ victū ⁊ vestitū cōuenientem.

h Qui āt sec. ocium stul. ē. q̄ ꝓ b icurrit ōfectū bonoꝝ tpa

i Qui sua. ē ꝛc̄. iste ⁊sus ñ ē i hebꝛeo: ꝓz tñ ei⁹

offensa dei.qz nullꝰ ꝯtūcūꝫ iustꝰ de cōi lege trāsit vitam
pñtez sine aliq̄ offensa culpe. s Hūiliabit eū.coꝛā deo
p ꝓtritionē. t Et ser.bo.q̄ ē i fideli ꝓfessiōe. v Letifi-
cabit.pz ad talē ꝓfessionē seq̄t alleuiatio mētis ꝛ q̄dā letī-
cia. x Qui ne.dā.tpale. y Propt ami.i.pp subleua
tionem amici.

z Iustꝰ ē. qz amicꝰ
ē magis diligendus
ꝫ lucꝛ tpale. ꝫ lucꝛ
spūale ē magis dili-
gendū ꝫ amicus.

a Iter āt ipi.qz di-
mittūt amicū pp tpa
le lucꝛ. b Decipi
et eos. qz pdūt maiꝰ
bonū p miꝛi.s.ami
cū.p lucro tpali ꝛ fre
quenť eē illo lucro ŏ
fraudanť.iō sb̄ditur.
c Nō inue.frau.lu.
sicut ille q̄ nūciauit
dauid moꝛtez saulis
sperās ide reportare
pmiuz repoꝛtauit āt
moꝛtis suppliciū.ij.
Reg.j. d Et sba
bois.i.eius vita.
e Erit auri pciū.i.
pꝛecioſioꝛ auro.
f In semita iustīcie
vita.s.gr̄e ꝛ pᵒea gl'e
g Iter aūt deuū.a
rectitudine iustīcie.
h Ducit ad moꝛtē
s.culpe pāo ꝛ postea
ad moꝛtē gehenne.

Cap̄.xiij.

Filiꝰ sapi. In
ca.pcedēti idu
xit salomō ad
susceptiones disciplī
ne: ꝛ q̄a ꝫ susceptio
efficit sapientē: iō in
ꝫ ca. pñr oñdit disci
plinati sapiam di.

a Filiꝰ sapiēs doc.ē pa.qz in eo manifeste relucet.
b Qui āt illusoꝛ ē.bone doctrie. c Nō audit cū argui
tur.aure mētis nec eť aure coꝛpis: vt frequēter. d De
fructu oꝛis ꝛc̄.expōak sicut pcedēti. e Anima āt ipi.in
iq̄.qz auertit a deo ꝛ iniq̄ agit ꝫ ꝓximū. f Qui custo-
dit os suū.ab idiscreta locutōe. g Custodit aiam suam
ab aduersazioꝛ insidiatōe q̄ q̄rūt aliq̄d rape de oꝛe homis
vñ possint eū accusare.sic.n.querebāt phariseī aliq̄d rape
de oꝛe xp̄i: ꝛ p opposituꝫ sb̄dit. h Qui āt icōsideratꝰ est
ꝛc̄.ꝛ pz. i Vult ꝛ nō vult piger: qz bñ vult obtinē bonū
vtile vel honoꝛabile: ꝫ laboꝛē q̄ ad ꝫ exigit nō vult sustinē
ꝛ sic nō vult efficaciter: iō silis ē catto q̄ vellz pisces come
dere.refugit tñ pedes in aquā ponē. k Omia āt opantiū.
abiecta pigritia. l Impinguabit.i.replebit bonis spū
alibꝰ ꝛ etiā freq̄ter tpalibꝰ. m Verbū mēdax iu.dete
sta.tāꝫ dissonū ab habitu iustīcie quē hz in mēte.
n Impiꝰ āt cōfundit.ꝓximū p mēdacia sua. o Et cō
fundet.qñ de mēdacio manifeste arguet qō freqnēter con
tingit. p Justicia custodit inno.vtā ꝛc̄.ꝫ ptz de ioseph
vēdito a frībꝰ suis Gen.xxxvij.ne dñaret eis: ꝛ pp inocē-
tiā suā fuit custodit a dño ꝛ factꝰ dñs sup frēs suos.
q Est q̄i di.cū ni.ha.qñ illō modicū qō hz qō.q.nihil est
reputandū sufficit sibi. r Et ē q̄i paup ꝛc̄.ꝫ ē auarꝰ cui
nihil sufficit: pp̄ qō dic̄ hiero. Intiq̄ dcm ē. Auaro deest
tā qō hz ꝫ qō ñ hz: qz p auaritiā suā bonis habitꝫ ñ vtit.
s Redēptio aie viri di.sue.vñ dixit daniel nabucḃ. Dañ

s in coꝛde viri iusti humilia
t v bit illū: ꝛ sermōe bono le-
x tificabit. Qui negligit dā-
y z nū ꝓpter amicū iustꝰ ē: iter
a b āt ipioꝛ decipiet eos. Nō
c iueniet fraudulētus lucrū
d e f g ꝛ sba hois erit auri pciuꝫ
b Jn semita iusticie vita: iter
āt deuū ducit ad moꝛtē.

Capm.xiij.

a Filiꝰ sapiēs doctrina
b pris: q̄ āt illusoꝛ ē nō
c audit cuz arguit. Be
d fructu oꝛis sui hō satiabit
e f aia āt ipioꝛ iniq̄. Qui cu-
g stodit os suū custodit aiaz
h suā: q̄ āt incōsideratꝰ ē ad
i loq̄ndū sentiet mala. Vult
k ꝛ nō vult piger: aia āt ope
l m rantiū impinguabit. Ver-
n bum mēdax iustꝰ detestabi
o tur: impiꝰ āt ꝓfundit ꝛ con
p fundet. Justicia custodit i
nocentis viā: impietas āt
q pctōꝛem supplātat. Est q̄i
r diues cū nihil habeat: ꝛ ē
q̄si paup cū in multis diui
s tijs sit Redemptio anime

t viri divitie sue q̄ aūt paup
x est icrepationē nō sustinet
y z Lux iustoꝛ letificat: lucer-
a na autē impioꝛ extinguet.
b Jnter supbos semp urgia
sunt: q̄ autē agūt omia cuz
c cōsilio reguntur sapientia.
d c Sba festinata minuet que
f autē paulatim colligit ma
g h nu multiplicabit. Spes q̄
k differt affligit aiam: lignū
l vite desideriū veniēs Qui
m detrahit alicui rei: ipe se in
n futuꝛ obligat: q̄ aūt timet
n pceptū in pace versabitur.
o Anume dolose errant i pec
catis: iusti autez misericoꝛ
p des sunt ꝛ miserāt̄ur. Lex
q sapientis fons vite vt de-
r s clinet a ruina moꝛtis. Bo
ctrina bona dabit gratiam
t in itinere contemptoꝛum
v x voꝛago. Astutus omia a-
z git cum consilio: qui autez
a fatuus est aperit stulticiaz
b c d Nūcius impij cadet i ma-
e lum. Legatus fidelis sani
f g tas. Egestas ꝛ ignominia

p lucez desigt sic̄ ad-
uersiras p tenebraz.
x Letificat ppm
qz pspitate sua bene
vtit erga ipm.
y Lucerna āt ipioꝛ
i.pspitas eoꝛ.
z Extiguet.i morte
vel extiguet p ifami
am.qz abutit sua p-
speritate a Inter
supbos sp iurgia sūt
qz q̄libet eoꝛ nititꝫ in
debite alīū excellere
b qui āt agūt oia cū
cōsi.bonoꝛ c Re
gunt sapia.ꝛ ñ volū-
tate ppa. d Sba
festiata.i.festinat ac-
q̄sita vt p rapinā vel
vsurā. e Minuet
dei iudicio q̄a male
acq̄rit. f Que āt
paula.col.ma.i.debi
to mō acq̄ritur. g
Multiplicabit. ꝓpē
iustā acq̄sitionē. h
Spes q̄ differt.i.di-
latio boni sperati.
i Affligit aiaz.ipꝰ
sperāt̄ vt expectāt̄.
k Lignū vite desi-
ve.i.ppleto desideriꝰ
est cā delectatōnis ꝛ
gaudij q̄ sūt ŏ bono
pñti. l Qui detra
hit alicui rei. eā vitu
perādo. m Ipse
se i futuꝛ obligat.ad
nō ꝓmendandū eaz:

honorabilis. h Et q̄ deserit disciplinā. q: p obseruatōz disciplīne bonū vtile ⁊ honorabile acq̄runt. i Qui aūt acq̄escit arguēti. se hūiliter corrigēdo k Glorificabit. s. honorabit cor̄ā multis i pūti ⁊ in futuro l Desi. si comple. dele. aiaz. q: sic desideriū ē boni nō habiti: ita delectatio boni iā adepti.

m Dete. stul. eos q̄ fu. mala. q: nō reputant nisi bona sensibilia: q̄ tñ vt cōiter st mala ⁊ tō fugā vere maloꝝ indicāt fugā vere bonoꝝ. n Qui cū sapientibus grādit: se eis pformā do o Sapiēs erit ⁊ silr conformans se stultis silis efficiet. o Peccatores pseqnit malum. s. pene q̄ eos finaliter cōprehendet: sic retributō bonoꝝ ſseruat iust̄. p Bon⁹ relinquet hēdes ⁊c. vñ de pribus sctis freq̄nter dī i vet. te. q videruīt filios suos ⁊ filios filioꝝ suoꝝ ⁊ in tercia ⁊ q̄rtā. pgenie q̄s relinquerūt i mūdo post mortē suaz. q Et cust⁹. iu. sub. pec. sic bona nabal impij fuerūt custodita ipi danid accipiēti abigail i vtroꝝ. r Multi cibi i nonalib⁹ patrū q̄ pt exponi dupliciter Uno mō de cib⁹ corpalibus q: pies anti qui suis labor̄ib⁹ coluerūt terras pus in cultas q̄ dicunt novalia: ⁊ sic mltiplicati fuerūt cibi corpales in sustētatione sequentiū: ī sb dit. s Et alīs cō. absq̄ iu. i. absq̄ labore suo q: nō psequunt talia q̄ mercedē sui laboris in q̄ ē q̄dam executio iusticie q̄ ppie dī iudiciū. Alio mō exponit de cibis mētis: q: antiq̄ pres ⁊ multi phi multū laborauerūt in inuētione sciarum ⁊ artiū q̄bus posteri reficiunt absq̄ tali labore.

t Qui par. vir. odit filiū suū. q̄tū ad aiaz sbtrahēdo ei debitam disciplinā lz eū diligat q̄tū ad corpus inordinate. v Just⁹ come. ⁊ replet aiaz suā. q: sufficit sibi q̄ apponit x Deter āt impio. insa. q: nō sufficiūt eis q̄ apponunt: ſ q̄ querūt lautiora ⁊ magis delicata.

Ca. xiiij.

Sapiēs mulier. Supius salomō pmēdauit sapiam in sexu virili: h in pncipio huius capli pmēdat eā in sexu muliebri dicēs. a Sapiēs mu. edifi. do. su. i. saluat eā ⁊ ampliat: sic abigail domū suā saluauit refrenādo irā dō. j. Reg. xxv. b Insipiēs q̄z ex. ma. destruet. i. opib⁹ suis malis q̄ p man⁹ designant: sic iezabel inducēs virū suū achab ⁊ plez suā ad ydolatriā ppter q̄ tota dom⁹ illa p iehu fuit destructa. iiij. Reg. ix. c Ambulās retro iti. p viā vtutis. d Et timens deum. timore filiali.

e Despicit ab eo q̄ infa. gra. via. sicut goliath impius despexit dō. iustū. j. Reg. xvij. k In ore stul. vir. sup. q: loquit̄ ptumeliose ⁊ supbe: ⁊ sic pcutit alios vga ligue sue. g Labia sa. custodiūt eos. q: nō loquunt nisi bona ⁊ honesta. h Ubi nō sūt boues ⁊c. Hoc exponit dupl'r. vno mō de bob⁹ ad lrāz q̄b⁹ solū antiq̄t⁹ vtebant boies ad agriculturam: ⁊ adhuc vtuntur in plurib⁹ terris: ⁊ ideo vbi erat defect⁹ boū: ibi erat etiā defect⁹ agriculture ⁊ segetuz ⁊ p oppositū abūdantia segetū: vbi erat abūdantia boum. Alio mō exponit: vt p bones doctores itelligant: q: laborant in agro dñico: ⁊ tō vbi ē defect⁹ doctoꝝ: ibi ē paucitas fideliū q̄ p segetes designant: ⁊ vbi ē pluralitas fideliū: ibi apparet māifeste labor doctoꝝ ⁊ pdicatorū.

i Testis fide. nō mē. pīece nec pcio: ſ pro vtroq̄ mentit falsus testis. k Querit derisor sapiaz ⁊ ñ inuenit. dī āt derisor ille q̄ ptēnit videre dcā antiquoꝝ ⁊ credit inuenire sapiam [illegible] suā [illegible] eam.

l Doctria pud. facilis. q: sicut dic hiero. in plogo sup pentatheu. Nō meli⁹ nouim⁹ meli⁹ ⁊ pferimus: ⁊ tō pudētes q̄ bene nouerunt sic pferūt: q̄ auditores de facili intelligē faciunt m Vade ꝛ vir stul. ipm arguendo. n Et nescit labia pudētie. i. nō aduertet q̄ loq̄ris pudēter. q. d. talē arguē ē laborē suū pdere.

o Sapia callidi. sic incipit ysus in heb. Est intelligere viam suaz. Callid⁹. n. dī p prie q̄ punidet picula sibi ab alīs pparata ⁊ sic cognoscit viam suā. i. qd debeat fugere ⁊ psequi q Et prudētia stultoꝝ. i. improuidentia eorum respectu futuri. r Errans. q: nō punidet qd sit fugiendū ⁊ qd psequendū. s Stult⁹ illudit pctō. i. p nihilo hz peccare. t Inter iustos morabit gra. q: studēt diligēter euitare pctā. v Cor q̄ nouit amaritudinē anie sue. de pctoꝝ pteritoꝝ cōtritōe. x In gaudio ei⁹. de remissione culpe ⁊ spe glie. y Nō miscebit extran⁹. i. a vera pnia alien⁹. vñ latroni vere penitēti dixit xp̄c. Hodie mecū er̄ i paradiso. Luc. xxiij. a q̄ alt ipenitēs fuit exclusus z Dom⁹ impioꝝ delebit. sic pz. iiij. Reg. de plib⁹ regib⁹ isr̄l: q̄x dom⁹ fuer̄t delete ppt̄ suā impietatē. a Tabernacula iustoꝝ germinabūt. i. pficiēt i spūalib⁹ ⁊ tpalibus vñ dī. ij. Reg. iij. Dauid pficiēs ⁊ seipo robustior.

b Est āt via. pctoꝝ. c Que videt homini peccatori d Iusta. q: vnusq̄sq̄ iudicat ſm q̄ affectat⁹. e Novis. āt ei⁹ du. ad mor. culpe ⁊ gehenne. f Risus doloze miscebit. q: exultationē vite pūtis etiā honorib⁹ ⁊ delicijs comitat remorsus pscie ppt̄ pcta q̄ pmittunt freq̄nter i tali vita. g Et extrema gaudij. s. hui⁹ mūdi. h Luct⁹ occupat. s. iferni. i Vijs suis reple. stul. q: ppt̄ mala replebit pena. k Et sup eū erit vir bon⁹. quē pculcauit in pūti vita. l Inno. cre. oi vbo. iñocēs h accipit p ig̃rāte q̄ nescit distinguē iter bonū ⁊ malū pcilii. m Astutus q̄ scit aduertere malū ⁊ bonū cōsilii. n Cōsiderat gressus suos. i. q̄liter debeat pcedere in factis suis.

o Filio doloso ⁊c. ille versus non est in hebreo.

p Sapiens timet deū timore filiali. q Et declinat a malo. magis ꝓpter offensam q̄ ꝓpter penā. r Stultus trāsilit. de facili ſ curr̄ēs de pcto ad pctm̄ s Et cōfidit veniam ꝓsequi ex benignitate dei: q̄ tñ fatue abutitur.
t Impatiēs opabit̄ stul. qz passio ire absorbet i eo rōnez.
v Et vir vsutus. i. cito vertens aim ad varias fraudes.
x Odiosus ē. oibus bonis. y Possidebūt puuli. i. sensu.
z Stulticiaz q̄diu erūt sic puuli. a Et expectabūt astuti sciam. q̄ dirigit in actibus humanis.
b Tacebūt mali añ bonos. i futuro sicut in pñti sunt sup eos erecti: vt frequenter.
c Et impij añ portas iustoꝝ. qz erunt a regno exclusi iustⅰ ibidē receptis: sicut dr̄ Math. xxv. de fatuis virginib⁹ exclusis z prudentibus receptⅰ
d Etiā ꝓximi. suo q̄ paup odiosus erit. tuz qz bōies cōiter verecundant de ꝓsanguineis paupibus: tū qz nō sperāt aliq̄d ab eis hr̄e: sed magis timēt q̄ pauperes ꝓsanguinei velint aliq̄d ab eis req̄rere.
e Amici ꝩo diuitū multi. tum qz vident in ꝑ honorarⅰ: z qz sperāt ab eis ditari.
f Qui despicit ꝓximū suū peccat. qz facit ꝯ charitatē proximi.
g Qui ãt miserek pauperi affectu z effectu si possibilitas assit.
h Beatus erit ꝓpter qđ dr̄ Math. v. Bti misericordes qm̄ ipi miscōiam cōsequent̄.
i Misc̄ōia diligit. qz annexa ē charitati
k Errāt. a rectitudine iusticie.
l Qui opant̄ malum. culpe.
m Misc̄ōia z veri. i. iusticia. qz mia sine iustícia pusillanimitas ē: iusticia ꝩo sine mia crudelitas: ꝫ dulcoꝝ mie tē perans rigorē iusticie disponit hōies ad oē bonū gr̄e i pñti z gl̄ie i futuro.
n In oi ope bo. erit abū. qz oē bonuz de genere z fcm̄ ex charitate merek augmentū gr̄e: z fm̄ ꝫ dr̄ Math. xxv. Hñti dabit̄ z abūdabit.
o Ubi ãt ꝩba sūt ꝑlima: ibi freq̄nter egestas. pax em̄ scientes z pax valentes in q̄cunq̄ arte vel facultate solēt ee magis loq̄ces vt appareant.
p Corona sapientiū de q̄ gl̄iant q̄ Diuitie eorum. s. scie z vtutes q̄ sunt diuitie sapiētis. vñ z ꝑbi q̄ antiq̄tus sapiētes dicebant̄ tales diuitias ꝓtemplerūt: vt liberius ꝓtēplatōi sapie vacarēt: vtz de socrate z diogene et multis alijs.
r Fatuitas stul. impzu. q. d. iō sunt fatui. qz nō ꝓuidēt futura.
s Liberat aiaz. i. hōies a morte.
t Testis fidelis. sicut pz de daniele q̄ liberauit susannaz a morte.
v Profert mēdacia ꝩsipel. q̄ dr̄ q̄si vertēs pellem: z ē ille q̄ variat ꝩba sua fm̄ fortunā ꝯ veritatem
x In tiore dñi. s. filiali.
y Fiducia fortitudis. ꝯ carnez mūdū z demonē.
z Et filiⁱ ei⁹. s. tal̄ timoris. Et dicūtur filij ei⁹ illi q̄ etiā tali timore sunt educati: sic̄ filij sapie illi autem sapienti prospi erūt pact⁹: z diriget via ei⁹. Sapiēs timet z declinat a malo: stultus trāsilit z cōfidit
a Impatiens opabit̄ stultitiam: z vir versutus odiosus
b est. Possidebūt puuli stulticiam z expectabūt astuti
c sciam. tacebūt mali añ bonos: et impij ante portas
d iustoꝝ. Etiā proximo suo paup odiosus ē. amici ꝩo
e diuitum multi. Qui despicit proximum suuz peccat
f qui autem miserek pauperi beat⁹ erit. Qui credit in
g dño misericordiaz diligit.
h errant q̄ opant̄ malū. Misericordia z veritas prepa-
i rant bona. In omni opere
k bono erit abundantia. vbi
l autem ꝩba sunt plurima:
m ibi frequenter egestas. Corona sapientum diuitie eo-
n rum fatuitas stultoꝝ ipru-
o dentia. Liberat animas testis fidelis: z profert men-
p dacia versipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis
q z filijs eius erit spes. Timor domini fons vite vt
r declinet a ruina mortⅰ. In
s multitudine populi digni-
t tas regis: z in paupertate
v plebis ignominia pricipis
x Qui patiens est multa gu-
y bernatur sapientia. qui ãt
z impatiens est exaltat stul-
a ticiam suam. Vita carniuz
b sanitas cordis putredo os-
c sium inuidia. Qui calumniatur egentem exprobrat
d factori eius: honorat autē eum qui miseretur pauperis. In malicia sua expelli
e tur impius: sperat autē iustus in morte sua. In corde prudentis requiescit sapientia: z indoctos quosq̄
f erudiet. Justicia eleuat gētem: miseros autē facit populus peccatū. Acceptus
g ē regi minister itelligēs iracundiā ei⁹ iutilis sustiebit

Capitulum. xv.

A Esponsio mollis frangit iram: sermo durus suscitat furorem.

i Qui patiens ē tē. qz ira ipedit aim ne possit cernere vez: z iō patiēs c⁹ anim⁹ ñ ē ꝑturbatus in aduersis clare videt in factis suis.
k Qui ãt ipatiēs ē seq̄tēs impetū ire.
l Exaltat iusticiaz suā. i. manifestat eā.
m Vita carniū sanⅰ. coz. a corde em̄ ꝓcedit sensus et motⁱ⁹ q̄ st opatiões vitales ad mēbra exteriora.
n Putredo ossiū inuidia. Inuidia em̄ ē tristicia de bono alieno. Tristicia ꝩo est passio corruptiua et mortificatiua: vel q̄ ossa itelligūt ꝩtutes q̄ corrūpunt̄ sugueniente inuidia.
o Qui calū. egen. exꝓo. facto. suo: qa fact⁹ ē ad imaginem dei sic̄ diuel. iō sb̄dit
p Honorat ãt tē. in imagine sua
q Qui patiens ē tē. qz ira ipedit aim ne possit cernere vez: z iō patiēs c⁹ anim⁹ ñ ē ꝑturbatus in aduersis clare videt in factis suis.
r Qui ãt ipatiēs ē seq̄tēs impetū ire.
s Exaltat iusticiaz suā. i. manifestat eā.
t Vita carniū sanⅰ. coz. a corde em̄ ꝓcedit sensus et motⁱ⁹ q̄ st opatiões vitales ad mēbra exteriora.
v Putredo ossiū inuidia. Inuidia em̄ ē tristicia de bono alieno. Tristicia ꝩo est passio corruptiua et mortificatiua: vel q̄ ossa itelligūt ꝩtutes q̄ corrūpunt̄ sugueniente inuidia.
x Qui calū. egen. exꝓo. facto. suo: qa fact⁹ ē ad imaginem dei sic̄ diuel. iō sb̄dit
y Honorat ãt tē. in imagine sua
z Expellet ipi⁹ de cō
a sortio bonoꝝ. b Spat ãt iust⁹ tē. qz spat ꝓseq̄ bitudies q̄ hñi nō ꝑt i pñti vita.
c In corde ꝓu. req̄. sap. qz habituat i ea. hitus ãt ē q̄litas de difficili mobⅰ
d tē. hoc est. n. op⁹ sapientis alios docere.
e Justicia eleuat gentez. sicut patet in decursu veteris testamenti q̄ditu
f eñ filij ⁱsr̄ fuer̄t iusti: fuer̄t i ꝑspitate eleuati: vt tpe dauid
g z salomōis z alioꝝ bonoꝝ regū: z qñ declinauerūt a iusti
h cia fuerūt depssi z captiuati de tra sua: vt tpib⁹ osee z sedechie. vtz. iiij. Reg. xxiiij.
i Accep. ē re. mi. intel. sicut ioseph pharaoni. Geñ. xlj.
k Iracundiam ei⁹. s. regis.
l Inutⅰ fu⁹.
m Sustiebit sic̄ mgr̄ pistoꝝ q̄ iussu pharaonis fuit suspēs⁹. Geñ. xl. ꝑt ec̄ h̄ lr̄a expōi ꝩ bono z malo ꝓlato quoꝝvnus est acceptus regi x̄po z alius acriter punietur ab eo.

Cap̄. xv.

A Esponsio mollis. Superius salomon informauit. n hōies i morib⁹ q̄tū ad ꝓtē rōnalē. h incipit eū informare q̄tū ad irascibilē. Et diuidit i. v. ꝓtes fm̄. v. cas. tñ illis diuisio accipit̄ fm̄ ꝑncipia capⅰoꝝ: ñ fm̄ ꝓsecutões vt dcm̄ est s̄. In ꝑma ꝑte dicit sic.
a Responsio mollis frangit iram. increpantis vel cōminantis: sicut patz Judicum. viij. de gedeone qui respondendo dulciter illis de tribu ephraim fregit iram eoꝝ.
b Sermo dur⁹ sus. fu. sic̄ pz. ij. Reg. xix. q̄ viri de tribu iuda dure rūdentes. x. tribub⁹ fecer̄t eos recedē a dauid.

c Lingua sapientū ornat scientiā.q; tpe ⁊ loco gratiose p
ponit eā. d Os fatuor ebullit stulticiā.i.fermēter ⁊ im
petuose ꝓfert eā. e In oīm loco oculi dñi.ꝫ dī ꝫ illos
q̄ dicebāt diuinā ꝓuidentiā se nō extēdere ad inferiora et
maxime ad act⁹ humanos ꝓpter arbitrij libertatē.i quor
psona ᵭr Job .xxij.
Circa cardines celi p
ambulat nec nr̄a cō
siderat. f Lingua
placabil⁹.i.suauis elo
quio erga ꝓximū et
ōnī intēta erga de
um ad ipm placādū
g Lignū vite.q; si
cut p lignū vite cōti
nuabat vita corpalis
ita p talē linguā vita
spūalis. h Que
āt̄ moderate ē ad lo
quendū. i Conte
ret spm̄.sic dem̄ est ꝫ
ca.x. In multiloqo
n deerit pctm̄. k
Stult⁹ irridet disci
pli. q; nō cogīscit ei⁹
fructū. l Qui āt
custodit icrepatiōes
se corrigēdo. m
Astutior fiet. futura
mala pcauendo.
n Inabun.in.q̄ cō
sistit i obs̄uatōe ꝓsi
lior. o Vir.max.
respcū obs̄uatōis p
ceptorū: sic castitas
ꝑgial⁹ r̄spcū castitat⁹
diugat̄ p Cogi.āt i
pi.era. q; auferet eis
ptās ⁊ facultat̄ adim
plēdi suas cogitatio
nes malas: sic Absa
lon ablata fuit ptās
regndi loco Dauid
pris sui.ij. Reg.xvij
q Dom⁹ iust̄ plu.
for.q; dñs ꝓtegit eā
r Et in fructi.i.opi
bus. s Impij cō
turbatio.q; mal⁹ nō
pt̄ hr̄e pacē ad ꝓximū nec ēt ad seipm̄. vñ dicit phs.vij.
ethicor.de ipijs ꝫtēdit eor aīa.⁊ ꝫ q̄dē trahit huc: ꝫ aūt il
luc quemadmodū discrepātia.q; rō q̄ nō totalit̄ absorbet
trahit ad bonū sensualitas āt̄ que ꝓtendit ad malum.
t Labia sapientū dissemi.sci.ppm̄ docendo. v Cor
stultor dissim̄e erit.s.cordi sapiēt⁹ ⁊ ēt sibijpi: q; diuersis ⁊
varijs cogitationib⁹ agitat̄. x Victie impi.abo.do.sic
oblatio cayn q; fit de alieno vel mala volūtate. y Vo
ta iu.placa.sic ꝓz de abel. z Abo.ē dño vita ipij.q; ꝓ
pijs dei ē parcē ⁊ miserer⁹: ⁊ p ꝓs ēē pijs ꝓpt̄ q̄ abominat̄
oppositū. a Qui se.iu.fm eā opando. b Diliget ab
eo.s.deo q̄ ē regula iusticie. c Doct.ma.dese.vi.vi.q; si
cut viuūt ita docēt. d Qui increpat mo.morte culpe
ctorib⁹ q̄ occidunt eo q; correctionē odert. e Infernus
⁊ perdi.corā do.i.sibi mānifesta: licz sint sub tra ⁊ a deo lon
ginqua. f Quātomagis corda filio.ho.q̄ adhuc sūt in
via.ꝫ dī ꝫ illos q̄ negabāt diuinā ꝓuidentiam se extēde
re ad act⁹ hoim ⁊ cogitationes eor. g Nō amat pesti
lens eū q̄ se corripit: nec ad sa
piētes gradit. Cor gaudēs
exhilarat faciē: i merore ai
deiscit spūs. Cor sapiētis
queret doctrinā ⁊ os stul
tor pascit imperitia. Oēs
dies pauperis mali secura
mēs q̄si iuge cōuiuiū. Me
lius est pax cū timore dñi
q̄ thesauri magni ⁊ insati
abiles. Heli⁹ ē vocari ad
olera cū charitate. q̄ ad vi
tulū saginatū cū odio Vir
iracundus ꝓuocat rixas.
q̄ patiēs ē mitigat suscita
tas. Iter pigror q̄si sepes
spinar: via iustor absq; of
fendiculo. Fili⁹ sapiēs leti
ficat patrē ⁊ stult⁹ hō des
picit mr̄em suam. Stulticia
gaudium stulto: ⁊ vir pru
dens dirigit gressus suos.
Dissipant cogitatōes vbi
nō ē ꝓsiliū. vbi vo sūt plēs
consiliarij confirmantur.
Letatur homo in sentētia
oris sui ⁊ sermo oportun⁹
est optimus. Semita vite
super eruditum: vt decli
net de inferno nouissimo.
Domū superbor demoli
etur dñs et firmos faciet
terminos vidue. Abomina
tio domini cogitationes
male: ⁊ purus sermo pul
cherrim⁹ firmabitur ab eo.
Conturbat domū suaz qui
auarus. Qui fruct⁹ ꝓcurat
uite. Qui custodit aurē
suā increpanti. Cor sapi
entis meditat̄ ꝓ ore suo.
Os stultor effundit mala.
Abominatio dño cogita
tiones malorū. Mūdi sunt
oculi dñi ꝓ oīa q̄ fecit. Ab
ominatio dño oīs arrogāt̄
manu in manū nō erit in
nocens. Misericordia et
veritas custodiunt regē.
Misericordia et veritas
custodiunt regē. Gloria
adolescentū fortitudo eor.
Gloria senū canicies. Ve
stimenta et vasa ostendūt
impetū animi. Vestimēta
et vasa ostendūt impetū
animi. Melior est patiēs
viro forti. Melior est pa
tiēs viro forti. Qui fidit
in diuitijs suis corruet.
Qui fidit in diuitijs suis
corruet. Qui custodit os
suū custodit aīam suā.
Qui custodit os suū cus
todit aīam suā. Qui ma
ligne agit in lege non in
uenit bonū. Qui ma
ligne agit in lege non in
uenit bonū. Qui mollis
est in opere suo frater
est sui operis dissipatus.
Qui mollis est in opere
suo frater est sui operis
dissipatus. Turris fortis
nomen dñi. Turris fortis
nomen dñi. Vir impius
procaciter obfirmat vul
tum suū. Vir impius pro
caciter obfirmat vultum
suū. Vir impius procaci
ter obfirmat vultum suū.
Vir impius procaciter
obfirmat vultum suū.
Vir impius procaciter
obfirmat vultum suū.
Vir impius procaciter

mum suam.i.familiã qui sectatur auaritiã nimis eã restringendo a mõ viuendi debito. r Qui odit munera.p iniusticia oblata. s Viuet.vita gratie. t Per misericordiam.i.p opera misericordie erga pauperes.

v Et fidem.erga deum. x Purgantur peccata. ẽptuz ad culpaz t penam.

Dani.iiij. Peccata tua elemosinis redime. y Mẽs iusti meditabitur obedi.i.obedire deo t supi ori suo. Hoc em̃ est debitũ q̃ iusticia rdit vnicuiq; qõ suuz est. a Os impiorum redũdat malis rebellando deo t superioribus suis.

b Longe est dominus ab impijs.p gratiam: licet sit presens p essentiã t potentiã

c Et orationes iustorum exaudiet. tẽpore tamen opportuno. quia aliquando differt exauditionez vt gratiosi⁹ recipiat quod ab eo dat quãto per dilatioñ magis desideratur.

d Fama bona impinguat ossa.i.augmentat virtutes in q̃ bus consistit robur mentis: sicut in ossib⁹ robur corpis. vt⁹ em̃ laudata crescit.

e Auris que audit increpationes vite.i. dirigentes ad vitam virtuosam.

f In me.sa.cõmo. ad audiendũ eorum sapientiam. g Qui abijcit disciplinã despicit animam suam.i.reddit eã despicabilem deo t omni boi bono

h Qui autẽ acq̃.increpationibus po.est cor. quia sedat̃ passionib⁹ ẽ suijpius dñs. i Timor dñi filialis.

k Disciplina sapientie.i.sapia disciplinata. l Et gl'iaz p̃cedit hũilitas: sicut dispositio necessaria ad ip̃am Luce xxj.Qui se humiliat exaltabit: vñ dauid ex hũilitate sua exaltat⁹ fuit p̃mo ad gl'iam regni terreni.ij.Regũ.v.t postea ad gl'iam regni celestis.

Capl'm.xvj.

Hominis ẽ aim p̃pare. Ca.p̃cedẽti docuit salomõ refrenare motũ ire p qõ quietat̃ anim⁹ t sic ad orandũ t docendũ redditur apt⁹:iõ dr p̃sr in hoc ca.

a Hõis ẽ aim p̃pare.p orõez t sacre scripture meditatõz.

b Et dñi gub.linguam. sine quo homo non hz sanã doctrinam. Mathẽ.x.ca. Non em̃ vos estis q̃ loquimini:sed spiritus patris vestri q̃ loquit̃ in vobis.

c Omnes vie hominũ.i.cogitationes t actus ip̃or.

d Patent oculi eius.quia oĩa sunt el nota quantũcunq; occulta.

e Spirituũ.i.voluntatũ. f Ponderator ẽ dñs.ad retribuendũ fm merita t demerita.

g Reuela dño opa tua.non manifestando illi aliq̃d qõ ignorat:q: hoc est impossibile:sed querendo ab eo auxiliũ t p̃silũ i opib⁹ tuis.

h Et dirigent cogitationes tue.ad bonũ effectum.

i Vniuersa p̃pter semetip̃m operatus est dominus.quia sicut est p̃ncipium effectiuũ oĩm ita est finis vltimus. Prima em̃ causa conuertit in seipam oĩes suos effect⁹. Apoc.j.Ego sum alpha t o.p̃ncipiũ t finis.

k Impium q̃z.s.repa

r sectat auaritiam qui autez odit mũera viuet. Per mi
s sericordiã t fidez purgant
t peccata:p timorẽ autẽ dñi
y declinat oĩs a malo. Mẽs
iusti meditabit obediẽtiaz
a os impioz redũdat malis
b c Lõge ẽ dñs ab impijs:et
orõnes iustorum exaudiet.
Lux oculoz letificat aiam
d fama bona impinguat ossa
e Auris q̃ audit increpatio-
f nes vite:in medio sapiẽtũ
g pmorabit. Qui abijcit dis
ciplinã despicit aiam suã:
b q̃ ãt acq̃escit increpatõib⁹
i possessor est cordis. Tior
k l dñi disciplina sapientie:t
gl'iam p̃cedit humilitas.

k impiũ q̃z ad diem malum.
m Abominatõ dñi ẽ ois arro-
n gans etiã si man⁹ ad manũ
o fuerit nõ ẽ innocẽs Initiũ
vie bone facere iusticiã ac
cepta ẽ apũ deũ magis q̃z
p immolare hostias. Mise-
q ricordia t Vitate redimit
iniq̃tas:t i timore dñi de-
r clinat a malo. Cũ placuer̃t
s dño vie hominis.inimicos
quoq; eius cõuertet ad pa
t cem. Melius est parum cũ
v iusticia: q̃z multi fruct⁹ cũ
x iniq̃tate. Cor hominis di-
y sponit viam suã. sed domi
ni est dirigere gressus eius
z a Diuinatio in labijs regis
b i iudicio nõ errabit os ei⁹
c Pondus t statera iudicia
d dñi sunt:t opa ei⁹ oẽs la-
e pides secli. Abomiabiles
f g regi qui agunt impie quo-
niam iusticia firmat̃ solii.
b i Voluntas regũ labia iu-
k sta:qui recta loquit̃ dirige
l tur. Indignatio regis mũcij
m mortis. t vir sapiẽs placa

p̃uidentia nisi assit directio diuina. z Diuinatio.i.diuina lectio a In labijs regis. vñ Deu.xviij.dicit de eo Postq̃z autem sederit in solio regni sui describet sibi deuteronomiũ legis hui⁹ in volumine. sequitur. Legetq; illud oĩbus diebus vite sue:vt discat timere dominũ.

b In iudicio nõ errabit.os ei⁹.dãdo malã sententiã si in lege studuerit t deũ timuerit. c Pondus t statera iudicia dñi sunt.i.iudicia dei sunt iusta. d Et opa ei⁹ oẽs lapides seculi.in hebreo habet̃ Lapides sacculi.t videtur littera nostra corrupta p scriptores p̃pter similitudinẽ dictionum. Ad cuius intellectum sciendũ q̃ antiquitus fiebant pondera cũ lapidibus eris:quoz vn⁹ est ponderosi⁹ alio:fm diuersos gradus sicut mõ fiunt p diuersas portiones metalli:quaz vna põderat marcham: alia libram: alia vnciam t sic de alijs:t lapides illi ponebant̃ i sacco. Et isti sensus. Et opa ei⁹ oẽs lapides sacculi.i.opa dei fiunt cũ debito põdere t mẽsura. Et h mõ dr Sapi.xj. Oĩa disposuisti dñe in põdere:numero t mẽsura. e Abominabiles regi.s.iusto. f Qui agũt impie q: distorti sunt ab eius mente. h Cũ iusticia firmat̃ solii.sez regni:q: sic dicit Augustin⁹. Amota iusticia q̃d aliud sunt regna nisi latrocinia magna. g Voluntas regũ.s.iustoz.

i Labia iusta.in iudicib⁹ ab eo institutis k Qui recta loquitur.dirigeꝫ a deo in finẽ debitum. l Indignatio regis mũcij mortis.exemplũ.iij.Reg.ij.de solomone qui indignatus ꝛ Joab t semei:mãdauit eos occidi

m Et vir sapiens placabit eũ.sicut ptz de Ioab.ij.Regũ.

xliij.q̄ p mulierē tecuitē placauit irā dauid ꝑ absalon
n In hila. vultus regis vita.s.illoꝝ q̄ offenderūt:q; p ꝑ ē
disposit⁹ ad ꝓdonandū eis:iō seq̄tur. o Et clemētia ei⁹
quasi imber serotin⁹.q; sicut imber serotin⁹ ē bonus ꝛ su
auis terrenascētib⁹:sic clemētia regis remissiōe idigētib⁹.
p Posside sapi. q; auro melior est q̄nto aie bōa corpalib⁹ p̄-
ferunt: ꝛ auro bñ cō parat sapiam q̄ ē no tícia de diuinis: ꝛ ar gento ꝓdentiā q̄ ē noticia de būanis.
q Semita iustoꝝ ꝛc.ptz ſnia. r Cō-
tritionē p̄cedit super bia ꝛc.ꝑ patz de absa lon q̄ p⁹ nimiā elati-
onem in supbiam in quercu pendēs fuit occisus.ij.Reg.xviij
ꝛ de antiocho super bissimo q̄ a deo fuit ꝓcussus intm̄ q; eius
fetore grauabat exer citus: ꝛ i mōtib⁹ mi-
serabiliter ē mortu⁹ ij.Macha.ix.
s Melio⁹ est bumi. cuꝫ mitib⁹ ꝓpter qō
dī. ps.lxxxiij. Elegi abiect⁹ esse in domo
dei mei magis q̄ ha bitare in tabernacu-
lis pctoꝝ. t Qui sapiēs ē corde. absq; ti doctrina alioꝝ ap
pellabit ꝓdēs.i. de
nominari p̄t ab habitu ipm̄ pficiente. v Et q̄ dul.eloq̄.
ita q; cū sapia habitu exercet in doctrine actu. x Na-
ioza repe.qm̄ nō solū hēbit aureā: ꝛ etiā aureolaz:q̄ debet
actui docēdi:iō sb̄dit. y Fons vite eruditio possidētis
i.erudire potētis p sapiaz suā ꝛ eloquentiā.sicut em̄ riuuli
deriuant a fonte:sic sapiētie deriuant ad alios ꝛ a tali do-
ctore. z Doctria stul.fatui.q; de sacco nō exit nisi qō in
tus habet. a Cor sapiētis eru.os ei⁹ dirigēs ipm̄ in lo-
quendo. b Et labijs ei⁹ addet grām. q; eloquētia p sa-
pientiā directa efficit magis gratiosa. c Fauus mellis
cōpositus ꝟba.q; sunt dulcia auri sic fau⁹ mellis ozi.
d Dulcedo aie ē sanitas ossiū.i.bona dispositio ꝛ robur
corpis q̄b⁹ exñtib⁹ aia dulciter viuit in corpe. Pōt ec̄ ex-
poni de roboze spūali qō ꝓsistit i ꝟtutib⁹ intellectualibus
ꝛ mozalib⁹ in q̄b⁹ aia delectat tanq̄ in suis pfectionib⁹.
e Est via ꝛc.exponit vt ꝑ.xiiij.ca. f Ossa laborantis.i.
bō laborās eo mō loquēdi q̄ totū denoiat a pte digniori.
g Laborat sibi.i. ꝓpter necessaria vite sue ꝛ familie.
h Quia ꝓpulit eū.s.ad laborandū. i Os sūū.co.n.ipo
q̄ oportet eū comedere:oportz eū laborare. ꝓpter qō dicit
apostol⁹.ij.Thessa.iij. Qui non vult opari nō māducet.
k Vir impius fodit malū.i.querit cum diligentia sicut
fodiens thezauꝝ inclinatus ad hoc ex habitu malo.
l Et labijs eius ignis ar.s.ignis iracundie ꝛ supbie
m Homo quersus suscitat lites.exemplu⁊ de siba filio
bochri.ij.Reg.xx. n Et ꝟbosus sepat p̄m̄.sicut doech
sepauit saul a dauid genero suo.j.Reg. o Vir iniqu⁹
la.ami.suū.ei adulando. p Et ducit eū p viā non bo.p
talē adulationē. q Qui atto.oculis ꝛc. Hic ponit duo
signa hōis cogitantis mala. Onū est q; habet oculos atto
nitos ex intēsa cogitatur ad maluz.ꝛ sic obscuratur visus
exterior: quia motus maiores expellūt miores sm̄ phm.
Scōm est q; mordet labia sua.ex ymaginatione em̄ pfici-

n bit eum. In hilaritate vul
o tus regis. ꝛ clemētia eius
p q̄si imber serotinus. Possi
de sapientiā quia auro me
lior est: ꝛ acq̄re prudentiā
quia preciosior est argēto.
q Semita instoꝝ declīat ma
la:custos aie sue seruat vi-
r tam suam. Contritionez p̄-
cedit supbia:ꝛ ante ruinaz
s exaltabitur spūs. Melius
est humiliari cū mitibus q̄ꝫ
diuidere spolia cū supbis
Erudit⁹ in ꝟbo repiet bo
na:ꝛ q̄ sperat in dño beat⁹
t est. Qui sapiens est in cor
de appellabitur prudens:
x ꝛ qui dulcis eloquio maio
y ra reperiet. Fons vite eru-
z ditio possidentis: doctria
a stultoꝝ fatuitas. Cor sapi-
b entis erudiet os eius: ꝛ la
bijs eius addet gratiam.
c Fauus mellis composita
o verba: dulcedo aie sanitas
e ossiū. Est via q̄ videt hoi
recta ꝛ nouissima eius du-
f cunt ad mortē Alia laboza-
g ꝫ tis laborat sibi: qz cōpulit
k eū os suū. Vir insipiēs fo
l dit maluz:ꝛ in labijs eius
m ignis ardescit. Homo per
n uersus suscitat lites: ꝛ ver
bosus separat principes.
o Vir iniquus lactat amicū
p suum: ꝛ ducit eum per vi-
q am nō bonam. Qui atto-
nitis oculis cogitat praua
r mordens labia sua perfici-
s et malum. Corona dignita
t tis senectus:que in vijs iu
v sticie reperietur. Melior
x est patiens viro forti:ꝛ qui
y dominatur animo suo ex-
z pugnatore vrbium. Sor-
z tes mittuntur in sinuz:sed
a dño temperantur.

Capm̄.xvij.

o Dulcedo aie sanitas
e ossiū. Est via q̄ videt hoi
recta ꝛ nouissima eius du-
f cunt ad mortē Alia laboza-
g ꝫ tis laborat sibi: qz cōpulit
k eū os suū. Vir insipiēs fo
l dit maluz:ꝛ in labijs eius
m ignis ardescit. Homo per
n uersus suscitat lites: ꝛ ver
bosus separat principes.
o Vir iniquus lactat amicū
p suum: ꝛ ducit eum per vi-
q am nō bonam. Qui atto-
nitis oculis cogitat praua
r mordens labia sua perfici-
s et malum. Corona dignita
t tis senectus:que in vijs iu
v sticie reperietur. Melior
x est patiens viro forti:ꝛ qui
y dominatur animo suo ex-
z pugnatore vrbium. Sor-
z tes mittuntur in sinuz:sed
a dño temperantur.

Capm̄.xvij.

r Mordens la.sua pficit maluz.s.imaginatur pficere.
s Corona dignitatis sene.i.debet senectuti nō cuicunq;
ꝛ bone.iō subdit t Que i vijs iusticie repiet.s.ꝓcessisse
v Melior ē pat.viro forti.fortitudine corpali q̄nto melio-
or est aīa corpore. Patientia em̄ ꝓpie est fortitudo aie per
quā eq̄nimiter tole-
rat aduersa. x
Et q̄ dñat aio suo.p
repssionē ꝛcupiscen
tiaꝝ. y Expugna.
vrbiū.ꝓpter qō Dio
ge.phs dixit de alex
andro magō q̄ mltas
vrbes expugnerat q;
erat fu⁹ serui sui. q̄a
Dyogenes p rōnem
dñabatur suo sensiti
uo appetitui. Alexā
der vo mag⁹ fuiebat
suo appetitui sensiti
uo. z Sortes mit
tuntur in sinū.i.i ali
quo loco occulto vt
inde recipiant fortu
itu vel sine ꝓuisiōe
humana. z Sza
dño temperant. ex di-
uina em̄ ꝓuidentia
puenit q; talis sors
cadat sup talē. Ad
maiorē but⁹ auctor
itatis intelligentiam
q̄ritur vtr vti sortib⁹
sit licitū. Ad qō dicē
dum q; vti sortib⁹ est
ex vario euētu sen dispositōe alicui⁹ rei sensibilis ꝓposite
determinare aliq̄ dubiū vel incertū:sicut ex festucis ꝓpo
sitis p ꝑ q; aliq̄s accipit breuiorē vel lōgiorē:seu i ꝓiectōe
tarillorꝝ ex ꝑ q; aliq̄s ꝓijcit pl̄a vel puncta:vel ex ꝓsilibus
aliq̄ dubiū inter hoies determinat. Et si ꝑ fiat ad alicui⁹
rei diuisionē inter hoies vt q; hoc determinet q̄s quā par-
tem accipiat:vocatur sors diuisoria. Si aūt hoc fiat ad ali
quid determinate agendū.vocatur sors consultoria. Igit
si dispositio vel euentus sortiū expectetur a fortuna tantū
nullū est viciū: vt si mittant sortes ad determinandū iter
homines:vt quis quā ptem accipiat alicui⁹ rei ꝛ ꝑ ex cōi
consensu ꝓmittit fortune. Causa tñ motiua.p̄t esse pecca.
tum vt si ꝓpter cupiditatē ꝓriā vel aliud viciū ñ possint
ꝛcorditer alio mō diuidere. Si āt dispositio sortiū vel euē
tus nō expectetur solū a fortuna ꝫ ab alia causa ꝑ ē dupli
citer. Uno mō a causa corpali: vt a dispositione stellaruz
ꝛ sic cū actus stellaꝝ ad hoc se nō extendat: superstitiosum
est ꝛ illicitū ꝛ non caret occulto pacto demonū. Alio mō
qz expectat euent⁹ ꝛ dispositio sortiū a cā spūali dirigente
ꝛ ꝑ est dupl'r. Uno mō a demone:ꝛ ꝑ est illicitū:qz includit
familiaritatē ꝛ pactū cū demonib⁹. Alio mō a deo ex-
pectatur imediate vel mediātib⁹ sanctis angelis:ꝛ ꝑ non
est illicitū ꝫm se si fiat cū reuerētia debita:vñ dī ꝑ. Sortes
mittunt in sinū.ꝫ a dño tpant. Potest tñ in ꝑ q̄druplicit
pctm̄ incidere. Primo si absq; vlla necessitate ad sortes re
curratur.hoc em̄ vr ad dei tēptationē ptinere. vñ dic̄ Am
brosius. Qui sorte eligitur hūano iudicio nō cōprehendi
tur.scdo si aliq̄s etiā in necessitate absq; reuerētia debita
sortibus vtatur. Uñ sup act⁹ ap̄lorum dicit Beda. Siqui
necessitate aliq̄ ꝓpulsi deū putāt sortib⁹ ap̄lor exēplo esse
cōsulendū videāt hīpos ap̄los nō nisi collecto fratꝝ cetu
ꝛ pcibus ad deum fusis egisse.tercio si diuina oracula ad
terrena negocia ꝙuertant. Uñ dicit Aug. ad inq̄sitiones

Januarij. His q̄ de paginis euāgelicis sortes legunt: etsi optandū sit vt hoc potius faciāt q̄s ad demonia ꝓsulenda cōcurrant tū mihi displicet ista cōsuetudo ad negocia secularia ꝛ ad huiꝰ vite vanitatē diuina oracula velle cōuertere. quarto si in electionibꝰ ecclesiasticis q̄ ex spiritussancti inspiratione fieri dēt: aliq̄ vtant sortibus. Vñ dicit Beda sup actus apl̄oꝝ. Mathias añ pēthecosten ordināꝺ sorte q̄rit: q.ſ. nōdum erat plenitudo spiritussancti i eccl̄ia effusa. vij. diacōi postea nō sorte ſ electōe discipulorꝝ sūt ordinati Secꝰ āt ē in tpalibus dignitatibꝰ q̄ ordinātur ad frena dispōēda: ꝛ iō in electiōe illaꝝ pñt hōes vti sortibus sicut ꝛ in diuisione regꝝ tpaliuꝫ: vt dictū est. Si vo aliq̄ necessitas alia ab electione dignitatis ecclesiastice imineat: licitū est cū reuerētia debita sortibꝰ diuinū auxiliū iplorare. vñ dicit Aug. in epl̄a ad honoratuꝫ. Si inter dei mistros sit disceptatio q̄ eoꝝ tpe ꝓsecutionis maneāt ne fuga oīm ꝛ qui eorū fugiant ne morte oīum deseraꝫ ecclesia: si disceptatio aliter ñ poterit terminari q̄ntū mihi videt qui maneāt ꝛ q̄ fugiāt sorte eligendi sunt ꝛ hoc mō vsi sunt sortibus viri sancti: qui in veteri ac nouo testamēto vsi fuisse sortibꝰ leguntur sicut iosue iudicio sortiū puniuit achor Josue. vij. Et saul deꝑhendit ionathan filiū suū mel comedisse. j. Reg. xiiij. Et zacharias sorte exiuit vt incēsum poneret. Lu. j. Et sic patet responsio ad questionem.

Cap. xvij.

Melior est buccella. Supius salomon ꝓmisit ire impetum: h reprimit triplicē eius effectū in tribus capitulis sequentibus: tamen sicut dixi supra: ista diuisio ꝛ ꝓsikis accipitur fm principia capituloꝝ ꝛ non fm ꝓsecutionem eoꝝ. Primꝰ autē ire effectus est iurgiū: de q̄ dicit. a Melior est buccella. i. paruū frustum panis. b Sicca. i. sine pulmento a Cū gaudio. i. hilariter data. b Q̄ domus plena victimis. i. magnis epulis. c Cum iurgio. vt dicit poeta. Sup oia vult⁹ accessere boni. d Seruus sapiēs dñabit stultis filijs. h videt impletum parisius ꝛ in plurib⁹ ciuitatibus alijs: quia filij stulti vendūt hereditatē pñam saltem in pte: ꝛ frequenter illis qui prudēter seruiūt patri. e Et inter fratres hereditatem diuidet. i. habent hereditatez cum fratrib⁹. Alio mō exponit de iosue ministro Moysi q̄ successit ei in ducatu israhel: ꝛ nō filij moysi. Diuisit etiā hereditatē. xij. tribuꝫ vt patet libro. Numero. ꝛ iosue. f Sicut igne probat ar. ꝛ au. cami. ꝛc. q̄ sicut aur magis examinat q̄s argentū ita dñs maiori tribulatōe examinat corda magis fortium q̄s minus. vñ dicit apl̄s. j. Cor. x. Fidelis deꝰ q̄ nō patiet vos tentari supra id qđ potestis. Et fm h dixit. b. Sixtus ad bñm laurentiū. Nos q̄si senes leuioris pugne cursum recipim⁹: te āt q̄si iuuenē glorioſior ō tyrāno expectat triumphus. g Malus obe. lingue iniq̄. i. tyrāno ꝑcipiēti iniq̄. h Et fallax ꝛc. q: fm iudicē ꝓphē sic ꝛ ministri eiꝰ Eccl̄i. x. i Qui despi. pau. ꝛc. exponaꝫ vt s. xliij.

k Et qui in ruina le. al. ꝓ se ꝛ directe l Nō erit impunitus. q: in h peccat. Secus āt est si letaꝫ in ruina alicuius ꝑ accidens: vtpote q: ille est malꝰ hō turbās alioꝝ pacem ꝛ sic cessat h malus. Letari āt ꝓ se de pace reddita popl̄o: ꝛ ꝑ accidēs de ruina perturbantis eā ē licitū m Corona senū. i. honor eoꝝ. n Filij filioꝝ. vñ ad gl̄ias plurimū patꝝ veteris testamēti dr q̄ viderunt filios et filios filioꝝ vsq̄ in terciaz ꝛ quartā generatōez o Gl̄ia filioꝝ pres eoꝝ. i h em gloriant q̄ de bonis pribus ꝛ nobilibus sunt orti. p Nō de stul. ver. ꝓpo. h ē dcm nō ē decens q̄ stulto imponatur aliq̄ ambasiata in q̄ oꝑet habere vba ꝓposita. q Nec pncipez la. mē. q: dz ee reggula aliorum ad qō reqrit vitas labioꝝ. r Gēma gratis expe. ꝓstolātis. i. res expectata a desideratē est q̄si lapis pciosus in oculis eius. s Quocūq̄s se vrit i. in q̄cūq̄s negocio. t Prudēt intelligit. i. diligentiā apponit vt prudēter agat ne suo desiderio defraudet. Aliter exponit de expectatione regni celestis qđ dī pciosa margarita: Math. xiij. ꝛ talis in oi ope studz prudenter agere: ne fraudet sua expectatione. v Qui celat delictū. alterī⁹ x Querit amicitiā illius y Qui altero sermonē repetit. sine causa iusta publicando. z Sepat fed. q: rumpit fedus inter se ꝛ illū. a Plus ꝓficit correptio. s. fraterna. b Apō p. u. q̄ eam recipit. c Q̄ centū plage apud stultū. q̄ nō emendat vbo vl̄ verbere. d Sp iurgia q̄rit malꝰ. ad h inclinatus ex ꝓpleri one vel assuefactione. e Angelꝰ āt crudelis. i. nuncius iudicis. f Mittet z cū. ad eū incarceandū vel occidendum tanq̄s seditiosum. g Expedit magis vrse occurrere ꝛc. q: hō destitur⁹ a lege ꝛ iusticia q̄ dr hic stultꝰ est pessimū aīalium. vt dr. j. politi. h Qui reddit mala ꝓ bonis ꝛc. q: ista ē ingratitudo maxima ꝛ pessimū vicium. i Qui dimittit aquā. bibens vinū nimis forte. k Caput ē iurg. q̄ oriūt ex ebrietate l Et añq̄ pat. ꝛc. a prio. m Judiciū dese. ledēdo ꝓximū sine cā. In heb hī. Qui apit aquā pncipiū ē iurgioꝝ ꝛc. qō exponēs ra. sa. dīc: q̄ si le q̄ i alueo flumis fac apturā: vt aq̄ ide ꝺcurzat: ꝛ ille q̄ incipit iurgia factūt silia: q: i pncipio aptura ē pua: ſ ꝓcedēdo dilatat. sic iurgiū ē i pncipio puū ꝓcedēdo fit magnuz malū. n Et q̄ iustificat impiū ꝛc. q: vterq̄s fac z iusticiā malū: nec ꝑ eas ꝑt acq̄rē sapiaz. p Qui altā ꝛc. iste vꝰ nō ē i heb: iō ꝓtrāseo: ꝛ q: snia satꝭ ꝑz q Oi tpe. ꝛc. s. tpe aduersitatꝭ sic ꝛ tpe ꝓspitatꝭ. r Qui ami. ꝛc. verꝰ ꝛ certꝰ s Et frat in an. ꝛc. succurrēdo fri i magnis angustijs. sic ioseph succurrit fratribꝰ suis fame afflictis. t Stultus homo plaudet manibꝰ. q. gaudens ꝛ non curans.

v manib⁹ suis:cū spondē
x rit p amico suo. Qui medi
y tatur discordias diligit ri
z xas t q exaltat os suū qrit
a ruinā. Qui pversi cordis ē
b nō iueniet bonū: t q vertit
c linguā icidet i malū. Nat⁹
d est stult⁹ i ignominiā suā. ß
e nec pr̄ i fatuo letabit. Ani
mus gaudēs etatē florida
f facit spūs tristī exiccat ossa
g b Munera de sinu ipi⁹ acci
pit vt puertat semitas iudi
i cij. In facie prudētis lucet
k sapia oculi stultor̄ i finib⁹
l terre. Ira pr̄is fili⁹ stult⁹ t
dolor mr̄is q genuit eum.
m Nō ē bonū dānū iferre iu
n sto:nec pcutere principē q
o recta iudicat Qui modera
p tur sermones suos doct⁹
q t prudēs est t p̄cios⁹ spūs
r s vir eruditus. Stultus q̄z
t si tacuerit sapiens reputa
v bitur t si cōpresserit labia
x sua intelligens.

Capitulum.xviij.

a Occasiones querit qui
b vult recedere ab ami
c co:oī tpe erit expro

y Cū spoponderit p amico suo. in hebreo bī. Pro socio suo. piculo se obligans se p eo t tū deberet sollicitari de liberatione sua t amici sui: sicut etiā dictū est supra. vj. cap. Fili mi si spoponderis p amico tuo. x Qui meditat discordias. seminare. y Diligit rixas. qz sequunt ad discordias. z Et qui exultat os suū. se iactando t alios cōtēnendo. a Querit ruinā lz p̄ter intētionē suaz. qz talis exaltatio ē inimico⁹ acq̄sitio. b Qui peruersi ē cordis nō iuenit bonū. qz alijs effici odios⁹. t quia i semetipso ē diuisus p̄ter syn deresim recalcitrantem malor sensualitatem ad malam inclinantē. p̄t quod dicit phs. viij. ethi. q malus nō bz amicicia ad alterum nec ad seipm b Et q vertit linguā. in p̄sentia adulādo et in absentia diffamādo. c Incidet in malū culpe t pene.

d Natus ē stultus in ignominia ꝛc. qa ab alijs despicit. vñ p̄i occasio tristicie tribuit. e Animꝰ gaudēs etatē florida facit. qz vitā p̄ducit vsq̄ ad canicie m. f Spūs tristis exsiccat ossa t sic abbreuiat vitā: qz tristicia est passio mortificatiua g Munera de sinu. i. in occulto tradita. h Impius accipit. s. iudex. i In facie prudētis lucet sapia. p maturitatē t honestatē quia dispositio cordis magis apparet in facie in qua sunt oēs sensus q̄z in ptibus alijs. k Oculi stultor̄ in finib⁹ terre. i. habent vagos aspectus sicut cor varios cogitatus. l Ira patris fili⁹ stultus. qz pater representat in filio. t sic stultitia eius redūdat in patrē. sil̄r t in matrē m Non est bonū damnū inferre iusto. cui debet honor t bonum. n Nec pcutere principē. i. occidere: sicut ysmael pessim⁹ interfecit godoliā q recte iudicabat pp̄m. Hieremie. xlj. o Qui moderat sermones suos. ita q nihil ē sibi superfluū nec diminutū. p Doctus t prudēs est. quia hoc ē valde difficile: circa quod est magna virtus. q Et p̄cios⁹ spūs. i. aie. r Vir eruditus. in scia t moribus ex q̄bus p̄cio⁹itas aie attendit. s Stultus q̄z si tacuerit. inē sapientes. t Sapiens reputabit. ab ignorantib⁹ ipm credentibus hanc taciturnitatē p̄cedere ex sapiētis maturitate q̄ solet esse tardus ad loquendū. v Et si cōpres. labia sua. ab inclinatōe loquendi. x Intelligens. s. p̄riū defectum ex quo comp̄init labia sua: ne p̄umpat in aliquod stultum.

Capi. xviij.

o Ccasiones querit. Hic p̄ter reprobat effectum ire scōm: qui ē recedere ab amico fideli q̄ frequenter facit ira. Dicit igit. a Occasionis querit. allegādo nō causam p causa. b Qui vult recedere ab amico sine rōnabili cā. c Omni tpe erit exprobrabilis. qz corrumpit t falsat amicicia: qđ est peius q̄ falsare pecuniam quāto p̄cios⁹ res est amicicia q̄ pecunia: sm q dicit phs viij. ethicor̄. d Non recipit stultus verba prudētie quia sibi desipiunt p̄pter habitū cōtrariū. e Impius cū in p̄fundū venerit pec. p obstinationē mētis. f Contēnit oēm correctionem t pene cōminationes. g Sed sequit eum ignominia t obprobriū. sempiternuz in gehēna. h Aqua p̄funda verba ex ore viri. vt dicit Hab. sa. hic accipit vir perfectus in scia t virtute cui⁹ verba cōtinēt. p̄funda sniam ad quā qlibet nō pōt de facili attingere sicut nec ad p̄fundū aque p̄funde i Et torrēs redundās. in alios p bonam doctrinam. k Fons sapientie. in mēte sapientis a q̄ fonte ad alios derivatur aq̄ sapientie. l Accipe p̄sonā impij iudicio. sive dives sit sive pauper. m Non ē bonū. minus dicit t pl⁹ significat. qz hoc est malū cū sit ꝯ iusticie veritatē. n Labia stulti miscent se rixis. scz alior̄ ad iniicē rixantiū. o Et os eius iurgia p̄uocat. quia rixantes ad maiora iurgia incitat: sicut ille qui incitat canes ad mordendū se inuicē. p Os stulti cōtritio eius. qz p̄t verba sua frequēter punit in corpore: t cū hoc peccat in mente. ideo sequitur. q Labia ipsi⁹ ꝛc. verba bilinguis. q in p̄tia adulat et in absentia detrahit. r Quasi simplicia. i. sine plica dolositatis videt q̄n in p̄tia loquit: s Et ipa p̄veniunt vsq̄ ad interiora vētris. i. vsq̄ ad cor: qđ ē in medio vētris hoc est dictū: sunt valde nociua. t Pigrū ꝛc. ille vsus nō ē in hebreo: pōt tn̄ sic exponi. t Pigr̄ deijcit. ab egressu boni op̄is v Timor. laboris. v Die aūt esse. i. hoies vt femine molles ad bene opandū. x Esurient. qz non laborāt ad necessaria acq̄renda. y Qui mollis t dissolutus ē a vtute opandi. z Frater ē sua opa dissipantis. i. sibis est illi nō tn̄ in toto: qz peior ē dissipans opa sua q̄z mollis t remissus in suis op̄ib⁹ inchoatis. a Turr̄ fortissima. i. p̄tectio firma. b Nomē dn̄i. i. eius potentia. c Ad ipam currit iust⁹. inuocādo diuinā potētiā in suis necessitatib⁹. d Subā diuitis. i. ei⁹ diuitie. e Verbs roboris ei⁹. qz in ipsis p̄fidit sicut in murata vrbe licet frequēter in ß decipiat. f Ante q̄z conte. exal. cor hois. sicut dictū ē ſ. de absalon t de antiocho illustri. g Et ante q̄z glorificet humiliat. sicut ioseph humiliat⁹ fuit in carcere ante q̄z p̄ficeret egypti p̄uincie: dauid in p̄secutione saulis ante q̄z sublimaret in regnum. h Qui p̄ius respondet q̄z audiat ꝛc. hoc dupliciter exponitur. vno modo de illo qui ad questionē respondet ante q̄z p̄fecte audiat eius p̄positionē: t ille frequenter ostendit se stultum t con-

fusibilem quia non respondet ad intellectū q̄rentis. Alio mō de illo q̄ tanq̄ doctor rñdet discipulis q̄ tñ nō audiuit discendo ab alijs ꝛ iste ē stultus ꝛ cōfusione dign⁹ q: accipit formā doctoris cū nondū fuerit discipulus. i Spi ritus aūt viri. i. bonitas cordis. k Sustentat suā imbe cillitatē. ex parte cor poris: q: plus aliq̄n facit q̄z babēs corp⁹ forte ꝛ cor debile. vñ dicit Greg. omel. xij Vires q̄s imperitia denegat charitas sb ministrat. l Spi rtum vo ad ira. faci. q̄s pōt susti. q. d. nul lus nisi valde patiēs ꝛ mansuetus.

m Cor prudē. pos. sciam. tanq̄ rem cha rissimā: ꝛ q: non pōt auferri ab eo violent sicut pñt bona exte riora. n Et auris sa. q̄rit doctr. ab alijs libent audiendo ꝓpt qđ dr ē. c. j. Judicēs sapiēs sapiētior erit. ꝛc. o Donū bois dila. vīā eius. hoc pz in curijs p̄ncipum et platox. q: qui dat ostiarijs ꝛ mediato ribus procedit vltra vsq̄ ad pñtiā eox. p Justus prior ac cusator ē sui. reuelan do delictū suuz amico anteq̄ ab alijs ac cusetur. q Benū amicus. ei cōpatien do r Et inuestiga bit eū. q̄rens viā libe ratōnis sue s Cō tradictōes cōprimit sors ꝛc. cū em̄ in diui sione alicui⁹ rei non inuenit alius modus q̄z sors: tūc vsus sortiū descindit int eos litigiū: q: quilibet ē cōtentus portione sibi p sortē ob nenīente. t Frater q̄ adiuuat a fratre. i. cōgregatio hominū ꝛ potissime religioso x adinuicē cōcordantiū ꝛ supportantiū. v Quasi ciuitas firma. q: si ab alijs inuada tur bene defendit. x Et iudicia. a talib⁹ data y Qua si vectes vbiū. q: sunt firma ꝛ imobilia. z De fructu oris viri. i. de doctrina virtuosi. a Et replebitur venter eius. i. augmētabit scia eius eo mō loquēdi quo dr de pax sciente aut ignorāte q̄ parū aut nihil hz in ventre: ex actu em̄ docendi augmētabit scia doctoris. a Et genimina .i. germina vel generatōes: ꝛ dicunt a gigno. b Labio rum ei⁹. i. doctrina ipsi⁹: ꝛ ē repetitio eiusdē sue ad maio rem exp̄ssionē. c Mors ꝛ vita i manib⁹ lingue. i abusu em̄ ipsi⁹ ē mors culpe ꝛ in bono vsu vita gr̄e. d Qui di ligūt eā ꝛc. q: diligētes bonā linguā reportāt bonū fructū ꝛ diligētes malā malū. e Qui inuenit mulierē bonā. i. sacre scripture noticiā: vt exponit Ra. sa. Pōt etiā intelli gi de muliere ad lr̄am: q: vir ꝛ vxor sunt vna caro: ꝛ ideo si sit bona ē ad bonū viri. ꝛ ideo dr Gen. j. Faciam⁹ ei adiu toriū simile sibi. f Et hauriet iocunditatē: q: gaudium causat ex adeptione boni. g Qui expellit mulierē bo nam. iste versus nō est in hebreo ꝓpter qđ ptranseo ꝛ quia satis patet snīa ex p̄dictis. h Cū obsecrati. loquit pau per. q: indiget ꝛ nō pōt aliter supplere suā indigentiam.

i Et diues effabitur rigide. quia nō est in tali necessitate.
k Vir amicabil⁹ ad societatē. i. delectabilis alteri in con uictu. l Magis ami. erit q̄z frater. i. q̄z cōsanguineus in
n conuictu male portabilis ꝛ durus. Capi. xix.
Melior est paup. Hic p̃mr reprobat tercīū ire effectu: q̄ est alterius cui ali quis irascit cōtēpt⁹. a Melior ē tō dr. a Melior ē paup q̄ ambu. ꝛc. nō se offeren do. q̄z alios venerando. b Qr diues torques labia sua. alios cōtēnendo nō solū in corde inte rius q̄z etiā in fig̃ exte rius faciēdo alijs vi olentiā. c Et insi piens. i. alijs īsipi dus. d Vbi nō ē sciētia aie. i. de salute anime e Non est bonū. q: bona corpo ralia ab bonū aie fi naliter ordinanť: si cut corpus est ꝓpter animā: remoto autē fine remouent ea q̄ ad finē ordinantur. f Et q̄ festin⁹ est pe dibus. i. pcipitanter agens in suis opib⁹. g Offendit. quia de cōtingentib⁹ omittit supplantat gressus eius. q: facit eum ab alijs despici ꝛ cōcul cari. i Et ꝛ vcunt feruet aio suo. quia ex impatientia p̃ pit in blasphemiam dei. k Diuitie ad dunt amicos plurimos. q: multitudo hoīm sequitur vtile bonū q̄ habere pñt a diuite ꝛ nō a paupe: ſ subdit. l A paupe aūt ꝛ bi q̄s habuit. cū adhuc diues fuit. m Sepanť. q̄n depaupe ratur. n Testis falsus nō erit ipunit⁹: in futuro ꝛ aliq̄n in pñti: sicut pz de sacerdotib⁹ falsū testimoniū ꝛ susanna dantib⁹. q: deph̄nsi fuerunt occisi. Dañ. xiij. o Et qui mendacia loquit nō effugiet. diuinū iudiciū in quo de oī verbo ocioso oportebit reddere rōnem deo. Mathei. xij. ꝛ multofort⁹ de verbo mēdoso. p Multi colūt p̃sonam potentis. i. venerant ꝛ honorāt: q: bonuz vtile ab eo cōsequi sperant: ad q̄ ꝓna ē ppli multitudo: vt p̄dictū ē. q Et amici sunt. saltem apparenter. r Frēs. i. cōsanguinei. s Hois paupis oderūt eū. q: vt frequēter verecundanť de eius pñtia: ꝛ quia timent ne petūt ab eis releuari a sua indigentia. t Insup ꝛ amici. i. familiares ei anteq̄ de pauperaret. v Qui tñ verba sectat nihil hēbit. hoc ex ponitur, dupliciter: vno mō de discipulo qui magis diligit ornatū verbox q̄z bonā snīam ꝛ ille nihil reportat veritatis a doctore: aut ita parū q̄ p nihilo ē cōputandū. Allio mō de doctore q̄. hz bona vba ꝛ nulla facta: ꝛ iste nihil pñij re portabit a deo: ꝛ huic cōsonat lr̄a sequēs cū dr. x Qui aūt possessor est mētis. p virtutes morales quibus vires sensitiue sunt in obediētia rōnis. y Diligit aiaz suā. q̄z vult ei verū bonū: qđ est bonū vtuus. z Et custos pru dentie. q̄ dirigit vtutes morales. a Inueniet bona. g̃e in pñti ꝛ glorie i futuro b Falsus test ꝛc. exponať vt ꝑ.

t Non decent stultū delicie. sed magis austeritates vt sic eius stultícia reprimat. o Nec seruū dñari pncipibus: qz nihil asperius seruo cū surgit in dominiū de cōi cursu. e Doctrina viri p patientiā ei⁹ noscit: vñ et antiq̄ phī: vt socrates t plures alij fuerūt in patiētia valde pfecti. Pōt etiā ꝓprie exponi de doctrina apostoloꝝ t aliox doctox i primitiua ecclesia cui⁹ veritas apparebat: qz nō reformidabāt mori p ipsa. f Et gloria eius. s. viri patientes. g Est iniq̄ ptergredi. i. malo nō inferre ꝙ magt pati. h Sicut fremitus leonis. i. rugitus est valde terribilis alijs bestijs. i Ita t regis ira terribilis est suis subditis. vnde t leo dicit rex bestiax. k Et sicut ros sup herbam. est cōsolabilis. l Ita t hilaritas ei⁹. s. regis est cōsolabilis subditis. m Dolor patris filius stultus. qz filius repñat patrē: t ideo stultícia filij dat ei dolozis materiam. n Et tecta iugiter p stillantia. ita q̄ pluuia cadens p illa inquietat domum. o Litigiosa mulier qz q̄si cōtinue suis litigijs cōturbat virū t familiā. p Dolmus t diuitie dant a parentibus filijs q̄ emancipant ab eis. q Ad dño autē ꝓprie vxor prudens dat eis: qz prudentia nō potest dari a pentibus t amicis. r Pigredo imittit sopozē. mētis t corpozis. Piger em videt semp dormitare. s Et aia dissoluta. a vinculo legis t iusticie. t Esuriet. patiendo bonox spūaliū defectum t frequēter corpozaliū. a Qui custodit mādatū dei t sapioris sui. b Custodit aiaz suā. a transgressione culpe: t p ꝑns ab obligatōne pene. c Qui aūt negligit vias suas. i. obseruatōes mādatox. d Mortificabitur morte culpe t gehēne. e Fenerat dño q̄ misereꝫ. pauꝑ. dando ei elemosynā qz dñs reddit ei cētuplū in pñti t vitā eternā in futuro. Math. xix. f Erudi filiū tuū. in scia t moribus. g Ne despe. de ei⁹ eruditōne. si pax aut nihil accidat in pncipio: qz frequēter pringit q̄ aliq̄ tales finaliter fūt bene eruditi. h Ad infectionē aūt ei⁹. corpozalem vel spūalē. i Ne ponas aiaz tuā. sic aliq̄ pīes occulte pcurant corpozalē mortē filioꝝ male corrigibilitū veneno vel alio mō ne a publica iusticia suspendant: t aliq̄ pīes infficiunt eos spūaliter subtrahēdo correptionē t desperātes de eox correptōe: eo q̄ sunt male corrigibiles: qō tñ nō est desperandū q̄din sunt in vita pñti in q̄ pñt p liberū arbitriū ad bonū reuerti. k Qui em impa. ꝛc. s. patie quā pdit. l Et cū rapue. rē alienā ex impatia. m Aliō apponet. fez dānū innocētie cū dāno patie. n Audi pfiliū. de bonis agēdis i futuro. o Et suscipe disci. de mal' ꝑteritꝫ te corrigēdo. p Vt sis sa. i no. tuis. q̄uis i iuuētute insipiens fueris. q Multe cogi. i cor. viri. qz q̄si ꝓtinue variatur de vna i aliā. r Volūtas aūt ꝛc. s. immutabilis: qz r in corde viri: volūtas aūt s dñi ineꝛnū pmanebit. Nō t indigens misericors est: t v melior est paup iust⁹ q̄ꝫ vir x y mendax. Timor dñi ad vitam: t in plenitudine com z a morabit absq̄ visitatione b pessimi. Abscondit piger manū suaz sub ascella: nec c ad os suū applicat eā. Pe d stilente flagellato: stultus e sapientior erit si aūt corripueris pueris sapientē intelliget ꝙ sapiam. Qui affligit patrē f t fugit matrē ignominiosus erit t infelix. Nō cesses g audire fili doctrinam: nec h ignores sermōes scie. Testis iniqus deridet iudiciū i t os impioꝝ deuorat iniq̄ k tatē. Parata sunt derisoribus iudicia t mallei percutientes stultoꝝ corporib⁹. l

Capitulum. xx.

a Luxuriosa res vinum b t tumultuosa ebrietas. Quicūq̄ his de c lectatur: non erit sapiens. d

r ira regis sicut fremitus leonis: qui irritat animam suam. s Gloria viri est transire malum. t Vir sapiens timet et declinat a malo: stultus transilit et confidit. v Qui operatur terram suam. s. colit et custodit. x Qui sectatur otium. s. corporale. y Stultus qui dormit tempore messis. z Qui colligit in messe. a Filius sapiens. b Qui congregat. c Qui autem. d Qui congregat. e Qui autem. f Qui congregat. g Qui autem. h Qui congregat. i Qui autem. k Qui congregat. l Qui autem. m Qui congregat. n Qui autem. o Qui congregat. p Qui autem. q Qui congregat. r Qui autem. s Qui congregat. t Qui autem. v Qui congregat. x Qui autem. y Qui congregat. z Qui autem. a Qui congregat. b Qui autem. c Qui congregat. d Qui autem. e Qui congregat. f Qui autem. g Qui congregat. h Qui autem. i Qui congregat. k Qui autem. l Qui congregat. m Qui autem. n Qui congregat. o Qui autem. p Qui congregat. q Qui autem. r Qui congregat. s Qui autem. t Qui congregat. v Qui autem. x Qui congregat. y Qui autem. z Qui congregat. a Qui autem

f Sicut rugit⁹ leonis ē terribilis. alijs aialibus g Ita t terror regis. malis hoibus. h Qui ꝓuocat eū. ad irā i Peccat in aiam suā. i. in vitā suā. sicut ꝓz de semei. ij. Regū. t de Joab ꝓuocantib⁹ regē dauid ad irā: ꝓpter qō fuerūt occisi de mādato ei⁹ p salomonē filiū suū. iij. Reg. ij.

k Honor est hoi q̄ sepa. se a cōtētionib⁹ q̄ p hoc oñdit se pacificū t māsuetū esse qō est honorificū: q̄ honor ē p̄miū virtutis. l Pñs autez stulti. sequentes ipetum passionis ire.

m Miscēt ꝓtume. ad hoc iclinati ex impulsu passionis.

n Propt frigus piger arare noluit. tpe ad ꝫ debito. o Mēdicabit q̄ estate. collectione fructuū carendo. p Et non dabit ei. ꝓpter deme ritum pigricie sue.

q Sicut aq̄ ꝓfun. in q̄ latent ea q̄ sunt inferi⁹. r Sic cōsiliū. i. secretū. s In corde viri sapiētis et asturi. t Sed hō sapiēs. i. discipul⁹ diligens. v Exhaurier illud. sollicite q̄rendo ab ipso.

x Multi hoies misericordes vo. qui tñ nō sunt fm veritatē sed magis pusillanimes ipunita vicia dimittentes. ió subdit

y Virū aūt fidelē. in correctione vicioꝝ fm officiū sibi impositū. z Quis īueniet. q. d. raro īueniūtur: ꝓpter qō dr Luce. xviij. Filius hois veniēs putas inueniet fidē in terra. i. fidelē hoiem timore postposito t fauore iusticiā facientē. a Justus q̄ ambulat in simplicitate sua. i. sine falsitatis plica. b Pētōs post se filios derelinquet. instruct⁹ doctrina sua. vñ frequēter ꝓtingit q̄ ꝓpē bonitatē patrum defunctoꝝ impēcant bona filijs eorum.

c Rex q̄ sedet in solio iudicij. i. ad iusticiā exequendam. d Dissipat oē malū. s. culpe qō dz dissipare e Intuitu suo. q. mali talē principē formidāt videre. f Quis pōt dicere mūdū est cor meū. q. d. nullus nisi ex spāli gra diuina. ꝓpter qō dr Job. j. cano. ꝑma. Si dixerim⁹ q. peccatū nō habem⁹ ipsi nos seducim⁹ ꝛc. g Pondus. maius in emendo. h Et pōdus. min⁹ in vendēdo. t sīr de mēsura. i Utrūq; abominabile ē apud deū. q. furtū ē colore: iusticie palliatū. ꝓpter qō dicit Hieronym⁹. Simulata sanctitas duplex ē iniq̄tas. k Ex studijs suis intelligēt puer ꝛc. si eīs sit bone indolis ex hoc cōiecturā q̄ futurus sit ꝟtuosus in etate adulta. ꝓpter qō dicit pbs. j. ethicoꝝ. q̄ pueros beatificam⁹ in spe. l Aurē audiētē. doctrinā sapientū. m Et oculū videntē. exēpla coꝝ. n Dñs fecit vtrūq;. i. ex dono dei vtrūq; ꝓuenit. o Noli diligē somnū. īmoderatū p pigriciā. p Ne te egestas oppīmat. ꝓpter defectū laboris in acq̄sitione necessariꝝ. q Aperi oculos tuos. i. sis vigil t diligens in opib⁹ tuis. r Et saturare panib⁹. i. saturaberis. s Malū est: malū ē ꝛc.

f Sic rugit⁹ leonis ita t terror regis: q̄ ꝓuocat eū peccat in aiam suā. Honor est hoi q̄ sepat se a ꝓtētionib⁹ l m Oēs aūt stulti miscent ꝓtumelijs. n Propt frig⁹ piger arare noluit: mendicabit ḡ estate: t nō dabit illi. Sic o p q r s t v x y z a aq̄ ꝓfunda sic ꝓsiliū in corde viri. ꝫ hō sapiēs exhauriret illō. Multi hoies misericordes vocant: vir aūt fidelē q̄s inueniet. Just⁹ q̄ ambulat i simplicitate sua b tōs post se filios relinq̄t. c Rex q̄ sedet in solio iudicij dissipat oē malū intuitu d e f suo. Quis pōt dicē mūdū ē cor meū: purus sū a pctō. g Pondus t pōdus: mēsura t mēsura: vtrūq; abomi i k nabile ē apud deū. Ex studijs suis intelligit puer si mūda t recta sunt opa ei⁹. l m Aurē audientē t oculū vin dentē: dñs fecit vtrumq;. o p Noli diligē somnū: ne te q egestas oppīmat. Aperi r oculos tuos t saturare pa s nibus. Malū ē malū ē dicit ois emptor: t cū recesse t v rit tūc gloriabit. Est aut̄ t multitudo gēmaꝝ: vas autem ꝓciosum labia scientie x y Tolle vestimentū eius q̄ fi deiussor extitit alieni: et ꝓ extraneis aufer pignus ab z a eo. Suauis ē homi panis b mēdacij: t postea implebi c tur os ei⁹ calculo. Cogitad tiones ꝓsilijs roborant et e gubernacul tractāda sī bel f g la. Ei q̄ revelat mysteria: t b ambulat fraudulent: t di i latat labia sua ne cōmiscea k ris. Qui maledicit pri suo t mri: extinguet lumen ei⁹ l in medijs tenebris. Hereditas ad quā festinat i pn m cipio i nouissimo bñdictōe n carebit. Ne dicas reddaz o malū ꝓ malo expecta dñm p q t liberabit te. Abominatio ē apud deū pondus et pond⁹: statera dolosa nō r est bona. A domino dirigunt gressus viri. quis autem hominū intelligere po s t test viam suam. Ruina est homini deuotare sanctos. tradita. g Et ambulat fraudulenter. ostendens amiciciam cum sit inimicus latenter. h Et dilatat labia sua. magna ꝓmittēdo. t parua aut nulla adimplendo i Ne cōmiscearis. q̄ fieres ei silis. pō. xvij. Cum electo electus eris t cū puerso puerteris. k Qui maledicit patri suo t matri extinguet. i. inficiet: sicut ꝓcipit Leuitici. xx. t sic extinguit q̄tum ad lumen pētis vite. l Hereditas ad quā festinat in principio. ex cupiditate eā indebite acquirendo. m In nouissimo bñdictōne carebit. q̄ acq̄rens post mortē penā sustinebit t heres eius de cōi cursu non gaudebit finaliter. n Ne dicas reddā malū ꝓ malo. ex vindicte zelo. o Expecta dñm. i. iusticiā eius. p Et liberabit te. a ꝓsequētibus. q Abominatio est ꝛc. expo natur sicut ꝓius. r Ad dño dirigunt gressus viri. i. necesse habēt dirigi. s Quis aūt hoīm pōt intelligē viā suā. q. d. nullus nisi a deo directus. Cui⁹rō est q̄ hō finaliter ordinat ad beatitudinē facultatē nature excedentē. fm q̄ dicit ꝓmo Cor. ij. Oculus non vidit nec auris audiuit: t in cor hois nō ascendit que ꝓparauit deus diligentib⁹ se. Id finē aūt incognitum hō nō potest opera sua dirigere. ꝓpter qō necessario indiget diuina directione t Ruina est homini deuotare sanctos t post vota retractare. i. facere eis vota t non implere. quia licet vouere sit voluntatis: t ideo non reddare tamen vota facta est necessitatis: t ideo non reddens ruit in peccatū nisi ꝓ impotentiā excusetur.

quia replicat emende ref defectū: vt diminuat eius ꝑcū. t Et cū recesserit. cū re empta tūc gloriabit de bono foro v Est aurū ꝛc. i. doctrina ꝓcedens ex sapia excedit omne corporale q̄tūcunq; ꝑciosum: q̄nto corpore melior est aia x Tolle vestimentū eius. i. licite pōt tollere. y Qui fideiuss or extitit alieni. i. ꝓ alieno: q̄ obligatus est ad reddendum ꝓ eo: tū si vestimentū ē sibi necessarium de nocte debet sibi reddi in vespere t resumi pōt de mane sicut dictum fuit diffusius Exo. xxij. z Suauis ē homin. s. mendacij. a Panis mēdacij. id ē ꝓ mendaciū acq̄situs. quia vnicuiq; delectabile ē operari fm habitū. ij. ethic. t q̄ sic acquirit suā videt b Et postea implebit os ei⁹ calculo. per amaritudines penitentie: eo q̄ cōsiderat se male egisse. c Cogitationes cōsiliis roborantur. i. ad effectū deducentur d Et gubernaculis. i. ꝓsilio t expientia. e Tractanda sunt bella. t nō solū virib⁹ corporalibus. Vñ apud romanos q̄ ꝓ bella subingabant miles q̄ntūcunq; fortis carens tñ sapientis dicebat miles sine oculis. f Ei q̄ revelat mysteria. id est consilia sue fidei

v Dissipat impios rex sapiens.i. debet dissipare turbantes bonū cōe. x Et incurvat sup eos fornicē.i. arcum triūphalē q̄ antiq̄tus erigebat habita victoria de inimicis vt hī de saule rege.j.Reg.xv. y Lucerna dō.spīra.hois .i.spūs eiº.qz lumē naturale rōnis ē q̄dā impssio diuini luminis: sm q̄ dī pō. liij. Signatū ē super nos lumen vultº tui dñe. z Que inuestigat oia secreta ventris.i.cordis. Intellectus em̄ reflectit supra seipsum et sic cognoscit interiora sua ꝓma Corinthioz. ij. Quis em̄ scit hoim q̄ sunt hois nisi spūs hominis q̄ in ipso est. a Misericordia et veritas.i.iusticia.

b Custodiunt regē qz mia sine iustícia ē pusill animitas: et iustícia sine mia crudelitas: q̄ destruūt regem et regnū: ꝫ mia iustícia stimulata: et iustícia mia tēperata custodiūt regem et regnū. c Et roborat cle.thro.eiº. sicut ptz de regno dō. ij.Reg.xxij. vbi dicit Mansuetudo mea multiplicauit me. vñ i dubijs ad miscōie ptē est declinandū. d Exultatio iuuenum fortitudo eoz: et dignitas senū canicies. Liuor vulneris absterget mala. et plage in obsecrationibus ventris.

Capitulū.xxj.

a Sicut diuisiones aq̄rum ita cor regis in manu dñi q̄cūq̄ voluerit inclinabit illud. b Omnis via viri recta sibi videt appēdit aūt corda dñs. c Facere miam et iudiciū magis placēt dño ꝫ victime. d Exaltatio oculoz est dilatatio cordis: lucerna ipioz pctm̄. e Cogitationes robusti semp i abūdantia: ois aūt piger i egestate ē. f Qui cōgregat thesauros lingua mēdacij vanus et excors est: et impinguetur ad laqueos mortis. g Rapine impioz detrahēt eos: qz noluerūt facere iudicium. h Peruersa via viri aliena est a deo: q̄ aūt mundus est: rectū opus eius. i Melius ē sedere in angulo dogmatis ꝫ cū muliere litigiosa in domo cōmuni. k Anima ipij desiderat malum: non miserebit ꝓximo suo. l Exultatio pestilente sapientior erit puulus: et si sectet sapientē sumet sciaz. m Excogitat iustus de domo impij: vt detrabat impios a malo. n Qui obturat aurē suā ad clamorē pauperis: et ipse clamabit et nō exaudietur. o Munus absconditum extinguit iras: et donum in sinu indignationē maximam. p Gaudiuz iusto est facere iudicium: et pauor operantib⁹ iniquitatē. q Thesauros lingua mēdacij vanus et excors est: et impinguetur ad laqueos mortis. r Rapine impioz detrahēt eos: qz noluerūt facere iudicium. s Peruersa via viri aliena est a deo: q̄ aūt mundus est: rectū opus eius. t Melius ē sedere in angulo dogmatis ꝫ cū muliere litigiosa in domo cōmuni. v Anima ipij desiderat malum: non miserebit ꝓximo suo. x Exultatio pestilente sapientior erit puulus: et si sectet sapientē sumet sciaz. y Excogitat iustus de domo impij: vt detrabat impios a malo. z Qui obturat aurē suā ad clamorē pauperis: et ipse clamabit et nō exaudietur. a Munus absconditum extinguit iras: et donum in sinu indignationē maximam. b Gaudiuz iusto est facere iudicium: et pauor operantib⁹ iniquitatē.

v et pⁿ vota retractare. x Dissipat ipios rex sapiens et inuincurvat sup eos fornicē Lucerna dñi spiraculū hois: q̄ inuestigat oia secreta ventris. a Misericordia et veritas custodiūt regē: et roborat clemētia thronⁿ eius. b Exultatio iuuenū fortitudo eoz: et dignitas senū canicies. c Liuor vulneris absterget mala. et plage in obsecrationibus ventris.

Capitulū.xxj.

a Sicut diuisiones aq̄rum ita cor regis in manu dñi q̄cūq̄ voluerit inclinabit illud. b Omnis via viri recta sibi videt appēdit aūt corda dñs. c Facere miam et iudiciū magis placēt dño ꝫ victime. d Exaltatio oculoz est dilatatio cordis: lucerna ipioz pctm̄. e Cogitationes robusti semp i abūdantia: ois aūt piger i egestate ē. f Qui cōgregat thesauros lingua mēdacij vanus et excors est: et impinguetur ad laqueos mortis. g Rapine impioz detrahēt eos: qz noluerūt facere iudicium. h Peruersa via viri aliena est a deo: q̄ aūt mundus est: rectū opus eius. i Melius ē sedere in angulo dogmatis ꝫ cū muliere litigiosa in domo cōmuni. k Anima ipij desiderat malum: non miserebit ꝓximo suo. l Exultatio pestilente sapientior erit puulus: et si sectet sapientē sumet sciaz. m Excogitat iustus de domo impij: vt detrabat impios a malo. n Qui obturat aurē suā ad clamorē pauperis: et ipse clamabit et nō exaudietur. o Munus absconditum extinguit iras: et donum in sinu indignationē maximam. p Gaudiuz iusto est facere iudicium: et pauor operantib⁹ iniquitatē.

aūt mīe cū egentis et iusticie cū iniuste oppressis indiget ipe deⁿ nō i se ꝫi suis mēbris.sm q̄ dī Matth.xxv. Esurivi et non dedistis mihi māducare ꝛc. i Exultatio oculoz ē dilatatio cordis.s.effectiue. Dispositio em̄ cordis maxime appareat in oculis. et tō qñ cor tendit ad maloza ꝫ debeat sicut facit cor superbi: tūc apparet in oculis.

k Lucerna impioz pctm̄.ad ꝫ sciunt em̄ dirigere intellectum suū: nō aūt ad bonū sm q̄ dī Piere, iij. Sapiētes sunt vt faciant mala: bene aūt facere nescierunt.

l Cogitatões robusti.roboze mentis et corpoz̄ m Semper in abūdantia.qz cogitāt sp facē bona: ex q̄ sequit abūdantia bonoz spūaliū et tpaliū n Omnis aūt piger.ad bñ operandū. o Semp in egestate est spūali et tpali. p Qui cōgregat ꝛc.sicut adulatores diuitū et falsi aduocati. q Panus.i.vtute vacuus r Et excors ē.qz patitur defectum boni cordis. s Et impinguet ꝛc. culpe et gehēne. t Rapie ipioz detrahēt eos. ad infernū sm q̄ dī p ad thimo.vj. Qui volūt diuites fieri incidunt in laqos diaboli et in desideria multa et nociua q̄ mergunt hoiem in interitū. v Quia noluerūt facē iudicium.i.iuste viuē cū ꝓximo. x Peruersa via viri.q̄ est via pcti. y Aliena ē.s.a deo: ꝫpt hoc in aliq̄bus libris addit:a deo.ꝫ nō ē de textu.qz nō ē in hebreo:ꝫ est q̄dā glosa interlinearī inserta textui p scptores z Qui aūt mūdus ē.a pctō. a Rectū opus eiº.i. ordinatū in finē debitū. b Melius ē sedere i angulo dogmatis.i.solitarie: vbi pōt hō bona facere et cogitare. c Ꝫ cū muliere litigiosa.q̄ impedit hois bona. d Anima impij desiderat malū.inclinata ad hoc ꝓ habitum vicioſum. e Non miserebit ꝓximo suo.ad releuādū eius defectū. f Exultatio pestilente.exponat vt supra.xix.ca.in fine. g Et si sectet sapientē.s.paruulus sensu alteriº pena territus. h Sumet sciam.i.boni nonciam.qz principiū sapientie ē timoz. i Excogitat iustº de domo impij.i. existens de domo impij. k Vt detrabat impios a malo. id est eoz mala impediat vel diminuat:sicut abdemelech ethyops existens in domo impij sedechie extraxit hieremiam de lacu vbi fuerat positus ꝓ hoies impios: vt habetur Hieremie.xxxviij. l Qui obturat aurē suā ꝛc.sicut diues epulo qui negauit panis micas a lazaro guttā aque non potuit impetrare. Luce.xvj. m Munus absconditum.id est abscondite datū mediatoi. n Extinguit iras.s.domini. o Et donum in sinu.repetitio est eiusdē sententie ad maiorem assertionem. Aliter exponitur de elemosyna in abscondito data que placat iram dei.

p Gaudium iusto est facere iudiciū.i.iusticiam exequi. quia delectabile est vnicuiq̄ sm habitum operari.

q Et pauoz.supple est. r Operantibus iniquitatem.

Sicut diuisiones. Postq̄ repssit cōcupie motū.hic circa ꝫ remouet dubiū: qz forsitan posset aliq̄s credere q̄ talis motº eēt totaliter ab hoie effectiue:ideo hoc remouet dicēs. a Sicut diuisiones aq̄rū.q̄bus dixisse sunt aque q̄ sunt supra firmamentū ab his q̄ sunt sub firmamēto. Gen.j.q̄ facte sunt simplici voluntate diuina. b Ita cor regis.z p ꝓns alioz minus potentiū. c In manu dñi.i.in ptāte eius qz vtus pmi motoris est in oīm mouente inferiori. d Quocūq̄ voluerit inclinabit illō qz oia sunt in eiº obediētia. e Omnis via viri recta sibi videtur.qz sicut dicit btus Dyonisius. Nullus aspiciēs ad malū operatur: ꝫ semp aspicit ad bonū verū vel apparens. f Appendit autez corda dñs.in statera sue iusticie vt sm merita reddat eis pmia vel supplicia. g Facere miam et iudicium.i.opa mie egentis et iusticiā iniuste oppressis. h Magis placet dño ꝫ victime.q̄bus non indiget: sicut dī ps.xlix. Nunq̄d māducabo carnes thauroz ꝛc.,oꝑibus

quia semp timent deprehendi: ꝓpter qđ dicit cõiter q latrones sunt timidi. a Vir q̃ erra. a via doc. s. bone. b In cetu gigantiũ. i. hoim mozib⁹ incõpositoꝝ. c Cõmozabitur. qz ois hõ sibi sibi sociabitur. Eccĩ. xliij. Dicunt ẽm gigantes hoies magni cozpozib⁹ z incõpositi mozib⁹. vel p gigantes intelligũtur demones: sm q dr̃ Mathei. xxv. Ite maledicti i ignẽ eternũ q̃ paratus ẽ dyabolo z angelis eius.

a Vir q̃ errauerit in via doctrine: i cetu gigãtiũ cõmorabit. Qui diligit epulas in egestate erit: q̃ amat vinũ z pinguia nõ ditabitur

b Qui diligit epulum moderate. sicut gluto. b In egestate erit. qz nimiũ expendit et parũ aut nihil acquirit. c Qui amat vinũ. eadez est sntia per alia verba.

d Pro iusto. i. pro malo pene illato iusto. e Dabit impius. q̃ intulit illud ad penaz maiozẽ sic ꝙ mardocheo dat⁹ fuit amã. Hester. vij

f Melius ẽ habitare in terra deserta. i. solitarie. z exponat vt supza. g Thesaurus ꝺsiderabil'. i. diuitijs artificialib⁹ sicut aurũ z argentũ invasis q̃ sunt valde desiderabilia.

h Et oleũ. i. thesaurus de diuitijs naturalibus: q̃ significantur ꝙ oleũ: eo q̃ ẽ cõdimentũ cibozꝝ. i In habitaculo iusti. quia frequenter iusti in talib⁹ abundãt ex dono dei. k Et imprudẽs hõ dissipabit illud. i. heres fatuus z ꝓdigus qui aliqñ succedit iusto: z sic manasses dissipauit diuitias Ezechie iusti. iiij. Reg. xxj. l Qui sequi. iusti. z miaz. qz vna nõ ẽ virtuosa sine alia vt dictũ ẽ ca. ꝓcedenti. m Inueniet vitã gratie in pñti z glozie in futuro. n Ciuitatẽ fortiũ ascẽdit sapiens. sicut moyses cepit ciuitates seon regis amorrei: z og regis basan. plus enĩ valet sapia in bellis q̃ vires

o Qui custodit os suum. ab immoderato potu z cibo. p Et linguã suã. ab imoderato verbo. q Custodit ab angustijs. q̃ solent sequi ad vicia gulositatis z loquacitatiz

r Animã suã. i. seipm a nobiliozi enĩ ꝓte frequẽter denominat totũ. s Supbus. cozde. t Et arrogans. ozt. v Qui in ira opatur supbiã. exequẽs in ope qđ hz in cozde. x Vocat indoctus. i. stultus: qz oi modo supbus.

y Desideria occidũt pigrũ. qz desiderat aliqđ bonũ delectabile vel vtile seu honozabile: q̃ nõ vult ad hoc labozare z sic semp est in angustia: qz nõ assequit illud qđ desiderat

z Qui aũt iustus ẽ tribuet. egenis de hoc qđ hz. a Et nõ cessabit. a laboze vt posset egenti tribuere. b Hostie impioꝝ abominabiles. deo. c Que offerunt ex scelere. i. rapina vel furto q̃ plus displicẽt deo q̃ carentia hostiaꝝ q̃bus nõ indiget. vt dictũ est ꝰ. eodẽ ca. d Testis mendax pibit. spũaliter z aliqñ cozpozaliter: sicut pz de testib⁹ falsis ꝓ susanna. Daniel'. xiij. Vir obediens loquet victoriam. quia vires inferiozes subijcit rõni q̃ est maxima victozia: vt dictũ est ꝰ. xvj. Melioz est patiens viro forti: z q̃ dominat aio suo expugnatoze vbiũ. f Vir impius ꝓcaciter obfirmat vultũ suuz. motus enĩ ai magis apparet in facie in q̃ vigent oẽs sensus q̃ in alijs partib⁹: z ideo obstinato animi apparet in obfirmatõe faciei g Qui auderat: q̃ aũt iustus ẽ tribuet z nõ cessabit. Hostie impioꝝ abominabiles: q̃ offerunt ex scelere. Testis mẽdax pibit: vir obediens loquet victoriã. Vir impi⁹ ꝓcaciter obfirmat vultum suũ: q̃ aũt rectus ẽ cozrigit viã suã. Non ẽ sapia nõ ẽ prudẽtia nõ est cõsilium ꝓ dominũ. Equus parat ad diẽ belli: dñs aũt salutẽ tribuit.

Capitu. xxij.

a Melius ẽ nomen bonũ q̃ diuitie multe super argentũ eñ et aurum

c gra bona. Dives et pauper obuiauerunt sibi: vtrusq̃ opator est dñs. Callidus

f videt malũ: z abscondit se innocẽs ptrãsijt z afflictus

g h i k l est dãno. Finis modestie timor dñi: diuitie z glia: et

m n o p q r vita. Arma z gladij in via superbi: custos aũt aie sue

s t v x y Circa qđ sciendũ q̃ vicia carnalia sunt maiozis infamie: licet frequẽter sint minozis culpe: z sic ad repssionẽ ꝓcupiscentie sequit bonũ fame: qđ est valde magnũ: ideo dicit.

a Melius est nomen bonũ. quod est bonũ honozabile.

b q̃ diuitie multe. q̃ sunt bonũ vtile. Honozabile vero simplr est vtili melius. b Sup argentũ ẽm z aurũ gra bona. nõ solũ dei: q̃ et populi: qz frequẽter saluat vitã quã diuitie nõ possunt saluare. vt patet de thobia Thobie. j.

c Dives z pauper obuiauerũt sibi: tũc enĩ ꝓpie obuiãt sibi qñ dives ad petitionẽ pauperẽ supplet defectum indigentie. Et sic beat⁹ martin⁹ in porta ambianensiũ obuiauit pauperi dãs ei medietatẽ sui pallij. d Vtriusq̃ operator est dñs. facit enĩ pauperẽ vt habeat meritum ꝓtientie: z diuitẽ vt subueniendo pauperi habeat meritum misericordie. e Callidus videt malũ. s. pene iminẽtis.

f Et abscondit se. ne incurrat illud. g Et innocens. i. ignarus piculi. h Pertransijt p locum periculosum.

i Et afflictus est. damno rei temporalis: z aliqñ vite corporalis. Exemplũ de dauid: qui videns saulem insidiari sue vite fugit z se abscondit: z sic euasit. Achimelech autẽ sacerdos ignorans periculũ cum tota familia sua ad saulem venit z occisus fuit. vt habetur ꝓmo Regum. xxij.

k Finis modestie. i. cuiuslibet virtutis moralis que consistit in moderatione passionũ z actionũ humanarum.

l Timor dñi. s. filialis q̃ est timor sanct⁹ ꝓmanens in seculum seculi. m Diuitie: eternales n Et gloria sanctorum. o Et vita eterna. ad hoc enĩ ordinat finaliter ois virtus moralis. Diuitie vo tẽporales z mũdani honozes nõ ꝓnt esse finis virtutũ moraliũ cum virtutes sint maius bonũ. finis aũt melioz est his q̃ sunt ad finẽ. p Arma z gladij. q̃tũ ad abusum. q In via puersi. qz violenter q̃rit rapere alienũ r Custos aũt aie sue. p bonũ ꝓtis.

de humanis.

k Non ẽ ꝓfitũ qđ est q̃dam applicatio cie practice ad operandũ. l Contra dñm. q. d. scie speculatiua z practica z eiꝰ applicatio ad opus nõ ꝓnt impedire diuinaz ordinationẽ nẽ magis ꝓmouẽt licet ꝓter intentionẽ sicut frẽs ioseph ex sapia terrena z astutia venditerunt eũ ne dñare tur eis: z p hoc fuerẽt eius dñio subiecti vt patet Gen. xliij.

m Equus paratur ad diẽ belli. quia vadens ad ꝓliũ nõ debet omittẽ ea q̃ faciunt ad sui ꝺfensionẽ ne tẽptet deũ: tũ dza deo pncipaliter sperare ꝓsperũ euentũ.

Capitulũ. xxij.

Melius est. Superius repssit cõcupiscibiles q̃tũ ad potũ z luxurie actũ. Hic dr̃ ponit huius repssionis laudabilẽ effectum.

s longe recedet ab eis. t. a tali abusu armor: nõ tñ recedet a bono vsu eor q cõsistit in defensione fidei t iusticie. t Prouerbiũ ẽ. i. verbũ cõiter dictum. v Adolescens iuxta viã suã ꝛc. ꝓpter ꝟ dicit phs. j. ethico. q non parũ facit ad ꝟtutẽ: imo magnũ q iuuenes assuefiãt in operibus virtutũ. x Dues pau. imperat. i. imperiose loquit sibi subiectis. y Et q accipit mutuũ. p relevatione sua indigentie. z Seruus est fenerãtis. i. accõmodantis. reddit em se paratũ ad suũ obsequiũ ꝗdiu ẽ ei obligatus. a Qui seminat iniquitates. i. malã doctrinã disseminat onestor odium

b Metet mala. scz culpe pene c Et ira ire sue. i. ptas q̃ male agit. d Consummabit. i. ꝛminabitur t finietur.

e Qui pn9 ad misericordiã. ex applexione vel bona assuefactione. f Bene dicetur. talib9 em homines bonũ impcãtur. g Victoriã t honorem. iste versus nõ ẽ de textu: q non est in hebreo.

h Eijce derisorẽ et exi. cuz eo iur. ꝛc. est em talis cã mortua taliũ: remota vo cã remouet effectus.

i Qui diligit cordis mũdiciã. ex abũdantia em cordis os loquit Math. xij. e tõ mũdicia cordis redundat i labijs t iste

k Hẽbit amicũ regem. s. celestẽ t etiaz terrenuz. Antiqtus em reges nõ ptermittebãt aliquẽ assistere sibi nisi mundũ et honestũ. l Oculi dñi custodiũt sciam. i. veram sciam q̃ est de salute aie habite. m Et supplantant verba iniq. qz frequẽter incurrit oppositũ sui ꝓpositi: sicut ille q̃ angũciauit mortẽ saulis ipsi dauid. credẽs p hoc acq̃rere ei9 gr̃ã incurrit mortẽ. ij. Reg. j. n Dicit piger leo est foris ꝛc. semp em imaginat in opibus sibi cõmissis. maiora pricula. o Fouea ꝓfunda os aliene. i. informatio male t supstitiose doctrine: quia ducit ad ꝓfundum gehẽne.

p Qui irat9 est dñs incidet in eã. qz ex ira ꝺ aliquẽ subtrahit sibi gr̃ã suã: t sic ruit de culpa in culpã t frequenter in doctrinã erroneã t heresim dãnatã. q Stultitia colligata ẽ in cor. pueri. ꝓpt defectũ exientie et debilẽ vsum rõnis. r Et virga disciplíne fugabit eã. qz pueri magis monent timore pene q̃ amore boni. s Qui calũniat pauperẽ ꝛc. Hoc videm9 frequẽter q ꝓncipes spoliãt vsurarios t raptores. t Inclina ꝛc. ps̃ inia. v Que pulcra erit tibi. doctrina em sapie in principio non videt pulcra: qz difficilis ẽ ad capiendũ t tediosa antecq̃ habeantur eius ꝓncidia. ꝗ habitis ꝓncipijs ex q̃bus facili9 capiunt se quẽtia tũc efficit delectabilis: t videt pulcra: iõ subditur.

x erit tibi: cũ seruauer eã in y vẽtre tuo. Et redũdabit in z labijs tuis: vt sit in dño fi a ducia tua. Ũñ et oñdã eã b tibi hodie. Ecce descripsi c eã tibi tripl̃r i cogitatõib9 d t scia: vt oñderẽ tibi firmie tatẽ t eloquia veritatis rñ f dere ex eis illis q̃ miserũt te g Nõ facias violẽtiã paupe h ri: qz paup est: neq̃ ꝓteras i egenũ in porta: quia iudi k cabit domin9 causã eius: l t cõfiget eos qui cõfixerũt m anima ei9 n Noli esse amic9 homi iracũdo: neq̃ ambules o cũ viro furioso ne forte discas semitas eius t sumas a scandalũ aie tue. Noli esse cũ his q̃ defigũt man9 suas t q̃ vades se offerũt p de b bitis si em non hz vñ restituat: qd causa est vt tollat operimentũ de cubili tuo.

c Ne transgrediaris terminos antiquos: quos posuerunt patres tui. d Vidisti virum velocem in opere suo: coram regibus stabit nec erit ante ignobiles.

Capitulum. xxiij.

a Quando sederis vt comedas cum ꝓncipe

tum intẽctũ inducit eũ recurrere ad deliberandũ p rñsione per aspectũ libroꝝ vel collectionẽ cum alio sapiente.

b Non facias violentiã pauperi. qz pauper ẽ. i. qz nõ põt se defendere. i Neq̃ cõteras egenũ in porta. i. in iudicio. qõ antiqtus dabat in porta ciuitatis. k Quia iudicabit dñs. i. vindicabit. l Causa eius. iniuste tractata. m Et eõfiget eos. i. affliget. n Qui cõfixerunt animã eius. ei9 iusticiã puertẽdo. o Noli esse amic9 homi iracundo ꝛc. qz amic9 stultoꝝ similis efficiet. vt dr supra. xiij. a Noli eẽ cũ his ꝛc. fideiubẽdo p alijs. b Si aũt non hz vñ restituat ille p q̃ fideiubebis oportebit te soluere p eo t tollet vestimentum p pignore de cubili tuo. c Ne trãsgrediaris ꝛc. occupando iniuste possessionẽ vicini tui. d Vidisti virũ velocẽ. i. strenuũ t aptũ. e Coram regibus stabit ꝛc. tũ qz reges volũt hñ talẽ ministrũ: tũ qz tal nollet seruire homini rusticano.

Capitulum. xxiij.

Quando sederis. Supius salomon repssit ꝓcupiscibilẽ cꝫtũ ad potũ: ꝟ repmit cꝫtũ ad cibũ. Et ꝓmo facit ꝓpositũ. secũdo infert quoddã corrolariũ cauquenti. Circa ꝓmũ dicit a Cũ sederis. i. mẽsa ꝓncipis.

b Diligenť attende ꝛc.q; modeste vtendū est appositis: maxime in pūtia tanti homis:tō sequit̄ c Et statue cultrum.i.retinaculum. d Si tamen in ptāte habes aiam tuā.p vsum liberi arbitrij:ꝛ sic excipiunt desipiētes ꝛ pueri. e Ne desideres de cibis ei⁹.in q̄ ē panis mendacij.i. p mēdacia acq̄situs. quia abominabilis est dño talis cibus. f Noli laborare vt diteris.vltra moduꝫ debitū g Sz p;udētie tue.i.industrie vel astutie in acquirendo. h Pone modū rōnis recte. i Ne erigas oculos tuos ad opes ꝛc.aspirando et anhelando ad eas.q; talis labor essz frustra.sicut illi⁹ qui insequit aquilā volantē. k Ne comedas cuz homine inuido.qui tristatur de bono alterius ꝛ letatur de malo eius. l Q̄m in silitudinē arioli.q̄ imolatis in ara diuinat de futuris. m Et cōfectoris.i. expositoꝛ somnioꝛ q̄ loquit̄ in incertū. n Estimat q̄ igno.talis iuid⁹: q; cogitat te con undere p cibū suū. non tū est certus q̄ h̄ eueniat:ideo subditur. o Comede ꝛ bi.dicet tibi.inuitādo ad nimis cōsumēdum. p Et mens ei⁹ non est tecū.i.non querit bonū tuū. q Cibos q̄s comederas. ad eius instinctum. r Euomes.ad vitu periū tuum s Et p̄des pul. ser. tuos. quia ūgurgitati nō p̄sūt decenter loqui. t In auris⁹ insipiētiū ne loq̄ris.q; margarite non sunt ante porcos ponēde Mathei.vij. v Ne attingas puuloꝛ terminos ꝛc.i.ne occupes in toto vel i pte possessiones coꝛ q̄ nesciūt se defendere vt pnulī.vel ñ p̄sūt vt pupilli. x Propinquus em̄.illoꝛ fortis est.s.de⁹ fm q̄ dī p̄s.cxiij. Custodiēs puulos dñs. y Et ipe iudicabit.i.vindicabit. z Cōtra te.te puniēdo. a Ingredia tur ad doctrinā ꝛc.p;lra vsq; ibi. a Fili mi si sapiēs fueris ꝛc.p̄ em̄ i filio manet q̄dāmodo:ꝛ sic gaudet de bono filij sicut de suo ꝓpio. b Et exultabūt renes mei.i.coꝛpus meū:q; fortis animi mot⁹ redūdat in coꝛpus exteri⁹. c Nō emulet̄.i.nō imitet̄. d Sz in timoꝛe dñi.s.filiali. e Esto tota die.i. p totā vitā tuā cui⁹ dies inuētus ē mane ꝛ senect⁹ vespere. f Quia hēbis spem i nouissimo.s. p̄mio.spes em̄ ē certa expectatio future b;itudinis ex gr̄a ꝛ meritis,pueniēs. g Noli esse in cōuiuijs pctōꝛ ꝛc.et seq̄tur causa. b Quia vacātes potibus ꝛc.q̄tū ad bona exterioꝛa:q̄ in talib⁹ expendunt:ꝛ q̄tū ad bona naturalia q̄ in talib⁹ peioꝛant ꝛ coꝛrūpunt. i Et vestiet̄ pannis.filib⁹.vñ in hebꝛeo h̄. Lacerat̄ dormitatio.s.tua.q.d.nō remanebit in quo dormias:nisi pānus vilis et laceratus. k Audi patrē tuū.ei humilit̄ obediēdo. l Et ne cōtemnas cū senuerit mat tua.ei debitum obsequiū subtrahendo. m Veritatez eme. studij labore n Et noli vendere sapiam tū q; gratis ē danda cunie estimāda: p̄ūt doctoꝛ sapie accipe victū ꝛ vestitū p suo laboꝛe:immo debet ei a re publica. q; a p;incipio antiq; vñ oꝛ Gene.xlvij.q; sacerdotes egypti te pe famis ñ fuerūt cōpulsi vēdere terram suā q; ipis statuta erat baria ex hoꝛreis publicis p̄bebant:ꝛ ipi p̄ studuerūt i p̄bia: vt h̄.j.metaphy. o Exultat gaudio ꝛc.q; bonū filij redūdat i patrē ꝛ matrē. a Prebe fili mi coꝛ tuū ñ. ad doctrinaz meā meditandam. b Et oculi tui vias meas custodiant. c Fouea em̄ p;funda ē meretrix ꝛ puteus angust⁹ aliena. d Insidiat̄ i via q̄si latro ꝛ quos incautos inuenerit interficiet. e Cui ve:cui⁹ patri ve:cui rixe:cui fouee.cui sine causa vulnera cui suffossio oculoꝛ. f Nōne his q̄ cōmoꝛant in vino.ꝛ studēt g calicib⁹ epotandis. h Ne intuearis vinum quando flauescit.cū splenduerit in vitro coloꝛ eius. i Ingreditur blande ꝛ in nouissimo moꝛ debit vt coluber.ꝛ sicut re

b diligenť attende q̄ sunt apc posita añ facie tuā ꝛ statue d cultrū in gutture tuo: si tñ habes i ptāte animā tuam e Ne desideres ō cibis ei⁹: in quo est panis mēdacij. f Noli laborare vt diteris: gh ß p;udētie tue pone modū i Ne erigas oculos tuos ad opes q̄s nō potes h;e: q̄a facient sibi pēnas q̄si a q̄le k ꝛ volabūt in celū. l Ne comedas cū homie inuido ꝛ l ne desideres cibos ei⁹ q̄ñ m in silitudinē arioli: ꝛ conie n ctoris estimat q̄ ignoꝛat. o Comede ꝛ bibe dicet tibi: pq ꝛ mens eius nō est tecum. r Cibos q̄s comederas euos mes ꝛ perdas pulcros ser t mones tuos. Jn auribus insipientiū ne loq̄ris:quia despiciēt doctrinā eloquij v tui. Ne attingas puuloꝛū terminos: ꝛ agꝛ pupilloꝛ x ne introeas Propinquus y em̄ illoꝛ foꝛtis ē:ꝛ ip̄e iudi z cabit q̄ cām illoꝛ. Ingredia ꝛ aures tue ad ;ba scie. No li subtrahere a puero disciplinā:si ei p;cusseris eū virga nō moꝛiet̄. Tu ;ga p;cuties eū:ꝛ animā ei⁹ de iferno liberabis. a Fili mi si sapiens fuerit anim⁹ tu⁹ gau b debit tecū coꝛ meū:ꝛ exultabūt renes mei cū locuta c fuerint recta labia tua Nō

d emulet̄ coꝛ tuū peccatoꝛes e sed in timoꝛe dñi esto tota f die:q; habebis spem i nouissimo ꝛ p̄stolatio tua non auferet̄. Audi fili mi ꝛ esto sapiens ꝛ dirige i via aim g tuū. Noli esse in cōuiuijs potatoꝛ nec in cōmessationibus eoꝛ q̄ carnes ad ve h scendū cōferūt.quia vacātes potibus ꝛ dantes sym i bola consument̄: ꝛ vestiet̄ k pannis dormitatio. Audi l patrē tuuz q̄ genuit te ꝛ ne cōtēnas cū senuerit mater m n tua. Veritatem eme ꝛ noli vendere sapientiā ꝛ doctri o nam ꝛ intelligentiā. Exultat gaudio p̄ iusti q̄ sapiaz genuit letabit̄ in eo. Gaudeat p̄ tuus ꝛ m̄ tua ꝛ ex a ultet q̄ genuit te. Prebe fi b li mi coꝛ tuū mihi et oculi tui vias meas custodiant. c Fouea em̄ p;funda ē mere d trix ꝛ puteus angust⁹ alie e na. Jnsidiat̄ i via q̄si latro f ꝛ quos incautos inuenerit gh interficiet. Cui ve:cui⁹ pa i k trive:cui rixe:cui fouee.cui l sine causa vulnera cui suf m fossio oculoꝛ. Nōne his q̄ n cōmoꝛant in vino.ꝛ studēt o calicib⁹ epotandis. Ne intuearis vinum quando flauescit.cū splenduerit in vi p tro coloꝛ eius. Ingreditur q blande ꝛ in nouissimo moꝛ debit vt coluber.ꝛ sicut res dei:vt exponit Ra.sa. Pōt etiā hec lr̄a exponi de meretrice coꝛporali:q̄ dī fouea,p;funda:q; mlti cadūt in eā in uenes viri ꝛ senes.dī etiā puteus angust⁹. q; de pctō luxurie nō exit hō nisi cū difficultate. Jnsidiat etiā quasi latro blandicijs ꝛ oscul' incōtinentes attrahēdo. b Cui ve.i. maledictio ꝛ infortunij. i Cui⁹ patri ve.q; in patrē redūdat filij malū. k Cui fouee.i.carceres sub tra. l Cui sine causa vulnera.i.nō ex gladio:ß ex casu ꝓpio facta. m Cui subfossio oculoꝛ.i.debilitatio ꝛ obscuratio eoꝛ. n Nōne his q̄ cōmo i vino supflue bibito.q.d.si ꝓtingit eis:vt p;de se ad sensū.ideo subdit. o Ne intueaꝛ vinū ꝛc. quia delectari i tali aspectu inducit ad immoderatū potum. p Ingredit̄ blande.i.suauit̄ in ꝓncipio. q Et i nouissimo moꝛdebit vt coluber ꝛc.q; cōsumit bona fortune ꝛ bona nature.vt p;z ex p̄dictis:ꝛ etiā bona gratie:quia inducit

ad vicia: t potissime ad luxuriā: ideo subdit. r Oculi tui vide. extraneas. i. meretrices t adulteras. s Et cor tuū loquet puersa. cōcupiscēdo eas. t Et eris sic dormiēs. qz passio venereoz ligat rationē t sensuz. v In medio mari. pītis seculi: qō iactat vndis temptationū t viciorū. x Et q̄si sopit⁹ gubernator. cor⁹ est nauis: aia gubernatrix. vñ dixerunt platonici: q aia vnit corpi sicut nauta nauī: q similitudo tenet inq̄tum ē motor corpis: nō tñ inq̄tū ē forma. Dicit aūt aia sopita q̄n somno vel passione venereoz ē ligata. y Amisso clauo. i. gubernaculo: qō b intelligit rectū rationis iudiciū. z Et dices. trāseunte somno vel passione.

a Verberauerūt me: ß non dolui. sic ē⁹ oppressus somno ꝑ nimia ebrietate ñ pcipit. ptunc si pcutiatur aut trahat: sic detentus vehemēti passione venereozū nō pcipit. ptūc mala culpe t pene que incurrit. b Q̄n euigila. t rursus vina reperiā. sicut em assuet⁹ ebrietate p⁹ euigilationē cito recurrit ad potatiões inclinat⁹ ad hoc per malā ꝓsuetudinē vl cōplexionē: sic t assuet⁹ venerī: t si aliq̄n euigilet pcipiendo ad horā mala q incurrit: tñ cito reuertit ad vomitū ꝑ pter malū habitū vl carnis corruptōez iōm ad ß impellentē.

gulus venena diffundet.
r Oculi tui videbunt extraneas: et cor tuū loquet peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari: t quasi sopitus gubernator amisso clauo: et dices. Verberauerūt me sed nō dolui: traxerunt me et ego non sensi.
b Quādo euigilabo: t rursꝰ vina reperiam.

Capl'm. xxiiij.

a Non emuleris viros malos: nec desideres eē
c cū eis: qz rapinas meditat
d mens eoz: t fraudes labia
e eoz loquunt. Sapiētia edi
f ficabit domus: t prudētia
g roborabit. In doctrina re-
b plebunt cellaria: vniuersa
substātia ꝑciosa t pulcher-
i rima. Vir sapiens fortis ē
et vir doctus robustus et
k validus: quia cū dispositione initur bellū: et erit salus vbi multa consilia sunt
l Excelsa stulto sapientia: in
m porta nō aperiet os suum.
Qui cogitat mala facē stultus vocabit. Cogitatio stulti peccatū est: t abominatio
n hominū detractor. Si desperaueris lapsus i die an-
o gustie: imminuet fortitudo
p tua. Erue eos qui trahunt ad mortē t qui trahunt ad interitū liberare ne cesses.
q Si dixeris vires nō suppe
r tunt: qui inspector est cor-
s dis ipē intelligit t seruatorem aie tue nihil fallit: reddetq̄ homi iurta opa tua.
t Comede fili mi mel: qz bonum est: et fauū dulcissimū
a gutturi tuo. Sic et doctri-
b na sapiētie anime tue: quaz
c cū inueneris habebis i no
d uissimis spē: t spes tua nō
e pibit. Ne insidieris t queras impietatē in domo iusti: neq̄ vastes requiē ei⁹.
f Septies. n. i die cadet iu-
ß stus t resurget: impij aūt
i corruēt in malū. Cū ceciderit inimic⁹ tu⁹ ne gaudeas
k t in ruina ei⁹ ne exultet cor
l tuū: ne forte videat dñs et
m displiceat ei: et auferat ab
n eo irā suā. Ne ꝓtendas cū
o ꝑ pessimis: nec emulerī impi
q os q̄ñ nō hñt futuroz spez
r mali: t lucerna impioz extinguet. Time dñm fili mi
s t regē t cū detractoribꝰ nō
t v cōmiscearis. Q̄ñ repente
x ꝓsurget ꝑditio eoz t ruinā
y eoz quis nouit?

p Erue eos q̄ du. ad mortē. iniuste tñ: exēplo Daniel q̄ liberauit Susannā: Dañ. xiij. q Si di. vi. nō sup. ad hoc faciendū. r Qui inspe. est cor. i. deus ſm q̄ dī. j. Reg. xvj. Hō videt ea q̄ patēt: deus aūt intuet cor. s Jp̄e intel. si dicas verū vel falsum: et ſm ß reddet tibi penā vel p̄miū. t Come. ſ. mi mel qz bo. est. ad lr̄az in tra. p̄missiōis i qua reḡuit salo. mel. abū dat. iō in plurib⁹ locis vete. testa. dī tra abūdās lacte t melle. t eo reficiunt homines corporaliter. a Sic t doc. sa. aie tue. dulcis ē t bona t spūalit refectiua. b Quā cū inuene. corde meditando et opere adimplendo. c Hēbis i no. spē. scilz in bonis futuri seculi. d Et spes tua non pibit. i. effectu nō carebit: quia spes ē certa expectatio future beatitudinis: vt. ſ. dictū est. e Ne insidieris et q̄ras impietatē i domo iusti. i. occasiōez eaz diffamādi: eo q̄ in aliq̄ deliq̄t: t subdit cā. f Septies em̄ ca. iu. i. pl'ies: qz vita p̄ñs sine peccato nō pōt trāsigi de cursu cōi. g Et resurget. i. se emēdabit ꝑpt qō seruāda ē fama ei⁹. vñ dicit saluator Math. xviij. q̄ p̄mo correctio fratna dz ē in secreto: vt sic seruet fratris fama si emēdet ex tali correctiōe. h Impij aūt corruēt i malū. sine correctiōe tali p emēdā. t iō nō sic est cū istis agendū: ß magis sūt accusandi publice iusticie et punīēdi: q̄ñ nō sperat de eoz emēdatiōe ex secreta correctiōe. i Cū ceciderit inimic⁹ tu⁹. in aliq̄ malū pene. k Ne gaudeas. mot⁹ rone odij seu inimicicie: sec⁹ aūt ē q̄ñ tale gaudiū ꝓcedit ex zelo iusticie. iō sequit. l Ne for. vi. do. t displi. ei. mot⁹ mal⁹ animi tui. m Et auf. ab eo irā suā. t sup te ꝑuertat ip̄az. n Ne ꝓtē. cū pessi. i. cū incorrigibilib⁹ vbo correctiōis: qz ß ē inutile: ß iudex dz ꝓtendere cū talib⁹ penis: vt a malo arceant t alij terreāt o Nec emulerī. i. imiteris. p Impios. cui⁹ cā ſbdit. q Q̄ñ nō ha. futu. spē mali. ß totā suā spē ponūt in bonis hui⁹ mūdi. r Et lu. impi. extin. i. ptās eoz finiet. s Time deū. p̄cipalt. t Et regē. q̄ ē ei⁹ vicari⁹ i tpali⁹ sc̄dario. v Et cū detra. nō cō. eoz detractiões libē ter audiēdo. x Q̄ñ repē. cōsur. pdi. eoz. ſ. detractoris t ei⁹ auditoris. y Et ruinā vtriusq̄ qs nouit. q. d. valō

Capitulū. xxiiij.

In emuleris. Hic ꝓr cōcludit ex p̄dictis quoddā corrclariū. Dictū est em̄. ſ. q̄ in cōuiuijs t cōmessatiōib⁹ potatoꝝ ꝓsumunt fortune bona: q̄bus cō sumptis inducunt tales ad rapinas t furta: qz nō hñt vñ cōtinuent talia: t tñ ꝓtinuare volūt: qz cōsuetudo ē altera natura: iō. q. cōcludēdo ex p̄dictis dicit: a Ne emuleris. i. imiteris. Emulor aris. hz plures significatiōes vnā ꝑsus. Emulor ínflat: amat inuidet ac imitat. b Viros malos. i. ebriosos t gulosos: vt dictū est. c Quia rapinas meditat mens eoz. postq̄ ꝓsumpserūt bona sua mō p̄dicto. d Et fraudes. q̄ñ nō possunt hīe p violētiam. e Sapia edificabit dom⁹. i. ꝓmouebit familia vel cōgnatio aliq̄. f Et prudētia roborabit. i. bono regimīe. g In doctrina sapiētie replebunt cellaria. i. corda audientiū. h Vniuersa ſub. p̄cio. t pul. dinitie em̄ spūales semp sūt p̄cioſe t pulcherrime. corpales em̄ aliq̄n habent turpitudinē annexā. i Vir sapiens for. est. qz sapiētia plus valet in arduis t in bellis q̄z vires corpis. iō subdit. k Quia cū dis. init bel. nisi em̄ exercit⁹ eēt bñ dispositꝰ nō hīēt victoriā ß magis ꝓfusionē. l Excel. stul. sa. q̄

magna erit: q3 post ruinā culpe incurrēt ruinā gehenne. 3 Hec q3. q̄ sequunt: sic ꝓiūgit ꝫ lra i hebreo. a Sapiētib9. i. iudicib9 t eis assistētib9. b Cognoscere psonā in iudicio. i. ex aliq̄ familiaritate ei ꝓdescēdere pl9 debito. c Nō est bonū. q3 ē ꝫ veritatē iusticie. In tali eñ casu sanctū est ꝓhonozare veritatem. j. Ethic. d Qui dicūt impio iustus es eū ꝓ munerib9 seu familiaritatib9 iustificādo. e Maledicēt eis ppli ꝛc. per ppl̄os itelligunt gētes q̄ nō sūt de ppl̄o isrl̄. t p trib9 ppl̄us isrl̄ in. xij. tribub9 diuisus. f Qui arguūt. iuste pctozes obseruādo tpus t locuz et alias debitas circūstantias.

g Laudabunt. id ē laudabiles efficient cozā deo t homib9. h Et sup eos veniet bñdictio dei t populi. i Labia deosculabit. i. pacē reformabit: cui9 signū est mutuū osculum k Qui recta verba rñdet. ille. n. q̄ rñdet ex trāsuerso veritatē fugiēdo nō reformat pacē: ꝫ magis dissipat eā. l Ꝓpara foris ꝛc. hunc versū exponit ra. sa. dupliciter. Ono mō sic. l Ꝓpepara foris opus tuū. i. ꝓuide tibi de agris et vineis t alijs ad vitam necessarijs. m Et postea edi. domū tuā. i. accipias uxozē t facias ꝓlē. Cōiunctio eñ viri t mulieris t educatio ꝓlis faciūt domū: q̄ male gubernaret nisi ꝓcederet ꝓuisio necessarioz. Allio mō sic. Ꝓpepara foris opus tuū. studēdo sacrā scpturā. Et diligēter exerce agrū tuū videndo glosas doctozū. m Et postea edifices domū tuā. i. fac tibi discipulos ꝓ sanā doctrinā: alit eēt ozdo puersus n Ne sis testis frust. i. sine iusta t rōnabili cā. o Nec lactes quēq̄ labijs tuis. i. verbis adulatozijs. p Ne dicas ad oppositū. vbis cōminatozijs. q Quō fe. mihi. talis iniuriā inferēdo. r Sic facīā ei. q3 null9 dz eē iudex in cā sua: ꝫ dz ad supiozē recurrere cui9 ē int homies iusticiā ꝓseruare t iniuriātes cozripere. s Per agrum hominis pigri trāsiui. t ad sensum ꝓz hoc in possessiōibus pigroꝝ. t Nō cū vidissē ꝛc. q3 sapiētes ꝫ vidētes fiunt magis sollicīti de suis possessionib9 custodiēdis t colendis. Allio mō exponit: ꝓ agrū t vineā intelligēdo homis ꝓsciam: q̄ qñ negligit varijs vicijs replet: qō ꝓsiderantes sapiētes viri circa ꝓpriā ꝓsciaz purgādā sūt magis sollicīti. v Usq̄quo piger ꝛc. ℔ pncipiū nō ē in hebreo: ꝫ incipit ibi vsus. x Parū inq̄ dor. ꝛc. exponat tū totū usq̄ ad finē capituli sic expositū ē. ℨ. ca. vj. vbi ponit ista snia t q̄si sub eisdem verbis.

Capitulū. xxv.

Hec q3 pabole. Hic incipit tercia ps pncipalis hui9 libri in q̄ ponit tercia collectio pabolaꝝ salomonis. t diuidit i duas ptes. s. in ꝓhemiū t tractatū. Secūdū ibi: Glia dei. In pma pte ponit mā bui9 collectionis cū dicit: a He quoq̄ pabole. s. q̄ sequunt i hac collectiōe t acto pabolaꝝ cū dr: b Salomonis. i. edite a salomōe: t actozes collectōis: cū dr c Quas trāstulerūt viri ezechie. i. studiosi sui tpis t de ei9 mādato. Nec accipit ℔ trāslatio de vno idomate i aliud: q3 salomon ꝓ

z vtriusq̄ q̄s nouit. Hec q3 a sapiētib9. Cognoscere ps b onā in iudicio nō est bonū. c Qui dicūt impio iustus es d maledicēt eis ppli: t detestabunt eos trib9. Qui ar- e guūt euz laudabunt: et sup f eos veniet bñdictio. La- g bia deosculabit: qui recta i verba respōdet. Ꝓpepara k foris opus tuū et diligēter l exerce agrū tuum: t postea m edifices domū tuā. Ne sis n testis frustra ꝫ ꝓximū tuū: nec lactes quēq̄ labijs tuis. o Ne dicas quō fecit mihi sic faciā ei: et reddā vnicuiq̄ ꝓm opus suum. p Per agrū hois pigri trāsiui: t ꝓ q vineā viri stulti. Et ecce totū repleuerāt vrtice: t operuerāt supficiē eius spine r t maceria lapiduz destructa erat. Quod cum vidissem posui in corde meo: t exemplo didici disciplinā. s Usq̄ quo piger dormies: vsq̄ q̄ x de somno cōsurges. Parū unquā dormies: modicum dormitabis pauxillum manus conseres: vt quiescas: et veniet tibi quasi cursor egestas tua et mendicitas quasi vir armatus.

Capl̄m. xxv.

a Hec quoq̄ parabole sa- b lomonis q̄s trāstulerūt viri ezechie regis iuda c Gloria dei ē celare verbū: d et glia regū inuestigare sermonē. Celū sursū t ra deorsum: t cor regū inscrutabile. e Auser rubiginē de argēto: t egredietur vas purissimū. f Auser ipietatē ꝺ vultu regis: t firmabit iusticia g thron9 ei9. h Ne glorioſus appareas cozā rege: t i loco magnoz ne steteris. i Melius ē eñ vt dicat tibi ascende huc: q̄ vt būilieris cozā k ꝓcipe. Que viderūt oculi l tui ne ꝓferas in iurgio cito m ne postea emēdare nō possis cū dehonestaueris amicum tuū. n Causaz tuā tracta o cū amico tuo: t secretū exq traneo ne reueles ne forte

tulit illas pabolas hebraice. t sic scpsērūt eas viri sibi assistētes: in cedulis tm diuersis: ꝫ viri ezechie illas cedulas colligētes addiderunt eas duab9 ꝓdictis collectōnib9 iā antepositis in ℔ libro: t sic fuerunt in maiori auctē q̄ ñ t ista trāspositio de cedulis i ℔ libro vocat ℔ trāslatio. vñ in hebreo nō habetur Trāstulerūt ꝫ fortificauerūt imponēdo in libro autētico d Gloria. Hic cō sequēter ponit tractatus: t diuidit in duas ptes: q3 ꝓmo ponit eruditio salomonis actiua. scōa passiua. c. xxx. Prima in duas: q3 ꝓmo ponit disciplinatorū eruditio. scōo increpat indisciplinatozū obstinatio. ca. xxix. Ꝓma adhuc i duas: ꝺa ꝓmo describit vtutis bonū scōo vicij malū. ca. xxviij. Ꝓma adhuc in duas: q3 ꝓmo inducit ad vtutis bonū. scōo remouet inū. scōo declarat bonū qō vtuosis debet. scōo a ꝺbus remouet. c. xxvj. Circa ꝓmū dr: d Gloria dei ē celare verbū. i. sacre scripture secretū: vt exponit ra. Sa. sic ꝓncipia Geñ. t Ezechielis velate tradunt vt infideles irrideant. t fideles studiosi exerceant: t ꝓfunditatē diuine sapie admirent: ido subdit. e Et glia regū. i. sapientū q̄ debēt alios regere f Inuesti. fmo. i. q̄. ere sensū fmonis diuini occulte tradīti. ex ℔ sunt sapiētes ab alijs honozādi: q3 bono z debet vtui: nō solū mozali: ꝫ etiā intellectuali. verūtū nō oia sūt a sapiētib9 i lege dei ꝓscrutāda. iō sbdit: g Celū sur. ꝛc. id ē quātū distat altitudo celi a ra: t quātū distat centrū ra ab ei9 supficie: t secreta cordiū t maxie sapiētū q̄ sciūt corda sua celare: t sic soli deo sūt nō talia inq̄ nō sūt a sapientib9 legū ꝓscrutāda. vñ ꝓphe t apli t doctozes vtriusq̄ testamēti de talib9 tacuerūt. t de alijs ꝓsilib9: q̄ plus hūt noxie curiositatiſ q̄ vtilitatis: vt dic Aug. h Auser ru. de argēto ꝛc. i. sic ablata rubigine de argēto fozmat inde vas purissimū: sic ablata ipietate de regno remanet pur t iusticia solidatū. t Ne glioſ9 appa. cozā rege te vltra debitū ingerēdo ne ex ℔ sequat tua ꝓfusio. ideo subdit. k Meli9 ē ꝛc. t ꝓz. l Que vide. ocu. tui. i. mala ꝓximi tui q̄ in secreto didisti. m Ne ꝓfe. in iur. cito. aliꝭ ꝓpalādo. n Ne postea emē. nō pos. i. reddē famā ꝓximo tuo quē lesisti. o Cām tuā secre. tra. cū ami. tuo. de cui fidelitate non dubitas. p Et secre. extra. nō reueles. cui fidelitatē ignozas. q Ne foz. insul. tibi. exprobrādo in

publico defectū quē dixisti sibi in secreto. r Gratia et amicia. iste versus nō est in hebreo. s Mala aurea. i. pomelli aurei ad modū pomi formati. t In lectis argenteis. sunt ad decorē. v Qui loquit verbū i tpe suo id est sic observatio tpis debiti in pferēdo verbū bonum decorat illō. Ph aūt potētes antiqtus facerent lectos argēteos r aureos: hī Hester. j. phabile tñ est q illi lectuli de qb⁹ hī Hester. j. erāt argentei r aurei tñ exteri⁹: r de alia materia interi⁹. Item ra. Hoy. dicit q hec ē lra: Mala aurea in sculpturis argēteis. id ē coopta argento sculpto: ita q p fozamina argenti videt aurū interius exñs.

x Inauris aurea. q̄ ē ornamētū auris

y Et margarita refulgēs. in ornamētī alijs.

z Qui arguit sapientē rē. i. sicut illa ornamēta sūt gratiosa corpaliter: ita correctio facta sapienti r obediēti pulchra ē r gratiosa spiritualit̄: q̄ hz optimū effectū.

a Sicut frigus niuis. in die messis. nō loquit̄ de frigore niuis realit̄: q̄a nix nō est decēs tpe messis ꝫ de vento refrigerante messores ad modum frigoris niuis.

b Ita legat⁹ fi. ei q̄ misit eū. q̄ refrigerat animi sui motū.

c Nubes r vent⁹ r pluuia nō se. rē. sic eñ ymber r vent⁹ p̄tendētes pluuiā futurā r nō adducētes suspēdūt desideriū hoīm pluuiā expectantiū: r p ꝓs magis offligunt̄: q̄ spe tali frustrant̄: sic promissio homis potētis q̄ nō cōplet̄ affligit animā illi⁹ cui pmittit̄.

d Patiētia lenier̄ pn. sicut nabuchodonosor fuit lenit⁹ r pacificat⁹ ex patiētia triū pueroꝝ in igne p iectoꝝ: Dañ. iij.

e Et lingua mollis. i. suauit̄ loquēs.

f Cōfringet duriciā. sic̄ lingua abigail confregit duriciā quā disposuerat dauid inferre domui sue. j. Regū. xxv.

g Mel inueniſti co. rē. vno mō exponit̄ de melle ad literā: q̄ō inuenit̄ abundāter i iudea: r inde hoīes reficiunt̄ si tñ vltra debitū accipiūt attracti mellis dulcedine vertit̄ eis in nocumētū. Aliter exponit̄ vt noie mellis intelligat quicūq̄ cibus appetibilis: incui⁹ sumptiōe dz hō eē cautus ne ex suauitate cibi tantū accipiat q̄ sibi noceat.

h Subtrahe pedē tuū de domo ꝓxi. tui. nimiā frequētiā p̄cauēdo.

i Ne q̄n satiat⁹. i. attediat⁹ suspicās q̄ talis frequētia sit p decipiēda vxore sua vl̄ filla.

k Ode rit te. q̄ ꝓs diligebat te.

l Jaculū r gladi⁹ rē. i. sic̄ ista sunt nociua illi ꝛ q̄ mittunt̄: sic testis falsus illi ꝛ quez testificat̄. Sic̄ pz de testib⁹ falsis ꝛ Nabotḥ. iij. Re. xxij.

m Dens putrid⁹ r pes lassus. q̄ faciūt dolorē magnū i corpe.

n Qui sperat rē. i. sic inducit dolorē spes super

o infideli in die angustie: et amittit pallū in die frigoris. Acetū in nitro: q̄ cantat carmina cordi pessimo.

s Sic̄ tinea vestimēto r vermis ligno. ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illū: si sitit da ei aquā bibere: prunas eñ cōgregab̄ sup caput ei⁹

y et dñs reddet tibi. Vent⁹ aq̄lo dissipat pluuias: r facies tristt̄ linguā detrahētē

a Meli⁹ ē sedē in angulo domatis ꝗ cū mḷiere litigiosa

b r in domo cōi. Aq̄ frigida

c aie sitiēti: et nūci⁹ bon⁹ de

d fra longinq̄. Fons turbat⁹

e pedc r vena corrupta iust⁹

g cadens coram impio. Sicut q̄ mel multū comedit nō ē

i ei bonū: sic q̄ scrutat̄ ē maiestatis opprimet̄ a gloria.

k Sicut vrbs patēs et absq̄ muroꝝ ambitu: ita vir q̄ nō pōt in loquendo cohibere spm̄ suū.

Capi. xxvj.

a Q Uomō nix in estate: et

b c pluuie i messe: sic indecēs

d dens est stulto glia. Mā sic trahēs ꝓuocat iras dei ꝛ se.

a Meli⁹ ē sedere in angulo rē. exponat̄ vt. s. xxj. ca.

b Aqua frigida aie sitiēti. i. homi sitiēti est supple valde delectabilis r sitr.

c Nūcius bonus de terra lōginqua. apportans bonū nunciū.

d Fons turbat⁹ pede. q̄ ad horā p̄dit pulchritudinē ex modica motiōe.

e Et vena corrupta. q̄ ante corruptionē erat organū vite. r post corruptionē efficit̄ magī signū mortis: sic supple.

f Justus cadēs. i. peccās.

g Coram impio. q̄ diffamat eū multū ex casu modico r de festuca facit trabē.

h Sicut q̄ mel comedit multū rē. quia ꝓpter comestionis excessum in nauseā vertit̄.

i Sic q̄ scrutator ē curiosus r ꝓsumptuosus volēs suo intellectu diuina metiri.

k Opprimet̄ a gloria. i. a diuine lucis excellētia. Nā sicut excellētia lucis obtūdit oculū: sic excellētia diuine maiestatis excecat talis inuestigatoris intellectū: r sic cadit in errorē.

l Sicut vrbs patēs. i. sic̄ interiora talis ciuitatis patēt volētib⁹ ingredi: sic secreta talis homis patēt alijs: q̄ ex abūdātia cordis os loquit̄: r sic talis loquacitas aperit cordis secreta.

Capm. xxvj.

q Uomodo nix i estate. In ꝓncipio capituli p̄cedētis oñdit q̄ gloria ē sapiētib⁹ exhibēda: hic ꝓnter oñdit q̄ ē insipiētib⁹ denegāda dicēs:

a Quō nix in estate. est indecēs: supple q̄ est contra naturā tpis.

b Et pluuie in messe. q̄ segetes peiorant r ad corruptionē disponūt.

c Sic indecens est stulto gloria. i. bonor in publico exhibēdus.

d Nam sicut auis. istud nam nō est in hebreo: ꝫ absolute incipit vsus. Sicut auis ad alta

transuolãs:nescit vbi oz residere. e Et passer quolibz vadẽs.i.hinc z inde q̃si i incertũ volãs. f Sic maledictũ frustra ꝓlatũ.i.sine cã rõnabili. g In quẽpiã supueniet.i.ꝓferentẽ vel aliquẽ amicoꝝ eiº: nescit tñ in quẽ determiate. In heb.hĩ sic:maledictũ frustra ꝓlatũ nõ ve
niet.s. sup illũ i quẽ ꝓferẽ:sic̃ auis vagi uolãs ad locũ certũ nõ vertit. h Flagellũ equo.s. indomito.decens est.
i Et virga.correctionis. l In dorso prudẽtiũ. qz etsi nõ corrigant alij tñ terrent. m Ne respõ deas stulto iuxt stulticiã suã.i.ne respõdeas stulte: sic̃ stulte locutus est.
n Ne efficiaris zc̃. q.d.sic em̃ esses sibi similis in stultícia.
o Rñde stulto iuxt stulticiã suã.i.suam stulticiã rõnabiliter declarãdo. p Ne sibi sapiens videat. q.d.ꝓ hoc sua p̃sumptio cõfundet z alij ab eius imitatione retrahent. z sic h̃ p̃positio iuxt alit z aliter accipit in primo versu z secundo.
q Claudº pedibº. qui patit defectũ ingressu. r Et iniq tatẽ bibẽs.i.potum sibi nociuum.
s Qui mittit vba ꝓ nũciũ stultũ.i. talis est p̃dictis silis: qz stultus nũcius ꝓ uocat enm ad quez mittit ad iram: z sic negocium peiorat.
t Quõ pulchras frustra hz claudus tybias.qz indecẽter incedit. v Sic indecẽs est in ore stultoꝝ pabola.i. doctrina:qz indecenter docet. x Sicut q̃ mittit lapidẽ in aceruũ mercurij.i. ad edificandũ templũ in honore huiº idoli. y Ita q̃ tribuit insipiẽti honorẽ.qz vterq̃ honor pdit. Alio mõ exponit intelligẽdo ꝓ mercurij aceruũ cõ potũ:eo q̃ mercurius apud gentiles dicit ratiocinatiõis deus.ratiocinatio vo cõputus dicit in quo antiquiº vte bant homies lapillis sic̃ mõ denarijs plũbeis vel stãneis z frequẽter ille denariº q̃ ponit ꝓ vno solido amouet de loco suo z ponit ꝓ vna libra vel ꝓ viginti vel ꝓ centũ: z sic insipiẽs q̃ debet esse i infimo loco ponit aliq̃ in statu valde honorabili:et est in magna hoĩm reputatiõe:q̃uis in se nõ plus valeat q̃ ante:sicut nec denarius ꝓ centũ li bris positus plus valet in se q̃ positus ꝓ vno solido vel denario fm hebreos hec ẽ lra: sicut q̃ mittit lapidẽ i palma funda. q̃ est latitudo exñs in funde medio vbi ponit lapis vt mittat in altũ ꝫ naturã lapidis:cuiº ẽ esse deorsũ ita honor exhibitº insipiẽti est ꝫ rõnem cũ exhibẽdus sit soli sapiẽti. z Quõ si spina nascat in manu temulẽti. id est ebrij. a Sic pabola.i.doctrina. b In ore stul toꝝ.sic̃ em̃ ebrius habens spinã in manu pũgit se z alios sic stultº docẽs vel p̃dicãs. c Judiciũ determiat cãs.i. ꝓscindit lites. d Et q̃ imponit stulto silẽtiũ.cuiº loq̃citas est cã rixaꝝ. e Iras mitigat.qz remota cã remouet

e auis ad alta transuolãs: et
f passer q̃libet vadẽs:sic ma
g ledictũ frustra ꝓlatũ in quẽ
b piã supueniet. Flagellũ eq̃
i z chamus asino: z virga in
m dorso imprudẽtiũ. Ne re-
spõdeas stulto iuxta stulti-
n ciã suã.ne efficiaris ei silis
o Rñde stulto iuxta iusticiã
p suã:ne sibi sapiẽs eẽ vide-
q atur. Claudus pedibº z ini
s quitatẽ bibẽs q̃ mittit ꝫba
t ꝓ nũciũ stultum. Quõ pul-
chras frustra habet claudº
v tybias:sic indecẽs est i ore
x stultoꝝ pabola. Sicut qui
mittit lapidẽ in aceruũ mer
y curij: ita q̃ tribuit insipiẽti
z honorem. Quõ si spina na-
a scat in manu temulenti. sic
b c pabola in ore stultoꝝ. Ju-
d diciũ determiat cãs et qui
e imponit stulto silentiũ iras
f mitigat. Sicut canis q̃ re-
uertitur ad vomitum suum
sic imprudẽs q̃ iterat stulti
g ciã suã. Vidisti hoiem sa-
b pientem sibi videri:magis
illo spẽ habebit insipiens.
i Dicit piger leo est in via: z
k leena in itineribus. Sicut
ostiũ vertit in cardine suo:

l ita piger in lectulo suo. Ab
m scõdit piger manº sub ascel
n la suaz laborat si ad os suũ
o eas cõuerterit. Sapiẽtioꝝ
p sibi stultus videt septẽ vi-
ris loquẽtibus sententias.
q Sic̃ q̃ apprehẽdit auribus
r canẽ:sic q̃ trãsit z impatiẽs
s t cõmiscet rixe alterius. Sic̃
noxius est qui mittit sagit-
tas z lanceas in mortẽ: ita
v vir qui fraudulenter nocet
x amico suo:et cũ fuerit deꝑ-
hẽsus dicet:ludẽs feci. Cũ
defecerint ligna extinguet
y ignis: z susurrone ſbtracto
z a iurgia cõquiescũt. Sic̃ car-
b bones ad prunas: et ligna
c ad ignem: sic hõ iracũdus
d suscitat rixas. Verba susur
e ronis quasi simplicia: z ipa
f pueniũt ad intima cordis.
g Quomodo si argento sor-
b dido ornare velis vas fi-
k ctile: sic labia tumẽtia cum
l pessimo corde sociata. La-
bijs suis intelligit inimi-
cus cum in corde tractaue-
m rit dolos. Quãdo submi-
n serit vocem suam ne credi-
deris ei quoniã septem ne-
o quicie sunt in corde illius.

effectus. f Sic̃ canis zc̃.est ab.sic imprudẽs q̃ iterat stul. suã. z intelligit h̃ de malicia seu stultícia magna q̃ reddit hoie deo z homibº abomiabilẽ:nõ de leui seu parua que etiã iustis aliqñ accidit sic̃ dictũ ẽ.s̃.xx.ca. Septies cadet iustº z resurget. g Vidisti ho.sa.sibi videri cũ tñ nõ sit vl pl9 q̃ sit. h Magis illo spẽ bo.habebit insipi.i. suã insipiẽtiã cognoscẽs:qz est dispositio quedã ad q̃rendã sapiẽtiã.
i Dicit piger zc̃.qz in oĩ ope arduo estimat maiorẽ difficultatẽ z maiora pericula q̃ sint in veritate.
k Sic̃ ostiũ vertit i cardine suo. est aũt cardo lignum circa qõ vertit ostium.
l Ira piger i lectulo suo. qz q̃uis vigilet nõ tñ surgit: h pigricia detẽtº i lectulo se revoluit.
m Absc̃dit piger manº suas zc̃. ꝓpter frigº. n Et laborat si ad os zc̃.i. non solũ ex pigricia inrũpit opus h̃ etiã cõmestionẽ. o Sapiẽtioꝝ sibi piger videt inq̃rẽdo requiẽ dendũ. r Sic̃ q̃ trãsit impatiẽs. id ẽ nullã iniuriã patiẽs ab alio. s Cõmiscet rixe alterius: qz sine cã excitat illum
cũ q̃ rixat ad mordendũ ipm vbovel facto. t Sic̃ noxius ẽ zc̃. z ꝓz snia vsq̃ ibi. v Et cũ fuerit deꝑhensus zc̃.cũ em̃ nõ põt excusare malicia facti q̃ patẽs negat malicia intẽtiõis q̃ est latẽs. x Cũ defecerint ligna.q̃ sunt etiã mã ignis. y Et susurrone subtracto.i.detractore.z dẽ a sono vocis:qz nõ loqt palã h̃ in aure. z Jurgia cõquiescũt.qz eiº vba st iurgij mã. a Sic̃ carbones mortui ad ꝓz.i.ad carbones ardẽtes. b Et ligna ad ignẽ. vtrũq̃ em̃ auget incẽdiũ. c Sic hõ ira.suscitat rixas. q̃a ira est appetitº vidicte. d Verba surro.i.detractoris. e Quasi simplicia.i.vident sine plica dolositatis: qz simulat se loqui ex zelo iusticie: vel ꝓpter bonum illius cui loquit: vt de q̃ loqt. f Et ipa pue.ad inti.cordis.qz intẽdit nocẽ vsq̃ ad coz. g Quõ si argẽ.foz.i.scoria argẽti: vt hz in heb. h Ornare velis vas fictile.i.ẽreũ qõ nõ dd hmõi aliqñ ponit i extremitatiº godeti ẽrei. i Sic̃ la.tumẽtia.i.tumore supbie loqntia. k Cũ pessi.corde sit so.qz ex abũdẽtia cordis os seqt: Matth.xij. iõ subdit. l Labijs suis intel.inimi. qz dispositio cordis appet in labijs. m Cñ sẽmi.vo.suã.hũiliº loquẽdo ne appeat eiº dolº. n Ne credi. ei qm̃ septẽ ne.i. vniuersitas malicie seu neq̃cie ꝓ septenariũ designẽt: eo q̃ oĩe rpũs septenario diez cõprehẽdit. o Sũt i corde illiº.ex magno enim appetitu nocendi mutat modũ loquendi.

p Qui operit odiū fraudu. signis amicicie: vt iudas.
q Reuela. mali. eī i cōcilio. qz deph̄endit postea facto
r sicut dī de lorquato in legēda sancti Tyburcij martyris.
Qui fodit foueā. parās alteri ruinā. s Incidet in
eā. sicut pz de Balaā q̄ docuit Balach mittere scandalū
coꝝ filijs isrl̄: Nūe.
xxiij. z postea ab eis
occisus ē: Nūe. xxj.
t Et q̄ voluit lapi-
dem. de loco sua.
v Reuertet ad eū.
sez lapis: sic videmꝰ
sensibiliter q̄ lapis
ponderosus ab aliq̄
motꝰ ex suo pondē
reuertit ad ipm mo
uentē et ledit eū. Et
p̄ intelligat q̄ vo-
lens imutare aliq̄d
notabile et cōsuetū
ex p̄ patit detrimē-
tū: q̄a talis nouitas
solet inducē dissen-
sionē z rebellionē z
facientē. x Lin-
gua fallax nō amat
veritatē. q̄a dissona
est habitui suo.
y Et os lubricum.
qđ nō seruat secre-
tū. z Operat ruī-
nas. denudādo ad-
uersarijs consiliū.

Capitulū. xxvij.

n De gloꝛieris. Supius in-
duxit ad vir-
tutis et sapiētie bo-
nū. hic ꝓiter remo-
uet impedimētū qđ
frequēter contingit
ex dilatiōe opis bo-
ni sb̄ spe futuri tpis
magis apti et hoc ē
qđ dī: a Ne glo-
rieris in crastinū. i.
tp̄us futuꝝ credēs i
illo facere magna.
b Ignozās q̄d sup
uen. pa. dies. qz fre-
quēter parit impedimētū. c Laudet te alienꝰ ꝛc. laus
eī in oze ꝓpꝛio sozdescit. d Graue est saxū ꝛc. pōt tñ
portari a quolibet fatuo: dū tñ sit fortis coꝛpe. e Sed
ira stulti vtroq̄ grauioꝝ. qz nō pōt portari nisi a sapiēte q̄
est fortis in mēte. f Ira. i. impetuosa. g Nō habet
miscōiā. qz aufert deliberationē. iō sequit. h Et impe-
tū concitati. ira vel furoꝛe tali. i Ferre q̄s poterit. q. d.
nullꝰ. nisi valde sapiēs z patiēs. k Melioꝛ ē manife-
sta coꝛrectio. ex q̄ venit bonū coꝛrepto. l Q̄ amoꝛ ab-
scōditus. i. effectu nō oñsus: qz nullū bonū inde ꝓuenit
amato. m Melioza sūt vulnera diligētis. q̄ fiūt ad vul-
nerati coꝛrectionē. n Q̄ fraudulētu oscula odiētis. q̄
fiūt ad osculati deceptōez: vt pz de osculo ioab. ij. Re. xx.
o Ālia saturata. i. hō cibis repleꝰ. p Calcabit fauū. i.
cibus ē ei abomiabilis quātūcūq̄ bonꝰ. q Ālia esuri-
ens ꝛc. qz fames facit oēs cibos delectabiles. r Sicut
auis transmigrās de nido suo. relinquēs ibi pullos suos
inanes z vacuos. s Sic vir q̄ relinq̄t locū suū. i. domū
suā z familiā negligens eoꝝ curā. Per hoc ctiā intelligit
malicia ꝓlati qiaꝝ curā negligētis ꝓ curis z negocijs ter-
renis. t Vnguēto z va. odo. delec. coꝛ. qz delectatio q̄
est in sensibus exteꝛioꝛibus vsq̄ ad coꝛ redūdat: sic econ-
uerso sensus z mōtꝰ de coꝛde ꝓcedūt ad exteꝛioꝛes sensꝰ
v Et bonis amici ꝓsilijs. ad bonū ꝓsequēdum vel malū
euitandū. x Ālia illiꝰ. cui dat ꝓsiliū. y Dulcoꝛat. qz
ex hoc cōcipit spem consequēdi bonū vel euitādi malū.
z Amicū tuū z amicū patris tui ne dimiseriz: qz veteres
amicicie solent esse
magz solide. z Et
do. fra. tui ne ingre.
in die afflic. tue. id ē
pauptatz tue. ne foꝛ
verecūdet de tua p̄-
sentia z libēti velit
tibi succurrere alia
via. a Melioꝛ ē
vicinꝰ iuxta. q̄ stati
potest succurrere.
b Oꝛ frat ꝓcul. q̄
non pōt b̄ nisi post
tractū tp̄is z interiz
pit ille: q̄ ē in neccita
te. c Stude sapi
entie fili mi. q̄ ē ma
ximū bonū in vita
p̄nti. d Et letifi-
ca coꝛ meū. q̄a pat
bonū filij accipit si
cut bonum ꝓpꝛiū.
e Vt possis expꝛo
bāti. i. veritatē ꝓtē-
nenti. f Rñdere
sermonē. ip̄m rōna
biliter cōfutando.
g Astutus videꝰ
malū. iminēs de p
pinquo. h Ab-
scōditꝰē. z sic euasit
i Paruuli. sensu.
k Trāseūtes. absq̄
piculi aduertentia.
l Sustinuerūt dis-
pēdia. in coꝛpibus
vel i rebꝰ. m Tol
le vestimētū eiꝰ ꝛc.
id ē pōt licite tolle-
re exquo obligauit
se. n Qui bñdi-
cit ꝓximo suo voce
grādi. i. manifeste ei
adulando. o De
nocte cōsur. i. solli-
cite b̄ facies. adulatoꝛes em̄ solēt eē sollīciti explorare lo-
cū z tp̄us in q̄ eoꝝ adulatio recipiat efficaciꝰ. p Tecta
pstillātia ꝛc. vtrūq̄ em̄ est valde tediosum z afflictiuū.
q Qui reti. eā. i. retinē nitit ab insolētia sua. r Quāsi
q̄ ven. teneat. qđ est impossibile vel difficile. s Et oleū
dex. sue eua. oleū em̄ i manu retentū quātūcūq̄ restrigat
exit: sic mlier insolēs quātūcūq̄ restrigat: vias tū ad ma
le agendū adinuenit. t Qui ser. ficū. a trāseuntibus.
v Come. fru. ciꝰ. qz bñ seruauit. x Et q̄ cu. est dñi sui
glōsi. i. dignꝰ honoꝛe efficiet: sic abīsai q̄ saluauit dō a ma
nu iesbidenob gigātis. ij. Re. xxj. y Quō in aq̄s ꝛc. sic
coꝛda hoīm mānifesta sūt p̄udētibꝰ qz sciūt ea ꝓsiderare ex
signis exteꝛioꝛibꝰ qđ nesciūt facē ip̄udētes. z Infer. z
p. nō reple. qz demones sp sitiūt secū trahē pīes. a Si.
z ocu. ho. cupidoꝛ. b Insatiabiles. qz ex acq̄sitz nō mi
nuit cupiditas b̄ augek. vñ poeta. Crescit amoꝛ nūmi q̄n-
tū ipa pecunia crescit. c Quō ꝓbat i ꝓsa. ar. ꝛc. qz ibi
appet vtꝛ sit vex vl nō. o Sic ꝓba. hō oze lau. qz p b̄
appet vtꝛ sit vere vtuosus vl nō: vtpote si ex laude nullo
mō extollit b̄ melioꝛ efficit. appet vitas vtutis q̄ laudata
crescit. si āt extollit appet falsitas. e Coꝛ iniq̄ ꝛc. iste vsꝰ
nō ē in heb. iō ptrāseo. z qz pz eiꝰ sīnia. f Si ꝓtu. stul. in

pila ꝛc.i. quātūcūq; correctiõe vel flagello nõ emẽdabit.
g Diligẽter agno.vul. pe.tui ꝛc. qõ exponit ra.Sa.sic. Si fueris potẽs i diuitijs nõ ꝓpter ꝟ sis negligẽs in rebꝰ paruis: vt de ouibus ꝛ pecoꝝibꝰ tuis ꝛ subdit cã cũ dicit:
h Nõ eñ ha.iu.potestatẽ.i.fortitã ꝓdes alias diuitias.
i Sed co.tribu.in gene.ꝛ gene. ꝟ ẽ hra hebraica.i. nescis si honor tibi exhibit⁹ durabit: ꝛ iõ nõ debes eẽ negligẽs circa pua: q̃ poterũt tibi eẽ necessaria. Aliter exponit de plat̃ curã aiaꝝ hãtibꝰ sic Diligenter agnosce vultũ pecoris tui.i. vitã ꝛ mores subditoꝝ tibi.nõ.n.hẽbis ptãtez iugit̃.correctẽ di eos.s.post mortẽ Sed corona.s.gl'ie. Tribuet tibi. si bene vsus fueris ꝓmissa tibi potestate.
k Apta sit prata ꝛc. id est talia oriunt ꝛ apparẽt i vere ꝓ aialiũ nutritiõe:iõ subdit. l Agni.supple tũc sint tibi tãq; necessarij. m Ad vestimẽtũ tuũ.lanis ipoꝝ et ad victuꝫ de carnibꝰ. n Et hedi. siꝫ sũt necessarij
o ad agri ꝓciũ.i. vt ꝺ ipis ematagros vel de ꝓcio eorũ colas iã habitos. Et ꝓ agros ꝛ hedos intelligunt hic etiaz alia aialia ad victũ ꝛ vestitũ ꝛ agriculturã ꝛ necessaria. p Sufficiat tibi lac capraꝝ ꝛc.i. si habeas in domo tua aialia ad victũ tuum ꝛ domꝰ tue sufficiẽtia nõ sis sollicit⁹ aliũde q̃rere alia magꝫ delicata. tũ qz ñ sẽ ita secura ad esũ tuũ sic nutrita i domo tua q̃ sẽ tibi cognita: ꝛ qz i talibꝰ expẽdit magna pecũia q̃ i alijs ẽ magꝫ expẽdẽda

Capm.xxviij.

Fugit impi⁹ nemie ꝓsequẽte: iustus aũt q̃si leo ꝟidẽs absq; troze erit.
a Fugit impiꝰ nemie ꝓsequẽte: iustus aũt q̃si leo ꝟidẽs absq; troze erit.
b Propt peccata tre mũti ꝑn
c cipes eiꝰ: ꝛ ꝓpter hois sapiẽtiã ꝛ horꝝ sciaz q̃ dicunt
d vita ducis lõgioꝝ erit. Vir pauper calũnians paupes
e silis est ymbri vehemẽti in
f q̃ pat̃ fames. Qui derelinquũt legem laudant impiũ
g q̃ custodiũt succẽdunt ꝯ eũ
h Viri mali nõ cogitãt iudiciũ: q̃ aũt inq̃rũt dñm aiad-
i uertũt oia. Melioꝝ est pau
per ambulãs i simplicitate sua q̃ diues i prauis itine-
m ribus. Qui custodit legem
n filiꝰ sapiẽs ẽ: q̃ aũt cõmessa
o torez pascit cõfundit ꝑem
q suũ. Qui coaceruat diuitiras vsuris ꝛ fenore liberali
r in paupes congregat eas.
s Qui declinat aures suas ne
t audiat legem: oꝛo eius erit
v execrabil̃. Qui decipit iustos in via mala: i interitu
x suo corruet ꝛ simplices possidebũt bona eiꝰ. Sapiẽs
y sibi vr̃ vir diues: paup aũt
z prudẽs scrutabit eũ. In exultatiõe iustoꝝ mlta gl'ia ẽ
aa regnãtibꝰ ipijs ruine boim
bb Qui abscondit scelera sua:
cc nõ diriget̃: q̃ aũt ꝓfessus fu
dd erit: ꝛ reliq̃rit ea miaz cõse
ee quet. Btus hõ q̃ sp ẽ pauidus: q̃ xo mẽtis ẽ dure coz
ff ruet i malũ. Leo rugiens ꝛ
gg vrsus esuriẽs: priceps impi⁹ sup ppl'm paupez. Dux
hh indigẽs prudẽtia: multos
ii opprimet ꝑ calũniã: q̃ autẽ
kk odit auariciã lõgi fiẽt dies
ll eius. Hominũ qui calum-
mm niatur anime sanguinem:
nn fugiet vsq; ad lacum: nec
oo sustentet eum. Qui operat
pp terrã suã: saturabit panibus.
qq Qui aũt sequit otiũ: stulta
rr sectat. Vir fidelis multum
ss laudabit̃: qui aũt festinat ad
tt diuitias: non erit innocẽs.
vv Qui intuet personas: in
xx cidit in peccatum. Iste et
yy panem non deserẽs: dabit
zz illi maledictiones populi.
aaa Et detrahentes patri suo
bbb et matri: dicunt non esse
ccc peccatum. Particeps homicide est qui furtiua
ddd suscipit: et inimicus animẽ
eee sue. Qui maledicit patri
fff suo et matri: morte morietur. Qui edificat domum
ggg suam: implet eam omnibꝰ
hhh bonis pretiosis et desideratis. Qui ingreditur
iii per semitas: colligit sibi
kkk mala. Qui odit munera:
lll ipse declinat ut non accipiat. Qui dicit impio:
mmm iuste egisti: maledicent
nnn ei populi. Et detestabuntur
ooo eum tribus. Qui autem
ppp arguunt eum: laudabunt
qqq et super eos benedictio
rrr veniet. Qui recta labia
sss osculatur: qui prudenter
ttt respondet verba. Qui
uuu parat foris opus suum:
xxx et diligenter illud exercet
yyy in agro: edificabit domum
zzz sibi. Et extruet tabernacula
aaaa sibi. Qui autem facit
bbbb opus suum negligenter:
cccc frater est operis sui
dddd dissipatoris. Qui
eeee non habet uxorem: vagus
ffff et inquietus est. Et
gggg quocumque diverterit:
hhhh requiem non habebit.
iiii Qui habet uxorem: et
kkkk filios: habet testes
llll non bonae voluntatis.
mmmm Qui habet uxorem:
nnnn et filios: habet testes
oooo non bonae voluntatis.
pppp Qui habet uxorem:
qqqq et filios: habet testes
rrrr non bonae voluntatis.
ssss Qui habet uxorem:
tttt et filios: habet testes
uuuu non bonae voluntatis.
xxxx Qui habet uxorem:
yyyy et filios: habet testes
zzzz non bonae voluntatis.
aaaaa Qui habet uxorem:
bbbbb et filios: habet testes
ccccc non bonae voluntatis.
ddddd Qui habet uxorem:
eeeee et filios: habet testes
fffff non bonae voluntatis.
ggggg Qui habet uxorem:
hhhhh et filios: habet testes
iiiii non bonae voluntatis.
kkkkk Qui habet uxorem:
lllll et filios: habet testes
mmmmm non bonae voluntatis.
nnnnn Qui habet uxorem:
ooooo et filios: habet testes
ppppp non bonae voluntatis.
qqqqq Qui habet uxorem:
rrrrr et filios: habet testes
sssss non bonae voluntatis.
ttttt Qui habet uxorem:
uuuuu et filios: habet testes
xxxxx non bonae voluntatis.
yyyyy Qui habet uxorem:
zzzzz et filios: habet testes
aaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbb Qui habet uxorem:
cccccc et filios: habet testes
dddddd non bonae voluntatis.
eeeeee Qui habet uxorem:
ffffff et filios: habet testes
gggggg non bonae voluntatis.
hhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiii et filios: habet testes
kkkkkk non bonae voluntatis.
llllll Qui habet uxorem:
mmmmmm et filios: habet testes
nnnnnn non bonae voluntatis.
oooooo Qui habet uxorem:
pppppp et filios: habet testes
qqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrr Qui habet uxorem:
ssssss et filios: habet testes
tttttt non bonae voluntatis.
uuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxx et filios: habet testes
yyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbb non bonae voluntatis.
ccccccc Qui habet uxorem:
ddddddd et filios: habet testes
eeeeeee non bonae voluntatis.
fffffff Qui habet uxorem:
ggggggg et filios: habet testes
hhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkk et filios: habet testes
lllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnn et filios: habet testes
ooooooo non bonae voluntatis.
ppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrr non bonae voluntatis.
sssssss Qui habet uxorem:
ttttttt et filios: habet testes
uuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbb et filios: habet testes
cccccccc non bonae voluntatis.
dddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeee et filios: habet testes
ffffffff non bonae voluntatis.
gggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkk Qui habet uxorem:
llllllll et filios: habet testes
mmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnn Qui habet uxorem:
oooooooo et filios: habet testes
pppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrr et filios: habet testes
ssssssss non bonae voluntatis.
tttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbb Qui habet uxorem:
ccccccccc et filios: habet testes
ddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeee Qui habet uxorem:
fffffffff et filios: habet testes
ggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkk non bonae voluntatis.
lllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnn non bonae voluntatis.
ooooooooo Qui habet uxorem:
ppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrr Qui habet uxorem:
sssssssss et filios: habet testes
ttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
cccccccccc Qui habet uxorem:
dddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeee non bonae voluntatis.
ffffffffff Qui habet uxorem:
gggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkk et filios: habet testes
llllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnn et filios: habet testes
oooooooooo non bonae voluntatis.
pppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
ssssssssss Qui habet uxorem:
tttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbbbbb et filios: habet testes
ccccccccccc non bonae voluntatis.
ddddddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeeeeee et filios: habet testes
fffffffffff non bonae voluntatis.
ggggggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkkkkk Qui habet uxorem:
lllllllllll et filios: habet testes
mmmmmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnnnnn Qui habet uxorem:
ooooooooooo et filios: habet testes
ppppppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrrrrr et filios: habet testes
sssssssssss non bonae voluntatis.
ttttttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbbbbb Qui habet uxorem:
cccccccccccc et filios: habet testes
dddddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeeeeee Qui habet uxorem:
ffffffffffff et filios: habet testes
gggggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkkkkk non bonae voluntatis.
llllllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnnnnn non bonae voluntatis.
oooooooooooo Qui habet uxorem:
pppppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrrrrr Qui habet uxorem:
ssssssssssss et filios: habet testes
tttttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
ccccccccccccc Qui habet uxorem:
ddddddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeeeeee non bonae voluntatis.
fffffffffffff Qui habet uxorem:
ggggggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkkkkk et filios: habet testes
lllllllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnnnnn et filios: habet testes
ooooooooooooo non bonae voluntatis.
ppppppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
sssssssssssss Qui habet uxorem:
ttttttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbbbbbbbb et filios: habet testes
cccccccccccccc non bonae voluntatis.
dddddddddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeeeeeeeee et filios: habet testes
ffffffffffffff non bonae voluntatis.
gggggggggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiiiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkkkkkkkk Qui habet uxorem:
llllllllllllll et filios: habet testes
mmmmmmmmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnnnnnnnn Qui habet uxorem:
oooooooooooooo et filios: habet testes
pppppppppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrrrrrrrr et filios: habet testes
ssssssssssssss non bonae voluntatis.
tttttttttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbbbbbbbb Qui habet uxorem:
ccccccccccccccc et filios: habet testes
ddddddddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeeeeeeeee Qui habet uxorem:
fffffffffffffff et filios: habet testes
ggggggggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkkkkkkkk non bonae voluntatis.
lllllllllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnnnnnnnn non bonae voluntatis.
ooooooooooooooo Qui habet uxorem:
ppppppppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrrrrrrrr Qui habet uxorem:
sssssssssssssss et filios: habet testes
ttttttttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
cccccccccccccccc Qui habet uxorem:
dddddddddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeeeeeeeee non bonae voluntatis.
ffffffffffffffff Qui habet uxorem:
gggggggggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkkkkkkkk et filios: habet testes
llllllllllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnnnnnnnn et filios: habet testes
oooooooooooooooo non bonae voluntatis.
pppppppppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
ssssssssssssssss Qui habet uxorem:
tttttttttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbbbbbbbbbbb et filios: habet testes
ccccccccccccccccc non bonae voluntatis.
ddddddddddddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeeeeeeeeeeee et filios: habet testes
fffffffffffffffff non bonae voluntatis.
ggggggggggggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhhhhhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiiiiiiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkkkkkkkkkkk Qui habet uxorem:
lllllllllllllllll et filios: habet testes
mmmmmmmmmmmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnnnnnnnnnnn Qui habet uxorem:
ooooooooooooooooo et filios: habet testes
ppppppppppppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqqqqqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrrrrrrrrrrr et filios: habet testes
sssssssssssssssss non bonae voluntatis.
ttttttttttttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuuuuuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxxxxxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyyyyyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzzzzzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaaaaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbbbbbbbbbbb Qui habet uxorem:
cccccccccccccccccc et filios: habet testes
dddddddddddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeeeeeeeeeeee Qui habet uxorem:
ffffffffffffffffff et filios: habet testes
gggggggggggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhhhhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiiiiiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkkkkkkkkkkk non bonae voluntatis.
llllllllllllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmmmmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnnnnnnnnnnn non bonae voluntatis.
oooooooooooooooooo Qui habet uxorem:
pppppppppppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqqqqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrrrrrrrrrrr Qui habet uxorem:
ssssssssssssssssss et filios: habet testes
tttttttttttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuuuuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxxxxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyyyyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzzzzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaaaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbbbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
ccccccccccccccccccc Qui habet uxorem:
ddddddddddddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeeeeeeeeeeee non bonae voluntatis.
fffffffffffffffffff Qui habet uxorem:
ggggggggggggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhhhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiiiiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkkkkkkkkkkk et filios: habet testes
lllllllllllllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmmmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnnnnnnnnnnn et filios: habet testes
ooooooooooooooooooo non bonae voluntatis.
ppppppppppppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqqqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrrrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
sssssssssssssssssss Qui habet uxorem:
ttttttttttttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuuuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxxxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyyyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzzzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbb et filios: habet testes
cccccccccccccccccccc non bonae voluntatis.
dddddddddddddddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeeeeeeeeeeeeeee et filios: habet testes
ffffffffffffffffffff non bonae voluntatis.
gggggggggggggggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiiiiiiiiiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkk Qui habet uxorem:
llllllllllllllllllll et filios: habet testes
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnn Qui habet uxorem:
oooooooooooooooooooo et filios: habet testes
pppppppppppppppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrr et filios: habet testes
ssssssssssssssssssss non bonae voluntatis.
tttttttttttttttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb Qui habet uxorem:
ccccccccccccccccccccc et filios: habet testes
ddddddddddddddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeee Qui habet uxorem:
fffffffffffffffffffff et filios: habet testes
ggggggggggggggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk non bonae voluntatis.
lllllllllllllllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn non bonae voluntatis.
ooooooooooooooooooooo Qui habet uxorem:
ppppppppppppppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr Qui habet uxorem:
sssssssssssssssssssss et filios: habet testes
ttttttttttttttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
cccccccccccccccccccccc Qui habet uxorem:
dddddddddddddddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee non bonae voluntatis.
ffffffffffffffffffffff Qui habet uxorem:
gggggggggggggggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk et filios: habet testes
llllllllllllllllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn et filios: habet testes
oooooooooooooooooooooo non bonae voluntatis.
pppppppppppppppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
ssssssssssssssssssssss Qui habet uxorem:
tttttttttttttttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb et filios: habet testes
ccccccccccccccccccccccc non bonae voluntatis.
ddddddddddddddddddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee et filios: habet testes
fffffffffffffffffffffff non bonae voluntatis.
ggggggggggggggggggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk Qui habet uxorem:
lllllllllllllllllllllll et filios: habet testes
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn Qui habet uxorem:
ooooooooooooooooooooooo et filios: habet testes
ppppppppppppppppppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr et filios: habet testes
sssssssssssssssssssssss non bonae voluntatis.
ttttttttttttttttttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb Qui habet uxorem:
cccccccccccccccccccccccc et filios: habet testes
dddddddddddddddddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee Qui habet uxorem:
ffffffffffffffffffffffff et filios: habet testes
gggggggggggggggggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk non bonae voluntatis.
llllllllllllllllllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn non bonae voluntatis.
oooooooooooooooooooooooo Qui habet uxorem:
pppppppppppppppppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr Qui habet uxorem:
ssssssssssssssssssssssss et filios: habet testes
tttttttttttttttttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
ccccccccccccccccccccccccc Qui habet uxorem:
ddddddddddddddddddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee non bonae voluntatis.
fffffffffffffffffffffffff Qui habet uxorem:
ggggggggggggggggggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk et filios: habet testes
lllllllllllllllllllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn et filios: habet testes
ooooooooooooooooooooooooo non bonae voluntatis.
ppppppppppppppppppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
sssssssssssssssssssssssss Qui habet uxorem:
ttttttttttttttttttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa Qui habet uxorem:
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb et filios: habet testes
cccccccccccccccccccccccccc non bonae voluntatis.
dddddddddddddddddddddddddd Qui habet uxorem:
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee et filios: habet testes
ffffffffffffffffffffffffff non bonae voluntatis.
gggggggggggggggggggggggggg Qui habet uxorem:
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh et filios: habet testes
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii non bonae voluntatis.
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk Qui habet uxorem:
llllllllllllllllllllllllll et filios: habet testes
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm non bonae voluntatis.
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn Qui habet uxorem:
oooooooooooooooooooooooooo et filios: habet testes
pppppppppppppppppppppppppp non bonae voluntatis.
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq Qui habet uxorem:
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr et filios: habet testes
ssssssssssssssssssssssssss non bonae voluntatis.
tttttttttttttttttttttttttt Qui habet uxorem:
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu et filios: habet testes
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx non bonae voluntatis.
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy Qui habet uxorem:
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz et filios: habet testes
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa non bonae voluntatis.
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb Qui habet uxorem:
ccccccccccccccccccccccccccc et filios: habet testes
ddddddddddddddddddddddddddd non bonae voluntatis.
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee Qui habet uxorem:
fffffffffffffffffffffffffff et filios: habet testes
ggggggggggggggggggggggggggg non bonae voluntatis.
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh Qui habet uxorem:
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii et filios: habet testes
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk non bonae voluntatis.
lllllllllllllllllllllllllll Qui habet uxorem:
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm et filios: habet testes
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn non bonae voluntatis.
ooooooooooooooooooooooooooo Qui habet uxorem:
ppppppppppppppppppppppppppp et filios: habet testes
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq non bonae voluntatis.
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr Qui habet uxorem:
sssssssssssssssssssssssssss et filios: habet testes
ttttttttttttttttttttttttttt non bonae voluntatis.
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu Qui habet uxorem:
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx et filios: habet testes
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy non bonae voluntatis.
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz Qui habet uxorem:
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa et filios: habet testes
bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb non bonae voluntatis.
cccccccccccccccccccccccccccc Qui habet uxorem:
dddddddddddddddddddddddddddd et filios: habet testes
eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee non bonae voluntatis.
fffffffffffffffffffffffffff Qui habet uxorem:
ggggggggggggggggggggggggggg et filios: habet testes
hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh non bonae voluntatis.
iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii Qui habet uxorem:
kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk et filios: habet testes
lllllllllllllllllllllllllll non bonae voluntatis.
mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm Qui habet uxorem:
nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn et filios: habet testes
ooooooooooooooooooooooooooo non bonae voluntatis.
ppppppppppppppppppppppppppp Qui habet uxorem:
qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq et filios: habet testes
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr non bonae voluntatis.
sssssssssssssssssssssssssss Qui habet uxorem:
ttttttttttttttttttttttttttt et filios: habet testes
uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu non bonae voluntatis.
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx Qui habet uxorem:
yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy et filios: habet testes
zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz non bonae voluntatis.
aaaaaaaaaaaaaaaaaaaa

homo in sacra scriptura eo q̄ est nobilior ps a qua denominat totū. x Si vsq̄ ad lacuz. In hebreo habet: Ad foueam fugerit. i. vsq̄ ad sepultura penitere distulerit.
y Nemo sustinet. i. nemo pōt eū adiuuare: qz post mortē non est locus penitētie. z Qui ambulat simplicit. i. innocēt. a Saluus erit in futuro.
b Qui peruersis gradit vijs. implicado se varijs peccatz
c Cōcidet semel. i. absq̄ resurrectione ad bonū: sicut dictū est. s. xviij. Impius cū in pfundū peccatoz venerit cōtēnet tūc repētin⁹ supueniet ei interit⁹: z euz sanitas nō sequet.
d Qui opat terrā suā ꝛc. hoc pz ad sensum. e Vir fidelis multū laudabit. qz fidelitas est magnū bonū. f Qui autē festinat ditari. ad hoc nimis anhelans. g Non erit innoc. qz multa vel saltē aliq̄ acq̄rit iuste. h Qui cognoscit i iudicio facie: cōdescēdēs alicui plus debito ex aliqua puata familiaritate. i Non bñ facit iste: qz declinat a rectitudine iusticie. k Et p buccella panis. i. pro re modici valoris.
l Deserit veritatē. cuj⁹ valoz est inestimabilis. m Vir q̄ festi. di. z alijs iudicet: eo q̄ sunt eo diciozes. n Ignozat q egestas supueniat ei. in futuro sic diuiti epuloni q̄ gutta aque nō potuit impetrare: Luc. xvj. n Qui coripit boiem. rōne vtentē. in h em differt hō a brutis aiab⁹: sm q̄ dicit. j. Methaphisice. Talia imaginationib⁹ et memozijs viuūt: homo aūt intellectu z rōne. o Gratiam postea inueniet apud eū ꝛc. qz pcipit bonū cozrectozis et malū adulatozis. p Qui subtrahit aliq̄d a patre suo z matre, furtiue accipiēdo vel debita necessaria denegādo.
q Et dicit h nō esse pctm̄. qz est heres in pmo casu: vl qz illa vult offerre deo in secūdo casu: qō reprobat saluator Math. x. r Particeps homicide est. i. sic malū facit
s Qui se iactat z dilatat. dicta vel facta sua vltra debitū magnificādo. t Iurgia cōcitat. qz alij ex hoc indignāt ꝛra eū. v Qui cōfidit in corde suo. i. in sensu suo pl⁹ debito. x Stult⁹ est: qz pl̄sumptuosus est z superbus. superbia vo excecat intellectū. y Qui dat paupi nō indigebit. i futuro: nec etiā in pnti de cursu cōi: qz dñs multiplicat ei⁹ bona: vt habeat vñ tribuat patiēti necessitatē.
z Qui despicit depcantē sustinebit penuriaz: sic diues epulo q̄ lazaro micas panis denegauit: penuriā aq̄ gutte sustinuit. z Cū surrexerint impij absc̄dent homies. rōnabilit viuētes. regnātib⁹ em achab z iesabel: absc̄dīti fuerūt pphete dñi in spelūcis. iij. Regū. xviij. z ipis destructis tpe iehu. iiij. Reg. ix. multiplicati fuerūt iusti: et

f Si vsq̄ ad lacū fugerit nemo
z sustinet. Qui ambulat simpliciter: saluus erit qui per
a uersis gradit vijs cōcidet
b semel. Qui opat terrā suaz
c satiabit panib⁹: q̄ aūt secta
d tur ociū replebit egestate.
e Vir fidelis multū laudabit
f g q̄ aūt festinat ditari nō erit
b innocēs. Qui cōgscit in iu
i dicio facie non bñ facit iste:
k l z p buccella panis deserit
m veritatē. Vir q̄ festinat di
n tari z alijs inuidet ignozat
o q egestas superueniet ei.
Qui corripit boiem: gram
p postea inueniet apud eum
magis q̄s ille qui p lingue
p blādimēta decipit. Qui sb
trahit aliq̄d a patre suo vel
q a mre: z dicit hoc nō ee pec
r catū: pticeps homicide est
s t Qui se iactat z dilatat: iurgia cōcitat: qui xo sperat i
v dño saluabit. Qui cōfidit
x in corde suo stult⁹ est: q̄ aūt
gradit sapiēter ipse lauda
y bit. Qui dat paupi nō indi
z gebit: qui despicit depcan
z tē sustinebit penuriā. Cum surrexerit impij absc̄dent hoies: cū illi pierint multi-

pphete baal interfecti. iiij. Regū. x. ca.

Capitulū. xxix.

a Uiro q̄ corripiente. Supius posita ē disciplinatoz
v eruditio. Hic pñter ponit indisciplinatoz obstinatio cū dī: Viro q̄ corripiente dura ceruice. i. obstinato aie. b Contēnit. repētin⁹ ei supueniet interit⁹ corporis z aie. c Et eū sanitas nō seq̄t: qz pctm̄ ei⁹ est irremediabile. Est enim quedā spēs peccati in spm̄sanctū q̄ irremissibile. i. de difficili remissibile ē vt dicit Math. xij.
d In multipli. in. leta. vulg⁹. qz p eos sustentat. e Cuz impij supse. pn. gemet po. qz. s. vires ab eis grauant.
f Qui amat sapiletiā. letific. pa. suū. qz bonū filij reputat suū.
g Qui aūt nutrit scozū pdet substantiam. sicut dī Luc. xv. de filio prodigo q̄ dissipauit substantiam suā cū meretricib⁹ viuēdo luxuriose. h Rex iust⁹ erigit terrā ei⁹ statū meliozando.
i Vir auarus destruet eā. ex cupiditate tyrannizando.
k Uō q̄ blandis ꝛc. rhete expandit gressib⁹ eius impedit em̄ eius pcessuz in suis opib⁹ subtrahēdo sibi pmissū in q̄ confidebat. l Nec cantē viruz iniquū inuoluet laqus. mul

plicabunt iusti. Ca. xxix.

a Uiro q̄ corripiente: dura ceruice cōtēnit: repētin⁹ ei supueniet in
c terit⁹ z eū sanitas nō seq̄t.
d In multiplicatōne iustoz
e letabit vulg⁹: cū impij sūpserit pncipatū: gemet popul⁹. Vir q̄ amat sapiētiā
f g letificat patrē suū: q̄ aūt nu
b trit scozū pdet substanz. Rex
i iust⁹ erigit terrā: vir auar⁹
k destruet eā. Hō q̄ blandis. fictisq̄ vmonib⁹ loq̄t amico suo: rhete expādit gressi
l b⁹ ei⁹. Peccātē viz iniquū
m inuoluet laque⁹: z iust⁹ laudabit atq̄ gaudebit. No
o uit iust⁹ cāz paupez: impi⁹
p ignozat scientiā. Hoies pestilētes dissipant ciuitatē:
q sapiētes vo auertunt furorem. Vir sapiēs si cū stulto cōtēderit: siue irascatur:
r s siue rideat: nō inueniet requiē. Viri sanguinū o derī
t v x y simplicē: iusti aūt q̄rūt aiaz
z ei⁹. Totū spm̄ suū pfert stult⁹: sapiēs differt et
a reseruat i posterū. Pnceps
b q̄ libent audit verba mēda
c cij oēs mistros hz impios.

multiplicis culpe z gehenne. m Et iust⁹ lau. atq̄ gau. applaudēs diuine iusticie. vñ in ps. lv. Letabit iust⁹ cū viderit vindictā ꝛc. n Novit iust⁹ eam pau. i. cognoscē satagit vt iuuare possit. o Impi⁹ ignozat sciaz. bñfaciendi: sm illud pphetic̄u: Sapiētes sūt vt faciāt mala: bñ aūt facere nesciūt. p Homies pestilētes dissi. ciui. sic seba fili⁹ bochri cū sibi adherētib⁹ posuit abelā in piculo dissipatiōis. ij. Reg. xx. q Sapiētes vo auertūt furorē sic sapiēs mulier auertit irā ioab volētis eā destruere: vt hī ibidē. r Vir sapiēs si cū stulto ptederit. laborās ad ei⁹ emēdatōez. s Sive irascat. ipse sapiēs stultū acrit arguēdo. t Sive rideat. ipm dulcit monēdo. v Nō inueniet requiē. i. stulti emēdatōez: z sic perdit laborem.
x Viri sanguinū. i. effusozes multi sanguis. y Oderūt simpli. i. sine plica dolositatz incedentē. z Iusti āt q̄rūt aiaz ei⁹. i. eius vitā saluare: sic ismahel z socij ei⁹ inf fecerūt godoliā z plures alios simplices: Hiere. xlj. Johāna vo fili⁹ charee z alij q̄ cū eo erāt q̄rebāt vitā ei⁹ saluare: Hiere. xl. a Totū spm̄ suū pfert stult⁹. qz nescit aliq̄d celare. b Sapiēs differt. vsq̄ ad tpus opportunū
c Pnceps q̄ li. au. ver. mē. i. adulatiōis z detractiōis.
d Oēs mistros hz impios. qz q̄rentes sibi placere de talib⁹ seruiūt ei: sicut pz de saule qui adulatiōibus z detractionib⁹ doech z alioz similiū psequebat dauid instū.

c Paup & creditor obuiauerũt sibi. tũc eñ ꝓprie fit qñ creditor liberalit sibi cõmodat ī sua pauptate. f Vtrinsq illumiator ē dñs.qñ diuitī inspirat volũtatē subleuãdi pauperē:& paupi orare ꝑ diuite. g Rex q̃ iudicat i veritate ꝛc.sic ꝓz de throno dauid.de q̃ dicit pͣs.lxxxviij. & thron⁹ eius sic sol in cõspectu meo ꝛc.

h Virga atq; correctio tribuit sapiaz disposituie: ꝯ deus effectiue ꝑncipalit: & pedagogus et doctor ministerialiter.

i Puer aũt qui dimittit volũtati sue. q̃ vaga est:& ad insolentiã ꝓna. k Cõfundit matrẽ suã.qz de fatuitatib⁹ ei⁹ patitur erubescẽtia.

l In multiplicatione impioꝝ multiplicabunt scelera: vt ꝓz.j. Nach. vbi dicit q multiplicatis impijs declinauit ppl'us ad ritum gentiliũ. m Et iusti ruinas eoꝝ videbũt: qz mathathias & filij ei⁹ ruinas eorũ viderũt. n Erudi filiũ tuũ & refrigerabit te.i. cõsolabit te. o Cuz ꝓphia defecerit dissipabit ppl's:sic ꝓz de ppl'o iudeoꝝ q̃ dissipatus ē ꝑ orbẽ terrarũ:eo q abiecerit a se doctrinã ꝓphetică ꝓpi & apl'oꝝ & aliorꝝ doctorꝝ. p Qui vo custodit legez beat⁹ ē in spe. Math.xix. Si vis ad vitã ingredi ꝙua mãdata. q Seru⁹. ꝓumax & rebellis.vbis non põt erudiri:cui⁹ cã subdit. Quia qđ dicis ꝛc.& pz. r Vidisti hoiem velocẽ ad loquẽdũ ꝛc. lingua eñ eo q̃ sita ē in lubrico male corrigibilis est a multiloquio:& ꝑ ꝙs a stultitia sic dictũ est.s. In multiloquio pctm̃ nõ deerit. s Qui delicate a puericia ꝛc.hoc pz.ij. Re.xix.de siba seruo miphiboseth quẽ cõtẽpsit & mẽdacit accusauit.fuerat tñ satis delicate nutrit⁹ ī vomo suaz i domo pris sui saul a iunẽtute. t Vir iracũdus ꝓuocat rixas. qz ꝓnus est ad inferendũ iniurias ex q̃bus oriunt rixe. v Et q̃ ad indignãdũ faci.est.ex leui cã. x Erit ad peccata ꝓclitior qz ꝓncipiũ oĩs peccati est ꝙpbia. y Supbũ sequit humilitas: sic pz.iij. Reg. de adonia q̃ elatus in ꝙpbiã voluit regnare. z Et bũilẽ spũ suscipiet gloria.i. honor i publico exhibit⁹.sic pz de salomone bũiliter se tenẽte ꝯnis dauid decreuisset ipm post se regnare & gloriaz regni obtinuit adonia delecto. a Qui cũ fure ꝓticipat. Ista ꝓticipatio fit nouẽ modis. Uno mõ ꝓcipiendo seruo vel subdito q̃ furet. Scõo ꝙsulẽdo furtũ sibi nõ sbdito. Tercio ꝙsentiẽdo:ita q furtũ nõ fieret sine ꝙsensu suo. Quarto adulãdo raptori vel furi: vtpote cõmẽdando eũ de ꝓbitate si fieret tale factũ & ex hoc inducit ille ad faciendu. Quinto mõ latronẽ vel ei⁹ latrociniũ receptando. Sexto furto ipius ꝓncipãdo:vtpote ptẽ ipi⁹ accipiẽdo. Septio tacẽdo qñ videt fieri furtũ qđ loquẽdo vl exclamãdo poterat impedire. Octauo se nõ opponẽdo vel impediẽdo qñ ad ꝑ tenet sic index vel custos ꝛre. Nono qñ p⁹ furtũ factũ inqrit de ipo vt inueniat:& alios scit & nõ indicat. vñ ꝙsus. Jussio consiliũ cõsensus palpo recursus. Participans mut⁹ nõ obstãs nõ manifestãs. b Odit aiaz suã qz q̃libet istoꝝ facit pctm̃ & tenet ad restitutionẽ. c Ad iurantẽ audit.i.inqrentẽ furtũ sub pena excõicatiõis vel alio mõ. d Et nõ indicat.iste est non⁹ modus ꝓticips di cũ fure ꝑdictus. e Qui timet hoiem.timore mũdano. f Cito corruet a rectitudine iusticie. g Qui sperat in domino subleuabit. ad standũ cõstãter ꝑ veritate. b Multi reqrũt facie ꝓncipis.desiderãtes ei⁹ familiaritatem & assistentiã.

i Et iudiciũ a dño egredit singl'oꝝ: qa discernit intẽtiones eorũ.s. vtrũ hoc faciãt amore boni cõmunis vel ꝓpij.

k Abominant iusti virũ impiũ ꝛc.qz sicut silitudo ē cã dilectiõis.ita dissilitudo cã odij & abominatiõis. l Pervertũ pris custodiens filius ꝛc. Iste vsus nõ est in hebreo. pz tamẽ sententia.

Capitulũ.xxx.

v Verba cõgregantis. Super⁹posita ē eruditio salomonis actiua.hic ponit ei⁹ eruditio passiua. et ꝓmo a deo. scõo ab hoie seqnti ca. Prima diuidit in duas ptes:qz ꝓmo ponit quedã breuis prefatio. scõo subdit narratio:ibi. Visio. Circa ꝓmũ sciendũ q̃ scriptura ve. testa. frequẽter vtit nomie filiatiõis ad denotãdũ ꝓpietatẽ aliquã:sic.j. Reg.xiij. Filius vni⁹ anni erat saul cũ regnare cepisset.ad denotandũ eius bũilitatẽ.et.ij. Re.xij. Vivit dñs qm̃ fili⁹ mortis ē vir q̃ fecerit hoc: ad denotandũ ei⁹ maliciã morte dignã. & hoc mõ salomon dr̃ fili⁹ cõgregans & vomẽs. Fili⁹ ꝙgregans ad denotãdũ magnitudinem sapie in eo cõgregate ptim ex infusiõe dei:vt pz.iij Reg.x. ptim ab exercitatiõe studij. Silr dr̃ fili⁹ vomẽs ad denotãdũ excellẽtiã sue doctrine. Uñ dixit regina Saba iij. Reg.x. Beati viri tui q̃ stãt coraz te sp & audiũt sapiam tuã.est igit sensus. a Verba.s.q̃ sequũt sũt. q Cõgregãtis ꝛc.i. ipi⁹ salomonis q̃ dr̃ fili⁹ ꝙgregãs & vomẽs mõ ꝓdicto: q̃liter aũt sint ei⁹ ꝙba magis explicabit post ea. c Visio. Hic ꝓfiter ponit narratio. Circa qđ sciendũ q̃ ꝑm hebreos salomon ꝑ loquit de seipso q̃si de alio loquẽs in tercia ꝙsona cũ dr̃: c Visio quã locut⁹. Ad cui⁹ intellectũ sciendũ q̃ Deut.xvij. dicit moyses de rege instituẽdo sup isrl. nõ mltiplicabit sibi equos ꝛc.& sequit Nõ hẽbit vxores plurimas:q̃ alliciãt animũ ei⁹:neq; argẽti auri imẽsa pondera. Salomon aũt de sapia cõfidens nimis mltiplicauit sibi equos & auri & argẽti imẽsos thesauros & etiã vxores multas:etiã alienigenas: estimãs q̃ nõ eleuaret in supbiã ex multitudine equoꝝ & auri et argenti:& q̃ nõ alienaret animꝰ eius a deo ꝑ vxores alienigenas:qđ tñ fuit falsum: vt pz.iij. Reg.xj. vbi dicit q̃ deceptus ab eis edificauit tẽpla idoloꝝ. Dicũt tñ hebrei q̃ postea pctm̃ suũ cognouit & penituit:& ꝑm ꝑ loquit ꝑ:& ē talis lra hebraica. Prophetia. supple ē qđ subdit: Dixit vir.i.salomõ. Mecũ de⁹ ꝑ plenitudinẽ sapie. Mecũ de⁹ ꝑ plenitudinẽ potẽtie. vtrũq; eñ bũit salomon a deo. Et potero.s.mltiplicare in eo⁹ aurũ & argẽtũ & vxores absq; trãsgressione. Verũtamẽ transgressus fuit:et postea peccatũ suũ cognoscens penituit:ideo subdunt verba ipius penitẽtis. Stultissimus sum virorꝝ: q̃ credebã ee sapientissimus. Et sapia hoim̃ qua cauent a transgressiõe diui-

noꝝ ꝓceptoꝝ. Nō est mecū. ꝛ ad idē ptinet qō subditur. Nō dici sapiam. ſ. ꝑdictā exequēdo eā in ope. Et noui. re sumit li nō qō ponit in clausula īmediate ꝓcedēti sic. Et nō noui sctōꝝ sciam: q̄ cauēt ab offensa diuina. ꝛ ē repetitio eiusdē ſnie ad maiorē exaggeratōem sicut solent facere penitētes errores suos ꝓfitentes. ꝛ subdit huius erroris declaratio cū dicitur. Quis ascēdit in celū atq; descendit. sic fecit moyses q̄ ascēdit supꝝ montē synai in celū sydereuꝝ ad dñm. ꝛ inde descēdit ad ppl̄m. vt hr̄ Exodo. Quis cōtinuit spm̄ in manib⁹ suis. sicut fecit moyses q̄ cineres ardentes de camino accepit in manib⁹ suis. Exo. ix. Quis colligauit aquas q̄ in vestimēto. sicut fecit moyses i mari rubro: qz meritō ipius aque fuerūt diuise vt trāsiret populus isrl̄: ꝛ aquē erant ei q̄ꝝ muro a dextris ꝛ sinistris Exo. xiiij. Quis suscitauit oēs termios terre. sicut moyses q̄ in erectōe tabernaculi suis meritis īmisit terrorem oibus gentib⁹ in oibus finibus terre ꝓmissionis ꝛ circa habitantibus. sicut dr̄ Deutro. ij. Hodie incipiā mittere terrorē tuū atq; formidinē tuā in ppl̄os rc̄. Nō nomē ē eius. q. d. si dicat q̄ alius añ moysen fuit q̄ talia fecit dicat q̄s fuit ille. ꝛ q̄ fuit nomē eius. ꝛ si dicat mortuus ēt nomē ei⁹ datū oblitioni dicat. Nō nomē filij ei⁹. i. q̄ generatio mansit ab eo ex qua posſit hr̄i noticia aliqua de ipo. q̄ cū nō inueniat: restat q̄ nō fuit aliqs sibi in magnitudine silis: ꝛ tō cū ille phibuerit regē isrl̄ multiplicare sibi equos aurū ꝛ argentū ꝛ vxores. ꝛ ego salomon feci cōtrariū. ptz q̄ in hoc fui stultissimus viroꝝ. ꝛ maxime qz ex ore dñi loquebat. iō subdit. Omis sermo dei ignitus .i. ab oi supfluitate ꝛ falsitate depuratus. Clypeus ē. cōtra insultū tentationū. Sperātib⁹ in se. i. in dño ē nō ꝓsumentib⁹ de sua sapia sicut ego ꝓsumpsi. qꝝ q̄ erraui. iō subdit alios monēdo. Ne addas q̄cq̄ verbis illi⁹ ne arguaris. de trangressione legis q̄ hoc phibet: Deutro. iiij. ca. Nō addetis ad verbū q̄ vobis loquor neq; auferetis ex eo. Inuentarisq; mendax. ex tua additiōe. Hec expō hebꝛeoꝝ vr̄ in plurib⁹ deficere. ꝑ q̄tū ad eius fundamētū. ſ. q̄ salomō in fine vere penituerit ꝛ sic ꝓmissa verba ꝓtulerit. Stultissim⁹ sum viroꝝ rc̄. qz si vere penituisſz cū eēt rex potētissim⁹ tēpla idoloꝝ q̄ cōstruxerat destruxisſet qō tñ nō fecit. pz steterūt vsq; ad tp̄s tosie. iiij. Ke. xxiij Scō deficit. qz in multis vr̄ falsa ꝛ extorta. Vnō qz ꝓmittit in textu ꝓphetia vbi lr̄a nr̄a hz visio. si. n. salomō penitens de suis trāsgressionib⁹ ꝓteritis locut⁹ est. Stultissimus sum viroꝝ rc̄. in q̄ nō loquebat ꝓphetice. vt dic̄ exꝑ positio h̄: ſ magis historice ꝓfitēdo facta sua ꝓterita: silr nec in hoc qō subdit de moyse. Quis ascēdit in celū rc̄. sed referebat ꝑ modū admiratōis seu qōnis illud qō de moyse legerat in Exoð. Silr qō dicit illa expō. Et noui sanctoꝝ sciam. q̄ li nō ꝓcedentis clausule ē hic resumendū. vt sit sensus. Et nō noui sctōꝝ sciam. hec expō videt extorta. qz nō ꝓbat ab eis ꝑ silem modū loquēdi alibi in scriptura. ꝛ tō si eēt talis intellectus vt dicūt. scriptura sic loqueret. Neq; noui sanctoꝝ sctōꝝ sciam. Itē qō subdit quis cōtinuit spm̄ in manib⁹ suis. qō exponūt de cineribus a moyse in camino acceptis. videt falsum qz spūs in scriptura frequēter accipit ꝑ angelo: aia ꝛ vento ſ q̄ accipiat ꝑ cineribus nō inuenit in aliquo loco. Nec pōt dici q̄ ꝓpter hoc dicūt spūs: qz accepti fuerūt ad cauſandum ventū. qz scriptura ū dicit hoc: sed solū q̄ ad eaꝝ sparsionē facte fuerunt vesice turgētes in hoibus ꝛ iumentis. Itē qō subdit. Quis suscitauit oēs termios terre. qō exponūt de tabernaculi erectōe ē oino ficticiuꝝ. ꝛ scriptura quā allegāt ad hoc Deutro. ij. nō est ad ꝓpositū ſ magis ad oppositū. qz illud verbū fuit dictū in transitu torrentis arnon. vt ptz ibidē qō fuit. p. xl. vel. xxxix. annos post erectōem tabernaculi: qz moyses erexit tabernaculū pma die anni secūdi egressionis de egypto. Exo. xl. Moyses aūt ꝓtulit ista verba p⁹ exitū de deserto in quo fuerūt xl. annis ꝑ qō lr̄a ista ē aliter exponēda. Et dividit residuū h⁹ ca. in duas ptes. In pma declarat eterna filij dei generatio. ꝛ secūdo eius incarnatio ibi: Tria sunt. Prima i in duas. qz p̄ qō dictū est oīdit: secundo. scripturā ad cōmunē modū docendi reuertit ibi: duo rogaui te. Circa primū sciēdū q̄ lz salomon in senectute grauissime peccauerit tñ añ spm̄ scm̄ habuit. aliter eius libri nō ponerent in canone. ꝛ tūc in spūsctō ꝓuidit tpe xp̄i futuro hoies simplices ꝛ illiteratos illūinādos a deo de his q̄ ptinēt ad salutē. vt ptz de aplis ꝛ plurib⁹ aliis. Vñ in cōcilio niceno vt refert Rufinus fuit q̄dā pbs in phia ꝛ dyaletica valō instructus q̄ doctores xp̄ianos ꝓfutabat: cui q̄dā catholicus vir simplex ꝛ iguar⁹ se opposuit. d. In noie dñi iesu xp̄i audi pbe q̄ vera sunt. Deus vn⁹ ē q̄ oia q̄ vident ꝑtinent ꝑ te ꝑbi sui creauit ꝛ spūs sui opatōe firmauit hoc verbum quē nos filiū dei dicim⁹. Pūanos miserat⁹ errores ex ꝑgine nat⁹ ēt morte sua nos a morte ꝑpetua liberauit quē expectam⁹ iā resuscitatū in dicē oīm q̄ gerim⁹ eē vēturū Credis hoc ita pbe. Ait ille ac si nunq̄ vllū sermonē ꝓtra dicendi didicisſet hoc solum potuit rīdere ita sibi videri nec aliud verū eē: ꝛ quersus ad discipulos suos ꝛ ad eos q̄ audiendi gr̄a cōuenerāt. Audite inqt o eruditi viri do nec verbis mecū gesta res est, verba verbis opposui. ꝛ q̄ dicebant dicēdi arte subuerti: vbi ꝑo ꝑ ꝑbis virtus accesſit ex ore dicētis: nō potuerūt resistere verba virtuti. ꝛ sb dit. Itaq; pbs xp̄ian⁹ effectus se victū fuisse gratulabat. Hec igit ꝛ ꝑsilia ꝑuidens salomō in spūsctō dixit.

c Visio quam lo. ē. i. loquet. qz ꝓphetia frequēter loquit de futuro ꝑ modū ꝓteriti ꝛ frequēter supra dictum est.

d Vir. ſ. virtuosus. e Cū quo deus erat. ꝑ spālē illustratōem ꝛ nō ꝑ hūanā instructoꝝ. ꝛ sic verba illa nō sunt salomonis nisi relatiue. f Et q̄ deo deo secū morante ꝓfortatus. ad cōmēdatōꝝ sapie diuie ꝛ ꝓtēptū hūane ait.

g Stultissimus sum viroꝝ. i. illiteratus ꝛ simplex.

h Et sapia hoim. i. sapientia politica qua regunt res humane. i Non est mecum. ita dicit philosophus. v. metaphisice q̄ heremita nō est bonus neq; malus loquēdo de bonitate ꝛ malicia politica: qz refugit talia.

k Non didici sapiam. i. philosophicā scientiam.

l Et noui sciam sanctoꝝ. que disponit ad salutē eternaz ita dicebat amos ꝓpheta. vij. caꝑ. Non sum ꝓpheta. non sum filius ꝓphete. ſ armentarius ego sum vellicans sicomoros. Et apl̄s. j. Coꝝ. ij. Nō. n. iudicaui me scire aliq̄d inter vos nisi tm̄ iesum xp̄m ꝛ hunc crucifixū. lz. n. haberet sciam acq̄sitā: illam tū ꝑ nihilo cōputabat

m Quis ascē. in ce. atq; descēdit. q. d. O tu ꝑe innītēs scie hūane. Quis gubernat celestia: ꝛ infima terre: ꝑ sciētiā tuā nō potes dicere. qz pbi maximi videt negasse dei sciam ꝛ ꝓuidentiā ad ista minima se extendere, videbat cū eis q̄ vilesceret intellectus ei⁹: vt dicit. xij. metaphi. qō tū est falsum. qz tanto ꝓfectior est scia quātomagis se extendit ad cognoscendū res vsq; ad minima. qz cognitō que tm̄ est vniuersalis est imꝑfecta. j. phisico. Ad hāc ātqōnez rīdet sacra scriptura psal. cvij. Exaltare sup celos deus ꝛ sup oēm terrā gloria tua, qz in celestibus relucet eius maiestas: ꝛ in inferiob⁹ eius prās. n Quis continuit spm̄. i. ventū. o In manibus suis. de hoc nō pōt respondere philosophi perfecte. qz de ventis locuti sunt valde superficialiter ꝛ imperfecte. vt patet. ij. metheoroꝝ sed hoc facit deus vt dr̄ psal. cxxxiij. Qui ꝓducit vētos de thesauris suis. quia retinet eos ꝛ facit flare ſm beneplacitum voluntatis sue.

p Quis colligauit aquas.in mari magno. q Quasi in vestimēto.i. nō exeūtes terminū sibi pfixū a deo. q.d. p sciam philosophicā hoc nō hr̄ fm aquā elemētū aque deber et totaz terrā circūdare cū qua sit leuioz terra: sed hoc fit voluntate diuina.vt hr̄ Geñ.j. Dixit vo de⁹. Cōgregent aque q̄ sub celo sūt in locū vnū vt appareat arida: ió subdit. r Quis suscita.i. sup aquaz erexit. s Omēs ter.terre.i. ptes terre supeminentes. t ptz ex pdictis q̄ solus deus. t Nó nomē ē eius. q. d.ñ pōt hoc dicere phs q̄ nō hz notitiā ō diuinis nisi ex creaturis quas in infinitū excellit diuina eētia.t sic ēa phis inoiabilis. pp qđ dr̄ .xxij. ꝓpōne libri de causis. Cā pma est sup oē nomē qđ nominat de ipa. v Et qđ no.fi.eius sit nosti.q.d. q̄ sapiam humanā nūq̄ potuit cognosci in diuinis distinctio patr̄ et filij q̄ tū p diuinā cognoscit sapiam. x Vis ser.dei ignitus.i.ab oi falsitate purificatus. y Clypeus est.cōtra oēs tentatōes. z Sperātib⁹ in se.p verā fidē et dilectōem. z Ne addas q̄q̄ vbis illi⁹.qđ sit eis ꝓfitū:pñt tñ bñ et meritorie addi illa q̄ faciūt ad dei verba declarāda.Eccli.xxiiij. Qui elucidāt me vitā eternā habebunt. a Et argu.inueniarisq̄ mēdax. qz cū deus sit ipa veritas q̄q̄d dissonū est verbis illius ē falsum. b Duo.b ꝓñr salomō reuertit ad modū dicēdi cōem. t loquit b in psona infirmi q̄ nescit bñ vti fortunis ꝓsperis vel aduersis:qz ꝓsperis nimis eleuat: t aduersis p impatiētiā frāgit.t ió tali magis ē eligibilis status mediocris . t fm b dicit. b Duo rogaui te.dñe. c Vanitatē. q̄ ē anne xa ꝓspe fortune. d Et ver.mēdacia:que frequēter annectunt aduerse. e Lōge fac a me.t idē repetit p alia verba. f Mendicitatē ꝛc̄.t subdit cā. g Ne for.satiatus.i.bonis tpalib⁹ repletus. h Illiciar ad negādū dei maiestatē p superbiā:sic dicebat pharao Exo.v. Quis est dñs vt audiā vocē eius. i Aut egestate ꝓpulsus.i. p impatientiā fractus. k Furer ꝛc̄.qz prūpere in blasphemiā seu ptiriū est quedā furia. l Ne accu.seruū. nisi ex cā iusta et rōnabili. m Ne for.maledi.tibi et corruas.p infortuniū eo q̄ male accusasti eū. n Generatio q̄ pa.ꝛc̄.supple ē detestāda:qz parētib⁹ debet honor et reuerētia. o Generatio q̄ sibi mūda vr̄ ꝛc̄.vñ dicit hiero.Simulata sanctitas duplex ē iniq̄tas. p Generatio cui⁹ excel.sunt oculi ꝛc̄.i.cui⁹ superbia cordis manifeste apparet exterius in oculis et labijs. q Generatio que p dentib⁹ gla.hz.hec est generatio raptox et homicidax q̄ rapiūt bona pauperū. r Sanguisuge due sunt filie .s.luxuria et auaricia. s Dicētes affer affer.auaritia ei ex acq̄sitis non satiat.ꝟ sp ad acquirendū plus anhelat: nec luxuria ex delicijs.qz etsi ad horā satiat.postmodum ad appetēdū artius inflamat. t Tria sunt insaturabilia.t q̄ sunt illa subdit. v Infernus.i.diabolus. q̄ sp

da vr̄.t tū ñ ē lota a sordib⁹ suis.generatō cui⁹ excelsi sūt oculi:t palpebre ei⁹ in alta subrecte. Generatio q̄ p dētib⁹ gladios hz et cōmādit molarib⁹ suis: vt comedat iopes de fra.t paupes ex hoib⁹.sanguisuge due sūt filie: dicētes affer affer. tria sūt insaturabilia t q̄r tū qđ nūq̄ dic sufficit. Infern⁹:t os vulue t terra q̄ nō satiat aq̄:ignis vo nūq̄ dicit sufficit. Oculū qui subsannat patrē t q̄ despicit ptū mris sue: suffodiāt eū corui de torrētib⁹ t comedant eū filie aq̄le. Tria sunt difficilia mihi:t q̄rtuz penitus ignoro. Viā aquile in celo:viaz colubri sup petrā: viā nauis in medio maris:t viam viri in adolescentula. Talis est t via eius ascēsione reuertēdo ad eius incarnatōez in virgina li vtero. Et loquit hic pabolice.sicut cōiter in isto libro. dicit igit. d Tria sunt mi.difficilia.i.capacitatē intellectus trāscēdētia.t que sunt illa subdit. e Viā aq̄le in celo:banc viā tenuit xp̄c in sua ascēsione. f Viā colubri supra petrā.banc viā tenuit xp̄c in sua resurrectōe: xp̄c.n.passus p serpentē vel colubrū designat fm qđ dicit Io.iij. Sicut exaltauit moyses serpentē in deserto sic exaltari oportet filiū hois.xp̄c aūt passus t sepultus in sepulchro lapideo inde mirabiliter exijt i sua resurrectōe clauso sepulchro.t sic tenuit viā colubri sup lapidē. g Viā nauis in me.maris.hāc tenuit xp̄c in sua ꝓuersatiōe.qz i hoc mūdo tanq̄ in mari ꝓcelloso expositus fuit pīturis t tribulatōibus. h Et viā viri.s.pfecti. i In adolescētula. Hec ē vera lra:qz sic ē in hebreo.t dr̄ adolescētula beata vgo maria q̄ in iuuētute xp̄m ꝓcepit spūssancti virtute.qđ fuit valde mirabile.pp qđ dic hiere.xxxj. Novū creauit dñs sup trā mulier ¦circūdabit virū.qz xp̄c in vtero vginis fuit vir pfectus sciētijs t virtutib⁹ ab instanti ꝓceptōis.t in natiuitate exijt clauso vtero virginis. et ió de hac via viri in adolescētula dicit salomō hoc ē q̄rtū qđ penitus ignorat. Vñ dicit hiero.in fmōe de assumptōe vginis marie. Igit qđ nā nō habuit vsus nesciuit. ignorauit rō.mēs nō capit hūana.pauet celū.stupet terra.creatura oīs etiā celestis mirat.hoc totū ē qđ p gabrielē marie,pmittit t p spūsctū adimplet. De nulla āt alia via viri in adolescētula pt rōnabilit dici q̄ fuerit salomo ni totalr̄ iḡta.cū habuerit sciam infusaz de naturis hoim aialiū t plātaz vsq̄ ad mīma.vt hr̄.iij. Re.iiij. k Talis est. Hic ex dictis ꝓcludit qđā correlariū.s. malicia plebis iudaice eē mirabilē q̄ hic metaphorice designat nomine mulieris adultere cū dr̄. k Talis ē via.i.sic mirabilis.sicut pdicta pp eius malicia excessiuam.

l Mulieris adultere.i. synagoge que deo despōsata in monte synai in legis susceptōe statim declīnauit a deo p idolatriā in adozatōe vituli: ⁊ postea in innumerabilib⁹ idolatrijs. vt ptz ex decursu libri iudicū ⁊ regū ⁊ palyp. ⁊ ad vltimū deū incarnatū cozā pylato negauit ⁊ cruci affixit. m Que co. ⁊ ter. os ꝛc. in hoc p sequit metaphoraz mulieris adultere q̄ a viro electa efficit̄ immerecūda. ⁊ viuēs publice de meretricio reputat totū sibi licere. ⁊ ita plebs iudaica viuit ōvsura ⁊ ī xp̄m negat se peccasse. n Per tria. Hic salomō reuertit̄ ad cōem modū docendi. ⁊ diuidit̄ in tres ptes ꝑm tres quaternarios: primū ponit̄ cū dr̄. Per tria mouet̄ terra. i. cōturbant̄ homines habitātes in ea: ⁊ q̄ sunt illa subdit̄. o Per ser. cū regnauerit. sicut pz de hieroboā q̄ fuerat seruus salomonis ⁊ factus rex sup decē tribus: induxit ppm̄ ad idolatriaz .iij. Regū. xij.

p Per stul. cū satu. fue. cibo. ⁊ cū cibo intelligit̄ vinum tales. n. solent mouere rixas ⁊ dissensiones. q Et per odio. mulierē. qz efficit̄ vna caro cū viro: habere aūt secū insepabiliter psonā odiosam: ē magis moꝛs q̄ vita. non solū viro ꝙ etiā toti familie ⁊ amicis. r Et p ancil. cuz fuerit heres dñe sue. i. amata ⁊ honozata sicut dño. ⁊ ipsa dña repudiata vt ancilla. Istud ē quartū de q̄ dr̄ q terra nō pōt sustinere. qz hoc nullo mō ē sustinēdū qñ p̄t emēdari. s Quatuoꝛ. Hic ponit secūdū q̄ternariū de aialibus que reputatōis: q̄ tñ hūt industriā naturalē ex qua debēt hoies moueri ad prudenter agendū ꝑm q dr̄ Job xij. Interroga iumēta ⁊ docebūt te ꝛc. ⁊ que sunt illa q̄. tuoꝛ genera aialiū subdit̄ cū dr̄. t Formice. populus infirmus. i. debilis cōgregatio. v Qui p̄pet ꝛc. h̄ patz ad sensum. x Lepusculus ꝛc. q̄ in petra cubile suum collocat. i. in loco inaccessibili hoibus vt dormiat secur⁹ y Regē locusta nō habz q̄ diri. eā ⁊ egre. vni. p turmas. ordinate dispositas. z Stellio ma. nitit. est aūt stellio spēs reptilis hūtis maculas in cute lucētes. In hebreo habet. Manea manib⁹ nitit. i. pedib⁹ q̄bus p manib⁹ vtit q̄bus adheret parietib⁹ ⁊ telā opat. a Et m. in edi. regū. ibi. n. facit telā suā ⁊ locū ad manēdū: sicut in alijs locis. Stellio vo nō moꝛat in edib⁹ regū in terris istis sed magis in siluis. sequēdo tñ translatōez nr̄am pōt dici q habitat in edib⁹ in regionib⁹ calidis cuiusmōi ē terra p̄missionis. Per p̄dicta intelligit̄ q hō oz eē sollicit⁹ de p̄uisione cibi exēplo formice: ⁊ ō securitate loci exēplo lepusculi. ⁊ de ordinata dispōne ad bellū exēplo locuste. ⁊ subtilitate opandi ad modū aranee. b Tria sunt. h ponit̄ tercius quaternari⁹. ⁊ dicit ra. sa. q hic ē ꝓphetica locutio tñ sub metaphoꝛa q̄uoꝛ regnoꝝ q̄ i quo tpe fuerūt valde ꝓspata. quartū tñ multoplus p̄cedentib⁹. Primū aūt regnū ē babylonicū qō notat cū dr̄. c Leo fortis. bestiaꝝ. Nabuchodonosoꝛ. n. rex babylōis vocat̄ leoꝛ Iere. xlij. Surrexit leo de cubili suo. Scēm fuit regnū ꝓsarū: qō notat ibi. d Gallus succi. lūbos. in hebreo tñ nō est gallus. Cyrus aūt ⁊ darius armis accincti interfecerūt Balthasar: ⁊ regnū babylonie trāstulerūt ad medos ⁊ ꝓsas. e Et aries. q̄ quē intell⁹ alexāder magn⁹ q̄ regnū medoꝝ ⁊ ꝓsarū subiecit regno greco ꝝ: ⁊ in quo tpe multū ꝓsperatus fuit. Et rex ꝫ quē nō leuabit. sic est in hebreo. i. ꝫ quem nullus resistere poterit in quo designatur regnū romanorū qō fuit fortius p̄cedētibus. vñ dicit ferreū: Dañ. ij. quia sicut ferrum domat oīa: ita regnū romanū domauit alia regna. f Et qui stultus. Hic reuertitur ad cōem modū docēdi. ⁊ ponit h̄ duo documēta. Primū est dissuadēs. pmotōez stulti: qz magꝫ cedit ad cōfusionez suā q̄z ad honozē. et ꝑm hoc dr̄. Et q̄ stultus apperuerit. Sciē dū tñ q li ⁊ nō est in hebreo: qz sīa huⁱ⁹ versus nō copulat̄ p̄cedenti: ꝫ est oīno alia: ⁊ est sensus q stulticia alicui⁹ magis apparet q̄n positus est in statu sblīmi: sicut turpitudo symie magis apparet q̄n ascēdit in altū. iō subditur.

g Si. n. intellexisset. s. vt pmotus vel pmonens eum q hoc cederet ad vtriusq̄ vituperiū. h Qui ipo. ma. i. tacuisset de tali pmotōe. p̄curanda. Scēm documētū rep̄mit in oibus excessuz cū dr̄. i Qui aūt ꝛc. exp̄mit buti. i. materiā lacte solidioꝛē. q̄ nō eēt exp̄mēda ꝫ magꝫ dimittēda. k Et q̄ ve. emūgit. s. nasum. l Elicit sanguinē. faciēs ipm̄ effluere q magis vertit̄ in nocumētū. m Et q̄ p. fras. aliq̄rū iter se. n Producit discoꝛ. qz aliq̄s p̄tendunt ad oēs amicos eoꝝ. ⁊ aliq̄s ad totā ciuitatē vel regnū.

Capitulū. xxxj.

Verba lamuelis. Hic p̄fr̄ ponit̄ instructio salomonis passina a mr̄e sua. ⁊ diuidit̄ in duas ptes. qz p̄ ponit̄ exhoꝛtatio mr̄is. scdo cōmēdatio fortis mulieris ibi: Mulierē fortē. Prima adhuc in duas. in p̄fatōem ⁊ ꝓsecutōem ibi. Quid dilecte. Circa p̄mū p modū cuiusdā ꝓlogi ꝑmittit̄. a Verba la. regis. s. sunt q̄ sequunt. Et dicit̄ hic salomō Lamuel. qō interp̄tat. cū q deus. qz de⁹ fuit cū salomone in p̄ncipio regni sui. vt declaratū ē ca. p̄ce. Sciendū tñ q verba q̄ sequunt in p̄ncipio huⁱ⁹ capituli nō sunt salomonis nisi vt referētis ꝫ sc̄ verba mr̄is sue ipm̄ exhoꝛtātis. iō subdit̄. b Visio. i. instructio seu icrepatio. q̄ erudituit cū mr̄ sua. c Quid di. mi. h̄ subdit̄ ꝓsecutio instructōis q̄ ē de duob⁹. s. de vitanda carnalitate ⁊ de ꝓsequēda eq̄tate. scōa ibi. Aperi os tuū. Circa p̄mū sciendū q hebrei dicūt salomonem nocte sequēti diem desponsatiōis filie pharaonis nimis vigilasse. ⁊ p ꝑs in mane nimis dormiuisse intm̄ q trāsibat hoza offerēdi iuge sacrificiū matutinū. ⁊ clauel tēpli erāt sub cerui cali salomonis. pp qō mr̄ sua intrauit eius cubile. ⁊ incepit eū arguere. d. c Quid di. mi. i. q̄d fecisti ex carnalitate tua ipediēs diuina sacrificia. d Quid di. vte. mei. repetitō ē eiusdē sīe ad maioꝛē exaggeratōz e Quid di. vo. meoꝝ. q. d. sup oīa desideraui q tu reges regnū tuū. ⁊ iam in aliq̄ fecisti ꝫtū nimis carnaliter cum vxoꝛe tua dormiendo. iō subdit̄.

f Ne dede.mu.ſubam tuam.nimis ardenter eas amā-
do:ꝛ eis nimis carnaliter adherēdo.ꝛ qz ad nimiā carna
litatē cū mulieribꝰ inducūt delicie cibi ꝛ potus. ió ſubdi
tur. g Et diuitias tuas ad delendos reges. hebꝛei di-
cunt ad impugnandū reges.ꝛ cā hꝰ diuerſitatis ē.qz ver
bū hebꝛaicū hic po-
ſitū equiuocuz ē ad
delere ꝛ ad ipugna-
re:ꝫ lra ſequēs vide
tur magis ꝓſonare
dicto hebꝛeoꝝ.quia
ſubdit. h Noli re
gibus o lamuel.i.ſa
lomō. i Noli re-
gibus dare vinum.
immoderate biben
dū. ꝛ dicunt hic re-
ges ipe ſalomō ꝑn
cipaliter. ꝛ ſecunda
rio alij iudices ad
regendū ppm ꝓſti-
tuti.ꝛ ſubdit cā ꝑdi
cte ꝓhibitōis cū dr.
k Quia nul.ſe.eſt
vbi regnat ebꝛietas
hoc ptz vnicuiqꝫ.ꝛ ꝓ
hoc qō dr hic ebꝛie-
tas ptz q nō diſſua-
deꝫ h potio vini re-
gibus ꝛ ꝑncipibus
tpata: ꝫ potio imo-
derata q̄ aufert de-
bitā diſcretiōem.ió
ſubdit. l Ne for
te bibāt.ſ. imodera-
te. m Et obliuiſcanꝫ iudicioꝝ in lege ſcriptoꝝ.
n Et mutāt cām fi.paupis.i.pauperū nimis fauēdo pti
dinitū.ꝓñr oñdit q̄bus ſit dandus potus inebꝛiatiuus:
cū dr. o Date ſicerā.i.potū inebꝛiatiuū.ꝛ ſic ſonat lra
hebꝛaica. p Merētibus.i.exiſtētibꝰ in luctu ꝛ amari-
tudine. Quia potio vini fortis multiplicat ſpūs.ꝛ ſic ē
remediū ꝫ dolorē animi ꝛ corꝑis. Occaſione aūt hꝰ ver-
bi ſapientes iudeoꝝ ſtatuerūt vt ꝓſonis ad mortē ꝓdem
natis dareꝫ potro vini fortis: vt ſic facilius tolerarēt do-
lorē mortis imminētis. q Aperi. Hic ponit ſecūdū
documētū qō eſt in exequenda iuſticie eqtate cum dicit.
Aperi os tuū muto.allegando iuſticiā ꝑ eo q̄ neſcit eam
ꝓponere in cā ſua.ſicut ē hō ſimpleꝛ ꝛ ignarus vel paup
q nō hz aduocatū ꝑ ſe loquentē. r Et cauſis.i.ꝑ cau-
ſis. s Dim fi.q̄ ptrāſeūt .i. hoīm extraneoꝝ ꝑ terram
tranſeuntiū q̄ frequēter nō inueniūt q̄ ꝑ ſe allegent eo q
ſunt extranei.ꝛ tñ indigent celeriter expediri. t Aperi
os tuū celeriter. v Decerne qō iuſtū eſt. nō differēdo
ſniam ꝓp aduerſe ptis potentiā. x Et in.inopē ꝛ pau
perez.i.exequere iuſticiā ꝑ inopibus ꝛ paupibus qñ hñt
iuſtā cām. a Aleph. Mulierē fortē. In vltima parte
huiꝰ libri ponit cōmendatio fortis mulieris.ꝛ exponitur
cōiter a doctoribꝰ nr̄is de eccīa que metaphoꝛice dr̄ for-
tis mulier:ꝛ ſponſus eius xp̄c.filij aūt eius ꝛ filie populus
xp̄ianus in vtroqꝫ ſexu. ꝛ dicūt q̄ iſte eſt ſenſus lr̄aꝝ:
ſicut Judi.ix.dicit. Jerant ligna ad ramnū ꝛc. ſenſus li-
teralis nō eſt de lignis materialibꝰ ꝫ ō abimelech.ꝛ ſichi
mitis eū ſup ſe regē inungentibꝰ.ꝛ lz hec expoſitio ſit rō
nabilis ꝛ cōis:tñ eā nō ꝓſequoꝝ.qz ſatis diffuſe tradit in
glo.ꝛ cōibus poſtillis. Ira.ſa.vo cōuenit cū doctoribus
catholicis q̄ctū ad hoc q̄ hic ē metaphoꝛica locutio. Sz
dicit q̄ ꝑ mulierē fortē intelligit ſacra ſcriptura.ꝛ hāc ex
poſitōem intēdo ꝓſequi:qz rōnabilis videt:nec cōiter dr̄
in aliq̄bus tñ intendo aliter dicere q̄ ipe ꝓput eſt cōſonuz
fidei nr̄e.maxime qz ſacrā ſcripturā vocat ſolū vetus te-
ſtamentū.ego aūt vtrunqꝫ.ſ.vetus ꝛ nouū. Spōſum aū:
ꝛ marītū hui⁹ mulieris accipio doctorē in ſacra ſcriptu-
ra exptum:ꝛ ꝓlem eius ppm catholicū in ſacra ſcriptu-
ra ſtudioſuz in ſexu maſculino ſeu ſemínino.qz aliq̄n in-
uente ſunt alique mulieres in ſacra ſcriptura ſtudioſe.vt
pote tpe hiero.vt ptz ex ꝓlogis ſuis ſup libꝛos ſacre ſcri-
pturē ꝛ in alijs eius
ſcriptis. Sciendus
etiā q̄ laus iſta mu-
lieris fortis in he-
bꝛeo ſcribit metrice
ita q̄ ꝓmus verſus
incipit ꝑ aleph que
eſt ꝓma lra hebꝛai
ca.ſecūdus vo ꝑ ſe-
cundā.ꝛ ſic ꝓr̄ ſin-
gulis verſibus ꝓpo
nunt nomia lr̄arū q̄
bus incipiūt in he-
bꝛeo.qz in trāſlatiōe
ſeruari nō potuit q̄
verſus ſic inciperēt
ordinate ꝑ lr̄as al-
phabeti latini: nec
ad aliud ſignanduz
ponunt hic nomia
lr̄arū hebꝛaicarū vt
aliqui eſtimant.ꝛ hꝫ
diffuſius declarauī
ſup libꝝ pſalmoꝝ.ꝛ
ſup lamētatiōes hie
remie. Dis igit̄ pre
miſſis ad expōnem
lr̄e accedamus. a
Mulierē fortē.i.ſa-
crā ſcripturā q̄ cōti-
net firmā ꝛ inuiolabilē veritatē. b Quis inueniet.q.
.d.pauci attingūt ad plenā eius noticiā. c Cōfidit in
ea coꝛ viri ſui.de bono ꝓmio recipiēdo. Et dr̄ vir eius do
ctoꝛ bonus.in cui⁹ ꝓſona dicit Sap.viij. Hanc amaui ꝛ
exquiſiui a iuuentute mea ꝛ queſiui mihi ſponſam aſſu-
mere. d Et ſpo.nō indigebit.qz in ꝓmio duplicē ſto-
lam habebit.ſ.gl̄iam coꝛꝑis ꝛ aīe. e Reddet ei.ſ.ſpon
ſo tali. f Bonū.ſ.gratie in p̄ſenti ꝛ glorie in futuro.
g Queſiuit lanam ꝛ linū:ꝛ operata eſt conſilio manuū
ſuaꝝ.ꝓſequit̄ metaphoꝛā mulieris que lanā ꝛ linū opat̄
ꝑ que intelligūt dicta ſanctoꝝ doctoꝝ ad declaratōez ve-
ritatis ſacre ſcripture: vt dicit ra.ſa. h Facta ē q̄ na-
inſtitoꝛis . ſicut.n.in naui inſtitoꝛis poꝛtant diuerſa vite
būane neceſſaria.ſic in ſcriptura continent omia neceſſa
ria ad ſalutē. i Et de nocte ſurrexit.i. ſurgere fecit: eo
mō loquēdi quo dr̄ Gen.xxij. Nunc cognoui q̄ timeas
dñm.i.cognoſcere feci.amoꝛ.n.ſacre ſcripture idu cit do-
ctoꝛes bonos ꝛ diſcipulos ad ſurgēdū de nocte ꝑ ſtudio
ꝛ oꝛōne. k Deditq̄ ꝑdā.in hebꝛeo habetur annonam
qz ſacra ſcriptura reficit oēs ſtudentes in ea fideliter taz
viros q̄ mulieres. l Cōſideravit agrū.ager iſte eſt di
ſciplina ſtudij celeſtis.vt dicit Greg.omeł.xxxvij.
m Et emit eū.i.emi fecit a ſtudentibꝰ ꝑ domatōem car
nis redigendo eā in obſequiū ſpūs. n De fru.ma.ſu.
plan.vineā.i.exemplo vite ꝛ verbo doctrine fecit fideliū
multiplicatōem qui ſunt palmites vinee domini.vt dicit
Greg.homeł.vij. o Accinxit fortitudine lumbos ſu-
os.i.accingi fecit lumbos ſtudioſoꝝ cingulo caſtitatis.
ꝑ Et robꝛauit brachiū.per multiplicatōem boni ope
ris:quia ſicut dicit Greg.homeł.xxxij. Hec caſtitas ma
gna eſt ſine bono opere.nec bonū opus aliquid ſine ca-
ſtitate. q Guſtauit ꝛ vidit.ꝑ experientiam dulcedinis:
ex ſtudio ſacre ſcripture reſultātis. r Non extinguet
in nocte.i.in morte. g Lucerna eiuſ.i.claritas ſue no
ticie.ſed magis augebitur. t Manum ſuam miſit.ad
fortia.in hebꝛeo habetur. Ad vertebrā . quod eſt quidaz

circulus aliquātulū ponderosus in inferiori pte fusi positus vt recte p ordinate vertat: t huic dicto consonat qđ subdit. v Et di. ei⁹ app̄. fusum. p vertebrū hic intelligitur recta intentio opus dirigens p app̄hensiones fusi ad filandū. psecutio boni opis de genere ei⁹ qđ p̄sonat intētioi recte. x Manū suā ape. iopi. tc. scriptura. n. sacra q̄i vbiq; inducē ad opa mie. y Nō ti. do. sue a fri. niuis. i. a pena gehēne. sm q; dicit hic ra. sa. allegās illud iob. xxiiij. Ab aq̄s niuium trasiet ad calorē nimiuz. et loquit de damnato 3 Dēs. n. do. ei⁹. i. boni doctores t discipuli. a Vestiti sunt duplicib⁹. i. vtutib⁹ intellectualibus t moralibus: q̄ sunt vestes anie. b Stragulatā vestem. i. diuersis coloribus intextam. Fecit sibi. s. q; sacra scriptura ō oi genere virtutū charisma tū t donoz tractat t ad ea inducit.

v t digiti ei⁹ app̄henderunt x fusum. Raph. Manū suā aperuit inopi: t palmas suas extendit ad pauperm. y Lamech. Nō timebit domui sue a frigoribus niuis 3 oēs. n. domestici eius vestiti sūt duplicibus. Hem. a Stragulatā vestē fecit sibi b bissus t purpura indumētū eius. Nun. Nobilis in c portis vir eius: qñ sederit d cū senatoribus tre. Samech e Sindonē fecit t vendidit: f t cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo t decor indumentū eius: t ridebit i die nouissimo. phe g Os suum aperuit sapie: et h lex clementie in lingua ei⁹ i Sade. Considerauit semitas domus sue: t panem k ociosa nō comedit. Coph. l Surrexerūt filij eius t beatissimā p̄dicauerunt vir ei⁹ m t laudauit eā. Res. Multe filie congregauerunt di n uitias tu supgressa es vniuersas. Syn. Fallax gratia o t vana est pulcritudo mulier timens dñm ipa laudabit. Thau. Date ei ō fructu manuum suaruz: t laudent eam in portis opera eius.

Explicit̄ puerbia sal̄onis

Incipit plog⁹ sci hieronymi in libz ecciasten.

p Mulier timens dñm. .i. sacra scriptura que quasi vbiq; inducit ad dei reuerentiā t timorē. c Ipa laudabit. p ceteris scripturis.

d Date ei de fru. ma. suaz. i. studētib⁹ in ea dabit fruct⁹ gloriosus. e Et laudēā in por. opa eius. i. sapientes in portis sedentes cū iudicib⁹. vt dictū est. s. t isti sapiētes dicunt opa sacre scripture inquātū p ei⁹ studiū sapientiā consequuntur.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup Pro uerbia salomonis finit.

Expositio plogi in libz Ecclesiasten incipit.

Memini me hoc ferme quinquēnio tc. Inteq; accedamus ad diuisionem plogi. quia pleriq; dubitant de accentu h⁹ nois Ecclesiastes. Notandū q; inenit ecciastes indeclinabile: t tunc ip acuit vltimā syllabā. Itē inuenit declinabile: ecclesiastes ecciaste. t ecclesiastes ecclesiastis. t tūc hz grauē accentū in fine in oibus casibus. Significatōez et rōnē istius nois inuenies supra in plogo p̄cedēti. Iste plogus pōt diuidi in quinq; ptes. In prima pte describit quo tempe. quo loco: t cui⁹ rogatu inchoauit vel vt cesset calūnia inchoare p̄posuit cū dicit. Memini me tc. tēpus. n. notat cum dicit. Hoc quinquennio. locum dicit. Rome. q; rogatu Blesille cum dicit rogatum ab ea. In secunda parte dicit q; de morte blesille tantū voluit q; inceptū opus incōpletū dimisit. vel vt cesset calumnia in ope nō p̄cessit ibi: Itaq; qñ in p̄cinctu nr̄i opis. In tercia parte dicit q; ad paule t eustochij honorem. t ad blesille memoriā opus illud in bethleem consummauit. ibi Nunc bethleem positus tc. In quarta particula dicit q; nullum sequens interp̄tem de hebraico transtulit. vbi tū nō errauerant se alijs interp̄tibus p̄formauit. t sic nec omnino fuit eis conformis: nec omnino dissimilis ibi: Hoc breuiter admonens tc. In quinta parte ponit ratōnem p̄cedentis partis. vt scilicet in omnibus ab eis discreparet nimia nouitas deterreret lectores si in oibus cōcordaret cōtra suam cōsciētiā omniū sequeret errores ibi: Vt nec nouitate nimia tc. ordina sic constructōem.

a Stragulatā vestē. .i. diuersis coloribus intextam. Fecit sibi. s. q; sacra scriptura ō oi genere virtutū charisma tū t donoz tractat t ad ea inducit.

c Bissus. castitatis: t. d Purpura. charitatis.

e Indumentū eius. i. vere studentiū in ea scia piter t vita. f Nobilis in portis vir eius. i. doctor bonus q̄ dr̄ nobilis in portis. i. inter sapientes antiq̄tus in portis sedentes ad reddendū veritatis iudiciū. iō subdit.

g Cū sede. cū sena. terre. i. cū sapientib⁹ q̄ hūt regere terrā t iudicare. h Syndonē fe. t vē. t cin. tra. chananeo Hebrei dicūt: mercatori. nomē. n. hebraicū hic positū ē equiuocū ad hoc q; sit nomē p̄priū ppli descendentis de cham filio noe t nomē appellatiuū significans mercatorē. lra tñ p̄cedens immediate dicto hebreoz videt magis cōcordare cū dr̄. h Syndonē fecit t vendidit. p syndonē vo que est vestis linea t mūda intell'r puritas mētis. p cingulū vo castitas corpis. vñ dicit Greg. homel'. xxij. Lumbos. n. p̄cingimus cū carnis luxuriā p cōtinentiaz coartamus. Dr̄ aūt sacra scriptura illa facere eo q; ad ea inducit: t vendere: q; nō oēs istā mūdiciā p̄sequunt. sed soli ad ea cōsequēda fideliter laborātes. i Fortitudo .i. cōstantia mentis. k Et decor. exterioris honestatis l Indumentū eius. sunt. n. paramenta mentis ad q̄ sacra scriptura inducit. m Et ride. i. ridere faciet studentes in ea fideliter. n In die nouissimo. qñ audiēt vocē dñi dicentis. Venite benedicti patris mei p̄cipite paratū vobis regnū. o Os suū ape. sapie. q; sacra scriptura docet sapiam desursum descendentē que pudica est et modesta suasibilis. bonis p̄sentiēs. plena mia t fructib⁹ bonis. vt dicit Jaco. iij. p Et lex clemētie in lin. eius. q; tam in nouo q̄ in veteri testō ad clemētiā inducit.

q Consideranit. i. cōsiderare fecit. r Semitas dom⁹ sue. i. cōsciētie secreta studentiū in ea. Et q; labor ē optimus. iō sequit. Et panē ociosa nō cōmedit. s Surrexerunt filij eius. i. discipuli studiosi. t Et beatissi. p̄dicauerūt. q; sacrā scripturā sup oēm aliā extollunt.

v Vir eius t laudēā. i. doctor bon⁹ q̄ doctrinaz suā incipit a cōmēdatōe sacre scripture. x Multe filie. i. p̄phorū t sapientū scripture. y Cōgregauerūt diui. i. cognitōes vitatis multas q̄ sunt meliora bona q̄ corpalia.

3 Tu supgressa es vniuersas. q; sacra scriptura multo plures veritates tradit q̄ alie scripture: t etiā puriores: q; in ea nulla falsitas admiscet cū imediate emanat a p̄ma veritate. Scripture vo hūanitus adūuente. t si cōtineant multas veritates: tamen habent admixtas multas falsitates. sicut patet de scriptūris Aristote. qui minus inter alios philosophos dicitur errasse. Et tamen erauit in multis: vtpote de mūdi eternitate: t de numero intelligentiarū quem posuit sm numerū orbiū. cuz tū sit maior q̄i incōpabiliter sm q; dicit iob. xxv Nūquid est numerus milituz eius et danielis. vij. Milia miliū ministrabant ei: et decies milies centena milia assistebant ei: t ō felicitate earū quā ponit in motu orbiū t in multis alijs. iō subdit. a Fallax grā t va. ē pulcritudo. .s. verboz rhetoricorū i hūanis scripturis t maxime poeticis in q̄bus sub verbis ornatis latēt mlte falsitates sm q; dr̄ .j. metaphi. Multa ta mentiūt poete cantantes. b

Prologus

Hoc quinquēnio.i.hoc spacio ānoꝝ in q̄ sum⁹. Ferme.i.fere cōpleto:vel ſm aliā lram. Ante ꝟ ferme quinquēniū.i.ante hos q̄nq̄ annos fere iā trāſactos q.d.iam q̄nq̄ annis vo transactis.Cū adhuc eēm rome.ꝛ nōdū me in bethleē transtulisſez ꝛc.vel ſic. Cū adhuc eēm rome ferme.i. fere.hoc quinquennio.i.hoc ſpacio q̄nq̄ annoꝝ.q.d.cum morā facerē Rome fere p hos q̄nq̄ annos vltimo p̄teritos

Et ecclesiasten sancte bleſille legerem ſupple ſm translatōez.lxx. ab eo emēdatā. qꝛ nondū editōem ſuā de hebꝛeo fecerat in latinum. Iſta bleſilla filia fuit paule.ſicut ptz in fine epl'e Hieronymi ad Pāmachiuz de dormitōe paulinę quā appellat sanctā cōi mō loquēdi. ꝓpter sanctitatē vite quā habuit. Legerem inq̄. Vt eaz. ad cōtemptū huius mundi ꝓuocarē. et oē q̄ in mūdo cerneret oculis coꝛporeis. Putaret.i.reputaret. Esse p nihilo.i. vanū ꝛ vacuū.Eccl's.j. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes.q.d. mūdus est vanitas ꝓtentiua vanitatū.Et iterū ſecūdo dicit. Vanitas vanitatū.i.vanitas aggregata ex vanitatibus ꝛ oīa vanitas.i.vana.vt fiat emphatica locutio.q.d. nō solū sunt vanitas immo vana. Cū inq̄ eēm rome.ꝛ ita bleſillā infoꝛmarē. Nemini me fuisse rogatū ab ea vt dissererē.i.disserte exponerez. Obscura queq̄.i.cēs h⁹ libꝛi obscuritates. In moꝛē ꝓmentarioli.i. in modū vnius pui ꝓmenti ꝛ facilis expōnis. In ꝓlogo p̄cedenti circa p̄ncipiū inuenies q̄d sit cōmentū ꝛ vnde dicat. Dico q̄ ita rogauit me vt facerē aliquā explanatiōez. Vt absq̄ me.i.me absente. Posset intelligere qō legebat.i hoc libꝛo.hic intelligēdū est q̄ ad p̄ces eius incepat trāsferre libꝛū.ꝛ cū videret eius difficultates petebat cōmentariū.q̄ aūt tunc inchoasset transferre ptz p lram sequētē qua dr. Itaq̄ qm in ꝓncipcu.i.in principio añ ꝓsumatōem nr̄i opis. Subita.i.inopinata ꝛ nimis festinata. Moꝛte subtracta ē.i.puenta: vel qꝛ nō meruim⁹.i.nō fuimus digni ego ꝛ vos. O paula ꝛ eustochiū talez.i. tamsanctā. Vite habere cōsoꝛtē.vt.ſ.nobiscū viueret i bethleem. Iſta paula quedā fuit matrona duas hās filias. Sāctis aūt epis romā cōuenientibus quodā tpe epiphanus transmarinus in domo eius hospitatus ē.q̄ religionē ꝛ p̄uilegia sancte terre ꝓmendauit.ꝛ quō ibi xp̄s moꝛatus est p̄dicauit.ꝛ quō apl'i ibi fuerūt.ꝛ multa talia dixit coꝛā paula ꝛ filiabus eius. Oñ paula alterā filiarū suarū tradidit nuptui.reliquā.ſ.eustochiū virginē secum duxit in ir'm:ꝛ de ꝓp̄ijs sumptib⁹ paula cōstruxit i bethleem cenobiū monialiū vbi ipa cū filia sua eustochio sb regula vixit.ad quarū rogatū hiero.multa scripsit.ꝛ hoc opus qō rome ad petitōem bleſille incepat ad earū p̄ces in bethleem cōsummauit. Tanto vulnere.ſ.ex moꝛte bleſille que coꝛ meū vulnerauerat. Tunc pcussus obmutui.i.quasi mutus ope non respondi: vel melius p̄e doloꝛe obmutescēs.ab ope cessaui:sic legit cōiter.quidā tñ calūniant hanc lecturā adherētes ysiō.q̄ ait in.x.ethimo.,pcinctus dr expeditus ꝛ armatus, vnō ꝛ in pcinctu cū belli cā arma sumunt. Ex his verbis Isiō.patet q̄ p cinctus idem sit q̄ ꝓparatio. ꝛ ꝓp̄rie qñ hoies se cingunt p bello faciendo. Vnde dicūt q̄ nō incepit rome opus suū ꝟ se tm̄ disposuit ad incipiēdū. Oñ in pcinctu.i.in ꝓpatōe. Nostri opis subtracta est.ꝛ ideo p̄e doloꝛe.

Obmutui.i.amplius in ope nō ꝓcessi. ꝓpter hoc supꝛa i diuisione gemiui vba vt cessaret ista calūnia. Angustioꝛe ciuitate q̄ roma.

Et illius.i.bleſille.

Memoꝛie.i.vt illius memoꝛia ꝓpetua habeat. Et vobis.i.ad honoꝛē vestrum. Reddo qō debeo.ſ. cōſūmatōz opis inchoati.ſic ex ne ſm p̄imā lectiram. Iuxta ſecūdaz ſic exponit. Et illius memoꝛie.i. ꝓ memoꝛiaz effectus quē habuit erga me vel. Illius memoꝛie.i.vt memoꝛia illius in benedictiōe ſit.qui.n. recoꝛdabitur ꝓpter amoꝛē illius editus ſit iſte liber: benedicit animę ipius.vel. Illius memoꝛie.ꝓpetuande Et vobis. instantibus. Reddo qō debeo.i.ranq̄ debitoꝛ obnoxius vestris beneficijs iſtū libꝛū transfero. Admonens.i. admonendo insinuans. Q̄ nullius.interp̄tis auctoritatē sum secutus in ope iſto. Sed ō hebꝛeo.immediate transferens in latinū. Coaptaui.i.confoꝛtaui. Mē cōsuetudini.i.cōsuete vt visitate translationi. Septuaginta interp̄tum. magis q̄ editioni alioꝝ. quidam libꝛi habent. Magis.ſicut iam expoſitum est. Illi habent.

Maxime.i.p̄cipue inter omnes interp̄tes: cetera non motantur:non tñ me eis in oñibus coaptaui ſed in his.

Dumtaxat.i.tm̄modo. Que non multū ab hebꝛaicis lr'is discrepabant.i.discoꝛdabant. Interdū etiam. .i.aliq̄n quo.ſ.benedicebant recoꝛdatus sum ad imitandum. Aquile.i.translationis aquile ꝛ ceteroꝝ qui sequunt de quibus satis inuenies supꝛa in secundo ꝓlogo super Job circa p̄ncipium. Vt nec nouitate nimia lectoꝛis animū deterrerē.ſ.ſi oīno ab alijs interp̄tibus discreparē. Nec rursum contra conscientiā meā fonte veritatis obmiſſo.i.omiſſa hebꝛaica veritate que dicit fons quia ē oꝛiginalis veritas:ꝛ a qua emanat veritas omniū editionū. Opinionū riuulos cōsectare. qō facerem ſi oīno cū alijs cōcoꝛdarē.ꝛ ideo nullius interp̄tis auctoritatem sum secutus:sed immediate de hebꝛeo transtuli in latinum.

Explicit qualiscunq̄ expoſitio iſtius ꝓlogi.

Postilla venerabil'i fr'is Nico.de lyra sup Ecclesiasten incipit. Capl'm.j.

Verba eccl̄iastes. Sicut dcm̄ fuit in p̄nci.li. ꝓuer.in trib⁹ libꝛis salomonis tradūt tria sapiam extollētia magnifice.q̄ sē ſm empedoclē:mobil' effluētie.cōtēptus future felicitatis:appetit⁹ ꝛ mētis illustratio. Et iſtō ēciā in oꝛdie doctrie ē p̄mū.qꝛ via ē cōpēdiosa ad assecutiōes alioꝝ.pp qō tradit i'p li.q̄ dr pabole Salo.q̄ finito accedit ad scōm in libꝛo eccl's in q̄ tradit mobil' affluētie p̄tēptus. Circa quod sciendū q̄ tpe salomonis sapientie studium viguit in hierusalem.quia omnes reges terre ꝛ potentes desiderabant audire sapientiam Salomonis: vt

Liber Ecclesiastes

dicit.iij.Reg.iiij.Et q2 circa felicitatez hoies multivarie dixerant ⁊ dicebant.Nam aliqui ponebant eam in diuitijs:alij in delicijs ⁊ alij in honoribus: ⁊ sic de pluribus alijs bonis que p labore hūanū acquiri pñt in vita pñti. ō Salomon volnit hanc qōnē tractare in hoc libro oñdendo q in talibus bonis nō cōsistit felicitas hois. ꝫ i deo q ē bonū infinitum Et diuidit liber iste in duas ptes.s.in p hemiū ⁊ tractatum q incipit ibi.Vanitas ⁊c.Circa primū notificat actor huj9 libri ministerial tm̄ q2 deus ē actor pncipalis.⁊ p ꝫtus ad eius sapiam cū dr̄.

a Verba ecclesiastes.i.salomonis q ecclesiastes dr̄.i.cōcionator.q2 p sapiētiam sibi dataz erat aptus ad cōcionandū ⁊ psuadendū alijs veritatē.scōo ꝫtū ad genus cū dr̄.

b Filij dauid.q fuit sanctissim9.Tercio ꝫtū ad dignitatē cū dr̄. c Regis irl̄m.ita q li regis refert ad dauid ⁊ ad Salomonē.vterqꝫ.n.regnauit in irl̄m. ⁊ lz regnum ipor ad alia loca ⁊ ad alias ciuitates se extenderet:exprimit tū spāliter irl̄m:q2 erat metropolis in regno ⁊ electa ad dei cultū. d Vanitas.Hic incipit tractatus: ⁊ diuidit in duas ptes.q2 p salomon errores alior excludit. scō.ꝫpositū cōcludit ca.vij. Prima adhuc in duas.q2 p ponit intētū i generali.secūdo psequit in spāli ibi:Generatio. Propositū aūt suū est excludere a vera felicitate illa i qbus ab alijs ponebat.s. diuitias ⁊ honores ⁊ cō simulia que hūntur in pñti vita.⁊ hoc ē qō dr̄. d Vanitas vanitatū.i.maxima vanitas.sicut charitas dicit virtus virtutū.q2 est maxima inter virtutes:⁊ rosa flos flor q2 pulcrior inter alios flores. e Dixit ecclesiastes.i.salomō qui dicit ecclesiastes.i.cōcionator. Quia ptractando opiniones alior de felicitate:arguit ad diuersas ptes vt videbit psequendo.⁊ post determinat veritatē.

f Vanitas vanitatū.repetitio ē eiusdē ad maiorē assertōem. g Et oia.in quib9 ab alijs ponit felicitas.

b Vanitas.i.sunt valde vana.eo mō loquendi quo dr̄ valde liberalis ipa liberalitas.ꝫpter qō in talibus nō est ponenda felicitas de cui9 rōne est firmitas ⁊ stabilitas cū sit vltimū bois bonū.Et ad pbatōem sui dicti in generali subdit. i Quid hz hō amplius de vniuerso labore: suo quo laborat sub sole.in vita pñti.q.d. quilibz pōt experiri q nō sequit ex laborib9 suis nisi bonuz instabile et amissibile saltē p mortē quā nō pōt euadere. g Generatio.Hic psequit in spāli ad excludendū bona vite pñtis a vera felicitate.Et diuidit in decē ptes fm numeruz eor que excludit.ptes patebūt psequendo. Primū aūt qō intēdit excludere ē scia hūanitus acquisita que inter alia videt maius bonū. Ph̄i ⁊ multi philosophi posuer in ea beatitudinē bois dicētes eū tūc eē felicē qū in eius mente describit totus orbis p sciam pfectā.Hoc aūt excludit in hoc ca.j.q2 ipo excluso alig in quodaz generali sunt excluse cū sint bona minora. In hoc aūt sic pcedit: q2 ꝫpositū ostendit p in scia speculativa.scōo in practica. ibi: Vidi cūcta.Tercio infert ꝓclusio intēta.ibi: Locut9 sum. Pria i duas.q2 oñdit ꝫpsitū p p rōnē. scōo p exptiās ibi:Ego ecclesiastes. Prima in tres fm tres rōes:secūda ibi:Nō saturat.tercia ibi:Quid est qō fuit. In pma pte facit talē rōnē.illa scia q ē valde ipfecta nō pt dici felicitas bois.q2 de rōne filicitatis ē q sit bonū pfectū ⁊ illud qō modicū ē qi nihil reputat.ij.phi. ꝫ scia acquisita quecūqꝫ modica ē ⁊ ipfecta.g ⁊c. Circa istā rōnē sic p

Incipit liber Ecclesiastes
Capitulum.j.

Verba Ecclesiastes filij Dauid
v regis ierusalem
Vanitas vanitatum dixit eccle-
siastes:vanitas vanitatuz
⁊ oia vanitas.quid hz am
plius hō de vniuerso labo
re suo qui laborat sub sole
Generatio pterit ⁊ genera
tio aduenit:terra autē ine-
t ternum stat. Oritur sol et
k occidit:⁊ ad locum suū re-
l uertitur ibiqꝫ renascens gi
m rat per meridiem: ⁊ flectit
n ad aquilonez. Lustrās vni
o uersa in circuitu pergit spi
p ritus ⁊ in circulos suos re
q uertitur. Omnia flumia in
r trant in mare: ⁊ mare non
s redundat. Ad locuz vnde
exeunt flumina reuertun-
t tur: vt iterum fluant. Cun-
v cte res difficiles nō potest

cedit.q2 p declarat vñ ipfectio ⁊ modicitas scie acqsite p cedit.scōo ꝫpositū ꝫcludit ibi:Cūcte res difficiles. Circa pmū sciēdū q ois scia hūanitus acqsita originē hz ex cognitōe sensibiliū.sensibilia vo sunt in cōtinua trāsmutatōe.saltē qtū ad plures sui ꝫprietates pp qō aliq phi dixerūt q non pōt de eis aliq veritas affirmari.iiij.metaphi. Et lz eor doctm̄ ñ sit verū tū ex tali dicto eor q fuerūt maximi inqsitores veritatis vt dicit phus ibidē apparet difficultas rependi aliquā veritatē p inqsitōez hūanā.Ex q sequit q talis cognignitio veritatis modica ēt ipfecta. Primo igr̄ salomō ostēdit mutabilitatē in corpib9 mixtis.d.

g Generatio pterit ⁊c.s. alia nūero: q2 q corrūpūt nō redeūt eadē nūero.scōo de generatōe.⁊ ista variatio generabiliū ⁊ corruptibiliū apparet ad sensum in oibus corpibus mixtis. b Terra vo inek.stat. imobilis a pte p9 ⁊ nō a pte añ.q2 p creatōem incepit esse ⁊ hec imutabilitas intellr̄ qtū ad pres eius inferiores.ppe centrū exñtes.ptes aūt superiores alterant ⁊ trāsmutāt: ⁊ q2 talis alteratio ⁊ trāsmutatio in elemtis ⁊ mixtis causant ex motu orbis ⁊ potissime ex motu solis in obliq circulo.iō subdit. i Orit sol occi.vt apparet ad sensum. k Et ad locū suū reuertit.i.ad ortum siue orientē. l Ibiqꝫ renascēs. nō q2 sit alius sol in numero ꝫ idē in pūcto orietis apparēs de nouo. m Gyrat p meridiē. in motu.n.ab oriēte in occidētē declinat versus polū antarticū siue meridionalē. n Et flc.ad aq.in motu enim suo ab occidēte in orientē flectit ad polū articū seu aqlonarē. o Lustrans vni.⁊c.i.sol q dr̄ spūs. nō q habeat aiam.corpa.n.celestia inaiata sunt fm damascenū. ꝫ qa influētia eius causat vitā in istis inferiorib9 sic cā vīs:hō eñ generat hoiez ⁊ sol.vt dicit phs.ij.phisicor. p Et in cir.su.reuertit.qō duplicit exponit. Vno mō q oi die mutat ei9 circulatio apropinquādo magis ad tropicuz estiualē vel ad tropicū hyemalē. Alio mō q2 fm astronimos sol plures hz circulos.s.equātē.deferētē ⁊ epyciclū ista tū determiate dicere magis ptinet ad aliā sciam. ꝓr oñdit mutabilitatē circa elemētū aq.d. q Dia flu.in. in mare.q2 etsi aliq flumia aliqñ absorbēt a terra.alibi tñ exeūt ⁊ vsqꝫ ad mare currūt. r Et ma.ñ re.exeūdo pp ꝫ ripas suas.cui9cā subdit cū dr̄. s Ad lo.⁊c.s.de mari.q qdē reuersio dupl̄r intell̄r. Vno mō q2 p vias ſbtertaneas de mari fluūt aq ad loca remota.⁊ motu nāli pūt tātū ascēdē quāta ē altitudo superficiei marꝫ.⁊ adhuc plus q2 trāseūdo sic p terrā efficiūt dulces p talē collatiōz.⁊ p cōsequēs leuiores qꝫ aq maris false ⁊ sic erūpūt i fontes ⁊ flumia in loco altiori qꝫ sit superficies maris.⁊ sic naturali motu iterum fluunt ad mare. Alio modo q2 p influentiam solis ⁊ stellarum eleuantur vapores humidi a mari.⁊ ꝯdensant in nubes q p ventos deferunt longe super aridam.⁊ tandē resoluunt in pluuias ex quibus augmē tantur flumina ad mare currentia.

t Cuncte res. Hic concludit propositum. ex quo enim cognitio humanitus acquisita ex sensibilibus habet ortum.ex quibus cum difficultate inuenitur veritas bene concludit dicens.Cuncte res difficiles.ad intelligenduz Et quia dicit Hieronymus in pologo super pentatheucum.i.qnqꝫ li.moysi.Quod melius nouimus.melius ⁊ pferimus.⁊ per oppositum quod minus bene intelligimus minus bene proferimus.ideo sequitur. v Non

potest eas homo explicare sermone. quia nō potest eas ad plenū intelligere: sed tñ valde imꝑfecte: vt ptz de folio vel fructu arboris. de quib⁹ nullus quantūcunq; studuerit pōt ad plenū veritatē dicere. vtpote quare ē tante quantitatis ꝑcise: vl̄ talis figure: saporis aut virtutis. vñ q talis herba vl̄ fructus sanet talē infirmitatē. dr̄ saltem in pluribus q hoc nō bz a tota specie. i. ab aliqua ꝑte tate cōsequente spēm que tñ nō nomiat eo qō ignorat. x Non saturat. Hic ponit secūda rō que talis est. De rōne felicitatis hūane ē appetitū hois totalit̄ quietare. aliter nō haberet rōnē vltimi finis sed scia quecūq; acq̄sita nō termiat appetitū hois ꝟ magz excitat ad amplius sciendū. vt ptz ꝑ experimentū. ergo ꝛc. Minor h⁹ rōnis ponit cum dicit.

x Nō satura. occu. visu ꝛc. Inter alios sensus visus maxie deseruit in acquisitione scientie q̄ inuestigatōem. auditus aūt in acquisitōe scientie q̄ doctrinā. ꝛ iō ꝑ hoc intelligit q̄ scia vtroq; mō acquisita nō terminat hois appetitū. ꝛ nō est alius modus acquirendi via hūana. ꝓpter qō in tali scia nō est felicitas ponenda. y Quid est hic. Hic ponit tercia rō que talis est. De rōne felicitatis est ꝑmanētia stabilis. vñ j. ethy. dicit phs q felicitas nō est mirmicoleōta: quod ē aial variabile in diuersos colores. sed cognitio humanitus inuenta variabilis est. qz dicta maximoꝝ phoꝝ ꝛ doctoꝝ que vno tpe tenent̄ ꝑ firma auctoritate: postea reꝓbant̄. ꝛ iterū sub alijs verbis vel eisdē renouant̄. vnō circa primū ꝓncipiū. s. de quolibet affirmatio vel negatō de nullo vo simul diuersis tpibus: ꝟia senserunt philosophi. vt ptz. iiij. metaphi. ergo in tali noticia nō est felicitas hois ponenda. Huius rōnis ponit minor ꝙtum ad eius virtutē satis diffuse cum dr̄. y Quid est qō fuit. tam in rebus ꝙ in hoīm opinionibus. z Iꝑm qō fuit. est. Iz tpe intermedio cesset ꝛ datū sit oblioni. ꝛ ad idez ptinet qō subdit. a Quid ē qō fcm̄ ē ꝛc. est. n. repetitō eiusdē suie ad maiorē exageratōem. b Nihil sub sole nouū. Iz videat hoibus modernis. ꝛ subdit causa.

c Jam. n. ꝑcessit in seculis ꝛc. vñ dic phs. ij. metheoroꝝ q opiniones ꝛ dicta sapientū que vident̄ de nouo inuēta. fuerūt in auctoritate ante q̄ longa tpa ꝟ ꝑ incendia vel inundatōes vel hominū mortes libri eoꝝ fuerūt corrupti ꝛ dicta eoꝝ fuerūt oblioni tradita. ꝛ sic postea videtur de nouo inuenta cū tñ nō sit ita. Ex dictis ptz sequēs lr̄a. d Ego Ecclesiastes. hic ꝓnr̄ Salomon oñdit ꝓpositū q̄ exꝑimentū: qz sicut dcm̄ est. s̄. ꝛ hic iterū dr̄ ipe fuit sapientior alijs sui tpis ꝛ etiā ꝑcedentib⁹ quoꝝ erat memoria. ꝛ tñ tāc̄ exꝑt⁹: dicit h̄ q talis scia bz annexā anxietatē animi ꝛ laborē. ꝛ ꝑ ꝓns Iz talis scia sit bona: nō tñ est tantū bonū q̄ in ea felicitas hois sit ponenda. ꝛ hoc ē qō dicit. d Ego eccīastes fui rex isrl̄. i. sup oēs tribus isrl̄. vt ptz. iij. Reg. e In irl̄m. que est metropolis illi⁹ regni. f Et ꝓposui in aio meo q̄rere ꝛc. scia acquisita.

g Hanc occupatōem pessimā. in hebreo hr̄ malā: Iz. n. scia acq̄sita sit bona ꝛ ꝑ ꝓns occupatio ad eā ꝓsequēdaz est bona ꝑ se. dr̄ tñ mala ꝑ accidens inquantū hz laborez afflictōem studij annexā. vel qz aliqñ ē impeditiua maioris boni. s. deuotōis ꝛ orōnis. h Vidi. Hic oñdit salomon q̄ in scia practica nō est hois felicitas. ꝛ facit talez rōnē. Inter scias practicas illa melior ē que ordinat ad bonū regimē cōitatis. s. politica quātobono singularis ꝑsone. ꝟ in hac nō cōsistit felicitas hois: qz hz multā afflictōnē ꝛ vanitatē annexam. ergo in nulla scia alia practica cōsistit felicitas hominis hūana. Meditū aūt h⁹ rōnis cū sua ꝓbatiōe ponit cum dic̄. h Vidi cuncta q̄ sub sole fiūt. q̄ sciam practicā cui⁹ finis est opus. i Et ecce vniuersa vanitas. dr̄ ār aliquid vanū qō nō attigit finē intentū: sic̄ medicina dr̄ vana que nō inducit sanitatē. ꝛ sic frequēter ꝓtingit in scia politica. cuius finis est ciues facere bonos ꝛ studiosos. iō subdit. k Peruersi difficile corrigūt. ꝑ sciētiā politicā cōitatis rectoꝝ⁹. l Et stul. infi. ē nūerus. i. valde excedens numerū alioꝝ: ꝛ sic politica que ordinat ad hoc q̄ ciues fiant boni ꝛ studiosi. hz effectū in paucioꝝ⁹. ꝛ sic hz afflictōem annexā in regentibus.

m Locutus sum. Hic salomō cōcludit ꝓclusionē intētam. s. facilitatē hois nō cōsistere in scia speculatiua seu practica. d. Locutus sum in corde meo. d. Ecce magnus effectus sum. vt ptz. iij. Reg. q̄ nullus ex regibus ꝑcedētibus fuit ei silis in potentia ꝛ diuitijs. n Et ꝑcess. oēs sapia ꝛc. sicut dicit. iij. Reg. iiij. Et ꝑcedebat sapia Salomonis sapiam oīm orientaliū ꝛ egyptioꝝ: ꝛ erat sapientior cunctis hoibus. o Et mens mea multa cōtem. ē sa. qz differuit de aialibus ꝛ plantis ꝛ cedro que est in lybano vsq; ad hysopū que egredit de piete. p Et didici qz nō solū habuit sciam infusam a deo ꝟ etiam acq̄sitā. q Dedi q̄ cor meū vt scirē ꝓdentiā. que dirigit in agibilibus hūanis. r Et q̄ doctrinā. i. veritatē diuine legis. s Errores q̄ circa diuina. t Et stulticias. circa humana ad euitandū. s. impugnādū. v Et agnoui q̄ in his quoq; eēt labor ꝛc. sicut patz ꝑ ꝓdicta. ꝛ adhuc rō alia inducit cū subdit. x Eo q̄ in multa sapia. s. hūana. y Multa sit indignatio. talis. n. scia inflat. j. Coꝝ. viij. Sup̄bia vo inflatiua indignatur defacili.

z Et qui addit scīam. s. talem. addit ꝛ doloꝛē. qz indignatiui ꝛ impatientes intra se sentiunt multas anxietates.

Capitulū. ij.

Dixi ergo. Hec est secunda ꝑs in qua oñdit Salomon non eē felicitatē in delitijs corꝑalib⁹. Et ꝓ iō multipliciter oñdit ꝓpositū. Secundo cōcludit intentū ibi: Quis vorabit. Prima in duas. quia ꝓmo ostendit ꝓpositū rōnibus sumptis ex vita delicioſa. scōa ex adiuncta sibi cura ibi: Rursus. Prima in duas. q̄ ꝑ rōne. scōo exꝑimento ibi: Magnificaui. prima adhuc in duas. qz primo oñdit ꝓpositū. scōo infert correlariū ibi. Cogitaui. Circa primū facit talē rōnē. In illo nō cōsistit felicitas humana cuius delectatio est quasi momētanea qz felicitas ē bonū stabile ꝛ firmū. vt ꝓz ex ꝑdictis: sic aūt

est de delitijs corpalib⁹ ergo ꝛc. Virtutē ät hui⁹rōnis ponit cōtinuādo se ad p̄cedētia di. a Dixi ergo in corde meo vadā ꝛc.q.d.exq̄ sciētia nō est summū hois bonū: ꝫ bz laborē annexū vt dictū ē. Conuertā me.ad viuendum delicioſe. b Et vidi.i.stati p̄cepi.q.d.qlibet p̄t stati p ci pere. c Q̄ b q̄z eēt vanitas.i. nulli⁹ momēti pp brevitatē delectatiōis q̄ ē in hmōi delicijs. vñ di cit Grego.in omel. exij. Delicie corpales cū ñ habēt: gūe i se desiderīū accēdūt cū vo habite edunt comedētē ꝓtin⁹ in fastidiū q̄ satietatez vertūt: ꝛ sicut ē ō de lectationib⁹ gustus ita ꝛ de delectationi b⁹tact⁹q̄ in venereis cōsistūt. d Risuz q̄.i.ineptā letitiam d Reputaui erroꝛē.qz cōuertit i tristiciā. e Et gaudio dixi. qz hō gaudet ō veritate inuenta.

f Quid frustra decipis, estimādo felicitatē in delicijs.

g Cogitaui. Hic infert corrolariū ex p̄dictis.exq̄ ei vita delicioſa ē modici valoris ꝛ ip̄a impedit a p̄secutione sapie q̄ maj⁹ bonū ē: quāto spūalia corpalib⁹ p̄ponunt: q̄uis nō sit tātū bonū vt i eo ponat hois felicitas vt dictū ē ca. p̄ce. mot⁹ ex his. g Cogitaui in corde meo abstra.a vino īmoderate sumēdo. h Carnē meā.vt sic nō p̄ualeret spiritui q̄ subijceret ei. i Vt animū meū trāsferrē ad sapiaz a q̄ nō impedit p vinū moderate sumptū cū acuat ingenium. Ex q̄ p̄z q̄ abstractō a vino ñ accipit h̄ simplr ꝫ cum moderamīe vt dictū ē. k Donec viderē q̄d eēt vtile filijs hoim: ad p̄seq̄ndū felicitatē q̄ est sūmū hois bonum. l Magnificaui.h̄ p̄ñr exprimēto declarat felicitatē hois nō p̄sistē in corpalib⁹ delicijs ꝛ h̄ p̄ declarat i p̄sona ꝓpria. scōo i p̄sona sibi ꝓiuncta. ibi.rursus. Prima i duas: qz p̄ declarat ꝓpositū. ꝛ scōo ex dictis monet dubiū ibi.q̄d ē inq̄ Circa p̄mū diffuse oñdit se exptū fuisse ea q̄ faciūt ad ōlicias corpis nec inuenisse ibi felicitatē d. Magnificaui opera mea. ꝛ q̄lit subdit i spāli. m Edificaui mihi domos pulcras ꝛ delectabiles: q̄ magnā ptē p̄ferūt ad vitā delicioſā. n Et plā.vi.feci hoꝛ.ꝛc. q̄ faciūt ad delicias ex loci pulcritudie ꝛ fruct⁹ plenitudine. o Et extruxi mihi piscias aq̄z.ad decorationē loci ꝛ ei⁹ fructificationē.

p Possedi ſ.ꝛc.vt fuirēt mihi ad nutū i oib⁹q̄ ō valde delectabile boī. q Armēta q̄z ꝛc. vt haberē abūdātiaz diuitiaꝝ nāliū ꝛ ēt artificialiū: iō subdit. Coacernaui mihi argētū ꝛc. r Feci mi.cā.ꝛc.ad delectationē audit⁹. s Et delicias filioꝝ ho.mltiplicādo mihi vxores ꝛ cōcubinas. q̄ p̄ alijs dicūt eē delicie hoim. vñ dī.iij.reg.xj. Fuerūt ei vxores q̄si regine septigēte. ꝛ p̄cubine trecēte.

t Cyphos.ꝛc. ꝛ h̄ ad delectationē gust⁹. v Sapia ꝛc. ſ. vſq̄ ad tp̄s i q̄ p mulieꝛ fuit decept⁹. x Et oia q̄ desiderāt ꝛc. exponēdo me oib⁹ delicijs ꝛ hāc. ſ. vitā voluptu

b cijs ꝛ fruar bonis. Et vidi c d q̄ hoc q̄z eēt vanitas. Risū reputaui erroꝛē: et gaue f dio dixi. Quid frustra deg ciperis. Cogitaui in corde b meo: abstrahē a vino carni meā: ꝛ animū meū trāsi ferrē ad sapientiā: deuitak rēq̄ stulticiam donec vidē rez q̄d eēt vtile filijs hoim quo facto op⁹ē sub sole nu l mero dieꝝ vite sue. magni mficaui opa mea. Edificaui n mihi domos ꝛ plātani vineas: feci hortos ꝛ pomeria ꝛ cōseui ea cuncti gene o ris arboꝛib⁹: ꝛ extruxi mihi piscinas aq̄ruz vt irriga rem siluā lignoꝝ germinā- p tiū. Possedi seruos ꝛ ancillas multāq̄ familiā habui q armēta q̄z ꝛ magnos ouiū greges vltra omnes q̄ fuerūt ante me in irlm. Coacerr uaui mihi argentū ꝛ auruz: ꝛ substātias regū ꝛ p̄uinci r arū. Feci mihi cantoꝛes et s cātatrices ꝛ delicias filioꝝ. t rū hominū: cyphos ꝛ vrceolos in ministerio ad vina fundēda ꝛ supgressus sum opibus omēs qui ante me v fuerūt in hirlm. Sapientia quoq̄ p̄seuerauit mecum: x ꝛ omnia q̄ desideraueruut oculi mei non negaui eis: nec p̄hibui coꝛ meuz q̄n oī voluptate frueretur ꝛ oblectaret se in his q̄ p̄paueraz y ꝛ hāc rat⁹ sū partē meā: si z vterer laboꝛe meo. Cunq̄z me cōuertisset ad vniuersa opa q̄ fecerāt manus meeꝛ ad laboꝛes in q̄bus frustra a sudauerā vidi in omnibus b vanitatē et afflictionez animi: ꝛ nihil p̄manere sub sole. Trāsiui ad p̄templādā sapientiā: erroꝛesq̄ ꝛ stulticiam. Quid ē inq̄ hō vt seq̄ c f possit regem factoꝛē suum g Et vidi q̄ tantuz p̄cederet d h sapientia stulticiam q̄tum k differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite ei⁹ l stultus in tenebris ambu-

ãt loq̄t i h̄ libꝛo vt cōcionatoꝛ. Et iō freq̄nt loquit i p̄sona alioꝝ nō solū vera dicētiū ꝫ ēt errātiū. vt ex p̄ijs allegat̄ vitas magis appareat. Fuit ät q̄dā noie symonides di. q̄ hō nō debeat q̄rere cognitionē diuinoꝝ ꝛ eoꝝ q̄siuit sup̄a se: qz cū sit mortal' decet eū tm̄ mortalia sape: vt hī.x. ethico. quē philosoph⁹ reprobat ibidē di. q̄ licet hō ex p̄te corpis sit mortal': tñ ex p̄te itellect⁹ q̄ ē p̄ncipalioꝛ hois ps ē q̄d īmortale ꝛ diuinū. ꝛ sic dz se trahē quātū p̄t ad i mortalia ꝛ etna p eoꝝ cognitionē ꝛ amorē. Ex p̄sona igit isti⁹ symonidis vl' alteri⁹ filijs videt salomō q̄rere. Quid ē inq̄ hō ꝛc.q.d.non vī ei vtile aut decens querere talia.

g Et vidi. Hic ponit hui⁹ q̄stionis solutio in q̄ oñdit q̄ cognitio de diuinis ēvalde vtil': qz cū sit superioꝛ hz iudicare de inferioꝛib⁹ scientijs iō dī. g Et vidi.i.intellexi visus ei int' alios sensus p̄es differētias rez oñdit .j. methaphi. ꝛ iō noie act⁹ vidēdi freq̄nter significat act⁹ intelligēdi. vt cū dī. Vides tu hoc.i.intelligis. h Qz tantū p̄cederet sapia.i. diuinoꝝ noticia. i Stulticiā.i.h⁹ noticie carentiā. k Quantū differt lux a tenebris noticia ei recipit nobilitatē ab obiecto. ꝛ iō dicit p̄bs libꝛo celi et mundi q̄ desiderabili⁹ est modicum cognoscere de superioꝛibus ꝛ diuinis: etiam mediothopico. q̄ multa etiaz p certitudinē de inferioꝛibus ꝛ terrenis ideo subditur.

l Sapientis oculi in capite eius.i.in superioꝛi parte aie que vacat diuinoꝝ contemplationi.

m Stultus in tenebris ambulat. quia sola terrena et sensibilia considerat: que comparata ad deum sunt quedam tenebre.

n Et dixi. Hic ꝫ ꝓdictā solutōꝫ ponit q̄stiōnē obiectionē ꝛ hoc ꝓsona illoꝝ q̄ negauerūt aie hūane imortalitatem: ex quoꝝ ꝓsona dr̄. j. iij. ca. Nihil hz hō iumento āpli⁹. qō si eēt verū. hō se totalit exponeret delectatōib⁹ carnis. sic animalia bruta. iō dr̄.

entis ꝛ stulti esset interit⁹. qz si nihil maneret de vtroq; post mortē. sapiēs nō expectat ꝓ labore suo ꝑmiū nec stultus penā. iō subditur.

a Quid mihi prodest ꝛc. q. d. nihil. iō subdit b Animadverti q̄z q̄ hoc esset vanitas. s. laborare i acq̄sitōe sapiētie qz totū pit in morte

c Nō em̄ erit mēoria sapiētis simr̄ vt stulti. i. sic nec stulti

d Imꝑpetuū. i. tēpus longum.

e Et futura tpa ꝛc. ꝛ ptz ex dictis lr̄a et ꝓcludit. f Et idcirco reduit me vite mee. eo q̄ ipam nō attingitur aliq̄ō bonū stabile ꝛ permanens ideo sequitur.

g Videntez mala vni. esse. i. defectiua

h Et afflictōz spūs qz ēt studiū sapiētis hz afflictōz annexaz vt dcm̄ ē ca. ꝑcedēti sic ꝛ occupatio stulti qui vacat delicijs corꝑalib⁹. sicr̄ quaꝝ acq̄sitio hz multas anxietates annexas ꝛ possessio statim ꝑ satietatē hz fastidiū annexū vt dcm̄ ē ō: hanc aūt obiectionē nō soluit salomō cū tñ sit ℨ vitatē. Cui⁹ duplex rō ꝑt eē. Vna qz accipit manifeste falsuz. s. q̄ nō sit alia memoria sapiētis ꝛ stulti. qz vna ē ad laudē. alia ad vituperiū. vñ dr̄. ꝓuerbioꝝ. x. Memoria iusti cū laudib⁹. ꝛ nomē impioꝝ putrescet. Alia rō qz soluit ꝑ illud qō hr̄. j. xij. vbi pōitur intēta ꝓclusio i ℌ libro. ibi em̄ dr̄ de morte hois. Reuertatur pulvis i terrā vñ erat. ꝛ spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. vt. s. recipiat ꝑ meritis mercedē. vel ꝑ demeritis penā ꝛ sic nō vn⁹ ē iterit⁹ sapiētis ꝛ stulti. vt ℌ assumit. idē dr̄ de iustis ps. cxv. Pretiosa i ꝓspectu dñi mors sctōꝝ ei⁹. ꝛ de iniustis. xxxiij. Mors pctōꝝ pessima. Kursus. Postq̄ declaravit ꝓpositū circa delicias rōibus sumptis ex ipis delicijs. ℌ ꝓnr idē ondit rōib⁹ sumptis ex annexis curis. Et dividit i duas ptes. qz ꝑ Salomō ondit malicia h⁹ cure i speciali. Scdo magis in generali. ibi. Quid em̄ ꝓderit. Circa primū sciēdū q̄ ad fruēdū delicijs ꝑexigit magn̄ cura i acq̄rēdo illa q̄b⁹ hō vivat deliciose. Pater vo quodā mō manet i filio. cū sit de suba ei⁹. ꝛ iō si cert⁹ eēt pater q̄ sapiēter vtereť divitijs ꝛ delitijs ꝑ laborē suū acq̄sitz. in ℌ esset magna delectatio pr̄is. q̄ ℌ ignorat qz freq̄nt accidit ℨriū. Sic igr̄ dicit. i Kursus detestat⁹ sum oēm industriā meam q̄ sub sole studiosissime laborauī: hitur⁹ heredez p⁹ me quē ignoro vtrū sapiēs an stult⁹ futur⁹ sit et dñabitur i laborib⁹ meis q̄b⁹ desudaui ꝛ sollicit⁹ fui. Et est q̄cq̄ tāuanū. Vñ cessaui renūciauitq; cor meum

n lat. ꝛ dixi q̄ vn⁹ vtriusq; esset interit⁹. et dixi in corde meo. Si vn⁹ et stulti et

a me⁹ occasus erit. q̄d mihi ꝓdest q̄ maiorē sapie dedi opam. Locutusq; cum

b mēte mea: aiaduerti q̄z q̄

c hoc esset vāitas. Nō enim erit memoria sapiētis. sicr̄

d e vt stulti ī ꝑpetuū: et futura tpa oblivione cūcta pariter opirēt. Morit doct⁹ similiter vt idoct⁹ et idcirco tedu-

f it me vite mee: videntē

g mala vniuersa eē sub sole

b et cūcta vāitatē et afflictōz

i spūs. Kursus detestatus sum oēm industriā meam q̄ sub sole studiosissime laborauī: hitur⁹ heredez p⁹ me quē ignoro vtrū sapiēs an stult⁹ futur⁹ sit et dñabitur i laborib⁹ meis q̄b⁹ desudaui ꝛ sollicit⁹ fui. Et est q̄cq̄ tāuanū. Vñ cessaui renūciauitq; cor meum vltra laborare sb̄ sole. Nā cū ali⁹ laboret in sapientia et doctrina ꝛ sollicitudine

k hōi ociosa q̄sita dimittit. ꝛ hoc q̄z vāitas: ꝛ magnum

l malū. Quid em̄ ꝑderit ho

m mini de vniuerso labore

n suo et afflictōe spūs q̄ sub sole cruciatus ē. Cūcti dies ei⁹ doloribus et erūnis pleni sūt nec ꝑ noctē mēte

o req̄escit. et hoc nōne vani

p tas est. Nōne meli⁹ est co

q medere et bibere. et ostendere aie sue bōa de labori

r bus suis. Et hoc de manu

s dei est. Quis ita deliciabit

t v ꝛ bibit ꝛ ōliciꝰ affluet, vt ego

x Hōi bono ī conspectu suo dedit de⁹ sapiam et sciam

y et letitiā: pctōri āt dedit af

a b c lictionē et curā supfluam

d vt addat et cōgreget ꝛ tra

e dat ei q̄ placuit deo. Sed

f et hoc vāitas ē ꝛ cassa sollicitudo mentis.

n Et afflictōe spūs. mētaliter qz vtroq; mō cruciat. ꝛ de nocte ꝛ de die. iō ꝓcludit.

o Et hoc nōne venitas ē. i. labor ianis ꝛ sine fructu. q. d sic. iō vlteri⁹. ꝓcludit.

p Nōne meli⁹ ē comedere. ꝛ bibere. i. decēter vivere de bonis acq̄sitis.

q Et ostēdere aie sue bo. ō la. suis exponēdo ꝑtē bonorū suoꝝ in opib⁹ pietatis ꝛ liberalitatis.

r Et hoc de manu dei ē. i. bonuz a deo cōcessum. nō tñ ē tā tū bonū q̄ sit felicitas hūana.

s Quis. ℌ vltimo pōit itēta ꝓclusio in hoc ca. ꝛ ē dupl⁹. secūda. ibi. Hōi bono. Pria ē ō delitiis corꝑalib⁹ q̄ in illis non ꝑsistat felicitas Et facit salomō talē rōz. expto credendū ē. ego aūt super oēs expt⁹ suz delicias vsum ꝛ tñ dixi q̄ i hoc nō ꝑsistit hois bonū. ꝑꝑ q̄ ō est mihi credendū. h⁹ rōis pōit miorē dicens.

s Quis ita devorabit. vñ dr̄. iij. regū iij. Erat āt cib⁹ salomonis p singulos dies. xxx. chori sile. ꝛ. xl. chori farine. de cē boues pingues ꝛ vigīti pascuales ꝛc.

t Et delitijs af. id ē mulierib⁹ v Vt ego. q. d. nulli⁹. vñ dr̄ .iij. reg. q̄ erāt ei vxores q̄si regie septingente. vt allegatum est supra. eodem capitulo. x Homini bono. hic ponitur secunda conclusio: et est de cura humana circa temporalia de qua locutus est supra. ideo concludendo dicit q̄ illa que est bene ordinata bona est dicens.

x Homini. id est viventi ꝛm rectā rōnem. y In conspectu suo hoc additur ad excludendū hypocritā. qui nō est bonus in conspectu dei. z Dedit deus sapientiam. id est noticiam de divinis. a Et scientiam. de agibilibus humanis. b Et leticiam. sic est in hebreo ꝛ in correctis. id est vitam iocundam bene vtendo temporalibus bonis. Et consequenter concludit contrarium de cura superflua ꝛ inordinata dicens. c Peccatori autem dedit. id est dari permisit. d Afflictionem ꝛ curam superfluam. circa temporalia congregāda. e Vt tradat ei qui placuit deo. ꝛ non accipitur hic tradat sic q̄ taliter voluntarie det bonis hominibus. sed qz ipo morient freq̄nter traduntur talibus: sicut mortuo Nabal bona eius venerunt ad dauid. j. Reg. xxv. f Sed ꝛ hoc vanitas ꝛc. id est cura in tali congregatōe bonorū quibus acquirēdis vtitur sed alijs traduntur.

Capitulū. iij.

Omnia tps habēt. Hec ē tercia pars huius libri. i ℌ a felicitate hominis excludit longenitatem: q̄ ab omnibus solet desiderari exceptis paucissimis et valde perfectis sicut paulus apostolus dicit Philippēn. j. Desiderium habens dissolvi ꝛ esse cum xp̄o. Et dividitur in tres ptes. quia primo salomon ponit suā doctrinā. Scdo quorūdā obiectorū solutōz. ibi. Vidi afflictionē ꝛ tercio infert inventā ꝓclusiōz. ibi. Et deprehēdi. Circa primū ad suū ꝓpositū declarandū induxit alternātes

plurimas de duratiõe et termiatione rex corruptibiliũ oñ dens q̃ ẽ certa ꝓiod⁹ a natura duratiõis seu actore naturę istituta: inꝯ q̃s ẽ ꝓiod⁹ hũane vite q̃ dz hõ eẽ ꝓtẽtus siẽ et certa ꝓiodo sibi data a natura. Et diuidit i q̃tuor ꝓtes ꝟst q̃tuor tpm varietates: et patebũt ꝑtes ꝓsequndo. Prima aũt varietas respicit ortũ et occasũ, et hãc cũ aliꝭ tãgit i q̃dã generali d. a Dia tps hũt, sue duratiõis limitatũ. b Et supa. trãse. vnt. sub celo. corpa em celestia sũt incorruptibilia: et iõ nõ habẽt limitatiõnẽ duratiõis a ptę p⁹. Cõsequẽt põit alternationẽ ꝑmã q̃ ẽ circa ortũ et occasũ: et ꝑmo i animalib⁹ generaliter inꝯ q̃ cõtinet hõ. q̃ ẽ nobilissimũ aialiũ. dicit igit

c Tps nascẽdi. q̃a inꝯ ꝓceptũ hoĩs et aliꝭ aialiũ et corꝝ ortũ ẽ certũ tps a natura determinatũ licz aliq̃n plõget vꝝ minoret ꝟm maiorẽ vꝝ mi norẽ ꝟtutez nature.

d Et tps mortendi. in senectute ꝓdo hũane vite deficiẽte: ꝟ aliq̃n magis et min⁹ plonget ꝟm varietatẽ cõplexiõis, et agit ꝟ de morte et vita nãli. scõo in vegetabilib⁹ cũ dr. e. i. in vere. f Et tps euellẽdi. qñ planta tũ est in autũ no: q̃tũ ad illa q̃ nõ faciunt fructũ nisi semel in anno: in aliꝭ et q̃n cessãt fructũ facere ꝟm ꝓiodũ nature sue. Tercio in hoĩbus specialiter et q̃tũ ad mortẽ violentã cum dr.

g Tps occidẽdi. auersarios iusticie vel reipublice.

h Et tps sanãdi. q̃n aliq̃ ex eis remanẽt vulnerati: et ꝓmittit eis vita ex aliq̃ causa rationabili. tũc ei intendẽdũ ẽ eoꝝ sanationi. Quarto in artificialib⁹ cũ dr. i Tps

k Et tps reedificãdi. q̃n reedificatio expedit ꝓ republica. l Tps flendi. Hec ẽ scõa ps in q̃ ponit alternatio circa hõis statũ cũ dr: Tps flendi. in infortunijs.

m Et tps ridẽdi. in euentunijs. n Tps plangendi. in funerib⁹ defunctoꝝ. o Et tps saltãdi. i. tripudiandi in nuptijs ꝓiugatoꝝ. q Tps spargẽdi lapides in destructiõe fortaliciorꝝ in q̃bus aduersarij habitabant.

r Et tps colligẽdi. s. lapides ꝓ reedificatiõe: vt ibi habitẽt boni ciues. s Tps amplexãdi. Hic ponit tercia alternatio circa vsũ: et ꝑ vxoꝝ cũ dicit. Tps amplexandi. i. vacãdi generatiõi: et hoc ẽ tps iuuẽtutis coniugum.

t Et tps lõge fieri ab amplexib⁹. s. in senectute ꝟtute generatiua deficiẽte: et ẽt q̃n ẽ cõis afflictio ꝑsonꝝ tũc ei debẽt hoies se retrahere a delicijs et maxime venereoꝝ. vt ꝺi misericordia facili⁹ impetret: vñ dicũt hebrei q̃ tpe diluuij hoies et bruta aialia in archa existẽtia ꝓtinuerũt coitu: et satis ꝓz ex textu: q̃ egressis de archa dixit de⁹. Crescite et multiplicamini ꝛc. Geñ. ix. Scõo q̃tũ ad vsũ rerũ i acq̃rẽdo et ꝑdẽdo cũ dicit.

v Tps acq̃rẽdi ꝛc. mercatores ꝟst q̃ fuit acq̃sitũ tribui inde tpe dõ et ꝑditũ tẽpe roboã q̃tũ ad vnã partẽ: et tpe sedechie q̃tũ ad reliquaz. Tercio q̃tũ ad vsũ in custodiẽdo cũ dr.

x Tps custodiẽdi. q̃n imminet maior ꝑiculũ ex custodia.

y Et tps abijciẽdi q̃n imminet maior ꝑiculũ sicut q̃s ꝓijcit merces i mari ne submergat. Quarto q̃tũ ad vsũ vestimẽtoꝝ cum dicit.

z Tps scindẽdi. s. pãnos ad formãdũ vestes.

Capitulum. .iij.

a Omnia tps hũt et suis
o spacijs transeũt vniuersa ſb celo. Tẽpus
c d nascẽdi et tps moriẽdi. Tẽ
e f p⁹ plantãdi et tps euellẽdi
g q̃ plantatũ ẽ. Tps occidẽ
h i di: et tps sanãdi. Tẽp⁹ de
k struendi: et tps edificandi.
l m Tps flendi et tps ridendi.
n o Tps plãgendi: et tps saltã
q di. Tps spargẽdi lapides
r s et tps colligendi. Tps am
t plexãdi et tps longe fieri
v ab amplexib⁹. Tps acq̃rẽ
x di et tps ꝑdendi. Tps cu
y stodiendi: et tps abijciẽdi.
z z Tps scindẽdi et tps ꝓsuen
a b di. Tps tacẽdi: et tps lo
c quẽdi. Tps dilectionis: et
d e tps odij. Tps belli et tps
f g pacis. Quid hz amplius
h i hõ de labore suo. Vidi af
k flictionẽ quã dedit deus fi
l lijs hominũ vt distendant
m in ea. Cũcta fecit bona i tẽ
n pore suo: et mũdũ tradidit
o disputatiõi eoꝝ vt nõ inue
niat hõ op⁹ q̃ operatus est
p de⁹ ab initio vsq̃ ad finem
q Ego cognoui q̃ nõ eẽt me
lius nisi letari: facere bñ in
r vita sua. Qis ei hõ q̃ come
s dit et bibit et videt bonũ ꝺ la
t bore suo: hoc donũ dei est
v Didici q̃ oĩa opa q̃ fec̃ de
us ꝓseuerent imꝑpetuum.
x Nõ possumus eis q̃cq̃ ad

ctiones possibles fieri ꝫ ꝑdicta. Et diuidit i tres ꝑtes ꝟm tres obiectiões: scõa ibi. Didi sub sole: tercia ibi. Dixi in corde meo. Cõtra ꝑdicta posset aliq̃s obijcere q̃ longeuitas desiderãda ẽ tãq̃ sũmũ hois bonũ. qz ꝓ eã ꝑt acq̃ri sapiẽtia et sciẽtia in ꝑfectione sua: ꝟ remouet ꝓ hoc q̃ homines q̃tucunq̃ vĩuãt ad ꝑfectã recognitionẽ ẽt rei minime nõ attingũt. vt pleni⁹ dictũ fuit ꝫ. j. ca. et hoc ẽ qꝺ dr.

g Quid hz ampli⁹. i certitudine noticie. h Hõ de labore suo. in studij exercitio lõgo. q. d. modicũ aut nihil: imo freq̃nter contingit q̃ aliq̃ iuuenes studiosi credant se multa scire ꝓ demõstrationes: et ꝓcedẽtes vltra vident q̃ nõ sunt nisi topice vꝝ sophistice ratiões. ꝓpt qꝺ socrates ꝑhus dixit hoc tm̃ scio qꝺ nescio: non ausus affirmare aliq̃d se scire: iõ sequit. i Didi afflictionẽ. s. i exercitio studij. k Quã dedit de⁹ filijs hominũ. inq̃tũ dedit eis intellectũ ad talia inq̃rendũ. l Vt distẽdãt in ea. i. occupent. m Cũcta fecit de⁹ bona in tpe suo. i. tpe creationis: vñ dr Geñ. j. Vidit de⁹ cũcta q̃ fecerat et erãt valꝺ bona: ꝫ angelica natura et hũana ꝓ se ꝑ se ꝓiorata est.

n Et mundũ tradidit disputationi eoꝝ. i. hominum.

o Vt nõ inueniat hõ op⁹ qꝺ operat⁹ ẽ de⁹. ipsum perfecte cognoscẽdo. ꝓ Ab initio vsq̃ in finẽ. i. ꝺato q̃ viueret ꝓ tps longissimũ. iõ concludit. q Et cognoui q̃ nõ eẽt melius⁹ nisi letari: facere et bñfa. in vita sua. i. decenter viuere et virtuose ꝟm cursũ nature. i. q̃ sit ꝓnẽtus termio vite quẽ dedit sibi natura. r Dis em̃ hõ q̃ comedit et bibit. honeste viuendo et sine cura superflua. s Et videt bonum de labore suo. ea q̃ acq̃siuit partim liberaliter: ꝓtim misericorditer tribuendo.

t Hoc donum dei est. scilicet bonum in ꝓsenti.

v Didici q̃ omnia opera que fecit deus perseuerent in eter. quia illa que sunt de integritate mundi q̃tum ad ꝑtes principales manẽt eadẽ nũero: sicut corpa celestia q̃ sunt incorruptibilia simpliciter et elementa que licet corrumpantur ꝟm aliquas partes non tamen ꝟm se tota.

x Non possumus eis q̃cq̃ addere nec auferre. sicut nec ipse addit postq̃ cessauit a nouis operibus condendis: et eodem modo debemus esse contenti de termino vite nostre, nec sollicitari de additione per longeuitatem.

y Quod factū est a deo incorruptibile. z Ipm pmanet. vt dcm̄ est de corpib⁹ celestib⁹ & elementis. alij autē q̄ corruptibilia sunt lz nō sic maneāt eadē numero. manēt tm̄ eadē spē p successionē gnatōis. iō sequit. a Que futura sunt &c. & pz lra ex dictis. b Vidi sub sole. Hic remouet scda obiectō q̄ posset fieri. s. si p cessus h⁹mōi melior aret. qz sic longeuitas esset appetēda vt sic viderent fieri maiora bona. sz hoc excludit dicens.

b Vidi sub sole. i. in hoim̄ habitatōe. c In loco iudicij impietatem. i. vbi solebat dari rectū iudicium datur impiū.

d Et in loco iusticie iniqtatē. qz p habitu iusticie i multis psonis successit hīt⁹ neqtie. & adhuc pl⁹ succedet i futuro tēpore. vñ dicit saluator Mathei .xxiij. Abūdabit iniqtas: & charitas refrigescet multorum.

e Et dixi in corde meo iustū & impiū iudicabit dñs. qz cū sit iustissimus non pmittit aliqd̄ bonū irremuneratū. nec aliqd̄ malū ipunitū vident aūt in presenti multi malivsq; ad mortē in psperitate & ecōtrario multi iusti in aduersitate. & iō ex diuina iusticia pcludit aliam vitā esse expectandā in qua iniusti b ipuniti pniāt a domino. & iusti pmientur. iō subditur. f Et tps ois rei tūc erit. qz multa q̄ nūc vident inordiata ad ordinē diuine iusticie reducentur. g Dixi. Hic remouet tcia obiectio q̄ p ponitur. & scdo tollitur. ibi. Quis nouit. Obiectio ait pcedit ex errore eox q̄ negauerūt vitā aliā. cuiusmodi fuerunt saducei q̄ negauerāt spm̄ & angelū. & resurrectionez vt hr̄ Actu. xxiij. & plures alij a quibus ipos. ex quox psona dicitur h. g Dixi i corde meo de filijs hoim̄ &c. i. q̄ nulla excellentia respectu alteri⁹ vite haberēt magis q̄ bestie q̄x nihil remanet post mortē. & fm hoc patet lra sequēs. Si aūt hoc dictū esset vex. lōgeuitas eēt hōi maxie appetenda vt sic accipet quātū posset de bonis pūtis vite. exq̄ nō expectaret vita alia in qua pena aliqua seu pmiatio esset reddēda. b Quis nouit. h remouet dicta obiectio qz pcedit ex carnalitate hoim̄ vitā pūtē tm̄ mō psiderātiū & hoc est qd̄ dicitur. Quis nouit si spūs filiox adā ascendat sursum tāq̄ imortal'. q. d. valde pauci. & accipit h si p qz. q. d. qz vex ē q̄ ascēdit. Et dictio hebraica q̄ pōit h est equoca ad signādū si & qz. & lra hebraica planior est q̄ sic hz. Quis noscēs qz spūs filiox adā ascēdēs sursuz. i. ascēdit. hebrei eīm nō hūt pūs tps indicatiui modi q̄ p eo vtūtur pticipio pūtis tpis vñ glo. hebraica sic hz. Quis noscēs &c. i. qs ponit cor suū ad cogitandū q̄ spūs hois adducitur ad diuinū iudiciū ad rōz reddendā. s. de his que egit p libex arbitriū. i Et si spūs iumentox descendat deorsum. i. qz nō adducit ad diuinū iudiciū. qz nō agit p liberū arbitriū. iō mortalis ē sil' cū corpe. De imortalitate vo aie clari⁹ dicit. j. xij. ca. dicēs de morte hois. Reuertat pulvis in terrā suā vñ erat. & spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. k Et deprehendi. h iterū pclusio itēta i h cap. & p

i sursum: & si spūs iumētox
k descēdat deorsum. Et deprehēdi nihil esse melius q̄x le
m tari hominez in ope suo. &
n hāc eē ptē illi⁹. Quis eīm
o eū adducet vt post se futura cognoscat.

Ca. iiij.

a Verti me ad alia: & vidi calūnias q̄ sub sole gerūtur. & lachrimas innocentiū & neminē psolatorē: nec posse resistere eorū violētie cūctox auxilio
b destitutos. Et laudaui magis mortuos q̄x viuentes
c d & feliciorē vtroq; iudicaui
e q̄ necdū nat⁹ est nec vidit
f mala q̄ sub sole fiūt. Rursum ptēplat⁹ sum oēs labores hoiz & idustrias animaduerti patere iuidie pximi. Et in hoc ergo vānitas
k & cura supflua ē. Stultus

infertur pclusio. scdo remouet q̄dā obiectio. ibi. Quis eī Cōclusio vo itēta ē q̄ lōgeuitas nō sit multū appetenda iō dicit ex pdictis. k Et deprehēdi nihil eē melius. in spacio vite pūtis pcesso. l Q̄ letari hoiem i ope suo. i. in opib⁹ virtuosis q̄ pprie dicūt bōna. alia eīm opa dicuntur magis bestialia.

m Et hāc eē ptem illi⁹. i. q̄ tmino vite sibi pcesso sit cōtenta⁹ sic̄ pte debita in h̄ senti. n Quis ei h remouet obiectio Posset ei aliqs obij cere dicēs imo lōgeuitas ē multū appetēda vt hō quideat filijs suis. h remouet dicens.

n Quis eīm addu cet. s. hoiem ad talē noticiā. o Vt p⁹ se futura cognoscat. i. vt sciat filios p⁹se victuros. & si viuāt aliter hōis sibi dereict⁹ sint vsuri. q. d. null⁹ adducet eū ad hāc noticiā & ideo ex hac cā nō dz eē multū sollicit⁹ de longeuitate.

Ca. iiij.

Verti me. q̄rtum q̄ solet ab hōib⁹ de
siderari tāq̄ sūmum bonū i vita pūti est auctoritas dūij. Iō h excludit i hac q̄r

ta pte h⁹ libri oīdēs q̄ nō sit hōib⁹ appetēda. Et p oīdit h ex defectibilitate hūana. scdo de sublimitate diuia. ibi. Custodi pedē tuū. Pria i duas. qz p oīdit ꝓpositū hōib⁹ sumptis ex pte plebis. scdo ex pte pncipis. ibi. Melior ē Pria adhuc i duas. s. in pte pncipalē & incidētalem. scda ibi. Stult⁹. Pria i duas fm duas rōnes q̄s inducit ad p positū. scda ibi. Rursum. Pria rō accipit ex iniurijs & violentijs q̄ inocētib⁹ iferūt & a superioribus nō corrigūt: aut qz nō pūt aut qz nolūt & sic ꝓtinue anxiāt. vel sua ptāte abutunt. talis ait stat⁹ nō ē appetēd⁹. g &c. & h ē q̄ dicitur.

a Verti me ad alia. & pz ex dictis littera vicx ibi.

b Et laudaui magis mortuos q̄x vinētes. i. statū eox eo q̄ subtracti sē a vita pūti aliq̄x haberēt experientiā tāti mali
c Et felicioꝛē. i. min⁹ miserex d Utroq;. s. malo homie mortuo & malo hoie vinēte. e Judicaui q̄ &c. i. abortiuū q̄ ñ hz exptētiā aliquā mali pene. aut mali culpe actualis & sic nō sustinet aliquā penā sensibilē. q̄x hz vitā magis delectabilē q̄x possit hr̄i i vita pūti. fm oēs doctores q̄ loquūtur de mortuis sine ꝓpctō originali. f Rursum h pōit scda rō ad idē. stati. n. cū aliqs ascēdit ad statū dominij isurgūt inuidie ꝛ ipm. & p pūs odia rācores & insidie. talis ait stat⁹ nō ē appetēd⁹: g &c. & h ē q̄ dicitur.

f Rursum ptem. sum oēs lab. ho. & indu. quib⁹ ascēdūt ad dūij statū. g Animaduerti patere inuidie pximi. & hoc patet ad sensum. h Et in hoc g̃ vanitas. i. in statu dominij acquirendo est vanitas superbie.

i Et cura sup. i acqrēdo ei & ꝓfuādo! reqrit mag̃ cura et axietas ai. k Stult⁹. h ē ps icidētal' i q̄ reprobat ambitiosū modū fugiēdo dūiū. qz vitupabile ē vtriusq; motiuz. Scōs remouet ibi. Cōsideras. Circa pmū sciēdū q̄ i acq̄sitōe dūij reqritur labor magn⁹ vt dcm̄ est. quē refugit piger nō virtuose. qz bene vellet dñari. sed desidiose. qz vult ociari. & h est quod dicit. k Stultus. i. piger.

l Cõplicat manꝰ suas.tanq̃ ociosus. m Et comedit carnes suas.qz ꝓpt fugã laboꝛis hz parũ ad comedẽdum ꝛ sic attenuãt carnes eiꝰ. n Dicẽs me.ꝛc.ad excusatiõẽ sue pigritie. o Cõsideraꝫ.ꝫ remouet scõs modus vicios⁹.s.p auaritiã. ad statũ ei dñij optet magnas expẽsas fieri: qõ refugit auarꝰ nõ p vtutez ſ̃ p auaritiã:ꝛ ꝫ est qõ dr. o Cõsideraꝫ repperi ꝛc.s.miseriã aliari:de q̃ subditur p Vnꝰ ẽ ꝛ scõm ñ hz:qz refugit hñe familiaritatẽ ꝛ amicitiã cũ q̃cũq̃ ne oportet ipm aliq̃d expendere: ꝛ tñ non cessat acq̃rere cũ magꝫ ai ꝛ coꝛpis afflictiõe iõo cõcludit q ẽ afflictõ pessima: ꝛ pz lr̃a pp qõ ex opposito concludit. q Meliꝰ ẽ ꝗ duos ꝛc.i.plures cõiũctos amicicia ꝛ societate. r Hñt em̃ emolumẽtũ societatis sue. qz cõicãt invicẽ bona sua.

s Si vnꝰ ceciderit in aliq̃d infortuniũ ꝛ ab altero sulcietꝫ qz ab eo iuuabit et cõsolabit. v Ve soli.i.societatẽ ꝛ amicitiã cuz aliq̃ nõ habẽti. x Et si dormierint duo i lecto ꝛc.ꝫ malũ frigoꝛis: p ꝫ metaphoꝛice intelligit q̃ nietatio plurium in vna dilectiõe:iõ subdit. y Vnꝰ quõ calefiet.s.charitate.vñ dicit (Greg.omel.xxxix.Charitas sp i altex tẽdit vt eẽ charitas possit. z Et si q̃spiã p̃ualuerit ꝛc.ꝫ pz i coꝛpe ꝛ aĩa.qz amicꝰ innat ab amico non sollicitꝰ triplex difficile rũpit.i.q̃nto plures ꝛ boni sũt amicicia p̃iuncti:tãto stat⁹ eoꝛ melioꝛat. b Melioꝛ ẽ. In p̃cipio huiꝰ capitꝫ oñdit dñiũ nõ eẽ appetẽdũ rõnibus sũptis ex pte plebis:ꝫ idẽ oñdit ex pte p̃ncipis. ꝛ ponit ꝫ tres rões. Pria rõ ẽ qz frequẽter p̃tingit q̃ ex etate ꝓueniens ẽ sapia destitutꝰ:qz deliciose nutritꝰ fuit ꝛ in delicijs vixit q̃ impediũt acq̃sitionẽ sapiẽtie ꝛ tõ melioꝛis ꝓditionis ẽ iuuenis pauꝑ q̃ ẽ ad acq̃rẽdã sapiẽtiã disp̃situs: qz sicut dicit Secũdꝰ phs. Pauptas ẽ sapiẽtie repatrix. ꝓpt qõ socrates phs ꝛ multi alij diuitias cõtẽpserũt ꝛ ꝫ ẽ qõ dr. b Melioꝛ ẽ puer ꝛc.ꝫ ptz in ioseph ꝛ pharaõe Gen.xlix. Preuidit ei ioseph famẽ futurã ꝛ remediũ p̃ui dit ꝫ ipam qõ rex facẽ nesciuit. c Qz ꝛ de car.ꝫ ponit secũda rõ q̃ talꝫ ẽ. Illud qõ frequẽter terminat ad magnã miseriã nõ ẽ appetẽdũ tãq̃ ꝫ vite summũ bonũ.sic ẽ de dñio tpalivñ Sedechias rex iuda finalit fuit exoculatus ꝛ captiuꝰ in babyloné ductꝰ. ꝛ sic miserabilit mortꝰ.iiij Reg.vj. Potestas ẽt tpaꝫ aliq̃n casualit ꝛ subito venit ex magꝫ miseria:sicut pz de ioseph q̃ eductꝰ de carcẽ stati fuit factꝰ p̃nceps egypti ꝛ scõs a rege: qõ ãt sic a casu ꝓuenit nõ ẽ summũ bonũ iõ subdit. c Qz ꝛ de carce.ꝛc. sicut dictũ ẽ de ioseph. d Et aliꝰ natus in ꝛc.sicut ẽ de sedechia q̃ fuit filꝰ regis. e Vidi cũctos.ꝫ ponit ꝛcia rõ. Frequẽter ei accidit q̃ senescẽte rege popl⁹ ꝛ maxie iuuenes adherẽt filio eiꝰ q̃ p eo ẽ regẽturꝰ. ꝛ aliq̃n regnum vsurpat viuẽte patre.sicut adonias voluit facẽ.iñ.Reg.j. ꝛ eodẽ mõ de eiꝰ filio q̃n senescit ꝛ filꝰ eiꝰ ad etatẽ adultã venit: q̃ ãt rex in fine vite sic ꝓuenit vt de eo parũ curet ẽ sibi doloꝛis materia ꝓpt qõ talꝫ dignitas nõ ẽ appetẽda: ꝛ ꝫ ẽ qõ dr. e Vidi cũctos viuẽtes.i.multos. ẽ ei hyperbolica locutio:sicut dr. Nẽs de ciuitate currũt ad tale spẽctaculũ ad denotãdũ multitudinẽ currentiũ. lz aliq̃n maioꝛ ps remaneat.

l/m cõplicat manus suas ꝛ comedit carnes suas dicens Melioꝛ est pugillus cũ requie: q̃ plena vtraq̃ manꝰ cũ laboꝛe ꝛ afflictiõe animi o Cõsideraꝫ repperi ꝛ aliaz p vanitatẽ sub sole. Vnꝰ ẽ ꝛ scõm nõ hz:nõ filiũ:nõ fratrẽ ꝛ tamẽ laboꝛe nõ cessat nec satiant oculi eius diuitijs:nec recogitat dicens. Cui laboꝛo:ꝛ fraudo aiam meã bonis. In hoc q̃q̃ vanitas ẽ ꝛ afflictio pessima. q Meliꝰ est ergo duos eẽ simul q̃ꝫ vnũ:habẽt em̃ emolumentũ societatis sue. s Si vnus ceciderit ab altero sulcietꝫ. Ve soli qz cũ ceciderit nõ habet subleuantẽ se x Et si doꝛmierit duo:fouebunt mutuo. Vnus q̃modo calefiet. Et si q̃spiam p̃ ualuerit ꝫ vnũ duo resistũt

a ei. Funiculꝰ triplex difficile rumpit Melioꝛ est puer paup ꝛ sapiẽs:rege sene et stulto q̃ nescit p̃uidere i posterũ. Qõ ꝛ de carcere cathenisq̃ interdũ q̃s egredi b atur ad regnũ:ꝛ aliꝰ natus in regno inopia consũmat c/f Vidi cũctos viuentes qui g ambulãt sub sole cum adob lescẽte scõo q̃ cõsurget proi eo. Infinitꝰ numerꝰ est pok puli omniũ q̃ fuerunt anteꝰ eum:ꝛ q̃ postea futuri sunt m/n nõ letabũt in eo. Sz ꝛ hoc o vanitas ꝛ afflictio spiritus p Custodi pedẽ tuũ ingredi q ens domũ dei:ꝛ appꝛopin r/s quavt audias. Multo em̃ melioꝛ ẽ odediãtia q̃ꝫ stulꝛ toꝛuz victime qui nesciunt x quid faciũt mali. Ne temere quid loquaris:neq̃ coꝛ tuum sit veloꝛ ad pꝛoferen

ſũptis ex defectibilitate hũana. ꝫ p̃ñr idẽ oñdit ex sblimitate diuina. Deꝰ em̃ ẽ sũme venerãdus ꝛ timẽdus vt supponit ab oĩbꝰ.qz.q̃ licet reputat deũ id qõ maius esse vel excogitari nõ p̃t vt dicẽ Inf.ꝫ ptãs terrena ſtrahit a diuino timoꝛe ꝛ reuerẽtia.vtz nõ solũ de regibꝰ infidelibꝰ deũ vex p̃temnẽtibus.s.pharaone.sennacherib.nabuchodonosoꝛ.sed etiã de fidelibꝰ.sicut de dauid q̃ ex potestate regia non timuit deum offendere in adulterio bersabee.ꝛ homicidio vrie.ꝛ de salomõe in temploꝛ p̃ ydolis edificatiõe ꝛ hieroboam in vitulorum aureoꝛum fabꝛicatione ꝛ adoꝛatione.ergo talis potestas non est appetenda. In hac ratõne sic ꝓcedit.quia p̃mo ostendit deũ esse summe venerandum.secũdo timendum qõ ẽ huiꝰ ratiõis fundamentuꝫ. scõa ibi. Tu vo. Pria in duas qꝛ p̃ oñdit deũ summe eẽ venerandũ in se.scõo i ministris suis.ibi. Ne dicas. Pꝛima adhuc in duas.qꝛ p̃ oñdit deum venerandũ opere. et secundo oꝛe:ibi. Ne temere. Circa p̃mum dicit.

p Custo.pedem tuũ ingre.do.dei.vt nõ ingrediaris põ patice ꝛ supbe.sicut solent facere potentes huius seculi sua potestate nimis eleuati. p Et appꝛopin.sacerdotibus ꝛ legis doctoꝛibus. r Vt audias.scz dei mandata ea fideliter adimplenda. s Multo enim melioꝛ ẽ obedientia.in obseruatione mandatoꝛum dei.

t Stultoꝛ victime.i.transgressoꝛum legis q̃ p potestatẽ suam non foꝛmidant dei mandata tranſgredi estimantes eum placare oblationibus et sacrificijs.

v Qui nesci.q̃d fa. mali ex hoc em̃ q̃ sunt supbia excecati.cognoscere nesciuit grauitatem sui peccati.

x Ne temere. Hic p̃ñr oñdit deum venerandũ esse oꝛe. ꝛ p̃mo in affatu.secundo in gustu. ibi. Ne dederis os. Pꝛima in duas.qꝛ p̃ docet eũ venerari a vbis indecentiboꝰ canẽdo:cũ dicit. x Ne temere q̃d loquaris. de deo vel eius iudicijs ea in aliquo repꝛehendendo.

y Deꝰ eñ in celo ꝛc.i.excellẽtioꝛ est te sine aliq̃ mẽsura.
z Idcirco sint pauci ꝓmones tui.loq̃ndo de deo ne peccatũ icurras ex mltiloq̃o.ĩ subdit. a Multas curas sequũtur somnia ꝛc.qꝛ sic multas curas i vigilia sequunt somnia i somno seq̃nti.eo q in somno foꝛmant fantasma ta silia ꝓcedẽtibꝰ curis in vigilia. ꝓpter qđ dicit pbs.j.ethi. q somnia studiosorũ.i.vtuosoꝛ sẽ melioꝛa q̃ q̃ũcũq̃.sic in multis ꝓmonibꝰ ꝛ maxie de diuia excellentia freq̃nt admiscẽt stulticia.

b Si q̃d vouisti.h ꝓñr oñdit q deus venerãdꝰ sit oꝛe verificãdo ꝓmissa cũ dr.
c Si q̃d voue.deo ne mo.red.qꝛ ex tali tardatõe fit hõ frẽq̃nter ipotẽs ad reddendũ.sicut vouentes igredi religionẽ aliq̃n tantũ tardant q sint inepti ad receptõz. c Displicet eñ ei ifidel ꝛ stulta ꝓmissio. dr ãt ifidelis ꝓmissio votũ i articulo necessitatẽ factũ.ꝛ cessante necessitate stati mutãt ꝓpositũ. dr ãt stulta q̃ũ ẽ de re illicita. vel ẽt idifferẽti. vt si aliq̃s voueat leuare festucã ỏ terra. qꝛ h̃ i nullo cedit ad bonoꝛẽ dei. vel ẽt si sit de bono tñ ipossibili vouenti. d Ne dede.os tuũ.h ostẽdit deũ veneranduz in gustu dicẽs. d Ne dederis os tuũ.nimis ipm aperiendo gule. e Vt peccare fa.car.tuã.p viciũ luxurie. qꝛ sicut dicit hiero.venter ꝛ genitalia sũt mẽbꝛa vicina ꝛ ex vicinitate mẽbꝛoꝝ designãt ꝓpriãtas vicioꝝ. f Neq̃ di.co.angelo a deo misso i misteriũ. g Nõ ẽ ꝓuidẽcia: qꝛ deꝰ nõ solũ honorandꝰ est in se.sed etiã in ministris suis.ĩ sbdit h Ne forte ira.dñs ꝛc.nõ solũ ei punit pctã ꝝ se directe facta.ꝫ ẽt ꝝ mistros suos.qꝛ redũdant in eum cetera patẽt. i Tu vo.h ꝓñr oñdit q deꝰ sit summe timendꝰ.qꝛ iudex ẽ supmꝰ.ꝛ ĩ oia errata ab alijs q̃ntũcũq̃ magnis suo iudicio reseruãtur p h̃ ad lineã iusticie reducenda ꝛ h̃ ẽ qđ dr. i Tu vo deũ time.sup oia.ꝛ sub dit cã. k Si videris colũnias ꝛc.ꝛ pz l Quia excelso excelsioꝛ aliꝰ ẽ.qꝛ sup ꝓpositũ ẽ balliuꝰ. m Et super hos q̃z eminẽtioꝛes sũt alij.qꝛ sup balliuos sunt reges.
n Et insup vniuerse terre rex.i.deus. o Impat seruienti.i.oi creature subiecte sibi.

Capitu.v.

a Avarus nõ implebit
b pecunia.ꝛ q̃ amat diuitias fructũ nõ capiet ex
c eis. Et hoc ergo vanitas.
d Vbi multe sũt opes:multi ꝛ q̃ cõedũt eas. Et quid
e f g ꝓdest possessoꝛi:nisi q cernit diuitias oculis suis.
h Dulcis ẽ somnꝰ opanti siue paꝝ siue mltũ comedat
i saturitas aũt diuitis nõ sinit eũ doꝛmire. Est ꝛ alia i
k firmitas pessima quã vidi
l sub sole. Diuitie ꝓseruate
m in malũ dñi sui. Pereũt ei
n in afflictõe pessima. Genearuit filiũ q̃ in summa egem o state erit. Sicẽ egressus est nudꝰ de vtero matris sue
p sic reuertet.ꝛ nihil auferet secũ de laboꝛe. Miserabile ꝓsus ifirmitas:Quo venit:sic reuertet. Quid ergo ꝓdest ei qđ laboꝛauit
q r in ventũ. Cũctis diebꝰ vite sue comedit in tenebris ꝛ in curis multis.ꝛ in erũna atz tristicia. Hoc itaq̃ s t

tũ.ꝫ anagls excitãt.qꝛ q̃ plus hz plus cupit.qđ vez ẽ saltẽ de auaro de q ẽ h̃ ꝛmo.sil̃r diuitie nõ sũt ad eꝰ bonũ. quia anxiat i acq̃rẽdo.nec inde delectat fruẽdo p̃ auaricia sua. g ꝛc. Hui⁹rõis ponit minoꝛẽ.p q̃tũ ad ꝓmã ptẽ dicens.
a Auarꝰ nõ iple.pec.vñ poeta. Crescit amoꝛ numi q̃ntũ pecunia crescit. Sẽcũdo q̃tũ ad ptẽ secũdã.cũ dr. b Et qui amat diuiti.eo mõ q̃ auarꝰ
c Fructũ nõ capit et ex eis.i. vtilitates qꝛ auaricia nõ permittit eũ vti.ĩ ꝛcludit. d Et h̃ q̃ vanitas.i.est ꝛ nõ felicitas e Vbi multe. h̃ põit scõa rõ ad oñdẽdũ q diuitie nõ sũt hois summũ bonũ ẽt si eis vtat ad statũ magnificũ di. e Vbi multe sunt opes ꝛ multi sup.sũt ibi. f Qui comedũt eas.inẽ q̃ o sũt mlti iurtiles ꝛ ribaldi.ĩ ꝛcludit g Et q̃d ꝓdest possessoꝛi nisi q cernit diuitias oculis suis.i.expẽdit ꝛ in plurib⁹ inutiliter. h Dulcis ẽ h̃ põit ẽcia rõ. q̃ summit ex nocumento coꝛpali ex diuitijs ꝛ cto.qꝛ tales diuites viuũt freq̃nt delicios ꝛ laute ꝛ sic accipiũt nutrimentũ vltra ꝓuenientia nature.ex quo frequẽter causant roꝛsiões affligẽtes ꝛ infirmitas.ꝓpter qđ dicit.

d Dulcis est somnus operanti.qꝛ laboꝛ ꝛ lassati coꝛpis inducunt ad quietẽ somni. i Saturitas aũt diuitis nõ sinit eũ doꝛmire.primo qꝛ refoꝛmidat ire ad lectũ donec ꝓ spaciũ tpis vigilauerit post cibũ. Scõo qꝛ in lecto exñs aliquando ex nimio cibo sentit diserasias sõnũ ipediẽtes k Est ꝛ alia. Hic ponitur quarta rõ. ꝛ diuidit in duas ptes.qꝛ primo rõ põit.scõo coꝛrelariũ ꝛcludit ibi. Hoc itaq̃.Rõ vo ista accipit ex ꝛcupia illoꝝ q̃ freq̃nt inuadũt vt interficiũt hoiem ꝓ suis diuitijs rapiẽdis ꝛ h̃ est qđ dicit k Est ꝛ alia infirmitas pessima.i.magnũ malũ l Diuitie ꝓseruate in malũ dñi sui.qꝛ ꝓ hoc raptoꝛes ꝛ cupidi insidiantur sibi.ĩ subdit. m Pereũt enim ꝓpter diuitias suas. n In afflictõe pessima.qꝛ aliq̃n ingulantur. ꝛ sic filij coꝝ quibꝰ custodiebãt diuitijs illis ꝓuãt.ĩ sbdit n Genearuit filiũ q̃ in summa egestate erit bonis paternis oibꝰ spoliat⁹. p Et nihil auferet secum.nec ẽt filijs dimittet.ĩ ꝛcludit. q Quid q̃ ꝓdest ei qꝝ labo.i vanit.d.nihil.qꝛ laboꝛ suꝰ nõ ꝓfecit sibi nec filijs. r Cũctis diebꝰ ꝛc.i.i tristicia ꝛ anxietate mẽtis ꝓ acq̃sitõe talium q̃ ꝓuatꝰ ẽ cũ filijs.vt dictũ ẽ. s Hoc itaq̃.h ex dictis infert coꝛrelariũ.vicz q vita deliciosa hz nõ sit hõis bonũ simpliciter vt dcm ẽ ca.ij.th ꝑeligẽda ẽ tali vite laboriose.ꝛ hoc est quod dicit. s Hoc itaq̃ mihi visum ẽ bonum.ꝛ patet ifa ex dictis vsq̃ ibi.

Capitu.v.

Avarꝰ.h incipit ca.ꝛm quotatõz hiero.in q̃ a felici
z tate hũana excludunt diuitie tales in quibꝰ aliq̃
lz falsẽ posuerũt felicitatẽ hois. Ad qđ excludẽdũ ponuntur h̃ plures rõnes.q̃z distinctio videbit ꝓsequẽdo
1 cia rõ ẽ quasi duplicata.ꝛ ẽ talis. In illo nõ ꝓsistit felicitas hoꝝ qđ nõ satiat eꝰ appetitũ.ꝛ freq̃nter nõ ad eiꝰ bonũ.ista ꝓpositio p se pz.qꝛ de rõe bitudinis ẽ q̃ sit bonuz hñti ꝛ terminãs eiꝰ appetitũ.aliꝝ nõ eẽt vltimꝰ eiꝰ finis qđ ẽ de rõe bitudinis.diuitie ãt tales nõ satiãt hois appeti

t Hoc ē donū dei: eo mō loquēdi q̄ oīe bonū ē a deo datū etiā tpalia bona licet inter dona dei sint mūa. sanitas ār corpis t hmōi sūt media. bona vo gie t vtutis maiora in pñti vita. v Nō em̄ satis. i. multū recordabit. x Diex vite sue. ita q̄ videat sibi lōga vel tediosa. iō subdit. t Eo q̄ deus occuper. delicijs cor ei⁹ t sic nō hz materiaz vel occasionem reducēdi ad memoriā mala p̄terita. sic hūt illi q̄ vixerūt diu in tribulationib⁹ et angustijs.

Capitulum .vj.

Est et aliū. h ponit ad p̄positus q̄nta rō. q̄ frequēt p̄tingit q̄ hō diues sic trahitur de vita pñti. ita q̄ nō p̄t vti diuitijs. t hoc siue p infirmitatē siue p gladiuz. Et differt h rō a p̄cedēti. q̄ illa p̄cedit ō eo q̄ p̄p̄t diuitias suas occidit: ista vo ō eo q̄ mozit infirmitate vl alia cā t q̄tū ad hoc dicit. a Est t aliū malū. differēs a p̄cedēti modo dicto.

b Vir cui dedit t̄c artificiales. vt aur t argentū t cōsimilia c Et sbam. i. diuitias nāles ex q̄b⁹ vita hois sustētat. vt blādū vinum t talia. d Et honorē. i. statū honorificuz. e Et nihil deest aie sue. de q̄ tinētib⁹ ad vitā iocundā. f Nec tribuit ei po. de⁹ vt co. ex eo. q̄ subtrahit eū de vita pñti subito. sicut in euāg. Luc. xij. de illo dī c⁹ ager vberes fructū attulit t dicebat. Anima mea habes multa bona reposita in mltos ānos q̄esce. bibe. epulare. t subdit ibidē. Dixit aūt ad illū dñs. Stulte hac nocte repetēt aiaz tuā a te. q̄ āt congregasti cuj⁹ erūt. q. d. alieni hēbūt. iō subdit. g Sz hō ex. vo. illud. iō subdit. Hoc vanitas t̄c. h Si genuerit. h ponit sexta rō q̄ sumit ex defectu vsus diuitiaz t duplicat. scōa ibi. Dis labor. Circa p̄mū oīdit q̄ tal⁹ defect⁹ ex auaricia p̄cedens facit hominē misex: ēt si cū diuitijs hēat mlta alia q̄ desiderāt in pñti vita. t hoc ē q̄ dī. h Si genu. q̄s. cē. li. t̄c. inē desiderata i h seculo sit ples magna t vita lōga. i Et aia illi⁹ nō vta. bo. sub. sue. i. ipe nō vtat i psona p̄pria. Accipit ei h aia p ipo hoie. eo mō loq̄ndi q̄ totū denoiat a nobiliori pte. k Sepultura q̄ careat. sic p̄tigit de ioachim filio iosie. cui⁹ cadauer fuit p̄iectū ex p̄cepto irām: sicut p̄dixerat Jere. xxij. Sepultura asini sepeliet. putrefact⁹ p̄iect⁹ ex̄ portas irām. l De hoc. ego. p̄t̄. illo sit abort. q̄ nō exp̄t⁹ aliq̄d malū pñtis vite. t hz mortē magis delectabilē q̄ sit vita pñs. vt dictū ē. s. c. iij. iō subditur.

m Frustra ei venit. s. ad hortū cū tā sit mortu⁹. n Et pgit ad tenebras. i. ad sepulchr. o Et obliuiōe delebit. qz de talib⁹ nō remanet aliq̄ memoria. p Nō vidit solē. qz egressus ē de vtero mortu⁹. q Nec cognouit distantiā boni t mali p experientiā in vita pñti. t iō melioris p̄dicto q̄ i tota vita sua nō exp̄t nisi malū t anxietatē. de q̄ subdit. r Etiā si t̄c. p̄fruit⁹ bōis s sp mal'. q. dī nihil p̄ficit sibi vita longa. h magis officit. s Nōne ad vnū locū p̄perāt oia. s. corruptibilia q̄ p mortē p̄pārat ad trā vñ sūpta sūt. t Dis labor. h ponit scōa rō p̄cedēs ex defectu vsus diuitiaz q̄ tal' ē. Dia factibilia p hominē ordinātur ad necessitatē vite p̄sentis seu decentiaz ei⁹. sicut ptz de oīb⁹ artib⁹ hūanis. exceptis liberalib⁹ q̄ magis ordināt ad p̄templationez: h tal' aurus nō vtit diuitijs ad hūc finē ad quez sūt ordinate t sic hz eas frustra. Illud ei dr frustra q̄ nō attingit finē debitū. sicut medicina q̄ nō inducit sanitatez. Huius ār rōis pōit maiorē cū dicit.

t Dis labor hois i ore ei⁹. i. p̄p̄t p̄uenies sustētamentū vite hūane. p̄r ponit minorē dī. v Sz aia illi⁹. s. auari p̄dicti. x Nō iple. bonis. qz ñ vtit suis diuitijs. y Quid hz. Hec ē sexta ps p̄me p̄tis h⁹ li. in q̄ excludit a vera felicitate noticiā occultoz̄ quā multi valde desiderāt i hac vita. itā tū q̄ p̄p̄t h ponūt se ad artes magicas ñ solū i aie p̄iudiciū h ēt i corpis periculum. Et diuidit i duas partes q̄z p̄ ponit q̄ aliq̄z occultoz̄ noticia sit appetenda et aliq̄rū spnēda. scōo p̄bat p̄positū de secūda ibi. Qui futur⁹ ē. Circa p̄mū sciēdū. q̄ occulta sūt nobis p̄mia futura. t pene p viā rōis. tñ eoz̄ noticia hz p viā reuelatiōis in sacra scptura t h noticia est bona. p̄p̄t q̄ dicit. y Quid hz am. a stulto sa. i. instruct⁹ in sacra scriptura q̄ p̄pie dī sapia saltē q̄tū ad noticiā saluti necessariā. z Et quid paup. s. a diuite. a Nisi vt pgat illuc. s. vbi ē vita. i. ad futurā beatitudinē vbi mozs nō hz locū. Sapiēs ei cognoscit vtā t paup desiderat illucvēire. qz ñ ipedit amore delectabiliū hui⁹ vite q̄ nō hz. t iō q̄ ista duo simil' p̄currūt. s. sapia t pauptas ivno hoie. ille ē dispositus p noticiā t desideriū ad attingēdū sūmū bonū. Noticia vo occultoz̄ q̄ tm ē curiositatz t superstitiōis. illa ē spnēda iō subdit. b Neli⁹ ēvide. q̄ cu. i. vitā beatā p fidē. c Nec desideraz t̄c. i. q̄ desiderare noticiā futuroz̄ p̄tingētiū q̄ ñ decēt te scire. iō subdit. d Sz h va. t̄c. i. iutile. e Et p̄sūptio spūs. s. conari ad noticiā idecētē. f Qui futur⁹ ē. h p̄ir probat p̄positū de noticia vana t superstitiosa. qz de alia pz q̄ ē dederāda. t iducit ad h q̄tuor rōes. Pria accipit ex dei p̄pe tate. c⁹ē p̄pe p̄tigētia futura p certitudinē scire vñ dī Esa. xlj. Annūciate q̄ vētura sit i futuz̄. t sciem⁹ qz dij estz vos p̄ q̄ō ē hoi conādū ad noticiā taliū t h ē q̄ō dī. f Qui fu. ē. i rex nā. g Jā vo. t̄c. i dei p̄scia. h Et scit t̄c. t ñ de⁹ ad cognoscēda futura p̄tigētia. i Et ñ pos t̄c. i. p̄ deū. k In iudi. p̄tēdē. i. rōnabiliter allegare q̄ deceat ipm talia cognoscē. l Verba. h ponit scōa ratio. t sumit ex tal'

conat⁹ inutilitate. Multi em̃ conati sunt talē noticiā inq̃rere vt p aspect⁹ sydex rñsa demonū. ⁊ ꝑstitia. ⁊ de talibus disputauerūt docēdo ⁊ scribēdo multa q̃ inuenta sunt inutilia. qz rarissime contigit. qđ sic p̄dictū: ⁊ ꝛō magis attribuendū ē casui ⁊ fortune q̃ arti ⁊ scie. qz scia ⁊ ars nō sunt nisi de his q̃ contingunt sp. vel saltez vt frēq̃nter. Minor hꝰ rōnis pōit cū dicit.

l Verba sūt plurima de diuinatōibꝰ circa talia. ⁊ ptz ex dictis sententia.

m Quid necesse ē Hic ponit ꝛcia ratō ad hoc ⁊ ꝓcedit ex impedimento noticie magis necessarie. qz in acq̃sitōe taliū inutiliū ponitur tps magnū. ⁊ sic impedit hō a cognitōe taliū sibi necessarioꝝ ⁊ hoc ē qđ dr. m Quid necesse ē hōi maiora se q̃rere. i. noticiā intellectū suū excedētē. cuius modi est cognitio futuroꝝ contingentiū cum ignoret p talē occupatōz inutilē. n Quid cōdu. sibi i vi. sua. i. qđ sibi vtile ē in vita p̄ti q̃ ē quedaz pegriatio ad patriā celestē. o Et tpe qō ve. vm. p̄t. q. d. tpis brevitas dz eū retrahere a tali vanitate. q̃ ñ ē expēdē da i vanis ꝫ tm̃ i necessarijs. p Aut q̃s. h̄ pōit quarta rō. ⁊ sumit ex talis cognitōis impossibilitate. qz cū talis cognitio sit ꝓpria deo vt p̄dictū ē. nō p̄t hr̃i nisi ab ipo sicut hūert ꝓphe ex dei revelatōe. isti aūt q̃rūt p aliū modum ⁊ ꝛō conant in vanū ⁊ hoc ē qō dr. p Aut q̃s ei ꝛc. futura contigētia. q. d. sol⁹ de⁹. q̃ ꝛc. Capit. vij.

q Meli⁹ ē nomē bonū. In pte p̄cedēte hꝰ ll. tractauit salomon de felicitate falsa. h̄ icipit tractare de vera. Et dividitur i duas ptes. qz prio inducit ad eī acq̃sitōz. scdo ad hꝰ acq̃sitōis acceleratiōnē ca. xij. Circa primū ꝓsiderādū q vera felicitas i solo deo consistit obiective. forraliter aūt in eī clara visione ⁊ fruitione. Dispositive vo i meritorio ope. Est em̃ spes certa expectatio future btitudinis ex gratia ⁊ meritis p̄uenies. Et de btitudine sic accepta tractat p̄cipaliter salomon. Est em̃ q̃dā ichoatio p̄fecte btitudinis. sicut dispositio est quedā forme introducende ichoatio. Sic ergo ꝓcedit. qz prio inducit ad opa meritoria generalit. scdo ad opa pietatis spēaliter. eo q pietas hz spēalē rationē merēdi p̄missionē hꝰ vite q̃ nūc ē ⁊ future. j. ad thim. iiij. scda incipit. c. xj. Prima adhuc in duas. qz prio ad actū meritoriū inducit. scdo actū elatōis exp̄mit. ca. ix. Prima adhuc i duas. qz prio inducit ad actꝰ vtutū cardinaliū. scdo ad obs̄uātiā diuinoꝝ p̄ceptoꝝ ca. viij. Prima i duas. qz prio ad actꝰ virtutū inducit. scdo difficultatē asseq̃ndi oñdit ibi. Ecce h̄. Prima adhuc i duas. qz prio facit ꝓpositū. scdo remouet impedimentū. ibi. Cūcta tētaui. Prima i quatuor sm numerū quatuor cardinaliuz vtutū ⁊ patebūt ptes p̄sequendo. prio igr inducit ad actꝰ prudētie eo q ē auriga vtutū. Actꝰ vo prudētie ꝓpria est eligere. ea q̃ sūt meliora. prio igr inducit ad p̄eligendū bonum honestū delectabili. qz meli⁹ ē simplr ⁊ q̃tū ad hoc dicit.

c Meli⁹ ē no. bo. qō ꝓsurgit ex honesta vita. b Ex vngnēta ꝓciosa. q̃ solū valēt ad sanitatē corpis ⁊ frēq̃nter inducūt ad lasciuiā carnis scdo ad p̄ferēdū vitā futuram q̃ etna ē. vite p̄ti q̃ ē trāsitoria. ⁊ h̄ ē qō dicit. c Et dies mortis. s. iustoꝝ melior ē supple, d Die natiuitatis ipsoꝝ. qz die mortis icipiūt vere viuere. ꝫpt qō dies mortis scr̄oꝝ vocat coꝝ natalitiū. Tercio inducit ad p̄ferēdum luctū locū ditati. d. e Meli⁹ ē ire ad domū luct⁹. in qua plangūtur mortui. f Ex ad domū q̃uiuj. i q̃ frēq̃nter ꝓmittit pcm̃ gule. ꝛex p̄ti luxurie g In il. ei. i. i domo luct⁹ h Finis cū ctoꝝ admonet hoiz .i. futura mors ipoꝝ. i Et viuēs cogitat qđ futuꝝ sit. s. de hac vita. Quarto inducit ad p̄eligēdū irā p zelū risui. q̃ ē p ꝛep̄tū cū dicit. k Melior ē ira risu. p̄ ei filiū diligēs cū videt eū agere farte irascit. exne⁹ aūt q̃ nō curat de eo ridet de eius fatuitate ⁊ letat. iō subdit. l Quia p tristiciaz vult⁹. diligentis. m Corrigit animꝰ delinq̃ntz. q̃n percipit q talis tristicia ꝓcedit ex eī⁹ amicitia. Et qz ois sapiēs dolet de fatuitate alteri⁹. iō subditur. n Cor sapientum vbi ꝛc. qz de fatuitate cuiuscūq; letāt pp qō subditur.

h Meli⁹ ē a sa. coz. cū vbꝝ aspitate. o Ex stulto. de ci. qui nutrit eū i malo suo p Quia sic so. spi. sub ol. ardētiū. q̃ faciūt magnū sonū ⁊ iutilē. imo ad sui ꝓsumptoz q Sic ri. stul. i. ei⁹ applausus i malo alteri⁹. nocet ei vtri q̃. s. adulatori ⁊ ei cui adulat. r Calūnia. Hec est scda ps i q̃ inducit ad actꝰ fortitudis seu ꝓstātie. ⁊ diuidit i duas ptes. qz prio facit qō dictū ē. scdo remouet q̃dā dictū temerariū ibi. Ne dicas. Circa primū dicit. r Calūnia. i. q̃ uis iniuria illata. s Conturbat sapientē. nō tñ statim deiscit a virtute ꝓstātie. t Et pdet robur ei⁹. i. constātie vtutē si multū inualescat. q. d. pp h̄ sapiēs dz se armare. ꝫ iperū hꝰ inualescētie. ad qō maxie facit diuinū adiutoriū p oronē ipetratū. iō subdit. v Melior est fi. oza. q̃ p̄n. qz icipit a tristicia pp illatā sibi calūniā. ⁊ ēmiat i ꝓsolatōe a deo datā p quā sit hō patiēs i aduersis. iō subditur.

x Melior ē pa. arrogāte. q̃ ex ipatia iactat se vindicare qz ira ē appetitꝰ vidicte q̃ ē p patiam repmēda. iō sequit.

y Ne sis ve. ad ira. qz talꝫ velocitas ipedit rōis vsuz. iō sequit. z Quia ira i si. stul. req. i. i corde ipi⁹. a Ne dicas. h̄ q̃dā temerariū dcm̃ remouet. circa qō duo sūt ꝓsiderāda. s. q̃r sit itelligēdū. ⁊ q̃re iducit ad ꝓpositū. Circa qō ꝓsiderādū qō prio⁹ ⁊ posteri⁹ p̄nt accipi dupl̄r. vno mō sm diuersa tpa q̃ vnū ē prio⁹ alio. sic tps nāle lapse fuit p̄ vus tpe legis date. ⁊ tps date legis tpe gre. ⁊ h̄ mō exponit passū istū: Bonauē. q̃ndā eps albañ. d. Et vez ē q tps legis date meli⁹ fuit p̄cedēti tpe. qz tūc data fuit lex diuina ⁊ multa alia bñficia vtz i exo. Ad h̄ q̃ hoies magis ꝓmouerent i dei cognitōz ⁊ amorē. Et adhuc mlta plura ⁊ maiora exhibita sūt tpe gre. Et iō q̃rere q̃re ꝓra tpa fuerunt meliora q̃ seq̃ntia ē stultū. qz talis q̃stio supponit manifeste falsū. s. q tpa ꝓra seq̃ntib⁹ fuerūt meliora. Et inducitur hoc in ꝓpsito ad refellēdū dictum aliquoꝝ qui de fectum sue patientie ⁊ constantie suo tempore volebant attribuere malicie tpis ⁊ nō malicie sue mētis. Alio modo accipitur prius ⁊ posteri⁹ in eodez tempore sm diuersas sui ptes. ⁊ sic Hab. sa. dicit. Verum est q̃ prima pars temp̄is nature lapse fuit melior. postea vo tempore Noe ceperūt mala multiplicari in terra. sm q̃ dicitur Gen. vi

Corrupta ē aūt ois terra ⁊ repleta iniq̄tate ꝓpt qđ dei⁹ in-
duxit diluuiū. Silr ꝑma ps tpis legis date. viuēte ei mo
yse aarō ⁊ iosue ⁊ aliis seq̄ntib⁹ q̄ viderāt mirabilia dei in
deserto. ppls isrl de q̄ ꝑncipaliť loquit salomō stetit i cul
tu diuino. ꝙ p⁹ eox morte declinauit ad ydolatriā. vtz i li.
Judi. ⁊ regū. ⁊ vltio
negauerūt xp̄m. Et
silr ē de tpe gre. lz ō
xp̄o Ha. sa. nō loq̄t.
qz in ꝑmitiua eccl̄ia
fuerť plura miracu-
la ⁊ dei būficia. ⁊ ho
mines meliores q̄ꝫ
mō. ⁊ adhuc peiora
būť circa antixp̄i tē
pora. ꝓpť qđ dic̄ sal-
uator Math. xxiiij.
Et qm̄ abūdabit ini
q̄tas. refrigescet cha
ritas multoꝫ. ⁊ ꝫm
ꝙ ipa ꝑora melioza
fuerūt q̄ꝫ nūc sunt. i.
q̄ꝫ seq̄ntia ꝓpando p
tes ꝑores triū tēpo-
rū ad posteriores. in
eisdē tū tpib⁹. quare
q̄ꝫ phibet causā huj⁹
inq̄rere veritatis di.
Ne dicas ꝛc. ⁊ quod
postea subditur.

b ere q̄ꝫ nūc sunt. Stulta eīm
est huiuscemodi interroga
c tio. Utilior est sapiēcia cū
diuitijs ⁊ magis ꝑdest vi-
d dētibus solem. Sicut enim
e ꝑtegit sapientia: sic pote-
f git pecunia. Hoc aūt plus
habet eruditio ⁊ sapientia
gb q̄ vitam tribuunt possesso
i ri suo. Cōsidera opera dei
k q̄ nemo possit corrigē quē
l ille desp̄exerit. In die bo-
m na fruere bonis. ⁊ malam
n diem precaue. Sicut enim
o hāc sic ⁊ illā fecit de⁹ vt nō
inueniet homo cōtra eum
p iustas querimonias. Hec

q̄z vidi in diebus vanitatis
q mee. Justus perit in iusti-
r cia sua: ⁊ impius multo vi-
uit tempore in malicia sua
s Noli esse iustus multum:
t neq̄ꝫ plus sapias q̄ꝫ neces-
yx se est: ne obstupescas. Ne
y impie agas multum: ⁊ no-
li esse stultus ne morieris
z in tempore nō tuo. Bonū
est te sustentare iustum sed
et ab illo ne subtrahas ma
a num tuam: quia qui timet
bc deum nihil ¦negligit. Sa-
pientia confortauit sapien
d tem super decem princi-
e pes ciuitatis. Non est eīm

cōem mrbātes. l In die bona. ħ ꝓ̄r inducit ad tēpe-
rantiā circa se. Circa qđ sciendū q̄ in ve. ⁊ in no. testa. in rē
stringēdo se ⁊ laxādo i cibis ⁊ potib⁹ ꝑsiderandū ē tps q⁹
in aliq̄b⁹ dieb⁹ solēnib⁹ licitū ē largi⁹ vti. sic dī Neemie.
viij. Jte comedite pinguia ⁊ bibite mulsū ⁊ mittite ptes
ꝛc. ⁊ in aliq̄ tpe dēt
se hoies affligere p
restrictionē cibi ⁊ po
tus ⁊ ꝑsl̄iuz. sic Je
mitici. xxxiij. dī. de die
expiatiōis. ois aia q̄
afflicta nō fuerit die
hoc ꝓibit de popul⁹
suis. ⁊ hoc est qđ dī.
l In die bo. fru. bo.
t. vive larg⁹. m Et
ma. ꝛc. i. cauea delici-
js tpe ordinato af-
flictiōib⁹ ⁊ teiunijs.
n Sicut ei hāc. sic
⁊ illā fe. de⁹. i. vtrūq̄
statuit causis ratio-
nabilibus. o Vt
nō iue. ho. ꝫ eū in. q̄
ri. q̄ nō ꝓ̄t fieri ꝫ il-
lud qđ ē bñ ordina-
tū. p Hec q̄z ħ ē
q̄rta ps in q̄ inducit
ad act⁹ iusticie. ⁊ di-
uidiť in duas ptes.

q̄z ꝑ oñdit iusticie fructū. scđo inducit ad ei⁹ actū ibi. No
li eē. Circa ꝑmū dicit. p Hec q̄z vidi i die va. mee. i. p̄
sentis vite q̄ trāsitoria ē. ⁊ sic nō ē nisi q̄dā vanitas.
q Just⁹ pe. in iu. sua. i. aliq̄n iust⁹ morti tradiť ꝓpť iusti
ciā suā. sicut esaias fuit serrat⁹. ⁊ amos ꝓpheta recte per
timpora trāsfixus: ⁊ in nouo testa. clari⁹ pz in mrtis mar-
tirib⁹. r Et impi⁹ multo vi. tpe in sua mali. sicut ptz in
no. ⁊ ve. te. de mrtis pessimis hoib⁹ ⁊ tyrānis. ex q̄ cōclu-
diť q̄ ꝑmiū iusticie ⁊ pena iniusticie reseruant in vita futu
ra q̄ ē eīna. qz ad deū cū sit iudex ptinet q̄ nō ꝑmittat ali-
q̄ bonū irremuneratū ⁊ malū impunitū. ⁊ sic ē appetē-
da iusticia cui⁹ ꝑmia sūt eīna. s Noli eē. Hic ꝫ̄r idu
cit ad ci⁹ actū. ⁊ diuidiť i tres ptes. qz ꝑ ħ facit in mali pu
nitiōe. scđo in boni defensiōe. ibi. Bonū ē. Tercio invtri-
usq̄ inq̄sitione. ibi. Sz ⁊ cūctis. Circa ꝑmū sciendū q̄ iu
sticia corrūpiť p excessū ⁊ defectū sicut liberalitas ꝙ ꝓdi-
galitatē excedēdo. ⁊ p auariciā in deficiendo. In liberali
tate tū defect⁹ q̄ ē p auariciā peior ē excessus ꝙ ꝓdigalita
tē. vt declarat phūs. iiij. ethico. ecōuerso i iusticia excessus
peior ē. qz vgit ad crudelitatē q̄ꝫ defect⁹ ꝙ nimiā remissio
nē q̄ vgit ad pusill animitatē. ⁊ iō inducēdo ad actū iusti
cie circa malū puniendū retrahit ab excessu q̄ peior ē di.
s Noli eē iust⁹ multū. nimis acriť puniēdo. ⁊ qz hoc cō
muniť ꝓcedit eo q̄ aliq̄s de sua iusticia nimis sentit. iō
subdit. t Neq̄ꝫ pl⁹ sapias. s. ō tua iusticia. v Ne ob-
stupescas crudelē sniam dādo ⁊ nō iustā. iō ꝏbdit. x Ne
impie agas multū. qz crudelitas ē magis ipietas. ⁊ qz facit
hominē errare ⁊ inimicicias mortales sibi acq̄rere. iō ꝏb-
dit. y Et noli eē stult⁹. ne morieris in tpe nō tuo. mor
tē tuā ꝙ inimicitias accelerādo. z Bonū ē. ħ ꝫ̄r indu
cit ad actū istic̄ie i defensiōe boni. ⁊ diuidiť in duas ptes.
qz ꝑ facit ꝓpositū. scđo remouet oppositū. ibi. Sapiē tia
Circa ꝑmū dicit. z Bonū ē te sustētare iustū. eū i sua
iusticia ꝓtegēdo. Et ꝏbdit cā. a Quia q̄ timet deū. cō
fuationē iusticie ꝓcipientē i ve. ac no. te. b Nihil ne-
gligit. i. nihil omittit de cōtingētib⁹ ad iusticiā ꝑseruādā.
c Sapiētia. ħ remouet q̄ddā qđ posset obijci. ⁊ ꝑ ponit
cū dī. c Sapia ꝑfortauit sapientē i aduersis exūtem.
d Sup. x. ꝓncipes ciuitatis. i. pl⁹ q̄ꝫ q̄libet prās hūana.
⁊ iō p hoc ꝓcluderet aliq̄s q̄ nō indiget ea. ⁊ ideo hoc re-
mouet dī. e Nō est enim hō iustus. i. tam iustus.

f In terra.ḋn peccet in aliquo.ꝛ p̄ ꝓñs errꝛet.ꝛ sic ḋ̄o ꝙn-
tū cūq; sapiēs idiget hūano auxilio inſp̄itivita.in qua nō
ē sine errore aliquo. g Sz ꝛ cūctis. ℔ inuitat ad actuz
iusticie circa seip̄m cauēdo ab inq̄sitōe q̄ p̄t euz a iusticia
deijcere.ꝛ hoc est qō ōr. g Sed ꝛ cūctis sermonib⁹.q̄
dicuntur de te.

b Ne accōmodes
cor tuū. ad illos in-
uestigandū ꝛ scien-
dū.qz boni sermōes
plati ō aliquo si ip-
sos audiat vel sciat
defacili eleuat eum
in supbiā. ꝛ si male
deijciūt eū a iusticia
p irā ꝛ odiū ℨ p̄ferē
tē. ꝛ maxie p̄ferat
ab hoie q̄ dz eū dili-
gere. iō subdit̄r.

i Ne forꝛ.an. ꝛc̄.id
est malū tibi impre
cantē.vl̄ de te detra
hentē cū tū dēat de
te bona dicere. ꝛ bo
na tibi imp̄cari.

k Sicut eñ p̄scia
tua ꝛc̄.q.d.sicut nol
les maledicta tua i-
uestigari sic nec ali-
oꝛ debes in uestiga
re. l Cūcta tenta
ui.hic remouet ipe-
dimentū circa p̄dic-
ta.circa qō sciēduz
q̄ fm augu.j.soloq̄oꝛ.nihil est qō magis aīm hōis deijci
at ex arte iusticie q̄z blandimēta femine.corpoꝛq̄ ille cō-
tact⁹ sine quo vxoꝛ hr̄i nō p̄t qz vir tenetur reddere debi-
tū vxori ꝓpter qō tendētes ad pfectōz religionis vouerūt
castitatē.ꝛ adhuc multomagis act⁹ venerei p adulterium
vel fornicatōz ipediūt v̄tutis pfectōz.ꝛ iō salomon indu
cit ad hoc fugiendū.p̄mittit tū diligentē inuestigatōnem
suā ad acq̄rendā sapiam dicēs. l Cuncta tentaui in sa-
pientia.i.p sapia acq̄rēda. m Dixi;sapiēs efficiar.i co
gnitōe diuinoꝛ q̄ ꝓpie dr̄ sapia. n Et ip̄a lōgi⁹ recess
sit a me.fm estimatōz meā.freq̄nter eñ p̄tingit q̄ homies
studiosi circa diuina credūt in p̄ncipio acq̄siuisse demon
strationes de quib⁹ postea p̄cipiūt q̄ sunt magis topice vel
sophistice rōnes. o Et alta p̄funditas.sup.est natura
diuina.maxie q̄tū ad p̄prietatē p̄sonaꝛ. p Quis inue
niet eā.q.d.nullus p inuestigatōz humanā. de humanis
aūt q̄ hō expitur p̄t hr̄e certā noticiā.de quib⁹ subdit̄r.

q Lustraui vniuersa.ꝛ ptz lr̄a.ꝛ subditur. r Et inueni
p experientiā. r Amariozē morte mulierē.qz sepat aīam
a suo creatore.mors aūt a solo corpe p̄ma autem sepatio
amarioꝛ est.qz sepat a bono infinito. s Que laqueus
ꝛc̄.i.demonū q̄ venātur anias ꝛ mulierē q̄si laqueo vtun
tur ad ip̄as capiēdas.vñ puer.vij. Ecce mulier occurrit
illi in ornatu meretricio p̄parata ad capiēdas animas.

t Et;sagena coꝛ ei⁹.qz sicut sagena capiūt̄ pisces magni
pui.ꝛ mediocres.sic mulier de quolibet statu hoīm decip
pit plures. t Vincu.sūt ma.illi⁹.qz ligat hoiem men
te ꝛ corpe suis amplexib⁹. v Qui placet deo ef.eam.
ꝛ sic expedit⁹ poterit tēdere ad v̄tutē. x Ecce hoc. P⁹
q̄z salomō induxit ad v̄tutē acq̄rendā.ℌ p̄ñr oñdit difficul-
tatē.Et p̄mo hanc difficultatē oñdit.scō huj⁹ difficultatz
originē deijcit.ibi.Solūmō.Difficultas aūt oñdit p hoc
q̄ valde pauci attigūt ad v̄tutē.ꝛ hoc est quod dicitur.
x Ecce hoc inueni.i.diligenter inuestigaui. y Vnum
ꝛ altex.i.singulis applicādo itellectū meū.Per talē mo-
dū loq̄ndi dr̄ de diligenti inuestigatōe circa multa.Tal'i
q̄siuit hec;ꝛ illa. z Vt inue.rōz quā adhuc q̄rit aīma
mea.qz q̄nto q̄s plus studet in aliqua scia, tāto desiderat

f homo iustus in terra qui
faciat bonum ꝛ non peccet
g Sed ꝛ cūctis sermonibus
h q̄ dicūtur. ne accōmodes
i cor tuū:ne forte audiat ser
uū tuū maledicentem tibi
k Scit eñ conscia tua. qz ꝛ
tu crebro maledixisti alijs
l cuncta tentaui in sapientia
m Dixi sapiēs efficiar. ꝛ ip̄a
n longi⁹ recessit a me multo-
o magis q̄ erat. Et alta p̄o
p funditas q̄s inueniet eam
q Lustraui vniuerso animo
meo.vt scirē ꝛ p̄sliderarem
ꝛ q̄rerē sapiam ꝛ rōnem.et
vt cognoscerē ipietatē stul
ti et errorē imp̄udentium
r Et inueni amariozē morte
s mulierē. q̄ laq̄us venatoꝛ
t est ꝛ sagena coꝛ ei⁹. Vicu
v la sūt man⁹ illi⁹. Qui pla-
cet deo effugiet illā. q̄ aut̄
peccatoꝛ est capietur ab
x illa. Ecce hoc inueni dixit
y z ecclesiastes: vnū ꝛ altex vt
inuenirē rōz quā adhuc q̄-
a rit aīa mea. et non inueni.
b Virum de mille vnū rep-
c perī:mulierē ex oib⁹ nō in
d e ueni. Solūmō hoc iuēi q̄
f fecerit de⁹ hoiem rectū et
ip̄e se infinitis miscuerit q̄o-
g h nib⁹. Quis talis vt sapiēs
i est. Et quis cognouit solu
k tionē verbi. Sapia homis
l lucet in vultu ei⁹. ꝛ potens
tissimus faciem illius com
mutabit.

millevnū repperi.ſ.
v̄tuosuz.ꝛ ē sensus
q̄ de vir̄ valde pau
cis inueniūtur v̄tu
osi respectu deficiē-
tiū a v̄tute.sicut di-
ctū ē š.j.ca. Stulto
rū infinit⁹ est numer⁹
Per talē modū lo-
quēdi dr̄ cōik ō ꝓdi-
tiōe raro repta i ali-
qua specie. De mil-
le vir inuenret vna
res talis. c Mu
lierē ex oib⁹ non in
ueni.ſ.aliquā v̄tuo
sam.nō est rñ p̄ h̄ in
telligendus q̄ nulla
sit v̄tuosa. h̄ qz pau
ce sūt v̄tuose respec
tu viroꝛ. sicut dici
tur cōiter nullū esse
in ecclesia qñ valde
pauci sunt ibi respe
ctu multitudis q̄ so
let ꝙuenire. Et p ta-
lē modū dr̄.ij.phi.
q̄ illud qō modicū
est quasi nihil ꝓpu-
tatur. d Solūmō.ℌ cōseq̄nter oñdit vñ ꝓuenit difficultas attingendi v̄tutē.scō ex h̄ infert q̄ndā cōclusionē ibi. Quis talis. Circa p̄mū dicit. d Solūmō h̄ inue. .ſ.de cā dicte difficultatis. e Qz fecerit de⁹ hoiem rectū. In p̄ma eñ hōis conditōe de⁹ fecit adā p̄fectū i scien tijs ꝛ v̄tutib⁹.creauit;eñ eū in iusticia originali ꝛ in perfe ctione q̄ conuenire p̄t hūane nature in p̄ñti vita.filij aut̄ si fuissent ab eo p̄gēiti i statu illo ū fuissent nati sic pfecti i corpe.nec i cōditōib⁹ aīe.tū fuissent nati i rectitudine na turali p quā nulla rebellio eēt i viribꝰ sensitiuis ad rōnez. f Et ꝛ sic;acq̄siuissent scias ꝛ v̄tutes sine difficultate. f Et ip̄e ꝛc̄.i.difficultatib⁹ circa acq̄sitōz sciaꝛ ꝛ v̄tutū. qz ipso peccāte i penā h⁹ subtracta ē originalis iusticia a tota nā hūa na ex qua subtractōe secuta ē rebellio corpis ad aiaz ꝛ oim viriū inferioꝛ ad p̄tē aie supioꝛē.ꝛ ex hoc cāt difficultas ac q̄rēdi scias ꝛ v̄tutes. g Quis talis.ℌ ifert cōclusiōnē ex dictis.qz exq̄ tāta ē difficultas attingēdi v̄tutes itellectuales ꝛ morales.ille q̄ attigit ē valde excellēs int̄ hoies ꝛō dicit. g Quis ta.i.sic appctād⁹ int̄ hoies. h Vt sapi.ē.i.v̄tuosus v̄tute morali ꝛ intellectuali. i Et q̄s cog.ꝛc̄.ſ.occulti.q.d.null⁹.nisi sapiēs dicto mō.sic ptz de daniele q̄ exposuit nabucho.sōnia.ꝛ ip̄i balthasar scptu rā i piete exaratā Dañ.v. Et qz dispositō mētis magis re lucet i facie i qua vigēt oēs sensus.iō sb̄dit i eodē v̄su i he breo. k Sapia ho.ꝛc̄.vñ dr̄ Eccī.xix. Ab occursu faci ei cognoscit sensat⁹. l Et potentissimus faciem illius commutabit.scilicet in resurrectione quando sibi dabit faciem gloriosam.

Capi.viij.

Ego os regis obserua. Postq̄ salomon induxit ad virtutem. Hic consequenter inducit ad mãda toꝛ dei obseruatōz. qz dispōit ad bitudinē Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. ꝛ diuidit in duas partes.quia p̄mo inducit ad obseruandū manda ta,secundo circa hoc remouet impedimenta,ibi.Omnis Prima in duas quia p̄mo inducit ad mandatoruz ob seruationem.scō ad hui⁹ obseruatōnis acceleratione ibi.Omni negocio.p̄ma in duas fm duas rōnes quas

ad ꝓpositū inducit. Prima accipit ex auctoritate ꝓcipiē tis xp̄i quā ē sibi obediendū. ꝛ iō in ꝑsona sic obedientis dicit. a Ego os regis obſuo. i. mādata ab eo ore ꝓlata cuiusmodi sūt decalogi ꝓcepta. vtz Exo. xx. ca. b Et p̄ cepta iuramēti dei. i. iuramēti deo facti: sic bn̄ Exo. xxiiij. vbi ꝛſidet ppl's moy si. Cūcta q̄ locut⁹ est nobis dñs faciem⁹. ꝛ tūc moyses assum psit de sanguie victi me. ꝛ sparsit sup po pulū ad cōfirmatio nē hui⁹ dicti. et erat vn⁹ modus iurandi c Ne festines rece dere a facie ei⁹ trans grediēdo mandata affirmatiua.

d Neq; ꝑmaneas in ope malo trāsgre diēdo negatiua.

e Quia oē qđ vo lue. faciet ꝛc. q; tāte auctoritatis ꝛ pote statis ē. q̄ nō p̄t ei re sisti. e Nec dice te ei q̄sq; p̄t. q̄re ita facis: in ꝟbis eñ ei⁹ ꝛ opib⁹ nihil irratio nabile p̄t inueniri.

f Qui custo. n̄ po nit ſcōa rō q̄ accipit ex vtilitate obedien tis cū dr. f Qui custodit ꝓceptū. s. di uinū. g Nō expi et q̄cq; mali. s. in fu turo in ꝑnti ei bñ ex pit malū pene ad ex ercitū sue patientie ꝛ augmentū sue glo rie. sicut ꝑz de. s. iob ꝛ cū dicit. g Nō expiet q̄cq; mali. min⁹ dicit ꝛ pl⁹ sig. s. q̄ expiet multū boni. iō subdit. h Tps ꝛ rēsponsio nem ꝛc. in heb. hr̄. Et iudiciū. sapiēs eñ attendit tps iudi cij. vbi oportebit de omnib⁹ reddere rationem. ꝛ sic ca uet diuinoꝝ ꝓceptoꝝ transgressionem.

i Omni negocio. Hic ꝑnr inducit salomō ad dicte ob seruatiōis accelerationē. ꝛ ad n̄ inducit duplicē rationez. Prima accipit ex tpis opportunitate. q; p̄cepta diuina p⁹ mortē nō sūt implēda. q; tūc cessat tps meriti ꝛ demeriti. g nūc implēda sūt q̄diu durat tps merēdi ꝛ n̄ ē qđ dr̄

i Omni negocio tps ē ꝛ oppor. q̄ in oi ope attendunt et q ꝑns maxime dñt attēdi in ope meritorio q̄tū ad imple tionē diuini ꝓcepti. qđ ē maxie necessariū ad salutem.

k Et multa ho. affli. q; igno. ꝑteri. ꝛc. in heb. hr̄. q; igno rat q̄d erit. q. d. futura p̄mia nō p̄t scire p se vel p aliū hūa na inuestigatiōe. ꝛ hoc causat afflictionē aliquā in imple tione ꝓceptoꝝ. Si eñ sciret p̄mia futura. nō eēt ei aliq̄ af flictio in implētione ꝓceptoꝝ. g magis cōsolatio. Ad idez p̄t trahi lr̄a nostra cū dr̄. q; ignorat ꝑterita ꝛc. i. p̄mia ele ctoꝝ q̄ p̄cesserūt. ꝛ eoꝝ q̄ futuri sūt. l Nō ē. Hic ponit ſcōa rō q̄ accipit ex humane vite breuitate. ꝓpt̄ qđ nō est inuacuū trāseūda g in opibus mādatoꝝ dei expēdenda. ꝓpter qđ dicit. l Nō ē in hois ditione. i. potestate.

m Prohibere spm̄ suū. i. animā suā ab exitu de corpore

n Nec habet potestatē in die mor. eam differendi.

o Nec sinitur quiescere ingruente bello. s. infirmitatis ꝛ nature. in q̄ bello tūc succumbit natura. p Neq; salua bit. a morte. q Impietas impiū. sicut aliq̄ credunt ali qū mortē differre ꝑ artē magicaz vel ꝑ aliqua superstitiosa.

r Omnia h̄. Postq; salomō induxit ad obseruandum dei ꝓcepta. n̄ circa q̄ remouet tria impedimēta in trib⁹ p tib⁹ q̄ parebūt ꝓſeq̄ndo. Primū āt impedimentum ꝓce dit ex abusu hūane potentie. q̄ aliq̄ sic abutunt q̄ ꝓcepta sua ꝓponūt diuinis. sicut imꝛoperat saluator sacerdoti bus iudeoꝝ et legis pitus Mar. vij. Irritū fecistis manda tū dei ꝑ traditionē vr̄az. Ad n̄ āt remouēdum p̄mittit salo mō suā ꝓsideratiōē circa hūc abusuz. d.

Capitulum viij.

a Ego os regis obseruo b ꝛ ꝓcepta iuramēti dei c Ne festines recedere d a facie ei⁹: neq; ꝑmaneas e in ope malo: q; oē qđ volu erit faciet: ꝛ sermo illi⁹ po f testate plen⁹ ē. Nec dicere ei quisq; p̄t. quare ita facis g Qui custodit ꝓceptum: non experietur q̄cq; mali. h Tps ꝛ rōnionē coꝝ sapien k tis intelligit. Omni negocio temp⁹ est ꝛ opportuni l tas: ꝛ multa hois afflictio q; ignorat ꝑterita: ꝛ futura m nullo scire p̄t nuncio. Nō n est in hominis ptāte phi o bere spiritū: nec hz ptātem p in die mortis nec sinitur q̄ q escere ingruēte bello: neq; r saluabit impietas impiuz. s Omnia hec ꝓsideraui ꝛ de di coꝝ meū in cūctis operi b⁹ q̄ fiunt sb̄ sole. Interdū t dñaī hō homini in malum suū Vidi impios sepultos

u q̄ etiā cum adhuc viuerent x in loco sancto erāt ꝛ lauda bantur in ciuitate q̄si iusto y rū operū. Sed ꝛ hoc vani z tas ē. Etenī q; nō ꝑfertur a cito ꝫ malos ſnia: absq; ti b more vllo filij hoim perpe c trāt mala. Attamen pecca tor ex eo q̄ cēties facit ma lū ꝛ ꝑ patientiaz sustētatur d ego cognoui q̄ erit bonuz e timentibus deū: q̄ verētur f g faciē eius. Nō sit bonū im b pio nec ꝓlongēt dies ei⁹: n̄ quasi vmbra transeant: q̄ non timent faciem domini i Et est alia vanitas q̄ fit su k per terrā. Sūt iusti quib⁹ mala ꝓueniūt q̄si opa ege l rint impioꝝ: et sūt impij q̄ ita securi sunt q̄si iustoꝝ fa m cta habeant. sed ꝛ hoc va n nissimuz iudico. Laudaui igit̄ leticiā: q̄ nō eēt homi ni bonū sub sole: nisi q̄ co o mederet ꝛ biberet atz gau deret ꝛ hoc solū secū auferet

ex bēḟrio freq̄nt abs q; tioze icipiūt man data dī trāsgredi. ꝛ n̄ ē qđ dr̄. z Etem̄ ꝛc. dine punitōis a ꝫbsq; vl. ꝛc. i. nutriti i carnalitate. q̄ st filij hoim ꝛ ñ dr̄ b Perpetrāt mala. trāsdrediēdo dei ꝓcepta. ꝓnr n̄ remo uet dī. c ꝫttū ex eo ꝛc. i. ex dei patiētia circa pctōres. d Ego cognoui. q̄ erit bonū in futuro. e Timētib⁹ deū. timore filiali q̄ cauet offensam dei. q; cū deus sit opti m⁹ decet eū dare meliora melioribꝰ ꝛ iō exq̄ tolerat pctō res in vita p̄nti dās eis vitā q̄ ē bonū nature. concludit q̄ bñ remunerabit iustos in futuro. ꝛ q; peccatoꝝ diuina pa tiētia abutit. ꝛ multiplicat peccata ad augmentū sue dānationis. iō subdit. f Nō sit bonū. i. ꝓsperitas tpalis. g Impio. eo q̄ abutit ipa. h Nec ꝓlon. dies eius. eo q̄ ē sibi occasio multiplicationis pctoꝝ. i Et ē alia. n̄ ꝓnr ponit terciū impedimentū qđ ꝓuenit ex defectu nr̄e scientie. Ex n̄ ei q̄ homes attēdunt tm̄ bona sensibilia ꝛ p̄ sentia. ꝛ freq̄nter vident iustos in aduersitate. ꝛ iniustos i ꝓsperitate. ex hoc monent ad sequendū iniustos. trāsgre diēdo mādata dei. Sic ergo ꝓceditur in ꝓte ista. q; p̄ ponit effectus trāsgressionis. secūdo defectus nr̄e cognitio nis. ibi. Et apposui. Circa p̄mū dicit. i Et ē alia va. a p̄cedētibus. k Sūt iusti q̄bus ma. pue. sicut pz de sā cto Iob. l Et sunt impij q̄ ita secu. sunt ꝛc. sicut pt̄z de multis regibus infidelib⁹ tyrānis. m Sz ꝛ hoc vanis simū iudico. i. irrationabilissimū. ꝛ loquit̄ in persona car nalis hois q̄ nō cogitat futuras penas ꝛ p̄mia. iō ꝓcludit n Laudaui igit̄ leticiā. i. vitā voluptuosaz ꝛ patz lia vsq; ibi. o Et hoc solū auferret non expectans aliud in fu turo. Ex quo etiaz patet q̄ loquitur in persona hominis carnalis cogitantis de ꝓsenti vita tm̄.

p Et apposui. b ꝑñr circa b oñditur defect⁹ hũane ꝓgnitionis. q eñ de⁹ ꝓmittit in pũti iustos tribulari z iiustos ꝑsparí ptin et ad dei iudicia iusta sed nobis occulta. z iõ talia nõ sunt i ꝑticulari inuestigãda. sed sufficit in generali ꝓgnoscere p fidẽ z scripturã sacrã q talia q̃ b contingũt p dei sapiaz ordinãtur ad ei⁹ gloriã z ẽt electoz. ꝓpter qõ i oĩb⁹ ẽ glorificand⁹ z obediẽdũ ẽ mãdatis ei⁹. Dicit igitur p Et appo. coz meum vt scirẽ sapiam de diuinis. q Et intelligerẽ distictõz q̃ vsatur i terra circa tribulatõz iustoz z ꝑsperitatẽ impiorũ. r Est hõ q̃ dieb⁹ z noctib⁹ zc. id ẽ plures hoies sũt q̃ solicitant iq̃rẽdo talia nimis curiose descendendo ad particularia. s Et intellexi q oim operũ dei. ex occultis iudicijs ꝓcedentiũ.

t Nullã possit inuenire. hõ rõz. i. certam in ꝑticulari ꝓgnitõz v Et quãto pl⁹ laborauerit. ad q̃rendum curiose.

x Tanto min⁹ inueniet. q̃ ex tali curiosa inq̃sitõe frequent icidit aliq̃s i errorẽ. y Etiã si dixerit sapiens. i. ille q̃ videtur inter hoies sapiens. z Se nosse q̃ dicta sunt. z Non poterit repire. i. verbis explicare. ex quo pz eũ se falso iactasse.

Capit. ix.

a Omnia hec. Hic icipit cap. ix. q̃ illud q̃ subditur Sũr iusti zc. vbi cõit sigt ca. ẽ de isto vsu i hebreo Postq̃ salomon induxit ad britudinez'. put hẽt in spe q opera virtutũ z ipletõz mandatoz. h ꝑñr repmit elatõis motũ. q̃ aliq̃n ex bonis opibus insurgit. Et diuiditur i duas ptes. q̃ p facit hoc ex incertitudine hũani status. scõo ex facilitate casus ca. seq̃n. Prĩa in quatuor. fm quadruplicẽ incertitudinẽ circa ipm hoiem. Prĩa cõtingit circa bonũ gratie: scõa circa bonũ fortune ibi. Verti me. tercia circa bonũ nature. ibi. Nescit hõ. quarta circa bonũ gratitudinis hũane. ibi. Hanc q̃z vidi. Prĩa in q̃tuor. q̃ p̃ponit p̃dicta icertitudo. scõo icertitudinis ratio ibi. Eo q̃. tercio iferẽ q̃dã ꝓclusio. ibi. Hoc est pessimum. quarto maloz ꝓpatio. ibi. Nemo est. Circa ꝓmũ dicit.

a Omnia hec. s. q̃ sequũtur. sic em̃ in hebr. continungitur

b Tractaui in coꝛde meo. diligẽter ꝓsiderãdo. vel potiꝰ admirãdo.

c Sunt iusti atq̃ sapiẽtes. s. pleriq̃ iter homines.

d Et opa eoꝝ i manu dei. q̃tũ apparet hũano sensui.

e Vtrũ amore an odio. s. dei. f Dign⁹ sit. sed oia i futurũ seruãtur icerta. tũc em̃ manifeste videbit q̃s diligit et quos odit. z lz hõ nõ possit scire certitudinaliter de seipo. z multo min⁹ de alio via hũana vtrũ sit dilect⁹ a deo an nõ. ꝑt tñ habere aliquã ꝓiecturã vtpote si non sit pcti mortal' sibi ꝓsci⁹. z ad ipletidũ dei mãdata sit volũtari⁹. ꝑt ẽt scire certitudinaliter reuelatõe diuina sic reuelatũ ẽ aliquib⁹ sctis ex spẽali gratia ad eoꝝ ꝓsolatõz g Eo q̃. h incipit vsus in hebr. vbi ponitur dicte incertitudinis rõ cũ dicit. Eo q̃ vniuersa eq̃ eueniãt iusto z impio zc. sicut eni vniret de labore suo oĩb⁹ diebus vite sue quos dedit ei

p deus sub sole. Et apposui coꝛ meũ vt scirem sapiẽtiã

q z intelligerẽ distensionem

r q̃ fit in terra. Est hõ q̃ dieb⁹ z noctib⁹ somnũ nõ

s capit oculis. Et intellexi:

t q̃ oim operũ dei nullam possit homo inuenire rõez

v eoꝝ q̃ fiũt sub sole. z q̃nto plus laboꝛauerit ad q̃rendum: tanto minus inueniat

x Etiã si dixerit sapiens se

z nosse nõ poterit repire.

Capitu. ix.

a b c Omnia hec tractaui in coꝛde meo: vt curiose intelligerem. Sunt iusti atq̃ sapientes:

d z opa eoꝝ in manu dei. Et

e tñ nescit hõ: vtr̃ amore an

f odio dign⁹ sit: ꝟ oia i futu

g rũ seruantur incerta. eo q̃

b vniuersa eq̃ eueniãt iusto z

i impio bono et malo. mun

l do z imũdo: immolanti victimas z sacrificia cõtẽnẽmti. Sicut bonus: sic z pec-

n cator. vt piurus. ita ille q̃

o vex deierat. Hoc ẽ pessimũ inter oia q̃ sub sole fiũt q̃z eadẽ cũctis eueniũt. vñ z coꝛda filioꝝ hoim iplentur malicia z cõtẽptu in vita sua. z post hec ad iferos

q deducẽtur. Melio ẽ q̃ semp

r s viuat z q̃ h⁹ rei habeat fi-

t ducią. Melioꝛ ẽ canis vi-

v uus leone mortuo. Viuẽtes em̃ sciũt se esse morituros mortui vo nihil noue

y runt amplius: nec habent

z vltra mercedẽ. q̃z obliuioni est tradita mẽoria eoꝝ

a b c d Amoꝛ q̃z z odiũ z inuidie sil' pierũt nec hũt ptẽ i hoc seculo. z i ope quod sub sole gerit. vade ergo z cõede

f f i leticia panẽ tuum. et bibe

k impio bono et malo. mun

l do z imũdo: immolanti victimas z sacrificia cõtẽnẽmti. Sicut bonus: sic z pec-

n cator. vt piurus. ita ille q̃

o vex deierat. Hoc ẽ pessimũ inter oia q̃ sub sole fiũt q̃z eadẽ cũctis eueniũt. vñ z coꝛda filioꝝ hoim iplentur malicia z cõtẽptu in vita sua. z post hec ad iferos

q deducẽtur. Melio ẽ q̃ semp

r s viuat z q̃ h⁹ rei habeat fi-

t ducią. Melioꝛ ẽ canis vi-

v uus leone mortuo. Viuẽtes em̃ sciũt se esse morituros mortui vo nihil noue

y runt amplius: nec habent

z vltra mercedẽ. q̃z obliuioni est tradita mẽoria eoꝝ

a b c d Amoꝛ q̃z z odiũ z inuidie sil' pierũt nec hũt ptẽ i hoc seculo. z i ope quod sub sole gerit. vade ergo z cõede

f f i leticia panẽ tuum. et bibe

ga primũ mõ ꝟrio. i Bono z malo. q̃tuz ad h q̃ respicit vicių z virtutẽ.

k Mũdo z immundo. q̃tũ ad id q̃ respicit honestatẽ z ins molãtı victi. z sa. cõ

tẽ. q̃tũ ad id q̃ respicit erga deũ ꝺuotionẽ z indeuotõnẽ

m Sicut bo. sic et pec. q̃tũ ad bonitatẽ z malitią opis generaliter.

n vt piu. ita z ille q̃ vex deierat. i. multũ assertiue iurat. sicut dr. j. Reg. xx. Addidit ionathas deierare. z hoc dicitur q̃tum ad id quod respicit peccatum et meritũ ozis spẽalit in vero z falso iuramento.

o Hoc est. hic ex dictis infertur q̃dam conclusio. z secũdo maloꝝ cõpatio. s. q̃ multi assuescũt peccato. eo q̃ inter iustos z impios nõ vi

p Et post hec ad infe. deducentur. q. d. licet in pũti vita eadẽ ꝓtingant iustis z iniustis. tñ in futuro nõ erit ita. q̃z soli ipi ad gehennã deducentur. q Nemo est. h ꝑñr põitur maloꝝ q̃dã ꝓpatio. z diuidit in duas ptes. q̃ primo põitur h ꝓpatio. scõo infertur ex hoc quedã ꝓclusio. ibi. Vade ergo. Compatio talis est. s. q̃ mali viuentes videntur melioris conditionis. licet sciant se certitudinaliter morituros. ideo dicit. q Nemo est q̃ sp vivat. q̃z ꝓpositũ ẽ ex contrarijs z originali iusticia destitut⁹. r Et q̃ hui⁹ rei. s. sp viuendi. s Habeat fiduciã. q̃z null⁹ videt euadere mortis sniam. t Melioꝛ ẽ ca. vi. leo. moꝛ. ꝓ canez mozdacẽ z leonẽ vozacẽ intelliguntur homies mali. fm tñ magis z minus. sicut leo est cane magis noctiuus. z sic salomõ loquitur h methaphoꝛice. sicut etiã cõi sermone hõ iracũd⁹ dr canis. Est igitur sensus q̃ ꝓctoꝛ viu⁹ melioris conditionis est q̃z mortuus. z subditur ratio.

v Viuentes em̃ sci. se esse uoꝛi. z hoc certitudinaliter. vt dictum est z ex hac consideratione possunt a malis penitere z ad bonũ reuerti. x Mortui vo zc. s. aliq̃d. vñ ad bonũ põt reuerti lz sciãt multa alia. y Nec hũt zc. q. s. ex statũ merẽdi. z Quia obli. tra ẽ me. eoꝝ. coꝛã deo. s. q̃tũ ad h. q̃ det eis pnie locũ lz sint i mẽoria ẽ⁹ ad pũiẽdũ

a Amoꝛ q̃z. quẽ hũeꝛt ad malos i pũti vita. b Et odium z inuidia. ꝟ bonos. e Sil' pieꝛt. q. s. ñ põt vltra malos adiuuare nec bõis nocẽ. d Nec hũt zc. i. i suffragijs q̃ viui faciũt ꝓ dfũct⁹ q̃ ñ valẽt eis. e Vade q̃. h ex dicti ꝓclusit q̃dã ꝓclusio. s. q̃ hõ dz i pũti hõeste viuẽ. z ad vitã btãz ꝓtinue se ꝓpare z sic expõit ra. sa. ꝓtẽ istã. ôt igr. e

Va. q̃. tu iuste. f Et co. i. viue i iocũditate mẽt⁹ ex testio bõe ꝓscie ꝓcedẽte. z q̃ sic h dẽat itelligi ptz q. h q̃ ibidit.

§ Vnla deo placẽt opa tua. qđ magis dr̃ pfecturalit q̃ certitudinalit. vt ꝫ. dictũ ẽ. b Omni tpe sint vestĩ. tua cãdida. Hic dicat Ra.sa. q istud ẽ sile regi inuitãti aliquẽ ad festũ. ꝛ nõ dicit sibi diẽ determinatũ. ꝛ tõ sic inuitatus si sit sapiẽs. sic se parat ꝛ ornat. q oi hora sit parat⁹. qr deus vocat electos ad festũ futurũ. ꝛ nõ dicit eis tpus determinatũ. qđ ẽ tpus mortis q̃ nihil ẽ incerti⁹. ꝛ tõ hõ sp dz eẽ par⁹ vt recipiat ad dei festũ. q̃ ꝑpatõ ẽ pvitaz sanctã ꝛ honestam ꝛ significat b p cãdidã vestẽ ꝛ sic salomõ loquit b metaphorice sicut i plib⁹ aljs locis. i Et oleuz. diuine gre. k De capite tuo. i. de mente tua q̃ ẽ caput in viri b⁹ anime. l Non deficiat. i. sic vine q de⁹ graz suã a te nõ sbtrahat. m Per fruere. vita psenti. n Cũ vxo. quã diligis. i. cuz sapia diuine legis vt exponunt h heb. fz qđ dr̃ Sap. viij. Hanc amaui a iuuẽtute mea ꝛ q̃si sponsã assumere. p Cũctis die. vi. in sta. tue. i. vite psẽtis q̃ ẽ istabilis. q̃ expẽdẽda est in exercitio diuine legis. p Hec ẽ ei ps in vita ꝛc. i. ista tecũ porta bis de pũri vita ꝛ nõ tpalia bona. iõ subdit. q Nõcum q̃ pt ma. tua. ꝛc. i. q̃tũ potes opib⁹ meritoꝛijs insta. r Quia nec op⁹. s. exteri⁹. s Nec rõ. i. mẽtis meditatio. t Nec scia de hũanis. v Nec sapia. de diuinis. x Erũt apõ inferos. i. i lymbo patrũ vbi descẽdebãt oĩa purgati antix̃pi passionẽ: de q̃ tpe loquit h salomõ. et in purgatorio vbi descẽdebãt ꝛ adhuc descendũt. q̃ decedũt in aliqb⁹ purgãdi. Ista ei duo loca a doctoꝛib⁹ dicũt eẽ in pte inferni. ꝛ ibi nõ ẽ op⁹. nec rõ. nec scia. nec sapientia. s. ad merẽdũ. lz ibi sint ad aliud. y Quo tu ꝓperas. qꝛ oẽs q̃ntũcunq̃ iusti descendebãt ad altex̃ istoꝛ dictoꝛũ locoꝛ afi x̃pi aduentũ. z Verti me. Hic ꝓ̃r ponit incertitudo hois circa bona foꝛtũe cũ dr̃. z Vidi sub sole. i. i hoim hitatiõe. a Nec velo. cur. eẽ. qꝛ aliq̃n cõtingit q velotioꝛ cursoꝛ ñ vẽit ꝓ̃ ad terminũ. eo q̃ aliq̃ casu ipedit ꝛ sic ab alio ꝓ̃uenit. b Nec foꝛ. bel. qꝛ aliq̃n foꝛtuora min⁹ foꝛti vincit. c Nec sapiẽ. pa. ꝫ aliq̃n sit in egestate magẽ sicut pz de. s. Job ꝛ plib⁹ aljs. d Nec docto rũ diui. phi ei apõ gẽtiles ptẽpserũt diuitias. vtz de socrate ꝛ diogene ꝛ plib⁹ aljs. silr ꝓphe q̃ fuerũt docto. tpe vetex̃ ꝛ xp̃s ꝛ apli tpe noui. e Nec arti. gratiã melioꝛ ei artifex in mechanicis nõ sp hz maioꝛẽ gratiã pncipis. f Sz tps cas. i oib⁹. i. incertitudinẽ q̃ ab elatõis motu dz repmere hoiem. g Nescit hõ. Hic ponit icertitudo hois circa bonũ nature. qđ ẽ ipa vita. cui⁹ termin⁹ ẽ oino incert⁹. iõ dicit. Nescit hõ finẽ suũ. h Sz sicut pi. ca. hamo ꝛ aues laqueo

g cũ gaudio vinũ tuũ: qꝛ deo b placẽt opa tua. Omni tpe sint vestimẽta tua candida ꝛ oleũ de capite tuo nõ deficiat. Perfruere vita cum vxore quã diligis: cũctis diebus vite instabilitatis tue q̃ dati sunt tibi sub sole omni tempore vanitatꝫ tue p Hec ẽ eĩ ps invita: ꝛ i labore tuo q̃ laboras ib̃ sole q Oc̃ũq̃ facere põt manus r tua instanter opare: qꝛ nec s t v x y z z a opus nec ratio: nec sapientia nec sciẽtia erũt apud iferos: q̃ tu ꝓperas. Verti me ad aliud ꝛ vidi sub sole nec b velociũ esse cursũ: nec fortiũ bellũ: nec sapientiũ panem: nec doctoꝛ diuitias: c d e f nec artificũ gr̃am ſ tps casum q̃ in oĩbus. Nescit hõ g finẽ suũ: sed sicut pisces capiũt hamo ꝛ aues laqueo

t cõprehendunt sic capiunt k hoies in tpe malo: cuz eis l m extẽplo supuenerit. Hanc quoq̃ sub sole vidi sapientiam ꝛ ꝓbaui maximã. Ciuitas parua ꝛ pauci i ea vi n o p ri Venit ꝫ eũ rex magnus ꝛ vallauit eã: extruxitq̃ munitiones p gyrũ ꝛ perfecta q est obsidio. Inuẽtus est in ea vir paup ꝛ sapiẽs: ꝛ liberauit vrbẽ p sapientiã suaz ꝛ null⁹ deincepſ recoꝛdat⁹ r ẽ hois illi⁹ pauperi. Et dicebam ego meliorẽ eẽ sapi s t ientiã fortitudine. Quõ ergo sapiẽtia paupis ptẽpta v est: ꝛ ẋba eius nõ sunt audita. Verba sapientiũ audiunt in silentio plusq̃ clamoꝛ pncipis iter stultos

a Capitulum .x.

Elioꝛ ẽ sapia q̃ arma

mouet ꝛ solatſ. ibi. Quõ g̃. Circa ꝓmũ dr̃. hãc q̃z ſb̃ sole vi. sa. gratitudie tũ ꝓuatã. n Ciuitas pua. iõ poterit de facili obsideri. o Et pau. i ea viri. iõ male pokat defendi. p Venit ꝫ eaz rex magn⁹ q̃ pokat eã ſb̃ exercitu circũdare, ꝛ machias ꝫ eã erigẽ. et sic eã cape. q Inuẽtus q̃ ẽ in ea pau. ꝛ sa. et libe. vr. tũ null⁹ reddidit sibi g̃titudinez Ra. sa. expõit b tãq̃ fuerit sic ad lr̃am verũtũ ñ dicit q̃ fuerit illa ciuitas ꝛ ille pau per eã liberãs sicut nec b expmit. potuit tñ; sic eẽ qꝛ sapiens mulier lib̃auit abelã ab iminente excidio vt h̃. ij. Reg. xx. Sapia ãt magis viget i viris q̃ in mulieribus. r Et dicebã ego. ex facto pauperis sapiẽtis.

s Meliorẽ eẽ sapientiã forti. qꝛ bellatores ciuitatis ñ poterãt hoc facere.

t Quõ g̃. b ex p̃dictis mouet q̃o. vnde pceſſit tãta ingr̃titudo erga pauperẽ sapiẽtẽ ꝛ rñdet ad hoc cuz dr̃. v Verba sapientũ. i. pcedẽtia ab ore sapiẽtis ꝛ sapiẽtib⁹ ꝓposita ideo dr̃ sapiẽtiũ i plurali x Audiũt i silentio

f. attẽte. y Plusq̃ clamoꝛ pncipis int̃ stultos. ꝛ p hoc soluit qõ. q ei ẏba sapiẽtis paupis fuerũt ptẽpta pceſſit ex ppli stultitia. ꝛ qꝛ stultoꝛ ifinit⁹ ẽ nũerus. vt dictũ ẽ ꝫ. ca. j. iõ freq̃nt̃ ꝓtingit tal' ptẽpt⁹ ꝛ ingr̃titudo. Expositores ẏo catholici cõiter dicũt q̃ salomon b loquit metaphorice p ciuitatẽ intelligẽs eccleſiã ꝛ p regẽ eã obſidentẽ dyabolũ ꝛ ei⁹ milítiã: p pauperẽ sapientẽ ipm xp̃m q̃ duxit paupem vitã ꝛ sua sapiẽtia lib̃auit ppm suũ q̃ntũ ẽ in se ex demõis potestate ꝛ null⁹ deiceps recoꝛdat⁹ ẽ. qꝛ pauci valde sũt grati respectu ingratoꝛ. ꝛ maxie de iudeis q̃ negãt xp̃m. ꝛ tal' ingr̃titudo ex hũana stultícia ꝓcedit: ꝛ ad hũc intellectũ ꝑt lr̃a defacili applicari. Illiq̃ ẏo hebrei dicũt silr q̃tũ ad b q̃ salomõ loq̃t b metaphoꝛice. ꝛ p ciuitatẽ paruã itelligit coꝛpus humanũ: p viros exũtes i ea coꝛporis mẽbra. p regẽ obsidentẽ ipm fomitẽ ad malũ inclinantẽ. q̃ dr̃ rex magn⁹ eo q̃ multi obediũt ei. p virũ sapiẽtẽ ꝛ pauperẽ synderesim vel rõnis dictamẽ ad bonũ inclinantẽ. ꝛ dr̃ paup qꝛ pauci obediũt ei. Liberatõ aũt ab impulsu fomitis fit p dictamẽ rõnis. ꝛ q̃ ꝓtemnit ꝓcedit ex stultícia hois. ꝛ ad istũ intellectũ ꝑt silr lr̃a defacili applicari. ꝓma tñ expositio videtur magis litteralis.

Capitulum .x.

Elioꝛ est sapientia. Postq̃ salomon repſſit motũ n elatõnis ex incertitudine humani status: Hic ꝓ̃r idẽ facit ex facilitate sui casus. ꝓpt qđ sp debet timere ꝛ nõ ꝓsumere. Et diuidit in duas ptes. qꝛ p̃ ostẽdit facilitatẽ casus ex ipulsu interioris fomitis: secũdo ex defectu exterioris regiminis. ibi. Ve tibi terra. Circa ꝓmuz sciendum q̃ fomes impellit ad malã actionẽ ꝛ ad ei⁹ occasionem. ꝛ etiam ad inoꝛdinatam locutionẽ. Primo g̃ oñdit ꝓpositũ in ꝓmo. s. in peccati actõe. scõo in pcti occasione. ibi. Qui fodit foueã. tercio in mala locutõe ibi. Si moꝛdeat serpens. prima adhuc in duas. qꝛ primo ostẽdit

salomon damnū pcli. scdo monet resistere fomiti. ibi. Si spūs. Prima adhuc in duas. qz prio ostendit ppositum scdo infertur duplex corrclariū. ibi. Precioſior. Circa pmū dicit ptinuando se ad pcedenia. a Melior ē sapia q̄ arma bellica. qz prius locut⁹ fuerat de sapia paupis ciui tatē liberātis. qō fieri nō poterat armis Est ēt ptinuatio ad seq̄ntia. qz p sapiam resistit fomiti q̄ ē optima victoria. z multo melior q̄ illa que acq̄rit p arma bellica. b Et q̄ in vno defecerit multa perdet bona. sicut enim i bell' ex modico defectu i p̄ gressu debellat aliq̄n tot⁹ exercitus. Sic ex vno pctō mortali pditur tot⁹ cumul⁹ pceden tiū meritoꝝ. q̄ stāte illo pctō nō proficit ad salutē. z ad hoc i ducit exemplū cum dr. c Muscemorientes. i. lāguide et debiles q̄ defacili ca dūt in illa q̄ pficiunt ab apotecarijs. d Perdūt. i. destruūt. e Suanitatē vnguēti. i. eius bonitatē q̄n cadūt ibi. z sicut p muscam q̄ est res pua pdit res bn̄ pciosa. sic per vnū pctm̄ cumul⁹ meritoꝝ. f Precioſior. Hic infert primū corrclarium cū dr. Precioſior ē sapia te. qz locut⁹ fuerat de valore sapientie. z fm expositores nostros cōit sapia z gl'ia pua sūt nominatiui casus z stultitia ablatiui. z est sensus

g Sapia quaq̄ gl'ia. i. sapia cū honore puo. Precioſior q̄ stultitia cū honore magno. vt dictū est s̄. ca. iiij. Melior ē puer paup z sapiēs rege sene z stulto. Sed hec expositio fm līaz hebraicā stare nō p̄t. qz in hebreo sapia z gloria sunt ablatiui casus. stultia vo noiatiui casus. Item ly pua nō est adiectiuū h⁹ substantiui gloria. sed h⁹. s. stultitia. qz ponit immediate post ipm. Est igit fm heb. h̄ lra Ponderosior ē sapia z gloria stultitia pua. z est sensus q̄ defect⁹ pu⁹ in moribꝰ q̄ dicitur h̄ pua stultitia. pōderosior ē q̄ sapia z gloria. qz freq̄nter facit eā vilescere i psona alī qua notabili. z fm h̄ hec lra ē p̄firmatio pcedentis smie in q̄ dictū ē q̄ muscē q̄ sunt res parue. vilescere faciūt vnguē tū pciosum. Rō aūt diuersitatis inter translatōꝝ nostram z dictū hebreoꝝ circa hoc nomē. Precioſior ē. qz nomen hebraicū h̄ positū ē eq̄nocū ad pciositatē z ponderositatē. z freq̄nti⁹ accipit p pciositate sicut accipit trāslatio nr̄a Et iō p̄t aliter exponi littera nostra. z seq̄ndo hebraicā veritatē q̄tū ad hoc q̄ sapia z gloria sūt ablatiui casus z stultitia pua nomiatiui. vt sit sensus. Stultitia pua. i. stultitia ad horā simulata. Precior ē. i. vtilior q̄ sapia z gloria vtz de dō. j. reg. xxj. q̄ simulādo stultitiā corrazacbis regeth p h̄ euasit mortē. h Cor sapientis. h' pōit scōm correlariū de sapia z stultitia sibi opposita cū dicitur. Cor sapientis in dextera ei⁹. qz dirigit in bonū moris p dexteram designatū. i Et cor stulti i sinistra illi⁹. qz tendit in malū p sinistrā designatū. k Sz z i via. s. vite p̄ntis i q̄ oēs sunt viatores. l Stult⁹ ambulās. p vicia z pctā.
m Cū ipe insipiēs sit. fm veritatē. n Oēs a sua via declinātes. o Stultos estiat. qz nō sequūtur delectabilia h⁹ mōi. q̄ sola reputat bona. z ppt h̄ homes vani z mundani viros sapientes z religiosos reputant stultos.

p Si spūs. Postq̄ oñdit damnū pcti ad qō fomes ipellit. h p̄r monet resistere fomiti. z p ponit h̄ monitio. secūdo infert q̄dā p̄clusio. ibi. Est malū. Circa primū dicitur.

p Si spūs. i. ipulsus. q Ptātem hūtis. t. fomiti q̄ dr h̄ ptātem hūs. eo q̄ multi obediūt ei vt ptātem hūti. Pōt etiā dici demon de quo dr Job. xlj. Nō est ptās sup terrā q̄ ei ꝑpetur. Et freq̄nt ipulsus fomitis z demonis sit cōcurrūt in tētatōe. qz demon excitat fomitē. z eo vtit tanq̄ instrumēto vt deijciat hoiem a virtute.

b bellica: z q̄ i vno peccaue-
c rit multa bona pdet. Mu-
d sce morientes pdūt suauita-
e tē vnguēti. Preciosior est
g sapia quaq̄ gl'ia ad tēpus
b stulticia. Cor sapientis i de-
t xtera ei⁹: z cor stulti i sini-
k l stra illi⁹. Sz z in via stul-
m tus ambulās: cū ipe insipi-
n o p q r ens sit: oēs stultos estimat
s Si spūs ptātē hūtis ascē-
t derit sup te: locū tuum ne
dimiseris. qz curatio faci-
et cessare peccata maxima
t Est z malū q̄ vidi sub so
le. q̄i p errorē egrediens a
v facie principis. Positum
r stultū i dignitate sublimi:
et diuites sedere deorsum
Vidi seruos in eq̄s. z pri-
x cipes ambulātes sup ter-
rā quasi seruos. Qui fodit
foueam incidet in eam:
y z q̄ dissipat sepē mordebit
a eum coluber. Qui transfert lapides affligēt in eis
z q̄ scindit ligna vulnerabi-
b tur ab eis. Si retusum fue-
rit ferr̄ z hoc non vt prius
sed hebetatū fuerit: multo
c labore exacuēt: z post idu-
striam sequetur sapia. Si
f mordeat serpens i silentio
nihil eo minus habet qui

r Ascēderit sup te. impellēdo te ad peccatū. s Locū tuum ne dimiseris. i. stabilitatē virtut⁹ in q̄ tanq̄ in loco stabili dz hō pmanere. et subditur causa.

t Quia cura. cessa. pec. maxia. lz enī resistendo fomiti ī auferatur fomes. taliter in pūi vita. tñ p talem resistentiam ei⁹ ptās diminuitur z vt⁹ mozal' firmat z auget. q̄ dr q̄ dā sanitas aie. z per p̄ns curatio ab infirmitate. z h̄ facit cessare pctā ad q̄ ipellebat fomes. nisi esset talis sanitas. vel curatio. t Est z malū. h̄ infert q̄dā p̄clusio. Ex h̄ enim q̄ pauci resistūt fomiti mō p̄dicto. z multi sequūtur ei⁹ impulsum. ideo homines fiunt ambitiosi ptātis mundane z honoris z sic homines defectuosi ad talia p̄monētur. z vtuosi sine honore dimittunt. z hoc est q̄ dr. Est z malū q̄ vidi sub sole. z q̄d sit illud subditur. Quasi p errorē egrediēs a facie p̄ncipis. v Positū stul. ind in digni. subli. p̄nceps iste de⁹ est q̄ nullo mō p̄t errare fm veritatē. ꝛ tm̄ fm homin̄ ispiētiū estiatōz. q̄ ex p̄motōe malorū ad magnas dignitates frequenter dicunt deum dormire vel despere. tamen fm ordinem sue sapientie z iusticie nobis occulte permittit aliquando malos sublimari z bonos humiliari. z ideo non dicitur hic per errorē p̄ncipis absolute. sed quasi p errorē. quia sic vtitur fatuis z simplicibus. x Qui fodit. hic p̄n oñdit malū fomitis inquātū inclinat ad pcti occasionē di. Qui fodit foueaz incidet in eam sic em̄ p̄tigit aliq̄n corpaliter. Et p hoc intelligitur q̄ querēs pcti occasionē incidit in illud. sicut vadens ad spectacula inhoneſta cadit in peccatū luxurie. z querens familiaritatē latronū in furti pctm̄. Ad idē inducit quod subditur. y Et q̄ dissipat sepē. s. honestatis disciplinas a sapientib⁹ traditā. z Mordebit eū coluber. id est diabolus qui vocatur serpens Gen̄. iij. Et ad idem facit qō subditur. a Qui transfert lapides af. in eis te. sicut ei transferens lapides z scindens ligna patit corpale detrimētū. sic z ille q̄ exponit se occasionib⁹ pctoꝝ detrimētū aie

b Si retusum. hic remouet circa p̄dicta quandā estimationē falsam qua aliq̄ estimāt hoiem defacilis de vicijs redire ad vtutes. z iō querūt facili⁹ peccatoꝝ occasiones iō hoc remouet p exēplū ferri acuti. q̄ si inde percutiatur lapis. eius acuties pditur. nec defacili recupatur sed cū magno labore. z similiter declinās de vtutib⁹ ad vicia. nō de facili. ſ cū multa difficultate redit ad vtutē. vtz per expiētiā z p p̄bm. j. ethico. iō subditur.

c Et post industriā. i. magnā diligentiā ad recupandum virtutē. d Sequetur sapia. p quā intelligimur stat⁹ virtuosi. e Si mordeat. hic oñdit malū fomitis inquantū inclinat ad malā locutionem di.

e Si mordeat serpēs in silētio corpaliter.

f Nihil eo minus habet. spūaliter q̄ occulte detrahit primo. z iō p. oppositū dr de bono verbo.

g Verba oris sapiētis grā. qr reddūt eū cōrā de or hoib⁹ gratiosū. h Et labia insipiētis pcipi eū. qr reddunt eū deo r hoib⁹ odiosū. Et qr sicut sapiēs pcedit de vtute in vtutē augmētando. ita stult⁹ de malo in peius loquēdo: iō subdit. i Initiū vboꝝ ei⁹ stulticia. minor. k Et nouissimum oris illi⁹ errorꝝ pessimꝰ. qr aliqñ prūpit in blasphemiā ꝛ deum. qđ ē pessimū. et vñ pcedit hoc statiꝫ ostēdit. l Stult⁹ ver. multiplicat. ḋa multiplicādo verba fatua finaliť vēnit ad vba pessima. Et ḋa oē malus pcedit ex aliq̄ ignorātia fm q dicit pbus. Ignorat oīs malus iō subdit. m Ignorat homo s. stult⁹. n Quid añ se fuerit. qr facta pcedentiū sapientuꝫ psiderare neglexit q̄ fūt quedā directōes respectu agendorū. o Et qđ p⁹ se futurū ē q̄s illi indicare poterit. q. d. sol⁹ de⁹. ꝗ stult⁹ tal⁹ nō est hac revelatiōe dign⁹. Et qr tal⁹ erat p diuersa vicia i q̄b⁹ ē magn⁹ labor nō solū anime ꝗ ēt corpis. fm q i psona dānatorum dī sap. v. Lassati sum⁹ i via iniq̄tatis r pditiōis. r ambulauim⁹ vias difficiles: iō sequit. p Labor stul. ef. eos qui nesci. i vr. ꝓgere. i. ad sāctoꝝ requiē. de q̄ ciuitate dī Ezec. vl. Et nomē ciuitatis dñs ibidēt q Ve tibi tra. postꝫ salomō oñdit labilitatē hois ex inclinatiōe fomitis. h cōtra idē oñdit ex defectu exteriorꝝ regimis r p fac ꝓpositū scōo remouet qđā piculū. ibi. In cogitatione. p ma in duas. qr p ponit boni r mali regimis ꝓpatio. secundo mali. psecutio ibi. In pigritijs. Circa pmū dicit.

q Ve tibi ter. c⁹ rex ē puer. moꝛib⁹ r sensu. qr ex h subditi insolescūt: r vicia multiplr increscūt. r Et c⁹ pn. ma. comedūt. i. mane diate. r p h designāt alia vicia in qb⁹ pncipi pformāt. eo q̄ sūt sibi magis ppinq̄ r ei placere nituntť r p oppositū dr s Beata terra c⁹ rex ē nobilť. moꝛib⁹ et genere. de hac ei duplici nobilitate dicit Greg. qñ alťa alteri copulať q̄si gēma carbūculi in ornamēto aureo socia tur. talis ei rex studet sollicite i ťra sua extirpare vicia r vtutes nutrire. t Et cui⁹ pncipes vescunť in tēpe suo. i. tpe cōpetēti sustētationi nature. r hoc tps ē ꝓpleta pcedētis cibi digestiōe: iō subdit. v Ad reficiendū qr cib⁹ sic sumpt⁹ reficit naturā dū tū nō accipiať i immoderata q̄ntitate vel cū nimia voluptate: iō subdit. Et nō ad luxuriā. x In pigritijs humiliabiť pstigna tio: r in ifirmitate manuuꝫ pstillabat domus. In risu

b faciūt panē r vinū: vt epulent bibentes. Et pecunie c obediūt oia. In cogitatōe d tua regi nō detrahas r i se e creto cubiculi tui nō male f dixeris diuiti: qr r aues ce g li portabūt vocē tuā: r qui i habēt pēnas annūciabunt sententiam.

Capitulum .xj.

a Mitte panē tuū sup trā
i q̄ſeūtes aq̄s. qr p⁹ tpa
m'ta inuenies illum.
c Da partes septem necnō
d et octo: quia ignoras quid
futurum sit mali super ter-
e ram. Si replete fuerint nu
f bes: ymbrem super terraꝫ
g effūdēt. Si ceciderit lignū

ad maiorē affirmationē. i Annūciabit sniam. i. verba tua ad tuā pdēnationē. vl p habentē pēnas intelligiť malus index qui nimis velox ē ad proferendum contra sīm plices defacili loquens duram sententiam.

Capitulum xj.

Mitte panē tuū. Supr⁹ salomō iduxit ad opa vtu-
ꝗ generaľr. h nūr iducit ad opa miscōle spāliter. qr
i speciali mō faciunt. ad pſecutionē bītudis future
fm q dr mat. xxv. Veīte būdicti pr̄is mei possidete patrī
vob regnū a pstitutōe möi. Esurivi eīr ded ist⁹ mihi rc̄. Et
diuidiť i tres ptes. qr p iducit ad op⁹ pietatiſ. scōo ad acceleratione h⁹ opis. ibi mane semina. tercio infert cōclusionē sue ūētiois. ibi. Letare ḡ. Dīa i duas. qr p iducit ad pietatis actū. scō fmouet impedimentū. ibi. Qui obſuat vētū. Circa pmū dic. a Mitte pa. tuū. sup trāseūtes aq̄s largiēdo cibū r potū idigētib⁹. r maxie pegrinis trāseūtib⁹ q̄ dicūť h aq̄ eo mō loq̄ndi q̄ dr apoc. xvij. Aque multe pp'e multi. Et aq̄ trāseūtes. qr pegrini trāseūt ad trā suā sic aq̄ ad mare. b Quia p⁹ mť. rc̄. recipiēdo ide mercedē nō solū i futuro. ꝗ ēt aliqñ in pñti. sic ieth ro vocauit moysen ad comedēdū panē. credēs eū eē egiptiū pegrinū. Exo. ij r ex h postea recept⁹ ē i pp'o isrť. r vt filij sui haberēt ptē i ťra. pmissiōis. qr pietas ad oia valet. pmissionē hūs vite q̄ nūc ēt future. j. ad tymo. iiij. c Da ptes rc̄. i. abūdāť da de bōis tuis idigētib⁹ d Quia ig̃. qđ fu. rc̄. i. ivita pñti r ab illo libari potis p opa pietatiſ ipēsa idigētib⁹. qr sic p dictū ē pietas nō solū hz pmissionē vite future. ꝗ r pñtis Vl'alit pt expōi. qr ig̃ras q̄d futurꝝ sit mali sup trā. q. dī. forte eueniet mortalitas hoīm p pestilētiā aut gladiū in q̄ tollerſ de vita pñti. r tūc opa pietatis valebūt tibi: qr sola pietas comes ē defūctorꝝ. vt dic Aug. Ad h ēt iducit exēplū sēsibile. d. e Si replete fuerit nubes. exalationib⁹ hūidis. f Imbrē sup trā effundēt. q. d. sic hoies diuitias hūtes dñt eas refundere idigētib⁹. Ad hoc ēt inducit mortuum ex hois statu post mortē. qr tūc cessat merituꝫ r demeritū iō dicit. g Si ceciderit lignū. i. homo qui dicit arbor euersa a pbis. vñ scō de ḡia dicat pbs. q radi-

ces in arboribꝰ sunt similes ori i hoibꝰ qm̃ ꝓ illas accipit arboris nutrimētū. Dicit ergo lignū cadere qū hō ꝓ mortē abscindit a statu pñtis vite. b Ad austrū aut ad aq̃lonē. i. ad ptē electoꝝ vel reprobo ꝝ q̃ noie aq̃lonis designatur. eo q̃ dr̃ Jere. j. ca. Ab aq̃lone pādet omne malum.

i Ubi erit. i. imutabiliter remanebit. ꝓpter qō ivita pñti dz hō de opibꝰ pietatis solicitari q̃diu pōt mereri.

k Qui obſuat. ꝫ remouet quoddam ipedimentū. ipedit ei hō ab opibꝰ pietatis ex nimia dilatõe cogitās q̃ veniet tēpus magis opportunū ad distribuendū paupibꝰ bōa sua ꝛ interi auferūtur ei bona vel etiã vita. ꝛ sic ꝓuat intēto et ꝫ est qō dicit ꝓ simile.

k Qui obseruat vētū nō seminat. qꝛ raro vel nūq̃ ē aer sine vēto aliq̃.

l Et q̃ ꝓsiderat nubes. dimittēs metere ꝓpter apparentiã nubiū. m Nunq̃ metet. qꝛ raro ꝓtigit q̃ aer sit sine nubibꝰ ꝛ in tali dilatõe aliq̃n iruũt hostes krenascētia sibi colligentes. remanentia deuastātes. Scõm impedimentū ꝓuenit ex estimatõe longitudinis vite ꝓpie ꝛ sic ipeditur hō ab opibꝰ pietatis. qꝛ credit se indigere in futuro bōis suis. ꝫ remouetur cum dicitur.

n Qũo ignoras q̃ sit via spũs. i. ꝓ quē modũ aia ifundit corpi. o Et qua rõe. i. ꝓ quē modũ. p Cõpingãtur. i. formēt. q Ossa. s. pueri. r In vētre mris. ista em̃ sunt totaliter occulta nobis. s Sic nescis opa dei. qꝛ statī pōt te tollere de vita pñti. ꝓpt̃ qō Luc. xij. dr̃ diuiti diu viuere sperāti. Stulte hac nocte repetēt aniam tuaz a te. q̃ aūt ꝓgregasti cuiꝰ erūt. t Mane postq̃ salomō induxit ad pietatis exercitiũ. ꝫ ꝑ inducit ad hꝰ exercicij festiuũ ꝓncipiũ ꝛ ēt ꝓfectũ ꝓtinuũ. d. t Mane semia semen tuũ. i. pietatis opa icipere a tpe iuuētutis. v Et vespere. i. i senectute i qua solēt hōies fieri tenaces. x Ne cesset manꝰ tua. facere pietatis opera. y Quia nescis q̃d magis oriat. i. deo acceptiꝰ efficiat. z Etsi vtrũq̃ sil̃. i. equalit deo acceptũ. z Melиꝰ erit. i fructũ ꝓmij.

a Dulce lumē. ꝫ remouet hꝰ acceleratõis q̃dã ipedimẽtũ. q̃ ꝓcedit ex ꝓsideratõe vite pñtis tm̃. ꝛ sic ipeditur hō ab opibꝰ pietatis qꝛ nō ꝓsiderat tps sue mortẽ. iõ dicit.

a Dulce lu. ꝛc. i. delectabile ē hōi perfrui vita pñti. ꝫ q̃a cũ hoc dz de morte cogitare. iõ subdit. b Si an. mul. vi. hō ꝛ i ꝓsperitate. tm̃. c Mẽinisse dz te. tpis. i. mortis q̃ tps vocat nox freq̃nter i scriptura. d Et die. multo. i. tẽporis pꝰ mortẽ q̃ nō hẽbit finẽ. e Qui cũ venerit vãitatis arguũtur ꝑterita. i. huiꝰ vite delectabilia q̃ pertrãsierūt vt vmbra. a Letare ergo. ꝫ ifert itēta ꝓclusio sc̃z q̃ hō ex ꝓsideratõe diuini iudicij dz a malis retrahi. ꝛ i bonis exercerī. dicit igr̃ a Letare g̃ iuuenis. ꝛ fm heb. ē ironica locutio. sic aliq̃n pr̃ dicit filio. Vade ad tabernã ꝛ bibe ꝛ lude. q. d. postea dolebis. ꝛ hoc pz ex seq̃ntibꝰ cũ dr̃. b Et ãbula ivijs coꝝdis tui. i. fm moduz tue ꝓprie

b ad austrũ aut ad aquilonẽ
i in q̃cũq̃ loco ceciderit ibi
k erit. Qui obſuat ventum
l nō seminat. ꝛ q̃ considerat
m nubes nunq̃ metet. Sũo
o ignoras q̃ sit via spũs. et q̃
p q rõe cõpingant ossa in ven-
r s tre pregnantis: sic nescis
opa dei. qui fabricator est
t oim. Mane semia semen
v x tuũ. ꝛ vespe ne cesset ma-
y nus tua. qꝛ nescis q̃d magis oriatur hoc aut illud
z z ꝛ si vtrũq̃ sil̃: melius erit.
a Dulce lumẽ ꝛ delectabile
b est oculis videre solẽ. Si
annis multis vixerit hō ꝛ
c in his oibꝰ letꝰ fuerit: me-
d minisse dz tenebrosi tpis
ꝛ dierũ multoꝝ q̃ cũ venerint vanitatis arguũtur ꝑ-
a terita. Letare ergo iuuẽis in adolescẽtia tua: ꝛ in bono sit corꝝ tuũ i diebꝰ iuuẽ-
b tutl tue: ꝛ ambula ivijs corꝝ

c dis tui: ꝛ in introitu oculo
d rũ tuorũ. ꝛ scito q̃ ꝓ oibꝰ
his adducet te deꝰ in iudi
e ciũ. Aufer irã a corde tuo
f ꝛ amoue maliciam a carne
g ꝫ tua. Adolescẽtia em̃ ꝛ vo
i luptas vana sunt.

Capitu. xij.

a Memẽto creatoris tui
b i diebꝰ iuuẽtutis tue
c Anteq̃ veniat tps affli
d ctionis tue. ꝛ appropiquẽt
e anni de q̃bꝰ dicas: nõ mi-
f hi placẽt. Anq̃ tenebrescãt sol ꝛ lumẽ ꝛ stellꝛ lu-
g na ꝛ reuertãtur nubes pꝰ
h pluuiã. qm̃ ꝓmouebũt cu-
i stodes domꝰ: et nutabũt
k viri fortissimi et ociose erũt
l molẽtes i minuto numero
m et tenebrescẽt videntes ꝑfo
n ramina: et claudent ostia
o i platea in humilitate vo-
p cis molẽtis: et cõsurgẽt ad

solent iuuenes magis q̃rere q̃ senes ꝓpter caliditatẽ nam
re. f Et amoue
malicĩã a carne ma
. i. luxuriam ꝛ subdit
vtriusq̃ dicti causaz
g Adolescẽtia em̃
querẽs vidictam.
h Et voluptas ex-
ercens luxuriam.
i Vana sũt. qꝛ cito
trãseũt. ꝛ ad finẽ ma
lũ ꝓducũt. Ca. xij

Memẽto creatoris tui. Superiꝰ salomõ
idixit multipliciter
ad felicitatis hũane
acq̃sitõz. ꝫ ꝓpr̃ indu
cit ad hꝰ acq̃sitõnis
acceleratõz. ꝛ diuidi
tur i tres ptes. qꝛ ꝓ
põit ꝫ accelerato. secũdo q̃dã breuis re-
capitulatio. ibi. cũq̃
eẽt. tcio ifert intẽta
ꝓclusio. ibi. his am-
pliꝰ. circa primũ dr̃

a Memento creatoris tui. q̃ te feẽ de
nihilo ad imaginẽ
suã geñ. j. ꝓpt̃ quod
obligatꝰ es totus ad

eiꝰ seruitutẽ. b In diebꝰ iuuentutis tue. qꝛ tunc potes
ei ꝓmptiꝰ ꝛ meliꝰ seruire. iõ subditur. c Anq̃ veniat
tempus afflictiõis. i. senectutis. qꝛ sicut dicit Sen̄. Multa senem circũueniũt icõmoda. d Et approp̃iąnt ãni
tue. mortis. e De quibus di. nõ mi. pla. omnes enim
mortem refugiunt ꝛ abhorrent. f Anteq̃ ꝛc. resumendum est quod dictum est in ꝓncipio capi. Memẽto creatoris tui. in ꝓnci. huius clausule. ꝛ etiã clausarum seq̃ntium. f Anteq̃ tenebrescat sol ꝛc. Dicunt aũt sol ꝛ luna ꝛ stelle obtenebrescere seni ꝛ maxime ad mortem ꝓpinquanti. qꝛ deficit virtꝰ ei⁹ visiua. ꝛ sic nõ ꝑt claritatem eorum bene videre nec de die nec de nocte.

g Et reuer. nu. post pluuiã. i. tribulatio mortis super tribulationem senectutis. ita q̃ salomõ hic loquitur methaphorice fm omnes expositores hebreos ꝛ latinos.

h Quando cõmouebũtur cu. domꝰ. i. corꝑis qõ est domicilĩũ anime. huiꝰ aũt domꝰ custodes sunt sensus qui ꝓcauent corꝑi a noxijs. ꝛ dicũtur hic cõmoueri quando incipiunt deficere ꝛ hebetari.

i Et nu. viri fortissimi. id est crura ꝛ tibie q̃ dicuntur virtute. quia sustinent corꝑis pondus sed nutant. i. remunt seu vacillant i senectute deficiente naturali virtute.

k Et ociose erunt molentes. i. dentes quibꝰ in ore. sed approp̃inquãte morte nõ possunt ꝫ facere

l In minu. numero. numerus etiã dẽtiũ in cõi cursu minuitur in senectute. m Et tene. vi. ꝓ foramia. i. oculi intra foramia capitiz collocati. n Et claudent. ꝛc. i. laba i plano faciei sita. q̃ dicuntur claudi q̃n non possunt bene loq̃ ideo subditur. o In hũilitate. i. exilitate vocis. quod contingit in approp̃inquatõe mortis. p Et ꝓsurgẽt ad vocẽ volucris. i. galli. senes em̃ nõ ꝑt bene dormire ꝛ sic excitãt in ꝑ galloꝝ cãtu. ꝛ ꝫ excitatõ dr̃ ꝫ surrectõ. ꝛ q̃ ad

lrām nō pñt dīu retinere vīnā ꝓpter debilitatē orgaⁿoꝝ
ꝫ iō optet eos tunc surgere. q Et obsurdescēt oēs filie
carmis.i.aures q̄ dicunt filie carmis.eo q̄ delectant i me
lodijs. r Excelsa q̄z time.i.supioꝝ ps aie.qz oēs natura
lit timēt morte ꝓpinquātē etiā sm ptē supioꝛē corpi com
paciētē. s Et formidabūt in via. qz ti
ment exirevīā pñtis
vite t Florebit a
mygdal⁹.i.capnt ca
nescet. v Impin
guabit locusta.i.vē
ter intumescet hūo
rib⁹ indigestis. x
Et dissipa.capparis
i.ꝛcupia carnis q̄ sic
noiat.eo q̄ capparꝛ
est herba q̄ luxuria
excitat.
y Cm ibit hō. per
mortē. z In do
mū et.sue.qz ide nū
q̄ reuertet ad vitam
pñtē. a Et circui.
in pla.plāgētes.ho
minē iā defunctū.
b Anteq̄ rē. resu
mat. Memēto crea
toꝛis tui anteq̄ rūpa
tur funis argenteus
i.armonia q̄ elemen
colligant in corpoze
viuēte q̄ rūpit i moꝛ
te. c Et recur.vi.
aurea.i.vita futura q̄ sm veritatē melioꝛ est iustis q̄ vita
pñs.sicut aurū meli⁹ est argento. d Et cōterat hydria
sup fon.fons ōr hic coꝛ a q̄ ꝓcedūt spūs vitales sicut aq̄
munde ex fonte.hydria cū q̄ haurit aq̄ de fonte ōr hic cō
pago ceteroꝝ mēbroꝝ recipiēs vitā a coꝛde q̄ cōterit sup
fontē qz morit cū coꝛpe. e Et ꝛfrin.ro.sup cysternā. ro
ta ōr hic caput.qz appꝛopinq̄t ad figurā rotundā. Cister
na vo ōr ipm coꝛ.eo q̄ ibi accipit vita vt p̄dictus est. ꝫ sic
rota ꝛfringit sup cisternā.qñ oēs sensus q̄ vigent in capi
te deficiunt totaliter coꝛde moriēte. f Et reuer.pul.in
terrā rē.i.coꝛp⁹ hūanū qō ꝓ maioꝛi ptē factū est de elemē
to trē. g Et spūs redeat ad deū.sm merita eius ꝫ ōme
rita iudicandus p ipm. h Vanitas vanitatū rē. expo
nat vtq̄.c.j. i Cūq̄ eēt.hic ponit breuis recapitulatio
de li.salomonis cū ōr. i Cūq̄ eēt sapiētissi. ecclesia.i.
salomon cⁿ sapia p̄cedebat sapiam oīm illi⁹ tpis.vt hr̄.iij
Reg.iiij. k Docuit pp̄lm .vbo ꝫ scripto. l Et enar
rauit q̄ fecerat ꝙ.ij.c.ꝫ in plurib⁹ alijs locis. m Et in
uestigās.sapiam. n Cōposuit ꝓbo.multas.s.tria mi
lia.vt hr̄.iij.Reg.iiij. a Quesiuit verba vtilia.ad bonū
regimē pp̄li. b Et ꝛscri.sm.remissos. q̄ nulla est in
eis distoꝛsio a veritate. c Ac veritate plenos.qz cū ve
ritate lr̄ali cōtinēt plures veritates mysticas. d Ver
ba sapiētū sicut stimuli.ad excitādum pigros in ope vir
tutiꝫ e Et q̄ claui in altū defixi.i.in ꝓfundū sic ōr Job
iiij. Pute⁹ alt⁹ est.i.ꝓfund⁹ ꝫ iō sicut claui in ꝓfundū li
gui defixi sunt ibi q̄i imobiles.sic vba ꝓpāa nō pñt a ve
ritate remoueri. f Que p mgꝛoꝝ ꝛsiliū.i. sapientū.
g Data sī a pastoꝛe vno.s.ipo deo q̄ oīa regit ꝫ pascit.
Mgri vo istī pñt dici tres psone in diuinis.vel angeli q̄
bus p̄ reuelant diuina secreta ꝫ sī executoꝛes dīne volun
tatis. h His ampli⁹. Hec est vltima ps h⁹ libri.i q̄ po
nit intēta cōclusio ꝫ h q̄tū ad duo.primū ē.q̄ hō non sit
curiosus in inuestigatōe scripturaꝝ ꝓter necessarioꝝ.ꝫ q̄
tū ad h ōr. h His.i.sacre scripture librꝫ.vt expōit Ha.
sa. h Ampli⁹ fili mi ne req̄ras.q h tū ñ excludit libri
alij ad intellectū sacre scripture necessarij.ꝟ illi q̄ nō sī ad
salutē necessarij.de quib⁹ subdit. i Faciendi plu.li.nō
est finis.qz sp emergūt noue difficultates in talib⁹ k
Frequēs meditatio.circa talia. l Carnis ē afflictio.s.
effectiuer sine vtilitate cū sit de ꝓter necessarijs ad salutē
ꝫ impediat necessarioꝝ cognitionē.qz impedit studiū cir
ca ipsa. Ecōm est q̄
hō intendat totis vi
rib⁹ necessarijs ad sa
lutē.iō dicit. m
Deū time. timoꝛe fi
liali ꝙ quē recedit a
malo. n Et man
data ei⁹ obserua. ex
ercendo te in bono.
zhe sī due ptes iusti
cie q̄ faciūt hoiem p
fectū in vtute.iō seq̄
tur. o Hoc ē oīs
hō.i.tot⁹ sine ꝓfect⁹
hō.qz totū ꝫ pfectū sī
dē.v.methaphy.ita
q̄ accipit hic signū
totius vīs ꝙ signo
toti⁹ integralis.qz in
heb.pvtroq̄ est vna
sola dictio equiuoca
ad vtrūq̄.ꝫ ē sensus
o Hoc ē oīs hō.id
est iste due ptes iusti
cie faciūt pfectū ho
minē in virtute.ꝫ sō
ditur motiuū ad illa
duo cuz ōr. p Et
cūcta q̄ fiūt sub sole.
s.ab hoib⁹ q̄ ꝙ liberū arbitriū pñt mereri ꝫ ōmereri. q
Adducet de⁹ ad iudiciū.generale. r Pro oī errato. in
heb.hr̄. Pro oī celato.qō ibi manifestabit s Sive bo
nū sit.vt rēmuneret. t Sive malū.vt puniat.ad hanc
sniam pōt retrahi q̄tū ad aliq̄d nra lra cū ōr. Pro oī er
rato.i.delicto ex malicia vel ignorantie.sive sit bonū. de
genere.malū tū ex circūstantia.sicut cū aliq̄s dat el'ymam
mulieri paupercule vt eā ptrahat ad luxuriā. Sive malū
de genere sic furtū ꝫ humicidiū.punitio tā taliū cedet ad
gloriā electoꝝ.sicut ōr ps.lvij. Letabit⁹ iustus cū viderit
vindictā ad gloriā dei.cui ē honoꝛ ꝫ gl'ia i secla seculoꝝ amē

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup Eccle
siasten finit feliciter.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super Cā
tica incipit.

Oculet me rē. Expedito primo Salomonis
libro in quo tradunt documenta q̄ faciūt ad
illustrationē mētis.ꝫ scō in q̄ inducimur ad
cōtemptū affluentie mobilis. Hic ꝓpr induxit tercius inducens ad amoꝛē superne felici
tatis.sicut dictū fuit in principio primi libri.vbi posui q̄n
dā pfationē ꝙ istis tribus libris. Appetitus vo felicitatiꝫ
supne ꝓcedit ex amoꝛe mutuo dei ꝫ rationalis creature.
q̄ in hoc libro describit.vt ꝓsequēdo.tū ad maioꝛē dicen
doꝝ intelligentiā aliqua sunt hic premittenda. Primuz
est.q̄ translatio nostra in pluribus locis discrepat a litera
hebraica.ꝫ sīt signatio capituloꝝ. Secūdū est q̄ tot⁹ iste
liber ꝓcedit parabolice nec tū apparet lucide quibus p
sonis determinate parabole sm sensum literalē sint ap
plicande.ꝫ hoc cū p̄dictiꝫ difficultatē ingerit in hoc libro.
Si esm hoc appareret sicut Judicū.ix.vbi ōr. Dixerūt ār
oia ligna ad rānum. veni ꝫ impera sup nos.ex litera seq̄n
te manifeste patet q̄ intelligit de Sichimitiꝫ ꝫ abimelech
quēvnxerūt sup se regē. nunc facile eēt hunc libꝝ expone
re ꝟ hoc nō nisi in quodā generali.s.q̄ iste liber loquat pa
rabolice de amoꝛe mutuo sponsi ꝫ sponse. ꝟ quis sit iste
sponsus ꝫ que sit hec sponsa clare nō apparet ex lra. ꝓpter

Em

qō accipiunt variē a diuersis. Quidā ei dixerūt q̄ hic accipit sponsus ad ſram ipse salomon. z sponsa filia pharaonis vxor eius predilecta. ꝫ hoc non videt verū. q̄ licet hic amor inter sponsum z sponsam potuerit eē licitus. vt pote infra limites matrimonij cōtent⁹. sicut dixi plenius sup tercīū libꝝ ſe. iij. ca. tū carnalis fuit z frequēter hꝫ talis amor aliquid inhonestū z illicitū admiscetur. ꝓpter qō descriptō talis amoris non videt ad libros sacre scripture canonicos ptinere. maxime q̄ hmōi libri spiritusācto dictante sūt scripti. Salomon autez amorē suī ad vxorez z econuerso. z delectamenta ad hoc sequentia cognouit p experientiā. z nō p sanctūspiritus reuelationē. ꝓpter qō hic liber q̄ semp fuit ab hebreis z latinis inter canonicos libros reputat⁹. vt pꝫ p Hiero. in ꝓlogo galeato. nō videtur de hoc amore cōscriptus. Propter qō hebrei dicūt q̄ iste liber loquit parabolice de amore dei z plebis iudaice quā sibi desponsauit in lagis datione. Exo. xx. Et sic habuit eā vt sponsam p̄dilectā. Expositores vō catholici dicunt cōiter. q̄ liber iste loquit de amore xp̄i z ecclie. accipiendo eccl'iam ꝓut diuidit cōtra synagogam. q̄ ꝓcessit de latere dormientis xp̄i in cruce. sicut eua formata fuit de costa dormientis ade. z sic tā illi q̄ isti nituntur ad suas intentiones ſram applicare. Saluo tū meliori iudicio vtriq̄ vident in aliq̄ deficere. Primo in hoc q̄ sponsā accipiunt nūnis stricte iudei dicentes sponsam p̄cise eē plebem iudaicā cū gente cōuersa ad ipam. Catholici vō plebē cristianā. q̄ in hoc libro ponunt aliqua q̄ nō vident cōueni enter exponi. referendo ad statū ve. testa. z ecōuerso aliq̄ q̄ nō pūt cōuenienter exponi de statu noui. Et ex hoc seq̄tur defect⁹ alius q̄ iudei aliq̄ ap statū noui testamenti p tinentia incōuenienter exponūt de statu veteris. z ecōuerso catholici aliq̄ ad vetus testamētū ptinētia mūn⁹ cōuenienter exponūt de statu noui. loquēdo tū de sensu ſrali. cui ꝓut potero insistere intendo. Et est hic sensus literal⁹. nō ille q̄ p voces significat⁹. ꝫ q̄ p res significatas. ꝓpio intelligit sicut pꝫ in exemplo supra posito de Abimelech z sichimitis. ꝓpter hoc ōr ꝑabola a para qō est iuxta. z bole qō est ſnia. q̄ iuxta significationē vocū aliud significatur Igit in hoc li. sponsus accipit vt ipe de⁹. sponsa vō ipsa ecclesia cōplectēs statū vtriusq̄ testamenti. q̄ sicut est vna fides modernoꝝ z antiq̄ꝝ. variata tū ſm maiorē z minorē explicationē sic est vna eccl'ia variata tū ſm maiorem z minorē ꝓiunctionē ad deū. q̄ magis ꝓiūcta est tpe no. te. z hoc modo accipit eccl'iaz be. Greg. omel. vij. di. Quis similitudinē patrisfamilias recti⁹ tenet q̄ ꝓditor nr̄ q̄ eos q̄s cōdidit sic possidet q̄si subditos in domo q̄ hꝫ vineaz s. vt̄em eccl'iam q̄ a primo abel iusto vsq̄ ad vltimū electū q̄ in fine mundi nascitur⁹ est. q̄t sanctos ꝓtulit q̄si tot palmites misit. Eccl'ia vō sic accepta respecit diuersa tpa. et in aliq̄b⁹ offendit sponsum. z in alijs placuit. Itē cōstituta ē ex diuersis gentib⁹. s. ex iudeis z gētib⁹ ex insti z pec catorib⁹. z platis z subditis. z hec z ꝓsimilia faciunt difficultatē in hoc li. q̄ frequent fit transit⁹ de vno tpe ad aliud. z de vna pte eccl'ie ad aliā. z de ecclesia ad deū z econuerso q̄si sub eodē ꝓtextu ſre. z hoc ꝓpter ꝓnexionem spōsi z sponse ad inuicē z ptium eccl'ie in vnā fidē. sicut plen⁹ dixi in ꝓn. Geñ. in regulis de intellectu sacre scripture Sciendū aūt q̄ hꝫ eccl'ia a principio mundi incepit. vt p̄dictū est. tū spāliter nomen sponse primo in datione legꝫ in monte synai accepit. p quā plebs israel fuit desponsata deo p fidem z latriā. aliꝫs gentib⁹ ad ydolatriā declinanti b⁹. ꝓpter qō salomon spūsanato dictante describendo amorem dei z eccl'ie sub nominib⁹ sponsi z sponse. incepit a tpe egressus de egyptiaca seruitute. q̄ tunc lex fuit data Igit iste liber diuiditur in duas ptes. z in prima describitur amor iste. p tpe ve. testa. in scōa. p nouī. scōa incipit. ſ. ca. vij. Primo diuidit in tres. q̄ primo describit amor p-

Incipiunt cantica canticoꝝ. Cap. j.

dictus. put respicit egressum de terra egypti. secūdo ꝓgressum q̄ viā deserti. ibi Cum esset rex. tercō ingressuz termini. ſ. in dee. iij. c. ibi. Vadam. Prima in duas. q̄ primo ponit⁹ amoꝛosa sponse petitio. secundo gratiosa sponsi rſpōsio. ibi. Si ignoraſ. Prima adhuc in duas. q̄ primo ponit⁹ petitio amoris. secūdo exclusio erroris. ibi. Nigra sum. Circa primū sciendū q̄ pp̄ls israel q̄ sponse noie hic intelligit⁹ multū desiderauit de egypto exire. vt liber a seruitute dura posset deo liber⁹ seruire. z ei amore feruētius inherere vt habet Exo. iij. z istud desideriū exprimit cum dicit. a Osculet me osculo oris sui. i. vtinā deus ostendat se mihi q̄ signa z effectus z amicabilē sicut sponsum sponse p̄dilecte. b Quia me. sunt vbera tua vino In hebreo hr̄. q̄ meliores sunt amores tui. nomen ei hebraicum hic positum equiuocum est ad amores z vbera hebrei sequunt⁹ vnā significationē. translatio nr̄a aliam. ꝫ in hoc videntur hebrei melius dicere. q̄ fm ꝓpietatem hebraici sermonis sponsa hic alloquitur sponsum. in cōmendatione vō sponsi nō videt decenter fieri mentio de vberibus Potest tū dici q̄ vbera sponsi hic intelligitur plenitudo misericordie dei. Est igit sensus fm heb. cū ōr. Quia meliores sunt amores tui vino. i. sapidiores mentis deuote ꝫ qōcūq̄ sapidū corpale gustui corpali. z fm trālationez nr̄am. b Meliora sunt vbera tua vino. i. tue misericordie plenituno dultior est humane mēti q̄vinuz gustui. qō inter corpalia est magis sapidū. c Fragrantia. vel fragrantes fm hebreos d Unguentis optimis. i. plenitudo tue misericordie vel amores tui magis recreant animū deuotū ꝫ q cunq̄ redolens sensibiliter olfatum. e Oleū effusum nomē tuū. p oleū hic intelligit liquor aromaticus fluens de arboribus aromaticis in arabia z terra ꝓmissionis. z collectus seruat⁹ in vasis z q̄si effundit sup aliquē ad refrigeriū seu medicinā emittit odorem suauē. p quē intelligit⁹ in scriptura bona fama. fm illud apl'i. ij. Cor. ij. Xp̄i bonus odor sumus ꝛc. Est igit sensus cū dicitur. e Oleum effusum ꝛc. q̄ p mirabilia q̄ fecit deus ꝓ filijs isr̄l in egypto z in mari rubro. fama nominis et bonitatis eius. diffusa est ad alios pp̄los. ꝓpter quā multi ad iudaismū fuerūt conuersi ꝓpter qō subdit⁹. f Iō adulescentule dilexerunt te. i. alie gentes ad amorē tuū sunt conuerse multi eñ de egypto hoc m ō fuerunt cōuersi. z cum filijs israel exierunt de terra egypti. vt habet Exo. xij. Similit ietro cum domo sua auditis mirabilib⁹ q̄ fecerat deus israeli. Exo. xviij.

g Trahe me post te. educendo me potenter de egypto.
h Currem⁹. te pviā iusticie sequēdo. i In odo. vnguētoꝝ tuoꝝm. i. tracti effectibus bonitatis tue. hoc tū. ſ. In odore vnguentorū tuorū nō est de textu. q̄ nō est in heb. sed ab aliquo doctore fuit appositum p modū interlinialis glo. q̄ postea inserta fuit textui p impiciā scriptorū.
k Introduxit me rex celestis. l In cellaria sua. reuelans mihi p moysen secreta sua. fm q̄ ōr Exo. iij. Cum minasset gregē ad interiora deserti ꝛc. sequit⁹ apparuit ei dñs ꝛc. m Exultabim⁹ z letabimur in te. qō fuit impletum q̄n transito mari rubro letantes dixerūt. Cantemus dño gl'iose ꝛc. Exo. xv. n Memores vbe. tuo. vel amorū tuorū fm heb. z exponat vt s. o Recti. i. iusti.

p Diligunt te .filiali amore q Nigra sum.hic ꝓñr ponitur exclusio errozis. Circa qō sciendū q eccl'ia militans sp habuit.hz.z hēbit vsq; ad finē mundi cū iustis aliquos pctōres.z cū fortib⁹ alios debiles. ꝓpter qō saluator cōgregat eam sagene misse in mare ex omni genere pisciū cōgreganti Mat.xiij. z iō fragiles hebrei in egypto exītes ex fuiture dura p impatiētiā fracti reputabāt totā illā ecclesiā deo abominabilē.sic spōsa deformis viro suo cū tñ de⁹ frequēter p mittat electos tribulari ad suā purgationē z meriti augmentationē. ꝓpter qō errozē fragiliū remouet dī. q Nigra sum.i.turpis in conspectu dei ſm impitozū estimationē. r Sz formosa. ſm veritatē. r Filie hierl'm.i.o vos impfecti de plebe israeletica. ꝓpter qō dicuntur filie in sexu femineo z fragili. s Sicut tabernacula cedar.i.agarenoz.eo q cedar fuit filiꝰ ismaelis Ge. xxv.q̄ fuit filius agar Geñ.xvj. Agareni vero q̄ nūc dicūtur saraceni tūc habitabāt in tabernaculis expositis ymbzib⁹ z niuib⁹ in hyeme.a solis ardoze in estate. ꝓpter qō denigrata erant exteri⁹.pulcra tñ interi⁹. t Sicut pelsalo.noie salomōis q̄ pacificus interp̄tat.intelligit ip̄e deus ſm heb.qz disponit oia suauiter.pelles aūt ei⁹ dicunt hic p opimētū supi⁹ tabernaculi.in q̄ de⁹ colebat.qō erat de pellib⁹ arietū. Exo.xxvj.z erat expositū pluuijs z caumatib⁹.sicut filij isrl' duris laboribus in egypto v Ño lite me cōsi.i.iudicare. a Nz fusca sim.i.obscura z abominabilis deo. b Quia decolo. me sol.mulier ei pulcra de sua natura si solis ardoribꝰ exponat.a pulcritudie sua exteri⁹ imutatur.tñ talis imutatio accidētal'ē.z p ceditur ab exteriozi.est igit sensus. b Quia deco.me sol.i. ardoz tribulatōnis egyptiace fecit me nigrā z turpē appārere.vñ dr de hoc ardore Deu.iiij. Vos āt tulit dñs z eduxit de fornace ferrea egypti. ꝓpter qō sb̄dit c Filij ma. mee pugnā.ꝛ me.i.duris laboribꝰ me afflixerūt egyptij q̄ dicunt filij eiusdē matris cū hebreis eo q vtriq; de eadē terra fuerūt nati eo mō loquēdi q̄ nati parisius dicūt pueri z filij parisienses. Dēs ei hebrei q̄ cū iacob fuerūt ingressi egyptū mozui erāt qñ egyptij ceperūt eos affligere.vt hr̄ Exo.j.z iō oēs reliq̄ erant in egypto nati. d Posue.me cu.in vi.i.deputauerūt me seruilib⁹ operib⁹ z fortitan aliq̄ eoz tanq̄ fui erant deputati noctez die ad custodiā vineaz e Vineā meā nō custodiui.i. opibus meis intendere ꝓnienter nō potui. ꝓpter occupationez in opib⁹ egyptioz. f Indica mihi. Postq̄ sponsa petiuit a sponso dilectionis affectū. Hic ꝓñr petit ab eo dilectionis effectū. Aliqui eñ hebrei laborib⁹ fracti reputabāt egyptios felices.z cū eis ad ydolatriā inclinabāt. ꝓpt qō petit sponsa ab hac deuiatiōe p̄seruari dī. f Indica mihi ꝛc.z cōstruat sic lr̄a. O tu sponse quē diligit anima mea.indica mihi in meridie.i.in hoc tribulationis ardore. g Vbi pascas. fideles tuos tanq̄ gregē tuū. h Vbi cubes.i.reqescas p fidē formatā ab infidelitate z ydolatrie me p̄seruando. ꝓpt qō subdit. i Ne vagari incipiā post greges.i.alias gentes infideles. k Sodaliuz tuozū.i.regū z principū ipsaz. q̄ dicunt hic sodales dei. eo q p̄ participant cū eo in noie.dicūt ei reges z dñi sic ip̄e deus.vt dicit ra.sa. Sz mihi videt melius dici.q angeli sancti p̄lati gentibus infidelibus dicant hic sodales dei.vnō Dañ.x. Angelus p̄latus grecis vocat princeps grecoz et p̄latus p̄sis princeps persaz. Et dicit be. Dyo.q fuerūt angeli sancti de quibus certū est q sunt in societate dei et tñ p̄erant infidelib⁹ pp̄lis l Si ignoras. Postq̄ descripta est amorosa sponse petitio.hic ꝓñr ponit sponsi gratiosa rñsio.z primo rñdet ad petitionē secundā.vt ꝓtinuet lr̄a ad immediate p̄cedentē dicēs. l Si ignoras te o pulcer. inter mlieres.i. o tu plebs hebrea inter alias gentes pulcra ꝓpter puritatem fidei z latrie l Si ignoras te.i.times.ꝓpter infirmos tuos a via recta declinare m Egredere de societate z familiarita te ydolatraz.qz scribit ꝓuerbioz.xiij. Amicus stultoz similis efficiet. n Et abij post vestigia gregū.i.simplicium credentiū q̄les fuer̄t Et pasce hedos tuos.i.infirmos de pp̄lo tuo. p Juxta tabernacula pastoꝝ.i.ſm documenta patriarchaz q̄ interrogati de sua cōditione rñderūt. Dirr pastores ouiū sum⁹ nos z p̄res nr̄i. Geñ.xlvij. q Equitatui. Hic ꝓñr rñdet ad primaz petitionē sponse q̄ erat de dilectiōis affectōe dī. q Eq̄tatui meo in curribus pharaonis assimilaui te amica mea i.oñdi manifeste veram dilectionē ad te qñ subuerti currus pharaonis in mari rubro te p̄sequēt̄is. Exo.xiiij. Et tunc assimilaui te equitatui meo.i.angelis meis q̄s valō diligo. Angeli ei sancti in mltis locis sacre scripture dicūtur eius milicia et exercitus.z eodē mō dicūt hic equitatus dei. Militū em̄ turma equitat⁹ cōit noiat. r Pulcre sūt gene tue sicut turturis.i.pulcritudo fidei tue ē mihi amabilis. In heb.hr̄. Pulcre sunt gene tue in ordinibus.i.in ornamentis circa faciē tuā ordinate dispositis. z ad hoc consonat lr̄a sequens cū dr. s Col.tu .si .mo. sunt enim monilia colli ornamenta.hebrei em̄ de egypto exeuntes.petierunt ab amicis z vicinis egyptijs iocalia argentea z aurea de mandato dei Exo.xj.de q̄bus postea ornauerūt se in solennitatib⁹ dñi. Ratio vo diuersitatis lr̄e p̄dicte est.qz nomē hebraicū ibi positū est equiuocum ad turtures z ordines.translatio nr̄a sequit primaz significationē. Hebrei vo aliā quoz dicto magis ꝓsonat lr̄a seq̄ēs vt visum est.Et ad idem ptinet qō subdit.

t Murenulas aureas faciem⁹ tibi vermi.argento sunt em̄ murenule ornamenta opere plectili facta de filis aureis z argenteis z lapidibus intextis.quibus ornabant capita mulieꝝ.z ore vestium circa manus z collū. v Dū esset rex. Descripto amore sponsi z sponse ꝓut respicit exitū de egypto. Hic ꝓñr idem describitur ꝓut respicit habitationē in deserto.Et diuidit in duas ptes qz primo ponitur hui⁹ amoris ꝓmotiua.secundo ei⁹ impeditiua . vt oppositā iuxta se posita magis eluceſcant.secunda ps incipit ibi.Capite nobis. Promotiua vero amoris ex parte sponsi st ei⁹ beneficia in deserto sponse collata.nō tñ recolunt hic oia ꝛ aliq̄ notabilia.nec possunt eodē ordie q̄ fuerūt collata.qz frequenter in sacra scripta p̄i⁹ facta posterius narrant z econuerso. Igit ps ista diuidit in tres ptes.in prima ponit beneficiū cohabitationis diuine.in secunda columne nubis z manne.ibi.Sub vmbra.in tercia legis date.ibi. Vox dilecti mei.prima adhuc in duas qz p̄ ponit dictū beneficiū.scdo sponsi z sponse mutuum ibi.Ecce tu pulcra.Circa primū sciendū q̄ maximū bñficiū fecit deus israeli in deserto qñ voluit habitare in medio pp̄li in tabernaculo i q̄ erat ꝓpiatoriū tāq̄ sedes dei.sic

dictū fuit plenius Exo.xxv. de q̄ loquebat moysi. sic hō ad amicū suū t p moysen pplo. vñ oz Deu.iiij. Nec ē alia natio tā grandis q̄ habeat deos appropinquātes sibi. sic deus nr̄ adest cunctis obsecrationib⁹ nr̄is. De hac habitatione igit̄ dei dicit sponsa. v Dum eēt rex. celestis. x In accu. suo. i. in

xy in acubitu suo: nard⁹ mea
z dedit odorē suū Fascicul⁹
mirrhe dilectus me⁹ mihi
inf vbera mea comorabit.
ab Botr⁹ cypri dilect⁹ meus
c mihi i vineis engaddi. Ec
cd ce tu pulcra es amica mea
e ecce tu pulcra oculi tui co-
e lūbarū: Ecce tu pulcer es
f dilecte mi. t decor⁹ Lectu
gb l⁹ nr̄ floriđ⁹. tigna domor
nr̄ax cedrina: laq̄aria nr̄a
i cupressina. Ego flos cam-
k pi t liliū cōvalliū. Sicut li
m liū inter spinas. sic amica
nopq mea inf filias Sicut mal⁹
r inter ligna siluax: sic dile-
ctus meus inter filios.

Cap. ij.

ppiciatorio. y Nard⁹ mea ꝛc. i. thymiama boni odoris qō offerebat in altari incensi in ꝓspectu sanctisāctor. vbi erat ppiciatoriū z Fasciculus mirrhe dilectus me⁹ mihi inter vbera mea ꝓmora. i. intra cor meū p iugē meditationē. Et oz dilectus fasciculus myrrhe. q: sicut myrha cōseruat carnem a putrefactione. sic de⁹ mentē a pcti corruptōe. t q: nō solum mētē fuat ꝫ etiā ōlectat. iō sbdit a Botr⁹ cypri ꝛc. t ordinet sic lr̄a a Botr⁹ cypri vineis engaddi est aūt engaddi loc⁹ vbi crescit balsamū ꝓpe mare mortuum vt apparet in descriptiōe terre sancte t ibidē crescit arbor aromatica noie cypr⁹. q̄ facit grana simul iuncta sicut in vuis vinee t inō locus oz vinee vt dicūt aliq̄. t iō cypr⁹ nō est hic nomē insule q̄ est in mari mediterraneo. q: ibi nō sunt dicte vinee. b Dilect⁹ meus mihi. i. magis delectat me spūaliter q̄ q̄cūq; sapidū t suaue delectat corpaliter. c Ecce tu pulcra. Post cohabitationē sponsi t sponse ponit h̄ mutuū colloquiū gratiosū sponsi t sponse. qō solet eē in corpalib⁹ ex cohabitatione. t fm h̄ dicit. c Ecce tu pulcra es amica mea ꝛc. t duplicat ly pulcra ad denotandū pulcritudinē mentis t exteriozis ꝓuersatiōis. d Oculi tui columbax. p simplicē cōtuitū. q̄ multū decorat spōsaz corpalez. t p hoc in sponsa spirituali simplicitas intētionis intelligit eā decorans. fm q̄ dicit saluator Math. vj. Si oculus tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ lucidū erit. t rñdet sponsa. e Ecce tu pulcer es di. mi t decor⁹ c⁹ pulcritudinis nō est finis. f Lectul⁹ nr̄. i. tabernaculū i q̄ sponsa p moysen t aaron t alios sacerdotes in q̄dete ꝓtemplationis q̄si in lecto q̄escebat. g Floriđ⁹. q: oplmentū tabernacli erat interi⁹ ō cortis varijs coloribus t pulcra varietate ptextis ad modū diversox florum. Exo. xxvj. t q: tēplū salomonis postea fuit edificatū ad sīlitudinē h⁹ tabernaculi. iō occasione h⁹ oz hic de ipso. h Tigna domox no. cedrina ꝛc. ō talib⁹ eñ lignis fuit templū edificatū. vtz. iij. Reg. t subdit spōsa tāq̄ de bñficijs spōsi grata i Ego flos cāpi. i. mō habito pura t munda ex vilitatez egypti. k Et liliū ꝓvalliū. q. d. q̄ erā in egypto. erā q̄si liliū in monte c⁹ color obfuscat solis ardore. sicut dixit. s Decolorauit me sol. ꝫ mō sū sic liliū invalle. qō hz colorē recentē ex vallis hūore. t q: deo placet sponse gratitudo iō subdit eā cōmēdando. l Sic liliū inf spinas. i. sicut liliū redolēs t suaue ꝓpat ad spinas asperas t pūgentes m Sic amica mea. i. plebs hebraica n Inter filias. i. alias gentes q̄ st̄ ydolatrie dederit t innocētes. tractāt aspe sic ptz de egyptijs. q̄ tractauerāt hebreos valde dure. t sbdit rñsio sponse. o Sic mal⁹. q̄ est fructifera p Inter ligna siluax q̄ cōiter st̄ infructifera q Sic dilectus me⁹. a q̄ ꝓcedūt cūcta bona. r Inf filios. i. aliarū gentiū deos a q̄bus nulla bonitas ꝓcedit. ꝫ sūt inutiles oīno

Ca. ij.

Sub vmbra. Hic ꝓpr̄ ponit duplex notabile bñficiū in ōserto israeli exhibitū. Primū est beneficiū colūne ignis t nubis. q̄ illuminabat noctē. t de die tpabat solis ardorē. Exo. xiij. t q̄tū ad hoc dicit spōsa. a Sub vmbra illi⁹ quē desi. sedi. i. mansi. vel hitaui. sic oz. deu. j. Sedistis q̄ in cadesbarne mīto tpe. i. mansistis. Secūdū bñficium fuit mane celit⁹ date i cibū. Exo. xvj. De q̄ dicbo oz sap. xvj. Panē patū de celo p̄stitisti eis sine labore oīne delectamētū in se hūtē t ois saporis suauitatē t hoc ē q̄ sbdit. Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Tercium bñficiū fuit ritus sacrificioz. p q̄ placabat offensa diuina t ꝓferebat gr̄a ñ ex sacrificijs fm se ꝫ inq̄tū fiebāt ex offerētis fide t deuotiōe. t q̄tū ad hec dicit spōsa c Introduxit me rex in cel. vina. i. ad altaholocaustox. vt dicit ra. sa. q: oz cella vinaria. eo q̄ in libaminib⁹ sacrificioz ibi effundebat vinū. t tunc leuite cātores incipiebāt canere diuinas laudes q̄ ordinant ad dilectionē dei t ꝓximi. iō sequit. d Ordinauit in me charitatē. Fulcite me floribus. stipate me malis q: amore lāgueo. Leua ei⁹ sub capite meo. t dextra illi⁹ amplexabit me Adiurovos filie ir̄m p capreas ceruosq̄ cāpox. ne suscitetis neq̄ eui gilaz faciatis dilectā donec ipa velit. Vox dilecti mei Ecce iste venit saliēs i mōtib⁹: transiliens colles Similis est dilectus me⁹ capree hinuloq̄ ceruox. En ipe stat p⁹ parietē nostruz

q̄tū ad hoc dicit spōsa. a Sub vmbra illi⁹ quē desi. sedi. i. mansi. vel hitaui. sic oz. deu. j. Sedistis q̄ in cadesbarne mīto tpe. i. mansistis. Secūdū bñficium fuit mane celit⁹ date i cibū. Exo. xvj. De q̄ dicbo oz sap. xvj. Panē patū de celo p̄stitisti eis sine labore oīne delectamētū in se hūtē t ois saporis suauitatē t hoc ē q̄ sbdit. Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Tercium bñficium fuit ritus sacrificioz. p q̄ placabat offensa diuina t ꝓferebat gr̄a ñ ex sacrificijs fm se ꝫ inq̄tū fiebāt ex offerētis fide t deuotiōe. t q̄tū ad hec dicit spōsa c Introduxit me rex in cel. vina. i. ad altaholocaustox. vt dicit ra. sa. q: oz cella vinaria. eo q̄ in libaminib⁹ sacrificioz ibi effundebat vinū. t tunc leuite cātores incipiebāt canere diuinas laudes q̄ ordinant ad dilectionē dei t ꝓximi. iō sequit. d Ordinauit in me charitatē. Fulcite me floribus. stipate me malis q: amore lāgueo. Leua ei⁹ sub capite meo. t dextra illi⁹ amplexabit me Adiurovos filie ir̄m. i. infirmi de pplo israel. vt dictū ē ꝫ. cap̄lo. j. p capreas cer. cāpox. i. p patriarchas q̄ sic noiant i scriptura Gen. xlix. Neptalim ceruus emissus. s Ne suscitetis neq̄ eui. faci. dile. i. vt nō declinet ad aliq̄ō horribile pctm̄ ꝓpt q̄ō diuina ꝓsolatio subtrahat t tot⁹ pplus ptur bet. sic ꝓtigit in fabricatione vituli t eius adoratiōe Exo. xxxij. i Donec ipa ve. p istud donec ñ intelligit q: spōsa debeat hoc velle futuro tpe. sicut Math. j. de ioseph t maria oz. Et nō cognoscebat eū donec peperit. q: nō cognouit eā postea. k Vox dilecti. hic ponit bñficiū date legi. q̄ō fuit valde gratiosū vel notabile. fm q̄ oz Deu. iiij. Nō ē ei alia gens inclyta vt hēat ceremonias iustasq̄ iudicia t vniuersam legē ꝛc. De h bñficio dic h sponsa. k Vox dile. mei ꝓnunciātis p̄cepta decalogi. Exo. xx. Locutusq̄ ē dñs cūctos fmones hos. Ego sū ꝛc. l Ecce iste venit sa. in mon. i. descendēs in montē synai inq̄ ꝓtulit p̄cepta decalogi q̄ oz mōtes t colles in plurali ꝓpter diuersas sui ptes. vel ponendo pl'ale p singulari. sic freqn ter fit in scriptura. vñ Exo. xxxij. Isti sūt dij tui isr'l q̄ eduxerūt te de terra egypti. t tū erat ibi vnū ydolū tm̄. m Silis ē di. me. ca. ꝛc. p hoc designat velocitas diuini descensus ad dandū legē. n En ipe stat p⁹ parietē nr̄m. p parietē intelligit nubes densa q̄ inter deū erat t pplm t q: ex illa nube ꝓcedebāt choruscatiōes ex q̄bus videbat

nubes aperirī.ſō ſubdiſ. a Reſpici.ꝑ feneſtras ꝛc̄.ſ. illi⁹ nubis apturas.qꝛ ꝓcutiebaſ ppl̄s timoꝛe.ac ſi deꝰ preſentialiſ videret.vñ Exo.xx.dꝛ.Cunctꝰ aũt ppl̄s videbat voces ⁊ lampades.i.cuꝛuſcationes.ſequiſ ibidē.Et territi ac pauoꝛe cōcuſſi ꝓcul ſtātes dixerũt moyſi. Loq̄re tu nobis ⁊ audiemꝰ.et nō loq̄ſ nob dñs ne forte moꝛiamur.

b En dilectꝰ meus loq̄ſ mihi. Surge ꝓpera.i.aīm erige ad ꝟba mea. c Ami ca mea.ꝑ charitatez d Colūba mea.ꝑ tentiōis ſimplicitatem. e Formoſa mea ꝑ exteꝛioꝛē honeſtatē. f Et veni ad ſeruiendū mihi ſoli.vñ ꝓmū ꝓceptū decalogi eſt.Nō hēbis deos alienos coꝛā me ꝛc̄.⁊ ſubdiſ rō g Jā ei hyems trāſijt ꝛc̄.i.tp̄s hoꝛridū egyptiace ſeruitutis in q̄ a ſeruitute mea impediebaꝛ. h Flꝛes apparuerūt ꝛc̄.i.tp̄s amenū libertaꝛ venit in q̄ libere potes mihi ſeruire ħ aũt tp̄s libertaꝛ intelligiſ ħ ꝑ tp̄s ꝟnale in q̄ incipiūt flꝛes apparere.turtures cātare.⁊ aues cedere.vinee flꝛere in terra illa q̄ ēvalde calida.arboꝛes putari.⁊ ꝓme ficus maturari.⁊ ſm veritatē hyſtoꝛie ppl̄s iſrael exiuit de egypto in vere.Exiuit eñ.xv.die menſis ꝓmi q̄ incipit a ꝓma lunatione ꝓpinq̄oꝛi eq̄noctio ꝟnali. vt dixi pleniꝰ Geñ.vij.⁊ Exo.xij.⁊ quiq̄geſima die ab exitu fuit data lex in monte ſynai. i Surge ꝓpera ꝛc̄. exponaſ vt ſ̄.qꝛ repetitio eſt eiuſdē ad maioꝛē excitationē k Colūba mea.hic incipit ꝟſus in hebꝛeo.Colūba eiꝰ dificat in foꝛaminib⁹ parietū ⁊ petraꝝ.ꝑ q̄ deſignaſ ħ locus caſtroꝝ vbi ppl̄s iſrl̄ habitabat.Eſt igiſ ſenſus.

k Colūba mea.i.plebs hebꝛaica.vt p̄dictū eſt. l In foꝛaminib⁹ petre in cauer.mace.i.in hitaculꝫ tuis. m Vñde mihi faciē tuā.hilariſ recipiēdo legē meā.n Sonet voꝛ tua in auriꝫ meis.ꝓfitendo ꝓſeruationē mee legiſ. ſm q̄ ſcribiſ Exo.xxiiij. Venit ḡ moyſes ⁊ narrauit plebi oia ꝟba dñi atq̄ iudicia.rūditq̄ ppl̄s cunctꝰ vna voce. oia ꝟba dñi q̄ locutꝰ ē faciemꝰ.⁊ qꝛ hoc fuit deo placitū. ſ̄ ſubdiſ. o Voꝛ ei tua dul.ē ꝛc̄.Capite nobis. Poſt amoꝛis ſponſe ⁊ ſponſi ꝓmotiua hic interſeruntur impeditiua.⁊ licet plura fuerint vbi in deſerto ppl̄s pluries offendit deū.tñ hic ponunſ duo magis notabilia.ſcōm ibi. In lectulo meo. Primū aũt impedimētū ē de adoꝛatōe vituli q̄ fuit maximū.ad q̄ ī ducꝰ fuit ppl̄us ꝑ aliq̄s ad ydolatriā magis ꝓnos.⁊ fraudulenſ ſub ſpē boni dicentes aaron Exo.xxxij. Fac nobis deos q̄ ꝓcedant nos Moyſi eñ viro huic q̄ nos eduxit de terra egypti neſcimꝰ q̄d acciderit.q.d.nō poſſumꝰ ꝓcedē ſine ductoꝛe,⁊ iſti poſtea fuerunt interfecti ꝑ leuitas vt ibidē hr̄.⁊ hoc eſt q̄ hic dꝛ. p Capite nobis.i.interficite q Vulpes ꝓnullas q̄ demo.vi.i.ꝓſonas doloſe īducentes ppl̄z ad ydolatriā. r Nā vinea nr̄a.i.plebs iſraeletica.Eſa.v. Vinea dñi exercituū domꝰ iſrael eſt. s Flꝛuit.flꝛuerat eñ ħ vinea in receptione legis deuota.⁊ ſicut tpe floꝛitōis vinee vulpes ibi tranſeuntes ⁊ flꝛes excutiētes.faciūt magnū dānū.ſic p̄dicti ydolatre in vinea iſrl̄ fecerūt magnū dānū ſpūale.verūtū qꝛ leuite iunxerūt ſe cū dño ⁊ moyſe

a reſpiciēs ꝑ feneſtras.ꝓſpiciēs ꝑ cancellos. En dilectꝰ meꝰ loq̄ſ mihi. Surge ꝓpera amica mea colūba mea:formoſa mea:et veni Jaz eñ hyems trāſijt:ymber abijt ⁊ receſſit. Flꝛes apparuerūt in ſra nr̄a.tp̄s putatōis aduēit. Voꝛ turturiſ audita eſt in terra nr̄a fic⁹ ꝓtulit groſſos ſuos vinee flꝛētes dederūt odorē ſuū. Surge ꝓpera amica mea ſpecioſa mea ⁊ veni colūba mea in foꝛaminib⁹ petre in cauerna macerie. Oſtende mihi faciē tuā ſonet voꝛ tua i auribꝰ meis. voꝛ eñ tua dulcis ⁊ facies tua decoꝛa. Capite nobis vulpes puulas q̄ demoliūſ vi

r neas. Mā vinea nr̄a flꝛuit. Dilectus meus mihi et
t ego illi q̄ paſcitur iter lilia
v donec aſpiret dies.⁊ inclinentur vmbꝛe. Reuertere
x ſimilis eſto dilecte mi ca-
y pꝛee hinnuloq̄ ceruoꝝ ſuper montes bethel.

Cap̄.iij.

a In lectulo meo ꝑ noc
b tem q̄ſiui quē diligit
c aia mea. Queſiui illū ⁊ nō
d inueni. Surgā ⁊ circuibo
e ciuitatē ꝑ vicos ⁊ plateas
q̄ram quē diligit aia mea
Queſiui illū :⁊ nō inueni.
f Inuenerunt me vigiles q̄
cuſtodiunt ciuitatem. Nū
g quem diligit anima mea vi
h diſtis. Paululū cū ꝑ trā
i ſiſſem eos:inueni quē dili

ascēdā tecū.qꝛ ppl̄us duꝛe ceruicis eſt.tū finaliſ ad ꝓces moyſi ꝓceſſit ſe cē ducꝛē ppl̄i.

Cap̄.iiij.

In lectulo meo. Hic poniſ ſcōm impedimētū qō ꝓtigit ꝑ exploꝛatoꝛes q̄ terruerūt ppl̄z in tantū q̄ dimiſſo moyſe ⁊ archa dñi,voluerūt reuerti in egyptū dicentes. Nūe.xiiij. Cōſtituamꝰ nob ducē ⁊ reuertamur in egyptū. ꝓpter qō dñs iratꝰ dedit ſniam irretractabilē.q̄ oēs egreſſi de egypto a.xx.annis ⁊ ſupꝛa moꝛerenſ in deſerto ꝓter caleph ⁊ ioſue.⁊ hoc impedimētū lamēṫ ſpōſa dicens. a In lectulo meo.i.in moyſi tabernaculo.vt dictū eſt ſ̄.j.ca. b Per noctes.i.tpe tribulatiōis excitate ꝑ exploꝛatoꝛes. c Queſiui quē diligit.moyſes eñ ⁊ aaron in tabernaculo oꝛauerūt dñm ꝓ ppl̄o vt dicta ſnia tē pareſ.ħ qꝛ nō fuerūt exauditi.ſō ſubdiſ q̄ſiui illū ⁊ nō inueni ꝛc̄. d Sur.⁊ circuibo.ci.i.deſertū annis.xl. qō lz nō poſſit dici ciuitas ſm ſe acceptū.tū dꝛ ciuitas ꝓpſ multitudinē ppl̄i ibi circūeuntis.in q̄ erāt ſexcenta milia abſq̄ mulieribꝰ ⁊ puulis. e Per vicos ⁊ plateas q̄rā ꝛc̄. qꝛ in omni loco ad quē ppl̄s declinabat implꝛabat deū miſcōiam. Et ꝯnr reuertiſ ad factū moyſi ⁊ aaron dī.

f Inuenerūt me vigiles.i.moyſes ⁊ aaron.vt dicit ħ ra. ſa.eo q̄ vigilabant ſup cuſtodiā ppl̄i.⁊ annunciauerunt ppl̄o ſniam dñi. Sed qꝛ die ſequēti ppl̄s penitens de dicta rebellione dixit. Parati ſumus aſcendere ad locū de quo locutus eſt dñs qꝛ peccauimꝰ Nume.xiiij.⁊ ſic quodāmō q̄rebant dei benīnolētiā. ꝓpter qō in ꝑſona taliū dicit ſpōſa. g Nū quē diligit aia mea vidiſtis.ad moyſē ⁊ aaron ſmonē dirigendo.⁊ qꝛ nō rñderūt ſm eoꝝ deſideriū ħ magis ad ꝛriū Nume.xiiij. Nolite aſcendere nō ei eſt deꝰ vobiſcū ꝛc̄.ſō ad dictā petitionē nō poniſ hic rñſio h Paululū. Hic ꝯnr ponūſ q̄dā ſupꝛadictoꝝ declaratiua.ſ.amoꝛis ſponſi ⁊ ſponſe.⁊ primo poniſ hꝰ amoꝛiſ reformatio.ſcōo ſponſe ꝯmendatio.ibi. Que ē iſta. Circa ꝓmū dicit ſponſa. h Paululū cū ptranſiſſez eos.ſ.moyſen ⁊ aaron.de quib⁹ fit ſermo imediate ꝓcedēs. i In ueni quē diligit aia mea.qꝛ moꝛtuis aaron ⁊ moyſe ⁊ tota illa generatione q̄ exierat de egypto a.xx.ānis ⁊ ſupꝛa

vt ꝓdictū est.ppls israel inuenit deū ꝓpiciū sub iosue duce q mirabilit iordanē transiuit ⁊ potēter aduersarios deuicit. k Tenui eū nec dimittaz.q⁊ toto tpe iosue pp̄us nō recessit a dei futture. Josue vl. l Donec introducā illū in domū mr̄is mee ⁊c.i.donec figā eius tabernaculū in sylo. Josue .xviij. Ibi em̄ habuit p̄mū tabernaculū dūi stabilē mansionē.vt dictū fuit sup li. Josue ⁊.j. Re. Dicit aūt illud tabernaculū i q̄ de⁹ spāliť habitabat dom⁹ mr̄is ⁊ genitricis sponse ꝓ pp̄lo israel q̄ tunc erat.q⁊ ō oblatiōib⁹ pentū e⁹ factū fuerat in deserto Exo.xxxv. Et q⁊ ḡes pp̄li in seruitute dei erat desiderāda. tō subdiť. m Adiuro vos filie hir̄m ⁊ exponať vt s̄ ca.p̄ce. n Ne suscitetis ⁊c.i. ne declinetis ad idolatriā p quā interrūpiť ḡes ista. Finiuz tñ feceŕt p⁹ mortē iosue.vtz lib. Judi. vt dicet postea. o Que est ista. Hic cō sequēter poniť spōse cōmēdatio.⁊ p̄hec cōmēdatio ponitur sub ꝓbola mulieris vtuose.scdo sub ꝓbola mulieris speciose.c.seq. Dria in duas.q⁊ p̄ poniť dcā ꝓmēdatio.secundo includitur intenta cōclusio ibi. Egredimi. prima adhuc in tres.q⁊ p̄ ꝓmēdať de sacrificioꝝ oblatione.secūdo de castroꝝ dispositione ibi. En lectulū. Tercio de tabernaculi cōpositiōe ibi. Ferculū. Circa primū sciēdū q⁹ oblationē sacrificioꝝ in altari holocaustoꝝ.qō erat ſb diuo.sacerdotes offerebant thymiama in altari incensi qō erat in tabernaculo.⁊ tūc erāt sacrificia ꝓsūmata vt habeť Le.ix. Et q̄ntū ad hoc ōr. o Que ē ista .i. q̄placita in cōspectu dei. p Que ascē.p deser.tendebat em̄ ad terram ꝓmissionis.q̄ altioꝛ est illo deserto. q Sicut ỽgula fumi ex aro.⁊c.qō ōr ꝓpter thimiama cōpositū ex pluribus aromaticis reb⁹ Exo.xxx.⁊ designabat deuotionem pp̄li p quā merebať ad terrā ꝓmissiōis introduci. r En lectulū.hic ꝓn̄r ꝓmendať de castroꝝ dispositōe q̄ optime disponebanť circa tabernaculū vt plen⁹ dixi Nume. iij. Tres em̄ trib⁹ erant in pte orientali.⁊ tres in occidentali.⁊ alie sex in pte aq̄lonari ⁊ meridionali.⁊ hoc ē qō ōr r En lectulū salomōis.i.tabernaculū federis qō ōr dei lectulus.s̄.j.ca.q̄ de⁹ noie salomōis intelligiť in hoc li.vt dictū est s̄.j.c. s Sexaginta fortes.i.sexagesies .x.milia q̄ faciūt sexcēta milia pugnatoꝝ q̄ excubabāt circa tabernaculū Nume.ij.⁊ adhuc erāt tria milia.d.l.ß nō cōputanť hic q⁊ scriptura frequenter tales mīnutias omittit. Ponit aūt hic vn⁹ fortis ad designādū. x. milia. q⁊ p lx.fortes sexagesies.x.milia intelligūť vt dictū est. eo mō loq̄ndi q̄ ōr de david.ij. Reg.xviij. Tu vn⁹ ꝓ decē milib⁹ ꝓputaris. t Ex fortissimis israel hoc ōr ad excludendū mulieres ⁊ puulos ⁊ debiles ex senectute q̄ nō ꝓcedebāt ad bella q̄ sunt. v Dēs tenētes gladios ⁊c.q⁊ erāt ꝓmpti ⁊ parati ad pugnandū ꝓ inimicos. x Propter timores nocturnos.i. ꝓpter ſbitū aduētū aduersarioꝝ q̄ solent magis irruere de nocte. y Ferculū. Hic tercio cōmendať de tabernaculi cōpositione.ad c⁹ cōstructōnē obtulit pp̄lus donaria mente deuota atz ꝓmptissima Exo. xxx.q⁊ tū hoc fuit ad mandatū dei.q̄ p̄cepit fieri tabernaculū fidei.iō ōr. y Fercu.fe.si.rex.salo.i.ipse de⁹ ad cultū suū fecit fieri tabernaculū qō ōr hic ferculū.a fero fers fert.q̄si ferculū. q⁊ portabať p leuitas de loco ad locū. vtz Nūe.iiij.vñ in he.sic hr̄. Papilionē fecit sibi rex salo. Eſt aūt papilio dom⁹ portabilis de lignis libani. Dicit ei rasa.q⁹ iacob anteq̄ descēderet in egyptū vidit in spū filios suos inde postea exituros ⁊ tabernaculū deo facturos in deserto vbi nō habēť ligna sethim de q̄bus tñ facte sunt tabule tabernaculi ⁊ vectes ⁊ archa ⁊ plura alia ꝓpter qō portauit se cū in egyptū semiat radices arborum ad opus illud necessarii de monte libani q̄ est in terra chanaā ⁊ hoc mō tabernaculū ōr factū de lignis libani. Si q̄s aūt dicū ra.sa.nō recipiat lz nō videat aliq̄d ab surdū includere.pōt dicē. z De lignis libani.i.de lignis similib⁹ illis q̄ creſcūt in libano a Colūnas eius fecit argē. q⁊ intra tabernaculū erāt q̄tuoꝛ colūne q̄rū baſes erāt argentee.⁊ in illis colūnis pendebat velū dividens sctm̄ ⁊ sctm̄ sanctoꝝ.⁊ tō dicunť argentee a baſe q̄ sustinet totū residuū. Exo.xxvj. b Reclinatoriū.i. ꝓciatoriū qō erat q̄si sedes dei c Aureū.q⁊ totū de auro purissimo. Exo.xxv. d Ascensum purpureū. Hic vocať velū p̄dictū.eo q⁹ in colūnis erat sursū elevatū.⁊ purpureū eo q⁹ erāt ibi varietates purpuree texte. Exo.xxxvj. e Media charitate cōstrauit.q⁊ post velū intra sanctoꝝ sup pauimentū erat archa in q̄ erant tabule ⁊ vrna aurea hās manna.⁊ ỽga aaron q̄ fronduerat.que erāt diuine charitatis ad pp̄lm signa. f Propter filias ir̄m i. ꝓpter psonas de populo israel quibus hir̄m metropol erat futura.p quarū salute ante ꝓpciatoriū fiebant orationes a sūmo sacerdote. g Egredimini filie syon. Hic infertur intenta conclusio.s.q⁹ ex cōsideratione p̄dictoꝝ beneficioꝝ pp̄ls attendat dilectionem dei erga ipm.⁊ potissime in legis datione p quā pp̄lm illum sibi elegit ⁊ sibi desponsauit.iō subdiť. g Egredimi filie syon.de meditatione terrestri ⁊ carnali. h Et videre regez salomonem.i.deū vobis specialiter factū regē in datōne legis.q⁊ modus regis est dare legē subditis. a In diademate. i.regia dignitate. b Quo coronauit illū mater sua.i. plebs hebraica q̄n legē eius suscepit tanq̄ dñi ⁊ regis sui eo mō loquendi quo pp̄s ōr coronare aliquē in regē suū q̄n recipit eū in regē ⁊ dñm.sicut de dauid.ōr.ij. Regū.v. Et venerūt vniuerse tribus israel ad dauid in hebron .et sequitur ibidē. Unxerūtq̄ dauid regē sup israel.ōr aūt hic plebs hebraica dei mater eo q⁹ natus dicitur⁹ erat de ea fz carnē p ỽginē Natꝰ.j. c In die desponsationis e⁹.i. tpe dationis legis.in q̄ desponsauit sibi plebē illā.vt dictū ē. d Et in die leticie cordis eius.q⁊ deo fuit placitū ỽbum pp̄li dī. Exo.xxiiij. Omnia ỽba q̄ locutus ē faciem⁹.

Capm.iiij.

Q Pulcra es amica mea q̄pulc̄ es. Oculi tui colūbaꝝ absq̄ eo q⁹ intus latet. Capilli tui sicut greges caprarum que ascēderūt de mōte galaad

Capm.iiij.

Q Pulcra es. Hic ꝓn̄ ꝓmēdať sponsa sub ꝓbola mulieris speciose.⁊ p̄ poniť ꝓbola secdo exponi. a Pulcra tū ad p̄mū ōr. a Pulcr̄ es.i.valde pulcra b Oculi tui colūbaꝝ.i.simplicis aspect⁹.q⁹ multū facit ad gratiositatē mulieris. c Absq̄ eo q⁹ intrinsecus latet.i.pulcra mēbroꝝ dispotiōe ſb vestib⁹ latēte d Capilli tui sic greges caprarꝝ ⁊c.

k git anima mea. Tenui eū: l nec dimittā donec introducā illū i domū mr̄is mee ⁊ in cubiculū genitricis mee m Adiuro vos filie ir̄m ꝑ capreas ceruosq̄ cāpoꝛuz ne suscitetis neq̄ euigilare faciatis dilectā donec ipa velit o Que ē ista q̄ ascēdit per p deſtū sicut ỽgula fumi ex q aromatib⁹ myrrhe ⁊ thur̄ ⁊ vniuersi pulueris pigmētarij. r lectulum salomōis sexaginta fortes ambiunt: s ex fortissimis israel. omēs tenentes gladios :⁊ ad bella doctissimi. t Unusquisq̄z ensis super femur suum v ꝓpter timores nocturnos x Ferculum fecit sibi rex salomō de lignis libani. y Columnas eius fecit argenteas reclinatoꝛium aureum: z aa ascensuz purpureū media bb charitate constrauit ꝓpter cc filias ir̄m. dd Egredimini filie syon ⁊ videte regē salomonē i diademate q̄ coꝛonauit illū mat̄ sua: i die ee sponsationis illi⁹ ⁊ in die leticie cordis eius.

ordinate dispositi ꝛ cõpositi. Hec ei sit̃ tudo ꝛ alie nõ sũt in oibus ꝺditionib⁹.qꝛ tũc eẽt idẽtitas.ꝫ aliqñ sũt in pauciꝰ aliqñ in vnica. e Dentes tui sic̃ gre.ton.i.albi bñ ordinati. f Dẽs gemellis fetib⁹.i.supiozes decẽter cozrid̃et inferiozib⁹ sic̃ gemelli adinuicẽ. g Et nõ ẽ sterilꝭ inter eas.i.nõ est aliqs dẽtiũ fract⁹ vl̃ putrefactus. h Sic vitta coccinea labia tua,sunt em labia in pte vbi cõiungũt rubea,q̃ rubedo iuẽ albedinẽ facit ad decorẽ. i Et eloq̃ tuum dulce.i.gratũ oibus audientib⁹ ipm. k Sicut fragmen mali punici.qõ ẽ rubicũdũ in pte opposita soli. l Ita gene tue.rubicunde in pte eminentiozi iuẽ albedinẽ circũstãtẽ. m Absq; eo qõ intrinsec⁹ latet. exponaꝫ vt ꝑ. n Sicut turris dõ collũ tuuz rectũ ꝛ decenter eleuatũ.ꝛ in ℔ tenet sit̃tudo. o Duo vbera tua ꝛc̃.i.bñtia consozmitatẽ elevatõis, nõ tñ nimiã ꝫ decentẽ inẽqtũ facẽ ad ostẽsionẽ mulieb⁹is sexus. Dia ꝓdicta faciunt.vtz ad cozpalẽ pulcritudinẽ mulieris. Per hãc autẽ parabolã intelligit̃ pulcritudo spũalis sponse ẽm statũ illius tpis.c⁹ caput dꝛ ꝓuenient̃ pñarcha Jacob alio noie dict⁹ isrl̃.a q̃ sic̃ a capite deuoiant̃ isralite. Capilli imediate oriẽtes ab hoc capite,sunt.xij.patriarche.oculi vo moyses ꝛ aaron dirigentes ppl̃m.dentes vo bellatozes paratí ad devozatõnẽ aduersarioꝝ.vñ dixit ille stennu⁹ bellatoz caleph Nũe.xiiij. Sicut panẽ possum⁹ eos devozare Labia vo eloquiũ dulce ꝓferentia leuite cãtozes dicẽtes diuinas laudes. Gene vo rubicũde alij leuite mistrãtes in altarí holocaustoꝝ in q̃ erat ignis ꝓtinu⁹. Per guttur ãt intelligũt studiosi in lege.vt dicit ra.sa. ꝓpt̃ hoc cõpaꝫ turri dõ munite clypeis.qꝛ p tale studiũ hñtur arma ꝺ impugnatiões legis diuine.ꝛ p talẽ modũ dicit mgr̃ sen.in pn. li.sui in q̃ ponũt̃ snia studiosoꝝ in diuina lege. Fidẽ ñraz aduersus carnaliũ hoim errozes dauidice turris clypeis munire vel poti⁹ munitã oñdẽ studuim⁹. Duo vbera sũt due tabule testimonij ex quib⁹ sugit̃ lac sacre scie ꝛ devotiõis. p Donec aspiret dies.s.noui testamenti.de q̃ dicit appl̃s Ro.xiij. Nox ꝑcessit dies aũt appꝛopinq̃uit.vñ dꝛ Ju.xvj. Lex ꝛ ꝓphete vsq; ad iohãnẽ.in q̃ incepit dies no.testa. q Et inclinent̃ vmbre.qꝛ in nouo testa.cessãt figure adeniente vitate c⁹ qõammõ erãt vmbre. r Vadã ad mõtẽ. Postq; salo.ꝺscripsit mutuũ amozẽ spõsi ꝛ spõse ẽm statũ egressus de egypto ꝛ ꝓcessus in desertο.hic ꝺñr idẽ facit ẽm statũ accessus ad t̃minũ.s. ad t̃raz sctãm. Et diuidit̃ in duas ptes.qꝛ p describit̃ q̃tũ ad ingressum terre.scõo q̃tũ ad statũ ipi⁹ possesse ca.seq̃. Circa pri mn excitat̃ spõsa ex duob⁹ ad ingressũ terre. Scõm ꝓpt̃ ibi. Hortꝰ ꝛclusus. Primũ aũt excitatiuũ ẽ amoꝛ sponsi ꝛ sponse q̃ facit eos ꝛcozdit̃ ambulare. ꝓpt̃ qõ dic̃ spõsus r Vadã ad mõtẽ ꝛc̃.i.ad terrã iudee q̃ ẽ mõtuosa ꝛ in q̃ crescũt aromatica int̃ q̃ ẽ myrrha.q.ꝺ.sponse.ℏ dꝛ te exciꝛe ad veniẽdũ illuc.qꝛ ꝛsozs ero ꝛ dux vie tue.ℏ ei dixit Josue.j. Sic̃ fui cũ moyse,ita ero tecũ.nõ dimittã te nec derelinquã.tu ei sorte diuides ppl̃o hũic terrã ,p q̃ ingrauit pñib⁹ tuis.ꝛ vt magis excitet eã ꝛmendat eã dꝰ. s Tota pulc̃ es ami.mea.qꝛ interfect⁹ illis iminẽte moyse mozte q̃ peccauerãt in pctõ phegoꝛ Nũe.xv.ppl̃us remãsit sine notabili macula pcti sub iosue.

e Dẽtes tui sicut greges tõsarũ q̃ ascẽdẽrt de lauacro
f g Dẽs gemellis fetib⁹ ꝛ ste
b rilis ñ ẽ inf eas . Sicut vit
i ta coccinea labia tua: ꝛ e-
k loquiũ tuum dulce. Sicut
l fragmẽ mali punici.ita ge
m ne tue absq; eo qõ intrinse
n cus latet Sicut turris dauid collũ tuũ q̃ edificata ẽ cum ꝓpugnaculis .Mille clypei pẽdent ex ea oñis
o armatura fortiũ. Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pascũt̃ in
p q r lilijs: donec aspiret dies. ꝛ inclinent̃ vmbre. Vadã ad montem myrrhe. ꝛ ad
s collẽ thuris. Tota pulcra es amica mea ꝛ macula nõ
t est in te. Veni de libano spõsa mea: veni de libano veni Coronaberis de capite amana de vertice sanir ꝛ
x hermon.de cubilibus leonum.de montibus pardo
y dozũ. Vulneraſti coꝛ meũ soror mea sponsa: vulnera
z sti coꝛ meũ.in vno oculoꝛũ
a tuoꝛum ꝛ in vno crine colli
b tui. Qꝛpulcre sunt mãme
c tue soror mee sponsa. Pulcriora sunt vbera tua vino
ꝛ odoꝛ vnguentoꝛ tuoꝛuꝫ
d super omnia aromata. Fauus distillãs labia tua mel
e ꝛ lac sub lingua tuaꝛ odoꝛ vestimentoꝛum tuoꝛ sicut
f odoꝛ thuris. Hortus con
g clusus soror mea sponsa.
h i k hortus conclusus.fons signat⁹. Emissiones tue pa
m radisus malogꝛ puuicoꝛuꝫ
n cũ pomoꝛ fructib⁹ Cypri

t Veni de libano. nõ ẽ hic liban⁹ nom̃ mõtis in iudea exñtis.ꝫ alteri⁹ loci vltra iozdanẽ.vñ filij isrl̃ venerũt i indeã Frequẽt ei diuersa loca: eisdẽ noib⁹ noiant̃. Et ꝺr hic ter veni ad maiozẽ excitationeꝫ sic̃ Jere .xxj. Terra terra terra audi verbũ dñi. v Coꝛo. de ca.amana ꝛc̃. In heb.hꝫ. Respitles ꝺ capite amana. Sũt ei amana.sanir ꝛ hermon noia mõtiũ vltra iozdanẽ exñtiuꝫ. vñ vꝫ terra iudee. et ꝺ ppl̃s isrl̃ illucveniens aspiciebat terraꝫ sibi ꝓmissã gaudẽs ꝓpter eius pulcritudinẽ.ꝛ forte imposuerũt sibi serta vel coronas in signũ exultatiõis fm q; hz trãslatõ nr̃a v Coꝛo. de ca.ama.ꝛc̃.i.videbis terrã tibi ꝓmissã de locꝫ istꝫ. x De cubi.leo.ꝛc̃.in mõtib⁹ ei illis erant cubilia leonũ ꝛ pardorũ.nõ tñ nocuerũt filijs isrl̃.sic̃ nec ꝓpetes horribiles in ꝺserto exñtes.p q̃s filij isrl̃ trãsierũt.deu.viij. y Vulnc. coꝛ meũ.mod⁹ ẽ amantiũ loq̃ndi ad exp̃ssionẽ amoꝛis
z In vno ocu.tu.i.moyse q̃ s̃.dict⁹ ẽ vn⁹ oculꝰ sponse.q̃ fuit deo valde amabilis.ꝛ ꝓpter eũ fuit de⁹ ppl̃o fauorabilis. a Et in vno crine colli tui.i.in ioseph q̃ fuit deo valde acceptus.ꝛ fuit vnus de capillis sponse seu crinib⁹ vt dictũ ẽ s̃. b Qꝛpul.sr̃ mam.tue ꝛc̃.exponaꝫ vt s̃. de vberib⁹ sponse q̃ dicũt̃ ℏ. c Pulcriora vino .ꝓpt̃ pulcritudinẽ ꝛ mundiciã legꝫ ꝓtẽte in tabulis. d Fauꝰ di stil.la.tua ꝛc̃.B.ꝺr de oꝛonib⁹ devotꝫ summi põtificis ꝛ cãtoꝛ q̃ fiebãt in psona totius eccl̃ie. e Et odoꝛ vesti. tu. ꝛc̃.p vnguẽto odozifero q̃ vnctũ fuit tabernaculuꝫ et oia eius vtensilia.Exo.xxx.Et dicũt̃ vestes spõse.qꝛ tabernaculũ erat in magnũ decorẽ ꝛ ornatũ toti⁹ ppl̃i. f Hoꝛtus ꝛclusus. Hic ponit scõm incitatiuũ ad ꝛe ꝓmissiõis ingressũ.qꝺ est fertilitas terre ꝛ ei⁹ amenitas.ꝛ ꝓiũgaꝫ sic lr̃a. g O soꝛor mea spõ.i.eccl̃ia isrl̃ q̃ ꝺr spõsa dei. eo q̃ desponsauit eã p legẽ in mõte synaꝫ ꝛ soꝛor qm̃ hũanitatẽ erat acceptur⁹ de gẽte illa. h Hoꝛt⁹ ꝛclu.s.ẽ terra tibi ꝓmissa. Hoꝛt⁹ ꝓpt̃ e⁹ fecũditatẽ i Cõclusus.ꝓpt̃ e⁹ foꝛtitudinẽ.qꝛ ab occidẽte claudit̃ mari mediterraneo.ab oriẽte iozdane fluuio.ab aqlone mõte libani.a meridie deserto egypti.q̃ nõ ꝑt defacili transiri. k Fons sig.ponit̃ hic fons in singulari ꝓ fontib⁹ in pl̃ali.sic̃ freq̃nt̃ alibi fit in scriptura.hz ei illa terra multos fõtes ita limpidos ac sicẽnt sigillati ne bestia vel hõ posset aquã turbare. l Emissi.tue para.i.riuuli inde defluentes reddũt terrã amenã ad modũ padisi.vñ de q̃dã pte illi⁹ tre ꝺr Geñ.xiij. Eleuatꝫ itaq; loth oculis vidit omnem circa regionẽ iozdanis.q̃ vniuersa irregebat sic̃ padisus dñi ꝛc̃. m Malogꝛ pu.i.malogꝛ granatoꝝ q̃ crescũt in illa terra cũ multꝫ alijs arboꝛib⁹ fructiferꝫ n Cypri cũ nardo.est aũt ℏ cypri nti casus ꝛ pl̃al⁹ nois cyprus q̃ ẽ arboꝛ aromatica

z etiã crescit in vineis engaddi. vt dictũ ẽ ꝙ.c.j. silr nardꝰ est plãta aromatica o Et crocꝰ. herba aromatica gallꝯ. saffren. p Fistula. herba est ꝓducẽs cannas q̃z succꝰ p decoctionẽ fit zuccara q Et cynamo. arbor aromatica cuiꝰ cortex canele gallice ór. r Cũ vniuersis lignis libani. est em̃ mons libani in extremitate terre ꝓmissionis versus aquilonẽ in q̃ crescũt cedri z mlta alia ligna p̃ciosa. s Myrrha z aloe. Est aũt aloe arbor aromatica cꝰ lignũ est valde odorifex. z cõtritũ valet ad medicinas z vnguenta. iõ subdit. t Cũ oibꝰ primis. i. p̃cipuis vnguentis. h̃ oia dicũt ad terre ꝓmissionis ꝓmendatõnẽ in q̃ talia orũt. ad cꝰ ꝓmendationẽ adhuc subdit. v Fons hortoꝝ. hoc ór. ꝓt iordanẽ fluuiũ q̃ currit fz longitudinẽ terre ꝓmissionis eã irrigãs in multꝫ locꝫ. iõ subdit. Fons hortoꝝ. z accipit hic fons i singlar ꝓ fontibꝰ in plurali. sic ór. Silogismꝰ ẽ oño. i. cõgeries oñonũ. qz iordanis ex duobus fontibꝰ orit quoꝝ vnus vocat ior. alius dan. q̃ silr iuncti iordanis nomẽ effeciũt vt dic hiero. sup matheũ. z pz in descriptione terre x Putens aq̃z. qz iordanis abũdat i aquis. eo mõ loq̃ndi q̃ alicꝺ abundãs in pecuniis ór pauperꝰ pecuniaꝝ. y Viuentiũ. dicũt ei ꝓprie viuere illa q̃ hñt in se p̃incipiũ sui motꝰ vt animalia z plante ꝛc. inq̃tũ hñt in se p̃incipiũ sui motꝰ fz augmentũ z decrementũ. z ad similitudinẽ bꝰ dicunt aq̃ viuentes q̃ scaturiũt ex fontibꝰ quales sũt aq̃ iordanis. aq̃ vo cysternales dicũt mortue a Que fluũt ipe. de libano. iordanis ei orit ex fõtibꝰ ꝺicꝫ ad radices montꝫ libani vt dic hiero. sup Nah. b Sur. aq̃. z ve. au. ꝛc. qz ad flatũ ventoꝝ oppositaꝝ ptiũ fluũt gutte aromatice de arboribꝰ aromaticꝫ hꝰ tre q̃ colligũt ab incolis eo q sũt p̃cio se. Hec oia p̃dicta sũt de cõmendatione tre ꝓmisse ad excitandũ desideriũ sponse.

Cap'm. v.

v Veniat dilectꝰ meꝰ. Postq̃z descripsit salo. amorẽ sponsi z spõse ꝓut respicit ingressus terre. Hic ꝓñr idẽ describit ꝓut respicit tps ipius possesse: z diuidit in duas ptes qz p̃ facit hoc fm tpa iosue z iudicũ. scõo fm tpa a dõ vsq̃z ad xp̃m ca. se. Circa p̃mũ scien dũ q̃ ppls isr̃ illis tpibꝰ aliq̃n fuit in ꝓsperꝫ. aliq̃n in auersis. z iõ p̃ tangunt ꝓspera. secundo aduersa. ibi. Ego dormio. Circa p̃mũ dicit spõsa. a Veniat dile. meꝰ in hor. su. i. hitet mecũ p ꝓdescensionẽ sue bonitatꝫ i tra mi hi cõcessa q̃ vocat hortꝰ dñi. eo q colebat ibi. b Et comfru. po. su. i. vt cõedere me faciat z fructꝰ tre mihi date in pace. eo mõ loquẽdi q̃ dixit dñs Abrae. Gen. xxij. Nunc ꝓgnoui q̃ timeas dñm. i. cognoscere feci. vl̃ qz actꝰ vl̃ passiões fideliũ in scriptura aliq̃n attribuũt ipi deo. Act. ix. Saule saule q̃d me pseqũris. i. fideles meos z ita comestio fructuũ terre attribuit ipi deo. qz ppls eius cõedit q̃n cũ iosue trã intrauit Josue. v. Cõedert de fructibꝰ tre defecit qz manna. z qz hoc fuit ex dono dei. iõ subdit i psona spõsi. c Veni in hor. me. so. mea spõ. hitando ibi in bonorũ abundantia. iõ subdit. d Messui myr. me. i. p̃paui tibi terre bona. e Comedi. exponat vt dictũ est. o cũ nardo nardꝰ z crocꝰ fistula z cinamomũ cũ vniuersis lignis libani myrrha z aloe cũ oibꝰ primis vnguentꝫ. Fons hortoꝝ pute ꝓ aq̃z viuentiũ q̃ fluũt ipetu de libano Surge aq̃lo z veni auster p̃sla hortũ meũ z fluẽt aromata illius

Cap. v.

a Veniat dilectꝰ meꝰ in b hortũ suũ. vt cõedat c fructũ pomoꝝ suoꝝ. Veni i hortũ meũ soror mea sp̃õsa messui myrrhã meã cuz d aromatibꝰ meis. Cõedi fauũ cũ melle meo z bibi vinũ meũ cũ lacte meo. Cõedite amici z bibite. z iebria b mi carissimi. Ego dormio k z cor meũ vigilat vox dilecti mei pulsãtis. Aperi mihi soror mea amica mea columba mea: immaculata mea: qz caput meũ plenũ ẽ rore z cincini mei guttꝫ noctiuz p Expoliani me tunica mea q quõ induar illa: Laui pedes meos. quõ inq̃nabo illos. Dilectꝰ meꝰ misit manũ suã p foramen z venter meus intremuit ad tactuz eius. Surrexi vt aperirẽ dilecto meo. Manꝰ mee stillauerũt mirrhã z digiti mei pleni myrrha ꝓbatissima. z Pessulum ostij mei aperui a dilecto meo. at ille declinauerat atq̃z transierat. Anima mea liq̃facta ẽ. vt dilectus e locutꝰ ẽ. Quesiui z nõ inueni illũ vocaui z nõ rñdit

f Fauũ cũ melle meo ꝛc. p hoc designat abũdantia mellis vini z lactis in terra illa. ꝓt qõ subdit. g Comedite amici ꝛc. i. ꝙditu adherebitis mihi p amicitiã z latriam habebitis oim bonoꝝ abũdantiã. z hoc pz ex decursu veteste. h Ego dormio. Hic ꝓñr ponũt aduersa. ꝓpter ei silr ex abũdantia bonoꝝ tpaliũ declinauit ad ydolatriã. sic ꝓdixerat moyses deutro. xxxij. Incrassatus est dilectꝰ meus z recalcitrauit. icrassatus impinguat ꝰ z dilatatꝰ dereliqt deum factorẽ suũ ꝛc. z iõ dñs pꝰ multã sufferẽtiã iuflixit penã debitam. vt sic pena docẽte reduceret ad penitẽtiã. ꝓt qõ sic ꝓcedit. qz p pẽit culpa. secũdo pena. ibi. Dilectꝰ meꝰ. Tercõ pnia. ibi. Surrexi. Circa p̃mũ ór in pso na dñi b Ego dormio. i. pctã ad tpus dissimulo. vñ cõit ór ab hõibꝰ deꝰ dormire qñ pessimos hoies differt punire. i Et cor meũ vigilat. i. p̃sideo tps debitũ punitõis. z sub dit in psona sponse k Vox dilecti mei ꝓp phetas suos z doctores. l Pulsantꝫ. me ad penitẽtiã m Aperi mihi. p ꝓsensuz boni. n Soror mea amica mea ꝛc. tpe. s. ꝓterito tue innocẽtie. o Quia caput meum ẽ plenũ rore. p rorẽ intelligit pua pluuia. p guttas noctiũ magna. Nos em̃ z pluuia differt fm paucitatẽ z multiplicitatẽ materie. j. metheororꝝ. z loquit hic deꝰ fm modũ sponsi reconciliationẽ sue spõse desiderantis. z nõ retardat ab hoc ex ioportunitate tpis. z ꝑdit rñsio spõse male recõciliatõnẽ recusantꝫ cũ ór. p Expoli. me tu. mea i. dimisi cultũ diuinũ cõsuetũ iã diu ẽ. sic pt̃z in ꝓcessu iudicũ. Modꝰ em̃ viuẽdi ꝓsuetꝰ alicꝰ vulgariter ór tunica eiꝰ. q Quõ indu. illa. qz p admõitiões ꝓphaꝝ volebat ppls reuerti ad cultũ diuinũ. r Laui pe. me. ꝛc. ꝑ ór fz estimationẽ ydolatrãtis ppli. q̃ cultũ dei reputabat imũdũ z cultũ idoli mũdũ. Et sic exponit Ra. sa. s Dilecꝰ meꝰ. qz post culpe dissimulationẽ deꝰ adhibet penã. iõ dicit spõsa. Dilectꝰ meꝰ misit manũ suã. i. manũ sue iusticie ad puniẽdũ me. t Per foramen. Prosequit pabolã spõsi tradi ꝛ sponsam aptionẽ ostij sibi denegatẽ. q̃ p fenestrã vel aliquã apturã infert baculũ ad pcutiendũ eã v Et venter meus intre. ad tactũ eiꝰ. qz ppls a deo pcussus cõcipiebat timorẽ eiꝰ. vtz li. iudicũ in plibꝰ locis. x Surrexi. hic ꝓñr pena docẽte subdit pnia. Et diuidit in duas ptes. ꝺa ꝑ p pniam q̃rit sponsi reconciliatio. scõo ponit pulcritudinis eius descriptio. ibi. Qualis ẽ. Circa p̃mũ dicit spõsa. Surrexi vt aperirẽ dilecto meo. querẽs ei recõciliari et sic a penã liberari. y Manꝰ mee distil. myr. i. applicaui me ad opa pnie q̃ designant p amaritudinẽ myrrhe z Pessulũ ostij mei aperui ꝛc. pessulũ ẽ ostiũ in magna porta. z p hoc designat q pnia in p̃incipio ẽ imperfecta. propter qõ subdit. a Et ille decli. atq̃z transi. qz nõ statim ad clamorẽ ppli liberabat eũ a pena. z qz ex hoc augebat afflictio. iõ subdit. b Anima mea liq̃facta est. sic sagimen in patella. vñ de hoie dimisso in afflictione ór vulgariter q frigit in sanguie suo. c Quesiui illũ ꝛc. qz sicut deꝰ est deꝰ ñ statim liberabat ppln̄ ꝟ dimittebat eũ affligi ab adulterantꝫ a sponso reuocate. k

aduersarijs: vt a philisteis ⁊ moabitis: ⁊ ceteris gentib⁹ circa terrā iudee exītibus vt patet ex decursu libri Judi. ⁊.j. Reg.iō subdit. d Inuenerūt me custo. cc. i. pncipes gentiū in circuitu iudee exītiū q̄ noiat b ciuitas a hie rusalē metropoli iudee. e Percusserūt me. nocumentū inferēdo psonis.

f Tulerūt pallium meū. spoliando me bonis meis. ⁊ quia pp̄s cōis ꝓpter peccatū ydolatrie non erat dign⁹ exaudiri iō auertit se sponsa ad psonas mundas ab ydolatria: q; sem p in pp̄o isr̄l fuerūt alique tales q̄ntūcū q̄ pp̄s cōis: vel etiā pncipes ad ydolatriam decliarēt. vñ .lij. Reg.xix. dic̄ dñs ad helyā. derelict mihi i isr̄l septē milia virorū: quoꝝ genua nō sunt curuata añ baal. Et q; p̄ces taliū sunt exaudibiles. iō dicit.

g Adiuro vos filie hieru. i. psone deuote de isr̄l: nec est ꝫ illud q̄d dictū ē .s.j. ca. q filie hier̄m significāt fragiles populi q; tā pfecte psone q̄z ipfecte sunt de eodē pp̄o: ꝫ .s.j. ca. ipfecte dicunt filie hier̄m. ꝓpter fragilitatē sexus. hic aūt pfecte eodē noie noiant rōne deuotionis ꝺ q̄ fit b mētio: q̄ magis vigere solet in mulierib⁹ ꝑm illud q̄ canit eccl̄ia. Intercede p deuoto femineo sexu. Idē em nomē in sacra scriptura ex diuersis ꝓprietatib⁹ nō solū accipit p diuersis. ꝫ etiā aliq̄ū p ꝺrijs: sicut de⁹ leo ꝺr rōne magnanimitas: Apo.v. Dicit leo ō tribu iuda. ⁊ dyabolus rōne rapacitatis.j. Pe.v. Aduersari⁹ vester dyabol⁹ tanq̄ leo rugiens ⁊c. Dicit igit. g Adiuro vos. i. p rem sacrā de p̄cor. h Filie hie. i. deuote psone. i Si iue. di. meū vobis gratiosum in oꝛonib⁹ vr̄is. k Vt nun. ei. p me depcādo. l Quia amo. lan. i. recōciliari sibi desidero. m Qualis est. Hic ꝑ̄r ponit spōsi descriptio. ⁊ diuidit i duas ptes: q; p̄ circa b mouet questio: scdo ponit rñsio. ibi. Dilect⁹ me⁹. Circa primū sciēdū: q; sicut pp̄s peccator recurrebat ad deuotos pp̄m ad habēdū oꝛonis suffragiū: ita ecōuerso deuoti inducebāt pp̄m ad cognitionē dei ⁊ ad ei⁹ verū cultū: iō in psona eoꝝ ꝺr. m Qualis est dilect⁹ tu⁹. i. vtinā attēderes quātū est amabilis ⁊ bon⁹. n Et dil. i. p̄ omnib⁹ diligendus vel b ꝺr ad denotādū pcessionē diuinaꝝ psonaꝝ: q; fili⁹ pcedit a patre sicut dilect⁹ ex dilecto: ⁊ spūssanct⁹ ab ambobus: vt amor mutu⁹ vtriusq̄. o O pulcerrima mulier. i. aliarū gētiū. p tpe desponsationis tue in susceptiōe legis diuie vt dictū est. s. p Qualis est di. ⁊c. repetitio est eiusdē ad maiorē excitationē. q Dilect⁹ me⁹. Hic ponit rñsio confitendo dei pulcritudinem ⁊ bonitatem. q; corde creditur ad iustitiā ore aūt sit pfessio ad salutē Ro .x. Et diuidit in duas ptes: q; p̄ ponit sponsi descriptio: scdo ex b ꝺr q̄. ibi. Quo abijt. Circa primū describit spōsus sub pabola iuuenis fortis. ⁊ gratiosi. ꝓpter q̄ ꝑ pabola ponetur: scdo exponet. Circa primū ꝺr. q Dile. me⁹ cādid⁹ ⁊ rubicūdus. i. in colore gratiosus. r Elect⁹ ex milib⁹ id est in multis milib⁹ non inuenriet vn⁹ talis. s Caput ei⁹ aurū optimū. i. ornatū corona aurea. t Come ei⁹ sicut elate palmaꝝ. i. frōdes hūtes densitatē foliorū: et p b intelligit multitudo capilloꝝ. v Nigre q̄si corui⁹. nigredo capilloꝝ attestat fortitudini ⁊ iuuētuti: ⁊ q; hic ponit metaphora iuuenis fortis. dicunt come ei⁹ nigre Dañ. vij. vbi describit de⁹ sub pabola iudicis in q̄ decēs

mihi. Inuenerūt me custodes q̄ circūierūt ciuitatem
e Percusserūt me ⁊ vulnerauerūt me: tulerūt pallia meū
g custodes muroꝝ. Adiuro
p vos filie hier̄m: si inueni
k ritis dilectū meū vt nūcietis ei: quia amore langueo
l m Qualis est dilect⁹ tu⁹ ex
o dilecto o pulcerrima mulierū Qualis est dilect⁹ tu⁹
ex dilecto q; sic adurasti
q nos. Dilect⁹ meus cādidus ⁊ rubicūdus: electus
r s ex milib⁹: Caput ei⁹ aurū
t optimū: come ei⁹ sicut elate palmarū: nigre q̄si corui⁹

s Oculi eius sicut columbe
t v sup riuulos aquaꝝ q̄ lacte sunt lote: ⁊ resident iuxta
x fluenta plenissima. Gene illi⁹ sicut areole aromatū:
y z cōsite a pigmētarijs Labia ei⁹ lilia distillātia myr
a rhā primā. Man⁹ illi⁹ toꝛ
b natiles. auree: plene hya-
c cinthis. Uenter ei⁹ eburneus: distinct⁹ saphiris.
d Crura illi⁹ colūne marmoree q̄ fundate sunt super ba
f ses aureas Species eius
g b vt libani: electus vt ce-
i dri. Guttur illius suauissi-
k mū et totus desiderabilis

est senectus ⁊ canicies: ꝺr de deo. Antiquus sedit dieꝝ. ē subdit. Capilli ei⁹ tanq̄ lana munda. i. alba. s Oculi ei⁹ sicut colūbe. i. hūs aspectū simplicē ⁊ honestū.
t Sup riuulos aquaꝝ. ad se lauandū ne appareat i eis aliq̄d immūdū. v Que lacte sunt lote. i. albe ad modū lactis tales ei columbe sunt gratiosiores alijs: ⁊ p b notat gratiositas sponsi i oculis. x Gene illi⁹ sicut areole aromatū. Est aūt areola portio terre bene seminata vñ Ezech. xvij. De areolis germinis sui q̄ delectāt valde visum q̄n incipiūt semina pullulare. Dicit em̄ pbs q; virides sationes maxime delectāt visum ⁊ cōfortāt ⁊ maxime q̄n sunt herbe aromatice. dicit igit.
x Gene illi⁹ sicut areole aromatum. i. sunt ita delectabiles ad vidēdū sicut areole seminū aromatū coꝝ pullulātiū.

y Cōsite a pigmētarijs. i. culte ⁊ ordiate a bonis cultoribꝰ aromatū que etiā pigmēta dicunt. z Labia eius lilia distil. myr. primā. sic est in hebreo: ⁊ p b designat mundicia eloquij ⁊ gratiositas. a Man⁹ ei⁹ tornatiles auree. In hebreo hr̄: Rote auree. p q̄ designat q; man⁹ spō si stint ornate anulis aureis q̄ sunt figure circularis: ideo subdit. b Plene hyacinthis. i. saphiris q̄ sunt hyacinthini coloris: tales em̄ lapides ponunt in anulis.
c Uenter ei⁹ eburne⁹. i. albus ⁊ politus. d Distinctus saphiris. i. ornat⁹ lapidibus p̄ciosis nō immediate sup carnē: ꝫ sup vestē q̄ opit ventrē. Sicut em̄ in vestib⁹ circa collū ⁊ man⁹ ad ornatū nobiliū nūc ponunt lapides p̄ciosi: ita etiā tūc tpis circa ptes versus ventrē descendētes. e Crura eius columne marmoree. id est fortia ad modū taliū colūmnarū. f Sup bases aureas. i. sup pedes calciatos calceis in superficiē deauratis: quales portāt nobiles de hyspania. g Species ei⁹ vt lyban⁹. i. forma ei⁹ gratiosa: sicut lyban⁹ que est arbor aromatica ramosa ⁊ valde gratiosa. Lyban⁹. n. nō est hic nomē montis pro ut acceptū est. ꝫ. in plurib⁹ locis. h Electus vt cedri. id est statura ei⁹ recta ad modū cedri. i Guttur illius suauissimū. i. albū politū ⁊ gratiosum. Et q; oia p̄dicta faciūt ad gratiositatē iuuenis: iō subdit. k Et to. desiderabilis. Hec aūt pabola ꝑm oēs doctores hebraicos ⁊ latinos intelligit de deo: de quo dicit Gre. moral. xviij. In deo q̄ forma corporis nō circūscribit man⁹: oculus: ⁊ cetera mēbra sic noiant vt ex mēbroꝝ vocabulis effect⁹ sue potētie designent. Habere namq̄ oculos ꝺr: q; cūcta videt: man⁹ q; oia opat. Sic ergo de deo ꝺr. Dilect⁹ meus cādidus ⁊ rubicūdus. i. benign⁹ iustis ⁊ iratus reprobis. facies em̄ bonis irati rubescit ⁊ exardescit. Elect⁹ ex milib⁹. i. p̄ oīb⁹ diligēdus. In hebreo hr̄. Dexillat⁹ i milibus. i. hūs i exercitu suo multa milia angeloꝝ. Dañ. vij. Mīlia milīū ministrabāt ei: ⁊ decies milies centena milia assistebāt ei. Caput ei⁹ aurū optimū. i. corona aurea decoratū i q̄ notat dignitas regia q̄ ꝺr rex regū ⁊ dñs dñantiū. Come ei⁹. i. attributa diuina: vt sapia bonitas ⁊c. q; sic come inherent capiti ⁊ adiacēt ei: sic attributa sunt idē cū diuina ēntia tū signant p modū qualitatū sibi adiacētiū. sic elate palmaꝝ. q; multa sunt. Nigre quasi corui⁹. q; nen senescūt. p nigredinem em̄ hic intelligit iuuentus vt p̄di-

ctū est. Oculi ei⁹ sicut colūbe. q⁹ vno simplici intuitu videt oia. Que lacte sunt lote. q⁹ ex cognitione eox q̄ sunt ex se nō vilescit intellect⁹ ei⁹: vt dicit ꝓmentator erronee sup. xij. metaphi. Nō em̄ ꝓgnoscit eā p formā exn̄eā a reb⁹ acceptā ꝫ p suā eēntiā oia pfecte repsentantē Gen e ſl⁹. sunt virt⁹ attracti ua. sicut oculi virt⁹ cognitiua: trahēdo em̄ ad se electos p fidē ꝛ amorē incorporat sibi eos sicut pgenas incorporant materiales cibi vnde dicit saluator Johannis. xiiij. Ego cibum habeo manducare quē vos nescitis. qđ intelligit ad lr̄am de samaritanis sibi incorpandis p fidem. Sic areola aromatū ꝛc. q⁹ sicut ex areola aromatū exalat odor bon⁹ reficiens olfatū: ita ex amore diuino attrahēte recreant anime bonorū. Labia eius. sunt virtus reseratiua secretorum quibus loquitur sanctis ꝓphetis. ideo subdit. Illia distillātia myrrhā primā. q⁹ vba dñi sunt mūda ꝛ a corruptione pcti p̄seruatiua. Manꝰ ei⁹ sunt ei⁹ potētia opatiua. Tornatiles auree. p figurā em̄ circularē anulox intelligit pfectio operū diuinox. Denk. xxxij. Dei pfecta sunt opa. Denk ei⁹. est occultatio diuinox iudicioꝝ. vnde de hoie occulto cōiter dr q⁹ nō pōt scīri qđ habeat in ventre. Eburne⁹. Est em̄ ebur frigidū ꝛ albū: q⁹ ꝯsideratio occultatiōis iudicioꝝ dei incutit frigus timoris a pctō retrahētis. Prouer. xv. Per timorē dñi recedet oīs a malo. ꝛ sic aīa cādidat desiderio vite celestis ornat. iō subdit. Distinctus saphiris. Est em̄ saphirus colorīs celestis. Crura illi⁹. sunt ei⁹ virt⁹ qua sustētat oia. Et bases auree. suppositā diuia seu psone. Species ei⁹ vt libani. Electus vt cedri. q⁹ pulcritudo ei⁹ est summe desiderabilis: ꝛ altitudo incōphēsibilis. Guttur illi⁹ suauissimū: ꝛ tot⁹ desiderabilis. q⁹ infinite bonitatis. l Talis est dilect⁹ me⁹ ꝛc. q. d. corde credo ꝛ ore ꝓfiteor q⁹ istū debeo sup oia diligere.

m Quo abijt. Hic ex p̄dictis orit̄ questio. vere em̄ penitētes ꝛ cōfitentes sunt adiuuādi erga deū a psonis pfectis iō queritur in psona eox. Quo abijt dilect⁹ tu⁹. q̄si dicant parati sum⁹ te iuuare in recōciliatiōe ad ipm: iō subdit. Et querem⁹ ꝛc. Ista tū lra. Quo abijt ꝛc. referēda est ad tps captionis arche p philisteos ꝛ trāslationis ei⁹ ad terrā illox. Tūc em̄ dr deos abijsse de terra isr̄l: eo q⁹ ꝓpiatoriū sup archā exīs locus dei dicebat. n O pulcerrima mulierū. i. oīm gētiū tpe desponsationis tue p legis susceptionē. Quo abijt. repetitio est eiusdē ad maiorem exp̄ssionē. o Quo declinauit. ꝫ refert ad tps reductiōis arche in bethsames nō ope būano ꝫ diuino. j. Reg. vj.

p Et querem⁹ eū tecū ꝫ refert ad tps in q̄ dauid deuot⁹ iuit cū sacerdotib⁹ ꝛ leuitis ad reducēdū solenniter ꝛ deuote archā dñi in hierl̄m. ij. Reg. vj. ca.

Capl̄m vj.

Dilect⁹ me⁹. ꝫ ꝓr describit amor sponsi ꝛ sponse. p tpe dō vsq̄ ad xp̄m. Et diuidit in q̄tuor ptes. q⁹ p̄ tāgit tps ipius dō: scdo Salomonis. ibi. Descēdi in hortū. tercio tps regū sequētiū vsq̄ ad captiuitatē babyloni cā: ibi Nesciui. Quarto tps post captiuitatē. ibi. Reuertere. Prima i duas: q⁹ p̄ponit sponse recōciliate gr̄arū actio: scdo eiusdē cōmendatio. ibi Pulcra es. Circa p̄mū sciēdū q⁹ reducta archa in hierl̄m p dō vt p̄dictū ē q̄ ibi istituit sacerdotes ꝛ leuitas ad laudēdū deū. j. Paral. xvj apparuit benignitas dei ꝛ ei⁹ recōciliatio ergā pp̄lm isr̄l ꝓpter qđ regratiās sponsa dicit. a Dilect⁹ me⁹ descēdit in hortū suū. i. intra tabernaculū qđ tetendit dō ad collationē arche. ij. reg. vj. b Vt ibi pascat i horis. i. delectet in sacrificijs ꝛ oblationib⁹ ex fide ꝛ devotione oblatis: sic de sacrificio noe dr Gen. viij. Odorat⁹ ē dñs odorē suauitatis. c Et lilia colligat. i. mīstros mundos ad suū mīsteriū applicet.

d Ego dile. meo. i. ipi soli seruire volo. e Et di. me⁹ mi. necessitatib⁹ meis subueniēdo. f Pulcra es. b ꝯr sponsam cōmēdat ex gratitudine dicta dicēs. f Pulcra es amica mea. i. ad pulcritudinē p̄tinā restituta: g Suauis. ex denotiōe mentis. h Et decora. ex honestate ꝓuersationis i Sicut hierl̄m q̄ fuit electa spāliter i loco diuini cult⁹: ꝛ sīl⁹ ppl⁹ isr̄l elect⁹ fuit ad colēdū deū p ceteris gētib⁹. k Terribilis vt castroꝝ acies ordi. q⁹ tpe dō in pp̄lo isr̄l ꝛ i hierl̄m viguit milicia. l Auerte ꝛc. inhibet diuinox inq̄sitio curiosa. puer. xxv. Qui pscrutator est maiestat⁹ oppimet a glia. m Capilli tui ꝛc. exponit vt. s. iiij. cap. vsq̄ ibi. n Sexagita sunt re. ꝛc. p ꝫ vt dicit Ra. sa. itelligunt. lx. psone descēdētes ab abraā. s. ysaac ꝛ duo filij ei⁹: ysmael. ꝛ. xij. filij eius. de cethura. xv. ꝛ filij iacob. xij. ꝛ filij esau. xv. o Et octoginta cōcu. i. lxxx. psone de Noe vsq̄ ad abraā exclusiue. ꝛ ille numerationes accipiunt ex p̄ paralipo. ca. j. Et sicut regine sunt maiores ꝓcubinis regū: ita psone descēdentes ab abraā p̄dicte ꝓpter magnitudinē fidei ab abrae exprimunt nobiliorē noie q̄s descendētes a noe. p Et adolescentularum. i. cognationū ꝛ gētiū a p̄dictis descēdētiū. q Nō ē nūer⁹. i. sunt valde mlte. r Vna est colūba mea. i. ō oīb⁹ p̄dictis gētib⁹ nō elegi nisi vnā i spōsam. s. ppl̄m isr̄l. quē despōsaui p legē. Illic etiā pōt exponi: q⁹ licet solū i hierim fieret oblatio sacrificioꝝ: tñ in singulis ciuitatib⁹: oppidis ꝛ villulis iudee erāt loca vbi ꝓgregabat ppl⁹ ad orationē ꝛ ad audiēdū legē diuinā: ꝛ dicebant synagoge: igit̄ ꝓ regīnas pōt intelligi synagoge ciuitatū p ꝓcubinas oppidoꝝ: ꝛ forte iste ꝛ ille erāt i tali numero vel ponit hic numer⁹ determinat⁹ p indeterminato. sicut alibi in scriptura Dañ. vij. Decies milies centena milia assistebāt ei. Angeli em̄ assistentes deo sunt mlt⁹ maioꝝ nūero sm oēs expositores. Pervnā q̄ dr colūba ꝛ spōsa: itelligit tabernaculū vbi i hierl̄m erat archa q⁹ p ceteꝛ ciuitatib⁹ ꝛ locis erat ad dei cultū electa. ꝛ dr electa mea sue. i. eccl̄ie triūphāti q̄ dr mater militāt̄ Gal. iiij. Illa q̄ sursum est hierl̄m libera ē q̄ ē mr nra. s Viderūt eā ꝛc. ppl⁹ d ciuitate hierl̄m ꝛ alijs ciuitatib⁹ ꝛ locis iudee ꝓmēdauerūt cultū dei q̄ erat in hierl̄m ꝫ qđ admiratiue de pfectu eccl̄ie tpe dauid subdit.

l Talis est dilect⁹ meus ꝛ ipe est amic⁹ me⁹ filie ir̄lm
m Quo abijt dilect⁹ tuus o pulcerrima mulierū. q̄ de
p clinauit dilect⁹ tu⁹. Et q̄rem⁹ eū tecū: Ca. vj.
a Dilect⁹ me⁹ descēdit
b in hortū suū ad areo
c lā aromatū: vt ibi pa
d scat in hortis: ꝛ lilia colli
e gat. Ego dilecto meo ꝛ di
lect⁹ me⁹ mihi: q̄ pascit in
f ter lilia. Pulcra es amica
g mea: suauis ꝛ decora sicut
h ier̄lm: terribil⁹ vt castroꝝ
k
l acies ordiata. Auerte oculos tuos a me: quia ipi me
mauolare fecerūt Capilli tui
sicut grex caprarum q̄ apparuerūt de galaad. Dentes
tui sicut greges ouiū: que
ascenderūt ō lauacro Omnes gemellis fetib⁹: ꝛ sterilis nō est i eis. Sicut cortex malipunici sic gene tue
n absq̄ occultis tuis. Sexa
o ginta sunt regine ꝛ octogi
p ta ꝓcubine ꝛ adolescētula
q
r rū nō est nūer⁹. Una ē colūba mea: pfecta mea: vna
est mr̄i sue: electa genitrici
s sue. Viderunt eam filie syon: ꝛ beatissimam predicauerunt regine ꝛ cōcubine:

t Que est ista q̄ ꝓgre. q̄si aū. ꝙsurgēs iter illa q̄ apparēt de die sol hꝫ maiorē pulcritudinē ꝛ luna ō nocte. ꝛ aurora inter diē ꝛ noctē. ꝛ p̄ hꝫ intelligit pulcritudo eccl̄ie tpe dauid q̄ cultū diuinū valde augmētauit .j. Paral. xxiij. vsq̄ ad .xxvij. ita q̄ nō fuerat ante pulcriorꝫ tpe ꝓsperitatꝫ qō significat p diem nec aduersitatis qō p noctē nec stat⁹ iter medij qō p auroꝛā. v Descendi. hꝫ ꝓñr describit amoꝛ sponsi ꝛ spōse. p tpe salomonis q̄ edificauit deo tēplū nobilissimū ꝛ in ei⁹ dedicatione descēdit diuinitas in signo visibili nebule. iij. Reg. viij. ꝓpter qō tūc ait salomon: Dñs dixit vt habitaret in nebula: ꝓpter hꝫ ḡ dicit sponsus hic: v Descēdi in hoꝛtū nucū .i. i salomonis tēplū qō erat quasi deiumbꝛa culū. x Vt videre poma ꝙalliū. i. opa bona humiliū y Et inspicere si flozuisset vinea. i. isrl̄ eccl̄ia Esa. v. Vinea em̄ dñi exercituū dom⁹ isrl̄ est. q̄ flozuit tpe dauid et salomonis. z Et germinassent⁹ malapunica. i. sacerdotes ꝛ leuite eo q̄ malogranata posita erāt in margine tunice summi sacerdotis q̄ erat caput aliox: ꝓpter qō in eo virtualiter intelligunt alij ministri ꝓpter similitudinē tunice in q̄ erāt depicta malapunica. Exo. xxviij. tpe vo salomōis germinauit summi sacerdotis officiū: q: abiecto abiathar fact⁹ est sadoch summ⁹ sacerdos. iij. Reg. ij. et sic fuit restitutū sūmū sacerdotiū filijs eleazari filij aaron qō vsurpauerat heli q̄ descēderat de ithamar. a Nesciui hꝫ ꝓñr ponit stat⁹ sponse post tpꝰ salomonis vsq̄ ad captiuitatē babylonis: breuiter tñ ꝛ succincte. Circa qō sciēdū q̄ mortuo salomone statim ppl̄s isrl̄ ꝯtū ad decē tribꝰ declinauit ad ydolatriā ꝓ deceptionē hieroboā. iij. Reg. xij. ꝛ postea alie due tribꝰ coluerunt ydola: maxie tpe achaz ꝛ manasse regū iuda: vt ptz. iiij. reg. ꝓpt̄ qō. x. tribꝰ ꝓ fuerūt captiuate ꝓ regē assyrioꝝ. iiij. reg. xviij. ꝛ postea alie due ꝓ regē babylōis. iiij. Reg. xxv. ꝓpt̄ qō lamētādo dicit sponsa. a Nesciui ꝓsiderare. circa me būficia dei tēporibꝰ p̄teritis exhibita. b Mia mea cōturbauit me timore ad ydolatriā inducēte. hieroboā em̄ timore pdendi regnū decē tribuū iduxit ppl̄m ad ydolatriā: ne si iret in hierl̄m ad colēdū dñm reuerteret ad p̄iorē dñm .s. ad roboā filiū Salomonis: iō subdit. c Propter quadrigas aminadab ꝓ q̄s intelligit potētia regni iude. eo q̄ tribꝰ iuda fm oēs doctores hebraicos ꝛ latinos meruit dignitatē regiā in trāsitu maris rubri. Nā alijs tribubꝰ fortidantibus moysen sequi per mare diuisum: tribus iuda cōstanter secuta fuit ipm ꝛ alijs ꝓstantie dedit exemplū. tūc aūt aminadab erat p̄ceps tribꝰ iude q̄ egressus est ō egypto cū naason filio suo q̄ mortuo patre successit ei in p̄incipatu Nu. vij. Hebrei dicūt q̄ hec est vera lr̄a Anima mea posuit me quadrigas ppl̄i p̄incipantis: ita q̄ aminadab nō est hic vnū nomē ꝓp̄ū ꝫ sunt duo noia significātia ppl̄m p̄incipātē: ꝛ sic est sensus. Anima mea. id est voluntas mea. q̄ sic noiat frequēter in scriptura: eo q̄ mouet alias aīc potētias ad agēdū: voluntas vo puersa in duxit ppl̄m ad ydolatrādū ꝓpter qō fuit captiuatus vt dictū est: iō sequit: Posuit me quadrigas ppl̄i. p̄incipantis. s. assyrioꝝ ꝛ babylonioꝝ q̄ ducebāt filios isrl̄ in captiuitatē sicut quadrigas oneratas ponētes eis onera grauia in itinere ad portandū. d Reuertere. Hic ꝓñr tangit stat⁹ ppl̄i a reditu captiuitatꝫ babylonice vsq̄ ad xp̄m breuiter tñ ꝛ succincte. ꝛ fm hoc ōr

d Reuertere reuertere reuertere. s. de captiuitate. e Sunamitis. sic noiat hic sponsa a ciuitate noie suna in qua pluries hospitat⁹ fuit helisee us: vt habet. iiij. Reg. iiij. In hebreo sic habet: Reuertere reuertere sulamit: ꝛ si trahat ad ꝓpietatē latinā ōr sunamitis. i. integra vl̄ pfecta. q. d. reuertere ad statū pristinū pfectionis tue: vel melio⁹ ad statū integruꝫ fidei tue. qꝛ post reditū captiuitatis babylonice semp fuit populus isrl̄ in subiectione: ꝓmo ꝓpꝫ. scōo grecoꝝ: tercio romanoꝝ: stetit tñ fidelit in cultu vni⁹ dei. veri vsq̄ ad xp̄m. Et ōr hic quater reuertere quia ꝓmo alīq̄ redierūt de babylone cuꝫ zorobabel duce scōo alīq̄ cū esdra sacerdote. j. Esdre. vij. tcio alij cū Neemia quarto tpe iude machabei q̄ ꝓpter ꝓsecutionez antiochi fugerat ad loca defta: ꝛ postea redijt ad ciuitates ꝛ loca sua habita victoria de ducib⁹ antiochi: vt hr̄ .j. Macha. f Vt intueamur te. colētē deū in terra iuda. Derūtū qꝛ tpib⁹ illis ppl̄s isrl̄ molestat⁹ fuit ab alijs ppl̄is: ꝓpter qō oportebat eū frequēter pugnare: ꝓpter qō subdit.

g Quid videbis in sunamite vel sulamite fm lr̄am hebraicā. h Nisi chorꝫ castroꝝ. i. societates ad pugnaz paratoꝝ qꝛ tpe neemie in repatione ciuitatis vna manu faciebāt opus ꝛ altera tenebāt gladiū: ꝛ media ps populi erat armata ad meli⁹ resistēdū aduersarijs: Neemie. iiij. ꝛ postea machabeoꝝ tpe ppl̄s isrl̄ fuit in bellis quasi continue vt ptz ex decursu p̄imi ꝛ ſcōi machabeoꝝ.

Capl̄m. vij.

q Vam pulcri sunt. Postq̄ descriptus est amoꝛ spōsi ꝛ sponse ꝓ statu veteris testamenti. Hic ꝓñr idē describit ꝓ statu noui ꝛ diuidit in tres ptes qꝛ ꝓ posuit hui⁹ status inchoatio. scōo inchoati dilatatio ibi Veni dilecte mi. tercio dilatati trāquillatio se. ca. Circa p̄imū describit spōsa generaliter. scōo ꝯtum ad pfectos spāliter. ibi dixi ascendā. Circa p̄imū describit spōsa sub ꝓpabola mulieris gratiose: aliter tñ ꝯ supra. iiij. caꝑ. qꝛ ibi describit sponse pulcritudinē a superioribus incipiēdo: ꝛ ad inferioꝛa descendēdo: hic aūt ecōuerso incipiēdo ab inferioꝛib⁹ ad superioꝛa tendendo. qꝛ ꝓ tpe veteris testamēti sponsa q̄si a deo ꝓcedit ꝛ egredit: ꝓ tēpoꝛe vo noui de terrenis ad celestia in deū reducit. Igit̄ ꝓmo parabola pulcre mulieris ponet. scōo exponet. Ꝯtū ad ꝓmū sic dicit. a Pulcri sunt. i. vale pulcri. b Gressus tui in calciamētis. ad gratiositatē em̄ mulieris multū facit q̄ mature ꝛ honeste incedit ꝛ calciatis pedib⁹: qꝛ i honestū est q̄ nuda pedib⁹ appareat.

c Junctura femoꝛum tuoꝝ sicut monilia ꝛc. ꝓ hoc designat q̄ crura sunt iuncturis suis debite collocata ad excludendum omnimodam claudicationem.

d Umbilicus tuus sicut crater tornatilis .i. rotundus ꝛ bene formatus: ꝛ accipit hic vmbilicus ꝓ superficie ventris in cui⁹ medio est vmbilicus. in hebreo habet: Umbilicus tuus patinus clarus in quo designat pulcra dispositio ventris exterius.

e Uenter tu⁹ sicut aceruus tritici id est interius fecundus in ple. f Uallatus liliis. i. decoratus marital castitate. g Duo vbera tua sicut duo hinnuli id est equaliter tumentia ꝛ abundantia lacte ꝓ ple nutriēda.

b Collū tuū sicut turris eburnea. i. recta ad modū tur-

b debis i sunamite: nisi choros castroꝝ. Caꝑ. vij.

a Quā pulcri sunt gressus tui i calciamētis:
c filia p̄incipis. Junctura femoꝛum tuoꝝ sicut monilia q̄ fabricata sūt manu artificis. Umbilic⁹ tu⁹ crater tornatilis: nūq̄s indigēs
e poculis. Uenter tu⁹ sicut
f aceru⁹ tritici: vallat⁹ liliis
g Duo vbera tua sicut duo
b hinuli gemelli capree Collum tuū sicut turris ebur-

ris:z albū ad modū eboris. i Oculi tui sicut piscine i esebon:fm hebreos esebon nō est hic nomen ciuitatis vltra iordanē de qua ōr Nume.xxij. Ignis egressus est de esebon ꝫ est nomē cōe significās cōputationē. Et sic ē lra Oculi tui sicut piscine in cōpunctione.i.magne reputationis. k Que sūt in porta.i. ꝑpe portā. l Filie multitudinis.i.hierlm q ōr mltitudinis filia eo q erat plena populo Tren.i. Erāt ei due piscine aquarū in hierlm ciuitatem multū decorātes sicut ocli pulcri z mūdi decorāt mulieres Compank aūt oculi piscinis aquarū: eo q sunt aquei a dño ꝓpter qō cū ledāt in lachrymas resoluuntur. m Nasus tuus sicut turris libani.i.rectꝰ z bñ sedēs in facie sicut turris libani q erat recta et bene sita in extremi

i nea:oculi tui sicut piscine i
k esebon q sunt i porta filie
m multitudinis. Nasus tuꝰ
sicut turris libani:q respi-
n cit ɔ damascū. Caput tuū
p vt carmelus:z come capitis tui sicut purpura regis
iūcta canalibus Qpulcra
es z ꝙdecora charissima i
q delicijs. Statura tua assi-
r milata est palme: z vbera
v tua botris. Dixi. Ascēdā
x y z a in palmā z appḥendā fructꝰ eiꝰ. Et erūt vbera tua
b sicut botri vinee: z odor oris tui sicut odor maloꝝ:

Ex ꝓdictis cōcludit: Qpulcra es.iterꝰ ꝓ fidē. Et ꝙdecora.exterꝰ ꝓ honestatē. Charissima.i. ꝑcio maximo redēpta.ſ.sanguine xp̄i ꝑcioso. Illud em charissimū ōr quod maximo ꝑcio emit. In delicijs.q passio xp̄i apuit portā deliciarū paradisi spōse sue. Statura tua assimilata est palme.in rectitudine iu

c guttur tuū sicut vinū optimū. Dignum dilecto meo
ad potādū labijsq z dēti-
e bꝰ illiꝰ ad ruminādū Ego
f dilecto meo z ad me ꝙuer-
g sio eius. Veni dilecte mi
b egrediamur i agrū: ꝑmore
i mur i villis. Mane surga-
k mꝰ ad vineas: videamꝰ si
l floruit vinea: si flores fru-
mctꝰ pturiūt .si floruerūt ma
n lapunica. Ibi dabo tibi
o vbera mea Mandragore
dederūt odorē i portis no
p stris Dia poma noua z ve
q tera dilecte mi ꝙuaui tibi.

stīcie: z altitudie cōtēplationis deuote. Et vbera tua botris ꝓpter abūdātiā lactis ad nutritionē filioꝝ xp̄i z eccl̄ie.

v Dixi ascendā. h ꝑ̄ describit pulcritudo sponse q̄tū ad pfectos specialiter. de qb⁹ dicit sponsus v Dixi ascēdam .i. ascēdere faciam pfectos in eccl̄ia.

x In palmā.i.i cōtēplationis altitudinē. y Et appḥendā.i.appḥendere faciam.sicut supra expositū est in simili.

z Fructꝰ eiꝰ.i.dulcedinē q̄ sentit in cō

tēplatōis altitudine:sicut palma fructꝰ suos facit i summitate. a Et erūt vbera tua sicut botri vinee:ex abundātia lactis sacre doctrine. Contēplatiui.n.i ꝓtēplatione hauriūt q postea ꝓ doctrinā effundūt:sicut ptz de paulo post eiꝰ raptū: z de multis alijs doctoribꝰ. b Et odor oris tui.i.fama doctrine. Vñ paulꝰ apl̄s.ij. Cor.ij. Per nos odorē sue noticie manifestat i oi loco: q xp̄i bonus odor sumꝰ &c. z ad idē ptinet qō subdit. c Guttur tuū in q formant ꝓdicatiōis vba. d Sicut vinū optimū. inebriās amore diuio mētes fideliū. z b ē vinū germinās virgines. Zach.ix. Et q b est valde placitū deo: ió sequit Dignū dilecto meo. &c. ió ꝓcludit spōsa. e Ego dilecto meo.ꝓ amorē inhereo. f Et ad me cōuersio eiꝰ.cō solādo me in tribulationibꝰ. g Veni dilecte. Hic ꝑ̄ describit fidei xp̄i dilatatio:q ꝑ fuit in hierlm: z ide verificata est ad alias ptes orbis:sicut ꝓdictū fuit Esaie.ij. De syon exibit lex: z verbū dñi de hierlm. ꝓpter qō etiā dixit xp̄s apl̄is Act.j. Eritis mihi testes in hierlm z i oi iudea atq samaria z vsq ad vltimū terre. z b est qō petit spōsa hic: g Veni dilecte mi egrediamur i agrū. ꝓ diffusione fidei in orbe terrarū. h Cōmoremur in val. edificā do eccl̄ias in ciuitatibꝰ z villis. i Mane surgamꝰ ad vineā.i.ad ꝙuertēdū gētilitatē ex q̄ ꝓ maiorē ptē est ecclesia xp̄i q̄ ōr eiꝰ vinea sicut tpe veteris testa. synagoga dicebat dei vinea. Esa.v. Vinea dñi exercituū domꝰ isrl̄ē &c. z ōr Mane surgamꝰ ad vineā. q: in primitiua eccl̄ia iudeis excecatis ꝓ infidelitatez: gentilitas est illuminata ꝓ fidē Ro.xj. Cecitas ꝓtigit ex ꝑte i isrl̄: vt plenitudo gētiliū traret &c. k Videamꝰ &c. Hic accipit si ꝓ q: q: gētiles floruit vbū dei gaudent accipiēdo: Act.xiij. Audientes aūt gētes gauise sunt z glorificabāt vbū dñi. l Si flores fructꝰ pturiūt. si ꝓ q: q: gētiles nō solū vbū dei audierūt: ꝙ etiā bonoꝝ opeꝝ fructꝰ fecerūt. m Si floruerūt malapu. ꝓ malapunica granis rubicūdis plena itelligit plenitudo martyꝝ i primitiua eccl̄ia n Et ibi da. &c. .i. doctrinā vtriusq testi ad tuā gl̄iaz ordinabo. o Mādragore.poma sūt pulcra z odorifera z valde rara: z ꝙ b itelligūt excellētes viri i eccl̄ia xp̄i odorē fame ꝓ sanctā vitā z sanā doctrinā dātes in eccl̄ia dei: ió subdit ꝓ Dilecte mi &c. i. ad honorē tuū ordinaui: ꝓpter qō dicit saluator Matḥ.xiij. Dis scriba doctꝰ i regno celoꝝ similis est boi patrifamilias q̄ ꝓfert de thesauro suo noua z vetera

Quis mihi det. Nicyltimo describit Capm. viij. ecclie xpi pacificatio. Et diuidit in duas ptes: qz p ponit hui⁹ pacis desideriū. scdo ꝓplemētū. ibi. Soroz nostra. Prima adhuc in duas. qz p desideriū hoc ponit. Scdo ad eius ꝓplemētū rō inducit: ibi. Sub arbore malo. Circa primuz sciēdū q in primitiua eccl'ia: eccl'ie t ei⁹ ministris iniurie mlte inferebāt t obꝓbria. vnde Maximian⁹ Augustꝰ eccl'iaz abtō Marcello cōsecratā fecit stabulū publicuz: t beatum Marcellū deputauit ad custodiā aialiū: ꝓpter qō sponsa petit ab his t ꝓsimilib⁹ p pacē eccl'ie dā liberari dicēs.

a Quis mihi det te fratrem meū. rōne hūanitat⁊ assumpte

b Sugentē vbera matris mee. i. virginis marie q̄ nō solū ꝺz mater xpi ꝫ etiaz totiꝰ eccl'ie. ꝺz autē hic locꝰ intelligat ꝺ xpo ad lr̄am. ptz p translationē chaldaicā apud hebreos autētica q̄ sic hz. In illo tpe q̄ rex messias reuelabit se ecclesie isr̄l: dicēt ei filij isr̄l: tu eris nobis ad fratrē. ꝫ iudei moderni expectāt ꝫ futuꝝ qō iamdiu est p̄teritū.

c Vt inueniā te solū. latria honoratū: p hāc aūt dictionē solū nō excludit pater t spūssanct⁹: qz tres ꝓsone adoranť vna adoratione q̄ꝝ est vna diuinitas. ꝫ p ly solū excludit ydoloꝝ seruit⁹. d Foris. i. manifeste absq̄ infidelitū timoze. qō postea fuit ꝑletū tpe Cōstātini ímperatoris: q̄ ꝓcessit eccl'ias licite fabricari p totū iperiū romanū antea vo celebrabanť diuina in criptis martyrū t alijs locis occultis timoze paganoꝝ. e Et iā nemo despiciat. qz ante tps ꝓstātini multi ꝓtēptus fiebāt eccl'ie t ei⁹ ministris: vt dictū ē: ꝫ ipe lege ab eo ꝓmulgata ꝓhibuit ꝫ fieri. f Appḥēdā te. fidei deuotione. g Et adducā. i. ꝓcib⁹ meis faciā te venire p ꝓdescēsionē bonitatis tue.

h In domū mris mee. i. in eccl'iam beate virgini ꝓsecratā: t etiā in ꝓsecratis alijs sanctis: qz totū cedit ad honorē beate virginis cū in oib⁹ eccl'ijs honoret. i Ibi me docebis. reuelādo secreta mysteria eccl'ie ministris: sicut ptz in beato siluestro t in multis alijs sanctis ꝺctoꝝib⁹ t ꝓlatis. k Et dabo tibi poculū ex vino ꝓdito. i. ex deuotione fideliū q̄ placet xpo sicut vinū bibētib⁹ ipm.

l Et mustū malogranatoꝝ meoꝝ: p mustū qō ē vinū nouū intelligit deuotio nouiter ꝓuersoꝝ: qō fuit ꝑletuz tpe ꝓstātini: cui⁹ exēplo multi valde deuote receperūt baptismū. m Leua ei⁹. i. sponsi. n Sub capite meo t. q. d. tūc oñdit mihi amicitiā sicut spōsus ad sponsam ꝺdilectā. Et qz hui⁹ amicicie ꝓtinuatio est desiderāda: et interrūptio abhoꝛrēda: iō subdit. o Adiuro vos filie hierl'm. i. ꝓsone de eccl'ia. p Ne suscitetis t. i. q̄n sponsa obtinuerit quietē pacis q̄ nō faciatis aliq̄ō vñ spōsus offendat: t spōse requies interrūpat⁊ vt sic p̄ admiratiōe ꝓ sperit⁊ sue dicat. q Que ē ista t. i. de aspirate ꝓsecutionis tyrannoꝝ. r Delicijs affluēs. tpe ꝓstātini t aliꝝ principū xpianoꝝ. Pax em̄ t trāq̄llitas post ꝓsecutiones magnas delicie reputanť: vñ dicit ꝓuerbia⁹ i minori volumie. Si q̄rat: q̄d est summū bonū in vita: bñ rñdet: pax. t hester. xiij. Vt absq̄ vllo terroze vitā silētio trāsigētes. optata cūctis mortalib⁹ pace fruerēt. s Innixa sup dilectū suū. q. d. hāc trāquillitatē obtinuit: eo q̄ i xpo totaliter ꝓfidit. t Sub arboze. Exꝑsso spōse desiderio ꝫ ꝓñr ad ei⁹ ꝑletionē allegat rō. Circa q̄ sciēdū q ꝓces eccl'ie sunt exaudibiles potissime p virtutē passionis xpi iō dicit spōsa. t Sub arboze malo. i. p virtutē sctē crucis t tue passionis. v Suscitaui te. i. inuocaui te i oratione: vt cū in oratione dicit eccl'ia. Per crucē t passionē tuam libera nos dñe. Et sciēdū q ly malo nō est hic adiectiuū vt credūt aliq̄: exponētes ꝫ de arboze vita ꝺde t eue: qz in hebreo p̄fistis duab⁹ dictionib⁹: arbore malo: ponit vnica: q̄ significat malo granatū: iō expositio illa ꝓcedit ex ignorātia ydiomat⁊ hebrei. Dicit aūt ꝫ sancta crux malogn̄atuz que est arboꝝ fructifera: ad designādū fructū crucis q̄ est innumerabilis x Ibi corrupta est mater tua. i. synagoga q̄ ꝺz mater dei rō ne supradicta ca. iij. qz in passione xpi cessauerūt legalia tāq̄ mortificata. y Ibi violata est genitrix tua. repetitio est eiusdē ad maiorē assertionē. In heb hr̄: Ibi pturiuit te mater tua: pturijt te genitrix tua. t ꝫ lra vitati cuā gelice est valde ꝓsona. Dicit. n. Iob. xix. Stabāt aūt iuxe crucē t̄. gladio doloris ꝓpter filiū trāsfixa. sm q̄ ꝓdixerat sanct⁹ symeō: Luc. ij. Et tuāipius aiam ptrāsibit gladius. Est igit̄ sensus ibi. i. iuxe crucē pturiuit te mater tua. i. vt pturiēs doluit p te: p talē modū loq̄ndi dicit aplus Gal'. iiij. Filioli mei q̄s iterꝝ parturio donec formet xps i vobis ibi. parturijt te genitrix tua. repetitio ē eiusdē ad maiorē exꝑssionē. Et qz ozones eccl'ie nō solū sunt exaudibiles p virtutē crucis: ꝫ etiā p meritū beate virginis: iō spōsa ꝓfidēs de istis suffragijs petit a spōso. z Pone me vt signaculū sup coz tuū. me pfecte diligēdo: qō eiual de diligit sup coz poni ꝺz a Vt signaculū sup brachiū tuū. me brachio tue potētie ꝓtegēdo. b Quia fortis est vt moꝛs dilectio du. sicut iser. emu. q. d. lz dilectio tua sit tā fortis in filijs eccl'ie pfectis q̄ ꝓpter te nō timēt penā mortis: vt ptz i martyrib⁹. tū emulatio. i. ꝑsecutio tyrānoꝝ ex inuidiaꝛ odio ꝓcedēs xpianoꝝ. Dura ē sicut ifern⁹ infirmis ꝓpter qō idigēt brachio ꝓtectiōis t bñficio pacis. c Lāpades ei⁹. s. tue dilectiōis in mētib⁹ pfectoꝝ. d Lāpades ignis atq̄ flamaꝝ. i. tāfortis ē q̄ nō pōt obrui ꝑsecutionib⁹ tyrānoꝝ: nō sic aūt ē ifirmis: ꝺ qb⁹ subdit reddēdo singula singulis. e Si dede. hō oēm sub. dom⁹ sue. p dilectiōe diuia. f Quasi ni. despi. eā. q. d. p amoꝛe tuo ꝓtemnere bona exteriora etiaz pūt ifirmi t supplēdū ē: nō sic aūt ꝓpriā vitā martyriū sustinendo. Et est ꝫ modus loquēdi apud hebꝛeos q̄ ꝺz decurtatus. vbi oportet aliq̄d supplere ad hñdū itellectū: sicut. ij. Reg. v. ꝓposuerat ꝺ̄ ꝓmiū ei q̄ ꝑcussisset iebuzeū t̄. t supplēdū est q̄ illud ꝓmiū erat q̄ fieret magister militie: vt exꝑmit. j. Paral'. xi. Qui ꝑcusserit iebuzeū in primis erit ꝓnceps t dux. De hac aūt ifirmitate ad martyriū: t ꝓmptitudinē ad dimissionē tpaliū dicit Gre. omel'. xxxiij. Fortasse laboꝛiosuz nō ē hoi relinq̄re sua: ꝫ valde laboꝛiosuz est relinquere semetipm: minus quippe est abnegare qō hz valde em̄ multū est abnegare qō est. Est igit̄ sententia in hac pte q̄ sponsa petit tpalem pacē: qua t si nō idigēt pfecti quib⁹ lucrū esset ꝓ xpo moꝛi: tū ea indigent imꝑfe

ctí qũoꝝ multomaioꝛ est nũmerus in eccl'ia dei.

g Sozoꝛ nostra. Hic ꝓꝛ ponit adipletio desideriꝝ spõse in pacis largitione: ꝛ diuidit i tres ptes: qꝛ ꝑ ponit pacis largitio: scõo eccl'ie pacificate ampliatio: ibi. Vinea fuit. tercio finalis cõclusio. ibi. Qui habitas. Circa pmũ ꝺꝛ in ꝑsona sponsi si bi cõpatientis.

g Sozoꝛ nostra .i. eccl'ia q̃ ꝺꝛ sozoꝛ xp̃i eadẽ rõne q̃ xp̃s ꝺꝛ eiꝰ frater in pricipio huiꝰ ca. b Parvula .i. humilis ꝛ abiecta iter hoies huiꝰ seculi: et ꝟ fuit vsq̃ ad tp̃s ꝓstãtini.

i Et vbera nõ hz .i. libertatez effundẽdi lac sacre doctrine p fidei catholice p̃dicationẽ: quã tũc eccl'ia nõ audebat publice p̃dicare: ꝙ tñ i occulto docere: exceptis aliq̃bꝰ pfectis q̃ p p̃ dicatiõe fidei vltro se offerebãt morti. k Quid fa. p ꝟ i telligit pater ꝛ spũssanctꝰ opari cũ filio: opa eñ trinitatꝭ sunt indiuisa. l Sozori nr̃e in die qñ alloquẽda est .i. a principibꝰ aduocãda est sicut ptz de ꝓstãtino q̃ beatũ silvestrũ papã cũ clero suo aduocauit vt p eũ ꝓsequeret cozpis ꝛ aie sanitatẽ ꝛ sil'e fecerũt eiꝰ exemplo multi principes ꝛ potẽtes p orbẽ terrarũ. m Si murus est. accipitur si ꝓ qꝛ. q. d. qꝛ murus est fortis ꝫ psecutiões: ꝛ ꝟ rõne pfectoꝝ quoꝝ meritis subueniẽdũ est ipfectis: iõ subdit. n Edificem ꝰ sup eũ p pungnacula argẽtea. i. adiũgam ꝰ ei p susceptionẽ fidei principes ad defensionẽ infirmoꝝ. In heb. hr̃. Edificem ꝰ sup eũ palatiũ argẽteũ. p qõ idẽ de signat qõ p ꝓpugnacl'a. qꝛ p palatiũ etiã fm cõem modũ loquẽdi intelligit regalis potẽtia. Et ꝺꝛ argenteũ: qꝛ ꝓstãtinꝰ ꝛ alij p̃cipes in ꝓmotione eccl'ie multũ expẽderũt argẽtũ. o Si ostiũ .i. qꝛ eccl'ia est ostium p qõ ingredit ad celeste regnũ. p Cõpingam ꝰ illud .i. fortificem ꝰ.

q Tabulis cedrinis .i. doctoꝛibꝰ sacris q̃ ꝺicunt cedri ꝓpter scie ꝛ vite eminẽtiã ꝛ fidei integritatẽ: sicut cedrus ẽ arboꝛ valde alta a vermibꝰ nõ pforat. Aliter põt etiã exponi. Si murus est ꝛc. i. qꝛ vsq̃ nũc eccl'ia fuit pua ꝛ depssa. Eleuemꝰ eã. ad statũ honorificũ ꝛ magnũ. ꝛ qꝛ eccl'esia de hmõi bñficijs fuit grata iõ subdit in eiꝰ ꝑsona.

r Ego murus ꝓpungnaculis munitꝰ. p potẽtiã p̃cipũ tñ ex dono xp̃i p̃cipaliter. s Et vbera mea turris. sicut p̃dictũ est. p vbera sponse intelligit lactis copia sacre doctrie q̃ abũdauit a ꝙersiõe ꝓstãtini: qꝛ ex tũc eccl'ia habuit libertatẽ publice p̃dicãdi ꝛ docẽdi: ꝛ qꝛ hec doctrina nõ solũ est ad informationẽ moꝝ ꝙ etiã ad cõfutationem infideliũ ꝛ hereticoꝝ. iõ subdit. t Sicut turris. ꝺ q̃ dicit mgr̃ sniaꝝ. Fidẽ nr̃am vanidice turris clypeis munire vel potiꝰ munitã oñdere studuimꝰ. sicut supꝛa allegatũ est ꝺ doctoꝛibꝰ ve. test. ca. litj. v Ex q̃ facta sum cozã eo pacẽ repiens. s. ex tpe ꝓstãtini q̃ tercia die sui baptismi legẽ ꝓmulgauit: vt q̃cũq̃ iniuriã faceret xp̃iano: bonorũ suoꝝ mediã amitteret facultatẽ. x Vinea. Hic cõsequẽter ponit eccl'ie pacẽ habẽtis ampliatio: ꝛ p ꝙ tũ ad multiplicationẽ credẽtiũ cũ ꝺꝛ. x Vinea .i. eccl'ia vt. s. dictũ ẽ ca. vij. y Fuit pa. i. xp̃o. q̃ p sanguinem suũ oĩa pacificauit q̃ in celis sunt ꝛ i terris Col'. j. z In ea. s. vt be q̃ hz populos. i. roma in q̃ habitabãt aliq̃ de oibꝰ terre populis: vel qꝛ oẽs pp'li romano impio cuiꝰ caput est roma erãt subiecti: vñ ꝺicit Leo papa in fmone ap'loꝝ petri ꝛ paul'i: dispositioni diuini opis maxie congruebat vt multa regna vno ꝓfederent impio: ꝛ cito pulos haberet pp'los p̃dicatio generalis q̃s vniꝰ tenebat regimẽ ciuita-

tis. a Tradidit eã custodibꝰ. i. beato petro ꝛ eiꝰ succes soꝛibꝰ. b Vir affert ꝓ fructu eiꝰ mille argẽteos. vir ille intelligit cõstãtinꝰ q̃ fuit vtuosus ꝫ hostes iperij roma ni de quibꝰ triũphauit. ꝛ ꝫ hostes generis humani. i. demones q̃s p fidẽ supauit: ꝛ ipe:

b bꝰ vir affert ꝓ fructu eius
c mille argenteos. Vinea
d mea cozã me est. Mille tui
e pacifici ꝛ ducenti his q̃ cu
f stodiũt fructꝰ eiꝰ. Que ha
g bitas in hoꝛtis. amici au
h scultãt fac me audire vocẽ
k tuã. Fuge ꝺilecte mi: ꝛ assi
l milare capꝛee hinnuloq̃ ceruoꝝ sup mõtes aromatum.

Explicit Cãtica Cãticoꝝ

c Pro fructu vinee .i. ꝓ fructu eccl'ie multas et magnas fecit expẽsas q̃ p mille argẽteos hic designãt. Vel põt ꝺici q ꝟ ponit singulare ꝓ plurali. i. mille ꝓ multis milibus: sicut Exo. viij. Venit musca g uiss'ima .i. multitudo muscarũ. d Vinea mea cozã me est mutat ꝟ modus loquẽdi a tercia ꝑsona ad primã de dño hꝰ vinee q̃ est ipe xp̃s: ꝺ quo ꝺictũ fuerat i tercia ꝑsona. Tradidit eã custodibꝰ. Et ne credat q̃ p hanc traditionẽ ꝺimiserit eccl'ie custodiã. iõ ꝺicit. d Vinea mea cozã me est. i. ad eiꝰ custodiã p̃tialiter ꝛ p̃cipaliter assisto: ꝓpter qꝺ ꝺꝛ in p̃s. cxxvj. Nisi dñs custodierit ciuitatẽ ꝛc. ꝓpter qꝺ de hac custodia multo maioꝛes gr̃e debent xp̃o cũ platis eccl'ie: iõ subdit sponsa. e Mille tui pacifici ꝛc. tui pacifici sunt genitiui casus singularis nũcri qꝺ ptz p lr̃am hebraicã q̃ talis est. Mille tibi pacifico. ꝛ est sensus q̃ sicut mille est maioꝛ nũerꝰ cũ ducẽti sic maioꝛes gr̃e debent xp̃o q̃ pacificus hic ꝺicit de ꝙseruatione eccl'ie cũ platis qui sub eo custodes sunt huiꝰ vinee: ꝛ honoꝛ exhibẽdus platis ꝙuenienter itelligit ꝓ ducẽtenario fm illud apl'i. j. Thimo. v. Qui bñ ꝑsunt ꝑbẽt duplici honoꝛe digni habeant. Inferioꝛibꝰ aũt simplex cẽtenarius ꝓmittit reddendus Math. xix. Cẽtuplũ accipietis.

f Que habitas. Hic vltimo ponit finalis ꝓclusio q̃ stat in hoc q̃ eccl'ia de p̃senti miseria tollat ꝛ ad celestẽ gloriaꝫ trãsferat qꝺ fit ptialiter in p̃senti cũ ꝫ ad gloriã assumunt ꝫ generaliter fiet pacto iudicio finali cũ erit stus tradiderit regnũ deo patri. j. Cor. xv. Ad hoc igit ꝺe siderandũ ꝛ petendũ sponsus inducit spõsam ꝺicens.

f Que habitas in hoꝛtis. i. in eccl'ijs p oꝛbẽ ꝺiffusis q̃ ꝺicunt hoꝛti: qꝛ in eis fideles sunt plãtati. ꝛ qꝛ ad lr̃am frequẽter arboꝛes circa eccl'ias sunt plãtate. g Amici auscultãt te. i. angeli ad quoꝝ ꝙsoꝛtiũ fideles tui sunt trãsferẽdi ꝛ ꝺ tua salute solliciti: ꝺesiderãt audire tuas oꝛiones deuotas: iõ subdit. h Fac me audire vocẽ tuã. i. tui desiderij expssionẽ in oꝛatione deuota: quã p̃ñr. pfert sponsa ꝺicẽs. i Fuge ꝺilecte mi. p hãc fugã nõ intelligit recessus ꝺilecti ab ea cũ ꝺixerit. s. ca. p̃ce. Ego ꝺilecto meo ꝛ ad me ꝙsio eiꝰ. p mutuã inhesionẽ inseparabilẽ fm illõ apl'i. Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate q̃ ẽ i xp̃o Jesu ꝛc. ꝫ p eã itelligit velox trãslatio spõse cũ spõso ad celestia: qꝺ summe ꝺesiderat ꝛ petit in oꝛionibꝰ suis eccl'ie: vt ptz i officio ecclesiastico: ꝛ p talẽ modũ exponit hãc fugã Ysa. sa. trahẽdo tũ lr̃am ad errorẽ iudaicũ ꝺicẽs q̃ plebs iudaica p ꝟ petit liberari a captiuitate tua in q̃ est mõ p messiã futurũ. Sz hec expositio fundat sup falsum fundamẽtũ: iõ bñ exponit mõ p̃dicto: vt sit sensus. i Fuge ꝺilecti mi. i. educ me tecũ de miseria p̃ntis seculi.

l Assimilare capꝛee ꝛc. i. fac istud velociter. l Super montes aromatũ. i. trãsferẽdo me tecũ ad celos q̃ ꝺicunt mõtes ps. cxx. Leuaui oculos meos in mõtes ꝛc. q̃ ꝺicũtur hic mõtes aromatũ: qꝛ ibi ẽ suauissima reqes electoꝝ Ad quã nos ꝙducat q̃ cũ pr̃e ꝛ spũsctõ vivit ꝛ regit. amẽ.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup Cantica canticoꝝ finit.

Expositio ꝓlogi in librū Sapientie incipit.

Liber Sapie ꝛc. Iste ꝓlogus diuidit in tres ꝑtes in prima oñdit Hieronimꝰ libri originē: qz nō hebraice ꝫ grece est editus. vñ dicit liber sapientie ꝛc. In scōa notat eiꝰ auctorē qz a philone est editus vnde dicit: Hūc iudei philonis eē affirmāt ꝛc. In tercia assignat tituli rōnē: quia scz xp̄i q̄ est patris sapientia ibi exprimunt passio ꝛ aduentus: ibi. Qui ꝓinde sapientia nominat. his visis litere insistamus.

Incipit ꝓlogus in librum Sapientie.

Liber sapiētie apud hebreos nusq̄ꝫ est. Unde ꝛ ipse stilus grecam magis eloquētia redolet. hunc iudei philonis eē affirmāt. Qui ꝓinde sapie notat: qz in eo christi aduētus q̄ est sapia patris: ꝛ passio eius euidēter exprimitur.

Incipit liber Sapiētie.

a Liber sapiētie apud hebreos nusq̄ꝫ est. b Et ipe stilus id ē ipm dictamen: quia tā eligans est. c Grecā eloquētiā magis q̄ꝫ hebream. greci em̄ magis sunt eloquentes: ꝛ in sententijs ꝓfundiores q̄ꝫ hebrei. Unde cuz iste liber habeat elegantissimū stilum ꝛ inscrutabilem ꝓfunditatem sententiaꝝ. patet ipm potius grece q̄ꝫ hebraice fuisse traditum. Philo. em̄ licet natione fuerit iudeus grece tamen lingue fuit valde peritus: de quo dicit hieronimus in libro illustriū virorū: q̄ fuit iudeus natiōe alexandrinus de genere sacerdotū. cetera plana sunt.

Explicit qualiscunq̄ exposītio istius ꝓlogi.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup libros Sapientie incipit.

Diligite iusticiā. Post libros hystoriales nō canonicos: magis tamē reputatos: quod dico ꝓpter hystoriā susanne ꝛ belis: ꝛ secundū Esdre: que hystorie vltimo ponentur ratione picta in principio Thobie: exponendi sunt duo non canonici qui sunt simpliciter morales. s. liber sapientie ꝛ liber ecclesiasticus: Inter quos ꝓmittendus est liber sapiētie tā ratione auctoris q̄ꝫ ratione materie. Ratio primi est. quia licet philo disertissimꝰ iudeoꝝ hunc librum grece scripserit: vt cōmuniter dicunt doctores ꝛ hystoriographi: tū ipm compilauit ex sententijs salomonis: ꝓpter q̄ Salomō est eius auctor principalis: loquēdo tū de auctoribꝰ humanis: vnde infra. viij. ꝛ. ix. ca. exp̄resse loquit auctor in ꝑsona Salomonis. Jesus autē filius syrach scripsit librū ecclesiasticū tempore symonis filij onie vel post: quod patet per hoc q̄ infra. l. ca. fit mentio satis ꝓlixa de ipso: ꝛ sic fuit posterior Salomone tempore ꝛ auctoritate. Ratio secūdi est: quia vterq̄ partim ꝓcedit ratiocinatiue: ꝛ partim exēplatiue: vt in ꝓsecutione videbit dño ꝓcedente. Exempla vero posita in libro sapiētie incipiūt a priori. s. ab adam: vt habet infra. x. ca. ꝛ terminant in patribꝰ exeuntibꝰ de egypto. Exempla vo posita in libro ecclesiastico incipiūt ab enoch ꝛ ꝓcedūt vsq̄ ad Symonē filiū onie. vt ptz Ecc̄. l. q̄ fuit pax ante tpa machabeoꝝ ꝛ sic ptz rō secundi. His igit̄ ꝓmissis liber iste q̄ noie sapiētie intitulat in duas ptes diuidit Nam primo inducit auctor ad sapiētiā desiderādā ꝛ habendā: ꝛ hoc ratiocinando: scōo ad idē inducit exemplificando: infra. x. capitulo. Ad intellectū autem vtriusq̄ cōsiderandū q̄ in hoc libro vt frequenter sapientia ꝛ iusticia ꝓ eodem accipiunt. Accipit em̄ hic iusticia legalis que sicut dicit. v. Ethicoꝝ. est omnis virtus. nam lex ꝑcipit de actibus omniū virtutū: est em̄ intentio legis ciues facere bonos. x. ethi. que bonitas fit p virtutes. Silr sapientia ꝓut hic accipit includit omnē virtutē. nā ad sapientem ꝑtinet determinare illud q̄ est formale in q̄libet virtute: ꝓpter q̄. ij. ethicoꝝ. diffinit virtꝰ sic. Virtus est habitus electiuus immediate ꝑsistens ꝓut sapiēs determinauit. Et ideo sapientia que est cuiuslibet virtutis dicto mō determinatiua includit omnē virtutē. Et sic ptz quare iusticia ꝛ sapiētia ꝛ qualiter ꝓ eodem frequēter accipiunt in h̄ libro. Sciendū etiā q̄ sapientia vel iusticia hoc mō dicta dupliciter accipitur. Uno mō ꝓut ꝓ actus humanos acquirit Alio modo ꝓut a deo infundit: et licet de vtraq̄ in hoc libro tangat: tñ de illa que est ꝑ infusionē principaliter agitur Igit̄ ad iusticiā vel sapientiā sic itellectaz auctor primo nos inducit: secūdo circa hoc errores excludit. ibi. Nolite zelare mortem in errore ꝛc. tercio ꝓsequēdo ꝓpositū resumit. vj. ca. sicut phs in principio libri de anima. primo ad noticiam habendam de anima inducit: ꝛ secūdo errores circa eam excludit in ꝓsecutione primi libri: ꝛ post ea ad tractandū de anima ꝛ eiꝰ potentijs ꝓcedit secūdo libro ꝛ tercio. Circa primā ptem sciendum q̄ sicut in mouēte requirit debita virtus ad regulariter mouēdum: sic in mobili recta dispositio vt obediat mouenti: ꝛ sic est in hominibus. Nam in platis ꝛ principibus requirit sapientia siue iusticia modo dicto intellecta ad hoc q̄ bene regāt populum: ꝛ in populo ꝓportionabiliter requirit sapiētia vt bene subdat: ꝛ obediat rēgimi ipoꝝ: qō primo ostendit i platis scōo in subditis: ibi. Spūssanctus discipline. Circa primum dicitur.

a Diligite iusticiā. que includit omnē virtutem. b Qui iudicatis terrā. i. habitātes in terra in foro seculari ꝛ ecclesiastico: ꝛ qz in hoc sunt ministri ꝛ vicarij dei a quo ꝓcedit ois ptās recte iudicādi: iō subdit. c Sētite de dño in bonitate. i. cōformamini illi: qz sicut dia ordinat in seipm tanq̄ꝫ in finē vltimū ꝛ optimū: ita vos actus vestros ordinate ad cōe bonū ꝛ ad honorē diuinū. d Et i simplicitate cordis. i. mūdicia mētis. qz ꝛm aug. hoc est simplex cor: qō est mundū cor. e Querite illū. i. habete noticiā eiꝰ ꝑ sapie donū q̄ oēm virtutē includit ꝛ subdit modus inueniēdi cū dicit. f Cm̄ inuenit ab his q̄ nō tētant illū tentat aūt deū q̄ habēs in aliq̄ negocio qō faciat via hūana irrōnabiliter omittit illud expectans effectū ꝓuisione diuina ꝓpter qō in acq̄sitiōe sapie omittēs quod potest agere: vtpote studij exercitiū expectans eā habere a deo est quedā ipius dei tentatio. ꝓpter qō merito sibi denegat. Sed facientibꝰ qō in se est ꝑ exercitiū virtutis studij ꝛ orationis cōcedit: iō bñ dicit. Cm̄ inuenit ab his q̄ nō ten. illū. Et qz tales q̄ꝫtū ad id nō pñt attingere ꝓmittūt se diuine ꝓuidētie: iō subdit.

g Appet aūt eis q̄ fi. ha. in illū. i. tēdētes in ipm ꝑ amorē talibꝰ. n. vltra cōem modū alioꝝ manifestāt secreta diuina. h Peruerse em̄ cogi. sepant a deo. qz sicut bone sunt cā vniōis ad ipm. ita male sepatiōis ab ipo. iō ꝓcludit. i Probata aūt vtus. i. approbata a deo exñs i superioribꝰ. k Corripit insipientes. i. ꝑ ignorātiā peccātes nā ꝑ eoꝝ instructionē reducunt ad virtutē nō aūt sic sit ō peccātibꝰ ex certa malicia: iō subdit.

l Cm̄ i malinolā aiam. Dī aūt malinola aia cui placet ipa malicia: ꝓp habitū vicioſuz: ſm q̄ ōr ꝓuer. ij. Qui letāt cū malefecerit ꝛ exultāt in rebꝰ pessimis. m Non

introibit sapientia p superlorum correctionem nec per diuinam illustrationem.

n Nec habitabit in corpore subdito peccatis.i.in homine subdito carnalibus vicijs q causant hebetudinē mentis nā vita talium est brutalis sicut dr.j.ethic.

o Spūs ei sanct⁹ Hic pñr inducit subiectos ad sapiam sine q̄ nō sunt ꝓueniēter regibiles regimine mox. Et diuidit i duas ptes: q̄ primo ꝓponit intentū secūdo ꝓbat ꝓpositū.ibi Qm̄ spūs dñi. Circa primū sciendū q̄ sicut dicit phs.iij. phisico.idē sunt doctrina t disciplina: nā sicut ibidē dr idem est actus mouēt̄ t moti: diuersimode tm̄ noiat⁹:nā vt egredit a mouēte dr motio actiua.t vt suscipit i moto dr motio passiua:t eodem mō doctor̄ t discipuli idē est actus dict⁹doctrina vt est a docente:t disciplina vt efficit i discipulo: t sic eadē sapia specie est in discipulo t doctore:q̄ pfecti ꝓpriū est facere alter sibi sile. iij.metheor. ꝓpter q̄ sicut rectores indigēt sapia vt bene regāt:sic subditi vt bñ obediāt:iō dicit. o Spūs ei sanctus discipline.i.actor sapie in discipulo. p Effugiet fictū.i.illū q̄ in virtutib⁹ nō querit rē:ꝫ apparētiā tm̄. q Et auferet se.cꝫtū ad suū effectū.nā cꝫtū ad psonā necessario est vbiq̄. r Al cogitationib⁹ q̄ sunt sine intellectu.i.sine rōne q̄les sunt cogitatiōes peccatoris q̄ sequit impetū sensualitatis. s Et corripiet.i.puniet.

t Al supueniēte iniq̄tate.nā pctm̄ sequēs est pena ꝓcedēntis p accidēs tm̄: nā p pctm̄ ꝓcedēs tollit iuste gratia cui⁹ subtractio est pena t p pñs illa q̄ sequunt ad hoc sunt penalia:t ista sunt pctā sequentia in qb⁹labit homo ad subtractionē gr̄e q̄ hoiem ipediebat a tali lapsu:t ꝫ est qđ dicit apls Exo.j. Propterea tradidit illos de⁹ in passiones ignominie.i.dimisit eos cadere in ignominiosa pctā.s.p pter alia minora ꝓcedētia. v Benign⁹ est.n.spi.sa.i.dat or sapie:q̄ nō solū dat eā superior⁹ t magnis ꝫ etiā inferior⁹ t subiectis dū tm̄ ad hoc debite se disponat:iō alios excludēdo subdit. x Et non liberabit maledictū.i. hoiem obstinatū in pctis. y Al labijs suis.i.a blasphemijs t alijs labor motu ꝓpetratis z Qm̄ renū illi⁹.i. affectionū malar. a Testis est de⁹ t cordis illi⁹.i.cogitationis t intētionis ipius. b Scrutator est verus.q̄ nihil eū latere pōt. c Et lingue illi⁹ auditor.t multo fortiꝰ operꝫ ei⁹ inspector. d Qm̄ spūs dñi. Hic pñr ꝓbat dictū suū.s.q̄ affectiōes t cogitationes t locutiones pctōris nō latēt deū q̄ spūs ei⁹ est vbiq̄ p eēntiā t pñtiā t ꝫ est qđ dr. d Qm̄ spūs dñi.q̄ oia scrutat:etiā ꝓfunda dei.j.Cor.ij. e Replenit orbē terrar.nā oia creata sūt t ꝓducta i ipm Gen̄.j.Spūs dñi ferebat sup aq̄s.i.super materiā informē:sicut volūtas artificis sup materiaz vñ sunt aliq̄ formāda:aut dictū fuit ibidē. f Et ꝫ qđ ꝓtinet oia.i.spūssanct⁹ oia ꝓfuās in esse sic pr̄ t filio:nā indiuisa sūt opa trinitat̄ g Sciam hz vo.i.noticiā cuiuslibet dicti publice vel occulte iō subdit. b Propt ꝫ q̄ loqt iniq̄ qlitercūq̄.nō pōt latere spm̄ dñi. i Nec pte. illū dimittēdo ipunitū. k Corripiēs illū.i.diuinū iudicū puniēs oia mala l In co.rē.i.discussio i iudicio di

uino. m Sermonū an.fl.rē.repetitio ē eiusdē finis ad maiorē assertionē.Qm̄ auris celi.i.dei q̄ nō solū zelores: ꝫ zelus in abstracto pōt dici ꝓpter singularē t excellentiā aiarū zelū. n Custodite g̃ rē.min⁹ dicēdo pl⁹ signat.s. q̄ multū obest. o Et a detra. ꝓferēda applicat:q̄ ꝫ

n nec habitabit i corpe ꝫdito
p pctis spūs ei sctūs discipli
q ne effugiet fictū t auferz se
r a cogitationib⁹ q̄ sūt sine in-
s tellectu:t corripiet a sup-
v ueniēte iniq̄tate Benign⁹
x est ei spūs sapie: t nō libe
y rabit maledictū a labijs su
z is:qm̄ renū illi⁹ testis est
a de⁹ t cordis illi⁹ scrutator
b est ver⁹:t lingue ei⁹ audi-
c tor Qm̄ spūs dñi repleuit
d orbē terrar̄ t ꝫ qđ ꝓtinet
e oia sciam hz vocis. Pro-
f gd pter hoc q̄ loqt iniqua nō
pote st latere:nec pterict il
i lū corripiēs iudiciū In co
k gitationib⁹ em̄ impij iter-
l rogatio erit:ꝑmonū aūt il-
m lius auditio ad deū veniet

penā mereť.vii In. xvj.dr de diuite epulone q̄ gui⁹ ardebat in lingua eo q̄ interepulas posit⁹ detrahebat de paupib⁹.

p Qm̄ fmo obscu. .i.palliat⁹ apparēria sanctitatis cū iter⁹ habeat venenū iniq̄tatis q Inuacuū nō ibit.i.ipunitū nō trāsibit. r Dns qđ mē.rē.qđ ē intelligēdū ō mēdatio phicioso:nō aūt ō iocoso vel officioso.

t Nolite zelare.hic circa appetitū sapie remouetur error triplex ꝓcedēs ex vna radice. Dixerūt em̄ multi valde t adhuc dicūt aliq̄ aiaz hois eē mortalem: sicut t brutor̄ aialiū ex dr̄ persona dr Eccl.iij. Un⁹ est em̄ interit⁹

n nū nō abscōdeť Custodite
o ergo vos a murmuratione
p que nihil ꝓdest: t a detra-
q ctione pcitate lingue. Qm̄
r sermo obscurus inuacuum
s nō ibit os autē qđ menti
t occidit animā. Nolite ze-
v lare mortem in errore vite
x vestre:neq̄ acquiratis per
y ditionē in operibus ma-
z nuū vestrarū. Quoniā de⁹
a mortē nō fecit. nec letatur
b in ꝓditione viuorum Crea
c uit em̄ vt essent omnia t sa
nabiles fecit nationes orb
d e terrar̄:nō em̄ est i illis me
f dicamentū exterminij.nec

ad corruptionē iniq̄tatū illius. Qm̄ auris celi audit oia t tumult⁹ murmuratio nū nō abscōdeť Custodite ergo vos a murmuratione que nihil ꝓdest: t a detractione pcitate lingue. Qm̄ sermo obscurus inuacuum nō ibit os autē qđ menti occidit animā. Nolite zelare mortem in errore vite vestre:neq̄ acquiratis perditionē in operibus manuū vestrarū. Quoniā de⁹ mortē nō fecit. nec letatur in ꝓditione viuorum Creauit em̄ vt essent oia t sanabiles fecit nationes orbis terrar̄:nō em̄ est i illis medicamentū exterminij.nec

hois t tumētor̄:t eq̄ vtriusq̄ cōditio. Et ex ꝫ aliq̄ angustijs pñi,ꝓcedebāt ad iterfectionē sui ad eu⁹ dēdū illa mala credētes nulla alia post mortē eē.alij vo ꝓ oppositū q̄ rebāt delicijs carnalib⁹ effluere sine freno rōnis sicut et bestie reputātes.q̄ post mortē nulla est punitio vl' pmia tio operꝫ hūanor̄.Et ex ꝫ tercij dicebant q̄ ois pena vite pñtis erat ꝓ aliq̄ culpa ꝓcedēti ipius afflicti:cui⁹ erroris fuerūt tres amici Iob:t ibidē diffusius declarant Tria ār hec ꝛrianť appetui t acq̄sitioni sapie:q̄ reprobat suipius iterfectionē:t bona vite future pfert bonis vite pñtis:t i pñti vita pfert bona virtutis diuitijs honor⁹ t relitijs. Sic g̃ ꝓcedit.q̄ ꝓ remouet primū.scō scōm. tercio tertiū ca.iij.Circa primū dr. t Nolite zala.mor.i.appetere eā. v In erro.vi.ve.i.p ꝫ oēm penalitatē credentes euadere.ꝫ est ei erroneū.nā maior punitio sequit i aia separata:iō subdit. x Neq̄ acq̄ratis ꝓditionē .s. gehenne. y In opib⁹ ma.ve.i.p man⁹ vr̄as vos interimēdo.

z Qm̄ de⁹ nō rē.s.hois quē creauit potētē nō mori p do nuz originalis iusticie qđ si fuasset sine morte media ad gl'iam aie t corpis trāsiisset. a Nec letat in ꝓditione viuor̄ p mortale pctm̄. b Creauit em̄ vt eēnt oia .i.ad ꝫ em̄ creauit res vt ꝓmanēat i esse incorruptibiles p seipas vt angelos aias hūanas:corpa celestia:t elemēta q̄tū ad totalitatē.lz in aliq̄b⁹ eor ꝓtib⁹ sit generatio t corruptio res vo corruptibiles ꝓservat in esse fm eaꝫ species p cōtinuā generationē. c Et sanabiles fecit nationes orbis terrar̄.i.diuersas nationes hoim:q̄ lz hūana natura ceciderit p pctm̄ tm̄ nō est irremediabile sicut pctm̄ angelice nature:silr licet hō p pctm̄ incurrit necessitatē moriendi: nō tm̄ statim ꝫ dedit sibi remedia medicinarū ꝫ calamitates infirmitatū insurgētiū vsq̄ ad hūane vite debitā piodū. d Nō em̄ ꝫ declarat dictū suū : t p cꝫtū ad remediū ꝫ morbos corpales cū dr. Nō em̄ est in illis.i. i hominib⁹. e Medicamentū exterminij.i. remediū ꝫ calamitates corpales p exterminationē ꝓprie vite: sicut faciunt illi qui se interimūt vt liberent a calamitatib⁹ huius vite: vt ꝓ dictū est.scō cꝫtū ad penas spirituales en dicit

f Nec inferior regnū in terra.i.in pñti vita. Est aūt lex infernalis regni:q̄ nullus ibi a culpa t pena pōt regredi

sed ꝙ in ꝑsenti vita ꝑñt hoies a culpa ꝙ pniam sanari: ⁊ ꝙ ꝑñs euadere penã inferni ꝙ gr̃am iustificantem: ⁊ immortalitatem glorie ducentẽ: iõ subdit. g Justicia. eñ que est ꝙ gratiã. h Perpetua est ⁊ imortalis. ſ. effectiue: qa facit hoies dignos immortalitate gl̃ie. b In iustitia ãt q̃ est ꝙ pctñ mortale i Mortis acq̃sitio. nam ꝙ ipam incurritur mors gehenne. k Impij aũt manibus. ſ. opibus. l Et verbis accersierũt illã. ſ. iniusticiã. m Et estimãtes iltam amicã. ſ. sibi cõuenientẽ ꝓpter habitum vicioſum inclinantẽ ad malũ: Ñ dr̃. ij. ethicoꝝ. Qual' est vnuſqſq; talis finis sibi debetur. n Defluxerũt. ꝙ diuersa vicia. o Et spõſiones posuerũt ad illã inherẽtes ei inſepabiliter ſicut sponſus sponſe. p Ñm morte. ſ. gehenne. q Digni ſunt. q̃ ſunt ex pte illius. ſicut illi q̃ ſunt ex pte iuſticie: digni ſt imortalitate gl̃ie.

Cap. ij.

Dixerũt impij cogitãtes apꝝ ſe nõ recte. hic ꝓcẽgnter remouet error ſcõs. ſ. illoꝝ q̃ ꝓpter aie mortalitatẽ fm ſuũ errorẽ dicebant eſſe currenduꝫ freno rõnis ad vicia carnalia. Et ꝓnõ hic error ponit: ſcõo tollitur ibi. Hec cogitauerunt. Prima i duas: qꝝ ꝑmo ponit error i intellectu: ſcõo in effectu. ibi. Venite ergo. Circa ꝑmũ dr̃. a Dixerũt impij cogitãtes apud ſe nõ recte. Iz eñ in ꝑmis ꝓncipijs nõ ſit error: tñ in deductione ꝓclusionũ ex illis cõtingit errare qñ minor ꝓpoſitio nõ accipit recte ſub maiore. b Exiguũ ⁊ cũ tedio ẽ tps vite nr̃e. qꝝ ſolũ ponebãt iſti vitã ꝑñtem q̃ cito trãsit: ideo ſubdit. c Nõ est refrigerĩũ io fine hoĩs. qꝝ negabant ꝙ vitam iſtã ꝑmiũ boni opis. d Et nõ est q̃ agnitus ſit reuerſus ab iferis. i. a mortuis ſz̃ b̃ ꝙ falſuꝫ. iij. Reg. xvij. de filio mulieris sareptane quẽ ſuſcitauit helyas: ⁊ de filio ſunamitis quẽ ſuſcitauit helyſe. iiij. Reg. iiij. ca. ⁊ de pluribus aliꝫ in nouo teſtamẽto. e Quia ex nihilo nati ſumus. nã mã corpis hũani ex nihilo fuit ꝓducta in prima rez creatõe: ⁊ aĩa infundit ꝙ creationẽ. f Et ꝙ l̃ erimꝰ trãſ̃ nõ fuerimꝰ. b̃ nõ ſequtur nã aia hoĩs ẽ imortalis: ſuppoſito tñ ifluxu generali ipi⁹ dei fine q̃ nulla res põt eſſe. g Ñm fumꝰ ⁊ afflatꝰ ẽ in na. nr̃is. vnuimꝰ eñ ꝙ inſpiratiõnẽ ⁊ reſpirationẽ aeris. h Et ꝑmo ſcintille. i. res q̃ põt dici ſcintilla. ſ. calor nãlis q̃ ꝓpr̃ ſui puitatẽ ſcintilla põt dici i Ad ꝛmouendũ coꝛ nr̃m. q̃diu eñ calor nãlis ẽ i corpe coꝛ influit motũ i ꝓtib⁹ aliꝫ: qꝝ ꝙ vinit ⁊ vltimo mor̃t. k Quia extinct⁹ cinis erit corꝓ⁹ nr̃m. deficiẽte nãli calore ſtatim eñ infrigidatur. ⁊ tandẽ in cineres reſolui̇t. l Et ſpũs. i. aia. m Diffundet. ſ. euaneſcit ſicut ania bꝛutoꝝ. n Et trãſiet vita nr̃a tanq̃ veſtigiũ nubis. q̃ totaliter diſſoluit ꝙ radiũ ſolis. o Et nomẽ nr̃m oblionem accipiet ꝙ tps. ſ. ꝙ lapſũ tpis. nã licz ꝙ⁹ morte hõis remaneat nomẽ eiꝰ alĩ q̃ntulũ: tñ ꝙ longitudinẽ tpis euaneſcit. p Et nemo. pñt̃ vite. q Hẽbit memoꝛiam opeꝝ nr̃oꝝ deꝰ tñ hẽbit memoriã ad puniendũ mala ⁊ ad ꝑmiandũ bona. r Et nõ est reuerſio finis nr̃i. quia ꝙ⁹ morte nullꝰ reuertitur ad vitã de curſu nãli ꝙ miraculuꝫ tñ aliq̃ ſunt reuerſi: vt ꝓdictũ ẽ. ⁊ oẽs reuertent in iudicio finali qñ cõſignata ẽ ꝙ lapidẽ poſituꝫ ſup coꝛꝓ⁹ defuncti ſepultum s Venite g̃ Hic ꝑñr ponit effectus dicti erroꝛis. nã ſi de hoie nihil remanet ꝙ⁹ morte: nec expectet aliqõ ꝑmiuꝫ ꝓ bonis. vel pena ꝓ malis: nõ reſtat niſi q̃ homines ſine freno currãt ad ꝓcupiſcibilia mũdi ⁊ delectabilia carnis: ⁊ b̃ est qõ dicit ꝙ de delectabilibus carnis. s Venite g̃ ⁊ fru. bonis cõſtituẽdo ibi finem nr̃m. t Et vta. crea. tãq̃ i iuuentute. i. ita cito ſic̃ poterim⁹. Cetera patẽt vſq; ibi. t Nemo vĩm exoꝝ ſit. i. excluſus. x Luxurie nr̃e. ita q̃ ſit oĩb⁹ cõmunis. y Ñm ꝟ est ps nr̃a. i. nihil plus poſſum⁹ deportare de bonis hui⁹ vite. a Opꝛimam⁹ Hic ꝑñr exẽplificat de ꝓcupiſcibilibus mõi ꝙ oppſſionẽ iuſtoꝝ cũ õr. Oppmam⁹ pauperẽ iuſtũ. qꝝ tales nõ pñt ſe ⁊ ſua ꝛ oppſſores defendere. b Nec reuereamur canos. i. hoies antiq̃s: ꝟ ejiciam⁹ eos de ſtatu honoris. c Sit ãt fortitudo nr̃a lex iniuſticie. i. q̃cq̃d poſſum⁹: nobis licitũ reputem⁹ d Nõ eñ infirmũ est iuſtũ ſm iudiciũ nr̃m. e Circũueniam⁹ g̃ iuſtũ. i. decipiam⁹ ipm. f Ñm inutilis ẽ nob. qꝝ non vult cõicare opib⁹ nr̃is. g Et imꝛoperat nob̃ pctã legis. ſp eñ apõ oẽs fuit lex naturalis cui⁹ trãſgreſſionẽ imꝛoperabãt iuſti pctoꝛib⁹. Et loquit̃ ſcriptura õ tota mlt̃itudine iuſtoꝝ: ſicut de vno hõie. eo mõ loquẽdi q̃ dicit. Exo. iiij. Filꝰ me⁹ ꝑmogenit⁹ iſrl̃. h Promittit ſe ſcia dei hr̃e. iſtud ꝑt referri ad ꝑſ̃m iudaicũ q̃ habuit legẽ diuinit⁹ datã. Exo. xx. i Filiũ dei ſe noiat. qꝝ ſic noiat ab eo vt dictũ ẽ. k Factꝰ ẽ nobis in tradu. cogi. nr̃aꝝ. eas arguẽdo: ſic̃ fecerũt multi ſpũ ꝓphetico. l Grauis est nobis ad videndũ. ⁊ ſubdit cã. m Ñm diſſiñs aliꝫ vita illi⁹. fuerũt eñ iudei ab aliꝫ gẽtib⁹ diſtincti in habitu ⁊ victu: nec cõicabãt: alias coutebanꝫ gẽtilib⁹ comeddendo

t bibēdo cū eis: t iō grauis erāt eis ad videndū: ꝓpter qō Antiochus epyphanes cogebat iudeos vt trāsferrēt se ad ritū gētiliū: vt hī.j.t.ij.macha. t idēvoluit facere aman: q t silia ꝓuidēs i spū salomō dic ista. n Cāc nugaces. i. nulliꝰ vtatis hoies. erāt ydolatre vbi est maxia falsitas. p Et abstinet se a vijs nr̄is tāc ab imūdicijs. nā modi viuendi gētiliū erāt i comestione ydoloticoꝝ t ciboꝝ lege ꝓhibitoꝝ. q Et ꝓfert nouissima iustoꝝ. i. bona a iust expectata ꝓfert oibꝰ bonis vite p̄nt r Videamꝰ g̃ ꝛc. i. p afflictiones expiamur vitatē vboꝝ eiꝰ s Si. n. verꝰ ē filiꝰ dei. p gr̄az iustificātē t Suscipiet illū. liberādo de oppssionibus inimicoꝝ. t sic factū ē freq̄nter tpevete. testa. sic̄ pz in psecutōe amā tpe mardochei t tpe machabeoꝝ de psecutione antiochi v Cōtumelia t tormento interrogemꝰ eū. sic̄ pz de. vij. fribꝰ q̄ cū mr̄e ꝛtumeliose t tormēt magnis fuer̄t iterrogati si vellent obedire regi. ij. Macha. vij. Alit ec̄ exponit ps ista de xp̄o cuiꝰ passionē ꝓuidēs salomon b descpsit eā cū dr̄. Circūueniamꝰ g̃ ꝛc. Quesierūt em̄ iudei pluries xp̄m capere i sermone. vtz ex decursu euāgelij. Et iꝓpat nob pctā legis iꝓperauit em̄ eis Marci. vij. q irrita faciebāt mandata dei ꝓpt traditōes suas. Ꝓmittit se sciaz dei br̄e. Jo. vij. Est verꝰ q̄ misit me quē vos nescitꝫ. ꝯ ego scio eū. Et factꝰ est nob i traductionē cogitationū nr̄aꝝ. xp̄s em̄ eos redarguens cogitatōes eoꝝ ꝓpalauit. Math. ix. Et cū vidisset Jesus cogitatiōes ꝛc. Grauis ē nob etiā ad videndū ꝓpt odiū q̄ ꝓcepant ꝫ eū ꝛc. Cetera patēt vsq̄ ibi. Si em̄ ē verus filiꝰ dei ꝛc. ℞ vī ec̄ p ista expositōe. nā vera dei filiatio ꝓpetit soli xp̄o q̄ ē solꝰ dei filiꝰ nālis alij vo sunt eiꝰ filij ad optiui. Cōtumelia t tormēto interrogemꝰ eū. xp̄o em̄ pendenti i cruce dicebāt. Mat. xxvij. Si filiꝰ dei es descende de cruce ꝛc. Morte turpissima ꝯdēnemꝰ eū. nā inter latrones suspēderūt eū Mat. xxvij. Erit em̄ respectꝰ i sermonibꝰ illiꝰ. credebāt em̄ iudei q xp̄o mortuo sermones ipiꝰ ꝓcedētes reputarent falsi: ꝯ ꝫriū cōtigit. Nā ipo resurgēte t i celos ascendēte fuit nomē eiꝰ exaltatū t doctria eiꝰ p orbem vniuersū. x Hec cogitauerūt. Ꝓmisso errore circa imortalitatē aie. b ꝓpr̄ error remouet cū dr̄. Hec cogitauerunt. i. q̄ dcā sunt. y Et errauerūt. t sōdit cā erroris: cū dr̄: Excecauit em̄ illos malicia eoꝝ. qō si referat ad iudeos spālit sm expōem scōaz: dōm q licz piri iudeoꝝ habuerint noticiā de xp̄o sic̄ plenꝰ dixi sup illō Mat. xxj. Videntes āt agricole dixerūt: h ē heres. qz cū cepit ꝓdicare ꝫ vicia eoꝝ ꝓceper̄t ꝫ eū inuidiā t odiū ex q̄bꝰ obscurata fuit i eis noticia quā hēbāt de xp̄o icipiētes exponē ꝓphetias de eo quer̄se. Si āt referat ad ipios generalit: sic sit ē vex q malicia affectꝰ excecat noticiā intellectꝰ maxie in moralibus: qz q̄lis est vnusq̄sq̄ talis finis sibi debet. ij. ethicoꝝ. 5 Et nescierūt sacramēta dei. i. occulta bona q̄ ꝓparauit diligentibus se: iō sōdit a Nec mercedem sperauerūt iustitie. nullā retributionē expectantes. b Nec iudicauerunt honorē animaꝝ sctāꝝ. q transferende sunt ad ꝛdinem angeloꝝ. c Qui deꝰ creauit hoiem interminabilem. i. imortalē ex pte aie: t ꝫ corruptionē corpis eo q ē compositū ex ctr̄is elementis dedit donū originalis iustitie q̄ poterat aia corpus suū a corruptōe pseruare.

o Estimati sumꝰ ab illo. nā gentiles illiꝰ t imutate sunt vie eiꝰ n o Cāc nugaces estimati sumus ab illo: t abstinet se a vijs nr̄is tanc ab imūdicijs: t ꝓfert nouissima iustoꝝ: t gl'iat ꝓm se br̄e deū. r Videamꝰ g̃ si ꝛmones illius vere sint: t tētemꝰ q̄ vētura sunt illi: t sciemꝰ que s erūt nouissima illius Si em̄ t est verꝰ filiꝰ dei suscipiet illum: t liberabit illū de manibꝰ ctr̄oꝝ. Contumelia t tormēto interrogemꝰ eum vt sciamꝰ reuerentiā eiꝰ: et ꝓbemꝰ pacientiam illius. Morte turpissima ꝯdemnemꝰ eū. Erit em̄ ei respectus ex ꝛmonibꝰ illiꝰ. x Hec cogitauerūt t errauer̄t. excecauit em̄ illos malicia eo y rum Et nescierūt sacrā dei

a nec mercedē sperauerunt b iusticie: nec iudicauer̄t honorem aiaꝝ sanctaꝝ. Qui deus creauit hominē inex c terminabilem: t ad imaginem similitudinis sue fecit d illum. Jnuidia āt diaboli mors introiuit in orbē terarum imitant autem illuz a qui sunt ex pte illius.

Capitulum. iij.

a Justoꝝ āt aie i manu b dei sunt: t nō tanget illos tormentū mortis c Visi sunt oculis insipientium mori t estimata est af d flictio exitus illoꝝ. Et e ab itinere iusto abierūt in f exterminium: t q a nobis g h est exterminij. illi āt sunt in pace. Et si coram hoibꝰ i tormenta passi sunt spes illoꝝ. d Et ad ymaginez similitudinis sue fecit illū. q. fecit illū capacem dei p cognitōez t amorē. e Jnuidia āt diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. q. p tētationem ipius pmi pntis mādatū dei trāsgredientes ꝓdiderūt orginalem iusticiā: t sic incurrerūt necessitatē moriendi: Gen. tcio a Imitant āt illuz. s. diaboli. b Qui sunt ex pte illiꝰ i. oēs tmpij. de q̄bus dr̄ Joh. viij. Vos ex pr̄e diabolo estis t c

Cap. iij.

Justoꝝ anime i manu dei sūt hic p̄nr̄ remotietur tercius terror q est circa mortē iustoꝝ quā multi ignominioſaꝫ reputabāt qñ erūt in afflictionibus t tormētis: nam oia talia credebāt ee penas alicuiꝰ pcti p̄cedētis: vt ꝫ. dcm̄ ē. Primo g̃ ponitur hniꝰ terroris remotio: scuo cuiusdā dicti declaratio cap. sequēti. Circa pmū ꝓ oñdit mors iustoꝝ q̄nis sit penalis: ē tamē gl'osa: scōo mors iniq̄ ignominioſa ibi. Impij autē Circa pmū dr̄. a Justoꝝ aie i manu dei sunt. sunt enim imortales vt dcm̄ ē: t iō sepate a corpib⁹ p mortē sūt i manu diuine miscōie p securitatē gl'e cōsequēde: nā a tpe passionis xp̄i p quā apta ē ianua gloie si ñ habeāt aliq̄d purgandum: statim evolant ad gl'am. Si autem habeant aliquid purgandū detinentur in manu diuine iusticie in pena purgatorij ad tempus: sunt tamen secure de sua beatitudine consequenda. tpe vo qō fluxit ante passionē q̄nis essent purgate: nō recipiebant ad gloriam: erant tñ secure de ipa consequenda: remoto impedimento nature p futurum redemptorem. b Et non tāget illos tormentum mortis. Si autem loquamur de tormento qō est p separationem anime a corpore. hoc est cōe bonis t malis. Sed tormentū mortis b dicit illud ad qō per mortē deuenit: t hoc est tormentū gehenne qō nō tangit iustos: licz tamē purgatorij eos tangat qñ nō purgant totaliter in vita p̄senti: verūtñ non tangit eos sicut iustos: ꝯ vt peccatores: non tñ peccatis remanentib⁹: ꝯ p̄teritis: pro quibus remanserūt ad penam temporalem obligati.

c Visi sunt oculis insipientiū mori. totaliter i aia t corpore: vtz ex ꝓdictis. d Et estimata ē afflictio exitus illoꝝ. i. exitus illoꝝ de hoc mundo reputatus est mera afflictio ab illis que nullā vitā hōis credunt post istam.

e Et ab itinere iusto. i. a via iusticie quam tenuerūt in b mundo sm veritatē. f Abierunt in exterminium scōm insipientiū errorem t q a nobis est iter exterminij sm dictum errorem q̄ dicit recedētes a nobis p mortē totaliter exterminari. g Illi aūt. i. iusti qui sic errore creduntur exterminati. h Sūt in pace. aia em̄ remanens. eo q est ꝓncipalioꝝ ps hōis h accipit ꝓ toto. i Spes illoꝝ immortalitate plena ē. q. nō ꝓt amitti: immortalitas vo ade

non fuit plena:nam amitti poterat ꝛ fuit amissa.
k In paucis vexati.ſ.in illis q̄ ſunt homini cōia ꝛ bntz.
l In multis bene diſponent.p gl'iam aie ꝛ corporis.
m Qm̄ deus tētauit illos. Eſt tētare accipe expimentuz de ignorātia.vñ ꝛ illa ps logice q̄ ad ꝟ ordinat̄ dr tētatiua deus aūt nihil ignorat:ꝛ iō nō tētat ſanctos p afflictōes corpis vt accipiat inde aliq̄ noticiā:ꝫ vt virtus patiētie eoꝝ nota fiat alijs ad exemplū imitationis:ꝛ p pter augmentuz ſue retributōis:iō ſbdit
n Tanq̄ aūz i fornace ꝛc. qō ibi nō deteriorat:ꝫ meliorat.
o Et in tpe retri. erit reſpe.illoꝝ.non ſoluz q̄tū ad aiam ꝫ eē q̄tuz ad corp⁹ qō reſurget gl'oſuz ideo ſbditur. p Fulgebunt iuſti.p dotē claritatis. q Et tāq̄ ſcintille i arundineto diſcurrent. p dotē agilitatis: qz corpus obediet ad nutū aie q̄tū ad locale motū
r Judicabūt nationes.nā pfecti iudicabūt cū xp̄o i iudicio finali. s Qui pſidunt i illo itelligent vitatē.ꝛ iſti ſunt qui de ſenſu xp̄o nō p̄ſumunt q̄ p̄ſumptio hoiem inuoluit tenebris ign̄rantie: ꝫ i dubijs ꝓfidēter ad deū recurrūt ꝛ ſic dat eis lumē intelligentie.Et qz talis ꝓgnitio hz charitatē ānexā: iō ſbdit. t Et fideles in dilectōe acq̄eſcēt illi.captiuantes itellectū ſuū in obſequm xp̄i. v Qm̄ donū gr̄e in p ſenti. x Et pax i futuro. y Eſt electis ei⁹.nā ibi quietatur totalit̄ eoꝝ appetitus. z Impij aūt ē.ꝟ p̄ñr oñdit mortē impioꝝ ignominioſaz:ꝛ ſcōo mulieres eoꝝ ꝛ plez ibi.Mulieres. Circa p̄mū dr. 5 Impij ät p̄m q̄ cogitauerunt.i.p̄m demerita erroris ipoꝝ. 3 Correptionē habebunt.i.punitionē eternā.cui⁹ rō ſbdit a Qui neglexerunt iuſtū.i.op⁹ iuſtū noluerūt facē. b Et a dño receſſerūt.q̄ ē bonitatis infinite: ꝓpter qō eoꝝ punitio ē infinita nō intēſiue qz ꝟ eſt impoſſibile:ꝫ extēſiue: iō ſubdit.
c Sapiam aūt ē ꝛ diſciplinā q̄ abijcit infelix eſt.qz p hoc venit ad hanc punitionē. d Et vacua eſt ſpes illoꝝ licz ſpes ſit ꝓprie de futuro bono: tamen large accipiēdo accipit de euaſione mali futuri inq̄tum euaſio mali apprehenditur vt quoddā bonū. Impij dr de quibus loquitur ſcriptura nullā penāvel p̄emiationē credebāt eſſe p⁹mortem.Et ideo dr q̄ vacua eſt ſpes illoꝝ qua credūt euadere oñem penā poſt mortē. e Et labores ſine fructu.quia licet freq̄nter plus laborēt in hoc mūdo q̄ iuſti: tñ de ſuis nō reportant fructū gl'orie:ꝫ miſeriā pene.
f Mulieres. Hic conſequēter oñditur eoꝝ ignominia i perſonis cōiunctis:ꝛ p̄imo facit ꝓpoſitū: ſcōo infert duplex correlariū:ibi.Quoniā felix ſterilis.Circa p̄imū dr.
f Mulieres inſenſate ſunt.ſequentes mores virorꝝ ſuoꝝ
g Et nequiſſimi filij eoꝝ.ſequētes vitā ꝛ doctrinā p̄ntū.
h Maledicta creatura eoꝝ.i.p̄moti p eos q̄ dicunt eoꝝ creatura ꝛ cōformant ſe illis. i Qm̄ felix ſterilis. Hic ex p̄dictis infert duplex correlariū. ſcōm ponit: ibi. Filij autē.qz dixerat q̄ filij iniquoꝝ parentū cedūt in ignominiam ipoꝝ:iō ſubdit. Qm̄ felix ſterilis.qz licz ſit in matrimonio nō tñ habet filios in eius ignominiā cedentes.

lorum immortalitate plena ē. In pauci vexati:i mꝛ
m tis bñ diſponent. qm̄ deꝰ
tētauit eos:et iuenit illos
n dignos ſe. Tāq̄ aūz i fornace ꝓbauit illos: ꝛ q̄i holocauſta hoſtiā accepit illos ꝛ i tpe erit reſpectꝰ illo
o p rū. Fulgebūt iuſti:ꝛ tanq̄
q ſcintille i arūdineto diſcur
r rent. Judicabūt natiōes ꝛ
dñabūt ꝓpli. ꝛ regbit dñs
s illoꝝ imꝑpetuū. Qui cōfidūt i illo.intelligēt ꝟitatē.
t ꝛ fideles i dilectōe acq̄eſ
v x cent illi. qm̄ donū ꝛ pax ē
y electis eiꝰ. Impij ät p̄m q̄
z cogitauerūt correptōez ha
a bebūt.q̄ neglexerūt iuſtū ꝛ
b c a dño receſſerūt. Sapiam
eni ꝛ diſciplinā q̄ abijcit i
d felix ē.ꝛ vacua ē ſpes illo
e rū.ꝛ labores ſine fructu et
f inutilia opa eoꝝ. Mulieꝛ
g eoꝝ inſenſate ſūt ꝛ neq̄ſſimi
h filij illoꝝ. Maledicta creatura eoꝝ q̄niā felix ē ſte
i k rilis. ꝛ incoinq̄nata. q̄ ne-
a ſciuit thoꝝ i delicto. Ha
b c bebit fructū in reſpectōne aiarū ſctārū. Et ſpado q̄ ñ
d opat⁹ ē p manꝰ ſuas iniq̄
e tatē:nec cogitauit aduerſꝰ deū nequiſſima. Dabit.n. illi fidei donū electū ꝛ ſorſ in templo dei acceptiſſima
f Bonoꝝ em̄ laboꝝ gloꝛioſus eſt fructꝰ. ꝛ q̄ non cōci
g b dat radix ſapiētie. Filij ät
i adulteroꝝ in cōſūmatione erunt: ꝛ ab iniq̄ thoꝛo ſem̄
k exterminabit. Et ſiq̄dem
l longe vite erunt in nihiluz
m cōputabunt: ꝛ ſine bonoꝛe erit nouiſſima ſenectus
n illoꝝ. Et ſi celerius defun-
o cti fuerint: non habebunt
p ſpem: nec i die agnitionis
q allocutionem. Nationes em̄ inique dire ſunt conſummationis. Ca.iiij.

a O Qꝑ pulcra eſt caſta ge
b o neratio cū claritate.
c Immortalis eſt enim
d memoria illiꝰ qm̄ ꝛ apꝰ deum nota ē:ꝛ apud homies
b Filij aūt. Hic infert ſcōm correlariū de filijs iniquoꝝ dicēs. Filij ät adulteroꝝ:ꝛ potiſſime adulterio ſpūali qō
e ydolatria. i In cōſummatōe erūt.i.in exterminatōe.
k Et ſiq̄dē lōge vite erūt i p̄ñti. l In nihilū cōputabunt.nā vita p̄ſis nulli⁹ ē momēti reſpcū future m Et ſine bonoꝛe ꝛc.nā bonoꝛe p̄miū virtutis.iij.Ethi.ꝓpt qō ille ſolū ē honoꝛ ver⁹ q̄ defert alicui i teſtimoniū ſue ꝟtutis: ꝓpt qō ſenect⁹ carēs ꝟtute:p ꝓñs ꝟo caret honoꝛe.
n Et ſi celeri⁹ defūcti fuerit.añ ſenectutē. o Nō habebunt ſpē.vite future. p Nec i die agnitōis.i.iudicij generalis in q̄ oia cognoſcent̄ ec̄ occulta cordiū. q Allocutionē.i.de ſuis malis excuſationē r Nationes em̄ inique dire ſunt cōſūmatōis.i.dure ꝓcēplatōis q̄ ē ad penaz ignis gehēnalis. Cap.iiij.

O Qꝑ pulcra eſt caſta generatio. Erroꝛe remoto circa
mortē iuſtoꝝ.ꝟ ꝓñr declarat q̄ddā dcm̄.ſ.q̄ iuſti ſp
ſunt meliꝛis cōditōis q̄tū iuſti. Et ꝟ p̄ declarat p̄m ſtatū p̄ñtis vite:ſcōo p̄m ſtatū vite future ca.ſequēti. Iſta tñ diuiſio nō ē ſic p̄ciſa q̄n de materia vni⁹ p̄tis aliq̄d ponatur in alia ꝛ ecōtra. ꝓpter ꝓnexionē. Dria in duas.qz p̄
declarat ꝓpoſitū i iuſtis vite lōgioꝛis:ſcōo i illis q̄ ſunt vite breuioꝛis:ibi. Juſtꝰ ät ſi morte. Circa p̄mū p̄ ponit iuſtoꝝ eminētia cū dr a O q̄ pul.ē ca.ge.ꝛc.i.iuſtoꝝ mꝛti
titudo q̄ ē caſta corpe reſcindēdo illicita carnis ꝛ ec̄ mēte p̄cauēdo viciū infidelitatꝫ ꝛ ydolatrie. b Cū claritate.ſ.ſapiētie q̄ dat iuſtꝫ c Immoꝛ.ē.n.ꝛc.ꝛ ſbdit imoꝛtalitatꝫ mod⁹. d Qm̄ apꝰ deū ꝛc.noticia approbatōis:in deū ꝟo nulla cadit obliuio:ꝛ ſic eiꝰ memoꝛia ē imoꝛtal' ſimpli

eiter. o Et apō hōies. r sic ē imortalis saltē ſm qd: naz memoria iustoꝝ fit ī eccl'ia q̄ a p̄ abel iusto icepit ſm Gre. omel. vij. Si āt loq̄mur de hoib⁹ ſctis q̄ sunt ī pr̄ia sic tal' ē memoria ē imortal' simpl'r e Cū pñs ē. i. pñti vita existens. f Imitant illā. q: multi etiā isolētes p exēpla vite ſctoꝝ emēdant vitam suā. g Et desiderāt eā cū se eduxerit. cū em̄ iusti de vno loco trāseūt ad aliū ad habitandu: illi cū q̄bus hitabāt cōiter desiderāt eoꝝ reditū. Allē tñ exponitur de eductōe a p̄senti vita r p seniu: q̄a talis mos dī q̄si nālis: r sic tales dicūtur se q̄dām̄o educē de pñti vita q: soluz ē a p̄ncipio intrinseco. p⁹ mortē vo talium recordat' frequēter bona vita ipoꝝ tanq̄ ōsiderata redire si posset eē. Et huic expositōi vi lr̄a sequens cōcordare cū dr̄. h Et impetuū coronata rc̄. iungat' sic lr̄a. r vincens carnē mundū r dyabolū q̄ pcē vincunt a iustis ī morte ipoꝝ Triūphat. i. acq̄rit p̄miū. Incoinq̄natoꝝ certaminū. i. p̄miu: qō reddit̄ p certaminibus incoinq̄natis p̄ dictos hostes. Impetuū coronata. cz ē a deo p̄ dcā victoria. i Multigena āt. h scō declarat' in iquoꝝ deficientia cū dr̄. Multigena āt impioꝝ mlt̄itudo q̄ dī multigena p̄ter ei⁹ magnitudinē. Eccl's. j. Stultoꝝ infinit⁹ ē numer⁹.

k Nō erit vtilis. q: nō vz ad finē intentū: sicut medicina dicitur iutilis q̄ non inducit sanitatē. Oēs āt hoies inq̄ntum sunt ad imaginē dei facti: sunt ad btitudinē ordinati. p̄ter qō ip̄i ab ea deficiētes dicunt iutiles: ideo subdit.

l Et adulterie plātatōes. i. oēs ip̄i q̄ sic noiant': eo q̄ per adulteriū spūale fiūt filij dyaboli. m Nō dabunt radices altas nā nō p̄nt ascēdere ad bona celestia.

n Nec stabile firmamentū collocabūt. q: totā suā fiduciam in bonis mūdanis r ruinosis ponūt. o Etsi in ramis i tpe germinauerint. i. in bonis tpalib⁹ p̄spati fuerit.

p Infirmiter posita. i. in cōfidētia pñtis vite q̄ labilis est

q A vēto cōmouebunt'. i. a dei ira sup eos irruente.

r Eradicabunt'. a bonis pñtis vite i q̄b⁹ fixerāt radicē.

s Cōfringent' em̄ rami incōsūmati. q: freq̄nt' taliū mors accelerat'. t Et fruct⁹ illoꝝ iutiles: nā ex eoꝝ operib⁹ nō h̄ntur exēpla bona ꝛ mala. v Ex iniq̄s em̄ oēs filij q̄ nascunt' testes sī nequitie aduersus parētes in interrogatōe sua. Just⁹ autē si morte p̄occupat⁹ fuerit: in refrigerio erit. Senectus em̄ venerabilis est non diuturna: neq̄ annoꝝ numero computata. Cani āt sunt sensus hois: r etas senectut': vita immaculata. Placēs deo fact⁹ dilectus: r viuēs inter pctōres translatus est. Raptus est ne malicia mutaret intellectum ei⁹: aut ne fictio deciperet aiam illi⁹. Fascinatō em̄ nugacitat' obscurat bona. r icōstātia p̄cupie trāsuertit sensum sine malicia. Cōsummat⁹ in breui explet tpa multa. Placita em̄ erat deo ania illius. p̄pter hoc p̄perauit educē illum de medio iniq̄tatū. Populi aūt videtes r nō intelligentes: nec ponētes in p̄cordijs talia: q̄m gr̄a dei r mia est in sctōs eius: r respectus sup electos illius

x Condēnat autē iustus mortuos viuos impios: r iuuentus celerius p̄summata longam vitam iniusti.

y Videbunt em̄ finem sapientis: r ñ itelligēt q̄d cogitauerit ō illo de⁹: r q̄re minuerit illū dñs. Videbūt em̄ r p̄tenent eū illos āt deus irridebit Et eŕt p⁹ h̄ decidētes sine honore. r i cō

rum q̄ā assecut⁹ est iust⁹ licet sit innocentis etate: ō subdit.

d Cani sunt sensus hois. s. iusti q: sūt honestate maturi.

e Et etas senectut' venerabilis. f Vita imaculata. sine bzevis fuerit siue lōga. Cōsequenter ponit alia cōditio iusti cito morientis: q: p h̄ eripit de cōsortio impioꝝ a q̄ posset peiorari p̄pter variabilitatē liberi arbitrij. p̄pter qō acceleratio siue mortis v̄r signuz diuie dilectōis r h̄ē qō dr̄. g Placēs deo rc̄. r p̄z lr̄a paucis exceptis q̄ discurrent. h Ne malicia. i. apte mali mutarent eū violētia tormentoꝝ. i Aut ne fictio. i. hypocrite decipet eū. q apparē tiā boni. k Fascinatio em̄. Est āt fascinatio p̄prie illusio sensuū: ꝛ tractū est h̄ nomē ad significandū oēm deceptionē.

l Nugacitat'. i. veritatis ornate.

m Obscurat bona q̄a frequēter facit ea apparere mala

n Et ī p̄stantia concupiscētie trāsuertit sensus. q: vehementia passiōis puertit iudiciū rōnis: r maxie in simplibus in q̄bus min⁹ viget ratio: ideo subdit. sine malicia.

o Populi āt. Hic p̄ñr ponit defectū impioꝝ r p̄ h̄tum ad itellectū dicēs. Populi āt. i. insipientes q̄ꝝ ē maior mlt̄itudo vt p̄dictū ē. p Videtes iustū. morte p̄occupatū

q Et nō intelligētes q̄ sit recept⁹ in refrigerio vt p̄dictuz est: q: non credūt aliā vitā p⁹ istā. r Nec ponētes in p̄cordijs. i. in interiorib⁹ mētis. s Talia. s. Ām gr̄a dei et misc'ia est in sanctos eius. in pñti vita. t Et respectus diuine dulcedinis. v Sup electos illius in futura.

x Cōdemnat aūt iustus rc̄. Nam recordatio sue iusticie oñdit iniq̄s cōdemnabiles. y Videbūt em̄ finē sapientis. morte p̄uenti. a Et nō intelli. qō cogi. de illo de⁹ q: non credūt beatitudinē futurā quā de⁹ disposuit ei dare.

b Et quare minuerit illū deus: breuiando vitā eius. cui⁹ rationes sunt superius tacte. c Videbunt em̄ r cōtemnent: reputant em̄ fatuos r insanos exponentes se mortī p iustic'ia. d Illos autem deus irridebit. i. derisibiles oñdet in morte e Et erunt post hec. i. post delicias r honores hui⁹ vite. f Decidentes sine honore in manu domonum. g Et in contumelia. inter mortuos imperpetuum. Luce. xvj. Mortuus autem est diues r sepult⁹ est in inferno. r sic p̄iuatur honore iustoꝝ quoꝝ aīe ad requiem deferunt' p obsequiū angeloꝝ: vt ibidē dr̄: fc̄m est āt vt moreret medic⁹ r portaret' ab angelis in sinum abrahe.

b Qñ disrumpet illos.aias a corpib⁹ separando. i Inflatos supbia. k Sine voce.q⁹ nō potuerūt se defendere vel excusare. l Et cōmouebit illos a fundamētis.i. ab amicis carnalib⁹ ꝛ bonis terrenis q̄bus inistebant sicut dom⁹ fundamēto. m Veniēt in cogi.pecca.suoꝝ timi

tumelia inter mortuos im
b perpetuū. Qñ disrumpet
k illos inflatos sine voce et
l cōmouebit illos a funda-
mentis:ꝛ vsq̄ ad supmū de
solabunt. Et erūt gemētes
ꝛ memoria illorum periet.
m Veniēt i cogitatiōe pctoꝝ
n suoꝝ timidi: ꝛ traducēt illos ex aduerso iniquitates ipsorum. Capm.v.

a b Tunc stabunt iusti in
c t magⁿ ꝓstantia aduer-
sus eos q̄ se angustia
d uerunt ꝛ q̄ abstulerūt labo
e res eoꝝ. Videtes turba-
bunt timore horribili ꝛ mi
rabunt i subitatōe insperate salutis gemētes p̄ angu-
f stia spūs: dicētes intra se:
pniam agētes: ꝛ p̄ āgustia
g spūs gemētes. Hi sunt q̄s
habuim⁹ aliq̄n in derisuz
b et in silitudinē improperij
k nos insensati vitā illorum
estimabamus insaniam. ꝛ
l finez illoꝝ sine honore. Ec
m ce quō ꝓputati sunt inter fi
lios dei:ꝛ inter sctōs sors
n illoꝝ est. Ergo errauim⁹ a
o via veritatis:ꝛ iusticie lumen non luxit nobis:ꝛ sol intelligētie nō est ort⁹ nobis. Lassati sum⁹ in via iniquitatis ꝛ pditionis:ꝛ ambulauim⁹ vias difficiles: viā autē dñi ignorauimus
q Quid nobis pfuit supbia:aut diuitiaꝝ iactantia

r quid contulit nobis. Trāsierunt oīa illa tanq̄ vmbra ꝛ tanq̄ nūcius precurrens. Et tanq̄ nauis que pertransit fluctuantē aquā cuius cū pterierit nō est ves
t stigium inuenire:neq̄ semitam carine illius in fluctibus aut auis que transuolat in aere cuius nullū inuenitur argumentuz itineris illius:sed tm̄ sonitus alaꝝ verberans leuem ventū:ꝛ scindens p vim itineris aerem:cōmotis alis trāsuolauit:ꝛ post hoc nulluz signum inuenit itineris illius aut tanq̄ sagitta emissa in locū destinatū:diuisus aer cōtinuo in se reclusus ē vt
x ignoret trāsitus illi⁹:sic et nos nati ꝓtinuo desinim⁹ ee:ꝛ virtutē q̄dē nullū signū
a valuim⁹ oñdere:i malignitate ātē nr̄a ꝓsumpti sumus
b Talia dixerūt in iferno hi
c q̄ peccauerūt:qm̄ spes impij tanq̄ lanugo est que a vēto tollit: ꝛ tanq̄ spuma gracilis que a ꝓcella dispgitur:ꝛ tanq̄ fum⁹ q̄ a vento diffusus est:ꝛ tanq̄ memoria hospitis vnius diei
e ptereuntis. Justi ātē imppetuū viuēt: ꝛ apud dñm est
f merces eoꝝ:ꝛ cogitatio il-
g loꝝ apō altissimū. Ideo ac-
b cipiēt regnū decoris: ꝛ diadema speciei ō manu dñi

gios⁹ i surgēdo ad matutinū p̄lib⁹ noctib⁹ ad deū laudandū q Quid nob ꝛc. q.si.imo nihil ꝟ multū nocuit. r Transierūt oīa ille tanq̄ vmbra. q̄ stati defic. s Et tāq̄ nūci⁹ ꝛc. q̄ stati vat obliuioni Et tāq̄ nauis ꝛc. Sequit t Neq̄ semitā carine illi⁹. Est ātē carina media ps nauis q̄ latioꝛ ē ꝛ ḡssioꝛ ꝓpter qō ei⁹ vestigiū deberet diuti⁹ apparere ꝛ tm̄ stati dispareret p⁹ nauis trāsitū. v Aut auis ꝛc.sequit Verberās leuē vētū.i. aerē ꝛ patent cetera vsq̄ ibi.

x Sic nos ꝛc. ꝓpt ꝓpōz ex ℨrūſ elemētis hōnat⁹ stati tēdit ad corruptōz mortē nā calor nālis ꝓtinue ꝓsumit hūidū radicale i q̄ cōsistit vita: qō ꝟm medicos p nutrimentū ū restauratur: ꝟm vo phos nāles restaurat:ꝟ ñ ꝟm equalentiaz:vt hr̄.ij. de gñatōe.ꝛ sic necessario tādē seq̄t corruptio sic vinū cui iponit modicū aque cōuertit illā i seipm: tm̄ efficiat min⁹ forte:ꝛ si continue apponat tādē vinū corrūpit ꝛ efficit aq̄. y Et vtutis q̄dē.i.stabilitatē s Nullus signū vadstē. ꝟ tm̄ defectōis: iō sbdit. a In malig.ātē nr̄a ꝓsūpti sunt malignitas q̄ ꝓsmala igneitas q̄ ꝓsstit i ardore ꝓcupie i q̄ ꝓsumūt iniq̄. Nā luxuriosi ꝓsumūt igne carnalis ꝓcupie:cupidi igne auaritie:supbi igne ambitionis mūdane gre. b Talia dix.in ꝛc.nā in eis remanet remorsus ꝓscie q̄ ē pena valde magⁿ. c Qñ spes impij.q̄ figit i bonis tpalib⁹ d Tāq̄ lanugo ē.i.flos tribuli q̄ stati a vēto tollit. Et ad idē ponit exēplū de spūa aq̄ ꝛ fumo ꝛ hospite vni⁹ diei:q̄ stati dissipāt ꝛ vanit obliuioi:ꝛ sic apparz defectibilitas ipioꝝ. e Justi ātē.ꝟ ꝓpr ponit se gregāti stabilitas iustoꝝ cū dr̄. Justi ātē ippetuū viuēt.vita gre. f Et apō do.ꝛc.a q̄ spant p̄miari ñ a mūdo. g Et cogi.eoꝝ apō altis.ꝛc.ad cui⁹ honorē ordināt fcā sua.
h Ideo accipient regnū decoris.i.celestis glorie vbi nihil est turpe.
i Et diadema speciei de manu dñi.repetitio est eiusdem sententie ad maiorem expressionem.

k Cum dextera sua teget eos. reponēdo eos in beatitudine q̄ p dexterā intelligit: vt hī Mat. xxv. l Et brachio sancto suo defendet illos. in ꝟ designat securitas beatitudinis q̄ a nullo ꝑt auferri. m Et accipiet. Hic reuertitur ad describendū miseriā iniquoꝝ segregatim cū dī. Et accipiet armaturā zel⁹ illius nā ex zelo iusticie ꝓcedit ad punitionem maloꝝ.

n Et armabit creaturaz ad vltionē inimicoꝝ. nā oīs creatura iſert reprobis nocumentuz. o Induet ꝓ torace iusticiam. a q̄ non potit deflecti cū ipe sit regula iusticie. p Et accipiet ꝓ galea iudiciū certū. naz iudicando non ꝑt deficē. q Sumet scutū inexpugnabile eqtatē q̄ ita erit euidens q̄ nullus eā poterit impugnare. r Acuet ād irā dirā. i. vindictam suā cui nullus poterit resistere.

s Et pugnabit cū illo orb terraꝝ ꝛ insensatos. nā oīb⁹ creaturis vtet ad afflictionem reprobozꝝ: sicut ecōuerso oēs creature cedent ad glaz electoꝝ t Ibūt directe emissiones fulguꝝ ad afflictionez malorum. v Et tanq̄ a bñ curuato arcu ꝛc. quāto em̄ pl⁹ arcus curuat tāto grauiꝰ ferit. ꝓ ꝟ designat q̄ punitio maloꝝ erit gr̄uissima x Et a petrosa ira. i. ab ira xp̄i q̄ dī petra. j. Coꝝ. x. petra ād erat xp̄s. t ꝟ expō vīmagī misstica q̄ Frāk: ió dī aliter. Et a petrosa ira. i. ab ira dei q̄ dī petrosa: non formaliter ꝟ effectiue inq̄tum mittit lapides grādinis: ió sbdit. x Plene mittent grādines. plene. i. pfecte. y Et candescet in illos aq̄ maris. q̄ candēs apparet q̄n mare ē turbatū. z Contra illos stabit spūs virtutis. i. vēr⁹ vehemēs. a Et ad heremū. i. inhabitabilē locū. b Perducet oēz terrā iniq̄tatis illoꝝ. Nā igne cōflagratōis purgabunt elemēta ꝓpter iniq̄tates factas in illis. c Et malignitas euertet sedes potentiū. ꝓpter supbiā ipoꝝ.

k dei sui q̄n dextera sua tegz
l eos. t brachio scō suo de-
m fendet illos. Et accipiet ar
n maturā zel⁹ illi⁹ t armabit
creaturā ad vltionē īmico
o rum Induet ꝓ torace iusti
p ciam. t accipiet ꝓ galea iu
q diciū certū. Sumet scutuz
r inexpugbile eqtatez. acuet
s āt dirā irā in lanceā. t pug
nabit cū illo orbis terrarū
t cōtra insensatos. Ibūt di-
v recte emissiones fulguꝝ: t
tanq̄ a bñ curuato arcu nu
bium exterminabunt t ad
x certū locū insiliēt. Et a pe-
trosa ira plene mittent grā
y dines t candescet in illos
aq̄ marī. t flumia cōcurrēt
z duriter. Cōtra illos stabit
spūs ꝟtutis t tanq̄ turbo
a vēti diuidet illos t ad he-
b remū ꝓducet oēm terrā ini
c quitatis illoꝝ t malignitas
euertet sedes potentum.

Capīm. vj.

a Melior ē sapia q̄z vires
m vir prudēs q̄ fortis
b c Audite ḡ reges t intel
d ligite. discite iudices finū
e f terre. Prebete aures vos

Capīm. vj.

a Melior ē sapia. Postq̄ autor in p̄ ca. induxit ad amorem sapie. t postea remouit errores circa ꝟ cōtingē
m tes t aliq̄ dicta sua declarauit. ꝟ ꝓpr fuerit ad ꝓpositum t ad appetitū sapiētie inducēdo t p̄ ad ꝟ inducit: secundo q̄liter acq̄rat oñdit: ibi. Quid ē sapia. Pria i duas nās p̄ inducit ad sapiam ꝓpter euasionē mali. scdo ꝓpt ꝓsecutionē boni: ibi. Ad vos ḡ reges. Circa primū inducit pncipaliter reges t pncipes ad sapiaz t alios ꝓsecutiue: qz sicut dictū ē s. in pncipio libri: sicut sapia necessaria ē in superiorib⁹ vt bene regāt: ita suo mō coꝛrñdet in inferiorib⁹ vt bene obediāt. Dicit ḡ. b Audite ḡ reges. aure corporis. c Et intelligite. aure mentis. d Discite iudices finū terre. qz nō potestis bene dicē nisi ꝑus discatis.
e Prebete aures. ad voluntarie audiendū. f Vos q̄ cōtinetis multitudines. eas regēdo. g Et placetis vobis in turbis nationū q̄n data est a dño ptās vob t ꝟtus ab altissimo: q̄ interrogabit opa vestra: t cogitatōes scrutabitur: q̄n cū essetis mistri regni illi⁹ nō recte iudicastis nec custodistis legē iusticie neq̄ fm volūtatē dei ambulastis. Horrende t cito apparebit vobis: q̄n iudicū durissimū. i. pena ḡuissima in his q̄ ꝑsunt fiet. qz q̄nto stat⁹ altior tanto casus ḡuior t ꝓ ꝑns maiori pena dignior. p Exiguo em̄. i. hōi qui status t parue scientie. q Cōcedit misericordia qz talis vt cōiter peccat ex ignorantia. r Potētes āt. stat⁹ dignitate t scie magnitudie. s Potēter tormenta patientur. i. sustinebūt grauissima tormēta rōe iam dicta.
t Nō em̄ subtrahet psonā cuiusq̄. quātūcunq̄ sit pauper. v Dominū. a bono sibi debito.
x Nec verebitur. i. timebit. y Magnitudinez cuiusq̄. i. q̄n debite puniat eū. a Q̄m pusillum et magnū ipse fecit. sic em̄ ex diuersis gradibus creaturaꝝ resultat pulcritudo vniuersi t sic ex diuersis gradib⁹ hoīz ꝛsultat pulcritudo reipublice. b Et eq̄liter ē illi cura de oib⁹ ista cura idem est q̄ eius prouidentia. Si ꝟo accipiatur actus diuine ꝓuidentie ꝓut est in mente diuina sic nō est ibi aliqua distinctio nam vnico actu ꝓuidet oibus creaturis si autē accipiat effectus exterior sic est ibi distinctio tamen est ibi equalis ꝓportionis: nam vnicuiq̄ rei ꝓuidet fm cōuenientiā sue nature. Creaturis āt intelligibilib⁹ q̄ mereri possint t demereri ꝓuidet sup hoc penā t gloriaz fm meritoꝝ t demeritoꝝ exigentiā: ió sbditur.
c Fortioribus aūt fortior instat cruciat⁹. nam casus eoꝝ grauior est. t p ꝑns grauiori tormento dignus.
d Ad vos ergo. Hic consequenter inducit ad sapientiaz ꝓpter cōsecutionem boni: t ꝓmo ponit suam inductionē secundo remouet quandā obiectionē: ibi. Clara est. tercio infert intentam conclusionē. ibi. cogitate ergo. Circa primum dicitur. d Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei. f. ꝓcipaliter t cōsecutiue ad subditos vt dictū est in ꝓcipio hui⁹ ca. e Et ne excedatis. curiose ꝑscrutando diuina circa q̄ est ꝓpria sapientia. ꝓpter qđ dī Eccli. xij. Nō plus sape q̄z oportet. ꝟ sape ad sobrietatē. Vel aliter
e Et ne excidatis. duri⁹ debito paupes tractādo ꝓpt qđ subditur. f Qui em̄ custodierint iusticiā. tenēdo debitam mensurā. g Juste iudicabunt. a dño qui iudex est omniū. h Et q̄ didicerint iusta. fm leges diuinas t humanas. i Inuenīet qđ rñdeāt. cū interrogant de iusticia

qui ꝓtinetis multitudines
g t placetis vobis in turbis
h nationū q̄n data est a dño
ptās vob t ꝟtus ab altissi
i mo: q̄ interrogabit opa ve
stra: t cogitatōes scrutabi
k tur: q̄n cū essetis mistri re-
l gni illi⁹ nō recte iudicastis
nec custodistis legē iusticie
neq̄ fm volūtatē dei am-
m bulastis. Horrende t cito
n apparebit vobis: q̄n iudi
o cū durissimū in his q̄ ꝑsūt
p q r s fiet. Exiguo em̄ ꝓcedit mi
sericordia potētes āt potē
t ter tormenta patient. Nō
em̄ subtrahat psonā cuius-
v q̄ dñs qui est oīm dñator:
x nec verebit magnitudinez
a cuiusq̄. q̄n pusillū t mag-
b num ipe fecit: t eq̄liter ē il-
c li cura de oñibus. Fortio
ribus aūt fortior instat cru
d ciatio. Ad vos ḡ reges sī
bi sermones mei: vt discā-
e tis sapiam t ne excidatis.
f Qui em̄ custodierint iusti-
g ciam iuste iudicabunt: t q̄
h i didicerint iusta inueniant
q̄d rñdeant. Cōcupiscite ḡ
ꝟmones meos: t diligite il

ad sequendū leges eius. l Non recte iudicastis. sed leges eius reliqstis male iudicādo t viuendo ideo sbdit. m Horrende t cito apparebit vobis. i mora te q̄ nō tardat. n Q̄m iudicū durissimū. i. pena ḡuissima o In his q̄ ꝑsunt fiet. qz q̄nto stat⁹ altior tanto casus ḡuior t ꝓ ꝑns maiori pena dignior. p Exiguo em̄. i. hōi qui status t parue scientie. q Cōcedit misericordia qz talis vt cōiter peccat ex ignorantia. r Potētes āt. stat⁹ dignitate t scie magnitudie. s Potēter tormenta patientur. i. sustinebūt grauissima tormēta rōe iam dicta.
t Nō em̄ subtrahet psonā cuiusq̄. quātūcunq̄ sit pauper. v Dominū. a bono sibi debito.
x Nec verebitur. i. timebit. y Magnitudinez cuiusq̄. i. q̄n debite puniat eū. a Q̄m pusillum et magnū ipse fecit. sic em̄ ex diuersis gradibus creaturaꝝ resultat pulcritudo vniuersi t sic ex diuersis gradib⁹ hoīz ꝛsultat pulcritudo reipublice. b Et eq̄liter ē illi cura de oib⁹ ista cura idem est q̄ eius prouidentia. Si ꝟo accipiatur actus diuine ꝓuidentie ꝓut est in mente diuina sic nō est ibi aliqua distinctio nam vnico actu ꝓuidet oibus creaturis si autē accipiat effectus exterior sic est ibi distinctio tamen est ibi equalis ꝓportionis: nam vnicuiq̄ rei ꝓuidet fm cōuenientiā sue nature. Creaturis āt intelligibilib⁹ q̄ mereri possint t demereri ꝓuidet sup hoc penā t gloriaz fm meritoꝝ t demeritoꝝ exigentiā: ió sbditur.
c Fortioribus aūt fortior instat cruciat⁹. nam casus eoꝝ grauior est. t p ꝑns grauiori tormento dignus.
d Ad vos ergo. Hic consequenter inducit ad sapientiaz ꝓpter cōsecutionem boni: t ꝓmo ponit suam inductionē secundo remouet quandā obiectionē: ibi. Clara est. tercio infert intentam conclusionē. ibi. cogitate ergo. Circa primum dicitur. d Ad vos ergo reges sunt hi sermones mei. f. ꝓcipaliter t cōsecutiue ad subditos vt dictū est in ꝓcipio hui⁹ ca. e Et ne excedatis. curiose ꝑscrutando diuina circa q̄ est ꝓpria sapientia. ꝓpter qđ dī Eccli. xij. Nō plus sape q̄z oportet. ꝟ sape ad sobrietatē. Vel aliter
e Et ne excidatis. duri⁹ debito paupes tractādo ꝓpt qđ subditur. f Qui em̄ custodierint iusticiā. tenēdo debitam mensurā. g Juste iudicabunt. a dño qui iudex est omniū. h Et q̄ didicerint iusta. fm leges diuinas t humanas. i Inuenīet qđ rñdeāt. cū interrogant de iusticia

hoies em recurrũt ad iudicẽ sic ad ins aiatũ. vt dr. v. ethicor. cetera patẽt. k Clara est. Hic ꝓr remouet q̃ndaz obiectionẽ seu excusationẽ q̃ posset aliqs dicere q̃ acq̃sitõ sapie est nimis difficilis ꝓpter qõ facit hõies sese retrahere ꝓpter ꝫ istud remouet dicẽs. Clara est ꝛ q̃ nũq̃ marcescit

los ꝛ habebitis disciplinã

k Clara est ꝛ que nunq̃ mar.

l cescit sapientia: ꝛ facile videtur ab his q̃ diligũt eam

m ꝛ inuenit ab his q̃ querunt

n illam. Preoccupat q̃ se cõ cupiscunt: vt illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam nõ laborabit assistentẽ em illã foribus suis inueniet. Cogita

a re ergo de illa sensus ẽ cõ-

b summatus ꝛ q̃ vigilauerit

c ꝓpter illã: cito erit securus

d Qm̃ dignos se circuit ipa querens: ꝛ i vijs suis ostẽ det se illis hilariter: ꝛ in oi

e f prouidentia occurret illis

g Initiũ em illius verissima

b est disciplie concupiscentia. Cura ergo disciplie di

i lectio est: ꝛ dilectio custo-

k l dia legũ illius. Custoditio

m aũt legũ ꝓsummatio incor

o ruptionis est: incorruptio autem facit esse ꝓximũ do.

p Concupia itaq̃ sapientie deducet ad regnũ ꝑpetuũ

q Si ergo delectamini sedi-

r bus ꝛ sceptris o reges po

s puli diligite sapientiam vt

t imperpetuũ regnetis Diligite lumen sapie oẽs qui

v preestis populis. Quid ẽ

x autẽ sapiẽtia ꝛ quẽadmodum facta sit: referaz: ꝛ nõ

y z abscondam a vobis sacramenta dei: sed ab initio na

a tuitatis inuestigabo ꝛ po

b nam in lucem scientiã illi⁹

c ꝛ non preteribo veritatem

d neq̃ cum inuidia tabescente iter habebo q̃n talis ho

e mo non erit particeps sapientie. Multitudo aũt sapiẽtiũ sanitas ẽ orb̃ terraꝝ

g ꝛ rex sapiẽs ppli stabilimẽ

b tũ ẽ. Ergo accipite disciplinam q̃ sermones meos et

pderit vobis Ca. vij.

a Ut ego mor-

talis ... ius omib⁹

admixtione erroꝝ q̃ a deo eẽ nõ pũt: ista tñ sapia salomõis fuit eiusdẽ rõnis cũ illa q̃ p acq̃sitionẽ põt eẽ in alijs: sic oculus format⁹ p naturaz ꝛ dat⁹ p miraculũ sunt eiusdẽ rõnis. nec obstat q̃ in alijs acq̃rit cũ admixtiõe erroꝝ vt dcm ẽ: nã ꝫ cõtingit q̃ accidẽs ex indebita deductiõe pncipioꝝ ad cõclusiões maxie remotas: qõ ãt ẽ q̃ accidẽs nõ variat spẽz nec cadit ꝫ arte. Illa vo fuit in salomone sapia iafusa ad quã nõ attingit facultas rõnis q̃ pertinet ad cognitionẽ p phẽticã: nã aliqs pñ ꝓphetice ꝓposuit: vt dicit hiero. in ꝓlogo sup libꝝ psalmoꝝ. librum etiã cãticoꝝ ꝓphetice scripsit sic dictum fuit ibidez ꝑm expositores hebraicos ꝛ latios. Cũ igit salomõ ꝫ loq̃t vt dictũ ẽ q̃ ꝓis vi q̃ loq̃t de sapia ꝓut fuit in ipo. Itẽ sciendũ q̃ ois sapia creata ꝛ maxie illa q̃ ẽ a deo q̃ infusionẽ ẽ q̃dã ipassio sapie diuine ꝓpter qõ ẽ q̃dã relatio vni⁹ ad alterã: sic effect⁹ ad cãz ꝛ ecõuerso. ꝓpt qõ salomõ aliqñ de sapia vna: aliqñ trãsit ad aliã ꝛ ecõuerso. His igit̃ ꝑmissis respectu sequẽtiũ: q̃ ꝑmittit̃ brevis ꝓlog⁹: secũdo sbdit̃ tractat⁹ ca. se. Circa ꝓmũ dicit Salomon vel phylo i psona salomonis v Quid ẽ ãt sapi. ꝑm ꝓprietatem sue uature. x Et quẽadmodũ facta sit. in me

y Referã. vñ in seq̃ntibus dicit se ex dono dei eaz hũisse.

z Et nõ abscondã a vobis sacra dei. i. ei⁹ secreta mihi revelata. z Sz ab initio natiuitatis mee inuestigabo. Dñ in pncipio seq̃ntis ca. tractat de sua ꝓceptiõe ꝛ natiuitate.

a Et ponã in lucẽ. i. in euidẽti. b Scientiã illi⁹. studiosis tñ ꝛ nõ negligẽtibus. c Et nõ ꝑteribo vitatẽ. omittendo de cõtingentib⁹. d Neq̃ cũ inuidia tabescẽte iter habebo. talentũ a deo mi traditũ abscõdẽdo. e Qm̃ talis ꝛc. sapie. s. diuine. nã ens diuinũ nõ est natũ inuideri. s. methaphisice. f Multitudo ãt sapientiũ sanitas ẽ orb̃ terraꝝ. nã sicut p sanitatẽ bene disponit̃ corp⁹ ad exercendum opa sibi ꝓuenientia. sic p sapiẽtes bene disponit̃ orbis ad exercendũ ea q̃ sunt humano generi cõuenientia.

g Et rex sapiẽs populi stabilimẽtũ est. i bono. nam sic ea put bene dispositũ influit mẽbris sensuz ꝛ motũ bene ordinatũ. sic rex sapiẽs sbditos suos dirigit ad cõe bonum ꝛ sic finaliter cõcludit. b Ergo accipite disciplinã ꝛc. ꝛ ps.

Dm q̃dem ꝛ ego hõ mortalis. Hic Ca. vij.

ꝓr accedit ad tractatũ: ꝛ qm̃ in seq̃ntib⁹ plura dicturus est de sapiẽtia sua ad remouendũ notã superbie p̃ declarat hũilitatẽ natiuitatis sue: scõo excellentiã ꝛ acq̃sitionẽ sapie sicut ꝓmiserat ca. ꝓcedẽti dicẽs. Quid est ãt sapiẽtia ꝛc. scõa ibi. Propter ꝫ optaui. Circa ꝓmũ dicit.

a Sum q̃dem ⁊ ego hō mortalis ⁊c. si em̃ adā stetisset in originali iusticia generasset filios sine. s. sibi, potētes non mori. ꝫ q; ꝓpter lapsum ꝑ pc̃m fuit necesse mori: sic hōies ab eo descendētes hūt necessitatē moriēdi. b Et in ventre matris figurat⁹ sum caro. ꝑ virtutem formatiuam.

c Decē mensiū tpe aliq̃ em̃ pueri nasc̃ūt in mēse septīo: ⁊ aliq̃ in nono: ⁊ aliq̃ in decimo ⁊ isti sunt magis vitales de quib⁹ fuit salomō d Coagulatus sum in sanguine. mēstruo mris e Ex semie homis In generatione em̃ mas. hz vtutē actiuā ⁊ feia passiuā. vt dic̃ phs li. de generatōne aialiū. Et iō in semine viri deriuat vtus actiua et formatiua fer⁹ de materia a matre ministrata q̃ est sanguis mēstruus

f Et delectamento somni q̃uiēte. puer cm̃ aiatus adhuc i vtero matris exīs est q̃si dormiens.

g Et ego nat⁹ cōez accepi aerē. tūc puer incipit viuē ꝑ ꝓpriā respirationē. h Et in siliter factā decidi terrā. puer em̃ nascēs i terrā cadēt nisi accipeā ab obstetrice: vel ab alia ꝑsona vicē ei⁹ supplēte. i Et primaz vocē sine. z oibus emisi plorās. mascul⁹ em̃ nascēs gemēdo ꝓfert a: feia vo e. q̃si cōquerentes de ꝓmor ꝑntū trāsgressione ꝓpter quā nascunt filij ⁊ filie ire ⁊ miserie. vñ versus Omis mascul⁹ a nascēs e feia ꝓfert. Adat adā genitor e dedit eua por. k In inuolumentis nutrit⁹ sum. q; pueri nati inuoluunt pānis ⁊ pellib⁹: ⁊ postea indumētis: qa natura nō dat eis tegumentū: sic dat auibus plumas: ⁊ lanas ouib⁹: ⁊ ceteris ꝓuidet de sufficiēti tegumēto.

l Et magnis curis. Cetera vo aialia quo tpe nutriunt a pntibus: nā de victu sibi ꝓuidere pūt infra breue tps: sic ār nō ē possibile i natura hūana q̃ lōgo tractu tpis idiget nutritione pntū anteq̃ necessaria sibi possit acq̃rē: tū ꝓpt im potētiā corpis tū ꝓpt ig̃rātiā mēt̃ m Nēo. n. ⁊c. q̃ st excellentiores in ppīs. n Aliud habuit natiuitatis initiū: q; nascunt imp otētes corpe ⁊ ig̃rātes mēte sicut ⁊ ceteri. aia em̃ i sua creatione est sicut tabula rasa i q̃ nihil ē actu scptū. iij. de aia. o Un⁹ g̃ introit⁹ est oibus ad vitam: ꝫtū ad impotentiā ⁊ ignorātiam. p Et silis exit⁹. ꝫtū ad angustiā ⁊ oim tpaliū expoliationez. q Propter ꝫ Ostenso q̃d salomō habuit ex natura: ꝫ ꝓpr oñdit q̃d habuit ex sapia diuinit⁹ sibi data: ⁊ diuidit in duas ptes. nā p oñdit ꝫtū sibi valuit. scdo ponit ocionē quā ꝑ ipa habēda ad deū effudit ca. sequēti: ibi. Puer erā. Prima in duas: quia primo oñdit q̃liter sapiētia eū direxit in vita contemplatiua: scdo i vita actiua ca. sequenti. Prima adhuc in duas: quia pmo describit pciositatē sapiētie. scdo q̃liter dirigit in actib⁹ vite cōtemplatiue. ibi: Ipe em̃. Circa primū dicit. q Propter hoc. i. quia natus sui totaliter ignorans. vt dictum est. r Optaui. sapientie donum.

s Et datus est mihi sensus. i. donū sapientie ⁊ intellect⁹: quod aliqñ ꝑ sensum intelligitur: sicut cōiter dicitur. talis bene sentit de tali questione. i. bene capit ⁊ intelligit.

t Et inuocaui. ꝑ ocionem deuotā v Et venit in me spiritus sapientie. i. spiritus sanctus qui dat sapientiam.

⁊ ex genere terreno illius q̃ b prior factus est: et in vētre c matris figurat⁹ sū caro: de d cem mēsiū tpe coagulatus e sui i sanguie: ex semie hōis f ⁊ delectamēto somni cōue g niente. Et ego nat⁹ accepi h cōez aerē: ⁊ in silr fcāz deci i di terrā: ⁊ pmā vocē silem k oibus emisi plorās. In in l uolumentis nutrit⁹ sum: ⁊ m magnis curis. Nemo em̃ n ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. Un⁹ g̃ itro o itus ē oibus ad vitā: ⁊ silis p q exitus. Propt̃ ꝫ optaui et r datus ēmihi sensus: ⁊ iuo s caui: ⁊ venit in me spūs sa t pientie. Et ꝓposui illā regnis ⁊ sedib⁹: ⁊ diuitias ni v hil esse dixi in cōpatōe illi- x us. Nec cōpaui illi lapidē pretiosum: qm̃ oīe aur in cōparatiōe illius harena ē exigua ⁊ tanq̃ lutū estimabitur argentū in ꝓspectu illius. Sup salutē ⁊ speciez y dilexi illā ⁊ ꝓposui ꝑ luce z a habere illā. qm̃ inextinguibile est lumē illi⁹. Venerūt aūt mihi oīa bona pariter b cum illa: ⁊ innumerabilis c honestas ꝑ man⁹ illi⁹: ⁊ letatus sum in omnib⁹ q̃nia antecedebat me ista sapiē- d tia: ⁊ ignorabā quoniā bonorum omnium mater est. e Quam sine fictione didici f ⁊ sine inuidia cōmunico: ⁊ honestatem illius non ab- g scōdo. Insinit⁹ enī thesau h rus ē hōib⁹ q̃ q̃ vsi sūt pti- i oēm modum incorruptibile nā est quoddā necesse eē cū sit idem quod ipe deus: si autem de sapiētia creata: sic nō ē incorruptibilis ꝑ omnē modū: nam oīs creatura pōt non esse ꝑ subtractionē cōseruationis ipi⁹ dei: sic aūt desinit esse ista sapientia ꝑ hoc q̃ habens cā demeret diuie cōseruationis subtractionē: tamē ei⁹ natura ē incorruptibilis: quia forma corrumpit dupliciter: vno mō ꝑ corruptionem subiecti: alio mō ꝑ sui cōtrariū: vt dicit phs libro de morte ⁊ vita. Sapientia vo creata de qua loquimur non est corruptibilis ꝑ corruptionē subiecti cū sit in aia intellectiua que est incorruptibilis: nec ꝑ suū ꝓrium. q; nō habet nam in hac sapiētia nō ꝓsiderant nisi tria: lumē naturale intellectus: ⁊ lumē diuinū sup infusum: ⁊ spēs intelligibiles. Lumen vo naturale intellectus nō habet contrariuz ⁊ multo minus diuinū: silr nec spēs intelligibiles. q; spēs ꝓrioz in intellectu non sunt ꝓrie: ⁊ ꝫ mō lumē sapiētie create pōt dici inextinguibile sicut ⁊ incorruptibile.

c Venerūt āt mihi oīa bona piter cū illa. qō patz. iij. Ege gum. iij. vbi dr q̃ salomon petēdo sapiētiā a dño nō soluz illā obtinuit ꝫ ec̃ cū illa diuitias ⁊ honorez sup oēs rges.

d Et innumerabilis honestas ꝑ manus illi⁹. i. ꝑ opa ipi⁹ q̃ ꝑ man⁹ designant: eo q̃ man⁹ est organū organoꝝ. iij. de aia. e Et letat⁹ sum: iungat sic lra. qm̃ ipa sapia antecedebat me in oibus oñendo q̃liter agere deberem.

f Et ig̃rabam. añq̃ ipaz haberē g Qm̃ oīm bonoꝝ ⁊c. ꝫ ipa habita ꝫ ꝓgnoui: iō ꝑmittit. Venerūt āt m oīa bona piter cū illa. sic filie cū mre. h Quā sine fictōe didici. a deo a q̃ ipaz deuote postulaui. iij. Reg. iij. ⁊ a nathā ꝓphēta cui fui tradit⁹ ad erudiendū. ij. Reg. xij. i Et sine inuidia cōico. vbo ⁊ scpto. Nā oēs reges ⁊ sapiētes desiderābāt audire sapiaz salomōis. Scpsit ec̃ mlta ad nraz instructionē: vñ aliq̃ ei⁹ libri st i canōe ꝓphetari. k Infinitus em̃ ⁊c. i. inappciabilis vt ꝑdictū ē. l Quo q̃ vsi sūt. opa sapientis exercēdo. m Participes facti sūt ⁊c. tāq̃ conformes. ⁊ in operibus suis que cōformitas cā ē dilectiōis Ecc̃i. xiij. Omne animal diligit sibi simile ⁊c.

x Et ꝓposui illam regnis ⁊ sedibus ⁊c. Nam excellentie tales ⁊ diuitie naturales ⁊ artificiales cōes sunt bonis ⁊ malis ⁊ frequentius cōcedunt malis q̃ bonis: vt ꝑ ad sensum: ꝓpter q̃ non sunt vera bona hōis: q; sic cōcederentur solis bonis. vt diffuse deduxit boeti⁹ libro de cōsolatione. Sapiētia vo de q̃ hic fit mo solis bonis concedit pficit etiā hoiem fm excellentiorē sui ptē ꝓpter q̃ bona exteriora respectu ipsius nullius momēti sūt reputāda. y Super salutem ⁊ speciē i. sup sanitatē corpis ⁊ eius pulcritudinē. z Dilexi illam. q̃a sanitas ⁊ pulcritudo sunt pfectiones corporis. sapia vo mentis. ⁊ ideo quāto aia est melioz corpe tanto sapientia est illis ꝓferenda.

a Et ꝓposui ꝑ luce habere illam. quia sicut lux corpalis dirigit in corpalibus sic sapiātia in spūalib⁹.

b Qm̃ inextinguibile est lumen illi⁹. si loquamur de sapiētia icreata: lumē eius est simpliciter et per

a Propter disciplíne dona cõmendati. ſ. deo cui⁹ sunt vere discipuli. b Mihi aũt dedit de⁹ dicere ex sñia ꝛc. i. loqui ad honorem dei ꝛ edificationẽ ꝓmi ſm grãm a dño mihi datã. c Ipe ipse dux ẽ. i. actor eius. d Et sapientiũ emẽdator. dona sua in ipsis ꝓpter vsum bonum augmentando.

e In manu eñ illi⁹ ꝛ nos ꝛ ſmones nr̃i ꝛc. qz nullũ borũ sine eo agẽ possumus nec etiam loqui: nec cogitare. f Ipse eñ dedit. Declarata ꝓciositate sapie hic ꝓsequit salomon oñdit q̃ liter eũ direxit i actibus vite cõtẽplatiue ꝛ ꝓmo ꝯtũ ad cõtẽplationẽ rerũ naturaliũ: scõdo supnaturaliũ: ibi. Est eñ i illa. Circa ꝓmũ dicit. f Ipse eñ dedit mihi hoꝛ. q̃ sunt in natura. g Scientiã verã. sine admixtõe falsitatis q̃ a deo nõ põt esse: scia vo de talibus acq̃sita frequẽter bz aliq̃ falsa admixta: vt dictũ est ℈. b Dt sciam dispositionẽ orbis terraꝝ ꝯtũ ad situ corporũ celestiũ ꝛ elementariũ. b Et virtutez elementoꝝ. ꝯtuz ad ea q̃ possunt fieri p

cipes facti sũt amicitie dei
a ꝓpt̃ disciplíne dona cõmẽ
b dati. Mihi aũt dedit de⁹
dicẽ ex sñia ꝛ ꝑsumẽ digna
c hoꝛ q̃ mihi dant: qñ ipse
d sapie dux ẽ. ꝛ sapiẽtiũ emẽ
e dator. In manu eñ illi⁹ et
nos ꝛ sermones nr̃i: ꝛ ois
sapia: ꝛ opeꝝ scie disciplia
f Ipe eñ dedit mihi hoꝛ q̃
g h sc̃ sciaz verã: vt sciã dispo-
b sitionẽ orbis terraꝝ: ꝛ vir-
i tutes elemẽtoꝝ: initiũ ꝛ cõ
sũmationẽ ꝛ medietatẽ tẽ-
k poꝝ vicissitudinũ ꝓmutа-
l tões: ꝛ ꝓsũmatões tẽporũ
ꝛ moꝝ mutatões: diuisio
m n nes tẽpoꝝ: anni cursus et
o p q stellaꝝ dispositões: natas
r aialiũ: ꝛ iras bestiaꝝ: vim
s t ventoꝝ ꝛ cogitatões hoim
v dũas ꝟgultoꝝ: ꝛ virtutes
x radicũ: ꝛ q̃cũq̃ sc̃ abscõsa
ꝛ ipꝛouisa didici. Dim eñ

artifex docuit me sapiẽtiã.
y z a b c d e f i k l m n o p q Est ei i illa spũs itelligẽtie
sanct⁹: vnicus: multiplex:
subtilis: difert⁹: mobilis:
incoinq̃nat⁹: cert⁹: suauis
amans bonũ: acut⁹ q̃ nihil
r vetat bñfacẽ: hũan⁹: beni-
s gnus: stabil⁹: cert⁹: secur⁹:
t oẽm hñs ꝟtutẽ: oia ꝓspici
v ens: ꝛ q̃ capiat oẽs spũs i-
x telligibiles: mũdus subtil⁹
y oib⁹ ei mobilib⁹ mobilioꝝ
z est sapia. Attingit ãt vbiq̃
a ꝓpter suã mundiciã. Va-
b poꝝ est ei ꝟtutis dei ꝛ ema
c natio quedã ẽ claritatis oi
d potentis dei sincera. ꝛ ideo
e f nihil inquinatũ in eã incur
a rit. Candoꝝ est enim lucis
b eterne ꝛ speculum sine ma
c cula dei maiestatis: ꝛ ima-
d go bonitatis illius. Et cũ
e f sit vna: omnia põt. ꝛ in se
g ꝑmanens omnia innouat.

artifex docuit me sapiẽtiã. Est ei i illa spũs itelligẽtie sanct⁹: vnicus: multiplex: subtilis: difert⁹: mobilis: incoinq̃nat⁹: cert⁹: suauis amans bonũ: acut⁹ q̃ nihil vetat bñfacẽ: hũan⁹: benignus: stabil⁹: cert⁹: secur⁹: oẽm hñs ꝟtutẽ: oia ꝓspiciens: ꝛ q̃ capiat oẽs spũs intelligibiles: mũdus subtil⁹ oib⁹ ei mobilib⁹ mobilioꝝ est sapia. Attingit ãt vbiq̃ ꝓpter suã mundiciã. Vapoꝝ est ei ꝟtutis dei ꝛ emanatio quedã ẽ claritatis oi potentis dei sincera. ꝛ ideo nihil inquinatũ in eã incurrit. Candoꝝ est enim lucis eterne ꝛ speculum sine macula dei maiestatis: ꝛ imago bonitatis illius. Et cũ sit vna: omnia põt. ꝛ in se ꝑmanens omnia innouat.

z Spũs intelligentie sanctus. ſ. formalit̃ in se ꝛ effectiue alia sanctificans. b Multiplex. i donis. a Vnicus in se. ꝓpter qõ apl̃s. j. Coꝝ. xij. enumeratis varijs spũsscti donis subdit. hec aũt oia opat vn⁹ atq̃ idẽ spũs diuidens singulis ꝓut vult. c Subtilis. i. penetrãs oia sua virtute Vñ. j. Coꝝ. ij. dicitur. Spũs oia scrutat etiã ꝓfunda dei. d Disertus. effectiue nã facit diserte loqui etiã in oi idioma te: vt patz ℟ct. ij. de apl̃is. e Mobil⁹. sil̃r effectiue: nã homines facit mobiles ꝛ agiles ad sequẽdũ instinctũ suũ. Rom. viij. Qui spiritu dei agunt hi filij dei sũt. f Incoinquinatus formalit̃ et effectiue qz nulla coinq̃natio possibilis ẽ in eo nec ab eo causari.

g Cert⁹. sil̃r formaliter ꝛ effectiue: qz de nullo põt dubitare: ꝛ qõ reuelat i sinuat absq̃ ambiguitate. ꝓpt̃ qõ ꝓphete sancti veritatẽ sibi reuelatam denũciabãt sine hesitatione. Hiere. xxvj. In veritate misit me ad vos dñs.

h Suauis in se. qz est summũ bonũ. et in alijs: nam oia grauia facit suauia. i Amans bonũ. nã est ipsa bonitas ꝑ essentiã. k Qui nihil vetat bñfacere. min⁹ dicẽdo plus significat. ſ. q̃ ad oñe bonũ agendũ inuitat. l Humanus. nr̃is defectib⁹ cõpatiẽdo. m Benign⁹. i. bñ igniẽs ad amorẽ dei nos inflamãdo. n Stabilis. ꝛ mala ꝑsentia nos firmando. o Securus. de futuris malis imminentib⁹ timorẽ auferendo. p Omnẽ habẽs virtutẽ. in operando. q Omnia ꝓspiciens. in cognoscendo.

r Et qui capiat oẽs spũs intelligibiles. quia q̃cq̃d perfectionis ẽ vel esse põt in spiritib⁹ creatis multipliciter ꝛ diuisim: totũ in eo simpl̃r est ꝛ vnitũ s Mundus subtil⁹. expositũ est supra vt dictum est. Subtilis incoinq̃natus. t Omnibus eñ mobilib⁹ mobilior est sapia. motio ista similitudinarie dicit inq̃ntũ diuina sapia ad oñs effectus dei disponendos pertingit vsq̃ ad minima. v Attingit autem vbiq̃ ꝓpter suã mundiciã. i. puritatẽ: eo eñ q̃ nihil habet extraneũ admixtum non habet aliquid restringens ad vnũ locum. x Vapoꝝ eñ est virtutis dei. vapor autem est quoddã elevatũ ꝓcedens ab aqua ꝛ nature aquee existens: sicut filius in diuinis qui dicit sapientia patris ꝓcedit ab eo: ꝛ est eiusdem nature cũ ipso. y Et emanatio quedã est claritatis omnipotentis ꝛc. sic eñ loquitur apostol⁹ Hebre. j. Qui cũ sit splendor glorie ꝛ figura sbe eius ꝛc. z Et ideo nihil inquinatũ ꝛc. hoc est expositũ supra. a Candoꝝ est enim lucis eterne. quia filius in diuinis est lux de luce. b Et speculum. in quo omnia relucent clarissime. c Et imago bonitatis illius. ꝓpriu est eñ filij dei q̃ sit imago patris. angeli eñ ꝛ homies ad ymaginẽ eius esse dicunt. d Et cũ sit vna. simplicissima. e Omnia potest. quia infinita. f Et ꝑmanens in se. omnino immutabilis. g Omnia innouat. faciẽs omnẽ mutabilitatẽ. ꝛ hoc modo pbus omnia mobilia reducit ad vnã causam ꝓmã omnino immobilem.

a Propter disciplíne dona cõmendati. ſ. deo cui⁹ sunt vere discipuli. b Mihi aũt dedit de⁹ dicere ex sñia ꝛc. i. loqui ad honorem dei ꝛ edificationẽ ꝓmi ſm grãm a dño mihi datã. c Ipe ipse dux ẽ. i. actor eius. d Et sapientiũ emẽdator. dona sua in ipsis ꝓpter vsum bonum augmentando.

e In manu eñ illi⁹ ꝛ nos ꝛ ſmones nr̃i ꝛc. qz nullũ borũ sine eo agẽ possumus nec etiam loqui: nec cogitare. f Ipse eñ dedit. Declarata ꝓciositate sapie hic ꝓsequit salomon oñdit q̃ liter eũ direxit i actibus vite cõtẽplatiue ꝛ ꝓmo ꝯtũ ad cõtẽplationẽ rerũ naturaliũ: scõdo supnaturaliũ: ibi. Est eñ i illa. Circa ꝓmũ dicit. f Ipse eñ dedit mihi hoꝛ. q̃ sunt in natura. g Scientiã verã. sine admixtõe falsitatis q̃ a deo nõ põt esse: scia vo de talibus acq̃sita frequẽter bz aliq̃ falsa admixta: vt dictũ est ℈. b Dt sciam dispositionẽ orbis terraꝝ ꝯtũ ad situ corporũ celestiũ ꝛ elementariũ. b Et virtutez elementoꝝ. ꝯtuz ad ea q̃ possunt fieri p virtutes eoꝝ. i Initiũ ꝛ cõsummationẽ ꝛ medietatem tẽporꝝ. Dividit eñ annus in ꝙtuoꝛ tpa. ſ. ver. estatẽ. autũnum ꝛ hyemẽ. ꝛ qõlibet istoꝝ bz certũ ꝓncipiũ: mediũ ꝛ finẽ. k Vicissitudinũ ꝓmutatões. ſ. de caloꝛe in frigus ꝛ ecõuerso: ꝛ de die in noctẽ ꝛ hmõi. l Et cõsummationes tpm. q̃libet eñ res generabilis bz certã ꝓdũ tpis in q̃ augmentat̃: decrescit ꝛ tandẽ coꝛrũpit̃. m Anni cursus. ꝙ mẽses hebdomadas ꝛ dies. n Et stellaꝝ dispoſitiones ꝯtũ ad situ planetarũ ꝛ eoꝝ cursum. ꝛ sil̃r octaue spere in q̃ sunt stelle fixe. o Naturas aialiũ. quoꝝ spẽs ꝛ moꝛes sunt valde diuersi. p Et iras bestiarũ. nã aliq̃ sunt aliꝭ feroꝛiores. q Vimventoꝝ. nã aliqui sunt sereni alij ꝓcelloſi ꝛ aliq̃ egrotatiui ꝛ aliq̃ sanatiui. r Cogitationes hoim. q̃ possunt cognosci dupl̃r. Vno mõ per certitudinẽ: ꝛ hoc mõ cognosci nõ possunt nisi diuina revelatione ꝓpter qõ hec cognitio nõ ptinet ad contẽplationẽ q̃ est rerũ naturaliũ. Alio mõ põt cognosci ꝑ cõiecturã ex signis exterioꝛib⁹ ꝛ sic sapiẽtes hoies de cogitationib⁹ alioꝝ frequẽter cõiecturãt ꝛ de tali cogitatione loquit̃ hic salomon. s Differẽtias virgultoꝝ. i. arboꝝ quarũ sunt multe spẽs ꝛ varie ꝟtutes: ꝛ aliq̃ crescunt in regionib⁹ cꝫlidis: alique in frigidis. t Et ꝟtutes radicũ. diuersarũ herbarũ. v Et q̃cunq̃ sunt absconsa. sicut ꝟtus ꝑ quã magnes trahit ferrũ ẽ absconsa hoibus ꝫ videãt effectum noticia istoꝝ ꝛ supꝛadictoꝝ saltẽ ꝓ magna ꝑte data fuit salomoni ꝑ infusionẽ vt dictũ ẽ. ℈. ió subdit. x Dim eñ artifex docuit me sapiam. ió potuit docere salomonẽ effectuũ suoꝝ naturã. y Est eñ in illa. Hic ꝓñ oñdit salomon ꝙliter sapia direxit eũ in supnaturali contẽplatõe. et dividit in duas ꝑtes: nã ꝓmo declarat virtutẽ increate sapientie. scõdo ꝙliter dirigit in supnaturali cõtẽplatione: ibi Et p nationes. Circa ꝓmũ dr̃. y Est eñ in illa. ſ. sapia increata de q̃ immediate ante dixit. Omniũ eñ artifex ꝛc.

h Et p nationes. Ostensa vtute sapie increate. Hic ꝺn̄r idē oñdit ꝙliter dirigit in supnaturali ptēplatōe cū dī. Et p nationes diuersas. sine psonaꝝ acceptōne. i In aias sanctas. i. p conatū liberi arbitrij in bonū dispositas ad sapientie donum. k Se trāffert. hoc donū conferendo.

l Amicos dei. p fidē charitate formatam.

m Et pphetas. p p cognitionē supnaturalē. n Constituit sicut patet in veteri testamēto. q mlti fuerunt pphete. non solum de hebreis. sed etiā de gentilibus sicut ptz de sctō Job. q̄ fuit gentilis. Sybilla etiam erithrea habuit spm̄ pphetic̄. vt dicit ꝺn̄ Augustin⁹. Silr i hist̄ijs romanoꝝ legit. q tpe Constantini et Hirene mlis ei⁹ inuentū fuit quoddaꝫ sepulcꝝ in q̄ iacebat hō lamina aurea habens i pectore suo i q̄ scptū erat. xp̄s nasc̄et exvgine. et credo in eū. O sol hirene et pstantini tpib⁹ itex me videbis. i. facies me videri. o Neminē nē. sapia inhabitat. qō pōt intelligi de sapia increata cū qua habitat hō p charitatē. j. Joh. iij. Qui manet in charitate in deo manet et de⁹ in eo. Pōt etiā intelligi de sapia creata cuꝝ q̄ habitat hō hūs eā incp̄tū reflectit intellect⁹ sup se ad cognoscendū et amandū sapie donū. et hūc diligit de⁹. nā sapia put ē donū spūscti et p quā hō bene iudicat de diuinis p quandā cōnaturalitatē ad ipsa. cuis nō habeat noticiā scpturarū. sicut vtuosus bene iudicat de ptinentib⁹ ad virtutē cuis nō habeat noticiā libri ethicoꝝ. cōnaturalitas aūt ad diuina ē p charitatē q̄ vnit hoiem deo. et sic sapia de q̄ loquit̄ h̄ scriptura psupponit charitatē vt ei annexā. neminē aūt diligit deus nisi sit in charitate. p Est em̄ hec speciosior sole. hoc ptz verū nō solū de sapia increata. ꝫ etiā de creata. qz speciositas solis corporalis est quā pcellit speciositas spiritualis. q Et sup oēm dispositionē stellarū. trāscēdit speciositas sapie. et eadē rōne. r Luci. s. corporali. s Cōparata inuenit prior. si intelligat de sapia increata. sic prior est dignitate et duratōe. nā est eterna. lux aūt corporalis facta ē in tpe. Geñ. j. Fiat lux et facta ē lux. et q̄ de ista loq̄tur hic ptz p hoc qō subdit. t Illi em̄ succedit nox. et Geñ. j. dī. Appellauitq̄ lucē diē et tenebras noctē. Si aūt intelligat de sapia creata put ē donū spūscti datū hoibus sic prior est luce dignitate. nō tñ duratōe. nā lux ista facta fuit pma die. natura vo hūana die sexta. Geñ. j. v Sapiam aūt nō vincit malicia. qō ptz verū de sapia increata sīr de creata ex̄tū ad hoc qō p malicīā culpe nō corrūpit effective. ꝫ tñ de meritorie. qz inc̄tū hō peccans demeret vt sibi donum sapie a deo subtrahat. videt tñ hic scriptura loqui de sapia increata p hoc qō subdit. x Attingit ꝫ a fine vsq̄ ad finē fortiter. oia creata penetrādo sua vtute vsq̄ ad minima. y Et disponit oia suauiter. quia dat omnib⁹ creaturis formas et inclinationes p q̄s mouent cōnaturaliter ad actus et fines suos. sicut lapidi grauitatē p quā naturaliter tendit deorsum.

Capitulū. viij.

Hanc amaui et exq̄siui ea a iuuentute mea. Ostendit̄ qliter sapia dirigit in vita contēplatiua. hic ꝺn̄ ostendit qualiter dirigit in vita actiua. Et diuiditur in duas partes. quia ꝑmo ostendit q sapia est summe diligenda. scō qualiter dirigit circa agenda: ibi. Et si iusticiā Circa primū dicit salomon. a Hanc amaui. singulari

b et p nationes in aias sctās se transfert. Amicos dei et pphās cōstituit. Neminē eñ diligit de⁹ nisi eū q̄ cū sapia inhabitat. Est em̄ h̄ speciosior sole: et sup oēm dispositionē stellarū luci cōparata inuenit prior. Illi ei succedit nox: sapiam aūtē nō vincit malicia. Attingit ergo a fine vsq̄ ad finē fortiter et disponit oia suauit.

Capitulū. viij.

Hanc amaui et exq̄siui ea a iuuentute mea: et q̄siui sponsā mihi eā assumere

c Et q̄esiui sponsam mihi eā assumere. i. eius meditationibus inseparabiliter adherere.

d Et amator fact⁹ sum forme illi⁹. Est em̄ decor anime assimilans eam decori creatoris.

e Generositatem illius glorificat contubernium habens dei. id est homo habens contubernium dei. id est per charitatem per quā homo manet in deo et deus in eo. Glorificat. id est gloriosam confitetur et laudat. Generositatem illius. s. sapientie create quam cognoscit esse quandā impressionē et emanationē a sapientia diuina. f Sed et omniū dñs dilexit eam. inc̄tum facit homines deo diligibiles. vt p̄dictum est. g Doctrix em̄ est disciplīe dei. nam donū sapientie facit hominem subdi mandatis diuinis. h Et electrix operum illius. nā per ipsam eligit homo opera deo placita. Consequenter arguit ipsam esse. diligibilem per locū a minori dicēs. i Et si diuitie appetunt in vita. et accipitur hic si p quia quia sic est. vt apparet ad sensum. k Quid sapientia locupletius que operatur omnia. quasi diceret sapiētia hac ratione diligibilior est. per quā multo plura maiora et meliora possunt haberi cuꝫ per diuitias tēporales. vnde Prouerbioꝝ. viij. Quid ꝓdest stulto habere diuitias cum sapientiam emere non possit. l Si autem sensus. id est industria humana. m Operatur. in agibilib⁹ humanis. n Quis horum que sunt. id est operum humanorum. o Magis cuꝫ illa est artifex. quasi diceret in operibus humanis multo magis operatur donum sapientie cuꝫ vtus naturalis industrie. propter quod est magis diligenda. p Et si iusticiam. Ostenso q sapientia sit summe appetenda. Hic consequenter ostenditur qualiter dirigit in vita actiua. et primo c̄tum ad partem actiue que vocat̄ monastica. que respicit bonum regimen vnius persone. secundo c̄tum ad illam partem que dicit̄ politica que respicit bonum regimen multitudinis: ibi. Habebo ꝓpter hanc claritatem. Monastica vero consistit in acquisitione et exercitio moralium virtutum que reducuntur ad quatuor virtutes cardinales. id est principales. de quibus dicitur hic. p Et si iusticiam quis diligit. accipitur hic iusticia legalis que includit omnem virtutem. sicut dictum fuit supra capitulo primo q Labores huius. id est opera sapientie. r Magnas habent virtutes. sibi annexas quas explicat dicens. r Sobrietatē em̄. i. temperantiā s Et sapientiam. i. prudentiā que est sapientia circa agibilia humana. t Et iusticiā. que est virtus specialis. v Et virtutē. i. fortitudinē. iste quatuor virtutes cardinales ad quas alie virtutes morales reducunt. ideo subdit. x Quibus vtilius nihil est in vita presenti. y Hominibus. quia per virtutes morales efficitur homo bonus simpliciter. per virtutes autem intellectuales que sunt artes et scientie speculatiue. non efficitur homo bonus simpliciter. sed fm quid. vt bonus artifex bonus pbs. et hmōi. 3 Et si multitudinē scientie. s. practice.

a Desiderat ḡs. hoc supple hz p sapientiā. ideo subditur.
b Scit ptrita. i. facit scire eo mō loquendi q̄ grāmatica facit cōgrue loq. videt em̄ b scptura loqui de sapiētia put fuit in salomone. vt. s. dictū ē. c. pcedenti. Salomon autē p sapiam sibi datā multa cognouit de pteritis. t p illa poterat cōiecturare de futuris. ideo subdit.
c Et de futuris estimat. Salomon etiā plura cognit de futuris p spm̄ pphetie certitudinaliter.
d Scit versutias. i. fallacias.
e Sermonū. ḡs sapia facit auertere.
f Et dissolutiones argumētoz. q̄ fiunt p veritatem spāliter in moralibus.
g Signa t mōstra scit añcz fiāt hoc ē vez de sapia in creata quam nihil later. sil̄r de creata put fuit i salomone. Nā ipse cognouit dispositionē celi t stellarū vt dictū ē. c. pcedēti. t sic pcognouit oztū signoz t cōstellationū q̄ monstrant aliq̄ futura. vt sterilitatez terre futurā. vel fertilitatez t hmōi. ppter qō dicunt mōstra a mōstrādo
h Proposui ḡ. ppter predicta bona.
i Hāc adducere mihi ad cōuiuendū. p frequentes meditatōnes sapientie: in qbus ē delectabilis vita.
k Sciens qm̄ mecū cōicabit de bonis. per frequētes em̄ meditatōes sapientie augmentat semp bonū in hoie.
l Et erit allocutio cogitatōis. quia tales meditatōes sunt verba mētis.
m Et tedij mei. s. excludendi. tales em̄ meditatōes oē tedū excludūt.
n Habeo. Hic ꝓ̄r oñdit q̄liter sapia dirigit i politica. Et dividitur in duas ptes. q: pmo oñdit q̄liter p eā ppl's gubernatur. scdo q̄liter ipa sbm ppriū cōsolat: ibi. Intrās i domū meā. Circa pmū dr.
n Habeo ppt hāc claritatē ad turbas. audiētes sn̄ias meas veras t ad ppli trāquillitatē ordinatas.
o Et honorē apud seniores. t h̄ fuit verum ad lr̄am in salomone. q̄ ppl'm gubernauit pacifice. et q̄ sapia pcellebat alios sapiētes t seniores. iij. Reg. iij.
p Juuenis t acut⁹ iue. in iudicio. Juuenis em̄ adhuc exīs valde solerter iudicauit filiū reddi vere matri. iij. Regum. iij.
q In cōspectu potentiū admirabil' ero. oēs em̄ reges mirabunt de sapia salomonis.
r Et facies pncipū mirabunt me. vnde. iij. Reg. x. dr. q regina saba q̄ erat sapientissima vidēs magnificentiā salomonis nō habebat vltra spiritū
s Tacentē me sustinebūt. i. cū reuerētia expectabūt quousq̄ verbū resumā. vel dem eis loquēdi licentiā.
t Loquentem me respiciāt. attoniti de mea eloquētia.
v Et sermocinātē me plura man⁹ori suo ponent. i. q̄ntūcūq̄ ptrahā sermonē reuerēter auscultabūt
x Preterea hēbo p hanc immortalitatē t memoriā eternā his q̄ post me futuri sūt relinqnā. Disponā pp̄los
z t natōes mihi erūt subdite
a Timebūt me audientes reges horrēdi t i mltitudine videbor bon⁹ t in bello fortis.
b Intrās i domū meā. quiescā cū illa. Nō ei hz amaritudinē cōuersatio illius: nec tediū cōuict⁹ illi⁹ s̄ leticiā t gaudiū.
c Hec cogitans apud me: t commorās i corde meo: qm̄ immortalē ē in cogitatōe sapia
d t in amicicia illi⁹ delectatio bona
e t in opib⁹ manuū milli⁹ honestas sine defectōe
f t in certamine loq̄le illi⁹ sapientia: t pclaritas i cōicatione sermonū ipsi⁹ circuibam q̄rēs vt mihi illā assumerē.
g Puer aūt eram ingenios⁹ t sortitus sū aiam
h bonā. Et cū essem magis bonus venī ad corp⁹ incoinq̄natū t vt sciui q̄m aliter nō
i possem cē cōtinēs nisi de⁹ det. Et hoc ipm̄ erat sūma sapia scire cui⁹ esset hoc donum: adij dm̄ t deprecatus
k sum illū: t dixi ex totis precordijs meis.

tiam salomonis timebāt eū t reddebāt ei tributū.
c Et in multitudie. subditoz meoz
d Videbor bon⁹ eis benefaciendo.
e Et in bello fortis. ꝰ aduersarios meos.
f Intrans. Hic ꝓ̄r oñdit q̄liter sapia sbm ppriū ꝓsolat cū dr. Intrās in domū meā. i. ppriā ꝓsciam. nā intellectus et voluntas sunt potentie reflexiue sup seipsas.
g Conquiescam cū illa. hō em̄ p donū sapie hz meditatōes valde delectabiles apud se. ideo subdit.
h Nō em̄ hz amaritu. tē. Dicitur aūt ꝙuersatio sapientie t eius ꝙuict⁹ meditatio q̄ ex intellectu t hitu sapie pcedit. t subdit cā huius delectatōis cum dr.
i Cum immortalis ē in cogitatōe sapientia. i. ppter h̄ est delectabilis. q: facit cogitare de immortalibus et diuinis sic̄ sapientia aialis t terrena facit cogitare de carnalib⁹ et terrenis q̄rū cogitatio anxietatē inducit
k Et in amicicia illi⁹ delectatio bona. nā h̄ delectatio cōuenit hoi ꝰm illā partē aie i q̄ conuenit cū angelis sctis.
l Et in operibus manuū illi⁹. i. in opibus a sapia pcedentib⁹
m Honestas sine defectōe nā ab ea nihil inhonestū pōt pcedere.
n Et in certamine loq̄le illi⁹. i. collatione sapientū adinuicē. q: nō cōferūt de vanis. h̄ de vtilibus t honestis.
o Et pclaritas in cōi. ser. illi⁹. nā ꝰmones q̄bus sapiēs cōicat alijs doctrinā suā clari sunt t itelligibiles. q: q̄ meli⁹ sciunt clarius pnūciant.
p Circuibam q̄rens vt illaz mihi assumerē. Inuenit em̄ sapia per diligentē rōis inuestigationē.
q Puer erā. Postq̄z salomon oñdit q̄liter sapia pficit in vita ꝓtēplatiua t activa Hic ꝓ̄r ponit oz̄onē quā fecit. p ipsa habēda. Et pmo ponit orandi motiuū. scdo oz̄ois sue formā t modū. c. seq̄nti. Circa pmū dicit.
q Puer erā ingenios⁹. p intellect⁹ subtilitatē.
r Et sortitus sum animā bonā. p affect⁹ puritatē. hec em̄ habuit salomon a iuuētute qñ fuit sub disciplina nathan pphe. ppter qō vocauit nomen eius amabit dño. ij. Reg. xij.
s Et cū essem magis bonus. i. pficiēs in virtutib⁹.
t Veni ad corpus incoinquinatū. hoc nō pōt intelligi de cōtinentia virginali: quia salomon valde inuenis cōtraxit matrimoniū cum filia pharaonis. ppter qō intelligendū est de cōtinentia coniugali. t etiā ab alijs vicijs vitalibus: quā seruauit p longū tēpus. vñ dicit. iij. Regū. ix. t. xj. Cunq̄z iā esset senex deprauatū est cor eius per mulieres.
v Et vt sciui quoniā cē. esse continens a vicijs t crīminibus.
x Nisi deus det. sine cui⁹ dono homo nō potest pseuerare in bono.
y Et hoc ipm̄ erat sapientia. s. scire q̄ hec continentia est dei donū. nam sapientia est cogitatio diuinoz.
z Adij dominū. attente.
a Et deprecatus sum illum. deuote.
b Et dixi ex totis precordijs meis. id ē ex toto intellectu meo t affectu.

Capitulū.ix.

Deus patrū meoꝝ. Hic ꝓpōit salomon sue oratiōis formā ⁊ modū. Et diuidit in tres ptes. nam ꝓmo dei beniuolentiā captat. ſcōo petitionē ſuaz formatz ibi. Da mihi. tercio ad hoc rōem allegat: ibi. Tu aūt. Circa primuz captat dei beniuolentiā eiꝰ clementiā cōfitendo dicens. a Deus patrū meoꝝ. quos clemēt elegisti vt abraham ysaac ⁊ iacob. ⁊ ſpāliter dauid patrē meū quē elegisti ad regnū. b Dñe misericordie. q̄ remisisti pri meo pcm̄ de morte vrie. c Aut fecisti oia verbo tuo nā dicere dei ē facere: ⁊ in h̄ confitet dei potentiā: ⁊ tercio eiꝰ ſapiam cum dicitur. d Et ſapia tua ꝛc̄. ſi em̄ ſtetiſſet i ſtatu nature cōdite habuiſſz plenū dominiū ſuꝝ creaturas inferiores ſe. Sequit. e Vt diſponat orbē terre in eqtate. diſponēdo creaturas ad id ad qō ſunt facte. f Et in directione cordis. ſm dictamē recte rōnis. g Judicium iudicet. et hoc ꝓprie ptinet ad ſuplores q̄ habent de inferioribus iudicare.

b Da mihi. Hic cōſequēter formar ſuā petitionē dicēs. Da mihi ſediū tuarū aſſiſtricē ſapiam. loq̄t de deo ſicut de iudice ſūmo cui aſſiſtūt ſapiētes. ⁊ a q̄ ſapia deriuat ad iudices inferiores. ⁊ h̄ mō ſalomō vt iudex inferior petit a deo ſapiam ſibi dari. Pōt etiā aliter exponi. vt ſedes dei dicat ſedes regni iſrl̄. j. palyp. xxix. dī de ſalomone. q̄ ſedit ſup ſoliū dñi. ⁊ hoc nomē ſedes notat ſedes i plurali. eo q̄ ad plures actꝰ ſe extendit. ⁊ ſm h̄ petit ſalomon q̄ dei ſapia aſſiſtat ſedi regni ſui. vt ſine errore gubernet. ió ſubditur.

i Noli me reprobare. denegādo m̄ donū ſapie. k Q̄m ſeruꝰ tuus ſū ego ⁊c̄. Salomon em̄ ⁊ eiꝰ mr̄ ex receptōe legis moſaice erāt obligati ſeruituti diuine. l Hō infirmus ⁊ exigui tpis. eſt em̄ brevis vita hūana. ⁊ multꝫ infirmitatibꝰ ſubiecta. ꝓpt̄ q̄ pax ſcire pōt ex acq̄ſitione ꝓpriā nā ad acq̄ſitionē ſcie req̄rit longitudo tpis ⁊ experientie. ió ſubdit. m Et minor. i. inſufficiēs. n Ad itellectū iudicij ⁊ legū. ſ. diuine ⁊ humane. ſm q̄s debet iudiciū dari. o Et ſiq̄s erit cōſummatꝰ inf filios hoim: ſi aufugerit ab illo ſapia tua: in nihilū cōputabit. q̄z ſua ſapia fatuitas reputabit. j. Cor. iij. Sapia huiꝰ mūdi ſtultitia ē apud deū. r Tu aūt. Poſtq̄ ſalomon petiuit ſapiam diuinā. Hic ꝓnter ad h̄ allegat multiplicē rōem ⁊ p̄ rōem ſumptā ex pte ſui ſpāliter. ſcōo ex pte generis hūani generaliter: ibi. Quis em̄ homo. Circa primū dicit. r Tu aūt elegiſti me regē pplo tuo. p dauid pre meo. s Et dixi. me edificare tē. ⁊c̄. hec duo habēt ꝓmo palypo. xxvij. hec nō pñt dici de phylone q̄ ñ fuit rex nec tēplū edificauit. h̄ ſolū de ſalomone. t Siſtitudinē tab. ſcī tui. qō fecit moyſes de mādato dñi. v Qō pparaſti ab initio. ſ. exitus de egypto. vt hī Exo. xxv. x Et tecū ſapia tua. ſi acciplat h̄ ſapia genita. ſic ē idē q̄ filiꝰ in diuis q̄ ſemp ē idē in eſſentia cū pre. diſtinctꝰ tñ in pſona. ⁊ cum eo cūcta opat. Si aūt accipiat ſapia diuina abſolute. ſic diſtinguit ab eo ſola rōne. ⁊ de vtraq; verificat hec lra cū ſubdit. y Que et affert. Et q̄m ad duo p̄dicta. ſ. regimē populi ⁊ edificationem tēpli req̄rebat in ſalomone ſapia infuſa q̄ eſt quedā impſſio ſapie diuine. ió ſubditur. z Mitte illam ō celis. p effectū ſuū in me. a Vt mecū ſit. me iuſtificando. b Et mecū laboret. in opib⁹ me dirigendo. c Scit illa oia. ſimplr vſq; ad mīma. ſi accipiat ſapia ꝓut ē in deo. ſi āt accipiat ꝓ ſapia infuſa. ſic ſcit oia. i. facē ſcire oia formalr. nō oia abſolute. ſed oia neceſſaria hoi cui datur. d Et deducet me ꝛc̄. i. ſine exceſſu rōnis ⁊ legis diuine cetera patent.

e Quis em̄ homo. Hic ꝓnter allegat rō ex pte generis hūani generalr. q̄ patit defectū in cognoſcēdo ⁊ maxime circa diuina ad q̄ ſe bz intellectꝰ nr̄ ſicut oculꝰ noctue ad lucē ſolis. ió dicit. e Quis ei hoim ꝛc̄. q. d. nullus. niſi p ſapientiā diuinit⁹ ſibi datā. f Cogitatōes. Hic ponit ſcōa rō q̄ accipit ex defectu cognitōis nr̄e circa agibilia hūana q̄ ſaltē vt in plurib⁹ talia ſunt q̄ ad ea nō h̄ demōſtratio. h̄ ſolū ꝓbabilis rō. q̄ nō facit intellectū aſſentire ſimplr vni parti. h̄ cū formidine alterī⁹. ⁊ h̄ eſt q̄ dī. f Cogitatōes em̄ mortaliū timide. q̄z cū oppoſiti formidine. vt dictū eſt ⁊ p ꝓphs. g Incerte ꝓuidētie nr̄e. niſi dirigāt dono ſapie diuine. h Corpus em̄. Hic ponit ſcia rō q̄ accipit ex corruptibilitate corpis intellectū impediēte in ſuo ope. ió dic. Corpus em̄ q̄ corrūpit aggr̄at aiaz. q. d. h̄ nō facit corpꝰ inq̄ntū corpꝰ. q̄z nō ipediebat in ſtatu innocētie. h̄ inq̄ntum corruptibile. q̄le factū ē pctō ade. i Et trena inhabitatio deprimit ſenſū. i. intellectū. k Multa cogitātē. nā ꝓpter hāc inhabitationē hz bō cogitare de neceſſarijs multis ex pte corporis. l Et difficile. Hic ponit q̄rta rō q̄ accipit ex defectu cognitōis nr̄e circa naturā ſenſibiliū q̄r ꝓprietates nō poſſumus ſcire pfecte ſic pz q̄ ꝓprietates minimi folij arboris q̄ntū ab vtutē. figurā colorē. ⁊ hmōi. ad plenū p rōem nō poſſumꝰ inueſtigare. Eccs. j. Cūcte res difficiles: nec eſt q̄ poſſit eas explicare ſermone. ió dicit. l Et difficile eſtimamꝰ. i. cognitionē debilē habemꝰ. ⁊ cū difficultate. m Et q̄ in pſpectu ſunt. i. ſubiecta ſenſibꝰ humanis. n Inuenimus cū labore. i. rōnes eoꝝ aliquas inuenimꝰ cū laboribus multis. frequenter cū admixtione erroris. vt pz de phis. qui rōnes circa talia inuenīda fuerunt valde laboriosi. ⁊ tñ in multis errauerūt. ſicut dictū eſt. ſ. de Treſto. o Que in celis ſunt autē quis inueſtigabit q. d. nullus. niſi p ſapientiā a deo datā. Sic ex rationibus

ꝓpositis arguit.q̄ sapia diuinit⁹ infusa necessaria ē hoi & maxime ppli regimen hñti.vñ subdit. p Sensum autē tuū.i.cōsiliū diuinū. q Quis scietꝛc̄.nisi ꝙ sapientiā & spm̄ tuū. r Et si coꝛ.sunt semi.eoꝛꝛc̄.i.hoim ꝙ reditū a culpa ad grām.ꝙ quā placita sunt tibi oꝑa eoꝛ supple nullus scire pōt.nisi per sapiam & spm̄ tuū revelātē.Eccs.ix. Nemo scit vtruz amore vel odio dignus sit. s Nā ꝙ sapiam.diuinam t Sanati sunt oēs q̄ placuerūt tibi post lapsum parentis primi.

Capi.x.

Hec illū q̄ primꝰ formatus est a deo. In ꝓcedentibꝰ induxit anctoꝛ ad appetitum sapie rōcinādo Hic ꝓpr inducit ad idē exēplificādo ponendo eoꝛ exēpla q̄ ꝙ sapiam diuinā illustrati se bene habuerunt.& ꝙ oppositū illoꝛ q̄ ꝓpter defectū sapie male se habuerunt vt opposita inxta se posita magꝛ eluceſcant. Et diuidit i duas ptes. Nā ꝓmo ponunt aliq̄ꝝ personarū exēpla spāliter scdo totiꝰ ppli istr̄ generaliter.c.sequenti. Prima diuiditur i septē ptes fm septē psonas notabiles.& patebūt ptes ꝓsequendo. Prima psona ē ipse adā q̄ ꝙ sapiam diuinā penitens saluatꝰ fuit.& ecōtrario cayn ꝙ insipientiā perijt.& ħ ē qđ dr̄. a Hec.s.sapia diuina b Illū.ꝛc̄.s.adā.Geñ.j. ca. c Pr̄ orbis terraꝝ.i.oim hoim. d Cū solus esset creatus.qz postea formata ē mulier de costa eius.Geñ.ij. e Custodiuit.q̄diu i statu innocētie stetit. f Et eduxit illū a delicto suo.postq̄ peccauit. g Et eduxit illum de limo.coꝛpꝰ eius inde formando.Geñ.j.& ħ fuit ante pctm̄ eius. h Et dedit illi vtutē ꝓtinēdi oia.nam dedit illi dominiū sup oia inferioꝛa.Geñ.j. i Ab hac.s.sapientia. k Vt recessit iniustꝰ.s.cayn. l In ira sua.eo q̄ deꝰ ad munera fratris sui respexerat.& nō ad sua. m Per irā homicidij.i.ꝙ pctm̄ fratricidij. n Fraternitas deperijt .i.amicicia fraterna. o Propt̄ qđ.Hic ponit scām exemplū de noe.q̄ ꝙ sapiaz a deo sibi datā cū domo sua fuit saluatꝰ meritoꝛie.alijs in diluuio peuntibꝰ & ħ est qđ dicit. o Propt̄ qđ.i.ꝓpter sapie donū. p Cū aq̄ deleret trā. Geñ.vij. q Sanauit iterū sapia ꝙ ꝛtē.lignū.i. ꝙ archā de lignis factā.quā cōtinebant hoies illiꝰ tpis reputantes fatuos noe & eius filios. r Justū gubernās.i.sapia gubernās noe iustū cū sua familia. s Hec & in eōsensu superbie. Hic ponit ↄciū exēplū de abraā q̄ ꝙ diuinā sapiaz fuit liberatꝰ de vr chaldeoꝝ.vt dictū fuit plenꝰ Geñ.xj.et ħ breuiter repetit cū dr̄. Hec.s.sapia diuina.& in sequētibꝰ sitr̄ intelligat.& in ꝓsensu supbie cū se nationes extulissent volētes edificare turrim vsq̄ ad celū ad magnificādū nomen suū.Geñ.xj. t Sciuit iustū.s.abraā quē sciri fecit ꝙ approbationem. v Et ꝓseruauit sine q̄rela.i.notabili culpa. x Et in filijs.abrae. y Misericordiā fortē custodiuit.nā hostes eoꝝ fortit debellauit.vt ꝓz in Exo.& libro iosue z Hec iustū.Hic ponit q̄rtū exēplū de Loth cū dr̄. Hec iustū.s.loth. z Apprehendentibꝰ impijs li.fu.de ciuitate sodomoꝝ.vt hr̄ Geñ.xix. a Descendente igne. sulphureo. b In pentapolim.sic vocabat illa regio.eo q̄ erāt ibi q̄nq̄ ciuitates q̄ fuerūt subuerse a dño. c Quibus in testi.neq̄.i.vicij ꝫ naturā q̄ erāt infecti. d Fumigabunda con.deser. tra.nā facta ē inhabitabilis.& deinde surgit fumus & fetoꝛ q̄si intolerabilis in testimoniū dānatōis priorum habitantiū.

e Et i certo tpe fructꝰ hñtes arboꝛes.i.ꝓter solitū cursū nature in testimoniū q̄ habitatoꝛes:illiꝰ tpis pecauerāt ꝫ naturā.dicitur etiā q̄ ibi sunt arboꝛes pulcros fructus hñtes exterius q̄ cū manu tangunt incinerantur.& fetoꝛ exalat ex eis in testimoniū dicti vicij et dānatōis. f Et incredibilis aie.i.vxoris Loth.q̄ fuit incredibilis angelo precipienti ne respiceret post tergum suum & accipitur hic anima ꝙ toto cōiuncto.sic Exo.j. Oēs aie que egresse sunt de femore iacob. g Memoria stās figmētū sal̄.versa ei fuit vxoꝛ Loth in statuā salis Geñ.xix.vt posteri memoꝛes eēnt sue incredulitat̄ ad euitandū eam.vñ dicit saluatoꝛ Luce.xvij. Memoꝛes estote vxoꝛis Loth.Cōsequēter oñdit malū illoꝝ q̄ diuina sapia caruerūt cū dr̄. h Sapiam em̄ ꝓtereūtes.i. ipam habē negligētes. i Nō tm̄ in ħ lapsi sūt vt igno.bona.s.vtutū que sunt vere hoīs bona.quia factūr hoiem simplr̄ bonū. k Sz & insipiētie suez̄c.ꝙ suā punitionē.sicut dictū ē de sodomitis & vxoꝛe Loth. l Vt i his q̄ peccauerūt.ad hoc em̄ fecit deꝰ ꝙ punitionē eoꝝ pctā manifesta.vt alij terroꝛe pene a talibꝰ arcerent̄ m Sapia em̄ hos qui se obseruāt ꝙ sanctā cōuersationē & deuotā oꝛonē. n A dolo ribus liberauit. vt ꝓz in exemplis dictis & etiā dicendis. o Hec aūt ꝓfugū. Hic ponit q̄ntū exēplū de iacob cū dr̄. Hec aūt ꝓfugū ire fratris iustū.s.iacob.q̄ iustus fuit i mesopotamiā iuit fugiens trā esau fratris sui.Geñ.xxvij. p Deduxit ꝙ vias rectas.moꝝ. p Et oñdit illi regnū dei.q̄n vidit scalā.cuiꝰ summitas tangebat celū.& dom̄ innixū scale.Geñ.xxviij.Tūc em̄ habuit revelationē de superna hierusalē.ꝓpter qđ euigilans dixit.Nō est ħ aliud nisi domus dei & porta celi.iō subdit. r Et dedit illi scientiam sanctoꝝ.i.noticiam de sanctis angelis quos vidit ascendentes & descendentes per illā scalā. s Honestauit illum in laboꝛibus.i.reddidit eū inclytū & diuitē ꝙ laboꝛibus suis in custodiēdis ouibus laban.Geñ.xxx. Dictatusq̄ est homo vltra modū ꝛc̄. t Et cōpleuit laboꝛes illius.quando deo ꝓtegente recessit de mesopotamia cū vxoꝛibus & liberis & diuitijs suis. v In fraude circūuenientiū illum.i. Laban & filioꝝ suoꝝ qui nitebantur eum decipere mutando frequenter mercedē suam.Geñ. xxxj. x Auxit.multiplicando greges. qui ꝫ pactum debebant cedere in mercedem iacob.

y Et honestū fecit illū.ditando eū in tpalibus et spūali-

bus diuitijs. z Custodiuit eū ab inimicis ꝛc.i. a laban
ꝛ eius filijs insequētibus iacob recedentē ad eū spoliādū
Geñ.xxxj. a Et certamē forte dedit illi cū āgelo luctāti.
Geñ.xxxij. b Vt vinceret.s. Esau sibi aduersantē. ad
hoc eñ fuit illa lucta. vt iacob assecurarē de esau quē ni
mis timebat. ꝓpt̄ qđ
dixit sibi angel⁹. Si
ꝫ dñm fortis fuisti.
quanto magis ꝫ ho
mines prealebis.
c Pec venditum.
Hic ponit sextū ex
emplū de ioseph cū
dī. Hec venditū iu
stum. ymabelitis a
fratribus suis. Geñ.
xxxvij. d Sed a
peccatoribus libera
uit eū .i. a fratribus
suis eū occidere vo
lentib⁹ e Descen
ditq̄ cū illo in foueā
.i. in carcerem regis
egypti. Geñ. xxxix.
vñ dicit ibidē. Fuit
aūt dñs cum ioseph
deditq̄ ei grām i cō
spectu ꝛc. f Et in
vinculis ꝛc. sceptrū
regni. i. dominatōez
in regno egypti post
regem immediate.
Geñ.xlj. g Et po
tentiā aduersus eos
q̄ eū deprimebant. s.
phutiphar ꝛ vxorem
eius q̄bus supior fa
ctus fuit h Et mē
daces oñdit q̄ macu
lauerūt illū. imponē
do sibi adulteriū nā
malicia mulier̄ fuit
detecta. i Et dedit illi ꝛc. s. bone fame q̄ manet adhuc.
Et manebit in posterū semper. k Hec ppl'm. Hic po
nitur septimū exēplū de moyse q̄ p sapiaz diuinu⁹ sibi da
tam liberauit ppl'm isrl' ab egypti seruitute. cū dicit. Hec
ppl'm iustū ꝛc. i. ppl'm israeliticū colentē dñm. l Libera
uit a nationib⁹ egyptioꝝ. q̄ illū opprimebāt nimis grauit
intantū ꝙ pducebāt ad amaritudinē vitā eoꝝ vt hī Exo. j.
ꝛ subdit modus liberādi cū dī. m Intrauit. s. diuina sa
pientia. n In animā seruī dei. s. moysī. o Et stetit ꝫ
reges horrēdos. s. pharaonē ꝛ pncipes suos. p In por
tentis ꝛ signis. flagellando egyptū decem plagis. q Et
reddidit iustis mercedē laboꝝ suoꝝ. nā de mādato dñi fi
lij isrl' recedētes spoliauerūt egyptū petentes mutuo a vi
cinis vasa aurea ꝛ argentea. Exo. xij. Et hoc in recōpensa
tionem laboꝝ. q̄bus iniuste defraudauerāt eos egyptij.
r Et eduxit eos in via mirabili. nā colūna nubis pcede
bat p diē: ꝛ colūna ignis p noctē. Exo. xiij. s Et trāstu
lit illos p mare rubꝝ ꝛc. hoc hī Exo. xiiij. t Et ab altitu
dine inferoꝝ. i. de pfundo maris. v Ideo iusti tulerūt
spolia impioꝝ. viderūt eñ egyptios mortuos super littus
maris. Exo. xiiij. Et spoliauerūt eos armis ꝛ oībus pcio
sis. ꝛ pm hebreos ista scda pda fuit maior q̄ illa q̄ pus spo
liauerāt egyptū vasis aureis ꝛ argenteis. x Et decan
tauerūt dñe nomē sctm̄ tuū. dicētes. Cantem⁹ dño glorio
se ꝛc. Exo. xv. y Et nutrice manū tuā. i. potentiā tuam
egyptios submergentē z Qm̄ sapia aperuit os mutoꝝ
ꝛc. i. hebreoꝝ: q̄ pus existentes in egypto nō audebant mu
tire nec aliq̄d fari ꝫ opprimētes se nequiter ꝛ iniuste. q̄ ꝙa
hec oīa attribuunt meritis moysī. iō subdit. 5 Direxit
opera eoꝝ in manibus ꝓphe sancti. s. moysī. de quo dicit̄
Deut. vltio. Et nō surrexit ꝓpha vltra in isrl' sicut moyses
quē noscet dñs facie ad faciē. Capi. xj.

Per fecerunt. Postq̄ posita sunt exēpla spālia. hic
ꝓr ponunt generalia declarādo beneficia diuina
circa ppl'm isrl' per sa
pientiā collata. ꝛ ecō
uerso mala populis
alijs inflicta ꝓpt̄ insi
pientiā. Et diuidit in
sex ptes sm sex būfi
cia isrl' collata. q̄ pa
tebūt ꝓseq̄ndo. Pri
ma ꝑo ps ꝓtinet be
neficiū collatū i exi
tu de egypto. s. aque
collate ppl'o sitienti
añq̄ venirēt ad mon
tē synai. Exo. xvij. et
cōtinet in ℔ ca. qđ di
uidit in duas ptes.
nā p̄ ponit ℔ būficiū
scđo ꝫriū egyptijs in
flictū: ibi. Per q̄ eñ
Circa ꝑmū de aque
būficio duo ꝑmittunt
sc. ꝓcessus isrl' post
exitū de mari rubro
cū dī. a Iter fece
runt p deserta q̄ non
bitabant. ꝛ iō nō in
ueniebant ibi victua
lia. ꝓpt̄ qđ vixit po
pul⁹ de his q̄ appor
tauit de egypto vsq̄
ad tps q̄ data fuit si
bi manna de celo.
Exo. xvj. b Et in
locis desertis fixerūt
casas. i. tentoria ꝛ tu
guria de ramis arbo
rum facta. Scdm̄ ē
debellatio hostiū cū dicit. c Steterūt ꝫ hostes ꝛc. s. con
tra regē amelech ꝛ socios eius. ꝫ quos pugnauit ioſue ar
mis. ꝛ moyses ꝑcib⁹ deuotis. Exo. xvij. ꝛ subdit būficiū aq̄
cū dī. d Sitierūt ꝛ inuocauerūt te. moyses eñ ꝓpt̄ po
clamauit ad dñm. Exo. xvij. d Et data ē illis aq̄ de pe
tra altissima. s. de petra oreb. vt ibidē dī. q̄ forte erat in loco
alto ꝛ sicco ad maiorem declarationē miraculi. e Et re
quies sitis de lapide duro. nā aq̄ ista potata ppl'o reḡuit a
sitī. f Per q̄ eñ. Hic ꝓr oñdit cōtrariā egyptioꝝ affli
ctionē. s. ꝓ quersionē fluminis in sanguinē. vt hī Exo. vij.
Sciendū aūt ꝙ hic loquit cōmixtim de pena egyptioꝝ ꝛ
būficio hebreoꝝ. ꝛ malis illoꝝ ꝛ bonis istoꝝ. iō sub vno cō
textu lr̄e de egyptijs trāsit ad hebreos ꝛ ecōuerso. ꝛ diuidi
tur in tres ptes. quia ꝑmo ponit hec egyptioꝝ afflictio. se
cundo soluit q̄dā tacita q̄stio: ibi. Cū eñ tēptati sunt. Ter
cio subdit dicti rō: ibi. Pro cogitationib⁹. Circa ꝑmū dī.
f Per que eñ penā passi sunt inimici illoꝝ. i. egyptij op
pressores hebreoꝝ. g A defectōe potus sui. p cōuersio
nē fluminis potabil' in sanguinē. quā nō poterant egyptij
bibere. h In eis. s. in aq̄s flumis. i Cū abundarent
filij israel letati sunt. q: sicut dictū fuit. Exo. vij. q̄n hebrei
hauriebant de dicto flumine. statim qđ haustū erat rever
tebat ad naturā potabilis aque. ꝛ sic letabant filij israel de
diuino beneficio. Nā ex eodē flumine egyptij affligebant
ꝛ filij isrl' reficiebant. ideo subditur. k Per hoc. i. per
aquas potabiles. l Cum illis deessent. id est egyptijs.
m Bene cum illis actū est. i. cum hebreis modo dicto.
n Nā ꝓ fonte. i. aq̄ potabili. o Sempiterni fluminis.
.i. nili. q̄ dī sempitern⁹. eo ꝙ ē a pncipio mūdi. est enī vn⁹

z Custodiuit illū ab īmici: ꝛ
a seductoꝝ tutauit illum
a Et certamē forte dedit illi
b vt vinceret ꝛ sciret qm̄ oīm
c potētioꝝ ē sapia. Hec vēdi
d tū iustū nō dereliq̄t ꝫ a pec
e catoꝝ liberauit eū descē
f ditq̄ cū illo i foueā ꝛ i vin
culis ñ dereliq̄t illū donec
afferret illi sceptruz regni:
g ꝛ potētiā aduersus eos q̄
b eū deprmebāt: ꝛ mēdaces
i oñdit q̄ maculaueŕt illū: et
dedit illi claritatē eternaz.
k Hec ppl'm iustū ꝛ semen si
l ne q̄rela liberauit a natōni
mbus q̄ illū deprimebāt. In
n trauit in aiaz serui dei ꝛ ste
p tit ꝫ reges horrēdos i poz
q tentī ꝛ signis. Et reddidit
iustī mercedē laboꝝ suoꝝ:
r ꝛ deduxit illos i via mira
bili: ꝛ fuit illis i velamēto
dieiꝛ i luce stellaꝝ p noctē
s Et trāstulit illos per mare
rubꝝ: ꝛ trāsuexit illos per
aquā nimiā. Inimicos āt
t illoꝝ demersit i mare: ꝛ ab
altitudine inferoꝝ eduxit
v illos. Iō iusti tulerūt spo
x lia impioꝝ: ꝛ decantauerūt:
y dñe nomē sctm̄ tuū ꝛ victri
cem manū tuā laudauerūt
z parit. Qm̄ sapia apuit os
mutoꝝ: ꝛ linguas infantiū
z fecit disertas Direxit opa
eoꝝ in manibus prophete
sancti.

Capitulū. xj.

a Iter fecerūt p deserta
b q̄ nō habitabant ꝛ in
locis desertis fecerūt
c casas. Steterūt ꝫ hostes ꝛ
de inimicis se vindicauerŕ
d Sitierūt ꝛ inuocauerūt te.
d ꝛ data est illis aq̄ de petra
e altissima: et reḡes sitis de
f lapide duro. Per q̄ eñ pe
nas passi sunt inimici illoꝝ
g ꝫ a defectōe potus sui in eis
i cū abundarēt filij isrl' leta
k l ti sunt. Per hoc cū illis de
messent. bñ cū illis actū est.
n o Nā ꝓ fonte quidē sempi-

Sapientie

de q̃tuor fluminib⁹ paradisi. vocat alio nõie gyon. Ecc. ij. ca. p Humanũ sanguinẽ dediſti iniuſtis. i. egyptijs. q̃ bus aq̃ flumis erat sanguis. r dr̃ human⁹. q; ſil'is erat humano sanguini. Conſequẽter loq̃tur de hebreis dicens.

q Qui cũ minuerent. in numero. r In traductõe in, p terni flumis hũanũ sangui q nẽ dediſti iniuſtis. Qui cũ r minuerent i traductõne in s fantiũ occiſoꝝ. dediſti illiſ t abundantẽ aquã inſpate: v oſidẽs p ſitĩ q̃ tũc fuit quẽ x admodũ tuos exaltares: r y aduerſarios illoꝝ necares z Cũ eñ tẽtati sunt: r quidẽ a cũ mia diſciplinã accipien b tes: ſcierũt quẽadmodum c cũ ira iudicati impij tormẽta d paterent. Hos q̃dez tanq̃ e pr̃ monẽs pbaſti: illos aũt f tanq̃ durus rex inſrogãs g pdẽnaſti. Abſentes eñ et h pñtes ſil'r torq̃bantur. Duplex eĩ illos accepat tediũ i r gemit⁹ cũ memoria pteri k toꝝ. Cũ eñ audirent p ſua l tormẽta bñ secũ agi: cõme m morati sunt dñm: admiran n tes in finẽ exitus Quẽ eñ o in expoſitõe praua ꝓiectũ p deriſerũt in finẽ euent⁹ mi q rati sunt. Non ſil'r iuſt⁹ fa r ciens p cogitationib⁹ aũt s inſenſatis iniquitates illo t rum. Quod quidã errãtes colebant mutos ſerpẽtes u r beſtias ſupuacuas: imi x ſiſti illis multitudinẽ mu y toꝝ animaliũ in vindicta: z vt ſcirẽt quia per q̃ peccat a quis: p hec r torquet. Nõ b eñ impoſſibilis erat oĩpo c tens manus tua: q̃ creauit d orbẽ terraꝝ ex materia inuiſa: imittere illis multitu e dinẽ vrſoꝝ: aut audaces le f ones: aut noui generis ira g plenas r ignotas beſtias: h aut vapore igneũ ſpirãtes i aut fumi odore ꝓferentes: k aut horrẽdas ab ocul'ſcin l tillas emittẽtes: quarũ nõ m solũ leſura poterat illos ex n terminare: ſ r aſpect⁹ per o timorẽ occidere. Nã r ſine p his vno ſpiritu poterãt oc q cidi ꝓſecutionẽ paſſi ab ip r ſis factis ſuis: r diſperſi p s ſpñ virtutis tue: ſed oĩa i t menſura r numero et pon v dere diſpoſuiſti. Multum x eñ valere tibi ſoli ſuperat y Deriſerũt dicẽdo. q̃s cõſtituit te iudicẽ ſuper nos ꝛc̃. Exo. ij. et v. dicentes moyſi et aaron. Fetere feciſt⁊ odorẽ noſtrũ coram pharaone r ſuis ei⁹ z In finẽ euent⁹ mirati ſunt ꝓpter mirabilia que p moyſen fecit deus.

a Non ſimiliter iuſtis faciens. ſic habẽt libri correcti. r dicũtur hic iuſti ipſi hebrei. egyptij vero iniuſti quibus non ſimiliter fecit de⁹. Nã egyptios poſt flagella plagarum in mari ſubmerſit hebreoſ aũt poſt afflictionez mirabil'r liberauit.

b Pro cogitatõib⁹ Hic ꝓpr̃ reddit cãm dicti. ſ. q̃re de⁹ ſe habuit ad hebreos tãq̃ pr̃ monẽs: ad egyptios aũt ſic̃ rex dur⁹ pdẽnãs. Et p̃ facit ꝓ poſitum. ſcõo declarat intẽtũ: ibi. Multũ eñ. Propoſiti vocã ẽ. q; licz hebrei in multis peccarẽt. deũ tñ verũ colebãt. r ad ipm p pniam recurrebãt. Egyptij vo in ydolatria obſtinati erant. r h̃ eſt qõ dr̃.

c Iniquitates illorũ. id eſt opera nequiſſima ex illis cogitationibus ꝓcedentia. r que ſunt opera illa ſubditur.

d Nõ q̃dem erãtes colebãt mutos ſerpẽtes tanq̃ deos

e Et beſtias ſupuacuas. i. inutiles. vt talpas r veſpiliones. Sm qõ dr̃ Iſa. c. ij.

f Immiſiſti ill' multitudinẽ mutoꝝ aialiũ. viliũ r inutiliũ. ranaꝝ. ſ. r cinificũ. vt hr̃ Exo. viij Licet ãt talia aialia bẽbant vocẽ. tñ non eſt articulata: ꝓpr̃ qõ dicunt muta. ſicut hõ mut⁹ dr̃. q̃ ꝓfert vocẽ iarticulatã

g In vindictã. idolatrie. q; colebat aialia vilia.

h Vt ſcirent ꝛc̃. ſ. q; pctõ corrñdet pena. Nõ eñ ipoſſibile erat ꝛc̃. Sequit i Ex materia iniſa. nã materia ꝑma p ſe nõ eſt cognoſcibilis. cũ ſit potẽtia pura. Immittẽ illis multitudinẽ vrſoꝝ ꝛc̃. ſequit.

k Quaꝝ nõ ſolũ leſura. p morſus vel intoxicatões r ſiſtia.

l Poterat illos extermiare. ſubito.

m Sz r aſpect⁹ eaꝝ. terribilis.

n Per timorẽ occidere. Timor eñ vehemẽs aliqñ interficit hõiez.

o Nã r ſine his. aialib⁹ terribil⁹ p Vno ſpũ. i. vno tuo iuſſu.

q Poterãt occidi. iuſte: iõ ſbdit.

r Perſecutionẽ paſſi. i. mortẽ.

s Ab ipis factis ſuis. i. p ſuis enormibus peccatis.

t Sz oĩa i mẽſura ꝛc̃. i. ordinatiſſime eos puniſti p aialia vilia. ſicut i vilib⁹ aialib⁹ peccanerant. vt predictum eſt.

v Multi enim. Hic declarat quoddã dictũ. ſ. q; de⁹ ũniſit aialia vilia egyptijs. nõ ꝓpter potentiã. nam aliter poterat eos punire ſm ſuã volũtatẽ Et h̃ eſt qõ dicit. Multum eñ valere. i. poſſe.

x Tibi ſoli ſupererat ſemp. qui ab eterno virtutis es infinite: ideo ſubditur.

b Pro cogitationibus autem inſenſatis. egyptiorum.

c Iniquitates illorũ. id eſt opera nequiſſima ex illis cogitationibus ꝓcedentia. r que ſunt opera illa ſubditur.

d Nõ q̃dem erãtes colebãt mutos ſerpẽtes tanq̃ deos

e Et beſtias ſupuacuas. i. inutiles. vt talpas r veſpiliones. Sm qõ dr̃ Iſa. c. ij.

f Immiſiſti ill' multitudinẽ mutoꝝ aialiũ. viliũ r inutiliũ. ranaꝝ. ſ. r cinificũ. vt hr̃ Exo. viij Licet ãt talia aialia bẽbant vocẽ. tñ non eſt articulata: ꝓpr̃ qõ dicunt muta. ſicut hõ mut⁹ dr̃. q̃ ꝓfert vocẽ iarticulatã

g In vindictã. idolatrie. q; colebat aialia vilia.

h Vt ſcirent ꝛc̃. ſ. q; pctõ corrñdet pena. Nõ eñ ipoſſibile erat ꝛc̃. Sequit i Ex materia iniſa. nã materia ꝑma p ſe nõ eſt cognoſcibilis. cũ ſit potẽtia pura. Immittẽ illis multitudinẽ vrſoꝝ ꝛc̃. ſequit.

k Quaꝝ nõ ſolũ leſura. p morſus vel intoxicatões r ſiſtia.

l Poterat illos extermiare. ſubito.

m Sz r aſpect⁹ eaꝝ. terribilis.

n Per timorẽ occidere. Timor eñ vehemẽs aliqñ interficit hõiez.

o Nã r ſine his. aialib⁹ terribil⁹ p Vno ſpũ. i. vno tuo iuſſu.

q Poterãt occidi. iuſte: iõ ſbdit.

r Perſecutionẽ paſſi. i. mortẽ.

s Ab ipis factis ſuis. i. p ſuis enormibus peccatis.

t Sz oĩa i mẽſura ꝛc̃. i. ordinatiſſime eos puniſti p aialia vilia. ſicut i vilib⁹ aialib⁹ peccanerant. vt predictum eſt.

v Multi enim. Hic declarat quoddã dictũ. ſ. q; de⁹ ũniſit aialia vilia egyptijs. nõ ꝓpter potentiã. nam aliter poterat eos punire ſm ſuã volũtatẽ Et h̃ eſt qõ dicit. Multum eñ valere. i. poſſe.

x Tibi ſoli ſupererat ſemp. qui ab eterno virtutis es infinite: ideo ſubditur.

y Et virtuti brachij tui qs resistet.q.d.nullus. z subdit ratio. z Qm tanqz momentū statere.sic ē ante te orbis terrarū.cui subtracta cōseruatōe diuina.statim redigetur in nihilum z Et tanqz gutta roris.q̄ cadens in terrā statim euanescit.z siccat. a Et miseris oim.cōseruādo ea in esse. b Et dissimulas ꝛc.qō dupl'r ꝓt intelligi.vno modo sic.Et dissimulas pctā.i.dimittis puni re pena eterna commutando illā in temporalē ꝓpt' pniam veram supuenientem. Alio mō sic.Et dissimulas pctā ꝛc.i. differs ea punire ꝓpter pniam.i. vt des hoibus penitēdi tps.et subdit cā. c Diligis em̄ oia q̄ sunt.cōseruando ea in esse. d Et nihil odisti eorum q̄ fecisti.de⁹ em̄ diligit naturā quā fecit.culpam aūt odit quā nō fecit.qz nō ē actor mali culpe.ideo subdit.Nec em̄ odiens ꝛc. e Quō āt posset ꝛc. q. d. nullo mō.qz oia redigerentur in nihilū cessante sua influentia.

f Parcis aūt oib⁹. cōseruādo ea in esse tua mera benignitate. g Qui amas aīas spāli mō.z loqt̄ de aīabus rōnalibus quas diligit volēdo eis bonuz.non solū nature.ꝫ etiā gratie in pñti.z glorie in futuro.

y semper : et virtuti brachij
z tui q̄s resistet . Qm̄ tanqz
nomē tuū statere:sic ē ante
z te orbis terrarz z tāqz gut-
ta roris antelucani q̄ descē
a dit i frā. Et misereris oim
b qz oia potes et dissimulas
peccata hoim ꝓpter pniaz
c Diligis em̄ omnia q̄ sunt
d z nihil eorz odisti q̄ fecisti:
nec em̄ odiens aliq̄d cōsti
e tuisti aut fecisti. Quō autē
posset aliq̄d ꝑmanere: nisi
tu voluisses:aut qō a te vo
catū nō esset conseruaret.
f Parcis aūt oibus qm̄ tua
g sunt dñe:q̄ amas animas.

Capitulum.xvi.

a Quambonz z suauis ē
dñe spūs tuz in oibz.
bcde Ideoqz hos qui exer
rant ptibz corripis:z de q̄
bus peccant ām̄ones z al-
loqueris vt relicta malicia
f credāt in te dñe. Illos em̄
antiqs inhabitatores fre

g sctē tue:quos exhorruisti:
qm̄ odibilia opa tibi facie
p i bant ꝑ medicamina z sacri
k ficia iniusta: z filiorz suorū
l necatores sine miaz come
stores viscerū hoim:z de-
m uoratores sanguis z aucto
n res pentes aiaz inauxilia-
o ꝑ taz ꝑderevoluisti a medio
p sacro tuo ꝑ manz pentū no
q stroz vt dignā perciperent
r pegrinationē pueroz dei:
s q̄ tibi oim charioz ē terra.
t v Sz z his tanqz hoibz pep
x cisti:z misisti añcessores ex
ercitus tui vespas:vt illos
y paulatim exterminarēt . Nō
qz ipotēs eras i bello subij
z cere impios iustis:aut be-
a stijs seuis:aut verbo duro
b c simul exterminare. ꝫ ptibus
d iudicans dabas locū peni
tentie:nō ignorās qm̄ ne-
e quā est natio eorz:z natura
f lis malicia ipsorz z qm̄ nō
poterat mutari cogitatio

m Et añctores pentes aiarū inauxiliataz. patres em̄ tenent fillos auxiliari: chananei vero filios suos idolis imolabāt. vt dictū est.z sic eis auxilium debitū subtrahebāt.igit iungat sic lra. Et pentes.scz chananeos. Auctores aiaz.i.filiorz suorz.in scptura ei frequēter accipit aia ꝑ toto cōpositō . sicut dictū est s. n Inauxiliatarum.i.auxilio debito destitutarum. o Perdere .i.destruē. p Do luisti a medio sacro tuo.i.a iudea.q̄ dicit sacra rōe ꝑdicta. z ē in medio climate habitabilis terre.

p Per manz pentū nostrorz . tpe Josue.
q Vt dignā ꝓcipe rent.s.iosuet q̄ cū eo erāt. r Peregrinationē pueroz dei. scz abrae:ysaac. z iacob.q̄ fuerunt pegrini in terra illa.z ex ꝫ fuit ꝓmissa illa terra eorz scmini. vt hz in plurib⁹ locis i Gen.
s Que tibi omnū charior ē terra. rōne sup:adicta. t Sz z his.i.chananeis.
v Tanqz hoibz pecciſti.non sic aūt angelis peccantibus.
x Et misisti añcesso. exer.tui vespas. Dicunt em̄ expositores aliq̄.q̄ ante ingressū filiorz isr'l ad terrā ꝑ missionis.dñs ad lram imisit chananeis vespas hūtes aculeos venenatos.q̄ plures chananeorz interfecerūt. z ꝑ ꝫ alij occasionē penitēdi de pctis suis habuerūt.aliq̄ vo dicunt q̄ vespe iste dicunt timores.qs dñs imisit chananeis. per qs aliq̄ recesserūt ō terra añ ingressū filiorz isr'l.s.enei. z alii qui ad fidē vni⁹ dei fuerūt ꝓuersi z ppl'o isr'l cōiuncti. vt ꝑz de Raab z eius cognatōe. Josue.vj.z de gabaonitis Josue ix. y Non qz. Hic ꝓphr declarat dictū suū dicēs. q̄ dñs ex sua bonitate chananeos ꝓbliter puniuit dās eis locū pnie.z hoc declarat dupl'r. ꝓmo negative. scdo affirmative:ibi. Cū ḡ sis iust⁹. Prima in duas.qz ꝫ oñdit q̄ de⁹ nō fecit hoc ex defectu potētie.scdo q̄ nec ex timore:ibi. Nec timēs aliquē. Circa primū dr. y Nō qz ipo.eras i bello subijcē impi.iustis.i.chananeos hebreis. qs nō oēs ꝓ hebreos debellauit.qz multi illorz inter filios isr'l remāserūt vt hz in libro Josue in plurib⁹ locis. z Aut bestijs seuis. que statim eos iugulassent. a Aut verbo duro.s.tuo.
b Simul exterminare.s.chananeos:z supplendū ē.q̄ si ista nō feciſti eis.nō fuit ex impotētia tua.ꝫ ex mia.iō subditur. c Sz partib⁹ iudicans.i.partialiter eos puniens d Dabas locū pnie.licet etiaz scires eos ꝓ maiori parte in malicia ꝑseverare.iō subdit.Non ignorās ꝛc.sequitur. e Et naturalis malicia ipsorz.i.longa cōsuetudine inuterata.que quidē consuetudo est quedā altera natura. vt dr in libro de memoria z reminiscentia. f Et qm̄ non poterat mutari cogitatio illorz imꝑpetuū.istud nō posse nō est simplex z absolutū.nā q̄diu viuit homo potest reuerti ad bonū.sed est fm quid:qz tales cū difficultate pñt redire ꝓpter cōsuetudinē peccādi inclinantē per modū nature.vnde quinto metaphy.impossibile dr vno modo quod

est difficile: sic etiā cōs sermone de boie male vidente dicit q nō pōt videre. g Semē eñ erat maledictū ab initio Geñ. ix. Maledictus chanaan ꝛc. h Nec timēs. Hic ꝑter oñdit q deꝰ nō puniuit chananeos ꝓtialiter ex timore alicuiꝰ suꝑioris q̄ posset facta sua corrigē. q: ꝟ est impossibile: ꝛ ꝟ est qō dr.

h Nec ti. aliquem ꝛc. ꝛ ꝓz lra vsq; ibi. o i Aut q̄s tibi imputabit. ad culpam k Si perierit nationes q̄s tu fecisti. q. d. nullꝰ. q: sic mera volūtate ꝓduxit ea i esse: ita libere potest eas in nihilū redigere. l Nec est enim aliꝰ deꝰ q̄ tu. nā etiā ſm phos necesse est esse vnā ꝓmā cām oim. m Cui cura est de oibus. nam diuina ꝓuidētia ad oia se extendit q̄tūcunq; minima. cetera patent. n Cuz g̃. Hic ꝑr declarat dictū suū affirmatiue. ꝛ diuidit i duas ptes. q: ꝟ facit ꝓpositum: scō ex hoc infert triplex corrolariū: ibi. Docuisti aūt Declarat aūt qō s. dictū ē de punitōne chananeorū. ex hoc q deus est iustitia ꝛ bonitas ꝙ essentiam ꝓpter qō nō pōt aliq̄d facē nisi pie ꝛ iuste: ideo dr. n Cū g̃ sis iustꝰ. ꝙ essentiā o Ipm q̄z q nō dz puniri. cōsiderando suā innocentiam. p Cōdemnās. id ē punis aliq̄n ad suę patię ꝓbatōez: sicut ꝓz de sancto Job.

g illoꝝ impetuū. Semen ei erat maledictum ab initio
b Nec timēs aliquē: veniaz dabas ꝓtis illoꝝ. Quis eñ dicet tibi: quid feciſti: aut q̄s stabit ꝰ iudiciū tuū Aut q̄s in ꝓſpectu tuo veniet vindex iniquoꝝ hoim aut q̄s tibi imputabit si peccierit natōnes q̄s tu feciſti
l Nec ē eñ aliꝰ deꝰ q̄ tu cui
m cura ē ꝺ oibꝰ vt oñdas q̃n nō iniuste iudicas iudiciū. Neq; rex neq; tyrānꝰ i conſpectu tuo inq̄rēt ꝺ his q̄s
n ꝓdidiſti. Cuz ergo ſis iustꝰ
o iuste oia diſponis: ipm q̄z qui non debet puniri con-
p q dēnas: ꝛ exterum eſtimas
r a tua virtute. Virtus enim
s tua iuſticie initiū eſt: et ob
t v hoc q̄ omniū dominus es omnibus te parcere facis:
x Virtutē eñ oñdis tu: qui
y non crederis eſſe in ☧tute
a cōſummatus: ꝛ hos qui te
b ſciunt in audacia traducis
c Tu aūt dñator ☧tutis cuz
d e trāquillitate iudicas: ꝛ cū magna reuerētia diſponis
f nos. Subeſt enim tibi cum
g voluerīs poſſe. Docuiſti

autem populū tuum per talia opera q̃n oportet iustū
b eſſe ꝛ humanū: ꝛ bone ſpei
i feciſti filios tuos q̃n iudi-
k cans das locū in peccatis
l penitētie. Si eñ inimicos
m ſeruoꝝ tuorum et debitos
n mortī cū tanta cruciaſti attentione: et liberaſti dans
o tps ꝛ locum ꝙ que poſſent
p mutari a malicia: cū quanta diligētia iudicaſti filios
q tuos quoꝝ parentibus iuramenta ꝛ ꝓuentōnes dediſti bonarum ꝓmiſſionuz
r Cum ergo das nobis diſci
s plinam: inimicos noſtros
t multipliciter flagellas: vt
v bonitatem tuam cogitem
x iudicantes: ꝛ cū de nobis
y iudicatur ſperemus miſeri
z cordiam tuam. Unde ꝛ illis qui in vita ſua inſenſate et iniuſte vixerunt ꝙ hec
a b c que coluerīt dediſti ſumma
d tormenta. Etenim in erroris
e via diuti ꝰ errauerūt deos
f eſtimātes ꝟ q̄ i aiab ꝰ ſt̄ ſupuacua: infantiū inſenſatoꝝ
g rū more viuētes. Propter
b hoc tanq̄ pueris inſenſatꝫ iudiciū in deriſum dediſti.

dī: vt etiā ſic ſe ꝟient ſubditos punīēdo: Et ꝟ est q̄ dicit.
g Docuiſti aūt ꝑm tuum ꝙ talia opa. iuſta ꝛ pia.
h Qñ oz iuſtū eſſe ꝛ humanū. i. benignū iudicē ſcīarez.
i Et bone ſpei. Hic ponit ſcōm. ꝙ ꝟ eñ q̄ cū miſcōia puniuit chananes dedit ſpem filijs iſrl̄ colentibꝰ ipm ꝓſeq̄ndi ab eo maiꝰ bonū. ꝛ hoc est qō dicit.
i Et bone ſpei fe. fi. tuos. i, hebꝛeos: vñ Exo. iiij. Filiꝰ meus primogenitꝰ iſrahel
k Qñ iudicans. i. puniens. l Das locum in ſpec. pnie. chananeis: vtz ex ꝓdictis: ꝛ ꝟ arguit. d.
m Si eñ ini. ſer. tuoꝝ. i. chananeos ꝛ egyptios. n Et debitos morti. i. obligatos morti ꝓpter pctā ſua enormia vt dictuz est s̄. o Et libe. penā in ꝙte differens: vt ꝟient tps penitēdi. p Cuz quāta dili. iu. fi. ꝛ u. i, puniſti hebꝛeos modeſte ꝛ pie eoꝝ punitionē ordinās ad eoꝝ emendatōnem.
q Quoꝝ pentibꝰ ꝛc. i. abꝛae yſaac ꝛ iacob. quibꝰ facta fuit dei ꝓmiſſio. r Cū g̃. Hic ponit terciū corrolariū: ꝛ ſcōo declarat q̄dam dictū ibi. Qñ ꝛ illis. Circa ꝓmū ꝓcludit ex ꝓdictꝫ circa hebꝛeos ꝛ eoꝝz aduerſarios diuerſuz diuie punitiōis modū. nazvnꝰ modꝰ ē medicinalis alter ꝟo q̄tū ad obſtinatos in malo. et ꝟ ē q̄ dr. r Cuz g̃ das no. di. i. flagellas nos ad nr̄az correctōez ſic ꝟberat mgr̄ diſcipulū: ꝛ pr̄ filiū. s Inimi. no. in malo obſtinatos. t Multipli. fla. ꝑ pena tpali. vt ꝙ ꝟ ſi vellēt. poſſent a malicia mutari: vt ꝓdictū ē: ꝙ q: abuſi ſt̄ ꝙ obſtinatōnez. ſcō flagellati ſt̄ ꝙ penā eternā. v Vt bo. tuā cogi. iudicātes. i. vt cū alios punim ꝰ ꝟ faciam ꝰ modeſte exemplo bonitatꝫ tue. x Et cū de no. iu. cū plena nob infert. y Sperem ꝰ mi. tuā reuertētes ad te ꝙ pniaz. z Qñ ꝛ illꝭ. Hic ꝑr declarat qō dā dictū. ſ. q̄ pena tpalis obſtinatoꝝ nō est medicinalis q: ꝙ ꝟ nō euadūt eternū interitū. ꝛ ꝑ ponit ſuā declaratōem. ſcō remouet q̃ndā falſaz rñſionē: ibi: Per ꝟ q̄s putabāt. Circa ꝓmum dr. z Qñ ꝛ illis qui in vi. ſua inſenſate q̄tum ad deū. a Et iniuſte. q̄tū ad ꝓximos. b Vixerūt. vſq; ad mortē. c Per hec q̄ coluerūt. i. ꝙ cultū idoloꝝ: quē inſenſate etiam vilibus creaturis exhibuerūt: vt habeꝫ. j. d Dediſti ſumma tormenta. id est eterna.
e Etenim in er. via diuti ꝰ errauerīt. i. ꝙ totā viā. f Deos eſti. ꝟ q̄ in aiali. ſt̄ ſupuacua. i. hoib ꝰ inutilia: ꝟ magꝫ nociua: vt ſerpentes ꝛ veſptiliones ꝛ talpas: vt dictū ē ſupra.
g Infantiū inſen. mo. vi. i, bonū a malo nō diſtinguētes
b Propt ꝟ tanq̄ pue. ꝛc. inferēdo eis penā ꝙ quā deriſibiles reddebāt: vt cū egyptij ranis ꝛ cinificib ꝰ guit afflige

bãtur ⁊ chananei vespis pungentib⁹ vulnerabantur.
i Qui aũt ludi. ⁊ increpationib⁹ nõ corr. sunt. ꝫ magis obstinati.
k Dignũ dei iudiciũ. i. penã eternã. l Expti sũt ⁊ subdit huius cãm dicẽs. In his em̃ q̃ patiebant. a ranis ⁊ vespis. ⁊ hmõi. m Molestẽ ferebãt. i. impatienter.
n In quib⁹ patiẽtes. nõ a patiẽtia. ꝫ a passione. vt sit sensus. In quib⁹. passionibus ⁊ plagis.
o Indignabãt cõtra deũ blasphemãtes ipm. sic̃ dr̃ apoc̃. xvj. Et blasphemauerũt nomẽ dei hñtis ptãtez sup has plagas p Per hꝫ. Hic ꝓsequenter remouet quãdaz rñsionẽ falsam. q. posset aliq̃s dicere. q. ꝓpter hꝫ punitõez dr̃ ferebãt indignãter ⁊ molestẽ. quia noticiaz ei⁹ nõ habebãt hꝫ remouẽt p hꝫ qvidẽtes deos suos destrui p filios isr̃l quib⁹ dr̃s p̃cepat dr̃os chananeorũ destruere. Exo. xxxiiij. Cognouer̃t q. de⁹ hebreor. erat potẽtior dijs suis. ⁊ sic eũ cognouerunt nõ tamẽ adorauer̃t sicut ad Exo. j. dr̃ de phis. Qui cũ deuz cognouissent. nõ sic deũ glorificauerunt aut grãs egerũt ⁊c. ⁊ hꝫ est quod dr̃. p Per hec q̃s putabãt deos in ipis. inter eos q Cũ exterminarent. a filijs isr̃l. r Videtes. i. aliq̃liter cognoscẽtes s Illum quẽ olim negasse nosse. s. deũ hebreor. t Verũ deũ agnouerunt p effectũ. vt dictũ est. nõ tamẽ sicut deũ glorificauerũt. ideo subdit. v Propter q̃ ⁊ finis ꝓdemnatõis. i. pena eterna x Veniet sup illos. s. in finali iudicio. q̃n cruciabunt in aĩa ⁊ corpe pena gehenne.

Capitulum. xiij.

Vani sunt aũt oẽs hoies. Hec est ps incidẽtalis in q̃ occasiõe idolatrie chananeor. tractat generaliter de idolatria oim gentiũ. ⁊ diuidit in duas ptes. nã p̃ reprobatur idolatria gentiuz. scdo cõmendat latria deorũ. c. xv. Prima in duas. q. p̃ reprobat idolatria exhibita mirabilibus creaturis. scdo exhibita imaginib⁹ fabricatis: ibi. Infelices aũt sũt. Prima adhuc in duas. q. p̃ idolatria dicta declarat. scdo reprobat: ibi. Nuor. ⁊ si spẽ. Circa pmũ dr̃. a Vani sunt aũt. i. a veritate vacui.
b Oẽs hoies in q̃bus nõ subest scia dei. ⁊ isti sũt idolatre carẽtes noticia verbi dei. c Et de his q̃ vident bona per pticipatõez. sicut sunt sol ⁊ luna ⁊ huiusmõi. ex q̃r influẽtia nobis proueniũt bona. d Nõ potuerũt intelligere eũ q̃ est. s. bon⁹ p essentiã. e Neq; opib⁹. diuis f Attẽdẽtes agnouerũt q̃s esset artifex. s. dr̃s ver⁹ qui Iz a pori nõ possit cog̃sci: cognoscibilis tñ ẽ a posteriori. s. ab effectib⁹. g Sed aut ignẽ. quẽ vulcanũ dicebant. h Aut spm̃. i. puz etherẽ vel aerẽ quẽ vocabãt iouẽ. i Aut citatũ aerẽ. i. mobilẽ quẽ dicebant iunonẽ. k Aut gyrũ stellarũ id ẽ signa in zodiaco reuolutã q̃ deos dicebãt. vñ de signo geminor. dicebãt. q. erat castor ⁊ pollux in deos translati. ⁊ sic de silib⁹ l Aut nimiã aquã quã tethim vocabant. m Aut solẽ ⁊ lunã. q̃s vocabãt phebũ ⁊ dianã n Rectores orbis terraz deos putauer̃t. i. crediderũt eẽ deos mũdũ regẽtes. o Quoz. hꝫ p̃r dict⁹ error remouet. ⁊ p̃ remouet errones opinio scdo q̃daz i sufficiẽs excusatio: ibi. Sz tñ. circa pmũ dr̃ o Quoz. s. sol ⁊ lune ⁊ hmõi.
p Si spẽ. i. pulcritudie. q Delectati deos putauerunt. eos eẽ. vt dcm̃ est. r Sciẽt. q. d. ⁊ hꝫ deberẽt statim scire.
i Qui aũt ludibrijs ⁊ increpationib⁹ nõ correcti sr̃: digno deo iudiciũ expti sr̃ In
l his ei que patiebant molem Oquorũ et si specie delectati deos potauerũt sciãt q̃n to his dñator. eor. speciosior est. Spẽi em̃ generator hec omnia cõstituit. Aut si
v virtutẽ ⁊ opa eor. mirati sr̃ intelligant ab illis qm̃ qui
x bec fecit fortior est illis. A magnitudine em̃ speciei et creature: cognoscibiliter poterit creator horũ videri. hꝫ tamẽ adhuc in his minor ẽ querela. Et hi ei fortasse errant deũ q̃rentes ⁊ volẽtes
i inuenire. Et em̃ cũ i opib⁹
k illius ꝓuersent inquirunt ⁊
l psuasuz hñt: qm̃ bona sunt
m que vident. Iteruz aũt nec
n his debet ignosci. si em̃ tãto tum potuerũt scire: vt possent estimare secm̃ quõ huius dominũ nõ facili⁹ inuenerunt. Infelices aũt sunt
s ⁊ inter mortuos spes illor.
t est: qui appellauerũt deos
s Quãto his dñator eor. i. deus q̃ est causa prima oim.
t Speciosior est. nã ei⁹ pulcritudo excedit in infinitũ. q̃d ꝓbat cũ subditur.
v Specieiſ em̃ generator. i. pulcritudis vniuerse actor.
x Hec oia ꝓstituit ⁊ p̃ñs eor. pulcritudo in ipo excellẽtius in infinitũ ꝓexistit y Aut si vñ tẽ ⁊ opa eor. q̃ faciunt in trãsmutatiõe creaturaz z Mirati sunt. tanq̃ q̃daz excedẽtia intellectũ nr̃m. a Intelligãt ab illis. i. intelligere dñr ab ist⁹ b Nñ q̃ hꝫ fec̃. s. dr̃s q̃ ab oibus dr̃ prima causa
c Fortior est illis. nã eminentiori mõ oia ptinet creata. iõ subdit. d Magnitudie em̃ speciei ⁊ creature. i. pulcritudinis vniuerse.
e Cognoscibiliter potе. cre. horuz videri.
nã p effect⁹ põt in cognitõz cause deueniri. f Sz tamẽ. Hic remouet quedã excusatio q̃ posset aliq̃s dicẽ. q. laborantes in cognitõe creaturarũ p̃nt excusari. si nõ cognouerũt deũ q̃ excedit creaturas in infinitũ. qõ excludit hꝫ p hoc q. licet p creaturas nõ possit cognosci de⁹ ꝫtũ ad distinctionẽ psonarũ diuinarũ. pt tñ p eas cog̃sci ꝫtuz ad eẽntialia attributa. s. potẽtiaz. ⁊ hmõi. in q̃b⁹ improportionabiliter transcẽdit oẽm naturã creaturarũ mũdi. Et hꝫ est qõ dicit.
f Sed tñ adhuc in his. q. coluerũt creaturas excellentes tãq̃ deos. vt solẽ ⁊ lunã ⁊ hmõi g Minor est q̃rela. ꝫ in illis q̃ coluerũt serpẽtes ⁊ vilia aialia. h Et hi em̃ fortasse errãt deũ q̃rentes. ⁊ iõ creaturis eminẽtib⁹ deitatez falsee attribuẽtes. i Etem̃ cũ in opib⁹ illius ꝓuersent. ordinem creaturaz medit̃do. k Inq̃ruut ⁊ psuasuz hñt. i. p vo tenẽt l Qm̃ bona sũt q̃ vident. s. sol ⁊ luna ⁊ alie notabiles creature. hꝫ per hꝫ eor. creatorẽ noluerũt cognoscere. iõ subdit. m Iterũ aũt nec his dz ignosci. q. ꝑ sũt cupabiles. cui⁹ cã subdit. cũ dr̃. n Si em̃ tantũ posset rõnem naturalẽ o Vt possent estimare secm̃. ⁊ cog̃scere creaturarũ ordinẽ. p Quõ hui⁹ dñm. s. scti. q Facili⁹ nõ inuenerẽt. q. d. debuerẽt stati inuenire. Nã oia mutabilia optet ad vnũ pmũ pncipiũ imutabile reducẽ. aliter ꝓcessus in infinitũ. qõ ẽ ipossibile. cũ igr oẽs creature visibiles sint mutabiles aliq̃ mõ. potuerũt venire ex illis ad cognitõez pmi motoris oĩno imobilis: sic phs deducit. viij phisi. r Infelices. Hic p̃r reprobat idolatria imagib⁹ exhibita. ⁊ diuidit i tres ptes. q. p̃ reprobat imaginũ fabricatio. scdo eaz adoratio ibi. Et de suba. Tercio ad oĩones inchoatio ibi. Initiũ em̃. Circa pmũ dr̃. r Infelices ãt sũt. i. priuati vã felicitate. s Et inf mortuos ⁊c. q. nulla spes ẽ de eor. salute. ꝫdiu sũt tales t Qui appellauerũt de. opa ma. ho. idola nãq̃ ꝫtũ ad figurã sũt p artẽ: ma

opa manuũ hominũ: aurũ ⁊ argentũ artis inuentõnẽ ⁊ siℓitudines aialiũ: aut la-
v pidẽ inutilẽ op⁹ man⁹ anti
x que. Aut siqs artifex faber
y de silua lignũ rectum secue rit: ⁊ hui⁹ docte eradat oẽz corticẽ ⁊ arte sua vsus dili
a genter fabricet vas inutile
b in conuersatõnem vite: re-
c liquijs autem eius operis
d ad preparatõnem esce abu
e tatur: et reliquum horum:
f quod ad nullos vsus facit
g lignum curuum et vertici-
b bus plenum sculpat diligẽ
i ter per vacuitatem suam: ⁊
per scientiaz sue artis figu-
k ret illud: et assimilet illud
imagini hominis: aut ali-
cui ex animalib⁹ illud com
l paret: pliniens rubrica: et
m rubicũdine faciens phuco
n colorem illi⁹: ⁊ oẽm macu-
o lam q̃ in illo est pliniens et
faciat ei dignã habitatõez
⁊ in piete ponẽs illud ⁊ cõ
firmãs ferro ne forte cadat
p spiciens illi: sciẽs qm̃ nõ
põt adiuuare se. Imago ei
est: ⁊ opus ẽ illi adiutoriũ
p Et de substantia sua et ỏ fi
q lijs suis: ⁊ de nuptijs: vo-
r tũ faciẽs inq̃rit. Nõ erube
s scit loqui cuz illo q̃ sine aia
t est: ⁊ p sanitate quidem in-
v firmũ depcak: et p vita ro-
x gat mortuũ: ⁊ in adiutoriũ

inutilẽ inuocat: et p itinere petit ab eo q̃ ambulare nõ põt: et de acquirendo ⁊ de opando ⁊ de oim rex euen tu petit ab eo q̃ in oĩbus ẽ inutilis.

Capitu. xiiij.

a Iterum alius nauiga re cogitans et per fe-
b ros fluctus iter facere inci
c piens ligno portãte se fra-
d gilius lignũ inuocat. Illõ
e enim cupiditas acquiren-
f di excogitauit ⁊ artifex: sa-
g pientia fabricauit sua Tua
b autem pater ꝓuidentia ab
i initio cuncta gubernat: q̃-
niam dedisti in mari viam
⁊ inter fluctus semitam fir
missimã: ostendens qm̃ po tens es ex omnib⁹ sanare:
etiã si sine rate aliqs adeat
k mare. Sed vt nõ essent va
l cua sapiẽtie tue opa ꝓpter
m boc etiã ⁊ exiguo ligno cre
n dunt homies aias suas: et
o transeũtes mare p ratem li berati sunt. Sed ⁊ ab initõ
p cum perirent superbi gigã
q tes: spes orbis terrarum:
r s ad ratem confugiens remi sit seculo semen natiuitatl.
t q̃ manu tua erat gubernata
v Benedictum ẽ eĩ lignum
x p qõ fit iusticia. Per ma-
y z nus aũt qõ fit idolum ma-
ledictũ est et ipsuz q̃ fecit il

zc. b Ligno porz. se. i. naui. c Fragili⁹ lignũ. i. idolũ ligneũ. qõ ad nihil est vtile. d Inuocat. vt nauigatõez suã dirigat. e Illud eĩ. i. idolũ. f Cupiditas acquirendi pecuniã. g Excogitauit. vñ Act. xix. dr. q⁹ demetrius faciens edes argenteas diane pstabat artificib⁹ magnum questũ.

h Tua aũt pat celestis. h Prouidentia zc. gubernat hoim nauigatõez. ⁊ nõ ipm idolũ. qõ. p-bat p hoc q⁹ etiaz sine naui filijs israhel dedit viam in mari Exo. xiiij. ⁊ hoc est qõ dr. i Qm̃ dedi. in ma. viã zc. ⁊ pz ex dictis litera.

ũ Sed vt eẽnt. hic pñter ostendit nauigatõnis vtilitas ⁊ p̃ facit ꝓpositum. scõo pcludit fabricatiõis idoli malũ: ibi. Per man⁹. Prima i duas fm duplicẽ vtilitatem. scõa ibi. Sed ⁊ ab initio: Utilitas pl prima est. qz per nauigatõez homies deferũt illa q̃ abundãt in vna tra ad alĩ am. vbi ẽ taliũ penuria. ⁊ sic terraz releuant indigẽtie. ⁊ p̃ ẽ qõ dr. k Sz ⁊ vt nõ eẽnt va. sapi. tue opa. creaturas ei in feriorez fecit de⁹ ꝓp hoiem: ⁊ iõ si nõ deseruirẽt ei⁹ necessitatib⁹. viderent eẽ vacue cẽtum ad p̃ i suis vtilitatib⁹. p nauigatõnez vo fiũt iste vtilitates: vt dictũ ẽ iõ subdit. l Propter p̃ etiã ⁊ exiguo ligno. i. naui q̃ ẽ valde pua respectu magnitudinis maris. m Credũt ho. aias suas. i. exponũt vitã suam.

n Et transeuntes mare: vt per mercatiõnes releuent necessitates hũane. o Per ratẽ liberati sunt. Sz ⁊ ab initio. Hic ponit scõa vtilitas q̃ fuit tpe noe. q̃ cũ vxore et filijs ⁊ eoz vxorib⁹ p nauẽ liberat⁹. multiplicauit post diluuiũ gen⁹ hũanũ: ⁊ p̃ ẽ qõ dr. Sz ⁊ ab initio. i. a prima mũdi etate: q̃ ab adam durauit vsq̃ ad diluuiũ. p Cũ perirent supbi gigãtes ꝓpter quoz pctã principaliter inũdauit diluuiũ. ad qõ deuotandũ dr Gen. vj. Gigãtes autem erãt sup terrã in dieb⁹ illis. p Spes oz. terraz. i. noe cũ psonis dictis. r Ad ratẽ pfugiens. i. ad archã. s Remisit se. se. natiuitatis. qz p ipm ⁊ ei⁹ filios multiplicatum fuit post diluuiũ gen⁹ humanũ. t Que de manu tua erat gubernata. scz dicta archa. v Benedictũ ẽ eĩ lignuz id ẽ archa illa de lignis facta. x Per qõ fit iusticia. naz impijs peuntib⁹ p eã iusti fuerit saluati: quod erat iustum. y Per man⁹. hic pñr pcludit cõe idoli malũ cũ dr. Per manus aũt qõ fit idolũ. i. idolũ manu factũ. z Male-

q Iterũ ali⁹ nauigare cogitãs. Hic pñr reprobat veneratõez idoli p negocijs marinis: ⁊ p̃ ponit p̃ reprobatio. scõo declarat ad qd valet nauigatio: ibi. Sed vt nõ essent. Circa primũ dr. Iterũ alius naui. cogi.

dictum est z ipsum z qui fecit illud: z subdit causa cuz dr. Silr aūt odio sunt deo ipius z eiꝰ ipietas. i. fabricatoz ido li z idolū ab eo factū. nā vtrūqꝫ est cā idolatrie a Eteñ qō fa. ē cū illo q̄ fecit toz. patiet. ꝫ nō ꝑt itelligi de idolo ab solute. cū sensum nō hēat p quē possit tormentū sentire. p ꝑt qō intelligit ō de mōe q colebāt i ido lo z ibi rñsa dabat a liqū ꝓpt qō dr mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignē et nū q̄ patꝰ dyabolo z āgelis eiꝰ b Pro pter ꝫ z i idolis natiōnū. i. in demoniꝫ i idolis hītantibꝰ c Nō erit respectꝰ scz mie diuie nā pec catū demonū ē irre missibile. c Nñ crea. ōi. i. demōes a deo creati q̄tum ad naturā d Inodi um facte sūt. p eoꝝ culpā. q̄ nō est a ōo actoze. ꝫ a liberi ar bitrij defectibilitate e Et in tēptatōem aie hoim. naz ō celo deiecti studēt hoies ipedire a sua salute. a Et in muscipu lā pe. insipientiuz. q̄ vicunt tētatōibꝰ demonū: sapientibꝰ āt q̄ virilit resistūt hu iusmōi tētatōes nō sunt in muscipulaz. ꝫ magis in victoriā z coronā. b Initiū em̄. Hic ꝓñr ponit idolatrie inchoa tio. cuiꝰ ꝑ ponit initiū. scdo ꝓcedēs in de malū ibi: Et non suffecerat. Prima i duas �means duplicē ichoatōis cām. scda ponit: ibi. Deinde i terueniēte. Prima vo cā fabricatōis idoloꝝ z idolatrie fu it affectꝰ inordinatus hoim ad ꝓpinq̄s suos defunctos. q̄ bus fecerunt imagines ad suā consolatiōez vt sic in aspe ctu imaginū defunctoꝝ cōsolarent. vñ de Nino rege assyrioꝝ scribit q̄ mortuo Belo pr̄e suo imaginē suā fecit. cui tantā reuerentiā exhibuit. vt fuis delinq̄ntibꝰ ꝓpter refugi um ad imaginē pr̄is parceret. ꝓpter qō hoies illi imagini impēdere ceperūt diuinos honoꝛes. et huiꝰ exēplo alij po tentes ceperūt facere suis charis defunctis imagines. qui bus sil'em reuerentiā exhibebāt. Et sic a Belo inchoata ē fabricatio idoloꝝ. sic z ab eiꝰ noie denomiatio alioꝝ ꝓpter qō aliq̄ idolū suū noiauerunt bel. alij baal. alij beelzebub. ſm varietatē idiomatū. z sic Ninꝰ ad sui ꝑsolatōz fecit ido lū pr̄i suo: ita pr̄es aliq̄ primogenitis suis aū eos morienꝫ fecerūt idola. z ex eadē cā. sic ḡ dr. b Initiū em̄ fornica. i. idolatrie. q̄ est fornicatō spūal'. c Et exq̄si. idolo. id ē fabricatio eoꝝ d Et adinuē. illo. zc. s. spūalis q̄ cōsi stit in vnione ad deū. quā interrūpit idolatria e Nō em̄ erāt ab initio. nā a creatōe mūdi vsq̄ ad diluuiū. z etiā pꝰ p magnū tḡs nō legit fuisse aliqō idolū f Neq̄ erūt in ꝑpetuū. iā em̄ cessauerūt idola q̄si per totū mundū.

g Supuacuitas em̄ hoim. i. defectꝰ sapie eoꝝ b Hec adinuenit. z subdit modus cū dr. Acerbo em̄ luctu. i. irrō nabili. k Dolēs pater cito sibi rapti filij. s. ante mortez pr̄is. l Fecit imaginē. ad ista cōsolatōez. m Et cōsti

lud q̄ ille quidez opatus ē illud aūt cū esset fragile de us cognomiatus est. simili ter aūt odio sunt deo impi-
a us z ipietas eiꝰ. Eteñ qō factū est cū illo qui fecit toz
b mēta patiet. Propter hoc
c z in idolis nationū nō erit
c respectus: quoniā creature
d dei in odium facte sunt: z
e in tēptatōnem aie hominū
a z i muscipulā pedibꝰ insipi
b entiū. Initiū em̄ fornicatio
c d nis est exquisitio idoloꝝ z adinuentio illoꝝ corruptio
e vite ē. Nō ei erat ab initio
f g necq̄ erūt imꝑpetuū. Sup-
b uacuitas em̄ hoim hec adi uenit i orbē terraꝝ: z iō bre
i uis illoꝝ finis est inuētus.
k Acerbo em̄ luctu dolēs pa
l ter rapti cito sibi filij fecit imaginē: z illū q̄ tūc q̄si hō
m mortuuꝰ fuerat nūc tāq̄ de um colere cepit: z ꝓstituit i
ter suos suos sacra z sacri-
n ficia. Deinde interueniēte tpe cōualescēte antiq̄ cōsue tudine: hic error tāq̄ lex cu stoditus est. et tyrānoꝝ im-
o perio colebant figmēta Et
p hos quos i palā hoies ho nozare nō poterant ꝓpter ꝫ q̄ lōge essent: a longinquo figura eoꝝ allata euidentē imaginē regis quē honoza re volebant fecerūt vt illuz
q aberant tanq̄ ꝑntez cole
r rent sua solicitudie Proue
g t xit aūt ad hoꝝ culturam et hos q̄ ignorabāt artifices
v eximia diligētia. Ille enim
x volēs plus placere illi q̄ se
y assūpsit elaborauit arte sua
z ā vt simsilitudinē in meliꝰ fi-
b guraret. Multitudo āt ho-
c minū abducta p spēz opis
d e eū qui aū tps tanq̄ hō ho
f norat? fuerat nunc deū esti mauerunt. Et hec fuit vite
b humane deceptio quoniaz
i aut affectui aut regibus de
k seruientes homines in cō-
l municabile nomen lapdi-bus et lignis imposuerunt
m Et nō suffecerat erasse eos
n o circa dei scientiam: sed z in magno viuentes insscientie
p bello: tot z tāmagna mala pacem appellant. Aut em̄ libro antiq̄tatis iu daice. xviij. z in li. ō udaico bello ō Ca io cesare q̄ imaginē suā misit p impium romanū vt adorare tur in ea. z hoc ē qō dr. Deinde zc. z ꝓpt ex dictis ḥa paucis exceptis. o Cole bant figmēta. i. ima gines tyrannoꝝ. z subdit cā p Pos ḡs in palā zc. z patz vsq̄ ibi. q Pro uexit aūt. vbi ponit alia cā q̄ ē adulatio artificū z cupiditas Nā volētes placere regibꝰ z tyrannis fe cerunt eis imagies pulchriozes q̄ esset eoꝝ ꝑsone. z ex tali pulcritudine fuer. simplices magis in ducti ad colendū ta les imagines. z hoc est qō dr. q Pro uexit aūt. i. induxit. r Ad hoꝝ culturā scz regū z tyranno rū i suis imaginib? s Et hos q̄ ignora bant. i. simplices.
t Artificis eximia diligētia. circa pul critudinē imaginis
v Ille em̄ artifex.
x Volēs plus pla cere illi q̄ se assūpsit id est regi q̄ eum ad laborauit. i. ꝑfecte la borauit. z Vt simsilitudinē. i. imaginē. a In meliꝰ figurare. ē faciēdo rege pulcriorē. b Multitudo aūt hoim. q̄ cōter est simpliciū c Abducta p spēm opis. i. seducta p pulcritudinē imagis d Eū q̄ aū tps illud.
e Tanq̄ hō. purus z mortalis. e Honoratus fuerat. rō sue ptātis. f Nūc deū estima. false. et ex ꝓdictis con cludit g Et hec fuit vite hūane deceptio trahēs ad ido latriā. h Nñ aut affectui. pentū ad defūctos filios vel alios amicos. q̄ fugientibꝰ ad eoꝝ imagines ꝓcebāt.
t Aut regibꝰ deseruit. hoies. mō ꝑdicto k Incōicabile nomē deitatis l Lapidibꝰ z lignis imposuerūt ipos de os noiantes: ꝫ em̄ nom̄ deꝰ significat naturā diuinā q̄ nul lo mō est multiplicabilis. ꝓpter qō ꝫ nomē deꝰ est incōica bile ſm rē. est tñ cōicabile p silitudinē. sicut ꝫ nomē alexā der ē incōicabile ſm rē: eo q̄ ē vnius singularis ꝑsone no mē. cōicat tñ p silitudinē hoibꝰ liberalibꝰ. liberalitatē Ale xandri ꝑticipantibꝰ. z sic hoies ꝑticipantes aliquid diui num dij nomiant: sicut Exo. vij. de moyse dr. Ego consti tui te deū pharaonis. z psal. lxxxi. Ego dixi dij estis.
m Et non. suffecerat. Hic conseq̄nter declarat malum multiplex ex idolatria ꝓcedēs cū dr. Et nō suffecerat ido latris. n Errasse eos circa dei sciam. eiꝰ dignitatē lignis z lapidibꝰ attribuentes. o Sed z in ma. vi. insciētie bel lo. nā bellauerunt contra dominū z contra virtutis bonū ex defectu scientie dei. p Tot z tamma. mala q̄ conseq̄n

ter exprimuntur. cum dr. q Aut eñ filiis.su.sacrificātes. idolis: vt dictū est ꝫ. r Aut obscure sacri. faciētes.i. de nocte. eo q̄ ꝓpter suā turpitudinem nō fiebāt de die. s Aut insanie ple. vi. hūtes. nam in aliq̄bus sacrificijs fiebāt sacerdotes arrepticij. in q̄bus demones loquebant. t Neq̄ vitaꝫ.i. vite honestatē. v Neq̄ nuptias mundas iam custodiūt. sed p adulteriū polluunt x Sed r alī⁹ aliuꝫ p̄ invidiā occidit. sicut cayn abel fratrē suū. a Aut adulterans cōtristat polluēdo eius vxorem. b Et oia ꝓmixta sūt i. ꝓfusa. r oi rōis ordine destituta. c Sanguis. in prīmi vulneratōne. d Homicidiuꝫ. in eius occisione. e Furtū. in sue rei subtractōne. f Et fictio. in hypocrisis simulatōne. g Corruptio. i virginum defloratōne. h Infidelitas. in p̄mi deceptōne. i Turbatio. in discordiaꝫ seminatōe k Periuriū. in falsa iuratiōe. l Tumultus in seditiōis motōne. m Bonoꝝ dei imemoratō in ingratitudine. n Aliaꝫ inq̄natio. p̄ viciū gule r luxurie. o Natiuitatiꝫ imutatio. p̄ viciū sodomie: nam ex tali ꝓcubitu nō nascitur fetus. p Nuptiaꝝ inc̄stantia. qua aliq̄ ꝓprias vxores adinuicē cōicabant. q Infandoꝝ. i. nefandoꝝ. r Idoloꝝ cul. oīs mali cā est. nā p eā hō directe a deo auertit: r sic ō pctō in pctm̄ ruit r labit. s Et finis. i. ꝓsummatio. nā idolatria ē malū maximū de genē suo: vñ Leui. xv. dicit glo. Oñe pctm̄ ē imūdicia aime: ꝛ idolatria maxie. t Aut eñ dū latent. in festis idoloꝝ. v Insaniūt. q̄ fiūt arrepticij. x Aut certe vati. falsa. de corde suo fingētes ea: sic̄ faciebāt aliq̄ sacerdotes idolorū denunciātes hoibus ꝓspera ꝓpter questū. y Aut viuūt iniuste. inferentes p̄mis nocumēta. z Aut p̄iurāt cito. ꝓpter maliciā suā duplicez. ꝓpter q̄ subdit. a Duꝝ eñ ꝓfidūt in idolis q̄ sunt sine aia. r p ꝓfis sine voluntate r intellectu. b Male iurātes. i. falsuꝫ p idolū iurātes. c Noceri se nō sperāt. q̄ de ꝛ puniri nō timēt. sic̄ nec mali xp̄iani peierātes p nomē xp̄i. iō ꝓcludit eoꝝ punitio cuꝫ dicit. d Vtraq̄ ḡ illis eueniēt digne. i. iustuꝫ est vt puniant p̄ vicio vtroq̄. s. idolatria r p̄iurio: ideo subditur. e Qm̄ male senserūt de deo. p idolatriā. f Et iurauerūt iniuste. p̄iurādo ad p̄mi defraudatōez. g Nō eñ iurantiū est virt⁹. i. iuramētū nō est appetendū tanq̄ p se bonū: ꝛ in necessitate tm̄ eo est vtendū ad veritatis r fidelitatis inc̄ hoies firmamentū. h Sꝫ peccantiū pe. pam. sp. i. crescit r augmentat. i In iustoꝝ ꝓuaricatōnez. i. i trāsgressionē mādatoꝝ dei. q̄ sunt iusta. nam a deo nō pōt aliq̄d ꝓcedere nisi iustū r̄c.

Capi. xv.

Dnāt de⁹. Reꝓbata idolatria gentiū. h ꝓnr cōmendat latria iudeoꝝ. r diuidit in tres ptes. Naz ꝓponit vere deitatis ꝓfesso: scōo idolatrie reiectio ibi. Nō eñ. tercio ꝓ idolatras inuectio: ibi. Sꝫ et figulus.

a Circa p̄imum dicit phylo p se r toto iudeoꝝ pplo. a Tu aūt de⁹. oim p creationē. b Noster. p cultū spālem. c Suauis. p tuam erga noo ꝓdescēsione. d Et ver⁹ es. ꝛ idoloꝝ falsitatem e Patiēs r̄c. p penitētie nr̄e expectatōnē. iō subdit. f Et eñ si pec. tui sumus q̄ te dñm nr̄m ꝓfitemur. g Scientes magnitudinē tuam cui⁹ nō ē finis. h Et si nō peccaverim⁹ mortali pctō. nā venialē nō p̄t totaliter euitari. i Scim⁹ q̄m apud te sum⁹ ꝓputati. numero r merito cum electi ꝓpter. eñ venialē nō tollit gratiaꝫ. k Nosse eñ te. fide formata charitate. l Cōsummata ē iustitia. nā dignū facit vita eterna. m Et scire iustitiā r virtutē tuā. scia practica. n Radix ē imortalitatis. nā p opa iustitie ꝓtingit ad imortalitatē glie. e Nō eñ. Hic ꝓnr ponit idolatrie reiectio: cū dr. Non eñ in errorē idolatrie. p Induxit nos ho. male artiꝫ excogitatio. i. artis idolorū factiue: q̄ ad malū inducit. c Nec vm. pi. decoras idolū Sciendū q̄ phylo loq̄tur h̄ p suo tpe: nā añ captiuitatem babylonis ppl⁹ iudeoꝝ fuit irretic⁹ multiꝫ idolatrijs: vt ꝛ iij. Reg. r p⁹ captiuitatē babylonis tēpe antiochi epiphanis: vt hī. j. mach. r. ij. Sed r tpe phylonis. Cai⁹ imperator misit statuā suā p orbē vt adorarēt i ea. quā soli iudei adorare renuerūt: vt dic̄ Ioseph⁹ antiq̄tatiꝫ iudaice li. xviij. et sic̄ noie iudeoꝝ intelligit xp̄ianos. q̄ tūc adhuc legalia i multis seruabāt. pp q̄ phylo in eoꝝ laudē libꝝ scripsit: vt dic̄ Hiero. in li. illustriū viroꝝ. r Laboꝝ sine fructu. in talibus eñ magn⁹ē laboꝝ r null⁹ fruct⁹: imo finis pessimus. s Cui⁹ aspe. dat insen. ꝓcupiam. attrahēs ei⁹ aīm ad idoli reverentiā. t Et diligit morꝝ. imaginis. i. vita carentiꝫ. Effigiē. r subdit ei⁹ penā dī. v Maloꝝ. i. idoloꝝ. x Amatores dig. sūt morꝝ. tpali r eterna. y Sꝫ r figul⁹. h ꝓnr ponit ꝛ idolatras inuectio: r p ꝛ idoloꝝ fictores: scōo ꝛ eorū cultores: ibi. Hēs eñ insipientes. Circa p̄imū sciendū q̄ fingi ꝓprie dr q̄ de terra formak. r inde figul⁹ appellak. r vasa terrea fictilia dicunt. Et q̄ pauper idola argentea r aurea hīe nō poterāt. iō figuli cepēr idola terrea facē. q̄ q̄libet poterat hīe. r de eoḏ luto faciebāt figuli vasa ad varios vsus apta: r h̄ ē q̄ dī. Sꝫ r figul⁹: r patꝫ lra vsq̄ ibi. a Et de eodē lu. fin. q̄. r̄c. i. vasa honestiꝫ vsib⁹ applicabilia

b Et sīr q̄ne his sunt cōtraria.i.applicabilia vsib⁹ inhonestis. c Hoz aūt vasoz q̄s sit vsus.i.debeat esse.
a Iudex est figulis.q̄ vasa formatfm vsum ad quez dñt applicari. b Et cū labore vano ꝛc. labor eñ in fingēdo vasa nō est van⁹. qz deseruit hūanis vtilitatib⁹. ſ labor fictōis idoli est van⁹. qz idolū nō valet alicui vsui c Ille q̄ pauloañ de terra factus fuerat.ſ. figul⁹ nā coꝛp⁹ humanuz fcm a dño est terreū d Et post pusillu qz breuis ē hoisvita e Reducit se vnde accept⁹ fuerat.ſ. ad terraz ad quaz ducit mutua elemētoz ꝛioz actio: que sunt in coꝛpe humano.
f Repetitus.a deo g Me debitū quā deus repetet i morte.sic ea tradiderat i infusione. h Sz cura ē illi.ſ. figulo.
i Nō qz laboraturus est ꝛc.i.nō soluz est solicitus de suo labore ꝛ vite breuitate. k Sed etiā pcertat aurificib⁹ ꝛc nō argento q̄ op⁹ suum sit magis pcio-suz.ſ q̄ sit vtile pluribus.qz pōt haberi paruo pcio:ꝛ p q̄s ab oibus l Sed ꝛ erarios imitat.fingendo idola fact̄ ō ere silia m Et gloriā artis sue pꝛefert. qz multitudo hoim p idolis habendis recurrit ad eum.
n Qm̄ res supuacuas.i. nullius aut pui pcij respective ad argēteas vel aureas fingit.quas quilibet pt habere.
o Cinis est eñ coꝛ ei⁹.p affectōez.dicit eñ Aug. Si dilligis terrā terra es.iste vo totā attētōnez suaz ponit ad terre figuratōz.q̄ mixtione aq̄ putata redigeret in puluerē vl cinerē: ꝓpter qō coꝛ figuli dr̄ cinis. p Et terra supuacua vñ fingit idola. q Spes illius.qz de ꝫ sperat viuere.iō subdit. r Et luto vilioꝛ vita illi⁹.que ordinat ad lucruz ex luto sicut ad finē ꝛ finis pstantioꝛ est his que sunt ad finē.ꝛ rō hui⁹ erroꝛis subdit. s Qm̄ ignorauit euz qui se finxit.ſ. deū qui in formatōe coꝛpis est actoꝛ pncipalis.
t Et q̄ inspirauit illi aīm.solus infundēdo eā p creatōem v Et amat q̄ opatur.ſ. idola. x Et q̄ insufflauit ei spm̄ vitalē.ſ. deū ignorauit.ꝛ est repetitio ei⁹ qō dixit. Et q̄ inspirauit illi aīam.per alia tñ verba.qz dr̄ aia inq̄ntum coꝛpus administrat.spūs vo q̄nto supnis vacat. y Sed ꝛ estimauerūt.idolatre dicti z Lusum esse.i.carnalē delectatōem a Vitā nr̄am.vnde in pson taliū dr̄.s.cap.ij. Obicz relinquam⁹ signa leticie.quonīā hec est ps nostra
b Et cōuersa.vite humane cōpo.ad lucrū.vñ supꝛa.c.ij. subdit in persona taliū. Oppꝛimamus pauperē iustū nec parcamus vidue rapiendo bona coꝛ.ideo subditur.
c Et oporꝛtere vndecūz etiā ex malo acquirere hec dicebāt hoies de vita alia non sperantes.cuius erroꝛis fuit symonides poeta dicens.q̄ decet mortalez mortalia sapere. de quo repꝛehendit eū pbs.x.ethi.eo q̄ hō fm intellectuz est q̄d immortale ꝛ diuinū.ex q̄o cōcludit pbs.q̄ homo se dz ad imortalia et eterna trahere q̄ntum potest p cognitōem ꝛ amorē.ꝛ concludit philo de figulo dicēs ō Hic eñ scit.i.scire dz. e Se sup oēs.idoloꝛ factoꝛes.
f Delinquere.q̄ ex terre materia ꝛc.nā tāuilis est q̄ nullus dz iḡnare. q̄ de⁹ nō potest fieri ex eo

b ꝛ similiter que his sunt cō-
c traria. Hoz autē vasoz q̄s
a sit vsus iudex est figulus.
b Et cū labore vano deū fin-
c git de eodē luto:ille q̄ pau-
d loante de terra fact⁹ fuerat
e ꝛ post pꝛ illū reducit se vs
f acceptus est repetitus ani-
g me debitum quā habebat.
h Sed cura est illi nō qz labo-
k raturus est:nec quoniā bre-
uis illi vita est: sed cōcerta
tur aurificib⁹ ꝛ argētarijs:
l m sed ꝛ erarios imitat̄: ꝛ glo-
n riam pfert:quoniā res sup-
o uacuas fingit. Cinis ē eniz
p q coꝛ ei⁹ ꝛ fra supuacua spes
r illius ꝛ luto vilioꝛ vita ei⁹
s quoniā ignorauit q̄ se finxit
t et qui inspirauit illi animā
v x ꝛ amat que opat ꝛ qui insuf-
y flauit ei spiritū vitalē. Sed
z et estimauerunt lusum esse
a b vitā nr̄am: ꝛ ꝓuersatōez vi-
c te cōpositā ad lucrū et opte
re vndecūz etiam ex malo
d acq̄rere. Hic ei scit se super
e f oēs delinq̄re:q̄ ex terre ma
teria fragilia vasa ꝛ sculpti

g lia fingit. Oēs ei insipiētes
b ꝛ infelices supꝛamoduz aie
i k sue supbi sunt inimici ppli
l m tui.ꝛ imperātes illi: quoni
n am oia idola nationū deos
estimauerūt quib⁹ neq̄ ocu
loz visus est ad videndum
neq̄ nares ad pcipienduz
spiritū:neq̄ aures ad audi
enduz:neq̄ digiti manuuz
o ad tractanduz:sed ꝛ pedes
eoꝛ pigri ad ambulandum
p q Homo ei fecit illos. et qui
spiritum mutuat⁹ est.is fin
r xit illos. Nemo ei sibi simi
lem hō poterit deū fingere
s t Cum ei sit mortalis moꝛ-
v tuū fingit manib⁹ iniquis.
x Melioꝛ ei est ipe his quos
colit:qz ipe quidē vixit cuz
esset mortalis:illi aūt nūq̄
y Sed ꝛ aialia miserrimi co-
lūt. Insensata ei compata
z a b his illis sunt deterioꝛa Sz
c nec aspectu aliquis ex his
animaalib⁹ bona pt ꝓspi-
d cere. Effugerūt aūt dei lau
e dem ꝛ benedictōez ei⁹.

Propter hec ꝛ Cxvj.

lia fingit. Oēs ei insipiētes ꝛ infelices supꝛamoduz aie sue supbi sunt inimici ppli tui.ꝛ imperātes illi: quoniam oia idola nationū deos estimauerūt quib⁹ neq̄ oculoz visus est ad videndum neq̄ nares ad pcipienduz spiritū:neq̄ aures ad audiendum:neq̄ digiti manuuz ad tractanduz:sed ꝛ pedes eoꝛ pigri ad ambulandum Homo ei fecit illos. et qui spiritum mutuat⁹ est.is finxit illos. Nemo ei sibi similem hō poterit deū fingere Cum ei sit mortalis moꝛtuū fingit manib⁹ iniquis. Melioꝛ ei est ipe his quos colit:qz ipe quidē vixit cuz esset mortalis:illi aūt nūq̄ Sed ꝛ aialia miserrimi colūt. Insensata ei compata his illis sunt deterioꝛa Sz nec aspectu aliquis ex his animaalib⁹ bona pt ꝓspicere. Effugerūt aūt dei laudem ꝛ benedictōez ei⁹.

Propter hec ꝛ bis similia passi sunt digne tormēta

monē ō beatis apl̄is petro ꝛ paulo.q̄ roma magnā credebat fecisse religionē.cum nullius gentis respuisset falsitatem.Cetera patent vsq̄ ibi. o Sed ꝛ pedes eoꝛ pigri ad ambulandū.qz nō possunt se mouere.ꝛ subditur ratio cum dicitur. p Homo eñ fecit illos:q̄ per artē nō pōt facere aliq̄d viuū. q Et q̄ spiritū mutuat⁹ est.a deo. Is finxit illos.ꝛ qz causa effectiua potioꝛ est suo effectu. ideo subdit r Nemo eñ sibi sil'em poterit deū fingere. q̄ superioꝛ est homie. s Cū eñ sit mortalis.ſ. hō t Mortuū fingit.ſ. idolū vita carēs v Manib⁹ iniq̄s.nā ad iniquitatē opus eius ordinat. x Melioꝛ est eñ ipe ꝛc.qz melioꝛ est viuens nō viuēte. y Sed ꝛ aialia. Hic ponitur inuectio cōtra cultoꝛes bꝛutoꝛū aialium.cū dr̄. Sed ꝛ aialia bruta. z Miserrimi. idolatre colūt.qui dicunt miserrimi.eo q̄ inferioꝛē se colunt tanq̄ supioꝛē.ideo subdit. z Insensata eñ.i. animalia bꝛuta. a Compata his.i.hoibus. b Illis sunt deterioꝛa.quia carent intellectu. c Sed nec aspectu ꝛc.i.ex his que videbant in dictis aialibus. nō poterāt aliq̄ō bonū arguere. ꝓpter quod deberēt ea colere. d Effugerūt aūt dei laudē bꝛutis aialib⁹ipendētes ipam.ꝛ p q̄s e Benedictōez ei⁹.i.gr̄e sue donū.qō freq̄nt in scriptura bñdictō noiat eo mō loq̄ndi quo dr̄.j. Reg.xv. Accipe bñdictōem hāc ꝛc. Ca.xvj.

Propter hec est tercia ps in qua recolitur terciū pei beneficium collatum hebꝛeis.ꝛ econtrāria tormentū in-

lus dz iḡnare. q̄ de⁹ nō potest fieri ex eo Oēs eñ. Post inuectōez cōtra idoloz ficꝛores.h ponitur inuectio cōtra illoꝛ cultoꝛes.Et dicit in duas ptes. qz pmo ponit inuectio contra cultoꝛes imaginū.secdo cōtra cultoꝛes aialiū :ibi. Sed ꝛ aialia. Circa primū dr̄. g Oēs eñ insipiētes ꝛ infelices.id ē idolatre ō deo male sentiētes. ꝛ a felicitate vera deuiantes. h Supꝛa modū aie sue.i. pl⁹q̄ valeāt i sapientia sunt.de se pꝛesumētes. k Inimici populi tui.ꝓpmēdo cultoꝛes dr̄. l Et imꝓperātes illi tēpoꝛe nāq̄ philonis. Caius erat impatoꝛ romān⁹.ꝛ mi fit statuā suā p oꝛbē vt adoꝛaret in ea tāq̄ deus. vt dictū est supꝛa pcedēti ca. Et intulit dei cultoꝛib⁹ multa grauamina. m Qm̄ oia idola nationū.diuersaruz n Deos estimauerunt.ſ. romani. vnō dicit leo papa in ser

flictum egyptijs. Et est istud beneficiũ de cibo collato iudeis in deserto. principaliter tñ: nam et alia quedã bñficia secũdario in ꝑ ca. recoluñt. Igit pñs ca. in duas ꝑtes diuidit. qz ꝑ recolit coturnicũ esca: scdo mãna celitus data: ibi Pro quib⁹ angelo⁹ esca. Prima in duas: nam ꝑbñficiuz dictũ recolit: scdo q̃dam obiectio removet: ibi. Etem cuz illis. Circa primũ ꝑtinuando se ad ꝓcedẽtia immediate dicit. a Propter ꝙ z bis filia. s. idolatrias ꝓdictas. b Passi sunt digne tormẽta scz egyptij idolatre. c Et ꝑ mul. be. exterminati sunt. s. ranaz z muscaz Exo. viij. Sciendũ tamẽ vbi translat. nra hz. Dñe gen⁹ muscarũ Exod. viij. In heb. hꝫ. Cõmixtiones. et dicit glo. hebraica. ꝙ venerũt aialia diuersoz generum ad afflictiões egyptioz. d Pro quib⁹ tormentz. i. loco tormẽtoz egyptijs inflictoz: et econtrario. e Bene disposuisti zc. dedisti ꝓcu. dele. sui. s. cibũ delectabilem ab eis ꝓcupituz Nu. xj. f Nouũ sapozẽ. nam manna desipiebat eis. ꝓpter qõ ꝓcupierũt esum carniũ. g Escam parãs eis ortigometrã. i. coturnicẽ. z ponit ꝙ singulare pro plurali: sic Exo. viij Deit musca grauissima. i. multitudo muscaz: z sic ẽ in ꝓposito: qz tũc venit ꝓturnicum maxima multitudo. b Vt illi quidẽ. s. egyptij. i Cõcupiscẽtes escã. ad sui nutrimentũ. k Propterea q̃ illis oñsa z miss. ſt. s. ranas z muscas venenatas cibos egyptioz fedãtes z venenãtes l Etiã a necessaria ꝓcupia. i. a ꝓcupia cibi necessarij. m Auerterent. horrẽtes cibos comedẽ fedatos z venatos. n Hi autẽ. i. hebrei. o In bze. inopes facti. i. in breui tpe. p Nouã gustauerũt escã. s. ortigometrã: z subdit vtriusq cã cum dr. q Oportebat zc. z iũgat sic lra Oportebat em illis scz egyptijs. s Exercẽtib⁹ tyrannidez in hebreis ꝙs affligebãt iniuste Exo. j. r Sine excusatione quidez supue. interitũ. i. sine remedio. t His aũt. i. hebreis. v Tm oñdere. ad eoz ꝓsolatõez. x Quemadmodum ini. eoz egyptioz. Exterminabant. sequit. y Etei Hic ꝓñr remouet quedã obiectio: z scdo infert diuine potestatz ꝓfessio: ibi. Tu es dñe. Circa primũ sciendũ ꝙ Nu. xxj. dr: ꝙ dñs misit serpentes ppm israel murmurantem affligentes. Et ex ꝙ posset obijci hebreos nõ fuisse meliores ꝓditõnis q̃ egyptij morsib⁹ aialiũ afflicti: qõ remouet ꝙ: ꝙ dñs statim dedit remediũ hebreis penitentib⁹ dicẽs moysi. Fac serpentẽ eneũ. z pone eũ ꝑ signo: z q̃ aspexẽit eũ viuet: z ꝙ est qõ dr. y Etem cũ illis. s. hebreis. z patz ex dictis. z Sed nõ imꝑpetuũ ira tua ꝑmansit: naz dedisti eis remediũ. vt dictum est: ideo subdit. a Sed ad correptõez in breui. tpe. b Turbati sunt. morsib⁹ serpẽtum. c Signũ habẽtes salutis. serpentem eneum. d Ad ꝓmemoratõez zc. i. ꝑcussi z sanati essent memores mandatoz tuoz adimplendũ ipsa. e Qui em conuersus est. s. de hebreis per penitentiam. f Non ꝑ hoc qõvi debat sanabat. s. per serpentem eneũ. qui nullã virtutez habebat sanandi. g Sed ꝑ te omnium saluatorez. supple sanabatur. h In hoc zc. qui liberas. clamãtes ad te. i Illos enim. scz egyptios. Illos aũt locu. z mus. occiderũt morsus: vt ꝓdictũ est. k Et nõ est inuẽta sanias. id nõ est datũ remediũ Sz ꝓtra ꝙ vi qz Exodi. viij. dr. ꝙ dñs illam plagã removit Ad qõ dom ꝙ ꝙ nõ fuit ad ꝑces egyptiorũ: ꝙ ad ꝑces moysi: ꝓpter qõ remedium nõ fuit datũ egiptijs sicut hebreis: ió subdit. l Filios aũt tuos. i. hebreos. m Nec draconũ nec venenatorum vicerũt dentes. nam sanati fuerunt penitentes: ióo subdit. Miscdia ei tua zc. Sequit. n In memoria em. i. vt essent memores. o Sermonũ tuoz exterminabant. i. ꝙ fligebant. ꝑ Et velociter sanabãtur ꝑ tuã miscdiam. q Ne in altã. i. ꝓfundã. r Incidẽtes oblionẽ. dei. s Nõ possent tuo vti adiu. ꝓpter cõ temptũ tui: fm ꝙ dr ꝓuer. xvij. Impi⁹ cũ in ꝓfundũ peccatoz venerit ꝓtẽnit: z. xxix. Repentin⁹ veniet ei interitus. t Etem neq herba. medicinalis. v Neq malagma. i. emplastrũ. x Sanauit illos: ꝙ tuus dñe sermo: qz dicẽ dei est facẽ: ꝓs. xxxij. Dixit z facta sunt. y Tu es dñe. ex dictz inferr diuine virtutz ꝓfessio cũ dr. Tu es dñe q̃ vite: ꝓseruande. z Et mortz. inferẽde. z Habes ptãtez tua volũtate. a Et deducz ad por. mor. corpalis. b Et reducis. sanãdo: ad portas ỳo mortz spũalis nõ deducit. qz nõ est actor pctĩ: ꝙ hõ ꝑ defectibilitatẽ liberi arbitrij: ió subdit. c Hõ aũt occidit quidez ꝑ malicĩã: mortalis culpe. d Aiam suã. q̃ imortalis ẽ morte nature. e Et cũ exierit spũs a corpe. f Nõ revertet. via nature. g Nec revo. aiaz. s. ipm corp⁹. a Que recepta est id est separata ab eo. b Sed tuã ma. effu. impossibile est nã aie iustoz recipiunt in mãna dñe miscdie. pctoz ỳo in manu sue iusticie: ió subdit. e Negantes em nosse te impij: egyptij. d Nouis aqs z gndinib⁹ zc. ꝙ hr Exod. ix. vbi dr. ꝙ sup terrã egypti gndo z ignis mixta pariter ferebantur: et ille ignis fortius comburebat: q̃ si esset solus ideo subditur. Nõ em mirabile erat zc. z subdit causa.

b his silia passi sũt digne tor
c menta: z ꝑ multitudinẽ be
d stiarũ exterminati sunt pro
e quib⁹ tormentz bñ dispositi pplm tuum: quib⁹ dedisti ꝓcupiaz delectamẽti sui
f g nouũ sapozẽ escaz parans
b eis ortigometrã vt illi quidem ꝓcupiscentes escam:
i ꝓpterea q̃ illis oñsa z missa
k sunt etiã a necessaria ꝓcupi
l scẽtia auerterent. Hi autẽ
m n o p i breui inopes facti nouaz
q gustauerũt escam. Oportebat em illis sine excusatiõe
r quidẽ supuenire interitum
s t u x exercẽtib⁹ tyrãnidẽ: his ãt tñ oñdere quẽadmodũ inimici coz exterminabãtur.
y Eteñ cũ illis supuenit seua bestiaz ira: morsib⁹ per
z uersoz colubroz extermia
a bank Sz nõ impetuũ tua
a ira pmãsit: sz ad correptionem i breui turbati sunt
b c d signũ hñtes salutz: ad ꝓmemoratõnez mandati legis
e f Qui em ꝓuersus ẽ: nõ per
g hoc qõ videbat sanabat sz
b ꝑ te oim saluatorẽ. In hoc autẽ oñdisti inimicis tuis. qz tu es q̃ liberas ab omni
i malo. Il locustaz z
muscaz it morsus.
k et nõ ẽ inu. nitas aie
illoz: qz dign. ãt ab hu-
l iusmodi exterminati. Filimos aũt tuos: nec draconuz
nec venenatoz vicerũt dẽtes. Miscdia em tua aduenies sanabat illos. In me
o moria em sermonũ tuorum
p exterminabank z velociter
q r sanabank: ne in altã incidẽ
s tes oblionẽ: non possent
t tuo vti adiutorio. Etenim
v neqz herba neqz malagma
x sanauit eos: sed tuus dñe
y sermo q̃ sanat omia Tu es
z dñe q̃ vite z mortis habes
a potestatem z deducis vsqz
b ad portas mortis z reducz
c Hõ aũt occidit quidez per
d e malicĩã aiam suã: z cũ exie
f g rit spũs nõ reuertet nec re-
a uocabit aiam q̃ recepta est
b sed tuã manũ effugere im-
c possibile est. Negantes. n. nosse te impij ꝑ fortitudiez
brachij tui flagellati sunt:
d nouis aquis z grandinib⁹
z pluuijs ꝓsecutõnem passi: z ꝑ ignẽ cõsummati Qõ em mirabile erat in aq̃ que

e Vindex est em̃ orbis.i.creatura orbis. f Justor.i.hebreor ab egyptijs iniuste afflictor. ꝓpter qđ creatura obediẽs creatori mirabilib⁹ modis affligebat egyptios. vnde ⁊ adhuc subdit g Quodã em̃ tpe mãsuetabat ignis.ꝑ dictus h Ne cõbureret q̃ ad impios.egyptios i Nisa erãt aialia.ad eorũ afflictõez vt dcm̃ est.s.in ꝑn. hui⁹ca. k Sed vt ipi.egyptij. l Videtes. q aialia eis nociua nõ cõburebant.⁊ vt eis vtilia vt boues⁊ iumẽta eodez igne cõsumerentur.

m Scirẽt per hoc n Qum̃ dei iudicio cui creatura obedit ad nutũ o Patiuntur ꝓsecutõnez.⁊ quodaz tpe in aqua supra vtutẽ naturalẽ. p Ignis ardebat ⁊c. repetitio est ad maiorez exꝓssionẽ eius qđ dictũ est supra. Nõ em̃ mirabile erat ⁊c.⁊ sequit q Pro qbus hic ꝓpr agitur de mãna collata ⁊ ꝑ exprimitur hebreor cõsolatio.scõo egyptiorũ afflictio: ibi. Nix ãt Circa ꝑmuz dicitur q Pro qbus.i.p afflictõib⁹ egyptiorũ dictis. r Angelorũ esca.i. mãna q̃ dr angelor esca. eo q descẽdebat ministerio eor. naz cibo corꝓali nõ vtuntur Thob.xij. s Nutristi ppl̃z tuũ. Exo. xvj. t Et patũ panẽ de celo aereo. nã cũ rore descẽdebat Nu.xj. Prestitisti ill' sine laborẽ.suo. v Dñe delecta.⁊c.nã bonis sapiebat ꝓut volebant.vt hr̃ ꝓpr eũ subdit. x Substantiã enim tuã.i.diuitias tue bonitatis. y Ostẽdebas in cibo manne z Et deseruiẽs vnicuiuscq volũtati.existẽti de nũero bonor.nã malis insipid⁹ erat cib⁹. vñ dicebat Nume. xxj. Nauseat aia nostra sup cibo isto leniſſimo a Ad qđ q̃scq.bon⁹. Volebat cõuertebat sapiẽdo sibi sicut volebat ⁊ ꝑ nõ erat ex natura mãne: ꝑ diuina ṽtute. c Nix autẽ. Hic reuertit ad egyptior afflictõez dicẽs. Nix aũt ⁊ glacies ⁊c.tabescebant.i.liquefiebãt.qz mixta ꝓpter ferebãtur vt ꝓdictũ est d Vt scirẽt qm̃ fructꝰ inimicorũ.s.egyptiorũ. e Exterminabat ignis ardẽs in grandine.sine grãdinis dissolutione. f Et pluuia chorusc̃as.fulguratõe Exodi.ix. Conseq̃nter oñdit effectũ oppositũ ignis ad cõsolatõem hebreor dicẽs. g Hoc aũt iterũ fuit mirabile.

g Vt nutrirent.i.viuerẽt h Ignis etiã sue ṽtutis oblitus est.s.ignis in camino triũ puerorũ Dañ.iij.⁊ etiam in egypto.nã aialia hebreorũ de quib⁹ nutriebãt.igne ⁊ grandine nõ fuerunt lesa.lz em̃ in terra gessen in q̃ fuerunt filij israel.non fuerit illa pestilentia grãdinis ⁊ ignis.vt dicit. Exo.ix.tñ fuit in circuitu illi⁹ terre.⁊ sic dr q̃tum ad hoc ignis oblitus sue virtutis inq̃ntum aialia illi⁹terre nõ lesit.sicut aliarũ in circuitu existentiũ.⁊ subdit causa huius differẽtie cũ dr. i Creatura em̃ tibi factori ⁊c. ⁊ ꝓz lra vt

i tus est: Creatura em̃ tibi factori deseruiens exardescit in tormentũ aduersus iniustos ⁊ leuior fit ad benefaciendũ ꝓ his qui in te cõfidunt. k Propter hoc et tunc l oia transfigurata oim nutrici gre tue deseruiebant. ad voluntatẽ eor qui a te desiderati sũt: vt scirẽt filij tui quos dilexisti dñe: qm̃ nõ natiuitatis fructus pascũt hoies: sed sermo tu⁹ hos q̃ in te crediderint: cõseruat. r Nõ ei ab igne non poterat exterminari: statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat. vt notũ oibus esset: qm̃ optet ꝑuenire solẽ ad benedictionez tuã: ⁊ ad ortũ lucis te adorare Ingrati em̃ spes tanq̃ hybernalis glacies tabescet: ⁊ disperiet tanq̃ . ꝙa superua cua

Capi.xvij.

a Magna sunt enim iudicia tua domine ⁊ inarrabilia verba tua: c propter hoc indisciplinate d anime errauerunt. Dum enim ꝑsuasum hñt iniqui

q bi. k Propter hꝰ ⁊ tũc oia transfigũrata.i.trãsmutata a ꝓprietate sue nature fm imperiũ volũtatis tue. l Dim nutrici gre tue deseruiebãt. vt dictũ est de igne et mãna. m Vt scirẽt filij tui.s.hebrei iusti. n Quos dilexisti dñe.amore speciali.ꝓpter qđ data fuit eis lex ⁊ ꝓphe ⁊ alia spa i beneficia dei.psal.cxlvij. Nõ fecit taliter oi natõni ⁊ iudicia sua nõ manifestauit eis. o Qum̃ nõ nati.fructus.i.nati de terra. p Pascũt hoies. supple soli. q Hꝫ ser.tu.⁊c. Deu.viij. Nõ in solo pane vivit hõ.hꝫ in oi verbo qđ egredit ex ore dei r Nõ em̃ ab igne nõ poterat exterminari.s. mãna q̃ ad ignẽ indurabat ⁊ ad solem liq̃fiebat. ió subdit. s Statim ab exiguo radio solis ⁊c.vt notũ oibus esset.s.hebreis t Qum̃ optet ꝑuenire solẽ.i.ortũ solis. v Ad bñficiũ tuã.i.ad colligendũ mãna q̃ bñdictõ dei dr.eo q̃ gratis ab eo dabat. x Et ad ortũ lucis id ẽ solis. y Te adorare. de bñficij tui collatõe.⁊ subdit cãcũ dr. z Ingrati ei idest eius q̃ dei bñficium nõ recogñscit. z Spes tanq̃ hyb na.gla.tabe.i. totaliter ꝓbit.sic exponit cõiter. ꝫ Exoꝺ.xvj. dr. Cũq̃ incaluisset sol liq̃fiebat.qđ ꝓpie fit in meridie. ⁊ ió ibi dcm̃ fuit fm hebreos. q tps colligẽdi erat pr solis ortũ vsq̃ ad horã sextã.⁊ fm ꝰ alit exponẽda est lra. Optz ꝑuenire solẽ.i.feruorẽ solis ad colligendũ mãna. q̃ dr hic bñdictõ dei. Et ad ortũ lucis.i.solis. Te adorare i ꝓncipio collectõis vel collatõis diuini beneficij. Sz z ꝰ vr qđ ꝰ ꝑmittit. Statim ab exiguo radio solis ⁊c. hora vo sexta nõ est exiguus radius in ṽtute ꝫ fortiſſim⁹. dõm q̃ imo si cõparet ad feruorẽ ignis. de quo hic loquit ⁊ cõparatiue. vt pz Liber aũt Exo. est de canone. nõ aũt liber sapie. ꝓpter qđ lra huius libri magis trahenda est ad libũ illum q̃ econuerso ⁊c.

Capm̃.xvij.

n Magna ei sunt iudicia tua dñe. Hec est ps quarta in q̃ recolitur beneficiũ lucis datũ hebreis. ⁊ ꝓ oppositum afflictio tenebrar inducta egyptijs. ⁊ ꝓ ponit hic secundus scõo ꝑmñ: ibi. Sanctis aũt tuis. ca. seq̃n. Prima in tres. qz ꝑ ponitur obtenebratio egyptior. scõo derisio magor: ibi. Et magice artis. tercio cõis afflictio amborũ ibi. Illi aũt. Circa primũ dr. a Magna em̃ sunt iudicia tua dñe. qz sunt incõprehẽsibilia. Ro. xj. Qz incõphensibilia sunt iudicia ei⁹ b Et inenarrabilia ṽba tua. id est opera verbo tuo facta. c Propter hoc indisciplinate anime.id est homines veritatem diligere nolẽtes cuiusmodi fuerunt egyptij. qui videntes tot dei mirabilia remanserunt in errore suo obstinati. ideo subditur.

d Dum enim ꝑsuasum habent.i.ꝓ firmo tenent.

e Posse dñari natōni sancte.credebāt em̄ q; de⁹nō possz hebreos de seruitute eoz liberare. f Vinculis tenebr. palpabilīū Exo.x. g Et longe noctis ꝓpediti.qz tribus dieb⁹ nemo mouit se de loco in q̄ erat:vt dr̄ ibidē. h Inclusi sub tectz fugitiui.ibi em̄ fugerāt aliq̄ timore pcussionis inferende.

i Perpetue,puidētia.s.diuine.qz deus ab eterno preuidit oīa. k Jacuerūt de locz in q̄bus erāt se nō mouentes: vt dictū est. l Et dū putāt. Hic ꝓpr ponitur dicte obtenebrationis rō. erāt enim egyptij tenebris spiritualib⁹ pctōz inuoluti: ꝓpter qō iustus fuit vt tenebris corporalib⁹ inuolueret̄. vt pena corrīderet pctō:z b ē qō dr̄. l Et dū putāt se latere.a ꝓspectu diuino m In obscurz pec catis.q̄ dicuntur obscura eo q; fiūt in occulto Job.xxj. Qui male agit odit lucē. n Tenebroso oblivela.disp.sunt.nam aliq̄ erāt in campis. aliq̄ in domib⁹.aliq̄ in villaz plateis: et supueniētib⁹ subito palpabilib⁹ tenebrz null⁹ mouere se potuit.nec p ꝓpr̄s se vel aliū ꝓsolari: ꝓpt qō dicunt̄ b. Tenebroso oblionis velamento dispersi.

o Pauentes horrende ꝛc.ex tenebratione subita.

p Neq; em̄ q̄ cōtinebat illos spelūca i. tenebra q̄ spelūca dr̄. eo q; in spelūcis pfundis sunt tenebre dense. q Sine timore custodie. ita q; nō erat timendū de fuga eoz:z subdit rō. r Cm̄ sonit⁹ descen.i.fragor aeris p moduz tonitrui. s Perturbabat illos.z p sone tri.illis appentes.i. fantasmata tribilia: sic aliq̄n fit i somnis. t Et ignis quidē nul.ꝛc. ꝓpter densitatē tenebre. v Appebat ār il.subi.ignis ꝛc.i.in momēto apparens nō ad eoz ꝓsolatōez:ß magz ad desolatiōez.qz ḡaiora formidabāt euenire. x Et ma.ar. Hic ꝓpr describit divisio magoz q̄ a principio psecutōnis egypti conati fr facē filia oīb⁹ moysi:vt hr̄ Exo.vij.z.viij.ß defeceꝛt in tercio signo:pp qō merito facti fr in derisuz.Et b ē qō dr̄. y Et magi.ar.apposi.erāt deri.i.pdictis malis accessit derisus magoz pharaonis. y Et sapie z glo.coz.cū ꝓtu.i.sapia de q̄ magi gl'iabant correpta fuit ꝓtumelioſe. nā fuerꝛ percussi cū alijs ita q; nō poterāt se vel alios iuuare: ī hoc subdit. Illi em̄ ꝛc.z pz. a Nam etsi ni. eos ex mon. ptur.eo q; erāt talib⁹ assueti.sic de balaā mago dic glo. Nu.xxij. Balaam assuet⁹ monstrz ad vocē asine nō expauit. b Trā-

situ alaliū m ꝛc.nā timor ex modico fremitu facit formare imaginatōez tribiliū:sic multū timēs credit adesse hostes ex sonitu foliorz vel aliq̄ hmōi. c Et aerē quē.ꝛc. qz nullus pōt viuē sine aeris respiratōne. d Negātes se vidē ex tenebraz densitate. e Frequēter enim poccupabat pessima .i. credebāt adesse estimatōe falsa. f Redarguente ꝓscia.erāt em̄ conscij malorz suorū.p quib⁹ sciebant se dignos punitōne diuina: ex b estimabant sibi euenire peiora. g Cum sit em̄ timida nequitia. qz facit timidos:ꝓpter qō latrones sunt timidi.

h Data est in oīm ꝓdemnatōez.i.punitioni. Timor ei quē sustinent hoiēs malī ē quedā pena ipōrum. i Sp em̄ pīsumit seua.i.preestimat magna mala sr̄ se vēturа. k Perturbata ꝓscia. timore pene ex pctōz recordatōne. l Nihil em̄ est timor.nisi pīsumptōis ꝑditoriū.i.augmentū estimatōis iminentz pene.quā facit credere maiorē. m Proditio cogi.auxi. naz timor faciens pallorez in facie.ꝑdit cogitatiōez auxilij. qz demōstrat q; timēs auxilium desiderat n Et duz ab introi.in mente timentis o Minor est expectatio.i. spes auxilij p Maiorez putat ꝛc. qz credit maiora adesse mala.z est repetio eiusdez sñie q̄ ꝑdicta ē. Actor enim huj⁹ libri frequēter eandē sñiam repetit p alia vba a Illi aūt. Hic ꝓpr ponit afflictio egyptioz oīm ex obtenebratōne:cū dr̄. Illi aūt q̄ in potētē venere nocte.i. tenebras densas.q̄ dicunt nox potēs ex lōga duratōe.s.triū dierū. et ex densitate pp quā de loco suo nō poterat q̄s se mouere.

b Et ab infi.i.a tra z aq̄.ex q̄b⁹ ascenderūt fumi: aerē ingrossantes. c Et ab altissimis.i. ex densatōne nubium illuminatōez aeris impediēte. d Eūdē somnū dormiētes ꝛc.egyptij nanq; q̄ in illo triduo fuerꝛ aliq̄tulū opp̄ssi somno.statim terribilia somnia patiebant intantū q; aliq̄ moriebant:ī hoc subdit. e Aliq̄n aie de.tradu.i.separatōne aie a corpe f Subitane⁹ ei ꝛc. z p ꝓpr̄s magis nociuus. g Deinde si q̄s.ex il.deci.in terrā ex timore. h Custo. in car.qz nō poterat se mouē. i Si em̄ ru.q̄s erat ꝛc.nā vbicūq; erat aliq̄s occupat⁹ in agro vel i domo tenebr̄ supueniētib⁹ sibi māsit trib⁹ diēb⁹:ī hoc subdit. k Vna ei cathena ꝛc.z pz. l Siue spūs sit laus.i.ventus flans.

m Aut inē spi.ꝛc.aut reso,ō altis.mō,echo.i.son⁹ reflex⁹

n Deficiētes faciebat illos p timore. repetitio est sententie suprapposite. s. q timor faciebat eos estiare magna pericula ex occasione modica. Conseqnter oñdit sqtum ad alios dīa cū dī. o Dis eñ orbis terraꝝ extra egyptiorum locū. p Limpido illuminabat ꝛc. intantū q nullus ab opibus suis impediebatur. q Solis aūt illis. s. egyptijs r Supposita erat gra. nox diuinitus inflicta. s Imago tene. ꝛc. naz p figurabat tenebras gehenne. qs incursuri erāt ideo subdit. t Ipi ergo sibi erant ꝛc. i. cā magis grauiū tenebrarū. s. gehenne qs merebant p sua pctā.

Ca. xviij

Sanctis autē tuis. Descripta obtenebratōe egyptiorum b cōseqnter describitur illustratō hebreorū cū dicitur.

a Sanctis aūt tuis. i. hebreis.

b Maxia erat lux vñ dī Exo. x. Ubi cūqz aūt habitabant filij israel erat lux.

c Et hoc quidē. i. hebreoꝝ d Vocē ini. audiebant. s. egyptij. ꝫ figurā non videbant tenebris impediti. e Et q nō z ipi. s. hebrei.

f Eadē passi erant sez tenebras

g Magnificabant te. Sicut grati.

h Et q āte lesi erāt. scz ad egyptijs. laboribus duris. Exo. j.

i Et q nō ledebātur. decez plagis sic egyptij. k Gras agebāt. ō beneficijs dei. l Et vt esset diffe. inē ipos z egyptios m Te deū petebāt. i sua necessitate. egyptij vo plures deos inuocabāt. z q gratitudo ō benefitio prestito mererē aliō pstandū. subdit. n Propter qō ignis ar. colūnaz du. hab. ignote vie. de nocte.

o Et solē sine lesura. p colūnam nubis de die z sic dabat bonū hospitiū. p Digni quidē illi. s. egyptij q Care re luce p tenebras dictas. r Qui inclu. custo. fili. tuos. non pmittentes eos de egypto exire ad sacrificandū dño. s Per quos incipi. incor. le. lumē scō dari. a quinqgesima nāqz die exitus illoꝝ data fuit lex in monte synai.

t Cum cogitarent. Hec est ps qnta in qua ponit qntum beneficium de conseruatōe hebreoꝝ. z ecōtrario ō interfectōe primogenitoꝝ egypti. Et diuidit in duas ptes. q primo describit hoc beneficiū. scdo soluit obiectō in contrariū ibi. Tetigit aūt. Prima adhuc in duas. q p dictū beneficiū describit. scdo tps z hora subdit. ibi. Cum eñ quietū. Circa pmū dr t Cū cogitarēt. egyptij v Justorū occi. infantes. Exo. j.

x Et vno expo. filio. s. moyse q i fi-

mugientiū valida bestiarū vox: aut resonās de altissimis montib⁹ echo: deficiētes faciebat illos p timore

o Dis eni orbis terrarū limpido illumiabat lumine. z

p nō impeditis opib⁹ cōtinebat. Solis aūt illis suppo

q r sita erat grauis nox imago

s tenebraꝝ q supuētura illis

t erat. Ipi ergo sibi erāt graviores tenebre.

Ca. xviij.

Sanctis āt tuis maxia erat lux et hoc quidez

a b c vocē inimici audiebant sed

d figurā nō videbāt. Et q ñ

e z ipi eadē passi erāt: magni

f g h i k l ficabāt te: z q ante lesi erāt

m q nō ledebāt gras agebāt

n tibi z vt esset dria: te deum petebāt: pter qō ignis ardentē colūnam ducē habuerūt ignote vie: z solez sine

o lesura boni hospitij pstitisti. Digni q̄dem illi carere luce z pati carcerē tenebra

r rū qui i clusos custodiebāt

s filios tuos: p quos incipiebat incorruptum legis lu-

t mē seculo dari. Cuz cogita

v rent iustorū occidere infantes: z vno exposito filio ẽ

x y z liberato in traductōez illo-

a b c d e rum multitudinez filiorum abstuliſti et pariter illos p didiſti in aqua valida. Illa

f cni nox āte cognita est a pa

g tribus nris vt vere sciētes quibus iuramētis credide

b runt: animequiores essent.

t Suscepta est āt a pplo tuo sanitas q̄dē iustoꝝ: iniusto

k storꝝ aūt exterminatio. Sic ei lesisti aduersarios nros:

l m sic et nos puocās magnifi

n casti. Absconse ei sacrificabant iusti pueri bonoꝝ z iu

a b sticie legē in pcordiā dispo

c suerūt: similiter bona z ma

d la pcepturos iustos: patri

e omniū decantantes laudes

f Resonabat autem incōueniens inimicorum vox: et

g flebilis audiebat planctus

b ploratorum infantium. Simili autem pena seruus cū domino afflictus est: et popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omnes vno noie mortis: mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad sepeliē

i dum viui sufficiebant: quoniam vno momento q̄ erat preclarior natio illoꝝ exter

k minata est. De omnib⁹ eni

l m nō credentes pter beneficia: tunc cum primum fuit exterminum primogenito-

o rum spoponderunt popu-

p lum dei se esse. Cum eni q̄etum silentiuz contineret oia

q z nox in suo cursu medium

c Illa ei nox. in q̄ infecta sūt pmogenita egyptiorum.

f Ante co. est a pri no. moyse z aaron. Exo. xj. g Ut vesci. q iu. cre. i. divis assertōib⁹ ipi⁹ z pribus facī h Necq. essent respectu futuroꝝ pmissoruz.

i Suscepta est āt ꝛc. q. di. saluasti iustos z destruxisti inimicos. k Sic ei lesisti ꝛc. egyptios.

l Sic z nos puocās ad gratiaꝝ actiōnes p beneficijs tuis.

m Magnificasti p ceteris pplis

n Jbscose. ei sacri. agnū paschale.

a Justi pueri bonoꝝ. i. hebrei filij patriarchaꝝ b Ei in sticie legē. in monte synai data. c In cōcordiā dis. i. pcordiā recepert dicētes Exo. xxiiij. Dia verba dñi q locut⁹ ē faciem⁹ d Silr bona z ma. ꝛc. recepturos iustos. i. pspera z aduersa ex voluntate dei missa z mittēda dispoſuerūt eq̄ nimit recipe p dei amore. e Patrū oim. scz deo f Decārantes laudes in psperis z aduersis Cōseqnter econuerso ponit egyptiorū vox lamētabilis cū dr. Resonabat antē ꝛc. g Planctus ploratoꝝ infantiuz. id ē q̄ fiebat p primogenitis interfectis h Silr aūt pena ꝛc. exo. xij. Percuſſit dñs oīe pmogenitū in tra egypti a primogenito pharaonis q̄ sedebat in solio ei⁹ vsqz ad primogenitū captiue. que erat in carcere ꝛc. i Qm in vno mom. ꝛc. exminata ē. q z tūc pmogenit⁹ regis mortuus ē. k De oib⁹ eñ. egyptijs l Nō credētes. deo z moysi m Propt beneficia. in amotōe plagarū eis collata. q z remotis plagis reuertebant ad obstinatōez suā n Tūc cū primū ꝛc. spondeſt. i. pfessi sūt o Pplm dī se eē. z refert li se. ad moysen z hebreos. tūc ei dimiserūt eos abire tāqz dī suos Exo. xij Pōt ēt ly se referri ad egyptios. p h ei q̄ obedierūt mādato dei de emissione heb. lz h fecerit timore. pñt dici q̄dāmō pplꝰ dei. sic obedientes regi xreno timore solo dicūt eē de ei⁹ pplo p Cū ei. Hic pñr describit tps z hora pcussiōis pmogēitoꝝ egypti. cū dr. Cū eñ q̄etū silētiū tineret oia. id ē pticulj hora i q̄ cōiter silēt oia. q Et nox in suo ꝛc. nam hec pcussio fuit inter principium noctis z finem.

r Omīpotēs ser.tū.dñe.i.p̄ceptū de interfectōe p̄genitor
s Exiliēs de celo ꝛc̄.ex ꝟ arguūt aliq̄:q̄ interfectio p̄geni-
tor egypti facta fuit p angelū bonū:ꝟ non est efficax ar-
gumentū.tū q̄ liber iste nō est de canone. tū q̄ demones
freq̄nter legunt executores diuie iusticie.ꝛ q̄ ꝟ interfectō
fuerit facta p angl̄m
malū:vī magl̄.p̄ba-
bile:q̄ magl̄ concor
dat scripture canoni-
ce. Dr em̄ p̄s.lxxviij
Misit i eos irā indi
gnatōnis sue indig-
nationē ꝛ irā tribu-
lationes imissiones
factas p angl̄os ma
los:ꝛ certū ē q̄ loq̄t
de psecutōne egypti
or: sic dixi plenius
Exo.xij.vbi ꝑprie lo
cū hz q̄ō ꝟ. t Du-
rus debellator.q̄ p̄-
genitor interfector.
v In mediā exter-
minij terrā.i.exīmi-
nio dignā. x Gla.
acut⁹.nā ei nō pote-
rat resisti. y Insi
mulatū.i. nō fictū ꝟ
verū. z Impiuz
tuū portās.i.exeq̄ns
a Et stans repleuit
oia morte.q̄ ñ erat
dom⁹ egyptior in q̄
nō eēt mortu⁹ Exo.
xij. b Et vsq̄ ad
celū ꝛc̄.ꝟ dr̄ ad exp̄
mēdū q̄ p̄genitorū
null⁹ euadē poterat.
Tūc cōtinuo.i.añ
mediate. d Di-
sus somnior malo-
rum tur.illos ad p̄fi
gurādū dictā pcussi
onē p̄mogenitor
e Et ali⁹ alibi.plect⁹ semiuim⁹.nā varijs modis ꝛ terribi-
lib⁹ moriebant: vt p ꝟ sn̄ia illi⁹ mort̄ monstraret:ꝛ nō so-
lū alijs remanētib⁹:ꝟ ꝛ ipsis moriētib⁹:ꝛō seq̄tur. Ne iscij
ꝛc̄. f Tetigit aūt. Hic q̄r remouet obiectio ꝑdicta:et
p̄ponit cū dr̄.Tetigit aūt tūc ꝛ iustos.s.hebreos. g Tē
ptatio mort̄.i.punita morte ꝛ q̄ fuit illa sbdit. h Et cō
motio.ꝛ p.i.id ē p̄motio seditōis excitata p chorē ꝛ cōpli-
ces ei⁹. i In heremo.vt hr̄ Nu.xvj.cui⁹ occasione mł
ti de isr̄l fuerūt mortui.pp q̄ō vī alicui:q̄ pp̄s isr̄l nō fue-
rit melioris p̄ditōnis q̄ egyptij. k Sz nō diu. Hic re-
mouet dicta obiectio p ꝟ q̄ statim appositū fuit remediū
ꝛ ꝟ ē q̄ō dr̄. k Sz nō diu pmālit ira tua.ꝛ subdit cā.
l Properās em̄ hō sine q̄rela.i.aaron pie viuēs erga do
minū:ꝛ iuste ad primū. l Deprecari p pp̄lis. moriētib⁹
m Restitit ire dn̄i:eū placādo sua deprecatiōe. n Et fi-
nē imposuit necessitati.i.morti. o Videns q̄m tu⁹ ē fa
mul⁹.p ꝟ q̄ te placauit suis p̄cib⁹. p Vicit aūt turbas
i.pestes pp̄lm turbātes. q Nō m vtute corpis ꝛc̄. ꝟ v-
bo oīonis deuote. r Illū q̄ se vexabat.s.p incendiū cō
burēs pp̄lm.de cui⁹ p̄bustōne aaron verabat. s Sub
iecit.illud extinguēdo. t Iuramēta pentū ꝛc̄. vt ei oīo
sua eēt magl̄ exaudibilis:in ea fecit mentōez de iuramēto
dei abrae facto:ꝛ testamēto in monte synai tā dato. v Cū
em̄ ꝛc̄.interstitit.i.stetit inł mortuos ꝛ viuentes. x Et
amputauit impetum.incendij. y Et diuisit illā q̄ ad vi
uos ducebat viā.nam ignē ꝓcedentē ad ꝓsumendum ad-
huc viuētes intercidit:vt dictū est.ꝛ q̄ tūc aaron fungeba
tur summi pontificis officio;ideo subdit de ipsi⁹ oratiōe

r iter hr̄et: oīpotēs sermo
s tu⁹ dñe exiliēs de celo a re
t galib⁹ sedib⁹: dur⁹ deb el-
v lator in mediaz exterminij
x terraz p̄siliuit:gladi⁹ acut⁹
y z insimlatū impium tuū por
a tās:ꝛ stās r̄pleuit oia mor
b te ꝛ vsq̄ ad celū attigebat
c d stās in tra. Tūc ꝓtinuo vi-
sus somniorum malorum turba-
uerūt illos: ꝛ timores supue
e nerūt inspati. Et ali⁹ alibi
piect⁹ semiuiu⁹ ꝑpter quā
moriebat cāz demōstrabat
mort̄. Visiōes em̄ q̄ illos
turbauerūt ꝟ p̄monebāt ne
inscij quare mala patieban
f tur perirent: tetigit autem
g tūc ꝛ iustos tētatio mortis
h i ꝛ p̄motio in heremo facta
k est multitudinis sz nō diu
l p̄mālsit ira tua. Properās
l em̄ hō sine q̄rela deprecari
p populis ꝑferēs seruitu-
tis sue scutū oratiōez ꝛ per
incensum deprecatiōez alle-
m n gans:restitit ire:ꝛ finē im-
o posuit necessitati: oīdens
p q̄m tuus est famul⁹: Vicit

q autē turbas non in virtute
corporis nec armatura po
r tētie:sz ꝟbo illū q̄ se vexa-
s t bat subiecit iuramēta parē
tum et testiū p̄memorans.
v Cum em̄ iam aceruatim ce
cidissent super alterutrum
x mortui interstitit ꝛ ampu-
y tauit impetū: ꝛ diuisit illā
q̄ ad viuos ducebat viam.
a In veste ei poteris quam
b hēbat tot⁹ erat orbis terra
c rū:et parentū magnalia in
quatuor ordinib⁹ lapidum
d erāt sculpta:ꝛ magnificen-
e tia tua in diademate capi-
f tis illius scripta erat: is āt
g cessit q̄ exīmiabat:ꝛ hec ex
b timuit. Erat ei sola tempta
tio ire sufficiēs. Ca.xix.
a Impijs aūt vsq̄ in no⁹
b uissimū sine misericor
c d dia ira superuenit p̄re
sciebat enim ꝛ futura illor
e q̄m cum ipsi p̄misissent vt
f g se educerēt ꝛ cū magna sol-
licitudine p̄misissent illos
b p̄sequebant illos p̄nie act⁹
k Adhuc em̄ inł man⁹ hītes

to dicēs. a In veste em̄ poteris.ꝛ dr̄ a pos q̄ō est pes:
nam tunica ei⁹ hiacynthina attingebat vsq̄ ad pedes.
b Tot⁹ erat orbis terraz. repūtative.tunica ei linea figu-
rabat terrā.q̄ linū nascit de terra.balthe⁹ cingēs illā tuni-
cam occeanū terrā cingentē tunica hiacynthina rōne colo
ris aerē. balthe⁹ aūt
cingens tunicā hia-
cynthinā figurabat
ignē q̄ ambit aerem
supbumerale cū ra
tionali sibi ꝓiuncto
ex varietate lapiduz
p̄ciosor ꝛ diuersōr
colōr figurabat ce-
lū sydereū stellis or
natuz. duo lapides
onychini in supbu-
merali significabāt
duo magna lumīa-
ria solē ꝛ lunā. duo-
decim gēme ratōna
lis.xij.signa zodiaci
mitra q̄ erat in capi-
te.supiorē ptem mū
di.s.celū crystallinū
ꝛ empyreuz.lamina
scā pendēs in fron-
te repūtabat deū oī-
bus p̄sidentē. ꝑpter
q̄ō in illa scriptum
erat nomē dn̄i tetra
grāmaton q̄ō est p̄-
priū altissimi creato
ris oīm. Et p hec or
menta significabat
q̄ pontifex his orna
tus eāt creator oīm
sen⁹. sic dictuz fuit
pleni⁹ Exod.xxviij.
c Et pen.ma.in q̄.
or.la. erant sculpta.
naz in rōnali erāt q̄-
tuor ordines lapidū
distincti p ternariuz
ꝛ in illis duodeci lapidib⁹ erāt sculpta noia.xij.tribuum.
d Et magni.tua.i.nomē tetragrāmaton tibi p̄propitium.
e In diademate.i.in lamia aurea q̄ erat tracta ad modū
semicirculi ab aure vsq̄ ad aurē attigēs p frontē: vt pleni⁹
dictū fuit in Exo. f Is aūt cessit q̄ exīmiabat:s.ignis.q̄
cessauit vt dictū est. g Et ꝟ extimuit.i:tīm deū cui⁹ hec
erāt signa eo mō loq̄ndi q̄ creatura irrōnalis obedire dici
tur creatori. h Erat ꝛc̄.sufficiēs.i. cā sufficiēs vindicte
dei ꝟ totū pp̄lm.nisi pontifex placasset eū. Capi.xix.
Impijs aūt vsq̄ in nouissimū sine mia. Hec e lex-
ta ps in q̄ recolit sextū b̄ficiuz q̄ō ē de traductōne
p mare rubr̄:ꝛ sbmersione egyptior. Et diuiditur
in duas ptes:q̄ p ponit hui⁹ b̄ficij recordatio: scōo subdit intenta ꝓclusio:ibi. In oīibus: Prima adhuc in du-
as.q̄ p recolit egyptior submersio.scōo hebreax saluatō
ibi. Omīs em̄. Circa primū dicit ꝓtinuando p̄dictis. sz q̄
hebrei mortalitate a serpentibus habuerunt remedium.
nō aūt primogeniti egyptior:ideo dr̄. a Impijs aut.ex
vsq̄ in nouissi.i. vsq̄ ad submersionē eor. b Sine mi-
sericordia.i.sine remedio.naz nullū dei op⁹ caret misericōia
c Ira supuenit.i.punitio. d Presciebat em̄ ꝛ futura
illor.s.ipse deus. e Cū cum p̄misissent.i.p⁹.eo ordinas-
sent. f Vt se educerent.i.filios israel emitterent ō egy-
pto:ita q̄ ly se nō refert ad egyptios:sed ad hebreos.
g Et cum magna soli.premi.illos: nam egyptij coge-
bant hebreos festināter egredi Exodi.xij.
h Consequebant em̄ illos p̄nie act⁹ de pp̄lo israel emissione
Exo.xiiij. i Adhuc em̄ inł man⁹.i.in pūti. k Habē-

tes luctū.de morte ꝓmogenitoꝝ. l Alīs sibi assum.cogi.inscie.de hebreoꝝ reductōe. m Ducebat ꝛc. necessitas.i.mos eis iuste inferēda in mari rubro. n Et hoꝝ q̄ acciderāt.s. plagarū ꝓteritarū. o Cōmemoratōz amittebāt.abijciētes a se tꝫmorez dñi. p Vt que deerāt tormentis.s.ex iusticia debitis p Ꝛepleret punitio. submersionis eorū q Et ppls q̄dez tuꝰ mirabiliter transiret mare rubrum. r Illi aūt no. mortē inuenirent. p submersionē q̄ dī mos noua. respectu mortis primogenitoꝝ q̄ ꝓcesserat. s Dis em̄. Hic ꝓn̄r ponit salutatio hebreoꝝ. Et diuidit in duas partes.qz ꝑ ponit ꝫ salutatio.scdo gratiarū actio:ibi. Tanc̄z em̄ Circa primū dicit. s Dis em̄ crea.ad suū genus ab initio refigurabatur. i. ad obediendū deo a q̄ originaī ois creatura. t Defuiēs ꝓceptis tuis qō patuit in diuisiōe marꝛ in columna ignis ꝛ nubꝫ. ideo subdit. v Nam nubes ca. eoꝝ c̄bum. nā angelus q̄ ꝓcedabat castra hebreoꝝ abijt post eos. ita q̄ egyptij non poterāt ad habreos accedere. Exo.xiiij. x Et ex aqua ꝛc.ra arida appuit in diuisione maris. y Et cāpus germinās.i.marꝛ fūdus desiccatꝰ ad modū cāpi germinantis:ꝑ quē ois natio hebreoꝝ transiuit. z Que tegebat manu tua.i.potētia tua. a Videntes tua mirabilia.in desiccatōe fundi maris.ꝛ in solidatōe aq̄rū que erant eis ꝑ muro a dextris ꝛ a sinistris Exo.xiiij. b Tanc̄z em̄. Hic ꝓn̄r ponit gratiarūactio hebreoꝝ. ꝛ ꝑ ō sua salutōe cū dī. Tāc̄z em̄ equi depauerūt.i.arma egyptiorum acceperunt quos viderūt mortuos super littus maris.Exo.xiiij.

c Et tāc̄z agni exultauerūt de beneficijs sibi collatis.

d Magnificantes te dñe dicētes.Cātemꝰ dño gl'iose ꝛc. Sequit̄ e Memores em̄. Hic ꝓn̄r ponit alia cā gratia rūactōis .s. vindicta dei de suis aduersarijs .Et diuidit in duas ptes.qz ꝑ ponit ꝓcussionis actꝰ. scdo mirabilis modus:ibi. In se em̄. Pria adhuc in duas ꝰm duas egyptiorū punitōes.intermiscenꝫ tū hebreoꝝ alique consolatōes vt oppositа iuxta se posita.magis elucescāt. dic̄ q̄ ꝑbs.

e Memores em̄ erant adhuc.i.dū gr̄as agerent dicētes Cantemus dño ꝛc. Memores erant eoꝝ q̄ incolatu eorum facta fuerant.ꝓra egyptios adhuc hebrei manerēt in egypto. f Quēadmodū ꝛc.i.ꝑ gn̄atōe aialiū vtiliū. g Eduxit terra muscas ꝛc. Exo.viij. Et ꝑ oppositū subdit hebreoꝝ consolatio:cū dī a Nouissime aūt.i.post exitus de egypto· b Viderūt nouā creaturā auiū Nume.xj. luctū:ꝛ deplorātes ad mo
l numēta mortuoꝝ aliaz sibi assumpserunt cogitatōez inscie ꝛ q̄s rogātes ꝓiecerāt hos tāc̄z fugitiuos pseq̄bā
m tur Ducebat enim illos ad hunc finē digna necessitas
n o ꝛ hoꝝ q̄ acciderāt ꝓmemo-
p ratiōez amittebāt vt q̄ deerāt tormētis repleret puni
q tio:ꝛ ppls q̄dez tuus mira
r bilit trāsiret. illi aūt nouaz
s mortē inuenirēt Dis ei creatura ad suū genꝰ ab initio
t refigurabat debuiens tuis p̄ceptis. vt pueri tui custodirent illesi. Nam nubes ca-
v stra eoꝝ obūbrabat ꝛ ex aq̄
q̄ ante erat:ſra arida appuit ꝛ in mari rubro via sine ī-
y pedimēto:ꝛ cāpus germinans de ꝓfundo nimio per
z quē ois natio transiuit:q̄ te
a gebat tua manu videntes
b tua mirabilia ꝛ mōstra Tā
c ꝛ tāc̄z agni exultauerūt ma
d gnificātes te dñe q̄ liberasti illos. Memores ei erāt
f adhuc eoꝝ q̄ in icolatu illorū facta fuerāt:quemadmo
g dū ꝓ natōe aialium eduxit terra muscas ꝛ ꝑ piscibus eructauit fluuiꝰ multitudinem ranarum. Nouissime
b aūt viderūt nouā creaturā auium:cum abducti concupiscentia postulauerī escas
c epulationis In allocutiōe
d enim desidertj ascendit illꝫ
e de mari ortigometra ꝛ vexatōes peccatoribus sup-
f uenerunt nō sine illis q̄ an-
g te facta erāt argumentis ꝑ
b vim fluminū Juste ei patie
i bant ꝓ suas neq̄tias Et
eniz detestabiliorē inhospi
k talitatem instituerunt. Alij
l quidem ignotos nō recipi
m ebant aduenas alij aūt bo
n nos hospites in seruitutez
o redigebant. Et nō solū hec
p sed ꝛ alius quidē respectus
q r illoꝝ erat:quoniaz inuiti re
s ciptebant extraneos . Qui aūt cū leticia receperūt hos
qui eisdem vsi erant institu
t tis seuissimis afflixerūt do
v loribꝰ. Percussi sūt aūt ce-
x y citate:sicut illi in foribꝰ iu-
z sti cū sbitaneis coopti eēnt
a tenebris. Unusquisq̄ trāsi
b tum ostij sui q̄rebat . In se
c ei elementa dū conuertunt

c In allocutōe em̄ desidertj.i.ad petitōez eoꝝ ꝰm suū desiderū. d Ascēdit il.de mari ortigometra.i.coturnix:ꝛ ponit hic singulare ꝓ plurali. qz fuit ibi coturnicū multitudo magꝝ. Si āt arguat:q̄ datō coturnicū ñ fuit ad bonū ispoꝝ:qz ibi mortuꝰ ē ppls q̄ desiderauerat carnes. Nu.xj. Dōm q̄ mos ñ fuit oīm ꝫ paucoꝝ respectiue.s.egyptioꝝ qui cū filijs ysrl exierunt de egypto inuidis aliquibꝰ ꝑ filijs ysrael: vt ibidē dī:q̄ male ꝓcupierāt carnes attediati de mā na ꝫ recreatio coturnicuz fuit oibus generalis. ꝫ spāliter i consolatōez bonoꝝ

e Et vexationes. Hic ponit scda percussio egyptioꝝ cuz dī. e Et vexatio nes ptōribus supuenerūt.s.egyptijs.

f Non sine illis q̄ ante facta erant argumentis.i. eorum reprehensionibꝰ per flagella: ꝛ q̄ fuerint illa subdit ꝫ Per vim fluminū.fuit ei ꝓma plaga cōuersio aquarū i sanguinē Exo.vij. h Juste em̄ patiebantur. egyptij i Scōm suas nequitias :ideo subdit i Etem̄ detestabiliorē inhospitalitatē instituerunt cōtra bonū hospitalitatis institutа facientes k Alij qui dē ignotos.i. extraneos. l Nō recipiebant aduenas.s. ad manendū secum i egypto m Alij aūt bonos.sicut filios ysrl n In seruitutē redigebāt.pꝰ mortē ioseph ꝛ frm̄ suoꝝ Exo.j. o Et nō solū ꝫ mala. p Sz ꝛ alius quidē respectus illoꝝ erat . ꝫ bonū hospitalitatis. q Cum inuiti.i.cum duritia vultus ꝛ verboꝝ. r Recipiebant extraneos. ad hospitium:sicut aliquādo contingit q̄ dantes elemosynam tot vituperia dicūt petētibus:q̄ nimis care vendunt eis. s Qui autem cum leticia ꝛc.iungak sic litera. Qui eisdem vsi erant institutis. scz hebreos hylariter recipientes extraneos.

t Seuissimis afflixerūt doloribus.intantum q̄ ad amaritudinem ꝓducebant vitam illoꝝ Exo.j.sed nō impune: ideo subdit. v Percussi sunt autem cecitate.tribus diebus in tenebris palpabilibus existentes Exo.x.

x Sicut illi.i.zodomite. y In foribus iusti. scz loth.

z Cum subitaneis cooperti essent tenebris.ꝓcussi cecitate ab angelo. a Unusquisq̄ transitū ostij sui.s.loth.

b Querebat nec tñ inuenire poterat:vt ibidem dicit.

c In se em̄. Hic ꝑsequēter ponit punitōnis egyptiorum mirabilis modus elementis deo obedientibꝰ: ꝛ subdit. In se em̄ elementa dum ꝓuertunt.mutando modum suum agendi ex ꝓcepto dei.

o Sicut in organo .i. instrumento musico. e Qualitatis son⁹ immutat. ſm voluntatē modulant⁹: q̄ mō pcutit vnā cordā: modo aliā: z eandem mō fortius: mō remissius. f Et omnia su. so. custodiūt. ſm dispōnez modulātis: ita supple mutat actio creature in egyptios ꝓ punitōne ſm dispōnem creatoris. g Vñ estimari ex ipo visu certo pōt. i. hoc apparebat sensibiliter.

h Agrestia enī. id est aialia in agr̄ habitantia: vt boues z iumēta. i In aq̄ lica ꝙuertebant. nō ſm ſbaz: ß ſm ābutatōnez. ſ. ꝙ fundum maris q̄ est habitatio piscīū hebrei nāc̄ sua aialia eduxerūt secū de egypto: Exo. x. Cuncti gregēs pgent nobiscuz ꝛc. Et q̄ sic intelligatur ꝙuersio agrestiū ꝓz ex hoc q̄ subdit

k Quecūc̄ erant natantia: in ꝛra trāsibant gradiendo vt de ranis intrantib⁹ domos egyptioruz: Exo. viij. l Ignis in aqua valebat. i. fortiter ꝓburebat.

m Supra suā virtutē naturalē. naz grando z ignis: pluuie z fulgura discurrebāt ꝙ egyptū Exo. ix. z vnū ꝓtrariuz nō impediebat aliud: ß magꝛ acuebat in sua actōne.

n Flame ecōtrario corruptibiliū aialiuz. i. serpentum et draconū ignē spirantiū. o Non vexauerunt carnes coambulantiū. i. filioꝝ isrl̄ simul ambulantiū ꝙ desertū in q̄ erat serpens flatu adurens Deu. viij. z ponit ibi singulare ꝓ plurali. Nam ibi erāt tales serpentes multi. sic Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarum.

p Nec dissoluebāt illā. s. mannā q̄ facile dissoluebat: sic glacies ad calorez solis. q In oibus .hic vltimo ponit intenta ꝓclusio respectu totius libri: ex cui⁹ ꝓcessu apparet q̄ intentio phylonis ē declarare ꝓdescensiones diuinas hebreis factas: ſō dicit. q In oibus enī magni. po. tuū dñe: ei⁹ aduersarios flagellando z submergendo.

r Et honorasti. eū de seruitute egypti liberando. s Et nō despexisti. ꝓces ei⁹ denegando. t In oī tpe z in oī loco assistens eis: vt patuit in mari rubro: in deserto z in ceteris locis ad laudē nois tui: qō est benedictum in secula seculorum Amen.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup libros Sapientie finit.

Incipit ꝓlogus in Ecclesiasticum.

a Multoꝝ nob z magnoꝝ. Istū ꝓlogū ꝓposuit ihs fili⁹ sirach hierosolymita: z ꝓposuit ecclīastico: cui⁹ ipse ꝓditor fuit. Diuidit aūt iste ꝓlogus in q̄tuor ptes. In prima oñdit ppl̄s israliticus laudabilis in duob⁹ in sapia. s. z doctrina. Sapiam ei de diuinis q̄ ē respectu credendoꝝ hūit ex lege z ꝓphis vñ hic dr. Multoꝝ nob z magnoꝝ ꝙ legē z ꝓphas ꝛc. Doctrinā vo de moꝛib⁹ q̄ est respectu agendoꝝ hūit in moꝛalib⁹ libris. Vñ dr ß. Alioſc̄ q̄ secuti sunt illos ꝛc. vel sapiam hūit q̄ sibi necessaria erat ad cognitōez mysterioꝝ. Unde dr hic. Multoꝝ nob z magnoꝝ ꝛc. Doctrinā aūt hūit q̄ necessaria erat ad eruditōez alioꝝ: vñ sequit. Quia nō solū ipsos loq̄ntes necesse ē ꝓitos eē ꝛc. In scda pte auū suū quē imitari ꝓponit: in ß imitabilē oñdit: q̄ post vtile studiū vtilia multa scripsit: vnō dicit. Jesus ꝛc. In tercia q̄ de hebreo in grecū translatus⁹ erat ꝓ difficultatē opis z vtilitatē latēter insinuat: hortās lectores benīuolos z attētos eē z veniā petēs si deficiat in ꝓboꝝ ꝓpōne. Vñ dic. Hortor itaq̄ vos ꝛc. Sublūgit aūt rōnem q̄re ꝓcendū ē ei. s. q̄ ꝓba hebraica meli⁹ sonāt in ꝓpria lingua q̄c̄ ad aliā trāslata. Et de ß ponit multa exempla: vñ dicit. Deficiūt verba hebraica ꝛc. In q̄rta pte oñdit q̄n: vbi: q̄lit z q̄re ꝓposuit libruz istū. Cūm: cum dicit. Nā i octauo. z. xxx. āno ꝛc. Ubi: cū dic. Postq̄ ꝙueni i egyptū ꝛc. Qualiter q̄s diligēter z laboriose vñ dicit. Itaq̄ bonū z necessariū putaui ꝛc. Quare: vt informaret eos q̄ ſm deum volūt viuē. Vñ dicit. Pare et illis q̄ volebāt aim intēdere ꝛc. Expone lr̄am sic. a Sapia mr̄. z magno. mysteriorū alijs natōnib⁹ oc cultorū: ſm q̄ dr̄ in ps̄. Non fecit taliter omī nationi: z iudicia sua non manifestauit eis. b Demōstrata ē. i. manifestata. b Nob. indeis. b Per legē z ꝓphas. i. ꝙ pentatheucū moysi: z libros ꝓphaꝝ. vel: Per legē. i. legislatorē. ſ. p moysen: z q̄ꝓphas q̄ in nob fuerūt: z p alios doctores. c Qui secuti sr̄ illos. i. q̄ fuerūt p⁹ illos: sic̄ fuit salomon: z phylo: z ceteri. vel: Qui ꝓsecuti sunt. i. q̄ imitati sr̄ illos in scriptz vtilib⁹ faciendis. e In q̄bus. i. ꝙ q̄b⁹. scz lege z ꝓphis: z alijs doctoꝛib⁹. vel: In q̄bus. i. ꝙ q̄b⁹ multis z magnis mysterijs sibi taliter manifestatis. f Optz i. oppoꝛtunū est. f Laudare isrl̄. i. ꝓmendabilē dicē populū israeliticū. g Doctrine z sapie cā. q̄ habuit sapiē tiam de diuinis q̄ ad credenda: z doctrinā de moꝛib⁹ q̄ ad agenda: Vel q̄ habuit sapiam sibi necessariā ad cogitatōnem mysterioꝝ: z doctrinaz q̄ necessaria est ad eruditōnez alioꝝ. Hec vltima expō magꝛ ꝓcordat cū sequēti lr̄a quā dr̄. Quia nō solū ipsos loquētes ꝛc. Cōtinua sic. Oportet laudare israel cā sapie quā habuit in se: z cā doctrine aljs impense. ex q̄ potuerūt ꝓficere: z vtrūc̄ necessariū fuit. id est vtile. h Quia nō solū ipsos loquētes. i. ipsos docētes. i Necesse est. i. vtile. k Esse peritos: sed etiā extraneos. i. alienigenas vtile est. l Posse fieri doctissimos: z discentes: ab aljs. m Et scribentes ꝙ se. q. d. nō expedit q̄ soli israelitici sint periti: sed expedit q̄ discētes ab eis postmodum possint doctoꝛes fieri: aliqui libri hūt. Dicentes: z multum videt ibi melioꝛ littera: z planioꝛ q̄c̄ ꝓma. Et rūdet ei q̄ ꝓius dixerat: loquētes z est sensus. Nō solū ipsos loquētes. i. docentes. Necesse ē ꝓitos esse: etiaz extraneos. i. alienigenas: vel alios ab ipsis edoctos. Necesse ē posse fieri z dicētes aljs. i. doctoꝛes. Et scribentes doctissimos. ſ. scriptoꝛes vel ꝓditoꝛes liboꝝ peritissimos. Istam lr̄am magꝛ approbo. Vel aliter ab illo loco. Doctrine z sapie cā. q. d. laudabilis erat de sapia quaz habebat z de doctrina quā aljs impendē poterat. Quia nō tum ipsos loquētes scz moysen z ꝓphas: q̄ ꝙ spūsanctum loquebant. Necesse est peritos esse: q̄ soli docebant a spiritusancto imediate. Sed etiaz extraneos. i. alios q̄ istam gratiā nō habebant. Necesse est posse fieri discentes z scribentes. i. doctoꝛes z scriptoꝛes doctissimos. a Jesus filius Josedech qui fuit vnus de. lxx. interpretibus: cui⁹ nepos fuit iste iesus filius sirach. o Postq̄ se amplius. q̄c̄ alij. vel: Amplius. ꝙ ceteris scripturis.

p Dedit ꝛc. voluit ꝛ.i. etiã. q Ipe scribere aliquid horũ. i. aliqd extrahere ꝛ scribere de libris quos legerat. notabilit dixit aliqd: qz scripsit dumtaxat. i. tm̃mõ vel. s.
r Que ad doctrinã mox s Et sapiam diuinox ptinẽt
t Vt desiderantes discere. sapientiã ꝛ doctrinã. v Et illox periti fieri magis. i. habere pitiaz de diuinis ꝛ moralibus. x Magisqꝫ attẽdant aio. i. vt de die in diẽ plusꝛ plꝰ sint intenti p ea q̃ legerint in scriptis eꝰ
y Et ꝓfirmenť. per ea que ibi inuenerť.
z Ad legitimaz vitã. i. ad vitã gr̃e lege dei informatam.
a Dortor itaqꝫ vos lectores vel quicunqꝫ vultis addiscere.
b Venire cũ beniuolẽtia. vt benigne ignoscatis mihi si i aliq̃ defecerim. ꝗa opus est difficile.
c Et attentiori studio ꝛc. i. vt attẽte studeatis ꝛ legatis: ꝗa opus ẽ. vtile vel sic Dortor itaqꝫ vos venire cũ beniuolẽtia q̃ ad effectũ vt nõ inuideatis. Et attẽtiori stu. lec. facẽ q̃ ad intellectũ: vt nõ erretis
e In illis in qbus vi. se. imag. sapie. q̃ est in pabolis salonis quẽ imitamur in hoc libro. Et hortor veniã hr̃e. i. mihi ignosci in illis qbus videmur.
f Deficere in verboꝝ cõpositõe. i. in ordine vel ornatu verboꝝ. Si vo ita ornate nõ ordino verba in ope isto: sicut sunt in hebraico ꝛ bñ indulgendũ est mihi
g Nã deficiunt verba hebraica. i. mnꝰ elegãter sonãt.
h Cñ fue. transla. ad aliã linguaz Hoc ꝓt expiri in lingua sua: multa eñ bene sonãt in vna lingua q̃ satis male sonãt in alia. vel ad minꝰ nõ ita bñ sonãt sicut in ꝓpria: ꝛ de h exẽplificat. d.
i Nõ aũt solũ hb̃ vba q̃ ego trãsfero deficiũt: trãslata ei minꝰ elegant sonãt.
k Sz ꝛ lex ꝛ pro. cete. libroꝝ. i. ceteri libri.
l Nõ quaz hũt dr̃iam: imo magnã hũt dr̃iam.
m Cñ int̃ se dicuntur ꝛc. translati libri originalibꝰ a qbus trãslati sũt ꝓferũt.
n Nã in octa. ꝛc. ꝓtinua sic bene mihi debetis ignoscere qz opus est valde vtile ꝛ hoc oñdit. d.
Nã in octauo ꝛ. xxx anno. i. cũ. xxxviij. annoꝝ eẽm: more hebreoꝝ loquit̃ q̃ minorẽ numeꝝ ꝓponũt maiori
o Tempib⁹ ptolomei euergetis regis q̃ regnauit ī egypto pꝰ ptolomeũ philadelfum frẽm suũ sub q̃. lxx. int̃pretes transtulerũt bibliothecã de hebreo in grecũ. Nota q̃ reges egypti dicebantur antiquitus ptolomei: sicut mõ pharaones: ꝛ sic̃ impatores romani appellant augusti ꝛ cesares. Euerges ꝓpriũ nomẽ est: dictus est aũt euerges qꝺ sonat reuocatõez: qz pꝰ vstionez syrie ꝛ cilicie deos eoꝝ qs cãbises in psas transtulerat euexit.
p Postqꝫ ꝓueni. de iudea. In egyptũ: forte cũ illis qs ptolomeꝰ sother añcessor philadelphi captiuos duxit in egyptũ. vel forte ex ꝓposito: vt aliqua vtilia transferret.
q Et cũ mul. tẽ. ibi fecissem. i. multo tpe ibi mãsissem.
r Inueni ibi libros reli. a. lxx. interptibus nõ translatos de hebreo in grecũ.
s Nõ pazue neqꝫ cõten. doctrine. immo magna ꝛ vtilia cõtinebãt inter quos erat liber iste.
t Itaqꝫ. qz. s. libr̃ istũ vidi valde vtilẽ
v Bonũ ꝛ necessariũ. i. vtilẽ. Putaui ꝛ ipe. ex quo alij reliquerãt.
x Aliquã add. di. int̃. li. istũ. i. transferẽdi de hebreo in grecuz. p h dicunt quidã. q̃ ihesus filius sirach nõ cõposuit libꝝ istũ tm̃ transtulit: cõtrariũ tñ dic̃ Isi. vj. ethimo. vbi ait libꝝ ecclĩasticuz certissime ihesus filiꝰ sirach hierosolymita ihesu sacerdotis magni nepos cõposuit: ꝛ cũ h qꝺ inuenerat ordinauit. ꝛ ideo bñ dr̃ de eo q̃ transtulit: ꝛ q̃ cõposuit.
y Et multa vigilia attuli. i. apposui
z Doctrinaz. i. doctrine solicitudines nõ momentaneam
a In spacio tẽporis. i. longo tẽpe.
Attuli inqꝫ doctrinã.
b Ad illa q̃ ad finẽ dicũt libr̃ũ. i. vt libr̃ũ istũ fine debito cõsummarez: q h aũt qꝺ dic̃: q̃ doctrinã attulit: insinuat q̃ multa doctrinaliter apposuit: qb⁹ apositis opꝰ suũ fine debito ꝓsummauit.
c Dare ꝛ illis ꝛc. h notat gr̃e transtulit librũ istũ fm̃ diuisionẽ ꝓhabitam. Construe sic. supza dictũ est q̃ bonũ et necessariuz putauit laborare ad interꝑandũ consummandũ libr̃ũ istũ. h illud puũ esset: nisi ꝛ alijs cõicaret. Vnde dic̃ ꝛ bonũ ꝛ necessariũ putaui.
c Dare. i. cõicare libr̃ũ istũ nõ generaliꝝ oibus ne sctm̃ darẽ canibꝰ: ꝛ margaritas spargerẽ ante porcos ne forte cõculcẽt eas pedibꝰ suis: ꝛ conuersi dirũpant nos: ꝛõ dicit bonũ ꝛ necessariũ putaui dare illis.
d Qui vo. anni. attẽdere. i. intẽte animũ dirigere ꝛ applicare ad cognoscendũ ea q̃ sibi sũt necessaria ad salutẽ: ꝛ q̃ volũt.
e Discere. ab alijs.
f Quẽadmodu ꝛ dẽ gliter ipos
g Opteat instituꝛ. i. ordinare
h Moꝛes. in se ꝛ in alijs: aliqui libꝛi hñt. Instruere moꝛes. i. se ꝛ alios in mosibꝰ informare: ad qꝺ est multũ vtilis liber iste
Qui fm̃ legẽ dñi ꝓposuerť vitã agere ꝛc. Explicit q̃liscũqꝫ expõ istius ꝓlogi. Postilla fratris Nicolai de lyra super ecclesiasticum incipit feliciter. Capl̃m. j.

Omnis sapia a dño do est. Hic incipit liber Ecclesiastic⁹ q̃ p̃ fuit hebraice scriptꝰ. vt ptz p hiero. i eiꝰ ꝓlogo sup pabolas salomonis
o Et dicũt aliq̃: q̃ iste scriptoꝛ fuit iesus filius iosedech ꝛ iesus filiꝰ sirach eius nepos trãstulit de hebreo in grecũ. Sz h nõ vr̃ vez. Nã scptoꝛ huius libꝛi. j. l. c. fac̃ mentõez de symõe filio onie satis ꝓlixe q̃ fuit sũmꝰ sacecdos pꝰ mortẽ iesu filij iosedech p magnũ tps. Nã int̃ ipos fuerť q̃nqꝫ sũmi sac̃dotes. s. Joachi. eliasph iudas. iohãnas. onias. Et ꝛõ dom̃ q̃ pmꝰ scptoꝛ fuit iesus filiꝰ sirach ꝛ nepos eiꝰ q̃ siꝝ fuit iudeꝰ ꝛ scripsit grecũ trãstulit ꝗz de hebreo ī grecũ vtz ī ꝓlogo hꝰli. Et hꝰ translatoris nom̃ ꝓpriũ ibi tacet. Igit̃ si in ꝓcessu huiꝰ postill̃. dicat̃ q̃ auctoꝛ hꝰ libꝛi scripsit ipm̃ grece. intelligit̃ ꝺ trãslatore p.
Sz primꝰ ꝛ principalis scriptoꝛ sub deo tm̃ fuit iesus filius sirach. vt hr̃ in ꝓlogo huiꝰ libꝛi ꝛ etiã infra. l. ca. In quo libꝛo nos inducit ad amorẽ sapie: ꝛ accipit sapiam ꝓut includit oẽm virtutez. sicut accipit̃ in libꝛo sapie. Diuiditur aũt iste liber in duas ptes. In prima inducit ad amorem sapientie rõcinando. In scda explificando: q̃ incipit. xliij cap̃. Prima adhuc in duas. Nam primo declarat auctoꝛ sapientie principium. secũdo inducit ad eius exercitiũ. ca. xliij. Circa primũ sciendũ quod duplex est principiũ sapientie. Vnũ effectiuũ qꝺ se tenet ex pte dei. Aliud dispositiuũ qꝺ se tenet ex pte nr̃i nam ad sapiaz ex pte nostri requirit̃

actus liberi arbitrij:ḡ ꝑ ponit primum:scdo scdm:ibi. Timor dñi ꝛc. Ad euidentiā primi ꝛ etiā aliox dicendox:sciendū q̄ sapia dupliciter accipit ꝗtum spectat ad ꝓpositus diuina scz ꝛ humana.diuina vo accipit duplr scz essentialiter ꝛ psonaliter.que ꝓprie sapia genita dicit. ꝛ est idez qō vbū diuinū:ꝛ p ꝑs est filij ꝓprius. Nō igit dubitari de q̄ sapientia loquitur hic actor ꝛ infra. xxiiij. Et dixerūt aliq̄ q̄ de sapia humana eo q̄ subdit in hac parte. Prior oim creata ē sapia. creatio vo nō bz locū in deo. Sed ꝓtra hoc apparet qō in textu dicit.

Explicit prologus.

Incipit liber Ecclīasticus Capm. j.

a Omnis sapientia a domino deo est ꝛ cū illo fuit semp: et est añ euū. Harenā maris ꝛ pluuie guttas

a Omis sapientia a dño do ꝛc. Q̄ ē mesura esse incorruptibiliū ꝓpter qō añ ipm nō est alia mēsura nisi eternitas: ꝛ p ꝑs loquit de sapia diuina q̄ sola est eterna. ꝓpter quod dixerūt alij q̄ loquit de sapia dei essentialiter dicta. Sz ꝓtra h̄ videt textus cum dr. Omis sapia a dño deo est:esse vo ab aliquo nō cōpetit essentie diuine: ꝛ tm̄ ꝓcedentī ꝑsone. Item infra.xxiiij.actor loquens i ꝑsona huius sapie dicit. Ego ex ore altissimi ꝓdij:primogenita añ omnē creaturā. Prodire vo ex ore altissimi ꝛ primum genīti vel nati est ꝓprius filij:qui est sapia genita:propter quod cōius dr:q̄ actor loquit hic de sapia genita: cuius ꝑ describit emanatio interior scdo exterior ibi. Fons sapie. Pria diuidit in tres ptes:q̄ ꝑ ponit emanatōis cōsubalitas ꝛ eternitas:scdo eius incōprehensibilitas ibi. Harenā.tercio primitas ibi. Prior oim. Circa primū dicitur a Dis sapia.i.filius cui ꝓprius ē eē sapia dei genita:ꝛ eius attributū seu appropriatū sapia essentialr dicta:sic attribuitur ꝑs est potentia:dr etiā cum h̄ filius:omis sapia.q̄ cōtinet supemīnēter oīs modos ꝛ altitudines ꝛ noticias sapientie create. b A dño deo est.i. ꝓcedens a deo patre distinctus in ꝑsona. c Et cū il.fu.indistinctus in essentia. d Sp ꝛ est añ euum.in quo oīdit hus emanatōnis eternitas. e Harenā maris. Hic ꝑs oīdit sapie genite incōpensibilitas:nam nō est p̄.i.a prior cognoscibilis a nob in ꝑti ꝛ solū q̄ posteri.i.p effectus:q̄ imporportōnabiliter distant a pfectōne ipsi. Et ꝛō si ꝓpenderent nō tm̄ p h̄ ꝛ sapientia pfecte attingerēt:ꝛ tm̄ ei effectus sūt a nob incompensibiles:sic pleni fuit oīsum sup illō Eccliastes.j. Cūcte res difficiles nec est q̄ possit eas explicare sermone: et multo mins dei sapiam. Sz q̄ posset aliqs credē q̄ saltem aliq̄ creature eēnt ab hoib ꝓpense: ꝛō ponit exemplū de aliqb de q̄x in ꝓpensione notū est oib.d. e Harenā marīs ꝛc. q̄s dinumerauit.q.d.nullus hoim ꝛ de duob primis est manifestū. De tercio vo posset dubitari: nam āni a principio mundi sunt nūerati:ꝛ p ꝑs menses ꝛ dies ꝑt nūerari. Ad q̄ dom. q̄ āni nō sunt nūerati certitudinalr ꝛ pcise.q̄ p ꝑ:q̄.lxx.interptes multo plures ānos cōputāt ab initio mūdi ꝗ in libris hebreis hēat. Item in libr bedaicis ꝓputant āni fm vitas patrū:vt hr Geñ.v. Et iterū fm tpa regū:vtz in libris regū:ꝛ pal.in tali vo ꝓputatōne frequenter vn ānus p duob ꝓputat et ecouerso: vt frequenter oīsum ē in suprioribus libris. Item a reditu captiuitatis babylonice vsq̄ ad xp̄m nō h̄ aliq̄ nūeratio p sacrā scripturaz. Et ꝛō ꝓpter tantā varietatē bñ dr q̄ dies scli ñ sunt ab aliq̄ hoie nūerati certitudinalr ꝛ pcise. f Altitudinē celi ꝛc. ꝓfundū abyssi.i.occeani. f Quis dī.ē.q.d.nullus hominū. Et de duob primis ē manifestū. De tercio vo dicē dum:q̄ lz ꝓfundū occeani sit mensuratū a nautis in aliq̄ bus locis aride ꝓpinqs:nō tm̄ in oib: ꝛ i pauc respective: i quib ē mare nauigabile:ꝛō ꝓcludit. g Sapiam dei.genitā. h Precedē.oia.q̄ p vbū q̄ ē idez cū ipsa oia facta sūt Jo.j. Cā vo effectiua pcedit suos effectus, i Prior oim. h p̄ oīdit sapie genite prioritas. Sciendū tm̄ q̄ alii q̄ istā lrā exponūt de sapia genita i incarnatōe: eo q̄ dr h Prior oim creata ē sapia. crearī vo sibi nō ꝓpetit nisi rōe nature hūane q̄ creatura ē. Sz ꝛō h arguit.q̄ lz sapia genita rōne hūanitatis assumpte possit dici creata:sic dr Joh.j. Verbū caro factus est.tm̄ non pōt h mō dici prior creatura: vel prior creata: naz añ tps incarnatōnis multa fuerūt creata Ad q̄ rndent q̄ nō accipit hic prioritas duratōis:ꝛ auctis ꝛ dignitas: nā hūanitas xp̄i ꝓpt vnionez ad verbū ꝛ plenitudinē gre facta ē dignior oib creaturis. Et h mō loquit beJoh.baptista de xp̄o Joh.j. Post me venit vir.s. xp̄c:q̄ añ me factus ē.nō tpe ꝛ dignitate:q̄ factus ē supior ꝛ plat meus vt exponūt scti. Sz lz h dictū hēat bonū intellectū tm̄ non videt ꝓcedere fm mentē auctoris hui libri.nam.j. xxiiij. loquēs in ꝑsona hui sapie dicit. Ab initio ꝛ añ scla creata sum. Ex q̄ ꝑz q̄ creatōez hui sapie nō vocat incarnatōem q̄ facta est in tpe:ꝛ ei emanatōez eternā a ꝑre:q̄ large loqndo dr creatio inꝗtum filius accipit eē a ꝑre:sic ꝛ p creationem accipit eē:nō añ ꝗtum ad h: q̄ creatio ē de nihilo:ꝛ q̄ p eā accipit eē in diuersitate ēntie. Nam filius in diuinis est de suba ꝑris ꝛ accipit idem eē cū ꝑre. Et ē aliqliter sīlis modo loqndi:sic cum dr aliqs impator vel rex crearī:quecreatio nō est de nihilo:nec p h accipit aliqō eē nouuz absolutū:vt cōius dr:ꝛ tm̄ relatio noua dñi ad subditos. Et p h ꝑz ad argumentū q̄ fiebat supius ex hac auctē. Dicēdum igit:q̄ sic p̄dictū est:hic ponit emanatōnis sapie genite quedā primitas respectu ois alteri emanatōnis:non solū creaturaꝝ.ꝛ etiā spūssti:eo mō loqndi q̄ emanato filij dr prima:ꝛ spūssti scda sic spūssanct dr in trinitate tercia ꝑsona.lz cm̄ in diuinis ꝑsonis ꝛ carū emanatōnib nō sit prius ꝛ posterius duratōne vel nā:tm̄ est ibi fm aliqs prioritas ꝛ posteriorītas originis:q̄vna ꝑsona ē ab alia:et nō ecouerso:ꝛ fm oīs est ibi prioritas ꝛ posteritas fm īfīm modū intelligendi:nam emanatio verbi p̄intelligit emanationi amoris. Sic igit dr. i Prior oim creata est sapientia.i.p eternā generatōez ꝓducta ꝛ q̄ iste sit intellect auctoris:videt ex hoc q̄ infra.xxiiij. Inteḡ in ꝑsona huius sapie loquēs diceret. Ab initio ꝛ añ secula creata sum p̄misit dicens in ꝑsona eiusdē sapie. Ex ore ore altissimi ꝓdij primogenita añ omnē creaturā. p hoc insinuans q̄ huius sapie creatio:nō est aliud ḡ eius eterna ꝓcessio. Locutōnes tm̄ iste ꝛ ꝑsīles nō sunt extendende: ꝛ magz cauende a fidelibus:q̄z fauere vident errori Arrij. q̄ dixit dei filiū eē primū creaturā:si tm̄ inueniant in dictis sanctox vel libz sacre scripture canonicis:vel non canonicis receptis tam ab ecclesia ad legendū.qualis est iste: vt dīc Hiero.in prologo galeato:pie sunt exponende. k Et intellectus prudentie ab euo:Est añ intellectus habit principiox. Itez oīs morales virtutes ꝓnectunt prudētie:ꝛ ideo principia virtutū moraliū dicunt principia prudentie: igit q̄ noticia horum principiox supeminenter est in sapia genita:ideo dicit. Intellectus prudentie ab euo.i.ab eterno. euū em ē q̄si mediū inter eternitatē ꝛ tps: ꝓpter q̄ aliqn ponit pro tpe:ꝛ aliqn ꝑ eternitate.eo q̄ mediū ꝑticipabat cuz vtroḡ extremo.pōt etiā dici ab euo ꝓprie dicto eo q̄ eternitas propter sui simplicitatem assistit euo ꝛ tempori ꝛ cuilibet eorum parti. l Fons sapie. Hic ꝑs iter agit de emanatōne sapie exteriori:p hoc q̄ eius effectus creaturis cōicat. Et hoc est q̄ dicit. Fons sapie.i.ex quo deriuant effectus sapientie:tanḡ quidam riuuli est supple. m Verbum dei quod idem est cum sapientia genita.

n In excelsis. naz primo fuit in angelis sanctis: et ꝑfir in alijs creaturis. o Et ingressus illi⁹ mãdata eterna. Dicunt aũt ingressus sapie ad hoies et⁹ reuelatões: et maxie notabiles illa ẏo fuit valde notabilis: q̃ descẽdit in montẽ synai legem dando audiẽte cũcto ppl'o. vt hr. Exo. xx. ido subdit. Mãdata eterna. tũc em̃ dedit decalogi ꝓcepta. q̃ dicunt eterna. eo q̃ sũt via deueniẽdi ad vitã eternã Mat. xix. Si vis ad vitã igredi serua mãdata. Sz q̃ possz alĩqs credere: q̃ p tales reuelationes sapientia dei ꝑfecte cognosci posset. Ido h remouet dicẽs. p Radix sapie cui reuelata ẽ. q. d. nulli. tũc em̃ radix alicuius reuelari dicit qñ ꝑfecte cognoscitur. q Et astutias illius. i. subtilitates ꝫ mala.

n in excelsis et ingressus illi⁹
o mãdata eterna. Radix sa-
p pientie cui reuelata est: et a-
q stutias illius quis agnouit
r Disciplina sapie cui reuela
s ta est et manifestata: et mul-
t tiplicatõez ingressus illius
u q̃s intellexit. Vnus est al-
x tissim⁹ creator oim̃ omp̃s:
y et rex potẽs et metuẽdus ni
a mis: sedẽs sup thronũ illi⁹
b et dominans deus. Ipse
c creauit illaz in spũsancto et
d vidit et dinumerauit et men
e sus est Et effudit illã super
f oĩa opa sua: et sup oẽm car-
g nẽ: ꝑm datũ suũ ꝓbet illam
h diligentib⁹ se. Timor dñi
t k gl̃ia et gl̃iatio: et leticia et co
l m rona exultatõnis. Timor
n dñi delectabit cor: et dabit
o leticiã et gaudiũ in longitu-
p dinẽ dieruz. Timenti dñm
q bñ erit in extremis: et in die
r defunctõis sue bñdicet Bi
lectio dei honorabilis sapi
s entia q̃bus aũt appuerit in
t visu diligunt eã in visione
v et in agnitõe magnaliũ suo
x rũ. Initiũ sapie timor do-
y mini: et cũ fidelib⁹ in vulua
z ꝓcreatus est: et cũ electis se
a mis gradit: et cũ iust̃ et fide

Sic ergo procedit. q̃ p̃ declarat timor dei fructũ scdo inci tat ad ipm̃ timẽduz ibi. Cõcupiscens sapientiã fili. Prima adhuc in duas. q̃ p̃ ostẽdit fructũ timoris in adeptõne boni: scdo in vitatione mali: ibi. Timor domini expellit pctm̃. Prima adhuc i duas. Nã primo agit d̃ timore filiali. scdo d̃ initiali ibi. Initiuz sapie. Circa primum ponit p̃ fructi⁹ timoris filialis proprium patrie cũ dr. h Timor dñi gloria. q̃ p ipm̃ meret q̃s gl̃iaz Et dicit h gloria p gloríe habitu.

b Et leticia. p eius actu k Et leticia. p ei⁹ diffusio ne ad inferiores vires aie. qõ erit in resurrectõne: tũc enim aie gl̃ia redũdabit ad corpus: et p ꝑs ad vires sensitivas q̃ sunt totius cõiuncti: talis aũt diffusio vocat leticia a latitudie dicta: q̃si quedã latícia l Et corona exultatõnis propter triũphũ perfectũ de aduersarijs. m Timor domini delectabit cor. meritorie: q̃ per eũ meret fruitõez beatã q̃ ꝓprie vocatur delectatio. quasi de alio lactatio. Nam beati lactant vberib⁹ diuine cõsolatõis. n Et dabit leticiam et gaudiũ. dicit Gaudiũ ꝓpter gl̃am aie. et Leticiam. ꝓpter redundantiã ei⁹ ad corpus: vt dictũ ẽ o In longitudine dierũ. i. fine sine. Conseq̃nter ponit fructi⁹ timoris filialis pro statu vite cuz dr. p Timẽti deũ bene erit in extremis. vite pñtis. q̃ talis timor cauere facit dr offensaz et sic excludit demonũ ptãtem et meret sanctor angelorũ assistentiã. Luce. xvj. Factũ est aũt. vt moreret mendicus et portaret ab angelis in sinũ abrae. q Et in die defunctõis sue bñdicet a deo et hoib⁹ sibi bona imprecantibus. s Quib⁹ aũt appuerit in visu. p reuelatõz ꝓbica q̃ est donũ dei. v Et in agnitõe magnaliũ suor q̃r cognitõ ẽ delectabil'. Et q̃ ex supra dict̃ posset aliqs credẽ. q̃ p̃dictor fructuũ timor eet magz cã q̃s charitas. ido h remouet. d. r Dilectio dei honorabil' sapia. i. excellẽtior in acq̃sitõne sapie q̃ accipit h̃ p̃t includit omnẽ vtutez vt dcm̃ est. s. x Initiũ sapie. Hic consequẽter agr̃ de timore initiali: q̃ de imꝑfecto ad perfectum procedit. vt p̃dictũ est. ido dr. Initiũ sapie. Iz aũt timor seruilis disponat aliqualr̃ ad sapiam inq̃ntum retrahit a peccato ꝓpter penã: tñ p h̃ habilitat hõ vt tandẽ retrahat a peccato ꝓpter offensaz: et sic est aliq̃ mõ principiũ sapie tamẽ istud principiũ est extrinsecũ a sapia sic et a charitate: h timor initialis ẽ principiũ intrinsecũ sic fundamentũ ẽ primũ principiũ dom⁹ intrinsecũ. et silr̃ dñi timor ẽ principiũ intrinsecũ spũalis edificatõis. y Et cũ fidelib⁹ cc. i. i baptismo: q̃ est spũalis generatio in q̃ dat gr̃a spũscti. Pot etiã accipi ad lr̃am de scrificatis in vtero matr̃. Pot etiaz exponi de alijs inq̃ntum puer aiatus adhuc exis in vtero matris habet quandã dispositõez q̃uis longinquã ad gie receptõnem. z Et cum electis feminis gradit deducẽdo eas ad virtutis augmentũ. a Et cum iustis et fidelibus aq̃scit. s. eẽ p opa exteriora virtutũ ista tñ cognitio est tñ ꝓiecturalis. q̃ timor iste ꝓpr⁹ ẽ charitati q̃ nõ ꝓgscit p

n In excelsis. naz primo fuit in angelis sanctis: et ꝑfir in alijs creaturis. o Et ingressus illi⁹ mãdata eterna. Dicunt aũt ingressus sapie ad hoies et⁹ reuelatões: et maxie notabiles illa ẏo fuit valde notabilis: q̃ descẽdit in montẽ synai legem dando audiẽte cũcto ppl'o. vt hr. Exo. xx. ido subdit. Mãdata eterna. tũc em̃ dedit decalogi ꝓcepta. q̃ dicunt eterna. eo q̃ sũt via deueniẽdi ad vitã eternã Mat. xix. Si vis ad vitã igredi serua mãdata. Sz q̃ possz alĩqs credere: q̃ p tales reuelationes sapientia dei ꝑfecte cognosci posset. Ido h remouet dicẽs. p Radix sapie cui reuelata ẽ. q. d. nulli. tũc em̃ radix alicuius reuelari dicit qñ ꝑfecte cognoscitur. q Et astutias illius. i. subtilitates ꝫ mala.

r Quis agnouit. q. d. nullus. tãta em̃ est q̃ de malis elicit bona. vt dicit Aug. in enchiridion. s Disciplina sa. cui reue. et mani. est. s. perfecte. hoc em̃ importat manifestatio q. d. nulli. q̃ nulla creatura capax ẽ talis noticie cũ sit infinita. t Et multiplicatõez ingressus. i. effect⁹ eius.

v Quis intellexit. q. d. nulla creatura. Licet em̃ xps inq̃ntum hõ habeat noticiã creatã oim̃ effectuũ dei q̃ facti sũt et fient: nõ tñ hz noticiã oim̃ possibiliuz a deo fieri: et q̃ talis noticia est dei ꝓpria: ido subdit x Vnus est altissim⁹. nã est ipa bonitas p essentiã y Creator oim̃. per suã potẽtiã: ideo subdit. Omnipotẽs. Et q̃ nõ solũ est oim̃ rerum creator: ꝫ etiã gubernator: subdit. a Et rex potẽs cc. sedens sup thronũ illius. s. sapientie: p qõ designat ptãs iudiciaria. q̃ attribuit filio: q̃ est supientia genita Iob. v. Pater omne iudiciũ dedit filio. b Ipse. s. pater. c Creauit illã mõ supradicto d In spũscto. nõ principatiue. quia spũssanctus nõ est principiũ filij. ꝫ concomitatiue: q̃ tres ꝑsone sunt coequales et coeterne e Et vidit cc. i. ꝑfecte cognouit: pater em̃ perfecte cognoscit filiũ f Et effudit illã sup oia opa sua. q̃ sapientia dei que est attributuz filij. relucet in oibus opib⁹ dei et q̃ natura humana rõne intellectus sup alia corpalia capax est effect⁹ sapie diuine: ideo subdit. g Et sup oẽm carnẽ. i. sup oẽm hoiem: quẽ illuminat naturali lumine intellect⁹. Iob. j. Illumiat oẽz hominẽ venientẽ in hunc mundũ ꝫ q̃ sup hoc dat iustus lumẽ gr̃e: ido subdit. g Scdm datũ suũ cc. s. lumis naturalis. Prebet illã diligentib⁹ se. Et sequit. b Timor dñi. Postq̃z auctor declarauit ꝓncipiũ effectiuũ sapie. Hic cõsequẽter declarat aliud principiũ dispositiuũ: q̃ dr timor Nã sicut puer ad sapiam hũanaz disponit: et in ea ꝑficit timẽdo mgr̃m: sic hõ se hz ad diuinã sapiam timẽdo deum Ad euidentiã dicendor sciendũ q̃ timor a doctorib⁹ diuidit in timorẽ mũdanũ: seruile: initialẽ: et filialẽ. Obiectuz em̃ timoris est malũ q̃ est duplex. s. pene et culpe. si igitur ꝓpter malũ pene q̃ aliqs timet. auertat a dõ p pctm̃ mortale: dr timor mundan⁹ vel human⁹. Si aũt ꝓpter maluz pene q̃ timet cõuertat ad deũ ei inherendo: et hoc principaliter ꝓpter vitatõez hui⁹ mali: h nõ est nisi ꝓpter amorez boni ꝓprij q̃ timet priuari: et q̃ diligit: in eo principalit finẽ cõstituẽdo: et talis timor dr seruilis: nec stat cũ charitate: q̃ principalit facit diligere bonuz diuinũ. Si aũt aliqs deo inhereat ꝓpter malũ culpe q̃ timet. sic dr timor filialis: ꝓprium est em̃ filior timere offensum ꝑns. Si aũt ꝓpter vtrũq; malũ dr inhereat: ꝓncipaliter tñ ꝓpter malũ culpe ne deũ offendat: sic dr timor initialis: differens a filiali. sic̃ imꝑfactũ a ꝑfecto: et sic stat cũ charitate minus tñ ꝑfecta: igit̃ q̃ actor iste loquit̃ de timore ꝓut stat cũ charitate. vtz ex suo ꝓcessu: ido loquit̃ hic tñ de timore filiali et initiali.

certitudinem ab habente ꝛ multo minus ab alijs
b Timor dñi scie religiositatis.i.religatio scie circa deū
ne effluat ad inquirēdū curiosa. c Religiositas custo
diet.ꝛ iustificabit cor.ne effluat ad dilīgēdū indebite va-
na ꝛ curiosa delectabilia. d Jocūditatē.in pñti ex pu
ritate ꝓscie. e Et
ꝙ gaudiū.in futuro
p adeptionē glie. ꝛō
subdit. f Timēti
deū bñ erit.nā in pa
tria nullū erit malū
g Et i dieb⁹ ꝓsola
tionis illi⁹.i. fruitio
nis btē. h Bñdi
cet a deo ꝛ angelis.
i Plenitudo sapi-
entie tior dñi. qz du
cit ad glaz in q̄ ē ple
nitudo sapie in visi
one btā k Et ple
nitudo a fructib⁹ il-
lius. qz fruitio bea-
ta inſepabilis ē a vi-
sione. l Dēz do.
il.imple a genet.qz
dona dei ꝓplentur i
pria ad quaz ducit
timor vt dictum est.
m Et receptacula
id ē vires aie que re
plebunt i pria ex sū
ma pfectiōe.
n Corona sapie ti
mor dñi.qz meretur
coronā glie solis sa-
pientibus debitam.
o Replēs pacē et
salutē fructū. qz glaz
quā meret timor sa
tiat totalit appetitū
p Dicit ꝛ dimūe.
eā. ſ.sapiaz ad quaz
pfecte venire facit timor. p Utraꝙ aūt.ſ.sapia ꝛ tior.
q Sunt dona dei.h dicit ne credēt aliq̄s ꝙ solus timor
sit dei donū ꝛ nō sapia. r Sciam.i.noticiā speculabili
um necessariā ad salutē. s Et intellectū prudētie.i.no
ticiā moralium necessariā ad salutē. t Sapia ꝓpatiet.i.
diuidet.nō tñ sic intelligēdo ꝙ h̄ duo.ſ.tior ꝛ sapia sepen
tur abinuicē.qz sunt ꝓnexa caritati.ꝫ qz h̄ duo dant mul-
tis hoib⁹ ꝛ distinctis.ꝛ qz ille q̄ h̄ dona carius amplectit
apud deū plus merebit.ꝛō subdit.Et glam tenentiū se exal
tat sequit v Radix sapie ē timē deū.nā timor initiat ē
ꝓncipiū intrinsecū sapie.vt dictū ē.s. sic radix ē ꝓncipius
intrinsecū arboris. x Et rami ei⁹.ſ.virtutes q̄ procedūt a
sapia. y Jōgeni.qz pmanēt in pria.tñ ꝑm alios actus
Queniētes statui glie. z In thesauris sapie.i.int pciosa
ei⁹ dona. Intellect⁹ q̄ est hit⁹ pmor ꝓncipior in specula
bilib⁹ ꝛ opabilib⁹. a Et scie religio.i.relegatio noticie
erga deū q̄ restringit aim⁹ ne p vana ꝛ curiosa euagetur.
b Execratio aūt pctōrib⁹ sapia.q.d.ꝙuis sit multū pci
osa.tñ abominabilis ē pctōrib⁹ pp hitū vitiosum sic cibus
sapidus abominabilis ē hūti gustū aie ex remorsu ꝓscie in
fectū. c Timor dñi.h ꝓpr ponit fruct⁹ timorꝫ i euitati
one mali cū or. Timor dñi.initialis. d Expellit pctm̄.
tanꝙ sibi ꝛrū eo ꝙ ē annex⁹ caritati.h̄ ē em̄ lex ꝛrior q̄ i
eodē susceptibili mutuo se expellūt. e Nā q̄ sine tiore
est.ſ.dei. f Nō poterit iustificari.nā pmū qō ptinet ad
iusticiā est eē subditū deo:qō facit timor sic suo supiori.
g Iracūdia.n.aiositatis illi⁹.i.supbie ei⁹ q̄ deo rebellat
h Subuersio illi⁹ ē.ſ.ab oi bono.ꝛ qz supb⁹ nō solū re-
bellat deo.ꝫ etiā molestias infert fidelibus q̄ sunt mēbra
libus agnoscitur. Timor
c dñi scie religiositas. Reli
d giositas custodie ꝛ iustifi-
e cabit cor:iocūditatez atꝙ
f gaudiū dabit. Timēti deū
g bñ erit:ꝛ i dieb⁹ ꝓsolatōis
h illi⁹ bñdicet. Plēitudo sa
i piētie timē deū.ꝛ plenitu-
k do a fructib⁹ illi⁹. Omnē
l domū illi⁹ iplebit a genera
m tionib⁹:ꝛ receptacla a the
n sauris illi⁹ Corona sapie ti
o mor dñi:replēs pacē ꝛ sa-
p lutis fructū:ꝛ vidit ꝛ dinu
q merauit eā. Utraꝙ aūt sūt
r s dona dei Scietiā ꝛ intelle
t ctū prudētie sapia ꝓpatiet
ꝛgloriā tenentiū se exaltat
v Radix sapie est timē deuz
x y ꝛ rami illi⁹ lōgeui. In the
z a sauris sapie intellect⁹ ꝛ sci
b entie religiositas:execra-
tio aūt pctōrib⁹ sapientia.
c Timor dñi expellit pctm̄.
d e Nā qui sine timore ē:ñ po
f terit iustificari: iracūdia ei
g aiositatꝫ illi⁹ subuersio illi-
b us ē. Usꝙ in tps sustine-
i bit patiēs:ꝛ postea reddi-
k tio iocūditatis. Bon⁹ sen
l sus vsꝙ in tps absondet
m n ꝟba illi⁹:ꝛ labia multorum
o enarrabūt sensum illi⁹ In
p thesauris sapie significatō
p discipline:execratio āt pec
q catoribus cultura dei. Fili
r s ꝓcupiscēs sapiaz cōserua
t iusticiā:ꝛ de⁹ pbebit illā ti
v bi. Sapia.n.ꝛ disciplina
x timor dñi:ꝛ qō bñplacitū
y ē illi:fides ꝛ mansuetudo.
a b ꝛ adiplebit thesauros illi-
c us. Nō sis icredul⁹ timo-
d ri dei:ꝛ ne accesseꝛ ad illū
e duplici corde Ne fueꝛ hy
f pocrita i cōspcū hoim:ꝛ ñ
scādalizeris in labijs tuis
g g Attēde i illis ne forte ca-
h das ꝛ adducas aie tue in-
k honorationē:ꝛ reuelet ds
l abscōsa tua:ꝛ i medio sina
m goge elidat te:qñ accessi-
n sti maligne ad dñm: et cor
tuū plenū ē dolo ꝛ fallacia
o Et labia multo-
rū enarrabūt sensuz
illius.sicut patet de
dō.cui⁹ sensum mul
ti ꝓmēdāt eo:ꝙ pati
enter audiuit ꝟba se
mei ꝓruentis .ij.
Regū.xvj. p In
thesauꝛ sapie.i. int
ei⁹ pciosa. p Si-
gnificatio discr.qua
aliqs patienter tole
rat molestias:tanꝙ
flagella dei sic pīs
corripiētꝫ.ꝫ qz pctō
res obstinati ex tali
bus nō emēdant:ꝫ
a deo magꝫ elongā-
tur.ideo subditur
q Execratio autez
peccatoꝛib⁹ cultura
dei q̄ colit.fide.spe.
ꝛ caritate vt dic Au-
gu.in enchiridion.
r Fili ꝓcupiscens.
Postꝙ oñdit timo
ris fructū.h ꝓpr idu
cit ad timorē hñdū.
ꝛ p̄ ex cōsideratione
mali.scdo ex cōside
ratōe boni ibi.Qui
timetis dñm. Circa
mediū ca.ij.pma in
duas ptes cōsideratio
nē duplicꝫ mali. scz
culpe ꝛ pene.scda i-
cipit in pn.ij.c. Pri
mo igit inducit ad timorē hñdū ex cōsideratiōe mali culpe qō p timorē euitat di. r Fili ꝓcupiscēs sapiam.cu-
ius initiū ē timor.vt dictū ē. s Cōserua iusticiā.uemi
nocēdo ꝛ deo reuerentiā exhibēdo. t Et de⁹ pbebit il
lā tibi.qz dat eā oib⁹ se disponētib⁹ affluēter Jaco.j.
v Sapia.n.ꝛ disciplina timor dñi.ſ.est initiative. Et ōr
sapia cōtū ad noticiā de diuinis ꝛ disciplina cōtuz ad mo
res. y Et qō bñplacitū est illi.ſ.deo. y Fides ꝛ mā
suetudo.ſ.ē ipe timor initiative.qz facit acq̄escere articul
fidei.ꝛ repmere motus iracūdie. z Et adiplebit.ſ.de⁹.
a Thesauros.bonoꝛ spūalium. b Illius.qui timet
deum. c Non sis incredulus timori dñi.i.illis qui in-
cutiunt timorem eius.sicut est iudiciū extremum. ꝛ dura
punitio peccatoꝛ. d Et ne accesseris.ad eum in eccle-
sia. e Duplici corde.i.pretendens exterius bonitatez
ꝛ interius hīs iniquitatem.ꝛ qñ hoc faciunt hypocrite
subditur. Ne fueris hypocrita ꝛc. f Et non scandalize
ris in labijs tuis.q.d.si detegatur veritas mendax appa-
rebis.ideo subditur. g Attende in illis.ſ.labijs tuis.
non plus dicendo de tua bonitate cꝙ sit in veritate.
g Ne forte cadas in pec.manifestum. h Et adducas
anime tue.id est.tibijpi accipiendo ꝓ toto ptē nobiliorē.
i Inhonoratiōem.i.delectiōem coram deo ꝛ hoibus.
k Et revelet deus absconsa tua.i.occulta peccata.
l Et in medio synagoge.i.cōgregatione fidelium.
m Elidat te.grauiter puniendo.eo ꝙ. n Maligne
ꝛc.sicut patet Actuum.v.ca.de Ananía ꝛ saphira quos i
puentu fidelium interfecit subito:eo ꝙ mentiti sunt frau
dando de agri precio.

Ep

Fili accedens ⁊c. Postq̃ auctor induxit ad timendū deū ex ꝓsideratiõe mali culpe qõ p dei timorẽ euitat. h ꝓñr ad idē inducit ex cõsideratiõe mali pene qõ p timorẽ dei leuiꝰ tolerat dicens.

a Fili accedẽs ad ser. dei: p ꝓceptū melioris ꝓpositi.

b Sta in iusticia. erga ꝓximū c Et i timore. erga deū.

d Et põpa aiaz tuã. ad tentationẽ ꝛ diabolū. q talibꝰ aduersa nitit ꝓcurare. ij. Timo. iij. Oẽs qui pie viuere volũt in xpo psecutiõz patiẽtur. e Deprime cor tuū morꝰ impatiẽtie repmendo.

f Et sustie. patiens aduersa tolerando.

g Et iucli. au. tu. ⁊ susci. vba intellectꝰ id ẽ vba ad patiam inducẽtia. vt de passiõe xpi ⁊ hmõi.

h Et ne festines in tpe obductiõis. id ẽ clausiõis sensuũ qõ fit tpe mort⁊. q. d. nõ desideres mortẽ fractus ꝓpter aduersitatis ꝓlixitatem.

i Sustine ⁊ sustentatiões dei. i. aduersa patiẽter tolerãdo in qbꝰ ds sustẽtabit te. j. Cor. x. Fidelis deꝰ q nõ patiet vos tentari supra id qõ potest⁊: ꝫ faciet cũ tentatiõe ꝓuentum vt possit⁊ sustinere.

k Cõiũgẽ deo. per amorẽ. l Sustie aduersa patiẽter. m Vt crescat in nouissimo vita tua de vita corruptibili ad eternã trãseũdo. n Oñe qõ tibi applicitũ fuerit. pspex vel aduersum. o Accipe. cũ grãruactiõe. p Et in dolore corpis. inflicto tibi.

q Sustine. patiẽter fm aiam: exẽplo eleazari dicẽtis. ij. Mach. vj. Tu scis dñe q cũ a morte possez liberari: gues corpis sustineo dolores: fm aiam vo ꝓpter timorẽ tuũ libẽter ꝫ patior ⁊ Et in hũilitate tua. i. delectiõe corpali s Patiam habe. ⁊ rõ subdit. t Oñ in igne ꝓbat aurũ. i. approbat. qz purgat ⁊ meliorat. v Hoies vo receptibiles. discipline dei. x In camino hũilia. purgãtur ⁊ a deo approbanꝰ y Crede deo ꝓmittẽti ꝓmium ꝓpter patie exercitiũ. z Et recupabit te. de tẽpali afflictiõe ad eternã ꝓsolatiõnẽ ꝫ qz fides sine opibus mortua est. iõ subdit. a Et dirige viã tuã. i. opa tua in deum.

b Et spera in illũ. secuꝝ ꝓmiũ expectãdo. c Serua timorẽ illiꝰ. s. castũ q cauet offensaz dei. d Et i illo ver. q. d. nõ timeas deũ tm ꝓ hoza sic illi q audiũt tonitruuz vel vidẽt imminere piculũ q cessante recedũt a dei tiore. iõ ꝓcludit. e Metuẽtes do. susti. miser. eiꝰ. i. patiẽter expectare. f Et nõ deflectatis ab illo. p impatiam.

g Ne cadatis. in gehennã. g Qui timet⁊ do. Postq̃ induxit ad timorẽ dñi ex ꝓsideratiõe mali. h ꝓñr ad idem inducit ex ꝓsideratiõe boni. Circa qõ ꝑ facit. ꝓpositũ. scõo ꝓcludit intẽtũ ibi. Qui time. dñz. ꝓma i duas. qz ꝑ facit ꝓpositũ. ꝓmittẽdo. scõo ꝓminãdo ibi. De duplici corde. Circa ꝓmũ ꝑ ad dei timorẽ inducit ex ꝓsideratiõe bono-

a Fili accedẽs Ca. ij. ad fuitutẽ dei sta i iusticia ⁊ in timore: ⁊ ꝓpara aiaz tuã ad tentationẽ. Be

b ⁊ dirime cor tuũ ⁊ sustine ⁊ i-

c clina aurẽ tuã ⁊ suscipe ver-

d ba intellectꝰ ⁊ ne festines in

e tps obductiõis. Sustie su-

f stẽtatiões dei: cõiũgẽ deo

g ⁊ sustie: vt crescat in nouis-

h simo vita tua. Oñe qõ ti-

i bi applicitz fuerit accipe

k ⁊ in dolore sustine: ⁊ i hũi-

l litate tua patiaz habe: q̃-

m am i igne ꝓbat aurũ ⁊ argẽ-

n tũ: homes vo receptibiles

o in camino hũiliatiõis. Cre-

p de deo ⁊ recupabit te: ⁊ di-

q rige viã tuã ⁊ spera in illũ

r Serua timorẽ illiꝰ ⁊ i illo ve-

s terasce Metuẽtes dñm su-

t stiete miaz eiꝰ: ⁊ nõ deflectatis ab illo ne cadatis.

v Qui timetis dñm credite illi: ⁊ nõ euacuabit merces

x vra Qui timetⁱ dñm spate in illũ: ⁊ i oblectationẽ ve-

y niet vobis mia. Qui time-

z tis dñm diligite illũ. ⁊ illu-

a minabunt corda vra. Re-

b spicite filij natiões hoiz: ⁊ scitote q̃ nullꝰ spauit i do-

c mio: ⁊ ꝓfusus ẽ. Quis eni

d pmãsit i mãdatⁱ eiꝰ ⁊ dere-

e lictꝰ ẽ. Aut q̃s inuocauit eũ

f ⁊ despexit illũ. Oñm piꝰ et

g misericors ẽ dñs ⁊ remittit i

h die tribulatõis pctã ⁊ ꝓtector ẽ oibꝰ exq̃rẽtibꝰ se in

i vitate Ue duplici corde ⁊ labijs sceleⁱ: ⁊ manibus

k malefaciẽtibꝰ: ⁊ pctõri trã-

l ingredi ẽti duabꝰ vijs Ue

m dissolutⁱ corde q̃ nõ credũt

n deo ⁊ iõ nõ ꝓtegent ab eo

o Ue bis q̃ pdiderũt sustinẽ-

p tiã: ⁊ q̃ dereliq̃rũt vias rectas: ⁊ diuerterũt i vias pra-

q uas. Et q̃d faciẽt cũ ispicẽ

r ceperit dñs. Qui timent

s dñm nõ erũt incredibiles

t vbo illius: ⁊ q̃ diligũt illũ

v cõseruabũt verbum illius

x Qui timẽt dñm inq̃rent q̃

y bñplacita sꝛ ei: ⁊ q̃ diligũt

z eũ replebũt lege iplꝰ Qui

a timẽt dñm ꝓparabunt corda

b sua: ⁊ in ꝓspcũ illiꝰ sctifica-

rum inde sequentiũ que sunt fidei spei ⁊ caritatis augmẽtũ. Nã timor castus ẽ illis annexꝰ. iõ crescũt ipo crescẽte. ⁊ q̃tũ ad ꝓmũ dr. g Qui time. do. cre. illi. q. d. ꝓsequens est. vt fides i vob magis ferueat ⁊ non euacuabit merces vra. ꝫ magis augmẽtabit q̃tũ ad scõm subdit h Qui timetⁱ do. spate i il-

q. d. ꝓñs ẽ vt certius expectetⁱ ꝓmũ. Est eñ spes certa expectatio future briudinis ex gra ⁊ meritis ꝓueniẽs. iõ sbdi-

tur. Et in oblectatõnẽ ⁊c. q̃tũ ad tercũ subdit. i Qui timetis do. diligite il. ferentius amãdo.

k Et illũ inabũtur corda vra. clariꝰ cognoscẽdo. naz amor penetrare facit intia ipiꝰ amati l Respicite. ꝫ ꝓñr ad ꝓpoñnũ inducit exẽplũ di. Respicite filij nationes hoim. p aspectũ libroꝝ scõꝝ in q̃bus scribunt facta patrũ. vt abraaz ysaac ⁊ ceterorum.

m Et scitote. quia nullus spauit i dño ⁊aciter. n Et cõ fusus ẽ. finaliter. sed reportauit gliam in pñti. vt frequẽter. et in futuro semper.

o Quis ei pmãsit in mãdatⁱ eiꝰ. ea cu stodiendo. p Et derelictꝰ ẽ. i. pnatus auxilio diuino

q Aut q̃s inuocauit ⁊c. q. d. nullus. ⁊ patet litera.

s De duplici corde. Hic consequẽter inducit ad timorem dei ꝓminando penam. ⁊ p ꝓsequẽs boni amissionez carentibus de timore di. De duplici corde. i. prerendenti bonũ exterius. ⁊ habenti malum interius. t Et labijs sceleⁱ. i. ꝫ deũ blasphemis. v Et manibꝰ malefacientibus. s. homicidio. rapina ⁊ hmõi. Et sic tangit ꝫ triplex pcñm. s. cordis oris ⁊ opis ꝓcedẽs ex defectu diui timoris.

x De dissolutis corde ⁊c. quoꝝ cor ẽ solutũ et separatum infidelitatẽ a deo. y Et iõ nõ ꝓtegent ab eo ꝛa malo culpe in ꝓsenti. ⁊ a malo pene in futuro. z De bis q̃ pdiderunt sustinentiam. s. patie virtutem.

a Qui dereliquerũt vias rectas ⁊c. Sicut. n. declinare a malo ⁊ facere bonũ sunt due ptes iusticie. sic ꝓ oppositũ deserere bonũ ⁊ facere malũ sꝛ due ptes iniusticie

b Et q̃d faciẽt cũ inspicere. i. punire. c Cepit dñs. Incer. n. oia nuda ⁊ apta sint oculis eiꝰ hebreos. iiij. ffi ꝛ inspicere pctã qñ punit ea. d Qui timent. Hic conseq̃nter cõcludit intentum scz q ex timore dei procedit multiplex bonum di. Qui timent dominum non erunt incredibiles vbo illiꝰ. ꝫ magꝛ credibiles e Et q̃ diligũt illũ ⁊c. qz vera fides ꝓ dilectionẽ opat. f Qui timẽt do. in-

qui. q̃ bũpla. sꝛ ei. nã de volũtate eiꝰ ipleda sunt soliciti.

g Et q̃ diligũt eũ replebunt lege ipiꝰ. qz plenitudo legis ẽ dilectio. Ro. xiij. g Qui tie. do. ꝓpa. corda sua ꝓ mũdicia interiorẽ. h Et i ꝓspcũ illiꝰ sctificabũt aias suas ⁊ nõ in ꝓspectu hoim tm qõ est ꝓpriũ hypocritarum

i Qui ti.do.custo.man.eius.corde retinēdo.t ope adiplendo. k Et patiam hēbūt.in aduersis. l Usq ad inspe.aie illius.t accipit hic aīa p volūtate diuia: q tunc aspicit patictes qñ eos liberādo reddit gaudētes.
m Si pniaz ñ egerim⁹ de pctis:a qb⁹ hō nō pōt in pñti vita esse imunis totaliter.iuxta illud.j. Job.j.Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habem⁹ ipi nos seducimus.
n Incidem⁹ i ma. dñi.i.diuinā puniti onē valde gnē. Hebze.x. Horrēdū ē incidere in manus dī viuētis. o Hcōz em̄ magnitudinem ip̄s.i.ptātē puniendi obstinatos.
p Sic t mia illius penitētibus pcēdo.
q Cū ipo ē nā vtra qz ē eadez cū ecīa divina. Ca.iij.

Filij sapie Dª qz auctoz tractauit de ozsine vtutū. hic p̄r agit de exercitio earū.t diuidit in duas ptes. qz p tractat de hmōi exercitō. scdo de statib⁹ in qb⁹ fit hꝰ exercitatio.xxiiij. ca.pma adhuc i duas.qz p tractat ō virtutū exercitio i ozdine ad primū.scdo i ozdine ad deū. xiiij. capi. pma adhuc in tres fm qꝰ primus est supioz:inferioz vel eqlis .qz p tractat de vtutū exercitio ad supiozes.scdo ad inferiozes ibi. Ignē ardentē.tercio in ozdine ad pares.xij.ca.ibi. Nō agnoscit amicꝰ. Parentes aūt st supiozes q st honozādi.iō tractat h de honore pentū.Et diuidit in duas ptes.s.pncipalē t sncidētalē q incipit ibi. Fili in māsuetudine.Sciendū th q iste diuisiones t supadicte t subsequētes vsq ad.xliij.ca. exclusiue nō sunt ita pcise.quin de ptinētibus ad ptes aliquas tractet aliqd in alijs ptib⁹ t ecōuerso.t h ꝓpter pnexionē vtutū:de qbus agit in h libzo. Pars aūt pñs in duas diuidit.qz p pbat qꝰ pentes sint honozādi.scdo fili⁹ excitat ad executionē hꝰ obsequij ibi. Honoza pzem zc. Qz aūt pentes sint honozādi:p pbat aūcte diuini pcepti Exo.xx Inter pentes vo deus ē pm⁹:ex q ois paternitas in celo t in terra noīat. Eph.iij.iō dicit. a Filij sapie.i.dei q ē ipa sapia p essentiā. b Ecclesia iustoz:q sunt dei filij: p adoptiōis grām. c Et natio illoz obia t dilectio.sic de hoie notabiliter liberali nō solū ōz q sit liberalis i concreto:ꝫ etiā liberalitas in abstracto:ꝓpter qō subditur.
d Judiciū pñs.i.decretū dei qui pꝰ est pncipalis. vt dicū est. e Audite filij.aure corpis t etiā mēt. f Et sic facite vt salui sitis.qz nō auditozes legis.s.tm̄:ꝫ factores iustificabunt Ro.ij. g Deus em̄ honozauit pzem. id ē honozari pcepit. h In filijs.i.p filios. i Et iudiciū matris.i.decretū suū de honore mris. k Exqui rens firmauit in filios.qz firmiter exqrit obseruatozes ad pmiandū.t transgressozes ad puniendū.t qz honoz pentū tūc est meritozius vite eterne qñ fit ex caritate.iō sbdit.
l Qui diligit deū:exozabit p peccatis pteritis.
m Et ꝛine.se ab illis.cauēdo a recidiuo. n Et i oīo
t būt aias suas .q timēt dñz
k custodiūt mādata eiꝰ t pa
l tiētiā hēbūt vsq ad inspe-
mctionē illiꝰ dicētes. Si pe
n nitētiā nō egerim⁹: incide
mus i manꝰ dñi t nō i ma
o nus hoim Scōm ei magni
p tudinē illiꝰ:sic t mia illius
q cū ipo est. Cap.iij.

Filij sapie eccia iustorū.t natio illoz obia t dilectio. Judicium pñs audite filij:t sic facite
f vt salui sitis. Deus enī ho
g norauit pzez in filijs:t iu-
h diciū mris exquirēs firma
k uit i filios Qui diligit deū
l exorabit p pctis: t cōtine
m bit se ab ill:t in oīone die-
n rū exaudiet t sic q thesauri
o zat:ita t q honorificat ma
p trē suā. Qui honorat pzez
q suū iocūdabit in filijs t in
r die oīonis sue exaudietur
s Qui honorat pzez suū vi-
t ta viuet lōgioze:q obedit
v pri refrigerabit mzez Qui
x timet dñm honorat pntes
y t q̄si dñs fuiet his q se ge
z nuerūt:in ope t i ꝓmone t
a oi patia. Honoza pzez tuū
b vt supueniat tibi bñdictio
c a deo. t bñdictio illiꝰ i no
d uissimo manet. Bñdictio
e pris firmat domos filioz.
f maledictio aūt mris eradicat fundamenta. Ne glozieris in cōtumelia pris tui:
g h nō ei est tibi glia ꝫ cōfusio.
i Bna ei hois ex honore patris sui t dedec⁹ filij pr̄ sine
k honore. Fili suscipe senectā pris tui:t ñ ꝓtristes eū
l i via illiꝰ t si defecerit sensu veniā da:t ne spnas eū
m tua ꝟtute. Elyna em̄ patris non erit in obliuione.
n o Nam p pctō mris restituetur tibi bonū:t in iusticia
q edificabit tibi:t in die tri-
r s bulatiōis ꝓmēozabit tui t
sic i sereno glacies soluent
qui thesaurizat .aggregās sibi preciosa
q Ita t q ho.mat. suā.s.congregat sibi merita preciosa.
r Qui ho.pa.snū incū.in filijs .nā habebit filios sibi obedientes t se honozātes qō ꝓtingit vt in plurib⁹ qñ filij sunt patrū imitatozes.
s Et in die oīonis sue.i.facte pro se.
t Exaudiet.hec est em̄ vna de ꝓditionibus q facit oīoez sp exaudibilē.
v Qui bono.pzez suū vita viuet lōgiore.sic em̄ ꝓmittit in p̄cepto dei Exo.xx. Honoza pzem tuuz t mzem vt sis lōgeuus sup terram
x Et q obedit pri. refrigerabit matrez id ē ꝓsolabit eam
y Qui timet dñm honorat pentes. ne sit trāsgressoz diuini p̄cepti. z Et quadominis seruiet his q se genuerūt ope et sermone.i.veraciter t sine fraude.

a Et oi patia.bonꝰ em̄ filius habet patiam.etiā si pater eū increpet sine culpa. b Honoza pa.tu.h p̄r inducit ad executionē honozis pentū. Et p omni tpe generaliter.scdo tpe senectutis spāliter ibi. Fili suscipe. pma i duas.qz p inducit filios ad honozē pentū.scdo retrahit eos a ꝓtumelia eoz ibi. Ne glozieris. Circa pmum dicit.
b Hono.pa.tu.vt veniat tibi bñdictio.i.multiplicatio i bonis tpalibꝰ t spūalibus. c Et bñdictio il.in no.manet in ꝓsecutiōe vite beate. d Bñdictio pa.fir.do.filio. sicut ptz de bñdictiōe ysaac Geñ.xxvij. e Maledictio aūt ma.era.funda.domoz filioz sibi rebellantiū f Ne glozieris.h p̄r retrahit filios a ꝓtumelia pentum di. Ne glozieris in ꝓtumelia pris tui.t subdit rō. g Non est em̄ gloria.s.tibi h Sed cōfusio.qz pater manet q̄dam mō in filio. Ex h em̄ q indiuidua incozruptibilia nō p̄nt pmanere in seipis.alio mō suppleuit deꝰ eoz pmanētiaz scz p generationē fm phm.ij.de aīa.iō sbdit. i Bna ei hois zc.t ptz ex dictis lra. k Fili suscipe.h p̄r excitat filios ad honozē pentū tpe senectutis spāliter cū ōz. Fili suscipe senectā pris.tūc em̄ nō solū indiget reuerētia filiorum:ꝫ etiā subsidio ipoz. l Et si defecerit sensu veniā da.qz nō est culpa sua.ꝫ naturalis defectꝰ. Et qz nō soluz filij tenent pntibꝰ vnis bñfacere.ꝫ etiā defunctꝰ.subdit.
m Elyna em̄ pris.i.p aīa patris data. n Non erit in obli.co.deo. o Nam p pctō matris.i.p elyna ad remissionem sui peccati data. p Restituetur tibi bonuz meritozium. q Et in die tribulationis.i.mortis
r Commemozabitur tui ad remissionem tui peccati.iō subditur. s Et sicut in sereno zc.t patet:et in fine concludit.

t Omale fame est.l.valde male v Qui dereliquit pñem ꝛc.nã h ē ꝫ nãm.iõ merito ab oib⁹ diffamat.
x Filij mãsuetudine. Hec ē ps incidẽtalis: ex h ei q̃ cepit de vtutib⁹ tractare: ꝛ postea ꝓsequit. ponit h vnũ qõ est cõe oim vtutũ.s.debitũ modũ de q̃ tractat p̃ ꝓput debet eẽ i agibilib⁹. secũdo i speculabilib⁹ ibi. Altiora te. tercio i intrinsecis motib⁹ ibi. Circa pm̃ dr. x Fili i mãsuetudie.i.i benigno ꝛ decenti mõ y Opa tua perfice nã opa bona de gñe freq̃nt deturpant ex indecẽti mõ z Et sup hoim glo. ꝓmuniũ. a Diligentis q̃ pauci sũt respectie q̃ bona opa hẽant ꝛ bonũ modũ. Stultor ei infinit⁹ ē nũerus. Eccl'.j. Et q̃ ad debitũ modũ hũdũ valde facit hũilitas subdit. b Quãto magn⁹ es.i ptãte. scia ꝛ vtute.
c Hũilia te i oib⁹ Greg.omel'.xxxj.tãto ē hũlior atq̃ ad fruiẽdũ deo ꝓmptior q̃sq̃ dr ē ex mũere: tãto obligatior ꝛ se eẽ ꝓspicit i reddẽda rõne. d Et cor ã deo inue.gra.ꝯitudo ei ō bñficio iã accepto reddit hoiem idoneũ ad aliud accipiendũ. e Nam magꝑ pot. dei so. ꝓpt q̃ ō p̃ sp dare gratis ampli⁹. f Et ab humilibus honorab'.iõ dei dona eis multiplicantur.
g Altiora te.h ꝓpr inducit ad debitũ modũ in speculabilibus di. Altiora te ne q̃sieris ꝛc.sicut sunt diuinitatis secreta. h Sed q̃ p̃ce.tibi de⁹ cogita illa sp.q̃ sunt ad salutẽ necessaria. Vñ legit in viaspatrũ q̃ quidã sctũs p̃sbr ter noie copres interrogat⁹ de melchisedech q̃s fuisset: cũ de h cepisset cogitare pcussit os suũ dicẽs. Ne tibi copreh q̃ tibi mãdauit ꝺs vt faceres dereliq̃sti. ꝛ q̃ a te nõ req̃rit illa scrutari p̃sumis. iõ subdit. i Et in p̃bus eius opt.ne fue.curio. nã in talib⁹ est magꝫ vanitas q̃ vtilitas Cetera patẽt ex dictis vsq̃ ibi. k Plurima em̃ ꝛc. ostẽsa sũt tibi. illu scz q̃ sctis ꝓphis sunt revelata ad salutez hominũ. quib⁹ ē hũiliter ꝛ firmiter assentiendũ. l Multos em̃ supplãtauit suspitio illor q̃ ꝑsumẽtes de suo ingenio: suspicant ad q̃cũq̃ ardua. cognoscẽda se posse ptigẽ m Et in vani. ōtinuit sensus illor. nam p hoc in errores ꝛ hẽses ceciderũt. o Cor dux. hic ꝓpr idũc ad debitum modũ in intrinsecis motib⁹. Circa q̃ ō pmo malicią reprobat. scdo bonitatẽ ꝓmẽdat ibi. Cor sapientis. Circa pmum dicit. Cor dnũ resistit instinctui diuino ad bonũ. sicut in corpalibus ꝺr durũ q̃ nõ cedit tãgenti. liij. metheororꝛ.
p Habebit male in nouissimo. Nam sicut dicit Augu. in ſmone de innocẽtib⁹. hac em̃ aĩa duersione percutitur peccatorꝛ vt moriẽs obliuiscat sui. q̃ dũ vineret oblitus ē dei. q Et qui amat piculũ. i. occasiões pctorꝛ. r In illo pibit. sicut auicula volitãs circa laqueũ. s Cor iu

t peccata tua. Quãmale fa-
v me ē q̃ dereliq̃t p̃rem ꝛ est maledict⁹ a deo q̃ exasperat
x mr̃em. Fili i mãsuetudine opa tua ꝓfice ꝛ sup hoium
y gl'az diligeri. Quanto magn⁹ es hũilia te i oib⁹ ꝛ co-
z rã deo inuenies gr̃am: q̃m
a magꝫ potẽtia dei soli⁹ ꝛ ab
b hũilib⁹ honorat. Altiora te ne ꝙsieri: ꝛ fortiora te ne
c scrutat⁹ fueri: ꝙ q̃ ꝓcepit ti-
d bi ꝺs illa cogita sp: ꝛ i plu-
e rib⁹ opib⁹ ei⁹ ne fueri cu-
f riosus. Nõ ē ei tibi necessa-
g riũ ea q̃ absc̃dita sũt videre oculꝫ tuis. Insupuacuis reb⁹ noli scrutari multipliꝫ ꝛ i pluribus ei⁹ opib⁹ ñ eris
k curiosus. Plima. n. sup sẽ
l sũ hoiz oñse sũt tibi. Multos ei supplãtauit suspitio illo-
m rũ ꝛ i vanitate ōtinuit sẽs⁹
o illor. Cor dux hẽbit male
p i nouissimo ꝛ q̃ amat piculũ
q in illo pibit. Cor ingredies
r duas vias nõ hẽbit succes-
s sus: ꝛ prauicors i illi scãda-
t lizabit. Cor nequã ḡuabit
y in doloribus: ꝛ pctor adijci

b et ad peccandũ. Synagoge supbor nõ erit sanitas.
c d frutex ei eradicabit in illis
e f ꝛ nõ intelliget. Cor sapien-
g tis intelliget in sapia: ꝛ auris bona audiet cũ oi ꝛcupiscẽtia sapiam. Sapiens cor ꝛ intelligibile abstiebit se a pctis: ꝛ in opib⁹ iusti-
b cie successus hẽbit. Ignez ardentẽ extinguit aqua: et
i el'ymosina resistit pctis: ꝛ deus ꝓspector ē e⁹ q̃ reddit gra-
k tiã. Meminit in posterum
l m ꝛ in tpe casus sui inueniet firmamentũ. Ca.iiij.
a Fili el'ynã paupis ne
b defraudes: ꝛ oculos tuos ne transuertas a
c paupe. Aiaz esuriẽtẽ ne ꝺ spexeri ꝛ ñ exasperes i pauperẽ i iopia sua. Cor iopis ne afflixeri ꝛ ñ ꝓtrahas datũ angustiãti. Rogationẽ ꝓtribulati ne abijcias ꝛ nõ
d auertas faciẽ tuam ab ege-
no Ab iope ne auertas o-
e culos tuos ꝓpter irã: ꝛ nõ relinq̃s q̃rẽtib⁹ tibi retro
f maledicere. Maledicentis

ribus inferni.
a Et pecc. adij.ad peccandũ.i.talis dũ vinit de malo i pei⁹ pcedit. Et sicut est de singulari psona: sic ō ꝙgregatiõe mala. ꝙpter q̃ sequit.
b Synagoge sup. nõ erit sanitas spũalis q̃ ꝙsistit in bona dispositiõe mor. siẽ sanitas corpis in bona dispositõe hũor
c Frutex ei pecca ti.i. ois excusatõ pat liãs pctm̃. d Eradicabit in illis. nam oia nuda sũt dei oculꝫ
e Et nõ intelliget. scz a pctõrib⁹ q̃ nolũt divina iudicia cognitare. f Cor sapientis pctis. b ꝓpr bonitatẽ opposita ꝓmẽdat di. Cor sapientis intelliget. i. cognoscet. g Insapia. i. i vb ꝛ opib⁹ sapie q̃ ꝙgnoscit habit⁹ latẽs in mẽte. Cetera patẽt. h Ignem ardentẽ. Postq̃ auctor tractauit de exercitio vtutũ ꝛ erga superiores: ꝛ interpo-
suit vnũ q̃ ē cõmune oim vtutũ. h ꝓpr agit de vtutũ exercitio erga inferiores.

z Granabit in dolo

z ꝓmo erga inferiores in suba. scdo erga inferiores in sapiẽtia se. ca. ibi. Sapia filijs suis. tcio erga inferiores i potẽtia. vij. ca. Inferiores in suba sũt pauper erga ꝙs, vtuose agit cũ eis p el'ynã subueniẽt. iõ p̃ el'yne vtutẽ oñdit. scdo ad faciẽdũ eã inducit in ꝓncipio se. ca. Circa pmum dicit
b Ignẽ ardẽ. extin. aq̃. ex ꝓpietate sua Et el'yna resistit pctis. penã ꝓ eis debitã auertẽdo: ꝓpt q̃ ō daniel dicebat regi nabuch. Dañ. iiij. Pctã tua el'ymis redime ꝛc ꝛ Et de⁹ ꝓspector ei⁹ q̃ reddit grãz. de bonis a deo sibi collatis
c el'ynã faciẽs ei⁹ mẽbris. k Meminit in posterꝫ augm̃tãdo ei⁹ bonũ. l Et in tpe casus sui. i. sue mortis.
m Inueniet firmamẽtũ. q̃ sic̃ Aug. dic̃ sola mia comes est defunctorꝛ. Capitulum. iiij.
En el'ynam. h ꝓpr inducit ad el'ynã faciendaz. Et ꝓpsone singulari. scdo cõtati ibi. Cõgregationi pau-
peꝛ. Circa pmũ dicit. a Fili el'ynã paupis ñ defraudes tibi retinẽdo q̃ ē tibi ꝓmissum paupib⁹ erogare
vel de tuo denegãs i casu necessitatiꝫ. in q̃ paupi deberis.
b Et ocu. tu. ne trãsuertas a paupe. vt si nõ potes exhibere manũ: saltẽ exhibeas aĩm ꝛ benignũ aspectũ.
c Iliam esurientẽ ne despexeri ꝛc. nã afflicto nõ ē dãda
afflictio. ꝙ ꝓsolatio. Cetera patẽt vsq̃ ibi. d Ab inope ne auer. ocu. tuos ꝓpt irã. i. si de ꝓterito te turbauerit: nõ
dimittas ꝓpt sibi bñfacẽ. e Et nõ relin. q̃rẽ. tibi retro
maledicẽ. i. nõ des occasionẽ paupi p tuã duriciã, vt maledicat occulte tibi. ꝛ subdit causa. f Maledicentis eñ

tibi ꝛc. Sed cōtra hoc videt q nō sit exaudibilis. qz male dicē pctm̄ est. Dōm q maledicē nō accipit h p ipcatione mali culpe q sp est pctm̄. nec p impcatiōe mali pene absolute. ꝫ p impcatiōe mali pene. vt vexatō det intellectū ei cui impcat ꝛ sic ex sua afflictiōe ad ꝓpatiendū alijs moueatur. § Cōgregatiōi. h ꝓfr monet ekynā facē cōitati d. Cōgregatiōi paupe rū affabilē te facito. alloquēdo dulciter. ꝛ donū si potes ꝓferēdo. ꝛ tunc erit duplex ekyna. s. ꝟbi ꝛfacti. ꝛ tāto melioꝛ cū ꝫto cōioꝛ cetez parib⁹. qz bonū cū ꝫto cōmuni⁹ tāto diuini⁹ ex. j. etb. b Et p̄sbytero hūilia aiam tuā ꝛc. i. seni exhibe reuerētiā debitā ꝛ ñ dimittas pp ei⁹ pauperiē. Liber ei iste p̄ fuit trāslat⁹ i grecū. ꝛ post in latinū. prez sbyter aūt grece. idē ē qđ senex latine. vñ p̄ de aia vbi trāslatō noua hz. Si senex hīet oculū iuuenis videret vtiq; vt iuuenis. Antiq trāslatio hz. Si p̄sbyt hīet oculū iuuenis ꝛc.

i Libera eū q iniuriā patit. in hoc ei ē paup k Et nō acide feras. i. egre vel moleste sic fructus acidus dētes molestat. l In iudicā. esto pupill. mise. vt p̄ salua tñ iusticia m Et p̄ viro mīi illoꝛ vidua ꝓsolādo. n Et eris tu velut fili⁹ altissimi. p gre adoptionē. o Et mise. tui magis ꝫ mater. qz misericordioꝛ ē ꝫ illa: ꝛ potētioꝛ ad dandū melioꝛa. p Sapientia. Hic ꝓfr inducit ad inuādū inferioꝛes in scia. qō fit p doctrinā q̄ subleuant ignoꝛātes. ꝛ diuidit in duas ptes. Nam oñdit p̄ q̄lit hō sapiam hēat a deo. scōo inducit ad cōicandū eā ꝓximo ibi. Fili ꝓserua tp̄s. Circa ꝑmuz dicit. p Sapia. s. increata. q Filijs suis vitā ispirat id ē ꝓpositū ꝛ desideriū vite melioꝛis p doctrinam suam r Et suscipit inq̄rētes se. sapie donū eis augmētādo.

s Et p̄bit in via iusticie. eā oñendo. t Et q illā diligit: diligit vitā. nā est vita p essentiā. v Et q vigilauerit ad illā. p studiū lectiōis ꝛ oꝛōis. x Cōplectent pla cozē ei⁹. i. suauitatē. ꝛ dz a placo cas. y Et q tenuerit il futuro. z Hereditabūt vitā gr̄e in p̄nti: ꝛ glie i cet deus. s. mltiplicādo dona sua c Qui seruiūt ei ob sequētes erūt sctō. nā ipa est de⁹ q est sctūssctō. d Et eos q diligūt ꝛc. Pzouerb. viij. Eso diligētes me diligo.

e Qui au. illā iud. gētes. qz spūalis iudicat oia. j. coz. ij f Et q intuet illā. p sctām meditatiōez. g Permanebit ꝓfidēs. de beatitudine. h Si crediderit ei. s. sapie i create. i Hereditabit illā. in p̄ria vbi plenarie hēbitur ꝛ inamissibiliter. k Et erūt in ꝓfir. cre. il. i. opa eoꝝ ī bono ꝓfirmata. l Qm̄ in ten. p̄ntis vite. m Ambulat cū eo. ip̄m dirigēdo. n Et i p̄i. ele. eū. i. cū electis q sūt p̄imi ꝛ p̄cipui apud deū. ascribit ip̄m. o Timoꝛē. offense. p Et metū. gehenne. q Et ꝓba. i. tribulatiōz

eē tibi in amaritudine aie exaudiet depcatio illi⁹: exaudiet aūt eum q fecit illū.

g Cōgregationi paupm affa b bilē te facito ꝛ p̄sbro humilia aiaz tuā ꝛ magnato humilia caput tuuz. Declina paupi sine tristicia aurē tuam ꝛ redde debitū tuū ꝛ rñ de illi pacifice ī māsuetudi i ne. Libera eū q iniuriā pa k titur de manu supbi. ꝛ non l acide feras i aia tua. In iudicādo esto pupill⁹ miseri- m coꝛs vt p̄ ꝛ ꝓ viro mīi illoꝛ ꝛ erī tu velut fili⁹ altis- o simi obediens ꝛ miserebit tui magis ꝫ mr̄ Sapia filijs q r suis vitā ispirat: ꝛ suscipit s inq̄rētes se ꝛ p̄bit in via iu t sticie. Et q illa diligit: dilu v git vitā: ꝛ q vigilauerit ad x illā ꝓplectent placoꝛē ei⁹. y z Qui tenuerit illā: vitā hea b reditabūt: ꝛ q introibit bñ c dicet deus. Qui seruiūt ei d obsequentes erunt sctō: et

eos qui diligūt illā: diligit e deꝰ. Qui audit illā iudica f bit gētes: ꝛ q intuet illā p. g D manebit ꝓfidēs. Si credi i derit ei: hereditabit illam. k ꝛ erūt in cōfirmatiōe crea- l ture illoꝛ qm̄ in tentatione m ambulat cū eo: ꝛ in p̄mis n elegit eū. Timoꝛem ꝛ me- o p tum ꝛ ꝓbatiōem inducet q r sup illū: ꝛ cruciabit illū in s v tribulatōe doctrine sue donec tentet eum in cogitatō x nib⁹ suis: ꝛ credat anie illi y z us. Et firmabit illū et iter adducet directum ad illū. a b ꝛ letificabit illum ꝛ denu- c dabit abscōsa sua illi ꝛ thesaurizabit sup illū scientiā d ꝛ intellectū iusticie. Si au e tē oberrauerit dēlinq̄t euz ꝛ tradet eū in manꝰ inimici f g sui. Fili obserua tempus ꝛ b deuita a malo ꝓ. Pro aia tua i ne ꝓfundaris dicere veruz k Est enim ꝓfusio adducens l pctm̄. ꝛ est ꝓfusio adducēs

scripturas ꝓphārū errauerūt p inuidiā quā ꝓtra xp̄m cōceperūt. eo q p̄dicabat ℈ eoꝝ vicia. ꝓpter qō tradidit eos deꝰ in manib⁹ romanoꝝ q ptim eos occiderūt ptim captiuauerūt: ꝛ in manib⁹ inimici p̄misit eos p obstinationez detineri. f Fili ꝓserua tp̄s. Postq̄ auctoꝛ oñdit q̄lit hō sapiam hz a deo. h ꝓfr inducit hūtē sapiam ad cōicandū eā ꝓximo. ꝛ diuidit in duas ptes. qz p̄ agitur de veritatis doctrina. scōo de doctoꝛis prudētia in p̄n. ca. vj. p̄ima adhuc in duas. qz p̄ inducit doctos ad cōicādū. secundo discipulos ad recipiendū. vj. ca. ibi. Fili a iuuentute. Prima in duas. qz p̄ doctoꝛes inducit ad docendū vitatē. scōo ad rescindēdū superfluitatē seq̄nti ca. ibi. Nō ventiles te. p̄ma adhuc in duas. s. in ptē p̄incipalē ꝛ incidētales q̄ incipit ibi. Nō cōfundaꝛ. Circa p̄mū inducit ad docēdū vitatē cū debitis circūstātijs quarū vna est oportunitas tpis. qz sicut dr Eccl. iij. Tps tacēdi ꝛ tps loq̄ndi. ideo sbdit. f Fili ꝓserua tp̄s. Doctrina vo vitatis impedit p malaz vitā doctoꝛis. iō subdit. g Et deuita a malo. Greg. omel. xxxvij. Cui⁹ vita despicit. restat vt ei⁹ p̄dicatio ꝓtemnat. Impedit etiā vera doctrina. eo q doctoꝛ timet vel erubescit tāgē vicia magnoꝝ. iō sbdit h Pro aia tua. i. p tempali exponēda. i Ne ꝓfundaris dicere vtrū. Et sbdit rō k Est em̄ ꝓfusio adducēs pctm̄. s. illa q̄ doctoꝛ dimittit dicere verū. ne a maioꝛib⁹ ꝓfusionē patiat in ꝓspcū hoim.

l Et est ꝓfusio adducēs gꝛaz ꝛ gratiam. s. illa q̄ sustinet patiēter ꝓpter vitatez. Iterū impeditur a vera doctrina etiā p acceptionē p̄sonaꝝ. ideo sbdit.

an Ne accipias facie. ℓ. hois. Aduersus facie tuã. i. ꝺ̃ animam tuam que est facies ad veritatis cõtemplatiõem. de qua facie dicit. ij. Cor. iij. Nos vero reuelata facie domi gl̃am speculãtes ⁊c. n Nec aduersus aiam tuã mẽdaciũ dicẽdo falsum sciẽter in fauorẽ alicuius potentis.

o Ne reuera ꝓximi tuũ. i. amicũ.

p In casu suo. malũ ipius palliãdo.

q Nec retieas verbũ. cessãdo a doctrina vitatis. r In tpe salutℓ. i. ꝓuenientis doctrie. s Nõ abscõ. sapi. tu. i dec. su. vbis curiosis obumbrãdo veritatez. ⁊ subditur causa.

t In lingua ei. luci de loquẽti. v Sapiẽtia dignoscit. ꝙa facile capit ab auditoꝛib⁹ Prouer. xiij Doctria ꝓudentiũ facilis. x Et firmamẽtũ in opibus iusticie. qꝛ doctrina bona ꝓfirmat̃ ꝑ opa bona docẽtℓ. ⁊ qꝛ vane gl̃e cupidi dictis alioꝛ etiaz veris vel magℓ pbabilibus libẽter ꝺ̃dicũt. qõ cedit i vitatis impedimentũ. iõ sbdit. non ꝺ̃dicas vbo vitatℓ. ⁊c. ⁊ ptz. y Et de mẽ. iner. tue ꝓfũdere. ſ. in teipo de fam itate tua in alioꝛ repheſióe. z Non cõfundaris. h̃ ẽ ps i cidẽtalis in q̃ tractat auctoꝛ de vitate vite ⁊ iusticie eo q̃ immediate tractauerat de vitate doctric. Et ꝺiuidit in duas partes. qꝛꝑ ponit aliq̃ ad vtrãq; vitatẽ ptinentia. scõo excludit aliq̃ que sunt impediẽtia. ibi. Noli esse sicut leo. Circa ꝑmũ dicit. z Nõ ꝓfun. ꝓfi. pctã tua ei q̃ scit ⁊ põt remediũ adhibere. h̃ eñ ptinet ad vitatem vite. a Et ne sub.te ú oñi ho. ꝑ pctõ. sup. remediãdo h̃ tñ illi q̃ scit ⁊ põt remediare. b Noli resi. ℥fa. potẽ. scz dei. c Nec coneris ℥ ictũ fulmis. i. iusticie dñine. cui resistũt in pctis obstinati. Cõsequẽter ponit qõ ptiet ad vitatẽ iusticie dí. d Pro iusti. ago. ꝑ aia tua. i. ꝑ salute aie tue e Et vsq; ad mor. cer. ꝑ iusticia. elegibilioꝛ eñ est moꝛs bona q̃ trãsgressio iusticie f Et deꝰ expu. ꝑ te mi. tuos spũales sp ⁊ coꝛpales frequẽter. g Noli cita. esse in lingua tua. i. p̃ceps in ꝓferẽdo sniam. h Et remissus in ope. tuis. i. in exeq̃ndo sniam iuste latam.

i Noli esse. h̃ ꝓ̃r excludit ipediẽtia q̃x vnũ est crudelitas. qnã excludit dí. Noli esse sicut leo ⁊c. scõm ẽ cupiditas. circa quã ꝑ ponit intentũ. scõo exequit ꝓpositũ i ꝑticula. se. Et q̃m cupiditas ẽ radix oĩm maloꝛ. j. Tbi. vj. ideo dicit. k Nõ sit poꝛrecta. i. ꝓmpta. l Manus tu. ad accipi. mũera iniuste vel inhoneste. m Et ad dan. collec. a. i. clausa.

Capitulum. v.

Noli attẽdere. Hic ꝑ quit intentũ de cupiditate

dicens. a Noli attẽdere ad possel. sniãs. i. sniã acq̃rendas. b Et ne dixeris ẽ mihi sufficiẽs vita. i. mihi restat longa vita. iõ multa mihi sunt acq̃renda. c Nihil eñ ꝓderit in tpe vindicte diuine. d Et obductiõis. id est clausionis sensuũ. que fit in moꝛte. e Ne sequaris in fortitudie tua cõcupiaz coꝛdis tui ꝑ potentiã tuã aliena rapiẽdo. f Et ne dixeris quõ potui. de pꝛeterito sic. ſ. potens ero in futuro. g Aut q̃s me subij ciet. q. ꝺ. nullus. h̃ remouet̃ cũ subdit. h Deꝰ ei vindicãs vindi. cuiꝰ potentie nemo resistere põt. i Ne dixe. pecca. ⁊ q̃d mihi acci. triste. q. ꝺ. ita bñ vel meliꝰ est mihi sicut nõ pecãti. q̃ frequẽter cõtingit q̃tũ ad bõa tẽporalia. iõ subditur punitio diuina k Altissi. eñ ẽ paredditoꝛ. nã aliquãdo expectat ꝑ totaz vitã. ⁊ tũc post hanc infert gũissimam gehennie penã l De ꝛpiciatu pctõꝝ. ſ. ꝑ pniam remissoꝝ. m Noli eẽ sine metu. qꝛ nescis si pnia sufficiẽs fuerit. et si fuerit sufficiẽs ad remotionẽ culpe nõ ẽ tñ totalis pene. n Neq; adiic. pec. ꝓ recidiuũ. o Su per pctõ. ꝑus dimissum qꝛ sic q̃dãmõ ꝑ ingratitudinẽ redíret. p Et ne dicas miſe. dei ma. ẽ ⁊c. de dei mia nimis ꝑsumendo. ⁊ sbdit rõ. q Misericoꝛdia ei

c ficiẽs vita. nihil ei ꝓderit i
d tpe vindicte ⁊ obductiõis
e Ne seq̃ris i foꝛtitudie tua
f ꝓcupiaz coꝛdis tui ⁊ ne dixeris. Quõ potui: aut q̃s
g me subijciet ꝓpt̃ facta mea
h Deꝰ. n. vndicãs vindicabit. Ne dixerℓ. Peccaui: ⁊
i q̃d mihi accidit triste. Altissimꝰ ei ẽ patiẽs redditoꝛ
l Deꝰ ꝓ ciatu pctõꝝ noli eſ
m se sine metu: neq; adijcias
n pctõ sup pctõ: ⁊ ne dicas
o Miseratio dñi magna ẽ: mul
p titudinis pctõꝝ meoꝝ miserebit. Mia eñ ⁊ ira ab illo cito ꝓximant ⁊ in pecca
q toꝛes respicit ira illiꝰ. Nõ
r tardes ꝙuerti ad dñm ⁊ ne
s differas de die i diẽ. Subito ei veniet ira illiꝰ: ⁊ i tpe
t vindicte diſpdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniustis. nõ eni ꝓderũt tibi in die obductiõis ⁊ vindicte
x Nõ vẽtiles te in oẽm vẽtũ
y ⁊ nõ eas i oẽm viã. Sic ei
z ois peccatoꝛ ꝓbat̃ i duplici lingua. Esto firmꝰ in via
a dñi ⁊ in ꝛitate sensus tui ⁊
b sciẽtia: ⁊ ꝑsequat̃ te ꝛbum
c pacis ⁊ iusticie. Esto mansuetꝰ ad audiendũ ꝛbum
d dei vt itelligas: ⁊ cũ sapia

parcẽs. r Et ira puniẽs. s Ab illo ci. pri. fm q̃ hõ penitet de pctis. vel indurat̃ in illis. iõ subdit. t Non tardes ꝙuer. ad dñm ꝑ pniam veram. Et reuertit̃ auctoꝛ ad increpatiõem cupiditatis dí. v Noli an. esse in diuitijs multis acq̃rẽdis vel male retinẽdis. Cetera patent ex dictℓ. x Nõ vẽtiles te. Auctoꝛ supꝛa indurit ad docendũ veritatẽ. hic ꝓ̃r inducit ad vitandũ indecẽtiã ⁊ superfluitatẽ dí. Nõ vẽtiles te in oẽm ventũ. factãter ⁊ ꝑsumptuose docẽdo. y Et nõ eas in oẽm viã. i. oẽm opinionem recitando. ꝑ. ⁊ nũc vni nunc alteri adherẽdo z Sic eñ ois pec. ꝓba. in du. lingua. mõ veritatẽ docẽdo. mõ ꝺ̃ eñ ois pec. ꝓba. in du. lingua. mõ veritatẽ docẽdo. mõ ꝺ̃ riũ veritati asserẽdo. quod solent facere doctoꝛes vacillantes in fide. iõ subdit. a Esto firmꝰ in via dñi. q̃tũ ad fidem. b Et in veri. sensus tui. i. dictamine rõnis naturalis. q̃tũ ad moꝛes. c Et ꝑsequat̃ te ver. pa. ⁊ iusticie in agibilibus huius vite. Et q̃m ad doctoꝛẽ ptinet de q̃stiõnibus rñdere veritatẽ. iõ sbdit. d Esto mãsuetus ad audiendũ ꝛbũ dei. dulciter audiẽdo q̃ẽm de fide vel moꝛib⁹ tibi factam. e Vt intelligas. querentis intentionem. f Et cũ sa. ꝑse. rũsum verum. fm eñ pbm opus est sapientis non mentiri de quibus nouit. ideo subditur

g Si est ti. intellectus. veritatis circa quesitū. h Rñ de pri. sinaūt. ma. tua sit sup os tuū tacēdo. z sbdit rō. i Ne capiaris ꝛc. z ptz lra. z qm aliqū doctor vane glie cupidus verecūdat nō rūdē ne cadet in palū. qz nescit ve ritatē. iō rūdet occulte z male. ꝓpter qō subdit. k Nō

g ꝓferes rñsum vey. Si ē ti
b bi intellect⁹ rūde ꝓmo:
sinaūt: sit man⁹ tua sup os
i tuū: ne capiarī i ꝟbo indi
sciplinato z ꝓfundarī. Ho
nor z glia i ꝟmone sensati:
lingua ꝟo imprudētis sub
k uersiōe ipi⁹. Nō appellerī
l susurro i vita tua z lingua
tua ne capiarī z ꝓfundaris
m Sup furē ei ē ꝓfusio z peni
o tētia: z denotatio pessima.
p sup biliguē susurratori aūt
q odiū z inimicicia z ꝓtūelia
r Justifica pupillū z magnū
similiter. Capi. vj.

a Noli fieri ꝓ amico inimic⁹ ꝓmo. nā ois ꝓim⁹ est ex caritate diligēdus ꝓpt qō iimicicia ꝟia ē deo z bonis boibus odiēda. ꝓpter qō sbdit. b Improperiū em. in finali iudicio in q xps improperabit malis z maxie pec cantib⁹ ex certa scia: qlis est doctor malus. c Et ptūe lia in inferno. a diabolo z angelis eius. d Et ois pctōr sciēs z intelligēs. de q hic agit. e Inuid⁹. fame alior. f Et bilinguis. nam aliqñ sciēter loquit ꝓtra veritatem ad deprauandū alior doctrinā. z qz b ꝓcedit ex supbia: sbdit. g Nō te extollas in cogitatiōib⁹ anie tue velut thaurus. sine rōne bonos impediēs tuis comib⁹. h Ne forte elidat virtus tua. i. subtilitas ingenij tui. i Per stulticiā. i. p abusum scie tue. k Et folia tua. i. ꝟba tua ornata. l Comedat. i. destruat hec stulticia. m Et fructus tuos pdat. i. bona q̄ fieri poterāt p ingeni um z sciam tuam. n Et relinquaris velut lignū aridū id ē carens hūore deuotiōis z fructu bone opationis. o Anima em nequā. q̄ sciēter impugnat equitatem. p Dispdet q̄ se habet. i. hūtē talē aiam. q Et in gau

Si est ti. intellectus. veritatis circa quesitū. h Rñ de pri. sinaūt. ma. tua sit sup os tuū tacēdo. z sbdit rō. i Ne capiaris ꝛc. z ptz lra. z qm aliqū doctor vane glie cupidus verecūdat nō rūdē ne cadet in palū. qz nescit ve ritatē. iō rūdet occulte z male. ꝓpter qō subdit. k Nō

g ꝓferes rñsum vey. Si ē ti
b bi intellect⁹ rūde ꝓmo:
sinaūt: sit man⁹ tua sup os
i tuū: ne capiarī i ꝟbo indi
sciplinato z ꝓfundarī. Ho
nor z glia i ꝟmone sensati:
lingua ꝟo imprudētis sub
k uersiōe ipi⁹. Nō appellerī
l susurro i vita tua z lingua
tua ne capiarī z ꝓfundaris
m Sup furē ei ē ꝓfusio z peni
o tētia: z denotatio pessima.
p sup biliguē susurratori aūt
q odiū z inimicicia z ꝓtūelia
r Justifica pupillū z magnū
similiter. Capi. vj.

a Noli fieri ꝓ amico inimic⁹ ꝓmo. nā ois ꝓim⁹ est ex caritate diligēdus ꝓpt qō iimicicia ꝟia ē deo z bonis boibus odiēda. ꝓpter qō sbdit. b Improperiū em. in finali iudicio in q xps improperabit malis z maxie pec cantib⁹ ex certa scia: qlis est doctor malus. c Et ptūe lia in inferno. a diabolo z angelis eius. d Et ois pctōr sciēs z intelligēs. de q hic agit. e Inuid⁹. fame alior. f Et bilinguis. nam aliqñ sciēter loquit ꝓtra veritatem ad deprauandū alior doctrinā. z qz b ꝓcedit ex supbia: sbdit. g Nō te extollas in cogitatiōib⁹ anie tue velut thaurus. sine rōne bonos impediēs tuis comib⁹. h Ne forte elidat virtus tua. i. subtilitas ingenij tui. i Per stulticiā. i. p abusum scie tue. k Et folia tua. i. ꝟba tua ornata. l Comedat. i. destruat hec stulticia. m Et fructus tuos pdat. i. bona q̄ fieri poterāt p ingeni um z sciam tuam. n Et relinquaris velut lignū aridū id ē carens hūore deuotiōis z fructu bone opationis. o Anima em nequā. q̄ sciēter impugnat equitatem. p Dispdet q̄ se habet. i. hūtē talē aiam. q Et in gau

Noli fieri ꝓ aico inimic⁹ prio. Improperiū ei z ptūelia malus hereditabit: z ois pec catores iuidus z bilinguis. Nō te extollas in cogitati one aie tue velut thaurus. ne forte elidat ꝟtus tua p stulticiā z folia tua come dat z fructus tuos pdat: z re

dium inimi. i. diaboli. r Dat illū. diabolus em magr gaudet de subuersione hois frati q̄ simplicī. s Et de ducet in sortē impior. i. in gehennā que ē sors impior. sicut beatitudo ē sors iustor. t Verbū dulce. Hic cō sequēter ponit inductio ad augmētū amicicie. Et diuidi

lingris velut lignū ariduz
o in heremo. Aia ei negr di
p spdet q̄ se hz: z i gaudiū ini
q micī dat illū: z deducet in
r sortē ipior. t Verbū dulce
s mltiplicat aicos: z mitigat
t inimicos: z lingua eucharī:
v i bono hoie abūdabit. mul
x ti pacifici sint tibi z ꝓsilia
y ri⁹ sit tibi vn⁹ de mille. Si
z possides aicū i tētatōe pos
a side eū z ne facile credas ei
b teipm Est ei amic⁹ ꝟm tps
c suū z nō pmanebit i die tri
d bulatiōis. Et ē amic⁹ q̄ cō
e uertit ad ĩimicicīā z ē ami
f cus q̄ odiū z rixā z ꝓuicia
g denudabit Est āt amic⁹ so
h ci⁹ mēse z nō pmanebit in
i deniecessitatis. Amicus
k si pmāserit fix⁹ erit tibi q̄si
l coeq̄lis z in domestic̄ tuis
m fiducialit aget. Si hūilia
n uerit se ꝫ te: z a facie tua
o absconderit se: vnanimez
habebis amicicīam bonā.

dium inimi. i. diaboli. r Dat illū. diabolus em magr gaudet de subuersione hois frati q̄ simplicī. s Et de ducet in sortē impior. i. in gehennā que ē sors impior. sicut beatitudo ē sors iustor. t Verbū dulce. Hic cō sequēter ponit inductio ad augmētū amicicie. Et diuidi

lingris velut lignū ariduz
o in heremo. Aia ei negr di
p spdet q̄ se hz: z i gaudiū ini
q micī dat illū: z deducet in
r sortē ipior. t Verbū dulce
s mltiplicat aicos: z mitigat
t inimicos: z lingua eucharī:
v i bono hoie abūdabit. mul
x ti pacifici sint tibi z ꝓsilia
y ri⁹ sit tibi vn⁹ de mille. Si
z possides aicū i tētatōe pos
a side eū z ne facile credas ei
b teipm Est ei amic⁹ ꝟm tps
c suū z nō pmanebit i die tri
d bulatiōis. Et ē amic⁹ q̄ cō
e uertit ad ĩimicicīā z ē ami
f cus q̄ odiū z rixā z ꝓuicia
g denudabit Est āt amic⁹ so
h ci⁹ mēse z nō pmanebit in
i deniecessitatis. Amicus
k si pmāserit fix⁹ erit tibi q̄si
l coeq̄lis z in domestic̄ tuis
m fiducialit aget. Si hūilia
n uerit se ꝫ te: z a facie tua
o absconderit se: vnanimez
habebis amicicīam bonā.

n duas ptes nā ꝑ ponit ꝫ inductio. scōo amicicie distinctio ibi. Est em amicus. Circa pmū dic t Verbum dulce multiplicat amicos sicut legit de b. Clemente q̄ ꝓpter dulcedinez eloquij erat dilectus nō soluz a xp̄ianis ꝫ etiā a gentilibus z iudeis.

v Et mitigat iimicos. hoc ptz de Gedeone Judic. vij. q̄ viros ephraim; cōcitatos ꝫ se mitigauit p verbum dulce.

x Et lingua eucharis. i. bene gratiosa.

y In bono homie abūdauit. qz studet dicere ꝟba grōsa.

z Multi pacifici. id ē amicabiles. sint tibi. a Et ꝓsiliarius tibi vn⁹ de mille. nō em est tutū secretuz cordis sui. et maxime de ꝓceptione meliozis ꝓpositi reu elare. qz frequenter ab amicis carnalibus impeditur.

b Si possides amicum. i. possidere desideras tanq̄ verum. c In tentati one posside illum. i. in aduersitate tua ꝓba illum. aduersitas em hoc bonū facit q̄ veros amicos a falsis distinguit d Et ne faci. credas ei teipm revelendo sibi secretū tuū. anteq̄ ꝓbaueris ipm. e Est em. Hic ꝓsequēter ponit distinctio amicicie vt videatur de quo amico sit confidēdum. Et ꝓmo ponitur distinctio: z secūdo veritatis amicicie cōmendatio ibi. Amicus si pmanserit. Circa ꝓmuz ponitur distinctio quadrimēbris cum dicit. e Est em amicus ꝫm tempus suū ꝛc. i. ꝫm tempus aptum ad lucr̄ sunm. quod est tp̄us ꝓsperitatis amici. ꝓpter qō aduersitate supueniente recedit ab amicicia. f Et est amicus qui cōuertit ad ĩimicicīā. Et hic est hō invidus q̄ super crescēte amici sui ꝓsperitate: ꝓ invidiā incipit dolere: z eidē ꝟr⁹ esse. g Et ē amic⁹ q̄ odiū z rixā z ꝓuicia denudabit. Hic est hō falsus q̄ cū aliq̄ fingit amicicīā. vt sciat suū secretū. vt sic melius possit impugnare eū. sicut in legēda beati tiburtij dicit de torquato q̄ iunxit se xp̄ianis vt eos ḡui⁹ impugnaret. h Est aūt amicus socius mē se. hec est amicicia que fundatur in bono delectabili. qui trāseunte soluit amicicia. i Amicus. Hic ꝓr ponit amici veri cōmendatio cū dr. Amicus si pmanserit fix⁹ erit tecū in amicicia que est ꝫm deū. k Erit tibi quasi coequalis. i. diliges eū sicut teipm ꝫm caritatis ꝓceptum. l Et in domesticis tuis fiducialiter aget. i. in p̄uatis negocijs tuis fiducialiter se habebit. m Si humiliauerit se contra te. i. coram te in omnibus bonis tibi ꝓsētēs n Et a facie tua absconse. se ꝓcurando bona in absentia tua magis q̄ in p̄sentia. o Unanimē habebis ꝛc. i. cum eo sis vnum cor z vna anima.

p Ab inī.tu.separe.loco:nō tū animo p dilectōez. Matthei.v. Diligite inimicos vīos. q Et ab ami.tuis attē de.qui sunt veri amici p̄m p̄ditiōes p̄missas. r Amic⁹ fidelis ꝓtectio fortis.tpe tribulatiōis. s Qui aūt inue. illū inue.thesaur.i.q̄d valde p̄ciosum q; rarū ⁊ optimū.

r Amico fideli nulla ē ꝓpatio.etiā i tē poralib⁹ q̄ꝝcunq; p̄ciosis. v Amicus fidel medica. vite ⁊ imortalitat. nā amicus fidel diligit ex caritate.⁊ sic soli citus ē de aīco q̄tū ad bona gr̄e q̄ viuifi cat spūalit:⁊ p̄ducit ad imortalitatē gl̄ie

x Et p̄ metu.dñm timore initiali

y Inueniēt illū. p amorem castum.

z Qui timet deū. timore filiali.

a Eq̄ habe.amici. bonā.s.dei.tū nō est ibi eq̄litas q̄titatis. nā dilectio sp ex pte dei maior ē.ꝫ est ibi eq̄litas ꝓportiōis q; q̄ magl diligit deū. magis diligitur ab eo.iō sb̄dit

b Q̄m p̄m illū. id est p̄m decentiā diui ne magnificentie.

c Erit ami.il. Sciendū tū q̄ si ly magis determinet actū dilectiōis intrinsecū nō ē ibi magis nec min⁹ nam vno actu simplicissimo diligit oīa. Si aūt determinet effectū extrinsecū.s.bonū q̄ vult diligētib⁹ se. nā diligere est velle alicui bonū.sic mag s diligit vnū q̄ꝝ aliū volēdo ei maiorē gratie ⁊ glorie gradū. d Fili a iuuē. Supius aūt induxit doctos ad sapie cōicatiōem.h p̄m inducit discip̄los ad eius receptionē.⁊ diuidit i duas ptes.nā p̄ ad sapie receptiōez inducit.scdo a q̄b⁹ accipiēda sit oñdit ibi. In mīt̄itudie p̄sbyteroꝝ.p̄ma adhuc i duas ptes.nā p̄ inducit ad dictā receptionē.scdo ad ei⁹ ꝓtinuationem ibi.Audi fili.Circa p̄mū dr. d Fili a iuuē.tu.exci.doctrinā.q; sic meli⁹ retinet p̄m illud.Nō noua testa capit inueterata sapit.

e Et vsq; ad canos.i.vsq; ad senectutē. d Inuenies sapiaz.nā i ea hō p̄t sp ꝑficere e Quasi is q̄ arat ⁊c.i. ꝓre illā cū magꝫ diligētia. f Et sustine.i.expecta.

g Bonos fru.illi⁹ q̄ sē gr̄a ⁊ gl̄ia. h In ope ei il.exi. l.r.respū boni seq̄nt;. i Et ci.edes de gene.illi⁹. Nam hītis sapie p̄ncipijs incipit eē dulc; q̄ p̄us nō sapiebat.iō sequit. k Q̄asi pa ē ni.sa.indo.hoib⁹ sic cib⁹ sapidus i fecto gustui vī eē amar⁹ l Et nō p̄ma.in il.exco.rs.id ē hō sine corde.q̄ negligēs ē in acq̄sitiōe sapie. m Quasi la.ꝟtus.i.pōdus. n Probatio erit i ill.sic em̄ sustinēs lapidē pōderosuz abūcit illū.sic isti q̄b⁹ grauis ē sapientia. o Nō demorabunt p̄icere illā.repellēdo laborem q̄ est acq̄sitione ei⁹. p Sapia em̄ doctrine. p̄m nomē est ei⁹ ⁊ nō est

p Ab inimicis tuis separe.
q ⁊ ab amicis tuis attende.
r Amic⁹ fidelis ꝓtectio fortis
s q̄ ãt inuenit illū:inuenit the-
t saur. Amico fideli nulla ē
cōpatio ⁊ nō ē dig̃ pōdera
tio auri ⁊ argēti cōtra bo-
v nitatē fidei illi⁹. Amic⁹ fi-
delis medicamētū vite ⁊ i-
x mortalitatis:⁊ q̄ metuūt do
y minū inueniēt illū. Qui ti-
z met deū eq̄ hēbit amicicią
a bonā.qm̄ p̄m illū erit ami
b c⁹ illi⁹. Fili a iuuētute tua
c excipe doctrinā: ⁊ vsq; ad
d canos inuenies sapiaz .qua
e si is q̄ arat ⁊ q̄ seminat ac-
f g cede ad eā:⁊ sustine bonos
b fruct⁹ illi⁹. In ope ei ipi⁹
i exiguū laboris ⁊ cito edes
de generationibus illius.
k Quãasp̄a ē nimiū sapiētia
l indocti hoibus ⁊ nō p̄ma-
m nebit in illa excoꝛs. Quasi
n lapidis ꝟtus ꝓbatio erit i
o illis:⁊ nō demorabunt p-
p icere illā. Sapia ei doctri
ne p̄m nomē est ei⁹ ⁊ nō est
a multi manifesta. Quibus
b aūt agnita est p̄manet vsq;
ç ad cōspectū dei. Audi fili
⁊ accipe cōsiliū intellectus
⁊ ne abicias cōsiliū meuz

e Inijce pedē tuū i cōpedes
f illi⁹. ⁊ i torq; illi⁹ collum
g tuū. Subijce hūer tuum ⁊
b porta illā ⁊ ne accideri vi-
i culis ei⁹. In oi aīo tuo ac
k cede ad illā ⁊ i omni ꝟtute
tua cōserua vias ei⁹ Inue
stiga illā ⁊ mānifestabit tibi
l m ⁊ cōtinēs fact⁹ ne dēlinq;s
n eā. In nouissimis ei inueni
es req̄z i ea:⁊ cōuertet ti-
o bi i oblectationē. Et erunt
p tibi cōpedes ei⁹ in ꝓtecti
onē fortitudis ⁊ bases vir
q tutis ⁊ torques illi⁹ in stolā
r gl̄ie. Decor ei vite ē in illa
⁊ vincula illi⁹ alligatura sa
lutis Stola gl̄e indues eā
⁊ coronā gratulatiōis ipo
nes tibi. Fili si attenderis
mihi. discet eā ⁊ si accomo
dauer aim tuū sapiēs eris
Si inclinauer aurē tuā ex
cipies doctrinaz:⁊ si dile-
s xer audire sapiēs eri. In
t mīt̄itudie p̄bꝛoꝝ prudētiū
sta:⁊ sapie illoruz ex corde
v cōiūgē vt oēm narratiōem
x dei possis audir ⁊ puerbia
y laudis nō effugiāt a te.⁊ si
videri sēsatū euigila ad eū
⁊ grad⁹ ostioꝝ illi⁹ exterat
z pes tuus. Cogitatū tuum

men est eius.i.habet nomen a re. Dicit em̄ sapia a sapore q̄ꝝ stultis vt p̄dictū est:insipida videat. a Quibus aūt agnita ē.nō tm̄ speculatiue ꝫ etiā practice. b Per manet vsq; ad ꝓspectū dei.deducēdo eos ad statū glorie. c Audi fili. Hic p̄m inducit ad dicte receptiōis ꝓtinuationez di. Audi fili. aure corpis ⁊ cordis d Et accipe consiliū intellectus. in q̄ intra te legas bonū ad p̄sequendum.et malū ad fugiendū. e Inijce pedē tuū. id est affectum. f Inꝓpedes illius scz sapie inseparabilit ei adherendo.

g Et in torques illius collū tuū p̄ba tua q̄ formant i gut ture sapiēt̄ p̄ferēdo. h Subijce hūerū tuū ⁊c.i.labore in ei⁹ acq̄sitiōe lt bēter porta ⁊ sine te dio. i In oi aīo tuo accede ad illam intellectū tuū ⁊ affectū sibi totaliter applicādo.⁊ q; cū ꝫ requirit bonū op⁹ exterius.ideo subdit. k Et in oīi ꝟtute tua ⁊c.⁊ est littera p se plana. l Et cōtinēs factus.i.tenēs sapiaz. m Ne derelinq;s eā.sicut salomō in senectute depranat⁹ p mulieres indebitū amorē .iij. Regu.xj. n In nouissimis tuis ⁊c. post hanc vitā in p̄senti etiam vita senes in dulcedine sapientie delectant:p pter q̄ etiā p̄bi circa finem vite sue dimissis occupatiōibus alijs vacabāt ꝓtēplatiōi cāe p̄fie vt dicit Tho. de aq̄ no sup libꝝ de cāis. o Et erūt ti.ꝓpe.ei⁹.i.inseparabilis adhesio cū sapia. p In pte.fortī.nā imitēs sapie non frangit aduersitate. q Et tor.illi⁹.i.doctrina sapie que fornat in gutture. q In stolā gl̄e.nā p ipam acq̄rit diu plex stola.s.gl̄a corpis ⁊ aie. r Decor ei vite ē in illa.in p̄senti p gr̄am ⁊ p gl̄am in futuro. Cetera patent ex dictis. s In multitudine. Hic p̄m ostendit a quibus sic accipienda sapientie doctrina.s.ab illis quoꝝ sapia nota ē et approbata.ideo subditur. In multitudine p̄sbyteroꝝ.id ē seniorꝝ vt dictū est supra t Prudentiū.p hoc excluditur senes desipientes.⁊ etiam moribus deficientes. nam prudētie ꝓnexe sunt alie virtutes morales. vt habetur. vi Etbi. Et p̄t etiaz hoc exponi de sacerdotibus bonis qui tenent legē scire ⁊ eam docere.iō sequit. v Vt omnez narratiōnē dei.i.cōtentā in lege dñi. x Possis audire. id est intelligere.nam melius sciētes p̄nt clarius docere. y Et puer.lau.nō effugi.re.i.verba notabilia leude dilg ꝛ Et ꝓuer.lau.nō effugi.re.i.verba notabilia leude dilg y Et si videris sensatū euigila ad illū.i.sis solicitus ipsum frequēter ⁊ ipm audire. z Cogitatum habe in p̄ceptis dei.q; sunt de necessitate salutis.

a Et in mãdatis eiº assiduus esto. ea ope adimplendo.
b Et ipe dabit tibi cor. intelligẽdi ꝛ opandi. ¶ Capit. vij.
Noli facere mala. Supiº dcm̃ ẽ de debito vsu substantie siue diuitiaꝝ ꝛ sapie: hic ꝓpr agit de debito vsu potẽtie: q̃ qdez vsus freqnt impedit ꝑ malicia

ipiº hoīs potẽtiaz: tñ ꝑ remouet ꝫ impedimentũ: scdo accedit ad ꝓpositũ ibi Noli q̃rere. Circa p mũ dñ. a Noli facere mala ꝫ deum ꝛ nõ apphendẽt te. p penã infligẽdaz tibi fm iudiciũ diuinũz b Discede ab iniq tate. ꝫ primum cui debes eq̃tatez seruare. c Et deficient mala abs te. scz mala culpe ꝛ gehenne. d Fili non semies mala i sulcis iniusticie. i. non des exemplũ male agẽdi hoibus ad ꝫ pronis: sic sulcus paratº ad receptionez semínis. e Et nõ metes ea. in pena tibi inferenda. f In septup. i. multiplr: nã quot hoibº ẽ aliqs cã culpe: tot penis ẽ puniendº fm ordinẽ iusticie. g Noli q̃rere hic ꝓpr accedit ad ꝓpositum. Circa qđ ꝓmo docet debitº potẽtie vsus in regimie subditoꝝ: scdo in distributione bonoꝝ suoꝝ in ꝓncipio. xij. ca. Prima in duas: qz primo docet vsum potẽtie in ꝑsidendo: scdo in iudicãdo x. ca. Prima adhuc in duas. scz in partẽ ꝓncipalẽ ꝛ incidentalẽ que incipit ibi. Noli discedere a muliere sensata. Circa primũ notandũ. q ꝗtutes in excellẽtiori gradu debent esse in ꝓncipibus eccl'iasticis ꝛ tpalibº ꝫ in subiectz. Sũt em̃ vtriq; vicarij dei a q̃ est omis potestas in regimine populi: ꝓpr qđ ꝑbs. vij. ethi. ꝗtutes in excellẽtiori gradu vocat heroicas ꝛ diuinas. ꝑsumptuosuz ẽ aũt q aliqs se reputet sic eẽ ꝗtuosuz: ꝓpter qđ vicioſuz ẽ appetere absolute vel querere ꝓncipatũ: suscipe tamẽ in casu necessitatis licitũ est ꝛ bonũ. s. quãdo imponit canonice ꝑ cõmuni vtilitate: vñ dicit Aug. Occiũ sctm̃ querit charitas: negociũ iustũ suscipit necessitas charitatis: quã sarcinaz si nullus imponit ꝓemplando veritati vacanduz est. Si aũt imponit sustinenda est ꝓpter charitatis necessitatem. Et iõ auctor huiº libri ambitiõez ꝓncipatº pio reprimit: scdo susceptũ dirigit ibi Noli querere. Circa pmũ dicit.

a habe in ꝓceptis dei: ꝛ i mãdatl illius maxie assiduus
b esto: ꝛ ipe dabit tibi cor: et ꝓcupia sapie dabit tibi.

Capitulum. vij.

a Noli facere mala: ꝛ nõ
b te apprehẽdent disce
c de ab iniq̃. et deficiẽt
d mala abs te. Fili non semines mala in sulcis iniusti-
e f cie: ꝛ nõ metes ea in septu
g plum. Noli querere ab ho
h mine ducatum: neq; a rege
i cathedram honoris. Non
k te iustifices ante deũ: quoniam agnitor cordis ipse ẽ
l et penes regem noli velle
m videri sapiens. Noli que-
n rere fieri iudex. nisi valeas virtute irrumpere iniquita-
o tes: ne forte extumescas fa
p ciez potentis: et ponas scã
q dalum in agilitate tua. Nõ pecces in multitudine ciui-
r s tatis: nec te ummittas i po

g Noli querere ab bono ducatũ. i. q̃ fias dux aliorũ spiritualibus vel tẽpalibus rõne dicta. h Neq; a rege cathedram honoris. id est potestatem alios iudicandi.
i Non te iustifices ante deũ. id est non studeas ad hoc q̃ homines te iustum credant coram deo sicut faciũt ypocrite: vt ascendant ad maiora.
k Quoniã agnitor cordis ipe est. ꝛ sic videt talem fictionem ꝛ puniet. l Et penes regẽ noli velle videri sapiẽs: quia hoc semp bonũ est: ꝫ velle videri tantũ. Cũ em̃ ex hoc aliqs indignus ꝓmouetur ad maiorẽ statũ: apparet eius stultitie effectus qui prius erat incognitus sicut simia qñ sursuz ascẽdit turpitudinẽ suã plus ostẽdit m Noli querere. Hic ꝓpr in ꝓncipatu debito suscepto dirigit: ꝛ ꝓmo in cauendis: scdo in agendis: ibi. Nemẽto ire. prima in tres. quia ꝓmo dirigit i cauendis respectu populi: scdo respectu sui: ibi. Noli eẽ pusillanimis. tercio respũ vtrorũq;: ibi. Nõ irrideas. Circa primũ dicit. m Noli q̃rere fieri iudex. i. recipe ptãtez

pulũ neq; alliges duplicia
t pctã. Nec em̃ in vno eris i
v munis. Noli esse pusillanimis in aio tuo. Exorare: et facere elynaz ne despicias
x Ne dicas in mltitudie munerũ meoꝝ respiciet deº: ꝛ offerente me deo altissimo
y mũera mea suscipiet Non irrideas hoiez in amaritu-
z dine aie: est em̃ q̃ humiliat ꝛ exaltat circũspector deº.
a Noli amare mendaciũ aduersus fratrez tuũ: neq; in
b amicuz siliter facias. Noli velle mentiri omne mendacium: assiduitas enim illiº
c d non est bona. Noli verbosus esse in multitudine pre
e sbyterorũ ꝛ non iteres verbum in oratione tua. Non
f oderis laboriosa opa ꝛ rusticationẽ creatã ab altissimo. Nõ te reputes i multitudine indisciplinatorum.

indicãdi. n Nisi va. vir. irrumpe iniq̃tates. i. eas punire fm ordines iusticie.
o Ne forte extimescas faciẽ potẽtis. ꝑpter hoc dimittẽdo. ordinem iuris.
p Et ponas scãdalũ in agilitate tua. i. scãdalizes populuz ex tua leuitate ꝛ inconstantia. q Nõ pecces in multitudine ciuitatz agẽdo iniuste ꝓpr fauorẽ mltitudis. r Nec te immittas i ppl'm. ei cõsentiẽdo i malo: sic pilatº volens satisfacẽ ppło dimisit barrabã: ꝛ ihm tradidit crucifigẽduz Mar. xv. s Neq; alliges duplicia pctã. s. tuum pctm̃ cũ pctõ ppl'i. t Nõ em̃ in vno eris imunis. s. a pẽa: ꝫ ꝑ vtroq; punieris. quia iudex tenetur in talibus factum populi impedire. v Noli esse Hic cõsequẽter dirigit potentez respectu ꝓprie persone dicẽs Noli esse pusillanimis in ania tua ꝛc. q. d. non sis tam solicitus de populi regimine: q negligas salutẽ anime tue facere p orationes ꝛ opera misericordie. verũtamẽ q̃ hec non sufficiunt nisi a peccatis caueat: ideo subdit. x Ne dicas in multitudine mũeꝝ meoꝝ respiciet deº. intantũ q nõ puniet peccata mea: nã hoc ẽ falsum fm Greg. Nã q escam vel vestimentũ pauperi largit: et tamẽ aie vel corpis inq̃tate polluit: hic que sua sunt dat deo: et seipm dyabolo.
y Non irrideas. Hic cõsequẽter dirigit potentem respectu vtrorũq;. s. sui ꝛ populi dicens. Non irrideas ꝛc. ꝛ ꝫ ditur causa. z Est em̃ qui humiliat ꝛc. Nam deus qui videt omnia cito potest humiliare derisorem: ꝛ erigere lugentem. a Noli amare mendacium aduersus fratrez tuũ. hoc est mendacium pniciosum: quod est pessimum. Et q̃ nullũ mendaciũ põt bene sine pctõ fieri: subditur.
b Noli velle mentiri omne mendaciũ. etiã locosuz ꝛ offitiosum. c Assiduitas em̃ illius non ẽ bona. immo mala: tum q̃ de se viciosa: tum q̃ pniciosuz mendaciũ inducitiua. d Noli verbosus esse i multitudine ꝑsbiterorũ. i. seniorꝝ: vel etiã ꝓesbiterorum ꝓpie dictorũ. Nazᵗ inter tales debẽt miores tacere: ꝛ sapientiam eorum audire.
e Et non iteres verbũ in oratõne tua. Hic oratio potest dupliciter accipi. vno modo ꝑ petitiõe vel interrogatiõe a sapientibº: q̃ sic intelligibiliter ꝛ ꝑcise debet ꝓponi q̃ cã nõ opteat iterari. Alio mõ ꝑ petitione a deo: q̃ non debet fieri i mltiloquio credendo q ꝓ ꝫ exaudiat: iõ dicit saluator Mat. vj. Orantes nolite multũ loq̃: sicut ethnici faciunt. putãt em̃ q i mltiloquio suo nõ exaudiant. f Nõ oderz la. opa ꝛc. ꝓtẽdo vnitores ꝛ agricolas ꝛ hmõi: nã eoꝝ laboribº aliꝫ sustẽtant. ꝗtucunq; magni. g Nõ te repu. i mul. indisciplinatoꝝ. seqndo societatẽ ꝛ mores eoꝝ

h Memẽto ire Hic ꝓpr instruit potentẽ i agẽdis dicẽs. Memẽto ire.i. vindicte diuie. i Nam nõ tardabit.imo freqnter repẽte velt. Et hec ꝓsideratio potentez dirigit in agẽdis:z qz potẽtia freqnter ẽ occasio supbie q̃ ẽ ꝓncipiũ oĩs pcũ:sbdit. k Humilia valde spm tuũ.sic dr.s.c.iij. Quãto magnus es hũmilia te omibus. l Nam vindicta carnis impij.q̃ ꝑ superbia crudelitatẽ exercet. m Ignis z vermis.s.ignis eoz nõ extinguetur et vermis eoz nõ morietz qm hõ crescens in potẽtia freqnter obliuiscit amicoz pristinoz:iõ subditur. n Noli ꝑua.i amipecu.diffe.tibi.i.noli rumpe amicicias eius pristinã:si differat tibi reddere pecuniã ꝓmodatã Nã amicicia multũ ꝓciosior est q̃ pecunia viij.ethi. Nai⁹ vo bonũ nõ est ꝓtenendũ ꝑ miozi:q̃ magl ecõuerso. o Neq̃ fratrẽ charissimũ auro spreuerl.i.ꝑ aurũ.qz melior ẽ tibi q̃ qõcunq̃ aurũ. p Noli discedere. Hec ẽ ps incidentalis.in q̃ ponunt tria incidẽtia:scõm ibi. Honora prẽz:terciũm.viij.ca. Primũ vo incidens ẽ.Ex b eĩ qõ dcm ẽ de vsu potẽtie in ppli regimie: occasionalit̃ tractat de vsu potẽtie in regimie ꝑrie dom⁹ z familie.z p q̃stũ ad vxorẽ cũ dr. q Al muliere sen.i regimie familie. r Et bona.i.casta z honesta. s Qua soz.es i ti.dei.i.ad ꝓcurandã ex ea plez i tiore dei:z ei⁹ cultu nutriendã. t Gra ei verecũ. il.sup aurũ.ꝓciosissimũ ei ornamẽtũ ẽ i fronte mulierl ve recũdia.vñ ꝑ oppositũ dr. Hiere.iij.ỏ mliere iuerecũda. Frõs mlieris meretricis facta ẽ tibi:noluisti erubescere: scõo q̃tuz ad familiã fuientẽ cũ dr. v Non le.ser.i veri.ope.cũ extrario sit magl nutriẽd⁹. x Neq̃ mer.dã. aiam suã.i.exponẽtez vitã suã i seruitio tuo. y Seru⁹ sensat⁹.pz lra. z Nõ defrau.il.libertate.p⁹debitũ seruitiũ sibi ꝓcedenda. a Neq̃ inopẽ derelinq̃s illũ.emittẽdo vacuũ.ꝓcipit ei Deut.xv.q̃ seru⁹ libertati dimiss⁹ nõ recedat a dño suo vacu⁹. b Pecora tibi.sunt.ꝛc. Nã eoz nutritio mlitũ valet ad sustẽtatiõz dom⁹ z familie nisi sint sterilia vl morbida:z tũc se dz dñs de ipis expedire. Tercio q̃tuz ad ꝓlez cũ dr. a Filij tibi sĩt erudi illos.qz ꝑtenet filijs ꝓuidere de nutrimẽto z documento. b Et curua illos.sub disciplina. c Al puericia.sicut ram⁹ tener defacili curuat:nõ aũt postq̃ indurat z fortificatur. d Filie tibi sũt seruа coz⁹ illaz.vt nõ discurrãt euagando z sic corrumpant:sicut dina filia iacob Gen.xxxiiij. e Et nõ oĩdas hylarẽ faciẽ tuã ad illas.ne ex tali blãdimẽto insolescãt. f Trade filiã.s.nuptui. g Et grãde op⁹ fecerl.nã p b ỏ custodia ei⁹ eris expedit⁹. b Et boi

b Memento ire qm̃ non tar-
k dabit. Humilia valde spm̃
l tuũ: quoniam vindicta car
m nis impij. ignis et vermis
n Noli puaricari in amicum
o pecuniã differẽtez: neq̃ fra
trem charissimũ auro spre
p uerl. Noli discedere a mu
q liere sensata et bona quam
r s sortitus es in timore domi
t gratia enim verecũdie illi⁹
v super aurũ. Non ledas ser
x uũ in veritate opantez: ne-
q̃ mercenariũ dantẽ aiam
y suã. Seruus sensatus sit ti
bi dilectus quasi ania tua:
z non defraudes illũ liberta
a te: neq̃ inopez dereliquas
b illuz. Pecora tibi sunt attẽ
de illis. z si sunt vtilia: pse
a uerẽt apud te. Filij tibi sũt
b c erudi illos z curua illos a
d puericia eoz Filie tibi sũt:
e serua corpus illaz z nõ oĩ
das hylarez faciẽ tuã ad il
f g las. Trade filiaz z grande
b opus feceris z homi sensa
i to da illã Mulier si est tibi
k ꝑm animã tuã: nõ ꝓicias
l illã: z odibili nõ credas te
m in toto corde tuo. Honora
n patrẽ tuũ z gemitus matrl

sensato da illã vñ dicit Temisto des. Malo filie mee virũ q̃ egeat pecunia. q̃ pecuniaz q̃ viro egeat. Oltio reuertit ad vxorẽ a q̃ incepat.d. i Mulier si ẽ tibi aiaz tuã.i.fm volũtatẽ rõabilẽ. k Nõ ꝓicias illã.aliq̃ occasiõe turbat⁹ ꝑ illã. l Et odibili nõ credas te i toto corde.reuelan do ei secretũ cordis tui: sic samsõ dalile: p qõ fuit exceca
tus: Judi.xvj.
m Honora patrez tuũ. Hic ꝓit scõm incidẽs. ex b ei q al
qs crescit in potẽtia possit credẽ. q nõ teneret pentes honorare q̃ sũt inferioris grad⁹ qõ est falsum nã talis honoz ẽ de iure naturali z diuino. z iõ ꝓducit ad honorãduz prẽm dicẽs. m Honora patrẽ tuũ. nõ solum reuerentiã exhibendo: q̃ etiã si indigeat necessaria mistrãdo
n Et gemitꝰ mris tue. q̃s sustinuit in tui partuitiõe. Cetera patẽt. o In
tota aima tua. Hic ꝓit inducit ad honorandũ patrẽ spualẽ z ꝓncipalẽ q̃ ẽ deus z ꝓio in se z suis vicarijs. scõo in suis mẽbris ibi. Et pauperi. Circa ꝑmũ dicẽ
p Honora deũ ex tota ania tua. nã diligend⁹ ẽ sup se: z sup
oia. q Et honorifica sacerdotes. eius locũ tenẽtes r Et
ꝓpurga te. de peccatis. s Cum bra
chijs. i. per oblatio-

tue ne obliuiscarl. Memẽto quoniã nisi per illos natus non fuisses: z retribue
o illis quomõ z illi tibi. In tota anima tua time dominũ et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute dilige eum q̃ te fecit: z ministros eius ne derelinquas
p Honora deũ ex tota aima
q tua: et honorifica sacerdo-
r s tes: z propurga te cuz bra-
t chijs. Da illis ptez sic mã
v x datum est tibi primiciaz z
y purgatiõis: z ỏ negligẽtia
z tua purga te cũ paucl. Da
a tũ brachiorũ tuorum: z sacrificium sanctificationis
b c offees domino: et initia
d sanctorũ: z pauperi porri-
e ge manũ tuã vt pficiaĸ ꝓpi
f ciatio z benedictõ tua: gra
g cia daĸ in ꝓspectu omis vi
b uentis: z mortuo nõ prohibeas gratiam. Non desis plorantib⁹ in ꝓsolatõne et cũ lugẽtib⁹ ambula Nõ te
i pigeat visitare infirmũ: ex
k his eĩ in dilectiõe firma-
l beris. In oĩbus opib⁹ tuis. mẽorare nouissima tua:
m z ineternũ nõ peccabis.

o Noli discedere. anio vl loco ꝛc. q Al muliere sen.i regimie familie. r Et bona.i.casta z honesta. s Quã soz.es i ti.dei.i.ad ꝓcurandã ex ea plez i tiore dei: z ei⁹ cultu nutriendã. t Gra ei verecũ. il.sup aurũ. ꝓciosissimũ ei ornamẽtũ ẽ i fronte mulierl verecũdia. vñ ꝑ oppositũ dr. Hiere.iij.ỏ mliere iuerecũda. Frõs mlieris meretricis facta ẽ tibi: noluisti erubescere: scõo q̃tuz ad familiã fuientẽ cũ dr. v Non le.ser.i veri.ope.cũ extrario sit magl nutriẽd⁹. x Neq̃ mer.dã. aiam suã.i.exponẽtez vitã suã i seruitio tuo. y Seru⁹ sensat⁹.pz lra. z Nõ defrau.il.libertate.p⁹debitũ seruitiũ sibi ꝓcedenda. a Neq̃ inopẽ derelinq̃s illũ.emittẽdo vacuũ.ꝓcipit ei Deut.xv.q̃ seru⁹ libertati dimiss⁹ nõ recedat a dño suo vacu⁹. b Pecora tibi.sunt.ꝛc. Nã eoz nutritio mlitũ valet ad sustẽtatiõz dom⁹ z familie nisi sint sterilia vl morbida: z tũc se dz dñs de ipis expedire. Tercio q̃tuz ad ꝓlez cũ dr. a Filij tibi sĩt erudi illos. qz ꝑtenet filijs ꝓuidere de nutrimẽto z documento. b Et curua illos. sub disciplina. c Al puericia. sicut ram⁹ tener defacili curuat: nõ aũt postq̃ indurat z fortificatur. d Filie tibi sũt serua corp⁹ illaz. vt nõ discurrãt euagando z sic corrumpant: sicut dina filia iacob Gen.xxxiiij. e Et nõ oĩdas hylarẽ faciẽ tuã ad illas. ne ex tali blãdimẽto insolescãt. f Trade filiã. s. nuptui. g Et grãde op⁹ fecerl. nã p b ỏ custodia ei⁹ eris expedit⁹. b Et boines tuo labore acq̃sitas. t Da illis partem sicut mandatum est. tibi in Leuitico. v Primitiarum. que sacerdotib⁹ debebant. x Et purgatõis. i. decime q̃ debebant leuitis. y Et de negligẽ. tua pur. te cũ paucis. qz defect⁹ ꝓpri⁹ nõ ẽ reueland⁹ multl. z Patũ brachioz tuoz. i. tuo labore acq̃sitũ. a Et sacrificiũ sanctificatiõnis. i. hostiã pacificã. b Offeres dño. ad impetrãdũ ei⁹ gr̃az. c Initia sctõz. i. sanctificatiões hoim. s. sunt hec scz ꝓmitte. decime. z cetẽa q̃ dicta sĩt. d Et paupi. Hic inducit ad honorãdũ deũ i mẽbris suis indigentibus dicẽs. Et paupi porrige manũ tuã. dãdo ei⁹ nam. e Ut pficiaĸ ꝓpiciatio z bñdictio tua. i. remissio pctõz tuoz: et collatio bñficioz q̃ freqnter in scptura bñdictio nomiaĸ.
f Gra daĸ. i. dabit. g In ꝓspcũ oĩs viuẽtis. s. in iudicio generali: tũc ei ꝑ pietatl opib⁹ dicẽt. Venite bñdicti pr̃is mei. sequiĸ. Esuriui z dedistis mihi manducare ꝛc. Matth.xxv. h Et mortuo nõ ꝓhibeas gratiã: q̃ magl sepeli corpus: z ora ꝑ anima eius. Cetera patent vsq̃ ibi. i Ex his eĩ in dilectõne dei. s. z ꝓximi. k Firmaberis. z ptz. Vltimo ponit directiuuz totius vite hũane dicut nauta sedet in vltima ꝑte nauis: vt dirigat eam: ideo subditur. m Et ineternũ nõ pec. i. nunq̃ peccabis: sic Johan.xiij. Dixit petrus. Non lauabis mihi pedes meternum. i. nunq̃ lauabis.

a Non litiges. Hic ponit tertiū in- cidēs: ad ꝟ em̄ dak̄ ptās supioꝛib⁹: vt ꝓsernēt pacē cōmunē. Et qꝛ supadictū ē de vsu potētie. ꝟ occasi one hui⁹ agit de pacꝫ ꝓseruatōne. Et diuidit in duas par tes. Nā ꝓmo remouet impedimētuz pacꝫ ꝓuenies ex te meritate ꝓpria. scōo ex aliena: ibi. Cū au dace. Circa ꝓmū sci endū ꝙ cōtentio di recte pacez impedit ꝙd qō eā remonēs dicit. a Non liti ges. in iurgio vel iu dicio. b Cuz bo. potē. i. eccliastico vl̄ seculari iudice.

c Ne forte inci. in man⁹ illi⁹. i. iudicio ei⁹. Et sic potēit am plius te grauare.

d Non ꝓten. cū vi ro locuplete. i. diui te. z dr locuplex. qsi hn̄s loculos plures vl̄ plenos. e Ne forte ꝫ te cōstituat .i. moueat. f Litē imponendo tibi cri mē furti: vl̄ aliquid hmōi: a q̄ ꝙd ei⁹ pe cuniā non possis de fendi: ideo subdit.

g Multos em̄ per didit aurū z argen tū. i. ꝓcupiscētia au ri z argenti b Et vsq̄ ad coꝛ reguz ex tendit. s. se iusta ꝓcu piscentia z ꝙ ꝓis ad iudices inferioꝛes. Et conuertit. s. iudi ciū a veritate i falsi tatē. Et sic multi in nocētes cōdemnati sunt in reb⁹ z in coꝛ poꝛib⁹ ꝙ pecuniā di uitum. i Non litiges cum homie linguato. i. rixoso.

k Et nō strues. id est apponas. l In ignē illi⁹ ligna. id est materiā incendi furoꝛē ꝙ tuā cōtentionem. Et qꝛ nō solū linguati. sed etiā stulti solent male loqui. subdit.

m Nō cōmunices homi indocto. cū eo familiaritatē cō trahēdo. n Ne male loquaꝛ ꝛc. sicut sichimite de abi melech. Judic. ix.

o Ne despicias hominē ꝛc. fm pa cis turbatiuū est ꝓtemptus: z potissime siue cā. Ideo ꝓ mo retrahit a cōtemptu ꝓsone: scōo doctrine: ibi. Ne de spicias. Circa ꝓmū dr.

p Ne despicias hoiez auertē tem se a pctō. cū ypocritā vel papelardū vocādo sicut fa ciūt multi. p Memēto qm̄ omēs in coꝛruptiōe sum⁹. .i. ad coꝛruptiōz tendim⁹: eo ꝙ ex elemētis cōtrarijs ꝓpo siti sumus: iō subdit.

q Ne spernas hoiem in senec. in qua appꝛopinquat morti.

r Etem̄ ex nobis senescunt .i. ex iuuenibus quales sum⁹: ꝓpter qō ipos magis reue reri debem⁹. Et qm̄ ꝓtempt⁹ irrōnabilis hz cōmunit̄ gau dū indecēs annexū ex pte ꝓtemnētis: subditur.

Noli de moꝛtuo inimico tuo gaudere: z subdit cā.

s Sciens qm̄ oēs moꝛimur. qꝛ nihil moꝛte certius.

t Et in gau diū. s. inimicoꝝ nr̄oꝝ.

v Nolum⁹ venire. nolum⁹ em̄ ꝙ gaudeāt de nr̄a moꝛte: nec ꝙ ꝓis debem⁹ de moꝛte eoꝝ gaudere.

x Ne despicias. Hic ꝓnter retrahit a cōtem ptu doctrine dicēs. Ne despicias narratiōz ꝓsbiteroꝝ sa pientiū. i. legē dei scientiū.

y Et i ꝓuerbijs illoꝝ. i. no tabilibus verbis ipoꝝ.

z Cōuersare. audiēdo et retinē do: z subdit causa.

a Ab ipis em̄ disces sapientiā z doctrinā intellect⁹. ad seruiendū deo z etiā ꝓncipib⁹: iō subdit.

b Et seruire magnatis ꝛc. Et qꝛ nō solū audiendi sūt ꝓsbiteri: ꝟ etiā senes in q̄bus ē sapientia ex longi tpis expientia: iō subdit.

c Nō te pretereat narratio senioꝝ ꝛc. z pz lr̄a.

d Nō incēdas. Tertiū pacꝫ turbatiuū ē indiscre tio: ꝙd qō retrahit ꝓio a vbis indiscre tis dicēs.

e Nō incēdas car. pecca. arg. eos. s. qñ sūt ob stinati vel i passione positi: qꝛ tūc nō melioraꝫ ꝟ deterioꝛan tur: ꝟ tū est intelligē dū de coꝛrectiōe fra terna q̄ ordinat̄ ad emēdatōez coꝛrecti. ꝟ nō est de coꝛrectio ne iudiciaria: q̄ ordi nat̄ ad bonū multi tudinis: multitudo vo melioraꝫ ꝙ aspe rā increpatiōz z pu nitiōez passionati et obstiati q̄ terrēt alij.

f Ne incenda. fla. ignis pec. illoꝝ. qui coꝛreptiōz tuā nō fe rentes ꝓuocabūt te ad iram: iō subdit.

g Ne cōtra faciem stes ꝓtumelioſi. i. ad conuicia ꝓni.

h Noli fenerare. .i. ꝓmodare.

i Homi forti. te. sequēti impetū fortitudi nis sue: iō subdit.

k Qꝛ si fenerauerīs. q̄si ꝙdituz habe. qꝛ nō poteris ꝙ violentiā recupare.

l Nō spōdeas. i. ꝙ mittas deo vel homi.

m Sup vtutē tuā. hec est em̄ in discreta ꝓmissio.

n Qꝛ si spopōderis q̄si restituēs co gita. qꝛ teneris facere tuū posse.

o Nō iudices ꝫ iudi cē. impugnādo eā⁹ fniam iustā: hoc est em̄ ipugnare deū: cui⁹ locū tz iudex iudicādo iuste.

p Cū auda. Postꝙ retraxit ab his q̄ pacē turbāt z hoc ꝓncipaliꝫ ex temerita te ꝓpria. ꝟ ꝓnr̄ retrahit ab his q̄ eā turbāt. z ꝟ ꝓncipalius ex temeritate aliena. z ꝓmo ex pte irascibilis: scōo rōalis ibi. Cū fatuis. tercio ꝓcupiscibilis ca. sequēti. Circa ꝓmū dicit.

p Cū audace. i. cerulcoso ex impetu ire moto.

q Nō eas i via ꝛc. Et pz lr̄a.

r Cū ira. nō fa. rixaz. nā ex vbis ꝓcedet ad vbera.

s Et cū audace. q̄ sequit̄ im petū ire.

t Nō eas in desertū. i. extra societatez hoim.

v Qm̄ q̄si nihil est añ illū sanguis. i. effusio sanguis in nocentis.

x Cū fatuis. Hic ꝓnr̄ retrahit ab his q̄ pacē turbant ex defectu rationis in alio dicens.

Cuz fatuis ne ꝓsiliū habeas: z subdit causa.

y Nō em̄ pote. dili. nisi q̄ illis placent. s. fatua.

Qualis est em̄ vnusquisq̄ talis fi nis sibi videt. ij. ethi. nec ꝙ ꝓsequens cōsolent nisi fatua.

z Coram extra. ne fa. ꝓsiliū. nescis em̄ quid pariet. q. d. fortitā ꝓsiliū tuū aduersarijs aperiet: iō subdit.

a Nō omi homi coꝛ tuū manifestes: ꝟ solū amico vo z ꝓbato.

Capitulum. viij.

a Non litiges cū homie
b potente: ne forte inci
c das i man⁹ illi⁹ Non
d ꝓtēdas cū viro locuplete:
e ne forte ꝫ te ꝓstituat litē ti
f bi. Multos ei ꝙdidit aurū
g z argentū: z vsq̄ ad coꝛ re
b gū extēdit z ꝙuertit. Nō li
i tiges cū homie lingnato z
k nō strues in ignē illi⁹ ligna
l Nō cōices homi indocto:
m ne male de ꝓgenie tua loq̄
n tur. Ne despicias hominē
o auertētez se a pctō: neq̄ im
p ꝓperes ei. Memēto qm̄
omēs in coꝛruptōe sumus
q Ne spernas homiem i sua
r senectute: etenim ex nobis
senescunt Noli de moꝛtuo
s inimico tuo gaudere: sciēs
t quoniā omēs moꝛimur: et
v in gaudiuz nolum⁹ venire
x Ne despicias narrationez
ꝓsbyteroꝝ sapientiuz:
y z et in ꝓuerbijs eoꝝ ꝙuer
a sare. Ab ipis enim disces
sapientiam z doctrinaz in
b tellectus: et seruire magna
c tis sine querela. Non te ꝓ-
tereat narratio senioꝝ ipsi
ei didicerunt a ꝓib⁹ suis.
Qm̄ ab ipis disces intelle
ctū: z i tpe necitatis dabis
d rm̄suz Nō incēdas carbōes
e pctōꝝ arguēs eos: z ne in
cēdaꝛ flama ignis pctōꝝ
f illoꝝ. Ne ꝫ faciē stes cōtu
g melioſi: ne sedeat q̄si insidi
b ator ori tuo. Noli fenerare
k homi fortioꝛi te: ꝙ si fene
i rauerīs q̄si ꝙditū habe. Nō
m spondeas sup ᵛtutez tuā:
n ꝙ si spoponderis q̄si resti
o tuens cogita. Nō iudices
ꝫ iudicē q̄m ꝟm ꝙ iustū est
p q iudicat Cū audace nō eas
i via: ne forte grauet mala
sua in te. Ipe enim fm volū
tatē suā vadit: z simul cum
r stulticia ipius peries. Cuz
s iracūdo nō facias rixam: z
t cū audace nō eas in deser
v tum q̄m q̄si nihil ē añ illuz
sanguis. z vbi nō est adiu
x toꝛiū elidet te. Cum fatuis
y cōsiliū non habeas: nō em̄
poterūt diligere nisi q̄ eis
z placent. Coꝛam extraneo
ne facies consilium: nescis
a enim quid pariet. Nō omi
homini coꝛ tuū manifestes:

b Ne forte inferat tibi grāz falsaz.i.amicicią fictā:vt sci at defectū tuū latentē. c Et ꝓuicięt tibi coza alijs in pa lam ad maiozem tui confusionem. Capitulum.ix.

Non zeles. Hic pñr retrahit ab his q̄ turbāt pacez n ex pte ꝓcupiscibilis di. a Nō zeles mulierē sin tui.i.non sis nimis suspicios⁹ de castitate vxoꝛ ꝓpie ꝓpt hoc eā artās indebite. b Ne oñ dat sup te mali.do. nequā. machinādo ad mortē tuā:sic̄ docent tales mulieres a vetulis malis. Et qz sic̄ vxoꝛ ꝓpia nō ē nimis artanda:ita nec nimis laxanda: iō sb̄dit. c Non des mulieri ptātem aie tue.i.vt domiet tui. d Ne ingrediat in vtute tua.i. vsurpet sibi qō ē ꝓpziū viri. e Et cō fundaris.tanq̄ effemiat⁹ z vilis Consequent retrahit a mu liere alia non ꝓuinga ta.d. f Ne respici.muli.multiuolā. .i.nūc illā:nunc istā ꝓcupiscētē. g Ne foꝛ.inci.in la.illi⁹.p signa lasciuie tibi o stensa. h Cū salta.ne assi.sis.naz talis distensio mēbroꝝ muliebziuz luxu rie ꝓuocat appetitū i Virginē ne ꝓspi. qz ñ licet intueri:qō nō licet concupisci. k Ne des fornica. .i.meretricibus.

l Iram tuā i vllo. .i.ꝓsensuz tuū i aliq̄. m Ne pdas.te q̄z tū ad dona nature. n Et hereditas.tuā q̄tuz ad bona fortu ne:sic̄ dz de filio pdigo: Lu.xv. o Nolī circūspicere in vicis ciuitatiz ꝛc̄.nā ocłs gyrouagus ē ipudici cordis nun cius:ꝛ occasio ē ruine. p Huerte sa.a mliere compta. talis eñ apparat⁹ ē ad capiendū hoies laqueus:iō sb̄dit q ꝓpt spēm mulierz ꝛc̄.exēpluz de samsone:z āmon z salomone. r Et ex hoc ꝓcupia q̄si ignis exardescit.s. ex aspectib⁹ z colloquijs z nutib⁹ impudicz. s Omis mlier q̄ ē fornicaria.q̄tūcūq̄z de nobili genere. t Quasi stercus in via ꝛc̄.ꝓculcabit.qm̄ libidini plurimū suppo nit. Cetera patēt vsq̄z ibi. v Et nō altercęris cū illa i vino.potādo cū ea z cōfabulādo: ꝓuerb.xx. Luxuriosa res est vinū. v Et sang.tuo. ꝓpt illā effuso.sic̄ freq̄nt ꝓtingit p adulteriō. x Labaris i pditiōz.q̄tuz ad coꝛp⁹ et aiam. y Ne dereliquas. Hec ē ps incidētalis p decep tiōz ei mulier:hō freq̄nt deserit amicicią bonoꝝ z ꝓuictū iustoꝝ. Ideo postq̄z docuit deceptōes mliez vitare.h ꝓñr hortat ab amicicia z ꝓuictu bonoꝝ nō discedē. Et p̄ poit pmū:scōo scōm:ibi. Viri iusti. Circa pmū dic̄. y Ne dereliq̄s amicū ātiquū:qz pbat⁹ ē i amicicia. z Nou⁹ ei nō erit silis illi.s.q̄diu mānserit nouus.qz nō ē adhuc p

b ne forte inferat tibi gratiaz
c falsam:z cōuenietur tibi.

Capitulū.ix.

a Non zeles mulierē si-
b nus tui: ne oñdat sup
c te malicią doctrie ne-
c quaz. Nō des mulieri ptā
d tem aime tue:ne ingrediat
e in ꝟtute tua:z ꝓfundaris.
f Ne respicias mulierē mul
g tiuolā ne forte incidas i la
h queos illi⁹. Cuz saltatrice
ne assidu⁹ sis nec audias
illā:ne forte pereas in effi
i cacia illius Virginē ne cō
spicias:ne forte scādalize-
k ris in decore illi⁹. Ne des
l fornicarijs animā tuā i vl-
m lo:ne pdas te z hereditatē
o tuā. Noli circūspicere i vi
cis ciuitatis:ne' oberraue-
p ris in plateis illius. Auer
te faciē tuā a muliere com-
pta:z ne circūspicias speci
q em alienā. Propter spēm
r mulieris multi pierūt:z ex
ß ꝓcupia q̄i ignis exarde-
s scit. Dis mulier q̄ est forni
t caria q̄si sterc⁹ in via ab oi
bus ptereuntib⁹ ꝓculcabit
Speciē mulierz aliene mul
ti admirari : reprobi facti
sunt:colloquiū eni illius q̄
si ignis exardescit:Cū alie
na muliere ne sedeas omno

nec accūbas cū ea sup cubi
v tū:z nō alterceris cum illa
i vino:ne forte decliet coꝛ
tuū in illaz:z sanguine tuo
x y labaris in pditionem. Ne
derelinq̄s amicū antiquuz
z nouus eni nō erit silis illi.
a Vinū nouū amic⁹ nouus.
b c Veterascat:z cū suauitate
d e bibes illud. Nō zeles glo
riam z opes peccatoꝛz nō
eni scis q̄ futura sit illi⁹ sub
g uersio Non placeat tibi in
h iuria iniustoꝝ: sciens qm̄
vsq̄z ad inferos non place-
i bit impius. Longe abesto
ab hoie ptātem hñte occi-
k dendi:z nō suspicaberis ti-
l morē mortis. Et si accesse-
m ris ad illū noli aliquid cō-
n mittere:ne forte auferat vi
o tā tuā. Coionez mortis sci
p to qm̄ i medio laq̄oꝛ ingre
q dieris:z sup dolentiū arma
r ambulabis. Scōm ꝟtutē
s tuā caue te a ꝓximo tuo:et
cū sapientib⁹ et prudētib⁹
t tracta. Viri iusti sint tibi
v ꝓuiue:z in timoꝛe dei sit ti
x y bi gloriatio:z in sensu sit ti
z bi cogitatus dei:z omnis
enarratio tua in preceptis
a altissimi. In manu artificū
b opa laudabunt et ꝓnceps
populi in sapia ꝟmōis sui.

bat⁹. a Vinū nouū ami.nou⁹.qz sic̄ de vino nouo ne scit q̄le final⁹ erit.z sic de amico nouo nescit q̄les fidelita tē tandē exhibeat. b Veterascat.i.in amicicia firmet. c Et cū sua.bibes illud.i.ei⁹ amicicia erit tibi suauis et bona Et qm̄ amicicia freq̄nter cup iditate pditur:iō sb̄dit

d Non zeles.i.nō ꝓcupiscas. e Glo riaz z opes pctōris. qz ducūt ad mortez gehēne:z freq̄nt ad mortē nature:ꝓpter qō sb̄dit. Nō ei scis ꝛc̄.Et qz talia p iniu ria acq̄runt:sb̄ditur g Nō placeat tibi iniuria iniustoꝝ.ipz imitādo. h Sci ens qm̄ vsq̄z ad infe ros nō placebit im pi⁹:tūc.n.z nō ante placebit sctis i pena sicut displicuit eis i culpa.ps.lvii. Letabit⁹ iust⁹ cuz viderit vindictā:man⁹ suas lauabit in sanguine pctōris. applaudēs iustīcie diuine.

i Longe abesto ab hoie ptātez hñte oc cidendi.i.a tyranno crudeli. k Et nō suspicaberis timorē mortis.i.te elongā do ab eo auferes a te timorem mortis. l Et si acceſſeris ad illū nccitate ꝓpul⁹ m Noli aliq̄d cō mittere .s.mali. n Ne forte auferat vitaz tuā ex modica occasione. o Cō muniōz mor.scito.s. eē hitare cū tyrāno. p Qm̄ i medio laq̄ oꝛ ingredieriz.nā ty ranni sp tendūt laq̄ os sbiectis vt hēant occasiōz rapiēdi bo na eoꝛ. q Et sup

dolētiuz arma ambulabis.i.tyrānoꝛ q̄ sp sē in dolore:nā ꝓpt mala coꝛ q̄ fecerī alijs i oi cibo z potu timēt introica ri:i oi loco sibi insidiari ꝓpt qō ncce ē eos ꝓtinue anxiari z qz tyranni hñt relatores ad grauandū innocētes subdit r Scōm vir.tuā caue te a ꝓrio tuo.i.q̄tum potes caue tibi ab eo q̄ ꝛ te loq̄ pōt tyrāno. s Et cū sapiē.z prudē tib⁹ tracta.ꝓsilia z negocia tua. t Viri iusti. Hic pñr hortat ad tenendū ꝓuictū iustoꝝ dicēs. Viri iusti sint ti bi cōuīne:nā in cōuiuio relaxant hoies ad loq̄ndū:z qm̄ ex abundātia cordis os loquit.iusti loquunt de bonis et honestis:iniusti vo de cōtrarijs. v Et in timoꝛe dei.fi liali. x Sit tibi gloriatio. Nā gl'ia magna ē eē dei filiū adoptiuū. y Et in sensu sit ti.cogi.dei.i.sensuz tuū ap plica ad cogitandū de deo. z Et ois enar.tua.in pce. altissimi.i.doctrina tua nō sit de vanis z curiosis:q̄ de ne cessarijs ad salutē. a In ma.arti.opa laudabunt. Ipa loge ē.z ē sensus q̄ artifices laudant ex opib⁹ manuū sua rū:qū sunt artificiose facta. b Et ꝓnceps po.in sapia sermonis sui.scz laudabit sicut salomon de sūa sapiēt

ꝓlata.iij. Regum.iij. Date huic infantem viuū ꝛc̄.

c In sensu vo seniox vbum.i.vbū breue dcm̄ a sapiēte pl⁹ ꝑmedabit ꝙz narratio mag ab alio dcā. d Terribilis ē in ciui.sua hō liguosus.nā ipe ē seditiosus:qō ē pessimū i ciuitate q̄ ciuiū vnitas dz eē. e Et temerari⁹ in vbo suo odibilis erit.q: ꝑ nihilo hz alios offendere.

¶ Capitulum.x.

a Dex sapiens. Postq̄ tractatū ē de viu potētie in ꝑsidēdo.h ꝑsēt tractat.de vsu ei⁹ in iudicādo. Ad hoc aūt requirit sapia et bōa vita.Et ꝓmo tractat de sapientia:cū dī. a Judex sapiēs iudi.populū de iniurijs sibi factis:ideo subdit. b Et ꝓn.sen.terri. erit. hoibus malis. c Scōm iudicē populi:sic t ministri ei⁹. q: studēt exeq̄ volūtatē illi⁹. d Rex insipiēs pdet ppl'm suū:vtz de roboam. iij.reg.xij.q ꝑ fatuū rēsuz pdidit ppl'i sui decez ptes. e Et ciuitates habitabūtur ꝑ sensuz pruden tū.sic ptz de dauid t salomōe.Et q: potestas a deo deriuat subdit. f In manu dei.i.in ei⁹ dispone.sec'dis t ecclesiastica b Et execrabilis ois iniq̄.s.scelus ydolatrie: nē gēiles erūt ydolatrie. i Et vtilē rectorē in tp̄us suscitabit sup illaz.qō impletū ē tpe xp̄i t apl'ox ꝑ q̄rū pdicatiōz gētiles ab ydolatria reuocati sūt ad fidē:t vnū⁹ dei veri cultarū. k Et sup faciē scri.i.sapiētis i lege. l Imponet honorē suū: nā talis inducit hoies ad honorē diuinū. m Omis iniurie. Hic ꝓm agit de potētis bonitate.Et ꝓmo ꝙtuz ad animū:scdo ꝙtum ad verbū seq̄nti.ca.ibi Audite. Tercio ꝙtuz ad factū:ibi. Fili ne in multis.Circa p̄mū ꝓmo retrahit aīm a motu malignitatis:scdo a motu cupiditatis:ibi.Juaro aūt.Circa ꝓmū dī. m Dis iniurie ꝓrimi ne memineris.ad vindicanduz:q̄ posit⁹ es sup euz. n Et nihil agas in opibus iniurie.i.nulli faciās iniuriā ꝓpter tui potentiā:t q: h ꝓcedit ex supbia subdit. o Odibilis coz̄ deo t hoib⁹ supbia:vt ꝓz de sennacherib rege.iiij.Reg.xix.t.ij.Nacha.ix.de antiocho epiphane.Et q̄m de⁹ supbos t iniurias detēscit subdit. p Regnū a gente in gentē transfert ꝛc.sic ꝓz de monarchia assirioꝝ trāslata ad babylonios:t a babylonijs i persas t medos:Dañ.v.t ab illis i grecos Nacha.j.t a grecis in romanos Luc.ij. q Juaro. Hic ꝓm retrahit potentz aīm a cupiditate.Et q: hō ex diuitijs supbit:scdo retrahit ipm a supbie vanitate:ibi. Initiū supbie.Circa p̄mū dī. q Juaro nihil est sceleſtius.hoc dicit nō q̄ auaricia sit peccatū ceteris grauius fm suū gen⁹:sed quia diuitie p auaricia cōgregate ꝓstant fomentuz oibus vicijs: sicut radix arboꝝ omibus eius ramis: ꝓpter quod dicit apl'us.j.timo.vj.Radix oim malox est cupiditas.

r Nam d supbis,ex tuis diuitijs. s Terra t cinis.i.q̄ es cito in cinerē redigēdus. t Nihil iniqui⁹.exponat modo pdicto. v Hic em̄ t ani.su.vena.hz.p pecunia exponēs eam dyabolo. x Qm̄ in vi.su.,piecit intima sua.i.vtutes p oppositā vicia q̄rū radix ē cupiditas:vt dicū est.Et q: tā potētia tpalis ꝙz pecunia paup sūt appetēde.eo q̄ cito trāseūt. subdit. y Omis potētatus breuis vita.Nā potētes inordinate viuūt cōiter suas ꝓcupias sequētes:vt dī.j.Ethi.Et q: multi machinantur in morte eox:alii qui ex ambitōne:vt habeāt eox statū:alii qui ex odio:eo q̄ ab eis reputāt se grauatos:t q̄m cupiditas t supbia inueterata defacili curari nequit z Languor ꝓlixi. gra.medicū.nā difficilior est ad curādū. a Grauez languorē.i.recentē infirmitatē. b Precidit medic⁹.i.cito curat: sic supple peccatuz defacili curat. aūq̄ inueteresc at q̄ ꝓsuetudinē:nō āt postea c Sicut et rex hodie ꝛc.hoc refert ad id qō ꝓmittit. d Dis potentat⁹ brevis vita.ad ostendēduz q̄ etiaz regia potestas que ē maxima.j.petri.ij.siue regi quasi ꝓcellenti: eo q̄ cito transit:nō est multū appetēda. Hz quia possz aliq̄s dicē Hō post morte hz ꝓsilez dignitatē sic aū: ꝓpter qō ptās est appetēda sicut credidert alīq̄ gētiles:nō remouet hoc dicēs. d Cū ei moriet hō.abutēs sua potestate.- e Hereditabit serpentes.i.demones ꝙtum ad animā. f Et bestias.i.amicos bestialit viuētes ꝙtum ad subam. g Et ver.ꝙtuz ad corp⁹.Et ē diuisio ꝓpte ter facta:q: cuilibet sufficit portio sua t de alijs duab⁹ nō curat. g Initiū. Hic ꝓm retrahit aīam potentis a motu supbie t vanitatiz oñdens p̄no q̄ ē detestāda:scdo ꝓponit ꝫ eā remedia:ibi. Seme hoīm.Circa ꝓmū di. b Initiū sup ho.i.hūane nature. i Apostatare a deo.i.nolle subdi ei⁹ ꝓcepto. Hoc ei pctm̄ incepit ab eua q̄n tēptādo dixit ei Ypens Cur ꝓcepit vob ds vt nō comederetz de oi ligno paradisi.q.d.cū sitis innocētes nō deberetis tali ꝓcepto restringi:maxie cū oēs fructꝰ arboꝝ tāq̄ inferiores supponi debeāt vre volūtati:t tūc mulier ꝓrupit i q̄ndaz elatiōz:t sibi displicuit restrictio ꝓcepti:ex q̄ displicentia secut⁹ ē erroꝝ q̄ credidit serpenti vltri⁹ dicēti. Nequaq̄ moriemi ꝛc.Et sic tñsgressa fuit ꝓceptū comedēdo fructū vetitū.Et sic pz q̄ nolle sbesse ꝓcepto diuino fuit initium trāsgressiōis comedēdo.tū illud nolle subesse ꝓcessit elatio mētis:vt dcm̄ ē:iō sbdit. k Qm̄ initiū pcti ois ē supbia.iūgēdo ly ois.cū pcti l Qui tenuerit illā.s.supbiā m Adiplebit maledictz.diuis.s.t hūanis n Et sbuertet eū i finē.s.supbia q̄ ꝓfūdit finalit ipaz būtez. o Propterea exhonorauit dñs.i.ꝓfudit. p Cōuert⁹ malox.i.supboꝝ:iō seqt. q Sedes du.sup dest.de⁹ ꝛc.sic pz ꝺ salule quē ꝓpt supbiā deiecit,t ꝑ ipō dō māsuetū regre fecit.

c In sensu vo seniox vbum.
d Terribil'ē i ciuitate sua hō
e liguosus.t temerari⁹ in vbo suo odibilis erit.

¶ Capl'm.x.

a Judex sapiēs iudicabit ppl'm suū:t ꝓncipat⁹ sensati terribilis
c erit.Scōm iudicē populi: sic t ministri ei⁹:et qualis rector est ciuitatis:tales t
d habitantes in ea.Rex insipiens perdet ppl'm suum:
e et ciuitates inhabitabunt
f per sensum prudentiū. In
g manu dei ptās terre t execrabilis ois iniquitas gen
i tium:t vtilem rectorē suscitabit in tp̄us sup illam. In
k manu dei ptās hois:t sup
l facie scribe iponet honorē
m suū. Dis iniurie ꝓrimi ne
n memineris:et nihil agas in
o opibus iniurie. Odibilis coz̄ deo ē t hoībus supbia:t execrabilis ois iniq̄
p tas gentiū. Regnū a gente in gentē transfert ꝓpter iniusticias t iniurias t cōtumelias ac diuersos dolos.
q r s Auaro aūt nihil ē sceleſtius. Quid supbis terra t cinis. Nihil ē iniqui⁹
t ꝙz amare pecuniā. Hic em̄
x t aīam suā venalez hz:qm̄ in vita sua proiecit intima
y sua. Omis potētatus breuis vita:languor prolixior
z grauat medicuz. Breuem
a languorē precidit medic⁹:
b sicut t rex hodie est t cras
c morietur. Cuz eni moriet hō
d hereditabit serpētes t bestias t vermes. Initiū supbie hominis apostatare a
i deo:quoniam ab eo qui fecit illū recessit cor eius:qm̄
k initiū omis peccati est sup
l m bia. Qui tenuerit illam ad
n implebit maledictū:t subuertet eum in finem. Pro
o p ptēa exhonorauit dñs conuentus malox:t destruxit
q eos vsq̄ in finē Sedes ducum supbox destruxit de⁹ t sedere fecit mites ꝓ eis.

r Radices gē.supbax.i.diuitias qb⁹ nutriebant ꝛ i qb⁹ ꝓfidebāt. s Arefecit de⁹.eis sōtrahēdo. t Et plā.hu. ex ipis gētib⁹.sic pz ō balthasar supbo:cui⁹ regnū ꝛ diuitias dedit dario medo:Dañ.v. v Terras gentiū euertit dñs ꝛc.sic pz ō zodoma ꝛ gomorra.Geñ.xix. a Memoriā supboꝝ pdidit deus.int bonos b Et reliqt mēoriā hūiliū sensu.i.parū se reputātiū c Nō ē cre.ho.supbia.sed magꝛ hūilitas:eo qꝛ fozati sūt de vili mā d Neqꝫ iracundia natiōi mlierꝫ.i.oib⁹ natis de mulierib⁹. Nā hō ē aial māsuetū natura ꝓpt qō in ei⁹ cozpe nō sūt ferī tatꝫ signa vt comua dētes:ꝛ vngues magni:et hmōi q̄ sūt in alijs anialib⁹ ex pdictis pz supbiā eē detestādā. e Semē hoim. Hic ꝑr ponunt ō supbiā q̄daz remedia.Et pmuz ē timoz dei q̄ ē q̄si q̄d dā pōdus repmens hoiem ne p supbiaz eleuet.Et sic honorabilis cozā deo redit q̄ se timētes honorificat:tō subdit. Semē hoim honorabit ꝛc.Et p oppositū sbdit. f Semen autē b exhonorabit.i.confundet. g Nō prete.man. dñi.relinquēs ei⁹ timozē. h In medio fra.rec.il.in honoze.i. honorabilis ē cozā hoib⁹ q̄liscunqꝫ sit. i Et q̄ timēt dñm erūt in oculis ei⁹.s.honorabiles et placentes qō est melius. k Gloza diuitū honoratoꝝ ꝛ pauperꝫ timoz dei ē.i.tam diuites qꝫ paupes q̄ sunt vtuosi:sunt ꝛ p ꝓfis honorādi.iiij.ethi.Glozīāt de timoze dei. nā p hoc filij dei sunt adoptiui.Et ad hoc sequit. l Nō despicere hoiem iustū ꝛ pauperē.q̄ est dei fili⁹ adoptiu⁹. m Et nō magni.vi.pec.diuitē p diuitijs suis:ꝛ sbditur ratio. n Magn⁹ est iudex inter hoies. o Et potēs est.in honoze hūano. p Et nō est mai.il.q̄ timet dñm cozā deo.imo minoꝝ:ꝛ p ꝓfis min⁹ est honorādus fm veritatē. q Seruo sensato. Hic ponit secūdū remediū ꝫ superbiā qō est humiliatio sui.Circa qō ꝑmo ponit hūiliatiōis act⁹:scdo fruct⁹ in ꝑncipio seqntis.c.Circa ꝑmū dī. q Seruo sensato libeꝝ seruiēt.qñ p supbiaz insolescūt:ꝛ sic aliqñ hereditatē paternā seruis sensatis vendūt Et hoc exemplū ē hūiliatiōis inductiuū. r Et vir prudēs ꝛ disciplinat⁹.i.hūilis. s Nō murmurabit cozrept⁹.Sic dauid cozrept⁹ a nathan nō murmurauit:ꝫ statim pctm suū hūiliter recognouit dicēs.Peccaui dño.ij. Reg.xij. t Et insci⁹.q̄ cozreptiōz nō suscipit. v Nō honorabit:ꝫ magꝫ ꝓfundet.ꝛ ex istis exemplis ꝛcludit. x Noli textol.te i fa.ope tuo:qꝛ q̄cq̄d ibi ē boni totū ē a deo. y Et noli cūctari.i.pigrū cē. z In tpe angustie

r Radices gentiū supbarū. s arefecit deus: ꝛ plantauit t hūles ex ipis gētib⁹. Terras gentiuꝫ euertit dñs:et pdidit eas vsqꝫ ad fundamētū. Arefecit de⁹ ex ipis ꝛ dispdidit eos: et cessare fecit memoriā eoꝝ a terra. a Mēoriam supboꝝ pdidit b de⁹:ꝛ reliquit mēoriaz hu c miliū sensu. Nō est creata d homib⁹ supbia:neqꝫ iracū e dia nationi muliez. Semē hominū honorabit ꝫ qō ti f met deū.semen aūt hoc ex g honorabitur.qō ꝓterit mā h data dñi. In medio fratrū i rectoꝝ illoꝝ in honoze:ꝛ q̄ timent dñm erunt in ocu k lis illius. Gloria diuitum honoratoꝝ ꝛ pauperꝫ tioꝝ l dei ē. Nō despicere hoiez m iustuz ꝛ pauperē:ꝛ nō magnificare virū peccatozem n diuitē. Magnus est iudex o ꝛ potēs est i honoze. ꝛ nō est maioꝝ illo q̄ timet deuz q Seruo sensato liberi seruip ient:ꝛ vir prudens ꝛ disciq plinatus non murmurabit t cozreptus ꝛ insciꝰ nō ho v norabit. Noli extollere te x in faciendo ope tuo:et no- y li cunctari in tpe angustie. z Melioꝝ est q̄ opaꝝ et abun a dat in oib⁹ qꝫ q̄ gl̄iatur.et b eget pane. Fili in māsuetu c dine serua aiam tuā:et da d illi honorē ꝓm meritū suū. e Peccantē in aiaz suam qs f iustificabit. Et qs honorificabit exhonorantē aniaz g suā. Paup gl̄iaꝝ p disciplih mnā ꝛ timorē suū: ꝛ est hō q̄ i glorificaꝝ ꝓpter sbam suaz k Qui aūt gl̄iaꝝ in pauperta l te:quātomagis in sba. Et m q̄ gl̄iaꝝ in sba pauptatē ve n reatur. Capitulū.xj.

a Sapientia hūiliati exaltabit caput illius:ꝛ in medio magnatoꝝ b consedere illū faciet. Non laudes viruz in specie sua neqꝫ spernas hominē in vic su suo. Breuis in volatilibus est apis:ꝛ initiū dulcoris habet fructus illius d In vestitu ne gl̄ieris vnqꝫ e nec i die honoris tui extol f laris. Quoniaz mirabilia opera altissimi soli⁹:ꝛ gl̄oa sa ꝛ absconsa et inuisa opera illius. Multi tyranni sed b derunt in throno:et in suspicabil̄ portauit diadema j. Esurientes impleuit bonis ꝛc.

Sapia hūiliati. Postqꝫ induxit ad hūiliatiōis fructū dicēs. a Sapientia hūiliati exaltabit caput illius. sic pz de daniele:q̄ posit⁹ i captiuitate ꝓpt sapiaz suā fuit exaltat⁹:nō solū int ppl̄ares:ꝫ etiā int ꝑncipes ꝛ hui⁹ mūdi potētes Dañ.vj.Et sic̄r ioseph in egypto Geñ.xlj. b Non laudes viruz in specie tua ꝛc.i.nō iudices de valoze hois fm exteriozē apparētiā cozpis:nā freqner ille q̄ ē miozis appetie:ē meliozis exītie.Et inducit ad ꝫ exēpluz cum dicit. c Breuis i volatilib⁹ apis. Hz em cozp⁹ valde puū:ꝛ tñ facit meliozē fructū:qꝫ miluꝰ hūs cozp⁹ magnū.Et si nō gl̄ianduz de statura cozpis:multo min⁹ de decoze vestis: q̄ ē q̄d extrinsecū:tō sbdit. In vestitu Et sbdit. d Nec i die honoris tui.i.sublimatiōis tue tpalis. e Extollaris.p supbiam. f Qm̄ mirabilia opa altissimi.supbos subito deijciēdo ꝛ hūiles exaltādo Luc.j. Deposuit potētes de se.ꝛ exal.hūiles:tō sbdit. g Multi tyrāni.se in throno.q̄ p⁹ea sūt deiecti ꝓpt suā supbiā. h Et insuspica.porta.diadema.tyrāni deiecti.sic patꝫ Hester.vj.ꝛ.vij. de Aman suspenso.mardocheo honorē illius adepto.de quo tñ sancto nullus ante suspicabaꝫ.vñ ꝛ adhuc subdit.

b Multi potētes ꝛc. qō ptz in plurib⁹ exēplis ve. ac no. test. ⁊ i hystoꝛijs antiq⁊. i Pꝛiusq̄ inꝛoges. Supius ordinauit iudicē q̄tuz ad aiam. h ꝓ̄ꝛ ordiat ipm q̄tuz ad ꝓbū dī. l Pꝛiusq̄ inꝛoges. veritatē diligēt mq̄rēdo. k Ne vitupes quēq̄. ipm ꝓtenendo. l Et cū inꝛoga

b Multi potētes oppꝛssi sūt valide ⁊ gl'iosi traditi sunt i manꝰ alteroꝝ. Pꝛiusq̄ i k terꝛoges ne vitupes quēq̄ l ⁊ cū interrogaueꝛi coꝛripe m iuste. Pꝛiusq̄ audias: ne o pꝛ̄ndeas ꝓbū. ⁊ i medio ser q monū ne adijcias loq̄. Be ea re que te non molestat: ne certeris: ⁊ in iudicō pec t cantiū ne consistas. Fili ne v in multis sunt actus tui: et x si diues fueꝛi: nō eris imu y nis a ꝺlicto. Si em̄ secutꝰ z fueris non apprehendes. a ⁊ nō effugies si p̄cucurreꝛi b Est hō laboꝛās ⁊ festinās c ⁊ dolēs impiꝰ: ⁊ tātomagꝭ d nō abūdabit. Est hō marcidus egēs recupatōe plꝰ e deficiēs ꝓtute: ⁊ abūdās f paupertate: ⁊ oculis dei re g spexit illū in bono: ⁊ erexit eū ab humilitate ipius: et h exaltauit caput eius: ⁊ mi i rati sunt in illo multi: ⁊ bo k noꝛauerūt deū. Bona ⁊ ma l la: vita ⁊ moꝛs pauptas ⁊ m bonestas a deo sunt Sapi

entia ⁊ disciplina ⁊ scia legis apud dn̄m: dilectio et n vie bonoꝝ apud ipm. Erꝛoꝛ et tenebꝛe peccatoꝛibꝰ cōcreata sunt: qui autē exultant in malis: ꝓsenescūt o in malo. Datio dei pmanz p iustis: et q pꝛofectus illius r successus habebūt ineterꝛnū. s Est q̄ locupletat parce t agēdo: ⁊ hec est pars mercedis illius in eo q̄ dicit: u inueni requiez mihi: ⁊ nūc x mād̄ucabo de bonis meis y solus: ⁊ nescit q̄ tempus p̄ z tereat illū ⁊ moꝛs appꝛopi a quet: ⁊ relinquat oia alijs: b ⁊ moꝛiat. Sta in testamen c to tuo ⁊ in illo colloquere d ⁊ in opere mandatoꝝ tuoꝝ e veteꝛasce. Ne manseris in f operibus peccatoꝛū. Con g fide autē in deo ⁊ mane in h loco tuo Facile est enim in i oculis dei subito bene sta k re paupem. Bñdictio dei l in mercedem iusti festinat. m ⁊ in honoꝛe velociꝰ ꝓcessꝰ n illius fructificat. ne dicas

sibi. fm illud apli. ij. Coꝝ. vj. Quasi nihil hñtes ⁊ oia possidentes. l Et occu. dei respe. il. in bono spūali ꝓpt suā patientiā ⁊ aliq̄ etiaz i bono tpali. ꝓpt q̄ō sbdit. m Et ere. illū ab hūilitate ipī⁹. i. a statu infimo ipm tpaliꝰ exaltādo. n Et mirati sunt in illo mlti eo q̄ sit exaltatꝰ absq̄ solicitudine sui. o Et ho. deū. ꝛ bono sibi collato. exēplū hī i Job. q̄ post maximam pauptatē a deo fuit mirabiliꝰ exaltatꝰ iob vlti. ⁊ subdit p̄dictoꝝ rō cū dī. p Bona et mala. i. pspera ⁊ aduersa. q Vita et moꝛs. s. coꝛporalis. s Pauptas ⁊ honestas. i. sufficientia bonoꝝ. s Deo dispensant hoīb⁹. et his oib⁹ instis bñ vtūtur. ꝓpt q̄ō subdit. t Datio dei pma. iustis ad meritum. v Et pfectꝰ illiꝰ. i. cumulatio meritoꝝ x Successus habinetū. nā eis succedet primū gl'iosum. y Est q̄ locupletat Hic ꝓ̄ꝛ retrahit a cupiditate diuitiaꝝ ꝓpter defraudatiōz fruitōis. q̄fruitio fr̄ q̄nter subtrahit p ce lerē moꝛtē diuitiaꝝ copiā hñtis: tō dicit z Est q̄ locupletat pce agēdo. i. parum aut nihil aliꝭ tribuendo a Et b ēps mer. illius. s. q̄ bona cōgregata comedat ⁊ bibat solꝰ. a Et nescit q̄ tp̄us. s. vite sue. b Pꝛe tereat. ⁊ sic nō poterit vti: sic̄ Ju. xij. dī de illo q̄ dicebat sī bibi. Dia mea habes mlta bona reposita i multos ānos q̄esce. comede. bibe. epulare. ⁊ seq̄. Dcīt ē aūt ei. Stulte hac nocte aiaz tuā repetēt a te q̄ aūt ꝓgregasti cuiꝰ erunt. c Sta i testamēto. Hic ꝓ̄ꝛ iducit ad ea q̄ expediūt pro bono iudicꝫ actu. Et p̄ facit ꝓpositū. scō oūdit assequndi modū: ibi. Circa pmū dī. c Sta. imobiliē. d In te sta. tuo. i. mādato dei: q̄ō tibi statutū ē fuāduz Exoō. xx. e Et i il. colloq̄re. fm illō sbditos iudicādo f Et i ope mā. tuoꝝ. i. mādatoꝝ dei tibi ipositoꝝ. g Veteraſce. i. pseuera. vsq̄ i fīnē: Mat. x. Qui āt pseuerauerit vsq̄ i fīnē h salvꝰ erit. h Ne mā. i opi. pectōꝝ. eis ꝓsentiēdo. ⁊ si ex hūana fragilitate ꝓsenseris. cito penitēas resiliendo i Cōfide āt. h ꝓ̄ꝛ oūdit assequndi modū. s. p diuinū adiutoꝛiū. ⁊ p̄ inducit ad dei ꝓfidentiā. scō sbtrahit ꝓfidētiaz falsaz: ibi. Ne dicas. Circa pmū dī. i Cōfide in deo. de obtinēdo p ipm actū meritoꝛū in pūti ⁊ pmiū in futuro. k Et ma. i lo. tuo. s. p amoꝛē i deo: q̄ ē locꝰ aie q̄etatiuus Aug. Inq̄etū ē coꝛ meū dñe donec req̄escat i te. l Facile ē. n. i oc'lis dei subito honestaē paupez. trāsferēdo ipz ad gl'iaz: tō sbdit. m Bñdictio dei. q̄ ē p gr̄az. n In mercedē iusti festinat. vt ipm ad gl'iaz trāsferat. n Et in honoꝛe ꝛc. repetitio ē eiusdē ſnie ad maioꝛē assertionem. o Ne dī. Hic ꝓ̄ꝛ. sbtrahit ꝓfidētiā falsaz. ⁊ p̄ respcū sui. scō respctū ꝓximi: ibi. Nō omnē. Confidentia ꝙ falsa respectu sui est qua q̄s cōfidit de sua potentia. sapientia ⁊ hmōi. ⁊ b maxīe faciūt illi q̄ tm̄ credūt vitā p̄tez: tō dicit

b Multi potētes ꝛc. qō ptz in plurib⁹ exēplis ve. ac no. test. ⁊ i hystoꝛijs antiq⁊. i Pꝛiusq̄ inꝛoges. Supius ordinauit iudicē q̄tuz ad aiam. h ꝓ̄ꝛ ordiat ipm q̄tuz ad ꝓbū dī. l Pꝛiusq̄ inꝛoges. veritatē diligēt mq̄rēdo. k Ne vitupes quēq̄. ipm ꝓtenendo. l Et cū inꝛoga tueris. i. veritatē diligenter inquisieris. m Coꝛripe iuste. ⁊ veritatē nulli pcendo. n Pꝛiusq̄ audias cōplete loquentē. o Ne rñdeas verbū. qz nō responderes ad eiꝰ intētōz cuiꝰ intellectus ex fine locutiōis dependet. p Et in me. fmonez ne adijcias loq̄ interrūpendo ꝙbum loquētis eadē rōne alia ifra. Et in medio seniozum ne adijcias loq̄. ꝙbi magis tacere debēt miꝛnozes. q De ea re q̄ te non molestat ne certaueris. naz b est fatuū ⁊ inutile. s Et in iudicō pec cantiuz. qui peruertūt iudiciū. t Ne cōsistas. coꝝ sententiā apꝛobādo vl ei ꝓsentiēdo. v Fi lie ne in multis ꝛc. Postq̄ ordiauit iudicē q̄tuz ad aiam et verbū. h ꝓ̄ꝛ ordiat q̄tuz ad actū. ⁊ diuidit in duas ptes. qz pꝛimo ipm retrahit ab his q̄ bonū actū impediunt. scō inducit ea q̄ pꝛo bono actu expediūt ibi. Sta in testamēto. Pꝛimū ꝙ q̄ō impedit bonū iudicis ē confusio negocioꝝ. s. q̄ñ multa inchoank añq̄ aliq̄ eoꝝ termiek. qz sic vnū p alud impedit x Et si diues. scōm q̄ō impedit actū bonū iudicis. ē cupiditas müeꝝ q̄ excecāt ēt sapiētes. ⁊ subuertunt ꝙba iustoꝛū Exo. xxiij. a q̄ retrahit ꝓpt dilatiōz acq̄sitiōis. scō ꝓpt defraudatōz fruitōis: ibi. Et q̄ locupletat. Circa pmū dī. x Et si di. fu. i. diuitiaꝝ cupidꝰ inmodera te: sic̄ accipit Mat. xix. Facilius ē camelū p foꝛamē acꝰ trā ire: q̄ diuitē hoiez intrare i regnū celoꝝ: tō subdit. Non eris imunis a pctō: ⁊ sbdit rō. y Si em̄ se. fu. diuitias imoderate q̄rendo. z Nō appꝛehē. i. nō assequris intentū. s. hīe sufficientiā ꝓpt quā diuitie q̄runt. qz p eas nō sacq̄rit ad hūduz tātoplus hīe sitit. a Et nō effugies. s. in digentia. b Si p̄cucurreris. accipiēdo a pentibꝰ tuis. Nam si fueris cupidus nō eris ꝓtentꝰ q̄ ad hūduz maoꝛa anxius vt dcm̄ ē. ⁊ si fueꝛi ꝓdigus: cito ꝓsumes ⁊ indigens fies ⁊ de cupido subdit exēplum. c Est hō laboꝛās. mente ⁊ coꝛpe. d Et dolēs. de aliꝝ ꝓsperitate. e Impius. erga deū ⁊ pꝛimū. f Et tantomagis nō abūdabit. i. indiget. nā quaro deest tā q̄ō hz q̄ q̄ō nō hz. vt dicit hiero. in epla ad paulinū. ⁊ p oppositū ē de ñ cupido: tō sbdit. g Et hō marcidꝰ. i. debil in viribꝰ. h Egēs recupatōe. i. ꝙtutis k Et abūdans pauptate. qz illud modicuz q̄ō hz sufficit

p Quid est mihi op⁹.s.cōsidere de alio.q: mihi sufficio ꝓꝑ dicta. q Et q̄ erūt mihi ex b̄ bona.i.post hāc vitaz q.d.nulla. r Ne di.suf.sum.ad hāc vitā trāseundum. s Et q̄d ex hoc.i.post hāc vitā. t Pessimaboz.i.mala sustiebo ꝓ pctis meis.q.d.nulla.hec em̄ sentiūt q̄ aiaz cū corpe credūt mori:iō sb̄dit. v In die bonoꝝ.i.tpe prosperitatis in hac vita. x Ne ime.sis ma.i.punitionis in alia vita. y Et in die ma.i.aduersitatis in p̄nti vita.

z Ne ime.sis bo.i. ꝓmiatiōis in vita celesti. Nā hec memoria facit patiēter tolerare aduersa:ideo subdit. a Qm̄ facile tē.t patet.

b Malicia boze.i. afflictio breuis.

c Obliuiōez fa.lu. magne.i. absorbet voluptatē magnā p̄teritā.t multo magl afflictio lōga.vñ i psona afflictoꝝ in inferno dicit Sap.v. Quid nob̄ ꝓfuit superbia t diuitiaꝝ iactātia:q̄d ꝓtulit nob trāsierūt omia velut vmbza. d Et i fi. homis.i.in morte.

e Denudatō opm illi⁹.q: cognoscunt certius q̄ añ.ꝓpter qō sequit. f Ante moz.ne lau.ho.quē q̄.s.absolute t finaliter:vñ dicebat be. Franciscus. Nemo laudād⁹ cui⁹ incertus ē exit⁹ g Qm̄ in fi.i.in opib⁹ suis. q̄ dicūt b̄ ei⁹ filij.sic t fruct⁹. Math.vij. Ex fructib⁹ eoz̄ ꝓgnoscetis eos. h Agnoscit vir.i.vnosus. i Non oēz.remota falsa fiducia respcū sui.b̄ ꝓ̄ remouet respcū ꝓximi.nā valde cauendū ē a ꝓfidentia de dolosoːiō dicit i Nō oēz ho.i.in do.tuā.s.ad Zhendū familiaritatē tecū ꝛ solū in fidelitate ꝓbatū. k Multe em̄ insidie.s.sunt. l Dolosi.nā frequēter q̄rit decipe sub ꝓtextu amicicie m Sic em̄ eru.tē.totū istud vsq; ibi. Et sic ꝓspectoz exponit ab aliq̄b⁹ de supbis t dolosis q̄ ex malo ꝓceptu coz dis ꝓferūt ꝟba pessima:t freq̄nter capiūt i laq̄is suis.sic pdix t capzea. Sz mihi videt meli⁹ expoi de diuersis fm añcedētia:t subseq̄ntia.ad cui⁹ itellectū sciendū.q; scptura sacra aliq̄n sb̄ eodē ꝓtextu loquit de diuersis.sicut pz. lxxvij. Cū occideret eos:q̄rebant.n.tē.Nō.n.dz. Cū occideret eos.itelligit de pctōrib⁹ obstinatz t ꝓꝑ b̄ inēfectis t q̄ō sb̄dit. Querebāt eū de penitētib⁹ territz punitōe alioꝝ.sic i ꝓposito m Sic.n.eruc.p̄coz.fetentiū.itelligit de dolosis:q̄ ex ꝓceptu interioꝝ ꝓferūt ꝟba dolosa:sic homies hñtes interiora corrupta.eructuant p os fetidū odorē:q̄ō añt subdit. n Et sic pdix indu.in caueā.i.i rhete in q̄ capit. o Et vt capa.itelligit de simplicib⁹ deceptz p dolositatē p̄dictoꝝ.t q̄ō subdit. p Sic t coz supboꝝ refert ad dolosos.q̄ dicūt b̄ supbi.q: ās ptāte suppeditare nō p̄nt q̄rūt dolositate subijcere:de q̄b⁹ adhuc subditur.

q Et sic ꝓspe.vi.ca.ꝓxi.sui.i.q̄ attente vigilat ad videndū casū ꝓximi sui.vt inde gaudeat r Bona ei ꝓxi.sui i ma.puertēs.dit ea fctā intentiōe mala. s Insidiak.q̄ lit possit nocere ꝓximo. t Et in electis.i.ꝓbis viris. v Imponet macu.eis detrahēdo.t q: lz i p̄n.sit puū.tm freq̄nē ꝓcedit ad magnū malū:sb̄dit. Et scintilla.n.vna tē

ꝓpter quod subdit. x Attēdet ibi ape. .i.ab homie doloso. y Fabzicat em̄ mala.i.q̄rit tota diligētia sbuertere ꝓximū t qm̄ homies aliene gētis.vt freq̄nt sunt talis ꝺditionis:seq̄t z Admitte ad te alienigenā.q.d.volebis si euz admittas ad secreta tua:iō sb̄dit. z Et cōuertit te i turbine.ꝓcitādo iurgia t tumultuz ꝛ te.

Capitulū. xij.

Si benefeceris. Supius auctoz informauit potētem de regimie subditoꝝ.b ꝓ̄ eū informat ō distributiōe bonoꝝ suoꝝ dī. a Si b̄nfeceris b Scito cui fe.s.q sit dign⁹ in recipiendo. c Et erit gra in bo.tu.mlta.q: talis largitio i cētuplū reꝺbuit a deo Mat. xix. Et q̄s sit dign⁹ recipe oñdit.dicens d B̄nfac iu.indigē ti. e Et inue.retri. ma.sic dcm̄ est ꝓ op posituz de nō tribuente bois idigētib⁹. f Nō ē em̄ ei bñ q̄ as.ē in mal.s.opib⁹. dicit em̄ pb̄us.viij.

ethi.q: malus amicitiā nō hz ad se nec ad alterū:ꝓꝑ qō ibidē ꝓcludit. Igit si sic misex ē malū eē.fugiendū ē malicia intense. g Et ele.ñ dāti.potēti tñ dare. h Qm̄ t altissim⁹ odio hz pctōres.inq̄tuz hmōi.nō tñ inq̄tū sūt ei⁹ creature. i Et miserus ē penitē.t qm̄ debem⁹ ei cō fozmari:subdit. k Da misericoꝛdi.i.misex coz hūti.q ex sua miseria scit aliꝭ cōpati. l Et ne susci.pctōres.i. obstinatū:q̄ ex bōis tuis foueret i pctis. m Et ipijs et pec.red.victā.s.de⁹ de q̄ p̄mittit. Altissim⁹ odio hz pec catoꝛes. n Custodiēs eos i die vidicte.i.refuās eos ad penā gehēne.cetera patēt ex dict. o Ne i ipis potētioꝛ te sit.ex b̄ pz q̄ lo q̄ō pctōrib⁹ obstiatis.sic ex b̄ q̄ō sb̄dit p Nā duplicia mala inueies.s.ꝓterita q̄ fecit et futura q̄ faciet sustentat⁹ bonis tuis.cetera patēt. q Nō agnoscet.in supioꝛib⁹ oñdit auctoꝛ q̄lit i exercitio vtutū hō se dēat hīe ad supioꝛes t inferioꝛes.b ꝓ̄ oñdit q̄lit se dēat hīe erga pares.int q̄s aliq̄ sūt mali t aliq̄ boni.ꝓmo igit oñdit q̄liter se hēat ad malos.scōo ad bonos.circa medium seq̄nt.c.ibi. In oi vita tua. Prima in duas.nā ꝑmo inducit ad vitandū societatē falsoꝝ.scōo cupidozū t supboꝝ in ꝑncipio seq̄ntis ca. Circa ꝑmū dicitur. q Nō agnoscetur in bonis.i.in ꝓsperis. r Amicus.s.verus quia tūc omēs se oñdunt amicos. Vñ poeta. Si fueris felix multos nūerabis amicos. Tpa si fuerint nubila solus eris. s Et nō abscondet in malis.i.in aduersis.

z sannatiōz impetuū. Admitte ad te aliēigenā t subuertet te in turbine t abalienabit te a vijs ꝓprijs.

Cap.xij.

a Si benefeceris scito
b cui feceris:et erit gra
c in bonis tuis multa
d Benefac iusto et inuenies
e retributionē magnam:t si
nō ab ipo certe a domino.
f Non est em̄ ei bene:q̄ assiduus est i malis:et elynas
g nō danti: qm̄ t altissimus
h odio hz pctōres:t misert⁹
i est penitētibus. Da miseri
k cordi:t ne suscipias pecca
l torem:t impijs t peccato-
m ribus reddet vindictā:custodiens eos in diem vindicte. Da bono t nō receperis peccatorē. Benefac humili:t nō dederis impio. Prohibe panes illi dare:
n ne i ipis potētioꝛ sit te Nā duplicia mala inueies in
o bus bonis q̄cūq; fecerit illi:qm̄ t altissim⁹ odio hz
p pctōres: t impijs reddet
q vindictā. Nō agnoscet in
r s bonis amic⁹:t ne absconde

Inimicus.q; statim currit ad nocendū:sicut canis ad mozd endū canē pcussum. v In bonis vi.ini.illi.sup. tristanť saltē cozde.etsi nō facie. x In tri.z mali.illi⁹.i. in aduersitate ei⁹. y Inimicus.ver⁹. z Agnit⁹est.nā sibi cōpatik:z adheret alijs ipm deserētib⁹. a Nō cre. ini. tuo ineternuz.i. nunq̄ credas ei quē pbasti inimicū.

b Sic em era.eru. neq.illi⁹.i.rubiginē odij pseruat interi⁹: licz ꝓxū oñdat exteri⁹:ō sbdik. c Et si hūiliat⁹ vadat curuus. tibi magnā reuerentiā faciendo. d Abijce aim tuū. nilo mō ei credēdo. e Nō statu.illū pones te ꝛc. faciendo ipm tibi familiarē. f Ne puer.stet i loco tuo.te supplātando. g Et i nouiss. cog.ẏba mea. fuisse vera. ß nimis tarde ꝓpter qō sequiť.

h Quis medebiť incātatoꝛi a serpē. te pcusso:et in omnib⁹ qui appꝛopiant bestijs. Sic et q̄ comitať cū viro iniquo z obuolut⁹ ē in peccatis ei⁹. l Una hoza tecū pmanebit. m Si aūt declinauerī nō supoꝛtabit. n In labijs suis i- p dulcat inimicus:z in coꝛde uo insidiať vt subuertet te q in foueā. In oculis suis la r chꝛymať inimic⁹:z si inues tꝑus:nō satiabiť sanguine: et si incurrerint tibi v mala:inuenies eū illic ꝓzē x z q̄si adiuuās suffodiet plā y tas tuas. Caput suū mouet dek in malis inimicus. In x bonis viri inimici illi⁹: in tristicia et in malicia illius y z amicus agnitus est. Non a credas inimico tuo ineter- b nū. Sic em eramētū erugi- c nat neq̄cia illi⁹. Et si hūili- d atus vadat curuus: abijce animū tuū et custodi te ab e illo. Non statuas illas penes te:nec sedeat ad dexte f rā tuā:ne cōuersus stet i loco tuo ne forte cōuersus in locū tuū inquirat cathedrā g tuā:z in nouissimo cognoscas ẏba mea:z i sermon- b b⁹ meis stimuleris. Quis medebiť incātatoꝛi a serpē- i te pcusso:et in omnib⁹ qui k appꝛopiant bestijs. Sic et q̄ comitať cū viro iniquo z obuolut⁹ ē in peccatis ei⁹. l Una hoza tecū pmanebit. m Si aūt declinauerī nō supoꝛtabit. n In labijs suis i- o dulcat inimicus:z in coꝛde uo insidiať vt subuertet te p in foueā. In oculis suis la q chꝛymať inimic⁹:z si inues r tꝑus:nō satiabiť sanr guine: et si incurrerint tibi s mala:inuenies eū illic ꝓzē t z q̄si adiuuās suffodiet plā v tas tuas. Caput suū mouebit et plaudebit manu: et x multa susurrās cōmutabit vultū suū. Capitulū.xiij.

a Qui tetigerit picē:inq̄ b nabiť ab ea: z q̄ cōicauerit supbo: induet su c perbiā. Pondus sup se tol d lit q̄ honestiꝛi se cōmunicat. Et ditiꝛi te ne socius e fueris. Quid cōmunicabit f cacabas ad ollā. Oñ enim g se colliserint confringetur. b Dives iniuste egit z freme i bit:paup aūt lesus tacebit k Si largit⁹ fueris: assumet l te:z si nō habueris:dereli- m quet te. Si babes cōuiuet n tecū:z euacuabit te:et ipse o nō dolebit sup te. Si neces p sari⁹ illi fueris supplātabit q te:z subꝛidēs spem dabit: r narrās tibi ioia bona:et di- s cet: q̄d op⁹ ē tibi:z ꝓfūdet t te i cibis suis donec te ex- v inaniat bis z ter:z i nouis- x simo deridebit te. Postea y videns dereliquet te:z caz put suum mouebit ad te. u Hūiliare deoꝛ expecta ma b nus ei⁹. Attēde ne seduct⁹ c in stultitia hūilieris. Moli d esse hūilis in sapiētia tua: e ne hūiliat⁹ in stultitiā sedu f caris. Aduocatus a potē- g anferēdo.scōo mercedē debitā retinēdo.rercio p ẏba duplicia decipiēdo. q̄rto male eis pōderādo vel mēsurādo. z hoc dupliciter.vno mō in paupeꝛ absentia:q̄ cōfidunt de diuitib⁹.alio mō in coꝛ pñtia: qz nō audent ꝓtradicē. a Et in nouissimo deridebit te.absq̄ cōpassione.

b Postea videns te.de bonis denudatū. c Derelinquet te.qz nō pōt vlteri⁹ de tuo quicq̄ habere. d Et caput suū mo.ad te.notādo te de fatuitate. e Et hūiliare deo. Hic ꝓñr hoꝛtak recurrere ad diuinū auxiliū:qō est si ne fallacia z deceptione di. Hūiliare deo.de te nihil ꝑsumēdo. f Et expe.ma.ei⁹.i.bñficētiā sue miscōie q̄ pat⁹ ē hūiles adiuuare. g Attēde diligēter. h Ne seductus.p ẏba ad decipiēdū cōpositā. i In stultitia hūilteris.i.ad stultitiā dejciaris p errozē. k Noli eē hu.i. pusillanimis. l In sapia.a deo tibi data. m Ne hu. id ē pusillanimis fact⁹. n In stulti.seducaris. veritatē relinquēs p falsitate ẏbis cōpositis colozata. Et q̄n hō ꝓfidēs de dei adiutoꝛio:pōt securi⁹ agē q̄ añ.iō ꝓñr oñdit q̄liter se hīe possit cū diuite z potētioꝛi.s. nō se ingerēdo: nec se nimis elōgando:loq̄ndo reuerenť:z caute se hūdo z b est qō dī: o Aduocat⁹ a po.di.i.aliq̄lit excusa te.

Qui tetigerit. Hic ꝓñr docet vitare societatē supbo rū z cupidoꝛ.z diuidit i duas ptes.naz ꝓmo facit ꝓpositū.sed̄o recurrere docet ad diuinū subsidiū: ibi. Hūiliare deo. Circa ꝓmū dic: a Qui tetigerit picē inq̄nabiť ab ea.eo q̄ est magne adherētie. b Et qui cōicauerit supbo induet supbiā.nā boies st̄ ꝓni ad appetitū indebitū ꝓprie excellētie:in q̄ ꝓsistit supbia:ꝓpter qō

p Ex hoc eñ ma.te aduocabit si ꝓius te vocauit bona intẽtiõe. q Ne impro.sis ingerẽdo te nimis. r Ne impingaris.i.repellaris verecũde. s Et ne lon.sis ab eo.i.a diuite nimis te clõgando. t Ne eas in obliuionẽ.i.si dñs dederit tibi gr̃az largiẽdi nõ habeat de te memorĩã. v Ne retineas ex eq̃ loq̃ cum illo.i. vt velis cũ eo loq̃ de pari ꝛ magis cũ reuerẽtia loquẽ. x Ne cre.mul.ver. il.i.si multa tibi ꝓmittat. y Ex multa eñ loq̃la tẽtabit te.i. vt accipiat experimẽtũ de tua simplicitate. z Et subridẽs. q̃si tibi applaudens ⁊ oia ꝓdonãs. a Interrogabit te ꝺ absco.tuis.i.si aliq̃d de suo accepisti i abscondito. b Immitis.i.crudelis. c Anim⁹ illi⁹ ꝓser. ꝟba tua.ad capiẽdũ te. d Et non ꝓcet de ma.i.pena tibi inferenda. e Et de vin.i. incarcerando te. ꝓpter qꝺ sequit̃. f Caue tibi. de incauta locutiõe. g Et attẽ.di. audi. tuo.i. auditis ab eo ne ꝓcipitant̃ rũdeas ꝙte. h Qñ cũ sꝺuer.tua ambulas.i. in piculo tue sꝺuersiõis. i Iudiẽs ꝟo illa.q̃ dicũt a diuite ꝓ captione tua mõ dicto. k Quasi i somnis vide.i.simula te nõ intelligere. l Et vigilabis.i.vigilant̃ ⁊ prudent̃ tea hẽbis. m Omi vi.tua. Excluſa societate maloꝝ.h ꝙñr inducit ad ꝓsortiũ bonoꝝ:⁊ diuidit i tres ptes qꝝ ꝓmo inducit ad ꝓsũgendũ se bonis. scõo ad retrahẽdũ se a malis:ibi. Si cõicabit. tercio docet distinguẽ hos ab illis:ibi. Cor hois. Circa ꝑmũ sciẽdũ ꝙ cõicatio hoim ad inuicẽ tũc est bona:qñ depẽdet ex charitate diuina.iõ dic̃: m Di vi.tua di.deũ ꝓpter quẽ ꝓximus est diligẽdus. n Et iuo.eũ i sa.tua.i.ꝓ salute tua tpali ⁊ eterna. Et qm̃ ꝓxim⁹ ẽ in deo diligẽdus.sequit̃: o Oñe aial dili.sile.in specie. q Sic ⁊ om.ho.ꝓxi.sibi sup.ꝺz dilgere. qꝝ fact⁹ ẽ ad imaginẽ dei.⁊ capax beatitudinis sicut ipse. r Dis ca.ad sile⁊ sibi ꝓiũget̃. volatilia eñ eiusdẽ spẽi sil̃ cohabitant:⁊ sil̃r aialia. s Et ois hõ sili sui sociabil̃.i.ꝺz sociari.rõne imaginis diuine:in q̃ conuenit cũ eo i spẽ:et ꝛ societas fundat̃ i bono rõnis recte ⁊ legis diuie. t Sic̃ cõicabit. Hic ꝙñr inducit ad retrahẽdũ se a malis.⁊ ꝓponit suã monitiõ⁊.scõo remouet circa dicta falsaꝝ opinionẽ:ibi.bona est. Circa ꝑmũ dicit: t Si.cõi.lu.agno. qꝝ malus hõ semp insidiat̃ iusto. v Que cõi. san.hõi ad canẽ.i. caninũ hoiem q̃lis ẽ rixosus iracũdus:⁊ gulosus.q.ꝺ.nulla ẽ cõicatio bona. x Aut q̃ ps bo.diuiti.s. cupido. y Ad pauperẽ.q.ꝺ.nulla:⁊ subdit̃ causa. z Venatio leonis ona.in here.in q̃ leo insequit̃ onagrũ ad ipm deuozandũ. a Sic ⁊ pas.sũt diuitu.i.cupidoꝝ b Pauꝑes.quoꝝ bona raptũt sine cã. c Et sicut abo. est sup, hũilitas. eo q ꝓxiat̃ habitui supbie in q̃ delectat. d Sic ⁊ execratio diuitis.cupidi. Est paup.⁊ subdit̃. e Diues cõmot⁹.i.turbat⁹.vl impulsus. f Cõfirmat ab amicis.sperãtib⁹ ꝓticipare i el⁹ bonis. g Diuiti decep.multi receptatozes dãni sibi illati:qꝝ sperãt ꝓticipare sibi. h Locut⁹ ẽ supba ⁊ iustificauerũt illũ. adulatozes affirmãtes: q̃ sic debeat magnifice loq̃ i Hũilis decept⁹ est.i. paup est dãnificat⁹. k Insup ⁊ arguit̃.i.sine cõpassione de dãno eius: vt fatuus increpat̃. l Locut⁹ est sen. ⁊ nõ est ei dat⁹ locus qꝝ ꝓhibit̃ ab audientibus. m Diues lo. ẽ ⁊ oẽs tacuerũt audiẽdo reuerẽter. n Et ꝟbũ illi⁹ vsq̃ ad nubes ꝓducent. cõmendando eũ de sapientia excellẽti. o Paup lo.est. et dicũt: q̃s est ꝺ.cum ꝓhẽnendo. p Et si offen. subuertent illũ gñiter puniẽdo q Bona est. ꝺ cica ꝓdicta remouet falsaꝝ opinionẽ. nã ex dictis posset aliꝺs estimare oẽm ꝺ uitẽ esse malũ ⁊ om nẽ paupem bonũ: qꝺ remouet dicens q Bona ẽ suba.i. diuitie. r Cui nõ est pcm̃ in ꝓscia.s.ꝺ mala acq̃sitiõe ꝙ se: vel ꝙ parẽtes suos. s Et nã diuitie bñe iuste sunt mã exercẽde ꝟtutis ꝙ opa misericoꝛdie ⁊ liberalitat̃: Amb.sup Lu. Sic̃ diuinie impedimẽta sẽ reprobis:ita ꝓbis sũt adiumẽta ꝟtutis. t Et neq̃s.pauptas i oze impij.q̃ ꝙ impatiẽtiã ꝓrumpit i blasphemiã dei. v Cor hois. Hic ꝙñr docet distinguere hos a malis ꝺ. Cor hois imu.faciẽ illi⁹ sive in bono sive in malo.dispõ.n.cordis apparet i facie plus q̃ i aliꝭ ptibus corꝑis:qꝝ vigẽt ibi oẽs sensus: ⁊ potissime apparet i oculis eo q̃ visus plꝰ rex differẽtias oñdit.s. Methaph. ꝓpter qꝺ cogitatio cordis i bonũ sive i malũ a pcipuis hominib⁹ frequẽter pcipit̃ i facie. Et qꝝ pauci sũt boni ⁊ ꝟtuosi respectu maloꝝ: ꝛm q̃ ꝺ Eccs.j. Stultoꝝ infinit⁹ est numer⁹.iõ sbdit̃. x Vestigiũ cordis boni ꝛc.i.bonitatẽ interiorẽ mẽtis ⁊ exterioris ꝙversatiõis sil̃. y Inuenies.raro ⁊ in paucis.

Caplm.xiiij.

a b Beatus vir q̃ nõ est lapsus ꝟbo ex oze suo:⁊ c nõ est stimulat⁹ in tristicia

Capitulũ.xiiij.

a b Beatus vir q̃ nõ est lapsus verbo. Supplus a pñ.iij. ca.⁊ citra.actũ est de ordine virtutis in ordine ad primũ:hic ꝙñter agit̃ de virtutis exercitio in ordine ad deũ.⁊ diuidit̃ in duas ptes:qꝝ ꝓmo remouet impedimẽtũ. scõo accedit̃ ad ꝓpositũ:ibi. Beat⁹ vir qui in sapiẽtia. Primũ aũt impedimẽtũ est loq̃citas q̃ ꝺz peccatũ annexũ ꝓuer.x. In multiloq̃o pcm̃ nõ deerit.⁊ ꝙ ꝙñs in deũ ordinari impedit. hanc igit̃ loquacitatẽ excludit ꝺ. Beat⁹ vir qui nõ est lapsus ꝛc. verũtatẽ qꝝ taciturnitas ẽ aliq̃n viciosa.s.quãdo tacet illud qꝺ q̃s dicere reneꝛ.ideo subdit̃. b Et nõ est stimulatus. remorsu conscientie. c In tristicia delicti. dicit̃ autẽ delictũ quasi derelictũ:

p qđ intelligit peccatū obmissiōis tacendo qđ debet dici de q̄ debet hō p penitētiā tristari. scōm impedimētū ē accidia: q̄ reddit hoiem tristē ꝛ pōderosuz ad opa bona p ꝫ ordinat q̄s in deū. ꝛ sic impedit ordinē istū: qđ excludit cū dicit. q Felix q̄ nō ha. ani. sui tri. in bonis opibus

r qđ intelligit peccatū obmissiōis tacendo qđ debet dici de q̄ debet hō p penitētiā tristari. scōm impedimētū ē accidia: q̄ reddit hoiem tristē ꝛ pōderosuz ad opa bona p ꝫ ordinat q̄s in deū. ꝛ sic impedit ordinē istū: qđ excludit cū dicit. q Felix q̄ nō ha. ani. sui tri. in bonis opibus

s iste iusti descēdebāt ad lymbū. t Qđ demōstratū ē tibi dicēte Iacob Genē. xxxvij. Descēdā ad filiū meū lugēs in infernū. u Testamētū eñ hª mōi. i. hereditas hūana filijs a parētibª legata. x Morte morieꝛ. i. cito deficiet iō sequit. y Nē morte būfac ami. tuo. i. oi ꝓrio indigēti. nā ois ꝓximª ex charitate ē diligētibus. z Non defrau. a die bono. i. festiuo. tūc eñ magis ē oblatōibª ꝛ elymis insistendū. a Et picula bone diei nō ptereat. i. te vacuuz et ociosum a bonis opibª nō relinquat

b Nōne alijs reliques dolores et labores tuos. c In diuisiōe sortis da ꝛ accipe ꝛ iustifica animā tuaz. d Ante obitū tuū opare iusticiā q̄m nō est apud inferos inuenire cibū. e Dis caro sicut fenū veteraſcet: et sicut foliū fructificans in arboꝛe viridi. f Alia generāt ꝛ alia deijciunt: sic generatio carnis et sanguis alia finit: et alia nascit. g Oñe opus coꝛruptibile in fine deficiet: et qui illud opat ibit cuz illo. h Et oñe opus electū iustificabit: ꝛ q̄ opat illud honorabit i illo. i Beatª vir q̄ in sapiētia morabit: ꝛ q̄ in iusticia meditabit: ꝛ in sensu k cogitabit circūspectiōz dei l Qui cogitat vias illius in coꝛde suo ꝛ i absconditis illiª m intelligēs: vadēs post illā

n delicti. Felix q̄ non habuit o animi sui tristiciā ꝛ nō excidit ab spe tua. Viro cupidoꝛ tenaci sine rōne ē subaꝛ ꝛ homini liuido ad q̄d aurum. Qui aceruat ex animo suo iniuste: alijs cōgregat: ꝛ in bonis illiª luxuriabit. Qui sibi nequam est: cui alij bonus erit. Et non iocundabit in bonis suis. Qui sibi inuidet nihil est illo nequiª: et hec redditio est malicie illiª. Et si benefecerit ignoꝛāter ꝛ non volens facit: ꝛ i nouissimo manifestat maliciā suam. Nequā est oculª liuidi ꝛ auertens faciē suam: ꝛ despiciens animā suā. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniq̄tatis: non satiabit donec cōsumat arefaciēs animā suā. Oculus malus ad mala: ꝛ non satiabit pane: indigens et in tristicia erit sup mēsam suā. Fili si habes benefactecū: ꝛ deo digꝛnas oblatiōes offer. Memoꝛ esto q̄m moꝛs nō tardat ꝛ testamentū inferoꝛuz

o Nē morte būfac amico tuo: ꝛ ꝑm vires tuas exporrigēs da paupi. Nō defrauderis a die bono: et picula bone diei nō te ptereat. Nōne alijs reliques dolores et laboꝛes tuos. In diuisiōe sortis da ꝛ accipe ꝛ iustifica animā tuaz. Ante obitū tuū opare iusticiā q̄m nō est apud inferos inuenire cibū. Dis caro sicut fenū veteraſcet: et sicut foliū fructificans in arboꝛe viridi. Alia generāt ꝛ alia deijciunt: sic generatio carnis et sanguis alia finit: et alia nascit. Oñe opus coꝛruptibile in fine deficiet: et qui illud opat ibit cuz illo. Et oñe opus electū iustificabit: ꝛ q̄ opat illud honorabit i illo. Beatª vir q̄ in sapiētia morabit: ꝛ q̄ in iusticia meditabit: ꝛ in sensu cogitabit circūspectiōz dei Qui cogitat vias illius in coꝛde suo ꝛ i absconditis illiª intelligēs: vadēs post illā

p Nōne alijs reliques dolores et laboꝛes tuos. q In diuisiōe sortis da ꝛ accipe. oꝛdinauit eñ deª q̄ aliq̄ sint pauperes et aliq̄ diuites: vt diuites paupibª dent tpalia et ꝑ eis recipiāt eterna

r Nē obi. tu. opa. iusticiā. i. opa iusticie legalis: q̄ includit omnē virtutē. s Qm̄ nō ē apud inferos inuenire cibū. i. merendi locū. t Dis caro sic fenū veteraſcet. i. ois homo cito deficiet. u Alia gene. ꝛ alia deijciūt. nā generatio vniª ē coꝛruptio alteriª i plātis ꝛ aialibª. x Sic gene. car. ꝛ sanguis. i. hominū. nā pentibus moꝛiētibª filij succedūt in loco eoꝛ: sm statū coꝛpalē. y Oñe opª coꝛruptibile. i. ducēs ad coꝛruptionē: qđ ꝓprie ē pctm̄. z In fine deficiet. i. deficere faciet a btitudine. a Et oñe opus electū. i. meritoꝛū. b Justificabit. i. a deo approbabit tanq̄ iustū. c Et q̄ opat illđ honorabit i illo. i. ꝑ illo honoꝛe celesti ꝛ eterno. d Beatª vir. remotꝫ ipedimētis: hic accedit ad ꝓpositū tractādo de vtutū exercitio sm oꝛdinē i deū i quē oꝛdiat hō ꝑ vitatis cognitōz ꝛ pcti detestatōez. igit ꝑmo agit de ꝑmo. scđo de scđo seq̄n. ca. ibi: Nō dixeris. Pria in duas q̄ ꝑmo circa vitatis sapiaz cōmēdat acq̄sitōis actª. scđo acq̄site rei fructª i ꝑn. seq̄n. ca. Circa ꝑmū dī: a Beatª vir. in spe. b Qui i sa. mo. meditādo diuia: q̄ꝛ cognitio ꝓprie dī sapia: q̄si sapida scia. Et qm̄ nō est tm̄ de diuinis meditatio speculatiua: ꝫ etē extēsiōe ad opª fit practica. nā ꝓpt amoꝛē dilecti ꝑcipit opari. iō subdit. c Et q̄ in iusti. medi. reddēdo deo debitū cultū ꝛ ꝓrio suo iustū cōnictū. d Et in sensu. i. sensate. e Cogitabit circū. dei. i. qđ deª circūspicit oīa: ꝛ vbiq̄: Heb. iij. Oia nuda ꝛ apta sūt oculis eiª. f Qui cogi. vias illiª. i. opa dei q̄ sūt vie verenīēdi i cognitōez eiª Ro. j. Invisibilia dei a creatura mūdi. i. ab hoie ꝑ ea q̄ facta sūt intellecta ꝓspiciūt. sempiterna q̄ꝫ virtª eiª ꝛ diuinitas. iō sequit. g Et i absconditis illiª. i. dei ꝓpietatibª q̄ sūt absconse ignoꝛātibª. h Intelligēs erit ꝑ alijs. i Vadēs post illā q̄si inuestigatoꝛ. i. vestigij eius secutoꝛ: qđ est in creaturis.

k Qui respicit p fene. eius. i. p reuelatiões factas in no. t ve. testa. l Et in ianuis illi⁹ audiēs. i. in eccl'ia militā-te. p quā est ingressus ad triūphantē. m Qui reqescit iux̄ domū illi⁹. firmit credēdo t suauit ꝓtēplādo. n Et in parietib⁹ illi⁹ figēs palū. i. suū intellectū: ne ad curiosa t vana euageť.

o Statuet casulaz suā i domicilū suū. p Ad man⁹ illi⁹. s. dei expectādo cōtinue dona gr̄e sue. iō subdit. q Et req escāt i casula illi⁹ bona. i. gratie dona.

r Per eū. s. deum.

s Statuet fi. suos id ē discipl'os suos.

t Sub tegmie illi⁹ erudiēdo eos i pdictis. v Et sub ra. illius. i. documētis ei⁹. x Morabit. meditādo t opando y Proteget sb tegmine illi⁹ a feruore vicioz. z Et in gl'ia eius reqescet p adeptionē pmiorū.

Capitulū. xv.

q Qui timet deū

Hic ꝙter describit acqsite rei fructⁿ. et diuidit i duas ptes. nā ostēdit ꝓmo qbus t qliter iste fructⁿ ꝓcedit scdo quib⁹ denegat ibi: Homines stulti. Circa ꝓmū dicit.

a Qui timet deū faciet illud. s. qō pdictū est de inqsitione sapie. b Et q cō-

q Qui timet deus: faciet illud: t q cōtinens est iusticie apphēdet illā t obuiabit illi q̄si mr̄ honorificata: t q̄si mulier a virginitate suscipiet illū. c Cibabit illū pane vite t intellectus t aq̄ sapie salutarl potabit illū. d Et firmabit i illo t non flectetur: t cōtinebit illū et nō cōfundet: t exaltabit illū apud ꝓxios suos e Et in medio ecclesie apiet os eius: t adimplebit eum

tinēs ē iusticie. i. tenēs eā in corde sic t ope. c Apphendet illā. s. sapiam diuinā. d Et obuiabit illi. nā occurrit eos qui se cōcupiscūt: vt illis ꝓ se ostēdat Sap. vj. e Quasi mr̄ honorificata. i. omi honore digna: et qz facit honorabiles. illos qbus accedit. f Et q̄si mulier a virginitate suscipiet illū: tanq̄ sponsū gratiosū. g Cibabit illū pane vite. i. vbo sacre scripture: Matb. iiij. Nō in solo pane viuit hō: ꝫ in omi vbo qō ꝓcedit de ore dei. h Et aqua sapie salutaris. i. gr̄a spūssancti de q̄ Jo. iiij. Qui biberit ex aqua quā ego dabo ei nō sitiet in eternū: ꝫ aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons aque saliēntis i vitā eternā. i Et firmabit in illo. deo firmiter adherendo. k Et nō flectet. a rectitudine iusticie. l Et ꝓtine. illū. id est de⁹ tenebit eū secū p ꝓseuerantiā in bono. m Et nō ꝓfundet cū reprobis: ꝫ honorabit cū electis. iō sequit n Et exaltabit illū apud ꝓxios suos. i. apud sanctos suos q̄ sunt deo ꝓpinqui: t qz talis nō solū sibi ꝓficit ad salutē: ꝫ etiā alijs: sequit. o Et in medio eccl'ie apiet os ei⁹. ad docendū pp'lm. p Et adimplebit eū spū sapie. ad degustandū diuina. q Et intellect⁹. ad ꝓponendū ea lucide in eccl'ia. r Et stola gl'ie. i. sacerdotali dignitate. s Vestiet illū. qō freqnter i eccl'ia ꝓtingit: vel stola glorie. i. gl'ia corꝑis t aie. qō sp fit ꝓseuerātib⁹ i exēplari vita t salutari doctrina: et qm̄ ex salute auditoꝝ auget gl'ia doctoꝝ sequit. t Jocunditatē t exul. thesauri. sup illū. i. multiplicabit t qm̄ hec gl'ia nō est trāsitoria: subdit Et nomie eterno. ꝛc. v Homines stulti. Hic ꝓpr̄ oñdit qb⁹ diuina sapia denegat: t qm̄ oppoīta iux̄ se posita magis eluceſcūt. ideo cū hoc oñdit qbus ex suo merito cōcedit. dicit igit: v Homes stul. i. supbi. vñ dr̄: stultus ab extollo is. qm̄ manik se extollit. x Nō app̄. illā. ꝓpter suam supbiā. y Et homi. sensa. i. recurrētes ad auxilū dei.

z Obuiabūt illi. Matb. xj. Cōfitebor tibi pater dñe celi t terre: qm̄ abscōdisti hec a sapiētib⁹ et prudētib⁹ et reuelasti ea paruulis. ex q̄ ꝫ pz qō subdit: Homes stulti. Viri mēda. nō erūt illius memores: qz nō cogitāt ō illa. Freqns aūt meditatio de ali quo firmat memoriaz de illo. b Et viri vera. inue. i illa. nā ab ipa est ois veritas vite. iusticie et doctrine. c Et successum. i. ꝓspitatē. d Hēbunt vsq̄ ad ine. dei. i. clarā visionē in patria.

e Nō ē spe. laus. i. deo placita. f In ore pec. qō est pollutum: qz nō est a dño missus. pō. xlix. peccatori aūt dic deus. Quare tu enarras iusticias meas ꝛc.

g Sapie em̄ dei. i. date a deo doctori.

h Astabit laus. nā laudabilis est a deo t homib⁹. i Et i ore fide. abū. nā sibi t alijs ꝓficit. k Et do. da. eā illi. augendo in ipo donū spūs sancti. l Nō dixeris. Postq̄ autoꝝ induxit ad dei cognitōez. b ꝓpr̄ inducit ad pcti detestatōz: t diuidit i duas ptes: qz ꝓmo inducit ad b ratiocinādo. scdo deꝑcando. c. xxiij. Pria adhuc i duas: qz ꝓmo inducit ad b ex cā pcti. scdo ex actu peccādi. xix. c. ꝓma adhuc i duas: qz ꝓmo declarat cāz pcti siue ꝓncipiū. scdo ponit pcti remediū. xvij ca. ibi: Elemosyna viri. Pria adhuc in duas: qz ꝓmo removet errorē. scdo docet veritatē ibi: De⁹ ab initio. Circa ꝓmā cām pcti aliqui errauerūt attribuētes eā deo. Dno mō negatiue. s. eo q non dedit homi virtutē p quā posset pcti̇m̄ cauere qō removet dr̄. l Nō dixerz. p deū abest. scz m̄ virt⁹ vitādi pcti̇m̄. m Que em̄ odit de⁹. s. peccata n Ne fe. b errore decepti⁹. Alio mō positiue: eo q deus dederit hōi fomitē peccādi: qō removet dr̄. o Nō dr̄. ille me ipla. i. errare me fecit. et dr̄ ab in t planos: qō est error siue deceptio: ad qō sbdit rō. p Nō em̄ ꝛc. ipij. i. pctores: ꝓpr̄ qō nō dedit fomitē peccādi ꝫ hō icurrit illū ex sua culpa: ꝓpr̄ quā sublata ē ei iuste originalis iusticia q̄ ꝓseruabat inferiores vires aie ab oi rebellione ꝝ rōnem. hō etiā destitut⁹ originali iusticia p rōnez pōt repmere inordinatos mot⁹ ptis sensitiue q̄ nata ē rōni obedire: vt pz nō solū p dicta sctōr: ꝫ etiā phor: vt. j. Ethi. q Omne execra. er. i. ois error q̄ est deo execrabilis t etiā hoib⁹ bonis. iō subdit. q Et nō erit ama. ꝛc. s. hoib⁹ pijs t iustis r De⁹ ab initio. Hic ꝓpr̄ de cā pcti determiat vitatē: circa qō oñdit ꝓmo q a deo ē potētia ꝓseruandi iusticiā. secūdo ostendit hoiem eē pcti causam ibi: apposui tibi. tercio removet a deo cālitatē istā: ibi. Nemi. circa ꝓmū dic:

r Deus ab initio pstituit hoiem. sup creaturā inferiorē.
s Et reliqt illū in manu psi.sui.nō est p hoc intelligēdū
q subtraxerit ei cōseruatōez suā z gubernatōez: qz statim
ceciderisset in nihilū. ꝫ qz fecit eū arbitrio liberū q̄ libertas
est pseruādi iusticiā ptās.nā posse peccare nō est libertas
nec ps libertatz: sed
ē defectꝰ sequēs libe
rū arbitriū: eo q̄ est
de nihilo. t Adie
cit mā.z pcepta.i.su
per libez arbitriū q̄
pōt iusticia pseruari
addidit legē nālem
inpssaz homi q̄ diri-
git ad pseruatōz iu-
sticie:z sic adiuuat.
v Si vo.mā.pser.
q.d.ꝫ ē in tua ptāte.
x Conseruabūt te.
ad vitā glie: Matth.
xix. Si vis ad vitaz
ingredi serua māda
ta. y Apposuit ti
bi. Hic pñter oñdit
pctm esse ab homie
dicēs: Apposuit tibi
aquā z ignē.i. refri-
geriū glie z penā ge
henne.pmū.pmittē
do z p pñs attraben
do ad ipm.secundū
vo cōminādo:z per
pñs ab ipo pctō de-
terrēdo z retrahēdo
z sic intelligendū est de sequētibꝰ cū dr: z Ante hoiem
vita.gratie. z Et mors.culpe. a Bonū meritoriū.
b Et malū.demeritoriū. c Nō placuerit etc̄.id ē in
ptāte eius ē ad bonū tendē z a malo declinare:z sbdit cā
d Nām multa sapia dei.ex magnitudine em̄ sue sapie p
z q̄ pmanere nollēt ruerent: z q̄ in pditiōe innocētie cōsi-
sterēt tanto in ea iā digniꝰ quāto z ex arbitrio starent fir-
miꝰ: z eo maioris meriti apud deū fierēt q̄ mutabilitatis
sue motū volūtatis sue studio fixissent: sm qđ dic̄ Greg.
de angelis mozal.li.v. c Et fortis in potētia.ad pmiā-
dū stantes z puniēdū cadētes. f Videns oēs sine int-
missiōe.nude z clare:spāli tū mō iustos.naz videt ad bo-
nū ipoz.iō seq̄t. g Oculi dñi.i.ocu.sue miscōie. h Ad
timētes eū.timoze filiali. i Nemi. Hic pñr oñdit deū
nō esse cām pcti.z hoc oñdit duplici via.scōa ponit.ca.se.
ibi. In synagoga. Pria adhuc i duas:qz pmo ꝓbat ꝓpo
sitū.scōo infert quoddā correlariū in pn.se.c. Circa pmū
facit talē rōnem.peccatū subditi imputat dño:vel pcipiē
do illud fieri vel licentiādo de fēdo neutrū cōpetit deo ꝫ
z.dicit igit: i Nemi mādauit impie agere. bñ tū pci-
pit fieri aliq̄d qđ est iustū:qđ tū impie agit:sic ꝓ nabuch.
captiuauit filios isrl penā sue idolatrie nabucho.tū ꝫ fe-
cit impia volūtate:q̄ quidē ipietas nō fuit a deo ꝫ a mali
Nabuchodo. k Et nemini dedit spaciū.i.licentiā
l Peccādi.ꝫ sp ꝓhibuit:z sbdit cā. m Nō em̄ cōcu-
piscit multitudinē filioꝝ infidelīū.i.imitātiū pres i infide
litate respectu dei. n Et inutilīū.i. nociuorū respectu
primi.minꝰ em̄ dicēdo plus significat. Nō obstātibꝰ aūt
pdictis posset argui q̄ deꝰ sit cā pcti:qz id qđ est cā cause
est cā causati.deꝰ aūt est cā efficiēs liberi arbitrij:qđ est eā
peccati:vt dictū ē ꝫ z.c̄. Et ꝓfirmat rō:qz liberum arbitriū
eqliter se hz ad virtutē z vicīū:vt videt ex pdictz.actꝰ aūt
ipiꝰ vtuosus reducit in deū:sic in cām:ꝫ z viciosus. Di-
cendū q̄ deꝰ nullo mō est cā pcti:nec i se cū sit pma regu
la iusticie:nec i altero. Aliq̄d est tū cā pcti alteriꝰ duplicit
Uno mō directe inducēdo ipm ad pctm. Alio mō indi-
recte:cū ipm a peccato nō retrahit cū tñ possit. Vnde mō
deꝰ nō pōt esse cā peccādi hoibꝰ: qz pctm cōsistit i recessu
a deo:cuiꝰ recessus deꝰ nō pōt esse cā nā ois cā suos effe-
ctus ad seipaz cōuertit. Sicut nec [illegible] nō:qz carētia pser
[illegible] ei q̄ ad ꝫ obligat.
[illegible] sicut piclitatio na
[illegible] s p abūtiā guber-
[illegible] totis nō imputat
nisi ei q̄ ad eius gu-
bernationē aliq̄ mō
tenet:deꝰ aūt nulli
obligat.z iō si nō p-
seruet aliquē a pctō
quē posset pseruare
nullo mō ē ꝓpt hoc
cā pctī: qz totū ꝫ fa-
cit sm ordinationē
sue sapie et iusticie.
p quā ex malis eli-
cit bona. Ad pmū
dicendū:q̄ effectus
cause medie non re-
ducit i cām pmā nisi
effectꝰ pcedat a cā
media sm ordinē fz
quē est a cā pma:sic
factū serui nō impu
tat dño:nisi pcedat
ab eo sm ordinē in-
stitutū a dño. pctm
aūt nō ingredit a li-
bero arbitrio sm or
dinē quo liberꝫ arbi
triū ē a deo: quod a
deo nō est ordinatū:nisi ad bonū.qđ aūt pcedit ad malū
hoc ē ex defectibilitate ꝓpria.z p ꝫ pz ad secūdū. Nā libe
rū arbitriū put est a deo nō vniformit se hz ad bonū actū
z viciosū. Sciēdū tū ad maiorē declarationē q̄ pctm seu
actus viciosꝰ duo dic̄.s.actualitatē z viciositatē. Primū
est a deo q̄ est actꝰ purus z pmꝰ.secūdū aūt a libero arbi-
trio z nō a deo: sic̄ in claudicatiōe quicqd ē ambulatiōis
est a vtute motiua.defectꝰ aūt claudicatōis reducit i cur
uitatē tybie sic̄ in cām z nō in vtutē motiuā. Capi.xvj.
a Ne iocūderis. In fi.pcedētis ca.dixit: q̄ deꝰ nō cōr
cupiscit multitudinē filioꝝ malorꝝ: iō ꝫcludit ex ꝫ
correlariū.s. q̄ pentes boni sine corpales sine spūa-
les:cū in ꝫ deo debeāt ꝓformari:nō debēt multitudine ta
liū filioꝝ letari:z pz lra vsq̄ ibi: b Nō credas vite illo
rū.credēdo q̄ emēdari debeāt i senectute.nā ꝫ ē valde ra-
ro: Prouer.xxij. Adolescēs iuxꝝ viā suā gradit z cū senue
rit nō recedet ab ea. c Et ne respe.in la.eoꝝ.i.q̄ debeāt
p te laborare i senectute tua rōne dicta. d Melior est
vnꝰ.ꝫ ē cōpatio abusiua:qz quāto plres sūt mali tāto peiꝰ
iō sequit: e Et vtile ē zc̄.i.vtiliꝰ. f Ab vno sen.in-
habitabit pria.i.hereditas a pie derelicta. g Et a tribꝰ i-
pijs deseret:qz quāto plres sūt tales: tanto citiꝰ alienabit p
venditōez fore factura. h Multa tū vidit ocu.meꝰ zc̄.
q.d.mihi credēdū ē.nā in talibus z maiorib⁹ sū exptus.
i In ysnagoga.hic ꝓpr ponit scōa via ad ꝓbandū q̄ deꝰ
nō sit pcti cā:q̄ pcedit ex diuia iusticia:ꝓpt qđ prio ponit
iusticie diuie rigoz.scōo circa ꝫ remouet erroz:ibi. Nō di
cas. Pria adhuc i duas.nā prio declarat rigoz diuie iusti
cie.scōo sbdit tpamētū sue miscōie:ibi. Miscōias.n. Cir-
ca pmū ponit talis rō. Nullꝰ sapiēs z iustus punit id qđ
facit:deꝰ aūt punit pctōres z puniet:vt pz ex decursu ve.
ac no.testa.igit cū sit sapiēs z iustꝰ nō ē cā pcti. Hui⁹ rō-
nis supponit maiorē tanq̄ notā z ponit minorē dicens:
i In syna.pec.exar.ignis. diuie punitōnis z inducit ad
ꝫ exemplū de diluuio di. k Nō exora.p pctis su.anti.
gigātes.q̄ erāt tpe noe:vt hī Gen̄.vj. l Qui destructi
sūt.in diluuio. m Cōfidētes sue vtuti.q̄ nō possent p

diluuiū sic puniri ꝓpter quod nō credebāt noe p̄dicanti.
n Et nō pepcit pegritiōi illoꝝ.i.eoꝝ vite:q̄ est quedā pegrinatio sup terrā. o Sz pcussit eos.i diluuio submergendo. p Gentē totā p̄dens. q; sol⁹ noe remānsit cum filijs suis ⁊ vxoꝛib⁹ de filijs isr̄l in deserto q̄ ꝓpter rebellionē suā mortui sunt i deserto: vt hī Nūe. xiiij.di. q Et sic̄ sexcenta milia peditū. Exo. xij. r Qui cōgregati sī in duricia cordis sui. volentes ī egyptū reuerti Nume. xiiij. ꝫ quia posset aliqs dicē ꝓpt̄ hoc puniti fuerunt: q; erāt in tāta multitudine: subdit.
s Et si vn⁹ fuisset ceruicat⁹. i. si vn⁹ solus fuisset deo rebellis. t Nūrū si fuisset imunis. s. a pena. nā ⁊ cbayn q̄ fuerat sol⁹ pctōꝛ fuit a deo punit⁹. v Misericordia. Hic p̄ponit tpamētū diuine miscōie cū dicit: Miscōia eñ. pcens x Et ira. i. punis. y Est cū illo. s. i dō in q̄ miscōia ⁊ iusticia semp cōmutant. z Potēs exoratio. id ē depcatio iustorum potēs est apud deum: q; relaxat vel saltē tpat penā comminatā: iō subdit. a Et effun. ira. i. faciēs inferre penā b Scōm miscōiā suā. i. cū tpamēto diuie misericordie. c Sic cozre. illi⁹ hois. i. punitio cuiuscūq; hois. nā illi⁹ hois ponit̄ b ꝓ indiuiduo vago. d Scōm opa sua iudicat. id est punit. e Nō effugiet punitiōz dei. f In rapina pctōz. i. hō crudelis exercēs pctm̄ rapine. g Et nō tarda. suffe. miaz facietis. i. patientiā misericordis viri aduersa patiētis: quin a deo remuneret tpe oppoꝛtuno. h Dis miscōia. tā maioꝛ q̄ minoꝛ. i Faciet locū vnicuiq; cozā deo ꝑm meritū opm suoꝝ: q̄b⁹ cozrñdet p̄miū. k Et ꝑm intellectū pegrinatōis ipi⁹. i. ꝑm intētionē quā hz in p̄nti vita: q̄ dī pegrinatio homis. l Non dicas. h circa diuinā iusticiā remouet̄ erroꝛ q̄ ꝓmo dissuadēdo p ponit̄. scōo ꝓpositus destruit̄ ibi: Ecce zelū. tercio ad ꝫiā veritatē discipul⁹ inducit̄ ibi: Audi me fili. Circa p̄mū sciendū: q; aliq̄ errātes dixerūt diuinā p̄uidētiā ad h̄ inferioꝛa extēdi: nec p ꝑs ei⁹ iusticiā: ex quoꝝ psona dī Job xxij. Circa cardines celi pambulat: nec nr̄a ꝓsideraꝛ. Illū vo dixerūt: q; licz ei⁹ p̄uidētia se extēdat ad h̄ inferioꝛa. h̄ tñ est in generali tm̄: q; ꝑm eos nō hz noticiā singulariū: ne vilescat eius intellect⁹: ⁊ ꝑm p̄mū erroꝛē sīl̄r ⁊ secūdū tolleret̄ punitio pctōꝝ: q̄ respicit facta pticlaria dissuadēdo īgit̄ p̄mū erroꝛē dī: l Nō di. a deo abscōdar. q; nō hz mei noticiā: ⁊ subdit̄ rō ꝑm erroꝛē eoꝝ. m Et ex sū. id ē de celo. n Quis mei memoꝛabit̄. q. d. de⁹ hz noticiā tm̄ de supioꝛib⁹ dissuadēdo. secūdū dī: o In ppło ⁊c. resumat̄. Nō dicas in ppło magno nō agnoscar. q. d. de⁹ nō hz noticiā singulariū. p Que est eñ aia mea in tā imen. creatura. q. d. nihil ꝓpter q̄ videret̄ intellectus dei vilescere. si cognosceret eā in singulari. q Ecce celum ⁊ celi celoꝝ abyssus: Hic remouet̄ erroꝛ p̄dictus. p hoc q̄ dei effectus attingit a sūmo celo vsq; ad centrū terre ēxtuz ad oia q̄ in eis sunt pticularit̄. ipe vo nō agit a casu: ꝫ sciēs ⁊ cognoscēs ḡ ⁊c. Et ꝫ est q̄ dī: q Ecce celū. aereū. r Et celi ce. i. celū sydereū: cristallinū: ⁊ empyreū. s Abyssus. i. oceanus t Et vni. ter. ⁊c. ⁊ q̄ cōmouebunt̄. nā et⁹ actio ptingit ad oia. v Et cum ꝓpe. illa de⁹. ex sua ordinatione volēs aliq̄d agē x Tremoze ꝯcu. i. obediēt ei ad nutū. vñ frequēter visuz ē aliqua fieri in ipis ꝫ nature solitū cursū: vt in descēsu ignis i sodomoꝝ punitiōe Geñ. xix. Et i elenatiōe aque grauiss. xv. cubitis sup cacumina mōtiū diluuij in undatōne Geñ. vij. y Et i oib⁹ his inken. est coz. s. homis negātis diuinā sciaz ⁊ iusticiā extendi ad peccatoꝝ punitāez. z Et oñe coz. iustū ⁊ iniustū. a Intelligit ab illo pfecte. b Et vias illi⁹. s. oi c Quis intelligit. q. d. null⁹ nisi valde impfecte. d Et ꝑ cella quā nec ocul⁹ vidit homis. q; freq̄ter fit tēpestas i locis ab oi bitatōne hoīm remotis. ⁊ sic nō pōt videri ab eis e Nā plu. opa illi⁹ sī in abscōsis. i. celata hoib⁹. f Sz opa iu. ei⁹ q̄s annūciabit. q. d. null⁹. q; iudicia dei sī abyssus multa. g Aut q̄s sustī. q. d. pauci: q; iusti q̄ possūt sustinere sī in numero minoꝛi: iō subdit. h Jōge eñ est te. ver⁹ a nono. i Aq̄busdā. i. ab oib⁹ infidelib⁹. et a plurib⁹ credētib⁹ est longe [illegible] cōpationē: ꝫ nō q̄tum ad cognitōez. k Et [illegible] o. in ꝓsum. est. i. reseruat in finali iudicio vb. [illegible] reddēt hoies rōnem: vt dī Matḥ. xij. Et mꝛto fortiꝛ de oi facto. l Qui minoꝛat corde. ille corde mioꝛat q̄ finē in bonis tpalib⁹ cōstituit q̄ sūt hoie mioꝛa. m Cogitat inania. nā cogitatiōes sue deficiūt a debito fine. ⁊ sic sī inanes: sic medicina dī inanis q̄ deficit a sanitate introducēda. n Et vir imp̄u. i. in agibilib⁹ deficiēs: q̄z agibiliū p̄udētia est: q̄ est recta rō rerū agibiliū. o Et errās i speculabilib⁹. p Cogitat stulta. a sapia vera oberrās q̄tū ad diuinoꝝ cognitiōz q Audi me. hic ꝓpr̄ discipul⁹ inducit̄ ad ꝫiā veritatē q̄ ex h̄ appet: maxie q; de⁹ ē creatoꝛ oim: ⁊ sic oia pfecte cognoscit vsq; ad minima q̄q; agit p cognoscēs. sic ḡ. p cedit q; ꝓmo ponit̄ excitatio discipuli. scōo doctrina mgr̄i: ibi Et dico in eqtate. Circa ꝓmū dī: q Audi me fili. aure corpis ⁊ aure mētis. r Et disce disc. sen. ⁊ nō verba ad mulcēdū aures cōposita. s Et di. in eq̄. absq; psonarū acceptiōe. t Disciplinā. circa mores. v Et scruta. enar. sapiaz q̄tū ad diuinoꝝ cognitōez. x Et in v. me. ⁊c. pluries repetit excitatōez discipuli ad maioꝛē impssio nē. y Et dico. hic ꝓpr̄ ponit̄ doctrina mgr̄i. et ꝓmo de ꝓductiōe creaturaꝝ i generali. scōo de ꝓductiōe hois in ꝑāli. in p̄n. se. c. Circa ꝓmū dī: y Et di. in eqta. spūs. s. absq; depssiōe aliq̄ veritatꝫ. z Virtutes q̄s posuit de⁹

n tes sue virtuti: ⁊ nō pepcit
o pegrinatiōi illoꝝ: ꝫ pcussit eos ⁊ execrat⁹ est eos p̄ superbia ꝟbi illoꝝ. Nō miserꝫ
p ē illis gentē totā p̄dens: et extollētem se in pctis suis.
q Et sic̄ sexcēta milia peditū
r q̄ cōgregati sunt in duricia
s cordis sui: ⁊ si vnus fuisset
t ceruicat⁹ mirū si fuisset im-
v x munis. Miscōia eñ ⁊ ira ē
a b cū illo: potens exoratio: et
c effundēs irā. Scōm miseri
d cordiā suā sic cozrectō illi⁹
e hoiem ꝑm opa sua iudicat.
f g h Nō effugiet in rapina peccatoꝛ ⁊ nō retardabit sufferētia miscōiaz faciēt̄. Mis
i miscōia faciet locū vnicuiq;
k ꝑm meritū opm suoꝝ: ⁊ ꝑm intellectū pegrinatōis ipi⁹
l Nō dicas: a deo abscōdar
m ⁊ ex sūmo q̄s mei mēoꝛabit̄
o In ppło magno nō agno-
p scar. Que est eñ aia mea i
q tam imensa creatura. Ecce
r s celum ⁊ celi celoꝝ abyssus:
t ⁊ vniuersa terra: ⁊ q̄ in eis sunt in cōspectu illi⁹ cōmouebunt̄: mōtes simul ⁊ col
v les ⁊ fundamēta terre: ⁊ cū
x cōsperserit illa de⁹ tremoze
y cōcutient̄. Et in oib⁹ his i
z sensatum est coꝛ: ⁊ oñe coꝛ
a b c intelligit ab illo: ⁊ vias illi⁹ q̄s intelligit. Et ꝓcella
d quā nec ocul⁹ vidit homis
e Nā plurima illi⁹ opa sunt
f in abscōsis sed opa iusticie
g eius q̄s enunciabit: aut q̄s
h sustinebit. Longe enim est
i k testamentū a q̄busdā ⁊ inꝛogatio hoīm in cōsumma
l tiōe est. Qui minoꝛat coꝛ-
m de cogitat inania: ⁊ vir im-
n o p q r pudēs ⁊ errās cogitat stulta. Audi me fili: ⁊ disce disciplinā sensus: ⁊ in verbis
s t meis attende in coꝛde tuo: ⁊ dicā in equitate disciplinam: et scrutaboꝛ enarrare
v x sapientiā: ⁊ in verbis meis
y attende in coꝛde tuo ⁊ dico
z in equitate spirit⁹ virtutes
e Nā plu. opa illi⁹ sī in abscōsis. i. celata hoib⁹. f Sz opa iu. ei⁹ q̄s annūciabit. q. d. null⁹. q; iudicia dei sī abyssus multa. g Aut q̄s susti. q. d. pauci: q; iusti q̄ possūt sustinere sī in numero minoꝛi: iō subdit. h Jōge eñ est te. ver⁹ a nono. i Aq̄busdā. i. ab oib⁹ infidelib⁹. et a plurib⁹ credētib⁹ est longe [illegible] cōpationē: ꝫ nō q̄tum ad cognitōez. k Et [illegible] o. in ꝓsum. est. i. reseruat in finali iudicio vb. [illegible] reddēt hoies rōnem: vt dī Matḥ. xij. Et mꝛto fortiꝛ de oi facto. l Qui minoꝛat corde. ille corde mioꝛat q̄ finē in bonis tpalib⁹ cōstituit q̄ sūt hoie mioꝛa. m Cogitat inania. nā cogitatiōes sue deficiūt a debito fine. ⁊ sic sī inanes: sic medicina dī inanis q̄ deficit a sanitate introducēda. n Et vir imp̄u. i. in agibilib⁹ deficiēs: q̄z agibiliū p̄udētia est: q̄ est recta rō rerū agibiliū. o Et errās i speculabilib⁹. p Cogitat stulta. a sapia vera oberrās q̄tū ad diuinoꝝ cognitiōz q Audi me. hic ꝓpr̄ discipul⁹ inducit̄ ad ꝫiā veritatē q̄ ex h̄ appet: maxie q; de⁹ ē creatoꝛ oim: ⁊ sic oia pfecte cognoscit vsq; ad minima q̄q; agit p cognoscēs. sic ḡ. p cedit q; ꝓmo ponit̄ excitatio discipuli. scōo doctrina mgr̄i: ibi Et dico in eqtate. Circa ꝓmū dī: q Audi me fili. aure corpis ⁊ aure mētis. r Et disce disc. sen. ⁊ nō verba ad mulcēdū aures cōposita. s Et di. in eq̄. absq; psonarū acceptiōe. t Disciplinā. circa mores. v Et scruta. enar. sapiaz q̄tū ad diuinoꝝ cognitōez. x Et in v. me. ⁊c. pluries repetit excitatōez discipuli ad maioꝛē impssionē. y Et dico. hic ꝓpr̄ ponit̄ doctrina mgr̄i. et ꝓmo de ꝓductiōe creaturaꝝ i generali. scōo de ꝓductiōe hois in ꝑāli. in p̄n. se. c. Circa ꝓmū dī: y Et di. in eqta. spūs. s. absq; depssiōe aliq̄ veritatꝫ. z Virtutes q̄s posuit de⁹

ſñ opa ſua. nã oĩb⁹ creaturis dedit vtutes p qs assequũt suos fines: vt igni leuitatẽ: terre grauitatẽ. p qs ferunt̃ naturaliter ad ſua loca: ⁊ sic de aliis. a Et in iudi. dei. recto licz nobis occulto. b Opa ipi⁹ ab initio. nã oia dispo-
suit i põdere numero ⁊ mẽsura. Sap̃. xj. c Et ab insti-
tutiõe ho. ipox distinxit ptes illox. sic̃ p3 Geñ. j. q2 prima die diuisit lucez a tenebris. secũdo vo die aqs q̃ sũt sup firmamẽtũ. ſ. celũ cristalli nũ ab aqs q̃ sũt sub firmamẽto. ſ. a materia q̃ttuor elemẽtox p celũ sydereũ intermediũ. tercio die distinxit elementa ab inuicẽ p ꝫgregatiõz aqx in locũ vnũ. et sic apparuit arida: vt aeris elemẽtũ: sic fuit pleni⁹ ibi dictũ. d Et initia ipsox i gentib⁹ suis sup. distinxit. naz initiales possessiones partiũ tre p tres filios noe distincte seminauit. sic exponunt alicꝫ: ſz quia postea subdit: Post h̃ de⁹ in terrã respexit ⁊c. videt̃ nr̃ q istud sit intelligẽdũ de angelis: p qs admistrat̃ tota cozporalis creatura: sic dicit Aug. sup Geñ. ⁊ fm phos intelligẽ
tie mouẽt ozbes. est igit̃ sensus. d Et initio ipox i gentib⁹ suis ⁊c. q2 corpa superiora ⁊ inferiora assignauit de⁹ distinctis angelis p eos regẽda. nec obstat qõ dr̃: Gentib⁹ suis nã angeli dicunt̃ i scptura filij dei Job. j. Quadã aũt die cũ venissent filij dei vt assisterẽt corã dño ⁊c. Dicunt etiaz ei⁹ milites Job. xv. Nũquid ẽ numer⁹ militũ ei⁹. ⁊ Ju. ij. Facta ẽ cũ angelo multitudo celestis militie ⁊c. Milites aũt ⁊ filij alicui⁹ sunt ꝑprie gentes ei⁹. e Ornauit ineter. opa eox. nã celos ornauit stellis ⁊ lumiarib⁹: aerẽ auib⁹: aquã piscib⁹: ⁊ terrã aialib⁹. ⁊ dicunt̃ celi ⁊ elemẽta angelox opa: nõ q2 sint eox factores ſz admistratores. eo mõ loquẽdi q̃ vinea dr̃ opus vinitoris ⁊ dom⁹ gubernãda opus dispensatoris. ⁊ ponit̃ h̃ eternũ ꝑprie q̃tũ ad celos: q̃x ornamẽta pmanebũt. q̃tũ aũt ad generabilia et coruptibilia q̃ cessabũt in fine mũdi: accipit̃ p tpe longo: sic̃ dicunt̃ mõtes ekni. pſ. lxxv. Illuminãs tu mirabilit̃ a mõtib⁹ ekn̄is. f Nec esu. nã angeli nõ st cibo corporali indigẽtes. g Nec labo. q2 sine fatigatiõe admistrãt corpalẽ creaturã: ⁊ etiã ptinue. iõo subdit̃. h Et nõ desti. siue molestia siue discordia ꝓturbati: ⁊ subdit̃.
i Unusq̃sq̃ ꝑprii. suũ ⁊c. vñ dr̃ ⁊ Job. xxv. Qui facit cõcordiã in sublimib⁹ suis. k Post h̃ deus ⁊c. impleuit illã bonis suis: multiplicãdo homies in ea ⁊ ex ea fruct⁹ ꝓducẽdo ad sustẽtiõz hoim ⁊ aialiũ: iõ sb̃dit̃ l Ita ois vitalis. tã rõnalis q̃ sensibilis. m Denũciauit añ facie ipius. i. facto oñdit q' ꝑpt̃ eã erãt illa bona a deo ꝓducta q2 vsa est ipis. n Et in ipa ite. reuer. illox nã p aiaz rõnalẽ ista reducunt̃ in deũ. ipm de bonis suis laudando. ⁊ p aiaz sensitiuã suo mõ: q2 est̃ mã diuine laudis.

Capĩm. xvij.

Deus creauit. Hic p̃ñr agit̃ de formatiõe hois spãlit̃: ⁊ pmo q̃tũ ad pfectionẽ nature. scõo q̃tũ ad pfectiõz legis supaddite: ibi. Ad

ãs posuit deus in opa sua abinitio ⁊ i veritate enũtio
a scientiã ei⁹. In iudicio dei
b c opa ipi⁹ ab initio: ⁊ ab insti
tutiõe hoim ipox distinxit
d ptes illox: ⁊ initia eoruz in
e gentibus suis. Ornauit in
f eternũ opa illox: nec esurie
g h rũt: nec laborauerũt: ⁊ non
desticurũt ab opibus suis.
i Unusq̃sq̃ ꝑprimũ sibi non
angustiabit vsq̃ ineternũ.
Nõ sis incredibilis verbo
k illi⁹. Post h̃ de⁹ i terrã re-
spexit: ⁊ impleuit illam bo-
l nis suis. Aia aũt homis vi
m talis denũciauit ante faciẽ
n ipius: ⁊ in ipa iterũ reuer-
sio illorum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x f z a b c d e f g x y z a b c d

g diex ⁊ tps dedit illi: ⁊ de
dit illi potestatẽ eox q̃ sunt sup terrã. Posuit timorem illi⁹ sup oẽm carnẽ: ⁊ dñatus ẽ bestiarũ et volatiliũ.
h Creauit ex ipo adiutoriũ si
k l mile sibi: consiliũ et linguã
m et oculos: et aures: et cor
o dedit illis excogitãdi ⁊ disciplina intellect⁹ repleuit
p illos. Creauit illis scientiã
q spũs sensu impleuit cor il-
r lorũ: ⁊ mala et bona oñdit
s illis. Posuit oculũ ipsoruz
t sup corda illorũ oñdere il-
v lis magnalia operũ suorũ:
x f vt nomẽ sanctificatõis col
laudent: ⁊ gloriari in mirabilib⁹ illius: vt magnalia
z enarrẽt operũ eius. Addi-
a dit illis disciplinã: ⁊ legem
b c vite hereditauit illos. Testamentũ eternum constiu tuit cum illis: et iusticiã et iudicia sua ostendit illis.

Capĩm. xvij.

Deus creauit de terra hoiem: ⁊ fm imaginẽ suã fecit illũ. Et itex cõuertit illũ in ipsam: ⁊ fm se vestiuit illũ virtute. Numerũ dierũ et tpus dedit illi. q̃ viueret i padiſo trestri ⁊ inde trãsferret̃ ad gloriã suã sine morte. si stetisset in statu innocẽtie. g Et de. il. po. eox q̃ sunt sup terrã Geñ. j. h Creauit ex ipo ⁊c. ó costa ei⁹ mlierẽ formãdo q̃ mlier ẽ in adiutoriũ viri in ꝓcreatiõe plis ⁊ ei⁹ nutritiõe: ⁊ etiã incohabitatiõe. nã aliq̃ opa statim apparẽt p viros fiẽda: ⁊ aliq̃ p mulieres. i Cõsiliũ id ẽ potẽtiã deliberãdi. k Et linguã. ad cõceptũ mẽtis significãdũ alteri. l Et ocu. ⁊ aures. i. potẽtiã videndi ⁊ audiẽdi. hos aũt sensus p ceteris expmit: q2 maxie deseruiũt doctrine: vt hr̃. j. Metaphi. m Et cor. i. intellectũ. n Dedit illis excogitãdi. ea q̃ sũt nccia ⁊ expediẽtia sibi. o Et disci. intelle. reple. illos. ſ. virũ ⁊ mulierẽ dando eis noticiã oim q̃ cõpetit eis scire p nãm: ⁊ ad idẽ facit qõ subdit̃. p Creauit illis sciaz spũs. ſ. intellect⁹: q̃ tñ ꝑprie refert̃ ad noticiã ꝓncipioꝝ. scia vo ad noticiaz cõclusionũ. q Sensu. q̃tũ ad certitudinẽ vtriusq̃ noticie. vñ ⁊ clare cognoscẽs aliq̃d dicit̃ illud bene sentire.
r Et ma. ⁊ bo. oñ. eis bona ad ꝓseq̃ndũ. mala ad vitãdũ
s Posuit ocu. ip. sup cor eox. nã dedit intellectui virtutẽ sup se reflectẽdi. t Oñdere illis. i. ad oñendũ illis.
v Magnalia operũ suorũ. p h̃ em̃ q̃ aia intellectiua est sup se reflexiua. maxie ꝓficit i scientia. x Ut nomẽ sanctificatiõis. i. nomẽ dñi in q̃ bñdicunt̃ ⁊ sanctificant̃ oia.
y Collaudẽt. ex noticia nãq̃ opex dei dz hõ assurgere i laudẽ ꝓditoris: ⁊ alios ad h̃ inducẽ. iõ sb̃dit̃: Ut magnalia enarrẽt ⁊c. z Addidit illis. hic p̃ñr agit̃ de pfectiõe hois q̃tũ ad additõez legis di. Addidit illis disciplinã. i. legẽ diuinit⁹ datã. a Et legẽ vite. i. ad vitam ducentẽ: Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. tũ h̃ ingressus retardabat̃ tpe legis mosaice: q̃usq̃ p xpm amoueret̃ impedimẽtũ nature. b Hereditauit illos. ſ. filios israel spãliter ⁊ oẽs generalit̃: q2 nulli denegabat̃ illa lex: q̃tũ ad ea q̃ prinẽt ad salutẽ: ⁊ multi gentiles receperũt illam. c Testamẽtũ eter. ꝓsti. cũ illis. q̃tum ad p̃cepta moralia que manẽt in lege noua. d Et iusticiã ⁊ iudicia sua oñdit eis. q̃tum ad p̃cepta iudicialia.

e Et magna.bo.eius vi.oculi.spor. i ceremonijs t cultu dei. f Et honorē vocis.s.diuie. g Audierūt au.eorū in datiōe.x.pceptor:Exo.xx. h Et dixit illis.Attēdite ab oi iniq.s.in pceptis negatiuis dicēs:Nō hēbis deos alienos. i Et mādauit illis vni.de prio suo. vt viuat iuste cū illo:t ħ i pceptis scōe tabule: q ordināt hoiem ad primū. k Die illor co.ip.sūt sp.qr nihil latet eum.

l In vnāquāq gē. po.rectorē.i.angelū regentē: vñ supm⁹ ordo inferioris hierarchie dr ordo pncipatuū.i. angelorū q psunt diuersis regnis:gentib⁹: t prouincijs.pōt etiā hoc intelligi de regib⁹ t pncipib⁹ t renis ąr potestas est a deo.

m Et ps dei israel facta ē ma. nā regimē illius ppli attribuebat a principio ipi deo mō spāli.ppt qō cū petiuiss regē dixit dns samueli.j. Reg.viij.Nō te abiecerūt. ħ mene regnē sup eos. n Et oia opa illorū.s. hebreorū. o Velut sol in spe.dei.nā in illo populo vigebat cult⁹ dei. ceteris ad idolatriā declinātib⁹ p Et oculi ei⁹ sine intermissiōe ꝛc.nā populo isrl dedit ppbetas:et alia beneficia mlta ps.cxlvij. Nō fecit talr oi nationi ꝛc. q Nō sunt abscō.testa.ppter iniq.illor. Licz em in ppło isrl fuerint plures reges idolatre conātes legē destruere:tñ in bonis fuit lex t latria roseruata. r Et oēs iniq.eor in spe.dei.ad puniēdū eas:qr decē trib⁹ captiuauit p reges assyrior t residuas p regē babylonis:vt ps iij. Reg. s Elyna. Sup⁹ actū ē de cā pcti siue pncipio. Hic pñr agit de ei⁹ remedio:qō potissime est elyna t pnia:ppter qō pmo agit de elyna.scōo de pnia ibi. Penitētib⁹. Qr autē elyna sit remedū ꝫ pctm ps Dañ.iij.vbi Daniel dixit Nabuch. Peccata tua elynis redime.ideo dr: s Elyna viri q̄si saccul⁹.i.pera. nā in pera ipa viaticū hō reponit. ad qō in necessitate recurrit. sic elyna in morte homī subuenit. Aug. Sola miscōia comes est defunctor. t Et gratiā ho.i.homi a deo datā. v Quasi pupillā pser.in pñti.nā recipiētes elynaz orāt p dātib⁹ vt in gra seruent. x Et postea resurget.nā in resurrectiōe generali dicet saluator. Venite bñdicti pris mei pcipite vobis patū regnū a pstōne mūdi.Esurijui em t dedistis mi māducare ꝛc. y Et quertet in infe.pres tre.nā elyna valet exātib⁹ i purgatorio:qō a sanctis etiā doctorib⁹ est idē cū inferno:q est sub tra.dicit em Greg. Qr sic in eodē igne aurū rutilat t palea fumat.sic idez est ignis q cruciat reprobos et purgat electos. z Penitētibus aūt. Hic pñter agit de pnia q̄ est summū remediū ꝫ pctm t qr dar ex dei miscōia ppter ħ ex cōsequenti agit de ipa:ibi. Magna miscōia. Circa pmū sciēdū: q elyna ad pniaz

d ante faciē domini:t minue offendicula. Reuertere ad dominū:t auertere ab iniu
e f g h sticia tua:t nimis odito ex ecratione t cognosce iusti-
i cias t iudicia dei:t sta i sor
k te ppositiōis t oratiōis al-
l tissimi dei. In partes vade
m n seculi sancti:cū viuis t dā-
o tibus pfessionē deo. Non demoreris in erroze impio
p rum ante mortez confiteri.
q Amortuo quasi nihil perit
r s confessio. Cōfiteberis viuens:viuus t sanus cōfiteberis:t laudabis deum:et
t gloriaberis in miserationi-
v bus ei⁹. O magna miseri-
a cordia dñi t ppiciatio illi⁹ cōuertētib⁹ ad se. Nec em
b oia pñt esse in homib⁹ :qm̄ nō est imortalis fili⁹ hois:
c d e f g h t in vanitate malicie placuerunt. Quid lucidius sole
i t hic deficiet. Aut quid ne
k quius q̄ qō excogitauit ca
l m ro t sanguis: t hoc arguet Virtutem altitudinis celi ipse cōspicit:t omnes homines terra t cinis.

exhortādo ad pniaz Cōuertere ꝛc.t patz
d Et minue offen. nō solum cauēdo a
peccat:ħ etiā ab oc
casiōib⁹ peccatorū.
e Et nimis.i. valde. f Odito execrationē.i.culpā execrabilē. g Et cognosce.nō solū speculatiue:ħ etiā practice. h Iusticias t iudicia dei. cōtenta i scriptura veteris ac noui testa.
i Et sta in sorte ppositiōis.i.in ppōsito bono. k Et ozonis altissimi dei. vt te teneat in firmitate ppositi. l In ptes vade seculi sancti.i.cū viris iustis: qui dicunt seculum sanctū. m Cū viuis.vita gr̄e. n Et dantib⁹ pfessionem deo. ipsum deuote laudādo. o Nō demo.in erroze impio.i.cuz eis: ne ab eis inficiaris.j. Cor. xv. Corrumpūt bonos mozes colloq̄a prāua. p Ante mortē pfitere. t sub dit cā. q Amortuo q̄ nihil perit.s.
r Cōfessio.qr ūtr

lis ē sibi.sic dr Sap.v. in psona exātiū in inferno. Quid nobis ppfuit superbia: t diuitiar iactātia q̄d cōtulit nobis:
s iō subdit. Cōfiteberis vinēs ꝛc.tūc em meli⁹ pōt hō
t pscias suā purgare:qr nō impedit infirmitatis grauitate.
Magna. Hic pñr agit de miscōie dei magnitudine t pmo spāliter ergo penitētes. scōo generaliter ergo oēs:
se.ca.Circa pmū oñdit pmo ppositū. scōo declarat q̄dā dictū:ibi.Quid lucidius.Circa pmū dr: t Magna miscōia dñi.i.valde magna est. v Et ppiciatio illi⁹ cōuertētib⁹ ad se.i. vere penitētib⁹. nā de filijs dyaboli fūt filij dei.t coheredes regni.eo q cōdonant eis fr oia peccata.t cū hoc aliq̄n tota pena debita fr̄ tenet de Magdalena:t sp virtute sacr̄i pnie remittit aliq̄ ps pene.iō subdit
a Nec em oia pñt esse i hoib⁹.i.nō pōt satisfacere ō suis
pctis oib⁹. b Cum nō ē imortalis.ppt qō ex carne corruptibili fragilis ē t pnus ad pctā. c Et i vanitate.vite pñtis. d Malicie.i.peccata. e Placuerūt.s.hōi: ppt qō indiget mag miscōia dei. f Quid lucidi⁹.Hic pñr declarat fragilitatē hois:t ħ p mutabilitatē magr̄ sta
biliū di.Quid lucidi⁹ sole.q.d.nihil inr visibilia. g Et deficiet.nō fm subaz:ħ fm apparētiā qñ patit eclypsim.
h Aut q̄d ne.q̄ qō ex co.ca.t sanguis.i.hō.ē em hō pec
cator pessimū aialiū vt di.phus.j. Poli. i Et ħ arguet a deo t acrr̄ puniet. k Virtutē altitudinis celi.i.virtutem angeloz i celo empyreo existētiū. l Ipe.s.deus.
m Cōspicit.tanq̄ nullam respectu sue virtutis:t multo fragilioz est homo:iō subdit.Et ois hō terra t cinis ꝛc.

Qui viuit ineꝛnū. Hic ꝓ̄ agit ō magni studie diuine mie erga oēs ō q̄ ꝑ tractaꝫ. scdo ō opibus q̄ ipetraꝫ ꝛ ꝑseruaꝫ ibi. Fili in bonis. Pria i duas. q̄ ꝑ tractaꝫ de magnitudine mie dei absolute. scdo cōpatiue ibi: Miseratio hois. ꝓma adhuc in duas. ꝺa ꝑ ꝓpositū oñdit ex pte dei miserātis. secūdo ex pte hmois ea indigētis ibi: ꝺd est hō. Circa ꝓmū duo. a Qui viuit in eternū ⁊c. ex ꝫ apparet infinitas sue potētie. q̄ creare ē de nihilo aliꝺd facere. Intelligunt aūt oia creata sīl duplīciter. Uno mō q̄ celū empyreū angelis repletum creatū sit cū informi mā ꝯpali ū. que ꝑ formata est ꝑ distinctiōes formarū subaliū in ope sex dierū. Alio mō q̄ oēs ptes ꝓncipales mūdi sīl. pducte fuerit in suis formis subalib⁹. ꝛ formatio sequēs intelligaꝫ ēssum ad formas accidētales: ꝑ ut in ꝓnci. Geñ. plenius explicaui. b Deus so. iu. q̄ sol⁹ iustus ē ꝑ eēntiā. sicut ꝛ bonus. c Quis suffi. enarra. opa ei⁹. s. creatōis. gubernatōis. recreatōis ꝛ glorificationis. q. ꝺ. null⁹ ꝛ eodē mō deꝛsequētib⁹ cū dr̄. ꝺ Quis eñ inue. ⁊c. ꝛ qñ oia ista sūt ad bonū hūane nature: seq̄t. e Et ꝺs adijciet enar. ⁊c. q. ꝺ. nullus nisi ipe. f Nō ē minu. nec adijcere. nā in eius opibus nihil ē superfluū nec diminutū. g Nec ē inue. ma. dei. nā ad eoꝝ cognitiōꝫ nō ascēdit nisi ꝑ creaturas q̄ in infinitū deficiūt a ꝑfectione creatoꝛis. ió subdit. h Cū cōsum. hō inuestigatōeꝫ de deo. i Tūc inci. i. ꝓcipit qō est in ꝓncipio. k Et cū ꝺe. opabit. i. cū erit in senectute q̄ tps ē ꝺescēdi. ad bonū opus magis aniabit. vñ. b. Frācisc⁹ tam senex dicebat suis fratrib⁹. Frēs incipiam⁹ seruire dño. nā vsq̄nūc parū ꝓfecimus. ꝛ hec est monitio saluatoꝛis Luce. xvij. Cū oia fecerit⁊ q̄ ꝓcepta sunt vobis dicite. Ꝗui inutiles sumus ⁊c. l Quid ē hō. hic ꝓ̄ oñdit magnitudo mie diuine ex pte hois: q̄ ꝑm se nihil ē in cōspectu dei. nec ꝫ a se aliquid. ꝓ qō quicꝺ a deo sibi fit ꝺz magnū reputari. ió dr̄. l Quid ē hō. q. ꝺ. nihil. m Et q̄ grā il. ⁊c. q. ꝺ. a se nō ꝫ aliqō bonū grē vel nature. n ℣tiquid nequā il. ⁊c. q. ꝺ. qcꝺ neqtie ē in eo totū est ab ipo. Osee xiij. Perditio tua ex te israel. tātūmō ex me auxiliū tuū. o Numerus die. ho. ⁊c. q. ꝺ. si viueret centū annis. hoc nihil ē rspectu eternitatis. ꝑ q̄ hic accipit euū cū dicit. p In die eui. i. in duratiōe eternitatis. hoc etiā verū est. si accipiaꝫ euū ꝓprie qō ē mēsura eē incoꝛruptibiliū. ꝛ ió si tota vita sua eēt in bonis opibus occupata. tñ nihil eēt nisi ex dei grā. ió subdit. q Propter ꝫ ⁊c. expectando eoꝝ emēdatōem. r Et effun. ⁊c. ꝺando largiter grām suā. hoc. n. ipoꝛtat effusionis verbū. s Dixit ꝑsum. coꝛ. eoꝝ. in turris babel edificatōe. t Et co. sub illoꝝ. nā oēs fere declinauerūt ad ydolatriā. v Jō adim. ꝑ pi. ⁊c. eos ab idolatria retrahēdo. x Et oñ. eis viā eq̄tatis, vicz ꝺirectōꝫ legis quā ꝺedit legi naturali iā obscurata est: ꝛ cognouit subuersionē illoꝝ qm̄ nequam est. v Ideo adimpleuit ꝓpiciatōem suaz in illis: ꝛ oñdit y eis viā eq̄tatis. Miseratō hominis circa ꝓmū suū. z mia aūt dei sup oēm carnē z Qui miam hz: docet ⁊ eruꝺit q̄ pastoꝛ gregē suū. a b misereaꝫ. Excipiēs doctrinā c miseratōis: ꝛ q̄ festinat i iu a dicijs ei⁹. fili i bois ñ ꝺes b q̄relā: ꝛ i oī ꝺato ñ ꝺes tri c sticiā verbi mali. nōne ar ꝺoꝛē refrigerabit ros. Sic ꝛ verbū melius q̄ ꝺatum. e f Nōne ecce verbū sup da g tū bonū. Sed vtraq̄ cum b hoie iustificato. Stultus i acriter ipꝛobabit: ꝛ ꝺatus indisciplinati tabescere faᷓc k oculos. Añ iudicū para iu l sticiā tibi: ꝛ anteq̄ loquaᷓris ris ꝺisce añ lāguoꝛē adhibe. Ꝗui infirmus est ꝛ ꝺeficit ꝛ la est: ꝛ cognouit subuersi onē illoꝝ qm̄ nequam est. v Ideo adimpleuit ꝓpiciatōem suaz in illis: ꝛ oñdit y eis viā eq̄tatis. Miseratō hominis circa ꝓmū suū. z mia aūt dei sup oēm carnē z Qui miam hz: docet ⁊ eruꝺit q̄ pastoꝛ gregē suū. a b misereaꝫ. Excipiēs doctrinā c miseratōis: ꝛ q̄ festinat i iu a dicijs ei⁹. fili i bois ñ ꝺes b q̄relā: ꝛ i oī ꝺato ñ ꝺes tri c sticiā verbi mali. nōne ar ꝺoꝛē refrigerabit ros. Sic ꝛ verbū melius q̄ ꝺatum. e f Nōne ecce verbū sup da g tū bonū. Sed vtraq̄ cum b hoie iustificato. Stultus i acriter ipꝛobabit: ꝛ ꝺatus indisciplinati tabescere faᷓc k oculos. Añ iudicū para iu l sticiā tibi: ꝛ anteq̄ loquaᷓris ris ꝺisce añ lāguoꝛē adhibe. Ꝗui infirmus est ꝛ ꝺeficit ꝛ

Matb. xxv. a Fili in bo. posteq̄ actū ē ō magnitudie mie. b ꝓ̄ agit de illis ꝑ q̄ ipetraꝫ ꝛ ꝑseruaꝫ. ꝛ ꝺiuidit in duas ptes. q: ꝑ fit ꝓpositū. scdo tollit impedimēiū ibi: Ne cōcupias tuas. Circa ꝓmū ponit q̄tuoꝛ ipetratiua ꝛ cōseruatiua mie diuīe. ꝓmū ē ꝓximi vera cōpassio cum dr̄. a Fili in bo. ⁊c. plāgēdo qō ꝺedisti ad reuelādū ꝓximi miseriā. b Et in oi ⁊c. increpādo vel pūgēdo pauperē cui das eꝝnam sicut faciūt multi ꝑ hoc ꝑdētes saltē in ꝑ te bonū meriti. c Nōne ar. fri. ros. q. ꝺ. sicut manifeste apparet in eꝛtate. ꝺ Sic ꝛ ver. ⁊c. duplr̄. n. aliqs petit eꝝnā. vno mō magis ex cupiditate q̄ necessitate. ꝛ tūc ñ expedit ꝺare qō petit ꝫ magis rōnabiliter ipm instruere q̄ cessare ꝺebeat a tali petitōe. ꝛ sic ꝺicit aug. ō ser. dñi in mōte. aliqñ aliqꝺ meli⁹ ꝺabis cū iniuste petētē coꝛrexeris. ꝛ ꝓ hoc dr̄. e Nōne ardoꝛē ⁊c. q. ꝺ. sicut ros refrigerat ardoꝛē tpis. sic ꝟbū bonū refrigerat cōcupiaz inoꝛdinatā petētis. Alio mō ex necessitate quā tñ petens fert molestē. ꝛ sic ꝺandū est qō petit ad releuādū indigētiam coꝛpis. ꝛ capit hoc ꝟbū cōsolatōis ꝑ cōsolatōe mentis. ꝛ ꝫtū ad hoc subdit. e Nōne ecce ꝟbū cōsolationum. f Sup ꝺatū bonū. q. ꝺ. sic. qz melioꝛ ē eꝝna spūalis ꝫ coꝛpal̄. quāto spūalia tpalib⁹ ꝓferūt. g Sz vtra. ⁊c. qz cū dono ꝺat ētꝟbū ꝺulce. h Stult⁹ acri. ipꝛob. pauper ꝺonū suū. i Et ꝺa. indis. tabe. fac. oculos. recipiētis q̄ verecundaꝫ ex obꝛobꝛ̄ siḃi illatis. k Ante iudi. hic ponit scām qō ē immocētie cōseruatio cū dr̄. Añ iudiciuz para iusticiā tibi. i. añq̄ iudices aliū ꝺe defectu aliq̄. vide as q̄ sis immunis ab illo. aꝝs te ꝺēnares Ro. ij. Jn q̄. n. iudicas aliū teipm cōdēnas: eaꝺē eñ agis q̄ iudicas. l Et añq̄ loquaris. alios docēdo. m Disce. a mgro. n ℣nte languoꝛē ⁊c. sicut. n. infirmitas coꝛpoꝛalis reꝺdit incurabil̄ ꝑ diuturnitatē, sic spūalis ꝑ ꝓsuetudinē q̄ q̄ ꝺem est altera natura.

o Et añ in.i. hozã mortis.q; talis in iudicio pñtabit q̃lis in morte repiet. p Interroga te ipm p diligentem ꝓscie discussionẽ. q Hũilia te.cozã sacerdote. r Et in tpe infir.spũalis. s Oñde puer.tuã.p nudã t aptaz cõfessionẽ. t Nõ imped.hic ponit terciũ qõ ẽ deuota ozo cũ dr. Nõ ipedi

aris tpalibus curis v Ozare sp.i.tpib⁹ ad hoc institutis.

x Ne ve.i.phibearis. y Justificari sp. Apoc.vl. Et qui iustus ẽ iustificetur adhuc ꝛc. ꝓcedẽdo de ỹtute in virtutẽ. z Inte ozõnez ꝛc. videndo q nihil omittas in piculis p cauendis.p qb⁹ vis ozare de his q̃ saltez fieri pñt p hũanã.p uidẽtiã. a Et noli eẽ ꝛc.deũ.n.tentare ẽ piculo se cõmittere. qõ agere pt.p uisionẽ omittendo expectans liberari a deo. b Memẽto. hic ꝓñr ponitur quartũ mie ipetrati uũ qõ ẽ extremi iudicij trepidatio.cuz dr Memento ire.i. vidicte dei. c In die cõsum. mũdi.q erit tpe iudicij. d Et tps retri. eterne. e In puer.facies. ꝓsideratio.n.finalis iudicij induc ad bñ cõuersandũ.p retributõe ꝑmij q̃ tũc fiet.t qz ad hoc multũ facit opus mie: vt ꝑdictũ ẽ subdit. f Memẽto pauptatis. releuande in alijs. g In die abũ.tue.q̃ potes eã releuare. h Et necess.paup.ꝛc.q.d.magis indigentib⁹ debes ꝑus succurrere. i Ama.vsq ad vesperam imu.tꝑus.i.aliqñ inter mane t vesperam mutat de diuitijs in pauptatẽ. k Et hec oia citata.i.cito trãseũtia.q.d.dũ hẽs etymã facere nõ tardes. l Nõ sa.in oi.metuit.iudicia diuina. m Et in die.deli.i.h⁹vite tpe qõ ẽ delictis plenum. n Attendet ab inertia.i.a pigricia bñfaciendi. qz timoz dei ẽ initiũ sapie:subdit. o Dis astu.i. ex timore dei ad cauendũ mala intrus. p Agnoscit sapi.i.acquirit t diligit eã. q Et inue.eã da.ꝓfessionẽ.s.laudis. r Sensati in ver.i.ꝓcipientes sensum vboz. s Et ipi sa.egerũt.extendẽdo ad opus suũ noticiã. t Et intel. veritatẽ.de ꝑmiatõe boni. t Et iusticiã.de punitione li. v Et implo.i.iplozãdo cognouerũt. x Prouerbia t iudicia.i.intelligentiã occultoz. a Post ꝓcu.h ꝓñr remouet ipedimẽtũ ipetratiõis mie diuine cum dr. Post ꝓcupias tuas nõ eas.secutoz.n.ꝓcupie auertit a regula legis diuine.t p ꝓñs nõ põt a deo miam ipetrare.iõ sequit. b Faciet re in gau.inimi. tuis spũalib⁹ q̃ sunt spũs maligni. c Ne oblecte.in turbis.i.in multitudie familie. d Nec in mo.i.in minoz familia . t sbdit cã. e Assidua.n.ꝛc.i. frequẽter peccãt t sic turbant dñm si bonus fuerit:t ipedit a bono.t si nõ turbat fouet eos i malo.t sic auertit a deo.Scõm qõ impedit dictã ipetratõem mie ẽ duritia erga ꝓximũ quã remouet.d. f Ne fue.mediocris.i.negligẽs t remissus ꝫ magis diligẽs et viuidus. g In ꝓtẽ.ex fenoze.i.vt ꝓtẽdas supare alios ỹ t implozauerũt puerbia t a iudicia. Post ꝓcupias tuas nõ eas t a volũtate tua auertere. Si pstes aie tue b ꝓcupias ei⁹ faciet te i gaudiũ inimicis tuis. Ne obc lecteris in turbis:nec i modicis. Assidua.n.ẽ cõmissio illoz. Ne fueris mediocris in cõtentõe ex fenoze: g t nõ est tibi nihil in seculo h Eris.n.inuidus anie tue.

Capitulum.xix.

a Operarius ebriosus o nõ locupletabit:t qd c spernit modica paula tim decidit. Vinũ t mulie d res apostatare faciũt sapiẽ e tes:t arguunt sensatos:et qui se iungit fornicarijs : f erit nequam . Putredo et g vermes hereditabunt illũ h et extolletur in exemplum i maius:t tolletur de numero anima eius. Qui credit k cito leuis corde est: Et mi l noz abitur:et qui delinquit in datõe elymne.q̃ dans dño fenerat:puer.xix. Feneratur dño q̃ miserẽ pauperis ꝛc. h Et nõ ẽ tibi nr.ꝫ aliqd:qa due negatões equipollẽt vni affirmatõi. i In seculo. alia lra. In sacculo.t in idẽ redit t ẽ sensus. Ex q̃ hẽs bona h⁹seculi.vel bona reposita in sacculo.vñ potes quem intervinere.nõ dẽs eẽ negligẽs in elymna rũ datõe.eris.n.inuidus anie tue subtrahẽdo sibi bonuz mie si negligẽs fueris in elymne datõne. sic exponit cõmuniter passus iste. Sed qm hec expõ accipit intentõem valõ extraneã. t fenus nõ lraliter exponit sed mystice vr̃ mihi alit dõm.t sic. Ne fueris mediocris in cõtentõe ex fenoze.i.nõ solũ mltũ ꝫ ẽt paratẽdas dare repetẽdo debitũ qõ cõmodasti,prio indigẽti. Exo.xxij. Si pecuniã mutuo dederis ppl'o meo pauperi nõ vzgebis eũ q̃si actoz ꝛc. Oz aũt accõmodatio fenus dicat in scriptura pz Deutero.xxviij. Fenerab gẽtib⁹ multis. t ipe a nullo fenus accipies.t in mltis aliis locis . Et non ẽ tibi nihil ꝛc.i.dũ hẽs vñ possis aliun deviue nõ debes dure repere debitũ. k Eris.n.ꝛc.subtrahẽdo sibi bonũ mie.si debitũ repetas nimis dure ꝫ ꝓceptũ allegatũ Exo.xxij.

Operarius ebriosus. Supi⁹ab illo loco. Ca.xix. o nõ dixeris p deũ abest.xv.ca.ibi induxit auctoz ad pctĩ detestatõz ex cã pctĩ q̃ ẽ liberũ arbitriũ hois.h ꝓñr ad idẽ inducit ex actu peccãdi.t dinidit in duas ptes qz p̃ facit h̃ in pctis ꝓmissiõis. scõo in pctis omissiõis.c. xxij. Et qm̃ pctã carnalia st magis turpia t maloris infamie.iõ ab illis incipit.d. e Spari⁹ꝛc.nã p ebrietatem lucrũ cõsumit t ab ope ipedit. b Et q̃ sper.mo.i.pctã leuia. c Paulati deci.in grauioza.nã abyssus abyssus inuocat. d Vinũ t mu.ꝛc.devino hr̃ exẽplũ.gen.xix in loth:q̃ inebriatus suas filias stuprauit. de mulierib⁹ ãt .iij. Reg.xj.vbi dr de salomõe.Cũq eẽt senex deprauatũ ẽ coz ei⁹ p mlieres. e Et ar.sen.i.factũ eos arguẽdos f Et q̃ se ꝛc.nã p fornicatõz trahit ad alia neqoza.sic salomõ fuit tract⁹p mulieres ad sequẽda idola. iij. Re.xj. g Putredo t ver.here.illũ p⁹mortẽ. h Et extol.i.ex ꝓsortiũ bonoz tollet. i In exẽ.maj⁹.i.ad terrẽdũ nõ solũ minores ꝫ ẽt maiores. k Et tol.de nũero electoz l Alia eius.rapta a demonib⁹. m Qui credit.hic cõsequẽter accedit ad detestatiõem pctõz spũaliũ.circa qõ p̃ detestat eoz originẽ.scõo multitudinẽ.ca.xxj. Est aũt duplex ozigo peccati.s.leuitas cozdis.t loquacitas oris. de qua loquitur ibi:Ne iteres.Circa primũ dicit.

m Qui credit cito.malum de ꝓximo.

n Leuis est cozde.i.instabit.s.in bono t labilis ad malũ.nã de quolibet tenendũ ẽ t ꝑsumẽdũ q̃ sit bonus.nisi apparcat ꝛriũ. o Et mino.in vita t fama.

p Et qui delin.in aiam suã.pctis occultis inficiẽs eaz.

q Insup habebit.i.extra manifestabit sicut qō ē i corpis superficie. r Qui gau.iniqtate hīuatus i malo ex peccandi consuetudine.signū.n.habit⁹ generati ē delectatio in ope.ij.ethi. s Denotabit.i. de malo notabit oīsus ab alijs cū digito. t Et q odit cor re.mi.vita.p suspendiū vel aliā mortis penam. t Qui odit loquacitatē. h ꝑ detestat secūdā peccatoꝝ originē q ē loquacitas.zquia opposita iuꝫ se posita magis elucescūt ō ꝑ reprobat locutōem indiscretā. secundo cōmēdat discretaz ibi. Corripe amicū.Circa ꝑmuz dicit. t Qui odit loquacitatem extinguit malicia quā loquacitas accendebat. v Qui pec. aiam suā zc̄.expona tur vt.s. x Ne ites verbū nequam. .i.detractōis. y Et durū.i.obligationis siue fuerit a te dictū illud reiterando siue ab alio illō referendo ꝓpalādo nā hec ē malox mꝫ tiplicatio. z Et ñ mi. in fama z vtute ꝑ reprobat indiscretā locutōem de seipo.d. a Amico z mi. indifferenter b Noli nar.sen.tuum.i.secretū tuum c Et.si ē ti. delictū occultū. d Noli denuda.cora inimico maxie. e Audiet eē te libēter. f Et custo.te.i.obseruabit vba tua ad capiendū te. g Et q̄ defen.pctm̄.s.tuū fraudulēter cora te excusans ipm. h Odiet te.hoc eē nō faciet ex amore ꝫ odio. i Et sic aderit tibi sp vt magꝫ possit mala tua cognoscere.z te p hoc subuertere.ꝑ reprobat indiscretā locutōem de alio.d. k Audisti ver.aduer. p. xi.tu.cōmo.in te.i.nūcꝫ reueles ꝫ sit sepultū apud te. l Fidens qm̄ te nō disrūpet.i.q talis celatio tibi malū nō faciet. m Ab facie vbi pcutit fatuus . qz nō pōt illō celare:z si ad horā celet hoc ē cū dolore:ō subdit. n Sagitta infixa femori canis.quā nititꝫ extrahere. o Sic verbū in cor.stulti.qz nō quiescit donec ꝓpalaue rit. p Corripe amicū.hic ꝑ cōmēdat locutōz discretā.z dividit in duas ptes.qz p inducit ad discrete locutōnis actū.scdo oīndit eius fructū.seqnti ca. Prima adhuc in duas ptes.s.pncipalē z incidentalē q̄ incipit ibi:z non ē sapia. Circa ꝑmū sciēdū q locutio bona maxie locū hz in correctōe fraterna:ō dicit. p Corripe ami.ne forte cū fecerit iniuriā. q Nō intel.i.nō cognouerit se malū fecisse.z p tuā correctōem cognoscet z cauebit. r Aut si fe.sci.iniuriā.sup.corripe cū. s Ne ite.ad facere.qz forte p te retrahet. a Corripe.primuz.ne forte cū iniuriā fecerit te sciēte. b Nō dixe.i.negauerit ptinaciter pctm̄ augmētādo. c Et si dixerit.pctm̄ cōfitēdo. d Ne forte iteret.a q̄ iteratōe retrahet tua correctione. e Corripe amicū.nō solū semel ꝫ pluries:z subdit rō. f Sepe.n.fit cōmissio.s. peccati ex fragilitate hūana. g Et nō oi ver.credas.qō in malū dr̄ de.prio. qz frequēter defectus cōtingit in loquēdo. h Est q labit.i.peccat. i Lingua sua.eo situat in lubrico. k Sz nō ex aio.i.sciēter z ꝓposito. l Quis ē eīn q nō deli.in ling. sua. q.d.pauci sunt valde.ꝑ tangit ordinē fraterne correctionis.d. m Corripe.prim. inter te et ipm. n Antēq̄ cōmineris.i. iudici denūcies ad puniēdū o Et da lo.ti.altissimi.qui sic ꝓcipit correctōem fieri . vt saluet si fieri ꝑt bono mō fama fratris p Quia ois sa.ti. dei ē.i.a timore dei ꝓcedit. nā ē initiuz sapie.ē.j.cap. q Et in illa.s. sapiētia r Timere deū.qa sicut sapia ortꝫ a timore.ita docet amplius deū timere. s Et in oi sa.dispō legis.i. lex diuia dispōsita ē a deo:i quo ē ois sapia. t Et nō est sapia. hec est ꝓps incidētalis in q̄ ponit tria incidētia Primuz ē de sapia ficta z falsa. eo q ꝓtē immediate p̄cedētē in vera sapia terminauit. dicit igitꝫ. Et nō ē sapia vera. v Nequitie disciplina qua quis caute scit facere malū.hoc.n. mō bonuz ad malatrāsferim⁹.vt dr̄.v.metaphi. Sic dr̄ bon⁹ latro vel sapiēs q̄ caute facit latrociniū.z eodē mō exponit qō subdit.d nō ē cogitar⁹ bon⁹ zc̄.vsqz ibi. x Et ē insi.i.simplex et pax sciēs. y Qui mi.sapia.modicū sciēs de subtilib⁹ scit tū sufficiēter de ptinētib⁹ ad salutē.ō subdit de ipo. z Melioz ē zc̄.i.subtiliū cognitiōe. a Et de.sensu.i. occultoꝝ intellectu. b In ti.dei.i.timēs deū timore filiali. c Oīa q.zc̄.i.scripturaꝝ intellectu. d Trāsgredit zc̄.z hic grauiꝫ puniet: Luc.xij. Seruus q cognouit volūtatē dñi sui:z nō fecerit vapulabit multis.s. plagis. e Est so.zc̄. ē aūt solertia fm phm subtilitas inueniēdi mediū in nō ꝓspecto tpe.z si ordinet ad ꝓclusionē malā sic ē iniq̄.si aūt ad bonū sic ē solertia bona: de q̄ subdit. f Et ē q emittit.solerter z ꝓmpte. g Verbū certuz. ad ꝓclusionē bonā.ō subdit. h Enarrās ve.iusti.vite z doctrine. i Est q neq̄.h ponit scōm incidēs de hūilitate.q̄ cōnectit sapie.puer.xj. Ubi hūilitas ibi sapia.Et qz imediate locut⁹ fuerat auctor de sapia vera z falsa.hic ꝑ idē facit de hūilitate.d. i Est q neq̄.hu.se.vt hoiēs magis decipiat. k Et ē iu.q̄ se ni.i.valde. l Submittit se. m Ab multa.i.abūdāti. n Hūilitate.qua ē q nō solū submittit se supioribꝫ z eq̄libꝫ ꝫ inferioribꝫ. sicut xp̄c submisit se marie z ioseph Lu.ij. Descēdit cuz eis z venit nazareth z erat subdit⁹ illis. o Et ē inin.fi cte. p Qui incli.zc̄.q̄i auertēs oculos a mlīere pulcra quā tñ ardēt ꝓcupiscit ꝫ h ab alijs īgrat,z de ipo subdit.

q Et si ab imbe. vi. vetet peccare. qz nõ hz opportunitatẽ. r Si inue. tps male. malefaciet sicut ptz Dañ. xiij de duobus senib⁹ q̃ voluerũt cũ susanna pcubere q̃ recusante conati sunt eã interficere. s Ex visu. Hic ponit terciũ incidẽs. qz locutus ẽ auctor de hominibus veris z fictis q̃ ad euidẽtiã et apparentiã virtutũ ío ꝓñr ponit signa q̃ bus frequẽter cog̃scit cõditio hois intrinseca. d. s Ex visu cogno. vir zc. cordis. n. dispositio magis apparet i facie. in qua magis vigent oẽs sensus q̃ i alijs ptib⁹. z potissime in oculis. q̃ citi⁹ imutant a corde pp hũiditatẽ cõplexionis. z ío si in istis appareat magna maturitas z honestas. iudicat hõ sensatus z econtrario. t Amictus corpis. i. dissoluta vestis. v Et risus dentiũ. i. in q̃ apparẽt dẽtes: qõ ẽ leuitatis z fatuitatis signũ. x Et increp. bois. lasciuus z leuis. y Enunciãt de fllo. fatuitatẽ eius oñdẽdo. cõsequenter ponũt signa veri zeli et falsi cũ dr. z Est cor. mẽ. zc. q̃ aliq̃s dicit alteri vituperia sub spẽ zeli ipm corrigẽdi. a Et ẽ iudi. qõ nõ ꝓbat eẽ bonũ. imo malũ. s. cũ aliq̃s ex lenib⁹ signis indicat z dicit ꝓximũ suũ eẽ malũ. q̃i sub spẽ zeli iusticie iudiciũ eñ tale ẽ ꝑ ꝓximi charitatẽ. b Et ẽ tacẽs. i. ñ sic iudicãs. nec dicẽs malũ de ꝓximo donec habeat certitudo. c Et ipe ẽ prudẽs. tps loquẽdi debitũ expectãs zc

Capi. xx.

Q Uãbonũ. Postq̃ auctor induxit. q ad discrete locutõis actũ. hic ꝓñr oñdit ipi⁹ fructũ. Et qñ opposita iuxta se posita magis eluceſcunt. ío ꝓmo oñdit fructũ locutõis discrete. z dãnũ oppositũ indiscrete cõtueti. scõo separatim ibi: Nõ acharis. Pria in tres. qz ꝑ oppositũ oñdit in vbo correctiõis. scõo in vbo eruditõis ibi: Et tacẽs. tercio in verbo hũane cõicatõnis ibi: Sapiens in verbis. Circa ꝓmũ dr. a Qbonũ ẽ arguere. dulciter z charitative delinquẽtẽ. Q irasci. ipm arguendo indiscrete. nã p hoc impedit fruct⁹ correctõnis. c Et cõfitentẽ. hũiliter peccata sua. d Inorõne. vt sibi dimittant a deo. e Nõ. phibere. i. ipm ad hoc induce re: minus. n. dicit z plus significat. f Cõcupia spadonis. zc. polluẽs ipam absq̃ fructu. plis. g Sic q̃ fa. zc. i. indiscretã correctõem z indebitã. qz maculat iustitiaz absq̃ fructu emẽdatõis. z q̃m nõ solũ corripiens dz se discrete hre ꝙ etiã correptus: subdit. h Qbonũ est cor. ma. pniam. i. oñdere q̃ sit vere penitẽs vbo z facto. i Sic eñ. i. si sic feceris. k Effugies vo. pctm̃. i. qõlibet actuale pctm̃. originale nanq̃ nõ ẽ volũtariũ nisi voluntate pmor parentũ. l Est tacẽs. Hic ꝓñr oñdit ꝓpositũ in verbo doctrine. d. Est tacẽs. a doctrina vsq̃ ad tps ꝓueniẽs. m Qui inue. sapiẽs. nam dr Eccl's. iij. Tps tacendi z tps loquẽdi. n Et ẽ odi. deo z hoibus fingit ñ videre se qõ ignoratũ ẽ. Et si ab imbecillitate virtũ vetet peccare: si inuenerit tps malefaciẽdi malefaciet. Ex visu cognoscit vir z ab occursu faciei cognoscit sensatus. Amict⁹ corpis z risus dentiũ z ingressus hois enũciãt de illo ẽ correptio mẽdax in ira ꝓtumelioſi: z ẽ iudiciũ qõ nõ ꝓbat eẽ bonũ: z est tacens: z ipe est prudẽs.

Capm. xx.

Q Uãbonũ est arguere q̃ irasci: z cõfitentez in orõne nõ phibere. Cõcupia spadonis deuirginauit iuuenculã: sic q̃ facẽ p vim iudiciũ iniquũ. Qbonũ ẽ correptũ manifestare pniaz: sic. n. effugies voluntariũ pctm̃. Est tacẽs q̃ inuenit sapiẽs: z ẽ odibil: q̃ pcax ẽ ad loquendũ. Est aũt tacens z nõ hns sensũ loq̃le: z ẽ tacẽs sciẽs tpus r apti tpis. Hõ sapiẽs tacebit vsq̃ ad tps: lasciu⁹ aũt z iprudẽs nõ seruabit tps t Qui multis vtitur verbis: v ledet aiam suã: z q̃ ptãtem sibi assumit iniuste odiet. Est ꝓcessio in malis: viro indisciplinato: z ẽ iuẽtio i detrimẽtũ. Est datũ qõ ñ ẽ vtile: z ẽ datũ c⁹ retributio duplex. Est pp gloriaz minoratio. z ẽ q̃ ab hũilitate leuabit caput. Est q̃ mlta redimat modico pcio: z restituẽs ea in septuplũ. sapiẽs in verbis seipm amabilẽ facit: gre aũt fatuor effundẽt. Datus insipiẽtis nõ erit vtilis tibi: oculi. n. illius septẽplices sr. Exigua dabit z multa ipropabit: z aptio oris illi⁹ iflamatio ẽ. hodie venerat q̃s: et cras expedit z odibil ẽ hõ hmõi. fatuo ñ erit amic⁹: z ñ erit gra i bõis illi⁹. q̃. n. aedũt panẽ illi⁹ false ligue sr

o Qui pcax est. ad loquẽdũ ꝓueniens tps debitũ: z sic facit scandalũ. p Est aũt ta. z nõ hns sensum loquele. z talis hz ex defectu sensus nõ sit cõmẽdabilis, tũ ex hoc q̃ tacet ne loquẽdo deficiat ẽ laudabilis. p Et ẽ tacẽs ad horã. q Sciẽs tps apti tpis. i. tps aptũ ad docẽdũ ío subdit. r Nõ sa. zc. patz ex dictis. s Qui mul. vtit⁹ verbis. i. superfluis z inanibus. t Ledet aiam suã. nã in multiloquio pctm̃ non deerit Prouer. x. v Et q̃ ptãtẽ. docẽdi vel corrigẽdi. x Sibi assumit. iniuste. y Odietur. a deo z hoie. z Est ꝓcessio. qm̃ in media te mẽtioem fecit de assumẽte sibi ptãtẽ iniuste in quo male ꝓcedit. ío h⁹ occasione tractat de ꝓcessu in malis. d. z Est ꝓcessio in malis de malo in peius. sicut in bonis de vtute in virtutẽ fit ꝓcessus. a Viro idisciplinato. hic. n. ꝓ us vult eẽ mgr q̃ discipulus. b Et ẽ inuentio. qz talis nitit inuenire noua. c In detri. suiz alior. qz cõiter sunt erronea q̃ inuenit. z sicut male ꝓcessit docendo. sic z sua dispensando. ío subdit. d Est da. qõ nõ est vtile. qz caret debitis circũstãtijs. z replet malis. vt q̃ fit pp vanã gloriã vel aliã prauã intentõem z hmõi. e Et ẽ datũ. sapiẽtis p oppositũ. f Cui⁹ retri. ẽ du. s. augmẽtũ gre in pñti. z donũ gloriẽ in futuro. g Est ꝓpter gram. assumẽtis sibi indebite ptãtẽ. i Minoratio. qz cõiter deijcit a statu suo. k Et est. sapiẽs. l Qui ab hu. le. caput. meritorie z ab alijs sublimat effectiue. qz sicut dr Hebre. v. Nec q̃sq̃ assumat sibi honorẽ. ꝙ vocat⁹ a deo. m Est q̃ mul. redi. s. peccata. n Modico pcio. i. pua pnia respectu pctõr q̃ merebat penã eternã ꝙ pnia cõmutat eã in tpalẽ. o Et resti. i se ptulũ ea. i. multipliciter. vel septuplũ. i. septẽnarũ grãrũ spũssancti. nã vbi abũdauit delictũ aliq̃n superabũdat gra ꝓ Sapiẽs in ver. b ponit fruct⁹ locutiõis discrete z dãnũ indiscrete i vbo cõicatõis hũane cũ dr. Sapiẽs i verbis seipm ama. facit q̃ cauet dicere odiosa z studet ꝓferre deor hoib⁹ grosa. q Gra ãt fa. effundẽt ꝓ indiscretã locutõz p quã deo z hoib⁹ odiosi reddũt lz aliq̃s grãs gratisdatas habeãt. vt robur corpis. decorẽ z nobilitatẽ genitis z hmõi. r Dat⁹ zc. recipiẽti. z subdit rõ. s Vculi zc. i. ei⁹ intẽtio ẽ multiplex z varia. pp q̃ ex quo dono ad vanitates z alia mala vult hre plã obsequa vl dicet recipiẽti ipropria: ío subdit. t Exigua zc. z sic male dat: ista male accõmodat. ío subdit. v Hodie fe. q̃s accõmodãdo ꝓrio. x Et cras expe. debitũ z cũ iturgio. ío sbdit Et odibil. y Et nõ zc. qz non cõicat ea gratiose ꝙ magis odiose mõ dcõ. z Qui. n. edũt pa. il. cõsumendo bona eius. a False lingue sunt. i. hoies adulatores ei⁹ stulticiam cõmendantes.

b Quotiens ꝛ quanti irrī. eū. q. d. oēs sapiētes ꝛ boni. c Neq; n. qō ha. erat ꝛc. i. sua male distribuit. ꝛ aliena q̄ rapit. ꝛ qꝛ tales adulatores puniēt. d Lapsus fal. lin. q̄ q̄ in paui. cadens. graui⁹. n. ledit pp pauimēti duritiā. q̄ si caderet sup mollē terrā. e Sic ca. ma. festi. veniēt .i. ex improuiso. sic lubricās cadit in pa uimento. f Hō acharis. Hic ponit fructus locutōis di screte. damnū indi screte sequatim: ꝛ pri mo dānū indiscrete scōo fruct⁹ indiscre te ibi: Sapiēs i ver bis. Prima i duas. nā p̄ ponit dānū in discrete locutōis in docēdo. scōo fatue ꝓmittēdo ibi: Est q̄ p̄ cōfusiōe. ꝓmo in duas. qꝛ p̄ facit pro posituꝫ. scōo remo uet qōdā erroneum dictū ibi: Est q̄ veta tur. Circa primū dr̄ f Hō acha. i. sine gr̄a dei ꝛ hois. g Quasi fa. va. in ore indi. assidua. nā in disciplinati in tabu lis vanis sunt assue ti. h Erit. s. homo acharis. naꝫ de ipo fit derisio ꝛ fabula tio cōis. etiā si aliq̄n dicat bona. iō subdit i Ex ore fa. repro. pabola. i. smia verat magna. ꝛ subdit rō k Nō. n. dicet. illa in tpe suo. i. tpe con gruo ꝫ inepto. a Est qui vetat. qꝛ locut⁹ fuerat auctor de peccato oris. Hic ꝓn̄r remouet errorē circa pctū cor dis. dixerūt. n. aliq̄ quoꝝ Iosephus fuit vnus: vt ptꝫ. xij. li. antiq̄tatis iudaice. q̄ actus interior cordis nō est pctū nisi exeat aliqualiter in opꝰ. qō manifeste pꝫ falsuꝫ: quia actus exterior nō hꝫ rōnē peccati. nisi qꝫ ꝓcedit ab actu interiori. pctū. n. sic ē volūtariū. qō si nō ē volūtariū n̄ ē peccatū. pp qō hūc errorē remouet. d. a Est q̄ vetat. i. phibet peccare. b Pre inopia. sicut paup nō pōt ex ercere vsurā ꝫ velit pp inopiā rerū. Silr debilis ꝛ infir mus nō pōt exercere rapinas ꝛ homicidia pp inopiā vi riū cū̄ꝫ faceret hoc libēter. c Et in re. sua. i. in cessa tōne a malo. d Stimulabit. i. amaricabit. eo q̄ mali cia suā ducere nō ꝑualet ad effectū. pp qō talis voluntas mala p̄ facto malo reputat. ꝛ qꝛ talis exit in opus malū. q̄n pōt subdit. e Est q̄ p. ꝛc. i. p̄ timore ꝓfusionis si ap pareat paup pp qō ad latrocinia ꝙuertit. f Et ab ip̄o dēti ꝛc. i. a psuasione mali hois: cui defacili assentit in la trocinijs. iō subdit. g Persone aūt acce. i. acceptādo psuasionē inique psone. h Perdet se. cū̄ꝫ tū ad aiam p pctū mortale. ꝛ cū̄ꝫ tū ad corp⁹ frequēter suspēsione vl̄ de capitatōe. i Est q̄ p̄ ꝓfusione. hic ponit dānū indiscre te locutōis in ꝓmittēdo cū dr̄. ē q̄ p̄ ꝓfusione. i. timēs ve recūdiā innotari de ipotētia vel auaricia. k Promit tit amico. qō. nō pōt soluere. l Et lu. ē ꝛc. i. sine cā rō nabili. ꝓmittēdi. dr̄. n. vulgariter. Qui ꝓmit. ꝛ nō soluit cor amici sui sibi tollit. ꝛ qñ in ꝓmittēdo cōmisit mēda ciū sciēs q̄ soluere nō poterat: subdit. m Obprobriū nequā ꝛc. qñ ꝓcedit ex libidie mētiēdi: qō ꝑtīm ē hois in

b Quotiēs ꝛ quāti irridebūt c eū. Neq;. n. qō hīdū erat directo sēsu distribuit: sil̄r d ꝛ qō nō erat hīdū. Lapsus falsę lingue q̄n q̄ in pauimē e to cadēs: sic casus malorū f festinant venīt. Hō acha- g ri ꝫ q̄si fabula vana i ore in h disciplinatoꝝ assidua erit. i Ex ore fatui reprobabitur k pabola: nō. n. dicit illaꝫ in tpe suo. Est q̄ vetat peccare pre inopia: ꝛ in reqe sua stimulabit. Est q̄ pdet ani l a mā suā p̄ ꝓfusione: ꝛ ab i- b prudēti psona pdet eā pso c ne aūt acceptiōe pdet se. ē d q̄ p̄ ꝓfusione ꝓmittit amico e ꝛ lucrat⁹ ē eū inimicū gra- f tis. Obprobriuꝫ nequā in g hoie: mēdaciū ꝛ in ore idi- h sciplinatoꝝ assidue erit. Pho i tior fur q̄ꝫ assiduitas viri k mendacis: pditōꝫ aūt am- l bo hereditabunt. Mores hoim mēdaciū sine honore ꝛ cōfusio illoꝝ cū ipis si q ne intermissiōe. Sapiēs i r verbis ꝓducet seip̄m: ꝛ hō prudēs placebit magnatis s Qui opat terrā suā: inalta bit aceruū frugū: ꝛ q̄ opat t iusticiā ipe exaltabit. q̄ Ho v placet magnatis: effugiet iniq̄tatē. Exenia ꝛ dona ex x cecāt oculos iudicū: ꝛ q̄si mut⁹ i ore auertit correctō y nes eoꝝ. Sapia abscōsa: ꝛ thesaurus inuisus: q̄ vtili- z tas in vtriq;. Melior ē q̄ z celat insipiētiā suā q̄ꝫ hō q̄ abscondit sapiam suam.

Capitulū. xxj.

a Fili peccasti: non ad- b c iscias iterum: sed ꝛ ō p̄stinis deprecare vt d tibi dimittantur. Quasi a e facie colubri fuge peccata: f et si accesseris ad illa: su- g scipient te. Dentes leonis dentes eius: interficiētes b aias hoim. Quasi rūphea bis acuta hois iniq̄tas pla

de q̄bus subdit: Exenia ꝛ dona ꝛc. x Et q̄i mu. ꝛc. Est aūt mut⁹ q̄dā spēs rane q̄ꝫ piecta in os canis facit eū tacē tē ꝛ nō potētē latrare. sic exeniū datū p̄ subuersione iusti cie facit iudicē tacere ꝛ a punitō e mali cessare. ꝛ qꝛ dcm̄ ē q̄ sapiēs in verbis manifestat sapiam suā. iō subdit.

y Sapia absco. ꝛc. q̄ vti. in vtriq;. q. d. nulla. ꝛ hoc verū ē q̄ꝫ tū ad vtilitatē alioꝝ q̄ꝫ nō q̄ꝫ tū ad ꝓpriā. thesaur⁹. n. in- nisus nec sibi nec alijs valet. q̄ꝫ sapia absc̄sa valet hūti q̄ꝫ tū ad actus vite ꝓtēplatiue. ꝫ nō valeat alijs p̄ opera vite actiue. z Melior ē q̄ ce. insipi. suā. qꝛ ꝑcauet sibi a cō fusione. z Q̄ꝫ hō q̄ abscō. sa. suā tpe q̄ manifestāda est p̄ doctrinā vel p̄ iusticiā. talis. n. absc̄dit in terra talentū dñi sui. qō p̄ ip̄m debebat multiplicari: sm̄ q̄ dr̄ Math. xxv. ꝓpter qō ibidē dr̄. Seruus piger ꝛ malus. Ca. xxj.

Fili peccasti. Supra detestatus ē auctor pctōr ori- ginē. hic ꝓn̄r detestat eoꝝ multitudinē. Nā hūanū ē peccare q̄ꝫ dyabolicū ē in pctō pseuerare. p̄ igr̄ de testat hoc de oīb⁹ pctis in generali. scōo de aliq̄b⁹ in spā li ibi: Obiurgatio. Circa ꝑmū dr̄. a Fili peccasti. hūa na fragilitate. b Nō adūcias ite. addēdo pctm̄ pctō c Sz ꝛ de p̄sti. dep̄. p te ꝛ p alios. d Quasi a fa. co. fuge pctā. q̄ statim intoxicāt aiam. sicut coluber sibi ap- propinquātē. e Et si ac. ad illa. p̄ ꝓsensum. f Su- scipient te. inuoluēdo ꝛ ligando p̄ actū ꝛ cōsuetudinem g Dentes leonis dentes eius. nā devorat totaliter bo- nū gr̄e ꝛ diminuit bonū nature. h Quasi rūphea bis acu. hois iniquitas. qꝛ ledit aiam ꝛ corpus. ꝛ ledit etiam in p̄nti subtrahēdo grāz. ꝛ in futuro p̄ gehēne penā. q̄ est interminabil̄. pp qō subdit. Plage illius nō ē sanitas.

q̄ꝫ hō q̄ absc̄dit. sa. suā tpe q̄ manifestāda est p̄ doctrinā vel p̄ iusticiā. talis. n. absc̄dit in terra talentū dñi sui. qō p̄ ip̄m debebat multiplicari: sm̄ q̄ dr̄ Math. xxv. ꝓpter qō ibidē dr̄. Seruus piger ꝛ malus. Ca. xxj.

Fili peccasti. Supra detestatus ē auctor pctōr ori- ginē. hic ꝓn̄r detestat eoꝝ multitudinē. Nā hūanū ē peccare q̄ꝫ dyabolicū ē in pctō pseuerare. p̄ igr̄ de testat hoc de oīb⁹ pctis in generali. scōo de aliq̄b⁹ in spā li ibi: Obiurgatio. Circa ꝑmū dr̄. a Fili peccasti. hūa na fragilitate. b Nō adūcias ite. addēdo pctm̄ pctō c Sz ꝛ de p̄sti. dep̄. p te ꝛ p alios. d Quasi a fa. co. fuge pctā. q̄ statim intoxicāt aiam. sicut coluber sibi ap- propinquātē. e Et si ac. ad illa. p̄ ꝓsensum. f Su- scipient te. inuoluēdo ꝛ ligando p̄ actū ꝛ cōsuetudinem g Dentes leonis dentes eius. nā devorat totaliter bo- nū gr̄e ꝛ diminuit bonū nature. h Quasi rūphea bis acu. hois iniquitas. qꝛ ledit aiam ꝛ corpus. ꝛ ledit etiam in p̄nti subtrahēdo grāz. ꝛ in futuro p̄ gehēne penā. q̄ est interminabil̄. pp qō subdit. Plage illius nō ē sanitas.

l Obiurgatio.hic ꝓpr detestant peccata magis in spāli
r ꝑ peccatū supbie.qđ est alioꝝ initiū.vt dcm̄ ē.ō.x.ca.di
cit igit. i Obiurgatio.in verbis. k Et iniurie.in fa
ctis. l Annullabūt subaz.i.diuitias tpales.nā ista fre
quēter puniūt pena pecuniaria.r etiā spūales q̄ annibi
lant p vicia.r qm̄ in
iurie ꝓcedunt ex su
pbia.seq̄t. m Et
do.q̄ ni.lo.est. r ptz
ex dictis snia: r sub
dit dictoꝝ cā cū dr.
n Depcatio pau
peris iniuriati. ver
bis r factis supbi.
o Ex ore.suo. p
Vsq; aures dei per
uenier.i.exaudiet.
q Et iudi.i.vindi
catio. r Festina
to adue.illi. p dele
ctiōem supbi. s
Qui odit correctio
nē.q̄lis ē supbus.
a Vestigiū ē pctō
ris.i.imitatoꝝ ē dia
boli. q̄ dr pctōr an
thonomatice. tū qa
peccauit ꝑ. tū qr ob
stinatus ē in pctō.
b Et q̄ timet deuz
cōuertit ad coꝝ suū
correptōem recipiē
do.qr a pctis cauen
do. c Nor alon
ge po.lingua auda
ci.potēs hic accipit
ꝑ supbo. q̄ magna
estimat de seipo: et
iste cognoscit alon
ge p linguā audacē
nā alte loquit r sup
be. d Et sen.scit
labi se ab ipo prudē
ter eius ꝓfectū ent
tādo. e Qui edi
ficat.hic in spāli de
testat viciū auaricie.r diuidit in duas ptes.r ꝑ facit ꝓpo
sitū.secūdo declarat qōdā dictū ibi: Nō erudiet.circa p̄
mū dr. Qui edificat domū suā ipēdijs alienis.i. expēsis
p rapinā collectis. f Quasi qui colligit lapides suos
edificatōem adinuicē ꝓponēdo. g In hyeme.nā edi
ficiū tale nō ē stabile.nec sitr domus p rapinaz edificata.
r qr pena corrūdet pctō:subdit. h Stuppa collecta.
a d incendiū apta. i Synagoga peccātiū.i.raptoꝝ.
k Et cōsū.illoꝝ.i.cōsūmata r vltima illoꝝ pena.
l Flama ignis.infernalis sicut in pñti arserūt flama cu
piditatis.pp qō subdit. m Via peccātiū ꝓplātata la
pidib9.nā etiā in pñti affligūt malis plurib9.pp qō in eo
rū psona dr Sap.v. Lassati sum9 in via iniq̄tatis r pditō
nis ambulauim9 vias difficiles rc. n Eti fi.il.infe. dr
in plurali.eo q̄ plura loca sunt ibi. o Et tene.inferio
res ꝫ exteriores. p Et pene.s. pena sensus. r pena dā
ni.r qr rapine de qua dcm̄ ē opponit iusticia ad primuz.
r timoꝝ ad deū.ō de ipis subdit vt magis ꝓpositū eluce
scat. q Qui cu.iu.ad primū. r Cōtinebit sen.ei9.i.
firmiter tenebit iusticie dictamē in suis opib9. s Con
sūmatio.ti.dei.i.pfectio.cui9 initiū ē dei timoꝝ. t Est sa.
p quā hō bñ disponit ad deū. v Et sen.p quē bñ dispo
nit ad primū mō dicto. Raban9 aūt h incipit versū. Sē
sus ei9 nō erudiet rc.r planioꝝ ē lra. x Nō erudiet.h
declarat qōdā dcm̄.dixit.añ imediate q̄ sapia ē cōsūma
tio timoris dei.ō declarat de q̄ sapia intelligit. Nā q̄daz
est sapia terrena aialis r diabolica: Jaco.iij. r de illa ñ in
telligit.ō dicit. Nō erudiet q̄ nō ē sapiens in bono: ꝫ in
malo de q̄ sapia subdit. y Est aūt insi.q̄ abū.in malo.
q̄ magis ꝓprie astutia serpētina dr.q̄ media repit ad malā
ꝓclusionē.q̄lis ē sa
pētia iudicū r ad
nocatoꝝ iniquoꝝ.
r tales boies nō re
cipiunt eruditiōem
qr reputāt ꝑdicato
res idiotas r simpli
ces.r sic eoꝝ monita
vilipēdunt. z
Et nō ē sensus. bo
nus. a Vbi est
amari.ꝓscie remoꝝ
dentis.sicut in ꝑdi
ctis. Nā synderesis
q̄ nō totaliter extin
guit in pñti:remur
murat malo saltem
aliq̄n. b Scia sa
pi. sapia q̄ desursuz
ē. Jaco.iij. de q̄ itel
lexit q̄ sit ꝓsūmatio
tionis dei. c Tā
q̄ inūda.abūdabit:
qr pficit ꝓprīū sēm
p verā noticiā. r re
dūdat p sanā doctrī
nā. d Et ꝓsi.illi9
in agēdis bonis. e
Sic̄ fons vi.pma.i.
sicut fons vin9 q̄ nō
desiccat ardore tpis
sic nec ꝓsiliū bonuz
sapientis.pp ardoꝝ
cupiditatiſ. f Coꝝ
fa. h detestat viciuz
incōtinētie. d. Coꝝ
fatui.hic nō accipit
fatuitas ex defectu
nālis idustrie.ꝫ mo
rū r vite bone. g
Quasi vas ꝓfra.fra
ctura viciorum: h Et oēm.sa.ñ te.i.nullā.nā ois ñ. r nul
lus eq̄pollet.r accipit h sapia p bono gre r moris.
i Verbū sa.rc.ad bonū pn9. k Laudabit.r ad se.
l Adiiciet.i.coꝝde retinēs r ope iplēs. m Audi.lux.
r dis.sibi.nā ꝓtrahit sue inclinatōi. n Et pjiciet rc. renu
ens facere r etiā audire. o Narratio sa.hec ē q̄rta ps
pncipal h9 ca.i q̄ detestat temere pūptōis viciū. r appro
bat oppositū bonū. vt opposita iuxta se posita magis elu
cescāt. r ꝑ in vbo cū dr. Narratio sa.qi sar. in via.qr mole
stat audiētes sic sarcina gradiētes. p Vaz in la. rc. qr
studet dicere deo r hoib9 gratiosa. q Os pru.q̄. rc. ad
docēdū vtilia. r Tāq̄ do. rc. nā si hz aliquā vitatiſ no
ticiā pp indebitū modū docēdi ex defectu bonarū circū
stātiaꝝ pdet eā. s Insensati intenar. vba. qr ꝓfuse r in
telligibilit pfert ea. t Cōpedes ipe. rc. nā sic ē intrica
tus. q̄ nescit exire de ipa. v Fatu9. h ꝓpr approbat sa
piētē. r ipꝛobat insipiētē q̄tū ad signa. d. v Fatu9 ri.
exal. vo. suā. p risu cachinnū emittēdo in q̄ apparet coꝝ
dis dissolutio. x Vir aūt sa. vix ta. ridebit. r sic matu
ritas faciei signū est ordinatōis coꝝdis. y Ornamen
tū aureū prudenti doctrina rc. nā optime sedet in eo.
a Pes fatui facilis in domū ꝓximi. quod est signū coꝝ
dis vagi. b Et homo peritus cōfundet a psona potē
tis.i. erubescet coram eo loqui. nisi necessitas aut euidēs
vtilitas hoc requirat.

c Stultus a fe.re.in do.si inueniat ostium clausum.
d Vir aũt eru.fo.sta.patiẽter donec opiaꝫ ostiuꝫ.nã intra frequẽter abscondunt aliqua que nõ expedit ab alijs videri. e Stulticia hois auscultare p ostiũ.nã malũ ẽ sic inuestigare alterius secretũ a Et prudẽs.interius

fundet a persona potẽtis.
c Stultus a fenestra respicit et in domũ vir aũt eruditꝰ
e foris stabit. Stulticia hominis auscultare p ostium
a b et prudẽs grauabit ꝓtũelia
c Labia iprudẽtiũ stulta narrabũt: verba aũt prudẽtiũ
d statera ponderabũtur. In
e ore fatuoꝝ cor illoꝝ: et i cor
f de sapientũ os illoꝝ. Vuꝫ maledicit impiꝰ diaboluꝫ:
g maledicit ipse aiam suam.
h i k Susurro coinq̃nabit aiam
l m suã: et in oibus odiet: et q̃
n o pmanserit odiosus erit: tacitus et sensatꝰ honorabit.

Capitulũ.xxij.

a Ex lapide luteo lapidatus ẽ piger: et oẽs
b loquent sup aspnatio
c nẽ illiꝰ de stercore boũ lapidatus est piger: et ois q̃
d tetigerit eũ excutiet manꝰ
e Cõfusio pris ẽ de filio in-
f disciplinato: filia aũt fatua
g in deminoratõe fiet. Filia

t prudẽs hereditaſ viro suo
k nam que cõfundit: in cõtu
l meliã fit genitoris patrem
m et virum confundit audax:
n et ab impijs nõ minorabit
o ab vtriscꝫ aũt inhonorabit
p q Musica in luctu ipotuna
r narratio: flagella et doctri-
s na in oi tpe sapia. Qui do
cet fatuũ: q̃si q̃ cõglutinat
testã. Qui narrat verbum
t non audienti: quasi qui ex
citat dormientem ꝺ graui
v somno. Cũ dormiente loq̃
tur qui enarrat stulto sapiẽ
x tiã: et in fine narratiõis di-
x cit. Quis est hic. Supra
mortuũ ploza: defecit enim
y lux eius: et supra fatuũ plo
z ra: defecit.n.sensu. Modi
a cum ploza supra mortuum
b quoniã requieuit. Nequissimi enim nequissima vita
c sup mortem fatui. Luctus
d mortui septem dies: fatui
f autez et impij omnes dies
g vite illorum. Cum stulto

t prudẽs hereditaſ viro suo
k nam que cõfundit: in cõtu
l meliã fit genitoris patrem
m et virum confundit audax:
n et ab impijs nõ minorabit
o ab vtriscꝫ aũt inhonorabit
p q Musica in luctu ipotuna
r narratio: flagella et doctri-
s na in oi tpe sapia. Qui do
cet fatuũ: q̃si q̃ cõglutinat
testã. Qui narrat verbum
t non audienti: quasi qui ex
citat dormientem ꝺ graui
v somno. Cũ dormiente loq̃
tur qui enarrat stulto sapiẽ
x tiã: et in fine narratiõis di-
x cit. Quis est hic. Supra
mortuũ ploza: defecit enim
y lux eius: et supra fatuũ plo
z ra: defecit.n.sensu. Modi
a cum ploza supra mortuum
b quoniã requieuit. Nequissimi enim nequissima vita
c sup mortem fatui. Luctus
d mortui septem dies: fatui
f autez et impij omnes dies
g vite illorum. Cum stulto

Et ab impijs nõ minorabit.i.nõ erit minor in vicijs cꝫ viri pestifert. o Ab vtriscꝫ et.nã pr et vir eã vilipendũt: et viri mali de eiꝰ corpe fatiari eã ꝓtẽnũt. p Musica. Hic reprobat negligentia discipline ex pte recipientis cũ dr. Musica in luctu.i. melodia nõ ẽ pueniẽs lugentibꝰ. q nõ st dispositi ad gaudẽdũ. q Im portuna narratio.i. silis narratio.lz ꝺ se sit bona. tñ iportũa reddit pp maliciaꝫ ipius audiẽtis. xpi qꝺ dr math.vij. Nolite sanctũ dare canibus.i.doctrinam bonã.tpam ꝓtẽnentibus.iõ subdit. r Flagella et do.in oi tpe sapia.i. castigatio p flagellũ. vel p verbũ sp indiget: vt sapienter fiat: et cuꝫ debitis circũstãtijs pp qꝺ ad hoc sbdit s Qui do. fatu.q̃ q̃ cõglu.testam.i.pdit opam suã. q fatuus doctrinã nõ recipit ꝛ cõtemnit.
t Qui nar.ver. nõ audienti.i.intellige re nolẽti. t Quasi q̃ exci. dor. ꝺ gra. som.i. nolentẽ excitari. v Cor.dor. lo.q̃ nar.stul.sapiaꝫ .i.frustra. q nemo intelligit. x Et tñ si.nar.dicit.q̃s ẽ hic .i.ad eum nõ ptinet me corripe.ita dixit hebre⁹ moysi ipm corripienti. Quis te ꝓstituit ꝓncipẽ et iudicẽ sup nos Exoꝺ.ij. x Supra mor.ploza.ꝺ removet negligẽtiã circa actũ cõpassionis et diuidit in duas.q ꝑ facit xpositũ.scꝺo infert correlariũ ibi: Sic cũ stulto. Circa pmũ sciẽdũ q maxie cõpatiẽduꝫ ẽ mortuis.qm̃ nõ pñt amplius nocere: iõ dicit. x Supra mor.plo.ei misericorditer exeq̃as impẽdẽdo et ꝑ ipo orãdo. z Defecit.n.lux eiꝰ.i.merẽdi tps.qꝺ significat p diẽ Jo.ix. Venit nox in q̃ nemo põt opari.s. meritorie. vt diffusius dcm̃ fuit ibi: Et p noctẽ intelligit tps pꝰ mortẽ. y Et su.fa.plo.defecit.n.sensu bono.q̃ ẽ maximus defectꝰ.iõ subdit. a Modicũ plo.su.mor. respectu fatui.magis.n.plãgẽdꝰ ẽ defectꝰ bois in moribꝰ qui ẽ mors spũalis cꝫ mors iusti corpal'.de q̃ sbdit. b Qm̃ req̃.a laboribꝰ vite pñtis in spe retributõis eine. c Nequissimi em̃ et.i. vita nequã fatui peior ẽ. et magis plãgẽda cꝫ mors ipiꝰ: et ẽ h cõpatio abusiua.nã de morte ipiꝰ nõ ẽ lugẽdũ ꝛ magis gaudẽdũ eo q vita eiꝰ erat in impedimẽtũ bonoꝝ: iõ subdit. d Luctus mor.i.iusti. d Septẽ dies.sup.durat.sic.n.tpibꝰ scriptoris huiꝰ libri erat.
e Fatui aũt et impij.fatuꝰ aũt hic dr q̃ nõ ẽ fatuꝰ ex defectu naturalis industrie: cꝫ ex defectu bone vite p abũdantiã malicie. Et sic impius q̃ ẽ idolatra: q pietas ẽ cultꝰ diuinus. f Oẽs dies vite illoꝝ.sup. sunt lamẽtabiles rõne ꝓdicta. g Cũ stulto.hic ex dictis cõcludit correlariũ: ex hoc em̃ q dixit: omnes dies vite fatui lamẽtabiles.cõcludit q eius societas sit fugienda ꝺ.
h Cuꝫ stulto ne multũ loquaris.nam ex tali colloquio familiaritas contrahitur.

Stultus a fe.re.in do.si inueniat ostium clausum. Vir aũt eru.fo.sta.patiẽter donec opiaꝫ ostiuꝫ.nã intra frequẽter abscondunt aliqua que nõ expedit ab alijs videri. Stulticia hois auscultare p ostiũ.nã malũ ẽ sic inuestigare alterius secretũ a Et prudẽs.interius

Grauabit.cõtu.i.si auscultãs audiat aliq̃ que referat in contumeliã prudẽtis. iõ subdit. c Labia imprudẽtiũ.zc.et ptyscꝫ ibi ꝺ In ore fatu.cor. illoꝝ.qꝛ statim pnũciant suũ cõceptuꝫ. e Et in corde sapi. os illoꝝ. qꝛ nihil pnũciant nisi pcedẽte bona deliberatõe f Pũ maledi.ipi. diabolũ. dicẽs ipm iuste damnatũ et punitũ. g Maledicit aiam suã.nã i factis est imitatoꝛ diaboli. et sic denũciat se ꝺbere dãnari. h Susurro .i. detractoꝛ in silentio zc. et dr a vocis sono.
i Coinq̃nabit aiaꝫ suã pmo. k Et i oibus odietur. et sic deo et hoibus odibilis reddit. l Et q̃ pmãserit.cũ susurro ne. m Odiosus erit.i. eius vicio coinquinabit. n Tacitus et sensatus .i.tacens tpe debito et loquẽs tñ tpe opportuno. o Honorabit.a deo et hoibꝰ. Eccl's.ix. Verba sapientũ audiunt in silẽtio magis cꝫ clamoꝛ pncipis inter stultos.

Capitulũ.xxij.

In lapide luteo. Supius induxit auctoꝛ ad detestatõem pctoꝝ cõmissionis. hic ꝓñr inducit ad detestatõem peccatoꝝ omissionis q̃ cõtingũt ex negligentia circa bonũ. et p detestat negligẽtia bone opatõis. secũdo necessarie eruditõis ibi: Cõfusio pris. tercio charitatiue cõpassionis ibi: Sup mortuũ ploza. quarto cõservande dilectõis ibi: pungens oculũ zc. Circa pmũ dicit
a In lapi. luteo lapi. ẽ piger. i. negligens et remissus in opatõe boni ad qꝺ tenet. p duritiã aũt lapidis et vilitatez luti: de signat q debeat dure et cõfusibiliter puniri.
b Et oẽs loq̃nt. ipm ꝓtẽnẽdo. r De ster.boum. repetitio est eiusdẽ inie cꝫtũ ad pene cõfusionẽ ad maiorẽ assertõem. d Et ois q̃ teti. eũ. i. se sociauerit. e Excutiet manꝰ. reputãs se inquinatũ ex societate eius.
f Cõfusio pris. hic detestat negligẽtia eruditõis. et p ex pte docentis. scꝺo ex pte doctrinã recipiẽtis ibi: Musica Circa primũ dr. f Cõfusio pris ẽ de filio indisciplinato. Pr.n.dꝛ filio nutrimẽtũ et documẽtũ. iõ negligentia circa hoc et defectus reuertit in caput suũ. et idẽ intelligẽdũ de pre spũali. spãliter cꝫtũ ad defectũ documẽti.
g Filia aũt fatua. i. vaga et dissoluta. h In demi. fiet .s. honoris gentũ. i Filia pru. here. ẽ viro suo. i. amabilioꝛ quãto vxoꝛ bõa charioꝛ ẽ re possessa. nã vir et vxoꝛ vna sunt charo.
k Nã q̃ pfun. virũ suũ. l In pru. fit genitoris. ꝓpter defectũ castigatõis. m Patrẽ et vi. pfun. audax. i. mu

a Et cū īnsensato ne abieris.z subdit rō. b Vt non mole.hēas.ex eius societate:sicut illi q cū latronib⁹ inueniunt aliqñ sine culpa sua molestant. c Et nō coinqui.in pec.illi⁹.nā ex hoc societate maloꝝ frequēter corrumpit bonus.sicut pomū bonū ex cōtactu putrefacto rū tabescit.

d Deflecte ab illo eius societatē declinādo. e Et īnue. reqem.sup.a dictis piculis. f Et ñ accidiaberis.i. tepid⁹ z remissus fies i bonō. g In stulti. illi⁹.i.p ei⁹ stulticiā. q̄ ē impeditiua boni. h Sup plū. q̄d gra.i.graui⁹ iudicabit. i Et q̄d il. .i.stulto. k Alio nō.q̄ fatu⁹.q.d.nullū. noiat.n.aliquis ab ope.sicut aliquis dr faber. vel latbomus z hmōi. i opibus aūt talis nō apparet nisi fatuitas z sic nō pōt ꝓpie nisi fatuus ñoiari.z per ꝓñs eius societas ē mirabiliter onerosa tō dicit barenā z salem zc. l Sicut lo.ligneū zc. Est āt loramentū ꝓgeries lignoꝝ adinuicē cōglutinatoꝝ.z ponit in fundamto dom⁹ eo q ē de difficili solubilis. m Sicz z coꝝ cōfirmatū i cogitatōe cōsilij.i.prudentie z boni.sup.ñ dissoluit faciliter a bono.iō subditur. n Cogitatus sen. in oi zc.nec per ꝓñs alia tentatōne.quia sicut dicit aug.Nō ē ꝓsentaneū rōni eū cupiditate frāgi. q̄ metu nō frangit. z qz ꝓtiū est de stulto q̄ nullaten⁹ stabilis est in bono.subdit. o Sicut oz.ba.i.linitio barenosa. p In piete lym.eo q ē de lapidib⁹ duris.z politis.talis linitio sibi nō adheret. q Et si pa.in ex.q̄ statim tollunt a vento. r Et cemē.si impē.i.sabulū sine admixtōe calcis. s Posita ꝫ fa.ven. nō pmanebunt. ß statim dispgunt. t Sic z coꝝ ti.timoꝝe mūdano. v In cogi.stul.i.quale ē coꝝ stulti.q̄ cogitat tm̄ de vanis x Cōtra impe.ti.nō resistit. malo.ß tm̄ acq̄escit p ꝓsensum. Sequēs aūt lra p trāslatoꝝes sine scriptoꝝes dr viciata.pōt tm̄ sic exponi. y Sic z coꝝ tre. timoꝝe mūdano. z In cogi.fatui.q̄ tm̄ cogitat de vanis. a Dm̄i tpe nō me.s.timoꝝe diuino. b Sed z q̄ in p̄ee.dei p.sp sup.timet timoꝝe diuino.sic bnt libri correcti. aliq tm̄ bnt sic.Et q̄ in p̄ceptis dei zc.z ē cōpatio p oppositū.qz sicut fatuus nullo tpe stat in timoꝝe diuino.sic p oppositū stabilis in p̄ceptis dei sp manet in eius timoꝝe filiali.

c Pungens ocu. Hic ꝓñr reprobat negligentiā amici z ie cōseruāde di. Pungens oculū deducit lachrymas.i. facit exire. d Et q̄ pū.coꝝ amici sui verbo iniurioso. e Pro fert sen.i.facit manifestare eius offensam z amicitie lesionē.z ad idē subdit. f Mittēs la.in vo.simul cōgregata. g Deijciet illa.i.dispget. h Sic z q̄ cōui.ami.dis.amicitiā qō ē magnū malū.nā amicitia multo p̄cioſioꝝ est q̄ pecunia.veruntñ qz repabilis ē subdit. i Ad ami.z si pdu.gladiū.volēs eū pcutere. k Nō despes de amicitie recupatōe. l Est.n.regres. ad amicū.s.verū. m Si apperuerit os suū. n Triste cōgrens te. o Nō time as.z subdit rō. p Est.n.cōcoꝝda. facilis ad amicū verū: excipit tñ aliquos casus in q̄bus nō ē faciē ꝓcoꝝdatio.di. q Excepto cōui.z improꝑio.z differūt ista duo. nā cōuicia ri est ꝓponere vel irrogare alicui crimē vicioſum.vt q̄ sit latro vel ribaldus.im propare vo ē aliq̄d turpe irrogare. qō tñ nō est vicū. vt q aliqnis sit spuri⁹ vl cōditōis servilis. r Et supbia.i amici ꝓculcatōne. s Et mysteriū.i.secreti amico cōmissi revelatōe. t Et plaga.i. dolosa.i. pditozie iflicta. v In bis om.ef.i. nō fcōcilia bit de facili. xp̄ē q̄ ꝓñr inducit ad felicitatē amicitie ꝓseruandā di. x Fidē pos.cuz ami.zc. puer.xvij. Di tēpe diligit q̄ amicus est z in angustijs ꝓpio bat. y Vt z ibe re.il.cobe.sis. fideli um.n. amicoꝝ bōa sunt adinuicē cōia.et q̄a amicitie dissoluunt p lites z bella.subdit. z Ante ig.ca.zc. z prz.z p oppositū amicicie reformant z ꝓseruant p dulcia verba. subdit. a Amicū salu.nō cōfun.zc. etiā si sint inter te z ipm fuerint aliqua verba dissensionis. b Et a fa.il. nō me abscōdā.sic bnt libri correcti.i.societatē illi⁹ nō effugiā vt dem exēplū tibi sike faciēdi. c Et si ma.mi. ene.p illū.i.pp illū. d Sustinebo. patiēter pp amicitie bonū. e Dis qui au.ca.se ab eo.i.ab offensiōe amici castigatus mei exēplo.iō subdit optando. f Quis da.oī meo custodiā.vt amicū nō offendā. g Et super labia mea signaculū certū.vt non apiant nisi debito mō ad loquēdū. h Vt nō ca.in ip.i.labioꝝ meoꝝ pctis. i Et lingua mea pdet me.i. dignū faciet pditōe.

Cap'm.xxiij.

Omine pater. Supius ab illo loco: Nō dixeris.xv.ca.auctoꝝ induxit ad detestatōem pcti rōcinādo:hic ꝓñr idē facit deꝑcando:vt peccata que detestatus ē in alijs: nō repiant in ipo: z vt exemplo sui alij studeant deū exorare.p euitatōe z detestatōe peccati. Sic igit ꝓcedit.qz primo ponit suā orōnē secūdo se cōuertit ad alioꝝ informatōem ibi: Doctrinaz oris. Circa primū dicit deꝑcando. a Dñe pater.oim per creatōem. b Et dñatoꝝ vite mee.per specialem cō descensionem.

c Ne derelin.me i cog.t ꝓsi.illoꝝ.s.fatuoꝝ t impioꝝ de qb⁹ locut⁹ē ca.p̄ce. d Nec sinas me cadē i illa exꝓbratione.in quā ceciderūt. e Quis supponit i cogitatu meo.q.d.vtinā aliq̄s supponat. f Flagella.diuina q̄ cogitatio ꝛtrahit a malo. g Et in corde meo doctri

c ne derelinq̄s me in cogita
d tu t ꝓsilio illoꝝ: nec sinas
e me cadē i ill'. Quis suppo
f nit in cogitatu meo flagel-
g la t in corde meo doctrinā
b sapievt ignorationib⁹ eoꝝ
i non parcat mihi t non ap-
k pareāt delicta eoꝝ t ne ad
l increscāt ignorātie mee: et
multiplicent delicta mea
m t peccata mea abūdēt: t in
cidēt i ꝓspectu aduersario
n rū meoꝝ t gaudeat inimi-
o cus me⁹: Dñe p̄ t de⁹ vi-
te mee ne derelinq̄s me in
p cogitatu illoꝝ. Extollenti
am oculoꝝ meoꝝ ne dede
q ris mihi: t oē desiderū a-
r uerte a me. Aufer a me vē-
tris ꝓcupiscētias: t ꝓcubi
tus ꝓcupiscētie ne apꝑhē-
s dāt me. Et aie irreuerēti et
t ifrunite ne tradas me. Bo
v ctrinā oris audite filij: t q̄
x custodierit illā nō periet la

nā sapiētie.q̄ fimat i bono. h Vt ignorationib⁹ eoꝝ.i.delictis cogitationum. i Nō parcat mihi. ß stati timore vl̄ pena repmat. k Et nō appareāt delicta illoꝝ.i.cogitationuꝫ p exitū i op⁹ maluꝫ. l Et ne adcrescant ignorātie mee ꝛc̄.id ē ne pctis cogitationis addāt pctā oris t opis t ꝓsuetudis. m Et ici.i ꝓspe.aduer.me eoꝝ.i. demonū. n Et gaude. inimi.me⁹.s.dyabol⁹ q̄ gaudet de pctis hoim t maxie docto rū. o Dñe p̄.exponat vt ꝓus.

p Extollentiā oculoꝝ ne dederis mihi.i.supbiā nō pmittas mihi dominari. q Et oē desideriuꝫ prauū auer.a mē.p hibens me tali desiderio consentire.

r Auser a me ventris ꝓcupiscētias.i. gulā t qꝫ ministrant luxuriā malā sbdit. t ꝓcubit⁹ cōcupiscētie ꝛc̄.seq̄t. s Et aie irreuerēti t ifrunite ne tradas me.i.insipido vl̄ indiscreto: q̄ caret sapia a saporе dicta. Et dī infrunit⁹ ab i qō ē sine t frumē is.qō est ꝓs gutturis q̄ saporem sentit.ē igit sensus. s Et aie irreuerēti ꝛc̄.i.ne ꝓmittas aim meū icidē in irreuerētiā t insipiētiā. t Doctrinā oris.ß se ꝙuertit ad alioꝝ informationē. t ꝓ ad fugiēdū pctm̄ oris:scdo opis.ibi.duo genera. Prima i duas:qꝫ ꝓ docet vitare iurationē: secūdo aliā malaz locutionē.ibi. Et alia loq̄la. Circa ꝓmū excitat ꝓ attētionē audiētiū di. t Doctrinā oris audite filij. aure corporis t corde s. v Et q̄ custodierit illā.corde retinēdo t ope implendo. x Nō piet labijs suis.male loquendo.

y Nec scādalizabit.i.ruet i opib⁹ neq̄ssimis.t ꝓinꝫ ē de abolo sibi laqueū tendēte. a Et supbus.corde.

b Et maledict⁹.ore. c Scādalizabit i ill'.i.cadet i dyaboli laqis. d Jurationi. Postq̄ excitauit audiētiuꝫ attētionē:ß ꝓm ponit suā monitionē:tm̄ ad maiorē seq̄ntiū itelligētiā q̄rit.vtꝝ assuefactio iuramēti sit bona: t vr̄ sic:qꝫ iuramentū ad reuerētiā nois dei introductū ē: qō inuocat tāq̄ ifallibile testimoniū vitatis q̄ ꝛc̄. ß ꝓfirmat dcō hiero.sup mat. Qui iurat venerat aut diligit eum per quē iurat:ß assuefactio vtriusq̄ act⁹.s.venerādi t diligēdi ē bona q̄ ꝛc̄. Ad ꝓmū arguit q̄ nulla iuratio sit bona Ma thei.v.dicit saluator. Ego āt dico vob nō iurare omno ꝛc̄. Ad ß dom q̄ aliq̄d ē bonū fm se: qō tm̄ est nociuū. eo q̄ qs vtit eo male. Sicut sumere eucharistiā bonū ē:tm̄ q̄ sumit indigne iudiciū sibi māducat t bibit:j. Cor.xj.sic ē in ꝓposito. Juramētū ei fm se ē licitū t honestū:qō patz ex ei⁹ origie. Nā ex ß introductū ē q̄ homes credūt deū hīe infallibilē vitatē t oim certā cognitionē t ꝓuidētiā: silr ꝓz

ex fine. Ad ß ei turamētū iducit:q̄ lites t ꝓtroūersie inter homes terminent:vt dī ad heb.vj. Dēs cōtroūersie eoꝝ.s. homim finis ad ꝓfirmationē ē turamētū.cedit tm̄ ad maluꝫ illi⁹ q̄ eo idebite vtit.s.qm̄ sine necessitate t cautela debita ß facit vī tm̄ quā reuerētiā hīe ad deū.q̄ ipm i leui aut nulla rōnabili cā vocat i testē: qō fieri nō dz ēt de aliq̄ viro honesto eo q̄ vī i ß ei⁹ irreuerētia: ß āt sit in assuefactiōe iuramēti ḡtē Itē qꝫ assuefactionē iuramenti imineꝫ piculuꝫ piurij:nā hō defacili delinq̄t i vbo eo q̄ lingua sita ē i lubrico: iurare tm̄ ad declarationē vitatis occulte ne pereat iusticia bonū ē t sanctū: sic sumere medicinā in casu necessitatis bonū ē qō tm̄ ex casum illū n expedit. Per dicta patēt argumēta:nā assuefactō magis cedit in irreuerētiā noīs dei rōnibus dictis: t sic pz ꝓmuz Ad scōm dicendū: q̄ hiero.loq̄t i casu i q̄ cū cautela t ꝛuerētia debita iurāt. Ad vbū dñi. Mat.v.dicēdū:q̄ nō oē: t qōdā nō eq̄pollēt Per ß āt qō dr. Ego aūt dico vob nō iurare omno: nō ꝓhibet oē iuramentuꝫ: ß iuramētū carēs necessitate t cautela debita rōnib⁹ ꝓdictis. d Jurationi.ß ꝓm p̄mīt suā monitionē.d. Juratiōi.t ptz ex dictis sn̄ia. e Noīatio vo dei n̄ sit assidua in ore tuo.s.ad iurādū vt ꝓdictū ē.dz tm̄ esse frequēs in ore ad depcandū t ꝓdicādū. f Et noib⁹ sctō nō admiscearis.iurādo freq̄nter i ipis. g Qm̄ nō eris imunis ab eis.i.ab offensa eoꝝ. h Sicut ei fu⁹ inrogat⁹ assidue.i.q̄stionat⁹ p flagella. i Aliuore nō minuitur.i.nō carebit liuore cutis ꝙt flagellationē corpis sui k Sic ois iurās p deū. l Et noians.i.iurās p noia sā ctoꝝ t ß assidue. m In toto a pctō nō purgabit.qꝫ p tale cōsuetudinē malā in iuramentū illicitū labit tō sbdit. n Vir multū iurās replebit iniq̄tate:nā ex ß icurrit piuriū p iuramentū falsum qō ē contra vitatem:t iuramentum iniquū:quod est contra iusticiam. o Et non discedet a domo illius plaga.i.diuina vindicta saltem in futuro:t etiam aliquando in p̄senti grauiter puniunt ꝓ noxio homines piurio. p Et si frustrauerit fratrē. ex ꝓiurio sibi damnū inferendo. q Delictum ipsius super ipm erit.qꝫ tenet ad restituēdū:t dz ad hoc cogi.si ꝓbatū fuerit ꝛ eū. r Et si dissimulauerit.tacēdo vitatē.ꝓ cuius declaratiōe adducit in testem iurans se nescire.

s Delinquet duplr ꝛ se falsū iurādo t ꝛ ꝓmū dānificando retinen tē alienū in ꝓscia t aliū in bursa.s.illū cui⁹ pecunia retinet. t Et si inuacuū iurauerit.iurādo sine causa vel ex leui causa. v Non iustificabit.naz in ß irreuerenter vtitur iuramēto:vt dictū est.s. x Replebit ei ꝛc̄.i.pena debita. y Dom⁹ illi⁹.nā filij aliq̄n punūt pena tpali ꝓ parētib⁹:t maxie q̄n sūt imitatores delicti patrū:freq̄nt ei ß fit:nā fili⁹ audiēs patrē freq̄nt vane iurātē ex hoc accipit modum consimilem.

y bijs suis:nec scādalizabit
z in opib⁹ neq̄ssimis. Invanitate sua apꝑhendit pec-
a b catoꝝ t supb⁹ et maledict⁹
c d scandalizabit in ill'. Jurati
oni nō assuescat os tuū:mlti ei casus in illa. Noiatio
f vo dei nō sit assidua in ore tuo:t nomib⁹ sctōꝝ nō ad
g miscearis:qm̄ nō eris imu
b nis ab eis. Sicut.n. puus
i interrogat⁹ assidue: a liuo
k re ñ minuit: sic ois iurans
l m t noians in toto pctō non
n purgabit. Vir multum iurans implebitur iniquita-
o te t non discedet a domo
p illius plaga Et si frustraue
q rit fratrem delictum illius
r super ipsum erit: t si dissi-
s mulauerit delinquet du-
t pliciter t si inuacuū iuraue
y x rit non iustificabitur. Replebitur enim retributio-
y ne pessima domus illius:

z Est ⁊ alia. b ℞ir detestāt q̄dā alia' pctā locutōis. ⁊ p̄cio pctm̄ blasphemie cū dr. Est ⁊ alia loq̄la ℞ria. s. p̄cedenti. Nā in iuramento inuocat de⁹ vt testis infallibil' vītatis In blasphemia vo sibi magis ponit crimē falsitatis.

a In morte. blasphemia em̄ mereť morte gehenne. ⁊ ēt morte nature. Naz blasphem⁹ i lege p̄cipit lapidari: leuit. xxiiij. Aliq̄ libri habēt: Morti. ⁊ subintelligit obligata et sic ē eadē sententia.

b Nō inueniatur in hereditate iacob. qz sicut dictū ē blasphem⁹ p̄cipit auferri de hereditate iacob per mortem.

c Etem̄ a mificordib⁹ ℞ oia auferēt. s. falsa ⁊ indiscreta iuratio ⁊ blasphemia.

d Et in delictis nō voluptabūt. i. nō delectabūt. ℞ magł in opib⁹ ℣tuosis. Signū ei hit⁹ generati ē delectatio in opere. ethi. Cōsequnť dte stať pctm̄ locutōnis irreuerētis. d. Indiscpliose loq̄le. q̄ est ꝓpie loq̄la irreuerēte.

f Nō assuescat os tuū. nā act⁹ talis ē mal⁹. ⁊ ꝓsuetudo peior. Et quoniā p̄ntib⁹ maxie debetur reuerētia. ⁊ p ꝓñs irreuerentia ad ipos ē pessima. subditur.

g Neme̅to p̄ris ⁊ m̄ris tue. exhibēdo eis debitā reuerētiā. ⁊ oēm irreuerētiā p̄cauēdo.

h In medio em̄ magnatoz ꝓsistis. q. d. lz ad maiorē statū fueris elevatus q̄ p̄ntes tui. nō debes eoz reuerētie obliuisci.

i Ne forte obliuiscať te de⁹. grāz suā tibi subtrahēdo. ⁊ te ꝓfusibilē deiciēdo.

k Assiduitate tua. circa p̄ntū irreuerētiā.

l Insatuat⁹ ip̄roperiū pa. a deo ⁊ hoib⁹.

n Et maluisses nō nasci. ex ipatia tua delectōis. sicut faciūt multi. Cōsequnť detestāt pctm̄ locutōis iiuriose. d.

p Nō assuet⁹ i v̄bis ip̄roperij. sic fuit semei. vt hť. ij. reg. xvj

p In oib⁹ dieb⁹ suis nō eruditeť. qz p̄tēnit mōita alioz.

q Duo genera. Posito pctō locutōis h ℞ir detestať triplex pctm̄ operis. Et p̄cio pōit duo breuiter se expediēdo. scdo tercium magis imorādo ibi. Nōi fornicario. Circa p̄mū dicit.

q Duo genera abūdāt i pctis. qz sunt cā plurīū sequētiū. s. cupiditas. q̄ ē radix oīm maloz. j. thimo. vj. ⁊ gulositas. q̄ ē occasio multoz maloz. ⁊ spēaliť p ebrietatez

r Et terciū adducit irā. vidicte diuine. ⁊ perditionem gehenne. ⁊ istud est adulteriū. de quo postea magis p̄soq̄tur. et de primo subdit.

s Ignia calida quasi ignis ardens. ardore cupiditatis. de quo dicit Hoe. li. ij. de consola. metro. v. Senioz ignib⁹ et hne ardet amoz habendi.

t Nō extīgueť donec aliq̄d glutiat. alioz bona male acq̄rēdo ⁊ subditur de scdo

v Et hō nequā in ore carnis sue. i. gulosus q̄ sibi nequā ē per os suū. qz gulositas non solū nocet aie ꝓpie ℞ ēt corpori: generās multas passiones ⁊ infirmitates.

x Nō desinet donec incēdat ignē scz luxurie. nā virt⁹ nutritiua materiā ministrat generatione. Unde dicit Hiero. Venter mero estuās statim spūmat in libidinē.

y Nōi foz. b pōť kciū ⁊ p̄ q̄tū adviū scdo q̄tū ad mulierē ibi. Sic ⁊ mulier. Circa p̄mū dr.

y Noi foz. i. luxurioso

z Nis panis dulcis. i. ois aliena mulier appetibilis.

a Nō satiga. trāsgrediēs. i. ñ cessabit trāsgredi mandatū dei. Exo. xx. nō mechaberis.

b Usq̄ ad finem vite sue. ⁊ qz peccatū luxurie hebetat mentē eo q̄ reddit hoiem bestialē. subditur.

c Nis hō q̄ trāsgreditur lectū suū. p adulterium.

d Cōtēnēs in animā suā. i. ꝓtemptuz aie sue inferēs ꝓpter carnis voluptatē.

e Et dicēs. excecať voluptate.

f Quis me videt ꝛc. q. d. nullus. nec hō nec de⁹. ⁊ p̄z lr̄a. Et subditur erroris cā cum dicitur.

g Quoniā expellit a se timorem dei hmōi hōis timoz. i. timoz adulteri quo timet voluptate p̄uari. expellit a se timorem dei. mot⁹ ei maiores depelluńt minores. ℞m philosophum. Adulter vo nimis forte trahitur a voluptate. ⁊ sic retrahitur a dei timore.

h Et oculi hoim timēteś illū id est homines conscij sui adulterij. qui in hoc sibi seruiunt timore ducti ne eius offensam incurrant. ⁊ adulando de facinoribus suis eum commendant et sic in ipsis eum nutriunt. et per consequens timorem dei ab ipso expellunt p̄opter quod non considerat. q̄ deus ipsum videat ad puniendum. ideo sequitur.

i Et non cognouit. id est cognoscere neglexit.

k Quoniam oculi domini multi lucidiores sunt.

l Super solem. Claritas enim solis non est nisi quidaz effect⁹. ⁊ modica scintilla diuine claritatis.

m Circūspiciētes oēs vias hoim. quātūcūq̄ occultas

n Et ꝓfundū abyssi. ad q̄ nō ptingit lux solis.

o Et hoim corda. q̄ soli deo sunt nota.

p Nño em̄ deo añq̄ crearenť. oia sunt agnita. nā ē agēs p intellectū ⁊ sic p̄cognoscēs.

q Sic ⁊ p⁹ pfectū. i. p⁹ creatōz rex cognoscit oia. exq̄ ei p̄cognouit añq̄ eēnt i effectu. Seq̄ť. Et q̄ postea subditur aūt adulteri pena. cū dr.

r Nic in pla. ci. vindicabiť. i. puniet. qz in palā lapidari p̄cipiť vt p̄dictū ē

s Et quasi pull⁹ eq̄n⁹. i. idomit⁹ voluptati deditus.

t Fugabiť vt sic capt⁹ puniať.

v Et erit dedec⁹ oibus amicis suis ex vilitate criminis ⁊ punitōnis.

x Sic et mulier. h ℞ir detestať pctm̄ adulterij q̄tū ad mulierez. d.

x Sic ⁊ mulier ois reli. vi. suū. peccabit: qz renet ei obedire. ⁊ debitū reddere.

y Statuēs hereditatē. i. heredē viri sui.

z Ex alieno mrimonio. q̄ adulter ei⁹ ē vxor alligat⁹. ⁊ sic filiū quē ex eo p̄cipit ꝓnat hereditate paterna. ⁊ ipm̄ istituit i aliena a Nño em̄ in le. ⁊c. que dicit Exod. xx. Non mechaberis.

b Et secūdo vir suū derelict.abutēs corpe suo ꝓprio cū nō habeat eiꝰ prātez:ꝫ vir.j.cor.vij. c Tercio in adulterio fornicata ē.i.polluta. d Et ex alio viro filios statuit.s.marito suo.Et q; ꝑm legē dz publice puniri:subdit e Hec in ecclesia adducet.i.in cōsilio coraz iudicibus. f Et in filios eiꝰ respiciet.vtr sint legitimi vl illegittimi:r si ꝓbent illegittimi ejiciēt de domo matri: iō subdit. g Nō tradent filij eiꝰ radices. q; nō stabilient i hereditate marit. h Et rami eiꝰ.i. filij filioruz i Non dabunt fructū.i.nō ꝓsperabūt iō subdit. k Derelinquēt in maledictū memoriaz eiꝰ.s. matris adultere:cui maledicēt homines miseriā filioꝝ adulterinoꝝ videntes. l Et dedecꝰ illiꝰ nō delebit coraꝫ deo si p seueret in malo nec etiā coraꝫ hoibꝰ vsqꝫ ad magnum tēpus Cōsequēter ex dict de adultero r adultera ꝯcludit intētū di. m Et agnoscēt q; derelicti sūt.s.ceteri viri r mulieres. n Quꝫ nihil meliꝰ ē qꝫ timor dei.s.filiaꝫ q; cauet offensam dei. o Et nihil dulciꝰ.aie palatū bñ dispositū habēti. p Qꝫ rspicere in mādatis dei.nō solū speculative cognoscedo. sed etiā ꝓractice ope adimplēdo. q Gloria magna est seq dñm.p viā iusticie. r Lōgitudo eīm dierꝰ.i.ēna vita. s Assumet ab eo.i.a deo q; dat illā sequētibꝰ ipm p viaz mandatoꝝ suoꝝm.

in lege altissimi increbuit
b fuit:r scōo virū suum dere
c liquit: tercio in adulterio
d fornicata ē:r ex alio viro fi
e lios statuit sibi.Hec in ec
f clesiam adducent:r in fili
g os eius respiciet.Nō tra
b dent filu eiꝰ radices:r ra
i mi eius nō dabūt fructum
k Derelinquēt in maledictū
l memoriā eiꝰ:r dedecꝰ illi
m us non delebit.Et agnos
n cent q; derelicti sūt quoniā
o nihil meliꝰ est qꝫ timor dei
p r nihil dulciꝰ qꝫ respicere i
q mandatis dñi. Gloria ma
r gna ē sequi dñm:lōgitudo
s eīm dierū assumet ab eo.

Capitulum xxiiij.

a Sapiētia laudabit ani
b mā suā:r in dño ho
c norabit: et in medio
d popli sui gloriabit:r in ec
clesijs altissimi aperiet os
e suum r in cōspectu virtutꝫ
f illiꝰ gloriabit: r in medio
g populi sui exaltabitur:r in
plenitudie sancta admira-
b bit r in multitudine electo
i rum habebit laudē r inter
k benedictos bñdicetur di-
l cens. Ego ex ore altissimi
m pdij primogenita añ oēm
n creaturam. Ego feci in ce-
lis vt oriretur lumen inde
fec.dicēdo illud qō sequit de sua emanatiōe ēna.p quaz bz bonitatē infinitā a pīe sicut r deitatez:nō tñ aliā numero ꝫ eādē. k Ego ex ore.h ꝑr describit sapie genite generatioꝝ gñatō ēnal ex pīe.scōo tpalis exemplū ibi.posuit dō. Prima in duas: q; ꝑ describit generatio vbi: secūdo p vbū creatio mūdi:ibi.Ego feci. Et sil'em ꝓcessuz tenet btūs Joh.in pncipio euāgelij sui:vbi vbi dei in primo ponit emanationē di. In pncipio erat vbū ꝛc.secundo mūdi creationē dicēs. Dia p ipm facta sūt ꝛc.tcio vbi incarnationē cū subdit:Et vbū caro factū ē ꝛc. Circa primū in psona vbi vl sapiētie genite dī. k Ego ex ore altissimi.i.dei prīs. l Prodij.Et dī h os altissimi potentia generatiua prīs:q; ꝓducit vbū incarnatū spūale qō ē filiꝰ dei:sicut ore carnali ꝓducit vbū sensibile.nā intelligibilia significāt p silitudines sensibiliū. m Primogenita añ oēm creaturā.ex hoc pz q; scriptura nō loquit hic de sapia diuina eēntialit dicta:q; h nō ē genera nec genita.nec etiā de sapiētia q̄cunq; creata p h qō dī. Añ omnē creaturā. Sciēdū tñ q; iudei moderni in suo errore obstinati negādo diuinitatē xpi:hūt p ꝓns negare distinctiōez psonalē in deo genitoris r geniti:q; tamen h expmit.ꝫ de hoc libro nō curāt.q; ipm non recipiūt. Libꝝ aūt puerboꝝ salomōis inter sanctos libros recipiūt vbi.viij.ca. de sapiētia diuina ponit eadē sententia. Nondū erant abyssi r ego iam cōcepta eram.r ibidem. Ante oēs colles ego p turiebar.vbi vo est ꝓceptus r partus ibi est generans et genitus:ratio vo r natura nō patiunt:q; eadem simplex persona respectu suipsius sit generans r genita:nulla eīm res seipam gignit vel ad esse ꝓducit. Ad euitandū igitur in deo distinctionē genitoris r geniti finxerunt q; lex fuit creata ante mundū p duo milia annoꝝ: vt sic de ipa dicatur. Ante omnes colles ego pturiebar.i.creabar:ꝫ h patz manifeste falsum.q; lex non potuit p se creari:ꝫ in mente aliqua angelica vel humana:vel in scripto:vt in lapidibꝰ scripta fuit lex moysi: vel in aliqua alia materia: r vtercq; modus ꝓsupponit alterius creationem. Hoc etiaz dictū est ita irrationabile:quia non est contra ipm disputandū n Ego feci. Hic consequenter describitur processus creaturarum per sapientiam genitam siue verbum.Et ꝓmo processus iste declaratur:secundo per scripturaz ꝓfirmat

Capitulū .xxiij.

Sapientia laudabit.Supꝰ a tercio ca. r citra actū ē de exercitio vtutū: h ꝓr agit de statibꝰ ecclesie: in qbus fit hoc exercitiū: r q; hmōi statꝰ ꝑm ordinē diuine sapiētie distinguūt:iō ꝑ ponit sapie cōmendatio:scōo subdit hmōi statuū distinctio ca.seqnti. Ad euidentiā aūt dicendoꝝ sciendū q; aliq exponūt hoc.c. de lege veteri r noua.q; dī sapia diuia q; nō hūanitꝰ inuēta ꝫ diuinitꝰ reuelata. Ad hoc āt allegāt qō dī.j.eo.capi. Hec oia libervitez testamentū altissimi ꝫ saluo meliori iudicō hoc nō vr rōnabilit dictū.nā in psona sapie de q; h fit sermo dī in hoc ca.Ego feci in celis vt oriret lumen indefici ens.qō factū fuit a pncipio creatiōis mūdi. Lex āt vetus postea fuit data Exo.xx.q̄si p duo milia ānoꝝ r noua postea p tātū tps r amplioꝝ:ꝓterea de eadez sapia de q; fit hic mentio dī. Ab initio r añ secula creata sū.qō nō ꝑt dici ō lege veteri vl noua. Itē h expō vr fauere errori iudeoꝝ. q; fingūt legē veterē creatā fuisse añ mundū:vt.j.plenius dicet. Propt qō dicēdū. q; h agit de sapia diuina psonalit dicta.q; ē sapia genita Dñi in eiꝰ psona dī h.Ego ex ore altissimi ꝓdij.Et de hoc plenioꝰ fuit dictū in pncipio huiꝰ libri.Sic q; ꝓcedit:q; ꝑ ponit hꝰ sapie:ꝑmendatio. scōo describit eiꝰ generatio.ibi.Ego ex ore ꝛc.tcio soluit tacita q̄stio.ibi. Adhuc doctrinā. Circa primū dī. a Sapiētia laudabit animā suā.i.seipaz eo mō loquēdi q; dī hiere.ij. Jurauit dñs exercituū p aiam suā.i. p seipm: Genē .xxij. Per memetipm iurauī dic dñs. Laudauit ei sapia genita q; ē idē qō vbū diuinū seipam p angelos r ꝓphas r alios factos r ēt p seipam i hūanitate assūpta exprimēs excellentiā quā hēbat a patre Joh.x.Ego r pr vnū sumus. b Et in dño honorabit.i.in deo prevenerabit.q; sicut pr ē in filio r ecōuerso:vt dī Job.xxiij.sic filiꝰ honorat i p

ibi. Hec oia liber. Dria adhuc i duas. qr pio declaratur
pcessus creaturax. ꝯtū adesse nature. scdo quātū ad esse
gre. ibi. Et in his oib⁹. Circa pmū dr in psona sapie geni
te sine verbi. n Ego feci i celis vt oriret lumē indefici-
ens. z de lumine corpali ptz Geñ. j. dixit de⁹. Fiat lux. z
facta est lux. sic ibi-
dē. plenī⁹ explicani
o Et sicut nebula
texi oēm carnē. Du
ob⁹ em primis die-
b⁹ formatōnis rerum
elementa quatuor
nō fuerūt abinuicem
plene distincta. nam
aqua tūc nō habuit
pletā dēsitatē. sed
quasi vaporabiliter
erat elevata p totum
aerē. Et sic p modū
nebule tegebat totā
terrā. Tercio vo die
qua distincta fuerūt
elementa accepit a

o ficiens. z sicut nebula texi
p oēm terrā. Ego i altissimis
q habitaui. z thron⁹ me⁹ in co
r lūna nubis. Gyrū celi cir-
s cūiui sola: z pfundū abyssi
t penetraui: et in fluctibus
v maris ambulaui z in omni
x terra steti. Et in omni po-
y pulo z in omni gēte priatū
z habui: et oim excellentiū
a et humiliū corda Ꝟtute cal

b caui. Et in his oib⁹ requiē
c q̄siui et in hereditate dñi
d morabor. Tunc precepit
et dixit mihi creator om-
e f g nium. et qui creauit me
requieuit in tabernacu-
h i lo meo: et dixit mihi. In
k iacob inhabita et in isra-
l el hereditare et in electis
m meis mitte radices. Ab
n initio z añ secula creata sū

deo debitā densitatē. q̄ z fecit i terra pcauitates ad recipiē
dū aque ptē. z sic apparuit arida z elementa distincta. pro-
ut dictū fuit pleni⁹ Geñ. j. p Ego in altis. habitaui dispo
nēdo celū empyreū. qđ ꝯstati factū fuit. fuit angelis re-
pletū. q Et thron⁹ me⁹. i. ptās mea. r In columna
nubis. p ipam em disponitur generatio nubiū in aere.
s Gyrū celi. i. celū sydereū lūinarib⁹ z stellis ornatum.
t Circūiui sola. disponēdo motū orbiū. Sciendū tn q p
li sola nō excluditur pr z spūssctūs. nā fm phm. ij. elēcor
sol⁹. i. qđ cū nō alio. Et ꝛō qñ determinat aliqđ subiectum
in ordie ad p̄dicatū nō excludit a psortio p̄dicati illud qđ
hz idēptitatē cū subiecto. ꝟ qđ hz alietatē. pr ār z filī⁹ z spi
ritussanctus sunt vnū simplr in eēntia. z distinguūtur in
psona pp qđ dictio exclusiua addita vni psone i ordie ad
p̄dicatū psonale facit exclusionē aliax psonax vt cū dicit
Sol⁹ pr gnat. filī⁹ em z spūssctūs nō generāt. Si aūt pre
dicatū sit eēntiale nō excludūtur alie psone ꝟ magis in-
cludūtur. eo q̄ sunt vnū i eēntia. sic ē i ꝓposito. qr circuire
celū p dispositōm motū orbiū ē cōe toti trinitati. sicut z cre
are. z ꝛō cū dr i psona sapie gēite. Gyx celi circūiui sola p
lis sola nō excludit pr z spūssctūs ꝟ magis includuntur.
y Et pfundū abyssi penetraui. p̄parādo pcauitates in
terra. vt ibi pgregatis aquis appareret arida. q̄ pgregatō
vocat ocean⁹ vel abyssus. x Et i fluctibus. ma. ambulaui
saluādo noe z q̄ cū eo erāt i archa ink aqs z fluct⁹ diluuij.
y Et i oi ter. steti. stabilitatē ei dādo vndiqꝫ circa centrum
mūdi. z Et in oi gen. z i oi pp'lo ꝑmatū tenui. nā ois
ptās hoim a deo ē. a Et oim excel. ꝛc. sic hūt libri cor-
recti. z ps sensus. nā oēs tā magni ꝫ parui dei filio st sub
iecti. qr toti trinitati. b Et i his oib⁹. h ꝑ pōit effect⁹
sapie i creaturis ꝯtū ad eē gre. h ār effect⁹ hz locū i angel'
z hoib⁹ z de ag̃elis h tacet de q̄x pfirmatōe in bonū parū
loq̄tur scptura. Justificatio vo hoim p grām facta ē a to
ta trinitate p pgnitōm dei z amorē supnaturalē ad quā ele
uati st pres scti ex electōe diuina. z ꝛō primo pōit h electō
scdo electōis pfirmatio. ibi. Ab initio. tcio pfirmatōis fru
ctificatio. ibi. quasi cedrus. Circa primū sciendū q̄ nulli
hōi gra dei denegat cū velit oēs hoies saluos fieri. z ad
agnitōm veritatis venire vt dr. j. ibi īm. ij. ꝟ aliq̄ ea carēt. qa
nō sequūt diuinū instinctū ad supnaturale bonū. Et sic ñ
dat eis gra hitualis q̄ dat seq̄ntib⁹ ipm. sic al's diffusi⁹ de
clarani i plurib⁹ locis. Dicit igr dei sapia b Et i his oi
b⁹. s. hōib⁹ c Requiē q̄siui. i. ipis hitādo p grām. vñ prou-
uer. viij. dicit h sapia. Delicie mee eē cū filijs hoim. Ve-
runtn qr multiplicatis hoib⁹ p⁹ diluuiū declinauerūt cōit
ad idolatriā. Abraā tn z q̄ ab eo descēderūt p iacob ne po
tē suū i fide vni⁹ veri dei steterūt. ppr qđ hereditas domi
vocatur: Deut. xxxij. Pars aūt dñi ppl's ei⁹. Jacob funi-

culus hereditatis eius. ꝛō subditur.
d dñi mora. p grām pres illos scīficādo.
e dixit mihi creator oim. s. illud qđ postea subditur. vel alr
Tūc pcepit z dixit mihi. i. figure mee. sic imago herculis
dr hercules. Creator oim. s. illud qđ postea subdit. In ia
cob inhabita ꝛc. z inter
ponit. Et q̄ cre. me.
ꝛc. Ad intellectū h⁹
sciendū q̄ lz tota trī
nitas iustificet homi
p grām. tn ad facien
dū hāc iustificatōnē
nō dr pr missas. sed
tm filius z spūssctūs
qr inuisibilis missio
psone diuine: duo i-
cludit. s. q̄ psona il-
la nouo mō inhibet
mentē rōnalem per
grām z q̄ ista perso-
na pcedat ab alia.
Istud scdm non cō
uenit pri. ppter qđ
nō conuenit sibi mitti. vñ dicit Aug. ij. de trini. Pr nusqꝫ
legitur missus. sed filio z spiritui sancto conuenit mitti.
non solum visibiliter sicut filius apparuit in carne. z spūs
sanct⁹ in colūbe specie. sed etiā inuisibiliter p dona quib⁹
inhabitant mentē. scz spūssanctus per donū charitatis et
alia que pficiunt voluntatē: filius aūt per donū sapie. et
alia q̄ perficiunt intellectū. eo q̄ spūssctūs procedit p mo
dū volūtatis. z filius per modum intellect⁹. Hec igitur
missio sapie genite a patre potest dici preceptū loquēdo
large. z sic dicit. e Tunc precepit z dixit mihi creator
omniu. i. deus pater mittens dicto modo filiū. z q̄ pos-
set aliquis credere. q̄ per talem missionē filius separetur
a patre. ppter hoc anteqꝫ vltra pcedatur istud remouet
cum dicitur. f Et qui creauit me. i. eternaliter generan
do dedit esse. quod large quidē potest dici creatio. vt dis-
fusius dictum fuit supra. j. capitu. exponendo illud. Pri
or omniū creata est sapientia. g Requieuit in taberna
culo meo. id est in meipa. quia propter dictam missio-
nem filius qui est sapientia genita non desinit esse in pa-
tre. nec pater in filio. Conseqnter resumit ꝓpositū dicēs.
h Et dixit mihi. deus pater. i In iacob inhabita z in
israel hereditare. id est in populo descendente a iacob q̄ i
alio nomine dictus est israhel Geñ. xxxij. In hoc em po-
pulo remansit fides z cultus vnius veri dei. ceteris com-
muniter ad ydolatriam declinantibus. Sciendū tamen
q̄ iste populus magis denoiatur a Jacob z israel ꝫ ab
abraam z ysaac. quia nō omnes eox filij fuerūt fideles. vt
patet de ismaele z Esau. sed omnes filij iacob fuerunt dei
cultores propter quod z tribus illi⁹ populi denominatur
ab eis. k Et in electis meis mitte radices. i. pcepta de
calogi z alia ceremonialia z iudicialia. que fuerūt illi po
pulo data. vt p eox obseruantiā radicaret in sapia diuina.
l Ab initio. h ꝑ ponitur electionis p̄dicte pfirmatō q̄
fuit facta p stabilitatē regni. z edificatōm tēpli tpibus Da-
uid z Salomonis. Premittit tn h sapie genite eternitas
vt per hoc ostendatur cā sufficiēs stabilitat̄ in alijs. Dic
igitur. l Ab initio. per hoc non potest intelligi initius
temporis. quia subditur. m Et ante secula. sed intelli-
gitur ipse pater qui est principiū emanatōis psonarum.
m Et ante secula. i. eternaliter. quia filius eternaliter pce-
dit a patre. n Creata sum. i. ab eo accipiēs esse per ge-
nerationē que large loquendo potest dici creatio. vt ple-
nius est dictū supra. j. ca. Aliter exponūt aliqui.
n Creata sum. i. ꝓuisa creari fm humanā naturā in vni
tate psone assumendā. Licet aūt hec expositio contineat
veritatē nō tn videtur esse fm auctoris libri hui⁹ intentio-
nem. vt dictū est supra. j. cap. hoc etiā videtur ex processu
huius capi. in quo a principio vsqꝫ ad finē ponunt proga

ñita sapiẽtie genite: sic autem ꝓuideri nõ ẽ aliq̃ eius ꝓogatiua: qz ꝙuenit oñi creature quãtũcunqz minute. nã ab ẽt no ꝓuisũ ẽ qõcũqz ꝓducit in tpe. o Et vsqz ad futurũ seculũ nõ desinã. i. eternalit ꝓsistã. p Et in hitatione sancta. i. in mẽtib9 sctoꝝ. q Coꝝ ipo. deo pre. r Mini straui. i. missionem meã inuisibilẽ p earũ sanctificationẽ iplenũ mõ s. dicto. Vel alit. p Et in hitatione sancta. i. in cõgregatiõe instoꝝ q Coꝝ ipo mistrauit. i. mistrare feci p aaron et alios sacerdotes bonos. sicut dicitur Gen. xxij. in persona dñi. Nũc cogui q timeas dñm. i. alios cognoscẽ feci. r Et sic in syon. h ꝓnr ponit electiõis dicte cõfirmatio. s. p edificationẽ templi: et cõfirmationem regni tpe dauid et salomonis: et sic dicit sapiẽtia dei. Et sic i syon firmata sũ ista tñ firmatio nõ dicit alia quã mutationez in deo ꝙ i creatura in q̃ firmi9 stabiliũt dona diuina. Dicit ãt dei sapia firmata in mõte syõ: eo q ibi fuit edificatũ templũ. iij. Reg. vj. in q̃ archa et ꝓpiciatoriũ q̃ repñtabãt sedẽ dei: vt dictũ fuit exo. xxv. habuerũt stabilẽ mansionẽ: nec vltra fuerũt portata de loco ad locũ sicut añ fuerãt p deftũ et postea i tra ꝓmissiõis: vtz in plib9 locis primi regus s Et in ciuitate sanctificata. s. irlm ad diuinũ cultuz electa. iij. Re. viij. t Silr requieui. p specialẽ habitõatmẽ eo q vigebat ibi cult9 dei. v Et in irlm p:ã3 mea. qz facta fuit ciuitas metropol et regia. et h ex ordinatiõe specialli diuina. x Et radicaui. i. dona mea firmi9 stabiliui

y In ppl'o honorificato. i. in ppl'o irl': q fuit honorificat9 a deo p ceteris eo q disposuerat ab ẽterno ex illo carnẽ assumere pp qõ dedit ei legẽ et ꝓphetas: sacerdotiũ et regimẽ: ꝓpt qõ dr Deut. iiij. Que ẽ ei alia gens sic inclyta: et psalmo. cxlvij. Nõ fecit taliter oi nationi ꝛc. z Et in ptes dei mei hereditas illi9. s. ppli honorificati. Ad cui9 intellectũ sciendũ q li mei ꝓt eẽ genitiu9 h9 ꝓnois ego. et sic ẽ sẽsus. z Et i ptes dei mei. i. in ptes dei: q de9 sũ ego.

a Hereditas illi9. q. d. vita beata q̃ ẽ electoꝝ hereditas vera et i ptes meas. i. apud me. alio mõ ꝓt eẽ genitiu9 h9 ꝓnois me9. et sic ẽ sensus. z In ptes dei mei. i. apũd patrẽ q̃ ẽ de9 me9. a Hereditas illi9. i. btitudo popli honorificati: et vtroqz mõ ꝓtinet vitatẽ: nã electoꝝ btitudo cõsistit obiective in pñe et filio: Joh. xvij. Hec ẽ vita eterna vt cognoscãt te solũ deũ et quẽ misisti Jesũ xpm. p h tamen nõ excludit spũssanct9: ꝛ magis includit vt pz ex supradictis. ꝛ remanet q̃o quõ pñ dr de9 filij. Ad qõ dicẽdũ: q habẽdo respectũ ad hũanitatẽ ẽ manifestevex. vñ dr Joh. xx. Ascẽdo ad patrẽ meũ et patrẽ vestr: deũ meũ et deum vestr. habẽdo vo respectũ ad naturã diuinã ꝓt ẽtrificari dr ei filio fm diuinã naturã de9 de deo: sicut dr in symbolo de ipo. Lumẽ de lumine: deũ vex de deo vero: et sic vt vr in psona filij de pñe ꝓt dicit. In ptes dei mei. i. ꝓnis q̃ ẽ de9 a q̃ sũ. idẽ tñ de9 cũ ipo in essentia distinct9 tñ in persona.

b Et in plenitudie sanctoꝝ. i. i congregatiõe coꝝ. c De tẽtio mea. i. mãsio mea p gratiã. Matt. viij. Vbi sũt duo vel tres cõgregati in noie meo in medio eoꝝ sum.

d Quasi cedrus. Hic ꝓnr ponit dicte confirmationis fructificatio. et ꝓ qrtũ ad fructũ vite actiue: secũdo ꝓtẽplatiue ibi. Ego mater. Prima in duas: qz ꝓ ponit dicta fructificatõ. secũdo fame diffusio. ibi. Sicut cinnamomũ. Circa primũ sciendũ q terrena scẽtia diuersaruz speciez magis fructificant in vna terra q̃z in alia. Et sic ponit hic exempla pluriũ arboꝝ vel terrenascentiũ in diuersis locis notabiliter fructificantiũ cũ dr. Quasi cedrus exaltata sũz in libano. i. sicut cedr9 notabiliter crescit in mõte libani: sic exaltata sum in populo israel q augmentari onẽ cultus diuini q quam diuina sapiẽtia dicit exaltari: nõ in se. qz non ꝓt augeri vel minui cum sit infinita: ꝛ in donis et effectibus suis sic dicit deus magnificari cuz deuote laudat a nobis ps. xxxiij. Magnificate dominũ mecũ. hec añt diuini cult9 augmẽtatio facta fuit maxime tempore dauid et Salomõis: ezechie et iosie: vt patz ex libris Regum et Paralyp. et eodẽ mõ exponũt exẽpla que sequũt. e Et q̃si cupressus ꝛc. i. sicut ista fructificãt notabilit in locis h expressis sic sapientia diuina exaltata est modo predicto. Sciendũ tamen q cum dr hic. f Quasi palma exaltata sum in cades. Cades nõ ẽ h locus deserti: vbi mansert filij israel q aliqñ tpus vt dr Deut. j. Et sedistis in cades barne ꝛc. ꝛ ẽ alia sita in sorte iudee. et ad distinctionem alterius dicit cades absolute Josue. xv. alia vo cades barne. Sciendũ añt q h ponunt exempla coꝝpalia ad expmendũ augmẽtũ donoꝝ spũaliũ: qõ ẽ excellẽti9 augmento coꝝpali: sic mr ad expmẽdũ excellẽtẽ amorẽ quẽ hz ad filiũ vtit plib9 noib9 vocãs eũ aliqñ filiũ suũ. aliqñ coꝝ suũ aliqñ dñm suũ et sic de plibus alijs. g Sicut cinnamomũ. ꝛc. Hic ꝓnr ponit dilatatio fame diuini cult9 in irlm augmẽtari ꝓpt qõ mlti nõ solũ de iudeis ꝛ etiã de gẽtilibus veniebãt adorare deũ in irlm vt hr. iij. Regũ. viij. Et Job. xij. q̃ quidẽ fame diffusio significat hic q bonũ odorem: fm q dr Can. j. Currem9 in odore vngnentoꝝ tuoꝝ ꝛ. ij. Coꝝ. ij. Quia xpi bonus odor sum9 deo ꝛc. et ponũt hic plures arbores et species aromatice: q̃rũ ꝓprietates explicare nõ est ad ꝓpositũ. Nam hic solũ introducũtur ad designandũ diffusionem bone fame q suauitatẽ sui odoris sicut et arbores exꝑsse in pte ꝓcedẽti ad expmendũ augmentũ cultus diuini. Et silr ponunt hic plura aromatica et odorifera ad maiorẽ exꝑssionem diffusionis bone fame. Vnũ tñ vocabulũ ẽ hic exponendũ cũ dr: Ervngula q̃ ẽ species aromatica humano vngui silis: ꝓpt qõ latine nomiata ẽ vngula: Exo. vo. xxx. noiat onycha. onyx eñ grece vnguis est latine: et est vna de quatuor speciebus ex q̃bus cõficiebat thymiama boni odoris ad cremandũ coram dño in altari thymiamatis: vt dicit ibidem.

h Ego mater. Hic ꝓnr ponit fructificatio in vita cõtemplatiua. qre nãqz vete. te. fuerũt aliq̃ in ꝓtẽplatione diuinorũ notabiliter eleuati: sicut pz de moyse q loquebatur cũ domino sicut hõ cũ amico suo: Exo. xxxiij. et de alijs prophetis et h erat p sapie donũ: iõ dic sapiẽtia diuina.

h Ego mr pulcre dilectiõis. Cõtẽplatiua nãqz vita mundioꝝ et pulcrioꝝ ẽ q̃z vita actiua. ꝓpt qõ significatur p rachel q̃ erat decora facie et venusto aspectu. Actiua vo p lyaz q̃ lippis erat oculis: Gen. xxix.

i Et timoris filialis. k Et agnitõis. supnaturalis.
l Et scẽ spei. p expectatõz future brituditis. Ista nanq̃ dona t alia itellectũ pficientia attribuũt filio q̃ ẽ sapia genita i cui⁹ẽt psona adhuc subdit. m In me ois gra vite. i. a me, pcedit vita gratiosa t noticia lumiosa iõ subdit Et veritatis.
n In me ois spes vite. gloriose.
o Et vtutis. q̃ possum ea dare.
p Trãsite ad me. p cognitõz t amorez
q Nisi q̃ pcupi. me nã oĩb⁹ possuz satisfacere. ideo subdit.
r Et a generatõnibus meis iplemini. i. illuminatõib⁹ diuinis. s Spũs eĩ meus. i. degustatio mee bonitatis.
t Sup mel dulcis ipam eĩ nõ adeq̃t aliqua ỽlectatõ corpoalis. v Et hereditas mea. q̃ ẽ vita btã. x Super mel t fauũ. qz q̃etat totaliter appetitum
y Memoria mea in generatõe scỽorũ qz nũq̃ delebit de mentib⁹ scỽoz. z Qui edũt me. i pre senti sibi spũaliť icorpando. a Adhuc esuriẽt. vt pleni us hẽant i celo. b Et q̃ bibũt me. Exponať eodẽ mõ. refectio eĩ spũalis t celestis exprimit p cibũ t potũ. eo q̃ i corpalib⁹ faciunt vnã refectionẽ pfectã. c Qui audit me. aure mẽtis. d Nõ pfundeť. i pspectu sũmi iudicis e Et q̃ opanť i me. i. fm regulã doctrine mee. f Non peccabũt. nã ẽ regula ifallibilis. g Qui elucidãt me. occulta sapie mysteria i lege t pphis ptẽta fideliť exponẽ do. h Vitã eĩnã hab. in pmiũ. i Hec oĩa. h ponit pfirmatio pdictoz p sacrã scripturã cũ dr. Hec oĩa liber vite. supple ptinet exprsse. t dr h sacra scriptura libervite. eo q̃ ẽ instrm veniẽdi ad vitã. verã vel beatã. Illa vo que dicta sũt de pcessu creaturaz a vbo q̃tũ ad esse nature. et q̃tũ ad eẽ gratie. t cetera dona h dicta. exprimũtur in genesi t alijs libris legalib⁹ t pphetalib⁹ t agiographis. vt pz ituẽti. k Et testa. al. tẽ. h oĩa ppetũr sacre scripture. s. q̃ ẽ liber vite. t testm̃ altissimi t agnitio vitatis. i. contẽtiua h⁹ agnitõis. l Legẽ mãdauit moyses. nõ aucte p pria ꝛ diuia. m In pceptis iusticiaz. Nã aliqua pcepta cõtinẽt iusticiã i ordie hois ad deũ. alia vo iusticiã in ordine hois ad pximũ. n Et hereditatẽ do. Jacob. pcepit eĩ filijs isrl. intrare terrã pmissionis sub iosue duce o Et israel pmissiones. qz nõ solũ pmisit de⁹ illã terraz filijs israel. ꝛ ẽt multa bona alia. si fideliter ei seruirent. t sub pmissione illi⁹ terre pncipaliť intelligebatur pmissio terre viuentiũ. qz sicut dixi frequenter in superioribus libris. bona temporalia non promittuntur principaliter in premiũ pro operibus virtutũ. que sunt meliora q̃ temporalia bona. premiũ aũt diuinũ maius est merito hominũ t ideo sub promissione bonoz tpaliũ semper intelligunť spũalia bona pncipaliter promissa. que sunt temporalib⁹ melioza. p Posuit. Postq̃ actũ est de sapientie eĩnali generatione a patre. Hic cõsequẽter agitur de temporali gnatione ex virgine. t prio ponitur h⁹ sapie dignitas. secundo sue doctrine pclaritas. ibi. q̃ implet. Circa primuz dicitur. p Posuit. i. statuit vel promisit ipe deus.
q Dauid puero suo. id est sibi seruienti humiliter t deuote. r Excitare. id est producere. s Regem ex ipo fortissimum. quod intelligitur de xpo. qui descendit de semine dauid fm carnem per virginẽ mariam. Math. j. Et ipe est rex fortissimus. psal. xxiij. Quis est iste rex glorie: dominus fortis et potens. dñs potens in prelio.
t In throno honoris sedentem in sempiternũ. sicut predixit Esaias. ix. Paruulus natus est nobis: t filius datus est nobis. t factus est pncipatus sup humerum eius. t vocabitur nomen eius admirabilis. consiliarius. deus fortis tẽ. sequitur Super solium dauid. t super regnum eius sedebit. vt confirmet illud t corroboret i iudicio t iusticia a modo vsq̃ in sempiternum. et Gabriel loquens Marie Luce. j. ostendit h in eius filio esse cõplendum dicens. h erit magnus. t filius altissimi vocabitur t dabit illi dominus deus sedem patris eius t regnabit i domo iacob ineternuz t regni eius nõ erit finis.

t tumoris t agnitõis t sãcte spei: in me ois gra vite
n t veritatis: in me ois spes
o p vite t vtutis. Trãsite ad
q me oẽs qui pcupiscitĩ me:
r t a generatõib⁹ meis iple
s mini. Spũs ei me⁹ super
t mel dulcẽ t hereditas mea
v sup mel t fauũ. Memoria
x mea in generatõe scỽorum
y qui edũt me adhuc esuriẽt
z t q̃ bibũt me adhuc sitiẽt.
a Qui audit me nõ pfundeť
b t q̃ opanť i me non peccabunt. Qui elucidant me
c vitã eĩnã hẽbũt. Hec oĩa
d liber vite: t testamentũ al
e tissimi t agnitõ veritatis

l Legẽ mãdauit moyses in
m pceptũ iusticiaz t hereditatẽ domui iacob t isrl pmissiones. Posuit dauid puero suo excitare regẽ ex ipo
n fortissimũ: t i throno bonoris sedẽtẽ i sempiternũ
o Qui iplet q̃si physon sapientiã. t sic tigris i diebus
p nouoz: Qui adiplet quasi
q eufrates sensuz. Qui mul-
r tiplicat q̃si iordanis i tpe
s messis. Qui mittit disci-
t plinam sicut lucem et assistens q̃si gyon i die vindemie. Qui pficit prim⁹ scire
v illã: t infirmioz nõ inuestigabit eã. Amari enim ab-

v Qui implet. Hic consequenter describitur doctrine xpi preclaritas. t primo ad viuentes. scõo ad dormientes ibi. Penetrabo. Prima adhuc in duas. Nam primo ponitur doctrine xpi eminentia. scõo eminentie cã ibi. Qui perficit. Circa primum sciendũ. q̃ ad oĩendũ affluentiam doctrine xpi ponitur exẽplũ de quatuor fluminibus paradisi. q̃ in aquis valde abundant. t per hec quatuor flumina intelligiť secũda xpi doctria i quatuor euãgelijs de scripta. p ceca vo flumia t aq̃ducť h posita itelligũť doctrine apl̃oz t alioz scỽoz a xpo tũ sicut a fonte deriuata sic ergo dicitur de xpo. v Qui implet. q. physon sapiẽtiã. eã multiplicãdo p doctrinã. sicut phison effudit aquã
x Et sicut tigris in diebus nouoz. lz eĩ sit magnus fluuius. tamen in vere quod est tempus renouationis terrena scentiũ magis abundat aquis. y Qui adimplet quasi euphrates sensum. scz sacre scripture. nam ante doctrinã xpi indei solũ vtebantur sensu lrali. sed per doctrinam xpi aperti sunt sensus mystici. s. moralis. allegoricus et anagogicus. isti tres fluuij dicti sunt de fluminibus paradisi. vt patet Gen. ij. z Qui multiplicat. doctrinã euãgelicam. a Quasi iordanis in tempore messis. tunc eĩ in resolutione niuiuz inundat super ripas alphei sui vt habetur Josue. iij. b Qui mittit disciplinas sicut lucem. id est claram t abundantem. sicut lux clara est t se diffundens per totum aerem. c Et assistens. omnib⁹ indifferenter sine personarũ acceptõne. d Quasi gyon in die vindemie. Hic est quartus paradisi fluuius qui licet sit aquis abundans valde. tamen magis abundet aquis vindemiaz tpe. e Qui pficit. Hic cõsequẽnť describitur abũdantie dicte cã. q̃ est ex hoc q̃ patris t filij vna ẽ sapientia. ppter quod sapia filij est infinita in se. idcirco potest abundanter doctrinaz influere. sic ergo dicitur.
e Qui perficit. id est perfecte facit. f Primus scire illã. s. sapiaz. nã aũ xpm sapia fuit hõibus cõicata sub velaminib⁹ t figurꝛ i lege t pphis. ꝛ ipe p doctrinã suã abundãť t lucide ẽclarauit vitatẽ. g Et infirmioz tẽ. hõ enim pur⁹ t infirm⁹ ñ potuit h facẽ: mat. xj. Nẽo novit filiũ nisi pr̃ neq̃ pr̃z q̃s novit nisi filius. t cui voluerit filius revelare
h Amari eĩ abun. tẽ. i. ei⁹ noticia ẽ abũdantioz mari qz noticia xpi diuia ẽ simplr infinita. noticia vo e⁹ bũana ẽ eti

am fm qđ infinita: inq̃tũ se extẽdit ad oia q̃ cognoscit de us noticia visiõis: iõ sb̃dit. i Et ꝓsiliũ illi⁹ i abysso magna. q: nõ est ꝓhensibile a pura creatura. Ex q̃ sequit q̃ abũdanter effundẽ p̃t sapie dona: ꝓp̃t qõ sb̃dit in ei⁹ ꝓsona. k Ego sapia effudi flumina. sapie. l Ego q̃si trames aque. i. curs⁹ fortis: t ẽ eadẽ sñia replicata ꝑbus ex emplis ad maiorez assertionẽ. m Et sicut aq̃duc. exiui ỏ paradiso. i. a pr̃e in q̃ ẽ oẽ bonũ t ois dulcedo: Job. xvj. Exiui a pr̃e t veni in mõdm. n Dixi rigabo hortũ plãtationũ. i. hortũ militãtis ecclesie in q̃ apli fuerũt plãtule pme: put ecclesia diuidit ꝑ synagogã. has vo plãtulas rigauit xp̃s frequẽt sua doctrina: vt p̃z i euãgelijs. o Et inebriabo partus mei fructũ. i. certũ aplorũ t alioz credentiũ in die pẽthecostes abundãt mittẽdo sp̃iritus sc̃tus ignis: q̃ abundãtia ebrietat⁹ nomie aliq̃n designat in scꝑtura: Cãticoz. v. Inebriamini charissimi. vñ t tũc ꝓputati fuerũt quasi ebrij: vt p̃z Act. ij.

q Et fact⁹ ẽ mi. tra. abũdans. i. diffusio doctrine p ꝑdicatiõnẽ aplorũ t aliorũ discipulorũ. q Et fluui⁹ me⁹. i. doctrina mea. r Appropinquauit ad mare. i. ad multitudinẽ gẽtiũ t ppl'orũ: nam mare ẽ cõgregatio aq̃ãrũ: t apoc. xvij. dr̃. Atque multe ppl'i multi. Hãc ãt ꝑdicationẽ inchoauit xp̃s apl'is Act. j. dicẽs Eritis mihi testes i hierl'm t i omni iudea atq̃ samaria: vsq̃ ad vltimũ t̃re. s Qm̃ doctrinã q̃si antelucanũ. i. auroram q̃ lucet añ solẽ. t Illumino oib⁹. sine ꝓsonarũ acceptione. v Et enarrabo illã⁹ apl'os alios q̃ discipulos. x Vsq̃ in longinquũ. i. vsq̃ ad vltimũ t̃re: vt dictus est. y Penetrabo. h ponit doctrie xp̃i claritas ad defũctos nã aia xp̃i a corpe segrata: diuinitati tñ ꝓiũcta descẽdit ad inferos: t illũiauit p̃es illic detẽtos: t q̃tũ ad h̃ dixit. Penetrabo inferiorez ptes t̃re. Et i fine mũdi oẽs mortuos suscitabit ad iudiciũ t q̃tũ ad h̃ sb̃dit. z Et inspiciã oẽs dormiẽtes. t qz soli iusti tũc illuminabũt lumie gl'ie: subdit. Et illũiabo oẽs sperãtes i dñm. iiusti vo i inferni tenebris retrudent. a Adhuc doctrinã. Hic soluit tacita q̃stio qz scriptor h⁹ libri imediate locut⁹ ẽ de iudicio finali. Posset aliq̃s dubitãs q̃rere: intẽdis tu ibi libz tuũ finire ad qõ rñdet dr̃. a Adhuc cũ ꝑdictis. b Doctrinã q̃i ꝓphiaz effundã. i. doctrinã certã t verã. sicut ẽ ꝓphia: vera ẽ cui nulla subest falsitas: cũ sit a deo reuelata. t sic ps ista ꝓtinuat p̃cedẽtib⁹ seq̃ntia. c Et relin. illã i scripto. d Querẽ. sapiaz. istis. n. t nõ alijs ꝓficiũt libri sapientia les. e Et nõ desinã. eos istruẽ p scꝑtũ. f Vsq̃ i eũ sanctũ. i. seculũ futurũ. tũc ei cessabit ois hũana doctrina fm q̃ scribit hiere. xxxj. Et si docebũt vlr̃ vir ꝓximũ suum t vir frẽz suũ dr̃. Cognscite dñm. oẽs ei cognscẽt me a mimio eorũ vsq̃ ad maximũ ait dñs. g Videte. i. considerate vos studiosi. h Qm̃ si soli mihi lr̃. q̃si dicat. i. h̃ vos horto: ad consimilia facienda.

Capitulum xxv.

In trib⁹ supl⁹a ꝓncipio tercij capl'i actũ ẽ ỏ exercitio vtutũ. h agit de statib⁹ q̃b⁹ cõpetit h̃ exercitium. t diuidit i tres ptes fm tres stat⁹ fidelium. nã ꝑ agit de statu actiuo⁹. secũdo de statu ꝑlatorũ. xxxij. ca. tercio ỏ statu ꝓplatiuo⁹ ca. xxxix. Pria i duas: nã auctor ꝑ premittit q̃dã ꝓambula ad ꝓpositũ. scõo. ꝑ seq̃t intentũ. ibi. ois plaga. Pria adhuc i tres ptes: qz ꝑ põit q̃dã ad statũ actiuorũ expediẽtia. scõo q̃dã impediẽtia: vt opposita iux̃ se posita magis eluceſcãt ibi. Tres spẽs. tcio q̃dã ꝓficiẽtia. ibi. Nouẽ insuspicabilia. Circa pmũ sciẽdũ q̃ actiu⁹ h⁹ agẽ cũ ꝓsanguineis spãlit⁹: t cũ ꝓximis generaliter: t cũ vxore sua singlariter. t sic dicit.

a In trib⁹ placitũ ẽ spiritui meo. tãq̃ expediẽti b⁹ ad statũ actiuorũ. b Que sũt ꝓbata. i. approbata. c Cõrã deo rr̃. tãq̃ bona. d Cõcordia fratrũ i. ꝓsanguineorũ qui dicũt frẽs i scriptura: Gen. xiij. Ne q̃so sit iurgiũ int̃ me t te fratres ei sum⁹. h̃ dixit abraã ad loth q̃ tñ erat nepos su⁹. e Et amor ꝓximi. Fm dñi ꝓceptũ. Diliges ꝓximũ tuũ sic̃ teipm. f Et vir et mulier rr̃. i hõa dom⁹ disponẽ. g Tres spẽs. h̃ ꝓpr̃ ponũtur tria ipedientia: qz ñ euitat malũ: nisi ꝓcognitũ. Tres spẽs odit aia mea. q̃uis ei natura sit diligẽda vicia tñ sũt odiẽda. h Et aggr. val. aie illorũ. i. malicie eorũ: q̃ granit ẽ portãda. i Pauperẽ superbũ. qz nõ h̃z materiã superbiẽdi. h̃ magis se humiliãdi. k Et diuitẽ mẽdacẽ. q̃ ꝓmittit t ñ soluit: cũ tñ bñ possit. l Et senẽ fatuũ t insensatũ. Et ñ loq̃t de sene ꝓp̃t nature defectũ desipiẽte. h̃ ꝓp̃t defectũ sapiẽtie ꝑ negligẽtiã ignorate: qz neglexit addiscere: iõ sequit. m Que i iuuẽ. tua ñ congregasti. s. sapiam addiscẽdo. n Quõ i senectu. tua inue. ea. q. d. nullo mõ qz tũc sensus interior⁹ t exterior⁹ heberat. Et ꝑ oppositũ ỏ sene sapiẽte dr̃ o Qm̃ speciosũ canicie rr̃. i. iudiciũ discretõis ẽ valde speciosũ i canicie. i. i cano capite. p Et pbrs. q̃ legẽ dñt scire. q Cognscẽ rr̃. i. hr̃e certũ bonũ. r Qm̃ pciosa rr̃. Repetitio ẽ eiusdẽ sñie ad maiorẽ assertionem. s Corona se. rr̃. i. abũdãs scia. t Et gl'ia illo. rr̃. sine q̃ scia iflat t ꝑ quẽ edificat qz timor filial' ẽ annex⁹ charitati. v Nouẽ. h̃ breuit ꝑ modũ ꝓfatiõis ponũtur decẽ: statũ actiuorũ ꝓficiẽtia. q̃ plen⁹i seq̃ntib⁹ explicant. dicit igitur.

v Nouẽ insus. cordis. i. de q̃r bonitate nullũ cor dz dubitare. x Magnificaui. i. magẽ bona reputaui. y Et de cimũ dicã i lingua. i. intelligibilit̃ t apte hoib⁹ rõe vtentib⁹. z Hõ q̃ iocundab̃ in filijs viuẽs. qz videt eos bñ morigeratos ꝑ doctrinã suã: h̃ ẽ pmũ. a Et videns subuersionem inimicorum: reipublice: nam ꝑ hoc boni remanent inquiete: hoc est scõm.

b Beatus q̄ hitat cū muliere sensata. nā p h̄ delectabilit̄ ⁊ sctē viuit in domo ꝓpria. hoc ē tercium. c Et q̄ ligua sua nō ē lapsus. nā hoc ē valde pfectū: Jaco. iij. Qui nō offendit i v̄bo hic pfectus est vir. hoc est quartum. d Et q̄ nō seruiuit indignis se. i. pctōrib⁹ eis in aliq̄ malo ꝯsentiēdo. hoc est quintū. e Beat⁹ q̄ iuenit amicū verꝝ nā amicitia vera est p̄ciosior quacūq̄ re posessa. h̄ ē sextum. f Et q̄ enarrat iusticiā. tāq̄ doctor. g Auri audiēti. i. hoī corde retinēti et ope adiplēti. h̄ eniz totū redūdat in bonū mgr̄i. h̄ est septimū. h Q̄ magnus q̄ iuenit sapiētiā. i. sapidā noticiā de diuinis. h̄ est octauū. i Et sciam. i. noticiā inferioruz p quā recte dirigit̄ i hūanis. h̄ ē nonum k Sz nō ē su. ⁊c̄. q̄ si diceret tior dei filialis ē mai⁹ bonū. iō subdit̄. l Timor dñi sup oīa se superposuit. qr alia predicta excellit. ⁊ hoc ē decimū de q̄ adhuc subdit̄. m Btūs ⁊c̄. in spe etsi nō adhuc i re. n Qui tenet illū. firmit̄ vsq̄ i finē. o Cui assimilabit̄. q. d. sil'is ei raro inuenitur. p Timor dñi initiū dilectōis e⁹. nā timor filialis refugit sepatōz a deo. ⁊ p ꝯñs ē initiū maioris vnionis cū ip̄o per augmentū charitatis. q Fidei aūt initiū agglutinandū ē ei. s. timori. qr timor subijcit hoīez deo. ⁊ sil'r fides. qr captiuat itellectū i dei obseq̄ū. r Dis plaga. Premissis p̄ambul' h̄ ꝯñr auctor ꝓseq̄tur itētū de statu actiuorū: ad quē sicut dcm̄ ē spectat cōicatio cū vxore. ꝓximis ⁊ cō sanguineis. iter quos ꝓles tenet primū locū. iō prīo agit̄ de vxore. scd̄o de ꝓxis ca. xxvij. Tercio de filijs: ca. xxxiiij Quarto de ꝑsone sue ꝓprijs. xxx. ca. ibi. Melior ē pauꝑ Prīa i duas. nā prīo tractat de vxore mala. scd̄o de bona ca. seq̄n. Prīa i duas. qr prīo agit de mulieris malignitate. scd̄o de ei⁹ p̄sūptuosa temeritate. ibi. Ascēsus harenosus. Circa primū p̄mo ꝓpōit itētū. d. r Dis plaga tristicia cordis ē ⁊c̄. i. sicut tristicia cordis siue dolor ei⁹ excedit oēm plagā corpis sine dolorē. sic malicia mulieris excedit oēm hoīs maliciā. q̄ aūt dolor cordis excedat oēm dolorē corpis pz ex h̄ q̄ hoīes bōi sustinēt magnas plagas ⁊ dolores corpis. ne icurrāt dolorē mentis p offensam sui creatoris. vt de martirib⁹ pz. s Et oēm. h̄ ꝯñr declarat ꝓpositū. s. q̄ malicia mulier⁊ excedit maliciā alioꝝ. qd̄ p̄mo declarat ex ei⁹ latētia. nā malicia apta p̄t caueri. nō sic aūt latēs. ⁊ sic ē peior. malicia āt mulieris ceteris ē latentior cōit̄. ⁊ h̄ ē qd̄ dr̄. s Et oēm plagā ⁊ nō plagā videbit cordis. iūgat̄ sic lr̄a. Et oēm plagā. s. corpis. Videbit. supple medic⁹. qr p̄t illā videre. Et ñ plagā cordis. q̄ ē tristicia. q̄ ñ ē sic visibibil'. t Et oēm neq̄. ⁊c̄. q. d. sil'r oēm neq̄tiā p̄t hō percipere. p̄ter neq̄tiā mulieris. qr mag⁊ ip̄az palliat apparēti amicicia ad vir̄ suū. iō subdit̄. t Et oēz obductū ⁊c̄. i. oēm palliatōz malicie p̄t hō ꝑcipe p̄ter palliatōz ꝓditoriā odiētiū. sic amasa nō ꝑcepit odiū Joab: q̄ sb̄ signo salutatōis ⁊ osculi interfecit eū. ij. reg. xx. q. d. sic ē de muliere mala. q̄ signis fictis amicicie opit odiū qd̄ habet ad vir̄. v Et omnem vindictam ⁊c̄. id est omnē vindictam potest homo ante percipere preter vindictam inimicorū latentiū. sicut Amon non percipiens odium absalon contra ip̄m latens. fuit occisus in conuiuio in vindictam stupri cuz thamar sorore sua cōmissi. ij. Regū. xiij q̄si diceret sic. mulier quasi amicabilit̄ cum viro suo comedens ⁊ bibens i ei⁹ mortem aliquando machinatur. iō subditur. x Nō est caput nequius sup caput colubri. q̄ venenum congregat i capite. vt mordēdo magis noceat. y Et non est ira. supple periculosior z Super iraz mulieris. coluber mordendo sibilat p hoc ostendens iram suā sed mulier mala intoxicat virum suum pretendens amiciciam. propter qd̄ subditur. a Cōmorari leoni ⁊ draconi placebit. s. magis. b Q̄ habitare cū muliere nequaz. q̄a leo ⁊ draco anteq̄ noceant. preostēdit irā suam ip̄a v̄o pre ostendit amiciciam. ideo subditur. c Nequicia mulieris immutat faciem eius. nā pro inimicicia pretēdit amiciciam. ⁊ vnde procedat hoc subditur. d Et obcecauit vultum suū tanq̄ vrsus. qui excecatur per patellam accēsam coram oculis eius positam. sic mulier excecatur a cognitione boni et eius operatione per libidinis ardorem. e Et quasi saccum oñdet. s. vultū suū. f In medio ꝓximorum. id est in aspectu viri sui ⁊ domesticoꝝ. Saccus ei sic ostendit̄. q̄ illud qd̄ est interius non videtur. sic i facie mulieris nequam amicicia pretenditur ad virum. cuz interius lateat contrariū. ꝓpter quod subditur adhuc. g Ingemuit vir eius. ex infirmitate superueniente a casu vel ex vxoris intoxicatione. h Et audiens vxor ei⁹ nequam. i Suspirauit. quasi viro compatiēs. h̄ qm̄ h̄ suspiriū nō ē verꝝ h̄ fictū subdit̄ Modicuz. Et iō ꝯcludit̄ Breuis oīs malicia ⁊c̄. k Sors pctōꝝ. ⁊c̄. i. pena gehēne q̄ ē sors pctōꝝ sic vita gl'ie sors ē iustoꝝ l Ascensus. h̄ ꝯñr d̄scribit mulier⁊ male p̄sūptuosa temeritas. ⁊ p̄ ponit̄ h̄ p̄sūptio: scd̄o ei⁹ rep̄ssio. ibi. Nō des aq̄. Circa p̄mū oñdit̄ ei⁹ p̄sumptio ex loq̄citate. Prīo cū subdit̄: sicut. l Ascēsus hareno. i pedib⁹ veterani. cui graue ē ascēdere mōtē ꝑp corpis debilitatē. h̄ qñ mōs ē harenosus. ⁊ p ꝯñs lubric⁹. g̃uior ē sibi ascēs⁹ m Sic mulier li. g̃uis ē Viro q̄eto. q̄ loq̄citas ꝓuēit ex p̄sūptōe. ⁊ qm̄ ex pulcritudie corpali solēt mulieres i p̄sūptōe eleuari. subdit̄. n Nespicies i muli. ⁊c̄. ⁊ qr mulier p̄sūptuosa de facili ꝯ vir̄ ira scit̄. seq̄t̄ o Mulieris ira ⁊ irreuerētia. ad vir̄ suum. p Cōfusio mag̃. ē supple viro suo. cui debet subeē. Gen. iij. Mlier sub viri ptāte erit. q Mlier si p̄matuz hēat i domo ex sua p̄sūptōe. r Cōtraria ē viro suo. i verbis ⁊ factis. iō ꝯcludit̄ ex p̄dictis. s Cor hūile. i. deiectū interi⁹. t Et facies tristis. exteri⁹. v Et plaga mortis est mulier nequam. viro suo.

b Beat⁹ q̄ hitat cū muliere
c sensata. ⁊ q̄ ligua sua nō ē
d lapsus. ⁊ q̄ nō seruiuit idi-
e gnis se. Beatus q̄ inuenit
f amicū verꝝ. ⁊ q̄ enarrat iu-
g h sticiā auri audiēti. Q̄ ma-
i gn⁹ q̄ inuenit sapiam ⁊ sci-
k entiā. h̄ nō est sup timentē
l dñm Timor dei sup oīa se
m supposuit. Btūs hō cui
donatū est habere timorē
n o dei q̄ tenet illū: cui assimi-
o labitur. Timor dei initiuz
q dilectōis ei⁹: fidei aūt ini-
r tiū agglutinādū ē ei. Oīs
plaga tristicia cordis est
⁊ oīs malicia neq̄tia mulie
s ris. Et oēm plagā ⁊ ñ pla-
s gā videbit cordis. ⁊ oēm
neq̄tiā ⁊ nō neq̄tiā mulie-
t ris ⁊ oēm obductuz ⁊ non
v obductū odientiū. ⁊ oēm
vindictā ⁊ nō vindictā ini
x micoꝝ. Nō ē caput nequi-
us super caput colubri: et
y z nō est ira sup irā mulieris
a Cōmorari leoni ⁊ draconi
b placebit q̄ hitare cū muli
c ere nequā. Neq̄tia mulie-
d ris immutat faciē ei⁹. ⁊ ob
cecauit vultū suū tāq̄ vrs⁹
e f ⁊ q̄si saccū oñdet in medio
g ꝓximoꝝ. Ingemuit vir e⁹
h i ⁊ audiēs suspirauit modi-
cū. Breuis oīs malicia su
k per maliciā mulieris sors
pctōꝝ cadat super illam.
l Ascēsus harenosus i pe-
m dibus veterani sic mulier
n linguata hoī q̄eto. Ne re-
spicias in mulieris speciē
⁊ nō ꝯcupiscas mulierē in
o spē. Mulieris ira ⁊ irreue
p q rētia. ⁊ ꝯfusio magna. Mu
r lier si primatum habeat:
s contraria est viro suo. Cor
t humile. et facies tristis:
v ⁊ plaga mort⁊ mlier nequā

Manus debiles et genua dissoluta: mulier q̃ nõ beatificat virũ suũ. Mulierẽ imitũ factũ ẽ peccati: & p illaz oẽs morimur. Nõ des aq̃ tue exitũ nec modicuz: nec mulieri nequã vena ꝓdeundi. Si ambulauerit ad manũ tuã: ꝓfundet te in ꝓspectu inimicoꝝ. Ab carnibus tuis abscide illaz: ne semper te abutatur.

Capitulũ .xxvj.

Mulieris bone beatꝰ vir numerꝰ eñ annorũ illoꝝ duplex. Mulier fortis oblectat virũ suum: & annos vite illiꝰ i pace ipleuit vsq̃ in finẽ. cũ eo pacifice ꝓuersando. Pars bona. ꝓiugij deũ. i. ꝓ bona pte ínt timẽtes deũ. i Dabit viro. a deo bona ẽ ꝓspeciale dei donũ. l Diuitis ãt & paupis coꝝ bonũ si habeat vxorẽ bonã. naz paupi sufficit qõ hz in alijs: eo q̃ vxor bona ẽ maius bonũ & dines ꝓsuadẽte vxore bona bñ vtit diuitijs. ió sb̃dit. m In oi tpe. ꝓsperitatis et aduersitatis. m Vultꝰ illorũ hilaris. eo q̃ bñt sãctas vxores. n Ab trib⁹. h interponit ō muliere mala: vt opposita ipã se posita magis eluceſcãt. Sic. n. cõiter ꝓcedit in h libro: put ex p̃cedẽtib⁹ & seq̃ntib⁹ satis pz. Et diuidit in duas ptes. s. ꝓncipalẽ & incidentalẽ. secũda ibi. In filia dicit igit. n Ab trib⁹ timuit & c. tãq̃ a periculosis. o Et i q̃rto &c. q. d. tãtũ ẽ malũ q̃ timoꝝ de ipo nõ pt latẽ in coꝝde q̃n appareat i facie. sb̃dit illa. di. p Delaturã ciuitatis. i. eiꝰ ꝓditionẽ. q Et col. ppli. i. ꝓspirationẽ eiꝰ ꝑ pncipẽ. r Et calũ. mẽdacẽ. i. falsã crimis impositionem. s Sup moꝝ. oia. ista tria. grauia. Et ponit ꝓpr q̃rtũ qõ ẽ gnis⁹. v Doloꝝ coꝝdis & luctꝰ cõtinuꝰ. x Mulier zelotipa. supple. ẽ viro suo. a q̃ frandari suspicat: & sic ꝑ eaz cõtinue machinat. ió sb̃dit. y In multi. zelo. fla. lingue. ꝑ viz suũ. z Nibꝰ cõicans. i. alijs se exponẽs. a Sicut bouz iugũ qõ mouet cõtinue ꝓpt motũ boũ. b Ita & mulier nequã. ꝓtinue mouet ad malũ. c Qui tenet illã. secum in domo d Quasi q̃ ap. scoꝝpi. q̃ facie blandit et cauda pungit: sic et mulier nequã blandicijs allicit: et vsq̃ ad mortẽ pungit: sic̃ ꝑz de dalida Judic. xvij. q̃ sansonẽ ꝑ blãdicias i manꝰ philistioꝝ tradidit. Et q̃a tal' mulier ō cõi cursu gule & ebrietati se exponit: subditur.

e Mulier ebriosa &c. i. cã ẽ ire magne viro suo nã cõsumit eiꝰ bõa: & revelat eiꝰ secreta: q̃ nullũ ẽ secretũ vbi regꝝ ebrietas: Prouer. vlt. Et est etiam adultera.

f Et cõtume. q̃ litigat cum viro suo.

g Et tur. il. ñ tegeꝫ i. oibꝰ appebit. & q̃a tal' ẽ inerecũda sb̃dit tur. h Fornicamu. i extol. ocl'oꝝ & casta nãq̃ ocl'os hz inclinatos ad terram.

i Et i pal. il. agꝫscet nã iboneste circũspicit & turpia loqtur.

k In filia. Hec est ps icidẽtal' i q̃ loquitur de filia occasiõe mris cui cõit cõformãt: ió dr. In filia ñ auertẽte se. a iuuenib⁹ dissolutis: & a spectaculis inboneſtis. l Firma custo. & sb̃dit cã. m Ne iuen. oc. i. oppoꝝtunitate. n Abutat se fornicatoꝝ consentiẽdo. b Ab oi irre. &c. i. ne habeat ocl'os irreverentes & vagos: nã h̃ ẽ pessimũ signũ i puella. p Et ne mireꝛc. i. cõtẽpserit. nisi refrenes eiꝰ irreuerentiã & euagationẽ: ió sb̃dit. q Sic viatoꝝ sitiens &c. stati cũ inenerit. r Et ab oi &c. i. quã de ꝓximo iueniet & si sit turbida: bibet eã ad sitis refrigerationẽ. s Et ꝑ &c. i. quelibet locũ fornicatiõis aptũ. t Sedebit: filia dicta vt satisfaciat sue libidini: sic̃ viatoꝝ sue siti. v Et ꝑ oẽm sa&c. i. revelabit sua pudẽda oi petẽti. Scptoꝝ hꝰ libri fuit hebreꝰ apõ q̃s vga virtꝫ sagitta cõit noiat. r Donec deficiat. i. vsq̃ ad mortẽ suã. y Ofa muli. h reuertit auctoꝝ ad loq̃ndũ ō bõa muliere dr. Ofa mulieris sedule. i. diligẽtis erga domũ & devote circa deũ. z Delectabit vir suuz videntẽ eiꝰ bonũ in quo delectabit sicut in ꝓpꝛio bono quia vir & vxoꝝ sunt vna caro. a Et ossa ill. imping. q̃a sicut spiritus tristis exiccat ossa: ꝓuerbio. xxvij. sic spiritꝰ letus medullis ipinguat ea. b Disciplina illius. in bonis moribus. c Datum dei. i. donum dei est speciale. d Mulier sensata. coꝛde. e Et tacita. oꝛe.

f Nõ ẽ imu. eru. animẽ. i. viri eruditi: q̃ ꝓ nulla revellet eam cõmutare. g Ofatia super gratiam mulier sãcta & pudoꝛata. id est verecũda: nam verecũdia decoꝛat scitatẽ. h Omis ãũt põderatio &c. hoc dicit ad reddendum

rõnem de hoc qõ dictũ fuerat. q̃ vir erudit⁹ nollet vxorẽ
ſcãz ꝓmutare. qz ſi poſſet ꝓ ea rẽ eq̃alentẽ bñe; ⁊ accipiẽ
h aĩa ꝓ toto ꝓiucto totũ a pte nobiliozi denominãdo. ſic
Exo. j. Dñs aie q̃ egreſſe ſunt de femore iacob ⁊c.

i Sic ſol ozi. mõdo ⁊c. mundũ illuminat. k Sic mulieris ⁊c. qz viruz ⁊ ſa
milĩa diligit ad vtutẽ. l Lucerna ſplẽdẽs. ſup cãdelabruz
ſcti illuminat totã eccleſiam. m Et ſpẽs ſa. ⁊c. i. ꝓfectaz
⁊ maturã ipam valde decozat. ſic ſupple mulier bona do
mũ n Columne auree ⁊c. i. ſicut colũne auree ſituate
ſup baſes argẽteas ſt̃ pulcre ⁊ firme ſic
pedes mulieris ſta-
bilis i vtute ⁊ q̃ nõ
eſt diſcurſiua de do
mo in domũ. ẽ exẽ-
pluz pulcritudinis
ſpũalis. ⁊ exterioris
honeſtatis.

o Fundamẽta eẽ
na ⁊c. i. ſicut funda-
mẽta ſituata ſup pe
trã ſolidã imobilitã
tur. ſic mandata dei
in coꝛde mulieris ſã
cte firmit̃ radicant̃.

Capi. xxvij.

In duob⁹ cõ
tri. ẽ coꝛ me-
um. Poſtq̃
actu ẽ de ſtatu actiu
noꝝ q̃tũ ad vxoꝛez
h ꝓñr agitur de ipo in reſpectu ad ꝓximũ. ⁊ diuidit̃ in du
as ptes. qz ꝑ oñdit̃ qõ actiu⁹ ſe hñe debeat ad ꝓximũ ge
neraliter. ſcõo ad amicũ ſpẽalit̃. ibi. Qui denudat. Prĩa
in duas nã pꝛio oñdit̃ q̃ ꝓꝛio ꝓpatiẽdũ ẽ in infoꝛtunijs.
ſcõo q̃ cũ eo agendũ ẽ iuſte i negocijs. ibi. due ſpẽs. Circa
ꝓmũ dr̃. a In duob⁹ ꝓtriſ. ẽ coꝛ meũ. ꝑ ꝓpaſſionem
b Et i tercio iracũdia mihi aduenit. ꝑ maioꝛẽ triſticiam
eo q̃ ẽ mai⁹ infoꝛtuniũ c Vir bellatoꝛ q̃ fidelit̃ pugna
uit ꝓ republica. d Deficiẽs ꝑ inopiã vict⁹ ⁊ veſtit⁹ q̃ ſi
bi debẽt a cõitate ꝓ ſuis laboꝛib⁹. ꝓpt̃ qõ ꝓpatiendũ ẽ ſi
bi: ſi deficiat a talib⁹. e Et vir ſenſat⁹. ꝓꝛept⁹. qz ſibi de
bẽt honoꝛ. ⁊ iõ ꝓdolẽdũ ẽ ſi ꝓꝛiũ ſibi fiat. f Et q̃ tranſ-
gredit̃ a iuſticia. i qua diu vixit. g Ad peccatũ. h ẽ enĩ
mai⁹ infoꝛtuniũ. q̃nto iuſticia a q̃ cadit ẽ mai⁹ donum q̃z
duo pdicta. ⁊ quãto pctũ ẽ mai⁹ malũ. q̃z ꝓuatio bonoꝝ
⁊ neceſſarioꝝ. ⁊ iõ magis ẽ dolẽdũ. h Due ſpẽs. h ꝓñr
oñdit̃ q̃ cũ ꝓꝛio ẽ iuſte agendũ. Et diuidit̃ i duas partes
Nã p̃ ponũt̃ q̃dã p q̃ facilit̃ a iuſticia decliat̃. ſcõo ſubdit̃
alia p q̃ ꝓſeruat̃. ibi. Si nõ in timoꝛe dñi. Circa ꝓmũ dr̃
h Due ſpẽs. i. duo modi viuẽdi i Difficiles. ad fuan
dũ iuſticiã. k Et ꝑiculoſe. ꝓpt̃ ei⁹ trãſgreſſionẽ ⁊ ſub-
dit̃ q̃ ſũt ille. d. l Difficile exuit̃ negociãs a negligẽtia
ſue ſalutis. qz nimis inhiat terrenis lucris. m Et non
iuſtificabit̃ caupo. i. tabernari⁹. n Et pctis labioꝝ. naz
ex freq̃nti iuratõe icurrit piuriũ. o Propt̃ inopiã. q̃ fre
quẽt̃ patiẽtur. p Multi deliq̃rũt. in ania: puer
tẽtes ſe ad latrocinia: rapinas ⁊ ſiliã. ⁊ aliq̃ñ i coꝛpe. nam
aliq̃ñ capiũtur ⁊ ſuſpẽduntur. q Et q̃ q̃rit locupletari.
appetitu iocoſiato. r Auertit oculũ ſuũ. a iuſticia.
s Sicut i me. ⁊c. i. ſicut i medio cõgerieꝛ lapidũ fix⁹ hic
⁊ inde põdere lapidũ ꝓximi. t Sic ⁊ inter me. vẽ. ⁊c

i aie. Sicut ſol oziẽs mũdo
k i altiſſimis dei ſic mulieris
bõe ſpẽs i ornamentũ do
l mꝰ ei⁹. Lucerna ſplẽdens
m ſup candelabrũ ſanctũ. et
ſpẽs faciei ſup etatẽ ſtabi-
n lẽ. Colũne auree ſup baſes
argẽteas: ⁊ pedes firmi ſu
per plãtas ſtabilis mꝛieris
o Fundamẽta eterna ſupra
petrã ſolidam. ſic mãdata
dei in coꝛde mulieris ſctẽ.

Capitu. xxvij.

a IN duob⁹ ꝓtriſtatũ ẽ
b coꝛ meũ: ⁊ i tercio ira
cũdia mihi aduenit.
c Vir bellatoꝛ deficiẽs p i-
d opiã: ⁊ vir ſenſat⁹: ⁊ q̃ trãſ
e greditur a iuſticia ad pec-
f catũ de⁹ pauit eũ ad rũphe
g az. Due ſpẽs difficiles et
h periculoſe mihi apparue-
k rũt. Difficile exuit̃ negoci
l mãs a negligẽtia ⁊ nõ iuſti
m ficabitur caupo a pctis la

o bioꝝ. Propt̃ inopiã multi
p deliq̃rũt: ⁊ q̃ q̃rit locuple-
q tari auertit oculũ ſuũ. Sic
r i medio ꝓpaginis lapidũ
s pal⁹ figit̃ ſic ⁊ int̃ medium
t vẽditõis ⁊ emptõis angu
v ſtiabit̃ pctis. Cõterer̃ cum
x delinq̃nte delictũ. Si non
y in timoꝛe dñi tenueris te i
z ſtãter cito ſubuertet̃ dom⁹
aa tua Sic i pcuſſura cribꝛi re
b mãebit puluis ſic aporia
c homis in cogitatu illius.
d Vaſa figuli ꝓbat fornax ⁊
e homies iuſtos tẽtatõ tri-
f bulatõis. Sic ruſticatõ de
g ligno oñdit fructũ illi⁹ ſic
h Verbum ex cogitatu coꝛdis
i hois. Aũ ſermonẽ nõ lau
k des viꝝ: hec ei tẽtatõ ẽ ho
l minũ. Si seq̃ris iuſticiam
m ap̃hẽdes illã: ⁊ idues q̃
n ꝓderẽ honoꝛis: ⁊ ihabi-
o tabis cũ ea ⁊ ꝓteget te in
p ſempiternũ: ⁊ in die agni-

z Sicut in pcuſſura cribꝛi. i. in foꝛaminib⁹ eius.
a Remanebit puluis. i. res inutiles: ⁊ accipitur h ſi pro
qz. Nam ibi remanent lapides feſtuce ⁊ ſimilia.
b Sic apoꝛia hois. i. anguſtia peccatoꝛis. c In cogi-
tatu illi⁹. nam in eius conſcientia remanet remoꝛſus pec
cati: qui dicitur vermis conſcientie. q̃uis trãſierit pecca-
ti actus. d Vaſa figuli. h conſeq̃nter deſcribit̃ iuſticie
ꝓbatio cum dicitur. Vaſa figuli pꝛobat foꝛnax. Nam il-
la que ſunt bona ⁊ pꝛobata remanent ⁊ nõ diſſoluuntur.
ſed ibi ſolidantur. que vo repꝛoba crepant ⁊ diſſipantur.
e Et homines iuſtos tentatio tribulationis. nam ꝑ eam
electi infoꝛmantur. ⁊ repꝛobi per impatientiã frangũtur
⁊ qz patientia latens in coꝛde manifeſtatur in ſermone.
ſubditur. f Sicut ruſticatio. de ligno. id eſt laboꝛ ruſti
ci circa lignum ad cuius radicem fodit ⁊ mittit ſimuz. vt
magis fructificet. g Oſtendit fructũ illi⁹. i. facti appa-
rere in effectu. h Sic verbũ iuſtũ pꝛocedit. i Ex co
gitatu hominis. ſ. iuſti. ſz qz intentio loquentis non appa
ret plane ante finẽ ſermonis ſubditur. k Ante ſermo-
nem. ſcz completũ. l Nõ laudes viꝝ. ⁊ ſubditur cauſa
hec enĩ tentatio eſt hoĩm. i. ꝓbatio ei⁹ per hoc q̃ apparet
ſua intentio. m Si ſequaris. hic conſequenter po
nitur iuſticie decoꝛatio. qua decoꝛatur iuſtus. ſicut ꝓcio-
ſiſſimo ornamento cũ dicitur. Si ſequaris iuſticiã. illã ex
ercẽdo. n Apprehẽdes illã. habitũ conſequendo. Nã
habit⁹ acquiritur ꝑ exercitiũ act⁹. o Et indues quaſi
poderẽ honoꝛis. Et dr̃a pos qõ ẽ pes. nã ẽ veſtis lõga at-
tigẽs vſq̃ ad pedes. p Et inhabitabis cũ ea. i. ipa recum
bitabit in coꝛde oꝛe ope. q Et ꝓteget re i ſem. i. a moꝛ
te eterna. r Et in die agnitõis. i. extremi iudicij in quo
manifeſtabuntur omnia occulta.

.ſ. vendens q̃ nitit̃ vendere vltra iuſtũ ꝓciũ. ⁊ emẽs q̃ nitit̃
diminuere de ꝓcio iuſto v Cõterer̃ cũ deliq̃nte delictũ
Nam in moꝛte pctoꝝ ꝑeritur ⁊ act⁹ peccãdi termiat̃. quia
tũc ceſſat tps merẽdi. x Si nõ i tiꝛoꝛe. h ꝓñr ponũt̃ ali-
qua. ꝑ q̃ iuſticia ꝓſeruat̃ ⁊ ꝓfirmatur. Et diuidit̃ in tres p-
tes. qz ꝑmo ponitur
iuſticie ꝓſeruatio. ſe
cũdo cõſeruate ꝓ
batio. ibi. Vaſa fi-
guli. tercio iuſti de-
coꝛatio. ibi. Si ſeq̃-
ris. circa ꝓmũ dicit̃.
x Si nõ in timoꝛe
dñi te tenueris ſtã-
ter. i. fortit̃ ⁊ diligen
ter y Cito ſubuer
tet̃ dom⁹ tua. i. edifi
ciũ virtutũ ꝓpt̃ ꝓ-
nitatem ad malum
Geñ. viij. Senſus
⁊ cogitatio humani
coꝛdis ꝓna ſunt ad
malũ ab adoleſcen-
tia ſua. ẽ ei hõ ſicut
nauis i flumie cur-
rẽte. q̃ niſi fortit̃ ſur
ſum ipellat̃ ſeu veni
at̃ ſtati deſcẽdit ꝑ
ipetũ fluminis. ſic hõ
defacili labit̃ ad vi-
cia niſi fortit̃ ꝑ timo
rẽ dñi ſe teneat; ꝛ im
pulſum fomitis et
pz q̃ tioꝛ iſte ẽ con-
ſeruatiuus iuſticie.
Sz poſſet aliqs di-
cere de pctõ non eſt
multũ curandũ. qz
ſtati trãſit act⁹ pec-
cãdi. ideo ſubditur.

s tionis inuenies firmamen
t tū. Volatilia ad sibi simi
v lia conueniunt et veritas
x ad eos q̄ opank illā reuerte
y tur. Leo venationi insidia
a tur sp sic peccata opātib⁹
c iniqtatē. Hō sctūs in sapi
d entia manet sic sol: nā stul
e tus sic luna mutak. In me
dio insensatoꝝ serua ꝟbuz
f tpi: in medio aūt cogitātiū
g assiduus esto Narratō pec
b cantū odiosa t risus illoꝝ
i i delictis peccati. Loquela multū iurās horripilati
k onē capiti statuet: t irreue
l rētia ipi⁹ obturatio auriuz
m Effusio sanguinis i rixa su
pboꝝ t maledictio illozuz
n audit⁹ grauis. Qui denudat archana amici fidez p-
o dit t nō inueniet amicū ad
p animū suum. Diligite ꝓxi
q mū t cōiungere fide cū illo
r Oz si denudaueris abscō-
sa illi⁹ nō pseq̄ris post euz
s Sicut ei hō q̄ pdit amicuz
t suū sic et q̄ pdit amicicia
ꝓximi sui. Et sic q̄ dimittit
auē de manu sua: sic q̄ reli-
q̄sti ꝓximū tuū: t nō eū ca
pies. Nō illū seq̄ris: quo-
niā lōge abest. Effugit enī
v q̄si capꝛea de laqueo: quo
niā vulnerata ē anima ei⁹.
x Vltra eū nō poteris colli-
y gare: t maledicti ē pcordia
z tio. Benudare autē amici
a myasteri: despatio ē aie ife
b licis. Annuēs oculo fabri
c cat iniq̄: t nemo eū abijci-
d et. In ꝓspectu oculoꝝ tuo
e rū pculcabit os suū: et sup
sermones tuos admirabit
f Nouissime aūt puertet os
g suuz: t in ꝟbis tuis dabit
h scandalū. Multa audiui t
i nō coeq̄ui ei: et dūs odiet
k illū. Qui i altū mittit lapi-
l dē super caput eius cadet:
m t plaga dolosa dolosi diui
o det vulnera. Et q̄ foueā fo
dit incidet in eā t q̄ statuit
lapidē ꝓximo suo offendet
in eo: t q̄ laqueū alij ponit
pibit in illo. Faciēti neq̄ssi
q mū ꝓsiliū sup ipz deuolue
r tur: t nō agnoscet vñ aduc
r niet illi. Illusio t imꝓrope
s riū supboꝝ t vindicta: sic
t leo insidiabitur illi. Laq̄o
v pibūt q̄ oblectank casu iu-
x stoꝝ doloꝝ āt ꝓsumet illos
y anteq̄ moriantur. Irat fu
z roꝝ vtraq̄ execrabilia sunt
a t vir peccatoꝝ cōtinēs erit
b illoꝝm.

Inuentes firmamētū. i. firmū iusticie ꝓmiū. t Volatilia ad sibi sīlia conueniūt. h ē ei ꝓprietas nature ipoꝝz v Et veritas vite t iusticie. x Ad eos q̄ ope tē. q̄ xps q̄ē veritas t vita eis i ꝓmiū dabit: t ecōuerso opantib⁹ in iusticiā pena reddet eterna: iō sbdit. y Leo venatiōi in-

Sic pctā. i. demones ad peccatū iducēres. b Operātib⁹ iniqtatē. ifidiāt donec ducant ad gehennaz. ß qm̄ hoies sancti firmit stāt cōtra tētationes dyaboli. sequit

c Hō sensat⁹ in sapiētia manet sic sol. cui⁹ lumē nō minuitur. d Nam stultus sic luna mutat. de volito in volituz. t ō pctō in peccatū e In medio insensatoꝝ fua ꝟbū tempoꝛi. cōgruo ad docendū nā insensati n sūt doctrine bone receptiui. f In medio aūt cogitantiū. s. legem dei. Hoc. s. legē dei. in aliq̄bus libris ponit: ß nō ē de textu sb intelligit tñ t fuit ꝓ q̄dā glo. inter linearis: t p ignoraīā scptoꝝ inserta fuit textui. g Narratio peccātiū ꝛc. q̄ loquīt de malis: eo q̄ ex abundātia cordis os loq̄t. Math. xij. h Et risus illoꝝ ꝛc. q̄ letāt ō mal. Omni cuiq̄ ei delectabile ē q̄ cōsonat ei⁹ habitui. i Loquela multū iu. hoz. ca. stat tuet icuti. n. horroꝛē bonis audiētibus. t p ꝓnās fac horripilationē. k Et irreuerētia ipi⁹. nā ibi ē nois dei abusus. l Obturatio auriū. boni ei horrēt ꝟ audire: t sic auertūt aures suas vl obturāt q̄ sic loq̄ntes estimātes se ꝓ rēni surgūt ꝫ bonos: sbdit. m Effusio sāguinis ꝛc. in rixa nāq̄ sua freq̄nt ꝓferūt blasphemias: q̄s audire pnās aurib⁹ ē valde gue. n Qui denudat. Hic ꝓnr oñdit q̄lit actiu⁹ se habeat ad amicos. Et diuidit i duas ptes: q̄ p̄ inducit auctoꝛ ad consecutionē amicicie: scō ad opera misceōie. xxix. ca. Pria adhuc i duas: nā p̄ induc it ad amicicia ꝓfuandā: scō ad vindictā euitādā. ca seq̄. Pria adhuc i duas q̄ p̄ oñdit: q̄ amicicia ñ ē soluenda p ꝟba. scō q̄ nec p alia sig̃: ibi. Innuēs oculo Circa pmū dr. n Qui denudat archa. ꝛc. i. fidelitatē cum amico. o Et nō inue. ꝛc. nā alij timētes sic p eū scādalizari meri to refugiūt ipm. Ex q̄ pz: q̄ fidelitas i secreti ꝓfuatiōe: cu stos ē amicicie. iō sbdit. p Dilige ꝓximū. veraciter. q Et ꝓiūgē fide cū illo. i. fidelitate. r Oz si denu. ab. il. ꝛc. i. nō asseq̄ris pfecte recupationē amicicie iō subdit. s Sicut. n. hō q̄ pdit amicū. i morte ipi⁹: q̄ ñ pt ipm recuperare ampli⁹. t Sic q̄ pdit ami. ꝛc. p denudationē sui secreti. q̄ ñ recupak pfecte. t sbdit exēplū de auicula ō

Despatio ē aie infelicis. i. hois secretū ꝓdētis: q̄ ñ dz sperare ꝓstine reformatōez pfectā amicicie b Annuens oculo. hic ꝓnr agitur de solutiōe amicie p signa d. Annuēs oculo fabricat iniq̄. ꝫ illū q̄ credit illū amicū vez iō subdit. c Et nemo euz ꝛc. q̄ credēs eū eē suuz amicū tenet eū secū. d In ꝓspe. ocu. tu. conculca. os suū. lo quēs tibi placentia. e Et sup ꝟmo. tu. admirabit. i. admoduz mirari se fingent tāq̄ dixeris ꝟba sapiētie ꝓfunde vt sic magis te decipiat. f Nouissime aūt puertet os suū. ad cōtrariū. g Et in verbis ꝛc. vituperando ea tāq̄ stulta t mala q̄ pus videbāt ꝟputare ardua et bona. h Multa audiui. s. mala t in ꝟ loquit auctoꝛ. i Et nō coequani ei. i. malicie isti⁹. s. pditoris. ñ reputani alīā equalere: t q̄ tales pditiones solēt redire sup capita pditoꝝ sbdit

k Qui in altū mittit lapidē. directe sup se. l Sup caput eius cadet sic eñ aliq̄ contingit. m Et plaga dolosa. i. dānū q̄ cūnq̄ a doloso ꝓcuratū alteri. n Dolosi diuidet vulnera. i. multiplicabit sup euz mala. n Et q̄ foueā fodit ꝛc. Repetitio ē eius dē sīle p alia exempla t patet sentētia vsq̄ ibi. p Et non agnoscet. ipe dolosus. q Vnde aduenier illi. nā hoc fit cōiter ex diuina puidētia t ꝓter opinionem hominū. r Illusio t imꝓperium supboꝝm. i. que a supbis humilibus t pauperib⁹ inferuntur in ꝟbis t vindicta in factis. s Sicut leo insidia. illis ad penam gehenne. t Laqueo. s. dyaboli.

v Peribunt qui oblectantur casu iustoꝝz. cōpoꝛali siue spirituali. nam talis leticia est directe contraria charitati pꝛoximi. x Doloꝛ autem cōsumet illos. añq̄ moriantur. hoc eñ aliquando contingit sicut patet de antiocho epyphane. ij. Machabeoꝝ. ix. t de Herode actu. xij. y Ira que est per vicium. z Et furoꝛ. qui est excessus notabilis ire. a Vtraq̄ execrabilia. Naz homo ē animal mansuetum natura.

b Et vir peccatoꝛ continens erit illoꝝz. i. continebit intra se vtrunq̄. nam vas est continuum malicie.

Qui vidicari vult ꝛc. Hic ꝓ̃ir an
ctor inducit ad euitatõz vindicte. ꝛ diuidit in duas ptes. qz ꝓio iducit ad vitandũ vidictã. secũdo ad vitandũ aliqua q̃ sequũtur ad ipam. ibi. Abstie te. Circa ꝓmũ dicit.

Ca. xxviij.

a Qui vidicari vult a dño inueniet vidictã ꝛ pcta illius seruãs seruabit. Relique ꝓio tuo nocẽti te. ꝛ tũc depcanti tibi pcta soluẽtur. Hõ hoi reseruat irã ꝛ a deo q̃rit medelã. In hoiem sile sibi nõ hz miẽicordiã. ꝛ ỹ pec catis suis depcatur. Ipe dũ caro sit reseruat iraz et ꝓpiciatõnem petit a deo. quis exorabit ꝓ delictꝫ illius. Memẽto nouissimorum: et desine inimicari.

Tabitudo ei ꝛ mors immi nent in mãdatis ei⁹. Memorare timorẽ dei: ꝛ non irascaris ꝓio. Memorare testamentuz altissimi et despice ignorantiã proximi Abstine a lite. ꝛ minues pcta. Hõ ei iracũd⁹ incendit litẽ: ꝛ vir pcõz turbabit amicos: et i medio pacẽ hñtũ imittit inimiciciã Secũduz enim ligna silue sic ignis exardescit: ꝛ ꝟm

t ỹtutẽ hois sic iracũdia illius erit. ꝛ ꝟm substantiaz ꝟ suã exaltabit irã suã: Certamẽ festinatũ icẽdit ignez et lis festinãs effundit sanguinẽ: ꝛ lingua testificans adducet mortẽ: Si sufflaueris ℊ̃si ignis exardebit: ꝛ si expueris super illam extiguetur. Utraq; ex ore ꝓfiscũtur. Susurro et bili guis maledict⁹ multos ei turbauit pacẽ hñtes. Lingua tercia multos ꝓmouit ꝛ dispsit illos de gẽte i gẽtẽ. Ciuitates muratas diuitum destruxit: ꝛ domos magnatoꝝ effodit. Virtutes ppl'oꝝ ꝓcidit: ꝛ gẽtes fortes dissoluit. Lingua tercia mlieres veritas eiecit ꝛ priuabit illas laborib⁹ suis: qui respicit illã ñ habebit reqẽ: nec hẽbit amicum in q̃ reqescat: Flagelli plaga liuorẽ fac̃: plaga aũt ligue cõminuet ossa. Multi ceciderũt i ore gladij sed nõ sic ℊ̃si q̃ iterierũt per lin

Capitu. xxviij.

Qui vindicari vult a dño inueniet vidictã ꝛ pcta illius seruãs seruabit. Relique ꝓio tuo nocẽti te. ꝛ tũc depcanti tibi pcta soluẽtur. Hõ hoi reseruat irã ꝛ a deo q̃rit medelã. In hoiem sile sibi nõ hz miẽicordiã. ꝛ ỹ pec catis suis depcatur. Ipe dũ caro sit reseruat iraz et ꝓpiciatõnem petit a deo. quis exorabit ꝓ delictꝫ illius. Memẽto nouissimorum: et desine inimicari. Tabitudo ei ꝛ mors immi nent in mãdatis ei⁹. Memorare timorẽ dei: ꝛ non irascaris ꝓio. Memorare testamentuz altissimi et despice ignorantiã proximi Abstine a lite. ꝛ minues pcta. Hõ ei iracũd⁹ incendit litẽ: ꝛ vir pcõz turbabit amicos: et i medio pacẽ hñtũ imittit inimiciciã Secũduz enim ligna silue sic ignis exardescit: ꝛ ꝟm

Dis ei ꝓmus ex charitate ẽ diligẽd⁹ ꝛ ex ỹ pz qõ dictũ ẽ .s. q̃ scptura loquit̃ de remissione offense. qz retinens offensam retinet inimiciciã. g Tabitudo eñ. i. defectio in bono. b Et mors .i. pctñ mortale. i Imminẽt in mãdatis. s. dei. ℔ magis ꝟriũ. qz mãdata affirmatiua inducũt ad ꝓfectũ i bono. negatiua vo ad declinãdũ a malo. k Memorare ti. dñi ꝛ nõ iraſca. ꝓio. ira q̃ ẽ p viciũ: timoz eñ dei est q̃si quoddã frenũ ab ipo retinẽs aim. l Memorare ꝛc. et despice igno. ꝓximi. i. offensam tibi illatã a ꝓio iputa ỹ ei⁹ ignoratie ignoscẽdo ꝛ dando eã oblioni. Ecclesiastici. xix. Nõ ẽras vltionẽ nec memor eris iniurie ciuiũ tuorum. m Abstie te. ỹ ꝓ̃ir iducit ad euitãdũ aliqua q̃ sequũtur ad appetitũ vidicte. q̃ sunt ꝓtentio in apto. ꝛ detractio in occulto. Igr̃ ꝓio iducit ad euitatõnẽ ꝓximi. scõo scõi: ibi Susurro. Circa ꝓmũ dr̃. m Abstie te a lite ꝛ minues pcta. nã ỹ est superogatõis. vt dictũ est ꝫ. n Hõ ei iracũd⁹. i. ad irã ꝓn⁹. o Incẽdit litẽ. ipam ꝓmouendo. et ꝓmotã augmẽtando. p Et vir pcõz. i. discordiaꝝ semi nator q̃ dr̃ pcõz absolute. quasi anthonomatice loq̃ndo de pctis q̃ sunt ℊ̃ ꝓximũ eo q̃ amicicia ẽ maximũ bonũ. q Turbabit amicos. qõ est detestabile apud deũ. quia maxime ꝟriat̃ charitati ꝓximi. r Scõm ei ligna silue sic ignis exard. pluralitas eñ lignoꝝ facit magis incendium. s Et ꝟm vtu. ho. i. excellẽtiã ei⁹ ab eo estimatam t Sic iracũdia illi⁹ erit. dicit eñ phs. ij. rhetorice. Qz puipẽsio iniusta ꝟm estimatõz puipensi est cã ire ꝛpt̃ qõ q̃libet excellẽs i aliqua re ꝟm veritatẽ vel suã estiatõnẽ: magis iraſcit̃ si puipẽdat̃ i illa vt miles i milicia: cleric⁹ i lra-

tura. ꝛ sic de aliis. v Et ꝟm suã sub. i. qnãtitatẽ opulẽtie sue. x Exaltabit irã suã. deducẽdo eã ad effectu per vindictã. nã ira ẽ appetit⁹ vidicte. y Certamẽ festinatuz .i. ptẽtio cito ꝓpẽs ad obprobria ꝛ cõtucia. z Incẽdet ignẽ iracũdie ꝛ furoris. a Et lis festinãs. i. prumpens de vbis adverbera. b Effũdit sanguinẽ. p vulnerationẽ. c Et lingua testificãs. dicẽs vidicta te bñ meruit. d Adducet mortẽ ex talib⁹ eñ vbis alios ꝙs ꝓcedit ad mortẽ alteri⁹ q̃ vberatõne fuisset contentus. e Si sufflaueris. i. vbũ ad excitatõnez irati ꝓtuleris. f Quasi ignis exardebit. i. irã magis inflamabit. g Et si expueris sup illã .s. linguã ꝓtestantez vel excitantẽ oñdendo q̃ sit mala. h Extiguet̃. s. ignis iracũdie ꝛ furoris. i Utraq; ex ore ꝓficiscuntur. s. verbũ irã accẽdens ꝛ vbũ eã refrenãs. sicut venenũ ꝛ tyriaca ex eo dẽ ꝓcedũt. k Susurro. ỹ ꝓ̃ir inducit ad detestatõz ꝛ fugã detractõis ostẽdendo malũ ipi⁹. ꝛ ꝓio ex pte detrahentis. scõo ex pte audientis ibi. Sepi aures. pl mũ facit cũ dicitur. k Susurro dl'ótra alteri. latenter. l Et bilig. q̃ dicit

vnũ i pñtia. ꝛ ℨriũ i absentia. m Maledict⁹ erit. a deo ꝛ hoib⁹. m Multos ei ꝛc. inẽ ipos discordias seminando. o Lingua tcia. q̃ semiat discordias. ẽ ei tcia seu media inẽ linguas illoꝝ ꝙs discordat. p Multos ꝓmouit .s. ad dissensionẽ. nõ solũ duos vel tres ℔ aliq̃ toꝛã ciuitatẽ. ꝛ aliq̃ totũ ppl'm siue gẽtẽ. q Et dispsit illos ꝛc Nã p tales dissensiones plures fugiũt de ciuitatib⁹ ꝛ terris. r Ciuitates mura. diui. destru. sic̃ ptz i lõbardia et plurib⁹ aliis terris. s Et domos mag. effodit. sic̃ pz in ciuitatib⁹ lõbardie. vbi dom⁹ illoꝝ q̃ de ciuitatib⁹ fugant a remanẽtib⁹ destruũtur. t Virtutes ppl'oꝝ cõcidit. i. ad nihilum reducit. v Lingua tcia. vetule mediatricis adulteroꝝ. x Mulieres veri. i. honestas. ꝛ dr̃ veritus ta. tũ. a verioꝛ eris. q̃si timẽs verecũdia. Alij libri hñt: viratas. i. hñtes viros. y Eiecit de domib⁹ viroꝝ suoꝝ seq̃ndo adulteriũ. z Et ꝓuabit il. ꝛc. i. bonis domesticis in quibus laborauerunt. a Qui respicit illã. i. qui attendit ad linguã terciã. b Nõ hẽbit reqem. nam lingua tercia dissoluere nititur verã amicicią. ỹ subditur. c Nec habebit amicũ in quo reqescat. i. in quo veraciter ꝓfidat. pp qõ seq̃t. d Flagelli plaga liuorẽ fac̃ exteri⁹ i cute. e Plaga ãt ligue ꝓminuet ossa. i. grauioꝛ ẽ. qa vulnerat interi⁹ in corde. f Multi ceciderũt in ore gladij. i. mortui sunt p gladiũ materialẽ. g Sz nõ sic ꝛc. qz isti mortui sunt morte culpe. q̃ peioꝛ est morte corpali. ꝛ cũ ỹ moriũt si nõ peniteãt morte gehẽne. pp qõ subdit.

h Beat⁹ q tect⁹ ẽ. clypeo p̃udẽtie. i A lingua nequã ip̃az repellẽdo. k Qui in iracundia illi⁹ nõ trãsiuit .i. i pctm̃ qõ ẽ ire dei ꝓuocatiuũ: qõ dr etiã iracũdie ligue ne quã inẽptũ ipa ducit ad pctm̃. l Et q̃ ñ attraxit iugum ei⁹ supponẽdo se ei⁹ psuasioni. m Jugũ ei illi⁹ iuguz ferreũ ẽ. i. dur̃ q: ducit ad ifernũ: tõ sbdi tur. n Moꝛs illius moꝛs neq̃ssima. nã moꝛs gehẽne est pessima. o Et vtilis potι⁹ iferꝛ cẽ illa. i. minus malꝛ cẽ illa nã noie iferi significat̃ ꝑ pena tm̃: q̃ minꝰ malũ est cẽ pctm̃ moꝛtale ꝑ significatũ noie ligue male. malũ ei culpe moꝛtat̃ ẽ ꝓuatio boni diuini: qõ ẽ infinituz. malũ aũt pene sensibil̃ ẽ ꝓuatio bõi creati. pp qõ minꝰ hz ꝛõe mali. p Per seuerãtia illi⁹. i. lingue male. q Nõ ꝑmanebit. s. diu i vita p̃nti: q̃ breuis est. r Sz obti. vias inuſ. descendendo ad tormentũ eternum. s In flama suaꝛc̃. i. ñ iflamabit eos ad pctm̃: ꝛ iniqs tm̃. tõ subdit̃. Et q̃ dereꝛc̃. t Et exar. in ill̃. i. ꝑ secte ardebit iferno ꝑpt̃ qõ diues epulo magis cruciabat̃ in lingua: Luc. xvj. ꝗa it epulas ꝓcedebat ad ꝟba detractõnis ꝛ blasphemie.

v Sepi au. tuas. ꝛ iducit ad euitandũz detractionez ex pte auditoꝛis. dr. Sepi au. tu. spinis. detractiões declinãdo. et detractoꝛes acrit̃ arguẽdo. x Et ozi tuo fa. ostia. discreti silẽtiꝫ vt loq̃ris ꝛ taceas tpe ꝓpetẽti. y Et seras aur. tu. ne intrẽt ibi ꝟba mala. z Aurꝫ tuũ ꝛc̃. i. auꝛ tue sapie. a Et argentuz tue eloquẽtie. b Cõfla. i. sic tẽpera ꝛ dispõe. q taceas ꝛ loq̃ris ea q̃ sũt tacẽda ꝛ dicẽda. ꝛ cum debitis circũstãtijs c Et attẽde. diligẽt̃ ivbis tuis. d Ne forte labaris in lin. q̃ cito labit̃ ꝛ deficit in loquendo: eo q sita ẽ i lubꝛico. e Et cadas i ꝑspe. ini. isidi. tibi. s. demonũ. vñ subditur. f Et sit casus tu⁹ insana. in moꝛtẽ gehẽne a q̃ nulla ẽ redẽtio.

Capitulũ. .xxix.

Qui facit miscõiam. Postq̃ auctoꝛ induxit ad obꝑ fuationẽ amicicie: ꝛ ꝑ̃ir iducit ad opa miscõie: et diuidit̃ i duas ptes. Nã ꝑ ponit̃ ꝛ iductio: secũdo cautele adhibitio. ibi. Initiũ vite. Prima i tres. nã ꝑ iducit ad subueniẽdũ ꝓmo p accõmodationem. scõo p elemosyne dationẽ ibi. Multi. tcio p fideiussionez. ibi. Vir bon⁹. Circa ꝓmũ dr. a Qui fa. misẽ. fene. ꝓmo suo verbijs salomõis accipit̃ fenerari ꝑ accõmodare vt. ꝟ. dicũ ẽ. Qñ nãq̃ ꝓrim⁹ nõ ẽ sic depauꝑat⁹ q̃n ꝓbabilit̃ apꝑ pareat: q̃ poterit sibi restituẽ sbueniri dz p accõmodationẽ. b Et q̃ ꝑua. manu. i. i ptãte ad dãdũ largit̃. c Nã data fuat. ñ solũ accõmodãdo ꝛ ẽt tribuẽdo. d Et iterũ redde ꝓmo. tu q̃ accepisti p cõmodationẽ. e Cõfirma ꝟbũ. q̃ pmisisti sibi reddẽ ꝑ effectũ. f Et i oi tpe inueies q̃ tibi necessariuz ẽ. Multi q̃si iuentionez estimauerũt fen⁹ et pstiterũt molestiam his q̃ se adiuuerũt. donec accipiãt: osculãt̃ man⁹ dãtis ꝛ in pmissioib⁹ hũiliãt vocẽ suã. Et i tpe redditionis postulabit tps. et loq̃t ꝟba tedij ꝛ murmurationũ et tps causabit̃. Sin ãt potuerit reddẽ aduersabitur Solidi vix reddet dimidium et ꝓputabit illũ q̃si iuẽtionẽ. Sinaũt: fraudabit illum pecunia sua et possidebit illũ inimicum gratis et conuicia ꝛ maledicta reddet illi: et ꝓ honoꝛe ꝛ beneficio reddet illi cõtumeliam. Multi non causa neq̃tie non fenerati sunt ꝛ fraudari gratis timuerũt. Verũtamen sup humilem animo foꝛtioꝛ esto ꝛ ꝑ elemosina non trabes illũ ꝓpt̃ mandatum assume pauperem et ꝓpter inopiaz ei⁹ ne dimittas eum vacuum. Perde pecuniaz ꝓpter fratrẽ et amicũ et non abscondas illã ꝛ lapide in ꝓditionẽ ꝓmo in tpe suo Cõfirma ꝟbũ ꝛ fidelit̃ age cũ illo ꝛ in oi tpe inueniesq̃ tibi necessariuz ẽ. Multi q̃si iuentionez estimauerũt fen⁹ et pstiterũt molestiam his q̃ se adiuuerũt. donec accipiãt: osculãt̃ man⁹ dãtis ꝛ in pmissioib⁹ hũiliãt vocẽ suã. Et i tpe redditionis postulabit tps. et loq̃t ꝟba tedij ꝛ murmurationũ et tps causabit̃. Sin ãt potuerit reddẽ aduersabitur Solidi vix reddet dimidium et ꝓputabit illũ q̃si iuẽtionẽ. Sinaũt: fraudabit illum pecunia sua et possidebit illũ inimicum gratis et conuicia ꝛ maledicta reddet illi: et ꝓ honoꝛe ꝛ beneficio reddet illi cõtumeliam. Multi non causa neq̃tie non fenerati sunt ꝛ fraudari gratis timuerũt. Verũtamen sup humilem animo foꝛtioꝛ esto ꝛ ꝑ elemosina non trabes illũ ꝓpt̃ mandatum assume pauperem et ꝓpter inopiaz ei⁹ ne dimittas eum vacuum. Perde pecuniaz ꝓpter fratrẽ et amicũ et non absconꝛ das illã ꝛ lapide in ꝓditionẽ ꝓmo in tpe suo Cõfirma ꝟbũ ꝛ fidelit̃ agec

n Conclude elemosynā in corde paupis. ipm desolatuz p elemosynā tuā consolando. o Et hec pte exorabit. ab omni malo. s. te liberari a deo. p Elemosyna viri q̄ si saccul⁹ cū ipo. In sacculo reponuntur ea q̄ in tempore necessitatis resumūtur. sic in morte q̄ deficiūt bona presentis vite subuenit meritū elemosine. qz sicut dicit Augu. Sola misericordia comes est defunctoz. q Et gram hois. i. grām dei dataz hōi. r Quasi pupillaz pseruabit. i pūi vita s Et postea resurget. et retribuet illis retributionē. i. faciet a deo retribui. v Unicuiq; in caput illoz qz pm malorū atem et minorū atē miseri corde i pmio retribuet plus et minus unicuiq;. x Super scutū potentis. qđ est armatura ad defendendū. y Et super lanceā q̄ ē armatura ad inuadendū. z Aduersus inimicū tuū scz diabolum. a Pugnabit. te p tegendo in ei⁹ tenta cōib⁹. et ēr ipm per victoriā repellēdo. b Vir bonus. hic pūr ondit qualiter subueniendū sit pximo per fideiussionē. Nā per hanc aliqs pxim⁹ euadit damnū magnū. vel confusionē. Dicit igitur. b Vir bon⁹ fidē facit pxio suo. p ipo in necessitate fideiubēdo. c Et q̄ perdi. s. fidē erga pximū. Intantū discredēs ei q nō vult fideiubere. p ipo. d Confusionē dere. si. i. dimittet pximuz suuz pfundi. si aūt li sibi referat ad nolentē fideiubere. sic ē sensus. Cōfusionē derelinquet sibi. i. pctm̄ incurret. per qđ pfundetur coram deo et etiā coram hoib⁹ē sibi pfusibile pximo in necessitate sic diffidere. Cōsequēt informat illū p q̄ fideiubetur. d. e Gram fideiussoris ne obliuiscaris. hanc cogita de ei⁹ liberatōe. f Dedit em̄ p te aiam suā. obligādo p te illud qđ ē sibi necessariū ad vitā sustentādā et qm̄ ingrati faciūt pximū subdit g Repromissorē. i. fideiussorē h Fugit pec. et īmund⁹. nolēs eū liberare. i Bona repromissoris sibi ascribit pctōr. d. q fideiussor tenebatur ei intantū vel hmōi. k Et ingrat⁹ sensu. q̄ nō recognoscit bōa fideiussoris. l Derelinq̄t li. se. dimittēs fideiuss. suū tractari dure ab ipo creditore. m Vir repro. ꝛc. fideiubet p eo. n Et cū pdiderit. s. pxim⁹ p q̄ fideiussit. o Reuerentiā. i. verecundiā coram deo et hōib⁹. p Derelinquet ab eo. s. fideiussor mō p dicto. iō subditur. q Repromissio neqssima. q̄ pxim⁹ pmittebat fallaciter liberare fideiussorē. r Multos pdidit diligentes. i. destruxit bōa amicoz fideiubentiū. s Et pmo. il. ꝛc. naz p h̄ incurrūt sepe fideiubētes tēpestates tribulatōis. t Viros potentes gyrans migrare fecit. naz per hoc] expelluntur aliquando de suis hereditatibus. v Et vagati sunt in gen. alienis. nā aliqñ fugiunt de terra nō capiātur et incarcerētur p debitis illoz p q̄b⁹ fideiusserūt. et qz de⁹ aliqñ dimittit hoiem talē incurrere tribulationē p pctis suis pteritis. subditur. x Pctōr trāsgrediens mādatū dñi icidet i pmissionē. nequā et q̄ conat multa agere icidet in iudicium z Recupa. primū pm virtutē tuā. et attende tibi ne incidas. Initium vite hōis aqua et panis: et vestimentū et dom⁹ ptegēs turpitudinē. Melior ē vict⁹ pauperis sub tegmine asseruz c q̄ epule splēdide in pegre sine domicilio. Minimuz p magno placeat tibi. et iproperiū pegrinātōis nō audies. Vita nequā hospitādi de domo i domuz. et vbi hospitabit. nō fiducialiter aget nec aperiet os. o Hospitabit et pascet et potabit ingratos et ad hec amara audiet. Transi hospes et orna mēsam. et q̄ in manu habes ciba ceteros ex ira facie honoris amicorū meoz necessitudine do

t fluctus maris. Viros potentes gyrās migrare fecē v et vagati sūt in gētib⁹ alienis. Pctōr trāsgrediens mādatū dñi icidet i pmissionē. nequā et q̄ conat multa agere icidet in iudicium z Recupa primū pm virtutē tuā. et attende tibi ne incidas. Initium vite hōis a aqua et panis: et vestimentū et dom⁹ ptegēs turpitudinē. Melior ē vict⁹ pauperis sub tegmine asseruz c q̄ epule splēdide in pegre f g sine domicilio. Minimuz b p magno placeat tibi. et iproperiū pegrinātōis nō i audies. Vita nequā hospitādi de domo i domuz. et k vbi hospitabit. nō fiducialiter aget nec aperiet os. l o Hospitabit et pascet et potabit ingratos et ad hec q r amara audiet. Transi hospes et orna mēsam. et q̄ in s manu habes ciba ceteros t ex ira facie honoris amicorū meoz necessitudine do

ptingunt sibi mala. y Et q̄ conat multa agere. vltra possibilitatē suam. z Incidet in iudiciū. ad qđ trahit qz obligatōz factā. iō subdit z Recupa. pri. tuū pm virtutē tuā. subueniē do ei p fideiussiōz. ita tñ qz p h̄ nō icurras dictā tribulatōz. ideo subditur. a Et attende tibi ne icidas. i pdicta mala et sic pz qz fideiussio nō ē leuiter fug cum magno pōdere facienda. b Initiū vite. Hic pūr circa misericordie opera pōit cautela. et maxie circa hospitalitatem nā per hospites fictos et malos multi recipiētes eos fuerunt defraudati. igr̄ p idu cit hominē ad sic viuēdū sobrie qz nō icurrat necessitatem discurrēdi. et apō extraneos hospitari dicēs. b Initiū vite hominis, aqua et pāis. .i. pot⁹ et cib⁹ moderat⁹. Nā frequenter i scriptura noie pānis et aque intelligit cibus et pot⁹ generali

ter. vñ. iiij. reg. vj. Appone eis panē et aquā. et subditur. Et apposita est eis magna ciboz ꝓparatio. loquit̄ h scriptura de cibo et potu simplici. a Et vestimētū. simplr ad necessitatē. et nō ad curiositatē. b Et dom⁹ ptegēs turpi. i. illa q̄ turpe esset facere i palā. licet nō sint mala vt reddere debitū vxori et hmōi. c Meli⁹ē vi. pau. i. tut ci⁹ tenuis. d Sub tegmine asserū. i. i pua domo ꝓpria e Q̄ epule splē. ꝛc. i. aliena pria. f Sine domicilio. .s. ꝓprio. g Minimū p magno placeat tibi. i. illō modicū qđ hēs i domo tua reputa magnū. h Et ip⁹ opiū pegri. i. euagatōis p terrā. i Nō audies. tales enim sic euagātes freqnter vocātur trutani et ribaldi et hmōi. ideo subditur. k Vita nequā hospitādi de domo in domū p talē euagatōz et discursum. l Et vbi hospitabit etiaz aliqs pro sua pecunia. sicut viator et mercator in taberna. m Nō fiducialiter ager: dubitās ne in illa domo sint aliqui fures vel hmōi. n Nec apiet os. nō audēs de hoc loq. o Hospitabit i domo aliena. p Et pascet et potabit ingratos. s. dñm dom⁹ et ei⁹ vxorē. mittēdo eis exeniū de cibis et potib⁹ suis q Et adhuc ama. audiet. et q̄ sint illa subdit. r Trāsi hospes ꝛc. qz qñ supueniūt alie ꝑsone potētiores. dr̄ sibi q de hospitio sibi ꝓuideat alibi. Et hoc ē qđ dr̄. trāsi hospes. ō domo ista ad aliā. s Et orna. mē. i. ꝓpādo tibi cōestionē. t Et q̄ ꝛc. exeniū mittē do dño illi⁹ dom⁹ et ei⁹ vxori. et ꝛ h̄ n̄ dicat sibi ꝛbo. dr̄ tñ sibi facto. nā optet eū facē i scōa domo sicut in prima. v Exi. de domo mea. x A facie honoris ꝛc. quasi nō

possem honorifice suscipe i domo mea illos q. supuenerit q sūt amici mei notabiles et honorabiles psone nisi tu exi
res. y Hospitio fact⁹ ē mihi frat. q. d. ex ꝟ q itrasti hos
pitiū meū: nō es sic mihi cōiūctus familiaritate q debeaz
pp te amicos meos potētiores recipe male. z Grauta
ꝟ boi hūti sensuz. s.
ad audiendum ipsa
a Correptio dom⁹
i. mutatio hospitij.
b Et improperiuz
feneratoris. i. hospi
tis. q dī ꝟ feneratoꝛ:
q vēdit hospitibus
res suas ſm cursum
cōez hospitū vltra iu
stū ꝓtiū.

Capitulū. xxx.

Qui diligit filiū suum assiduat illi flagella: vt letet in nouissimo suo: et nō palpet ꝓximoz ostia. Qui docet filiū suuz laudabit in illo et in medio domesticoz in illo gl̄iabit. Qui docet filiū suū in zelū mittit inimicū: et in medio amicoz gl̄iabit i illo. Moꝛtu⁹ ē p̄ ei⁹. et q̄si nō ē moꝛtu⁹. Sil'em ei reliq̄t sibi p⁹ se: ivita sua. Vidit et letat⁹ ē in illo. In obitu suo nō ē cōtristat⁹ nec cōfusus ē co rā inimicis. Reliq̄t ei defensoꝛē dom⁹ ꝛ inimicos et amicis reddentem gratiaz. Pro aiabus filioꝛ colliga bit vulnera sua: et sup oēm vocē turbabūt viscera ei⁹. Equ⁹ idomit⁹ euadet dur⁹ et fili⁹ remissus euadet p

r mus mee: hospitio mihi fa
z ctus es frater. Grauta hec
a boi hūti sensū coꝛreptō do
b mus et improperium fene
ratoꝛis.

Capitulum .xxx.

a Qui diligit filiū suum
b assiduat illi flagella: vt
c letet in nouissimo
d suo: et nō palpet ꝓximoz
e ostia. Qui docet filiū suuz
f laudabit in illo et in medio
g domesticoz in illo gl̄iabit.
h i Qui docet filiū suū in zelū
k mittit inimicū: et in medio
l amicoz gl̄iabit i illo. Moꝛ
m tu⁹ ē p̄ ei⁹. et q̄si nō ē moꝛ
tu⁹. Sil'em ei reliq̄t sibi p⁹
se: ivita sua. Vidit et letat⁹
ē in illo. In obitu suo nō ē
cōtristat⁹ nec cōfusus ē co
rā inimicis. Reliq̄t ei de
fensoꝛē dom⁹ ꝛ inimicos et
amicis reddentem gratiaz.
n o Pro aiabus filioꝛ colliga
p bit vulnera sua: et sup oēm
q vocē turbabūt viscera ei⁹.
r Equ⁹ idomit⁹ euadet du
s r⁹ et fili⁹ remissus euadet p
t ceps. Lacta filiū et pauētē
v te faciet lude cū eo: et cōtri
z stabit te. Nō coꝛrides illi
a ne ꝓdoleas: et i nouissimo
b c obstupescēt dētes tui. Nō
d des illi ptātē in iuuentute
e et ne despicias cogitat⁹ illi
f us Curua ceruicē ei⁹ i iuuē
g tute. et tūde latera ei⁹ dū in
h i fans ē: ne forte induret et ñ
k credat tibi et erit tibi doloꝛ
l m anime. Boce filiuz tuum et
n opare in illo ne i turpitudi
o p nē illi⁹ offēdas: Melioꝛ ē
a paup san⁹ et fortis viribus
b cꝫ diues imbecillis. et fla
c gellatus malicia. Salus
anime in sanctitate iusticie
d et melioꝛ ē omni auro et ar
e gento: et coꝛpus validū cꝫ
census immensus. Nō est
census super censum salu
f tis coꝛpis: et non est oble
ctamentuz sup coꝛdis gau
g dio. Melioꝛ est moꝛs cꝫ vi
b ta amara: et requies eterna
h k cꝫ lāguoꝛ pseuerās. Bo
i na absc̄dita in oꝛe clauso
m quasi appositiōes epulaꝝ
n circūposite sepl'cro. Quid

legalē q̄ icludit oēz vtātē vt habetur. v. ethicoꝝ. d Et melioꝛ est omni auro et argento, quanto spiritualia bona na temporalibus preferunt. e Et coꝛpus validū cꝫ cē sus immensus. q̄ est q̄d extrinsecū ab homine: nam bona dispositio coꝛporis est intrinseca sibi. Ex quo patet quod subdit. Non est census ꝛc̄. f Et nō est oblectamentuz super coꝛdis gaudiū. qō patet ex hoc q homines boni su stinent maximos dolores in coꝛpoꝛe: vt conseruent gau dium cōscientie de bono virtutis in mente. g Melioꝛ est moꝛs cꝫ vita amara. talis enim vita est miserijs mꝛtis subiecta: que sustinentur cum impatientia: tali nanq̄ homini magis expedit breuis vita cꝫ longa. quia per vite lōgitudinem cumularentur eius peccata: ideo subditur.
h Et requies eterna. coꝛporis in sepulcro. Et accipit h eternum large ſm durationem presentis vite.
i Ex languoꝛ. anime et coꝛporis modo dicto. i Perseuerans. vsq̄ ad moꝛtem. l Bona absconditi. Hic in terponitur incidens de talento homini credito ad multi plicandum: cuius negligentia imputatur sibi ad pecca tum: ideo dicitur. l Bona abscondita in oꝛe clauso. id est scientia in homine pigro ad docendum.
m Quasi appositiones epularum circūposite sepulcro qz nihil ꝓficiunt sepultis: vtitur tamen hic hoc exemplo qz gentiles antiquitus hoc circa ꝓpinquoꝝ suoꝝ tu mulos faciebant. n Quid ꝓderit libatio ydolo. q. d. nihil. cum careat omni sensu.

bi do. aie. i. ptingēs vsq̄ ad īma coꝛdis. l Doce fi. tuū. ꝟbis. m Et ope. i illo. bonis exēplis. n Ne i turpi tudinē illi⁹. p defectū i moꝛib⁹. o Offēdas. disciplinaz debitā omittēdo. a Melioꝛ ē. Postq̄ auctoꝛ oñdit. q̄li ter actiu⁹ hīe se debeat ad vxoꝛē: ꝓmū et ꝓlē. h oñdit vl timo q̄liter hīe se de beat ad ꝓpriā psonā Debet em eē sollici⁹ de bona sui coꝛpo ris ꝙsistētia ad agen dū q̄ sē statui suo ne cessaria: ita tū q aie nō rebellet ꝛc̄. igit ꝑ agit de ꝑ. scōo de se cūdo capi. sequenti. Sciēdū tū q iste di uisiones ñ sē sic p̄cise q̄n in vna pte ponāt aliq̄ de ptinētib⁹ ad alia: et ecōuerso et h ꝓpter mentionē virtutū put apparuit i p̄ce dētib⁹: et in seq̄ntib⁹ apparebit: igr ꝓmo ꝓpositū icipit. scōo incidēs inꝛponitur: ibi. Bona absconditi ta. tercio ad ꝓpositū auctoꝝ reuertit: ibi. tristiciā Dicit igr circa ꝓmū. a Meli oꝛ ē paup san⁹ et foꝛ tis vi. cꝫ di. ibecillis coꝛpe qz bona natu re p̄cellūt bona foꝛ tune. b Et flagel lat⁹ malicia. in men te esaie. xlviij. Non ē pax impijs dic̄ do min⁹. c Sal⁹ anī me in sanctitate iusti cie. Sic em̄ sal⁹ coꝛ poris cōsistit i adeq̄ tiōe hūoꝝ sic sal⁹ aie in adeq̄tōe moꝝ qō maxie fit p iusticiaz

o Sic ꝙ effugatur a dño. cui. s. talentū in eius morte auferetur a dño ⁊ effugatur de viuentiū ꝓsumo. p Et portas mercedes iniqtatis. i. demerita omissionis. q Videns oculis. negligentiā suā ꝓteritaz. nā pena oculos eiꝰ aperit quos ante culpa claudebat.

r Et ingemiscens de omissione multiplicabis talenti.

s Sicut spadoꝛc. q̄ nō ꝑt generare corporalit. sic nec iste spūalit ꝑ doctrinaz.

t Tristitiā. b ad ꝓpositū reuertit monēs vitare tristiciā q̄ bōe ꝓsistētie corpis aduersat. d. Tristiciam irrationabilem

v Non des aīe tue. Talis em̄ tristicia nō solū nocet corpi. sed etiam anie.

x Et nō affligas temetipm̄ in ꝓsilio tuo. sicut faciūt illi q̄ ꝑ tristiciā desp̄ates iterimūt semetipos.

y Jocunditas cordis. bñ ordinata.

z Hec ē vita hoīs. i. hūane vite cōseruatiua. a Et thesaurꝰ ꝛc. iūgat sic lra Et thesaurꝰ sctitatiꝫ sine ōfectōe. supplet est. Nā gr̄a sctificās nūq̄ deficit hōi. sed hō aliq̄n deficit gr̄e dei. b Et exultatio viri ē lōgeuitas. i. eiꝰ cā. qz sicut tristicia ē passio mortificatiua. sic leticia ē dispositio vinificatiua. ij. rhetoꝛice. ꝛō subdit. c Miserere aie tue placēs deo. a tristitia scīi q̄ mortē opat ꝑcauēdo. d Et congrega cor tuū in sctitate etꝰ. sensus exteriores diligēter custodiēdo. ne ꝑ eos aliq̄d intret q̄ō fit ꝛriū sctitati. Cetera patēt ex dictis vsq̄ ibi. e Zelꝰ. i. iuidia q̄ ē tristicia de bono alteriꝰ. f Et iracūdia minuēt dies. qz corrodit cor a q̄ ꝓcedit vita. g Et añ tps. determinatū a natura. h Senectā adducēt cogitatꝰ. distoꝛq̄ntes aīm̄ circa curā tpalū. i Splēdidū cor. i. letū ⁊ largū. k Bonū i epulis. supple ē q̄s dat pauꝑibꝰ ⁊ psonis honestis. l Epule em̄ illiꝰ diligenter fiūt. i. mūde ac splēdide ꝑpāt predictis personis.

ꝑderit libatio ydolo nec eiꝰ māducabit nec adorabitur. Sic ꝙ effugat a dño

p ⁊ portas mercedes iniqtatis. videꝫ oculis ⁊ ingemiscēs. sicut spado ꝓlectens virginē et suspirans

t Tristiciā nō des anie tue.

x et nō affligas temetipm̄ in

y consilio tuo. Jocunditas

z cordis hec ē vita hōis. et thesaurus sine defectione

b sanctitatis. et exultatio viri ē lōgeuitas. miserere aie tue placēs deo et contine:

d et cōgrega cor tuū i sanctitate eiꝰ: et tristiciā lōge expelle a te. Multos ei occidit tristicia: ⁊ nō ēvtilitas

e f g h i k l in illa. Zelꝰ ⁊ iracūdia minuent dies. ⁊ añ tps senectam adducet cogitatus. Splēdidū cor bonū i epulis est. epule enim illius diligenter fiunt.

Capitu. .xxxj.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes ⁊ cogitatꝰ illiꝰ auferet sō

a nū. cogitatꝰ ꝑscientie auer

d tit sensum. ⁊ ifirmitas gra

e f uis sobriā facit animā. La

a borauit diues in cōgrega

b tione sūe. et in reqe sua re

c plebitur bōis suis. Labo

d rauit pauꝑ i diminutōe vi

e ctus. et in fine inops fit.

f Qui auꝫ diligit nō iustifi

g cabitur et q̄ insequtur ꝓsum

h ptionem replebitur ex ea.

i Multi dati sūt i auri casꝰ

k met facta est in spem ipsius.

l pditio illoꝫ. Lignū offen

m sionis est aurum sacrificā-

n tiū: ve illi q̄ sectātur illud ⁊

o q ois ipꝛudēs depiet in illo

p Beatꝰ diues q̄ iuētꝰ ē sine

q macula et q̄ pꝰ auꝫ nō abijt

r s nec spauit i pecunia ⁊ thesauris. quis est hic ⁊ laudabimꝰ eū. fecit ei mirabi-

t lia in vita sua. Quis ꝓbatus

v est ꝑfectꝰ iuētus

x est et erit illi gloria eterna

y bonꝰ. oñdit ꝛriū. d. g Qui auꝫ diligit. īmoderate.

z a b Nō iustificabit. Nā freq̄nt acq̄rit iuste. ⁊ custodit impie. i Et q̄ ise. ꝛc. bonoꝫ tpaliū ꝑ pdigalitatē k replebit ex ea. s. idigētia. pp qō mediū ē tenēdū. nā libalitas tenz mediū īnt̄ pdigalitatē ⁊ auariciā l Multi dati ꝛc̄. i. multi cecidēt i pctā pp auꝫ m Et fcā ꝛc. quā nimis ꝓcupiēt. n Perditio illoꝫ. ꝑ iusticiā male acq̄rēdo ⁊ ꝑ auariciā male ꝓfuādo. o Lignū offensiōis ē auruꝫ sacrificātiū. lignū offensiōis h dr̄ lignū vetitū ꝑ cꝰ ꝓcupiscētiā hūanū genꝰ icurrit mortē. Geñ. iij. sic ꝑ ꝓcupiaz auri icurrūt cupidi mortē pcti. Et dr̄ auꝫ sacrificātiū. nā cupidꝰ colit auꝫ sic deū suū. pp qō apls Col. iij. dicit. q̄ auaricia ē q̄ ydoloꝫ fuitꝰ. p Deill ꝛc̄. male ꝓcupiscēdo. q Et ois ipꝛu. ꝛc̄. Dr̄ āt pꝛudēs q̄si porro. i. lōge videns ⁊ ꝑ oppositū cupidꝰ dr̄ ipꝛudēs. qz nō videt nisi bōa presentis vite. pp qō sibi ñ ꝓuidet de bōis future vite.

r Btūs diues. b ꝓsequit de bono diuite singlariť. d. Beatꝰ diues ex acq̄sitōe iusta. s Qui inēꝰ ꝛc̄. cupiditatis et auaricie t Et q̄ pꝰ auꝫ ñ abijt. ꝑ ꝓcupiaz malā. ꝛ magꝫ auꝫ secutū ē eū cꝰ obsequio vsꝰ ē i opibꝰ pīs ⁊ honestis.

v Nec spauit i pecunia. ⁊ thesauris: ibi ꝓstituēdo finem suū. x Quis ē h ꝛc̄. q. d. rarꝰ ē ⁊ laude dignꝰ. y Fecit ei mirabilia i vita sua. alla. n. q̄ rara sūt mirāt homines et non consueta. z Quis probatus est in illo. s. auro.

a Et ꝑfectꝰ inuēꝰ est. in operibus liberalitatis ⁊ misericordie. b Et erit illi gl̄ia eterna. math. xxv. Veīte bñdicꝫ ꝛc̄. ⁊ subdit. Esuriui ⁊ dedistiꝫ mihi māducare.

Capitm. xxxi.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes. Postq̄ induxit ad diligētiā circa bonā ꝓsistētiā corꝑis: b ꝓñr ducit ad eꝰ moderātiā ꝑ quā corꝑ remanet subdi tū legi q̄ō maxie fit ꝑ debitā sobrietatē. Circa quā primo ꝓponit breuiter itentū. scōo diffusiꝰ ꝓsequit ꝓpositum. ibi. Supra mensā. Pria i duas ptes. s. in ptē ꝑncipalē ⁊ inciꝺētalē. q̄ incipit ibi. Laborauit diues. Circa ꝑmū dicit

a Vigilia hoꝛ. s. i. oꝛōe ⁊ sacre scꝑture lectōe. b Tabefaciet carnes. i. repmet eas a carnalibꝰ vicijs. Hieroñ. ad Rusticū monachū. Ama sctāꝫ scꝑturaꝫ studia ⁊ carnis vicia nō amabis. c Et cogitatꝰ illiꝰ aufert ꝓsomnū. pigritie aīe ⁊ corꝑis. d Cogitatꝰ ꝓscie. s. diuine q̄ deꝰ oia videt apte. e Auertit sensum. ab oī malo. Boeci. v. de ꝓso. O viri magna ēvobis idicta necessitas ꝓbitatiꝫ. si dissimulare nō vultis. qm̄ cūcta agitis añ oculos iudicis cū-

c Qui potu.trāsgredi.nā diuitie dāt oportunitatē t occasionē malefactēdi. d Et nō est trāsgressus. p stabilitatē volūtatis eⁱ in bono. e Ideo stabilita sunt bo.il. in dño.nā.p tpalibⁱ recepit eterna. f Et elemosyna illius enar.ois eccl'ia sanc.ad informationē alioꝝ. g Supra mēsam.ħ reuertiť ad ꝓpositum tractās diffusius de sobrietate:t p circa cibū t potū generaliť scdo circa potū spāliter:ibi: Diligētes in vino Dria in duas qⁱa facit ꝓpositū. secundo remediū dat ℨ excessum ibi: Et si coactⁱ. Circa primū dicit. g Supra mēsam magnā sedisti.ꝛc.i. cū vocatus fueris ad mēsaz magne psone nō icipias primⁱ comedere.

b Nō dicas ꝛc. id est nō queras de ferculoꝝ mⁱtitudine ħ accipe qđ tibi apponiť in gratitudine.

i Nemēto qm̄ malus ē oculus nequā. q maioꝛ est q̄ venter qꝛ frequēter plus cupit q̄ venter recipere possit. k Ab oi facie sua lachrymabiť.i.graniť portabit l Cū viderit. pauci tatē ferculoꝝ vel qꝛ nō sunt fm suā concupiaz. m Ne extēdas manū tuā priꝛ.ad cibū t potū.

n Et inuidia.i. imꝑio alicuⁱ tibi inuidentis. o Contaminatⁱ.i. de gulositate notatⁱ.

p Erubescas. coꝛā epulātibⁱ. q Ne cōprimaris in cōuiuio vino.vltra mensurā accipiēdo.

r Intellige q̄ sint ꝓximi tui.i.q̄liter sentit ꝓximⁱ tuⁱ de se.effundētibⁱ sup vinū. s Ex teipso.i.sicut tu ebrioſos aliq̄s ꝓēpsisti.

t Vtere q̄ tibⁱ frugi.i.cū discretione t tpate. Est ei frugi nomē cōis generis t indeclinabile t signat idē qđ tpatⁱ t modestus. v Vis q̄ ti.appo.t modū debitū nō excedas. x Odio habea.sicut gulosus canis. y Cessa priꝛ.i.sicut dictū est.q nō debes primus comedere. sīr nec debes vltimⁱ ꝓtinuare. z Cā disciplīne.i.vt appareas disciplinatⁱ t moderatⁱ. Cetera patēt ex dictis vsq̄ ibi. z Et in doꝛ.nō la.ab illo:vinū ei potatū excessiue ꝑtit opus nature.t sīr excessus cibi:iō subdiť a Vigilia.i.priuatio somni suauis t q̄etis. b Et cholera.in pectoꝛe t gutture. c Et toꝛtura.i.toꝛsiones ventris. d Viro infrunito.i.gulose sup cibū t potū effuso. e Somnⁱ sanⁱ in hoie parco.qꝛ natura nō grauaťi digerēdo. l Dormiet vsq̄ mane.i.pacifice t quiete. g Et aia illiⁱ cū ip.dele. Nā ex indigestione nō grauabitur. a Et si coactⁱ. Hic dicit quoddā remediū ℨ cibi t potus excessum dicēs. Et si coactⁱ fueris.in edēdo ꝛc. sicut fit in aliquibⁱ terris moꝛe barbaꝛico vbi hoies inuitāt cōmēsales suos ad comedēdū t bibēdū vltra mēsurā t modū. b Surge e medio t fome extra societatē illā ne forte nimis inter illos sedēdo tibi ꝓtigat talis passio:t cū hoc coꝛporis mala dispositio.

c Audi me fili. dilige nter t attēte

d Et nō sperne me.i. doctrinā meam.

e Et in nouissimo inuenies verba mea fuisse mea.

f In oibⁱ operibⁱ tuis esto velox. fm eccl'iē pōm libꝛo ethicoꝝ Cōsiliari debemⁱ moꝛose,ħ exequi velociter bene consiliata. g Et ois infirmitas.i. defectus operis. h Nō occurret tibi q̄ frequēter supuenit. qñ differtur executio boni consilij. Vñ poeta. Nocuit differre paratis. l Splendidū in panibⁱ benedicēt labia multoꝝ. sibi bona inꝑcātiū.p sua liberalitate t misericoꝛdia. k Et testimoniū veritatī illiⁱ.s. veritatis vite l Fidele.i.veraꝝ.

m In neq̄ssimo pane.i.nequiter acquisito t male dato.

o Murmurabit ciuitas.q̄ in hoc grauāť. p Diligētes Hic specialiter agiť ō sobꝛietate circa potū di. Diligētes i vino.querēdo t potando. q Noli ꝓuocare ad bibēdū. naz sine hoc sunt ad hoc nimis ꝓni. vel. Noli ꝓuocare ad iracūdiam:quia cito ꝓuocaniť ad homicidiū:iō subdiť. Multos em̄ ꝛc. r Ignis ꝓbat ferrū durū ipm̄ mollificādo. s Sic vinū coꝛda supboꝝ arguet ꝛc.totaliter eos sopiendo t deijciendo. sicut pater de holoferne. Judith.xiij. t Equa vita hominibⁱ.i.vita in equilitate humoꝝ seruata. v Vinum in sobꝛietate supple potatū. x Que est vita būana. y Que minuiť vino.q.d.nō est vita humana sed poꝛcina t bestialis. z Quid defraudat vitā:moꝛs. nā moꝛs nature defraudat vitā nature:moꝛs culpe vitam gratie: moꝛs gebenne vitā glorie. a Vinū in iocunditatem. moderata rōne. b Creatū est. Nā letificat coꝛ hois pō cij. c Exultatio anime t coꝛpis.i. appetitus sensitiui t intellectiui. d Vinū moderate potatū:qꝛ ꝓfert virtuti mentis:t sanitati coꝛpis:iō subdiť. Sanitas est ꝛc. e Vinū multū potatū.i.in magna quātitate: vel multa foꝛtitudine. f Irritationē.i.euacuationē sensus. g Et iram id est appetitū vindicte. h Et ruinas multas faċ. coꝛpales t spūales. Ex dictⁱ ptꝛ qđ sequiť vsq̄ ibi

i In quinto vini nō arguas primū.i.qñ est bene potatus.tūc em̄ nō est correctionis susceptiuus k Et nō despi.eū in iocū.illi⁹.i.in ebrietate sua eadē rōne. l Verba improperij nō dicas illi.nā isurget ꝫte. m Et non ꝑmas illū in repetēdo.s.debitū aspere qr exasperet ꝫte t redderet tibi malus ꝓbono ꝛc.

Capl̄m.xxxij.

Rectorē te posuerūt noli extolli. Superi⁹ a ca.xxv.t citra actū est de statu actiuorū:h ꝑnr agit de statu ꝓlatorꝫ t diuidit i duas ptes nā ꝑ agit de eorꝫ officio. scdo de honore sibi impēdēdo ca.xxxviij. Circa primū sciēdū q sicut dicit Greg.i pastorali. Prelatus debet esse in actione ꝑcipuus t ꝑ ceteris i ꝓtēplatione suspensus. Ideo prio agit de ei⁹ actione. scdo de ei⁹ cōtēplatione ca.xxxv. Prima adhuc in duas nā primo agit de ei⁹ actione tpe pacis: scdo tēpore tribulatiōis .c. sequēti. Prima adhuc in duas.nā prio agit de actione ꝓlati:scdo ō modo agēdi:ibi. Fili sine cōsilio. Pria adhuc in duas:nā ꝑ informat ꝓlat⁹ scdo subditus ibi. Iudi tacēs. Circa primū dicit.

a Rectorē te posuerūt noli extolli.ex honore tibi impēso ꝫ magis humiliari saluo tñ honore officij. b Curas illorꝫ habe.sicut pater bon⁹ sue familie. c Et sic ꝓsidera q̄ sunt subditis vtilia. d Et omni cura tua explicita.q̄tū ad officiū tuū spectat. e Recūbe. recreationez tuā accipiēdo modeste. f Vt leteris ꝓpter illos.i. ꝓpt illorꝫ bonā dispositionē:ꝓfect⁹ em̄ subditorꝫ est gl̄ia ꝓlatorꝫ. g Et ornamētū gratie accipias coronā.s.gl̄ie que est gr̄a ꝓsummata.t ꝑ ꝑs gr̄e ornamētū. h Et dignationē ꝓsequaris correctionis.i.ꝓgregationis ꝑ te bene dispositē:vnde versus.de cōpositis hui⁹ verbi rogo. Si rogat addideris cō:ꝓgregat:e dat:in infert. De minuit. sub substituit:ꝑ ꝓtrahit:inter Querit p̄.supat:ab destruit:atq; supbit. i Loquere maior natu .i.tu ꝓlate q̄ debes esse matur⁹ moꝛib⁹:t sic senex venerabili senectute,vt hr̄ Sapie.iiij.etas senectutis vita ūmaculata. k Decet em̄ te primū.i.principaliter. l Verbū diligētis sciam id est verbū dei q̄ diligit scientes t sciam. m Et nō impedias musicā.i.ꝓsonātiā verbi ad vitā:qr cui⁹ vita despicit:restat vt ei⁹ p̄dicatio ꝓtemnat:Greg.omel. xxxvij. et sic accipit hic musica methaphorice.t qr doctrina bona ꝓpter malicia auditorꝫ est dimittenda.subdit. n Vbi audit⁹ nō est nō effundas sermonē. qr magis esset verbi dei ꝓtempt⁹ q̄ ꝫfect⁹. o Et impor.noli extol.in sapia tua arroganter te iactādo de ipa. a Gemmula carbūculi ꝛc.i.sicut in corpalib⁹ gēma optie ꝫiungit auro in ornamēto. b Et ꝓpatio musicorꝫ in quinto.i.sic est melodia in quinto.qr sicut cib⁹ reficit corpus:ita melodia sen

i In cōuinio vini nō arguas primū:t nō despicias k eū in iocūditate illi⁹ l Verba ipropery non dicas illi t nō ꝑmas illū i repetēdo.

Capl̄m.xxxij.

a Rectorē te posuerunt noli extolli.esto in ill⁹ b q̄si vn⁹ ex ipis.Curā illorꝫ habe:t sic ꝓsidera: t oi cura tua explicita recūbe vt g leteris ꝓpter illos:t omnamētū gratie accipias coronā:t dignationē cōsequaris corrogatiōis. Loquere maior natu:decet enim te. l Primū Verbū diligēti scientiā:t nō impedias musicā n Vbi audit⁹ nō est:nō effūdas ꝑmonē:t iportune noli extolli i sapia tua. Gemmula carbūculi in ornamento b auri:t cōpatio musicorꝫ in c quinto vini. Sicut i fabricatione auri signū ē smaragdi:sic nūer⁹ musicorꝫ i iocūdo t moderato vino.audi tacēs:t ꝓ reuerētia accedet tibi bona gr̄a Adolescēs loq̄re i tua cā vix cū b necesse fuerit. Si bis interrogat⁹ fueris. bēat caput i rñsuz tuū. In multis esto k q̄si insci⁹ t audi tacēs sil̄ t querēs i medio magnatorū l loqui nō ꝑsumas:t vbi sunt senes nō multū loq̄r m Ante grādinē pibit chorꝛuscatio t ante verecundiā ꝑ o ibit gr̄a:t ꝓ reuerētia accedet tibi bona gr̄a. Et hora q surgendi non te tristes. r Precurre aūt prior in domū tuā:t illic aduocare et v sic illic lude:t age ꝓceptiones tuas: t nō i delictis t x Vbo supbo. Super his oib⁹ bñdictio dñi q̄ fecit te et inebriantē te ab oibus bonis suis Qui timet deū ex a cipiet doctrinā ei⁹ : t q̄ vi b gilauerit ad illū.inuenient c bñdictionē illi⁹ .Qui q̄rit d legē replebit ab ea.t q̄ isidiose agit scādalizabit ab e f ea. Qui tument deum incidere q̄ in tonitruo aliqñ cadit grādo.t post sonitū tonitrui ꝓcedit chorꝛuscatio. n Et ante vere.q̄ ꝓcedit ex reuerētia. o Preibit gr̄a diuina:q̄ est principiū illi⁹ reuerētie. o Et ꝑ reuerētia accedet tibi bona gr̄a:gr̄a em̄ sicut t charitas merēt augeri vt aucta mereat t ꝓfici: igit gr̄a i minori gradu p̄cedit actū meritoriū reuerētie t illū actū seq̄t gr̄a in gdu maiori. p Et hora. Scdo subdit⁹ istruit ō diligētia circa seipm cū ōr. Et hora surgēdi.de lecto. q Nō te tri.i.nō ꝓtrahas morā in ꝓpōne.alias ꝓpositiōe capillorꝫ:vel hmōi:sic faciūt mulieres:vñ dicit poeta. Sint ꝓcul a nobis iuuenes:vt femina cōpti. r Precurre aūt prior ꝛc.recurrēdo ad ꝓpriā cōsciētiā. s Et illic aduo.q̄si rñsurus ō fact⁹ tuis corā summo iudice. t Et sic il.lude.i.rñsione facta ꝑ ꝑ q̄ nō es ꝓscius ō moꝛali culpa.lude cū sapia bonis meditatiōib⁹:q̄ sūt delectabiles. v Et age ꝓcep.tuas.i.bonū ꝓpositū ibidē ꝓceptū deduc ad effectū. x Et nō i deli.ꝛc.occupes te.t qñ ista ꝓcedūt de gr̄a dei subdit. y Super his omnib⁹ bñdi.dñm q̄ fe.te.tāq̄ ō bñficijs ei⁹ gt⁹ . Et qr oz hō semp tēdere ad ꝫfectū:seq̄t. z Qui timet deū excipiet doctrinā ei⁹.qr timor dñi ꝓncipiū est sapie vt dictō est .s. ca.j. a Et q̄ vi.ꝛc.orādo t legēdo. b Inueniēt bñdictionē illi⁹ gr̄e i ꝑnti t gl̄ie i futuro. c Qui q̄rit le.humiliter a scientib⁹ ipm. d Replebit ab ea noticia sancta q̄ nō iflat ꝫ edificat. e Et q̄ insidiose agit. q̄rēs capē doctorē in vbo:sicut pharisei faciebāt xp̄o. f Scandalizabit ab ea.tales em̄ isidie sūt sibi cā ruine g Qui timēt deū timore filiali. h Inueniēt iudiciū iustū .i.ꝑ

e Et ꝓ reue.acce.tibi bona gr̄a.dei.s.et hoim. f Adolescēs loquere i tua cā nō in aliena.

g Vix.i. tarde.

g Cū ne cesse fuerit t nō ante. h Si bis interrogat⁹ fueris habeat ꝛc.i. tunc incipias respōdere.

i In multis esto q̄ si insci⁹.i.nō loquēs k Et audi tacēs sil̄ t querēs ad melius intelligēdū. sicut ei legit de xp̄o cū esset annorꝫ xij. Luce.ij.i uenerūt illū in templo in medio doctorū audiētē illos t interrogātē:nō tñ interrogabat vt ꝑ h melius intelligeret qr ab instanti cōceptionis aia xp̄i fuit repleta oibus scientijs t virtutib⁹,ꝫ vt iuuenib⁹ exemplū querēdi daret.t vt assistētes magis intelligerēt.

l Et vbi sunt senes nō multū loquaris .i.si oportet te loqui breuiter te expedias m Ante grādinē ꝑ ibit chorꝛuscatio. sic videm⁹ frequēter accidere q̄ in tonitruo aliqñ cadit grādo.t post sonitū tonitrui ꝓcedit chorꝛuscatio. n Et ante vere.q̄ ꝓcedit ex reuerētia. o Preibit gr̄a diuina:q̄ est principiū illi⁹ reuerētie. o Et ꝑ reuerētia accedet tibi bona gr̄a:gr̄a em̄ sicut t charitas merēt augeri vt aucta mereat t ꝓfici: igit gr̄a i minori gradu p̄cedit actū meritoriū reuerētie t illū actū seq̄t gr̄a in gdu maiori. p Et hora. Scdo subdit⁹ istruit ō diligētia circa seipm cū ōr. Et hora surgēdi.de lecto. q Nō te tri.i.nō ꝓtrahas morā in ꝓpōne.alias ꝓpositiōe capillorꝫ:vel hmōi:sic faciūt mulieres:vñ dicit poeta. Sint ꝓcul a nobis iuuenes:vt femina cōpti.

r Precurre aūt prior ꝛc.recurrēdo ad ꝓpriā cōsciētiā.

s Et illic aduo.q̄si rñsurus ō fact⁹ tuis corā summo iudice. t Et sic il.lude.i.rñsione facta ꝑ ꝑ q̄ nō es ꝓscius ō moꝛali culpa.lude cū sapia bonis meditatiōib⁹:q̄ sūt delectabiles. v Et age ꝓcep.tuas.i.bonū ꝓpositū ibidē ꝓceptū deduc ad effectū. x Et nō i deli.ꝛc.occupes te.t qñ ista ꝓcedūt de gr̄a dei subdit. y Super his omnib⁹ bñdi.dñm q̄ fe.te.tāq̄ ō bñficijs ei⁹ gt⁹ . Et qr oz hō semp tēdere ad ꝫfectū:seq̄t. z Qui timet deū excipiet doctrinā ei⁹.qr timor dñi ꝓncipiū est sapie vt dictō est .s. ca.j. a Et q̄ vi.ꝛc.orādo t legēdo. b Inueniēt bñdictionē illi⁹ gr̄e i ꝑnti t gl̄ie i futuro. c Qui q̄rit le.humiliter a scientib⁹ ipm. d Replebit ab ea noticia sancta q̄ nō iflat ꝫ edificat. e Et q̄ insidiose agit. q̄rēs capē doctorē in vbo:sicut pharisei faciebāt xp̄o. f Scandalizabit ab ea.tales em̄ isidie sūt sibi cā ruine g Qui timēt deū timore filiali. h Inueniēt iudiciū iustū .i.ꝑ

mũ recipiẽt in iudicio. i Et iusticias.i.opa iusticie.
k Quasi lumẽ accedẽt.alios in viã iusticie dirigẽdo.
l Peccatoꝛ hõ.i.obstinatꝰ i peccato. m Vitabit coꝛ
reptionẽ.tanꝯ sibi abominabilẽ. n Et ſm vo.su. ma.
inue.ꝓpationẽ.i.aliquẽ sibi ſilem vel peioꝛẽ:ipm allegan
do ad sui excusatio-
nẽ ꝛ defensionẽ.
o Vir cõsilij.i. ac-
qescens ꝓsilio bono.
p Nõ dispdet itelli
gentiã.ꝓsilij sibi da-
ti sed ponet ad exe-
cutionẽ. q Mie-
nꝰ.a deo. r Et su
pbus ꝓtẽnẽs cõsiliũ
alteriꝰ. s Nõ pti
mescet timoꝛẽ.i. fla-
gelloꝛ dei cõminati
onẽ t Etiã postꝯ
fecit cũ eo.i.cũ timo
re diuio .s. aliqd bo-
ni:alienꝰ eſt a deo ꝛ
supbus in periculo
moꝛtis positꝰ. aliqñ
facit aliqd boni ꝺ ge
nere ex illo timoꝛe.
v Sine ꝓsilio .i. sí-
ne habitu mentꝭ.nã
facit ex passiõe timo
ris trãseũtis:tõ sub-
di�

uenient iudicium iustum.
i ꝛ iusticias ꝙsi lumẽ accen-
k dẽt. l Peccatoꝛ hõ vitabit
m coꝛreptionẽ:ꝛ ꝑm volũta-
n tẽ suã inueniet cõpationẽ.
o Vir ꝓsilij nõ dispdet itelli
p gentiã:alienꝰ ꝛ supbꝰ nõ
q ptimescet timoꝛeꝫ. t Etiam
r postꝯ fecit cum eo sine ꝓsi
s lio:ꝛ suis insectationibus
t arguet. u Fili sine ꝓsilio ni-
v hil facias ꝛ post factũ non
x penitẽb. y In via ruine non
y eas:ꝛ nõ offendas in lapi-
z des. a Nec credas te vie la
a boꝛioſe ne ponas aie tue
b scãdalũ. c Et a filijs tuis ca
c ue:ꝛ a domesticis tuis at-
d tende d In oi ope tuo crede
e ex fide aie tue: hec est eñ
f ꝓseruatio mãdatoꝝ. g Qui
g credit deo attẽdit mãdatꝭ
h ꝛ q ꝓfidit i illo nõ minoꝛa-

ꝛ ꝓsiliũ bonũ.vñ principes ꝯtũcũꝯ sapiẽtes: ꝛ ꝓlati
ꝯtũcũꝯ lrati:ꝺñt habere secũ aliqꝭ sapiẽtes:cũ qꝺꝰ ꝓfe-
rãt de agẽdis.iõ subdiꝫ. Fili sine ꝓsilio ꝛc.ꝺñt etiã vitare
piculosa:iõ subdiꝫ. z In via ruine nõ eas.i. occasioni
bꝰ peccãdi nõ te exponas. a Et nõ offendas i lapides
.i.grauiter nõ peccabis.s.moꝛtaliter. Nam tales sic offen
dẽs in lapides grauiter lediꝫ:secus est de pctõ veniali qꝺ
nõ euitaꝫ totaliter in vita pñti. b Nec cre. te vie labo-
rioſe.ꝓfidẽs de tuo ingenio ipm altioꝛibꝰ te applicãdo.q
tũ inqsitio est inutilis ꝛ laboꝛiosa ꝛ frequenter noxia : iõ
subdiꝫ. c Ne ponas aie tue scãdalũ.qꝛ frequẽter ꝑ ta-
lẽ inqsitionẽ hõ cadit in erroꝛẽ. d Et a filijs tuis caue.
ne illoꝝ amoꝛe tractꝰ:acqras male bona alteriꝰ. e Et
a domesticis tuis.i.seruis. f Attẽde.vt nõ tractẽt infi-
deliter bona tua. g In omni ope tuo crede.i. fidei fun
damẽtũ suppone.sine qua nullũ opꝰ deo placet Heb.xj.
Sine fide ipossibile est placere deo. h Ex fide aie tue
id est coꝛdis tui ꝛ nõ tñ oꝛis. Ro.x.Coꝛde creditꝫ ad iusti
ciã.oꝛe aũt ꝓfessio fit ad salutẽ. i Nec est eñ ꝓseruatio
mandatoꝝ.s.fides operãs ꝑ dilectionẽ. k Qui credit
deo.fide formata charitate. l Attẽdit mãdatis. ne trãs
grediaꝫ ea. m Et q ꝓfidit in illo.p spem firmã.q̃ est cer
ta expectatio future beatitudinis ex gra ꝛ meritis ꝓueni
ens. n Nõ minoꝛabit.i.nõ deficiet a ꝑmio expectato.

tus erit. Capm.xxxiij.

Timẽti deũ nõ occurrẽt mala sed intẽtiõe deꝰ illũ ꝓseruabit: et liberabit a malis. Sapiẽs nõ odit mãdata ꝛ iusticias ꝛ nõ illideꝫ ꝙsi in ꝓcella nauis hõ sensatꝰ credit legi dei ꝛ lex illi fidelis. Qui i-
frogationẽ manifestat pa-
bit verbũ ꝛ sic depcatꝰ ex-
audieꝫ ꝛ cõseruabit disci-
plinã ꝛ tũc rñdebit . Pre-
coꝛdia fatui q̃si rota carri
ꝛ quasi axis versatilis co-
gitatus illiꝰ. Equus emis-
sari :sic ꝛ amicus subsan-
naꝛ sub omni supꝛasedẽ
te hinnit Quare dies diẽ
superat ꝛ iterũ lux lucem:
ꝛ annus annũ a sole. Do
mini scientia seperati sunt
Facto sole et ꝑceptũ custo

Timẽti deũ nõ occurrent mala ꝛc. Cap.xxxiij.

Postꝯ actũ est de actione ꝑlati in pace.b ꝓñr agit de ea i tribulatione.ꝛ ꝑ in tribulatiõe ab extraneis
scõo ab intraneis:ibi.Et ego. Prima i tres.qꝛ primo po
nit in tribulatione cõstãtia boni ꝑlati.scõo ꝑ oppositũ vt
ꝓpositũ magis appareat in cõstãtia mali:ibi. Precoꝛdia
fatui.tercio solutio ꝓsurgentis dubij ibi.Quare dies Cir
ca primũ dicit. a Timẽti deũ .i.plato timẽti deum ti-
moꝛe casto. b Nõ occurrẽt mala.s.culpe. licet occur-

rant mala pene in tribulatione.ꝓpter qõ subdit.
c Sed i tẽtatiõe tribulatiõis. d Deꝰ illũ ꝓseruabit.in
virtute patiẽtie. e Et liberabit a malis culpe.ꝛ aliqñ
cũ ꝑ a malis pene eripiẽs eũ a tribulatiõe. f Sapiẽs
ꝑlatus. g Nõ odit mãdata.ꝑ magis diligit ꝛ iplet ea.
h Et nõ illideꝫ.i. ñ
frangeꝫ ꝑ ipatiẽtiã.
i Quasi in ꝓcel.na
uis frangit qñ ẽ fra-
gilis. k Hõ sen-
satus credit legi dei
que ꝓ merito patiẽ-
tie ꝓmittit bona glo
rie Math .v. Beati
q̃ ꝓsecutionẽ patiun
tur ꝓpter iusticiã qñ
ipoꝝ ẽ regnũ celoꝝ.
l Et lex illi fidelis
qꝛ veraciter ei reddit
qõ ꝓmittit.
m Qui interroga-
tionẽ manifestat.i.ꝑ
latus q̃ a subditis in
terrogaꝫ de lege de-
bet veritatẽ manife-
stare. Malach.ij.la-
bia sacerdotis custo
diũt scientiã ꝛ legeꝫ
ex eiꝰ oꝛe reqꝛent ꝛc.
n Parabit verbuꝫ
ſm capacitatẽ audi-
toꝝ. o Et sic depcatus.ꝺñs vt illumi
net eũ ad rñdẽdũ ve
ritatẽ. p Exaudi-
etur a domino.
q Et ꝓseruabit di-
sciplinã.i.aptũ modũ docẽdi discipulos. r Et tunc re-
spodebit.ad interrogata de moꝛibꝰ ꝛ fide.ꝛ ex hoc habeꝫ
documẽtũ.q doctoꝛ ꝛ ꝑlatus de talibꝰ rñsurus vel ꝑdi-
caturus debet ꝑ ꝺñm depcari. s Precoꝛdia. Hic ꝓñr
agit de incõstãtia mali ꝑlati.q ꝑm dictũ salnatoꝛis Joh.
x.videns lupũ veniẽtẽ fugit ꝛ dimittit oues.ꝛ ꝑ est qõ ꝺꝛ
s Precoꝛdia fatui.i.intellectꝰ ꝛ affectꝰ mali ꝑlati.
t Quasi rota carri.qꝛ nõ habet stabilitatẽ in bono ideo
subdit. v Et q̃si axis versa.cogi.illiꝰ.q voluunt ꝺ vno
ad aliud ꝑ incõstãtiã mẽtis. x Equꝰ emissa. sic ꝛ ami.
subsannatoꝛ.i.deriſoꝛ.ꝛ iste est malus ꝑlatꝰ q̃ debet deus
diligere vsq̃ ad moꝛtẽ se exponendo ꝓ ppli salutoꝛ ꝛ tũ
deũ deridet accipiens officiũ vicarie ipius.ꝛ nõ curãs ꝺ
honoꝛe eiꝰ. y Sub oi supꝛasedẽte.s.deo ꝛ angelis eiꝰ
z Hinnit ꝑ insolentiã vicioꝝ. a Quare dies. Hic cõ
sequẽter ponit solutio dubij:qꝛ posset aliqꝭ admirari ꝛ q̃
rere qualiter deꝰ ꝑmittit malos doctoꝛes ꝛ ꝑlatos ad ec-
clesie regimẽ ꝓmoueri. Ad cuiꝰ solutionẽ primo ꝑmitti
tur exẽplũ in naturalibꝰ.scõo applicat ad ꝓpositũ in ho-
minibꝰ:ibi.Et oẽs boies.tercio ꝓfirmat ꝑ sile in artificia-
libꝰ:ibi.i.Quasi lutũ.ꝛ quarto soluit dubiũ de malis ꝑ-
latis ꝛ doctoꝛibꝰ ibi:Cõtra malũ Circa primũ dicit.
a Quare dies diẽ supat.in longitudine.sicut dies esta-
tis sunt longioꝛes q̃ dies hyemis. b Et itez lux luceꝫ
lux eñ solis maioꝛ est q̃ lux lune ꝛ aliarũ stellarũ.
c Et annus annũ nã annꝰ solaris excedit annũ lunareꝫ
in xj.diebꝰ Sol solẽ:nõ qꝛ sint plures soles.ꝑ qꝛ idem sol
excedit seipm in causando caloꝛẽ.nã in estate causat ma-
ioꝛẽ caloꝛẽ in habitatiõe nꝛa q̃ in hyeme.qꝛ tũc magꝭ ap
ꝓpinquat ad tropicũ estiualẽ.ꝛ rñdet vnde talis varia-
tio surgat dicẽs. d Ad ꝺñi scientia separata sunt.i. dispoſi-
ti effectꝰ dicti. e Facto sole ꝛ ꝑceptũ.i.ordinationem
dei. f Custodiẽte.nã ꝑ ipm illuminenꝫ cetere stelle:et
ꝑ motũ eius in oqliquo circulo fit dicta variatio diez:an

nox ꝛ calox is. Q aūt subdit in aliqb⁹ libꝛis. P Per dei sapiētiā dinidunt. nō est de textu. ꝟ imediate subdit.

g E Et imutabit tpa. s. sol. p cui⁹ motū distinguunt q̄tuoꝛ anni tpa. s. estas. hyems. ver. ꝛ autūnus.

h E Et dies festos ipox. s. tpm.

i E Et in illis. s. tpib⁹.

k D Dies festos celebꝛauerunt. s. hebꝛei de quib⁹ loquit auctoꝛ iste q̄ fuit hebꝛeus. ꝛ aduētū xpi longo tpe p̄cessit.

l A Ad horā. i lege determinatā Leui. xxiij. ca. a vespe in vesperū celebꝛabit. sabbata vr̄a.

m E Ex ipis vieb⁹ festiuis.

n E Exaltauit ꝛ magnificauit de⁹. p̄cipiendo maioꝛē solēnitatē ꝛ maioꝛa sacrificia fieri in aliquib⁹ q̄ꝫ in alijs. sicut i paschate. ꝛ pēthecoste ꝛ sil'ib⁹. q̄ celebꝛant semel in anno tm̄. q̄ꝫ in neomenijs. q̄ celebꝛabant q̄libet mense ꝛ sabbatis in q̄libet hebdomada.

o E Et ex ipis. s. dieb⁹ anni.

p P Posuit in numex dierū. i. dimisit sine tali solēnitate in qua hoies vacarēt operib⁹ suis. qō subdit i aliquib⁹ libꝛis. E Et annos. nō est de textu.

q E Et oēs. H Hic magis applicat ad ꝓpositū in hoib⁹. d. E Et oēs hoies ō solo ꝛ ex terra idē significāt: ꝟ oꝛ solū a soliditate. ꝛ terra. q̄ terit pedib⁹ hoim ꝛ aīmaliū supple fecit de⁹.

r V Vnde creat⁹ est adā. i. format⁹ q̄ꝫtū ad corpus Geñ. j.

s I In mul. dis. dūi se. eos. s. hoies sup terrā mltiplicatos post diluuiū. ꝛ vnitos in edificatiōe turris babel ꝫ deū ꝓpter qō de⁹ repꝛimēs eos a tali temeritate ꝓfudit linguas eoꝝ Geñ. xj. ꝛ sic diuisi sunt p diuersas terras ió subdit.

t E Et immu. vi. eoꝝ fm distinctionē linguaꝝ.

v E Et ex ipis būdixit. s. A Abꝛaā. yſaac. I Jacob. ꝛ q̄ descēderūt ex illis

x E Et exaltauit. educēdo pp̄m isrl̄ de egypto in signis ꝛ mirabilib⁹. vt ptz in E Exodo.

y E Ex his sanctificauit et ad se applicauit. s. tribū leui. q̄ deputata fuit ad cultū dūi ꝛ potissime aaron ꝛ filios ei⁹

z E Et ex ipis maledixit. s. chore cū ei⁹ ꝓplicib⁹. N Nūe. xvj.

a E Et hūiliauit eoꝝ rebellionē ꝛ supbiā deiciēdo.

b E Et cōuertit illos. in ifernū terrā subuertēdo. vt illos viuentes absoꝛberet.

c A separatiōe eoꝝ. i. statī cū fecrit ab alijs separati: moyses em̄ vt dēs penā eoꝝ imminētē: dixit alijs R Recedite a tabernaculis ipioꝝ hoim ꝛc. ꝛ subdit ibidē C Cōfestim igit vt cessauit loq̄ dirupta est terra sub pedib⁹ eoꝝ ꝛ aperiēs os suū ꝛ deuoꝛauit illos.

d Q Quasi lutū. H Hic ꝓ̄ cōfirmat p exēplū in artificialib⁹. sicut em̄ singulus fm volūtatē suā format vasa de luto: aliq̄ in honoꝛem: vt in illis seruiat in mēsa: ꝛ alia i ꝓtumeliā. vt i illis vtāt hoies ad vrinā ꝛ egestiōes. ꝛ ꝓsicia.

e S Sic hō i manu illi⁹ q̄ se fecit: nā electos p̄parat ad gl'iam. ꝛ repꝛobos refuat ad penā ió subdit.

f E Et reddet illi fm iudiciū suū. i. fm regulā diuine iusticie: fm quā reddit bonis gl'ia. malis gehēne pena.

g C Cōtra malū. H Hic ex p̄cedētib⁹ solui⁹ p̄dictū dubiū. s. q̄liter de⁹ p̄mittit aliq̄s malos doctoꝛes ꝛ p̄latos cuꝝ bonis in regimine pp̄li. A Ad cui⁹ intellectū sciēdū: q̄ diuersitates ꝛ ineq̄litates iducte de naturalib⁹ ꝛ artificialib⁹. nō sunt oīno sil'es distinctioni ꝛ ineq̄litati q̄ est i bonis ꝛ malis hoib⁹. nā ineq̄litas in reb⁹ naturalib⁹ est p se intēta et facta a deo. vt ex diuersis gradib⁹ creaturaꝝ ꝓsurgat ad mirabilis pulcritudo vniuersi. S Simliter ex intētiōe figuli p se ꝛ directe est. q̄ faciat aliq̄ vasa in cōtumeliā: ꝛ aliq̄ in honoꝛē. ad diuersas necessitates hoim supplendas. ad q̄ oꝛdinat directe ars ficitlis. ꝟ q̄ aliq̄ hoies sint mali p culpā nō est ex oꝛdinatiōe diuina. cū de⁹ nullo modo sit

gh diente p dei sapiam diuinit. E Et immutauit tpa ꝛ

i dies festos ipox ꝛ in illis

k dies festos celebꝛauerunt

lmno ad horā. E Ex ipis exaltauit ꝛ magnificauit deus ꝛ ex

p ipis posuit i numex dierū

q ꝛ oēs hoies ō solo ꝛ ex ter

rs ra vnde creat⁹ est adā. I In

t multitudine discipline do

v muni separauit eos ꝛ imu-

xy tauit vias eoꝝ. E Et ex ipis

z bñdixit ꝛ exaltauit ex his

abcd sanctificauit. ꝛ ad se applicauit: ꝛ ex ipis maledixit: ꝛ hūiliauit ꝛ ꝙuertit illos a sepatione ipox. Q Quasi lutū figuli i manu ipius plasmare illō ꝛ disponere. O Omnes vie ei⁹ fm dispositōez

e ei⁹ sic hō in manu illi⁹ q̄ se

f fecit: ꝛ reddet illi fm iudi-

gs ciū suū. C Cōtra malū bonuz

hik est: ꝛ cōtra vitā moꝛs sic ꝛ

l ꝫ virū iustū peccatoꝝ. E Et

m sic intuere i oīa opa altissimi. D Duo ꝫ duo ꝛ vnū con

n tra vnū. E Et ego nouissim⁹

o euigilaui ꝛ q̄si q̄ colligit ra

p cemos post videmiatoꝛes J In bñdictiōe dei ꝛ ipe spe

q raui ꝛ q̄i q̄ videmiat reple-

r ui toꝛcular. R Respicite qm̄ nō mihi soli laboꝛaui. sed

s ꝛ oib⁹ exq̄rentib⁹ discipli

tv nā A Audite me magnati et

x oēs pp̄li ꝛ rectoꝛes eccl'ie

yz aurib⁹ p̄cipite. F Filio ꝛ mulieri fratri ꝛ amico nō des potestatē sup te in vita tua

acto⁹ mali culpe. vt declaratū est diffusius. s. xv. c. nec p ꝫ̄is ex eius intentione ꝛ voluntate oīno p̄ma est q̄ aliquī reuenit ad gehennam. nā volūtate ei⁹ p̄ius siue antecedēte vult oēs hoies saluos fieri. j. Thymo. ij. ꝟ volūtate ꝓsequēte p̄nisionē peccatoꝝ i malicia pseuerātiā vult ipos dānari. Sic ei malū culpe reducit ad oꝛdinem iusticie ꝓpter q̄ licet deus nullo mō sit cā efficiens maloꝝ. ꝟ tm̄ bonoꝝ. est tm̄ actoꝛ oꝛdinatiōis tā bonoꝝ q̄ maloꝝ q̄ culpe punit ꝛ decorē iusticie. ꝛ fm q̄ dicit beat⁹ A Aug⁹. i enchiridion. Deus est adeo oīpotēs ꝛ bonⁿ. q̄ ñ sineret mala fieri. nisi ex eis eliceret maioꝛa bona. sic p̄mittit malos cū bonis tā in subditis q̄ꝫ in p̄latis q̄ꝫ ad iudiciū in quo seperabunt hi totaliter ab illis ꝛ sic ptz solutio questionis: dicit igit.

g C Cōtra malū bonū est. q̄ ꝫ malū nature est bonū nature. ꝛ cōtra malū culpe bonū gratie. ꝛ ꝫ malū gehēne bonū gl'ie.

h E Et cōtra vitā moꝛs. q̄ cōtra triplicē vitam. s. nature gratie. ꝛ gl'ie est triplex moꝛs. s. nature. culpe ꝛ gehēne.

i S Sic ꝛ ꝫ virū iustū. subditū vel p̄latū.

k P Peccatoꝝ. subdit⁹ vel p̄latus

l E Et sic intuere in oīa opa altissimi. i. si ꝓsideres opa dei in oib⁹ inuenies q̄ndā oppositionē. diuersimode tñ mō p̄dicto.

m D Duo ꝫ duo. i. duo mala ꝫ duo bona. E Et vnū ꝫ vnū sequit.

n E Et ego. H Hic ꝓ̄ agit auctoꝛ de actiōe boni p̄lati in tribulatiōe a domestic⁹. circa q̄ primo p̄mittit breuē ꝓlogū scō. ꝓsequit ꝓpositū: ibi. A Audite me C circa p̄mū dicit.

n E Et ego nouissim⁹ euigilaui. s. ad intelligendū ꝛ scribendū sapiam post doctoꝛes ꝛ scriptoꝛes p̄cedētes. scriptoꝛ em̄ hui⁹ libꝛi fuit tpe P Ptolomei euergetis q̄ regnauit in egypto post tpa alexandri magni.

o E Et q̄si q̄ collīgit racemos. i. remanētes racemos. ꝛ in hoc se humiliat p̄po nēs sibi alios doctoꝛes ꝛ scriptoꝛes non solū tpe ꝟ etiā scia ꝛ auctoꝛitate.

p J In bñdictione dei ꝛ ipe speraui. i. cōfidēs de ei⁹ adiutoꝛio scribere cepi.

q E Et quasi q̄ vindemiat repleui toꝛcular. i. ego ex adiutoꝛio dei descripsi sapientiam abundanter sicut etiā p̄cedentes scriptoꝛes.

r R Respicite qm̄ nō mihi soli laboꝛaui. acquirendo meritū p hāc scripturā.

s S Sed ꝛ oib⁹ exquirētib⁹ disciplinā q̄ possunt pficere in studio hui⁹ doctrine.

t A Audite me. H Hic ꝓ̄ ꝓsequit ꝓpositū C Circa p̄mum sciendum. q̄ homo dupliciter a domesticis tribulat. vno modo ab vxoꝛe: filijs ꝛ ꝓpinquis. q̄ aliq̄n nimis volūt dominari. ꝛ ió p̄ oñdit q̄d circa hoc sit agendū dicens.

t A Audite me magnati id est p̄incipes.

v E Et omnes populi inferioꝛes.

x E Et rectoꝛes eccl'esie. i. p̄lati ꝛ doctoꝛes.

y A Aurib⁹ p̄cipite. i. aure coꝛpis ꝛ aure mētis.

z F Filio ꝛ mu. fratri ꝛ amico nō des p̄tātem sup te. ꝟ ma

gis a tali tribulatione tua ipos reprime. a Et nō dederis alij possessionē tuā vnde debes viuere. b Ne forte peniteat te r depce. p illis. s. p necessitatib⁹ tue vite.

c Dū adhuc supes rc. i. q̄diu viuis. nullus hō te mouebat ad p̄positū. r subdit rō. d Melius est em̄ vt filij te rogent. tāq̄ inferiores. q; naturaliter tibi debent subesse.

e Q̄ te despicere i man⁹ filioꝝ tuoꝝ tā q̄ ad supiores.

f In omnib⁹ operi b⁹ tuis excellēs esto ꝓ plonis p̄dictis.

g Et ne dederis maculā in gl̄iam tuam. supponēdo te illis q̄ bus debes subesse.

h In die ꝓsummatiōis rc. i. tpe mortis.

i Distribue hereditatē tuā. heredibus tuis. ita q̄ nō possideant illā te viuēte.

k Cibaria. scōo tribulat̄ paterfamilias a seruis suis rebelli-b⁹: malis. r infideli-b⁹. ꝓpter q̄ hic oñdit q̄d agebdū sit cū eis: cū ōr. Cibaria et virga r onus asino. r sicut ista cōueniūt ad bonū regimē asini. s. pabolū. p eius sustētatione. r virga pigritie sue excitatōne. r onus p dñi necessitate. sic sint tria q̄ sequunt ad bonuz serui regimen.

l Panis. i. vict⁹. vt viuat. m Et disciplina ne supbiat.

n Et op⁹. ne p ociū tepescat. o Opatur ꝓuenienter.

p In disciplina. i. q̄diu sub disciplina teneb. q Et querit requiescere rc. id est si querat requiē a laboribus sine cā rōnabili.

r Laxa man⁹ illi. s. requiē ei cōcedēdo. s Querit libertatē. s. a te totaliter liberari. t Jugū r loꝝ curuant collū duꝝ equi vl bubali. v Et seruū inclinat. i. humiliant. x Opationes assidue. q; tūc nō habent tps machinādi ad rebellionē. y Seruo maliuolo. i. rebelli et infideli. z Tortura. vt ei⁹ infidelitas reueleť. a Et cōpedes ne fugiat r euageť. b Multā em̄ malicīā machinādi cōtra dños. c Docuit ociositas. seruoꝝ. cetera patēt vsq̄ ibi. d Et nō amplificet sup omnē carnez. i. nō des ei ptātē sup aliq̄nē hoiem q; nō debēt ꝑesse sed subesse. Et h̄ est ꝓtra aliquos ꝓncipes xp̄ianos: q̄ iudeos faciūt baliuos r ꝓpositos sup xp̄ianos. cū tñ inter xp̄ianos debeāt esse serui. e Verū sine iudicio. debite discretionis. e Nihil facias graue. seruis tuis: ꝓpter q̄ subdit de bonis. f Si est seru⁹ fi. sit tibi quasi aia tua. ipm ex corde diligēdo. g Quasi fratrē sic eū tra. dulci ter r māsuete. h Q̄m in sanguine aie corpasti eum. i. emisti eū p necessitate vite tue q; vita cōsistit i sanguine Leuiti. xvij. Ilia ois carnis in sanguine est. i Si leser eū iniuste. i fugā cōuerteť. r sic carebis tua necessitate.

k Et si extollēs discesserit. i. secū exportās aliq̄d de domo tua fugiet ad locū remotū r occultū. r sic eū nō poteris inuenire.

Capitulū. xxxiij.

Vana spes. Postq̄ actū est de platoꝝ actione. Hic oñr agit de eoꝝ cōtēplatione. q̄ ꝓsistit in duob⁹. s. i meditatione sacre scripture. de qua agit p̄. r in cultu latrie de q̄ agit secūdo: ibi. Immolantis. Prima in duas q; p̄ ponit remotio impedimēti: scōo executio ꝓpositi ibi. Sine mendacio. Illud aūt q̄ impedit maxime meditationē veritatis sacre scripture est intendere somnijs. diuinationib⁹ r augurijs que sunt plena mēdacijs ī dicit. a Vana spes r mē. vi. insensato. q; nō habet sensum discernēdi q̄ speranda sunt. r q̄ nō b Et somnia extol. im p̄u. q; somnia de p speris credūt esse reuelationes ī sequit c Quasi q̄ appre. vmbrā. q̄ nō est palpabilis. d Et pseq̄t ventū q̄ nō ē cō phēsibilis. e Sic r q̄ attendit ad visa mendacia. in vanis somnijs. f Secū dū h̄. q̄ sequit.

g Visio som. ante fa. hois rc. nā in somniādo apparet aliq̄n silitudo alterius hominis. q̄ nō est hōverus. ꝛ tñ fantastic⁹. ī nō pōt aliq̄d docere. r si aliq̄n ibi de modo appareat in silitudine illa. non docet veritatē ꝛ falsi

a r nō deder⁊ alij possessionē
b tuā ne forte peiteat te r de
c ꝑceris ꝓ illis. Dū adhuc
supes r aspiras: nō imuta
d bit te ois caro. Meli⁹ est
e em̄ vt filij tui te rogēt: q̄ te
respicere i man⁹ filioꝝ tuo
f rū. In oib⁹ opib⁹ tuis p̄-
g cellens esto. Ne dederis
h maculā i gl̄iam tuā In die
ꝓsummatiōis dierum vite
i tue r in tpe exit⁹ tui distri-
k bue hereditatē tuā. Cibaria r virga r onus asino:
l panis r disciplina: r opus
m seruo. Operať in disciplina r querit requescere: laxa
n o man⁹ illi r q̄rit libertatē.
p q Jugū r loꝝ curuāt collum
r duꝝ r seruū iclināt opatio
s nes assidue. Seruo mali-
t uolo tortura r compedes
x mitte illū i opationē nevacet
y Multā em̄ malicīā do-
z a cuit ociositas. In opa ꝓsti
tue eū: sic ei cōdecet illum
b Q̄ si nō obaudierit: cura illū ꝓpedib⁹. r nō amplifices sup omnē carnem
c d Vex sine iudicio nihil facias graue. Si est tibi fu⁹
e fidelis. sit tibi q̄si aia tua
f
g Quasi frēm sic eu⁊ tracta:
h q̄m in sanguine aie ꝓparasti illū Si leseris eū iniu
k ste i fugā ꝓuerteť r si extollēs discesserit quē q̄ras. et in q̄ via q̄ras illū nescis.

a Vana Capi. xxxiiij.
b Spes r mēdaciū viro
c insensato r somnia ex-
d tollūt ip̄rudētes Quasi q̄
e app̄hēdit vmbrā r pseq̄t
f g ventū sic r q̄ attēdit ad visa mēdacia Scōm hoc visio somnioꝝ. Ante faciem
h hois similitudo alteri⁹ ho
i minis. Ab imūdo q̄d mū-
k dabiť. Et a mēdace q̄d verū dicet. Diuinatio erroris: r augurīa: mēdacia: r somnia malefaciētiū vanitas est. Et sicut parturiēt
l m coꝝ tuū fantasias patiť nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Ne deder⁊ i illis coꝝ tuū. Multos ei errare fecerunt somnia. r excide-
n o p q r rūt sperātes in illis. Sine mēdatio cōsummabiť verbū legis: r sapientia i oze fidelis complanabiť. Qui non est tentatus: quid scit
s Vir in multis expertus:

tatē. q; mendax est. ī subdit. h Ab immūdo q̄d mūdabiť. q. d. nihil. ꝛ magis inq̄nabiť. i Et a mēdace q̄d verū dicet. q. d. nihil. nā r si dyabolus aliq̄n vera dicat. h̄ est vt postea magis decipiat. r sic illud vex ex fine pōt dici mēdaciū. nā vbi vnū ꝓpter alterū vtrobiq̄ vnū tñ. ī subdit. Diuinatio erroꝛis rc. r ptz. k Et sicut pturientis. i. sicut pturiēs dolet. l Coꝛ tuū fantasias patiť. in somnijs terribilib⁹. q̄ frequēter ingerūt magnā passionez r maxie q̄n fiūt p artē magicā. m Nisi ab altis. fuerit emis. visitatio. diuie ꝓsolationis r repssionis taliū. ī cōcludiť. Ne dederis in illis coꝛ tuū r ptz. m Sine mēdacio. Hic ꝓñr ponit executio ꝓpositi. circa q̄ sciendū. q̄ veritas sacre scripture aliq̄n cognoscit p dei exercitationē aliq̄n p hois intelligētis instructionē. r aliq̄n p diuinā illuminationē. igit primo ponit primū cū ōr. n Sine mēda. rc. r ꝓphetaꝝ. nā habitū ē p diuinā reuelationem. cui nō pōt subesse falsuz cū de⁹ sit vitas p̄ma. q. d. auctoꝛ h̄ plat⁹ oꝛ applicare suū itellectū p studiū diligēt⁊ exercitiū o Et sa. h̄ ponit scōm. s. ꝓgnitio p istructionē. cū ōr Et sapia. i sacra scriptura ꝓtēta. p In oze fi. doctoris. q Cōplana. i. plane docebiť. naz occulta scripturaꝝ scit aperire r explanare. q̄ i talib⁹ exercitat⁹ est. ī subdit.

r Qui nō rc. i. expt⁹. qō ptz ex h̄ qō sequit. s Vir in

multis expt⁹.i.in multis scripturis exercitat⁹. t Cogitabit multa.nã pvnũ passum scripture sibi notũ declarat aliũ magis occultũ.ĩo subdit. v Et q multa didicit.p studij exercitiũ. x Enarrabit intellectũ.scripture vex. y Qui nõ est exptus.i scripturis. 5 Pauca recognoscit.qz pauca p se potest inuenire.ppt qõ q alioz dicta studere dedignant vacui. veritate reperiũt.

a Qui aũt in multis fatuus est.intelletũ suũ applicando multis vanis t curiosis. b Multiplicabit maliciã.nã frequẽter fabricat erroneã doctrinã Aliquot libri habẽt.Qui aũt in multis fact⁹ est.discurrẽs p multa cognoscẽda. sicut gallus ambulat sup bladа.t nõ figit intellectũ suũ in aliq sufficienter exquirẽdo.

b Multiplicabit maliciã.nã in nullo habet sufficiẽtẽ noticã.t p ꝑs hz inutilẽ t falsam doctrinã c Qui tentat⁹ nõ est tc.exponat vt.s. d Qui implãtat⁹ est.i.q nõ fixit intellectus radicẽ t affectus in bono.

e Abundabit neq-cia.multiplicãdo vicia. Cõsequẽter ponit auctoz exemplũ de seipo dicens.

t cogitabit multa:t q multa
x didicit enarrabit itellectũ
y z Qui nõ est expt⁹ pauca re
a cognoscit q autẽ in multis
b fatu⁹ est multiplicabit ma
c liciã. Qui tentat⁹ nõ est:q̃
d lia scit Qui implãtatus est
e f g b abũdabit neq-cia . Multa
i vidi enarrãdo t plurimas
verboz ꝓsuetudies Aliq
tiẽs vsq ad mortẽ piclitat⁹ sum boz cã:t liberatus
k l sum gr̃a dei. Spũs timen-
m tiũ deũ q̃rit t i ꝓspectu illi
o us bñdicet Spes ei illoz in saluãtẽ illos:t oculi do
p mini i diligẽtes se. Qui timet dñm nihil trepidabit t nõ pauebit qm ipe ẽ spes
q ei⁹. Timẽtis dñm beata ẽ
r aĩa ei⁹ ad quẽ respicit. t q est fortitudo ei⁹. Oculi do
s mini sup timẽtes eũ. pte-
t ctoz potẽtie firmamẽtũ vir
v x tutũ:tegimẽ ardoris:t vm
y braculũ meridiani:depca-
z tio offensiõis:t adiutoriũ
a b caſus:exaltãs aĩam t illuminãs oculos:Bãs sanic tatẽ t vitã t benedictionẽ
d e f g h Immolãtis ex iniquo ob
i latio ẽ maculata:t nõ sunt
k bñplacite subsannationes iniustoz Bñs solus sustinẽtib⁹ se i via veritat t iu
l sticie. Bona iniquoz nõ p bat altissim⁹.nec respicit i oblationib⁹ iniquoz : nec in multitudine sacrificioz
l eoz ꝓpiciabit pctis. Qui offert sacrificiũ ex substan
m tia pauper q̃si q victimat filiũ in ꝓspectu patris sui.
n o Panis egẽtiũ vita paupe
p ris est:q defraudat illũ bõ
q sanguinis est . Qui aufert
r in sudore panẽ:q̃si q occi-
s dit ꝓximũ suũ Qui effun-
t dit sanguinẽ:t q fraudem
v facit mercennario: fratres
x sunt. Vn⁹ edificãs t vn⁹
y destruẽs q̃d ꝓdest illis ni
z a si labor. Vn⁹ orans:t vn⁹
b maledicens cuius vocẽ ex

d Et vitã naturegr̃e t gl̃ie. e Et be.i.multiplicationẽ bonoz tpaliũ t spũaliũ.supple de⁹ est. f Immolãtis . h ponit scõm qõ ptinet ad cõtẽplationẽ plati.s. cultus latrie debitus. q ꝓsistit i duob⁹.in sacrificij oblatione.t debita oratione. Primo ponit primũ. t scõo scõm.c.sequẽti: ibi. Qui adorat deum Prima in duas. qz p reprobat sacrificiũ idebitũ.scõo approbat debitũ.c.se. Prima adhuc i duas.qz p sacrificiũ indebitũ reprobat. scõo falsa cauillatio remouet: ibi. Vnus edificãs Circa primũ dicit.

f Immolãtis.sacrificiũ deo. g Ex iniq .i. exacq̃sito iniuste. h Oblatio est ma. pctõ iniusticie. i Et nõ sunt bñplacite subsan. iniustoz.i. oblatiões eoz ex alieno qb⁹ deridẽt deũ q honorãdus est de ꝓprio Prouerb .iij. Honora dñm ꝛ tua substãtia. k Dñs sol⁹ iusti. se.tc .i. illi q stãt in via veritat t iusticie bñt solum deũ vex p deo t illorũ acceptat mũera raptoz t auari bñt aux t pecnias p deo.t gulosos delicias luxuriosus voluptatẽ tact⁹ t hmõi.ppter qõ eoz sacrificia nõ sunt deo accepta ĩo sequit. l Bona iniquorũ nõ ꝓbat.q̃ magꝛ reprobat.ĩo subdit. l Qui of.sacrifi.ex sub.paupex subtrahẽs eis victũ. m Quasi tc.i ꝓspectu pris sui lz em ei⁹ de⁹ sit pater oim p creationẽ.tñ spãli mõ est pater pauper p hereditatis eternc ꝓmissionẽ Matth.v. Beati paupes spũ:qm ipoz est regnũ celoz.

n Panis egentiũ.i.cib⁹ q̃liscũq. o Vita pauꝑis est .i.sustẽtatio vite ipius. p Qui defra udat illũ bõ san. est Aug. Pasce fame morientẽ.si nõ paueris occidisti.et multofort⁹ si subtraxeris ei victũ. q Qui aufert in sudore panẽ.i.panẽ acq̃situ in sudore laborãtiũ. r Qua si q occidit ꝓximũ.q aufert eis victũ. s Qui effundit sanguinẽ p homicidiũ t Et q fraudẽ facit mercẽnario retinẽdo debitũ solariũ. v Frẽs sunt.i.silles in scelere supradicta rõne. x Vnus edi.h remouet q̃dã falsa cauillatio:q̃ posset aliq̃s dicere q defraudãs aliena recõpẽsat deo p afflictiões sui corꝑis i ieiunijs t hmõi.vl p orationes religiosoz qb⁹ bñfaciat.t vtrũq remouet . t p scõm cũ õz. y Vn⁹ edificãs t ali⁹ destruẽs.qõ edificatũ est ab alio. z Quid ꝓdest illis nisi la.qz nullã reportant inde vtilitatẽ . h tm̃ afflictionẽ.t applicat ad ꝓpositũ dicẽs 5 Vn⁹ orãs p raptore.s.ille cui bona facit. a Et vn⁹ maledicẽs raptori.eo q bona sua abstulit. b Cui⁹ vocẽ ex.dñs.q.d.nulli⁹.nã exauditio primi ipedit ppt malicią illi⁹ p quo orat. Silr scõt p pctõ ꝓprio.nã maledicẽdo ꝓprio peccat ppt qõ dicit saluator Matth.v. Orate p psequẽtib⁹ t calũniantib⁹ vos.tñ talis raptoz p malꝛ suis

a dño puniet. ꝓꝛ remouet ꝓmũ dicẽs. c Qui baptizat a mortuo. i. emũdat a tactu mortui p aquã expiationis de qua hꝛ Nũe. xix. d Et item tãgit eũ. s. mortuus. e Quid ꝓdest lauatio eiꝰ. q. d. nihil. nã imũdus efficit sicut ante. f Sic b ō q̃ ieiu. in pec. suis. i. p ꝑctis suis remittendis.

g Et item eadẽ faciens. qꝛ de ꝑctis ꝓteritis nō est vere penitẽs. b Quid ꝓficit humiliando se. i. se affligendo p ieunia ꝛ hmōi. q. d. ista nihil faciũt ad remissionẽ culpe ꝓpetrate i Orationẽ illiꝰ q̃s exaudiet. nō exaudit.

Cap'm. xxxv.

Qui conseruat verbũ. alias legẽ. Hic ꝓꝛ sacrificiũ debitum approbat. ꝛ diuidit in duas ꝑtes. qꝛ p̃ agit de eiꝰ approbatione scõo reuertit auctor ad reprobationẽ oblationis iniuste: ibi. Noli offerre Circa ꝓmũ dicit. a Qui cõseruat verbũ. alꝫ legẽ. s. dei.

b Multiplicat oꝛonẽ. nã oꝛat mente et oꝛe que q̃dẽ oratio disponit ad sacrificã dũ debite iō subdit.

c Sacrificiũ salu. est attẽ. mandatis. s. dei ne ꝓmgat circa illa trãgressio.

d Et discedere ab omni iniquitate coꝛ dis: oꝛis ꝛ opis.

e Et ꝓpicia. litare sacri. sup iniusticias id est ꝓ iniusticijs remittẽdis q̃ facte sunt ꝛ ꝓmũ. f Et deꝑcatio ꝓ peccatis. ꝛ deũ ꝓpetratis. g Recedere ab iniusticia. p debitã ꝓtritionẽ sacrificiũ ꝓ ꝑctis oblatũ deo acceptũ facit. ꝛ siꝛ oꝛonẽ ꝓ ꝑctis factã exaudiri. b Retribuet gratiaꝫ id est exhibebit deo gratũ obsequiũ i Qui offert similaginẽ. i. purissimã tritici farinã. de qua fiebãt panes ꝓpositiõis i tẽplo tpe huiꝰ auctoꝛis. k Et q̃ facit misericoꝛdiã. primo. l Offert sacrificiũ deo. m Bñplacituꝫ est dño ꝛc. ptz ex dictis. n Nõ apparebis ante ꝓspectũ dñi. i. in tẽplo vbi colebat deꝰ. o Vacuus. ad oblationẽ. p Hec ei oia ꝓpter mãdata dei. iplẽda. q Fiũt ꝓcipit enim Exo. xxiij. q omne masculinũ appareat coꝛã dño ter in anno. s. in festo pasche penthecostes ꝛ tabernaculoꝛ. vt ibidẽ oꝛ. Nõ apparebis in ꝓspectu meo vacuus r Oblatio iusti impinguat altare ꝛc. talis enim nõ solum offert qõ in lege ꝓcipit. ꝫ etiã vltra. ꝛ ex hoc ptz qõ sequit s Et odoꝛ suauis. est in ꝓspectu altissimi. naꝫ oblationes illiꝰ tpis nõ erãt accepte deo. nisi ex fide ꝛ deuotiõe offerentiũ. t Bono aio. i. mũdo ꝛ deuoto. v Gloziam redde deo. munera sibi offerendo. x Et nõ minuas ꝓmitias. que sacerdotibus debebant. y In omni dato fac bylarẽ vultũ tuũ. ꝫ enim est bone volũtatis signũ. ex q̃ munꝰ est deo gratũ. vt dictũ est. z Da altissi. fm datũ eiꝰ. i. fm quãtitatem bonoꝛ tuoꝛ q̃ habes ex dono dei Thobie. iiij. Si multũ tibi fuerit abundãter tribue. si ãt parũ etiã illud libenter ipartiri stude. a In bono oculo. i. intentione recta. b Adinuẽtionẽ facito ma. tuarũ opa bona q̃ facis oꝛdinãdo ad laudẽ dei ꝛ nõ hoim.

c audiet deꝰ. Qui baptizat
d a mortuo: ꝛ item tãgit moꝛ
e tuũ: q̃d ꝓficit lauatio illiꝰ
f Sic hō q̃ ieunat in ꝑctis
g b suis. ꝛ item eadẽ faciẽs q̃d
i ꝓficiet humiliãdo se. Oꝛationẽ illiꝰ q̃s exaudiet.

a Qui cõser
b uat verbũ multiplicat
c oꝛationẽ. Sacrificiuꝫ
salutare est attẽdere mãda
d tis ꝛ discedere ab oi iniq̃
e tate ꝛ ꝓpiationẽ litare sa
f crificijs sup iniusticias. et
g deꝑcatio ꝓ ꝑctis recedere
b ab iniusticia Retribuet graꝛ
k tiã q̃ offert similaginẽ: ꝛ q̃
l facit misericoꝛdiã offert sa
m crificiũ Bñplacitũ est dño
recedere ab iniq̃tate: ꝛ deꝑcatio ꝓ ꝑctis recedere ab
n iniusticia Nõ apparebis
o ante ꝓspectũ dñi vacuus.
p Hec enim oia ꝓpt mandata
q dei fiũt Oblatio iusti ipin
r guat altare ꝛ odoꝛ suauita
s tis est in ꝓspectu altissimi.
Sacrificiũ iusti acceptũ ẽ
ꝛ memoriã eius nõ obliui
t v scet dñs Bono aio gliam
x redde deo: ꝛ non minuas
y ꝓmitias manuũ tuaꝝ In

oi dato hylarem fac vultũ
tuũ: ꝛ in exultatione sancti
z fica decimas tuas. Da al-
a tissimo ꝛm donatũ eiꝰ. ꝛ i
b bono oc'o adinuẽtionẽ fa
c cito manuũ tuaꝝ. qm̃ dñs
d retribuẽs est ꝛ septies tan
e f tũ reddet tibi Noli offer-
g re munera ꝓaua: nõ enim su
b scipiet illa. Et noli inspice
i re sacrificiũ iniustũ: qm̃ do
k l mnꝰ vindex est: ꝛ non est
apud illũ gl'ia ꝑsone Non
m accipiet dñs ꝑsonã in pau
n perẽ ꝛ deꝑcationẽ lesi ex-
o audiet Nõ despiciet ꝑces
pupilli: nec viduã si effun-
p dat lequelã gemit? Nõne
lachꝛyme vidue ad maxil-
q lã descẽdũt: ꝛ exclamatio
r s eiꝰ sꝛ deducẽtẽ eas A max
illa ei ascẽdũt vsq; ad celũ
t v ꝛ dñs exauditoꝛ nõ dele-
x ctabit in illis: Qui adoꝛat
y z deũ in oblectatione susci-
a piet: ꝛ deꝑcatio illiꝰ vsq;
b ad nubes ꝓpinq̃bit. Oꝛatio hũiliantis se nubes pe
c netrabit: ꝛ donec ꝓpiquet
d e nõ ꝓsolabit: ꝛ nõ discedet
f donec altissimꝰ aspiciat.
g Et dominus nõ elõgabit

c Nm̃ dñs retri. ẽ illis q̃ bona faciũt ꝓpter ipm̃. q̃ aũt faciunt ꝓpter hoies. iaꝫ receperũt mercedẽ suam Math. v.

d Et septies tm̃. i. multiplicies. ꝛ ponitur hic numerus de determinatus p numero indeterminato. e Reddet tibi scz dñs. f Noli offerre. Hic reuertitur auctoꝛ ad reprobandũ sacrificiũ iniustũ dicẽs. f Noli of. mune. ꝓaua. i. iniuste acquisita.

g Nõ enim susci. illa id est nõ acceptabit.

b Et noli inspi. sacri. iniustũ. credens q̃ deo sit acceptũ et remuneraudũ. cũ tm̃ sit magis puniendũ ideo subdit.

i Nm̃ dñs iudex ẽ alꝫ vindex. dãnificatoꝛ iniuste.

k Et nõ est apud illũ gl'ia. ꝑsone. i. acceptio. l Nõ ac. domiñ ꝑsonã potẽtis.

m In pauperez. i. cõtra pauperẽ.

n Et deꝑcationẽ lesi. iniuste. n Exaudiet ipm̃ vindicãdo. o Nõ despi. ꝓe. pupilli ꝛc. pupillus enim ꝛ vidua destituti sunt auxilio humano: ille patre: ꝛ ista marito. ꝓpter qõ magis indigent auxilio diuino: ꝛ deꝰ subuenit vnicuiq; fm cõditionẽ ne cessitatis sue: natura ei nõ deficit i necessarijs ꝛ multorum nꝰ actoꝛ nature. p Nõne lachꝛy. vi. ad maxil. descẽ. fluentes ab ocul' eiꝰ. q. d. sic. q Et excla. eiꝰ. ad deũ ꝓ oppssiõe sibi facte. r Sup dedu. eas. i. sup oppssoꝛẽ q̃ lachꝛymari facit eã. s A maxilla ei ascẽdũt vsq; ad celũ p angelũ pũtãtẽ eas añ deũ. t Et dñs exauditoꝛ vidue v Nõ dele. i illis ꝫ magis ꝓcitabit ꝛ oppssoꝛẽ: q̃ fecit vt duã lachꝛymari. x Qui ado. deũ. Postq; actũ ẽ de sacrificio ꝓlati. Hic ꝓꝛ agit ō eiꝰ oꝛone. ꝛ p̃ i generali. scõo in spãli. ca. se. Circa ꝓmũ oꝛ. x Qui ado. deũ. adoꝛatione latrte. q̃ ptinet ad ꝓlatos maxie. y In oblectatione. i. in acceptatione. z Susciꝑiet. s. a deo. a Et deꝑca. il. vsq; ad nu. ꝓpin. i. vsq; ad deũ cui angeli sancti pũtãt oꝛones sctoꝝ Thobie. xij. Et maxie ꝓlatoꝝ q̃ medij sunt iter deũ ꝛ ppm̃. b Ꝺño hu. se nubes pene. i. quãto humilioꝛ ẽ oꝛo. tanto maioꝛẽ effectũ hẽbit coꝛã deo. c Et do. ꝓpinquet. ad deũ ꝓsequẽdo effectũ. d Nõ ꝓsolabit oꝛãs. e Et nõ discedet. ab oꝛone. f Donec altissi. aspiciat deũ ocl'o misericoꝛdie ꝓbẽs oꝛonis sue effectũ. semp ei oꝛo exaudit' a deo q̃n̄ est pia. p se ꝛ pseuerãs: iõ subdit. g Et dominꝰ nõ elõgabit. effectũ differẽdo nisi ad vtilitatẽ postu-

lãtis. g Sed iudicabit iustos de oppssorib⁹ in pñti vt in futuro fm rectitudinẽ.sui iudicij.nobis tñ occulti.
h Et fortissim⁹ nõ habebit in illis.s.oppzimẽtib⁹ iniuste. i Paciẽtiã.dimittẽdo eoz iniusticiã sine vltione.
k Vt ꝓtribulet dorsum eoz.affligẽdo eos in posteꝝ.sicut dorsuz est ps hominis posterior.
l Et gẽtib⁹.i. gẽtiliter viuẽtib⁹.
m Reddet vindictã.i.punitionẽ.
n Donec tollat plenitudinẽ supboz de pñtivita. o Et sceptra iniquoz ꝓtribulet.sicut alios tribulauerunt. p Donec retribuet hoib⁹. tam bonis q̃ malis
q Scõm act⁹ suos bonos pmiando et malos puniendo.
r Et fm opa ade.i. hois.adã em̃ est nocõe apud hebreos significans idẽ qõ hõ ſ tractũ est ad significãdũ hoiem primũ Scriptor aũt huius libri fuit natione hebreus.t posuit h nomẽ ade fm primariam ei⁹ significatiõez
s Et fm pſumptionẽ illi⁹.q̃ hoiem sibi sil'em i specie oppzimit iniuste. t Donec iudicet iudiciuz plebis sue a gentilib⁹ idolatris oppsse.tpe em̃ scriptoris hui⁹ libri iudei qui erãt dei cultores.fuerũt a gentilib⁹ multipliciter oppssi.
v Et oblectabit iustos misericordia sua.i.effect⁹ sue misericordie. x Speciosa dei miscõia.i. miscõie sue effectus. y In tpe tribulationis nã vnũ ꝟriũ iuxta aliud magis eluceſcit t ad h subdit exemplũ sensibile cũ õr.
z Quasi nu.plu.in tpe siccitatis.post em̃ magnã siccitatẽ tpis supueniẽs nubes pluuiosa.est hoib⁹ magꝝ gr̃osa.

Iserere nostri de⁹ oim. Hic ꝑfr. Cap.xxxvj.

Magit de oõne plati spãliter.nã h ponit oõ scriptoris hui⁹ libri.q̃ inter iudeos fuit doctor magn⁹ t ꝑlatus.nã apud eos doctores habent ꝓ patrib⁹.Sic g̃ ꝓcedit.nã hec oõ primo ponit.scõo correlariũ infert: ibi. Omnẽ escã. Prima in duas.nã ꝑ orat ꝓ iudeis t gentilib⁹ generaliter.scõo ꝓ iudeis spãliter:ibi. Miserere plebi tue Prima adhuc in duas.qz ꝑ orat ꝓ iudeis t gẽtilib⁹ cõuertẽdis.scõo ꝓ obstinatis in idolatria puniendis. ibi. Innoua signa. Circa primũ orat ꝑ ꝓ ppl'o iudaico dicẽs. a Miserere nr̃i de⁹ oim.i.tu q̃ es deus oim̃ p creationẽ. Miserere nr̃i.quoz es de⁹ spãliter p latriã t legez datã. b Et respice nos.oculo tue clemẽtie. c Et oñde no.lu.misera.tuaz.erãt em̃ tũc indei in tenebris tribulatiõis.qz ptholome⁹ sother rex egypti sub specie sacrificandi intrauit hierl'm in die sabbati sciẽs qz nõ arriperẽt arma iudei.t multa milia indeoz captiuos duxit. quoz multi erãt in carcerib⁹ tenebrosis. reliq̃ vero in tenebris tribulationis t grauis seruitutis.a quib⁹ petit ppl'm snũ liberari. d Et immitte ti.tuũ sup gẽ.q̃ nõ exq̃sierũt te.eos p penã educẽdo ad tue deitatis ꝙgnitionẽ. t ideo subdit. e Vt ꝙgnoscãt qz nõ ẽ de⁹ nisi tu.ſ qz sicut coz credit ad iusticiã .ita fit oze ꝓfessio ad salutẽ Roma.x. subdit. f Vt enar.magna.tua. sicut de heliodoro õr ij. Macb.iij.q̃ flagellat⁹ a deo ꝓfitebat oib⁹ opa magna dei.t ad idẽ facit qõ subdit. Alleua manũ tuã ꝛc.
g Sicut em̃ in ꝙspectu.eoz ſsanctificat⁹ es in nobis. nos ab idolatria reducẽs ad ſcultũ tuũ p flagella.nã añ captiuitatẽ babylonicã indei fuerũt multũ idolatrie dediti.vt ptz.iiij.Reg.t.ij. paralip. ſ postea nõ fuerunt idolatrie nisi aliq̃ pauci Machabeoz tpe:adhuc plures eoz̃ ſ faciebãt mortis timore.
h Sic in cõspectu nr̃o mag.i eis id est magnus apparebis
i Vt cognoscãt te. p verã fidẽ t debitũz cultũ. Sic̃ t nos ꝛc.
k Innoua signa.ſ ꝙñr orat ꝓ gentilib⁹ obstinatis in idolatria disperdendis.et p ꝙñs ꝓ iudeis detẽtis apud eos liberãdis.t ſ orat nõ ex zelo vindicte.ſ ex zelo diuine iusticie dicens Innoua signa. qb⁹ egyptios obstinatos flagellasti eadẽ renoua sup obstinatos in idolatria. l Et immuta mirabilia. vnã plagã post aliã indu cẽdo sicut fecisti in egypto. m Glorifica manũ. tue iusticie sup eos.
n Et brachiũ dextrũ.i.dexterã clemẽtie tue sup nos. o Excita furorẽ.in punitiõis eoz gravitate. p Et effunde irã.in eis multiplicatã.ſ em̃ ipoztat nomẽ effusionis. q Extolle aduersariũ.i.extravitã istã tolle eũ. r Festina tps.sue putitiõis t nr̃e liberatiõis. s Et memento finis.q̃ apud hebreos dicebat.t adhuc õr apud modernos aduentus messie.vñ dicit Rab. Sa.sup zachariã.q̃ vniuersi ꝓphete nõ sunt locuti nisi ad dies messie.ita q̃ eoz verba ad aduẽtũ messie sic̃ ad finẽ sunt ordiata.expectabãt eĩ indei t adhuc expectãt moderni in aduẽtu messie a seruitute gẽtiũ liberari.t si auctor hui⁹ libri q̃ longo tpe ꝑcessit aduẽtũ xp̃i idẽ sensit nõ est mirabile.qz discipuli xp̃i post eius resurrectionẽ q̃rebãt ab eo.si tũc restitueret regnũ indeorũ.vt ptz Act.j. t Vt enarrent mirabilia tua .liberati ab idolatrazz potẽtia. v In ira flame.gehẽnalis.
x Deuorẽt.in futuro. y Qui saluat.i.nõ punit i pñn de idolatris. z Et q̃ pessimãt plebẽ tuã.i.pessime tractãt. a Inueniãt pditionẽ.eternã. a Cõuertere caput pncipũ t inimicoz.ſ.ppl'oz subditoz. b Dicentiũ.ex magna supbia t infidelitate. c Nõ est ali⁹.ſ.deus. d Preter nos. sic em̃ dicebat Nabuchodonosoz rex assyrioz.q̃ ꝑcepit oẽs deos exterminari. vt solus ipe deus dicẽt Iudi.iij.t Sennacherib ꝓphẽt loquebat.iij. regum.xviij. Vel aliter. Nõne est alius ꝑter nos .ſ. ppl'us alicui⁹ valoris aut mẽti.
d Cõgrega oẽs trib⁹ iabob.q̃ extũc erãt multũ dispse p terras t regna. e Et cog.qz nõ est de⁹ nisi tu.ſ. verus.
g Vt enar. magna.tua.de liberatiõe sua. g Et hereditabis eos i iudea.i.hereditates.hebrei em̃ nõ hñt moduz optatiuũ:sed ꝓ eo vtunt futuro indicatiui modi.
h Sicut ab initio. terram promissionis intrauerunt tempore iudicis Iosue Sciendũ q̃ congregatio filiorũ

ist'k in ꝓphetis ꝓmissa intelligit de vniuersis ad fidē xp̄i cōuertendis. ſm q̄ declarat beat⁹ Job⁹ in euāgelio suo. xj. q̄ xp̄s moꝛit⁹ erat nō solū ꝓ gente. ſ. iudeoꝝ. ꝫ vt filios dei q̄ erāt dispsi ꝓ mundū sub diuersis culturis idolorū cōgregaret in vnū. i. in vnā ecclesiā ex iudeis ⁊ gentili

b⁹ cōgregatā sic dic saluator Joh. x. Alias oues habeo q̄ nō sūt ex boc ouili. ⁊ illas oꝑtet me adducere. ⁊ vocē meā audient. ⁊ fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. Dix aūt scriptor hui⁹ libri ꝫ ꝓphetice ꝓgnouerit vel nō. ignoro. saluo tū meliori iudicio ꝓbabili⁹ mihi videt. q̄ nō ꝓgnerit tū q̄a nec a iudeis nec grecꝭ nec latis x̄pi̅s tur iter ꝓphas tū q̄a iudei credētes i xp̄z p⁹ eius resurrectōez ascēsionē ad celos. ⁊ spūssancti missionez in die penthecostes mirabant de hoc. q̄ gīa spūssancti dabat gentilib⁹. sicut ⁊ ipīs vt hī Actuū. x. ⁊ xj. ex q̄ videt q̄ adhuc ignorabāt vnā ecclesiā ex iudeis ⁊ gentilib⁹ forte cōgregandā. ꝓter qō magꝫ vī sicut dixi. q̄ auctoꝛ iste oꝛabat ꝓ cōgregatione iudeoꝝ in iudea q̄ reditū ipoꝝ de tris. in qb⁹ erāt dispsi ⁊ in captiuitate detenti i Miserere. Postq̄ oꝛauit ꝓ iudeis ⁊ gentilibb generalit. hic ꝑ̄ oꝛat ꝓ iudeis spāliter di. Miserere plebi tue. quā elegisti in datione legis k Sup quā inuocatū ē nomē tuū. lz ei dicerēt de⁹ oim. spāli tū mō iudeoꝝ. eo q̄ erat nascitur⁹ ex eis ſm carnē. vel alit. k Sup quā ⁊c̄. nā gentiles idola inuocabāt ad suū auxiliū. hebrei vero deū verū. l Et isr'l q̄ coeq̄sti pr̄imogenito tuo vocās eū pr̄imogenitū tuū Exo. iiij. m Miserere ci. tue san. ir'm. q̄ oꝛ ciuitas sanctificatiōis ei⁹. eo q̄ ibi vigebat cultus diuin⁹. n Ciuitati req̄. tue. nā ibi erat tēplū in q̄ dicebāt de⁹ habitare mō spāli.

o Kple syon in enar. vir. tuis. qō fuit ꝓpletū de xp̄o ibi miracula faciente. vt hī in euangelio. ⁊ spūsctm̄ mittēte sup aplos alios q̄ discipulos vt dicit hiero. in epla ad pau linū. p Et gīa tua. resumat. k Kple pp̄m tuū qō fuit impletū in oblatione xp̄i. in tēplo. sicut p̄dixerat Agge⁹ ꝓpha. Veniet desiderat⁹ cūctis gentib⁹ ⁊ replebo domū istā gīa. Iz ēm auctoꝛ iste ⁊ alij iudei ignorarēt modū impledi mysteriū xp̄i q̄tū ad cōditiōes pticulares. tū credebāt in quodā generali. q̄ mīra mirabilia in aduētu messie fierēt in iudea. ⁊ sic oꝛabat iste de eoꝝ impletione. q Da testimo. qz ab initio. electionis pp̄li isr'l. r Creaturę tue sunt spāles filij isr'l. qō fuit impletū qñ in hūana natura inter eos exūs. ⁊ de ipis nat⁹ ſm carnē faciebat miracula. suā deitatē testificātia. ⁊ q̄ erat xp̄c vere in lege ꝓmiss⁹ ⁊ ꝓphetis Joh. v. Opa q̄ ego facio testimoniū ꝓhibēt de me. s Et suscita q̄ impletionē. t Precatiōes q̄s lo. sē in noie tuo ꝓphete p̄iozes. q̄ aduentu xp̄i ꝓnunciauerūt q̄ modū deprecatiōis Esaie. xvj. Emitte agnū dñe dñatoꝛez terre ⁊c̄. ⁊ in multis alijs locis dicūt ꝓphete silia v Da mercedē susti. te. i. expectantib⁹ tuā redēptionē in aduentu messie. x Ut ꝓphete tui fideles inueniant. in impletione eoꝝ q̄ p̄dixerūt. y Scōm bñdictionē aarō da pp̄o tuo. q̄ bñdictio cōtinet Nūe. vj. vbi oꝛ. Loquere aaron ⁊ filijs ei⁹ sic benedicetis filijs isr'l. ⁊ dicetis eis. Benedicat tibi dñs ⁊ custodiat te. ostendat dñs faciē suā tibi ⁊ misereat tui. cōuertat dñs vultū suū ad te. ⁊ det tibi pacē. z Et dirī. nos in uiā in. q̄ lucē tue gr̄e. a Vt sciāt oēs q̄ ha. terrā. q̄ effectū gratie tue circa nos. b Quia tu es de⁹ conspectoꝛ seculoꝝ. intuēs p̄ntia lit nō solū p̄ntia. ſz etiā p̄terita ⁊ futura nā eternitas q̄ mēsura est diuine cognitionis ambit oia tpa. c Omnē escā. Hic ꝑ̄ir circa p̄dicta infert quedā coꝛrelaria. nā ea q̄ p̄dicta sūt de bono statu actionoꝝ. ⁊ platoꝝ. indigēt necessari o discretione ꝓpter qō ponit hic quedā discretionis ipeditiua. vt caueant. scōo quedam ipi⁹ ꝓmotiua. vt teneant. c. seq̄. tbi. Sz cū viro sancto. Impeditiua vo sunt q̄n q̄. ſ. industrie defect⁹. amoꝛ vxoꝛis excessiuus. vag⁹ discursus. amicus fictus. ⁊ mal⁹ ꝓsiliari⁹. ⁊ ſm hoc diuidit in quīq̄ ptes. q̄ patebūt ꝓse quēdo. Circa pr̄imā

c culoꝝ Omnē escā man-
d ducabit venter ⁊ est cibus
e cibo melioꝛ Fauces cōtin
f gunt cibū ⁊ coꝛ insensatuz
g verba mendacia. Coꝛ p̄ra-
h uum dabit tristiciā ⁊ hō ꝓ
i mitus resistet illi. Oēm ma-
k sculū excipiet mulier. ⁊ est
l filia melioꝛ filio Spēs mu-
m lieris exhilarat faciem viri
n sui ⁊ sup omnē ꝓcupiaz ho
o minis supducet desideriū
p Si ē lingua curationis: et
q mitigationis ⁊ mie nō est
r vir illius ſm filios hoim.
s Qui possidet mulierē bo-
t naz inchoat possessionem.
v adiutoriū ſm illū ē. ⁊ colū
x na vt requies Vbi nō est
y sepes diripiet possessio: et
z vbi nō ē mulier ingemiscit

primo ponit ꝫ̄ industrie defect⁹ in viro. cū oꝛ. c Omnē escā man. venē. ſ. famelic⁹ ꝓpter passionē famis. nō distinguens cibū vtilē a nociuo. q̄uis sit ibi distinctio. iō subdi tur. d Et est cib⁹ cibo melioꝛ. q. d. aliq̄s est assumēd⁹ ⁊ ali⁹ reijciend⁹. e Fauces famelici. g Contingūt ci bū. ipm assumendo. ꝫ nō masticāt sufficienē. ꝫ transglutiunt sine debita masticatione ⁊ ꝓbatione. h Et coꝛ insensatū verba mēdacia. statim recipit sine discretione veroꝝ a falsis. i Coꝛ p̄ranū. qō idē ē qō insensatū. k Dabit tristitiā. i. occasionē tristicie bonis l Et hō pertus resistet illi. p suā sapiaz. Consequēter ostendit defcm in dustrie in mulie dicens m Omnē masculū excipiet mulier. i. gratanē accipiet in partu. qz sp vellet parere masculū. ⁊ tñ aliq̄n magis expediret sibi parere femellā. iō sb dit. Et est filia melioꝛ filio n Species. Hic ponit scōz impedimētū qō est amoꝛ vxoꝛis excessiuus. cū oꝛ. Species mulieris ex hylarat faciē viri sui. ⁊ frequēter leticia inconueniēti. iō subdit o Et sup omnē cōcupi. hois sup ducet desiderium. i. attrahit coꝛ viri ad diligendū ipaz sꝑ per omnia etiā aliq̄n supra deū. p Si est lingua curationis. i. repꝛehensionis in viro. ornatū excessiuū vxoꝛis ad leuē eius modū arguendo. q Et mitigationis si videat eā turbatā statim ei blandiendo. sicut oꝛ. ij. Esdre. iiij. Si arriserit ei rident. nā si indignata fuerit ei blandit donec recōcilie in gram. r Nō est vir illius ſm filios hominū. i. virilis ⁊ discret⁹. ꝫ mollis ⁊ ifatuat⁹. ij. Esdre. iiij. Multi dementes facti sunt ꝓpter suas vxoꝛes ⁊ qz ꝑriuz est de bona vxoꝛe. subditur.

s Qui possidet tanq̄ dñs. t Mulierē bonā. i. humilē ⁊ modestam. v Inchoat possessionē. i. incipit eē diues. etiā si nō haberet amplius. x Adiutoriū ſm illuz est. i. ſm voluntatē viri ad bona ꝓcuranda. y Et colūna. ad sustentionē domus cū viro. z Vt requies. nam pacifica est cū viro ⁊ familia. a Vbi nō ē sepes ⁊c̄. ptz ad sensū. b Et vbi nō ē mulier. bona c Inge. egēs. qz negat sibi eleosyna mulieres ei sūt cōit viris misericoꝛes.

Es v

d Cui credit. hic ponit terciū discretiōis impeditiuū qō ē discursus vag⁹ cū ōr. Cui credit q̄ ñ hz nidū. i. stabilē māsionē. q. d. nō credit alicui sapiēti. ꝓpter qō deficit in discretione boni ⁊ mali e vbi latere poterit. f dū. g Exiliēs de ciuitate in ciuitatē. i vag⁹ ⁊ ꝓfug⁹ sup terrā. sicut Cayn Gen. iiij. ⁊ p ꝓnōs maledict⁹ a dño.

Cap. xxxvij.

Omnis amic⁹ Hic pōit ārtū impedimētū ꝓuenies ex amicitie fictione. ex q̄ frequēt homies etiā discreti in factis suis impediūt. dicit igit.

a Dis amic⁹ dicet tā ver⁹ q̄ fict⁹. b Et ego amicicia copulaui. i. firmit statui. hi magis dicunt ficti q̄ veri q̄ diligūt facto. ficti vo vbo. lō subdit. d Sed ē ami. solo noie amicus. ⁊ ñ re. e Nō ne tristicia inest vsq̄ ad mortē. ex tali amicicia. q. d. sic. quia nulla pestis efficatior ad nocēdū q̄ familiaris inimic⁹.

f Sodalis aūt. i. socī⁹ mēse. ⁊ ōr a sede q̄ sedalis q⁊ sedet cū alio in mensa.

g Et amic⁹ fict⁹.

h Ad inimi. cōuer. freqnt ei cōtingit. q̄ simt sedētes in mēsa añq̄ recedāt abinuicē rixant ⁊ pugnāt.

i O pessū. neq̄ssi. vñ crea. es. q. d. a nullo nā ois creatu bona ē ⁊ a deo. pctm aūt ē boni defect⁹. nec hz cām p se posituā Dyo. xiij. ca. de diui. no. Null⁹ intēdēs ad malū opat

k Cooperire. amicicie silatiōe. l Aridā malicia. i. sine humore boni. m Sodal amī. ꝓcū. in oblectatioibus. i. ꝓsperitatis tpe. n Et in tpe tri. aduer. erit deficiente ꝓsperitate. ꝓt qō fingebat se amare. o Sodalis amico cōdolet. i. silat se cōdolere in ei⁹ infirmitate. p Cau. ven. i. cōmessationis. q Et ꝫ hostē amī. r Accipiet scutū. q̄si eū defensu. i. si hoc aliq̄n faciat. ⁊ hoc facit ex gula. ⁊ nō ex vera amicicia ⁊ ꝫriū inducit de vero amico dī. s Nō obli. amici tm̄ veri. t In aio tuo. ita q̄ nō diligas eū tm̄ ore. ꝫ etiā corde ⁊ ope. ꝓpter qō sb̄ditur.

v Et nō ime. sis illi⁹ in opi. tuis. ꝫ diligas eū in effectu

x Noli cōsi. Hic pōit q̄ntū impedimētū discretiōis qō ē malū ꝓsiliū. ⁊ p̄ agit de cōsilio malo p fraudulētiā. scdo p ignorātiā. vl̄ cām aliā. ibi. Cū viro Circa pmū ōr.

x Noli cōsiliari cū socero tuo. s. de his q̄ ptinēt ad restrictōnē vxoris tue. qz sp stabit ꝓ filia sua diuertēs a veritate ex carnali effectione.

y Et a zelantib⁹ te. i. inuidētib⁹ tibi

z Abscōde ꝓsiliū. nā illō reuelarēt ex inuidia vel impedirēt. a Dis cōsi. infidelis. b Prodit ꝓsi. i. ꝓponit sb̄ spē boni illi⁹ q̄ querit ꝓfectū c Sz ē ꝓsili. in semetipo. i. intēdens ꝓpriā vtilitatē. ⁊ nō illi⁹ cui dat ꝓsiliū. ⁊ b freqnt ptingit in ꝓsiliarijs pncipū ⁊ ꝓlatox. lō subdit. d A cō

e Serua aiaz tuā. i. caueas tibi. f Prius scito p dilige ntē inq̄sitionē. g Que sit illi⁹ necessitas. nā si ac illū dirigit suū cōsiliū. signū ē q̄ nō cōsulit p te ꝫ p se. lō subdit b Et q̄d. ipe i aio suo cogi. s. de subueniendo sue necessitati. ⁊ nō tibi. lō sb̄dit i Ne forte mittat sudē in trā ꝓsulēs tibi aliq̄d piculosū k Et dicat tibi. bona ē via tua. incitās te ad ꝓseq̄ndū suū ꝓsiliū in ope l Et stet ecōtrario corde m Videre quid tibi eueniat. vt p hoc hēat itentū si possit. n Cū viro Hic ꝓñr agit de ꝓsilio malo p ignorātiam ⁊ aliqs alias cās dicēs. Cū viro irreligioso tracta de sācti tate ironice loquit. ⁊ ē sēsus p ꝓriū. q. d. male ꝓsulet tibi

o Et cū iusto de iustitia. sil⁹ ē locutio. vt patebit in fine h⁹ ptis p Et cū mu. de his q̄ emu. i. odit q. d. male cōsulet.

q Cū timi. de bel. q̄ nūq̄ vellet bellū videre. r Cū nego. de traiecti. i. de mercīū trāsportatiōe ad fox. q̄ vellet q̄ null⁹ ibi haberet merces. nisi ipe vt car⁹ venderet. s Cū emptore de ven. i. de ptio rei vendēde. q̄ sp q̄tū pōt minuit pcium iustū. t Cum viro liuido. inuido.

v De gratijs agendis. i. de dando alijs gratis. q̄ sp hoc impedit. ⁊ silr qō sequit. Cū impio de pietate ⁊c. vsq̄ ibi. x Cū opario agrario. q̄ nihil scit nisi ō ope rurali. y De oi ope. vt de milicia. studio. ⁊ hmōi.

a Cū opario ānuali. i. ꝓducto ad annū. b De cōsū. anni. i. de ope ꝓsummando infra annū. q̄ dicit infra duos annos hoc nō posse fieri. qō tū imediate i anno posset fieri. c Cū seruo pigro ad opandū. d De multa opatione. quā sp refugit ⁊ sic male cōsulit. lō de oibus p̄dictis cōcludit. Nō attēdas his in omni cōsilio. e Sz cū viro sancto. Remotis impedimentis discretionis. hic ꝓñr ponuntur ei⁹ ꝓmotiua. ⁊ ponunt hic q̄tuor. s. cōsilij sanitas vbi veritas. sapientie claritas ⁊ repssa sensualitas inter q̄ p̄ pōit cōsilij sanitas. vt fiat q̄dā cōtinuatio ad immediate p̄dicta. cū ōr. a Sz cū viro sancto. i. in bonitate stabili ⁊ firmo. f Assiduus esto. cū eo morādo. ⁊ de tuis secretis tractando. g Quēcūq̄ cognoueris p opa b Observantē timorē dei. ne transgrediat eius mandata.

i Cuius aia ē fm aiam tuā. i. q̄ diligit te sic seipm ⁊ ecōtrario. de talibus enim ōr q̄ sunt vnum cor ⁊ vna anima.

k Quicūq̄ titubauerit in tenebris. ignorantie ⁊ culpe.

l Nō condole. tibi. veraciter ex corde. nec tibi p ꝓñs bñ consulet in tua necessitate. m Et cor boni consilij. i. voluntatem ipm sequendi. n Statue tecū. firmit.

o Non est em̄ tibi aliud plus illo. i. melius ⁊ quis possit tale consilium dare subdit.

p Anima viri sancti enunciat ꝛc. est em̃ in deũ elevata. ꝛ p ꝓs ab eo illũmata ad enunciãdũ vitatẽ. verũtm̃ qz de us ẽ ꝓncipalis actor directionis hũane. ꝟbdik. Et in his oĩbus deprecare altissimũ ꝛc. q Ante oĩa. Hic ponit scõm discretiõis ꝓmotiuũ. qõ est verbi veritas cũ õr. Añ oĩa opa verbũ verax p̃cedat te. i ꝓmissis ꝛ responsis. r Et añ oẽm actũ cõsiliũ stabile. s. sapiẽtũ ꝛ sacre scripture. s Verbũ nequã. qõ ẽ verbũ mẽdax. t Immutabit cor. de bono ad malũ. v Exquo. s. corde v Partes q̃tuor ori untur. sicut riuuli a fonte. x Bonũ ꝛ malũ de genere. y Vita gratie. z Et mors cul. vita tũ gr̃e nõ ꝓcedit ab eo nisi dispositiue. ꝟ a deo effectiue. mors vero culpe ecõtrario sic procedit a corde hũano. qõ nullo mõ est effectiue a deo. vt dictũ ẽ s̃. xv. c. z Et dñatrix illoz ẽ assidua lingua .i. assiduitas bone moniti onis. q̃ reprimit ma lũ ex genere. ꝛ amouet mortẽ culpe. pro mouet aũt bonũ de genere ꝛ vitã gratie iõ subdik. a Vir perit⁹. in sacra scptura. b Nktos eruditus. ad bonũ. c Et aie sue suauis est ꝙ augmentũ meriti. d Qui sophi. loqk i. deceptorie. e Odibil ẽ. deo ꝛ hoib⁹. f In oi re defrau. qz sibi pl⁹ no cet ꝟ alijs hoib⁹ g Nõ ei ẽ illi a dño gr̃a data. veracik ꝛ vtilik loquẽdi. h Omi em̃ sapia. vera i Defrauda tus ẽ. lz aliqñ ab insipientib⁹ sapiens videak. k Est sapiẽs. Hic ponit terciũ discretiõis ꝓmotiuũ. qõ est sapie clarit as. cũ õr. Est sapiẽs aie sue sapiẽs. i. ille vere sapiẽs ẽ q̃ꝰ cogitat de salute aie sue. qz charitas ẽ ordinata. l Et fructus sensus illi⁹. i. sapie sue m Laudabilis. corã deo ꝛ angelis ꝛ qz bonũ est suipsi⁹ diffusiuũ subditur.

n Vir sapi. ple. suã erudit. de salute aie sue. o Et fructus sensus illi⁹. i. doctrine ei⁹. q Fideles sk. i. digni fide tũ qz a veritate ꝓxia ꝓcedũt. tũ qz ad ipm finalik dirigũt. q Vtr sa. simple. bñdi. dei ꝛ hoim. nã de⁹ multiplicat illi dona sua ꝛ hoies impcank sibi bona. iõ subdik. Et videntes illũ laudabũt. ꝛ qm̃ hec laus nõ ẽ hozaria. ꝟ diuturna iõ subdik. r Vita viri in nu. diez. i. breuis est. qz dies ei⁹ pñt nũerari facilik. s Di. aũt isrl̃. i. ppli isrl̃. t In nu. sk. i. diuturni. lz em̃ psone singulares moriank ꝛ nascãt sibi succedentes. remanet tm̃ vnitas ppli. sicut in fluuio aque sunt in ꝯtinuo fluxu. remanet tm̃ idẽtitas fluuij. laus vo sapiẽtis nõ solũ durat suo tpe ꝟ transit ad posteros. ꝓpter qõ est diuturna. ꝛ maxie in ppl̃o suo. q̃ magis nouit ei⁹ opa. iõ subdik. v Sapiẽs in ppl̃o ꝛc. ꝛ pz x Fili in vita. Hic ponit q̃rtũ discretiõis ꝓmotiuũ. qõ ẽ repssa ien sualitas. vñ dicit phs. vij. phyli. Sedẽdo ꝛ qescẽdo fit aia scies ꝛ prudens. qz sedat ꝛ q̃etatis passionib⁹ fit clare vidẽs. sicut g̃ õr. x Fili in vita ma ꝛc. i. diligẽter ꝓsidera ei⁹ pnitatẽ ex appetitu sensitiuo ꝓcedẽtem. y Et si fuerit nequã. i. inclinãs ad malũ. z Ne des illi ptãtem laxando sibi habenas. ꝟ magẽa repme p oõnẽ a Nõ em̃ oib⁹ oĩa expediunt. etiã si eẽnt licita de se. nã magis pnt ad malũ indigẽt ma lozi restrictione. etiã ab aliquib⁹ licitꝫ. ne ad illicita ꝓcedãt ex illis. b Et non oi aie oẽ gen⁹. delectatõis. c Placet. ꝟ fm diuersitatẽ pnitatis. nã. pno ad auritiã placet cõseruatio pecunie ꝓno ad pdigalitatez placet ei⁹ effusio. ꝛ sic de aljs. Et qm̃ multiva de sk pnt ad cõcupiscẽtiã cibi. q̃ ãtidie i digem⁹. subdik d Noli auid⁹ eẽ ꝛc. et pz. ꝛ rõ subdik. e In multis eni escis. etiã sanis. f Erit infirmitas. rõne suppluitatꝫ. g Et auiditas appzo. vsq; ad colerã. ipam causandã. h Propk crapulã multi obierũt. qz suffocat nake virtutẽ. i Qui autẽ abstinẽs ẽ adijciet vitã. i. plõgabit. nã abstinẽtia ẽ sũma medicina.

Ca. xxxviij.

Honora medicũ. Postq̃ actũ ẽ de platorũ officio. hic ꝓnter agik de honore ei⁹ exhibendo. qz medij sk inter ppl̃m ꝛ deum. Et qm̃ ex sensibilib⁹ ꝛ magis notis ꝓcedẽdũ ẽ ad spũalia q̃ sk min⁹ nota. ꝛ plat⁹ ẽ spũalis medic⁹. iõ p agik de honore medici corpalio. scõo spũalis. ibi. Fili in tua infirmitate Circa pmũ õr. a Hono. me. corpalẽ b Pro pter necessitatẽ corpis tui. c Et em̃ illũ crea. altissi. nõ solũ inq̃ntũ ẽ hõ. ꝟ ẽt inq̃ntũ medic⁹. nã de⁹ ẽ actor ꝓncipal artis medicine. iõ subdik. d A deo ei ẽ ois medela. hic tm̃ nõ accipik creatio ꝓprie q̃ ẽ de nihilo. ꝟ large. sic ẽ rex õr creari qñ ꝓmonek ad dignitatẽ regni e Et a re. accipi. dona. nã potẽtes h⁹ seculi cõik sunt magꝫ soliciti. de sanitati corpali. q̃ spirituali. iõ subdik. f Disciplina medici i. ei⁹ ars. Exaltabit caput illi⁹ ꝛc. g Altissi. de ra ꝛc. qz de renascẽtib⁹. s. herbis ꝛ radicib⁹ ꝛ hmõi ꝓficiũt medicine. ꝛ ad h iducit exẽplũ di. h Nõne a li. i. p lignũ. i Indul. ẽ aq̃ ama. q. d. sic. vt Exo. xv. vbi õr. q̃ dñs ostdit ligniũ moysi. qõ cũ misisset i aq̃s amaras i dulcedinẽ vse sk k Ad agni. ho. vt⁹ fl. puenit p expiẽtiã. ex h ei q̃ tal herba sanauit socratẽ ꝛ platonẽ. ꝛ pres alios. accipik vna ꝓpositio vlis q̃ ẽ ꝓncipiũ artꝫ ꝛ scie. vt õr. j. metha. i Et de. ho. sciaz al. nã aliqñ reuelat vtutes herbaꝝ. ꝛ radicũ si ne tali expiẽtia sicut factũ fuit salomoni. iij. Exe. iiij. Et di sputauit sup lignis a cedro q̃ i libano ẽ vsq; ad hysopũ: q̃ egredik de pariete m Hono. i mira. suis. i. vt honoret ab hominibus ꝓpter virtutes mirabiles. q̃s dedit creatis

n In his curās. medicus. o Mitiga.dolorē. infirmi
p Et vnguentarius.i.apothecari⁹. q Faciet ex terre
nascentib⁹. r Pigmēta suaui.nā in talib⁹ spēs aroma
tice frequēter ponūtur s Et vnctiões ꝓfi.sanitatī.i.ad
ꝓferendū ꝛ cōseruādū sanitatē t Et nō ꝓsum.opa e⁹.i.
nō hēbūt intētū effe
ctū ꝑ ipm medicū vl
apothecariuz.nā ad
hoc reqrīt actio dei.
q̄ est medicus p̄nci
palis.iō seqt. v
Pax em̄ dei sup fa.
ter.i.requies a dolo
re infirmitatī a deo
in hoib⁹ q̄ hītant su
per terrā. x Fili.
Hic ꝓpr agit de ho
nore impēdēdo me
dico spirituali.ꝛ di
uidit in tres ptes ꝑz
tres causas ipm ho
norandi.scōa ponit
ibi. Sapiam scribe.
tercia ibi. Qui tenet
aratrū. Pria i duas
ſ.in partē p̄ncipalēꝛ
incidētalē.q̄ incipit
ibi. Fili in mortuū.
Pria cā honorandi
medicū spūalē ē sa
nitas aie.q̄ melioꝛ ē
coꝛpis sanitateꝛ per
ꝓpr̄s ꝓlatus magl̄ho
norand⁹ est q̄ medi
cus coꝛpalis.iō ōr.
y Fili in tua infir.
spūali. y Nō de
spicias temetipz ne
gligēdo q̄rere reme
diū.sic negligūt alī
qui. z Szora do
mīnū devote. a Et ipe cūrabit te.vnguento sue gre.
b Tuer.a delicto coꝛ tuū. c Et dirige ma.tuas.i. opa
tua ad deū. d Et ab oi deli.mun.coꝛ tuū.p verā ꝛ pu
rā cōtritionē. e Da suauitatē.i.fac oblationez deo de
spēb⁹ aromaticis. quib⁹ ꝓficiebat thymiama suauis odo
ris. f Et memo.simila.i.oblationē farine tritici delica
tissime. g Et impingua oblationē.offerēdo oleū de li
gnis oliuaꝝ purissimū ad cōcinnādas lucernas. h Et
da locū medico.honorando sacerdotē ꝑ te orantē. vnde
Leui.vbi agit de oblationib⁹ varijs ꝑ pctō.semp addit i
fine.Et orabit ꝑ eo sacerdos ꝛ dimittet ei. i Etem̄ dns
illū cre.i.ad officiū sacerdotij ꝓmouit. k Et nō disce.
a te.i.a coꝛde tuo.q̄ sp debes eū diligere ꝛ venerari.
l Quia op⁹ ei⁹ sīt necessaria.ſ.offerre sacrificia.ꝛ orare ꝑ
pctis ppli. m Est em̄ tps.q̄ sine peccatis nō transit p̄
sens vita. n Ipi vero dñm deꝑcabunt.ex hoc apparet
q̄ nō loquit hic de medicis coꝛporis q̄ curāt infirmos p
orōnes.ꝫ de sacerdotib⁹. o Et diri.requiem eoꝝ.non
requiē coꝛporis.ꝫ requiē coꝛdis ipoꝝ.q̄ gaudēt de cura
tione peccatoꝝ. p Et sanitatē.ſ.aie tue. q Propter
cōuer.eoꝝ.i.ꝓpter bonā vitā ipoꝝ.ꝓpter quā orōnes eorū
exaudiunt. r Qui delinqt ꝛc.incidet in man⁹ medici
ſ.spūalis.ad quē ptinet cura delicti. s Fili in mortuū
Hec est ps incidentalis in q̄ p̄ ex hoc q̄ iduxit ad hono
rē plati ꝓpter eius excellentem statū.hic occasionalit ꝛ q̄
si p oppositū inducit ad fletū mortui ꝓpter vite pūtis de
fectū.Et scōo in psona mortui loquēs iducit ad bonū ibi.
Memor esto.Circa p̄mū dicit. s Fili in mortuū.i.su
per mortuū. t Produc lachrymas cōpassionis.
v Et fm iudiciū cōtege coꝛpus illi⁹.i.discrete ꝛ honeste

n Jn his curans mitigabit
o dolorē.ꝛ vnguentarius fa
p cit pigmenta suauitatis et
q vnctiões ꝓficiet sanitatī ꝛ
r nō ꝓsumabūt opa e⁹. Pax
s ei dei sup faciem terre Fili
t in tua infirmitate ñ despici
v as teipm sz ora dñm ꝛ ipse
x curabit te. Auerte a deli
y cto et dirige man⁹ et ab oi
z delicto mūda coꝛ tuū. Da
a suauitatē ꝛ memoriā simi
b laginis ꝛ impingua oblati
c onēꝛ da locū medico. Et
d em̄ illū dns creauit.ꝛ ñ di
e scedat a te:qz opa e⁹ neces
f saria Est ei tps qñ in mani
g b⁹ illoꝝ incurras.ipi vero
h dñm deꝑcabūt:vt dirigat
i requiem eoꝝ:ꝛ sanitatem.
k ꝓpter cōuersationez illorū
l Qui delinquit in cōspectu
eius q̄ fecit eum incidet in
m man⁹ medici Fili i mortuū
n ꝓduc lachrymas ꝛ q̄si di
o ra passus incipe plorare:ꝛ
fm iudiciū cōtege coꝛpus
illi⁹.ꝛ nō despicias sepul
p turā illi⁹. Propter delatu
q rā aūt amare fer luctū illi⁹
r vno die ꝛ ꝓsolare ꝓpter tri
sticiā.ꝛ fac luctū ꝑz meritū
eius vno die vel duobus
s ꝓpter detractionē Tristi
t cia em̄ festinat mors ꝛ coo
v perit vtutē.ꝛ tristicia coꝛ
x dis flectit ceruicē. In ab
y ductione pmanet tristicia
z ꝛ substātia inopis fm coꝛ
a eius. Ne dederis in tristi
b cia coꝛ tuū. Sz repelle eaz a
c te:ꝛ memento nouissimoꝝ
d noli obliuisci.neq̄ em̄ ē cō
e uersio.ꝛ huic nihil ꝓdeꝛ
f ꝛ teipm pessimabis. Me
g mor esto iudicij mei. sic ei
h erit ꝛ tuū Mihi heri.ꝛ ti
i bi hodie. In requie mor
k tui requiescere fac memo
l riam eius.ꝛ consolare illū
m in exitu spiritus sui. Sapi
n entiaz scribe in tēpore va
flictionē tuā ipm mortuū nō revocab k Et teipm pessi
mabis.nimio dolore affect⁹ ꝓpter q̄ dolor de morte ami
ci dz eē moderat⁹.sic em̄ fecit dō.ij. Reg.xij. Judita eniz
morte filij sui surrexit ab afflictione ꝛ luctu dicēs. Cū ad
huc viueret puer ieiunauī et fleui.dicebā em̄ q̄s scit si for
te donet mihi eū deus ꝛ viuat.nūc aūt qz mortu⁹ est q̄re
ieiuno.nunq̄d potero eū revocare amplius.ego vadā ma
gis ad eū. l Memor esto. Hic ponit scōm incidēs oc
casione dictoꝝ ex psona mortui exhortās ad bonū. l
Memor esto iudicij mei.i.mortis mee.q̄ ōr hois iudiciū
qz qualis in morte reperit talis in iudicio pūtabitur
m Sic em̄ erit ꝛ tuū.q.d.festines opari bonū duz vivis
qz post mortē nō poteris. n Mihi heri.i.de ꝑterito.
o Et tibi hodie.i.in p̄nti. q̄z nullus hz aliq̄d certū de fu
turo. p In requie mortui.i.in sepulcro eius.vbi requi
escit coꝛpus suū. q Requiescere fac memoriā eius. id
est pone q̄d stabile ad memoriā eius.vñ.j. Macha.xiij.di
cit q̄ symon machabeus sup sepulchrū patris sui ꝛ fratrū
suoꝝ fecit edificiū altū visu.ꝛ circūposuit columnas ma
gnas.ꝛ sup columnas arma ad memoriā sempiternaz.ſ.
q̄ pater ꝛ fratres sui fuissent in exercitio armoꝝ ppli sui.
r Et consolare illum in exitu spiritus sui.dicendo ei bo
na verba de futura vita ad quā transeunt morientes
s Sapientiā. Hic ponit secunda causa honorandi ꝓ
latum siue doctorē.nam ad eius officium nō solum pti
net docere pūtes vbo.ꝫ etiam absentes ꝛ futuros scripto
ꝓpter q̄ ei ōr. s Sapientiā scribe.i.libros sapientiaz.
continentes t In tempore vacuitatis.id est in tempo
re quo vacas ab alijs operibus necessitatis. Alio modo
Tempore vacuitatis.id est ieiunus a cibo et potu. quia

tunc magꝭ viget intellect⁹ ad scribendū ardua de quib⁹ ē sapia. vel alīt. Tpe vacuitatis. i. pauptatis. vñ dicit Scōs pbs. qz pauptas est scīē reptrix. vñ vidē⁹ q a longo tpe religiosi mēdicantes plura scripserūt in theologia. q̄ ē vera sapia q̄ alij. z aliq̄n cōcurrunt iste tres ꝓditiones in eo-

dē icriptore v Et q̄ minozat actu. i. se retrahit q̄tū pōt bono mō ab exteriozib⁹ actib⁹ x Sapiētiā ꝓcipiet. z sic poterit eā docē verbo z scripto. y Qui tenet. Hic ponitur tercia cā honozādi plātū q̄ ē sollicitudo ipsius circa regimē pplī ad bonū statū ei ciuitatis reqrit sollicitudo diuersoz artificū in artib⁹ suis. sine quarū vsu nō posset ciuitas bene stare. vt carpentarioz. lathomozū. pannificuz. et hmōi. z multofoz⁹ requirit diligētia regentis ciuitatez in tē pozalib⁹ vel spūalibus. Pro igit ponitur exēplū de artificib⁹ incipiēdo ab agriculis dicēs. y Qui tenet aratrū. z q̄ gliat in iaculo. i. in virga longa. in c⁹ extremitate est stimulus ad pungēdū boues. z Et narratō ei⁹ i filijs thauroz. i. in bob⁹ q̄s frequēter noiat excitando ad opus. z Coz suuz dabit. sollicitudinez apponēdo. a Ad uersādos sulcos. qz fiūt ꝓ euersiōez terre cū ferro aratri. b Et vigi. ei⁹ in sa. vaccaz. solicit⁹ est em vt impinguent bene. c Sic dis faber. i. carpentatoz vel lathom⁹ z hmōi. q̄ dicunt generali ter fabri. ꝙ distingunt ꝓ materiā circa quā opant. vt faber ferrarius. faber lignari⁹. z sic de alijs. d Et architect⁹. i. principalis operius ab archos q̄ ē princeps e Qui no. tāq̄ diē transi. meditando de nocte q̄ opatur⁹ ē in die. f Qui scul. signa. i. imagines aliquid significātes vel repsentātes. g Et assi. ei⁹. in ope. b Variat picturā. apponendo diuersos colozes i Coz suū da. in sili. picturē i. solicitus erit q̄ pictura imaginis assimilet bene ei quē repsentat. k Sic fa. fer. se. iuxta incudē. dū ferrū calefit. l Et cōsiderās op⁹ ferri. q̄lit debeat fieri. m Vapoz ignis exurit car. ei⁹. z tñ ex hoc nō dimittit opus.

n Et in ca. foz. concer. carbones apponēdo z folles mouendo. vt ignis fortit accendat. n Vox mallei. i. martelli. p Innouat aurē eius. i. immutat. q Et cōtra silitudinē vasis ocul⁹ eius. attendens ad exemplar ne deficiat. r Coz suū da. in cōsum. opum. ꝓpter lucrū

s Et vigilia sua ornabit impfectionē. i. materiā quā ducit ad formē pfectionē t Sic figul⁹ ꝛc. z ꝓ lra vsq̄ ibi. v Et innumera est omnis opatio eius. i. multiplex valō in numero z figura. a In brachio suo formabit lutuz manu ꝓpria a brachio mota. b Et añ pedes ꝛc. i. fortit

v cuitatis. z q̄ minozat actu
x sapiam ꝓcipiet: qz sapiētia
y replebit. Qui tenet aratrū z qui gloriat in iaculo: stimulo boues agitat. z con-
z uersat in opibus eoz z narratio ei⁹ in filijs thauroꝝ
a Coz suū dabit adversādos
b sulcos: z vigilia eius in sa
c ginavaccaz Sic dis faber
d z architectus q̄ noctē tāq̄
e diē trāsigit q̄ sculpit signa-
f culo sculptilia. z assiduitas
g h ei⁹ variat picturā. Coz suū
i dabit i silitudinē picture z
k vigilia sua pficiet op⁹ Sic faber ferrarius sedens iu-
l xta incudē z ꝓsiderās op⁹
m ferri Vapoz ignis vret car
n nes eius z in caloze fornacis ꝓcertatur. Vox mallei
o p inouat aurē ei⁹ z ꝯ simili-
q r tudinē vasis ocul⁹ ei⁹ Coz suum dabit in cōsummati-
s onē operū z vigilia sua oz
t nabit impfectionem Sic figulus sedens ad opus suū cōuertens pedib⁹ suis rotā: qui in solicitudine positus est semp ꝓpter op⁹ su-
v um. z innumera est omnis
a opatio ei⁹ In brachio suo

b formabit lutū z ante pedes suos curuabit virtutem su
c am. Coz suū dabit vt cōsu-
d met linitionez z vigilia sua
e mūdabit fornacē. Omnes
f hi in manibus suis speraverūt z vnusquisq̄ in arte
g sua sapiens ē. Sine his oi
h bus nō edificat ciuitas Et
i nō inhabitabunt nec inam
k bulabūt z in ecclesiaz non
l trāsilīet Sup sellā iudicis
m nō sedebūt z testamentum
n iudicij nō intelligēt. neq̄ palā facient iudiciū z disci
o plinā z in pabolis nō inue
p nientur. ſz creaturā eui cō-
q firmabunt. z deprecatio illoz ū in opatione artis. ac-
r comodantes aias suas. et
s cōquirentes in lege altissimi. Cap. xxxix.

a Sapiam oīm antiquoz exqret sapiēs z in
b ꝓphis vacabit. Narratio
c nem viroz ū noiatoz cōser
d uabit z in versutias para-
e f bolarū simul introibit Occ
g culta ꝓuerbioz ū exqret et
h i in absconditis parabolaz conuersabitur. In medio
k magnatorum ministrabit:

b Et nō inhabitabūt. Hic ꝓr oñdit solicitudo plati. vel rectoris magꝭ necessaria ꝓdictis di.

b Et non inhabitabunt. predicti artifices inter ꝓncipes et cōsules ciuitatis.

i Nec iambulabūt ad cōsilia inter eos.

k Et in ecclesiaz. i. sapiētū cōuocatiōez

l Nō trāsilīet. qz ñ sunt ad hoc apti.

m Sup sellā iudicis nō sedebūt ad iudicādū n Et testamētū iudicij ñ intelligēt. i. suiam diffinitiuā o Et in parabol⁹ nō inuenient. i. nesciūt occulta ōclarare. p Sz creaturā eui ꝓsumabūt. al's cōfirmabūt. non accipit h euū ꝓprie. put ē mēsura eē incoꝛruptibiliuz. q̄ ad sui cōseruationē nō indigēt ꝓdictis artib⁹. ß accipit ꝓ etate hois. q̄ cōseruatur ꝓ opa artiū ꝓdictaz. q̄ necessaria sūt ad cōseruationē humane vite. q Et deprecatio illoz i opa. artis. deū ei oꝛāt vt opatiōes sue bñ ꝓcedāt r Ad cōmo. ani. suas. cure sacerdotū z ꝓlatoz. s Et cōqrē. in lege altis. qz querūt ab eis de modo sue salutis ex q̄ pz q̄ sit ab oib⁹ ꝓdictis honozandi. Cap'm. xxxix.

Sapiētiā antiq̄z. Supius actū ē de statu actinoz z ꝓlatoz. Hic ꝓr agit de statu ꝓtēplatiuoz. z dividit in duas ptes. qz ꝓ ponunt q̄dā ad ꝓtēplationē ꝓparātia. secūdo ibi dit ꝓtēplatiōis materia. sequēti ca. Ad cōtēplationē vo q̄tuoz inter cetera disponūt. s. acq̄sitio sapie. ꝓfuatio mūditie. hūiliatio intelligētie. z ꝓsideratio remūeratōis diuine. scōm ponit ibi. Adhuc ꝓsilioz. terciū ibi. Date noi. q̄rtū ibi. Iudictio illi⁹. Pria in duas. nā sapia dupl'r acq̄rit. s. ꝓ viā hūanā z diuinā. scōa ponit ibi. Coz suū tradet. Circa ꝑmū oꝛ a Sapia omanti. exq̄. sa. eoz dcā diligēt studēdo. z q̄ ñ itelligit ab alijs q̄rēdo. b Et i ꝓphe. va. eoz dicta cōsiderādo. c Narra. vi. no. in scientijs z vtutib⁹. d Cōseruabit memoriē retinēdo. e Et in versu. para. i. varias z occultas sñias eaz. f Sinū introibit. ad itelligēdū cū illis q̄ eas ꝓtulerūt. g Occul. puer. exqret. i. sensus mysticos z latētes. h Et in absconditis pabolaz ꝓseruabit. i. in sensibus figuratiuis. i In medio magnatoꝛū. i. ꝓlatoꝛū ecclesie. k Ministrabit. deo sicut vnus ex illis.

l Et in cōspectu pſidis apparebit. ad ipm dirigendū. nā tpalia p spiritualia sunt regēda. m In terrā aligenige narū gētiū ptransiet ad augmētū sue sapie. sic dic Hiero. in epla ad paulinū de pytagora t platone. q cū eēnt magni phi mltas terras pagrauerūt. vt doctrinā alioz addi scerēt. io subdit n Bona eīm t mala in oibus tētabit. i. pbabit doctrinā verā et falsam. verā accipiēdo t falsam reijcēdo p Coz suū. hic ꝓponit secunda via ac qrendi sapientiā. s. p diuinā infusionē cū ōz. Coz sunz tradet. volūtarie. p Ad vigilandū diluculo. i. a inuētute. q Ad dñm q fec illuz. ad ipm intentōnē dirigēs deuote t attente r Et in ꝓspe. al. depca. p sapie impetratione. Et qz sicut sapie. j. ōz. In malivolā aiam nō intrabit sapia. sbdit s Et p delictis suis. eidandis. al's emūdandis. t Depcabit. vt sic ad receptionez diuie sapie disponat v Si ei do. ma. vo. cc. Hic ponit si p qz nā oīo sp exaudit qñ est pia. p se. t pse uerās. sic aūt ē in p posito. vt pz. x Et ipe replet⁹ spū sapientie. y Tanq̄ ymbres. i. abundant z Mittet elo. sapie sue. ad docēdū ignorantes a Et i oīone cōfitebit dño. totū ꝓfectū attribuēs honoꝛi diuino. b Et ipe. s. de⁹. c Diriget ꝓsiliū ei⁹. in agendis. d Et disciplinā in docendis e Et in abscō. suis ꝓsi. obscura sibi clarius reuelādo. f Ipe a deo illūinat⁹. g Pala fa. disci. do. sue. sibi reuelatā alijs ꝓpalando. h Et in lege testamenti dñi. i Gloziabit. hec ē ei gloria sapientis. in lege dñi meditari. k Collau. mul. sapientiā ei⁹. nō dicit oēs. nā hoies mūdani ipm reputant im prudētē. eo q nō qrit sciētiā lucratiuā. l Et vsq̄ in se. nō delebit doctrina sapie. Matth. xxiiij. Celū t terra transibunt. verba aūt mea nō transibūt. m Nō rece. me. eius. s. sapientis. q: p doctrinā ab eo scriptā. remanebit inter hoies t p redditionē ꝑmij apud deū. n Et no. eius requi. a gene. in gene. sicut iā a multis generationib⁹ que situs est. Aug⁹. de tri. t Aug⁹. de ciui. dei. t sic de alijs libris ab eo denoiatis in quib⁹ querit nomē eius. a Sapiētia eius enarra. gētes. auditā ab eis p ꝓdicatoꝛes. b Et lau. eius ānunciabit ecclesia. i. cōgregatio iustoꝛū intantū q de aliquib⁹ fit in ecclesia festū. c Si ꝑmanserit nomē eius. i. si diu vixerit. d Derelinquet pluſq̄ mille. s. discipulos edoctos. q̄ post ipm poterunt docere. e Et si requieuerit. i. morte ꝑuēt⁹ fuerit. f Proderit illi q: citꝰ transibit ad gliam paradisi ꝓpt qō etiā paul⁹ desiderabat dissolui t eē cū xpo Phil. j. g Adhuc ꝓsiliaboꝛ. Hic ponit scōm ad cōtēplationē dispositiuū qō ē cōsentatō mūditie ꝑmittit tū ꝓlog⁹ dicēs. Adhuc ꝓsiliaboꝛ

i t in ꝓspectū pſidis apparebit Jn trā alienigenaꝝ gētū ptrāsiet. Bona eiꝛ mala in oib⁹ tētabit. Coꝛ suū tradet ad vigilādū diluculo ad dñm q fecit illūt i cōspectu altissimi depcabit. Aperiet os suū in oꝛōne t p delictis suis depcabit. Si ei dñs magn⁹ voluerit spū intelligētie replebit illū t ipe tanq̄ ymbres mittet eloq̄a sapie sue t in oꝛōne cōfitebit dño. Et ipe dirigei cōsiliū ei⁹ t disciplinā. t in absc̄oditis suis cōsiliabit Jpse palā faciet disciplinā doctrie sue t in lege testamenti dñi gloriabitur Collaudabūt multi sapiētiā ei⁹. t vsq̄ in seculū nō delebit. Non recedet memoꝛia e⁹ t nomen ei⁹ requiret a generatiōe i generationē. Sapiam ei⁹ enarrabūt gētes t laudē ei⁹ enunciabit eccl̄ia. Si ꝑmāserit nomen ei⁹ derelinquet pl⁹ q̄ mille. t si requieuerit. p derit illi Adhuc ꝓsiliaboꝛ vt enarrē vt furoꝛe ei repletus sum. Et in voce dicit. Obaudite me diuini fructus ctus t q̄si rosa plantata super riuos aq̄rū fructificate Quasi libanꝰ odoꝛē suauitatis hēte Floꝛete floꝛes q̄ si liliū t date odoꝛē. t frōdete in gratiā t collaudate cāticū. t bñdicite dñm in opib⁹ suis. Date noi eius magnificētiā t cōfitemi illi i voce labioꝝ vr̄oꝝ. t i canticis labioꝝ t cytharis t sic dicetis in cōfessione Opa dñi vniuersa bona valde. Jn verbo enim eius stetit aqua sicut cōgeries. t i sermone oꝛis illius sicut exceptoꝛia aquaꝝ q̄m i p̄cepto ipsius placoꝛ fit. t nō ē minoꝛatio ipsius placoꝛ fit. t nō ē minoꝛatio in salute ipi⁹ Opera omnis carnis coꝛam illo t non ē quicq̄ absconditum ab oculis eius. A seculo vsq̄ in seculū respicit t nihil ē mirabile in cōspectu ei⁹ Nō est dicere quid

k Et in voce exteriori. l Dicit spūs me⁹ interioꝛ. ex c⁹ virtute voꝛ interioꝛ fozmat. Obaudite me diui fructus i. discipuli volentes deo fructificare per opa ꝓtēplatiua n Et q̄si rosa plāta. up riuos aq̄ꝝ q̄ est pulcra t munda. sic vita cōtēplatiua puriꝛ t pulcriꝛ est q̄ vita actiua. io signata est p rachel q̄ erat decoꝛa facie t venusto aspectu. Actiua vo p Jyaz q̄ erat lippis oculis Ge. xxix. o Quasi lib. odo. sua. habēte. i. denotiōnē odoꝛiferā cozaz deo p Floꝛe. flo. q̄si liliū p obseruantiaz cōtinētie. q Date odoꝛē. bone fame. r Et fron. in gr̄am. p melioꝛatiōnē vite. s Et col. cāticū. i. ipm coꝛde t oꝛe ꝓnūciate. t Et bene. dñm. i. ipm dicite bonū v In opib⁹ suis. creatiōis recreationis. t cōseruatiōis. x Date noi ei⁹. Hic pōit tres ciū ad cōtēplationē dispo sitiuū. qō ē humiliatio intelligētie nā p̄sumētes de suo ingenio ibi deficiūt. t humiles ꝓficiūt Matth. xj. Abscōdisti hec a sapiētib⁹ t prudentib⁹. t revelasti ea puulis. io subdit. x Date noi eius ma. cogitātes q excellit i infinitū oēs creaturas et etiā creatas intelligentias t nō solū hoc cogitate. ꝫ etiā ꝓfitemini oꝛe. io sbdit. Et ꝓfitemini illi ꝛc. y Opa dñi. vni. bo. valde. pluſq̄ hō possit itelligere. q̄ minime rei nō potest oēs ꝓprietates cōphēdere. t hoc multū facit ad repssionē p̄sumptionis huane. q̄ credit oia q̄tūcūq̄ ardua posse attingere t si dei effect⁹ naturales nō pōt hō ad plenū cōprehendere. multomin⁹ pt effect⁹ supnaturales cō phendere de quib⁹ subdit. z Jn verbo ei⁹ stetit ꝛc. lapidū in muro. in transitu eī rubꝛi maris aque erāt filijs ysra el q̄si ꝑ muro a dextris t a sinistris. Exo. xiiij. a Et in ser. oꝛis illius sicut exceptoꝛia aquaꝝ. in iozdane vbi aq̄ steterūt recipientes aquas supuenientes its q vlteri⁹ nō transibant Josue. iij. b Qm̄ in p̄ceptis illius placoꝛ fit. s. tempestas in mari cū sibi placuerit vt ptz Josue. j. c Et nō est minoꝛatio. i. defect⁹. d Jn salute ipsius. i. in salutatione p ipsū facta. vt pz in Josue. e Opa omnis carnis coꝛā illo. oīa enim occulta ptērita t ꝓsentia respicit clare t p̄sentialit. nā eius cognitio mēsurat nūc eternitatis qō cōplectit oīa tps. f Et nihil ē mirabile in ꝓspectu ei⁹. i. difficile sibi. g Non est dicere. i. non expedit querere. h Quid ē ꝫ. aut q̄d est illud. i. ad quid valet. ꝫ vel illud. q. d. ad nihil sicut dicūt hoies fatui de aialib⁹ venenosis:

ꝑ ꝑsikib⁹.eo ꝙ aliq̄ nocēt hoi sike ei ē ac si aliqs offendat se ad securim artificis ꝛ ex sua plagatione dicat eā nō solū eē inutilē. ꝓ etiā malā. cū tū sit ad bonū ordinata. ꝛ sic vtik ea carpentator. de⁹ aūt oia bona instituit. ꝛ ad bonuz vtik oib⁹ creakis i Oia ei i tpe suo querēt. sic serpēs aliq̄ querik a medico. vt eius carnib⁹ vtak ad curationē lepꝛosi vt buffo vt habeak lapis pꝛecios⁹ in ipo nutritus k Bene dictio illi⁹. Hic ponit q̄rtū ad cōtēplationē dispositiuū. et secundo declarat q̄d dā dictū ibi Sūt spirit⁹. tercio infert corelariū. ibi. Propterea ab initio. Quartū dispositiuū ad cōtēplatōnē est ꝑseuratio remuneratōis diuine. q̄ accedentib⁹ ad deū p cōtēplationē reddit ꝑmiū. ꝛ recedentib⁹ penā. naz illi bene vtunt creaturis ꝛ isti ab utunt. ꝛ hoc est qđ ōr. k Bñdictio illi⁹. s. del. l Quasi flu. innu. sup querētes eū i cōtēplatione m Et quō cata. i. diluuiū. n Irida inebriauit i. sup mensurā replenuit Gen. vij. o Sic ira ipsius. i. punitio eius. p Gen. q̄ nō exq̄. eū here. i. ꝓpetuo tenebit q Quō cōuertit aq̄s in siccitatē Exo. xiiij. vbi ōr. Filij aūt israel prexerūt p mediū sicci maris ⁊c. r Et vie illi⁹. i. ab eo facte. s Pijs illoꝝ directe sunt. nā p illas filij isrl transierunt directe. t Sic pctōribus offen. in ira eius. nā aque occurrerūt egyptijs submergētes eos. vt ōr ibidē. v Bona bo. cre. sk ab initio. qz bñ vtunt eis.

x Sic neq̄ssimis bo. ꝛ mala. i. illa q̄ sūt bona de natura sua facta sunt eis nociua ꝓpter suū abusū ꝛ q̄ sint illa subdik. y Initiū necessa. rei vite hoiz. tū p⁹ lapsū z Nq̄ ad se lauandū ꝛ ad farinam cōmiscendū ꝛ cetera necessaria. a Ignis. ad coquēdū cibū. b Et ferrū. ad habēdū instrumenta diuersarū artiū. c Sal p cōdimēto ciboꝝ. d Lac p nutritione puuloꝝ a Et panis simi. i. de simila fact⁹ p sustentatione adultorū. b Et mel. p cōfectione medicinaꝝ. c Et botrus vue. ad exprimēdū inde potū. d Et oleū p lucernis ꝛ cōdimēto potagioꝝ e Et vestimentū. ꝫ intēperiē aeris. ꝛ turpitudinē cōtegēdā. f Hec oia ⁊c. qz boni bñ vtunt. ꝛ mali male g Sūt spūs. hic declarat qōdā dictū. dictū ē ei i pte pcedēti. ꝙ ira dei gētes q̄ nō exq̄sierūt eū hereditabit. i. ꝓpetuū tenebit. ſō declarat hic quō erit. ꝛ p̄ p creaturā spūalē cū ōr. Sūt spūs. maligni. h Qui ad vidictā. i. penam. i Creati sk. Sciendū aūt ꝙ oēs angeli creati fuerūt boni ꝛ btitudis capaces si sterissent ꝓ aliq̄ peccātes sua volūtate defectibili facti sūt mali ꝛ sic ad penā sustinēdā deputati ex ordine diuine iusticie. q̄ nō ꝓmittit dedec⁹ culpe sine decoze iusticie ꝛ ex cōsequēti p eāde iusticiā deputati sūt ad affligendū hoies peccatores. vt q̄ fuerūt eis volūtarie subiecti in culpa eis inuoluntarie subijciant in pena ꝛ sic accipik hic. Creati ad vindictā. largo modo. sic freq̄nt accipik i ꝓ libro. i. deputati ad penā dicto mō k Et i furore suo. q̄ rebellauerūt deo. l Cōfirmauerūt toz. sua. nā sicut pctōr eoꝝ ē irremediabile. sic ꝛ tormentū inminabi

l est hoc. aut q̄d est illud oia k ei in tpe suo querent. Bñ- l dictio illi⁹ q̄si fluuius inun- m dabit: ꝛ quō cataclismus n arida inebriauit. sic ira ipi- o pus gētes q̄ nō exquisierūt p eū hereditabit. Quō ꝙer- q tit aquas in siccitatē ꝛ siccata ē terra ꝛ vie illi⁹ vijs r illoꝝ directe sunt sic pecca- s toꝝ⁹ offensiōes in ira ei⁹ t Bona bonis creata sūt ab v initio sic nequissimis bo- x na ꝛ mala. Initium necessarie rei vite hominū aqua y ignis. ꝛ ferrū sal lac. ꝛ pa- z nis similagine⁹ ꝛ mel ꝛ botrus vue ꝛ oleū. ꝛ vestimē- a tū. Hec oia sanctis i bona b sic ꝛ impijs ꝛ peccatoꝝ⁹ c in mala conuertent. Sunt d spiritus q̄ ad vindictā cre- e ati sunt ꝛ in furoze suo con- f

l firmauerūt tormenta sua. m Et in tpe ꝯsumatiōis effū- n dēt virtutē ꝛ furorē eius q̄ o fecit illos cōfundēt Ignis p grādo fames et moꝛs. oia q hec ad vindictā creata sūt r Bestiaꝝ dentes ꝛ scorpij s ꝛ serpentes ꝛ rūpheavindicās in exterminiū ipios t Jn mādatis ei⁹ epulabūt v ꝛ sup terrā in necessitate x ꝓpabunt ꝛ in tpib⁹ suis nō y ꝓteriēt verbū. Propterea z ab initio confirmat⁹ sum. a ꝛ cōsiliat⁹ sum et cogitaui b ꝛ scripta dimisi Oia opa c dñi bona ꝛ oē opus hoꝛa d sua subministrabit. Nō est e dicere hoc illo nequius est f Oia ei in tpe suo cōꝓroba- g būt Et nunc in oi coꝛde et h oꝛe collaudate et benedicite nomen domini

pena gehēne ꝓtinebit in se eminēti⁹ q̄cq̄d afflictionis cōtinet in ist̄. r Jn man. e⁹. i. q̄n dñs voluerit. s Epulabūt. i. devoꝛabūt impios ipos affligēdo. t Sup ter. in necessi. ꝓpa. i. q̄n dñs iusserit. c⁹ mandatū optet implere. ꝛ dicit. Sup terrā. nā ignis cōflagratiōis purgabit oia q̄ sk sup terrā. ꝛ pacto iudicio inuoluet dānatos cū demonib⁹ retrudēs eos in inferno. v Et in tpib⁹ suis. a deo dispositis. x Nō ꝓteriēt verbū. circa afflictionē dānatoꝝ y Propterea. Hic ex dictis infert auctoꝛ corelariū in ꝑsona ꝓpria dicens. Propterea. i. qz punitio pctōꝝ erit seuissima. z Ab initio. q̄ intellexi ista. a Confirmat⁹ sum. i. firmik statui vitare q̄ntū possū pctā. b Et cōsiliat⁹ sum. ꝫ idē alijs ꝑsuadēdo. c Et cogitaui ꝛ scripta dimisi. ad docendū de ꝑdictis ꝛ seq̄ntib⁹ absentes et futuros. d Oia opa dñi bona formalik ꝛ ad bonū ordinata. ideo subdik. e Et omne opus diuinū f Hora sua subministrabit. i. tempoze suo seruiet deo in aliq̄. naz omnibus vtitur ad gl̄iam sui ꝛ electoꝝ.

g Nō est dicere. in opib⁹ diuinis.

h Hoc illo nequi⁹. qz nullū est nequā inq̄tū a deo est i Oia eñ in tpe suo cōꝓrobabunt. i. manifestabunt. s. in finali iudicio. k Et nūc. s. tpe merendi. l Jn oi coꝛde. s. toto intellectu ꝛ affectu. n Collaudate ꝛ bñdicite nomen dñi transcendentis oē bonū. qō de ipo dici pōt et cogitari.

Capl'm. xl.

Occupatio magna Posiq̄ posita sunt ad contemplatōnē dispositiua. ꝫ ꝓseq̄nter ponit contēplatōnis materia duplex est. s. humana miseria. vt contēplās se humiliet. vñ Ezechieli diuina sublimik contemplāti frequenter dicebat. Filij. hois ⁊c. ad recoꝛdationem sue fragilitatis. ꝛ diuina excellētia. vt contemplans quātū pōt ipm magnificet. secunda ponitur. ca. xlij. ibi. Memoꝛ ero. Prima in duas fm duplicē hois miseriā. vnam in vite ꝓgressu. alterā in egressu. scda ponit. ca. sequenti.

ibi. Omoꝛs ꝛc. Prima in duas.qꝛ p̄ ponit vite p̄tis miseria.scđo ad eiꝰ relevationē diuina gr̄a.ibi. Gr̄a sicut pa diſus. Est em̄ modꝰ auctoꝛis huiꝰ libꝛi tractare de oppositis iuxta ſeinuicē.vt magis eluceſcāt.sicut frequēter patuit in p̄dictis. Prīa adhuc in duas.qꝛ p̄ño ponit homis miseria ꝓtracta.scđo miseria p ipm̄ acta. ibi. Furoꝛ et zelus. Circa p̄imū ꝺꝛ.

a Occupatio magna.i.solicitudo cōtra miserias vite p̄sētis.s.infirmitat̄. famis.sitis. frigoꝛis ꝛ hm̄oi b Creata ē i. supinducta oibus hoibus. Sciēdū tm̄ qꝺ hō a prima creatione factꝰ ē potēs nō moꝛi p̄ donū oꝛigiale iusticie ꝛ p ꝑ̄s liber ab oibus istis miseriis.ſ. ipo peccante iuste subtractuꝫ est ab eo donū oꝛiginalis iusticie ꝛsic sbiectꝰ ē miseriis ꝛ penalitati bꝰbꝰ vite. c Et iugū graue.i.grauis labor.quē oꝑtet sustinere ad p̄uidēdū sibi. vxoꝛi.p̄li ꝛ familie: de necessarijs bꝰ vite

d Ab die exitꝰ de vētre ma.eoꝝ.vñ exeunt nudi ꝛ lugētes. e Usq; in.ſc̄. in matrē oim̄.i.in terrā ad quā reuertūt i anxietate ꝛ nuditate. f Cogitationes eoꝝ.de agēdis coꝛ toꝛquētes. g Et timoꝛes coꝛdis.de malis futuris ip̄m affligentes. h Adinuentiones expectationis .i .fictiōes maioꝝ maloꝝ in futuro q̄s sint ventura.qꝛ sicut ꝺꝛ Sap̄. xvij. Semp p̄sumit seua ꝓturbata cōsciētia.hō ei in timore positus ex sonitu folioꝝ imaginat adesse hostes eius. i Et dies fini.i.moꝛtis.q̄ p̄cognit̄ est cā afflictionis. k Ad p̄sidē.sup sedē glo.i.plato.doctoꝛe ꝛ iudice magno l Usq; ad hūi.in ter.ꝛ cinerē.i.hoiem totalit̄ deiectum. m Ab eo q̄ vtit̄ hyacyntho.i.sericꝫ vestib⁹. n Et poꝛ. coꝛo.vt reges magni. o Usq; ad eū q̄ opit̄ lino crudo. i.vili sacco. p Furoꝛ. Hic ꝑ̄ter ponit̄ miseria acta ex hois malicia.ꝛ p̄ mentalis.scđo coꝛporal̄.ibi. Ad ꝟ moꝛs Circa p̄imō ꝺꝛ. p Furoꝛ.i.ira excessiua. q Zelꝰ.i. inuidia ꝛ Tumultꝰ cogitationū coꝛ multiplicit̄ impellētiū. s Fluctuatio.i.mentis pplexitas t Et timoꝛ moꝛtis.vbiq; insidians hoi. v Iracun.pseue. inimici. x Et cōtentio.i.metus litigij. y Et in tpe refectionis.i.q̄ete. z In cubili somnꝰ noctis imutat sciaz eiꝰ. a Modicū aūt tanq̄ nihil i req̄e.ꝛ ab eo in somnis q̄si in die respectus. b Cōturbatus est i visu coꝛdis sui tāq̄ q̄ euaserit i die belli. c In

Cap. xl.

a Occupatio magna creata ē oīb⁹ hoīb⁹.ꝛ iugū graue sup filios adaꝫ a die exitꝰ de ventre matris eoꝝ vsq; in diē sepulture i matrē oim̄. Cogitationes eoꝝ ꝛ timoꝛes coꝛdis ad-inuentiones expectationis ꝛ dies finitiōis.a p̄sidēte sup sedē gloꝛiosam vsq; ad hūiliatū in terrā ꝛ cinerē ab eo q̄ vtit̄ hiacyntho. ꝛ portat coꝛonā vsq; ad eū q̄ opitur lino crudo Furoꝛ zelus tumultus fluctuatio ꝛ timoꝛ moꝛtis iracundia pseuerans ꝛ cōtentio ꝛ in tpe refectionis in cubili sōnus noctis imutat sciaz eiꝰ Modicū aūt tanq̄ nihil i req̄e.ꝛ ab eo in somnis q̄si in die respectus. Cōturbatus est i visu coꝛdis sui tāq̄ q̄ euaserit i die belli. In

f tpe salutis sue exurrexit. ꝛ admirās ad nullū timoꝛez
b cū oi carne ab boie vsq; ad
i k l m n o p q r s t v x pec⁹ ꝛ sup peccatoꝛes septuplū. Ad hec mōꝛs.sanguis ꝓtentio ꝛ rūphea oppressiones.fames:ꝛ cōtritio ꝛ flagella. Sup iniq̄s creata sunt hec omnia ꝛ p pter illos factꝰ est cataclysmus. Dia em̄ q̄ de terra sūt in terrā conuertent̄ ꝛ aque
y oēs i mare ꝓuertent̄ Omne munus ꝛ iniq̄tas delebit̄. ꝛ fides i sēcm̄ stabit Sub
z a b c d e f stātie iiustoꝝ sic̄ fluuiꝰ sic-cabunt̄ ꝛ sic̄ tonitruū magnū in pluuia p̄sonabunt.
g h i k l In apiēdo manꝰ suas letabit̄ sic p̄uaricatoꝛes in consūmatōne tabescēt. Nepotes ip̄oꝝ ñ mltiplicabunt
m ramos ꝛ radices imūde su
n per cacumē petre sonant.
o p Sup oēm aquā viriditas

fa.est cata.i.diluuiū vt p̄z Geñ.vj.cetera patēt. y Oē munus. Hic scđo ponit̄ pena iniquoꝝ in bonis tp̄alibus cū ꝺꝛ. Omne munꝰ datū p̄ subuersione iusticie z Et in iq̄tas p̄ter munꝰ facta. a Delebit̄.i.datoꝛes munerū ꝛ subuersoꝛes iusticie p̄ter munera delebunt̄ de p̄ñti vita q̄ nihil apparebit de possessionibꝰ eoꝝ ꝛ pompa. sicut in deletis tabulis nil apparet. b Et fides.i.fidelitas iustoꝝ. c In seculū stabit.in effectu suo. d Substātie iniustoꝝ.i.diuitie eoꝝ. e Sic̄ fluuiꝰ sicca.accipit̄ h̄ fluuius p̄ toꝛrente.q̄ subito intumescit niuiū dissolutione ꝛ cito desiccat̄.sic iniustoꝝ diuitie velocit̄ acquirunt̄.ꝛ velocius frequent̄ ab eis auferunt f Et sicut to.ma.in pluuiali ꝓsonabit.qꝺ tm̄ p pluuiā cito cessat.sic pompa diuitū iniquoꝝ cito tollit̄ a p̄ncipibus ex modica occasione.
g In ape.ma.suas.ad accipiendū male. h Letabit iniquꝰ. i Sic p̄uarī.diuinoꝝ mandatoꝝ. k In cōtabe.qꝛ frequēter cū credūt se eē securos subito ōfficiūt.sicut p̄z Luc̄.xij.de illo qui dicebat aīe sue. Habes multa bona reposita in multos annos.q̄esce.comede.bibe.epulare.dictum est autem ei.Stulte hac nocte repetent aiam̄ tuam a te. l Nepotes. Hic tercio ponit̄ iniquoꝝ pena in suis successoꝛibꝰ cū ꝺꝛ. Nepotes impioꝝ nō multiplicabunt̄. ꝛ Et ꝓpt̄il.

ſit magnū p̄culū.lz tunc timeat vt dictū ē.tm̄ postea trāſacta passiōe nihil aut modicū timet p̄cula.sperās q̄ euadet sicut antea.ꝛ h̄ ē qꝺ ꝺꝛ. g Et admirās ꝛc.iungat tm̄ sic lr̄a.Et ad nullū timoꝛē.i.ad nullū terribile. b Cum oi carne ab boie vsq; ad pecus.i.siue illud terribile sit hō quicūq; siue bestia. g Admi.i.timens: vel dubitans.qꝛ p superbiā nō timet boiem vel bestiā.
i Et sup pecca.sic p superbiā obstinatos.
k Septuplū.i.grauis unis gunitio veniet sicut ꝺꝛ Ge .iiij. Aut occiderit cayn septuplū puniet̄.i.grauit̄.
l Ad hec. Hic ꝑ̄r ponit̄ miseria siue pena corpalis quā ꝺñt cōsiderare cōtemplatiui.ꝛ p̄ in ꝓpr̄ijs coꝛporib⁹ cū ꝺꝛ. l Ad hec.i.p̄ter p̄dicta.
m Moꝛs violenta
n Sanguis.i.plagatio. o Cōtēto
p verba dura. p Et rūphea.i. gladiꝰ.
q Oppressiones tyrā
noꝝ. r Famis p subtractiones cibari
oꝝ. s Et ꝓtritio.
carcerū ꝛ vinculoꝝ.
t Et flagella .virgaruꝫ sup iniq̄s creata sunt v Hec oia.
nā frequēter p suis iniquitatibꝰ sic punit̄. ꝛ Et ꝓpt̄il.

dñi.q parisi⁹ est sup sequana.i.iuxta. q Et ad ozã flumi
nis.sic cr̃escit eadẽ cõe. r Ante oẽ se.euelleꝝ.i.citius et
t facili⁹.qz radix ẽ i humido.p ꝟ intelligit q generatõ ma
loz cito deficit. s Gr̃a. Postq̃ actũ ẽ de miseria hoiez
deprimẽte.ꝟ ꝓñr agit de dei gr̃a ipm releuãte. t diuiditur
in duas ptes.principalẽ t incidentalem
q̃ incipit ibi: Gratiã
Circa ꝓmũ ponitur
multiplex bonũ pue-
niens ex gr̃a cũ dicit
s Gr̃a sic padisus
in bñdictõibus.i.sic
padisus ẽ loc⁹ ame-
nus t bonis fructib⁹
plen⁹.sic gr̃a dei gra
tiosam facit aiam ad
dei habitationem t
bonis opib⁹ plenam
t Vita sibi oparij
sufficientis.s. ad acq
rendũ sibi victũ t ve
stitũ p laborem suũ.
v Condulcabit.per
gr̃am dei q̃ mitigat
suũ laborẽ. x Et
in ea inuenies thesau
rũ.s.gr̃ie cui⁹ gr̃a est
arra. y Fili edifi-
catio ciuitatꝫ confir-
mabit nomẽ.s.edifi-
cãtis sicut nomẽ ro-
muli ꝓfirmatũ est in
memoria hoim ex e-
dificatõe ciuitatꝫ ro-
mane. z Et super
hanc firmitatẽ. a
Mulier imaculata.
qõ p̃cedit ex diuina
gr̃a. b C̃putabi
tur. qz firmitas eius
stabit ineternũ.nõ sic ãt ciuitatis edificium. c Vinũ t
musica letificãt coz.qõ pz ad sensuz. d Et sup vtraq̃ di
le.sapie.nã letitia ex vino t musica cãta ẽ in pte sensitiua
delectatio ꝓueniẽs ex sapia ẽ i pte intellectiua q̃ est supioz
t melioz vñ phs ponit felicitatẽ hois.x.ethi.in ꝓẽplatiõe
sapie:t accipit ꝟ sapia infusa q̃ est donũ spũssancti.t sic ꝓce
dit ex gr̃a. e Tybie t psalteriũ suauẽ faciũt melodiam.
qñ ꝓcordãt adinuicẽ. f Et sup vtraq̃ lingua suauis.scz
doctoris vel p̃dicatoris de fide t moꝛib⁹ docẽtis. q̃ silr su
auitas ex dei gr̃a ꝓcedit. g Gr̃am. Hec ẽ ps incidẽta-
lis:q̃ diuidit in duas ptes:ꝑm duplex icidẽs:scõa:ibi. Fi
li in pte. Primũ ẽ qz tractauit de gr̃a dei.ꝟ ex incidẽti po-
nit aliq̃ q̃ sunt hoi gratiosa dicẽs. g Gr̃am t spẽm.i.rẽ
artificialẽ gratiosaz t pulchrã. h Desiderabit oculus.
nã in ꝟ delectat. i Et sup ꝟ virides satiões. magis eñ
delectãt visuz t cõfortãt.op⁹ eñ nature efficati⁹ẽ ope artꝫ.
k Amic⁹ t sodalis in pte cõue.sunt adinuicẽ delcãbiles.
l Et sup vtroq̃ mulier cũ viro qñ cõcordes sunt.sũt ma
gis delectabiles.tũ qz sunt vna caro.tũ qz indissolubilis p
totã vitã suã ẽ eoꝝ cõiunctio.nõ sic ãt sodaliũ cõiunctio q̃
freq̃nter cito dissoluit. m Frẽs in adiutoꝛiũ. mutuum
n In pte tribulatõis.est valde grõsum. o Et sup eos
misc̃oia liberabit.a tribulatõe.t verificat ꝟ nõ solũ de mia
dei.q̃ etiã de mia hois aliq̃ñ p Aurꝫ t argentũ.i.diuitie
q Et cõstitutio peduz.i.sanitas coꝛpis p quã hõ stat sup
pedes suos.ista sunt hoibus grõsa. r Et sup vtrũq̃ cõ-
silium qñ placitũ.deo:qõ est de diuinis mãdatis t consi-
lijs adimplẽdis. s Facultates t ỽtutes.coꝛporales.
t Exaltant coꝛ.p superbiã. v Et sup ꝟ timoꝛ dñi.reꝑ-
mens hant exaltationẽ. x Nõ est in timoꝛe dñi.filiali.

q r t ad ozam fluminis añ om
s ne fenũ euelleꝝ. Gr̃a sic pa
radisus in bñdictionibus.
t t mia i seculo ꝑmanet. Vi
v ta sibi sufficiẽtis oparij cõ
x dulcabit t i ea inuenies the
y sauꝝ. Fili edificatio ciuita
z tis cõfirmabit nomẽ t sup
a hanc mulier imaculata cõ-
b c putabit. Vinũ t musica le
d tificant coꝛ.t sup vtraq̃ di
e lectio sapie. Tybie t psal-
teriũ suauẽ faciũt melodiã
f t sup vtraq̃ lingua suauis
g Gr̃am t spẽm desiderabit
h oculꝰ tuꝰ.t sup ꝟ virides
k satisones. Amicꝰ t sodalis
in tpe cõueniẽtes. t super
m vtroq̃ mulier cũ viro ſra
n tres in adiutoꝛiũ in tpe tri
o bulatõis.t sup eos mia li-
p berabit. Aurꝫ t argentum
q r t ꝓstitutõ pedũ t sup vtrũ
s q̃ ꝓsiliũ beneplacitũ. Fa-
t cultates t ỽtutes exaltant
v x coꝛ.t sup ꝟ timoꝛ dñi. Nõ
y est in timoꝛe dñi minoratõ
z t nõ est in eo inq̃rere adiu
z toꝛiũ. Timoꝛ dñi sicut pa-
a disus bñdictõis t sup oẽz
b c gloriã operuerũt illũ Fili i
d tpe vite tue ne indigeas.
e f Melioꝛ est eñ moꝛi q̃ indi
g gere. Vir respiciẽs i men-
h sam alienã nõ est vita eius
i in cogitatiõe victus. Alit
k eñ animã suã cibis alienis
l m Vir aũt disciplinatꝰ t eru
n dit⁹ custodiet se In oꝛe im
o p prudentis conculcabit in
q opia. t in vẽtre eius ignis
ardebit.

Capitm.xlj.

a Moꝛs q̃ amara ẽ me
o moꝛia tua hoi pacem
habẽti i substãtijs su
c d is viro quieto t cuius vie
e directe sunt in omnibus t
f adhuc valenti accipere ci-
bũ. O moꝛs bonũ est iudi
g ciũ tuũ homini indigenti.

y Minoratio.i.defectus boni z Et nõ est in eo inqui
rere adiutoꝛiũ.s.humanũ.nam timẽs dñm hz ꝓs adiuto
riam diuinũ.p ꝟ tñ nõ intelligit. q cõtemni debeat adiu-
toꝛium humanũ.nã ꝟ eẽt tentare deũ. z qõ deficiẽte hũa-
no subsidio cõfidendũ ẽ firmiter de diuino:ideo subdit.

z Timoꝛ dñi sicut
padisus bñdictionis
vbi eñ est deꝰ:ibi est
padisus. sicut roma
vbi ẽ papa. Iu.xxiij
Hodie mecũ eris in
padiso. a Et sup
oẽm gl̃am.tempalẽ.
b Operuerũt illuz
s. benedictiones dei
operuerũt timentes
dñm. c Fili i tpe.
Hic ponit scõm in-
cidens. eo q̃ i parte
immediate p̃cedenti
dixit: q̃ i timoꝛe dñi
nõ est defectus boni
ꝟ inducit ad exerci-
tiũ boni opis. q̃ tolli
tur egestas spiritua-
lis t coꝛpalis.dꝫ igit
c Fili in tpe.i.tẽpe
vite pũtis tibi ꝓcesse
ad bene opandum.
d Ne indigeas.i.
ne sis ociosus. nam
ad ociũ sequit spiri-
tualis t tẽpalis ege-
stas: ita q̃ ꝟ ponitur
ꝓs ꝑ antecedente.
e Melius est enim
moꝛi coꝛporaliter.
f Nõ indigere.i. oci-
osum esse.p qõ quis
moꝛitur spiritualit.
s.xxxiij. Multã ma
liciam docuit ociositas.t aliq̃ñ coꝛpaliter. quia frequẽter
homo p ociũ cõuertit ad latrociniũ ꝓpter qõ suspendit.
g Vir respiciens in mẽsam alienã sicut sunt histriones.
t mendicãtes validi a bonis opibus ociosi. h Non est
vita eius in cogi.victus.i.nõ cogitat aliq̃d facere vñ debe
at rõnabiliter viuere illis aũt q̃ intendũt diuinis obsequi
is t doctrinis debeꝝ vict⁹.de q̃bus dicit saluator Mathei
x.Dign⁹ est operarius cibo suo. i Alit eñ aiam suã.i.vi
tam. k Cibis alienis hystrio t mẽdicãs validus q̃ va-
cui sunt bonis opibus. l Vir ãt disciplinat⁹.q̃tum ad
moꝛes. m Et eruditus q̃tum ad scientiã. n Custo-
diet se ab ociositate. o In oꝛe imꝓudẽtis.i.pigriꝫ oci
osi. p Cõculcabit iopia.qz freq̃nter hz paꝛ ad comedẽ
dum. q Et in ventre eius ignis ardebit.i.fames.

Moꝛs. Postq̃ actũ ẽ de miseria hois Ca.xlj.
o respiciẽte statũ vite pũtꝫ.ꝟ ꝓñr agit ō miseria ei⁹q̃ re
spicit statũ moꝛtꝫ vtrũq̃ ꝟo dz ꝓẽplatiu⁹ ꝓsiderare
t ꝑ agit de moꝛte pene.scõo de moꝛte culpe:ibi. Disciplı-
nã i pace. Pria in duas.qz ꝑ agit de moꝛte tpal pene.scõo
de moꝛte eẽna:ibi. Fili abominationũ. Circa ꝓmũ dicit.
a O moꝛs ꝛc.q̃ qs cogitat se moꝛitur coꝛpalit. b Hoi.
s.iiusto.ꝓpt qõ i aliq̃b⁹ li.i textu ponit.fuit tñ ꝑ q̃dã inter-
linearꝫ glosa p⁹ea textui p scptoꝛes iserta. b Pace hñti i
substãtijs suis.i.mobilib⁹ t ĩmobilib⁹ diuitijs q̃ diripiũ
tur ab alijs. c Viro q̃eto.q̃ ñ molestat litigijs. d Et cu
iusvie ꝛc.tpalib⁹ fortũa sibi fauẽte. e Et adhuc valẽti ꝛc
i.sano coꝛpe t potẽti comedẽ t bibẽ laute nec mix si moꝛs
ẽ amara tali.qz ō padiso frestri suo vadit ad ifernũ.nã Iu.
xvj.dꝫ de diuite epulone. Moꝛtu⁹ ẽ di.t sep.in infer. f
O moꝛs ꝛc.t ſbintelligit iusto g Indigẽti.victu t vesti

Et

tū. g Et q̄ minorat viriḃ⁹.corpis ex infirmitate. h Defecto etate.ꝛ sic hz duplicē cāz debilitatē. i Et cui⁹ oibus cura ē.i.solicitudo de oiḃ⁹ mādatꝫ dei adiplendis. vt exponūt aliq̄ p̄ tū magꝫ lr̄alit exp̄ōt de oiḃ⁹ necessarijs vite q̄rendis.sic̄ Lazar⁹ vlceriḃ⁹ plen⁹ q̄rebat refici de micis q̄ cadebāt de mēsa diuitis k Et incredibili q: nō acq̄escit sue petitōi.sicut de lazaro dr̄. Et nēo illi dabat. a Qui p̄dit sapiaz .i. incipit desipe ex etate ꝛ infirmitate: merito nāz iudiciū mortis ē isti bonū. q: p̄ transit ad reḋem btōr. Luc̄ xvj. Fcm̄ ē āt vt morer̄ mendic⁹,ꝛ portaret ab angel⁹ i sinū abrahe. ideo subdit. b Noli metuere iudiciū mortis.i.pōas te in tali statu. vt iudiciū mortis sit tibi bonū.ꝛ sbdit modū. c Memēto q̄ añ te fuerunt ꝛc.nā ex memoria sctōr patrum q̄ pcesserunt,ꝛ pmiorum iustor ꝛ penar iniq̄r. q̄ vētura sunt disponit hō ad mortis iudiciū secure expectandū. d Et q̄ supueniēt tibi de numero ānor plurium vel paucor e In bñplacito altissim.i. fm ei⁹ volūtatē sufficiat tibi. ꝛ adimplegas illō i exercitio boni ꝛ subditur causa.

g ꝛ q̄ miorat viriḃ⁹. defecto etate ꝛ cui⁹ oiḃ⁹ cura ē ꝛ i credibili q̄ p̄dit sapiaz Noli metuere iudiciū mortis Memēto que añ te fuerūt ꝛ q̄ supuentura sunt tibi. b iudiciū a dño oi carni: et q̄ supueniēt tibi i bñplacito altissimi: siue decē siue centum siue mille ānі. Nō est enī in iferno accusatio vite Filij abominationuz fiunt filij pctōr ꝛ q̄ habitant tabernacula eoꝝ domos impior. Filior pctōr pariet hereditas ꝛ cū semie illor assiduitas obprobrij. De p̄re impio q̄runt filij q̄m p̄ p̄ illū sunt in obprobrio. Ve vob viri impij: q̄ dereliq̄stis legē dñi altissimi. Et si nati fueritis i maledictōe nascemini ꝛ si mortui fueritis i maledictōe erit ps vr̄a. Oia q̄ de terra sunt i terrā p̄uertēt tur: sic impij a maledicto i p̄ditionem. Luctus hoim

l in corpe ip̄or nomē āt impior delebit Curā habe d bono noie. b enī magis p̄manebit tibi: q̄ mille thesauri p̄cioſi ꝛ magni. Bone vite numer⁹ dier: bonū āt nomē p̄manebit in eū. g Disciplinā in pace conseruate filij. Sapia enī absc̄ dita ꝛ thesaur⁹ inuisus: q̄ vtilitas in vtrisq̄. Melior est homo q̄ absc̄dit stulticiam suā q̄ homo q̄ absc̄ dit sapientiā suā. Verūtamen reuertimini in bis q̄ proce dunt de ore meo. Non est enī bonū oēz irreuerentiaz obseruare ꝛ in oia oiḃ⁹ bñ placēt i fide. Erubescite a p̄re ꝛ a mre d fornicatōe et a p̄sidēte ꝛ a potēte de mēdacio a p̄cipe ꝛ a iudice d delicto a synagoga ꝛ plebe de iniq̄tate: a socio ꝛ amico de iniusticia: ꝛ de loco in quo habitas de furto de veritate dei et testamento

d.sicut nō p̄ficit tpaliter.sic nec talis sapientia spiritualiter.immo nocet hñti inq̄tū absc̄dit in terra talentuz dñi sui Mat.xxv.iō subdit. m Melior ē hō ꝛc.minus malus. n Verūtamē reuertimini.vos filij. o In his q̄ p̄ce.de ore meo.cōsiderandis ꝛ retinēdis. p Nō ē enī bonū oīez irreuerentiā obseruare.i.nō ē bonū discipulo aliquā irreuerentiā hr̄e ad doctorē: ei⁹ doctrinā p̄tēnendo vel negligendo. q Et nō oia.doctoris dicta. r Omnibus discipulis. s Bene placēt in fide.i.licet sūt fideī cōuenientia:tū eis nō placent.q: sunt imbuti opinione alia q.d. p̄ter tū hmōi displicētiā oīdere ñ dñt aliquā irreuerentiā. t Erubescite. Hic p̄ñr iducit ad culpe erubescētiam.ē enī de se turpis.ꝛ p̄ñs erubescibilis Illique tamē culpe sunt specialiter erubescibiles coram aliq̄bus p̄sonis magis q̄z coram alijs.ꝛ hoc est quod dicitur.

f Nō est enī in iferno accusatio vite.nō enī aliq̄s ibi p̄t se excusare allegādo brevitatē vite ꝫ deū dicēs. Si diu vixissem multa bona fecissem. g Filij abominationū. h p̄ñr agit de morte eternalis pene.ꝛ p̄ sit p̄positū.scō inserit correlariū:ibi.Curā habe.Circa p̄mū dr̄. Filij abominationū.i.abomiatōe digni.sic̄.j.Reg.xxvj.dr̄. Filij mortis est vos q̄ nō custoditis dñm vīm. Sūt enī abominabiles i cōspectu dei ꝛ iustor. h Filij pctōr.i.imitatores p̄nor sceler i Et q̄ habitant sec⁹ domos ipior .nā imitāt act⁹ eor.pō.xvij.Cū perverso perverteris. k Filior pctōr periet hēditas.s.eterna.q̄a lz sit ideficiēs in se.tū perit ab istis. inq̄tū repellunt ab ea p̄ suis demeritis. l Et cū semie illor assiduitas obprobrij nā eternalit sunt reprobati.

m De p̄re ipio ꝛc.i.q̄runt in iferno. n Qm̄ p̄p̄ illū sunt in obprobrio.i.dānati.eo q̄ male fuerūt informati ab ip̄o.q̄b⁹ nō tenebat de bono documēto.iō sbdit. o De vob viri impij.ē āt ve p̄minatio maledictōis eterne.

p Qui dereliq̄stis legē altissimi p inobedientiā. q Et si nati fueritis ꝛc.i.natiuitas vr̄a fcā ē ad maledictionē culpe ꝛ mors vr̄a ad maledictionē gehēne.nō ex actore nature:ꝫ ex defectu pentelis disciplie r Oia q̄ de terra sunt p̄ducta. s In terrā p̄uertent.sic̄ pz ad sensū. t Sic impij a maledicto.culpe q̄ ē a dyabolo v In p̄ditōez gehēne.q̄ ē cū dyabolo Matb.xxv. Ite maledicti in ignē eternū.q̄ patus ē dyabolo ꝛ angelis ei⁹ ꝛc. x Luct⁹ hominū.rōnabiliter viuentiū. y In corpe ip̄or.q.d.si affligatur ꝫ est in p̄ñti vita q̄diu sunt in ꝫ mortali corpore z Nomen aūt impior delebit,de libro vite,ꝛ sic p̄petuo

cruciabunt morte gehēne a Curā habe. Hoc ex dict⁹ infert correlariū.s.q̄ hō debet ee multū solicit⁹ de iusticia cō seruanda p̄ quā euadit eternū supplicium.ꝛ acq̄rit p̄mium eternū.ꝛ ꝫ est q̄ dr̄. a Curaz habe de bono noie.i.de re boni nois.q̄ est iusticia legalis: nā includit omnem vtutē.

b Hoc enī ꝛc.q: iusticia p̄petua ē ꝛ immortalis Sapie.j.c. c Mille thesauri.tpales q̄ sunt transitorij d Bone vite numer⁹ dier.i.vita bōa meritoria breuis est.ꝛ cito p̄ñt dies eius numerari.

e Bonū āt nomen i.iusticia q̄ ē res boni nois. f Permanebit in euo.i.eternaliter i p̄mio. g Disciplinā. Postq̄ actū est de morte pene ꝫ p̄ñter agit de morte culpe quā sīlr dz p̄tē platiu⁹ considerare. ꝛ diuidit i tres p̄tes. nā iducit p̄ ad ei⁹ noticiam. scō ad ip̄si⁹ erubescētiā:ibi. Erubescite. tercio ad ei⁹ fugā seu cautelā: ibi Ne auertas. Circa p̄mū dicit. g Disciplinā.mox correptiuam. h In pace pectoris. i Cōseruate filij.memoriter retinēdo.ꝛ veraciter opando. ꝛ subdit rō k Sapia enī absc̄ dita.i.q̄ nō oñdit in ope ꝛ doctrina.

l Et thesaur⁹ ꝛc.q.

c De discubitu in panib⁹.i.a pma sede in mensa alteri⁹. Luc.xiij. Cū inuitat⁹ fueris ad nuptias recūbe i nouissimo loco ꝛc.pmū em̄ locū accipe ꝓpria auctoritate signū ē ambitionis magne. d Et ab obfuscatōe dati qđ fit q̄n dat ꝓ re turpi: vt ꝓ fornicatōe vel aliq̄ hmōi e Et accepti. q̄n accipit sine g̃titudine vel ꝓ negocio turpi. f Nō salutantib⁹ de silentio q: signū ē odij eos n̄ resalutare g Aut respectu mulieris fornicarie. q: signū ē incōtinentie. h Et ab auersione vultus cognati. ꝓpter paupt̄atē suā nolēdo eum ꝯgnoscere qđ est manifeste signū supbie. Ab oibus em̄ ist̄ faciendis dz hō tanq̄ a turpibus erubescere i Ne auertas. Hic ꝓp̄r inducit ad culpe fugā sen cautelā. t ꝑ facit h̄ de plurib⁹ vicijs breuiter transeūdo. scōo de vicio icōtinentie diuti⁹ immorā do. seq̄nti ca. ibi. Filia p̄ris. Pria in duas q: pmo facit ꝑ in vicijs scōz verboz sapatim. scōo cōiuntim in sequēti ca. ibi Ne ꝓ his. Pria adhuc in duas q: ꝑ inducit ad fugā culpe i factis. scōo in ꝟbis. sequēti ca. Circa pmū dicit. i Ne auertas faciē tuā a ꝓrio tuo. ndigenti. qđ petit denegando. k Et ab auferēdo partem. i. aliqđ de bonis alteri⁹. l Et nō restituēdo. i. sb̄ ꝓposito nō restituēdi. t supplendū ē. caueas oīno. nā pctm̄ est iniusticie manifeste. m Ne respicias mulierē alieni viri. eā cōcupiscēdo. q: tā mechat⁹ es eā i corde tuo Nat. v. n Et ne scru. ꝛc. inq̄rēdo p eā q̄lit̄ posses decipe dñz o Neq; stete. ꝛc. nā h̄ ē signū iflamati appetit⁹

a Ca. xlij.

a Hb amicis. Hic ꝓp̄r inducit ad fugā culpe in verbis t ꝑ in verb ꝓperij dicēs. a Ab amicꝰ de ser monib⁹ ꝓperij. supple caue nā ei⁹ ꝓperiū reuertit in te. t sic nō solū pctm̄ ē. ꝟ etiā turpe. b Et cū dederis. aliqđ alicui c Ne ꝓpropes q: sic nō solū meritum amitteres sed etiam peccares proximum contemnendo. scōo de verbis ꝓsilij cū dr. d Nō duplices ꝛmonē audit⁹ de. i. qđ in secreto deū ē tibi: nō iteres ꝛmonē reuelando alteri. e Et eris vere sine confusione. i. sine nota ꝓditionis: q̄ est i reuelatiōe secreti. f Et inuenies gr̃am in cōspectu oīm hoīm. q̄ reputabāt te fidelem. g Ne ꝓ his. Hic inducit ad fugā culpe in verb t factis cōiunctim. t ꝑ ꝓpositū facit. scōo q̄dam correlaria cōcludit: ibi. Sup mulierē. Circa pmū ponit plura ꝟba t facta culpabilia. de quib⁹ oīb⁹ pmittit dicēs. g Ne ꝓ his oībus ꝓfundaris. corā deo t hoīb⁹ bonis. h Et ne accipias psonā vt delinq̄s. faciēdo ꝯ iusticiā distributiuā bonoz vel punitiuā maloz. i De lege altissimi t testamento. trāsgrediēdo. k De iudicio iustificare impiū. qđ est iniquū l De ꝟbo socioz t viatoz. q aliqs soci⁹ tu⁹ vl̄ amb De discubitu i panib⁹ t ab obfuscatōe dati t accepti: a salutātib⁹ ꝯ silētio a ꝛspectu mulieris fornicarie t ab auersiōe vult⁹ ꝯgnati. Ne auertas faciē a ꝓrio tuo: t ab auferēdo ptē t nō restituēdo. Ne respicias mulierē alieni viri: t ne scruteris ancillā ei⁹: neq; steteris ad lectum eius. Caue

Capm̄. xlij.

a Hb amicis ꝯ ꝛmonib⁹ a ꝓperij t cū dederis ne ꝓpropes. Nō duplices ꝛmonē audit⁹ de reuelatōe ꝛmonis abscōditi e t eris vere sine ꝓfusiōe: t in f uenies gr̃am in ꝓspcū oīm g hoīm. Ne ꝓ his oīb⁹ con h fundaris: et ne accipias ꝑsoi nā vt delinq̄s. Be lege al k tissimi t testamēto t de iu l dicio iustificare imperiū ꝯ m ꝟbo socioz t viatoz: t de datōe hēditatis amicoz: de n eq̄litate statere t pondez: o ꝯ de acq̄sitōe multoz t pau q coz: de corruptōe emptio r nis: t negociatoz: t ꝯ mul s ta disciplina filioz: t seruo t pessimo lat⁹ sanguiare Su x ꝑ mulierē nequā bonū ē si y gnū. Ubi man⁹ mlte sunt z claude: t qōcunq; trades ā nūera t appēde datū ꝟo t b acceptuz oē describe. Be c disciplia isensati t fatui: et d de seniorib⁹ q̄ iudicant ab e adolescentibus. t eris eru f ditus in omnibus et pro ß babilis. in conspectu om̄ i nium viroz. Filia patris k abscondita est vigilia: t so l licitudo eius aufert somnum. ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur: t cum viro cōmorata odibilis fiat: nequando polluatur in virginitate sua t in paternis suis grauida in m ueniatur: ne forte cum viro cōmorata trans gr̃ediatur: aut certe sterilis efficiatur. Sup filiā luxuriosaz ꝓfirma custodiā: neq̄ faciat te in obprobriū venire

litate statere t pōderū. a te non seruata. o De acq̄sitōe multoz. s. p tuam rapinā p Et paucoz. p tuam pigritiam. q De corruptione emptionis t negociatorū. p tuā deceptionē t fraudē. r Et de multa. i. nimis dura s Disciplia filioz̄ p quā efficiunt fugitiui. t Et suo pessimo lat⁹ sanguinare. i. vsq; ad effusionem sanguis notabilem ꝟberare. h enim ē signū crudelitatis nimie ꝓpter qđ plato fnū suū delinq̄ntem in ꝓsona ꝓpria noluit flagellare sed ei⁹ correptoz ꝓmisit alteri: ne ipe moduz excederet. t notarē de crudelitate. i oīb⁹ em̄ dict̄ hō faciēs ea reddit̄ pdcō mō ꝓfusibilis. v Super mulierē. Hic ex pdictis infert q̄dā correlaria. lz em̄ hō debeat vitare notā ꝓfusiōis vt dictū ē. nō tñ ꝓpt̄ h̄ dz omittē rez suaz diligentē custodiam ec̄ si ꝓpter h̄ aliqs irrōnabiliter dicat ipz de alijs nimis difficultem. t qm̄ inter cetera vtor est magis custodiēda dicit v Super mulierē nequā. i. lasciuā t petulantē vel bona mariti sui dissipantē. x Bonū est signū. i. clausura bene sigta. t h̄ corpis sui ꝯ lasciuiā t rez mariti ꝯ dissipationē t q: nō solū cauendū ē ab ea. ꝟ etiā ab alijs: subdit.

y Ubi man⁹ multe sunt. ad capiendū pate. z Claude res tuas p diligentē custodiā tuā. a Et qōcunq; trades. famulis tuis. b Numera t appēde ei sb̄ certo numero t pōdere trade. vt scias cōez debitā repetere. c Datum ꝟo. tuū alteri. d Et acceptū a te ab altero. e Hē describe. vt scias cui debeas esse grat⁹. t q̄s tibi. f De disciplina insensati t fatui. q̄ nō est doctrine ꝟceptibilis. supple abstine sicut dictū ē s. xxxij. ca. Ubi nō est audit⁹: ibi. nō effundas ꝛmonē. g Et de senioribus. moribus vel etate. h Qui iudicant ab adolescentib⁹. supple sis solicitus. vt hec abusio tollat. i Et eris. in oībus q̄ ptinēt ad moz disciplinā. k Et ꝓbabilis. i. cōmendabilis. l In cōspe. oīm viroz. rōnabiliter viuentiū. m Filia patris. Hic agit̄ de cautela cōtra luxuriā diuti⁹ immorādo cū dicitur. Filia patris. prudētis. n Abscōdita ē i domo: ne corrumpat̄ extrauagādo: sicut dīna filia iacob Gen̄. xxxiij. o Vigilie t solicitudo eius. i. p custodia eius. p Aufert somnū. pris custodiētis. cetera patent vsq; ibi a Ne forte cū viro ꝓmorat̄ trāsgrediata. lectuz mariti. b Aut certe sterilis efficiat̄. ꝓpter nimiā frequētiam cōcubit⁹. vñ t meretrices cōes rarissime impregnā-

tur.ió subdit. Sup filiã luxuriosam ꝛc.patz vsq; ibi.
c A detractione in ciuitate.i.ne pp̃ius ciuitatis detrahat de te.dicẽdo q̃ lubrica fcã est ex defectu tue custodie.
d Et abiectõe plebis ꝛc.i.te faciat abiectũ ꝛ cõfusum in medio populi. e Di hoi noli intẽdere i specie.i aspectu
c inimicl: a detractõe in ciui
d tate ꝛ abiectõne pleb. ꝛ cõ
fundat te i multitudie pp̃i
e Oñi hõi noli intendere i
f spẽ ꝛ in medio mulier noli
g ꝓmoꝛari. Be vestimẽtl eñ
b pcedit tinea ꝛ a mulie ini-
i q̃tas viri. Melioꝛ ẽ eñ ini
k q̃tas viri q; benefaciẽs mu
lier. ꝛ mulier ꝓfundens in
l obꝓbriũ. Meꝛ ero igit
mopeꝛ dñi ꝛ q̃ vidi annũcia
bo in sermonib⁹ dñi opera
n eius. Sol illuminãs p oia
o reſpexit. ꝛ gl̃ia dñi plenũ ẽ
p opus ei⁹. Nõne dñs fecit
q sanctos enarrare oia mira
r bilia sua q̃ cõfirmauit dñs
s oñipotẽs stabit in gl̃a sua
t Abyssum ꝛ coꝛ hoim inue
u stigauit ꝛ in astucia eoꝛ ex
x cogitauit. Cognouit enim
y dñs oẽs sciam. ꝛ inspexit i
z iniqua. 3 Excogitauit.ex.illis eiciẽdo bona
a Cognouit ei dñs oñes sciam.creatã ꝛ increatã.
b Ex inspexit in signũ eui sit intuẽs decursus toti⁹ mũdi.ió sbdit c Annũciãs q̃ pterierũt ꝛ q̃ supuẽtura sunt
c signũ eui annũciãs q̃ pteri
d erũt ꝛ q̃ supuẽtura sunt re-
uelãs vestigia occultoꝛuz.
e Nõ pterit illũ ois cogita-
tus. ꝛ nõ abscõdit se ab eo
f vllus ꝑmo. Magnalia sa-
g pie sue decoꝛauit q̃ ẽ añ se-
b culũ ꝛ vsq; i scm̃ neq; adie
ctũ ẽ neq; minuet. ꝛ nõ egz
i alicui⁹ cõsilio. Oꝛ deside-
k rabilia sũt oia opa ei⁹ ꝛ tã-
q; scintilla que ẽ ꝓsiderare
l Oia hec viuũt ꝛ manẽt i se
m culũ ꝛ in oi necessitate oia
o obediunt ei. Oia duplicia
q̃ vnũ ꝓtraynũ ꝛ nõ fec q̃cq;
r deese. Uniuscuiusq; ꝓser
s uabit bona. Et q̃s satiabi-
tur videns gl̃am eius.

Capitulum.xliij.

a Altitudinis firmamẽ-

ꝛ p ipz ꝛ alios ꝓphe
tas denũciauit mul
ta futura. vt ptz eoꝛ
scpturas intuẽdo.
d Reuelans vestigia occultoꝛ p sil'itu
dines impssas mẽtibus ꝓpheꝛ. ꝛ reue
lans intellectũ figuraꝛ veteris testamẽ-
ti. e Nõ pterit il-
lum ois cogitat⁹ id ẽ
null⁹ cogitat⁹ homis
angeli: demonis. la-
tet eũ. f Magnalia
sapie sue decoꝛauit. i.
decoꝛa oñdit p deco-
rem suoꝛ effectuuz.
vt solis ꝛ lune ꝛ stel-
laꝛ. g Que ẽ añ
seculũ ꝛc. Iz eñ effe-
ctus diuie sapie sint
tpales. ipa tñ est eter
na. h Neq; adiec-
tuz ẽ neq; minuet.
diuia nãq; sapia mi-
nui nõ ꝑt. nec angeli
qz ẽ infinita. i Oꝛ
desiderabilia omnia
opa ei⁹. s. ad cognos-
cendũ. q. d. valde. vt
ptz p humanũ deside
rium ad sciendũ ispa. j. metaphy. Dẽs hõies nã scire desi-
derant. k Et tãq; scintilla q̃ ẽ ꝓsiderare. i. valde bonũ ẽ
cõsiderare q; h̃ opa diuia lz sint mirabilia. tñ non sunt nisi
q̃dam modica scintilla bonitatis ꝛ excellẽtie diuine.
l Oia h̃ viuũt ꝛ manẽt in seculũ. oẽs eñ creature viuunt
in deo. qñ p modũ intelligibilẽ sunt i eo. ió ỏz Job. j. Nõ
factũ est in ipo vita erat. s. ab eterno. ꝛ sic sũt ibi pmanẽter
m Et in oi necessitate. i. qñ ẽ vtile. n Oia obediunt ei
in effectu. qz creatura merito obedit creatoꝛi. o Oia dis
plicia. h̃ apparet sensibiliter in elemẽtis q̃; qõlibet hz dis
plicẽ q̃litatẽ loq̃ndo de q̃litatib⁹ actiuis ꝛ passiuis. terra
nanq; frigida ẽ ꝛ sicca. ꝛ p frigiditatẽ cõuenit cũ aq̃. ꝛ per
siccitatẽ ei opponit. ió sbdit. p Vnũ ỹ vnũ. qz pyuam
q̃litatẽ ei ỹriat. sil'r ẽ de aq̃ respectu aeris. qz aq̃ frigida est
ꝛ hũida. ꝛ p hũiditatẽ cõuenit cũ aere. ꝛ p frigiditatẽ ei ỹ-
riat. Et sil'r ẽ de aere respectu ignis. nã aer calid⁹ ẽ ꝛ humi
dus: ꝛ p caliditatẽ ꝓuenit cũ igne: ꝛ p hũiditatẽ ei ỹriatur
nã ignis calid⁹ ẽ ꝛ sicc⁹. Iz ãt i coꝛpib⁹ celestib⁹ nõ sit ỹrie
tas ꝓprie cũ sint incoꝛruptibilia. tñ ẽ ibi q̃dã oppositio. er
ꝓueniẽtia. cõuentũt eñ inq̃tũ sunt oia sperica ꝛ ẽ ibi q̃dã
oppositio inq̃tũ mouent ab oriẽte in occidentẽ motu di-
urno. ꝛ ecõtrario ab occidente in orientẽ motu ꝓprio.
q Et nõ fecit q̃cq; deesse. i. nõ fecit aliq̃d imperfm: q̃a dei
pfcã sunt opa Deut. xxxij. r Uniuscuiusq; cõseruabit
bona. qz sicut est actoꝛ ois boni. ita et ei⁹ ꝓseruatoꝛ. ió seq̃t
s Et q̃s satiabit videns gloriã ei⁹. i. excellentiã sue maie
statis relucẽtem in suis creaturis. q. d. null⁹. qz q̃nto quis
magis cognoscit eũ p creaturas tãto magis accẽdit ad ip
sum ampli⁹ cogẽscendũ q̃usq; pueniat ad ꝓgnoscendũ eũ
facie ad faciẽ. in q̃ ꝓsistit hũane ꝓgnitiõis termin⁹. ꝛ vera
bitudo Job. xvij. Hec ẽ vita ẽterna. vt ꝓgnoscãt te solũ de-
um. ꝛ q̃ẽ misisti. iesum xp̃m. Ca. xliij.

a Altitudinis firmamẽtũ. Hic resumit ꝓpositũ ỏ sole
a Ad declaratõz magnitudis diuie dicẽs. a Altitu

dinis firmamentū.i.celū sidereū cōprehendens sub se ozbes septē planetax.qō dī eē celū altitudinis.eo q̄ est altiº celo aereo. b Pulcritudo eiº ē effectiue. c Sol in aspectu.qz suo lumīe illustrat alia alia lumīaria celi sidereī.iō sōdit c Spēs celi ūvisiōe glīe.i.valde grōsa z admirabilis.nec ītelligit ꝑ de visiō vera z beatifica.ꝛ de visione solis materialis q̄ est valde pulcra. z sic dī. Spēs celi: sic nobiliōz z sapiētiōz cuiº dī spēs et decoz ciuitatis. e Annunciās i exitu.i. in suo occasu.qñ exit ō emisperio nr̄o. tunc em̄ alia lūmaria celi q̄ nō apparebāt ante ꝓpter pñtiā maiozis lumis ipiº sol. z hec apparitio ōz annūciatio. f Opus admirabile ē.ipe sol.qz cōtinet in se ⁊tualiter varios effectº q̄ fiūt i elemētis formaliē. g Opus excelsi.qz factº ē p creatōez.q̄ ē opº soliº dei. h In meridiāo exurit terram.qz tūc causat intensiōz caloz̄. i Et in cōspe.ar.eius. qñ recte sup terrā cadunt radij eiº k Quis poterit sustinere.q.d.nullº hō.nā i zona toꝛrida nō ponit aliq̄ habitatio hūana.qz sol trāsiret sup capita eoꝝ. lō sōdit. Fornacē custodiēs zc. l Triplicit sol exu. mōtes.s.citius eo q̄ i ortu suo ꝓcurrit capita montiū. z diuti quia vsq̄ ad occasum. z breuius. quia radius solis ꝓcurriens capita mōtiū breuioz ē q̄ radiº descendēs ad ꝓfunda valliū. m Radios igneos. nō formaliter ꝫ effectiue. n Exufflans.i.ēmittēs. o Refulgēs radijs suis obcecat oculos.qz nō ꝑt cōspici ab hoib⁹ oculis irreuerberatº. Et ex dictis cōcludit magnitudo diuine maiestatis cū dī. p Magnº dñs zc. excedit em̄ ꝓportionabiliter oēz effectū suū cū sit cā equoca. q In sermonibº eiº.i. ex ordiatiōe dei. r Festinauit iter.i.cursū suū. nā i vna die naturali circuit celū. s Et luna. Hic ꝓpr̄ ex ꝓpr̄ietatibº lune declarat magnitudo potētie diuine cū dr. Et luna in oībº. i. apō oēs gētes. t In tpe suo.i.i suo cursu. v Ostē sio tpis.tps em̄ cōiter magis mutat ꝼm eiº cursū.vñ noui lunij vulgariter dī tps nouū. x Est signū eui.i.etatis mūdi.qz iudei duratōz mūdi ꝓputauit p ānos lunares.vt exponūt aliq̄ ꝫ ꝫ ē falsuz.vt ostēdi sup danielē ca.ix. z tōo dī. Signū eui.qz p eiº motū numerant mēses apō hebreos:de qbº fuit auctoz iste. Duratio vo mūdi nō solū currit p annos.ꝫ eē p mēses. y Et luna supple accipitur z Signū diei festi.s.pasche qō festū celebrari ꝓcipit Exodi.xij.xiij.luna pmi mēsis incipiēdo a vespe. z festi neomenie qō celebrari debet apō hebreos i pncipio cuiuslibet lunationis.qō minuit in cōsummatōe sui cursus q̄ terminat in cōiunctōe cū sole. a Mēsis ꝼm nomē eiº.nā cū exit a sole incipit nouº mēsis. b Crescēs mirabiliter in cōsummatōe.i.vsq̄ ad pleniluniū. c Vas castroꝝ i ex celsis.sicut em̄ ordo stellax noīt milītia celi i plurib⁹ locis vere.testa.ita ōr ꝫ castra. In ꝫ ät ordie siue castrꝫ luna post solē tenet locū pncipalē. d In firmamēto celi resplendēs.ꝓ ceteris stellis.vñ Gen.j. Sol z luna dicuntur duo luminaria magna. e Species celi. Hic ꝓpr̄ ex stellis declarat immēsitatē diuine magnitudinis dicēs. Spe cies celi gloria stellax.i.claritas stellax est spēs siue pulcritudo celi sicut ptꝛde nocte serena.s.cū stellis celū ornatū ē z dī hec claritas gloria. qz gloria a claritate deriuat dicta quasi claria c mutato in g vñ dicit Tullius.q̄ gloria est clara cū laude noticia. f Mundum illuminās in excelsis dñs.q.d.licz stelle celi sint tāpulcre.tñ nō sunt latria venerāde qō tñ faciebant alīq̄ gētiles.ꝫ solus deus est latria colēdº q̄ est pncipalis mūdi illuminatoz. nā ab eo ꝓcedit claritas solis z stellarum g In verbis scti stabūt ad iudiciū.i.stelle in iussu dei.q̄ ē sanctussanctoꝝ.cessabūt a motu tpe iudicij cōpleto nūero electoꝝ.ad quē finaliter coꝝ motus ordinatur. h Et nō deficient. vsq̄ ad tps iudicij. i In vigilijs suis.i. in exercitio sui motº ad cōtinuationē generatiōis. k Vide arcū. Hic ꝓpr̄ declarat diuia magnificentia ex his q̄ fiūt in elemētis.z ꝓ in aere.scdo in aq̄ ibi. In sermone eiº. In pria tangunt plures impressiones notabiles q̄ fiunt in aere. inter q̄s pmo tractat de iride dicēs. k Vide arcū.i.cōsidera eiº apparitionē mirabilem. l Et benedic q̄ fecit illū.nā in infinitum est pulcrioꝝ z mirabilioꝝ. m Valde speciosus est iris. n In splendoꝛe suo.i.in coloꝛibº suis. qz resplendet i nigredine nubis. sicut in speculo. p Manº excelsi apeeū.i.fecerūt ipm apparere in signū federis inter ipm z terram:q̄ decetero nō ꝑderet aq̄s diluuij oēz terrā. Gen.ix. Tractare tñ de coloꝛibº iridis z figura magis diſq̄site pti net ad libꝝ metheoꝛoꝝ.z silr de sequētibº impressionibº. q Imperio suo Hic ꝓpr̄ tractat de niue:nubib⁹:coꝛusca tione:grādine.z terremotu dicēs. Impio suo accelerauit niuē.i.celeriter descēdere fec eā q̄ cātur ex exalatōib⁹ humidis aq̄ꝫ resoluunt in aquā ꝓgelatis.z dr. Accelerauit qz i oīb⁹ effectib⁹ deº ē agēs pncipale. r Et accelerat coruſca.emittē.qz celeriter imo in instanti apparēt a lōge s Judicij sui. Dicunt ät coꝛuscatōes iudicij diuini:qnia ꝓcedunt in effectu ꝼm iudiciū siue sapie. t Propterea i.ex eo dē iudicio. t Apti sunt thesauri.i.occulte cause impressionū hmōi. v Et euolauerūt nebule.i. nubes nues:q̄ a vēto mote p aerē vident volare. v In magnitudine.sua.i.in ⁊tute sue ptātis. v Posuit nubes.i.dispositit. x Et cōfra.suut lapi.grādinis.qñ resoluunt in aquā Sūt ät grādines gutte pluuie a frigoꝛe ꝓgelate in descēsu a nube. y In cōspectu eiº cōmouebuntur montes vtꝫ in terremotu:qui aliquando fit ex causa naturali.s.ex exalationibus calidis z siccis in terreviscerib⁹ inclusis. Ali quando vo ex supernaturali.sicut fuit in deuoratione dathan z abyron a terra:vt habetur Numeri.xvj. Et oratibus aplis locus in quo congregati erāt:motus est Actuū iij. z Et in voluntate eius aspirabit.i.flabit. a Nothus.i.australis ventus. b Vox tonitrui. Hic agitur de tonitruo:z cum hoc resumit de niue:z q̄busdaz alijs dicens: Vox tonitrui eius verberauit terrā impellēdo aerem vsq̄ ad ipam:sicut em̄ in ꝓiectione lapidis in tra aquā fiunt quedā gyrationes aque:z vna pars impel-

lit aliã vsq; ad locũ remotũ: sic in formatõe soni que est ex pcussiõe aeris vna ps aeris impellit aliã vsq; ad locũ vbi terminat audit⁹: vt hĩ.ij.de ania. Et accipit h vox tonitrui large p sono: q; vox ꝓprie nõ est nisi aiatox. c Tempestas aq̃lonis.i. q̃ ꝓcedit ab aq̃lone. d Et ꝑgregatio spiritus.i. vẽti q̃ causat tempestatez: supple oĩa hec sunt a deo actore: resume.s.

e Verberauit terrã affligẽdo habitantes sup eã. f Et sicut auis deponẽs. alas suas. g Ad sedendum sup arborem.

h spgit niuẽ. faciens eã req̃escere sup terraz. i Et sicut locu. demergẽs.i. super viridia descẽdẽs ad corredendum.

k Descẽsus eius.i. niuis: cuius floccelli descendũt in magna multitudine: sicut locuste. l Pulcritudinẽ colo. ei⁹. sic hñt libri correcti: Ad mirabit oculus. t multoplus admirabilis ẽ actor ei⁹. m Et sup ymbrẽ ei⁹ expauescit cor. nã ex resolutõe subita niuiũ in aquã frequẽter cõtigit submersio boim

n Gelu sicut salez effudit sup terrã. vocat h gelu pruina et grãdo pua: q̃ hñt q̃n dã siltitudinẽ cũ sale in appentia: t etiã sicut sal i aqua calida: sic t predicta liq̃fiũt t resolũũt cũ flauerit vẽtus resolutiu⁹. o Et dũ flauerit: Fiet tãq; cacumina tribuli. q̃ sunt alba. t disparẽt ad modicuz flatum venti. p Frigidus. Hic ꝓpr tractat ꝺ vẽto aq̃lonari dicẽs: Frigidus vẽtus aq̃lo flauit. p implũ dei. q Et gela. crystallus ab aq̃. i. crystallus fit ex aq̃ cõgelata. Est enim crystall⁹ glacies indurata p plres annos. q Sup omnẽ cõgregationẽ aq̃x req̃escit frigiditas venti aq̃lonarꝛ. q; facit aq̃s i supficie cõgelari. r Et sicut lozi. induit se aq̃s. Aq̃ em̃ in supficie cõgelate ad modũ vestimti opiũt frigiditatẽ de subt̃ latẽtẽ. s devozabit montes. i. terrenascẽtia in mõtib⁹ t Et exuret desertũ. i. viridia q̃ sunt in deserto: ĩõ subdit. v Et extinguet viride. id ẽ destruet.

x Sicut igne. Sic habẽt libri correcti. i. sicut cõbureret ab igne q̃m sicut ventus aq̃lonaris facit terrã sterilẽ: vt dictũ est sic ecõtrario ventus australis q̃ est calidus inducẽs pluuiam t rozem fecundat terrã: ĩõ subdit. y Medicina oĩm. s. exustoz p ventũ aquilonarẽ. z In festinatione nebule. q̃ p ventũ australẽ adducit: t in pluuiã terre fecundatiuã ꝓuertit q̃ q; austro flante fit aliq̃n calor nimius: t terrenascẽtiũ impetitiu⁹: ĩõ subdit remediũ cum ꝺz a Ros obuians. dicto calori. b Ab ardore venienti. i. causato a sole t vẽto australi. c Humilẽ efficiet eũ id ẽ tpabit caloris excessum. d In sermone eius. Hic ex effectibus q̃ fiũt in aq̃ declarat excellentia diuina cũ ꝺz: In sermõe eius. s. dei. e Siluit vẽt⁹: vt pz Jone. j. t Mathei. viij. Mar. iiij. t Luc. viij. f Cogitatiõe sua. i. volũtate sua. g Placauit abyssum. i. oceanũ ab eius cõmotõne. h Et plantauit illũ dñs iesus. i. deus qui ẽ saluator omniũ. i Jesus. n. interp. salus. Auctor. n. huius libri q̃ fuit hebreus: lz scripsit hũc libũ grece: interseruit tñ hic nomẽ hebraicũ: plãtauit aũt deus oceanũ qñ cõgregauit aq̃s que sub celo sunt in locuz vnũ: Gen̄. j. k Qui nauigat mare. sic hñt libri correcti. Enarrãt pericula ei⁹. que sunt valde multa. l Et audientes auribus nr̃is admirabimur. q̃a talia nõ vidim⁹. m Illic pclara opa. t. diuine virtutis declarata. n Varia bestiarũ genera. naz sunt ibi pisces aialibus terrestrib⁹ similes i figura. o Et creatura beluax. id ẽ mõstruosox pisciuz. sicut sũt balene t huiusmodi. p Propter ipm. s. oceanum restrigẽdũ. q Cõfirmat⁹ est itineris finis. i. posit⁹ est terminus a deo vltra quẽ nõ ꝓgredit super aridam: Job. xxxviij. Quis pclusit ostijs mare: sequit. Circudedi illud ſterminis meis t posui vectẽ t ostia t dixi vsq; huc venies: non ꝓcedes ampli⁹ ꝛc. r Et ser. ei⁹. s. dei. s Cõposita sunt oĩa. i. dispposita in põdere: numero: t mensura: vt ꝺz Sap̃. xj. t Multa dicim⁹. Hic ponit pclusio intẽta s. q̃ lz ex creaturis aliquã cognitõem hz beam⁹ de deo. illa tñ est valde impfecta: ĩõ q̃cq̃d dicere aũt cogitare de deo possum⁹ñ infinitũ deficit ab eius excellentia: pp'q̃ ipm laudare t glorificare debemus qnãtũ possumus. dicit igitur.

t Multa dicim⁹. de deo ex eius effectib⁹. v Et defecimus verbis. nã eius excellentia ẽ incõphẽsibil' a nobis: et per cõsequẽs inenarrabilis: Vñ dicit sexta ꝓpositione de causis: prima causa supioz ẽ oñi narratiõe: t nõ deficiunt lingue a narratõe eius: nisi propter narratõem ipsi⁹ q̃m ẽ sup oẽz causaz: t nõ narrat nisi p cãs secũdas: q̃ illuminãt a lumie cause prime x Cõsũmatio ãt ser. ipe ẽ nã ipe solus se ꝓhendit pfecte t exprmit in verbo suo sibi cõsubstãtiali t coeterno. y In oibus gloriãtes. que possum⁹ ex creaturis cognoscere. z Ad quid valebimus. s. attingere de diuina maiestate. quasi diceret: ad modicuz valde: et subditur causa. a Ipe. n. omnipotens sup oñia opera sua. i. in infinitũ trãscendẽs ipa: pp quod per ea de deo cognoscimus pauca. b Terribilis domin⁹. i. ab omnib⁹ timendus. c Et ma. vehementer. quia magnitudinis eius nõ est finis: psal. cxlviij. d Et mira potẽ. ipsi⁹ q; nõ possumus totaliter cognoscere minimũ effectum ei⁹. ĩõo concluditur. e Glorificantes dominũ quantũcũq; potueri. ꝛc. Et patz vsq; ibi. f Exultantes eum replebimini virtute. quia dat gratiam t virtutem laudantibus eum devote. g Ne laboretis ad cognoscendum eum perfecte: q; h ẽ impossibile. h Quis vidit eũ. sicuti ẽ i Et enarrabit ꝛc. Ad hoc rñdet Job. j. Deũ nemo vidit vnq̃: vnigenit⁹ fili⁹ q̃ est in sinu pr̃isipe vidit et enarrauit ꝛc

k Multa dei opa abscõdita sũt a nob. l Maioza his. s. sole et luna et ceteris ꝑdictis: nã oẽs angeli q̃ sunt i maxio nũero: sũt incogniti nob: ĩõ subdit. m Pauca. n. vidimirabimur. Illic pclara opa. t. diuine virtutis declarata. n Varia bestiarum genera. naz sunt ibi pisces aialibus terrestrib⁹ similes i figura. o Et creatura beluax. id ẽ mõstruosox pisciuz. sicut sũt balene t huiusmodi. p Propter ipm. s. oceanum restrigẽdũ. q Cõfirmat⁹ est itineris finis. i. posit⁹ est terminus a deo vltra quẽ nõ ꝓgredit super aridam: Job. xxxviij. Quis pclusit ostijs mare: sequit. Circudedi illud ſterminis meis t posui vectẽ t ostia t dixi vsq; huc venies: non ꝓcedes ampli⁹ ꝛc. r Et ser. ei⁹. s. dei. s Cõposita sunt oĩa. i. dispposita in põdere: numero: t mensura: vt ꝺz Sap̃. xj. t Multa dicim⁹. Hic ponit pclusio intẽta s. q̃ lz ex creaturis aliquã cognitõem hz beam⁹ de deo. illa tñ

mus operū eius. nā etiā de corpalibus maior ps ē hōibus ignota. n Et pie agentib⁹. i. ip̄m colentib⁹: nā pietas ē diuin⁹ cultus. o Dedit sapiam. i. cognitionē diuinorū quantum ptinet ad salutē. Cap̄. xliiij.

Laudem⁹ viros. Supi⁹ actū ē de v̄tutib⁹ ratiocinā do. hic idē agitur exēplificādo: qr̄ h̄ ponunt exēpla patr̄ v̄tuosor̄ q̄ videm⁹ imitari: ⁊ diuidit in duas partes nā auctor p̄mo pōit exempla patr̄: scd̄o grās agendo terminat libr̄ istum ca. lj. Pria in duas: quia p̄mo ꝯmēdat v̄tutes patr̄ generalit: scd̄o specialit: ibi. Enoch placuit deo. Prima adhuc in duas. q̄a p̄ ꝯmendat v̄tutes patrum in psonis ꝓpriis. scd̄o in eor̄ filijs: ibi. Qui de illis nati sunt. Circa p̄mū dicit. a Laudemus vi. glo. i. om̄i honore dignos: s̄m cōmētatorem. j. ethi. honor est reuerētia exhibita alicui in testimonium sue v̄tutis. sed si hoc fiat secrete vel corā paucis: sic ē honor tm̄. si āt in palaz ⁊ corā multis: sic dr̄ gloria b Et parē. no. in genera. sua. i. p generationē suam. s. carnalē q̄tū ad genitos ex eis: ⁊ spūalē: q̄tuz ad edoctos ab eis. Apud hebreos em̄ de q̄bus fuit auctor iste doctor alicuius hr̄ sicut pr̄ ei⁹. vñ dicit apl̄us. j. Cor̄. iiij. In xp̄o iesu p euangeliū ego vos genui. i. p p̄dicationē euāgelij. a Multā gloriā. i. multa opa gl̄osa. d Fecit dñs. p viros istos. c Magnificētia sua. i. largitate sua. f A secu. do. ipo. suis. i. v̄tutib⁹ ꝓprijs a deo sibi tñ collatis vñ filij heth dixerūt ad abraā Geñ. xxiij. Princeps dei es apud eos. g Hoies ma. v̄tute. Tpe em̄ diluuij fuerunt hoies magni corpe. s. gigātes. Geñ. vj. ꝫ erant parui v̄tute aut nulli: nā erant moribus incōpositi. h Et prudentia sua p̄diti. nam prudētia ē auriga v̄tutū. i Nunciantes in ꝓphetis. i. ꝓphetar̄ in scriptis. k Dignitatē ꝓphar̄. i. que debet exhiberi ꝓphetis: ⁊ hoc verificat de studiosis in scripturis ꝓphetar̄: q̄les fuerunt plurimi de q̄bus infra ꝓsequit. l Et imperātes in p̄nti populo. s. dauid machabei: ⁊ plures alij. m Et virtute sue prudētie populis sanctissima v̄ba. supple nūciātes. n In pueritia sua. sic hñt libri correcti. o Requirentes modos musicos. nō ad dissolutionē: sed ad deuotiōez sicut patet de dauid: q̄ laudes diuinas a sua iuuentute canebat in cythara. p Et narrātes carmina scripturar̄. i p salmos ⁊ cantica metrice cōposita. q Hoies diuites in v̄tute. virtutes em̄ vere diuitie sunt: qr̄ violenter auferri nō p̄nt r Pulcritudinis studiū hñtes. i. legis ⁊ ꝓphetarum: quor̄ studiū est pulcrum. s Pacificantes in domibus suis. i. in familijs ⁊ hoibus sibi subiectis. t Dēs isti in genera. gentis sue. i. inter gētes generatōis sue. v Gloria bone fame. x Adepti sunt. p opa sctē vite. y Qui de illis. Hic ꝯñr ponit laus patrū in filijs suis: est em̄ filius de sb̄a patris: iō laus patr̄ redundat in filios: ⁊ econuerso. dicit igit: Qui de illis nati sunt. mores patrū imitantes. z Reliquerunt nomen. bonū. a Narrādi laudes eor̄ ad informationē mor̄: ⁊ p oppositū subdit de malis b Et sunt quor̄ nō est memoria. i bono. c Perierūt q̄si qui nō fuerint. nihil boni post se relinquentes. d Et nati sūt q̄si nō nati. nā eoruz natiuitas alijs nō ꝓfuit: ꝫ magl̄ nocuit. e Et filij eor̄ cū ip̄is pierunt: eo q̄ imitatores paternor̄ scelerum fuerūt. f Sz illi vi. mise. sūt. i. misericordes ⁊ dei misericordia digni g Quor̄ pietates nō defuerūt: alias defecer̄t: erga idigētes h Et cū semi. ip̄or̄ pseue. bo. hēditas. i. ꝓmissiōis terra: in q̄ māserūt iudei q̄dīu s̄uauerūt mandata dei. Vel hereditas eterna. q̄ pmanet in spe certa obseruantibus diuina māduta ⁊ q̄ in ꝓmissione fcā abrae Geñ. xv. ca. fuit p̄ncipaliter itellcā sicut ibidē diffusius declaraui. i Ne potū eor̄ ⁊ in testa. stetit semē. deo firmiter obediendo. k Et filij eor̄ ꝓpter illos. s. ꝓpter merita ip̄or̄ patr̄. l Vsq̄ ineternū manēt s. hereditas p̄dicta. Et ex h̄ videt: q̄ p̄ncipaliter intelligit de hereditate btōr̄. vt dictū ē. m Semen eor̄ ⁊ gloria eor̄ nō derelinquet qr̄ remanebit i memoria bonorum. n Corpa ip̄or̄ in pace sepulta sunt. i. in expectatōe pacis pfecte: q̄ dabit in resurrectōe. o Et nomē eor̄ viuet. p bonā famā cōtinuatā. p Sapiam ip̄or̄ narrāt populi ad informationē mor̄. q Et lau. eor̄ nūcia. eccl̄ia. i. eorum exempla nō solū nūcient in secreto: ꝫ etiā i publico. r Enoch. Hic ꝯñr ponit laus patr̄ spāliter ad psonas aliquas descendēdo: ⁊ p̄ ad pr̄es legē p̄cedētes: scd̄o ad patres tpe legis exñtes: ca. sequēti. Igit incipit ab enoch: eo q̄ ꝓpter sanctitatē singularē translatus est: fuit em̄ missus vinus ad padisum terrestrē ⁊ h̄ ē qd̄ dicit. r Enoch placuit ⁊c. inde tñ reditur⁹ est circa finē mūdi cū helya ad predicandū ꝯ antixp̄m: iō sb̄dit. s Vt det gētib⁹ sapiam antixp̄i pfidiā detegēdo. ꝯñr sb̄dit de noe dicens. t Noe inuentus ē pfect⁹: iust⁹. sicut dr̄ Geñ. vj. Noe vir iustus atq̄ pfect⁹ ⁊c. v Et in tpe iracundie. q̄ dñs puniens hoim peccata: misit diluuiū sup terrā. x Fact⁹ est reconciliatio. i. cā reconciliationis. diuine: sicut dr̄ Genes viij. Obtulit holo. super altare odoratusq̄ ē dñs odorem suauitatis: ⁊ ait ad eum. Nequaq̄ maledicā terre ⁊c. y Ideo dimissum est reliquum terre. i. octo persone ad multiplicandum genus humanū super terram. z Testamenta seculi. i. ꝓmissiones de seculo per diluuium nō delendo. a Posita sunt apud illū. vt pz Geñ. ix. Hoc est signū sederis quod do inter me ⁊ vos ⁊c.

dimus oper̄ eius. Oia āt
n dñs fecit: ⁊ pie agentibus
o dedit sapiētiā. Ca. xliiij.
a Laudem⁹ viros glori
b osos ⁊ parētes nr̄os
c i generatōe sua. Mul
d e tam gloriā fecit dñs mag-
f nificētia sua a seculo. Do-
minantes in ptātib⁹ suis:
g homines magni virtute ⁊
h i prudētia sua p̄diti nūcian-
k tes in ꝓphetis dignitatem
l ꝓphetar̄: ⁊ impantes in p̄
m senti ppl̄o: ⁊ v̄tute pruden
tie populis sanctissima ver
n o ba. In puericia sua req̄rē-
p tes modos musicos: ⁊ nar
rantes carmia scripturar̄.
q Hoies diuites in virtute:
r pulcritudinis studiū habē
s tes: pacificātes in domib⁹
t suis. Oēs isti i gñationb⁹
v x gentis sue gl̄iam adepti st̄
et in dieb⁹ suis habent in
y laudibus. Qui de illis na
z a ti sunt reliquer̄t nomē nar-
b randi laudes eor̄. Et sunt
quorum non est memoria.
c Perierūt quasi q̄ nō fuer̄t
d ⁊ nati sunt quasi nō nati et
e f filij ip̄or̄ cū ip̄is. Sz illi vi
g ri mie sunt: q̄r̄ pietates nō
h defuerūt. Et cū semine eo
rū pseuerāt bona: heredi-
i tas sctā nepotū eor̄. Et in
testamentis stetit semē eo-
k rum: filij eor̄ pp illos vsq̄
l m ineternū manēt. Semē eo-
rum ⁊ gloria eor̄ non dere
n linquet. Corpa ip̄or̄ in pa
o ce sepulta sunt: ⁊ nomē eo-
rum viuet in generationez
p ⁊ generationē Sapiaz ip̄o
q rum narrēt populi ⁊ laudē
r eor̄ nūciet ecclesia Enoch
placuit deo: ⁊ trāslatus est
s est in padisum vt det gēti-
t bus sapientiā. Noe inuen
v tus ē pfect⁹ iust⁹ vt in tpe
x iracūdie fact⁹ ē recōciliatō
y Ideo dimissuz est reliquū
z terre cū fcm̄ ē diluuiū. Te-
a stamenta seculi posita sunt
apud illuz: ne deleri possit

b Abraam. Hic ꝓpr ponit laus vtutū abrae cū dr. Abraam magnꝰ pr multitudinis gentiū ꝓpter hoc vocatꝰ ē abraam. vt hr Geñ.xvij. Est eñ pr oim fideliū q̄ fuerūt pꝰ ipm.
c Et nō est inuentus silis illi in gl̄ia.i.in ope vtuoso: et hoc ꝗtum ad duo.s.q; primus fidē vni dei publice ꝓdicauit pꝰ diluuiū populis ad ydolatriā declinātibus: t i hoc q filiū suū vnigenitū dilectū tā prompte voluit immolare: vt impleret dei ꝓceptū: geñ.xxij
d Qui ꝑser. legē excelsi.legē.s.naturalē mēti hūane impssaz
e Et fuit i testamēto cū illo nā dns pegit fedus cuz illo: Geñ.xv. f In carne eiꝰ stare fe.testamtū.i. circūcisionem. geñ.xvij. q̄ est signū distinguēs isrl'a gētilibus. g Et in tēratione.q; deꝰ tentauit euz Geñ.xxij.vt ostenderet alijs obedientiā eius. h Inuētus ē fidelis.i. obediens ꝓmpte.vt dictū ē i Ideo in reiu.de.illi glo.in gēte sua.sic ibidē sbdit Per memetipm iurauī dicit dns: q; fecisti rem hāc: t ñ pepcisti vnigenito tuo ꝓpter me: Bñdicam tibi et multiplicabo semē tuū sicut stellas celi: t sicut harenam q̄ ē in litore maris tē ideo subditur.

b diluuio oīs caro. Abraam magnꝰ pr multitudis
c gentiū: t nō ē inuētus silis
d illi in gl̄ia. Qui cōseruauit
e legē excelsi: t fuit in testa-
f mento cū illo In carne eiꝰ
g stare fecit testamentū t i tē
h tatione inuētus est fidelis
i Jōo iureiurādo dedit illi
k gl̄iam in gēte sua: crescere illū q̄si terre cumuluz: t vt stellas exaltare semē eius: t hereditare illos a mari vsq̄ ad mare: t a flumine
l vsq̄ ad termios tre Et isa
m ac eodē mō fecit pp abraā
n patrē eiꝰ. Bñdictionē omniū gentiū dedit illi dns t
o p testamentū suū cōfirmauit
q sup caput iacob. Agnouit eū in bñdictōnibus suis t
r dedit illi hēditatē: t diuisit illi ptem in tribubꝰ duo
s decim. Et ꝑseruauit illi homines misericordie: inuenientes gratiam in oculis omnis carnis.

k Crescere illū tē. t hereditare illos a mari tē. Isti sunt q̄tuor termini terre ꝓmissiōis.s.mare mediterraneū ab occidente: t mare mortuū ab oriēte fluuiꝰ euphrates ab aq̄lone: t desertū egypti a meridie l Et ysaac. Hic ꝓpr ponitur laus virtutis ysaac t iacob filij sui cū dicit. Et ysaac eodē mō fecit.i.bñdixit eū: eidē ꝓmittēdo q̄ ꝓmisit abraam. m Propter abraā pr̄ez eius.i.ꝓpter merita eiꝰ: et etiā ꝓpter merita ysaac q̄ fuit imitator pr̄ne vtutis.
n Bñdictōez oīm gentiū dedit illi dns.i.fecit eū gr̄osum in cōspcū oīm gentiū: inter q̄s habitauit intm: q; oēs imp cabant sibi bonū: vt exponūt alicq. Sz ꝓtra h vr q̄ dr Genesis.xxvj. q; ysaac dixit abimelech t his q̄ venerāt cū eo: Quid venistis ad me hoiem quē odistis t expulistis a vobis. ꝓpter h aliter exponendum est. n Bñdictionē oīm gentiū tē.s.dedit illi: t nō ysmaeli vt xp̄s ex eo nasceret in quo bñdicerent oēs gētes. o Et testamentū suū.i.pactum q̄ fecit ad abraā p Cōfirmauit sup caput iacob: t non sup caput esau: licet ysaac ꝓmo voluerit facere ꝓmū Geñ.xxvij. q Agnouit eum in benedi.suis.i.approbauit eū tanq̄ dignū suis bñdictionib⁹: sicut approbauerat abraā t ysacc. Geñ.xxvij. Terrā i q̄ dormis tibi dabo: t semini tuo: t seq̄r. Et bñdicent i te t in semie tuo cūcte tribꝰ terre. r Et diui.illi ptē i tribu.duodecim. Terra eñ ꝓmissa abrae: ysaac t iacob: fuit diuisa in duodecim ptibus duodecim tribubꝰ. t ex duodecim filijs isrl' descēdentibꝰ vt hr Josue.xviij. t sic q̄libet tribꝰ habuit ptē suaz.
s Et cōseruauit fl. ho. mie. i. filios suos duodecim pr̄archas q̄ dicunt hoies mie, i. hoies miaz cōsecuti de ioseph venditione. t Inuenientes gr̄am in oculis ois carnis inuenerūt eñ gr̄am in ꝑspectu pharaōis t egyptioꝝ. Genesis.xlvij.

Capm.xlv.

d Dilectus a deo. h ponit laus patrū q̄ fuerūt in tpe legis date. t ꝑ laus patrū q̄ ꝓcesserūt terre ꝓmissionis ingressum scdo eoꝝ q̄ ingressi fuerūt t ēt post ingressum: cap. sequēti. Circa ꝓmuz icipit a moyse: q̄ sub deo fuit legislator: dicens. a Dilectꝰ a deo t hoibꝰ moyses Fuit enim moises a puericia sic gr̄osus: vt eēt diligibilis omnibus: pp q̄ filia regis ipm in filiū adoptauit. Exo.ij.
b Cuius memoria in bñdictiōe ē.i.in oī bono. c Silez fecit illū i gl̄a sctōꝝ. vt dendo diuinā essentiā. sic dic Augꝰ. ad paulinū de videndo deū. d Et magnificauit eū in timore inimicoꝝ.i.egyptiorū. inter q̄s fuit magnus valde. Exo.xj.
e Et in verbis suis monstra placauit q̄a plage egypti mōstruose cessauerūt ad eiꝰ oīonem. vt ptz Exo. vj.vij.t.viij. f Glorificauit illū in cōspectu regū.s.pharaonis regis egypti seon t og. Num.xxi
g Et iussit illi coraꝫ pp'lo suo. in mōte sy
naī: vbi populꝰ loq̄nte dñm audiuit. Exo.xx. b Et ostendit illi gl̄az suā. in visiōe p essentiā: vt dictū ē. i In fide i. in fidelitate. fuit eñ valde fidelis. k Et lenitate ipius vñ dr Nume.xij. Erat eñ moyses vir mitissimꝰ sup oēs hoies: q̄ morabant in terra. l Sanctū fecit illū.i.mundum t firmū. m Et elegit eū ex oī carne. ad educendū filios isrl' de egypto: t vt eēt legislator veteris testamenti. n Audiuit eñ eū t vocē ipi⁹ deꝑcantis ꝓ relaxatōe pcti in fabricatōe vituli Exo.xxxij. o Et induxit illū in nube. Exo.xxiiij. p Et dedit illi coraꝫ ad ꝓcepta. dei ope ad implenda t alijs docēda. q Excelsum. Hic scdo ponitur laus aaron. et diuidit in tres ptes. q; ꝓmo agit de eiꝰ electione: scdo de eiꝰ ꝓsecratōe: ibi. Cōpleuit. tercio de eiꝰ puisione: ibi. Et addidit. Circa ꝓmū dr. q Excelsum fecit dns aaron frēm suū. Fuerūt eñ ambo filij amrham Exo.vj. r Et sibi in eductōe ppli de egypto: t signis faciendis in terra egypti. s De tribu leui: de qua erat amrham pr eoꝝ. Exo.ij. Statuit ei testamentū eternū.i.pactū sacerdotij. q̄d dr eternū inq̄ntū significabat siue figurabat sacerdotiū xp̄i q̄d est eternū. v Et beatificauit illū in gl̄ia.i.btm fec eū dici: p gl̄ia sacerdotij. x Et circūcinxit eū zona iusticie.i.baltheo diuersis coloribus facto qui dicitur zona iusticie q; restringebat vestes sacerdotales. sic iusticia legis modos iordiatos. y Et induit eū stola gl̄ie.i.tunicā hyacinthinā: q̄ erat honorabilis valde.
z Et coronauit eum in vasis virtutis.i.ornamentis que apud hebreos frequenter vasa nominant. Corona q̄d aaron erat mitra in qua pendebat lamia sancta: habens in

sculptum nomen dñi tetragrāmaton virtuosum.
a Circūpedes.i.sandalia. b Et femoralia.linea.
c Et humerale.i.suphūerale:in q̄ erāt duo lapides onychini. d Posuit ei.i.disposuit ad ei⁹ ornatū. e Et cinxit eū tintinabulis aureis.q̄ posita erāt i circuitu inferioris ptis tunice.
f Dare soni.in incessu suo. ad rememorandū: q̄ lex data fuit in buccine sonitu.exo.xx.iō sbdit
g In memoriā filiis gētis sue stolā sanctam.i.rōale qō erat in sacerdotij pectore
h Opus textile viri sapiētis.s.beseleel.
i Judicio et virtute pditi.i.pleni discretione et peritia artis. Exo.xxxv. Ecce vocauit dñs ex noie beseleel filiū uri impleuitq̄ eū spū sapiētie et intelligētie et scientie oiq̄ doctria ad excogitandū et faciēdū op⁹. l Torto coco.i.filo rubeo. Erat eñ rōale textū ex q̄tuor filis.s.aureo:hyacinthio: purpureo: et coccineo. m Gēmis pciosis figuratis. Erāt eñ in eo duodecim lapides pciosi insculpti noib⁹ xij.tribuū isrl.
n In ligatura auri nā illi lapides erant auro iclusi. o Corona aurea.qō supi⁹ dcm̄ ē breuit. Coronauit eū i vasis virtutis Exponit h magt diffuse et pz ex pdcis lra h excepto. p Sup mitrā ei⁹. naz ibi dcm̄ ē:q̄ pēdebat a mitra qōvr̄ eē ꝓriū vtrūq̄ tū est vex: nā posita mitra lamina ponebat desup ita q̄ ps ei⁹ supior erat sup mitrā:et ps ei⁹ inferior a mitra dependebat supq̄ pōtificis frontē. q Vsq̄ ad orientē.i. vsq̄ ad extremū terre: expīnt tū h oriēs: qz magis distat a deserto in q̄ fuerūt fcā ista q̄ occidēs terre habitabilis.
r Nō est indu.il.alienigena.a pgenie aaron. s Sacrificia ip.ꝓsū.it igni.i.ꝓsumpta q̄tidie:nā sp mane et vespe offerebat holocaustū qō dicebat iuge sacrificiū. t Cōpleuit moyses. Hic ꝓsir agit de ꝓsecratōe aarō cū dr: Compleuit moy.ma.ei⁹.i.ꝓsecrauit. v Et vnxit eū oleo sctō vt hr diffuse: Leui.viij. x Factū ē il.in testa.eternū.ex ponat vt s. x Et habē laudē.i.officiū laudantiū deum .put cōpetit pſone cōi. z Et glorificari ppm̄ in nomie tuo.i.dei. Sūm⁹ eñ sacerdos in noie dñi tetragrāmaton bñdicebat ppm̄. z Ipm elegit ab oi viuēte:offerre sacrificiū deo.tanq̄ pōtifex summ⁹: alij nāq̄ sacerdotes bñ offerebāt aliq̄ sacrificia. a Incēsum et bo. odorē in memoriā.fidei et deuotōis abrae et alioꝝ patꝝ. b Placare i.ad placandū deū. c Pro po.suo.pctōre d Et de. il.in pceptis suis ptātē.discernēdi inter sctm̄ et ꝓphanū: lepram et nō lepzā. e Jn testa.iudicioꝝ.nā q̄ alijs iudici-

a vasis virtutis. Circūpedes et
b femoralia et hūerale posuit
c ei: et cinxit illū tintinabulis
f aureis plurimis i gyro da
re sonitū in incessu suo auditū facere sonitū in tēplo
g in memoriā filijs gētis sue
Stolā sctām auro et hyaci
h tho et purpura op⁹ textile
i viri sapiētis iudicio et virtute pditi. Torto cocco op⁹
l artificis gēmis pciosis figuratis ligatura auri et ope
n lapidarij sculptis i memoriā ꝑm numeꝝ tribuū isrl.
o Corona aurea sup mitram
p ei⁹ exꝑssa signo sctitatis glo
ria honoris et op⁹ virtutis.
desiderio oculoꝝ ornata.
Sic pulcra ante ipm nō fu
q erunt talia vsq̄ ad originē
r Nō est indut⁹ illa alienige
na aliq̄s.ꝑ tñ filij ipius soli et nepotes ei⁹ p oīe tps
s Sacrificia ipi⁹ consūmata
t sunt igni q̄tidie. Cōpleuit
v moyses man⁹ ei⁹.et vnxit
x illū oleo setō. Factū est illi
in testamentū eternū.et semini ei⁹ sic dies celi.fūgi
y sacerdotio et habere laudē
z et glorificari ppm̄ suū i no
ɜ mie suo. Ipm elegit ab oi viuente.offerre sacrificiuꝝ

a deo incensum et bonū odo
b rem in memoriam placare
c pro populo suo. Et dedit
illi in preceptis suis pote-
e statem. in testamentis iu-
f dicioꝝ: docere iacob te
g stimonia: et in lege sua lucē
b dare israel. Quia contra il
i lum steterunt alieni: et propter inuidiā circūdederūt
illum homines in deserto
qui erant cū dathan et aby
ron et congregatio chore i
k iracundiam. Vidit dominus deus et non placuit il
l li: et consumpti sunt in un-
m petu iracundie. Fecit illis
n mōstra. et ꝓsumpsit illos i
o flāma ignis. Et addidit a-
p aron gliaz: et dedit illi here
q ditatē: et primitias fruguz
r terre dimisit illi. Panē ipi
s us in pmis parauit i satie-
t tatē nā et sacrificia dñi edēt
v que dedit illi et semini ei⁹.
x y z Cetex inter gentes nō hereditabit et ps nō ē illi i gēte. Ipe ē enī ps eus et he-
a b reditas. Phinees fili⁹ ele
c azari tercius in gloria imitando eum in timore dñi:
d et stare in reuerentia gētis
e ut bonitate et alacritate a-
f g nime sue placuit deo isrl
h i et
k

nū sacerdotē: vt
f Docere ia
vocabāt isrl.
testionia: iō-
a etiā q̄bus addit pmiū vel pena sicut de Deu.xxviij. Si audieris vocem dñi dei tui: faciet te excelsiorē cūctis gētibus: dicunt ꝓpte testimonia q̄ sunt q̄dam ꝓtestatiōes diuine iustitie pmiantis bonos et malos punientis. b Et in lege sua lu.da.isrl dubia declarādo: vt dcm̄ ē. i Quia cō tra illū steterūt alieni.a genere sacerdotali.s.chore et ei⁹ congregatio: Nu.xvj.
k In iracundiā.scz dei ꝓuocatā:iō sbāk
l Vidit dñs rebellionē eoꝝ. oculo sue iustitie. m Et cōsumpti sūt.absorbuit eñ eos terra: et descenderūt viui in infernū: iō subditur.
n Fecit illis mōstra.ꝓutiēdo eos in solita plaga. o Et ꝓsump.illos.q̄ fuerūt chore et ei⁹ seq̄cib⁹. p In fla.ignis.sicut ibidē sbdit q̄ aaron cucurrit ad multitudinē:quā iā vastabat incendium q Et addit. Hic cō seq̄nter agit de ipius aarō ꝓtisiōe. Nā tribus lenitica hereditatem sic alie tribus nō habuit: ꝓpter qō de⁹ aliter de victu sacerdotib⁹ et leuitis ꝓ

nidit.dicit igit. q Et addidit aaron.gloriā.in virge sue floritione ad ꝓfirmationē sacerdocij ꝓ se et suo semie: Nume.xvij. r Et dedit illi hēditatē.et que sit illa subdit.
s Et.p id est. t Primitias frugū terre diuisit illi. q̄a debebant sacerdotib⁹: decime vo leuitꝝ. v Panē ipi⁹ i.victū. x In pmis.i.pmitijs. y Parauit i satietatē i.in ꝓuenientē refectionē. z Nā et sacrificia dñi edēt.scz sacrificia ꝓ pctis:et etiā sacrificia pacifica.q̄x ps cedebat i vsum sacerdotū:holocausta vo incendebant totaliter ad honorē diuinū. a Cetex inter gentes: sacerdotū et leuitax. b Nō hereditabit.et sbdit rō: Ipe.s.de⁹. Est eteñ ps eius ꝛc. c Phinees. Hic consequenter ponit laus phinees nepotis aarō cū dr. d Terci⁹ in gl'ia est.s.i honore pōtificali. e Imitādo eū.s.eleazarū patrem suum f In timore dñi.ei⁹ pceptа custodiendo. g Et stare.in officio pōtificis. h In reue.gētis.erat eñ i magē populi reuerētia: eo q̄ liberauerat ppm̄ a dñi plaga: Nu.xxv. i In boni.et alacri.anime sue. qua seruiuit deo letanter et deuote. k Placuit deo isrl.ex feruenti zelo quem habuit ad ipm: Nume.xxv. Phinees fili⁹ eleazari auertit iram meam a filijs isrl q: zelo meo ꝓmotus est ꝛc.

Et v

l Jō sta. illi testa. pac̃. i. dignitatē sacerdotij pacifice possidendā sibi ꝛ filijs suis. m Et principē sc̃tō. i. sacerdotū. q̄ dicebant sc̃ti: eo q̄ erant diuinis obsequijs deputati: nā etiā res inaiate q̄ deputate sunt diuino cultui: vt calix ꝛ hmōi dicunt sc̃ē. n Et gētis sue. s. iudaice cui ispi tualib⁹ p̄sidebat.

o Et testa. dauid regi. i. ordinationē ei⁹ de ampliatōe diuini cult⁹. vt hr̄. j. Paral. xxiij. quā ordinatōez posuit sō regimīe sūmi pontificis. p Vt daret. ipe pbine es p se ꝛ suos successores. q Sapiaz i coꝛ nr̄m. i. doctriaz legis ꝛ ꝓphetaꝝ.

r Judicare gētem suā i iusticia. i. ad iudicandū pp̄lm iudaicum iuste. s Ne abolerent. bona ipoꝝ p fortitudinem maioꝝ iiuste miozes depmentiū. t Et gl'am ipoꝝ. i. dignitatem sacerdotij i se et filijs suis. v In gēte coꝝ. i. i pp̄lo iudaico. x Eternaz fecit. i. diu pmanere sic mōtes dicūt eterni. psal. lxxv Illuminans tu mirabiliter a montib⁹ eternis.

Ca. xlvj.

Fortis in bello Hic ponitur laus p̄r̄m post terre p̄missionis ingressuz: ꝛ p̄ tpe iudicum: scō tpe reguz: ca. seq̄nti. Circa p̄rimū icipit a Iosue q̄ filios isr̄l i terrā p̄missionis itroduxit di.

a Fortis i bello iesus naue. nam. xxxj. reges debellauit Josue. xij. b Successoꝛ moysi. ad regimē populi. c In ꝓphīs. i. de nūero ꝓphaꝝ: habuit em̄ prophetie spm̄. d Qui fu. ma. fm̄ no. suū. i. fm̄ ꝓpietatez sui nois: q̄ interp̄tat salus siue saluatoꝛ pp̄ q̄ exponens dictū suū subdit: Maxim⁹ in sa. cle. dei ꝛc̄. e Vt cōsebere. isr̄l. habitatoꝛes chanaan debellando f Quā glo. adep. ē in tollēdo. i. extollēdo. g Man⁹ suas. leuando clypeū ꝫ regē hay. Josue. viij. b Et iactan. ꝫ ciui. rhōpheas. i. sagittas acutas. i Quis añ illū sic restitit. scz. q̄ ab eo se defendere potuerit. q. d. null⁹: ꝛ subditur ratio. k Nā hostes ipe dn̄s pcussit. cui null⁹ resistē p̄t. l Aut nō in iracundia eius. s. dei ꝫ hostes isr̄l. m Impedit⁹ est sol ꝛc̄. a cursu suo p spaciū vni⁹ diei: vt hr̄ Josue. x.

n Jnuocauit altissimū potētem. in cui⁹ ꝓfidētia pugnabat ꝛ audiuit illū. o In saxis grādinis ꝛc̄. ꝛ in descendi. ꝫ rios: Josue. x. Cūq̄ fugerēt filios isr̄l ꝛ eēnt i descēsu bethoꝛō: dn̄s misit sup eos magnos lapides ō celo: ꝛ cetera q̄ patēt p Et in dieb⁹. b ponit laus iosue ꝛ caleph si mul cū dī. Et i dieb⁹ moysi. q̄ misit exploratoꝛes de cadesbarne: Numē. xiij. q Quam fecit ipe. Josue. r Et

k Jō statuit illi testamentuz
m pacis ꝛ principē sc̃tōꝝ ꝛ gētis sue: vt sit illi ꝛ semi ei⁹ sacerdotij dignitas iefnū.
o Et testamētū dō regi filio
p yesse de tribu iuda hēditas
q ipi ꝛ semini ei⁹ vt daret sa
r pientiā in coꝛ nr̄m iudica-
s re gentē suā i iusticia: ne a-
t bolerent bona ipoꝝ: ꝛ glo-
v riā ipoꝝ in gētē eoꝝ eternā
x fecit.

Cap. xlvj.

a Fortis in bello iesus
b naue successoꝛ moysi
c in ꝓphīs: q̄ fuit magn⁹
d p̄m nomē suū: maxim⁹ i
salutē electōꝝ dei: expugre
e insurgētes hostes vt cōse-
f queret hēditatē isr̄l. Quaz
gl'am adept⁹ ē in tollēdo.
gb man⁹ suas ꝛ iactādo ꝓtra
i ciuitates rhōpheas. Quis
k añ illū sic restitit. Nam ho
l stes ipse dn̄s pcussit. Aut
m nō in iracundia ei⁹ impedi
tus est sol: ꝛ vna dies sc̃tā
n est q̄si duo. Jnuocauit altissimū potentē in oppugnādo inimicos vndiq̄: ꝛ audiuit illū magn⁹ ꝛ sc̃tus deo
o us i saxis grādis ꝫtutī valde fortis. Jmpetū fecit cōtra gētē hostilē: ꝛ i descēsu
p didit ꝓtrarios: vt ꝓgnoscant gētes potentiā ei⁹: q̄r

ꝓtra deū pugre nō ē facile ꝛ secur⁹ ē a tergo potētes.
q Et i dieb⁹ moysi miaz fec
r ipe ꝛ caleph fili⁹ iephone:
s stare ꝓtra hostē: ꝛ ꝓhibere
v gentē a pctis: ꝛ pfringere
x murmur malicie. Et ipsi
y z duo ꝓstituti: a piculo liberati sunt: a nūero sexcētoꝝ
a miliū peditū iducere illos
b in hereditatē: i terrā q̄ manat lac ꝛ mel Et dedit dn̄s
c ipi caleph fortitudinē: ꝛ vsq̄ i senectutē pmānsit illi ꝫtus: vt ascēderet i excelsuz
e terre locū: ꝛ semē ipi⁹ obtinuit hereditatē. Et videru nt oēs filij isr̄l q̄ bonū ē
f obseq̄ sc̃tō deo. Et iudices
g singuli suo noie: q̄ nō est
b coꝛruptū coꝛ: q̄ non auersi
i sunt a dn̄o: vt sit memoria illoꝝ in benedictione.
k Et ossa eoꝝ pullulāt de
l loco suo: et nomen eoꝝ
m permanet in eternum: permanente ad filios illoꝝ sanctoꝝ virorū gloria.
n Dilectus a dn̄o deo suo samuel ꝓpheta dn̄i: re
o nouauit imperium: et vnxit principes in gente sua.
Jn lege domini congrega
q tionem iudicauit et vidit
r deum iacob: et in fide sua

panē: ita possumus eos deuozare. x Et ipsi duo cōstituti i. stabiles ꝛ firmi.

y Jā piculo. mortis z liberati sunt. n. nā oēs alij q̄ in egressu de egipto nūerati fuerāt a vigiti ānis ꝛ s. mortui fuerūt i deserto: q̄z nūer⁹ fuit sexcēta milia: tñ excipiunt inde leuite. a Jnducē illos i hēditatē. i. ad iducendū filios isr̄l i hēditatez sibi ꝓmissaz: fuerūt isti duo reseruati.

b Que ma. lac ꝛ mel. nā abūdat i pascuis ai aliū: ꝛ arboribus i q̄b⁹ apes mellificant abundanter.

c Et dedit. b ponit laus caleph p se cuz oꝛ. Et dedit dn̄s ipsi caleph fortitudinē coꝛpis ꝛ ai ꝫ hostes.

d Et vsq̄ i sene. p. mānsit illi virt⁹. vñ dixit iosue. xiiij. Dectogitaq̄nq̄ ānoꝝ sum: sic valēs ꝛc̄. ꝛ subdit Fortitudo i me vsq̄ hodie pseuerat. tam ad bellandū q̄z ad g̃diendū. e Vt asde. ꝛc̄: iō sb̄dit ibidē. Da in mōtē istū ꝛ cetera q̄ patēt. f Et iudices. b pōit laus iudicū ꝛ p̄ plurīū ingñali: cū dī. Et iudices singuli suo noie s. othōiel: aioth: saugar: ꝛ sic de alijs.

g Quoꝝ nō est coꝛ

b Qui ñ auersi ꝛc̄. p ydolatriā. i Ut sit memo. ꝛc̄. pp̄ bona q̄ fecerāt gēti sue sic dꝛ Judi. ij. Suscitauitq̄ dn̄s iudices. q̄ liberarēt eos a
de uastantiū māib⁹. k Et ossa eoꝝ ꝛc̄. erant em̄ sepulta in celebri loco ad memoriam bone fame: iō sb̄dit. l Et nomē eoꝝ ꝛc̄. ꝛ nō solū p celebrē sepulturā: ꝫ ec̄ p successoꝛū bonitatē q̄ fuerāt imitatoꝛes ꝫtutū p̄naꝝ: iō sb̄ditur.

m Permanēte ad ꝛc̄. q̄ nō ꝓsistit i diuiciis: ꝫ in opibus ꝫtuosis. n Dilect⁹ a dn̄o. Hic ꝫñr ponit laus samuel q̄ fuit vltim⁹ iudex dī. Dilect⁹ a dn̄o suo samuel ꝓpheta dn̄i. j. Reg. iij. Cognuit vniuers⁹ isr̄l a dan vsq̄ ad bersabee q̄ fidel⁹ samuel ꝓpha eēt dn̄i. o Renouauit ꝛc̄. de mandato dn̄i trāsferēs regnū ō tribu beniamin ad tribuū iuda j. Re. xvj. p Et vnxit principes in gēte sua. s. saulem. j. Regum. x. ꝛ dauid. xvj. q Vidit deū iacob. i. ꝓgnouit in reuelatione prophetica: audiuit em̄ eū loquentem sibi j. Regum in pluribus locis: ideo hic accipit vidit ꝓ audiuit: sicut Exo. xx. Cunctus aūt popul⁹ videbat voces ꝛc̄.

r Et in fide sua. i. in fidelitate sua.

s Probatus est ꝓpheta.quia verba sua fuerūt impleta
t Et inuocauit dñm oipo.in oppug. hostes.j.regū.vij.
v In oblatōe viri inuiolati.i.in oblatōe sua:dī em ibidē
Tulit aūt agnū lactentē vnum ⁊ obtulit illud holocaustū
integrū dño.⁊ hoc ē qō dī hic.Samuel vir inuiolat⁹:q; p
auariciā vel aliud vi
cīū a rectitudine iu-
stīcie nō discessit.
x Et intonuit de ce
lo dñs ⁊c.j.regū.vij.
i Et ante tem.fi.vi.
sue ⁊ seculi.i.renela-
tionis annox suox.
z Testimoniū pre-
buit in cōspectu dñi
⁊ xpi.i.saulis in regē
vncti.j.regum.xij.di
cens. Loquimini ad
me coꝝ dño ⁊ cozaz
xpo eius:vtrū bouē
cuiuscq tulerim ⁊c.
Et subdit ibidez. Et
dixerunt nō es calū-
niatus nos ⁊c.iō sub
ditur. a Pecuni
as ⁊ vsq ad calciamē
ta ⁊c.i.vsq ad rē mi-
nimā b Et post h
dozmiuit.j.reg. xxv.
Mortuus est aūt sa
muel ⁊c. c Et no-
tū fecit regi ⁊c.sauli.
cui dixit mortē suaz
imminere in crastino
di.j.reg.xxviij.Cras
aūt tu ⁊ filij tui erit
mecū. d Et exal-
tauit vocē ei⁹ de tra i
ꝓpheta. apparuit et
qsi surgēs ō terra ad
denūciandum sauli
mortē suā ⁊ ppli.seq
tur ibi. Sed ⁊ castra
isrl tradet dñs in ma
nus philistijm. ideo
sbdit.Delere impia-
tatem gentis ⁊c.

s probatus est ꝓpha. Et co
gnit⁹ ē in verbis suis fidel
t qz vidit deū lucis. Et iuo-
cauit dñm oipotentē i op-
pugnādo hostes circūstan
v tes vndiq in oblatōe viri
x inuiolati. Et itonuit de ce-
lo dñs:⁊ in sonitu magno
auditā fecit vocē suā ⁊ cō-
triuit principes tyriozū et
y oīs duces philistijm. Et
añ tps finis vite sue et scti
z testimoniū ꝓbuit in cōspe
a ctu dñi ⁊ xpi. Pecunias ⁊
vsq ad calciamēta ab oīni
carne nō accepit ⁊ nō accu
b sauit illū hō. Et post h doz
c miuit ⁊ notum fecit regi:⁊
d oīdit illi finē vite sue:⁊ ex
altauit vocē eius de terra
in ꝓphetia delere impieta
tem gentis. Capi.xlvij.

a Post hec surrexit na-
b than ꝓpha i dieb⁹ dō
c Et q̄si adeps separa-
tus a carne ē:sic dauid a fi
d lijs isrl. Cū leonib⁹ lusit q̄-
e si cū agnis ⁊ i vsis silr fec
sicut in agnis ouiū. In iu-
iuētute sua nunq̄d nō oc-
f cidit gigantē ⁊ abstulit ob
ꝓbriū de gente. In tollē
do manū in saxo funde de
iecit exultationē golie vbi
inuocauit deum oipotentē
g Et dedit in dextera ei⁹ tol
lere hoiem fortē in bello ⁊
exaltare cornu gentis sue.
b Sic in decē milib⁹ glorifi-
i cauit eum ⁊ laudauit eū in
k benedictionib⁹ dñi in offe
rendo illi cozonam glozie.
l Contriuit em inimicos vn
diq ⁊ extirpauit philistijm
ꝓtrarios vsq in hodiernū
m diē. Contriuit cornu ipsoz
n vsq ineternū. In oīni ope
dedit cōfessionē sancto: et
o excelso in verbo glie. Be
oi corde suo laudauit dñm
⁊ dilexit deū q̄ fecit illū:et
dedit illi ꝯ inimicos potē-
p tiā. Et stare fecit cantozes
q ꝓra altare ⁊ in sono eoruz
r dulces fecit modos Et de
dit in celebrationibus de-
s cus:⁊ ornauit tpa vsq ad
cōsummationē vite: vt la-
t pidarent nomē sctm dñi.⁊
amplificarēt mane dei san
v ctitatem. Xp̄us purgauit
x peccata ipsius.⁊ exaltauit
z ineternū cornu ei⁹. Et de-
dit illi testamentū regni.et
a sedē glie in isrl. Post ipm
b surrexit filius sensatus. et

Capitulū. xlvij.

p Post hec surrexit. Hic ꝓñr ponit laus patrū tpe re-
gum:quod ꝓprie incipit a dauid:in quo regnū fuit
stabilitū:⁊ diuidit in tres partes. Nā primo ponit
laus patrū transmigrationē babylonis p̄cedentiū secūdo
tpe transmigrationis existentiū capi.xlix.ibi. Preter da-
uid.tercio transmigrationē sequentiū:ibi. Quō amplifi-
cemus zorobabel. Prima in tres.qz primo de regib⁹ aliqui
bus loquit.scdo de ꝓphetis aliqbus sequenti capi. tercio
ad loquendū de regibus reuertitur:ibi. Ezechi. Prima in
tres:qz primo ponitur dauid cōmendatio. scdo salomonis
laus ⁊ vituperatio:ibi. Post ipm.tercio roboā fatuitas:⁊
hieroboā enormis ꝓuaricatio:ibi. Et finē habuit. vt vtu-
tes bonox magis elucescant iuxta vicia malox. Circa pri
mū dicit. a Post hec surrexit nathan ꝓpheta.ad dādū
ppli virtutis exēpla. b In dieb⁹ dō.vt ptz.ij.libro re-
gum i plurib⁹ locis:⁊ subdit de dauid. c Quasi adeps
sepatus a carne sic dauid ⁊c.in sacrificijs em deo oblatꝰ p
pctō:⁊ sacrificijs pacificox que nō totaliter cremabantur:
adeps sepatim ad honorē dei cremabat. De ceteris carni
bus vna pars erat sacerdotū:⁊ alia offerentiū in ostijs pa
cificis. In sacrificijs aūt p peccato totū erat sacerdotum:
excepto eo q̄ erat incensum p hoc ūmuens q̄ licet tot⁹ po
pulus isrl seruiret deo:dauid tñ multo deuotius alijs.
d Cum leonibus lusit quasi cū agnis ⁊c.i.ita facilē eos
interfecit:sicut aguos.j.regū.xvij. Venlebat leo vel vrsus
⁊ tollebat arietē de medio gregis.⁊ ꝓsequebar eos ⁊ percu
tiebam ⁊c. e In iuuentute sua nunquid nō occidit gi-
gantem ⁊c.s.goliath
vt ptz.j.regum.xvij.
f Et abstulit obpro
brium de gente sua.
Nam goliath expro
brabat eis eo q̄ nul-
lus audebat cum eo
pugnare ad certamē
singulare. g Et
dedit in dextera ei⁹
tol.hoiem.s. de vita
presenti per mortē.
b Sic in decē mili
bus glificauit eum.i.
laudari fecit.j. regū
xviij. Percussit saul
mille: ⁊ dauid decez
milia ⁊c. Et q̄ ipe so
lus ꝓ decē milibus
cōputabat.ij.regum
xviij. i Et laudā-
uit eū in benedictio
nibus dñi.i.laudabi
lem eum fecit ex bo
nis que sibi tribuit.
k In offerendo illi
cozonam glie.i. eōfe
rendo sibi dignitatē
regni pre ceteris fra
trib⁹ suis maozib⁹.
l Contriuit em ini-
micos vndiq.vt ptz
ij.regum.v. et.viij.
m Cōtriuit cornu
ipsox.i.superbiā eox ⁊
ptātem delecit.
n In omni ope de-
dit ꝓfessionē sancto.
.i.deo q̄ ē sanctussan
ctox. o In verbo
glie.i.gloriā de oib⁹
sibi attribuēdo.cete-
ra patent vsq ibi.
p Et stare fecit can
tozes ꝫ altare.s.holocaustox:vbi canebāt laudes diuinas
q̄ offerebāt ibi sacrificiū. q Et in sono eox dulces fe-
cit modos quia fecit psalmos quos canebant cantozes in
musicis instrumētis. r Et dedit in celebrationib⁹ dec⁹.
q̄ diuinū cultū augmētauit in sacerdotibus:leuitis ⁊ can
tozib⁹.ij.par'.xxv. s Et ornauit tpa.i.solennitates q̄ fie
bāt diuersis āni tpib⁹ i Et amplifi.ma.dei scitatē. laudi
bus ⁊ hymnis. v Xp̄s purg.pctā ipsi⁹ sic hūt libri cozre
cti:lz em xp̄s fm hūanitatē post dauid fuerit: tñ fm diui-
nitatē est etern⁹. Heb.xiij. Jesus xp̄s heri ⁊ hodie ipe ⁊ in
scla. Vñ ⁊ auctor hui⁹ libri.ē.xxiiij.tractauit de incarna-
tione sapientie increate: vt ibi dictū fuit.⁊ sic loquit hic.
v Xp̄s.qui est sapia increata. x Purgauit pctā ipsi⁹.
scz adulterij ꝓditionis ⁊ homicidij in facto vrie. z Et
exaltauit ineternū cornu eius.i.potestatem ⁊ dignitatem
regni q̄ maxime verificatū est in xp̄o:cui⁹ regni nō erit fi
nis. Luce.j.⁊ q̄ factus est ex semine dauid fm carnem.ad
Roma.j. a Post ipm. Hic ꝓsequit de salomone:cui⁹
primo ponit cōmendatio: cum dicit. Post ipm surrexit
filius sensatus.iij.regū.iij. Dedi tibi cor sapiens ⁊ intelli-
gens intantū:vt nullus ante te similis tibi fuerit ⁊c.
b Et propter illum.scilicet dauid.

c Delecit dñs. d Dem potentiã inimicoꝝ.ppli israel e Salomon impauit in diebꝰ pacis.vt edificaret templũ dñi:ad qđ requirebaꝫ paꝛ ppli ꝓpter magnitudinẽ expansarũ ꝛ multitudinẽ oparioꝝ.vt ptz.iij.regum.ꝛ.ij.paralipo. f Quẽadmodũ erudit⁹ ẽ in iuuẽtute sua.a dauid patre suo:qui dedit sibi exemplar ꝛ descriptionem oim fiendoꝝ in tẽplo.vt hz.j.paralipo.xxviij. g Et ipletus ẽ qsi flumẽ sapia ex infusione diuina. h Et terram retexit aia sua. disserẽdo de aialibus ꝛ iumentis greſſibilib⁹ in terra: ꝛ disputando de lignis a cedro q̃ est i libano vsqꝫ ad ysopũ. q̃ egredit de pariete vt hz.iij.regũ.iiij.

i Et repleſti.mutat modum loquẽdi de tercia ꝑsona ad secũdam. k In cõparationib⁹ enigmata. dilucidando ea regine saba:que venit in noie dñi tentare eũ i enigmatib⁹.iij.regũ x.cetera patent vsqꝫ ibi. l Mirate sũt terre.i. habitatores terre ö his q̃ feciſti ꝛ dixiſti. m Et i nomine dñi.ſ.dei mirate sunt:sciẽtes q̃ oia tibi data a deo ꝓcesserũt. n Cui ẽ cognomen deꝰ israꝫ. cognomen em̃ alicuiꝰ determinat nomen principale:sic ẽ in ꝓposito. Est em̃ deus oim ꝑ creationẽ ꝫ cognominabaꝫ deꝰ israꝫ per spãlem cultum.

c ꝓpter illũ deiecit oẽm po
e tentiã inimicoꝝ. Salomõ impauit in diebꝰ pacis cui subiecit deꝰ oẽs hostes vt cõderet domũ in noie suo: ꝛ pararet sanctitatẽ in sem
f piternũ quẽadmodũ erudi
g tus est in iuuẽtute sua. Et ꝛ implet⁹ est q̃si flumẽ sapia
h i ꝛ terraꝫ retexit aia sua. Et
k repleſti in ꝓpationib⁹ enigmata ad insulas longe di uulgatũ ẽ nomẽ tuũ: ꝛ dilectus es i pace tua. In cantilenis ꝛ puerbijs ꝛ ꝓpatio
l nib⁹ ꝛ interꝓtationib⁹: mi
m rate sunt terre: ꝛ i noie dñi
n dei: cui ẽ cognomẽ deꝰ israꝫ
o Collegiſti q̃si auricalcũ au rũ: ꝛ vt plumbũ ꝓplesti ar
p gentũ: ꝛ inclinasti femora
q tua mulierib⁹. Ptãtẽ ba
r buiſti i corꝓre tuo. Bedi
s t ſti maculã in gl̃ia tua ꝛ prophanasti semẽ tuũ inducẽ iracũdiã ad liberos tuos:
x ꝛ in ceteris stulticiã tuam:
y vt faceres imperiũ biptitũ
z a ꝛ ex ephrem iperiũ impa
b re durũ. Deus aũt nõ derelinq̃t misericordiã ꝛ non

habuit salomon.iij.regũ.xj. f Et dereliquit post se de semine suo gentis stulticiã.i.roboã filium eius stultum
g Qui auertit gentẽ cõsilio suo relinquẽs em̃ cõsiliũ senum ꝛ adherens ꝓsilio iuuenũ q̃ secũ nutriti fuerũt:rñdit ppꝰ fatue ꝛ dure dicẽs. Pater meꝰ cecidit vos flagellis ego aũt cedam vos scoꝛpionibus. ꝓpter qđ recesserunt ab eo decẽ tribꝰ.iij.regum xij. h Et hieroboam filiũ nabath qui pec.fe.israꝫ.per ydolatriã vt dictum est.

i Et dedit viã pec. ephꝛaim.i. suis succeſſoꝛib⁹ eo q̃ ad ydolatriã introduxit pꝛimus. k Et pluri. redũ.pec.iꝑoꝝ. abyſsus em̃ abyſſũ inuocat:ideo ex ydolatria declinauerũt ad vicia multa ꝛ enoꝛmia.

l Valde ei auerte. ſllos a ter. sua.i. iſtas pctã enoꝛmia fecerũt eos captiuari longe a terra sua.iiij.regũ. xviij. m Et quesiuit oẽs neq̃tias. tribus ephꝛaim ad istinctũ hieroboam.

n Vsqꝫdum pueniret ad illos defensio .i.licentia cyri regis ꝑsarũ: vt possent redire in iudeã:q̃ licentia fuit publicata:nõ solũ in babylonia:ſ̃ etiã in regno ꝑsarũ ꝛ medoꝝ:in quibus regnabat cyrꝰ. primo Esdre.j. Et i illis terris erãt multi de reg̃ israel captiuati sicut patet de Thobia qui fuit captiuus i nini-
o Et ab oibꝰ pctis.i.captiuitate eis inducta ꝑ suis pctis.
p Liberauit eos. iꝑe cyrus q̃stũ fuit in se:tñ pauci de decem tribubꝰ redierũt.qꝛ plures satis remãserũ detẽti amore vxoꝝ q̃s ibi acceperãt:ꝛ ꝓlis quã genuerãt ꝛ possessionũ q̃s acq̃lierãt ꝓpt̃ qđ dicũt hebꝛei q̃ illi de decẽ tribubꝰ nõ redierũt de captiuitate.qꝛ qđ modicũ est q̃si nihil reputatur.vt habeꝫ.ij.phyſico.

Capi.xlviij.

Et surrexit helyas. Hic ꝓpter interserit laus quãdã ꝓphaꝝ.ꝛ ꝑ helye:scđo beliſei:ubi. Helyas q̃ ꝛc. Cirꝓmũ dr. a Et surrexit helyas ꝓpha q̃si ignis.i.ardens ꝛelo dei.vñ dixit.iij.regũ.xix. Zelo zelatꝰ sum ꝑ dño exercituũ ꝛc. b Et verbũ illiꝰ q̃si facula ardebat.accendendo auditoꝛes ad amoꝛẽ diuinũ. c Qui indu.ꝛc.i. in regnũ.iij.reg.xvij. d Et imitã.illũ in.ꝛc.ſ.sacerdotes baal:q̃ q̃rebant ꝑ ignẽ exaudiri in ꝓsumptõe sui holocausti:sicut helyas.iij.regũ.xviij.ꝛ qꝛ nõ potuerũt:a ppꝰ interfecti fuerũt. e Non poterãt em̃ sustinere ꝓcepta dñi .i.eius resistere voluntati:q̃ mortẽ eoꝝ ꝓcepit ꝑ helyam.
f Verbo dñi cõtinuit celũ.tribus annis ꝛ sex mensibus a roꝛe ꝛ pluuia. Jaco.v. g Et deiecit a se ignem terre.i. oationis sue virtutẽ fecit ignẽ ad terrã de celo descendere sup holocaustũ suũ.iij.regũ.xviij.ꝛ.iiij.regũ.j.super duos quinquagenarios principes.

h Sic amplificatus est helyas.i.declarat⁹ laude dignus
i In mirabilib⁹ suis.i.in miraculis suis ad ꝓces eius factis:ꝛ subdit. k Et ꝙs pōt sil'r gloriari tibi.q.d.pauci.
l Qui sustulisti mortuū ab inferis.s.filiū vidue sarepta-
ne quem suscitauit a morte. m Qui deiecisti reges ad
pniciem.s.achab cui
dixit. iij. Regū. xxj.
In loco hoc in quo
linxerunt canes san-
guinē naboth: lam-
bent quoꝙ sangui-
nem tuū. Et ochozi-
am cui dixit. iiij. Re-
gum.j. Quia misisti
nūcios ad colenduz
beelzebub deū acha
ron:ideo de lectulo
sup quē ascēdisti nō
descendes: ꝛ morte
morieris. n Et glo
riosus de lecto suo.i.
duos quinquagena
rios principes mis-
sos ad eū ochozia ia
cente in lecto suo:su
per quos fecit ignez
descendere: vt dī ibi
dem. o Qui au-
dis in syna iudiciuz.
id ē secretū dei consi
liū: quo septē milia
virorū reseruauerat
q̄ nō coluerant baal
helya tū opinante se
solū fidelē remāsisse
iij. Reg. xix. p Et
in oreb iudicia defen-
sionis.i.diuine vltio
nis:q̄bus dīs prece
pit helye iungi he-
liseū in ꝓphetā ꝛ asa
bel in regē syrie ꝛ ie-
hu filiū nansi i regē
isr'l ad interfectionē
ydolatrarū. iij. Reg.
xix. q Qui vngis
reges ad pniaz.i. ad
punitionē ydolatrar
um.

b Sic amplificat⁹ est helyas
i in mirabilib⁹ suis. Et ꝙs
k potest similiꝫ gloriari tibi.
l Qui sustulisti mortuū ab
inferis de sorte mortis in
m verbo dñi dei qui deiecisti
reges ad pniciē ꝛ ꝓfregisti
n facile potentiā ipsor ꝛ glo
o riosus ō lecto suo. Qui au
p dis in syna iudiciū ꝛ i oreb
q iudicia defensionis. Qui
r vngis reges ad pniam:et
ꝓphetas facis successores
s t post te. Qui receptus es i
turbine ignis in curru eq̄
v igneor q̄ inscript⁹ es in iu
dicijs tēpor lenire iracun
diā dñi:cōciliare cor pris
ad filiū ꝛ restituere tribus
x iacob. Bti sunt q̄ te viderī
y ꝛ in amicicia tua decorati
z sunt. Nā nos vita viuim⁹
a tm̄:post mortē aūt nō erit
b tale nomē nr̄m. Helyas q̄
c in turbine rect⁹ est ꝛ in heli
d seo cōplect⁹ ē spūs ei⁹. In
dieb⁹ suis nō ptimuit prin
cipē ꝛ potentia nemo vicit
e illū. Nec supauit illū x̄bū
f aliqō ꝛ mortuum ꝓpheta-
g uit corpus eius. In vita

b sua fecit monstra:ꝛ in mor
i te mirabilia opatus ē. In
omnibus istis nō penituit
pp̄s:ꝛ nō recesserūt a pec
k catis suis vsq̄dū abiecti
sunt de tra sua ꝛ dispsi sūt
l in oēm trā ꝛ relicta ē gens
m ꝓpauca:ꝛ princeps in do-
n mo dauid. Quidam ipsor
o p fecerunt qō placēt deo alij
aūt multa cōmiserūt pctā.
q r Ezechias muniuit ciuita-
s tem suā ꝛ induxit in mediū
t eius aquā:ꝛ fodit ferro ru
v pem et edificauit ad aquā
x y puteū. In dieb⁹ ipsi⁹ ascē-
z dit sennacherib ꝛ misit ra-
psacē ꝛ sustulit manū suam
a ꝛ illos:ꝛ extulit manū suā
in syon:ꝛ supbus factus ē
b potentia sua. Tunc mota
sunt corda ꝛ manus ipsor
ꝛ doluerunt quasi pturien
c tes mulieres Et inuocaue
runt dñm misericordē ꝛ ex
pandētes man⁹ suas extu-
d lerūt ad celū et sanct⁹ dñs
de⁹ audiuit cito vocē ipor
e f Nō est comemorat⁹ pecca
tor ipsor: neq̄ dedit illos
g inimicis suis: sed purgauit

aliquod.s.cōminationis vel adulationis ip̄m a veritate re
trahendo. f Et mortuū ꝓphetauit corpus eius.i.ip̄m
fuisse ꝓphetā sanctuz ostendit.nam mortuus in sepulcro
eius ꝓiectus statim vt tetigit ossa heliseī: reuixit.iiij.regū
xiij. g In vita sua fecit monstra.i.miracula ostensione
digna: aquas iordanis diuidēdo:et aq̄s
hiericho sanādo:na-
aman leprosum cu-
rando:ꝛ filium sune
mitis suscitando et
plura alia que quar-
to regum diffuse tra
ctant. h Et i mor
te mirabilia operat⁹
est.nā mortuus mor
tuū suscitauit: vt dic-
tum est: ꝛ moriens
trib⁹ vicibus syriam
percutiendam a rege
israel p̄dixit.iiij.Re-
gum.xiij.
i In omnib⁹ istis nō
penituit populus.ꝛ
non recesserūt a pec
catis suis.s. ydolatria
ꝛ alijs malis.
k Dsq̄dū abiecti
sunt.de terra sua per
regē assyrior.iiij.re-
gum.xviij.
l Et relicta ē gens
per pauca.s.trib⁹ iu-
da:beniamin ꝛ leui.
m Et princeps in
domo dauid.s. Eze-
chias in cuius anno
quarto decem trib⁹
israel fuerūt captiua
te. n Quidā ipso
rum.s.regū iuda.
o Fecerūt qō pla-
ceret deo. scz Ezechi
as ꝛ Iosias.
p Alij autem mul-
ta cōmiserūt pecca-
ta. scz ioram: achaz
manasses ꝛ alij plures. q Ezechias. Hic reuertitur au
ctor ad loquendū de regibus ꝛ primo de ezechia. secūdo
de Iosia:sequenti capitulo. Prima in duas. quia primo
ponit laus Ezechie per se. secūdo simul cū laude esaie ꝓ-
phete:ibi. Non est cōmemoratus. Circa primū dicitur.
q Ezechias muniuit.armis ꝛ victualibus. r Ciuita-
tem suam.s.hierusalē que metropolis erat in regno suo.
s Et induxit in mediū eius aquā.s.fontē syloe quē fecit
intra ciuitatē fluere:qui prius extra fluebat vt sic in ciuita
te esset aque copia.ꝛ exercitui regis assyrior penuria.
t Et fodit ferro rupē.i.fodē fecit: vt flux⁹ fontis haberet
canalē. v Et edificauit ad aquā.recipiēdā. x Puteū
.i.piscinā magnā. y In dieb⁹ ipsi⁹ ꝛc.ad deuastandū iu
deā z Et misit rapsacen.de lachis i hir'm.iiij.reg.xviij
ꝛ subdit. z Et sustulit manū suā ꝑ illos.ezechie ꝛ eius
pp̄o cōminādo. a Et extulit manū suā i syon.cōminā
do destructionē regie dom⁹ ꝛ templi q̄ erāt in mōte syon.
b Tūc cōmotaꝛc.ex magno timore. c Et inuoca.do.
hūliter ꝛ deuote. d Et sctūs dñs ꝛc.qz fecit recedē de
iudea regē assyrior ꝙ regē ethiopie inuadentē regnū suū.
iij.regū.xix. e Non ē cōmemorat⁹. Hic ponit ꝓfr ezе
chie laus sil'r ꝛ esaie cū dī. Nō ē cōmēorat⁹.s.dñs f Pec
catoꝛ illoꝛ.ad puniēdū ipa ꝙ regē assyrioꝛ. g Sz pur
gauit illos ꝛc.i.ꝙ esaiā ꝓ ipis orantē ad ezechie petitionē.

h Deiecit castra assyriox.t subdit modũ dicens. Et contriuit illos angelus dñi. quia vna nocte pcussit in castris assyriox centuz octogintaq̃nq̃ milia pugnatox ꝓpter qõ sennacherib fuit cõpulsus fugere turpiter ad terrã suam. vbi filij ꝓpij interfecerũt eũ.iiij.Reg.xix. a Nam fecit Ezechias qõ placuit dño.purgando hierusalẽ ab ydolatria: et inuitãdo sacerdotes:leuitas: t pplm ad diuinũ cultuz.ij. Paral.xxix. et.xxx. b Et fortiter.i.constanter. c Fuit in via dauid patris sui. imitando eũ i bonis d Quã mandauit illi Esaias.cui humiliter obediuit ezechias. e In diebus ipsi9. Ezechie et filr Esaie. f Retro redijt sol decẽ gradib9 in horalogio achaz per ꝓces esaie ad postulatõnẽ ezechie g Et addidit regi.ezechie Esaias denũciando:ꝙ de9,faciẽdo. h Vitã ꝓlongãdo eã.xv.ãnis.iiij.Reg. xx. i Spiritu magno vidit vltima .i. gratie tpa. nã esaias de ꝓceptõe xp̃i ꝓphetauit dicẽs.Eccevirgo cõcipiet.Esa.vij. Et de ei9 natiuitate dicens. Parulꝰ natus est nobis. Esaie ix.t de eius passione dicens. Ipse vulneratus ẽ ꝓpter iniquitates nr̃as ꝛc.Esa.liij. k Et cõsolatus est lugẽtes in syon vsq̃ in sempiternũ.Eius em̃ ꝓphetie sunt ad magnã ꝓsolationẽ fideliũ vsq̃ ad finẽ mũdi. l Vidit futura t abscondita anteq̃ euenirẽt.vt captiuitatẽ futurã p regem babylonis:t ei9 liberationẽ p cyrũ regẽ psax. Esaie.xlv.t alia multa valde.

Capitulum.xlix.

Memoria iosie. Hic ponit laus iosie regis cũ dicit. m a Memoria iosie in cõpositõe odoris facta.i. in oi bono. b In omni ore q̃si mel indulcabit.i.sicut ẽ suauis ad audiẽdũ:ita dulcis ad referendũ. c Et vt musica in cõuiuio vini.i.sicut armonia instrumentox musicox valde delectat in cõuiuio splendidoz copioso.sic delectabilis ẽ memoria iosie. d Ipse est directus diuinitus in pnia gentis.nã gentẽ regni sui induxit ad pniam de pctis suis:t ad cultũ vni9 veri dei destruens cultũ ydolatrie.iiij.Reg.xxiij. e Et gubernauit ad dñm coz ipi9 .i.coz iosie gubernationẽ regni totaliter ordinauit ad honorẽ dei. f Et in diebus peccatox.i.tpe quo regnabat ydolatrie pctm̃.eo q̃ pr̃ suus amon et auus su9 manasses fuerũt ydolatre maximi. g Corroborauit pietatẽ.i.cultum dei restituit.t firmiter statuit obseruandũ. h Preter dauid. Superius posite sunt laudes patrũ tps trãsmigrationis p̃cedentiũ. Hic p̃r ponit laus eox q̃ fuerũt tẽpore transmigrationis.Circa quod primo ponit transmigrationis seu captiuitatis causa cum dicitur. Preter dauid t ezechiã t iosiã oẽs reges tã iuda q̃ israꝫ. i Cõmiserunt pctm̃.s.ydolatrie aliq̃ mõ:nõ em̃ dauid excusatur ab alijs pctis.vt a pctõ adulterij:homicidij t ꝓditõnis in facto vrie:t a pctõ iniusticie dando medietatez hereditatis miphiboseth seruo suo Sibe:nec ezechias a peccato vane gloꝛie ostendendo magnificentiã suã nuncijs regis babylonis. k Nam reliquerũt legẽ potentis.i.dei cuius est infinita potentia. l Reges iuda.sicut reliquerãt reges israel. m Dederunt em̃ regnũ suũ alijs.demerendo q̃ alijs darẽt vtpote babylonijs. n Incenderũt electã ciuitatem.s.hierl̃m ad diuinũ cultũ electã. que fuit incensa ꝓpter eox demerita.

o Et desertas fecerunt vias ipsi9.nã ciuitate destructa nullus illuc veniebat.

p In manu hieremie.i.fm eius ꝓphetiam:q̃ frequẽter dixit eis ciuitatem destruendã nisi se subijcerent regi babylonis.Hiere.xxxviij.

q Nã male tractauerũt illũ ꝛc.s.hieremiã de quo dixit dominus.Hiere.j.Antեq̃ exires de vtero matris sãctificaui te t ꝓphetã in gentib9 dedi te:hũc aũt male tractauerũt ponẽtes eũ in lacu vbi nõ erat aq̃:sed lutum vt ibi moꝛeꝛet in angustia. r Euertere t eruere ꝛc. Ad ꝙ em̃ ꝓsecratus fuit ꝓpheta vt denũciaret euersionem ciuitatis et templi.t destructionem populi p chaldeos:t iterũ reedificationem per reges persarũ: t non solum hoc ꝓphetauit de filijs israel:sed etiam de multis alijs gentibus t regnis Hieremie.j.Ecce constitui te hodie super gentes t super regna:vt euellas t destruas t dissipes: t edifices et plantes ꝛc.Consequenter ponit laus Ezechielis cum dicitur.

s Ezechiel qui vidit conspectũ glorie illa visio ponitur Ezechielis capitulo primo.que fuit ibi exposita diffuse de quatuor regnis principalibus t de omnibus p̃sidente.

t Nam commemoratus est inimicox in ymbre.id est in verbis prophetie sue.Deuteronomij.xxxij.Concrescat vt pluuia doctrina mea ꝛc.Ezechiel enim mala futura illis gentibus que filios israel iniuste affixerant ꝓphetauit: et bona illis qui eos misericorditer t iuste tractauerãt:vt patet eius ꝓphetiam intuenti specialiter a vigesimoꝓmo capitulo vsq̃ ad tricesimũtercium. Consequenter ponit laus duodecim ꝓphetarum simul:quox tamen aliqui fuerunt ante transmigrationẽ babylonis:t aliqui post.s.Aggeus. Zacharias.Malachias.propter quod eox laus ponit hic cum eorum laudibus qui fuerunt tempore intermedio: cum dicitur. v Et duodecim ꝓphetarum ossa pullulãt de loco suo.tum quia sepulti fuerunt honorifice ad ꝓlongationem bone memorie. tum quia verisimile est. quod ad sepulcra eorum saltez aliquox fiebant miracula: sicut dictum est de sepulcro Heleseꝰ capitulo precedenti.

x Nam corroborauerunt iacob.id est populum israel in fide t moꝛibus suis sancti exemplis t exhortationibus.

y Et redemerunt se a pena t culpa peccantium.

z In fide virtutis sue.id est in fidelitate p̃dicationis sue de contingentib9 nihil omittẽdo: t hoc mõ dr̃ Ezechielis iij. Ipse quidem in iniquitate sua moꝛietur:tu autem animam tuam liberasti.

a Quō. Hic ponit laus patrū tps trāsmigratōis sequentium. r scdo q modū breuis recapitulatōnis laus q̄rundā p̄cedentiū: ibi. Nemo natus. Circa p̄mū dr. Quō amplificemus. i. digne laudem⁹. Zorobabel. r subdit rō cū dicit.
b Nā r ipse q̄si signū in dextera manu. s. dei. c Israel in datiuo casu. i. populo israhelitico ad eius ꝓfectionē. Ad intellectū hui⁹ sciendū: q̄ hoc accipit de fine aggei ꝙphe: vbi dr. In die illa dicit dōs exercituum assumā te zorobabel fili salatiel r ponā te q̄si signaculū: q̄ te elegi r sicut fuit ibidē expositū fm Rab. sa. Z illud q̄ dr de Jeconia auo zorobabel. Hierem. xxij. Viuo ego dicit dōs: quia si fuerit iechonias filius ioachim regis iuda. anulus i manu dextera mea in die enellam eū: hic autē accipitur signum r aggei vltimo signaculum ꝙ anulo: eo q̄ antiquitatis lr̄e p̄cipum suis anulis signabāt: vt p̄z Hester. viij. Est igit sensus fm Ra. sa. q̄ sicut iechonias fuit a deo repulsus ꝙpt suā malitiā: sic zorobabel nepos ei⁹ deo acceptus ꝙpter suā iusticiā ꝛ sicut dictū fuit aggei vltio scptura illa meli⁹ exponit de xp̄o. auctor aūt iste q̄ fuit hebreus videt sequi expositōes hebreoꝝ. Pōt tn dici: q̄ illa lr̄a aggei vltimo intelligit de vtroq; de zorobabel min⁹ pfecte q̄ edificauit templū materiale: r pfectius de xp̄o q̄ edificauit tēplū spūale: fm illud ij. Regū. vij. Ego ero illi in patrē: r ipse erit mihi in filium intelligit de salomone r de xp̄o etiā ad lr̄am: sicut dixi dif fusius sup epl̄am ad Heb. j. ca. vbi hec auctoritas allegat dicta de xp̄o. d Et iesum filiū iosedech. q̄ fuit sacerdos magnus in reditu captiuitatis babylonice. e Qui. s. zorobabel r iesus. f In dieb⁹ suis edificauit domū. cū fundandū tpe cyri. j. Esdre. iij. g Et exaltauerunt tēplū. nā opus impeditū ꝙ plures ānos resumpserūt anno scdo darij regis persarū r cōsummauerūt āno eius sexto. j. Esdre vj. Consequēt ponit laus neemie cū dr. h Et neemias in me. mltī tpis. supple dz eē apō bonos. i Qui erexit nobis muros hierlm. euersos a chaldeis. k Et stare fecit portas r seras. Neemie. vij. l Qui erexit dom. nr̄as. q̄ nō solū muros hierlm repauit: ꝛ etiā inter muros plura edificia m Nemo. Hic p modū recapitulatōis ponitur laus quorundā patrū trāsmigrationē p̄cedētiū: r primo ipsi⁹ enoch a q̄ incepit laudare patres in spāli. s. xlviij. ca. dicit igit. m Nemo nat⁹ est in terra q̄lis enoch. s. in omnib⁹ bonis ꝓditionib⁹: q̄libet em̄ sanct⁹ hz aliquā grām spālem a deo: quā nō hz alius saltē in eq̄li et simili gradu ꝙ oia: ꝙpter qō de q̄libet cōfessore canit ecclesia. Non ē inuentus similis illi q̄ cōseruaret legē excelsi r̄c. n Nam r ipse receptus est a terra. nr̄e habitationis r trāslatus ad paradisum terrestrē. vt dictū est. s. xlviij. ca. Sequenter ponitur laus ioseph cū dr. o Et ioseph qui natus. est hō p̄ceps fratrū. i. ad hoc natus est vt esset p̄ceps fratrū suoꝝ. ꝙ hoc em̄ cōseruauit patrē r totā cognationē suam. Gen. xlv. Ideo subdit. Firmamentū gentis r̄c. p Et ossa ipsius visitata sunt. nā filij israel recedentes de egypto ea secū portauerūt. Exo. xiij. Tulit quoq; moyses ossa ioseph. q Et post mortē ꝙphetauerūt. i. Joseph fuisse verum ꝙphetā ostenderūt: nā hoc p̄dixerat. Gen. vltimo dicēs. Deus visitabit vos: asportate vobiscū ossa mea. Consequēter ponitur laus Seth filij ade: r Sem filij Noe cū dicitur. r Seth r sem apud homines gloriam adepti sunt. virtutis r p̄sidentie. ideo subditur. s Et sup oēm animā in origine adam. i. super omnem hominē ab adam descendentez. Dicit enim hic glosa q̄ isti duo habuerunt dominiū super omnes homines sui temporis saltem ꝙ aliqua parte vite sue. Seth ante diluuiū r Sem post ipsum. nō em̄ ē verisimile q̄ toto tēpore vite sue habuerunt dominium tale quia non ꝓmisissent mala sic augmētari in tra Capi. l.

a Qui erexit nobis muros hierlm. euersos a chaldeis. k Et stare fecit portas r seras. Neemie. vij. l Qui erexit dom. nr̄as. q̄ nō solū muros hierlm repauit: ꝛ etiā inter muros plura edificia m Nemo. Hic p modū recapitulatōis ponitur laus quorundā patrū trāsmigrationē p̄cedētiū: r primo ipsi⁹ enoch a q̄ incepit laudare patres in spāli. s. xlviij. ca. dicit igit. m Nemo nat⁹ est in terra q̄lis enoch. s. in omnib⁹ bonis ꝓditionib⁹: q̄libet em̄ sanct⁹ hz aliquā grām spālem a deo: quā nō hz alius saltē in eq̄li et simili gradu ꝙ oia: ꝙpter qō de q̄libet cōfessore canit ecclesia. Non ē inuentus similis illi q̄ cōseruaret legē excelsi r̄c. n Nam r ipse receptus est a terra. nr̄e habitationis r trāslatus ad paradisum terrestrē. vt dictū est. s. xlviij. ca. Sequenter ponitur laus ioseph cū dr. o Et ioseph qui natus. est hō p̄ceps fratrū. i. ad hoc natus est vt esset p̄ceps fratrū suoꝝ. ꝙ hoc em̄ cōseruauit patrē r totā cognationē suam. Gen. xlv. Ideo subdit. Firmamentū gentis r̄c. p Et ossa ipsius visitata sunt. nā filij israel recedentes de egypto ea secū portauerūt. Exo. xiij. Tulit quoq; moyses ossa ioseph. q Et post mortē ꝙphetauerūt. i. Joseph fuisse verum ꝙphetā ostenderūt: nā hoc p̄dixerat. Gen. vltimo dicēs. Deus visitabit vos: asportate vobiscū ossa mea. Consequēter ponitur laus Seth filij ade: r Sem filij Noe cū dicitur. r Seth r sem apud homines gloriam adepti sunt. virtutis r p̄sidentie. ideo subditur. s Et sup oēm animā in origine adam. i. super omnem hominē ab adam descendentez. Dicit enim hic glosa q̄ isti duo habuerunt dominiū super omnes homines sui temporis saltem ꝙ aliqua parte vite sue. Seth ante diluuiū r Sem post ipsum. nō em̄ ē verisimile q̄ toto tēpore vite sue habuerunt dominium tale quia non ꝓmisissent mala sic augmētari in tra Capi. l.

a Ymon onie fili⁹ sacerdos magn⁹: q̄ in vita sua suffulsit domū: r in dieb⁹ suis corroborauit tēplū. Tēpli etiā altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatio: et excelsi parietes templi. In diebus ipsius emanauerūt putei aquarū r q̄si mare adimpleti sunt supra modū. Qui curauit gētē suā: r liberauit eā a pditione. Qui ꝓualuit āplius

Ymon onie filius. Hic vltimo ponitur laus symonis onie filij qui fm oēs hystoriographos fuit summus pōtifex hebreorum tempore ptolomei euergetis regis egypti: illa vero que hic dicunt de laudibus eius non habent ex libris sacre scripture tam canonicis q̄ nō canonicis: qui de ipso nullam vident facere mentionem. sed dicunt expositores aliqui hui⁹ libri ꝙ Josephus eam narrat: sed vbi: non dicunt. ꝙpter qō reuolui librum Josephi qui dicit antiquitatis iudaice. in quo sperabam ea reperire. q̄ de isto nihil plus reppert: nisi ꝙ defuncto patre successit ei in sacerdotij principatū. r. ij. libro: qō est mihi satis mirabile. nā ibi scribunt facta notabilia pontificum aliorū illius tēporis. Et de isto cui⁹ describit hic excellentia valde notabilis: nihil amplius q̄ illud qō dr̄ cū est continet. Presens igit capitulū in tres partes diuidit. nam primo ponit hui⁹ symonis cōmendatio. secūdo triū gentiū detestatio: ibi. Duas gentes: tercio scriptoris hui⁹ libri conclusio: ibi. Doctrinā sapientie. Prima adhuc in tres: quia primo cōmendat de ciuitatis r tēpli fulcimēto. secūdo de virtutū ornamento: ibi. Quasi stella. tercio de diuini cultus augmento: ibi. Circa illū. Circa p̄mū dicit.
a Symon onie fili⁹. Iste onias nō est ille de quo fit mentio. ij. Machab. iij. sed fuit ante illū. b Qui in vita sua suffulsit domū. i. tēplū inueterata ipsi⁹ resartiēdo. c Et in dieb⁹ suis r̄c. repetitio ē eiusdē sn̄ie ad maiorē exp̄ssionē
c Templi etiā altitudo ab ipso fundata ē. nō pōt hic accipi altitudo ꝙt significat ꝓfunditatem: sicut dr̄ Job. xiij. Puteus altus ē: templū em̄ illud fundatū fuit p zorobabel r iesum filiū iosedech tpe cyri r p eosdem cōsummatū anno sexto Darij. vt dictū est capitulo p̄cedenti: ꝙpter qō sic exponendū est. e Templi etiā altitudo ab ipso fundata est. i. resarcita r ad firmitatē reducta: erat em̄ exposita ventis r pluuijs magis q̄ partes cetere: ꝙpter qō indigebat reparatione. f Duplex edificatio. Nam ibi reparanda erant aliqua de lignis. r aliq̄ de lapidibus. g Et excelsi parietes tēpli. quos fecit resarciri in parte superiori vbi magis indigebant rōne p̄dicta. h In dieb⁹ ipsi⁹ emanauerūt putei aq̄rū r̄c. nā aqueductū r piscinā q̄ fecerat ezechias: vt dictū est. s. ca. xlviij. restituit in meliorē statum. i Qui curauit gentē suā. iudaicā: ipsam instruendo debite r regēdo. k Et liberauit eā a pditione. s. peccatoꝝ vel a tribulatione circumstantiū aduersarioꝝ.
l Qui p̄ualuit ampliare: alꝰ amplificare ciuitatē. numerositate habitantium: r copia victualium.

m Qui adeptus ē gloriā.i.vtutē ⁊ honorē. n In cōuersatione gentis sue.p melioratiōnē vite. o Et ingressū dom⁹.i.vestibulū tēpli. p Et atriū.sacerdotū q Amplificatus est antiq̄ta resartiendo ⁊ in melius reformādo. r Quasi stella. Hic q̄r cōmēdat de vtutū ornamento. cuz dī. Quasi stella matutina:q̄ clariorē ceteris. s In medio nebule.q.d. etiā inter malos refulsit doctrinis ⁊ exēplis. t Et q̄si luna plena q.d.in eo nihil apparuit defectus ⁊ obscuritatz. v Et q̄si sol refulgēs. lumie suo illustrās alios.⁊ ad fernorē charitatis inducens ⁊ x Quasi arcus refulgens.diuersis coloribus: sic iste refulsit variis virtutibus. y Et q̄si flos rosaz in diebus vernis.tūc em redolent maxie: p qō notatur diffusio bone fame.ij.Cor.ij. Xpi bon⁹odor sum⁹in oi loco ⁊ Et q̄si lilia in q̄ notat vtus castitatis. ⁊ Et quasi thus redolens. in q̄ notat virtus sue orationis.ps.cxl. Dirigatur oro mea sicut incēsum in cōspectu tuo. a Quasi ignis effulgens. fulgore doctrine. b Et thus ardēs. exponatur vt prius.

c Quasi vas auri. cōtentiuū sapie que per aurū designatur d Solidū. p vtutē patiētie. e Omnatum oi lapide p̄cioso.i.oi genere virtutū. f Quasi oliua pullulans.i.opa misericordie multiplicans:nā oleum oritur de oliua:qō misericordiā significat. Luce.x.ca. Illigauit vulnera eius infundēs oleū ⁊ vinū. g Et cupressus in altitudinē se extollens.p ⁊rēplationē celestiū. h In accipiēdo ipm stolā glie.q.d.ex p̄dictis pz:q⁹ dign⁹ fuit accipere stolā glie.i.tunicā hyacinthinā:qua solus sacerdos summ⁹ vtebat. i Et vestiri eū in ꝑsum.vtutis.i.suphumerali ⁊ rōnali ⁊ mitra: ⁊ lamina sctā: q̄ erant ꝑsummate vtutis signa. k In ascēsu altaris sctī gloriā dedit.i.significauit. l Sanctitatz amictū.i.amici⁹:accipiēdo neutrū p masculino:sicut em dictū ē: hec ornamēta significabant excellentiā sanctitatis q̄ in pontifice debet esse p̄ ceteris:q: sequester ē ⁊ medius int̄ pp̄m ⁊ deū. m In accipiendo aūt ptes de manu sacerdotū.i.decimā decimarū q̄s accipiebāt sacerdotes a pp̄o ⁊ de illis decimā partem offerebāt summo sacerdoti n Et ipse stans iuxta aram .i.semp paratus ad exercitiuz sui officij. o Circa illum Hic cōmendat de diuini cultus augmēto.⁊ ꝑmo in ministroz collegio:scōo in toto pp̄o:ibi. Tūc ois. Circa ꝑmū dicit. o Circa illū corona fratrū.i.societas magna minoz sacerdotū ⁊ leuitarū sibi ministrantiū. p Et quasi plātatio⁊c.i.sic cedri in mōte libano plātate sunt in mag̃ multitudine. q Sic circa illū steterūt.sacerdotes ⁊ leui

m ficare ciuitatē q̄ adept⁹ est
n gl̃iaz i ꝙuersatōe gētis ⁊ in
o gressum dom⁹:⁊ atrij am-
p plificat⁹ ē. Quasi stella ma
q tutina i medio nebule. Et
r q̄si luna plena i dieb⁹ suis
s lucet. Et q̄si sol refulgens
t sic ille effulsit in tēplo dei.
x Quasi arcus refulgēs int̄
y nebulas gl̃ie.⁊ q̄si flos ro-
z sarū i dieb⁹ vernis:⁊ q̄si li
z lia q̄ sūt i trāsitu aque:⁊ q̄si
thus redolēs i dieb⁹ esta-
a tis. Quasi ignis effulgēs:
b ⁊ thus ardēs i igne. Qua-
c si vas auri solidū:ornatuz
d oñi lapide p̄cioso. Quasi
e oliua pullulans:⁊ cupressus
f in altitudine se tollēs. In
g accipiēdo ipm stolā gl̃ie:⁊
h vestiri eū in ꝑsumatōe ✠tu
i tis:in ascēsu altaris sancti
k gloriā dedit sctitatis ami-
l ctū. In accipiēdo aūt ptes
m de manu sacerdotū ⁊ ipse
n stās iuxta arā. Circa illum
o corona fratrū ⁊ q̄si planta
p tio cedri i mōte libano: sic
q circa illū steterunt q̄si rami
r palme:⁊ oēs filij aaron in
s gl̃ia sua. Oblatio autē dñi
t manib⁹ ipōz:coram oi synav
goga isrl̃ ⁊ ꝑsumatōe fun-
x gens i ara:ꝙficare obla
y tionē excelsi regis: porrexit
z manū suā i libatōe ⁊ liba-
a uit de sanguine vue. Effu-
dit i fundamēto altarz odo
rem diuinū excelso ꝓcipi
b Tūc exclamauerūt filij aa-
c ron i tubis ductilib⁹ sonue
runt ⁊ auditā fecerūt vocē
magnā in memoriā coram
c dño. Tunc ois pp̄s simul
d ꝓperauerūt:⁊ ceciderūt in
faciē sup terrā adorare do
minū deū suū ⁊ dare p̄ces
e oipotenti deo excelso. Et
f amplificauerūt psallentes
a in vocib⁹ suis:⁊ in magna
domo fact⁹ ē sonus suauitatis plen⁹. Et rogauit po
pulus dñm excelsuz in p̄ce
b vsq̄dū pfect⁹ ē honor dñi
c ⁊ mun⁹ suum pfecerī. Tūc
d descēdēs man⁹ suas extulit i oēm ꝙgregationē filio
e rū isrl̃: dare gloriā deo a la
f bijs suis ⁊ in noie ipsi⁹ glo
g riari. Et iterauit oratio-
nem suā vo lens ostendere
h virtutem dei⁊ plus orauit

re. r Quasi rami palme.i.sicut rami palme circūdant stipitem:sic isti pontificē. s Et oēs filij aaron in gloria sua. Isti erāt minores sacerdotes:q̄ erant nobili⁹ ornati q̄s leuite:nā habebāt tunicas lineas baltheos ⁊ mitras.

r Oblatio aūt dñi manib⁹ ipsoz.i.p man⁹ ipsoz fiebat in altari holocaustoz: tō subdit. v Coram omni synagoga isrl̃. id ē coram multitudie plebis:q̄ nō admittebatur ad videndum oblationē incensi: q̄ fiebat intra templū: vnde dī multitudo pp̄li erat foris orans luce.j. Et ois hora incensi. x Et consummatione fungēs in arā.i.super aram incensi in altari oblato; nāq̄ sacrificio holocaustoz q̄ō erat sūm diuo:cremabat thymiama sup altare incensi in tēplo:⁊ tunc erat sacrificiū ꝙsummatū. vt hī Heb.ix. y Amplificare oblationē regis excelsi .i.ad offerendū amplam ⁊ pfectā oblationē excelso regi.

z Porrexit in manū suā in libatōe.i.liquidoz oblatione:⁊ potissime de vino:tō subdit. Et libauit⁊c.

a Effudit in fundamento altaris ⁊c. nā vinū oblatū sup altare in odorē suauitatz dño: decurrebat ad basim altaris⁊c.

b Tūc exclamauerunt filij aaron.i.minores sacerdotes.

c In tubis ductilibus sonuerūt. Dicit em Rab.sa.q̄ quando fiebat libatio de vino in magnis solennitatib⁹ minores sacerdotes incipiebant buccinare:⁊ leuite cantores canere. c Tūc ois populus. Hic cōmendatur de diuini cultus augmento in populo:cū dicit. c Tunc omnis populus simul ꝓperauerūt.laudare deum ſm modū suum:ideo subditur.

d Et ceciderunt in faciem super terram adorare.i.humiliter ⁊ deuote e Et amplificauerūt.id est ample deū laudauerunt. f Psallentes in vocibus suis.leuite cantores. a Et in magna domo.id est in templo. Et accipitur hic templum large ꝓ atrio sacerdotū: in quo erat altare holocaustorum. b Usq̄dum perfectus est honor domini.id est obsequium pontificis ⁊ ministroz ad honorem dei. c Tunc descendens pontifex ſymon de altari d Manus suas extulit.ad regratiandum domino. ideo subditur. e Dare gloriam deo.⁊ ad benedicendum pp̄lo. ideo subditur. f Et in nomine ipsius gloriari. nam in nomine domini tetragramaton:quod dicitur gloriosum:benedicebat pontifex populū g Iterauit orationem suā.qui toties paratus est dare quoties deprecatur humiliter ⁊ deuote cum alijs conditionibus requisitis ad exauditionem orationis. h Et plus orauit.q̄ō in aliquibus libris interponitur. Post rursum.non est in libris correctis.

t Deū omniū.i.creatorē oim ꝛ gubernatorē. k Qui magna fecit in omni terra.in omni nāc̄ terra apparēt effectus dei mirabiles ꝛ magni. l Qui auxit dies nr̄os ꝛē. alimentū ꝛ augmentū conferendo: ꝛ in vita cōuersando. m Et fecit nobiscū ꝑm suā miscōiā.pcās nr̄a remittendo n Det nobis iocunditatē cordis.Dona spūssancti ꝓferendo. o Et fieri pacem in dieb⁹ nr̄is isrl̄.vt liberius sibi seruiamus. p Per dies sempiternos credere israel nobiscū esse miscōiā dei.i.vt filij israal p alia regna dispersi: semp credant nobis adesse misericordiaꝫ dei: vt sic magis desiderent venire in iudeam.ꝛ sup hoc deū orent:iō subditur. q Vt liberet nos i diebus suis.a gentilium seruitute. r Duas gētes. Hic ꝓpter ponit triū gentium detestatio cum dicit. Duas gentes odit aia mea. ꝓpter mala que fecerūt populo isrl̄. s Tercia autē nō est gens quā oderim.s.quantū ad duas primas: ita exponūt aliqui:ꝛ videt mihi p contrariū exponēdū sic. s Tercia.scz gens quā odio. t Non est gens aliqua alia. v Quam oderim. supple tantū quātū ipsam.vt postea videbitur x Qui sedent in monte seyr. hec ē gens prima.s.ydumeor ab esau descendentiū: q̄ fuit dñs mōtis seyr. Geñ.xxxij.ꝛ sicut ille psecutor fuit iacob fratris sui. Geñ.xxvij:sic idumei ab eo descēdētes psecutores fuerūt filior isrl̄ a iacob descendentiū. y Et philistijm.q̄ multū psecuti fuerunt filios isrl̄.vt pz p̄ Regū in plurib⁹ locis. z Et stultus po.ꝛc̄. Isti sunt samaritani: q̄s rex assyriorum adduxit de regno suo ad habitandū samariam:ꝛ alia loca circa ipsam: vt hī.iiij.Reg.xvij.ꝛ aliq̄ de istis habitant in sychē vsq̄ ad tp̄s xp̄i.vt pz. Job.iij.ꝛ isti semp fuerūt inimici iudeis ℨrij ꝛ infesti.vt pz.j.Esdre.ꝛ Neemie in plurib⁹ locis:ꝛ magis cū̄ alij post reditū captiuitatis babylonice:q̄ tpe scriptus fuit liber iste. Iō dicunt magi odio si cū̄ alij q̄ illo tpe nō legunt iudeis sic fuisse molesti: ꝛ qa magnā ptē occupabāt terre iudeor.dicunt aūt hic pp̄us stultus:qr cū dñm colerēt dijs q̄z suis seruiebāt.iiij.Reg. xvij. a Doctrinā. Hic ponit doctoris hui⁹ libri pclusio cū dr̄. Doctrinā sapie.cūtū ad cognitionē diuinor. b Et disciplinę.cūtū ad informationē mor. c Scripsit in codice isto iesus fili⁹ syrach.ad distinctionē iesu filij iosedech d Hierosolymita.fuit em̄ iude⁹ natōne. e Qui reno uauit sapiam.multa em̄ accepit de dictis antiq̄or ꝛ maxie de ꝓuerbijs salomonis. f De corde suo.i.p studiū cordis sui vel qr nō ab alio fuit ad h̄ excitat⁹.cū ꝓpria voluntate fecit:cū auxilio tū diuino. g Btūs q̄ in istis versatur bonis.meditādo ꝛ operando.ideo subdit.Qui ponit ꝛc̄.

h Si em̄ hec fecerit ad oia valebit.i.valens erit in oībus ad salutē suā spectantibus ꝛ etiā alior p suam doctrinā. i Quia lux dei.i.sapia in h̄ codice descripta:q̄ est q̄dā impressio diuini luminis k Vestigiū eius ē.i.via ad ipm perducens.

Capitulū.lj.

a Confitebor tibi dñe rex: ꝛ collaudabo te deū saluatorē meū.

b Confitebor noī tuo qm̄ adiutor ꝛ ꝓtector factꝰ es mihi:ꝛ liberasti corpus meū c a pditōne:a laqueo lingue d inique:ꝛ a labijs operantium mendaciū:ꝛ in cōspectu astantium factus es mihi adiutor. Et liberasti me ꝑm multitudinē misericordie nominis tui a rugientibus ꝑparatis ad escam de manibus querentiū aiam meam:ꝛ de portis tribulationum que circūdederunt me a pressura flāme que circūdedit me ꝛ in medio ignis non sum estuatus. e De altitudine ventris inferi:ꝛ f a lingua coinquinata: et a verbo mendacij:a rege iniquo:ꝛ a lingua iniusta. Laudabit vsq̄ ad mortē anima mea dñm: ꝛ vita mea appropinquans erat in inferno deorsum. Circumdederunt me vndiq̄: ꝛ nō erat qui adiuuaret. Respiciēs erā ad adiutorium hoim:ꝛ ñ erat. Memoratus sum misericordie tue dñe ꝛ coopa

Capitulum.lj.

Confitebor. In hoc vltimo capitulo scptor huius libri grās ꝛ laudes reddit deo: sic ꝓcedens: q̄ ꝑ deum laudat.scdo ad sapiaz alios inuitat:ibi.Cū adhuc sū iunior. Prima i duas:qr ꝑ ponit huius laudis inchoatio:secundo ei⁹ ꝓtinuatio ibi. Laudabit vsq̄ad mortē. Circa ꝑmum dicit a Cōfitebor tibi dñe.oim p creationē. b Rex.per eor gubernationez. c Et collaudabo te deū saluatorē meū. p spālē mei ꝓtectōz. d Cōfitebor nomini tuo.ꝓfessione laudis. e Qm̄ adiutor ꝛc̄.ꝓtector in tentatōne dyaboli: ꝛ adiutor in ꝓmotōe boni. f Et liberasti corp⁹ meū a pditiōe .i.a vicio gule ꝛ luxurie. g Ab laqueo lingue inique.i.a vicio detractionis. h Et a labijs ꝛc̄.pniciosum. i Et i cōspectu astantiū.s.angelor q̄ tibi astant. Dañ.vij. Milia milliū ministrabāt ei:et decies milies centona milia assistebāt ei k Factꝰ es mihi adiutor.ℨ hostes spūales ꝛ corporales.iō subdit l Et liberasti me ꝑm ꝛc̄. ꝓma Petri.v. Aduersarius vester diabol⁹ tanq̄ leo rugiens circuit q̄rens quē deuoret. m Ab pressura flāme.incentiuor libidinis. n Que circū.me.p fomitē exīte in carne. o Et i medio ignis.libidinosi ardoris. p Nō sum estuat⁹.p cōsensum mortal⁹ pcti. q De altitudine .i.de ꝓfunditate. Job.xiij. Puteus alt⁹ ē ꝛc̄. r Vētris inferi.in q̄ pte sunt dānati:ꝫ ad lymbū patrū descēdebant tūc scti. s Et a lingua coinq̄nata. vbis scurrilib⁹ ꝛ imūdis. t Et a vbo mēdacij.pnicioſi. v Ab rege iniq̄.i.a dyabolo q̄ est rex sup oēs filios supbie. x Et a lingua iniusta.i.calūniāte alios sine cā:ꝛ hec oia referunt ad illō qō.s.ponit. Liberasti me ꝑm mlitudinē mie nois tui ꝛc̄. y Laudabit. Hic ꝓr ponit laudis cōtinuatio cū dicit. Laudabit vsq̄ ad mortē aia mea dñm.i.p totā vitaz meā. z Et vita appropin.ꝛc̄.s.nisi mihi affuissz diuinū auxiliū a Circūdederūt me vndiq̄.spūs maligni q̄ tentāt ex oī parte. a Et nō erat q̄ adiuuaret.s.ex hoib⁹.iō subditur. Respiciens erā ꝛc̄. b Memorat⁹ sum misericordie tue dñe.que semp parata ē adiuuare. c Et cooperationis tue quia liberasti sperantes in te p hoies sicut liberauit filios israel per cyrū regē persar de babylonica captiuitate:ꝛ in talibus deus cooperat hoibus:sed quādo liberat p seipm immediate est liberator ꝛ operator solus.

d Et liberauit eos de manibus gentium. ydolatrarū.
e Exaltasti sup terras hitationē meā. ꝓcedēdo mihi vite ꝓsperitatē. f Et ꝑ morte defluenti. i. corporali. ad quā oēs homines fluunt eā quā sunt nati. Sap. v. Nos nati cōtinuo desinim⁹ esse. g Deꝑcatus sum. vt habeā finē bonum.

b Inuocaui dñm patrē dñi mei. i. messie: de cui⁹ generatione ekna ꝛ tpali locutus est auctor iste. ꝯ. xxxiij. ca. i Vt nō derelinq̄t me in die tribulatōis mee. i. in die mortis mee.
k Et in tpe supbor. i. demonū q̄ tūc maxime impugnāt hominē: eo q̄ si tūc euadat manus eor non pōt vltra eū ipugnare. l Laudabo nomen tuum assidue. i. horis ad hoc ordinatis. m Et collaudabo illud in ꝓfessione. pcōr meor. nā oratio hūilis aīm deū ē exaudibil. ꝯ. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrabit. tō subdit. n Et exaudita ē orō mea in spe firma: ꝛ sic intelligitur de ℞ qō subditur. o Et liberauit me de pditōe. gehenne. p Et eripuisti me de tpe iniq̄ . i. pnīs vite in quo regnat iniquitas.
q Propterea cōfitebor. hūiliter pcā mea. r Et laudez dicā tibi. in orōne devota s Et bñdicā nomē dñi. i. bonū dicam. t Cū adhuc Hic ꝓpr ad deū laudandū alios inuitat: ꝛ ꝑmo facto: exēplū sui inducēs. ſcō verbo: ibi. Appropiate. Circa ꝑmū dicit. t Cū adhuc iunior sum. i. tpe q̄ sensus sunt vivaces. v Priusq̄ oberrarē. p vicia intellectū obscurantia. x Quesiui sapiaz palā in orōne mea. devote ꝛ humilit deꝑcando vt aperiret mihi thesauros veritatis sue absconditos. y Ad tēpus etatis ꝓuecte. z Postula. p illa ꝓsequēda a Et vsq̄ in nouissimis inquirā. p studiū ꝛ orōnē. nā hō semp pōt ꝓficē in ea. b Et florebit. i me se manifestādo. c Tāq̄ pcor vua. q̄ ꝑuenit generalē maturitatē. d Letatū est cor meū. nā meditatōes sapientie sum delectabiles valde. e Ambulauit pes me⁹ iter rectū. iusticie p directionē sapientie. f Inclinaui modice aurē meā. ad sapie doctrinā audiendā. ꝛ dicit modice: q̄ licz in acq̄rendo sapiam sit magn⁹ labor: tū respectu boni magni qō indepuenit ē modicus reputādus. g Multā inueni in meipso sapiam. a deo mihi ꝓcessam. iō subdit. b Danti mihi ꝛc. sibi totū attribuēdo. i Consiliat⁹ sum ꝛc. nā sapia q̄ est dei donū nō ē tm speculatiua. ꝫ etiā practica. k Zelat⁹ sum ꝛc. coram deo. l Colluctata ē aia mea i illa. s. sapia. nā in acq̄sitione eius est quedam colluctatio anime. m Et in faciendo eam confirmatus sum. nā habitus p exercitiū operis confirmat. n Manus meas extendi in altum. i. operatione glorie. Cōsiliat⁹ sum enī vt facerē illa: zelat⁹ sum bonū ꝛ nō cōfundar. Colluctata mest aia mea in illa ꝛ i faciendo eā cōfirmat⁹ sum. Manus meas extendi in altuz o ꝛ in sapia eius luxi anima mea ꝛ ignorantias meas il p luminauit. Animā meā di q rexi ad illā: ꝛ in agnitione r s inueni eam. Possedi cum t ipsis cor ab initio. Propt v x hoc nō derelinquar Mentē a meus cōturbatus est quab rendo illā: ꝓpterea bonaz c possidebo possessionē. Bedit enī mihi dñs linguam d mercedē meā: ꝛ in ipsa laue dabo eū. Appropiate ad f me indocti: et congregate vos in domum discipline g Quid adhuc retardatis: ꝛ quid dicitis in his. Ani me vestre sitiūt vehement k aperui os meū et locutus sum. Cōparate vobis sine argento sapientiā: ꝛ collū vestrū subijcite iugo ei⁹ et suscipiat anima vestra di l sciplinā. In ꝓmo est enī m inuenire eaz. Videte oculi vris: q̄ modicū laborauī: ra mea animā meam per rectitudinem intentionis direxi in deū. o Et in sapia eius luxi. luce cognitōis diuinor ꝛ etiā humanor: qō aūt subdit. p Animā meā ꝛc. nō ē in libris correct. p Animā meā direxi. ad eā acq̄rendā ꝛ implendā. q Et in agnitione. mee mētis illuminate. r Inueni eā. a deo mihi datam. s Possedi cū ipsis. scz effectorib⁹ vel illuminatorib⁹ sapientie. t Cor ab initio. a iuuentute eā diligēdo. ꝛ eam exquirendo. v Propter hoc nō derelinquar. ab ipsa sapia q̄ dicit. Ego diligentes me diligo. Prouerbior. viij. x Venter meus. i. animus meus.
a Conturbatus est querendo illā: nā in ꝓncipio anteq̄ eius initium habeat: anima quandā difficultatē patit b Propterea bonā possidebo possessionē. nam ipsa acq̄sita facit delectabiles meditationes ꝛ etiā opationes ꝛ locutiones. iō subditur c Dedit enī mihi linguā ad ꝓferendum verba sapie dispositā: iō in aliq̄bus libris scribitur. Linguā eruditā. sed li eruditā. non est de textu. est enī quedaz glosa interlineaꝛ inserta textui p scriptores. d Mercedē meā. i. per quā possū acquirere mercedez eternam fideliter docendo ꝛ humilit exorando: ideo subdit.

tur. Et in ipsa laudabo eum. e Appropiate. Hic consequenter inducit alios ad sapientiam verbo dicens. Appropiate ad me indocti: vt efficiamini docti.
f Et congregate vos in domum discipline. nam plures auditores simul magis ꝓficiunt q̄z vnus solus quia quod vnus non capit a magistro: alius capit: ꝛ sic possunt vtiliter adinuicem conferre. g Quid adhuc retardatis. q̄si diceret. hec retardatio est nociua dicente poeta. Qui non est hodie nec cras minus aptus erit.
h Et quid dicitis in his. quasi diceret non habetis excusationem huius tarditatis. i Anime vestre sitiunt vehementer. nam omnes homines naturaliter scire desiderant: vt dicitur in principio metaphysice: licet istud desiderium per occupationem circa inutilia in aliquibus redundatur. k Aperui os meum ꝛ locutus sum. i. paratus sum gratis vos docere propter deum. ideo subditur. Comparate vobis sine argento sapientiā. ꝛ patet. sed quia posset se aliquis excusare propter difficultatem acquisitionis sapientie. ideo hoc remouet dicens.
l In ꝓmo est enim inuenire eam. q̄tum ad eius principia que sunt per se nota: ꝛ inducit exemplum de seipso dicens. m Videte quia modicum laborauī. respectu magnitudinis boni consecuti: ideo subditur.

n Et inueni mihi multā requiē.i.sapientie iocunditatem.
o Assumite disciplinam in multo numero argenti.i.illam p̄ponentes multe pecunie numerositati. Sapiētie. vij. Tā q̄ lutum estimabit argentū in conspectu illius.
p Et copiosum aurum possidete in ea. id est eius possessio melior est multo auro. Sapientie.vij.c. Omne aurū in comparatione illius harena est exigua.
q Letetur anima vestra i misericordia eius.s.que est sapientia increata.
r Et non confundemini in laude ei⁹: sed magis honorabimini.
s Operamini op⁹ vestrum.id est vobis a deo iniunctum.
t Ante tempus.s. mortis in qua cessabit tempus meritorie actionis.
v Et dabit vobis mercedem vestram. scz vitam eternam.

n ⁊ iueni mihi multā requiē
o Assumite disciplinā i mul
p to numero argenti ⁊ copio
sum aurum possidete in ea
q Letet̄ anima vestra in mi-
r sericordia eius: ⁊ non con
s fundemi in laude ei⁹ Ope
t ramini opus vestrū ante tē
v pus: ⁊ dabit vobis merce
x dem vestrā in tp̄e suo.

Incipit oratio Salomonis. Capi.lij.

Et inclinauit salomō genua sua in ꝯspectu totius ecclesie israel ⁊ aperuit man⁹ suas ad celū ⁊ dixit. Dn̄e de⁹ israel nō est similis deus in celo sursum: neq̄ in terra deorsum qui custodis testamentum tuū ⁊ misericordiā pueris tuis euntibus in cōspectu tuo in toto corde: seruans puero tuo dd̄ q̄ locutus es illi ⁊ locut⁹ es in ore tuo: ⁊ in manu tua iplesti q̄i dies iste. Et nūc dn̄e deus isrl̄ custodi puero tuo Dauid patri meo que locutus es illi dicens. Non deerit tibi vir a facie mea: sedēs in throno isrl̄: verūtn̄ si custodierint filij tui legē meā: ⁊ in p̄ceptis meis ambulent sicut ambulauerunt in conspectu meo fideles Et nūc dn̄e de⁹ isrl̄ creditū ē ꝟbū qd̄ locut⁹ es puero tuo dauid: qm̄ si vere habitauit deus cū hominib⁹ in terra Si celū ⁊ celi celoꝝ nō sufficiant tibi quātomagl̄ domus hec quā edificaui Sz respicias ad orationē serui tui ⁊ dep̄cationē eius vt exaudias dn̄e placationez orationis quam puer tuus orat coram te hodie: vt sint oculi tui super domum hanc die ac nocte i locum quē dixisti inuocari nomē tuū: ⁊ exaudias oratōnem quā puer tuus orat in hoc loco: ⁊ exaudias p̄cationē pueri tui ⁊ ppl̄i tui israel: si orauerint in loco isto: ⁊ exaudias in loco habitatōis de celo: ⁊ exaudias ⁊ ꝓpicius sis: si peccauerit vir in te.

Explicit liber Ecclesiastic⁹.

x In tempore suo. id est in tempore a deo disposito: qui attingit a fine vsq̄ in finē fortiter: ⁊ disponit omnia sūauiter: cuius nomen est benedictum in secula seculorum Amen.

Postilla venerabilis fratr̄ Nicolai de lyra super Ecclesiasticum finit feliciter.

A976983

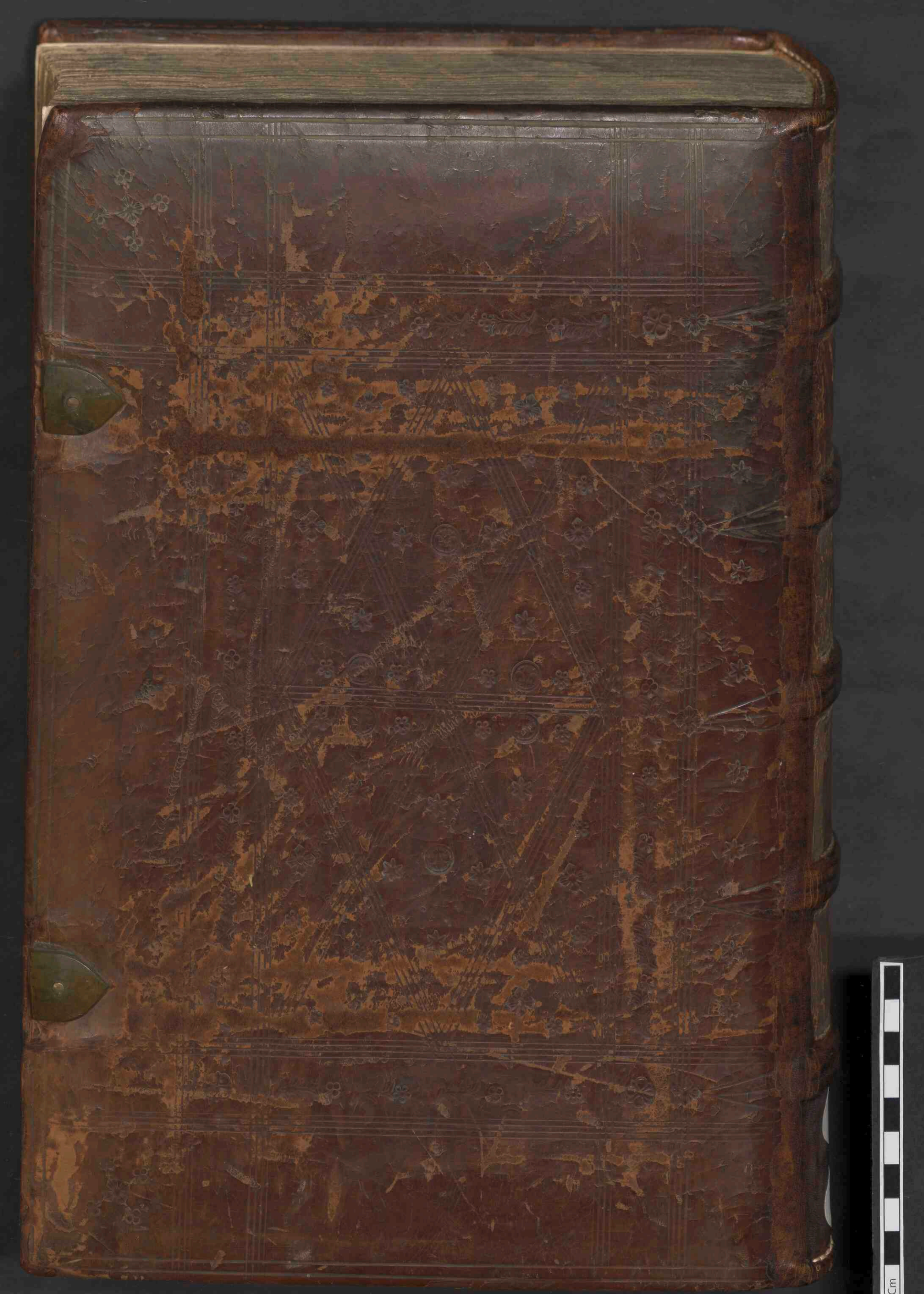

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6